Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Ianuarie 1911. Nr. 1.

BIBLIOTECA CENTRALĂ SIBIU

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

Şocaţian

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1911 la ziariul

„Telegraful Român“

cu preţurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe şase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonaţi să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziariului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la postă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administraţia.

Importanţa istoriei regionale în învăţământul primar.

Ceeace caracterisează, mai ales, învăţământul istoric din şcolile noastre primare de un timp încoace, este lipsa ori-cărei valori educative a materialului istoric ce se propune în aceste şcoli. Pedagogia oficială a ţării noastre a impus tuturor şcolilor unul şi acelaş material didactic, fără considerare la marea varietate a sufletului cetăţenilor diferitelor regiuni ale ţării, varietate, care e un eflux al rassei, al climei, al poziţiei geografice şi al desvoltării lor istorice. Învăţământul istoric de azi desrădăcinează sufletul copiilor de pământul, în care s'au născut şi în care trăiesc — şi cearcă să-l cultive cu elemente reci, în parte străine, lipsite de legătură cu sbuciumările cari îi ating mai viu sufletul.

Planul de învăţământ oficial eliminează în mod consecvent istoria locală şi regională, punând în locul acestora excluziv istoria generală a ţării.

Ce e mai apropiat de sufletul copilului şi de al poporului din mijlocul căruia a ieşit şi în mijlocul căruia trăieşte, planul din chestiune trece sub tăcere, în credinţa că această istorie locală şi regională e sau fără nici o valoare sau primejdioasă.

Cumcă această istorie însă nu numai că nu e fără nici o valoare, ci dimpotrivă, ea e de cea mai cardinală importanţă, şi cumcă numai pe ea se poate sprijini învăţământul istoriei generale, despre aceasta vorbesc exemplele, pe cari ni le ofer în această privinţă alte ţări, mai culte ca a noastră. Iată cum preciseazâ rostul şi importanţa istoriei regionale dl *Pierre Gautier*, arhivarul departamentului Haute-Marna (Franţa), într'un articol publicat în *Bulletin de 'l l'einseignement primaire de la Haute-Marne:*

„Istoria regională începe, din fericire, să-şi facă loc în şcoala primară. Invăţătorii şi-au dat seama, că învăţământul istoric, întocmai ca şi învăţământul de celelalte categorii, trebue se aibă ca bază lucruri concrete. Iar concretul în istorie, în vârsta copilului care n'are decât o noţiune cu totul imperfectă despre timp şi despre spaţiu, e ceeace e mai aproape de ochii lui, de sufletul şi de inima lui, — e ţinutul lui, vechea provincie, sau vechea „ţară“ a lui, cu meşteşugurile ei, cu arta ei, cu oamenii ei mari şi cu toate întâmplările, cari au caracterizat şi format viaţa strămoşilor, şi cari au contribuit, alături de alte influenţe, la formarea psihologiei rassei“.

„Vreme îndelungată elevilor noştri nu li-s'a dat, sub numele de istorie, decât un catalog sec de nume proprii, cari lor nu le spuneau nimic. Numele acestea nu erau de fapt nişte semne sugestive, în jurul cărora să se grupeze o serie oarecare de fapte, pe cari să le reamintească sau să le rezume. Numele şi faptele, cari se învaţă ca istorie în şcoala primară, trebue să aibă o *valoare de caracter.* Dintre ele acelea au o putere caracteristică mai intensivă şi fac o impresie mai trainică, cari privesc mai de aproape viaţa copilului. Numele locurilor din „mica lui patrie“ îi sunt familiare; el nu mai trebue să le înveţe, în schimb găseşte un mare interes în aceea, că le aude pomenite în şcoală. El află că anumite familii ale ţinutului său poartă încă şi azi numele unor oameni mari, cari au avut un rol în istorie, iar dacă descendenţii marilor bărbaţi de odinioară s'au stins, cum prea adese-ori se întâmplă, rămâne totuş drept o plăcere aceea, de a vedea cu ochii sufletului pe oamenii mari de odinioară trăind sau trecând prin locurile cunoscute, pe pământul unde se sburdă acum copiii — iar aceasta suscită curioşitatea şi emoţia şi fixează foarte uşor şi foarte fidel în memorie numele şi lucrurile mari din trecutul regiunei respective. O întâmplare din istoria naţională sau generală poate să se imprime în sufletul copilului într'o formă cu totul vagă — dacă însă i-o caracterisezi prin vre-o consecinţă sau prin vr'o particularitate, ce stă în legătură directă cu ţinutul lui — materialul istoric devine cu totul asimilabil, atenţiunea creşte în mod eclatant, iar faptul se reţine uşor şi se înrădăcinează în viaţa sufletească a copilului“.

„O instituţiune se manifestă prin faptele cari o ilustrează şi o comentează. Şi faptele şi întâmplările remarcabile din istoria regională trebuesc privite sub acest unghiu. Părinţii şi moşii copiilor noştri au trăit aici, pe pământul de azi al nostru şi conştiinţa acestui fapt nu va putea rămânea fără o influinţă determinătoare asupra vieţii sufleteşti a copilului“.

„O lecţie de istorie regională e o lecţie amplă de lucruri, cari învie trecutul în inimile emoţionate ale copiilor. Departe de a face, ca copiii să uite istoria ţării, istoria regională, dimpotrivă o precisează... Scopul istoriei regionale în şcoala primară e, de fapt, de a face pe copii se înţeleagă şi să pătrundă istoria generală a ţării.“

„Dar pe lângă aceasta mai are un avantaj istoria regională, anume, că ea îi face pe copii să cunoască şi să-şi iubească mica lor patrie. Nu e de loc indiferent pentru vieaţa noastră morală şi chiar şi pentru vieaţa noastră practică, de a cunoaşte moştenirea noastră şi istoria noastră, de a comunica prin emoţii cu strămoşii noştri, de a cunoaşte preţul de sânge, de muncă şi de jertfă, cu care au cumpărat ei petecul de pământ, care ne hrăneşte. Istoria regională şi locală contribue la „înrădăcinarea“ copiilor noştri în pământul micei lor patrii.“

„Să nu ne temem, că prin aceasta se va ştirbi iubirea de patrie! Invăţământul nu separă istoria naţională de istoria regională. Noi nu cunoaştem nimic mai educativ în sensul naţional şi social al cuvântului, decât priveliştea interdepententenţei necesare a regiunei — de patrie. Arătaţi-le copiilor, că mica lor patrie a fost în legătură cu anumite evenimente mari, cari s'au petrecut mai departe, sau mai aproape de teritorul ei, — oare aceasta nu e o graţie tocmai istoriei regionale, o admirabilă lecţie concretă şi activă, de solidaritate şi unitate?“ *)

E foarte nimerită această caracterizare a istoriei locale şi regionale. Din ea reiese marea valoare educativă a tradiţiilor şi a istoriei mai apropiate a fie-cărui sat, şi aceasta e în perfectă armonie cu prin-

---

*) Vezi Revue Pedagogique, Paris, 1910, pag. 488—89.

FOIŞOARĂ.

Prima ocupaţie.*)

Traducere de *Eugeniu Muntean* paroh în Vărd.

Iubite Iosife! In scrisoarea mea din urmă, în care am vorbit despre îndeplinirea afacerilor mai urgente, am întrelăsat a-mi esprima marea mea bucurie asupra împrejurării ce mi-ai comunicat, că anume, doi fraţi preoţi vecini, îndată ce au aflat despre sosirea ta, te-au cercetat şi bineventat. Imi închipui, ce mare a fost bucuria ta în urma acestei vizite neaşteptate, care le serveşte fraţilor tăi spre cinste.

Datorinţa sfântă, isvorâtă din spiritul creştinismului: „Cu iubire frăţească iubiţivă unul pe altul, cu onoare întimpinaţivă unul pe altul“, să cuprinde, ce e drept, în epistola către Romani, dar nu este întipărită în inima fiecăruia, şi a lăsat cea mai puţină urmă în inima câte unui bărbat învăţat, care în conştiinţa sa sfătoasă aşteaptă cu aroganţă, ca mai întâi să meargă omul la el, ca apoi să-l esamineze din fir până în păr, că e sau nu vrednic de prietinia lui? Căci aceasta să observă la mulţi; pentru aceea am primit cu nespusă bucurie vestea, că doi fraţi, demni de iubirea ta, au grăbit să te bineventeze, şi sunt firm convins, că visita le-ai întors o fără întârziere, şi te ai oferit bunăvoinţei şi prietiniei lor. Peste tot te sfătuesc, să-ţi cercetezi vecinii în săptămânile prime şi să vă impuneţi unul altuia bunăvoinţă. Această visită, bunăvoinţă şi sprijinul reciproc, sunt obligamentele dragostei, creşterei bune şi ale stimei reciproce, uzitarea cărora nobilitează inima fraţilor (colegilor), iar credincioşilor le serveşte spre pildă.

Intors dela visite, de sigur te simţi îmboldit din nou spre lucru şi esperienţă. Păstorul sufletesc e dator a arăta interes faţă de toate lucrurile şi a observa totul. Ocupăte cu studiarea *matriculei parohiale*! Eu oara primă am petrecut-o — în satul meu — răsfoind cu atenţiune aceste matricule, cu toate că cele mai multe erau de prin anii 1600. Nu mai amintesc, că parohii vechi au folosit aceste cărţi, — mai ales cea a morţilor, — şi cu scopul de a însemna ceva momentuos în ele, privitor la vre un parohian sau la parohia întreagă, şi a lăsa prin aceasta viitorului ceva. Pe unele din aceste însemnări eu le-am subtras apoi cu cerneală roşie, pentruca să fie observate mai uşor.

Un lucru nu pot însă întrelăsa, că în decursul cetitului, uneori plictisitor, alteori interesant, am îndrăsnit a-mi forma o judecată oarecare asupra alor 24 de inaintaşi, cu numele cărora m-am întâlnit în matriculă. Eu am dedus din grija cu care purtau matricula şi din scrisoarea ce au întrebuinţat-o, conştienţiositatea sau negligenţa ce-i caracterisa. Cu deosebire pe unul din secolul trecut l-am câştigat drag, şi cetindu-i observările îmi ziceam: Cine a condus matricula aşa corect şi a scris aşa frumos, acela a trebuit să fie şi în alte afaceri conştienţios şi un adevărat păstor sufletesc. Vezi, aşa poate veni la o sută de ani şi după tine un paroh tinăr, precum am fost eu atunci, şi-şi va face apoi observările în scris sau verbal asupra activităţii tale pastorale. De aceea, pentruca să-ţi asiguri renumele bun înaintea viitorului şi a criticilor lui, *foloseşte la scrierea documentelor scrisoare corectă şi ceteaţă*, şi în general pune un deosebit pond pe aceste documente, iar numele şi conumele scrie-l totdeauna *legibil şi corect.*

Fiindcă *matricula* este foarte însemnată, de aceea locul unde să păstrează să fie totdeauna sigur şi statorit. Un paroh mai în anii trecuţi era foarte vesel, că-şi ţinea matricula totdeauna la locul ei. Intr'o noapte, cu ocasiunea unei tempestăţi, fulgerul a aprins casa parohială. De a mai putea scăpa treburile casei nu mai putea fi vorbă. Parohul speriat a grăbit deci la locul unde şi ţinea de regulă matricula, şi spre marea lui bucurie a scăpat documentele. Dar ştiu şi un caz contrar. Un preot a fost atât de negligent în conducerea matriculei, încât după moartea lui a trebuit să vină un comisar la faţa locului, care a chemat apoi pe rând pe fiecare cap al familiei, pentruca să afle una alta şi să le inducă ulterior în matriculă. Pigritia nonnullorum in hac gravi re est valde magna.

De sigur vei fi scris ceva în cărticuţa *de publicaţiuni.**) Nu crede, că ce publici cu privire la slujbele de peste săptămână, sau ale unei sărbători, sau despre ori şi ce, e deajuns a induce numai superfluu, căci hieroglifele tale tu le înţelegeţi, dar nu le cunoaşte altul! Doamne! In ce perplesitate am ajuns eu cu o ocasiune într'o comună, când după vorbirea ocasională a trebuit să cetesc din această cărticică, fiindcă din cauza scrisorii nelegibile nu am putut descifra nici obiect nici nume! — abii et recessi cum pudore. Nu cruţa te rog nici timp nici atenţiune, când scrii în această cărticică; intrebuinţează atât călindarul lumesc cât şi cel bisericesc, şi fi cu luare aminte la anul in care s'a petrecut.

Nu-ţi uita nici de zilele de post, ori ajunare, — eu nu ştiu din ce causă, dar îmi uitam adeseori. Grijeşte, ca să nu uiţi publicarea sărbătorilor politice. Nu demult s'a întâmplat, că un om — pretins patriot

---

*) Din cartea: *„Scrisori către un preot tinăr“* de Aloise Melcher, director la un institut din Bavaria.
Traducătorul.

*) O cărticică de control, impusă preoţilor rom. catolici, care nu ar strica nici la noi.

233.

iul didactic „dela cunoscut la necunoscut, dela apropiat la depărtat“. In adevăr, cum poate învăţa un copil cu folos istoria ţării sale, pe care el n'o cunoaşte decât de pe harta geografică, câtă vreme el n'a pătruns în istoria ţinutului său pe care-l cunoaşte, de care e aproape, şi cu care e concrescut sufleteşte.

Deşi planul de învăţământ nu prevede în cadrul învăţământului istoric şi propunerea istoriei locale şi regionale, el totuş pare a o cere în legătură cu învăţământul intuitiv, cu geografia şi cu ştiinţele naturale.

Ar fi o pagubă nespusă, dacă şcoala ar neglija a se ocupa, măcar şi numai în aceste cadre, cu istoria regională, deşi ea se poate propune foarte bine în legătură cu istoria generală a patriei, dacă învăţătorul va ţinea să facă totdeauna o concentraţie bună şi învăţământul să fie intuitiv.

Un rău mare pentru viaţa noastră şcolară şi culturală e însă nu numai acela, că istoria regională nu se propune, ci mai cu samă acela, că în cele mai multe părţi istoria regională nici nu e cunoscută. De aceea, considerând marea importanţă educativă, atât din punct de vedere naţional, cât şi patriotic a legendelor, tradiţiilor şi peste tot a istoriei locale, e timpul suprem ca toţi cei chemaţi, să studieze trecutul „micei patrii“ şi să-l utiliseze la timpul său în şcoli.

Pentru a promova această cerinţă imperioasă a culturei noastre, P. V. consistor arhidiecezan a luat dispoziţii ca în conferinţele învăţătoreşti din anul 1911 fiecare învăţător să prezinte o colecţie de legende şi tradiţii istorice din satul său. Pe calea aceasta se va putea reconstrui, cu timpul, istoria locală a fiecărui sat, care istorie va putea servi ca bază sigură la cultura socială, naţională şi patriotică a cetăţenilor de mâne.

Dr. Onisifor Ghibu.

O necuviinţă.

Am fost totdeauna de părerea, că cei puşi în serviciul obştei, afle-se în poziţii ori cât de înalte, sunt datori să tolereze, ca activitatea lor să fie discutată şi supusă criticei publice. Bine înţeles, activitatea, *iar nu* persoana *lor, şi iarăşi bine înţeles, unei critici făcute în mod cuviincios, cu obiectivitate, şi mai ales cu dreptate. O astfel de critică poate să fie numai de folos obştei. Dar aceea ce face un cutare* Spadă *în numărul de Crăciun al ziarului* „Tribuna“ *din Arad cu Preacuvioşia Sa, protosincelul şi directorul seminarial* Dr. E. R. Roşca, *nu mai e critică, ci necuviinţă, insultă murdară şi calumnie ordinară, care nu poate decât să umplă de scârbă şi de indignare pe toţi ceicu suflet curat. Condamnăm cu toată asprimea astfel de porniri. Protestăm cu toată puterea cuvântului în contra acestui mod de apreciare a activităţii bărbatului corect şi cinstit, pus în fruntea seminarului nostru „Andreian“, şi respingem cu indignare insultele ce i se aduc, din partea unui necunoscut erou al condeiului, care atacă din tufă, fără să aibă curajul a se arăta lumii, şi într'o foaie, în fruntea căreia stă, ca proprietar, durere, un dignitar al bisericii noastre, P. C. Sa protosincelul* Ciorogariu!

Organizarea preoţimei.

Păreri din cercurile preoţimei noastre arhidiecezane.

„Eşi-ta sămânătorul să-şi samene sămânţa sa şi a căzut sămânţa între spini, spinii o au înecat şi rod n'a putut aduce“.

Fie-mi permis să asamăn chestia, ideea organizării preoţimii, cu această parabolă a sfintei scripturi.

Dar până când unii fraţi ne numesc spini pe noi, cari ne opunem nefericitei idei a organizării — şi ideea o consideră de sămânţă, noi judecăm astfel: Insăşi ideea organizării e neghina, e spinul, care copleşeşte ori ce năzuinţă mai nobilă a preoţimii, care risipeşte fără vre-un folos real forţele noastre intelectuale, adecă sămânţa sămânătorului.

Cine are urechi de auzit să audă!

E o mică criză prin care trecem noi preoţii ortodoxi din mitropolie.

Autorităţile bisericeşti privesc cu indulgenţă frământările noastre inutile, şi prin tăcerea lor par'că ar da indemn aderenţilor organizării să păşească tot mai temerar faţă de inimicii organizării. Articolii de ziar ai mirenilor scrişi cu toată obiectivitatea au vărsat numai oleu pe focul ce ardea deja, iar preoţii mai bătrâni, înzestraţi cu frumoase esperienţe din viaţa pastorală, cei cu praxă bogată din viaţa bisericească, cei ce ştiu mai bine decât autorităţile, mai bine decât mirenii, lipsele, nesjunsele, inclinările şi aspiraţiunile preoţilor, dintre cari unii mai vehemenţi au ridicat flamura ideii de organizare, acesti preoţi venerabili asemenea stau nepăsători în faţa acestei lupte nefaste, Deşi rolul principal întru aplanarea divergenţelor nu noi, cei mai tineri, ci seniorii îl au.

Autorităţile noastre bisericeşti, apoi membrii corporaţiunilor noastre constituţionale, şi preasfinţiţii arhierei, de unde puteau şti ceea ce de un şir lung de ani se petrece în sinul preoţimii? De unde puteau cunoaşte lipsele şi nesjunsele noastre, când între noi şi dânşii de mult s'a ridicat un mur chinezesc? Astfel, că nici murmurul de nemulţămire, nici discuţia pătimaşă cu care era întimpinat câte un circular jignitor pentru preoţi, nici indignarea ce au produs unele dispoziţii ale regulamentelor votate de sinoadele eparhiale şi de măritul congres, n'au putut străbate la auzul corporaţiunilor şi autorităţilor noastre bisericeşti.

Focul nemulţămirii a ars ca un jăratic ascuns în cenuşe, până în ziua când a răsărit ideea organizării. Atunci această idee crezută de mântuitoare a aprins cu flacări mari focul latent, şi acum acest foc de pae umple de groază pe cei ce nu cunosc puterea materiei care arde.

Se va potoli însă în curând această flacără, dar focul latent nu se va stânge, ci poate va aştepta o altă idee, un alt combustibil, ca să-l aprindă cu flacări din nou, repeţindu-se acest proces până când preoţimei i se va asigura rolul ce i se cuvine în viaţa publică bisericească.

O datorinţă ni se impune nouă tuturor celor ce dorim pacea şi buna înţelegere în biserică, că prin clarificarea situaţiei să contribuim la delăturarea acestor stări triste, prin esprimarea încrederei noastre neţărmurite faţă de cei puşi să conducă destinele bisericii, să delăturăm divergenţele ce s'au iscat între preoţi şi autorităţile lor.

Iar de altă parte, prin combaterea ideii de organizare a preoţilor ce se proiectează, să punem stavilă pornirilor păgubitoare, să facem să dispară neînţelegerile şi frământările inutile, iar risipa de forţe intelectuale să înceteze.

Declar, că nu m'am ţinut şi nu mă ţin chemat să fac eu acest început. Doream să observ în chestia aceasta o atitudine pasivă; dar împrejurări neprevăzute m'au forţat să scriu cu dtul 8 Oct. v. c. un articol pentru „Revista Preoţilor“, care ne fiind pe placul dlor redactori nu s'a publicat şi abia în nr. 34 apărut la 27 Nov. (10 Dec.) a. c. am fost învrednicit în rubrica „Posta redacţiei“ de un răspuns laconic.

Acea scrisoare a mea cuprindea conclusul preoţimii din tractul Abrud, adus într'o conferenţă ţinută la 8 Oct. c. şi aprobată cu vre o 2 săptămâni mai târziu într'o întrunire a preoţilor de dincolo de dealul mare, ţinută în Zlatna. Se înţelege, luasem asupra-mi deobligământul să trimit unei foi oare care conclusul respectiv — şi eu am fost atât de naiv să-l trimit pentru publicare chiar „Rev. Preoţilor“.

In sine conclusul, prin care preoţimea din tractul acesta declară, că „organizarea preoţilor din mitropolie n'o aflâ nici de justificată, nici de realisabilă, că fiind chiar realisabilă o socoteşte de păgubitoare pentru biserică, deci nu trimite din sinul său delegat pentru conferenţa anunţată“ — a fost destul de jignitor pentru fraţii dela „R. P.“; dar că m'a pus păcatele să mai şi motivez conclusul, ba să-i fac „Revistei“ şi o critică obiectivă, a fost motiv suficient, să nu-mi publice scrisoarea redactorul revistei numite.

Aşa am ajuns, ca pentru a putea satisface obligământului meu faţă de colegii din tract, să cer pentru acest articol ospitalitatea coloanelor „*Telegrafului Român*“. E următorul:

Organizarea canonică a preoţimii.

Preoţimea tuturor confesiunilor creştine îşi are organizaţia sa basată pe canoane — şi această organizaţie o putem numi organizaţia canonică a clerului.

Clerul având deja organizaţia sa precizată prin canoanele bisericii, nu poate adera la o altă organizare, fie chiar şi pentru promovarea scopurilor salutare, deoarece acea organizare e anticanonică, prin urmare neadmisibilă.

Capul organizării preoţilor e arhiereul, singurul chemat, ca direct sau indirect, prin organele sale, prin protopresbiteri să controleze activitatea pastorală a preoţilor, să se îngrijască, ca faptele, moravurile, preoţilor să fie în conformitate cu cerinţele canonice, să ne dea indemn de a lucra cu zel şi abnegaţiune în via Domnului. El se îngrijeşte de creşterea noastră pentru a putea deveni preoţi luminaţi, el se îngrijeşte de hrana noastră spirituală, aprobând şi editând cărţi folositoare, el prin punerea mânilor sale ne dă darul Duhului sfânt, înrolându-ne între membrii clerului, el are dreptul a ne disciplina, dacă în activitatea noastră pastorală am trecut peste hotarele permise.

Deci toate nesjunsele ce le întimpinăm în calitatea noastră de duhovnici, de administratori ai tainelor sfinte, de slujitori ai altarului, trebue să le aducem la cunoştinţa arhiereului, care le va îndrepta.

Datorinţele şi drepturile noastre sunt normate prin canoanele bisericii, asemenea şi raportul ce trebue să esiste între membrii clerului.

Tot această organizaţie o vedem şi la clerul catolic, cu mica deosebire, că arhiereul are dreptul să transfereze pe preot dintr'un loc într'altul.

In sânul bisericii catolice s'au mai format în cadrul acestei organizări şi altele, pentru sprijinirea şi promovarea unuia din scopurile ce sunt urmărite prin organizarea generală a clerului, cum a fost propaganda catolică, încreştinarea păgânilor cu ajutorul misionarilor, etc. etc.

Astfel s'au format după necesităţile timpului diferitele orduri monahale, precum al Iezuiţilor, Benedectinilor, Capuţinilor, societatea contra francmazonilor, şi altele multe.

Dacă unii din fraţii nostri au intenţia să organiseze o societate pentru propaganda ortodoxă, sau pentru combaterea sectelor religioase, cari încep a cuceri teren şi în biserica noastră, sau pentru alte scopuri asemenea acestora, o pot face fără multă vorbă, în cadrul organisaţiei canonice a clerului. Dar nu e necesar, ca toţi preoţii din întreaga mitropolie să între ca membri în această nouă organizaţie, ci numai ceice posed ştiinţa şi cunoştinţele necesare, precum şi aceia cari au vocaţiune pentru aşa ceva.

Mi-a reflectat „Revista Pr.“ că eu aşi confunda organizarea canonică a bisericii. Apoi răspund, că în cadrul organizaţiei canonice a bisericii, să cuprinde şi organizaţia canonică a clerului. Biserica ort. generală are de cap pe însuşi Mântuitorul Isus. Şi în cadrul acestei organizări se cuprind nu numai preoţii, ci şi mirenii, cari fără a eşi din cadrul canonic pentru administrarea bisericei şi conducerea ei s'au organizat pe basa „statutului organic“ în biserică autonomă şi constituţională.

Iosif Gomboş
preot.

(Va urma)

Din tractul Săliştei.

Constatări.

Cele ce le scriu aici se refer la Sălişte şi la tractul Săliştei. Prin ele voiesc să constat anumite lucruri ce s'au petrecut în timpul din urmă în Sălişte şi în jurul ei, precum şi urmările bune, îndemnurile nobile ce au isvorât din ele.

S'a zis de nenumărate ori, că dacă Săliştea s'a desvoltat pe toate terenele aşa încât în multe privinţe poate servi de model multor comune mai bine situate, ca-

---

mare — a acusat pe un paroh, pentrucă acesta a uitat să publice Te Deumul ce era să se ţină la ziua onomastică a împăratului. Parohul a fost provocat să-şi trimită autorităţilor politice cărticica de mai sus. Vai ţie, sărac părinte! Mai bine întrelăsai publicarea sărbătorii sfinţilor apostoli Petru şi Pavel.

Dacă aşi fi eu la cârma afacerilor bisericeşti, aşi obliga pe păstorii sufleteşti ca să mai aibă încă o cărticică pentru *monografia comunei.**)

Fiecare comună îşi are istoriile, proverbele şi tradiţiunile ei. Unele date se găsesc în însemnările matriculelor, altele trăesc în memoria bătrânilor, cari, ceea ce au auzit dela strămoşi spun mai departe altora. Dacă le adună preotul pe toate acestea, are o carte preţioasă, şi dacă însemnează în aceasta an de an întâmplările extraordinare, de es. recoltă bună sau rea, timpul de războiu, plăgile naturei, unele nefericiri personale sau familiare, generaţia viitoare le va ceti toate acestea cu interes, iar câte o întâmplare se va pertracta de sigur şi în şcoală, se va povesti bucuros în familii, sau se va spune străinilor cari cercetează comuna. Susţin, că acei parohi, cari descriu vre un ţinut, scriu istoricul vre-unui oraş sau sat, sau adună datele în scopul acesta, merită mai mare laudă decât aceia, cari compun vre-o cărticică de rugăciuni, sau vre-un Vademecum.[1]

Anevoe afli deja — în arhivul tău — un început în privinţa aceasta. Trebue deci să iai scrisoare de scrisoare şi unde afli ceva vrednic, decopiază, şi dacă se adună mai multe însemnări, adună-le după obiect, asemenea şi ce auzi dela oamenii din sat. In felul acesta ajungi — după luni sau ani de zile — în posesiunea unei schiţe istorice a parohiei tale, cel mai frumos fruct al diligenţei tale.

Este înrudită cu aceasta şi de asemenea de recomandat aşa numita „*carte familiară*“. In aceasta este reservat pentru fiecare familie o coală separată, pe care vine indus numele membrilor din familie, timpul, ziua, luna şi anul naşterii şi a cununiei, a părinţilor şi a copiilor. Intr'o rubrică ceva mai mare sunt de a se induce momentele familiare mai însemnate, d. e. edificări, cumpărări mai mari, emigrări, mutarea (schimbarea) copiilor în alte părţi prin cununie, şi în sfârşit caracterisarea spirituală a familiei. Cea din urmă să fie însă, in justitia et veritate, sine ira et odio. Şi apostolii au caracterisat pe Hymenaeus, pe Alexandru (lucrătorul de aramă) şi pe Diotrepheus.

In anul prim mai are preotul de împlinit ceva ce este împreunat cu bătaie de cap, şi ici-colo cu supărări, şi anume, statorirea temporală a dotaţiei. Isprăveşte afacerea aceasta cât mai în grabă, cu cea mai mare conştienţiositate însă. Suum cuique. Te rog însă să nu te uiţi la diferinţa de vre-o câţiva floreni, şi se pertractezi în continuu afacerea aceasta la judecătorie. Obvin casuri, când este dator preotul de a urma din cuvânt în cuvânt glasul Domnului: „Şi celuice voeşte să se judece cu tine şi să-ţi iee mantia te, lasă-i şi vestmântul“ (Mat. 5, 40).

Mă înveseleşte împrejurarea, că dotaţiunea ta nu este împreunată cu obligamentul de edificare. Fiindcă datorinţa aceasta totdeauna causează parohului neplăceri, atunci când îşi ocupă parohia şi când o părăseşte, ba şi atunci — se înţelege, altora — când moare beneficiantul. Câte plângeri nu am auzit eu deja în privinţa aceasta!

Intr'un loc fostul paroh a fost fără samă negligent în ce priveşte ţinerea caselor parohiale în stare bună, în alt loc comisiunea esmisă pentru constatarea usurpării edificiului a judecat strâmb, apoi în alt loc suma pentru acoperirea cheltuelilor de edificare nu ajunge, colo iarăşi parohul are pretensiuni esagerate faţă de antecesorul său. De tot conştienţios şi drept arareori e afacerea aceasta finită, şi pe unii îi trag la răspundere şi după 10—20 de ani . . .

In faţa unei comisiuni venite să constate usurparea casei, — amploiatul esmis a însemnat suma de 30 cruceri pentru repararea unei odăi, ce era în stare foarte bună. Pentru ce sunt acesti creţari? întrebă parohul. „Dacă nu însemnez nimic, vor crede, că nici nu am fost în odaia aceasta“, — fu răspunsul.

Fericit, care nu are de a face cu atari lucruri.

Iubitul meu, nu-i aşa, că îmi vei urma sfaturilor date cu privire la ţinerea în ordine a matriculelor şi la împlinirea datorinţelor? Da, să mă asculţi, şi cumpără negreală, cerneală roşie, hârtie bună, linial şi ceruză.

Cum e începutul, aşa va fi şi continuarea şi sfârşitul. De aceea, mai ales acum, la început nu te lăsă răpit de negligenţă, ci fă totul corect şi în ordine. Dzeu este Dzeul ordinei.

El fie cu tine!

Vorbe înţelepte.

Omul e făcut din lut. Nu e mirare deci, că sunt oameni, cari nu tind spre luminişul ceriurilor, ci spre noroiul pământului.

---

*) O astfel de carte ne este impusă nouă preoţilor prin circ. conz. Nr. 2142 bis. 1903, pct. 10.

[1] „*Mergi cu mine*“. Cuprinde îndrumări şi direcţii la anumite casuri sau ocasiuni. Trad.

uza a fost, că a avut norocul a avea în fruntea ei pe cei mai aleşi, pe cei mai desinteresaţi conducători. E acesta un adevăr incontestabil. Căci puţine comune au putut avea în fruntea lor pe un Maxim, pe un Lemenyi, pe un Maier, pe Dr. Stroia, Drăghici, Dr. Comşa şi alţii. Tot ce se făcut deci în această comună, precum şi în acest cerc, ca lucru mare cu care ne putem mândri, în faţa străinilor, poartă pecetea străduinţelor acestor bărbaţi idealişti, desinteresaţi, organizatori pricepuţi, dar mai presus de toate cumpătaţi şi cu dorul muncei în sân.

Tot atâta de adevărat este apoi, că atât în Sălişte, cât şi în comunele din jur, locuitorii fiind oameni mai cu carte au ştiut să înţăleagă rostul sfaturilor lor. Le-au urmat, şi i au sprijinit. Astfel s'a cimentat între conducători şi conduşi legătura necesară la îndeplinirea lucrurilor mari, şi fără de care nimic nu se poate duce la bun rezultat.

De altă parte tocmai fiind poporul acesta mai cu învăţătură, a ştiut să aprecieze pe conducătorii săi, ba a ştiut când i s'a dat putinţa şi ocaziunea să şi-i şi aleagă însuşi, prin ce a dat dovezi de înaltă cuminţenie.

Ca să nu amintesc pe alţii, mă mărginesc la alegerea preoţilor, şi cu deosebire la alegerea protopopului nostru, săvârşită în timpul din urmă.

Mulţi nu vor şti, cum s'a făcut această alegere, şi nu vor cunoaşte momentele, ce le-au avut Săliştenii, precum şi cei din cerc, în vedere, la alegerea persoanei, care acum e chemată a conduce acest cerc, în timpurile grele de astăzi. Toţi trimişii tractului au fost de acord, ca la acest post să cheme pe unul din cei mai buni fii ai neamului nostru. In împrejurările acestea a-l găsi, n'a fost nici o greutate, căci îl aveam. A fost Dr. *I. Lupaş*, om cu înalte cunoştinţe, cu dragoste de muncă, spre binele obştesc.

Memorabilă va rămânea prima şedinţă a sinodului protopresbiteral din anul 1909, când fruntaşii Săliştei şi ai tractului într'un glas au cerut dela Preaven. Consistor trimiterea dlui Dr. *Lupaş*, ca administrator în acest cerc.

Dar tot atât de memorabilă a fost ziua, când dl asesor N. Ivan i-a întrodus ca administrator, iar fostul protopresbiter în faţa altarului şi înaintea fruntaşilor din comună şi tract îşi luă adio, dându şi seama de ce a săvârşit în timpul cât a stat în tract, şi când administratorul Dr. Lupaş şi-a spus programul său din viitor, care ar trebui să servească de călăuz oricărui, care ia asupra sa sarcina de conducător al neamului. Din acest program estrag la acest loc următoarele:

„Ori-ce slujbă este împreunată şi cu un anumit grad de responsabilitate. Cu atât mai mult conducerea duhovnicească-culturală, purtătorii căreia se află totdeauna sub povara unui întreit simţ de răspundere:

1. Răspundere înaintea lui Dzeu.
2. Răspundere înaintea oamenilor.
3. Răspundere înaintea conştiinţei proprii.

Cu acest sentiment de întreită răspundere mi-am închinat, ca profesor, în slujba bisericei şi a neamului puterile intelectuale, cu cari m'a înzestrat milostivul Dzeu, şi toată ştiinţa, ce am isbutit să-mi câştig prin munca intețită a anilor de tinereţe.

Acelaş sentiment doresc să-mi fie călăuzitor şi în noua slujbă la care m'a admis bunăvoinţa şi consideraţia deosebită a superiorităţii noastre bisericeşti......

Ştim, că împrejurările vieţii noastre de azi sunt dintre cele mai grele. Cu cât însă vremile vor fi mai grele, cu atât trebuie să fie mai curată şi mai adâncă credinţa noastră, mai impunătoare bărbăţia, mai puternic avântul, mai neînvinsă statornicia şi mai neschimbat în hotărâre cugetul nostru! Şi să nu încetăm a vesti cuvântul credinţei, al nădejdii şi dragostei creştineşti, cuvântul mântuirii, despre care Sf. Ioan Gură de Aur ne spune, ca e arma cea mai puternică şi biruitoare, căci: „Mai ascuţit este cuvântul lui Dumnezeu decât sabia cea cu două tăişuri, care ajunge până la încheieturi şi până la creeri şi până la oase şi până la gânduri şi până la inimi."

Cu această armă vom apăra în timpurile de grea cumpănă aşezămintele noastre religioase şi culturale, aceste cetăţui de ocrotire şi adăpost pentru viaţa sufletească a poporului nostru.

Cea mai însemnată între aceste cetăţui este biserica noastră strămoşească, mitropolia ortodoxă română, care reînviată prin nemuritorul mitropolit Andreiu baron de Şaguna, întărită şi înzestrată cu legi şi orânduelii dintre cele mai bune şi mai folositoare, este astăzi scutul şi acoperământul vieţii noastre sufleteşti. Ea a fost şi în trecut paladiul naţionalităţii române, oferind teren de manifestare multor însuşiri alese ale poporului nostru, dându-i putinţa de a-şi cultiva şi desvolta destoiniciile pe teren cultural, religios şi artistic. In trecutul nostru, pe lângă firescul rol religios moral, îndemnând poporul la practica pioasă a rugăciunilor, la contemplaţie şi la adorarea fiinţei dumnezeeşti, biserica strămoşească a avut şi un foarte însemnat rol educativ în privinţa culturală şi artistică.

In trecutul mai îndepărtat, când şcoalele ne lipsiau cu totul, întreagă învăţătura, care şi-o putuse câştiga poporul nostru şi conducătorii lui de pe vremuri, era culeasă numai din cartea bisericească; toată educaţia, de care se puteau împărtăşi, aveau să o mulţămească numai bisericii, care prin înţeleptele sale poveţe şi întocmiri are darul de a putea întruni şi lumina chiar şi pe analfabeţi, pe cei ce nu cunosc tainele slovei. Literatura noastră românească din sec. XVI.—XVIII. a isvorât în bună parte din trebuinţele altarului şi amvonului, s'a desvoltat deci sub ocrotirea bisericii noastre strămoşeşti. Şi în sfârşit, cele mai de seamă rămăşiţe artistice ale trecutului nostru românesc, monumentele de arhitectură, pictură, sculptură sau muzică religioasă, — le aflăm tot numai în cuprinsul vechilor noastre biserici, sau în preajma lor" . . .

(Va urma).

AMVONUL.

Cuvântare

*adresată elevilor seminariali, cu ocasiunea mărturisirii lor, de preotul **Aurel Popoviciu.***

> Ce folos este omului de ar dobândi lumea toată, iară sufletul său îşi va perde; sau ce schimb va da omul pentru sufletul său.
> Mat. c. 16 v. 26.

Domnilor şi iubiţi elevi! Biserica urmăreşte două scopuri mari, şi acestea sunt: perfecţionarea şi sfinţirea credincioşilor ei. Scopul prim, adecă perfecţionarea membrilor ei, şi-l ajunge biserica prin aceea, că prin organele sale dă celor ce o cercetează toate învăţăturile şi cunoştinţele, de cari omul în viaţa sa are trebuinţă. Pe drumul plin de cotituri al vieţii omul ar pribegi fără nici un scop, dacă nu ar fi biserica să-l împărtăşească prin învăţăturile sale cunoştinţele adevărate despre lume şi despre Dumnezeu autorul ei, şi dacă ea prin cultul său, care influinţează asupra părţii lui sensibile, nu i-ar trezi dorinţa nu numai de a cunoaşte, ci şi de a *căuta* frumosul şi sublimul, cari încă îl duc la cunoaşterea ziditorului lui.

Cât pentru scopul al doilea al bisericei, care este sfinţirea credincioşilor ei, Mântuitorul a instituit sfintele taine sau misterii, prin cari Dumnezeu lucră în mod nevăzut asupra noastră, ne regulează voinţa, partea sufletului nostru, care este mai importantă în noi şi din care ne isvoresc toate acţiunile. Azi se dă o goană nebună din partea oamenilor pentru adunarea a cât mai multe bunuri materiale, şi glasul bisericei care ne spune să ne adunăm mai multe comori în ceriu, pare că e glasul celui ce strigă în pustie.

O bună seamă din creştinii zilelor noastre nu vrea să ştie, că ce este al pământului, pământului rămâne, şi că omul precum gol şi sărac a întrat în lume, gol şi sărac va şi eşi dintr'însa.

Cât de săracă în fapte bune este viaţa, cât de gol de virtuţi creştineşti este traiul oamenilor, cari nu vreau să ştie, că sunt făcuţi pentru spirit şi nu pentru materie, căci uită că ei nu sunt pentru bogăţie, ci bogăţia pentru ei.

In potriva lor îşi ridică glasul biserica, când învaţă zicând: „Ce folos este omului a dobândi lumea toată, iară sufletul îşi va perde, sau ce schimb va da omul pentru sufletul său", (Mat. cap. 16 v. 26), — împotriva lor se ridică Mântuitorul Isus, când spune învăţăceilor săi parabola despre bogatul căruia îi rodise ţarina foarte. Acesta îngâmfat de belşugul ce-l înconjura în mijlocul îndestulirii esclama: „suflete, ai multe bunătăţi strânse spre mulţi ani, odihneşte-te, mănâncă, bea şi te veseleşte". Iară Dumnezeu i a zis lui: „nebune! Intru această noapte vor să ceară sufletul tău dela tine, dară ce ai gătit cui vor fi? Aşa este celce găteşte sieşi comoară, iară în Dumnezeu nu se îmbogăţeşte". (Luca c. 12 v. 19—21).

Parabola aceasta a lui Isus ne zugrăveşte în deajuns statornicia bunurilor lumeşti, ne arată din destul starea în care ajung aceia dintre noi, cari în viaţa lor întreagă nu vânează decât aceste bunuri, iară de bunurile sufleteşti, cari sunt nepieritoare, nici o grije nu poartă. Oamenii aceştia îşi dau toată silinţa, îşi cheltuesc toată energia, se frământă ziua şi noaptea pentru agonisirea a cât mai multe bogăţii şi nu-şi dau seama, că într'un ceas mai apropiat decât cum gândesc ei, ca şi furul de noapte vine moartea şi-i desparte de tot ce în viaţă şi-au câştigat, iară sufletele lor goale de fapte bune, cari le-ar soli mântuirea, dar încărcate de păcate, se vor înfăţişa înaintea dreptului judecător în ziua cea mare a judecăţii, când li se va da osânda bine meritată.

Dar iubiţi elevi, ca să ne convingem despre nestatornicia plăcerilor şi a desfătărilor, precum şi despre deşertăciunea bunurilor lumii acesteia, nu trebue să alergăm la învăţăturile sfintei scripturi, căci viaţa noastră de toate zilele, traiul nostru aşa cum îl trăim ne dă nerăsturnabile dovezi despre aceasta.

Convinşi odată despre nestatornicia şi mica valoare a bunurilor acestei lumi, de ce să nu urmăm miile de mucenici, cari „lucrând ne-au învăţat să nu ne uităm la trup, căci este trecător, ci să purtăm grije de suflet, de lucrul cel nemuritor"; de ce să nu ne silim mai ales a ne îmbrăca sufletele în haina luminată a virtuţilor creştineşti, cari sunt atât de uşor de câştigat?

Biserica ne primeşte la sine, în întregul curs al vieţii noastre, dela leagăn până la moarte, ne călăuzeşte în calea spre Dumnezeu, prin tainele sale ne împărtăşeşte darul divin mai înalt, ne sfinţeşte, ne împacă şi ne uneşte cu Dumnezeu. După cuvintele psalmistului „întru fărădelegi m'a născut maica mea", pe toţi cei veniţi în lume prin naştere îi apasă greutatea păcatului strămoşesc. De acest păcat, pe care protopărinţii l-au plătit atât de scump, se curăţeşte omul prin taina sfântului botez; iar în credinţa primită prin această taină se întăreşte cel nou botezat prin taina sfântului mir, care este pecetea darului Duhului sfânt. Boalele sufleteşti, cari vin asupra omului în vârstă mai înaintată, se tămăduesc prin tainele mărturisirii şi a sfintei euharistii, cătră cari, iubiţi elevi şi voi ca buni creştini acum vă gătiţi.

Mărturisirea şi împărtăşirea sunt tainele, prin cari în cel mai mare grad se revarsă asupra omului harul lui Dumnezeu şi aşa zicând toate celelalte taine sunt lucrări pregătitoare acestora. Impărtăşirii îi premerge pocăinţa, care ca taină este o lucrare, prin care preotul, înzestrat fiind cu puterea sfântului Duh, pe omul, care se căeşte şi se lapădă de fărădelegile sale, îl slobozeşte de toate păcatele cu cari s'a încărcat după taina sfântului botez.

Această taină, ca şi celelalte toate, este instituită în biserică de însuşi Mântuitorul Isus, prin cuvintele adresate cătră învăţăceii săi: „Luaţi Duh Sfânt, cărora veţi erta păcatele, se vor erta lor şi cărora le veţi ţinea, vor fi ţinute". Umblând Isus în părţile Cesariei lui Filip, pune întrebarea învăţăceilor săi zicând: „Cine zic oamenii, că sunt eu fiul omenesc?" Drept răspuns la această întrebare Petru în numele celorlalţi apostoli îl mărturiseşte de fiul lui Dumnezeu celui viu. După această mărturisire a lui Petru, Isus îi dă lui şi celoralalţi apostoli puterea de a lega şi a deslega păcatele între oameni zicând: „Şi voiu da ţie cheile împărăţiei ceriurilor şi ori ce vei lega pe pământ, va fi legat şi în ceruri, şi ori ce vei deslega pe pământ, va fi deslegat şi în ceriuri". Mat. 16 v. 19). Se înţelege de sine, că nu numai lui Petru i-a dat Isus puterea ertării şi ţinerii păcatelor între oameni, precum bazaţi pe acest text afirmă ultramontanii catolici, ci împreună cu el a dat-o şi celoralalţi apostoli, ceea ce se adevereşte prin cuvintele lui Isus, dela Mat. c. 18 v. 18 unde zice: „Adevăr zic vouă, ori câte veţi lega pe pământ, vor fi legate în ceriuri, şi ori câte veţi deslega pe pământ, vor fi deslegate şi în ceriuri".

Din cele premerse se vede limpede, că puterea ertării păcatelor la început a fost dată numai apostolilor, căci pe ei i-a aşezat Hristos întâiu în biserică, şi numai dela apostoli ea a trecut şi la episcopi şi prin aceştia la preoţi, aşa însă, că atât preoţii, cât şi episcopii în administrarea tainelor sunt numai instrumentele văzute, dar lucrătorul nevăzut este însuşi Dumnezeu. Că dela apostoli au primit şi episcopii şi preoţii dreptul de a administra taina pocăinţei, resultă clar din scrierile apostoleşti unde se zice: „Dacă cineva episcop sau preot pe celce se întoarce dela păcat, nu-l primeşte, ci-l respinge să fie depus din treapta preoţiei, căci întristează pe Hristos, care a zis, că bucurie este în cer pentru un păcătos, care se pocăeşte. In ce priveşte necesitatea tainei pocăinţei, pe lângă apostoli au arătat-o îndeajuns şi cei mai mari dascăli ai bisericii, Vasile-cel-Mare şi Sfântul Ioan Gură de Aur. Deja apostolul Iacob atribue acestei taine putere vindecătoare, zicând în epistola sa sobornicească, cap. 5 v. 16: „Mărturisiţi-vă unul altuia păcatele . . . . ca să vă vindecaţi", iar sfântul Vasile-cel-Mare adaugă: „Este neapărat a mărturisi păcatele înaintea aceluia, căruia este încredinţată economia tainelor lui Dumnezeu". Celalalt mare dascăl al lumii, Sfântul Ioan Gură-de Aur, despre puterea preoţilor de a lega şi deslega păcatele oamenilor glăsueşte în următorul chip: „Preoţii locuesc pe pământ, dar sunt admişi a dispune de cer, primind o putere pe care Dumnezeu n'a dat-o nici îngerilor, nici arhangelilor, căci nu s'a zis îngerilor şi arhangelilor „ori câte veţi lega pe pământ, vor fi legate şi în ceriuri şi ori câte veţi deslega pe pământ, vor fi deslegate şi în ceriuri".

Mă mărginesc la dovezile înşirate şi nu mai invoc altele de cari sunt destule, pentru a vă arăta, că taina pocăinţei este instituită de însuşi Mântuitorul nostru Isus, şi că ea a fost practicată în biserică începând cu primele începuturi de viaţă creştină, dar cerc mai ales a vă arăta ce condiţiuni anume trebue să întrunească omul, care vrea să-şi mărturisească păcatele, pentruca mărturisirea lui să fie bine primită înaintea lui Dzeu şi pentruca ea să-i poată soli mântuirea sufletului.

Inainte de toate pentruca omul să se poată apropia cu vrednicie de această sfântă taină, îi trebueşte o credinţă tare, neşovăelnică în Dumnezeu, căci zice apostolul Pavel, în epistola sa cătră Evrei, „fără de credinţă nu este cu putinţă a plăcea lui Dumnezeu, că dator este celce se apropie la Dumnezeu, să crează cum că este, şi celor ce-l caută pe el, este dătător de răsplătire" — (cap. 11 v. 6).

Părtaşi darurilor şi bunătăţilor sale, Dumnezeu numai pe cel credincios îl face; iar cel ce se îndoeşte, să nu creadă că va primi ceva dela Domnul. Ştiţi prea bine, că credinţa în Dumnezeu e o cerinţă cardinală a bisericii noastre, ştiţi că fără credinţă nu este mântuire, precum cunoscută vă este şi însemnătatea acestei virtuţi creştineşti pentru viitorul poporului nostru, din rândurile căruia în trecut ea a avut atâţia mucenici, nevoiţi-vă deci după pilda moşilor şi strămoşilor adormiţi a vă adăpa sufletele în toate zilele vieţii voastre la isvorul ei curat şi nu lăsaţi că în vre-un colţişor al inimelor voastre să-şi facă sălăşluire păcatul necredinţei.

Datori sunteţi a face aceasta în prima linie pentru voi şi datori sunteţi a o face şi pentru poporul, din care aţi eşit şi al cărui nu numai conducători, ci şi apostoli şi mucenici chiar, va trebui să deveniţi mâne. Cum însă după cuvintele apostolului „credinţa fără fapte este moartă" siliţi-vă a da viaţă credinţei voastre prin săvârşirea de fapte bune şi morale, cari sunt cea mai eclatantă dovadă a credinţei omului în Dumnezeu. Sufletul celui ce se pocăeşte, apoi mai trebue să fie împodobit şi cu virtutea dragostei creştineşti, după cum o arată aceasta şi chemarea bisericei la sfânta împărtăşire, care se face cu cuvintele: „cu credinţă şi cu dragoste să vă apropiaţi".

Pentruca acum să puteţi face o mărturisire cu vrednicie, e absolut necesar ca toate patimile mărunte, toate gândurile violene ce le-aţi avea unul faţă de celalalt, să le alungaţi din inimile voastre şi în suflete să faceţi altar dragostei împrumutate, acelei virtuţi a creştinizmului, despre care zice apostolul că „nici odată nu cade". Nu vă îngrădiţi unii faţă de ceialalţi cu zidurile chinezeşti ale fuduliei şi autoaprecierii, nu vă diferenţiaţi în clase în puterea secţiilor sau a cursurilor pe cari le ascultaţi, căci aceasta ar fi un păcat strigător la cer, câtă vreme toţi acelaş ideal trebue să-l urmăriţi, câtă vreme aceeaşi muncă grea vă aşteaptă, care este crearea unei sorţi mai bune poporului nostru oropsit, pe care numai cu puteri unite o puteţi duce la îndeplinire.

Domnul, pentru darurile cari ni le dă prin sfânta taină a pocăinţei, cere o jertfă mică dela noi şi aceasta este înfrângerea inimei noastre. Din timpurile cele mai vechi a fost şi este până azi înfrângerea inimei cea mai plăcută jertfă înaintea lui D-zeu. Prorocul Ioil pentru îmblânzirea mâniei lui D-zeu propune înfrângerea inimei împreunată cu pocăinţa. El zice: „şi acum zice Domnul Dzeul nostru, întoarceţi-vă la mine din toată inima voastră, cu post şi plângere şi cu tânguire". Ca înfrângerea inimei este jertfa bine primită înaintea lui D-zeu, ni-o spune şi psalmistul David în psalm 50 v. 19, unde zice „jertfa lui Dumnezeu Duh umilit, inimă înfrântă şi smerită, Dumnezeu nu o va urgisi", iar în noul Testament mirosul bun al acestei jertfe este arătat în parabola lui Isus despre vameşul şi fariseul rugător (Luca c. 18 v. 13) şi în cea a fiului rătăcit (Luca c. 15 v. 18).

Nu mai puţin cer ss. părinţi înfrângerea inimei ca un lucru bun şi folositor omului şi plăcut înaintea Domnului. Aşa între alţii Sfântul Ciprian zice despre înfrângerea inimei: „Cu cât am greşit mai mult, cu atât mai mult suntem datori să plângem", iar Sfântul Ioan Gură de Aur îndeamnă la aceasta cu următoarele cuvinte: „Dacă plângerea lui Petru a şters un păcat atât de mare, apoi cum să nu să ştergă păcatul tău, dacă vei plânge". Ţin să spun aici, că înfrângerea inimei, această jertfă pe care-o laudă prorocii, apostolii şi sfinţii părinţi, nici odată să nu izvorască din frică, din temere de Dzeu, ci din iubirea noastră faţă de el, căci Isus a iertat păcatele multe ale femeii care cu lacrămile ochilor i a spălat şi cu părul capului i-a şters picioarele, tocmai findcă a iubit mult.

O altă condiţiune ca mărturisirea să fie bine primită, este propusul tare a celui ce se spovedeste de a nu mai păcatui; căci nu acela îşi mărturiseşte cu adevărat păcatele, care zice că a greşit şi după aceea rămâne tot în păcat, ci acela care a înlăturat păcatul şi *l-a urât*

In fine, iubiţilor mei elevi, tot omul când îşi mărturiseşte păcatele este dator a face o mărturisire deschisă, e dator a nu tăinui nimic din cea ce ar şti, că are la activul său ca păcat. Cu referire la voi iubiţilor, n'am cuvinte de a vă îndemna din destul ca ori şi ce greşeli sau fărădelegi aţi avea toate să mi le descoperiţi căci nu numai că sunt organul, prin care Dumnezeu lucră asupra voastră nevăzut, nu numai că sunt în puterea oficiului ce-l port, părintele vostru iubitor, ci vrâsta mea nu prea mult deosebitoare de a voastră îmi dă dreptul de a mă numi şi pretinul sincer al vostru.

După toate acestea iubiţilor elevi, cu lucrarea pe care o începem acum, ca mărturisirea voastră să aibă efectul bun al ertării păcatelor şi al sfinţirii, fieşte care din voi, când se apropie de acestea taine înfricoşate să zică astfel întru inima sa: „Doamne, eu sunt gol şi slab, prin faptele mele am perdut haina cea dintâiu care mi-ai dat-o prin sfântul botez, am perdut-o umblând pe cărările cele pustii ale lumii acesteia pline de deşărtăciune, am cheltuit toată averea Ta în ţara îndepărtată a păcatului. Dară eu fiind chemat de tine, am întrat aici cu nădejdea în nemărginita Ta bunătate şi asemenea fiului rătăcit strig către Tine: am greşit la cer şi înaintea Ta, fă-mă şi pe mine ca pe unul din argaţii Tăi, acopere-mi goliciunea sufletului meu cu harul tău". Amin!

NOUTĂŢI.

***Numărul proxim** al ziarului nostru apare Mercuri, săptămâna viitoare, la orele obicinuite.*

*

***Supliment.** Numărul de astăzi al ziarului nostru are un supliment de două pagini.*

*

Dispensarul pentru tuberculoşi. Asupra activităţii acestei instituţiuni umanitare dela înfiinţare, adecă dela 15 Septemvrie şi până la finea lui Decemvrie 1910, dă informaţiuni următorul raport. In grija dispensariului au stat 25 persoane, 12 bărbaţi şi 13 femei, după naţionalitate 13 Nemţi, 7 Unguri, 4 Români şi 1 Israelit, la 7 persoane au fost cercetaţi cu privire la starea sănătăţii lor toţi membrii familiei. In 4 cazuri s'a constatat, că locuinţele de până acuma sunt neigienice, s'au căutat locuinţe mai potrivite, aducându-se astfel bolnavii între imprejurări mai bune. Pentru a fi primiţi în sanatorii au fost recomandaţi 4 bolnavi, dintre cari până la finea lui Decemvrie au fost primiţi 2 inşi; acestora s'au dat ajutoare băneşti, respective au fost ajutorate familiile lor cu bani şi cu victualii. Afară de cercetările necesare pentru statorirea diagnosei prin injecţiuni cu tuberculină, esaminarea sputului, iluminarea cu aparatele Röntgen, etc. apoi estradarea de numeroase certificate, măsurile luate de dispensariu au avut în vedere instruarea privitoare la un traiu dietetic corespunzător, nimicirea flegmei espectorate, scutirea conlocuitorilor de molipsire, distribuirea de scuipătoare şi sticle sistem Dettweiler şi în fine ajutorarea bolnavilor saraci şi a familiei lor cu bani şi victualii. Ajutoare în bani s'au dat 1369 coroane, carne şi victualii în preţ de 107 coroane şi 1 fi er. Dispensariul a primit donaţiuni în suma de 286 cor.; în luna Dec. au dăruit câte 10 cor. dl I. Weindel, dna A. Bertsch şi H. G. Datele inşirate dau o icoană clară despre necesitatea combaterii tuberculosei pe calea apucată. Multe mai trebue să se facă pentru a putea combate in viitor cu succes şi energie această boală înrădăcinată; apelăm deci către toţi aceia, pe cari soartea norocoasă i-a dăruit cu sănătate şi avere, şi îi rugăm să-şi aducă aminte de cei ce trăesc în boală şi mizerie şi să dee mână de ajutor cu donaţiuni cât de mici, pentru a uşura soartea acestora.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Pentru scopurile acestei reuniuni au binevoit a dona: Institutul de credit 1000 cor., George Pop de Băseşti 50 cor., damele Balaşa Bebea 10 cor., Catinca A. Bârsean 5 cor., E. Murăşan 2 cor., văd. R. Bârsan 5 cor., Emilia Aron 2 cor., Paraschiva Hălăr, Măria Gă tan, R. N. Oancea, Sidonia Petrovici, câte 2 cor., Maria Precup, Paraschiva Badiţoiu, câte 3 cor., Maria Medean 5 cor., Ana Biraescu, Maria Russu, Leontina Popescu, câte 2 cor., Dorica Venter, Maria B. Baiulescu, Maria I. Savu, câte 4 cor., Maria Iordan Muntean 2 cor., toate din Braşov; doamnele Eleonora Dr Lemé y 20 cor., Livia Dr. Crăciunescu 5 cor., domnii Dr. Atanasiu Marienescu, Dr. Lazar Popovici, Dr. C. Măndrilă, dna Elena Voronca, Dr. E. Doctor, dnele Florica T Gramatovici, P. Dr. Sturz, dşoara Silvia Turcu, dna Cornelia Dr. Cuparescu, Dr. Ciurcu, câte 10 cor., toţi din Viena; Dr. Alexandru Morariu, Ibaşfalău 10 cor., Ana Fodorean, Moşnia 4 cor., Maria Neaşa 4 cor., Carolina Popovici, Mediaş 10 cor., Vas. Langa, Buz, Leontina Langa, Dârlos, Victoria Şofariu, Vorumloc, câte 4 cor., Nistor Morariu, Ibaşfalău 5 cor., Valeria Mandeal, Mediaş 5 cor., Gizella Stan, Mediaş 4 cor., Anastasiu Boiu 10 cor., Maria Moldovan 4 cor., Paraschiva Mircea 5 cor., toţi din Mediaş. S'au înscris membre pe viaţă, solvind câte 40 cor., dnele Elisabeta Dr. Roman şi Iuliana Popoviciu, ambele din Mediaş.

*

Frig mare se anunţă din părţile de nord şi de apus ale Tirolului. La frontieră a îngheţat un soldat bavarez. Termometrul arată un frig de 20 de grade.

*

Minunea dela Baia-de-Criş. Mai multe ziare din Budapesta povestesc minuni despre o fată de ţaran, cu numele Catarina *Vălean*, de 14 ani, de naştere din comuna Lunca. Fata aceasta, servitoare la o familie din Baia-de-Criş, ar avea însuşirea de a atrage la sine tot felul de obiecte mai mici, întocmai cum magnetul atrage oţelul. Insuşirea aceasta a fetei se repetează cam la trei sau patru săptămâni. E vorba să fie dusă la Budapesta pentru a fi vizitată de medici.

*

Bal mascat. Comitetul organizator de petreceri al Casinei militare din loc aduce la cunoştinţa celor ce doresc a participa la balul Casinei următoarele: Sala mare din „Casa Societăţii" în ziua de 28 Ianuarie va avea înfaţişarea unui ţinut din regiunea polară a nordului. Munţi de gheaţă, eschimoşi şi urşi albi vor decora păreţii salei. Efecte de lumina cea mai variată vor ridica şi mai mult farmecul regiunii nordice. La acest bal mascat („reduta fantastica") damele se prezentă în domino de ori ce coloare, în costum sau în toaleta de bal şi cu frizura de fantazie. *Fiecare damă, fără excepţie, va purta mască*; domnii vin în frac sau în uniformă, fara mască. Pentru dame se vor distribui mărci de intrare. Marcile, pe lângă prezentarea invitării, se pot lua în primire la 23 şi 24 Ianuarie, între orele 11 şi 12 a. m. în localităţile casinei. Damele sunt respectuos rugate, să poarte marcile acestea aninate de domino, costum sau toaletă, aşa ca să se vadă lămurit.

*

Concurs. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu publică concurs pentru un stipendiu de *260 de coroane* (în rate lunare de câte 26 coroane) pentru acei tineri din comitatul nostru, cari doresc să cerceteze *un curs de pomarit*, ce se va organiza la institutul de agricultură al Mediaşului incepând din 15 Februarie până în 15 Decemvrie 1911. Pentru suma de 26 coroane pe lună stipendiatul va primi locuinţă şi întreţinere întreaga în institut, afară de aceasta mai primeşte din cassa institutului un ajutor lunar de 10 coroane. Petiţiunile scrise de mâna petiţionarilor, timbrate şi provazute cu anexele necesare (certificat de botez şi de şcoală), se adresează vicecomitelui ca preşedinte al comisiunii economice. Terminul de concurs expira în 5 Februarie 1911.

*

† Isaia Henteşiu, preot ort. român în Ocna Sibiiului, a încetat din viaţă în 9 Ianuarie n. la vârsta de 54 de ani, şi a fost înmormântat Mercuri în cimiterul ort. român din Ocna-Superioară. Odihnească în pace!

*

Convenire socială va aranja „Reuniunea sodalilor romani din Sibiiu", Sâmbătă în 21 Ianuarie n. în sala dela „Unicum". Convenirea va fi împreunată cu cântări, declamaţiuni, poştă umoristică etc. Venitul curat e destinat pentru fraţii nenorociţi din Bărăşti şi Râuşor, cum şi pentru fondul „Masa învăţăceilor meseriaşi".

*

Hoţul e prins. Hoţul care a furat din biserica din Vărd a fost prins. E durere un Român din Ilenii (Făgăraşului), Ilie Aron. A fost prins între Cohalm şi Sighişoara pe tren. A pătruns în peste 20 de biserici în jurul Făgăraşului şi Cohalmului.

*

Contra ofticei. Pentru a combate boala ofticei Statele Unite au cheltuit în 1910 suma de 15 milioane dolari, cu 7 milioane mai mult decât în 1909.

*

Ţigani ucigaşi. Aproape de Fabricul Timişorii trenul, care sosea dela Orşova, a călcat un corp de om. Poliţia a aflat, că o ceată de ţigani din hotarul Timişorii a omorât Dumineca pe un tovarăş al lor, cu numele Costa Boţ, pe care noaptea l au dus şi l-au culcat pe şine. Doi criminali au fost arestaţi, alţi doi au scăpat.

*

Metodă practică. In timp de 5 oare judecătoria din Seatle (în America!) a rostit 35 de sentinţe în procese de divorţ. Fiecare proces s'a desbătut în curs de câteva minute. Timpul este ban.

*

Carne din Argentina. Un nou transpost de 750 tone carne îngheţată din Argentina a sosit săptămâna aceasta la Triest, ear de acolo la Viena.

*

Mulţămită. Domnul *Alexandru Lebu*, mare proprietar în Sibiiu, a dăruit pentru zidirea unei noi biserici în comuna Rusciori 400 cor., ear marele binefăcător al neamului românesc *Vasile de Stroescu*, 200 cor. prin ce s'au făcut amândoi ctitori şi binefăcători ai bisericii noastre. In numele poporenilor mei le aduc şi pe această cale sincere mulţămiri. Rusciori 27 Decemvrie v. 1910 *N. Platoş* paroh.

*

Alt dar. In scopul reparării bisericei noastre mecenatele *Vasilie de Stroescu* a dăruit suma de 200 Cor., pentru care faptă nobilă generosul binefăcător al neamului primească mulţămitele noastre. Poiana Ampoiului la 28 Dec. v. 1910. *Alex. Băieşan*, preot.

*

Reclamă fără voie. Drama „Glaube und Heimat" de Carol Schönherr, reprezentată în iarna aceasta şi pe scena teatrului sibian, s'a dat zilele acestea şi în teatrul din Mannheim. O foaie clericală din acest oraş a protestat în contra reprezentării piesei, afirmand că drama lui Schönherr este o lucrare cu tendenţă, care vatama adânc pe romano-catolici, prezentându-i în general ca oameni slabi şi fara caracter, ear pe protestanţi ca eroi şi martiri. Intendantul teatrului din Mannheim a declarat însă, că piesa nu ieste tendenţioasă, şi că părţile bune şi rele sunt arătate de o potrivă la amândouă confesiunile. Foaia clericală, nemulţămită cu răspunsul, a ridicat de nou protest. Efectul a fost, că publicul curios de cuprinsul dramei a venit la teatru intr'un număr neobişnuit de mare şi a aplaudat cu entusiasm representaţia dramei.

*

Reducerea imigrării în America. Ministrul de interne înştiinţeaza municipiile, ca şeful oficiului de imigrare din Ellis-Island a înăsprit din nou imigrarea în America. Comisarul american nu permite debarcarea în lumea nouă celor ce sufar de boale contagioase, nici celor ce în urma vârstei înaintate sunt declaraţi incapabili de lucru, — declaraţia aceasta o fac acolo medicii americani. Imigranţii trebue sa aibe la sine cel puţin 25 dolari; copii sub 16 ani, cari nu sunt însoţiţi de tata sau de mama, în cele mai dese cazuri sunt respinşi. Doritorii de a emigra să fie, prin urmare, băgători de seamă.

*

In desperare. Un şcolar din clasa a doua a şcolii reale din Deva a venit de Craciun acasă la Piski. Tatăl, un muncitor, care a primit ştiri că băiatul său nu prea este silitor la învăţătură, s'a supărat rău şi l-a palmuit, pe urmă l a isgonit din casă. Copilul desperat s'a dus şi s'a aruncat înaintea unui tren, care l a zdrobit. Procurorul din Deva a pornit cercetare împotriva părintelui.

*

De-ale advocaţilor. In cursul anului expirat 1910 au trecut examenul de advocat în ţara noastră *424 de candidaţi*. Respinşi au fost 155. — Camera advocaţială din Budapesta cuprinde 1863 membri la sfarşitul anului 1910. Dintre aceştia capitala ungara a avut 1701 advocaţi, cu 56 mai mulţi decât în anul precedent. — Numarul advocaţilor în Viena este 1100, ear în Berlin numai 1000.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzară, al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu" au mai dăruit: Lazar Vasiu, învăţăcel zugrav de case, 50 bani; Victor Roti sodal zidar, 20 bani; Nicolae Şoroştenean, învăţăcel pantofar, 50 bani; Ioan Hampu sodal pantofar (Apoldul sup.), 20 bani; Nicolae Frâncu, învăţăcel lacătuş, 50 bani; Petru Simtion, librarul libr. arhid., 20 bani; Virgil Rozor, învăţăcel tinichigiu, 50 bani; şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Pedeapsă. Femea Sofia Kocsa a înşelat o mie de coroane dela o familie, cu promisiunea să libereze dela serviciul militar pe un tinăr. Tribunalul din Eszék a dictat femeii o pedeapsă de temniţă de trei ani.

*

Concert în Avrig. Inteligenţa română din Avrig invită la concertul împreunat cu teatru ce l va aranja Vineri, 7/20 Ianuarie 1911 (a doua zi de Bobotează) în sala hotelului comunal din Avrig, cu concursul elevilor cursului al doilea din Sibiiu. Inceputul precis la 8 oare sara.

*

Fericit e oare acela care are un stomach stricat? Acela care e bolnav de stomah să fie cât de avut, nu se va simţi fericit niciodată! Acela care n'are poftă de mâncare şi are dureri de stomach, şi în urma acestora insomnia provenită, dureri de cap, vărsături, anemie şi zgârciuri, pentru aceia bucuriile lumei acesteia sunt excluse! E noroc dela Dzeu că putem ţinea piept faţă de această plagă lăţită în toată lumea şi că de 30 de ani dispunem de un astfel de medicament care vindecă radical şi repede ori ce boală de stomah şi funcţionarea neregulată a stomachului. Acest medicament se numeşte Picături de stomah Brády, costă o sticlă 90 fil. şi se află de vânzare la ori care farmacie.

Petrecerea din Sălişte.

Un obiceiu frumos, totodată şi folositor, este acela, că la zile mari, la sărbători, atât intelectualii, cât şi meseriaşii noştri ţin se aranjeze petreceri împreunate cam de regulă şi cu câte o piesă teatrală. E de regretat, că uneori lasă de dorit, atât interpretarea, cât şi subiectul piesei, care nu se alege cu destulă precauţiune. In împrejurările în cari se află poporul nostru, întotdeauna domnii cari aranjază attfel de petreceri, în primul rând ar trebui să ţină cont de subiectul piesei, ca acesta să se potrivească cu gustul publicului, fiind totodată instructiv şi moral.

Intelectualii din fruntaşa comună Sălişte de principiile acestea, cred eu, că au fost conduşi la aranjarea petrecerii lor, care a avut loc a doua zi de Crăciun (în 26 Decemvrie v.) în sala festivă a şcoalei de acolo.

In programul sărbării au avut trei puncte: „O şezătoare la ţară", icoană din popor, cu cântece, într'un act, de I. C. Luncan şi C. D. Mugur; „Apostolul", tablou viu aranjat după poezia cu acelaş nume de O. Goga şi comedia „Vacanţii" a poetei noastre, Maria Baiulescu. Toate bucăţile au fost predate cât se poate de bine. Mai ales bucata primă „O şezătoare la ţară", după cum a fost întocmită şi pusă în scenă de domnii învăţători Criştiu şi Iacob, a stors admiraţia publicului.

Intr'adevăr, era atâta drăgălăşenie şi curaj în jocul băeţilor şi al fetiţelor, cari au jucat această bucată, încât cari au văzut-o au rămas uimiţi.

Bucata aceasta ne înfăţişează un interior de casă ţărănească, în mijocul iernii, unde să strâng moşnegii, femeile, fetele şi flăcăii, la şezătoare. Femeile torc, fetele coase, iar câte un moşneag mai spune câte o glumă, făcând să hohotească toţi de râs, pe când într'un colţ un copilaş sgribulit îşi scrie lecţiile pe tăbliţă. Unele dintre fete cântă câte-o doină jalnică, plângătoare, ca şi inima Românului, iar la urmă un cioban doineşte din fluer, aşa de duios, de transportă toată adunarea în împărăţia visurilor. Ca o binecuvântare cerească apare zina iernii, mângâind feţele obidite ale tuturor, iar la cântatul cocoşului îi părăseşte pe toţi, ducându-se iar în împărăţia lumii în care trăeşte.

Cum a fost predată bucata aceasta, îţi face impresia, că a fost jucată de oameni pricepători în ale teatrului, iar nu de copii. Doinele câutate cu atâta măiestrie de unele fetiţe, băiatul deghizat ca cioban, cu fluerul său fermecat, şi în general curajul, mimica, jocul de scenă, cum a fost jucată bucata aceasta, toate dovedesc însufleţirea şi munca neobosită a dlor învăţători, cari au aranjat această icoană din popor.

După aceasta a urmat tabloul viu „Apostolul". Scena aceasta a fost aranjată după subiectul poeziei „Apostolul", de O. Goga. Bătrâni, tineri şi femei, stau cu toţii în jurul preotului lor din sat, şi ascultă cu luare aminte sfaturile şi poveţele lui. A fost aranjată admirabil această scenă, numai atât, că „Apostolul“, adecă preotul, a fost prea modern, după cum a fost îmbrăcat, în negru şi cu reverendă. In poezie e descris ca un *bătrân* preot, îmbrăcat ţărăneşte cu un pieptărel de lână, pe care „purta un ban dela împăratul“.

Urmează apoi predarea comediei „Vacanţii“, de M. Baiulescu. O comedie scrisă de o scriitoare de a noastră din Ardeal. Ea însă totuşi mai bine s'ar potrivi la o serată de-a „domnilor“ decât la o sărbare, care este mai mult pentru popor. Subiectul e luat din viaţa domnilor, iar intriga piesei e prea fin ţesută pentru a fi înţeleasă de popor. Totuşi, cum a fost predată, cu umorul şi satira ei, a fost distractivă pentru toţi. In rolurile principale domnii *Păcală*, *Tâmpănariu*, *Pârvu* şi *Pană*, apoi domnişoarele *Goţa*, *E. Comşa*, *M. Lăpădat* şi *Moisin*, au dovedit un talent remarcabil. De asemenea domnul învăţător *Criştiu*, în rolul servitorului Veniamin, cu verva şi umorul cu care a jucat, a stârnit hohote de râs în toată sala.

Felul cum a fost aranjat programul a fost foarte potrivit. Deoparte desvălind comori de ale ţăranului, atât în costume, cât şi în vorbe, iar de alta biciuind cu o satiră fină unele obiceiuri din societatea noastră cultă, a mulţămit întreg publicul asistent.

Lume a fost multă şi din toate părţile. După terminarea programului teatral a urmat dans. O veselie sănătoasă şi o mulţămire sufletească se cetea pe feţele tuturor. Dansul a durat până aproape de ziuă. *El. Măg.*

Dela „Asociaţiune.“

Şi-au mai rescumpărat felicitările de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului Naţional următorii generoşi domni, cărora le esprimăm mulţămita comitetului central:

George Pop de Băseşti, Băseşti 20 cor., Ioan A. de Preda, advocat, Sibiiu (ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou şi de ziua onomastică) 20 cor., Neagoe Ioanichie, preot şi dir. de bancă în Românpetre 10 cor., dşoara Iconia Borca 5 cor., George Vlassa, preot mil. î. p., Inoc 5 cor., Romul Furdui, protopop, Câmpeni 4 cor., Ioan Urzicean, notar î. p., Corbu, Moise Brumboiu, preot, Tohanul vechiu, Aron Lupean, oficial militar î. p., Sibiiu, Andreiu Voda, v.-protopop, paroh, Armeşul-de-Câmpie, Mihail Ittu, inginer silvic, Arad, câte 3 cor., Alexandrina Iarca, Răşinari 2 cor., Alexe Odor, funcţionar la „Albina“, Sibiiu 2 cor. Total 83 coroane. Consemnarea precedentă 252 cor. Laolaltă 335 cor.

Sibiiu, 12 Ianuarie st. n. 1911.

Biroul Asociaţiunii:

Iosif Sterca Şuluţu.
prezident.

Cărţi şi reviste.

Transilvania, revista „Asociaţiunii“, nr 6. pe Noemvrie—Decemvrie 1910 cuprinde: Din trecutul Branului, de I. Clinciu. Asperităţi sintactice, de Dr. Nic. Drăganu. Amintiri despre Alexandru I. Odobescu de I. Borgovanu. Edictum tolerantiae, de Dr. I. L. Documente istorice, de Eugen Todoran. Insemnări. Procese verbale. Apel. Concurs. Contabilitate pentru popor. Circulară.

Din public.+)

Mulţămite publice.

In numele comunei noastre bisericeşti gr. or. din Măgărei esprim şi pe această cale mulţămitele cele mai vii tuturor acelora, cari au binevoit a contribui cu obolul lor la colecta trimisă la America, cu scopul ca din banii incurşi să înfrumseţăm şi aranjăm sf. biserică.

Următorii au binevoit a contribui: Dumitru Zlatar 50 cor., Dionisie Blaga 25 cor., Iohan Mangesius, Nicolae Dănilă, câte 5 cor., toţi din Măgărei, Ioan Sălaci, din Moşna 5 cor., Aurel Carcula, din Măgărei, Achim Cristea, din Moşna, câte 2 cor. 50 fil., Ioan Moldovan, din Zlagna 20 cor., Ioan Stanciu, din Biertan 1 cor. 25 fileri, Teodor Carcula 5 cor., Isailă Stanciu 10 cor., Teodor Anghel 5 cor., Nicolae C. Holerga 15 cor., Ioan Stanciu 25 coroane, Mihailă Blaga 2 cor. 50 fil., M. Holerga 15 coroane, Ana Holerga 10 cor., Ana Holerga, Mănif Holerga jun., Vasile Holerga, câte 1 cor. 25 fil., toţi din Măgărei, Nicolae Salanti, din Cincu-mare, Aron Salanti, (?) din Ciuguzel, câte 1 cor. 25 fileri, George Pop, din ? 2 cor. 50 fil., Andrei Pop, din ? 1 cor. 25 fil., Highisan, din Cenade 2 cor. 50 fil., Iacob Comsa, din Topârcea 75 fil., Ilie Sârb, din Felţa 1 cor. 25 fil., Iacob Murăşan, Alexă Năsăudean, ambii din Mintiu, câte 1 cor., Ioan Avram, din Mintiu 50 fil., Ioan Mărginean, din Ţapu 1 cor., Dumitru Nemeş, din Micăsasa, Cirica, din Sintimbrău, câte 50 fil., Vasile Costea, din Hoghilag 1 cor. 25 fil., Achim Holerga, Ana Holerga, din Măgărei, câte 10 cor., George Corfariu, din Făget 2 cor. 50 fil., N. N., Simion N., din Făget, câte 1 cor. 25 fil., Nic. Suciu, din N. 50 fil., Ioan Suciu, din N. 75 fil., Ioan N., din N., Nic. Urian, Nic. Oprea, amîi din Crăciunel, câte 1 cor. 25 fil., Nicolae Suciu 50 fil., Dumitru Goga 1 cor. 25 fil., ambii din Crăciunel, Nic. Gligor, din Tăun 1 cor., Ioan N., din Crăciunel 1 coroană 25 fil., Ioan Stanciu, din Măgărei 2 cor. 50 fil., Ioan Tutelia, din Tăun 5 coroane, Chim Basu, din Crenhaus 2 cor. 50 fileri, Ioan Cherecheş, din Bălăuşar 5 coroane, Dumitru Roşca 50 fil., Mihail Roşca 1 c. 25 fil., Dumitru Bica 2 cor. 50 fil., Ioan Bica 2 cor. 50 fil., toţi din Agrişteu, Mihail Dumitru, Ioan Dragoş, ambii din Nădaşul-săsesc, câte 2 cor. 50 fil., Mih. Crăciun, din Săcel 1 coroană 25 fil., Teodor Roşca 2 cor. 50 fil., Stefan Pop 5 cor., Teodor Pop 5 cor., toţi din Agrişteu, Stefan Suciu, din Coroisânmărtin 5 coroane, Samuil Matei, din Homorod 2 cor. 50 fil., Ioan Lahue, din Homorod 1 cor. 25 fil., George Cioconea, din Paloş 1 cor. 25 fil., Amvrosie Marcu, din Hundorf 1 cor. 25 fil., Iacob N., N. N., Toda N., câte 5 cor., N. N. 1 cor. 25 fil., toţi din N., N. Bogdan, din Totoi, N. N., din N., Vasile N., din Nadaşul-săsesc, câte 5 cor., Roman Moldovan, din Totoi 2 cor. 50 fileri, Ioan Haidu, din Hetiur 1 cor. 25 fil., Petru N., Dumitru Vlad, câte 2 cor. 50 fil., ambii din N., Stefan Popa 1 cor. 25 fil., Iosif Lancea 2 cor. 50 fil., ambii din Comana-de-jos, Crucean Barbulea, din Măgărei 2 cor. 50 fil., Zaharie Florea, din Aţel, Nic. Amvr. Holerga, din Măgărei, câte 5 cor., George Luca Florea, din Bârghiş, Ioan Zlatar, Nic. Zlatar, ambii din Măgărei, câte 2 cor. 50 fil., Veronica Andrei, din Măgărei 10 cor.

Suma totală primită de epitropie a fost 371 cor. 25 fil., ceialalţi s'au detras pentru schimbarea banilor.

Renoind mulţămita rog pe bunul Dumnezeu, ca să le răsplătească tuturor însutită jertfa prestată pe seama sf. biserici din Măgărei.

Măgărei, la 24 Septemvrie 1910.

Ioan Radu
preot

*

Subscrisul în numele parohienilor gr. or. români din Berivoii-mici, tractul Făgăraş, vin şi pe această cale a aduce cele mai călduroase mulţămiri tuturor acelora, cari au binevoit a contribui cu obolul lor la acoperirea datoriei bisericii noastre din loc.

Pe lângă suma de 254 cor. 27 bani publicată în Nr. 41 a. c. din „Telegraful Român“, am mai primit cu poşta de azi suma de 402 cor. 45 bani, colectaţi în America prin parohienii noştri Mateiu Beleana şi Andreiu Cârstea dela următorii: Mateiu Beleana, Andrei Cârstea, Elena A. Cârstea, Pantilimon Moga, Iacob Stoia, Matei I. Moga, Laţi E. Silagie, Ioan P. Chiuşdea, Iordan Coman, Grigorie Beleana câte 2 dolari; Mihaiu Fratu 1 dolar 65 cenţi; Paraschiva I. Chiuşdea, George Comaniciu, Nicolae Cotocea, Ioan I. Leucă, câte 1 dolar; Andrei Fratu 50 cenţi toţi din Berivoii-mici. Ioan Răduleţ, George Funariu, Nicolae Fratu, Mihai Hanu, Ioan G. Păişiu câte 1 dolar; Dumitru Chiuşdea, Gherasim Stoia câte 50 cenţi; George Florea, Eva Florea, Samoilă Hanu câte 25 cenţi toţi din Berivoii mari. Ioan Toacşe, Ioan Dobrin, David Oltean, George Suciu, Ioan I. Streza, Ioan Muntean, Ioan Petru, Ioan Făulea, Ioan Lupu, Dănilă Grama câte 50 cenţi; Constantin Suciu 40 cenţi; Nicolae Grecu, George Oltean, Matei Manta, Ioan Rânea, Nicolae Toacşe, Matei Toacşe, Andrei Grecu, Matei Grecu câte 25 cenţi; Samoilă Rachier 20 cenţi; George Toacşe 10 cenţi toţi din Copăcel. Iacob Costea 1 dolar; George Safletea 50 cenţi: George Moeşiu 25 cenţi toţi din Recea. Iacob Motoc, 50 cenţi; Andrei Motoc, Acsente Motoc, Ioan Motoc, Zinovia Motoc câte 25 cenţi toţi din Săsciori. Ioan Gavriilă 50 cenţi; Ioan Longin, Ioan Ivan, Ioan Filip câte 25 cenţi toţi din Ieşi. George Benţea 25 cenţi din Hurez; Ioan Lie 50 cenţi; Valeriu Pesteş, Ioan Motoc câte 25 cenţi toţi din Săvăstreni. Ioan Sârbu 50 cenţi din Sebeş. Andrei Andreas 25 cenţi din Hârseni. Simion Cornea 25 cenţi din Ileni. Matei Hanu. Andarie Leabu, câte 25 cenţi din Netotu. Andrei Morariu 1 dolar, Ioan I. Socaciu, Iacob Barb, Laurian Popa, Artemie Fătu câte 50 cenţi; Avram Popa, Alexă Pleşea, Avram Vijole, Ioan Vijole, George Vijole, Nicolae Jaru, Titu Nemeş, Gligore Rucărean câte 25 cenţi toţi din Ludişor. Ioan Bulea şi Chirilă Mareş câte 35 cenţi din Luţa. George Rusu 25 cenţi din Toderiţa. Iacob G. Pop 25 cenţi din Vlădeni. Ioan I. Oprea, Vasile Gabor câte 50 cenţi: Ioan Cotocnaş, Maria Oprea, George Popa, Iosif Borzea, George Ittu, Ioan Molan, Ioan G. Popa, Alecsandru Molnar câte 25 cenţi toţi din Voila. Simeon Opriş, Ioan Gorun, Vartolomei Streza câte 50 cenţi; Silivestru Trâmbiţaş, Alecsandru Dragoş, George Dragoş, Iacob Streza, Mihai Streza, Ioan Grancea, Ioan Streza, Mihai Dragoş, Ioan Mogoş câte 25 cenţi; Ioan Lungociu 20 cenţi toţi din Dridif. Vasile Naftanailă 25 cenţi din Breaza. George Taflan, George Bârsan, Nicolae Taflan, câte 25 cenţi; Ioan Moldovan 10 cenţi toţi din Beclean. Nicolae Neagoe, Ioan Cârje câte 50 cenţi; Nicolae Stoica, Ioan Cârje, Iordan Safarie Nicolae Banciu, George Cârje, Dionisie Cârje, Iordan Safarie, Procopie Bucelea, Achim Stinea, Leonte Harbădă, Ioan Clonţea câte 25 cenţi din Viştea. Ioan Radocea, Domnica Radocea câte 25 cenţi toţi din Veneţia de jos. Gavriil Stanislav, Vasile Netotean câte 50 cenţi; Nicolae Silea 25 cenţi toţi din Beşimbav. Constantin Ursu 1 dolar; George Zaharie 50 cenţi; Nicolae Rimboiu, George Gligor, Dionisie Sandeiu, Dumitru Conilă, Dumitru Gălbincea, George Biţiu, Dănilă Andreaş, Pantilimon Florea, Moise Vuja câte 25 cenţi toţi din Sâmbăta. Pavel Greavu, 25 cenţi; Moise Folea 20 cenţi: Vasile Budac, Ioan Simion, Nicolae Solomon, Ioan Blembea, Ioan Solomon, Ioan Budac, câte 10 cenţi toţi din Cârţişoare. Nicolae şi Maria Mitarcă 50 cenţi din Tohan. Nicolae Hilegă, Filip Simion, George Heprian, Simion Besvin câte 10 cenţi, toţi din Daia. Ioan Lazar, Valeriu Mesaroş câte 25 cenţi din Sas-sebeş. Ioan Bucea, Ioan Eftimie, Constantin Peligrad câte 25 cenţi toţi din Şura-mare. George Unscoi 25 cenţi din Şinca-veche. Ioan Ivan, Ioan Chir, câte 25 cenţi din Ocna-Sibiiului. Longin Brumbea 25 cenţi din Calbor. Iosif Bota 25 cenţi din Vaidei. Ioan Lazar, Vasile Jiga câte 25 cenţi din Lancrăm. Alexandru Cârje 25 cenţi din Vidra. Dumitru Terecu 25 cenţi din Satelnic. George Halmaghi 25 cenţi din Scorei. Ilie Boariu 10 cenţi din Şeica-mică. Ilie Sava 25 cenţi din Bucovina. Eftenie Stănescu 10 cenţi din România. George Folberth 1 dolar din Saschiz, şi I. Frâncu 3 dolari din Cleveland Ohio.

Dorind tuturor acestor bine-voitori şi sprijinitori ai bisericii noastre bună sporire şi întoarcere norocoasă la căminul părintesc, semnez:

Berivoii-mici în 8 Octomvrie 1910.

Vasile Popa-Răduleţu
paroh gr. ort.

Poşta ultimă.

Noul guvern român.

Noul guvern român a fost compus după cum urmează:

P. P. Carp, prezident de consiliu şi ministru de finanţe.

T. Maiorescu, ministru de externe.

Al. Marghiloman, ministru de interne.

Ioan Lahovary, ministru de agricultură şi domenii.

C. C. Arion, ministru de culte şi instrucţiune publică.

N. Filipescu, ministru de răsboiu.

Delavrancea, ministru de lucrări publice.

D. Neniţescu, ministru de industrie şi comerciu.

Mişu Cantacuzino, ministru de justiţie.

Noii miniştri au depus jurământul Mercuri sara şi Joi şi-au luat în primire departamentele.

Sara clubul conservator din Bucureşti a fost iluminat, iar noilor miniştri li s'au făcut ovaţiuni sgomotoase din partea partisanilor.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă „*Wilhelm Tell*“, tragedie de Schiller.

Nr. 1208/1910 prot. [3] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Ţichindeal**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolnmentele împreunate cu acest post sunt: folosirea a două bucăţi de luncă în preţ de 150 cor., din cassa alodială a comunei politice 120 cor., din aruncul da 5% după dare 97 cor., în total 377 cor., la mai mult comuna bisericească nu se obligă. Restul până la 1000 cor. se va cere dela stat. Locuinţă în natură şi ¼ jug. grădină.

Invăţătorul ales e îndatorat să propună studiile prescrise şi religiunea la copiii (băieţi şi fetiţe) dela 6—12 ani, asemenea şi la cei de repetiţie dela 12—15 ani, să-i conducă în fiecare Duminecă şi sărbătoare la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturghie şi să ţină la utrenie strană în rând cu cantorul.

Ceice au cunoştinţe din muzica instrumentală, ca să poată forma şi conduce un cor, vor fi preferiţi.

Ceice doresc a reflecta la acest post, să-şi înainteze rugările cu documentele recerute conform normelor în vigoare Oficiului protopresbiteral susindicat în terminul deschis şi în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic.

Agnita, 26 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Agnita înţeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean,
protopop.

Nr. 215/1910 of. par. [502] 3—3

Publicare de licitaţie minuendă.

Pe basa planului în edificare şi a preliminariului de spese aprobate de Prea Veneratul Consistor arhidiecezan se publică licitaţiune minuendă pentru darea în întreprindere zidirea unei noi biserici române gr. or. în **Alpret** (tractul Dejului).

Licitaţiunea se va ţinea Duminecă în 2/15 Ianuarie 1911 în sala de învăţământ a şcoalei noastre din Alpret.

Preţul de strigare este de 24,000 cor. dela care sumă 10% sunt a se depune la epitropia parohială de aici ca vadiu înainte de începerea licitaţiunei.

Planul de edificare, preliminariul de spese precum şi alte informaţiuni se pot afla la oficiul parohial de aici.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a încheia contractul cu întreprinzătoriul în care va avea mai multă încredere.

Contractul de edificare pentru întreprinzător e obligător îndată după subscriere pentru parohie însă numai după aprobarea Preaveneratului Consistor arhidiecezan.

Alparét-Alpret la 10/23 Decemvrie 1910.

Comitetul parochial.

Zaharie Manu
paroh-prezident.

Nr. 486/1910. of. pp.

Văzut:

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 457/1910. (505) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bis. de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Haţegului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se presenta în biserică spre a se face cunoscut poporului.

Haţeg, la 15/28 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu.
protopresbiter.

In cancelaria comunei **Lancrăm** află imediată aplicare

Un tinăr

doritor de a se dedica **carierei notariale**. Reflectanţii au să comunice condiţiile numai decât primăriei comunale.

Adresa: Lancrăm (Lámkerék), posta Szászsebes. 506 2—2

Ioan Laşiţa, primar. **Aurel Barbu,** notar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Gulere și mufuri din blane, Jachete pentru dame din postav și cu blană

pe lângă prețuri moderate la

Iuliu Wermescher

Strada Cisnădiei 1—3.

504 3—3

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 1—25

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 3—5 p. m.

[448] 7— Director-șef

Dr. Cosmutza.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(477) 17—20 **L. Olariu,**

Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Altoi de viță puternică·

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospori, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 28—

Avis.

Cu onoare aduc la cunoștința Onor. public din loc și jur, că am deschis

o măcelărie

de carne de vită, vițel și porc în Sibiiu, Piața mică Nr. 23.

Cu toată stima

Aurel Moga,
măcelar.

1 1—1

Fabrică de ghiață

și

arangiamente de frigorifere

în special aprobate, sistemul **Borsig,** comprimate cu accid sulfuric și amoniac, precum și

arangiamente complete de abatorii

503 3—6

liferează în executarea cea mai bună

turnătoria de fier și fabrica de mașini, societate pe acții SCHLICK.

Budapesta, Váczi-ut 45—47.

Telefon: 74—76, 77—47 și 98—58.

Preliminare gratis.

Noutate senzațională a industriei de țigle.

Mașină patentată de

fabricat țigle.

Model 1910.

Confecționează 10—12000 țigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea țiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mișcare sunt suficienți doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente și hală pentru mașini nu e necesară. De lucrători specialiști nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini și * copii. **Preț eftin de procurare.** *

Intocmiri complete de țiglării curățitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri și tobe

în cea mai bună execuție.

Cu prospecte, deslușiri și preliminare de cheltueli servește

[461] Agenția generală a lui 4—10

„Jacobiwerk“, Meissen (Germania)

IGNÁZ GELLERT & COMP.

VI. Térez körüt 41.

Garanția cea mai mare. Condiții de plată favorabile

O binefacere dumnezeească

e sănătatea pentru care nu putem fi îndestul mulțămitori. E datorința noastră deci ca să ne-o apărăm și îngrijim cu multă statornicie. Nu ajunge dacă în privința aceasta ne îndestulim cu cunoașterea regulelor, cari sunt trebuincioase la susținerea sănătății, ci trebue să știm de unde să cerem în cazuri de boale sfaturi medicale.

Pentru răspândirea acestor cunoștințe, institutul nostru și-a propus a pune la dispoziția Onor. public cartea noastră în mod gratuit. Aceasta o poate fiecare ceti, și toți cu provocare la acest anunț o cer, vor primi o

gratis și franco

Cereți deci banda pentru bărbați sau pentru femei. (5) 1—1

Electro-Vitalizer, instit. de ord. med.

Budapesta, IV. Semmelweissgasse 4. Mezzanin 51.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“

Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 17—26

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile

cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

Circularea cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neîmpiedecată

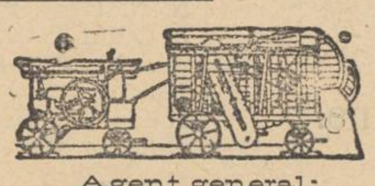

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 11—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 8—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 15—52

Clopotele găurite

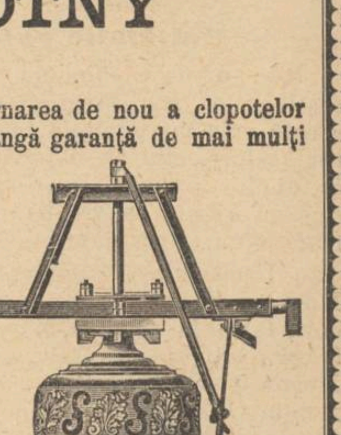
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 6/19 Ianuarie 1911. **Nr. 2.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 14 920 Bis. 1910.

Notificare oficială.

Statutul organic completat cu concluzele congresuale normative s'a retipărit în a patra ediţiune oficială şi se poate procura dela cancelaria metropolitană şi dela librăria arhidiecezană cu preţul de 50 fileri de exemplar.

Aceasta se publică spre ştire şi orientare.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat bisericesc, ţinută la 28 Decemvrie 1910.

Consistorul arhidiecezan

Anul-nou în Sibiiu.

Sâmbătă, în ziua de Anul-nou, după terminarea serviciului divin şi ieşirea din catedrală, domnii asesori consistoriali, profesorii dela seminarul „Andreian“ şi dela şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii“, funcţionarii „Albinei“ şi ai „Luminei“ şi alţi număroşi inteligenţi români din Sibiiu s'au prezentat la Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan*, pentru a-l felicita de anul-nou.

In numele frumosului mănunchiu de Români inteligenţi sibieni, cari au ţinut să şi arete şi de astădată stima, iubirea şi veneraţiunea faţă de Excelenţa Sa, a vorbit Preacuvioşia Sa, Arhimandritul şi vicarul arhiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, dând exprimare sentimentelor celor prezenţi în următoarea frumoasă cuvântare:

„Excelenţă! Când în drumul său călătorul ajunge pe o colină sau pe un loc mai ridicat, cu oarecare mulţămire şi satisfacţie priveşte îndărăt spre calea ce a făcut-o şi apoi cu încredere se uită şi înainte spre a cunoaşte drumul, ce duce la ţânta ce o are.

In situaţiunea călătorului ne aflăm noi astăzi la întrarea într'un an nou.

Nouă, cari suntem în serviciul bisericii sau în alte posturi de încredere pentru binele obştesc, ni se impune a face astăzi un scurt bilanţ despre activitatea noastră cu privire la trecut şi la viitor. Dacă de astădată aruncăm privirile noastre ceva mai departe în timp, aflăm, încât priveşte biserica noastră, că acum s'a împlinit un secol, adecă o sută de ani, de când scaunul episcopiei ardelene, după restaurare, fu ocupat de întâiul episcop de naţionalitate română, în persoana fericitului *Vasilie Moga*.

Dacă secolul anterior se poate numi timpul *de suferinţă* pentru biserica noastră, atunci secolul din urmă cu drept cuvânt se poate numi *al luptelor*. Au luptat pe rând arhiereii nostri fără preget pentru biserică şi poporul român, după împrejurări şi după puterile lor; şi dacă greutăţile au fost multe şi rezultatele nu totdeauna cele aşteptate şi dorite, ei n'au dat îndărăt, ci încrezuţi în dreptatea cauzei şi înarmaţi cu credinţa în Dumnezeu, au stat totdeauna cu vrednicie la postul lor.

Lupta aceasta n'a încetat până astăzi; ba am putea zice, că ea în zilele noastre mai ales cu privire la şcoale şi-a ajuns apogeul.

Excelenţa Voastră, credincios tradiţiunii antecesorilor, aţi stat cu demnitate în frunte, apărând cu bărbăţie în şirurile dintâi, cele mai vitale interese culturale ale poporului nostru român — dând exemplu şi îndemn şi altora a Vă urma.

In asemenea stare, sub asemenea auspicii şi cu asemenea speranţe întrăm în anul cel nou; după toate semnele lupta pentru salvarea intereselor bisericeşti şi şcolare, între marginile legilor statului, se va continua şi în viitor; de aceea ştiind noi, că greul cel mare se descarcă pe umerii Excelenţei Voastre, rugăm pe atotputernicul Dumnezeu, să Vă înzestreze şi întărească cu înnoite puteri, ca să puteţi conduce naia bisericii printre valurile, ce s'ar arăta, la limanul de adăpostire al dreptăţii.

Primiţi, Vă rugăm, Excelenţă, respectuoasele noastre felicitări de anul nou.

Să trăiţi!“

Puternice strigări de „*Să trăiască*“ au format ecoul acestei frumoase cuvântări.

După potolirea aclamărilor sgomotoase, Excelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, mulţămeşte pentru felicitările ce i se aduc de anul nou, şi constată, că întru adevăr, e o datină veche, a arunca privirile îndărăt la schimbarea anului, pentru a ne revoca în memorie momentele mai însemnate, evenimentele, întâmplările, bune şi rele, din cursul anului expirat, în scopul de a scoate învăţături din ele pentru viitor. Făcând şi noi lucrul acesta vom afla, că anul trecut nu a fost din cei mai buni pentru noi; din contră, a fost plin de încercări grele, de lupte mari, pe cari a trebuit să le purtăm. Ne-am înşela însă amar pe noi înşine, dacă am crede, că anul care se începe acum va fi mai bun şi că în el luptele vor înceta. Luptele nu încetă niciodată, nici la individ, nici la popoare, până sunt în viaţă, căci doară însaşi viaţa nu e alta decât o luptă continuă. Vom mai avea deci să purtăm lupte, iar pentru a le putea purta cu succes e foarte necesar să ne înzestrăm cu cele mai bune şi mai moderne arme, cu armele culturei, cu cari luptă astăzi toate popoarele, chiar şi adversarii noştri. Să nu ne amăgim a crede, că vom putea învinge vre-odată şi fără aceste arme, atât de necesare la purtarea luptei pentru existenţă, armele minţii şi ale luminii, armele culturii, dar mai ales să nu ne amăgim a crede, că fără luptă vom putea câştiga cândva ceva. Ba chiar dacă s'ar întâmpla, că în urma unor împrejurări favorabile să ni se dee anumite drepturi, să nu credem, că acelea vor fi de o trăinicie lungă, căci precum ni s'au dat, aşa pot să ni se şi iee. Drepturile câştigete fără muncă, fără luptă, nu sunt durabile, întocmai cum nu se arată binecuvântare, decât numai pe urma averii adunate din sudoare proprie, iar nu căzută, în urma întâmplării, dela alţii. Să stăm deci gata de muncă şi de luptă şi pe viitor, şi gând bun să punem, de a desvolta muncă şi activitate pe toate terenele cari ne stau deschise; pentrucă, dacă toţi vom întra în luptă pentru apărarea bunurilor noastre moştenite dela strămoşi, dacă toţi ne vom pune puterile în serviciul cauzei comune, pot să vină zile ori-cât de grele peste noi, — zorile unui viitor mai bun totuşi au să ni se arate odată. Şi pentruca să ne putem face toţi datorinţa cu sfinţenie, Inaltpreasfinţia Sa roagă pe bunul Dumnezeu să ne trimită ajutorul său de sus, ajutorul dragostei şi al bunei înţelegeri, şi binecuvântând pe toţi, doreşte celor ce s'au prezentat pentru a-l felicita, viaţă îndelungată şi mulţi ani fericiţi!

Frumoasa vorbire a făcut impresie adâncă asupra celor ce au ascultat-o şi a fost acoperită cu noi şi sgomotoase aclamări.

Intreaga societate românească a mers apoi la P. C. Sa Arhimandritul şi vicarul arhiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu*, în scopul de a-i aduce asemenea felicitări de anul nou.

Aci oratorul a fost P. C. Sa, protosincelul, directorul seminarial *Dr. Eusebiu R. Roşca*, care a asigurat pe părintele Arhimandrit de stima celor ce au ţinut să-i aducă sincere felicitări şi de astădată, esprimând în numele lor totodată şi dorinţa, ca P. C. Sa să contribue încă multă vreme cu activitatea sa rod

---

FOIŞOARĂ.

Sfinţirea şcolei din Caţa.

— Impresii —

Ziua a treia a Crăciunului românesc a fost pentru cărturarii veniţi în Caţa Cohalmului din tot cuprinsul locuit de Români, nu numai un prilej de praznic bisericesc, ci mai presus de toate o minunată sărbătoare culturală, cum rar ni se întâmplă nouă ardelenilor să avem.

Locuitorii acestei comune, din rândurile cărora a eşit o întreagă serie de bărbaţi luminaţi şi însufleţiţi, cum a fost cel mai mare pedagog din câţi i-am avut noi Românii din Ardeal, fericitul Ioan *Popescu*, istoricul serios, apreciat în străinătate, Dr. Ioan *Ursu*, profesor universitar la Iaşi, apoi harnicii fraţi *Mircea* dela vestitul „car cu bere“ bucureştean ş. a., încălziţi de flacăra iubirii sfinte pentru legea şi limba noastră primejduită prin nefericita „Lex Apponyi“, s'au ştiut ridica la acea potenţă a entusiasmului şi sentimentului de jertfire neprihănită, cum numai popoare adânc conştiente de rolul uriaş al instituţiilor chemate să îndrume cultura intelectuală şi etică a mulţimilor spre idealuri necunoscute — sunt în stare s'o facă.

Din această înţelegere deplină a actualităţii, din dragostea inefabilă a ţăranilor nostri către altarele, cari au mângăiat şi au luminat pe înaintaşii cuminţi în curgerea atâtor veacuri negre de cea mai amarnică iobăgie sufletească, din îndemnurile stăruitoare ale prof. Ursu s'a putut ridica — cu deosebire prin larga munificenţă roditoare a vrednicilor fraţi Mircea — minunea de şcoală, care străluceşte astăzi în Caţa.

E cea mai frumoasă din toate şcolile, câte le avem noi astăzi în Ardeal şi Ţara-Ungurească.

Frumoasă, nu prin înălţimea zidurilor, nici prin proporţiile întinse şi greoaie, ci prin stilul românesc de o admirabilă drăgălăşenie în care este executată.

A fost o inspiraţie extraordinar de fericită aceea, care i-a îndrumat pe ctitori să ceară un plan de şcoală, esclusiv românesc.

Arhitectul bucureştean Clavel — şi nu Hârjău, cum crede corespondentul „Gazetei“ dela Braşov, — unul dintre cei mai buni cunoscători ai stilurilor arhitectonice aplicate în tot trecutul nostru românesc, a ştiut reînvia în planul său una din frumoasele comori ale tradiţiei — felul de clădire al înaintaşilor evlavioşi şi cucernici.

E stilul mănăstirilor din Ţară, cu turnul de apărare — culă, în faţă, şi cu toate nuanţele lui arhitectonice pline de armonie şi frumseţe. Dl Oct. Tăslăuanu va da în unul din numerii viitori ai revistei „Luceafărul“ o reproducere după planul acestei şcoli, şi astfel cărturarii ardeleni vor avea prilej să admire şcoala din Caţa, cea dintâi şcoală zidită pe pământul Ardealului în stil românesc.

Ea este un simbol din cele mai grăitoare, care trebue să ne îndrume în viitor către nepreţuitele comori ale trecutului, pe care noi sub raport artistic îl cunoaştem atât de puţin, sau aproape de loc. Trebue să ne facem din păstrarea tradiţiilor artistice una din cele mai însemnate datorii naţionale, căutând să le dăm espresie în opere, cari mai ales sunt chemate să păzească toată bogăţia sufletească venită din vremi apuse, şi să o ducă spre culmile desăvârşirii.

Acum când se desfăşură o muncă atât de intensivă pentru cunoaşterea artei decorative ţărăneşti, când se adună cu sârguinţă tot ce poate contribui la cunoaşterea sufletului nostru românesc, e o datorie nu se poate mai imperativă, ca stăruinţele şi preocupaţiile noastre să se îndrepte spre toate tărâmurile de manifestare ale geniului românesc, desgropând şi îngrijind cu sfinţenie tesaurul, din care va avea să se adape toată fiinţa noastră specifică naţională.

Cu deosebire e nevoe să revenim la datoriile noastre şi pe terenul arhitectonic, unde noi ardelenii nu putem însemna nimic original, vrednic de luat în seamă, din simplul motiv, că n'am dat nici o atenţie acestui ram al artelor plastice.

Bisericile şi şcolile noastre sunt din punct de vedere arhitectonic copii mărunte după greoaile domuri săseşti, clădite în stilul gotic şi uneori în nici un fel de stil. E cât se poate de caracteristic, că deşi Ardealul a stat veacuri îndelungate în necontenită legătură cu principatele româneşti, atât în înţeles naţional, cât mai ales bisericesc, sistemul de clădire al mănăstirilor şi bisericilor de acolo, cu deosebire acela al bisericilor lui Stefan cel mare, n'a trecut nici odată culmile Carpaţilor. In privinţa aceasta ne despărţia — în chip paradoxal un adevărat zid chinezesc.

Din această isolare a resultat o pagubă neînchipuit de mare pentru desvoltarea artei noastre arhitectonice, pagubă despre ale cărei proporţii mari ne dăm seamă tot mai mult în cursul evoluţiei noastre culturale şi artistice. E nevoe deci să ne reculegem şi să ne îndreptăm spre trecutul bogat în nesecate comori de artă originală.

Bisericile, şcolile, zidirile româneşti publice şi chiar private vor trebui clădite în stilul nespus de frumos şi armonic al monumentelor de artă, cari se văd astăzi în largul Ţării Româneşti, pentru a putea ajunge cât se poate mai curând pe lângă unitatea culturală şi la cea artistică, când *un stil românesc va stăpâni* viaţa noastră în toate domeniile artelor plastice.

Astăzi se poate observa un început serios în direcţia clădirii bisericilor noanică și cu mintea sa luminată la înaintarea trebilor noastre bisericești și naționale.

Părintele Arhimandrit, *Dr. Fușcariu*, răspunde mulțămind pentru nouele semne de dragoste, cari i se arată din partea societății românești din Sibiiu. Constată, că orice societate este întemeiată pe identitatea gândirii, a simțirii și a intereselor, deci urmărește scopuri comune. La noi scopul nu poate să fie altul, decât de a fi și a rămânea Români și creștini. Scopul însă nu poate fi ajuns numai din partea singuraticilor, ci din partea întregului, lucrând toți împreună. Pentru a putea munci însă cu succes toți împreună, se cer două lucruri: concordia, despre care spuneau și strămoșii, că poate să facă lucruri mari din lucruri mici, și iubirea cea adevărată, iubirea creștinească. Roagă pe cei ce au ținut să-i aducă și de astădată felicitări, să propage aceste două virtuți, căci atunci putem privi cu încredere în viitor.

S'au adus în urmă felicitări de anul nou și P. C. Sale protosincelului *Dr. Eusebiu R. Roșca*, căruia i-au rostit cuvinte binesimțite dnii *I. A. de Preda*, fisc consistorial, și *Dr. I. Beu*, medic.

Au mai fost apoi felicitați de anul nou: domnul *Parteniu Cosma*, directorul „*Albinei*“ și domnul *Iosif Sterca Șuluțu*, prezidentul „Asociațiunii“.

Proces câștigat. Dupăce mitropolia noastră a primit, pe temeiul sentințelor judecătorești, jumătate din fundațiunea *Trandafil*, administrată mai nainte din partea bisericii sârbești și întrebuințată esclusiv pentru ajutorarea tinerilor de naționalitate sârbă, trimiși la învățătură înaltă, — biserica noastră s'a ținut îndreptățită să ceară dela Sârbi și jumătate din venitele ce le-au avut ei din această fundațiune, în curs de 23 de ani, cât au administrat-o singuri. Domnul Dr. *Emil Babeș* le-a intentat deci proces în numele mitropoliei noastre și pentru aceste venite, iar tabla regească din Budapesta adusese sentință favorabilă mitropoliei noastre. Inalta Curie apoi *a aprobat* zilele trecute sentința tablei, în înțelesul căreia Sârbii sunt datori acum să ne dee cam *o sută cinzeci de mii de coroane*, drept despăgubire pentru anii, în cari ei singuri au folosit fundațiunea *Trandafil*, deși ea era și a noastră. Felicităm pe dl Babeș pentru acest frumos succes!

V. Sroescu. *Generosul român filantrop* Vasile Stroiescu, *aflând din ziare despre teribilul foc, care în ajunul de Crăciun a nimicit în* Râușor *avutul a 65 și în* Băiești *a 60 familii române, a trimis prin institutul „Albina“: „Două mii coroane pentru incendiații cei mai nevoieși din satele* Râușor *și* Băiești, *comit. Hunedoarei“. „Multe nenorociri — esclamă dl Stroescu — au mai dat peste bieții români anul trecut. Deie bunul Dumnezeu ca în viitor asemenea ani să nu se mai repete“. Deie Dumnezeu, — esclamăm și noi, — ca dl* Stroiescu *și în anul acesta, în care am intrat, să se bucure de deplină sănătate. Să ni-l țină Dumnezeu încă mulți ani fericiți, spre mângăierea întreg neamului românesc.*

Memorandul dlui Dr. I. Mihu.

Se știe, că pertractările cari au decurs în vara anului trecut între fruntașul nostru, dl *Dr. Ioan Mihu*, și între domnul ministru-prezident, contele *Khuen-Héderváry*, au avut de urmare presentarea din partea dlui *Mihu* a unui memorand, în care sunt înșirate rând pe rând dorințele Românilor, pe cari guvernul împlinindu-le, nemulțămirile ar înceta, și împăcarea maghiară-română ar urma dela sine. Ziarele maghiare au publicat zilele trecute în extras memorandul acesta, iar noi îl publicăm în întregime, după cum urmează:

I

Situația politică gravaminală, pe care cu durere o resimțim zilnic, se datorește în parte și faptului, că legislația ulterioară a țării, dar mai ales puterea executivă, cu număroasele sale organe, nu au respectat cu sfințenia datorită legilor, drepturile naționale, bisericești și școlare, cari ni s'au garantat prin legile fundamentale din anul 1868, iar această împrejurare a avut drept urmare, că la concetățenii patriei, — spre paguba evidentă a înaltelor interese ale statului, — s'a tulburat împreună-simțirea și împreună lucrarea, atât de trebuitoare în vederea unui progres normal și pacinic al vieții de stat.

Intru sanarea acestei stări de lucruri, se recere:

a) ca drepturile naționale, bisericești și școlare, garantate prin legile din 1868, să fie în viitor necondiționat respectate și executate cu rigoare, iar toate ordinațiunile ministeriale și obiceiurile înrădăcinate, aflătoare în contrazicere cu dispozițiile și spiritul acelor legi, să se revoace și să se facă imposibile pentru viitor;

b) abuzurile de aceasta natură ale organelor dela diferitele servicii publice, comise în cele mai multe cazuri din hiperzel rău înțeles, dar nu arare-ori și din poftă de înaintare în oficiu și câștigare de merite ieftine, trebuesc înfrânate și zădărnicite pentru viitor, iar în cazuri date să se pedepsească aspru asemenea abuzuri, căci nărăvirile rele, atât de dese astăzi, altcum nu vor putea fi îndreptate.

II.

Românii din patrie, uzând de drepturile lor constituționale, doresc să ia parte activă la viața publică și să exerciteze, — în viața parlamentară, comitatensă și comunală, precum și relativ la puterea executivă a statului și administrației publice, — acea influință potrivită, ce corespunde forțelor lor numerice, culturale și economice. Iar ce privește condițiile, — indispensabile pentru o împreună viețuire și conlucrare pacinică, — Românii sunt aplecați și în totdeauna gata a conlucra, sincer și pe față, la crearea acelora.

In vederea acelora este însă indispensabil:

1. A li se da putința legală să se organiseze în partid politic propriu, în măsură a funcționa liber și neîmpedecat, așa precum de fapt sunt organizate și funcționează celelalte partide politice din țară.

2. Românii țin și vor ținea și în viitor la votul universal, egal, direct, secret și în comună, deci cer legiferarea aceluia. Atât în acest cas, cât și în casul dacă, pentru pedece ce nu se pot înlătura, votarea unei asemenea legi electorale, de astădată, ar fi peste putință, este absolut necesar:

a) să se lărgească votul egal în cea mai mare măsură;

b) să se garanteze în mod absolut cert curățenia alegerilor și încetarea abuzurilor electorale obicinuite, luându-se măsuri aspre pentru pedepsirea lor în casurile date;

c) la arondarea cercurilor electorale, cu ascultarea și conțelegerea bărbaților nostri de încredere, să se formeze cel puțin 50 cercuri electorale românești, în cari votanții neromâni să fie în număr posibil minimal.

3. In conformitate cu prescrisele legii despre naționalități să se introducă ex lege usul limbei române, în vorbire și în scris, la toate forurile administrative și judiciare ce vin în atingere nemijlocită cu poporul, cu deplină considerare a principiului, ca fiecare popor să afle în limba sa maternă scutul administrației și justiției.

4. In ținuturile românești să se aplice funcționari români, iar dintre neromâni numai de aceia, cari dovedesc în mod valabil, că cunosc limba românească în grai și în scris.

Iar pentru încunjurarea neînțelegerilor în această chestiune, prin conclus al consiliului de ministri să se statorească pentru fiecare comitat locuit de Români contingentul minimal al posturilor de funcționari de stat și administrativi, la cari posturi trebuesc aplicați Români, bine înțeles pentru casul, că se află concurenți cu cualificația recerută de lege.

In această privință se poate cere un proiect dela bărbații nostri de încredere.

5. Românii aplicați în funcțiuni de stat și la administrație să fie îndemnați a lua parte activă la mișcările electorale, bisericești și sociale românești.

6. Să se facă o lege, care să asigure tuturor cetățenilor dreptul cel mai larg de întrunire și asociare, și în care lege să se enunțe principiul, că locuitorii nemaghiari ai țării au dreptul deplin de a se asocia între sine pentru apărarea și promovarea intereselor lor sociale, culturale și economice.

Iar până atunci ordinațiunile ce sunt în vigoare să se aplice în cel mai liberal înțeles, provăzându-se statutele asociațiilor, fondate în scopurile sus indicate, fără zăbavă și greutate, cu clausula de aprobare a guvernului.

In special să se admită schimbarea statutelor societății pentru fond de teatru românesc în acel înțeles, ca această societate să fie îndreptățită a organiza și susținea o trupă teatrală ambulantă. Mai departe să se aprobe statutele fondului pentru ajutorarea ziariștilor români din Ungaria.

7. Să se respecteze autonomia bisericii gr. or. române din patrie, și să se revoace toate acele ordinațiuni ministeriale, cari vatămă această autonomie. Asupra ordinațiunilor gravaminale să se ceară opinia informativă a episcopatului acestei biserici.

8. Să se inarticuleze în lege autonomia proprie a bisericii gr. cat. române din patrie, separat de biserica romano-catolică.

9. Să se esopereze la timpul său învoirea Coroanei la înființarea a celor 3 episcopii române gr. or. în Oradea-mare, Timișoara și Cluj.

10. Să se garanteze în mod absolut cert posibilitatea de a catehiza în limba maternă tinerimea aparținătoare confesiunilor noastre, în toate institutele de învățământ din țară.

11. Până va fi dată posibilitatea a pune în esecutare de-a întregul articolul de lege 20 din 1848, bisericilor gr. or. și gr. cat. române să li se dea din budgetul statului ajutoare, în astfel de proporție, în care primește astfel de ajutoare biserica protestantă din patrie. Iar până la aranjarea definitivă a acestei afaceri să se pună în budgetul viitor al statului un ajutor de 1 milion coroane pentru cele două mitropolii românești.

12. Modificarea legii de congruă (dotarea clerului), cu respectarea autonomiilor bisericești și a intereselor preoțimii. Asupra acestei chestiuni să se ceară opinia prelaților nostri bisericești.

13. Românii din patrie nu se împotrivesc, ca în școalele poporale să se propună și limba maghiară în măsură potrivită, și nu sunt străini a recunoaște dreptul de suprave-

---

stre, pornit de cătră Consistor, prin arhitectul Ioan Pamfilie. Puținele biserici de până acum zidite sau adaptate în parte după stilul bizantino-românesc, te impresionează nespus de mult prin variația arhitectonică. Felul acesta de clădire care trebue cultivat și perfecționat mereu, ar fi foarte potrivit să se generaliseze, și nu mă îndoesc că ar fi o măsură de o importanță și folos extraordinar, dacă autoritățile noastre bisericești ar *impune* comunelor noastre în *mod oficial* aplicarea acestui stil, atât de frumos și de însemnat în trecutul neamului nostru. Astfel de preocupări ar fi în adevăr demne de o biserică, conștientă de datoriile sale religioase și naționale.

In sistemul de clădire al școlilor noastre încă ar trebui să se urmeze această direcție. Se cheltuesc, mai ales dela odiosul an 1907 încoace, sume enorme pentru școli mari, cari nu-ți opresc privirea decât prin curioasa lor mărime, lipsită de ori ce gust. Ele nu reprezintă nimic din punct de vedere arhitectonic.

Inceputul s'a făcut și aici prin minunata școală din *Cața*, o podoabă, nu numai pentru această comună, ci pentru întregul Ardeal românesc.

E o datorie dar și o cinste din cele mai alese, ca stilul în care e clădită să fie introdus în toate satele ardelene. Au rămas robiți de frumsețea acelei școli toți cari au luat parte la sfințirea ei, săvârșită a treia zi de Crăciun, prin dl asesor cons. *Lazar Triteanu*, asistat de mai mulți preoți și diaconul A. Gâlea.

Și ce sentiment de plăcere frumoasă ți se scoboară în suflet la un astfel de praznic. Corul mixt al măestrului *Dima* a fermecat lumea de oameni, care asculta minunatele acorduri ce se desfăceau subtil din vocile curate. Părintele *Triteanu* a arătat atât de limpede rostul bisericii și al școlii în viața noastră națională.

S'a urmat cu strămoșasca sfințire a apei și stropirea noului edificiu cu aghiasmă. Apoi masă bogată, ași putea zice luxoasă, cu serviciu bucureștean. Ceeace i-a dat o strălucire deosebită a fost luminoasa figură a poetului *Coșbuc* și a cărturarului simpatic Andreiu *Bârseanu*. S'au auzit toasturi frumoase. Glasul vibrant al lui Bârseanu răsună totdeauna în cuvinte de cald naționalism. Culoarea și nota lor mișcătoare totdeauna impresionează și însuflețește.

Coșbuc a fost obiectul unor continue și entusiaste aclamări. In urmă a trebuit totuși — contrar obiceiului său — să toasteze. A spus un toast în parte rimat, care a plăcut. Maiestrul *Dima* s'a dovedit nu numai artist, ci și un inteligent vorbitor. Păr. *Triteanu* surprinde prin puterea de improvisație. Și vorbește într'o românească deosebit de bună. Asemenea și *Ghibu*, care a espus părerile clare ale lui Popescu cu privire la educația și cultura națională. Apoi alții și alții, toți cu căldură și avânt. Să relevă des meritele înalte ale fraților *Mircea*, fără al căror ajutor material foarte însemnat, nu s'ar fi putut ridica acest altar de învățătură. Prof. *Ursu* mulțămește oaspeților, între cari am observat și pe bunul geolog dela București *Murgoci*.

Seara cântece dulci executate de corul lui *Dima*, c'o artă neîntrecută. Suntem în adevăr ceva pe terenul muzicii. Dar vrednicia e a lui Dima, care știe să exprime prin muzică atât de frumos sufletul românesc. Și ne-au prins zorile în senina lui tovărășie...

Da. A fost aici un praznic, care nu se uită curând. Sufletul nostru a primit o întreagă gamă de impresii artistice, iar mintea a cules o sumă de învățăminte înțelepte și folositoare. Vom fi în stare să urmăm pilda celor din Cața?

Un popor însuflețit, care *vrea* să trăiască și să însemneze *ceva* în istoria culturii universale, din *cunoașterea* trecutului său își croește drumul strălucit cătră biruința deplină. Avem un suflet, care cere să fie exprimat cu nuantele lui specifice în toate domeniile artelor. Să începem prin a-l exprima și în *arhitectură*.

I. Crainic.

Vorbe înțelepte.

Nenorocirea ta nu o arăta lumii, ci arată față blândă și veselă cătră toți.

ghere şi controlă al statului în afacerile şcolare; ţin însă nestrămutat la principiul, că instrucţiunea să se facă în toate şcoalele poporale, de orice categorie ar fi, în limba maternă a elevilor, respectându-se neştirbit dreptul confesiunilor, al comunelor, societăţilor şi privaţilor, a înfiinţa şi susţinea şcoale poporale de orice categorie. Drept aceea ei doresc să se facă o nouă lege şcolară generală cu observarea principiilor sus indicate. Şi până atunci să se scoată din vigoare alineatul 3 din § 2, alineatele 3, 4 5 din § 12, apoi §§. 18—29 şi 33 din articolul de lege 27 ex. 1907, cari pe de-oparte vatămă drepturile fireşti ale susţinătorilor de şcoale, de altă parte fac imposibil progresul cultural general, din causa pretensiunilor exagerate ale legii, în interesul instrucţiunii limbei maghiare.

Să se ordone totodată, ca, şi până la codificarea legii şcolare generale, în şcoalele poporale de stat elevii români să primească instrucţiune potrivită şi în limba maternă.

Comisiunile administrative şi inspectorii regeşti de şcoale să fie strict îndrumaţi de către ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, în acel înţeles, că la executarea legii 27 din 1907 să purceadă cu blândeţă şi echitate.

14. La toate şcoalele medii de stat, cari sunt în fiinţă sau se vor înfiinţa pe teritorii locuite de Români, să se sistemiseze o catedră pentru limba românească şi literatura română.

Profesorii aplicaţi la aceste catedre să fie socotiţi în şirul profesorilor ordinari şi definitivi şi să fie salarizaţi în tocmai ca şi ceilalţi profesori ordinari definitivi ai institutului.

La aceste catedre să fie aplicaţi numai Români cu cualificaţie legală, iar studiul limbei şi literaturei române să fie obligător pentru elevii români.

15. In executarea legii despre naţionalităţi, statul să înfiinţeze cel puţin 3 gimnazii de stat cu limbă de propunere românească (1 în părţile ardelene, 1 în cele ungurene şi 1 în Bănat) şi să nu pună piedeci la înfiinţarea din partea confesiunilor şi societăţilor, a şcoalelor medii cu limbă de propunere românească, iar şi până atunci guvernul să contribuie, în sensul legilor esistente, cu ajutor material potrivit, la completarea gimnaziului inferior gr. or. român din Brad, la 8 clase.

16. Afacerile de fundaţiuni şi de stipĕndii ale ambelor confesiuni române şi ale confiniilor militare române să se resoalve cu echitate şi bunăvoinţă, iar din stipendiile statului, o parte propoiţionată să se dee tinerilor români. In special nesmintit din stipendiile militare 50, din stipendiile pentru străinătate şi pentru artele frumoase câte 3, să se rezerve tinerilor români.

17. Să se facă dispoziţie, ca pentru afacerile bisericeşti, şcolare şi culturale ale Românilor, să se înfiinţeze o secţie proprie în ministerul de culte, şi astfel de afaceri să se resolve prin referenţi aparţinători confesiunii respective, iar în prezidiul ministerial să se aplice un Român binevăzut la popor, în calitate de consilier ministerial şi cu însărcinarea oficioasă de a informa înaltul guvern esact în afacerile cu caracter românesc.

18. Acţiunea de ajutorare economică a statului să se estindă şi asupra ţinuturilor româneşti.

19. Codificarea legii de colonizare, în acel înţeles, ca în ţinuturile locuite de Români, dacă statul cumpără sau are moşii de parcelare, prioritate de drept la acele pământuri să aibă poporaţiunea din preajma acelora.

20. Statul şi organele administrative să sprijinească cu bunăvoinţă însoţirile de cumpărare, valorizare şi consum şi reuniunile în fiinţă, sau cari se vor înfiinţa, în scop de a promova progresul agronomic, industrial şi comercial, menit a înălţa bunăstarea economică a poporului român din patrie.

21. Să se sisteze încercările zadarnice de asimilare cu sila, şi în uzul oficiilor publice să nu se mai schimonosească numele Românilor, ci acelea să fie folosite aşa precum le exprimă oamenii şi scrise cu ortografia corectă românească.

22. Graţiarea condamnaţilor politici şi sistarea proceselor politice în curgere.

23. In unele ţinuturi este uz vechiu, că la portul ţărănesc se folosesc (brâne) brâuri şi panglice cu colorile roş-galben-albastru, fără intenţii politice de demonstrare; este deci necesar a îndruma organele poliţiale şi jandarmăria, să nu urmărească pentru acest motiv, în mod brutal poporul pacinic, ceeace se face în paguba evidentă a adevăratului interes de stat.

III.

In politica generală a ţării Românii doresc desvoltarea şi întărirea progresivă şi normală a statului, care este şi al lor, stând pe baza legei de transacţiune din anul 1867.

In vederea acestui scop Românii sunt gata a da tot concursul lor, iar în special ţin la o politică culturală înţeleaptă, justiţie bună şi ieftină, administraţie modernă, finanţe ordonate, forţă armată potrivită pentru apărarea ţărei, politică agronomică, industrială şi comercială bună, având totdeauna în vedere cerinţele unui progres democratic şi social, moderat dar progresiv.

O carte veche.

Sub titlul acesta am facut comunicare în numărul 124 din anul trecut al ziarului nostru despre exemplarul descoperit de domnul profesor universitar *Dr. Iosif Popovici* din *Evangheliarul* lui Coresi, dela 1561, care exemplar e cel mai complet şi se află în muzeul naţional din Budapesta. Referitor la această *descoperire*, publică domnul *Nerva Hodoş* urmatoarea rectificare în numărul 52 al *„Neamului romănesc literar:“*

„.... Aţi anunţat o „preţioasă descoperire“ a d-lui Dr. Iosif Popovici, anume, a unui exemplar complet din *Evangheliarul* lui Coresi din 1561, aflator in Muzeul Naţional din Budapesta. D-sa, dând o descriere a acestui exemplar impută *Bibliografiei româneşti*, că a susţinut, că esemplarul din biblioteca Academiei *ar fi* cel mai complet, şi că observaţiunea asupra signaturii unui caiet ar fi greşită.

Din păcate, „preţioasa descoperire“ a d-lui Popoviciu a fost făcută încă mai de mult, şi de alţii. Astfel Gaster semnalează în treacăt exemplarul budapestan, încă din 1901, in Gröber, „Grundriss der romanischen Philologie“, II. partea a 3-a, 266, şi di Mario Roques publică, în 1907 in cunoscuta revista „Romania“ (XXXVI, 429) o descoperire amănunţită a acestuiaş exemplar, dând şi pasegiile care lipsesc în reproducerea Timuş Erbiceanu.

El nu era însă cunoscut în 1898, când a apărut prima fasciculă din *Bibliografie*, şi deci exemplarul Academiei era în adevăr cel mai complet din câte se cunoşteau până atunci. Pe de altă parte, în capitolul respectiv se spune limpede că, fiind date restaurării e întâmplătoare ale exemplarelor cunoscute, descrierea noastră „nu trebue considerată ca definitivă“.

Anomalia semnalată pentru caietul 14, pe care dl Popovici o socoteste ca o greşală, o menţin şi acuma, după ce am făcut cuvenitul control. Ea a putut însă să fie îndreptată în exemplarul văzut de dl Popovici, — deşi dl Roques este de altă parere, — căci pe vremea aceea nu se cunoşteau ediţiile stereotipe, şi o eroare se putea îndrepta şi în cursul tipăririi.“

Organizarea preoţimei.

Păreri din cercurile preoţimei noastre arhidiecezane.

(Urmare).

Organizarea preoţilor în cadrele „Statutului organic“.

Am arătat, că ce organizaţie s'ar putea înjgheba, în cadrele organizării canonice a clerului; şi până că d această organizare e posibilă, *în cadrele Statutului organic“ ori ce altă organizare specială a preoţimei e* — ***imposibilă.***

„Statutul organic“ recunoaşte preoţii de parte integrantă a bisericei constituţionale, şi le asigură drepturi destul de mari în conducerea destinelor bisericei. Dela exercitarea acestor drepturi nu-i eschide, ba dându-le dreptul, de a se putea constitui şi în colegii preoţeşti, pentru alegerea membrilor din cler, la sinoade şi congres, „Statutul org.“ arată cea mai mare bunavoinţă faţă de cler, deşi într'o biserică democratică, ca a noastră, acea stă dispoziţie era de prisos, pentrucă clerul şi mirenii puteau alege şi împreună.

Şi dupăce mirenii în sinul bisericei noastre nu pot forma o organizaţie separată, care ar putea sta în consonanţă cu dispoziţiile „Stat. org.“, tot asemenea ţin eu că e absurditate, ca preoţii să se ocupe cu această idee.

Şi ce credeţi, ca ar resulta dintr'o organizaţie a preoţilor de felul acest? Iată ce! Mirenii văzându-se cumva prescurtaţi în drepturile lor de a conduce destinele bisericei, s'ar declara nemulţămiţi, şi s'ar naşte o sciziune în biserică, după care ar urma sau slăbirea sau nimicirea bisericei.

Dar prin o atare organizare s'ar altera însaşi baza, principiile pe care s'a clădit „Stat. org“. Am veni noi înşine, prin nimicirea „Stat. org“. să dăm lovitura de graţie autonomiei bisericei noastre.

Ce scop ar putea avea organizarea preoţilor în cadrul „Stat org.“?

„Statutul organic“ normează drepturile şi datorinţele celor ce sunt chemaţi a conduce agendele administrative ale bisericei. Se pot doar lua acele agende din cercul de competinţă al organelor constituţionale, — recunoscute prin lege — şi se pot da spre resolvare altor org ne ce s'ar crea prin organizarea preoţimei?

Că deci în sine ideea, de a crea o organizare a preoţimei în cadrele „Stat. org.“, e o *utopie.* — aşa cred, că prin alte argumente nu trebue să o mai dovedesc.

De aceea am zis, că organizarea separată a preoţimei, în cadrele „Stat. org.“ nu se poate efectui, şi dacă s'ar face ar fi păgubitoare.

Acum să vedem dacă e justificată, sau nu această organisare.

Pentru a justifica necesitatea organizării preoţimei, „Rev. Preoţilor“ presintă mai multe gravamine.

Aşa d. e zice, că preoţimei din Bănat i se face o mare nedreptate prin faptul, că sesiunile parohiale nu sunt întrebuinţate esclusiv pentru salarizarea şi pensionarea preoţilor, ci şi pentru pensionarea protopopilor.

Dacă preoţimea din Bănat e prescurtată în drepturile ei, apeleze la organele constituţionale ale bisericei, şi fie sigură, că dreptate se va face. O altă dorinţă adusă pe tapet, din partea preoţilor din tractul Ilia, se refere la congrua.

N'ar dori cumva o parte a preoţimei noastre, să între direct în târgueli cu guvernul, pentru a-şi îmbunătăţi această dotaţie?

Am dori să vedem, cari sunt acei preoţi aplecaţi să accepteze condiţiile umilitoare, pe lângă cari guvernul s'ar învoi la urcarea congruei?

Doreşte oare preoţimea să fie stânjenită în activitatea pastorală prin controlul guvernului?

Congrua, fără restricţiuni şi condiţiuni, o primim bucuros; recunoaştem, că preoţimea noastră, — în proporţia serviciilor şi a prestaţiunilor sale e rău dotată. Dar ar trebui să declarăm de trădători pe acei fraţi din mijlocul nostru, cari cu ocolirea Maritului Congres naţional bisericesc ar cerş dela guvern o dotaţie mai mare, decât ceeace li se dă azi prin Vener. Consistoare. Eu cred apoi, că ar trebui să fim pregătiţi şi la eventualitatea de a perde sau abzice noi înşine de congrua ce o avem azi, dacă în schimbul ei ni s'ar pune condiţii umilitoare; sau dacă am vedea atăcate drepturile organizării noastre canonice, ori ale supremului nostru for constituţional.

In fine o altă plângere a preoţimei grupate în jurul „Revistei Pr.“ e, că s'ar afla funcţionari înalţi bisericeşti, cari tractează în mod brutal cu preoţimea.

Nu ştiu dacă e dreaptă sau nu acuza aceasta; eu din parte-mi constat, că în superiori am văzut totdeauna pe amicii şi binevoitorii mei.

Asprime am observat numai faţă de ceice meritau asprimea şi dojana.

Dacă s'ar afla însă şi funcţionari bisericeşti brutali cu oamenii, avem totdeauna ac şi de cojocul lor. Fiind respectivul preot, şi făcându-ne nedreptate în chestii canonice, sau în cele rituale, aparţinătoare oficiului nostru pastoral, vom cere îndreptarea răului, dela centrul organizării canonice, *dela arhiereu* Fiind respectivul oficiant mirean, şi făcându-ne nedreptate în chestii administrative bisericeşti, vom cere regulamentarea lui dela organele constituţionale, dela sinodul eparhial şi dela congres. Şi dacă aceste organisme ar fi putrede, biserica trebue să le premenească, să delăture cangrena de pe corpul ei.

Prin urmare, nu este nici un gravamen, care în cadrele organizării noastre de azi nu s'ar putea sana. De aceea am susţinut, că necesitatea organizării preoţimei noastre, nu e nici *justificată.*

Ridicarea nivelului cultural al preoţimei.

Unii preoţi pledează pentru organizare, motivându-o cu necesitatea de a se ridica nivelul cultural al preoţimei.

Foarte frumos! Oare cine s'ar afla în sinul bisericei ortodoxe, fie preot, fie mirean, care să nu dorească ridicarea nivelului cultural al preoţimei noastre?

Doar' în scopul acesta s'a creat şi „Asociaţiunea, pentru literatură română şi cultura poporului român“ şi oare noi preoţii ort. români, nu aparţinem poporului român?

Nu încăpem noi în cadrele acestei organizări *culturale?*

A vrea o instituţiune culturală, esclusiv pentru preoţime, e ceva ridicol. Poftiţi a vă înscrie toţi între membrii „Asociaţiunei“, desvoltaţi în cadrele ei o activitate laborioasă, participaţi în fruntea poporului ce-l păstoriţi la adunările ei. Resultatul va fi uimitor, căci vă veţi îmbogăţi, nu numai voi, în cunoştinţele atât de necesare, ci veţi câştiga şi simpatia poporului, dornic de progres, dornic de cultură.

Sau doar' înţelegeţi: *ridicarea nivelului cultural al preoţimei în cultură, ştiinţa bisericească, în ştiinţa teologică?*

Condiţia primă şi cea mai elementară e să vă abonaţi la „Revista Teologică“. Şi dacă preoţimea da dovezi, că are inimă să sprijinească o atare întreprindere, urmează de sine constituirea preoţimii în jurul „Revistei Teologice“ într'o societate pentru ştiinţele bisericeşti.

Mijloacele pentru a ne câştiga încrederea şi alipirea poporului.

S'a susţinut în „Revista Preoţilor“, şi aceea, că organizarea preoţimei se impune şi pentru a putea combate diferitele secte religioase, precum şi indiferentismul religios.

Sanarea acestui rău depinde în locul prim dela însuşi preotul.

Mie mi-ar plăcea să văd, că ce sectă religioasă s'ar putea încuiba în parohia mea?

Preotul însă e dator să-şi câştige încrederea şi iubirea poporului. Dacă nu o are, ce-i foloseşte *organizarea?*

Căci această încredere, iubire şi alipire a poporului, nu se poate câştiga nici prin taxări, nici prin interpretarea falsă a legilor bisericeşti, prescurtându-l în drepturile sale, nici prin duplicitatea ţinutei preotului, nici prin negligarea bisericei, nici prin servirea tainelor şi a serviciilor divine într'o formă nepotrivită, nici prin negligarea amvonului, nici prin purtări păcătoase, prin petrecerea preotului în cârciume, nici prin o aroganţă (îngâmfare) în purtarea lui faţă de poporul sărac şi nepriceput!

Ce cer eu dela colegii mei? Să nu mă defaime, din invidie şi din răutate, înaintea poporului, căci vorba rea se duce mai repede decât lauda, şi ajungând la poporul meu îmi perd încrederea lui.

De bârfelile mirenilor nici că-mi pasă, contra acestor bârfeli mă pot apăra; dar contra bârfelilor emanate dela, preoţi *nu!* Pentrucă le aşi surpa vaza şi autoritatea lor, ceeace ţin de un mare păcat.

Dealtar, că nu cunosc greutăţi, cari nu s'ar putea învinge. Deci nici în scopul acesta nu aflu necesar o organisare specială, *ci o voinţă firmă, un caracter integru — şi o vocaţie pentru chemarea preoţească.*

Lucrarea în această privinţă a conferenţelor preoţeşti tractuale, — precum şi mijloacele ce le-am amintit, vorbind despre organizarea canonică a clerului, le aflu de prea suficiente pentru îndreptarea răului.

Iosif Gomboş
preot.

(Va urma)

Din România.

Ordin de zi către armată. Maiestatea Sa, Regele Carol, a dat de anul nou următorul ordin de zi, adresat armatei române:

Ostaşi! Ţara nu cruţă nici un sacrificiu pentru întărirea armatei, având nestrămutata credinţă că sunteţi ori când gata a împlini înalta voastră chemare. Ultimele manevre au dovedit din nou, că regatul se poate răzăma cu siguranţă pe puterea militară. Vă mulţumesc dar călduros pentru munca stăruitoare şi pentru toate silinţele, ce aţi desfăşurat în cursul anului, care s'a sfârşit. Rămâneţi ca şi în trecut însufleţiţi de simţământul de datorie şi de spiritul de disciplină. Iubiţi pe şefii şi fraţii voştri de arme, păstrând un neclintit devotament pentru patrie şi tron. Gândiţi vă neîncetat la jurământul vostru, care trebue să fie adânc întipărit în inima voastră. Astfel veţi fi deapururea siguri de dragostea mea şi veţi binemerita recunoştinţa ţărei. Din tot sufletul vă urez ani mulţi, sănătate şi fericire. Dat în Bucureşti, la 1 Ianuarie 1911.

Carol

*

Noul rector universitar din Bucureşti. Ministrul instrucţiei publice al României a numit rector universitar la Bucureşti pe dl *Ermil A. Pangrati*, decan al facultăţii de ştiinte şi dela 1894 profesor de geometrie la universitatea din Bucureşti.

Din tractul Săliştei.

Constatări.

(Fine.)

Din parte-mi fiind adânc convins de însemnătatea cea mare a tuturor acestor terene de muncă roditoare, la care ne cheamă sfânta noastră biserică în toate privinţele: religioase-morale şi culturale-artistice, şi constituţionale-educative, voiu stărui din toate puterile a face ca să pătrundă întreg poporul şi toţi factorii hotărâtori de cunoştinţa acestor lucruri, şi cunoscându-le să le iubească şi iubindu-le să se jertfească pentru ele. Toate aceste cred, că se vor putea desvolta deplin prin predica sistematică, ajunsă în vremea de acum o supremă necesitate în biserica noastră, fiindcă predica este cel mai eficace mijloc de propagandă religioasă şi culturală, capabil de a cuceri şi stăpâni sufletul mulţimii, dacă e în legătură cu frământările actuale şi cu problemele de cari se agită acest suflet, dacă va reuşi să fie nouă şi atrăgătoare în cuprins ca şi în formă. De aceea predica va trebui să atingă totdeauna coarde, cari vibrează mai simţitor în sufletul poporului, chestiuni de ordin religios, cultural, social, economic şi chiar ştienţific, dar totdeauna în legătură cu viaţa actuală, ca să fie în stare a trezi interesul mulţimii, făurind din el o pârghie către fapte bune.

Dupăce m'-am rostit cuvântul asupra misiunii religioase şi culturale a bisericii noastre, daţi mi voe să-mi spun în scurt părerea şi asupra chestiunii şcolare, deosebit de gingaşă şi de importantă. Zic părere şi nu program, fiindcă în starea aceasta de nesiguranţă a şcoalelor noastre e cu neputinţa de aflat o cărare sigură, care să ne scoată din acest labirint, o normă de procedare generală şi uniformă. Dar şi în privinţa acestei chestiuni să mergem cu străduinţele noastre până la cele din urmă graniţe ale sentimentului de jertfă. Să facem tot ce ne stă în putinţă, ca chiar şi în cas de perdere să nu ne poată atinge osânda viitorimii pentru nepăsare, ci mai bine uimirea şi lauda ei pentru stăruinţele noastre însufleţite şi însufleţitoare.

Pe lângă terenele de muncă ce ni le deschide biserica şi şcoala, vrednicia înaintaşilor noştri ne-a mai înzestrat şi cu altele. Cea mai de frunte între ele e „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“.

. . . .

Ca membru în secţia istorică a „Asociaţiunii“ am muncit şi până acum, cât m'au iertat puterile, propoveduind cuvântul cu graiul şi cu condeiul, la oraşe şi prin sate.

De aici înainte nădăjduesc, că împrejurările îmi vor permite să muncesc cu zel îndoit şi poate cu mai multă ispravă. Şi nu voi munci numai eu, ci prin îndemnuri continue cred, că voi putea porni şi pe alţii la muncă culturală, ca astfel să fâlfâie din ce în ce mai viu flacăra ştiinţei în toate satele din acest ţinut.

Aceste pe teren cultural, iar în privinţa vieţii sociale mă voi năzui a da tot sprijinul diferitelor instituţiuni, cari le cred necesare şi de folos. Şi voi cerca să sădesc în sufletul poporului nostru, ca într'un ogor roditor binecuvântările păcii, ale înţelegerii şi frăţiei adevărate, căci numai în acest semn şi prin aceste mijloace vom putea şi noi să ajungem la liman“.

*

Pe cât de splendid e programul acesta, pe atât de admirat e stăruinţa şi zelul celui ce îl şi esecută pas de pas. Nu găseşte omul acesta pedecă, nu vede greutate, care nu s'ar putea învinge.

Dar acum las faptele să vorbească şi se arete, ce a fost în stare să facă dl Lupaş pe fiecare din terenele, pe cari şi a fixat lucrarea sa.

1. In cadrul „Asociaţiunii“. Dela prima păşire în acest cerc n'a rămas comună, care să nu se fi luminat din lumina lui, să nu se fi încălzit de focul dragostei de neam, ce arde în el atât de tare. Unora le-a desvălit trecutul, reînviindu-le neamurile, cari au muncit greu pentru binele de care ei astăzi sunt părtaşi, altora le-a arătat folosul ştiinţei de carte şi a cetitului, altora le-a spus şi arătat mângâierea ce resultă din biserică şi cetitul sfintei scripturi, cartea care în multe case a început a se înlocui cu alte cărţi, de multe ori fără nici o valoare. N'a fost sărbătoare, n'a rămas ocasiune, care să nu fi fost folosită de acest bărbat spre luminarea poporului, când din o comună, când din alta.

Numărul prelegerilor ţinute e mare, ţinute fiind ele în o limbă clară, curgătoare, ca o apă limpede de munte.

Dar nu numai în acest despărtământ, ci activitatea s'a întins şi afară. Fagarăşenii. sunt convins, că în ziua când a fost Dr Lupaş în oraşul lor, au avut o zi de desfatare sufletească.

2. Pe teren şcolar.

Il cunoşteam de tinăr, ca un om care şi-a însuşit cele mai alese cunoştinţe, dar până n'a fost numit profesor seminarial n'am ştiut, că pe cât de multe şi de alese cunoştinţe are, pe atât de bine le ştie şi preda. Şi aceasta e o chestiune de mare însemnătate, căci dela felul de predare atârnă folosul, ce-l au ascultătorii. Despre felul cum acest profesor a ştiut să predice elevilor săi, ni-au mărturisit elevii lui şi ni a mărturisit profesorul Bratu, în vorbirea ţinută la banchetul de instalare, în care ni s'a spus, că prin venirea Dr. Lupaş în Sălişte, seminarul perde pe unul din cei mai aleşi profesori ai săi.

O mărturie din cele mai frumoase sunt elevii lui, cari au avut ocaziune a i asculta prelegerile şi în cari palpită şi astăzi fiori produşi prin prelegerile lui.

Ajuns aici în fruntea învăţătorimei din acest tract dela prima păşire a dovedit cunoştinţe temeinice asupra celor mai grele probleme pedagogice şi psihologice. Vorbirea „despre sentimente“, cu care a deschis prima conferenţă învăţătorească ţinută în Sălişte în anul trecut, e un mărgăritar în literatura noastră pedagogică.

Tactul, cu care a condus conferenţa inviatiunile date la diferitele obiecte pertractate, ni au dovedit pe omul şcoalei, care trebuie să fie cumpătat, cu rost la vorbă şi la sfat.

Atât în urma circulariului consistorial, cât şi convins de trebuinţă de a se sfătui învăţătorii despre afacerile lor în chestiunile ce privesc bunul mers al învăţământului, a instituit conferenţele treilunare, la care a cetit lucrarea: Condiţiunile, ce trebuie să întrunească o carte bună de cetire, lucrare bazată pe părerile celor mai mari pedagogi ai lumii.

Conferenţele ţinute cu corpul învăţătoresc din Sălişte, pentru censurarea şi fixarea materialului de învăţământ din planurile speciale ale învăţătorilor, cercetările şcolare făcute atât de conştienţios, raportul amănunţit şi conştienţios, despre examenele şcolare, nu sunt oare fapte cari arată cum trebuie să lucre cel-ce îşi ştie rolul ce-l are în sânul neamului său?

3. Pe teren bisericesc.

De un an şi mai bine de când e aici, n'a fost sărbătoare în care să nu fi cuvântat, dacă nu în Sălişte, în comunele din jur. Fie-care din această cuvântare ar putea să servească de model, până şi celor mai desteri oratori. Tonul, limba înlănţuirea ideilor, presărarea celor mai alese învăţături la locul cel mai potrivit, toate farmecă şi ţin în o vădită atenţiune ascultătorii, făcându-i să-l urmărească şi să tragă cele mai bune învăţături. Martor fiind la o cuvântare despre patimi, l-am asemănat cu un mare vorbitor şi preot italian, la vorbirea căruia femeile şi-au aruncat podoabele la picioarele lui.

Ca preşedinte al conferenţelor preoţeşti a condus aceste conferenţe cu tact fin introducând la preoţi conferenţele treilunare şi tractând ori-ce chestiune cu toată seriositatea.

Convins fiind, că comunele numai atunci vor putea progresa, când între învăţători şi preoţi va fi bună înţălegere, a convocat aceste conferenţe la olaltă, ca astfel prin convenire, prin discuţii intime să delăture eventualele neînţălegeri, ca în locul lor să se sălăşluiască duhul păcii, şi al bunei înţălegeri, cercând a-le arăta, că rostul nostru de conducători nu este istovirea forţelor în certe, ci luminarea şi ridicarea neamului.

Ca rezultat vădit al acestor conferente, respective al discuţiunilor din ele, e înfiinţarea fondului Andreiu Şaguna, ideia Dlui Dr. Lupaş, cu scopul de a se tipări cărti folositoare pentru popor. Acest fond astăzi se urcă la 2000 cor.

Dar dacă pe terenele amintite a desvoltat o activitate atât de estinsă, nu e de mai puţin preţ aceea-ce face pe teren social şi literar. Pe acest din urmă teren nu l judec eu, l-a judecat Academia Română, cel mai înalt şi cel mai competent for al nostru.

Dar cu atât mai mult ţin, să constat ceea-ce e pe teren social. O convenire cu Dr. Lupaş fie ori unde, e o plăcere; căci şi aici nu încetează a pune în discuţie cele mai interesante chestii, a desvăli pagini din istorie, a arăta frumseţile unei poezii poporale, a presenta scene hazlii, cari toate au un scop, învăţătura şi luminarea.

La dânsul se potriveşte mai bine ca la ori şi cine maxima citată în vorbirea ţinută cu ocaziunea jubileului de 25 de ani a dir. D Lăpădat, că învăţătorul trebue să fie ca o lumînare, care se mistuie luminând pe alţii.

Aceasta e în parte activitatea desvoltată de Dr. I. Lupaş în timpul său de administrator în tractul Săliştei.

Prin urmare nu e mirare, dacă în ziua alegerii sale de protopop condusă cu mult tact de Dl asesor N. Ivan, a fost ales cu cea mai vădită însufleţire.

Iar dacă într'un an de zile atât a putut face, avem nădejde, că şi de aci înainte tot astfel va lucra, iar biserica, şcoala şi neamul îi vor aduce la timpul său tributul de recunoştinţă.

Aceste le-am scris, nu ca să laud, nici să defaim, ci ca să arăt cât de folositor este pentru un popor, care ştie să-şi aleagă pe conducătorii săi, şi tot odată să arăt, cum să ridică în stima lumii acela care munceşte în mod desinteresat pentru binele poporului.

Şi în fine le-am scris, ca faptele Dlui Dr. Lupaş să servească ca îndemn acelora, cari au primit a fi conducători, în ori ce loc ar fi.

Nimenea să nu se îndoiască de adevărul spuselor mele, căci fie care se poate dovedi prin martori oculari.

De încheiere doresc Dlui Dr. Lupaş vieaţa lungă, ca să-şi poată duce la sfârşit în tract programul muncei sale, din care va isvori mult bine pentru noi.

I. Crişan.

Dela sate.

Un preot vrednic de laudă

Mult Stimate D-le Redactor! N'am avut obiceiul a mă ocupa cu scrierea de articole prin jurnale, dar de astădată parecă mă îndeamnă cineva să o fac şi aceasta. Parecă mi şopteşte cineva, fă-o! Că de nu, — păcătuieşti! In cele din urmă iată că m'am aşezat la masa de scris, lăsându-mi la o parte toate lucrurile advocaţiale, şi cu binevoitoarea concesiune a D-Tale, Domnule Redactor, vin a da publicităţii următoarele:

Ca fiu al comunei *Lepindea*, în care m'am născut şi am crescut, petrecându-mi viaţa fericită de copil în jurul părinţilor mei iubiţi, mereu auzeam pomenindu-să cu oareşcare durere, că noi, un sat curat românesc ca acesta, fără curţi domneşti, numai cu un jidănaş care abia poate să se susţină între noi, iar noi creştini fiind, cari credem în Christos şi în s. lui biserică, cum de nu mergem înainte? Cum se face, că biserica ni-o lăsăm părăsită, ca pe un lucru netrebnic, că nimenea dintre noi nu'şi sparge capul cu biserica şi şcoala? Pe nimenea nu-l doare de întărirea acestor două scumpe şi preţioase odoare ale neamului nostru mult cercat românesc? Nimenea nu se interesează de noi şi de înaintarea noastră?

Auziam cum tatăl meu îşi punea câte odată întrebarea: „Oare cine ar fi mai chemaţi între noi să ne îndrepte viaţa noastră rătăcită, să ne deştepte, să ne stârnească pofta spre înaintare, spre luminare, ca să înţelegem ce e bun şi frumos, să ne pună la inimă datorinţele de creştin? Cine alţii, zicea tot tatăl meu, dacă nu preoţii noştri, cari trăind în mijlocul nostru au datorinţa să ne povăţuiască spre bine, spre înaintare, căci biserica şi şcoala stau în cea mai strânsă pază a lor, datori fiind ei a-le conduce şi a-le întări.

Dacă preoţii noştri nu şi sparg capul cu lucrurile acestea cu atât mai puţin ni le vom sparge noi, cari pe deoparte nu ne pricepem, — ear pe dealtă parte, când nu ne îndeamnă nimenea spre împlinirea astorfeliu de datorinţe, le lăsăm aşa precum le vedem! Şi noi vom da seamă lui D-zeu şi posterităţii, dar mai mare şi mai grea va fi răspunderea dlor preoţi, cari nu-şi împlinesc chemarea“ ...

Acestea erau cuvintele, pe cari tatăl meu mereu le rostea. Şi eu, ca prunc, le ascultam cu oareşcare compătimire şi fel şi fel de idei îmi făceam la vorbele acestea.

Şi decâteori mă întorceam dela şcoală acasă, pe ferii, totdeauna întrebam pe tatăl meu:

Totaşa stau lucrurile pe aici? Tot dragă, ba aşa mi-se pare, că încă mai rău — era răspunsul.

Şi nu a greşit tatăl meu, când îmi zicea aşa. Căci întru adevăr aşa s'a şi întâmplat. Din lipsa de conducători, comuna mea natală a ajuns proverbială în viţiuri, în scălciare, în îndărătnicie, în nepăsare, cu un cuvânt, a ajuns în starea cea mai critică şi mai primitivă. Şi eu, cu toată siguranţa mi-am fost luat adio dela îndreptarea oamenilor mei din Lepindea.

Şi o socoteam acuma, după ce am văzut toate în starea cea mai deplorabilă, de o comună moartă, peste care se poate trage dungă neagră.

Şi-mi plângea inima şi mă rugam mereu lui Dumnezeu, ca să-şi îndrepte ochiul său a toate văzător şi asupra comunei mele natale, să o ridice din noroiul în care e cufundată.

Şi spre cea mai mare mângăiere şi bucurie, Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunea făcută cu mare încredere în atotputernicia lui, căci venit-a în fruntea parohiei preotul actual *Iuliu Holder*, care dupăce a văzut cu întristare ticăloşia în care eră parohia şi comuna Lepindea, cerând ajutorul lui Dumnezeu s'a pus pe lucru, şi a lucrat şi a muncit cu tact şi cu înţelepciune ziua noaptea fără întrerupere şi fără să iee în seamă îndărătnicia poporului. Şi nu s'a liniştit, până ce nu a adus parohia în bună ordine, şi încă în ordine perfectă.

Şi în timp relativ scurt, foarte scurt, încă nici 3 ani împliniţi, vrednicul preot a provăzut biserica cu cărţi şi recuizite, a edificat o şcoală conf care poate servì de model, a exoperat ajutorul de stat la salarul învăţătoresc, a provăzut sala de învăţământ cu toate recvizitele şi mobiliarul impus de noua lege scolară. Acum a pus în curgere înfiinţarea unei reuniuni de bărbaţi, a uneia de femei şi una a tinerimei adulte. A înfiinţat în comună şi un fond bisericesc.

Prin sfaturile înţelepte date poporului la toate întrunirile a capacitat poporul de s'au făcut toţi membri la societăţi economice, şi-au asigurat vitele, etc. A ţinut în comună prelegeri poporale cu oameni experţi.

Cu un cuvânt, prin multă vointă şi osteneală nu numai că a ridicat parohia din noroiul în care eră înglodată, dar îmi pare că a schimbat chiar şi firea oamenilor de aicea, aşa că astăzi cu toată dreptatea pot declară, cumcă Lepindea cea neluată 'n' seamă este una dintre cele mai regulate şi mai bine organizate parohii din tract.

Şi tot meritul este a se atribuì absolut numai părintelui *Iuliu Holder*, care acum se bucură de stimă şi buna reputaţie în toate satele vecine. Până chiar şi Ungurii încă-i admiră rezultatele, la cari a ajuns cu poporul din Lepindea

Sunt pe deplin convins, că părerea mea e corectă şi justă când afirm, că faţă de preoţii conştii de chemarea lor, cari cu sârguinţă şi devotament, cu multă râvnă şi bărbăţie lucră pentru binele poporului, pentru întărirea bisericei şi a şcoalei, ar fi bine să fie cu oarecare consideraţie şi superioritatea lor bisericească, pentruca să se cunoască dintre ceialalţi preoţi. Ar fi bine să fie oarecumva distinşi şi recompensaţi pentru ostenelile şi jertfele materiale şi spirituale ce le aduc pentru împlinirea oficiului ce l poartă. Lucrul acesta se întâmplă la toate diregătoriile. Şi aceasta cu atât mai vârtos, ca să nu şi piardă pofta de muncă, pe deoparte, iar pe de alta, ca şi cei mai nepăsători să se ambiţioneze silindu-se a-i imita pe cei buni întru împlinirea oficiului lor.

Iar Domniata, Părinte Holder, primeşte cea mai sinceră mulţămită pentru ostenelile ce le-ai suportat, pentru înţeleapta conducere ce ai dovedit-o cu ridicarea comunei mele natale la nivelul, la care nici odată nu credeam să o văd ajunsă. Fii sigur, că Dumnezeu toate ţi-le va răsplătì însutit şi înmiit.

Ibaşfalău la 1/14 Ianuarie 1911.

Dr. Ilariu Holom
advocat.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1911 la ziarul

„Telegraful Român“

cu prețurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe șase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonați să binevoiască a-și reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lățirea ziariului nostru în cercul amicilor și cunoscuților lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimițându-se prețul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuința și posta ultimă, să se scrie corect și legibil, pentruca la postă să nu se facă greșeli. Banii de abonament se trimit *Administrațiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administrația.

NOUTĂȚI

***Numărul proxim** al ziarului nostru apare Luni, săptămâna viitoare, la orele obicinuite.*

*

Sfințire de biserică. Biserica renovată din comuna Cil, dieceza Aradului, a fost sfințită în ziua a doua de Crăciun, prin Preasfinția Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, căruia i s'a făcut frumoasă primire pretutindenea pe unde a trecut, din partea autorităților publice și din partea poporului credincios. In cursul serviciului divin, celebrat cu mare asistență în Cil, P. S. Sa a hirotesit întru protopresbiter pe noul protopop al Butenilor *Terențiu Oprean*, iar în ziua a treia de Crăciun P. S. Sa a ținut serviciu divin, cu mare pompă, asistat de 14 preoți, în biserica din Buteni. In Cil și în Buteni P. S. Sa a rostit câte o frumoasă și instructivă cuvântare arhierească.

*

Convocare. Sinodul parohial ordinar din Sibiiu-cetate se convoacă și pe calea aceasta pe Dumineca în 9/22 Ianuarie la oarele 11 a. m. în sala festivă a școalei centrale.

*

Decorat. S'a acordat decorațiunea ordinul „Coroana României“, în gradul de cavaler, dlui Augustin *Paul*, interpret pe lângă consulatul general al României la Budapesta.

*

† Grigorie Sândean, fost medic mai întâi în Rășinari, apoi în Baia sprie și pe urmă pensionar în Sibiiu, a fost petrecut în 17 Ian. n. c. la locul de vecinică odihnă în cintirimul central din Sibiiu, însoțit de număroase rudenii și public distins. Adormitul în Domnul a lăsat întreaga sa avere, peste 100.000 cor. „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, spre scopurile ei culturale. Fapta-i generoasă, grăește de sine! Oficiul divin cu o cuvântare funebră corăspunzătoare l-a servit parohul cetății Sibiiu: Dl *Dr. Ioan Stroia*, protopop, însoțit de parohul din suburbiul Sibiiului dl *Oct. Murășan.* Răspunsurile duioaselor melodii rituale s'au dat de corul tinerilor seminariști din Sibiiu. Asociațiunea a fost representată la actul înmormântării prin delegații săi: *Dr. V. Bologa*, directorul școalei civile de fete a Asociațiunii și *Dr. I. Beu*, medic, membri în comitetul central al Asociațiunii. La mormânt dl *Dr. V. Bologa* a rostit scurte cuvinte de ultim adio în numele Asociațiunii, intonând cu pietate că 'n trimișii Asociațiunii un popor întreg îngenunche la mormântul decedatului cu lacrima recunoștinței pentru sufletu-i generos ce se va binecuvânta din neam în neam în sânul poporului român. Fie i memoria în veci binecuvântată!

*

Din despărț. „Asociațiunei“. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român va ținea în 22 Ianuarie st. n. 1911 la orele 11 a. m. în comuna Tirimia-mare o prelegere poporală, la care invită cu toată dragostea pe toți, cari doresc înaintarea culturaă a poporului român.

*

Conferență în Viena. Directorul muzeului etnografic din București, Dl Al. Tzigara-Samurcaș, a ținut săptămâna trecută o conferență în Viena, în sala muzeului imperial austriac de artă și industrie, înaintea unei numeroase asistențe. Titlul conferenței era: „Von Byzanz zur Gothik in Rumänien“.

*

Cercetare în comitatul Hunedoarei. Din Deva se anunță, că o comisiune de 5 membri, trimisă de ministrul de interne pentru a cerceta felul de administrație a comitatului Hunedoarei, a descoperit mari neregularități și neglijențe, cari vor fi pedepsite în ori ce caz.

*

„Poporul Român“, organ poporal al partidului național român, a intrat cu anul nou în anul al 11-lea de esistență și apare și mai departe în Budapesta, odată pe săptămână, Dumineca, dar acum sub conducerea și redactarea domnilor Dr. *Vasile Lucaciu* și Dr. *Ioan Suciu.* Prețul 5 cor. la an. Numărul 1 și 2, primiți la redacție, se presentă bine. Sunt redactați cu îngrijire.

*

„Foaia Poporului Român“ se numește un nou ziar românesc, care apare în Budapesta. E editat și redactat de dl *Dimitrie Birăuțiu*, tipograf. Apare odată pe săptămână, și cu foaia umoristică *„Cucu“* și cu *„Foaia Ilustrată“* împreună, costă 7 coroane pe an. E asemenea bine compus anume pentru popor.

*

† George Cimoca, paroh gr. or. rom. în Hidiș, după un morb greu și îndelungat în 12 Ianuarie la oara 1 din noapte, în anul al 53-lea a vieții și al 24 lea al preoției și a preafericitei sale căsătorii, a adormit în Domnul. Inmormântarea i sa făcut Dumineca în 15 Ianuarie la 11 oare a. m. în cimitirul bisericei gr. or. din Hidiș. Odihnească în pace!

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Deva, (strada Petőfi Sándor Nr 4. în fața casii comitatului.) Cu stimă: *Dr. Eugen Tatar*, advocat.

*

Instalare de preot. Dumineca, în 2/15 Ianuarie a. c. s'a făcut instalarea preotului Ioan Manta jun. în parohia a doua din Gurarâului, prin protopopul Săliștei, Dr. Ioan Lupaș. Frumoasa primire făcută tinărului preot, manifestațiile de bucurie ale poporului din comună, precum și număroșii oaspeți presenți la actul instalării au fost cea mai vie dovadă de simpatiile de cari se bucură familia Manta. Din Sibiiu au participat: asesorii cons. M. Voileanu, L. Triteanu, protop. Dr. Stroia cu doamna, advocatul Dr. Vas. Dan cu doamna, Ioan Rebega, funcționar la „Albina“, familia Sporuic și învățătorul școalei de aplicație Candid Popa. Dorim tinărului paroh activitate rodnică!

*

Rescumpărări. Dl protopresbiter Dr. I. Stroia a rescumpărat felicitările de ziua onomastică cu 20 cor., dl I Hanteș, asesor la sedria orfanală cu 10 cor., și dl I Rebega funcț. la „Albina“ cu 10 cor., laolaltă 40 cor., date în favorul fondului pentru ajutorarea copiilor săraci.

*

In loc de felicitări. Dl Dr. Nicolae Ittu, medic, rescumpărând felicitările de anul nou, a dăruit fondului Victor și Eugenia Tordășian, pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunei meseriașilor români sibieni 10 cor, ear dl Dr. Borcea profesor în loc de felicitări pentru onomastica sa dăruește cor, 10, fondului Episcopul N. Popea pentru masa învățăceilor meseriași.

*

Balul subofițerilor dela regimentul de infanterie nr. 31 din Sibiiu se va ținea în 25 Februarie n. în sala dela „Casa Societății“.

*

Operațiune de chirurgie. Dr. Lotheisen dela spitalul Francisc Iosif din Viena a operat zilele acestea un om, care înghițise patrusprezece linguri de cositor. Pacientul, un bărbat dedat băuturilor spirtuoase, a înghițit lingurile acestea într'un moment de turburare sufletească, provenită din alcoolism. Operațiunea a succes deplin, lingurile au fost scoase toate 14, ear bolnavul restaurat va părăsi în curând spitalul.

*

Adventist militar. Un tribunal militar din Berlin a condamnat la temniță pe 5 ani și jumătate pe un soldat aderent înfocat al sectei adventiștilor. Soldatul acesta, conform principiilor sectei sale, refusa să-și împlinească serviciul în zile de Sâmbătă. Pedepsele primite mai nainte nu l-au putut abate dela ideile sale. D'acea i s'a dictat acum o pedeapsă atât de mare.

*

Arderea cadavrelor. Un nou crematoriu s'a ridicat în Paris, unde astăzi arderea unui cadavru se poate săvârși în 55 de minute. Nainte cu treizeci de ani erau în Europa numai 3 crematorii; primul crematoriu s'a ridicat în Italia în 1878. Astăzi sunt 85. In anul trecut 1910 au fost arse peste 13 mii de cadavre, reuniunile pentru arderea cadavrelor au avut 50 de mii de membri. Cele mai multe arderi s'au făcut în Germania, unde în 1910 au fost arse 4779 cadavre. Statele Unite au vreo 30 de crematorii. Este oprită arderea cadavrelor în: Austria, Belgia, Olanda, Ungaria, România, Sârbia și în unele țări din Germania.

*

Producțiunea aurului crește în fiecare an. Nainte cu zece ani s'au scos din pământ 383 de mii chilograme de aur. In anul din urmă cantitatea aceasta s'a urcat la 663 de mii chilograme. Aurul cel mai mult îl dă astăzi Africa, cu 250 de chilograme; urmează apoi: America Australia, Europa, și la sfârșit, cu 43 de mii chilograme, Azia. Dintre țările europene Rusia a produs în vremea din urmă cel mai mult aur, și adecă 42 de mii de chilograme.

*

Vârstă adâncă. Ducele de Connaught, care face o călătorie în Africa sudică, s'a abătut și la insula Sfânta Elena. Acolo a văzut o broască țestoasă pe care locuitorii insulei o grijesc de vreo două sute de ani, și pe care o netezea adeseori și Napoleon cel mare pe vremea captivității sale. O broască țestoasă și mai bătrână se găsește în grădina zoologică din St. Louis. Pe țestul iei este săpat anul 1618, cu observarea, că încă pe atunci broasca aceasta era de 200 de ani, — a trăit va să zică și pe timpul când Columb a descoperit America.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Expediție la polul de sud. Pentru a lămuri însușirile caracteristice ale ținutului polar de sud s'a organizat o expediție, al cărei protector este însuși împăratul Germaniei Wilhelm. Expediția va fi condusă de căpitanul *Filschner*. Cheltuelile necesare se urcă la un milion și 400 de mii de mărci. Suma aceasta, în urma colectelor facute, s'a adunat aproape întreagă. La primăvară, prin urmare, exploratorii vor pleca din Hamburg spre Buenos-Aires. Corabia de călătorie la pol a fost pregătită în Norvegia, este lungă de 47 de metri, lată de 9, și adâncă de 5 metri, cu o greutate pe 750 de tone, și poartă numirea „Deutschland“.

Viață socială.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ aranjază o convenire socială împreunată cu cântări, declamațiune, postă umoristică și joc Sâmbătă, la 8/21 Ianuarie 1911 în „Unicum“. Dirigentul corului Candid Popa. O parte a eventualului venit curat este destinat pentru fondul „Masa învățăceilor meseriași“, cum și pentru frații nenorociți prin foc din Băiești și Rușor (cercul Hațeg). Inceputul la 8 ore seara. Prețul de intrare: De persoană 1 cor. Insignii de dans pentru dansatori 50 bani. Suprasolvirile se primesc cu mulțămită și se vor cuita pe cale ziaristică. Programul e următorul: 1. Cossa, cor mixt de I. Vidu. 2. *a*) Mândra mea, *b*) Cât e țara, coruri bărbătești, de P. Ciorogariu. 3. *a*) Printre arbori pom și pom, de C. Caret-s-Vermont, *b*) Popescu petrece, de I. Hossar, soluri tenor, cântate de dl N. Ișan. 4. *a*) Rămâi sănătoasă, cor mixt, de G. Dima. *b*) Toate fetele se duc, cor mixt, de P. Ciorogariu. 5. „Fulger“, poveste în versuri de G. Coșbuc, declamată de dl Dum. Axente. 6. *a*) Era noaptea 'ntunecoasă, *b*. Inzadar alerg pământul, cor bărb. de G. Dima. 7. *a*) Te-am așteptat, romanță, de Vasiliu, *b*) Ce te legeni codrule, poezie de M. Eminescu, muzica de I. Scheletti, soluri de tenor, cântate de dl I. Stanciu. 8. Vântul suflă dela Ost, cor bărbătesc, de I. Dünner. 9. La răchita, cor mixt, de Teodorescu. In pausă se vor juca „Călușerul“ și „Bătuta“.

*

Teatru în Vidra de sus. Corul bisericesc din Vidra-de-sus invită la teatrul și concertul ce-l va aranja Dumineca, în 9/22 Ianuarie 1911, în sala școalei române de acolo, sub conducerea dlui învățător George Narița. Inceputul la 7 oare seara.

*

Producțiune școlară. Corpul învățătoresc din *Poplaca* invită la producțiunea școlară ce se va ținea Vineri în 7/20 Ianuarie a. c. în sala festivă a școalei române gr. or. din Poplaca. Inceputul la 7 ore seara. Invitări speciale nu se fac.

Declarație.*)

Subscrișii membri ai corpului profesoral dela seminarul „Andreian“ respingem plini de indignare *necuviințele* din ziarul „Tribuna“ nr. 280 din 25 Decemvrie a. c. publicate la adresa directorului nostru seminarial Dr. Eusebiu R Roșca, și ne esprimăm mirarea, că într'un ziar pretins serios pot fi tipărite de repetiteori astfel de insulte de prost gust.

Sibiiu, 27 Decemvrie 1910.

Dr. V Stan.
V. Păcală.
Eugen Todoran.
A. Bratu.
T. Popovici.
Dr A. Crăciunescu.
A. Popovici.
C. Popa.

Cărți și reviste.

Raportul dlui Dr. G *Stoicescu* la proiectul vânzării băuturilor spirtoase în comunele rurale, și măsuri în contra beției. Discurs rostit de Dr G. Stoicescu în ședința dela 13 Febr. 1908 a adunării deputaților.

*

Raportul dlui Dr. G. I. Stoicescu, deputat, pentru proiectul de lege sanitară. București, imprimeria statului, 1910.

*

„Cultura creștină“ e titlul unei broșuri, care apare cu excepția lunilor Iulie și August, la 1 și 15 v. a fiecărei luni în Blaj. Numărul prim primit la redacție are cuprinsul următori: Către cetitori de comitetul de redacție. Importanța lecturii de Senior. Limba cărților bisericești, de Dr. Ioan Bălan. O interesantă încercare de unire a bisericelor de Dr. Alex. Rusu. Tolstoi, de M. C. Hellon S I. Episcopul Ioan Țirca și episcopia din Maramurăș de Dr. Alex. Czirle. Prigoniri vechi și nouă de Dr. Iuliu Florian. Cronică. Telefon. Abonamentul 10 coroane pe an.

*

„Amicul Tinerimii“. A apărut nr. 18 al „Amicului Tinerimii“ revistă pentru tinerimea școalelor medii. Apare la București Str Română nr. 12. Abonamentul anual 5 cor. Noi o recomandăm părinților și elevilor.

*

„Cartea de Aur“. A apărut și s'a trimis tuturor abonaților volumul VI din publicațiunea dlui T. V. Păcățian: *„Cartea de Aur* sau *luptele politice-naționale ale Românilor de sub coroana ungară“*. In volumul acesta sunt înșirate evenimentele politice dintre anii 1872–1881. Cu toate că volumul e cu opt coale mai mare decât cele premergătoare, iar tiparul cu mult mai scump ca mai înainte, prețul e acelaș, adecă 10 coroane esemplarul broșat și 12 coroane esemplarul legat. Doritorii de a avea toate volumele apărute, I—VI, cu prețul de 60 coroane esemplare broșate, ori 72 coroane esemplare legate, adreseze se autorului în Sibiiu (Nagyszeben). Prețul poate fi plătit și în rate lunare.

Poșta redacției.

Dlui. I. H. in L Noi ne facem judecători asupra celor de cealaltă confesiune română Fiți mândri, că ați putut ridica o școală frumoasă românească în comună și fără concursul lor. Pe cel vinovat tragă'l la răspundere superioritatea sa.

Unui preot. „Revista Teologică“ se va tipări peste 2—3 zile, cu mai multe îmbunătățiri: va apărea de aici înainte de 2 ori pe lună și va publica pentru cetitori și două biblioteci. Costul abonamentului anual e de 10 cor.

Teatru.

Dumineca, d. a. s'a dat opereta *„Liebeschule“* și seara opereta *„Musikantenmädel“*. Luni a fost o reprezentație foarte succeasă, în beneficiul artistului *Baumann.* S'a dat comedia *„Die von Hochsattel“*. Eri, Marți s'a dat comedia *„Grossstadtluft“*. Astăzi se dă pentru a treia-oara opereta *Musikantenmädel*“, iar mâne, Joi, în beneficiul tenoristului *Burger*, opereta *„Don Cesar“*.

---

*) Această declarație din bună vreme a fost trimisă Tribunei spre publicare, n'a apărut însă nici până azi. Se pare, că acest ziar are curagiul să insulte un preot, dar n'are omenia să dea satisfacție onorabilă, când i se cere.

Dela „Asociaţiune.“

S'-au mai rescumpărat felicitările de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului Naţional următorii generoşi domni, cărora le esprimăm mulţămita comitetului central:

Dr. Virgil Oţariu Deva, Dr. E. Dreia, Murăş Oşorheiu. Ioan Vătăşan, inspector al filialelor şi agenturilor „Albinei“, Sibiiu, şi ca răscumpărarea a felicitărilor de ziua onomastică Sf. Ioan, câte 10 cor., Dr I. Dordea, advocat Ocna-Sibiiului 5 cor., Vasiliu Mica, proprietar, Somes-Odorheiu 5 cor., Ioan Popescu, Maroshévíz, Dănilă Muntean, notar î. p., Mură-Uioara, câte 4 cor., Ioan Lemény, Bontiu 3 cor., Pompiliu Burz, dirigentul filialei „Sentinela“, Végszentmihály 2 cor., Aurel Cosciuc, conferenţiarul agron. al Asoc., Sibiu 2 cor., Panta Ardelean Végszentmihály 1 cor. Total 56 cor. Consemnarea precedentă 335 cor. Laolaltă 391 cor.

Sibiiu, 16 Ianuarie st. n. 1911.

Biroul Asociaţiunii:

Iosif Sterca Şuluţu.
prezident.

Economie.

Adunarea generală

a „Reuniunii de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută în comuna Poplaca, Duminecă 25 Decemvrie n.

De astadată comitetul reuniunii a ales ca loc pentru ţinerea adunării generale o comună puternică din apropierea Sibiiului, nu doară fiindcă ar avea un teren agricol priincios, fiind aşezată în un cuib de dealuri cu un teritor foarte restrâns, ci pentrucă să-i dee atenţia cuvenită. Puterea acestei comune constă în hărnicia locuitorilor, cari cutreeră toate satele ardelene ca neguţători de vite şi mai ales ca măcelari pentru piaţa Sibiiului. Poplăceanul e vecinic pe drum. Barbatul cutreeră satele. Femeia bate drumul cu duce la Sibiiu. Amîndoi agonisesc de mici şi chivernisesc casele cu cele trebuincioase.

Comuna face o impresie plăcută cu edificii curăţele, cu străzi pavate. De remarcat e frumosul edificiu şcolar şi hala de vânzare a macelarilor, edificii cari ar face cinste şi unui oraş. Multe edificii de ale particularilor sunt acoperite cu ţiglă. Ogrăzile sunt frumoase.

Biserica e bine îngrijită, de asemenea cancelaria comunală. Toate dovedesc hărnicia şi priceperea conducătorilor, între cari domneşte o armonie perfectă.

Sosind aici secretarul reuniunii Vic. Tordăşianu, Dr. Petru Şpan şi membrul din comitet Andreiu Teodor, dimpreună cu fruntaşii comunei, preoţi, învăţătorii, notarul, subnotarul, primarul, s'au dus la şcoală, unde avea să se ţină adunarea şi au aşteptat sosirea publicului, care pe la orele 11 şi jum. s'a şi presentat în număr foarte frumos.

Membrul din comitet Dr. P. Şpan deschide adunarea prin o cuvântare, în care indicând asupra vredniciei şi hărniciei locuitorilor acestei comune, arată, că având un teritor foarte restrâns, singur pomăritul ar putea fi rentabil. Un inceput bun a făcut diregătoria politică înfiinţând un pomărit în locul unei păduri tăiate. Pilda aceasta să o imiteze şi particularii, căci mai sunt multe coaste, care se pot face fructifere.

A urmat secretarul reuniunii Victor Tordăşianu, care esplică pe rând capitulii din raportul general. Insistă asupra tovărăşiilor, cum sunt băncile sistem Reffeisen, care aduc atâta bine ţăranilor. Espune mai pe larg chestia infiinţarii acestora. Pe urmă trece la înfiinţarea unei „Reuniuni de înmormântare“ şi arătându-i binefacerile stărueşte pentru o stare reuniune, a cărei inceput s'a făcut în fruntaşa comună.

In locul al treilea amintim vorbirea membrului din comitet Andreiu Teodor despre gospodăria ţărănească, intocmirea ei mai raţională, schimbarea vechiului sistem etc.

Cu acestea secretarul învitând pe cei presenţi să se înscrie de membri la reuniune, se termină programul adunării. Prezidentul Dr. Petru Şpan făcând o reasumare a celor pertractate şi aducând mulţămită fruntaşilor şi tuturor celor presenţi, pentrucă au ascultat glasul conducătorilor reuniunii, declară şedinţa de închisă. Pe urmă se distribue cărţi agricole şi rapoartele între cei presenţi, mari şi mici. Trecuseră deja orele 2 şi jum., când ne-am depărtat dela locul ţinerii adunării şi ne-am îndreptat spre casa părintelui Modran, unde am fost primiţi şi tractaţi dupăcum se cuvine după o muncă de 3 ore. Aici s'au ţinut mai multe toaste, s'a căutat şi discutat probleme economice actuale.

Către orele şase ne-am întors la locurile noastre cu conştiinţa liniştită, că am făcut cât se poate face în împrejurările date. *Raportorul.*

Din public.*)

Mulţămite publice.

Harnicii şi bunii creştini: Nicolae Buzilă de aici şi Matei Drăşovean din comuna vecină, Ungurei, au daruit pentru sf. noastră biserică câte un rând complet de vestminte preoţeşti de catifea foarte frumos decorate şi trainice Primul cu preţul de 160 cor., al doilea cu 184 cor.

Tinerii: Simion şi Nicolae Muntean fraţi, Traian Brote, Zaharie Margineanu, Vasile Ciobanu, Nicolae Munteanu a Seri şi Ioan Tameş toţi de aici; — Simion Suciu şi Simion Muraşan din Ohaba şi în urmă Mihail Voina din Daia rom. I. Seb şi toţi muncitori din Cleveland-ksburg din America nordică, au comandat dela firma Carol Prinner din Viena un lustru (candelabru) Nr. 97 cu 24 lumini de sticlă de cristal foarte practic şi frumos cu preţul considerabil de 286 cor. pe sama bis. noastre, care se şi folosește astăzi.

Fruntaşul şi zelosul proprietar, trafiсant şi arandaş Ioan Popa de aici şi o-ring nar din Sacel cottul Sibiiu, şi cu consoarta sa Elisaveta n. Recu din Ludoş tractul Mercurei după mai multe daruiri pentru sf. noastra bis., şi şcoala în preţ de peste 20 cor, în zilele trecute spre sf. sărbători ale Naşterii Domnului au închis intreg cimiterul cu palanc de scânduri masive şi stâlpi de stejar foarte durabili, cu frumoasa sumă de 315 cor.

Subsemnatul în numele întregului meu popor mă simt prea plăcut îndemnat a aduce suprenumiţilor dăruitori şi pe aceasta cale cele mai calduroase mulţamiri.

Tău, la Naşterea Domnului 1910.

Patriciu Marcu
paroh.

*

Pentru zidirea bisericei noastre ort. român. din Muraş Decea în decursul anului 1910 am primit ajutoare din următoarele locuri:

Dela marele binefacătoriu, Ilustrul Domn Vasile Stroescu, am primit 500 cor., pentru care fapte nu avem cuvinte, ca cari să-i putem mulţami din destul.

S'a mai colectat prin Vasile Aldea şi Stefan Paul din următoarele locuri: Din Gambaş, cor. 6, Muraş Sanсraiu cor. 2·80, Tampahaza cor, 10·60 f, Lőrincz cor, 3·60 f. Petica 3·23, Teiuş 15·60, Coşlar 7, Gaitin 5·50 Sântimbru 3·40, Cioara 16, Vinerea 16, Cuojir 11·90, Romoşel 10·50, Romos 7, Vaidei 20·74 Pricaz 8·70 Tordaş 10·50, Martinieşti 6·90, Tolla-mare 4·02, Petreni 8·50, Santa maria de peatră 10, Cerna Cristur 9·90, Huniadoara 14·90, Barcea 2·08 Santuhalma 6·80, Sânt Andraş 5·40, Tompa 5·20, Rapoltu-mare 6·80 Bobalna 4, Mihalţ 9, Ciutelul român 3·26, Henig 11, Berghiu 13·80, Ohaba 22·30 Gârbaul român 4·20, Daia română 18·70, Cut 12·60. Conţa 5·90, Draşov 7·60, Boz 11·70, Doştat 17·58, Presaca 7, Ludoşul-mare 31·68, Ludoşul mic 10·88, Apoldul mic 44·70, Toparcea 22·50, Amnaş 12·60 Mândra 3·90, Loamneş 4·02, Ocna 41·60, Sibiiu 22.42, — intre cari dela Excelenţa Sa Inalt Prea Sfinţitul Domn Archiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu 10. Poplaca 6·10, Reşinar 44·44, Orlat 10·14, Saliştie 57·30, Galeş 7·76, Poiana 19·94, Foldioara-săsească 16, Luna 17, Grind 9.50, Hărastaş 35, Poiana arieşana 10·24 Guriş Săucrai 21·60, Sâncrau 4, Agarbiciu 22, Ucea de câmpie 13·40 Tritul de jos 9, Tritul de sus 9·66, Cooc 4·50, Taurenii de Campie 7·18, Cicud 22·70. Baiul de câmpie 5·60, San-Iacobul de Câmp 5·60, Frata 16·26, Soporul de Câmpie 7, Juriul de câmpie 3·60, Ceanul mare 23.60, Aiton 25·60, Rediu 9 Turda 23·16, Ciugudul-inferior 27·90, Mahaciu 17·84 Dumbrau 23·10, Veresmort 15·60. Micicuş aca 17·60, Ormeniş 6·40 Cicau 7, Mirasiau 15·30, Rachişai 3·40, Vale 12·80, (între cari dela T. Vasinca 5 cor). Bedieu 14·20, Hadiş 41·46. Intre cari Dl notar Vas. Hoportean 6 cor, Uioara-de-sus 10·36 Nojau 6·80, Ceptelen 3·60, Gabud 9·60 Cesalacea 5·74, Nandra 8·40, Murăş-Gurghiu 4·72 Hădarau 9·40 Samartinul sărat 3·30 — deci s'a colectat total 1362·14 din cari 30% compet colectanţilor.

Pentru toţi cei ce au contribuit cu obolul lor întru acel scop sfânt, ne rugăm către părintele ceresc ca să le primească jertfa.

Murăş Decea, la 22 Decemvrie 1910.

Oficiul parohial greco-oriental roman.

Vasile Crişan
paroh.

*

La apelul subscrisului adresat evlavioşilor creştini aflători în America au binevoit a contribui pentru renovarea bisericei noastre următorii:

Lista I. Isidor Cotîrlea colectant 2 dolari, Nic. Fleacă Tauşian 2 dolari, Simion Cotîrlea l. Andrei 1 dolar, T. Harbean 1 dolar, Sintie Fleaca 2 dol., Pavel Simine, Albin Florea, I Solomon, câte 1 dolar, toţi din Şpring. Nicolae Barsan, I. Lungu, Ioan Muntean, Nic. Dobrotă, câte 50 cenţi, Ioan Bradu 25 cenţi, toţi din Poiana. Teodor Popa, Ioan Roman, câte 50 cenţi, din Grohot. Ana Cosma, Füzö Ferencz, câte 25 cenţi, Matei Albu, G. Dordea, Maria Dordea, câte 50 cenţi, toţi din Deag. David şi soţia, Nicolae Bica, George Bica, câte 25 cenţi, toţi din Sorei. Ioan Beu, Dumitru Popa, câte 50 c., ambii din Apoldul-mic. Dumitru Joţian 50 cenţi, din Salişte. Aron Cotro 50 cenţi, din Tilica. Lucian Loghin, din Caseraea 25 cenţi, Simion Vasiu, din Racoviţa 50 cenţi, Nicolae Cismaş, Alexandru Tipiicu, Elena Tipiicu, Stefan Cismaş, câte 25 c., Vasile Tipiicu 15 cenţi, Const. Toncşan, 20 cenţi, Antonie Capaţina 25 cenţi, Pavel Capaţina 10 cenţi, Dumitru Voineag 20 cenţi, Alex. Stroia 25 cenţi, toţi din Porumbacu-de sus. Trifan Tarcea, Constant. Cotora, câte 15 cenţi, Rosalin Stoica 10 cenţi, Const. Marcu 15 cenţi, toţi din Porumbacul de jos. Dumitru Frişeriu, Nic. Presecan, câte 25 cenţi, Ioan Buda şi soţia 50 cenţi, Samoila Lupea şi soţia 50 cenţi, Ilie Bunea 50 cenţi, George Ozariu, Vasile Fulea, câte 25 cenţi, toţi din Mercurea. Ioan Fraţilea din Porceşti 25 cenţi, Todor Band 10 cenţi, Gavril Aghinan, Mihail Band, Alex. Gol, câte 25 cenţi, toţi din Bihor. Vasile Pieşa, din Gusu 25 c., Petru şi Maria Rucu 1 dolar, Vasile Cerghişan 50 c., din Cerghiş mic. Christe Roman din Macedonia 50 cenţi, I. Popa, din Cunţa 1 dolar. Cu totul 140 cor.

Lista II. Nicolae Anghel l. Leon colectant 4 dolari, Nicolae Apostu l. Ion 1 dolar, Ilie Cotîrlea l. Ispas 2 dolari, Armadie Apostu 1 dolar, Nicolae Apostu l. Nicolae 2 dolari, Ioachim Marcu, Ion Anghel l. Const., câte 1 dolar, Sim. Fleaca l. Vas. 1 dolar 50 cenţi, Ilie Aluaşiu lui George, Stefan Marcu, câte 1 dolar, Clement Comşa 50 cenţi, Ion S. Paştiu 25 c, Vasile Paştiu, Sintie Moga, câte 1 dolar, Ion Străjan 60 cenţi, Vas. Marcu l. Sim. 2 dolari, Nicolae Marcu, Ispas Comşa lui Nic., câte 1 dolar, Manoil Solomon, Vasile Solomon, câte 50 cenţi, Toma Fleaca 2 dolari, Ilie Marcu 1 dolar, Ioan Apostu, Simion Fleaca, câte 25 cenţi, Carolina Grozav 1 dolar 50 cenţi, toţi din Şpring. George Vasiu 25 c., Ion Dragoiu, I Tarcia, Floria Groza, câte 50 c., F. Suciu 1 d., George Arsu 1 d. 50 cenţi, Rafila G. Arsu 1 dolar, George Bogdanel 25 c., G. Stretjan 1 dolar, George Todeasa 25 c., N. Stretjan 1 dolar, Ion Muntean 25 c., toţi din Vingard. Ilie Suciu 2 dolari, I. Igna 20 cenţi, Petru Doştelian 25 cenţi, toţi din Boz. Ioan Aleman 15 c., Dum. Popa 25 c., Ioan Derabanţiu 25 cenţi, toţi din Apoldul-mic. Vasile Bitea, din Cut, Vas. Duca, din Doştat, câte 50 c., I. Cionca, George Margineau, câte 25 c., din Cergau. Ioan Vlad, din Haşeg, Dum. Shmnicanu, din Calvaser, câte 50 cenţi. Vas. Catana, din Stenea, Mihail Urdea, din Saeş, Simion Sasu, din Coveş, câte 25 c., George Ciocan, din Maudra 20 c., I. Morariu, din Vard 25 c., T. Stoica, din Deag 1 d. Cu totul 217 cor.

Lista III. Ioan Anghel lui Leon colectant 5 dolari, Manoil Pastin, Filip Marcu, Ion Pastin, l. Alex., Ion Baciu l. Grigor, câte 2 dolari, Simion Istrate 1 dolar, Ispas Sanstean 5 dolari, toţi din Şpring. Nicolae Lascu, Nicolae Fraţila, din Vale câte 50 cenţi, Ioan Pop, Nicolae Pascu, din Orlat câte 25 cenţi., Ieronim Damian, Simion Todor, Simion Faină, toţi din Lancrăm, câte 25 cenţi. Ioan Deac, Petru Ciuca. George Stână, toţi din Daia rom. câte 25 cenţi., Iosif Inu din Turnişor 25 cenţi Iacob Ivan, din Aciliu 20 cenţi, Ioan Zaharie din S. sebeş, 25 cenţi, Ioan Sâbu din Carpiniş 50 cenţi, Nicolae Banz din Secătura 50 cenţi Ioan Trifa din Certege, 50 cenţi. Ana Ferdeş, Ignatie Cosma şi soţia, din Geoagiu, câte 25 cenţ., Andrei Bucur, 20 cenţi, Ioan Pasc, Nicolae Pasc, Nicolae Dobra, câte 25 cenţi, Ioan Bucur, 15 cenţi, toţi din Homorod. Cu totul 123 coroane.

Lista X Florian Paştin colectant 5 dolari, Ion Paştin l. Simion 5 dolari, Simion Comanici, 1 dolar, Marcu Florea, 2 dolari, Mihan Popa, 50 cenţi, Gavrila Fleaca, 2 dolari, Simion Cotârlea, 1 dolar, Vasile Florea, 4 dolari, Toma Comănicin 1 dolar, toţi din Şpring. Ilie Mihăescu din Cut, 1 dolar, Ion Lăncrăjan, şi Ion S. Lăncrăjan din Pianul sup. câte 15 cenţi., George Fusoiu, 25 c., George Marincă 50 cenţi, Nic. Stănescu, 25 cenţi toţi din Ludoşul-mare., Achim Jeleriu din Alămor, 40 cenţi., George Borcia, Nicolae Armenean, Ioan Rusu, Vasile Rău, Ioan Ungurean, George Părăian, Ioan Brânzoiu, câte 25 cenţi, Vasile Muntean, 50 cenţi, toţi din Gusu. George Oprean. Nicolae P. Armean, Ilie Oltean, câte 25 cenţi, George M. Fleşeriu 50 cenţi, toţi din Mercurea. Romul Joandrea, 10 cenţi, Paraschiva Joandrea, 25 cenţi, ambii din Sibiiu. Tomeciu Boeriu, 15 cenţi, Dumitru Bogdan, 10 cenţi, ambii din Boz. Ioan A. Mosariu, George Bucşa, Dumitru Măsariu, câte 25 cenţi, toţi din Sarata. Ioan Lusa şi Raveca, Nic. Marta, din Petrifalău, câte 50 cenţi. Florian Savu, din Armeni, 50 cenţi., Vasile Micu, 25 cenţi, Vasile Lumnăşian, 10 cenţi, Savu Micu, 20 cenţi, toţi din Păuca., L. Botoş, 50 cenţi, S Hodoş, 25 cenţi, Ioan Botoş, 15 cenţi, George Suciu, 10 cenţi, toţi din Miroşteu. Ioan Ciobanu din Cergh.şe, 25 cenţi., Dionisie I. Meiu şi Paraschiva Câmpean, câte 25 cenţi, Iacob Stănuloiu şi George Petrean, câte 15 cenţi, Ioan Săucloiu şi Alexandru Potcoavă, câte 10 cenţi, toţi din Vădeni., Ioan Copaciu şi Ilie Cipiea, câte 10 cenţi, Irimie I. Cismaşiu şi Dumitru Cotora, câte 25 cenţi, toţi din Porumbac., Ilie Popa din Glimboca 25 cenţi, Nic. Marcu din Sorei, 35 cenţi. Leon Ilisie Bogdan, Vasile Dobrin, şi Eugeniu Cucu câte 25 cenţi, Vasile A. Bogdan, Ilie Pavel şi Ioan G. Beriu câte 10 cenţi, toţi din Arpaşul inf. Isidor Petalacian şi Sofron Oroianu câte 25 cenţi, Valer Vlos, 50 cenţi, Pascu Brusius şi Miron Brustus. câte 10 cenţi toţi din M Lechnţa. Moise Ţăţara din Beclean, 10 cenţi. Pavel Dobrila din Arpaşul sup. 25 cenţi., Irimie Muntean şi Ana Cucu, câte 25 cenţi, Maria Cocan. 10 cenţi toţi din Şercaiţa. Ioan Stoia din Codlea 25 cenţi. Cu totul: 170 cor.

Lista XI. Samson Valase din Şpring, colectant 4 dol., Ilie Mercurean, N Fulea şi Paraschiva Morar, câte 50 cenţi, Moise Voina 1 dol., toţi din Sangatin. Ioan Morariu 1 dolar, George Luca, Ilie Luca, Ilie Albu, George Popa, Ilie Făsoiu, Nicolae Lapadat, Ilie Panţa, George Tanase, Ilie Dragomir, Ioan Fulea, Ioan Popp şi Nic. Morar, câte 50 cenţi, Moise Fulea, 25 c., toţi din Ludoşul mare. Ioan Raţă au 50 cenţi, Ioan N. Ursu. Ioan Meliuţan Timar, G. C. Pamfilie, G. Vlad şi N. Popa, câte 10 cenţi, George Popescu 25 c., toţi din Pianul-de jos. V. Opriş 20 cenţi şi Teodor Voina 50 cenţi, ambii din Amnaş. Irimie Stoica 1 dol., Candin David şi Aurel Ivan, câte 50 cenţi, V. Ciorogar şi Ioan Mehis, câte 25 cenţi, toţi din Presaca. Trutin Ardean din Agmariu 50 c., N. Baratàian din Carna 50 c., N. Craciun din Doştat 25 c, George Popa din Boz 50 c. şi Ioan Rău din Mercutea 40 c. Cu totul 100 cor.

Subscrisul şi pe această cale mulţămesc tuturor celor ce au binevoit a contribui cu obolul lor pentru sf. biserică. Dzeu să le răsplatească binefacerile însutit.

Şpring, 21 Decemvrie 1910.

Ioan Crăciun,
preot ortodox.

*

Dl antepenor de zidiri Nicolae Cornea din Salişte, terminând edificarea şcoalei din Cristian spre mulţămirea tuturora, ca o mulţămită catră Dzeu, ca i-a ajutat să termine edificarea fără accidente mai grave între lucrătorii lui, a donat bisericii ort. din Cristian un potir, steluţă, disc, o cadelniţă şi o cutie pentru ţinerea sfintei cuminecături în sfântul altar, toate de argint. A pus apoi bază şi unui fond bisericesc cu 200 cor. cu scopul de a ajuta cu timpul copiii cei săraci cu vestminte şi cărţi de şcoală.

In numele comitetului parohial îi aduc sincera mulţămită şi doresc ca Dzeu să-l ocrotească şi în viitor, şi să-i ajute în muncă cinstită şi dreaptă. *C. Moldovan,*
preot.

*

Pentru procurarea de odoare bisericeşti au binevoit a dona următorii credincioşi aflători în America: Paştin Bara 2 dolari, George Pipernea 1 dol, George Balan 5 dol, Zaharie Morariu 3 dol, George Rusciorean 1 dol, Vasile Manciu 4 dol, Cosman Cascu 2 dol, Vasile Bara 2 dol, Ion Câmpean 1 dol, Vasile Voicu 1 dol, Vasile Stoican, Vasile Manciu, George V. Popa Ioan V. Popa şi Vasile Matei, fiecare câte 2 dolari, toţi din Cristian. Petru Pampu 50 cenţi, Arsenie George 25 cenţi, Iacob Catoiu 50 cenţi, Petru A. Catoiu 50 cenţi, din Gurarâului. Petru Sîrbu din Sebeşul săs. 2 dol, Petru Moga din Sebeşul săs. 50 cenţi, Ion Savu din Pianul de jos 2 dol, Vasile Sbârcea din Rusciori 50 cenţi, Eroftei Mânzat din Amnaş 50 cenţi, Daniil D. Stanciu din Lancrăm 1 dol, Herman Schwarz 1 dol, Iacob Scară din Vinţul de jos, Nicolae Ureche din Sorostin, Ioan Chiriloţ din Ceara fiecare câte 50 cenţi, Vasile Moldovan din Cristian 1 dol, Ion Dragomir din Cristian 1 dol, total 44 dol. 75 cenţi. = 217 Cor.

Colecta au intreprins-o credincioşii Pastin Bara şi Cozman Cascu din Cristian. Tuturora cari au binevoit a contribui le aduc şi pe această cale în numele comitetului parohial cea mai sinceră mulţămită.

Cristian, la 27 Decemvrie 1910

Const Moldovan
preot. ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 1108—1910 prot. [6] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Hetur** prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc sunt: Salarul fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane prin repartiţie dela popor, întregire dela stat 400 coroane, cuartir în edificiul şcoalei, şi doi stângini de lemne, din cari se va încălzi şi sala de învăţământ. Cuincuenalul dela stat după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală. Invăţătorul ales este dator a instrua tinerimea şcolară în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători în biserică, chiar şi în feriile de vară.

Concurenţii au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a-se presenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Sighişoara, 29 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 1208/1910 prot. [3] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Ţichindeal**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: folosirea a două bucăţi de luncă în preţ de 150 cor., din cassa alodială a comunei politice 120 cor., din aruncul da 5% după dare 97 cor., în total 377 cor, la mai mult comuna bisericească nu se obligă. Restul până la 1000 cor. se va cere dela stat. Locuinţă în natură şi ¼ jug. grădină.

Invăţătorul ales e îndatorat să propună studiile prescrise şi religiunea la copiii (băieţi şi fetiţe) dela 6—12 ani, asemenea şi la cei de repetiţie dela 12—15 ani, să-i conducă în fiecare Duminecă şi sărbătoare la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturghie şi să ţină la utrenie strană în rând cu cantorul.

Ceice au cunoştinţe din muzica instrumentală, ca să poată forma şi conduce un cor, vor fi preferiţi.

Ceice doresc a reflecta la acest post, să-şi înainteze rugările cu documentele recerute conform normelor în vigoare Oficiului protopresbiteral susindicat în terminul deschis şi în vre o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic.

Agnita, 26 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tructului Agnita înţeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean,
protopop.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

---

[9] 1—3

Concurs.

Pe baza rezoluţiunii Consistoriale Nr. 12237 şcol. a. c. pentru postul vacant al II lea de învăţător la şcoala confesională română gr. or. din **Balomir** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul primei publicări.

Emolumentele:

1. Salar fundamental dela biserică şi din repartiţie 600 cor.
2. Cuartir în natură.
3. Pentru grădină 20 cor.
4. Pentru lemne 20 cor.
5. Restul dela Conzistor sau dela stat 400 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-şi aşterne rugările de concurs în senzul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Orăştie, 4 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.
[448] 8— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell", sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei", Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 2—25

Fabrică de ghiaţă
şi
arangiamente de frigorifere
în special aprobate, sistemul **Borsig**, comprimate cu accid sulfuric şi amoniac, precum şi
arangiamente complete de abatorii 503 4—6
liferează în executarea cea mai bună
turnătoria de fier şi fabrica de maşini,
societate pe acţii **SCHLICK.**
Budapesta, Váczi-ut 45—47.
Telefon: 74—76, 77—47 şi 98—58.
Preliminare gratis.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(477) 18—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Altoi de viţă puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospoară, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 29—

Noutate sensaţională a industriei de ţigle.
Maşină patentată de
fabricat ţigle.
Model 1910.

Confecţionează 10—12000 ţigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea ţiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mişcare sunt suficienţi doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente şi hală pentru maşini nu e necesară. De lucrători specialişti nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini şi copii. **Preţ eftin de procurare.**

Intocmiri complete de ţiglării
curăţitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri şi tobe
în cea mai bună execuţie.
Cu prospecte, desluşiri şi preliminare de cheltueli serveşte
[461] Agenţia generală a lui 5—10
„Jacobiwerk", Meissen (Germania)
IGNÁZ GELLERT & COMP.
VI. Térez körút 41.
Garanţia cea mai mare. Condiţii de plată favorabile

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acţii.
Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

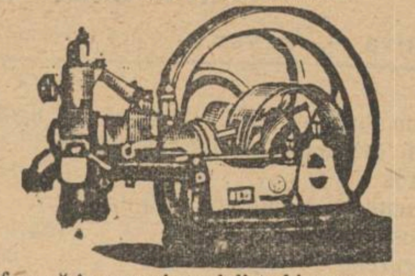

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele
Motoare şi Locomobile
cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 13—26

Serviciu prompt şi conştienţios.
Prima referinţe.
Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.
E. Purece,
2 1—10 Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.
Preţuri moderate.
Cataloage de preţ gratis şi franco.

Atrăgătoare noutăţi
în ghete de bal şi de societate

TURUL
TURUL
TURUL

sosite de curând!
Ghete de dans „Şic" dela **cor. 3**, iar ghete elegante cu cătăramă dela **cor. 4·80** în sus.
Cel mai mare asortiment în ghete de toate soiurile cu preţul fix al fabricei şi de tot ieftine, întipărit în talpa ghetelor.
„TURUL" fabrică de ghete, soc. pe acţii, Timişoara
Locul de vânzare:
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 20
8 1—4 120 locuri de vânzare în oraşele cele mai mari din ţară şi străinătate.

„VOILEANA“,

cassă de economii, societate pe acţii în Voila.

Convocare.

P. T. domnii acţionari ai cassei de economii „Voileana“, societate pe acţii în Voila, se convoacă la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în **13 Februarie st. n. 1911** la 2 oare după amiazi, în localul băncii, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare, despre gestiunea societăţii pe anul 1910.
2. Prezentarea bilanţului încheiat cu 31 Decemvrie 1910.
3. Propunere asupra înfiinţării fondului filantropic cultural.
4. Impărţirea profitului curat.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.

Voila, la 1 Ianuarie 1911.

Direcţiunea.

NB. Domnii acţionari al cassei de economii „Voileana“, soc. pe acţii, cari în sensul § lui 17 din statutele societăţii, voesc a lua parte la adunarea generală ordinară în persoană, sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă, cel mult până în 12 Februarie n. 1911, la 2 oare p. m. la cassa institutului.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon	K f	Pasiva — Teher	K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet	6,331·36	Capital — Alaptőke	120,000·—
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	657,040·40	Fond de rezervă — Tartalék alap	62,263·20
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök	154,176·—	Depuneri — Betétek	456,949·36
Cont-curent — Folyó számla . .	206·45	Reescont — Viszleszámitolás . .	131,800·—
Efecte — Érték papirok . . .	1,210·—	Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	147·95
Mobiliar — Felszerelés . . .	658·69	Fond de pensii — Nyugdij alap	1,649·20
		Int. anticipate — Átmeneti kamatok	23,418·18
		Profit curat — Tiszta nyereség .	23 395 01
	819,622·90		819,622·90

Contul perdere şi profit.

Spese — Kiadás. Veszteség és nyereség-számla. **Venite — Bevételek.**

Spese — Kiadás	K f	Venite — Bevételek	K f
Interese la depun. — Betéti kamatok	21,322·66	Interese după efecte — Értékpapir kamat	21·38
Int. de reescont — Viszleszámitolási kamatok	10,370 53	Taxe pentru transcrieri de acţii — Részvény átirási dijak . . .	196·—
Dare şi arunc — Egyenes es pótadó	4,843·38	Interese hipotecare şi proviziuni — Jelzálogos kamatok és jutalékok	11,342·90
Salare — Fizetések	3,600 —	Interese de întârziere — Késedelmi kamatok	13 881·82
10% dare după int. depunerilor — % betéti kamat adó	2,130·63	Interese şi proviziuni — Kamatok és jutalékok	42,947·11
Spese şi porto — Költségek . .	1,899·32		
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak	435·—		
Chirie — Házbér	200 —		
Competinţe de timbru — Bélyeg illeték	119 50		
10% amortizare din mobiliar — 10% törlesztés felszerelésből . . .	73·18		
Profit curat — Tiszta nyereség .	23.395·01		
	68,389·21	7 1—1	68,389·21

Voila, 31 Decemvrie 1910.

G. Vasu m. p., contabil. **George Vasu** m. p., prezidentul direcţiunii. **Vasile V. Muşat** m. p., membru direcţiunii. **Leon Solomon** m p, vice-prez direcţiunii.

Dr. Oct. Vasu m. p., membru direcţiunii. **Ioan Dobrin** m. p., membru direcţiunii. **Dănilă V. Gabor** m. p, membru direcţiunii.

Subsemnatul consiliu de reviziune censurând contul prezent l-am aflat în ordine.

Solomon Făgărăşan m. p., prezident. **Ioan Dejenariu** m. p. **D. Bărbat** m. p. **Pr. Benţia** m. p

---

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roşu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 22—26

O vai!
O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!
Pastilele de piept ale lui!
EGGER m'au scăpatt repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 18—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile cu **Benzin**, **Uleu crud**, **Gas . . .**

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general:

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

(380) 12—26

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.

(464) 9—

Replantaţi-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(278) 16—52

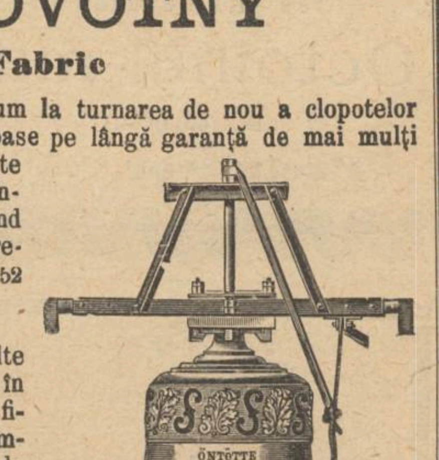

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 11/24 Ianuarie 1911. *Nr. 3.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Românul“.

Sibiiu, 23 Ianuarie n.

In Arad se tipăreşte, cu începere dela anul nou, un nou ziar românesc, *Românul,* ca „organ al partidului naţional român şi al comitetului său central executiv“. Aşa ne spune însuşi comitetul, în apelul adresat Românilor şi publicat în fruntea numărului prim al ziarului nou arădan, mai spunându-ne şi aceea, că înfiinţarea noului ziar a urmat din necesitatea, de a-şi avea partidul naţional român „organul său de publicitate, chemat să reprezinte şi să servească activitatea şi intenţiile comitetului executiv, întru conducerea politicei acestui partid“. Ceeace înseamnă, că partidul naţional român până acuma nu a avut organ de publicitate, credincios şi destoinic, ci a trebuit, ca comitetul să înfiinţeze „*Românul*“, pentru a delătura acest inconvenient.

Corect însă şi adevărat e, că numai onoratul comitet executiv nu şi-a avut organul său de publicitate, partidul însă — *da.* Toate ziarele româneşti dela noi au fost şi sunt ale partidului, pentrucă toate stau în serviciul partidului. Să ni se spună, care ziar românesc dela noi a îndemnat cândva pe Români să-şi dee copiii la şcoalele ungureşti, să se plece în faţa năzuinţelor de maghiarisare, să-şi părăseacă limba şi legea, şi care ziar românesc dela noi a îndemnat cândva pe alegătorii români să-şi dee voturile pentru candidaţii străini, şi nu pentru candidaţii naţionali români?

Era bine deci, dacă se făcea această distincţie, la aparenţă neînsemnată, dar foarte necesară, şi se spunea, că noul confrate — pe care de altcum îl salutăm cu bucurie pe arena luptelor vieţii noastre publice, ca pe un bun tovarăş de muncă, — este organul autorizat *al comitetului* executiv al partidului naţional, iar în serviciul partidului stă şi el alături cu celelalte, nu de-asupra, deci fără a avea vre-un drept de prioritate faţă de celelalte. Pentrucă se ne gândim numai bine asupra lucrului: dacă „*Românul*“ singur e decretat de organ al partidului naţional român, iar celelalte ziare dela noi *nu*, atunci uşor s'ar putea scoate concluzia, că nu toţi Românii aparţin partidului naţional român, ci numai o parte, şi încă partea cea mai mică, ceeace, fireşte, nu ar corespunde de loc adevărului.

Căci noi, cum foarte corect stabileşte şi noul confrate în programul său, nu ne putem permite de loc luxul de a ne divisa în mai multe partide, ci un singur partid trebue să formăm, partidul naţional român, căruia au să-i aparţină toţi Românii din statul ungar. Iar dacă toţi Românii aparţin partidului naţional român, e foarte natural, că şi ziarele susţinute până acuma de publicul românesc aparţin partidului naţional, fie că sunt mulţămite, ori nu sunt mulţămite cu conducerea partidului, fie că le convine ori nu le convine programul politic al partidului şi direcţia politicei naţionale române.

Dacă intenţiunea comitetului naţional român a fost deci cu adevărat aceea, de a *închiega* rândurile, trebuia să procedeze cu mai multă precauţiune şi să nu jicnească, să nu înstrăineze pe anonimii dela celelalte gazete româneşti, cari mari şi preţioase servicii au adus până acuma partidului naţional român, şi cari probabil că cu credinţă îl vor servi şi în viitor, chiar şi fără autorisarea primită dela comitet, care acum rămâne reservată numai pe seama tinerului confrate arădan „*Românul*“.

Felicităm de altcum pe noul confrate pentru încrederea de care se bucură, nu numai la întemeietorii săi, ci după cum ne spune, şi la celalalt public mare românesc, care „*smulgea cu nesaţiu*“, după apariţie, numărul prim, şi-l „*cetea cu ochi aprinşi*“, — şi-i dorim, să se arate vrednic de această încredere, şi să rămână şi în viitor aceea ce e până acuma, ziar serios, cumpătat la vorbă, încunjurător de certe şi de atacuri disgustătoare. Iar pentru a fi şi a rămânea aşa, pentru a fi aceea ce trebue să fie un ziar la înălţimea chemării, un organ al comitetului esecutiv al partidului naţional român, nu e de ajuns conclusul onoratului comitet, pentrucă cu concluse nu se înfiinţează şi nu se desfiinţează ziare, ci se cere muncă grea şi istovitoare de puteri, munca oamenilor cari se înţeleg, şi cari întregul lor intelect şi toată curăţenia sufletului lor o consacră ziarului. Oameni harnici, pătrunşi de simţul responsabilităţii, conştienţioşi, cu suflet curat, robi ai condeiului, fac gazetele, iar nu conclusele comitetului, şi nici comitetele de supraveghiare, fie ele compuse de altcum din nume ori cât de strălucite! Şi în credinţa, că *astfel* de oameni lucră pentru binele obştesc la noul ziar arădan, — iar nu oameni, cari au întrat la gazetă numai pentru a fi căpătuiţi, — dorim tinărului şi valorosului confrate viaţă lungă şi isbânda visurilor sale curate.

Conferenţă despre Saşi. Dnul *Emil Neugeboren*, deputat al Sibiiului, a ţinut Mercuri sara, în clubul german din Viena, în prezenţa unui public număros şi ales, o conferenţă despre situaţia şi politica Saşilor din Ardeal. A spus în conferenţa sa, cum Saşii au avut în trecut să lupte cu Maghiarii şi cu Românii, şi totuşi au rămas stăpâni pe pământul lor, în urma superiorităţii lor culturale şi în urma organizării lor politice şi biericeşti. Lupta au să o poarte însă Saşii şi acuma, tot în două fronturi, cu Maghiarii, cari vreau desnaţionalizarea, şi cu Românii, cari vreau deposedarea Saşilor din moşiile lor. Deputaţii saşi nu pot să se alature în parlament la partidul naţionalităţilor, findcă Maghiarii sunt totuşi cam cruţători faţă de Saşi, şi îi sprijinesc, pentru a nu se descompune şi contopi în poporul românesc. Pe Şvabii din Banat Saşii nu-i pot sprijini, pentrucă prin aceasta nu s'ar face nici un serviciu bun cauzei germane. Conferenţa a fost primită cu aprobări şi cu aplauze. A urmat apoi o lungă discuţie asupra ei.

Trei mandate. La înalta Curie se va pertracta în 24 Ianuarie nou protestul înaintat în contra alegerii de deputat din *Ighiu*, unde candidatul naţional român era dl *Dr. Alex. Vaida-Voevod,* în 14 Februarie protestul în contra alegerii din *Vinţ*, unde candidatul naţional român a fost dl *Dr. Iuliu Maniu*, şi în 21 Februarie Curia se va pronunţa asupra alegerii din *Orăştie*, unde candidatul naţional român fusese dl Dr. *Aurel Vlad.*

Disolvarea corpurilor legiuitoare române. In urma conclusului luat din partea consiliului de ministri, domnul *P. P. Carp*, prim-ministrul României, va ceti astăzi, Luni, în faţa deputaţilor şi a senatorilor, decretul regal, prin care corpurile legiuitoare române vin disolvate. Nouele alegeri se vor face pela finea lunii Februarie.

Valahi, ori Români?

Interpelaţie, adresată în chestia recensământului.

In şedinţa dietei ungare, ţinută Mercuri, în 18 Ianuarie nou, deputatul cercului electoral Zorlenţul-mare, comitatul Caraş-Severin, dl *Huszár Károly*, a adresat guvernului unguresc interpelaţia următoare:

„Cu ocasiunea recensământului, concetăţenii nostri români au declarat, că limba *română* este limba lor maternă. Pe multe locuri, organele încredinţate cu numărarea poporaţiunei au întrodus însă în liste, pe lângă tot protestul respectivilor, limba „*valahă*“ ca limbă maternă; ba au cerut chiar şi rectificarea declaraţiunilor trecute deja în liste şi au şi obţinut-o, în urma ameninţării cu pedepse în bani. Procedura aceasta a provocat printre Români indignare şi resens, fiindcă ei văd în numirea de „*Valahi*“ ceva dejositor. După convingerea mea, procedura aceasta a organelor încredinţate cu numărarea poporaţiunii se poate baza numai pe o înţelegere greşită a instrucţiunii. Legile noastre nu cunosc, decât numai expresiunea *Români*, iar numirea de *Valahi* nu se găseşte în legile noastre mai noi. Această ofensă adusă concetăţenilor nostri români trebue deci reparată. De aceea, adresez domnului ministru de interne şi domnului ministru de comerciu interpelaţia următoare:

Au domnii ministri cunoştinţă, că cu ocasiunea recensământului acum efectuit, poporaţiunea de limbă română, în contra

---

FOIŞOARĂ.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 29 Decemvrie st. n., Reuniunea sodalilor români din Sibiiu şi-a ţinut a XII-a şedinţă literară, ultima din anul 1910. La ciasurile 8 seara se deschide şedinţă prin prezidentul reuniunei, dl Victor Tordăşianu. Publicul, care se strânsese aproximativ la 200 persoane, aştepta cu nerăbdare deschiderea şedinţii, al cărei program promitea a fi foarte bogat. Dl prezident dă cuvântul notarului Reuniunei, dlui Stefan Duca, care ceteşte protocoalele luate în şedinţele administrative. După cetirea protocoalelor, din cari rees lucrările săvârşite sau propuse spre lucrare din luna espirată, dl Victor Tordăşianu ţine o cuvântare foarte folositoare pentru toţi cei asistenţi, din care estrag unele lucruri mai principale. In primul rând se referă la ajutorarea săracilor şi a nenorociţilor, mai ales acum în preajma sărbătorilor Naşterii Domnului. După trude şi alergări din casă în casă, cerând ajutorul celor ce au din prisosinţă, i-a succes şi în anul acesta — ca şi în alţi ani, să adune o sumă bunicică, unele haine şi alte lucruri, cari să le împartă de Crăciun oamenilor nevoiaşi. Observă acum — mai mult ca ori când, că în loc de a fi o unitate între toţi meseriaşii români din Sibiiu, sunt foarte mulţi, cari caută să strice ce au făcut, lucrând în defavorul reuniunei, şi tot odată în defavorul meseriaşilor în genere. Espune în câteva cuvinte misiunea importantă ce o are reuniunea aceasta, care este un factor principal al clasei noastre de mijloc, şi face un călduros apel la toţi oamenii de bine, ca să sprijinească reuniunea în toate acţiunile ei. Vorbeşte apoi despre starea critică, în care se aflau meseriaşii nostri acum câţiva ani spunând, că în mare parte progresul clasei noastre de mijloc se poate atribui diferitelor instituţii culturale, diferitelor fonduri cari cu sprijinul lor moral şi material au putut pune baze solide clasei noastre de mijloc, i-au putut întări temeliile atât de slabe şi şovăitoare. Intr'un mic resumat luat din materialul anuarului reuniunei, care va apărea în curând — espune un tablou în care arată, în linii generale, numărul meseriaşilor stipendiaţi ai diferitelor fonduri. Citează „Fondul Andronic“ cu 296 de meseriaşi şi învăţăcei stipendiaţi; „Fondul grăniţeresc“ din Năsăud 5; Excel. Sa Mitropolitul Mihali, Blaj 7; „Fondul Vancea“, Blaj 2; Consistorul din Blaj 13; Vasilie Raţiu, Blaj 1; Reuniunea meseriaşilor, Braşov 7; Dela Sf. Nicolae-Scheiu 1; Fondul Stroescu, Braşov 1; Preoţii gr. cat. din tractul Cohalm 1; dela stat 1; comuna politică Rahău 1; Reuniunea meseriaşilor, Cluj 3; Asociaţia 3; Reuniunea meseriaşilor, Sibiiu 10; banca „Transilvania“ 6, — dintre cari au fost în mare parte tipografi, pantofari şi cismari, croitori, lăcătuşi şi rotari, măsari şi alte diferite meserii. Spune că Reuniunea meseriaşilor din Sibiiu n'are mulţi stipendiaţi, dar ajutoarele ce le împarte în fiecare an, costumele de haine dăruite ş. a. se pot socoti tot ca stipendii. Cu durere vedem — zice mai departe — că toate străduinţele noastre de a îmbogăţi biblioteca Reuniunii cu cărţi de valoare au rămas în mare parte zadarnice, dovadă neînsemnata sumă incursă la bibliotecă în ultimul timp, nepăsarea condamnabilă faţă de bibliotecă şi numărul cărţilor luate în parte perdute, iar în parte neaduse cu anii. Atrage atenţia publicului a se folosi de biblioteca aceasta, mai ales acum în serile lungi de iarnă. Mai departe spune, că reuniunea a luat în studiare opereta „Scara mâţii“, de V. Alexandri cu o muzică nouă de profesorul Murăşan din Blaj, şi are de gând a o preda cât de curând. Vorbeşte despre concertul împreunat cu dans ce-l aranjază reuniunea de sărbători, stăruind asupra frumosului program ce-l are. Declară şedinţa deschisă.

Corul teologic din seminarul „Andreian“ sub conducerea clericului Petraşcu intonează cu o rară măiestrie imnul religios Impărate ceresc, de N. Popovici.

Urmează apoi practicantul tipograf I. Măgean cu o satiră plină de ironii, potrivită unor stări actuale, şi cu o cetire literară din Caragiale. Domnişoara El. Bordia declamează poezia „Fericirea“, de Dulfu, mai apoi „Ostaşii lui Ţepeş“, de V. Alexandri cu un calm şi cu o accentuare uimitoare, fiind răsplătită cu repeţite aplause. Terţetul compus din domnişoarele Pinciu, Par. şi M. Popovici cântă bucăţile „S'a dus cucul“ şi „Cu plăvanii dela jug“; a fost cât se poate de bine. Corul teologilor cu „Ochiul inimei“ de Bena a captivat inimile ascultătorilor. Tinărul Alexandru Dopp cu o poezie plină de duh de Coşbuc a dat o dovadă de mare dragoste, ce o are pentru literatura şi limba strămoşească. Dl I. Stanciu, tenoristul meseriaşilor nostri, a predat cu simpatica-i voce, cunoscută de toţi, două romanţe foarte drăguţe, fiind răsplătit cu prelungite aplause. De asemenea teologii G. Comşa şi Neagu cu două soluri au făcut să isbucnească publicul într'un sgomot de aplause. Urmează corul sub conducerea teologului Petraşcu, fiind la înălţimea cuvenită. Doamna Pomian a cântat duios şi simpatic două doine de ale noastre.

Cu câte-o poezie drăguţă s'au mai produs: Ioan Văcariu, Vas. Gavrilă, Horia Dop, Vic. Baciu, Sofia Şoima, Par. Flocs, E. Feier, Mărioara Pomian, iar dşoara Mărioara Bordea şi dl Savu Şoima au delectat publicul cu câte-o cântare drăguţă.

Asistent.

voinţei ei, pe multe locuri a fost trecută în liste ca fiind de limbă *valahă*, iar dacă a scris cineva în listă, că limba sa maternă e limba *română*, a fost îndrumat să schimbe cuvântul în — *valahă?*

Sunt aplecaţi domnii ministri, să desaprobe această procedură a organelor încredinţate cu numărarea poporaţiunei şi să dispună, ca la stabilirea finală a resultatului recensământului, în loc de limba maternă valahă, să se pună limba maternă *română?*“

Domnul ministru-president, contele *Khuen Hédervâry*, a răspuns, în calitate de ministru de interne, numai decât următoarele:

„Onorată casă! Rog să mi se permită a răspunde la interpelaţia aceasta numai cu privire la lămuririle pe cari *pot* să le dau. (S'auzim! S'auzim!) La întrebarea, că oare am cunoştinţă despre procedurile amintite, trebue să declar, că nu am nici o cunoştinţă despre ele. Natural, că voi căuta să dau de urma lucrului, şi dacă ar fi să se fi întâmplat vre-o incorectitate, mă voi îngriji, ca *să urmeze sanarea.* (Aprobări în dreapta). Dar deja acum pot să liniştesc pe domnul interpelant, că instrucţia despre efectuirea recensământului nu conţine nici o dispoziţie, din care ar fi putut să scoată cineva, că forma evidenţiării limbei materne ar fi cumva prescrisă. Din contră, din instrucţiune se vede, că în privinţa aceasta s'au dat cele mai liberale îndrumări, căci s'a ordonat deadreptul, că respectivul nu are să fie influenţat nici decum cu privire la limba sa maternă, ci trebue să i se conceadă să şi-o declare aşa cum el vrea. Dacă s'a procedat pe undeva altcum, nu e deci vre-o urmare a îndrumărilor date din partea guvernului cu privire la recensământ“. (Aprobări în dreapta).

Dupăce răspunsul domnului ministru-prezident nu a fost un răspuns final, nu s'a luat nici un conclus din partea dietei. Pe noi ne mulţămeşte însă şi acest răspuns provisoriu, şi ne mulţămeşte, că peste tot s'a adus chestia în discuţie în dietă, în formă de interpelaţie. Ce nu ne poate mulţămi e numai faptul, că un deputat străin, nu de neamul nostru, a trebuit să ne iee în apărare în dietă, făcând el interpelarea, pe care dator era să o facă cineva dintre deputaţii naţionalişti români. Dar dupăce tot aşa s'a procedat şi în chestia măcelului mai nou din comuna Galaţi lângă Făgăraş, — când iarăşi un deputat maghiar a interpelat guvernul pentru isprăvile jandarmilor, — trebue să presupunem, că e vorba de vre-o nouă *tactică* a deputaţilor nostri din dietă, pe care noi nu o înţelegem. De aceea ne şi reţinem dela ori ce altă critică, pentrucа să nu păcătuim cumva şi noi în contra — disciplinei.

Scrisoare cătră prinţul Max.

In numărul 133 din anul trecut al ziarului nostru ne-am ocupat cu constatările ştienţifice, pe cari le a făcut într'un articol de ziar prinţul *Max*, profesor de teologie în Freiburg, referitor la biserica noastră ortodoxă, constatări, cari au avut apoi de urmare chemarea prinţului la Roma şi înduplecarea lui din partea Vaticanului *de a şi le revoca.* Şi prinţul *le-a revocat*, promiţând Vaticanului supunere necondiţionată. Sperăm a putea da în curând în întregime articolul prinţului *Max*, favorabil bisericei noastre, deci supărător pentru Roma, iar până atunci comunicăm cetitorilor, că modernistul francez *Pére Hyacinthe Loyson* a trimis prinţului *Max*, la 2 Ianuarie nou., din prilejul retractării făcute, o scrisoare, în care se cuprind următoarele părţi:

„... Un om cu vederile Dtale, şi vederile acestea Dta le ai şi astăzi, căci e cu neputinţă să ţi le schimbi de pe o zi pe alta, la insistenţele unei puteri, a cărei autoritate însu ţi ai combătut-o; un om cu vederile Dtale, zic, nu e permis să vină astăzi cu o idee, pe care mâne o revoacă, ori ca să mă exprim altcum, nu poate să revoace şi să jure că nu-i aşa aceea, ce în urma studiului ştienţific a ajuns să formeze convingerea sa cea mai internă. N'ai păşit pe urmele marelui strămoş, marele principe de Saxonia, care ca apărător al lui Luther a fost coîntemeetorul reformaţiunei germane, deci al unei fapte însemnate, pe lângă toate greşelile şi rătăcirile ei! Ai preferit să urmezi pe un alt înaintaş, care şi-a schimbat credinţa de dragul unui tron. Ai dat un exemplu rău, reverendisime, un exemplu, care va contribui mult la aceea, ca în epoca aceasta bolnăvicioasă, autoritatea şi adevărata religiositate să fie subminată, iar biserica să fie ruinată, nu biserica lui Dumnezeu, care e neperitoare, ci biserica Vaticanului, ai cărei stăpânitori, tot mai mult întunecaţi la ochi, o duc pe povârniş şi spre abisuri, unde trebue să se spargă şi să se nimicească cu ruşine“.

•

Scrisoarea aceasta mustrătoare a Francezului modernist a fost publicată în numărul ultim al revistei moderniste internaţionale din Paris.

Instalarea de preot din Gurarâului.

Am dat în numărul trecut o scurtă notiţă despre introducerea în parohie a tinerului preot *Ioan Manta* junior din Gurarâului, întâmplată Duminecă în 2 Ianuarie v., iar de astădată dăm vorbirea rostită cu acel prilej din partea protopresbiterului tractual *Dr. Ioan Lupaş.* E următoarea:

> „Viu este cuvântul lui Dzeu şi lucrător şi mai ascuţit decât toată sabia ascuţită de amândouă părţile şi străbate până la despărţirea sufletului şi a duhului şi a mădulărilor şi a măduhii şi judecător cugetelor şi gândurilor inimii“. Ap. Pavel Cor. IV. 12.

Fraţilor! Când împlinesc datorinţa oficiului meu de a introduce în slujba acestei sfinte biserici un nou preot şi de a da parohiei văduvite de atâta vreme pe mirele şi păstorul ei dorit, nu pot îngădui să treacă acest prilej, fără a stărui şi din parte-mi în câteva cuvinte asupra însemnătăţii deosebite ce are ziua aceasta în viaţa poporului nostru dreptcredincios din Gurarâului, în cuprinsul familiei preoţeşti din care a răsărit un nou preot şi mai ales în sufletul acestui tinăr chemat atât de timpuriu la slujba cea grea şi plină de răspundere a conducerii duhovniceşti şi culturale.

Credincioşii acestei sfinte biserici pe lângă bucuria ce o simt văzându-şi în slujba altarului şi a amvonului pe cel dorit şi aşteptat de dânşii, deschid astăzi poarta sufletului lor ca să pătrundă într'însul raza nădejdilor frumoase, ce legăm cu toţii de activitatea pastorală a tinărului preot Ioan Manta. Alegătorii, cari prin votul lor au înlesnit acestuia calea spre treapta, în care se află astăzi, nutresc de sigur în inimile lor dorinţa de a fi dat prin alegerea lor acestei biserici un preot luminat şi virtuos, acestei comune frumoase un fruntaş doritor de progres şi poporului întreg un sfătuitor înţelept şi cu alese porniri spre bine.

Familie, din sânul căreia a odrăslit acest preot tânăr, găseşte şi ea îmbelşugat prilej de bucurie în serbarea acestei zile. Reamintindu-şi cursul vremilor de demult, chemându-şi înaintea ochilor sufleteşti lunga serie de înaintaşi, părinţi şi strămoşi, câţi au propoveduit dela acest altar mai multor rânduri de creştini cuvântul lui Dzeu, poate să vadă acum cu adevărată mulţămire sufletească cum în sânul acestei familii se continuă prin o nouă verigă prin al cincilea rând de oameni slujba duhovnicească la altarul Domnului spre binele poporului credincios. Fericită trebue să se simtă familia, care a reuşit să dea atâtea generaţiuni de slujitori lui Dzeu, bisericii şi neamului nostru.

Această succesiune îndelungată îşi are negreşit părţile sale bune atât pentru mângăerea familiei, care s'a învrednicit de ea, cât şi pentru desvoltarea poporului care dă dovadă frumoaselor sale sentimente de recunoştinţă, atunci când întemeiat pe semnele de vrednicie ale înaintaşilor anticipează, dărueşte încrederea sa şi urmaşilor. Oameni cu multă învăţătură susţin cu toată hotărârea, că o anumită deprindere, cultivându-se din tată în fiu, ajunge la desăvârşire tot mai insemnată, astfel încât se poate aştepta din generaţie în generaţie un progres tot mai vădit.

Din parte-mi doresc să fie adevărată această părere şi să-şi afle în cazul de faţă deplină aplicare practică în viaţa şi activitatea tinărului preot Ioan Manta. Dacă un străbun cu acelaş nume a putut povăţui la sfârşitul veacului al XVIII turma credincioşilor spre păşunea cea bună, luptând cu vitregia vremilor de pe atunci, doresc să ni se dea acum la începutul veacului al XX-lea fericitul prilej a constata că strănepotul lui din a cincea generaţie poate săvârşi aceeaş slujbă, poate îndeplini în mijlocul aceluiaş popor *cu o destoinicie şi însufleţire încincit mai mare misiunea sfântă*, care îmbracă aci haina unei *respectabile tradiţii familiare.*

Dorinţa aceasta a noastră se va putea îndeplini însă numai atunci, dacă Sf. Ta, tinere părinte Ioane, vei fi pătruns până în adâncul inimii de sfinţenia şi taina cea mare a chemării preoţeşti, dacă cu prilejul sfinţirii de preot şi înaintea acestui prilej îţi vei fi simţit vreme îndelungată sufletul examinându-se pe sine însuşi frământându-se şi cutremurându-se de mărimea şi greutatea misiunii duhovniceşti. „Celce ia asupra-şi grija aceasta — spune Sf. Ioan Gură de aur în cartea sa despre preoţie (cap. VI.) trebue să aibă înţelepciune multă şi înainte de înţelepciune dar mult dela Dzeu şi întregitate morală şi curăţia vieţii şi o virtute peste firea omenească. Căci mai multe valuri decât vânturile cele ce tulbură marea, învioreză sufletul celui preoţit“.

Impotriva oricărei înviforări ce s'ar abate peste sufletul tău ori peste al credincioşilor tăi ai însă o armă sigură: *cuvântul lui Dzeu*, despre care apostolul Pavel ne spune, că este *viu* şi *lucrător* şi *mai ascuţit decât orice sabie* şi *judecător cugetelor şi gândurilor inimii...*

Dacă acest cuvânt îl vei cunoaşte însuţi deplin şi dacă îţi vei da silinţa să l urmezi fără şovăire între orice împrejurări ale vieţii, atunci îţi vei şti apăra sufletul şi vei isbuti să-l faci biruitor peste orice undă şi înviforare.

Cu atâta însă misiunea duhovnicească nu e îndeplinită. Ci aceasta pretinde, ca nu numai însuţi să cunoşti cuvântul lui Dzeu şi să fi pătruns de puterea lui în toate faptele şi simţirile tale, ci să ştii face şi pe credincioşi a se pătrunde de puterea cea în veci nebiruită a cuvântului dzeesc, să-i ştii face să-l înţeleagă şi să-l urmeze şi ei totdeuna, să-l ştii tălmăci şi propovedui cu pricepere, cu însufleţire şi cu stăruinţă.

Căci mare lipsă are astăzi poporul nostru de asemenea tălmăciri, de o inteţită propagandă religioasă şi culturală prin graiu viu. Sfânta Evangelie şi diferitele cărţi rituale, în care e atât de bogată biserica noastră, cuprind pe lângă frumseţile lor clare şi pe lângă înţelepciunile neperitoare o mulţime de adevăruri mai greu de înţeles şi cari trebuesc prin urmare necontenit explicate pe înţelesul tuturor. Această trebuinţă a fost totdeauna adânc simţită. De aceea predica constitue una din problemele de căpetenie ale misiunii preoţeşti.

Sf. Vasile cel mare, a cărui pomenire creştinească am prăznuit-o ieri, spune că, dacă cel îndatorat să vestească cuvântul lui Dzeu, va lipsi a binevesti, să se socotească ca ucigaş de oameni. Din acest cuvânt de straşnică osândă trebue să înţeleagă fiecare preot al bisericii noastre, că datorinţa de a predica mult şi bine, nu e o pretensiune exagerată a timpurilor moderne, ci e o problemă pastorală atât de veche, pe cât de veche este însaşi biserica creştină. Preotul trebue deci să predice cu vreme şi fără vreme, chiar şi atunci când predica, sfaturile şi îndrumările lui n'ar fi pe placul ascultătorilor. Plăcerea sau neplăcerea cuiva e o consideraţie secundară, după care nu se poate orienta preotul. Ci datorinţa lui este să aibă totdeauna în vedere binele şi folosul bisericii, înflorirea culturii şi înaintarea poporului.

Pătruns de importanţa şi necesitatea predicei spunea pela începutul secolului al XVIII-lea marele mitropolit Antim Ivireanul: „Predicile şi tâlcurile voi îndrăsni a zice că sunt tot aşa de lipsă şi de bune, ca şi citania sfintei evanghelii“.

De aici urmează, că alături de rugăciunile necontenite, cu cari vei avea să te închini la acest sfânt altar, să dai o îngrijire vie şi zeloasă amvonului, silindu-te a-ţi împlini totdeauna cu sfinţenie şi cu scumpătate datorinţa de propoveduitor convins şi însufleţit al Evangeliei lui Hs.

Ai o pregătire frumoasă, cunoştinţele ce ţi le-ai adunat în atâţia ani de şcoala să cauţi a le preface în bani mărunţi şi să le împărtăşeşti credincioşilor dornici de lumină şi învăţătură. Inaintarea pe toate terenele a acestui popor şi luminarea lui să-ţi fie o ţintă, pentru care să lupţi cu inimă caldă şi suflet luminat, pentruca la sfârşitul vieţii să poţi zice împreună cu apostolul Pavel, ale cărui cuvinte le-ai auzit astăzi „Luptă bună am luptat, alergarea am sfârşit, credinţa am păzit: de acuma mi s'a gătit cununa dreptăţii ce-mi va da mie Domnul“.

In legătură cu acestea ţin să-ţi atrag atenţia şi asupra datorinţelor ce le are preotul faţă de aşezămintele noastre culturale. In deosebi să fii un cald sprijinitor al şcolii, arma de biruinţă a zilelor de azi. Căci în zilele maştere, ce le trăim, preotul trebue să poarte acelaş interes faţă de şcoală ca şi învăţătorul. Prin o conlucrare armonică să vă siliţi a face din şcoală un element dătător de viaţă al poporului din această comună.

Faţă de oamenii săraci şi năcăjiţi să ai totdeauna cuvinte şi fapte de mângăere. Ca o normă potrivită pentru preot în relaţiile lui sociale socot sfatul unui om învăţat (Iohn Ruskin), care ne îndeamnă, *să ne ospătăm cu săracii şi să predicăm bogaţilor!...*

Iar în viaţa ta casnică familiară să-ţi dai silinţă a întemeia un adevărat cămin religios şi cultural, din care să se resfrângă raze de căldură a inimii şi de lumină a minţii asupra parohiei întregi, ca să poţi împlini cuvântul Mântuitorului, care zice: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând faptele voastre cele bune, să mărească pe Tatăl vostru cel din ceruri“. Amin.

Organizarea preoţimei.

Păreri din cercurile preoţimei noastre arhidiecezane.

(Urmare).

Cari sunt adevăratele gravamine?

Nouă preoţilor ne lipseşte un contact spiritual, ce ar trebui să esiste între preoţimea unei confesiuni. Adecă ne lipseşte mijlocul, prin care ne am putea comunica cunoştinţele şi esperienţele practice, câştigate în cursul activităţii noastre, fie pastorale, fie administrative bisericeşti.

Cu un cuvânt, ne lipseşte organul de publicitate, care ar putea suplini această lacună.

„Revista Teologică“, care se ocupă îndeosebi cu tractate ştienţifice, cu apologii etc. ar fi păcat să-şi abandoneze pentru discuţiile noastre direcţia ce şi-a luat, fiind acele tractate de mare interes pentru cultura religioasă şi pentru întărirea credinţei în fii bisericii.

„Telegraful Român“ e ziarul oficios al arhidiecezei, pe care preoţimea din diecesele sufragane nu-l ceteşte, având şi ele asemenea ziare.

De acea apariţia „Rev. Preoţilor“ a fost cu drag întimpinată din partea noastră, în firma speranţă, că ea va suplini această lacună simţită.

Esperienţa aproape de un an ne-a dovedit, că aşteptărilor noastre ea nu poate satisface. Că s'a degradat la critici nefolositoare, prin cari parcă ar voi să cultive chiar între preoţi idei revoluţionare, idei anarhistice.

Presupun, că aceste idei nu emanează dela membrii redacţiei, ci dela unii corespondenţi esterni mai vehemenţi, şi de aceea i-am rugat să esercite mai mare control asupra articolilor din afară. Cetisem între altele articolul unui preot, care falsifica citatele sfintei scripturi, şi în mare parte le întrebuinţase după ediţia anglicană a bibliei, care carte nu e canonică.

Apoi espresiunile luate din dicţionarul foilor aşa numite de „Revolver“ încă nu-s potrivite frumosului nume cel poartă „Revista“. Nici critici, ca cea apărută în „Rev. Pr.“ contra unui consistor n'am mai văzut. Şi pentruce? Pentrucă acel consistor şi a esercitat un drept al său garantat lui prin lege. Dacă e vorba de simpatii, apoi eu încă numai cu cel ce întrunise majoritatea voturilor sinodului ppresb. dela Lipova simpatisez. Ştiu, că are pregătire frumoasă, e un bărbat vrednic, îl cunosc chiar, îl iubesc şi stimez. Consistorul însă n'a călcat legea, când a întărit pe al treilea propus de sinod. Acesta e un drept, ce nu e permis, ca chiar într'o foaie clericală să fie criticat în forma cum a fost criticat.

Aceste porniri le ţin eu de anarhice, căci sunt îndreptate în contra mai marilor şi contra dreptului.

Să sperăm însă, că această „Revistă“, tocmai în urma acestor arătări a greşelilor ce le face, se va îndrepta, ceeea ce eu sperez, pentrucă şi esistenţa ei o aflu de necesară.

Acum să revin la obiect.

Conferenţele preoţeşti tractuale încă ne aduc în contact spiritual pe cei dintr'un tract, dar chestiile noastre vitale zadarnic le desbatem în conferenţe tractuale; tot asemenea înzadar le-am desbate şi în conferenţe generale, pentrucă nu-s băgate în seamă.

Lacuna aceasta în present numai o foaie bună, — destinată esclusiv pentru chestiile ce ne preocupă, — o poate suplini.

Preoţimea noastră iasă din seminar, fără ca acolo să şi fi însuşit toate cunoştinţele necesare.

In chestii cari aparţin resortului oficiului parohial, absolventul nu ştie nimic.

Din ceremoniologia religioasă abia ştie ceva.

In chestii de igienă e neajutorat.

Oficiul parohial.

Nici oficiul parohial, nici parohia nu o vei putea conduce în mod mulţămitor, dacă nu cunoşti şi nu înţelegi legea fundamentală a bisericei, „Stat. Org.“ Dispoziţiile „Stat. Org.“ nici nu se aplică pretutindenea uniform, fiindcă nici azi, după aproape un jumătate de secol dela sancţionarea lui, încă nu s'a esplicat, n'a fost comentat.

Ministrul când dispune esecutarea unei legi votate de parlament şi sancţionate, publică nu numai legea, ci şi o instrucţie amănunţită despre cum este a se interpreta şi esecuta legea.

O atare instrucţie necesară congresul n'a dat până acum.

Deci să nu ne mirăm, dacă legea se interpretează după plac, dacă constituţionalismul, cu care ar fi să ne lăudăm, de multeori e numai o spoială, (?) ba am ajuns, ca în unele locuri sub firma constituţionalismului să se facă şi trageri pe sfoară. (?)

Nici veneratele sinoade eparhiale nu-şi esercează întotdeauna dreptul lor de control. Membrii cam taci, când e vorba să ceară desluşiri într'o chestie, care agită opinia publică, într'o pretinsă călcare de lege din partea celor puşi să esecute legea.

Dintre multele casuri să amintesc unul singur: alegerea dela Sebeşul-săsesc. Răspunsul la o mică interpelare ar fi liniştit opinia publică, care de un an de zile nu mai încetă a discuta casul cu patimă.

Şi acum să în'reb pe toţi cei ce se interesează de soartea parohiilor, dacă parohiile sunt organizate în toate privinţele conform dispoziţiilor „Stat. Org.“? Nici vorbă!

Călcarea drepturilor autonome ale diferitelor corporaţiuni constituţionale se face chiar şi prin regulamente votate de sinoadele eparhiale. (?)

Incă n'a fost vre-o anchetă, la care să fi fost învitaţi şi unii dintre preoţii noştri mai distinşi, pentru a fi ascultate şi părerile lor, cu deosebire în chestii, cari privesc clerul şi parohiile.

In privinţa organizării mai rău stăm în protopresbiterate.

Protopresbiterul, ca persoană canonică, e bine văzut şi respectat de preoţime. Ca administrator al tractului e persoana cea mai nesuferită, nu pentru alt motiv, ci numai pentrucă oficiul acesta nici azi nu e adus în cadrele constituţionalismului, pentrucă acest oficiu aşa precum e azi e o rămăşiţă din era absolutismului bisericesc. (?) E un oficiu absolutistic într'o biserică constituţională.

Forul nostru judecătoresc de prima instanţă, scaunul protopresbiteral, nu funcţionează, pentrucă nu este nici azi după aproape 50 de ani un regulament, care să i normeze sfera de drept şi de datorinţe. Până în timpul mai recent acest for judecătoresc mai pertracta causele matrimoniale, azi însă se face şi în această privinţă abuz.

Causele disciplinare chiar prin regulament votat de sinodul eparhial s'au relegat consistorului spre decidere. Şi oare nu e o anomalie, când unul şi acelaş senat aduce sentinţă în una şi aceeaş causă — şi ca for de prima, şi ca for de a doua instanţă?

Că vener. consistoare ar fi perfect organizate, încă nu-i adevărat.

De astădată mă mărginesc la un singur esemplu.

E deobşte cunoscut, că fără ajutorul statisticei nu poţi constata nici regresul, nici progresul unui stat, tot asemenea nici al unei biserici. Statistica noastră bisericească nu ţi ofere garanţe, nu-ţi inspiră încrederea ce trebue să o ai într'o statistică, în ceea ce priveşte esactitatea ei.

Nu! De oarece e compusă de cei ce n'au nici timpul, nici pregătirea necesară pentru a face această lucrare.

Infiinţarea câte unui oficiu statistic pe lângă consistoare şi prelucrarea materialului statistic prin esperţi, se impune, nu numai ca o necesitate imperativă, atât din punct de vedere bisericesc, cât şi naţional, ci şi pentru a da preoţimii îndrumări practice în multe agende de felul acesta ale oficiului parohial.

(Va urma) *Iosif Gomboş*
preot.

Pentru învăţătorii nostri.

A apărut de curând o carte intitulată: *„Invăţământul despre natură* în şcoala primară“ de Apostol D. Culea, institutor la şcoala de aplicaţie a şcolii normale „C. Negri“ din Galaţi. Ziarele de dincolo sunt pline de elogii la adresa acestei cărţi şi a autorului ei.

Am cetit şi eu această carte, ca şi care o a doua în acest ram, de mai mare folos pentru învăţătorii români, nu cunosc, şi nici nu cred că există în literatura noastră.

Punctul ei de gravitaţie este a înlocui metodul morfologic, cam sec, prin metodul biologic, plin de viaţă, plecând dela învăţământul regional în schimbul celui general.

In această carte se tratează cu mult simţ şi pricepere despre starea învăţământului ştiinţelor naturale în şcoala primară, despre cultura ştiinţifică şi rostul ei pentru poporul românesc, despre ceea ce poate face şcoala primară prin învăţământul ştiinţelor despra natură, despre mijloacele şi metoadele cari singure pot aduce o îmbunătăţire în mersul acestui învăţământ. Cartea are şi o parte practică, cu numeroase lecţiuni de model din domeniul ştiinţelor naturale, cari vor face cele mai bune şi mai reale servicii învăţătorilor.

Recomand cu toată inima cartea dlui Culea, care tradează în autorul ei un adevărat învăţător, artist şi erudit în acelaş timp. Cartea se poate procura prin „Librăria arhidiecezană“. Preţul: Cor. 3·50, plus porto. *Aurel Bratu*
profesor seminarial.

NOUTĂŢI.

Botezul Domnului. Cu mare solemnitate s'a serbat Joi Botezul Domnului în catedrala din Sibiiu. A servit I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, de protopresbiterii Mateiu Voileanu, Galacteon Şagău, Lazar Tritean, Dr. Ioan Stroia, Pavel Boldea şi Dr. Vasile Bologa şi de diaconii Dr. Vasilie Stan şi I. Marcu, care în cursul liturgiei a fost sfinţit întru preot pentru parohia Broşteni. Sfinţirea apei s'a făcut în biserică. La urmă I. P. S. Sa a stropit cu apă sfinţită pe număroşii credincioşi din catedrală, iar soldaţii, cari au luat parte la serviciul divin, au fost stropiţi cu apă sfinţită afară, pe stradă, din partea protopresbiterului militar Pavel Boldea. A cântat corul mixt, condus de dl profesor *T. Popovici.*

*

In ziua sfântului Ioan Botezătoriul ziua onomastică a I. P. S. Sale, Domnului Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, serviciul divin a fost celebrat prin P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, asistat de protopresbiterii Dr. Ioan Stroia si Lazar Triteanu, şi de diaconul Gâlea. La sfârşitul sfintei liturgii, P. C. Sa a cetit în genunchi rugăciunea pentru sănătatea şi îndelunga vieţuire a Excelenţei Sale, Mitropolitului nostru *Ioan*. Felicitările obicinuite a se aduce Excelenţei Sale în această zi onomastică, din partea inteligenţei române din Sibiiu, de astă dată au fost intrelăsate la expresa dorinţă a Excelenţei Sale. Excelenţa Sa a primit însă număroase felicitări din afară.

*

Iubileul „Drapelului“. Confratele din Lugoj *„Drapelul“* a împlinit la anul nou zece ani de esistenţă. Cu acest prilej s'a făcut o frumoasă manifestaţie domnului *Dr. V. Branişce*, directorul ziarului lugojan. Sara i s'a dat o serenadă, din partea vestitului cor al Lugojenilor, condus de măestrul *Vidu*, iar domnul advocat Dr. *A. Vălean* a rostit o frumoasă vorbire ocasională la care răspunsul potrivit l'a dat dl Branişce. A urmat apoi o cină comună la „Concordia“ cu multă voe bună şi cu multe toaste. Dorim şi noi confratelui lugojan încă mulţi ani de muncă săvârşită spre binele neamului,

*

„Tribuna“ declară în numărul de Sâmbătă, că regretă publicarea „scrisorii din Sibiiu“ în care a fost atacat P. C. Sa, Protosincelul *Dr. E. R. Roşca*, directorul seminarului „Andreian“ şi că publicarea ei s'a făcut numai *din greşală.* Luăm act.

*

Necrolog. Aflăm cu mult regret, că majorul c. şi r. *Gregoriu Iovescu* din Regimentul 85 de inf. din Leutschau a decedat Dumineca la 22 Ianuarie n. c. în cercul familiei sale din Sibiiu, în floarea bărbăţiei la vârsta de 46 ani. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului se vor aşeza spre vecinică odihnă Miercuri in 25 Ianuarie n. c. la ora 3 d. a din capela spitalului garnizoanei în cimiterul militar. Trimitem familiei sincere condolenţe.

*

† Ioan Baiulescu. Aflăm cu multă părere de rău, că inginerul *Ioan Baiulescu*, inspector general şi şef de intreţinere al căilor ferate române a murit în Braşov, în etate de 57 ani. Regretatul plecase la Braşov din Bucureşti pe sărbători, dar la Predeal a fost lovit de un atac de apoplexie cerebrală, care pe lângă toate îngrijirile date din partea familiei, i-a adus moartea. Inmormântarea s'a făcut Vineri, în cimiteriul capelei române din Groaveri. Trimitem familiei sincere condolenţe, iar celui trecut la vecinicie îi dorim odihnă bună în sânul pământului.

*

Pentru incendiaţi. Maiestatea Sa Monarhul nostru a dăruit suma de 600 coroane pentru incendiaţii din comuna Răuşor, iar suma de 400 coroane pentru cei din Băieşti.

*

Probele de cântări la Reuniunea română de muzică din Sibiiu se reîncep *Joi* în 26 l. c. la orele 6 seara în localul obişnuit.

*

Seghedinul, oraşul binecunoscut tuturor gazetarilor români, are conform rezultatului recensământului nou, 117,800 locuitori, iar cu miliţie cu tot 123,000 de locuitori. Ziarele maghiare scriu cu multă mândrie, că această poporaţiune a Seghedinului, cu excepţia unui singur procent, e curat maghiară. Da, da, maghiară, zicem şi noi, însă în mare parte de confesiune — *mozaică*!

*

Ştiri dela casină. Comitetul organizator de petreceri al casinei militare din Sibiu anunţă, că din motive tehnice s'a amânat balul mascat („reduta fantastică“), şi anume pe ziua de Joi 9 Februarie a. c. La dorinţa exprimată din mai multe părţi se admite, ca damele onoraţiorilor, precum şi gardedamele, să nu poarte mască. Mărcile de intrare se vor distribui în 3 şi 4 Februarie în localităţile casinei. Sâmbătă în 28 Ianuarie se va ţinea în sala casinei o convenire împreunată cu dans. Inceputul la 8 şi jumătate.

*

† Lánczy Gyula, consilier aulic, profesor universitar în Budapesta, scriitor distins, politic şi istoric, a decedat în Budapesta. A fost înmormântat Joi d. a. la orele 3 cu mare pompă.

*

Răscumpărare. Domnul advocat *Dr. Ioan Fruma*, răscumpărându-şi felicitările de ziua onomastică, a dăruit casinei române din Sibiiu suma de 20 coroane.

*

Hymen. *Alexandrina Badiu* din Zerneşti şi *Virgil Păcurariu*, cand. de preot în Mercurea, căsătoriţi.

— Domnul *George Purdean*, absolvent de teologie s'a fidanţat cu dşoara *Mărioara Micu* din Muierău.

*

† Safta Cristea, născută în 27 Martie 1827, după 20 ani de văduvie a răposat în 16 Ianuarie n. la 9½ oare seara împărtăşită cu sfintele taine, şi a fost înmormântată Joi în 6/19 la ora unu în cimiteriul bisericei gr. or. din Valea Bulzului deplânsă de număroase rudenii. Odihnească în pace!

*

In loc de felicitări de anul nou. Dl Victor Oniţiu, comersant în Sibiiu, răscumpărând felicitările de anul nou, dărueşte fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi sibieni 5 cor.

*

† Ioan Bonea, preot gr.-or. în Fofeldea, a răposat în Domnul în 2/15 Ianuarie 1911, în etate de 70 ani, fiind împărtăşit cu sfintele taine. Rămăşiţele decedatului s'au aşezat spre vecinică odihnă Marţi în 4/17 Ianuarie 1011, la orele 8 dimineaţa în cimiterul gr.-or. din Fofeldea. Fie-i ţărina uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Graţiat. Redactorul unei foi naţionale germane din Timişoara, dl *Victor Orendi Homenau* fusese condamnat la două luni temniţă de stat pentru agitaţie, plus 400 coroane amendă. Banii i-a plătit, iar de temniţă a scăpat, căci a fost graţiat din partea Maiestăţii Sale.

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului românesc, dl *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru fondul zidirii bisericei gr. or. din Mogoş Micleşti suma de 200 cor. In numele poporului credincios, aduc şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri ilustrului binefăcător. Mogoş-Micleşti, 5 Ianuarie v. 1911. *Vasile Trif* paroh gr.-or.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu. Pentru scopurile acestei reuniuni au binevoit a dona: Cassa de păstrare din Mercurea 10 cor., doamnele Maria Şufana 2 cor., Paraschiva Ciumga, Parasc. Floaş, câte 5 cor., Dr. Nicolae Schiau 10 cor., Avram Păcurariu 5 cor., Agnes Dr. Măcelar 10 cor., toţi din Mercurea. Mărioara Măcelar, din Sângătin 10 cor., Adrian Olariu, Liviu Groza, câte 4 cor., Axente Gaita 6 cor., toţi din Făget (Caraş-Severin), Dr. Eusebiu R. Roşca, dna Agapia Droc, Sidonia Muntean, Maria Dr. Piso, câte 10 cor., Letiţia Dr. Bologa, 4 cor., Dr. Vasile Preda 20 cor., Elena Dr. Isaca, Livia Dr. Fruma, câte 4 cor., G. Decian 2 cor., Irina Fincu 6 cor., Caliope Boiu 2 cor., T. B. 2 cor., N. N. 1 cor., toţi din Sibiiu. S'au înscris membre pe viaţă solvind câte 40 cor., Ana Olariu soţie de protopop în Făget, Ana Dr. Gârda, soţie de advocat în Făget, Agapia Vulcu soţie de asesor consistorial în Sibiiu, iar membre ordinare cu câte 4 cor. Sidonia Bogdan şi Maria Feneş, ambele din Făget.

*

Bal costumat în Arad. „Reuniunea femeilor române din Arad şi provincie“ învită la balul costumat (port naţional) care se va ţinea la 9 Februarie 1911 st. n., în sala hotelului „Crucea Albă“ din Arad. Venitul es e destinat pentru zidirea internatului de fete din Arad. Toate dăruirile să se trimită dnei Sofia V. Pap, cassiera Reuniunei (Andrássy-tér 22). Informaţiunile de lipsă se dau prin dl Dr. Cornel Iancu (Telefon nr. 191). Preţul de intrare: pentru familie 10 cor., pentru o persoană 6 cor.

Intimpinare.

„Revista preoţilor“ ce apare în Timişoara în suplimentul dela Nr. 36 sub rubrica „Ne scărbim“ se apucă şi de neînsemnata mea mea persoană, provocându-se la isvorul de unde şi-a tras informaţiunea ca la o autoritate infalibilă, care chiar voind nu poate devia dela calea adevărului şi dreptăţii. Aceasta informaţiune este însă tendenţioasă şi din cale afară reu voitoare, menită a mă ponegri înaintea forurilor noastre bisericeşti şi şcolare şi a colegilor mei preoţi. Spre restabilirea adevărului declar deci următoarele:

Oficiul protopopesc în mai multe rânduri, sub răspundere personală, m'a îndrumat să esoperez renovarea socului dela şcoală cu tinichea, ca apa să nu submineze păreţii şi să se facă daună în edificiul şcolar.

Precum este ştiut, parohienii mei toţi sunt călători, şi eu în decursul verei pelângă toată silinţa, nu am putut înjghieba nici 4—5 membri la o şedinţă de comitet, aşa am fost silit a amâna renovarea până târziu toamna. In 26 Octomvre ziua marelui mucenic Dimitrie, *după finirea cultului divin*, după rostirea rugăciunei domneşti „Tatăl nostru“ şi binecuvântarea preoţească, am început a-le vorbi şi despre renovarea dela şcoală cu motul: „Constandine cap de câne“ etc, dar fiind timpul înaintat şi poporul după un serviciu de 5 ore obosât i-am trimis pe toţi acasă, convocând pe ziua de 8 Nov., atât comitetul cât şi sinodul, după serviciul divin la consultare cu care ocaziune revenind asupra predicei instructive cu Constandin, le-am explicat cum o soţie bravă având un bărbat leneş care se numia Constandin în toate zilele îl îndemna: lucră şi tu ceva Constandine. iar el răspunde: lasă dragă până mâne. Mâne ear aşa, poimâne ear aşa, până în fine urându-i-se soţiei de atâta rugăminte îl apostrofează: „Constandine cap de câne, trage grapa după tine“. Vedeţi fiilor, să nu amânăm şi noi lucrul cu şcoala ca Constandin din poveste, să o reparăm fără amânare se nu ni-se ruineze. Şi minune, predica a avut efectul dorit, îndată se votară bani, şcoala se repară. Cumcă lucrul aşa s'a întâmplat, pot documenta cu întreg comitetul şi sinodul parohial, cel puţin cu 50 de persoane. In urma căreia rog Veneratul Consistoriu Archidiecezan să binevoiască spre constatarea adevărului a ordina cercetare disciplinară în contra mea, ca după constatarea nevinovăţiei mele să pot lua satisfacţie dela „Revista“ din Timişoara.

Nicolae Candrea
preot gr. or.

Cărţi şi reviste.

„Din istoria bisericei române secolul XV“. Studiu istoric de *N. Dobrescu.* Reproducere din revista „Biserica ortodoxă Română.“ 178 pagini. Preţul 2 lei 50 bani. Are o prefaţă, apoi cuprinsul următor: Mitropolia Ungrovlahiei. O altă eparhie în Ţara Românească. Mănăstirile. Biserica şi cultura. Mitropolia Moldovei. Episcopiile moldoveneşti. Mănăstirile. Biserica şi cultura în Moldova. Biserici, preoţi. Adaus.

Poşta redacţiei.

Dlui I. D. în G. Inţelegem justa dtale indignare. Dar dupăce acum însaşi „Tribuna“ şi-a recunoscut greşala şi *regretă* cele întâmplate, nu mai are rost publicarea articolului trimis.

Teatru.

Sâmbătă s'a jucat în beneficiul artistului *Nelson* tragedia *„Faust“*. Teatrul a fost plin. Eri, Dumineca d. a. la orele 3 s'a dat comedia *„Der Himmel auf Erden“*, iar sara opereta *„Der Graf von Luxemburg“*. Astăzi, Luni, se joacă două piese noi: *„Abschied von Regiment“*, comedie şi *„Angele“*, iarăşi comedie. Mâne, Marţi, e beneficiul doamnei *Elsa Ferdinand-Bielitz*, distinsa tragediană. Se dă piesa *„Die Waffen nieder“*, de *Bertha Suttner*.

Nr. 2642 Pl. 1910 [10] 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de **protopresbiter** în tractul Beiuș, cu parohia centrală interimală Dobrești, devenit vacant prin trecerea în statul de penziune a protopresbiterului Vasilie Papp, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și școala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Retribuțiunea dela dieceză pentru ședulele dela cununii și inspecțiunea școlară în sumă de 1000 cor.;

b) Competința pentru vizitațiunea canonică și revidarea socotelilor dela parohiile de clasa I 20 cor., dela parohiile de cl. II 15 cor., dela parohiile dela cl. III 10 cor.

Numărul parohiilor 52.

c) Bir protopopesc dela preoții cu întregire la 1600 cor. 20 cor., preoții cu întregire la 800 cor. 10 cor.

d) Paușalul cancelariei protopopești dela parohii de cl. I 6 cor„ dela parohii de cl. II-a 5 cor. și dela parohii de cl. III-a 4 cor.

Din parohie: întregirea la 1600 cor. dela stat și stolele uzuate.

Toate dările și sarcinile după venitele sale le va suporta cel ales.

După ajungerea în vacanță a parohiei centrale Beiuș va avea să ocupe această parohie.

Aspiranții la acest post se avizează a-și înainta în terminul indicat Consistorului gr.-or. român din Oradea-mare (Nagy-Várad) recursele adjustate cu documentele despre cualificațiunea normată în § 53 din Statutul organic și prin concluzul congresual nr. 111 din 1888, și adecă că au cualificațiunea prescrisă în regulamentul pentru aspiranții la parohii de cl. întâie, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puțin 5 ani în serviciul bisericesc sau școlar cu succes deplin multămitor și că prin zelul și diligința lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc și școlar.

Oradea-mare, din ședința plenară, ținută la 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul
gr.-or. rom. din Oradea-mare.

Nr. 465—1910. [11] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Ocolișul-mic** din protopresbiteratul Hațegului se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugările, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis și a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventnal a celebra.

Hațeg, la 28 Decemvrie v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Rugare!!!

Rog onorații clienți ai mei, cari au binevoit a-mi da lucruri spre reparare să binevoiască cel mai târziu până în 26 Ianuarie 1911 a le scoate, deoarece toate reclamațiunile incurse mai târziu nu se vor mai lua în considerare.

Cu toată stima:
Iuliu Erös,
juvelier și depozitar de ceasornice în lucruri de aur și argint.
(12) 1—2
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 3.

Nr. 496 prot. 1910. [16] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. I. **Ocna superioară**, protopresbiteratul Sibiiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se prezenta cu prealabilă încuviințare a subscrisului în biserică spre a se face cunoscuți alegătorilor.

Sibiiu, 31 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al Sibiiului, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Pr. 6—1911. [14] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională din **Bacăinți**, protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar: *a*) dela cassa bisericei 440 cor., *b*) folosința unui complex (agru) în mărime de 5 jug., eventual arânda aceluia în sumă de 160 cor., *c*) ajutor dela stat, asemnat deja dela 1 Ian. 1910 în sumă de 400 cor.
2. Cuartir în natură.
3. Lemnele trebuincioase pentru încălzitul școalei. Invățătorul e îndatorat a conduce pe elevi în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se înainta în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar concurenții ar face bine să se prezinte în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu, 5 Ianuarie n. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

---

[9] 2—3

Concurs.

Pe baza rezoluțiunii Consistoriale Nr. 12237 școl. a. c. pentru postul vacant al II-lea de învățător la școala confesională română gr. or. din **Balomir** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul primei publicări.

Emolumentele:

1. Salar fundamental dela biserică și din repartiție 600 cor.
2. Cuartir în natură.
3. Pentru grădină 20 cor.
4. Pentru lemne 20 cor.
5. Restul dela Conzistor sau dela stat 400 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-și așterne rugările de concurs în senzul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu și a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Orăștie, 4 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 1108—1910 prot. [6] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Hetur** prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc sunt: Salarul fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane prin repartiție dela popor, întregire dela stat 400 coroane, cuartir în edificiul școalei, și doi stângini de lemne, din cari se va încălzi și sala de învățământ. Cuincuenalul dela stat după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală. Invățătorul ales este dator a instrua tinerimea școlară în cântările liturgice și a le conduce în Dumineci și sărbători în biserică, chiar și în feriile de vară.

Concurenții au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a-se presenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Sighișoara, 29 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

Szám 492/1911.

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szeben vármegye közigazgatási bizottságának 1911 évi január hó 10 én kelt 73/911 sz határozata alapján Szebenvármegye területén átvonuló törvényhatósági közutak fentartásához az 1911—1916 években szűkséges kavics szállitásának biztositása végett uj zárt ajánlati versenytárgyalást hirdetek, mely **1911 évi február hó 1 én délelött 10 órakor** a vármegyeház kis termében fog az ajánlattevök jelenlétében megtartatni.

Felhivatnak ennélfogva vállalkozni óhajtók, hogy kellően felszerelt zárt ajánlataikat a fent jelölt időpontig nálam annálinkább igyekezzenek beadni, mivel elkésve, vagy távirati uton érkezett ajánlatok figyelembe vétetni nem fognak.

A szállitás 5 csoportra van beosztva s az ajánlatok ezen csoportok szerint kűlön kűlön teendők s a vállalat is csoportonként fog esetleg kűlönböző vállalkozóknak kiadatni.

Miután a IV. és V. csoportra tulnyomó részben alternativ ajánlatok teendők, ezen csoportra nézve 2—2 felosztási kimutatás készitendő, a III. csoport egyik ùtvonalának alternativára pedig az erre a csoportra vonatkózó felostási kimutatás végén adandó meg.

A nagyszeben-szentágotai és a hortobágy falva-vurpodi vasúton szálitandó kavics vasuti szálitását a vármegye maga fogja végezni, a vállalkozó feladatát mohi kavics szálitása esetén a kavics termelése, vagyonba való fel és abból való lerakása s a lerakó helyről az útra való kifuvarozása, bárhonnan beszerzendő zuzott kavics szállitása esetén pedig csak a kavicsnak a lerakó helyről az útra való kifuvarozása képezi.

Az ajánlatok őt pecsétel zárt boritékban adandók be s a boritékra ráirandó azon csoport száma, a melyikre az ajánlat vonatkozik.

Az ajánlatok az államépitészeti hivatalnal kapható felosztási kimutatásokon teendők meg, megjegyeztetvén, hogy a felosztási kimutatásban minden egyes kilométer mellé az ajánlott ár számmal és betűvel kiirandó. A vállalat odaitélése az árlejtés napjától számitott 30 napon belül fog megtörténni s az ajánlattevők ajánlataikkal ez időpontig kötelezettségben maradnak.

A beérkezett ajánlatok közt az ajánlot arra való tekintet nélkűl a szabadon választás joga fenntartatik.

A csoportonként ajánlott árak összegének 5%-a készpénzben vagy ovadékképes értékpapirban a helybeli kir. adóhivatalnál teendő le s a befizetést igazoló letéti nyugta az ajánlathoz csatolandó. Pénzt vagy értékpapirt az ajánlathoz csatolni nem szabad.

A szállitási szerződési minta a részletes feltételek, a felosztási kimutatás és a kavics minták az államépitészeti hivatalnál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Nagyszeben, 1911 január hó 17 én.

Fabritius s. k.,
alispán.

(13) 1—1

Fabrică de ghiață
și
arangiamente de frigorifere
în special aprobate, sistemul **Borsig,** comprimate cu accid sulfuric și amoniac, precum și
arangiamente complete de abatorii
503 5—6
liferează în executarea cea mai bună
turnătoria de fier și fabrica de mașini,
societate pe acții **SCHLICK.**
Budapesta, Váczi-ut 45—47.
Telefon: 74—76, 77—47 și 98—58.
Preliminare gratis.

Nr. 1208/1910 prot. [3] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Țichindeal**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolnmentele împreunate cu acest post sunt: folosirea a două bucăți de luncă în preț de 150 cor., din cassa alodială a comunei politice 120 cor., din aruncul da 5% după dare 97 cor., în total 377 cor, la mai mult comuna bisericească nu se obligă. Restul până la 1000 cor. se va cere dela stat. Locuință în natură și ¼ jug. grădină.

Invățătorul ales e îndatorat să propună studiile prescrise și religiunea la copiii (băieți și fetițe) dela 6—12 ani, asemenea și la cei de repetiție dela 12—15 ani, să-i conducă în fiecare Duminecă și sărbătoare la biserică și să cânte cu ei la sf. liturghie și să țină la utrenie strană în rând cu cantorul.

Ceice au cunoștințe din muzica instrumentală, ca să poată forma și conduce un cor, vor fi preferiți.

Ceice doresc a reflecta la acest post, să-și înainteze rugările cu documentele recerute conform normelor în vigoare Oficiului protopresbiteral susindicat în terminul deschis și în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări și tipic.

Agnita, 26 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tructului Agnita înțeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean,
protopop.

O vai!
O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur
„Pastilele de piept ale lui Egger“
au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.
Un carton 1 coroană și 2 coroane.
Carton de probă 50 bani.
Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!
Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 19—26

Serviciu prompt și conștiențios.
Prima referinte.
Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată
de casse de fier și oțel,
și
lăcătușerie de artă și construcție,
instalată cu putere electrică.
E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.
2 2—10
Prețuri moderate.
Cataloage de preț gratis și franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Joi 13/26 Ianuarie 1911. **Nr. 4.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Memorandul dlui Dr. Mihu.

Sibiiu, 25 Ianuarie n.

Am publicat în numărul penultim al ziarului nostru în întregime memorandul, pe care domnul Dr. *Ioan Mihu* l-a presentat încă în Septemvrie anul trecut domnului prim-ministru *Khuen-Hédervâry*, în scopul de a fi luat ca basă la pertractările ce erau să se țină, pentru a se ajunge la o înțelegere între Români și guvernul actual maghiar. Guvernul a declarat însă prin organele sale acreditate, că nu poate întra în pertractări cu Românii pe basa acestui memorand, fiindcă e pus pe base greșite. Statul, pe care-l representă guvernul, nu poate adecă să pertracteze cu cetățenii săi! Credem însă că e o mică neînțelegere la mijloc. Memorandul nu a fost presentat guvernului în scopul de a se pune la târgueli guvernul cu Românii, și de a-i întreba, că ce mai lasă din aceea ce cer, și ce dau și ei în schimb pentru aceea ce pot să primească dela guvern, pentrucă astfel de târgueli ar fi cu totul de prisos. Noi nu avem ce să dăm guvernului, pentrucă nu mai avem nimica de dat. Peste tot nu mai avem decât *limba* și *legea*, iar pe acestea le vom da atunci, când ne vom da *viața*. Iar din aceea ce e trecut în memorandul dlui *Mihu*, nu putem lăsa nimic, pentrucă în memorand e trecut minimul ce putem să cerem, și ce *avem dreptul* să cerem, pentru conservarea naționalității noastre, pentru înaintarea poporului nostru în cultură și bunăstare. Lucruri esagerate nu se cuprind în memorand.

N'a cerut dl *Mihu* în memorandul său de es. *autonomia Transilvaniei*, — lucru pentru care i se și face imputare din partea unor foi, — și adecă, nu numai pentrucă nici deputații naționaliști români n'au cerut-o în dietă niciodată, ci mai ales, pentrucă știe foarte bine, că nu ne este de folos să cerem lucruri nerealisabile, atunci, când la dietă nu putem să trimitem decât *cinci* deputați, ci mai de folos ne este, să cerem aceea ce putem să cerem, și ce ar trebui să ni se dee: o representare a poporului nostru în dietă amăsurat forțelor sale numerice și jertfelor ce le aduce pe altarul statului, pentrucă dacă am avea 50 de deputați în dietă, ar ști ei ce să ceară dela guvern pe seama trimițătorilor lor!

Și n'a lăsat deschisă dl *Mihu* nici întrebarea, — pe care de altcum nime nu ni-a pus-o, și nime nu are să ni-o pună, — dacă primim noi, ori nu primim *dualismul*, ci s'a pus pe basa legii de transacție dela 1867.

Dar cu toate acestea, nu prea este speranță, ca dorințele esprimate în acest memorand să fie deocamdată realisate, fiindcă guvernul țării crede, că basele pe cari e pus memorandul nu sunt acceptabile din partea sa. Noi însă avem informațiuni, primite din isvor vrednic de crezământ, că motivul întreruperii tratativelor în chestia înțelegerii cu Românii ar fi cu totul altul. S'a lățit adecă vestea, că guvernul e *constrâns* de sus, dela Viena, să mulțămească cu orice preț pe Români, iar guvernul vrea să arete, că nu stă sub presiunea nici unei constrângeri, ci aceea ce a început, a făcut din propria sa dorință și convingere. De aceea, deocamdată a întrerupt tratativele cu Românii, dar le va lua iarăși, când îi va permite timpul și împrejurările.

Fie însă ori și cum, fie că se vor relua iarăși tratativele de înțelegere, fie că ele sunt întrerupte pentru totdeauna: memorandul fruntașului nostru între fruntași, *Dr. Ioan Mihu*, rămâne un act istoric de mare însemnătate. E o lucrare eșită din o minte luminată și dictată de o inimă caldă românească, care bate numai pentru binele neamului său. Domnul *Mihu* cunoaște bine realitatea; știe *ce poate* să ni se dee, în împrejurările de astăzi, din partea unui guvern cu bunăvoință față de noi, și de acest *„poate“* a ținut cont în memorandul său cu o rară pedanterie. Dar știe perfect de bine dl *Mihu* și aceea, că poporul român din statul ungar de ce are trebuință pentru a-și croi o viață mai tihnită și mai mulțămitoare în statul la a cărui susținere contribue și el cu sângele și cu averea, și ce *e în drept* să ceară dela guvernul său, ca recompensă pentru jertfele aduse statului, iar din aceste drepturi iarăși nu a dat uitării nici unul. A adus deci în perfectă armonie interesele statului cu interesele poporului român, și numai ceice caută nod în papură pot să zică, cumcă memorandul conține pretensiuni esagerate, pe cari guvernul unguresc nu le poate acorda, fără să nimicească basele esistenței statului maghiar.

Ințelegem presa maghiară, și mai ales pe imperialistul „Budapesti Hirlap“, care într'un lung articol proorocește, că dacă s'ar face cumva o împăcare cu Românii, în înțelesul memorandului dlui Dr. *Mihu*, — Ungaria are să ajungă în doaga Boemiei, căci și aici se vor lupta până la cuțite Românii cu Ungurii, întocmai ca acolo Cehii cu Nemții.

Știm noi însă foarte bine, de ce se opune presa maghiară intențiunii guvernului de a se înțelege cu Românii și a face pace cu ei. Șovinismul e încă prea puternic în patria noastră, pentrucă l'au alimentat din destul guvernele din trecut. Iar acest șovinism cu greu se poate lăpăda de ideea sa fixă de a vedea Ungaria prefăcută într'un stat cu un popor și cu o limbă. De aci apoi și șovăelile guvernului, care nu ar prea vrea să-și ridice asupra sa întreaga urgie a șovinismului maghiar.

Dar să nu perdem speranța. Pot să vină zile, când guvernul, fie cel actual, fie altul, va lua totuși memorandul dlui *Mihu* de bază pentru resolvarea chestiei române, și fără a mai începe pertractări cu cineva, se va pune să esecute punct de punct aceea ce e trecut în memorand. Pentrucă făcând așa, a resolvat chestia română, și a adus statului cele mai mari servicii, căci i-a dat trei milioane și mai bine de cetățeni mulțămiți cu soartea lor, gata de a fi și în viitor aceea ce au fost în trecut: scut și apărare pe seama tronului și a patriei.

Din parlament. In dietă se discută mereu legea despre prelungirea privilegiului pe sama băncii austro-ungare. Dintre deputații români încă nu a vorbit nime. Discuția cu greu se poate spune când se va termina.

Secretul epistolar. In cursul săptămânii trecute am primit la redacție două scrisori din America, dela preotul nostru *Ioan Podea*, aflător în Cleveland. Lucru ciudat însă, că nu le-am primit în plicurile trimițătorului, ci în plicurile oficioase ale direcțiunei de poștă și telegraf, care ne-a desfăcut scrisorile, pentru a se convinge despre conținutul lor, pe care l-a trecut apoi în câte un plic oficios, și ni l-a înmânat, firește, cu întârziere, pe lângă revers de primire. Nu știm, dacă pe lângă manuscriptele trimise, dl *Podea* a mai trimis pe seama redacțiunii noastre și câte o scrisoare, vre-o câteva șire lămuritoare, pentrucă noi în plicuri nu am aflat, decât numai manuscriptele. Atâta spre orientarea părintelui *Podea*. Suntem însă nedumeriți, că *din ce motiv* s'a procedat astfel cu scrisorile venite nouă din America, pentrucă noi nu știm să fi dat motiv niciodată autorităților publice de a ne bănui, că stăm cumva în relațiuni cu făcătorii de rele, și că am merita supravegherea cu care suntem onorați? Am dori deci să știm, se procedează la fel *cu toate* scrisorile venite din America, ori numai cu cele adresate nouă? Poatecă se va afla cineva, care să ne lămurească asupra lucrului acestuia de tot ciudat, căci noi așa știm, că *secretul epistolar* e garantat prin lege în țara noastră.

Srisoarea dlui Mihu.

Domnul *Dr. Ioan Mihu* a înaintat domnului prim-ministru *Khuen Hédervâry* memorandul cunoscut deja cetitorilor nostri însoțit de următoarea *comitivă*:

Excelența Voastră D-le Prim-ministru! In urma însărcinărei, cu care ați avut bunăvoința a mă onora în firul convorbirilor politice, ce am avut în Iulie a. c., — m'am pus în contact și am discutat, în mod intim, cu Arhiereii noștri și cu mai mulți bărbați de seamă de diferite nuanțe politice, situația noastră politică, precum și mijloacele și căile potrivite a contribui la asanarea acesteia.

Sunt fericit a putea constata, că în decursul demersurilor făcute, am aflat la toți factorii noștri politici, bunăvoință și hotărîre firmă, a contribui și conlucra la asanarea situației gravaminale de astăzi, dacă înaltul Guvern întru adevăr este decis, să creieze condițiile indispensabile spre acest scop, sanând gravaminele și împlinind desideratele noastre juste.

Impresiile și esperiența, câștigate cu acest prilej, m'au întărit în acea credință, că dacă se vor împlini în chip serios și sincer desideratele cuprinse în memoriul alăturat, Românii din Ungaria pot fi întruniți în un partid politic, care pe față și rezolut, să mărturisească necesitatea împreună viețuirei și conlucrărei pacinice cu Maghiarii, iar politica lor viitoare vor îndruma-o de așa, încât să corespundă deplin scopului mărturisit și dorit.

Recomandând și pentru viitor bunăvoinței și sprijinului Excelenței Voastre cauza dreaptă a poporului român din patrie, Vă rog, primiți și cu acest prilej asigurarea deosebitei mele stime și înnaltei mele considerații, — pe lângă care am rămas al Excelenței Voastre

Vinerea, 12/IX 1910.

gata spre servire
Dr. I. Mihu.

Apel!

Corpul profesoral al „Seminarului Andreian“, în conferența sa din 17 Septemvrie a. c., prin concluzul Nr. 8 a adus hotărîrea: să înființeze un *„muzeu școlar“* pe lângă școala de aplicație, cu scopul de a oferi tinerimei seminariale prilejul de a-și lărgi și aprofunda cunoștințele din studiile pedagogice.

Acest muzeu va avea să conțină tot felul de colecțiuni aparținătoare școalei poporale din trecutul cel mai depărtat și până în zilele noastre. Anume: va cuprinde tot soiul de manuale didactice în ordine cronologică, cum s'a succedat apariția lor în timp. Astfel vom avea o colecție de abecedare, în care se va putea intui: evoluția cetitului la alcătuirea acestor cărți. Aici se vor putea urmări ad oculos diferitele principii pedagogice, de cari au fost conduși autorii la compunerea lor. Se vor putea face comparațiile de lipsă între acest fel de cărți și se va face evidentă *originalitatea*, *stagnarea* ori *retrogradarea* în concepția și executarea lor. Totodată se va putea documenta *dependența* unui abecedar de celalalt, și în urmare și împrumutul unui autor dela celalalt.

Se vor mai face colecțiuni din tot felul de *mijloace de intuiție*, ca: harte geografice, tabele istorice, tabele de științe naturale, aparate de fizică și de aritmetică; apoi colecțiuni de caete de desemn și caligrafie. Vor avea loc aici și colecții: de animale, plante, minerale, utensilii școlare, cu un cuvânt tot ce privește școala și aranjamentul ei. Intrucât se va putea, se vor prezenta aici *modele de mijloace intuitive* din cele mai perfecte ale timpului de față.

Cunoscută fiind *înrâurirea culturală* a muzeelor asupra cultivării masselor, nimeni nu va putea trage la îndoială folosul ce ar rezulta din această nouă creațiune pentru cultivarea și educarea tineretului seminarial, cum și a altor oameni de școală, cari și-ar lua osteneala să arunce o privire în colecțiunile acestui muzeu.

Cum însă o astfel de instituție recere munca mai multora și pretinde jertfe pe cari seminarul nostru nu le-ar putea acoperi, apelăm la toți foștii elevi ai acestui seminar, să adune atari obiecte și manuale, hărți geografice, utensilii de prin locurile unde vor fi aruncate, ca niște obiecte netrebnice, dar de mare folos pentru a fi păstrate și transmise drept moștenire prețioasă generațiilor, ce vor urma.

Suntem siguri, că prin această instituție aducem un mare folos cultivării tinerimei noastre.

Dar nu numai obiecte și alte prețioase școlare vor ajuta ajungerea scopului, ce urmărim, ci și ofertul în bani, având să cumpărăm mijloace de intuiție din cele mai perfecționate.

Nădăjduim, că glasul nostru nu va suna în pustie, ci va străbate în inimile și sufletele celor buni, cari știu să aprecieze pornirile nobile, și ne vor veni în ajutor cu obolul lor la realizarea unui scop atât de nobil şi aducător de roade binefăcătoare în câmpul activităţii noastre culturale şi educative.

Orice donaţiune în favorul acestui muzeu ne rugăm să fie trimisă la adresa *Direcţiunii seminariale în Sibiiu.*

Sibiiu, 24 Decemvrie v. 1910.

Direcţiunea seminarială.

Scrisori din America.

Semne îngrijitoare.

Astăzi, când fruntaşii neamului nostru se împart în tineri şi bătrâni, când preoţimea încearcă organizări fără scopuri mai mărețe, iar din inima poporului răsună în pustiu strigăte de protestare împotriva asupritorilor şi glasuri jalnice de ajutor, spre a putea duce mai departe lupta vieţii — o viaţă nevoiaşă şi fără pic de noroc, — venim şi noi, cărora ni-a fost scris să pribegim prin ţări străine, noi cei ce trăim în cea mai deplină libertate, noi cei ce nu ne putem plânge, că ne răpeşte cineva rodul muncii noastre, şi pe tabloul atât de posomorât mai tragem încă o linie groasă, ca să se întunece de tot, o linie, care va rămânea neştearsă şi atunci, când toate se vor îndrepta spre bine.

Calea pe care mergem noi, e numai de stânci şi de prăpastii şi duce numai la rău şi la stricăciune.

Fiind departe de locul pe care îl numim ţara noastră, nimenea, sau prea puţini se gândesc la noi, şi aproape nimenea nu ştie, ce facem şi cum trăim noi aici în America.

Foile cari trec Oceanul sunt puţine, şi ştirile despre viaţa noastră de aici sunt şi mai puţine. Atâta doar, că se mai încrestează din când în când în fuga condeiului câte o nenorocire, câte un început de organizare putrădă, ori câte o petrecere ori bal aranjat în favorul cutărei societăţi sau biserici.

Despre starea sanitară, şi mai cu seamă despre starea *religioasă-morală* a Românilor din America, nu s'a scris nici în trecut şi nu se scrie nici astăzi aproape nimic, şi aceasta pentrucă unii fac pe redactorii fără să cunoască măcar cum se cade alfabetul, iar cei ce ar şti şi ar putea scrie stau la o parte, blăstămând ceasul în care şi-au plătit biletele de vapor.

E rău!!

Când stai şi priveşti pe cei 150.000 Români, în cea mai mare parte din Ardeal şi Banat, restul din Bucovina, România şi Macedonia, când îi vezi pe toţi schimbaţi, unii cu barbă şi musteaţă rasă şi îmbrăcaţi de tot domneşte, alţii sdrenţoşi şi ofiliţi, şi când îi vezi cum îşi *lasă legea* unul câte unul, cred că nu se poate zice altceva, decât că e *rău.*

De bună seamă, că nimenea nu s'a gândit vre-odată, că între relele ce le aduc oamenii noştri din America este şi acela, care dacă nu va sdruncina, totuşi va aduce mari pagube bisericilor şi vieţii noastre religioase de acasă.

Pentrucă din acesti 150 mii, pot afirma aproape cu siguranţă, că nu mai aparţin bisericilor noastre decât cam 50—70 mii. Bănăţenii — în urma propagandei, ce se face aici — trec toţi la adventişti (nazareni, sabatişti, pocăiţi), şi în Ardealul nostru încă nu va fi comună, în care peste cel mult 3—5 ani să nu se afle cel puţin 30—40 însufleţiţi luptători adventişti, cari vor atrage apoi pe partea lor soţiile, copiii, rudeniile. Atunci apoi, când preoţimea nu se va mai putea apăra de acest soiu de oameni, cum se apără astăzi, când îndrumă pe credincioşi să-i fugărească, să-i batjocorească, să-i bată, — nu-i va mai trebui nici o organizaţie, căci va avea destul de lucru.

Cei cari şi în ceasul al unsprezecelea se mai îndeletnicesc cu slujbăritul, cu păscălia şi cu cetitul de psaltiri, cred că nu se vor mai gândi aşa de mult la aceste mijloace, prin cari astăzi storc însemnate sume de bani, iar căpeteniile noastre bisericeşti vor şti spune, ce este iertat unui preot şi ce nu, şi în conferenţele preoţeşti nu se vor mai discuta lucruri de a doua mână.

Şi congrua nu va mai însemna aproape nimic.

Va fi în asemenea cu plata ce o capătă soldatul în timpul cât stă în casarmă, fără să aducă vre-un folos patriei.

Adventiştii români din Cincinati O. au biserică şi încep a-şi face biserici şi în alte oraşe. Şi nu numai atâta. Avem o mulţime de oameni, cari sunt cu trup cu suflet pentru biserica anglicană, presbiteriană şi îndeosebi pentru cea methodistă, — cari biserici pentru biserica noastră sunt tot atâta ca şi adventiştii. Ba dintre Bănăţeni au trecut şi trec şi astăzi şi la reformaţi. In Acron O. bunăoară li s'a promis nu numai biserică, ci chiar şi preot reformat *român.*

In faţa acestui rău mă întreb acum, că oare ce va fi peste cinci ani, când acesti 75 mii fii perduţi ai bisericilor noastre vor fi toţi acasă, făcând propagandă contra bisericilor şi preoţimii noastre?

Ce va fi peste zece ani, când se vor înapoia alte 75—100 mii, cari astăzi sunt acasă, dar de sigur vor veni la America? Ce va fi peste 20—30 ani? Ce va fi, când pe lângă acestia, cari îşi schimbă legea, se vor întoarce în ţară o mulţime de socialişti şi o mulţime de membri dela societăţi anticlericale, cari numai chiar în timpul din urmă au început a se înfiinţa? Ce va face atunci preoţimea noastră atât de lăudată astăzi? Cine va mai zidi bisericile? Cine le va mai susţinea? Cui va mai îndeplini servicii preotul? Mai cu seamă acela, care astăzi împlineşte şi servicii, cari nu ar fi compatibile cu posiţia lui?

Şi e interesant, că tocmai credincioşii noştri din ţinuturile în cari trăesc zile albe cei mai mulţi slujbaşi şi păscăleri, aceia trec şi se asociază în cluburi şi societăţi antibisericeşti şi anticlericale, cum e bunăoară ţinutul Făgăraşului!

Că se fac mulţime de colecte pentru bisericile de acasă, aceasta nu înseamnă, că oamenii sunt religioşi. Dacă ar fi preoţii aici şi ar vedea cum se adună acei bani, aş fi sigur că nici nu i-ar folosi pentru lucruri sfinte.

Dacă ar auzi ei înjurăturile şi vorbele murdare, ce es din gura celor ce donează centul sau dolarul, nu din dragoste, ci numai din fudulie, ca să arete celor de acasă că el are bani, s'ar scârbi şi nu le-ar mai veni poftă de a colecta, nici când ar fi muritori de foame.

Da, de credinţă şi de dragoste creştinească la Românii din America nu poate fi vorba. Doar preoţimea noastră poate vedea, dacă e aşa sau nu.

De când am început noi a ne plânge de indiferentism religios şi decadenţă morală? Nu de când au început credincioşii noştri a emigra în America? Şi mare mi-a fost mirarea, când urmărind cu atenţiune rapoartele conferenţelor preoţeşti de până acum, am aflat un singur preot, pe părintele *Petrişor* din Alţina, care a spus, că causa indiferentismului şi decadenţei nu este sărăcia, nici lipsa de cultură, ci America. Da, *America este!* şi relele cari vor curge din aceasta, vor fi nesfârşite.

Iar causele acestei decadenţe sunt următoarele:

a) Preoţimea noastră din America până acum de curând n'a grijit de credincioşii noştri cum s'a cuvenit, ci tot timpul pe care l-ar fi putut folosi spre binele credincioşilor şi bisericilor noastre l-a folosit pentru certe confesionale, cari nu numai au descurajat şi pe cei buni, ci i au adus acolo, încât nu mai ştiau ce se creadă şi ce nu, ori de mai este ceva de crezut. Ba au fost chiar încăierături şi bătăi, în urma cărora au fost daţi afară din posturi.

b) Preoţii noştri din America sunt prea puţini pentru a putea cerceta pe credincioşii de pretutindinea, şi mai au seamă se abat prea mult pentru a se îmbogăţi, apoi nu cercetează decât oraşe în cari se află Românii cu miile, iar unde sunt mai puţini, pe acolo nu se abat nici când. Ori întors. Dacă un preot îşi petrece Duminecile prin oraşe mai mici unde câştigul bănesc e foarte neînsemnat, apoi ajunge muritor de foame.

c) Preoţimea noastră de acasă poartă apoi vina cea mai mare. Până ce săteanul nostru nu se desparte de vatra lui, el cinsteşte pe preotul său, chiar şi când ar avea acesta cele mai mari scăderi. Indată ce ţăranul nostru vine însă în America şi gustă din libertatea aceasta prea mare, se schimbă. Aici cei mai mulţi spun tot ce au la inimă, şi ce acasă ţineau ascuns. Aici fieştecare spune dacă preotul, notarul, primarul e om bun sau slab, pentrucă nu-i e frică nici de jandarm nici de lege. Iar în mărturisirile lor se cuprind lucruri foarte triste. Amintesc numai unul. Am sosit în America tocmai în postul Paştilor 1909. Mă aşteptam, ca credincioşii noştri să se mărturisească şi cuminece. Dar de unde? Căutam să aflu motivul şi l am aflat. Am ţinut o predică despre mărturisire, în care am accentuat, că preotul, când judecă păcatele cuiva, nu e ca un jude de tribunal, care are să rostească sentinţe de moarte, ci el dă numai îndrumări, cum să se ferească cineva dela săvârşirea faptelor rele, şi că preotul e dator a da aceste îndrumări, în urma chemării ce o are, fără plată, şi fără aplicare de canoane băneşti. In diferitele oraşe, în doi ani de zile, am spovedit apoi mai mult decât 10 mii de credincioşi, dintre cari aproape 7 mii au fost de aceia, cari în viaţa lor nu s'au mărturisit, decât poate odată sau de douăori. La întrebarea, că de ce nu şi-au împlinit datorinţa faţă de porunca bisericească, care zice că fiecare creştin e dator a se mărturisi şi cumineca cel puţin odată pe an, au răspuns, că preoţii li-au dat acasă canoane (cele mai multe în bani) atât de grele, în cât nu le-au putut împlini.

Nimenea să nu iee în nume de rău această destăinuire pe care o fac, nu cu reavoinţă, ci cu scopul de a îndrepta. Şi dacă aceasta este aşa (şi aşa este), oare de ce la fiecare conferinţă preoţească se prezintă câte un preot cu teme de felul acesta: Preotul la mărturisire; Mărturisirea ca mijloc de îndreptare; Aplicarea canoanelor la mărturisire etc. Oare au vre-un înţeles temele acestea? Mai bine nu să mai facă atâta sgomot, mai bine înveţe unul sau altul singur ce canoane şi cum are să le aplice, şi dacă cineva voeşte să-şi facă bani, cerce alte căi, căci sunt destule, şi nu să folosească de acest mijloc, prin care credinciosul se stringe cu uşa. Şi apoi câte un astfel de preot mai vine şi întreabă: oare e causa indiferentismului religios? Şi cu toate că ştie, se face a nu şti, şi răspunde: *sărăcia şi lipsa de cultură!*

Ba nu sărăcia, nici lipsa de cultură, ci cele înşirate mai sus şi alte asemenea lor, pe cari după cum le cunosc eu, aşa le cunoaşte întreaga noastră preoţime, numai cât le tot ascunde, până nu le va mai putea ascunde.

Aceste toate la un loc fac astăzi isvorul, din care se va desvolta râul, apoi marea indiferentismului religios şi al decadenţei morale la noi la Români.

Ca să se pună însă capăt acestui rău care după cum zic, ştiu şi văd, creşte mereu, şi vede toată lumea, că creşte, eu cred (părerea unui om mic) că nu este altă cale decât ca căpeteniile noastre bisericeşti să disciplineze preoţimea, care caută nouă moduri de organizare, să pedepsească pe preoţii cari se ocupă cu păscălia, slujbăria şi cetirea de psaltiri, să interzică preoţilor de a mai strânge clăci în zile de Dumineci şi sărbători, să interzică preoţimei de a mai da canoane în bani, să îndrume preoţimea, ca să predice numai despre astfel de lucruri, pe cari singură le face, să nu cerce înfiinţarea societăţilor de temperanţă decât preoţii, cari singuri sunt temperenţi, nici înfiinţarea de fonduri şi fundaţiuni, decât aceia, cari singuri au dragoste de a jertfi mai întâiu, căci în cazul contrar stă proverbul „fă ce zice popa, nu ce face popa“, iar aceasta înseamnă nu prea mult, ci foarte puţin sau nimic de tot.

Şi când credincioşii noştri ar pleca în America de sub ocrotirea astorfel de preoţi, sunt sigur, că atuncea când cineva ar cerca să-i convertească, n'ar isbuti, şi în tot timpul cât l-ar petrece aicea, şi-ar aduce cu drag aminte de Părintele, la care iarăşi se vor întoarce. Dacă Prea V. Consistoare s'ar mai îngriji apoi, ca şi aici în America să fie un mai mare număr de preoţi conştiinţioşi, asigurându-le existenţa în caz că nu ar putea trăi din câştigul lor, toţi cei buni plecaţi de acasă, s'ar întoarce iarăşi buni, şi chiar răii s'ar întoarce de la căile lor cele strâmbe. Atuncea, şi numai atunci ar dispărea indiferentismul religios, numai astfel s'ar putea pune capăt trecerilor ce se fac în America, şi cari după a mea părere sunt cel mai mare rău, pe care dacă acuma nu îl simţim în desjuns, îl vom simţi mai târziu, când nu vom mai şti de ce mijloace să ne folosim.

Cleveland O. America la 1 Ian. 1911.

I. Podea
paroh.

Organizarea preoţimei.

Păreri din cercurile preoţimei noastre arhidiecezane.

(Fine.)

Chestii de igienă.

S'a propus în seminar igiena, prin medicul seminarial, care ca mirean, necunoscând în detail defectele din punct de vedere igienic ale unor lucrări rituale, n'a putut să dea fiitorilor preoţi instrucţiile necesare în privinţa delăturării acelor defecte, n'a ştiut să intrevină la Consistor şi la Arhierei, pentru delăturarea neajunselor în această privinţă.

Astfel fumul luminărilor, fabricate din cele mai netrebnice materii, ne ruinează sănătatea.

Modul de împărtăşire a credincioşilor şi a sărutării icoanelor, azi, când tuberculosa a luat proporţii uriaşe, ne demite la rolul de propagatori ai acestei cumplite boale.

Ş câte chestii de igienă mai sunt, cari aci, într'un scurt articol de ziar, nu pot fi cuprinse, dar în interesul, nu numai al preoţilor, ci şi al credincioşilor, ar trebui îndreptate.

Ceremonialogia.

A trecut deja destul timp la mijloc, decând fruntaşul nostru „Sorcova“ a scris o noveletă potrivită despre ceremonialogie. Iar dl T. Speranţă, în anecdotele sale, îndeosebi în anecdota întitulată „Ciobanul în biserică“, deşi în mod prozaic, satirisează destul de nimerit serviciul din biserică, când acela e făcut prost.

Constat, că în seminarele noastre o atenţiune deosebită nu s'a dat ceremonialogiei.

Urmările le cunoaştem. Nici ţinuta, nici mişcările, nici tonul, nici esprimarea cuvintelor, nici lucrările unora dintre fraţii noştri, nu-s neescepţionabile.

O conferenţă preoţească ţinută în acest an, a venit să ceară deslușiri dela forul mai înalt bisericesc în privinţa servirei sftei liturgii.

Aceste stări sunt vătămătoare pentru partea cea mai mare a preoţimei, care nu are lipsă de indigetări şi care vrea să dispară din biserică şi amintirea îngânărilor fără înţeles a cuvintelor, a intonării pe nas, etc.

Ce a dat anză desvoltării ideei de organizare a preoţimei?

Avem protopresbiteri, cari fiind la înălţimea chemării lor, sunt respectaţi şi iubiţi din partea preoţimei.

Dar am auzit, că ar fi şi de aceia, cari nu ar fi aşa.

Bizantinismul acestora merită să fie combătut cu toată asprimea. De-o parte în scopul combaterei lui cu succes, de altă parte pentru realizarea reformelor, (mai corect zis, *pentru îndreptarea scăderilor*), ce le am amintit şi eu, s'a fost lansat ideea (nu numai între preoţi, dar şi între mireni) *înfiinţării unui partid politic-bisericesc.* Programul acestui partid, — reposat de altcum înainte de naştere, — ar fi fost să fie: Apărarea instituţiunilor bisericei; respectarea strictă a disposiţiilor „Stat. org.“ — şi prin aceasta a constituţiunei bisericeşti; promovarea binelui obştesc a fiilor acestei biserici. (Acest program îl citez numai după auzite, deci nu iau garanţă pentru autenticitatea lui). Auzeam la timpul său, că s'ar fi ţinut şi o mică consfătuire a organizătorilor partidului (Locul şi persoanele nu impoartă). Dar discuţia ce s'a escat asupra întrebării: dacă protopresbiterii şi administratorii protopresbiterali, ca funcţionari absolutistici, înainte de a fi aduşi în cadrele constituţionalismului bisericesc, pot fi sau nu membri ai acestui partid constituţional, a zădărnicit realisarea ideii.

Eu cred, că din ideea organizării partidului politic bisericesc s'ar fi desvoltat ideea organizării preoţimei. Aceasta trebue să o ştie mai bine decât mine acei fraţi preoţi, cari spun, că organizarea trebue făcută în cadrele „Statutului organic“. In cazul acesta greşala lor e numai aceea, că ar dori poate, să eschidă pe mireni din această organizare, dar nu se poate.

Credinţa mea e, că elementele crescute în spirit absolutistic, apoi elementele cari nu dau semne de viaţă, mai curând de cum putem crede noi, fiind contrare ori cărui progres, se vor retrage din corporaţiunile noastre bisericeşti, făcând loc celor doritori de înaintare. Că prin urmare partid nu se va forma, nici pentru acel motiv, că majoritatea deputaţilor sinodali şi congresuali, îndeosebi mirenii şi consistorialişti, sunt sigur că doresc îndreptarea scăderilor ce se observă în administrarea şi conducerea bisericei. Şi poate aceasta o doresc chiar şi protopresbiterii, cari ne reprezintă pe noi în sinoade, fără a arăta celor chemaţi frământările şi neajunsele ce le întimpinăm în lupta noastră pentru prosperarea bisericei.

Noi nu dorim măriri deşarte, ci dreptate.

Acestea am dorit să le spun, în nexs cu chestia organizării preoţimei.

Partea a II-a a articolului meu nu s'a pertractat în conferenţa ţinută de către preoţimea din tract, ci o am adaos fără ştirea colegilor.

Abrud-sat, 1/14 Dec. 1910.

Iosif Gomboş
preot.

Dela „Asociaţiune.“

Comitetul central în ultima sa şedinţă, ţinută în 21 Ianuarie a. c., a primit o nouă fundaţiune de peste 100 de mii de coroane dela fericitul Dr. Grigorie Sândeanu. Conform dorinţii fundatorului din o parte a venitului acestei fundaţiuni se vor împărţi burse studenţilor dela şcoalele secundare şi superioare, iar o parte se va întrebuinţa pentru alte scopuri culturale şi de binefacere, pe cari le va hotărî mai târziu comitetul central. Fapta fericitufundator se laudă de sine şi credem că întreaga obşte românească îi va pomeni cu pietate numele în toate vremurile.

In aceeaş şedinţă, dl secretar Oct. C. Tăslăuanu a raportat că, în urma apelului ce l-a făcut biroul central, s'au înscris, până în 21 Ianuarie a. c., 4751 de membri ajutători, ca abonenţi ai *„Bibliotecii poporale a Asociaţiunii“*. Reuşita acestei Biblioteci e deci pe deplin asigurată. Comitetul central a dispus ca primul număr din bibliotecă, care cuprinde povestirea istorică *De demult* de Dr. Ioan Lupaş, să fie retipărită încă în 5000 de exemplare, va apărea deci în 10.000 de exemplare. Sunt nădejdi că aceste 10 000 de exemplare se vor trece toate, fiindcă numărul membrilor creşte în fiecare zi cu câte o sută—două. Când scriem aceste rânduri numărul membrilor ajutători se apropie de 6000.

In aceeaş şedinţă comitetul central a autorizat pe dl secretar Oct. C. Tăslăuanu să publice sub auspiciile Asociaţiunii o *Bibliotecă a scriitorilor dela noi*, care va apărea sub îngrijirea dsale în editura institutului de editură Krafft din Sibiiu. Această Biblioteca va cuprinde patru volume pe an, în format 8⁰ (Minerva) şi fiecare volum va fi aproximativ 10—15 coale de tipar. Casa de editură a oferit Asociaţiunii din fiecare volum câte o sută de exemplare cu un preţ de 50%. Primul volum va cuprinde bucăţile cele mai reuşite din opera distinsului nostru scriitor Al. Ciura.

Comitetul central a aprobat şi hotărârea despărţământului Timişoara de a clădi o *casă naţională în Timişoara*, care va fi proprietatea Asociaţiunii şi care va servi de templu al culturii româneşti în acele părţi.

Conferenţiarul agronomic al Asociaţiunii s'a încredinţat să cutriere toate comunele din comitatul Sălagiu, având să ţină prelegeri şi să răspândească „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“. Dupăce va termina cu acest comitat urmând acelaş program sistematic va cutriera şi alte comitate, mai ales dacă fruntaşii noştri îi vor da sprijinul cuvenit.

Din toate aceste cricine se poate convinge de bunul mers al „Asociaţiunii“, pe care suntem datori să o sprijinim cu toţii din răsputeri în realisarea problemelor culturale ce le urmăreşte.

„Biblioteca poporală a Asociaţiunii“.

Vestim, cumcă broşura sau cartea întâia din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“ a eşit de sub tipar, şi îndată ce vom obţinea favorul cerut dela Direcţiunea poştelor se va şi trimite tuturor abonenţilor ei.

Forma plăcută şi cuprinsul atrăgător va răsplăti în desjuns, aşa credem, puţina întârziere, provenită de altcum din cauze neatârnătoare de voinţa noastră. On. preoţi, învăţători şi toţi cărturarii noştri dela sate şi oraşe, se roagă cu stăruinţă, ca să nu pregete, ba să-şi ţină de o sfântă datorinţă şi mândrie naţională a înscrie cât mai mulţi membri şi acolo unde până acum nu sunt, ca acest izvor de adevărată lumină să pătrundă în toate părţile locuite de fraţi de ai noştri, până şi în cea mai umilită colibă din întinsul câmpiilor sau din creerii munţilor, şi prin aceasta să ducă tuturora razele cele binefăcătoare ale luminei în dulcele nostru graiu românesc. Grăbiţi dară peste tot locul cu abonamentele şi cu înscrierile de membri ajutători, ca marea noastră sărbătoare a aniversării a cincizecea dela întemeierea „Asociaţiunii“ ce se va serba în acest an să ne afle pe toţi înşiruiţi sub flamura culturii, desfăşurată de „Asociaţiunea“ noastră.

Editura „Bibliotecii“.

NOUTĂŢI

Maiestatea Sa în capitală. Se anunţă din Viena, că în cursul lui Februarie Maiestatea Sa Monarhul nostru va veni la Budapesta, unde va rămânea două sau trei săptămâni.

*

Distincţii. Cu prilejul restaurării bisericii Sf. Gheorghe din Suceava, Maiestatea Sa regele României a decorat pe I. P. S. Sa metropolitul Bucovinei Vladimir Repta, pe vicarul general Miron Calinescu şi pe arhimandritul G. Balmoş cu medalia Bene merenti clasa I.

*

Conferenţele Asociaţiunii. Duminecă, în 29 Ianuarie a. c., dl Dr. *Onisifor Ghibu* va vorbi în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii despre *O carte pentru popor*: Leonard şi Gertruda de Pestalozzi. Inceputul la orele 5 p. m.

*

† Ugron Gábor, deputat independist în dieta ţării, a murit în mod subit în Budapesta, Duminecă sara, în etate de 64 ani. Va fi înmormântat astăzi, în Szombatfalva.

*

Deputatul Ighiului verificat. Curia a respins eri, Marţi, recursul înaintat din partea Românilor în contra alegerii de deputat din Ighiu, pentru greşeli de formă. Frumos! Facem recurse şi nu ştim cum să le facem!

*

† Alexiu Vesalon, prefectul seminarului diecezan din Arad, un preot blând şi evlavios, a decedat în etate de 63 ani, după lungi suferinţe, Luni în 23 Ianuarie şi va fi înmormântat astăzi, Mercuri. Fie i ţărâna uşoară!

*

Advocaţii din Bucovina. La sfârşitul anului 1910 Bucovina are 174 advocaţi, dintre cari 79 în Cernăuţ, 22 în Suceava, restul în alte oraşe. Din cei 174 sunt creştini abea 28, între dânşii români numai 16; evreii însă au şi în Bucovina numărul cel mai mare de advocaţi, adecă 146. Fără comentar.

*

Locuitorii Vienei. Conform recensământului actual, Viena are două milioane 30 de mii de locuitori, între cari 26.000 sunt militari în activitate. In timp de zece ani locuitorii Vienei s'au sporit cu trei sute de mii de suflete.

*

Reuniune de femei. Ca întregire a notiţei publicate în unul din numerii mai recenţi ai ziarului nostru despre „Reuniunea femeilor gr. or. rom. din Sibiiu suburbiul Iosefin“ ni se cere să publicăm, că comitetul a ales din sinul său următorii funcţionari: Elisaveta Popone vicepresidentă, Ana Imbăruş casieră, Paraschiva Mera controloră şi Nic. Iordan secretar. Membre suplente s'au ales: Ana I. Pinciu, Maria Gall, Maria Logojan, Paraschiva Mohan şi Stana Poplăcean.

*

Nou izvor de venit pentru femei. S'a înfiinţat în capitala ţării noastre un curs unde se pregătesc femei cari doresc a învăţa acordarea de piano. Cursul durează 8 luni şi ieste întemeiat din partea unei reuniuni de femei.

*

Boală mentală curabilă. Ziarul vienez „Zeit“ aduce ştirea senzaţională, că paralisia progresivă, considerată până acum ca incurabilă, se poate vindeca. Incercările s'au făcut la clinica de psihiatrie din Viena, că ajutorul injecţiunilor de tuberculină, şi din 86 de cazuri s'au vindecat 23. Intre cei vindecaţi se află şi un medic, un profesor gimnazial şi un farmacist, cari acum se simt în stare deplin normală şi îşi pot căuta de treburi.

*

Medici omorâţi. In ultimele două săptămâni trecute au răposat în Mandsuria de nord peste o mie de oameni, ca jertfe ale pestilenţei. Poporul neştiutor a atăcat pe medicii sosiţi în mare număr din diferite locuri, şi i-a omorât. Fireşte, ciuma se întinde mereu.

*

Inchinare către ţar. Se scrie din Petersburg, că într'una din serile trecute la o reprezentaţie din opera imperială întreg personalul teatrului a căzut în genunchi de trei ori înaintea ţarului şi a cântat imnul naţional rusesc. Atitudinea cântăreţilor ruşi a produs senzaţie generală.

*

Expoziţie internaţională. Cu prilejul deschiderii canalului de Panama în 1915, americanii organisează o expoziţie internaţională. In deosebi două oraşe, San-Francisco şi New-Orleans, de lung timp pretindeau întâietatea de a aranja expoziţia aceasta. In sfârşit s'a hotărât, ca locul expoziţiei din 1915 să fie oraşul New-Orleans, în considerare că San-Francisco nu s'a restaurat deplin din pustiirile suferite nu de mult în urma cutremurului de pământ.

*

Impotriva teatrului. Episcopii din Polonia rusească au trimis preoţilor o pastorală, în care se opreşte cercetarea teatrului. Pastorala zugrăveşte în colori vii felul petrecerilor lumeşti de astăzi şi mai vârtos înrâurirea demoralisatoare a reprezentaţiilor teatrale. Episcopii învită clerul să grijească de turma cuvântătoare, şi de pe amvon să vestească stricăciunea spectacolelor, stăruind ca oamenii să nu mai umble la teatrul corupător de moravuri.

*

Curcubeu în Ianuarie. Din Albaregală se veşteşte, că Vinerea trecută s'a văzut acolo un frumos curcubeu în partea de răsărit a cerului.

*

Concurse. Ziarul *„Românul“* din Arad oferă un premiu de 400 cor. pentru cea mai bună lucrare scrisă, în care se va răspunde la următoarele: „Cari legi ale statului ungar sunt în contrazicere cu principiile programului naţional român? Prin cari dispoziţii ale lor se vatămă drepturile fireşti şi interesele naţiunii române din Ungaria şi Transilvania? Ce urmări au aceste legi pentru desvoltarea normală şi prielnică a statului ungar?“. Terminul de concurs este până la 1 Aprilie n. 1911.

— Dl *Dr. Teodor Mihali* publică un concurs la un premiu de 500 cor. pentru cea mai bună lucrare în scris asupra întrebării: „Care e chemarea şi rolul tinerimii române cu studiu academic în evoluţia politică-culturală a poporului român?“ Terminul prezentării la concurs a lucrărilor este 1 Mai 1911, şi se adresează neiscălite la „Poporul Român“ în Budapesta.

*

Răscumpărare. Ni se scrie, că dnii Dr. Nicolae Schiau şi George Măcelariu, advocaţi în Mercurea şi-au răscumpărat felicitările de anul nou cu câte 10 (zece) cor. în favorul despărţământului Mercurea al Asociaţiunii.

*

Mulţămită. Subscrisa epitropie îşi ţine de datorinţă a-şi esprima sincerile sale mulţămiri dlui *Vasile Stroescu*, care nu ne-a trecut nici pe noi cu vederea, donând modestei noastre biserici suma de 200 cor. Domnul Atotbun care l-a înzestrat cu darurile sale şi inimă bună să-l pomenească întru împărăţia Sa. Bârăşti, la 1/14 Ian. 1911. Octavian *Albani*, paroh, Ioan *Popa*, epitrop primar.

*

Reuniunea de înmormântare *a districtului protopopesc gr. cat. a Sibiiului* îşi ţine în sensul § 13 al statutelor sale adunarea sa generală ordinară anuală în 29 a l. c. d. a. la 2½ ore în sala şcoalei române gr. cat. din strada Podului Nr. 7. Obiectele adunării: Revizuirea raţiociniului despre anul espirat. Alegerea unui membru în consiliul administrativ în locul unui membru decedat. Decidere asupra eventualelor propuneri. Sibiiu, 15 Ianuarie 1911. *Iuliu Bardosy* director, *Pompiliu Simonethi* secretar. *Romul Botezan* cassier.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul“ revistă literară şi artistică Nr. 2. 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Oct. C. Tăslăuanu: Cărţi pentru popor. I. Borcea: Sonete ruseşti (poezii). Al. Ciura: Mignon. Aurel Esca: Moş-Crăciun (poezie). V. Cioflec: Risipă (schiţă). Maria Cunţan: Cântece de iarnă (poezii). I. Borcia. Shakespeare: Iuliu Cesar. Cronică teatrală: C. Bogdan-Duică, Zile de sărbătoare, Bestia, de C. Diamandi; Luceafărul, de B. Delavrancea. Dări de seamă: Il. Chendi, Căsnicii, de Ionescu Quintus; Nuvele, de Ioan Dragoslav. I. L. Zur Rekonstruktion des Urrumänischen, de Sextil Puşcariu. I. L. Zur Frage der Urheimat der Romänen, de Dr. Ilie Gherghel. Cronică: Cea mai naţională tovărăşie (Codru). Paul Heyse (Dr. H. P. P.). Conferenţa literară din Oradea-mare (Al. C). Traduceri bune din nemţeşte. † „Convorbiri critice“. Mecanica socială. Ştiri din Bucovina. Grigorescu. Poşta redacţiei. Avis. Ilustraţiuni: Grigorescu: Cioban italian; Fetiţa pădurarului (Fontainebleau).

*

Două satire. Am primit la redacţie *„a doua* şi *a treia* scrisoare către un necunoscut“, satire în versuri, de *Eugeniu Revent*. Preţul fiecăreia e 20 bani.

*

Igiena Satelor, nr. 2 a apărut cu un sumar variat, din care însemnăm următoarele: Către preoţi şi învăţători, de Dr. N. Lapteş. Despre bolile molipsitoare, de Dr. I. Bordea. Indemnul de a cerceta doctorul. Cărnurile de porc cu linţi (cum se capătă tenia sau panglica). Cum biciueşte poporul beţia? Plante medicinale. Scarlatina. Aspectul general al satelor. Ce este artritismul şi cum trebue să trăiască un artritic? Ştiri ş. a. — Revista apare lunar în Huşi (România) şi costă 3 lei pe an.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, *„Das Musikantenmädel“* operetă, iar mâne, Joi, în beneficiul cântăreţului *Blass* se dă *„Ein bunter Abend“*, cântări şi declamaţiuni.

Nr. 2750 Pl. 1910. [17] 1—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de **secretar** la Consistorul ortodox român din Oradea-mare, în mod definitiv, cu salar de 2900 cor. şi dreptul de pensiune în cadrul statutelor fondului de pensiune pent funcţionarii consistoriali, se publi concurs în termin de 30 zile so tite dela ziua ce urmează d prima publicare în foaia ofici „Biserica şi şcoala“.

Cine doreşte a ocupa acest p să-şi înainteze recursul subsemnatului Consistor provăzut cu documente:

a) că e credincios al bisericei ortodoxe române;

b) că e preot, ori teolog cu examen de cualificaţiune preo[illegible]că;

c) că e licenţiat ori absolvent al facultăţii de litere (filozofie) şi ce limbi vorbeşte şi scrie;

d) ce activitate publică a desvoltat până acum, fie prin lucrări literare, ori pe terenul şcolar sau administrativ.

Secretarul în afară de agendele ordinare secretariali şi cele prezidiali va provedea şi referada în senatul şcolar şi eventual cel epitropesc.

Oradea-mare 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul eparhial
gr.-or. rom. din Oradea-ma

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

Convocare.

P. T. membrii „Cassei de păstrare“ (r niune) în Sălişte se convoacă la

Adunarea generală extraordinară

ce se va ţinea în sensul §. 15 din statute p **Duminecă în 5 Februarie a. c. st.** 2 oare p. m. în sala festivă a şcoalei g române din Sălişte pe lângă următorul

PROGRAM:

1. Deschiderea şi constituirea adunăr generale.
2. Hârtia iniţiatorilor pentru construirea unui stabiliment electric şi a unei băi d aburi în comuna Sălişte referitoare la fina ţarea şi administrarea acestei întreprinde
3. Chestia clădirei casei societăţilor în Sălişte.

Domnii membri cu vot deciziv sunt în sensul dispoziţiunilor §. 10 din statute rugaţ a-şi depune libelul de membru şi documentele de plenipotenţă la cassa reuniunei ce mult până în 3 Februarie a. c.

Sălişte, din şedinţa direcţiunii „Cassei de păstrare (reuniune), ţinută în 21 Ianuarie 1911.

(22) 1—1 **Direcţiunea.**

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

De sine mergatoare, simple si renumite în lume

Locomobilele cu benzin

şi

Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple şi de sine mergătoare pentru

Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.

Kellner & Schanzer,

Budapesta V., Aulich-uteza 2.

Agenţi şi mijlocitori se honorează.

(15) 1—26

Nr. 496 prot. 1910. [16] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în omuna bisericească de cl. I. **Ocna supe-ioară**, protopresbiteratul Sibiiului, prin a-easta se publică concurs cu termin de 30 ile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Venitele împreunate cu acestpost sunt ele fasionate în coala B. pentru întregirea ţiunei dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile con-uale instruite conform normelor în vigoare erminul deschis la subsemnatul oficiu, a se prezenta cu prealabilă încuviinţare a subscrisului în biserică spre a se face cunoscuţi alegătorilor.

Sibiiu, 31 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al Sibiiului, în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 465—1910. [11] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Ocolişul-mic** din protopresbiteratul Haţegului se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B pentru dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis şi a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventnal a celebra.

Haţeg, la 28 Decemvrie v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Rugare!!!

Rog onoraţii clienţi ai mei, cari au binevoit a-mi da **lucruri spre reparare** să binevoiască cel mai târziu până **în 26 Ianuarie 1911 a le scoate,** deoarece toate reclamaţiunile incurse mai târziu nu se vor mai lua în considerare.

Cu toată stima:

Iuliu Erös,
juvelier şi depozitar de ceasornice în lucruri de aur şi argint,
Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 3.

(12) 2—2

„NEGOIUL“,

ssă de economii, societate pe acţii în Porumbacul-superior.

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Negoiul“, societate pe acţii în Porumbacul-sup. se învită la a

II-a adunare generală ordinară

care se va ţinea în Porumbacul-superior în 9 **Februarie 1911** la 11 oare a. m. în localitatea institutului, cu următorul

Program:

1. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare despre gestiunea societăţii pe anul 1910 şi darea absolutorului.
2. Prezentarea bilanţului încheiat cu 31 Decemvrie 1910.
3. Impărţirea profitului curat.
4. Fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1911.

Acţionarii să-şi prezinte acţiile cel puţin cu o zi înainte de adunarea generală conform § lui 16 din statute.

(20) 1—1 **Direcţiunea.**

„NEGOIUL“,

takarékpénztár részvénytársaság Felsőporumbákon.

MEGHIVO.

A felsőporumbáki „Negoiul“ takarékpénztár részvénytársaság, részvényes urai meghivatnak a

II-ik rendes közgyülésre

mely Felsőporumbákon **1911 február 9-én** d. e. 11 órakor az intézet helyiségében fog megtartatni, a következő

Tárgysorozattal:

1. Az igazgatóság és felügyelő bizottság jelentése az intézet 1910 évi müködéséről és a felmentés megadása.
2. Az 1910 évi végével lezárt mérlegszámla felolvasása.
3. A tiszta nyereség felosztása.
4. A jelenléti dijak kiszabása 1911 évre.

A részvényesek az alapszabályok 16 §-ának értelmében a közgyülés megtartása előtt legalább egy nappal adják be részvényeiket.

Az igazgatóság.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon.		K f
Cassa — Pénztár		1,410·37
Cambii — Váltók		110,439·—
Obligaţiuni — Kötelezvény		3,072·—
Efecte — Értékpapir		200 —
Cont-curent — Folyószámla		22·—
r — Leltár	360	
izare — Leirás	40	320·—
		115,463·37

Pasiva — Teher.	K f
Capital societar — Részvénytőke	20,000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	1,308·—
Fond de binefaceri — Jótékonyalap	25·92
Depuneri spre fructific. — Betétek	68,570·14
Reescont — Viszleszámitolás	21,225·—
Diversi — Különfélék	162·80
Int. transit. — Átmeneti kamatok	1,629.80
Profit curat — Tiszta nyereség	2,541·71
	115,463·37

Contul perdere şi profit.

Spese — Kiadás. Veszteség és nyereség-számla. **Venite — Bevételek.**

Spese — Kiadás.	K f
. după depuneri — Betéti kamat	2,973·86
Int. de reescont — Viszleszámit. kamat	1,460·59
Salare — Fizetések	560·—
Spese: 10% dare după depun. — 10% betéti kamat után	297·38
Dare directă — Egyenes adó	872·74
runc comunal — Községi pótadó	627·93
se diverse — Különféle költség	361·16
to	12·52
Chirie — Házbér	35 —
Amortizare din mobiliar — Leirás a leltárból	40·—
Profit curat — Tiszta nyereség	2,541·71
	9,782·80

Venite — Bevételek.		K f
Int. de escont — Leszámitolási kamat	9,909·76	
Int. de antic. — Előlegezett kamat	1,567·10	8,342·66
Int. de oblig. — Kötelezv. kamat	263·90	
Int. de antic. — Előlegezett kamat	62·70	201·20
Proviziuni — Jutalék		1,238·94
		9,782·80

Porumbacul-sup. — Felsőporumbák la 31 Decemvrie 1910.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Nicolae Comşa, contabil—könyvelő. **Stefan Francu.** **M. Solomon.** **V. Popnanoş.**
Ioan Popjan. **Petru Comşa.** **Nistor Măsariu.**

Revăzut şi confrontat cu cărţile principale şi auxiliare, le am aflat în deplină ordine. — Felülvizsgáltatott és a fő és mellékkönyvekkel öesze hasonlitva rendben találtatott.

Porumbacul sup. — Felsőporumbák la 10 Ianuarie 1911.

Comitetul de supraveghiare — Felügyelőbizottság:

Ioan Rebega. **Victor Vulcan.** **Dionisiu Solomon.**

„MIELUL“,

cassă de împrumut şi păstrare în Poiana.

Ad Nr. 21—1911.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de împrumut şi păstrare „Mielul“, societate pe acţii în Poiana, în virtutea §. 14 din statutele societăţii se învită la

a XIX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinee în Poiana la **19 Februarie 1911** la 3 oare d. a. în sala cea mare a hotelului „Şufană“.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al Direcţiunei, bilanţul anului de gestiune 1910 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realizat, conform bilanţului.
3. Modificarea unor §§. din statute.
4. Alegerea alor 2 membri în direcţiune.
5. Alegerea alor 5 membri în comitetul de supraveghiare.
6. Fixarea marcelor de prezenţă.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari la dispoziţiunea §-ului 16 din statute în sensul căruia la adunare pot participa numai acei acţionari, cari sunt trecuţi cu 6 luni mai înainte ca acţionari în registrul acţionarilor.

Acţiunile şi eventualele documente de plenipotenţă sunt a se depune la cassa societăţii cel mult până la 18 Februarie n. 1911.

Poiana, 15 Ianuarie 1911.

Direcţiunea.

Contul Bilanţ.

Activa.		K f
Cassa		11,524·53
Cambii de bancă		163,817·—
Imprumuturi hipotecare		265,691·—
Imprum. pe obligaţiuni		119,524·20
Credite de cont-curent		169,985·15
Efecte		10,270·—
Mobiliar	400	
după amortizare de 25%	100	300·—
Diversi debitori		2,869·10
		743,980 98

Pasiva.		K f
Capital societar		50,000·—
Fond de rezervă		50,000·—
Fond de rezervă special		8,000·—
Fond cultural filantropic		859·65
Depuneri spre fructificare		607,589·27
Interese transitoare anticipate		9,672 08
Dividende neridicate		30·—
Diversi creditori		3,422·94
Profit transpus din 1909	967·95	
Profit curat	13,439·09	14,407·04
		743,980·98

Contul Profit şi Perdere.

Eşite.		K f
Interese la dep. spre fructificare		25,887·59
Salare		4,500·—
Marce de prezenţă		779·—
Chirie		310·—
Spese: imprimate, registre, porto, diverse		1,534·01
Contribuţiune: dare directă	1802·31	
10% dare la int. depun.	2588·76	
Diverse aruncuri	500·92	4,891·99
Amortizare din mobiliar		100·—
Profit curat		14,407·04
		52,409·63

Intrate.		K f
Profit transpus din 1909		967·95
Interese:		
dela cambii de bancă	13,890·26	
dela împrum. hipotec.	22 483·83	
dela împr. pe obligaţ.	9,383·24	
dela conturi curente	8,801·06	
dela efecte	331·70	49,890·09
Proviziuni şi competinţe		1,551·59
		52,409·63

(21) 1—1

Poiana, la 31 Decemvrie 1910.

Ilie Dobrota,
dir. executiv.

Ilie Georgescu,
contabil.

Membrii direcţiunii:

D. Şufană. **D. Oprianu.** **N. Ghişe.** **Ilie Nicoară.** **Iosif Prodan.** **Ioan Bozdog.**

Revăzut şi aflat în regulă.

Poiana, la 15 Ianuarie 1911.

Comitetul de supraveghiare:

Constantin Oprian. **Constantin Bozdog.** **Ioan Ghişe.** **Iosif Lissai,**
rev. expert al „Solidarităţii“.

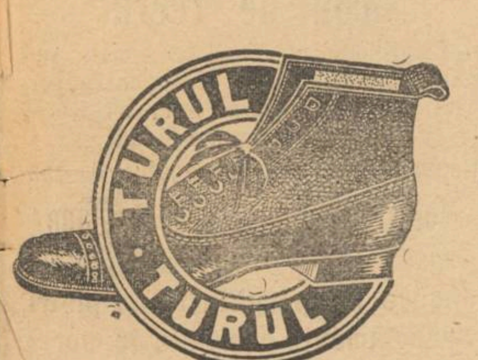

Atrăgătoare noutăţi

în ghete de bal şi de societate

sosite de curând!

Ghete de dans „Şic“ dela **cor. 3**, iar ghete elegante cu cătăramă dela **cor. 4·80** în sus.

Cel mai mare asortiment în ghete de toate soiurile cu preţul fix al fabricei şi de tot ieftine, întipărit în talpa ghetelor.

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acţii în Timişoara

Locul de vânzare:

Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 20

120 locuri de vânzare în oraşele cele mai mari din ţară şi străinătate.

8 2—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 15/28 Ianuarie 1911. *Nr. 5.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30
rândul cu litere garmond.

Catehizarea la colegiul ref. din Orăştie.

Ne este încă în vie memorie faptul, că în adunarea generală din urmă a universităţii săseşti, deputaţii români *Dr. Liviu de Lemény* şi *Dr. Aurel Vlad* au făcut propunere, ca colegiului reformat din Orăştie să i se detragă subvenţia însemnată pe care o primeşte dela universitatea săsească, până atunci, *până nu va înceta cu dorinţa şi cu cererea, ca elevilor români dela acel institut să li se propună religia în limba ungurească.* Ştim, că propunerea nu a fost admisă la vot, şi astfel nu s'a primit; dar ştim şi aceea, că directorul colegiului din Orăştie, domnul *Simon Ferencz,* deputat şi el al universităţii săseşti, a declarat în adunarea generală, că s'au început anumite *tratative de aplanare.* Eram deci în drept a crede, că odioasa afacere a catehizărli în limba maghiară va fi luată odată dela ordinea zilei, şi că cei dela colegiul din Orăştie vor înceta a mai cere lucruri imposibile dela oamenii puşi în serviciul bisericei noastre. Dar iată, că „*Libertatea*“ din Orăştie ne surprinde cu o destăinuire foarte gravă. Ne spune, că părinţilor celor vre-o sută de elevi gr.-or. români, cari sunt înscrişi pe anul acesta la colegiul reformat din Orăştie, domnul director *Simon Ferencz* le-a adresat scrisoarea următoare:

Dela Direcţiunea Colegiului ev. ref. din Orăştie.

In înţelesul legilor noastre, în institutul nostru toate obiectele au să se înveţe înlăuntru în institut numai ungureşte, — *aşadar şi religiunea.*

Domnul catihet gr.-oriental la începutul anului a promis, că va propune religia cu ţinerea în vedere a legilor colegiului. Aşa s'au primit şi elevi gr.-orientali. Nu de mult însă dl catihet a declarat, că din pricina opreliştei mai marilor săi bisericeşti nu poate da învăţătura religiei ungureşte, — ba şi protestează contra faptului, ca elevii gr.-orientali să umble la altcineva, care le propune ungureşte!

Aşa ameninţă primejdia, că elevii gr.-or. la mijlocul anului să nu capete calcul din religie, *şi îşi vor perde jumătatea de an!*

Despre asta înştiinţăm pe părinţi, şi îi rugăm, să stăruiască şi ei într'acolo, ca catihetul gr.-or. să se potrivească legilor colegiului reformat, ca astfel să se poată da calculii.

Orăştie, în 6 Ianuarie 1911.
(Sigil) *Direcţiunea.*

Nu ştim, ce răspuns vor fi dat bieţii părinţi domnului director dela colegiul reformat din Orăştie, la această foarte nesocotită scrisoare, prin care se caută a se submina autoritatea superiorităţii noastre bisericeşti, — îndemnându-se părinţii să esercieze drepturi pe cari nu le au: dreptul de a determina ei limba catehizării, — şi numai în scopul, pentruca direcţiunea să se poată apropria de sufletele nevinovate ale elevilor de legea noastră, pe căi lăturalnice şi nepermise: dar ştim, că prin dl advocat din Orăştie, *Dr. Aurel de Muntean,* au adresat o rugare colectivă domnului ministru de culte, pentru sanarea acestui rău.

In faţa cazului atât de grav, credem că spre liniştirea opiniunei publice româneşti suntem datori să facem şi noi comunicările pe cari avem autorisaţia a le face.

Din partea superiorităţii noastre bisericeşti s'a înaintat, pe lângă altele de mai nainte, *o nouă* remonstraţiune energică şi bine motivată dlui ministru de culte şi instrucţiune publică, rugat fiind acesta în ea, să pună odată capăt şicanărilor ce ni se fac din partea numitului colegiu în chestia catehizării, pe care eleviii nostri nu o pot primi decât numai în limba bisericii noastre, care e cea românească. La remonstraţiunea aceasta se aşteaptă încă răspunsul; iar până atunci, catihetul nostru din Orăştie a fost îndrumat, să nu se plece în faţa dorinţei direcţiunei colegiului reformat de acolo, şi astfel să nu cedeze nimica din dreptul pe care-l are biserica noastră, de a-şi catehiza tinerimea în limba românească.

Superioritatea noastră bisericească e deci ferm hotărâtă, de a se opune cu toată energia, până la sfârşit, tuturor intenţiunilor de a se viola dreptul bisericii noastre, cu privire la catehizarea elevilor de legea noastră, aflători la şcoli străine, — urmeze ce va urma.

Suntem înţeleşi.

În nr. 141 din anul trecut al „*Telegrafului Român*“ mi-am luat voie să adresez dlui Rudolf Brandsch, profesor şi deputat dietal, o scrisoare deschisă, pentrucă voiam să clarific o situaţie de sinamăgire insuportabilă, a raporturilor dintre noi şi compatrioţii nostri saşi.

Cum nici că se putea altcum, la epistola mea deschisă — a urmat în „Bürger-Zeitung“ un răspuns deschis — răspuns clar, limpede şi de o neobicinuită sinceritate, — şi situaţia, care de mult trebuia clarificată, s'a limpezit peste aşteptare. Acum ştim de ce avem să ne ţinem, cunoaştem credeul politic şi economic al fraţilor saşi din cel mai autorisat loc — şi n'avem decât să-i fim mulţămitori dlui Brandsch pentru spusele dsale, cari în esenţá sunt de următorul cuprins:

1. „Sibiiul *şi părţile cele mai multe ale comitatului Sibiiu sunt proprietate săsească, — şi e datorinţa noastră naţională să nu lăsăm nici un mijloc nefolosit — şi cu toată încordarea puterilor noastre — să stăruim, ca să ţinem această stăpânire pe seama noastră*“.

2. „*In lupta economică ce o purtăm cu românii, dornici şi năvălitori de a ne scoate din stăpânire, este datoria noastră sfântă şi naţională să ne organizăm, căci învingerea va fi pe partea celui ce îşi organisează trupele mai bine, şi de aceea nu vă dăm dreptul să ne faceţi imputări, când stăruim să menţinem stăpânirea avută*“.

Celelalte fraze din răspuns sunt floricele de stil, fără valoare practică în chestia de controversă.

Inchipuiţi-vă, dacă un bărbat luminat ca profesorul Brandsch vorbeşte şi aşterne la tipar astfel de vederi în secolul al XX-lea, ce vederi vor fi având alţi compatrioţi de ai Dsale mai înăcriţi faţă de noi şi mai înapoiaţi în cultură?

Aşa dar privilegii şi prerogative vechi, *Sächsischer Bezitzstand* intact — ocrotirea stăpânirilor, acestea le cereţi Dvoastră, iar legile eterne, în numele cărora cerem noi dreptata pentru toţi, egalitate şi frăţietate, cultură şi libertate, pentru Dvoastră, altcum creştini buni — sunt lucus a non lucendo.

Frumos, foarte frumos! Şi până la un loc toată dreptat ne tractaţi aşa. Am fost „*m plebs contribuens*“, popor slab, ne ganizat, fără pic de demnitate naţională, am îngrăşat pe toţi duşmanii cu munca şi cu sudoarea noastră, v'am făcut oraşe înfloritoare şi v'am ridicat industria şi comerciul unde îl aveţi azi — cu banii nostr

Şi până ce vom fi turmă bu de muls şi de tuns, stăruiţi m departe în direcţia apucată, con deraţi-ne de slugi şi pe Dvoastră cotiţi-vă de stăpâni — şi stăruiţi lângă privilegiile vechi, pe lân „*Sächsischer Besizstand intact*“ şi a favoruri, de cari vi s'a făcut pa din belşug în contul nostru. D aşa tot ne veţi putea trezi din targia în care am căzut, în rap turile noastre faţă de Dvoastră, stă pânii şi jupânii nostri, şi ne veţi face să cunoaştem şi pe mult dintre ai nostri, cari umblă cu

---

FOIŞOARĂ.

Suflet amărât.

De *El. Măgean*

Sărmana lelea Floarea! De trei zile şi trei nopţi n'a mai închis ochii. De când i s'a îmbolnăvit fata, nu mai ştie pe ce lume este, aşa e de mâhnită. Singura ei mângăere, lumina ochilor ei, îi era fata aceasta, şi acum de o săptămână zace la pat sfârşită şi istovită de boală. Doamne, cum s'a schimbat. N'a mai rămas decât umbra din Stănuţă de altădată. Şi aplecându-se spre patul bolnavei îi dete puţin şuviţele de păr la o parte de pe frunte.

Bolnava se întoarse gemând spre partea ceealaltă. Sânul ei se ridică în câte un oftat lung, iar amarnica de tusă, care îi sdrenţuise plămânii şi-i stinsese vocea drăgălaşe şi blândă, îi sfredelea acum peptul plăpând. Din când în când cu glasul stins, mai cerea câte un pic de apă. Cum sta aşa, cu privirea perdută în gol, cu ochii mari şi negri deschişi şi cu un surâs trist pe buze, părea că e o arătare de pe altă lume.

Biata lelea Floarea nu-şi mai lua ochii dela ea. Sta lângă patul bolnavei, cu capul între mâni şi cu ochii umezi de plâns şi se gândea la amarnica asta de viaţă, cât a fost de vitregă cu ea. Nici o bucurie, nici o rază de fericire nu i-a luminat faţa ei bătută de griji şi de năcazuri.

Rămase de mică fără părinţi, crescută de străini, fără să audă vre-o vorbă bună şi fără să o mângăe dulcele glas de mamă, aşa a crescut ca o floare între spini, iar când a fost mare, rudele au măritat-o după un om bolnăvicios şi ursuz, care după doi ani de suferinţe a trecut din valea asta a plângerilor, lăsându-i fetiţa asta şi un băiat.

Băiatul, după o aprindere de plămâni, a murit când era de cinci ani, rămânându-i singura nădejde fetiţa, la care se uita ca la o sfântă, iar acum îi veghiază şi ei la căpătâiu.

Pe vatră mai erau vr'o câţiva tăciuni aprinşi, pe cari din când în când îi mai roscolea vântul şuerând prin horn.

Deasupra bolnavei, Maica Domnului din icoană o priveşte blând şi iertător, iar candela îşi pâlpăe flacăra argintie pe o policioară, de sub care busuiocul uscat împrăştie o mireasmă sfântă în tot cuprinsul odăii.

Bolnava închise puţin ochii, iar lelea Floarea se gândi să ia puţin ciaslovul să-i mai cetească ceva, doar s'o îndura bunul Dumnezeu să-i mai aline durerile. Când deschise cartea, iată că vine mama Dumitra. Lelea Floarea îi făcu semn să păsească binişor, că de abia a închis ochii o leacă biata fată. Mama Dumitra se apropie binişor, de patul bolnavei, iar când a văzut-o, şi-a făcut cruce de mirare, aşa era de schimbată.

— Ii tot rău Stănuţii, lele Floareo?

— Tot maică, tot... Ce-o vrea bunul Dumnezeu, că eu nu mai am nici o putere.

— Şi din ce i-o fi venit — întrebă mama Dumitra — că fată ca ea sănătoasă şi rumenă nu era în tot satul?

— Apoi de... Eu ţin, că i se trage numai de când a fost la al Rădosii la nuntă, că era tot apă de asudată, aşa jucase de tare şi ea nepricepută a eşit afară că era cu Dinu Dobrii, fără să spue cuiva ceva aşa asudată cum era, şi cum sufla vântul rece a pătruns-o până la oase şi a doua zi a şi trântit-o boala la pat.

— Nu ştiu, lele Floareo, o fi drept ce zice lumea? Ci că Dinu Dobrii ar fi vrut să-ţi ceară pe Stanuţa şi dta i-ai fi spus că-i prea tinără de măritat şi că nu o dai în anul ăsta.

— Apoi cam aşa e — zise lelea Floarea. Mă gândeam şi eu, că e prea tinără de măritat, cu toate că Dinu ţinea la ea mai tare ca la ochii din cap şi Dumineca la horă tot pe Stănuţa o juca. Dar şi fata îl avea drag. Ii cususe o cămaşe numai cu fluturi, iar când erau amândoi la horă, toţi se uitau numai la ei. El chipeş şi voinic, ea drăgălaşe şi rum ca un bujor.

Lelea Floarea tuşi şi se opri puţi uitându-se la faţa bolnavei.

— Odorul meu, ce ai ajuns! Mângă erea bătrâneţelor mele! Mai trase apo puţin straiul peste corpul slăbănogit a bolnavei şi urmă:

— Şi aşa, cum îţi spusei, Dumineca trecută am fost la al Rădoaii la nuntă. Dinu venise pela noi şi luă pe Stănuţa de se duse la biserică să vadă cununia, iar eu m'am dus să mai dau mână de ajutor nuntaşilor. Zice că în biserică, Dinu nu-şi mai lua ochii dela Stănuţa, şi că i-ar fi zis: „De ce nu suntem noi în locul lor?“ Din biserică au plecat cu nuntaşii o leacă, şi pe urmă au venit cu toţii acasă la mire.

După masă, începură ţiganii să z de joc, iar ei par'că nu mai aveau astâm păr. A jucat toată nopticica. Dinu se credea în al nouălea cer, aşa era de feri cit. Se îmbujorase la faţă şi era vese ca niciodată. Nu o mai slăbea pe Stănuţa de lângă el. Numai amândoi au jucat toată noaptea. După ce au tăcut ţiganii, amândoi erau numai apă. Stănuţa, fără să o vadă cineva, a eşit afară aşa înfierbântată, să se mai răcorească.

Afară sufla vântul rece, de ţi îngheţa oasele. Când a venit înlăuntru, era albă ca varul. Dinu cum a văzut-o, a început bani în trei pungi, stăruind mereu să fim pacinici, blânzi și după zisa scripturei — dacă ni se dă o palmă pe o parte a obrazului, să întoarcem și pe ceialaltă — ca să dovedim, că suntem în deplin acord cu învățăturile creștinești.

Dar înlături cu văicăratul!

Tânguirea este bocitul babelor — și ne face și ridicoli în ochii străinilor.

La lucru — la lucru să ne vedem, cei ce ținem că umilirea este o stare rușinoasă pentru indivizi ca și pentru popoare întregi.

Nu chem pe nimenea la răsboiu, dar la lucru chem pe toți cei ce țin să fie și socotiți între aleșii neamului — și atunci vom vedea cum stăm cu Besitzstandul intact!

Nicolae Ivan.

Manifestul guvernului român.

Luni s'a cetit, la cameră și la senat, în București, decretul regal, referitor la numirea noului guvern al României, și apoi decretul regal prin care corpurile legiuitoare române sunt disolvate, iar pentru întrunirea noului parlament se fixează data de Luni, 7 Martie v. Nouele alegeri se vor face în România în a doua jumătate a lunei Februarie, cu începere dela 16 Februarie v. In fața alegerilor, cari au să fie foarte interesante, guvernul nou român a lansat un *manifest* către țară, în care se cuprinde *programul* său de muncă. In scopul realisării acestui program solicită guvernul concursul alegătorilor. Manifestul e subscris de toți domnii ministri, și are cuprinsul următor:

Partidul conservator luând în mână nele guvernului, cerem să-i dați prin crederea dvoastră putința de a realiza, conform principiilor sale, îmbunătățirile ce le reclamă starea de astăzi a țării.

Adversari ai oricărei prefaceri constituționale, care cu prețul unor frământări primejdioase nu poate să dea cel mult decât o altă formă drepturilor politice dobândite, vom căuta în desvoltarea puterilor productive ale țării și în apărarea lor un câmp mai potrivit de activitate roditoare.

*

Ingrijindu-ne astăzi, ca și în trecut, de interesele claselor celor număroase, cari alcătuesc temelia largă și puternică a edificiului nostru social, voim să dăm meseriilor o nouă organizare spre a le pune la adăpostul impresurărilor atât din partea patronilor față de lucrători, cât și a lucrătorilor față de patroni.

Dar ocrotirea lucrătorilor nu poate fi desăvârșită pe câtă vreme nesiguranța viitorului în caz de boală, accidente, infirmități sau bătrânețe slăbește râvna de muncă. Deși lucrătorii și patronii vor fi mai întâi chemați la înlăturarea acestui, mare neajuns, statul va trebui să intervie și, în marginile putincioase, să dea sprijinul său unei întinse organizări de asigurare mutuală.

Continuând opera predecesorilor noștri, privitoare la îmbunătățirea soartei muncitorilor de pământ, vom păstra din legislațiunea actuală tot ce vine în ajutorul elementului țărănesc și vom schimba numai părțile, cari la aplicare se vor fi dovedit mai mult dăunătoare decât folositoare acelora, pentru cari fuseseră întocmite. Vom căuta asemenea ca aplicarea măsurilor celor bune să fie mai îngrijită. De pildă Casa rurală trebuie să nu se mulțămească a cumpăra moșii și a le păstra în administrația ei, ci va trebui să pue pe țărani în posesiunea neîntârziată a loturilor ce li se cuvin.

Pentru întărirea și desvoltarea proprietății țărănești, statul va cumpăra bunurile de mână moartă dela așezămintele atârnate de el și le va vinde la țărani, restabilind tot deodată dispozițiunile legii dela 1889, cari prevedeau înființarea unei proprietăți țărănești mijlocii. Această măsură ne va da putința ca împreună cu vânzarea domeniilor statului să trecem în proprietatea țăranilor aproape un milion pogoane de pământ.

Vom mai veni în ajutorul micei proprietăți scutind loturile mai mici de 6 hectare de ori ce dare către stat.

Toate aceste măsuri vor avea efectele lor binefăcătoare. Se cuvine însă să ne gândim și la măsurile ce trebuesc luate împotriva scumpirii traiului. Nu tăgăduim, că în mare parte această scumpire este datorită unor cause multiple, cari stau în legătură cu avântul economic din toată lumea și asupra cărora guvernul nu poate avea înrâurire. Credem însă, că prin unele modificări ale tarifului vamal și ale tarifelor drumului de fer, prin înlocuirea unor dări de consumațiune cu alte venituri vom micșora în chip simțitor efectele scumpetei.

Un alt mijloc de a le combate este și îmbunătățirea stării materiale a acelora, cari sunt prea mult atinși. La drumurile de fer bugetul viitor va îmbunătăți starea micilor funcționari. La alte ministere, ca de pildă la ministerul instrucțiunii publice, vom spori lefurile învățătorilor sătești, cari n'au astăzi decât 90 de lei pe lună.

Odată astfel întărite puterile păturilor muncitoare, ne rămâne să stabilim o stare legală, care să pue industria și comerțul la adăpostul orcărui arbitrar.

Asemenea vom imboldi întreaga activitate economică prin ajutoare din partea statului și prin înlesnirea desfacerii producțiunii. Ministerul de domenii, larg dotat, și ministerul lucrărilor publice, prin creare de noui căi de comunicație și prin punerea în bună stare a celor existente, vor da muncii naționale sprijinul de care are nevoe.

Orcare ar fi bunătatea în sine a măsurilor propuse, avem convingerea că ele vor fi în parte zădărnicite, dacă nu vom pune administrația internă pe alte baze decât cele de până acum.

Sustragerea ei dela înrâurirea fatală a partidelor politice, va ocroti în primul rând păturile de jos, și va întări armonia ce trebue să existe între toate clasele sociale. Inființarea de centre mari administrative cu o individualitate puternică, va da tuturor regiunilor țării, viața vigoroasă pe care constituțiunea a avut-o în vedere, când a prescris o lege de descentralizare administrativă.

Cu mijloacele acestea suntem încredințați, că vom da muncii naționale putința unei frumoase desvoltări și nu ne rămâne decât să o asigurăm în contra primejdiilor, ce ar putea să o amenințe de ori unde. Vom da, prin urmare, armatei noastre mijloacele trebuincioase, pentru ca atât instrucțiunea cât și armamentul ei să fie la înălțimea vitejiei și a patriotismului, de care a dat atâtea probe sub înalta conducere a Șefului ei suprem.

Petre P. Carp, Titu Maiorescu, Al. Marghiloman, Ioan N. Lahovari, Constantin C. Arion, N. Filipescu, B. St. Delavrancea, D. S. Nenițescu, M. G. Cantacuzino.

Din Brad.

— Ianuarie 1911.

Lumina cunoștinții răsare. Cristos se preamărește. Conferența instructivă a preoțimei din Zarand. Semne de viață.

Precum preamărește pe Dzeu țăranul ajuns și el stăpân, când brăzdează cu juncanii săi proprii țarina strămoșască, care deși îngrășată cu sângele părinților săi, deabia încetul cu încetul devine proprietatea sa: astfel se desfătează inima dascălului nostru de bucuria, ce o simte, când vede tinerimea încredințată lui năzuindu-se tot mai cu dinadinsul să se lumineze de lumina dreptății, prin învățătura împărtășită ei *în limba mamei*, bisericii și neamului său.

Educația e o adevărată desfătare pentru educătorul, care se află în slujba culturii naționale; și numai compătimire vrednicește cel înstrăinat de limba părinților săi, care într'o limbă nepricepută de elevii săi se forțează, să lumineze mintea și să nobiliteze inima celor de felurite neamuri și legi... *Quem dii odere... paedagogum fecere*! — numai la astfel de indivizi se potrivește!.. Nici de cum la cei puși în serviciul neamului lor și școalei lor naționale, cari au dumnezeiasca apostolie de a-și lumina frații lor, chemați să continue firul neamului nostru...

Astfel se esplică minunea firească, că număroși dintre cărturarii nostri de prin sate sărăcăcioase îndată ce li s'a descoperit prin organele alese din fruntea altarului, că „Asociațiunea“ va dărui fiecăruia câte 11 (unsprezece) cărți alese pline de învățături folositoare pentru câte 2 cor. pe an (două coroane pe an 11 cărți!), — au primit și primesc cu căldură recomandarea părinților lor sufletești, vrednici, și întră în șirul membrilor ajutători.

Dă-ne, Doamne, preoți zeloși, apostoli luminați, și întunerecul se va risipi, cum se topește ceara de para focului, iar pentru noi va răsări lumina — viața de care suntem vrednici, după atâtea suferințe de veacuri.

*

In unele sate de prin frumosul nostru Zarand, mai ales prin cele cu *școale bune* și *învățători conștienți* de duhul vremii, *sărbătoarea Nașterii Domnului* a fost serbată cu colinde frumoase, evlavioase, făcându-se pomenire despre a lui Cristos venire, apoi cu concerte ideale, producțiuni teatrale ș. a. îndeletniciri culturale menite să dee o direcțiune nouă, mai ideală desvoltării neamului nostru.

Dintre toți colindătorii s'au distins îndeosebi studenții dela gimnaziul inferior din Brad și elevii dela școala primară din Cebea.

Studenții au reprezentat pela casele fruntașilor iubitori de lumină și progres din Brad, Baia-de-criș și Crișcior, pe *Craii* dela răsărit, cari și-au espus chiar și viața pentru *lumina dreptății* ținută sub obroc de Irod, — și *toate* darurile primite dela inimile nobile le au închinat pentru înălțarea gimnaziului lor, a cărui desăvârșire o aștepta întocmai cum aștepta șchiopul dela Vitezda pe celce trebuia să-l arunce în lacul turburat. Iar elevii din Cebea dela școala conf. gr. or. română în număr de șapte deși abia de 10—12 ani au cutreerat casele fruntașilor din Cebea, Baia-de-Criș, Hălmagiu, Hălmăgel și Brad, cerând primire, ca să poată veni a lui Cristos pe pământ venire, și din filerii adunați să înfiripe o jertfă, din care jumătate să închine pentru școala lor lipsită din Cebea, iar cealaltă jumătate pentru gimnaziul din Brad, monumentul de granit prin care moșiii lor și-au asigurat nemurirea.

Ingerul, frumușelul băiețel de 10 ani, cerea voe și intrare rostind pretutindeni următoarele cuvinte respicate:

. . . .

Iar daruri, ce căpătăm,
Nu pentru noi le luăm:
Ci la gimnaziul din Brad le dăm...
Români! Coroane către coroane să punem,
La opt clase să-l înălțăm,
Ca să avem de el folos
In Zarandul nost frumos,
Unde strămoșii nostri au trăit
Și pentru el au jertfit!

Poezia întocmită de *Zaharie Florea*, băiat țăran trecut de 12 ani, a deșteptat multe inimi curate; deși a aflat și rosturi împietrite, cari au răspuns celor nevinovați cu cuvinte nevrednice de sf. sărbători.

Mângăie-se însă, că inimile nobile au întimpinat tinerile odrasle cu iubire părintească îndulcindu le ghișta celor reci cu zaharicale, bomboane, prăjituri ș. a. — vărsând însuflețire în piepturile curate fragede, cari înțeleg suflarea vremii și vreau să jertfească pentru a lor luminare...

Atari băieți sunt zorile unui viitor mai senin, — care trebue să vină, îndată ce ne vom dovedi vrednici de el.

Chiar și străinii s'au arătat desfătați la însuflețirea acestor tineri. Astfel dl Dr. Popper, secretarul societății de mine 12 Apostoli, i-a fotografat cu deosebită plăcere pregătindu le astfel o suvenire plăcută, iar publicului cetitor al revistei „Foaia interesantă“ o desfătare, putând să admire în curând pe micii crai ai luminărei, îmbrăcați în costume românești, cu multă istețime cusute în Atelierul femeilor române din Orăștie.

Asemenea și familia directorului *Dr. L. Buchnecker* dela societatea pomenită a fost veselă, că a putut primi și asculta în casa sa ospitală pe fiii băieșilor săi dela *„Volksuniwersität von Cebe“*. Doamna casei, o vrednică matroană, i-a tractat ca o mamă, cu nuci, miere, prăjituri și le-a dăruit și bani de aur... iar pe însoțitorul crăișorilor l-a întrebat: *„Wie steht's mit dem Gymnasium? Wann wird es erbaut? Es ist die höchste Zeit“*! Cu durere i s'a răspuns: *Ich weiss es nicht. Die Sache hat seinen normalen Curs.* (*Nu știu. Afacerea își are cursul său normal*).....

Se pare că semința aruncată de fericiții Zarandeni, binecuvântată de fericiții arhierei de pie memorie Andreiu cel Mare și Miron cel Bun și înțelept — a căzut pe țărână mănoasă... Școala ce trebue să se înalțe cât mai de curând, — e așteptată cu nespusă dragoste. Ea va da Românilor: *lumină, viață*...

Epilogul sărbărilor Nașterii Domnului a fost conferența preoțească din protopresb. Zarandului. Așteptata cu dor s'a ținut în Brad în ziua sf. Stefan, martirul omorât cu pietri, fiind de față mulți preoți și mireni, dar și lipsind mulți...

Obiectele puse la desbatere și publicate deja în „Tel. Rom.“ au interesat chiar și pe mireni și de sigur și mai mult pe preoți, căci ei sunt: „Lumina lumii și sarea pământului“ și despre ei a zis Mântuitorul: Dacă sarea se va strica, cu ce se va săra?

Serviciul divin îndeplinit de 3 preoți a fost ascultat cu interes, căci așa ceva e rar lucru prin Zarand, unde afară de Brad și Cebea, nu se află nici o biserică la care să fie 2 preoți. Cununa slujbei dumnezeești a fost predica rostită de Ioan *Indreiu*, paroh capelan în Cebea. Predicatorul în 14 minute a rostit într'o limbă frumoasă, într'un stil clar și precis mai mult decât s'ar putea înșira în 59 minute. Promite a fi un preot vrednic și brav, îngrijitor al locurilor sfinte din Cebea. Când biserica noastră va avea tot mai mulți preoți conștii de chemarea lor apostolică, — ea va fi ceea ce au țântit legiuitorii dela 1868 — fortăreața inexpugnabilă a neamului nostru... Nespus de mult depinde dela un preot vrednic... luminat cualificat... cu vocațiune.

---

să o mustre, că de ce a eșit afară, fără să-i spuie cuiva și numai decât i-a pus cojocu pe umeri. Stănuța nu mai avea nici o veselie. Era așa de abătută și de tristă, de m'am spăriat când am văzut-o. Am întrebat-o că ce are, ea mi-a răspuns că o doare o leacă capul, dar nu-i nimic, că o să-i treacă. Ne îmbrăcăm în grabă, ne luăm rămas bun dela nuntași și dela Dinu și o pornim spre casă. Și sufla vântul, de credeai să răstoarne omul nu altceva. Când am ajuns acasă, s'a trântit în pat și rău, și rău, până în ziua de azi. Dumnezeu știe ce-o mai fi, mamă Dumitră. I-am stins cărbuni, că-mi era teamă să nu fie deochiată, i-am descântat, făcutu-i-am câte am auzit, dar toate au fost zadarnice. Eri au fost cinci popi, de i-au făcut maslu, și pare că i s'au mai luat o leacă durerile.

Un gemet înfiorător, urmat de o tusă seacă, violentă le întrerupe șirul vorbei. Lelea Floarea speriată se repezi numai decât la pat și aplecându-se spre fața bolnavei, încercă să o liniștească. Fața bolnavei contrasta cu pâlpăirea candelei, care-și resfrângea lumina opacă peste corpul ei slăbănogit. Cu tot ajutorul bătrânei, nemiloasa de tusă nu o slăbea de loc sguduindu-i tot corpul.

Deodată un gemet sinistru, venit parcă din fundul mormântului, le făcu să sară amândouă femeile din toropeala, în care căzuse. Lelea Floarea numai decât puse mâna pe lumânare strigând:

— Fuga... Mamă Dumitro... Dă fuga... la popa!

Bolnava cu o putere încordată își încleștă mânile în straiu, deschise ochii mari, aruncând o uitătură duioasă către mamă-sa, scoase un horcăit cavernos și trupul îi rămase înțepenit. Sufletul ei de fecioară se despărți de bucata de lut luându-și sborul către cel Atot puternic.

Lelea Floarea alerga prin casă strigând și smulgându și părul de durere.

Luă capul moartei în mâni și sărutându-l o tot chema pe nume văetându-se.

Deodată ca trăsnită se oprește brusc, așează trupul moartei frumos în pat, o învelește bine și cântând începu să o legene. Când intră popa în casă, lelea Floarea nici nu se uită la el. Părintele respectându-i durerea își puse binișor patrafirul și începu să cetească.

Lelea Floarea se întoarse către părintele și cu o uitătură tulbure rătăcită îi făcu semn să tacă.

— Vino altădată s'o cununi, taică părinte, acum doarme puișorul mamii... Vino altădată, că acum nu mă îndur să o trezesc.

Și aplecându-se pe trupul neînsuflețit al moartei începu să o sărute cu patimă. Biata mamă înebunise de durere.

Se adunase tot satul la înmormântare. Venise și Dinu. Bietul băiat. A trebuit să-l împedece oamenii să nu-și facă seama. Ți-era mai mare mila văzându-l cum se sbătea strigând:

— Lăsați-mă... Eu sunt de vină... Numai din mine i se trage.

Plângea poporul cu hohot. Până ce și popii îi dăduse lacrimile. Pe lelea Floarea nu a mai putut-o ținea nimenea.

— Dați-mi drumul, să mă duc, strigă ea. Stănuța e acasă și doarme. De ce m'ați adus aici, aici n'am pe nimenea.

Numai când a auzit huruitura sinistră a brușurilor de pământ sunând peste sicriu, a început să se bocească și să strige după odorul ei.

. . . .

Sunt atâtea zile, de când a îngropat-o pe Stănuța, și lelea Floarea tot mai leagănă mototolul de cârpe din pat cântându-i duios:

Hai cu mama și fă nani,
Puiu mamii, draga mamii...

Vorbe înțelepte.

Singur se arată că e vinovat acela, care se silește să se scuze, fără a fi învinovățit de cineva.

Am învitat pe preotul predicator să-și scrie cuvântul rostit în fața colegilor săi despre credință, și m'a ascultat. Vi-l trimit cu rugarea să-l publicați în „T. R.“, ca să-l cetească și alți frați preoți și mireni și să învețe unii dela alții spre mărirea Domnului... (L'am primit și vom căuta să-i facem loc cât mai curând *Red.*).

Facă fiecare preot astfel, predice fiilor săi sufletești barem odată într'un anotimp și va vedea, cum bisericile se vor renoi, se vor umplea de credincioși. Poporul nostru ardelean e încă evlavios, nestricat, și fericit va fi până ce va fi ferit de vițiile moderne... de corupția grozavă ce-l amenință pe toate terenele vieții...

Părintele prezident, vrednicul protopop al Zarandului, caracterul integru, curat și nepătat, patriotul adevărat a dat colegilor săi, fraților săi preoți, a căror sfătuitor sincer și povățuitor vrednic e de aproape 30 ani, o adevărată instrucție arătându-le cum trebue să-și implinească chemarea apostolică, cum să catehiseze tinerimea adultă, cum să se țină conferențele didactice, cum să se sărbeze patronul școalei, cum să se compună listele pentru regularea dotațiunei învățătorești, cum să îngrijască fiecare frate de biserica, școala și averea acestora ș. a.

Pagubă și păcat, că așa mulți dintre preoți au lipsit și mai ales dintre cei cu pregătiri extraordinare moderne...

Vrednicul preot I. *Perian* din Crișțior a tractat cu interes deosebit Cronica parohiei sale.

De s'ar face așa în fiecare parohie, istoria bisericii și neamului nostru va dobândi multe isvoare vii, pe cari istoriograful obiectiv le va putea valorisa pentru zugrăvirea trecutului de acuși două mii de ani al unui popor vrednic de o soarte cât mai bună.

In conferență s'a atins și chestia organizării preoțimii pusă în desbatere din părțile, unde e îndeosebi simțită lipsa ei. S'au rostit cuvinte convingătoare dovedindu-se lipsa organizării.

Preoții I. Perian și I. Indreiu ar pune în discuție o chestie vitală, de și-ar lua timp să descrie părerile pro și contra esprimate în acest obiect.

Prin frecare fără patimă s'ar face lumină...

S'ar vedea cât de mare e importanța conferențelor preoțești și ce teren de activitate a deschis întemeietorul lor pentru fiii săi doritori de lumină și progres.

S'au desbătut și alte chestii vitale.

Notarul conf., un tinăr preot cu studii academice, știe manua peana, deci de sigur va face și acum servicii colegilor săi, comparând resultatul conferenței din Brad cu conclusele celorlalte conferențe publicate în „T. R.“ și va face încheerile cari de sine urmează.

Prin comparare se va putea judeca asupra nivelului cultural al celor numiți lumina lumii, și se va vedea cum stăm și ce trebue să facem. Mie îmi pare bine, că am putut lua parte la conferență și gusta din cele desbătute; dar îmi pare rău, că n'am putut stenografa multe din vorbele înțelepte rostite cu competență în causă.

•

Terminată partea oficială, a urmat cea socială. Frații au petrecut în dragoste adevărată câteva clipe, întărindu se sufletește și trupește din reamintirile înaintașilor lor — cari tocmai fiind împreună, încă pe când nu era „Statut organic“, și-au scris numele în cartea de aur a Zarandului.

In vorbiri alese s'a preamărit caracterul conducătorului lor bisericesc și național, potopresb. Vasile Damian, — care era dus la săvârșirea cununiei junelui I. Boloțiu, deja preot în Caraciu — și s'a pomenit și numele altora despre cari se susține, că ar fi oameni râvnitori întru chemarea lor.

A fost o zi mănoasă, memorabilă pentru muncitorii din via Domnului!

De vor conveni mai adeseori, ar înainta și mai mult în cele bune și frumoase...

Lumina ar lumina asupra întregului popor...

*

Iar se ivesc pe cerul înourat vestitorii primăverii...

Se face svon, că din seminarul „Andreian“ din Sibiiu vor veni la Brad niște clerici, ca prin cântări alese să înalțe inimile inclinate spre desnădăjduire.

De vor sosi și de vor fi vrednici de înaintașii lor, de Romulus, ... și de alții cari s'au perândat dela a. 1906, vă voiu vesti despre ei mai cu deamănuntul, iar de nu: fie numele Domnului binecuvântat de acum și până 'n veac!

Cetețul.

NOUTĂȚI.

Alegerea din Ighiu. *„Românul“* din Arad scrie, că greșala cu protestul înaintat Curiei în chestia alegerii de deputat din Ighiu a comis-o notariul public. Greșala va fi îndreptată, și în 15 zile recursul va fi înaintat de nou Curiei.

*

Conferențele Asociațiunii. Duminecă, în 29 Ianuarie a. c., dl Dr. *Onisifor Ghibu* va vorbi în sala festivă a Muzeului Asociațiunii despre *O carte pentru popor*: Leonard și Gertruda de Pestalozzi. Inceputul la orele 5 p. m.

*

Inmormântarea regretatului *Grigore Iovescu.* maior ces. și reg. în regimentul 85 de infanterie, s'a făcut Mercuri la orele 3 d. a. din casa mortuară a spitalului militar din loc. S'a adunat lume multă și aleasă pentru a da decedatului ultimul onor și însoțire până la locul de vecinică odihnă. Autoritățile noastre înalte bisericești au fost reprezentate prin P. C. Sa Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*, director seminarial. Actul înmormântării l-a săvârșit dl protopresbiter mil. *Pavel Boldea*, iar răspunsurile le-a dat corul seminarial. Un batalion de infanterie a dat reposatului onorurile militare, iar muzica militară i-a cântat marșuri doioase până la cimitir, unde după obicinuitele salve militare, sicriul a fost așezat în pământ, iar membrii familiei, pretenii și cunoscuții, au rămas cu durerea adâncă în inimă, pentru perderea unui om bun și folositor. Odihnească în pace!

*

Recensământ. Poporațiunea Bosniei și Herțegovinei se compune din 1,893.682 suflete. Din 1895 până astăzi locuitorii acestor provincii s'au sporit cu 325.591 persoane, adecă cu 20.60 procente.

*

Cununie. Eri, Joi, la orele 5 sara s'a celebrat în catedrala din Sibiiu, cununia religioasă a dșoarei *Eugenia Mazzuchi* cu domnul *Dr. Tiberius Brediceanu*, secretarul *„Albinei“*. Dorim zile senine și fericite tinerei părechi.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ va ținea în 29 Ianuarie 1911 st. n. la orele 12 din zi în comuna *Vidrasău* o prelegere poporală, la care invită pe toți cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Academia de științe din Paris a ales de membru al său pe *Branly* cu 30 de voturi; doamna Curie a obținut 28 de voturi (dacă mai obținea două voturi, ar fi fost cea dintâi femee aleasă în academie) Branly este inventatorul teoriei telegrafiei fără sârmă. Ideile lui au fost puse în practică de Marconi.

*

Manuscripte inedite. Intr'o arhivă familiară rusească s'au găsit mai multe manuscripte inedite de ale poetului Alexandru Pușkin.

*

Sfințirea școalei din Șimotelnic. Din o corespondență mai lungă scoatem următoarele: In 2 Ianuarie v. s'a făcut sfințirea școalei celei nouă din comuna Șimotelnic, tractul Bistriței, prin protopresbiterul *Grigoriu Pletosu*, care a fost dus în comună, dela locuința sa din Bistrița, cu banderiu, compus din vre-o 30 de călăreți, în frunte cu învățătorul Postoiu. In comună i s'a făcut primire frumoasă. A celebrat serviciul divin, în biserică, asistat de preoții Pașcu și Suceava, în cursul căruia a cetit scrisoarea Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan*, în care se laudă poporul pentru hărnicia sa și îi se trimite binecuvântare arhierească; apoi s'a făcut sfințirea apei în edificiul nou școlar, iar după terminarea acestui act dnul protopresbiter a rostit o pătrunzătoare predică, în care a adus mulțămiri tuturor celor ce au jertfit și au muncit pentru ridicarea noului edificiu școlar, în urmă s'a făcut stropirea cu apă sfințită. La masă au fost întruniți inteligenții la părintele Pașcu. Sara a fost producțiune teatrală bine succeasă. După producțiune a fost masă bogată la învățătorul Postoiu.

*

Bani falși. Din Reșița se vestește, că în părțile de acolo circulează galbini falși de câte zece coroane. Jandarmeria a confiscat mai multe falsificate, care sunt foarte izbutite și numai cu puțin mai groase, decât cele veritabile. Falsificatele sunt făcute din argint și suflate cu un strat subțire de aur.

*

Contribuiri pentru „Muzeul școlar“. Direcțiunea seminarului „Andreian“ constată, că pentru înființarea muzeului școlar au întrat oferte în bani dela: Dr. V. Saftu, paroh în Brașov 20 cor.; Teodor Trifa, învățător în Pianul-inf. 5 cor. și dela învățătorul Ioan Borșan din Deda 2 cor.

*

Fată adoptivă. Inainte cu zece ani a fost găsită într'un vagon de clasa a treia, pe o linie ferată rusească, o biată fetiță de curând născută și părăsită de o mamă fără de inimă. Șeful stațiunii în înțelegere cu alți funcț. dela calea ferată au adoptat fata, și s'au obligat cu toții a contribui cu obolul lor pentru creșterea și zestrea ei. In fiecare an se face socoteală regulată despre sumele adunate. Astăzi norocoasa fată, cu numele Ludmila Nicolaievsca, are o considerabilă zestre de 100 de mii de coroane. Fără îndoială, dșoara Ludmila nu va rămânea fată bătrână, — dacă știrea este adevărată.

*

Regență în Anglia. Ziarul *Daily Express* scrie, că părechea regală engleza va călători în India, iar în absența suveranilor din țară ducele de Connaught va fi numit regent. Dacă suveranii vor călători și în alte părți ale imperiului, numirea de regent se va face prin act de stat.

*

Ehrlich la împăratul german. Profesorul Ehrlich, învitat de împăratul Wilhelm, a ținut în palatul domnitorului la Berlin o prelegere despre medicamentul 606. La prelegere, afară de împărat au participat mai mulți învățați, cari împreună cu profesorul Ehrlich au fost reținuți la masa împărătească.

*

Prețul radiului. In Franța un gram de radiu costă 480 de mii de franci. Prima jumătate de gram de radiu, cumpărată din Viena de Ernst Cassel, a fost trimisă la Londra unui institut pentru a se întrebuința împotriva cancerului; a doua jumătate se va expeda în curând. Pentru acest gram Cassel a plătit 360 de mii de coroane, cu o scădere de zece la sută.

*

Un student de 75 de ani. Un caz rar de iubirea învățăturii înregistrează ziarul „P. Ll“. Generalul rus Petru Solotarev a terminat școala de cavalerie, academia de stat major, facultatea juridică a universității din Carcov, academia militară juridică și un institut de inginerie. A participat, în rang de colonel al cazacilor, la răsboiul ruso-româno-turc din 1877. Acum, la vârsta de 75 ani, generalul s'a înscris la facultatea de medicină a universității din Petersburg. După terminarea studiilor de medicină va pleca în străinătate, pentru a asculta și celebrități din apus.

*

Calificațiunea farmaciștilor. Pe ziua de 7 Februarie ministrul nostru de culte și instrucțiune publică a convocat o anchetă, care se va rosti asupra pregătirii necesare farmaciștilor. Este o veche dorință a acestora, ca numai tinerii, cari au obținut atestat de maturitate, să se poată înscrie la cursurile de farmacie.

*

Executor pe scenă. Intr'un teatru din Boemia era să se reprezente o piesă a compositorului boem Moor. Inainte de a se începe reprezentația operetei a întrat pe scenă un executor, ca să secvestreze averea compozitorului și negăsind altceva a secvestrat partitura operetei. In sfârșit s'a găsit totuși un a mic, care a achitat datoria cerută de executor, făcând cu putință reprezentarea piesei.

*

Știre aviatică. Aviatorul Henry Farman, cum se vestește din Paris, a făcut zilele acestea un sbor interesant. Pe un nou model al aparatului său s'au urcat deodată cinci persoane, adecă: două dame aviatorul și alți doi domni. Greutatea celor cinci persoane făcea 320 chilograme. Aparatul a înconjurat de câteva ori aerodromul de lângă Paris la o înălțime de 20 de metri.

*

Protest. Evreii din Cernăuț, cu prilejul recensământului, fiind opriți să declare ca limbă de conversație limba lor evreiască, au ridicat împotriva ministrului de interne un strașnic protest, cerând să li se respecteze naționalitatea lor.

*

Teatru în Șinca-nouă. Inteligența română din Șinca-nouă va da o producțiune teatrală muzicală declamatorică împreunată cu joc Duminecă, la 16 (29) Ian. 1911 în edificiul scoalei confesionale. Inceputul la orele 8 și jum. seara.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

E un triumf al industriei ungare, că renumita fabrică a lui *„Schlich“* — instalează fabrici de ghiață, frigorifere, abatorii, complete în calitate eminentă. Preliminare trimite bucuros specialiștilor. — Centrala în Budapesta, Váczi ut 45—47. Vezi inseratul.

Voci din public.

Declarațiune.

Subscrisul declar pe sufletul meu, că nu sunt autorul intrigilor tendențioase și neadevărurilor publicate în *„Tribuna“* nr. 5/1911 sub titlul *Primejdia Zarandului*, datate din Brad, ziua de Bobotează, și nici nu am avut nici o cunoștință directă ori indirectă de ele până la 9/22 l. c.

Declar totodată, că nu-mi aduc aminte, că dela 15/23 Ian. 1909 să fi publicat ceva în „Tribuna“, nici direct, nici indirect, — de oarece eram de convingerea, că „Tribuna“, prin nesocotința și poate că și maliția firească, ba poate că și din ușurința conducătorilor ei a dat lovitura de grație institutului, în fruntea căruia mă aflam, iar pe mine m'a așezat în mormântul în care mă aflu.

Conducătorii dela „Tribuna“ anume: fericitul *Ioan Rusu-Șirianul*, apoi domnii Dr. *Nicolae Oncu*, directorul „Victoriei“ și P. C. Sa, *Roman R. Ciorogariu*, directorul seminarului pedagogic-teologic diecezan din Arad, *mi-au promis pe cuvântul lor de onoare*, că despre gimnaziul din Brad nu vor mai publica nici o știre, nainte de ce nu se vor fi convins despre adevăr. După ce însă acum văd, că cuvântul dat *și l-au călcat*, declar, că dela ziua de azi pentru „Tribuna“ nu mai sunt acasă, adecă ea nu mai are întrare în casa mea, iar abonamentul la ea îl abzic pentru totdeauna.

In fine rog pe dl Dr. *Nicolae Oncu*, față de care nutresc o deosebită stimă să-și facă seamă cu sine, să nu-și uite, că e *Zărăndean*, și dacă nu vrea să peardă aceea ce are omul mai scump — *onoarea*, cu o zi mai curând să se desfacă de „Tribuna“, care trăește pe conta cinstei dsale, deși n'are rost să mai vegeteze, dup ce nu slugește adevărului, ci contrarulu cu ceea ce poporul românesc e acum în curat.

Arad, la 11/24 Ianuarie 1911.

Dr. Pavel Oprișa
profesor.

Dela „Asociațiune.“

Și-au mai rescumpărat felicitările de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului Național următorii generoși domni, cărora le esprimăm mulțămita comitetului central:

Dșoara Eugenia Paraschiv născ. Mihali în Sebeșul-săsesc în memoria iubiților săi răposați: soțul său Ioan Paraschiv, fos subjude reg. cerc. în Sebeșul săsesc, fiului său Grigore și a ficei sale Ana cor., Dr. I. Tilea, medic, Toplița-romă 5 cor., Teofil Dragomir, proprietar, I poaia 4 cor., Emil Pușcariu, cand. de vocat, Petroman 2 cor. 4 fil., Octavia C. Tăslăuanu, Sibiiu 2 cor. Total 23 cor. 4 fil. Consemnarea precedentă 391 cor. Laolaltă 414 cor. 4 fil.

Sibiiu, 26 Ianuarie st. n. 1911.

Biroul Asociațiunii:

Iosif Sterca Șuluțu
prezident.

Economie.

„Drăganul“, institut de credit conomii, societate pe acții în Be ține adunarea generală a treia în nuarie n. 1911 la orele 10. Adunării generale i se va propune urcarea capitalului social dela 200.000 la 400.000 coroane. Bilanțul arată un venit curat de 30.575 coroane. Pentru scopuri culturale se vor da din el 1500 coroane. Director executiv al institutului e dl *Dr. Ioan Ciordaș*, advocat în Beiuș.

Teatru.

Sâmbătă se dă opereta nouă *„Zigeunerliebe“*, iar Duminecă d. a. *„Die von Hochsattel“*, comedie și sara pentru a doua-oară *„Zigeunerliebe“*.

Nr. 1108—1910 prot. [6] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Hetur** prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc sunt: Salarul fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane prin repartiţie dela popor, întregire dela stat 400 coroane, cuartir în edificiul şcoalei, şi doi stângini de lemne, din cari se va încălzi şi sala de învăţământ. Cuincuenalul dela stat după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală. Invăţătorul ales este dator a instrua tinerimea şcolară în cântările liturgice şi a le conduce în Dumineci şi sărbători în biserică, chiar şi în feriile de vară.

Concurenţii au a înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a-se presenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi [illegible] desteritatea în cântările bisericeşti.

Sighişoara, 29 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernente.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

---

[9] 3—3

Concurs.

Pe baza rezoluţiunii Consistoriale Nr. 12237 şcol. a. c. pentru postul vacant al II-lea de învăţător la şcoala confesională română gr. or. din **Balomir** să publică concurs cu termin de 15 zile dela datul primei publicări.

Emolumentele:

1. Salar fundamental dela biserică şi din repartiţie 600 cor.
2. Cuartir în natură.
3. Pentru grădină 20 cor.
4. Pentru lemne 20 cor.
5. Restul dela Conzistor sau dela stat 400 cor.

Doritorii de a ocupa acest post au de a-şi aşterne rugările de concurs în senzul regulamentului în timpul sus arătat subsemnatului oficiu şi a se prezenta poporului în vre-o Duminecă.

Orăştie, 4 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell"**, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul — **90 bani şi C. 1·60.** 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei", Viena I. Fleischmarkt H. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 3—25

Noutate sensaţională a industriei de ţigle.
Maşină patentată de
fabricat ţigle.
Model 1910.

Confecţionează 10—12000 ţigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea ţiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mişcare sunt suficienţi doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente şi hală pentru maşini nu e necesară. De lucrători specialişti nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini şi copii. **Preţ eftin de procurare.**

Intocmiri complete de ţiglării
curăţitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri şi tobe
în cea mai bună execuţie.
Cu prospecte, deslușiri și preliminare de cheltueli servește
[461] Agenţia generală a lui 6—10
„Jacobiwerk", Meissen (Germania)
IGNÁZ GELLERT & COMP.
VI. Térez-körút 41.
Garanţia cea mai mare. Condiţii de plată favorabile.

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.
[448] 9— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(477) 19—20 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Fabrică de ghiaţă
şi
arangiamente de frigorifere
în special aprobate, sistemul **Borsig,** comprimate cu accid sulfuric şi amoniac, precum şi
arangiamente complete de abatorii 503 6—6
liferează în executarea cea mai bună
turnătoria de fier şi fabrica de maşini,
societate pe acţii **SCHLICK.**
Budapesta, Váczi-ut 45—47.
Telefon: 74—76, 77—47 şi 98—58.
Preliminare gratis.

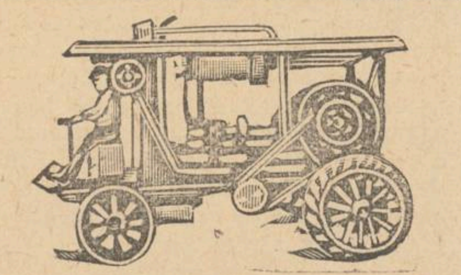

De sine mergatoare, simple si renumite in lume
Locomobilele cu benzin
şi
Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz
Motoarele de oleu brut svediane
simple şi de sine mergătoare pentru
Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.
Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.
Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 2—26

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin"
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (367) 20—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile **cu Benzin** **Uleu crud** **Gas . . .**

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

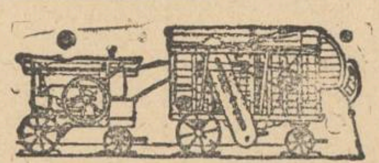

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 13—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

„Mugurul"
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină
se află de vânzare la
Insoţirea economică-comercială
„Mugurul"
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
Material disponibil în altoi peste
doauă (2) milioane.
Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoi desvoltaţi la perfecţiune.
La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.
La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.
Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 10—

Replantaţi-vă viile cu altoi dela firmă română.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 17—52

Clopotele găurite

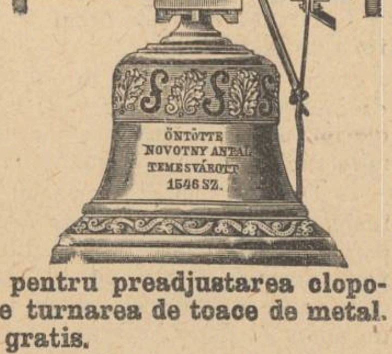
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 18/31 Ianuarie 1911. Nr. 6.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Iarăşi memorandul.

Sibiiu, 30 Ianuarie n.

Asupra memorandului domnului *Dr. Ioan Mihu*, înaintat guvernului unguresc, şi-a spus cuvântul în numărul dela 24 Ianuarie n. şi foaia locală „*S. D. Tageblatt*", organul oficios al partidului poporal săsesc, apreciind cele trecute în memorand din punctul de vedere al intereselor poporului săsesc.

Nu ştim ce să spunem despre acest articol de apreciare. Ne face impresia, că din el vorbeşte glasul celui ce se cam bucură, că nu s'a putut ajunge la înţelegere între Români şi guvernul unguresc, fiindcă legându-se înţelegerea şi pacea, perderea, şi încă o perdere foarte însemnată, ar fi fost negreşit pe partea Saşilor.

Dar e totodată şi glasul celui cuminte, care vrea să-şi ascundă bucuria în dosul unor cuvinte frumoase, de consternare şi de înduioşare, regretând, că Românii au putut să ceară în memorandul dlui *Mihu* atât de mult, încât guvernul nu poate să le împlinească dorinţele, şi că astfel înţelegerea nu a putut să fie perfecţionată.

Ce ne spun adecă domnii dela organul oficios săsesc în articolul lor? Aceea, că au rămas de tot consternaţi când au aflat cât de pretensivi sunt Românii, pentrucă nu de mult se spusese, că memorandul lor e un act de *oportunitate*, în care se face *renunţare* dela multe lucruri, şi se arată mare *concilianţă*. Dar acum, după ce cunosc memorandul, înţeleg de ce guvernul a întrerupt tratativele: memorandul conţine pretensiuni *exagerate*, căci conţine „*aproape tot, de ce au trebuinţă Românii, pentru desăvârşita lor viaţă naţională*".

Contrazicerea e prea evidentă. Pentrucă, dacă în memorand e trecut numai aceea, de ce Românii *au trebuinţă* pentru conservarea lor proprie, atunci nu e deloc exagerat memorandul, fiindcă dreptul de a trăi îl au şi popoarele, întocmai ca singuraticii!

Pretensiunile Românilor, trecute în memorand, domnii dela organul oficios săsesc le împart apoi în trei categorii. Sunt de acelea, pe cari guvernul ar trebui să le împlinească, fără nici o împotrivire, ca cele de sub punctul 5, 6, 10, 16, 22 şi 23, pentrucă sunt de tot juste. Sunt apoi de acelea, cari *admit discuţia* asupra lor, anume, cele de sub punctul 1, 3, 7, 8, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 17, 18, 19, 20 şi 21, deşi între ele sunt şi dorinţe, pe cari guvernul nu va putea niciodată să le împlinească, cum e: ridicarea de gimnazii noi româneşti.

Spunând lucrul acesta, domnii dela ziarul săsesc ne fac să credem, că nu s'au gândit de loc la legea de naţionalităţi, care dispune în mod imperativ, că guvernul *e dator* să înfiinţeze pretutindenea printre naţionalităţi şcoale medii, cu limba poporaţiunii ca limbă de propunere. Nu se cere deci nimica, nici în punctul referitor la gimnazii, nici în celelalte puncte din memorand, ce nu ar fi bazat în legile positive ale ţării noastre.

Urmează apoi a treia categorie de pretensiuni, cele exagerate, şi acestea sunt: punctul 2 şi 4 din memorand. Se refer la *legea electorală* şi la aplicarea de *funcţionari români* în ţinuturile româneşti. Şi colegii dela foaia săsască sunt aproape consternaţi de îndrăsneala domnului *Mihu*, de a cere o astfel de lege electorală, şi o astfel de arondare a cercurilor electorale, ca Românii să poată trimite *50 de deputaţi* la dieta ţării, şi de a cere *funcţionari români*, nu numai pe sama poporului, ci şi prin ministerii, căci aceste cereri stau în cel mai absolut contrast *cu concepţia de stat a Maghiarilor*, şi de aceea guvernul nu s'a putut dimite la intrarea în pertractări, pe temeiul unor astfel de pretensiuni, cu Românii!

V'aţi gândit bine, domnilor colegi, asupra lucrurilor? D'apoi că Dvoastră Saşii vă aflaţi în aceeaşi situaţiune! Vă aveţi funcţionarii proprii, în oraşele şi în comitatele peste cari sunteţi încă stăpâni, şi aveţi 13 deputaţi în dieta ţării. De ce nu ni s'ar putea da deci şi nouă aceea ce aveţi Dvoastră? Valoarea popoarelor nu se mai cântăreşte astăzi după vechile hrisoave, unele de dubioasă provenienţă, ci după numărul braţelor muncitoare. Braţele hotăresc astăzi, nu privilegiile, pentrucă fiecare om cu braţe sănătoase e un capital preţios pentru statul său. Şi dacă Dvoastră, 200.000 de oameni, puteţi avea 13 deputaţi saşi în dietă (tot la 15 000 de suflete un deputat) şi puteţi avea organisaţie proprie politică, de ce să nu o avem şi noi, şi de ce să nu putem avea şi noi 50 de deputaţi, ca representanţi ai poporului românesc în sfatul ţării, noi, trei milioane de Români, deci tot la 60 000 de suflete câte un deputat? Dvoastră aţi rămânea doară tot în favor faţă de noi, căci aţi avea la 15.000 suflete câte un deputat, noi la 60 000 de suflete câte unul?!

Adecă cu greu aţi mai avea acest favor, pentrucă multe din cercurile electorale aflătoare azi în posesiunea Dvoastre le-aţi perde. *Asta* e deci ce vă doare, iar nu concepţia de stat a Maghiarilor! Şi tot astfel stăm şi cu funcţionarii publici: v'am scoate poate pe multe locuri din posiţiile pe cari le aveţi astăzi în stăpânire, nu pe baza forţelor de cari dispuneţi, ci pe baza privilegiilor învechite.

Vă doare deci, că perdeţi multe din cercurile electorale, şi vă doare, că perdeţi domnia peste comitate, în casul ce s'ar accepta memorandul dlui *Mihu* din partea guvernului, iar Dvoastră aţi rămânea stăpâni numai în câteva oraşe săseşti deocamdată, până nu vor fi şi acelea — maghiarisate.

Ar fi crudă şi dureroasă negreşit o astfel de perdere, pentru oameni deprinşi să domnească şi să dispună, dar trebue să vă împăcaţi cu ideea, că ea totuşi are să vină odată, mai curând, ori mai târziu. Nu ne compătimiţi deci, nu regretaţi că nu s'a întâmplat aceea ce Dvoastră tremuraţi de frică c se poate întâmpla, — împăcarea R mânilor cu Maghiarii, — ci fiţi sinceri şi spuneţi pe faţă, că vă pare bine că memorandul dlui *Mihu* conţine şi pretensiuni, pe cari guvernul încă nu le poate accepta, şi astfel împăcarea între Români şi Maghiari deocamdată nu s'a putut lega. Aceea însă nu vă putem concede să spuneţi, că memorandul dlui *Mihu,* compus cu consultarea Arhiereilor noştri, ar conţinea puncte esagerate, cari ar jigni pe Maghiari, ori s'ar lovi de legile patriei. Căci:

In memorandul domnului *Dr. Ioan Mihu* nu se cuprinde absolut nimica ce nu ar fi bazat în legile ţării noastre şi în legile eterne ale dreptăţii şi echităţii, iar aceea ce *legal*, e în drept fiecare cetăţ ceară, şi guvernul e dator nească, fiindcă în cas co ţenia legii rămâne literă

In memorandul dlui se cere nimica ce noi *nu* *deja*, nu pe vremea absolut ci la începutul erei constituţio când aveam comitate cu comiţi supremi de naţionalitate română, cu funcţionari români şi cu limbă oficioasă română, şi când aveam funcţionari înalţi în ministerii, ba aveam şi un secretar de stat, în ministeriul de culte, şi aveam 38 de deputaţi în dietă.

In memorandul dlui *Mihu* nu se cere cu nimica mai mult decât ce au astăzi compatrioţii saşi; iar dacă nu se împotriveşte cu concepţia maghiară despre stat, ca Saşii să-şi aibă funcţionarii lor în ţinuturile locuite de ei, şi să-şi aibă organizaţia lor politică, cu 13 deputaţi în dietă, nu se va împotrivi cu inte-

---

FOIŞOARĂ.

O carte pedagogică.

Dare de seamă

de *G. Fl. Preşmereanu.*

In vârtejul de svârcoliri şi preocupări ale vieţii materialiste de azi, o notă caracteristică a civilisaţiunii sale egoiste, cu scopurile sale interesate, o încercare cât de neînsemnată de a da o direcţie mai idealistă modului de judecată utilitar, de a introduce un curent mai umanitar în cursul de desvoltare al traiului de azi, — trebue să fie o mângăere, pentru sufletele noastre puţin încălzite de căldura dragostii evangelice. De o atare înrâurinţă binefăcătoare am fost pătruns, şi cu această impresie m'am ales, răsfoind opul intitulat „*Könyv a gyermekről*" (Carte despre copii) scris de Nátai Pál, profesor la o şcoală reală din Bpesta.

O adevărată comoară de vederi nouă şi largi şi de poveţe pe terenul instrucţiunii şi educaţiunii tinerimii. E deci o publicaţie menită a servi cu orientări nouă în materie de pedagogie, învăţătorilor noştri.

Conştiu de datorinţa, ce-mi incumbă ca slujbaş întru promovarea intereselor de propăşire ale şcoalei noastre, în convingerea apoi, că voi putea servi, cu câteva îndrumări de preţ învăţătorilor noştri dornici de isvoare nouă, voi încerca, după putinţă, să fac o mică dare de seamă, despre această apariţie nouă, dând totodată succesiv, în o traducere liberă, şi întreţesută cu explicările de lipsă, câteva din chestiile mai de interes pentru stările noastre.

Vom avea ocasie aici să facem cunoştinţă, cu multe dintre procedurile greşite ale şcoalei de azi, precum şi cu atacurile neîndreptăţite ale societăţii de azi, care încarcă toată răspunderea în sarcina şcoalei.

Ni se face cunoscut aici punctul acela de vedere, care *în cumpănirea stărilor morale porneşte dela creşterea din familie, care e chemată a pune la dispoziţia şcoalei elementele, materialul necesar moral, tinerii proveZuţi cu calităţi morale alese, pe cari aceasta va avea să i* formeze deplin, pentru a putea corespunde rostului lor în viaţă. In scopul acesta însă *o educaţie raţională va trebui să-şi ia începutul, de timpuriu din leagăn chiar, cum zice Björnson,* având ca mai târziu să înainteze paralel cu instrucţiunea şcolară.

Câteva îndrumări cu privire la aranjarea odăii copilului.

Ca o esenţială condiţie pentru o educaţie raţională este de a se considera un mediu potrivit, *încălzit cu razele de iubire,* ce trebue să se reverse asupra celor mici, din prisosul inimilor celor ce îi înconjură. O atmosferă amicabilă trebue să şi facă simţită influinţa şi în referinţele esterne ale locuinţii, trebue — să o eshaleze, aşa zicând — obiectele aflătoare în odaia copiilor, prin aranjamentul lor de aşa, încât să se împărtăşească de cât se poate mai înaltă lumină.

O *odaie simplă dar cu gust orânduită, bogată în aer şi lumină, răspunzând în spre o verandă sau grădină, aşa ca cât se poate mai mult din albastrul cerului, variat de conturile arborilor şi a florilor, cu bogăţia lor de colori, să se poată furişa în odaia copilului,* e o condiţie de viaţă pentru a-l face pe acesta accesibil pentru gustarea frumseţilor naturii, trezindu i în suflet acea *atmosferă de poezie şi idilă.*

Toate aceste postulate mi se par şi mai esplicabile, dacă ne dăm samă, că fiecare educaţie se începe cu cunoaşterea frumseţilor din natură. Darul pentru a şti gusta acestea şi a face deducţiunile necesare, la înaltele ţeluri ale omenimii, are să fie dară un obiect de preţioasă preocupare pentru crescătorii tinerelor mlădiţe, având în vedere, că educaţia trebue să înceapă *cu cunoaşterea şi chibzuirea asupra alcătuirilor naturale* precum şi împrejurarea, că sub influinţa binefăcătoare a naturii asupra organismului fizic *se promovează sănătatea corpului,* câştigându-şi el — elasticitatea şi mlădioşia de lipsă.

Pentrucă însă să corespundem acestei chemări, la aranjarea locuinţii vom fi cu luare aminte la următoarele: ne vom îngriji de o atare odaie, care să-şi facă simţită influinţa sa binefăcătoare, corespunzând puterilor fizice, temperamentului, *simţului pentru frumos, desvoltării morale a copilului.*

Numai prin astfel de aranjament se va putea deslega problema educaţiunii corporale, artistice şi etice. Cu alte cuvinte orice educător va trebui să întrunească în sine pe lângă gingăşia de părinte *ceva din isteţimea şi chibzuinţa învăţătorului, din dragostea faţă de frumos, ce palpită în sufletul artistului, precum şi din concepţiile filosofice înalte şi strecurate prin sita deasă a religiunii.*

Intrând mai afund în studiarea rânduelii, ce trebue să domnească în odaia copilului, vom vedea, că fiecărui obiect, mobilă, i se poate atribui în rol oarecare.

Mulţămită pildelor date de şcoala engleză, am ajuns acolo, că un adevărat educator e în stare a concorda cu o simplitate de admirat mediul, locuinţa, cu toate referinţele sale, cu psihicul copilului.

Căutând a satisface acestui postulat, ca adecă *mobila odăii să se pregătească, pe cât e posibil, din materie simplă, fără multe podoabe, din lemn solid, care să tradeze structura ţesăturii naturale a lemnului, cu colţurile tâmpite, cu feţele cât se poate de netede,* resele statului nici dorința noastră, ca să ne avem asemenea funcționarii nostri în ținuturile românești, și să ne avem organizația noastră politică, iar în dietă deputații, cari ni se cuvin, după numărul sufletelor ce le avem. Și dacă la 1868 aveam 38 de deputați, aleși pe basa unei legi foarte sgârcite față de noi, astăzi, după patruzeci și trei de ani, în care restimp ne-am mai înmulțit, și pe basa unei legi electorale cât de cât mai drepte, — credem că nu poate fi prea mult, dacă cerem 50 de cercuri electorale pentru noi!

Incolo fie liniștiți colegii dela organul oficios săsesc, și fie asigurați, că poporul nostru românesc, fie că i se dă, ori nu i se dă, aceea ce cere și ce îi compete în statul său, își va duce viața mai departe, în liniște și fără supărare, ca până acum, dar cu siguranța cu care'și face și râul cursul său spre scopul determinat de natură. Nici râul nu supără pe nime; eventuala murdărie, ecurățenia ce se aruncă în el, o duce cu sine, ori o aruncă la mal, și apa sa se face iarăși curată ca cristalul; apoi pedeci nu cunoaște, pentrucă ori le nimicește, spărgând zăgazurile cari i se ridică în cale, ori le încunjură, cum face cu stâncile mari pe lângă cari e silit să treacă. De ajuns însă ajunge cu siguranță la țânta pe care o are. Așa va fi deci și cu noi. Pentrucă, cum am mai spus, poporul nostru e un popor plin de vitalitate, iubitor de muncă și dornic de înaintare, și nu poate să meargă, — când cu pedeci, când fără pedeci, — decât numai — *înainte!*

Scrisori din America.

Lupta dintre wed și dry.

e toate luptele ce se poartă as- merica, cea mai nouă, și toto- mai interesantă e lupta dintre y, adecă dintre alcooliști și tem-

cine poartă steagul alcoolist și se înrolează sub acest steag, e cunoscut preste tot. Sunt în primul rând jidanii, putrăzi de bogați, proprietari de fabrici de bere și rachiuri. Urmează apoi cârciumarii, și în urmă tot ce este mai slab, mai rău, mai decăzut, vagabunzii, leneșii, mișeii și cei mai slabi muncitori.

Față de aceștia stă liga temperenților, cârmuită de cei mai distinși profesori, medici și de alți bărbați de știință, apoi întreaga preoțime metodistă și presbiteriană, și o parte neînsemnată a oficianților de stat, iar grosul se compune în primul rând din farmări, (plugari), din adventiști, din credincioșii bisericilor presbiteriane și metodiste, și din cei mai harnici muncitori ai fabricilor.

Prin o muncă și stăruință mai mult decât omenească, și prin jertfe colosale, această ligă a ajuns astăzi la o stare destul de înfloritoare și are înfluință chiar și asupra parlamentului, care în cei din urmă ani a votat și anumite legi, în urma cărora fiecare oraș sau comună, fiecare comitat și fiecare stat, poate decide prin votare ca să fie *wed* sau *dry*, adecă, să se închidă cârciumele sau nu?

Fiind însă, că aceste legi s'au executat și se execută astăzi în mod cam superficial, abia se poate observa vreo îmbunătățire a stărilor, în schimb însă legile votate au produs scandaluri ne mai pomenite.

Sufletele negre din banda alcooliștilor în acele orașe și comitate, unde temperenții au format majoritatea și prin votare au decis închiderea cârciumelor, nu s'au mărginit numai la însulte și la bătăi sângeroase, ci au mers chiar mai departe, dovedind că tot trăește în lume omul-animal.

Voi povesti două cazuri.

In Lectonia O. preotul metodist cu credincioșii sei a votat pentru *dry*, și s'au închis toate cârciumele. Un necunoscut a pachetat atunci o sticlă mare de vin în o ladă cu haine și a adresat-o preotului, fără ca el să știe ceva. Muncitorii dela gară având cunoștință despre toată treaba asta când au luat lada din vagon au trântit-o cu toată puterea, încât s'a spart sticla, apoi au alergat la poliție și au anunțat, că preotul își aduce beutură pe sub ascuns, deci trebue pedepsit. Incă în noaptea aceea au pus apoi dinamită sub biserică și sub casa parohială. Norocul însă, că cea de sub casa parohială n'a explodat, și preotul a scăpat cu viață.

Al doilea caz, și mai bestial decât acesta, este următorul. In Newark O., după ce s'a votat „*dry*“, cârcimarii vindeau pe sub ascuns mai mult ca mai înainte.

Ba erau cu mult mai mulțămiți cu dry-ul, căci acum erau scutiți de darea anuală, care atinge suma însemnată de mai bine ca o mie dolari.

Liga temperenților, ca să se convingă dacă e așa sau nu, a trimis trei detectivi între cari era și unul cu numele Etherington.

Când acesta a somat pe un cârciumar, în numele legii, să-l urmeze la poliție, cârciumarul s'a împotrivit, a telefonat îndată la ceilalți colegi, și în câteva minute cârciuma s'a umplut de răii orașului. S'a născut o învălmășală, în decursul căreia Etherington văzându-se amenințat cu moartea a slobozit o pușcătură de revolver fără ca să vatăme pe cineva. Au sosit și câțiva polițiști, cărora le-a succes apoi a scăpa din gura morții pe acest om, născut în zodie fără noroc, dar nu pentru totdeauna. Ethernigton spre deplină siguranță a fost intermat în o chilie subterană provăzută cu zăvoare de fier, în casa orașului; dar după câteva minute bețivii înfuriați au spart ușile, au rupt zăvoarele și între strigăte de bucurie l'au spânzurat de stâlpul de telefon din fața poliției și casa orașului. Bietul Etherington n'a mai putut zice nimic decât atâta „spuneți mamei mele, care trăiește încă, să mă ierte, căci am murit împlinindu-mi datorința“. Era de față și o cârciumăriță, care, pe când Etherington atârnă cu grumazii în ștreang a strigat „trageți-l mai sus, ca să-l văd și eu“.

Pe când a sosit miliția din Columbus, era liniște, ca și când nu s'ar fi întâmplat nimic.

De atunci am fost și eu de douăori în Newark O.

Primadată am privit la acel stâlp ca și la crucea, pe care s'a răstignit Cristos și văzând pe trecători cum își întorc privirile spre el, alții cu milă, alții în batjocură, mi-au pornit lacrămile și am plâns fără să vreau.

Pe drum îmi veneau în minte multe întâmplări, cam de felul acesta, unele pe cari le am auzit povestindu-se aici în America, altele cari mi-au venit înainte în istorie pe când eram student; mi-am adus aminte și de moartea Archidiaconului Ștefan, care a fost omorât cu petri și mi-am zis, grele zile am ajuns, când se repetă lucrurile de acum două mii de ani.

A douaoară când am fost în Newark, credeam că voiu putea vedea din nou acel stâlp, dar nu mai era acolo. In locul lui era unul nou. Mi-au povestit apoi niște oameni buni, că temperenții într'atâta l-au scobit, încât au fost nevoiți a pune altul, iar pe cel vechiu l-au ars, și ca nici cenușa lui să nu se mai poată păstra, au dat-o vântului. Am și eu o mică bucățică din acel stâlp, pe care o păstrez ca pe niște sfinte moaște, și pe care o prețuesc mult, căci de câte ori o văd, și de câte ori îmi aduc aminte de ea, îmi sună în urechi înțeleptul sfat: *nu bea!*

Și astăzi nu mai beau nimica decât apă, sunt și eu abstinent cu trup și suflet, și voiu rămânea până la sfârșitul vieții mele, în nădejdea că poate voiu putea aduce mai mult folos și acelora în mijlocul cărora voiu trăi.

De aceea am avut o deosebită bucurie, când am cetit în foile de acasă că și în Sibiiu s'a înființat o societate a bunilor templieri.

Am cetit și alte lucruri frumoase de pe acasă în vremea din urmă, dar știu înainte, că acelea sunt numai vorbe goale. Sunt hotărârile luate în unele conferențe preoțești, de a predica contra alcoolului și de a înființa societăți antialcoolice. Dar de unde și până unde astfel de hotărâri?

Până când preoțimea noastră închină la înmormântări, la boteze, la cununii, la feștanii, la maslu și la toate ocaziunile, eu cred că e zădarnică orice predică și orice încercare de organizare. Mai demult poporul „făcea ce zicea popa“, dar azi „face numai ce face popa“, căci lumea s'a schimbat mult și cu ea și țăranul nostru, mai cu seamă care a trăit în America, fie și numai câteva luni.

Până când preoțimea singură nu-și va lua deci asupra sa jugul abstinenței, atât de ușor, hotărârile conferențelor rămân hotărâri moarte, poporul la brazda lui cea veche, iar temele cu titlul: „Urmările beției“, „Alcoolul ca cauza a decadenței morale“, „Alcoolul și sărăcia“, la cari se chinuesc unii preoții câte un an de zile, sunt numai trecere de vreme. *Păstorul să meargă înainte și turma îl va urma!* Iar datorința celuice se pune în slujba aceasta este aceea a lui Etherington: de a muri răstignit, ori spânzurat, dar cu conștiința curată.

Cleveland O. America, la 5 Ian. 1911.

I. Podea
paroh.

Conferențele învățătorești.

Organisarea economică a poporului și activitatea socială a învățătorului.

De *Vasile Oniciu*, învățător în Buninginea.

De un timp încoaci mult se vorbește despre o organizare economică a poporului, dar cam cu prea puțin resultat real. Dacă însă organisarea celoralalte clase sociale e motivată, apoi fără îndoeală că nici poporul agricultor nu poate rămânea îndărăt. Căci întocmai precum cu ocasiunea unui naufragiu pe mare, fiecare într'acolo se trudește, ca viața sa proprie să și-o mântuească, așa și popoarele din întreaga lume, toate clasele sociale, tot astfel se luptă. Cel mai tare apasă pe cel mai slab. De aceasta n'avem ce ne mira. Așa e omul din fire. Și așa cel mai slab în această luptă nu va putea resiste, ba încă tot mai tare slăbește, tot mai tare se scufundă, până se pierde de tot.

Cine e singur, rămâne numai în grija și la disposiția sorții; cei cari sunt organisați însă, după a lor voință, înșiși își croesc soartea.

Sunt, nu-i vorbă, cu deosebire unele foi străine, cari scriu, că poporul nostru e peste măsură de bine organisat, sporește așa și așa în bunătăți, e bogat, ș. a. Cetind acestea, mai că ne-ar veni să saltăm de bucurie.

Dar după aceste laude n'avem să ne luăm, căci ele nu sunt adevărate, și să fac numai cu anumite scopuri de câștig material, și mai ales pentruca să nu vedem noi starea faptică a lucrurilor.

Abstrăgând dela băncile ce le avem, starea faptică este aceea, că în ce privește organisarea economică, poporul nostru e cel mai înapoiat în patrie.

Ear dacă vrem să nu rămânem pe veci înapoi, slabi și neînsemnați, trebue să ne punem pe muncă însuflețită și cu bună chibzuială. Altcum nu putem nici pe departe să ne punem în asămănare cu celelalte popoare, cari sunt neasămănat mai bine închegate în cele economice, și prin întovărășire au ajuns la putere și bogăție.

„Singurile temelii ale bunăstării le dă *munca cinstită* și iscusința de *a ști munci* cu rost“. Ear noi în această muncă avem să ne folosim numai de propriile noastre puteri.

Incât ne privește și pe noi, învățătorii, apoi trebue să ne apucăm mai cu deadinsul de organisarea economică a poporului, cu atât mai vârtos, că în urma posiției noastre sociale avem parte și noi de un rol oarecare în această privință, și întru cât ne stă în putință trebue să ne facem această datorință morală, desvoltând o activitate mai bogată.

E de lipsă însă, ca înainte de a arăta care e activitatea socială a învățătorului în legătură cu organisarea economică a poporului, să fim în curat cu aceea ce va să zică, și peste tot în ce consistă, ce e *organisarea economică* a poporului, cu deosebire a poporului dela sate?

*

Organisarea economică a poporului nu e altceva decât *întovărășirea* sau lucrarea economică în însoțire, mână în mână.

Tovărășiile apoi sunt de mai multe feluri, și se formează conform trebuințelor locale.

Sunt tovărășii *de credit, de consum, de producție* și *de valorisare.*

Inființarea de *tovărășii de credit* pe sate: e de foarte mare folos. Ear când băncile noastre existente sunt departe, așa că cererea și scoaterea împrumutului pretinde multă perdere de timp, ori când prin aceste bănci s'ar încassa mai multă camătă decât ar fi trebuit și ele astfel n'ar putea satisface pe deplin trebuințelor poporului, — apoi au însemnătate duplă.

Scopul tovărășiilor sătești de credit e acela, ca pe lângă garanță deplină să fie împărtășiți acei economi, cari pentru îmbunătățirea și ridicarea economiei lor și pentru mai buna valorisare a productelor lor economice, au lipsă de bani eftini de credit, dându le totodată ocasiune și de a cruța.

Să vedem însă mai de aproape ce e tovărășia ori însoțirea de credit?

Dacă poporul unei sau a mai multor comune (și dacă nu toți) stau laolaltă, și unul fiecare să obligă, că pe fiecare an va cruța câteva coroane și le va pune deoparte într'o cassă comună, atunci deja e realisată însoțirea de credit.

Suma cea mai mică ce fiecare membru în decursul însoțirii o depune, o numim cuotă, sau acție, a cărei mărime trebue să fie în proporție cu starea materială a poporului.

O cuotă cam de regulă e de 10 cor. plătibilă în rate săptămânale sau lunare.

Cine dară plătește pe fiecare săptămână 20 fil. — și așa într'un an întreg de tot 10 cor. 40 fil., despre acela zicem că are o cuotă. Dacă oare care e om mai în stare și are prindere mai bună, acela conform împrejurărilor poate subscrie și 4—5 cuote.

Cine d. e. cu toată siguranța crede, că pe fiecare an poate cruța 20 cor. 80 fil., acela să-și subscrie două cuote, și atunci pe săptămână va plăti nu 20 fil., ci 40 fil.; pe lună se vine deci 1 cor. 60 fil. Și așa mai departe.

---

prin ceea ce curățirea și spălarea lor nu causează greutăți prea mari, — în sufletul copiilor se va trezi simțul de dreptate, de adevăr, de sinceritate.

Să se insiste dară pe lângă o simplitate desăvârșită în aranjamentul mobiliarului, ca unul dintre cele mai potrivite mijloace a formării individualității sale morale.

Simplitatea aceasta deprinde totodată și la simțul de ordine, întrucât prin aceasta se face posibilă așezarea jucăriilor ținerea în ordine a cărților, caetelor etc.

Așezarea sa la loc deschis, apoi neîngăduind ca murdăria să-și afle cuib prin unghierile obiectelor sau ale odăii, deprinde totodată și la simțul de curățenie.

Prin zugrăveală simplă, dar armonioasă, în tonuri, bogată în gust, a păreților este dat un mijloc eficace întru nobilitarea gustului estetic al copilului.

Să ne servească de pildă în punctul acesta referințele din Drezda, Darmstadt, unde în odaia copiilor nu esistă ceva ce n'ar exhala și n'ar inspira copilului un duh de evlavie duioasă.

Masa, scaunul, vasele, cu un cuvânt toate obiectele au ceva din farmecul poetic al tipurilor din poveștile, ce formează lumea lor spirituală.

*

Ce privește împodobirea odăilor copiilor prin mijlocirea esposițiilor industriale, artistice, s'a produs deja mult, escelând însă mai ales arta decorativă americană și engleză. Nu arareori se găsesc scene întregi din poveștile naive ale tineretului.

Ba uneori păreții odăii în întregime sunt numai o carte de chipuri, așa că la prima aruncătură de ochi, pare că o adiere de zefir ce vine din lumea basmelor copilărești îți atinge fața, intrând în încăperile destinate pentru copii.

In punctul acesta însă poate forma obiect de discuție împrejurarea, că oare n'ar fi mai potrivit, dacă ornamentarea odăilor s'ar lăsa la buna chibzuință a copiilor, ca ei prin propriile lor colecții de chipuri, sau chiar prin desemnele lor să-și dichisească cuibulețul lor, după gustul propriu, având astfel mulțămirea de a-și putea vedea fructul ostenelelor lor, ceea ce formează un stimul puternic pentru desvoltarea spirituală de neatârnare și încredere în propriile puteri.

Mai vrednici de imitat în punctul acesta s'au dovedit Japonezii, în a căror locuință nu îngădue ca decor mai mult decât una sau două vaze cu flori proaspete, corăspunzător sesonului. Acestea au darul de a face să vibreze coardele sonore ale frumosului formelor în sufletul celor mici.

Lucrul de căpetenie e dar, ca floarea să nu lipsească din odaie, fie aceasta chiar și din soiul cel mai de rând. Aceasta singură are darul de a face să se simtă, că natura e aceea care stăpânește în atmosfera locuinții, revărsându-și farmecul și influința sa liniștitoare în mod direct fără a se simți lipsa vre-unei esplicări.

Intreg aranjamentul cu decorul său să nu preocupe mintea copilului, ci să-și esercite influința sa neîmpedecat, prin colorile și formele sale atrăgătoare. Căci să nu se creadă, că firea copilului ar fi în punctul acesta deosebită de a omului matur. O odaie prea încărcată, și pe el întocmai ca pe acesta l ar plictisi, ba s'ar simți abătut în atmosfera înăbușitoare a multelor colori draperii, podoabe, aurării etc.

Să lăsăm dar libertate în mișcarea, de care au atâta lipsă, să nu punem stavilă dorului de joc, sau limite în acțiunile lor peste tot. Să lăsăm la disposiția copiilor un loc anumit din odaie, care să nu cadă nimănui în cale, dacă referințele materiale n'ar permite a le procura o odaie separată. Acolo se vor retrage ei cu toate acareturile lor, cărți, jucării etc., unde ei vor ști împărăți, întocmai ca un rege, cu putere nețărmurită pe un teritor neatârnător, trăind și lumea lor de desfătările pe cari le-o procură jocurile și fantasia lor sglobie.

Câte cuote semnează cineva, de atâteaori câte 20 fil. plăteşte în fiecare săptămână. Şi fiecare membru e răspunzător numai până la o sumă oare care hotărâtă, să zicem de 5 ori câte cuote a subscris.

Deci e răspundere ţărmurită, spre deosebire de sistemul Raiffeisen, la care e răspundere neţărmurită. Prin urmare acest sistem nici nu se poate folosi cu multă isbândă la poporul nostru, azi încă atât de începător în ale tovărăşiilor.

Dar să zicem, că am înfiinţat o tovărăşie de credit şi să facem puţină socoteală.

Fiecare membru se obligă a plăti câte 20 fil., dacă are mai multe cuote plăteşte mai mult — pe fiecare săptămână, să zicem — în decurs de 5 ani neîntrerupt.

Să zicem apoi, că au subscris 100 oameni 385 cuote. Şi în forma aceasta în cassa însoţirii intră în fiecare Duminecă 77 cor., care peste 5 ani corăspunde unui capital de 20.000 cor. Şi de oarece banii acestia nu zac în cassă, ci se dau membrilor împrumut, vor aduce şi camătă aşa, că peste cinci ani în număr rotund ar fi cam 24.000 cor.

Luând în vedere, că şi femeile încă pot fi membri, numărul membrilor şi al cuotelor se poate şi duplica, şi atunci capitalul ar atinge suma de 48.000 cor.

Pe scurt luat cam acesta e mersul tovărăşiilor de credit, cu a căror desvoltare şi însemnătate fiecare poate fi în clar.

Infiinţarea tovărăşiilor de consum în acelea localităţi îşi au într'adevăr valoarea şi reuşita lor, unde nu sunt prăvălii cum se cede, sau şi dacă sunt, dau marfă slabă, rea şi prea scumpă.

Boltaşii nostri de pe sate nici odată nu cumpără marfă de calitatea cea mai bună, pentrucă le vine prea scumpă, ci totdeauna cumpără de cea mai slabă.

Dar pentru aceea dânşii totuşi cu aşa preţ o dau, ca şi când ar fi calitatea cea mai bună, ca în oraş. De regulă astfel de cafea ţin, ce în oraş se capătă cu preţul de 3 cor. 30 fil. chilogramul, dar pentru aceea ei o dau cu câte 4 cor. 40 fil. Şi aşa fac cu toate mărfurile.

Asta încă nu ar fi lucru aşa mare. Mai mult e aceea, că vând de multeori şi falsificate, ceea ce e şi primejdios, pentrucă cu acelea ne atacă sănătatea, care e cea mai mare comoară a fiecăruia.

In ziua de astăzi mai toate lucrurile le pot falsifica.

Din aţă lustruită fac mătasă. Din mazăre fac cafea scumpă. Din frunză uscată de salcă şi de fragi fac ciaiul cel mai scump. Ori ciaiul fiert odată îl vând earăşi ca marfă bună. Zăharul îl falsifică cu var; făina de grâu cu făină de cucuruz şi cu ghips, ce e mai ieftin şi trage mai mult la cântar; paprica o falsifică cu cărămidă pisată; vinul, vinarsul cu rum, cu spirt, cu vitriol, şi cu alte materii, cari tot aşa sunt de vătămătoare sănătăţii, ca şi „brânza de Liptó“ pregătită în pivniţele din Budapesta, strada Dob, şi ca şi „virşli“ (şi alţi cârnaţi) amestecaţi cu carne de guzgani şi pregătiţi în localurile tot din Budapesta, calea Soroksár.

Bă încă cei ce vând astfel de marfă, de o miie de ori joară, că e marfa cea mai curată, cea mai fină în lume.

Se încred în aceea, că pot înşela cu tot curajul şi în ce priveşte măsura, şi pot înşela şi în ce priveşte marfa, pentrucă bietul popor de pe sate nu se pricepe, nici la măsuri, nici la marfă, şi cu atât mai puţin la preţ.

Dacă nu ar fi adevărate toate acestea, apoi cum s'ar putea, că un jidan care când vine întâia-oară într'un sat, nu are absolut nimic decât sdrenţele de pe dânsul, ear deschizându-şi o mică boltiţă murdară, peste 10—15 ani, după ce deschide şi o crâşmă puturoasă, cumpără şi moşii de câte 30—50 jugăre?!

Vinderea de marfă cu preţ scump, mai pune apoi că pe lângă că e scumpă e şi rea, şi măsurile false au dat naştere înfiinţării de tovărăşii de consum, cari pe lângă o conducere bună pot deveni de tot folositoare.

Scopul tovărăşiei de consum e deci acela ca să procure cele trebuincioase pentru membri, cu deosebire marfă de care e lipsă în cantitate mai mare, calitate bună şi cu preţ mai ieftin.

Ori ce marfă cumpărată în cantitate mai mare, în raport cu o cumpărare făcută în mic, vine cu mult mai ieftină.

Dar să vedem mai deaproape, ce e tovărăşia ori *însoţirea de consum*?

Nimic alta, decât însoţirea mai multor oameni, cu scopul ca toate celea ce se obicinuesc a fi de regulă într'o boltă, cu puteri unite, dintr'odată, să le procure şi apoi să le impartă între dânşii.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 24,666.55 au mai intrat următoarele sume: Dela Cacova Jerii 9 cor., Zlatna 30 cor., Ciuruleasa 6 cor. 40 fil., Luncoiul-de-jos 11, Chichiş 8, Cristiş 12·20, Homorod-suseni 6·20, Tămaşa 15.70, Ţărăţel 8 cor. 50 fil., Mermezeu-Văleni 5 cor., Corna 10, Şesuri 1·30, Borgorus 10 cor. 40 fil., Bucium (Orăştie) 19.40, Marcoş 12·96, Giurcuţa-de-jos 17·70, Sălişte (Zarand) 5·40, Mănăşturul-ung. 30 cor., Făureşti 13·18, Bucium-Cerb 12·20, Comana-sup. 17, Vinţul-de-jos 5·30, Rapoltul-mare 18, Bălan 22, Ţichindeal 6. De tot 312 cor. 84 fil. Laolaltă 24,979 cor. 39 fil.

*

Conferenţa dela Asociaţie. Dumineca în 29 Ianuarie s'a ţinut a treia conferenţă în sala festivă a Muzeului Asociaţiei. A cetit dl Dr. *Onisifor Ghibu* despre marele învăţător al omenimii, Pestalozzi, şi anume despre cartea vestită şi de rară valoare: Leonard şi Ghertruda. Inainte de a intra în subiect, conferenţiarul scoate la lumină: principiile sănătoase, de care era purtat Pestalozzi, mila lui nesfârşită şi dragostea pentru oamenii oropsiţi, arată câtă însemnătate are religia pentru popor şi care este calea ducătoare la fericirea pământească adevărată, conform ideilor celebrului dascăl elveţian. Din romanul Leonard şi Ghertruda conferenţiarul a schiţat caracterul persoanelor sale, a vorbit despre felul cum a revenit la calea binelui un sat ticăloşit, şi a cetit o scenă emoţionantă din această carte menită pentru popor şi vrednică de a fi răspândită cu atât mai vârtos, că avem acum o bună traducere românească, datorită dlui I. Rădulescu-Pogoneanu. Publicul (pe cât s'a putut într'o sală rău încălzită) a urmărit cu plăcere povestirea aceasta, bogată în gândiri folositoare.

*

Episcopul Hossu bolnav. Ziarele maghiare scriu, că P. S. Sa, Dr. *Vasile Hossu* Episcopul Lugojului, e greu bolnav. Dorim grabnică însănătoşare înaltului prelat.

*

Congregaţie. Consiliul municipal al comitatului Sibiiu îşi ţine adunarea generală ordinară de earnă în 6 Februarie n. la orele 9 dimineaţa în sala mare a casei comitatense. La ordinea zilei se află puse până acuma 134 obiecte.

*

Iarnă. In sfârşit avem şi noi iarnă. A nins zilele trecute, iar frigul e de 10—11 grade dimineaţa. O minune mare s'a întâmplat însă eri, Dumineca dimineaţa. A fulgerat şi trăsnit în zorile zilei, pe la orele şase, pe când ningea, iar frigul era de 5 grade.

*

Linia ferată Sibiiu—Răşinar. Consiliul comunal al oraşului Sibiiu a votat în şedinţa ţinută Joi suma de 100.000 coroane ca subvenţie pentru clădirea liniei ferate Sibiiu Răşinari. E vorba ca lucrările să se înceapă, şi dacă se poate să se şi termine, în cursul anului acestuia.

*

Recensământul în Budapesta s'a terminat zilele acestea. Capitala ungară are 881·601 de locuitori.

*

Caz de moarte. A răposat Vineri în Budapesta deputatul dietal săsesc *Emil Trauschenfels* în etate de 75 de ani. A reprezentat în cameră cercul electoral al Cisnădiei. Mai nainte fusese mulţi ani dearândul inspector şcolar în comitatul Sibiiului.

*

Ziar macedo-român. Din Salonic primim publicaţiunea apărută în limba Arumânilor sub titlul *Dreptatea*, ziar săptămânal politic, literar şi economic, al cărui director şi proprietar este dl *A. N. Pineta*. Ziarul apare în fiecare Luni şi costă 15 franci pentru străinătate. Dorim confratelui arumân spor şi viaţă lungă.

*

Pentru Bănăţeni. Subscripţia publică deschisă de liga culturală română pentru ajutorarea inundaţilor din Bănat a avut un rezultat îmbucurător. S'au strâns până acum la ligă 14.047 de lei.

*

Sport îndrăzneţ. Vestita înotătoare, baroneasa *Isacescu*, a înotat Dumineca trecută în apa Dunării la Korneuburg timp de 7 minute. Temperatura aerului era de minus 2 grade Celsius, iar a apei de plus 1 grad.

*

Necrolog. Joi, în 13/26 Ianuarie, a fost petrecut la cele vecnice unul din fruntaşii tinerimei universitare, fostul medicinist pe anul penultim *Nicolae Crâznic*, din Bucium Poeni. Răposatul a fost petrecut la mormânt de public număros; tinerimea din jur încă şi-a ţinut de datorinţă a fi de faţă la această jale generală. In urma lui a rămas o mamă ţărancă nemângăiată (Sofia), un frate şi o soră. In numele tinerimei a ţinut dl *Nicodim Cristea* abs. de teologie, o pătrunzătoare cuvântare. Inmormântarea a fost impunătoare, oficiată fiind de parohul locului Nicolae Adamovici. Odihnească în pace mult regretatul tiner!

*

Tramvai electric. Oraşul Cluj a hotărât să clădească un tramvai electric, care va fi administrat în regie proprie. S'a publicat concurs cu terminul de 1 April 1911 pentru darea în întreprindere a lucrărilor necesare la clădire.

*

† Eliseiu Balaban, din Alţina, comisar de drum comitatens, proprietar şi membru al mai multor corporaţiuni, a adormit în Domnul, Vineri, în 14/27 Ianuarie 1911, la orele 6 a. m., în etate de 58 ani şi în al 32-lea an fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti i s'au aşezat spre vecinică odihnă Dumineca, în 16/29 Ianuarie, la ora 1 p. m., în cimitirul gr.-or. român din Alţina. Fie-i odihna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Al douăzecilea. Domnul maior *Spiess* din Sibiiu, un vestit vânător, a puşcat în una din zilele trecute o ursoaică mare, care avea doi pui mici. Puii i-a adus vii la Sibiiu. Cu feara aceasta dl maior Spiess a puşcat *douăzeci* de urşi. Cei mulţi înainte!

*

Hymen. *Mărioara Goşa* şi *Sever Păcurariu*, cand. de preot, anunţă sărbarea religioasă a cununiei lor, care se va celebra Dumineca, în 23 Ianuarie v. 1911, la orele 3 p. m. în biserica cea mare gr. or. din Sălişte.

*

Mare influenţă în Bavaria. Epidemia de influenţă se respândeşte tot mai mult în Bavaria. In săptămâna trecută s'au bolnăvit de boala aceasta 695 de persoane în oraşul Nürnberg. Astfel de epidemie a bântuit şi în 1896.

*

Academia nemuritoarelor. In considerare, că dna Curie n'a fost aleasă în Academia franceză, este vorba să se înfiinţeze în Paris o academie a femeilor, având ale sale 40 de nemuritoare, alese de femei.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordoşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Petrichiu Curie, paroh (Ocna-Sibiiului) şi soţia sa Florica n. Ungur 2 cor., Lazar Vasiu, înv. zugrav de case 50 bani, Nicolae Breze, sodal cismar 20 bani, Nic. Şoroştenean, înv. pantof. 50 bani, Dum. Hampu, sodal pant. (Apoldul-sup.) 20 bani, Nicolae Francu, înv. lăcătuş 50 bani, Gustav Moess, fabricant, din prilejul căsătoriei ficei sale Ana cu dl Lud. Gabányi, arhitect 3 cor. şi Virgil Rozor, înv. tinichigiu 50 abni.

*

Una-alta. Iată câteva expresiuni dintr'un număr mai nou, menit pentru *ţărănime*, — (publicaţia poartă şi numirea de „număr poporal“) —: „Din străinătate. Gravitatea situaţiei se caracterisează prin faptul că ministrul de interne a remis un memoriu în care înşiră avantajele acordate şi declară, că prestigiul Turciei cere reprimarea răscoalei“ şcl. şcl. Halal de cetitorul *ţăran!*

*

La Ierusalim. De oarece vrem să fixăm numărul participanţilor la excursia frumoasă ce se va aranja peste 5 ani la Ierusalim cu taxa lunară de 2 cor. 54 fil., rog ca toţi cei ce doresc a se mai înscrie la această călătorie să se anunţe la subsemnatul. Cei ce doresc vre-o informaţie să trimită marcă pentru răspuns. *Arkus*, per *Bél. Simion Stana*, preot.

*

Palat al justiţiei. De curând s'a inaugurat în Roma noul palat al justiţiei. La festivitate au participat patru sute de advocaţi afară de reprezentanţii cei mai distinşi ai vieţii publice din Italia. Piatra fundementală la acest „*Palazzo di Giustizia*“ s'a pus în 1888, şi astăzi după 22 de ani clădirea nu este tocmai deplin terminată. A costat 40 milioane de lire şi este cea mai frumoasă şi cea mai imposantă între toate clădirile publice din Roma nouă. S'a ridicat după planurile arhitectului Calderini, care a dat o lucrare de artă vrednică de marele trecut al cetăţii eterne.

*

Omul străvechi în Ungaria. Societatea Geografică din Ungaria a ţinut zilele trecute o şedinţă în care a fost prezentat scheletul celui mai vechi locuitor al ţării noastre. Oasele acestui locuitor, conform părerii geologilor, au odihnit în mormânt *peste 50 de mii de ani.* Descoperirea scheletului se datoreşte lui Dr. Hillebrand, care în anii trecuţii a făcut cercetări într'o peşteră din părţile Mişcolţului, ear acum a raportat Societăţii Geografice despre rezultatul lucrărilor sale.

*

Cercetător de izvoare. Ziare din Germania au scris mai de mult despre un fost maior prusian, cu numele *Spalding* care avea însuşirea cu adevărat minunată de a simţi şi a indica cu bastonaşul său ori ce loc, unde se poate găsi izvor de apă. Maiorul Spalding a fost trimis şi în coloniile germane din Africa, pentru a descoperi izvoarele de acolo. De câteva zile miraculosul maior a sosit la Nyitra, în ţara noastră, unde a şi săvârşit mai multe lucruri deplin reuşite, — între altele a descoperit pe moşia unui baron un bogat izvor de apă, stabilind exact adâncimea în care se află.

„Epistolă deschisă“.

— Declaraţia unui martor. —

Dl *Rudolf Brandsch*, deputat dietal, răspunzând epistolei deschise, ce i s'a adresat în „*Telegraful Român*“ din 12 Ianuarie a. c., se provoacă la mărturia subscrisului cu privire la alegerea din Ocna. (Vezi: „*Deutsche-Bürger-Zeitung*“ Nr. 4—1911).

Mă simt deci dator a declara, că ţinuta dlui *Rudolf Brandsch* faţă de candidatul nostru în cercul electoral al Ocnei, la alegerile din Iunie 1910, a fost *deplin loială şi deamnă.* Reclamându-i, împreună cu dl prof *V. Păcală*, sprijinul binevoitor, ni l-a acordat cu toată prevenirea, pentru care îi esprim şi la acest loc deplina noastră recunoştinţă.

Sibiiu, 29 Ian. 1911.

Dr. V. Bologa
director.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 1 din 1 Ianuarie 1911 cuprinde: Mergem înainte, de Dr. Nic. Bălan. Taina pocăinţei, de I. Hanzu. Evenimente actuale din biserica catolică, de Arhim. I. Scriban. Din cărţile bune, de N. Bălan. Educaţia religioasă a intelectualilor noştri, de N. Bălan. Preotul şi cultura satelor, de P. Moruşca. Mişcarea literară. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios, de Cantor. — „Revista Teologică“ apare acum de *două ori* pe lună. Afară de aceasta redacţia va publica în decursul acestui an: „*Biblioteca Poporală*“, cu studii de pe terenul praxei pastorale, şi „*Biblioteca Rev. Teol.*“ scrisă atât pentru preoţi, cât şi pentru intelectualii mireni. — Abonamentul: 10 cor. pe an. Adresa: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial în Sibiiu, str. Reissenfels 11.

*

Chestii contimporane, articole privitoare la religie şi ştiinţele moderne, de *Dr. Nicolae Brânzeu*, Vulcan, 1910, tip. Teodor Munteanu în Petroşeni. O broşură de 58 pp. Preţul 1 coroană. — Cuprinde mai multe articole de actualitate, apărute în diferite publicaţiuni periodice din ţara noastră şi întrunite de autor în broşura de faţă. Iată titlurile articolelor dlui Brânzeu: Raţionalismul religios la noi, Două epistole către un student universitar, Ales. Mocsonyi (Religie şi ştiinţă), Evoluţia şi creaţiunea, Viaţa sexuală, problemă morală. — Venitul net al acestei broşuri este destinat în folosul edificării unei şcoli nouă pentru comunele Coroieşteni-Vulcan.

Poşta redacţiei.

Dlui N. M. în M. S. G. Adresa dlui *I. Podea* e: America, Cleveland O. 1382 W 58 Str. Ceealaltă nu o cunoaştem. Mulţămita publică trimite-o, şi când avem loc o publicăm.

Teatru.

Luni „*Die Spiele Ihrer Excellenz*“, comedie. Marţi „*Das Konzert*“, comedie. Mercuri „*Frühlinsluft*“, operetă. Joi d. a. la orele 3 opereta „*Die schöne Helene*“ şi sara „*Das Musikantenmädel*“, operetă.

Nr. 776/1910. [19] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învăţător dela şcoala poporală confesională gr. or. română din **Drăguş** protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 600 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. se vor cere întregire dela stat; cuartir şi grădină în natură şi un stângen de lemne pentru foc. Cuincuenalele se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi subştearnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 30 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cândea,
protopop.

---

(24) 1—2

Publicaţiune.

Se caută **un conducător** la şcoala viţei de vie (pepineria) înfiinţată în comuna Apoldul mic.

In şcoală se va cultiva 100,000 altoi de viţă. Ca remuneraţie primeşte conducătorul dela banca din loc 50 cor. lunar în bani gata şi 4% din viţa clasificată. Conducătorul să angajază pe timp de circa 8 luni.

Reflectanţii au să dovedească:

1. că pricep lucrurile ce sunt de lipsă pentru conducerea acestei pepinerii prin un atestat.
2. Purtarea morală prin un atestat comunal.
3. Starea materială prin care se garantează o eventuală daună.
4. Condiţiunile mai detailate se pot şti dela subscrisul.

Apoldul mic, în 24 Ianuarie 1911.

V. Muşoiu
prezid. însoţ.

Insoţire de credit,
asoc. înreg. in Apoldul de jos.

Nr. 1—1911 of. par. [26] 1—2

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan prin rezoluţiunea dto 10 Iulie 1910 Nr. 7647 Epitr. comuna bisericească gr. or. **Diviciorii-mari,** protopresbiteratul Dej, comitatul Szolnok Doboka, dă în întreprindere **edificarea bisericei sale** — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea la 2/15 Februarie n. la casa parohială în Diviciorii-mari.

Preţul de strigare este de 18734 cor. 74 fileri.

Planul şi preliminarul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Diviciorii-mari.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă garanţă.

Nagydevecser, (Diviciorii-mari) 7/20 Ianuarie 1911.

Ioan Giurgiuca
paroh.

Nicolae Rotar
epitrop.

Ad. Nr. 294/1010. of. prot.
Văzut!

Teodor Herman
protopresbiter.

Nr. 496 prot. 1910. [16] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. I. **Ocna superioară**, protopresbiteratul Sibiiului, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Venitele împreunate cu acestpost sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se prezenta cu prealabilă încuviinţare a subscrisului în biserică spre a se face cunoscuţi alegătorilor.

Sibiiu, 31 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral al Sibiiului, în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 939—910. [23] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bis. de cl. II. **Folt** din protopresbiteratul Geoagiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se presenta în biserică spre a se face cunoscut poporului.

Geoagiu-Algyogy, 31 Dec. v. 1910.

Ioan Popovici
protopop.

Aviz.

Să sprijinim arta română!

Reîntorcându-mă zilele acestea din călătoria de studiu ce o am făcut în străinătate în arta picturei bisericeşti, m'am stabilit definitiv în comuna mea **Agârbiciu**, tractul Mediaşului, unde primesc în executare **tot felul de pictură**, în special **bisericească**, ca: **Iconostase** (altare), ori şi ce fel de **icoane sfinte**, în toate mărimile pictate pe pânză, lemn, zinc, tinichea etc. cu uleuri fine. **Icoane pentru prapori**, cum şi **prapori întregi. Icoane sfinte pentru şcoli**. Reparaţiuni şi reînoiri de pictură veche. Tot felul de **auriturі** până la cel mai fin aur veritabil Preţurile sunt foarte moderate.

Schiţe şi informaţiuni la cerere trimit cu plăcere Pentru lucrările mele posed număroase atestate de mulţămire. Cerând sprijinul onoratei obşti române, semnez

cu deosebită stimă:

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
Agârbiciu — Szász Egerbegy.

(25) 1—3

Nr. 2642 Pl. 1910]10] 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de **protopresbiter** în tractul Beiuş, cu parohia centrală interimală Dobreşti, devenit vacant prin trecerea în statul de penziune a protopresbiterului Vasilie Papp, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica şi şcoala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Retribuţiunea dela dieceză pentru şedulele dela cununii şi inspecţiunea şcolară în sumă de 1000 cor.; *b)* Competinţa pentru vizitaţiunea canonică şi revidarea socotelilor dela parohiile de clasa I 20 cor., dela parohiile de cl. II 15 cor., dela parohiile dela cl. III 10 cor.

Numărul parohiilor 52.

c) Bir protopopesc dela preoţii cu întregire la 1600 cor. 20 cor., preoţii cu întregire la 800 cor. 10 cor.

d) Pauşalul cancelariei protopopeşti dela parohii de cl. I 6 cor,, dela parohii de cl. II a 5 cor. şi dela parohii de cl. III-a 4 cor.

Din parohie: întregirea la 1600 cor. dela stat şi stolele uzuate.

Toate dările şi sarcinile după venitele sale le va suporta cel ales.

După ajungerea în vacanţă a parohiei centrale Beiuş va avea să ocupe această parohie.

Aspiranţii la acest post se avizează a-şi înainta în terminul indicat Consistorului gr.-or. român din Oradea-mare (Nagy-Várad) recursele adjustate cu documentele despre cualificaţiunea normată în § 53 din Statutul organic şi prin concluzul congresual nr. 111 din 1888, şi adecă că au cualificaţiunea prescrisă în regulamentul pentru aspiranţii la parohii de cl. întâie, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puţin 5 ani în serviciul bisericesc sau şcolar cu succes deplin mulţămitor şi că prin zelul şi diliginţa lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc şi şcolar.

Oradea-mare, din şedinţa plenară, ţinută la 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul
gr.-or. rom. din Oradea-mare.

„FRĂŢIA“,

institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Agnita.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi de economii „Frăţia“ se invită la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea **Joi, în 16 Februarie 1911** st. n. la 10 oare a. m. în localul hotelului „Zur Traube“ (Breckner) cu următorul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare.
3. Aprobarea bilanţului încheiat la 31 Decemvrie 1910 şi darea absolutorului.
4. Distribuirea profitului net şi fixarea marcelor de prezenţă.
5. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
6. Investirea funcţionarului Pavel Crişan cu dreptul de firmare, conform § lui 4 din statute.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a şi depune la cassa institutului acţiile, eventual documentele de plenipotenţă cel mult până în 14 Februarie a. c. la 12 oare din zi.

Direcţiunea.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon.		K f
Cassa — Készpénz		3,039·95
Capital social neincurs — Benem folyt részvénytőke		11,776·—
Cont-curent la Ustredna-Banka — Folyószámla Ustredna-Bank		2,906·—
Escont — Leszámitolt váltók	92,591·80	
Credite camb. hipot. — Jelzálogitólag biztositot vàltok	6,010·—	98,601·80
Credite pers. — Személy hitel	69,806·—	
Credite pers. hipot. — Jelzálogilag biztositot személy hitel	37,996·04	107,802 04
Acţiuni străine şi cuote „Solidaritate“ — Idegen részv. és „Solidaritate“ részv.-jegy		600·—
Spese de fond. — Alapitási költség	606 —	
după amortizare — leirás után	330·—	330·—
Mobiliar — Felszerelés	431·40	
10% amortizare — 10% leirás	43 14	388 26
Int. restante — Hátralékos kamatok		1,128·96
Int. anticip. la reescont — Előlegezett leszámitolási kamatok		170·90
		226,743·91

Pasiva — Teher.		K f
Capital — Részvénytőke		60,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	1,512 71	
Fond special de rezervă — Külön tartalék alap	110·78	
Fond cultural — Művelődési alap	75·60	
Fond de pensiune — Nyugdij alap	148 44	1,847·53
Depuneri — Betétek		109,257 64
Cambii reescontate — Viszleszámitolt váltok		14,891·—
Cont-curent — Folyószámla		33,000·—
Divid. nerid. — Felnemvett osztalék	138·14	
Int. cap. inc. din em. II — A II kibocsátás utáni fel nem vett osztalék	441 80	579·94
Pro diversi — Különféle hitelezők		435·89
Interese transtioare — Atmeneti kamatok		3,072·70
Profit curat — Tiszta nyereség		3,659·21
		226,743·91

Contul perdere şi profit.

Debit — Tartozik. Veszteség és nyereség-számla. **Credit — Követel.**

Debit — Tartozik.		K f
Interese — Kamatok:		
după depuneri — Betétek után	4,806·49	
5% fondului de rezervă — 5% Tartalék alap	75·60	
5% fondului special de rezervă 5% Külön tartalék alap	5·50	
5% fond. de pens. — 5% Nyugdij alap	5·41	4,893 03
După cambii reescontate — Viszleszámitolt váltok után		897 13
după cap. inc. din em. II-a — A II kibocsátásból befolyt tőke után		435·64
după cont-curent — Folyó számla után		2,286·40
Salare — Fizetések		1,921 86
Marce de prezenţă — Jelenleti dijak		147·—
Spese curente — Irodai költségek		538 98
Spese de fond. — Alapitási költségek	330·—	
Mobiliar — Felszerelés	43·14	373·14
Dare de 10% după int de depuneri — 10% betét kamat adó		489·30
Dare directă — Egyenes adó		881 95
Porto postal — Posta bér		84·52
Competinţe de timbru — Bélyeg illeték		219 14
Profit net — Tiszta nyereség		3,659 21
		16,827·30

Credit — Követel.	K f
Interese — kamatok:	
De escont — Leszámitolási kamat	6,615 50
De cambii hipot. — Jelzálogilap biztositott váltok után	67·75
De credite personale — Kötvény kölcsönök után	5,403 50
De credite personale hipotecare — Jelzálagos kölcsönök után	2,363 92
Proviziuni şi alte venite — Jutalékok és egyéb jövedelmek	2,307·86
Interese dela contul curent — Folyó számla kamat	68·77
	16,827 30

(30) 1—1

Agnita în 31 Decemvrie 1910. — Szentágota 1910 év december hó 31-én.

Ioachim Muntean
dir. executiv.

Pavel Crişan
contabil.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Nicolae Gavrea **Ioachim Părău** **Georgiu Borzea** **Ioan Crăciun**
Alexandru Bârsan **Petru Todor**

Esaminând conturile presente le am eflat exacte. — A jelen számadásokat megvizsgálta és helyeseknek találta.

Agnita în 18 Ianuarie 1911. — Szentágota 1911 év január hó 18-án.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

Dr. Alecsandru Morariu **Militon Berghea** **Vasile Beca** **Ilie Stirbeţiu** **Ioan Oros**

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima referinţe.

Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

2 3—10

Preţuri moderate.

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 20 Ianuarie (2 Februarie) 1911. *Nr. 7.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestia naţionalităţilor.

Sibiiu, 1 Februarie n.

Domnul *Jászi Oszkár,* cunoscutul sociolog maghiar, care în mai multe rânduri a tratat chestia naţionalităţilor dela noi cu o pricepere rară, căutând să o pună pe bazele ei cele adevărate: ale dreptăţii şi umanităţii, a ţinut Sâmbătă în Budapesta o conferenţă publică, sub titlul „*Chestiunea naţionalităţilor şi viitorul maghiarimei*“.

Aşa ne spun ziarele din capitală, că conferenţa dlui *Jászi* a avut mulţi ascultători, cari au urmărit cu încordată atenţiune expunerile sociologului maghiar, aderent mare al unei politici de dreptate faţă de naţionalităţile nemaghiare din patrie.

Tot din ziarele din capitală scoatem apoi şi cursul ideilor, ţesute în conferenţa dlui *Jászi,* care e următorul:

Politica maghiară de până acuma faţă de naţionalităţi a fost o politică de forţă a feudalismului. Dar politica aceasta n'a putut să ducă, decât numai la conflicte, fiindcă ea nu a considerat chestiunea de naţionalitate de aceea ce e: chestie *culturală* şi *economică,* ci de o chestiune de drept public şi de putere. Politica aceasta trebue însă schimbată.

Chestia de naţionalitate trebue considerată ca un ram al chestiunei sociale, şi are să fie rezolvată în spiritul democraţiei adevărate. Ce se cere pentru rezolvarea acestei chestiuni? *Şcoală bună, administraţie conştienţioasă şi justiţie modernă, comitate şi parlament democratic,* — lucruri, pe cari le cere democraţia modernă, ca indispensabile pentru consolidaţia de stat.

Dar bine înţeles, şcoală bună, administraţie corectă şi justiţie modernă, *în limba poporului,* pentrucă este un drept firesc al naţionalităţilor nemaghiare din Ungaria *de a şi primi instrucţia în şcoală, de a li se face administraţia şi de a fi judecate în limba lor proprie.* Aceasta o pretinde *dreptatea* şi *umanitatea.* Nu se va naşte deci nici un rău din faptul, dacă poporul maghiar s'ar împăca şi s'ar alia cu naţionalităţile celelalte din patrie, şi nu se va săvârşi prin aceasta nici un act de tradare de patrie, ci s'ar face numai o singură schimbare: s'ar scutura pentru totdeauna jugul feudal, apăsător pentru Maghiari şi Nemaghiari deopotrivă. Concluzia conferenţiarului a fost deci aceea, că chestiunea naţionalităţilor e foarte însemnată, e punctul archimedic în Ungaria, căci cu ajutorul ei elementele democratice pot să restoarne domnia feudală.

Ce a spus dl *Jászi* în conferenţa sa? Nimica ce ar sta în contrast cu dreptatea, cu umanitatea, şi chiar cu legea. Nimica ce nu ar fi spus dintre Maghiari şi alţii, cu mult mai nainte decât dsa. Pentrucă faptul, că naţionalităţile nemaghiare nu pot să-şi primească cu succes bun instrucţia în şcoală, decât numai în limba lor proprie, a spus-o marele înţelept *Deák Ferencz* în dieta ţării, când a făcut constatarea, că trei sute de gimnazii ungureşti nu fac atâta, pentru copiii nemaghiari, cât face *unul* cu limba lor ca limbă de propunere, — deci să li se dee naţionalităţilor şcoale medii proprii! Iar cu privire la administraţie şi justiţie dispune chiar şi legea de naţionalităţi, că au să se facă în limba poporului. Aceea ce cere deci dl *Jászi,* ar trebui să se facă, ori ar fi trebuit să se facă de mult, din partea guvernelor, instituite doară anume pentruca să execute legile. Şi totuşi vedem, că o foaie maghiară, care stă cam aproape de cercurile conducătoare maghiare, apreciază conferenţa dlui *Jászi* cu următoarele curioase cuvinte:

„... Dacă conferenţa aceasta a putut să fie ţinută în inima ţării în sala de şedinţe a primăriei capitalei Budapesta, fără nici un incident conturbător, e o nouă dovadă despre nobila, am putea spune păcătoasa indulgenţă, cu care e tolerată în Ungaria desvoltarea în public a chestiunii de naţionalitate în mod atât de duşmănos, atăcându-se şi suspiţionându-se naţiunea, şi cu care se permite, ca domni preocupaţi în vederile lor să învenineze inimele tinerilor. (Intre ascultători erau mulţi studenţi). Dacă dnul Jászi Oszkár ar fi Prusian, şi ar ţinea conferenţa sa în Berlin, ar ajunge în temniţă. In capitala Ungariei însă nu este autoritate, care să-l îndrume la ordine şi să-i pună pumnul în gură...“

Intru adevăr, o apreciere *calmă şi obiectivă!...* Şi totuşi nu putem spune că ar fi exagerată. Ea e luată din atmosfera în care trăesc politicianii maghiari de astăzi, şi exprimă perfect de bine modul de gândire al celor ce vreau să aibă naţionalităţile de tovarăşe numai la sarcini, şi numai când sunt în năcaz, nu însă şi la drepturi. Pentrucă drepturile pentru alţii sunt bine stabilite: temniţa şi *pumnul în gură!...*

Dar sunt destul de elocvente cuvintele citate, nu le mai comentăm, ci închidem dosarul, căci cu astfel de oameni cu greu te înţelegi.

Toastele dela Arad. Contele *Tisza István* a fost Sâmbătă şi Dumineca în Arad, între alegătorii săi. In onoarea sa a dat Dumineca P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp,* un banchet, la care au participat 24 de persoane. Primul toast l-a ridicat P. S. Sa. Episcopul *Ioan,* în sănătatea contelui *Tisza.* Acesta a răspuns cu un toast de cuprins politic, accentuând în el de nou necesitatea unei înţelegeri între Români şi Maghiari. Tot în sănătatea contelui *Tisza* a toastat apoi Ilustritatea Sa Dr. *Iosif Gall,* membru în casa magnaţilor. Vom da în numărul viitor toastele în întregime.

Din parlament. In dietă se discută şi acuma, în faţa băncilor mai mult goale decât pline, legea despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, iar delegaţiunile, întrunite din săptămâna trecută, desbat şi votează budgetul comun, care are o creştere de foarte multe milioane.

Cronică pedagogică.

Reflexiuni asupra educaţiunii muzicale a tinerimii de şcoală.

De *G. Fl. Preşmereanu.*

I.

E un postulat ce răsare din spiritul timpului, ca instrucţiunea în şcoală să nu promoveze numai desvoltarea vieţii morale şi intelectuale, ci să facă accesibil pe elev şi pentru gustarea plăcerilor artistice. Dintre aceste îndeletniciri artistice, deosebită considerare merită cultura muzicală. Despre o însuşire în întregime de cunoştinţe teoretice temeinice ne putând însă fi vorbă în şcoalele noastre, să se fixeze ca scop în cultivarea ei: trezirea interesului faţă de cântare şi sporirea gustului şi însufleţirii pentru muzică.

Nu se poate recomanda în deajuns, ca atât şcoala, cât şi educaţia din familie să prindă ori ce ocasie spre a conduce pe copii în stăpânirea fermecătoare a tonurilor deprinzându i la gustarea adevăratei muzici.

Fiind vorba însă de felul instrucţiunii muzicale, şi deci de putinţa de a pătrunde în tainele unei alcătuiri de tonuri, numai aceea poate fi calea adevărată, pe care progresând vom putea cu siguranţă gusta creaţiunile artistice.

Drept orientare în punctul acesta fie-mi permis a aduce ca esemplu metodul francezului Jaques Dalcrose, care cu o însufleţire şi zel de admirat, pătruns de iubirea faţă de tineret, luptă de un deceniu pentru creşterea muzicală a aceluia, luptă purtată atât prin o şcoală sănătoasă, cât şi cu condeiul, prin publicarea de melodii potrivite pentru copii, prin ceea ce şi-a şi asigurat o popularitate neîndatinată. Şi care este ideea din care purcede şi care transpiră din toate creaţiunile sale?

E acel postulat, care aproape cu desăvârşire se lasă nebăgat în seamă de către şcoala de azi, şi adecă: de a trezi în copil simţul de ritm, de a se îmbina muzica cu simţul de ritm al copilului, ce se află în stadiul de desvoltare.

FOIŞOARĂ.

Doctrina religioasă a lui Tolstoi.

De *Dr. Seb. Stanca.*

„Milioane de oameni!“

Aceste cuvinte au pus zăvorul veciniciei pe viaţa celui mai gen al scriitor al vremurilor noastre: *Tolstoi.*

Un simbol al muncii lui de o viaţă întreagă sunt cuvintele acestea. Milioanele de oameni, adecă milioanele poporului robit de mizeriile vieţii, robit de glie, încătuşat de întunerec şi amărăciune: *plebea mizeră,* asta a trezit în sufletul lui Tolstoi scânteia celui mai desăvârşit principiu de umanitate.

Pentru desrobirea acestor milioane din cătuşile întunerecului, pentru fericirea popoarelor subjugate, a căutat Tolstoi să deslege enigma adevărului, care să dea posibilitatea, ca şi aceste popoare să se împărtăşască în măsură egală de mântuire.

Adevărul, şi prin acesta binele pe sama milioanelor de oameni, l-a căutat el o viaţă întreagă, şi l a aflat numai în *evanghelie.*

Sufletul lui robit de acest ideal a purces însă pe o cale cu totul arbitrară, dând evangheliei interpretarea absolutului, ceeace l-a dus la rezultatele cele mai originale.

Convingerile lui, ca principii, sunt tot atât de frumoase şi măreţe, de o valoare absolută, ca principiile lui Iisus, — dar ca practică nu se vor putea realiza niciodată.

Tolstoi a fost o odraslă a unei vechi familii nobile din Prusia. Legăturile de căsătorie au adus familia în Rusia, unde tatăl său a ajuns sfetnic al ţarului Alexandru. Moartea mamei lui Tolstoi, la vârsta când el era abia de trei ani, a lăsat în sufletul lui urme adânci. Viaţa întreagă nu s'a putut împăca cu gândul morţii. Ravagiile morţii le zugrăveşte în toate scrierile lui în colori înfiorătoare.

Marind tatăl său şi toţi protectorii lui, firea impresionistă şi sentimentală a lui Tolstoi îl face trist şi fricos străin de bucuriile lumei, îl face pesimist. La 20 ani începe să caute filozofia fericirii.

Vrea să facă fericiţi ţăranii, robii pământului, pentru cari sufletul lui simţea o milă fără margini, dar nu ştia cum. Ţăranii ştiindu l boer, stăpân pe averi uriaşe, se feriau de el.

Rămas singur, izolat de toţi, intră în armată. Aici se trezeşte în el scriitorul. Dar nici aceasta nu-l mulţămeşte.

Scârbit de cruzimile răsboiului, se desparte de armată. Pleacă în lume, alergă după fericire; nu a lui, ci a tuturara o căuta. Se simţia nenorocit, căci n'o afla nicăiri. Căuta înţelesul şi ţinta vieţii, se truda să pătrundă taina morţii, dar nu afla cheia acestor enigme

Căsătoria îl lasă rece. Trăeşte în mijlocul poporului şi pentru acesta. Ureşte bogăţia, ureşte viaţa boerilor, e scârbit de luxul şi falsitatea cercurilor aristocrate, e mâhnit de robia poporului, de mizeria ţăranilor, pe sine se consideră un simplu parasit al unei minorităţ privilegiate, cocoţată pe spatele majorităţii milioanelor de oameni subjugaţi. Umblă desculţ şi îmbrăcat ţărăneşte prin popor, învăţându-l şi luminându-l.

Principiile creşterii moderne le crede cu totul greşite, condamnă lipsa totală de umanitate, cultura actuală o consideră o spoială a falsităţii, ureşte din tot sufletul egoismul, singurul motor al vieţii întregei societăţi omeneşti.

Indoiala care l-a urmărit vieaţa întreagă îi apasă sufletul cu o greutate de plumb, îl face tot mai melancolic.

Nu s'a putut opri la hotarele neguroase ale vieţii, ci voia să afle ce e dincolo de aceste hotare înguste. Ce înţeles are fiinţa mărginită a omului în univers? Ce înţeles are vieaţa? Ce e binele, ce e răul? Ce e omul, de ce trăieşte şi cum trebuie să trăiască?

Ca un al doilea Faust se adresează ştiinţei, filozofiei, religiei, dar nicăiri nu află răspuns. Şi atunci mâhnit în sufletul său se întoarce la evanghelie, se întoarce la credinţa pe care o părăsise din copilărie. Şi aici află pe tămaciul dorurilor lui, aici sufletul lui se tămădueşte.

In evanghelie află rostul vieţii, aci găseşte adevărul, studiează textele biblice în original, supune dogmele creştinismului unei critici neîndurate, şi pe acest temeiu îşi clădeşte noua sa religiune.

Cu încetul se reliefează părerile lui despre lumea lui, pe care o numeşte lumea străveche creştină, care nu-i decât un amalgam particular de naturalism cu liberalism şi puritanism apostolic.

Principiile şi le concretizează în eroul din romanul său „Invierea“, pentru care a fost excomunicat din biserică, de sf. sinod al Rusiei.

*

Ţinta vieţii omeneşti — zice Tolstoi — nu este dat omului în mărginirea sa să o cunoască. *Rostul* vieţii însă trebuie să-i fie clar înaintea ochilor fiecăruia. Ca şi muncitorul din fabrică, fiecare trebuie să ştie, care este rostul lui în munca generală.

Rostul vieţii omeneşti tinde spre întemeierea împărăţiei lui Dumnezeu pe pământ, adecă înlocuirea urei, a pismei, a egoismului, a convenţionalismului, cu o organizaţie socială bazată pe iubire, frăţietate, libertate şi înţelepciune.

(Va urma)

In scopul acesta cele mai potrivite şi ducătoare la scop sunt melodiile uşoare, drăgălaşe, cari se moştenesc din neam în neam, şi cari prin ritmul lor viciu trezesc în sufletul copiilor trebuinţa de a sălta în mişcările sburdalnice ale jocului.

Tocmai această legătură strânsă între variantele ritmului în cântare şi între diferitele mişcări ale jocului, cari sunt înăscute firii tinereşti a copiilor, întrucât prin ele să potenţează sănătatea, care în decursul lor pare că svâcneşte mai puternic, a fost basa nisuinţelor lui Delcrose.

Şi acesta, întocmai ca Grecii cei vechi, cari atribuiau un înţeles atât de simpatic şi profund ori cărei manifestaţiuni muzicale, apoi întocmai ca Goethe şi Nietzsche, ca cei mai îndrăsneţi visători ai introducerii unei curent nou în cultură, vede în educaţia artistică o trezire a simţului de ritm, a spiritului şi educaţiei ce domnea la Grecii cei vechi. Zelul său întru ajungerea şi realisarea tendenţelor sale e cu atât mai de admirat, cu cât ştiut este, că tocmai educaţia muzicală, dragostea faţă de cântec a fost nebăgată în seamă, sau tractată prea vitreg de cei ce predică creşterea pentru artă.

Ce e drept şcoala în decursul celor trei decenii din urmă şi-a înscris între obiectele sale de învăţământ şi muzica, dar în credinţa greşită, că prin înlocuirea sistemului vechiu, firesc, pot introduce în dragă voe cântarea de pe note.

Se ştie însă, că în măsura în care ne desăvârşim în cetirea improvizată de pe note, întrucât tot timpul se sacrifică întru perfecţionarea auzului şi deprinderea teoretică a cântării, întru atât scade adevăratul gust al cântecului şi ne înstrăinăm de plăcerea adevărată. Acel vechiu obiceiu, când câte o mână de tineri înciripând câte un cor îşi desfătau tinereţele şi îşi întăriau conştiinţa naţională la sunetele cântecelor studenţeşti şi ale altor arii uşoare, dar cari cu atât mai lesne se furişau în inimile celor ce le ascultau, a dispărut aproape cu totul, ca să le ia locul chinuitoarele prestaţiuni porecolite artistice, cu multele şi obositoarele pregătiri, cari fac să tremure sufletele tineretului de teama şi iritaţia ce de regulă premerg ori cărei păşiri în public din partea tinărului, comandat a debuta cu vocea tremurătoare în faţa unui auditoriu mai număros. In zadar suspinăm după acel timp, când la accentele vii ale câte unui cântec bătrânesc ne tresăltau inimile de vraja tinereţii şi conştiinţei naţionale, ce simţiam că creşte în astfel de momente.

Avem aici de înregistrat dară o perdere, care nu uşor se poate repara.

Ea trebue căutată în dispariţia adevăratului simţ muzical, al temperamentului dătător de viaţă, care face să simţim un prisos de viaţă juvenilă.

Să se înţeleagă odată, că rostul cultivării cântecului şi muzicii peste tot în şcoalele noastre nu este de a servi ca titlu de glorie, ca mijloace de a-şi câştiga renume unul şi altul dintre cei însărcinaţi cu propunerea acelora, şi că perderea de timp preţios, precum şi sacrificiile aduse de tinerimea şcolară, numai aşa îşi au răsplata cuvenită, dacă prin cântare se procură o distracţie plăcută, şi dacă totodată şi asupra organismului fisic lasă o urmă binefăcătoare, potenţând gimnastica plămânilor prin aducerea în circulaţie mai grăbită a sângelui.

Din această influinţă fisiologică răsar de sine şi resultatele corăspunzătoare în sfera vieţii psihice, căci circulaţia de sânge care se îndeplineşte mai viu, făcând să se pornească valuri de sânge înspre creerul obosit, precum şi în muşchii pieptului înţepeniţi de nemişcare, activitatea psihică îşi inteţeşte cursul său, ceea ce are de urmare o sporire în lumea de sentimente.

Să urmăm în privinţa aceasta savantului naturalist Darwin, care în sinceritatea sa încă recunoaşte greşelile comise în viaţa sa, şi se esprimă în modul următor:

„Dacă mi-ar fi îngăduit să-mi mai pot începe încă odată cursul vieţii, aşi face multe schimbări în planul meu de activitate. In primul rând însă mi-aş ţinea de datorinţă, ca în fiecare săptămână cel puţin odată să-mi desfătez sufletul la cetirea unei poezii şi la ascultarea şi gustarea unei bucăţi muzicale.

Aceasta mai ales fiindcă sunt firm convins, ce înrâurire binecuvântată esercită aceasta asupra unor anumite părţi ale creerilor, cari astfel ar rămânea integre, active, neavând motiv de a mă plânge de starea lor sdruncinată de present. Unde mai punem apoi, că neglijarea artei înseamnă o perdere însemnată de fericire, o pagubă adânc simţită pentru intelectul nostru şi are de urmare o rea influinţă asupra lumii noastre sensuale".

Şi de fapt, pare că credincioşi acestei enunciaţiuni pline de sinceritate şi bărbăţie a acestui apostol venerabil al omenimii, englezii au şi căutat să se conformeze convingerii despre puterea educativă a muzicei, precum şi despre înrâurinţa ei fisiologică asupra organismului.

Obiceiul frumos din şcoalele lor de a-şi începe programul de zi cu câte o cântare în cor, e vrednic de a fi imitat şi de învăţătorii nostri.

In această datină se pare a fi întrupată acea părere esprimată de Schopenhauer şi enunţată cu atâta hotărâre, şi adecă, că accentele muzicale sunt cele mai directe întruchipări ale puterii de viaţă, ceea ce e şi firesc, căci e constatat, că dragostea faţă de cântare şi dorul după aceea, i se îmbină strâns în cutele cele mai din lăuntru ale sufletului, cu mişcările impulsive ale voinţii.

---

† George Cimoca.

Hidiş, 10 Ianuarie v.

Măreaţa sărbătoare de anul nou, la noi n'a mai venit aducându-ne bucurie şi escitând nădejdi bune în viitor, ca până acum, ci jale, jale şi iar jale.

Iubitul nostru părinte nu mai e între noi, în biserică, cum era păn acum, ca un judecător sever, dar cu cuvinte fine şi blânde aducându-ne aminte, că oare ne am tras noi sama cu sufletul, că oare conştiinţa noastră e împăcată cu modul, cum şi cu cât şi ce am lucrat anul trecut; şi luându-ne la întrebări că ce propuneri salutare am luat pe anul ce vine?.... Nu, el acum tace, i s'a închis graiul pentru totdeauna, el zace pe catafalc scăldat în lacrămile micuţilor săi copilaşi, ale soţiei sale nemângăiate, şi în ale noastre, ale fiilor săi sufleteşti, cari am rămas orfani.

O Doamne! Doamne! De ce ne ai certat aşa crud!

Joi dimineaţa, după obiceiul satului, auzim sunetul jalnic al clopotelor, pare că sunau cu mult mai duios ca de obiceiu şi sunetul acela a stârnit fiori şi presimţiri rele în noi, în scurt timp ca un fulger străbătu vestea în tot satul, că: „Părintele George Cimoca din deal e mort."

Deşi ne aşteptasem la aşa ceva, fiind părintele de mult bolnăvicios, vestea morţii lui a stârnit o jale de nedescris.

Şi cum nu?! Când noi, mai ales cei cari ne aduceam încă bine aminte, cum şi ce am fost înainte de venirea dânsului între noi, şi unde am ajuns acum, fără voe începeam a plânge.

Eram noi mulţi şi atunci, dar săraci grozav, şi acum suntem săraci, dar mulţămită repausatului biserica noastră dela o avere bagatelă prin rara sa dibăcie a ajuns la o avere considerabilă.

Şi cum nu am plânge când ştim că părintele nostru era fala preoţilor din tract, dovadă că în decursul preoţiei sale încontinu era ales în toate corporaţiunile.

Mult a luptat, ca să-şi susţină şcoala confesională şi după ce totuşi a pierdut-o în urma străduinţelor şi uneltirilor fără Dzeu ale inspectorului regesc, şi din vina alor câţiva scăpătaţi dintre noi, cu gândul să o reînfiinţeze a murit, că-l auz am de multeori şi în cursul morbului zicând:

„De-aşi trăi numai până să-mi văd iarăş şcoală confesională în parohia mea, un învăţător harnic şi un cor cel puţin de copii."

Ziua înmormântării fu fixată pe Dumineca în 2 Ianuarie v. a. c.

Cât de stimat şi iubit de toţi a fost părintele nostru dovedeşte faptul, că deja des de dimineaţă curgea lumea din jur spre Hidiş pe toate căile, pe toate cărările, bărbaţi, femei, copii, bătrâni, juni, cari pe jos, cari călare, cari cu căruţe, mergeau din vreme la biserică, că ştiau că acolo va fi prohodit. Atâţia veniseră că cu toate, că biserica e foarte spaţioasă, deja în decursul sf. liturgii celebrate de protopresbiterul tractual nu mai era modru să faci ceva mişcare.

Inmormântarea părintelui *George Cimoca* s'a făcut în faţa unui public însemnat, care trecea peste câteva mii, din loc şi din comunele învecinate, cu o pompă vrednică de viaţa rodnică a repausatului.

Ceremonialul funebral l-a condus vrednicul protopresbiter tractual *Iovian Mureşanu*, ajutat de următorii preoţi din tract: Berendi Ignaţiu din Cârcedea, Georgiu Mureşianu din Hărastăş, Vicenţiu Oraşan din Agârbiciu, Maxim Purşa Ciagz, Ioan Opriş Cristiş, Vasile Sândean St. Mihai şi preotul unit din loc Ioan Creţa.

Cântările funebrale le-a esecutat, înduioşind inimile şi storcând lacrimi din ochii poporului de pe aici, care n'a mai auzit aşa ceva, corul de ţărani din Agârbiciu, condus de harnicul învăţător de acolo Ioan Biji; corul în cinstea repausatului nu a pregetat a face un drum de 36 klm. pe frig mare şi drum rău.

Vorbirea ocasională a fost rostită de dl protopresbiter *Iovian Murăşanu*, care când s'a văzut în faţa unui public peste aşteptare număros, i s'a umplut inima de nădejde gândind poate, acum am unde să samăn, să-mi aleg deci sământa. Şi a şi ales-o, cu o adevărată destoinicie de orator, înşirând vredniciile răposatului şi punându-le ca esemple înaintea poporului care drept semn că înţelege, ofta din când în când. Se vede, că vorbele înţelepte din gura oratorului au pătruns în inimi, şi-au ajuns scopul.

Cuvântul de adio la groapă l-a rostit părintele *Vicenţiu Oraşan* din Agârbiciu, care a fost ascultat în suspine şi urmat de şiroae de lacrimi ivite pe feţele tuturor celor presenţi, mai ales că dsa a folosit citate din literatura noastră, mai ales versuri jalnice ocasionale, de frumseţă neîntrecută.

Părintele Oraşan asemănând mortul cu călătorul, iată cum ia rămas bun dela ai săi, când pleacă:

„Stau pe pragul căsii mele
Gata de drum lung de jele,
Toţi îmi zic să nu mă duc,
Căci e lung drumul ce-apuc", şi
„Toţi îmi zic să rămân încă,
Toţi mă plâng cu jale-adâncă,
Iar eu stau pe prag de moarte
Şi le zic: nu, nu se poate" etc.

Şi încă câteva asemenea versuri, foarte potrivite, frumoase şi mult plăcute la poporul nostru. Şi s'a dus preotul nostru. Şi noi am rămas orfani. Odihnească în pace! In veci nu-l vom uita!

Un poporean.

„De vorbă în faţa sionului românesc".

Acesta este titlul unui articol apărut în Nr. 2 al „Culturii creştine" din Blaj. E scris de dl I. Roşiu. Autorul articolului e peste măsură încântat de *Sf. Unire cu Roma* şi deplânge, că o mare parte de Români Ardeleni nu voieşte a şti de această unire, deşi noi trupeşte dela Roma ne tragem. S'a ferit însă totuş a vorbi de Papa, care nu se poate identifica cu urbea Rome, şi care nu poate fi privit ca idealul românismului.

Eu zic însă, că n'avem să ne mai supărăm, că majoratea Românilor din Ardeal nu a voit a recunoaşte unirea cu Papa dela Rome, ci trebue să deplângem, că pentru această unire nefastă şi acum, în veacul al XX-lea, santem despărţiţi în 2 confesiuni, cari în serviciul bisericesc şi în propagarea legii creştineşti nu se deosebesc deloc, căci cele 4 puncte există numai pe hârtie.

Legătura făcută de vlădica Atanasiu n'a fost menită pentru a îmbrăţişa papistaşismul, ci a fost un act *politic*, pentru eliberarea poporului român din robia iobăgească, un act, care însă nu a succes.

Norocul a fost, că bărbaţii români, întorşi dela Roma, au adus cu ei spiritul românismului şi prin lucrarea acestor bărbaţi s'a deşteptat poporul românesc din Ardeal. Cum au privit aceşti bărbaţi luminaţi „unirea cu scaunul papal" din punct de vedere al Românilor, — nu este aşa de tainic, încât să nu reiese din cele rămase dela ei nemulţămirea lor cu efectele unaţiei.

Dacă toţi Românii Ardeleni ar fi îmbrăţişat „unirea", sigur că ajungeam şi noi la starea poporului rutean, care încă a primit unirea.

Românii uniţi numai bisericei surori pot mulţămi, că clerul lor nu a ajuns la soartea celui rutean, având un stimul pentru conservarea românismului. Unde a lipsit acest îndemn, ca în Maramurăş şi prin alte părţi mai expuse, dispare încetul cu încetul românimea, în urma creşterii date clericilor români. Spre a impedeca acest dezastru a sosit deci timpul, ca capii bisericilor unite să nu privească cu ochi răi, dacă şi acolo s'ar introduce stimulul ardelenesc. Pentrucă aşa cred, că nici un cap luminat al bisericii române unite nu va voi, ca azi mâne să-şi vadă parohiile schimbate în parohii cu limbă maghiară liturgică, la care ţinteşte atât clerul papistaşilor din ţară, cât şi puterea statului maghiar.

A trecut deci timpul ca pentru unaţie să ne mai încălzim. Binele ce s'a câştigat prin unire, nu poate să ne îndemne, ca să intrăm, sau să mai susţinem legături cu elemente, cari lucră la desfiinţarea noastră ca Români. Biserica catolică e cosmopolită; deci, fraţilor uniţi, lăsaţi la o parte preamărirea unei legături, care pentru poporul român poate să devină periculoasă. *Un Român naţionalist.*

Conferenţele învăţătoreşti.

Organisarea economică a poporului şi activitatea socială a învăţătorului.

De *Vasile Oniciu*, învăţător în Buninginea.

(Urmare).

Tovărăşiile ori insoţirile de consum se formează ori independent, ori mai bine în legătură cu însoţirile de credit.

La formarea însoţirilor de consum purcedem ca şi la însoţirile de credit. Numai cât aici o cuotă nu e numai să zicem de 10 cor., ci de regulă mai mare; să socotim că e de 52 cor. Aceasta sumă deja ar trebui să se plătească deodată, dar o putem împărţi şi în 260 Dumineci adecă în 5 ani, când în fie-care săptămână trebue plătit câte 20 fil.

Deoarece însă abia un om doi ar fi în stare a plăti dintr'odată cele 52 cor., şi de oarece prin plătire de câte 20 fil. pe săptămână cu greu s'ar aduna atâţia bani ca să putem arangia o prăvălie, şi de oarece cu cât mai curând o formăm, cu atât mai iute îi putem vedea folosul: trebue îngrijit dintr'alt loc de bani.

Şi anume, trebue să ne împrumutăm la tov. de credit, dela a cărei înfiinţare presupunem că au trecut 5 ani, şi prin urmare întreg capitalul socotit e deja încassat, resp. cele 385 cuote subscrise sunt plătite, dând o sumă cam de 20,000 cor., nesocotind fructificaţiunile.

Din acestea fie-care membru scoate un împrumut de jumătate din cuotele plătite, sau mai bine zis după cele 385 cuote de atâtea ori 26 cor., sau 10,000 cor., ce la arangiarea unei prăvălii la început e peste cap de mult.

Dar tovărăşia de consum şi altcum poate ajunge la bani. Şi anume aşa, că tovărăşia de credit îşi dă împrumut întreg capitalul de întoarcere, membrii plătesc apoi în decurs de 5 ani câte 20 fil. după fie care cuotă pe săptămână.

Şi de oarece ambele însoţiri sunt ale unora şi aceloraşi membri, întreg profitul lor li se cuvine.

Cine voeşte să înfiinţeze tovărăşii de consum, bine să-şi tragă însă sama. Bine să judece începutul şi sfârşitul, pentru-că aici e cu mult mai greu a manipula ca la tovărăşia de credit. La tovărăşia de credit e vorba numai de bani, la tovărăşia de consum însă de sute de feluri de articole.

De aceea e de lipsă, ca în fruntea unei tovărăşii de consum să stee un om, care nu numai să fie cinstit, binevoitor şi de omenie, ci să se pricepă a conduce şi negustoria.

Aici e mai grea conducerea decât înfiinţarea.

Tovărăşiile apoi din când în când pot da şi petreceri. Ear dacă pe seama oaspeţilor voesc a da vin, cumpără împreună un butoiu de vin, din care apoi fiecare poate bea — gratis. Pentruca însă tovărăşia din aceasta să nu aibă pagubă, taxa de întrare o poate urca, şi aşa ese şi preţul vinului care pe lângă că e natural, mai e şi ieftin.

La procurarea în mod comun nu este însă totdeauna neapărată trebuinţă de formarea de prăvălii, resp. de înfiinţarea în toată regula, prin statute a astorfel de tovărăşii, căci se poate duce în îndeplinire şi numai prin aşa numite tovărăşii ocasionale, fără a deschide prăvălie, şi atunci articolii comandaţi în mod comun momentan să şi împart între dânşii.

Pentru poporul nostru, în cele mai multe casuri, astfel de tovărăşii ocasionale sunt de tot potrivite. Aici nu se cer statute, ci e destul o învoială între dânşii făcută în scris.

Insemnătate şi mai mare pentru poporul nostru au *tovărăşiile de producţiune şi valorisare.*

Se pot face tovărăşii pentru procurarea şi folosirea în comun de maşini de îmblătit, de sămânat şi alte lucruri trebuincioase. Ca exemplu aduc procurarea şi folosirea în comun a unei maşini de sămânat, care costă 600 cor. Cu ea socotind timpul sămânatului de toamnă numai o lună, şi în aceea lună numai 20 zile de lucru, uşor se pot sămâna 100 jug. Agricultorii nici nu au câte o sută de jugăre, dar prin însoţire pot avea şi mai mult.

Sămânând cu această maşină, pentru fie-care jugăr e trebuinţă numai de 120 litre de sământă. Dacă sămânăm însă cu mâna, trebue pentru fie-care jugăr 160 litre. Deci la sămânatul cu maşina cruţăm dela fie-care jugăr 40 litre, la 100 jugăre 400 litre de sământă. Cruţăm 30 mm. grâu, a cărui valoare o socotim în 720 cor. Lucrând numai o lună cu această maşină, e plătit deci nu numai preţul ei de 600 cor. şi camătă, ci nouă ne rămâne de cinste, căci ea pe ea s'a plătit. Deci trebue odată rupt cu sămânatul cu mâna, şi acolo unde se poate folosi cu îndemânare (deci nu pe coaste) să se şi procure negreşit maşina de sămânat.

Asemenea folosse trag oamenii, când procură şi folosesc în comun şi maşină de îmblătit ş. a.

Sunt apoi tovărăşii, cari productele economilor le iau, le prelucră, şi la olaltă le şi vând, şi acestea sunt *tovărăşiile de valorisare.*

Dacă cineva având lipsă de a plăti undeva, şi nu are banii trebuincioşi, productele şi-le leagă la tovărăşie, ear în schimb capătă banii de lipsă. Tovărăşia apoi aşteaptă timpul potrivit, când respectivele producte au preţ mare, şi atunci le vinde.

Sunt tovărăşii de pivniţe, pentru păstrarea şi *valorisarea vinului.*

Tot prin întovărăşire se formează şi *magazinele de bucate.* Scopul acestor magazine de bucate e: ca bucatele micului proprietar să le păstreze în loc bun şi să le facă potrivite de vânzare, adecă să le manipuleze, clasificându-le, conform calităţilor. Pentruca economul să nu fie silit a şi-le vinde pe un preţ de nimic îndată după îmblătire, primeşte avansuri, până când apoi sosind timpul potrivit, când adecă bucatele au un preţ mare, tovărăşia le vinde în cantitate mare la mori sau la alţi negustori mari.

Micul proprietar poate încunjura în urma acestora toate acele greutăţi, cu cari de regulă se luptă la valorizarea bucatelor. Diferiţi agenţi de pe la mori îi înşeală, drumul la oraş încă costă, ear neguţătorii întovărăşindu-se la olaltă preţurile mai tare le apasă, putându-i pe deasupra şi înşela la măsurarea în greutate. Toate aceste se pot încunjura prin formarea de magazine de bucate.

Cea mai simplă înfiinţare de astfel de magazine se face aşa, că membrii vreunei însoţiri d. e. de credit stau la olaltă, formând o *tovărăşie ocazională.* Arândează o localitate potrivită, unde le duc, purtând grije de ele, şi după aceea le vând în mare, la timp potrivit. Dacă nu sunt tov. de credit, cu a căror ajutor să se formeze, atunci se pot forma astfel de magazine şi cu ajutorul comunelor bisericeşti, şi atunci le zicem *grânare bisericeşti.*

(Va urma)

Apel!

Subscrişii în numele poporului român din comunele Coroeşteni şi Vulcan ne îndeptăm glasul nostru rugător cătră P. T. public cerând spriginul binevoitor la zidirea şcolii noastre.

Ne aflăm pe teritoriul istoric al Ţerii Haţegului, la graniţa României, unde pasul Vulcan a format totdeauna trecătoarea între Ardeal şi Ţara Românească; pe valea pitorească a Jiului, care izvorând în România, trece încoace şi după o scurtă petrecere între noi, cunoscându-ne năcazurile, cu mare vuiet se întoarce în patria sa! Locurile acestea azi, în urma bogatelor esploatări miniere, sunt cu totul ocupate de străini: uimitoare instalaţii technice, colonii estinse, comune cu mii de locuitori se află pe livezile şi poienile de odinioară!

Insă elementul român dă tot îndărăt, e spre peire! Ne lipsesc mijloacele. Deodată cu intreprinderile industriale, deschiderea a tot feliul de şcoli şi instituţii culturale străine merge paralel cu slăbirea şi nimicirea şcolilor româneşti. Muncitorilor români pentru munca grea, cu care înbogăţesc capitalul străin, li se ofer şcoli, în cari nici religia nu o pot învăţa româneşte. E vădită primejdia de desnaţionalizare a neamului nostru, chiar aici, la granita României.

Comuna Vulcan, una dintre cele mai de frunte pe Jiu, e azi mai primejduită. Faţă de 3 şcoli ungureşti cu 7 învăţători (a 3 a, cea comunală, acum se înfiinţază) are o singură şcoală românească susţinută împreună cu comuna Coroeşteni. Aceasta are un edificiu vechiu, de lemn, necorăspunzător. din partea autorităţilor ungare demult dificultat, încât dacă nu se va zidi în primăvară edificiu nou, e periclitată existenţa ei. Poporul însă, de ambele confesiuni, în timpul de faţă e atât de îngreunat cu zidirea bisericilor şi caselor parohiale, încât nu poate suporta toate sarcinile.

Prin urmare noi subscrişii preoţi apelăm la spriginul publicului românesc şi îl rugăm, ca privind cauza noastră ca o cauză de interes general naţional, să ne învrednicească de ceva milă, trimiţindu-ne ajutorul generos, ori cât de mic, o sfărmătură numai, pentru noi e mult. Din acestea, ca din tot atâtea cărămizi, vom zidi templul modest al culturii româneşti, fortăreaţa neamului la poalele „Castelului din Carpaţi“.

Vulcan, 1. Ianuarie 1911.

Dr. S. Stanca
preot gr. ort.

Dr. N. Brînzeu
preot gr. cat.

NB. Ofertele marinimoase, cari se vor cvita pe cale publică, rugăm a se trimite până în 1. Martie a. c. la edresa: „Şcoala română gr. cat. Vulkán, Hunyad m. Ungaria“.

Dela sate.

Petrecerea din Nadeşul-săsesc.

Tinerimea română gr.-or. din Nadeşul-săsesc sub conducerea zelosului învăţător, Eugen Muntean, s'a produs la 6/19 Ianuarie cu o reprezentaţie declamatorică-teatrală, împreunată cu dans. Venitul curat al acestei petreceri a fost destinat pentru fondul zidirii şcoalei gr.-or. din loc.

La această petrecere, — fiind prima de felul acesta în comuna noastră, — a participat toată inteligenţa din loc şi jur fără deosebire de naţionalitate şi religiune. Peste tot a fost un public foarte ales şi număros, aşa, că sala spaţioasă a hotelului comunal, unde s'a ţinut producţiunea, era ticsită de public.

Cei cari au sosit ceva mai târziu, au fost siliţi să se rentoarcă acasă, pentrucă nu mai puteau intra.

Şi nici că ne-am înşelat în aşteptările noastre, pentrucă atât producţiunea teatrală, cât şi jocul au succes peste aşteptare.

Piesele au fost nimerit alese şi cu simţ predate. Indeosebi în piesa „Aşa a fost să fie“ şi-au achitat foarte plăcut rolurile Dşoara Iuliana Dopp şi tinărul Ioan Moldovan.

In piesa „Ţiganul la târg“ tinărul Teofil Lupea a dovedit un frumos talent comic, imitând pe ţiganul, încât a produs râs şi haz deosebit în public, şi a fost frenetic aplaudat. Un asemenea efect a produs susnumitul şi în piesa „Otrava de hărciogi“. Tot asemenea a fost bine predată şi poezia „Ţiganul cătană“, în care a satisfăcut pe deplin tinăra Anica Niergeşiu, ca ţigancă.

Peste tot, publicul a fost pe deplin mulţămit cu prestaţiunile tinerilor diletanţi, cari deşi începători, totuşi ş'-au achitat rolurile spre mulţămirea publicului prezent, cauzându-i astfel o sară plăcută şi veselă. Reuşita acestei petreceri o dovedeşte şi împrejurarea, că s'au încassat în total 142 cor., din cari 70 cor. formând venitul curat, s'au dat pentru fondul zidirei şcoalei gr.-or. din loc.

Tot meritul şi toată lauda pentru reuşita acestei petreceri i se cuvine zelosului învăţător Eugen Muntean, care şi-a dat toată silinţa, instruând tinerii noştri, aşa ca producţiunea să fie atât de succeasă.

Suprasolviri au întrat dela următorii: George Moian, inginer cor. 7·40, Andreas Mening, preot ev. luth., Terenţiu Popoviciu, preot gr.-or. şi văd. Rosenberger David, câte 2 cor., Heinrich Röner, propriet., Székely Tihamér, preot unit., Iobágy Sándor, inv. unit., Zoltán Mikós, notar com., Szakács József, not. adj., Szöcs Tivadar, sergent m., Brassai János, sergent şi dşoara Ujvárosi Irina, câte 1 cor. Dimitrie Dopp şi Carol Schönauer, câte 40 fil., cărora şi pe calea aceasta li se aduc sincere mulţămiri.

I. S.

NOUTĂŢI

Conferenţele Asociaţiunii. Dumineca, în 5 Februarie dl *Dr. Ilie Beu* va vorbi în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii despre *Coleră şi mijloacele de apărare împotriva ei.* Inceputul la oarele 5 p. m. După începerea conferenţei uşa salei se va închide. S'au luat dispoziţii şi pentru încălzirea salei.

•

Sărbătorile învăţătorilor confesionali. Ministrul de culte şi instrucţiune publică al Ungariei a dispus, ca învăţătorii aplicaţi la şcoli de stat şi aparţinători la ori care confesiune, să fie scutiţi de prelegeri în zilele de sărbătoare ale confesiunilor.

•

Prelegere poporală. Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţinea Dumineca în 5 Faur st. n. 1911 în comuna *Băgaciu* o *prelegere poporală.* Considerând însufleţirea Românilor de acolo şi dorinţa lor de a vedea cât de mulţi oaspeţi români în comuna lor, sunt rugaţi, pe calea aceasta, toţi Românii din jurul Băgaciului, să se prezinte la acea prelegere în număr cât să poate de mare.

•

Băi de sare. O întreprindere pe acţii s'a constituit în Sebeşul-săsesc, cu scop de a construi în oraşul acesta un stabiliment de băi sărate. Clădirea va costa cam 120 de mii coroane. Apa sărată va fi adusă în oraş dela o distanţă de patru chilometri. Este vorba, ca băile dela Sebeş să se deschidă în decursul anului acestuia.

•

Şcoala de menaj, susţinută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, primeşte comande în cursul lunilor Februarie şi Martie (curs de bucătărie fină).

*

† Grigorie Ghica, fost ministru plenipotenţiat al României la Constantinopol, Paris şi Berlin, a decedat subit în Roma, unde mersese pentru a-şi căuta de sănătate. A fost unul dintre cei mai excelenţi diplomaţi ai României.

•

Recensământ. Oraşul Arad are 63 de mii locuitori între cari o mie sunt militari în activitate. Locuitorii s'au sporit în ultimii zece ani cu opt mii de suflete.

*

Nouă linie ferată s'a deschis Sâmbăta trecută între Oradea-mare şi Dobriţin.

•

Scade consumaţiunea berii, — însă nu la noi, ci în Austria. Camera provincială din Austria inferioară urcase în anul trecut darea pe bere, iar cârciumarii scumpiseră băutura cu doi fileri. Conform rapoartelor celor mai noue ale fabricilor de bere austriace, consumaţiunea, în urma acestei scumpiri, a scăzut cu 30 procente.

•

Călătorie împrejurul lumii. Doi şcolari ai unui gimnaziu din Viena s'au hotărât să întreprindă un drum împrejurul pământului, plecând din portul Triestului. Dar s'au oprit mai întâi la Graz, pe câteva zile; ear părinţii, aflând de hotărârea întreprinzătorilor băieţi, s'au grăbit să-i ajungă la Graz şi să le astâmpere puţin dorul de lungă călătorie.

*

Unt ieftin. Untul natural, de prima calitate, a costat până acum în Viena 4 cor. Klgr. Astăzi costă cam jumătate din preţul acesta. Ieftinirea se atribuie mai ales împrejurării, că s'a importat mari cantităţi de unt din Danemarca.

•

O carte preţioasă dispărută. Un distins reprezentant al clerului armean, sosind zilele acestea în Petersburg a adus cu sine un evangheliar dintre cele mai preţioase din lume. Evangheliarul datează din secolul al şaselea, este scris pe pergament şi a fost adus în capitala Rusiei cu scop ca să se facă o copie pe sama muzeului ţarului Alexandru. Cartea însă a fost furată. Scoarţele evangheliarului sunt acoperite cu briliante şi pietri scumpe, care se zice că reprezentă o valoare de trei milioane de ruble. Până acum nu s'a putut da de urma cărţii dispărute şi nici de a hoţului.

•

Pensionat. In Abbazia se va deschide în curând un pensionat pentru copii orbi. In acest institut copiii înscrişi vor primi instrucţiune potrivită, ca după terminarea studiilor să poată ocupa locuri de instructori, muzicanţi, meseriaşi ş. a.

*

Gazeta mării. Cel mai nou ziar, care apare zilnic pe vapoarele mari ale oceanelor, poartă numirea de *Ocean Gazette.* Gazeta mării este un rezultat al telegrafiei fără sârmă. Inainte cu 50 de ani o călătorie din Europa în America se făcea în mai multe săptămâni, şi era împreunată mai întotdeauna cu primejdie; cu vapoarele moderne, care se aseamănă unor hoteluri plutitoare, provăzute cu tot confortul posibil, călătoria peste ocean se face acum cam într'o săptămână; iar călătorii, între alte înlesniri, au în sfârşit şi ziarul necesar în acest timp de-o săptămână. Gazeta mării conţine depeşile sosite pe bord, cu ajutorul telegrafiei amintite, şi este cetită cu mare sete de mulţi călători.

*

Inşelătorie cu medicamente. De câtva timp s'a răspândit din Praga în multe părţi ale ţării noastre un fel de prospecte, în cari să recomandă „Balsamul de Ierusalim“ şi „Ceaiul de Ierusalim“ ca leacuri împotriva ofticei şi a altor boale. Preţul pachetelor este indicat cu 1·70 şi 2·30 cor. Autorităţile din Praga făcând cercetare au aflat, că *„Dr. Schwarz“* iscălit pe prospecte este un simplu soldat cu numele Iosif Schwarz dela trupa sanitară. In locuinţa lui s'au găsit mii de cupoane dela mandate postale, primite pentru „medicamentele“ sale, cari nu constau decât din glicerină, muşeţel şi pelin. „Doctorul“ împreună cu complicii săi au fost arestaţi pentru înşelătorie.

•

Petrecere în Turda. Meseriaşii Români din Turda invită la serata literară muzicală, împreunată cu dans ce se va aranja Dumineca în 12 Februarie st. n. 1911 în sala cea mare dela „Hotelul Elisabeta“. Inceputul precis la 7 ore seara.

Cărţi şi reviste.

Cultura Creştină nr 2 din 15 Ian. v. are următorul sumar: De vorbă în faţa Sionului românesc, de I. Roşiu. Importanţa lecturei, de Senior. Câteva date despre preoţii româno-calvini, de Z. Pâclişan. Modernismul. Documente privitoare la episcopul Ţirca din Maramurăş, de Dr. Al. Ciple. Cronică. Telefon. Revista apare în Blej la 1 şi 15 a fiecărei luni şi costă 10 cor. pe an.

•

Neamul Românesc Literar. nr. 1 din 16 Ianuar 1911 are următorul sumar: Reviste şi magazine. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Starea învăţământului primar prelungit în câteva state din Germania, de T. Crudu. Cugetări, de I. Cronică.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Subscrisa epitropie mulţămeşte şi pe această cale binevoitorilor contribuenţi pentru împodobirea bisericii, — şi anume domnilor: Zev. Murăşanu, protopop, 2 cor., Ioanichiu Olariu, cassar 3 cor., I. Budoi, paroh, I. Luchu, paroh, I. András, cond. cărţ. fund., câte 2 cor. Constantin Popoviciu, paroh 1 cor. Nagy Albert, Háber Márton, comercianţi câte 2 cor. Westermeyer Géza 40 fil. Iuliu Orbonaş, „Orientul“ inst. de credit, H.-Dobra, câte 2 cor. L. Vraciu, dir. la „Orientul“ 1 cor. „Grăniţerul“ inst. de credit şi econ. 5 cor. Sz. v. f. 1 cor. Dr. Petric, medic cerc. 2 cor. Fraţii Komlossy şi Musteţ 2 cor. Ioan Musteţ 1 cor. Toma Roşu. dir. de şcoală 1 cor. Cristea Alexandru 40 fil. Morariu, protopop 2 cor. Iosif Ţig 1 cor., Const. Budiu, Dreschmidl Domokos, câte 2 cor., Csizmás Albert 1 cor., toţi din Dobra, Dr. Maior, adv. 3 cor. Dr. Stefan Chirilovici 2 cor. „Progresul“ inst. de credit şi econ. 6 cor. Dr. Stefan Rozvan 5 cor, Dr. Gerasim Victor 2 cor., toţi din Ilia. N. şi P. Benea din Scroafa, câte 1 cor.

Bărăşti la 8/21 Ianuarie 1911.

Pentru poporul dreptcredincios:

Oct. Albani,
paroh.

Ioan Popa,
epitrop primar.

•

Pentru îmbrăcarea pe Crăciun a copiilor săraci dela şcoala noastră ort. română din Deva femeile române au pornit şi anul acesta o listă de colectare, în care s'au subscris următoarele dăruiri:

Reuniunea femeilor române, „Decebal“, institut de credit, Reuniunea a II-a de înmorm., câte 20 cor., „Industria“, institut de credit, Francisc Hosszu Longin, Dr. Nicolae Moţiu, Dr. Iustin Pop, Dr. V. Onițiu, Alexandru Moldovan, Dionisiu Ardelean, câte 10 cor., Dr. Ioan Dobre 8 cor., Dr. Alexandru L. Hosszu, Dr. Adam Haragos, Costică Gheorghin, câte 5 cor., Oma Dr. Cserey, Maria Ardelean, câte 4 cor., văd. Dr. Petco, Alexandru Schuster, Laurenţiu Curea, Alexandru Moţiu, câte 3 cor., Moise Savu, George Gila, Amalia Şuluţiu, Steinmann, Vilma Schuster, Romulus Cutean, văd. Zara, văd. Simionaş, Somogyi, Altmann. Emilia Romanul, Nic. Benea, Mărioara Micule, Amos Gligor, A. Sirb, Minodora Candrea, Nelly Dr. Veltian, Adriana Luch Ioan Antal, Florica Botean, August A. Nicoară, Nicol. Igna, Gáll Domokos, Maria Avram, Nicol. Crişmar, Samuil Giurgiu, Laufer Vilmos, Marieta Olariu, Brădean, Mănăstirea Franciscanilor, câte 2 cor., Roza şi Luiza Pap, Roza Muntean, Elena Nicula, văd. Pop, August Stoica, Ana Irimie, Vilma Cozian, R. Lupu, Aurelia Crişovan, Rhemann Zsigmond, Bordeaux Pál, Erős Aladár, Schmidt, Nicolae Dascalovici, câte 1 cor., Stephane 60 fil., Milchiş, 50 fileri, Anuşca 40 fil.

Suma totală 240 cor. 50 fil., din care s'au îmbrăcat şi provăzut cu recuisitele necesare cei 58 elevi ai şcoalei noastre confesionale.

Primească şi pe această cale sincera noastră mulţămită atât marinimoşii donatori, cât şi doamnele Leonidia Gheorghiu şi Elena Curea, cari au avut bunăvoinţa a colecta această sumă.

Comitetul parohial.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, în beneficiul artistei *Sablé* se dă opereta *„Frühlingsluft“.* Mâne d. a. opereta *„Die schöne Helena“*, iar sara *„Das Musikantenmädel“*, operetă.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 31—1911 [31] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Tecărau**, protopresbiteratul Geoagiului, să publică concurs cu termin de 30 zile dela I a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentu întrgirea dela stat a dotaţiunii preoţeşti.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a se prezenta, — cu prealabila încunoştiinţare a subscrisului, — în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la subsemnatul oficiu în Geoagiu (Algyogy) în terminul deschis.

Geoagiu, 13/26 Ianuarie 1011.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 465—1910. [11] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a II-a **Ocolişul-mic** din protopresbiteratul Haţegului se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“. Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B pentru dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările, înstruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis şi a se prezenta în vreo Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventnal a celebra.

Haţeg, la 28 Decemvrie v. 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 1—1911 of. par. [26] 2—2

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan prin rezoluţiunea dto 10 Iulie 1910 Nr. 7647 Epitr. comuna bisericească gr. or. **Diviciorii-mari**, protopresbiteratul Dej, comitatul Szolnok Doboka, dă în întreprindere **edificarea bisericei sale** — pe cale de licitaţiune publică minuendă — ce se va ţinea **la** 2/15 Februarie n. la casa parohială în Diviciorii-mari.

Preţul de strigare este de 18734 cor. 74 fileri.

Planul şi preliminarul de spese precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Diviciorii-mari.

Licitanţii au să depună vadiu de 10% din preţul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă garanţă.

Nagydevecser, (Diviciorii-mari) 7/20 Ianuarie 1911.

Ioan Giurgiuca paroh. **Nicolae Rotar** epitrop.

Ad. Nr. 294/1010. of. prot.
Văzut!

Teodor Herman
protopresbiter.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Nr. 776/1910. [19] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învăţător dela şcoala poporală confesională gr. or. română din **Drăguş** protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 600 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. se vor cere întregire dela stat; cuartir şi grădină în natură şi un stângen de lemne pentru foc. Cuincuenalele se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi subştearnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 30 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cândea,
protopop.

Nr. 2750 Pl. 1910. [17] 2—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de **secretar** la Consistorul ortodox român din Oradea-mare, în mod definitiv, cu salar de 2900 cor. şi dreptul de pensiune în cadrul statutelor fondului de pensiune pentru funcţionarii consistoriali, se publică concurs în termin de 30 zile socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica şi şcoala“.

Cine doreşte a ocupa acest post să-şi înainteze recursul subsemnatului Consistor provăzut cu documente:

a) că e credincios al bisericei ortodoxe române;

b) că e preot, ori teolog cu examen de cualificaţiune preoţască;

c) că e licenţiat ori absolvent al facultăţii de litere (filozofie) şi ce limbi vorbeşte şi scrie;

d) ce activitate publică a desvoltat până acum, fie prin lucrări literare, ori pe terenul şcolar sau administrativ.

Secretarul în afară de agendele ordinare secretariali şi cele prezidiali va provedea şi referada în senatul şcolar şi eventual cel epitropesc.

Oradea-mare 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul eparhial
gr.-or. rom. din Oradea-mare

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a. E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi farmaciile. (32) 1—40

◆ ◆ ◆

Aviz.

Să sprijinim arta română!

Reîntorcându-mă zilele acestea din călătoria de studiu ce o am făcut în străinătate în arta picturei bisericeşti, m'am stabilit definitiv în comuna mea **Agârbiciu**, tractul Mediaşului, unde primesc în executare **tot felul de pictură**, în special **bisericească**, ca: **Iconostase** (altare), ori şi ce fel de **icoane sfinte**, în toate mărimile pictate pe pânză, lemn, zinc, tinichea etc. cu uleuri fine. **Icoane pentru prapori**, cum şi **prapori întregi. Icoane sfinte pentru şcoli.** Reparaţiuni şi reînoiri de pictură veche. Tot felul de **auriturí** până la cel mai fin aur veritabil. Preţurile sunt foarte moderate.

Schiţe şi informaţiuni la cerere trimit cu plăcere. Pentru lucrările mele posed număroase atestate de mulţămire. Cerând sprijinul onoratei obşti române, semnez

cu deosebită stimă:
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
Agârbiciu — Szász Egerbegy.

(25) 2—3

◆ ◆ ◆

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 30—

Pr. 6—1911. [14] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din **Băcăinţi**, protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar: *a*) dela cassa bisericei 440 cor., *b*) folosinţa unui complex (agru) în mărime de 5 jug., eventual arânda aceluia în sumă de 160 cor., *c*) ajutor dela stat, asemnat deja dela 1 Ian. 1910 în sumă de 400 cor.
2. Cuartir în natură.
3. Lemnele trebuincioase pentru încălzitul şcoalei. Invăţătorul e îndatorat a conduce pe elevi în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se înainta în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar concurenţii ar face bine să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 5 Ianuarie n. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 13—25

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K	—·70
Schiller	„ „	„	—·60
Risling	„ „	„	—·80
Bacator	„ „	„	1·—
Vin roşu	„ „	„	1·—
Muscatell	„ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin	per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 23—26

TURUL
TURUL

Atrăgătoare noutăţi

în ghete de bal şi de societate

sosite de curând!

Ghete de dans „Şic“ dela **cor. 3**, iar ghete elegante cu cătarămă dela **cor. 4·80** în sus.

Cel mai mare asortiment în ghete de toate soiurile cu preţul fix al fabricei şi de tot ieftine, întipărit în talpa ghetelor.

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acţii în Timişoara

Locul de vânzare:

Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 20

120 locuri de vânzare în oraşele cele mai mari din ţară şi străinătate.

8 3—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 22 Ianuarie (4 Februarie) 1911. *Nr. 8.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Trei toaste.

Dăm în întregime toastele rostite Duminecă la masa P. S. Sale, Episcopului *Ioan I. Papp* al Aradului, dată în onoarea contelui *Tisza*.

Vorbirea Preasfinției Sale, a Episcopului *Ioan*, a fost următoarea:

„Excelența Voastră, Domnule deputat! Mult stimaților domni!

Primiți, Vă rog, călduroasa mea salutare și adânc simțita mea mulțămită, că la învitarea, ce Vi-am adresat, ați binevoit a răspunde cu mult prețuita și onorifica prezență a Domniilor Voastre.

Ca cetățean al orașului Arad, cu plăcere am voit să-mi iau și eu partea cuvenită din serbarea obștei acestui oraș, și-mi servește spre deosebită bucurie, că din prilejul acestei serbări pot saluta la modesta mea masă pe unul dintre cei mai distinși, mai eminenți și mai vrednici fii ai scumpei noastre patrii, pe acel bărbat fruntaș, care condus de dorul ferbinte de a vedea scumpa noastră patrie mare, puternică și fericită, între altele și-a ales de scop al activității sale și *rezolvirea acelei probleme*, fervent dorită de toți adevărații patrioți, ca în interesul consolidării temeliei și a asigurărei desvoltării firești a patriei noastre, *să îndrepte toate popoarele țării pe calea fericirei și a mulțămirei izvorâte din conlucrarea armonică a tuturor.*

Acest fiu distins al patriei noastre, înzestrat cu eminentele calități ale bărbatului de stat, pe care am onoarea a-l saluta la modesta mea masă, este Excelența Sa, Domnul conte *Stefan Tisza*, deputatul dietal al orașului nostru, pentru a cărui sănătate și îndelungă viață îmi închin păharul". (Vii aclamări).

Câteva minute în urmă s'a ridicat contele *Stefan Tisza*, care a rostit următorul discurs:

„Ilustrisime Domnule Episcop! Stimaților domni!

Ilustritatea Sa, iubitul nostru gazdă, în cuvintele pentru mine prea măgulitoare prin cari m'a felicitat, a amintit și aceea, că sunt unul dintre aceia, cari faptice poartă la inimă chestiunea cea mare a restabilirei adevăratei păci interne sufletești între Maghiari și Români.

Are dreptate Ilustritatea Sa. Eu de vreme foarte îndelungată sunt pătruns de convingerea, că *este o necesitate a istoriei universale, ca aceste două neamuri să se înțeleagă și să afle terenul spre comună și frățească activitate.* Eu nutresc convingerea, că a sosit momentul, când acest mare și salutar revirement nu are nici o piedecă obiectivă. Sunt pedeci psihologice, subiective, pe cari om fiind, ușor le înțelegi, dar pedecă obiectivă, care să zacă în însași firea lucrurilor, nu există. Eu sunt convins, că Românii din această patrie pot să afle chipul de a se potrivi cadrelor politicei naționale maghiare și națiunei politice unitare maghiare astfel, ca prin aceasta să servească și neamului lor, să poată progresa pe calea înflorirei individuale și a desvoltării naționalității române, mai repede și mai cu efect, decât dacă-și caută fericirea pe căi divergente de ale națiunei maghiare. Fiind astfel convins, e lucru prea firesc, dacă fără hezitare m'am pus în serviciul acestei chestiuni.

Sunt însă convins și despre aceea, că este zadarnică toată osteneala singuraticilor bărbați onorabili, dacă acestea adevăruri, dacă acest apel la frăție, bunăînțelegere, încredere și iubire împrumutată, *nu află răsunet în sufletele factorilor diriguitori ai românimei.*

Eu cred, că rolul conducător în această chestiune *revine prelaților români.* Nu numai pentru aceea, fiindcă *în sufletul poporului român religiunea în sine este deja o foarte mare putere, deoarece viața sufletească a poporului român o stăpânesc motive de credință, și prin motive de credință te poți apropia de dânsul și-l poți influința, ci și de aceea, deoarece clerul înalt român, cel puțin clerul bisericei gr.-or. române, nu exercită numai puterea bisericească, ci este totdeodată și depozitarul încrederei concetățenilor sei.* In mânile lui deci dreptul bisericesc, puterea bisericească, se unește cu marea putere politică, isvorâtă din încrederea concetățenilor săi. Și eu cred, că azi, în situațiunea aceasta, poate de mare însemnătate, poate critică a patriei noastre, *clerului înalt îi revine o mare chemare, o mare datorie și o mare răspundere în acea privință, că oare clerul acesta își va pune în cumpănă, va uza oare, spre serviciul cauzei drepte, de toată influența sa formidabilă, pe care i-o dă poziția sa bisericească și încrederea concetățenilor săi, ori rămâne spectator pasiv al evenimentelor și sufere, ca poate pentru motive secundare de ordin inferior să scăpăm momentul, când ne ar succede să unim la muncă frățească spre scopuri comune pe toti cetățenii țării, fără osebire de naționalitate?*

Fiind astfel convins, stimaților domni, socotesc de interes prea mare pentru soartea patriei și pentru soartea poporului român, ca biserica română să aibă astfel de prelați, cari într'adevăr să fie vrednici de această poziție, să fie vrednici prin aceea, că înțeleg, recunosc și își însușesc toate consecințele poziției lor, îndatorirea și toată răspunderea împreunată cu acea poziție.

Sunt vesel, că pot avea parte de ospitalitatea unui astfel de bărbat, în care, după modesta mea părere, se află toate acele însușiri, cari trebue să le aflăm în toți membrii înaltului cler românesc, se află înțelegerea patriotică, iubirea deopotrivă a neamului său și a patriei, și așa cred, se află simțul datoriei, hotărârea și curajul, de a sta neclintit și în luptele vieții practice pentru aceea, pentru ce trebue să stăm cu toții, cari suntem buni Unguri și buni Români, dar pentru care trebue să steie neclintiți aceia, pe cari soartea i-a așezat într'o poziție atât de expusă, unde renunță la chemarea lor, dacă nu uzează de rolul conducător, ce li-o ofere oficiul.

Eu deci acum, când ridic păharul în sănătatea găzduitorului nostru iubit și stimat, doresc, ca și dânsul să fie pătruns de acea convingere, că a sosit momentul, — cât ne va sta la disposiția noastră, cine o poate ști? — dar azi după părerea mea e aci momentul, de o gravitate incalculabilă în urmările sale, în importanța sa, e aci momentul, când toți aceia, cărora pe orice teren, în orice chip li se dă putința de a esercita vre-o influență asupra concepțiunei de a da direcțiune activității concetățenilor lor, lăsând toate celelalte la o parte, cu întreaga putere ce li-o dau destoinicíile lor primite dela Dumnezeu, și care zace în oficiul lor, *să între în acțiune pentru isbânda causei drepte.* Pe iubitul stăpân al acestei case, pe Ilustritatea Sa episcopul gr. or. român, Dumnezeu să-l trăiască la mulți ani". (Aclamări vii).

Câteva momente mai târziu s'a ridicat dl Dr. Iosif Gall, membru în casa magnaților, și a rostit următoarea cuvântare:

„Cu bucurie am auzit închinarea însuflețită a Escelenței Sale, care atât de călduros relevează necesitatea înțelegerii frățești, a cohesiunei strânse între Maghiari și Români. Impărtășim această vedere a Escelenței Sale din toată inima și din tot sufletul. Suntem convinși, că va fi spre mare folos țărei, dacă aceasta într'adevăr se înfăptuiește. Este adevărat, că Escelența Sa a propovăduit această idee și mai nainte, și cercul acestei idei se lărgește tot mai mult. Eminentul istorician Csánky în opul său despre timpul Huneadeștilor relevează faptul, că marile învingeri de atunci sunt a se atribui acelei împrejurări, că Maghiarii și Românii au ținut cu însuflețire la olaltă, și într'un suflet s'au luptat împotriva semilunei, care pe atunci atacase țara. Oare cine nu înțelege, că înfrățirea între Maghiari și Români,

---

FOIȘOARĂ.

Doctrina religioasă a lui Tolstoi.

De *Dr. Seb. Stanca.*

(Urmare).

Mijloacele pentru ajungerea acestei dorințe ni-le îmbie testamentul nou în cuvintele: „fă și tu altuia ceeace dorești ca altul să-ți facă ție", teza ce cuprinde în sine toată „legea și prorocii".

Noi suntem robi ai patimei, robi ai intereselor personale, vedem rostul vieții numai în satisfacerea intereselor noastre, vedem rostul vieții în fericirea noastră personală. Evanghelia ne spune însă: caută împărăția lui Dumnezeu și dreptatea lui, și celelalta toate vor veni dela sine.

Căutând împărăția lui Dumnezeu aflăm fericirea, care nu e ajungerea unor dorințe vagi personale și numai momentane, ci este bogăția sufletului, adecă pacea, libertatea, bucuria și mulțămirea.

Aceasta este ținta vieții, adecă împlinirea voiei lui Dumnezeu. Iar o astfel de viață *este* posibilă.

Legea vieții organice e lupta. Legea vieții raționale conștiente e iubirea. Din viața luptei se naște viața națională. Iar scopul este: lupta să o nimicim, și în locul ei să punem pacea, iubirea între oameni, apoi între oameni și toate celelalte ființe vietuitoare. Sulițele să se prefacă în fiare de plug și mielul să stea fără frică cu leul alăturea.

Ținta vieții deci noi nu o știm și nu o putem ști. Dumnezeu are scopurile sale mărețe, pe cari nu ne este dat nouă să-le cunoaștem. Nici nu e necesar aceasta. Rostul nostru în viața aceasta nu e căutarea, înțelegerea și ajungerea acelei ținte necunoscute. Misiunea noastră pe pământ este să slujim lui Dumnezeu, să slujim opera cea măreață a lui Dumnezeu, pe care noi nu o putem cuprinde cu mintea noastră mărginită.

Dacă Dumnezeu ne a dat suflet, spirit, rațiune, iubire etc. nu urmează ca noi să căutăm înțelegerea scopurilor Lui. Rațiunea o avem nu ca să căutăm răspuns la întrebarea *de ce* trăim, ci *cum* să trăim

— „Eu, zice Tolstoi, am priceput învățăturile lui Isus numai când am ajuns la convingerea că, viața mea nu este a mea, ci acelui ce mi-a dat-o, iar scopul vieții mele e o taină a voinții celui ce m'a pus și pe mine la locul meu, ca să îndeplinesc și eu o părticică din lucrarea cea mare, la care fiecare ființă își are rostul său întregitor. Rostul omului în univers e ca al rotițelor unei mașini. Toate acestea nu sunt făcute numai pentru ele, ca să stea inerte, ci fiecare are o anumită misiune, iar toate împreună slujesc scopul mașinei"...

Omul slujește scopurilor lui Dumnezeu. Nu le înțelege, trebuie să simtă însă, că scopurile acestea sunt grandioase și nobile, și având minte și inimă trebuie să ia parte cu bucurie la slujirea acestor scopuri, de oarece prin viața noastră, prin viața lumei să săvârșește opera cea măreață a lui Dumnezeu.

Prin urmare trebuie să stăruim așa, ca să promovăm realizarea acelei opere. Și aceasta ne învață tot evanghelia. Felul acesta al traiului nostru se concretizează în relațiile noastre față de omenime, în iubire. Să simțim iubirea și să o sădim în semenii noștri. Acesta e semnul cel mai bun, că tindem ca să ajutăm scopurile lui Dumnezeu.

„Eu trăesc, ca să împlinesc voia celui ce m'a trimes în viață. In voia lui e să-mi duc sufletul până pe treapta cea mai înaltă a perfecționării în iubire și prin aceasta să contribui la unitatea desăvârșită între toate ființele vietuitoare ale lumii"...

Voința lui Dumnezeu e în însine, iar voința aceasta nu constă în aceea *ce* să lucrăm, ci în *cum* să lucrăm. Ce să lucrăm ne arată viața, iar cum să lucrăm ne arată rațiunea. Aceasta duce la adevăta viață, care este viața sufletească.

Tolstoi face următoarea asemănare:

Calul pornit la drum *știe* că merge după voia stăpânului, când îi lasă frânele slobode, *nu cunoaște* însă voința acestuia, și e vai de el, când s'ar încumeta să creadă, că o cunoaște. Stăpânul trage de frâne, îl mână prin apă, prin mocirlă, îl trage în curte. Calul e silit să asculte, dacă se opune sufere. Și totuș trebue să meargă unde îl mână, pentrucă nu cunoște voința stăpânului care-i vrea binele, să îl adape, să îl hrănească, să-l desprindă, ca să se odihnească"..

Așa e și omul. Are în vedere numai urmările cele mai imediate ce le poate cuprinde cu mintea lui, nu cunoaște însă milioanele de urmări mari și neînțelese de el, pe cari le are în vedere Dumnezeu tot pentru binele omului.

Ca să împlinim voia lui Dumnezeu sunt necesari 2 factori, rațiunea și iubirea, adecă adevărul și binele. Rodul rațiunei e adevărul, al iubirei e binele. Iar criteriul care ne spune, că de fapt săvârșim acestea sau nu, este conștiința, cea mai sigură și absolută judecată.

Aceasta este adevărata mântuire. Omul se poate mântui deci numai în slujba lui Dumnezeu. Slujim lui Dumnezeu atunci, când tindem la sporirea iubirii între oameni. Sporirea aceasta depinde însă dela producerea iubirii în noi înșine. Iubirea fiecăruia, va să zică pentru toți este deci condiția primă pentru fericirea generală. Isvorul binelui întreg este iubirea.

(Va urma)

considerând raporturile geografice şi etnice, tormează o puternică bastiune de apărare împotriva duşmanilor? Şi eu cred, că din aceasta fiecine poate să tragă conclusia, că şi pentru viitor un factor principal al fericirei comune va fi această cohesiune. Au fost şi între noi Românii mulţi inşi, cari au fost aderenţii credincioşi ai acestei idei, şi au profesat această idee pe faţă. E de mare importanţă însă faptul, că un bărbat conducător al naţiunei maghiare propagă înfăptuirea acestei idei, căci prin autoritatea sa şi sub conducerea sa înţeleaptă el mai ales are putinţa să o apropie de înfăptuire. Ii datorim mulţămită, pentrucă şi cu acest prilej a accentuat necesitatea acestei idei şi efectul binefăcător pentru ţara întreagă cu înfăptuirea ei. Aşa cred, pot să accentuez, că *nu se află Român inteligent, mai de seamă, care nu ar fi convins de rostul salutar al acestei idei.* Drept aceea, eu ridic păharul meu în sănătatea Escelenţei Sale şi doresc, că năzuinţele sale pe acest teren să fie încoronate de cel mai deplin succes". (Aclamări vii!)

In atenţiunea învăţătorilor noştri. *Consistorul diecezan din Arad aduce prin ordinul nr. 6989/910 la cunoştinţă, că ediţia VII. a manualului* Curs practic de limba română, *de* Iuliu Vuia, *nu are aprobarea cerută prin Statutul organic (§. 122 p. 2) şi de Regulamentul pentru organizarea învăţământului şi astfel în temeiul §. 94 al acestui Regulament, în lipsa aprobării din partea bisericii* nu poate fi întrebuinţat *în nici o şcoală confesională din dieceza Aradului. In lista manualelor admisă de P. V. Consistor arhidiecezan, edată sub nr. 11.410/910 e cuprinsă şi ediţia VI. a acestei cărţi, dar numai pentru anul 1910/11. Ediţia VII. nu e admisă nici pentru anul acesta.*

Cronică pedagogică.

Reflexiuni asupra educaţiunii muzicale a tinerimii de şcoală.

De *G. Fl. Preşmereanu.*

II.

Aflu de bine a mai înşira unele din inovaţiunile introduse în apus pe terenul cultivării spiritului muzical în tinerimea şcolară, chiar şi dacă introducerea lor între împrejurările noastre de azi n'ar permite o aplicare deplină a lor în şcoala noastră. O fac însă din iubirea faţă de aşezămintele noastre şi mai ales faţă de învăţătorii dornici de nouă îndrumări, în ce priveşte progresul realisat în statele apusului pe teren pedagogic, şi cari vor şti în consecvenţă face conclusiuni de folos şi pentru referinţele dela noi.

Amintim aici sistemul hamburgic, care a aflat deja şi aici în ţară aderenţi, şi care nu se mărgineşte numai la instrucţiunea muzicală din şcoală, ci îşi ia refugiu şi la aranjarea de concerte filantropice şi representaţii de operă întru popularisarea artei muzicale clasice. Acest sistem ce datează dela 1898 prin 8, 9 representaţii aranjate pentru copii, şi cari îmbrăţişează şi clasele mai înalte ale şcoalelor poporale, ba chiar şi tinerimea eşită de pe băncile şcoalei provăzându-o cu hrana sufletească trebuincioasă, tinde într'acolo, ca de deliciile muzicei să se împărtăşească cât mai mulţi şi chiar în schimbul unor preţuri neînsemnate de câte 10 fileri, în care se cuprind şi competinţele laterale ca garderobă, program etc.

Ce titlu de stimă, de veneraţiune şi de recunoştinţă neperitoare adânc săpată în inimile tineretului nostru şi a celor încredinţaţi a le cultiva ce au mai scump: sufletul, şi-ar asigura acel mecenate, care între alte multe neajunsuri din organismul nostru social-cultural şi naţional şi-ar îndrepta privirile sale la tinerimea de şcoală lăsând să i se pătrundă sufletul de razele dragostei şi milei faţă de lipsurile sufleteşti ale aceleia, peste tot, şi în special faţă de lipsa de cultură muzicală naţională, menită a trezi la adevărată cunoştinţă de sine multele talente de preţ ale neamului nostru, ce se perd fără ca cineva să ţină cont de ele.

„Societatea pentru fond de teatru român" cu cât mai uşor s'ar putea apropia de realisarea mult visatului său ideal: viitorul teatru naţional, dacă de timpuriu s'ar cultiva şi nobilita gustul şi simţul tinerimii pentru frumseţile creaţiunilor de muzică.

Numai astfel s'ar putea observa de cu vreme elementele necesare şi atât de indispensabile, pentru ca din rândul lor să se poată recruta oastea cea bravă de cântăreţi în viitoarea operă naţională, menită totodată a conlucra la plăsmuirea bucăţilor de lipsă, ce vor avea să alcătuiască viitorul nostru repertoriu, de bucăţi muzicale de valoare incontestabilă.

Pentru aranjarea de producţiuni muzicale cu menirea de a cultiva gustul muzical al tinerimii noastre de altcum nu se reclamă cine ştie ce pricepere şi cunoştinţe, mai ales că la baza lor stăpâneşte principiul, că cât mai puţină esplicaţie să se dea, în schimb să se creeze cât mai multă sensaţie artistică. Drept esplicare şi orientare este suficientă puţină îndrumare ce o dă dirigentul despre cele cuprinse în program, precum şi despre autorul bucăţilor predate.

In scopul acesta să se angajeze fiecare învăţător şi instructor de cor în conştiinţa deplinei nădejdi de biruinţă, şi anume în cadrul obicinuitelor representaţiuni corale de până acum.

Chiar şi prin aceste modeste încercări, presupunând că se va insista pe lângă păstrarea caracterului naţional în cântare, prin esclusiva cultivare a productelor naţionale, rupte aşa zicând din sufletul plin de poezie al poporului, s'ar realisa succese simţite pentru trebuinţele noastre de azi. Accentuez cuvântul „modeste", fiindcă Germanii în zelul lor şi însufleţirea lor faţă de frumos au dus-o şi mai departe.

Tot dela ei a pornit şi ideea seratelor de distracţie, aşa numitele „Unterhaltungsabende", în cari figurează cu rol activ elevi de şcoală dela 6—8 ani, precum şi din clasele mai superioare şi absolvenţi, predând diferite bucăţi muzicale în faţa părinţilor şi acompanişti fie de învăţători şi de instructorul de muzică, fie de profesorii dela academie.

Luând în vedere apoi, că prin diferite recitări, povestiri, proiecţiuni instructive cu schiopticonul, cari se întreţes ca puncte de plăcută variaţie în programul acestei serate şi prin cari se ţânteşte cultivarea iubirii de patrie, locul natal al elevului, pe lângă voe bună şcoala realisează succese strălucite.

Să nu perdem din vedere însă nici acel fapt, de care se par a fi conştii aranjatorii acestor serate, şi adecă că întărindu-se prin ele legăturile de iubire, precum şi încrederea dintre părinţi şi educatori, dar mai ales dintre elevi şi învăţători, formele rigide ale şcoalei perd din caracterul lor oficial, ţinută reservată a elevului faţă de învăţător dispare şi îi ia locul o comunitate sinceră, care insuflă încredere şi părinţilor, căutând mai bucuros contactul cu şcoala.

Am firma convingere, că prin cele înşirate în tratatul acesta, am servit cu câteva îndrumări folositoare pentru şcoala noastră, învăţătorimea noastră, dar şi pentru publicul mare, care nu se prea poate lăuda cu o educaţie muzicală neesceptionabilă, lucru ce-şi află uşor esplicarea în lipsă de şcoală muzicală în senz naţional, şi în puţinul interes ce se arată acesteia în şcoala noastră.

Să ţinem cont dară, că numai prin o încurajare a acesteia putem să ne creăm un substrat de talente muzicale, al căror număr până în present este atât de disparent în lipsa de îmbărbătare şi sprijin, dar care în împrejurări cel puţin atât de favorabile ca ale celorlalte neamuri conlocuitoare ar fi o adevărată mândrie naţională.

Să luăm de pildă poporul german, care prin toate mijloacele posibile caută să promoveze cultura muzicală încă din fragedă copilărie a tinerimii.

Cu tot gradul înalt de cultură ei încă tot scrutează după nouă căi şi isvoare pentru a-şi adăpa setea de înaintare.

E vrednică de invidiat străduinţa ce o depune această naţie întru ducerea la isbândă a idealului său naţional.

Sunt în posiţie de a esprima o judecată întemeiată, pe baza esperienţelor mele proprii, cât priveşte zelul, ambiţia lor nobilă de a se nevoi întru cultivarea frumosului.

De o bucată bună de vreme sunt angajat adecă aici în capitală de o societate corală cu instruarea membrilor ei în cele muzicale.

Am avut deci timp suficient pentru a mă convinge de spiritul de solidaritate, legăturile de dragoste ce domnesc între ei, ori de câteori se îmbie o ocazie potrivită pentru a înainta în ce e bun şi folositor.

Nu mai vorbesc de spiritul de jertfă, de care ştiu ei să dea dovadă atât de clasică, când e vorba să întrupeze o idee nobilă.

Mi-a fost peste putinţă să le refuz rugarea de a le sta la disposiţie cu serviciile mele, pentru cari de altcum am fost totdeauna peste aşteptare recompensat atât materialiceşte — fără a le fi stipulat vre-o condiţie de natura aceasta, — dar mai ales prin mulţămirea sufletească şi esperienţele de preţ, ce mi le-am câştigat în mediul acestor tineri entusiaşti şi plini de nobilă ambiţie.

Conferenţele învăţătoreşti.

Organisarea economică a poporului şi activitatea socială a învăţătorului.

De *Vasile Oniciu,* învăţător în Buninginea.

(Urmare).

Tot în acest chip se formează, şi tot în acest chip dă împrumuturi şi însoţirea pentru valorizarea vinului.

Precum însoţirea de bucate dă avansuri în caz de trebuinţă şi pe holde chiar, tot asemenea dă şi însoţirea pentru valorizarea vinului avansuri şi înainte de cules. Daca eventual însoţirea n'are bani, se împrumută la însoţirea de credit.

Sunt tovărăşii pentru *valorizarea poamelor,* pentru *negoţul cu ouă* şi cu *galiţe;* pentru *cumpăratul de prune şi fiertul rachiului;* pentru *arândarea şi cumpăratul de moşii,* cari acolo, unde sunt moşii mai mari, cu deosebire moşii domneşti, de arândat sau de vândut, sunt indispensabile.

Mai sunt apoi *tovărăşii de măcelărie.* Măcelarii dintr'un oraş s'au înţeles între dânşii, formând o întovărăşire, prin care preţul carnei l-au ridicat, ear mai jos decât acel preţ hotărât nici unul nu a voit a vinde.

Faţă de acestă însoţire locuitorii acelui oraş ce credeţi, cum s'au ajutat? Aşa că însoţindu-se au format ei o tovărăşie de măcelărie, în urma căreia şi măcelarii au fost siliţi a modera preţul ridicat de dânşii mai nainte. Şi aşa s'au trezit, că ce au câştigat la punte, dau la pod.

Sunt mai departe tovărăşii pentru *prăsirea şi valorizarea iepurilor de casă,* cari în cantitate mai mare îi cumpără „Magyar Mezőgazdák Szövetkezete", (Budapesta, V., Alkotmány-utcza 31).

Poporul nostru muncitor se hrăneşte de tot rău. Carnea fiind scumpă, numai la zile mari îşi duce carne acasă. Trebue deci căutate mijloacele prin cari poporul de rând să ajungă la carne mai ieftină. Şi asta numai aşa se poate, dacă vom răspândi cât se poate mai tare cultivarea iepurilor de casă, a căror carne e constatat, că e mai nutritoare şi decât carnea de puiu.

Se pot forma tovărăşii pentru *împletitul de corfe,* pentru *fabricarea cărămizilor şi a ţiglelor.*

Sunt *tovărăşii pentru valorizarea plantelor medicinale.* Cu alor culegere pot fi încredinţaţi şi copii, ocupându-se cu plăcere cu aceasta. Cu valorizarea acestor plante se ocupă „Magyar kiviteli és csomagszállitási r. t.," Bpesta. Afară de aceasta în Budapesta mai sunt încă vreo zece neguţtori, cări asemenea cumpără aceste plante.

De însemnătate mare ar fi *tovărăşiile pentru cultivarea şi valorizarea păstravilor.*

Afară de aceste însoţiri mai sunt *tovărăşiile pentru valorizarea laptelui.* Prin unele comune unde s'au înfiinţat astfel de tov., se arată resultate frumoase.

Cine are numai o vacă două, nu se poate osteni ziua întreagă cu vinderea alor câteva litre de lapte, banii ce-i capătă nu ajung câte odată nici pentru plătirea timpului de lucru. A aduna laptele însă de pe mai multe zile nu-să poate pentru-că nu se ţine în stare proaspătă.

Deci şi la valorisarea laptelui numai pe calea întovărăşirii se poate ajunge. Se înţelege, că comunele din provincie, cari sunt aproape de oraş, unde pot destul de bine a-şi valoriza laptele, nu au trebuinţă de o tovărăşie de lăptărit în toată regula.

Numai într'atâta poate consta întovărăşirea că, pentru a nu-şi pierde toţi timpul de lucru de mai multe oare de peste zi, e bine să se lege în tovărăşii, ţinând împreună un căluţ sau un măgar, cu care pot căra destul de bine laptele, şi un bărbat ori femee, purtând grije de vase, duce la oraş laptele.

Acolo însă unde laptele nu se plăteşte destul de bine, apoi la tot casul e neapărat de lipsă o tovărăşie de lăptărit în toată regula, care apoi prin diferitele maşini poate prelucra întreg laptele adus, prefăcând din el unt, ori că pregăteşte caş şi îl vinde expedându-l mai departe ear preţul curat de valorisare îl plăteşte întreg celui ce a adus laptele.

Astfel de tov. de lăptărit deschid un nou izvor de îmbogăţire. Sunt destule comune, unde locuitorii în urma întovărăşirii, de unde până aici abia au văzut ceva, au ajuns la venite de 40—50 000 cor.

Pentru ca să fie cineva, care se pricepe la manipularea cu lapte, la pregătirea untului, a caşului, trebue să fie în intovărăşire şi oameni pregătiţi. Spre acest scop se poate cere ajutor dela ministrul de agricultură pentru 1—2 indivizi, cari să meargă să înveţe toate cele de lipsă la lăptăria din Sárvár. Recerinţele de primire sunt: 17 ani ai etăţii împliniţi, construcţie corporală sănătoasă, atestat de vaccinare, să ştie ceti şi scrie, şi atestat de moralitate. In fie-care an se ţin 2 cursuri, dela 15 Ianuarie — 31 Maiu, şi dela 15 August — 31 Decemvrie.

După cum vedem, se pot — după trebuinţă — înfiinţa mulţime de însoţiri. E pagubă însă că deocamdată ne lipseşte o Centrală, care ar avea menirea a lua sub aripile sale pe toate celelalte tovărăşii mai mici săteşti. Dar e nădejde, că şi aceasta cât mai curând se va înfiinţa.

Mai amintesc, că tovărăşiile de valorizare îşi pot vinde productele lor adunate la următoarea însoţire: M. Gazdák Vásárcsarnok Eladó Szövetkezete în Bpesta IX, Imre utcza 4. La această însoţire se pot vinde tot felul de articlii (galiţe, ouă, unt, poame, crumpene, verdeţuri, bucate, seminţe, carne, spirtuoase ş. a.) Mijloceşte afară de acesta şi procurarea cu preţ mai ieftin a diferitelor maşini şi unelte economice bune.

Trebuie să o spun, că mai sunt şi tovărăşii de asigurare pe viaţă, pentru foc, grindina ş. a.

De mare însemnătate e tovărăşia pentru asigurarea vitelor, care s'a format cu centrul în Orăştie.

Taxele pentru înscrierea de membri şi asigurarea vitelor la această reuniune sunt de tot moderate.

I. La intrarea ca membru se plăteşte:

1. o taxă de înscriere de câte 1 cor. până la fie-care una miie cor. ce asigură.

2. câte 1 cor. pentru fie-care cuotă (acţie) semnată ca rata întâi din ea;

3. taxa unui caz de pagubă 4 fil. pentru fie-care 100 cor. asigurate.

Cine voeşte mai în detail a cunoaşte această tovărăşie, afară de aceasta cine voeşte peste tot să se introducă în cunoaşterea modului de a forma tovărăşii, să poftească a se adresa Dlui V. C. Osvadă în Hunedoara, care la noi cu multă abnegaţiune şi paciinţă a început în genere mişcarea pentru tovărăşii, care mişcare fără conlucrarea Domniei-sale ar fi rămas baltă şi astăzi.

Una dintre chiemările noastre e şi aceea, ca ideea de întovărăşire să o cultivăm în popor, dând toate lămuririle de lipsă, şi ca să ne pricepem a conlucra cu însufleţire la înfiinţarea a tot felul de tovărăşii, conform trebuinţelor locale.

Tovărăşiile se formează în două chipuri, sau pe baza art. de lege XXXVIII din anul 1875, sau pe baza art. de lege XXIII din anul 1898.

Intre formele de tovărăşie scrise în aceste două legi e deosebirea, că tovărăşiile alcătuite în înţelesul legii din 1898 nu pot da membrilor mai mare dividendă anuală decât 5% şi nu-şi pot întinde acţiunea şi la nemembri, şi că pentru toate datoriile şi alte obligamente ale tovărăşiei răspund până la de 5 sau 10 ori atâta cât face suma cuotelor subscrise.

Tovărăşiile înfiinţate pe baza legii din anul 1875 nu sunt supuse restricţiunilor de mai sus.

Multe şi iar multe sunt trebuinţele în vieaţă şi în economie, unde mai bine numai prin întovărăşire ne putem ajuta.

O tovărăşie dă credit ieftin; prin alta se pot face diferite procurări cu un preţ avantagios, alta ajută la cultivarea raţională a pământului, la procurarea de seminţe mai bune, la maşini mai ieftine, la animale de soiu mai bun şi la vânzarea cu un preţ mai mare a productelor.

Tovărăşiile au deci şi influinţă morală. Pe calea întovărăşirii nu numai pe noi înşine, ci şi pe deaproapele îl ajutăm; şi cine nu se bucură de aceasta? Tovărăşia primeşte în şirul membrilor săi pe fiecare om de omenie; nu se găseşte om avut, care ar putea afirma, că în urma însoţirii ar fi avut pagubă; nu este sărac, care să nu simţească folosul lor.

(Va urma

NOUTĂŢI

† **Gustav Thalmann.** Mercuri la orele 11 din zi a adormit în Domnul fostul comite suprem al comitatului Sibiiu şi comes al Saşilor, *Gustav Thalmann*, după o bolire mai lungă, în etate de 79 ani. Cu el dispare din oraşul nostru o personalitate marcantă, simpatică, stimată şi iubită de toţi câţi l-au cunoscut. Şi l-a cunoscut întreg Sibiiul! Iar compatrioţii Saşi perd în el pe unul dintre cei mai luminaţi fii ai neamului lor. Atât ca oficiant, pus în serviciul publicului, cât şi în contactul particular cu oamenii, decedatul era foarte prevenitor, imparţial, drept şi corect în toată privinţa. Şi tocmai pentru aceste înalte şi frumoase calităţi ale sale, Românii din comitatul acesta l-au salutat cu bucurie în postul de vicecomite al comitatului, la anul 1883, şi l-au primit cu mare încredere şi ca comite suprem, la anul 1891, iar în anul trecut, când la propria sa cerere a fost trecut la pensie, au regretat din inimă îndepărtarea lui din fruntea comitatului nostru, ale cărui destine le-a condus cu mult tact şi cu multă pricepere. Va fi înmormântat astăzi cu mare solemnitate. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Conferenţele Asociaţiunii. Dumineca, în 5 Februarie dl *Dr. Ilie Beu* va vorbi în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii despre *Coleră şi mijloacele de apărare împotriva ei.* Inceputul la oarele 5 p. m. După începerea conferenţei uşa salei se va închide. S'au luat dispoziţii şi pentru încălzirea salei.

*

Clubul municipal român al comitatului Sibiiu se întruneşte Luni, în 6 Februarie n. la orele 8 dimineaţa, în localul casinei române din Sibiiu.

*

Recensământ. Poporaţiunea Braşovului numără astăzi fără militari 39 mii de suflete.

*

Propunere căzută. Clubul civil, Bürgerklub din Viena, după o desbatere furtunoasă a respins propunerea de a se învita primarul Budapestei la balul ce-l va organiza oraşul Viena în iarna aceasta. Din acest motiv e supărare mare în Budapesta.

*

Export de carne din Sârbia. In abatorul dela Belgradul sârbesc a început tăiatul boilor şi al porcilor meniţi pentru transport la Budapesta, Praga şi Viena. Sârbia are în anul acesta atât boi, cât şi mai ales porci, în belşug.

*

Dela casina militară din Sibiiu. Mărcile de intrare pentru persoane mascate la balul de *Joi, 9 Februarie* se mai pot lua în primire mâne Sâmbătă în 4 l. c., între orele 11 şi 12 în localul casinei.

*

Inlăturarea examenului de maturitate. La o adunare din Laibach a profesorilor dela şcoli medii austriace s'a adus o hotărâre importantă privitoare la înlăturarea examenului de maturitate. Mai toţi profesorii presenţi, de naţionalitate germană, boemă, polonă, slovenă, italiană şi sârbo-croată, au fost de părere, că examenul de maturitate este astăzi o formalitate de prisos. Propunerea de înlăturare a fost votată aproape în unanimitate.

*

Despăgubire pentru un rege exilat. Stăpânirea din Lisabona a hotărât, că sub titlul de despăgubire să plătească exregelui Manuel 660 funţi sterlingă pe lună.

*

Coniac pentru spitale militare. Ministeriul comun de războl a însărcinat fabrica de coniac din Şiria să furniseze pe sama spitalelor militare coniacul necesar. Fabrica numită din Şiria aprovisionează de alt fel şi spitalele civile vieneze.

*

Teatru în Veneţia. Tinerimea română din Veneţia inferioară va da o producţiune teatrală şi muzicală Dumineca în 5 Februarie n. în sala hotelului comunal din loc. Inceputul la 7 ore seara.

*

„Crucea roşie“ la Făgăraş. Ni se scriu următoarele: „Crucea roşie“ a dat Mercuri seara în 1 Februarie a. c. un bal mascat în casele comitatului. Venitul curat este destinat a se împărţi între săracii din Făgăraş. Luând în considerare scopul umanitar al petrecerii, au luat parte mai multe familii fruntaşe din Făgăraş şi jur la acest bal. S'a jucat hora şi sârba. In pauză muzica a cântat mai multe cântece româneşti.

*

Comoară. Din Oradea-mare se vesteşte, că la o fabrică de cărămizi muncitorii în vremea săpăturilor au găsit un vas plin de inele, salbe de aur şi alte juvaere de pe vremea Romanilor. Aurul găsit are o greutate de trei chilograme. Comoara aceasta veche va fi oferită muzeului bihorean.

*

Alte porunci pentru preoţi. In cercuri clericale din Roma se spune, că în legătură cu codificarea dreptului canonic al bisericii romano-catolice se va introduce şi dispoziţia, care va obliga pe toţi preoţii romano catolici să poarte talarul şi să se reţină dela vizitarea tuturor restaurantelor şi a reprezentaţiilor teatrale.

*

Bal filantropic se va ţinea în ziua de Trei-sfinţi, la 12 Februarie n. în sala de gimnastică a gimnaziului din Blaj. Venitul curat e destinat pentru „Fondul stud. bolnavi“. Inceputul la 8 ore sara.

*

Achitare. Curtea cu juraţi din Viena a achitat Sâmbăta trecută pe o femee învinuită cu încercare de omor prin înveninare. Acusata, o femee de 53 de ani, cu numele Berta Castellez, trimisese rudeniei sale Laura Morawek o cutie cu bomboane otrăvite, în felul lui Hofrichter. Femeea Morawek în urma consumării acestor bomboane s'a bolnăvit, dar un medic chemat în grabă a salvat-o. Berta Castellez şi-a recunoscut fapta şi a spus, că numai mizeria adâncă, în care trăeşte ea cu bărbatul-său şi cu trei copii, a îndemnat-o la crimă. Achitarea neaşteptată a făcut sensaţie.

*

Cununia cea mai modernă. In St. Antona (în America!) patru persoane, şi adecă: mirele, mireasa, preotul şi un aviator s'au urcat într'un aeroplan, pentru a încheia sub cerul albastru, la o înălţime de 250 de metri, cea mai moderna căsătorie. Când erau să se coboare, vremea s'a întunecat, pilotul a rătăcit calea, şi călătorii aeriani n'au mai putut ajunge în oraşul, unde îi aştepta banchetul şi nuntaşii neliniştiţi. Aeroplanul s'a lăsat pe pământ în apropierea unor păduri, depărtate cam de 60 chilometri dela gara cea mai apropiată.

*

Glumă de spărgători. Un mic prăvăliaş, cu numele Fritz Dowe, dintr'un sat nemţesc, a primit zilele acestea un aviz, în care i se spunea, că în una din nopţile apropiate au să-i viziteze prăvălia ceva oaspeţi nepoftiţi. Prăvăliaşul prevăzător nu şi-a mai lăsat peste noapte banii în dugheană, ci sara întreg numărarul îl lua cu sine şi-l ducea acasă. Când într'o dimineaţă a venit să-şi vadă de afaceri, a găsit înlăuntrul prăvăliei o mare disordine: dulapuri şi cutii deschise, ţigări, rachiuri şi cârnăţării dispărute, iar pe tejghea a cetit următoarele cuvinte: „Mult stimate domnule Dowe! Te rugăm cu toată dragostea să faci rost, ca la viitoarea vizită să găsim în prăvălie şi niţel numărar. Cu deosebit respect: Spărgătorii“.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Cu mâna stângă. Se ştie, că mai toate popoarele au scris dela stânga spre dreapta. Seminţiile semitice fac escepţie şi scriu şi astăzi ca şi în trecut dela dreapta spre stânga. O explicaţie fisiologică nu s'a putut da acestui fapt destul de interesant. Acum în sfârşit un învăţat german, Dr. Erlenmeyer crede, că a descoperit causa fisiologică, pentru care oamenii au scris dela dreapta spre stânga. Semiţii adecă, în vremea veche făceau toate lucrurile cu mâna stângă, erau va să zică cu adevărat oameni stângaci. Dr. Erlenmeyer e de părere, că esistă mai multe dovezi despre aceasta în talmud, unde se cere precis, ca unele lucrări religioase să fie săvârşite cu mâna dreaptă, şi nu cu cea stângă. Afară de aceasta şi testamentul vechiu are indicaţiuni, din care se pare că vechii evrei erau stângaci; tatăl îşi binecuvânta totdeauna cu mâna stângă pe fiiul său întâi născut, — aşa a făcut Iacob şi Iov.

Dela „Asociaţiune.“

Cursuri de analfabeţi.

Asociaţiunea a trimis următoarea circulară directorilor de despărţăminte, stăruind ţinerea cursurilor de analfabeţi, de cari astăzi nu se mai interesează aproape nimeni.

Nr. 208 - 1911.

Domnule Director!

Vremile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunerecul neştiinţii şi a-l ridica în rândul popoarelor culte, conştie de menirea lor în lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va fi stăpân pe o puternică cultură naţională, care îi va putea înlesni lupta pentru viaţă alături de celelalte popoare. Şi se ştie, că condiţia primă a oricărei culturi e cunoştinţa de carte, fără de care astăzi nu mai e posibil a îndruma soartea unui popor pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoştinţii de carte. Cu durere trebue să o spunem, că dintre toate neamurile ţării noastre numai Rutenii ne întrec în analfabeţi, toate celelalte sunt înaintea noastră. Credem, că a sosit timpul, când toţi cărturarii trebue să ne aşternem pe muncă serioasă pentru a mântui poporul nostru de această ruşine a neştiinţii, de această robie a întunerecului.

In anii trecuţi, în cadrele Asociaţiunii, s'au ţinut mai multe cursuri de analfabeţi, cari, ca început, au avut rezultate destul de mulţumitoare. Dar entuziasmul cu care s'au pornit aceste cursuri, s'a stins repede. Astăzi nimenea nu se mai gândeşte la continuarea muncii de redeşteptare a ţărănimii, care înainte cu doi ani era considerată ca cea mai importantă problemă de viaţă a poporului nostru.

„Asociaţiunea“ îşi ţine de datorinţă a îndemna din nou toate despărţămintele sale, ca să reiee aranjarea cursurilor de analfabeţi încă în iarna acestui an şi învită despărţămintele să le continue regulat an de an. Pentru instruirea analfabeţilor Asociaţiunea recomandă să se întrebuinţeze „Abecedar sau carte de scriere şi cetire pentru analfabeţi“ de I. Bota, care a fost premiată din partea Asociaţiunii. Abecedarul se poate comanda dela Librăria Arhidiecezană din Sibiiu.

Fiecare despărţământ va putea da cu înlesnire şi mai multe premii învăţătorilor şi preoţilor, cari vor ţinea cu rezultat asemenea cursuri.

Atragem atenţiunea tuturor preoţilor şi învăţătorilor, că cursurile de analfabeţi nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiind că conform statutelor instituţiunii noastre, în cadrele ei se pot aranja asemenea cursuri, cari urmăresc promovarea culturii noastre.

Facem deci încă odată un apel călduros către toţi directorii despărţămintelor Asociaţiunii şi către toţi cărturarii noştri să reînceapă sistematic ţinerea cursurilor de analfabeţi, singurele cari pot înlesni pătrunderea culturii în popor.

Sibiiu, 30 Ianuarie 1911.

I. St. Şuluţu
prezident.

Oct. C. Tăslăuanu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Candela, foaie bisericească literară nr 1 din Ianuar 1911 cuprinde: Către cetitorii jurnalului nostru, de Dr. V. Gheorghiu. Cuvântare de întimpinare, de V. Nichitovici. Epistola lui Iuda, de Dr. V. Gheorghiu. Virtutea creştină, de C. Morariu. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. — „Candela“ apare începând dela anul nou sub redacţia profesorului universitar *Dr. Vasile Gheorghiu* şi sub administraţia profesorului universitar Dr. Vasile Tarnavschi în Cernăuţ. Abonamentul: 8 coroane pe an, 4 cor. pe jumătate de an.

*

„Luceafarul“ revistă literară şi artistică Nr. 3. 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Victor Eftimiu: Inşiră-te, Mărgărite. Ioan Gorun: Din blestem. Ecaterina Pitiş: Cântec (poezie). Em. Gârleanu: Scaiul. G. Rotică: In ziua a şasa (poezie). Ecaterina Pitiş: Cântece (poezii). I. Borcea: Shakespeare: Iuliu Cesar. Dări de seamă: Il Cendi: Luceafărul, de Delavrancea; In serbători, de Mihail Lungianu. Gh. Tulbure: Date şi documente cu privire la istoricul şcoalelor române din Bihor, de N. Firu. Cronică: Literatură pentru copii (O. C. T.) Biblioteca scriitorilor dela noi. Efebii. Sfinţirea şcoalei din Caţa. Delavrancea şi ţăranca ardeleană. Poşta Redacţiei. Bibliografie. Ilustraţiuni: Faţada principală a şcoalei din Caţa. Planul parterului şcoalei din Caţa. N. Grigorescu: Bordeiu ţigănesc (din colecţia Carada).

Declaraţiune.

Domnul prof. Dr. Pavel Oprişa venise odată în conflict cu colegii săi dela gimnaziul din Brad. Acest conflict degenerase în procese murdare, în cercetări disciplinare pe la consistorul arhidiecezan, în denunţări pe la guvern şi în polemii înverşunate prin ziare. In această situaţie nenorocită dl Oprişa văzându-se pierdut, a alergat la frunză şi iarbă dinaintea demersurilor luate în Sibiiu pentru reglementarea sa. Aşa a ajuns şi la noi în Arad să ne solicite intervenţia.

Am intervenit cu toţii să se sisteze polemiile ziaristice şi am primit alegerea în reprezentanţa gimnaziului din Brad, unde am fost ales la iniţiativa dlui Dr. Pavel Oprişa împreună cu dnii Dr. Nicolae Oncu, Vasile Goldiş şi Emanuil Ungureanu, cu scopul de a forma un fel de arbitriu şi a restabili ordinea în corpul profesoral din Brad. Am rămas însă eu singur de împăciuitor, căci susnumiţii domni erau împedecaţi de a participa la şedinţa reprezentanţei, unde era vorba să facem pacea dorită de toată suflarea românească.

Părţile beligerante, adecă întreg corpul profesoral până la unul şi fostul director Pavel Oprişa singur mi-au declarat, că-şi pun toată încrederea în mine, care înţeleg soartea profesorilor.

Pe baza acestor declaraţiuni am început parlamentările între director şi profesori şi am ajuns la stabilirea ultimatelor. După-ce dl Dr P. Oprişa a acceptat ultimatul corpului profesoral, i-am întrunit pe toţi într'o conferinţă, unde s'a dres următoarele acte:

1. Demisiunea dlui Dr. P. Oprişa dela directorat.
2. Retragerea proceselor criminale urzite la judecătoria din Baia de Criş în contra dlui Dr. P. Oprişa.
3. Cererea sistării proceselor disciplinare dela consistorul arhidiecezan.

M'am reîntors cu conştiinţa mângăiată, că am mântuit pe un om nenorocit şi am redat gimnaziului pacea internă, indispensabilă la prosperarea lui. Despre manifestaţiile de recunoştinţă a domnilor interesaţi nu mai vorbesc.

In zilele trecute veneam din provincie. Pe tren vine dl Dr. P. Oprişa la mine şi peste obişnuinţele sale, de tot senin aduce în discuţie corespondenţele din „Tribuna“ şi „Românul“ despre gimnaziul din Brad. Eu, dus fiind, nu cetisem nici una nici alta, dar îmi spunea că „Tribuna“ scrie mai discret, dar „Românul“ a scris grozăvenii, şi că dânsul e bănuit a fi autorul. Spunea apoi şi dânsul, că a scăzut numărul elevilor, dar nu e bine să se scoleveze acestea prin ziare şi ne-am despărţit cu bine.

Mâne zi ne-am pomenit cu dânsul schimbat. Aud că e pară şi foc şi cere dela d-l Oncu publicarea declaraţiunei apărută mai târziu în „*Tel. Rom.*“, în care face chestie de onoare din apariţia corespondenţei cu pricina. Grozăvenia din „Românul“ cum o numea, nu-l mai jena. Am înţeles de aici, pe unde a umblat domnul Dr. P. Oprisa şi pentru ce a recidivat. Acum om să fie cine îl va mai opri.

D-le Oprişa, d-ta n'ai înţeles acel generos gest, prin care mi-am împlinit angajamentul, când ţi-am redat liniştea şi am curmat resboiul sub care părăia temelia gimnaziului din Brad. Numai aşa se poate explica, că vorbeşti despre o robie a *placetului* d-tale pentru tot tiparul ce se va face cândva despre Brad în „Tribuna“. Ori, precum zici, nici acum nu eşti acasă pentru anumite lucruri, între cari este şi adevărul şi recunoştinţa.

La toate acestea ca preot nu osândesc, ci mă rog către doftorul sufletelor şi al trupurilor, să slăbească toată patima şi toată neputinţa, să înceteze răceala, se potolească ferbinţeala, să tindă mâna sa cea tare şi să ridice din patul durerii pe ceice de orice boală ar pătimi.

Arad, 14/27 Ianuarie 1911.

Roman Ciorogariu.

Poşta redacţiei.

Dlui N. A. în D. Adresa cerută nu ţi-o putem da. Nu o cunoaştem.

Dlui I. P. în C. I. Cu articole de ziar nu se ajunge scopul pe care-l ai în vedere. Fii încredinţat, că superioritatea noastră bisericească şi-a făcut şi şi va face datorinţa întru apărarea intereselor Dvoastre.

Teatru.

Sâmbătă se dă „*Graf Essex*“. Dumineca d. a. „*Frühlingsluft*“. operetă, sara „*Der Meineidbauer*“. Luni, opereta „*Schützenliesl*“, Marţi „*Zigeunerliebe*“, iar Mercuri „*Die drei Grazien*“.

Către P. T. domni acţionari.

Deoarece tribunalul din Alba-Iulia în urma decisului Nr. 9131/1910 keresk. din nou ne-a dificultat modificarea statutelor (îndeosebi a §§-lor 5, 9, 17, 21, 33) făcută în adunarea generală extraordinară din 15 Octomvrie n. 1910 venim prin aceasta a

Convoca

pe P. T. domni acţionari ai instit. de credit şi economii **„Zlăgneana“**, soc. pe acţii în Zalatna (ctul Alba-inferioară) la o nouă

adunare generală extraordinară

cf. §-lui 16 din statute şi cf. decizului direcţiunii pct. 4 din 25 Ianuarie n. a. c. — pe **Joia în 23 Februarie a. a. c.** orele 10 a. m. în localul institutului.

Program:

1. Urcarea capitalului social.
2. Modificarea statutelor.
3. Raport despre cumpărarea de realităţi.

Spre orientare. La adunarea generală pot participa toţi acţionarii, vot deciziv însă au numai acţiunile vechi.

In adunările generale au drept a participa cu vot consultativ şi deciziv numai acei acţionari, cari sunt trecuţi ca proprietari în registrul de acţii cel puţin cu 6 luni înainte de adunare, şi cari cel puţin cu 24 ore înainte de adunare depun la cassa institutului acţiile lor, eventual dovezile de plenipotenţă pe lângă revers.

Acţiile se pot depune şi la Albina, Sibiiu, Victoria, Arad, Auraria, Abrud, Detunata şi Buciumana, Bucium şi Lumina, Sibiiu.

Zlatna—Zalatna, 25 Ianuarie 1911.

(35) 1—1 **Direcţiunea.**

---

(24) 2—2

Publicaţiune.

Se caută **un conducător** la şcoala viţei de vie (pepineria) înfiinţată în comuna Apoldul mic.

In şcoală se va cultiva 100,000 altoi de viţă. Ca remuneraţie primeşte conducătorul dela banca din loc 50 cor. lunar în bani gata şi 4% din viţa clasificată. Conducătorul să angajază pe timp de circa 8 luni.

Reflectanţii au să dovedească:

1. că pricep lucrurile ce sunt de lipsă pentru conducerea acestei pepinerii prin un atestat.
2. Purtarea morală prin un atestat comunal.
3. Starea materială prin care se garantează o eventuală daună.
4. Condiţiunile mai detailate se pot şti dela subscrisul.

Apoldul mic, în 24 Ianuarie 1911.

V. Muşoiu prezid. însoţ. **Insoţire de credit,** asoc. înreg. in Apoldul de jos.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general în **orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(477) 20—20 **L. Olariu,**

Budapesta, Lajos utca 141 III/19

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 3—5 p. m.

[448] 10— Director-şef

Dr. Cosmutza.

Numai

un orologiu din aur

de 14 carate

înlocueşte orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu sviţier trezeşte prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conştiinţios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialişti se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ştrapaţă. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiş saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanţ) duplă cor. 13, 3 bucăţi cor. 28.

Heinrich Weiss

(27) 1—6 Ujbánya (Ungaria).

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

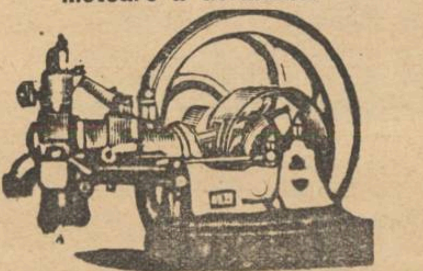

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.

Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 14—26

De sine mergatoare, simple şi renumite în lume

Locomobilele cu benzin

şi

Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple şi de sine mergătoare pentru

Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.

Kellner & Schanzer,

Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 3—26

„MATCA“,

institut de economii şi credit, societate pe acţii în Ţebea.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de economii şi credit, societate pe acţii „Matca“, se învită prin aceasta la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Ţebea (Cebe) **Mercuri în 15 Februarie 1911** st. n. la 2 ore d. a. în biroul institutului, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acţionarilor prezenţi şi al acţiilor pe cari le reprezintă
2. Denumirea alor 2 notari şi 2 scrutinători.
3. Raportul direcţiunii şi al comit. de supraveghiare despre gestiunea anului 1910 şi aprobarea bilanţului.
4. Propunerea direcţiunii şi decidere asupra distribuirei profitului curat.
5. Decidere asupra strămutării sediului în Baia-de Criş.
6. Alegerea unui membru în direcţiune pe restul de 2 ani.
7. Alegerea comitetului de supraveghiare.

Acţionarii au să şi prezinte acţiile conform §-ului 20 din statute.

Ţebea (Cebe) la 17 Ianuarie 1910.

Direcţiunea.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon		K f
Cassa — Pénzkészlet		1,063·36
Cambii — Váltók . .	103,060	
Cambii cu acop. hip. — Jelz. bizt. váltók . .	144,141	247,201·—
Obligaţiuni — Kötvénykölcsönök		4,508·—
La inst. „Victoria“ — „Victoria“ takaréknál		230·—
Edificiul institut. — Intézeti ház		14,061·16
Marfă — Áru		18,517·54
Mobiliar la inst — Felszerelés (int.)		1,122 75
Mob. la consum — Felszerelés áruraktárnál		1,188·—
Debitori — Tartozó számlák . .		2,351 90
Int. restante — Hátralékos kamat.		76 44
Int. transit. de reescompt — Atmeneti viszlesz. kam.		2 636 64
		292,966·79

Pasiva — Teher	K f
Capital societar — Részvénytőke	53,300·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	242 —
Depuneri — Takarékbetétek . .	39,409·91
Reescont — Visszleszámitolás .	185,363·—
Diverşi creditori — Különféle követelelő számlák	4 442 06
Int. anticip. — Előre vett kam. .	4,934 98
Profit curat — Tiszta nyereség .	5,274·84
	292 966·79

Contul perdere şi profit.

Debit — Tartozik. Veszteség és nyereség-számla. **Credit — Követel.**

Debit — Tartozik		K f
Int. la dep. — Betétekam.	1196 97	
Int. de reescont. — Visszlesz. váltókamatok . .	6792 46	7,989·43
Salar la institut. — Fizetések az intézetnél . .	1760·—	
Salar la consum — Fizetések áruraktárnál . .	960 —	2,720·—
Spese, registre, tipărituri — Irodai költségek és nyomt.		1,159 77
Dare dela inst. — Adó int.	573 76	
Dare dela consum — Adó áruraktár	433·86	
10% dare de depuneri — Betétkamatadó . . .	122·13	1,129·75
Amortizări — Leirások:		
din mob. la inst. — Felszerelésekből az int. . .	124·75	
din mob. la consum — Felsz. az áruraktárnál .	132·11	
din marfă — Aruból . .	974 60	1 231·46
Asigurarea marfei — Aru biztositás		105 61
Profit curat — Tiszta nyereség .		5,274·84
		19,610·86

Credit — Követel	K f
Interese dela împrumuturi — Kölcsönkametok	11,508·26
Provizie şi venite dela consum — Jutalék és különféle bevételek az áruraktártól	8,102 60
	19,610 80

Ţebea, 31 Decemvrie 1910.

N. Florea. dir. executiv.

I. Indreiu. contabil.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Iosif Tisu, prez. **Ioan Jurca**, vicepre. **Petru Câmpean** **Nicolae Mateiu**
Leontin Micluţia **Lazăr Pârva** **Alex. Florea** **Huţiu Marc**

(34 1-1

Revăzut şi aflat în ordine.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

Ioan Mihuţiu, prezid. **Ioachim Florea** **Emiliu Negruţiu** **Nicolae Becsa** **Atanasiu Brana**

In 100 ani

se iveşte numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** şi **bine**, **pomi** şi alte **plante, pentru şcoli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curăţiri totale a pământului cu **preţuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Şcoale de pomărit

(379) 13—32 Mediaş, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Marți 25 Ianuarie (7 Februarie) 1911. *Nr. 9.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Școale perdute.

Sibiiu, 6 Februarie n.

Ziarul „*Tribuna*“ din Arad se plânge în două articole, că în cursul celor trei ani din urmă am fi perdut cincisute de școale de ale noastre, din cele vre-o trei mii, pe cari le avem, cu cei de confesiunea gr. cat. împreună, ca școale confesionale române. Va fi adevărat aceea ce spune „*Tribuna*“. Am perdut, întru adevăr, multe școale în timpul din urmă. „*Tribuna*“ însă nu se mulțămește numai cu constatarea acestui fapt trist, ci caută să stabilească și responsabilitățile pentru această stare de lucruri, la tot casul regretabilă, și a pune vina pe consistoriile noastre, cari n'ar fi având nici o cunoștință despre aceea ce se întâmplă cu școalele, — fiind că sunt compuse din oameni cari nu se pricep de loc la chestii școlare, — și n'ar fi stăruit la susținerea lor, chiar și dacă ar fi avut cunoștință, că unele din ele sunt primejduite.

Imputările sunt grave, dar nemeritate. Consistoriile noastre sunt compuse, după părerea noastră, din aceea ce avem mai bun în biserica noastră, și ca cler, și ca mireni. Și dacă în senatele școlare nu au putut intra pretutindenea și învățătorii dela școalele elementare, în schimb se află în ele profesori, și fost profesori, ori directori, cari credem, că tot atât de bine se pricep la chestiile școlare, ca învățătorii.

Iar afirmarea, că consistoriile noastre nu ar avea cunoștință esactă despre starea școalelor confesionale, susținute de credincioșii nostri, și nu și-ar bate capul cu susținerea și cu salvarea lor, e scoasă din fantasia scriitorului articolelor amintite, nu din starea reală a lucrurilor. Căci nu este adevărată nici una din aceste două afirmări!

Adevărul e, că consistoriile noastre țin în cea mai bună evidență toate școalele pe cari le avem, împreună cu starea lor, bună ori rea, cum e, iar despre această stare a școalelor se face raport amănunțit în fiecare an sinodului respectiv, iar din trei în trei ani congresului național bisericesc. Rapoartele acestea se censurează, se discută, se iau hotărâri asupra lor, pe cari consistoriile apoi le esecută, și ziarele aduc rapoarte despre cele hotărâte și discutate în sinoade și în congres. Să caute numai confrații dela „*Tribuna*“, că vor afla sigur și în coloanele ziarului lor astfel de rapoarte. Și adevărul e, că din partea consistoriilor noastre s'a făcut și se face tot ce e cu putință, pentruca școalele noastre să fie susținute, iar cele primejduite să fie salvate.

Dacă cu toate acestea unele din ele nu s'au putut salva, ci a trebuit să le perdem, vina este a se căuta, nu în consistorii, ci altundeva. O spunem noi, că unde zace. In sărăcia celor mai multe din comunele noastre bisericești, cari fiind compuse din numai câte 70—80 familii, le este cu totul imposibil să plătească învățătorului leafa stabilită din partea legii în o miie coroane, plus locuință, lemne, grădină și cuincuenalii, dar mai ales le este cu neputință a ridica din puterile lor edificii școlare corăspunzătoare, așa cum le pretinde legea, cu cheltueli mari de câte 10—15 000 coroane, — iar în lipsa edificiului școlar corăspunzător, legea nu îndreptățește credincioșii să ceară întregire de salar dela stat pe seama învățătorului lor, și guvernul nici nu acordă în astfel de cas nici un ajutor.

In astfel de cazuri, foarte multe la noi, poate să fie compus apoi consistorul tot numai din capacități pedagogice, căci la alt rezultat tot nu s'ar putea ajunge, decât numai la cel trist pe care-l avem: ne pierdem școalele în comunele în cari ne lipsesc mijloacele pentru a le susținea din propriile noastre puteri. Iscusința pedagogică nu folosește aci nimica, fie ori cât de mare, ci folosesc banii, pe cari nu-i avem. Nu consistorii compuse din mai mulți învățători ne trebuiesc deci pentru salvarea școalelor, ci ne-ar trebui mulți, foarte mulți mecenați, ca ilustrul domn *Vasile de Stroescu.* Pe aceștia să ni-i dea „*Tribuna*“ dacă poate și dacă-i are, și atunci am salvat școalele, iar învinuirile adreseze-le altora, cari le merită, nu celor ce-și fac datorința, cum sunt consistoriile noastre.

Domnii dela „*Tribuna*“ mai află izvorul răului și în faptul, că școalele noastre nu mai sunt *naționale,* ci *confesionale.* Scapă însă din vedere stimații confrați, că școalele noastre de astăzi își au întemeiată îndreptățirea de a fi în articolul de lege 38 dela 1868, care imparte școalele în patru categorii: confesionale, comunale, de stat și înființate de reuniuni. Biserica noastră, ca susținătoare de școale, a trebuit să-și aleagă una din categoriile acestea, și a ales *școala confesională.* Cred domnii dela „*Tribuna*“ că era mai bine dacă alegea o altă categorie de școale? Oare cu cât am sta astăzi mai bine, dacă le lăsam să fie toate, cum ni-se cerea pe atunci, *școale comunale?* Adevărul e deci, că dacă astăzi ne mai avem școalele noastre, le avem numai pentru că ele sunt confesionale.

Mai susține „*Tribuna*“, că la noi în arhidieceză (probabil scriitorul articolului e din arhidieceză) ar sta școalele mai rău, din cauza, că noi nu avem învățători în consistor și nici în sinod. Firește, aceea, că avem profesori și directori de școale în consistor și în sinod, oameni deci, din mânile cărora ies învățătorii, nu numără. Invățători trebuie să fie!..

Cumcă școalele noastre din arhidieceză cum stau, se va vedea mai bine din raportul ce se va înainta proximului sinod arhidiecezan.

Noi însă și până atunci putem liniști publicul nostru, că școalele din arhidieceză stau *mai bine*, decât cele din alte părți. Iar dacă cele din celelalte dieceze ar fi totuș mai bune, nu putem decât să ne felicităm, pentrucă atunci într'adevăr stăm bine cu școalele. De ce deci *alarma,* când nu este motiv de alarmă? De ce se caută a se disgusta, a se discuraja publicul, în loc de-a fi îndemnat să aducă jertfe, din cari, cu timpul, avându-ne fondurile necesare, am putea să ridicăm de nou școale confesionale pretutindenea pe unde acuma le-am pierdut?!...

In special despre consistorul arhidiecezan am mai putea să spunem, că a jertfit numai în anul trecut din modestele mijloace cari îi stau la dispoziție peste 150 000 de coroane în scopul salvării școalelor. Dar ce s'a putut face numai cu atâta pentru asigurarea pentru totdeauna a celor peste o mie de școale confesionale de sub jurisdicțiunea sa? Și ce ar putea să facă mai mult *învățătorii*, dacă consistorul ar fi compus chiar numai din învățători?!

Să nu caute deci confrații dela „*Tribuna*“ totdeauna vina pentru relele pe cari toți le cunoaștem, acolo unde ea nu e de căutat, ci meargă la isvorul cel adevărat, de unde și iau relele nașterea. Și cumcă isvorul e cel indicat de noi, se pot ușor convinge confrații, dacă vor medita puțin asupra întrebării, cu care ne încheiem aceste lămuriri, anume: De ce nu sunt periclitate și nu se pierd școalele confesionale ale Sașilor, cari stau sub aceeași lege apponyiană ca ale noastre și sub aceiași inspectori regești de școale, și sunt *confesionale* și ele ca ale noastre?!!

Maiestatea Sa, *Impăratul și Regele nostru sosește la Budapesta Mercuri, în 8 Februarie n. și rămâne trei săptămâni în capitala țării noastre.*

FOIȘOARĂ.

Doctrina religioasă a lui Tolstoi.

De *Dr. Seb. Stanca.*

(Urmare).

Scopul vieții este deci adăparea tuturor momentelor vieții la isvorul iubirii, prefacerea domoală a răului în bine și desăvârșirea adevărului și a binelui, adevărata viață nu poate fi alta decât viața în iubire.

„Iată cum îmi închipui eu viața, zice Tolstoi. Prin fel de fel de țevi nenumărate curge o fluiditate, o lumină. Fluiditatea aceasta e energia vieții, e însuși Dumnezeu. Țevile suntem ființele vietuitoare. Unele dintre aceste sunt foarte mobile, altele mai puțin altele de fel, iar unele se mișcă de tot liber. Aceste din urmă suntem noi oamenii; noi suntem în stare să cuprindem această fluiditate întreagă, să lăsăm să treacă toată prin ființa noastră, să simțim pe Dumnezeu în noi.

Stagnarea mișcării acesteia este moartea. Viața personală încetă și eul meu trece și se împreună cu energia care trece prin mine. Energia aceasta e însuși Dumnezeu“.

Prin urmare întrebarea: de ce trăim, numai un singur răspuns poate avea, și acesta e: pentru că vrea Dumnezeu. De ce o vrea Dumnezeu? Asta e enigma vecinicie, care nu ne este dat să o putem vreodată înțelege. Aceasta se poate împăca numai cu *credința*, că Dumnezeu a lăsat pe fiecare om ca prin el să se realizeze un scop, iar scopul acesta e mare, nobil și grandios.

Credința e cunoașterea înțelesului vieții omenești, în puterea căreia omul nu se nimicește ci trăește. Credința e puterea vieții. Dacă omul n'ar crede, că este ceva care i poruncește să trăiască, ușor și-ar lăpăda viața. Dacă nu vede și nu înțelege deșertăciunea celor trecătoare, atunci crede în aceste; dar dacă înțelege deșertăciunea acestore, atunci crede în nemărginire, în energia veciniciei, în Dumnezeu. Fără credință omul nu poate vieţui.

In consecința ideilor acestora Tolstoi răspunde și la întrebarea, că are omul drept să-și ia viața, sau nu.

Viața nu se poate nimici, ea e în afară de timp și spațiu. Moartea nu poate decât să schimbe forma vieții, poate stavili participarea ei la acțiunile lumei.

Omul e dator să trăiască; nimicindu-și viața dă dovadă, că nu cunoaște rostul acesteia; el greșește, pentru că își ia posibilitatea ca să afle și să își câștige tot ceeace i-ar putea da viața încă în lumea aceasta.

Un olog din mânăstirea Optina a zăcut 30 ani și a fost pururi mulțămitor lui Dumnezeu. Procesiunilor ce se făceau la acel loc ologul le-a propoveduit adevărul și iubirea, nu sinuciderea. A făcut cu acesta de mii de ori mai mult bine omenimei, decât dacă și-ar fi luat simplu viața.

N'avem deci drept să ne desbrăcăm de viață. Omul până are viață, trebue să se perfecționeze, să fie fosositor lumei prin munca sa, nu prin aceea, că se curăță pe sine din lume.

Iată câteva crâmpee din mărturisirea de credință a unui om fără seamăn în literatura universală. Cu greu îți oferă filozofarea aceasta o oglindă clară a sufletului lui Tolstoi. Nu-i mirare.

Omul trecut odată o viață întreagă prin cele mai sguduitoare lupte sufletești în căutarea adevărului, aflându-l la bătrânețe în cuvântul evangheliei, se prinde orbiș de acesta și cu un zel ultraapostolic își deneagă tot trecutul, condamnă toată organizația lumei, condamnă tot și pretinde o reformă radicală, care să organizeze lumea întreagă, întreg rostul vieții omenimei pe temeiul virtuților evanghelice, singurele ducătoare la scop.

In zelul acesta, Tolstoi trece peste granițele impuse de slăbiciunile omenești, peste orice considerații de desvoltare istorică și are în vedere numai desăvârșirea evanghelică absolută a omenimei.

Arta o cosideră o simplă meserie, care caută să stoarcă banii poporului, pentru ca să îmbuibeze pe unul sau altul privilegiat, fără ca poporul să aibă vreun folos real. Shakespeare d. ex. e petru Tolstoi o nulitate literară. Persoanele lui Shakespeare n'au caracter, el n'are simț pentru frumos, acțiunea dramelor lui e confuză și nenaturală, dramele lui sunt străine de viață, false, persoanele lui vorbesc o limbă păsărească, și mai pesus de toate Shakespeare e un scriitor imoral, el preamărește cea mai ordinară concepție de viață: scopul sfințește mijloacele.

Tolstoi cere ca arta să fie religioasă. Numai aceasta e adevărata arta. Numai acela poate scrie drame bune, care spune lucruri de o valoare absolută pentru omenime, idei referitoare la raportul între om și Dumnezeu, despre univers, despre vecinicie, despre infinit.

Ideile cari agită azi popoarele, sunt ordinare, demoralizează arta. Așa de pildă patriotismul.

Patriotismul e un sentiment nerațional si stricăcios, care trebue oprimat cu toate mijloacele. Răsboaiele, a căror obârșie e acest sentiment, nu pot satisface principiilor morale.

(Va urma)

Alegerea dela Şimleu. In locul decedatului Ugron Gábor se alege deputat nou la dieta ţării în 14 Februarie n. în cercul electoral al Şimleului. Partidul naţional român a candidat pe dl *Dr. Victor Deleu*, fost candidat naţionalist român şi la alegerile generale. Contracandidatul său e *Barabás Béla*, independist.

Adunare poporală în Arad. In 3/16 Februarie se ţine în Arad, o adunare poporală, la care sunt poftiţi să participe toţi Românii din comitatele Arad, Bichiş şi Cenad, aparţinători partidului naţional român. Vor fi de faţă la adunare toţi fruntaşii partidului.

Din parlament. In discuţia asupra legii despre prelungirea privilegiului pe sama băncii austro-ungare, care decurge încă în dietă, şi nu se va termina aşa curând, a luat cuvântul Mercuri, 1 Februarie n. şi deputatul român Dr. T. *Mihali*. A luat în apărare în vorbirea sa băncile româneşti, atacate de alţi vorbitori, ca nepatriotice şi ca ruinătoare de Săcui, şi la urmă a declarat, că deşi deputaţii naţionalişti nu au încredere în actualul guvern, *votează totuşi legea*, deoarece ea *serveşte interesele ţării*. Foarte bine şi foarte corect. Legile, cari servesc interesele ţării, sunt bune. Dar legea din discuţie *serveşte* totodată şi interesele *dualismului*. Primind legea, *primim şi dualismul!* Şi atunci, dacă acceptăm de bun dualismul, de ce mai ţinem în program punctul referitor la dualism? Ori şi mai la înţeles, de ce suntem noi injuraţi şi insultaţi totdeauna, când cerem ştergerea acestui punct din program, împreună cu ştergerea punctului prim din program?! Poate că ne va lămuri tinărul confrate din Arad, dacă cumva e — *acasă*.

„Preoţii de mir şi sfântul Sinod".

Acesta este titlul unei interesante broşuri, scrise de dl *Ioan Andreiu*, profesor la liceul din Ploeşti, în România, şi tipărită în anul trecut în tipografia „*Isbânda*" din Ploeşti. In broşură se arată cu multă temeinicie, că nu e de loc anticanonică întrarea preoţilor de mir în sfântul Sinod, cum credeau şi cred unii, ba e chiar necesară, fiind preoţii elementele, cari cunosc bine nevoile şi lipsurile bisericii, căci se află în contact zilnic şi direct cu credincioşii. Autorul broşurii arată, cum la sinoadele din vechime, chiar şi la cele ecumenice, au participat şi preoţi, ba chiar şi diaconi şi mireni.

Astfel în *Arabia* s'a ţinut la anul 244 un sinod, la care a fost chemat şi învăţatul Origen, care era preot. In biserica din *Africa* au fost convocate mai multe sinoade de *Ciprian*, episcopul Cartaginei, între anii 248—258, la cari au luat parte, nu numai episcopii acelei provincii, ci şi preoţi, diaconi, ba şi laici. In *Antiochia* s'au ţinut în secolul al treilea două sinoade, la cari au participat mulţime de episcopi din Asia, împreună cu preoţi şi diaconi. Şi aşa mai departe. Se aduc esemple multe.

Se arată apoi în broşură, cum şi la sinoadele din Constantinopol, ţinute la anii 1383, 1389, 1400 etc. au participat mitropoliţii români din Muntenia şi Moldova însoţiţi şi de preoţi, şi se dovedeşte, că la sinoadele ţinute în Principatele române în secolul al 17-lea încă au participat şi preoţii. Interesant e apoi capitlul în care se arată, cum patriarhul Ierusalimului, *Dosofteiu*, a dat sfaturi mitropolitului *Atanasiu* din Alba-Iulia, ca să ţină în fiecare an de douăori „sobor cu aleşii, înţelepţii şi cinstiţii *preoţi*". Atanasiu a primit în scris o instrucţie amănunţită în privinţa aceasta.

In secolul al 18-lea, anul 1752, încă s'a ţinut un sinod în Iaşi, la care au participat 24 preoţi, iar în divanul ad hoc din Moldova, episcopul *Melchisedec* al Romanului, a făcut propunere formală pentru admiterea preoţilor în sinod. Propunerea a fost motivată cu puternice cuvinte şi a fost *acceptată*, căci divanul ad hoc a luat hotărâre pentru: „Infiinţarea unei autorităţi sinodale centrale pentru trebile duhovniceşti, canonice şi disciplinare, unde va fi representată şi preoţimea fiecărei eparhii"... Adecă însuşi Melhisedec, cel mai învăţat Arhiereu al bisericii ortodoxe române din principate, a fost de convingerea, că participarea preoţilor de mir la sinoade nu e anticanonică. De fapt sub principele *Cuza* preoţii, ba şi laicii, iau parte la desbaterile sinodului, dar la 1872 se aduce o lege, care le interzice participarea.

Infiinţarea consistorului superior bisericesc din România nu e alta deci, decât revenirea la practica de mai nainte.

In urmă se arată în broşură, cum sunt compuse sinoadele celoralalte biserici creştine ortodoxe, la cari iau parte pretutindenea preoţii de mir şi laicii, — şi se face propagandă pentru constituirea sinodului din România pe aceleaşi baze, ca în celelalte biserici, adecă: cu admiterea preoţilor şi a mirenilor. Căci, n'am spus încă aceea ce trebuia să spunem dela început, broşura e tipărită numai la anul 1910, dar a fost scrisă la anul 1897, deci înainte cu 13 ani, pe când în România nici nu se discuta încă ideea înfiinţării consistorului superior bisericesc, şi a fost publicată în fragmente, ca articole de ziar. Ideile şi datele cuprinse în ea au dat însă sigur impulsul celor ce mai târziu au îmbrăţişat această chestie şi au căutat să-i dee întrupare. De aceea, broşura, care şi astăzi poate fi cetită cu mult folos, merită relevare, ca un op în care e arătat clar şi cu argumente tari, că participarea preoţilor de mir la sfântul sinod nu e de loc anticanonică, cum vreau să susţină unii.

Invăţătorul ca revizor.

La şcoalele noastre confesionale inspecţiunea şcolară o fac organele instituite de biserică şi de stat. Oricât de conştienţioasă ar fi această inspecţiune oficioasă, oricât de fidelă prescriselor legilor din vigoare, totuş nu poate avea rezultate atât de binefăcătoare, ca şi inspecţiunea neoficioasă, neimpusă de lege, inspecţiunea care o face învăţătorul sie-şi şi şcoalei sale.

Un bărbat de şcoală pune mai multe întrebări, vrednice de atenţiune, prin cari învăţătorul se poate controla pe sine şi-şi poate controla şcoala sa.

In cele următoare voiu înşira câteva:

Eşti sigur, că numele tău va fi pronunţat cu respect şi atunci, când demult nu vei mai fi în vieaţă?

Eşti tu adevărat învăţător, adevărat instructor şi educator, sau dai numai oare în schimbul salarului ce îl primeşti?

Imbrăţişezi tu chemarea de crescător cu toată căldura, cu toată stăruinţa, cu toată personalitatea ta?

Dacă eşti tinăr, adaugi tu ceva în fiecare zi, în fiecare an, la cunoştinţele teoretice din specialitatea ta?

Atât în reuniuni, cât şi acasă, azi se lucră mult; aparţii tu acelora cari lucră, cari se nizuesc a-şi îmbogăţi cunoştinţele?

Dacă eşti bătrân, a rămas spiritul tău viciu şi tinăr? Nu cumva te numeri între acei cari zic: „Eu nu vreau să mai învăţ nimic"?

Mai departe, în ce relaţiuni stai cu autorităţile superioare? Atragi tu atenţiunea lor asupra ta prin prestaţiunile tale, ori ai lipsă de îndurarea lor?

Ai motiv a te plânge în contra autorităţilor tale? Judecă, nu cumva cade partea cea mai mare de vină asupra ta?

Trăieşti bine cu colegii tăi? Dacă da ferice de tine! Dacă nu, e adevărat, că ei, după părerea ta, poarta întreagă vina?

Dar să întrăm în şcoală: Mergi tu totdeauna preparat în clasă şi prestezi tu ceva în mod sistematic, sau merge totul numai ca la automat, în mod superficial?

In cazul din urmă să nu întârzii a te îndrepta, în cazul dintâi revidează ţi clasa cât mai des, ca munca ta să nu fie perdută, ci răsplătită.

Repetează materialul percurs cât mai des, că dacă se negligă repetiţia diligentă a celor propuse, toată osteneala ta e zadarnică.

La aceste întrebări serioase, fiecare învăţător trebue să-şi răspundă sie-şi, în calitate de revizor al şcoalei sale, dar să fie cu grije, ca răspunsurile să fie în consonanţă cu adevărul. *Verissimus.*

Conferenţele învăţătoreşti.

Organisarea economică a poporului şi activitatea socială a învăţătorului.

De *Vasile Oniciu*, învăţător în Buninginea.

(Urmare).

Mare binefacere zace şi în aceea, că oamenii săteni în fiecare Dumineca convin la olaltă.

Cu ocasiunea acestor conveniri mai bine îşi pot face cunoscute interesele comune, împărtăşindu-şi năcazurile şi bucuriile unii altora; iar cei ce bine se cunosc, aceia bucuros se şi ajută unii pe alţii.

Tovărăşiile deci, al căror rol e a educa poporul economiceşte şi moralminte, numai binefacere, binecuvântare şi pace aduc în popor.

Că la ce fel de resultate pot ajunge tovărăşiile pe lângă o conducere bună, ne putem convinge şi din următoarele casuri:

1. Societatea economilor slovaci din comuna Brogyán în o dare de seamă a sa scrie următoarele:

„Inainte de aceasta cu cincisprezece ani am început munca noastră cu câte 20 fil. pe săptămână, şi acum deja acolo am ajuns, că am luat în arândă o moşie de o miie de jugăre. Inşine exportăm la München în tot anul câte 20—30 vagoane de orz pentru fabricarea de bere. Capitalul însoţirii noastre de credit atinge suma de o sută de mii. coroane şi face o întoarcere anuală de jumătate milion cor. Iar însoţirea de consum ce o avem, are o întoarcere de treizeci mii de cor. Avem reuniunea noastră de cetire, avem şcoală de pomi, şi dacă Dzeu ne va ajuta vom zidi şi o fabrică de zahăr. Iată aceasta a răsărit din sămânţa cruţării celor douăzeci fileri pe săptămână, la toate acestea le pune vârf şi folosul moral.

Beutura de vinars e în apunere, locul vinarsului îl ocupă thea, cafeaua şi vinul"...

2. In comuna Majosháza s'a format o însoţire de credit în anul 1888, având 63 membri cu 276 cuote de câte 20 fil.

Preliminarul anului prim a fost de 1971 fl., în anul 1900 a avut 208 membri cu 837 cuote, iar preliminarul a atins suma de 25.423 fl. 87 cr. Din suma banilor adunaţi prin membri în decursul celor 12 ani s'a zidit o biserică cu 26 mii fl. şi o şcoală în preţ de o miie două sute fl. Iar comuna însaşi abia numără întreagă 490 suflete. Să spună acum careva, că însoţirile nu sunt de folos!

3. In comuna Onod s'a înfiinţat în anul 1890 o însoţire de credit cu 97 membri, cari au subscris 328 cuote de câte 25 fl. Preliminarul în anul întâi vorbeşte de 1897 fl. şi 25 cr.

La 10 ani dela înfiinţare adecă la anul 1900 are 248 membri cu 975 cuote, preliminarul e de 22.128 fl. 76 cr. Membrii cu ajutorul însoţirii au cumpărat o moşie de 218 jugăre cat.

4. In comuna Sada asemenea s'a făcut. Insoţirea de credit înfiinţată deja în cei trei ani dela început a cumpărat o moşie de 438 jugăre.

5. In comitatul Sáros s'a înfiinţat o însoţire de consum şi valorisare cu 600 cuote. Peste o lună a avut deja 200 membri cu 700 cuote. Iar la un an dela înfiinţare a avut mai mult ca 2000 de membrii, şi până când în cele două luni dela început de tot a avut 4815 fl. întrate, la finea anului avea suma de 28 mii fl.

Cu un cuvânt conducerea să fie bună, şi atunci şi resultatele materiale şi morale vor fi mulţămitoare.

*

Dupăce acum ştim în ce constă organizarea economică a poporului, să vedem, că în legătura cu aceasta care ar fi activitatea socială a învăţătorului?

Inainte de a arăta, care e activitatea socială a învăţătorului trebue să amintesc, că atât în urma posiţiei sociale, cât şi în urma faptului, că oficiul preoţesc e mai uşor de purtat, rolul prim în organizarea economică a poporului de pe sate trebue să l aibă preoţii.

Aceasta o afirm numai pentru acces, că noi în decursul anului şcolar în urma noului plan de învăţământ abia putem satisface datorinţelor ce ni se impun în şcoală. In ce consistă greutatea o ştim cu toţii. Iar a vorbi de alte datorinţe de împlinit în afară de şcoală, nu ne prea încumetăm.

Totuşi lucrând alăturea cu preotul, care chemarea sa de păstor sufletesc nu şi-o consideră de împlinită numai cu servicul din altar, negreşit trebue să ne străduim şi noi, cu deosebire când e vorba de o chestiune atât de importantă, cum e organizarea economică a poporului, din care facem parte, să ne facem datorinţa. Căci cine să se ocupe în primul rând cu poporul, dacă nu conducătorii lui naturali: preotul şi învăţătorul, a căror soarte e strâns legată de soartea poporului.

Activitatea aceasta socială a noastră, prin care pregătim calea spre organizare, împrietenind poporul cu ideea întovărăşirilor, s'o începem încă din şcoală. Şi anume trebue să dăm copiilor de ţăran acele cunoştinţe, de cari într'adevăr au nemijlocită trebuinţă în viaţa lor.

Să fie şcoala noastră chipul viitoarei lor vieţi.

Să instruăm acei copii de ţăran, spre pildă în cetire aşa, ca independent să-şi însuşească conţinutul vre-unei bucăţi de cetire, pentruca păşind în viaţă să aibă plăcere a ceti. Să-şi poată conduce singuri socotelile economiei lor, cugetele în mod corect să şi-le scrie pe hârtie, să cunoască trecutul poporului din care fac parte şi trecutul patriei, să cunoască perfect şi cei mai slabi toate măsurile metrice, pentrucă apoi când ajung în viaţă, să nu-i poată înşela speculanţii şi să ştie conduce fiecare economia sa cu pricepere.

Să-i facem religioşi şi să transplantăm într'înşii dorul, plăcerea de a munci şi cu deosebire să cultivăm într'înşii ideea ţinerii la olaltă la toate lucrurile bune.

Din caz în caz să-i punem în posiţie, să clarificăm acel cuget, acea simţire că un om singur de multeori e slab în toată privinţa, dar stând la olaltă şi lucrând mână în mână şi ajutându-ne unii pe alţii, vom fi puternici.

In loc de a-i chinui, propunându-le unele lucruri cari absolut sunt de prisos pentru trebuinţele zilnice, mai bine e ca în acest chip să-i pregătim pentru viaţă.

Să desvoltăm într'înşii iubirea către locul naşterii lor, către satul lor ca să fie mândri, când acela înfloreşte şi înaintează în bunăstare. Din când în când să le arătăm prin casuri concrete, de ce unii se fericesc, iar alţii se nimicesc, de ce unele comune înaintează în toate, şi de ce altele decad, şi în legătură cu aceasta în clasele mai înalte să le facem cunoscute toate felurile de tovărăşii, arătând binefacerile ce esistă în acestea. Spre scopul acesta vom face şi însoţiri de şcolari pentru procurarea recuisitelor de scris ş. a.

(Va urma)

Dela sate.

Petrecerea poporală din Herman.

— 17 Ianuarie v.

Trăim timpuri de tot critice. Pare-că nici odată nu s'a tins cu atâta patimă la stingerea simţului naţional din poporul românesc, cum se face de câţi-va ani încoace. Şcoala am început să o perdem, căci azi ea face mai mult serviciu maghiarizărei, decât creşterei şi cultivarea copiilor.

In asemenea grele împrejurări de viaţă e bine să căutăm toate mijloacele pentru cultivarea simţului naţional şi pentru înaintarea culturală şi economică a poporului nostru. Această ţântă se poate mai uşor ajunge prin înfiinţarea de tovărăşii, de reuniuni economice de tot felul, de casine poporale, etc.

Am avut plăcere să asist Dumineca în 9 Ianuarie st. v. a. c. la o petrecere poporală, aranjată de reuniunea poporală de cântări „Armonia" din Herman.

Această Reuniune s'a înfiinţat numai de trei ani de zile la stăruinţa harnicului preot Dumitru Greceanu şi a învăţătorilor George Fătuleţ şi Andrei Goicea. Ea azi dispune de o avere de 1000 coroane. O foarte frumoasă avere, care însă cu toate acestea e disparentă faţă de averea morală intelectuală câştigată în acest răstimp pentru poporul şi în special pentru tinerimea română din acest sat. Aceasta s'a putut vedea din acurata şi frumoasa executare a mai multor coruri, din predarea corectă şi îndemânatică a piesei teatrale, din declamarea unei poezii şi apoi din ţinuta cuviincioasă a ţărănimei la petrecerea frumoasă de joc ce a urmat cu multă veselie şi în buna înţelegere până în zorile zilei.

Am rămas surprins de frumseţa şi acurateţa, cu care au fost executate în cor cântările:

Leagăn verde de mătasă, de G. Dima, Creangă ruptă de I. Vidu, Două inimi de G. Dima şi Lugojana de I. Vidu.

Nu-ţi venea să crezi, că ai în faţă un cor ţărănesc, atât de dulci şi de melodioase erau vocile coriştilor. Cu o deosebită frumseţă şi exactitate au fost executate cântările „Două inimi" şi în special „Lugojana". Aceasta din urmă prin temperamentul şi vioiciunea, cu care a fost cântată, electrizase şi entuziasmase întreg auditorul, aşa încât în urma freneticelor aplauze a trebuit să fie repetată.

Nimic nu însufleţeşte mai mult, nu nobilitează în măsură aşa de mare inima, şi nu dă un impulz mai puternic, ca muzica. De aceea îndemnăm cu toată căldura, să se caute cât mai mult cultivarea frumoaselor cântece naţionale româneşti pentru nobilitarea inimei poporului.

Toată lauda dirigentului G. Fătuleţ şi un călduros îndemn la muncă şi în viitor.

Dşoara Otilia Ianovici a declamat frumos poezia „Rada" de Coşbuc.

Piesa teatrală „Nicolae Vulpea" în 4 acte de Romul Muntean, a fost jucată de următorii: Invăţătorii A. Goicea şi G. Fătuleţ, Dşoarele Eufrosina Nan, Otilia Ianovici şi Eufrosina Tomi şi de tinerii ţărani şi ţărance: A Coman, G. Tomi, G. Sârbu, A. Burcoi, N. R. Tomi, A. Nan, A. Bătrânu, G. Benea şi A. Corbu.

Invăţătorul A. Goicea a predat bine şi natural rolul bogatului şi sgârcitului cămătar Nicolae Vulpea, personajul principal al piesei. Invăţătorul G. Fătuleţ a jucat bine şi corect în rolul preotului. Deasemenea şi-au îndeplinit cu mult succes rolurile Dşoarele Eufrosina Nan, Otilia Ianovici şi Eufrosina Tomi.

A jucat foarte bine şi cu multă siguranţă fata de ţăran A. Coman în rolul principal al nevestei lui Nicolae Vulpea. Haz mult au făcut apoi, în rolurile de servitori ai lui Nicolae Vulpea, tinerii țărani George Tomi și George Sârbu.

Peste tot am admirat siguranța, cu care se prezentau acești tineri țărani pe scenă și claritatea și frumseța limbajului lor. Piesa teatrală e lungă, dar foarte potrivită și instructivă pentru popor. Predarea ei a ținut două ore. Cu toate acestea, auditorul nu s'a simțit de loc obosit, ci din contră pare-că regreta, că s'a terminat.

După terminarea programului s'a început jocul cu o frumoasă horă românească. In pauză s'a jucat frumos „Călușerul“ și „Bătuta“ de următorii tineri: O. Stanciu, G. Tomi, A. Velican, A. Negrea, A. Nan, A Bătrânu, G. Benea, și G. Sârbu sub conducerea vătafului Andreiu Burcoiu. Lauda acestor tineri și instructorului lor, învățătorului G. Fătuleț.

Nu pot să trec fără să amintesc, că tinărul preot, Dimitrie Greceanu, care de câți-va ani conduce cu mult zel și abnegațiune parohia aceasta, a avut multă trudă și năcaz până a putut ajunge să și poată vedea un început de roadă al stăruitoarei sale munci. Multe piedici i s'au pus în drum și mai de multeori pe căi dosnice au căutat unii să-l stânjenească în activitatea sa și să abată poporul dela calea cea adevărată, ce o indica el. Dar nu s'a lăsat învins, nu s'a dat înapoi, ci a luptat cu îndoită tărie, convins fiind, că în această luptă purtată cu cea mai deplină curățenie a inimei și cu cele mai frumoase intențiuni, pentru binele și prosperarea poporului, va trebui să iasă învingător. Dumnezeu să i dea sănătate și putere, ca să-și poată vedea realizate și celelalte multe planuri, ce le mai are, pentru înflorirea acestei comune fruntașe din tractul Brașovului.

Dea Dumnezeu, ca armonioasa conlucrare, ce a legat prin Reuniunea „Armonia“ pe conducătorii acestei comune preot și învățător cu poporul, să fie de o durată cât mai lungă, ca astfel roadele ei să fie din ce în ce mai bogate. *R. D.*

Voci din public.

Ni s'a trimis din Brad telegrama următoare:

Părintele Roman Ciorogariu, directorul seminarului și al „Tribunei“ din Arad, varsă lacrimi de crocodil. Declarațiile sale sunt născociri tendențioase. Voiu clarifica lucrurile, îndată ce voiu dispune de timp. Asigur și până atunci pe cetitorii „Telegrafului Român“, că *altcum* sună adevărul. *Dr. Pavel Oprișa.*

Balul din Făgăraș.

Despre balul „*Crucii roșii*“ din Făgăraș ni se mai scriu următoarele:

In seara de 19 Ian. v. a avut loc balul dat de societatea internațională „Crucea roșie“ în sala festivă a comitatului Făgăraș.

Din învitările tipărite în trei limbi, adecă și în limba română, și distribuite inteligenței române alese din Făgăraș și jur, s'a putut vedea scopul umanitar ce-l urmărește această societate în general și în special pentru săracii nostri — care scop a și atras în număr mare inteligența noastră română și a îndemnat-o a participa în număr mare la bal. Sala comitatului nostru era frumos decorată, și până la întrare galeriile cu ghirlande de flori și frunză de brad împodobite.

Mai mult de a treia parte din publicul present era format de familii române, nelipsind nici costumul frumos românesc din sala comitatului nostru, unde i se cuvine a fi, — de unde n'ar trebui să lipsească nici odată.

Deși sala comitatului este destul de spațioasă, totuși s'a părut prea mică, când s'a încins hora mare și frumoasă, după care s'a mai jucat Sârba, Brâul și Hațegana.

O seară plăcută a fost aceasta de distracție sufletească la acest bal internațional. In pausă publicul a fost înveselit de multe cântări românești. Inaltul scop umanitar a știut întruni la această petrecere frumoasă, fără colorit politic, pe cei ce știu aprecia folosul acestor întruniri sociale.

Cei ce încercau cu zile mai nainte a zădărnici această petrecere nevinovată din motiv de *solidaritate rău înțeleasă*, au făcut fiasco, că nu i-a ascultat nime.

Inteligența și preoțimea dupăce a început să-și dea seamă de acele persoane și de importanța lor, — au respins octroarea unei judecăți greșite — și au participat în număr neașteptat de mare la acest bal, care a avut un venit, atât moral, cât și material, însemnat pentru poporul nostru. *Un participant.*

NOUTĂȚI

Conferența a patra dela Asociație. Chestiunile de igienă și de medicină poporală, pe lângă toată însemnătatea lor, sunt lăsate mai mult în grija viitorului. Lumea, cu excepția specialiștilor, nu se prea ocupă de ele. Astfel conferența din igienă, ținută Dumineca în 5 Februar de d. *Dr. Ilie Beu,* sosește la timp, și este foarte de dorit, ca ea să nu rămâie isolată, ci să fie urmată de alte conferențe cu subiecte din acelaș domeniu. Dl Dr. Beu a vorbit, pe scurt și lămurit, despre holeră și mijloacele de apărare împotriva ei; a făcut istoricul acestei epidemii, a arătat călătoriile ei din Azia în celelalte continente, felul surprinzător cum se respândește, precum și jertfele numeroase de vieți omenești ce a secerat cu deosebire în anii mai demult; a stăruit asupra meritelor bacteriologului Robert Koch, care a descoperit bacilul holerei, și în sfârșit a explicat măsurile de apărare în cazuri de epidemii, și adecă atât măsurile ce privesc autoritățile, cât și cele privitoare la persoane singuratice. Conferența a fost bine cercetată și bine primită. Constatăm în sfârșit, că sala Muzeului de astă dată, chiar cu riscul de a nu fi credincioasă reputației sale, a împrăștiat o căldură potrivită.

*

Grevă studențească. La universitatea din Cracovia studenții au declarat *greva* din motiv că la facultatea teologică din orașul acesta a fost numit profesor preotul Zimmerman, pe care studențimea îl consideră nevrednic d'a ocupa o catedră universitară, de oarece nu are nici o activitate științifică. S'au ținut mai multe întruniri sgomotoase, unde tinerimea progresistă a cerut separarea facultății teologice de celelalte facultăți la toate universitățile din Austria.

*

Rentoarcerea moștenitorului de tron german. Din cauza pestilenței moștenitorul tronului german și-a întrerupt călătoria în Azia răsăriteană și se va rentoarce la Berlin împreună cu soția sa, care se află în Cairo. Principele și-a făcut notițe în călătoria sa aziatică, conform dorinței împăratului, care voiește să afle modul de gândire al fiului său asupra țărilor și locuitorilor din orientul depărtat.

*

Iarnă grea. Ni se scrie din Petroșeni: De o săptămână bântue un vifor urât pe întreagă țara Jiului. Ninsoarea nu încetă zi și noapte. Zăpada este pretutindeni aproape de un metru. Carăle nu mai circulează aproape de fel. Căile sunt toate troenite. Comunicația trenurilor sufere întârziere de ciasuri întregi. De mult n'a fost o iarnă ca aceasta pe aici.

*

Pocăiții. Primim următoarea informație: De câțiva ani încoace s'a încuibat și în țara Jiului o seamă de pocăiți săcui, cari în timpul din urmă și au întins mrejele și asupra Românilor. Au și prins pe vr'o câțiva. Săcuii s'au întărit binișor, mai ales de când preotul reformat din Vulcan încă s'a declarat pocăit și a pornit el însuș agitație între oameni. Nu așa însă Românii. Preoții români au pornit o contraagitație. Astfel preotul nostru gr. or. din Vulcan, Dr. Seb. Stanca, a ținut un ciclu de șapte predici începând cu ziua de sf. Nicolae. A vorbit despre Biserică, cruce, icoane, preoție, botez, fecioara Maria și cuminecătură. Iar Dumineca în 22 Ianuarie s'a întâmplat că poporul indignat ieșind din biserică a luat cu asalt cuibul pocăiților români, cu totul 5 oameni. Bieții pocăiți au scăpat numai cu fuga și în două zile s'au curățit din comună. A mai rămas unul singur, care în încăpățînarea lui perzistă și e de batjocoră tuturor oamenilor, cu atât mai vârtos că i s'au descoperit multe fapte imorale. Așa ar trebui huiduiți toți acești rătăciți încăpățînați. Cu stimă, Vulcan în 1 Februarie 1911 *Petru Iacob*, funcționar de mine.

*

Recensământ. Cel mai împoporat oraș în comitatul Hunedorii este orașul *Petroșeni* cu peste 10 mii de suflete, *Deva* are 8500, Orăștia 7200, *Hațegul* 3500. Din Reghinul săsesc se scrie că recensământul a constatat 7300 de locuitori, (în 1900 au fost 6500), între aceștia 1436 de români.

*

Dascăl înghețat. Abea s'a ivit frigul iernii în săptămâna trecută, și din mai multe părți ale țării sosesc știri despre oameni înghețați. Un învățător dintr'o comună a comitatului Lipto, întorcându-se către casă dela o înmormântare din satul vecin, a înghețat pe drum. Nenorocitul dascăl este plâns de soția sa și de nouă copii orfani.

*

Ce cetesc orbii? Ne plângem de mulțimea formidabilă a analfabeților noștri. Și avem toată dreptatea să ne plângem, mai ales când auzim, că la alte popoare încep a ceti chiar și orbii. Praterul din Viena are o bibliotecă destinată pentru orbi. Din biblioteca aceasta în anul trecut s'au împrumutat 6207 volume, scrise fi este anume pe seama celor lipsiți de vedere. Biblioteca numără 8 mii de volume de cuprins literar și științific. Autorii cetiți mai mult sunt: Anzengruber, Dahn, Schiller, Heyse, Grillparzer, Ibsen, Goethe, Wildenbruch ș. a.

*

Jubileu. Cassa de păstrare a poștelor ungare și-a serbat săptămâna trecută jubileul de 25 ani dela înființare.

*

Iohann Orth. In prima Februar 1911 s'a împlinit terminul de un an, pus de mareșalul curții din Viena cu privire la prezentarea lui *Iohann Orth,* — numele ce și l-a luat arhiducele Ioan Salvator. Arhiducele neprezentându-se, va fi declarat mort, ear averea sa de trei milioane va fi distribuită între moștenitorii săi legali.

*

Expoziție internațională. Guvernul spaniol a decis să organiseze o expoziție internațională la Madrid în anul 1913.

*

Centenar. Se fac pregătiri de pe acum în lumea muzicală pentru a serba cât mai strălucit, în toamna anului acestuia, aniversarea de o sută de ani dela nașterea marelui pianist al țării noastre Francisc *Liszt.*

*

Candidată la post de medic. Magistratul orașului Giula, din comitatul Bichișului, a instituit un al treilea post de medic comunal. La acest post au concurs trei persoane. Intre concurenți se găsește și dșoara Dr. Valeria *Curtuț.* Se crede că are să-și fie aleasă. In cazul acesta dșoara Dr. Curtuț va fi în Ungaria prima femee care ocupă un asemenea post.

*

Record aviatic Din Paris se vestește, că un monoplan, sistem Bleriot, a făcut Vineri un sbor având pe bord opt pasageri.

*

Ziar nou. Primim la redacție primul număr din *Deșteptarea*, foaie pentru popor. Apare de două ori pe lună în comuna Novaci, județul Gorj. Abonamentul 5 lei pe an. Ziarul, pus în serviciul ridicării satelor românești, conține sfaturi și îndrumări în afaceri de legi, în chestiuni de economie rurală și de igienă, povestiri și felurite știri.

*

Școala din Cața Sub titlul *Sculia di Cața* ziarul aromân *Dreptatea* din Salonic a publicat în nr. 3. despre școala aceasta o notiță, care aduce laude întemeetorilor școlii, și care se termină cu vorbele: „Mușata (frumoasă) faptă! s' da Dumnidzău s'videm ș' lă noi ahtări buni arumâni!“

*

Anabaptiști omorâți. In o comună din Rusia, anabaptișii au fost atacați de poporațiunea creștină ortodoxă, când se aflau adunați în casa lor de rugăciune. Preotul anabaptist, care tocmai predica, văzând încăerarea, a fost lovit de apoplexie și a murit pe loc. Poporațiunea înfuriată a măcelărit apoi pe toți anabaptiștii și le-au devastat și casele. S'a deschis anchetă.

*

Una-alta. Vorbind fraților dela țară, *plugarilor* români din patria noastră, cel mai nou „număr poporal“ al unui ziar cotidian scrie sub titlul „Ultime informațiuni“ între altele: „Conferința internațională pentru comerțul de cereale va fi prezidată de deputatul Kemf... Din cauza gravei situațiuni s'au făcut noui convocări de reserve.. Mahmud Șevbet pașa este contra acestui proiect al guvernului;... din altă sursă se anunță, că situația în Iemen este foarte critică“ etc. etc. — Frații plugari români ar fi, negreșit, încântați de aceste prețioase „ultime informațiuni“ ale confraților, — dacă ar fi spuse la înțelesul poporului.

*

Mulțămită. Subsemnatul paroh gr. orient. român din *Săcădate*, în numele comitetului și sinodului parohial, aduc și pe această cale cea mai profundă mulțămită marelui mecenat și binefăcător Dlui *Vasile de Stroescu*, pentru frumoasa donațiune de 500 cor. făcută bisericii noastre, cu ocasiunea renovării și reparării fundamentale din 1910. *Const. Prie* paroh și președinte.

*

Cazuri de lepră. Intr'o localitate din Danemarca s'a constatat un caz de lepră la o femee. Al doilea caz s'a ivit în Copenhaga, tot în zilele acestea. Cei bolnăviți sunt irlandezi de origine. Au fost isolați, atât ei, cât și toate persoanele, care au venit în atingere cu dânșii.

Viață socială.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerimii studioase dela institutul teologic și pedagogic din Caransebeș ține o ședință festivă Dumineca în 30 Ianuarie 1911 st. v. (sf. Trei Ierarhi) în sala hotelului „Pomul verde“. Inceputul la ora 8 seara.

*

Petrecere în Brad. Meseriașii români din Brad dau o petrecere socială împreunată cu tombolă, în hotelul „Corona“, la 11 Febr. 1911 st. n. Venitul e destinat pentru fondul de ajutorare al ucenicilor meseriași români. Inceputul la 8 ore seara. In pauză tombolă.

*

Loja „Andreiu Șaguna“ din Sibiiu a ordinului bunilor templieri dă Dumineca 12 Februarie n., în sala festivă a Muzeului Asociației, cu ocazia aniversării de un an dela fondare, o representație teatrală împreunată cu tablouri vii și conferență. Programul e următorul: Cuvânt de deschidere: Dr. Dionisie Moldovan. Sâmbătă seara (când beai), tablou viu. Sâmbătă seara (când nu beai), tablou viu. Cuvântare festivă: G. Șterba. V. Drumul spre țintă, piesă în 2 acte de V. Rossel, trad. de G. Șterba. Bilete se pot procura dela librăria arhidiecezană și seara la cassă. O parte din venitul curat este destinat pentru Muzeul Asociației, iar cealaltă pentru crearea unui fond național de propagandă antialcoolică. Cassa e deschisă la 4 ore p. m. Inceputul la 5 ore precis.

Dela „Asociațiune.“

„Biblioteca poporală a Asociațiunii“.

Vestim cu plăcere, că sosindu-ne favorul cerut dela poștă, cu 1 Februarie n. a. c. s'a și început expediarea broșurei Nr. 1., care în curând va și ajunge în mânile tuturor abonaților ei.

O mare piedecă a fost și este și *scrisoarea* rea, cu care sunt scrise cele mai multe adrese, fiind în mare parte scrise numai cu creionul de abonați, așa în cât nici după cele mai mari opintiri nu s'au putut descifra sau ceti corect.

Rugăm deci pe iubiții cetitori, ca îndată după primirea broșurei, *să îndrepte greșelile făcute*, însă acum să se scrie cu cerneală și cât se poate de *ceteț*.

De data asta — spre încunjurarea cheltuelilor mai mari și a altor neplăceri — mai multe broșuri s'au trimis la adresa domnilor colectanți, pe cari îi rugăm în interesul cauzei — a le distribui celor în drept.

Cu îngăduința on. domni colectanți această procedură se va urma și pe viitor, ca *miile de exemplare* să se poată pacheta și trimite mai cu înlesnire și spre a evita cât numai se poate greșelile și neorânduielile în expediție.

In fine mulțumind tuturor on. domni colectanți, îi rugam stăruitor a continua și mai departe și fără preget câștigarea de noi abonați. Această jertfă și îndatorire morală a unuia fiecăruia, nu noi o cerem, ci o cere marele interes al neamului nostru.

Editura „Bibliotecii“.

Economie.

Impărțirea de sămințe.

Aducem la cunoștință membrilor Reuniunii noastre agricole, că subscrisul comitet va împărți în primăvara anului de față între membri în mod gratuit sămințe de nutrețuri măiestrite (de trifoi, napi, luțernă) și eventual de alte plante folositoare.

Cererile adresate comitetului să se înainteze cel mai târziu până la 25 Februarie n.

Membrii împărtășiți anii trecuți cu asemenea sămințe sunt rugați a ne face raport despre recoltă, cam și despre esperiențele câștigate la cultura acestor plante.

Sibiiu, 1 Febr. n 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuța
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul actorului *Leo Kühmayer* se dă opereta „*Schützenliesel*“ Marți, opereta „*Zigeunerliebe*“. Mercuri în beneficiul artistei *Tereza Bellau-Felda* se va juca comedia „*Die drei Grazien*“. Joi drama „*Glaube und Heimat*“ iar Sâmbătă tragedia „*Othelo*“.

Nr. 9/1911. [28] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Acmariu** (cl. II.) se escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se presenta în vre-o Duminecă, sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Julia, 12 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Julia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

Nr. 17/1911 [33] 1—3

Concurs.

Pentrn ocuparea postului de învățător dela şcoala noastră din **Acmariu** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 600 cor. din repartiţie iar restul dela stat, cuartir, lemne de foc şi grădină.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu în terminul susindicat, îndatorându-se alesul învățător a instrua elevii în cântările bisericești şi a-i conduce în Dumineci şi sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturghie.

Alba-Iulia, 15 Ianuarie 19.1.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 690/1910. [18] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la şcoala noastră confesională din comuna **Poiana-porcului**, protopresbiteratul Cetatea de piatră să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela popor din repartiţie 300 cor. 2. Ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan 158 cor. 3. Lemne de foc socotite în 42 cor. Pentru 400 cor. s'a înaintat rugare la Inaltul ministru de culte şi instrucţiune publică, şi să vor asemna învățătorului ales.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze petiţiile la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a se face cunoscuți poporului.

Lăpuşul unguresc, (Magyarlápos) 7 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasilie Duma
protopop.

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi farmaciile. (32) 2—40

„TURNU-ROȘU“,

cassă de economii, societate pe acțiuni în Boița.

Convocare.

Domnii acţionari ai Cassei de economii, societate pe acţiuni „Turnu Roşu“ în Boiţa, se invită prin aceasta în virtutea § ului 18 al statutelor societății la

a VII- adunare generală ordinară

care se va ţinea în Boiţa la **23 Februarie n. 1911** la 3 ore p. m în localul societății.

Obiectele:

1. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare privitor la bilanțul societății cu finea anului 1910.
2. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitor la distribuirea profitului curat şi darea absolutorului.
3. Fixarea marcelor de prezenţă a membrilor direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare.
4. Alegerea a 5 membri în comitetul de supraveghiare.

Boiţa, 29 Ianuarie 1911.

Direcțiunea.

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910 dec. hó 31 én. Pasiva — Teher.

Activa — Vagyon.		K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet		58·35
Cambii escontate — Leszámit. váltók		43,377·64
Imprum. hip. — Jelzálog kölcsönök		15,370·—
Imprum. pe oblig. — Kötvény kölcsönök		4 350·—
Cont curent — Folyó számla		12,288·—
Mobiliar — Felszerelés	225	
amortizare 10% — leirás	25	200·—
		82,243·99

Pasiva — Teher.	K f
Capital de acţii — Részvénytőke	19,896·—
Depun. spre fruct. — Gyümölcsöző betétek	56,164·70
Fond de rezervă — Tartalék alap	3,326 92
Fond de binef. — Jotékony célu alap	120·06
Div. nerid. — Fel nem vett osztalék	35 68
Int. transit. anticip. — Előlegezett átmeneti kamatok.	733·75
Profit curat — Tiszta nyereség	1,966 88
	82,243·99

Contul Profit şi Perderi.

Spese—Kiadás. Nyereség és veszteség számla. Venite—Bevételek

Spese—Kiadás.	K f
Int. de depun. — Betéti kamatok	2,728·79
Contrib. directă — Allami adó	582·29
Spese — Kiadás	565·35
Marce de prezenţă — Jelenléti jegyek	548·—
Remuneraţiuni — Iutalmak	550·—
Amort. din mobiliar — Felszerelésből leirás	25·—
Profit curat — Tiszta nyereség	1 966·88
	6,966·31

Venite—Bevételek	K f
Interese de escont — Leszámitolt váltók utani kamatok	4,67 ·94
Int. hip. — Jelzálogos kölcsön kam.	1,302·87
Int. de împrum. pe oblig. — Kötvény kölcsön kamatok	405·56
Int. după cont curent — Folyó számla utáni kamat	84·—
Comp. de scris — Irási i leték	206·95
Proviziuni — Jutalékok	291·99
	6,966·31

Boiţa, 31 Decemvrie 1910.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Ioan Druhora **George Comşa**, prezident—elnök **Ioan Stoia Bobeşiu**
Vasilie Cloaje **I. Cândea** **Ioan Bratilescu**

Confrontând aceste conturi cu registrele principale şi auxiliare le-am aflat în regulă — Jelen számlákat megvizsgálván, a fő- és segédkönyvekkel összhangzásban találtuk.

Boiţa—Boicza în 30 Ianuarie 1911. (40) 1—1

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

F. Constantinescu **N. Hnsea** **I. Moldor** **M. Bratilescu** **N. Bratilescu**

Nr. 11—1911. [29] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Ţelna** (cl. II.) să escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenţii, pe lângă observarea restricţiunilor reglementare, sunt îndatoraţi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Julia, 12 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Julia în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 939—910. [23] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bis. de cl. II. **Folt** din protopresbiteratul Geoagiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se presenta în biserică spre a se face cunoscut poporului.

Geoagiu-Algyogy, 31 Dec. v. 1910.

Ioan Popovici
protopop.

„DECEBAL“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Deva.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Decebal“, societate pe acţii în Deva se învită în virtutea §-lui 17 din statute la

I-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Deva **Sâmbătă în 18 Februarie 1911** st. n. la 2 ore d. a. în localul institutului.

Ordine de zi:

1. Constituirea şi designarea a doi notari şi 2 scrutinători.
2. Raportul direcţiunii, prezentarea conturilor: bilanţ, profit şi perdere, pe anul 1910; raportul comisiunei de supraveghiare si hotărârea asupra profitului curat.
3. Alegerea unui membru în direcţiune pe 2 ani.
4. Alegerea comisiunei de supraveghiare pe timp de 3 ani.

In lipsa membrilor receruţi, adunarea se va ţinea în înţelesul §-lui 23 din statute la 25 Februarie 1911, tot la timpul şi în localul indicat.

Domnii acţionari, cari doresc a lua parte la această adunare fie în persoană, fie prin plenipotenţă, au să depună acţiile şi plenipotenţele la cassa institutului sau la cassa altor institute membre ai „Solidarităţii“ conform §-ului 20 din statute.

Din şedinţa ordinară a direcţiunei ţinută la 25 Ianuarie 1911.

Dr. Virgil Olariu, vice-prezident. **Alexandru Moldovan iun**, notar.

§. 20. Numai acei acţionari au drept de vot, cari sunt trecuţi ca proprietari de acţii în registrul societăţii cu cel puţin 3 luni înainte de terminul adunării generale şi cari îşi depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers acţiile lor, eventual la locurile designate prin direcţiune.

Avizul despre depunerea acţiilor la locurile designate, are să soseasca cu 24 ore înainte de ţinerea adunării, altcum se priveşte de întârziat.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910. Dec. hó 31-ével. Pasiva — Teher.

Activa — Vagyon.		K f
Cassa în numărar — Pénztárkészlet		4,585·90
Bon la alte bănci — Más pénzintézeteknél elhelyezett tőkék		884 08
Cambii de bancă escontate — Váltótárca		152,621·—
Imprum. pe oblig. — Köteiezvények		240,105·—
Casa institutului — Intézeti ház		30,917·96
Realităţi — Ingatlanok		1,033·43
Mobiliar — Leltár	1064	
Amortizare — Leirás	164	900·—
Efecte — Értékpapirok		200·—
Anticipaţiuni — Előlegek		300·—
Capital social nesolvit — Hátralekos részvénytőke		4,080·—
Proteste — Oyások		35 11
		435,662·48

Pasiva — Teher.	K f
Capital soc. — Részvénytőke	60.000 —
Fondul de rezervă — Tartalékalap	26,000·—
Fondul de rezervă special — Külön tartalékalap	5,841·93
Fond pt. dubioase — Veszteségalap	2,430·93
Parţi fund. dela „Hunedoara“ — Ki nem fizetett üzletrészei	500·—
Dep. spre fruct. — Takarékbetétek	275,991·80
Reescont — Visszleszámitolás	42,000 —
Divid. neridicate dela „Hunedoara“ tólfel nem vett osztalékok	550 50
Conturi credit. — Hitelezőszámlák	4,443 49
Int. transitoare pasive — Atmeneti kamatok	7 475·96
Profit curat — Tiszta nyereség	10,427·87
	435,662 48

Contul şi profit perdere.

Debit — Tartozik. Veszteség és nyereség számla. Credit — Követel.

Debit — Tartozik.		K f
Interese — Kamatok:		
de dep. spre fruct. — betétkamatok	14,654·42	
la reescont — viszsleszámitolás után	1817·60	16,472·02
Spese — Költségek:		
de birou — irodai	990 15	
salare — fizetések	5280·—	
chirie — lakbér	440·—	6,719·15
Dare — Adók:		
directă şi aruncuri — egyenes és potadó	2930·37	
10% dela int. de dep. — tőkekkamatadó	1468 92	4,399 29
Marce de prezenţă — jelenléti dijak		382 —
Amort. din mob. — leirás a leltárból		164·—
Profit curat — Tiszta nyereség		10,427 87
		38,564 33

Credit — Követel.		K f
Interese — Kamatok:		
de escont — váltók után	15500·91	
de oblig. — kötelezvény után	17,242·59	
dela dep. proprii — saját betétek után	44·27	
de capital social — részvénytőke után	729·64	33,547 41
Proviziuni — Jutalékok		4,521·92
Házbér		495·—
		38,564 33

Deva, 31 Decemvrie 1910.

Alexandru Moldovan sen, director igazgató. **Alex Moldovan jun.**, contabil—könyvelő.

Direcţiunea — Igazgatóság:

Dr. Olariu, elnök. **Candrea Valer** **Dr. Moldovan** **George Gila**
George Popoviciu **Cutean Romulus**

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat exacte. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és helyesnek találta.

Deva în 27 Ianuarie 1911. (37) 1—1

Comitetul de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Dominic Raţiu **Adam Leşnican** **Iosif Petrovits** **Nicodim Ardelean** **N. Duma**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Nr. 12/911. [39] 1—3

Concurs.

In conformitate cu decisul comitetului parohial din **Pischinţ**, ddto 9 Ianuarie 1911, pentru ocuparea postului vacant de învăţător la şcoala noastră confesională de scolo se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental din repartiţie bis. şi pământ 600 cor.
2. Ajutor dela stat 400 cor.
3. Cuartir, lemne şi grădină în natură.

Doritorii de a ocupa acest post se îndatorează a-şi subşterne rugările instruite conform legilor din vigoare în terminul arătat subsemnatului, având a se presenta şi la faţa locului pentru a face cunoştinţă cu poporenii.

Orăştie, 11 Ianuarie 1911.

Pentru oficiul protopresbiteral:

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 2750 Pl. 1910. [17] 3—3

CONCURS.

Pentru îndeplinirea postului de **secretar** la Consistorul ortodox român din Oradea-mare, în mod definitiv, cu salar de 2900 cor. şi dreptul de pensiune in cadrul statutelor fondului de pensiune pentru funcţionarii consistoriali, se publică concurs în termin de 30 zile socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasă „Biserica şi şcoala“.

Cine doreşte a ocupa acest post să-şi înainteze recursul subsemnatului Consistor provăzut cu documente:

a) că e credincios al bisericei ortodoxe române;

b) că e preot, ori teolog cu examen de cualificaţiune preoţască;

c) că e licenţiat ori absolvent al facultăţii de litere (filozofie) şi ce limbi vorbeşte şi scrie;

d) ce activitate publică a desvoltat până acum, fie prin lucrări literare, ori pe terenul şcolar sau administrativ.

Secretarul în afară de agendele ordinare secretariali şi cele prezidiali va provedea şi referada in senatul şcolar şi eventual cel epitropesc.

Oradea-mare 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul eparhial
gr.-or. rom. din Oradea-mare

Nr. 2642 Pl. 1910]10] 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de **protopresbiter** în tractul Beiuş, cu parohia centrală interimala Dobreşti, devenit vacant prin trecerea în statul de penziune a protopresbiterului Vasile Papp, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, socotite dela ziua ce urmează după prima publicare în foaia oficioasa „Biserica şi şcoala“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Retribuţiunea dela dieceză pentru şedulele dela cununii şi inspecţiunea şcolara în sumă de 1000 cor.; *b)* Competinţa pentru vizitaţiunea canonică şi revidarea socotelilor dela parohiile de clasa I 20 cor., dela parohiile de cl. II 15 cor., dela parohiile dela cl. III 10 cor.

Numarul parohiilor 52.

c) Bir protopopesc dela preoţii cu întregire la 1600 cor. 20 cor., preoţii cu întregire la 800 cor. 10 cor.

d) Pauşalul cancelariei protopopeşti dela parohii de cl. I 6 cor„ dela parohii de cl. II-a 5 cor. şi dela parohii de cl. III-a 4 cor.

Din parohie: întregirea la 1600 cor. dela stat şi stolele uzuate.

Toate dările şi sarcinile după venitele sale le va suporta cel ales.

După ajungerea în vacanţă a parohiei centrale Beiuş va avea să ocupe această parohie.

Aspiranţii la acest post se avizează a-şi înainta în terminul indicat Consistorului gr.-or. român din Oradea-mare (Nagy-Várad) recursele adjustate cu documentele despre cualificaţiunea normată în § 53 din Statutul organic şi prin concluzul congresual nr. 111 din 1888, şi adecă că au cualificaţiunea prescrisă în regulamentul pentru aspiranţii la parohii de cl. întâie, cu atestat de maturitate, cu atestat că au împlinit cel puţin 5 ani în serviciul bisericesc sau şcolar cu succes deplin multămitor şi că prin zelul şi diliginţa lor s'au distins în activitatea pe terenul bisericesc şi şcolar.

Oradea-mare, din şedinţa plenară, ţinută la 30 Decemvrie (12 Ianuarie 1911) 1910.

Consistorul
gr.-or. rom. din Oradea-mare.

Nr. 31—1911 [31] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Tecărău**, protopresbiteratul Geoagiului, să publică concurs cu termin de 30 zile dela 1 a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentu întrgirea dela stat a dotaţiunii preoţeşti.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiţi a se prezenta, — cu prealabila in cunoştiinţare a subscrisului, — în parohie pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Petiţiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la subsemnatul oficiu în Geoagiu (Algyogy) în terminul deschis.

Geoagiu, 13/26 Ianuarie 1011.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 776/1910. [19] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de al doilea învăţător dela şcoala poporală confesională gr. or. română din **Draguş** protopresbiteratul gr. or. al Avrigului se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salariul anual de 600 cor. din cassa bisericei şi 400 cor. se vor cere întregire dela stat; cuartir şi grădină în natură şi un stângen de lemne pentru foc. Cuincuenalele se vor cere dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi subştearnă cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subscrisul oficiu protopresbiteral gr.-or. al Avrigului (posta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbatoare la biserică spre a cânta şi face cunoştinţă cu poporul şi poziţia locului.

Avrig, 30 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Ioan Cândea,
protopop.

Pr. 6—1911. [14] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională din **Bacăinţi**, protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar: *a)* dela cassă bisericei 440 cor., *b)* folosinţa unui complex (agru) în mărime de 5 jug., eventual arânda aceluia în sumă de 160 cor., *c)* ajutor dela stat, asemnat deja dela 1 Ian. 1910 în sumă de 400 cor.

2. Cuartir în natură.

3. Lemnele trebuincioase pentru încălzitul şcoalei. Invăţătorul e îndatorat a conduce pe elevi în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile instruite conform normelor în vigoare sunt a se înainta în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar concurenţii ar face bine să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 5 Ianuarie n. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Aviz.

Să sprijinim arta română!

Reîntorcându-mă zilele acestea din călătoria de studiu ce o am făcut în străinătate în arta picturei bisericeşti, m'am stabilit definitiv în comuna mea **Agârbiciu**, tractul Mediaşului, unde primesc în executare **tot felul de pictură**, în special **bisericească**, ca: **Iconostase** (altare), ori şi ce fel de **icoane sfinte**, în toate mărimile pictate pe pânză, lemn, zinc, tinichea etc. cu uleuri fine. **Icoane pentru prapori**, cum şi **prapori întregi**. **Icoane sfinte pentru şcoli** Reparaţiuni şi reînoiri de pictură veche Tot felul de **auriturі** până la cel mai fin aur veritabil Preţurile sunt foarte moderate.

Schiţe şi informaţiuni la cerere trimit cu plăcere Pentru lucrările mele posed număroase atestate de mulţămire. Cerând sprijinul onoratei obşti române, semnez

cu deosebită stimă:

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
Agârbiciu — Szász Egerbegy

(25) 3—3

Numai

un orologiu din aur

de 14 carate

înlocueşte orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu sviţier trezeşte prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conştiinţios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialişti se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ştrapaţă. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiş saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanţ) duplă cor. 13, 3 bucăţi cor. 28.

Heinrich Weiss
Ujbánya (Ungaria).

(27) 2—6

Dr. Petru Şpan:

Idei pregătitoare în pedagogie . .	C 3.—
Treptele formale ale învăţământului (Ediţia a doua)	„ 1·60
Poveşti pentru anul prim şcolar (lecţiuni după treptele formale) Ed II	„ 2·—
Carte de cetire a II a	„ —·50
Noul Abcdar ediţ. II-a	„ —·40
Călăuza noului Abcdar	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieaţa şi activitatea lui	„ —·50
Lecţii de psihologie	„ 1·20
„ de didactică	„ 2·40

Se pot procura dela

Librăria arhidiecezană.

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf**, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 31—

Prin Librăria arhidiecezană din Sibiiu, se pot procura următoarele recuisite de învăţământ impuse de noua lege şcolară:

Tabele de cetit ungureşti	4 80
Tabele de cetit româneşti	4·80
Göncz P., A métermértékek falitáblája	1·20
Bittenbinder M., Utasitás a méterrendszer használatára és tanitására a népiskolák számára	—·60
Rosch-féle természetrajz obrák (16 bucăţi în colori şi cu text explicativ)	15·—
Maşină de socotit	13·50
Bopp, Colecţiune de măsuri metrice .	12 —
Mapa politică a Ungariei	14·—
Mapa politică a Europei	15·—
Mapa fizică a Europei	15·—
Mapa fizică a Ungariei	15·30
Tabelele de părete ale lui Hötzel: Primăvara, vara, toamna, iarna, Curtea ţărănească, Munţii, Oraşul, trase pe pânză à	6·60
Mapele comitatelor singuratice à 20 şi	—·30

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine şi cântece.

(Voce şi piano.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.
Foaie verde, foi de nuc.	Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Cântă puiul cucului.	Vino, bade, iar acasă.
Bădişor depărtişor.	Năcăjit, ca mine, nu-i.
Spune mândr' adevărat.	După ochi ca murele.
Vai, băditză, dragi ne-avem.	Floare fui, floare trecui.
Cine m'aude cântând.	Cântec haiducesc.
Bade, zău, o fi păcat.	Trageţi voi boi!
Bagă, Doamne, luna 'n nor.	Cine n'are dor pe vale.

Jocuri româneşti.

(Piano solo.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.	CAIETUL III.
Lugojana.	Ardeleana (ca în Banat) III.	Brâu III.
Măzărica.	Ardeleana II.	Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) I.	Pe picior II.	Ardeleana (ca în Banat) IV.
Pe picior I.	Ţarina.	Învârtita II.
Ardeleana I.	Învârtita I.	Pe picior III.
Brâu I.	De doi.	Ardeleana (Abrudeana) IV.
Hora.	Ardeleana III.	Ardeleana (ca în Banat) V.
Ardeleana (ca în Banat) II.	Brâu II.	Brâu IV.

Preţul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“**, pentru piano, ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Viorele, vals, pentru piano, ed. II.

Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — **Nou!**

Preţul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

De vânzare la toate librăriile româneşti.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine, pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit

(379) 14—32 Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

2 4—10

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

Cărți pentru bibliotecile parohiale-școlare.

Dela **Librăria arhidiecezană din Sibiiu** se pot procura următoarele cărți mai noi apărute:

	cor.
Agârbiceanu I., Novele	1·50
— Două iubiri, novele	2·—
— In clasa cultă, novele	2·—
Adam I., Constanța pitorească .	2·—
Alexandrescu Dorna, Arnăuta, roman	1·—
Andersen, H. C., Povestiri, trad. de Ruxandra Vlăhuță . . .	2 50
Anghel-Iosif, Caleidescopul I/II à	1 50
— Cireșul lui Luculus, nuvele	1·50
Anghel, Fantazii, poezii . . .	1·50
Asachi G., Poezii	1·50
Balzac H., Moș Goriot, roman .	1·—
Bârseanul I., Rapsodie și balade	1·50
Basme din toate ținuturile românești	1 90
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau Dicțion-rul sănătății împodobit cu 315 chipuri . . .	14.—
Bolcaș L., Seri albastre (Pentameron)	1·50
Bolcaș L., La cărările vieții . .	1·50
Björnstjerne-Björnson, Veselul strengar, nuvele	1·50
Björnstjerne-Björnson, Synove Solbakken	1·50
Boteni I. I., Din satul nostru, nuvele	1·50
Bucura Dumbravă, Haiducul, roman	2·—
Calmuțchi V., Floricele, poezii .	1·—
Caraivan V., Povești de pretutindeni	2·—
Caragiale, Schițe nouă	2·50
Carmen Sylva, Prințul codrului traducere după original de Lia Hârsu	—·30
Cazaban, Chipuri și suflete, nuvele	1·50
Cerna, Poezii	2·—
Ciocârlan I., Pe plaiu, nuvele .	1·50
Corbu I., Ad Astra! Astronomie poporala în icoane Cu mai multe ilustrațiuni și icoane în text .	2·—
Cuza A. C., Poezii, epigrame și cugetări	1·50
Dauș L., Iluzii, roman	1 50
Delavrancea P., Sultănica, nuvele	2·—
Dulfu, Cântece și povești . . .	1·50
Dragoslav I., La han la trei ulcele	1·50
Dunăreanu N., Răsplata, nuvele	1·50
Eminescu M., Poezii. Ediție ilustrată și revizuită de I. Scurtu	2·—
Farago E. Șoapte din umbră .	1·50
Flaubert, Doamna Bovary, roman	2·—
Gane N., Spice, nuvele . . .	2.—
Gârleanu E., Nucul lui Odobac, nuvele	1·50
Gârleanu E., Intr'o noapte de Maiu, nuvele	2·—
Gârleanu E., Bătrânii, nuvele .	3·—
Hodoș E, Departe de lume, nuvele	1·50
Holban, Oamenii celebri din antichitate	3·50
Iosif N N. O., Primăvară . .	1·—
Ibrăileanu, Spiritul critic în cultura românească	2·—
Ibrăileanu, Scriitorii și curente .	2·—
Iorga N., Istoria lumei în vremile mai nouă dela Ludovic al XIV până astăzi	3·—
Iorga N., Istoria Românilor pentru poporul român	3·—
Iorga N., Din faptele străbunilor	1·50
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor	1·50
Lecca I. G., Dreptul vieții, roman	2·—
Lovinescu E., Viața și opera lui G. Alexandrescu	2 —
Lovinescu E., Critice I. . . .	3·—

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 21—26

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile

cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

Circularea
cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neimpiedecată

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general:

(380) 14—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

Prima condițiune de reușita este de a folosi material solid.

Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

îns. economică comerciala, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 11—

Replantați vă viile cu altoi dela firma română.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnatoria de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(278) 18—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 27 Ianuarie (9 Februarie) 1911. *Nr. 10.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Maghiarii și Românii“.

Sibiiu, 8 Februarie n.

Răspânditul ziar maghiar „*Budapesti Hirlap*“ vorbește la loc de frunte, într'un număr mai recent, despre toastul contelui *Tisza*, rostit la masa P. S. Sale, Episcopului *Ioan* al Aradului, și caută să analizeze, firește, din punct de vedere unguresc, acea „*necesitate de importanță istorică*“, despre care a spus *Tisza*, că reclamă apropierea Românilor de Maghiari, și a Maghiarilor de Români.

Constată imperialistul maghiar, că cu greu se va găsi politician între Unguri, care să nu accepteze aceea ce spune Tisza: că Maghiarii și Românii sunt *avizați* la împreună viețuire, deci și la înțelegere și prietenie. Astfel apoi teza, din parte maghiară ar putea fi considerată ca și acceptată. Nu așa însă și din parte românească. Intre Români sunt foarte *puțini* ceice au curajul să spună pe față, că interese comune, cari privesc viitorul ambelor neamuri, ar trebui să ne îndemne la împreună viețuire și împreună lucrare!

Cei dela ziarul maghiar, al căror vis e un imperiu mare unguresc, vreau deci să facă publicul cetitor unguresc să creadă, că numai din parte ungurească se dorește pacea și înțelegerea, din parte românească însă *nu*. Ceeace nu e adevărat. Tot deauna, când s'a făcut vre-o încercare de înțelegere, Românii au primit cu cea mai mare bucurie ideea împăcărei și a bunei înțelegeri. Li-a fost destul, să li-se trimită vorbă, că guvernul are intențiunea de a le împlini unele din dorințele lor juste, și ei au căutat să se apropie cu încredere de guvern. Dar, durere, am rămas totdeauna numai cu vorbele, numai cu intențiunile, căci fapte, cari să confirme bunele intențiuni ale guvernului, nu au urmat niciodată. Am rămas întotdeauna desiluzionați, din care motiv am devenit apoi și neîncrezători.

Nu astfel trebue deci pusă teza, că Românii nu ar fi convinși despre necesitatea înțelegerii lor cu Maghiarii, ci astfel, că nu este Român, care să creadă în posibilitatea unei înțelegeri, câtă vreme dela Români, pentru ajungerea la această înțelegere, se cere *desnaționalizarea lor*. Cine vrea deci să contopească pe Români în națiunea maghiară, facă lucrul acesta dacă-l poate face, și nu mai umble după pace și înțelegere!

Cei dela imperialistul maghiar caută apoi să și motiveze, că de ce nu se însuflețesc Românii pentru „*necesitatea de însemnătate istorică*“ de a trăi în bună înțelegere cu Maghiarii? Pentrucă au la spate statul român, dela care-și așteaptă mântuirea; căci idealul celor mai mulți Români este unirea tuturor Românilor, ceeace firește, stă în contrast cu integritatea teritorială și națională a statului maghiar. Românii ar trebui însă să știe, că o eventuală nimicire a statului ungar nu ar avea nici decum de urmare nașterea unei Daco-Românii, cu hotarele până la Tisa, ci scufundarea în marea slavă a elementului unguresc și românesc, cu statul român cu tot!..

Lucrul acesta îl știu foarte bine Românii, și l-au și spus la diferite ocasiuni, în dietă, prin deputații lor, și în presă, prin scriitorii lor. Dar tocmai pentrucă o știu aceasta, cer dela Maghiari, stăpânii țării, să le dee și lor posibilitatea de a se întări, pentruca atunci, când se va ivi primejdia, să poată intra cu toată nădejdea în luptă, alături cu Maghiarii. *Aici* zace deci „necesitatea de importanță istorică!“ Vrem să fim tari, în cultură și bunăstare, pentruca să le putem fi de folos Maghiarilor, căci un popor înapoiat în cultură și sărac nu poate face servicii nimănui, nici sieși! De aceea, toate punctele din memorandul fruntașului nostru Dr. *Ioan Mihu* se învârtesc numai în jurul chestiilor *culturale* și *economice* ale poporului nostru; și e numai de regretat, că politicianii maghiari, în prima linie domnii dela „*Bud. Hirlap*“ află, că cererile din memorand ar duce la separatisarea Românilor de către Unguri, ceea ce e iarăși un mare neadevăr. Ele ar deschide numai calea, pe seama Românilor, pentru înaintarea lor culturală și economică, — și asta e ce poate nu le convine politicianilor maghiari, căci ei ar voi, ca Românul să fie adus de nou la starea în care se afla pe vremea jobăgiei, pentruca să dispună alții de el.

Natural, că cel ce are astfel de vederi, nu poate să dee alt sfat, decât pe cel ce-l dau domnii dela ziarul amintit publicului unguresc: să nu se însuflețească prea tare pentru ideea împăcării cu Românii, căci o împăcare maghiară-română, făcută „*înainte de a fi consolidată țara din punct de vedere național*“, ar putea să fie primejdioasă, dupăce Românii din patrie au un *vis*, care s'ar putea realisa numai pe ruinele statului unguresc!

Adecă visurile Românilor vă fac, domnilor, să nu puteți dormi, și neconsolidarea țării, din punct de vedere național (maghiar) cere, ca împăcarea cu Românii să nu se facă! După ce însă va fi consolidată țara, în înțelesul unguresc, — adecă va fi o țară și un popor, — atunci se poate face împăcarea! Dar atunci cu cine mai vreți să vă împăcați?!

Va merge însă cam greu consolidarea. Lucrul acesta îl știu și domnii dela „*B. H.*“ De aceea își pun toată nădejdea în *Sași*. Iată ce zic:

„Dacă ne-ar putea succede, ca în părțile ardelene, Ungurii cu Sașii *să ajungă la o puternică majoritate numerică*, resfirându-se în mod mai egal în această mică patrie muntoasă, și dacă atât în privința culturală, cât și în cea economică, ar avea ei o organizație mai compactă și de neînvins, ar fi date dela sine basele, singure reale, ale împăcării Maghiarilor cu Românii: reducerea de bună voe a pretensiunilor române, în așa măsură, ca noi să le putem onora pe deplin, fără periclitarea unității statului maghiar“.

Am înțeles. Românii se formeze pretutindenea minorități disparente în Ardeal, și atunci nu mai pot cere nici deputați la dietă, nici funcționari români, nici gimnasii, nici episcopii, nimica ce ar putea servi spre înaintarea lor în cultură și bunăstare. Atunci li s'ar putea da chiar și votul universal, egal și secret, pentrucă nu ar avea nici un folos de el! E frumos acest vis, și trebue că el umple de noi speranțe, atât piepturile unguresți, cât și cele săsești. Dar el nu va fi niciodată realizat. Căci, ca să nu fie realizat, nu mai lungim vorba, ci o spunem pe scurt, va griji — *femeea română!*..

Cugetări
asupra chestiunii reunirii bisericilor.

— Articolul prințului Max. —

Ne împlinim făgăduința de a da cetitorilor în traducere românească articolul pe care prințul Max l-a publicat în chestiunea reunirii bisericilor. Traducerea a făcut-o P. S. Sa părintele episcop al Argeșului *Dr. Gherasim Timuș* și s'a publicat în revista bisericească „Păstorul ortodox“, fiind însoțită din partea traducătorului de următoarele observări:

„Am tradus articolul acesta al principelui Max, fratele regelui Saxoniei care îmbrăcând rasa, se ocupă serios cu științele teologice, pentru că mi s'a părut de o însemnătate capitală. Chestia unirii bisericilor a preocupat pe toată lumea și fiecare o dorește, dar nimenea n'a pus-o pe adevăratul ei teren. Fiecare din cele două biserici susține cu tărie, că numai la una din ele este mântuirea. Cine nu crede, ca dânșii, nu se poate mântui? Vine unul cu curățenia sufletului și ne spune, că totul se poate face, numai să fim stăpâniți de adevăr și dragoste. Iată terenul pe care trebue să lucrăm, și dorim din tot sufletul să fim una, așa precum s'a rugat Mântuitorul înaintea patimei sale Părintelui ceresc: Părinte sfinte, păzește-i pe dânșii întru numele tău, pe carii mi-ai dat mie, ca să fie *una*, precum și noi (Ioan 17, 11). Poate că Dumnezeu se va milostivi asupra noastră și nu ne vom mai privi dușmănește, și vom trăi ca niște frați buni, fiii aceleiaș mame duioase, care poartă grijă de noi. Va veni vremea când fiecare limbă va lăuda pe Dumnezeu în graiul său. Fiecare națiune va avea biserica sa, fiecare țară ierarhia sa. Atunci nu vor mai fi de aceice iubesc mai mult slava oamenilor decât slava lui Dumnezeu. Vom avea un singur cap, care este Domnul nostru Iisus Cristos, care s'a jertfit pentru toți. Nu vor fi unii ai lui Petru, alții ai lui Pavel, alții ai lui Apolo, ci toți ai lui Cristos, cu egală îndreptățire“...

Dar nu tot așa cugetă și papa. Ca să șteargă impresia ce ar fi putut-o trezi articolul prințului Max, și ca să nu lase pe nimeni în nedumerire asupra cugetelor ce le are în chestia reunirii bisericilor, el a adresat episcopilor și delegaților papali din răsărit o enciclică, în care combate părerile prințului Max și susține punctul de vedere ultramontan în chestie. Aceasta o face papa Piu X prin multe inexactități istorice și cu nesocotirea adevărului genuin al credințelor creștine. Intre astfel de condiții, se înțelege, reunirea bisericilor nu se va putea realiza în vecii vecilor.

Lăsăm să urmeze articolul prințului Max, însoțindu-l de câteva observări, în cari vom lua în considerare și afirmațiile din enciclica papală.

Articolul e următorul:

De veacuri se tratează chestiunea aceasta. Câte scrisori n'au fost schimbate între papi și patriarhi, spre a vindeca rana aceasta și a umplea prăpastia ce s'a deschis între cele două jumătăți mari ale creștinătăței. Câte opere teologice, prin evul de mijloc, n'au tratat punctele dogmatice controversate între bisericile ortodoxe-răsăritene și romano catolice! Câți mijlocitori n'au fost trimiși peste mări, ca să negocieze această unire așa de mult dorită! Vai! Câte lupte și persecuții n'au adus aceste chestiuni, câte scandale, care, de ar fi în putință, ar trebui să lipsească din paginele istoriei omenirei și ale bisericei! O dorință de unire rău înțeleasă, a făcut pe latini să întrebuințeze forța, când se aflau în Orient. Persecutând biserica răsăriteană în tot feliul, ei au făcut soluția chestiunei din ce în ce mai imposibilă.

Unii răsăriteni, din potrivă, iritați de modul cum Roma făcea unirile, urmăriră pe uniți, cum a făcut Rusia după împărțirea Poloniei. Chiar sinoade, socotite cel puțin de Latini, ca ecumenice, au fost adunate în scopul obținerei acestui resultat! Dar mai ales în zilele noastre câte sforțări generale nu s'au făcut! Și cu toate acestea se pare, că lupta aceasta a fost zadarnică și chiar în viitor n'avem o speranță mai bună. Pare că lucrăm la o cauză desperată, ocupându-ne de aceste chestiuni. Și iată că o nouă revistă începe să apară, cu scopul de a trata asemenea chestiuni. Este oare de spus ceva nou, care să nu se fi spus în cursul atâtor veacuri de despărțire? Și oare n'ar fi nefolositor a mai repeta de atâtea ori, ceea ce s'a spus de atâța ani? Rezultatul nefavorabil al acestei munci de nouă ori seculare, provine oare din lipsa de dorință de unire, de bună voie dintr'o parte și din alta? Latinii vor zice: Cât ne privește, noi am dorit cu foc unirea; dar Grecii încăpățînați, orbiți, trufași ei nu voesc. Orice le-am oferi noi, ei refuză. Și cu toate acestea, cu siguranță nu se găsește nici un om serios din amândouă părțile, care să nu recunoască importanța și folosul acestei împăcări.

Cu toții vor zice: Mântuirea creștinătăței atârnă de unirea Răsăritului cu Apusul. Numai astfel vom învinge doctrinele protestante și necredința din sinul creștinismului chiar.

Pentru că biserica catolică și universală va fi încunjurată de mai multă autoritate, dacă cele două jumătăți, care o compuneau, se unesc între ele. Va fi încă și mai ușor creștinilor a răpune mohamedanismul. In fine, creștinismul câștigând puteri noi, va putea mai cu înlesnire să ducă vestea cea bună lumei păgâne. Și cât de mult ar contribui o conlucrare a Răsăritului cu Apusul, spre a înmulți ideile și a aduce păreri nouă în viața bisericească!

Nimeni nu va refuza a dori cu căldură și din toată inima unirea. Nici un monarh nu va zice: voesc ca despărțirea creștinilor să fie pentru totdeauna. Nici un patriarh, episcop, preot sau călugăr al bisericei de răsărit, pe care l veți întreba, nu va răspunde: Nu voesc unirea, socotesc desbinarea creştinilor ca o stare normală. Din contră va spune: Din toată inimă dorim realizarea unei fapte aşa de frumoase. Apoi nu ne rugăm noi în toate zilele lui Dumnezeu în liturgiile noastre, ca să se împlinească dorinţa aceasta? Fieşte care om, bărbat şi femeie, fie că se ţin de clasa celor instruiţi, fie din popor, va răspunde la fel. Şi dacă s'ar putea cerceta generaţiile trecute în privinta aceasta, toţi ar fi de acord. Impăraţii Bisanţului patriarhii, preoţii şi chiar acei ce erau socotiţi ca vrăjmaşi înverşunaţi ai unirii, vă vor răspunde: Dar aceasta a fost visul nostru de a vedea creştinătatea unită cum era la început.

Insuşi Marcu Efesanul, marele adversar al sinodului dela Florenţa, nu va recunoaşte că a fost contra unirei; el vă va spune din potrivă: am făcut apel călduros adversarilor mei, dar nu m'au ascultat. In sfârşit, cine este acela din toată lumea, care să îndrăsnească a zice: doresc desbinările, doresc ca zizania să fie sămănată cu grâul la un loc? Ar trebui să fie un om rău sau un necredincios, care să cugete astfel. Dacă este aşa, dacă din amândouă părţile este dorită împăcarea, dacă s'a lucrat de veacuri fără a se ajunge la capăt, ce trebue să credem, decât că sunt neînţelegeri, că s'a privit acelaş lucru în chip cu totul diferit, şi din pricina aceasta a devenit imposibilă realizarea scopului. Dacă doi oameni doresc acelaş lucru înţelegând ceva cu totul deosebit, pot să discute secole întregi acelaş lucru, şi să nu ajungă la nici un rezultat.

Iată ce s'a întâmplat cu chestia unirii bisericilor: primul pas, spre a putea nădăjdui că s'ar face ceva spre ajungerea scopului, ar fi să se definească: ce se înţelege prin numele acesta de unire şi cum să se stabilească? Dar tocmai aceasta nu s'a făcut. Biserica latină, cam obicinuită cu porunceala, a voit să impună bisericei orientale unirea cu dânsa, fără să se întrebe dacă ideia aceasta este primită de sora sa. Ea totdeauna s'a socotit pe sine vrednică a face legile. Cine nu voieşte să recunoască unirea în forma pe care voesc să o dau eu, este adversar al unirii. Marcu din Efes, b. o. se consideră ca adversar unirii, pentru că nu o voia în forma dată de biserica apusană la sinodul din Florenţa. Din contră n'ar fi obiectat nimic în contra unirii, cum o dorea biserica de Răsărit. *Pentru biserica apusană, unirea era identică cu supunerea complectă.*[1] Biserica orientală era socotită ca o fiică răsvrătită a bisericii romane. Apusul n'avea să schimbe nimic, nici să facă ceva spre a obţinea unirea. Orientul din contră trebuea să se pue cu desăvârşire sub jurisdicţia pontificelui roman şi în fine să recunoască toate *dogmele, pe care teologia latină le a desvoltat în timpurile mai nouă ca adevărate.* Toate încercările făcute de Roma şi apuseni dela desbinare n'au avut alt scop. Delegaţi, scrisori, tratate teologice, sinoade de unire, întrebuinţări de mijloace politice şi chiar forţa câte odată, toate acestea n'au avut altă intenţie. Biserica orientală din contră a privit unirea din alt punct de vedere. *Pentru dânsa, unire va să zică dragoste, concordie şi frăţie, iar nu supunere.* Ea consideră cele două ramure ale creştinătăţei ca două surori, egale în demnitate şi în drepturi, una ca alta. Ea mai este de părere, că pentru a se uni trebue a se reveni la punctul de când s'au despărţit. Cele două mari jumătăţi ale creştinătăţii ar trebui să creadă tot cea ce credeau înainte de desbinare. Relaţiile între ele ar trebui să fie aceleaş cum erau din vechime. Ea consideră învăţăturile din evul mediu şi apoi doctrinele dogmatice din veacul al XIX ca nişte abateri. După socotinţa sa, biserica apusană a părăsit temelia doctrinară veche spre a introduce inovaţiuni. precum: purcederea duhului sfânt din Fiul şi nu numai din Tatăl, existenţa purgatorului, primăţia pontificelui roman şi altele de felul acesta. *Ar trebui dar, ca biserica apusană să părăsască aceste inovaţiuni, care împiedică unirea şi dragostea frăţească.* Indată ce va face jertfa aceasta, concordia turburată prin aceste inovaţiuni, se va întări iarăşi. Dintr'o parte se zice: mândria grecilor cari nu vor să-şi plece fruntea pontificelui roman, împedecă unirea. De altă parte se zice: unirea este cu neputinţă din pricina trufiei papilor, cari se cred stăpâni peste lumea întreagă şi chiar ai dogmei, şi cer ca toţi să se închine înaintea lor. Din cele două părţi, urmărindu-se astfel un ideal cu totul deosebit, unirea nu se poate face nici odată.

In adevăr, vedem că biserica orientală a refuzat mai în totdeauna să primească concepţia romană despre unire, care i se părea neadmisibilă, şi fără îndoială că nici în viitor nu o va primi. Numai sub influinţa împrejurărilor politice apăsătoare a arătat câte odată tendinţa de a recunoaşte acest sistem, pe care Roma-l dorea şi care i se părea odios. Din cauza împrejurărilor politice au oferit împăraţii Bizanţului o asemenea unire cu Roma. Din motive politice prea apăsătoare s'a primit pentru câtva timp la Lion şi la Florenţa sistemul acesta apusan; la Lion spre a scăpa de pretendenţii latini, cari ameninţau tronul grec de Bizanţ; la Florenţa, spre a scăpa Constantinopolul din mâna Turcilor. Unele părţi din biserica orientală, cum sunt Rutenii, au primit definitiv sistemul, cum îl dorea Roma. *Dar este sigur că biserica orientală în genere va refuza negreşit,* şi nu va putea să-l primească potrivit vederilor sale. Şi aceasta este pricina, pentru ce biserica orientală pare că ar dori mai mult unirea cu vechii catolici din occident, sau cu anglicanii, decât cu biserica romană. Pentru că ştie bine şi simte că acele comunităţi n'ar voi să i impue autoritatea lor, că s'ar considera ca surori faţă de dânsa, şi mai veche decât ele, pe când Roma pune alternativa: ori se supune, ori nu-i unire.

Dacă este vorba de unire, trebue mai întâi să spunem ce se înţelege prin numele de unire. Cine scrie despre o asemenea chestie, trebue să fie sincer, să nu se servească de termeni echivoci, nici să înşale partea adversă. N'ar fi lucru sincer, cum s'a făcut adesea ori, de a reprezenta unirea ca o concordie frăţească ascunzând dorinţa, ce o are în inima sa, de a vedea partea cealaltă supusă, ca un adversar învins în bătălie. Nu trebue a întinde curse prin cuvinte frumoase, ci a-şi spune cuvântul aşa precum este. Nu cumva noţiunea dreaptă s'ar afla între două concepţiuni aşa ca să se poată scoate idei din fiecare? Eu nu înţeleg sub numele de unire o supunere complectă, care ar părea a fi o contrazicere a termenului însuşi. Chiar în Occident nu s'a perdut cu desăvârşire ideea, că împăcarea bisericii orientale cu cea de Occident ar trebui să se facă altfel decât întoarcerea unor eretici. De aceea numele de unire n'ar avea nici un înţeles, dacă ar fi vorba numai de supunere. *Totuşi în practică, nu se caută alt cera.* Singura deosebire între primirea ereticilor şi unirea aşa cum este practicată de secole, este, că se lasă orientalilor uniţi ritul lor şi unele puncte de disciplină orientală, dar şi aceasta socotindu-se ca o graţie. Numai în sensul acesta vorbeşte astăzi Roma de unire. Mai întâi unirea nu trebue să fie privită ca o supunere a bisericii orientale sub jugul latin, cum a observat cu multă dragoste acum de curând părintele Nicolae Franco în scrierea sa italiană despre unire. *Aceste două ramure ale creştinismului sunt absolut surori una cu alta, egale în toate privinţele.*

Nu există nici un privilegiu, nici drept de legislaţie a bisericii apusene ca atare. Din potrivă, popoarele din răsărit sunt mult mai vechi decât acele din apusul de astăzi. Episcopii răsăriteni au aceeaş vrednicie ca şi cei apuseni. Ar putea fi vorba numai de supunere către episcopul Romei, întru cât acesta are drepturi asupra bisericii orientale,[1] dar nu înjosire faţă de biserica apusană. Dificultatea însă stă în aceea, că papalitatea romană apare orientalilor ca o instituţie latină şi nu catolică şi universală.[2] A se supune papei şi a se supune bisericei latine pentru ei este tot una. Ar trebui să se facă deosebire între posiţiunea de papă, ca şef special al bisericei latine şi aceea ce o ocupă faţă de univers.[3] Dar de ordinar acestea se confundă şi nimenea nu-şi dă socoteală a le deosebi lămurit. Chiar faţă de papa, n'ar trebui să fie vorba de o supunere a bisericii orientale în adevăratul înţeles al cuvântului. *Am uitat istoria şi nu mai ştim ce era în vechime.* Iată pentru ce se creiază bisericii orientale o situaţie, *pe care n'a avut-o nici odată.* Aşezământul bisericesc, aşa cum se prezintă astăzi este deosebit de cel din vechime. Domnul nostru dăduse privilegii sf. Petru. Totuşi noi nu întâlnim urme de supunere a sf. Paul faţă de el. Din contră se consideră *ca frate absolut egal* cu sf. Petru, şi se laudă că l a înfruntat.[4] De asemenea *biserica catolică nu era timp de mai multe veacuri o monarhie.* Fiecare episcop administra liber eparhia sa, de asemenea şi cel de Roma avea drepturi particulare a se ocupa de afacerile bisericei universale şi exercita o putere mare. Dar aceasta în totdeauna a fost mai mare în apus, unde era patriarh, decât în orient. Nu avea o jurisdicţie directă în eparhiile din orient, ci exercita indirect a influenţă asupra lor, când se ocupa de afacerile bisericii universale.[5]

(Va urma)

---

[1] Sublinierile le facem noi.

[1] Nici în acest sens nu poate fi vorba de „supunere“, fiindcă episcopul Romei nu are nici un drept de jurisdicţie asupra bisericii ortodoxe, ci el este din drept divin egal cu ori care alt episcop legitim. Sf. Scriptură şi Tradiţia bisericii vechi ecumenice nu-i dă episcopului Romei prerogative primaţiale şi de jurisdicţie în biserica lui Cristos.

[2] Aşa şi este, căci biserica veche n'a cunoscut sistemul papalităţii.

[3] Faţă de biserica universală, la o reunire a bisericilor, papei i se poate recunoaşte cel mult o întâietate a şederii, care nu implică nici un drept jurisdicţional.

[4] Papa în enciclica sa condamnă această teză, dar prin aceasta neagă învăţătura sf. apostol Pavel, care a zis despre sine: „Socot, cumcă nimic nu sunt mai de jos decât apostolii cei mai mari“. (II. Cor. 11,5). adecă şi decât Petru.

[5] Dacă biserica creştină n'a fost timp de mai multe veacuri o monarhie, şi dacă fiecare episcop administra *liber* eparhia sa, atunci urmează, că episcopul Romei n'a avut „drepturi particulare“ de jurisdicţie în biserica universală, iar monarhia de azi a papei este o deviare dela temeliile de organizare ale bisericii vechi. Cu afacerile bisericii universale episcopul Romei se ocupa fiind şi el un ierarh, dar nu şeful suprem al ei. Se ştie, că în cele zece secole dela început, episcopul Romei nu a dat nici un singur decret în materie de credinţă, cu care să se fi adresat bisericii ecumenice.

Conferenţele învăţătoreşti.

Organisarea economică a poporului şi activitatea socială a învăţătorului.

De *Vasile Oniciu,* învăţător în Buninginea.

(Urmare).

Afară de acestea de 2—3 ori pe an putem pune la cele petreceri împreunate cu producţiuni şcolare. când apoi vom ţinea şi prelegeri din sfera economiei. Venitul curat poate servi pentru augmentarea bibliotecii şcolare, ori pentru provederea copiilor săraci cu cărţi, recuisite de scris şi îmbrăcăminte.

In special la propunerea obiectelor de învăţământ d. e. la aritmetică vom pertracta cu îndeletnicire şi astfel de teme, cari se refer la diferitele însoţiri din viaţă.

Aducem casuri d. e. cum mai mulţi proprietari, ori toţi proprietarii dintr'o comună, s'au întovărăşit între sine pentru valorisarea poamelor, sau a galiţelor şi a ouălor, (ori pentru procurarea de unelte şi maşini agricole) Facem socoteli, cari sunt în legătură cu transportul şi cu întratele şi în urmă cât e venitul curat. In sfârşit scoatem la iveală folosul material realisat prin întovărăşire, în raport cu folosul material socotit, ce eventual ca singuratici l-ar fi avut, cu procurarea resp. cu valorisarea acelor articli, iar dacă e posibil le spunem chiar casuri concrete, ca convingându-se pe deplin să se desvoalte într'înşii mai bine aplecarea spre întovărăşiri, constatând înşişi, că ori ce procurare şi valorisare mai avantagios se efectueşte prin întovărăşire.

La studiul geografiei, când este vorba de instituţiuni filantropice, vom arăta că oamenii în diferite locuri tot numai însoţindu-se au ridicat diferite institute de binefacere, de cari aflăm aproape în toate oraşele mai mari, cum sunt d. e. spitale pentru cei săraci, societăţi pentru cultivarea poporului, cum este „Asociaţiunea“. Apoi societăţi pentru sprijinirea meseriaşilor, a sodalilor şi altele. Nu vor rămânea nici decum neamintite însoţirile economice şi şcolile de agronomie, spunându le scopul ce se urmăreşte prin astfel de şcoli, şi nu vor rămânea neamintite nici acele firme şi fabrici solide, de unde oamenii îşi pot procura diferitele unelte economice şi seminţe, sau unde îşi pot valorisa în mod avantagios productele lor.

La istorie vom folosi ocasiunile venite în diferite lecţiuni pentru a arăta că cutare naţiune prin ţinere la olaltă ce a putut isprăvi, ce a câştigat, şi la ce a ajuns naţiunea, în sinul căreia nu a fost simţul ţinerii la olaltă.

Iar ştiinţele naturale trebuesc astfel propuse, ca elevul să tragă toate învăţăturile practice, cari sunt în legătură cu deosebire cu economia, ce va avea să o conducă, când va deveni om mare, şi cari se refer la trebuinţele practice peste tot.

Mai mult prilej de a vorbi despre tovărăşii se ofere însă la studiul economiei, unde putem vorbi despre tot felul de tovărăşii, dar mai ales despre tovărăşii de producţie şi valorisare, documentând prin esemple vii folosul ce-l poate trage poporul întovărăşindu-se. In acest chip, din elevii de sub mâna noastră vor eşi oameni, cari deja sunt introduşi în folosul întovărăşirilor, şi cu cari apoi, când vor ajunge bărbaţi, e cu mult mai uşor a putea forma diferite însoţiri trebuincioase.

FOIŞOARĂ.

Doctrina religioasă a lui Tolstoi.

De *Dr. Seb. Stanca.*

(Fine.)

O idee care în trecut a fost folositoare, ba uneori chiar necesară, după un timp a devenit de prisos şi face loc alteia care odinioară a fost numai un ideal, iar acum e actuală. Ştergerea sclăviei, a iobăgiei, emanciparea socială a femeilor, odată ideale, azi sunt demult realizate. Aşa şi patriotismul. Odinioară a fost folositor, astăzi însă e o utopie, care împiedecă realizarea înfrăţirii generale a omenimei.

Azi sunt ideale ştergerea puterii de stat, comunismul, o religie universală, înfrăţirea generală, în a cărei realizare Tolstoi crede cu o tărie nestrămutată.

Fondul doctrinei lui Tolstoi e resemnarea. El e un maniac religios, un apostol al puritanismului iubirii. Se inspiră din evanghelie şi numai din aceasta. Nu admite dogmele bisericii creştine, păcatul originar şi speranţa unei vieţi personale dincolo de mormânt. Asta, zice el, e o laşitate.

După moarte sufletul, scânteie dumnezeiască, se împreună cu energia generală, cu Dumnezeu.

Iisus nu-i Dumnezeu. E un comunist genial, idealul unui Tolstoi, propovăduitorul egalităţii şi frăţietăţii. Formele serviciului divin sunt scene de teatru, cuminecătura e o minciună convenţională, educaţia religioasă actuală e venin, istoriile biblice sunt cele mai nelegiuite banalităţi.

Tolstoi nu mai ia în seamă vârstă, mediu, condiţii de trai, fond moral şi intelectual, pentru el există numai idealul şi absolutul, cu care trebue şi poate să se contopească orice om.

Principiile fundamentale, din cari se ţese întreagă doctrina credinţii lui Tolstoi, sunt iubirea deaproapelui şi ferirea de ispita răului.

Ca principii doctrinele lui Tolstoi sunt cele mai strălucite, cele mai ideale, asemenea doctrinei lui Iisus; reforma însă atât de radicală pe care o cere Tolstoi, nu se va putea realiza niciodată, deoarece popoarele nicicând nu vor ajunge la acea perfecţiune ca ele prin ele, pe temeiul raţiunei să simtă pe Dumnezeu, să simtă poruncile lui Dumnezeu şi să le urmeze per absolutum.

Popoarele nici când nu se vor emancipa într'atâta, ca să nu aibă trebuinţă de anumite clase sociale, nici când nu vor putea stârpi răul cu desăvârşire. Şi pe lângă aceasta popoarele nici când nu vor putea fi fără biserică, fără formele în cari sunt turnate principiile de credinţă, singure accesibile dimensiunilor modeste ale raţiunei milioanelor de oameni de rând.

Popoarele niciodată nu vor putea cunoaşte pe Dumnezeu cu raţiunea, ci numai cu inima.

Din punctul de vedere al convingerilor sale religioase Tolstoi este cea mai originară apariţie a vremilor noastre. El este apostolul celui mai desăvârşit ideal omenesc: al iubirii. El e un uriaş al ideii. Invăţăturile lui sunt sublime, parabolele lui sunt mărețe şi vor rămânea vecinic trăitoare în slujba adevărului. Idealul lui a fost să realizeze binele în omenime.

In pragul morţii cu conştiinţa încleştată în ghiarele somnului de veci, întrebându-l fata sa Tatiana: „Eşti mai bine tată?“ Tolstoi a răspuns: „Mai binele este duşman binelui“.

Ca scriitor Tolstoi e cel mai genial cap al vremilor noastre. El a fost simbolul ce tinde vecinic spre culmea perfecţiunei, drumul spre această culmi îl găseşti în toate scrierile lui fără deosebire de caracter. El a fost cel mai uman scriitor al veacului trecut.

Emil Faguet îl numeşte cel mai mare poet epic dela Omer până azi. Anatole France îi zice: maestru nostru al tuturora, iar Turgheniev îl numeşte cel mai mare scriitor al pământului rusesc.

Tolstoi e naturalist. Işi zugrăveşte eroii perfect de fidel, fiinţele lui visează, gândesc, sufer, iubesc, lucrează, împreună cu sufletul lui, personagiile lui nu sunt croite numai pentru ele, ci totdeauna în legătură cu viaţa universală, faptele eroilor săi tind totdeauna spre ideal, spre absolut.

In toate scrierile lui, moralistul din evanghelie varsă peste persoanele lui imensa bunătate şi dragoste, de care e plină inima lui de apostol.

Numele lui Tolstoi va străluci peste veacuri, un geniu unic în felul său în istoria omenimei, care a dat lumei opere de valoare absolută, a dat lumei ideile celei mai perfecte umanităţi.

Tolstoi a rămas consecvent convingerilor lui religioase până la moarte. Moartea lui a fost o încheiere logică a traiului unui om, care o viaţă întreagă a căutat cu putere uriaşă adevărul

Din acest punct de vedere sf. Sinod al Rusiei, urmând principiile Mântuitorului, era dator să împace barem la moarte pe Tolstoi cu biserica, având în vedere, că a fost cel mai mare fiu al Rusiei, un geniu al lumei, care a făcut cea mai radicală apostolie a binelui şi a iubirii, temeiul bisericii creştine.

Pe lângă acestea apoi spre a desvolta în copii încă de mici simţul de păstrare, e de tot recomandabil a înfiinţa „casete“ şcolare, în cari creucerii ce-i primesc elevii dela părinţi să îi adune, iar banii adunaţi la anumite intervale ori la finea anului şcolar să-i depună fiecare spre fructificare pe lângă libel la bancă.

In urma acestora se va desvolta în elevi simţul, ambiţiunea, ca creucerii primiţi dela părinţi să-i pună spre păstrare, şi cu cât va fi sumuliţa mai mare, cu atât vor fi mai mândri pentru resultatul obţinut.

Cu un cuvânt, nu atot ştiutori, ci religioşi, ştiutori a trăi, a se întovărăşi, să creştem din elevii noştri, oameni cari îşi iubesc neamul, patria şi legea. Căci de astfel de generaţiuni avem lipsă.

Cam aceasta ar fi activitatea învăţătorului în şcoală.

Acum să vedem, care e activitatea învăţătorului în societate, care e calea prin care pregăteşte poporul spre a se împrieteni cu ideea întovărăşirilor?

Invăţătorul îşi îndeplineşte chemarea în şcoală şi în afară de şcoală. Căci învăţătorul nu e numai al copiilor, ci şi al poporului. Aceasta o pretinde ideea educaţiunii adevărate. Privitor la învăţător însuş poporul e factorul cel mai de lipsă al educaţiunei. Şi invers. Dar îşi are şi aceea secretul său psihologic, cum şi în ce chip poate câştiga poporul, şi poporul cum îl va onora, iubi şi preţui pe învăţător.

In privinţa aceasta ne întâlnim cu diferite cazuri în viaţă. Inainte de toate însă e un adevăr experiat, că poporul îşi iubeşte învăţătorul numai dacă vede, că nu se depărtează de dânsul, şi în toate cele de lipsă îl povăţueşte.

Mai bine zis, trebue să cunoască modul de gândire al poporului.

Pentru-ce se plâng mulţi, că nu pot face nimic în comuna lor? Pentru-că nu cunosc modul de cugetare al poporului, şi nu-i ştiu vorbi la inimă, nu-l ştiu cuceri.

Indată însă ce poporul simte, că învăţătorul într'adevăr îl iubeşte, îndată ce vede că pentru dânsul lucră cu abnegaţiune, îşi deschide inima, îşi deschide întreg sufletul.

Sunt, cari cu mare însufleţire se apucă de lucru; dar deoarece reuşită nu văd, dintr'odată zic: e stricat poporul, nu se poate să faci nimica cu aceşti oameni!

A ţii greşit cred, că dacă îşi implinesc orele în şcoală, corespund pe deplin chemării învăţătoreşti. Ambele cazuri se bazează pe păreri greşite.

In fiecare comună, alt metod alt mijloc trebuie folosit, în alt chip trebue pornit pentru a ajunge la rezultat.

Calea pregătitoare spre înjghebarea de tovărăşii, într'un loc d. e. o începem cu ţinerea de prelegeri poporale povăţuitoare din viaţa ţăranului, într'alt loc cu înfiinţarea de cor, într'alt loc cu abonare de foi în comun, etc.

Pentru a ne duce în îndeplinire ideile, planurile, apoi pe lângă aceea că vom lucra mână 'n mână cu preotul — care în toate acestea are rolul principal — e de lipsă să câştigăm şi pe ceialalţi conducători şi fruntaşi. Inainte de a ne apuca de formarea unei tovărăşii e de lipsă, ca cu multă tragere de seamă să chibzuim referinţele locale, bine judecând împrejurările şi luând în vedere şi puterile existente.

(Va urma)

Alegerea de deputat

în cercul Cisnădiei.

Alegerea de deputat în cercul Cisnădiei, comit. Sibiiului, se face în 16 Februarie n. c.

Clubul municipal român din com. Sibiiului, în şedinţa dela 5 Februarie a. c., a hotărât, că în vederea legii electorale feudale şi în vederea împărţirei cercului Cisnădie, cu maioritate covârşitoare de locuitori români lipsiţi de dreptul de vot — *să nu pună nici de astădată candidat naţional român în cercul Cisnădiei.*

Alegătorii români, aparţinători partidului naţional, vor face bine deci, ca în 16 l. c. să stea de oparte şi să lase toată răspunderea alegerii în sarcina maiorităţii alegătorilor saşi, favorizaţi şi privilegiaţi de a dispune după plac cu acest cerc.

NOUTĂŢI

Curtea cu juraţi din Sibiiu. Pentru sesiunea de primăvară a curţii cu juraţi din Sibiiu au fost sortaţi din partea tribunalului regesc din loc în 4 c. juraţii necesari, — 30 ordinari şi 10 suplenţi, — între cari şi următorii Români: Dr. Pompiliu Isacu, advocat. Octavian Sglimbea, contabil. Dr. Nicolae Petra, advocat. Emil Vinţeleriu funcţionar la „Albina“. Dr. Georg Proca, secret. cons. Tim. Popovici, profesor. Dr. Nicolae Lazar, advocat. Teodor V. Păcăţian, publicist, ca membri ordinari şi Aurel Bratu, profesor, ca suplent. Sesiunea se începe în 6 Martie nou.

•

† Iuliu Hossu, consilier de finanţe la direcţiunea financiară din Sibiiu, a decedat Dumineca după lungi suferinţe, în etate de 61 ani. A fost înmormântat eri, Marţi, în cimiteriul central. Odihnească în pace!

•

A murit Cronie. Puţini îşi vor mai aduce aminte de numele acesta. Cu zece ani mai nainte numele generalului bur *Piet Cronie* era pomenit în toate ziarele lumii. Acum soseşte vestea, că fostul comandant a murit Sâmbătă în 4 l. c., în vrâstă 70 de ani, la moşia sa în Klerksdorf din Transval. Când s'a pornit răsboiul sudafrican în 1899, a a fost comandant suprem al armatei de vest a burilor; a cuprins oraşele Mafeking şi Kimberley, şi a învins pe lordul *Methuen* la Modder-River şi la Magersfontein. Insă la Pardeberg, după o apărare eroică, Cronie împreună cu 14 mii de buri au depus armele înaintea generalului French, din armata călăreaţă a lordului Roberts, în ziua de 27 Februar 1900. Cronie după aceasta a fost dus ca prisonier pe insula Sf. Elena; ear la sfârşitul răsboiului s'a întors în Transval, unde a trăit retras în mijlocul unei numeroase familii.

*

Hymen. *Letiţia Leşnican* şi *Dr. Stefan Chirilovicu* anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor, care va avea loc Dumineca, în 19 Februarie n. 1911, în biserica română gr. or. din Dobra, la orele 5 p. m.

•

Recensământ. *Sibiul* are, fără garnizoană, 30.035 de locuitori, între cari nu sunt socotiţi 1292 de absenţi. — Din Oradea mare se scrie, că resultatul recensământului nu este îmbucurător pentru comunele ungureşti din părţile Bihorului, pentrucă elementul unguresc nu s'a sporit în mod considerabil, ba în unele cercuri a scăzut binişor. Dimpotrivă, elementul românesc, pe lângă toată sărăcia proverbială a Bihorului, a sporit peste aşteptare. Cauzele, pentru care ungurimea a dat îndărăt în plaiurile bihorene, sunt mai ales două: emigrarea muncitorilor şi numărul redus al naşterilor.

*

Poporaţiunea Prusiei. Ultimele date statistice arată, că Prusia are astăz 40 de milioane de locuitori, cu un spor de trei milioane în zece ani.

•

Viaţă lungă. In comuna Ciugudiul de sus, din părţile Turzei, a răposat zilele acestea moşneagul Teodor *Hetea*, un român de 108 ani. Deşi a trăit mai mult de un veac, totuşi nu se vedeau pe înfăţişarea lui urmele adâncilor bătrâneţe.

*

Prelegere economica în Turda. La învitarea despărţământului Turda al „Asociaţiunii“ D-l *Vasile C. Osvadă* dir. de bancă din Hunedoara va ţinea Sâmbătă în 18 Febr. n. la 1 oră p. m. în sala din etaj a hotelului „Elisabeta“ din Turda o prelegere poporală despre *însemnătatea şi folosul tovărăşiilor şi în special despre însoţirile pentru asigurarea vitelor.* Domnii preoţi şi învăţători din împrejurimea Turzii sunt rugaţi să se presinte în număr complet la această folositoare prelegere *şi să aducă cu sine din fie-care sat barem 3—4 ţărani mai deştepţi. Comitetul despărţământului Turda al „Asociaţiunii“.*

*

Conferenţele Asociaţiunii. Dumineca în 12 Februarie n., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, Loja Andreiu Şaguna din loc a Banilor Templieri va aranja o serată antialcoolică cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere de Dr. Dionisie Moldovan. 2. Sâmbătă seara (când beai) tablou viu. 3. Sâmbătă seara (când nu beai) tablou viu. 4. Cuvântare festivă de G. Şterba. 5. Drumul spre ţintă, piesă în 2 acte de V. Rossel, trad. de G. Şterba Preţurile de intrare: locul I partere K 1·50 locul al II-lea partere: 1 cor. locul al III-lea, partere: 60 bani. — Balcon I.: 2 cor. Balcon II: 1 cor., loc de stat: 40 bani. Inceputul la *5 ore precis.*

•

Critică asupra regelui. Căpitanul în concediu *Vianci*, din armata italiană, a publicat o broşură, unde cere să se dea poporului Italiei o creştere militară mai severă, şi îşi exprimă regretul că domnitorul său îşi risipeşte vremea cu studii de numismatică, în loc de a da pildă bună cetăţenilor. Tribunalul militar a pornit cercetare disciplinară în contra căpitanului şi i-a dictat o *aspră pedeapsă*, care se va publica îndată ce va fi aprobată de ministrul de război.

*

Al 172-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după reposatul membru Lina Buzat n. Gabor, soţie de muzicant. Acesta este al 172-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţinea în 12 Februarie 1911 ziua de Trei Sfinţi la orele 12 din zi în comuna *Giuluş* o prelegere poporală, la care învită pe toţi aceia din comuna Giuluş şi jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Corabie romană. La expoziţia internaţională din Roma, pe lângă alte atracţii, va fi şi o corabie romană lungă de 100 de metri şi lată de 25 metri. Vasul va pluti pe un lac şi va fi mobilat luxos, ca pe vremea împăraţilor romani, va avea o arenă, un templu şi un teatru greco-roman.

•

Carusel. In şcoala de călărie a cazarmei de tren din Sibiu, se vor ţinea la inceputul lui Martie a. c. două reprezentaţiuni de carusel în scopuri de binefacere Organizatorii acestor interesante reprezentaţiuni sunt domnii ofiţeri din toate armele împreună cu doamnele lor. Prima reprezentaţie de carusel este destinată pentru corpul ofiţerilor, a doua pentru cetăţenii sibieni.

•

Soartea unui medicinist. In săptămâna trecută s'a presentat la un cafegiu din Alba regală un tinăr de 23 de ani, cu numele Artur Lukács şi a cerut să fie primit în serviciul de chelner. Tinărul lipsit de mijloace materiale a trebuit să şi părăsească studiile de medicină, având de gând să-şi câştige pânea în localurile publice din provincie. Cafegiul l-a primit în slujbă, însă noul chelner nu se putea împăca cu viaţa aceasta. Părăsind cafeneaua a umblat câteva zile încoaci şi încolo, iar dela o vreme mizeria l-a silit să se adreseze la un restaurant, unde a fost primit tot în calitate de chelner. Proprietarul era deplin mulţămit cu purtarea tinărului, totuşi acesta mâhnit de starea în care a ajuns şi cuprins de desperare şi-a tras în cap un glonţ de revolver şi a căzut mort în restaurantul în care îşi servia publicul.

*

Pe o insulă nelocuită. Vaporul englez Parisiena plecase în 29 Octomvrie 1910 din New York la Melbourne în Australia. In 17 Decemvrie, când vaporul se afla în în largul mării, a isbucnit un foc, pe care marinarii n'au fost în stare să l stingă nici în timp de patru zile. Corabia a ars cu totul; iar personalul său a scăpat în 7 luntri, şi câtva timp a suferit foame, frig şi sete cumplită. In sfârşit aproape frânţi au sosit cu luntrile lor la insula *Sfântul Paul* o insulă cu desăvârşire nelocuită. Aci mai întâi au înmormântat pe doi camarazi morţi de osteneală şi frig, gândind cu desperare la soartea ce-i aşteaptă şi pe ei. Din norocire însă au găsit o colibă de peatră, ridicată cu câtva ani mai nainte de un vapor şi provăzută cu toate cele trebuincioase pentru trai. Aici au stat timp de 3 săptămâni, adecă până în 11 Ianuar a. c., când un vapor a zărit semnele celor desperaţi şi i-a salvat din insula pustie.

*

Concert în Sebeşul-săsesc. Comitetul cercual al despărţământului VI (Sebeş) al „Asociaţiei“ a învitat corul „Reuniunii române de cântări“ din Sălişte să dea un concert în Sebeşul-săsesc sub auspiciile şi în folosul despărţământului. Reuniunea din Sălişte a primit această învitare şi astfel concertul se va da în 23 Februarie n în sala cea mare dela hotelul „Leul de aur“. Până la publicarea programului şi a altor informaţiuni rugăm pe onor. domni preoţi şi alţi intelectuali din oraşul nostru şi jur, să binevoiască a sprijini comitetul despărţământului în nobila sa intenţiune de a da poporaţiunii din Sebeş şi jur prilej de a gusta artă românească şi de a şi petrece câteva ore împreună; după concert va urma joc. Pentru eventuale informaţiuni se poate adresa ori şi cine la secretarul despărţământului dl Ioan *Băilă*, tutor orfanal orăşenesc. — *Comitetul cercual.*

•

Perfecţionarea telegrafiei fără sârmă. Inginerul Rudolf Goldschmidt din Frankfurt a făcut o descoperire. Printr'o maşină dinamică, construită în chip deosebit, se pot produce unde electrice în mare cantitate pentru telegrafia fără fir. Prin această invenţiune se va putea telegrafa la distanţe enorme, astfel încât pe viitor vor deveni inutile cablurile telegrafice. Această invenţiune va produce o mare schimbare în domeniul telegrafiei.

Cărţi şi reviste.

„Sbuciumări politice la Românii din Ungaria“. Aşa e întitulată o cărticică a domnului *Ioan Slavici*, în care autorul caută să-şi justifice atitudinea sa politică din timpul din urmă. Se cuprind în broşură multe adevăruri şi multe destăinuiri interesante, cari vor servi ca bun material istoric celui ce se va ocupa cândva cu descrierea epocei de astăzi din viaţa noastră publică, epocă de desorientare politică, de lipsă de energie şi autoritate la cei dela conducere şi de generală bănuială, când oamenii se suspicionesză unii pe alţii, că nu sunt de bună credinţă, ci fac politică din interese particulare. Concluzia finală a dlui *Slavici* e aceea, că Românii trebue se îmbrăţişeze politica de înţelegere cu Maghiarii şi să caute a se apropia de guvernul ungar. Preţul broşurei e *un leu.* S'a tipărit la „*Minerva*“ în Bucureşti şi poate fi comandată şi prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Băncile noastre.

„Bihoreana“, institut de credit şi economii, societate pe acţii în Oradea mare, şi-a încheiat conturile pe anul al XII-lea de gestiune, 1910, şi a convocat adunarea generală ordinară pe 16 Februarie n. la Oradea mare. Bilanţul încheiat pe anul 1910 arată un profit net de K 123,075·78. Capitalul social e de 1.200,000 coroane.

*

„Mielul“, casă de împrumut şi de păstrare, societate pe acţii în Poiana, îşi ţine adunarea generală ordinară în 19 Februarie n. c. la orele 3 d. a, în Poiana. Bilanţul anului 1910 arată un profit curat de 13.439 cor 09 fil. Capitalul social e 50.000 cor.

Teatru.

Astăzi, Mercuri „*Die drei Grazien*“, comedie, mâne, Joi „*Zigeunerliebe*“, operetă.

Dela „Asociaţiune.“

In şedinţa comitetului central ţinută la 4 Februarie n. a. c., d l N. Ivan, în numele comisiunii alese în şedinţa din Decemvrie 1910 pentru a studia chestiunea clădirii unui internat al studenţilor universitari din Cluj, a prezintat un raport amănunţit despre starea fundaţiunilor Petran şi Băilă, şi în urma propunerilor Dsale, comitetul central a decis înfiinţarea şi clădirea *internatului studenţilor universitari din Cluj* pe teritoriul grădinei Petran; a încredinţat aceeaş comisiune a pregăti planurile noului internat, împreună cu un preliminar de cheltueli. Pentru a putea realiza mai cu uşurinţă clădirea acestui internat, Asociaţiunea va face un apel către fruntaşii noştri, rugându-i să contribue şi ei cu donaţiuni în bani.

In aceeaşi şedinţă, la propunerea dl secretar Oct. C. Tăslăuanu, s'a decis ca în 4 sau 5 Martie să se aranjeze, cu concursul reuniunii femeilor române din Sibiiu, un *Bal al Asociaţiunii cu costume şi jocuri naţionale.* Venitul acestui bal se va întrebuinţa pentru înzestrarea Muzeului Asociaţiunii. Informaţiuni amănunţite asupra acestui bal se vor da mai târziu.

Pentru *prelegeri poporale* s'au împărţit ajutoare de câte 100 cor., următoarelor despărţăminte: Diciosânmărtin, Mercurea, Orăştie, Sibiiu şi Şimleu, cari s'au angajat să ţină sistematic prelegeri în comunele de pe teritorul despărţămintelor. Dela desp. *Lăpuşul unguresc* s'au primit pentru Muzeu 43 de obiecte vechi, mai ales de lemn şi o casetă cu 92 fotografii, cari reprezintă vederea comunelor din despărţământ, biserici, case ţărăneşti, porturi şi vederi dela expoziţia etnografică din Lăpuşul-unguresc, care s'a aranjat în vara trecută. Exemplul acestui despărţământ e vrednic de urmat de toate despărţămintele Asociaţiunii. Au mai dăruit obiecte pentru Muzeu: dna văd. Dr. Sândeanu din Sibiiu, d-l Moise Popovici, preot în Săghişte; Ioan Lăcătuş, econom în Şiria şi Ioan Dandea, preot în Şasa.

Nr. 9/1911. [28] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Acmariu** (cl. II.) se escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se presenta în vre-o Dumineca, sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Julia, 12 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Julia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

Nr. 17/1911 [33] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Acmariu** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 600 cor. din repartiție iar restul dela stat, cuartir, lemne de foc și grădină.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu în terminul susindicat, îndatorându-se alesul învățător a instrua elevii în cântările bisericești și a-i conduce în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturghie.

Alba-Iulia, 15 Ianuarie 19.1.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 690/1910. [18] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Poiana-porcului**, protopresbiteratul Cetatea de piatră să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela popor din repartiție 300 cor. 2. Ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan 158 cor. 3. Lemne de foc, socotite în 42 cor. Pentru 400 cor. s'a înaintat rugare la Inaltul ministru de culte și instrucțiune publică, și să vor asemna învățătorului ales.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze petițiile la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică pentru a se face cunoscuți poporului.

Lăpușul unguresc, (Magyarlápos) 7 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 11—1911. [29] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Țelna** (cl. II.) să escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Julia, 12 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Julia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 939—910. [23] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bis. de cl. II. **Folt** din protopresbiteratul Geoagiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Concurenții au a și aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se presenta în biserică spre a se face cunoscut poporului.

Geoagiu-Algyogy, 31 Dec. v. 1910.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 12/911. [39] 2—3

Concurs.

In conformitate cu decisul comitetului parohial din Pischinț, ddto 9 Ianuarie 1911, pentru ocuparea postului vacant de învățător la școala noastră confesională de acolo se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental din repartiție bis. și pământ 600 cor.
2. Ajutor dela stat 400 cor.
3. Cuartir, lemne și grădină în natură.

Doritorii de a ocupa acest post se îndatorează a-și subșterne rugările instruite conform legilor din vigoare în terminul arătat subsemnatului, având a se presenta și la fața locului pentru a face cunoștință cu poporenii.

Orăștie, 11 Ianuarie 1911

Pentru oficiul protopresbiteral:

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 31—1911 [31] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III. **Tecărau**, protopresbiteratul Geoagiului, să publică concurs cu termin de 30 zile dela 1 a publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentu întrgirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Doritorii de a ocupa acest post sunt poftiți a se prezenta, — cu prealabila încunoștiințare a subscrisului, — în parohie pentru a face cunoștință cu poporul.

Petițiunile de concurs, instruite conform regulamentului pentru parohii, au să se înainteze la subsemnatul oficiu în Geoagiu (Algyogy) în terminul deschis.

Geoagiu, 13/26 Ianuarie 1011.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Popovici
protopop.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Numai
un orologiu din aur
de 14 carate
înlocuește orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.
Acest orologiu svițier trezește prin forma sa exterioară — admirare generală.
Mechanismul e conștiințios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.
Orologiul acesta abia de specialiști se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ștrapață. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiș saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanț) duplă cor. 13, 3 bucăți cor. 28.
Heinrich Weiss
(27) 3—6 Ujbánya (Ungaria).

Altoi de viță puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.
Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încresculă — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.
Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.
Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 32—

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire
de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 4—25
C. Brády

Dr. Petru Șpan:

Idei pregătitoare în pedagogie	C 3.—
Treptele formale ale învățământului (Ediția a doua)	„ 1·60
Povești pentru anul prim școlar (lecțiuni după treptele formale) Ed. II	„ 2·—
Carte de cetire a II a	„ —·50
Noul Abcdar edit. II-a	„ —·40
Călăuza noului Abcdar	„ —·20
Dr. Daniil P. Barcianu. Vieața și activitatea lui	„ —·50
Lecții de psihologie	„ 1·20
„ de didactică	„ 2·40

Se pot procura dela
Librăria arhidiecezană.

Serviciu prompt și conștiențios.
Prima referințe.
Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată
de casse de fier și oțel,
și
lăcătușerie de artă și construcție,
instalată cu putere electrică.
E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.
(2) 5—10
Prețuri moderate.
Cataloage de preț gratis și franco.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Cărți pentru bibliotecile parohiale-școlare.

Dela **Librăria arhidiecezană din Sibiiu** se pot procura următoarele cărți mai noi apărute:

	cor.
Agârbiceanu I., Novele	1·50
— Două iubiri, novele	2·—
— In clasa cultă, novele	2·—
Adam I., Constanța pitorească	2·—
Alexandrescu Dorna, Arnăuta, roman	1·—
Andersen, H. C., Povestiri, trad. de Ruxandra Vlăhuță	2·50
Anghel-Iosif, Caleidescopul I/II à	1·50
— Cireșul lui Luculus, nuvele	1·50
Anghel, Fantazii, poezii	1·50
Asachi G., Poezii	1·50
Balzac H., Moș Goriot, roman	1·—
Bârseanul I., Rapsodie și balade	1·50
Basme din toate ținuturile românești	1·90
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății împodobit cu 315 chipuri	14.—
Bolcaș L., Seri albastre (Pentameron)	1·50
Bolcaș L., La cărările vieții	1·50
Björnstjerne-Björnson, Veselul strengar, nuvele	1·50
Björnstjerne-Björnson, Synove Solbakken	1·50
Boteni I. I., Din satul nostru, nuvele	1·50
Bucura Dumbravă, Haiducul, roman	2·—
Calmuțchi V., Floricele, poezii	1·—
Caraivan V., Povești de pretutindeni	2·—
Caragiale, Schițe nouă	2·50
Carmen Sylva, Prințul codrului traducere după original de Lia Hârsu	—·30
Cazaban, Chipuri și suflete, nuvele	1·50
Cerna, Poezii	2·—
Ciocârlan I., Pe plaiu, nuvele	1·50
Corbu I., Ad Astra! Astronomie poporală în icoane Cu mai multe ilustrațiuni și icoane în text	2·—
Cuza A. C., Poezii, epigrame și cugetări	1·50
Dauș L., Iluzii, roman	1·50
Delavrancea P., Sultănica, nuvele	2·—
Dulfu, Cântece și povești	1·50
Dragoslav I., La han la trei ulcele	1·50
Dunăreanu N. Răsplata, nuvele	1·50
Eminescu M., Poezii. Ediție ilustrată și revizuită de I. Scurtu	2·—
Farago E., Șoapte din umbră	1·50
Flaubert, Doamna Bovary, roman	2·—
Gane N., Spice, nuvele	2.—
Gârleanu E., Nucul lui Odobac, nuvele	1·50
Gârleanu E., Intr'o noapte de Maiu, nuvele	2·—
Gârleanu E., Bătrânii, nuvele	3·—
Hodoș E., Departe de lume, nuvele	1·50
Holban, Oamenii celebri din anticitate	3·50
Iosif N N. O., Primăvară	1·—
Ibrăileanu, Spiritul critic în cultura românească	2·—
Ibrăileanu, Scriitorii și curente	2·—
Iorga N., Istoria lumii în vremile mai nouă dela Ludovic al XIV până astăzi	3·—
Iorga N., Istoria Românilor pentru poporul român	3·—
Iorga N., Din faptele străbunilor	1·50
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor	1·50
Lecca I. G., Dreptul vieții, roman	2·—
Lovinescu E., Viața și opera lui G. Alexandrescu	2·—
Lovinescu E., Critice I.	3·—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane

„CRIŞANA“,
institut de credit şi economii în Brad.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Crişana“ sunt invitaţi prin aceasta la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Brad **Duminecă în 5 Martie n.** 1911 st. n. la 2 ore d. a. în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Constatarea numărului acţionarilor şi al acţiunilor pe cari le reprezintă.
2. Denumirea alor 2 notari şi 2 scrutinatori.
3. Raportul direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare despre gestiunea anului 1910 şi aprobărea bilanţului.
4. Propunerea direcţiunii şi decidere asupra împărţirii venitului curat,
5. Darea absolutorului pentru direcţiune şi comitetului de supraveghiare pe anul de gestiune expirat.
6. Fixarea preţului marcelor de prezenţă pro 1911 pentru membrii direcţiunii şi a pauşalului de călătorie pentru membrii comitetului de supraveghiare.
7. Alegerea alor 4 membri în direcţiune pe un period de 3 ani.

Se atrage atenţiunea domnilor acţionari asupra următoarelor dispoziţiuni din statute:

§. 21 al. 2 „Femeile se reprezintă prin plenipotenţă, minorii prin tutorii, curanzii prin curatorii lor, societăţile, corporaţiunile şi institutele prin reprezentanţii lor legali, chiar dacă aceştia din urmă nu ar fi acţionari“. §. 22. „Numai acei acţionari au drept de vot, cari sunt trecuţi ca proprietari de acţii în cărţile societăţii cu cel puţin 6 luni înainte de adunare, şi cari îşi depun cu 24 ore înainte de aceasta, pe lângă revers, acţiile lor, eventual şi dovezile de plenipotenţă, la cassa societăţii, eventual la locurile destinate de direcţiune. Avizul despre depunerea acţiilor la locurile destinate are să sosească cu 24 ore înainte de ţinerea adunării.

În legătură cu cele cuprinse în §-ul din urmă notificăm, că pentru depunerea resp. primirea acţiilor şi extradarea documentelor despre depuneri s'au designat resp. au fost rugate institutele: „Agricola“ (Hunedoara), „Albina“ (Sibiiu) filiala Lugoj, „Ardeleana“ (Orăştie) Cassa de păstrare“ (Mercurea), „Cassa de păstrare“ (Săliştie), filiala „Crişana“ (Hălmagiu), „Decebal“ (Deva), „Ustredni banka“ (Praga) şi filiala Viena, „Vlădeasa (B.-Huedin) şi „Zărăndeana“ (Baiţa)

Brad, la 11 Februarie 1910 st. n.

(42) 1—1 **Direcţiunea.**

Contul Bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon Mérleg számla 1910 december hó 31-én. **Pasiva — Teher**

Activa — Vagyon	K f
Cassa — Pénzkészlet	25,650·42
Bon în Giro-Conto la Banca Austro-Ungară şi la alte bănci — Osztrák Magyar Bank és mas pénzintezeteknél .	4,403·33
Cambii — Váltók . . . . 705,577·20 Cambii cu acop. hip. — Jelzálogilag bizt. váltók . . 405,408·—	1,110,985·20
Oblig. asig. cu hipot — Jelzálog kölcsönök	415,419·29
Oblig. cu cavenţi — Kötvénykölcsönök	425,593·06
Lombard — Előlegek értékpapirokra .	3,772·—
Efecte — Értékpapirok	30,567·50
Imobili — Ingatlanok	106,000·—
Mobiliar — Felszerelések	4,750·—
Anticipaţiuni — Előlegek	1,000·—
Proteste — Ovások	35·14
	2.128,175·94

Pasiva — Teher	K f
Capital societar — Részvénytőke . . .	200,000·—
Fond de rezervă general — Általános tartalékalap	140,873·61
Fond de rezervă special pentru perderi — Külön tartalékalap részveségek számára	9,985·06
Fond de penziuni — Nyugdijalap . .	19,649·21
Depozite spre fruct. — Takarékbetétek	1.363,936·49
Reescont — Visszleszámitolás	287,492·—
Diverşi creditori — Különfele követelő számlák	8,562·30
Int. tran. anticip. — Előre vett kölcsönkam.	40,272·30
Profit net — Tisztanyereség	57,404·97
	2.128,175·94

Contul Profit şi Perdere

Perderi — Veszteség. Veszteség és nyereség számla. **Venite — Nyereség.**

Perderi — Veszteség	K f
Int. de reescont — Visszleszámitolt váltó kamatok	20,047·65
Int. de depuneri — Betétkamatok . . .	60,423·81
Int. după fondul de pens. — Kamatok a nyugdijalap után	818·72
Salare — Fizetések	15,233·27
Bani de cuartir — Lakbérek	3,328·—
Marce de prezenţă — Illetmeti bárczák .	3,025·—
Registre, tipărituri, porto, spese de birou etc. — Könyvek, nyomtatványok, postabér, irodai költségek stb.	7,325·68
Contrib. directă — Adók és illetékek .	13,455·69
Dare după depun. — Betétkamat adó .	6,052·52
Amort. din mob. — Leirás a felszerelésből	547·—
Profit net — Tiszta nyereség	57,404·97
	187,695·31

Venite — Nyereség	K f
Interese dela cambii — Váltó kamatok .	67,994·57
Int. dela cambii hipot. — Jelzálogilag bizt. váltó kamatok	26,258·79
Int. dela oblig. hip. — Jelzálogkölcsönkam.	30,710·18
Int. dela oblig. cu cav — Kötvénykölcsönk.	40,541·83
Venit dela efecte — Értékpapirok jövedelme	864·62
Venit dela imobilii — Ház és haszonbérjövedelem	5,804·94
Proviziuni — Jutalékok	15,520·38
	187,695·31

Brad, 31 Decemvrie 1910.

Comşa
dir. exec. — vezérigazgató

Ghişa
contabil — könyvelő.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

V. Damian, prez. — elnök. **Cornel Lazar,** v.-prez. — alelnök. **Dr. T. Pap** **Dionisie Sida** **Ioan German** **Aron Roman**
Ioan Cutean **N. Bodea** **R. Coţoiu** **N. Obedeu** **P. Rimbaş** **Dr. N. Robu**

Comisiunea de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Subscrisa comisiune de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele institutului. — A felügyelő bizottság jelen számlákat átvizsgálván azokat rendben találta s összhangzásban az intézet könyveivel.

Brad, 3 Februarie 1911.

G. Părău, prez. — elnök. **D. Raţiu** **Savu Stănilă** **N. Popp** **Andron Bogdan** **I. Perian**

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onor. adunare generală!

Subsemnatul comitet în repeţite rânduri am ţinut şedinţe şi scontrări convingându-ne pe aceasta cale de administrarea corectă a averii institutului. Bilanţul încheiat cu 31 Decemvrie 1910 cu un profit curat de cor. 57,404·97 l-am revădat şi ne am convins că e compus pe cele mai solide baze, deci Vă propunem să binevoiţi a aproba bilanţul anului 1910 şi a da atât direcţiunii, cât şi comitetului de supraveghiare absolutorul.

Cu privire la distribuirea profitului curat, Vă recomandăm spre primire propunerea Direcţiunii.

Brad, 3 Februarie 1911.

Tisztelt közgyülés!

Alólirott felügyelő bizottság a mult év folyamán több izben tartott ülések és rovancsolások alkalmával a társaság helyes ügykezeléséről szerzett tudomást. Az 1910. év végével K 57,404·97 tiszta nyereséggel lezárt mérleget megvizsgálta, s miután arról győződött meg, hogy az solid és realis alapon van összeállítva indítványozza, miszerint a mérleget helybenhagyni és ugy az igazgatóságnak mint a felügyelő bizottságnak mult évi működésükért a felmentvényt megadni méltóztassanak.

A tiszta nyereség hováforditása iránt tett igazgatósági inditványt elfogadásra ajánljuk.

Kelt Brádon, 1911 február hó 3-án.

G. Părău **Savu Stanilă** **I. Perian** **N. Popp** **Andron Bogdan** **Dominic Raţiu**

„PORUMBĂCEANA“,
cassă de economii, societate pe acţiuni în Porumbacul-inferior.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Porumbăceana“ societate pe acţii, conform §-lui 16 din statute se invită la

X-a adunare generală ordinară,

care se va ţineà în Porumbacul-inferior la **26 Februarie st. n. 1910** la 11 oare înainte de amiazi în şcoala confesională.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1910, raportul comitetului de supraveghiare şi votarea absolutorului pentru direcţiune şi comitet.
2. Decizune asupra împărţirii profitului curat.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare pe durata de 3 ani conform § lui 39 din statute.
4. Sistarea marcelor de prezenţă şi statorirea de salarii pentru membrii direcţiunei şi ai comitetului de supraveghiare începând cu anul 1911 conform §-lui 36 din statute, precum şi aprobarea concluzului direcţiunei referitor la salariile funcţionarilor societăţii amăsurat §-lui 27 din statute.

Domnii acţionari cari voiesc a participà la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în sensul §-lui 17 din statute, sunt rugaţi a-şi depune acţiile eventual dovezile de plenipotenţă, cel puţin cu o zi înainte de adunare, la cassa societăţii, pe lângă revers.

Porumbacul-inferior, în 25 Februarie 1911.

(43 1-1) **Direcţiunea.**

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910. Dec. hó 31-ével. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon		K f
Cassa în numărar — Készpénz		10,760·46
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		500,753·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		55,517·—
Imprumuturi pe obligaţiuni — Kötelezvény kölcsönök . . .		28,341·—
Efecte — Értékpapirok . . .		1,220·—
Capital social neincasat din emisiunea II-a — Be nem folyt részvénytőke		398·25
Mobiliar — Felszerelés	614·36	
după amort. de 10% — 10% leirás után	61·44	552·92
		636,969·38

Pasiva — Teher	K f
Capital social 1200 acţii à K 100 — Részvénytőke 1200 rész. à 100 K	120,000·—
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek	388,936·12
Fondul de rezervă — Tartalékalap	35 128 80
Fondul de penz — Nyugdijalap	1 146·60
Reescont — Visszleszámitolás .	65,701·—
Interese tranzitoare anticipate — Átmeneti kamatok	10,008·25
Scopuri de binef. — Jótékonyalap	723·42
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	136·—
Diverse conturi creditoare — Különböző hitelezők	3 062·57
Profit curat — Tiszta nyereség	12,126·62
	636,969·38

Contul profit şi perdere.

Spese — Kiadások. Veszteség es nyereség számla. **Venite — Bevételek.**

Spese — Kiadások		K f
Interese: — Kamatok:		
la depuneri spre fructificări — betétek után . .	20,478·49	
la reesc. — visszleszám. váltók után	7,279·80	27,758·29
Spese: — Költségek:		
spese de birou — irodai költségek . .	768·37	
salare — fizetések .	3.611·—	4,379·37
Chirie — Házbér		200·—
Contribuţiune: — Adók:		
directă — egyenes .	2,926·85	
10% după interesele depun. — 10% betéti kamat után .	2,047·85	4,974·70
Competinţă de timbru — Bélyegilleték		62·30
Amortizare: — Leirás:		
10% din mobiliar — 10% leirás a felszerelés számlán . . .		61·44
Profit curat — Tiszta nyereség		12,126·62
		49,562·72

Venite — Bevételek		K f
Interese: — Kamatok:		
dela cambii necontate — Leszámit. váltók után	33,055·68	
dela imprum. hipot. — jelzálog kölcsönök után	4,420·54	
dela oblig. — kötelezvények után .	1,730·31	
dela întârzieri — késedelmi kamatok .	10.018·24	49,224·77
Proviziune — Jutalékok . . .		321·95
Taxe pentru transcrieri de acţii — Részvények atirási dijak .		16·—
		49,562·72

Porumbacul-inferior, în 31 Decemvrie 1910.

Membrii direcţiunii: — Igazgatósági tagok:

Ioan Mărinescu m. p., prezident — elnök. **Dimitrie Mandeal** m. p., vice-prez. şi cassar — alelnök és pénztárnok.
Ioan Dejenariu m. p. **Ioan Grecu** m. p. **I. Sâlca** m. p.
Lazăr Stoichiţia m. p. **Ioan Stoichiţia** m. p.

S'au revăzut şi s'au aflat în consonanţă cu cărţile purtate în deplină ordine. — Felülvizsgáltatott és a teljes rendben vezetett könyvekkel összhangzónak találtatott

Porumbacul-inf., 5 Februarie 1911. — Alsóporumbák, 1910. február ho 5-én.

Comitetul de supraveghiare: — A felügyelő bizottság:

George Comşa m. p. Ieronim Spornic m. p. George Codrea m. p.
Ioan Cândea m. p. Simion Grădinar m. p.

„PLUGARIUL“,

institut de credit şi economii societate pe acţii în Săcădate.

Domnii acţionari ai institutului de credit „Plugariul“, societate pe acţii, se învită conform statutelor la

a XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Săcădate (localul institutului) Joi în 2 Martie st. n. la 10 ore a. m.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcţiunii şi al comitetului de supraveghiare asupra bilanţului anului 1910.
2. Propunerea direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare referitor la distribuirea profitului realizat.
3. Alegerea direcţiunei pe un nou period de 3 ani.
4. Salarizarea funcţionarilor.

Acei domni acţionari cari sau în persoană sau prin plenipotenţiati voesc a lua parte la adunare se fac atenţi conform §. 17 din statute, a depune acţiile scrise pe numele lor, precum şi plenipotenţa înainte de deschiderea adunării la cassa societăţii.

Săcădate, la 2 Februarie 1911.

Direcţiunea.

(41 1—1

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Mérleg számla 1910 dec. hó 31 én.

Activa — Vagyon.	K f	K f	Pasiva — Teher.	K f	K f
Cassa în numărar — Kézpénz .		1 997·10	Capital societar — Részvénytőke		20,000 —
Cambii escontate — Leszámitolt váltók		185,359 —	Fond de rezervă — Tartalékalap		8,400 —
Imprumuturi pe oblig. — Kötvény kölcsönök		73 930 —	Fond de binef. — Jótékony alap		850 —
Acţii dela bănci — Bankrészvények		200·—	Dep. spre fruct — Takarékbetétek		203,150·48
Mobiliar — Felszerelés .	60 —		Cambii reesc. — Visszleszám. váltók		18,000 —
amortizare — leirás .	40·—	40·—	Creditori — Hitelezők		2 072·53
			Divid. nerid. — Fel nem vett oszt.		80·—
			Inter. tranz. — Átmeneti kamatok		4,806·—
			Profit reportat — Áthozott nyereség . . .	160 47	
			Profit din a. cur. — Nyereség f. évből . .	4.006·62	4,167·09
		261,526·10			261,526 10

Contul Profit şi Perderi.

Nyereség és veszteség számla.

Spese—Kiadás.	K f	K f	Venite—Bevételek	K f
Interese după dep. — Takarékbetét-kamat		8,968 81	Profit reportat — Áthozott nyereség	160 47
Salare — Fizetések . . .	600·—		Inter. dela cambii esc. — Kamat leszámitolt váltók után . . .	13,108·06
Marce de prez. — Jelenléti jegyek	175·—		Interese dela obligaţiuni — Kamat kötvények után	2 002 90
Spese: chirie, lum., încălzit, tip. etc. — Költségek: házbér, világitás fütés, nyomtatványok stb. . .	694·65	1,469 65	Proviziune — Jutalék	1,089 77
Dare — Adó: directă şi aruncuri — egyenes és potadó . . .	838 77			
10% dela int. de dep. — 10% betéti kam. után	896 88	1,735 65		
Amortizare din mobiliar — Leirás felszerelésből		20·—		
Profit curat — Tiszta nyereség .		4,167 09		
		16,361 20		16,361·20

Săcădate—Szakadat, 31 Decemvrie 1910.

Direcţiunea — Az igazgatóság:

Constantin Prie m. p., prez. elnök. **Ioan Câudea** m. p. **Ioan Iordachie** m. p.
Ioan Stanciu m. p. **Ioan Bucur** m. p.

Revăzut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — Megvizsgáltatott és a fő- és segéd könyvekkel összhangzásban találtatott.

Săcădate—Szakadat, 2 Februorie 1910.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

Ioan Georgescu m. p., preş. **Toma Măhăra** m. p. **Toma Podea** m. p. **Ilie Stanciu** m. p.
Ioan Vătăşan m. p, ca revizor expert al „Solidarităţii“.

In 100 ani

se iveşte numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** şi **bine**, **pomi** şi alte **plante, pentru şcoli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curăţiri totale a pământului cu **preţuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Şcoale de pomărit
Mediaş, Transilvania.
(379) 15—32

Catalog la cerere gratuit!

„IZVORUL“,

institut de credit şi economii, societate pe acţii în Alsósebes.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Izvorul“, societate pe acţii în Sebeşul-inferior, se convoacă prin aceasta la

a III-a adunare generală ordinară,

pe **Joi. în 2 Martie 1911** stil nou la 11 ore înainte de amiazi în localul institutului cu următorul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.
2. Raportul direcţiunii pro anul 1910.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Deciziune asupra bilanţului şi împărţirii profitului curat.
5 Alegerea a 7 membrii în direcţiune pe un period de 3 ani.
6. Inchiderea adunării generale.

Sebeşul-inf., la 6 Februarie 1911.

Direcţiunea.

(44 1—1

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Activa.	K f	K f	Pasiva	K f	K f
Cassa		4 615 97	Capital social.		16,000 —
Cambii escontate		183 605 86	Fond de rezervă *)		2,000·—
Imprumuturi hipotecare . . .		25 958·10	Depuneri spre fructificare . .		155 908·56
Imprumuturi pe obligaţiuni . .		6,475·—	Reescont		23,055·—
Acţiuni		200·—	Creditori		15,573 22
Mobiliar	382 80		Interese transitoare anticipate .		3,282·—
amortizare	82 80	300·—	Profit reportat din anul trecut	81·14	
			Profit curat din anul curent	5,255·01	5,336 15
		221,154 93			221,154·93

Contul Profit şi Perdere.

Debit.	K f	K f	Credit.	K f	K f
Interese de depuneri		5,595 40	Profit reportat din anul trecut . .		81 14
Salare	700·—		Interese de escont . .	10 421 12	
Spese de birou, tip., înc., chirie, lum., porto, etc.	257·49	957·49	Interese de impr. hip. . .	1,952 27	
Contribuţiune: directă şi aruncuri . .	1 402 75		Interese de impr. pe obl.	619·90	12,993·29
10% dela int. de dep	559 54	1,962·29	Provizuni şi competinţe de scris .		859 70
Amortizare din mobiliar		82·80			
Profit curat		5 336·15			
		13,934·13			13,934 13

Sebeşul-inferior (Alsósebes), la 31 Decemvrie 1910.

Direcţiunea:

Toma Doican m. p., prezident. **George Stoica** m. p., cassar. **Iosif Stoica** m. p., contabil.
Ioan Cândea m. p. **Ioan Doican** m. p. **Adam Roman** m. p. **Iosif Măerean** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină ordine şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sebeşul inferior, la 6 Februarie 1911.

Ioan Micu m. p., prezident. **Toma Flucsa** m. p. **George Costea** m. p.
Joil Maerean m. p. **Victor Preda** m. p. **Toma Măhăra** m. p. **Ioan Stoichiţia** m. p.
Ioan Vataşan m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

---

*) Cu adausul din anul curent fondul de rezervă se face de K 4,000 —.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine şi cântece.
(Voce şi piano.)

CAIETUL I.
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, badiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.
Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri româneşti.
(Piano solo.)

CAIETUL I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.
Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.
Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Preţul unui caiet: cor. 4·— / fr. 5 —

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“**, pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora**, vals pentru piano. — Nou!

Preţul à cor. 2·— / fr. 2·50

De vânzare la toate librăriile româneşti.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 29 Ianuarie (11 Februarie) 1911. *Nr. 11.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Iredentismul român.

Sibiiu, 10 Februarie n.

Mulţi dintre stimaţii cetitori vor clătina din cap cetind titlul acestui articol, şi se vor întreba cu mirare: cum se poate vorbi ori scrie despre iredentismul român, în nişte zile, în cari e atât de mare dorinţa de a se ajunge la pace şi înţelegere, în zilele *„necesităţii de însemnătate istorică“* de a nu ne mai călca reciproc pe bătături? Căci cu iredentişti nu caută nime să lege pace şi prietenie. Iredentiştii vin persecutaţi până în pânzele albe; vin arestaţi şi — esecutaţi. Prin urmare, noi, Românii, de cari guvernul şi oamenii săi caută să se apropie cu ramură de maslin în mână, nu putem să fim iredentişti!

Nici nu suntem. Suntem cetăţeni credincioşi ai statului din care facem parte, şi credincioşi avem să rămânem statului şi tronului pentru totdeauna, şi noi, şi urmaşii noştri. Dar sunt încă printre Maghiari oameni cu creeri înferbântaţi, cari tot mai cred în iredentismul român, care nu a esistat nici odată, decât numai în fantasia maghiară, şi cari se tem de o eventuală *Daco Românie*, cu hotarele până la Tisa. Şi nu oameni de rând sunt oamenii cari au astfel de visiuni, ci deputaţi dietali şi conţi, membri în casa magnaţilor! Oameni deci, dela cari ar fi omul în drept să aştepte, ca să aibă scaun normal la judecată.

Dar nu-l au! Pentrucă dacă l-ar avea, un profesor universitar, ca *Sághy Gyula,* nu se blama în delegaţiunea maghiară, cu ocasiunea discuţiei asupra politicei esterne a monarhiei noastre, cu atragerea atenţiunii ministrului comun de esterne asupra agitaţiilor, *„mai periculoase decât iredentismul italian, puse la cale din România“*, în scopul de a periclita esistenţa statului ungar; şi nu se blama nici deputatul *Laszkáry*, un alt politician de frunte maghiar, cu afirmarea de care va râde toată lumea, că *„în şcolile româneşti din Ungaria se împart în mod gratuit hărţi pe cari e zugrăvită viitoarea Românie, cu hotarele până la Tisa“*, şi pe cari se vede, probabil, şi viitorul rege, ori împărat, al tuturor Românilor, cum prinde peşti cu undiţa din — Tisa!

Şi pentruca scorniturile acestea să fie mai bine crezute, s'a sculat şi contele *Majláth József*, membru şi el în delegaţiunea ungară, şi a întărit cu toată convingerea, că da, *„esistă* iredentism român, care e mai periculos decât iredentismul italian!“

Şi s'a întâmplat aceasta în şedinţa de Luni Febr. n. a delegaţiunei ungare!

Fireşte, ministrul nostru comun de externe, contele *Aehrenthal*, care cunoaşte mai bine pe Români decât ceice îi calomniază, a luat numai decât cuvântul pentru a scoate din rătăcire pe ceice visează iredentism.

A spus în faţa delegaţiunii ungare următoarele:

…„Din partea unor domni deputaţi s'a accentuat necesitatea raporturilor amicabile între Austro-Ungaria şi România. Eu în urma carierei mele sunt aşa zicând în pozitia de a putea vorbi în chestie, fiindcă înainte cu 16 ani am avut onoarea a reprezenta monarhia în Bucureşti, şi a contribui întru-câtva la desvoltarea acestor raporturi amicabile. Pot deci constata, că *guvernele române, aparţină ele oricărui partid, au fost totdeauna corecte în atitudinea lor faţă de monarhie, şi mai ales faţă de Ungaria.* Cumcă s'au ivit, pe când mă aflam eu acolo ca ambasador, anumite apariţiuni, cari şi de atunci încoaci se repetează în mod sporadic, e ceva ce nu poate fi negat. Trebue însă să accentuez, că totdeauna când s'au arătat astfel de simptome, *atitudinea fiecărui guvern român, — ţin să o spun din nou — a fost ireproşabilă.* Constat cu satisfacţie, că în timpul mai nou, *atât în presa din Ungaria, cât şi în cea din România, s'a introdus un ton mai conciliant. Şi îmi place a crede, că dispoziţiile acestea vor fi menţinute de ambele părţi, lucru care, de sine înţeles, va fi numai spre uşurarea sarcinei cercurilor oficioase*“…

Cu alte cuvinte, nu zugrăviţi, domnilor, cai verzi pe pereţi, de cari apoi singuri vă speriaţi, ci luaţi un ton mai conciliant faţă de România, şi nu-mi îngreunaţi mie poziţia, cu scorniturі scoase din fantazia proprie… Şi ce au făcut cei trei eroi, cari au cerut măsuri în contra iredentismului român? Au luat răspunsul ministrului de externe *cu plăcere* la cunoştinţă! Au rămas deci blamaţi. In jos însă sigur că se vor bate în piept şi se vor lăuda, că au mântuit patria de primejdie. Căci e aşa de uşor să salvezi patria, atunci când nime nu o atacă!…

Maiestatea Sa în Budapesta

Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I., a sosit Mercuri după ameazi la orele 5 şi un sfert în Budapesta. La gară i-a făcut primire oficioasă primarul şi şeful de poliţie al capitalei, iar pe drum, până la palatul regal din Buda, mulţimea de pe strade a aclamat viu pe Maiestatea Sa şi i-a făcut ovaţiuni. In Buda, la întrare în palatul regal, a primit pe Maiestatea Sa Arhiducele Iosif cu soţia sa Augusta.

Delegaţiunea ungară. In delegaţiunea ungară ministrul de răsboiu a arătat într'un lung exposeu necesitatea reorganisării armatei austro-ungare, pe baza serviciului de doi ani şi cu sporirea numărului de recruţi. Reorganisarea are să se facă în 4—5 ani. Cheltuelile reclamate de această reorganisare sunt însă enorme.

Din parlament. Incă tot nu s'a terminat discuţia în dietă asupra proiectului de lege despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, dar mult nu va mai dura, pentrucă opoziţia e cam obosită. Joi a luat cuvântul şi fostul ministru în guvernul coaliţiei, contele *Andrássy*, care s'a pronunţat categoric pentru menţinerea băncii comune austro ungare.

Cugetări
asupra chestiunii reunirii bisericilor.

— Articolul prinţului Max. —

(Urmare).

Mai ales din veacul al nouălea, constituţia bisericească *s'a schimbat cu totul în occident.* Biserica devine monarhie absolută şi se asemăna unui stat împărţit în provincii. Episcopul Romei devine superiorul nemijlocit al tuturor episcopilor. Toate afacerile bisericeşti trebuiră să fie regulate la Rome. Legile dictate aci, deveniră regulă de conduită pentru toate bisericile. Sistemul acesta şi-a luat originea în parte din decretaliele pseudo-Isidoriene care au apărut în timpul acesta. Sistemul desigur e bun şi folositor în apus[1]. El întăreşte concordia şi unitatea obiceiurilor. Dar voiau dela început să-l impune bisericei orientale. Şi desigur aceasta a fost una din cauzele despărţirei bisericilor.

Câte odată biserica din Constantinopole se pleca cerinţelor Romei şi se părea că se supune acestui sistem nou, dar totdeauna fără voie. Menţinerea acestei intenţiuni din partea Romei a făcut unirea cu neputinţă. Astăzi apusenii s'au obicinuit cu sistemul acesta esercitat peste o mie de ani, se crede chiar că nu s'ar putea fără el şi că chiar s'ar fi perdut ideia că altă dată erau alte împrejurări. Dacă este vorba de antiquitatea creştină se represintă totdeauna aşa, ca şi constituţia de astăzi. Dacă deci se face vreo unire, totdeauna se caută a se împăca cu sistemul acesta monarhic aşa cum este stabilit astăzi.

Lăsându-se la o parte riturile orientale, îi supune cu desăvârşire jurisdicţiei Papei şi chiar unei congregaţiuni romane. Ei trebue să urmeze mai mult după legile curat latine şi toată teologia latinilor sub toate raporturile. In realitate ei sunt latini îmbrăcaţi oriental (câte odată nici chiar în haine orientale) şi cu rugăciuni orientale, dar nu mai sunt reprezentanţi adevăraţi ai bisericei orientale. *Sunt o contrazicere vie a toată istoria bisericească a anticităţei şi a orientului.*

Deci existenţa acestor uniţi în loc de a înainta chestia unirii în general, serveşte mai mult a o întârzia. Căci orientalii văzându-i, pot să zică: Iată ce ne aşteaptă în cazul când am primi unirea cu Roma. Am înceta de a fi orientali şi am deveni Latini. Demnitatea bisericei noastre ar fi înjosită; ea ar deveni slujnică în loc de a fi doamnă. Această poziţie ce se dă orientalilor uniţi, vatămă chiar şi raporturile lor cu ceilalţi catolici, cari îi consideră pe jumătate catolici şi jumătate nu.

Nu zic aceasta ca-şi cum n'aşi iubi pe uniţi; din potrivă mă interesez mult de soarta lor şi lucrez pentru ei. Dar aceea ce vreau eu să zic, este că am dori să-i vedem uniţi în chip mai perfect şi care să corespundă mai bine demnităţei bisericei orientale.

*

Uniaţii, pe cari i-am câştigat, desigur trebue conservaţi.

Dar spre a atrage în adevăr biserica orientală, trebue urmat un sistem cu totul deosebit de acela ce s'a urmat până acum. Biserica orientală trebue să rămâie ceea ce este. Ea nu-şi poate schimba caracterul. Cuvântul unire nu va să zică că o parte să fie cu totul schimbată ca să fie asemenea celeilalte; dar cuvântul acesta înseamnă două lucruri, cari rămân ceea ce sunt şi nu caută decât relaţii între olaltă. Este o părere cu totul nedreaptă şi contrazicătoare istoriei, de a considera biserica orientală ca o fracţiune, o provincie a bisericei romane, de care s'a despărţit. S'ar putea zice aceasta de protestanţii apuseni, cari odinioară făceau parte din biserica latină, dar nici decum de orientali. Biserica orientală trebue să rămâe *absolut independentă* şi să se guverneze de sine cum face astăzi şi *cum a fost dela începutul creştinismului*. Relaţiile ei cu Roma ar trebui să fie astfel, cum erau în antichitatea creştină înainte de despărţire. Biserica orientală de sigur va trebui să recunoască pontificelui roman drepturile ce le-au avut şi pe care le-au exercitat în periodul acela. Va primi aceste decisiuni în afacerile mari care privesc toată creştinătatea[1]. Prin aceea primăţia va fi ocrotită şi unirea va fi în acelaş timp un fapt şi nu numai un nume. Dacă Roma s'ar putea a se hotărâ să primească ideia aceasta, unirea ar fi posibilă. Câtă vreme se va tinde a se supune orientalii sistemului eclesiastic actual, orice încercare de unire va fi zadarnică. Ar trebui jertfe, ca să se obţie unirea; ar trebui să renunţăm la unele tradiţii ce există de secole. Dar o lucrare aşa de mare, cum este împăcarea creştinătăţei, nu merită să i se facă orice jertfă trebuincioasă? Câtă cinste pentru papalitate, dacă va face vreodată acest act de abnegaţie şi de jertfire pentru binele public şi cauza creştină. Atunci vor începe a crede în orient, că Roma nu este interesată şi că este sinceră dorinţa ei de unire. Până acum s'a crezut, că nu se urmăreşte un scop creştin, ci ambiţia, dorinţa de stăpânire. Dacă Roma supune pe orientali regimului actual în vigoare, ar trage de aici foloase? Puterea sa devine foarte mare, pentru că se înfăţişează ca stăpâna lumei. Prestigiul este îndoit, şi chiar bani mulţi va căpăta din pricina atâtor apeluri, cereri de dispense etc. S'ar putea zice, că lucrează aşa din egoism. Dacă episcopii din orient trebue să-şi procure o recunoaştere a Romei, plătind mii de franci pentru o bulă de preconizare, cum trebue să facă cei din occident, în zadar li se va zice că s'au schimbat poziţiunea lor pentru mântuirea sufletelor. Dacă din contră Roma se hotăreşte a restabili faţă de orient starea veche de lucruri, nu va primi nici un ban, nu va putea să se considere ca doamnă a acestor ţări, ci va fi câştigat un mare prestigiu reel de o valoare nepreţuită. Nimenea nu ar putea să atace intenţiunile ei; ar fi luminat ca soarele, că nu caută decât lucrul lui Dumnezeu şi mântuirea sufletelor.

*

Ar rămânea partea cea mai grea a chestiunei: regularea diferinţelor dogmatice, care există de veacuri între cele două biserici, cum să resolvim problema aceasta cu adevărat foarte grea? Poate să fie unire, când este deosebire de dogmă? Nu este oare absolut necesar, sau ca biserica latină să renunţe la dogmele, care au fost desvoltate sau definite mai târziu şi care nu erau încă învăţate în anticitatea creştină, sau ca biserica răsăriteană să primească toate aceste definiţiuni ale apusului? Oare poate să fie o adevărată unire sau dragoste între biserici, dacă nu este înţelegere asupra acestor lucrari dumnezeeşti? Evident că nu.

Unitatea bisericească a presupus totdeauna unitatea credinţei. Dar este de crezut, ca una din cele două biserici să renunţe la învăţătura sa? *De sigur biserica orientală ortodoxă nu va face aceasta.* Ea a păstrat neatinse toate dogmele, aşa cum au fost învăţate de toţi membrii bisericei catolice în anticitatea creştină. Ea nu va primi cu uşurinţă definiţiile emanate dela biserica apusană fără conlucrarea sa. Căci ceea ce a semnat la Florenţa era contra voinţei sale; ea era silită de împrejurări. Cum s'ar putea crede, că biserica orientală ar mărturisi purcederea sfântului Duh dela Fiul, pentru că ea se ţine de textul verbal al evangheliei, de învăţătura sfinţilor părinţi ai bisericei, de sinodul ecumenic din Constantinopole, de simbolul comun al credinței, care toate vorbesc de purcederea din Tatăl? Asemenea și cu alte multe puncte dogmatice, care ne mai despart. Iar biserica latină putea-va renunța la acele definițiuni din timpurile mai nouă asupra purcederei sf. Duh, asupra purgatoriului etc.? Nici nu este de gândit la aceasta, pentru că ea susține, că acestea sunt desvoltări și preciziuni ale doctrinei vechi.[1]) Dar oare drept este, ca să impue surorei sale din orient vederile sale, cum a făcut la Lion și la Florența? Nu, nici de cum, căci prin aceasta s'ar susținea ipocrizia, făcând pe oameni să mărturisească lucruri care lor li se par false. Dar ce-i de făcut? Incurcătura nu este oare mai mare? S'au disputat de veacuri întregi în jurul acestor puncte dogmatice și niciodată nu s'a făcut măcar un pas înainte. Socotința fiecăreia din cele două biserici pare justificată; nici una, nici alta nu poate fi învinovățită de erezie. Ce rămâne alta, decât să se găsească o învoială.

---

[1] Dacă el înseamnă o schimbare totală, o răsturnare a organizaţiei vechi bisericeşti, atunci acest sistem monarhic în biserică, unul care este contrar voinţii lui Cristos, nu poate fi bun şi folositor. Unitatea bisericii lui Cristos este o unitate susţinută prin puterea duhului creştin, iar nu prin organizaţii monarhice absolutiste.

[1] Dar numai deciziunile sinoadelor ecumenice sunt valabile pentru intreagă creştinătatea. Papa n'a avut şi nu are dreptul de a da decisiuni pentru toată creştinătatea.

Ar trebui să se poată dovedi, că nu este între ele cel puțin în unele privințe, nici o deosebire de credință, ci numai formule teologice.[2])

Atunci unirea ar fi posibilă, și fiecare din cele două biserici ar putea să-și păstreze modul său de a învăța și a mărturisi adevărul, fără ca una să impue alteia sistemul său dogmatic. Ar fi deci de datoria bisericei apusene a dovedi bisericii răsăritene, că definițiunile sale sunt numai niște concluzii trase din premisele cunoscute în anticitatea creștină. (?) Biserica orientală va recunoaște părerea ca bună și legitimă, fără să se oblige a predica ea însăși toate dogmele acestea și așa, vor fi în pace una cu alta fără să se învinovățească între olaltă.

Ereticii, care învață doctrine false, nu trebue să fie îngăduiți în comuniunea bisericească. Pentru ce n'ar fi cu putință să fie cineva în biserică, care să nu creadă greșit, și care să nu mărturisească tot ceea ce biserica apusană învață acum?

Sfinții din secolele prime au fost fără îndoială membri ai bisericei catolice și chiar podoabele sale cele mai frumoase, și totuș *ei n'au mărturisit că sfântul Duh purcede dela Fiul, că este un purgatoriu, că sfânta Fecioară s'a zămislit fără păcat, etc.* Ei bine, biserica orientală se află tot în aceiaș situație. Ea n'a luat parte la desvoltarea aceasta doctrinală de apus, care i-a rămas streină, ea se află în imposibilitate de a recunoaște toate acestea. Să rămâe dar în poziția pe care o ocupau sfinții din primele veacuri; să i se permită a se mântui, mărturisind ceia ce au mărturisit martirii și părinții bisericei. Aceste osebiri teologice nu trebue să împiedece unirea.

Mai bine ar trebui să se zică: nu este vorba de a restabili sau de a crea o unire care nu există, ci trebue a da o expresiune mai vie aceleia ce totdeauna a existat și care nici odată nu s'a pierdut cu totul.

S'ar putea foarte bine zice: orientul și occidentul nici odinioară n'au fost despărțite cu totul între olaltă, au fost numai neînțelegeri, vrăjmășie și răceală regretabilă; dar legătura trebue să fie mai tare, și relațiunile trebue să fie exterioare și vizibile, nu numai invizibile. Ar fi deci unitate de credință și totodată neînțelegeri asupra unor puncte, care de către unii ar fi învățate, oare cum, implicit, adecă întru atâta întru cât sunt în mare parte cuprinse în vechia doctrină, iar de alții explicit.

Dacă mai târziu va fi vre-o dată un sinod ecumenic și liber al creștinătății întregi, unde chiar orientalii, fără să fie constrânși prin presiune morală, s'ar încredința bine de adevărul învățăturilor apusene și le-ar primi formal, atunci și ea ar putea să predice anume și să vestească aceste adevăruri, ceea ce va fi cu atât mai bine. Iată sensul în care înțeleg eu cuvântul unire. Trebue să fie în toate privințele ceva liber, nu o violare a conștiințelor. Dacă vorbesc și scriu despre unire, voesc să se înțeleagă așa. Nu vreau să înșel nici pre latini, nici pe orientali, făcându-i să creadă că înțeleg altceva sub concepția aceasta. Părerea aceasta poate să fie în contrazicere cu multe pe care le-am scris și vorbit mai înainte. Dar cu cât se studiază această chestiune, cu atât se schimbă părerea. (Va urma).

---

[1]) Dar de fapt nu sunt decât doctrine create arbitrar. Biserica veche n'a învățat, că Duhul sf. purcede și dela Fiul, iar dacă biserica latină învață aceasta, ea n'a desvoltat numai ceeace a învățat biserica veche, ci a introdus o învățătură nouă.

[2]) Numai adevărul poate uni bisericile, ori ce altă reunire ar fi iluzorie.

Conferențele învățătorești.

Organisarea economică a poporului și activitatea socială a învățătorului.

De *Vasile Oniciu*, învățător în Buninginea.

(Fine.)

Trebue să cunoaștem lipsele comunei, trebue să cunoaștem și mijloacele pe cari avem să le folosim.

Mulți strică tot lucrul, cu aceea că îndată aduc pe tapet jertfa materială. Și nu e de mirat, că în împrejurările de acum se sparie poporul de astfel de jertfe. Cu atâtea feluri de dări e apăsat, că de jertfe nici să audă nu voește. Numai bani să nu ceri dela popor. Pentru că mai bucuros se lasă de toate, numai să nu trebuiască să plătească. Iar dacă voim ca însoțirea să fie solidă, trebue să o punem pe baze reale, și nu-i iertat să ne prea încredem în primele promisiuni.

In interesul reușitei deci negreșit trebue cerut sprijinul băncilor noastre, cari în urma hotărârii îmbucurătoare ce s'a adus în adunarea generală a „Solidarității“ ținută în Brașov în anul trecut, au datoria de a sprijini înființarea de tovărășii sătești.

Iată cum sună această hotărîre:

„Să se invite toate băncile asociate în „Solidaritatea“ ca în cercul lor de lucrare, să dea sprijinul moral și material pentru înființarea de însoțiri, îndeosebi pentru însoțiri chemate să ușureze și să desăvârșească mijloacele de producțiune și circulațiune a avutului poporului nostru!

„In acest scop băncile asociate se invită, ca acolo, unde însoțirea e cu putință și folositoare, să stăruiască cu cuvântul și cu fapta, ca să se înființeze însoțirile recerute de trebuințele și împrejurările date! Tot asemenea le invită să supravegheze însoțirile înființate cu ajutorul lor, ca lucrarea acelora să fie corectă și folositoare, iar despre însoțirile înființate și supravegheate să dee seamă în fiecare an direcțiunii „Solidarității“.

„Totodată adunarea generală hotărește, ca se oblige și revizorii experți, ca cu prilejul revizuirilor ce le fac să cerceteze, întru cât ajută băncile asociate lucrarea pentru înființarea de însoțiri, și despre aceasta să facă raport deosebit direcțiunii „Solidarității“.

„In urmă adunarea generală vestește, că de altfel lucrarea pentru înființarea de însoțiri, este în toate privințele liberă“.

Asemenea și „Asociațiunea“ cunoscând binefacerea ce există în însoțiri — pe baza unei hotărâri aduse într'o adunare generală a sa încă în anii trecuți — a numit un conferențiar agronomic, care să umble din despărțământ în despărțământ cu scopul de a ținea tot felul de prelegeri economice, făcând propovăduire și pentru înființarea de instituțiuni economice și dând informațiuni privitor la procurarea de semințe, de unelte și mașini agricole, de animale de prăsilă și altele. Conferențiarul agronomic e dl A. Cosciuc.

In urma astorfel de hotărâri, cari ne cauzează mare bucurie, putem cu toată încrederea porni la muncă, cerând fără sfială și cu toată încrederea sprijinul moral și material și al băncilor.

Vorbind de prelegerile ce voim să le ținem, apoi trebue să fim cu grije, la început să nu fie prea sbiciuitoare.

Pe neobservate trebue să ne apucăm de vindecarea ranei. Ca un medic expert, al cărui bolnav numai atunci vede cuțitul, când deja a tăiat. Așa și noi.

Prelegerea să nu fie prea lungă, obiectul prelegerii să fie din viața țăranilor, și să vorbim pe înțelesul poporului. Trebue apoi să o ținem la timp potrivit. O prelegere despre altoirea pomilor nu o vom ținea prin Iunie, ori Ianuarie. Iar o prelegere despre prăsirea pădureților din sâmburi, asemenea nu o vom ținea iarna, ci toamna, când se culeg merele și se pisează d. e. pentru facerea de oțet, și când deci sâmburii necesari ne stau la dispoziție.

Asemenea nu vom vorbi despre sămânatul plantelor de nutreț pe la Crăciun, ori pe la Sân-Petru; ci prelegererea o vom ținea cam la finea lui Februarie ori la începutul lui Martie, căci în urma prelegerii oamenii însuflețiți fiind se vor învoi a se însoți și a face o comandă de semințe în comun, venindu-le în acest chip și cu un preț mai ieftin.

A ne întoarce în mijlocul poporului stând de vorbă, dând eventual și povețele de lipsă cui îi trebuesc, nu e lucru dejositor, ci dimpotrivă frumos.

Cum poate educa poporul celce nu cunoaște poporul? Dacă modul de viață, greșelile, necazurile și bucuriile aceluia nu le cunoaște?

De astfel de experiențe un învățător așa lipsă mare are, ca un pictor de vopseli.

Activitatea sa socială pentru organizarea economică a poporului, e bine să o înceapă fiecare învățător întâi cu formarea de însoțiri pentru abonatul de gazete, așa numite „reuniuni de cetire“, sau altfel zis *casine*, cu un număr mai mic de membri, cari se însoțesc și fiecare plătește o anumită sumă de bani, să zicem pe lună 40—50 fileri, ca în mod comun să primească diferite foi. Ca local pentru astfel de casine poate servi și școala.

De aceea zic că ar fi bine, ca învățătorul — pentru îndeplinirea datorinței sale sociale — să înceapă pe sate formarea de tovărășii cu astfel de casine, pentrucă acestea se pot forma mai ușor, și pentrucă prin convenirea mai adeseori la olaltă, oamenii încep a se obișnui la însoțire; încep a înțelege binefacerile ce există într'aceea.

La astfel de conveniri apoi nu numai că prin aceea că citesc gazete se cultivă, ci în casină își spun ideile asupra diferitelor experiențe făcute în economia lor, iar acolo noi învățătorii datorința noastră socială ne o vom împlini prin aceea, că le vom ținea prelegeri, instruindu-i cum trebue a-și conduce economia lor, ca mai multe venite să le aducă, și discutând tot odată despre toate trebile, ce privesc interesele pentru înaintarea și desvoltarea comunei.

In astfel de casine va folosi învățătorul prilejul de a arăta și folosul ce zace în industria de casă. Mai ales pentru ca poporul în timpul când nu prea e ocupat, cu deosebire iarna, să știe pregăti însuși cele de lipsă pentru casă și pentru economie. La aceasta e însă a se ținea cont de materialul ce se află în comună, din care apoi să pregătească cele de lipsă. Spre acest scop trebue cerut în mod comun dela ministrul de agricultură un instructor, care se va trimite gratuit spre a ținea cursuri. Și anume, în ținuturi muntoase cu păduri se va cere un instructor care să vorbească despre pregătirea de diferite unelte economice, ca vase de culină, donițe, ciubere, troace, pregătirea de cară, respective pregătirea părților din cari e compus carul, pregătirea de juguri, pluguri, scări, vălae, greble, toporăști de coasă, linguri de lemn etc. In altă comună se va cere instructor pentru împletitul paelor, și așa mai departe.

In astfel de casine vom aduce în discuție felurile însoțirilor, avantagiile ce le are cineva prin însoțire; fie însoțire de credit, fie pentru procurarea celor de lipsă în comun. Vom aduce pe tapet, se înțelege, formarea astorfel de tovărășii, după cum cer trebuințele satului.

Trebue să ne clarificăm oamenii, că dacă poporul românesc ar ținea la olaltă însoțindu-se, atunci întreaga stare de lucruri ia altă față, și nu țăranul va alerga după cumpărător întrebându-l, cât îi dă, ci cumpărătorul va umbla după țăran, cu respect întrebând cât cere? Atunci scapă și bietul popor din poziția grea în care se află.

Cu drept cuvânt putem zice, că astfel de reuniune de cetire e o casină a oamenilor săteni, unde își schimbă ideile, e teatrul unde se distrag, e cultivarea proprie unde își arată experiențele; academia poporală, unde privitor la întrebările referitoare la societate câștigă lămuririle de trebuință.

Aici îi vom îndemna, ca să-și dee copiii cu deosebire la școli de specialitate economică, ca apoi când vor ajunge în viață, să-și știe lucra pământul în mod rațional.

Aceste reuniuni de cetire, sau casine, ar fi intrarea sau drumul, care duce la înființarea celorlalte tovărășii. Cu ocaziunea întrunirilor în astfel de casine, apoi în urma deselor clarificări ce le va face învățătorul, și prin imprietenirea membrilor casinei cu ideea de tovărășie, se va pune mai curând bază înființării de tovărășii sau de credit, sau de consum, de valorisare, de procurarea de mașini și unelte, de semințe prin însoțire și altele.

Se înțelege, că fiind vorba mai ales de sate și având lucru cu oameni neorientați în ale însoțirilor, nu trebue să ne pripim cu începerea acestora, ci când începem, deja oamenii să fie deplin lămuriți, să priceapă deplin folosul însoțirilor, și atunci fie vorba și de jertfe materiale, nu se vor retrage și isbânda va fi sigură.

Activitatea socială a învățătorului deci nu se oprește aici. Pregătit fiind terenul, adecă poporul, activitatea noastră va fi a conlucra la înființarea de tovărășii mai departe.

Trebue îndeosebi să accentuez, că pentru a pregăti poporul pentru formarea de tovărășii în toată regula prin statute, — la început e de tot recomandabilă formarea de tovărășii ocasionale, unde dupăcum am spus, nu se recer statute.

Fiecare va conlucra la înființarea astorfel de tovărășii, cari sunt necesare trebuințelor locuitorilor din comună. Și anume: învățătorul, care funcționează într'o comună, unde locuitorii se ocupă îndeosebi cu cultura pomilor, va conlucra la înființarea unei tovărășii de valorisarea poamelor; în comuna unde locuitorii se ocupă cu cultivarea bucatelor va forma magazin de bucate; unde se cultivă vița de vie, va forma tovărășie de valorisarea vinului; unde e lipsă de procurarea de mașini și unelte agricole va conlucra pentru procurarea acelora în mod comun, formând o tovărășie ocasională. Dacă în comună ar fi vre-o moșie mai mare de arândat, sau de vândut, — până a nu pica ea în mâni străine va conlucra la înființarea unei tovărășii ocasionale de arândat sau de cumpărat moșia ș. a.

Nu va lăsa perdut nici un prilej, prin care ar putea contribui la bunăstarea locuitorilor comunei sale.

*

M'am năzuit a arăta, în ce consistă organisarea economică a poporului și în legătură cu aceasta care e activitatea socială a învățătorului, cu nădejdea că luând în vedere împrejurările din comuna proprie, să ne pregătim fiecare la o nouă muncă, începând o mișcare însuflețită și pe acest teren.

Pentru a-și putea îndeplini învățătorul în privința aceasta pe deplin activitatea socială, apoi e neapărat de lipsă, ca să fie toți introduși și în chestia organizării poporului.

De aceea zic, că toate instituțiile noastre culturale și economice ar trebui să pună la cale ținerea de cursuri pentru preoți și învățători, în cari să se propună importanța și modalitatea înființării diferitelor însoțiri, dând în aceste cursuri îndrumări pentru ținerea conferențelor economice și propunându-se și cunoștințele cele mai neapărat de lipsă din contabilitate.

Asemenea e necesară ținerea de astfel de cursuri și elevilor din anul ultim din seminar, unde ar fi de folos dacă s'ar propune și Sociologia ca studiu ordinar.

Făcându-se acestea, putem fi siguri că organizarea economică a poporului va înainta cu pași repezi.

Iar dacă cineva voește să știe toate despre tovărășii și să aibă știință despre toate mișcările pentru întovărășiri, acela nu numai că trebue să cetească cărți, ci să aboneze și astfel de gazete, cari se ocupă cu acestea.

De încheiere în genere zic, că ar trebui să se manifesteze din partea tuturor o mișcare mai vie în direcția aceasta, cu atât mai vârtos, că dacă întreg poporul va fi organizat economicește, n'avem să ne temem că cei ușor crezători vor fi duși pe căi rătăcite.

Numai acel popor e puternic, numai acel popor își poate manifesta convingerile fără frică, — lucrând spre binele patriei, care materialicește e bine situat și nu depinde dela nime.

Iar pentru a putea ajunge poporul la așa ceva, trebue ca preotul și învățătorul pe deplin să-și împlinească în privința aceasta chemarea, contribuind amândoi și lucrând la organizarea economică a poporului nostru. Astfel organizat va deveni apoi un popor cu viitor. Căci: „Unde-i unul nu-i putere ... Unde-s doi, puterea crește“...

Din Bucovina.

Două conferențe la Cernăuți.

„Societatea pentru cultura și literatura poporului din Bucovina“ a aflat de bine să cheme pe mai mulți bărbați însemnați din România, ca să țină conferențe în diferite părți. A și avut resultatul dorit, căci în 4 Febr. n. a sosit profesorul dela universitatea din București, Dr. Vasile *Pârvan*, care ținu prima conferență.

A vorbit despre „Granițe politice și granițe culturale în Europa sud-vestică. Inrâurirea lor între ele și asupra vieții sufletești a poporului“.

Un extras al conferenții ar fi următorul: Granița e o ficțiune legală (gr. politică) sau e o zonă pustie și neutră sufletește (gr. culturală). Granița culturală nu e de fel identică cu granița națională. Prima poate fi mai cuprinzătoare ori mai mărginită decât a doua, după cum geniul creator al națiunii iradiază mai departe și mai aproape de propriu-i focar.

— Trecere în revistă comparativă a granițelor politice și culturale din Europa sud-vestică, granițele dintre popoarele balcanice, granițele dintre popoarele dela Dunărea de jos și de mijloc, granițele germano-slave din Austria. Antinomia dintre graniţele politice şi cele culturale în Europa sud-ostică. Inrâurirea reciprocă dintre graniţele politice şi cele culturale: chestia macedoneană, chestia pan-sârbească, chestia daco-română, chestia pangermană, chestia pan slavică din nord. Inrâurirea celor două feluri de granițe asupra vieţii sufleteşti a popoarelor, alte fenomene din viaţa Slavilor sudici, a Maghiarilor, a Românilor, a Slavilor nordici, a Germanilor din „Imperiul de Răsărit". Cu acestea se încheie prima conferenţă.

A doua conferenţă s'a ţinut Duminecă, în 5 l. c. Cu această ocasie tot dl prof. *Pârvan* a vorbit despre: „Tradiţia politică şi tradiţia naţională în viaţa actuală a poporului din sud-estul Europii".

„Tradiţia" e un compromis între legea inerţiei universale şi între tendinţa creatoare a geniului omenesc în mişcare. — Tradiţia politică e resultatul adaptării la un mediu dat. — Tradiţia naţională e suma practicelor spirituale, observate cu sfinţenie din tată în fiu, ca un fel de legi mistice religioase, dela respectarea cărora atârnă însă şi viaţa neamului. Conflictul între tradiţia politică reformatoare şi cea naţională conservatoare a felului specific al unei naţiuni. — Caracterisare mai deaproape — comparativă — a tradiţiei politice deoparte şi a celei naţionale de alta, în acţiunea lor asupra sufletului popoarelor. De relevat în special utilitarismul uneia şi idealismul celeilalte. — Exemplificarea teoriei prin viaţa actuală a popoarelor din sud-estul Europei: cele două tradiţii la Slavii de sud, la Greci la Turci, la Maghiari, la Români, la Germani, la Slavii de nord, la Evrei. — Identificarea tradiţiei politice cu cea naţională la anume popoare, politica naţionalistă a diferitelor state. Revoluţii sufleteşti produse de această schimbare în secolul al XIX lea: şovinismul şi imperialismul, luptele naţionale din sud-estul Europei şi justificarea lor, nu numai prin tradiţia naţională, ci prin tradiţia politică (special interpretată astfel în isvoarele istorice!) a diferitelor popoare respective. — Influenţa celor două tradiţii asupra culturii creatoare şi a culturii vegetative a naţiunilor şi a statelor.

Ambele conferenţe au fost cercetate de număros public, fiind în amândouă serile sala plină. Vedem, că „Societatea pentru cultura română din Bucovina" îşi cunoaşte menirea. Mulţămim tinărului profesor Dr. *Pârvan*, care chemat fiind a şi venit. Dee-i bunul Dzeu mulţi ani, ca să poată jertfi încă mult pe altarul naţiunii sale.

Raportor.

O rectificare.

In broşura dlui Simeon Popescu: „*Ortodoxia şi naţionalitatea română*" (Bucureşti 1910) s'a strecurat la pag. 22 o afirmaţiune, care nu corăspunde adevărului istoric, în următoarele alineate:

„Abia la 1884, precum se ştie, la cererea pe sub mână a mitropolitului Miron, guvernul unguresc a hotărât, ca aşa numitul" ajutor împărătesc, dobândit de Şaguna pentru preoţimea săracă şi binemeritată să nu se mai împartă între preoţi prin consistor, ci prin organele statului, cu adausul ca şi mitropolitului să i se facă parte de câte *4000 fl.* anual „pentru susţinerea vazei sale". —

„Planul era vădit: atârnarea preoţilor, demoralizarea lor.

„Singură preoţimea din protopresbiteratul Sibiiului a refuzat acest ajutor, şi câtă vreme protopopul de atunci s'a aflat în fruntea ei, nici un preot din acel protopopiat nu s'a înjosit să primească din mâna organelor statului acel ajutor, care în ochii preoţilor era: *banii lui Iuda vânzătorul*".

Până aci dl S. Popescu. Afirmaţiunea cuprinsă în ultimul alineat reclamă însă o rectificare. Nu corespunde adevărului, că „singură preoţimea din protopresbiteratul Sibiiului ar fi refuzat la 1884, *banii lui Iuda vânzătorul*". Cercetând actele din anul respectiv, cari se păstrează în arhiva protopopiatului Sălişte, am aflat că şi preoţimea din acest protopopiat a avut atunci o atitudine frumoasă şi plină de demnitate.

Aflu de potrivit a publica în întregime cuprinsul energicului protest redactat la 11 Iunie 1884 de preoţimea din cercul Săliştii, în frunte cu protopopul *Dr. Nicolae Maieru*:

Resoluţiune.

„Subscrişii preoţi gr. or. ai tractului Săliştei, având cunoştinţă de emisul dlui Ministru reg. ung. de culte şi instrucţiune din 18 Ianuarie a. c. nr, 77., prin care se decretează, că în viitor „ajutorul împărătesc menit pentru preoţii lipsiţi şi bine meritaţi din Arhidiecesa gr. or. română a Transilvaniei să nu se mai împartă ca până acum prin Arhiepiscopul şi Consistoriul nostru, ci directe prin dl Ministru, s'au întrunit la datul mai jos însemnat în conferinţă şi considerând, că prin citatul emis ministerial:

a) se alterează resoluţiunea majestatică de dto Laxenburg 29 Maiu st. n. anul 1861 cu privire la modul de împărţire al ajutorului împărătesc;

b) se atacă autonomia bisericii noastre garantată prin legi sancţionate şi se vatămă vaza Arhiepiscopului şi a organelor bisericeşti superioare;

c) se slăbeşte disciplina în cler, şi prin amestecul organelor administrative se face cu neputinţă premiarea adevăratelor merite câştigate de preoţi pe terenul cultural şi moral;

d) considerând în fine, că sinodul nostru arhidiecesan, ca reprezentanţă legală a bisericei gr. or. române din Ardeal a decis în sesiunea anului curent că, la caz când toţi paşii, ce se vor face la înaltul regim şi la Majestatea Sa împăratul şi regele, ar rămânea fără rezultatul dorit, Arhidiecesa gr. or. română a Transilvaniei renunţă la acel „ajutor împărătesc" — dau în mod sărbătoresc şi unanim următoarea

Declaraţiune:

1. Preoţimea din protopresbiteratul gr. or. al Săliştei votează încredere şi recunoştinţă Sinodului Arhidiecesan pentru concluzul adus în cestiunea ajutorului împărătesc, menit pentru preoţii gr. or. sărmani şi binemeritaţi din Arhidiecesa Transilvaniei, aderează la acest concluz şi, prin urmare

2. La caz, când acel ajutor nu s'ar da pe baza dispoziţiunilor primitive din anul 1861, ci înaltul regim ar insista pe lângă condiţiunile umilitoare cuprinse în emisul dlui Ministru reg. ung. de culte: *preoţimea subsemnată renunţă la acel ajutor şi condamnă pe fiecare preot român gr. or. care în asemenea condiţiuni umilitoare s'ar înjosi a-l primi.*

Sălişte în 11 Iuniu 1884. —

Dr. Nicolae Maieru m. p., protopresbiter. Ioachim Muntean m. p. paroh. Const. Bulla m. p., capelan. Ioan Popa m. p,, capelan. Nicolae Aleman m. p, paroh gr.-or. Ioan Bailla m. p., Oprea Borcea m. p., Petru Iuga m. p., paroh. Ioan Iosiffi m. p., Ioan Hazi m. p., A. Predovici m. p., Nicolae Isacu m. p., Alexandru Borcea m. p., capelan. Ioan Alămorean de Alămor m. p. Dimitru Tarcea m. p., Nicolae Răchiţan m. p, Ioan Platoş m. p. paroh. Săcel Iacob Popoviciu m. p. Daniil Marcu m p., Dimitrie Iosof m. p.

Asemenea proteste şi declaraţiuni probabil vor mai fi redactat şi preoţii din alte protopopiate şi cred, că ele se vor putea găsi în arhivele protopopeşti respective. Căci preoţimea noastră, spre cinstea ei fie zis, a ştiut totdeauna să-şi apere independenţa, şi să respingă „banii lui Iuda vânzătorul", când aceştia i se ofereau cu scopuri ascunse de a-i periclita demnitatea.

Dr. I. Lupaş.

NOUTĂŢI.

† **Virgil Thomici**, fruntaş român în comitatul Caraş Severin, fost asesor la scaunul orfanal comitatens din Lugoj, membru în representanţa comunală şi municipală, deputat la sinodul din Caransebeş şi Arad, a decedat Luni în Lugoj, unde fusese adus dela moşia sa din Ţela. A fost înmormântat Mercuri, cu onorurile cuvenite. Fie i ţărâna uşoară!

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar". Pentru înfiinţarea muzeului şcolar au mai intrat la direcţiunea seminarului „Adreian" oferte în bani dela: George Borzea par. în Coveş 2 cor., Stefan Anca par. în Almaşul mare 2 cor. 10 fil. şi dela Avram Sârb, înv. în Câmpeni 3 cor.

*

O nouă broşură. Scotus Viator a publicat de curând o nouă broşură privitoare la sistema electorală din Ungaria. Broşura, scrisă în limba engleză, poartă titlul: „Corupţiune şi reforma în Ungaria, studiu asupra obiceiurilor electorale". Incă n'am primit broşura aceasta.

*

Recensământ. Iată numărul locuitorilor în câteva comune fruntaşe ale comitatului nostru: Sebeşul săsesc 8091 (în 1900 au fost 7754). Răşinar 5786 (5406), Poiana 4198 (3951), Avrig 3490 (3190), Sălişte 3462 (3566), Gurarâu 2704 (2564), Poplaca 2613 (2515), Apoldul de jos 2295, (2405), Ludoşul mare 2251 (2007), Sadu 2142 (1882), Pianul de sus 2084 (2144), Mercurea 2048 (2003). In urma emigrarii în România şi America, numărul poporului a scăzut în 25 din 88 comune ale comitatului Sibiiului, iar în altele sporul este redus din acelaş motiv.

*

Candidat de deputat. In cercul electoral al Cisnădiei a fost candidat ca deputat la dietă domnul *Gustav Reissenberger*, fost vicecomite al comitatului Sibiiu. Alegerea se face în 16 Februarie n.

*

Comunicaţie de automobil se va introduce între oraşele: Oradea-mare, Beiuş-Vaşcău, asemenea şi între Ciucea, Şimleu şi Zelau.

*

Conferenţele Asociaţiunii. Dumineca în 12 Februarie n., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii L jud Andreiu Şaguna din loc a Banilor Templieri va aranja o serată anticalcoolică cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere de Dr. Dionisie Moldovan 2. Sâmbătă seara (când bei) tablou viu. 3. Sâmbătă seara (când nu bei) tablou viu. 4. Cuvântare festivă de G. Şerba 5. Domnul spre ţintă, piesă în 2 acte de V. Russel, trad. de G Şerba Preţurile de intrare: locul I partere K 1 50 locul al II-lea partere: 1 cor. locul al III-lea, partere: 60 bani. — Balcon I.: 2 cor. Balcon II: 1 cor., loc de stat: 40 bani. Inceputul la *5 ore precis.*

*

Reorganizarea armatei engleze. Lordul Roberts a pregătit un nou proiect pentru a reorganiza armata de pe uscat a Angliei. Proiectul acesta se întemeiază iarăşi pe obligativitatea militară generală, dar se deosebeşte de proiectul mai vechiu prin faptul, că serviciul militar va ţinea numai un an, şi în anumite împrejurări va fi permis ca cel obligat la arme să aibă dreptul de a pune pe altul în locul său.

*

Rege în academie. Din Roma se vesteşte, că academia italiană de ştiinţe a proclamat prezident de onoare al său pe regele Victor Emanuel.

*

Un premiu. O elevă cu numele Eva Einzig a găsit pe strada Andrássy din Budapesta un libel de depuneri, în valoare de 211 mii coroane, pe numele lui Iacob *Weiner*. Fetiţa a dus libelul la poliţie; ear proprietarul Weiner, un milionar şi mare proprietar în provincie, după ce şi-a reprimit libelul pierdut, a fost atât de generos, încât a dăruit numitei eleve un premiu de 10 adecă zece coroane.

*

Se duelează copiii. Doi şcolari dela gimnaziul din Oedenburg s'au luat la ceartă cu prilejul balului studenţilor. In ziua următoare s'au încăierat băeţii vitejeşte; — dar cu toate acestea erau de părere, că „onoarea" nu le este încă deplin reparată: au hotărât prin urmare să se bată în duel. Imprumutând pe bani câteva săbii, într'o seară pe lună au ieşit în grădină, hotărâţi şi gata de luptă. Medic n'au luat cu sine, pentru că se temeau, că vor fi opriţi d'a se bate. Resultatul duelului a fost, că unul dintre şcolari a primit o rană mică, dar foarte primejdioasă, produsă de o sabie, care era ruginită. Se crede, că rănitul nu va scăpa cu viaţă.

*

La fondul Episcopului Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu au mai dăruit: Demetriu Vidrighin şi soţia sa Hareti n. Pop (M. Oşorheiu) 1 cor., Titu Morariu, paroh (Berghiu) şi soţia sa Victoria şi fetiţele Dorica şi Victoria, 80 bani; Petru Furdui, învăţător (Balomir) soţia sa Iuliana n. Igna şi fetiţa lor Margareta, 70 bani; Nic. Şoroşteneanu învăţ. pantofar, 40 bani şi Victor Tordăşianu, 10 bani.

*

Rugare. Onoratele oficii parohiale gr. or. cărora li s'a trimis apeluri dimpreună cu liste de colecte din partea oficiului parohial gr. or. din Mermezeu-Văleni, tractul Geoagiu, în scopul fondului zidirii unei nouă biserici, sunt rugate să binevoiască fără amânare a restitui listele cu ori ce resultat spre a putea publica darea de seamă. Mermezeu-Văleni, la 20 Ian. 1911. Ioan *Stângu*, paroh gr. or. român.

*

In memoria unui compositor. Implinindu-se în anul acesta 10 ani dela moartea marelui compositor Giuseppe *Verdi*, corul de bărbaţi „Hermania" din Sibiiu se pregăteşte pentru a putea representa opera *Aida*, una din lucrările cele mai de seamă ale vestitului Verdi. Representaţia se va da în primăvara acestui an.

*

Multămită. In urma apelului lansat de Teodor Solomon din Copşa-mică, aflător în America, oraşul Pittsburg, au sosit la adresa subscrisului 215 cor. pe seama bisericei din Copşa-mică, în scopul de a se face stranele în biserica noastră. Atât conaţionalului, cât şi celor ce au binevoit a contribui le exprim mulţămită în numele parohiei mele Copşa mică, 7 Febr. n. 1911. Iacob *Terchila*, paroh.

*

Raport. Primim un voluminos raport, în limba maghiară, sub titlul: Raportul pe anul al doilea (1909) al Cassei regnicolare pentru ajutorarea muncitorilor bolnavi şi asigurare în cazuri de nenorociri. S'a tipărit în Budapesta, 1910.

*

Locuitorii Sibiiului. După naţionalitate, conform recensământului din 1910, locuitorii Sibiiului sunt (cifrele din parenteze arată rezultatul recensământului din anul 1900): 16.156 (15 555) germani, 7338 (5959) români; 6023 (4732) unguri; 518 (399) alte naţionalităţi. După confesiune: 5288 (4052) gr.-or, 2318 (2079) gr.-cat., 12.824 (11.697) luterani, 2053 (1707) reformaţi, 6068 (6079) rom. cat., 1183 (923) evrei, 301 de alte confesiuni. Cu totul 30.035 (26 645) de suflete.

*

Teatru în arenă. Profesorul berlinez Max Reinhardt, condus de ideea îndrăzneaţă de a reînvia felul jocurilor obicinuite la poporul din Grecia veche, a isbutit să represente o tragedie clasică, nu pe scena îngustă a teatrului, ci într'un loc destul de încăpător pentru a putea cuprinde o masă de popor, atât ca privitori cât şi ca actori. Tragedia representată a fost aleasă din operele celebrului poet Sofocle, şi anume Edip Regele. Locul, unde s'a jucat piesa a fost arena circului Schumann în Berlin. Publicul enorm, alcătuit din toate păturile sociale, a rămas uimit de impresiunea puternică a tragediei lui Sofocle, întocmită anume pentru această representare de poetul Hugo Hoffmannsthal. După Berlin a urmat oraşul München, unde piesa a obţinut iarăşi un mare succes; îndeosebi tablourile, în care se ivesc deodată câteva sute de oameni în arenă, fac un efect grandios asupra ascultătorilor. Edip Regele va fi jucat şi în alte oraşe mari, unde se vor găsi condiţiile priincioase pentru representare.

*

Petrecere în Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrudsat şi jur invită la Petrecerea Costumată (Port naţional românesc), ce o va aranja Dumineca la 26 Febr. a. c. în hotelul „Detunata" din Abrud. Preţul de intrare: de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Sub decursul jocurilor se dau şi două tablouri din viaţa poporului român. Inceputul la 8 ore seara. Venitul curat e destinat în favorul Reuniunii.

Teatru.

„Dragoste ţigănească".

— Operetă în 3 acte. —

O nouă dovadă, cât simţ pentru romanticism cu raze de lună şi muzică sentimentală mai este în sufletul „supraomului" modern, este calea triumfală, care a avut-o noua operetă a compositorului slovac Lehar, representată în iarna trecută la Viena, iar acum şi la noi, pe scena teatrului orăşenesc.

Libretul este de interes pentru noi Românii, fiind în el prelucrată, mult mai slab de altcum decât în novela de Nataly v. Eschtruth, povestea romantică despre dragostea fetei de boier român, botezată în apa Cernei, pentru un tinăr diplaş ţigan. Zorica, singura fiică a boierului Dragotin, în ziua logodnei sale cu Ionel Bolescu, se îndrăgosteşte de Jóska, măiestru pe diplă. Dar bând un pahar de apă fermecată a Cernei cunoaşte în vis nestatornicia iubirei ţigăneşti şi deci şi desamăgirea ce ar aştepta-o de ar fugi cu Jóska.

Astfel vindecată de „dragoste ţigănească" se reîntoarce la Ionel şi-şi ţine logodna, pânăcând tatăl său, boierul, se logodeşte cu frumoasa Ilona, de dragul căreia şi Românii joacă csárdás şi strigă: éljen. (In opereta lui Lehar Românii şi Maghiarii trăiesc în cea mai bună prietenie).

Tot firul povestei îl petrec jocuri româneşti şi ungureşti şi melodii mai mult slavo-maghiare decât româneşti, cari dau un farmec deosebit operetei vieneze, din care fireşte nu lipseşte nici melodia legănată de vals. Muzica este fără multă originalitate, dar cel puţin a ştiut Lehar să aleagă melodii frumoase.

Representaţia din teatrul orăşănesc se poate numi foarte bună. Damele *Kramer (Zorica)*, care a cântat mai ales cântecul din act. al II cu adevărată măiestrie, *Skalska (Ilona)*, graţioasă şi veselă, *Herold*, (nepoata lui Dragotin) au încântat publicul prin vocea şi frumseţea lor; iar domnii *Strassberg (Jóska) Burger*, Ionel, *Redl (Dragotin)* şi-au dat o noursul pentru reuşita operetei; numai *Sturm* prea a exagerat cârciumarul gălăgios din ciardă, de ţi părea că face ironie.

*

N.

Astăzi, Vineri, se dă drama „*Glaube und Heimath*". Sâmbătă teatrul e închis. Duminecă după amează la orele 3 opereta „*Schützenliesel*", seara opereta „*Zigeunerliebe*". Luni drama „*Hüttenbesitzer*".

„Brădetul“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Orlat.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Brădetul“ în Orlat conform dispozițiilor statutare să convoacă la o

Adunare generală extraordinară,

care se va ținea în Orlat (localul institutului) *Luni în 27 Februarie st. n. 1911* la 9 ore a. m.

Obiectul:

Alegerea unui membru ordinar în comitetul de supraveghiare, devenit vacant prin repausare.

Domnii acționari, cari vor să participe la adunare să-și depună acțiile și eventualele plenipotențe înainte de adunare, conform statutelor.

Orlat, în 9 Februarie 1911.

(52) 1—1 **Direcțiunea.**

Nr. 547/1910. [50] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III-a **Cainelul de jos**, din protopresbiteratul Deva, să publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugările, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis, și a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Deva, 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr.-or.

Nr. 711/1910. [53] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățătoare dela școala confesională din comuna **Brad**, protopresbiteratul Zarandului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 1000 coroane.

b) Cvartir în natură și relut de grădină 20 coroane.

Cvincuenalele legale, cari însă se computä numai după anii de serviciu neîntrerupt la aceasta școală.

Invățătoarea aleasă pre lângă predarea instrucții și în religiune în clasele ce i se vor designa, va avea se provadă instrucția și în lucrul de mână la școlărițele tuturor despărțămintelor școalei noastre parohiale precum și la ale școalei elementare anexate gimnaziului și a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectantele la acest post au a-și înainta în terminul deschis rugările, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Brad la 19 Novembrie 1910.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 402/910. [49] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a **Almașul mic și filia Archia** din protopresbiteratul Devei se publică concurs din nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B. pentru dotațiunea dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis și au a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Deva, la 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 732/910. [51] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Treznea** protopresbiteratul Ungurașului, conform resoluțiunii Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 2/15 Decemvrie 1910 nr 33776 Școl. se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor., din care 600 cor. se acoper prin repartițiune pe popor și 400 coroane prin ajutor dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan. Cuartir în edificiul școalei și folosirea grădinei de un pătrar jugăr.

Dela concurenți se așteaptă, ca pe lângă documentele și prescrise de lege să aibă și pregătirea pentru a înființa cor și al conduce, având o mare preferință la alegerea acesteia, având a o documenta aceasta cu atestat sau declarațiune adusă la rugare și a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări și a fi cunoscuți poporului.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările instruite conform legii cu documentul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cuincuenalul prim celui ales i se va solvi nu mai după împlinirea serviciului de 5 ani la această școală.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Fizeșsânpetru, 5/18 Ianuarie 1911.

Pavel Roșca
protopresbiter.

Nr. 9/1911. [28] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Acmariu** (cl. II.) se escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele, cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se presenta în vre-o Duminecă, sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp celebra.

Alba Julia, 12 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Julia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopop.

Nr. 17/1911 [33] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Acmariu** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 600 cor. din repartiție iar restul dela stat, cuartir, lemne de foc și grădină.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu în terminul susindicat, îndatorându-se alesul învățător a instrua elevii în cântările bisericești și a-i conduce în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturghie.

Alba-Iulia, 15 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 690/1910. [18] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din comuna **Poiana-porcului**, protopresbiteratul Cetatea de piatră să escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Dela popor din repartiție 300 cor. 2. Ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan 158 cor. 3. Lemne de foc socotite în 42 cor. Pentru 400 cor. s'a înaintat rugare la Inaltul ministru de culte și instrucțiune publică, și să vor asemna învățătorului ales.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze petițiile la subscrisul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică pentru a se face cunoscuți poporului.

Lăpușul unguresc, (Magya lápos) 7 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră, în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Vasilie Duma
protopop.

Nr. 11—1911. [29] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Țelna** (cl. II.) să escrie concurs nou, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt cele însemnate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, în care timp concurenții, pe lângă observarea restricțiunilor reglementare, sunt îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba Julia, 12 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Alba-Julia în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 12/911. [39] 3—3

Concurs.

In conformitate cu decisul comitetului parohial din **Pischinț**, ddto 9 Ianuarie 1911, pentru ocuparea postului vacant de învățător la școala noastră confesională de acolo se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental din repartiție bis. și pământ 600 cor.
2. Ajutor dela stat 400 cor.
3. Cuartir, lemne și grădină în natură.

Doritorii de a ocupa acest post se îndatorează a-și subșterne rugările instruite conform legilor din vigoare în terminul arătat subsemnatului, având a se presenta și la fața locului pentru a face cunoștință cu poporenii.

Orăștie, 11 Ianuarie 1911.

Pentru oficiul protopresbiteral:

Vasile Domșa
protopresbiter.

La
Libräria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Numai
un orologiu din aur
de 14 carate

înlocuește orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu svițier trezește prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conștiințios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialiști se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ștrapață. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiș saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanț) duplă cor. 13, 3 bucăți cor 28.

Heinrich Weiss
(27) 4—6 Ujbánya (Ungaria).

Altoi de viță puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 33—

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 5—25

Városmajor-Sanatorium
și Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 10— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Noutate sensațională a industriei de țigle.
Mașină patentată de
fabricat țigle.
Model 1910.

Confecționează 10—12000 țigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea țiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână Pentru punerea în mișcare sunt suficienți doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente și hală pentru mașini nu e necesară. De lucrători specialiști nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini și * copii. **Preț eftin de procurare.** *

Intocmiri complete de țiglării
curățitor de nămol, zdrobitor de piatră,
mori cu globuri și tobe
în cea mai bună execuție.
Cu prospecte, deslușiri și preliminare de cheltueli servește
[461] Agenția generală a lui 7—10
„Jacobiwerk“, Meissen (Germania)
IGNÁZ GELLERT & COMP.
VI. Térez-körút 41.
Garanția cea mai mare. Condiții de plată favorabile.

De sine mergatoare, simple și renumite în lume
Locomobilele cu benzin
și
Mașini de treerat
sunt aprobate și eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcționare perfectă și sigură, crutare în folosirea benzinului, construcție simplă.
Renumite în lume ca sugative de gaz
Motoarele de oleu brut svediane
simple și de sine mergătoare pentru
Joagăre și spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.
Garnituri de treerat cu aburi și dăpănat.
Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Antich-uteza 2.
Agenți și mijlocitori se honorează.
(15) 4—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane

„CORDIANA“, institut de credit și economii societate pe acții în Fofeldea.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Cordiana“, societate pe acții, se invită conform §§-lor 19 și 20 ai statutelor societății la

a XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Fofeldea (localul institutului) *Duminecă, 12 Martie st. n. 1911,* d. a. la 1 oră.

Obiectele:

1. Raportul anual al direcțiunii, Bilanțul anului de gestiune 1910 și Raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului realizat, conform Bilanțului.
3. Modificarea §§-lor 19, 64 și 65 din stat. societății.
4. Aprobarea statutelor fondului de pensiuni a funcționarilor institutului.
5. Alegerea a 3 membrii în direcțiune, unul cu mandat pe un an și doi cu mandat pe 5 ani.
6. Alegerea comit. de supraveghiare pe un period de 3 ani.
7. Fixarea marcelor de prezență pentru membri direcțiunii.

Domnii acționari, cari în sensul §§-lor 22, 23 și 24 din statutele societății, voiesc să participe la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a-și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență, cel mult până Vineri, în 10 Martie n. a. c., la 6 ore p. m., la cassa institutului în Fofeldea, la Filiala institutului nostru în Agnita, sau la institutul de credit și economii „Albina“ în Sibiiu.

Fofeldea, în 5 Februarie 1911.

(48) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț cu 31 Dec. 1910. — Mérleg-számla 1910. dec. hó 31 én.

Activa — Vagyon.		K f
Cassa — Készpénz		6,778·24
Cambii de bancă — Bank váltók		585,363·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		74,691·—
Credite de cont-curent — Folyó-számla		4,009·26
Realități — Intézeti házak		6,500·—
Mobiliar — Felszerelés	1,190·—	
10% amortizare — 10% leirás	120·—	1,070·—
		678,411·50

Pasiva — Teher.	K f
Capital social — Részvénytőke	120,000·—
Fondul de rezervă — Tartalékalap	33,660·—
Fondul de pensiuni — Nyugdíjalap	1,000·—
Depuneri spre fructificare — Betétek	314,852·46
Reescont — Visszleszámitolás	176,615·—
Creditori — Hitelezők	5,038·—
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	16·—
Interese transitoare — Atmeneti kamatok	10,280·—
Profit curat — Tiszta nyereség	16,950·04
	678,411·50

Contul Profit și Perdere. — Nyereség és veszteség számla.

Debit — Tartozik.		K f
Interese: — Kamatok:		
pentru dep. spre fruct. — betéti kamatok	14,708·38	
pentru cred. de cont-curent — folyó-számla	1,056·44	15,764·82
Spese: — Költségek:		
porto, tipărit., div. — postadíj, nyom., kül.	2,603·18	
salare — fizetések	6,784·—	
marce de prezență — jelenléti díjak	234·—	
chirie — házbér	560·—	10,181·18
Contribuțiune: — Adó:		
directă și arunc comunal — egyenes, út és megy adó	2,981·90	
10% după interese de depuneri — 10% betéti kamatok után	1,525·26	4,507·16
10% amortizare din mobiliar — 10% a leltár számlán		120·—
Profit curat — Tiszta nyereség		16,950·04
		47,523·20

Credit — Követel.		K f
Interese: — Kamatok:		
dela cambii de bancă — leszámit. váltók után	35,924·80	
dela împrumuturi hipotecare și pe obligațiuni — Jelzálogos kölcsönök után	5,568·94	41,493·74
Chirie — Házbér		800·—
Proviziuni — Jutalékok		5,229·46
		47,523·20

Fofeldea, 31 Decemvrie 1910.

Petrescu m. p., director executiv. I. Maniu m. p., cassar. I. Nastase m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

Iosif Lissai m. p., prez. **Ioan Precup** m. p. **Alexe Manuil** m. p. **A. Constantinescu** m. p. **Dominic Rațiu** m. p.

Examinând conturile prezente, le-am aflat exacte.

Fofeldea, 5 Februarie 1911.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Aureliu Millea m. p., prezident. **Petru Sopa (54)** m. p. **Toma Sava** m. p. **Toma Folota (13)** m. p.

Raportul comitetului de supraveghiare.

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat în cursul anului trecut de mai multeori cărțile și valorile institutulu „Cordiana“, atât la Centrala de aici, cât și la Filiala din Agnita, și am aflat totdeauna cea mai bună ordine.

Bilanțul anual și contul „Perderi & Profit“ pe anul de gestiune 1910, le-am examinat și le-am aflat în deplină ordine și în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale institutului.

Deci Vă propunem a da absolutor direcțiunii și subsemnatului comitet pentru anul de gestiune 1910.

In privința împărțirii profitului curat ne alăturăm întru toate la propunerile direcțiunii.

Fofeldea, 5 Februarie 1911.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Aureliu Millea m. p., prezident. **Petru Sopa (54)** m. p. **Toma Sava** m. p. **Toma Folota (13)** m. p.

„CASSA DE PASTRARE ÎN MERCUREA“, societate pe acții.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului „Cassa de păstrare în „Mercurea“ societ. pe acții sunt convocați la

a XIII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Marți în 26 Februarie st. n. 1911* la 11 ore a. m. în localul din Mercurea al institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării, numirea notariului, a doi scrutinatori și alegerea a 2 verificatori ai procesului verbal.
2. Raportul direcțiunei, bilanțul anual și raportul comitetului de subraveghere.
3. Aprobarea bilanțului pe 1910, distribuirea profitului curat și votarea absolutoriului.
4. Fixarea prețului marcelor de prezență pentru membrii direcțiunii și ai comitetului de supraveghere.
5. Votarea regulamentului pentru alegerea direcțiunei și a comitetului de supraveghere.
6. Alegerea a 3 membrii în direcțiune pe 4 ani și 2 pe 5 ani.
7. Alegerea comitetului de supraveghere pe un nou period de 3 ani.

Intrucât nu va fi de față respective reprezentat numărul recerut de acționari la adunarea generală din 26 Februarie, în senzul §-lui 20 din statutele societății, adunarea generală se va ținea în 6 Martie st. n. 1911. cu același ordine de zi, la timpul și locul indicat.

Domnii acționari, cari voesc să ia parte cu vot decisiv la adunarea generală sunt poftiți în senzul §-lui 17 din statute sa depună cu 48 ore înainte de adunare acțiile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora pe cari îi reprezintă, precum și documentele de plenipotență la cassa societății noastre, eventual până în 23 Februarie st. n. a. c. la cassa institutelor „Albina“ Sibiiu, „Cassa de păstrare (reuniune)“, Săliște și „Brădetul“ Orlat.

Mercurea, la 8 Februarie 1911.

(51) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț cu 31 Decemvrie 1910.

Active.		K f
Cassa		15,921·84
Cambii		246,793·22
Cambii cu acoperire hipotecară		231,682·—
Imprumuturi hipotecare		250,499·—
Obligațiuni cu cavenți		367,188·—
Conturi-curente debitoare.		207,588·80
Efecte		57,560·—
Producte		1,434·38
Depun. fond. gen. de rezervă		65,795·17
Depun. fond. de binefaceri	7,902·77	
Imprum. din fond. de binefaceri	400·—	8,302·77
Depuneri fond. de penziuni		2,193·67
Casa inst. magazia cu pivnița și alte scalități de vânzare		164,724·48
Mobiliar.	4,461·60	
după amortizare de	4,61·60	4,000·—
Diverse conturi debitoare		2,907.98
Interese de reescont	1,416·20	
Interese dela efecte	2,958·34	
Interese restante	6,711·84	11,086.38
		1.637,677·69

Pasive.		K f
Capital societar		300,000·—
Fond general de rezervă	65,795·17	
Fond special de rezervă	25,612·55	91,407·72
Fond de binefaceri		8,302 777
Fond de penziuni		2,193·6
Depuneri spre fructificare		1.039,905·58
Reescont		126,579·—
Cont-curentul creditorilor		20,317·46
Dividende neridicate		483·—
Diverse conturi creditoare		10,019·53
Interese anticipate pro 1911		11,840·39
Profit curat		26,598·57
		1.637,677·69

Contul Profit și Perdere.

Debit.		K f
Interese:		
pentru fondul gen. de rezervă		2,620·44
„ „ de binefaceri	332·78	
„ „ de penziuni	56·54	
„ depuneri spre fructificare	43,749·40	44,138·72
„ reescont		9,180·09
Spese:		
salare și bani de cvartir	9,440·—	
marce de prezență	752·—	
chirie, imprim., registre, porto, etc.	3,760·26	13,952·26
Contribuțiuni:		
directă	3,603·44	
10% dare de inter. de depun., fond de binefac. și penziuni	4,413·88	8,017·32
Amortizațiuni		461·60
Profit curat		26,598·57
		104,969·—

Credit.		K f
Interese:		
dela cambii	19,862·03	
„ cambii cu acop. hipotec.	11,570·04	
„ împrumut. hipotecare	20,555·44	
„ obligațiuni cu cav.	31,178·05	
„ credite de cont-curent	9,006·65	
„ dela efecte	3,218·19	95,390·40
Chirii		5,998·09
Proviziuni și alte venite		3,580·51
		104,969·—

Mercurea, la 31 Decemvrie 1910.

Octavian Sghlimbea m. p., director executiv. **Elie Petruțiu** m. p., contabil.

DIRECȚIUNEA:

I. Droc m. p., prezident. **Avr. S. Pecurariu** m. p., vice-prezident. **D. Vulcu** m. p. **Dr. Schiau** m. p. **Dr. George Măcelariu** m. p.
Ilie Floașiu m. p. **Petru I. Comșa** m. p. **Ioan Popescu** m. p. **A. Măcelar** m. p. **D. Stroia** m. p.
I. Lissai m. p., revizor expert al „Solidarității“.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele principale și auxiliare ale societății ținute în bună regulă.

Mercurea, la 8 Februarie 1911.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Nicolau Hențiu m. p., prezident. **Vasile Dobrescu** m. p. **Moise Oprișiu** m. p. **Ioan Dragomir** m. p. **Ioan Dăian** m. p., notar.

„VENEȚIANA“,

institut de credit și econ., soc. pe acții în Veneția inferioară.

takarék és hitelintézet, részvény társaság Alsó-Venicze.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Veneţiana" societate pe acții, să invită conform §-ului 17 din statute la a

IX-a adunare generală ordinară

care se va ținea în Veneția-inferioară (localul institutului) în **26 Februarie st. n. 1911** la 1 oră.

Obiectele:

1. Alegerea unui notar și a doi membri verificatori pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.
2. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare despre bilanțul anului de gestiune 1910.
3. Propunerea direcțiunei și a comitetului de supraveghiare cu privire la împărțirea profitului curat al anului 1910.
4. Alegerea a 2 membri în direcțiune.
5. Alegerea a 3 membri în comitetul de supraveghiare.
6. Propuneri.

Veneția-infer., la 4 Februarie 1911.

(47) 1–1 **Direcțiunea.**

MEGHIVO.

Az alsóveniczei „Veneţiana" takarék és hitelintézet részvénytársaság részvényesei, az alapszabály 17 §. szerint meghivatnak a

IX-ik rendes közgyülésre

mely **1911 február 26 án** fog tartatni délután 1 órakor az intézet lakásában.

Tárgyak:

1. Egy jegyző és két hitelesitő tag megválasztása a közgyülési jegyzőkönyv hitelesitése miatt.
2. Az igazgatoság és felügyelő bizottság jelentései az 1910 évi mérleg számlára vonatkozolag.
3. Az igazgatoság és felügyelő bizottság javaslatai 1910 évi tiszta nyereség felosztására vonatkozolag.
4. 2 igazgatosági tag megválasztása.
5. 3 felügyelő bizottsági tag megválasztása.
6. Javaslatok.

Alsóveniczén, 1911 február hó 4 én.

Az igazgatóság.

Bilanț la 31 Decemvrie 1910.

Mérleg számla 1910 dec. hó 31 én.

Activa — Vagyon.		K f
Cassa în num. — Pénztárkészlet		4,049 65
Cambii escomptate — Leszámitolt váltok .	225,006·—	
Cambii cu ac. hip — Jelz. bizt. váltó kölcs.	51,125·—	276,131·—
Cred. pers. — Kötvény kölcsönök		3,799·—
Debitori — Adósok		299·—
Realități — Ingatlanok		67 —
		284,345 65

Pasiva — Teher.	K f
Capital de acțiuni — Alaptőke .	20,000·—
Fond de rez. — Tartalék alap *)	20,500 —
Fond cult. — Művelődési alap .	1,152·38
Depun. spre fruct.—Takarék betét.	187,767 50
Reescompt — Visszleszámitolás .	39,418 —
Creditori — Hitelezők	1,113 90
Interese trans. anticipate — Előlegezett kamatok	4,504 —
Profit transp. din anul trecut. — Multévből áttett nyereség . .	836·39
Profit curat — Tiszta nyereség .	9 053 48
	28 ,345 65

Contul Profit și Perderi.

Nyereség és veszteség számla.

Debit—Tartozik.		K f
Interese după dep. spre fruct. — Takarék betéti kamatok		9,934·32
Spese: — Költségek:		
Spese de birou — Irodai költ.	182·06	
Chirie — Házbér . . .	200·—	
Salare — Fizetések. . .	2,800·—	
Porto — Postadij . . .	75 32	3,257·38
Contribuțiune: — Adó:		
Dare dir. și arunc. — egyenes és megyei központadó . .	1,923·52	
10% dare după int. de dep.- 10% betéti kamat után .	993·43	2,916·95
Amortizare mobil. — Leírás . . .		160·—
Profit transp. din a. tr. — Multévből áttett nyereség	836·39	
Profit curat — Tiszta nyereség	9,053·48	9 889·87
		26,158 52

Credit—Követel.	K f
Profit transpus din anul trecut — Mult évből áthozott nyeremény .	836·39
Interese: — Kamatok:	
de escompt — leszámitolási kam.	16,069 96
cred. cambial — jelz. bizt. kam.	4 335·87
cred. personal — kötvénykamatok	441·26
Provizium — Jutalék	4,475·04
	26,158·52

¹) Fondul de rezervă cu dotația din prof. anului 1910 e Cor. 24,100 —. — A tartalékalap 1910 évi nyereség felosztból Kor. 24,100 — emelk.

Veneția inferioară, în 31 Decemvrie 1910. — Alsóveniczén, 1910. decz. hó 31-én.

Gheorghe Comanicia m. p., dir. exec. — vezér igazg.
Nicolae Cornea m. p. cassar. — pénztárnok.
Ganea Mihail m. p. contabil. — könyvelő.

Direcțiunea: — Az igazgatóság:

Mateiu Mateiu m. p. **Georgiu Popp** m. p. **George Halmagyi** m. p.
Ioan Popița m. p. **Rusalim Mija** m. p.

Conturile prezente confrontându-se cu registrele principale și auxiliare s'au aflat exacte. — Alulirott bizottság jelen számlákat megvizsgáltuk valamint a fő és mellékkönyvekkel összehasonlitván, azokat mindenben helyesnek találtuk.

Comitetul de supraveghere: — A felügyelő bizottság:

Zosim Oana m. p. **Valeriu Sassebesi** m. p. **Gheorghe Ciocan** m. p.
Nicolae Stoica m. p. **Ioan Bucur Ovesea** m. p. Rev.: **George Fuciu** m. p.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile

cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neimpiedecată

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garanție în toată privința.

Agent general:

(380) 15—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65–64.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui! EGGER m'au scăpatt repede

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 22—26

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice

din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit

(379) 16—32 Mediaș, Transilvania.

Catalog la cerere gratuit!

„Mugurul“

îns. economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

doauă (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 12—

Replantați via viile cu altoi dela firma română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnatoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(278) 19–52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Anul LIX. **Sibiiu, Marți 1/14 Februarie 1911.** *Nr. 12.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Casul dela Orăștie.

Sibiiu, 13 Februarie n.

Cetitorii ziarului nostru cunosc odiosul cas dela Orăștie. Directorul gimnaziului reformat de acolo *silește* elevii de legea gr. ort. română să învețe și religia în unguregte, că de nu, au să rămână fără calcul din acest studiu și vor trebui să repeteze clasa în care se află. Superioritatea noastră bisericească a intrevenit la ministrul de culte și instrucțiune publică, și a arătat în mai multe rânduri, că în dorința directorului gimnazial din Orăștie e ascunsă o violare a dreptului bisericii noastre autonome, singură îndreptățită a face catehizarea elevilor de ritul gr. ort. român, în limba bisericii, care e cea română.

Afacerea se află încă la ministeriu, și răspunsul se așteaptă. Și cum dreptatea e pe partea bisericii noastre, nu putem aștepta decât un răspuns *favorabil* bisericii noastre, deci îndrumarea directorului dela gimnaziul reformat unguresc din Orăștie, să nu-și bage nasul unde nu-i fierbe oala. In chestie de religie dispune fiecare biserica singură, prin superioritatea ei, și după legile și obiceiurile proprii.

Probabil, că au auzit, ori au simțit imperialiștii dela ziarul maghiar „Budapesti Hirlap“, că directorul din Orăștie e în primejdie de a nu-și putea realisa dorințele, și îi sar acum întru apărare. In numărul de Joi, săptămâna trecută, își dau părerea, cum ar trebui să fie resolvată această chestie, ca să nu sufere nici o știrbire *prestigiul* statului.

E o nouă probă despre modul de gândire și de judecare a politicianilor maghiari acest articol de o rară perfidie, prin urmare aflăm de bine să-l eternisăm și noi, schițând pe scurt mersul ideilor celui ce l a scris.

Constată întâi imperialistul maghiar, că statul ungar, când cere dela Români, ca elevii lor să învețe și religia, în școalele de stat, ori confesionale unguregti, în limba maghiară, stă pe basa articolului de lege XXX. dela anul 1883. E adevărat, că nu se spune *în cuvinte* lucrul acesta în lege dar e de înțeles *din spiritul legii.* Superioritatea bisericii române se provoacă apoi asemenea la articolul de lege XXX. dela1883, care în § ul 9 spune, că la institutele neconfesionale, în privința religiei și a moralei *dispune*, referitor la elevii oricărei confesiuni, *autoritatea proprie bisericească.* Ministrul de culte și instrucțiune publică ia numai la cunoștință *cu aprobare* numirea catihetului.

Din cele înșirate ușor s'ar putea convinge orișicine, că dreptul *legal* e pe partea bisericii noastre în casul dela Orăștie. Dar domnii dela „B. H.“ vreau să-l dee cu orice preț directorului gimnazial din Orăștie. Deci se pun și răstălmăcesc vorbele astfel: E adevărat, că după lege autoritatea bisericească dispune în chestii de religie și de morală. Dar ministrul e în drept să accepteze ori să nu accepteze pe cei numiți de catiheți din partea autorității bisericești. Neacceptarea se poate face apoi din punct de vedere moral, și din punctul de vedere *al intereselor de stat.* Cu moralitatea nu avem a face; dar interesele de stat au să fie păzite. Interesele de stat pretind respectarea limbei maghiare, prin urmare, catihetul, care nu vrea să propună religia ungurește, *vatămă interesele de stat,* și nu poate fi acceptat de catihet din partea ministrului de culte și instrucțiune publică.

E clasică de tot aceasta batjocură adusă logicei și legii sancționate, tot atât de clasică, cum e și conclusia la care se ajunge.

Dupăce se plânge genialul scriitor al articolului, că pe lângă toată *claritatea* legii, se face totuși o atât de strajnică împotrivire cererii de a se propune religia în ungurește în școalele de stat și cele confesionale maghiare, caută să ne mângăie, că doară nu se cere prin aceasta cine știe ce lucru mare: se cere numai *recunoașterea* îndreptățirii limbei maghiare *și* cu privire la orele de religie! Parecă noi nu am ști ce înseamnă această *recunoaștere*, și nu am ști, că ea ar fi o mică și la început neînsemnată spărtură în autonomia bisericii noastre, pe care însă ar griji cei dela putere să o facă din ce în ce tot mai mare.

Incheie apoi în ton energic imperialistul maghiar, provocând guvernul să caute să iasă învingător din lupta aceasta, purtată între gimnaziul reformat din Orăștie și biserica ort. română: *spiritul legii!*

„Pentrucă aici nu e vorba despre aceea, — cităm acum, — că fiiul acela de Valah, din cele 30 de ore de studiu pe săptămână 28 le ascultă în ungurește, și două în românește, ci de aceea, că tocmai în cele două ore din săptămână, acolo, în interiorul institutului, se distruge în sufletul seu tot ce a supt în sine în celelalte 28 de ore. Pentrucă *acolo se cresc îndârjiții dușmani, plini de ură, ai ideii de stat maghiar.* Și asta nu se poate tolera! Dacă față de punctul de vedere legal unguresc esistă un punct de vedere legal valah, *să învingă cel mai tare*, pentrucă are rădăcini mai bune și e mai logic. Iar dacă punctul nostru de vedere e cel corect, atunci să nu ne slăbim politica îndoelnică cu vecinice târgueli, cu amenințări goale, pe cari nu le împlinim. Ar fi o rușine pentru noi, dacă nu am putea câștiga valoare suveranității noastre, în doue ore pe săptămână, față de câțiva popi încăpăținați“.

*

Așa rezonează cei dela ziarul „Budapesti Hirlap“. Le reflectăm pe scurt următoarele: Legile nu se execută, nici unde pe lume, după spiritul lor, ci după *litera* lor. De aceea, legea trebue să fie *clară*, pentru a nu putea fi răstălmăcită. Vai de țara, în care nu sunt legi clare, ci aplicarea lor se lasă în grija guvernelor, pentrucă fiecare guvern le va da o altă explicare. Și celce face propagandă pentru a i se da legii alt înțeles, nu acela pe care îl are ea după literile ei, comite păcatul seducerii puterii de stat de a *viola* legea, pe care el are să o respecteze și să o execute.

In cele două ore de religie pe săptămână, în cari elevii nu învață altceva decât: să se roage lui Dumnezeu, să fie creștini buni și cetățeni fideli, *nu se cresc*, nici la institutele maghiare de învățământ, cum nu se cresc nici la cele românești, *dușmani îndârjiți și plini de ură ai statului ungar*; dar acestia se cresc negreșit prin șicane și proceduri ca acelea ale directorului din Orăștie! O sută de catiheți români, cari propagă iubirea creștinească, nu sunt în stare să scoată din sufletul nevinovat al elevului român ura și dușmănia născută din câte o cerere absurdă a unui director șovinist maghiar, ca elevul să se roage și să se înțeleagă cu Dumnezeul părinților săi, nu în limba sa, ci în limba — ungurească! Pentrucă oricât de slăbuț la minte să fie, înțelege el totuși, că aci e vorba de un atentat la libertatea sa religionară, de un act de volnicie, față de limba și de legea sa!..

In meritul cauzei avem apoi de spus următoarele. Punem întrebarea astfel: De ce nu ne putem noi învoi, odată cu capul, ca instrucția în religie să se dee elevilor de legea noastră, fie în orice institut public, în limba ungurească? Răspundem: Pentrucă biserica noastră e biserică *națională*, și limba ei liturgică e limba *românească.* Religia poate să fie propusă pretutindenea în școalele publice numai în limba bisericei noastre. Făcând noi altfel, ori permițând să facă alții altfel, atacăm, ori lăsăm să

FOIȘOARĂ.

Predică despre credință.

„Dreptul din credință va fi viu“.
(Ap. Pavel către Evrei c. X. 38).

Iubiți ascultători! Implinită fiind taina adâncă a răscumpărării neamului omenesc prin Is. Chrs., lumea era acum împăcată cu creatorul său.

Apostolii prin învățăturile lui Isus Chrs. aveau să străforme și se renoiască fața pământului, erau așezate sf. Taine, cari după voia și virtutea lui Is. Chr. trebuiau să fie în sf. sa biserică tot atâtea isvoare nesecate de dar și binecuvântare, de sfințenie și curățire.

Nu mai era decât ca apostolii, conform mandatului ce l au primit dela dumnezeescul lor învățător, să se împrăștie în toată lumea și se vestească celor ce ședeau în întunerec lumina evangeliei, să cheme toate popoarele din toate țerile, a întra în corabia de mântuire, în sf. biserică.

Implinirea acestei misiuni însă nu a fost așa de ușoară, căci valurile patimilor omenești, a căror epilog a fost Golgota, nu s'au liniștit. Primind apostolii puterea de sus, și dupăce au început a cutriera ținuturile, propoveduind pretutindenea cuvântul lui Dzeu, patimile s'au deslănțuit cu mai mare furie așa, că nici viața apostolilor nu era în siguranță, și în curând legea pe care Mântuitorul a sigilat-o cu scump sângele său, o pecetluesc și miile de martiri cu sângele lor.

Biserica creștină în semn de recunoștință sărbează amintirea acelor bărbați, cari în viața lor s'au ostenit întru lățirea învățăturilor ei, și cari dacă a trebuit le-au întărit și cu sângele lor.

Amintirea unui astfel de bărbat, a celui dintâi mucenic, după Mântuitorul, o sărbăm astăzi iubiți ascultători, amintirea mucenicului Stefan, care pătruns de adevărul învățăturilor profesate de Mântuitorul, chemat fiind la postul de arhidiacon, în urma zelului său mare întru lățirea evangeliei lui Chr., atrage asupra-și ura Jidovilor, cari — după spusa sf. scripturi — câștigând asupra lui mărturii mincinoase și scoțându-l afară din cetatea Ierusalimului îl omorâră cu pietri, iar el, pe când îl omorau, îngenunchiând striga cu mare glas: *„Doamne, nu le pune păcatul acesta“* și acestea zicându-se adormi. (F. A. VII. 58—60).

Mare și sfânt e numele lui în cer! Mare și sfânt la toată creștinătatea!

Mare și sfânt, ba chiar — după zisa sf. scripturi — *„viu în veac“* s'a facut Sf. Stefan prin credința sa cea adevărată către Dzeu.

Despre această virtute a credinții voesc să vă vorbesc în cele următoare.

Credința e o virtute dată omului din partea Creatorului, cu ajutorul căreia omul cunoaște și înțelege lucrurile mai înalte, mai tainice, pe cari cu mintea sa mărginită nu le poate cuprinde. Prin credință omul cunoaște lucrurile ce trec peste hotarul minții sale.

Cu ajutorul credinții își cunoaște omul originea, ființa și viitorul său!

Prin credință a ajuns omul să cunoască, că el e creiat de Dzeu, că e compus din trup muritor și suflet nemuritor, și prin credință susține el sus și tare, că viața lui nu se sfârșește pe acest pământ, ci trece și dincolo de mormânt, unde va petrece o viață pur spirituală.

Credința e deci conducătorul omului dela leagăn până la mormânt.

Cine învață pe copil, ca el dintre toți câți îl încunjură să se lipească mai cu mare dragoste de sinul maicii sale? Singură credința, că nime nu se îngrijește mai bine de bunăstarea lui, decât părinții lui.

Credința noastră creștină nu e altceva, decât credința dată omului de creatorul său, pe care fiiul lui Dzeu, Is. Chr, a perfecționat o, a pecetluit o cu scump sângele sau. Această credință e depusă în sf. scriptură a testamentului nou și au profesat-o apostolii și o profesează biserica prin slujitorii ei în present și o va profesa până în sfârșit, căci zice Mântuitorul: „Cerul și pământul va trece, iar cuvintele mele în veac vor rămânea“.

Ilie Meniat esprimându-se despre credința creștină zice: *„Tu ești calea cea nerătăcită, cel ce umblă pe tine, nesmintit ajunge în raiu“*.

De această credință are omul neapărată trebuință pentru câștigarea fericirii sale vremelnice și vecinice. Credința îi ofere omului cele mai mari mângăieri; după loviturile grele îndurate din partea sorții în această viață, credința asigură omului viața de veci, adecă fericirea eternă pentru sufletul său sdruncinat de grijile pământești.

Iată ce zice sf. scriptură: *„Celui credincios toate sunt cu putință“*, iar în alt loc: *„Dreptul prin credință va fi viu“* și *„Fără credință e cu neputință a plăcea lui Dzeu“*.

De credință curată a fost condus Avel, când a adus jertfă adevărată, jertfă mai bună decât Cain.

Prin credință Noe s'a învrednicit de protecția lui Dzeu. Prin credința Avram aduce jertfă pe fiiul său. Prin credință Moise făcându se mare, mai bine voește a suferi cu poporul său, decât a gusta plăcerile păcatului cele trecătoare la curtea lui Faraon. Nu vom mai aminti credința unui Gedeon, Barac, Samson, David și Samuil, — și a profeților din testamenfie atacate temeliile bisericii noastre.

Să fim însă bineînţeleşi. Prin aceea, că combatem propunerea religiunei în limba ungurească, nu suntem şi nu ne arătăm duşmani ai limbei ungureşti. Biserica noastră, clerul şi poporul, recunoaşte îndreptăţirea statului de a regula afacerile publice în limba oficială maghiară. Nu poate însă recunoaşte, deci combate cu toată tăria, dreptul statului şi al puterii de stat *de a se ingera în afaceri cu totul interne bisericeşti, de caracter pur dogmatic*, cum este propunerea religiei, şi dreptul *de a impune bisericii*, care e o putere moralizatoare şi educatoare, ca doctrinele sale să le propage în altă limbă, nu în limba ei liturgică. Catehizarea este doar o afacere curat internă bisericească, prin urmare biserica e în drept a-şi propaga învăţăturile sale creştineşti în limba proprie liturgică, pe care o înţeleg credincioşii ei.

Afirmarea apoi, că guvernul ar fi în drept să respingă pe catiheţii, cari nu ar vrea să propună religia în limba ungurească, e nu numai lipsită de ori ce basă legală şi morală, dar e şi ridiculă şi absurdă. Cualificaţia catihetului nu o dă ministrul, ori organele sale, ci catihetul o primeşte deodată cu darul preoţiei, dela Arhiereul său. Această cualificaţie nu i-o poate lua nici o putere lumească, deci nici ministrul, care prin urmare nu are dreptul nici să supună pe catihet la un nou esamen din partea bisericii sale. Ministrul poate dificulta pe un catihet numai din punct de vedere *moral*, ori *patriotic*, nici odată însă din punctul de vedere al împlinirii datorinţei sale faţă de biserica pe care o serveşte, şi care în cazul dat e biserică *naţională română, cu limbă liturgică română.*

Aşa stau lucrurile, domnilor dela „Bud. Hirlap“.

In chestia şcoalelor.

Ziarul „*Tribuna*“ din Arad ne onorează în Nrul 21 cu un nou articol de fond, în care răspunde la cele spuse în numărul 9 al ziarului acestuia, referitor la şcoalele perdute. Ne spun confraţii, că ei au pus greutatea mai mult pe felul cum sunt compuse sinoadele şi congresul, iar despre consistorii au afirmat, că sunt compuse din membri, cari nu prea participă la şedinţe!

Credem că în privinţa aceasta e uşor de ajutat. Facă domnii dela „Tribuna“, dacă pot, ca credincioşii bisericii noastre, clerul şi mirenii, să aleagă *alţi* oameni la sinoade şi la congres, cari apoi negreşit că din *alţi* oameni vor compune şi consistoriile.

Ne face apoi imputare „*Tribuna*“, că după ce ea a vorbit şi despre *comitetul naţional*, — dator şi el să poarte grije de şcoale, mai ales că „*dispune de mijloace materiale*“, — noi de ce nu discutăm chestia şi din acest punct de vedere? Iată, o spunem franc: pentrucă în punctul acesta *nu suntem orientaţi!* Cu toate că facem şi noi neamului şi bisericii serviciile pe cari *putem* să i le facem, nu am fost învredniciţi niciodată de înalta graţie de a fi invitaţi şi noi, — cei dela ziarul acesta, — la consultările comitetului, nici chiar atunci, când pe lângă membrii comitetului mulţi alţii au fost împărtăşiţi de această distincţie. De unde să cunoaştem noi deci planurile şi situaţia comitetului, şi de unde să ştim, că el *dispune de mijloace materiale* menite a fi aduse jertfă *şcoalei române?!*

In meritul chestiei am mai avea apoi de spus următoarele: Vorbim de şcoale *perdute.* Dar ele nu sunt perdute! Cel puţin nu atâtea sunt perdute despre câte vorbeşte „Tribuna“.

Şcoalele noastre *există* încă toate, afară de unele, foarte puţine, cari au fost edificate pe teritorul comunal, şi pe cari comunele le-au luat în stăpânirea lor, ca şcoale comunale. Atâta numai, că şcoalele noastre nu funcţionează. Iar aceea, că de ce nu funcţionează, s'a spus din partea noastră în rândul trecut. Dar sunt ale noastre, nime nu ni le-a luat şi nime nu ni-le va lua. S'au făcut alte şcoale, de stat, în locul lor? N'are a face! S'au făcut şi pe alte locuri. Avem chiar şi în Sălişte şcoală de stat. Nime nu ne va putea deci împedeca, ori opri, ca atunci, când vom putea, să le punem iarăş în funcţionare! Şi vom putea face lucrul acesta atunci, când vom fi în stare să ridicăm edificii corăspunzătoare şcolare pretutindenea şi să asigurăm învăţătorului salarul care i-se cuvine.

Iată deci, că în ultima analiză tot numai *bani* se cer pentru salvarea şcoalelor noastre. Să dăm deci toţi, cari putem să dăm, la fondurile culturale, şi am făcut aceea ce datorinţă avem să facem faţă de neam şi de biserică!

Cugetări

asupra chestiunii reunirii bisericilor.

— Articolul prinţului Max. —

(Urmare).

Trebue adaos un cuvânt asupra mijloacelor de întrebuinţat spre a realiza scopul acesta al uniunei exterioare şi vizibile între biserici. Aceste mijloace sunt simple după părerea mea. Sunt două arme vechi, cunoscute de toţi, dar şi foarte rar întrebuinţate. Sunt acele care trebue să însoţască orice lucrare religioasă: ele se numesc *adevărul şi dragostea.* Adevărul, sinceritatea este de toţi lăudat şi foarte rar întrebuinţat. Este vorba a cunoaşte adevărul şi a-l face cunoscut aşa precum este el. Nu trebue să ne îngrozească: este totdeauna stăpânitor şi frumos, chiar când înspăimântă câte odată. Lipsa de cunoaştere a adevărului este totdeauna răsbunătoare. In ce priveşte chestiunile orientale, *mai că nu le cunoaşte nimenea în occident.* Spre a le pricepe, nu trebue a asculta numai părerea unora, ci şi a celorlalţi. Spre a servi cauza orientală trebue a cunoaşte sufletul răsăritean, argumentele teologilor răsăriteni, dorinţele bisericei de răsărit. Dar ce facem noi decomun? Ne închidem în cameră, ne nutrim cu propriele noastre idei, închidem ochii la orice argumentare din altă parte, ba încă voim, să judecâm trebile lor după părerile noastre. Rezultatul trebue să fie o judecată pripită şi chiar nedreaptă.

Inainte de toate trebue să cunoaştem adevărul în ce priveşte începutul acestei nenorocite desbinări a bisericiolr. Dăm vina pe orientali şi nu voim să vedem lanţul cel lung de erori şi greşeli comise de apuseni. Vedem numai greşelile lui Fotie şi nu se studiază epistolele papei Nicolae I, adversarul său, care ne spun, că acest papă cu spiritul său îngâmfat, cu mândria sa, cu tendinţa de a stăpâni cu desăvârşire biserica din Constantinopole şi a face din ea o parte a celei din Roma este tot atât de responsabil de desbinare mai ca şi Fotie. Se acuză cu dreptul Mihail Cerularie, dar nu se comentează epistolele papei Leon al IX, adversarul său, pline de invective, făcute spre a întărâtă spiritele. Nu se vorbeşte de sumeţia şi spiritul violent al cardinalului Humbert, legatul său, care n'a căutat să îmbunătăţească starea lucrurilor. Dacă n'am arătat acestea în cursurile mele asupra chestiunei orientale, este că nu studiasem încă aceste epistole papale.[1] Vorbim adesea de binefacerile, pe care le-a revărsat apusenii asupra Orientului. Şi nu ne gândim la aceea, că toată tendinţa popoarelor apusene şi chiar a papei a fost totdeauna îndreptată în contra Orientului, cel puţin în timpurile poste ioare. Se uită că prin încoronarea lui Carol cel Mare s'a căutat formal detronarea Bizanţului, până chiar a disputa monarhilor săi titlul de împăraţi romani; s'au făcut războae împăraţilor şi li s'au răpit posesiunile legitime din Italia întemeindu-se pe donaţiunea pseudo constantină.[2] Uităm că pretinsele cruciste răpuseră imperiul de Orient, aserviră Grecia, o apăsară şi o făcură slavă pentru mai multe secole. Uităm că atunci, din porunca papei Inocentie al III chiar, s'au ocupat proprietăţi ecclesiastice greceşti fără cel mai mic scrupul. Li s'au răpit bisericile şi le au transformat în sanctuare latine. Episcopi în vârstă înaintată au fost alungaţi din scaunele lor.[1]

Cunoaşterea adevărului este necesară şi în ce priveşte diferinţele dogmatice. Dacă voim să ne înţelegem pe terenul acesta, trebue mai 'nainte de toate să cunoaştem starea lucrurilor aşa precum este.

Dar tocmai aceasta a lipsit totdeauna. S'a scris mult asupra acestei cestiuni, cel puţin asupra Purcederei sf. Duh şi asupra întrebuinţărei azimelor, care în evul de mijloc era considerat ca un punct de doctrină, iar nu de disciplină bisericească. Şi tot astfel cunoştinţa părerilor adversarilor şi dificultăţile reale lipseau. Fiecare considera cestiunea din punctul său de vedere, argumentau cum le convenea şi o împăcare a celor două opiniuni rămânea iarăşi imposibilă.

La sinodul din Florenta s'au tratat toate punctele acestea de diferenţă, dar cu multă uşurinţă. Nu se cunoştea nici istoria bisericei, nici părinţii. Latinii se servesc de argumente falşe spre a dovedi Grecilor că sfântul Duh purcede şi dela Fiul. S'a citat chiar un cuvânt din al VII sinod ecumenic care ar fi învăţat aceasta, dar era un text fals. Asemenea se citeră texte falşe din părinţii bisericeşti, se interpretară şi altele în chip meşteşugit după dogma latină. De sigur că nu din rea voinţă lucrau astfel. Se credea probabil de bună credinţă, că textele falşe ce se citau, erau autentice şi nici Grecii, nici Latinii nu posedau atunci de ajuns o judecată critică, în înţelesul istoric spre a putea deosebi textele apocrife de textele autentice. Mulţimea pretinselor texte patristice ce învăţau purcederea din Fiul a impus aşa de mult Grecilor, aşa, că, pecât se pare, nu mai îndrăzneau să opue nimic, şi din cauza asta primiră învăţătura latină, crezând că aşa a fost învăţată şi de părinţii vechi. Cam tot aşa se petrec lucrurile până în ziua de astăzi.[2] Mai în totdeauna învăţătura aceasta şi dificultăţile ce prezintă ea, n'au fost bine desvoltate.

Aşa şi cu primatul Papei. Se întrebuinţază cele mai mici probe din anticitate, care arată o autoritate oarecare a episcopului roman, ca probă de dogmă a primăţiei, aşa cum este astăzi învăţată. Nu se deosebesc bine textele şi se identifică fără socoteală acele care nu sunt nici decum dogmatice, cu dogma însăşi. Trec uşor peste ele, dar nu se tae nodul greutăţilor de care nici nu-şi dau socoteală. Este mare deosebire între o putere care există de fapt, şi o doctrină care învaţă că este stabilită direct de Dumnezeu şi este temeiul necesar bisericei. Cu toate aceste cele două lucruri sunt absolut identificate de polemice. Si fiecare părinte care dă un titlu onorific oarecare vreunui episcop roman, este citat ca mărturie pentru dogma primăţiei.

Acelaş fel de argumentare se întâlneşte şi când este vorba de purgator. Se consideră chestia eficacităţei rugăciunilor pentru morţi şi acea a existenţei purgatorului ca absolut identice. Dar nu sunt. Nu toţi câţi se roagă pentru morţi, primesc prin aceea ideea unui loc de curăţenie.

Chestiunea prefacerei în liturgie n'a fost pe cât se pare nici odată serios examinată în apus.

S'au întemeiat numai pe liturgia romană, care nu posedă epiclesa. Necunoscând deci nici liturgiile, nici învăţăturile orientalilor, s'a zis că numai pronunţarea cuvintelor sacre ale Domnului nostru săvârşeşte taina. Dar nimeni n'a ţinut sama de universalitatea întrebuinţărei Epiclesei (Rugăciunea prefacerei) şi anticitatea doctrinei, care vede în ea partea principală a consacrărei. Sf. Cyril de Ierusalim, cel mai mare autor liturgic al anticităţei, de

---

[1] In enciclica sa, papa ia în apărare pe antecesorii săi Nicolae I. şi Leon IV., dând dovadă că n'a cetit scrisorile lor şi cu deosebire violentele pamflete (aşa le zice un scriitor apusean) ale cardinalului Humbert, trimisul papei Leon IX. la Constantinopol.

[2] Documentul de donaţiune e unul din marile falşuri, pe cari s'a sprijinit papismul în pretenţiile sale şi faţă de biserica ortodoxă.

[1] Barbariile cruciaţilor au fost mai presus de ori ce închipuire şi au lăsat multă amărăciune în inimile Grecilor. Faptele neomenoase săvârşite la cuprinderea Tessalonicului în 1185 le descrie istoricul Nichita astfel: „Barbarii n'au cruţat nici cele dumnezeeşti, nici cele omeneşti. Cei ce s'au refugiat în biserică parte s'au strivit unii pe alţii, parte au fost ucişi de duşmani. Pe ori cine întâlneau, îl junghiau în mod barbar. Au răpit vasele şi hainele sfinte din biserici, dar aceasta a fost una din fărădelegile mai mici ale lor. Au călcat în picioare icoanele Mântuitorului şi ale sfinţilor; au profanat vasele sfinte; au jucat pe altar şi au cântat cântece ruşinoase; au murdărit în modul cel mai scârbos pardimentul şi păreţii bisericii. Deşi aproape toate popoarele torturează pe prinzonieri, totuşi latinii sunt mai barbari decât toţi“...

[2] Nu se poate atribui bună credinţă acelor Apuseni cari au falşificat textele părinţilor bisericeşti. Papa Piu X. nu ştie, ori să face că nu ştie de acele falşuri, căci în enciclica sa detestă afirmaţia prinţului Max, dovedită din partea ştiinţii. Nu prin puterea argumentelor, ci sub forţa împrejurărilor, s'a făcut compromisul fără valoare la sinodul din Florenţa.

---

tul vechiu, nici esemplele de rară credinţă a apostolilor, a mucenicilor, dintre cari v'am amintit pe Sf. Ştefan şi a sf. părinţi.

Cercaţi mai de aproape istoria — oglinda trecutului, plin de suferinţe a neamului românesc şi pe fiecare pagină veţi afla numele unui martir al credinţei sale, ca tot atâtea esemple de credinţă.

In această istorie veţi afla numele unui Brancovean, Brancoviciu, Şincai, Clain, Maior, George Lazar şi alţii, a căror credinţă către Dzeu, biserică şi neam va rămânea pururea pildă de urmat pentru fiii acestui popor.

Tot această istorie vă va arăta, că întreg poporul român din toate timpurile, credincios limbii sale strămoşeşti cu sângele său a apărat acest tesaur scump.

Dar să privim în viaţa de toate zilele. Şi aici aflăm esemple de credinţă. Câţi oameni, credincioşi vederilor lor basate pe învăţăturile creştine şi reclamate de idealurile mai înalte, la cari trebue să tindă ori care popor dornic de lumină, devin martiri ai credinţei lor, în urma uneltirilor duşmănoase, practicate zilnic de către cei mulţi din societatea modernă, cari sunt cuprinşi de curentele distrugătoare ale timpului modern şi sunt stăpâniţi de interesele egoiste basate pe păcatele: ură şi pismă.

Sufletul şi inima unui astfel de martir nu va putea fi încălzită de altceva, decât numai de credinţa în triumfarea adevărului său, căci ştiut este că adevărul sufere înfrângere pe un timp oare care, dar înfrângere vecinică *nu.*

Credinţa strămoşească mărturisită de strămoşii noştri, care a câştigat atâtea învingeri asupra celor necredincioşi şi i-a făcut obiect de despreţuit în ochii viitorului, să ne încălzească şi să ne conducă deci în toate lucrările noastre de ori ce natură.

Credinţă către Dzeu, biserică şi neam se cere dela noi toţi.

Şi vom avea credinţă către Dzeu atunci, când vom asculta şi împlini poruncile lui, adecă ceea ce mărturisim cu gura, vom şi împlini în faptă.

Să credem deci, că isvorul tuturor bunătăţilor e *El*, şi dela *El* ne primim răsplata muncii. Crezând în El, vom primi de bune acele resultate ale ştiinţii, cari tind la cunoaşterea lucrurilor din natură alăturea cu credinţa. Şi vom lăpăda dela sufletul şi inima noastră învăţăturile acelora, cari nu se unesc cu credinţa noastră. Credinţa în Dzeu nu trebue să se teamă de resultatele ştiinţii adevărate, căci nu ştiinţa, ci nepăsarea pentru ştiinţă e nereligioasă.

Iar credinţă către biserică vom avea, cercetând regulat, ascultând cu băgare de seamă învăţăturile ei mântuitoare şi trăgând foloase practice pentru viaţa privată şi socială, precum şi dacă ne vom purta cu pietate faţă de lucrările ce se săvârşesc în ea; şi ne vom feri de acte necuviincioase, pe cari azi am esperiat, că le practisează la noi unii tineri inteligenţi, cari şed pe scaun şi conversează şi în timpul serviciului divin, când preotul presentă darurile, moment pe care credincioşii îl primesc ridicaţi în picioare cu feţele închinate la pământ.

Din câştigul vostru material, după puteri ajutaţi deci biserica, ca să-şi poată împlini misiunea sa sublimă de a proteja şi desvolta cultura credincioşilor săi.

Iar credinţă către neam veţi avea, iubiţilor, ajutorând singuraticii şi prin singuraticii întregul, ajungerea idealurilor spre cari plutesţi.

Şi aici mai vârtos e de lipsă credinţe. Credinţa către neam e identică cu credinţa către persoanele noastre proprii.

Fiind noi toţi credincioşi chemării noastre în înţelesul strâns al cuvântului, nu vom rămânea numai la administrarea sf. taine, ci vom conlucra şi vom premerge cu esemplu întru ridicarea sorţii intelectuale-morale şi economice a poporului din care facem parte. Un popor astfel crescut ne va urmări cu dragoste şi credinţă pe calea noastră, care tinde spre idealuri realisabile.

Având un popor credincios către Dzeu, biserică şi neamul său, precum şi un cler devotat chemării sale, vom putea zice cu nemuritorul Ţichindeal: „*Popor mai ales nu va fi, Române, pe pământ înaintea ta*“.

Ioan Indreiu
preot-capelan.

sigur nu este un martor de puţină valoare nici o cantitate neglijabilă. Cu dânsul şi alţi părinţi renumiţi ai bisericei orientale învaţă acelaş lucru. Asemenea nu se ţine samă şi încă şi astăzi sunt siliţi orientalii de rit unit a mărturisi, că sfinţirea se face numai prin cuvintele Domnului nostru. Dar atunci tot ritul solemn al prefacerei a devenit o ceremonie de prisos. Ar fi o lovitură de moarte ce s'ar da liturgiei orientale, dacă tocmai ceremonia care formează punctul său culminant, este declarată lipsită de sens. Dar atunci orientalul a devenit curat latin. El nu mai sfinţeşte după ritul şi învăţătura bisericei sale, ci după ale bisericei romane, chiar dacă s'ar servi de textul epiclesei. Şi totuşi aceasta se face, pentru că nici odată opinia aceasta latină n'a fost definită sau înălţată la demnitatea unei dogme, nici chiar la apuseni. Şi cât de usor ar fi de împăcat cele două păreri. N'am avea de cât să spunem, că cuvintele Domnului efectuează taina, pentru că ele trebue să corespundă adevărului, dar cuvintele acestea produc efectul lor în urma consacrărei bisericei şi din cauza intenţiunei sale. Dar fiindcă în liturgia romană consacrarea se compune numai din cuvintele Domnului nostru, acestea trebue să producă efectul lor imediat ce sunt pronunţate. Fiindcă din contră în biserica orientală şi după socotinţa sa epiclesa, care urmează cuvintele Domnului nostru, este partea principală a consacrărei şi scopului. Urmează de aici, că în orient cuvintele produc efectul lor prin epiclesă şi că Domnul nostru este prezent numai când epiclesa e terminată.

Dacă nu s'ar primi posibilitatea aceasta, ar urma ca unii din cei mai mari dascăli ai bisericii să fie în eroare şi biserica însăşi în cea mai mare parte ar fi în rătăcire, şi încă rătăcită în cel mai mare şi mai sfânt mister al cultului dumnezeesc. Cine ar îndrăzni să primească o alternativă aşa de supărătoare şi aşa de gravă în urmările sale? Un asemenea caz este şi cu taina confirmărei.

Din timpul lui Fotie apusenii au început să considere confirmarea orientală, administrată de preoţi, ca invalidă. Astăzi se presupune, că preoţii uniţi de ritul oriental au o autorizare dela sf. scaun pentru a confirma, şi că din cauza aceasta confirmarea lor este valabilă. Dar şi aceasta este o explicare ce nu s'ar fi primit, dacă se cunoştea istoria. Este un obicei esclusiv latin şi datând din timpurile posterioare, că confirmarea s'a rezervat episcopului. La început toată creştinătatea, ca şi astăzi tot orientul, unea confirmarea cu botezul. Cine făcea botezul, săvârşa şi confirmarea, fără să se întrebe de este episcop sau preot. Mai târziu, când botezul copiilor mici deveni regulă, obiceiul latin de apus, despărţi cele două rituri unul de altul, rezervând confirmarea pentru o vârstă mai înaintată. Atunci se împărţiră cele două rituri între cei doi miniştri, cari în vechime administrau botezul când unul când altul. Se dădu preoţilor botezul şi comfirmarea episcopilor. Având-se în vedere aceste împrejurări, cum am putea să ne îndoim de valoarea confirmărei făcute de preoţi?

Trebue să servim adevărul prin adevăr, prin examenul serios al lucrurilor şi să nu facem o apologie superficială şi nesinceră, care ascunde dificultăţile şi care reprezintă împrejurările sub alt aspect. Voind să încunjurăm adevărul, este o politică cu vedere scurtă şi va avea urmări nefericite. Ascunzând dificultăţile, se înşeală pe sine. Credinţa nu este solidă atunci şi bine întărită. Va fi cu atât mai turburată şi ruşinată când se va întâlni odată cu adevărul, pentru care nu era pregătită a-l primi. Nu se capătă astfel acela pe care voeşti a-l câştiga. Dacă-l câştigi astfel, lucrul e foarte slab. Se va feri cu atât mai mult, cu cât lucrul i se prezintă sprijinit pe argumente slabe şi false. Sau dacă asemenea argumente îl câştigă pentru moment, va vedea mai târziu că lipseşte fondul şi urmările vor fi cu atât mai rele.

Dar noi trebue să cerem şi orientalilor aceeaşi dragoste de adevăr, aceeaşi curăţenie de gândire, când este vorba de dogme. Şi ei nu trebue să se împotrivească adevărului învăţăturilor şi să închidă ochii la argumente bune şi solide. Dacă recunoaştem de ce în orient epiclesa este legitimă, orientalul care va studia patrologia latină, va trebui să recunoască şi el, că învăţătura latină în privinţa consacrărei este foarte veche şi nu are nici un rezon a se îndoi de validitatea unei consacrări, care se face fără epiclesă.

Aceeaşi dragoste de adevăr ne va face să cunoaştem împrejurările, vederile, caracterul părţei cu care voim să tratăm.

Si aici se iveşte una din cele mai mari greutăţi. Apusul nu cunoaşte răsăritul şi orientul nu cunoaşte occidentul; de aceea şi apropierea între dânsele este grea. Dacă studiem istoria vedem, că apusul a voit totdeauna să influenţeze răsăritul, fără să-l cunoască; sufletul lui era străin pentru dânsul. Nu ştia ceea ce-i place orientului, de ce se fereşte şi fuge. Aceasta se vede mai ales în epistolele papilor din diferite epoce. De sigur erau dictate adesea cu intenţiuni bune, dar Roma nu cunoştea orientul şi-i spunea adesea din nenorocire cele mai nepotrivite lucruri. Dar dacă pe deoparte doriau să reguleze afacerile orientului şi de altă parte nu se cunoştea starea lucrurilor de acolo, trebuia cu timpul să se creeze o situaţie de ne suferit, şi dezbinarea trebuia să urmeze mai curând sau mai târziu. Şi până în zilele noastre nu voim să recunoaştem plângerile legitime şi dorinţele orientalilor.

Ei se plâng că nu ţinem samă de ele, cred că avem aerul de a ignora dificultăţile şi amărăciunele ce au contra noastră. Noi nu eşim din casă, nu cetim decât cărţile noastre, nu privim cestiunile decât din partea noastră şi ne prinde mirarea, care se pare naivă orientalilor: pentru ce oamenii aceştia îndărătnici nu primesc unirea pe care le-o propune Roma, când aceasta le face atâtea rugăminte şi se arată aşa de binevoitoare?

Dragostea de adevăr ne va împiedeca a întrebuinţa o mulţime de viclenii, de mijloace nesincere, spre a atrage pe aproapele în cursele noastre. Numai adevărul, fără reservă, sinceritatea absolută, ne va mântui şi pre noi şi pre alţii. Sinceritatea să inspire fiecărei din cele două părţi căinţă şi mărturisirea greşelilor. Adevărul, chiar dacă nu este plăcut, nu trebue să depărteze, ci să apropie.

(Va urma).

Circulariu

către onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral electoral al tractului Braşovului.

Prin ordinul Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 13 Decemvrie 1910 nr. 14 547 P. fiind însărcinat cu onorifica esmisiune a convoca şi conduce sinodul protopresbiteral înmulţit al tractului *Braşov*, pentru alegerea de protopresbiter, conform dispoziţiunii cuprinse în §. 15 din regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter, prin aceasta *convoc* pe onoraţii membri preoţi şi mireni ai sinodului protopresbiteral înmulţit al tractului Braşov a participa la sinodul electoral, ce se va ţinea în Braşov Joi, în 17 Februarie (2 Martie) a. c. la 11 ore înainte de ameazi, în sala pentru festivităţi a gimnaziului gr. or. român.

Serviciul divin dimpreună cu chemarea Duhului Sfânt se va celebra în aceeaşi zi la 9 ore a. m. în biserica parohiei Braşov-Scheiu, la care de asemenea sunt poftiţi a participa toţi onoraţii membri ai sinodului protopresbiteral.

Sibiiu, 1/14 Februarie 1911.

Dr. Eusebiu R. Roşca
protosincel, comis. consist.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători* „Intimpinarea Domnului“, *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri după amiazi la orele obicinuite.*

*

Prelegere pentru tinerimea şcolară. Dl Dr. A. *Crăciunescu*, profesor la seminarul „Andreian“, a ţinut în iarna aceasta câteva prelegeri cu schiopeticonul, menite pentru tinerimea noastră şcolară dela institutele de învăţământ ale Sibiului. Sâmbătă după ameazi, în 11 Februarie, tinerimea a fost întrunită în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, unde dl prof. Crăciunescu a tălmăcit cu ajutorul aparatului mai toate scenele remarcabile din Vechiul Testament. Băeţii şi fetiţele au ascultat cu o vădită curiositate explicările prelegătorului, care în felul acesta, nu încape îndoială, vine foarte mult în ajutorul lecţiilor din studiul religiunii.

*

Premiul Bunea. Se ştie că *Liga culturală* a institutit anul trecut, în amintirea regretatului Bunea, un premiu anual în sumă de 300 de lei pentru cea mai bună lucrare, scrisă de un tinăr ardelean, din domeniul istoriei bisericeşti ardelene. Acest premiu l-a obţinut, cel dintâi, dl *Ion Matei*, prin lucrarea istorică intitulată: „Preoţimea românească ardeleană în veacul al XVII-lea“. Ea va fi tipărită în curând.

*

Dela „Asociaţiune“. Şi-au mai răscumpărat felicitările de Anul nou în scopul înzestrării Muzeului naţional următorii domni: 1. Ioan Papiriu Pop, protopop Sibiu K. 4. 2. Ioan Marin, preot Riu-Sadului K. 1. Total K. 5. consemnarea precedentă K. 414 05 Laolaltă K. 419.04 mulţămim generoşilor donatori în numele comitetului central. Sibiiu 12/2 1911. Biroul Asociaţiunii: *Iosif Şterca Şuluţu.*

*

Conferinţă şi teatru la Asociaţiune. Loja Andreiu Şaguna a Bunilor Templieri şi a sărbat Dumineca, în 12 Februarie, în sala muzeului Asociaţiunii aniversarea de un an dela fondare. Din programa variată a sărbării pomenim în primul loc conferinţa dlui *G. Şterba* care în materie de propagandă antialcoolică a rostit o cuvântare foarte izbutită. In fraze bine rotunzite nepretenţioase, naturale şi aproape fără nici un gest (de care atâţia alţi oratori fac abuz) a cuvântat despre ispitele şi primejdiile alcoolului; a deslușit în câteva vorbe raportul dintre alcoolism şi societate: înrâurirea beuturilor spirtoase asupra moralităţii, asupra sănătăţii publice şi a stării materiale a cetăţenilor; a făcut apel la sprijinul femeii împotriva obiceiului beuturii, şi în sfârşit a amintit pilda mai multor capete încoronate, care în timpul mai nou au dat îndemnuri stăruitoare şi au combătut patima asta nenorocită şi atât de lăţită. Alt punct al programei au fost alcătuit din tablouri vii (Sâmbătă seara, când beai şi când nu beai) care a urmat îndată după cuvântul de deschidere, rostit de dl Dr. Dionisie Moldovan. La sfârşit s'a reprezentat piesa potrivită „Drumul spre ţintă“, tradusă de dl G. Şterba, şi jucată de diletanţii sibieni, nu fără succes.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit dela dl Nicolau Nasou, învăţător în Polăţi, K 6·— ca donaţiune în loc de anunţuri de cununie.

*

Advocat nou. *Dr. Cornel T. Albu*, fiul directorului dela gimnasiul din Brad, Stefan Albu, a făcut cu succes în 10 Februarie n. esamenul de advocat înaintea comisiei censurătoare din M. Oşorhei.

*

† Livius Moga, elev în clasa I. gimnasială, în Sibiu, a decedat Vineri, în 10 Februarie n. la 4 oare p. m., în etate de 12 ani, şi a fost înmormântat Dumineca, în 12 Februarie n. la 2 oare d. a. în cimiterul central din loc. Odihnească în pace.

*

Holeră la primăvară? Mai mulţi medici şi profesori dela facultatea de medicină din Budapesta sunt de părere, că ar trebui să se ia de pe acum măsuri sanitare severe spre a se preveni ivirea cazurilor de holeră. Microbul boalei trăeşte mai mult timp, ear primăvara ivindu-se căldurile, este foarte posibil, ca holera să izbucnească de nou şi într'un grad mai mare, decât în anul trecut.

*

Foc în chinematograf. La un chinematograf în Timişoara, după sfârşitul reprezentaţiei a izbucnit un foc zilele acestea şi a distrus o parte din clădirea în care se găsea chinematograful. Incendiul s'a produs din câteva scântei sărite din ţevile cuptorului.

*

Earnă grea. Ger şi zăpadă nu este numai în ţara noastră, ci şi în toată Italia, până în Sicilia. A nins în împrejurimile cataniei, multe trenuri s'au întroenit. In Florenţa a fost un frig de minus 12 grade Celsius, cum nu s'a mai pomenit din 1850. La Riviera a căzut zăpadă groasă.

*

Corul bisericii gr. or. române din Budapesta aranjează în 4 Martie n. s. c. în sala albă din hotelul „Royal“ un concert urmat de dans în folosul corului. Spre acest scop s'a format un cor mixt din care fac parte mai mulţi domni şi dame din colonia română din Budapesta.

*

In favorul femeilor. Conform convenţiunii dela Berna, camera deputaţilor din Viena a adoptat proiectul de lege, care opreşte munca de noapte a femeilor în usinele industriale din ţară. Legea va intra în vigoare dela 1 August 1911.

*

Curs de automobil. O societate pe acţii din Budapesta pentru construirea de automobile a înfiinţat un curs gratuit, la care pot lua parte deputaţii din camera ungară. Cursul va cuprinde o parte teoretică, şi alta practică. Auditorilor li se va esplica construcţia şi foloasele automobilelor, precum şi modul lor de conducere. La primul curs s'au înscris vreo zece dintre părinţii patriei. După terminarea cursului fie care dintr' înşii îşi va cumpăra, probabil, câte un automobil, — aşa sperează societatea pe acţii mai sus pomenită.

*

Sinucideri cu grămada. Intr'una din Dumineciile trecute s'au sinucis în faimoasa casă de joc din Montecarlo *patrusprezece persoane*, care şi au pierdut averea întreagă la masa de noroc. Intre cei sinucişi se găsesc aristocraţi cu renume, comercianţi, cavaleri de industrie şi o femee. Cadavrele celor 14 au fost înmormântate în cimiterul anonimilor.

*

La şcoală. Confraţii dela „Drapelul“ lugojan, în numărul de Joi, în 9 l. c., trag la îndoeală fenomenul, — înregistrat nu numai de noi, ci şi de foaia germană din loc, şi de foile din Budapesta, şi văzut de sute de oameni, cari se *scoală* nu se *culcă* dimineaţa, — că în vreme de ger ar putea să tune şi să fulgere. Dacă confraţii nu sunt tocmai tari în ale *fizicei*, n'au decât să se adreseze pentru lămurire la fostul lor profesor dela gimnaziu. A învăţa, în sfârşit, nu e ruşine, nici în pragul bătrâneţelor; şi cu atât mai puţin nu e ruşine pentru cei ce vorbesc cu plăcere de pivniţă, de butoaie goale şi de masă albă.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşian, pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor rom. sibieni“ au mai dăruit: Nicolae Garoiu învăţător, George Guiman, comerciant şi Ioan Puşcariu, învăţător, toţi din Poiana mărului şi fiecare câte 1 cor. Ilie Bucur sodal lăcătuş 20 bani, dşoara Emilia Dissent, în amintirea reposatului Petru Ciora, 5 cor şi Andreiu Joandrea, sodal lăcătuş 20 bani.

*

„Stupariul“ să numeşte o revistă ilustrată *„despre cultura modernă a albinelor“*, care apare în Lugoj, tipografia Guttenberg, şi e redactată de preotul *George Mioş* din comuna Bara. Numărul 1, pe luna Ianuarie, are cuprinsul următor: Avis. Intrebări şi răspunsuri. Diverse. Despre preotul Zerzon. Arătări din praxă şi esperienţă. Despre albină, regină şi trântori. Abonamentul face 4 cor. pe an. Recomandăm revista aceasta preoţilor, învăţătorilor şi tuturor celor ce se ocupă că albinăritul.

*

Teatru în Sălişte. Miercuri în 2/15 Februarie 1911 la Intimpinarea Domnului se predă în sala festivă a şcoalei din Sălişte: „O şezătoare la ţară“, teatru pentru copii de I. Luncan şi C. Mugur, şi „Pribegii“ comedie în 2 acte, după Nestroy, localizată de Dr Sebastian Stanca. Inceputul la 7 şi jum. seara. După producţiune va fi joc.

*

Petrecere în Tilişca. Corpul învăţătoresc dela şcoala gr.-orientală română din Tilişca invită la producţiunea muzicală-teatrală împreunată cu joc, care o va ţinea Miercuri în 2/15 Februarie a. c. în edificiul şcoalei, din prilejul hramului ei. Inceputul la 7 ore seara.

Voci din public.

Rugare către onorata preoţime şi către cetitorii ziarului „Telegraful Român“.

Din cauză, că „Foaia Poporului“ din Sibiiu nu a aflat de bine a da loc răspunsului meu destul de scurt şi obiectiv la calumniile, ce mi le-a făcut în nr. 2/1911 sub propria sa responsabilitate, şi nici hârtiei subscrise de toţi parohienii mei (cu esceptia a 15 inşi) cari înşişi mi-au luat apărarea, ci în nr. 4/1911 interpretează şi edă din aceste răspunsuri clarificătoare numai ceea ce îi convine, mai mistificând într'un alineat, intercalat dela sine spre întunecarea causei, unele lucruri neînţelese de publicul cetitor al „Foii Poporului“ fără a cunoaşte răspunsurile noastre obiective, — rog în special onorata preoţime să binevoiască a aduce la cunoştinţa cetitorilor „Foii Poporului“ din comunele bisericeşti submanuate, — prin predarea numărului „Telegrafului Român“ în care vor apărea aceste şire cetitorilor „F. Poporului“, — că dupăce numita foaie nu a arătat cu numele pe calumniatorul meu şi nu mi-a dat nici satisfacţia publică de a-şi cere scusele cuviincioase — precum am cerut în răspunsul meu, — voi urmări foaia pe calea judecătoriei competente, care dacă şi din parte-şi va constata, că vătămarea ce mi-o face e condamnabilă, voi fi satisfăcut şi eventuala sentinţă se va da publicităţii.

Caţa, în 25 Ianuarie 1911.

Patriciu Pintea
preot.

Teatru.

Astăzi, Luni, „*Der Hüttenbesitzer*“, dramă. Marţi, „*Der Andere*“, dramă. Mercuri „*Zigeunerliebe*“ opereta, iar Joi, în beneficiul cântăreţei *Skalska* opereta „*Die Puppe*“.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Apoldul-mic** prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane din repartiţie dela popor, întregire dela stat 380 coroane, relut de lemne 20 coroane şi relut de cuartir 60 coroane.

La primul cuincuenal alesul are drept numai după serviciu neîntrerupt de 5 ani la aceasta şcoală. Dreptul la cuincuenal câştigat în alt loc nu să ia în considerare

Preferiţi vor fi cei cu cunoştinţe muzicale.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Mercurei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Apoldul-mic, la 17 Ienuarie 1911.

Pentru comitet:

Ilie Beu preşedinte. **Nicolae Fárcaş** notar.

Nr. 62/1911. [56] 1—3

Văzut: **Avr. S. Pecurariu** protopresbiter.

Nr. 711/1910. [53] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţătoare dela şcoala confesională din comuna **Brad**, protopresbiteratul Zarandului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 1000 coroane.

b) Cvartir în natură şi relut de grădină 20 coroane.

Cvincuenalele legale, cari însă se computa numai după anii de serviciu neîntrerupt la aceasta şcoală.

Invăţătoarea aleasă pre lângă predarea instrucţii şi în religiune în clasele ce i se vor designa, va avea se provadă instrucţia şi în cucrul de mână la şcolăriţele tuturor despărţămintelor şcoalei noastre parohiale precum şi la ale şcoalei elementare anexate gimnaziului şi a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică.

Reflectantele la acest post au a-şi înainta în terminul deschis rugările, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Brad la 19 Novembrie 1910.

Vasiliu Damian protopresbiter.

Nr. 547/1910. [50] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a **Caineiul de jos**, din protopresbiteratul Deva, să publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B. pentru dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis, şi a să prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Deva, 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre protopop gr.-or.

Nr. 402/910. [49] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasă a III-a **Almaşul mic şi filia Archia** din protopresbiteratul Devei se publică concurs din nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B. pentru dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis şi au a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Deva, la 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre protopresbiter.

Aviz!

Casa din Mihăleni a fondului gimnaziului român gr.-or. din Brad potrivită pentru crâşmă şi prăvălie este de închiriat dela **Februarie a. c.** Chiria anuală e dela 500 cor. în sus. Informaţiune specială dă epitropul *Dr. Pavel Oprişa.* (46) 1—3

Nr. 732/910. [54] 2-3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Treznea** protopresbiteratul Unguraşului, conform resoluţiunii Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 2/15 Decemvrie 1910 nr. 33776 Şcol. se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor., din care 600 cor. se acoper prin repartiţiune pe popor şi 400 coroane prin ajutor dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan. Cuartir în edificiul şcoalei şi folosirea grădinei de un pătrar jugăr.

Dela concurenţi se aşteaptă, ca pe lângă documentele şi prescrise de lege să aibă şi pregătirea pentru a înfiinţa cor şi al conduce, având o mare preferinţă la alegerea acesteia, având a o documenta aceasta cu atestat sau declaraţiune adusă la rugare şi a se presenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi a fi cunoscuţi poporului.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne rugările instruite conform legii cu documentul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cuincuenalul prim celui ales i se va solvi nu mai după împlinirea serviciului de 5 ani la această şcoală.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Fizeşsânpetru, 5/18 Ianuarie 1911.

Pavel Roşca protopresbiter.

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 3-40

Numai
un orologiu din aur
de 14 carate

înlocueşte orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu sviţier trezeşte prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conştiinţios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialişti se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ştrapaţă. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiş saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanţ) duplă cor. 13, 3 bucăţi cor. 28.

Heinrich Weiss
(27) 5—6 Ujbánya (Ungaria).

Altoi de viţă puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 34—

„DACIA“,
institut de credit şi de economii, societate pe acţii în Orăştie.

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Dacia“, prin aceasta se convoacă la

a IX-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea la **27 Februarie 1911**, la 10 ore a. m., în localul institutului.

Program:

1. Numirea unui notar si 2 scrutători.
2. Raportul anual al direcţiunii, bilanţul anului 1910, şi raportul comitetului de supraveghiare.
3. Decidere asupra rapoartelor, bilanţului şi distribuirii profitului curat.
4. Eventuale propuneri întrate, conform statutelor.
5. Alegerea alor 2 acţionari, pentru verificarea procesului verbal.

Acţionarii cari doresc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, au să depună acţiile şi plenipotenţele la cassa institutului, în înţelesul §-ului 20 din statute, cel puţin până în preziua adunării generale.

Orăştie, la 30 Ianuarie 1911.

Direcţiunea.

(55) 1—1

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910 dec. hó 31-én. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon		K f
Cassa în num. — Pénztári álladék		4,433·03
Efecte publice — Értékpapirok .		40 267·33
Cambii de bancă — Váltó tárca . . .	462,271·—	
după subscriere — leirás után . . .	3 000·—	459,271·—
Cambii cu acop. hip. — Jélzálogilag bizt. váltók		63,637·—
Izvorul mineral — Ásvány forrás		40,367·78
Lombard — Lombard kölcsön .		6,781 51
Realităţi — Ingatlanok		13,216·58
Mobiliar — Butorzat .	1,709·—	
după subscrieri — leirás után	170 90	1,538 10
Debitori — Adosok		48,619·48
Timbre, proteste şi vadiu anticipat — Előlegezett bélyeg óvás és bánatpénz		3,285·48
Conturi curente — Folyó számla adósok		5,525·72
		686,943·01

Pasiva — Teher	K f
Capital social — Részvénytőke .	100 000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap	45,500 —
Fond cultural — Jótékonyalap .	1,321 29
Interese anticipate — Átmenő kamatok	4,909·16
Cambii reescontate — Visszleszámitolási váltók	221,803·—
Depuneri — Betétek	245 126·30
Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	1,039·—
Pro Diversi — Különféle . . .	1,458·05
Creditori — Hitelezők	49,241·62
Profit curat — Tiszta nyereség .	16 544·59
	686,943 01

Contul Profit şi Perderi.

Eşite—Kiadás. Nyereség és veszteség számla. **Venite—Bevétel**

Eşite—Kiadás		K f
Interese: — Kamatok:		
pentru dep. — betétek után	14 580 54	
pentru cambii reesc. — visszleszámitolás után .	14,353·54	
pentru cont curente — folyó-számlák után . .	2,726 52	31,660 60
Spese: — Költségek:		
salarii — tiszti fizetések	5 280 —	
chirie — házbér . . .	800·—	
porto — posta bér . .	379 76	
diverse spese — különféle kiadás	2,688·58	9,148 34
Contribuţie: — Adó:		
directă — egyenes adó .	2,471·17	
de 10% după int. dep. — 10% tőke kamat adó .	1,458·05	3,929·22
Amortizare: — Leirás:		
din mobiliar — butorzatból . . .		170 90
Profit curat — Tiszta nyereség		. 16 544 59
		61,453 65

Venite—Bevétel		K f
Profit transp. — Nyereség á hozat		328 98
Interese: — Kamatok:		
dela cambii cu giranţi — kezes váltó kamat . .	54,178 73	
dela cambii cu ac. hip. — jelzálogos váltó kamat	6,265·48	60,444·21
Diverse venite — Különféle bevétel		680·46
		61,453 65

Orăştie, la 31 Decemvrie 1910. — Szászváros, 1910. december 31 én.

Dr. Muntean m. p., dir. exec. — vezér ig. **Buzdugan** m. p., secretar. — titkár.

N. Opincar m. p. **V. Sintion** m. p. **Ioan Olariu** m. p. **Iosif Bogdan** m. p.

Revăzut şi aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare. — Megvizsgáltatott a fő és mellékkönyvekkel egybenhangzonak találtatott.

Orăştie, la 3 Februarie 1911. — Szászváros, 1911. február 3-án.

Ioan Botean m. p. **Constantin Dancilă** m. p. **Ioan Lăzăroiu**.

Serviciu prompt şi conştienţios.

Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.

Prima referinţe.

Preţuri moderate.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

(2) 6—10

Cataloage de preţ gratis şi franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Februarie 1911. *Nr. 13.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Noi şi Saşii.

Sibiiu, 17 Februarie n.

In congregaţia din urmă a comitatului Sibiiu, ţinută în 6 Februarie n., s'a întâmplat un lucru, pe care nu-l putem trece cu vederea. Deşi deci cu o întârziere oarecare, din motive neatârnătoare de noi, venim să spunem despre ce era vorba în această congregaţie.

Concetăţenii nostri saşi au aflat de bine să prezenteze congregaţiei spre votare o resoluţiune, de înţelesul, că proiectata reformă administrativă, cu care se ocupă tot mai mult cercurile guvernamentale, şi care ar avea de urmare *numirea* funcţionarilor administrativi din partea puterii de stat, şi nu mai mult *alegerea* lor din partea consiliilor municipale, — e nefavorabilă pentru comitatul Sibiiului, deci congregaţia să iee poziţie în contra ei şi să trimită representaţie guvernului şi dietei, cerând, ca comitatelor să li se lase dreptul şi pe mai departe de a-şi *alege* funcţionarii.

Românii, cari formează o mică minoritate în congregaţie au declarat prin rostul d-lui *Dr. Liviu de Lemény*, că ei nu votează, nici pentru acceptarea resoluţiunii, nici pentru respingerea ei, fiindcă ei nici din sistemul de *alegere* de acuma nu au folos, de oarece nu li se dau amploiaţii cari li s'ar cuveni, după forţele lor numerice, nici din sistemul de *numire* a funcţionarilor din partea guvernului nu vor avea folos, căci şi atunci vor avea, ca şi acuma, un număr minimal de funcţionari din neamul lor la administraţie, chiar şi în comitatele în preponderantă majoritate româneşti.

Lucrul e în cea mai perfectă ordine. Saşii şi-au spus dorinţele, că lor nu le convine să numească guvernul funcţionari în comitatele în cari ei sunt stăpânii, ci cer să li se lase dreptul şi pe mai departe de a şi-i alege ei, iar Românii şi-au spus jalea şi durerea, că pentru ei e rea alegerea, dar rea are să fie şi numirea. Ei deci nu se pot însufleţi, nici pentru una, nici pentru alta.

Declaraţia aceasta, foarte inofensivă, a bătut însă un cuiu în capul colegei germane din loc, care în numărul dela 8 Februarie vine şi analisează acest cas *„caracteristic şi instructiv“*, — cum îl numeşte. Spune, că declaraţia aceasta e numai o continuare a făptuirilor din trecut româneşti, îndreptate toate în contra proprietăţii naţionale săseşti, însă pe nedreptul, pentrucă aceea ce au Saşii în stăpânire, e o *„avere curat săsască, din capul locului, la care, după Dumnezeu şi după dreptate, nu are dreptul de a fi părtaş nime dintre nesaşi, nici măcar cu un filer; e o proprietate, care a fost dată în secolele trecute esclusiv Saşilor, pentru contraserviciile aduse ţării, şi nici decum celoralalţi locuitori întâmplători de pe teritoriul săsesc“*...

Afirmaţia aceasta e cam hazardată; pentrucă ea poate să formeze credinţa cea mai curată a tuturor Saşilor, dar analisată istoriceşte, cu greu va putea suporta critica obiectivă. Dar despre aceasta poate altădată. Acum să rămânem la declaraţia Românilor, făcută în congregaţia din urmă a comitatului Sibiiu, şi referitoare la numirea funcţionarilor administrativi din partea guvernului, deci referitoare la reforma, care la nici un cas nu are să fie favorabilă pentru Saşi.

Negreşit, că era mai bine pentru Saşi, dacă şi Românii se solidarisau cu ei şi cereau împreună respectarea autonomiei municipale, şi lăsarea dreptului în mâna comitatelor de a-şi alege ele funcţionarii administrativi; şi Românii hotărât că aşa şi făceau, *dacă îşi mai aveau şi ei comitatele lor româneşti*, cu funcţionari proprii, pe cari le-au avut odinioară, şi pe cari le-a desfiinţat guvernul unguresc, din motive patriotice.

Dacă am mai avea Făgăraşul de odinioară, Năsăudul, Chiorul, Zarandul, Severinul, şi alte vre-o două-trei comitate, în cari *noi* eram stăpânii pe la începutul erei constituţionale, sigur că ne-ar zăcea acuma şi nouă în interes, ca funcţionarii administrativi să fie şi pe mai departe *aleşi* de consiliile municipale, iar nu numiţi din partea guvernului, cu desconsiderarea totală a intereselor poporaţiunei dela sate; iar interesul acesta ne impunea datorinţa, să sprijinim şi se votăm resoluţiunea Saşilor, presentată în congregaţia din urmă a Sibiiului.

Dar acest interes, aceasta solidaritate, trebuia să ni se arate şi nouă la timpul seu din partea compatrioţilor nostri saşi. Insă nu ni s'a arătat! Intrebăm, că atunci, când guvernul lui Tisza Kálmán, cel sdrobitor de naţionalităţi, a venit şi a desfiinţat rând pe rând comitatele româneşti, contopindu-le în altele, ori arondându-le astfel, ca în ele elementele neromâne să fie decizătoare, unde erau compatrioţii nostri saşi? Care dintre deputaţii lor şi-a ridicat atunci cuvântul în dietă, pentru a apăra interesele Românilor, identice cu cele de acum ale Saşilor? Care dintre comitatele săseşti a luat atunci vre o resoluţiune de protestare în contra nedreptăţii ce s'a făcut Românilor? Care dintre ziarele săseşti s'a făcut atunci ecoul nemulţămirilor, cari clocoteau în pepturile româneşti?

Nici unul!. Atunci de ce se aşteaptă, ca Românii să facă pentru Saşi aceea ce Saşii n'au voit să facă pentru Români: să le apere comitatele?.. Meditaţi domnilor, asupra lucrurilor şi veţi veni la convingerea, că atitudinea de acuma a Românilor din comitatul Sibiiului e psihologiceşte pe deplin motivată şi justificată.

Nu acuzăm pentru trecut pe nimeni. Nu facem imputări compatrioţilor nostri saşi, cari erau buni bucuroşi că şi-au putut salva atunci comitatele lor de primejdie, dar vrem să arătăm corectitatea punctului de vedere al Românilor din comitatul Sibiiului, născută din logica lucrurilor întâmplate. Incolo, ca oameni iubitori de adevăr şi de dreptate, ne vedem îndemnaţi să recunoaştem, că administraţia făcută de funcţionarii de naţionalitate săsască e mult superioară administraţiei maghiare, pentrucă e lipsită cu totul de multele şi revoltătoarele şicane, pe cari poporul nostru dela ţară are să le îndure, pe dreptul, pe nedreptul, dela funcţionarii administrativi maghiari, pe cele mai multe locuri. Deosebirea o cunoaşte numai celce a văzut cum se face administraţia şi de către unii şi de către alţii. Dăm deci cu plăcere acest certificat de bună şi corectă purtare administraţiei făcute de organele săseşti, fără a ne schimba, fireşte, părerea, că cea mai bună administraţie e totuşi cea făcută de oameni de un neam şi de o lege cu poporul.

Alegerea dela Şimleu. Marţi s'a făcut alegerea de deputat în cercul electoral al Şimleului. A fost ales candidatul *Barabás Béla* cu 1587 voturi. Candidatul Românilor, *Dr. Victor Deleu*, a primit 917 voturi.

Alegerea din Cisnădie. Eri, Joi, a fost ales cu aclamaţiune deputat la dietă domnul *Gustav Reissenberger*, vicecomite pensionat al comitatului Sibiiu, în cercul electoral al Cisnădiei, comitatul Sibiiului.

Din parlament. In dietă s'a terminat discuţia generală asupra legii despre privilegiul băncii austro-ungare. Mai au să rostească vorbirile finale cei ce au presentat proiecte de resoluţiuni.

Adunarea dela Arad. *Adunarea poporală, ţinută eri, Joi, în Arad, a fost foarte succeasă. Au vorbit fruntaşii Dr. Aurel Vlad, Dr. Vasile Lucaciu, Vasile Goldiş şi Dr. Bontescu. S'au primit cu mare însufleţire resoluţiunile presentate din partea comitetului.*

FOIŞOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

I. Mănăstirea sfântului Ioan Botezătoriul în cetatea Morisena.

(Anii 1000—1038.)

Istoria acestei mănăstiri o ştim din viaţa Sfântului Gerard, episcopul bisericii din Morisena.[1] Scot din ea următoarele:

(*Lecţiunea a V-a*). Iară crescând numărul credincioşilor, Gerard a edificat lui Dumnezeu biserici în multe oraşe. Biserica principală însă a fundat-o în onoarea Sfântului George, celui mei preţios martir al lui Cristos, pe ţărmurile râului Morisine (Murăş). Dela numele râului, şi reşedinţa sa episcopească a numit-o Morisena, pe care fericitul rege Stefan a înavuţit-o cu zestri dăruite.

(*La pag. 212 nr. 8*). Când regele Sfântul Stefan a venit la Alba (Székesfehérvár) pentru sărbătoarea Fecioarei preacurate, a venit şi Sfântul Gerard şi atunci regele a zis celor de aproape: Nu veţi permite ca el (Gerard) să se ducă de aci; să aştepte încă puţin, până ce cu ajutorul lui Dumnezeu voiu învinge pe *Achtum*, inimicul meu, şi-i voiu da lui (Gerard) cetatea Morisena, că în ea să se ordineze de episcop. Mânezi regele, Sfântul Stefan, l-a chemat la sine şi între altele a zis lui Gerard: „Iată ţi-am dat ţie episcopatul cetăţii Morisena“.

(La pag. 214 nr. 10). In zilele acelea, atare principe cu numele *Achtum* locuia în cetatea Morisena; puternic tare, care după ritul Grecilor a fost botezat în cetatea Budin (Vidin, din Bulgaria) şi se glorifica foarte tare în virtute şi în puterea sa. Avea însă şepte soţii pentru sine, ce în religiunea creştină permis nu era. Iară *Achtum* nici decât nu a fost îndemnat, ca regelui Stefan să-i dee onoare, încrezându-se în mulţimea oştilor şi nobililor săi, asupra cărora şi-a exercitat domnia sa. Şi el avea o mulţime nenumărată de cai neîmblânziţi, afară de aceia şi caii pe cari păstorii la casele lor îi ţineau sub pază. Avea el şi turme de vite fără sfârşit, cari toate aveau îngrijitorii lor; pe deasupra mai avea Achtum pământurile sale alodiale şi curţi, şi şi-a surupat şi puterea peste sarea regelui, ce se scobora pe Morosio (Murăş) în jos, şi în părţile lui până la Tisa, făcându-şi tributariu şi păzitori, şi cu tributul său au închis toate.

Iară el (Achtum) a primit potestatea dela Greci şi în numita cetate Morisena a edificat mănăstire în onoarea Sfântului Ioan Botezătorul, organisând în ea abate (egumen) cu monahi (călugări) greci, după ordinea şi ritul Grecilor. Căci acelui bărbat (lui Achtum) îi servia ţara dela râul Keres (Criş ung. Körös) până către părţile transilvane şi până la Budin (Vidin) şi la Zeren (Szörény, Severin) pe cari toate le a închis sub potestatea sa.

Când el (Achtum) purcedea în fruntea mulţimii armatelor lui, pe rege (Stefan) nici cât mai puţin nu îl băga în samă. Şi era atare ostaş al regelui, foarte onorat cu numele Chanadinus (Cianadin) care pe ceialalţi i-a întrecut cu demnitatea şi cărora Domnul (regele) pe acela (Cianadin) l-a propus. Acesta a fost acusat la Domnul lor cu gravă pâră, pentru care Domnul s'a cugetat ca să-l omoară pe Cianadin, şi când îşi socotia timpul, ca să-l omoară, Domnul a vorbit cu el, ce lui Cianadin planul nu i-a fost ascuns. De unde Cianadin fugind pe sub ascuns totuşi s'a reîntors la regele şi acesta pe Cianadin convertindu-l pentru Cristos l-a botezat. Dar regele voind a esperia credinţa lui, şi el desfăşurând secretele Domnului său, regele a înţeles, că Cianadin cu înşelăciune a venit la el.

Din aceste regele cunoscând fidelitatea şi perseveranţa lui Cianadin, a grăit către optimaţii săi: „Pregătiţi-vă de răsboiu în contra lui Achtum, adversariul meu, şi să ocupăm ţara lui“. In această vorbire a mai examinat pe Cianadin, întru cât fidelitatea lui şi mai deplin să se probeze. Şi când Cianadin auzise aceste, tare s'a bucurat şi regele a mai adaus zicând: „Alegeţi dintre voi astfel de bărbat, care să fie ducele nostru în bătaie“. Iară cei provocaţi răspunzând, ziseră: „Şi cine s'ar putea afla mai apt decât Cianadin?“ Pe acesta l-a făcut lor duce. Cianadin a răspuns: „Precum Domnului meu, regelui îi place, aşa creştinilor; creştin nou sunt, nu de mult botezat. Vreau să mă supun unui răsboiu

---

[1] Rerum Hungaricarum monumenta Arpadiana, de Stephanus Ladislaus Endlicher. Sangalli 1849. La pag. 102: Lectiones de Sancto Gerardo episcopo et martyre. Manuscrisul s'a aflat: E breviario strigoniensi sec. XIII., iară la pag. 205 se află: Ex codice Lunaetuconsi bibliotecae palatinae Vindobonensis. Sfântul Stefan a domnit între 1000 şi 1038, iară Sfântul Gerard a murit la 1047.

Perversitatea

în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

> Quis nescit primam esse historiae legem, ne quid falsi dicere audeat?
>
> *Cicero, De oratore.*

I.

In numărul întâi de pe 1911 al „Unirii“ din Blaj, s'a publicat un răspuns iscălit Z. Pâclişan privitor la o recenzie a mea apărută în nrii 123 şi 124 pe 1910 ai „Telegrafului Român“.

Răspunsul pe lângă multele erori tipografice cuprinde şi un leghion de falşuri îndrăzneţe, cari cer neapărat să fie rectificate.

Recenzia mea a fost ce-i drept cam aspră, dar justificată, dupăcum se va vedea şi din cele ce urmează. De altfel sunt dispus să cred, că în privinţa „calumniilor şi injuriilor“ nu m'am putut nici măcar apropia de mai mult sau mai puţin „reverendissimele“ feţe închinătoare „Romei mici“, feţe cari pe terenul *violenţelor stilare*, au isbutit totdeauna să se ridice la cel mai înalt record posibil, nu numai pe teren ştienţific, ci şi pe cel naţional-religios.

Cu această anticipaţie să trecem în examinarea „argumentelor“ dlui Pâclişan.

Dsa declară, că cele aproape zece (deci tot zece!) coloane le dă 'n vileag: „pentru restabilirea adevărului istoric şi pentru apărarea cinstei sale literare, la care ţine mai mult decât la ori ce pe lumea asta“.

Mai întâi povestea cu Cernăianu.

Am fost în drept să-l numesc agent al catolicismului, îndată ce susţinea din răsputeri două ziare, ai căror editori *catolici* făceau cea mai întinsă propagandă *papistă*. Astăzi fireşte pot să am o părere mai reservată, în urma lămuririlor sale din nr. 8 al României creştine (1910) — al cărei nume greşit l-am dat prin un evident *lapsus calami.*[1]

Toate acestea însă nu slăbesc afirmaţia, că broşura lui Cernăianu are un făţiş caracter de propagandă catolică şi de execrabilă falsificare a adevărului istoric. Dovada se găseşte în conclusiile de osândă ale tuturor istoricilor de seamă. Imi place să cred, că dl *Dobrescu* ştie să pună mai presus de preocupaţiile personale adevărul istoric şi nu se poate scoborâ la aprecieri false, menite să-i compromită reputaţia ştienţifică.

Tot aşa cred şi despre recensentul din „Tribuna“ şi „Revista teologică“, care nu e un „scrib de contrabandă“, cum are tupeul să-l stigmatiseze dl Pâclişan, ci unul din cei mai buni istorici de azi. E o afirmaţie fantezistă a spune, că nu aduce argumente împotriva lui Cernăianu, ci numai injurii.

Şi recensentul din „Viaţa Românească“ nr. 8 — 1910, p. 316, argumentează serios contra lui Cernăianu.

Că nici dnul *Iorga* nu aprobă acest pamflet, se vor vedea din notiţa care în întregime sună aşa: „In senz antiortodox se tratează biserica şi românismul de C. Cernăianu — un pseudonim? care a concurat la un premiu al facultăţii de teologie. Lucrare inteligent făcută. Discuţia e însă oţioasă. Suntem ce suntem. Nu în domeniul confesional avem a face reformele cele mari.“[2] Puţin spirit critic e de ajuns pentru a pătrunde în adevăratul înţeles al acestor cuvinte, înţeles care de sigur nu ese în favoarea dnului Cernăianu.

Pâclişan însă, ca să arete enorma valoare a cărţii, reproduce din nr. 8 al „Conv. Lit.“ (1909), rândurile ameţite ale unui incompetent iscălit cu iniţialele V. G. (care probabil e *papistaşul* Vladimir Ghika, marele patron de odinioară al lui Cernăianu, despre care se afirmă, că are un rol însemnat în scrierea şi tipărirea cărţii din chestiune) şi esclamă biruitor: „Vedeţi, cum a pus critica istorică competentă cartea dlui Cernăianu la indexul lucrărilor infecte?“

Vedem, da. Foarte vedem. Şi iată cum. Preferim părerile *istoricilor* Dobrescu, Lupaş, Iorga şi chiar ale diac. *Popescu* care a descoperit plagiuri la C. şi ignorăm inseilările fără valoare ale unei foarte obscure celebrităţi istorice, cum e V. G, al dtale. Pentrucă ori cum, vei recunoaşte, cred, şi dta, că pe terenul istoric zece cuvinte ale sus numiţilor scriitori preţuesc mai mult, decât zece măji de palavre seci şi fade ale — să zicem, lui V. Ghika ori altuia ,,eiusdem farinae“.

Prin urmare e de prisos să mai lungim vorba şi să mai dovedim pe a cui parte stă dreptatea.

II.

Tardivele exhibiţii ale lui Pâclişan urmează aşa:

,,Toate *celea* (o mostră de impecabile cunoştinţi gramaticale care se repetă în mod stereotip pretutindeni) scrise despre mine şi cartea mea, afară de afirmaţia că sunt absolvent al facultăţii teologice din Budapesta, sunt neadevăruri, susţinute cu un cinism revoltător“.

Noi vom cerca să arătăm cu dovezi, că toate infatigabilele d-sale opintiri din elucubraţia prezentă, sunt nu numai pure jonglerii insipide, ci în acelaş timp şi nişte etalări de un falş regretabil, umoristic chiar. Am scris în recenzia mea, vorbind despre primejdiile unui prozelitism religios în Ardealul românesc, următoarele: „E o nenorocire că tinerii noştri sunt trimişi pe lângă înlăturarea şcoalelor noastre, în institute romano-catolice (teologice) unde un întreg sistem nu urmăreşte pregătirea ştiinţifică a elevilor, ci mai vârtos adaptarea lor pentru anumite scopuri de prozelitism îngust şi condamnabil, cu ponegrirea sistematică a bisericilor, din care se întâmplă ca ei să nu facă parte. Aşa ies apoi de aici oameni prefăcuţi radical, cu mentalitate şuchiată, cu suflete strâmbe şi şterse, gata să se răsboiască şi să calomnieze în orice clipă trecutul şi instituţiile nu numai străine de ei, ci chiar ale neamului căruia aparţin“.

Am exprimat această părere, care într'adevăr circulă în mintea tuturor oamenilor conştienţi de tristele rezultate naţionale, ce se culeg pe urma cercetării şcolilor de teologie romano-catolică. M'am gândit la Ungvár, Pesta şi altele ca acestea din Ungaria, unde cultura teologică ce se câştigă e atât de puţin creştină şi atât de mult confesională. Şovinismul confesional fanatic care se infiltrează aici, a produs de multeori cea mai tristă dihanie, pe urma căreia cultura naţională şi neamul nostru a suferit pagube incalculabile. Dovezi sunt, şi actualitatea poate servi cu pilde din belşug. Dar *cui bono*?

Un învăţământ înţelept se desface însă cu putere din această tristă realitate, pe care de atâtea ori n'am vrut s'o înţelegem: mai multă iubire de neam, si mai puţin egocentrism sau xenomanie în domeniul confesional.

Acestea fiind gândurile mele, e în adevăr „cea mai mare infamie“ din partea dlui Pâclişanu, să inventeze în socoteala mea intenţii pe cari nici odată nu le pot avea, declarându-mă prin un infect proces deductiv, calumniator al lui Clain, Şincai, Maior, Bunea etc.

Binevoeşte, te rog, a lua la cunoştintă, dumneata şi alţii ca dumneata, că am în suflet o dragoste mult mai mare şi mai sfântă pentru aceşti luceferi ai neamului meu decât dumneata pentru cei 2929 de *unguri* ai dtale,[1] cari asudau de învăţătură în veacul al XV-lea la universitatea din Viena, întemeiată, cum spui, de principele Rudolf la 1365, an, dacă se poate extraordinar de important pentru istoriografia românească, plus memorabilul 1175 când mai mulţi clerici, tot unguri şi aceştia, învăţau la Paris dragă Doamne, pentru luminarea de obşte a ţărănimii ungureşti, într'o vreme deci, când bieţii de noi trăiam, din pricina afurisitului de slavonism, într'o cumplită barbarie aziatică...

Clain, Şincai şi Maior, s'au ştiut însufleţi pentru idealuri mult mai frumoase decât acela al unui prozelitism religios, îngust şi detestabil. Deşi biserica Romei umbla în ruptul capului, să facă din ei nişte apostoli ai papismului, ,,aceşti tineri, însă din institutul de ,,propaganda fide“ din Roma, n'au venit înarmaţi cu zelul catolic trebuitor pentru o propagandă catolică ce se aştepta dela ei, ci s'au întors la părinţii lor de pe Târnave cu sufletul înflăcărat de amintirile glorioase ale unui trecut îndepărtat, pe care ei îl înţelegeau ca fiind al neamului nostru. Vrăjiţi de amintirile acestea, ei au început să propoveduiască o evanghelie nouă: *evanghelia românismului* (şi nu a papismului!) care a prins pe îndelete, dar a isbutit în cele din urmă să deschidă o cale largă, priincioasă şi sigură pentru desvoltarea neamului românesc“.[2]

De altfel pentru a-ţi da prilej să te convingi despre îndreptăţirea afirmaţiilor mele cu privire la spiritul ce domneşte în şcolile romano-catolice, mă văd totuş silit a-ţi servi cu nişte probe din cele mai edificative.

Nu voi aduce un ,,schismatic“, ci las să vorbească însuşi catolicul Petru *Maior*, un om, prin urmare căruia eşti dispus să-i dai şi dta crezământ. Iată ce lucruri spune acest mare istoric:

,,Ba şi acum se află *unii şi prin părţile noastre*, cari învăţând la Roma teologia socotesc că numai acelea sunt adevărate, care le-au auzit la Roma şi *doar sângele şi l-ar vărsa pentru monarhia Papei O! de-ar fi apărat Dumnezeu neamul românesc de acest fel de oameni învăţaţi şi teologi!* cari numai cu autentia, cu tiful şi cu vâlfa ce au în haine şi în locul lăcaşului său vreau să învingă pe toţi, de spun ceva dela Roma să taci, se înlemneşti, să caşti gura. De arăţi din sfinţii părinţi, din so-

---

[1] De altfel nu în modul cum procedează Cernăianu în „România creştină“, se serveşte opera de regenerare şi înălţare a unei biserici.

[2] Neamul Rom. Lit 1909 p. 736.

[1] Cf Biserica şi Românismul, p. 17—18.

[2] *Dr. I. Lupaş*. Privire scurtă asupra istoriei Românilor dela 1526—1821. Luceafărul jubilar, 1906 p. 316.

---

nou. Eu sunt gata a veţui şi a muri cu voi. Să pornim dară şi să ne răsboim în contra inimicilor, ai Domnului meu rege“. Cuvântarea e bună prevedere în ochii tuturora, iară el adunând oastea, toţi au eşit la răsboiu, şi când au trecut Tisa, au început lupta în contra lui Achtum şi a ostii lui. Şi s'a făcut pocnitură şi sunet mare, şi a ţinut răsboiul până la ameazi, şi au căzut vulneraţi mulţi şi de aici şi de acolo, din amândouă părţile.

De unde oastea lui Cianadin apucând fuga, s'a ascuns în tufele de spini dela Kukyner (Kökény) şi în Zenreg şi peste tot în Kanysa (Canija) până la Ticia (Tisa). Iară Cianadin în acea noapte şi-a măsurat loc pentru castru (tabără) lângă atare deal, ce mai târziu s'a numit Oroslanus. Iară Achtum a pus castrele sale în câmpul cu numele Nagunc. Iară exploratorii (spionii) amânduror părţilor străjuind, de aici şi de acolo discurau unii cu alţii. Iară Cianadin în noaptea aceea neputând durmi s'a rugat către Sfântul George martirul,[1] ca să-i mijlocească ajutor dela Domnul ceriului, şi-i promise, că dacă va învinge pe inimic, va ridica o mănăstire pe locul unde a îngenunchiat, rugându-se. Fiind el foarte obosit de lucru mult, adormi. In vis i se arătă un leu, stând la picioarele lui, şi leul îi zise: Omule, ce dormi? Scoală iute, bate toba, eşi la răsboiu, şi vei învinge pe inimic! După ce s'a deşteptat, i se părea că are putere ca doi oameni. Chemă oastea şi spuse tuturor visul său. Soldaţii, auzind acestea, lăudară pe Domnul zicând: „Kirie eleison, Christe eleison, Pater noster!“ Şi plecară la bătaie fără zăbavă, aşteptând ajutor din cer prin sfântul martir George, care a binevoit a li se arăta în chip de leu.

Şi în acea noapte oastea noastră a atacat pe Achtum care zăcea pe câmp; unii şi alţii au năvălit în contră, şi Achtum întorcându-şi spatele a început fuga. Dar Achtum fu ucis pe locul bătăii de către oamenii lui Cianadin, şi capul lui tăindu-se l-au trimis regelui; şi în aceea zi au început jafuri multe, şi toţi s'au umplut de bucurie mare, din causă că inimicul regelui a căzut în luptă.

Iară corpurile creştinilor, cari au căzut în bătae, aducătorii le-au dus în Morosvár (Morisena) şi le-au îngropat în cimiterul Sfântului Ioan Botezătorul, în mănăstirea Grecilor, pentrucă în acea provincie, în aceste timpuri, altă mănăstire nu era. Iară călugărilor acelui loc, acelei cetăţi, alt teren li s'a dat, — dar Cianadin pe călugări nu i a respins, ci în starea aceea, în care au fost aflaţi, a iertat să rămână.

Făcându-se acestea, Cianadin pe egumenul zisei mănăstiri, în onoarea sfântului Ioan Botezătorul, cu atari fraţi călugări l-a dus la locul, unde leul i-s'a arătat în vis, şi unde a făcut semnul încâtva cunoscut, şi a promis Sfântului George să împlinească, şi în aceea zi Cianadin a pregătit un ospăţ mare societăţii sale. După aceea trecând Ticia (Tisa) a venit la regele. Dar capul lui Achtum era deja acăţat deasupra turnului porţii cetăţii.

Iară regele văzând pe Cianadin s'a bucurat cu mare bucurie; dar pe Gyula soţul lui, peste toţi l-a ridicat cu laude, ce auzind Cianadin zâmbind a zis: „Dacă Gyula, capul lui Achtum l-a adus la regele, pentru ce nu a adus şi limba lui, dacă el a ucis pe inimicul regelui?“ Căci a minţit Gyula, când a prezentat capul lui Achtum, zicând că el ar fi ucis pe adversarul regelui. Şi când capul a fost aşternut regelui, ca să-l vadă şi deschizându-se gura, limba nu s'a aflat. Gyula pentru minciună a fost scos din curtea Domnului rege.

Iară Cianadin scoţând limba lui Achtum, a arătat-o, şi din partea regelui a fost ridicată, şi pe urmă pe Cianadin l-a făcut de princeps domenis regis (de principele curţii regeşti), şi al curţii lui Achtum. Regele a mai vorbit, că din ziua aceasta, cetatea aceea nu se va mai chema Morisena, ci cetatea Chanadina, pentru aceea, „pentrucă Cianadin a ucis pe inimicul meu, şi vei fi comes (főispán) acelei provincii, şi acea provincie sub titlul numelui său să se numească provincia (comitatus) Chanadiensis până în generaţiune.“

După acestea Cianadin venind la locul, unde a văzut leul în somn[2] a zidit mănăstire (catolică) în onoarea sfântului George martirul, introducând aci pe numiţii greci monahi din mănăstirea sfântului Ioan Botezătorul la olaltă cu egumenul.

(Va urma)

---

[1] In locul zăului Mars, ca zău de răsboiu la Romani, popoarele creştine au substituit pe Sfântul George.

[1] Este oraşul Magyar Csanád, în comitatul Csanád, azi are numai 559 de case. Unii cred că aici a fost Morisena, care apoi a căpătat numele Csanád.

[2] Ungureşte leul se chiamă oroszlány. Cianadin în vis a văzut leul, şi unde l-a văzut, dealul l-a numit Oroszlámos.

boare şi din istoria cea veche a bisericii, asupra poveştilor lor, îndată eşti schismatic şi mai rău decât ereticii. Trebue înaintea acestora toţi să plece capetele, să-i chemi Rabi, domnule, Măria ta, şi alte titluri ce se împotrivesc cinului călugăresc. Şi în acestea lucrând li se pare că atunci ţin mai tare canoanele bisericeşti şi aduc slujbă lui Dumnezeu. O, vremi! O, obiceiuri! Dar Romei încă din vremurile cele de demult începusă a-i răsări coarne, care după curgerea vremilor mai tare şi mai tare au crescut, cât în suta a patra aşa grăia sf. marele Vasilie, dascălul a toată lumea, despre Roma: „*Scârbitu-m'am de mândria besericii aceia*“.[1]

Cred, că sunt destul de elocvente aceste cuvinte clare.

NOUTĂŢI.

† **Mihail Popoviciu**, protopresbiter român gr. ort. în Orşova, deputat congresual şi sinodal, etc. a decedat subit în etate de 74 ani, Sâmbătă în 11 Februarie n. la 4 ore p. m. regretat de toţi câţi l-au cunoscut. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au rădicat din locuinţa proprie şi transpus în biserica parohială din Orşova, Marţi în 1/14 Februarie, la 9 ore a. m., de unde după ceremonialul prescris s'au aşezat spre vecinică odihnă în cripta familiară din Orşova. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Conferinţele Asociaţiunii. Duminecă în 19 Februarie n. a. c., în sala festivă a Asociaţiunii, dl Victor Stanciu va ţinea o conferinţă despre „*Dragostea în natură*“. Inceputul la orele 5 precis.

*

Hymen. Dsoara *Elena Gherman* din Botez şi dl *Alexandru Tăuţan*, învăţător în Găbud, fidanţaţi.

— *Maria Simtion* şi *Petru Mohan* îşi anunţă cununia, care va avea loc Dumineca, în 19 Februarie st. n. 1911, la oarele 3 după amiazi, în biserica română gr.-or. din Sibiiu, suburbiul inferior.

*

Promoţie. Luni a fost promovat doctor în sfânta teologie, la universitatea din Cernăuţi, domnul *Ioan Mardan* din Sâmbăta superioară.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţinea în 19 Faur 1911 Dumineca la orele 12 din zi în comuna *Blăjel* o prelegere poporală, la care învită pe toţi aceia din comuna Blăjel şi jur, cari doresc înaintarea în cultură a poporului român.

*

† **Haretini Branea** născ. Staja, Soţia parohului *Ioan Branea* din Mulereu, după un lung şi dureros morb în anul 63 al etăţii si al 45 an al fericitei sale căsătorii, în 9 Februarie a. c. a trecut la cele eterne. Inmormântarea i s'a făcut Sâmbătă în 11 Februarie a. c. la 1 oră p. m. O dihnească în pace!

*

† **Văd. Virgilia Enescu**, n. Tipeiu, din Sebeşul săsesc, după un morb greu şi îndelungat, Luni, la 8½ ore seara, s'a mutat la cele vecinice, în anul al 36 lea al vieţii şi al 4 lea a văduviei sale. A fost înmormântată Mercuri, în 15 Februarie n. la 3 ore d. a. în cimitirul bisericii ortodoxe române din Sebeşul săsesc. In veci amintirea ei!

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“. Pentru înfiinţarea muzeului şcolar au mai întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela: George Conta par. în Cincul-mare 10 cor., Iordan Curcubătă par. în Badila 10 cor., Ioan Fodorean par. în Galeţi (prot. Abrud) 2 cor.

*

Principe persian în şcoală românească. Tinărul principe din Persia, Hanul Mustafa Mirza, înrudit de aproape cu actualul şeh al Persiei, se află de mai mult timp la studiu în şcoala de cadeţi din Bucureşti. Principele se spune, că este un elev inteligent, silitor şi voinic. E de 18 ani, vorbeşte bine româneşte şi nemţeşte, are un temperament deschis şi este foarte mult iubit de toţi profesorii şi camarazii săi.

*

Deficit. Rezultatul financiar al expoziţiei universale din Bruxela este un deficit de 1.446,000 franci. Din acest deficit statul va plăti un milion, iar restul va fi plătit de comitetul organizator al expoziţiei.

*

Moartea lui Rotschild. In Viena a murit zilele trecute baronul *Albert Rotschild*, în etate de 67 ani. Era şeful firmei Rotschild, care dispune de o avere de *zece miliarde*. După moştenirea rămasă în urma lui *Albert Rotschild* statul austriac încasează taxe de moştenire în sumă de 20 milioane.

*

Aviz. Domnişoarele şi domnii din Sibiiu, cari doresc să danseze jocuri naţionale cu ocazia Balului Asociaţiunii ce se va ţinea la 5 Martie n. a. c., sunt rugaţi să se prezinte Luni, în 20 Februarie a. c. seara la orele 8 şi ½ în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii.

*

Victimele beuturii. Deputatul din Duma, cunoscutul antialcoolist *Celişev*, a ţinut zilele acestea în parlamentul rusesc o cuvântare împotriva stricăciunilor produse de alcoolism în Rusia. Celişev a dovedit pe temeiul datelor şi cifrelor, că în ţara sa mor în fiecare an un milion de oameni în urma consumării fără cumpăt a băuturilor spirtoase. Mortalitatea aceasta provenită din alcoolism, a zis oratorul, se poate mai ales observa în săptămâna Paştilor, la sărbătorile Crăciunului şi la Rusalii.

*

O mulţumită. In broşura „Ortodoxia şi naţionalitatea română“ pag. 22 s'a strecurat o regretabilă inexactitate istorică, zicându-se, că singură preoţimea din protopresbiteratul Sibiiului a refuzat „ajutorul împărătesc“, oferit de guvernul unguresc în condiţiuni contrare interesului Bisericii. Şi mulţumesc cu recunoştinţă dlui Dr. I. Lupaş, că în Nr. 11 al „Telegrafului Român“ din acest an a publicat „O rectificare“ arătând că şi preoţimea din tractul Săliştei a refuzat „*banii lui Iuda vânzătorul*“. Ba, îmi aduc acum aminte, că pelângă protopresbiteratul Sălişte s'au asociat celui de Sibiiu încă unul ori două protopresbiterate din arhidieceză. Bucureşti, 31 Ianuarie 1911. *Pr. Simeon Popescu.*

*

† **George Herbay**, fost primar opidan şi preşedinte al corporaţiunei grăniţereşti şi al comitetului par. rom. gr. or. din Dobra a decedat în 12 l. c. la 8 oare seara în etate de 66 ani. A fost înmormântat în 14 Februarie n. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

„Cordiana“, institut de credit şi economii societate pe acţii în Fofeldea, îşi ţine adunarea generală ordinară Dumineca în 12. Martie n. la ora unu d. a. Bilanţul anului trecut e încheiat cu un profit curat de 16 950 cor. 0·4 fileri. Capitalul social e de 120·000 coroane.

*

Un salvator. In apropierea Braşovului s'a aprins Sâmbăta trecută casa agronomului Gheorghe Achim. Cei din casă au ieşit speriaţi afară; însă în grabă au uitat într'una din odăi un copilaş de un an. Din întâmplare o trupă de husari, sub conducerea căpitanului *Weisbäcker*, făcea exerciţii de arme în partea locului. La porunca numitului căpitan soldaţii au sărit de pe cai şi s'au apropiat de foc, ca să-l stingă. Weisbäcker la rândul său, cu primejdia vieţii sale a pătruns în interiorul casei, care era aproape să se prăbuşească, şi a salvat copilaşul. Fapta a fost comunicată superiorilor oficerului.

*

Accident. Din Deva se scrie, că tinărul Ioan Olariu, scriitor la un advocat, voind să treacă peste şinele dela gara acestui oraş, s'a împedecat, a căzut şi a fost călcat de locomotiva unui tren de mărfuri. Roata maşinei i-a rupt amândouă picioarele. Nenorocitul a fost transportat la spital.

*

Lui Columb. In memoria descoperitorului Americei se va înălţa în Buenos Aires un monument uriaş, făcut de un sculptor din Roma. Monumentul, care este aproape gata, se ridică pe cheltueala coloniei italiene din pomenitul oraş american. Figura lui Columb este înaltă de 6.25 metri, ear blocul de marmoră cântăreşte 38 de tone.

*

D'ale asentării. Lista celor obligaţi la asentare, născuţi în 1890, 1889, sau 1888, şi aparţinători Sibiului, se află expusă la magistratul din loc, în secţia pentru afaceri militare (Strada Fleischer nr 4 uşa 4), lista poate fi întregită sau rectificată până în 19 Febr. nou, în orele înainte de ameazi. Tragerea la sorţi (pentru cei născuţi în 1890) se va face Luni în 20 Februarie în sala dela magistrat.

*

In fum. Statul nostru a încasat pentru fabricate de tutun în anul 1910 suma de *132 milioane coroane*, cu vreo 9 milioane mai mult decât în 1909.

*

O nouă statuă a împăratului August a fost descoperită în Roma. Statua înfăţişează pe împăratul roman August din vremea aceea, când — după vorba istoricului latin Suetoniu — marele împărat era copleşit de ani şi de boală. Braţele statuei sunt rupte până la cot; încolo toată statua este bine păstrată şi impunătoare. Alcătuită din mai multe bucăţi de marmoră în diferite colori, noua descoperire este una dintre cele mai preţioase ale arheologiei romane, atât din punct de vedere istoric, cât şi artistic.

*

In contra malariei. Un medic din Breslau a întrebuinţat Salvarsanul (leacul Ehrlich) într'un caz de malarie. Un neguţător care venise din Kamerun, cu boala aceasta, încercase să se vindece cu chinină, însă fără resultat deplin. După câteva injecţiuni de Salvarsan, bolnavul a scăpat cu desăvârşire de frigurile malarice şi e deplin sănătos.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Intregire. Suntem rugaţi să publicăm următoarele: In raportul publicat în „Telegr. Rom“. Nro. 130/910. asupra a 20-a Insoţire de credit Raiffeisen din Rusciori, raportorul n'a găsit de cuviinţă să amintească şi de persoana subscrisului care a fost cel întâi subscris în lista membrilor de însoţire, şi numai după aceea la stăruinţa mea s'au îndemnat şi ceialalţi membri a subscrie. După constituire observând unii, că învăţătorul voieşte a figura de cassar şi contabil, — ceea ce la alte institute nu există, — au declarat către subscrisul, în ziua următoare, că ei nu mai voesc a fi membri la acea însoţire, ca să păţească, cum au păţit şi alţii în asemenea cazuri, iar asigurându-i, că până va fi subscrisul, preşedinte în comisiunea de supraveghere, nu li se va întâmpla nimica rău, s'au liniştit. — Fac întregirea aceasta, din respect către adevăr, — rugând pe raportor să fie totdeauna sincer şi obiectiv în raportul său. On. redacţiuni dela „Tribuna“ şi „Foaia Poporului“ cari încă au înregistrat această ştire, sunt rugate a publica această întregire în interesul adevărului *N. Platoş*, paroh.

*

Din Agoştin ni se scriu următoarele: Credinciosul popor din comuna Agoştin tractul protopresbiteral al Cohalmului, după multele jertfe ce a avut a le purta pentru susţinerea şcoalei străbune şi mult persecutate, singura şcoală în acest ţinut săcuesc, aşa numit Erdővidék, în toamna anului trecut 1910 cu bucurie a putut vedea visul realisat şi scopul ajuns; adecă a-şi vedea şcoala gata, după cum pretinde legea şcolară în vigoare. In present acest popor este mângăiat sufleteşte văzându-şi şcoala scăpată de furtune şi în şcoală având un învăţător harnic în persoana D-lui *Ilie Székely*. Mare a fost bucuria acestui popor în sara anului nou, când tinărul învăţător în faţa unui public foarte număros din loc şi jur, care nu mai încăpea în spaţioasa sală de învăţământ, a ţinut cu tinerimea din loc o producţiune teatrală bine reuşită. După producţiune, care a durat până la 11½ oare din noapte, a urmat un vesel dans până către dimineaţă. Venitul acestei producţiuni după detragerea speselor e de 53 coroane, care sumă a întrat în cassa bisericei, şi este menit pentru a se procura recvisite în şcoală. Dl Ilie Székely, de care poporul leagă bune speranţe, merită laudă.

Viaţă socială.

Concert în Cluj Tinerimea universitară română din Cluj invită la concertul pe care-l aranjază sub patronajul domnilor Vasile de Stroescu, Iosif Şterca Şuluţiu, Dr. Iosif Gall, George Pop de Băseşti, Partenie Cosma, Dr. Nicolae Oncu, Dr. Ioan Mihu, Dr. Teodor Mihali, Anton Mocsonyi de Foen, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. St. C. Pop, Dr. Alexandru Vaida, Vasile Goldiş, Dr. Aurel Vlad, Dr. Iuliu Maniu cu concursul doamnelor: Veturia Triteanu şi Virginia Dr. Basiota, al d şoarei Lucia Mureşan şi al domnului Stefan Mărcuş, în folosul augmentării fondului dăruit de Vasile de Stroescu, Dumineca în 5 Martie st. n. 1911 în „Redută“. Preţul de intrare: De persoană 4 cor. de familie 10 cor. Inceputul punct la 8 oare seara. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor publica. Adresa cassarului: Vasile Paşca Cluj, Kolozsvár, Bánya-utca nr. 2.

*

Concert în Braşov. Reuniunea femeilor române pentru ajutorarea văduvelor din Braşov şi Săcele dă, cu colaborarea distinsei şi apreciatei artiste Dna *Veturia Triteanu*, în 14/27 Februarie a. c. în sala cea mare a Redutei din Braşov concert şi petrecere cu dans. Damele se pot prezenta fie în toalete, fie în costume naţionale. Biletele se vând în librăriile Ciurcu şi Mureşanu, şi seara la cassă. Inceputul la 8 ore seara.

Din Brad.

— 25 Ianuarie v.

Trăim în luna sinoadelor parohiale, adevărate sărbători pentru preoţii vrednici, adevărate clipe de înălţare pentru parohieni, când li se da prilej să audă din gura vrednicilor slujitori ai altarului, cum biserica cea vie apucă pe calea mântuirii, cum şcoala ort. română tot mai bine îşi pricepe chemarea, cum averea bine chiverisită treptat sporeşte. Intăriţi sufleteşte prin cuvântul lui Dumnezeu rostit prin gura arhiereului totdeauna la zile împărăteşti; încălziţi prin sporul ce şcoala bine condusă îl arată în cele neperitoare: parohienii par'că din prisosinţa inimilor iau asupra-le crucea lui Cristos, adecă cu însufleţire primesc a suporta sarcini noue.

Astfel numai pot să-mi explic, cum noi brădenii conduşi de un bărbat idealist, de un vrednic următor al marilor apostoli, cu unanimitate şi însufleţire am hotărît în sinodul ordinar de azi următoarele lucruri frumoase:

1. Să ne procurăm cărţile bisericeşti tipărite cu ortografia cea nouă latină:
2. Să pregătim planul şi preliminarul de spese pentru ridicarea unei biserici corespunzătoare unei parohii centrale;
3. Să trimetem din sinul nostru o comisiune de 3 inşi la Ven. consistor şi Exc. Sa Păr. Arhiepiscop şi Mitropolit, ca să ne denumească fără amânare un învăţător vrednic la locul vacant;
4. Să ne îngrijim tot noi după lege şi regulament de administrarea averii sf. noastre biserici, si alte lucruri frumoase şi mărețe.

Intăreşte, Doamne, în inimile noastre duhul înţelegerii tale şi ne ai mântuit.

„Domn Duhul este, şi unde este Duhul Domnului acolo este *libertatea*“ — zice Pavel.

Celeţul.

Balul din Făgăraş.

Făgăraş, în 31 Ianuarie 1911.

Onorată redacţiune! La insulta adusă celor 10 preoţi şi şefului lor în „Gazeta Transilvaniei“ şi în alte jurnale pentru participarea la balul „Crucei roşii“ din Făgăraş, ţinut în zilele trecute, mă rog să binevoiţi a publica şi din parte-mi următoarele reflexiuni:

Cei 10 preoţi şi şeful lor sunt cu mult mai buni Români decât scriitorul insultelor, dovadă că la alegerile trecute de deputaţi dietali au votat toţi cu candidaţii naţionali, şi că ei au mai recomandat asta şi poporenilor lor, din care cauză probabil unora li s'a şi suspendat congrua, iar altora li s'a detras banii de cortel. Dar şi mai mare dovadă este lupta ce o poartă şi acei preoţi, ca toţi colegii lor, pentru susţinerea şcoalelor confesionale din parohiile lor greu atacate.

Când acei preoţi şi alţi fruntaşi s'au hotărât a participa la petrecere, aranjată cu scop atât de filantropic, cum este şi balul „Crucii roşii“, n'au făcut aceasta pentru interesul lor, ci pentru interesul cel mare al bisericii şi al poporului din aceste părţi, au făcut-o pentru promovarea împăcării mult dorite şi pentru o pornire mai spre bine şi în aceste părţi.

Ortodoxul.

Cărţi şi reviste.

„Luceafărul“ revistă literară şi artistică Nr. 4. 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: I. Lupaş: Anonimul. G. Roţică: La o casă . . . (poezie). Victor Eftimiu: Inşiră-te, Mărgărite . . . . Alice Călugăru: Cântec de fus (poezie). P. Pădure: Trece repede un voinic . . . . . (poezie). Al. Cazaban: Vina „Cochetei“. Vasile Stoica: Trec clipele . . . . (poezie). I. Borcia: Shakespeare: Iuliu Caesar. Em. Gârleanu: Singură, sub cer! . . . . Dări de seamă: Il. Chendi: Fără suflet, de Victor Eftimiu; Fecioru! şi alte nuvele, de Radu Baltag; Aşa i-a fost scris, de Ion Chiru-Nanov. Cronică: Biblioteca poporală a „Asociaţiunii“. Revistele şi actualitatea. „Magazin“. O nouă bibliotecă poporală. Legenda cu „Şcoala nouă“. „Legende şi tradiţii“. Poşta Redacţiei. Ilustraţiuni: Grigorescu: Fetiţa pescarului (colecţia Carada). Grigorescu: Portret (colecţia Carada).

---

[1] Petru Maior, *Procanon*, publicat de C. Erbiceanu, Bucureşti. 1894 p. 47.

Nr. 21/1911. [60] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră din **Stena** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele sunt: salar 1000 coroane, din care 600 coroane din repartiție dela credincioși, iar 400 coroane întregire dela stat, 3 stâng. ☐ lemne de foc, grădina școalei și locuință în edificiul școalei.

Primele două cuincuenalii după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se solvesc jumătate dela stat, jumătate dela biserică, iar cuincuenaliile ulterioare dela stat.

Invățătorul este deobligat, a învăța pe copii răspunsurile liturgice, a i conduce și cânta cu ei în biserică și a ținea strana în biserică la utrenie și vecernie în Dumineci și sărbători.

Invățătorul este deobligat, să locuiască în edificiul școalei.

Cererile cu documentele prescrise să se trimită la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Cohalm, în 1 Februarie 1911.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 1186/911. (56) 1—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye ujegyházi járásában elhalálozás folytán üresedésbe jött [illegible] osztályu th. utmesteri állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással járó illetmények a következők:

1. Évi 800 korona fizetés és fizetés jellegővel biró évi 200 korona személyi pótlék.
2. Évi 120 corona lakbér.
3. Évi 60 korona iroda és szertár bér. —
4. Utiátalány cimen a kiépitett th. utalmál km-ként 10 korona, kiépitetlen utalmány km-ként 5 korona.

Pályázók kötelesek kimutatni, hogy a törvényhatósági utmesterek szolgálati viszonyairól müködéséről és hivatalos teendőiről szóló szabályrendelet 2 §-ában előirt képességi vizsgát letették illetve azt letenni kötelesek.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerüen felszerelt és a vármegyei Főispán Urhoz cimzett pályázati kérvenyeiket valamint nyelvismereteiket igazoló okmányaikat a V. Ü. Sz. 4 §-a értelmében 1911 évi március hó 18-ig hozzám nyujtsák be, mert későbben beérkező pályázatok tekintetbe nem vétetnek.

Nagyszeben, 1911 évi február hó 10 én.

Fabritius
alispán.

Se caută practicanți

pentru o librărie din România, 1—2 băieți. Pentru informațiuni mai deaproape a se adresa la Librăria arhidiecezană în Sibiiu. (59) 1—2

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(38) 1— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Aviz!

Casa din Mihăleni a fondului gimnaziului român gr.-or. din Brad potrivită pentru crâșmă și prăvălie este de închiriat dela **Februarie a. c.** Chiria anuală e dela 500 cor. în sus. Informațiune specială dă epitropul *Dr. Pavel Oprișa.* (46) 2—3

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 11— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul — **90 bani și C. 1·60.** 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 6—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 14—25

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

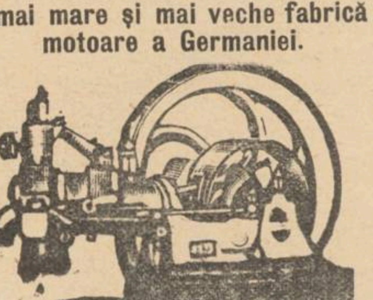

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.
(408) 15—26

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (367) 23—26

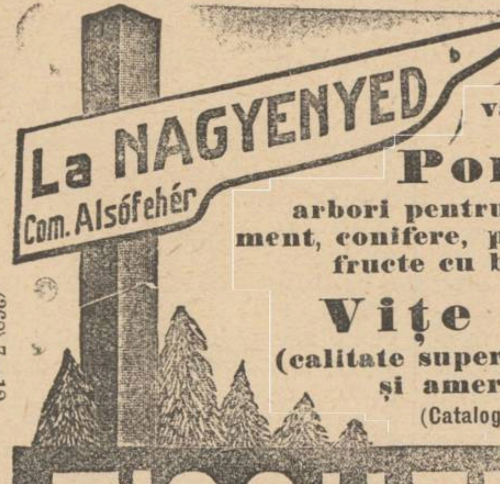

(368) 7—12

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER u. Comp
Pomi[illegible]iticultura

„Mugurul“

îns. economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi. (464) 13—

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

Replantați va viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnatoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 20—52

ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețouranturi ilustrate gratis.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Anul LIX. Sibiiu, Marți 8/21 Februarie 1911. *Nr. 14.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Adunarea dela Arad.

Ziarele române din Arad ne aduc rapoarte amănunțite despre adunarea poporală, ținută acolo Joi în 16 Februarie n. Din ele aflăm, că adunarea a fost foarte succeasă. S'a adunat lume multă, din comitatele Arad, Cenad, Bichiș, și vorbirile fruntașilor au fost ascultate cu mult interes. Dispoziția generală era nespus de însuflețită.

Adunarea a fost deschisă la orele 11, prin dl *Vasile Goldiș*, unul dintre convocatorii ei, la a cărui propunere conducerea o primește ca prezident dl Dr. *St. C. Pop*, deputat dietal. Se rostesc apoi vorbirile. Dl *Dr. Aurel Vlad* a vorbit despre situațiunea politică, dl *Dr. Vasile Lucaciu* despre drepturile limbei românești, ale cărui expuneri le-a întregit apoi dl *Vasile Goldiș*, iar în chestia votului universal a vorbit dl *Dr. Victor Bontescu*. In fine dl *Dr. Cornel Iancu* a cetit următorul proiect de rezoluțiune:

„Poporul român și alegătorii români din comitatele Arad, Bichiș și Cenad constată, că sistemul de guvernare inaugurat în anul 1867 susține și azi acea politică de distrugere, care bazându-se pe esclusivismul de rassă și clasă încătușează forțele adevărate ale acestei țări și în special face imposibilă validitarea politică, desvoltarea economică și culturală a poporului român. Constată cu durere, că ocârmuirea țării desconsideră, nu numai drepturile inalienabile ale poporului român, ci nesocotește chiar și cele mai elementare îndreptățiri ale limbii și obiceiurilor poporului român.

Protestează cu toată hotărârea împotriva acestor stări de lucruri și pretind respectarea drepturilor naționale ale poporului român, pretind respectarea așezămintelor bisericilor române, pretind ocrotirea intereselor economice ale țărănimii române și cer cu toată energia să se dea poporului român cuvânt în ocârmuirea țării în proporția jertfelor de sânge și de avere pentru susținerea acestei țări și pentru mărirea monarhiei.

Cer introducerea fără amânare a votului universal, egal, secret, fără restricții și după comune, precum și arondarea cercurilor electorale cu dreptate, după teritorii naționaliste. Protestează împotriva tendinței de a se lua dela ordinea zilei această chestiune strâns legată de desvoltarea democratică a țării.

Relativ la așa zisele inițiative de împăciuire, ivite în timpul din urmă, adunarea ia cu satisfacție act, că se află deja bărbați de stat maghiari, cari recunosc, că chestia de naționalități este astăzi chestiunea de cea mai vitală importanță a Ungariei și că dela fericita ei soluțiune depinde viitorul Ungariei. Regretă însă, că nici un fapt de guvernamânt nu a dovedit până acum, că într'adevăr am fi ajuns în evoluțiunea politică a țărei la acel mult așteptat punct de întoarcere, când prin fapte să se dea dovadă, că ocârmuitorii sunt pătrunși de adevărul, că nu pe temeiul forțării unei supremații saturate de nenorocitul spirit al esclusivismului de rassă, ci numai și numai în spiritul sincerei păci și a adevăratei libertăți naționale, bazate pe drept și dreptate, pe respect și încredere reciprocă, se poate înfăptui justa și mulțămitoarea și astfel singur posibila soluție fericită a chestiunii de naționalități din Ungaria.

Iși esprimă aderența la programul partidului național român și în lupta pentru ducerea la isbândă a programului acestui partid își depune deplina sa încredere în comitetul central al partidului național român".

Rezoluțiunea a fost votată cu însuflețire mare. Adunării i-s'au trimis telegrame de felicitare din mai multe părți. La ora unu adunarea a fost încheiată. Purtarea celor ce au participat la ea a fost exemplară.

Personal. *Inalt Preasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru* Ioan *a plecat Sâmbătă dimineața cu trenul la Budapesta. Excelența Sa a fost primit astăzi, Luni, la palat, unde la orele nouă și jumătate a pus jurământul, în calitate de consilier intim al Maj. Sale, iar la orele 10 Majestatea Sa i-a acordat o audiență particulară.*

Perversitatea*)

în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

III.

Dl Pâclișan neagă, că ar fi rămas încântat de cartea lui Cernăianu. Și ca să dovedească, are chiar imprudența de a reproduce rândurile ce le-a scris în cărțulia sa. Cum însă mi se pare, că ele mai curând îl acuză decât să-l acopere, iată transcriu și eu: „Dl Cernăianu are astfel meritul de a fi adus în discuție o chestiune de o importanță uriașă, și mai ales are marele merit de a fi tras cel dintâi concluziile, cari se impun cu necesitate logică, din premisele stabilite de cei mai de frunte istorici români, cu privire la rolul bisericii în trecutul neamului românesc. Din parte-mi cred, că resultatul la care a ajuns autorul, se poate primi cu anumite reserve, ca singurul care corăspunde adevărului istoric".

Și ziceți, că nu vedeți „încântare" în aceste autorânduri? Eu și alții ca mine suntem pentru contra, cu atât mai vârtos cu cât ne îndoim că ai fi în stare să faci glume pe socoteala propriei dtale puteri de apreciare, espunându-o drept distracție hazlie publicului cetitor . . .

Dl Volbură tăgăduește și afirma ția, că a încercat să combată ideile dlui Dobrescu din conferența sa: „Rolul bisericii în trecutul românesc".

Oare ce înțeles au cuvintele — „după dsa", din rândul 6 p. 3 a diatribei sale?

Oare laudele aduse lui Cernăianu și primirea bucuroasă a strălucitelor resultate (?) la cari a ajuns acesta, nu cuprind ele o evidentă desaprobare a dlui Dobrescu?

Și în fine întreaga diatribă a lui Volbură ce altceva e, decât cea mai categorică negare a părerilor respectivului profesor și istoric?

E adevărat, de bun ghen născutule dle Volbură, că elucubrația dtale cuprinde afirmații diametral opuse celor ale dlui Dobrescu din menționata conferență? Și dacă da, — pentrucă o negare aici ar fi un odios act de înjosire a demnității, — pentru ce-ți permiți gesturi proprii numai speței Zoililor și Terziților?

IV.

Să trecem acum la slavonie, de care se îngrozia până și romanicul popa Moise al dlui Oct. Prie din acelaș număr al „Unirii", slavonie pentru care nu avem nici noi mari simpatii, dar pe care o știm aprecia cu obiectivitatea cuvenită și nu cu unilateralitatea pătimașă, în măsură să ducă la denaturări istorice odioase și condamnabile.

Nu m'am putut identifica cu „părerile" dlui Pâclișan din simplul motiv că ele nu, sintetizau adevărul istoric așa, cum se desface el obiectiv din scrierile marilor istoriografi de astăzi, cari deși recunosc influența puțin favorabilă a slavonismului asupra culturii românești, s'au ferit totuși a trage concluzii atât de exagerate ca acelea ale lui Volbură.[1]

---

* In manuscript stă cuvântul *Caionismul*, care fiind mai puțin cunoscut, a fost înlocuit cu *perversitatea*.

[1] Chiar dl *Bogdan* — cel mai bun cunoscător al epocei slavone, scrie așa: „Fost-a civilizația slavonă o nenorocire sau o norocire pentru noi, aceasta este o întrebare, pe care *nimenea n'o va putea deslega*, căci nimenea nu poate ști ce s'ar fi întâmplat cu noi, dacă lucrurile s'ar fi petrecut altfel". (Cf Insemnătatea studiilor slave pentru Români, p. 40

FOIȘOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Urmare.)

(*Pag. 218 Nrul 11*). De aci (dela mânăstirea sfântului George) călătorind au venit în cetatea Morisena, unde erau monahi greci, unde cele dumnezeești se celebrau după ritul și datina grecilor. Iară episcopul ținând consiliu cu comitele Cianadin, pe acel abate (igumen) grec cu monahii săi i-a strămutat în Oroszlámos, iară mănăstirea acelora (în onoarea sfântului Ioan Botezătorul) a asemnat-o (predat-o) episcopului Gerard și fraților săi.

Și la episcopul Gerard s'au adunat nobilii și nenobilii, avuții și săracii, ca în numele trinității făcătoare de Dumnezeu, să se boteze. Pe carii episcopul i-a primit ca pe fii săi, și i-a invitat la masa sa, pentru ca să-i ospăteze. Au fost aduși mulți și prin comiți (főispáni), pe cari i-au constituit regele și se botezau în mănăstirea sfântului Ioan Botezătorul. Mulțimea poporului a stat la ușa bisericii în cimiteriu[1] având la sine victuale, și aceia cari botezau pe poporeni nici n'au avut odihnă, afară de noaptea, și aveau ei (botezătorii) lucru greu, totuș pentru numele lui Cristos, în a cărui operă se întreceau, făceau lucru cu asemenea trudă și din toată voia, iară episcopul cuvântul lui Dumnezeu, acelora cari fură botezați, neîncetat l-a predicat.

Crescând numărul credincioșilor și al clericilor, bărbatul lui Dumnezeu (episcopul Gerard) prin orașe singuratice a ridicat biserici și o mănăstire de frunte, ce a construat-o la țărmul Murășului, în onoarea Sfântului George martirul, și reședința a numit-o Morisena. Iar Sfântul Stefan acea mănăstire a înzestrat-o cu daruri, și în mănăstire s'a ridicat altar în onoarea Născătoarei de Dumnezeu, și înainte de a ridica altarul a făcut cădelniță de argint (pag. 211 nr. 13).[1]

a) Achtum la Anonymus Belae regis notarius.

In viața Sfântului Gerard, avem doară datele cele mai vechi despre starea religiunii greco-orientale, dela venirea Ungurilor încoace. Dar principele Achtum, după istoricii români se numără acuș ca român, acuș ca stăpânitor peste Românii dela Criș până la Olt.[2]

Cred, că pentru întregirea împrejurărilor istorice din viața lui Gerard e de lipsă, să auzim ce zice Anominul despre Achtum.[1]

„Intre pământul, care este dela fluviul Moros (Murăș) până la fortăreața Urscia (Orsova sau Roșava lângă Dunăre) l-a ocupat cutare duce, cu numele Glad, care cu ajutorul Cumanilor a eșit din fortăreața Bundyn (Vidin în Bulgaria) și din al căruia neam s'a născut Ohtum (Achtum), pe care mai târziu — pe timpul Sfântului Stefan — l-au omorât în cetatea de lângă Morisius (Murăș) Sunad (Chanadinis, Cianad) fiul lui Doboca, nepotul regelui, fiindcă Ohtum întru toate s'a împotrivit regelui, și căruia (lui Sunad) menționatul rege pentru bunele sale servicii i-a dăruit muiere și fortăreața Ohtum, cu toate cele ce se țin de ea, care fortăreață azi se numește Sunad (Cianad).

Iar la pagina 71 Anonimul zice: Și înainte de a se întâmpla aceasta se trimite oștire în contra ducelui Glad, care stăpânia dela fiuviul Morus (Murăș) până la fortăreața Horom,[2] din a cărui seminție mai târziu s'a născut Ohtum, pe care l-a omorât Sunad. Și când voiau (Ungurii) să treacă apa Timișului, înaintea lor a eșit Glad, din a cărui seminție s'a născut Ohtum, ducele acelei patrii, cu mare oaste călăreață și pedeastră, cu ajutorul Cumanilor, Bulgarilor și Blacilor (Blaci, Blachi, Valahi — români).

---

[1] Cateva date ne spun, că cimiteriul (locul de îngropare al morților) a fost în curtea mănăstirii, adecă în împrejurul ei. Arată o daină veche la orientali.

[1] După Lexiconul de conversațiune al lui Meyer, la Buda, spre partea sudică a Budei e dealul sfânt al episcopului și Sfântului Gerard (Gerhard) nemțește numit Gerhardsberg, iară de dreapta e țărmul Dunării cu o citadelă pe înățime de 235 de metri. La unguri se zice: Szent Gellért hegy. După legendă, acesta este dealul de pe care păgânii unguri au aruncat pe Sfântul Gerard în Dunăre. Câțiva ani sunt, de când Sfântul Gerard a căpătat o statuă sub dealul numit după numele său.

[2] Țara Severinului sau Oltenia, discurs academic de Dr. Atanasie Marienescu.

[1] Anonymus Belae regis notarius, De gesta Hungarorum tradus de Mihaiu Beșan, Sibiiu 1899 pag. 33.

[2] Horom a fost comitat și oraș de municipiu, și a căzut dela Roșava mai în jos la Dunăre, și nu departe de Podul lui Traian.

Va fi avut şi slavonismul păcatele sale, pe cari mai mult sau mai puţin le cunosc toţi cei cari cetesc cu oare care temeinicie istoria neamului nostru, dar pe lângă acestea se pot spune şi lucruri bune despre el.

Aşa de pildă dl Iorga, vorbind despre cărţile slavone, tipărite sub Radu cel mare, de călugărul Macarie în mănăstirea Dealului pe la începutul veac. al XVI-lea scrie: „Aceste lucrări de cultură şi de artă au, de sigur, în desvoltarea neamului aceeaşi însemnătate ca şi însemnătatea a trei bătălii câştigate împotriva duşmanului“.[1]

Din aceste rânduri se poate conclude ce importanţă au putut avea pentru desvoltarea neamului nostru sutele de cărţi slavone, cari au urmat după acestea, şi în consecinţă se pot cumpăni şi proporţiile „dezastruoase“ ale acestui slavonism urgisit.

Volbură nu primeşte nici argumentaţia mea şi a altora, cu biserica apuseană. Are dreptate când spune, că arătând păcatele bisericii papiste nu combat slăbiciunile bisericii ortodoxe. Decât că am oblicit la dsa infatigabila pornire de a spune tot ce poate fi mai infamant şi mai umilitor pentru biserica ortodoxă română, cu intenţia vădită de a o injosi şi a o face de ocară, arătând în acelaş timp cu mijloace directe pretinsele vrednicii ale bisericii papistaşe.

De când, oare, dreptul de a argumenta cu biserica catolică acolo unde-ţi vine bine, formează proprietatea esclusivă a dlui Pâclişan?

Noi am voit să-i arătăm numai că moneda are şi revers care nu străluceşte totdeauna, şi că, prin urmare, nu e potrivit să operezi cu arme al căror ascuţiş se poate întoarce, foarte uşor, împotriva ta.

Datele dsale slavonofobe cari îl vexează atât de mult, vor fi ele adevărate; aprecierea lor însă e nespus de îngustă şi preocupată, fiind că ea purcede din anume idei preconcepute. Pentru a putea scoate din ele adevărul probabil şi nu categoric, e nevoie de o oarecare sagacitate, de un pronunţat *simţ istoric* şi de un sigur spirit *critic*, tot calităţi absolut indispensabile unui istoriograf, calităţi pe cari sunt sigur că dl Pâclişan nu va cerca prin vrun proces umoristic să dovedească că le are.

Ori cine va ceti cu atenţie — şi îndemnăm pe cât mai mulţi să întreprindă acest prea folositor lucru — cărţile dlui *Iorga*: Istoria bisericii româneşti şi Istoria Românilor (Vălenii de munte), va avea prilej să se convingă de rolul adevărat al slavonismului şi grecismului în desvoltarea bisericii şi neamului nostru, asa cum se desface el în chip firesc din critica ştiinţifică obiectivă a isvoarelor istorice contemporane.

Pentru a se convinge, că influenţa slavonă n'a fost tocmai aşa dezastruoasă după cum i-se năzăreşte, am îndrumat pe dl Pâclişan în treacăt, şi la aprecierile dlui Erbiceanu puse în prefaţa „Influenţei culturii greceşti“ de *G. M. Ionescu*, autor pe care are pretenţia că l-a utilizat direct după cum rezultă din „bibliografia“ diatribei sale. Dsa declară cu un aer de cea mai ridicolă sfătoşenie, că înţelege să se orienteze din datele istorice (mă rog!), „cari au mai multă valoare decât *o sută de prefeţe* de ale dlui Erbiceanu“.

Comunicăm cetitorilor, că dl *Erbiceanu* este unul din cei mai competenţi cunoscători ai epocei slavone şi greceşti, un scriitor a cărui valoare ştiinţifică tocmai pe acest tărâm al istoriei româneşti este remarcată de oamenii specialişti.

Prin urmare gestul acesta de snobism anost, ar fi să rămână un elocvent document de ignoranţă piramidală.

E cert, că un singur rând al dlui Erbiceanu cu privire la cele două epoce, pus chiar şi numai într'o prefaţă, cumpăneşte din punct de vedere ştiinţific mai mult, decât cel puţin o sută de îngăimări pâclişeneşti.

Ei, dar povestea cu cu dl Erbiceanu e o simplă glumă, fiind-că dl Volbură utilizează în diatriba sa, cu mult succes, două din operile numitului scriitor. Deci nu-l luaţi de scuit. A uita dela mână până la gură, e aşa de firesc la un tinăr imberb ca d-sa, prea putin orientat în „istoriceştile învăţături“.

---

[1] *Iorga*, Istoria Românilor p. 126. Cf. şi C. *Erbiceanu*, Cronicarii greci, p. XII. (prefaţa) despre elenism. I. *Bogdan*, Vechea cultură română, şi *Iorga*, Cultura română supt Fanarioţi.

Cugetări

asupra chestiunii reunirii bisericilor.

— Articolul prinţului Max. —

(Fine.)

Afară de adevăr mai este încă o armă, care se întemeiază pe el: este dragostea, iubirea. Desigur şi adevărul singur este o putere. După o carte „Preotul“, care în septuaginta este chiar numărată printre scrierile canonice, Zorobabel dovedeşte regelui Darie, că adevărul este tot ce poate fi mai puternic în lume. Este de sigur o legătură. Şi de asemenea spre a face o amiciţie şi o apropiere, dragostea este iarăş necesară. Poate să se înţeleagă în privinţa adevărului şi să nu fie de acord în viaţă.

Lipsa dragostei duce adesea la lipsa adevărului. Lipsa de dragoste mai ales a desbinat orientul şi apusul de veacuri. Din amândouă părţile a fost o ură neîmpăcată şi o aversiune naţională, care în mare parte există şi astăzi. Este o parte integrantă a tradiţiei părinteşti a multor orientali de a privi cu groază pe latini. Şi de asemenea o parte integrantă a tradiţiei tuturor popoarelor apusene, pe care chiar protestanţii au păstrat o în mare parte de a despreţui pre orientali, de a fugi de ei şi a-i urâ.

Ar trebui să începem a ne respecta între olaltă, a ne interesa, ca să ajungem a ne iubi. Soartea orientului a fost nenorocită, nenumărate rane i s'a dat. A fost lăsat aproape mort pe marginea drumului, ca omul care căzuse între tâlhari. Şi noi suntem responsabili de aceste rane, căci am părăsit orientul lăsându l duşmanilor săi. Nu se află samarineanul care să aibă milă de bietul nenorocit, ci chiar preoţii şi leviţii trec fără să le pese de suspinurile şi suferinţa sa. Gânditu-ne-am noi la soarta acestor popoare, la catastrofa istoriei lor.

Nici chiar plângerile lui Ieremia n'ar fi de ajuns a plânge.

Iată de ce se plâng orientalii. Nu li se arată interes, decât din punct de vedere religios. Voesc să-i supue Romei, şi atâta tot.

Dacă nu-şi ajung scopul, îşi întorc faţa dela ei. Dar nu li se arată simpatie naţională. Interesele lor nu sunt şi ale noastre. Apusenii din vechime s'au pus toate puterile a răpune puterea musulmanilor. Mai târziu, chiar după căderea Constantinopolului câte odată, s'au luptat contra Turcilor, dar niciodată din interes pentru creştinii din orient, stăpânii legitimi ai teritoriului, ci din contră, pentru a supune şi a crea principate latine în mijlocul orientului.

Orientalii sunt astfel obişnuiţi a fi despreţuiţi de apuseni, că se întâmpină adesea greci, cari sunt recunoscători şi atinşi din cauza celui mai mic semn de simpatie, pentrucă mai aud măcar câte odată alte vorbe decât acele pe care sunt obişnuiţi a-le auzi. Trebue dragoste neînteresată, iubire fără târguială. Şi dragostea aceasta ar trebui să se vadă mai ales între persoanele bisericeşti. Nu voesc să intru în amănunte. Nu se poate da o regulă dinainte, cum ar trebui să se arate iubirea.

Ea este ingenioasă şi-şi găseşte singură calea, dacă este sinceră.

Iată cele două arme de care voiam să vorbesc. Nimenea nu-mi va contesta valoarea. Nici că se poate ceva mai frumos şi mai temeinic. Adevărul în dragoste şi iubirea întru adevăr, iată ce poate înfrunta toate piedecele. Compunând acest articol, citesc în breviarul meu frumoasele cuvinte ale sf. Bernard, care desfăşură mai aceeaşi ideie. El explică locul din evanghelie, care zice: că ochiul este luminătoriul trupului şi dacă ochiul este curat, tot trupul este luminat. (Luca II 34). „Curăţenia ochiului inimei, zice, se bazează pe două lucruri: pe dragostea intenţiunii şi adevărul în alegerea mijloacelor. Dacă cineva iubeşte binele şi nu alege ceea ce este adevărat, are zelul lui Dumnezeu, dar nu după raţiune“ (Rom. 10. 2). Nu ştiu cum ar putea adevărata curăţenie, după judecata adevărului, să stea alăturea cu minciuna? Cum poate să fie ochiul curat, dacă nu cunoaşte adevărul? Cum se poate închipui curăţenia adevărată, când D-zeu însuş, adevărul, nu este cunoscut de el? Căci zice: „nu voiu cunoaşte pre cel necunoscător (1 cor. 14, 38).“ Precum ochiul curat este resultatul a două lucruri bune, a iubirei de bine şi a cunoştinţei adevărului, aşa şi ochiul rău din contră este resultatul a două lucruri rele: a orbirei, care împiedecă cunoştinţa adevărului, şi a stricăciunei, care ne face să iubim nedreptatea“ (St Bernard: Sur le commandement et la dispense).

O, fraţii mei iubiţi dela răsărit şi dela apus, vă doresc tuturor acest ochiu curat şi simplu, compus din adevăr şi iubire. Atunci toate vederile noastre vor fi adevărate şi drepte; atunci lumina va cădea asupra întregului corp al bisericei şi al creştinătăţei. Ceea ce se părea întunecat, va fi atunci luminat.

Dacă cu toţii am poseda aceste calităţi şi ochiul curat, care este resultatul lor, chestia va fi rezolvită pentru totdeauna. Ea este grea de deslegat, din cauză, că aceste calităţi lipsesc dintre oameni. Este uşor de deslegat, ba încă nici n'ar avea nevoe de deslegare, îndată ce aceste două calităţi sunt acolo şi ele domnesc. Să rugăm deci pe marele Dumnezeu, care este şi supremul adevăr şi însuş dragostea, să ne împărtăşească aceste două calităţi şi nouă făpturilor sale şi nu numai chestia aceasta, ci toate celelalte din lumea aceasta vor găsi soluţia lor satisfăcătoare şi definitivă.

•

Acesta e întreg articolul prinţului Max.

El ne interesează înainte de toate pentru constatările ce le face cu privire la doctrinele, prin cari biserica romană apuseană se deosebeşte de cea ortodoxă. Prinţul constată, că acele doctrine n'au existat în veacurile primare ale creştinismului, prin urmare nu întrunesc criteriul adevăratelor dogme ale credinţii creştine: *Quod semper, quod ubique, quod ab omnibus creditum est, hoc est vere proprieque catholicum.* De aici urmează, că numai biserica ortodoxă a păstrat adevărul creştin, întreg şi nefalsificat, căci ea mărturiseşte şi azi aceeaş doctrină, pe care a mărturisit-o biserica veche ecumenică.

Dar când e vorba, ca să arete calea pentru reunirea bisericilor, prinţul nu cugetă cu destulă consecvenţă. Dacă a constatat, că biserica veche n'a avut o organizaţie monarhică, n'a învăţat doctrina despre filioque, purgator etc., atunci concluzia logică pe care trebuia să o scoată e: *biserica romană apuseană trebue să renunţe la aceste învăţături, pe cari ea le-a construit, căci ele n'au bază în revelaţia dumnezeească.*

---

2. Papa Inocenţiu al III-lea la anul 1204 vrea ca din mănăstirile greco-răsăritene din Ungaria să facă un episcopat catolic.

Ceva ilustrare a epocei. Papa şi-a ridicat puterea peste toată Europa. La 1203 cruciaţii înştiinţează pe papa, Inocenţiu al III-lea, că ei au cucerit cetatea Constantinopolei (Hurm. I., nr. 12 pag. 13).

Papa s'a simţit atunci, ca cel mai puternic domnitor. La 1203 papa invită pe cruciaţii cuceritori, ca dela împăratul Alexe Anghel să ceară o declarare în scris, că primeşte religiunea catolică, iară patriarhul de acolo să primească primatul bisericei romano-catolice (Hurm. I., nr. 13 p. 15). La anul 1204 papa Inocenţiu al III-lea concede lui Ioaniţiu domnul Românilor şi Bulgarilor din Balcani, sceptrul şi coroană regală, şi în acel an a trimis pe cardinalul Leo ca pe Ioaniţiu să-l încoroneze de rege, pentrucă a primit religiunea catolică (Hurm. I., nr. 15 pag. 17).

In Ungaria pe atunci domnia regele Emeric (la unguri Imre) între anii 1196—1205. Intre aceste împrejurări tot papa Inocenţiu al III-lea la anul 1204 autorisează pe episcopul catolic din Oradea-mare, ca să visiteze mănăstirile greceşti (de legea greco-orientală) din Ungaria şi să cerceteze, dacă din aceste mănăstiri greceşti se poate face o singură episcopie, supusă scaunului apostolic? (Hurm. I., nr. 30 pag. 39).

Iată scrisoarea papei: Regele ilustru al Ungurilor, cel mai iubit fiu al nostru în Cristos, mi-a adus la cunoştinţă, că în regatul Ungariei sunt înfiinţate atari biserici ale monahilor greci (de legea greco-răsăriteană) şi în acele biserici *prin neîngrijirea episcopilor diecezani şi prin înşişi grecii*, precum afirmă regele sunt tare împrăştiaţi, iară bisericile mai că sunt dărămate. Regele cu umilinţă şi devot s'a rugat de Noi (papa) ca cu autoritatea noastră papală, din acele biserici (respective mănăstiri) să se facă un episcopat, care fără intermediare, deadreptul Nouă să fie supus; sau să se constitue în acele mănăstiri Abaţi (egumeni) sau Preposiţi Latini, prin a căror trudă şi diligenţă starea acelor biserici să se poată reforma mai spre bine.

Pentru aceasta Noi ne închinăm rugămintelor acelui rege şi vă poruncim prin această scrisoare apostolică şi recomandăm binepriceperii voastre (a episcopului din Oradea-mare) ca cât mai curând să mergeţi la numitele biserici şi cu diliginţă să cercetaţi adevărul, că oare acele mănăstiri prin înşişi monachii greci putea-se-vor reforma în observarea religiunii catolice sau oare *cu consensul episcopilor diecezani* din acele mănăstiri poate fi un episcopat, care nemijlocit Nouă să ne fie supus, şi că ce vei afla despre ele cu credinţă, toate să le conscrii şi cu testimoniul sigilelor voastre să le destinezi, ca să le trimiţi Nouă, ca prin inquisaţiunea voastră mai sigur să fiu informat, şi ca în această afacere să putem purcede. Iară — între aceste — spre îndreptarea acelora, să te îndemni la o operă de folos. Dat în Lateran 16 Kalende ale lui Maiu, 1204.

NB. Din construcţiunea, „*din neîngrijirea episcopilor diecezani*“ aşa se vede, că se înţeleg episcopi greco-orientali, căci dacă nu ar fi fost de acestia, nu era necesitate de astfel de scrisoare a papei, adecă că din mănăstiri greco-orientale să facă un episcopat catolic.

3. Mănăstirea sfântului Dumitru lângă râul Sava.

Aşa se vede, că Inocenţiu al III-lea nu a calculat numai la mănăstirile şi posesiunile lor din Ungaria, ci la toate mănăstirile şi posesiunile acestora, ori unde se ştia stăpân şi erau catolici; mai departe se vede, că din toate părţile s'au făcut raporturi către papi, că catolicii ce fel de mănăstiri, biserici şi posesiuni au ocupat dela Greci (toţi cei de legea grecească). Pentru aceasta papa Honoriu al III-lea în diploma sa din 4 Kalende ale lui Februarie, anul 1218, înşiră peste 30 de ocupări, de biserici şi de posesiuni, şi papa confirmă toate ocupările, separat despre fiecare ocupare. Intre aceste ocupări se înşiră una din Ungaria (Hurm. I, nr. 46 pag. 61). Regele Andreiu al II-lea a domnit între anii 1205—1235. Diploma papei fiind din 1218, cade în timpul acestui rege. Diploma zice: „In Ungaria, mănăstirea *Sfântului Dumitru lângă râul Sava*, cu toate raţiunile şi libertăţile ce vi s'a dăruit vouă de regele Bela (verosimil Bela al III-lea între anii 1178—1196). Biserica Sfântului Ioan, şi alte biserici supuse mănăstirii voastre, mănăstirea Sfântului Dumitru, a Grecilor din Ungaria, lângă fluviul Sabe (Sava) cu conductul apei a râului Sava, cu pescăriile, dumbravele, cu dreptul de trecere (brod) şi cu toate alte apertinenţii ale mănăstirii“... Apoi la capăt papa zice: La aceste Noi cu autoritatea scrisorii de faţă vă facem concesiune, că precum Grecii până la aceste timpuri nici într'un caz s'au îndatinat, ca să plătească decime (dijme) aşa voi, despre lucrul vostru ce voi cu mânile proprii şi cu spesele voastre culegeţi din posesiunile ocupate înaintea conciliului general, sau din nutremintele animalelor voastre, nimenea să cuteze, că dela „voi să scoată sau să stoarcă decime“.

(Va urma)

Deşi prinţul n'a avut curajul să scoată şi mai ales să apere această concluzie, ale cărei premise le stabilise, totuş părerile lui sunt interesante şi merită atenţiune. Ele trec peste orisontul îngust al altor teologi apuseni, cari au tratat chestia stăpâniţi de toate prejudiţiile papiste. Papa în enciclica dată ca răspuns la părerile prinţului, ne-a dat o nouă dovadă, că va trece încă mult timp până ce biserica apuseană va rupe paienjenişul acelor prejudiţii şi va reveni la calea adevărului. Cei ce contribue la aceasta, aceia servesc împărăţiei lui Dumnezeu între oameni.

NOUTĂŢI

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociţii din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 24,979 39 au mai întrat următoarele sume: Dela Sohodol biserica veche 18 cor. 12 fileri. Găinari 2 cor., Boz (Merc.) 5 cor. 40 fileri. Pianul-de-sus 24 cor. Reciu 21.62. Roşia-montană 5 cor. Binţinţi 7 c. Armeni 24 cor. Belini 10.40. Ozun 5 cor. Ripa inf. 23 c. Hidiş (Turda) 56 cor. Suma 201.54. Laolaltă 25.180 cor. 93 fil.

*

† Mihai Popovici. Inmormântarea mult regretatului protopresbiter *Mihai Popovici* al Orşovei s'a făcut Marţi, în prezenţa unui public foarte numeros. La casa mortului a celebrat P. C. S., Arhimandritul *Filaret Musta*, iar la biserică, sf. liturgie a celebrat-o P. C. Sa protosincelul Dr. *Ios. Tr. Badescu*, asistat de doi protopresbiteri şi un diacon. După terminarea liturgiei s'a început adevăratul act al înmormântării, săvârşit de P. C. Sa Arhimandritul *Musta*, asistat de P. C. Sa protosincelul Dr. *Badescu*, de doi protopresbiteri, 5 preoţi şi un diacon. Panegiricul l-a rostit în biserică P. C Sa Arhimandritul Musta, iar la mormânt a rostit un frumos discurs dl *Dr. Valer Branisce* din Lugoş. A cântat vestitul cor din Lugoş, condus de dl *I. Vidu*. Inmormântarea începută la orele 9 dimineaţa, s'a terminat la 4 p. m.

*

Grei la cap. Confraţii dela „Tribuna" ne asigură, că nu înţeleg aceea ce am scris în chestia şcoalelor perdute. Semn rău pentru ei. Se dovedesc a fi cam grei la cap. Ar fi bine deci să nu se avânte la teme prea grele! De aceea le dăm noi una mai uşoară. Ii întrebăm, cum se face, că astăzi îi doare capul atât de mult de şcoala confesională română, mai mult chiar decât pe consistoriile noastre, pe când, nu tocmai de mult, *făceau propagandă pentru închiderea de bună voe a tuturor şcoalelor româneşti şi lăsarea lor în grija statului?...*

*

Jubileul Italiei. Regele Italiei a dat un ordin, în care se dispune baterea de monete nouă cu prilejul aniversării de 50 de ani dela proclamarea regatului unit al Italiei. Banii cei noi de bronz, de argint şi de aur vor purta, afară de portretul regelui, datele 1861—1911, şi vor fi puşi în circulaţiune la începutul lui Martie, pe când se plănueşte deschiderea expoziţiei. In cercurile Vaticanului anul jubilar 1911 va fi considerat ca an de doliu. Papa, se zice, nu va primi pe nici unul dintre domnitorii, cari vor vizita Roma cu ocazia acestui jubileu.

*

Vizită regală. Petru, regele Sârbiei, a făcut săptămâna trecută o călătorie la Roma, cu scop de a vizita pe regele Victor Emanuel al Italiei. In panteonul din Roma regele Petru a pus cununi pe mormintele regilor Victor Emanuel I. şi Umberto. A vizitat însoţit de suveranul actual cazermele, unde s'au ţinut exerciţii militare, şi pe urmă a făcut o excursiune în împrejurimile Romei.

*

Greva credincioşilor. O grevă cu totul nouă se vesteşte din oraşul rusesc *Ţariţin.* Greviştii sânt câteva mii de oameni bărbaţi, femei şi copii, cari împreună cu preotul lor s'au încuiat în biserică. Preotul, în urma unor cuvântări agitatorice, a fost judecat de sfântul sinod, şi trebuea să plece la o mănăstire depărtată. Credincioşii au protestat şi au hotărât, că dacă sinodul nu va schimba sentenţa, ei toţi cu preot cu tot vor refuza ori ce mâncare şi vor muri de foame. Episcopul dela Tula s'a dus la Ţariţin să facă pace.

*

Concert. Reuniunea de muzică din Sibiiu aranjază, Vineri în 11/24 l. c. în sala dela muzeul Asociaţiunei, un concert. Programul îl vom publica în numărul proxim.

*

Automobil. Se fac pregătiri pentru a se introduce circulaţiune de automobil între oraşele Deva—Brad—Abrud.

*

Epidemie de influenţă a izbucnit în Berlin. Sânt până acum vre-o 15 mii de bolnavi. Influenţa din anul acesta arată simptome violente, iar mortalitatea este cu mult mai mare decât în anii precedenţi.

*

Testamentul lui Crippen. Se ştie, că doctorul Crippen şi-a lăsat toată averea s'o moştenească Miss Le Neve, iubita sa. O soră de-a soţiei omorâte de Crippen a atăcat testamentul, ear judecătoria din Londra în săptămâna trecută a hotărât în favorul acestei surori, anulând testamentul pentru motivul, că un criminal n'are să tragă folos din crima sa.

*

Animale miope. Miopia este un rezultat al culturii, la popoare puţin cultivate este o apariţie foarte rară. De curând s'a ţinut o şedinţă a medicilor în Kiel, unde unul dintre doctori a ţinut o prelegere despre vederea scurtă observată la *o maimuţă.* Miopia la cai este mai de mult timp cunoscută.

*

Noue Insoţiri de credit Raiffeisen s'au înfiinţat în timpul din urmă precum aflăm în comunele: *Luţa* şi *Dridif* (comit. Făgăraşului), apoi în comuna *Saschiz* şi *Galomfaleul mare* (comitatul Târnava mare). Merite deosebite pentru înfiinţarea acestor aşăzăminte au preoţii din aceste comune. Insoţirile, întemeiate după principiile adoptate şi susţinute de „Reuniunea rom. agricolă sibiană", aderează la „*Centrala Insoţirilor*", proiectată de Reuniunea amintită.

*

Nu suflaţi în lampă aprinsă. In oraşul Dunaföldvár s'a nenorocit o fată, care într'una din serile trecute a suflat în lampa de petrol, voind s'o stângă. Lampa a explodat, ear hainele fetei s'au aprins. Nenorocita plină de spaimă a alergat în curte unde cei din casă au turnat o repede cu apă. Flacările deşi s'au stins, fata a rămas greu rănită. A fost dusă la spital.

*

Juvaerile unei familii regale. Ministrul lucrărilor publice din Lisabona a cercetat bolţile suterane ale palatului Necessidades, unde se păstrează juvaerele şi lucrurile de preţ ale familiei regale detronate din Portugalia. S'a găsit un serviciu de masă, lucrat în argint, în greutate de peste o mie de chilograme; afară de aceasta coroana regală şi sceptrul în aur masiv, împodobit cu petri preţioase; un colier al exreginei Amalia, în valoare de un milion de franci. Tesaurul întreg se evaluează la 13 milioane. Toate preţioasele, care formează averea privată a familiei regale, i se vor restitui, iar celelalte vor fi considerate ca avere a statului şi păstrate în muzeul naţional.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni", au mai dăruit: Ilie Bacur, socal lăcătuş, 20 bani; dna Aurelia Băcilă n. Preda (Avrig) şi soţul ei Miron Băcilă, învăţător (Săntioana), 1 cor; Andrei Joandrea, socal lăcătuş, 20 bani; Dr. Andrei Nicola, adv. (Câmpeni), 45 bani; Zaharie Tilicea, paroh (Vaidei), soţia sa Salomia n. Basarabă şi copiii lor Aurelia, Victoria şi Valeriu cor. 1·60 şi Eugenia Tordăşianu, profesoară, 10 bani.

*

Un doctor? In 8 Februarie a sosit în Brad un străin, elegant îmbrăcat, care s'a prezentat la medici din oraş, spunându le în limba germană, ca a sosit din Lisabona, şi l cheamă Dr. *Tonelli,* fost medic de regiment în armata portugheză; fiind unul din soldaţii rămaşi credincioşi regelui detronat, a trebuit să-şi părăsească ţara, şi a venit în Ungaria cu gândul de a-şi nostrifica diploma şi a se stabili definitiv la noi; deocamdată însă îi lipsesc mijloacele băneşti. Medicilor brădeni li s'a părut foarte suspectă înfăţişarea „doctorului" portughez; iar unul dintre ei a zis noului coleg, că se bucură cu atât mai mult de vizita aceasta, cu cât de câteva zile are friguri şi sufere de o boală, a cărei diagnosă n'o ştie nici de cum statori; — îl roagă, prin urmare, pe portughez să-l viziteze şi să-i prescrie un reţet. Dr. Tonelli auzind rugămintea s'a zăpăcit, şi a început să încurce, că i trască, că i pungă, şi că în sfârşit a uitat instrumentele necesare la hotel, — dar are să plece şi să le aducă fără întârziere. Şi s'a dus, — şi dus a rămas până astăzi.

*

Concert în Sebeş. Comitetul cercual al despărţământului VI (Sebeş) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului romîn" învită la concertul ce-l va aranja Joi în 10/23 Februarie c. în sala cea mare a hotelului „La leul de aur" din localitate cu binevoitorul şi valorosul concurs al „Reuniunii române de cântări din Sălişte". Inceputul la orele 7½ seara precis. După concert petrecere cu joc.

Dela sate.

Reuniunea de femei în Turnişor.

Dumineca în 30 Ianuarie v. (3 Sfinţi) şi-a ţinut „*Reuniunea femeilor române din Turnişor*" prima adunare generală ordinară, adunare de constituire, prezidată de Dna preoteasă Maria Platoş, la care reuniune pe anul 1911 s'au înscris aproape 60 de membre.

Cu multă însufleţire a fost primit proiectul de statute, prezentat de parohul R. Platoş, pe baza cărora s'a şi făcut apoi alegerea comitetului pe un period de 3 ani.

Prezidentă a fost aleasă Dna preoteasa Maria Platoş, vice prezidentă Dna Maria Platoş, soţia înv. penz. I. Platoş, membre ordinare în comitet Maria Ilie Părău 138, Maria L. Banciu 152, Maria David Banciu şi Maria Topolog, suplente. Maria G. Vulc 143 şi Maria H. Popovici 123. Casieră a fost aleasă Paraschiva Pav. Vulc, ear secretar a fost ales parohul R. Platoş.

Reuniunea, pe lângă îngrijirea de cele trebuincioase bisericei, are de scop *edificarea unei case bisericeşti,* pentru toate trebuinţele culturale şi sociale ale parohienilor.

A fost de faţă şi comitetul parohial, care a oferit tot sprijinul pentru înaintarea acestei reuniuni.

Să dea Dumnezeu să-şi ajungă reuniunea cât mai curând ţinta, căci pe cât e de frumoasă, pe atât e şi de însemnată.

P.

Din Brad.

A III-a conferenţă literară a despărţ. „Asociaţiunii" în Brad, s'a ţinut Dumineca în 12 Februarie, în sala de gimnastică a gimnaziului. A vorbit dl Mihail Stoia despre scrierile lui Ioan Agârbiceanu.

In introducere conferenţiarul face o mică şi interesantă reprivire în istoria literaturei din periodul IV şi V. Arată greutăţile prin cari a trecut limba scrisă dela 1780 până azi. Vorbeşte însufleţit despre datorinţa ce o are fiecare Român de a'şi cultiva limba maternă, învăţând dela cei ce o ştiu, dela cei ce au curăţit-o de cuvinte şi frase streine, dela scriitorii români.

Vorbeşte despre scrierile lui *Ioan Agârbiceanu* în general, apoi despre fiecare volum în special, arătând cunoştinţele bogate ale scriitorului în ce priveşte viaţa poporului dela sate şi din clasa cultă, arată dragostea ce transpiră din scrierile sale faţă de poporul său, arată forma frumoasă în care zugrăveşte scriitorul diferitele tablouri din viaţa poporului şi limba plăcută, clară poporală în care îmbracă povestirile sale atât de interesante.

După conferenţă, drăgălaşele Dşoare Veturia Keri şi Cornelia Papp au cântat doinele: „Foae verde foi de nuc" şi „Bagă Doamne luna 'n nori" de T. Brediceanu. Dşoara Keri a cântat foarte frumos are o bună voce, ear Dşoara Papp a acompaniat-o la pian, continuând cu „Visul Crişului" de Mateiu, cântat cu multă desteritate, siguranţă şi precisiune. Dşoarele au trebuit să repeteze doinele. Dl Dante German a declamat foarte bine fragmentul „Neam rău" de Lecca. Publicul neaşteptat de numeros abia a încăput în spaţioasa sală de gimnastică a gimnaziului, şi a fost pe deplin mulţămit.

Trecătorul.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 3 cuprinde: Calendare. Sonet, poezie de Ecaterina Pitiş. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Scrisori ale lui D. Bolintineanu după întoarcerea din exil, de N. Cartojan. Cronică.

*

Candela, foaie bisericească-literară din Bucovina, a apărut nr. 2 din Februarie 1911 cu următorul cuprins: Profetul Malachia, de Dr. S. O. Isopescu. Virtutea creştină, de C. Morariu. Predică la S. trei ierarhi, de Dr. V. Gheorghiu. Text-rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

Revista Teologică nr. 2 cuprinde: Literatură de propagandă religioasă, de Dr. Nic. Bălan. Taina Pocăinţii, de I. Hanzu. Evenimente actuale din biserica catolică, de Arhim. I. Scriban. Din cărţile bune, de N. B. Mişcarea literară, de G. Hango. Cronică bisericească-culturală, de P. Moruşca şi N. B. Tipicul cultului religios, de Cantor.

*

Antialcoolul, revistă lunară, buletinul „Ligei naţionale de temperanţă", nr. 9, din Ian. 1611, cuprinde: Cumpătare şi abţinere. E de ieri, d'alaltăieri antialcoolismul? de A. C. Gabrielescu. Incă un glas, de Al. Gheneş. Balaurul Catoblepas, de P. Adam. Fragment din conferenţa lui R. Broda. Insemnări mărunte, de Em. Popescu. — Abonamentul 3 lei pe an. Adresa: Institutul medico-legal în Bucureşti.

*

„Cultura Creştină", revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 3, a apărut cu următorul sumar: Dr. V Macaveiu: Injurul unui articol al episc. Probászka. Z. Păclişan: Câteva date despre preoţii rom.-calv. (II. articol final). N: Modernismul (II. articol final). Alex. Borza: Omul diluvial. Dr. Ioan Bălan: Limba cărţilor bisericeşti (II). Dr. Nic. Brânzeu: Conducerea oficiului parohial (I). Epicleza. Cronică. Telefon. Revista apare de două ori pe lună, şi costă 10 cor., în străinătate 12 franci.

*

Die Südrumänen der Türkei und angrenzenden Länder, von Victor *Lazăr*, Bucureşti 1910. Un volum de 344 pp. Preţul nu e indicat. — Autorul, consultând numeroase isvoare, se ocupă în zece capitole cu următoarele: 1. Numele, respândirea geografică şi numărul aşa numiţilor Macedo-Români. 2. Schiţă istorică a acestui neam, din cele mai vechi timpuri până în ziua de astăzi. 3. Insuşirile de caracter. 4. Locuinţa, nutremântul şi îmbrăcămintea. 5. Viaţa economică. 6. Limba, cu mai multe probe. 7. Obiceiuri şi superstiţii: naşterea, nunta, moartea, sărbători, cântece, jocuri ş. a. 8. Biserica, lupta pentru independenţa bisericească. 9. Şcoala, cea grecească şi cea românească. 10. Mişcarea literară, cu producte alese din literatura poporului şi traduse în limba germană: basme, cântece de leagăn, versuri dela jocuri de copii, ghicitori, zicători, proverbe, cântece de iubire, bocete, cântece haiduceşti, balade ş. a. — Cartea dlui Lazăr, însoţită de ilustraţiuni şi o hartă, este o interesantă şi preţioasă contribuire la etnografia peninsulei balcanice. O recomandăm spre cetire cu atât mai ales, că autorul nu numai a întrebuinţat multe şi valoroase isvoare române şi străine, ci însuşi a petrecut un timp mai îndelungat în mijlocul poporului, pe care îl descrie pe paginele acestea.

Poşta ultimă.

Alegerea dela Vinţ.

Curia a terminat Sâmbătă pertractarea în chestia alegerii de deputat dela Vinţ, unde candidatul naţionalist român *Dr. Iuliu Maniu* a rămas în minoritate, în urma mai multor ilegalităţi. Curia îşi va publica sentinţa în 4 Martie, la orele 12 din zi.

Banca austro-ungară.

In sfârşit s'a terminat discuţia generală asupra legii despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, şi Sâmbăta legea a fost votată cu mare majoritate de voturi. Astăzi se începe discuţia pe articole.

Pe banca acusaţilor.

Domnul *Octavian Goga* va sta mâne, Marţi, în faţa curţii cu juraţi din Cluj, unde i-se pertractează *patru* procese de presă, rămase pe urma foii „*Ţara Noastră*".

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă drama „*Glaube und Heimath*", iar mâne, Marţi, opereta „*Das Muskantenmädel*".

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru biserica noastră gr. ort. rom. din *Şard*, au adunat câţiva buni creştini, cu numele Nicolae Lăpădat, Ioan Marcu şi George Socaci, următoarele sume: Dela mai mulţi oameni din Şard, aflători acuma în America de Nord 21 dolari 60 cenţi. Dela alţi emigraţi, originari din comuna Haşfalău, 10 dolari 20 cenţi. Dela mai mulţi din comuna Teleag 6 dolari 25 cenţi. Dela mai mulţi din Boiul mare 5 dolari 30 cenţi. Dela mai mulţi Alma mică 5 dolari 35 cenţi. Dela câţiva din comuna Ernea 1 dol. 65 c. Dela alţii din alte comune; 3 dolari 95 cenţi. Dela unii Români din Macedonia şi din Banat 10 dolari 60 cenţi. La olaltă 64 dolari 90 cenţi, ori, în banii noştri *310 coroane*, care suma primindu o, exprim şi pe această cale tuturor donatorilor sincere mulţămiri, în numele meu şi al comitetului parohial.

Şard, 1 Februarie 1911.

Ioan Dan
paroh gr. ort. român.

*

Subscrisul în numele comitetului aranjator vin a le mulţămi şi pe această cale tuturor marinimoşilor, cari au binevoit a suprasolvi cu ocaziunea petrecerii aranjate în Bungard la 2/15 Ianuarie c. şi anume: R. Platoş, par., I. Platoş, înv. p., ambii din Turnişor, G. Lazar, stud. med., câte 1 cor. Văd. S. Săvoiu, 20 fil. G. Miha, înv., Săcel, G. Bucurenciu, înv. Çimpa (Petrila), câte 1 cor. Tudor P. Modran, Bucureşti, 5 cor. G. Frăţilă, teolog, Caransebeş, 1 cor. N Dregan, not, T. Modran, par., câte 2 cor. N. Stoica, înv. penz., N. Modran, înv., câte 1 cor. N. Dordea, primar, 50 fil. I. Modran Nr. 55, 40 fil. N. Oprişiu, comerc, 4 cor., toţi din Bungard. Total au incurs 130 cor. din care subtrăgându-se spesele de 70 cor. a mai rămas venit curat 60 cor. cu care sumă s'a pus bază pentru zidirea unei sale culturale.

Bungard, la 25 Ianuarie 1911.

Toma Modran
paroh.

*

La petrecerea din 7/20 Ianuarie 1911 (concertul teologilor din Sibiiu împreunat cu petrecere de dans), ţinută în sala cea mare dela Hotel „Coroana“ din Brad au binevoit a suprasolvi următorii domni: Dr. Nerva Oncu, Baia de Criş 7·20 cor.; Dr. Nicolae Robu, Baia de Criş 5·20 cor.; Emanoil Comşa Brad 5 cor.; Romul Coţoiu Baia de Criş 5 cor.; Aron Roman, Luncoiul de sus 4·80 cor.; Dr. Ion Popp, Brad 2·80 cor.; Pamfil Plaştea, Mihăleni 2·60 cor., Nicolae Grecu, Brad 2·40 cor.; N. N. 2 cor.; Roth György, Brad 1·40 cor.; Romul Jurca, Ţebea 1·20 cor; Constantin Luţoiu, Brad 1 cor.; Nicolae Russu, Brad 1 cor.; Andron Bogdan, Ţărăţel 1 cor.; George Feier, Irimie Pop, Marc Munteanu, Dante German, Dr. I. Radu, Fischer Mór, I. Dobreanu, toţi din Brad, câte-o coroană; N. N. 0·60 cor.; Petru Russu, Ţebea 0·40 cor.; şi Nicolae Bedea, Mihăleni 0·40 cor., în total 51 cor.

Venitul brut al petrecerii a fost de 402 coroane, cheltuelile s'au urcat, având în vedere spesele însemnate de drum (tren şi trăsuri) pe seama alor 13 domni teologi, la 376·68 cor., iar ca venit curat a rămas numai 25·32 cor.; cu atât mai mare a fost însă succesul moral. Suma de 25·32 cor. s'a predat direcţiunii gimnaziale din loc cu scop de a se adăuga la fondul pentru complectarea gimnaziului din Brad la 8 clase.

Marinimoşilor donatori li se exprimă şi pe această cale cele mai sincere mulţumite.

Comitetul aranjator.

*

La concertul împreunat cu producţiune teatrală arangiat în 7/20 Ianuarie 1911 în Avrig, în favorul fondului de escursiune a cursului II teologic din Sibiiu, au întrat următoarele suprasolviri:

Ioan Cândea, protopop, 18 cor. 40 fil. Irimie Răduţiu, notar, 8 cor. 40 fil. Ioan Nicolae, înv, 20 fil. George Comşa, înv., 1 cor. 30 fil. Nicolae Paraschiv, înv., 1 cor. Ilie Aleman, înv., 2 cor. Victor Preda, comerc., 1 coroane 20 fileri. E. Görög, înv., 40 fileri. George Maxim, comerciant, Dr. Hannenheim, preot, câte 1 cor. Vasile Maxim, preot, 40 fil. Dr. Sägel, medic, 1 cor. 20 fil. Ioan Dobrin, 40 fil., toţi din Avrig. Lina Babeş, 80 fil. Ioan Bratilescu, învăţător, 1 cor. 40 fil. Eugen Popescu, învăţător, 80 fil. Stan Bădilă, proprietar, 1 cor., toţi din Boiţa. Dr. Traian Petraşcu, medic, Tălmăcel 2 cor. 40 fil. Gavril Paştea, preot, Sărata 1 cor. 40 fil. Ioan Roman, preot, Tălmăcel 2 cor. N. Paştină, Porumbacul de jos 40 fil. Ioan Pralea, vicenotar, 40 fil. Dumitru Mandeal, preot, 1 cor. Finefta Stoichiţia, 1 cor. Ioan Grecu, comerciant, 1 cor. Ieronim Stoichiţia, iurist, 1 cor. toţi din Porumbacul de jos. Vasile Popianoş, învăţător, Porumbacul de sus 1 cor. Stefan Popovici, notar, Racoviţa 1 cor. 40 fil. Simion Grădinariu notar Săcădate 20 fil. N. N. 40 fil. şi N. N. 1 cor. 40 fil.

Cu totul au intrat 253 cor. 20 fil., din care sumă subtrăgându-se 227 cor. 70 fil. ca spese, a rămas pe seama fondului de excursiune suma de 25 cor 30 fil. Primească marinimoşii contribuenţi şi pe calea aceasta sincerile noastre mulţumiri.

Comitetul aranjator.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Apoldul-mic** prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane din repartiţie dela popor, întregire dela stat 380 coroane, relut de lemne 20 coroane şi relut de cuartir 60 coroane.

La primul cuincuenal alesul are drept numai după serviciu neîntrerupt de 5 ani la aceasta şcoală. Dreptul la cuincuenal câştigat în alt loc nu să ia în considerare

Preferiţi vor fi cei cu cunoştinţe muzicale.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Mercurei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti.

Apoldul-mic, la 17 Ianuarie 1911.

Pentru comitet:

Ilie Beu
preşedinte.

Nicolae Fărcaş
notar.

Nr. 62/1911. [56] 2—3

Văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Nr. 711/1910. [53] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţătoare dela şcoala confesională din comuna **Brad**, protopresbiteratul Zarandului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Roman“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental de 1000 coroane.

b) Cvartir în natură şi relut de grădină 20 coroane.

Cvincuenalele legale, cari însă se compută numai după anii de serviciu neîntrerupt la aceasta şcoală.

Invăţătoarea aleasă pre lângă predarea instrucţii şi în religiune în clasele ce i se vor designa, va avea se provadă instrucţia şi în cucrul de mână la şcolăriţele tuturor despărţămintelor şcoalei noastre parohiale precum şi la ale şcoalei elementare anexate gimnaziului şi a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică.

Reflectantele la acest post au a-şi înainta în terminul deschis rugările, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Brad la 19 Novembrie 1910.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 21/1911. [60] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră din **Stena** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele sunt: salar 1000 coroane, din care 600 coroane din repartiţie dela credincioşi, iar 400 coroane întregire dela stat, 3 stâng. ☐ lemne de foc, grădina şcoalei şi locuinţă în edificiul şcoalei.

Primele două cuincuenalii după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală se solvesc jumătate dela stat, jumătate dela biserică, iar cuincuenaliile ulterioare dela stat.

Invăţătorul este deobligat, a învăţa pe copii răspunsurile liturgice, a-i conduce şi cânta cu ei în biserică şi a ţinea strana în biserică la utrenie şi vecernie în Dumineci şi sărbători.

Invăţătorul este deobligat, să locuiască în edificiul şcoalei.

Cererile cu documentele prescrise să se trimită la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial.

Cohalm, în 1 Februarie 1911.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter

Nr. 402/910. [49] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei de clasa a III-a **Almaşul-mic şi filia Archia** din protopresbiteratul Devei se publică concurs din nou cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B. pentru dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au aşi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis şi au a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserica din această comună spre a cânta, cuvânta eventual a celebra.

Deva, la 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 1186/911. (57) 2—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye ujegyházi járásában elhalálozás folytán üresedésben jött másodosztályu th. utmesteri állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással járó illetmények a következők:

1. Évi 800 korona fizetés és fizetés jellegével biró évi 200 korona személyi pótlék.
2. Évi 120 corona lakbér.
3. Évi 60 korona iroda és szertár bér. —
4. Utiátalány cimen a kiépitett th. utalmál km-ként 10 korona, kiepitetlen utalmány km-ként 5 korona.

Pályázók kötelesek kimutatni, hogy a törvényhatósági utmesterek szolgálati viszonyairól minősitéséről és hivatalos teendőiről szóló szabályrendelet 2 §ában előirt képességi vizsgát letették illetve azt letenni kötelesek.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerüen felszerelt és a vármegyei Főispán Urhoz cimzett pályázati kérvenyeiket valamint nyelvismereteiket igazoló okmányaikat a V. Ü. Sz. 4 §-a értelmében 1911 évi március hó 18ig hozzám nyujtsák be, mert későbben beérkező pályázatok tekintetbe nem vétetnek.

Nagyszeben, 1911 évi február hó 10 én.

Fabritius
alispán.

Nr. 547/1910. [50] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III a **Căinelul de jos**, din protopresbiteratul Deva, să publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt fasionate în coala B. pentru dotaţiunea dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul deschis, şi a să prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserica din această comună, spre a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Deva, 19 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr.-or.

Nr. 732/910. [54] 3-3

Concurs.

Pentru intregirea postului învăţătoresc din parohia **Treznea** protopresbiteratul Unguraşului, conform resoluţiunii Preaveneratului Consistor arhidiecezan din 2/15 Decemvrie 1910 nr. 33776 Şcol. se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor., din care 600 cor. se acoper prin repartiţiune pe popor şi 400 coroane prin ajutor dela Preaveneratul Consistor arhidiecezan. Cuartir în edificiul şcoalei şi folosirea grădinei de un pătrar jugăr.

Dela concurenţi se aşteaptă, ca pe lângă documentele şi prescrise de lege să aibă şi pregătirea pentru a înfiinţa cor şi al conduce, având o mare preferinţă la alegerea acesteia, având a o documenta aceasta cu atestat sau declaraţiune adusă la rugare şi a se presenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări şi a fi cunoscuţi poporului.

Doritorii de a ocupa acest post au aşi aşterne rugările instruite conform legii cu documentul de mai sus la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Cuincuenalul prim celui ales i se va solvi nu mai după împlinirea serviciului de 5 ani la această şcoală.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Fizeşsânpetru, 5/18 Ianuarie 1911.

Pavel Roşca
protopresbiter.

Se caută practicanţi

pentru o librărie din România, 1—2 băieţi. Pentru informaţiuni mai deaproape a se adresa la Librăria arhidiecezană în Sibiiu. (59) 2—2

Aviz!

Casa din Mihăleni a fondului gimnaziului român gr.-or. din Brad potrivită pentru crâşmă şi prăvălie este de închiriat dela **Februarie a. c.** Chiria anuală e dela 500 cor. în sus. Informaţiune specială dă epitropul *Dr. Pavel Oprişa.* (46) 3—3

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura linţiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 4-40

Numai
un orologiu din aur
de 14 carate

înlocueşte orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu svițier trezeşte prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conştiinţios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialişti se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ştrapaţă. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiş saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanţ) duplă cor. 13, 3 bucăţi cor. 28.

Heinrich Weiss
(27) 6—6 Ujbánya (Ungaria).

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 15—25

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

„VIITORUL“,

institut de credit și economii, societate pe acții în Ocna-Sibiiului (Vizakna).

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și de economii „Viitorul“, societate pe acții în Ocna-Sibiiului se convoacă și sunt rugați a participa la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ținea *Dumineca, în 5 Martie 1911 st. n. la 10 ore a. m.* în localul institutului cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Deschiderea adunării generale, constatarea acționarilor prezenți și a acțiilor reprezentate.*
2. *Numirea notarului adunării, alor 2 membri pentru verificarea procesului verbal și 2 membri pentru facerea scrutiniului.*
3. *Raportul anual al direcțiunii și al comitetului de supraveghiare și aprobarea bilanțului.*
4. *Propunerea direcțiunii și decidere asupra împărțirii profitului curat.*
5. *Darea absolutorului pe anul expirat.*
6. *Alegerea direcțiunii.*
7. *Fixarea marcelor de prezență pe anul 1911.*
8. *Eventuale propuneri prezentate în sensul statutelor.*

NB. Domnii acționari, cari voesc să participe la adunarea generală cu vot decisiv, sunt învitați a-și depune acțiile înainte de adunarea generală la cassa institutului, conform §-lui 19 din statute, precum și documentele de plenipotență.

(61) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț la 31 Decemvrie 1910. — Mérleg-Számla 1910 december 31-én.

Activa—Vagyon.		K f	Pasiva—Teher.	K f
Cassa — Pénztár		8,162·28	Capital societar — Reszvénytőke	50,000·—
Cambii — Váltók		205,231·12	Fond de rezervă — Tartalékalap	3,492·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök		98,554·—	Fond de binefaceri — Jótékonyságialap	141·52
Imprumuturi pe obligațiuni — Kötvény kölcsönök		38,957·—	Fond cultural — Művelődésialap	153·98
Cont-curent — Folyó számla		318·—	Depuneri spre fructificare — Takarék betétek	160,491·93
Mobiliar — Butorzat	380·—		Reescont — Visszleszámitott váltók	99,147·—
amortizare — leirás	80·—	300·—	Hipotecare cedate -- Engedmény. jelzálog kölcsön	24,480·—
			Creditori — Hitelezők	1,985·47
			Dividendă neridicată — Fel nem vett osztalék	299·88
			Interese transitoare — Átmeneti kamatok	4,426·—
			Profit curat — Tiszta nyereség	6,904 62
		351,522·40		351,522·40

Profit și Perderi. — Nyereség- és veszteség-számla.

Spese—Költségek.	K f	Venite—Bevétel.	K f
Interese după depuneri — Betét kamat	6,693·95	Interese de escont — Kamat váltókra	14,800·63
Interese de reescont — Visszleszámitolási kamatok	6,311 64	Interese de impr. hipot. — Jelz. kölcs. kam.	6,280·70
Interese de hipotecare cedate — Engedmény jelzálog kölcsön kamatok	1,569·80	Interese de impr. pe oblig. — Kötvény kölcs. kam.	2,857·42
Spese: — Kiadások:		Proviziuni — Jutalékok	1,645·13
Salare — Fizetések	1,250·—		
Chirie — Házbér	165·—		
Porto — Postabér	94·17		
Marce de prezență — Jelenléti dijak	334·—		
Tipărituri, spese de birou etc. — Nyomtatvány irodai költségek stb.	266·14		
Contribuțiune: — Adó:			
10% dare după int. de dep. — 10% adó bet. kam. után	669·40		
dare directă — egyenes adó	1,245 16		
Amortizare din mobiliar — Leirás a butorzatból	80·—		
Profit curat — Tiszta nyereség	6,904·62		
	25,583·88		25,583 88

Ocna (Vizaknán), la 31 Decemvrie 1910.

DIRECȚIUNEA — IGAZGATÓSÁG:

Dr. Nicolae Cristea m. p.,
dir. subst. — vezérigazg. h.

Ioan Rebega m. p.,
contabil — könyvelő

Moise Oprișiu m. p. **Savu Avram** m. p. **Isaia Popa** m p. **Nicolae Vidrighin** m. p. **Nicolae Albu** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat contul prezent și l-am aflat în consonanță cu registrele institutului. — Alólirott felügyelö bizottság jelen számlát megvizsgáltuk és azt az intézet könyveivel összhangzónak találtuk.

Ocna (Vizakna), la 29 Ianuarie 1911.

Constantin Popp m. p., prezident. **George Comșa** m. p. **Savu Radu** m. p. **Emil Vințeleriu** m. p.
Iosif Lissai m. p., revizor expert al „Solidarității“.

„POPORUL“,

institut de credit și cassă de schimb, societate pe acții în Săliște, com. Sibiiului.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și cassă de schimb „Poporul“, societate pe acții în Săliște, se convoacă prin aceasta în sensul statutelor la

a III-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în *12 Martie st. n 1911, la orele 2 p. m.*, în sala școalei române din loc cu următoarea

Ordine de zi:

1. *Constituirea adunării generale.*
2. *Constatarea acționarilor prezenți, a acțiilor reprezentate și a voturilor.*
3. *Deschiderea adunării generale.*
4. *Raportul direcțiunii.*
5. *Raportul comitetului de supraveghiare.*
6. *Prezentarea bilanțului pro 1910.*
7. *Darea absolutorului direcțiunii și comitetului de supraveghiare pe gestiunea anului 1910.*
8. *Alegerea direcțiunii pe 5 ani (§. 28).*
9. *Alegerea comitetului de supraveghiare pe 3 ani (§. 36).*
10. *Fixarea marcelor de prezență pentru anul 1911.*

Domnii acționari, cari doresc a lua parte la această adunare cu vot decisiv, au să depună acțiile, eventual și documentele de plenipotență la cassa institutului nostru cu cel puțin 48 ore înainte de deschiderea adunării (§. 17 din statute).

Pentru cazul că numărul acționarilor și al acțiilor depuse nu ar fi suficient pentru aducerea de concluze valide — prin aceasta se convoacă o altă adunare generală pentru ziua de 19 Martie st. n. 1911 tot la orele 2 p. m., în sala școalei române din loc cu aceeași ordine de zi când apoi se vor aduce concluze valide fără considerare la numărul acționarilor, al acțiilor reprezentate și al voturilor.

Săliște, la 16 Februarie 1911.

(63) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț cu 31 Decemvrie 1910.

Activa.		K f	Pasiva.		K f
Numărar		7,474·85	Capital societar 1600 acțiuni à 100 cor.		160,000·—
Monete		4,956·27	Fond de rezervă	6,018·—	
Cambii escontate		4[illegible]9,056·50	Fond special de rezervă	130·—	
Imprumuturi hipotecare		71,869 50	Fond de penziuni	200·—	
Imprumuturi pe obligații cu cavenți		22,123·50	Fond de binefaceri	200·—	6,548·—
Imprumuturi de cont-curent		53,807·30	Depuneri spre fructificare		543,917·78
Depuneri proprii		115,274 89	Creditori		2,716·07
Acții		750·—	Dividendă neridicată		855·10
Mobiliar	835·44		Interese tranzitoare anticipative		8,623·—
amortizare	85·44	750·—	Profit curat		13,402·86
		736,062·81			736,062·81

Contul Profit și Perdere.

Debit.		K f	Credit.		K f
Interese la depuneri spre fructificare		19,622 20	Interese:		
Interese de reescont		941·10	dela cambii escontate	29,283·51	
Spese:			dela împrumuturi hipotecare	4,672·80	
salare	3,275·—		dela împrumuturi pe obligații	1,571·79	
chirie	250·—		dela împrumuturi de cont-curent	2,894·64	
spese de birou, registre, tipărituri, porto, luminat, încălzit etc.	1,676·71		dela depuneri proprii	3,885·30	42,308 04
competință de timbru	46·82		Diferință de curs la monete		1,004·31
marce de prezență	585·50	5,834·03			
Contribuțiune:					
dare directă	1,464·52				
10% dare după interese dep.	1,962·20	3,426·72			
Amortizare din mobiliar		85·44			
Profit curat		13,402·86			
		43,312·35			43,312·35

Săliște, la 31 Decemvrie 1910.

D. Banciu m. p., dir. executiv. **N. Soră** m. p., cassar.

DIRECȚIUNEA:

Dr. Nicolae Petra m. p., **Nicolae Lupaș** m. p. **Iordache Roșca** m. p. **Dumitru I. Comșa** m. p.
Constantin Aldea m. p. **Dumitru St. Herția** m. p. **Nicolae Losnița** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le-am aflat în regulă și în deplină consonanță cu registrele institutului.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

V. Aldea m. p., prezident. **Ilie Popa** m. p. **Petru P. Roșca** m. p. **Ioan D. Bârsan** m. p. **Ioan Pavel** m. p.

„LUMINA“, institut de credit și economii, societate pe acții în Sibiiu.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii societate pe acții „Lumina“ în Sibiiu, sunt convocați pe ziua de *3/16 Martie 1911 la orele 10 a m.* în sala școalei centrale din strada Șaguna N. 16, la

a II-a adunare generală ordinară,

cu următoarea

Ordinea de zi:

1. *Deschiderea.*
2. *Numirea unui notar și a doi bărbați de încredere.*
3. *Prezentarea bilanțului pe 1910, însoțit de raportul Direcțiunii și al comitetului de supraveghiare și împărțirea profitului curat.*
4. *Darea absolutorului.*
5. *Fixarea marcelor de prezență pentru membri direcțiunii și ai comitetului de supraveghiare pe anul 1911.*
6. *Propuneri independente predate prezidentului cu 10 zile înainte de adunare (§. 28 din statute).*

NB. In sensul §§-lor 19 și 20 din statute, acționarii cari doresc a participa la adunare în persoană sau prin plenipotențiați, trebue să depună acțiile și documentele de plenipotență la cassa institutului sau la următoarele institute: Filiala „Albina“, Brașov; „Vatra“, Cluj; „Cassa de păstrare“, Mercurea; „Murășana“, Reghin; „Olteana“ Viștea de jos; „Crișana“, Brad până la 1/14 Martie n. 1911.

(62) 1—1

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1910.

ACTIVE.		K f
Numărar		19,571·41
Portfoliu:		
a) cambii de bancă	1.067,336·16	
b) cambii hipotecare	205,993·—	1.273,329·16
Obligațiuni hipotecare		136,829 50
Obligațiuni cu cavenți		72,389 80
Conturi curente		160,202 39
Efecte		20,000·—
Mobiliar		3,714·78
Spese de fondare		2,000·—
Spese de protest		21·80
Interese de efecte		250·—
		1.688,308·84

PASIVE.	K f
Capital	600,000·—
Fond de rezervă	7,754·22
Fond de penzii	233 09
Depuneri	851,664·28
Reescompt	150,543·50
Diversi creditori	16,351·09
Dividendă neridicată	307·19
Competință de timbru	98·38
Interese transitoare	27,734·74
Profit curat	33,622 35
	1.688,308 84

Contul Profit și Perdere.

Debit.		K f
Interese:		
pentru depuneri	23,969·78	
pentru reescompt	7,262·89	31,232 67
Contribuție:		
directă și aruncuri	5,023·84	
10% dare de interese	2,397·03	7,420 87
Spese:		
salarii	8,664·96	
bani de cuartir	799 99	
spese de cancelarie	1,860·17	
chirie	1,700·—	
porto	261·82	13,286 94
Amortizări		1,018 98
Profit curat		33,622·35
		86,581·81

Credit.		K f
Interese:		
dela cambii	67,676·26	
dela împrumuturi hipotecare	5,616 94	
dela obligațiuni	4,774·61	
dela cont curent	6,879 34	
dela efecte	186 10	85,133 25
Proviziuni		1,448 56
		86,581·81

Sibiiu (Nagyszeben), 31 Decemvrie 1910.

N. Ivan m. p.,
prezident.

I. Budiu m. p.,
contabil.

P. Lucuța m. p. P. Munteanu m. p. D. Comșa m. p. G. Șagău m. p.
Nicolae Borzea m. p. D. Vulcu m. p. Dr. Ittu m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele institutului purtate corect.

Ioan Teculescu m. p. Dr. Ioan Bucur m. p. Dr. George Măcelar m. p. Leontin Pușcariu m. p.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.
Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.
Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.
Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.
Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.
Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: cor. 4·— / fr. 5·—

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Prețul à cor. 2·— / fr. 2·50

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană
ces. și reg. privilegiată
de casse de fier și oțel,
și
lăcătușerie de artă și construcție,
instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

(2) 7—10

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

In 100 ani

se ivește numai odată ocaziunna de-a putea cumpăra **ieftin** și **bine**, **pomi** și alte **plante, pentru școli de pomărit.** Să nu scape deci nimenea această ocazie favorabilă, ci să comande imediat ce-i e de lipsă după consemnarea de mai jos, valabil cât timp depositul va ajunge

Pomi
Tufe de decorat
Conifere
Plante sălbatice
din curățiri totale a pământului cu **prețuri de tot reduse.**

Fr. CASPARI & COMP. Școale de pomărit
Mediaș, Transilvania.

(379) 17—32

Catalog la cerere gratuit!

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roșu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate și netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 24—26

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Anul LIX. Sibiiu, Joi 10/23 Februarie 1911. *Nr. 15.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

„Cheia chestiei române“.

Sibiiu, 22 Februarie n.

Nu ştim ce să zicem, e semn bun, ori semn rău, că presa maghiară începe să vorbească tot mai mult despre chestia *română,* şi tot mai puţin despre chestia de naţionalitate? Să însemne oare aceasta, că se recunoaşte din parte maghiară, că *Românii* sunt adevăraţii factori în chestia de naţionalitate, şi înţelegându-se odată *cu ei* Maghiarii, e resolvată cu desăvârşire chestia de naţionalitate?.. Ori să însemne apoi, că celelalte naţionalităţi sunt puse deja sub genunchi din partea stăpânitorilor nostri, şi numai Românii mai manifestă o anumită îndărătnicie, şi de aci: chestie română, nu chestie de naţionalităţi?..

Nu scrutăm mai amănunţit, care e adevărul?! Ne mulţămim cu constatarea, că imperialiştii maghiari dela „*Budapesti Hirlap*“ vorbesc de o vreme încoace *numai* de o chestie *română.* Intocmai cum se vorbea pe la sfârşitul absolutismului de o *chestie maghiară.*

In numărul din Sâmbăta trecută ne face adecă din nou onoarea ziarul imperialiştilor de a se ocupa cu noi, la loc de frunte, dedicându-ne un articol cu titlul de sus: „*cheia chestiei române*“. Şi-şi începe atât de frumos articolul!.. Ne numeşte chiar *fraţi..* Ascultaţi numai: „De mult nu s'a întâmplat, ca opiniunea publică ungară, — înţelegându-se aci, în mod firesc, şi fraţii noştri români, — să trateze atât de calm şi cu determinare atât de serioasă şi binevoitoare aşa numita chestie de naţionalitate, ca acuma. Unul din motivele acestei împrejurări e sigur acela, că chestia despre care e vorba, nu a fost scoasă pe plan în formă de acusare, ori de ură, din parte românească, şi nu în formă de refuz, ori de retorsiune, din partea fruntaşilor maghiari. Al doilea şi principalul motiv e apoi acela, că fiecare om gânditor, dintre Maghiari şi Români, află că e sosită plinirea vremii, când chestia aceasta avem să o resolvăm, în interesul progresării universale naţionale“.....

Vorbe foarte frumoase, după cari omul e în drept a se aştepta, să urmeze *receptul,* după care ar fi de rezolvat chestia de naţionalitate, ori chestia română. Dar nu urmează! Urmează niste observări cu privire la hotărîrile votate din partea adunării poporale din Arad, în cari se cuprinde „amărâciunea celor căzuţi din deputăţie“, după părerea scriitorului articolului, apoi urmează câteva complimente la adresa fruntaşilor români, că sunt ei destul de culţi şi de înţelepţi, ca să nu ceară absurdităţi, să nu creadă în realizarea unei Românii-Mari, cu hotarele până la Seghedin, şi să înţeleagă, că nu se pot ferici, decât nu mai împreună cu maghiarimea, pentru a se ajunge apoi acolo unde vrea să ajungă scriitorul articolului, anume, la dorinţa, ca Românii să abandoneze *speranţa care i leagă de casa domnitoare,* să nu mai aştepte îmbunătăţirea sorţii lor dela Monarhul, fie dela cel de acum, fie dela cel viitor, (mai ales de cel viitor se pun mari insistenţe să se lapede Românii) pentrucă atunci, e adevărat, că nu vom primi aceea ce cere dl *Popoviciu* în cartea sa „Gross-Oesterreich, nici ce e cuprins în *exageratul memorand* al lui *Mihu,* dar vom primi bune şi frumoase lucruri dela Maghiari!

Să cităm acum ce ne promit imperialiştii maghiari, în cazul că rupem legăturile cu Viena:

„ . . . Astăzi încă nu este ministru de origine română, şi sunt puţini dignitarii politici şi sociali de origine română. Dar în măsura în care progresează Românii în cele economice şi în cele sociale, vor fi destui şi dintre ei. Fireşte, nu pentru aceea, *pentrucă sunt Români,* ci pentrucă şi-au câştigat cualificaţia pentru ori ce dignitate în ţară. Dar până atunci ei trebue să promoveze în fiecare direcţiune desăvârşita valorisare a statului maghiar, *fiind acesta şi interesul lor propriu.* Nimic nu e mai duşmănos faţă de Românii nostri, ca continuarea muncii otrăvitorilor austriaci dela 1848, pentrucă până ce durează aceasta: în contra lor şi spre paguba lor lucrează în patria aceasta fiecare putere adevărată, în mod nemijlocit. Dar în momentul în care se recunoaşte aceasta, se iveşte întorsătura de importanţă istorică, care duce popoarele imperiului Sfântului Stefan la nou progres şi la nouă înflorire“.

Aşa se termină articolul despre „*cheia chestiei române*“ din ziarul „*Budapesti Hirlap*“. Ni se spun în cuvintele reproduse cu mult mai mult, decât să nu ne supunem sarcinei de a analisa lucrurile într'un articol următor.

In audienţă. *Am spus în numărul trecut, că Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit* Ion Meţianu *a fost primit Luni dimineaţa, la orele zece, după depunerea jurământului în calitatea de consilier intim, în audienţă particulară din partea Maiestăţii Sale. Acum putem întregi ştirea aceasta cu informaţia primită din Budapesta, că Maiestatea Sa a primit pe Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit în mod foarte afabil, s'a intreţinut mult cu Excelenţa Sa, şi l'a asigurat de bunăvoinţa preaînaltă faţă de biserica noastră dreptmăritoare şi faţă de poporul românesc din patria aceasta, vrednic de zile mai bune, ca cele prin cari a trecut până acum. Excelenţa Sa, Mitropolitul nostru, mai rămâne în Budapesta câteva zile pentru a conduce şedinţele reprezentanţei fundaţiunii* Gozsdu, *cari s'au început Luni, şi la cari participă Preasfinţiţii Episcopi din Arad şi Caransebeş şi toţi membrii mireni, cu esceptia Ilustrităţii Sale, dlui Ioan cav. de* Puşcariu.

Perversitatea
în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

V.

Urmează să ne dăm acum seama şi despre afirmaţiile noastre cu privire la Wiclyffe, Huss şi Wessel. Mai ales pentrucă dl Pâclişanu să simte aici grozav de tare şi crede, că într'adevăr m'a „turtit“ în mod formidabil.

Valdeusii, şi după ei toţi aşa zişii „eretici“, stăruiau pentru activarea principiului fundamental al vechiului creştinism: *In necessariis unitas, in dubiis libertas, in omnibus caritas.*

Chintesenţa învăţăturii lor o forma crezul Bibliei curate. Tot ce nu avea temeiu în sf. Scriptură, respingeau [1]. Convinşi că biserica apuseană a deviat dela principiile evangheliei adevărate, văzând înspăimântătoarea demoralizare a cardinalilor pântecoşi şi a tuturor călugărilor cerşetori, cari precupeţeau cele sfinte prin indulgenţă şi alte tertipuri păcătoase, s'au ridicat cu hotărîre împotriva acestor păcate, cari bântuiau cu furie aprinsă putreda Danemarcă apuseană. Invăţăturile lor, cari se întemeiau pe sf. Scriptură cum şi curăţenia morală apostolică, erau neasemănat mai frumoase şi mai creştine decât fărădelegile săvârşite de conducătorii bisericii apusene. Papii omnipotenţi însă, văzând că prin acest proces de purificare li se prăbuşeşte toată puterea de stăpânire, au ştiut înscena împotriva lor cel mai crud răsboi de exterminare. Câteva secole dearândul mii de creştini „eretici“ au fost arşi de vii în modul cel mai îngrozitor. Persecuţiile din primele veacuri ale erei creştine, sunt minimale pe lângă sălbătăciile şi crimele de cel mai grozav van-

---

[1] Se pot vedea la *Dr. Ludwig Keller,* Die Reformation und die älteren Reformparteien. Leipzig. 1885 p. 36 şi urm.

FOIŞOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Urmare.)

Apoi papa dă instrucţiuni în multe privinţe, dar sunt prescurtate. Din una se vede aceasta: După Dumnezeu şi regula Sfântului Vasilie să se provadă acela, care ar fi de ales. Iară alesul pentru benedicţiune să meargă la episcopul diecezan, etc. Aşa se poate deduce, că în mănăstirea Sfântului Demetriu, călugării erau din ordinul Basilianilor, adecă al Sfântului Vasilie.

4. Mănăstirea Sfântului Demetriu în dieceza Calocei.

La anul 1344 papa Clemente al VI-lea scrie lui Vitu, episcopului din Nitra, că de oarece egumenul acestei mănăstiri a murit de 10 ani şi patriarhul din Constantinopole nu a numit alt egumen, să iee sub administrarea sa mănăstirea grecească (Hurm. I., nr. 544 pag. 688). Documentul sună aşa:

Clemente episcopul (papa) etc. Venerabilului Vitu, episcopul din Nitra, administratorului în cele spirituale şi temporale a Grecilor a Sfântului Demetriu, în dieceza Calocea, salute! Oficiul primitei servituţi, cu care suntem îndatoraţi a dispune despre cele divine, ale tuturor bisericilor şi mănăstirilor din lume, neîncetat îndeamnă mintea noastră, ca în privinţa staturilor acelora (biserici şi mănăstiri) să se ocârmuiască cu folos şi ne silim cu toate îndemnările noastre, că acele cari sunt tare dărâmate, prin îngrijirea gubernatorului nostru să se reformeze spre folos şi în grabă să aducem o vindecare de lipsă. Căci mai de unăzi a venit ştire apostolatului nostru, că la marginile regatului Ungariei lângă schismaticii regatului Rasiei către Grecia în dieceza Calocei, atare mănăstire numită a Sfântului Demetriu, în care dela începutul fundării aceleia Grecii, Ungurii şi Sclavii (Slavii) au fost datori să servească, şi fiecare din aceste naţiuni acolo a avut mansiuni (locuinţe, sate) deosebite şi ordinate, şi acolo se punea egumen grec, prin patriarhul Grecilor, care egumen nu a fost supus atărui prelat în regatul Ungariei, ci numai zisului patriarh, şi că înmormântându-se cel din urmă grec al numitei mănăstiri, de atunci patriarhul nu a pus egumen în mănăstirea zisă, nici în egumenia acelei mănăstiri, atare prelat nu s'a întrodus pe sine şi astfel numita mănăstire de 10 ani, ori cam de atâta timp a fost vacantă şi acum e vacantă şi bunurile ei le-a risipit şi le-a ocupat puterea mireană şi cultul divin în acea mănăstire, după ritul Grecilor, totuşi nu puţin s'a micşorat.

Pentru aceasta Noi (papa) dorind, ca zisa mănăstire prin persoane catolice şi credincioase să se reformeze şi bunurile ei a le cuprinde şi a le scoate din mânile laicilor, şi considerând că tu (episcopul Nitrei) acea mănăstire şi în cele spirituale şi în cele temporale o vei putea readuce la o stare salutară, şi pe lângă aceasta sperând în zelul credinţei şi circumspecţiunii tale, avem în Domnul încredere specială în acea mănăstire cu toţi membrii, cu biserici şi cu locurile sieşi supuse şi cu celelalte bunuri, drepturi, jurisdicţiuni şi cu apertinenţe, aşa precum acele le-au ţinut egumenii, cari în timpul zis au stat în fruntea mănăstirii, acum în cele spirituale şi temporale cu activitatea apostolică le încredem frăţiei tale (episcopului din Nitra); grija şi administraţiunea deplină, generală şi liberă a mănăstirii, a membrilor (călugărilor) bisericilor şi tuturor locurilor, a jurisdicţiunilor şi drepturilor în acele spirituale şi temporale, prin tine ori prin altul, sau prin alţii până ce trăeşti, aşa cum mai nainte s'au ţinut de egumenii zişi. Noi prin cuprinsul literilor de faţă, ţi le încredinţăm ţie; — asemenea, ca să ordinezi, să dispui de fructele şi de venitele acelei mănăstiri, precum vei cunoaşte a fi cu cale foloaselor tale şi foloaselor mănăstirii, şi precum egumenii numiţi s'au îndatinat a dispune şi au trebuit să dispună şi să ordineze. Iar înstrăinarea bunurilor imobile ale mănăstirii, a membrilor, bisericilor şi a locurilor zise, aşa înstrăinarea instrumentelor, şi ornamentelor de lipsă şi ale celor pentru cultul divin, ţie de tot îţi este oprită.

Voim totuş, ca tu numita mănăstire să o reformezi cu monahi (călugări) negri catolici latini, mărturisitori de ordinul Sfântului Benedict, şi în acea mănăstire să pui şi să ţini un număr hotărât din acei monahi, după puterea venitelor acelei mănăstiri, şi pentru acel număr de monahi, ne încredem conştiinţiei tale; şi că acolo să se celebreze oficiul divin şi serviciu perpetuu foarte rigoros să se ţină; pe monahi să-i ţini cuviincios cu cele de lipsă şi neîncetat dalism, comise de acești papi contra ereticilor, apărători ai legii curate. Minimale, pentrucă împărații romani erau păgâni, pe când aceștia nu se sfiau a se numi locțiitorii lui Cristos și creștinii cei mai imaculați de pe fața pământului. In numele lui Cristos deci, faptele cele mai barbare și cele mai *păgâne* (păgâne în cel mai înfiorător înțeles al cuvântului) decât acestea ale *papilor* nu s'au săvârșit niciodată în istoria creștinismului. Iată ce spune și Petru *Maior*: „Numai apusenilor în vremile acestea mai de pe urmă le-au venit acea râvnă, ca pentru măcar ce prepus de eres să bage pe oameni prin temnițe și să-i ardă de vii. Și încă spre osândirea acestora sunt orânduiți judecători călugării lor, cari se chiamă predicatori, adecă propoveduitori, cari ar trebui, după orânduiala cinului călugăresc, să șadă ascunși în mănăstire, întru rugăciune și tăcere, nu să propoveduiască credința cu *sabia și cu vărsarea sângelui*, și cu nemilostenii ca Turcii. Ba încă aceștia, nici să-ți fie milă de patima acelora pe cari îi chinuesc, nu îngăduesc; că de-ți va fi milă, numai te vestesc îndată eretic și nu se uită că din fire ne îngrozim și ni-i milă nu numai de om, ci și de un dobitoc, când îl vedem chinuindu-se. Dar acestia, bag seamă, au perdut toată simțirea. Am auzit de un crai, când chinuia aceștia pe un om, s'a uitat cu milă spre acel om și văzându-l acești propoveduitori, îndată l-au judecat și pe el a fi vrednic de foc“.[1]

Așadară chiar și privirile de milă creștinească pentru suferințele „ereticilor“ credincioși erau pedepsite cu aceeași cruzime brutală. Și aceste existențe neroniane aveau pretenția de a se numi *oameni*.

Și ereticii mergeau la moarte împăcați, senini, cu numele lui Isus pe buze. Nu există confesiune sau biserică creștină — zice Keller, — care să fi dat un mai mare număr de *martiri*, decât acești „eretici“. Răbdarea și eroismul lor stă fără păreche în istoria bisericii. Se poate spune, că între acești oameni creștinismul a făcut adevărate minuni și și-a dovedit misiunea divină. Acești ucenici au suferit nu atât pentru ereziile lor, cât mai vârtos pentru lupta hotărâtă împotriva corupției papilor, a întregei infecții ce stăpânia biserica apuseană și adeseori contra învățăturilor cari nu aveau nici un razim solid în evanghelia lui Cristos.

Mântuirea stă în evanghelie, ziceau ei. Ea trebuie *citită* și urmată. Și precum Isus a dat *toată* învățătura sa popoarelor spre mântuire, așa au urmat ei s'o cunoască și s'o învețe din *traducerea* făcută pe limba și înțelesul lor. Marea lor „erezie“, a fost aceasta.

Papii firește voiau ca cetirea Scripturii să rămână un monopol exclusiv pentru ei. Indulgențele și celelalte „ențe“, numai așa puteau să mai aibă trecere înaintea prostimii credincioase, stoarsă prin viclenia papilor până în suflet de banii munciți prin tăgăduirea iertării păcatelor și nădejdea vieții de veci.

Au oprit deci citirea Bibliei în traduceri populare, dupăcum dovedesc izvoarele relative la această chestiune.

Profesorul dela universitatea din Bonn, Dr. Heinrich *Reusch*, în cele două mari volume ale scrierii sale: Der Index der verbotenen Bücher, dă lista nesfârșită a tuturor cărților oprite și arse de papi în cursul veacurilor de persecuție amară. Intre aceastea, firește, se găsește și *Biblia*. „Die Pariser Synode von 1209 oder 1210 gebot, alle theologischen Bücher in französischer Sprache den Bischöfen abzuliefern. Die Provincialsynode von Toulouse 1229 verordnete: Laien sollen nicht die Bücher des Alten und Neuen Testaments haben; nur das Psalterium oder das Brevier oder die Horae B. M. V. dürfen sie als Erbauungsbücher benützen, aber auch diese *nicht* in Uebersetzungen in der Volkssprache besitzen. Eine Synode von Beziers 1246 erliess ein Statut für die Inquisitoren der Provinz, worin diesen die Bestimmung eingeschärft wurde, dass Laien gar keine theologischen Bücher, Kleriker keine theologischen Bücher in der Volkssprache haben dürften. Iacob I. von Arragonien verordnete um 1276: niemand solle Bücher des A. oder N. T. in spanischer Sprache haben; wer solche besitze, solle sie dem Bischof abliefern; widrigenfalls er, er möge Geistlicher oder Laie sein, als der Ketzerei verdächtig werde angesehen werden. Eine Synode von Tarragona 1317 verbot den Mitgliedern der dritten Regel des h. Franciscus theologische Bücher in der Volkssprache zu besitzen. Die Verordnung Iacobs I. wurde von späteren Königen erneuert und von Paul II. (1404—71) bestätigt. Ferdinand und Isabella (1474—1516) verboten unter Androhung schwerer Strafen, die Bibel in die Volkssprache zu übersetzen oder solche Uebersetzungen zu besitzen.[1] Bibeln oder Theile von Bibeln in Uebersetzungen in der Volkssprache, auch von Katholiken, werden ohne neue und specielle Erlaubniss des apostolischen Stuhles nirgendwo gestattet; Paraphrasen in der Volkssprache werden unbedingt verboten.[2] Der § 14 der Beschlüsse des Concils von Toulouse 1229 lautet wörtlich: Wir verbieten auch, dass den Laien der Besitz der Bücher des Alten und Neuen Testaments gestattet werde.... und verhindern auf das Strengste, dass man diese Bücher in Uebersetzungen besitze, welche in der Landessprache angefertigt sind.[3]

Așa se făcea „zătigneală“ evangheliei lui Cristos prin chiar aceia, cari mai mult decât oricine erau obligați s'o răspândească.

„Ereticii“ însă citeau înainte la cartea sfântă. Nu ajungeau motivele de erezie împotriva lor. Ca să poată fi desființați cât mai curând, se recurgea la ori ce soiu de arme. Cronicarul Samuil *Müller* scrie d. p. la 1453 următoarele lucruri imposibile despre acești oameni foarte morali: In diesem Iahr erhob sich die Ketzerei în Thüringen besonders in Sangerhausen und im schwarzburgischen Gebiete vor dem Harze. Mann und Weib, Bruder und Schwester gingen zusammen heimlich in ein Haus und beteten in einem Keller den *Teufel* an. Dieser kam in Gestalt einer Hummel und flog Jedem in den Mund. Wer sich gegen die Hummel verneigte, dem ward viel Gutes. Hierauf wurden die Lichter ausgelöscht, und Jeder griff um sich und *sündigte* mit der Ergriffenen, war es auch Mutter, Schwester oder Tochter.[4]

Dacă se puteau născoci și astfel de oribilități împotriva lor, nu-i mirare că cruzimile papilor au luat proporții atât de uriașe.

Cu atât mai mare a trebuit să fie mânia lor contra unor conducători ca Wiclyffe, Huss, Wessel, Marsilin de Padua, Faber Stapulensis, Luther, ș. a., nu numai pentru că au îndrăznit să dea popoarelor în mână sf. Scriptură spre luminare, ci și pentru-că între altele, au combătut primatul papei din răsputeri. Aici trebue căutat motivul de căpetenie al maltratării lor, căci Scriptura poporală și negarea primatului îi durea mai tare decât dogmele.

Motivul persecuțiilor inscenate contra lui Wiclyffe e indicat de un scriitor prin următoarele vorbe: „Wiclyffe war, weil er manchen Schwächen der Kirche bedenklich zu Leibe gegangen und z. B. „*wider die faulen Bäuche der Mönche*“ geschrieben hatte, auf einer Synode in London für einen Ketzer erklärt vorden.[1]

Dar el nega și primatul. „Sie sagen es sei ein Gevissenspunkt, dass der Papst das Haupt der Kirche sei: eine *schlimmere Ketzerei* hat der böse Feind nie erfunden“.[2] Ihr einiges und alleiniges Haupt ist Christus, nicht Petrus, nicht der Papst; denn die Kirche ist kein Monstrum mit zwei Häuptern.[3] Wenn es hundert Päpste gäbe und alle Bettelmönche Cardinäle würden, dürfte man ihrer Meinung in Glaubenssachen nicht anders einen Werth beilegen, als sofern sie sich auf die h. Schrift gründen.[4]

Cât de mult i-a înverșunat pe papi astfel de învățături, se vede din următorul act al lor de-o barbarie rarissimă: Zu Constanz wurde beschlossen, Wiclyffs Leichnam *ausgraben* zu lassen und zu *verbrennen*, und auf Befehl Martins V. ist dieser Beschluss 1427 vollzogen worden.[5]

Dela sate.

O nouă zidire de biserică.

Credincioșii bisericii ortodoxe române din *Șeica mare* au pornit cu gândul nobil să-și clădească nou lăcaș de închinare. In locul bisericuței umile și dărăpănate de trecerea vremii, să zidească nou Sion întru preamărirea lui Dumnezeu pe pământ și potrivit adăpost sufletului lor, des cercat de ispite și neajunsuri, dar tot de atâtea ori resistent prin curățenia lui.

Cum însă clădirea noauei biserici nu o socotim numai de o chestie confesională, ci mai mult de chestie românească, — întrucât pe o frumoasă întindere a ținutului căruia Șeica îi e un centru de provincie, ca și pentru mulțimea de călători, va avea să vestească românismul nostru biruitor într'o vatră săsească, — ea reclamă jertfe, ce trec mult peste puterile noastre materiale foarte modeste.

Ori-cât ne stă însă împotrivă numărul mic, — abia 420 de suflete, — și orcât ni-e nedespărțită proverbiala sărăcie românească, privim totuși cu încredere și nădejde în viitor, căci scopul nostru-i ideal și sfânt: de a sluji neamului și lui Dumnezeu, care va ajuta neputinței noastre.

Vestitul mecenat *Vasile Stroiescu*, mare în fapte izbăvitoare, a pus peatra din ca-

---

[1] I. P. Maior, *Procanon* p. 71.

[1] Dr. H. Reusch, Der Index der verbotenen Bücher. Bonn. 1883. I. p. 44.

[2] Idem, ibid. p. 333.

[3] Dr. L. Keller, o. c. p. 38.

[4] *Förstemann*, Die christlichen Geisslergesellschaften, 1828. p. 172 la Keller, o. c. p. 7.

[1] R. Leite, Weltgeschichte. Eberheld. 1901. p. 334.

[2] K. Hase, Kirchengeschichte. Leipzig. 1890. II. 536.

[3] I. Kurtz, Lehrbuch der Kirchengeschichte. Leipzig. 1899. II. 356.

[4] Hase, o. c. II. 537.

[5] Hase, o. c. II. 537.

---

din bunurile acelei mănăstiri, și că acei monahi — după moartea ta și acelor din urmă ai lor — în veci să aleagă persoană acomodată din acel ordin al Sfântului Benedict, în înțelesul instituțiunilor canonice, de egumenul mănăstirii, și acel ales prin ordinarul episcop al locului să se întărească cu jurământ, — întru cât nu se află oare cari constituțiuni apostolice și statute și datine cari ar fi contrare mănăstirii ordinului zișilor monahi Benedectini; și apoi cu confirmațiune apostolică, sau cu altă atare putere să se întărească. Tu așa dară grija și administrațiunea așa să o porți: cu grabă, cu credință și cu prudență; iar în privința recâștigării și apărării bunurilor și drepturilor mănăstirii, cu băgare de seamă să porți grije și de dorința spusă (a papei) ca dela dătătorul (Dumnezeu) al tuturor bunurilor să meriți a câștiga premiul vecinic al dăruirii, și Noi fidelitatea și devoțiunea ta, prin efectul operii tale să o putem recomanda Domnului cu laude vrednice. Datu-s'a în Vitta-Nova din dieceza Avinio 15 Kal. ale lui Aprilie (14 Aprilie) 1344.

Note: 1. Avinio italienește, Avignon franțozește, oraș în Francia deastânga râului Rhona. Papa Clemente al V-lea (+ 1314) din Roma și-a mutat reședința în Avignon și papii au locuit aci dela 1305 pană la 1517, începutul reformațiunii. Clemente al VI-lea (1342—1351) din Avignon a trimis documentul tradus.

2. In document se zice „Mănăstirea Sfântului Demetrius din dieceza Calocea“. Destul de rău e spus, căci despre dieceza Calocei numai atâta știm, că a fost între Dunăre și Tisa. Sfântul Stefan la 1000, a fundat episcopat în Calocea, iar Bela al II-lea la 1135 l-a ridicat la arhiepiscopie. Verosimil la 1344 când a scris papa, scaunul arhiepiscopiei din Calocea era vacant, căci numai din acest motiv s'a putut adresa către episcopul din Nitra.

3. Mănăstirea aceasta a sfântului Demetriu a trebuit să fie jos între Dunăre, aproape de hotarul Serviei, și nu e identică cu mănăstirea Sfântului Demetriu de lângă râul Sava. Vedeți mănăstiri orientale înainte de venirea Sârbilor.

4. Arhidieceza Calocei fiind între Dunăre și Tisa, dieceza cuprinde în sine Cumania. Și în interesul mănăstirii descrise și în interesul altor împrejurări istorice, (fiindcă partea mai mare de Cumani, din Valahia au imigrat între Dunăre și Tisa) public aci un document. La anul 1376, papa Grigorie al XI-lea invită pe episcopul din Calocea, ca să nu mai permită preoților grecești și șismatici din dieceză ca să facă acte publice despre diferite învoieli, ce se încheie între creștinii și catolicii din dieceză. Documentul sună: „Grigorie episcopul (papa) venerabilului frate arhiepiscop din Calocea, salute! Dorințele juste ale rugătorilor cu iubire le împlinesc, și acele le urmăm cu favorurile de lipsă. Petiția ta, mai deunăzi nouă predată, conține că în cetatea (Calocea) și în dieceza și în provincia Calocea, atare îndatinare mai adevărat zis, atare corupție, s'a observat anume, că atari presbiteri (preoți) greci și șistematici exercează oficiul tabelurilor (scriitori pentru tot felul de scrisori, de acte) și și-au luat îndrăzneala, că asupra contractelor ce în părțile acele pe un atare timp se fac între creștini și catolici, fac instrumenta publica (ca și acte de autorități) pentruce se întâmplă, că acesti fel de șismatici se întâlnesc cu catolicii, nu spre pagubă a sufletelor credincioase în Cristos. Pentru aceasta tu din partea ta cu umilință te-ai rugat, ca noi să binevoim de a ne îngriji de un remediu oportun. — Noi suntem inclinați pentru astfel de rugări, și frățietății tale dându-ți autoritate apostolică, ca fiecăruia preot șismatic să-i oprești ca pe viitor astfel de oficiu de tabelionat să nu mai exerceze în cetate (Calocea), în dieceza și în provincie, adecă să nu îndrăznească de a face instrumente publice despre ori ce contracte. Iară pe ori care contrazicători și pe rebeli cu zisa (apostolească) autoritate, prin detragerea comuniunii credincioșilor și cu alte remedii de drept să-i împaci, lăsând în urmă apelațiunea. Cu tenoarea scrisorii de față îți concedem purtare deplină și liberă. Dat în Avinione, a 14 Kal. a lunii lui Martie, anul 1375 (Hurm. I. 2 nr. 180 231) vezi Țara-Severinului sau Oltenia de Dr. Atanasie Marienescu. Partea III).

5. Mănăstirea Sfântului Nicolae, episcop și mărturisitor la Muncaciu.

Teodor Coriatovici, ducele Muncaciului, la 1360 zidește o mănăstire ruteană de ritul grecesc, lângă Muncaciu în Marmaroș și o înzestrează cu două moșii. Documentul sună:

„Noi Theodor Koriatovich, din mila lui Dumnezeu ducele Muncaciului, tuturora și singuraticilor așa celor de față precum și viitorilor, și celor de față văzători, cu acest șir aducem la cunoștință, că noi pentru mântuirea sufletului nostru am poruncit de a se construa și a se edifica mănăstirea Sfântului Nicolae a episcopului și mărturisitorului, aproape de orașul nostru Muncaciu, ce după ritul și datina Grecilor și a Rutenilor a se sfinți, și în acea mănăstire am constituit monahi ruteni, și din bunurile noastre proprii am dat și am dăruit două posesiuni, adecă: satele Bobonysche și Lanca, cu toate venitele și contribuțiunile ce au fost îndatorate din timpurile vechi după drept de a scoate din acele posesiuni, asemenea cu dijmele fructelor și a vinurilor, și Bobonysche cu râul și cu moara, așa că după Bobonysche sunt datori, ca în tot anul monahilor acelora să le dee șase porci, iar după Lanca în tot anul patru porci; după aceea dijmele de vin de pe dealul Inanhegy și asemenea dijmele de vin de pe dealul ce se numește Lelyecsoha, cari zac pe lângă mănăstire. Mai departe concedem mănăstirii și dijmele de fructe și a altora din câmpul acestui oraș ce se cheamă Orozvyg, ce se află tot în acelaș oraș Muncaciu, către mănăstire, de tot le-am conces prezisului Claustru.

(Va urma).

pul unghiului, dăruindu-ne suma de 500 coroane, alții au dat și până aci ce au putut, iară acum mai în urmă dl Dr. Dionisie Roman, advocat în Mediaș, în acelaș scop al zidirei ne-a pus la dispoziție 10 cuponi de acții de ale institutului „Racoțana“, în valoare de *80 coroane*, pentru care însemnată binefacere în numele comunei bisericești îi aduc și pe această cale marea noastră mulțămită! Preotul *P. Morușca*, Șeica-mare.

AVIZ.

Se aduce la cunoștința membrilor „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, că „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ va aranja în 5 Martie n. a. c. o petrecere cu costume și jocuri naționale. Comitetul reuniunii noastre a hotărât să conlucre și se participe la această petrecere. Invităm deci pe toți membrii să facă propagandă în cercul cunoscuților și se participe în persoană, garantând astfel buna reușită a petrecerii, al cărei venit curat este destinat pentru Muzeul etnografic.

Sibiiu, în 21 Februarie n. 1911.

Maria Cosma prezidentă. *Dr. Ilie Beu* secretar.

Șezătoarea literară a scriitorilor români.

In 5 Martie n. a. c. scriitorii români vor ținea prima șezătoare literară în Ardeal. Cu ocazia petrecerii cu jocuri naționale ce o aranjează „Asociațiunea“ cu concursul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, va fi deci și o frumoasă manifestație literară, cum n'a mai fost până acum la noi.

In ziua de 5 Martie n. a. c. toți scriitorii ce se vor întâlni în Sibiiu se vor duce în corpore la biserica catedrală, ca să asculte sf. liturghie. La orele 11 a. m., vor ținea șezătoarea literară în sala festivă a „Muzeului Asociațiunii“. Până acum s'au anunțat că vor lua parte la șezătoare următorii scriitori: I. Agârbiceanu, M. Cunțan, Victor Eftimiu, Em. Gârleanu, Oct. Goga, Corneliu Moldovanu, D. Nanu, Cincinat Pavelescu, Dinu Ramură (Herz), Mihail Sadoveanu, și Caton Theodorian.

Programul amănunțit al șezătorii se va stabili mai târziu.

După șezătoare în restaurantul Brote va fi un banchet al scriitorilor, la care poate participa cine vrea.

Seara se vor duce toți scriitorii la petrecerea Asociațiunii din Casa Societății.

Fiind un prilej rar de a vedea atâția scriitori împreună, credem că publicul românesc din toate părțile va alerga la Sibiiu, ca să ia parte la această sărbătoare literară.

Petrecere cu jocuri naționale în Sibiiu.

Comitetul central al „Asociațiunii“, voind să înmulțească mijloacele materiale pentru întreținerea și înzestrarea „Muzeului Asociațiunii“, a decis ca în fiecare an să aranjeze o petrecere în costume și cu jocuri naționale. Aceste petreceri sunt și mijloace potrivite pentru a cultiva portul național și minunatele noastre jocuri țărănești, față de cari în timpul din urmă se arată un interes tot mai mare.

In anul acesta petrecerea aranjată de „Asociațiune“ cu concursul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ va fi la 5 Martie n., în sala Casei societății din Sibiiu. Venitul petrecerii se va întrebuința pentru înzestrarea Muzeului Asociațiunii. De aceea sperăm, că toți membrii Asociațiunii se vor grăbi a și răscumpăra biletul de intrare. Toate contribuirile se vor trimite oficiului de cassă al Asociațiunii, Sibiiu (Nagyszeben), str. Șaguna nr. 6.

La petrecere toate dansatoarele vor fi obligate a se presenta în costum național. Costumele cele mai frumoase și mai originale vor fi premiate cu trei premii și anume: premiul I. va fi un covor, premiul al II-lea o perniță și al III-lea un săculeț, toate trei cu motive naționale, lucrate în școala de industrie a „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“. Premiile se vor împărți, în cursul pauzei, de o comisie anume aleasă, numai între costumele dela noi, fiindcă scopul e să se scoată la iveală frumseța și originalitatea acestor costume. Doamnele și dșoarele se pot însă prezenta și în costume din România și din celelalte provincii românești.

La începutul petrecerii — la orele 8 precis — se vor dansa următoarele jocuri naționale de membrii societății Hora: 1. *Hora trocărească*, 2. *Zuralia*, 3. *De doi*, 4. *Brâu*, 5. *Crăița*, și 6. *Hora fetelor*. Repetițiile acestor jocuri se fac cu zor și desigur că vor fi punctul cel mai atractiv al petrecerii. In pauză teologii seminarului Andreian vor juca *Bătuta* și *Călușerul*.

Biletele pentru petrecere se vând la librăria Archidiecezană și seara la cassă.

Tot în ziua de 5 Martie n. va fi șezătoarea literară a scriitorilor români, despre care vorbim în altă parte a ziarului nostru.

NOUTĂȚI

Conferența dela Asociație Duminecă, în 19 Febr., s'a ținut a șasa conferență în sala festivă a Muzeului Asociațiunii. Materia despre care s'a vorbit, aparține științelor naturale. La prima vedere s'ar părea, că a fost vorba de ceva obositor și prea puțin interesant pentru majoritatea ascultătorilor. S'a întâmplat însă dimpotrivă. Tinărul profesor dela școala noastră de fete, dl *Victor Stanciu*, a știut să-și investmânteze subiectul științific în colori vii, foarte atrăgătoare și uneori pline de duh. A vorbit despre viața în natură, despre lumea intimă a florilor, când firea se trezește în preajma primăverii; a descoperit câteva din întocmirile măiestre ale naturii în viață a plantelor, începând dela prima încolțire și până la sămânța coaptă; a descris lupta și jertfa pentru păstrarea speciei, și în sfârșit modul ingenios al organizării unor ființe mărunte a (furnicilor), cu *o disciplină* aspră și sănătoasă, care, durere, lipsește adese tocmai ființelor superioare. Publicul ar fi gustat și mai departe plăcerea d'a afla câte ceva din viața aceea plină de taine, de frumuseți și învățăminte. — Programa serii a fost întregită cu două cântece: „Rătăcesc în țări străine“ și „Iată ziua triumfală“, bine executate de corul pedagogilor seminariali.

*

Hymen. Domnul *Mihail Georgiu*, candidat de preoție, își anunță fidanțarea cu Dșoara *Veturia Colcer* din Cap.-Mănăștur.

*

„Se poate?“ Sub titlul acesta cetim în numărul mai nou al „*Drapelului*“ din Lugoj următoarele: „Ziarul „Az Est“ publică dela corespondentul său din Timișoara o știre revoltătoare. Comitetul administrativ comitatens a deschis cercetare disciplinară în contra tuturor învățătorilor *comunali* din Nicolinț: D. Petcu, I. Ionescu și Lucreția Boronca, pe motiv, că nu-și îndeplinesc datorința. Elevii es din școală fără nici o pregătire, nu numai în ungurește, dar nici în românește. Pe deasupra învățătorii joacă cărți cu țăranii și se și bat la trebuință. Neputând crede aceastea, am cere puțină lumină. Inainte de a ne spune cuvântul, am vrea să știm din *parte autorizată*, dacă sunt acuzele juste ori — e altceva la mijloc.“ Foarte bine! Am vrea însă să știm, că *lumina* din care parte o așteaptă cronicarul „*Drapelului*“? Care e așa zisa „*parte autorizată*“, atunci, când e vorba de școale — *comunale?!*.

*

Conferențele Asociațiunii. Dumineca, în 26 Februarie n., d-l Aurel Bratu profesor la Seminarul Andreian, va ținea în sala festivă a Muzeului Asociațiunii, o conferență *despre iluzii*. Conferența d-lui Bratu va încheia seria conferențelor aranjate de biroul Asociațiunii în iarna aceasta. Inceputul la orele 5. p. m. precis.

*

Carte aprobată. Inaltul minister de culte și instrucțiune publică prin rezoluția sa de dtto 30 Ianuarie 1911 Numărul 138928/910 a aprobat Cartea de cetire a II-a de Dr. Petru Șpan. Ed. II a, W. Krafft, drept manual de școală pentru toate școalele poporale cu limba de propunere românească.

*

Târg de vite. Anunțăm că al XXII lea târg de vite cornute de prăsilă periodic subvenționat de stat și de comitat se va ținea în Sibiiu în 27 și 28 Martie 1911 și va fi împreunat cu distribuirea de premii și diplome de laude.

*

Superstiții. Despre țărănimea tuturor popoarelor se știe, că e plină de superstiții. Iată însă, că nici clasa intelectualilor nu stă, în punctul acesta, cu mult mai pe sus de poporațiunea satelor: publicațiunea Les Annales din Paris constată, că în luna trecută când ziua de Vineri s'a întâmplat să aibe data de 13, la gările parisiene a domnit o completă liniște. Abia s'au găsit indivizi, cari se îndrăznească a călători într'o zi atât de „primejdioasă“. Nici un pasager nu cuteza să-și părăsească hotelul. In schimb au făcut mari câștiguri oamenii, cari se ocupă cu prezicerea viitorului, precum și femeile care dau de noroc în cărți. La porțile acestora veneau de dimineața până seara mosafiri, sosiți în birje, cupeuri și automobile, ca să-și afle norocul Vineri, în a 13. zi a lunei, căci pentru treaba aceasta ziua e foarte „bună“.

*

Reuniunea română de muzică din Sibiiu va da Vineri, în 11/24 Februarie 1911, în sala festivă a „Casei Naționale“, un *concert*, cu binevoitorul concurs al dlui F. I. Czerny. Dirigent: Alfred Nowak. Inceputul la 8 oare seara. Programul e următoriul: 1. *a)* G Arcadelt: *Ave Maria*, pentru cor mixt. *b)* G. Dima: *Irmosul Crăciunului*, pentru cor mixt, cu solo de sopran (D-na M. Dr. Crișan). 2. Douaă cântări pentru solo de bass (Dl Oct. Murășanu), cu acompaniare de pian: *a)* F. Mendelssohn: *Arie din oratoriul Elias* *b)* F. Mendelssohn: *Arie din oratoriul Paulus*. 3. G. Dima: *Cela-ce cu adâncul înțelepciunii*. cor mixt, cu solo de bass (D-l Oct. Murășanu). 4. Henry Wieniawsky: solo de violină (F. I. Czerny) cu acompaniare de pian: *a)* *Romance* Op. 22. *b)* *Scherzo Tarantelle*, Op. 16. 5. *a)* D. G. Kiriac: Jalea orfanului, pentru cor mixt: *b)* H. v. Herzogenberg: *Bujorel*, pentru cor mixt.

Pedeapsă aspră, dar meritată. O judecătorie din Budapesta a osândit zilele acestea pe un mare comerciant de lapte, un oarecare Leopold Schwarz, la o pedeapsă destul de simțitoare: temniță de 45 de zile și amendă 1800 coroane, pentrucă numitul comerciant a pus în vânzare lapte falsificat și subțiat cu apă. Stimabilul Schwarz a mai fost pedepsit de câteva ori pentru fapte de acelaș soi, dar cu pedepse mai mici.

*

Deputațiune evreiască în Viena. In săptămâna trecută a venit la Viena nu mai puțin de *trei mii* de evrei din Galiția, pentru a se jălui împotriva opririi de a face negustorie cu rachiu. Galiția are 900 de mii de evrei, din 8 milioane de locuitori; cu negustoria de rachiu se ocupau cam 40 de mii de evrei și își susțineau familiile lor, cu totul cam 200 de mii persoane. — Jăluirea lor totuși nu e îndreptățită; pentrucă legea de oprire, intrată în vigoare cu prima Ianuarie 1911, a fost adusă în Decemvrie 1905, ear în timp de *cinci* ani vânzătorii de rachiu au avut timp de ajuns să-și aleagă altă ocupație, din care să trăiască cinstit, și care să nu ducă la ruinarea totală a poporului galițian.

*

Tată la 28 de copii. A răposat de curând într'o comună de lângă Salzburg săteanul Bartolomeu Walchhofer în etate de 89 de ani. A fost însurat de trei ori, și i s'au născut 28 de copii, dintre cari mai trăesc 24. Dintre nepoții săi trăiesc 66, ear dintre strănepoți 31.

*

Petrecere în Lugoj. „Reuniunea de ajutorare a femeilor române din Lugoj“ aranjază o petrecere dansantă în scop filantropic la 19 Februarie st. v. 1911/4 Martie n. 1911 în pavilonul „Concordiei“.

*

Concert în Budapesta. „Corul bisericii gr. or. române din Budapesta“ aranjează mâne Joi, în 23 Februarie n. sub patronajul ilustrilor domni: *Dr. Iosif Gall* și *George Szerb* în sala albă dela hotelul „Royal“, (Erzsébet körút 45) un concert urmat de dans. Inceputul la orele 8 jum. seara.

*

Loja pentru orbi. Teatrul Scala din Milano are o lojă, din care nimeni nu se pleacă pentru a vedea sau pentru a fi văzut. Este loja orbilor, dăruită de un episcop pe seama unui institut al celor lipsiți de vedere. In grupe de câte șase vin orbii în fie care seară în lojă, și ascultă în deosebi cu mare plăcere opere de Wagner. De câte ori urmează un balet, cei din lojă de obicei părăsesc teatrul, — considerând firește că la balet se bucură mai mult ochiul, decât urechia.

*

Copiii nazarinenilor. In două comune din comitatul Csongrad s'au ivit mai multe cazuri, în care părinții nazarineni nu și-au botezat copiii. Din împrejurarea aceasta au rezultat pentru cei nebotezați multe neplăceri și pagube de tot felul. Copiii, nefiind adecă botezați, nu puteau lua parte la învățământul din religiune; și astfel neprimind notă din acest obiect de studiu, n'aveau dreptul de-a trece într'o clasă superioară. S'au întâmplat și cazuri ciudate, când copii obligați la școală au umblat până la vârsta de doisprezece ani tot în clasa cea dintâi a școlii primare sătești. Despre stările acestea anormale s'a făcut raport autorităților competente.

*

Scumpirea hârtiei se naște din cauză că materialul lemnos devine din ce în ce mai rar. Acum se caută un material mai ieftin, care sa înlocuiască lemnul. Statele Unite folosesc la fabricarea hârtiei cocenii de cucuruz. Iaponezii au înființat o fabrică de hârtie produsă din *bambus*, o plantă care crește în țările calde. Bambusul crește cu mult mai repede, decât pădurile de brad; prin urmare material de hârtie va fi și de aici înainte în belșug.

Convocare.

Pe baza hotărîrii luate în ședința subsemnatei direcțiuni, ținută la data de jos, și în conformitate cu dispozițiunile § lui 14 din statute, se convoacă prin aceasta

a XI-a adunare generală ordinară,

a „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“, pe *Dumineca în 5 Martie n. 1911* la orele 11 din zi, în localitățile „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ (strada Brukenthal nr. 17, etaj), cu următoarea

Ordine de zi:

1. Prezentarea raportului general pro 1910.
2. Censurarea și aprobarea rațiociniilor pro 1910.
3. Eventuale propuneri independente.
4. Intregirea postului de cassar pe restul periodic 1911.
5. Autenticarea sumarului adunării generale.

Invităm la această adunare pe toți membrii Reuniunii noastre.

Din ședința direcțiunii „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“, ținută la 17 Februarie n. 1911.

Pant. Lucuța prez. *Vic. Tordășianu* secretar.

Cărți și reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 2 cuprinde: O carte despre București. Mihai, Viteazul, schiță de poem dramatic, de M. Vlad. Cugetări, de N. Iorga. Cântarea ta, poezie de V. Poiană. Mărgica, de Irina G. Lecca. Starea învățământului primar prelungit în câteva state din Germania, de T. Crudu. Cugetări.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 4 cuprinde: Spre noua educație universitară. Pelișandru, poezie de Mihnea Olmazu. Mihai Viteazul, schiță, de poem dramatic, de M. Vlad. Cugetări. Scrisori ale lui D. Bolintineanu după întoarcerea din exil, de N. Cartojan.

*

Biserica Ortodoxă Română, revistă periodică eclesiastică, nr. 10 din Ianuarie 1911 cuprinde: Acte oficiale. Epistolă pastorală, de I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei. Judecata și condamnarea la răstignire a Mântuitorului nostru Isus Hristos, de C. Erbiceanu. Un moment cultural la administrația casei bisericii, de P. G. Cugetări asupra chestiei unirii bisericii, traducere de P. S. Episcop al Argeșului. Mărturii despre prezența și intervenirea lui Dumnezeu în natură și în istorie, de I. Mihălescu. Așezămintele sfinților apostoli și scrierile de origină apostolică în legătură cu ele, de Drag. Demetrescu. Unirea vechilor catolici cu biserica creștină ortodoxă a orientului, de Badea Mangâru. Influența moralei creștine asupra fericirii societății, de C. Intervenirile împăraților bizantini în afacerile religioase, de M. P. Pentru ce biserica rusă a osândit pe Tolstoi? de Arhim. I. Scriban. Mișcarea în personalul clerical din țară. Diverse. Donațiuni.

Poșta redacției.

Balul din Făgăraș. O lămurire s'a publicat deja. A doua e de prisos.

Dlui B. G. în A. Se poate publica numai în partea taxabilă. S'a predat deci administrațiunii foii, care vă va aviza.

Dlui G. F. Preșmerean, Budapesta. Vă rugăm să ne dați adresa exactă.

Oficială.

Ca să putem încheia socotelile congruei pe sem. I/911, toți acei preoți, cari nu și-au ridicat congrua pe sem. I a. c. sunt recercați ca să ne trimită imediat chitanțele — spre licuidare, căci la caz contrar vor fi expuși la eventuala neplăcere de-a li se detrage congrua din partea ministrului pe motivul, că nu și-au ridicat-o la timp.

Oficiul Cassei Arhid.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, în beneficiul artistei *Frida Wiesauer-Herold* se va da opereta „*Paula macht alles*“, iar mâne, Joi, se dă opereta „*Die Puppe*“.

Nr. 25/1911. (64) 1—3

Concurs.

Pe temeiul încuviinţării Prea Ven. Consistor arhidiecezan de dto 11 Ianuarie a. c. Nr. 15.159 Bis. ex 1910, prin aceasta se escrie concurs la postul de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh, Nicolae Reu, din parohia de clasa a II-a **Borgo-Mijloceni** în tractul Bistriţei cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele preoţeşti fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne, în terminul deschis, rugările instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu şi au voia a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din aceasta parohie spre a cânta, predica, eventual celebra.

Bistriţa, 4/17 Februarie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 81/911 [65] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a *Lunca*, din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă prin moartea parohului Vasilie Miclea se escrie al doilea concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala *B* pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele recerute de regulamentul parohial şi concluzul normativ al sinodului arhidiecezan Nr. 82 din 1910 sunt a se înainta subscrisului oficiu în termin deschis. Concurenţii — cu previa înştiinţare aici — se dot prezenta până inclusiv 8 zile înainte de alegere în comună, ca să facă cunoştinţă cu poporul şi resp. spre a cânta şi celebra.

Ofenbaia, 31 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Lupşei în conţelegere cu comitetul şi sinodul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Apoldul-mic** prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 coroane, din cari 600 coroane din repartiţie dela popor, întregire dela stat 380 coroane, relut de lemne 20 coroane şi relut de cuartir 60 coroane.

La primul cuincuenal alesul are drept numai după serviciu neîntrerupt de 5 ani la aceasta şcoală. Dreptul la cuincuenal câştigat în alt loc nu să ia în considerare

Preferiţi vor fi cei cu cunoştinţe muzicale.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteraal Mercurei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti

Apoldul-mic, la 17 Ianuarie 1911.

Pentru comitet:

Ilie Beu
preşedinte.

Nicolae Fărcaş
notar.

Nr. 62/1911. [56] 3—3

Văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Nr. 21/1911. [60] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră din **Stena** se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Emolumentele sunt: salar 1000 coroane, din care 600 coroane din repartiţie dela credincioşi, iar 400 coroane întregire dela stat, 3 stâng. ☐ lemne de foc, grădina şcoalei şi locuinţă în edificiul şcoalei.

Primele două cuincuenalii după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală se solvesc jumătate dela stat, jumătate dela biserică, iar cuincuenaliile ulterioare dela stat.

Invăţătorul este deobligat, a învăţa pe copii răspunsurile liturgice, a-i conduce şi cânta cu ei în biserică şi a ţinea strana în biserică la utrenie şi vecernie în Dumineci şi sărbători.

Invăţătorul este deobligat, să locuiască în edificiul şcoalei.

Cererile cu documentele prescrise să se trimită la subsemnatul oficiu protopresbiteral.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial.

Cohalm, în 1 Februarie 1911.

Titu V. Gheaja.
protopresbiter

Szebenvármegye alispánjától.

Szám: 1186/911. (57) 3—3

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye ujegyházi járásában elhalálozás folytán üresedésben jött másodosztályu th. utmesteri állás betöltésére ezennel pályázatot hirdetek.

Ezen állással járó illetmények a következők:

1. Évi 800 korona fizetés és fizetés jellegővalbiró évi 200 korona személyi pótlék.
2. Évi 120 corona lakbér.
3. Évi 60 korona iroda és szertár bér. —
4. Utiátalány cimen a kiépitett th. utalmál km-ként 10 korona, kiepitetlen utalmány km-ként 5 korona.

Pályázók kötelesek kimutatni, hogy a törvényhatósági utmesterek szolgálati viszonyairól minősitéséről és hivatalos teendőiről szóló szabályrendelet 2 §ában előirt képességi vizsgát letették illetve azt letenni kötelesek.

Felhivom mindazokat, akik ezen állást elnyerni ohajtják, hogy szabályszerüen felszerelt és a vármegyei Főispán Urhoz cimzett pályázati kérvenyeiket valamint nyelvismereteiket igazoló okmányaikat a V. Ü. Sz. 4 §-a értelmében 1911 évi március hó 18-ig hozzám nyujtsák be, mert későbben beérkező pályázatok tekintetbe nem vétetnek.

Nagyszeben, 1911 évi február hó 10 én.

Fabritius
alispán.

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

Altoi de viţă puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospoară, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 35—

Viţă de vie altoită
expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:
Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).
Rog a cere catalog gratuit!
Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 16—25

THE CAMPBELL
renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** şi durabile
Motoare şi Locomobile cu **Benzin**, **Uleu crud**, **Gas** . . .
Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

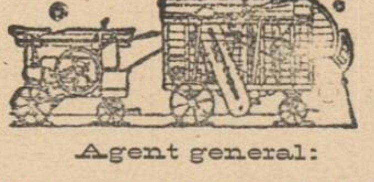

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.
Agent general: (380) 15—26
Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine şi cântece.

(Voce şi piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădişor depărtişor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageţi voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri româneşti.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Ţarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Preţul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Preţul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

De vânzare la toate librăriile româneşti.
Depozit general:
Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Cărţi pentru bibliotecile parohiale-şcolare.

Dela **Librăria arhidiecezană din Sibiiu** se pot procura următoarele cărţi mai noi apărute:

	cor.
Agârbiceanu I., Novele	1·50
— Două iubiri, novele	2·—
— In clasa cultă, novele	2·—
Adam I., Constanţa pitorească .	2·—
Alexandrescu Dorna, Arnăuta, roman . . . . , . .	1·—
Andersen, H. C., Povestiri, trad. de Ruxandra Vlăhuţă . . .	2·50
Anghel-Iosif, Caleidescopul I/II à	1·50
— Cireşul lui Luculus, nuvele	1·50
Anghel, Fantazii, poezii . . .	1·50
Asachi G., Poezii	1·50
Balzac H., Moş Goriot, roman .	1·—
Bârseanul I., Rapsodie şi balade	1·50
Basme din toate ţinuturile româneşti	1·90
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau Dicţionarul sănătăţii împodobit cu 315 chipuri . . .	14.—
Bolcaş L., Seri albastre (Pentameron)	1·50
Bolcaş L., La cărările vieţii . .	1·50
Björnstjerne-Björnson, Veselul strengar, nuvele	1·50
Björnstjerne-Björnson, Synove Solbakken	1·50
Boteni I. I., Din satul nostru, nuvele	1·50
Bucura Dumbravă, Haiducul, roman	2·—
Calmuţchi V., Floricele, poezii .	1·—
Caraivan V., Poveşti de pretutindeni . . . , ...	2·—
Caragiale, Schiţe nouă	2·50
Carmen Sylva, Prinţul codrului traducere după original de Lia Hârsu	—·30
Cazaban, Chipuri şi suflete, nuvele	1·50
Cerna, Poezii	2·—

	cor.
Ciocârlan I., Pe plaiu, nuvele .	1·50
Corbu I., Ad Astra! Astronomie poporală în icoane. Cu mai multe ilustraţiuni şi icoane în text .	2·—
Cuza A. C., Poezii, epigrame şi cugetări	1·50
Dauş L., Iluzii, roman	1·50
Delavrancea P., Sultănica, nuvele	2·—
Dulfu, Cântece şi poveşti . . .	1·50
Dragoslav I., La han la trei ulcele	1·50
Dunăreanu N., Răsplata, nuvele	1·50
Eminescu M., Poezii. Ediţie ilustrată şi revizuită de I. Scurtu	2·—
Farago E., Şoapte din umbră .	1·50
Flaubert, Doamna Bovary, roman	2·—
Gane N., Spice, nuvele . . .	2.—
Gârleanu E., Nucul lui Odobac, nuvele	1·50
Gârleanu E., Intr'o noapte de Maiu, nuvele	2·—
Gârleanu E., Bătrânii, nuvele .	3·—
Hodoş E., Departe de lume, nuvele	1·50
Holban, Oamenii celebri din anticitate	3·50
Iosif N. N. O., Primăvară . .	1·—
Ibrăileanu, Spiritul critic în cultura românească	2·—
Ibrăileanu, Scriitorii şi curente .	2·—
Iorga N., Istoria lumei în vremile mai nouă dela Ludovic al XIV până astăzi	3·—
Iorga N., Istoria Românilor pentru poporul român	3·—
Iorga N., Din faptele străbunilor	1·50
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor	1·50
Lecca I. G., Dreptul vieţii, roman	2·—
Lovinescu E., Viaţa şi opera lui G. Alexandrescu	2—
Lovinescu E., Critice I. . . .	3·—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. **Sibiiu**, Sâmbătă 12/25 Februarie 1911. *Nr. 16.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

„Cheia chestiei române“.

Sibiiu, 24 Februarie n.

Reflectând asupra celor scrise de imperialiştii maghiari dela „Budapesti Hirlap“, cu privire la „cheia chestiei române“, pe care ei o caută, dar nu o găsesc, pentrucă nu vreau să o caute acolo unde ea e de căutat, — avem să spunem următoarele:

Constatăm cu bucurie, că tonul în care au scris de astădată domnii dela „B. H.“ e deosebit de cel de mai nainte, căci e mai domol, mai puţin îngâmfat, deci şi mai puţin ofensător. Un progres deci însemnat faţa de trecut; pentrucă fiind mai indulgenţi, mai concilianţi unii faţă de alţii, mai uşor ajungem la înţelegere.

Incolo apoi *trei* lucruri avem să lămurim, arătându-le în adevărata lor fiinţă, dupăce vedem, că domnii dela foaia amintită nu le văd bine şi nu le înţeleg bine. Intâi: *Marea Românie*, ori cum s'au obicinuit ziariştii maghiari a o numi: *Daco-România*. Are dreptate „B. H.“ că om inteligent român nu există, care să creadă în realisarea acestei idei, zămislită de altcum nu în vre-o minte românească, ci în o minte săsască, în mintea lui Roth. Dar să întoarcem vorba. Dacă nu cred Românii în posibilitatea unirii tuturor Românilor într'un stat naţional român, precum de fapt nu cred, de ce cred Maghiarii? Sunt ei mai puţin inteligenţi decât Românii? Aşa credem, că lucrul acesta nu-l poate afirma nime. De ce ne ţin Maghiarii atât de năsdraveni, ca noi să ne putem gândi la o luptă pe moarte, pe viaţă, purtată cu Rusia, pentru a-i lua Basarabia, şi purtată cu Austro-Ungaria, pentru a pune mâna pe Bucovina, Ardeal, Ungaria, până la Tisa, şi Banat? Am fi noi în stare să facem această minune? Nu! Atunci de ce nu înceată odată presa maghiară cu gogoriţa ei predilectă, cu Daco-România? Iată de ce! O spunem noi: Pentrucă publicul maghiar trebue ţinut în continuu în agitaţie, şi în credinţa, că Românii sunt trădători de patrie, iredentişti, deci ar merita o tratare şi mai aspră decât aceea de care se învrednicesc din partea stăpânirii ungureşti.

Iar până vor proceda tot aşa, ziariştii şi politicianii maghiari, înzadar caută *cheia* chestiei române, căci n'au să o găsească. Pentru a se găsi cheia, trebue impretenit publicul maghiar cu ideea înţelegerii cu Românii, iar împretenirea publicului nu se face alarmându-l mereu cu Daco-România, cu iredentismul român, cu lucruri cari nu există decât numai în fantasia celor ce fac abus, inregistrându-le.

Ne dau apoi sfatul domnii dela „B. H.“ să nu ne mai legănăm în speranţa, că îmbunătăţirea sorţii noastre poate să vină dela Viena, dela Monarhul, fie cel de acuma, ori cel viitor, pentrucă noi numai dela Maghiari putem să primim favoruri, dacă ne vom acomoda politicei lor şi dorinţelor lor.

Greu lucru ni se cere. Pentrucă dinasticismul nostru nu e intemeiat pe interese şi nu e legat de termin, nu e temporar, ci e turnat în sufletul Românului, şi va exista cât există suflet românesc. Pe Român aşa-l invaţă biserica sa, că Domnitoriul e locţiitoriul lui Dumnezeu pe pământ, chemat să facă dreptate în lumea aceasta, deci ţine la el cu aceeaşi iubire, cu care ţine la Dumnezeu, irelevant, că această alipire a sa e recunoscută şi remunerată, ori nu.

Şi precum alipirea, iubirea faţă de Domnitoriul său nu i-o poate smulge nime din piept, tot aşa nu-i poate lua nime nici speranţa, că totuşi vor veni zile, în cari credinţa sa faţă de tron şi casa domnitoare are să fie resplătită după vrednicie. De aci apoi faptul, cunoscut preabine şi de Maghiari, că pentru acţiuni în favorul tronului şi al dinastiei Românii sunt totdeauna de câştigat, ca aliaţi şi tovarăşi, dar pentru acţiuni contrare dinastiei — *nici-odată!*

Ne spun pe urmă imperialiştii maghiari dela „B. H.“ ce lucruri frumoase am putea să primim noi dela Maghiari, dacă am merge pe căile politice pe cari ei ni le precisează: dignităţi înalte în ţară, poate chiar şi ministru din neamul nostru, dacă cumva ar avea careva dintre Români cualificaţia cerută!!

Ei, vedeţi domnilor, tocmai aici e greşala. Credeţi, că politica românească e o politică de căpătuială. Credeţi, că dacă ne înfundaţi pe unii dintre fruntaşi în câteva posturi înalte şi grase, aţi rezolvat chestia română! Dar nu e aşa! O sută de Români, o mie de Români, zece mii de Români să puneţi în posturi, pe lângă stările de lucru de astăzi din ţară, şi totuşi n'aţi resolvat chestia de naţionalitate, cu privire la Români, ori cum o numiţi acum, chestia română.

Nu dignităţi şi salare grase pe seama intelectualilor sei cere poporul românesc din patria aceasta, ci cere *garantarea şi asigurarea dreptului de liberă desvoltare pe terenul cultural şi economic, ca popor român.* Cere să i se lase în pace *limba* şi *legea*, biserica sa, şcoala sa, datinile sale, îmbrăcămintea sa, de care să nu-şi mai bată joc orice jandarm — cere deci *viaţă naţională românească*, în cadrele legilor ţării, şi puţin, foarte puţin îi pasă, că dignităţile şi fotoliurile ministeriale cine le ţine ocupate.

Aci să se caute deci cheia chestiei române, pentru că numai aci este ea de aflat. Şi guvernul care va avea prudenţa şi inspiraţia de a pune mâna pe ea, negreşit că va face rezolvarea chestiei române, spre multămirea Românilor şi a Maghiarilor.

Perversitatea
în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

V.

Dl Pâclişan susţine, că W. a fost osândit între altele, pentrucă nu recunoştea prezenţa reală alui Cristos în sf. Eucharistie. Noi ştim şi următoarele: Bei entschiedener Abweisung der Transsubstantion erkannte er in der geweihten Hostie des Abendmahls eine *reale* Gegenwart des verklärten Leibes Christi, welche aber nur mittels des Glaubens, also nur von den Erwählten, empfangen und genossen werden könne.[1]

Ioan Wessel (Gansfort) încă s'a declarat împotriva primatului şi a purgatorului. Ce fel de „erezii“ erau acestea, cari se întemeiau pe sf. Scriptură? Hristos n'a propoveduit nici odată astfel de învăţături, dealtfel şi celelalte credinţe ale lui W. se disting nu atâta prin nota lor de „erezie“ condamnabilă, cât mai vârtrr prin curăţenia ideală şi formularea lor din cuvintele exclusiv ale Bibliei, suficientă să ducă la desăvârşirea vieţii morale şi obţinerea fericirii eterne.[2]

Cât despre *Huss* iată între altele cam ce fel de „erezii“ propoveduia: Christus nicht Petrus ist ihr (sc. Kirche) Haupt. 2. Wenn der Statthalter Christi anders lehrt als Christus, ist er der Vorbote des *Antichrists*, der Stellvertreter des Judas Ischarioth. 3. Seine Würde hat der Papst von der Kirche, Ehre und Bezitz vom Kaiser. 4. Die Cardinäle sind nicht Nachfolger der Apostel, wo sie nicht leben wie diese. 5. Ketzer sind nicht ohne Belehrung zu strafen. 6. Ein Interdikt über Stadt oder Volk ist immer unchristlich.[3] Pot fi condamnate astfel de învăţături?

---

[1] *Hase*, Kirchengeschichte, II. 537.

[2] Invăţăturile lui se pot găsi la *Hase*, o. c. II 552 şi *Kurtz*, o. c. II. 368.

[3] Hase, o. c. II. 543.

FOIŞOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Urmare.)

Asemenea şi după Orozvyg să fie datori, ca acelor monahi în tot anul să dee câte şepte porci. Asemenea din venitele castrului nostru Muncaciu să fie datori de a da fructe, câte zece cubule, (ung. köböl) şi tot atâta din siligine (un fel de plantă) şi patru vase de vin, şi o sută de dărabe de sare şi 100 de florini lungi. Asemenea toate aceste aci prescrise le-am dat, le-am dăruit şi le-am oferit pe vecie şi nerevocabil, ca numita mănăstire să le ţină, să le poseadă şi să le aibă pentru mângăierea sufletului meu

In mănăstirea ce noi am fundat-o, facem rânduială, ca şi mormântul nostru să fie aşezat. Aşa am şi întărit ca fiecare din fiii nostri, sau din generaţiune, sau din cei rămaşi după noi, sau şi alţii, acestei donaţiuni a noastre să nu-i stee în contră, sau să nu-i contrazică, sau numita mănăstire să nu o desfiinţeze, şi din acela timp, acelaş însuşi, care va face rău înaintea atotputernicului Dzeu, cu sufletul nostru să aibă proces de purtat. Pentru întărirea şi invecinicia acestui lucru am dat literele de faţă ale noastre şi le-am întărit prin atârnarea sigilului nostru şi am hotărât, ca aceste litere să se predee aceleiaşi mănăstiri. Dat în Muncaciu în 8 Martie anul 1360. (Hurm. I., 2. nr. 45 pag. 62),

a) Pe Theodor Coriatovici să-l cercetăm după istorie.

Atare interes istoric naţional ne îndeamnă la aceasta Georgie Şincai (în Cronica Românilor Tom. I. pag. 493) zice: Ioanichie Basiloviciu[1] protoegumenul mănăstirii din Muncaciu încă aşa scrie la anul 1331. Coriat prinţul Novogrodului a avut patru feciori, pe Alexandru, Constantin, George şi Theodor, pe cari Oligherd la anul 1330 luându-i întru ajutor s'au dus asupra Curuţilor (Cruciaţilor) cari luase Samoghitia, şi omorâse pe tatăl lui, luând înapoi Samoghitia[2]. Tatarii, cari veniră la anul 1241, la 1331 încă ţineau în posesiune toată Ucrania şi Podolia. Oligherd, după ce a curăţit Podolia de tatari, a dat-o nepoţilor săi: lui Alexandru, Constantin, George şi *Theodor Coriatovici*, dându-le şi oaste spre paza şi apărarea ei. Peste puţin timp chemându-se *George* să domnească în Valahia şi Moldova, a murit otrăvit în Suceava. Theodor după moartea tatălui său încă mergând să domnească în Novogrod din Litvania, Podolia toată a rămas lui Alexandru şi Constantin.

Şincai zice: Să fie fost chemat *George Coriatovici* să domnească în Moldova, poate fi. Mie mi-ar plăcea a şti, că Basiloviciu de unde a scris aceste, care altmintrelea nu scrie minciuni.[1] Iară la pag. 499 Şincai zice: „Basiloviciu protoegumenul dela mănăstirea din Muncaciu, la anul 1339 şi 1340 scrie: „Theodor Coriatoviciu povăţuitorul din Novogrod, după moartea fratelui său Constantin, din voinţa unchiului său Oligherd a urmat ca domnitor în toată Podolia, dar Theodor dobândind şi Podolia a început a se împotrivi unchiului său Oligherd, povăţuitorul Litvaniei, adecă nevrând de a-i o da tributul ce se poftea. Oligherd mâniându-se, s'a sculat cu răsboiu asupra nepotului său Theodor. Acesta ca să se poată apăra, a venit în Ungaria să ceară ajutor dela regele Carol Robert, luând cu sine şi toate avuţiile şi întărind cetăţile Podoliei: Camenicul, Scalu şi Socolecul cu *străjari de români.* Venirea prinţului Theodor s'a întâmplat la anul 1339. Theodor Coriatoviciu zăbovind în Ungaria, Oligherd a cuprins toate cetăţile din Podolia *tăind pe români* şi prinzând pe generalul lui Theodor, şi acesta ne mai având unde merge, a rămas în Ungaria.

G. Şincai (I. p. 574) continuă: Roman a domnit în Moldova trei ani (1392—1395), se vede a fi fost aliatul lui Theodor Coriatoviciu, şi cu dânsul a fi fost şi repus. Şi iarăş G. Şincai (Tom. II. p. 135) ne spune: „La anul 1491 s'a încoronat Vladislav al II-lea craiul Ungariei şi se afla

---

[1] Ioanicius Basiloviciu, De fundatione Coriatoviciana, part. 1, c. 2.

[2] Samoghitia (Schamaitan sau Smud la Litvani), o provincie ruteană dela Curland spre ameazi.

[1] Numele George, la sloveni că nume de copil desmerdat se zice Iuga. Dionisiu Fotino în Istoria generală a Daciei Tom. III. pag. 11 despre Iuga Voda: După moartea lui Petre-Vodă, boierii au ales domn pe un Iuga-Vodă, care nu se ştie a cui fiu a fost. Astfel Iuga a fost George sau Jurg Koriatoviciu, dar nu la anul 1399, precum il pune Fotino, ci după Dragoş şi Sass a venit Iuga, apoi Bogdan. Iuga era dar fratele lui Theodor Coriatoviciu.

Papii atotputernici însă în lipsa argumentelor serioase s'au ştiut dimite şi la acuze ca cele următoare: „Nächst dem bleibenden Brot im Abendmahl erschien als *Hauptvorwurf*, dass er *vier Personen* in der Gottheit lehre, vielleicht war irgend eine realistische Auffassung verdreht worden. Er bekannte sich zum *dreieinigen* Gott. Auch das half ihm nicht: er habe an Gott *appelliert*: „O Herr Iesus, dein Concil verdammt dich selbst, weil du von deinen Feinden unterdrückt, selber deine Sache Gott anheimstelltest“. Apoi *creştinii* cardinali l-au aruncat în foc cu următoarele cuvinte (cari sunt o elocventă dovadă cum înţelegeau să execute porunca lui Cristos: „Iubiţi pe vrăşmaşii voştri“) „*Wir übergeben deine Seele dem Teufel*“. Iar groaznicul „eretic“ a răspuns plin de credinţă: „und ich befehle sie dem gnädigen Herrn Iesu Christo“.[1]

Şi acum „es entsteht uns die Frage: wodurch ist dieses Concil, das drei Päpste entsetzt hat, veranlasst worden, einen Heerführer der Reformation zu verbrennen? Sein Geschick lag in der Stellung der Parteien begründet. Die Absicht der hierarchischen Partei war durch Verbrennung eines Geistverwandten die Gegner zu schrecken. Der Kaiser und die liberale Partei haben ihn geopfert, um dem Verdacht der Mitschuld an einer Ketzerei zu entgehen“.

„Erezia“ capitală a acestor martiri însă rămâne, cum am mai spus, *traducerea* sf. Scripturi. Prin aceasta au izbutit să dea lovitura de graţie apucăturilor anticreştineşti ale papilor, de-a precupeţi evanghelia lui Cristos şi de-a ţinea prostimea superstiţioasă şi fără vicleşug în împărăţia celui mai amarnic întunerec. Lumina lui Isus nu poate rămânea ascunsă „supt obroc“, ci ea e menită să încălzească sufletul tuturor milioanelor, cari vieţuiesc pe pământ în adastarea mântuirii eterne. Oare Cristos a propoveduit numai apostolilor, nu şi mulţimii neînvăţate?

Aceşti „eretici“ au urmat pilda Mântuitorului. Roma însă ţinea la monopolul Scripturii. Bibliile au fost deci oprite, cărţile puse la index şi nimicite, iar ei persecutaţi şi arşi pe rug în chipul cel mai oribil.[2]

Aşa stă lucrul cu aceşti luptători pentru tălmăcirea scripturii în limba popoarelor. Prin urmare „ignoranţa şi reacredinţa“, sunt nişte atribute cari vă privesc.

VI.

Am spus în recenzia mea următoarele: „E apoi notoric rolul bisericii ortodoxe în desvoltarea curentului de *cultură românească* (subliniere dedicată lui Volbură), pornit supt influenţa husitismului şi a reformaţiunii“.

Dl Pâclişan nu crede în astfel de poveşti. Husitismul n'a avut nici un rol, iar rolul ortodoxiei în desvoltarea curentului de cultură românească pornit supt influenţa reformaţiunii e *foarte mic*. Şi ca să dovedească acest uriaş *caraghioslâc*, se pune şi *deplasează* chestiunea în modul cel mai insolent, ducându-o pe teren *dogmatic*. Inşiră anume câteva din cărţile româneşti tipărite în Ardeal în veacul al XVI. şi XVII-lea scoţând în relief cu mult zel şi tot-atâta satisfacţie ereziile calvine cuprinse în ele. Apoi încheie cu aceste rânduri foarte impertinente: „Biserica ortodoxă are *numai meritul* de-a fi dat din sinul său o mulţime de vlădici, protopopi şi preoţi gata în orice clipă să primească şi propage dogme şi învăţături diametral opuse dogmelor şi învăţăturilor bisericii răsăritene“.

Bine dle Pâclişan, de ce-a fost vorba, de *dogme* sau de *cultură* românească? Pentru ce te pretezi, în lipsă de argumente, la tertipuri condamnabile, vorbind despre lucruri cu desăvârşire străine de obiectul chestionat, cu tendinţa vădită de a-ţi *înşela* cetitorii în chipul cel mai neloial?

Aceasta e „*cinstea* literară“ trimbiţată cu atâta pretenţie? Dupăcum văd, nu-ţi prea iei rolul în serios, cel puţin pe teren istoric nu.

Cu toate asta însă, uite: fiindcă n'a fost vorba de dogme ori de erezii, ci de rolul bisericii ortodoxe în desvoltarea curentului de *cultură* românească pornit supt influenţa husitismului şi a reformaţiunii, rol a cărui importanţă dta o negi sau aproape o negi, eu sunt dispus să-ţi aduc câteva *contraprobe istorice*, foarte serioase.

Mai întâi iată ce spune dnul *Dobrescu*, vorbind despre tipăriturile lui Coresi (acelea pe cari le dai şi dta): „Cărţile acestea trecând dintr'un loc într'altul şi fiind cetite de clerici şi de cei din popor cu ştiinţă de carte, au făcut ca Românii dintr'o parte să se apropie sufleteşte de cei din altă parte. Prin aceste cărţi s'au făcut *primele* începuturi ale exprimării gândirii şi simţirii româneşti, normele rudimentare ale ortografiei; cu un cuvânt începuturile limbii noastre *literare*“.[1]

Apoi dl *Lupaş*: „Nu se poate tăgădui, prin urmare, aceea influenţă bună a reformaţiunii, de-a fi scos adecă limba slavonă din întrebuinţarea bisericească, făcând să răsune limba românească atât în chestiunile religioase cât şi pe teren literar. Tipăriturile apărute în româneşte au eliminat treptat cărţile liturgice slave, şi astfel din Ardeal porneşte acel curent literar şi cultural, care în curând trece în Principate, trezind spiritul românesc din amorţeala sa de veacuri“.[2]

Şi în fine dl *Iorga*: „Fără să aibă valoare practică prea mare, cărţile acestea (ale lui Coresi) au pentru noi însemnătate *deosebită*, căci prin ele se începe introducerea, în cărţi care se tipăresc şi se răspândesc, a limbii româneşti, care era întrebuinţată până atunci numai în răvaşe sau în însemnări pe marginea manuscriptelor slavone“.[3]

Tot mai larg se deschidea, în paguba vechii ortodoxii cu canoane şi ierarchie elină, poarta prin care noul curent românesc pătrundea şi în clădirea pe veci a bisericii, în tot cuprinsul Românimii.

Din toate aceste lupte şi din toată munca ieşia însă un *folos îndoit*, din cele mai însemnate pentru literatura bisericească şi pentru biserică, dar, în acelaş timp pentru scrisul românesc şi pentru conştiinţa românească. Şi iată care anume. Pe deoparte biserica ieşia din vechiul ei cerc de acţiune, care era întâi curat religios, în al doilea rând artistic, prin legătura artei cu clădirile bisericeşti, cu zugrăveala, cu facerea odoarelor şi odăjdiilor, cu caligrafia şi împodobirea cu miniaturi a manuscriptelor, întrebuinţând şi servind, afară de aceasta, o veche cultură străină ce nu mai hrănia sufleteşte nici un popor. Acuma între limba românească şi cultura bisericească şi biserica însăşi se făcuse o legătură, pe care nimic n'o mai putea sfărâma.

Această limbă românească era apoi a Românilor de pretutindeni. Varlaam spune aceasta şi Simeon Stefan o repetă; fără a face o mărturisire limpede în acest senz, astfel socotia şi mitropolitul muntean Stefan rostul cărţilor româneşti.[4]

„Cu această carte (Palia din Orăştie) apărută în Iulie 1582, se mântuie era, aşa de roditoare şi plină de binefaceri culturale, a tipăriturilor ardelene pentru Români.

Orice nouă mişcare literară a trebuit să pornească deacum înainte dela rezultatele mişcării literare *husite* (înţelegeţi, dle Pâclişanu?) din veacul al XV-lea. Ardealul de Nord sau Maramurăşul ne dădură astfel odată cu cele dintâi cărţi limba lor. Toscana noastră au fost acele sate de plugari şi păstori din muntele de miază-noapte al largei ţări a Românilor“.

„*Marele merit* al acestor cărţi e poate acesta, că trecând hotarele au adunat sufleteşte, prin viaţa culturală, pe toţi Românii laolaltă. Prin ele mai mult decât prin vechile manuscrise, cari circulau greu şi se copiau puţin, nedesăvârşit, s'a *intemeiat o viaţă literară comună a tuturor Românilor.* Prin ele, aceste cărţulii urâte, păstrate în puţine exemplare ferfeniţoase, prin găurile cărora se primblă cariul, s'a întemeiat ceva *nepreţuit* pentru orice popor, căci cuprinde în sine ceea ce va da formă gândului şi simţirii generaţiilor care se vor urma: *limba literară*“.[1]

Aşa se înfăţişează rolul bisericii ortodoxe în desvoltarea curentului de cultură românească pornit sub influenţa husitismului şi a reformaţiunii.

Nu cumva aveţi ceva excepţii împotriva acestor păreri atât de limpezi şi de categorice?..

---

[1] *Hase*, o. c. II. 544. cf. şi *Kurtz*, o. c. II. 358 şi *W. H. I.* Leben, Lehre, Wandel und Tod des im Iahre 1415 lebendig verbrannten Iohann Huss. Rom. 1784.

[2] Despre felul cum a fost maltratat d. p. în Franţa cel dintâi traducător al Bibliei *Le Fèvre d'Etaples* se poate citi un studiu în Zeitschrift für historische Theologie (1852): Iacob Faber Stapulensis, ein Beitrag zur Geschichte der Reformation in Frankreich, von Graf. Cf. şi *Reusch*, o. c. I. 156 şi urm. ori despre altul p. 597, despre Huss *Hase*, o. c. II. 544.

[1] N. Dobrescu, Rolul bisericii în trecutul românesc. (Conv. Lit. Nr. 6 - 1909).

[2] *Lupaş*, Az erdélyi gör. kel. egyház és a vallás-unio a XVIII sz. folyamán, p. 10.

[3] Iorga, Istoria Românilor, p. 163.

[4] *Iorga*, Istoria bisericii româneşti, I. 341. Cf. şi Geschichte des Rum. Volkes. II. 117.

[1] *N. Iorga*, Istoria literaturii religioase, p. 95 şi 84.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Frumoasele şedinţe literare ale meseriaşilor români, aranjate lunar, continuă a se da şi în anul acesta, întocmai ca şi în trecut.

Programul variat şi bogat contribue, în mare parte, la popularizarea acestor şedinţe. Mulţi dintre meseriaşii noştri, în mijlocul acestei Reuniuni, la aceste şedinţe, prin conveniri sau debuturi devin stăpâni pe limba strămoşească pe care o vorbeau aşa de stâlciat. Deci şi în această privinţă îşi au meritul lor aceste şedinţe.

Drăgălăşenie în sfioasele debuturi ale mititelului copilaş, care în naivele versuri declamate e atât de simpatic; sete de cultură, de a cuprinde cât mai mult în prestaţiunile vre unui tinăr meseriaş; tremurături de arcuş pe gâtul unei vioare ce suspină apăsat sub o mână dibace; frânturi de doine, aci duioase sau plângătoare, aci vesele, — iată o părticică din frumosul program care alcătueşte şedinţele literare.

în Alba cei crăieşti (Székesfejérvár) Dumineca înaintea lunei lui August, şi precum arată Basilovici, regele a dat în partea lui *Ioan*, episcopul Muncaciului, două chrisoave, cari, fiindcă au fost cu înşelăciune scoase dela craiul, pe aceste două craiul le-a stricat, le-a revocat la anul 1498, cum se va arăta acolo. In hrisovul cel dintâiu, craiul porunceşte preoţilor (ruseşti) ruteni să fie ascultători de episcopul Ioan şi să-i plătească birul cel obicinuit; în al doilea chrisov regele iarăş porunceşte prelaţilor, baronilor, comiţilor, castelanilor, nobililor şi diregătorilor, aşişderea cetăţilor, oraşelor, satelor din toată Ungaria, ca acestia să silească pe preoţii ruseşti şi pe *locuitorii de legea grecească*, ca din bunurile lor să plătească birul obicinuit, cinstitului *Ioan*, episcopul Ruşilor sau al Rutenilor, locuitor în mănăstirea Stului Mihail Arhangelul în Maramurăş zidită.

Din istoria mănăstirii Sfântului Mihail Arhangel zidită în Maramurăş în Körtvélyes (Peri) se va vedea, cum Ioan episcopul din Muncaciu a vrut să aducă sub stăpânirea sa acea mănăstire românească, şi ca să poată face, şi să fie în stăpânirea acelor bunuri, şi-a mutat locuinţa în mănăstirea românească şi a înşelat pe regele, de i-a dat două documente nedrepte, respective false. — Documentele celelalte fiind date pentru mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel, se vor aduce la locul lor. Să nu perdem din vedere nici acele ce George Şincai Tom. III. p. 141 la anul 1661 le zice: Constantin-Vodă Basarab nu s'a putut odihni la Muncaciu, unde a făcut biserica (cea de Theodor Coriatovici, din lemn zidită) dimpreună cu Doamna sa Dominica muierea sa, prin îndemnul lui *Ioanichie Zeican, episcopului Maramuşului*, din mistiţe de peatră, cum arată inscripţiunea bisericii din Muncaciu, cea adusă de Basiloviciu (B. de fundatione coriatoviciana, partea I. cap. 18).

b) Despre familia lui Theodor Coriatovici.

Acum ne folosim de „Diplome Maramurăşene“, edate de Ioan Mihályi de Apşa, 1900, în Maramurăş-Sighet.

La anul 1398 (pag. 119) în 2 Febr. Sigismund regele, confirmă donaţiunea prin care Vasile ducele Podoliei, fratele ducelui Theodor, dărueşte omului său de curte moşia Sarkad din comitatul Bereg. Aşa se vede, că şi Vasilie s'a mutat în Ungaria.

Tot la acest an pag. 120. Nota lui Ioan Mihályi: „Coriat duce litván unul dintre cei 7 fii ai principelui Gedimin (+ 1340) primind religiunea creştină după ritul oriental (I. Basiloviciu, Brevis notiţia I.—IV) a avut cinci fii, pe Alexandru, Constantin, *George*, *Theodor* şi Vasilie. *George sau Iuga* a fost ales de voivod al Moldovei după Laţcu, fiiul lui Bogdan. Dela acest Iuga cunoaştem o donaţiune dată în Bârlad la anul 1374.

In 23 Martie 1401 (p. 121) se dă mandatul regelui Sigismund către conventul din Lelesz, să cerceteze plânsoarea ducelui Podoliei, Theodor (Coriatovici) în contra acelor nobili, cari au oprit pe iobagii ducelui, ca să ridice staule în pădurea ţinătoare de castrul Muncaciului.

La 5 Febr. 1404 (pag. 127) Regele Sigismund conferęşte lui Stanislau, Ioan, George şi Bogdan din Dolha, oameni familiari ai ducelui Todor din Podolia, nişte părţi din Dolha, iar Stanislau cu fraţii săi, sub steagul ducelui Theodor, unchiului regelui, au rămas statornici în credinţă către rege.

In 12 Iunie 1406 (pag. 141) mandatul regelui Sigismund către conventul din Lelesz, să cerceteze plânsoarea nobililor din Kerepetz, în contra ducelui Podoliei, comitelui de Beregh pentru 40 de cară de fân. In 9 Nov. 1416 (p. 205) mandatul regelui Sigismund, ca să se cerceteze plânsoarea văduvei ducelui Theodor şi a fiicelor sale Anuşca şi Maria, în contra lui Stanislau, care a oprit pentru sine venitele lor din Maramurăş. In 3 Febr. 1417 (pag. 206) mandatul regelui Sigismund, ca să se cerceteze plânsoarea doamnei văduve Valha şi a fiicei rămase după Theodor, ducele Opoliei (bine e Podoliei).

In 24 Aprilie 1417 (pag 209) mandatul judelui curiei, ca să se cerceteze plânsoarea unor nobili în contra magnificei doamne văduva ducelui Theodor din Muncaciu.

In 19 Dec. 1419 (pag. 247) mandatul regelui Sigismund către castelanii cetăţii Muncaciu, ca să cerceteze documentele lui Nicolae Românul, şi dacă se va constata, că cheneziatul moşiilor Vusniţa şi Kerecske în adevăr lui i se cad, şi că acest cheneziat pe nedrept a fost ocupat prin Theodor, oare când ducele Podoliei şi gubernatorul cetăţii Muncaciu, atunci să se restitue.

(Va urma).

Pe lângă aceste să mai adăugăm frumoasele conveniri sociale şi petreceri, unde costumele naţionale la femei sunt aproape de rigoare, contribuind astfel la conservarea motivelor româneşti şi păstrând ceeace din strămoşi ni-a rămas, apoi piesele teatrale, concertele şi alte multe de acestea, cari sunt numai un mănunchiu din frumosul buchet al activităţii sale rodnice.

Fiincă adusei vorba de concert, cred că ar fi potrivit, să-mi spun unele impresii plăcute dela ultimul concert al Reuniunii dat în 21 Ianuarie în sala dela „Unicum". Intre publicul asistent la acest concert, am remarcat — între alţii — pe dnii prof. G. Precup, prezidentul Reuniunii meseriaşilor români din Blaj, şi prof. N. F. Negruţiu.

Nu voi intra în amănunte, dar voiu stărui asupra unor momente mai însemnate dela această frumoasă sărbare. După producţia corală prezidentul Reuniunii sod. rom. din loc rosteşte câteva cuvinte binesimţite la adresa dlor profesori Precup şi Negruţiu, ambii muncitori pentru luminarea şi desăvârşirea clasei noastre de mijloc, rugându-i să ducă fraţilor din Blaj salutul frăţesc al meseriaşilor sibieni. Dl prof. Precup, plăcut atins de cuvintele calde ale dlui prezident Tordăşianu şi încântat de prestaţiunile meseriaşilor sibieni, ţine să repeteze ceea ce spusese, nu demult într'un act, adresat Reuniunii meseriaşilor sibieni, anume, că atât dsa cât şi meseriaşii ocrotiţi de dânsul privesc în meseriaşii sibieni pe antemergătorii, iar în Reuniunea sibiană pe mama lor, dela care s'au deprins a învăţa tot lucruri bune şi folositoare, îndeamnă meseriaşii sibieni români de a se grupa toţi cu toată dragostea şi încrederea în jurul prezidentului Tordăşianu, care şi-a jertfit şi-şi jertfeşte cea mai bună parte a vieţii sale pe altarul cauzelor noastre obşteşti. Vorbirea profesorului Precup a fost viu aplaudată.

Joi în 26 Ianuarie n. s'a ţinut prima şedinţă literară din anul acesta, tot odată şi festivă, condusă fiind de dnul prezident Tordăşianu.

S'a început ca de obiceiu cu cetirea protocoalelor luate în şedinţele administrative, din partea notarului Reuniunii, dl St. Duca.

La un punct din cetirea acestor protocoale mi-a atras atenţia gestul frumos al învăţăcelului N. Dragomir, ajutat cu haine şi altele din partea Reuniunii, care ca semn de recunoştinţă a confecţionat o lădiţă pentru Reuniune, cu inscripţia „Dăruiţi pentru masa învăţăceilor meseriaşi!"

După cetirea protocoalelor, dl prez. Tordăşianu, în o scurtă vorbire, aminteşte despre unele lucruri referitoare la propăşirea Reuniunei, şi tot odată salută pe binevoitorul clasei noastre de mijloc, dnul prof. *Dr. N. Bălan,* care prin cuvântări şi fapte caută să ridice starea religioasă-morală a meseriaşilor noştri la nivelul cuvenit.

Cu recunoştinţă aminteşte despre faptul, că la actul înmormântării cumnatului său, majorul Iovescu, a luat parte şi Reuniunea sod. români, de oarece răposatul a fost un bun sprijinitor al clasei noastre de mijloc.

Inceputul şedinţii literare îl face şcolarul G. Simtion cu gingaşa poezie „Şoimul şi floarea". Urmează apoi dşoara Zinica Dopp cu poezia „Fiica română" şi mai la urmă cu o cântare isbutită şi cu o frumoasă cetire literară „Meşterul orb" din Biblioteca tineretului. Şcolarul Constantin Botezat cu poezioara „Să mergem fraţi la şcoală" a fost foarte drăguţ. De asemenea şi şcolarul G. Toma cu „Movila lui Burcel" de Alecsandri a dovedit multă pricepere.

Dşoara El. Bordia declamează frumos poezia „Scumpă ţară românească". Urmează apoi conferenţa dlui profesor Dr. N. *Bălan.* Vorbeşte despre dragostea creştinească, şi în legătură cu aceasta dăruieşte Reuniunii mai multe exemplare din „Biblioteca bunului creştin", spre a le împărţi spre cetire între meseriaşi. Invăţăturile instructive şi folositoare expuse în această conferenţă au captivat inimile ascultătorilor. După aceasta urmează dşoara Mărioara Avrigean cu poezia „Regina ostrogoţilor" de Coşbuc, bine rostită. Dintre ceialalţi debutanţi merită atenţie dl I. Jinga cu unele anecdote de spirit; învăţăcelul croitor Vasile Gavrilă cu versurile „Scandalul din cameră", D. Bosiu cu o cântare, şi alţii cu unele poezii.

De încheiere se distribue între participanţi mai multe broşuri sortate, iar dl prezident Tordăşianu învită publicul la viitoarea şedinţă literară.

Asistent.

NOUTĂŢI.

Conferenţele Asociaţiunii. Dumineca, în 26 Februarie n., d-l Aurel Bratu profesor la Seminarul Andreian, va ţinea în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii, o conferenţă *despre iluzii.* Conferenţa d-lui Bratu va încheia seria conferenţelor aranjate de biroul Asociaţiunii în iarna aceasta. Inceputul la orele 5. p. m. precis.

*

Arhiducele moştenitor Francisc Ferdinand, cum se anunţă din Viena, va reprezenta pe suveranul nostru la încoronarea regelui englez George. In suita arhiducelui vor fi mai mulţi membri aleşi din aristocraţia austriacă şi ungară.

*

Procesul „Ţării Noastre". Marţi s'a desbătut înaintea curţii cu juraţi din Cluj procesele pornite contra dlui *O. Goga* pentru mai multe articole apărute în „Ţara Noastră". Procurorul Dr. Török a susţinut, din 9 delicte de agitaţie, numai două. La apărare a vorbit *Dr. I. Pordea* şi acuzatul. Juraţii l-au declarat vinovat, şi tribunalul l-a condamnat la o lună închisoare de stat şi câte 300 cor. amendă de fiecare articol. S'a dat recurs de nulitate împotriva sentenţei.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărţământului D. St. Martin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" va ţinea în 26 Februarie, Dumineca, la orele 12 din zi, în comuna Chirileu o prelegere poporală, la care invită pe toţi aceia din comuna Chirileu şi jur, cari doresc înaintarea în cultură a poporului român.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă Vineri, în 3 Martie, la orele 10 dimineaţa, în sala mică a casei comitatense.

*

Hymen. *Cornelia Badiu* şi *Nicolae Şerbu* işi serbează cununia Dumineca, în 13/26 Februarie 1911, în biserica gr.-or. română din Mercurea.

*

Osândire. Curtea cu juraţi din Deva a osândit la temniţă pe viaţă pe Aron *Costea,* care a omorât nu demult pe negustorul de piei, Adler, în pădurea dela Bătrâna din comitatul Hunedorii.

*

Filantropie. Un negustor, Kempner, din Breslau a dăruit oraşului său un milion de marce, pentru ca să se îngrijască de locuinţe pe seama cetăţenilor săraci.

*

Carusel. Bilete pentru reprezentaţiile în scop de binefacere, ce se vor da în 4 şi 5 Martie n. în casarma de tren din Sibiiu, se găsesc de vânzare la papeteria Drotlef din Strada Cisnădiei.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit următoarele donaţiuni: dl Emeric de Nagy, oficial la tribunalul din Ioc, K 3·— (în memoria decedatului comite suprem Gustav Thalmann); prin dşoara Sabina Brote dela 2 anonimi K 3; prin doamna Valeria Popescu dela mai mulţi domni K 35·—; dela dna Valeria Beu n. Colbasi K 10·—. S'au înscris membre ordinare la această Reuniune doamnele: văd. Ecaterina L. Pop, Elvira P. Barcian şi Maria L. Brote, toate din Sibiiu, solvind taxa de câte K 4—.

*

Copii cari nu umblă la şcoală. Budapesta are 60,000 de copii obligaţi să umble la şcoală. Conform ultimelor date oficiale, dintre aceşti copii nu cercetează şcoala 18,211. Unii şcolari sunt bolnavi sau săraci, iar alţii sunt leneşi. Când capitala ţării are peste 18 mii de şcolari, cari se feresc de şcoală, de ce să ne mirăm de starea înapoiată a multor şcoli de pe sate?!

*

Convocare. Membrii adunării municipale a comitatului Făgăraş sunt rugaţi prin aceasta ca pe Marţi în 28 Februarie la orele 8½, dimineaţa, să se adune la Hotelul Paris, pentru a se sfătui cu privire la ţinuta ce au de a urma la şedinţa extraordinară, care se ţine în ziua aceea la orele 9. Din cauză, că am primit invitarea târziu a fost imposibil, să se iee alte dispoziţiuni. *Clubul comitatens.*

*

† **George Cutean,** paroch gr. ort. în Oarda de jos, în 20 Februarie n. a trecut la cele eterne, în etate de 36 ani, şi în al 9-lea an al preoţiei. A fost înmormântat eri, Joi în 23 Februarie la orele 12 în cimiterul bisericei gr. or. din comuna sa. Odihnească în pace!

*

Domnul Dr. Cornel T. Albu aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Kőrösbökény—Buteni.

*

Impăratul Wilhelm la Londra. In palatul Buckingham se fac pregătiri pentru primirea părechei imperiale germane. Impăratul Wilhelm va merge şi la Windsor şi Frogmore şi va pune cununi pe mormântul reginei Victoria şi al regelui Eduard.

*

Scăpat de un câne. Un ţăran dintr'o comună din părţile Franconiei (Germania), când să întorcea acasă, pe o noapte geroasă, a lunecat şi şi-a frânt un picior aşa de rău, de nu se mai putea mişca din loc. A strigat după ajutor; dar nu-l auzea nimeni. Nenorocitul socotea că va îngheţa de frig. In sfârşit, totuş a sosit ajutorul aşteptat. Un câne, care auzise strigătele sale, a început să urle, şi timp de 2 ore n'a încetat de lătrat, până când stăpânul casei a ieşit afară, — animalul cuminte a sărit la drum lătrând mereu şi conducându-şi stăpânul la locul nenorocirii.

*

Pentru cei ce vin târziu la teatru. Poliţia din oraşul Sibiiului a luat măsuri, ca pe viitor publicul din teatrul nostru comunal să nu mai fie incomodat de cei ce obicinuesc a intra prea târziu în sala teatrului. Indată după începerea reprezentaţiei intrarea în parter, în balcon şi pe galerie este oprită. Cei sosiţi târziu vor putea să-şi ocupe locurile din parter, balcon sau galerie numai în pauzele dintre acte. Dispoziţia aceasta intră în vigoare cu ziua de 27 Februarie n. a. c.

*

„Patriotism" în Timişoara. Corespondentul din Timişoara al ziarului sibian „S. D. T." istoriseşte în ultima sa corespondenţă un nou caz de „patriotism", petrecut în Timişoara. Şcolarii dela gimnaziul piariştilor şi dela şcoala superioară de comerţ din acest oraş obişnuesc a purta de câtva timp chipiuri studenţeşti în diferite colori. Faptul acesta a îndemnat pe şcolarii dela gimnaziul de stat tot de acolo să poarte şi ei chipiuri; — au fost însă opriţi îndată de mai marii lor, cari au adus hotărârea ciudată: „In considerare că chipiurile studenţeşti nu au caracter maghiar, şi că purtarea lor seamănă cu a elevilor din Austria şi din Germania, se interzice tinerimii şcolare dela gimnaziul de stat purtarea chipiurilor". — Un ziar democratic timişorean, după câteva observări ironice scrie următoarele cuvinte nimerite: „Fie care om să poarte pe cap ceea ce are şi-i place, căci nu este important lucrul din *afară,* ci lucrul din *lăuntrul* capului".

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" au fost primiţi următorii membri ordinari: Ioan Rotariu (orig. din Sibiiu) Andreiu Joandrea (orig. din Sibiiu cu 2 clase reale); sodali lăcătuşi; Demetriu Marcu (orig. din Cârţa săs), Nistor Maglas (orig. din Orăştie) sodali măsari; Ioan Ţaţa (orig. din Sălişte), sodal bărdaş; George Crăţu (orig. din Comana inf.) sodal faur; Teodor Pepelea (orig. din Sâncel), Augustin Crişanu (orig. din Apahida rom.) şi Nicolae Luca (orig. din Ocna-Sibiiului), sodali cismari. In şirul membrilor ajutători s'a înscris dl Nicolae Peicu, abs. de teologie.

*

Darul nuntaşilor. Oaspeţii dela nunta sodalului zidar Victor Comşa (Sibiiu) cu dşoara Ana Bugăluc (Merghindeal), la stăruinţa vornicului Ioan Imbăruş expeditor al „Foii Poporului", au dăruit fondului „Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace" al Reuniunei sodalilor români sibieni K 4, iar oaspeţii dela nunta tinărului econom Petru Mohan cu dşoara Maria Simtion, cor. 10·88, dintre cari mirele P. Mohan 3 coroane. D. Mohan funcţ. la „Albina" 3 coroane — sau în total cor. 14·88. La acelaş fond au mai dăruit G. M. din A. 3 cor; Dr. Andrei Nicola, advocat (Câmpeni), 50 bani şi Longhin Popa, paroh (Tătăreşti) soţia sa Iosefina n. Bujoran şi copii lor Aurora şi Octavian 2 cor.

Cărţi şi reviste.

Revista Asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr 8. din Ianuarie 1911, a apărut cu materie interesantă şi variată de educaţie şi învăţământ, economie, ştiinţă şi literatură. Redacţia şi administraţia la dl Dimitrie *Faur,* învăţător în Măicăneşti. R.-Sărat Abonamentul 5 lei anual.

Mulţămite publice.

Cu ocasiunea producţiunii teatrale aranjate de către membrii „Reuniunii de cântări române din Haţeg" la 26 Decemvrie v. 1910 în folosul atelierului de ţesătorie din Orăştie au binevoit a suprasolvi P. T. domni şi dne:

Doamna Hortenzia Dr. Suciu 38 cor., Dr. L. Parasca 5 cor., Ioan Bârsan 4 cor., Dr. Benedek Gy. şi Hegedüs L., câte 3 cor., Dr. G. Suciu, Dr. F. Bontescu, Földy A., Dr. C. Popescu, Kölgyessy M, Amb. Şelariu şi Mester J. câte 2 cor., Aurel Pintea cor. 2 20, Szakali testvérek, Sim. Albu, J. Doboiu, Oct. Baiu, N. Todosie jun., Ligeti E., Lud. Morariu, Fleischer V., M. Todosie jun. şi Krauss Fr. câte 1 cor., Heim J., Dr. Jacob Radu şi M. Jian jun. câte 1 cor. 50 fil, P. Armean, Kakuk A. şi Schuller E. câte 1 cor. 20 fil., Stan Tănase şi N. Sbuchea câte 80 fil., Grig. Poenariu şi J. Novac câte 70 fil., Aug. Muneranţiu 60 fil., R. Doboiu, Izidor Aron, Böszörményi A. şi P. Timariu câte 50 fil, Jos. Toma, P. Vinţan, Gillich N. şi Almágyi E. câte 40 fil., Dominic Crişan, Tod. Doboiu, M. Muntean, G. Nicoară şi Adrian Birişan câte 20 fileri.

Suma totală a întratelor a fost 390 cor., din care sumă subtrăgându se spesele de 190 cor., restul de 200 cor. s'a trimis la direcţiunea atelierului de ţesătorie din Orăştie.

Primească P. T. Domnii şi Doamnele suprasolvente mulţumita noastră.

Haţeg, în 18/31 Ianuarie 1911.

Pentru comitetul „Reuniunii de cântări române din Haţeg":

Dr. Cornel Popescu — preşedinte.
Dr. Ioan Hica — cassar.
Victor Pop — secretar.

*

Cu ocaziunea producţiunii, din ziua anului nou, dată în Câlnic şi cercetată de mulţ străini din jur şi de fruntaşi poporului săsesc, conlocuitor cu noi, s'a incassat suma de 150 cor. 66 fil., iar 50 cor. s'a pus ca bază unui fond numit „Fondul corului bisericesc din Câlnic" m i rămânând un venit curat de 38 cor, care s'a predat epitropiei bis.

Seara la cassă au binevoit a suprasolvi următorii domni: Ioan Duşe, preot, Ignatie Filip, preot, Reciu, Michael Fleischer, notar, Câlnic, câte 2 cor. Sabin Jula, înv., 1 cor. 16 fil. Mihael Bulchescher, primar com., Câlnic, Laurian Fleşeriu înv., Răhău; Iohann Klusch proprietar Câlnic câte 1 cor: Boescu, proprietar, Ilie Oancea, proprietar, Răhău, câte 40 fil şi Valeriu Morariu june, Săsciori, 40 fil.

Acestor binefăcători şi tuturor preastimaţilor oaspeţi li se aduc şi pe aceasta cale cele mai călduroase mulţamite.

Câlnic, Ianuarie 1911.

Pentru comitetul par:

Sabin Jula — înv. dir. al corului.
Ioan Duşe — preot local.

*

Subscrisul în numele comitetului şi poporului român gr. or. din filia Hoghiz, protopresbiteratul Cohalmului, îmi ţin de datorinţă a aduce cele mai sincere şi călduroase mulţămite evlavioşilor creştini, cari au binevoit a dona pentru sânta biserică din Hoghiz acum zidită, bani, ornamente, odoare şi cărţi bisericeşti, şi anume:

Bucura Dobre din Mercheaşa bani 80 coroane, Ioan Cârlan din Ştena un clopot cu 120 coroane, Stan Hâlmu din Draoş un potir, disc şi stea cu 72 cor. Leonte Ciulei din Fântâna un rând de vestminte preoţeşti complet cu 50 coroane, un prapor cu 20 cor. şi 2 sfesnice de lemn mari înaintea altariului cu 72 cor. Dumitru Corcodel din Homorod un rând de vestminte preoţeşci cu 80 coă. şi o pânzătură (masă) cu 8 cor. Pentru icoane pe fruntar Dumitru Vodă din Bogata 30 cor. Bartolomeu Cosma din Bogata 32 cor. Domnica Gheorgheoi tot din Bogata 32 cor. Servie Popiţa, din Comâna infer. 20 cor. Ana G. Nică Ciuţeiu din Fântâna 10 cor. Rafira Ar. Roşca din Fântâna 8 cor. Ana G. Neacşu puşcasu tot din Fântâna 6 cor. şi Nicolae Bârsan din Hoghiz 4 cor. Tot pentru icoane pe fruntar ne-au trimis din America Ştefan Ferezan din Sighişoara 100 cor. şi Nicolae Hăţegan 20 cor. George Pumnea din Cuciulata a donat pentru sf. Antimis 10 cor. Vasile Rasu din Dăişoara o Evangelie cu 25 cor. Arva Iànoş din Cohalm o candelă cu 20 coroane, George Florea băiaş din Comăna superioră o pânzătură de masă pe prestol cu 10 cor. Ana Csizmadia din Hoghiz o pânzătură pe masa proscomidiei cu 8 cor. şi un sfeşnic cu 2 cor. Mărioara Maniu o perdea la uşa împărătească cu 4 cor. Ioachim Maniu 1 sfeşnic cu 2 cor. Maria Sofron Pleşa din Hoghiz 1 sfeşnic cu 3 cor. şi Iosiv Pantilimon din Hoghiz un clopoţel pe prestol cu 1 cor. Suma totală 849 coroane.

Tuturor acestor evlavioşi creştini să-le răsplătească bunul Dzeu jertfa adusă sântei biserici cu bogatele Lui daruri cereşti.

Fântâna, în 15 Ianuarie 1911.

Eftimie Maniu
paroh.

Nr. 25/1911. (64) 2—3

Concurs.

Pe temeiul încuviinţării Prea Ven. Consistor arhidiecezan de dto 11 Ianuarie a. c. Nr. 15.159 Bis. ex 1910, prin aceasta se escrie concurs la postul de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh, Nicolae Reu, din parohia de clasa a II-a **Borgo-Mijloceni** în tractul Bistriţei cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele preoţeşti fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne, în terminul deschis, rugările instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu şi au voia a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din aceasta parohie spre a cânta, predica, eventual celebra.

Bistriţa, 4/17 Februarie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 12— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Altoi de viţă puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 36—

De sine mergatoare, simple si renumite în lume
Locomobilele cu benzin
şi
Maşini de treerat
sunt aprobate şi eminente pentru regiuni muntoase. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.
Renumite în lume ca sugative de gaz
Motoarele de oleu brut svediane
simple şi de sine mergătoare pentru
Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.
Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.
Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 5—26

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în Budapesta birou de informaţii şi
Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general în orice cauză — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(38) 2— L. Olariu,
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 7—25
În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Viţă de vie altoită
expediază sorte curate, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:
Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: FR. CASPARI,
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).
Rog a cere catalog gratuit!
Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 17—25

Noutate sensaţională a industriei de ţigle.
Maşină patentată de
fabricat ţigle.
Model 1910.
Confecţionează 10—12000 ţigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea ţiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mişcare sunt suficienţi doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente şi hală pentru maşini nu e necesară. De lucrători specialişti nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini şi * copii. Preţ eftin de procurare. *
Intocmiri complete de ţiglării
curăţitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri şi tobe
în cea mai bună execuţie.
Cu prospecte, deslușiri şi preliminare de cheltueli serveşte
[461] Agenţia generală a lui 8—10
„Jacobiwerk“, Meissen (Germania)
IGNÁZ GELLERT & COMP.
VI. Térez-körút 41.
Garanţia cea mai mare. Condiţii de plată favorabile.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur
„Pastilele de piept ale lui Egger“
au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.
Un carton 1 coroană şi 2 coroane.
Carton de probă 50 bani.
Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(367) 24—26

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

se adresează, cine doreşte a şi procura varietăţi autentice de:
Pomi roditori
arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeţi, etc.
Viţe altoite
(calitate superioară) viţă europeană şi amer. cu şi fără rădăcini.
(Catalog instructiv la cerere gratuit).
(368) 8—12
FISCHER u. Comp
Pomi Oilicultura

„Mugurul“
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
Altoi de vie
calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină
se află de vânzare la
Insoţirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
Material disponibil în altoi peste
două (2) milioane.
Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoi desvoltaţi la perfecţiune.
La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.
La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.
Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 14—
Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.
Replantaţi-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric
se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 21—52
Clopotele găurite
o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.
Preţouranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1646 SZ.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane

Anul LIX. Sibiiu, Marți 15/28 Februarie 1911. *Nr. 17.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Păcatele „Tribunei“.

Sibiiu, 27 Februarie n.

Nori grei se ridică deasupra capetelor celor ce fac pe moralizatorii lumii românești în coloanele ziarului „*Tribuna*“ din Arad. Acuzările sunt tot mai multe și mai grave în contra acestui ziar românesc, născut din pat nelegiuit, — cum i s'a spus de mai multeori.

Un articol sdrobitor pentru ziarul arădan a fost publicat în numărul de Joi, săptămâna trecută, al „*Gazetei Transilvaniei*“ din Brașov. Cei ce l-au cetit au rămas înlemniți, văzând câte păcate are „*Tribuna*“ la activul ei. La tot cazul, destăinuirile făcute în acest articol sensațional al „*Gazetei*“ vor contribui mult la limpezirea situației, și vor face și pe cei încă îndoelnici să vadă lucrurile așa cum sunt, în adevărata lor ființă: murdară, foarte murdară.

Lăsăm, ca cu destăinuirile din domeniul politicei noastre interne, făcute în articolul „*Gazetei*“, să se ocupe celelalte ziare românești mai competente decât noi, iar noi ne mărginim a scoate din lungul pomelnic, publicat în „*Gazeta*“, părțile cari ne privesc mai deaproape, ca foaie în prima linie bisericească, informațiile următoare:

> „... La moartea episcopului Popea, protosincelul Ciorogariu s'a repezit la Caransebeș. Mortul era încă pe catafalc, când Ciorogariu i-a făcut vizită lui C. Burdia, oferindu-se episcop. Putem dovedi, că R. Ciorogariu a fost gata să încheie pact cu Burdia, lăsându-i acestuia asigurată conducerea politică a graniței, cât va trăi dânsul. Când s'a văzut, că episcopia lui Ciorogariu e imposibilă, domnul Dr. Nicolae Oncu a umplut dieceza Caransebeșului cu scrisori, în cari recomanda de episcop pe burdistul Dr. Iosif Olariu. Scrisorile sunt în posesiunea dlui Dr. Valeriu Branisce. Dnul Dr. Nicolae Oncu era membru în comitetul național, care afară de dânsul, în totalitatea sa luase poziție pentru părintele Miron Cristea“...

Atâta e, ce scoatem noi din lungul articol al „*Gazetei*“. Și nu pentru a condamna pe cineva, pentrucă în cele din urmă fiecare dignitar al bisericii noastre e în drept a aspira la episcopie, și a-și dori episcopia, mai ales că după cuvintele apostolului, cine-și dorește episcopie *bun lucru dorește*, și pentrucă fiecare bărbat cu trecere al neamului nostru e în drept să recomande celor îndreptățiți să aleagă episcop pe acela pe care-l crede el de mai vrednic, și treaba celor interesați e, să-i dee ori să nu-i dee ascultare: nu deci pentru a condamna pe cineva pentru cele făcute, dacă întru adevăr așa au fost făcute cum sunt espuse în „*Gazeta*“, ci pentru a face alte constatări, pe cari „Gazeta“ nu le face.

Se știe, că proprietarii adevărați ai „*Tribunii*“ sunt domnii Dr. Nicolae Oncu și P. C. Sa, protosincelul Ciorogariu. Ei bine, pe când proprietarii foii aradane umblau se pună mâna pe episcopia din Caransebeș, cu ajutoriul dlui C. Burdia, alții mai măruntei din Arad au lansat știrea de o rară îndrăsneală, că Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan Mețianu* s'a înțeles cu domnul Burdia și cu ministrul Apponyi, ca să nu mai facă alegere de episcop la Caransebeș, ci guvernul să numească acolo, cu violarea autonomiei bisericii noastre, un administrator, firește, în persoana unui om de încredere al Mitropolitului și al guvernului. Și s'a umplut dieceza Caransebeșului cu scrisori de acest înțeles, trimise toate din Arad, așa, că lumea s'a spăriat, fruntașii de acolo au ținut o consfătuire și au trimis ca delegat la Sibiiu pe dnul *Ioan M. Roșu* din Biserica-Albă, ca să afle adevărul. Și a aflat, că știrea *e o scornitură din cele mai miserabile!*

Nu facem complici pe domnii Dr. Oncu și pe părintele Ciorogariu în această infamie, dar afirmăm cu toată tăria, că oamenii *lor* au săvârșit-o! Comparat acum acest fapt cu destăinuirile de sus din „*Gazeta*“, icoana e completă și iese în întreaga ei mărime campania de *intrigi* purtată din partea Arădanilor în jurul scaunului episcopesc din Caransebeș. Și armele intrigei sunt totdeauna arme murdare! Să nu se mire deci cei din fruntea „*Tribunei*“, că ziarul lor va trebui să se înece în curând în aceea ce a produs necontenit de când e pe lume: în murdărie.

Perversitatea
în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

VII.

Tot ce urmează de aci înainte în răspunsul lui Pâclișanu, e falș sau ridicol, umoristic ori jelnic.

Iată de ce anume. *Favete linquis.* Reproduc: „N'am zis nicăiri, că mitropoliții, episcopii și preoții erau niste *oameni simpli și fără învățătură*, ci am zis că fruntașii bisericii sau erau oameni simpli și fără învățătură, sau cei mai cu carte ieșiți din mănăstirile în cari se cultiva literatura pe care o cunoaștem (adecă cea slavă), ceeace e cu totul altceva. Sau nu?‘

Nu, deloc nu. Doar e așa de limpede. Ii împarți în oameni simpli și fără învățătură și în oameni cu învățătură slavonă, pe care însă n'o prețuești. Rămâne deci, în mod logic, că erau niște ignoranți, după propriile dtale cuvinte. Nu-i umoristic? Regret însă că te etalezi cu o sagacitate atât de strălucită (vorbă să fie!) și mai ales că-ți socotești în acelaș timp și cetitorii așa de puțin inteligenți, încât nu i crezi „capace“ să înțeleagă astfel de hazlii exhibiții mentale.

Dealtfel pentru a-ți dovedi încă odată, că uiți dela mână pân' la gură, și nu mai știi ce enorme cumințenii ai plasat în diatriba dtale, iată citez dela pag. 47: „Alăturea de ei (mitropoliții greci) se perindează lungi serii de arhierei pământeni *fără cultură*, fără însuflețire, *fără pricepere* și dragoste de muncă, pe urma cărora *n'a rămas nimic*“. Spui așa de categoric, că erau fără învățătură și fără pricepere. Pentru ce mai faci, deci, glume atât de lamentabile?

Dar să mai servim cu astfel de comedioase mostre. „N'am zis nicăiri, că pentru suferințele îndurate în epoca grecească e vinovată biserica ortodocsă, care a suferit această pecingine fără a căuta înlăturarea ei, ci cum se poate citi la pag. 24—25 a cărții mele, am zis că biserica românească a fost în timpul acesta de câteva veacuri *cel mai puternic slujitor* de întindere a grecismului“.

Apoi: „N'am zis, că *arhiereii greci*, pe cari îi înșir, au infectat viața publică din Țările românești, ci am zis că scaunele *arhierești* încă au trebuit să simtă multă vreme influența *elementului* (grecesc), care a *infectat* întreaga viață publică din Țările românești“. Admirați vă rog aceste probe de minunat spirit logic și admirabilă donchișotiadă hazlie.

Căci să vedeți Dvoastră cum „devine chestia“. Pâclișanu în diatriba sa deapănă la arhierei greci veniți în Țările românești, unde se simțiau mai bine decât acasă. „Abia ne putem închipui — zice dsa, — influența *dezastruoasă*, pe care au avut-o asupra sufletului românesc — în numele ortodoxiei — oaspeții aceștia străini de noi“. Apoi înșiră arhiereii greci (cu intenția evidentă de a lovi în biserica ortodoxă) cari au stat în scaunele din Principate, mântuind cu *Iacob*, „care câștigă cu bani mulți episcopia Romanului, pe care o păstorește numai din Fe-

---

FOIȘOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Urmare.)

6. Mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel în Körtvélyes (Peri) în Marmația.

Trebue să mergem mână în mână cu istoria, căci prin ea multe se lămuresc mai bine. Mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel a fundat-o *Balc* și fratele său *Drag*, deci trebue să scrutăm că cine au fost acestia?

a) Despre viața lui Balc și Drag fundatorii mănăstirii.

La 1365 Ludovic regele Ungariei dă diplomă sprintenului bărbat Balk, fiiul lui Saaz (Sas) moldavul, voivodului Maramarușiens (din Marmația), că acelaș (Balk) încă în țara Moldauană a stat cu credință către regele, și acolo părăsindu-și servitorii, pentru regele a primit mai multe răniri, și Balk pământurile și drepturile sale de acolo (din Moldova) perzându-le a urmat regelui în Ungaria. Aceluiaș Balgh și prin el fraților lui uterini (din un pântece) Drag, Dragomir și Stefan, posesiunea numită Kunya, cu apartinențele sale: Iood, Baeskon, Keetvison, Moyze-Bors, Keetszereste, ce se află în comitatul Maramureșului, cari moșii prin infidelitatea și nota (de lesa majestate) a voivodului Bogdan și a fiilor lui, cari au ocupat Moldauana, țara regelui, pe sub ascuns și spre mânia regelui a năzuit să o țină, dar acum readuse sub stăpânirea sa le conferește (dăruește) cu privilegiu solemn lui Balgh. Dat în Buda 4 Kal. Febr. 1365. (Hurm. I. 2 nr. 70, pag. 94).

Dar tot cu datul din 2 Febr. 1365 se află la Ioan Mihályi (Diplome Maramurășene p. 56) o diplomă mai pe larg, și pentru lămurire voiu traduce unele părți. Ludovic cel mare adecă dăruește voivodului Maramurășan lui Balc (fiiul lui Sas) și fraților lui Balc, anume Drag, Dragomir și Stefan ca recompensă pentru serviciile lor moșia Lunca cu pertinențiile sale: Ieud, Bachkon, ambele Visac, Moiseni, Borza și ambele Seliste confiscate dela Bogdan voda, care s'a mutat în Moldova (a cuprins tronul) și a căzut în nota infidelității.

Noi Ludovic etc. așadară cu șirele aceste voim a aduce la cunoștință tuturora, că noi cu considerațiune către viteazul Balc (fiiul lui Zaaz-Sas) voivodul nostru Maramurășan, iubitul nostru, care din tot acel timp, când el (Balc) cu atâta dragoste ferbinte s'a lipit de majestatea noastră, încât el din Moldova din țara noastră și-a părăsit pe iubiții săi părinți (Sas) și mai mulți cumnați și asemenea toate avuțiile lor, lăsându-le în Moldova, țara noastră (a lui Ludovic), a venit în regatul Ungariei sub sinul iubirii noastre și în serviciul nostru spre mărirea onoarei noastre și puterii noastre spre folos. Și spre semnul afecțiunii noastre către Balk i-am dat posesiunea Kuhnya (Cunea) cu toate apartinențiile, *luată dela voivodul Bogdan* și fiii săi, adecă dela notorii necredincioși ai nostri pentru dovedita notă de infidelitate a lor etc.

In diploma din 11 Aug. 1373 Ludovic zice: Ne spun nouă magistri Balc, Drag și Iohan (în loc de Stefan) fiii repausatului Sas voivoda, „familiares aulae nostrae“ (servitorii intimi ai curții noastre), cari cer ca să se întroducă în posesiune (Ioan Mihályi p. 65, Hurm. I. 1373 nr. 157 pag. 211).

Acum să ne reintoarcem la Ioan Mihályi, nota pag. 38 care esplică. Sas era fiiul și următorul în domnie al lui Dragoș în Moldova. Dragoș a domnit doi ani, dela 1359—1360. Fiiul său Sas a domnit patru ani, între 1361 și 1364. După Sas nu a urmat nici unul din bravii fii ai săi, ci Bogdan, asemene voivoda din Maramurăș, dar Bogdan n'a căpătat învoirea regelui Ludovic, ca să cuprindă tronul Moldovei, ba chiar în contra voinții regelui și în contra oștirilor lui (la diploma din 1365). Balc și Drag frații au fundat mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel. Literile fundaționale ale lor nu se află (Ioan Mihályi nu le-a publicat). Balc și Drag s'a dus la Constantinopole și dela Antonie patriarhul a căpătat concesiune ca să zidească mănăstire. Iată aci urmează diploma patriarhului:

b) Diploma din 13 August 1391 dată de Antonie patriarhul din Constantinopole.

După Ioan Mihályi, Diplome Maramurășene pag. 109, Antonie patriarhul Constantinopolei primește și binecuvântă darul făcut prin Balicza (Balc) voda, și Drag Meșter pentru mănăstirea din Maramurăș, fundate în onoarea Sfântului Mihail Arhangel. Patriarhul, biserica o ia sub protecțiunea sa, pe egumenul Pahomie îl îndreptățește să primească vebruarie până în Octomvrie 1786, timp foarte scurt, însă tocmai de ajuns, ca *grecul s'o ruineze cu totul*, încât după moartea lui nu voia nimeni să-i ia locul“ (Diatriba, p. 29 şi 47). Prin urmare, observaţi şi Dvoastră, cât de mult *nu* afirmă Volbură, că arhiereii greci ar fi infectat viaţa publică din Ţările româneşti.

VIII.

Să trecem acum la călugări şi mănăstirile româneşti.

Pâclişanu scrie aşa: „In publicul nostru e înrădăcinată convingerea, că mănăstirile în trecut au fost centre puternice culturale, din cari lumina se revărsa în valuri mari binefăcătoare asupra neamului răsfirat dela Nistru pân' la Tisa. Cercând însă să ne dăm seama de activitatea lor vedem că aureola de glorie se destramă şi dispare ca ceaţa dimineţii alungată de razele soarelui. In loc de muncă culturală spornică şi febrilă, care să lase urme adânci în desvoltarea conştiinţii noastre naţionale; în loc de idealism creştinesc, curat şi înălţător, aflăm *întunerecul şi ignoranţa cea mai înspăimântătoare*“. Eu mi-am permis să numesc aceste falşuri, „insanităţi regretabile“. Şi cu toate că am îndrumat la cărţile dlui Iorga şi am citat ca pilde Putna şi Neamţul, dsa afirmă că n'am adus nici o probă contra afirmaţiilor sale. Pentru a se convinge cetitorii, că Volbură falşifică istoria cu un tupeu sui generis, scriu următoarele:

Singurele locuri de cărturărie în tot trecutul nostru vechiu au fost mănăstirile. Aici au fost instalate tipografiile — aceste „aripi ale literaturii şi culturii“, cum le numeşte Vasile Popp, cari prin strădania călugărilor au dat sutele de cărţi, menite să contribue la mângăerea înaintaşilor noştri cucernici. La Dealu, Putna, Bistriţa, Neamţul, Câmpulung, Govora, Târgovişte, Snagov ş. a. aceste teascuri lucrau necontenit prin hărnicia călugărilor. E imposibil să reproduc aici activitatea specială a fiecărei mănăstiri din cele pomenite. Cititorii le pot găsi în cele două *Istorii* des citate ale dlui Iorga şi la Vasile Popp: „Dizertaţie despre tipografiile româneşti (Sibiiu, Klozius, 1838) unde sunt înşirate cele mai multe din tipografiile româneşti de pretutindeni, împreună cu cărţile — deşi nu complecte, tipărite în ele.

Iar istoricul *Dobrescu* precizează lucrurile în chipul următor:

„In trecutul nostru singura instituţie purtătoare de cultură a fost biserica: din *Mănăstiri* au pornit, au răsărit cele dintâi raze de lumină. Şi iată ce ne îndreptăţeşte să facem această afirmaţiune! Cele mai vechi monumente literare ce s'au scris la noi în ţară şi s'au păstrat până astăzi, în manuscrise bine înţeles la început, pe când încă nu se inventase tiparul, sunt texte de scrieri bisericeşti, de cărţi întrebuinţate în biserică şi scrise de *călugări* într'una sau alta din mănăstirile ţării.

Manuscrisele sau textele cărţilor de cari vorbim ne dovedesc un lucru şi anume: că oameni ai bisericii, *calugări* de prin *mănăstiri*, au fost cei dintâi în ţară la noi, cari s'au îndeletnicit cu meşteşugul condeiului, cu cărturăria timpului slavonă.[1]

Aceleaşi caracterizări frumoase le are dl *Dobrescu* şi'n cea mai recentă carte a sa. Dau numai două scurte fragmente, deşi ar fi vrednice să le reproduc în întregime.

„Instituţiunea, care în trecutul românesc a desfăşurat un rol cultural însemnat, a fost biserica. Oamenii bisericii, fie simpli călugări de prin mănăstiri, fie demnitari bisericeşti, sunt cei dintâi, la noi, cari s'au îndeletnicit cu meşteşugul condeiului, cu cărturăria, lăsându-ne, fireşte, în limba de cultură a timpului: slavona, unele mărturii ale scrisului lor, care ni se păstrează până astăzi. In instituţiuni bisericeşti, *în special în mănăstiri*, avem cele mai vechi focare, de unde au pornit, de unde au răsărit cele dintâi raze de lumină.

Găsindu-se numai în mănăstiri călugări mânuitori ai condeiului şi cunoscători ai limbii slavone, mănăstirile au mai servit în acelaş timp, şi ca nişte şcoli în cari se pregătiau viitorii clerici, precum şi viitorii scriitori de acte în cancelariile domneşti“.[2]

Şi în orice domeniu al artelor — după cum se va vedea mai la vale — biserica a fost, prin aceşti călugări şi mănăstiri, izvorul de lumină şi de cultură în desvoltarea neamului nostru.

Aşa se desprinde adevărul istoric privitor la călugări şi mănăstiri din expunerile învăţatului profesor dela Bucureşti, expuneri cari de sigur au o valoare ceva mai înaltă, decât pseudo-afirmaţiile dlui Pâclişanu.

IX.

Fiindcă activitatea însemnată în roade culturale a unor mitropoliţi ca Varlaam, Dosoftei, Antim Ivireanul, Damaschin, Chesarie de Râmnic, Iosif de Argeş, Veniamin Costachi ş. a. o consideri drept *„foarte modestă“* şi lipsită de intensitate, deşi astfel de enormităţi n'ar mai trebui pedepsite cu un răspuns, pot să servesc şi aici pentru alţii şi poate şi pentru dta, cu câteva pilde, culese la întâmplare.

Dl *Iorga* împodobeşte pe arhiereii Chesarie, Iosif şi Veniamin cu atributul de „mari“ (mari ierarchi, mari dascăli),[1] de sigur nu pentru că activitatea lor ar fi fost „foarte modestă“, ci cât se poate de bogată în desvoltarea bisericii şi a culturii româneşti, după cum de altfel am spus şi eu în recenzia mea.

Vorbind despre munca lui Varlaam dl Iorga scrie: „Cazania lui Varlaam a fost astfel o adevărată binefacere *literară* şi un mijloc de îndeplinire a *unităţii culturale româneşti*.

Psaltirea în versuri alui *Dosoftei*, în care întâlnim elemente care amintesc foarte bine ritmul şi sistemul de rimă al poporului, poate fi socotită ca *începutul poeziei scrise a Românilor*. De sigur că acest fapt are mai multă *însemnătate*, decât cele mai multe evenimente politice care s'au petrecut pe vremea aceasta în ţările noastre“.[2]

„E destul, pentru moment, să amintim uumai că Antim Ivireanul este cel care a încetăţenit pe deplin la noi meşteşugul tiparului şi că prin cărţile ce a tipărit, el a dat naştere în Ţara Românească curentului de cultură religioasă, care a stăpânit multă vreme viaţa sufletească a străbunilor noştri, e destul numai să amintim, că el este printre cei dintâi care a tradus cărţile de slujbă bisericească în româneşte şi prin aceasta a naţionalizat serviciul divin, că el este unul din creatorii vechei limbi bisericeşti atât de apropiată de graiul popular, şi atât de frumoasă chiar şi astăzi, e destul apoi să amintim că Antim a fost înzestrat în largă măsură cu darul vorbirii: a fost cel mai de frunte orator bisericesc ce am avut, a fost singurul vlădică de mai multeori artist, a fost un filantrop şi un păstor bisericesc cum numai foarte rar se întâlnesc în trecutul nostru bisericesc, că în fine el este unul din martirii cauzei şi neamului românesc, murind pentru că a vrut să scape ţara de sub jugul Turcilor şi îngenunchierea Fanarioţilor, pentru ca cu toţii deopotrivă să recunoştem că Antim Ivireanul a fost unul dintre cei mai însemnaţi vlădici, de cari am avut parte în trecut.[1]

Şi aşa s'ar putea continua înainte cu caracterizările asupra menţionaţilor mitropoliţi şi a altora ca ei, a căror activitate a fost, fără îndoială, mult mai binefăcătoare şi mai frumoasă decât, să zicem a papei Inocenţiu al VIII-lea, care se rezumă la aceste *isprăvi* redate de Egidius Viterbo: primis pontificum filios filiasque *palam* ostentavit, primis eorum *apertas fecit nuptias*, primus domesticos hymenaeos celebravit.[2]

Ori de pildă a papei Alexandru al VI-lea, căruia i se adresează următoarea epigramă:

Vendit Alexander, claves, altaria, Christum
Emerat ille prius, vendere jure potest
De vitio in vitium, de flamma crescit in ignem,
Roma sub Hispano deperit Imperio
Sextus Tarquinius, Sextus Nero, Sextus et Iste:
Semper sub sextis perdita Roma fuit.[3]

---

[1] C. Rolul bisericii în trecutul românesc.

[2] *Dobrescu*, Din istoria bisericii române secolul al XV-lea. Bucureşti 1910. Vezi capitolele: Mănăstirile ca centre culturale pp. 58 şi 150 şi urm. Cf. şi *I. Bogdan*, Vechea cultură română, pag. 57 şi următ.

[1] Istoria bisericii româneşti, II. 245.

[2] Acelaş, Istoria Românilor, p. 254 şi 256.

[1] Dobrescu, Antim Ivireanul, Biblioteca „Steaua“ p. 4—5.

[2] Gregorovins, Geschichte der Stadt Rom. VII. 278.

[3] id. ibidem. VII. 473.

Dela concert.

Sibiiu, 25 Februarie 1911.

Reuniunea română de muzică din Sibiiu şi-a ţinut concertul Vineri seara, în 24 Februarie a. c., în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii.

Programa acestui concert a fost una dintre cele mai prezentabile; a conţinut cinci cântări pentru cor mixt, două arii pentru solo de bass, cu acompaniament de pian, şi două compoziţii pentru solo de violină, tot cu acompaniare de pian.

Ave Maria de G. Arcadelt şi *Irmosul Crăciunului* de G. Dima, cu solo de sopran al dnei M. Crişan, au deschis concertul. Sub conducerea sigură a maestrului Alfred *Nowak*, noul dirigent al Reuniunii, corurile mixte au mers cu o rară preciziune.

Cele două arii, din oratoriile Elias şi Paulus de Mendelssohn, au fost admirabil cântate de dl Octavian *Murăşanu*; glasul său de metal ar putea umplea o sală cu mult mai largă decât a Muzeului.

La concertul acesta al Reuniunii noastre a binevoit a-şi da concursul dl *F. Czerny*, simpaticul şi elegantul violinist, care în concertele sale date în ţară şi străinătate şi a dobândit un bun renume. Dl Czerny a executat pe violină două compoziţii de Weniawsky: Romanţă (op. 22) şi Scherzo Tarantela (op. 16), cu o interpretare aleasă şi desăvârşită; în deosebi cea din urmă, Tarantela, plină de căldură şi de sburdălnicie, a stârnit frenetice aplauze, iar artistul a trebuit să se achite cu un supliment.

Acompaniarea la pian a dirigentului Nowak o pomenim şi la acest, ca şi la oratoriile lui Mendelssohn, cu toată lauda.

Cântarea de G. Dima, Cela ce cu adâncul înţelepciunii, cor mixt, cu solo

---

nitele ţinuturilor: Selagiu, Medieş, Ugocia, Bârsava, Ciceu, Balvanos şi Almazigy, să aibă deplina autoritate peste toţi preoţii şi credincioşii de acolo, să-i înveţe, să-i judece în cause bisericeşti, şi în toate serviciile dumnezeeşti să amintească pe patriarhul său. Iar după moartea egumenului Balicza (Balc) şi Drag Meşter, cu toţi credincioşii din acele ţinuturi, cu mici şi cu mari să aleagă alt egumen, asemenea îndreptăţit ca predecesorul său.

Diploma în orgine s'a compus în limba grecească sub Ladislau al II-lea în 1494. S'a tradus pe limba latină, şi textul acesta l-am tradus pe româneşte.

„Noi Antoniu, din mila lui Dumnezeu patriarh al cetăţii Constantinopolii, Nouei Rome şi a toată lumea. Bine şi fericiţi născuţi şi în Dumnezeu, onoraţi, şi buni creştini, şi după întărirea duhului sfânt, iubiţii fii şi generoşii Baliţa vodă şi Drag Meşter, cari au fundat o biserică sau o mănăstire de vecinicie în Maramurăş în numele sfântului Mihail Arhangel, care au venit la Noi, fiind starea imperiului Constantinopolitan aşa de nefericită şi de deprimată — şi s'a rugat de umilitatea (smerenia) noastră, şi în fericirea şi obedienţa ce aveau, pentru religiunea creştină stăruind, şi umilităţii noastre au dăruit şi închinat toate precum şi moştenirea bisericii fundate din bunurile proprii şi binecâştigate, adecă biserica fundată în numele Sfântului Mihail Arhangel, aşa că să fie cu respect către biserica umilităţii noastre (biserica orientală) şi acelei să fie cu obedienţă. Iară noi văzând dorinţa dreaptă a lor, şi luând în consideraţiune întreaga credinţă, astfel de donaţiune o primim cu mulţămită, şi ne-am aplecat voinţei lor, şi pe Drag Meşter ca şi pe fiiul smereniei noastre, cu autoritatea noastră patriarhală ce o exercităm, am binecuvântat şi aşa îl binecuvântăm şi pe acela, pe care Dzeu îl va alege de egumen în zisa mănăstire, ca şi acesta să aibă binecuvântarea noastră, ca să aibă putere, ca toate bisericile ce sunt în pertinenţiile (satele ţinătoare) a zisei mănăstiri să se sfinţească. Pe lângă aceasta fiecare arhiepiscop sau episcop din supuşii nostri, cari în zisa mănăstire sau în apertinenţiile lor se vor afla, ca zisului egumen să fie întru ajutor aceste, literile smereniei noastre le arată, cari sunt întărite cu sigilul bisericii noastre. Pentrucă Noi, această biserică din inimă sinceră şi cu mare onoare o primim în protecţiunea noastră şi spre salutea creştinătăţii şi concedem unui astfel de egumen şi-i dăruim autoritatea să dispună peste toate venitele zisei mănăstiri şi ale satelor ţinătoare, cari se înşiră aci mai jos, precum: Zilagyság, Megyesalja, Ugocsa, Berzava, Chicho (Ciceu), Balvanus, Almazigy, şi în toate aci enumărate, Pachomius Prior şi Abbas (egumen) să aibă deplină autoritate şi respect la toţi preoţii, şi la alţi oameni cari se află în zisa mănăstire şi în pertinenţele sale, aşa ca lor să li se arete toate lucrurile bune şi să-i înveţe despre desvoltarea sufletului şi a trupului, şi să aibă dreptul de a judeca causele ce se ţin de scaunul bisericesc în zisa mănăstire şi în pertinenţele ei. Şi toate bisericile în pertinenţele zisei mănăstiri şi toate venitele acelora şi a zisei mănăstiri, şi pe preoţi să i aiba sub potestatea sa şi sub mânile sale. Şi în toate serviciile divine să se facă pomenirea patriarhului. Din acest scop v'am dat vouă literile noastre (diploma), şi dacă se va întâmpla, că egumenul să moară (pentrucă toţi suntem muritori), atunci toţi fraţii spirituali şi Baliţă (Balc) şi Drag Meşter (lat. Magistru, un oficiu) cu toţi oamenii, cu mici şi cu mari, cari locuesc pe teritoriile ce se ţin de mănăstire, şi adunaţi apriat, ca aşa cei congregaţi (adunaţi) să aleagă pe egumen cu autoritatea şi binecuvântarea noastră. Acestuia, care a fost ales în acest mod, îi concedem tot felul de potestate asupra tuturor venitelor Abaţiei (egumeniei) numite, cu acea legătuinţă, precum şi predecesorului său s'a conces prin Noi spre onoarea Sfântului Mihail Arhangel, şi pentru credinţa mai mare, şi pentru adevăr şi confirmaţiunea locului sfânt, am dat aceste litere ale noastre. Şi aceste sunt scrise în 13 a lunei lui August, anul în care s'a scris, a facerii lumii 6 mii, 8 sute 99 (dela Cr. 1391).

Notiţe: După studiul lui Ioan Mihályi.

1. Drag Meşter a părăsit legea răsăriteană, după un secol şi cea catolică.

2. Starea nefericită a imperiului ce se zice în diplomă, se esplică aşa, că Turcii au încunjurat Constantinopolea (Ţarigrad).

3. Se esplică, că unde au zăcut acele sate dăruite.

4. Că episcopul Şaguna acest text de diplomă l-a publicat ca adaus la promemoria din 1850. (Dar Andreiu Şaguna în Istoria bisericii ortodoxe răsăritene, Sibiiu 1860 Tom. II. pag. 90. cu o parte din documentul întăritor de Vladislav al II-lea la anul 1494, încă l-a mai publicat).

(Va urma).

da bass (dl O. Murășanu); doina de Kiriac, Jalea orfanului, și la sfârșit cântecul șagalnic Bujorel, de Herzogenberg, tot pentru coruri mixte, au format celelalte puncte din programă.

Constatăm, cu un sentiment de mulțămire, că și în aceste cântări, vocile coristelor și ale coriștilor, conduse de un energic dirigent, s'au contopit peste așteptare, formând un întreg deplin armonios. Cântecul ultim, la dorință generală, a fost repetat.

După concert, o parte din publicul existent s'a întrunit din nou în restaurantul Brote, pentru a sărba o seară muzicală bine reușită. *(e)*.

NOUTĂȚI.

Personal. *Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru* Ioan *a sosit Vineri sara la reședința sa din Sibiiu, venind din Budapesta.*

*

Alegerea dela Orăștie. Curia din Budapesta a ținut pertractare săptămâna trecută în chestia alegerii de deputat din Orăștie, unde candidatul naționalist român *Dr. Aurel Vlad* a remas în minoritate. Curia va publica sentința în chestia aceasta în 11 Martie n.

*

Conferența dela Asociație Despre iluziile fizice și iluziile psihologice a vorbit Dumineca, în 26 Febr. n., dnul Aurel *Bratu*, profesor seminarial. Prelegerea aceasta, adresată mai cu seamă tinerimii școlare, s'a început cu esplicarea înțelesului din cuvântul iluziune; dl profesor a făcut cunoscut prin mai multe pilde clasice, că simțurile omului percep adese lucrurile cu totul altfel de cum sunt în realitate; a atins diferitele soiuri de aparențe înșelătoare ce se ivesc în lumea de toate zilele, și anume: iluziile provocate prin sugestiune, iluziile procurate de operele de artă, nălucirile produse de spaimă, de alcool ș. a. A pus în evidență pe calea aceasta folosul și paguba ce resultă din iluziuni pentru om și societate. Conferența dlui Bratu a fost anunțată ca ultima în seria conferențelor aranjate acum de biroul Asociației. Am avut astfel în șepte Dumineci, 7 conferențe și o representație teatrală. Conferențele după conținut au fost: 1 literară, 1 teologică, 1 pedagogică, 1 igienică, 1 antialcoolistă și 2 din științele naturale. Amintim în sfârșit nu fără părere de rău, că seratele muzicale, care în anii precedenți aveau darul de a atrage multă lume la întrunirile dela Asociație, în iarna aceasta au lipsit cu desăvârșire.

*

Convocare. Membrii adunării municipale a comitatului Făgăraș sunt rugați prin aceasta ca pe Marți în 28 Februarie la orele 8½ dimineața, să se adune la Hotelul Paris, pentru a se sfătui cu privire la ținuta ce au de a urma la ședința extraordinară, care se ține în ziua aceea la orele 9. Din cauză că am primit invitarea târziu, a fost imposibil, să se iee alte dispoziții. *Clubul comitatens.*

*

Biroul Reuniunii române de înmormântare sibiene ne roagă să vestim, că în vederea „Șezătorii literare“, ce se va ținea Dumineca în 5 Martie a. c. la ora 11 din zi, în „Muzeul Asociațiunii“ adunarea generală a Reuniunii nu se va ținea la 11 ore a. m., ci la ora 3 d. a. după programul publicat

*

Târg de vite în Sebeșul-săsesc. In urma concesiunii ministeriale, în 1 și 2 Martie n. c. se ține în Sebeșul-săsesc un târg de vite, în locul celui ultim care nu s'a putut ținea, din causa epizotiei.

*

Nouă însoțire de credit Raiffeisen. In comuna Hurez, com. Făgăraș, s'a înființat o însoțire de credit Raiffeisen. Numita însoțire — întemeiată după principiile adoptate și susținute de „Reuniunea rom. agricolă sibiiană“ — aderează la „Centrala Insoțirilor“, proiectată de amintita Reuniune.

*

Membru pe viață. Tinărul culegător-tipograf din tipografia noastră arhidiecezană, *Romul Budoiu*, însuflețit de mersul afacerilor „Reuniunii sod. români din Sibiiu“, s'a înscris membru pe viață al ei cu taxa de 50 cor. plătită. El este primul între calfe, care a ținut să sprijinească Reuniunea în felul acesta vrednic de a fi imitat și de alții, cari au mijloace materiale.

*

Mulțămită. Oficiul parohial gr. ort. român din Boiu, în numele sinodului parohial esprimă mulțămită marelui mecenate *Vasile Stroescu*, pentru suma de cor. 500, acordată în scopul zidirei bisericei noastre. *Eftimie Costescu* paroh.

*

Insoțire de credit sătească sistem Raiffeisen s'a înființat în comuna Hașfalău Vrednicia pentru înjghebarea acestui așezământ folositor în Hașfalău îi revine tinărului capelan Romul Doctor. Statutele însoțirii fiind aprobate, ea s'a declarat aderentă a „Centralei însoțirilor“ noastre, proiectată de „Reuniunea rom. de agricultură sibiană“.

*

Din istoria clopotelor. Inainte de nașterea lui Cristos clopotele nu erau cunoscute. Primul clopot a fost turnat în secolul al patrulea d. Cr. la porunca episcopului Paul de Nola. In secolul al șaselea aflăm clopote la mai multe mănăstiri. Papa Sabinian a dat poruncă în 605, ca prin tragerea de clopote să se aducă la cunoștința credincioșilor timpul serviciului divin și al cântărilor. Cel mai mare clopot se găsea în celebrul *Creml* din Moscova; acest clopot, care cântărea 4320 de măji, a căzut din turn cu prilejul incendiului din 1737. Cam o mie de măji cântărește clopotul din biserica Sf. Ivan cel Mare, tot din Moscova. Biserica Sfântului Stefan din Viena are un clopot de 354 de măji, ear Notre Dame din Paris unul de 340 de măji.

*

Vânător îndrăzneț. Un băiat de 13 ani, dintr'un sat al Norvegiei, s'a dus în zilele acestea la vânătoare de cocoș de munte în pădurile din apropierea satului său. Fără de veste s'a trezit în față cu o ursoaică și cu doi pui. Băiatul, cu numele Cristian Finnerud, deodată a ridicat arma și cu o pușcătură bine îndreptată a trântit la pământ ursoaica. Puii de urs i-a prins și i-a dus vii acasă. In ziua următoare a fost adusă din pădure și ursoaica împușcată. Fapta tinărului Nimrod a produs multă mirare în Cristiania.

*

Sfârșitul unui ordin. Din Belgradul sârbesc se vestește, că guvernul Sârbiei va desființa ordinul *Tacova*, și în locul său va întemeia un nou ordin al coroanei. Purtătorii actuali ai ordinului Tacova vor avea cu toate acestea dreptul de a-l purta și mai departe.

*

Jubileu. In 1 Martie se împlinesc șasezeci de ani dela introducerea monopolului pe tutun în țările noastre. Monopolul a fost introdus prin ordin împărătesc dat pentru: „Ungaria, Croația, Slavonia, Transilvania, Voivodina sârbească, Banatul timișan, confiniul militar și ținutul litoral“. Poartă data de Viena, 29 Noemvrie 1850 și este semnat, afară de monarhul nostru, de Schwarzenberg, Bach, Thun, Schmerling și alți cinci. Cu prima Martie 1851 monopolul pe tutun a intrat în vigoare.

*

La fondul „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași“, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, au mai dăruit: Maria Togan (Gușterița), în amintirea soțului său zilerul Simion Togan, 1 cor., Adrian Dan, învățăcel lăcătuș, 50 bani, Romul Doctor, capelan (Hașfalău) și soția sa Livia, 2 cor., Invățăceii rom. din fabrica de lăcătușerie Wegner și învățăcelele din atelierul de croitorie I. Hâra, din venitul curat al representației teatrale, date în Reuniune, 1 cor., și Vic. Tordășian, prezident 10 bani.

*

Petrecere în Făget. Măiestrii români din Făget dau o petrecere împreunată cu joc în 5 Martie st. n. 1911. (lăsarea postului) în hotelul „Regele Ungariei“. Inceputul la 7½ ore seara. Venitul net este destinat pentru împodobirea bisericii gr.-or. române.

*

Teatru în Hațeg. Reuniunea română de cântări din Hațeg va da o producțiune teatrală Sâmbătă, în 4 Martie n. 1911, în sala Hot. „Mielul de Aur“ din Hațeg. Inceputul la 8 ½ ore seara.

*

Concert în Budapesta. Tinerimea universitară română din Budapesta invită la Concertul urmat de dans, care se va da Vineri în 3 Martie st. n. a. c. în sala mare a localului „Saskö“ IV., Irányi-utcza 17. în folosul bibliotecii societății „Petru Maior“, — cu concursul D șoarei Valeria Ștefănica, și a D-lor Liviu Barzu, Iuliu Ionescu, Cornel Olariu precum și a corului tinerimii sub conducerea D lui Zeno Bérán. In pauză se va juca Călușerul, Bătuta și Hora. Inceputul precis la 8 ore seara.

*

Mulțămită.

Tuturor acelora, cari pentru alinarea nemărginitei noastre dureri îndurate prin răposarea iubitului nostru soț și părinte *Isaia Henteș*, paroh în Ocna Sibiiului, ne-au adresat cuvinte de mângăiere, le exprimăm pe calea aceasta profunda noastră mulțămită. *Familia Henteș.*

*

Mulțămită.

Nefiind în stare a răspunde tuturor acelora, cari și-au exprimat condoleanțele și s'au asociat la nemărginita noastră durere; intristata familie a lui *George Cimoca* mulțămește din adâncul inimei și pe această cale tuturor prietinilor și cunoscuților, cari n'au întârziat de a ne trimite cuvântul lor de mângăere.

Hidiș, la 23 Februarie 1911.

Familia Cimoca.

Cărți și reviste.

Fără suflet, schițe de *Victor Eftimiu*, București, Librăria Nouă. — Un volum de 127 pagine. Conține 15 novele și schițe, adunate în volum de tinărul și talentatul scriitor. De vânzare se găsește la toate librăriile românești. Prețul 30 de bani.

*

Națiunea este numele unei reviste politice și culturale, acum apărute în Budapesta. Apare lunar sub direcția dlui Dr. *Ludovic Csato.* Numărul prim conține articole politice scrise de dnii Dr. Al. Vaida-Voevod, Dr. C. Maniu, Dr. L. Csato; articole de literatură, datorite dșoarei Ec. Pitiș, dlor A. Cotruș, Csato ș. a. Abonamentul 10 cor. pe an, 5 cor. pe ½ de an. Pentru preoți de sat, învățători, studenți, revista costă 8 cor. pe an, 4 cor. pe jum. de an. Adresa: Budapest, II. strada Plebánia nr. 4.

*

Vatra școlară nr. 2 din a. c. cuprinde: Pedagogia ca știință, de Dr. P. Șpan. Mișcări reformatorice în pedagogie, de V. Stan. Din primii ani de școală, de π. Câteva idei îndrumătoare în nouă situație a școlii române, de Iulian Lucuța, Informațiuni.

Din București.

Al zecelea simfonic la Ateneu, cu concursul doamnei Veturia Triteanu.

Ziarul „*Minerva*“ din București scrie despre ultima audiție simfonică dela Ateneul din București, ținută cu concursul doamnei *Veturia Triteanu* din Sibiiu, următoarele:

„Intr'a zecea audiție simfonică a „Orchestrei ministerului de instrucție“ s'a dat întâietate muzicei moderne franceze, reprezentate prin introducerea actului întâi din „Fervaal“ al lui Vincent D'Indy. Câteva pagini foarte interesante, din punct de vedere al instrumentației, înfășurate în atmosfera aceea de inspirație, ce n'o simți decât în puține lucrări moderne.

S'a executat apoi simfonia în „Do minore“ de Brahms — după mulți cea mai bună compoziție a lui, — de fapt însă o strălucită dovadă de ce se poate face cu ajutorul technicei orchestrale moderne, chiar când o sărăcie de idei fără seamăn domnește dela început până la sfârșit.

Cu această caracteristică se prezintă trei părți ale lucrărei, exceptând pentru a doua ceva mai originală ca formă. In celelalte părți înrâurirea muzicei altora e atât de mare, încât în așa zisul „allegretto grazioso“ se atinge culmea pastișerii, atât ca structură orchestrală, cât și ca tematică. Evident, că Beethoven e pus mai mult la contribuție și de aci ia urmare firească apariția imitației dezastruoase.

Au muncit mult membrii orchestrei și excelentul lor conducător, însă ce să-i faci, când toată truda lor este de prisos?

Din aceste impresii urâte ne-a ridicat spre înălțimile artei doamna *Veturia Triteanu*, vestita cântăreață, care ne a fermecat și mai anii trecuți cu darurile minunatei sale voci.

In cele două melodii de Wagner, vocea aceasta caldă, din ce în ce mai în stare să învingă toate dificultățile artei cântului, ne-a fermecat și ne-a încălzit

Cu a perfecționare de emisiune ce o poate mândri pe această cântăreață de mare temperament, și cu o subtilitate rară în treceri, a uimit de data aceasta pe toți.

De aceea, după splendidul allegretto din simfonia în Sibemol de Mendelssohn, executat cu o rară finețǎ de orchestră, dna *Triteanu* a stârnit acelaș entuziasm prin rafineria cu care a cântat marea arie a contesei din „Nozze di Figaro“ de Mozart.

Hotărât, o asemenea mezzo-soprană ar fi unul din elementele de seamă, la care ar trebui să se facă apel, când se va înjgheba o operă română.

Iar finalul acestei audiții a fost strălucit, ales prin execuția splendidului poem simfonic „Finlanda de Sibelius“. Din frumoasa interpretare a poemului acesta, atât de caracteristic ca factură și ca idei, notez minunat condusele crescânduri din finalul lucrării, — ceeace a atras dlui D. Dinicu aplauzele sălii întregi.

Poșta redacției.

Dlui I. C. în Șpring. Nu știm nici noi mai mult, decât că se intenționează modificarea legii. In ce sens, știu numai cei din ministeriu.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Subscrisul aduc cele mai călduroase mulțămiri iubiților noștri creștini, cari de prezent se află în America și cari la apelul meu au contribuit cu dinarul lor pentru zugrăvirea și înfrumsețarea sfintei noastre biserici din comuna Sebeșul de jos, în comitatul Sibiiu.

Mulțumesc în deosebi iubiților mei parohieni Iosif Bară, Niculae Morariu și Constantin Stoica, cari și-au dat toată osteneala și au încassat sume foarte frumoase, și anume:

1. Lista dlui Iosif Bară: Iosif Bară, 20 cor. Iosif Ionuș, Elisaveta Ionuș, Ioan N. Nistor, Ioan V. Mihaiu, Vasile V. Tălvan, Niculae D. Fauer, Toma V. Luca, câte 5 cor. Vasile V. Mihaiu, Ioan I. Cicur, Niculae N. Ritivoiu, Ioan Vas. Ionuș, Toma T. Sas, câte 2·50 cor. Ioan I. Mihaiu, Iosif T. Morariu, George T. Boncia, câte 5 cor. Vasile Vas. Frăsie, Niculae N. Nistor, câte 2·50 cor. Iosif Durdun Lazăr I. Lazăr, Ioan Toma Ciciur, Victor Durdun, Toma T. Durdun, George Halmaciu, câte 5 cor. Aleman Moldovan, Ioan T. Cândea, Achim A. Iacob, Ioan A. Iacob, câte 2 50 cor. Ioan Ios. Ionuș 5 cor. Niculae Precup Cercel. Ioan Nach. Flucsă 2·50 cor. Ioan și Ana Stoia, 5 cor. Toma I. Boicean 7·50 cor. Ioan Teod. Totan, Ioan I. Micu, câte 5 cor. Niculae T. Boicean, Niculae I. Roman, Stefan St. Mihaiu, Vasile B. Tâlvan, Vasile N. Mangu, câte 2·50 cor. Vasile I. Micu, Iosif Cercel ,câte 5 cor. Niculae N. Ritivoiu 2·50 cor. Toma T. Popa, Achim Popa, Toma I. Luca, câte 5 cor. Vasile Cercel, Toma T. Cândea, câte 2·50 cor. Toma T. Micu, Simeon Totan, câte 1·25 cor. Ioan I Morariu, 2·50 cor. Iosif I. Măerean, Sofron Aldea, câte 1·25 cor. toți din Sebeșul de jos, Constantin Stanciu din Paloș, 1·25 cor. Un englez, Ioan Dragoiu, câte 2 50 cor. Niculae Posa, 1·25 cor. George N. Rusu 2·50 cor. toți din Racovița. Ioan Totan și soți 5 cor. George Totan și soția 2·50 cor. Vasile Banceu 1·25 cor. Vasile Zidariu, Toma Podoreanu, Ioan Cândea, câte 2 50 cor. toți din Sebeșul de sus; și Ioan Câmpean din Cujir 5 cor. Suma totală: 246 cor. 25 fil.

2. Lista dlui Niculae Morariu: Niculae Morariu 11 cor. Ioan I. Morariu 6 cor. Ioan Halmaciu , Ioan I. Cercel, câte 5 cor. Toma Moldovean și soția 10 cor. Iosif Măerean, Niculae I. Cercel, Niculae I. Stoica; Iosif I. Stoica, Ioan Coman, Toma Iacob cu soția, câte 5 cor. Vasile M. Cercel, George T. Flucsă, câte 2 50 cor. Ioan I. Frăsie, 5 cor. Victor Totan, Niculae Haiduc, câte 2·50 cor. Niculae Micu, 1·25 cor. Iosif Nachie Flucsă, Niculae Flucsă, Alexa Bănceu, George Cărțău, Constantin C. Măerean, Ioan N. Ritivoiu, Niculae A. Posa, Gregoriu Iacob, Niculae Haiduc sen., Niculae I. P. Roman, Ioan Domleț câte 2·50 cor. Ioan Melinte, 1·25 cor. Niculae Ritivoiu 2·50 cor. Mochie Ritivoiu și soția, 5 cor. Ioan T. Roman, Simion Totan, Ioan D. Fauăr, Cozma Micu câte 2·50 cor, toți din Sebeșul de jos. Niculae Vâlcu Savu din Boița, 5 cor. Stefan Chidu, Vasile T. Ritivoiu, câte 2 50 cor. Mateiu Buta cu soția 5 cor. Ioan Veștemean, Niculae Frățilă cu soția, câte 2·50 cor. Ioan Simeon; 50 fil. Vasile Morariu, 2·50 cor. Ioan Sâtea, Ioan Stoișor, Toma Pașcu, Achim Laslea, câte 1·25 cor. Ioan Gomonea, Toma Posa, Ioan Brădiu, Iovită Brădiu, Daniil Frățilă, câte 2·50 cor. Ioan Purece, Ioan V. Morariu, Ioan Bută, Niculae P. Pascu, Niculae Crăciun, câte 1·25 cor. Vasile Lazăr, Vasile Dragomir, câte 2·50 cor. Niculae Costeiu, 1·25 cor. Vasile Istrate, Ioan Hodorogea, câte 2 25 cor. Ilie Chidu, Ilie Bută, Niculea Morariu, câte 2·50 cor. Vasile Sătea, Anghel Morariu, Ioan Laslea, câte 1·25 cor. Ioan I. Morariu, Iftenie I. Chidu, Ioan I. Gâlea, Ioan Tudor, câte 2·50 cor. Vasile Hoandra, Niculae Oancea, câte 1·25 cor. Ioan Hozoșiu, 2·50 cor. Vasile Marcu, 5 cor. Toma Pechiuțiu, 1·25 cor. toți din comuna Porcești. Cinci Englezi din Chicago, 10·50 cor.

(Va urma).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 113/911. [67] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a Almaşul mic cu filia Buneşti în tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a dotaţiunii preoţeşti.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescrise, au să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar candidaţii sunt poftiţi să se prezinte în comună, cu prealabila învoire a protopresbiterului, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, (Algyógy) 9/22 Faur 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Curs practic.

Pentru cunoaşterea deplină a conducerii motoarelor mânate cu benzină ori cu uleu crud.

Prilegiu binevenit pentru poporul com. agricultor dornic de a ajunge în timp scurt la bunăstare.

Anunţ.

Subscrisul ca representant al fabricei de maşini agricole de tot felul a dlui S. Wagner din Sibiiu, şi îndeosebi ca expert cu deplină pricepere în purtarea motoarelor *americane şi germane* recunoscute ca cele mai solide, mai practice, mai corecte în umblare; dar de altă parte şi cele mai eftine ale timpului de astăzi, aduce la cunoştinţă publică că în înţelegere prin contract cu numitul fabricant am deschis la mine acasă curs practic de instrucţie gratuită pentru toţi cei ce doresc aşi procura altfel de motoare — aplicabile la mori, la îmblătit, steampuri de mine şi la ori ce altfel de forţă, şi pentru încunjurarea de întâmplări rele, se pricepă mai întâi conducerea unui motor şi numai dupăce cunoaşte îndeajuns toată compoziţia şi regularea acelui a i se va putea mijloci vânzarea.

Totodată subscrisul îndeplinesc ori ce fel de comande şi vânzări, tot aşa de favorabile ca însuşi fabricantul, şi toate acele cu scrisori în limba română, ca prin aceasta să fie eschisă ori ce fel de înşelătorie *jidovească.*

Ori ce vânzare se efectueşte în marginile preţurilor originale ale fabricei de producţiune.

Am la îndemână motoară şi altfel de maşini aplicabile. Tot felul de catáloage toate cu preturile cele mai redusă ce se pot astăzi aştepta în vânzarea diferitelor feluri de maşini.

Vânzarea se face prin coale de comande pe rate în 3 recolte = (3 ani), iar în cas că sar cumpăra cu bani gata se face un ofert mai favorabil.

Totodată subscrisul predau comandele în seamă cumpărătorului şi dacă o atare comandă (motor cu vre-o garnitură) în urma mai multor probe s'ar dovedi de necorăspunzătoare scopului aşteptat, în acel cas nu e obligat a o primi.

Concesiunea pentru a procura benzin fără de darie (adomentes) se capătă fără de nici o cheltuială din partea cumpărătorului încă înainte de a primi motorul comandat.

Pentru toate maşinele procurate şi îndeosebi pentru motoare se dă cea mai mare garanţie ce se poate aştepta dela o fabrică cinstită şi este în scris responsabilă pentru acelea.

Cei ce doresc dar să aibă maşini *eminente* şi a fi scutiţi de înşelătorii — adreseze-se cu toată încrederea către subscrisul şi vor primi toate îndrumările necesare, servind ori cui cu cea mai mare bunăvoinţă.

Basiliu Glodean
preot gr. ort., ca representant în
Erdőfalva p. Algyogy-Hunyad-m.

(69) 1—3

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 5—40

Nr. 81/911 [65] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a *Lunca,* din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă prin moartea parohului Vasilie Miclea se escrie al doilea concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala *B* pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele recerute de regulamentul parohial şi concluzul normativ al sinodului arhidiecezan Nr. 82 din 1910 sunt a se înainta subscrisului oficiu în termin deschis. Concurenţii — cu previa înştiinţare aici — se dot prezenta până inclusiv 8 zile înainte de alegere în comună, ca să facă cunoştinţă cu poporul şi resp. spre a cânta şi celebra.

Ofenbaia, 31 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Lupşei în conţelegere cu comitetul şi sinodul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 18—25

De sine mergatoare, simple si renumite în lume

Locomobilele cu benzin

şi

Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple şi de sine mergătoare pentru

Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.

Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 6—26

„AVRIGEANA“,

cassă de economii, societate pe acţii în Avrig.

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de economii „Avrigeana“, societate pe acţii în Avrig, se invită la

a VII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Avrig la **25 Martie 1911 st. n.** la orele 2 p. m. în sala de şedinţe a reprezentanţei comunale.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Alegerea a 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Raportul direcţiunii despre gestiunea societăţii pe anul 1910.
3. Raportul comitetului de supraveghiare.
4. Prezentarea bilanţului încheiat cu 31 Decemvrie 1910.
5. Fixarea marcelor de prezenţă pentru membrii direcţiunii şi comitetului de supraveghiare pro 1911.
6. Propuneri asupra distribuirii venitului curat.
7. Aducerea unui conclus în cauza clădirei unei case.
8. Alegerea comitetului de supraveghiare pe un nou period de 3 ani.
9. Eventuale propuneri din partea direcţiunii.

NB. Acei domni acţionari, cari în persoană, sau prin plenipotenţiaţi voesc a lua parte la adunare, se fac atenţi a depune conform §-ului 20 din statute, acţiile eventual plenipotenţele, cel puţin cu o zi înainte de ţinerea adunării generale la cassa societăţii pe lângă revers.

Avrig, 22 Februarie 1911.

Direcţiunea.

(70) 1—1

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Activa — Vagyon. Mérleg számla 1910 dec. hó 31-én. **Pasiva — Teher.**

Activa — Vagyon	K f
Numărar — Készpénz	2,785 97
Cambii escontate — Leszámitolt váltók	95 504 01
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	80,163·98
Imprumuturi pe oblig. — Kötvény kölcsönök	150,355·19
Acţii de bancă — Bank részvények	200·—
Realităţi — Ingatlanok	2,500·—
Bon în cont curent — Folyó számla követelés	6,615·—
	338,124·15

Pasiva — Teher		K f
Capital soc., 200 acţii à K 100 — Alaptőke 200 drb. rész. à 100 K		20,000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap		12.910·—
Fond de clădire — Épitési alap		6,600·—
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek		280,284·64
Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók		947·—
Creditori — Hitelezők		1,824 44
Interese transitoare pe 1911 — Átmeneti kamatok 1911 évre		7,798·—
Profit reportat din anul trecut — Áthozott nyereség 1909 évről	285·84	
Profit net din anul curent — Tiszta nyereség 1910 évben	7,474·23	7 760·07
		338,124·15

Contul Profit şi Perderi.

Debit—Kiadások. Nyereség és veszteség számla. **Credit—Bevételek.**

Debit—Kiadások		K f
Interese de depuneri spre fructif. — Takarék betéti kamatok		14,257·34
Spese: — Költségek:		
Salare — Fizetések	800·—	
Spese de canc., chirie, lum., înc., tip. — Irodai költs., ház bér, világitás, fütés, nyomtatványok	1 204·74	
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak	463·50	2,468·24
Contribuţie: — Adó:		
directă şi ar. — egyenes és potadó	1,452·47	
10% după interese de dep. — 10% betéti kamat után	1 425·73	2,878·20
Profit curat — Tiszta nyereség		7.760·07
		27,363·85

Credit—Bevételek		K f
Profit reportat din anul trecut — Mult évről áthozott nyereség		285·84
Interese dela cambii escontate — Kamatok leszám. váltók után	5,637·94	
Interese dela împr. hipotecare — Kamatok jelz. kölcsönök után	6,589·90	
Interese dela împr. pe obligaţ — Kamatok kötv. kölcsönök után	11.732 13	23,959·97
Proviziune — Jutalék		3,118 04
		27,363·85

Avrig — Felek, la 31 Decemvrie 1910.

Irimie Răduţiu m. p., president — elnők.
Vasile Maxim m. p., membru al direc. — igazg. tag.
Gheorghe Postea m. p., membru al direc. — igazg. tag.
Victor E. Preda m. p., m. al dir. — igazg. tag.
Ioan Nicolae m. p., m. al dir. — igazg. tag.
Ioan Răduţiu m. p., m. al dir. — igazg. tag.
Ioan Oancea m. p., m. al dir. — igazg. tag.

Ioan Vătăşan m. p.,
revizor expert al „Solidarităţii“ — a „Solidaritatea“ pénzintézetek szövetségének vizsgáló szakértője.

Am revăzut conturile prezente şi le-am aflat în ordine şi în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Avrig, în 24 Februarie 1911.

Comitetul de supraveghiare:

S. Silca m. p., prez. **Toma Prie** m. p. **George Maxim** m. p.
Nichita Sperlea m. p. **Stefan Bucsia** m. p.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane

Anul LIX. **Sibiiu, Joi 17 Februarie (2 Martie) 1911.** **Nr. 18.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Femeia română.

Sibiiu, 1 Martie n.

Prim-articolul din numărul 10 al ziarului nostru îl încheiasem cu asigurarea dată domnilor dela „Budapesti Hirlap“, că dorința esprimată din partea lor de a ajunge cândva elementul maghiar și sas în majoritate în Ardeal față de elementul român e numai un *vis,* care nu va fi realisat nici odată, pentru că *grijește femeia română*, ca să nu fie realisat!

Cu această afirmare a noastră se ocupă la loc de frunte ziarul „*Kronstädter Zeitung*“ din Brașov, în numărul de Sâmbătă, făcându-i un interesant comentar, pe care-l dăm la locul acesta, după cum urmează:

„*Telegraful Român*“ a dat la tot casul în cuvintele acestea (ca să nu fie realisat (visul), nu mai lungim vorba, ci o spunem pe scurt, va *griji femeia română)* răspunsul cel mai corect și mai potrivit. Pentru că în prima linie *femeia română* asigură poporului ei posiția sigură în Ungaria viitoare, grijind de înmulțirea lui. A vedea în jurul ei o droaie de copii, e bucuria ei cea mai mare. Chiar dacă ar forma acestia la început numai un proletariat, lipsit de proprietate, își vor încorda ei totuși puterile pentru a putea trăi. Căci nu le trebue mult, după ce le zace în sânge să nu fie pretențioși, și sunt învățați cu lipsurile. Cel puțin unii din ei vor eși din cercul de ocupație al zilerului și vor ajunge muncitori în vre-un ram de industrie. Iar din zilerul agronomic cam de regulă se face un mic proprietar. Chiar și numai câțiva stângini de pământ să aibă, îl lucrează cu atât mai intensiv, ca să poată trăi din rodul său, el și ai săi. In sfârșit este totuși ceva, ce poate fi cucerit dela Maghiar și dela Sas, *în sudoarea feței.* Cum trebue să-i crească Românului inima, când își imaginează, cât pământ a cucerit el în secolul trecut, *prin muncă pacinică!* Dar aceasta înaintare are să o mulțămească poporul rom. în ultima analiză *femeii române*, care a dat viață băeților și fetelor, și a pus la cale lupta pacinică de cucerire!

Și nu numai la agronomie se poate observa progresul, ci și în ramul industriei. Unde sunt mulți copii, pot să fie consacrate puteri și pentru industrie. La început se dedică de regulă numai acelor ramuri industriale, cari sunt amenințate în esistența lor prin mașini, și sunt reduse mai numai la măestrii de reparatură. Așa de es. aproape nu mai vrea nici un Sas să se facă păpucar ori cismar. Măestrii sunt deci constrânși să accepteze ca ucenici băieți români, cari se mulțămesc cu puțin. Dar din acestia se fac mai târziu măestrii! Cui nu i-a bătut oare la ochi, cum meșteșugarii români devin tot mai mulți pe la târgurile și prin orașele săsești? Acolo, unde ne lipsesc nouă puterile de muncă, ni le dă *femeia română,* în număr mare, dându-le acestora totodată și acea desteritate a mânilor, care formează condiția de viață pentru esistența meșteșugarului, în această epocă a mașinelor.

Iar unde a pus odată piciorul agricultorul român și industriașul mic român, apare ca o necesitate naturală și *literatul român.* Și nu trebue să fie românești școalele în cari își face educația. *Sentimentul național român el l-a supt deodată cu laptele mamei.* Nu poate fi scos ușor din el. Și chiar și atunci, când pentru favoruri externe se dă de Maghiar, în inima sa rămâne totuș Român. Mama lui l-a învățat, cum să se lupte cu foamea, în gimnaziul de stat, ca *Român*, mulțămindu-se cu mămăliga și cu ceapa de acasă. Invață aproape fără bani în institute străine de educație, pentrucă mai târziu, ca Român cu sentimente naționale, *să fie conducător al poporului său.*

Astfel deci de fapt *femeia română* asigură viitorul poporului ei. Mulțimea de copii e izvorul fiecărui progres național și face să se întărească tot mai mult și față de Maghiari sentimentul de făloasă învingere: „Puteți să faceți ce vreți, femeile noastre sunt înzestrate cu un frumos bold de a fi mame, și acest bold voi nu-l puteți stârpi. Cât există el, poporul nostru trebue să meargă înainte. Puteți să ne luați câteva suflete, femeile noastre grijesc să le primim înzecit îndărăt“.

Asta e dispoziția corectă a unui popor tinăr, aflător pe calea înaintării. Pentru un astfel de popor nu există umbre. Le vede toate în lumină roșie. Nu-i pasă mult de mortalitatea mare între copii, pentrucă în general, el merge totuș înainte. Chiar și morții îi strigă: *Ia-i! Noi facem alții în locul celor ce ni i răpești!* . .

*

Așa scrie colega germană din Brașov despre poporul român și mai ales despre *femeia română*, pe care, cum vedem, o cunoaște foarte bine. Din partea noastră nu mai avem să adăugăm nimica, decât numai o modestă întrebare la adresa compatrioților sași, nu pentru a ni se da răspuns la ea, ci pentru a medita *ei* asupra întrebării: Cu toate că ne cunoașteți de un popor cu atâta vitalitate și cu un viitor atât de sigur, cum se face, că totuș fugiți de prietenia noastră și căutați prietenia altora, pe cari *încă* îi cunoașteți destul de bine?!.

Delegațiunile. *Delegațiunile, întrunite la Budapesta încă nu și-au terminat lucrările, dar se crede, că și-le vor termina până la finea săptămânii acesteia. Mult nu mai au de lucru. După închiderea sesiunii delegaționale, va pleca Maj. Sa, Impăratul și Regele nostru, din Budapesta la Viena.*

Notă disonantă.

Sub titlul acesta publică „*Biserica și Școala*“ din Arad un articol interesant, pe care-l reproducem și noi, pentrucă în el ni se zugrăvește personalitatea părintelui *Dr. Vasile Lucaciu* așa cum o cunoaștem și noi: ca o putere bună agitatorică, în stare să miște mulțimile, orator de forță în formă, dar foarte superficial ori tendențios în fond. Ceea ce nu e însușire bună pentru un politician de frunte. Iată articolul:

„Suntem divizați în două confesiuni, dar suntem uniți în una și indivisibila cultură românească.

Noi n'am contestat nici când meritele gr. catolicilor, nici ale trecutului, nici ale presentului. Au avut oameni luminați cari au contribuit la desgroparea trecutului nostru istoric și al tezaurului limbii românești. Acestia ne-au ridicat peste diferențele dogmatice și ne-au împreunat în domeniul unității culturale. De aici am plecat, când am zis în atâtea rânduri să se consolideze fiecare biserică în internul ei, ca să poată da fiecare sucurs culturei comune naționale, în care suntem împreunați. Numai așa pot fi evitate veleitățile confesionale.

„Multe sunt permise, dar nu toate folositoare“, zice scriptura. De pildă permis este ca în o adunare constituită de preoți ortodoxi și de credincioșii lor să vorbească părintele Vasile Lucaciu despre meritele Blajului pe teren cultural, dar nu este de folos să se vorbească despre răsăritul soarelui românismului dela înființarea Sf. Mitropolii din Alba-Iulia, pentrucă aceasta este un neadevăr și atinge dureroasele amintiri ale sfâșierii neamului în două confesiuni, dintre cari una, a noastră, nu se închină scaunului „Sfintei Mitropolii de Bălgrad“ și nu poate recunoaște acel scaun, de răsăritul soarelui nostru cultural. S'a luptat și aiurea în sinul bisericii ortodoxe din greu pentru limbă. Lupta Blajului a fost frumoasă, dar mai ușoară decât a noastră. Era dar a se accentua mai mult greul decât lustrul Blajului.

Limba românească n'a adus-o Traian și Decebal așa cum se vorbește ea astăzi, ci s'a format aici în sinul neamului românesc oblăduit de biserica ortodoxă înainte de a fi uniți, precum o spune cronicarul Bonfini, când zice că Românii „mai mult țin la limba lor decât la viață“. Și în aceea Alba-Iulia înainte de a se înființa „Sf. Mitropolie gr. cat.“ a suferit Sava Brancovici martirul pentru dreptul limbii românești. Părintele Lucaciu poate avea părerile lui A. Bunea despre înființarea „Sf. Mitropolii“ de Alba-Iulia și despre Sava Brancovici, dar nu se cuvine să ne-o spună aceasta într'o adunare de ortodoxi

---

FOIȘOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Urmare.)

c) Incă ceva spre a cunoaște bunurile de fundațiune.

La 11 August 1373 regele Ludovic poruncește, ca Balc și Drag și Ioan, fiii fostului voivod Sas, să se introducă în *dominiul Cuhea* și în pertinențiile lui, și în moșiile Bociori, Biserica-Albă, Taras și Bustin. Introducerea se face fără contrazicere din partea cuiva și se disting hotarele moșiilor: Ieud, Vișeu, Borsa etc.

Intre localitățile dăruite mănăstirii nu se află Körtvélyes (Peri), și mai târziu se dovedește, că localitatea mănăstirii s'a numit Körtvélyes (Peri). Acum se cercetăm, că ce se află despre Körtvélyes?

In documentul citat din 11 Aug. 1373, (Ioan Mihályi, pag. 66) se zice: că prima metă se începe dela plaga meridională, în câmpul Körtvélyes-mezei (Kerthuelus mesey), la capătul râului Iood, care în mersul său mai în jos se scoboară la râul numit Iza.

După documentul din 2 Febr. 1389 din mandatul Curiei regești se face reambularea metală a posesiunilor lui Drag (I. Mihályi pag. 89), așadar înainte de diploma patriarhului Antonie la 1391. In document se zice: Astfel meta zisei posesiuni Taraz, începe din partea orientală lângă fluviul Tycia (Tisa) lângă care e ripa numită Kewiakudas, unde se află un lac, și din partea superioară aceluiaș, locul numit Monostar. Ioan Mihályi (pag. 94 nota a 6-a) zice: sub acest Monostar se înțelege mănăstirea Peri, care a esistat înainte de mănăstirea lui Balc și Drag dela anul 1391. Mai departe (la pag. 92) în document se zice: De aci (dela satul Taraz) mergând înainte spre plaga orientală ajungi la un munte numit Kuzberch. De aci trecând ajungi la capul râului numit Kurtvelyes-pataka etc. I. Mihályi (pag. 94 în nota 8-a) ne spune: „Körtvélyes-pataka — Peri, dealungul acestei văi s'a întins locul, ce se ținea de mănăstirea sfântului Mihail Arhangel“.

In 27 Iulie 1411 (I. Mihályi, pag. 175) regele Sigismund ordonă reambularea unor moșii, cari se țin de oameni străini de fundațiune, și în document se zice: Noi trecând (comisiunea) prin alt munte Kenzberch am ajuns la o mănăstire numită Kohnya monostra, și de aci la râul Iza. Dar I. Mihályi sub nota 12 zice: că din mănăstirea Kuhei nici urmă, nici memorie nu esistă.

Intr'un document din 18 Sept. 1411 (I. Mihályi pag. 178) despre designarea moșiilor unui Vlad se zice: „Apoi trecând râurelul Tunzad am ajuns la un câmp numit Kuerthvelyes mezen, unde în laturea acelui câmp, de partea meridională la arborele pyri silvatris am ridicat o meta de pământ“. Acum cu ceva suntem în curat. Körte sau körtvély la unguri însamnă pară; în document se zice: la arborele pyri silvestru sau pădurean, adecă păr sălbatec. Pentru aceasta s'a numit Mănăstirea Körtvélyes (sau Peri, adecă la peri). Prin G. Șincai (Tom. II. p. 136) din scrisorile lui Ioanichiu Basiloviciu protoegumenul mănăstirii lui Theodor Coriatoviciu știm, că mănăstirea Sfântului Mihail a fost în Körtvélyes (Peri).

După datele azi în Marmația Körtvélyes (la Ruksis Honssovo) se ține de cercul Siget, are 255 de case cu 1192 de locuitori ruteni. Posta ultimă Taracköz dela râul Tarat. (După a Magyar Korona országainak helység névtára).

d) Reambularea bunurilor mănăstirii Sfântului Mihail Arhangelul și conturbări de posesiune.

In 17 Iuniu 1438, e mandatul palatinului pentru reambularea metală a posesiunii Kertveles, proprietatea călugărilor, cari trăesc după legea grecească în mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel în Maramurăș (Ioan Mihályi, pag. 306):

„Amicilor săi, reverenzilor conventului bisericii de Lelez, Laurențiu de Hedervara, palatinul regatului Ungariei și judele Cumanilor, vi aduce amiceața cu onoare. Ni se spune nouă în persoana călugărilor, a bărbaților religioși din mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel în comitatul Maramurăș, construită din partea conlocuitorilor și fundată după modul Grecilor (de religiunea grecească) și călugării spun, că atare posesiune a lor numită Kertveles în zisul comitat, se afla în mâna lor și o țin în pace, dar îi lipsește o reambulațiune și ridicarea de mete nouă. Pentru aceasta cu scrisoarea de față și cu dragoste cerem amiceața voastră, că voi să trimiteți pe omul vostru, ca să fie de testimoniu vrednic de credință, cu care fiind de față Petrus Thathol, şi unde n'au loc falsificările istorice cari desbină, iar nu unesc pe oameni. Sava Brancovici nu poate lipsi din istoria culturii noastre.

Şi dacă capitolul din Blaj a luat la 1842 poziţie laudabilă pentru învăţământul poporal românesc, atunci nu putea fi ignorată lupta bisericii orientale pentru limbă, epoca marelui Şaguna, despre care pot avea blăjenii alte păreri, dar înaintea noastră, auditoriul părintelui Lucaciu, Şaguna a făcut ceva mai mult decât conclusele capitolului din Blaj. Putea fi lăsat afară Şaguna din istoria culturei româneşti fără vădită tendenţă chiar înaintea publicului ortodox?

Arhiereii din Blaj şi Sibiiu au apărat dreptul limbii în biserică şi şcoală, zice părintele Lucaciu, dar numai mitropolitul din Blaj tot zoreşte la minister: „Daţi-mi răspunsul la representanţa pe care am făcut-o în chestiunea catehizării în şcoalele poporale şi în gimnaziile confesionale". Dar mitropolitul din Sibiiu n'a zorit-o? Noi ştim că da, şi încă mai des şi cu mai multă energie. Pentruce dar se face distincţia aceasta între cei doi mitropoliţi? Şi iarăşi înaintea ascultătorilor ortodoxi?

Noi suntem stimătorii părintelui Lucaciu, pentrucă este credincios preot al bisericii sale şi apostol al limbii româneşti. Nu ne putem împăca însă cu manifestarea confesionalismului său în adunări publice şi nu-i putem acorda pentru aceasta atributul de „preotul preoţilor", cu care a sfidat preoţimea noastră enoriaşul părintelui Lucaciu, domnul Dr. Stefan C. Pop, pentrucă ori câtă stimă i-am purta părintelui Vasile Lucaciu tot nu-l putem recunoaşte în superlativul de „preotul preoţilor", la care se mai recere şi altceva decât admiraţiile dlui Dr. Stefan C. Pop, între altele minimalul de a avea şcoală românească confesională în comuna sa.

Vor mai fi adunări poporale, acţiuni comune culturale, pentrucă limba şi sângele ne ţin una. In interesul acestor acţiuni comune cerem escluderea propagandei confesionale chiar şi în forma naţiolismului, în care are părintele Lucaciu obiceiul să şi îmbrace propaganda. (Căci i s'ar putea întâmpla părintelui Lucaciu ca la o altă asemenea ocasiune să vorbească — *păreţilor!* Red. „Tel. Rom.")

Nici când n'am avut mai mare nevoe de pace internă, ca toată energia noastră naţională să o putem concentra în muncă pentru lege şi limbă. Această preocupaţie ni-a dat condeiul în mână.

Să fim însă sinceri. Sub oblăduirea şefilor, noi am ajuns acolo, încât ni se ia în nume de rău şi rostirea cuvântului ortodox; căci pentru noi şi atât este confesionalism, iar alţii îşi canonisează în adunări publice pe preotul lor „preotul preoţilor", pentru care dela unire încoace sf. mitropolie dela Alba-Iulia este soarele românismului, şi aceasta se zice că nu este confesionalism, ci naţionalism.

Şi pentruce aceasta provocare, când ne aflăm foarte bine la o masă cu purtătorii culturei adevărate de confesiune gr. cat., fără a ne veni cândva în minte ce ne desparte dogmaticeşte, ci vedem numai ce ne împreună naţionaliceşte.

Nu stricaţi această armonie, căci prea avem nevoe de consolidare. „Suntem atât de puţini — a zis Széchenyl — încât şi paricidului trebue să-i ertam". Ertăm şi noi toate păcatele, numai păcatul prozelitismului nu, vină el în ori ce formă ar veni."

Perversitatea
în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

X.

Am spus în recenzia mea: Pâclişanu afirmă că „rolul bisericii ortodoxe în desvoltarea artei bisericeşti şi naţionale e zero". Volbură însă nu se sfieşte a debita următorul *falş* incualificabil: „Dl Matei numeşte capitolul acesta *zero*".

Dealtfel dsa şi acum crede a fi dovedit, „că rolul cel mai mare care i se atribue bisericii române în desvoltarea artei noastre naţionale e aproape nul". De fapt însă în cele 33 de rânduri ale diatribei sale n'a dovedit nimic, ci poate cel mult insuficienţa sau unilateralitatea sa de a reduce rolul artistic al bisericii numai la arhitectură, sau nici la aceasta.

Noi vom arăta cu dovezi, că pe lângă rolul religios, cultural, naţional, politic, civil-social şi chiar economic, biserica ortodoxă a avut şi unul *artistic* destul de însemnat.

„Mai toate artele au fost cultivate în trecut de *biserică*. Să luăm de pildă arhitectura. Ei bine, arhitectura a fost cultivată de biserică, având nevoe de ea la costruirea de biserici şi mănăstiri. Fireşte, la început era o arhitectură de împrumut, luată dela vecini, cu cari veneam în contact, eram apropiaţi, aveam legături. Aşa de pildă în secolul al XIV-lea şi al XV-lea în Ţara românească se construiau biserici în stil bizantin dar nu adus direct din Bizanţ, ci împrumutat dela slavii de pese Dunăre; deaceea şi forma greoae a acelor biserici, potrivită dealtfel, şi cu felul de a fi al acestor vecini. Vine însă şi influenţa bizantină directă, când se închiagă legături mai strânse, când străbunii noştri se apropie tot mai mult de Constantinopolul, turcesc acum. Aşa de pildă la mănăstirea renumită a lui Neagoe Basarab dela Curtea de Argeş e influenţă direct orientală în podoabele şi horbotele acelea de marmoră cari o împodobesc; acelaş lucru şi la mănăstirea Dealului (lângă Târgovişte) făcută de Radu cel mare, Domnul Ţării româneşti dela începutul secolului al XVI-lea, fără însă a lipsi la amândouă şi o influenţă apuseană şi anume: veneţiană.

In Moldova, în sec. al XV. pe vremea lui Alexandru cel Bun şi mai ales pe vremea lui Ştefan cel mare bisericile se fac tot în stil bizantin, dar un stil bizantin care se resimte foarte mult de influenţa gotică venită din Polonia şi din Ardeal, în liniile arcuite dela uşi şi ferestre, precum şi în ascuţişul turnurilor. Construirea bisericilor lui Ştefan cel mare e însă adaptată şi la nevoile locale; mici, solide, durabile. Din Moldova stilul acesta al bisericilor lui Ştefan cel mare trecu şi în Ţara românească în sec. XVI, unde se construiră biserici asemenea celor moldoveneşti.

Aceste feluri de construire ale bisericilor: stil bizantin, cu sau fără influenţe apusene, se vede şi la bisericile din secolul al XVII-lea, făcute mai ales pe vremea lui Matei Basarab şi Vasile Lupu, când e tot un stil de împrumut. Abia către finea secolului al XVII-lea şi începutul secolului al XVIII, arhitectura bisericească, îşi lasă haina de împrumut străin şi devine românească; acum poate fi vorba de un stil propriu românesc.

Meşterii de biserici din timpul lui Brancoveanu, în cea mai mare parte Români, construesc biserici deosebite, ca stil, de cele ce se construiau pe atunci şi până atunci; în ele se vădeşte pentru întâiaşi dată gustul arhitectonic specific românesc făurit după nevoile Românului, dar şi după idealul lui de frumseţe. Acest stil se caracterisează prin pridvorul acela deschis dela întrarea bisericii, şi susţinut de stâlpi cu capiteliurile înflorite, cu stâlpi cari susţin biserica şi înlăuntru, şi acestia înfloriţi la căpătâiurile lor. Iată cum, prin urmare, din trebuinţele bisericii, cultivându-se arhitectura s'a ajuns la un stil arhitectonic românesc.

Dar şi *sculptura* a fost cultivată de biserică, primind să se sape în piatră cadrul uşilor sau al ferestrelor dela biserici capiteliurile stâlpilor, ornamentaţia de pe morminte etc. Cam la atât s'a mărginit întrebuinţarea sculpturii în biserica noastră. Mai departe nu a trecut, fiindcă la noi ca şi la celelalte popoare ortodoxe, sculptura nu a fost întrebuinţată de biserică, ca la catolici, de teama ce-au avut-o părinţii bisericeşti vechi să nu cadă în idolatrie, mai ales poporul simplu. Fireşte că şi începuturile sculpturii bisericeşti la noi sunt tot de împrumut, până ce în cele din urmă şi anume pe vremea lui Brâncoveanu se ajunge şi la o manifestare proprie românească în sculptură. Anume e aceea o *Mitropolitului* Antim Ivireanul, care a sculptat uşile dela întrarea bisericii Antim din Bucureşti, cari uşi sunt unul din cele mai frumoase monumente de sculptură din trecut — precum şi sculpturiie altora după el.

Fictura de asemenea a fost cultivată de biserică, trebuind la zugrăvirea bisericilor, la decorarea lor cu sfinţi, precum şi la facerea diferitelor chipuri de sfinţi, cari se întâlnesc mai pe toate cărţile vechi bisericeşti. Stilul care a predominat în trecut în pictura bisericească dela noi, a fost stilul bizantin cu acei sfinţi slabi, uscaţi, cu ochii îndreptaţi la cer, la Dumnezeu. In genere şi azi tot acest stil e întrebuinţat la zugrăvirea bisericilor, numai că e modernisat de unii din pictori nostri de samă.

Muzica de asemenea a fost cultivată de biserică. Şi ea era fireşte la început tot de împrumut. Vechea noastră cântare bisericească a fost luată dela slavi, cari s'au organizat bisericeşte înaintea noastră şi a fost păstrată şi cultivată în biserică până în sec. al XVII. când creşterea treptată a influenţei greceşti, ne aduce muzica, şi prin urmare şi cântarea bisericească, pe care o aveau Grecii în biserică. Cântarea grecească predomneşte la noi în biserică mai ales în sec. XVIII până la începutul sec. al XIX, când un umil *călugăr*, ieromonahul *Macarie*, dascălul de cântări, vine şi naţionalizează şi cântarea bisericească. In cântările bisericeşti ale lui Macarie se vede aceeaşi înfocare, aceeaşi duioşie şi acelaş sublim exprimat, care se întâlneşte dealtfel în cântecile populare româneşti, cari par a nu fi rămas străine lui Macarie. Unii au urmat direcţia românească dată cântării bisericeşti de Macarie, alţii însă s'au luat după Anton Pan, care introduce în cântarea noastră bisericească nota orientală.

Azi e tendenţa d'a se reveni la direcţia indicată de Macarie, adecă d'a apropia cântarea bisericească cât mai mult de simţirea şi inima românească.

Nu mai vorbim şi de alte manifestaţiuni artistice, ca de pildă, frumoasa scriere cu chirilice a mitropoliţilor Anastasie Crima şi Antim Ivireanul, cari sunt cei mai neîntrecuţi caligrafi din tot trecutul nostru.[1]

Nu mai vorbim de minunatele podoabe cari încadrează paginile vechilor noastre cărţi bisericeşti, între cari cele mai măiestre au fost tot ale lui Antim; nu mai vorbim nici de chipurile de sfinţi cari împodobesc vechile noastre tipărituri, cum e de pildă chipul prorocului David, adevărată lucrare de artă şi datorită tot lui Antim; asemenea nu mai

---

[1] Păclişan însă işi permite a zeflemiza munca lui Crima, despre care şi dl Iorga face amintire în cuvinte de laudă. Literară sau artistică, indiferent. Ea înseamnă *ceva* în desvoltarea culturii române.

---

sau Popsavana de Kerepsa-Apşa, sau Mihail Nan, fiiul lui Ladames de Zaplenaza, asemenea Stefan de Bartfalva, fiind alţii duşi de acasă, omul nostru în faţa locului a zisei posesiuni Kertveles şi convocând acolo legitime pe toţi vecinii şi pe mărginaşii acelei posesiuni şi cu cei de faţă mergând să reambuleze acea posesiune, după metele sale adevărate şi vechi, iară dupăce a reambulat-o şi a separat-o de drepturile altor posesiuni, să o statuieze de o posesiune distinsă de altele şi să o predee acelor fraţi (călugări) ca să o ţină pe vecie, dacă nime nu a contrazis, — dar dacă ar fi contrazicători, să-i citeze pe ei în contra numiţilor călugări, bărbaţi religioşi să vină în faţa noastră (a palatinului) la un termin de competinţă şi că ei să spună causele contradicţiunii lor. Şi după aceste metele reambulaţiunii posesionare să se ridice după cursul lor iarăş şi din contrazicători şi cei citaţi, dacă ar fi din vecini şi din mărginaşi, care pe timpul acestei reambulaţiuni posesionar ar fi numit, să se înşire cu numele şi punându-le termin, nouă cu amiceaţă să ne rescrieţi. Dat în Buda 17 Iunie 1438.

La anul 1456, în Aprilie (Ioan Mihályi, pag. 376) regele Ladislau dă mandat pentru reambularea unor moşii, şi apoi anume şi la plânsoarea călugărului Simeon din mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel, care cere măsurarea metelor adevărate şi vechi. In text se zice: La plânsoarea celor numiţi şi a lui Simeon, preot călugăr din zisa mănăstire, fiind în persoană, şi de oarece s'a făcut contrazicere călugărul se îndrumează în contra celor numiţi. La 1456 10 Iunie (pag. 393) se repeţeşte asemenea cas.

In 12 Febr. 1457 (I. Mihályi pag. 395) e mandatul regelui Ladislau, către comunitatea oraşutui Câmpul-Lung, pentru restituirea averilor pe nedrept ocupate dela Simeon, călugărul mănăstirii Sfântului Mihail Arhangel, ridicate aproape de Apşa.

In 9 Nov. 1457 (I. Mihályi, pag. 402): Sentinţa de judecată prin care cetăţenii din Câmpu-Lung sunt judecaţi să plătească 100 de marce budense, au făcut pagube mari, au mânat 24 de vite ale mănăstirii Sfântului Mihail şi din hotarul Apşei 4 boi, două cară cu fân etc.

In 28 Febr. 1458 (Ioan Mihályi pag. 406) Ladislau de Apor, comitele Maramurăşului şi juzii şi nobili adeveresc că în urma mandatului regelui Ladislau şi văzând documentele altor părţi, până la sfârşitul procesului pe Simeon călugărul mănăstirii Sfântului Mihail Arhangel aproape de Apşa, îl introduc în posesiunea pământurilor controverse.

7. Mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel se pune sub jurisdicţiunea Arhiepiscopului de legea răsăriteană din Transilvania.

Să ne aducem aminte de istoria bisericii ortodoxe de Andreiu baron de Şaguna tom. II. p. 85, unde zice: Din un decret al regelui Sigismund din anul 1437 (Pray disert. 7 in Annales veteres Hung.) apriat se vede, că episcopul catolic din Ardeal George Lepes a pus sub blăstăm pe ai nostri, căci n'au vrut să-i dee zeciueală. Apăsarea aceasta a dat prilegiuri la mai multe pâri, de aceea regele Mathia, la pâra mitropolitului nostru din Ardeal Ioanichie, prin articolul I. din 1479, scuteşte pe preoţii nostri din Maramurăş de ori ce taxă şi dijmă. Fiindcă diploma ne interesează din multe puncte de vedere o publicăm.

a) Diploma regelui Mathia Corvinul, datată în Buda, Martie 1479.

Regele Mathia Corvinul, la mijlocirea mitropolitului Ioanichie din Belgrad, scuteşte pe preoţii ortodoxi români din Maramurăş de ori ce taxă, ce se plăteşte regelui prin locuitorii ţării.

„Noi Mathia, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, Boemiei etc. prin cuprinsul literilor presente recomandăm aducerii aminte tuturora, pe cari îi priveşte: Că noi aşa la instanţa preaumilitei rugări a credinciosului nostru *Iovanychik,* mitropolitului din *Nándor Albensi,* ce ni s'a aşternut majestăţii noastre, precum că Noi, şi din graţie specială pe toţi şi pe fiecare preoţi valahi, cari ţin credinţa grecească şi locuesc în comitatul Maromarosiens, pe cei de faţă şi viitori, îi absolvăm de plătirea de ori ce taxe, aşa ordinare, precum extraordinare, ce au fost datori ca ei în mijlocul locuitorilor regnicolari ai nostri să plătească, şi majestăţii noastre dela ei, în toate timpurile viitoare de vecie cu graţie am decis ca să fie scoşi de sub taxe şi desărcinaţi.

(Va urma).

vorbim de legatul cărţilor în lemn şi piele, sau şi în argint, cu chipuri de sfinţi gravate sau turnate, toate făcute numai de *călugări* sau de oameni ai bisericii, cari, în înfloritura din manuscris, în chipul săpat în lemn, sau turnat în argint, al unui sfânt, în chenarele de pe pagini, îşi puneau, îşi concentrau toată căldura şi puterea sufletului lor, ca să facă acel lucru cât mai frumos posibil.[1]

Dela sate.

Instalarea preotului N. Todea, în parohia Balşa, din tractul Geoagiu.

20 Februarie 1911 n.

Duminecă în 30 Ianuarie 1911 v., ziua celor trei sfinţi Ierarhi, s'a făcut introducerea solemnă a preotului N. Todea, în parohia Balşa, prin protopopul tractual Prea On. D. Ioan Popovici din Geoagiu.

Inainte de începerea sfintei liturgii, protopopul tractual, prin o cuvântare deamnă de actul solemn, face întroducerea noului paroh, cetind gramata arhierească, şi învestind pe noul preot cu sfânta Evangelie, cu crucea şi cheile bisericei. Cuvântarea a făcut adâncă impresie asupra poporului adunat în număr mare în sfânta biserică, căci pentru popor a fost un lucru rar întroducerea preotului făcută cu astfel de solemnitate. După vorbirea protopopului ia cuvântul noul preot, părintele N. Todea, şi schiţând însemnătatea preoţiei şi chemarea preotului, promite că va lucra cu toată inima spre binele şi fericirea poporului şi spre înaintarea acestei comune fruntaşe din munţi. Mulţumeşte apoi Escelenţei Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Metropolit *Ioan* pentru învestitura canonică, cum şi veneratului Consistor Arhidiecezan pentru întărirea alegerei sale. Mulţumeşte protopopului pentru actul întroducerei, şi în urmă poporului, către care se adresează, ca să-i fie ascultător şi să-i urmeze ca unui părinte adevărat, pentrucă, fiu al acestei comune fiind, totdeauna va căuta să lucre spre binele poporului. La finea liturgiei s'a servit un parastas pentru fericiţii părinţi răposaţi ai părintelui Todea, iar poporului s'a împărţit pomană la ieşirea din biserică.

Săvârşite toate ale slujbei, oaspeţii prezenţi la acest act s'au întrunit toţi la masa părintelui Todea, unde s'a servit un prânz ales de către doamna casei. A făcut bună impresie faptul, că la această masă pe lângă inteligenţă au fost poftiţi şi vreo 8 ţărani fruntaşi din Balşa şi din Almaşul-mic, fosta parohie a părintelui Todea.

Din prilejul instalării sale părintele Todea a primit mai multe felicitări dela amici din Zlatne, Brad, Hunedoara, Geogiu, etc. cari din cauza gerului mare nu s'au putut prezenta la actul instalării.

Dela masă s'au trimis cuvinte de salut multor cunoscuţi şi prietini şi o adresă omagială către Preasfinţia Sa Episcopul Caransebeşului Dr. Miron E. Cristea, cu care părintele Todea a fost fericit a fi în vremea sa coleg de teologie.

Deie Dzeu, ca părintele Todea în noua sa parohie să fie condus de aceleaşi simţeminte şi zel, şi să desvoalte aceeaşi activitate pe care a devoltat-o şi până acum timp de 10 ani în fosta sa parohie Almaşul mic.

Un oaspe

Declaraţie.

Onorată redacţiune! Dupăce am avut trista soarte, ca dela 1 Ianuarie a. c. să apar adeseori în faţa opiniei publice, care desigur a rămas poate uimită, poate mâhnită; dupăce ne aflăm încă înainte de Calendele lui Martie şi mult mai este până la Canossa, până când poatecă într'una voi fi târât prin ziarele, — vase nealese ale unor Herostraţi — prin ce se vor deştepta varii sentimente poate pro, poate contra, cari vor turbura tot mai mult liniştea acelor venerabili, cari ştiu, că slujesc cu cinste şi devotament la altarul sfânt al unui institut cultural; după ce aflu nedemn cu starea şi ocupaţiunea mea să intru în târgueli cu ziarele „Libertatea“ din Orăştie şi „Tribuna“ din Arad, cari îndeosebi îşi fac merite (?) prin conturbarea liniştii mele acuş preamărindu-mă, acuş trântindu-mă, declar: că contra ziarelor „Libertatea“ (Nrii 6 şi 7) şi „Tribuna“ (Nrii 5, 18, 19, 25, 27) pentru cele publicate am cerut scutul legii; iar contra mea am înaintat o repeţită cerere de cercetare, către forurile singure competente pentru mine.

Drept aceea rog cinstiţii cetitori, cari au cetit cele scrise şi se interesează de starea în care am ajuns fără vină, să-şi rezerve competinţa nedisputabilă de a-şi rosti verdictul îndată după-ce chestia va fi definitiv rezolvată, căci ea va fi oglinda unor sbuciumări de zece ani. Asigur şi până atunci pe amicii mei sinceri, că dela calea onorului şi adevărului, nici când nu m'am abătut şi nici nu mă voi abate, că sunt şi rămân ce am fost, conştiu de datorinţa mea ca profesor la un institut vrednic de un viitor mai bun. Trădător de neam, patrie şi biserică n'am fost, nu sunt şi nici nu voi fi nici când, căci preţuesc cinstea tradiţională şi nu mă abat dela ea, nici cât e un fir de muştar, dar dacă am ajuns în „hora strămoşească“ nu sunt de vină. E mâna Provedinţii, care ea singură înalţă şi smereşte pe cei vrednici. Provedinţa mă conduce şi mă supun ei, căci căile ei le urmez.

Buzele mele grăiesc adevărul!

Brad, 8/21 Februarie 1910.

Dr. Pavel Oprişa,
profesor.

NOUTĂŢI.

Numire. Domnul *August Csizinsky*, procuror reg. de stat din Sibiiu, cu titlul şi rangul de prim-procuror, a fost numit din partea Maiestăţii Sale jude la tabla regească din Seghedin. Aducem şi noi sincere felicitări dlui *Csizinsky* pentru înaintarea aceasta meritată.

*

Incoronarea lui George al V-lea. In primăvara acestui an se vor organiza mari sărbări în Londra, cu prilejul încoronării regelui englez. O mare festivitate se va ţinea la începutul lui Maiu în palatul de cristal. In 16 Mai se va desveli monumentul reginei Victoria, în fiinţa de faţă a împăratului german. In 22 Maiu se întruneşte parlamentul, iar încoronarea se va face în 22 Iunie. Conductul de încoronare va trece apoi prin Londra în 23 şi în 29 Iunie.

*

Aviz. Bilete pentru şezătoarea scriitorilor şi pentru petrecerea cu jocuri naţionale ce se vor ţinea Dumineca în 5 Martie n. se vând la biroul Asociaţiunii, în fiecare zi dela orele 9—12 a. m. şi 3—6 p. m. Lojile se vând la dna Cosma. Toţi cei ce doresc să iee parte la banchetul scriitorilor, sunt rugaţi a se anunţa la biroul Asociaţiunii sau la restaurantul Brote.

*

Caz de moarte. A răposat în Berlin scriitorul Frideric *Spielhagen*, unul dintre cei mai cetiţi romanţieri, în etate de 82 de ani. Cărţile sale cele mai vestite sunt: „Din noapte la lumină“ şi „Naturi problematice“.

*

La Roma. Impăratul Wilhelm al Germaniei, conform ştirilor oficioase, nu va merge la Roma. Vor merge însă, ca reprezentanţi ai săi, principele moştenitor de coroană, împreună cu soţia sa. Vizita la Roma a părechei moştenitoare se va face în April.

*

Poporaţiunea Germaniei cu sfârşitul anului 1910 este de 64 896 881 de suflete, cu un spor de patru milioane în timp de zece ani.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit următoarele donaţiuni: dna Aurelia Dr. Hoszu n. Petco cor. 20, dnul Alexandru Moldovan, director de bancă cor. 10, dnele Vilma Schuster cor. 2, Olivia Dr. Dobre cor. 5, Augusta Savu c. 2, văd. Dr. Petco, Dora Candrea, dl I. Antal, câte 2 cor., Laurenţiu Curea 1 cor., Dr. Iustin Pop 5 cor., Elena Hoszu-Longin n. Pop 20 cor.

*

Hymen. *Groţiela Crişovan* şi *Emilian Şinca*, absolvent de teologie îşi anunţă serbarea cununiei, ce se va celebra Duminecă în 5 Martie st. n. a. c. la orele 3 d. a. în biserica gr.-orientală rom. din Deva.

*

Trăznet în Februarie. Intr'o comună de lângă Macău s'a întâmplat în 25 Februarie a. c. o nenorocire cu totul neaşteptată. Doi băeţi ai unui cantonier se jucau în apropierea unei fântâni, când deodată au fost loviţi amândoi de un trăznet venit din senin. Copiii au rămas morţi pe loc. (Recomandăm meditaţiunii prea simpaticilor confraţi dela „Drapelul“ lugojan, de cumva se mai interesează de chestiuni fizicale, acest trăznet din senin, într'o lună de iarnă.)

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc *Ilustrul Domn Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui pentru renovarea bisericii din Miheşul de câmpie (prott. Turda.) 200 coroane. Implinesc o plăcută datorinţă, când aduc generosului donator celea mai sincere mulţumiri pentru binevoitorul ajutor. Miheşul de câmpie, la 14/27 Februarie 1911. *Petru Şeulean*, par.

*

Tifos. In baracele muncitorilor, care se găsesc între Veştem şi Tălmaci, bântue epidemia de tifos. Primejdia pentru Sibiu este neînsemnată, considerând că din comunele acestea nu se prea aduc alimente în oraşul nostru.

*

Teatru în Sălişte. Loja „Andreiu Şaguna“ a Bunilor Templieri din Sibiiu aranjază, Sâmbătă în 4 Martie n. 1911, în sala festivă a şcoalei din Sălişte o reprezentaţie teatrală împreunată cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere; 2 Regina Ostrogoţilor, de G. Coşbuc; 3. conferinţă; 4. „Doctoral şi advocatul“ (dialog); 5. Grui sânger, de V. Alexandri; 6. Fica română; 7. „Drumul spre ţintă“, piesă în 2 acte de V. Rossel, trad. de G. Şterba. După reprezentaţie, dans. Biletele se pot procura dela prăvălia N. Ţintea din Sălişte şi seara la cassa. Inceputul la 8 ore seara.

*

Demonstraţie. Din Chicago se veşteşte, că contele Apponyi, care de prezent călătoreşte în Statele unite, cu prilejul unei conferenţe din acest oraş a fost desaprobat de socialiştii unguri din America. S'au produs tumulturi, câteva persoane au fost rănite şi mai multe arestate.

*

„Transilvania“. *O seducere a publicului românesc comite societatea de asigurare „Transilvania“ din Sibiiu,* când precum s'a întâmplat în timpul mai nou publică în ziarele *româneşti* scurte ştiri de reclamă la Cronică şi inserţiuni, în cari se numeşte pe sine „societatea *noastră* de asigurare“ voind prin aceasta să răspândească în mijlocul publicului românesc neorientat *credinţa falşă* că ar fi o societate românească. Faţă cu aceasta reclamă tendenţioasă ţinem a constata, că „Transilvania“ este *aceeaşi* „Transilvania“, cu care acum vre-o doi ani toate ziarele noastre au avut prilej a se ocupa în mai multe rânduri: o societate asupra căreia s'au înstăpânit cu totul bunii noştri prietini şi compatrioti saşi, pentru cari Românii sunt buni ca clienţi. Ca să se ştie!

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Ioan Popa, paroh (Slimnic) şi soţia sa Elisaveta n. Iosof 1 cor., d-na Ana Z. Aron, 40 bani, Ioan Duşe preot (Cálnic) şi soţia s'a Iustina n. Cârpenişan, 1 cor., d-şoara Paraschiva Paştea, elevă a şcoalei „Asociaţiunii“, 40 bani, Ioan Prescură rigorozant în drepturi (Retişdorf), 1 cor, Matei Radu, econ. (Porumbacul de jos) şi soţia s'a Eva, 1 cor.

*

Al 173-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după reposatul membru Simion Togan, fost ziler în Guşteriţa. Acesta este al 173-lea caz de moarte în sânul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Stârpirea samurului. Mai mulţi blănari ruşi au cerut dela guvernul Rusiei să oprească pe timp de doi ani vânătoarea de samur, o specie de jder din Siberia cu părul foarte fin. In felul acesta se sperează, că se va putea împedeca stârpirea acestui rar şi preţios animal, care se găseşte afară de Siberia numai în părţile cele mai nordice ale Americei. Preţul unei blane este foarte variat, se schimbă după coloare şi provenienţă între 60 şi 850 de coroane. La un palton complet se cer cam 80 de blănuri.

*

Incă o faptă bună a băncei din Sălişte. Ni se scriu următoarele: Cassa de păstrare (Reuniune) în Sălişte în toţi anii dă câte 200 cor. pentru elevii săraci ai şcoalei din Sălişte. Această faptă marinimoasă s'a extins în anul 1910 şi peste comunele din cerc. Comunele Galeş, Tilisca, Vale, Sibiel au primit câte 50 cor. Aciliu, Cacova, Săcel şi Mag câte 30 cor. cu îndrumarea, că aceste sume înmulţindu-se prin colecte în comună, să se cumpere din ele daruri de Crăciun pentru elevii săraci. Din sumele acestea, înmulţite din alodiul comunal şi prin colecte, s'au cumpărat haine, încălţăminte, căciuli, cărpe, cărţi, recuisite etc. şi s'au împărţit ca daruri de Crăciun între elevii săraci dela şcoale din comunele acestea. Eată un institut ce face progrese nu numai înlăuntru, ci şi înafară. Primească direcţiunea acestui institut mulţumirile noastre. *A. Vlad. A. Flucuş.*

Cărţi şi reviste.

Cultura Creştină nr. 4. din 15 Februarie 1911 cuprinde: Necesitatea ziaristicii şi scrierilor creştineşti bune, de Dr. V. Bojor. O carte despre episcopia din Maramurăş, de Z. Păclişanu. Cuvânt de introducere pentru studiul sfintei Scripturi, de I. M. Lucaciu. Muncă şi jertfă, de V. Cerghizanu. Limba cărţilor bisericeşti, de Dr. I. Bălan. Viscol şi soare, de M. C. Hellon. Cronică. Telefon.

*

Neamul Românesc Literar nr. 5 are următorul sumar: Ce-i lipseşte poporului românesc? conferenţă de N. Iorga. Pelisandru, poezie de Mihnea Olmazu. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Scrisori ale lui D. Bolintineanu după întoarcerea din exil, de N. Cartojan.

Din public.*)

Mulţămită publică.

(Fine.)

Ioan Ardelean, 2·50 cor. Vasile Zidariu, Ioan Stoia, câte 5 cor. Ioan Căpăţina, 1·25 cor. Ioan T. Cândea, 2·25 cor. Vasile Podorean, Ioan Stănilă, câte 2·50 cor. Vasile Cărţeu, Ioan Macsîn, câte 1·25 cor. Ioan I. Ritivoiu, Antonie Florea, Vasile Banceiu, câte 2·50 cor. Alesandru Petrescu, 1·25 cor. toţi din Sebeşul de sus. Dionisie Sârbu, cu soţia, 5 cor. George Mărginean, 1·25 cor. amândoi din Racoviţa. Petru Cristea, 12 fil. Niculae Cioran, 50 fil. Petru Heheşu, 25 fil. toţi din Gărbova. Luchian Vasile, 1·25 cor. Vasile Macarie, 50 fil. Simion Pascu, 1·25 cor. Teofil Daisa, 1 cor. Florian Pascu, 50 fil. Vasile Miron, Gheorge Mihu, câte 1·25 cor. Zenovie Spătăcianu, 2·50 cor. toţi din Galda de sus. Suma totală: 268 Coroane 87 fil.

3. Lista dlui Costantin N. Stoica: Ioan Muntean, Copăcel, Ioan Curea, Rodbav, câte 50 cenţi Ioan Dragomir, Şura mică, 25 cenţi. Ioan Nistor, Ghizaşa de jos, 50 cenţi. Iosif Mocodian, Dejani, Niculae Albu Moşna Ioan Blagu, Aciliu, Nistor Gavrila, Benic, Iacob Marcu, câte 25 cenţi. Ioan Dragomir, Ibişdorf săsesc, 50 cenţi. Gheorge Inişca, Orăştie, Ioan Besci, Răhău, Ioan Voina, Alvinţ, câte 25 cenţi. Niculae Bena, Răhău, 10 cenţ. Ana Popa, Ibişdorf, 50 cenţi. Ioan Tetu, Criţ, câte 10 cenţi. Ioan Veres, Tinirişa, Niculae Jidav, Romoşel, câte 25 cenţi. Petru Bojita, Aşiepiari, Niculaie Opincariu Sas-sebeş, Andreiu Opincariu, Simion Opincariu, Vasile Stancaţi, Jibot, câte 10 cenţi. Ioan Motoc, Mogoseşti, 15 cenţi. Vasile Stan, Hozman 20 cenţi. Andreiu Stan, Highiaga, Ioan Savu, Chilinţa, Misareş Toader, Rusu Ioan, câte 15 cenţi. Niculae Manuel, Macedonean, 25 cenţ. Filimon Gheorghe, Zlatna, 50 cenţi. Ioan Gh. Moagă Sas-sebeş, 15 cenţi. Arghir Todor, Lancrăm, 50 cent. Gheorghe Avram, Orăştie, Maria Suciu, Dincu mic, Achim Stoica, Şura mică câte 25 cenţi: Ioan M. Budoiu, Orăştie, 10 cenţi, Vasile Topa, Mercurea, 26 cenţi. Gheorge Măniasă, Agnita Gavrilă Măniasă, câte 50 cenţi. Dumitru Găina, Boholţ, 2 dolari; Cozma Cominia, Domin, 25 cenţi. Ilie Alămorean, Şeica mică 50 cenţi. Draghicin Iahe, Alvinţ. Achim Milca, Mediaş, câte 25 cenţi. Achim Muntean Alvinţ 5 cenţi. Dumitru Laslea, Galaţi, Augustio Damian, Iclanu lu mic, Nicolae Nan. Micăsasa câte 25 cenţi. Erusalim Frăsie, Sebeşul de jos, 50 cenţi. Ioan Potroca, Porceşti, 1 dolari, Ioan Anghel, Ioan Istrate, Porceşti Nicolae Săliştean Spring 50 cenţi. Vasile Stan Turda Arieş 1 dol. Ioan Giurgiu, Ioan Grindea, Turda Arieş câte 50 cenţi. Vasile Străulea, Sina 1 dol. Constantin Toma, Poiana Sibiiului, Gheorge Lazar, Vasile Boca, Cut. câte 50 cenţ. Tudor Casat, 10 cenţi. Gheorge Popa, Vlădeni, 25 cenţi. Ioan Bighia Cristian Sibiiu, 1 dol. Ioan Enache, Vlădeni, Iacob Stăniloi, Vasile Bighea Cristian. George Bighea, Constantin Roman câte 25 cenţi. Iosif I. Roman, 1 dol. Ioan Turcu, 50 cenţi. Vasile N. I. Ritivoiu şi Ana 1 dol, toţi din Sebeşul de jos, Vas. Măcelariu, P. Albu Mercurea 1 dol. Niculae Iosif Galeş, Damian şi Maria Marginean, Cunţa câte 50 cenţi. Iacob Muntean Cunţa 25 cenţi. Ioan Măereanu Boncea 1 dol. C. N. Stoica, Toma Măerean câte 2 dol Ioan Toma Măerean, 60 cenţi, toţi patru din Sebeşul de jos. Suma totală: 34 dolari şi 20 cenţi. sau bani de ai nostri coroane 170.

Tot spre scopul sus arătat a binevoit a ne ajuta Domnul Ilie Stoichiţa din Porumbacul de jos cu 60 coroane şi dl Ioan Doican din Sebeşul de jos iar cu 60 coroane. Primească deci marinimoşii donatori în numele sf. noastre biserici mulţumitele mele.

Sebeşul de jos, 10 Ianuarie 1911.

Pentru sinodul şi comitetul parohial:

Petru Doican
par. şi prez. comit.

---

[1] *Dobrescu*, Rolul bisericii în trecutul românesc (Conv. Lit. 1909) p. 641 şi urm. Aceleaşi aprecieri le are şi în cartea: *Din istoria bis. rom. în sec. XV*, supt titlul: Biserica şi cultivarea artelor pp. 61 şi 155 în urm. Cf. şi cele două *Istorii* ale dlui *Iorga*, passim, şi *Bogdan*, Vechea cultură română (Conferenţă) Bucureşti 1898.

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

„CREDITUL“,

institut de credit și economii societate pe acții în Zernești.

takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii, ca societate pe acții „Creditul“ se convoacă la a

VII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în **Zernești, la 9 Martie st. n. 1911** la 11 ore a. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin președinte.
2. Alegerea a 2 notari și 3 verificători.
3. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare.
4. Distribuirea profitului.
5. Alegerea a unui membru în direcțiune cu mandat pe 6 ani.
6. Alegerea comitetului de supraveghiare.
7. Eventuale propuneri întrate conform statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-ului 20 din statutele societății voiesc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotențiați, sunt rugați a și depune acțiile și eventual dovezile de plenipotență cel puțin cu o oară mai înainte de deschiderea ședinței la cassa institutului.

Zernești, la 31 Decemvrie 1910.

(73) 1—1 **Direcțiunea.**

MEGHIVO.

A „Creditul“ takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten részvényesei, meghivatnak a **Zernesten 1911 Márczius hó 9-én** d. e. 11 órakor az intézet helyiségében megtartandó

VII-ik rendes közgyülésre.

Napirend:

1. A közgyülés megnyitása az elnök által.
2. Két jegyző és három jegyzőkönyvhitelesitő tag megválasztása.
3. Az igazgatóság és felügyelő bizotság jelentése.
4. A tiszta jövedelem felosztása.
5. Egy igazgatósági tagnak hat évre való megválasztása.
6. A felügyelő bizottság választása.
7. Az alapszabályok értelmében esetleg benyuitott inditványok.

Azon részvényes urak, akik a társasági alapszabályok 20 § a értelmében személyesen vagy meghatalmazottak által kivánnak résztvenni a közgyülésen felkéretnek, hogy részvényeiket és esetleg a meghatalmazást igazoló okiratokat legfeljebb a közgyülés megnyitása előtt egy órával az intézet pénztáránál tegyek be.

Zernesten, 1910 évi decz. hó 31-én

Az igazgatóság.

Bilanț la 31 Decemvrie 1910.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1910 dec. hó 31-én. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon		K f
Cassa — Pénztári készlet		5,336·18
Cambii — Váltók	524,891·28	
Cambii hip. — Jelzáloggal biztos. váltok	43,180·—	568,071·28
Obligațiuni asigurate prin hipotecă și cu garanți — Kötelezvény kölcsönök		93,702 09
Conturi debitoare — Különféle adós száml.		1,400·—
Mobiliar — Leltár	640·—	
După amortiz. — leirás	64·—	576·—
		669,085·55

Pasiva—Teher		K f
Capital societar — Alaptöke		80.000·—
Fond de rezervă — Tartalékalap		18,672·—
Fond cultural — Közmüvelődési alap		2,870·—
Depozite spre fruct. — Tak. betétek	404,484·01	
Depozite de cont curent — Folyó sz.	16,581·05	421,065·06
Reescompt — Visszleszámitolás		124,653·—
Diverse conturi creditoare — Különféle hitelező számlák		2,168·99
Interese transitorii — Átmeneti kamatok		2,494·36
Venit trans. din 1909— 1909 év. áth. nyer.	2,258·37	
Profit curat — Tiszta nyeremény	14.903·77	17,162·14
		669,085·55

Contul Profit și Perderi.

Debit—Tartozik. Nyereség és veszteség számla. **Credit—Követel.**

Debit—Tartozik		K f
Interese: — Kamatok:		
pt. dep. spre fructif. — takarék betét után		18,198·06
de cont-curent — Folyó sz. után		1,069·58
Spese: — Költségek:		
salarii — fizetések	1,000·—	
imprim., reg., chirie, porto, asig. div. — nyomtatv., könyv., házbér, postabér és különb.	1,582·39	2,582·39
Contribuțiuni: — Adó:		
directă — egyenes	3,562·98	
10% dare la int. de dep. — 10% adó és bet. kam. után	1,819·80	
comp. de timbru — Bélyegil.	60·32	5,443·10
Amortizări: — Leirások:		
Din mobiliar — Felszerelésből		64·—
Profit net — Tiszta nyeremény		17,162·14
		44,519·27

Credit—Követel		K f
Interese: — Kamatok:		
dela cambii — a váltó leszámit. üzletben	33,690·68	
d. obligațiuni — kötelezvény kam.	7,784·20	41,474·88
Proviziuni — Jutalékok		744·12
Venit transp. din anul 1909 — 1909 évből áthozott nyeremény		2,258 37
Venite d. transcrieri — Részvények álir. diják		41·90
		44,519 27

Zernești, la 31 Decemvrie 1910. — Zernest, 1910 évi deczember hó 31-én.

Garoiu m. p., preș. — elnök.
Dr. Iancu Mețianu m. p., dir. exec. — vezér igazg.
Nicolau Pană m. p., contabil. — könyvelő.
Ioan Dan m. p.
Ioan I. Comșia m. p.
Nicolau Guguian m. p.

Subscrisul comitet am examinat conturile prezente și le am aflat în deplină regulă și în consonanță cu registrele principale și auxiliare. — A fenti kimutatást, valamint a jövedelem kimutatást átvizsgáltuk és azokat ugy a könyvek, mint az egyes okiratokkal megegyezőknek találtuk

Zernești, în Februar 1911. — Zernest, 1911 február hó.

Comitetul de supraveghiare — A felügyelő bizottság:

Ioan Strevoiu mp. **Ioan St. Coleșiu** mp. **Bucur Mețianu** mp. **Ion Sperchez** mp.
Iosif Oncioiu, m. p., revizor expert al „Solidarității“.

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦✦

„BRĂDETUL“,

institut de credit și econ., societate pe acții în Orlat.

Convocare.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Brădetul“, societate pe acții, se învită conform § lui 19 din statutele societătii la

a XVII-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în **Orlat la 23 Martie n. 1911**, **9 ore a. m**, în localitatea institutului pe lângă următorul

Program:

1. Raportul dir. despre rezultatul anului de gestiune 1910 și propunerile acesteia.
2. Raportul comitetului de supraveghiare și propunerile acestuia.
3. Deciziune asupra compturilor anuale și asupra împărțirii profitului curat.
4. Alegerea a doi suplenți în comitetul de supraveghiare cu mandat de 2 ani.
5. Exmiterea alor doi acționari pentru verificarea procesului verbal al acestei adunări generale.
6. Eventuale propuneri în marginile statutelor.

Domnii acționari, cari în sensul §-lor 20 și 21 din statutele societății, doresc a participa în persoană ori prin plenipotențiați, sunt poftiți a-și depune acțiile și eventualele documente de plenipotență la cassa institutului, cel mult până la 23 Martie n. a. c. înainte de deschiderea adunării.

Orlat, în 27 Februarie 1911.

(72) 1–1 **Direcțiunea.**

Contul Bilanț cu 31 Decemvrie 1910.

Activa—Vagyon Mérleg számla 1910. december hó 31-én. **Pasiva--Teher**

Activa—Vagyon		K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet		12,352·88
Escont — Váltó kölcsön		63,435·—
Impr. pe obligațiuni: — Kötvény kölcs:		
a) pe hipotecă — Jelzálogra		99,474 —
b) pe oblig. cu cavenți — Kezesség		188,049 54
Depuneri proprii — Saját betétek		44,679·37
Impr. de cont-curent — Folyószámla		55,276·—
Casa institutului — Az intézet épülete		7,000·—
Anticipațiuni — Előlegek		209 35
Mobiliar — Felszerelés	550·—	
după amort. — leirás után	50·—	500·—
Efecte — Értékpapirok		1,200·—
Diverși debitori — Különféle adósok		200 —
		472,376·14

Pasiva—Teher	K f
Capital de acții 500 bucăți — Részvénytőke à 50 Kor.	25,000·—
Depuneri spre fructif. — Betétek	371,622 47
Fond de rezervă — Tartalék alap	50,000·—
Fond de binefacere — Jotékonycélu alap	5,817·14
Fond de penziune — Nyugdij alap	4,357·38
Fond special de rezervă — Külön tartalékalap	487·53
Interese transitoare — Átmeneti kamatok	3,339·23
Divid. neridicată — Fel nem vett osztalék	24·—
Diverși creditori — Különfélék	895·86
Profit curat — Tiszta nyereség	10,832 53
	472,376·14

Contul Profit și Perdere

Eșite—Kiadás Veszteség és nyereség számla. **Intrate—Bevétel**

Eșite—Kiadás	K f
Interese la dep. spre fruct. — Betéti kam.	18,002·—
Spese administrative: — Kezelési költség:	
a) spese de cancelarie — irodai költségek	1.495·03
b) contribuțiune dir. — egyenes adó	1,774·98
c) darea com. — megyei pótadó	329 08
d) arunc comunal și cameră — községi pótadó és kamarai	1,213 05
e) competință — illeték	9·84
f) darea după interes. depunerilor — betéti kamatok után	1,800·20
Salare — Fizetések	2,400·—
Marce de prezență — Jelenléti jegyek	950·—
Amort. din mobiliar — Felszerelésből leirás	50 —
Profit curat — Tiszta nyereség	10,832·53
	38,857·61

Intrate—Bevétel	K f
Diverse interese: — Különféle kamatok:	
dela escont — váltók után	5,074·80
„ împrum. pe hipotecă — jelzálogra	8,555·92
„ împrum. pe obligațiuni cu cavenți — kezesek	15,546·56
„ cont-curent — folyó számla	2,388 61
„ depuneri proprii — saját betétek	1,438·40
Interese de întârziere — Késedelmi kam.	1,015·75
Proviziune — Jutalék	2,682 91
Competință — Illeték	1,821 66
Chirie — Házbér	330·—
	38,857·61

Orlat, la 31 Decemvrie 1910.

Dr. George Prunaș mp., prezident.
Ioan Manta mp, v.-prezident.
Dionisiu Aaron mp., cassar.
Alexandru Dregan mp., secretar.
Ludovic Pesamosca mp., contabil.
Ioan Hanzu mp., membru în dir.
Valeriu Popoviciu mp, membru în dir.
Ioan Iliu mp., membru în dir.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat bilanțul prezent, precum și contul profitului și al perderilor și asămânându-l cu registrele principale și auxiliare l-am aflat corect și în deplină consonanță cu acestea. — Alolirott felügyelő bizottság a jelen mérleg számlát, valamint a nyereség és veszteség számlát a fő és segédkönyvekkel összehasonlitván, azokkal megegyezőnek és helyesnek találta.

Orlat, la 27 Februarie 1911.

Dr. Ioan Stroia mp., prezident.
Ioan Rebega mp.
Aurel Decei mp.
Constantin Pop mp., rev. expert al „Solidarității“.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă	per litru	K —·70
Schiller	„ „	„ —·60
Risling	„ „	„ —·80
Bacator	„ „	„ 1·—
Vin roșu	„ „	„ 1·—
Muscatell	„ „	„ 1·—
Tokaj de Somorodin	per 1/2 litru	„ 1·40

Inclusive darea de consumație.

La cumpărare mai mare cu prețuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima **tăiate și netăiate.**

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Bruckenthal 9.

(127) 25–26

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 19 Februarie (4 Martie) 1911. **Nr. 19.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Satisfacție?

Sibiiu, 3 Martie n.

Am primit Marți dela P. C. Sa părintele protosincel *Roman R. Ciorogariu* din Arad o telegramă, de cuprinsul următor: *„In numele moralității publice cer reproducerea declarației mele din „Gazeta“ și satisfacție pentru comentar“*. E vorba deci de cele cuprinse în primarticolul nostru din numărul penultim. La telegrama primită ne credem datori să răspundem P. C. Sale următoarele:

Ni se pare lucru foarte curios, întâi de toate, că ni se cere *satisfacție* din o parte, care nu a fost obicinuită, și nu e obicinuită *să dee* satisfacție. Preacuvioșia Sa e proprietarul, deci *stăpânul* „Tribunei“ din Arad, în coloanele căreia a fost de nenumărateori insultat în modul cel mai trivial Inaltpreasfinția Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru *Ioan Mețianu*. A aflat oare de bine părintele Ciorogariu odată măcar să dee capului bisericii noastre vre-o satisfacție pentru atacurile ce i s'au adresat totdeauna pe nedreptul, în foaia al cărei stăpân este? Ori a primit altcineva, dintre cei mulți, terfeliți în coloanele ziarului al cărui stăpân este, vre o satisfacție oarecare?!..

Și nici nu înțelegem de altcum, că pentruce am fi datori să dăm satisfacție Preacuvioșiei Sale? Noi am reprodus unele informații din „Gazeta“ și am spus, că și în casul, dacă așa s'au întâmplat lucrurile cu episcopia din Caransebeș cum ele sunt espuse în „Gazeta“, nu învinovățim pe nimeni, și nu condamnăm pe nimeni. Prin aceea ce s'a făcut, dacă s'a făcut, nu s'a săvârșit nici o crimă în contra bisericii noastre, ori în contra așezămintelor și autonomiei ei.

Va să zică, *am apărat* pe cei atacați de „Gazeta“. Am întregit însă cele spuse în „Gazeta“ încă cu câteva informațiuni, pe cari *noi* le aveam. Informațiunile acestea ale noastre sunt esacte, *autentice*, și din ele nu retractăm nimica. *Le susținem în întregimea lor.* Spuneam, anume, că știm, cum din Arad au fost trimise fruntașilor din dieceza Caransebeșului scrisori alarmante, că Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru *Ioan*, a luat înțelegere, cu guvernul și cu domnul C. Burdia, ca *să se calce autonomia* bisericii gr. ort. române din patrie, și la Caransebeș să se trimită un administrator, numit din partea guvernului, care să facă apoi ordine în această dieceză.

Dar am spus, că nici cu privire la aceste scrisori *nu facem complice* pe P. C. Sa, părintele protosincel Roman R. Ciorogariu, și nici pe dl Dr. Nicolae Oncu, proprietarii „Tribunii“, pentrucă îi țineam și îi ținem destul de cuminți, ca să nu dee crezământ unei scornituri atât de mârșave, lansată la multe zile *după* publicarea în ziarul nostru a rescriptului, prin care se aducea la cunoștință, că alegerea de episcop dela Caransebeș nu a fost întărită, și Mitropolitul nostru era recercat, *să iee grabnice măsuri pentru efectuirea alegerii noi.* Credeam și credem, că oameni cu judecată sănătoasă înțeleg, că atunci când ministrul ordonează în scris, să se facă nouă alegere la Caransebeș, nu se mai gândește să numească administrator pentru această dieceză, călcând legile pe cari e dator să le respecteze. Și credeam și credem, că oameni, ca părintele Ciorogariu și Dr. Oncu, cunosc destul de bine pe Escelența Sa, Mitropolitul nostru, pentru a nu presupune nici pe un moment măcar, că ar fi în stare să dee mână de ajutor celor ce ar voi să se atingă de autonomia bisericii noastre!...

Nu am făcut deci complice pe P. C. Sa protosincelul Ciorogariu în lățirea svonului miserabil, și nici pe dl Dr. Oncu; dar am afirmat, că *oamenii lor* au scris scrisorile alarmante și le-au trimis fruntașilor din dieceza Caransebeșului. Ce satisfacție deci, și pentru ce să dăm satisfație P. C. Sale, pe care nu l'am învinovățit cu nimica, ci din contră, l'am scos din orice obligo? Satisfacția poate să și-o dee Preacuvioșia Sa singur, declarând în fața opiniunei publice, că *nu a avut nici o cunoștință despre scrisorile cu pricina, trimise în toate părțile diecesei Caransebeșului, și că acelea au fost scrise și trimise* ***fără știrea P. C. Sale.*** Atunci lucrurile sunt în perfectă regulă. Așteptăm deci declarația Preacuvioșiei Sale, în acest înțeles, iar lămuririle trimise *„Gazetei“* le reproducem, după cum urmează:

Declarațiune.

Anonimul „Gazetei Transilvaniei“ scrie în nr. 31, că „Ciorogariu a făcut vizită lui C. Burdia, oferindu-se de episcop. Putem dovedi, că R. Ciorogariu a fost gata să încheie pact cu Burdia, lăsându-i acestuia asigurată conducerea politică a graniței, cât va trăi dânsul“.

Grav de tot, nu-i așa? Dar iată cum stă treaba.

Pro primo. Eu în viața mea n'am călcat pragul casei lui Burdia, nici în Caransebeș, nici aiurea, nici n'am avut întâlnire cu dânsul. Peste tot eu n'am schimbat nici un cuvânt cu dl Burdia în chestia episcopiei din Caransebeș.

Pro secundo. Acum sunt doi ani de când inspecționase dl Dr. Iosif Siegescu institutul pedagogic din Arad, în calitate de comisar ministerial. După terminarea agendelor oficioase mă pomenii cu dnul Siegescu și un prieten al meu în seminar, să-și ia actele. La plecare mă invitară să-i însoțesc la gară, căci au să-mi spună ceva. Primii invitarea și urcarăm tustrei trăsura cu care veniseră. In trăsură spunea dl Siegescu, că neconfirmarea părintelui arhimandrit Musta este hotărâtă, și a căzut de acord cu prietenul meu, că numai mâna mea cea tare ar fi în stare să facă ordine în Caransebeș, dar trebue să mă împac cu Burdia — supărat pe mine pentru atacurile din „Tribuna“ — ca să nu facă opoziție la guvern. Burdia vrea să aibă pace și nu-mi cere nimic, decât să-i dau pace, căci i s'a urât de atâta luptă, el vrea să fie deputat, dar de deputat și așa se alege din propriile puteri, cutare dignitar toate le-ar face. Amicul meu îi secunda, iar eu surprins de această ciudată intervenție, trăsăi din umeri și le zisei: treaba-i gingașă, mă voiu gândi. Cu aceasta ne despărțirăm de dl Siegescu, care plecă la Budapesta. Până aici se petrecură lucrurile între șase ochi. Cele ce urmează s'au petrecut între patru ochi.

Prietinul spunea, că nu este altă soluțiune pentru restabilirea ordinei în Caransebeș, decât să meargă un străin neangajat la certurile interne din Caransebeș. Dignitarul despre care era vorba este un . . . care toate le-ar face. In sfârșit, dacă Burdia nu cere nimic umilitor și păgubitor, de ce să nu stai de vorbă cu el? Deputăția și așa nu depinde de episcop, căci doar nu episcopul dispune de mandatul deputăției din Caransebeș. Lucru, pe care și alt deputat național îmi spunea, fiind vorba de alt dignitar bisericesc. Așa ajunseserăm la conclusiunea, să vedem ce vrea Burdia, ca cel puțin să avem un punct de orientare în chestia episcopiei Caransebeșului. Amicul meu se încredea în iscusința mea, că nu voi cădea în cursă.

După această înțelegere întreba amicul meu pe dl Ionescu, că unde-i Burdia? Ce și-o fi scris amicul meu cu dnul Ionescu nu știu, căci prietinul nu mi-arătat scrisoarea. Eu însumi n'am scris nici o iotă nimărui. Am aflat însă dela prieten, că Burdia mă așteaptă la Budapesta, dar nu m'am dus, căci văzui prin sită înainte de a intra în cursă, și așa spusei prietenului, că chestia să o considere de încheiată. Și comedia s'a finit.

Acest prietin a fost dl Vasile Goldiș.

Doi ani de zile s'a făcut orgii din pretinsul meu apetit la episcopie, ce n'are altă bază decât acest samsarlic al prietenului meu Goldiș, care a tăcut până acum. Și eu a trebuit să îndur toate împunsăturile limbilor veninoase, până veni odată pe față anonimul din nr. 31 cu crima mea cea mare, pentru care am fost afișat în opinia publică ca o primejdie a bisericii și neamului românesc.

Iată crima mea. Numiți-o cum vreți. Eu mulțămesc lui Dumnezeu, că mi-a dat răbdarea să suport urgia de doi ani, peste care am ajuns la această zi luminată pentru mine.

R. Ciorogariu.

Alegeri în România. *Astăzi se încep în România alegerile pentru corpurile legiuitoare. Interesul e mare față de aceste alegeri, nu numai în regatul român, ci și în străinătate, pentrucă dela rezultatul lor depinde, care dintre cele două partide conservatoare are drept de existență pentru viitor: cel dela putere, condus de dl* Carp, *ori cel din opoziție, condus de dl* Tache Ionescu?

FOIȘOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Urmare.)

Ba prin vigoarea literilor presente îi scoatem din îndatorare și-i desărcinăm. Pentru aceasta vouă tuturora Dicatorilor (aruncători de tribut) și vouă Executorilor (scoțători de tribut), credincioșilor nostri, de ori ce fel de taxe ale noastre, așa ordinare, precum și extraordinare, asemenea și comiților camerei noastre regești de sare în zisul comitat Maramurăș, înființați pe acest timp, mai departe vicediregătorilor, prin seria acestor litere încunoștiințându-vă tare poruncim, că întrucât acum și după aceea pe anumiții presbiteri valahi, precum se zice, cari sunt ținători de credința greacă, și pe supușii numitului mitropolit, la plătirea ori ce fel de taxe ordinare, precum și extraordinare în mijlocul locuitorilor regatului îndatorați de a plăti, niciodată să nu îndrăzniți în contra firmei erupțiuni (scutire de sub datorință) amintite a noastre, a-i constrânge și a-i sili pe ei din causa neplătirii aceloraș taxe, în persoanele și în lucrurile lor și în bunurile lor, în ori care mod a-i împedeca, a-i conturba sau a-i păgubi, nici când și nici într'un fel, nici să fiți cutezători sub pedeapsă de necâștigarea grației noastre. Literile presente după cetire să se restitue (dee îndărăt). Dat în Buda, Sâmbăta mai aproape de Dumineca Laetare. Anul Domnului 1479.

Notițe. 1. In acest document s'au constatat două greșeli. Una în numele Nándor Albensis, ungurește Nándor Fejérvár, românește Belgradul Servei, pentrucă trebuia să se scrie: Gyulafejervár, Belgradul din Ardeal, Alba-Iulia; iară a doua greșală e numele Iovanychik (Iovanicic), pentrucă s'a dovedit, că în Serbia cu locuința în Belgradul Serviei, nu a esistat Mitropolit cu acest nume, ci se înțelege Ioanichiu Mitropolitul din Belgrad, adecă Alba-Iulia din Transilvania (Ardeal).

2. Ioan Mihályi, care a scris opul: Diplome maramurășene, în limba latină, și diploma din 1479 am tradus-o din opul numit, zic Ioan Mihályi pentru opul său e premiat de Academia Română cu 4000 de lei și a fost ales de membru corespondent, și astfel și opul s'a prețuit de valoare, și Ioan Mihályi un bărbat cu știință istorică și de valoare. Pentru aceasta să-l ascultăm, că ce zice dânsul despre acele greșeli.

La pag. 537 nota 1) zice: Nándor Albensis (Alba Graeca, Belgradul sârbesc e scris cu greșală în loc de Alba Iuliensis (Belgradul) din Transilvania, de oarece în Nandor Alba nu se pomenește să fie fost în secolul al XV-lea scaun arhiepiscopesc sau mitropolitan și clerul Maramurășan n'a fost supus nici când ierarhiei sârbești, fără a fost supus arhiepiscopiei din Transilvania, cum ne arată și diploma din anul 1494. Greșala provine de acolo, că ambele cetăți și cea a Transilvaniei și acea de lângă Dunăre, românește au acelaș nume de Bălgrad. La Alba-Iulia în cetate era mănăstirea Sfintei Treimi scaunul mitropoliților până în zilele regelui Carol al III-lea (1711—1740), când s'a restaurat cetatea. In Alba-Iulia, capitala Transilvaniei erau mitropoliți și înainte de Ioanichie în decursul secolilor, dar document scris numai despre dânsul ni-a rămas. El va fi fost un maramurășan, de oarece se îngrijea de soartea clerului de aici și de jurisdicțiunea sa bisericească.

3. Andreiu Șaguna în istoria bisericii ortodoxe Tom. II. pag. 85 zice: Regele Mathia la pâra mitropolitului nostru din Ardeal scutește prin articolul I. 1479 pe preoții nostri din Maramurăș. Și apoi Andreiu Șaguna publică documentul din 1479, și în el apriat zice: a credinciosului nostru părinte Ioanichi Mitropolitul din Alba-Iulia.

4. Să mai fac și eu o notiță. Intre aria au fost multe lupte, care să fie domn în Belgradu Brancovici, principele Serviei, la 1426 cetatea Belgrad a predat-o regelui Sigismund. De atunci a ajuns cetatea Belgrad din Servia în mâna Ungariei și au întărit-o.

Turcii au cercat adeseori să o cuprindă, așa în 1456 Mahomed al II-lea a asaltat-o, dar Ioan Hunyadi în 24 Iuniu 1456 a învins, — și Belgradul Serviei până în 29 August 1521 a rămas al Ungariei, dar Soliman al II-lea în ziua aci pusă l-a cuprins și Turcii l-a stăpânit până la 1688.

Mathia Corvinul a domnit dela 1458—1490. Din toate documentele adunate de Ioan Mihályi, Mathia numai unul l-a subscris în Nandor Alba (Belgradul Serbiei) și anume cel din 8 Sept. 1458, la p. 419. Mathia a subscris diplome în mai multe orașe, iară acea din 1479 a subscris-o în Buda. Nu domnitorii fac smintele, ci secretarii papilor și cancelarii regilor și mai ales diregătorii mai mici din cancelarie. Mulțime de sminte am aflat la acestia. De ce să nu facă și ei sminte. Și fiecare om cu un pic de minte va prevedea, că un domnitor nu va pune atare instituțiune din țară sub jurisdicțiune străină, adecă afară din țară, mai ales Mathia care s'a zis domnitorul cel mai drept. Pentruca atare mănăstire sau dieceză din Ungaria să se supună unei jurisdicțiuni afară din țară, trebue o lege de organizare adusă în dietă. De așa ceva nici pomenire. Și fiecare om cu un pic de minte va vedea, că un mitropolit din Nandor Alba nu se poate interesa pentru preoții din Marmaros, dar din Nandor Alba nici n'ar putea administra în Marmația. A trebuit și aci să dăm atari esplicări pentru aceia, cari sufletul nu și-l simt curat.

b) Diploma regelui Vladislav al II-lea care în 14 Maiu 1494, confirmă diploma patriarhului Antonie, data în 1391.

Mai nainte să cercetăm mandatul regelui Vladislav (Ulászló) al II-lea din 31 Iulie 1491, mandat adresat către toate magistratele țării și lui Ioan episcopul Rutenilor și a diecezei Muncaciului, azi cu locuința în mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel din Maramurăș, și bisericii sale preoții ruteni și col de legea orie

Perversitatea
în istoriografia ardeleană.

De Ioan Mateiu.

— Articol final. —

XI.

Am amintit în recenzie, că majoritatea covârşitoare a neamului românesc trăieşte dela originea sa în biserica ortodoxă. Pâclişanu crede, că m'a dat gata când susţine: „Cercetările mai nouă ale dlor Onciul şi Dobrescu au dovedit, că neamul nostru a fost supus până în veacul al IX-lea jurisdicţiei bisericii latine folosind limba latină şi ritul latin".

Răspund: Până la 1054 sau cel puţin până la 863, a fost *o credinţă*, cea *ortodoxă*, atât în biserica răsăriteană cât şi în cea apuseană.[1] Indiferent că ea s'a propoveduit strămoşilor nostri în limba elină sau latină, faptul *istoric*, deci principal rămâne, că ea era *ortodoxă* susţinută până cel puţin în veacul al IX-lea de-o biserică *ortodoxă* ori cum s'ar fi numit ea: a Constantinopolului sau a *Romei*.

Am trăit deci, în biserica *ortodoxă* chiar şi atunci, când am fost supuşi Romei, fiindcă aceasta păstra încă pe acele vremi nefalsificată învăţătura lui Hristos, a apostolilor şi-a sinoadelor ecumenice, învăţătura *ortodoxă*.

*

Atinsesem în treacât şi anul 1700, căruia i-am dat atributul „nenorocit". Dl Pâclişan vrea să mă combată şi aici reproducând o apreciare a dlui Iorga, din Sate şi preoţi.

Pentru a justifica îndreptăţirea acelui atribut, pe care nu l-am luat din vânt, voiu aduce câteva dovezi istorice.

Şincai vorbind despre „Unire" se întreabă: „Ear noi Românii, abstrăgând dela clerul unit, care deasemenea era socotit numai ca a cincea roată la car, ce folos am avut sau avem din toate acestea?" Ear P. *Maior*: „*O meteahnă straină* voi ca *Românii* să se desbine în două". *Hurmuzaki* spune: „Die obzwar theilweise durchgeführte Union spaltete nämlich die romänische Nation kirchlich in zwei feindliche oder mindestens entfremdete Lager, trieb sie in Bezug auf Kirchen und Schulwesen nach zwei entgegengesetzten Richtungen auseinander, schwächte ihr geschichtliches Bewusstsein, das kirchlich in der grossen Mehrzahl auch politisch seit jeher im Morgenlande wurzelt, drängte sie mit dem einen Fusse nach Rom, während der andere nach Konstantinopel ausholte, brachte einen inneren Widerspruch in ihr Wesen, Denken und Fűhlen, schwächte ihren organischen, genetischen und politischen Zusammenhang, minderte merklich ihr politisches Gewicht, erhielt rege din Hofnung der Propaganda auf Überwältigung des romänischen Ganzen, minderte die Sympathien der Stammgenossen in den Fűrstenthűmern und riess einen gleich tiefen als unheilbaren Zwiespalt in ein Volk, das nur durch allseitige Einigkeit und Kräftevereinigung sich des schweren Druckes, welchen die drei recipirten Nationen ihm aufbűrdeten, hätte entledigen kőnnen.[1]

Şi în urmă va fi potrivit să fie cunoscută şi părerea definitivă a celui mai mare istoric de azi, căruia numai învinuirea de şovinist confesional nu i se poate aduce. Iată ce cuvinte extraordinar de aspre spune dl *Iorga*: „Va recunoaşte oricine, după citirea acestui act autentic (cel subscris de *Atanasie* la 1701 în Viena) în care *se oglindeşte sufletul josnic al unui om fără demnitate şi fără ruşine, al unei archiereu uitător de toate datoriile şi jurămintele sale, ale unui Român fără simţ de neamul său* că, între deosebitele forme de Unire cu Biserica Romei, pe care le-au întrebuinţat neamurile ajunse în stăpânirea Austriei, *nici una n'a fost aşa de ruşinoasă şi de brutală*. Ori câte foloase culturale, mari şi netăgăduite ar fi adus Unirea, foloase pe care Atanasie *nu putea să le înţeleagă şi să le prevadă*, declaraţia lui din April 1701, *e desigur cel mai înjositor act public săvârşit până atunci de vre-un Vlădică românesc*.

Şi când, la instalaţia lui, în ziua de 25 Iunie, mergea ca un Craiu, în cucie aurită, încunjurat de clerici şi nobili catolici în rădvane, numai câţiva iniţiaţi ştiau şi înţelegeau *că această zgomotoasă petrecere se serbează pe ruina unei vechi organizări bisericeşti şi pe rămăşiţele sfâşiate ale trupului Bisericii româneşti unice*, întinse fără întrerupere până la hotarele neamului".[2]

Aşa apreciază „Sfânta Unire" cel mai competent şi mai învăţat scriitor, din câţi i-au avut vr'odată neamul românesc, şi nouă ni se strânge inima de durere, când sântem siliţi să recunoaştem valoarea inmutabilă a acestui adevăr istoric etern.

XII.

Am zis mai departe, că diatriba lui Pâclişanu e o copie după cartea lui Cernăianu, şi am dat tot odată câteva probe cari, însă din pricina zeţarilor au rămas netipărite.

Tendinţa lui Cernăianu, e să arate în orice chip, că slavonismul şi grecismul au fost cele mai mari primejdii din punct de vedere naţional. Aidoma acelaş scop îl urmăreşte — cu o neobosită pornire, şi Pâclişanu în elucubraţia sa.

Mai întâiu însuşi titlul: „Biserica şi Românismul", e o copie *literală* după Cernăianu.

Apoi *aceleaşi* citate slavo- şi grecofobe, adeseori după *aceleaşi* izvoare. Pentru edificarea dlui Volbură dăm următoarele paralele: C. 20 şi P. 9, C. 21 şi 28 şi P. 9, C. 27 şi P. 9, C. 47 şi P. 14, C. 49 şi P. 15, C. 51 şi P. 19, C. 56 şi P. 20, C. 92—93 şi P. 20, C. 61 şi P. 21, C. 67 şi P. 21 nota 3, C. 100 şi P. 30, C. 97 şi P. 31, C. 86 şi P. 32, C. 85 nota 4 şi P. 32, C. 80 şi P. 32, C. 91 şi P. 34, C. 79 şi P. 37, C. 80 şi P. 38, C. 91 şi P. 41, C- 92 şi P. 41, C. 85 şi P. 41, C. 108 şi P. 42, C. 142 nota 2 şi P. 48, C. 92–93 şi P. 50, C. 166 şi P. 54.

Acestea le-am putut culege, şi cine ştie dacă n'or mai fi şi altele; decât că astfel de paralele, constitue o muncă foarte ingrată şi odioasă. Dar în fine ajung şi acestea pentru o broşură de 58 pagini.

Dl Pâclişanu are şi răul obicei de a nu pune ghilemelele. Astfel deşi citează izvorul, ai putea crede că cuvintele reproduse sunt propria stilizare. De pildă la p. 9 cu *Onciul* şi p. 20 cu *Iorga*. Pe acesta din urmă mai ales îl utilizează des, uneori aplicând, de cele mai multe ori însă, ignorând ghilemelele, ceeace sporeşte imposibilitatea orientării.

Ce să mai zici de gestul umoristic al dlui Pâclişanu, când se laudă că, cu privire la introducerea ritului şi limbei slavone la Români, are, vă rog, păreri (ce? cum?) *opuse* celor ale dlor Xenopol, Onciul, Dobrescu! Ce „corajie" dela acest intrepid efeb!

Dar „şi altele mai mari decât acestea veţi vedea". Ascultaţi numai: „...Şi la sfârşit dau câteva date — *singurele cunoscute până acum* — despre starea bisericii române pe timpul când era supusă jurisdicţiei — bisericii bulgare".

Pentru ca să se vadă cât de necunoscute sunt aceste „date", iată le transcriu: „Despre biserica română din timpurile când era supusă jurisdicţiei bisericii bulgare, din lipsa mărturiilor istorice, ştim foarte puţin, aproape *nimic* pozitiv. Ştim, că în veacul al XI-lea şi al XII-lea Românii îşi aveau episcopia lor proprie dependentă de arhiepiscopul din Ochrida (cum spune Dobrescu). Nu cunoaştem însă nici numele episcopilor, nici reşedinţa lor. Fost-a acesta un episcopat întemeiat numai pentru Românii din sudul Dunării, sau şi-a întins jurisdicţia şi la Nord? Nu ştim. Cunoaştem apoi încercările de convertire ale Papilor şi ştim dintr'o scrisoare a papei Gregoriu al IX-lea din 1234 adresată regelui Bela, că între Români se aflau vlădici — Papa îi numeşte pseudoepiscopi — de ritul grecesc, cari le administrau universa ecclesiastica sacramenta (Theiner). Biserica românească rămâne până târziu, în jumătatea a doua a veacului al XIV-lea, când se întemeiază cele dintâi mitropolii, atât în Muntenia cât şi în Moldova, supuse jurisdicţiei bisericii bulgare".

Păi bine, dle Pâclişanu, ce pustia vă mai faceţi de vorbă cu descoperirea Americii? Pretinsele date (cam imperceptibile, nu-i vorbă) necunoscute ale dtale. le cunosc şi băieţii de şcoală. Un simplu manual de istorie, e în măsură să vă vindece de mania asta a „contribuţiilor originale".

Vă indignaţi şi pentru acuza ce vi-o aduc, că aţi fi „şterpelit" încheierea diatribei, după *Bunea*. Poate nu vă convine cuvântul? Iată, pot să-l înlocuesc cu altul. Mi se pare, că v'aţi făcut vinovat de *pastişare*. Să pun şi eu pe două coloane:

Bunea, Vechile episcopii, 145.	Diatriba, p. 57.
„*Fatalul destin* al istoriei — este expresia dlui Onciul — *care ne-a smuls din braţele Romei şi ne-a aruncat în braţele unei ierarhii slavo-bizantine*, străine de firea şi menirea noastră, ne-a făcut incapabili de a crea un stat puternic în Orientul Europei. Rolul acesta a rămas altora, cari n'au fost atât de naivi şi neorientaţi în politică, precum am fost şi suntem de comun noi Românii. Sau dacă aceasta s'ar părea cuiva o afirmaţie prea cutezată, va admite măcar cu dl Iorga adevărul, că *în alte timpuri adoptarea catolicismului ar fi fost pentru noi o mare binefacere şi ar fi dat poporului nostru bine înzestrat o civilizaţie cel puţin egală cu a Poloniei şi Ungariei.*	Concluziile cari ni se impun cu necesitate logică, nu sunt măgulitoare, şi sufletul ni-se umple de durere, când vedem *rolul uriaş* pe care l-a avut biserica în desvoltarea vieţii naţionale a popoarelor din *apusul Europei* şi *ne gândim la fatalul destin, care ne-a aruncat în braţele unei biserici de o sterilitate extraordinară*, înficiată de un bizantinism ucigător de suflete, căreia îi lipsia şi-i lipseşte şi astăzi puterea de viaţă, energia şi avântul tineresc, făcător de minuni, când ne gândim *că având alte legături ierarhice, biserica ar fi fost pentru noi un puternic izvor de viaţă, ar fi fost piedestalul, pe care ne puteam înălţa în şirul popoarelor luminate.*

Dacă nu găsiţi în aceste rânduri prezenţa unui caz de pastişare, solicitaţi, vă rog, părerea unei comisii de trei învăţaţi, care să vă

---

[1] Eusebie Popovici, Istoria bisericească (traducere) I. 679.

[1] Hurmuzaki, Fragmente zur Geschichte der Romänen, Bukarest 1883. II. 222.

[2] *Iorga*, Istoria bisericii româneşti, Vălenii de Munte. 1909. II. 28.

---

să fie îndatoraţi a răspunde venitele ce după datina veche li se cuvin (episcopului şi bisericii).

Ladislau regele a domnit dela 1490 până la 1510. Mandatul regelui sună:

„Ladislau, din mila lui Dumnezeu regele Ungariei şi al Boemiei etc. tuturor credincioşilor nostri şi singuraticilor, prelaţilor, baronilor, comiţilor, castelanilor, nobililor şi tuturor diregătorilor. Asemenea cetăţilor, oraşelor şi satelor, şi fruntaşilor acestora ori de ce stare ar fi, şi oamenilor, ori unde şi ori în ce mod ar fi organizaţi şi conlocuitorilor acelora, cari vor vedea literele noastre de faţă, salute şi graţie. Ni-a spus nouă credinciosul nostru *Ioan episcopul Rutenilor*, care azi e locuitor în mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel, fundată în Maramurăş, de ritul Grecilor, şi episcopul ni-a spus-o cu mare plânsoare; cumcă în bunurile şi posesiunile voastre şi în mijlocul vostru sunt mai mulţi preoţi ruteni şi asemenea mai mulţi calvini, cari se ţin de credinţa grecească şi cari locuesc sub jurisdicţiunea sa episcopească, şi cari venitele lui (a episcopului) şi a zisei biserici (Sfântul Mihail Arhangel) după obiceiul vechiu purces, datoria de a le da, a le restitui, — fac pedecă, în prejudiţiul greu a drepturilor acelei biserici şi spre paguba foarte mare. Şi pentru Noi (regele) nu voim să suferim, ca acel plângător (Ioan episcop) şi zisa biserică a sa să se scurteze de venitele sale drepte.

Pentru aceasta poruncim (regele) credincioşiei voastre (toţi către cari se adresează) şi prin scrisoarea presentă, cât mai strict şi fiecăruia poruncim, că întrucât de acum şi mai târziu zisul plângător al numitei bisericei sale, — prin prenumiţii preoţi ruteni şi calvini de credinţa grecească, precum se zice, ori unde în bunurile descrise şi în posesiunile voastre şi locuitorii din mijlocul vostru sunteţi datori că de toate venitele şi foloasele îndatorate după locurile lor, şi în tot timpul şi totdeauna e de lipsă de a răspunde (adecă de a plăti) datoriile după venituri şi foloase, în tot modul sunteţi datori şi ţinuţi în datorinţă. Altcum să nu cutezaţi a face. Aceste litere presente cetindu-le să le restituiţi plângătorului (Ioan episcopul). Dat în suburbiul Albei-regale cetăţii noastre în ziua de Duminecă cea mai de aproape înaintea sărbătorii „ad vincula beati Petri Apostoli", în anul 1491.

Notiţe. 1. Documentul din 31 Iuliu 1491 în limba latină se află la Ioan Mihályi: Diplome Maramurăşene, p. 600. Acesta în nota sa zice: Acest Ioan episcop este cel dintâi amintit în diplomă, ca episcop al Muncaciului. Decretul dat tot în aceea zi şi adresat către clerul de sub jurisdicţiunea bisericii din Muncaciu, reprodus la Ioanichiu Basiloviciu călugărul basilitan şi protoegumenul din mănăstirea ruteană lângă Muncaciu. (Brevis notitia I. p. 21). Tot după dânsul publicăm aci şi actul fundaţional al mănăstirii din Muncaciu, din care apoi s'a desvoltat episcopia din Muncaciu. (Eu în decursul scrierii am publicat actul fundaţional din 8 Martie 1360).

2. Eu aflu de lipsă să dau unele lămuriri.. Mănăstirea Theodor Coriatoviciu a fost fondată de acesta, pentru rutenii de legea grecoorientală şi a fost fondată în onoarea Sfântului Nicolae episcopul şi mărturisitorul, aproape de oraşul Muncaciu, şi Ioan episcopul Rutenilor numai la această mănăstire a avut drept, aceasta era sub jurisdicţiunea sa.

A doua mănăstire a fost fondată de Balc şi de Drag; Antonie patriarhul diploma sa din 1391 a dat-o pentru această mănăstire edificată în onoarea Sfântului Mihail Arhangel; această mănăstire a fost numai a Românilor şi a fost edificată în Körtvélyes (Peri).

Acum vedem, că Ioan episcopul Rutenilor dela mănăstirea Sfântului Nicolae episcopul şi mărturisitorul — s'a mutat în mănăstirea românească la Sfântul Mihail Arhangel, cu scop ca prin şireţie şi înşelăciune să ajungă în posesiunea bunurilor mănăstirii date de Balc şi de Drag. Şi episcopului Ioan i-a succes să înşele pe regele Vladislav al II-lea, că acesta să-i dee şi venitele şi foloasele mănăstirii româneşti şi să i-o dee în posesiune şi sub jurisdicţiunea sa. Regele amăgit a pus pe Ioan episcopul Rutenilor de stăpân peste mănăstirea lui Balc şi Drag, dar Hilariu egumenul dela mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel, regelui i-a descoperit înşelăciunea lui Ioan vlădică rutean, şi apoi regele desamăgit a pus pe Hilariu în posesiune. Vezi documentele următoare.

c) *Regele Vladislav al II-lea cu diploma din 14 Maiu 1494, întărind diploma din 13 Aug. 1391 a patriarhului Antonie, repune pe Hilariu egumenul mănăstirii Sfântului Mihail Arhangel în posesiunea bunurilor date de Balc şi Drag.*

„Noi Ladislau din graţia lui Dumnezeu regele Ungariei şi al Boemiei etc. Cu tenoarea literilor presente recomandăm memoriei, arătând tuturora pe cari îi atinge, că venerabilul şi religiosul frate (călugăr) Hilariu, priorul (egumenul) Claustrului sau mănăstirii bisericii Sfântului Mihail Arhangel, fundată în Maramurăş mărturisitor de legea grecească, a venit în faţa majestăţii noastre, ni-a imanuat şi ni-a presentat Nouă atari litere privilegiale, a reverendissimului părinte Antonie, cândva patriarhul cetăţii Constantinopolitane sau a lumei Nouă şi al lumii întregi, scrise pe pergament cu litere greceşti, şi întărite cu sigilul său de plumb, atârnător (de pergament).

(Va urma).

dumirească. Eventuala declarație, ați putea-o expune apoi spre vedere publică, ca să ne luminăm și noi ăștia mai tari de „cerbice“.

Cât despre chestiunea cu șiretlicurile, ea n'a fost o afirmație categorică, ci — după cum am spus — numai o părere, pe care v'am dat prilej să o înlăturați. Imi pare bine că ați umblat prin „Magazinul“ lui Laurian. Lăsați-o deci, mai domol vă rog cu „demnitatea ortodoxă“ și celelalte mijloace de distrugere. Ele sunt de prisos și nu vă folosesc la nimica...

*

Concluzia finală care se desprinde cu putere din cele spuse e aceasta: *Perversitatea n'are loc în istoriografia ardeleană*. Ea trebue înlăturată și desființată, ca un mijloc care sfidează în mod brutal, orice metodă științifică serioasă, și tinde să infecteze altarul sfânt al științii. Dl Pâclișanu, care poate fi un băiat foarte cum se cade, ar săvârși o ispravă vrednică de toată lauda, părăsind terenul mlăștinos pe care a lunecat, și gândindu-se cât se poate de des la înțeleptele cuvinte ale lui *Cicero*, puse în fruntea acestui răspuns, dsa ar putea să dea eventual lucruri mult mai bune și mai folositoare, decât broșura pe care ne-am văzut siliți să o *detestăm* în mod atât de categoric.

Căci metoda urmărită de dsa e cel mult potrivită să dea, oricui se lansează cu ea, o recunoaștere ca aceea care se cuprinde în următoarele cuvinte crude, dar de-o valoare eternă: *Ne sutor ultra crepidam.*

Să rămânem deci pe calea cinstei și pe tărâmul științific.

Din Brad.

Starea economică culturală în Zarand.

După ce mișcarea începută în jurul înființări unei reuniuni economice în Zarand a format și formează și astăzi obiect de discuțiune în ziaristica română, cred a nu fi de prisos a se arăta din acest prilej, starea reală a lucrurilor economice din Zarand, ca astfel cetitorul și judecătorul impărțial cunoscându-o să se poată pronunța asupra acestei mișcări.

Zarandul se întinde pe un teritor vast aproape de 5000 klm□. Din acest teritor aproape numai 1/10.000 e șes productiv, restul e compus din dealuri și munți. Printre toate comunele Zarandului poziție de șes nu are nici una, abia pe valea Crișului alb și pe șesul format de apa acestuia găsim comunele: Brad, Mesteacăn, Țebea, Ribița, Baia de Criș, Râșca, Lunca Cărăstău, și Birtin cari au unele 1/10, altele 1/50 parte din hotarele lor la șes, restul și la acestea e ca la celelalte dealuri și munți. Șesul e puțin productiv, din cauza esundării apelor, căci în Zarand de câte ori esundează Crișul, în loc să îngrașe pământul, il strică cu piatră măcinată în șteampurile societății 12 apostoli, locurile mai ridicate sunt priincioase pentru pomet, căci pentru cereale nu se pot folosi cu succes, deoarece ploile spală tot gunoiul, ce omul cu greu îl duce pe el; dealurile și munții deși în trecut au format o avere considerabilă cu pădurile și aurul ce-l conțineau, astăzi aceea avere nu mai există căci pădurile s'au exploatat aproape cu desăvârșire.

Productul anual de cereale pe teritoriul Zarandului nu poate acoperi nici pe departe lipsele locale, ceea ce reese și din faptul că pe teritoriul Zarandului se importează pe an nu mai puțin ca 800—1000 vagoane cucuruz și 200—300 vagoane făină de grâu dela diferite mori din Ungaria.

Viticultura e în desvoltare în urma impunerii forțate din partea statului a soiurilor mai alese de vite. De oarece cultura nutrețurilor măiestrite: luțernă și trifoiu, numai acum începe a cuceri teren, viticultura nu poate înainta în măsura în care se recere, cu toate că piață de vite avem foarte bună.

Exportul de vite din Zarand se poate pune pe an la 400—600 capete vite cornute.

Pometul, cu toate că e nu ram de economie mai plăcut, mai puțin costisittor și în schimb cu mai bune venite, nu e cultivat în desjuns, ba pot zice că cultura lui se poate reduce la nimica.

Cazuri foarte sporadice, la unii cărturari și ici colo la câte un econom fruntași găsești 10—20 altoi soi mai nobil; grădinile școlare și locurile comunale sunt pustii, cu toate că acestea ar trebui să fie o școală practică pentru popor.

Prunele se cultivă în mod patriarhal, și acest soi de poame în anii când se fac aduc în punga poporului de pe teritoriul Zarandului nu mai puțin ca 100.000—150.000 coroane pe an.

Iar când prunele nu se fac, și vitele au un preț bagatel, din cauza lipsei de nutreț, la ușa economului din Zarand bate sărăcia.

Ajuns Zarandeanul în astfel de situație recurge în speranță de-a scăpa de sărăcie la trei isvoare: la cerșitorie, America și la bancă.

Din acestea isvoare cerșitoria e mai rușinoasă dar când foamea te amenință împreună cu 5—6 copilași, ce să faci? De altcum cerșitoriul din Zarand e bine cunoscut în Ungaria întreagă și statele vecine, ca România, unde se face mult haz pe contul vorbei, „că ne-a dus apa casa și biserica“ — pe când el e situat la un astfel de loc, unde apa nici când nu poate să'i ducă casa și biserica.

America a fost și este și azi isvor de câștig pentru brațele vânjoase ale Zarandenilor.

Faptului, că emigrarea în America crește din an în an, e a se atribui scumpetea lucrătorilor și prin aceasta a tuturor articlilor de consum, ce se resimte în întreagă Ungaria.

Apoi faptul, că mulți dintre cei ce emigrează se așează în America pentru totdeauna, trebue să ne pună pe griji serioase, căci prin aceasta rândurile noastre se slăbesc, și mândria națională sufere foarte mult.

Băncile ca isvor de câștig întru atâta se pot socoti, că la caz de nevoie poporul recurge la ele și găsește creditul de lipsă mai eftin decât la speculanți singuratici.

(Va urma).

NOUTĂȚI.

Plecarea suveranului. Maiestatea Sa împăratul și regele nostru va pleca mâne în 4 Martie, Sâmbătă, la 2 ore d. a. din Budapesta la Viena.

*

Alegere de protopresbiter. Eri, Joi, s'a făcut la Brașov alegerea de protopresbiter în locul regretatului Vasile Voina. Actul alegerii a fost condus de P. C. Sa Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca*, în calitate de comisar consistorial. Voturile au fost date astfel: Pentru protopresbiterul *Ioan Hamsea* 36, pentru parohul din Brașov Dr. *Vasile Saftu* 28, pentru protopresbiterul *Vasile Domșa* din Orăștie 2, iar două bile au fost albe.

*

Din Cernăuți primim informația următoare: Marți în 21 Februarie n. a făcut rigorosul prim cu rezultat foarte bun studentul *Constantin Păpuc*, dela facultatea teologică din Cernăuți, iar în 22 Februarie a făcut examenul fundamental, asemenea cu succes foarte bun, studentul *Andreiu Bloga* dela aceeaș facultate.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ va ținea în 5 Martie 1911 la orele 12 din zi în comuna Velțiu o prelegere poporală, la care invită pe toți aceia din comuna Velțiu și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Dăruiri făcute de dl V. Stroescu. Marele mecenat al neamului, domnul *Vasile de Stroescu*, a mai dat pentru biserica din Șard 200 de coroane și pentru biserica din Borjiu asemenea 200 coroane. Oficiile parohiale din ambele comune îi aduc mulțămită și prin coloanele ziarului nostru pentru darul marinimos.

*

In catedrală cântă Dumineca la sf. liturgie corul mixt condus de dl profesor *T. Popoviciu*.

*

„Unirea“ din Blaj, foaie până acum săptămânală, apare cu începere de eri, Joi, de trei ori pe săptămână: Marța, Joia și Sâmbăta.

*

Creștere de struți în Meran. Cunoscutul călător în Africa, *Nemetz*, a ținut zilele acestea o interesantă prelegere în Meran, vorbind despre călătoriile sale africane. Nemetz a făcut propunerea d'a se construi un așezământ pentru prăsirea și creșterea struților, și a pus în vedere o rentabilitate financiară foarte considerabilă. Intreprinderea se va înfăptui cât de curând.

*

In contra alcoolului. Reprezentanța comunală din Săsăuș, sat românesc lângă Nocrih, a hotărât unanim închiderea birturilor în zile de Dumineci și sărbători. Pildă de urmat.

*

Târg de vite în Sibiiu, sau așa numita „Marția mare“, se va ținea în 7 Martie n. a. c.

*

Sinucidere. Marți seara s'a împușcat în locuința sa din strada Brukenthal, în orașul nostru, tânărul candidat de advocat *Vasile Papp* din Bihor. Motivul sinuciderii nu se cunoaște.

*

Căsătorii cu grămada. In ultima Dumineca înainte de post s'au încheiat peste o mie de căsătorii în bisericile din Viena.

*

Japonezi în Brașov. Tragediana japoneză Hamaco și trupa sa dela teatrul curții împărătești din Tokio sosesc la Brașov pentru a da în 12 și 13 Martie n. a. c. câte o reprezentație teatrală în sala teatrală din Brașov.

*

Descoperirea unui fosil. Profesorul Osborn descrie într'o revistă din America o descoperire preistorică dintre cele mai rare, făcute în Kansas. Este vorba de rămășițele foarte bine conservate ale unui puternic dinosaur, ale așa numitului Trachodon annectans. Din uriașul acesta s'a găsit nu numai o mare parte a scheletului, ci și o parte însemnată a epidermei sale. Se crede că pomenitul dinosaur, care a trăit cu milioane de ani înainte de timpul nostru, a fost un animal înnotător, considerând că între degetele picioarelor sale se află pielițe late, potrivite pentru înnotare. Lungimea acestui animal, în starea sa reconstruită, este de 10 metri, iar înălțimea de trei metri și jumătate. Trachodonul annectans a fost, prin urmare, un veritabil monstru al timpurilor preistorice.

*

Biroul de informațiuni, aflător în Piața mare a Sibiiului, începând cu 1 Martie este deschis: dela 8—12 ore nainte de ameazi și dela 2—5 d. a. în zile de lucru. Biroul este închis în Dumineci și sărbători.

*

Demonstrații antisemite. In mai multe seri din săptămâna aceasta publicul parizian dela Teatrul francez a făcut demonstrații împotriva piesei „Aprés moi“, scrise de evreul Bernstein. Numeroși demonstranți au fost deținuți. După reprezentație s'au produs ciocniri între polițiști și turburătorii ordinii. Mai mulți inși au fost trântiți la pământ; au rămas și câțiva răniți. Direcțiunea teatrului a hotărât, să nu mai reprezente deocamdată piesa amintită.

*

Milionari la încoronare. Cincizeci de familii de-ale milionarilor americani s'au asociat cu scop, ca să călătorească împreună la încoronarea regelui englez. Milionarii au închiriat vaporul *Olympian*, unul dintre vasele cele mai enorme, ale cărui cabine vor fi aranjate ca locuințe separate și adaptate pentru fiecare din cele 50 de familii. Excursiunea va costa patru milioane de marce, — o bagatelă în cazul acesta.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, au mai dăruit: Victor Prede, măsar (Avrig) și soția sa Eugenia n. Mandeal, 40 bani; învățăceii lăcătuși din fabrica Wagner și elevele atelierului de croitorie I. Hâra, din venitul reprezentației teatrale, date în Reuniune, 1 cor. Din prilejul constituirii Insoțirii de credit „Raiffeisen“ din Topârcia următorii membri din direcțiune au dăruit și anume: Vasile Suciu, paroh, Nicolae Huditan, primar, Ioan Ilea, Nicolae Dordea și Vasile Stirban econ., fiecare câte 20 bani și Victor Tordășianu, prezident, 10 bani.

*

Puterea vinului. Astăzi când băutorii de vin discută mereu cu antialcooliștii asupra efectului folositor sau păgubitor al vinului, se reeditează următoarea legendă: Diavolul văzând odată că Noe bea vin, i-a smuls cupa din mâni, și i-a pus în față un *miel*, un *leu* și un *porc*. A luat apoi 3 stropi de sânge dela miel, leu și porc. Și sângele l-a picurat în vin. S'a mirat Noe de ispravă, ear diavolul i-a zis: — „Privește, bătrânule, am să mestec vinul cu stropii aceștia de sânge, și să nu uiți vorbele mele de astăzi, căci le spun spre folosul tău. Dacă vei bea un singur păhar de vin, vei fi vesel, nevinovat și sprinten ca un miel; al doilea păhar îți va da tărie, curaj și vitejie de leu. Dacă însă, bagă de seamă, storci și al treilea păhar, te faci porc, te tăvălești în noroi, așa ca el“.

*

Rectificare.* La reproșurile ziarelor noastre că învitările la *petrecerea cu jocuri naționale*, aranjată de „Asociațiune“, s'au tipărit într'o tipografie străină, dăm următoarea rectificare: Tipografia arhidiecezană din loc, care tipărește aproape toate publicațiile „Asociațiunii“, din cauza aglomerației de lucru, nu s'a putut angaja la tipărirea acelor învitări, iar altă tipografie românească care să le fi tipărit în timp scurt și în condiții tehnice mulțumitoare nici aici în Sibiiu nici în vecinătate nu este. Ceice s'au grăbit să facă instituției noastre reproșuri, ar fi putut înțelege că numai constrânși de împrejurări și exceptional ne-am dus la o tipografie străină. Sibiiu, 2 Martie 1911. Din încredințarea Biroului Asociațiunii: *Oct. C. Tăslăuanu.*

*

Indreptare. Sub mulțămita publică din numărul trecut s'a pus cu greșală subscierea *Petru Doican* în loc de *Toma Doican*. Ceea ce prin aceasta se îndreaptă.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Ca în Helada. Unul dintre Statele unite americane, Nevada, a adus o lege după care criminalul osândit la moarte poate să-și aleagă după plac: sau moartea prin spânzurătoare, sau moartea prin venin. In ziua executării medicul tribunalului se duce în odaea osânditului, îi dă păharul, cu ciankali și-i explică efectul otrăvii. Pe urmă îl lasă singur, ear după zece minute intră călăul. In caz când condamnatul a beut veninul, călăul are să anunțe moartea lui; ear în caz când ar refuza păharul, are să ducă la spânzurătoare pe criminalul, care n'a golit veninul.

Din Făgăraș.

— Congregație extraordinară. —

Marți în 28 Februarie n. la 9 ore a. m. s'a deschis ședința congregațiunei extraordinare a comitatului Făgăraș. Se pare prea de timpuriu, prea de dimineață, căci lipseau mulți la începutul ședinții.

Unii membri români ai adunărei municipale din Făgăraș, cari au sosit cu trenul ceva mai târziu, din partea de către apus a comitatului, precum preoții din Porumbacul de sus și de jos, Nicolae Solomon și Dumitru Mandeal, cei din Cârțișoara și Arpaș, Victor Vulcan, Trandafir și Vasu, cei din Ucea, Viștea și Rucăr, Manecuța și Nicoară, nu au participat la ședința comitetului de astăzi, a adunărei municipale, ademeniți fiind din partea „șefilor“ cu vorbele, că nu sunt obiecte mai de dai Doamne în ședința de astăzi de desbătut.

Dar că n'a fost bine așa, s'a putut vedea în desjuns, în decursul ședinții, căci singur protopopul Borzea a ridicat cuvântul în afacerea ajutorării școalelor române confesionale, cu doi învățători din comunele gr.-or. Mândra și Toderița. In ședința aceasta, adecă în care, pare-mi-se mai erau numai unul sau doi preoți, după o motivare temeinică, adunarea generală a votat ajutorul dat de comună, ce s'a fost șters din preliminar prin comitetul permanent, atât la școala confesională cu 2 învățători din comuna Mândra, cât și la școala din Toderița, și numai așa *s'au putut salva aceste școale de a nu fi închise.* Tot în această ședință s'a votat ajutorul dela comuna Breaza de 920 cor. pe seama școlii confesionale române gr.-orientale din Breaza. Nu pot să cred, că preoțimea din comitatul Făgărașului să poată lucra în contra școalelor confesionale; dar neparticiparea ei la adunarea municipală de astăzi trebue să ne pună pe gânduri.

Ortodoxul.

Cărți și reviste.

Igiena Satelor nr. 3 cuprinde: Despre medicamentul lui Ehrlich (606). Bolile molipsitoare. Cursurile de igienă în școlile primare rurale. Cum luptă organismul împotriva microbilor și cum luptăm noi contra molipsirii? Mijloace de apărare la scarlatină. Știri. Sfaturi, și alte articole interesante.

Teatru.

Astăzi, Vineri, *Flachsmann als Erzieher*“ comedie. Sâmbătă „*Zigeunerbaron*“, operetă, dată în beneficiul artistului *Redl*. Dumineca d. a. „*Meineidsbauer*“, dramă, sara „*Zigeunerliebe*“, operetă. Luni „*Glaube und Heimat*“, tragedie.

---

* Ziarele sunt rugate să binevoiască a repro duce această rectificare.

Nr. 85/1911. (71) 1–3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Oarda de jos** (cl. III) se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta pe lângă restricțiunile reglementare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 12 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 84/1911. (74) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a II-a **Vulcan** cu filiile **Aninoasa** și **Lupeni**, din protopresbiteratul Hațegului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Reflectanții la acest post își vor așterne în terminul deschis rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având a se prezenta — cu prealabila încunoștiințare a subsemnatului — în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din această parohie, spre a cânta, cuvânta, resp. celebra.

Hațeg, în 12/25 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 170/911. (75) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos înșirate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" și anume:

1. **Moieciul superior,** un post de învățător cu salar anual de 1000 cor., și anume: 200 cor. dela comuna politică, 40 cor. dela biserică, iar restul din ajutor ce se va cere dela stat.

2. **Fundata,** un post de învățător cu salar anual de 1000 cor., și anume: 100 cor. dela biserică iar restul din ajutor ce se va cere dela stat. Cuartir în natură în edificiul școalei și 20 cor. relut pentru grădină.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi, se vor prezenta in una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se arăta poporului și spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești având aleșii să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document recerut de regulament, nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 12 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Bran în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 86/911. (79) 1—3

Concurs.

Pentru postul învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Blasfaleul de sus,** în tractul Bistriței, se escrie din nou concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor., și anume: 600 cor. din repartiție dela popor, iar 400 cor. ca întregire, ajutor dela stat.

b) Cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele de lipsă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și au voia a se prezenta și în comună spre a face cunoștință cu poporul. Se observă că în tractul Bistriței nu sunt absolvenți de pedagogie și candidați cualificați.

Bistrița, 6/19 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Venerabilul Consistor dto 4/17 Februarie 1910 Nr. 1126 Școlar, și de comisiunea administrativă comitatensă dto 15 Martie 1910 Nr. 669. comuna bisericească gr.-or. română din **Sighișoara** (Segesvár), comitatul Târnava-mare (Nagyküküllő), dă în întreprindere edificarea școalei române din loc, pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ținea **Duminecă în 6/19 Martie 1911** la 2 ore post meridiane, în edificiul școalei române din loc.

Prețul de strigare este: **43,140 cor 87 fileri.**

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare, se pot vedea la oficiul parohial gr.-or. român din Sighișoara.

Licitanții au să depună vadiu de 10% din prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă garanță.

Sighișoara (Segesvár), 12/25 Februarie 1911.

Ioan Muntean par. ca preș. **A. Stoicovici** notar.
Michail Cicei **Ștefan Foaltin**
Ștefan Filip **Elie Șoner**
epitropi.

Nr. 140/1911.
Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopresbiter.
(78) 1—1

Nr. 16/1911. (81) 1—1

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului de edificare și a preliminarului de spese, aprobate din partea Preavener. Consistor arhidiecezan sub Nr. 6325/Epit. ex. 1909, prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru darea în întreprindere a zidirei din material solid a bisericei gr. or. din **Cușma** (Kusma) poșta ultimă Petres, în protopresbiteratul Bistriței.

Prețul de strigare este de 25.692 cor. 70 fil., după care sumă sunt a se depune 10% ca vadiu înainte de începerea licitațiunei sau în bani gata sau hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea **Mercuri în 9/22 Martie a. c.** în sala de învățământ a școalei noastre confesionale din Cusma cu începere dela 10 ore a. m.

Planul de edificare, preliminarul de spese condițiile de licitare precum și alte informațiuni se pot afla la oficiul parohial gr. or. din Cușma.

Cușma, la 6/19 Februarie 1911.

Comitetul parohial:

Alexandru Popoviciu par. prezid. **Ioan Griga** notar.

Nr. 107/1911 of. ppresb.
Văzut: **Gregoriu Pletosu**
protopresb.

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană în Sibiiu.

Ioan cav. de Pușcariu:

Fragmente istorice

despre

boierii din țara Făgărașului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partaa III 80 fileri, la partea IV cor. 5·20.

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 37—

O realitate frumoasă,

bine și plăcut situată (3 fronturi) în Sibiiu (orașul de sus — Oberstadt), aproape de piața mare, cu 2 case de locuit, partere în cea mai bună stare, cu 2 grădini (eventual loc pentru 2—3 clădiri), curte spațioasă etc. etc. se vinde de bună voie.

Pentru amatori serioși se află adresa la administrația acestei foi. (77) 1—2

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguilă marinată, icre roșii excelente, icre negre, sardine sardele, ton (Tunfisch), păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de in curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de branșa colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata", precum și apa „Hebe" de Sângeorgiul-**român** toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate.**

(80) 1–

Nr. 113/911. [67] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a Almașul mic cu filia Bunești în tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a dotațiunii preoțești.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescrise, au să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar candidații sunt poftiți să se prezinte în comună, cu prealabila învoire a protopresbiterului, pentru a face cunoștință cu poporul.

Geoagiu, (Algyógy) 9/22 Faur 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

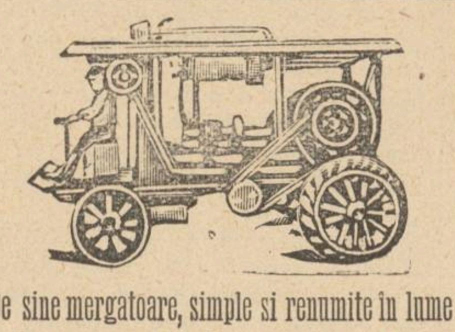

De sine mergatoare, simple si renumite în lume

Locomobilele cu benzin

și

Mașini de treerat

sunt aprobate și eminente pentru **regiuni muntoase.** Funcționare perfectă și sigură, cruțare în folosirea benzinului, construcție simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple și de sine mergătoare pentru

Joagăre și spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi și dăpănat.

Kellner & Schanzer,

Budapesta V., Aulich-utcza 2.

Agenți și mijlocitori se honorează.

(15) 7—26

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell", sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul — **90 bani și C. 1·60.** 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei", Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 8—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(38) 3— **L. Olariu,**

Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate,** sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.

Proprietar: **FR. CASPARI,**

Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 19—25

Noutate sensațională a industriei de țigle.

Mașină patentată de

fabricat țigle.

Model 1910.

Confecționează 10—12000 țigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea țiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână. Pentru punerea în mișcare sunt suficienți doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente și hală pentru mașini nu e necesară. De lucrători specialiști nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini și * copii. **Preț eftin de procurare.** *

Intocmiri complete de țiglării

curățitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri și tobe

în cea mai bună execuție.

Cu prospecte, deslușiri și preliminare de cheltueli servește

[461] Agenția generală a lui 9—10

„Jacobiwerk", Meissen (Germania)

IGNÁZ GELLERT & COMP.

VI. Térez-körút 41.

Garanția cea mai mare. Condiții de plată favorabile.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane

Nr. 25/1911. (64) 3—3

Concurs.

Pe temeiul încuviinţării Prea Ven. Consistor arhidiecezan de dto 11 Ianuarie a. c. Nr. 15.159 Bis. ex 1910, prin aceasta se escrie concurs la postul de capelan cu drept de succesiune pe lângă neputinciosul paroh, Nicolae Reu, din parohia de clasa a II-a **Borgo-Mijloceni** în tractul Bistriţei cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din toate venitele preoţeşti fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne, în terminul deschis, rugările instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu şi au voia a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din aceasta parohie spre a cânta, predica, eventual celebra.

Bistriţa, 4/17 Februarie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresbiter.

Nr. 81/911 [65] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a *Lunca*, din protopresbiteratul Lupşa, devenită vacantă prin moartea parohului Vasilie Miclea se escrie al doilea concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala *B* pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele recerute de regulamentul parohial şi concluzul normativ al sinodului arhidiecezan Nr. 82 din 1910 sunt a se înainta subscrisului oficiu în termin deschis. Concurenţii — cu previa înştiinţare aici — se dot prezenta până inclusiv 8 zile înainte de alegere în comună, ca să facă cunoştinţă cu poporul şi resp. spre a cânta şi celebra.

Ofenbaia, 31 Ianuarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Lupşei în conţelegere cu comitetul şi sinodul parohial concernent.

Vasile Gan
protopresbiter.

„BANCA POPORALĂ“,
cassă de economii, societate pe acţii în Arpaşul-inferior.

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai institutului „Banca Poporală“, cassă de economii, societ. pe acţiuni în Arpaşul-inf., prin aceasta să convoacă la a

II-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Arpaşul-inf., la **26 Martie st. n. 1911**, la 11 ore a. m. în localitatea institutului, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării şi designarea unui notar şi 2 verificători.
2. Statorirea numărului acţionarilor şi a acţiilor câte reprezintă.
3. Prezentarea bilanţului încheiat cu finea anului 1910 şi a raportului direcţiunei şi comit. de supraveghiare.
4. Absolutoriu direcţiunei şi comitetului de supraveghiare.
5. Propunerea direcţiunei şi a comitetului de supraveghiare asupra împărţirei venitului curat.
6. Modificarea §-ului 28 din statute, conform propunerei direcţiunei şi comitetului de supraveghiare.
7. Rugarea funcţionarilor pentru urcarea salarelor.

Domnii acţionari, cari voiesc a participa la această adunare generală, sunt rugaţi a depune, în sensul § ului 17 din statute, acţiile şi eventual plenipotenţele, cel puţin cu o zi înainte de adunare — la cassa institutului.

(76) 1—1 **Direcţiunea.**

„NÉPBANK“,
takarékpénztár, részvénytársaság Alsóárpáson.

MEGHIVO.

A „Népbank“ takarékpénztár részvénytársaság **1911. évi, márczius hó 26-án** d. e. 11 órakor, Alsóárpáson saját helyiségében

II-ik évi rendes közgyülését

tartja, melyre a részvényeseket tisztelettel meghivjuk.

Tárgysorozat:

1. A közgyülési megnyitása, egy jegyző és két bizalmi férfi kijelölése.
2. A részvényesek és az általuk képviselt részvények számának megállapitása.
3. Az 1910. év végével lezárt mérlegszámlának és az igazgatósági és felügyelő bizottsági jelentések felolvasása.
4. Az igazgatóság és felügyelő bizottság felmentése.
5. Az igazgatóság és felügyelő bizottság inditványa a tiszta nyereség felosztásáról.
6. Alapszabályok 28 § ának módositása az igazgatósági inditvány szerint.
7. A tisztviselők kérése fizetésük emelése iránt.

Azon részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni ohajtanók, felkéretnek, hogy részvényeiket az alapszabály 17. § a alapján az intézet pénztáránál tegyék le.

Az igazgatóság.

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1910 dec. hó 31 én. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon		K f
Cassa în num. — Pénztári készlet		953·75
Cambii esc. — Leszámitolt váltok		124,803·—
Acţii — Részvények		200·—
Mobiliar — Felszerelés .	550·—	
10% amortizare—Törlesztés a félszerelésb.	55·—	495·—
		126,451·75

Pasiva—Teher	K f
Capital — Alaptőke	20 000·—
Fond de rezervă — Tar alék alap	3 485·36
Depuneri — Betétek	73,495·24
Cambii reescontate — Visszleszámitolt váltók	21,848·—
Inter. tranzitoare — Átmeneti kam.	3,027·—
Diversi creditori — Különféle hitel.	129·—
Profit curat — Tiszta nyereség .	4,467·15
	126,451·75

Contul Profit şi Perderi.

Debit—Kiadás. Nyereség és veszteség számla. **Venite—Bevételek.**

Debit—Kiadás	K f
Interese la dep. — Betéti kamatok	3,293·01
Interese de reescont — Visszleszámitolási kamatok	2,097·70
Chirie — Házbér	100·—
Contribuţiune şi competinţe — Adó és illetékek	1,654·41
Salare — Fizetések	600·—
Spese — Költségek	412·30
Amortizare din mobiliar — Törlesztés a felszerelésből	55·—
Marce de prez. — Jelenléti jegyek	113·—
Profit curat — Tiszta nyereség .	4,467·15
	12,792·57

Venite—Bevételek	K f
Interese de escont — Leszámitolási kamatok	8,178·60
Proviziuni şi interese de întârziere—Jutalékok és késedelmi kamatok	4,613·97
	12,792·57

Arpaşul-inferior (Alsóárpás), 31 Decemvrie 1910.

Membrii direcţiunei: — Az igazgatóság:

George Boeriu m. p., preşedinte. **Dr. George Moldovan** m. p. **Basiliu Vasu** m. p., cassar şi membru în direcţiune

Vasilie T. Boeriu m. p. **Aurel Vasu** m. p. **Gerasin Dobrin** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare, examinând conturile prezente le-am aflat în deplină consonanţă cu registrele. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálta és a könyvekkel teljes öszhangzásba találta.

Gheorghe Codrea m. p. **George Pop Vasu** m. p. **Onisinu Bogdanu** m. p.

George G. N. Vasu m. p. **Mateiu C. Jiga** m. p., rev. expert al „Solidarităţei“. — Kiküldött szakközege.

Cassa de (păstrare) reuniune în Sălişte.

Convocare.

Membrii „Cassei de păstrare“ (reuniune) în Sălişte sunt invitaţi la

a XXVII-a adunare generală ordinară,

conform §. 15 din statutele reuniunei pe **Joi 3/16 Martie a. c.** la 2 oare p. m. în sala festivă a şcoalei gr. or. române din Sălişte pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea şi constituirea adunării generale.
2. Raportul direcţiunii.
3. Raportul consiliului de inspecţiune.
4. Stabilirea bilanţului pro 1910, distribuirea profitului şi votarea absolutorului.
5. Alegerea membrilor în direcţiune şi a cassarului cu mandat de 6 ani.
6. Alegerea unui eventual a doi membri în consiliul de inspecţiune cu mandat de 2 ani.
7. Fixarea marcelor de presenţă pentru membrii direcţiunii şi ai consiliului de inspecţiune.
8. Staverirea cuotei la fondurile de rezervă pentru membrii, cari vor întra de nou în reuniune.

Domnii membri cu vot deciziv, — adecă aceia, cari sunt trecuţi cu cel puţin 3 luni înainte de adunare în registrul membrilor, — sunt în senzul dispoziţiunilor §. 10 din statute rugaţi a-şi depune libelul de membru şi documentele de plenipotenţă la cassa institutului cel mult până în 1/14 Martie a. c.

Sălişte, în 25 Februarie 1911.

(82) 1—1 **Direcţiunea.**

Bilanţ cu 31 Decemvrie 1910.

Activa. **Pasiva.**

Activa		K f
Cassa		29,235·34
Cambii de bancă	720,205·—	
Imprumuturi hipotecare	676,352·—	
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi	299,268·50	
Credite de cont-curent	747,234 89	2.443,060·39
Efecte publice şi diverse acţii		248,830·—
Casele institutului şi alte realităţi		108,124 94
Imprum. din fondul de binefaceri . . .	31,916·64	
Depunerea fondului de binefaceri . . .	30,669·92	62,586 56
Depunerea fondului de pensiune		19,026·13
Depunerea înfiinţândului spital public în Sălişte . .		47,311·41
Mobiliar	2,989·64	
după amortizare de	298·96	2,690·68
Interese transitoare restante şi diverşi debitori . .		23,110·21
		2.983,975 66

Pasiva		K f
Capital societar		250,000·—
Fondul de rezervă	100,000·—	
Fondul special de rezervă	71,141·29	
Fondul de binefaceri	62,586·56	
Fondul de pensiune	19,026·13	
Fondul spitalului public în Sălişte . . .	47,311·41	300,065·39
Depuneri spre fructificare	2.307,794·87	
Depuneri în cassete de economisire .	10,822·89	2.318,617·76
Conturi-curente		35,680·—
Reescont		26,000·—
Diverşi creditori		10,254 19
Interese anticipate pro 1911		19,339 34
Profit net		24,018·98
		2.983,975·66

Contul Profit şi Perdere.

Debit. **Credit.**

Debit		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fructificare . . .	96,901·26	
pentru părţile de fondare noui	9,689 01	
pentru reescont	6,883·09	
pentru fondul de binefaceri	1,264 56	
pentru fondul de pensiune	862 68	115,600·60
Spese:		
salare şi bani de cvartir	15,093·63	
marce de prezenţă	1,791·—	
imprimate, registre, porto, diverse . . .	5,629·94	22,514·57
Contribuţiune:		
directă	4,137·34	
10% după interesele la depuneri . . .	10,659·02	14,796·36
Amortizări:		
din casele institutului	695·94	
din mobiliar	298·96	
din pretensiuni	690·—	1,684·90
Profit net		24,018·98
		178,615 41

Credit		K f
Interese:		
dela cambii	58,169·97	
dela împrumuturi hipotecare	46,010·90	
dela împrumuturi pe obligaţ. cu cavenţi	26,997·65	
dela credite de cont-curent	37,363·91	
dela efecte	10,438 33	173,980 76
Chirii		3,534 12
Proviziuni şi alte venite		1,100·53
		178,615 41

La finea anului 1909 au fost 130 membri, în anul 1910 n'a repăşit nici unul, de nou au întrat 137 membri; la finea anului 1910 au fost 267 membri cu 1250 părţi de fondare.

Sălişte, la 31 Decemvrie 1910.

DIRECŢIUNEA:

Dr. Calefariu m. p., prezident. **Dr. Comşa** m. p. **C. Herţia** m. p., director executiv. **D. Roşca** m. p.
D. Lăpădat m. p. **Dr. Stroia** m. p. **Petru I. Comşa** m. p. **Iacob Steflea** m. p. **Bucur Comşa** m. p.
Ioan Răcuciu m. p. **Ioan Bârsan** m. p.
Iosif Lissai m. p., revizor-expert al „Solidarităţii“.

Subsemnatul consiliu de inspecţiune am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină ordine şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sălişte, în 25 Februarie 1911.

Nicolau Henţu m. p., prezident. **Dr. Ioan Lupaş** m. p. **Ioan Banciu** m. p. **Ilie Hociotă** m. p. **Constantin Criştiu** m. p.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 13— Director-șef

Dr. Cosmutza.

Numai

un orologiu din aur

de 14 carate

înlocuește orologiul nostru suflat cu 14 carate aur de goldin patent remontoir.

Acest orologiu svițier trezește prin forma sa exterioară — admirare generală.

Mechanismul e conștiințios construat, încât pentru preciza umblare a acestuia garantăm pe 5 ani în scris.

Orologiul acesta abia de specialiști se poate deosebi de un orologiu de aur, rezistă ori cărei ștrapață. Cu 3 capacuri masive de goldin cu plăci aurite; coperiș saltiv cu osiile garantat în rubin cor. 10. Cu catină (lanț) duplă cor. 13, 3 bucăți cor. 28.

Heinrich Weiss

(27) 6—6 Ujbánya (Ungaria).

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

„Mugurul"

îns. economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllö vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul"

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 15—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile

cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

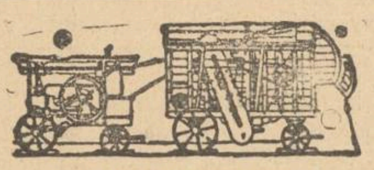

Circularea cea mai ieftină cea mai sigură cea mai neîmpiedecată

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general:

(380) 18—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér
FISCHER u. Comp
Pomi Vilicultura

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 9—12

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin"

Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(367) 25—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate

(278) 22—52

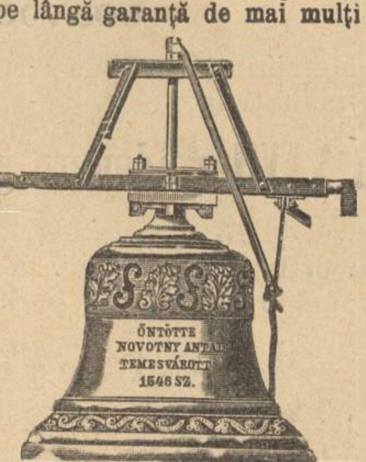
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,

Sibiiu — Nagyszeben

Strada Faurului 19.

(2) 8—10

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

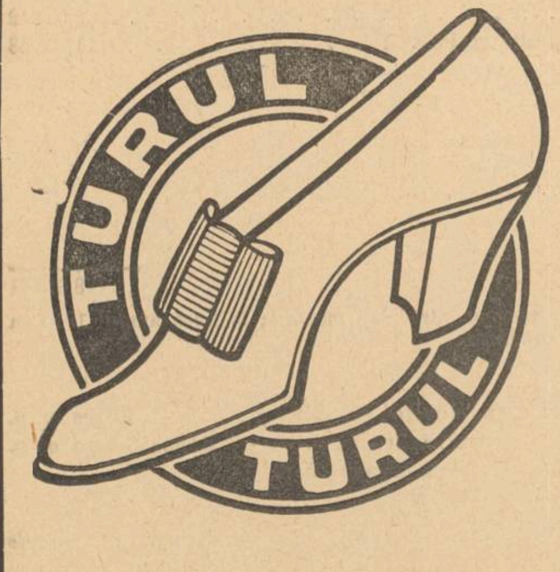

Atrăgătoare noutăți

în ghete de bal și de societate

sosite de curând!

Ghete de dans „Șic" dela **cor. 3**, iar ghete elegante cu cătăramă dela **cor. 4·80** în sus.

Cel mai mare asortiment în ghete de toate soiurile cu prețul fix al fabricei și de tot ieftine, întipărit în talpa ghetelor.

„TURUL" fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu, strada Cisnădiei nr. 20

8 4—4

120 locuri de vânzare în orașele cele mai mari din țară și străinătate.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 22 Februarie (7 Martie) 1911. **Nr. 20.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Rătăciri păgubitoare.

Foarte rele servicii face școalei noastre rev. *Vatra școlară*, publicând articole „directive“ ca acela al dlui Iulian Lucuța, din Nr. 2 a. c., apărut sub titlul de „*Câteva idei îndrumătoare în noua situație a școalei române*“ *(studiu directiv)*. Dupăce dela 1907 încoace această revistă nu s'a ocupat decât întâmplător de chestiuni curente, cari au agitat școala noastră înhăitată din atâtea părți, s'ar fi așteptat, ca luând acuma cuvântul și apucându-se să dea „idei îndrumătoare“, aceste idei să fi adus în adevăr un folos învățământului. Din nefericire însă, articolul din chestiune nu va putea produce decât o nouă și regretabilă confuziune. Iată ce cuprinde, între altele, acest articol:

„Prin dispozițiile emanate din art. de lege XXVII. din 1907, școalele noastre au fost avansate dela o limbă de propunere la două limbi, — la bilingvism“.

2. „In considerarea acestui fapt plinit (!), deodată cu punerea în practică a legii menționate, noi cu întreaga organizație internă, cu întregul sistem școlar, trebue să capitulăm“ ...

3. „Socoata, Geografia, Istoria și Constituția au să fie predate bilingvu“ ...

4. „Incât pentru manualele acestor discipline ar fi foarte consult să fie contemplate paralel în două limbi. Pe fața divizată prin o linioară deoparte materialul din limba maternă, de ceealaltă în limba maghiară“ [1]

Aceste afirmațiuni, pe cari e clădit întreg „studiul directiv“ al dlui I. Lucuța, sunt fundamental greșite.

Ad 1. Atât înainte, cât și după 1879, când s'a întrodus în școlile noastre limba maghiară ca obiect de învățământ, școalele confesionale ort. române au fost școli cu limba de propunere română. Legea dela 1907 n'a schimbat întru nimic acest caracter al școlilor noastre, ea n'a avansat școlile dela o limbă de propunere la două, — la bilingvism! Despre așa ceva nu se face nicăiri amintire în lege. Ceeace a impus această lege e, ca limba maghiară să se propuie mai intensiv și într'un număr de ore mai mare. Nicăiri n'a fost vorba, ca limba maghiară să fie „avansată“ la rolul de limbă de propunere, nicăiri nu s'a preconizat de lege bilingvismul. *Limba maghiară a fost și este numai un obiect de învățământ*, ca ori care altul, cu singura deosebire, că a pus stăpânire pe un număr mai mare de ore.

Școlile noastre au fost *înainte* de 1907 școli cu limba de propunere română și au rămas astfel și *după* acest an. Ele sunt chiar după legea din 1907 „*román tannyelvű népiskolák*“. Planul de învățământ edat de minister pe seama școlilor ajutorate de stat sub Nr. 80.000/910, spune apriat, că el s'a dat pentru „nem-magyar tannyelvű népiskolák“, din simplul motiv, că școalele noastre nu sunt bilingve. Numai laborioșii confecționatori de manuale bilingve dela Șimleul-Silvaniei, dnii Teodor Ille și Victor Boczán(!) spun, că manualele lor sunt aprobate „pentru școalele cu limba de propunere română și română-ungară“ (ca și când ar exista și o *limbă ungară!!)*.

Ad 2. Nu e deloc adevărat, că „noi cu întreaga noastră organizare internă, cu întreg sistemul școlar trebue să capitulăm“. De unde o fi scos dl Lucuța lucrurile acestea, pentru sprijinirea cărora nu se găsește nici o iotă în lege? E o adevărată crimă a vorbi astfel în calitate de învățător român, câtă vreme fostul ministru Apponyi s'a exprimat în această chestiune în modul următor: „A tanügyi, pedagogiai, vallási és közerkölcsiségi téren elkövethetö fegyelmi vétségeknek egész összességét (a törvény) az iskola fentartóra bizza... *A tanitás egész irányitása, a tanitás jellegének meghatározása, a jellemképzés, a nevelés vezetése, a tanitóknak alkalmazása, a tanitók feletti fegyelmi hatalom négyötödrészben, ez mind, szóval minden a mi az iskolának munkájához tartozik, marad az iskolafenntartó kezében*“ (Vezi Országgyülési értesitő, 12 Aprilie 1907. pg. 14). Unde e aici vorba de „capitulările“ dlui Lucuța, de „faptul plinit (!)“, de căderea întregei noastre organizații interne etc.?

Ad 3. E absolut falș a afirma, că legea ar cere, ca cele patru materii să se propună bilingv. La un atac din partea unui deputat naționalist contele Apponyi a răspuns într'un discurs al său din Cameră: „Én nem tartanám szerencsétlenségnek hogyha ezek a tantárgyak csakugyan magyarul adatnának elő, *de a törvényjavaslatban ez nincs benne*. Csak az van benne, hogy a miniszter által kiadott tanterv szerint tanitandók, általa jóváhagyott tankönyv szerint. *Arra nézve hogy ezeknek a tárgyaknak elöadása a magyar nyelvismeret megerösitésére is szolgáljon*, hogy ezek a tantárgyak kizárólag magyar nyelven adassanak elő, *az a törvényjavaslatban nincs*... (A törvény intézkedéseinek) *fösulya nem a nyelvtanuláson, hanem az államellenes irányzatok megfékezésén nyugszik*“. (Ibidem, 12 Aprilie pg. 12).

Legea cere numai, ca anumite părți din aceste materii să se ia mai pe scurt și în limba maghiară, dar nu în orele fixate pentru *aceste* materii, ci *în orele de limbă maghiară*, cari tocmai pentru aceea sunt atât de numeroase.

Ad 4. Manualele bilingve nu le cere nici un rezon pedagogic și nu le cere nici legea. Ele n'ar ajuta decât mecanizarea învățământului, și nu numai că nu ar fi în stare să ușureze munca elevilor și a învățătorilor, dar o și îngreunează deadreptul. Manuale bilingve ar avea înțeles să întroducem în școalele noastre atunci, când bilingvismul ar fi un principiu didactic impus de autoritățile superioare școlare, și când s'ar cere, ca tot ce se propune în românește să se propună și în ungurește. Dar aceasta n'o cere nici legea și n'o cere nici planul de învățământ ministerial. In acest plan se cere numai ca „*despre* tot ce se învață în limba maternă, din istoria patriei, constituție, istoria naturală și higienă“ elevii să știe conversa și în limba maghiară (pg. 72). Nu *tot* ce se învață în românește trebue să se știe și ungurește, ci numai *despre* ce s'a învățat în românește „elevii să știe *ce e esențial*“ (pg. 104) și în limba maghiară, „*în rezumate scurte*“ (pg. 105). In fața acestei situații, ce rost ar mai avea manualele bilingve, când ele dau lecțiile și în ungurește tot așa de pe larg ca și în românește, — când ele dau deci mai mult decât cere legea?

*

Iată cum se prăbușesc toate ideile din „studiul directiv“ al dlui Lucuța, studiu pe care redacția *Vetrei școlare* zice că l-a publicat „pentru seriozitatea cu care e lucrat și [pentru] dorul de a ajuta cauzei școlare“.

Această măgulitoare atenție pentru „harnicul și priceputul“ autor al uneia din cele mai rău scrise și mai falșe dizertații din câte s'au scris la noi de câțiva ani încoace, e aproape neexplicabilă, mai ales

---

[1] Aici dl redactor al „Vetrei școlare“ face următoarea observare: „Nu cred, că e consult să mergem așa de departe cu înlesnirea învățării limbei maghiare din motive de ordin mai superior“.

FOIȘOARĂ.

Despre Mănăstiri.

De *Dr. At. M. Marienescu.*

(Fine.)

Și cu aceasta și exemplarul acelor litere, din cuvânt în cuvânt tradus în limba latinească, și despre atari favoruri, drepturi și libertăți, prin patriarhul acela concese bisericii Sfântului Mihail Arhangel, și în tenoarea acelui exemplar mai în jos (în exemplar) toate sunt notate și specificate. Hilariu rugându-se de majestatea noastră, ca literile patriarhale și toate ce se cuprind în ele, întărite și primite, cu grație și binevoință să le confirmăm și pentru acelaș frate și toți succesorii lui și ai bisericii prenumite, înoindu-le acele litere în veci să aibă valoare. Așadară tenoarea acelor litere și acelui exemplar urmează în aceste cuvinte.

(Acum urmează diploma din 1391 a patriarhului Antonie, dar fiindcă eu aceasta am publicat-o în scrierea presentă, nu o mai repețesc).

Regele continuă: Pentru aceasta Noi, ascultând rugăciunea aceasta a numitului frate Hilariu, și cu grație primindu-o, literile descrise ale numitului patriarh le-am aflat nerase, necorese, nici în atare parte a lor stricate. Noi cu literele noastre de față asemenea litere privilegiale, exemplarul acelora am poruncit din cuvânt în cuvânt a se înșira și a se scrie, pe acele și toate ce se cuprind în ele, întru cât acele sunt purcese din competință și legitime și în puterile lor, se arată adevărul, le primim, le aprobăm și le ratificăm, și pentru aceea mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel, și după consecință, pentru fratele Hilariu și toți sucesorii săi, înoindu-le le întărim, că în veci să aibă valoare.

Dar așa, ca acel frate Hilariu, egumenul și succesorii săi, episcopului de Muncaciu e *dator cu reverință după ordinul său* (ca călugăr, cătră episcop), *iară arhiepiscopului din Transilvania, acelui de acum ca și celor viitori, ca și superiorilor săi* (ai lui Hilariu) *trebue să prestee îndatorata supunere și obediență și la aceasta să se deoblige.* La literele aceste ale noastre, am atârnat sigilul nostru secret cu care ne folosim ca regele Ungariei, ca literilor să le împărtășim valoare și testimoniu. S'a dat în Cassovia prin mâna reverendissimului în Cristos părintele Toma, episcopul bisericii Iaurenze etc. în a 14 zi a lunei lui Maiu anul Domnului 1494“.

Notițe. 1. Ioan Mihályi, pag. 607 zice: „In secolul al XIV-lea episcopii catolici din Agria și Transilvania, astfel și acei de legea răsăriteană nu erau în clar despre jurisdicțiunea în privința Marmației, dar regele Vladislav a decis acum în favorul mitropolitului transilvan. Confirmarea literilor patriarhului răsăritean era pe atunci un favor rar, poate fără exemplu din partea unui domnitor catolic. E probabil, că acest favor l-a mijlocit însuși cancelarul Thoma Bakocs, episcopul Agriei, de naștere din Erdöd.

2. Documentul de față se află și la Hurmuzaki II. partea 2 nr. 313 p. 355 din 1494, dimpreună cu diploma patriarhului Antonie, dar se află și la Andreiu Șaguna în Istoria bisericii ortodoxe II. pag. 89, dar cele ce sunt pentru o causă ar trebui adunate la un loc.

3. Eu zic, că de oarece regele a întărit privilegiul dat unei mănăstiri de legea grecească, și de oarece regele scoate mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel de sub jurisdicțiunea lui Ioan, episcopul rutean al Muncaciului și mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel o supune arhiepiscopului transilvan, e evident că la 1494 Românii din Ardeal aveau arhiepiscop.

d) Ladislau al II-lea regele de nou hotărește în contra lui Ioan episcopul din Muncaciu.

In 29 Nov. 1498, în Buda, regele Vladislau al II-lea dă un mandat cătră magistratul comitatului Maramurăș, ca se scutească pe Hilariu egumenul mănăstirii Sfântului Mihail Arhangel în drepturile sale, cuprinse în literile lui Antoniu patriarhul Constantinopolei, de oarece acele drepturi au fost atacate prin Ioan episcopul din Muncaciu, care se încearcă a taxa pe toți oamenii aflători în ținutul și în bunurile mănăstirii și a trage la sine cu nedreptul venitele mănăstirii.

Mandatul regelui sună:

Ladislau din mila lui Dumnezeu regele Ungariei, al Boemiei etc. Credincioșilor comiți (főispani) și vicecomiților și juzilor nobililor ai comitatului Maramurăș. Celor de față și celor viitori, salute și grație. Ni se spune majestății noastre în persoana lui Hilariu, fratelui religios, mărturisitor de credință grecească, Priorul (egumenul) mănăstirii fundate în Maramurăș în numele Sfântului Mihail Arhangel: Că deși Noi am întărit atari litere ale reverendissimului frate în Cristos, a părintelui Antoniu patriarhul Constantinopolei asupra unor concesiuni și libertăți și drepturi date prezisei mănăstiri și concese prin acelaș patriarh, și la rugarea lui Hilariu le-am întărit, — totuș venerabilul frate Ioan, episcopul de Muncaciu, mărturisitor de credința grecească, în vara de curând trecută, în contra bunei voințe a zisului patriarh, pe toate popoarele locuitoare în apartinențele mănăstirii, prin puterea unor litere ale noastre, prin esplicarea stângace a celor litere, cum se zice, ar vrea, ca dela Majestatea noastră le-a cerut, ar vrea și năzuește a taxa pe oameni și a se lăcomi la prinderea nelegiuită a venitelor zisei mănăstiri; și deși Noi pe ambele părți (Hilariu egumenul și Ioan episcopul) i-am chemat în presența Majestății noastre, ca între ei asupra negoțului (afacere, causă) să aducem judecată: totuș, pentrucă numitul episcop de Muncaciu pe timpul hotărât înaintea noastră nu s'a înfățișat, pentru aceasta Noi, pe însuși Hilariu plângătorul nu vrem să-l conturbăm în drepturile sale, prin revisiunea astorfel de diferințe, ci poruncim cu tărie credincioșiei voastre (cătră cari s'a adresat) prin șirele literilor presente, ca căpătând voi șirele aceste presente pe numitul plângător Hilariu, în contra drepturilor și a privilegiilor zisei mănăstiri, să nu permiteți zisului Ioan episcop de Muncaciu, ca el să silească pe cineva la plătirea taxelor nelegitime, și atari venituri să scoată cu sila, ci pe Ioan episcopul până atunci până când se va afla de lipsă, ca causa și diferența prin Noi să se pertracteze, și în persoana Majedupă ce ideile cuprinse în ea au fost lămurite pe deplin din partea P. V. Consistor arhidiecezan prin circularele Nr 11,410 şi 11,433/1910. dintre cari cel din urmă s'a publicat şi prin ziare, şi dupăce cu ele s'a ocupat stăruitor şi presa noastră cotidiană. *Dr. Onisifor Ghibu.*

Coincidenţă?... Imperialiştii dela ziarul maghiar „*Budapesti Hirlap*“ spun, cu rară neruşinare, în numărul de Vineri, 9 Martie nou, că dacă poporul român e înapoiat în cultură, e prost: pentru această stare a sa *responsabilă e biserica autonomă română*, căci ea *poartă vina* pentru prostia şi lipsa de cultură a poporului român. Şi tot în numărul de Vineri 3 Martie n. scrie şi „*Tribuna*“ din Arad, în prim-articolul ei, că: „*In biserici domneşte sau corupţiune, sau birocratism îngust şi nepotism*“ ... Cumcă străinii ne insultă biserica, e lucru cu care ne-am obicinuit. Dar că foaia, ai cărei stăpâni sunt: P. C. Sa Protosincelul *Ciorogariu* şi *Dr. N. Oncu*, ambii membri ai tuturor înaltelor noastre corporaţiuni bisericeşti, încă va veni odată să ne-o insulte: nu ne-ar fi trecut prin gând niciodată. Nu crede P. C. Sa, Protosincelul Ciorogariu, ca slujitor al bisericii insultate de ai săi subalterni, că o *satisfacţie* grabnică şi categorică se impune cu mare necesitate în casul acesta?!.

Alegere de protopresbiter în Braşov.

Am dat în numărul trecut resultatul alegerii de protopresbiter, sevârşite Joi, în 2 Martie nou, în Braşov. De astădată amintim, pe baza informaţiunilor primite, că alegerea condusă de Preacuvioşia Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial în Sibiiu, a decurs în cea mai bună ordine, iar sinodul electoral a fost deschis prin Preacuvioşia Sa, comisarul consistorial, cu următoarea vorbire:

„*Onorat Sinod protopresbiteral!*

O caracteristică a bisericii noastre ortodoxe orientale este, că pe lângă păstrarea în genuitatea lor a învăţăturilor de credinţă şi morală, propagate de însuşi Fiul lui Dzeu, instituţiunile de organisare le-a desvoltat în cadrul principiilor cuprinse în sf. scriptură, pe bazele cele mai naturale şi corăspunzătoare, acordând credincioşilor datorinţe şi drepturi de-opotrivă, deci şi ingerinţă cuvenită în afacerile administrative. Iar în special, în ce priveşte organizarea bisericii noastre ortodoxe române din iubita noastră patrie, putem susţinea cu tărie şi mândrie, că prin geniul prevăzător al marelui şi în veci neuitatului, fericitul în Domnul arhiepiscop şi mitropolit *Andreiu baron de Şaguna*, şi din graţia gloriosului nostru domnitor împărat şi rege *Francisc Iosif I*, ne bucurăm de o organizare pusă pe bazele constituţionale cele mai estinse, recunoscută aceasta şi de celelalte biserici din patrie.

In legea noastră fundamentală de organizare, în *Statutul organic*, după cum bine vă este cunoscut şi dvoastră, este garantată credincioşilor ingerinţa competentă în toate afacerile de natură administrativă, *parte în cale inmediată, parte după formarea presentativă*.

Esmis din partea autorităţii noastre superioare bisericeşti, în calitate de comisar, pentru conducerea actului alegerei de protopresbiter, constat cu plăcere, că mă aflu în fruntea unei corporaţiuni representative, compusă din bărbaţi de o categorie superioară intelectuală; devotaţi intereselor bisericeşti; cu esperienţă bogată în eserciarea drepturilor constituţionale în forma cea mai desinteresată, cari având în vedere esclusiv numai binele bisericii, *ştiu* şi *pot* să se desfacă de orice preocupaţiuni de *interes personal*.

Toate acestea considerante mă dispensează în mare măsură, ca să inzist mai deaproape asupra însemnătăţii actului ce avem de îndeplinit, convins fiind, că fiecare din dvoastră, onoraţi membri ai acestui sinod, este conştiu despre deosebita însemnătate a postului sau oficiului de protopresbiter în organismul nostru bisericesc, pentrucă protopresbiterul, în păstorirea sufletească şi conducerea credincioşilor de sub iurisdicţiunea sa, trebue să fie: *ochiul deştept* şi *mâna vigoroasă* a arhiereului său şi a autorităţii sale superioare.

El trebue să strălucească înaintea clerului şi credincioşilor cu propagarea şi practicarea *virtuţilor creştineşti*; cu tăria credinţei în învăţăturile sfintei noastre biserici ortodoxe, şi cu *devotamentul* pentru aşezămintele ei.

Are să fie cu zel neobosit pentru prosperarea credincioşilor şi a instituţiunilor bisericeşti de sub conducerea sa; are să fie exemplu viu de bună ordine, având a îndrepta *scăderile*, ce le-ar observa la clerul şi credincioşii lui subordinaţi.

El are să reprezinte cu *demnitate* interesele bisericii faţă cu organele administrative ale statului, faţă cu alte confesiuni, dator fiind a-şi asigura respectul cuvenit şi a deobliga spre bunăvoinţă pe toţi pentru instituţiunile noastre bisericeşti.

Prin acestea şi alte considerante deasemenea natură se explică dispoziţiunile legii nostre organice, că la instituirea de protopresbiter se dă ingerinţă tuturor factorilor, începând dela singuraticele parochii din protopresbiterat, cari concurg cu aleşii lor la constituirea reprezentanţei protopresbiteratului, iar deciderea finală, este reservată supremei autorităţi, al cărui organ de încredere trebue să fie.

Astăzi ochii fiilor bisericii noastre ortodoxe din arhidieceză, din mitropolie, din monarchie, ba poate chiar şi a celor de peste graniţele monarchiei, sunt îndreptaţi spre *Braşov*. Un nume plin de farmec pentru credincioşii bisericei noastre ortodoxe române, pentru-că Braşovul a fost cetatea *nebiruită a ortodoxiei* şi în faţa persecuţiunilor celor mai crâncene pentru alterarea tăriei în credinţa strămoşească, şi Braşovul a dat tărie de resistenţă şi celor din jur.

Numele diaconului *Coresi* din Braşov străluceşte în istoria literaturei noastre naţionale-bisericeşti, ca omul de ştiinţă în veacul al XVI-lea.

De numele protopopului *Ioan Popasu* din Braşov se leagă esistenţa acestui focular cultural în care ne aflăm; mândria neamului şi bisericii noastre, al cărui bun nume este apreciat şi respectat şi de cei de alt neam şi de altă credinţă.

Vrednicii urmaşi ai lui *I. Popasu*, fericiţii în Domnul protopresbiterii: *Iosif Barac*, *Ioan Petric* şi *Vasiliu Voina*, stăpâriţi de nobilul simţ de emulare, şi privind ca la modele de virtuţi la înaintaşiii lor, au căutat, ca instituţiunilor înfiinţate să le asigure esistenţă şi cu altele să le întărească, ca Braşovul să rămână considerat şi taxat de toată suflarea românească, ca cel mai puternic *focular cultural naţional*.

Cu un motiv mai mult deci, ca conştiinţa să vă spună, că la validitarea dreptului ce vă este dat, să urmaţi astfel, ca în faţa opiniunii publice, care cu judecată nepărtinitoare va apreţia lucrarea d-voastră, cu deplină linişte sufletească să puteţi lua răspunderea, că a-ţi contribuit, ca în fruntea acestui protopresbiterat să fie pus un vrednic urmaş al celor de pie memorie, care cu *tact* şi *prudenţă*, cu *energie* şi *devotament* să continue opera regenerărei neamului nostru, prin puternicile mijloace ale *ştiinţei* şi *moralei*.

Dorind, ca prin acestea cuvinte să fi contribuit şi eu la rezolvarea cât mai norocoasă a problemei grele, în faţa căreia stăm, ca lucrarea noastră să întâmpine aprobare generală şi să fie binecuvântată în roadele sale, ca astfel să ne asigure la toţi deopotrivă mulţămire sufletească şi recunoştinţa posterităţii, implorând şi dela acest loc ajutorul atotputernicului D-zeu, şedinţa sinodului protopresbiteral electoral o declar de deschisă“.

Din Brad.

Starea economică culturală în Zarand.

(Fine.)

In Zarand creditul de lipsă e servit prin băncile româneşti Crişana“, Zarandeană“ şi „Matca“ şi cinci bănci străine.

După cercuri pretoriale împărţite, institutele acestea se împart astfel: In pretura Bradului să află „Crişana“ Általános Társpénztár Közgazdasági Bank „Zarandeană“ şi „Boiczai Takarékpénztár“, — în cercul pretorial al Baei de Criş (Kőrösbánya) să află „Kőrösbánya és „Vidéke“ „Kőrösbánya Hitelszövetkezet“ şi „Matca“.

Pe teritorul preturii Halmagiu lucră „Kőrösbánya és Vidéke“ şi „Crişana“ prin filialele lor.

Din aceste institute „Crişana“ şi „Kőrösbánya és Vidéke“ lucră aproape de 2 decenii, — „Zarandeana şi B T.“ de 12 ani, Kőrösbányai Hitelszövetkezet de 5 ani „Matca“ şi Közgazdasági B. de câte un an.

Incât priveşte necesitatea esistenţei celor româneşti, nu mai 'ncape nici o îndoială; şi că în trecut s'au găsit rătăciţi, cari au încercat a alarma lumea spre a o convinge despre contrariul e a se atribui slăbiciunii, uşurătăţii şi necunoaşterii situaţiei serioase economice a Zarandului.

Activele acestor institute să împart astfel: la cele rom. „Crişana“ (910) 2.128·175 cor. 94 fil. „Zarandeana“ (909) 423·778, „Matca“ (910) 292.966 cor. 79, la cele străine: „Kőrösbánya és Vidéke“ (910) 2.563.442 cor. 45 fil. „Boiczai T. (909) 409.427, „K. Hitelszövetkezet 150.000, „ — Közgazdasági B“. 200.000 şi Általános T. 600.800·000 (Datele celor din urmă 3 sunt numai aproximativ luate, nepublicând ele bilanţurile anuale.)

In total băncile din Zarand lucră cu active de cor. 6.967.790; din această sumă celea româneşti întorc cor. 2.844·920 iar cele străine întorc un capital de cor. 4 122.869.

Venitul curat al tuturor se urcă la cifra de 200.000 coroane pe an. Dacă aceasta sumă întreagă va fi în mânile Românilor, iată 30—40 de şcoale salvate în Zarand“.

Socotind desvolterea lor în anul trecut, şi mai ales la cele două institute mai însemnate „Crişana“ şi „Kőrösbánya és Vidéke“ observăm, că în decursul anului 1910 activele la „Crişana“ s'au urcat cu 188.129 cor. pe când la „Kőrösbánya és Vidéke“ cu cor. 609.609, cucerirea terenului din partea streinilor e deci evidentă.

Rolul conducător în Zarand ca institut până acum era al băncii „Crişana“, iar de present locul ei l-a luat banca străină „Kőrösbánya és Vidéke“.

Asupra cauzei acestei decăderi e superflu să însistăm, dar totuşi amintesc două: „politica centralistică în urma căreia la „Crişana“ sau înmulţit „trântorii“ pe cari albinele nu-i mai mai pot sătura, şi îndeferentismul faţă de bună starea poporului căci 5—6 execuţii pe zi şi procesele grase pentru advocat şi dăunătoare pentru popor, le amintesc ca să atrag atenţiunea acţionarilor asupra situaţiei, care totdeauna li-a descris în colori încântătoare dar în faptă e îngrijitoare.

Comerciul e aproape în mâna Jidanilor, cu toate că în Brad avem şi negustori români, dar nu sunt sprijiniţi din partea inteligenţii din Brad, care îşi procură cele de lipsă dela străini, dar gură face, că „Nici nu ac dela străini“.

Dintre institute „Matca“ susţine un consum în comuna Criştior, iar „Crişana“ începe a se ocupa cu cumpărarea şi vinderea cerealelor în piaţa din Brad, dar nu în interesul poporului, ci a speculanţilor singuratici.

Astfel stând starea economică a Zarandului, nu putem fi aşteptaţi nici la o stare culturală mai bună.

Sărăcia poporului provenită în primul rând prin neinteresarea conducătorilor de soartea lui pe terenul economic, ne-a adus în neplăcută posiţie de a putea număra pe degete numărul şcoalelor confesionale salvate cu greu de puterea ucizătoare a legii şcolare din 1907.

Nici nu putea fi altcum! Câţi fii luminaţi ai Zarandului, harnici preoţi şi învăţători eşiţi din seminarele din Sibiiu şi Arad, au trebuit să-şi asigure esistenţa prin alte părţi ale diecezelor, unde lumina şi hărnicia era căutată, şi câte comune din Zarand în urma neinteresării şi a publicării concurselor pe la sfârşitul lui Septemvrie a fiecărui an a trebuit să aleagă de învăţător pe acela, care a rămas netrebuit nimănui.

Dacă altcum se urma de un pătrar de veac şi ar fi căpătat fiecare comună în învăţătorul şi preotul său pe adevăratul conducător, astăzi rar s'ar găsi comună, unde interesul de şcoală să nu învingă greutăţile sărăciei, cari în urma conducătorilor buni s'ar ameliora.

Azi, când popoarele culte se întrec, purtând o luptă crâncenă pe terenul eco-

---

stăţii noastre şi cu autoritatea în privinţa aceasta vouă conceasă, şi cu ajutorul justiţiei sunteţi datori pe Hilariu şi biserica lui să-i protejaţi, să-i apăraţi şi să-i sprijiniţi; altcum voi să nu faceţi. Literile presente cetindu-se, plângătorului (Hilariu) s'au restituit. Dat în Buda în vigilele sărbătorii Andreiu apostolul, anul Domnului 1498 etc.

Notiţe. 1. Ioan Mihályi pag. 625. Pe lângă toate viforele de atunci mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel a esistat şi în secolii XVI. şi XVII. ba încă a înflorit, de oarece avea şi o tipografie, din care a eşit între altele — precum se spune, un Pentacostar, dar la începutul secolului al XVIII-lea în resbelul Rakoczian, insurgenţii au aprins mănăstirea, biserica a ars, zidul s'a ruinat şi acum numai o cruce e între ruini, care arată locul evlaviei. Moşia mănăstirii tot atunci s'a secularizat (vezi cercetarea făcută în această privinţă la anul 1761 prin conventul din Lelesz, Protocolum anni 1762 p. 185, vezi şi protocolul comitatului din 12 Aprilie 1705). La aceasta voiu reveni.

2. George Şincai, Cronica Românilor tom. II. p. 151 la anul 1498 spune despre diploma regelui Vladislav al II-lea şi despre mănăstirea Sfântului Mihail Arhangel.

e) Câteva mărunţişuri.

Vedeţi ce lucruri preţioase pentru istoria noastră a adunat d! Ioan Mihályi; vedeţi, că cu câtă truda a lucrat ca să afle adevărul, ce-i elementul de frunte al istoriei. Ici colea a mai amintit de unele mănăstiri şi episcopii orientale în Marmaţia. Aflu de lipsă ca să le comunic şi acestea.

La pagina 29 Stoica Iosif episcop, şi mănăstirea Giuleştilor. Iosif Stoica administratorul Mitropoliei „Belgradszkoi Semigrada“ (documentul e în limba sloveană, şi e vorba de Belgradul din Siebenbürgen — 7 cetăţi). Scrisoarea acestui episcop, dată la mănăstirea Giuleştilor, unde este Hram Sfântul Mihail Arhangel 13 Maiu 1698. (Duliskovics. Istoriceskia Terei III. p. 27). După indicele opului Giuleştii vin adeseori înainte în istoria Marmaţiei.

La pag. 108. In 21 Iulie 1390. Regele Sigismund întăreşte literele conventului din Lelesz. E vorba despre reambularea metelor posesiunii *Bârsana* a lui magistra Drag şi a fratelui său Balc voivod, comiţi maramurăşeni. Iară în document se zice: Drumurile pleacă în două linii: unul duce la Monostor, altul la satul Barzanfalva. Acest sat — precum văzurăm era al lui Drag şi Balc. Acum Ioan Mihályi la pag. 108 vorbeşte despre mănăstirea Bârsana şi în nota 11 zice: In această mănăstire e resident cel din urmă episcop greco-oriental maramurăşan, despre care aflăm în arhivul vicariatului din Maramurăş următoarea adnotaţiune: Episcopus Gabriel de Barcsanfalva scribit de non ordinando quendam juvenem 1739.

La pag. 111. Documentul lui Antonie patriarhul dat în 13 August 1391 ce s'a înşirat în scrierea de faţă. Ioan Mihályi pag. 111 în nota a 4-a zice: Pahomie egumenul având dreptul de a consacra (sfinţi) biserici se poate deduce că avea şi jurisdicţiune episcopească (ca şi abatele din muntele Panonholma). Ca atari erau recunoscuţi şi urmaşii lui Pahomie, până la penultimul episcop răsăritean al Maramurăşului Dositeiu, care încă şi la anul 1728 ordinează preoţi de origine din Transilvania.

La pag. 227 nota 2. Mai amintim (din familia Petrovay, Petrovan) pe Serafin episcopul greco-oriental al Maramurăşului la anul 1715.

Pentru o epocă aşa de lungă, dela 1000 d. Cr. până la 1498, destul de puţin s'a adunat pentru istoria bisericească ortodoxă, — şi poate că e păcatul multora, că şi lucrul acest puţin a rămas pe un bătrân de 81 de ani.

8. La încheiere o scrisoare către Domnul Ioan Mihályi.

Preaonorate Domnule! Pentru opul meu acest mic, în Diplome maramurăşene am aflat atâtea documente gata pentru mine. In scrierile fiecărui, mai ales istorice, afli caracterul privat al persoanei scriitorului. De loc cunoşti pe omul miserabil, care întunecă adevărul istoric şi toate le încâlceşte.

D-ta din contră, eşti un scriitor istoric, despre care s'ar putea zice: Fericiţi sunt cei cu inimă curată, pentrucă din lucrul d-tale se vede, că cu câtă trudă ai căutat numai adevărul, — şi ştii că istoria fără adevăr, nu e istorie.

Pentru cualificaţiunea cea frumoasă a d-tale mă adresez cu o rugare.

Din nota a 2-a pag. 625 se vede, că d-ta ai mai avea ceva de lucrat şi anume, că moşiile lui Balc şi Drag, fundatorii mănăstirii Sfântului Mihail Arhangel, date în fundaţiune mănăstirii numite, — s'au secuestrat. Din cele citate se vede, că ai mai avea destule documente de publicat şi anume, că din ce causă s'a făcut secularisarea? Că cum s'a făcut, — şi moşiile sunt azi în posesiunea statului? Sau statul le-a donat şi cui le-a donat?

Secularisarea e când statul a dat unei biserici bunuri, ca din venitele lor biserica şi servitorii ei să se susţină. Sunt destule casuri, când statul, — bunurile ce el le-a dat bisericii, le retrage pentru sine, adecă pentru stat, şi astfel le-a secularisat, ca statul să vină de nou în posesiunea bunurilor şi să aibă foloasele. Dar statul poate secularisa numai bunuri, care el le-a dat bisericii.

In decursul scrierii mele s'a dovedit, că Balc şi Drag au fundat mănăstirea, şi că acesti fundatori au dat moşii multe pentru susţinerea mănăstirii şi a servitorilor ei. Fiind că moşiile le-au dat Balc şi Drag, statul nu a avut nici un drept de stat, ca acele moşii să le iee pentru sine, adecă în sensul strâns, să confişte bunurile unei mănăstiri sau biserici.

Ce statul a făcut cu forţă poate pe nedrept, sau, cu înşelăciune, într'un stat de drept, — nu are valoare de lege. Aşadară e interes, şi istoric şi naţional, ca să ştim toate împrejurările secularisării, şi apoi şi aceea că din bunurile fundaţionale cine şi ce a căpătat din ele, şi azi cu ce titlu de drept le ţin? E de lipsă dar, ca să se spună şi istoria aceasta şi nimeni mai mult decât dta eşti chemat, ca să o scrutezi şi să ni-o spuni.

In Sibiiu 24/11 Ianuarie 1911.

nomic, privindu şi starea economică-financiară de bază a operaţiunilor lor de cucerire în cele culturale şi prin aceasta încearcă a-şi elupta rolul de conducătoare între celelalte popoare, noi stăm deoparte şi privim numai — având timp disponibil pentru certe şi hărţueli, şi ne lăudăm în ochii lumii cu frase, că „suntem de viţă mare, strănepoţii lui Traian!“ In acelaşi timp uităm vorbele înţelepte ale bardului Mureşan: „Pe voi vă nimiciră, orba neunire dela Milcov şi Carpaţi“.

Preotul *I. Indreiu.*

NOUTĂŢI.

Sărbările de eri: şezătoarea scriitorilor români, banchetul dat în onoarea lor şi balul, au fost foarte succese. Vom reveni mai pe larg.

*

Dela comitat. Comitetul administrativ al comitatului Sibiiu şi subcomisiunile sale ţin şedinţă Marţi în 7 Martie n. c. la orele 3 d. a. în sala mică a casei comitatense.

*

Expoziţie de odoare bisericeşti. „Reuniunea altarului romano-catolic“ din Sibiiu a deschis Sâmbătă în 4 Martie a. c. o interesantă expoziţie de odoare bisericeşti. Expoziţia merită să fie vizitată de ceice se interesează de artă bisericească şi de podoabele din interiorul bisericilor. Preţul de intrare este 50 fileri de persoană; copiii plătesc 20 fileri. Expoziţia este instalată în etajul al doilea al casei parohiale romano-catolice, cu intrarea din Piaţa mică.

*

Din arta călăriei. La şcoala militară de călărie din Sibiiu s'a dat Sâmbătă şi Duminecă d. a. la orele 2 câte o reprezentaţiune foarte succeasă din arta călăriei. Atât domnii (ofiţeri) cât şi damele cu rol activ la aceste reprezentaţiuni, au dovedit o rară desteritate în arta călăriei. Toate producţiunile săvârşite au fost viu aplaudate de numărosul şi alesul public asistent. Cu deosebire succese au fost exerciţiile făcute cu patru tunuri, la cari erau înhămaţi câte 6 cai. Reprezentaţiile s'au dat în scop de binefacere.

*

Hymen. *Eugenia German şi Ion Dragomir* îşi anunţă celebrarea cununiei lor, săvârşite Dumineca în 5 Martie st. n. la orele 3 d. a. în biserica gr. cat. din Săbad.

*

Expoziţia din Turin. Comitetul expoziţiei internaţionale din Turin a publicat zilele acestea programa sărbărilor, ce se vor organiza în cadrul acestei expoziţii. Din April până în Noemvrie se vor ţinea nu mai puţin de 52 congrese şi festivităţi. Deschiderea expoziţiei va fi în 29 April, când se vor începe şi întrecerile internaţionale de gimnastică, luptă şi călărit. Vor fi şi alergări de cai, meetinguri aviatice, expoziţii de flori, paseri ş. a. In fiecare săptămână se vor aranja câte două concerte orchestrale, conduse de cei mai celebri dirigenţi. Dintre congresele ce se vor întruni, însemnăm următoarele: congresul publiciştilor, al geografilor, al societăţilor pentru apărarea animalelor, al stuparilor, al pompierilor, al patologilor ş. a. In April şi Mai se vor da zilnic reprezentaţiuni de operă în teatrul regal din Turin.

*

Transport de carne. Guvernul din România a anunţat guvernul austro-ungar, că în prima jumătate a lunei lui Martie se vor face primele transporturi de carne din România în Austria şi în Ungaria.

*

Şcoală surdo-mută în Timişoara. Suntem rugaţi să anunţăm, că în şcoala subvenţionată de stat pentru surdo-muţi din Timişoara se primesc elevi pentru anul viitor şcolar *în luna Iunie.* Să primesc copii în etate de 7—10 ani, născuţi in comitatul Timiş, Caraş-Severin şi Torontal (în Banat.) In clasele superioare se primesc şi elevi, cari nu sunt muţi. Primirea în şcoală se face în urma unei cereri, adresate inspectorului şcoalei, dar înaintate prin direcţiunea institutului. La rugare sunt a se alătura documentele următoare: Carte de botez (estras din protocolul celor născuţi); atestat dela medic, prin care se dovedeşte surzenia; certificat de revaccinare; atestat dela comună despre starea părinţilor; declaraţie dela părinţii cu stare bună, că vor plăti regulat taxele. Tipărituri necesare şi informaţiuni mai detailate să se ceară dela direcţiunea şcoalei de surdo muţi din Timişoara (Temesvár).

*

Muzica militară a regimentului de infanterie nr. 42 din armata noastră se află de câteva zile în Berlin, unde a avut onoarea deosebită să concerteze şi în faţa împăratului german Wilhelm.

*

Urmarea băuturii. Cârciumarul P. Marşalco din Györ s'a certat într'una din nopţile trecute cu soţia sa. Omul, ameţit de băutură, a pus mâna pe arma încărcată ce atârna pe părete şi a tras asupra femeii sale, care în urma ranelor primite a încetat din viaţă. Omorâtorul a fost arestat.

*

† Ioan Petrovici, paroh ort. rom. din Ciclova-română dieceza Caransebeşului, a adormit în Domnul Joi, în 2 Martie n. c. în etate de 86 ani. Rămăşiţele pământeşti i s'au aşezat spre vecinică odihnă în cripta familiară, Sâmbătă în 19 Februarie (4 Martie) c. la 9 ore a. m. în Ciclova-română. In veci pomenirea lui!

*

Un ziar pentru femei a apărut zilele acestea în Constantinopol, cu scop de a ridica nivelul moral şi spiritual al femeilor otomane. Este o dovadă, că deodată cu căderea vechiului regim în Constantinopol, feminismul în Turcia a luat un repede avânt. Publicaţiunea apare odată în fiecare lună, se tipăreşte în două mii de exemplare, şi este cetită şi comentată cu o deosebită râvnă de femeile musulmane din Stambul.

*

Mortalitatea la medici. A apărut de curând în Franţa o statistică voluminoasă, unde se arată cauzele mortalităţii la medici. Cei mai mulţi medici mor în urma boalelor de inimă, şi adecă 44 procente; de boale nervoase şi de morfinism câte 20 de procente; de tuberculoză, 7 procente; abea a zecea parte dintr'ânşii mor de alte boale, sau de slăbiciunea bătrâneţelor.

*

Un dansator de 90 de ani. Principele regent Leopold de Bavaria, cum se vesteşte din München, a participat Dumineca trecută la balul reuniunii comercianţilor. Principele, care împlineşte frumoasa vârstă de 90 de ani, a deschis balul, dansând o poloneză cu soţia unui consilier.

*

Pentru arderea cadavrelor Din Berlin se vesteşte, că guvernul prusian va înainta parlamentului un proiect de lege pentru arderea facultativă a cadavrelor. Proiectul face atârnătoare arderea unui cadavru dela ultima voinţă a celui mort; — fără autorizarea aceasta membrii familiei nu pot lua dispoziţiuni privitoare la crematiunea lui.

*

Templu din veacul al şaselea înainte de Cristos. Din Triest se enunţă că pe insula Corfu, în apropierea unui lac s'au descoperit ruinele unui templu din veacul al şaselea înainte de Cristos. Frontarul clădirii este o lucrare în relief, care înfăţişează lupta zeilor cu giganţii. Guvernul grecesc a trimis la Corfu mai mulţi arheologi, ca să supravegheze săpăturile.

*

La fondul Antoniu Bechnitz pentru răspândirea de cărţi folositoare între meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Romul Perian, funcţ. consist., 20 bani; dşoara Emilia Dissent, în amintirea reposatului Petru Ciora, 5 cor.; I. B. Boiu, paroh, 20 bani; Iosif Marcu, sen., pardositor, soţia sa Paraschiva născ. Bendorfean şi fiul lor Iosif, pardositor şi soţia acestuia Ema, 2 cor.; T. P. 20 bani; Aurel Doican, înv. (Sebeşul inf.) 30 bani şi Vic. Tordăşianu, prezid., 10 bani.

*

Pentru tinerul pictor fotograf Ilie Chidu, care să află la o şcoală de pictură din Viena, au mai contribuit: Dr. Basiliu Preda, adv. câte 5 cor. lunar, pe lunile Dec. 1910 Ian. Febr. 1911, Dşoara directoară Elena Petraşcu câte 5 cor. lunar (pe luna Ian. — Martie), Dr. Iancu Meţian, propr. Zerneşti 20 cor. lunar (pro. Ian. Febr.), Petru Drăgoiu, cursor consist. câte 1 cor. lunar (pre. Dec. 1910 si Ian. Martie), I. Roman par. (Tălmăcel) 1 cor., „Un binefăcător“ (Sibiiu) 100 cor. Petru Ilieş, compactor (Orăştia), Victor Păcală, Victor Stanciu, Aurel Popovici, Tim. Popovici, Aurel Bratu, profesori seminariali, câte 1 cor, Aurel Popp, Ioan Rebega, Dav. Mohan, Angel Bena, Petru Tincu, S. Rosca, funcţ. la „Albina“, câte 1 cor., Dr. Nic. Bălan, prof. sem. 2 cor. Victor Tordăşian preş. şi soţia Eugenia Tordăşian, profesoară, câte 1 cor. Const. Popp, funcţ. Albina, 2 cor. Petru Simtion funcţ. şi Mircea Cioran, pract la „Albina“, Alexandru Comşa, notar (Sacreiu), câte 50 bani.

*

La sanatorul Városmajor din Budapesta, pus sub conducerea dlui medic *Dr. A. Cosmutza* ca director-şef, a fost numit submedic dl Dr. *Virgil Mladin,* un medic tiner cu bune pregătiri.

*

Două averi. Academia *maghiară* din Budapesta are o avere, cum cetim într'un ziar deacolo, în sumă totală de şease milioane 500 mii coroane. Din venitele anuale se plătesc funcţionarii, se întreţin averile imobile; iar pentru scopuri ştiinţifice şi literare nu se cheltuesc mai mult de 187 de mii coroane pe an. — Averea Academiei *române* din Bucureşti face peste 19 milioane de lei; în *efecte* Academia română, cum aflăm din publicaţiile sale recente, are o avere de şapte milioane 200 de mii lei; averea în imobile aduce un venit anual de 462 000; totalul cheltuelilor pe an este 900·000 lei, iar al venitelor este peste un milion (venitul anual al Academiei române înainte cu 30 ani era abia 70 mii lei). In serviciile sale are astăzi 170 de persoane, plătite pe an cu 190 de mii lei, restul venitelor se foloseşte mai ales pentru publicaţiunile sale numeroase.

Poşta ultimă.

Alegerile în România.

La colegiul I. de cameră au fost aleşi 55 conservatori, 7 cons. democraţi, 6 liberali, iar în 7 locuri s'a declarat balotaj. La colegiul II. au fost aleşi 57 conservatori, 3 cons. democraţi, 2 liberali, iar în 8 locuri va fi balotaj Mai are acum să aleagă colegiul III. 38 deputaţi. Majoritatea guvernului dlui *Carp* e asigurată.

Alegerea dela Vinţ.

Curia a publicat sentinţa Sâmbătă la orele 12 în chestia alegerii dela Vinţ. A acceptat recursul Românilor şi a *ordonat cercetare,* pentru constatarea ilegalităţilor înşirate în recurs. Cu cercetarea a fost încredinţată tabla regească din Cluj.

Cărţi şi reviste.

Răvaşul, nrul din Decemvrie 1910 acum apărut are următorul cuprins: Cikingyeli Iános Pap, protopop român în veacul al 17-lea, de Dr. Silviu Dragomir. Moartea unui prelat (Városi, fost mitropolit în Calocea), de Al. Ciura. Poezii, de A. Murgu, S. Bujor, T. Murăşanu şi O. Lupeanu. Despre rostul vieţii, de L. Tolstoi, traducere. Vlaicu, amintiri din şcoală, de Dr. N. Brânzeu. Din ediţiile Academiei Române. Antiteze despre cultura tehnică de azi. Dare de seamă asupra poeziilor lui C. Moldovanu (Cetatea soarelui), de Dr. E. Dăianu. Cronică şi registru. — După o lucrare de 8 ani, redacţiunea „Răvaşului“ a hotărât sistarea revistei, şi astfel numărul acesta din Decemvrie este ultimul număr al publicaţiunii clujene.

*

„Luceafărul“ nr. 5, 1911. a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Dr. On. Ghibu: Situaţia învăţământului nostru primar. Victor Eftimiu: Inşiră-te, Mărgărite . . . I. U. Soricu: Magdalenei (poezie). Caton Theodorian: Verigheta. M Cunţan: Seceriş (poezie). I. Borcia: Shakespeare: Iuliu Cesar. Cronică: Conferenţele Asociaţiunii. In amintirea lui Eugeniu Carada. Atelierul de ţesături şi cusături româneşti din Orăştie. Spre literatura dramatică. „Bucureştii, cari se duc“. Baluri în costume naţionale. Şezătoarea literară a scriitorilor români. Duplicitate literară. Ilustraţiuni: Grigorescu: Ţigancă (colecţia Carada). Grigorescu: Ţărăncuţă (colecţia Carada),

Teatru.

Astăzi, Luni, *„Glaube und Heimat“*, dramă. Marţi *Baron Liederlich,* comedie, dată în beneficiul artistului *Oscar Beraun.*

Oficială.

Oficiile protopresbiterale, cari încă n'au aşternut protocolul protopresbiteral (statistic) despre mişcământul clerului şi poporaţiunii pe anul 1910 şi consemnarea despre numărul proceselor divorţiale, pertractate şi finalizate în 1910 la scaunele protopresbiterale, cum şi consemnarea despre cei ce trăesc în convieţuiri nelegiuite, sau numai în căsătorie civilă fără cununie bisericească, ordinată cu cercularíul cons. din 15 Dec. 1909 nr. I3 297 Bis., prin aceasta se provoacă a le aşterne Consistorului cel mult în termin de 8 zile.

Mulţămite publice.

Cu ocazia concertului aranjat de corul bisericii rom. gr.-or. din Budapesta au binevoit a suprasolvi următorii domni, doamne şi domnişoare:

Ilustr. Sa Dl Dr. Iosif Gall, magnat, 200 cor., Escelenţa Sa Dl Ioan Meţianu, arhiepiscop şi metropolit, 20 cor. P. S. Sa Dl Ioan Papp, episcop, 20 cor. P. S. Sa Dl Dr. Miron E. Cristea, episcop, 20 cor. Il. Sa Dl Dr. Ioan Mezei, jude la Curie, 20 cor. Il. Sa Dl Dr. G. Plopu, jude la Curie, 10 cor. Dl Ioan Cuibus, inspect. la poştă, 10 cor. Mgn. Sa Dl Ioan Ciocan, deputat, 10 cor. Prea Cuv. Sa Gh. Gh. Bogoevici, protosincel-paroh, 20 cor. Dr. Emil Babeş, advocat, 30 cor. Dr. Titus Babeş, advocat, 10 cor. S. Sa Dl Ioan Gh. Murnu, preot, 10 cor. Dimitrie Birăuţiu, 20 cor. Dr. Iancu Meţianu, Zerneşti, 10 cor. Laeşiu Mândru, econom, Reşiţa, 10 cor. Gh. Radulescu, farmacist, 10 cor. Dr. G. Bilaşcu, medic, 10 cor. Dna văd. G. Hornoiu, 20 cor. Ioan Epure, director de bancă, Cacova, 10 cor. Ioan Onciu, inginer, 10 cor. Dr. Ioan Erdélyi, advocat, 10 cor. Const. Popescu, funcţionar, 10 cor. Fraţii Cristea, ingineri, 20 cor. Adrian Dan, 10 cor. Familia Ioanovici, 10 cor. N. Castelli, 10 cor. N. Miklósy, 9 cor. Căpitan Semenescu, 6 cor. Dş. Stella Albachari, 8 cor. Dr. C. Manea, advocat, 5 cor. Ioan Roşca, contr. în min., 5 cor. Nicolae Pocrean, notar, 5 cor. Cornel Omescu, 5 cor. Dr. Iustin Németh, cand. adv., 5 cor. Dna Const. Ţarina, 4 cor. Dşoara Ana Vladulescu, 4 cor. Ioan Maidan, 4 cor. Ilie Cocora, 4 cor. Ioan Tarţia, contr. în min., 4 cor. Nicolae Prostean, adv., Lugoş, 3 cor. Ioan Bărcean, 2 cor. Ioan Pompiliu, 2 cor. Dionisiu Tobiaş, 1·50 cor. Traian Stănuleţiu, 1 cor. Aron Dorca, 1 cor.

In total au incurs 633 cor. 50 fil.

Subsemnaţii în numele corului ne exprimăm şi pe calea aceasta mulţămita noastră profundă tuturor marinimoşilor donatori şi donatoare.

De asemenea mulţămim din inimă şi fraţilor Câlniceni, cari pe spesele lor ni-au dat tot concursul însufleţit pentru reuşita concertului.

Budapesta, 2 Martie n. 1911.

Dimitrie Birăuţiu
preşedinte.

Al. Vladulescu
secretar.

Const. Popescu
cassar.

*

Cu ocaziunea producţiunii din ziua anului nou, dată în Agârbiciu (tract. Mediaş) şi cercetată de o mulţime de streini din jur, s'a incassat suma de 157 cor., 68 fil., din care sumă subtrăgându-se spesele de 87 cor, 68 fil., rămâne un rest de 70 cor., care se va întrebuinţa conform scopului publicat.

Pentru a putea ajunge scopul nostru, care a ţintit şi ţinteşte luminarea şi înaintarea în cultură a poporului nostru român dela sate, au binevoit a ne onora cu suprasolviri următorii P. T. domni şi dne: Dr. Nic. Racoţa medic Şeica-mare 3 cor., Fuchsbalg Heinrich notar în loc 2 cor., văd. preoteasă Ciuruga Şeica-mare 1 cor. 50 fil, Ioan Dordea paroh Haşag, Nic. Rusu paroh Vesăud, Alexe Cheţan înv., Frâua, Iosif Chisăliţă cojocar Frâua, câte 1 cor., George Porime înv. Blăjel 80 fil., Lang Mihály notar Haşag, Dumitru Mihai birtaş în loc câte 50 fil. şi văd. Ana Cărămidariu din loc 20 fil.

Acestor binefăcători şi tuturor prea stimaţilor oaspeţi li se aduc şi pe această cale călduroase mulţumite.

Agârbiciu, 15/28 Februarie 1911.

Pentru comitetul par.:

Toma Stanciu.
preot local.

*

Cu ocaziunea producţiunii teatrale şi muzicale, aranjate de tinerimea din loc în 5 Februarie a. c. în favorul bibliotecii parohiale, oferte benevole au intrat dela domnii:

Nicolae Comăniciu, notar Gurarâu 4 cor., George Comăniciu şi Schönberger câte 2 cor., Ehrenwald 1 cor. Suprasolviri: Iosif Comănescu, paroh Codlea, 4 cor. Dr. Victor Fodor şi Emilian Aldea, câte 3 cor. Ioan Boldea, Dr. Iustin Iuga, George Pop şi Darazi Imre, câte 2 cor. Dumitru Frâncu, Ghiurcoiaş Valeriu, Alexandru Bobois, Stefan Halmaghi, Cornel Pop, Gruia Novac, Titus Langa, Benedek Sándor, Balog Lajos, Alexandru Comşa, Traian Cerbu, Iacob Pepenesciu, Ioan Gligore, Niculae Răboacea, Binder Ida şi Mateiu Mateiu, fiecare câte 1 cor. George Clem, dna Halmaghi şi Csaki Balint câte 40 fil. Jánosy Dénes şi N. N. câte 20 fil. Au dat apoi dnii Ioan Gligore, notar 10 cor. şi Ioan Boldea, notar 7 cor. pe seama bibliotecii la ziua onomastică.

Pentru aceste daruri primească toţi cele mai călduroase mulţămiri.

Veneţia-inf, în 24 Febr. 1911.

Corpul didactic.

Nr. 85/1911. (71) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Oarda-de-jos** (cl. III) se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta pe lângă restricțiunile reglemantare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 12 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia în conțelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 84/1911. (74) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a II-a **Vulcan** cu filiile **Aninoasa** și **Lupeni**, din protopresbiteratul Hațegului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Reflectanții la acest post își vor așterne în terminul deschis rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având a se prezenta — cu prealabila încunoștiințare a subsemnatului — în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din această parohie, spre a cânta, cuvânta, resp. celebra.

Hațeg, în 12/25 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 86/911. (79) 2—3

Concurs.

Pentru postul învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Blașfaleul de sus,** în tractul Bistriței, se escrie din nou concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor., și anume: 600 cor. din repartiție dela popor, iar 400 cor. ca întregire, ajutor dela stat.

b) Cortel, grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele de lipsă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și au voia a se prezenta și în comună spre a face cunoștință cu poporul. Se observă că în tractul Bistriței nu sunt absolvenți de pedagogie și candidați cualificați.

Bistrița, 6/19 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguilă marinată, icre roșii excelente, icre negre, sardine sardele, ton (Tunfisch), păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de in curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de branșa colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata“, precum și apa „Hebe“ de Sângeorgiul-**român** toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate.**

(80) 2 -

Nr. 170/911. (75) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos înșirate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Moieciul superior,** un post de învățător cu salar anual de 1000 cor., și anume: 200 cor. dela comuna politică, 40 cor. dela biserică, iar restul din ajutor ce se va cere dela stat.

2. **Fundata,** un post de învățător cu salar anual de 1000 cor., și anume: 100 cor. dela biserică iar restul din ajutor ce se va cere dela stat. Cuartir în natură în edificiul școalei și 20 cor. relut pentru grădină.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se arăta poporului și spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești având aleșii să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum și acelea, din cari lipsește vre-un document recerut de regulament, nu se vor lua în considerare.

Zernești, în 12 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Bran în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

O grădină pentru legumi

e de arândat.

Doritorii să se adreseze

Poarta Turnului (Weisengasse Nr. 7).

(85) 1—1

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în afaceri procesuale, școlare, bisericești și comerciale, intervin la referenții dela Curie, din ministerii și dela toate oficiile publice din capitală, dau îndrumări în afaceri administrative, procur tot felul de documente, atestate și mape, esoperez și urgitez *concesiuni și dispensațiuni* la căsătorii, licențe de birt și pentru trafici, mijlocesc *ajutor de stat la cumpărări de izlaze și pășuni*, pe baza legii din 1908 artic. 43. Mijlocesc împăcăciuni *procesuale și în afaceri concursuale,* apoi cumpărări, vânzări și exarândări de bunuri, păduri, teritorii de vânat și îndeosebi articlii tehnici, rechisite economice precum: mașini de îmblătit de arat, de scos butucii, de scris, de cusut și casse de fer imcombustibile, diferite motoare pentru mori și uloiniți. Mijlocesc pentru oficianți împrumuturi personale, pentru țărani, proprietari de pământ, comune și comunități împrumuturi ieftine, simple hipotecare și amortisaționale calculate *cu 4½ procente la sută și 1 procent amortizare* din capital; câștig reescompt pentru bănci, efeptuesc tot felul de comande comerciale, mărfuri, seminte de primăvară pentru grădinari și economi, apoi comande la bursă, hârtii de valoare.

Observ, că cumpărările mașinelor și motoarelor le mijlocesc astfel, că partea contractuală o controlez eu, iar cea tehnică va fi controlată de un tinăr român, absolvent la politehnică, care totodată este expertul meu la astfel de cumpărări, deci ferițivă de agenții din provincie, cari prin mijlocirea lor numai procese însă nu marfa dorită vă câștigă.

Taxele vor fi moderate și serviciul prompt, însă rog o anticipație de *cinci* coroane, cu care sumă să achită corespondența, urgențele, comandele și informațiunile mai simple. — Rog la intreprinderea mea sprijinul on. public român și în deosebi a colegilor mei.

(83) 1—4 Cu stimă:

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 6—40

„NOIANA“,

cassă de economii, soc. pe acțiuni în Noul-român (Oláhujfalu).

Convocare.

Domnii acționari ai cassei de economii „Noiana“, societate pe acțiuni în Noul-român (Oláhujfalu) prin aceasta să convoacă la

a IV-a adunare generală ordinară,

care se va ținea în Noul-român, la **23 Martie st. n. 1911**, la 9 ore a. m. în localitatea școalei

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Constituirea adunării generale.
2. Raportul direcțiunei și al comitetului de supraveghiare, și aprobarea bilanțului pro 1910.
3. Distribuirea profitului curat, conform bilanțului.
4. Alegerea membrilor în comitetul de supraveghiare.

Acei domnii acționari, cari voiesc a participa la această adunare generală, în persoană, sau prin plenipotențiați, sunt rugați a depune, — conform §-ului 17 din statute. — acțiile scrise pe numele lor, precum și actul de plenipotență, cel puțin cu o zi înainte de ținerea adunarei, la cassa societății, — pe lângă revers.

(86) 1—1 **Direcțiunea.**

Bilanț la 31 Decemvrie 1910.

Activa—Vagyon. Mérleg számla 1910 dec. hó 31-én. **Pasiva—Teher.**

Activa—Vagyon.		K f
Cassa în numărar — Készpénz .		2,685·12
Cambii de bancă — Bankváltók .		170,970 —
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök		5,020·—
Cont-curent — Folyó számla . .		2,676·90
Mobiliar — Felszerelés	1,098·79	
10% amortizare — 10% leirás után .	109 87	988·92
Actii — Részvények		600·—
		182,940 94

Pasiva—Teher.	K f
Capital societar — Részvénytőke	42,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	6,322·—
Depuneri — Betétek	75.935·03
Reescont — Viszleszámitolás . .	47,460·—
Cont-curentul creditorilor — Hitelezők folyószámla	183 96
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	35·—
Interese transitoare — Átmeneti kamatok	5,003·34
Scop de binef. — Jótékony czél	84·07
Profit net — Tiszta nyereség .	5,917·54
	182,940·94

Contul Profit și Perderi.

Eşite—Kiadás. Nyereség és veszteség számla. **Intrate—Bevételek.**

Eşite—Kiadás.	K f
Interese după dep. — Betéti kam.	3,653·71
Interese de reescont — Viszleszámitolási kamatok	4,737·72
Spese de birou și porto — Irodai költségek	487·37
Salare — Fizetések	1,200·—
Mărci de prez. — Jelenléti dijak	406·—
Chirie — Házbér	75·—
Contribuțiune — Adó	1,641·36
Competințe — Illeték	9·54
10% amortizare din mobiliar — 10% felszerelési törlesztés . .	109·87
Profit net — Tiszta nyereség. .	5.917·54
	18,238 11

Intrate—Bevételek.	K f
Interese dela cambii — Leszámitolási váltók után	11,397·40
Interese dela împrumuturi hip. — Jelzálogos kölcsönök után . .	470 04
Interese de întârziere — Késedelmezésektől	2,553·49
Proviziuni — Jutalékok	3,817·18
	18,238 11

Noul-român (Oláhujfalu), 31 Decemvrie 1910.

Membrii direcțiunei: — Igazgatósági tagok:

Aurelian Negruțiu m. p, preș. **Alexandru Bugner** m. p. **George Boieriu** m. p
Aurel Oprean m. p. **Lesmann Arnold** m. p. **Ioan Giurca** m p. **Alexandru Comșa** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare, am examinat conturile prezente și le-am aflat în deplină consonanță cu registrele. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat megvizsgálat és a könyvekkel teljes összhangzásba találta.

Membrii comitetului de supraveghiare: — Felügyelő bizottsági tagok:

Lazar Cocoș m. p., preș. **Iosif Streza** m. p. **Dr. George Moldovan** m. p.
Ioan Gliga m. p. **Atanasiu Visalom** m. p. **Ornstein Maier** m. p. **Vasilie Aron** m. p.
Mateiu C. Jiga m. p, revizor expert al „Solidarității“.

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima referințe.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

(2) 9—10

Prețuri moderate.

Cataloage de preț gratis și franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Joi 24 Februarie (9 Martie) 1911. Nr. 21.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Scriitorii români la Sibiiu.

Dela înfiinţarea „Societăţii scriitorilor români" încoace legăturile sufleteşti ale Românilor din deosebite ţări s'au strâns într'o măsură îmbucurătoare. Şezătorile pe cari le-a organizat în Ţară, au deşteptat un interes şi mai mare pentru literatură, în vreme ce şezătorile organizate, în mijlocul unui entuziasm general, în Bucovina, au stârnit pretutindeni nu numai acest interes, ci şi dorul de a ne cunoaşte mai de aproape, de a ne vedea, de a ne strânge mâna — de a ne înţelege pe deplin gândurile unul altuia.

N'a fost lucru întâmplător, că cea dintâi şezătoare a scriitorilor români s'a ţinut, în ţara noastră, la Sibiiu. Dacă ne dăm seama, că oraşul acesta este focarul cel mai puternic al culturii româneşti din Ardeal, înţelegem uşor, că nici nu se putea face alt undeva începutul, decât aici.

Şi începutul s'a făcut într'un mod strălucit. Unsprezece scriitori s'au întâlnit Duminecă aici, pentru ca, coborându-se pe câteva clipe în mijlocul nostru, să ne ridice sufletele amărâte de atâtea frământări sterile, la o înălţime de seninătate, pentru ca să ne îmbie în locul prozei sarbede, pe care ni-o serveşte din belşug viaţa de toate zilele, potirul cu nectar înviorător al poeziei.

Din gura lor publicul a sorbit cu nesaţ arta, şi fără doar şi poate înfluinţa pe care au exercitat-o asupra lui n'a fost numai momentană. Sufletele s'au deschis larg, inimile s'au apropiat şi dragostea de frumos a crescut. Literatura noastră a găsit un număr mai mare de admiratori, frumoasa şi armonioasa limbă literară a fost înţeleasă şi îndrăgită mai de mulţi, comoara de idei şi de sentimente frumoase, pe cari le-a prins în forme nemuritoare literatura i-a făcut pe atâţia să înţeleagă valoarea vieţii intelectuale şi superioritatea ei faţă de viaţa copleşită de materialism! Acest dar ni l-au adus cu sine scriitorii noştri şi acest dar ni l-au lăsat la plecarea lor. Primească pentru acest mare dar mulţămitele noastre, pe cari le exprimăm deodată cu dorinţa de a-i vedea de aici încolo mai des şi mai numeroşi, aducând cu sine şi pe ceilalţi scriitori mari ai neamului, a căror lipsă am simţit-o cu adevărat.

Avem atâtea centre româneşti cari ar trebui chemate la o viaţă sufletească frumoasă. Veniţi la noi, veniţi cât mai des pela noi, iubiţi crainici ai sufletului românesc, căci venirea voastră *are un rost.*

Sinoadele protopresbiterale.

I.

Materialul brut obţinut prin acţiunile răsleţe în cursul unui an, din partea clerului şi a poporului provinciei noastre mitropolitane, cristalisat prin sinoadele parohiale, ca un întreg legat în mănunchiuri, după protopresbiterate ajunge la o a doua sită, la o nouă purificare şi cristalisare: la sinoadele protopresbiterale, cari amăsurat legii noastre fundamentale bisericeşti au a se întruni în luna lui Februarie a fiecărui an. Fiindcă întregul material trecut şi prin trierul sinoadelor protopresbiterale, formează baza de lucrare a corporaţiunilor superioare bisericeşti, adecă a sinoadelor eparhiale, şi chiar a congreselor noastre naţionale-bisericeşti, — e natural, că cu cât vor fi mai temeinice şi mai perfecte lucrările acestora, cu cât se va arăta un interes mai viu întru atingerea unor scopuri ce ţântesc binele şi fericirea poporului, şi deci înflorirea bisericii, cu cât se vor nisui aceste sinoade a-şi întrupa în chip real idealele, dorinţele, trimiţând mai în sus un material pe deplin cristalisat, — cu atât va fi mai perfectă, mai reală şi mai fidelă şi oglinda activităţii corporaţiunilor supreme.

Da, fără îndoială, sinoadele protopresbiterale sunt şuruburile cele mai de căpetenie în mecanismul constituţional al bisericii noastre. Fiind aceste compuse din preoţii cei mai de seamă şi din cei mai de valoare bărbaţi mireni de pe teritorul protopresbiteratului, cari deci în mod direct şi dela faţa locului se află în plenitudinea tuturor circumstanţelor de pe întreg teritorul protopresbiteratului, pot şi trebue chiar, ca prin o muncă pe deplin serioasă şi prin manifestarea unui zel îndestulitor, dovedit în interesul causei sfinte, să răsplătească poporului alegător onorifica încredere pusă într'înşii. In vederea imperioasă a problemelor de o ponderoasă gravitate ce-şi aşteaptă deslegarea tocmai în aceste sinoade, aleşii poporului pentru aceste corporaţiuni sunt obligaţi moraliceşte a ţinea seamă de datorinţele luate asupra lor şi a se presenta la terminul pus în număr complet, ca astfel să nu mai fim martori tristului obstacol — ivit ici colea, — că sinodul nu se poate ţinea din lipsa membrilor presenţi. Representanţii poporului credincios din sinodul protopresbiteral, apreciind în mod perfect, atât distincţiunea primită, cât mai vârtos obligământul luat faţă de biserică şi popor, fără hesitare se înlăture toate pedecile, să lase la o parte afacerile private şi pentru ziua întrunirii sinodului protopresbiteral să se dedice cu trup şi suflet intereselor bisericii. Pentru înălţarea lor la demnitatea de „membru al sinodului protopresb." biserica numai această recompensaţie o cere: să consacre o zi intereselor ei, să lapede pentru aceea zi „toată grijea cea lumească", să-şi tragă seama, că aceea e ziua în care are a servi pe maica sa, iubita — biserica sa.

Dat fiind deci, că biserica, — care atâtea servicii ne-a făcut în timpurile trecute ni le face şi azi, — *pretinde* numai o singură zi dela fiii săi aleşi, ca să-i slujească cu trup şi suflet: membrii aleşi ai sinodului protopresbiteral, întruniţi în sinod, trebue să fie pătrunşi de însemnătatea cauzei pentru care s'au întrunit, şi deci să dovedească o răbdare pe deplin îndestulitoare în cursul desbaterilor puse la ordinea zilei, şi cu deosebire să dovedească un zel oarecare de a afla şi pune în aplicare cele mai eficace mijloace ducătoare către înălţarea poporului şi înflorirea bisericii.

Cu deosebire timpul de faţă, plin de curente duşmănoase interne şi externe, cari ne ameninţă cu destrăbălarea poporului şi ruinarea sfintelor aşezăminte bisericeşti, impune acestor sinoade protopresbiterale întreită muncă, întreit zel şi interes... Şi cine nu ştie, că la întărirea şi prosperarea bisericii, la salvarea poporului de sub jugul multelor ispite distrugătoare, nu e îndestulitor zelul şi interesul consistoarelor, a sinoadelor eparhiale şi ale congreselor, câtă vreme nu li se va da ajutorul necesar din partea organelor medii?

Ba cu tot dreptul putem afirma, că tocmai sinoadele protopresbiterale sunt organele de căpetenie, cari alcătuesc corpul masiv al edificiului bisericii noastre celei vii... iar corporaţiunile supreme sunt numai organele, cari lustruind acest edificiu, îl prezintă în afară ca un ce pe deplin isprăvit şi bine aranjat...

Lucră sinoadele protopresbit. cu destul zel şi interes şi îşi dau toată silinţa de a îndrepta ce este de îndreptat: atunci dovedesc în *faptă* îndreptarea răului, prin indicii şi prudente chibzueli de a-l înlocui cu binele... Atunci sinodul eparhial, congresul naţional bisericesc, primeşte o zidire ridicată pe fundamente tari..

FOIŞOARĂ.

„Psihologie pedagogică".

Pentru şcoalele normale de *Emanuil Martig.*

— Dare de seamă. —

Tuturora, cari am trecut prin şcoalele pedagogice, ni s'a fărîmăţit ştiinţa despre suflet, psihologia, care după zisa autorului acestei cărţi — „se ocupă cu tot ce putem şti despre suflet". Nu s'a prea ţinut cont însă, că pe seama cui se dă această ştiinţă nu tocmai uşoară, prin urmare nici felul cum s'a dat la îndemâna fiitorilor dascăli — prin manuale — n'a fost destul de corăspunzător. S'au perindat şi se perindează şi astăzi prin aceste şcoale nişte tineri cu inteligenţă lipsită de o deprindere logică şi cu minţi mai mult sau mai puţin înţelegătoare a terminologiei pentru cugetări abstracte.

Dacă vom căuta acum, că pe baza căror manuale se propunea şi se propune această disciplină filosofică vom găsi, că ele n'au avut de loc în vedere gradul de desvoltare sufletească al preparandiştilor noştri. Din ele puteau învăţa de rost formule şi propoziţii, dar să le şi priceapă era mai greu. Prea sunt scrise într'un stil savant unele, cum ar fi „Psihologia empirică" a savantului profesor Ioan Popescu — altfel „una din cele mai bune cărţi de şcoală" normală — cum o numeşte dl Titu Maiorescu. E scrisă însă pentru elevi de pedagogie cu o pregătire anterioară mult mai temeinică — fireşte, câtă e de lipsă pe treapta aceasta, cum ar avea-o cei din Germania spre esemplu. Forma prea abstractă în care ni se înfăţişeză singuraticile fenomene sufleteşti şi stilul plin de „neologisme neîndreptăţite" — cum observă tot dl Maiorescu în „Criticele" sale, o face grea de consumat. O prelucrare poporală într'un limbaj mai uşor şi limpede ar face mult mai bune servicii învăţătorimei noastre decât originalele esistente la noi, cari prea bagatelisează chestiunile psihologice renunţând cu totul la espunerea ştienţifică şi îngreunând astfel calea — ridicarea — către abtracţiuni. Altele iar sunt limpezi, dar prea fragmentare lipsite de esemple şi de esplicarea amănunţită a esemplelor. Cum ar fi a dlui prof. P. Pipoş.

Cum vor putea învăţa elevii preparandiilor noastre din aceste manuale de psihologie cunoştinţă de oameni — înţeleg pe cea sufletească? Cum vor învăţa să ştie umbla cu oamenii şi cu copiii, când din manuale nu-şi câştigă îndemnuri pentru studii psihologice şi mai departe? Ii lasă reci, încep a socoti psihologia de o ştiinţă izolată fără de nici un rost. De aici, apoi esperienţa că nu se aplică îndestulă măsură la educaţiune, de aici mechanizarea, ucigătoare de minţi.

„O tratare rodnică a psihologiei, având în vedere gradul de desvoltare sufletească a normaliştilor — zice dl Emanuil Martig în prefaţa psihologiei sale — numai atunci este cu putinţă, când pornim dela observări, esperienţe, fapte şi esemple; şi ce e mai mult, esemplele nu sunt trebuincioase numai la prima esplicare, aşa încât ar putea să şi lipsească dintr'un manual de şcoală, ci ele sunt de trebuinţă şi la studiul de mai târziu şi la repetiţiunile ulterioare. Cu ocaziunea repetiţiunilor, care învăţător n'a făcut adeseori esperienţa, că elevilor le-a scăpat din minte temeiul concret al faptelor şi nu le-a rămas în loc decât formulele şi legile abstracte şi argumentarea generală a lor?"

Aceasta ne o dovedeşte şi esperienţa, că elevii noştri nu pot întări nici un principiu, nici o afirmare, prin nici un singur esemplu concret.

Intemeiat pe aceste principii Emanuil Martig, care e profesor la o şcoală normală din Elveţia, îşi clădeşte manualul său pentru şcoalele normale întitulat: „Psihologie pedagogică", care şi-a ajuns deja a VII-a ediţie în limba germană.

Administraţia Cassei şcoalelor din Bucureşti, care de vre-o câţiva ani încoace desvoaltă o activitate febrilă pe terenul popularizării operelor valoroase de ştiinţă pedagogică din Apus — traducându-le în româneşte — a însărcinat — după cât ştiu, căci nu e indicat nicăiri — cu traducerea cărţii amintite pe popularul poet ardelean George *Coşbuc,* care prin „magistrala stăpânire a limbei" (T. Maiorescu) româneşti, prin întrebuinţarea nimerită a podoabelor ei populare, a izbutit să ne pună la îndemână nu numai o traducere românească, ci şi artistică, delicioasă. In forma aceasta a crezut, că va isbuti dnul Coşbuc să deschidă porţile minţii şi inimei elevilor de pedagogie, sătui de sarbedele cuvinte ale stilului nostru didactic — pentru primirea acestei ştiinţe a sufletului.

Traducătorul nu numai traduce, dar şi localisează astfel, că de n'ai şti că autorul cărţii e un german, ai îndrăzni să crezi, că această carte e fatul celui mai luminat spirit românesc. Esemplele cele multe din originalul nemţesc, cari ne înfăţişau: filosofi germani, figuri din istoria şi literatura germană, le-a alungat — de pe unde a putut — ca pe nişte vedenii străine de sufletul nostru, înlocuindu-le cu figurile mărețe pline de caracter românesc ale trecutului nostru istoric, ca Mircea, Stefan, Mihaiu, Constantin Brâncoveanul ş. a. şi cu esemple din produsele povestitorilor şi poeţilor noştri clasici şi moderni: Negruţi, Bolintineanu, Alexandri, Eminescu ş. a. Pentru esplicarea diferitelor activităţi sufleteşti traducătorul aduce esemple şi din creaţiunile sale poetice.

(Va urma).

având să urmeze din partea acestora numai imprimarea decoraţiunilor finale!... Şi din contră, dacă se ceteşte numai în sinodul protopresbiteral „raportul general“, care prezintă o înfricoşată stare de lucruri deplorabile, din multe — ba aproape din toate punctele de vedere..- şi acesta e ascultat nepăsător până în sfârşit, dacă se aşteaptă repedea depănare a altor eventuale obiecte de pertractat, şi.. luându-le toate la „cunoştinţă,“ se aşteaptă încheierea sinodului... corporaţiunile noastre mai înalte, sinoadele eparhiale, pe aceste „clădiri“ îndeşert s'ar osteni a imprima decorurile finale *sănătoase*, căci păretele împletit cu putregai nu le poate îmbrăca...

Alegerile în România. La colegiul III. alegerile au dat resultatul următor: deputaţi guvernamentali 36, opoziţionali 1, iar într'un loc va fi balotaj. La toate colegiile are deci guvernul 148 mandate, opoziţia 19 şi în 16 locuri va fi balotaj. Mai au să se facă alegerile pentru senat.

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în tractul Lupşa.

Convenirile — de ori ce fel — sunt tot atâtea prilejuri de oţelirea puterilor şi elevare sufletească. Prin ele numai se esoperează solidaritatea, atât de necesară grupărilor sociale, şi lipsa lor aduce distrucţie, cum se desfac corpurile cărora le lipseşte adhesiunea, puterea centripetală. De aceea se şi zice în limbagiul obştesc, că *însoţirile* sunt stâlpul şi temelia ori cărei propăşiri. Indivizii în sine abia formează *atomii* singuratici, ce de sine nu pot produce nici o energie mai simţitoare.

In aceste adevăruri elementare îşi află explicare tendinţa modernă: de a asocia, de a grupa indivizii, ca cu atât mai puternică să fie şi manifestarea lor. Din acest punct de vedere trebue să ţinem de mare fericire pentru noi, că avem lege bisericească, *Statutul organic*, care ne asociază, ne grupează, cu un cuvânt, ne dă îndemnuri înalte pentru realizarea problemelor noastre bisericeşti. Şi-e — de regulă — mare praznic bisericesc fiecare întrunire sinodală.

Cu permisia Onor. Redacţii, îmi iau voie a face cunoscut praznicul de acestfel al tractului *Lupşa*, descriind pe scurt decurgerea sinodului protopopesc al acestui tract.

Ca şi altădată, sinodul s'a întrunit în centrul protopopiatului, care este comuna *Ofenbaia*, la 7 Februarie v., după-ce serviciul divin ce premerge sinodului s'a ţinut în 6 Februarie v., Timpul ernatic ce domnea încă binişor şi depărtările de centru puteau produce temerea, că astădată sedinţa nu va putea fi prea împoporată. Temerea nu s'a adeverit. Membrii sinodali la orele 9 a. m. — terminul deschiderii sinodului — aproape erau în număr complet, aşa că deschiderea s'a putut face la timp — în cancelaria protopopească, unde s'a ţinut sinodul.

Preşedintele, protopresbiterul *Vas. Gan*, păşeşte la masa prezidială şi rosteşte cuvântul de deschidere, care e de următorul cuprins:

„*Prea onorat Sinod protopresbiteral! Domnilor membri!*

Se impune din prilejul convenirei prezente deslegarea unei întrebări, care în vremea din urmă prin gazete tot mai intensiv şi cu patimă se discută.

Elemente tinere, neastâmpărate, să nu zic cu mâncărime de limbă, a clerului nostru de mir pus-au în discuţie publică ideea: Organizarea preoţimei. S'a prădat apoi multă hârtie gazetărească în jurul acestei lozince. In legătură cu chestia — vorba vorbă aduce — a ajuns treaba şi la protopopiate, ales protopopi, declarându-se de medievală instituţia ce nu mai corespunde duhului liberal al vremii. Nu s'a tras concluzia meritorică încă, însă de printre şire se poate ceti de acum postulatul, care ar fi: „Censemus ceterum institutionem delendam esse“.

Şi ce vină poartă instituţia protopopilor? Este oare ea fătul unor veacuri de urgie pentru biserică? Este ceva concrescenţă anormală cu corpul bisericii? Adusau şi continuă a aduce stricăciune bisericei? In loc de răspunsuri adâncite la asemenea întrebări, ne întâlnim cu o sumedenie de tângueli: Protopopii sunt simonişti, se îngerează unde nu le fierbe oala, cu preoţimea tractează dur; protopopii nu să uită cu ochi buni la mişcările de regenerare a preoţimei, căci îşi văd primejduite interesele materiale şi de clică, protopopii vaza ce o au în sus şi în jos nu şi-o validitează la înbunătăţirea sorţii preoţimei, care abia o mai duce cu greul vieţii... Şi alte şi alte imputări, mărturisite şi nemărturisite — cu vârf plin şi îndesat.

Care va să zică discuţia se învârte mai mult în jurul persoanelor, decât a principiilor, cari singure pot justifica pornirile. Şi pe teren personal — după mine — vorbele dela alfa şi până la omega sunt vorbe umflate, cari absolut nu îndreptăţesc ţinta dujmănoasă. Ori sunt vinovaţi protopopii, ori nu sunt vinovaţi. Dacă nu sunt vinovaţi, toată discuţia este blasfemie; dacă sunt vinovaţi — merită clerul şi poporul aşa soarte, căci el îşi alege conducătorii imbecili (Protopopii se institue, cum ştim, în calea alegerii resp. condidărei prin sinoadele protopopeşti înmulţite). Deci în amândouă cazurile trebue să ridic protest, şi dela acest loc să resping învinuirea ce se aduce unui întreg corp de dignitari bisericeşti.

Adevărul e, că şi protopopii sunt bieţi funcţionari, robi ai oficiului, caşi ori care preot, duc şi ei greul vieţii cum pot, şi luptă cu greutăţile materiale ca ori care din preoţi.

Ba în comparaţie cu rangul, venitele protopopilor nici măcar modeste nu se pot numi — sunt mult mai pe jos de această măsură. Cu acelaş drept, cu care strigă preoţii după îmbunătăţirea sorţii lor materiale, pot exclama şi protopopii: Unde s'a văzut acumulare de agende ca la noi? Unde mai există pe lume oficiu superior cum este al nostru, şi să nu fie în cancelarie alt personal decât persoana protopopului, care face pe şeful, grefierul şi servitorul oficiului? Cum poate exista protopopul cu leafa protopopească din regulament? Şi nu cade oare sub demnitatea de protopop a trebui să târgue cu cutare badea epitrop când îşi incassează diurnele şi spesele de cărăuşie de prin comune? Da, e foarte medieval acest lucru!

Eată, că şi protopopii, caşi preoţii au titlul de drept la tânguială. Şi pot cere sanarea neajunselor — şi unii şi alţii — dar în cadre bisericeşti, şi — mai ales — în armonie, nu împroşcând cu tină unii în alţii. Hărţuelile, ce dau nota discuţiei, mult seamănă cu bătaia formală. De aci animozităţi, desbinări în toate părţile, de cari nici o trebuinţă nu avem, pentrucă timpurile prin cari trecem grele sunt. Faţa desbaterilor, aşa cum s'a urmat până acum, samănă mult cu povestea babei, care în vreme ce satul arde, nu are alta de lucru ci se peaptănă.

Să revin la meritul tezei: Este într'adevăr atât de stricăcioasă bisericii instituţia protopopilor, că neapărat trebue a o aboli? Şi în ce constă pericolul ei? (Pun în discuţie tema numai ca teză academică, nu că doar chestia ar fi la ordinea zilei, ori că aş avea răcori că funcţia de protopop s'ar putea sista în timp apropiat ori mai depărtat).

Se poate face excursie istorică, şi cu trecutul bisericei noastre se poate dovedi: cât de mult folos a adus bisericei instituţia protopopilor şi cât de concrescută este ea cu fiinţa bisericii. Istoria bisericii are capitol separat pe seama protopopilor. Cadrul cuvântărei mele este prea îngust şi timpul prea scurt pentru facerea escurziilor istorice. De aceea mă restrâng la afirmaţia, că delăturarea protopopilor din organizaţia bisericească ce o avem nu ar fi egală numai cu *mutilarea corpului bisericesc* după cum s'a desvoltat el în timp, ci ar produce aşa cangrenă, că sângerarea ar *putea cauza moartea instantanee.*

Care ar fi icoana bisericei după abolirea instituţiei acesteia? — Acesta: De o parte ar sta autoritatea (Arhiereul şi cu Consistoriul) cum stă nemişcat farul din mijlocul Oceanului, de alta imenza depărtare a mării, care nu se poate împărtăşi de razele luminei ce le împrăştie farul. Prin întunerec apoi s'ar perde corăbii, călători, tot, pentrucă nu ar mai fi purtători de lampe, cari să ducă lumina şi pe la periferiile ce nu se pot apropia de centru. Ce haos! ce învălmăşală! ce lipsă de sistem şi unitate în mişcări. Răul acesta nici ar fi cel mai mare, se poate numi mic chiar pe lângă *anarhia ce neaparat ar intra în administraţia parohiilor în lipsa de control.* Ori cât de înfocaţi preoţii se află şi între ei persoane (ca ori unde în lume) cari fără a se şti puşi sub control şi traşi la răspundere — nu mult habar au dacă prosperează ori nu instituţiile bisericeşti.

Imi vine în minte o poveste, care altfel este adevăr istoric. Regele Filip al Macedoniei căuta prilej la cucerirea ţerişoarelor vechilor Helazi. Era nepregătit însă şi nu destul de tare ca să-şi poată duce în îndeplinire cu ascuţişul sabiei gândul. Căuta deci căi pezişe la ajungerea propusului, vrea să se impună Grecilor cu buna de conducător. Ii se puneau în cale bărbaţii mari, oratorii. Atunci le zice Grecilor: Uite, noi am duce o bine, dar conducătorii vostri nu ne lasă, ei vă strică minţile! Poate cursa intinsă Grecilor prindea, dacă nu se ridica spre a lămuri mulţimea vestitul Demostene, care a cuvântat aşa: Au fost odată niste păstori, cari aveau turmă mare de oi. Trăiau însă în nesfârşită luptă cu lupii, cari căutau să răpiască tot mereu oi din turmă. Le zic lupii: Noi am trăi destul de bine cu voi, dacă ar lipsi cânii, cari numai latră şi ţin în continuă agitaţie şi turma şi pe voi! Năimirea, cursa a prins. Păstorii au alungat cânii, dar şi lupii au nimicit uşor turma, căci nu mai era nime să-i trezească şi să-i facă atenţi la pericol....

Eată, aşa ar păţi-o şi biserica, fără instituţia protopopilor! — Lipsind controlorii, s'ar îngloda toate afacerile....

Cend nu i-am avea, ar trebui să-i creăm: de ce să-i ştergem, avându-i?.. Toate societăţile moderne se întemeiază pe control. Controlul e *viaţa* şi a statului... Numai nouă să nu ne trebue control? — Atât de elementar e adevărul ce militează în favorul instituţiei, că e pagubă de timpul perdut cu discuţia pe această temă. Atunci de ce declară unii din ai noştri de medievală instituţia protopopilor?....

Adevăr grăeşti — respund cei ce discută. Insă protopopii fac abuz de putere!

Nu mă fac advocat. In cele din urmă şi între protopopi pot fi persoane abuzive — oameni sunt şi ei. Vina cea mare — dacă aşa ar fi — nu o au totuş protopopii. Cum şi mai sus am zis şi o repet şi aci, vina o poartă clerul şi poporul, D-Voastră Domnilor membri sinodali! când nu vă faceţi datorinţa a lua răfuiala protopopilor. An de an vă adunaţi în centrul protopopiatelor, nu să paradaţi numai, nu să daţi îndemnuri numai, ci să şi controlaţi pe protopopi. Cât de minunată întocmire Statutul org.! Susţine — să zicem cu criticanţii — *instituţia medievală*, în acelaş timp institue lângă ea un organism *foarte modern* de control, ca să nu se poată face în nici o direcţie nici un abuz. Sinodul prot. şi el e reprezentanţa clerului şi poporului din tract. Clerul şi poporul controlează şi dă zor afacerilor. Intr'adevăr nime nu e „strein şi nemernic“ în biserica noastră. Fie cine are teren de activitate şi se poate manifesta în direcţia bună cât îi place. De ce nu străbat gândurile aceste şi capetele înferbintate?.. Nu cereţi dela mine respuns, deja l-aţi aflat!...

Vă invit la muncă şi doresc, ca controlul D Voastră de azi să fie spre binele protopopiatului Lupşa — şi sinodul îl declar de deschis“. (Va urma).

Serbările de Duminecă.

Scriitorii din Ţară au sosit în Sibiiu Sâmbătă după amiazi la orele 4. Duminecă dimineaţa scriitorii noştri au participat cu toţii la serviciul divin oficiat în catedrală. Au fost plăcut impresionaţi de felul cum se serveşte la noi, şi de corul mixt, care a cântat admirabil. După biserică scriitorii s'au fotografiat în faţa catedralei apoi s'au dus să viziteze pe I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru. In numele scriitorilor a vorbit dl Cincinat Pavelescu, asigurând pe Excelenţa Sa de stima şi iubirea oamenilor de litere. Ex. Sa a primit cu multă afabilitate pe scriitori, cu cari s'a întreţinut timp mai îndelungat.

La 11 şi un sfert s'a început şezătoarea literară care a fost foarte răuşită. Ea s'a ţinut în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunei“ care a fost tixită de public românesc din Sibiiu şi din depărtări mai mari. Era o privelişte frumoasă: scena împodobită cu verdeaţă şi tivită cu o admirabilă cunună de scriitori tineri, avea în faţa sa un numeros public ales, de pe faţa căruia strălucea nu numai dorul de a-i auzi pe artiştii noştri, ci şi un neastâmpăr viu, care avea par'că ceva din o mustrare: de ce veniţi aşa de rar pela noi?

Scriitorii noştri au cetit cu toţii câte ceva din scrierile lor. Aproape toţi au cetit lucrări publicate, deci cunoscute în mare parte de public. Şi totuş, ce farmec, ce deliciu, să poţi gusta o operă de artă prin mijlocirea directă a autorului! Publicul a avut câteva clipe de adevărată înălţare sufletească.

După un scurt cuvânt de deschidere din partea dlui *Oct. Tăslăuanu*, care are meritul principal la organizarea acestei şezători, şi care în numele publicului românesc dela noi urează bun venit scriitorilor români, regretând că din rândul acestora lipseşte tocmai preşedintele, dl Mihail Sadoveanu, care a fost reţinut de motive familiare, — urmează la rând scriitorii noştri.

Dl *O. Goga* citeşte trei poezii: De de mult, Prăpastia şi Un om. E ca şi când ar răsuna în sala întreagă un glas de vifor...

Dl *Em. Gârleanu*, cel „sfios ca o domnişoară şi însufleţit ca un apostol“, cum i-a zis odinioară dl Iorga, citeste frumos două schiţe scurte: Trandafirul şi Intr'un colţ de biserică.

Dl *Cincinat Pavelescu* spune versuri de ale dsale: o Prefaţă la volumul de poezii, poeziile Primăvara şi o Serenadă şi o foarte reuşită şi pururea de actualitate alegorie: Vulturul.

Dl *Caton Teodorian* citeşte o mişcătoare schiţă: Darul lui Tinel.

Urmează apoi dşoara *Maria Filotti*, artistă dela Teatrul Naţional din Bucureşti, care a recitat într'un mod măestru trei poezii: „Mama“ de Carmen Sylva, „Eu n'am ştiut să cânt“ de Cornel Moldovan şi „Ideal“ de G. Coşbuc. A fost o adevărată revelaţie pentru publicul căruia *atât de rar* i se dă prilej de a asculta artiste veritabile.

Dl *Dimitrie Nanu* ceteşte o baladă: Mihnea.

Dl *Ioan Agârbiceanu* ceteşte o splendidă schiţă de un realism înduioşător: Copilul.

Dl *Cornel Moldovan* ceteşte o „Baladă“ plină de avânt.

Dl *Dinu Ramură* ceteşte un gingaş „Răvaş de nuntă“, care place mult publicului.

Dl *Victor Eftimiu* recitează cu dşoara Filotti două scene admirabile din poemul feeric al dsale „Inşiră-te mărgărite“, care s'a dat în timpul din urmă cu un deosebit succes pe scena Teatrului Naţional. Şi de astădată dşoara Filotti e neîntrecută.

Dl A. *Mândru* ceteşte „O scrisoare“ în versuri.

Dşoara *Maria Cunţan* ceteşte „Povestea cântecului“, pe care publicul o aplaudează frenetic.

De încheiere dnul *Cincinat Pavelescu*, simpaticul epigramist, spune mai multe epigrame de tot hazul, cari plac mult publicului atât de darnic în aplause.

Şezătoarea a durat dela ora $11^{1}/_{4}$ până la $1^{1}/_{4}$

Publicul a făcut mari ovaţii scriitorilor.

După şezătoare s'a dat în restaurantul Brote un banchet la care au luat parte vre-o sută de persoane. S'a petrecut foarte bine, într'o bună frăţie românească.

Pe lângă mâncările cele bune au fost şi toaste. Dl Goga a salutat pe scriitorii de dincolo, pentru gândul şi scrisul cărora graniţele sunt aco'o, unde sunt graniţele limbei noastre. Dl C. Pavelescu închină pentru Ardeal şi pentru scriitorii lui. Dnul protopop pens. I. Droc povesteşte despre vremuri în cari arta şi literatura noastră era numai în faşă şi spune că se simte fericit că a ajuns şi vremuri atât de frumoase, ca cele de azi. Dl Dr. I. Fruma vorbeşte „în stil baroc“ despre multe lucruri în legătură cu cultura noastră. Dl Gavril Precup, profesor la liceul din Blaj, se simte fericit că a putut asculta pe reprezintanţii literelor române, pe cari, ca interpret al lor în faţa elevilor săi, îi înţelege acum mai bine. Dl Ermil Boroş închină nişte versuri umoristice artistei M. Filotti în sănătatea căreia închină, dl Goga îşi aminteşte de dl V. Eftimiu, care s'a întors la Sibiiu ca „cuceritor“.

In decursul banchetului a cântat cele mai frumoase cântece româneşti, muzica lui Braşoveanu.

Seara la 8 ore s'a dat la „Gesellschaftshaus“ în onoarea scriitorilor noştri un admirabil *bal costumat.* Toate damele (cu escepţia alor două) au fost în costume româneşti, care de care mai frumoase. De remarcat e, că majoritatea acestor costume erau din ţara noastră. Şi dintre tineri au fost foarte mulţi în costume româneşti de prin diferite părţi ale ţării. A fost o bogăţie de artă, cum nu s'a mai văzut în Sibiiu până acum. Cât de bogat e acest popor al nostru, care tânjeşte de sărăcie, şi câtă artă şi poezie e în sufletul lui, pe care se înstăpânesc totuşi atâtea patimi şi lupte urâte!

La acest bal românesc s'au jucat în prevalenţă jocuri naţionale. Partea introductivă a constat din o serie de jocuri româneşti poporale, jucate de mai multe părechi de tineri. S'a jucat „Hora trocărească“, „Zuralia“, „Brâul“, „De doi“, apoi „Crăiţa“ şi „Hora fetelor“, dintre cari cele două din urmă au fost jucate numai de domnişoare. A plăcut foarte mult în special „Hora fetelor“, jucate pe cântec de fluer, ca pe Târnave.

Pentru întreg publicul, dar în special pentru scriitori, balul a fost o adevărată feerie, pe care nici nu încercăm a o descrie, de oarece tragem nădejdea că serbările acestea dela Sibiiu le vor descrie mai frumos scriitorii noştri. Despre bal îi vom lăsa deci pe dânşii să vorbească.

Balul, care a fost foarte bine cercetat şi a reuşit în toate privinţele peste orice aşteptări, a durat până dimineaţa la 4 ore.

Scriitorii noştri, cari au fost dela început obiectul unei desăvârşite atenţiuni şi iubiri din partea publicului, au plecat spre Bucureşti Marţi dimineaţa cu trenul de 4, dupăce în presearǎ fuseserǎ oaspeţii dlui Goga şi a familiei Cosma.

Plecarea lor grabnică a stârnit regrete unanime. Noi, cari ne-am bucurat atât de mult de venirea lor — nu-i vom uita!

NOUTĂŢI.

Sărbătorile in Rusia. Consiliul imperial a discutat asupra propunerii de a reduce numărul sărbătorilor, cu scop de a prelungi vremea de muncă a funcţionarilor, a şcolarilor şi a celeilalte poporaţiuni. Majoritatea consiliului a declarat, că reducerea numărului sărbătorilor este necesară. Reprezentanţii clerului înalt se opun la această propunere.

*

Poporaţiunea Bulgariei. Se scrie din Sofia, că recensământul actual a constatat în Bulgaria 4.300,000 de suflete, cu un spor de trei sute de mii în timp de cinci ani.

*

Prelegere poporală. Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ aduce la cunoştinţă celor interesaţi, că prelegerea poporală pusă pe 26 Febr. 1911 în comuna *Chirileu* şi amânată din cauza târgurilor şi ospeţelor îngrămădite, se va ţinea în *12 Martie* 1911 la orele 12 din zi.

*

In amintirea desrobirii ţăranilor. Din Petersburg se vesteşte, că împlinindu-se 50 de ani dela desfiinţarea şerbiei ţăranilor ruşi, s'a ţinut un serviciu divin festiv, la care au luat parte: ţarul cu familia sa, miniştrii, demnitarii de stat şi deputaţiuni din toate clasele sociale. Ţarul a dat un rescript, în care vorbeşte despre meritele lui Alexandru al II-lea pentru desrobire, şi făgădueşte să complecteze opera moşului său, făcând din ţărani nu numai oameni liberi, ci şi proprietari de pământ, harnici; — aceasta se va putea ajunge mai ales prin o cultură intensivă şi raţională a economiei.

*

Un tablou scump. Un tablou, care reprezintă pe Filip IV, lucrat de Velasquez (secolul al 17-lea), cel mai original dintre pictorii spanioli, a fost cumpărat zilele acestea pentru suma enormă de două milioane şi jumătate coroane. Cumpărătorul este un miliardar din Newyork, Enric Frick; ear vânzător e un negustor de tablouri din acel oraş.

*

Sbor de-asupra Romei. Aviatorul Fischer s'a ridicat din aerodromul dela Campagna pe un monoplan şi a făcut un sbor de-asupra Romei. A înconjurat de două ori cupola bisericii Sfântului Petru, ear după aceea s'a întors la locul de unde a plecat.

*

Mulţămită. Oficiul parohial gr. ort. român din Căpâlnadesus aduce mulţămită şi pe calea aceasta marelui mecenat român, dlui *Vasile Stroescu*, pentru suma de 200 coroane, trimisă pe seama bisericii, şi domnului *Petru Şogan*, mare proprietar în Cerghidul-mare, pentru două rânduri de veşminte bisericeşti, cumpărate pe seama filiei Abus. *Ioan Vătăşan* paroh.

*

Candidaţilor de preoţie li se atrage atenţiunea asupra parohiei *Lunca*, tractul Lupşa. Lunca este o comună curat românească, lângă râul Arieş la o poziţie romantică cu un popor bun şi evlavios, vrednic de un păstor adevărat. Conform planului liniei ferate, care pe Valea Arieşului acum este în lucrare, la *Lunca* se va face gară de primul rang. Concursul expiră în 10 Martie v. a. c.

*

La fondul „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi“ al Reuniunii sod. români din Sibiiu, au mai dăruit: Ioan Popa, paroh (Slâmnic), soţia sa Elisaveta n. Iosof, 1 cor.; Demetriu Iridon, econ. (Apoldul sup.) 20 bani; Ioan N. Floca, paroh (Răhău), aplicând pe băiatul Achim Oancea la meseria de faur, 28 bani; Mateiu Radu, econ. (Porumbacul inferior) şi soţia sa Eva, 1 cor.; George Nicoară, paroh (Calbor), 50 bani şi Miorica Tordăşianu 10 bani.

*

Dl Ioan Banciu, cassar al „Asociaţiunii“, cu scop de a sprijini harnica Reuniune română de agricultură din comitatul Sibiiului, s'a înscris membru pe viaţă al ei cu taxa de 80 cor., plătibilă în 4 rate semestrale.

*

Dar pentru biserică. Marele mecenat al neamului nostru, dl *Vasile de Stroiescu*, a dat pentru biserica din Cristian tr. Sibiiu 200 cor. Pentru darul marinimos, în numele comitetului parohial i-se aduc sincere mulţumiri. Preotul *C. Moldovan.*

*

Dl Nicolae Bembea, învăţător în Sibiel (lângă Sălişte), luându-şi de problemă, între altele, de a îndemna copiii de şcoală la îmbrăţişarea meseriilor, cu concursul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ a şi plasat un număr frumuşel din foştii săi elevi la diferite meserii în Sibiiu. In semn de recunoştinţă către acest aşezământ, dl Bembea s'a înscris membru pe viaţă al Reuniunii cu taxa de 50 coroane plătibilă în rate.

*

Din şcoală. Tatăl, supărat, zice către băiatul său: — „Mi-a spus dl învăţător, că te porţi rău şi nu înveţi nimic!“ Băiatul răspunde: — „Să nu crezi tată, dl învăţător voeşte numai să te necăjească!“

*

Pentru o întrerupere în biserică. Un tinăr ţăran şi-a permis la o sărbătoare să întrerupă predica preotului său cu următoarele cuvinte, rostite în biserica romano-catolică a unui sat din Ungaria: „Grozav mai minţeşte popa nostru!“ Pentru întreruperea aceasta, care a scandalizat pe credincioşi, judecătoria cercuală a dictat tinărului o pedeapsă de 14 zile temniţă şi 20 cor. amendă. Tribunalul regesc la care s'a dat apel, a pertractat afacerea în zilele acestea şi a aprobat pedeapsa de 14 zile temniţă, dar amenda a iertat-o.

*

Câne care vorbeşte. De mai mult timp scriu ziarele străine despre cânele *Don*, care cică vorbeşte. Cânele Don se află acum în grădina zoologică din Hamburg, unde directorul institutului îl arată publicului doritor de a-l vedea. Nu l-a dresat nimenea să rostească vorbe, şi până acum nu se ştie cum de-a ajuns un câne la darul acesta. Se zice, între altele, că decâteori animalul vede copii, grăeşte vorbele: *Don hungrig! Kuchen haben!* (Don e flămând! Vrea cozonac!).

*

Nenorocire. In minele de cărbuni dela Petroşeni s'a întâmplat iarăş o nenorocire. Doi tineri muncitori au fost sdrobiţi total de un uriaş sloi de gheaţă, care s'a desprins şi a căzut asupra lor dela o înălţime de 5 metri. Al treilea muncitor care se afla în apropiere, a fost greu rănit.

*

O nouă Loje de a Bunilor Templieri s'a fondat Duminecă în 26 Februarie în Arad. Functionar de fondare a fost dl *G. Şterba* din Bucureşti, împuternicit fiind de şeful suprem al ordinului. Loja se numeşte „Renaşterea“ Nr. 2. Preşedinte a fost ales dl prof. N. Mihulin, iar secretar dl Dr. Cornel Albu. Deputat al Lojii este dl Dr. Cornel Iancu. Loja „Andreiu Şaguna“ Nr. 1. din Sibiiu, deasemenea a fost reprezentată la fondarea Lojii „Renaşterea“ prin un delegat special. Seara a fost o festivitate în sala seminarului de acolo, împreunată cu o conferinţă. Loja „Renaşterea“ îşi ţine şedinţele în localul Asociaţiei Arădane.

*

Bunii Templieri la Sălişte. Sâmbătă seara, în 4 Martie n. a avut loc producţia în scop de propagandă antialcoolică a Lojii „Andreiu Şaguna“ din Sibiiu, în sala festivă a şcoalei din Sălişte. A reuşit peste aşteptări. Pe lângă propaganda antialcoolică cuprinsă în cuvântul de deschidere, în conferinţă şi în piesa de teatru, au fost şi alte bucăţi literare, unele declamări şi un hazliu dialog cari au mulţumit publicul pe deplin. După producţie a urmat dans. In decursul dansului a fost pusă în circulaţie poşta universală. La 12 ore s'au împărţit premiile compuse din 2 frumoase albume. Premiul prim l-a primit dşoara *Marioara Lăpădat*, având cele mai multe cărţi poştale, iar premiul al doilea dşoara *Aurelia Munteanu*. Cu toate că bufetul a fost provăzut numai cu beuturi fără alcool, totuş a fost o veselie sănătoasă şi o animaţie până aproape la ziuă. Deci încă odată s'au putut convinge foarte mulţi, mai ales acei ce susţin că „unde nu e beutură, nu e veselie“, că omul îşi poate petrece admirabil şi fără pic de beutură alcoolică. Primul pas a fost greu; de aici înainte e deajuns a ţinea poporul în curent cu chestiunea aceasta, spre a vedea în curând fruntaşa comună Sălişte un model şi în chestia aceasta, cum este în celelalte *(em.)*

Economie.

Poveţe cu privire la manuarea şi plantarea pomilor altoiţi, şi a pădureţilor.

Se apropie timpul când bunul econom îşi procură şi plantează sau pomi altoiţi, formaţi gata, sau numai pădureţi, pentru a-şi face şcoală de pomi, ca să-şi crească însuş altoii de lipsă.

Pentru ca plantaţiunea să ne fie folositoare, nu e de ajuns să procurăm pomii dela cutare firmă mare, dar e de lipsă să observăm la sosirea pachetului, la despachetare, la îngrijirea altoilor sau pădureţilor până la plantarea şi la plantare însăşi următoarele regule:

Indată ce suntem încunoştiinţaţi, că ne-a sosit la staţie pachetul, cu pomi sau cu pădureţi: numai decât să mergem după el şi să-l transportăm acasă şi să nu-l lăsăm cu zilele în staţie, de oarece atât frigul, cât şi seceta (căldura) sunt stricăcioase rădăcinilor.

Dacă pachetul e îngheţat să-l punem în un loc scutit de frig, dar nu călduros; aşadar într'o cămară sau pivniţă şi să-l lăsăm acolo să se desgheţe. După 4—5 zile putem să desfacem pachetul, şi până la plantare îngropăm pomii sau pădureţii în pământ.

Dacă primăvara desfăcând pachetul, aflăm că coaja altoilor sau a pădureţilor e vestejită, sbârcită, în casul acesta să tăiem capetele rădăcinilor mai groase şi punem altoii sau pădureţii într'o cadă cu apă pentru 1—2 zile, prin ce îşi trag de nou apă şi să delătură creţele (sbârciturile) coajei. Altoii încâtva vestejiţi se mai pot pune în lungime în un şanţ, unde acoperindu-i cu pământ, îi udăm. După 3—4 zile îi scoatem din şanţ şi sau îl plantăm îndată, sau dacă nu-i putem planta, îi îngropăm aşa încât rădăcinile şi 15—20 cm. din trunchiu să ajungă în pământ.

Lucrul de căpetenie la plantarea pomilor e, ca groapa să fie destul de mare. Groapa să fie 70—80 centm. adâncă şi 100—120 cm. largă. Groapa să se sape totdeauna cu vre-o câteva săptămâni înainte de plantare, dacă plantăm toamna, groapa se va face în luna August, sau Septemvrie, dacă plantăm numai primăvara, atunci groapa se face toamna sau în decursul iernii.

Când săpăm groapa, pământul cel bun de deasupra îl punem la dreapta, iar cel de desubt, care e mai slab, îl aruncăm la stânga gropii. Dacă am săpat groapa: o umplem 2/3 părţi cu pământ bun care a fost deasupra şi îl adunăm la mijloc făcând un muşuroiu (dâlmă), aceasta e de lipsă ca pământul să se aşeze până la şi înainte de plantare, iar nu după plantare.

Inainte de a planta batem parul la distanţă de o palmă dela mijlocul groapei după aceea tocmim muşunoiul şi plantăm pomul.

Pentru plantat pregătim pomul în modul următor:

Cu un cuţit bine ascuţit sau cu foarfeci bune tăiem din rădăcini atâta cât e neapărat de lipsă, ca să nu fim împedecaţi la aşezarea lor şi la plantare. Rădăcinile sticate se taie de tot, iar cele vătămate deasupra vătămăturii. Tăetura să fie totdeauna către pământ pentru a se vindeca mai uşor. După aceea aşezăm pomii 2—3 ore cu radăcina în un vas cu ciuruială făcută din lut (pământ galbin), balegă de vită şi apă. Pentru plantare luăm pomul din ciuruiala aceasta.

La plantare aşezăm pomul lângă par pe muşuroiul din mijlocul groapei, având grije să nu-l punem mai adânc decât a stat în şcoala de pomi, fără mai bine ceva mai sus, căci cu pământul se mai aşează. Până unde a stat în pământ în şcoală, se cunoaşte după culoarea coajei. Rădăcinile le aşezăm cu grije pe muşuroi şi apoi cu mâna punem pământ bun şi fin pe rădăcini şi între ele, îndesând bine pământul cu mâne, ca să nu rămână spaţiuri goale. Dacă am acoperit rădăcinile cu cel puţin 5 cm. pământ atunci putem îndesa pământul, călcându-l cu piciorul, începând dela marginea groapei şi mergând spre mijloc. Peste pământul acesta putem pune un strat de gunoi de 10 cm. grosime, care nu numai că îmbunătăţeşte pământul şi ofere (dă) diferite materii de nutremânt pomului, dar totodată îl apără şi contra pericolului de a se usca, conservând umezeala. Dacă plantaţia se face primăvara îl udăm după aceasta cu 3—4 căni (cofe) de apă şi apoi umplem groapa de tot cu pământul care ar mai fi lângă groapă, făcând în jurul pomului o albie din pământ.

Terminând plantarea, legăm pomul de parul bătut mai înainte. Parul să ajungă numai până sub coroană, iar vârful parului se rotunzeşte pentru a nu vătăma pomul. Pentru legat putem întrebuinţa pae sau nuele de răchită (salcă). Pomul se leagă sub coroană şi la mijloc, legătura să aibă forma unui ∞ culcat, adecă să fie trasă şi între pom şi par ca să nu se frece unul de altul. Legătura să nu fie prea strânsă, ca pomul să se poată aşeza cu pământul.

Pomii plantaţi să se tae şi anume la meri şi peri, mlădiţa să rămână de 70—80 cm. de lungă, la vişini, cireşi, caise, perseci rămân 5—6 ochiuri, la pruni ceva mai mult.

Nucii nu se taie.

Dacă plantarea pomilor s'a făcut toamna, atunci se taie numai în primăvara următoare.

In caz de secetă pomii trebuesc udaţi. E bine să acoperim albia făcută în jurul lor cu un gunoi păios pentru a conserva (păstra) umezeala din pământ.

Pădureţii se plantează primăvara în şcoala de altoit. Pentru şcoala de altoit să se aleagă un loc plan (oblu) şi deschis, unde umblarea aierului nu e împedecată de ziduri, pomi etc. Pământul se rigolează (desfundă, întoarce) toamna sau iarna la 60 cm. adâncime. Primăvara plantăm pădureţii luând distanţa rândurilor de 80 cm., iar în rând 40—50 cm. Pădureţii din rândul al doilea se cază la mijlocul pădureţilor din rândul întâiu, cei din rândul al treilea iar în direcţia celor din rândul întâiu. Prin împărţirea aceasta razele soarelui pot străbate, şi aerul căldura pot circula mai uşor.

Pădureţii pentru plantare îi pregătim în modul următor: Rădăcinile vătămate sau stricate le depărtăm, rădăcina principală o scurtăm pe jumătate din lungime, celelalte numai puţin, mlădiţele de pe pădureţi le curăţim până la 30 cm. înălţime, ce e mai sus se scurtează, asemenea şi pădureţul se scurtează la 40 cm. lungime. După aceasta aşezăm rădăcinile pădureţilor în ciuruiala făcută din lut, balegă de vită şi apă, şi din aceasta îi plantăm, udându-i bine cu apă.

Pentruca pădureţii să fie puşi în rând, e bine a se folosi o sfoară împărţită şi lângă aceasta să aşezăm pădureţii în groapă.

Ingrijirea mai departe a pădureţilor constă în aceea, că pământul să fie curăţit de buruieni şi în cas de secetă, dacă e posibil, îi udăm.

Pădureţii se altoesc în luna Iulie-August prin oculare.

Sibiiu, 3 Martie 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Teatru.

Azi, Mercuri, în beneficiul artistului *Bernun* se dă comedia *„Baron Liederlich“*, iar Mâne, Joi, în beneficiul artistului *Leiter* opereta *„Der Graf von Luxemburg“*.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru procurarea unui al doilea clopot nou pe sama nou ziditei noastre biserici române ortodoxe din Gârbova, — iniţiativă luată de mine, ocazional, — au binevoit a oferi următorii marinimoşi contribuenţi: N. Almăşan, 10 lei. Glig. Ursa, 25 lei. I. Sebişan, 20 lei. O. I. Simian, 5 lei. Ana D. Simian, 2 lei. I. N. Simian, 5 lei. Fraţii Hanciu, N. Steflea, câte 10 lei. N. Lupaş, N. N. Simian, câte 5 lei. I. D. Marcu, 2 lei. D. Curea, 5 lei. I. Herţa, 1 leu. I. Pascu, 5 lei. I. Suciu, 20 lei. D. C. Nopa, 1 leu. Il. Morariu, Glig. Morariu, N. Roman, D. Dădărlat, câte 5 lei. C. Ivan şi N. Georgescu, câte 10 lei, cu totul 161 lei à 92 fil. = 148 cor. 12 fil. I Roman, I. Moga, câte 3 cor., toţi din România. M. Posztos din Gârbova 5 cor. D. Munthiu şi soţia Hermina, 25 cor. Ign. Filip, 10 cor. I. Bârsan din Reciu, Oct. Sglimbea din Mercurea, V. Răduţ din Spring, câte 5 cor. Il. Oltean din Ludoş, 1 cor. „Cassa de păstrare“ din Sălişte, 30 cor., Dr. N. Mănoiu şi soţia Ecaterina din Braşov, 30 cor. Banca „Mielul“ din Poiana, 40 cor. „Mărgineana“, 25 cor. Il. Dobrotă, 5 cor. Const. Ghişe şi soţii din Rod, 71 cor. 90 fil., — cu totul 412 cor. 02 fil.

Clopotul a costat 895 cor. 40 fil., din care sumă, contribuind fundaţiunea N. Cărpinişan 453 cor. 79 fil., ofertele benevole 412 cor. 02 fil., — a rămas în sarcina mea 29 cor. 59 fil.

Mulţămesc călduros binevoitorilor donatori şi implor darul Cerului asupra lucrărilor dumnialor.

Gârbova, la 3 Februarie 1911.

Romul Pop
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

„ALBINA“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Domnii acţionari ai Institutului de credit şi de economii »Albina« sunt învitaţi prin aceasta în virtutea §-lui 20 din statutele societăţii la

a XXXVIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Sibiiu, **Sâmbătă în 25 Martie 1911 st. n.** la orele 10 a. m. în sala festivă a Muzeului »Asociaţiunii« cu următoarea

Ordine de zi:

1. Bilanţul anului de gestiune pe anul 1910 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Propunerea direcţiunei cu privire la crearea unui fond cultural »Parteniu Cosma«.
3. Distribuirea profitului net realizat conform bilanţului.
4. Distribuirea sumei destinate pentru scopuri culturale şi de binefacere.
5. Fixarea preţului marcelor de prezenţă pentru anul curent.
6. Alegerea a 2 membri în direcţiune cu mandat pe 6 ani.

Domnii acţionari, cari voesc a participà la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi în conformitate cu §§-ii 23, 24 şi 25 din statutele societăţii, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel mult până Miercuri în 22 Martie a. c. st. n. 6 oare p. m. la cassa centralei noastre în Sibiiu, sau a filialelor din Braşov, Lugoş, Marosvásárhely şi Mediaş.

Depunerea acţiilor, respective a plenipotenţelor spre scopul indicat se poate face şi la institutele: »Ardeleana« în Orăştie; „Bihoreana“ în Oradea-mare; „Bocşana“ în Bocşa-montană; „Furnica“ în Făgăraş; „Lipovana“ în Lipova; „Mureşana“ în Reghinul-săsesc; „Oraviciana“ în Oraviţa; „Patria“ în Blaj; „Sebeşana“ în Sebeşul-săsesc; „Silvania“ în Şimleu; „Timişana“ în Timişoara; „Victoria“ în Arad şi „Cassa de păstrare“ în Mercurea şi în Sălişte, în acest caz însă cel mult până Sâmbătă în 18 Martie a. c. st. n.

Sibiiu, în 3 Martie 1911.

(88) 1—1 **Direcţiunea.**

Onorată adunare generală!

Subsemnatul comitet de supraveghiare, examinând conturile »Bilanţ« şi »Profit şi Perdere« pro 1910 ale institutului de credit şi de economii »Albina«, am aflat singuraticele poziţii în consonanţă numerică cu cărţile principale şi estrasele din cărţile auxiliare.

La finea anului am scontrat cassa, efectele şi alte valori şi le-am aflat în consonanţă cu registrele institutului purtate exact.

Referitor la împărţirea profitului net de Cor. 457,613·35 ne alăturăm propunerii direcţiunii şi o recomandăm spre primire.

Vă rugăm în fine, ca aprobând bilanţul pe 1910 să daţi atât direcţiunii, cât şi comitetului subscris absolutorul pentru gestiunea lor pe anul 1910.

Sibiiu, 22 Februarie 1911.

Comitetul de supraveghiare:

M. Voileanu mp. **I. Henteş** mp. **E. Verzariu** mp.
Victor Fincu mp. **Dr. V. Bologa** mp.

CONTUL BILANŢULUI.

ACTIVE.

		K f
Cassa în numărar		325,780·83
Monete		1,270·20
Cambii de bancă		14.499,527·88
Credite cambiale cu acoperire hipotecară		4.984,059·56
Imprumuturi hipot. în scrisuri fonciare	10.716,381·06	
Imprum. hipot. în numărar	376,973·68	11.093,354·74
Credite de cont-curent		4.666,665·24
Credite personale		1.315,838·20
Avansuri pe efecte publice		55,349·69
Casa institutului, realităţi dela gara Braşov şi div. realităţi de vânzare		622,464·41
Efecte publice		3.014,352·70
Acţiuni dela diverse bănci		102,250·—
Efectele fondului de garanţie al scrisurilor fonciare		517,422·—
Efectele fondului de penz. al funcţionarilor institutului		394,599·—
Interese după efecte		31,996·98
Mobiliar, amortizat		—·—
Interese transitoare restante şi debitori		29,038·50
		41.653,969·93

PASIVE.

		K f
Capital societar: 15,000 acţiuni à K 200		3.000,000·—
Fondul de rezervă al acţionarilor		700,000·—
Fondul de garanţie al scrisurilor fonciare		500,000·—
Fondul special de rezervă		118,984·53
Fondul de pensiuni al funcţionarilor		670,849·20
Depozite spre fructificare		20.007,795·10
Scrisuri fonciare cu 5% în florini în circulaţiune	708,000·—	
Scrisuri fonc. cu 5% în coroane în circulaţiune	5.008,000·—	
Scrisuri fonciare cu 4½%	2.480,000·—	8.196,000·—
Scrisuri fonciare eşite la sorţi în circulaţiune		250,500·—
Cambii de bancă reescontate		5.325,764·22
Diverse conturi creditoare		2.075,933·23
Dividende neridicate		3,238·—
Interese anticipate pro 1911		219,174·80
Interese transitoare de scrisuri fonciare		128,117·50
Profit net		457,613·35
		41.653,969·93

CONTUL PROFIT ŞI PERDERE.

DEBIT.

		K f
Interese:		
pentru depuneri spre fructif.	871,106·—	
pentru scrisuri fonciare	361,232·34	
pentru împrum. luate pe efecte	21,342·13	1.253,680·47
Spese:		
Salare	179,639·50	
Bani de cvartir	34,880·—	
Imprim., registre, porto, diverse	21,118·41	
Marce de prezenţă	8,752·—	244,389·91
Contribuţiune:		
directă	57,220·17	
10% dare la inter. dela depuneri	87,110·60	144,330·77
Profit net		457,613·35
		2.100,014·50

CREDIT.

		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	756,684·27	
„ cred. camb. cu acop. hip.	251,352·43	
„ împrumuturi hipotecare	629,623·41	
„ efecte publice	132,326·60	
„ credite personale	108,492·26	
„ credite de cont-curent	179,049·55	
„ avansuri pe efecte	4,423·67	2.061,952·19
Proviziuni		16,858·04
Chirii		20,077·10
Profit la monete		1,127·17
		2.100,014·50

Sibiiu, la 31 Decemvrie 1910.

Cosma m. p., director executiv. **Iosif Lissai** m. p., contabil-şef.

DIRECŢIUNEA:

Dr. E. Roşca m. p. **A. Lebu** m. p. **Dr. Beu** m. p. **Dr. L. Lemény** m. p.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanţă cu registrele institutului.

Sibiiu, 22 Februarie 1911.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

Mateiu Voileanu m. p. **Dr. V. Bologa** m. p. **Ioan Henteş** m. p. **Victor Fincu** m. p. **E. Verzar** m. p.
Matei C. Jiga, revizor-expert al «Solidarităţii».

„SECAŞANA“, cassă de credit şi economii, societate pe acţii în Ludoşul-mare (com. Sibiu).

Convocare.

Domnii acţionari ai cassei de credit şi economii „Secaşana“, sunt învitaţi prin aceasta în virtutea §-lui 29 din statutele societăţii la

a III-a adunare generală ordinară,

ce se va ţinea în Ludoşul-mare în **24 Martie 1911 st. n.** la oara 1 după amiazi în localul băncii cu următoarea:

Ordine de zi:

1. Bilanţul anului de gestiune 1910 şi raportul comitetului de supraveghiare.
2. Distribuirea profitului net realizat.
3. Fixarea marcelor de prezenţă pe anul curent.
4. Modificarea unor dispoziţiuni a statutului societăţii şi aprobarea regulamentului intern.
5. Alegerea direcţiunii pe termin de 3 ani şi a unui membru în comitetul de supraveghiare pe termin de 1 an.

Domnii acţionari cari voesc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, în conformitate cu §-ul 32 din statute, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu 1 oară înainte de începerea adunării la cassa societăţii în Ludoşul-mare, sau cu 3 zile înainte la banca „Porumbăceana“ în Porumbacul-inf.

Ludoşul-mare (Nagyludas), în 1 Martie 1911.

(90) 1—1 **Direcţiunea.**

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910. — Mérleg-Számla 1910. december 31-én.

Activa—Vagyon.

		K f
Cassa în numărar — Pénztár készlet		714·69
Cambii de bancă — Bankszerü váltok		109,681·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálogos kölcsönök		17,672·—
Imprumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi — Kötelezvény kölcsönök kezesek mellett		40,734·50
Capital social neincasat — Be nem folyt részvénytöke		28,308·—
Mobiliar — Berendezés	350·—	
după amorlizare — leirás után	50·—	300·—
Interese anticipate de reescont — Elölegezett visszleszámitolási kamatok		634·08
Interese restante — Hátralékos kamatok		1,982·84
		200,027·11

Pasiva—Teher.

	K f
Capital social 600 buc. acţii à 100 cor. — Részvénytöke 600 drb. à 100 kor.	60,000·—
Fondul de rezervă — Tartalék alap	1,734·37
Fondul de penziuni — Nyugdij alap	124·56
Fondul de binefaceri şi cultural — Jotékóny és müvelödési alap	272·38
Depuneri spre fructificare — Takarék betétek	27,551·73
Reescompt — Visszleszámitolás	66,896·07
Cont-curent — Folyó számla	36,558·14
Interese transit. anticipate — Elölegezett átmeneti kam.	2,451·56
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalék	66·—
Profit curat — Tiszta nyereség	4.372·30
	200,027·11

Profit şi Perderi. — Nyereség- és veszteség-számla.

Spese—Költségek.

	K f
Interese: — Kamatok:	
pentru depuneri spre fructificare — betétek után	1,397·21
pentru reescompt — visszleszámitolt váltok után	4,131·61
pentru cont-curent — folyó számla után	1,584·45
pentru împrumuturi proprii — más kölcsönök után	662·90
Spese: — Költségek:	
salare — fizetések	1,200·—
chirie — házbér	100·—
spese de birou — irodai költség	416·65
porto poştal — postabér	51·94
marce de prezenţă — jelenléti dijak	106·—
Dări: — Adók:	
directă, comitatensă şi comunală — állami, megyei és községi adó	957·34
10% după interesele depunerilor — tökekamat adó	139·72
Amortizare din mobiliar — Leirás a felszerelés számlan	50·—
Profit curat — Tiszta nyereség	4,372·30
	15,170·12

Venite—Bevétel.

	K f
Interese: — Kamatok:	
dela cambii de bancă — Leszámitolt váltók után	8,285·54
dela împrumuturi hipotecare — jelzálogos kölcs. után	1,357·43
dela împrumuturi pe obligaţiuni cu cavenţi — kötelezvény kölcsönök után	3,586·26
Proviziuni şi alte venituri — jutalékok és más jövedelmek	1,940·89
	15,170·12

Ludoşul-mare (Nagyludas), la 31 Decemvrie 1910.

Ieronim Spornic m. p.,
director executiv — vezér igazgató.

Alexiu Staicu m. p.,
cassar — pénztárnok.

Direcţiunea: — Az igazgatóság:

Ioan Cosma mp., prez. **Ioan Marginean** mp. **Nicolau Dobrota** mp. **Moisă Popp** mp. **Romul Luca** mp.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină ordine şi consonanţă cu registrele institutului. — Alólirott felügyelő bizottság jelen számlákat felülvizsgáltuk és azokat rendben és az intézet könyveivel összhangzásba találtuk.

Ludoşul-mare (Nagyludas), la 1 Martie 1911.

Comitetul de supraveghiare: — Felügyelő bizottság:

Iacob Manuil m. p., prez.-elnök. **Ioan Staicu** m. p. **Ioan Neamtiu** m. p. **George Comşa** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. **Sibiiu, Sâmbătă 26 Februarie (11 Martie) 1911.** *Nr. 22.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Sinoadele protopresbiterale.

II.

Sinoadele protopresbiterale prin muncă adectă pot ridica, iar prin nepăsare și superficialitate pot distruge biserica. Leghionul de neajunsuri, cari înoată prin marea poporului și sapă mereu, dar sigur, la fundamentul bisericii spre a o prăbuși cu timpul, trebue să afle zăgazuri și stavile puternice în *activitatea sinoadelor protopresbiterale.* Când aceste stavile de apărare vor birui răul, înlocuindu-l cu binele și progresul, biserica va putea striga cu satisfacție, că: „puterea ei nici porțile iadului nu o vor mai putea birui“!.. Toată suflarea dorește progresarea și înflorirea bisericii, și deci a poporului, dar pentru a atinge treaptă cu treaptă *binele* . . . să recere *zel* și *interes*, din cari se nasc *fapte* vrednice, aducătoare de *roade* binecuvântate…

In *acest înțeles* trebue să dorească fiecare fiu el neamului binele bisericii, și în acest înțeles să-l simtă *întreit* membrii sinoadelor noastre protopresbiterale!.... Cadrele unui articol de ziar nu îngădue a înșira toate lacunele, toate neajunsurile, cari bântue prin șirurile întinse ale credincioșilor nostri, căci doar știm cu toții că sunt cu — leghionul!.. Vom pomeni deci numai unele, de colorit mai general, dar foarte periculoase și cu timpul amar răsbunătoare, și pe cari o ținută înțeleaptă a sinoadelor protopresbiterale cu oare care încordare le ar putea înlocui cu stări normale.

In „rapoartele generale“ cetite în sinoadele protopresbiterale la rubricile statistice despre starea populațiunii se aude în tot anul și aproape pretutindenea anunțându-se o sumedenie de *„concubinate“* și *„căsătorii numai civile“*… Se cetesc . . . cum ai ceti o poezie inocentă, și… sinodul luând „raportul“ la cunoștință — trece la ordinea zilei…

Bărbații luminați, cum sunt de comun membrii sinoadelor protopresbiterale, să nu știe oare că „concubinatul“ și „căsătoria numai civilă“ sunt niște primejdioase rupturi ale celor mai puternice zale din lanțul, care a ținut strâns legat poporul de biserica sa străbună?… Să nu știe oare, că prin această ruptură, devenită astăzi atât de generală, poporul se depărtează de adăpostul său secular, rumpând mereu-mereu alte și alte zale din lanțul sfânt și ocrotitor?.. Și să nu știe, că în acest avânt nebun și inconștient va ajunge fatalmente la distanța până unde puterea atractivă a bisericii nu va mai ajunge spre a influința?..

Nu, nu presupun, ca acest corp matur să nu vadă această primejdie, nu numai creștină bisericească, dar și socială-națională. Consistorul nostru arhidiecezan a îndatorat preoțimea a combate acest rău cu toate mijloacele legale, iar protopresbiterii la rândul lor au deobligat-o a arăta amănunțit, că „ce mijloace au folosit și cum au combătut concubinatul?“ Aceste „rapoarte“ până la întrunirea sinoadelor protopresbiterale trebue să fie înaintate din toate parohiile și filiile.

Dar când și unde s'au censurat aceste rapoarte în plenul sinodului protopresbiteral? Când și unde s'a constatat, că cutare s'au cutare preot a lucrat mult sau puțin . . . că nu a lucrat de loc în această gingașe chestie?.. Când și unde s'a ales de pildă vre-o comisie din plenul sinodului, cu misiunea de a controla la timp potrivit, dacă în parohii se lucrează anume ceva în chestiune, dacă cele arătate în „raport“ corăspund adevărului etc. etc.?.. Până acum — durere — în nici un raport publicat despre decurgerea sinoadelor protopresbiterale n'am găsit un interes mai viu referitor la materia ce ne preocupă. Adecă da, des repețitul cântec: „preoții să facă tot posibilul spre curmarea răului“… La finea anului apoi urmează iarăși în chip mecanic „împlinirea datorinței“: „raportul“ despre arătarea „măsurilor“ luate în contra concubinatelor și resultatul… se arată în „Dumineca Tomei“ în fața sinoadelor eparhiale — cu groaznice plusuri de concubinate și „căsătorii numai civile“ !!!

Acesta este un fapt dureros și de netăgăduit, arătat prin oglinda fidelă a statisticei… Și acest rău, această stare anormală, *sinodul protopresbiteral o poate îndrepta!!*

Acest organ competent în clădirea organismului bisericii noastre, prin o comisie compusă din bărbați zeloși, scrupuloși și *drepți* — poate afla cheia magică spre a descoperi, care este motivul, că în unele parohii resultatul „măsurilor“ se presentă prin groaznica priveliște, că nu mai afli băiat de 17 ani fără concubină… că în o localitate de circa 700—800 suflete… în curs de 4 săptămâni poate să crească numărul concubinatelor cu 12?!!… Această comisie a sinodului protopresbiteral, pe lângă un control strict obiectiv, — compusă fiind din membri zeloși și cu durere de soartea poporului, mai poate îndrepta răul și prin povețe directe adresate poporului. Acesta auzind dela „străini“, că rătăcirea lui e periculoasă — se mai desmetecește, urmând apoi chiar și îndreptarea. Mai poate apoi sinodul protopresbiteral, ba *ar trebui chiar* să hotărască publicarea „măsurilor“ luate și folosite din partea acelor preoți, cari au putut dovedi resultate plausibile, ca astfel „armele“ bune să se generaliseze. Da, sinodul protopresbiteral poate face mult, ba aproape totul spre atingerea scopului dorit.

III.

Un alt neajuns, a cărui ameliorare se poate ajunge în parte covârșitoare tot prin conlucrarea sinoadelor protopresbiterale, este acela de a se îngriji, ca fiecare parohie aparținătoare să pună baze la fonduri bisericești, fie cât de modeste. Din cauza sărăciei — neputând face față cerințelor legilor de astăzi, — pierdem școalele *noastre,* adevăratele făclii, cari luminează cărările conducătoare la biserica străbună și la alipirea către așezămintele ei. De ar fi fonduri bisericești.. pericolul ar trece aproape neobservat. Dacă strămoșii ar fi pus baze la fonduri bisericești, ele astăzi ar fi niște fântâni folositoare. Dar oare cu noi se gată lumea?.. Oare nu urmează alți strănepoți, cărora *noi* le vom fi strămoșii?..

Dacă deci n'au făcut *totul* acei strămoși, probabil fiind că n'au putut, să facem noi, „strămoșii“ strănepoților de mâne!..

Nu ar fi iertat, sub nici o condiție, să mai existe parohie fără un modest fond bisericesc. Scuzele de „nu se poate“ nu mai au rost, nu mai trebue tolerate!

Sinoadele protopresbiterale sunt autoritățile clerului și poporului nemijlocit din protopresbiterate. Acestea se vadă deci pericolul de mâne și prin urmare să *deoblige cu strictețâ* toate parohiile a înființa fond bisericesc.

Să urmărească, dacă această hotărîre se introduce pretutindenea, și în caz contrar tot prin hotărîre legală să ceară dela Ven. Consistor intervenția față de nesupunători.

Poporul nostru e dotat dela natură cu darul de a se milostivi, de a face *milă.* Săracul lipsit nu părăsește pragul credinciosului nostru fără o bucată de pâne. E mai mult ca sigur deci, că nu s'ar întoarce rușinată *biserica cea săracă*

FOIȘOARĂ.

„Psihologie pedagogică“.

Pentru școalele normale de *Emanuil Martig.*

— Dare de seamă. —

(Fine.)

Astfel într'un loc vorbindu-se despre condițiunile unei reproduceri ușoare, se înșiră ca condițiune pe lângă claritatea, ordinea și repețirea representărilor, și interesul pentru representări. Reproducem mai ușor ce ne interesează mai de aproape, ce ne captivează sufletul. Esemplul din carte: „In „Scrisoarea dela Muselim-Selo“ a lui Coșbuc, soldatul care moare în spital, nu se gândește la rănile și durerile lui, ci la copilul lui de acasă, cât de mare o fi el acum, ce sgomot face prin casă, se gândește la coasa, care acum îi ruginește după grindă, la juncanii, pe cari a vrut să-i cumpere, la pielea de miel din pod, și din care ar fi vrut să facă o căciulă copilului, la vântul răcoros, care bate pieptурile goale ale ostașilor.

Toate acestea și le amintește cu drag, pentrucă tot sufletul îi este plin de acestea, nu de chinurile lui actuale, și tot interesul lui e acolo: „ce fac cei de acasă?“ Acesta e numai un esemplu despre o stare sufletească.

Tot astfel localisează esemplele și altor fenomene psihice. Dela început până la sfârșit te desfătezi în mlădierea de fecioară tinără a limbajului lui Coșbuc.

Acestea cu privire la limba traducerii și la localizarea „Psihologiei pedagogice“.

Manualul însuși pleacă pretutindeni dela esemple și de obiceiu nu se mulțămește numai cu un singur esemplu, ci caută să derive resultatele dintr'un material de fapte pe cât se poate de bogat și urmărește cu asta esclusiv procedeul inductiv. (Prefață).

Esemplele sunt luate, pe lângă cele amintite din biblie, din viața de toate zilele, mai ales din viața copiilor. Nu se abandonează nici poezia, ale cărei urme nici că se găsesc în manualele de până acum. Motivul ar fi, că poezia n'ar cuprinde adevăruri istorice. Bine, dar psihologia caută mai mult adevăruri sufletești, iar acestea unde se pot găsi mai frumos descrise, decât în poezie?

Dupăce se arată într'un mod simplu și necăutat problema psihologiei și isvoarele ei, se înșirue ca într'un caleidoscop activitățile fundamentale ale sufletului, pe cari le tractează în patru secțiuni: 1. Cunoașterea. 2. Simțirea. 3. Voința. 4. Deosebirile sufletești ale oamenilor.

Această împărțire a psihologiei o face pornind de asemenea din esemplul biblic al „Samarineanului milostiv“, în care putem deslușі activitățile amintite: „Samarineanul văzu pe nenorocit și *cunoscu* suferințele lui, atunci i-a fost milă de el, deci a *simțit* compătimire, și numai decât se decise să-i ajute, deci *voi* să-l scape“.

Acest esemplu ne vădește, că cunoașterea, condiționează simțirea, iar amândouă voința, se influințează una pe alta, fiind în suflet unite.

Toate la un loc formează „întreaga ființă“ a sufletului. Numai cât își dau rând, când una stăpânește sufletul, când ceealaltă. Despărțirea lor se face numai în gând pentru limpedea cunoaștere a vieții sufletești din toate laturile.

Inrâurirea reciprocă a acestor activități e tractată cu atâta măestrie și se trece dela un fenomen la altul așa de natural, că la sfârșitul cărții ai impresia unității sufletului.

Pe lângă aceste trei activități ale vieții sufleteși, cari sunt generale tuturor oamenilor, mai sunt și anumite deosebiri de vârstă, de temperament, de sex, pe cari autorul le studiază în a patra secțiune.

Tot aici ni se esplică desvoltarea sufletească a omului în vârsta alăptării, a dinților de lapte și a juniei. Apoi temperamentele.

Se face diagnoza pe rând și amănunțită a fenomenelor cunoașterii, ale voinței și sentimentelor, pornind din esemple și lămuriri, cari ar părea că sunt date prea deavalma, dar cred că chiar varietatea terenurilor, după cari sunt luate esemplele, îi îndeamnă pe elevii din pedagogie către aceste terenuri și-i îmboldește la observațiuni psihologice multilaterale.

Din aceste esemple și lămuriri se limpezește mai întâi obârșia, mai apoi ființa respectivului fenomen sufletesc și felurile lui, apoi înrâurirea ce o are spre es. fenomenul fantaziei asupra sufletului, asupra simțământului și asupra voinței.

„Resumatul“ are scopul să dee o privire generală peste lucrurile esențiale și să le înlesnească elevilor repetiția și pregătirea de esamen. (Prefață p. 5).

Resumatul este urmat de „aplicațiunile educației“, cari au de scop să întroducă pe elev în nexul intim dintre psihologie și pedagogie, să-l facă să înțeleagă și mai adânc rostul psihologiei, și se dă viitorului educator o bună călăuză în folosirea mijloacelor îndrumătoare pe cale bună a desvoltării cutărui fenomen în germene din sufletul copilului.

După acest metod se deșiră povestea minunată a tuturor funcțiunilor sufletești pe 380 de pagini tipărite frumos, deși ici colea s'a mai străcurat și câte o greșală, care însă nu strică înțelesul.

S'a întrodus deja ca manual în școala normală Vasilie Lupu din Iași, și școala normală de învățători din București. După informațiunile ce le am, se va întroduce și în școala normală din Galați. Resultatele nu pot fi decât strălucitoare. Ar fi bine să se întroducă până la ivirea unor originale mai bune — și în preparandiile noastre ardelene. Iar învățătorimii noastre i-o pun la inimă.

Săliște, 8/X. 1910.

Valeriu Pană.

dela coliba lui fără a primi o fărmitură... un ban, un pumn de grăunțe etc., cari adunându-se și economizându-se înțelepțește, pe nesimțite se înalță — fondul bisericesc.

Porunca a fost dată de mult și în această materie, dar a rămas în multe parohii tot numai *pe hârtie*.. Și așa va și rămânea în veac, câtă vreme factorul competent — sinodul protopresbiteral — nu va lua în mână frânele îndreptării.. Acestea sunt deci responsabile pentru soartea de mâne a bisericii; acestea să vadă mai departe și să strige răspicat preoților, că arginții de congruă, după cum nu au sunat în urechile strămoșilor, tot așa — e mai mult probabil — că nu vor suna nici în acelea ale strănepoților..

Nepăsarea organelor parohiale competente trebue scormonită din culcușul său prin conștienta întrevenire și zeloasa activitate a sinoadelor protopresbiterale. Sinoadele protopresbiterale sunt *instanțe judecătorești* — în înțelesul nostru; — ele au deci a privi necontenit către îndepărtata *insulă a înflorirei și progresării bisericii.* In această calitate nu au voe a primi „scuze“, fie cât de „temeinice“, dacă nu doresc să fie timbrate din partea posterității cu pecetea *superficialității.* Incheiu deci cu firma convingere, că: *sinoadele protopresbiterale, prin interesare corăspunzătoare, pot mântui biserica, dar prin indolență o pot ruina.* G. R.

In chestia „Tribunei“.

Ziarul „*Românul*“, organ al comitetului central executiv al partidului național român, publică următorul comunicat oficios despre cele hotărîte Luni 6 Martie nou, în Cluj, din partea comitetului:

Comitetul central executiv al partidului național român, în ședința sa din 21 Februarie (6 Martie) a. c. ținută la Cluj, a adus în chestia „Tribunei“ din Arad cu unanimitate următorul concluz:

Dacă dl Dr. Nicolae Oncu declară, că recunoscând disciplina de partid supune afacerea „Tribunei“ aprecierii comitetului național, și dacă dl Dr. Nicolae Oncu declară, că fiind averea „Tribunei“ avere națională și prin urmare destinată a fi în serviciul partidului național român, această avere o pune la dispoziția comitetului național, ca singurul reprezentant al partidului național român: în acel caz comitetul național este aplicat să exmită din sânul său în scopul statorirei amănuntelor și găsirii garanțiilor necesare o comisie de 5 inși, în care însă nu vor putea lua parte acei membri ai comitetului, cari în controversa din jurul „Tribunei“ au stat în primul plan.

La acest concluz unanim al comitetului național, dl Dr. Nicolae Oncu, provocându-se la „regulamentul intern“ al „Tribunei“ a spus, că această declarație, fără de a se consulta cu colegii săi din direcțiunea „Tribunei“, de astădată nu o poate face.

Incidentul să încheie.

Scrisori din America.

Contele Apponyi în Chicago. Protestul naționalităților.

Obiectul de discuție al foilor americane este venirea acestui conte (Apponyi) plăsmuitorul de legi ucigătoare pentru școalele nemaghiare, aici, în America.

Ungurii au cercat pe toate căile posibile să facă numitului conte o primire din cele mai strălucite. Ba au cercat să glăsuiască în ton înalt despre scopul sublim ce-l urmărește acest înger al ungurimii.... *pacea.* Naționalitățile încă nu au stat cu mânile în sin, ci au ținut întruniri în scopul de a hotărî cum să se demonstreze în contra acestui om care umblă și p'aici cu cojocul întors.

Au tipărit broșuri, prin cari au spus lumei americane cari sunt șicanale și ordinațiunile ce acest conte le-a făurit pentru stirpirea școalelor naționalităților din fericita Ungarie. Mai bine aranjați au fost Slovacii, Bohemii, Sârbii, și ca parte întregitoare și Românii. In ziua de 11 Februarie a fost hotărât ca contele Apponyi să și țină vorbirea fulminantă, în sale de mărime uriașă, cum numai în Chicago se găsește.

Fiii lui Arpad au venit cu mic cu mare. Dar nici naționalitățile n'au lipsit. Mulțime de lume în sală. Om preste om. Indesuială nemai pomenită. La întrarea contelui în sală, pe masă verde erau deja așezate protestele naționalităților *cu un jumătate de milion de subscrieri.* Ori ce încercare de a vorbi, i-a fost zădarnică. Cât ce a apărut pe scenă, a fost huiduit, batjocurit, fluerat ca cel mai din urmă rău făcător. Poliția americană era de față. N'a oprit însă pe nimeni să-și manifesteze dorința și voința. Opinia americană este adecă pe partea naționalităților. Văzând contele și ai sei că nu e chip de a putea vorbi în aceasta sală, s'au dus în alta. Acolo însă asemenea a fost inundat de naționalități cari i-au zădărnicit și aci ori ce putință de a vorbi. Blamat, rușinat, a fost silit contele să se retragă. Acest resultat îl așteaptă pe contele și în Cleveland, unde va avea să vorbească în zilele de 13 și 19 Februarie. Am cunoștință positivă, că și acolo naționalitățile sunt aranjate la fel, și vor ști resplăti uriașului maghiar cu măsura cu care el ne a măsurat. Foile americane laudă ținuta naționalităților. Impresia ce a lăsat contele Apponyi în Chicago stă sub zero. Pretutindeni va fi huiduit și oprit de a vorbi. Poate mai bine făcea de nu venea la America, unde și-a pierdut mai bine ca jumătate din mărirea închipuită.

Nu a fost acesta decât un bun prilej a vedea cât de mult iubit este de fiii Ungariei, pentru cari visează pacea universală și desarmarea. Da, desarmarea naționalităților de școli și biserici.

Mă gândesc, dacă această demonstrare se făcea în fericita Ungarie, câți frați trebuiau să ajungă martiri? Cum ar fi trosnit din puști credincioșii jandarmi, cei vecinic în legitimă apărare!

Ce fericite au fost naționalitățile că deastădată se aflau pe pământul Americei, unde se dă deplină libertate fiecărui om cinstit. Nu mă îndoesc, că venirea contelui Apponyi la America, va fi cea mai tristă pagina din istoria lui. Căci e mult, ca contele Apponyi, luceafărul maghiarilor, să fie huiduit, fluerat, oprit să vorbească. Lumea se va întreba mirată se poate? Iată, în America *s'a putut.* Este fapt înplinit. A fost o scenă văzută cu ochii. A fost o tristă realitate, dar numai pentru contele Apponyi.

Indiana Harbor Ind. 13 Februarie.

S. Mihălțian
preot.

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în tractul Lupșa.

(Fine.)

Se alege de notar sinodal membrul Nicolae Fodorean, iar bărbați de încredere Aurel Boeriu și Vasilie Bambuț, apoi se trece la agende. Protopresbiterul președinte prezintă actele următoare: a) Raportul său despre starea tractului la 1910. b, Raport special și informativ despre unele trebi școlare c, Raportul comitetului. d) Raportul bibliotecariului prot. e) Rațiociniul pe 1910. f) Budgetul și lista de repartiție pe 1911. Esibitele a) — b) se predau spre cenzurare și venire cu raport asupra lor comisiunei în care se aleg membrii sinodali: Vasilie Șpan, Diomid Bedelean și Iosif Panța, esibitele c—d, se predau comisiunei: Avram Cioran, Iosif Herdea și Mihail Gaja, esibitele e—f, comisiunei din care fac parte: Nistor Maniu, Andreiu Streja și Macaveiu Catean.

Până la pregătirea referadelor se suspinde ședința. Folosesc prilejul pausei, spre a face cunoscut încâtva cuprinsul unor acte predate comisiunilor.

Raportul general despre starea protopresbiteratului are 5 secțiuni sau grupări mari (I. Afaceri oficiale II. A. bis. III. A. școlare IV. A. epitropești și V. Momente istorice) și fiecare secțiune are sub împărțiri, așa că nu e remasă nici o chestie neatinsă, fie din domeniul administrației, fie din domeniul problemelor mari bisericești, ce de prezent agită cercurile bisericei. Cunoaștem — ca să amintesc în treacăt câteva momente — cum se conduc agendele oficiale, cum funcționează corporațiile din tract, câți și cum se ocupă preoții cu predicarea cuvântului divin, cu ținerea de prelegeri publice pentru popor, cu înființarea de așezăminte economice și culturale bisericești. Se expune tabloul complet al personalului bis.—școlar și a poporației tractuale, a școalelor și elevilor, a averilor în toate combinațiile și varietățile ce pot forma obiect de studiu. Unele pagini sunt vesele, altele triste. Dintre paginile vesele a raportului țin să fixez cele ce se refer la starea religioasă a poporului neconturbată până acum de nici o sectă din cele ce pe aiurea fac ravagii simțite, cele ce conțin expunerea jertfelor ce le aduc oamenii pentru susținerea institutiilor bis. (Numai ofertele benevole dau suma de cor. 3,655 22) cele ce spun cum fiii poporului îmbrățișează încetul pe încetul meseriile și negoțul cele-ce dau tabloul știutorilor de carte (creșterea 2.8% față de trecut), ori cele-ce arată creșterea capitalelor bisericești ale parohiilor ș. a. De altă parte nu e mic numărul paginilor de trist cuprins. Poporația tractului arată minus de șase suflete față de anul trecut, căci cazurile de nașteri s'au împuținat și cele de moarte au crescut. A scăzut numărul celor ce uzează de taina pocăinței (minus 6 6%) cercetarea bisericei a fost mai slabă (4.7%), s'au lățit unele excese în popor, starea higienică a poporului e neîngrijită. Școala de toate zilele nu o cercetează 25% din cei obligați, din școala de repetiție 50% nici se îmatriculează. Absențele școlare dau și ele respectabila sumă de 44.000. Raportul special școlar completează unele date școlare din raportul general. Expune câte școale au completat salariul la minimul legal și câte nu (10). Se aduc la cunoștința sinodului și unele chestii gingașe de caracter mai mult intim și de aceea din cuprinsul lui nu pot schița multe. Atâta relevez, că procesul de selecționare a corpului învățătoresc (mai bine retezarea învățătorilor neapți) a înaintat binișor înzestrând școalele afară de unele escepții cu puteri nouă didactice. Singura mângăiere ce ni-o oferă acest raport se cuprinde în faptul, că în acest tract dela 1908 încoace nu s'a perdut nici o școală confesională. (Asupra unora pare a atârna acum sabia lui Damocle!)

Celelalte rapoarte sunt de conținut mai mic. Cunoaștem din ele năzuința de a lăți sămânța cea bună în toate părțile. Comitetul s'a ocupat mai ales cu cauza școalei de cantori ce ar fi să se ridice în centrul protopresbiteratului. Năzuință nobilă, din punctul de vedere al artei cântului bisericesc — în timpul din urmă cam negligat pe la bisericile din tract — dar realizarea ideii cere jertfe prea simțite.

Insă nu mai perd timpul cu spicuiri. Comisiile au terminat cu cenzurările, ședința se redeschide, și trec și eu la arătarea deciziunilor mai importante ce le-a adus sinodul

Conform propunerilor comisiunilor, sinodul ia la cunoștință donațiunile din tract, donatorilor le esprimă mulțămită. Se decide repararea (continuarea reparărilor) caselor protopopești — cu preliminar de 1600 coroane. Rațiociniul protopopiatului pe 1910 se aproabă și se votează și budgetul pe 1911 cu cor. 3156.25 la întrate și eșite. Echilibrarea — se înțelege — dacă nu vor incurge regulat taxele dela comune, se poate face, fiind tractul sărac, numai cu împrumut. De aceea sinodul a și dat îndrumare a încassa cât se poate de energic restanțele, ca să nu fie silit tractul a contrage împrumutul oneros în toate privințele.

S'au dat și unele îndrumări de mare însemnătate religioasă-culturală. S'a îndrumat adecă protopresbiterul — care e președintele conferinții preoților și învățătorilor din tract — să întrevină la membrii acestor corporații și să îndemne preoțimea și învățătorimea din tract a ținea *prelegeri publice* pentru popor, mai ales din domeniul igienei publice. Scopul prelegerilor ar fi luminarea poporului și abaterea lui dela calea desfrâului, care aduce pagube morale, boale multe și urâte în popor, cari măresc mortalitatea copiilor.

Preoții s'au îndatorat și la aplicarea pedepselor morale, cari pot împedeca și stârpi concubinatele.

Chestia, fiind de ordin superior bisericesc național, ba și de stat, merită a o suleva în public și a determina cercuri cât mai largi la studierea ei.

Noi până acum ne-am bizuit în mamele române și ne bizuim încă, dar zilele „grele sunt“; — ne putem pomeni în o bună dimineață, că mamele află, că e mai bine să aibă mai puțini copii, că e mai comod a duce viața în orgii, decât crescând copiii. Ce s'ar alege de noi atunci?

Poporul ca și copilul, când i-a perit rușinea și frica de păcat, ușor alunecă pe căile perzării, de unde e grea reîntoarcerea.

Să ținem viu simțul religios, simțul de curățenie sufletească și trupească, și atunci de nimic nu avem teamă!

Restul concluzelor privește afacerile interne, pentrucă se dau îndrumări protopresbiterului: cum să vegheze asupra turmei și conducătorilor și cum să disciplineze pe cei ce deviază dela calea cea dreaptă a adevărului — și de aceea și trec peste amintirea lor. Amintesc — între alte lucrări, — aceea, că în sinodul acesta s'au făcut și două alegeri de membri în scaunul protopopesc. Alegerea s'a făcut cu vot secret, cum prescrie stat. org. Aleși au devenit parohii Aurel Boieriu și Vasile Bumbuț, cu majoritate absolută de voturi, în locul decedaților Laurențiu Ciorbea și Mac. Bârsan.

Intr'aceste timpul era înaintat și obiectele din convocator exhauriate. Deci prezidentul — dupăce cu propuneri pe sine stătătoare nime nu s'a insinuat — declară sinodul ultim din periodul 1909—911, de închis. Cuvântului de închidere al prezidentului dă răspuns — în numele sinodului — preotul Vasile Șpan, și ședința se închide.

O oră, două, petrecem la masă comună, dată de protopop pe seama membrilor sinodali. Aci se renoesc unele momente din sinodul abia închis, se țin câteva toasturi și se aduc în discuție și alte trebi obștești, ca cauza trenului ce tocmai acum se edifică în lungul Arieșului, legând astfel de lumea mare și acest colț de țară, mai l am putea numi uitat de Dumnezeu, din cauza izolării sale.

Deși desbaterile sinodale prezente nu le putem numi lungi și înfocate, cum e uneori obiceiul, sunt totuș și ele o zală destul de puternică la închegarea vieții noastre bisericești. S'au adus concluze valoroase și s'au luat măsuri destul de energice în scopul urnirii înainte a trebilor bisericești din tract. Alta nici nu se cere. Puterea reșede în unanimitatea cugetelor și pornirilor, nu în cuvinte late și umflate, cari de cele mai multeori sunt lipsite de cuprins real.

Să dea Dumnezeu cât de multe praznice bisericești, cum a fost sinodul din 7 Februarie! *f.*

Convocare.

Prin aceasta convoc învățătorii dela școalele noastre confesionale gr. or. române din protopopiatul Săliștei la conferența treilunară pe ziua de Miercuri 9 Martie la $9\frac{1}{2}$ oare a. m. st. v. a. c. în edificiul școalei noastre din Săliște pe lângă următoarea:

Ordine de zi.

1. Deschiderea și constituirea biroului.
2. „Cărticica năravurilor bune“ sau cum se propunea religia în școalele noastre poporale în I-a jumătate a secolului al XIX-lea? de Dr. Ioan Lupaș protop.
3. Abcdar de Iosif Moldovan și soții, recensiune de P. Gura înv.
4. A doua carte de cetire de aceiași, recensiune de Iuliu Crișan înv.
5. A 3-a carte de cetire de aceiași, recensiune de Ioan Iacob înv.
6. A 4-a carte de cetire de aceiași, recensiune de D. Lăpădat, înv. direc.
7. Carte de cetire pentru clasele V și VI de aceiași, recensiune de Antonie German înv.
8. Carte de cetire pentru clasa IV-a de N. Sulică și soții, recensiune de Val. Pană înv.
9. Elemente de constituție de N. Sulică prof., recensiune de Emil Stoica înv. în Gurarâu.
10. Eventuale propuneri.

Săliște, 1 Februarie 1911 st. v.

Dr. I. Lupaș
protopresbiter.

Un „Apel“.

Direcțiunea seminarului „Andreian“ a trimis tuturor preoților și învățătorilor din arhidieceză un apel, care cuprinde hotărârea corpului profesoral de a înființa un „muzeu școlar“ pe lângă școala de aplicație cu scopul „de a oferi tinerimii seminariale prilejul de a și lărgi și aprofunda cunoștințele din studiile pedagogice“.

In acest apel — publicat și în „Tel. Rom.“ — se spune mai deaproape ce anume să se colecteze pe seama muzeului. Până astăzi vedem însă, că anevoe se îmbie ceva din partea celor chemați spre acest scop.

E datorința noastră a tuturor, cari am terminat cursurile vre-unei secțiuni în acest seminar, să contribuim — dacă nu cu obiecte — cel puțin cu obolul nostru la augmentarea unui fond, care are o menire atât de frumoasă. Câte apeluri, câte jertfe bănești nu ni se cer zilnic spre scopuri, cari nu ating atât de direct sfera noastră de activitate, și după puteri și împrejurări satisfacem acelora. Ar fi trist, ca preoțimea și învățătorimea întregei arhidieceze să nu fie în stare și să nu se achite de o datorință impusă așa zicând de sine, bine cunoscând cu toții lipsa unui astfel de muzeu le seminarul nostru.

Presupun, că toți consimt, aproabă și doresc întruparea acestei hotărâri a corpului profesoral, — cei mai mulți însă nu-și iau osteneala, dacă și nu obiecte, cel puțin să trimită fie-care numai 1 cor. spre scopul amintit.

„Nădăjduim, că glasul nostru nu va suna în pustie“ — zice apelul. Și ca să nu fie, domnii protopresbiteri sau ori-care preot sau învăţător din tractele protopresbiterale, sunt rugaţi, ca cu ocaziunea conferinţelor anuale să nu uite, fie unul sau altul a colecta pe sama muzeului bani, dela membrii conferinţei, venind în ajutor cu obolul nostru „la realizarea unui scop atât de nobil şi aducător de roade binefăcătoare în câmpul activităţii noastre culturale şi educative“.

Fiind conferinţele prilejul cel mai bun, nu uitaţi dlor protopopi, a însemna în programul conferinţelor anuale acest apel, la caz contrar care-va din fraţii preoţi sau învăţători din iniţiativă proprie să umble pentru realizarea hotărârei corpului profesoral. Banii colectaţi să-i trimită respectivul la adresa *Direcţiunii seminariale*, şi în felul acesta uşor se poate colecta o sumă frumoasă, scutind pe fiecare în particular de o osteneală, care singur nu şi-o ia. *Un preot.*

NOUTĂŢI.

Din parlament. In sfârşit a fost votat din partea dietei şi pe articole proiectul de lege despre prelungirea privilegiului pe sama băncii austro-ungare, până la finea anului 1917. S'a început acum discuţia asupra legii despre votarea contingentului de recruţi, apoi urmează budgetul la rând.

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai intrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani: dela Emilian Cioran, paroh în Răşinar 3 cor. şi dela Teodosiu Popa, paroh în Furcsoara 10 cor.

*

† Vigilia Enescu n. Tipeiu. La 31 Ianuarie a. c. a răposat în Sebeş, cum am fost anunţat, văduva fostului preot Iosif Enescu din Sibiiu, suburbiul din jos. Această nobilă femeie, care prin modestia şi alte calităţi sufleteşti ale sale şi-a câştigat stima şi iubirea tuturor, cari o cunoşteau, prin viaţă cumpătată şi nepretenţioasă, încunjurând sgomotul şi reclamele lumii, a arătat atât în scurta ei viaţă, cât mai ales la moartea sa, cum trebue să fie fiecare femeie, fiecare preuteasă română, fiecare român adevărat, care şi iubeşte neamul şi biserica. *Virgilia Enescu* la moartea sa şi-a testat întreagă averea sa de 40.000 cor. pentru întemeierea unei fundaţiuni sub numele „Fundaţiunea Ioan Tipeiu şi Iosif Enescu“ — dată în administrarea Consistorului nostru arhidiecezan. Atâta abnegaţiune şi modestie la femeia stăpânită de un suflet nobil şi mare, încât ea testatoarea, numele său nu şi l a pus în titlul fundaţiunii, ci numai al bunului ei tată şi al iubitului ei soţ. In veci amintirea ei! *X.*

*

Dela Ligă. Dl Virgil *Arion* a fost ales preşedinte în comitetul central al Ligei culturale, în locul d-lui Sava Şomănescu.

*

Dăruiri pentru biserică. Marele mecenat român, domnul *Vasile de Stroescu*, a trimis pentru biserica gr. ort. română din Diviciorii mari (tractul Dejului) 200 de coroane şi pentru cea din Cernatul inferior (tractul Treiscaune) două sute de coroane. Oficiile parohiale din ambele comune bisericeşti aduc calde mulţămiri ilustrului binefăcător.

*

Lege bună. In statul Indiana din America s'a votat acum de curând o lege, în înţelesul căreia fiecare candidat de însurătoare are să se supună unei minuţioase cercetări medicale, pentru a se constata, dacă e sănătos ori nu. Cei aflaţi, că sunt atacaţi de boale, cari prin moştenire trec dela părinţi la fii — se opresc din partea legii dela legarea căsătoriei.

*

Teatru japonez în Sibiiu. Artista japoneză Hanaco, cu trupa sa dela teatrul curţii imperiale din Tokio, va da o reprezentaţie în Sibiiu, în ziua de Marţi, în 14 Martie n., în sala mare dela Unicum. Bilete de intrare se găsesc la librăria G. Meyer, cu 4, 3, 2 şi 1.50 coroane.

*

Cu preţ bun s'au vândut Marţi, la târgul Sibiului, vitele cornute. Au fost aduse spre vânzare 3000 de vite. S'au trecut aproape toate.

*

Caz de moarte. Din Bucureşti se anunţă încetarea din viaţă a lui *Grigore Ştefănescu*, fost profesor universitar şi membru al Academiei Române. Ca om învăţat, Grigore Ştefănescu a scris şi a publicat numeroase studii din ştiinţele naturale. S'a născut în Bucureşti în anul 1838. Moartea lui lasă un mare gol în ştiinţa română.

*

Călătorie în Orient. Societatea germană de cântăreţi din Bucureşti organizează pe vaporul român „Impăratul Traian“ o călătorie la Constantinopol, Atena Alexandria şi Cairo. Călătoria va dura din 16 până în 29 Martie a. c., şi costă 550 de franci de fiecare persoană. Cu prilejul excursiunilor în Cairo se vor vizita şi piramidele şi sfinxul din ţara Egipetului.

*

Târguri mari. Târgul de mărfuri ce era să se ţină în 20 Ianuarie la *Ilia murăşană*, se va ţinea cu permisiunea ministerială dată în zilele acestea în 16 Martie n. a. c. Târg de vite şi de mărfuri va fi în *Gherla* în 22, 23 şi 24 Martie n. a. c.

*

Import de carne. In Turnu Severin se va deschide în 15 Martie noul abator, unde se vor tăia vitele destinate pentru monarhia noastră. O comisiune din Timişoara a fost în zilele acestea la Turnu-Severin în afacerea importului de carne, şi întorcându-se acasă din România, s'a declarat deplin mulţumită cu observările dobândite. Se crede, că preţul unui chilogram de carne importată va fi în Timişoara cam 1 cor. 20 fileri.

*

Locuri scumpe. Pentru procesiunea festivă cu prilejul încoronării din Iunie a regelui englez se vând de pe acum locurile potrivite din casele stradelor prin care va trece procesiunea. Bunăoară: La o casă cu patru etage preţurile de închiriere sunt următoarele: Etajul prim 4200 de mărci, al doilea 5000, al treilea 2000, al patrulea 420 mărci, cu totul pentru vreo 40 persoane.

*

Intrunire agricolă. Reuniunea rom. de agricultură din Sibiiu va ţinea o întrunire agricolă, Dumineca în 12 Martie n. c. la orele 2 după amiazi, în şcoala română din comuna *Şura-mare*. La întrunire se va vorbi despre cultura pomilor şi despre însemnătatea însoţirilor săteşti sistem Raiffeisen.

*

Combaterea cancerului. Din Viena se scrie, că reuniunea austriacă formată pentru combaterea cancerului (a racului) a ţinut în săptămâna aceasta prima sa şedinţă în aula universităţii. Maiestatea Sa a fost reprezentat prin arhiducele Leopold Salvator, care a ţinut o cuvântare şi a arătat interesul purtat de monarhul nostru pentru scopul uman şi nobil al reuniunii. Au mai participat la şedinţă arhiducele Rainer, miniştrii şi alte persoane de înaltă poziţie. Despre problema vindecării cancerului a ţinut o prelegere profesorul universitar Frenkl.

*

Radiotelegrafie în Ungaria. Pe şesul unde se ţin exerciţiile militare din Timişoara se va construi o staţiune radiotelegrafică. Este vorba să se facă probe militare cu un nou aparat combinat cu telegrafia fără sârmă. Primele probe vor servi pentru stabilirea depărtării, în care aparatul poate funcţiona exact. Până acum aparatul lucrează între Timişoara şi Korneuburg într'o distanţă de cincisute chilometri.

*

Un milionar vagabund. Edgar Brown, milionar american din Denver, după o absenţă de doi ani s'a întors acasă. In acest restimp milionarul a renunţat la toate bunătăţile împreunate cu bogăţia sa şi s'a susţinut din munca braţelor sale. A pribegit prin oraşele mari americane pentru a cunoaşte condiţiile de viaţă ale oamenilor săraci, şi pentru a vedea cu ochii proprii nevoile lor. Impresiile din pribegie se vor publica în formă de carte, care va arăta defectele îngrijirii pentru săraci şi va propune mijloace de îmbunătăţire. Milionarul a călătorit în haine simple de muncitor, a suferit toate mizeriile proletarilor, a durmit în azile de noapte, în şuri şi adeseori sub cerul liber. Părerea sa în general despre stările sociale americane nu este tocmai dintre cele mai bune pentru ţara dolarilor.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

La fondul „Victor şi Eugenia Tordăşianu“ pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor rom. sibieni“ au mai dăruit: Zaharie Tilicea, paroh (Vaidei), soţia sa Salomia şi copiii lor: Aurelia, Victoria şi Valeriu, 1 cor. 50 bani; Ioan Marin, paroh (Râusadului), 1 cor.; Ioan Isac, înv. (Toparcea), 40 bani; Romul Doctor, capelan (Haşfalău) şi soţia sa Livia, 2 cor.; Demetriu I. Hociotă (Râmnicul-Vâlcea), 1 cor.; Adrian Dan, învăţăcel lăcătuş, 50 bani; Stefan Pocan, înv. (Ernea săs.), soţia sa Ana n. Bârsan, şi copila lor Emilia, 60 bani.

*

Mulţămită. Din prilejul parastasului celebrat Dumineca în 5 Martie a. c. pentru fericita odihnă a regretatului Gligorie *Iovescu*, major ces. şi reg. şi întru amintirea neuitatului defunct, stimatele familii Iovescu şi Tordăşianu au dăruit din deosebită pietate către sfânta noastră biserică patronată, anume, pe seama „Reuniunii femeilor gr.-or. române din Sibiiu suburbiul Iosefin pentru înfrumseţarea bisericii“ suma de treizeci (30) coroane, drept bază a unui fond pentru ajutorarea copiilor săraci. In numele comitetului Reuniunii le exprim cea mai sinceră mulţămită. Sibiiu, în 8 Martie n. 1911. *Victoria Boiu*, prezidentă.

*

Rectificare. Domnul *Alex. Bârsan*, învăţător în Ruşciori, ne roagă se rectificăm întregirea părintelui N. Platoş din numărul 13 al ziarului nostru astfel: Alegerea de cassar al însoţirii de credit din Ruşciori, în persoana învăţ. Bârsan, s'a făcut în adunarea generală, cu unanimitate de voturi. Domnul Bârsan a demisionat în 2 Martie, dar atât direcţiunea, cât şi adunarea generală a însoţirii, nu i-a primit abzicerea, ci l-a rugat să rămână cassar, căci au în el deplină încredere. Procesele verbale ni s'au trimis în copie. In fine postul de cassar nu e incompatibil cu cel de contabil, în înţelesul §§-ilor 7 şi 23 din statute. Credem, că cu atâta chestia e destul de limpezită.

O declaraţie.

Primim dela Preacuvioşia Sa, părintele protosincel *Roman Ciorogariu* din Arad, scrisoarea următoare:

Domnule Redactor! In tot răul este şi un bine. Din lămuririle Nrului 19 am înţeles ce-i supărarea Dvoastră. Excelenţa Sa, Domnul Mitropolit *Ioan Meţianu*, a fost atacat în „Tribuna“ şi „Tribuna“ sunt eu. Un act de răsbunare dară.

După dreptate ar trebui să mi cer atunci partea de merit şi din osanalele ce i s'au făcut Excelenţei Sale tot în „Tribuna“. Cum e de ex: articolul la aniversarea de 80 ani a I. P. S. Sale, şi lauda tuturor faptelor laudabile ale Excelenţei Sale. Abundenţa omagiilor aduse I. P. S. Sale în „Biserica şi Şcoala“ şi la diferite ocasiuni, ar fi mărturii destul de evidente, că eu nu am stat departe de închinăciunile „Tribunei“, făcute I. P. S. Sale.

M'aş mai putea provoca şi la mustrările ce mi s'au făcut mie în „Tribuna“. Dar pentru această mustrare cine răspunde? Tot eu? Eu am fost acela, care m'am bătut pe mine însumi în coloanele „Tribunei“?

Dvoastră veţi vedea de aici, că nu eu stau asupra „Tribunei“, ci „Tribuna“ asupra mea. Pe mine întocmai aşa mă chiamă în judecată, ca şi pe orişicine.

Dar nu doleanţele Dvoastre mă fac să răspund, ci motive de ordin mai înalt hierarhic. M'aţi pus anume faţă în faţă cu I. P. S. Domn Mitropolit *Ioan Meţianu*, prin ce aţi dat o gravă lovitură ordinei hierarhice din mitropolie. Această lovitură sunt dator a o opri în loc, prin următoarea declaraţie:

Eu am avut supărări cu I. P. S. Domn Mitropolit, dar acestea au dispărut de mult, spre a fi înlocuite cu un profund sentiment de veneraţiune faţă de Mitropolitul meu, cu care trăesc în comuniune hierarhică, ca modest lucrător în via Domnului, stăpânită de I. P. S. Sa. De va fi fost dar vre-o supărare la mitropolie, aceea nu din vina mea s'a născut, şi nici din vina mea va rămânea. Aceasta să se ştie.

R. Ciorogariu.

*

Din partea noastră avem să mai spunem următoarele: Nu am atribuit şi nu atribuim necuviinţele din coloanele „Tribunei“ părintelui protosincel, ori domnului Oncu, ci personalului dela „Tribuna“, întocmai cum şi pentru cele publicate în ziarul nostru, nu Excelenţa Sa, Mitropolitul răspunde, ci cei încredinţaţi cu conducerea ziarului. Ce le imputăm noi, şi le impută toată lumea, este *lipsa de energie în a-şi opri personalul din redacţie dela acte de necuviinţă.* Atât.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 3 din 1 Februarie 1911 cuprinde: Cerem sfinţirea vieţii constituţionale bisericeşti, de Dr. Gh. Ciuhandu. Taina pocăinţii, de I. Hanzu. Evenimente actuale din biserica catolică, de Arhim. I. Scriban. Contribuţii la reorganizarea conferenţelor preoţeşti tractuale, de P. Moruşca. Iacob şi Isac, trad. de I. Beleuţă. Mişcarea literară, de Gh. C. Cronică. Tipicul cultului religios, de Cantor.

*

Neamul Românesc Literar nr. 6 are următorul sumar: Semne de întărire a unităţii culturale. Vedenie, poezie de A. Naum. Pelişandru, poezie de Mihnea Olmazu. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Capela din pădure, de Lenau, traducere de Iorgu G. Toma. Povestea cu odoarele cerului: Soarele, luna şi stelele, de N. Mateescu.

Teatru.

Astăzi, Vineri, în favorul societăţii femeilor evangelice „*Rosmersholm*“, tragedie de Ibsen. Mâne. Sâmbătă, în favorul domnişoarei *Adela Herbert* cassieriţa teatrului, opereta „*Försterchristel*“.

Poşta redacţiei.

Cineva. Ai multă dreptate. Coardele atinse sunt însă prea gingaşe şi ar provoca ecouri din toate părţile. Să lăsăm deci pentru alte zile discutarea chestiei din partea din care ai prins-o.

Din public.+)

Mulţămită publică.

După ce banii adunaţi dela poporul din Mateiaş în scopul zidirii unei biserici corăspunzătoare în locul celei vechi şi foarte mici s'au cheltuit cu zidirea edificiului şcolar compus din 2 sale de învăţământ şi locuinţa învăţătorului, fiii poporului, atât cei din comună, cât şi cei înstrăinaţi, la apelul bine motivat au dovedit că sufletul lor doreşte curţile Domnului. Aşa după 3 donaţii în sumă de 160 cor., mai întâi femeile prin oul sau 2 fileri pe săptămână, cu colecta începută de 10 luni, apoi bărbaţii prin contribuţia de acum din recolta anului espirat au dat suma de aproape una mie coroane. A înşira pe toţi cari au contribuit la această sumă, s'ar cere prea mult spaţ. Vor rămânea deci afară cei ce nu au întregit una coro[illegible] în bani, sau una ferdelă în bucate. Au contribuit aşadară următorii:

Ioan Brotea, preot 14 cor., A. Cociş, Const. Boţoman, Ioan Şerban, Zahar. Boţoman, George Leucă şi Ioan Csiki, înv., câte 10 cor., Vasile Leancu 5 cor., Dr. T. Suciu, prof. în Brad şi Junimea colindătoare la Naşterea Domnului, câte 3 cor., Bucura Şerban, Maria I. Leancu, Bucura M. Popa, George I. Sorea şi Maria D. Surdilă, câte 2 cor., Silvestru Teaca, Nicol. Schiopu, S. Lingurar, S. Creţu, Maria Z. Brotea, L. Popa, Maria Z. Bunica, Grig. Vătavu şi I. Z. Surdilă, câte 1 cor. — In bucate (grâu):

Ioan Blaga 42 cupe, Z. Mihăeţ, G. Popa şi Moise Popa, câte 32 cupe, I. Petri, Rosalim Boţoman, Ioan Vătavu, Mar. G. Z. Leancu, Ana Z. Leancu, G. G. Serbu, G. P. Leancu, D. Oancea, Mar. S. Cărăvan, N. Boţoman, Ioan Cociş, M. Mitrofan şi Cl. Surdilă, câte 16 cupe, Silv. Caravan, Silvestru Serbu şi Gr. Serbu, câte 14 cupe. — In săcară:

Const. Boţoman, Ars. Cociş, câte 32 cupe, Ioan Js. Dumitru, I. G. Serbu şi G. Mihăet, câte 16 cupe. — In cucuruz:

G. M. Leancu şi Bucura D. Leucă, câte 32 cupe, S. Dărăbanţu, A. Nicolă şi I. Cărăvan, câte 28 cupe, G. Mucea 20 c., Ig Buha, Gr. Leancu, I. Z. Dumitru, A. I. Şerban, I. S. Popa, Is. Brotea, I. T. Leancu, G. Brotea, N. G. Serbu, I. G. Cupeş, Nicod. Vătavu, G. Cărăvan, Avr. Vătavu, M. Leancu, N. B. Leucă, A. Dumitru, Bucura I. Saban, I. Dărăbanţu, Z. S. Vătavu, G. Sasu, I. Savu, Mar. I. Surdilă, I. M. Cupeş, B. N. Moga, T. Stan, Gh. Stanciu, Gh. Surdilă, I. Leucă, N. Cismaş, Is. Popa, Ana Is. Dumitru, N. M. Cupeş, Ioan I. Surdilă şi G. Er. Mucea, câte 16 cupe, Cl. Machidon, I. Sasu şi I. Machidon, câte 14 cupe.

Colecta prin Aurelia Brotea în Bucureşti:

Maria şi Alexandru Pavel, Maria şi Barbu Găman, Traian şi Rozina Leancu şi Criston Leancu, câte 10 lei, Stefan şi Laurenţia Mihăilean, Nicolae Machidon, Ioan Birţ şi Costică cu Maria Leancu, câte 5 lei, I. Popa, I. şi B. Moian, Maria şi N. Dreghici, Maria I. Stefan, câte 4 lei 40 b., Iust. şi Al. Serbu, Vic. şi Mar. Leancu, câte 3 lei, Mar. şi G. Olariu, G. Moga, G. Cociş, câte 2 lei, M. Surdilă, P. Surdilă, N. Oancea, Maria şi Anica, din Vurpăr, Gr. Petrescu, I. Seracu, B. Moga şi I. Tulbure, câte 1 leu.

Acestora şi celor cu oferte mai mici, precum şi celor pentru fondul ouălor nepublicaţi li se aduce mulţămită călduroasă din partea comitetului parohial.

Mateiaş, în 15 Ianuarie 1911.

Ioan Brotea
paroh gr. or. rom.

***) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.**

Nr. 203/911. (89) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător dela şcoala confesională română gr.-or. din **Zam**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 1000 cor., cuartir şi grădină în natură precum şi 30 metri lemne de foc, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ. Cuincuenalele se vor computa numai dela timpul funcţionării la această şcoală.

Doritorii de a ocupa acest post în cea cea mai de frunte comună din acest tract, au a-şi subşterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu până la terminul susindicat, şi fiind posibil a se prezenta în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică, pentru a cânta şi face cunoştinţă cu poporul. Cunoscătorii de muzică vor fi preferiţi.

Ilia, la 21 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Zevedeiu Murăşian
protopresb.

Nr. 85/1911. (71) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea parohiei **Oarda de jos** (cl. III) se escrie concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta la subsemnatul oficiu, în terminul susindicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile reglementare în o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 12 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia în conţelegere cu comitetul parohiei.

Ioan Teculescu,
protopresbiter.

Nr. 84/1911. (74) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh în parohia de clasa a II-a **Vulcan** cu filiile **Aninoasa** şi **Lupeni**, din protopresbiteratul Haţegului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne în terminul deschis rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având a se prezenta — cu prealabila încunoştiinţare a subsemnatului — în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserica din această parohie, spre a cânta, cuvânta, resp. celebra.

Haţeg, în 12/25 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 170/911. (75) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos înşirate se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" şi anume:

1. **Moieciul superior,** un post de învăţător cu salar anual de 1000 cor., şi anume: 200 cor. dela comuna politică, 40 cor. dela biserică, iar restul din ajutor ce se va cere dela stat.

2. **Fundata,** un post de învăţător cu salar anual de 1000 cor., şi anume: 100 cor. dela biserică iar restul din ajutor ce se va cere dela stat. Cuartir în natură în edificiul şcoalei şi 20 cor. relut pentru grădină.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi, se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se arăta poporului şi spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti având aleşii să fie şi instructorii şi conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul nostru şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat. Cele întrate după termin, precum şi acelea, din cari lipseşte vre-un document recerut de regulament, nu se vor lua în considerare.

Zerneşti, în 12 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Bran în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
protopop.

Nr. 86/911. (79) 3—3

Concurs.

Pentru postul învăţătoresc vacant dela şcoala noastră confesională din **Blaşfaleul de sus,** în tractul Bistriţei, se escrie din nou concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor., şi anume: 600 cor. din repartiţie dela popor, iar 400 cor. ca întregire, ajutor dela stat.

b) Cortel, grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite cu documentele de lipsă subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi au voia a se prezenta şi în comună spre a face cunoştinţă cu poporul. Se observă că în tractul Bistriţei nu sunt absolvenţi de pedagogie şi candidaţi cualificaţi.

Bistriţa, 6/19 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 113/911. [67] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III a Almaşul mic cu filia Buneşti în tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a dotaţiunii preoţeşti.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescrise, au să se înainteze la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar candidaţii sunt poftiţi să se prezinte în comună, cu prealabila învoire a protopresbiterului, pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, (Algyógy) 9/22 Faur 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Curs practic.

Pentru cunoaşterea deplină a conducerii motoarelor mânate cu benzină ori cu uleu crud.

Prilegiu binevenit pentru poporul com. agricultor dornic de a ajunge în timp scurt la bunăstare.

Anunţ.

Subscrisul ca representant al fabricei de maşini agricole de tot felul a dlui S. Wagner din Sibiiu, şi îndeosebi ca expert cu deplină pricepere în purtarea motoarelor *americane şi germane* recunoscute ca cele mai solide, mai practice, mai corecte în umblare; dar de altă parte şi cele mai eftine ale timpului de astăzi, aduce la cunoştinţă publică că în înţelegere prin contract cu numitul fabricant am deschis la mine acasă curs practic de instrucţie gratuită pentru toţi cei ce doresc aşi procura altfel de motoare — aplicabile la mori, la îmblătit, steampuri de mine şi la ori ce altfel de forţă, şi pentru încunjurarea de întâmplări rele, se pricepă mai întâi conducerea unui motor şi numai dupăce cunoaşte îndeajuns toată composiţia şi regularea acelui a i se va putea mijloci vânzarea.

Totodată subscrisul îndeplinesc ori ce fel de comande şi vânzări, tot aşa de favorabile ca însuşi fabricantul, şi toate acele cu scrisori în limba română, ca prin aceasta să fie eschisă ori ce fel de înşelătorie *jidovească.*

Ori ce vânzare se efectueşte în marginile preţurilor originale ale fabricei de producţiune.

Am la îndemână motoară şi altfel de maşini aplicabile. Tot felul de cataloage toate cu preţurile cele mai reduse ce se pot astăzi aştepta în vânzarea diferitelor feluri de maşini.

Vânzarea se face prin coale de comande pe rate în 3 recolte = (3 ani), iar în cas că sar cumpăra cu bani gata se face un ofert mai favorabil.

Totodată subscrisul predau comandele în seamă cumpărătorului şi dacă o atare comandă (motor cu vre-o garnitură) în urma mai multor probe s'ar dovedi de necorăspunzătoare scopului aşteptat, în acel cas nu e obligat a o primi.

Concesiunea pentru a procura benzin fără de darie (adomentes) se capătă fără de nici o cheltuială din partea cumpărătorului încă înainte de a primi motorul comandat.

Pentru toate maşinele procurate şi îndeosebi pentru motoare se dă cea mai mare garanţie ce se poate aştepta dela o fabrică cinstită şi este în scris responsabilă pentru acelea.

Cei ce doresc dar să aibă maşini *eminente* şi a fi scutiţi de înşelătorii — adreseze-se cu toată încrederea către subscrisul şi vor primi toate îndrumările necesare, servind ori cui cu cea mai mare bunăvoinţă.

Basiliu Glodean
preot gr. ort., ca representant în
(69) 2—3 Erdőfalva p. Algyogy-Hunyad-m.

De închiriat din 1 Iulie anul c.

Locuinţe moderne

constătătoare din 2, 3 şi 4 odăi, odăi de baie şi apartinentele, în zidirea cea două din **str. Schewiss Nr. 3.**

Informaţiuni se dau zilnic la cassa consistorială în oarele de birou dela 8—12 a. m. (95) 1—3

De închiriat.

In casa din **strada Ocnei** (Burgergasse) **Nr. 39** este de închiriat **atelierul de argăsitor** pentru un **măsar, lăcătuş,** eventual pentru un alt întreprinzător.

Pentru informaţiuni mai deaproape în aceeaşi casă. (99) 1—3

Ştire despre vânzarea unei moşii

de 720 jugăre de loc comasat, care se află sub administraţia subscrisului. Locul se compune din loc arător, rât, fânaţ, loc de păşune; e provăzut cu toate edificiile economice necesare, apoi o casă frumoasă de locuit.

La informaţiile cari se pot cere în limba germână sau maghiară, dă cu plăcere răspuns urgent şi detailat subscrisul.

(98) 1—1 **Gerö Sámuel**
Alsó Detrehem, com. Torda-aranyos.
Poştă şi telegraf în loc.

Cancelarie administrativă şi birou de informaţiuni în Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în afaceri procesuale, şcolare, bisericeşti şi comerciale, intervin la referenţii dela Curie, din ministerii şi dela toate oficiile publice din capitală, dau îndrumări în afaceri administrative, procur tot felul de documente, atestate şi mape, esoperez şi urgitez *concesiuni şi dispensaţiuni* la căsătorii. licenţe de birt şi pentru trafici, mijlocesc *ajutor de stat la cumpărări de izlaze şi păşuni,* pe baza legii din 1908 artic. 43. Mijlocesc împăcăciuni *procesuale şi în afaceri concursuale,* apoi cumpărări, vânzări şi exarândări de bunuri, păduri, teritorii de vânat şi îndeosebi articlii tehnici, rechisite economice precum: maşini de îmblătit de arat, de scos butucii, de scris, de cusut şi casse de fer imcombustibile, diferite motoare pentru mori şi uloiniţi. Mijlocesc pentru oficianţi împrumuturi personale, pentru ţărani, proprietari de pământ, comune şi comunităţi împrumuturi ieftine, simple hipotecare şi amortisaţionale calculate *cu 4½ procente la sută şi 1 procent amortizare* din capital; câştig reescompt pentru bănci, efeptuesc tot felul de comande comerciale, mărfuri, seminţe de primăvară pentru grădinari şi economi, apoi comande la bursă, hârtii de valoare.

Observ, că cumpărările maşinelor şi motoarelor le mijlocesc astfel, că partea contractuală o controlez eu, iar cea tehnică va fi controlată de un tinăr român, absolvent la politehnică, care totodată este expertul meu la astfel de cumpărări, deci feriţivă de agenţii din provincie, cari prin mijlocirea lor numai procese, însă nu marfa dorită vă câştigă.

Taxele vor fi moderate şi serviciul prompt, însă rog o anticipaţie de *cinci* coroane, cu care sumă să achită corespondenţa, urgenţele, comandele şi informaţiunile mai simple. — Rog la întreprinderea mea sprijinul on. public român şi în deosebi a colegilor mei.

(83) 2—4 Cu stimă:

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 14— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate,** sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantaţiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 20—25

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf,** proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 38—

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente, icre negre, sardine sardele, ton (Tunfisch), păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special **„Apa de Căciulata"**, precum şi apa **„Hebe"** de Sângeorgiul-**român** toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(80) 3 –

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

„ZLĂGNEANA“,

institut de credit şi economii, soc. pe acţii în Zlagna (Zalatna).

Convocare.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „Zlăgneana“, societate pe acţii, să convoacă prin aceasta la

a XIII-a adunare generală ordinară,

pe **Joi în 30 Martie st. n. 1911,** la oarele 9 a. m în localul institutului cu următorul

Program:

1. Raportul direcţiunei, bilanţul anual şi raportul comitetului de supraveghiare
2. Impărţirea venitului curat şi darea absolutorului.
3. Fixarea marcelor de prezenţă pe anul 1911.
4. Alegerea comitetului de supraveghiare în cadrul statutelor.
5. Alegerea de membrii în direcţiune în cadrul statutelor.

Spre orientare: Acei domni actionari, cari voesc a participa cu vot la adunarea generală, sunt poftiţi a-şi depune, cel puţin cu 24 oare înainte de adunare, acţiile scrise pe numele lor respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă, precum şi documentele de plenipotenţă la cassa societăţii în Zlagna. Acţiile să pot depune şi la: „Albina“ în Sibiiu, la „Victoria“ în Arad, la „Auraria“ în Abrud, la „Detunata“ în Bucium, la „Buciumana“ în Bucium-Poeni şi la „Agricola“ în Hunedoara.

Zlagna, la 6 Martie stil nou 1911.

(93) 1–1 **Direcţiunea.**

Bilanţ la 31 Decemvrie 1910.

Active.	K f	Pasive.	K f
Numărar	10,377·02	Capital:	
Cambii în portfel	428,326 75	emisiunea I-a	50,000 —
Imprumuturi hipotecare	56,813 —	emisiunea II a	50,000 —
Obligaţiuni cu cavenţi	354·—	Fond de rezervă	35,410·79
Imprumuturi pe lombard	2 426·30	Depuneri spre fructificare	270 304·82
Conturi-curente	3,192 65	Reescompt	113,990·—
Realităţi:		Imprumuturi hipotecare cedate	6.800·—
a) casele propri Nr. 935	28,000·—	Conturi-curente	12,345·92
b) realităţi de vânzare	2,086·93	Posiţii transitorii	8,576·90
Hârtii de valoare:		Dividendă nereclamată	469·50
a) efecte publice	7,450·—	Diverşi creditori	1,255·04
b) acţii dela bănci	8,395·—	Profit curat	13,562·14
Magazin de cereale:			
a) porumb	2,065·67		
b) grâu	311 44		
c) ovăs	1,404·02		
Datoraşi:			
a) acţionari restanţi	1,787·—		
b) credit deschis la bucate	3,532·47		
c) diverşi debitori	2,681·11		
Posiţii transitorii	2,903·95		
Mobiliar:			
a) al institutului	80·—		
b) al magazinului	527·80		
	562,715·11		562,715·11

Contul Profit şi Perdere.

Spese.	K f	Venite.	K f
Interese de depuneri	11,919·83	Interese de escompt	39,041·51
Interese de reescompt	9,375 55	Interese hipotecare	3,683·89
Interese fondului de rezervă	1,361·95	Interese pe obligaţiuni	47·65
Interese capit. emisiunea II a.	230 90	Interese de cont-curent	63·22
Interese după împrum hip. ced.	390·40	Interese lombard	26·30
Dare erarială şi comunală	3,433·20	Chiria după casele proprii	800·—
Dare după interesele de depuneri	1,191·98	Venitul efectelor	372 —
Competinţe de timbru	42·18	Proviziuni şi venit dela bucate	6,293·75
Marce de prezenţă	1,570·—		
Salare	4,186·66		
Spese	1,783 84		
Chirie	600·—		
Porto	326·—		
Amortizări:			
din mobiliar	20·—		
pretensiuni dubioase	323·69		
Profit curat	13,562·14		
	50,328·32		50,328 32

Zlatna, la 31 Decemvrie 1910.

Nicolae Olariu m. p., director executiv.
Candin C. Comanescu m. p., comptabil.

Direcţiunea:

Nicolae Cristea m. p., preş. **Petru Popovici** m. p. **Victor Demian** m. p., v. preş.
Iosif Magda mp. **Dumitru Moguţiu** mp. **Petru Presecan** mp. **Ştefan Corpade** mp.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente şi le-am aflat în consonanţă cu registrele principale şi auxiliare.

Zlagna, la 6 Martie 1911.

Alesandru Băieşan m. p., preş. **Ioan Fodorean** m p.
Ioan Ursa m. p. **Ioan Lucacel** m. p. **Dionisiu Costea** m. p.
Iosif Lissai m. p., revizor expert al „Solidarităţii“.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

O realitate frumoasă,

bine şi plăcut situată (3 fronturi) în Sibiiu (oraşul de sus — Oberstadt), aproape de piaţa mare cu 2 case de locuit, partere în cea mai bună stare, cu 2 grădini (eventual loc pentru 2–3 clădiri), curte spaţioasă etc. etc. se vinde de bună voie

Pentru amatori serioşi se află adresa la administraţia acestei foi. (77) 2–2

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană în Sibiiu.
Ioan cav. de Puşcariu:
Fragmente istorice
despre
boierii din ţara Făgăraşului.
La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partaa III 80 fileri, la partea IV cor. 5 20.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2–3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(38) 4– L. Olariu,
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia **„La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II.** Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 9—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

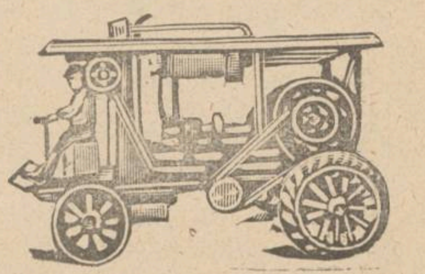

De sine mergatoare, simple si renumite în lume
Locomobilele cu benzin
şi
Maşini de treerat
sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.
Renumite în lume ca sugative de gaz
Motoarele de oleu brut svediane
simple şi de sine mergătoare pentru
Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.
Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.
Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 8—26

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic şi lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAŞCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 1—52

Telefon 172.

Serviciu prompt şi conştienţios.
Prima referinţe.
Prima fabrică transilvană
ces. şi reg. privilegiată
de casse de fier şi oţel,
şi
lăcătuşerie de artă şi construcţie,
instalată cu putere electrică.
E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.
(2) 9—10
Preţuri moderate.
Cataloage de preţ gratis şi franco.

TELEGRAMĂ! Ne mai pomenit!

facem cadouri de 1500 cor. în premii și în numărar!

Pentru deslegătorii acestui chip am espus suma de sus amintită: Fiecare, care va afla vânzătorul și ni-l va desemna, primește un **orologiu de domni ori dame** în valoare de 20 cor., ori la dorință 15 cor. în numărar în cinste. Condițiunea, e că fiecare deslegător e silit să facă o comandă pe o catină (lanț) escelentă imitație de aur „Fortuna“ și a ne trimite totdeodată în mărci poștale **cor. 1·75** valoarea acesteia! După întrarea deslegărilor urmează distribuirea premiilor Toate expedițiile sunt a se adresa la: **Patria-Zentrale A. Seifert, Wien, VII, Neubaugasse 39.** (100) 1–3

Numele .... Comuna .... Strada ....

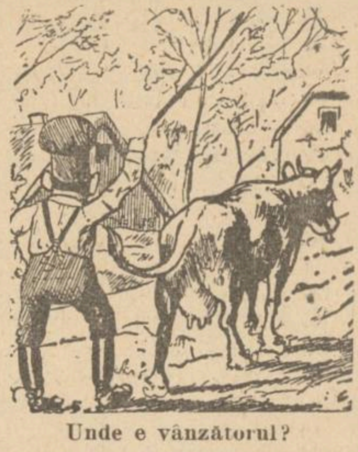
Unde e vânzătorul?

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (367) 25—26

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Prețul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Cărți pentru bibliotecile parohiale-școlare.

Dela **Librăria arhidiecezană din Sibiiu** se pot procura următoarele cărți mai noi apărute:

	cor.
Agârbiceanu I., Novele	1·50
— Două iubiri, novele	2·—
— In clasa cultă, novele	2·—
Adam I., Constanța pitorească .	2·—
Alexandrescu Dorna, Arnăuta, roman	1·—
Andersen, H. C., Povestiri, trad. de Ruxandra Vlăhuță . . .	2·50
Anghel-Iosif, Caleidescopul I/II à	1·50
— Cireșul lui Luculus, nuvele	1·50
Anghel, Fantazii, poezii . . .	1·50
Asachi G., Poezii	1·50
Balzac H., Moș Goriot, roman .	1·—
Bârseanul I., Rapsodie și balade	1·50
Basme din toate ținuturile românești	1·90
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății împodobit cu 315 chipuri . . .	14.—
Bolcaș L., Seri albastre (Pentameron)	1·50
Bolcaș L., La cărările vieții . .	1·50
Björnstjerne-Björnson, Veselul strengar, nuvele	1·50
Björnstjerne-Björnson, Synove Solbakken	1·50
Boteni I. I., Din satul nostru, nuvele	1·50
Bucura Dumbravă, Haiducul, roman	2·—
Calmuțchi V., Floricele, poezii .	1·—
Caraivan V., Povești de pretutindeni . . . , ...	2·—
Caragiale, Schițe nouă	2·50
Carmen Sylva, Prințul codrului traducere după original de Lia Hârsu	—·30
Cazaban, Chipuri și suflete, nuvele	1·50
Cerna, Poezii	2·—

	cor.
Ciocârlan I., Pe plaiu, nuvele .	1·50
Corbu I., Ad Astra! Astronomie poporală în icoane. Cu mai multe ilustrațiuni și icoane în text .	2·—
Cuza A. C., Poezii, epigrame și cugetări	1·50
Dauș L., Iluzii, roman	1·50
Delavrancea P., Sultănica, nuvele	2·—
Dulfu, Cântece și povești . . .	1·50
Dragoslav I., La han la trei ulcele	1·50
Dunăreanu N., Răsplata, nuvele	1·50
Eminescu M., Poezii. Ediție ilustrată și revizuită de I. Scurtu	2·—
Farago E., Șoapte din umbră .	1·50
Flaubert, Doamna Bovary, roman	2·—
Gane N., Spice, nuvele . . .	2.—
Gârleanu E., Nucul lui Odobac, nuvele	1·50
Gârleanu E., Intr'o noapte de Maiu, nuvele	2·—
Gârleanu E., Bătrânii, nuvele .	3·—
Hodoș E., Departe de lume, nuvele	1·50
Holban, Oamenii celebri din antichitate	3·50
Iosif N. N. O., Primăvară . .	1·—
Ibrăileanu, Spiritul critic în cultura românească	2·—
Ibrăileanu, Scriitorii și curente .	2·—
Iorga N., Istoria lumei în vremile mai nouă dela Ludovic al XIV până astăzi	3·—
Iorga N., Istoria Românilor pentru poporul român	3·—
Iorga N., Din faptele străbunilor	1·50
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor	1·50
Lecca I. G., Dreptul vieții, roman	2·—
Lovinescu E., Viața și opera lui G. Alexandrescu	2—
Lovinescu E., Critice I. . . .	3·—

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER u. Comp
Pomi Viticultura

(368) 10—12

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 16—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fièr pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provazute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 23–52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provazute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut,** ca și **spre turnarea de toace de metal.** Prețcuranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1548 SZ.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 1/14 Martie 1911. *Nr. 23.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Gazetele de astăzi

și conducătorii dela sate.

Cetitorii gazetelor noastre, mai ales în timpul din urmă, suntem niște martori, cari dela distanță vedem cu voie și fără voie săgețile ce se aruncă din diferite părți, ca o războire fără nici un rost, ca o sfâșiere și nimicire pe moarte și viață, ca o luptă desperată ce s'a pornit între fiii aceluiaș neam.

Eram obicinuiți a primi în presa noastră sfaturi înțelepte, îndrumări culturale, sociale și economice; ni să arunca adeseori învinuirea, că nu sprijinim pornirile bune; să scoteau la iveală și să înfierau scăderile conducătorilor dela sate; adeseori ni să cetea cazania, că nu facem nimic pentru luminarea și prosperarea poporului bătut de soarte; orice perdere, orice nesucces în luptele noastre — dar mai ales în politică — se ascria preoților și învățătorilor, cu un cuvânt, conducătorilor nemijlociți ai poporului.

Sfaturi bune, învățături frumoase, și până la un loc chiar și mustrările — când nu depășiau marginile bunei cuviințe — prindeau, și răsgândindu-ne puțin, pe viitor promiteam pocăință și întoarcere la calea cea bună.

Astăzi? Deocamdată în presa noastră cele înșirate nu mai au loc. Cetitorii, și în special preoții și învățătorii, cari suntem cei mai mulți și cei dintâi sprijinitori ai presei românești — suntem condamnați să vedem ca într'un chinematograph hărțuiala culinară și muierească, tocmai între acei oameni, cari ne înfundau cu sfaturi de morală și dreptate, cari doriau și să năzuiau să ne învețe ce este *bine*, *frumos* și *adevăr!* Și puțina lectură bună, ce brumă ni se da, astăzi nu o mai primim.

In urma celor ce se petrec în timpul din urmă am ajuns la trista constatare, că trebue să venim noi, ceice susținem acele organe de publicitate, și să pretindem sus și tare, să încete odată acele hărțueli, căci nu mai putem înghiți — plătind și bani — bacilii veninoși, cari cuprind mintea și pornirile clasei noastre intelectuale, căreia îi compete dreptul de conducere în toate chestiunile de existență a neamului românesc!

In istoria gazetăriei noastre acesta va fi punctul cel mai negru, când vine o clasă de oameni și desaproabă tactica conducătorilor, văzându-se siliți a da ei sfatul — ca cetitori — și a-i ruga să înceteze odată. Prin foc să lămurește aurul, da. Și până la un loc urmăream cu oareșicare curiositate, ce va urma. Vedem însă, că „declarațiile“ și acuzele nu mai au sfârșit, și la dreptul vorbind, nu mai știi care vorbește adevărul.

Mi-aduc aminte, că într'o foaie ungurească, în „Ujság“, pe timpul pertractărilor de pace cu Ungurii, scria cineva câte-va șire laconice: pacea cu Românii nu să poate face, fiindcă ei între ei nu se pot înțelege, sunt desbinați. După cele ce se petrec acum, ne-or mai putea rosti ei sentința aceasta dreaptă, căci suntem niște oameni pătimași, cari scormonim păcatele și greșalele omenești până la moș Adam. Ceice au urmărit „Tribuna“ și celelalte gazete românești, vor putea da crezământ celor zise de mine.

Trebue să spunem fără încunjur, că clasa noastră intelectuală e încă prima sucrescență din opincă, și rugina e încă de o schioapă bună pe ea. Ne lipsește cultura inimii! Și, să ne ferească Dumnezeu, să nu fie lipsă de vr'o închegare a întreg neamului românesc, căci atât suntem de grupați și dismembrați, încât nu știu ce mână de fier să fie, care să ne poată strânge la un loc, mai ales pe conducătorii noștri.

Omul, fie într'o poziție cât de înaltă, nu e scutit de greșelile înăscute firii omenești. Noi, conducătorii dela sate, — oameni mărunți — ne formam și ne-am format idei bune și admiram chiar de multe ori jertfirea de sine a diferiților bărbați marcanți ai vieții noastre publice. Și este bine așa, și nu e permis să-i cunoaștem într'altă lumină, căci atunci încetă încrederea și însuflețirea. Prin hărțuelile de astăzi, dat ne-a fost însă să cunoaștem și umbra oamenilor nostri mari, și greșelile lor omenești, unele premeditate, în activitatea lor publică. Sunt și între noi, cei dela sate, lupte și hărțueli, patimi și batjocuri, dar pare-că cu cât e omul mai mare în rang, cu atât e și patima mai mare.

In naivitatea și simplitatea noastră credeam de multeori, că de fapt avem conducători harnici, comandanți isteți, și că noi, ostașii suntem slabi! Vedeam cu ochii trupești pe acei comandanți — prea mulți la număr, — îmbrăcați numai în uniformă de lux. Și sclipea exteriorul. Astăzi, prin desvelirile ce se fac, vedem cu ochii sufletești morminte văruite!

Să luăm o singură chestiune, afacerea cu susținerea școalelor. Câte articole, câte bârfeli și batjocuri nu s'au scris la adresa conducătorilor de la sate! Frumoase și bine ticluite erau cele scrise — în teorie — dar unde sunt banii necesari? Ii întrebăm pe cei ce au scris și scriu în chestia școalelor: dvoastră dlor, sfătuitori ieftini și pretinși intelectuali, *cu cât ați contribuit la fondul cultural?* La biserică nu mergeți să dați pildă; bani nu dați unde se cer. Apoi ce e bine și ce să poate, știm și facem noi și singuri, și ce facem sunt *fapte* nu vorbe goale. Lovitura de predilecție a acelor scriitorași de redacție, e biserica și slujbașii ei. De batjocori nu scapă capii bisericii, până la cel din urmă crâsnic sătesc. Ne dau sfaturi morale, evangelice, acei oameni, cari mai bine cunosc și citesc diferitele sisteme ateiste și politeiste decât sf. scriptură. Ne acuză de corupție în biserică, *ei*, cari au fost dați publicității despre felul cum s'au folosit de bunăvoința și banii altora.

Avem dreptul, noi conducătorii dela sate, să cerem o schimbare în felul cum se redactează foile noastre, căci pe calea aceasta nici cu un dram nu se contribue la „premenire“ și la „purificarea atmosferei noastre publice“. Cum am amintit mai nainte, noi dăm banii cei mulți la susținerea foilor, și nu cei ce citesc în cafenele 20—30 de inși un număr de foae; și dacă nu am sprijinit tocmai în deajuns presa până acum, cauzele le-am arătat, și să nu vă mirați, dacă pe viitor se va reduce numărul sprijinitorilor.

Dintre toate gazetele noastre singur *„Telegraful Român“* și-a păstrat, ca întotdeauna, calmul și obiectivitatea recerută, și s'a ferit de acele hărțueli, cari par a fi dobândit paternitate în „Tribuna“ și celelalte gazete. Atacat fiind „Tel. Rom.“ n'a rămas dator, dar a răspuns cu demnitate, și în ton urban. Sunt chestiuni, cari se lămuresc prin presă, păreri, discuții literare, istorice etc. dar nu de cele ce să scriu astăzi. Din acelea nu cerem!

Intreb pe on. cetitori, după cele ce se scriu prin foi, mai știu ei cine e cinstit și om de omenie? Cu ce s'au ales din discuțiile ce să urmează cu zor? Par'că aud părerea fraților mei, cari zic, că nu se mai plătește să lupți și să-ți pui existența în joc, când vezi ce fac cei mai mari ai noștri.

Repet încă odată: ne place mult să-i știm pe conducătorii noștri în lumină curată și strălucitoare, *umbra însă nu vrem să le-o cunoaștem*, căci errare humanum est. Până acum nu-i târziu, le păstrăm încă stima cea mai profundă și le urmăm, dar să încete hărțuelile cât mai curând!

Unul dela sate.

Alegerile în România. Rezultatul alegerilor făcute în România e următorul: la cameră au fost aleși 163 guvernamentali, 10 liberali și 10 conservatori-democrați, iar la senat 13 liberali, 10 conservatori-democrați, restul guvernamentali. Deschiderea corpurilor legiuitoare române se face în 21 Martie n.

Alegerea dela Făgăraș. In contra alegerii de deputat din cercul Făgărașului s'a înaintat la timpul său protest la dietă. Comisiunea încredințată cu censurarea protestului a aflat că sunt indicii, că alegătorii, cari au votat pentru candidatul *Dr. Nicolae Șerban*, eșit învingător din urnă, au fost terorisați să voteze astfel și că în campania electorală s'a *agitat* în contra Maghiarilor. După-ce în chestii de agitație, nu dieta, ci curia e competentă, asupra acestui motiv din recurs dieta nu s'a estins, dar în chestia *terorismului* a ordonat cercetare și a încredințat cu efectuirea ei pe deputatul *Lázár István.*

Din parlament. Peste două greutăți mari a trecut guvernul, dar mai are să învingă încă două mari greutăți. După lungi și sterpe discuții a fost votată legea despre prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, și astfel chestia băncii e acum luată dela ordinea zilei; iar după scurte discuții a fost votat și contingentul de recruți pentru anul curent. In cursul săptămânii acesteia să începe apoi în dietă discuția asupra budgetului, una dintre greutățile pe cari are să le învingă guvernul, iar după budget vor fi puse la ordinea zilei proiectele de lege referitoare la reformele militare, cea mai mare greutate peste care are să treacă guvernul și partidul său. Dacă o va învinge și pe aceasta, poate să spună guvernul despre sine, că s'a născut într'o zodie bună.

In casul acesta însă, probabil că reforma electorală, pe care încă o are trecută în program actualul guvern, rămâne neresolvată, ori apoi resolvarea ei să va face după ideile și planurile contelui Tisza, numai cu lărgirea dreptului de alegere, nu cu acordarea votului universal. Opoziția maghiară din dietă prevede, că așa să vor întâmpla lucrurile, și de aceea să gândește să pună guvernului sula în coaste și să-l silească să prezinte dietei deodată cu proiectele de lege despre reformele militare și legea despre reforma electorală. Vom vedea de i-va succede!

Scrisori din America.

Apponyi în America. — Temperenții înving.

Dintre toți „apostolii păcii universale“ contele Apponyi a fost primit mai rece din partea americanilor, și aceasta, pentrucă a venit din o țară în care nu este nici o pace și nici măcar semne de pace nu se arată.

In New-York a fost bine, pentru Apponyi era o zi de primăvară. Când a plecat spre Cleveland O — orașul în care Slovacii sunt în număr foarte mare și bine cunoscuți înaintea străinilor, sigur că nu s'a gândit „Apostolul“, că ce-l așteaptă.

La gară o mână de Unguri îmbrăcați în uniforme de honvezi, husari și vânători, și de o sută de ori mai mulți socialiști (tot unguri) cari împărțeau placate cu inscripția „le a hazaárulóval“ și strigau încât nimic nu puteai înțelege din cele ce voia Apponyi a spune.

Străini ca 'n palmă. Câțiva Români și Slovaci stăteau la o parte și nu știau ce să facă. Să strige și ei ori să tacă, să plângă ori să râdă.

Demonstrații nu s'au făcut în ziua sosirii lui, nici din partea Românilor, nici din partea Slovacilor.

S'a ținut însă în ziua de 16 Febr. cu două zile mai înainte — o mare adunare de protestare în cea mai mare sală din Cleveland O, la care au luat parte mai mult ca 10 mii de Slovaci, Români, Sârbi, Croați și Americani. Acolo s'a vorbit în termini cuviincioși, în toate limbile, mai mult însă în limba engleză, pentru a pune în curent pe americani cu legea lui Apponyi și cu nedreptățile săvârșite sub guvernul din care și el făcea parte ca ministru al cultelor și instrucțiunii publice. In limba engleză, pe lângă preoții slovaci a vorbit cel mai iscusit advocat din Cleveland, aducând o mulțime de argumente pentru a dovedi, că Apponyi numai în America vine ca „Apostolul păcii“ în țara lui însă este un „tiran“, un asupritor al tuturor naționalităților.

Oratorii au fost răsplătiți cu urale și aplause nesfârșite.

După terminarea vorbirilor tot pentru informarea Americanilor s'au reprodus cu skiopticonul cele mai însemnate momente din persecuțiile naționalităților, cum a fost bunăoară măcelul dela Cernova; crucile și mormintele pe cari nu e ertat a pune coroane; isprăvuri jandarmerești ș. a.

A urmat cetirea resoluției, care s'a aprobat în întregime și s'a hotărât să se publice în foile englezești, ceea ce s'a și făcut.

Prezidentul Uniunei slovăcești a anunțat apoi tipărirea alor 20.000 de corespondențe cu fotografia și scrisoarea lui B. Björnson, 20.000 placate cu statistica condamnaților din Ungaria și 10.000 broșuri, cari cuprind pe larg tot ceea ce a făcut Apponyi în viața lui, și tot ceea ce au suferit naționalitățile nemaghiare sub guvernele ungurești de un timp încoace.

In ziua de 17 Februarie toate acestea s'au împărțit între americani, ca să poată fi cetite până în 18 Febr. la 4 ore p. m., când a sosit mult neașteptatul oaspe.

Ce primire îi mai puteau face atunci americanii? Cine dintre americanii iubitor de libertate şi dreptate, mai avea plăcere ca să asculte glasul unui proroc fals şi apostol mincinos?

Nu e mirare deci, dacă a trebuit să plece din Cleveland foarte nemulţămit şi mâhnit. Deşi s'a esprimat publice, că nu e adevărat ceea ce s'a scris despre el, că el n'a asuprit pe nimenea, ci din contră a mijlocit ca statul să susţină din banii săi sute şi mii de şcoli slovăceşti şi româneşti, deşi foile ungureşti — de aici l-au lăudat mai mult decât pe un Cristos, deşi chiar unele foi englezeşti s'au esprimat în termini frumoşi despre înţelepciunea (?) şi dibăcia lui politică, totuşi va ţinea minte cât va trăi, că a fost în Clevend O. în 18—19 Febr. 1911.

Deşi ştia acum ce-l aşteaptă în Chicago, totuşi a plecat acolo, unde i-a umblat şi mai rău, căci Slovacii au închiriat sala unde era să vorbească Apponyi şi astfel a fost nevoit, ca în o casă privată să vorbească câtorva străini, pe cari i-a cuprins o singură odaie mai încăpătoare.

Drumul îl va continua mai departe, dar mai bine nu-i va merge, de oare ce Slovacii până acum au umplut toată America cu zeci şi sute de mii de broşuri, cum s'au împărţit şi în Cleveland.

*

Lupta dintre alcoolişti şi antialcoolişti începe a fi tot mai înverşunată şi e nădejde, că nu peste mult cei buni o să iasă biruitori în toată America.

In statele de sud şi vest e interzisă deja orice vindere şi consumare de beuturi spirtuoase, aşa că şi călătorii din statele şi oraşele uok (unde sunt cârcime) sunt siliţi a bea must dulce, limonadă lapte ş. a.

Lupta Ligei temperenţilor — care dispune de milioane de dolari, se îndreaptă astăzi în acele state şi oraşe unde păcatul beţiei e mai înrădăcinat.

In statul Pensilvania s'a făcut deocamdată atâta, că nu poate deschide cârcima decât un cetăţan american, şi nu poate fi cârcimă fără hotel.

Dar asta nu o pot face nici dintre cetăţenii americani decât cei mai cu stare, căci un hotel cât de modest şi totuşi costă ceva. Iar un american cinstit care dispune de 2—3 mii dolari, acela numai cu greu s'ar putea hotărâ ca să deschidă cârcimă.

In urma acestei legi numărul cârcimelor în Pensilvania s'a redus foarte mult şi încă scade mereu. Mari restricţiuni se fac acum aproape în toate statele.

In săptămâna trecută s'a înaintat parlamentului statului Ohio proiectul despre deschiderea cârcimelor în oraşele unde temperenţii au eşit biruitori, dar a fost respins prin majoritate de 4 voturi.

Astfel în statul Ohio, unde sunt doar cele mai multe cârcime, cele închise până acum vor rămânea închise şi de acum înainte, iar în oraşele în cari beţivii au format majoritate la ultima votare se vor face nouă votări, tot din trei în trei ani — până ce se vor stârpi de tot.

Bucuria temperenţilor e nespus de mare şi se crede, ca în viitorul apropiat formând majoritate absolută, nu în parlamentele statelor singuratice, ci în parlamentul din Washington, care representă Statele-Unite — vor putea mijloci o votare generală, în urma căreia să se închidă toate cârcimele din toată America deodată.

Binele ce-l aduc omenimii aceşti mucenici ai zilelor de astăzi încep a-l aprecia tot mai mult şi proprietarii fabricilor şi marii proprietari de pământuri. Cele mai multe sate şi oraşe ce se fondează acum, vor fi fără cârcime în vecii vecilor. Cumpărătorilor de loturi li se spune înainte: aici va fi totdeauna „dry“, dacă eşti beutor n'avem pământ pentru tine.

Din fabrici sunt daţi afară toţi aceia, cari în zi de Luni nu merg la lucru, fiind acuzaţi că au beut Sâmbătă sau Duminecă. De asemenea este dat afară muncitorul care îşi duce cu sine beutură; iar un nenorocit despre care se constată că a beut înainte de a merge în lucru, nu primeşte nici o despăgubire, nici el, nici urmaşii lui.

In ajutorul temperenţilor în curând vor sta şi tribunalele, când acestea vor ajunge pe mâna lor. Ca oameni virtuoşi şi conştienţioşi vor aplica legile privitoare la cârcime cât se poate de riguros, dictând totdeauna maximul pedepsei.

In Newark O. unde a fost spânzurat detectivul Etherington, majorul oraşului a fost suspendat, iar dintre cei ce au luat parte la omor, doi au fost condamnaţi la câte 20 ani, iar 27 sunt nejudecaţi.

Virtutea va învinge deci ticăloşia, şi temperenţii pe beţivi, căci pe partea celor buni stă şi Dzeu.

Cleveland O. America, la 22 Februrie 1911. *Ioan Podea*
paroh.

O declaraţie a dlui V. Goldiş.

Pentruca cetitorii ziarului nostru să fie puşi în poziţia de a cunoaşte toate amenuntele în chestia cu episcopia din Caransebeş, reproducem din *Gazeta Transilvaniei* declaraţia dlui *Vasile Goldiş*, fost deputat dietal, dată ca răspuns la declaraţia P. C. Sale protosincelului *Roman Ciorogariu* din Arad, publicată şi în ziarul nostru, numărul 19. E următoarea:

D-nul Roman Ciorogariu publică în numărul 37 al „Tribunei“ din Arad o declaraţie în care aminteşte şi numele meu.

In declaraţiunea aceasta d-nul Roman Ciorogariu amestecă lucruri adevărate cu multe neadevăruri şi pervertiri. Părintele protosincel a spus lucrurile aşa, cum a crezut dânsul de bine a le spune. Le voiu spune acum şi eu *întocmai* aşa, cum s'au întâmplat.

Este adevărat, că acum doi ani d-nul dr. Iosif Şeghescu în calitate de comisar ministerial a vizitat institutul pedagogic din Arad. Este adevărat şi aceea că eu în calitate de comisar conzistorial l-am însoţit pe dl dr. Şeghescu în toate cursurile şi peste tot am fost lângă dânsul în decursul inspecţionării.

Nu-i însă adevărat, că la plecare eu aş fi învitat pe P. C. Sa părintele R. Ciorogariu să ne petreacă la gară. Nici regula bunei cuviinţe nu mi-ar fi permis aceasta, căci cum veneam eu să învit pe d-nul Ciorogariu, ca să-l petreacă pe d-l Şeghescu la gară? La asta numai d-nul Şeghescu avea dreptul. Mi se pare însă, că nici d-nul Şeghescu nu l-a învitat. D-nul Ciorogariu a făcut lucrul acesta şi fără multă învitare. Este ştiut de altfel, că d-nul Ciorogariu este foarte prevenitor, încât în rândul prim, când a fost d-l dr. Şeghescu la institutul din Arad, l-a petrecut la gară dimpreună cu tot corpul profesoral, ceeace — ca să spun tot adevărul — s'a întâmplat la dorinţa d-lui Ciorogariu, cu ştirea şi aprobarea mea, ca comisar conzistorial.

P. C. Sa prezintă lucrul aşa, ca şi când d-nul dr. Şeghescu numai în trăsură i-ar fi putut spune ceea-ce i-a spus şi că astfel noi doi (eu şi d-nul Şeghescu) i-am fi întins o cursă, *ca să l aşezăm în trăsură spre a-i oferi episcopia din Caransebeş* câtă vreme cele vorbite în trăsură puteau doar' să fie vorbite mult mai comod în odaia d-lui Ciorogariu.

Este adevărat, că eu *personal atunci* aş fi dorit să ajungă părintele Ciorogariu episcop la Caransebeş. *Oare trebuie să-mi fie ruşine pentru aceasta?* Este adevărat, că în trăsura *istorică* d-nul dr. Şeghescu i-a vorbit d-lui Ciorogariu despre episcopie zicând, că P. C. Sa ar fi cel mai potrivit episcop în Caransebeş.

Dar P. C. Sa prezintă lucrurile astfel, ca şi cum d-nul dr. Şeghescu i s'ar fi desvălit ca un fel de exmis plenipotenţiar al d-lui C. Burdia, care i-a oferit P. C. Sale episcopia sub singura condiţiune ca apoi lui Burdia să i deie pace: „*Burdia vrea să aibă pace şi nu-mi cere nimic, decât să-i dau pace*“. Şi eu ca un fel de factor hotărâtor în chestia episcopiei din Caransebeş, aş fi secundat la toate acestea. Va să zică târgul era făcut gata, numai cât P. C. Sa încă nu se putuse hotărâ să-i deie pace d-lui Burdia şi astfel ar fi zis: „*Treaba i gingaşă, mă voiu gândi*“.

Şi după-ce astfel d-nul dr. Şeghescu nici decum n'a putut să înduplece pe P. C. Sa părintele Roman Ciorogariu, ca să primească episcopia din Caransebeş, a venit rândul la mine ca să-l înduplec eu la aceasta. A trebuit, după cum zice P. C. Sa, să desvolt o armatură întreagă de motive şi sofisme, ca să-l înduplec pe P. C. Sa barem la atâta ca *să afle ce vrea Burdia?* —

O farză mai clasică de mult nu am cetit. E atât de încurcată declaraţia asta ridicolă, încât simţesc adâncă compătimire faţă de P. C. Sa părintele protosincel Roman Ciorogariu.

D-nul dr. Iosif Şeghescu se va mira, când va ceti, că dânsul în numele d-lui Burdia i ar fi oferit P. C. Sale părintelui protosincel episcopia din Caransebeş, întocmai dupăcum mare este mirarea mea, când văd acum din declaraţia părintelui Ciorogariu, că grozav de greu era să l îndupleci pe Pr. Cuvioşia Sa, ca să primească episcopia din Caransebeş, „dându-i pace lui Burdia“.

Curatul adevăr în tot lucrul acesta este, că d-l Roman Ciorogariu m'a rugat, ca prin d-l dr. Petru Ionescu, secretar ministerial, la care umblam atunci mai des în afaceri oficioase d'ale Consistoriului să încerc a-i oferi ocasiune P. C. Sale de a se întâlni cu fraţii Ionescu şi cu d-l Burdia. Prietinul meu P. C. Sa păr. Ciorogariu a isbutit să mă convingă, că este în isteresul cauzei, ca dânsul să poată străbate în arcanele celor trei domni, cari conduceau o parte din sinodul eparhial dela Caransebeş. D-l Dr. Petru Ionescu s'a învoit şi era designat şi locul unde era să se întâlnească cei patru domni: P. C. Sa păr. Roman Ciorogariu, C. Burdia şi fraţii Dr. Petru şi Dr. Nicolau Ionescu. Trebuie să amintesc şi aceea, că *a mea prezenţă* la aceea conzultare era din capul locului esclusă.

Atunci, într'o bună dimineaţă soseşte în „Pester Lloyd“ ştirea, că părintele Musta este întărit. Având în vedere seriozitatea acestui mare ziar, toată lumea credea, că ştirea e adevărată. Aşa credea şi P. C. Sa păr. Ciorogariu, aşa credeam şi eu. Astfel la cererea amicului meu d-l Ciorogariu am telegrafiat d-lui Dr. Petru Ionescu că întâlnirea proiectată nu mai are rost.

Este oare om pe faţa pământului, care să crează, că *eu am trebuit să-l târăsc pe părintele protosincel Roman Ciorogariu la întâlnirea cu Burdia în afacerea episcopiei din Caransebeş?*

Adevărul este tocmai contrarul. Dupăce s'a văzut, că ştirea din „Pester Lloyd“ nu se confirmă, amicul meu P. C. Sa păr. Ciorogariu a voit, ca eu să reiau firul pentru întâlnirea proiectată. In restimp însă, în decursul mai multor convorbiri cu păr. Ciorogariu, *tocmai din gura acestuia am auzit rezonamentul, că dânsul poate să asigure din partea sa lui C. Burdia mandatul de deputat la Caransebeş*, de oare-ce aceasta şi aşa în cele din urmă nu atârnă dela episcop. In urma acestor deslușiri, fără a-mi arăta motivele, am refuzat ori-ce intervenire mai departe şi în inima mea mi-am schimbat dorul de a vedea pe păr. Ciorogariu vr'odată episcop.

Declaraţiile noastre, a mea şi cea a părintelui Ciorogariu, se bat în capete. Părintele Ciorogariu susţine una, şi eu susţin contrariul. Situaţiunea aceasta este întru adevăr critică.

Un lucru este însă cert. *P. C. Sa păr. R. Ciorogariu, după multe pervertiri recunoaşte, că dânsul s'a învoit, ca să se întâlnească cu d l C. Burdia în chestia episcopiei din Caransebeş.* In toate celelalte unii îmi vor crede mie, alţii îi vor crede părintelui R. Ciorogariu, fie-care după fasonul său.

Lumea va judeca, oare ce scop a urmărit părintele Ciorogariu prin întâlnirea cu Burdia? Să mă facă pe mine episcop, ori pe dânsul? Cui prefuisset?

Răspunsurile la acestea întrebări să şi le deie fiecare cetitor. *Vasile Goldiş.*

Declaraţie.

Suntem rugaţi să publicăm următoarele:

E tocmai anul de când presa românească, pusă în serviciul politicei partidului naţional, a pornit o campanie de cele mai violente atacuri în contra mea, calomniindu-mă şi insultându-mă în tot chipul. N'am răspuns şi nu voiu răspunde atacurilor personale, pentrucă cel ce păşeşte pe câmpul politicei militante, ca ostaşul, care merge în răsboiu cu speranţa biruinţei, trebue să fie împăcat cu gândul, că poate rămânea strivit de gloanţele duşmanului.

Ceea ce mă îndeamnă totuşi să ies de data asta din reservă, este partea serioasă a chestiunii politice, atinsă prin publicarea unei scrisori private în „Românul“ dela 19 Februarie (4 Martie) a. c. ce am adresat în 1897 dlui Vasile Goldiş, pe atunci profesor la liceul românesc din Braşov, iar azi secretar la consistorul din Arad şi directorul politic la ziarul „Românul“, organul oficial al partidului naţional. Declar însă, că dacă dl Vas. Goldiş a avut motive, ca s'o ţină ascuns 14 ani acea scrisoare, eu n'am nici un motiv ca să mă lapăd de ea şi să-mi tăgăduesc trecutul. Am avut şi atunci, ca şi azi, francheţa, ca să recunosc şi se constat neputinţa noastră a Românilor de a face şi a continua politica răsboinică cu şanse de isbândă.

Dar amicul meu de altă dată face o săritură prea mare dela 1897 la 1910 Ci să se oprească puţin la 1899, când intransigenţii de toate nuanţele din Arad, cari îşi dau acum în capete pe tema tradării, *toţi au căzut de acord cu mine asupra alegerii de episcop la Arad, a vicarului dela Oradea-mare Iosif Goldiş, deputat de partidul guvernamental* al lui Coloman Tisza, alegere cu care dl V. Goldiş nu numai a consimţit perfect, ci pe deasupra a mai primit şi postul de secretar consistorial, sub regimul acestui episcop luat şi ales din sinul partidului guvernamental.

Prin alegerea fericitului Iosif Goldiş de episcop la Arad s'a făcut deci primul pas serios pentru inaugurarea politicei de apropiere între români şi maghiari, cel puţin în comitatul Aradului, care s'a remarcat prin discursurile rostite la banchetul de instalare, de contele Stefan Tisza şi episcopul Nicolae Popea, cum şi prin atacurile foilor naţionale — cu escepţiunea „Tribunei Poporului“ — îndreptate în contra Arădanilor pentru alegerea aceasta. Eu prin urmare devenind ales de către sinodul eparhial vicar episcopesc la Oradea-mare, în locul lui Iosif Goldiş, am urmat şi urmez consecuent acea direcţiune politică, care s'a indicat prin alegerea lui de episcop în 1899. Şi aceasta cu atât mai vârtos, că dela inaugurarea erei constituţionale, bărbaţii de stat şi guvernul maghiar nici când n'au arătat o predisposiţie mai binevoitoare ca acum, pentru resolvirea mulţămitoare a chestiei naţionale. Comitetul naţional însuşi, întrunit la Budapesta, a constatat cu *satisfacţie* faptul acesta.

V. Mangra.

NOUTĂŢI.

Inspector al armatei. Cetim în ziare vieneze, că generalul de cavalerie, baronul Klobucar, va fi înlocuit în funcţiunile sale de inspector al armatei, cu reşedinţa în Budapesta, prin comandantul corpului de armată Iosif *Gaudernok* din Sibiiu. Plecarea din oraşul nostru a Excelenţii Sale dlui Gaudernak va fi mult regretată de toţi câţi l-au cunoscut.

*

Liber. Domnul *Sever Bocu*, directorul „Tribunei“ din Arad, care două luni şi jumătate a stat închis în temniţa ordinară din Arad, împlinindu-şi pedeapsa a fost pus în libertate.

*

Condamnare. Ziarul slovac *Slovenski Tyzdennik* din Budapesta a publicat în anul trecut un articol în contra unui primpretore cu numele Filberger, învinuindu-l că cu prilejul alegerilor de deputaţi pentru cameră a făcut abuz de puterea sa oficială. Răspunderea pentru acest articol, care a fot încriminat, a primit-o dl August *Valasek*. Curtea cu juraţi din Budapesta a condamnat pe acuzat la două luni închisoare şi patru sute de coroane amendă, pentru calomniare comisă pe calea presei.

*

Turneul lui Briand. Fostul ministru preşedinte francez *Briand* a primit ofertul unui impresariu de a face un turneu în oraşele mari din patria dolarilor şi a ţinea conferinţe publice. Impresariul are să plătească lui Briand patru mii de franci pentru fiecare seară, cu totul trei sute de mii de franci pentru 75 de conferinţe. Presa din Franţa desaproabă în cuvinte aspre hotărîrea fostului ministru-preşedinte de a întreprinde un astfel de turneu.

*

Pentru Germanii din Banat. Cunoscutul scriitor Adam *Müller Gutenbrunn* a publicat într'un număr recent al revistei foarte răspândite „*Gartenlaube*“ un articol, în care se ocupă cu stările Germanilor din Banat şi cu multele şicane suferite de aceşti compatrioţi ai săi. Articolul din „Gartenlaube“ a produs mare supărare în presa patrioţilor noştri şovinişti: dovadă, că Müller Gutenbrunn a scris adevărul.

*

Mare incendiu. O catastrofă s'a întâmplat săptămâna trecută în oraşul rusesc Bologoie: s'a aprins un chinematograf, şi din 228 de persoane câte erau de faţă la reprezentaţie, au căzut pradă flacărilor 183 bărbaţi, femei şi copii, ear 45 de oameni au suferit grave arsuri. O parte mare din cadavre a fost scoasă în bucăţi de sub ruine. Multe femei desnădăjduite de durere pentru perderea copiilor lor, alergau ca nebune pe stradele oraşului. Una din aceste nenorocite mame a pierdut în catastrofă pe bărbatul său şi pe 9 copii ai lor.

*

Invăţătorul şi copiii. Comisiunea administrativă din comitatul Aradului a suspendat pe învăţătorul din Boroşineu, cu numele *Sugár* Vilmos şi pe soţia sa, pentrucă aveau obiceiul de a trata pe copilul lor cu o asprime extraordinară. Suspendarea se motivează cu împrejurarea, că cel ce îşi maltratează copilul propriu nu mai poate fi încredinţat cu îngrijirea copiilor străini.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui în folosul şcoalei din comuna Seleuşul-mare (prott. Sighişoara) 500 (cinci sute) coroane. Din încredinţarea comitetului parohial aduc şi pe calea aceaste marelui mecenat în numele credincioşilor din Seleuşul-mare cele mai sincere mulţumiri pentru darul marinimos. Seleuşul-mare 22 Februarie 1911. v. *Iustin Sêrbu*, învăţător gr. ort. român.

*

In concediu. Contele *Aehrenthal*, ministrul nostru de externe, a plecat la Abazzia, unde îşi va petrece concediul de două luni, pentru aşi căuta de sănătate. Familia contelui plecase mai nainte la Abazzia. Sunt politiciani cari cred, că contele nu să va mai reîntoarce la postul de ministru de externe al monarhiei austro-ungare.

*

Procesul Haverda. Curia reg. din Budapesta a aprobat sentenţa curţii cu juraţi, care condamnase pe Maria Haverda la temniţă de 12 ani, iar pe tovarăşii săi Jánossy şi Vojtha la 10 ani şi la 8 ani.

*

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ a primit următoarele donaţiuni: dela dl Dr. Aurel Oprea K 5·—, dl Dr. Cornel Petricu K 5·—, dl Dr. Alexandru Popoviciu K 5·—, dl Dr. Teiner K 5·—, dl Ioan Marcu K 3·—, dl Dr. Karsay Z. K 5·—, dl Huszárek G. K 5·—, N. N. K 5·—, dl Ristics K 1·—, (toţi din Bocşa-germană şi Bocşa montană); dna Ana Mihălţianu K 10·—, dl Ioan Mihălţianu, auditor-general K 10·—; dl Octavian Utalea K 2·—, dl Weichherz L. K 2·—; dna Ec. Tismănariu K 10·—, dl Lazăr Babeanu K 1·—, Biserica gr. or. din Dognecea K 1·—, dl Ioan Ponoran K —·50, dl Dumitru Moldovan K —·50, dl Costa Pănescu K —·50, dl C. Munteanu Stingaş K 1·—, dl Alexa Poalatescu K 1·—, dl Constantin Gongea K 1·—, dl George Gorgiu K 1·—. Dl Dr. Andreiu Monda, medic în Sângiorgiul-român, s'a înscris membru pe viaţă, plătind taxa de K 40·—.

*

Mulţămită. Oficiul parohial gr. or. român din *Burjuc* aduce marelui mecenat *Vasile de Stroescu* sincere mulţămiri pentru suma de 200 coroane donată pe sama fondului zidirii bisericii. *Constantin Popoviciu* paroh ort. rom.

*

Aviz. In Eszék şi în Timişoara există o Asociaţiune de ajutorare reciprocă, cea din Eszék având o filială şi în Timişoara. Aceste Asociaţiuni străine de poporul românesc, atât în ceeace priveşte organizaţia cât şi spiritul conducerii lor, fac din motive de câştig material propagandă mare şi între români, atât pe calea presei cât şi pe căi private. Pentruca publicul românesc să nu se angajeze la aceste Asociaţiuni, cari n'au nici în clin nici în mânecă cu interesele morale şi materiale ale poporului românesc, fruntaşii noştri români din Timişoara au decis înfiinţarea unei mari Asociaţiuni de asemenea natură, în scopul de a satisface tuturor dorinţelor materiale şi morale ale publicului românesc, într'un mod *mai sigur şi mai culant* decât Asociaţiunile amintite, despre ce avizând pe cei interesaţi, îi recercăm să se ţină în rezervă pentru proiectata Asociaţiune românească, a cărei înfiinţare faptică are să urmeze cât de curând. In afacerea aceasta orice informaţiuni dă dl *Dr. Aurel Cosma*, advocat în Timişoara.

*

Mulţămită. Marele binefăcător dl *Vasile de Stroescu* a trimis şi parohiei noastre obolul său de 200 cor., pentru care i aducem din inimă mulţămita noastră. Coroisânmărtin la 11/III. 1911. *Traian Popa* preot ort. român.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriaşilor noştri, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Ioan Duşe, paroh (Câlnic) şi soţia sa Iustina n. Cărpenişan 1 cor.; Nicolae Taflan, maşinist (Beclean) 50 bani; Székely György, croitor (Sibiiu), 1 cor.; Iustina Roman n. Piso, preoteasă (Tálmăcel) 50 bani şi Victor Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Studenţi şi chelneri. Proprietarul unui restaurant dela băile vestite din Keszthely, în Ungaria, voeşte să aline mizeria cumplită ce domneşte între universitarii săraci din capitala ţării noastre. De aceea s'a adresat către reuniunea tinerimii universitare cu propunerea, să aducă la cunoştinţa studenţilor, că 15 dintr'înşii vor putea fi primiţi peste vară în calitate de chelneri la băi, şi că fiecare va primi pe două luni o plată de douăsute de coroane şi toată întreţinerea. Dela facultatea de drepturi s'au anunţat până acum patru studenţi, cari au primit ofertul proprietarului. A câştiga bani pe cale cinstită nu este ocară pentru nimeni. Ear a face serviciul de chelneri este la ori ce întâmplare de preferat bătăilor, nu tocmai rare, dintre studenţi şi chelneri.

Intimpinare.

Onorată Redacţiune! In Nr. 19 din 4 Martie a. c. al ziarului „Telegraful Român“, sub titlul „Din Făgăraş“ a apărut o notiţă, în care se afirmă, că subscrişii n'au participat la şedinţa extraordinară a congregaţiunei comitatului Făgăraş ţinută în 28 Februarie n. a. c., fiind ademeniţi din partea „şefilor“.

Adevărul este că n'am participat la amintita şedinţă a congregaţiunei, *nu fiind ademeniţi, ci respectând hotărârea adusă de membrii clubului comitatens român* întruniţi la Hotel „Paris“, în aceeaşi zi, conform publicărei în jurnale.

Tot asemenea nu corespunde adevărului nici afirmaţiunea, publicată în celelalte jurnale — „Gazeta Transilvaniei“, „Tribuna“, „Românul“, şi „Foaia Poporului“, că protopopul Borzea şi soţul său Dr. Şenchea, la consfătuirea membrilor clubului comitatens român, s'au făcut tot „paprică“, cercând să ademenească, pe membrii congregaţiunei a participa la şedinţă.

Adevărul este, că protopopul Borzea nici nu a fost prezent la consfătuire, iar Dr. Şenchea şi-a spus părerea, — calm şi obiectiv, — că dânsul nu crede, *că putem folosi causei naţionale prin absentarea noastră demonstrativă*, şi că dânsul s'a angajat de mai înainte a apăra o cauză şcolară ce se pertractează în aceea şedinţă. Atâta tot şi s'a depărtat.

Oprea-Cârţişoara, 7 Martie n. 1911.

Cu deosebită stimă:

Victor Vulcan
paroh român ort.

Trandafir Dragomir
preot român ort.

Economie.

Procurare favorabilă de articoli economici.

Punând în vedere membrilor noştri, că am prolungit terminul pentru înaintarea cererilor pentru împărţirea sămânţelor de nutreţuri măiestrite până la 20 Martie a. c., n., aducem totodată la cunoştinţa economilor noştri de pretutindenea, că subscrisul comitet este gata a mijloci pentru orişicine i se va adresa, procurarea articlilor economici amintiţi mai jos, lângă cari însemnăm şi preţul:

Sămânţă de iarbă engleză, 1 kilogram 72 bani.

Sămânţă de iarbă franceză, 1 kgr. 2 coroane.

Sămânţă de luţernă, 1 kgr. 2 cor. 60 bani.

Sămânţă de trifoi roşu, 1 kgr. 1 cor. 90 bani.

Sămânţă de napi „Mammuth“, roşii, mari, 1 kgr. 82 bani.

Sămânţă de napi „Obendorf“, galbini, rotunzi, 1 kgr. 96 bani.

Sămânţă de napi „Eckendorf“, roşii, 1 kgr. 92 bani.

Sămânţă de ciapă „Zittau“, uriaşă, galbină, 20 grame 60 bani.

Sămânţă de ciapă „Braunschweig“. 20 gr. 60 bani.

Sămânţă de ciapă „Rocca“, 20 gr. 40 bani.

Sămânţă de ciapă „Madeira“, 20 gr. 60 bani.

Sămânţă de salată „Matador“, timpurie, 20 gr. 24 bani.

Sămânţă de salată de earnă „Nansen“, 20 gr. 24 bani.

Sămânţă de pătrângel de toamnă, 20 gr. 10 bani.

Sămânţă de pătrângel lung „Znaimer“, dulci, 20 gr. 10 bani.

Sămânţă de morcovi de vară „Nantes“, 20 gr. 24 bani.

Sămânţă de morcovi de toamnă „Weseler“, 20 gr. 20 bani.

Sămânţă de ridichi de vară „Stuttgart“, albi, timpurii, 20 gr. 10 bani.

Sămânţă de ridichi de Maiu, mari, albe, 20 grame 10 bani.

Sămânţă de ridichi de iarnă, negre, 20 gr. 10 bani.

Sămânţă de ridichi de iarnă, albe, 20 gr. 10 bani.

Sămânţă de castraveţi de „Paris“, 20 gr. 30 bani.

Sămânţă de varză „Braunschweig“, uriaşă, de iarnă, 20 gr. 24 bani.

Sămânţă de călărabe (gulii) albe, timpurii, 20 gr. 40 bani.

Sămânţă de călărabe de toamnă, vinete, 20 gr. 24 bani.

Sămânţă de mazăre „Bismarck“, timpurie, 100 gr. 24 bani.

Sămânţă de fasole de Iulie, 100 gr. 30 bani.

Sămânţă de fasole „Mont d'or“, galbină, 100 gr. 40 bani.

Sămânţă de patlagele (paradaise), „Prezident Garfield“, 1 kgr. grele, 20 gr. 1 cor. 40 bani.

Sămânţă de patlagele „Ficarazzi“, foarte timpurii, 20 gr. 40 bani.

Sămânţă de paprică sârbească, 20 gr. 10 bani.

Legături de altoit „Raffia“, 1 kgr. 1 cor. 20 bani şi 10 kgr. 10 cor.

Funii de „Cocos“, (de legat altoi) 1 kgr. 1 cor. 20 bani şi 10 kgr. 10 cor.

Răşină de altoit, fluidă, 1 cutie à 125 gr. 50 bani, à 250 gr. 1 cor., à 30 gr. 20 bani.

Doritorii, cari vor trimite la adresa subscrisului secretar, preţul, cum şi 20 bani pentru buletinul de expediţie şi pentru pachetat, 4 bani taxă de inmanuare postală *şi 10 bani pentru osteneală, drept dăruire pentru un scop de binefacere,* — vor primi articlii comandaţi cu posibilă grăbire.

Sibiiu, 3 Martie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 4 din 15 Febr. 1911 cuprinde: Predică pentru Dumineca ortodoxiei, trad. I. Beleuţă. Predică la Dumineca primă din postul mare, scrisă de L. L. Despre calumnie, trad. Gh. Tulbure. Predică pentru sfânta Vinere a patimilor, trad. de I. Beleuţă. Cuvânt la Dumineca a 5 a marelui post. Din cuvintele sf. Efrem Sirul: pentru blândeţe, înfrânare şi adevăr. Tipicul cultului religios.

*

Cuvinte rostite la inaugurarea colecţiilor istorico-artistice ale comisiunii monumentelor istorice şi ale administraţiei cassei bisericii, de P. Gârboviceanu, Sp. C. Haret şi I. Kalinderu. Bucureşti, tip. Cărţilor bis., 1911. — Broşura de 35 pp. cuprinde trei cuvântări rostite în ziua de 23 Noemvrie 1910 la sărbarea dela cassa bisericii, când s'au deschis publicului mare bogatele şi preţioasele colecţii istorico-artistice ale comisiunii monumentelor istorice şi ale administraţiei cassei bisericii din România. Din introducerea făcută de dl A. Lăpădatu, secretarul comisiunii monumentelor istorice, aflăm că se va publica în curând catalogul colecţiilor, pregătit de dl Virgil Drăghiceanu, şi se vor da şi fotografiile bucăţilor celor mai însemnate: icoane vechi, iconostase de lemn sculptat, vestminte preoţeşti şi alte odoare bisericeşti.

*

Căsătoria a doua a preoţilor, chestiune de drept canonic, de *Dr. Lazar Iacob*, prof. seminarial, Arad, 1911. Tip. Diecezană. O broşură de 48 pp. Preţul 1 cor. De vânzare la *Librăria Diecezană* Brosura cuprinde: Introducere; Invăţătura sf. Scripturi despre căsătorie; Legislaţiunea bis. in privinţa căsătoriei preoţilor; Se poate schimba canonul care opreşte căsătoria după hirotonire? Autorul ocupându-se cu o chestiune dintre cele mai actuale ale dreptului canonic, vorbeşte *pentru* admiterea căsătoriei a doua la preoţi, şi sfârşeşte scrierea sa cu următoarele cuvinte: Să nu uităm niciodată că nu suntem îngeri, ci oameni, şi că o lege făcută de oameni *se poate schimba,* pentrucă nu oamenii sunt pentru legi, ci legile pentru oameni.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul artistei *Lilly Marlée* se dă comedia *„Krieg im Frieden“*. Mâne, Marţi, *„Rosmersholm“* tragedie de Ibsen.

Poşta ultimă.

Alegerea dela Orăştie.

Curia a publicat Sâmbătă sentinţa în chestia recursului înaintat în contra alegerii de deputat dela Orăştie, unde candidatul naţionalist român, Dr. *Aurel Vlad* a rămas în minoritate. Curia a *ordonat cercetare* pentru a se constata, dacă sunt adevărate cele înşirate în recurs, iar cu efectuirea cercetării a încredinţat tabla regească din Cluj. Cercetarea este a se estinde însă şi asupra împrejurării, dacă din partea Românilor s'au săvârşit la alegere acte nepermise de lege, terorisări, ori agitaţiuni?

Din public.*)

Mulţămită publică.

In urma apelului trimis la fraţii noştri aflători în America pentru zidirea unei noi biserici în comuna bisericească Ruscior s'au colectat prin Ioan George Radu din Săcel 633 cor. dela următorii:

Ioan George Radu 4 dolari, Iacob Mutu 2 dolari, ambii din Săcel (trac. Sălişte), Societatea Mihaiu Viteazul, Follansbee 2 dolari, Ioan Nic. Hociotă 1 dolar, Nic. N. Hociotă 20 cenţi, Ioan Jurca 1 d. 15 cenţi, toţi din Săcel, Solomon Buzne, Hendorf 25 cenţi, Ioan Lascu, Vale 50 c., Ioan D. Musca, Şulumberg 50 cenţi, Ioan Savu, Ioan M. Lascu, Mihăilă I. Musca, Ioan I. Musca, Nicolae Crăciun, Nic. Băilă, Nic. Muntean, Nicolae D. Musca, Nic. Sarach, Ioan Muntean, Dionisie D. Musca, câte 25 cenţi, Nicolae Ilie. Musca, 1 dolar, Nicolae Ioan Musca 20 cenţi, Toma Brezău 15 cenţi, Mateiu Lascu, George Savu, Ilie Musca, câte 10 cenţi, toţi din Şulumberg, Stefan Şerban 50 cenţi, Gavrilă Berţia, George Bliachu, Nan Bliachu, câte 25 cenţi, toţi din Alma, Stefan Clojicu, Sighişoara 25 cenţi, Nicolae Hantan, Ilie P. Nistor, câte 50 cenţi, din Bendorf, I. Băilă, Slimnic 5 cenţi, Teodor Şerban, 20 cenţi, Stefan Ermian, George Ermian, câte 25 cenţi, din Aţel, Ioan Roman 50 cenţi, Solomon Parva 20 cenţi, Nicolae Drana 25 cenţi, toţi din Grohot, Lazar Stan, Bulzeşti 25 cenţi, Simion Muntean, Covii 25 cenţi, George Roman 20 cenţi, George Pavel 25 cenţi, Vasile Pavel şi Sofia 50 cenţi, toţi din Grohot, Nicolae Barne, Ribiţa 20 cenţi, Ioan Opriş, Petru Costariu, câte 15 cenţi, din Rişculiţa, T. Serafim, Dealul-mare 10 cenţi, Ioan Dragoman, Ţichindeal 1 dolar, Lazaruţ Visalon, Cebea 25 cenţi, Ioan Banciu, Rişculiţa 10 cenţi, Abadău Ioan, Ribiţa, Nicolae Balea, Căraci, câte 20 cenţi, Miron Trifan, Nicolae Clej, din Ribicioara, Ioan Parva, Grohot, câte 25 cenţi, Nicol. Clej, Ribicioara 10 cenţi, Piper Iosif, Dumitru Dragoş, câte 25 cenţi, Ioan Scrofor 50 c., toţi din Cebea, Pavel Ioan, Grohot 20 c., Nicolae Cloaja, Stefan Foltin, câte 25 c., Ioan Foltin 10 cenţi, toţi din Sighişoara, Ioan Bărbat 25 cenţi, George Bărbat 20 cenţi, din Bârghiş, Enii Ianişco, Rudolf-Balek 10 cenţi, Pavel Nistor, Grohot 25 cenţi, Nicolae Vlad, Ribiţa 15 cenţi, Ioan Jelea, Cunţa, Mateiu Eftenie, Berivoi-m., Iosif Piperu, Cebea, câte 25 cenţi, Nicolae Pudreiu, Iustina Pudreiu soţia, câte 50 cenţi, Traian Codrea 25 cenţi, toţi din Palos, Petru Taflan, Chiprian Sipoş, câte 25 cenţi, din Beclean, Nicolae Suciu, Zaharie Lupşa, câte 25 cenţi, din Noul-săs., D. Taichilandru, Bendorf 10 cenţi, G. Bogdan, Noul-săsesc, Rahila Naftanaile, Brieza, câte 15 cenţi, George Lupşa, Noul-săsesc 25 cenţi, Vasile Bârzan, Richişdorf 15 cenţi, Ana Muntean 10 cenţi, Ioan Muntean 25 cenţi, din Ruja, Ilia Mara, Biţisar 25 cenţi, Maria Chiruţa, Mapalu 1 dolar, Toader Hârbeanu, Draseov 25 cenţi, Oprea Vidrighin, Răşinari 25 cenţi, George Bacală, Follânsbee 50 cenţi, Dimitrie Hafner, Maria D. Hafner, câte 25 cenţi, din Sighişoara, Nicolae Rişcuţă, Rişculiţa 25 cenţi, Ilarie Gosca, Beclean 25 cenţi, Stefan Medrea 50 cenţi, Nicolae Glajică 10 cenţi, din Sighişoara, Ioan Moldovan, Zichmândru 30 cenţi, Mihail Filip, Mih. Boian, Stefan Boian, câte 25 cenţi, din Sighişoara, Ioan Dumbrian; Valchid 25 c., Andreiu Kreuzer, Danas 10 cenţi, George Niţu 25 cenţi. George Hartman 10 cenţi, din Valchid, Rozu Coman, Oisio Brinpito, câte 10 cenţi, din Follansbee, Achim Savu, Dupuşdorf 50 cenţi, Simeon Muntean, S., Saroş 25 cenţi, Zaharie Clement, Sighişoara 50 cenţi, Zaharie Colborian, Copşa-mare 25 cenţi, Nicolae Piros, Hendorf 30 cenţi, Eni Grossmann, Follansbee 50 c., Ioan Andreiu, Palos 25 cenţi, Constantin Floria, Bertan 25 cenţi, Teofil Rotariu, Valchid 25 cenţi, Ioan (Cioca) Ceoaca Roja 25 cenţi, George Moldovan, Dupuşdorf 1 dolar. Colectă în oraşul Steubenville Ohio: George George Radu 4 dolari, Nicolae Dicu 2 dolari, George Veliciu, I. Drăgan, câte 1 dolar, Ioan Ioan Radu, Ioan Ioan Dicu hăicău, câte 50 cenţi, Valerie Drăgan, Ioan Rieger, Vasile Cartean, câte 25 cenţi, Ioan Dicu Godârlău 20 c., Achim Mara 10 cenţi, Achim Birău 10 c., toţi din Săcel, Gligor Crişan, Uioara-desus 40 cenţi, Ioan Crişan şi soţia Valeria, Uioara-de-sus 2 dolari, Dimitrie Toader, Mediaş 1 dolar, Ioan Crişan şi soţia Raveua, Uioara-de-sus 1 dolar, Ioan Neagoe, Ana Ardelean, câte 25 cenţi, Stefan Petru, Maria I. Petru, câte 50 cenţi toţi din Palos, Dumitru Părău, Slimnic 20 cenţi, Martin Masnay, Maros-Simb 50 cenţi, Frenk Oros, Monah 10 cenţi, Şofron Moldovan, Mediaş 25 cenţi, Nicolae Duţu, Chrisbav 25 cenţi.

(Va urma).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 1017/911. (94) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **notar al doilea**, eventual pentru postul de **vicenotar**, care prin ocuparea postului acesta va deveni vacant în comuna **Poiana** (cercul Mercurea, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acestea posturi, care sunt dotate cu 1600 coroane, respective cu 1000 coroane, a-și înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900, și cu atestate despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până **în 28 Martie 1911.**

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 6 Martie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 135/1911 prot. (105) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Biertan**, în tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) Salar fundamental de 1000 cor., și anume: 600 cor. din cassa bisericei, în care sumă se computa 96 cor. pentru 6 stângini de lemne; iar 400 cor. ca întregire, ajutor dela Prea Veneratul Consistoriu; *b*) cuartir în natură în edificiul școalei și grădină.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de Reculamentul școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești deobligat fiind totodată cel ales a conduce cu elevii școalei eventual cu tinerimea adultă — cântările liturgice în Dumineci și sărbători.

Mediaș, în 23 Febraari 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Curs practic.

Pentru cunoașterea deplină a conducerii motoarelor mânate cu benzină ori cu uleu crud.

Prilegiu binevenit pentru poporul com. agricultor dornic de a ajunge în timp scurt la bunăstare.

Anunț.

Subscrisul ca representant al fabricei de mașini agricole de tot felul a dlui S. Wagner din Sibiiu, și îndeosebi ca expert cu deplină pricepere în purtarea motoarelor *americane și germane* recunoscute ca cele mai solide, mai practice, mai corecte în umblare; dar de altă parte și cele mai eftine ale timpului de astăzi, aduce la cunoștință publică că în înțelegere prin contract cu numitul fabricant am deschis la mine acasă curs practic de instrucție gratuită pentru toți cei ce doresc a-și procura altfel de motoare — aplicabile la mori, la îmblătit, steampuri de mine și la ori ce altfel de forță, și pentru încunjurarea de întâmplări rele, se pricepă mai întâi conducerea unui motor și numai dupăce cunoaște îndeajuns toată composiția și regularea aceluia i se va putea mijloci vânzarea.

Totodată subscrisul îndeplinesc ori ce fel de comande și vânzări, tot așa de favorabile ca însuși fabricantul, și toate acele cu scrisori în limba română, ca prin aceasta să fie eschisă ori ce fel de înșelătorie *jidovească.*

Ori ce vânzare se efectuește în marginile prețurilor originale ale fabricei de producțiune.

Am la îndemână motoară și altfel de mașini aplicabile. Tot felul de cataloage toate cu preturile cele mai redusă ce se pot astăzi aștepta în vânzarea diferitelor feluri de mașini.

Vânzarea se face prin coale de comande pe rate în 3 recolte = (3 ani), iar în cas că sar cumpăra cu bani gata se face un ofert mai favorabil.

Totodată subscrisul predau comandele în seamă cumpărătorului și dacă o atare comandă (motor cu vre-o garnitură) în urma mai multor probe s'ar dovedi de necorăspunzătoare scopului așteptat, în acel cas nu e obligat a o primi.

Concesiunea pentru a procura benzin fără de darie (adomentes) se capătă fără de nici o cheltuială din partea cumpărătorului încă înainte de a primi motorul comandat.

Pentru toate mașinele procurate și îndeosebi pentru motoare se dă cea mai mare garanție ce se poate aștepta dela o fabrică cinstită și este în scris responsabilă pentru acelea.

Cei ce doresc dar să aibă mașini *eminente* și a fi scutiți de înșelătorii — adreseze-se cu toată încrederea către subscrisul și vor primi toate îndrumările necesare, servind ori cui cu cea mai mare bunăvoință.

Basiliu Glodean
preot gr. ort., ca representant în
(69) 3—3 Erdőfalva p. Algyogy-Hunyad-m.

Nr. 203/911. (89) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională română gr.-or. din **Zam**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 1000 cor., cuartir și grădină în natură precum și 30 metri lemne de foc, din cari are a se încălzi și sala de învățământ. Cuincuenalele se vor computa numai dela timpul funcționării la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post în cea cea mai de frunte comună din acest tract, au a-și subșterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu până la terminul susindicat, și fiind posibil a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică, pentru a cânta și face cunoștință cu poporul. Cunoscătorii de muzică vor fi preferiți.

Ilia, la 21 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Zevedeiu Murășian
protopresb.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:
Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

de
Dr. I. Lupaș.
Prețul 6 fil. + porto 5 fil.

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în afaceri procesuale, școlare, bisericești și comerciale, intervin la referenții dela Curie, din ministerii și dela toate oficiile publice din capitală, dau îndrumări în afaceri administrative, procur tot felul de documente, atestate și mape, esope rez și urgitez *concesiuni și dispensațiuni* la căsătorii, licențe de birt și pentru trafici, mijlocesc *ajutor de stat la cumpărări de izlaze și pășuni*, pe baza legii din 1908 artic. 43. Mijlocesc împăcăciuni *procesuale și în afaceri concursuale,* apoi cumpărări, vânzări și exarândări de bunuri, păduri, teritorii de vânat și îndeosebi articlii tehnici, rechisite economice precum: mașini de îmblătit de arat, de scos butucii, de scris, de cusut și casse de fer imcombustibile, diferite motoare pentru mori și uloiniți. Mijlocesc pentru oficianți împrumuturi personale, pentru țărani, proprietari de pământ, comune și comunități împrumuturi ieftine, simple hipotecare și amortisaționale calculate *cu 4½ procente la sută și 1 procent amortizare* din capital; câștig reescompt pentru bănci, efeptuesc tot felul de comande comerciale, mărfuri, semințe de primăvară pentru grădinari și economi, apoi comande la bursă, hârtii de valoare.

Observ, că cumpărările mașinelor și motoarelor le mijlocesc astfel, că partea contractuală o controlez eu, iar cea tehnică va fi controlată de un tinăr român, absolvent la politehnică, care totodată este expertul meu la astfel de cumpărări, deci ferițivă de agenții din provincie, cari prin mijlocirea lor numai procese, însă nu marfa dorită vă câștigă.

Taxele vor fi moderate și serviciul prompt, însă rog o anticipație de *cinci* coroane, cu care sumă să achită corespondența, urgențele, comandele și informațiunile mai simple. — Rog la intreprinderea mea sprijinul on. public român și în deosebi a colegilor mei.

(83) 3—4 Cu stimă:

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

De închiriat din 1 Iulie anul c.

Locuințe moderne

constătătoare din 2, 3 și 4 odăi, odăi de baie și apartinentele, în zidirea cea două din **str. Schewiss Nr. 3.**

Informațiuni se dau zilnic la cassa consistorială în oarele de birou dela 8—12 a. m. (95) 2—3

De închiriat.

In casa din **strada Ocnei** (Burgergasse) **Nr. 39** este de închiriat **atelierul de argăsitor** pentru un **măsar, lăcătuș**, eventual pentru un alt întreprinzător.

Pentru informațiuni mai deaproape în aceeași casă. (99) 2—3

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIȚIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguilă marinată, icre roșii excelente, icre negre, sardine sardele, ton (Tunfisch), păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de in curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de branșa colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special **„Apa de Căciulata“**, precum și apa **„Hebe“ de Sângeorgiul-român** toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate.**

(80) 4 –

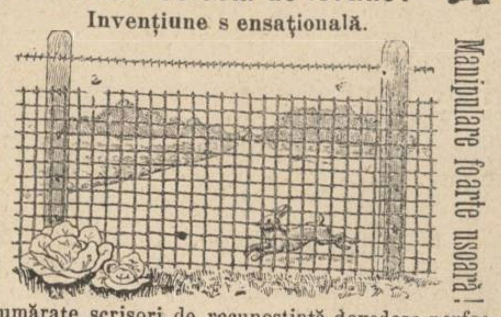

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!
Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neintrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
(103) 1—10

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 7—40

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 39—

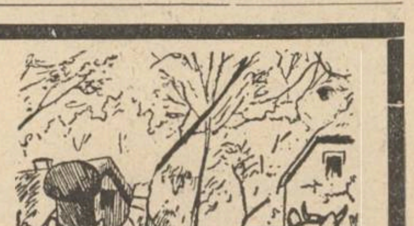

TELEGRAMĂ!

Ne mai pomenit!

facem cadouri de 1500 cor. în premii și în numărar!

Pentru deslegătorii acestui chip am espus suma de sus amintită: Fiecare, care va afla vânzătorul și ni-l va desemna, primește un **orologiu de domni ori dame** în valoare de **20 cor.**, ori la dorință **15 cor.** în numărar în cinste. Condițiunea, e că fiecare deslegător e silit să facă o comandă pe o catină (lanț) escelentă imitație de aur „Fortuna“ și a ne trimite totdeodată în mărci poștale **cor. 1·75** valoarea acesteia! După întrarea deslegărilor urmează distribuirea premiilor. Toate expedițiile sunt a se adresa la: **Patria - Zentrale A. Seifert, Wien, VII, Neubaugasse 39.** (100) 2–3

Numele .... Comuna .... Strada ....

Unde e vânzătorul?

Serviciu prompt și conștiențios.

Prima fabrică transilvană

ces. și reg. privilegiată

de casse de fier și oțel,

și

lăcătușerie de artă și construcție,

instalată cu putere electrică.

Prima referințe.

Prețuri moderate.

(2) 10—10

E. Purece,
Sibiiu — Nagyszeben
Strada Faurului 19.

Cataloage de preț gratis și franco.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Joi 3/16 Martie 1911. **Nr. 24.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Lumina“.

Sibiiu, 15 Martie n.

Mâne, Joi, în 3/16 Martie îşi ţine „*Lumina*“, noul institut de credit şi economii din Sibiiu, adunarea generală ordinară, aici în Sibiiu.

Cum institutul acesta nu e, ca celelalte bănci româneşti, numai al acţionarilor, deci al unui număr restrâns de oameni interesaţi, cari tac bilanţurile şi iau hotărârile în adunările lor generale numai cu privire la interesele proprii, ci e un institut de bani înfiinţat anume, ca aproape jumătate din venitele sale să o depună pe altarul culturii naţionale româneşti, să o jertfească neamului şi bisericii: ne ţinem îndatoraţi a vorbi despre el la locul acesta.

Ne gândim întâiu de toate la greutăţile cu cari a avut de luptat institutul acesta, încă dela înfiinţarea sa. Câte pedeci nu i s'au pus în cale! Câţi specialişti nu şi-au tocit condeiele, făcând socoteli, că institutul nu are să dee nici pe departe fondului cultural arhidiecezan augmentaţia la care se aşteaptă întemeietorii săi, pentrucă după subtragerea intereselor, cari sunt de plătit acţionarilor, şi a cheltuelilor de administraţie, nu are să mai rămână *nimica* pe seama fondului cultural.

Şi a venit şi o parte a presei româneşti şi a ţinut şi ea isonul celor ce erau contrari înfiinţării noului institut, pe motivul, că noul institut de bani nu e decât o bancă *de concurenţă*, care din acest motiv n'ar putea fi primită cu simpatii din partea opiniei publice române!

Dar cu toate greutăţile acestea, destul de mari, institutul totuşi s'a înfiinţat, graţie energiei iniţiatorilor săi, cari ştiind, că cu bun gând şi cu bune intenţiuni vreau să-l înfiinţeze, nu s'au lăsat înduplecaţi să-şi abandoneze planul.

Şi astăzi, când avem înaintea noastră bilanţul anului trecut, care se poate privi de primul an de lucrare, trebue să constatăm cu bucurie, că toate temerile au fost lipsite de orice temeiu. Institutul de bani „*Lumina*“ nu a făcut nici o pagubă altor bănci; dovadă „*Albina*“, care şi-a încheiat bilanţul anului trecut cu un venit curat de aproape jumătate milion de coroane, iar scopului pentru care a fost înfiinţată „Lumina“, îi aduce deja acum în anul al doilea de esistenţă frumoase servicii, căci din venitul curat al anului trecut institutul dă fondului cultural arhidiecezan 4500 coroane, la care sumă mai sunt de adăugat interesele după acţiunile donate întregi fondului cultural arhidiecezan, cari asemenea fac cam 4000 coroane, deci în total fondul cultural arhidiecezan primeşte pe urma institutului de bani „*Lumina*“ în anul acesta vre-o 8000 coroane, cu cari se pot ajuta vre-o 20 şcoale, din parohiile mai sărace, la susţinerea lor.

Şi să nu uităm, că o bună parte a capitalului social dela „*Lumina*“ a fost vărsat abia în cursul anului trecut; deci avem cele mai bune nădejdi, că bilanţul anului curent, care va fi prezentat adunării generale viitoare a institutului de bani „Lumina“, are să fie şi mai favorabil pentru fondul cultural arhidiecezan, care în înţelesul statutelor institutului are să primească 45% din venitul curat al fiecărui an, pentru augmentarea sa proprie.

Iar că s'a putut ajunge deja în anul al doilea de existenţă a institutului la un rezultat atât de îmbucurător, este a se atribui zelului celor puşi în fruntea acestei bănci, cari nu în schimbul mărcilor de prezenţă, pe cari nu le-au avut până acuma, deci nu pentru plată, ci curat numai din interes mai înalt cultural şi naţional românesc şi-au pus toate puterile în serviciul institutului, deci în serviciul neamului şi al bisericii. Al lor e meritul, — a lor se cuvine să fie şi lauda.

---

† Dr. Petru Şpan.

Avem trista şi dureroasa datorinţă de a anunţa cetitorilor ziarului acestuia moartea neaşteptată a unuia dintre cei mai buni ai nostri: amic, colaborator, profesor la seminariul „Andreian“ din Sibiiu, a distinsului pedagog şi scriitor *Dr. Petru Şpan.*

Se îmbolnăvise înainte cu vre-o 10 zile, de pneumonie, şi cu toate, că boala era gravă dela ivirea ei, ne legănam în speranţa, că constituţia robustă de adevărat moţ a decedatului o va învinge, şi în curând îl vom putea vedea iarăşi, sănătos şi vesel, ca de obiceiu, în mijlocul nostru.

Dar durere, nu a fost să fie aşa. Boala a fost mai puternică decât corpul de o rară constituţie a defunctului, şi moartea şi-a secerat jertfa sa, luându-l dintre noi. Luni i s'a întors spre mai rău, iar Marţi dimineaţa, la orele 2, înainte de zorile zilei, *Dr. Petru Şpan* a închis ochii pe vecie, în etate de 51 ani.

Ştirea despre încetarea din viaţă a acestui distins fiu al neamului şi al bisericii noastre, în care era incorporată *cinstea* şi *munca*, a impresionat foarte dureros întreg publicul românesc din Sibiiu, şi credem, că cu sentimente de adevărată durere va lua cunoştinţă despre trecerea sa la cele eterne şi publicul nostru din afară, care ştie cine şi ce ne-a fost Dr. *Petru Şpan*, dar mai ales număroşii săi elevi de odinioară, absolvenţi ai seminarului nostru „Andreian“, astăzi conducătorii dela sate ai poporului român, pe care atât de mult l-a iubit decedatul.

Vor vărsa şi ei, cu noi împreună, o lacrimă caldă la primirea tristei veşti, şi vor dori celui decedat odihnă lină în sinul pământului, unde s'a reîntors cu mult înainte de vreme, fără a-şi putea împlini de tot misiunea ce o avea pe acest pământ, ca bun pedagog şi bun scriitor român.

Odihnească în pace!

*

Din partea familiei s'a dat din acest trist prilej următorul anunţ funebral:

Adânc întristaţi aducem la cunoştinţa tuturor rudeniilor, prietinilor şi cunoscuţilor, că preaiubitul nostru frate, cumnat şi unchiu, *Dr. Petru Şpan*, profesor seminarial, deputat sinodal, după grele suferinţe, în al 51 lea an al etăţii sale a adormit în Domnul, Marţi, în 1/14 Martie 1911, la oarele 2 dimineaţa. Rămăşiţele pământeşti ale iubitului răposat vor fi ridicate Joi, în 3/16 Martie 1911, la oarele 2 p. m. din strada Bisericii nr. 15 şi se vor aşeza spre vecinică odihnă în cimiterul central din Sibiiu. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată! Sibiiu, la 1/14 Martie 1911. Ioan şi Vasilie, ca fraţi. Silvia şi Elisaveta, ca cumnate. Mărioara, Sava, Ioan, Petru, Mircea şi Virginia, ca nepoţi şi nepoate.

*

Anunţ funebru a mai tipărit corpul profesoral dela seminariul „Andreian“ şi reuniunea agricolă română din Sibiiu, al cărei membru în comitetul central era decedatul. Asemenea şi reuniunea de înmormântare din Sibiiu. Pe casa meseriaşilor români apoi, unde-şi are reuniunea agricolă română biroul, şi pe seminariul „Andreian“, au fost arborate steaguri negre, în semn de doliu pentru perderea îndurată.

Din parlament. Luni s'a început în dietă discuţia asupra budgetului anului curent. L-a recomandat spre votare *Hegedüs Loránt*, raportorul comisiunii financiare. A vorbit apoi deputatul kossuthist *Paizs Gyula*, care a declarat, că partidul său nu votează budgetul, din motivul, că nu are încredere în actualul guvern, iar după el deputatul *Szabo István* din partidul ţărănesc, care s'a plâns cu multă dreptate în contra urcării continue a budgetului şi în contra sporirii numărului funcţionarilor publici. Proxima şedinţă a dietei se ţine Vineri.

FOIŞOARĂ.

„Schule und Character“.

De *Dr. Fr. W. Foerster*, profesor la politehnicul din Zürich. A şeasa ediţie, 1909.

— Dare de seamă. —

Având însărcinarea să raportez asupra introducerii unui nou metod, ce să practică cu succes în America, în ceea-ce priveşte reforma disciplinei şcolare, mi s'a dat spre cetire opul dlui Foerster „*Schule und Character*“, care, între altele, cuprinde experimentele şi rezultatele, toate, la cari au ajuns americanii cu introducerea sistemului democratic în şcoalele lor, spre a face o dare de seamă asupra cuprinsului acestui op. Autorul, care este profesor de filozofie şi pedagogie morală la universitatea din Zürich, pleacă la desfăşurarea problemelor sale dela adevărul recunoscut de către toate autorităţile pedagogice, că progresul ce să realizează astăzi prin şcoală, pe terenul culturii sufleteşti a omului, nu stă în raport potrivit cu acela al culturii spirituale, al instrucţiunii. Sau, cu alte cuvinte, şcoala de astăzi stărue mult prea mult pentru câştigarea de tot felul de cunoştinţe şi desterităţi, în detrimentul factorului fundamental al valorii omului, care este *caracterul.*

Acest adevăr îl putem subscrie şi noi, conducătorii şcoalei poporale, cari aproape toată truda noastră din şcoală o dedicăm părţii intelectuale a elevilor noştri, şi numai în măsură mai mică, sau deloc, şi celei morale. Toţi ne străduim a ajunge la un cuantum cât mai mare de cunoştinţe cu elevii noştri, fără să ne dăm seama, că prin aceasta pierdem din vedere ţinta finală a şcoalei, care este formarea şi desvoltarea caracterului religios-moral.

Unul dintre mijloacele principale prin cari se poate înfluinţa asupra vieţii morale, asupra caracterului, este şi aşa numita disciplină şcolară.

Disciplina şcolară nu este numai un mijloc tecnic al şcoalei, prin care se poate câştiga şi asigura învăţământul intelectual, ci ea pune bază la viaţa morală a elevului pentru viaţa de mai târziu.

Cum trebue întocmită disciplina din şcoală, ca prin ea să se poată înfluinţa asupra desvoltării caracterului, este tema pe care o desfăşură autorul într'un mod convingător în cele dintâiu 4 capitole ale opului său, tratând despre cea mai însemnată parte a pedagogiei generale, partea care priveşte formarea şi desvoltarea caracterului în elev şi însemnătatea lui pentru viaţa practică.

A da şi numai în rezumat principiile pedagogice, pe cari autorul îşi bazează adevărurile sale, reclamă cunoştinţe pregătitoare mai aprofundate şi o peană mai desteră, decât a mea. Mă voi restrânge deci a scoate la iveală principiile, după cari pedagogii americani şi-au întocmit viaţa şcolară, conform aşa numitului „school-city-sistem“.

Insemnătatea deosebită, ce o are disciplina şcolară pentru formarea caracterului şi pentru educaţia socială a tinerimii peste tot, a fost scoasă la iveală de către pedagogia americană prin reformele ce s'au introdus acolo.

Intreaga literatură pedagogică e de acord a recunoaşte, că şcoala, în prima linie nu are a da fel de fel de cunoştinţe, ci a forma şi desvolta caracterul omului. Pentru a ajunge la ţinta aceasta, americanii au reformat disciplina şcolară în spirit democratic. In locul silei şi al „comandei“ au introdus principiul de „cooperaţiune“ (sau, cum am zice noi, împreună lucrare).

Elevul se simte deja cetăţean liber, investit cu toate drepturile şi datorinţele. Acest spirit nou de conducere al şcoalei îl întâlneşti şi în raportul prietenesc între dascăl şi elev. Nicăiri nu auzi expresiuni vătămătoare şi porunceală bruscă, de care se fac părtaşi chiar şi bunii învăţători de dincoace de ocean; tonul comunicativ se aseamănă mai mult cu acela dintre profesor şi student. Invăţătorul tratează pe elevii săi ca „gentlemen“ şi ei (elevii) sunt conştii de acest rol.

Intr'o şcoală poporală de industrie din New-York, la întrebarea pusă de un vizitator unei învăţătoare, că de ce fel de mijloace se foloseşte în conducerea şcoalei de băieţi, — a primit răspunsul laconic: „public opinion“. Adecă opinia publică a clasei era mijlocul moral pentru susţinerea disciplinei din şcoală.

In viaţa şcolară a americanilor întâlneşti des cuvântul „self-respect“ (respectul de sine însuş) şi cultivarea lui serveşte ca fundament al tuturor mijloacelor morale, prin cari şcoala voeşte să pregătească pe elevi pentru viaţa practică de mai târziu. In legătură cu aceasta, pedagogii americani toţi au eliminat din şcoalele lor bătaia corporală şi toţi sunt de acord a recunoaşte, că prin aceasta disciplina şcoalelor nu s'a îngreunat, ci din contră, s'a uşurat prin faptul constatat, că prin bătaia corporală se vatămă şi dispar anumite simţăminte morale, cari servesc de ajutoare adevăratei discipline. Baernreither, un pedagog american, raportează în opul său despre adevărul constatat de directorul unui institut şi exprimat prin cuvintele: „Cu eliminarea bătăii corporale s'a introdus în şcoala noastră o disciplină cu mult mai bună, pentrucă ştrengăriile, violeniile josnice şi simţul de răsbunare şi alte asemenea năravuri rele au pierit din institut cu totul“.

O importanţă deosebită în tendin-

Reforma electorală. In urma svonului, că opoziția vrea să constrângă guvernul să se pronunțe odată clar în chestia reformei electorale, scriu ziarele cari stau aproape de guvern, că oficiul de statistică adună deja datele de cari are guvernul trebuință la compunerea nouei legi electorale, și că în ministerul de interne să va proceda imediat după primirea lor la compunerea proiectului de lege, care va fi supus apoi aprecierii unei anchete speciale. Proiectul va fi compus pe basele *votului universal fără pluralitate!* Numai să fie așa!

Cronică bisericească.

Formele externe ale cultului Dumnezeesc.

De *Vasile Duma* protopresb.

Omul nu e numai spirit, precum sunt îngerii, ci este o zidire a lui Dumnezeu, compusă din suflet și din trup. El are deci să cinstească pe Dumnezeu într'un mod corespunzător firii sale celei compuse din suflet și din trup. Cinstirea de Dumnezeu e înăscută în sufletul omului.

Istoria ne dovedește, că cinstirea de Dumnezeu, sau religia, e tot atât de veche, că și originea neamului omenesc, și că n'a existat nici un popor, care să nu cinstească pe Dumnezeu, într'o formă oarecare, deci care să nu aibă o religiune. Nu mai cât cultul lui Dumnezeu a fost și este foarte diferit, pe cât de diferită a fost starea culturală la care s'au ridicat deosebitele popoare.

In toate acțiunile cultului, pe care-l aduce omul religios lui Dumnezeu, iea parte și trupul, așa, că cultul intern se manifestează prin forme externe. Intre acțiunile interne și cele externe ale cultului Dumnezeesc este deci o strânsă legătură, având unele asupra altora influință împrumutată.

Ele se provoacă, se sprijinesc și se întregesc împrumutat. Un exemplu ne va lămuri mai bine.

Omul evlavios și iubitor de Dumnezeu nu poate numai ca să „cânte cu mulțămită întru inima sa Domnului“, ci dă expresiune cinstirei sale interne de Dumnezeu, „cu psalmi și cu laude și cu cântări duhovnicești“, cu adunarea mânilor spre rugăciune, cu plecarea genunchilor și așternerea la pământ înaintea feței celui Prea înalt. De altă parte semne și forme văzute de ale cultului Dumnezeesc au efect mare asupra sufletului.

Formele externe ale cultului divin aprind și nutresc în suflet văpaia evlaviei și aduc mângăiere nespusă. Ele întăresc și împrospetează viața duhovnicească, și ridică sufletul deasupra pornirilor lumei materiale. De aceea ori ce societate religioasă a dat cultului divin intern expresiune prin anumite forme și semne vizibile publice. Nu a existat religiune fără un cult extern și public. Ba chiar din potrivă, istoria ne învață că unde cultul extern s'a negligat, ori s'a manifestat în mod necuviincios, acolo a slăbit și a perit în scurtă vreme și religia internă.

Manifestarea externă a acțiunilor și afectelor interne se întâmplă în mai multe chipuri.

Câte religiuni atâtea forme externe de cult. Altul era cultul vechilor Egipteni, altul al Grecilor și Romanilor, altul al Iudeilor și în fine cu totul altul al creștinilor, după cum proveniența lui a fost din credință superstițioasă, ori adevărată.

Din politeism a isvorit idolatria cu formele unui cult de multe ori scandalos și imoral, din monoteism însă s'au desvoltat cu timpul *formele serioase și potrivite ale unui adevărat cult divin, cari în cultul creștin și-au aflat perfecțiunea.* Scopul ce voesc a urmări este de a dovedi, că *cel mai perfect cult religios este cultul creștinesc, adecă formele externe, prin cari creștinii își manifestează adorațiunea lor față cu Dumnezeu.*

Dacă cercetăm mai de aproape momentul mai însemnat al tuturor culturilor religioase vechi și nouă, aflăm că toate purced din un simțământ viu de venerațiune și se întâlnesc întru a aduce ființei venerate daruri.

Cu alte cuvinte, chipul cel mai solemn și mai desăvârșit al manifestărilor religioase în toate culturile dumnezeești este jertfa. Aceasta este centrul tuturor acțiunilor externe religioase și al formelor deosebitelor culturi, de oarece însăși jertfa este efluosul evlaviei și credinței religioase, ea este aducerea unui dar, în scopul de a arăta prin aceasta *măestatea și stăpânirea absolută a lui Dumnezeu, precum și atârnarea și supunerea totală a omului față cu Dumnezeu.*

Iată expresiunea religiei prin obiect văzut, iată forma cultului extern a lui Dumnezeu! Deci dovedind că adevărata jertfă bineplăcută lui Dumnezeu e jertfa creștinilor, din aceasta de sine urmează, că și formele externe ale cultului creștin sunt cele mai sublime și totodată cele mai perfecte. —

I. Jertfa în înțelesul propriu și în înțelesul impropriu sau figurat.

Jertfa în înțeles propriu este aducerea unui dar, cu scopul de a arăta prin aceasta deoparte maestatea și stăpânirea absolută a lui Dumnezeu, de altă parte atârnarea și supunerea totală a omului față cu Dumnezeu.

Așa dară la ori ce jertfă propriu zisă deosebim 2 momente mai însemnate *„aducerea darului“* și *„scopul“*.

Darul pentru jertfă a fost și este totdeauna un obiect văzut corespunzător totdeauna scopului jertfei. Scopul acestela fiind adorarea lui Dumnezeu, darurile ce se aduc ca jertfe trebue să fie cât se poate de perfecte. De aceea cel ce are în inima sa intenția de a aduce jertfă lui Dumnezeu, acela spre o acțiune așa sublimă și sfântă va alege negreșit darurile cele mai prețioase.

Aducerea jertfei are în esența sa scopul de a preamări pe Dumnezeu, ca pe Domnul absolut și Stăpânul suprem al tuturor zidirilor, așadară de a adora pe Dzeu.

După scopul ei jertfa e în rândul prim și totdeauna un act al venerațiunei ce compete singur numai lui Dzeu, este deci un act al adorărei, sau al închinărei. Acesta este scopul principal al jertfei.

Intru cât însă omul a vătămat sfințenia și dreptate lui Dumnezeu prin păcate, jertfa se aduce și pentru împăcarea cu Dumnezeu, adecă pentru iertarea păcatelor. Aceasta se numește jertfă de satisfacere, sau de îmblânzire.

După scopul aducerei jertfei, mai este jertfă de mulțămită și jertfă de cerere. Totdeauna scopul aducerei jertfei este închinarea, care însă nu exclude și celelalte scopuri. De aceea în toate rugăciunile noastre sunt cuvintele „ne închinăm, îți mulțămim și cerem“. Aceasta este jertfa în înțeles propriu.

In înțeles impropriu însă jertfă se numește și practicarea virtuților, întrucât aceasta se referește cu intenție la cinstirea lui Dumnezeu. Jertfe în înțeles impropriu sunt:

a) Darurile iubirei și slujbele milosteniei, prin cari se ajutoră cei săraci și lipsiți. Apostolul le numește jertfe când zice: „Facerea de bine și împărtășirea să nu o uitați, că cu jertfe ca aceste să îmblânzește Dumnezeu“ (Evr. 13, 16) Totacest apostol numește elemosina, ce i-au trimis'o Filipenii „miros cu bună mireasmă, jertfă primită, bineplăcută lui Dzeu“ (Filip 4, 18.)

b) Renunțarea la plăcerile senzuale. A ținea trupul cu asprime în frâu îi este omul mai greu, decât a renunța la averile pământești. De aceea roagă apostolul pe creștini „pentru milele lui Dzeu să-și pună înainte trupurile sale jertfă vie, sfântă, bineplăcută lui Dzeu“ (Rom. 12, 1.)

c) Jertfa pe care Dumnezeu „nu o va urgisi, este inima înfrântă și smerită“, cum zice psalmistul.

d) O viață petrecută în suferință și luptă grea pentru mărirea lui Dzeu e asemenea arderei de tot „Ca aurul în topitoare i-a lămurit pe ei (drepți) și ca o jertfă de ardere întreagă i-a primit“ (Ințelep. 3, 6.)

e) Rugăciunea cu toată căldura inimei formează esența jertfei. Căci precum jertfa este o rugăciune reală, astfel și rugăciunea se zice jertfă. Apostolul zice să aducem jertfă de laudă pururea lui Dumnezeu, adecă roada buzelor ce se mărturisește pururea lui Dzeu. (Evr. 13, 15) Iar psalmistul ne provoacă la rugăciuni zicând: jertfește lui Dumnezeu jertfă de laudă și dă Celui Preasfânt rugile tale (ps. 49, 15.)

Toate acestea, și precum am mai zis, toate lucrările virtuților întru cât aceste se referesc cu intenție la cinstirea lui Dzeu în înțeles impropriu sunt jertfe aduse lui Dzeu.

(Va urma).

Conferențele învățătorești.

Importanța desemnului în școalele poporale.

— Disertație cetită cu prilejul conferenței învățătorești din protopresbiteratul Cohalmului, de *Andreiu Enciu*, învățător în Roadeș. —

Trebuința de a dispune de un anumit grad de cultură generală este azi recunoscută de toată lumea, ear societatea caută, prin anumite alcătuiri, să mijlocească fiecărui individ dobândirea unei cantități cât mai mari din roadele muncei culturale a omenirei. Intre aceste alcătuiri un loc din cele mai onorifice îl ocupă fără îndoială școala poporală, fiind aceasta chemată a înzestra cu cultură generală mai ales poporul de rând. Și în școalele poporale, toate întocmirile speciale, și mai ales învățământul, tind către această țintă.

Invățământul preste tot este acea lucrare metodică, la care participă o persoană, ca învățător, și alta ca elev, cu scop de a i se înmulți cunoștințele acestuia și a i se da anumite dexterități.

Invățământul este însă de mai multe categorii. El poate să perfecționeze pe elev în satisfacerea vre-unei înclinări personale, bunăoară muzică, desemn, sau în câștigarea vreunei profesiuni, ori în fine va promova cultura spirituală a elevului, conform scopurilor educațiunei.

Apreciind diferitele specii de învățământ, vom constata, că numai acela poate fi întrebuințat în școala poporală care nu se mărginește la desvoltarea cutărei înclinări personale a elevului, nici la pregătirea lui pentru o anumită profesiune, ci se năsuiește într'acolo, ca să-l înzestreze cu o cultură generală, care să culmineze în aceea ce se numește: *Caracter religios-moral.* Acest învățământ se numește *pedagogic*, și în pedagogie e depus cel mai important mijloc al educațiunei.

Invățământul pedagogic înainte de toate are să deștepte în elev interesul pedagogic multilateral.

Ca învățământul pedagogic însă să-și poată ajunge scopul acesta, — adecă desvoltarea interesului pedagogic multilateral — are lipsă de mai multe materii, de mai multe obiecte de învățământ, pe cari le scoate din natură, din viața oemenilor și din religiune.

Intre aceste materii se numără și desemnul, care nu este altceva decât înfățișarea în imagini a obiectelor vizibile.

Ca obiect de învățământ desemnul, încă își are rolul său în desvoltarea interesului pedagogic multilateral.

Considerând diferitele specii ale acestui interes, vom vedea, că spiritului omenesc îi este dat a face contemplațiuni și judecăți și din punct de vedere al frumosului, ce se arată în natură, în artă, în înfățișarea oamenilor, ear pentru aprețiarea frumosului încă e de a se desvolta în elev un interes, care se numește interes *estetic.*

Prin înfățișarea în imagini a obiectelor vizibile, desemnul contribue în mare parte la desvoltarea acestui interes.

Deodată cu acest interes, care pune pe elev în posițiunea de a aprecia lucrurile din punct de vedere al formei în care se prezintă, se nasc în elev anumite sentimente, cari sunt și ele estetice și cari îl fac să arete plăcere față de tot ce e armonic și frumos, și displăcere față de tot ce e disarmonic și urât.

In urma acestor sentimente se naște apoi gustul estetic și judecata estetică, cari îl hotărăsc și pentru gustarea și realizarea frumosului, și cari în sfârșit au menirea de a întemeia cultura estetică a elevului, cea mai frumoasă podoabă a sufletului omenesc, care-l determină în mare măsură și pentru moralitate.

Se înțelege de sine, că nu exclusiv prin desemn se desvoaltă cultura estetică, ci și prin mijlocirea altor obiecte, dar prin faptul, că și desemnul contribue în măsură însemnată la desvoltarea acestei culturi, importanța lui în școala poporală nu poate fi trasă la îndoială.

Prin desemn câștigă mâna dexteritate și se perfecționează simțul vederei.

S'a putut apoi observa, că desemnul este o ocupațiune foarte plăcută a elevului. Intr'adevăr cu nici un obiect de învățământ nu se ocupă el cu mai mare plăcere, decât cu desemnul, și tot timpul liber ce i poate sta la dispoziție în școală, de obiceiu îl întrebuințează pentru desemnarea a fel și fel de lucruri, — cari de multeori au foarte puțină asemănare, cu lucrurile, ce le înfățișează. „Purcelași cu coada sfredel și cu bețe 'n loc de labe“ vorba poetului Eminescu.

Dar e de ajuns, ca învățătorul să observe acest joc al imaginațiunei la elev și se va convinge, că plăcerea aceasta a lui, poate să fie cu succes exploatată în folosul educațiunei.

Din cele zise se poate ușor deci deduce, că rolul desemnului în desvoltarea interesului pedagogic multilateral nu poate fi desconsiderat, — de unde importanța lui în școala poporală este evidentă.

Urmează deci, că trebue să ne ocupăm cu el în școala poporală, firește în măsura, care o permite planul oarelor de învățământ de pe săptămână, binișor încărcat.

NOUTĂȚI.

Secretar consistorial. In ședința plenară ținută Luni, consistoriul din Oradea mare a ales secretar consistorial pe domnul *Dr. Nicolae Regman*, profesor la institutul pedagogic din Caransebeș.

*

Congresul internațional de presă. Direcțiunea alianței internaționale de presă a hotărât într'una din ședințele sale din urmă, ca să se întrunească congresul presei în zilele de 3 până în 10 Mai a. c. la Roma. In programa festivă a congresului se cuprind: Deschiderea ședințelor în Capitoliu în prezența părechei regale italiene, primire festivă la ministrul de externe și la primarul Romei, petrecere în Quirinal în parcul regelui, vizitarea expoziției, excursiuni, banchete și altele.

* *

Mulțămită. Marele binefăcător al națiunei române, Domnul *Vasilie de Stroiescu*, a binevoit a contribui și pentru nou edificânda școală română din cetatea Sighișoarei, cu însemnata sumă de *500 cor.* Pentru această faptă românească, comitetul parochial esprimă marelui donator mulțămită și recunoștință, rugând pe atotputernicul ceresc, ca jertfele ce le aduce prin contribuirea la ridicarea bisericilor și școalelor, românești, să i le răsplătească cu sănătate și viață îndelungată. Sighișoară, 27 Februarie 1911. *Ioan Muntean* paroh ca preș. comit. *Ambrosie Stoicovici*, notar.

*

Dr. Șpan și Moții nostri. Dintre copii de Moți, aflători astăzi la meserii în Sibiiu, poate unul doi să nu fi fost ajutorat și îndrumat pe căile bune între alții și de Dr. Șpan, care cu mândrie vorbia la toate ocaziunele despre Moți. Cum Șpan s'a stins astăzi din mijlocul nostru, prezidentul Reuniunii meseriașilor români sibieni, dl *Victor Tordășianu*, descendent și el din Munții apuseni, în loc de cunună peritoare pe cosciugul prietinului său și pentru a nu lipsi nici pe viitor pe Moții nostri în pornirile lor bune, de a aplica copiii lor la meserii, de spriginul și ajutorul neapărat, temeiu a pus cu suma de cor. 10 la „*Fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți aplicați la meserii*“. Fondul se administrează de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“. Cum Moții nostri sunt cei mai săraci în Țara noastră, poate îi întrec cu sărăcia și pe Săcui, sporirea cât mai de grabă a fondului cu obolul celor cu inimă, și a stimătorilor Drului Șpan, e de dorit.

*

țele de a democratiza disciplina școlară o au desele anchete, ce se fac între elevi, cu scopul de a afla părerile lor proprii cu privire la aplicarea pedepselor, pentru ca acestea să se facă conform simțului de onoare și dreptate al elevilor.

Un pas mai departe în privința aceasta s'a făcut prin introducerea experimentului așa numit „self government“ (dominațiune sau conducere proprie), prin care elevii înșiși sunt puși a-și stabili ordinea din și afară de școală.

Acestea experimente au dus la așa numitul „school-city-sistem“, care constă în prefacerea școalei într'o comunitate mică cu juzi, secretar, inspectori, cassari etc., cu adunări generale, unde, sub conducerea învățătorului, elevii înșiși își fac legi pentru conduita proprie.

Intemeetorul acestui sistem, Mr. Wilson Gill, motivează introducerea lui cu apatia și corupțiunea politică, cu lipsa simțului de responsabilitate în viața publică a statelor unite. Cauza o găsește în caracterul despotic în conducerea școalei de azi și pretinde, ca copiii să ia parte activă la afacerile comunității școlare, după sistemul său, ca astfel mai târziu să fie înzestrați cu toate însușirile unui bun cetățean.

Experiențele la cari au ajuns școalele americane cu sistemul acesta, au reformat întreaga viață școlară de acolo, și este practicat cu succes, după cum arată rapoartele trimise din diferitele state de dincolo de ocean.

Inceputuri cu sistemul acesta, s'au făcut și în Anglia și Elveția, nu însă în forma completă americană, ci modificându-se întocmirile după trebuințele naționale ale poporului lor, după cum arată rapoartele instructive ale învățătorilor elvețieni, despre experiențele făcute pe terenul acesta.

Intru cât s'ar putea practica și în școlile noastre sistemul acesta de conducere proprie, s'ar putea spune numai după încercarea de a-l introduce; ar fi de dorit să încercăm introducerea lui, ca apoi pe baza experiențelor să se poată stabili o uniformitate, conform trebuințelor poporului nostru.

Galeș, 5 Octomvrie 1910.

Ioan Răchițan, înv.

Vorbe înțelepte.

Este mai bine să te lupți cu cele mai mari mizerii, în cazul că nu se poate altcum chiar să mori de foame, decât să iei pânea săracilor.

† Fogazzaro. A murit Antonie Fogazzaro, unul din cei mai mari scriitori ai Italiei. A fost supus unei grele operaţiuni, pe care nu a putut-o suporta, din cauza bătrâneţelor. A scris poezii, romanuri, toate de o frumseţă rară.

•

Atentat de dinamită. In comuna Cudşir, în părţile Devei, un individ necunoscut voea să facă un atentat asupra ţăranului bine situat Simeon Bratu. Făptuitorul era să arunce o bombă în casa lui Bratu; dar bomba a nimerit în crucea ferestrii, a căzut la pământ şi a explodat. Exploziunea a fost atât de puternică, încât s'au spart ferestrile dela casele vecine; s'au sfărmat şi câteva porţi. Jandarmeria caută după atentator.

•

Turneul lui Briand. Am anunţat în numărul trecut, că fostul ministru-preşedinte francez *Briand* va face, la invitarea unui impresariu, un turneu în Statele unite, pentru a ţinea pe bani grei o serie de conferenţe publice. Acum se scrie din Paris, că Briand a renunţat la ideea aceasta.

•

Mulţămită. Marele mecenat al neamului, Dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dona şi bisericii noastre 200 cor., pentru care sumă îi aducem sincere mulţămiri. Zizin la 14/III. 1911. *Ioan Bogdan* par. gr. ort. rom.

•

Minunea dela Baia-de-Criş. Cazul cu fata Trina Vălean din Baia-de-Criş, al cărei misteriu s'a dovedit că este o înşelătorie, a dat motiv unei cercetări disciplinare. Şi anume: preotul reformat Victor Benkö din Baia-de-Criş a publicat în „Budapesti Hirlap“ un articol, unde zicea că magnetismul miraculoasei fete este a se atribui „puterii diavolului şi altor înrâuriri tainice“. Ziarul oficios al protestanţilor ardeleni a criticat energic ideea aceasta, iar comitetul disciplinar al bisericii reformate din comitatul Hunedoarei, în sedinţa sa ţinută zilele acestea în Deva, a hotărât ca preotul reformat amintit să fie mustrat pentru articolul publicat. Hotărârea comitetului a produs senzaţie în Deva şi împrejurime.

•

Noaptea în sentinelă. Cadetul din anul al treilea, Helmut *Viban*, era de pază într'una din nopţile trecute pe un loc militar în apropierea Berlinului. A văzut, că se apropie un necunoscut, şi l-a somat de trei ori să se oprească. Necunoscutul — o calfă de comerciant, cam ameţit de beutură — n'a ascultat; cadetul a ridicat arma şi l-a împuşcat. Tînărul a căzut mort pe loc. Părinţii celui împuşcat au pornit proces în contra lui Viban, şi au cerut să fie condamnat la temniţă pe trei luni, şi pe deasupra să le plătească o rentă viageră de 2400 marce pe an. Tribunalul militar a respins cererea, şi nu numai că a achitat pe cadet, ci l-a şi lăudat pentru purtarea sa ca sentinelă.

•

O conjuraţie. Din Lisabona vine vestea, că guvernul republicei portugheze a descoperit o întinsă conjuraţiune făcută în interesul regelui Manuel, care are credincioşi nu numai în cercurile aristocraţiei ci şi în păturile de jos ale poporului. Monarchiştii din Portugalia se pregătesc să dea cât mai curând o lovitură hotărâtoare tinerei republice. Guvernul provisor din Lisabona, în faţa primejdiei ameninţătoare, a arestat pe câţiva dintre coriferii conjuraţilor, mulţi dintre aceştia se refugiază în străinătate.

•

Impotriva sinucigaşilor. Din Colonia se scrie, că s'a pornit o acţiune pentru a combate mania de sinucidere, care în Germania se sporeşte tot mai mult. Este vorba ca negustorii de arme să fie controlaţi cu toată severitatea; fie care comerciant de arme va fi îndatorat să facă arătare poliţiei despre cei ce cumpără arme, ear poliţia va trebui să-i supraveghieze.

•

Fără alcool. Reuniunea generală filantropică din Budapesta a deschis în săptămâna trecută un al doilea restaurant, în care nu se vinde nici un fel de beutură alcoolică.

•

Intregire. Cu ocaziunea concertului corului bisericesc din Budapesta au mai făcut suprasolviri următorii domni: Vasile de Stroescu 20 cor., George Pop de Băseşti 20 coroane, Antoniu de Mocsonyi 20 coroane, Familia Mocsonyi din Capâlnaş 20 cor., Dr. Iosif Puşcariu 10 cor., Dr G. Dobrin 10 cor. La olaltă 100 cor., cari cu suma publicată mai înainte în ziarul nostru face în total 733 cor. 50 bani. Li se exprimă şi acestor donatori mulţămită din partea conducerii corului.

•

Călătorie de studiu. O deputaţiune din trei membri, sub conducerea dlui Vasile Dragonescu, a sosit Sâmbătă din România la Budapesta, pentru a studia felul şi organizarea clădirilor destinate pe sama familiilor de funcţionari. Deputaţiunea a fost primită de Reuniunea pentru clădiri a funcţionarilor publici şi privaţi din capitală.

Programul de lucru

al Reuniunii rom. agricole sibiene pro 1911.

Reuniunea română agricolă sibiană, înfiinţată la 1887, în 1912 împlineşte 25 ani de activitate. Cum ea a indicat şi indică, în măsură mai mare sau mai mică, aproape toate căile pe cari ar fi să umblăm toţi aceia particulari sau aşezăminte, cari avem de ţântă îmbunătăţirea morală şi materială a claselor noastre agricole, cred a face un bun serviciu obştei noastre dând în publicitate programul de lucru al comitetului central, stabilit pe anul 1911.

Cum data împlinirii pătrarului de veac dela înfiinţare în mod cuviincios şi potrivit cu chiemarea aşezământului, în program s'au luat, între altele, scrierea istoricului Reuniunii, atât de bogat în roade, apoi pregătirea terenului pentru aranjarea în toamna anului 1912, a unei expoziţii generale cu produse din domeniul tuturor ramilor agriculturii, apoi din domeniul industriei agricole, al celei de casă şi din domeniul industriei profesionale (meserii). Expoziţia se va aranja cu concursul Reuniunii meseriaşilor sibieni, care în 1912 împlineşte 20 ani dela aranjarea (în 1892) primei expoziţii române industriale şi al 10-lea an dela aranjarea cu conlucrarea Reuniunii agricole (în 1902) a primei expoziţii cu produse din industria de casă şi din cea profesională. Ca exponenţi vor fi admişi toţi economii şi meseriaşii noştri cu locuinţa în comitatul Sibiiu. Pentru acoperirea cheltuelilor sărbărilor, pentru premii etc., apel se face la toate băncile şi însoţirile săteşti să îmbie ajutoare, să creieze anume premii, ce să se dea pentru anumite lucrări din ori ce branşă o crede potrivită de a fi încurajată. Dacă la 1902, când cu marea şi imposanta expoziţie industrială, posibil a fost de a aduna la un loc multe din bogăţiile cuprinse în lucrările datorite meseriaşilor si cu deosebire dibăciei şi înţelepciunii femeii noastre, speranţă avem, că 10 ani în urmă, la 1912 dovadă vom da că muncitorul nostru se găseşte în continuă activitate, în continuă muncă.

In program s'a luat ca în cursul anului 1911 comitetul să cutriere comitatul în lung şi în lat. Intre altele: Intruniri agricole se vor ţinea în comunele: Şugag, Glâmboaca, Şura-mare, Ludoşul-mare, Vurpăr şi Turnişor. Expoziţii sunt 5 în proiect, anume: o expoziţie de vite (a 20-a) se va aranja în Săcel; o expoziţie de poame (a 6-a) în Răhău; expoziţia de copii (a 6 a) în comuna Lancrăm; o expoziţie de oi (a 2 a) în Jina, iar ca un ce nou se va aranja în comuna Cornăţel o expoziţie generală locală cu produsele locuitorilor de acolo. Sărbarea (plantarea) pomilor se va face în comuna Tălmăcel şi Nucet, când se vor dărui câte 50, sau în total 100 altoi, copiilor de şcoală din aceste localităţi. In toamnă se pune în lucrare cuptorul „Cazenille“ (din Sălişte) pentru uscatul de poame, zarzavat etc. Câte o viţea de rassa „Pinzgau“ curată se va sorta între membri cu locuinţa în comuna Sebeşul-inf. şi Pianul-infer. Un curs de pomărit şi viierit se va ţinea în comuna Cărpeniş. Micilor proprietari li se acoardă împrumuturi cu 5%, cu scop de a procura animale de prăsilă. Intre membri se vor împărţi în mod gratuit seminţe de nutreţuri măiestrite, iar pentru obştea noastră de pretutindenea se va mijloci procurarea de seminţe mai bune şi mai ieftine. Se vor împărţi galiţe, stupi, coşniţe etc., apoi purcei de soiu superior. Se împart premii pentru monografiile comunelor, pentru lucrări din pomărit şi alţi rami de agricultură. Se vor organiza comiţii agricole în diferite centre ale comitatului. Se va lucra la desăvârşirea şcoalei practice economice din Sălişte, cum şi la înfiinţarea de pometuri, de societăţi de valorizarea poamelor etc. Se vor studia cauzele decadenţei economiei de vite cu deosebire la hotarele mărginaşe ale comitatului şi în legătură se va lucra la crearea şi îmbunătăţirea păşunilor comune. Se va lucra la augmentarea colecţiilor de păpuşi şi eventual se va scoate o nouă ediţie a albumului artistic (de brodării şi cusături). Adunarea generală se va ţinea în comuna Gales. Grapa de fânaţe, maşinile de sămănat, plugul de săpat, maşina „Tornado“ şi alte eventuale maşini se dau spre folosire şi în fine se va lucra la sporirea Insoţirilor săteşti.

Vic. Tordăşianu
secret. Reuniunii.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 7 din 27 Februar 1911 cuprinde: † Grigore Ştefănescu, de N. Iorga. Cugetări. Pelişandru, poezie de Mihnea Olmazu. Literatura germană nouă: Din „Leberecht Hühnchen“ de H. Seidl, traducere. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Tinărul la părău, poezie după Schiller, de Ioan Sân Giorgiu. Povestea cu odoarele cerului: Soarele, luna şi stelele, de N. Mateescu. Cronică.

•

„Cultura Creştină“, nr. 5, revista profesorilor de teologie din Blaj, a apărut cu următorul sumar: Dr. Nicolae Brânzău: Biserica română unită şi primatele Ungariei. — I. M. Lucaciu O. P.: Cuvânt de introducere pentru studiul sf. Scripturi (II. Sfârşit) — Dr. Al. Nicolescu: Colecţiunea Pseudoisidoriană (I). — V. Cerghizan: Muncă şi jertfă (II Sfârşit). — Z. Păclişan: O carte despre episcopia Maramurăşului (II Sfârşit). — Senior: Obiectul predicilor la misiuni (Scrisoare). — Cronică: Episcopul P. P. Aron, Iubileul Italiei, Misiunile sacre, Cine sânt Stăpânitori Franţei, Antonio Fogazzaro şcl.) —

Teatru.

Astăzi, Mercuri, *„Baron Liederlich“* comedie, Mâne, Joi, în beneficiul artistului *Strassberg* opereta *„Der unsterbliche Lump“*. Se dă pentru primadată în Sibiiu.

Din public.*)

Mulţămită publică.

(Fine.)

Ioan Neagu 50 cenţi, Dimitrie Neagu 25 cenţi, din Şoala, Ioan Gindie, Ucea-desus 25 cenţi, Savu Neagu, Şoala 25 cenţi, Manoilă Moldovan, Uioara-de sus 30 c., Crist Murgu, Brad 25 cenţi, Anania Tepo, Asungo 30 cenţi, Moise Urdea, Ioan Ciobănel, din Ţinţari, Susana Schneider, Bogajii, Moise Dragoş, Ţinţari, câte 25 c., Nicolae Sălăjan, Uioara-de-sus 10 cenţi, Nicolae Bandolon, Şeica-mare, Vasile Cacovean, Veres-Mart, Ioan Buta, Uioara-desus, Martin Cioban, Şeica-mare, Elisaveta Arming, Micloşlaca, Iosif Macreş, Murăş-Uioara, câte 25 cenţi, Anica Gyergyely P., Bruur 50 c., I. Stoica, A. Stoica, din Frâua, V. Cioban, Şeica-mare, G. Andreiu. Petru Miclea, din Paloş, câte 25 cenţi, Valeriu Băilă, Răvăşel 10 cenţi, Petru Dima 20 cenţi, Dimitrie Marian, Vasile Balaban, câte 25 cenţi, toţi din Paloş, Vasile Muntean, Nou 25 cenţi. Pamfilie Metea, Veres-Mart 50 cenţi, Veronica Nicolae Popa 75 cenţi, Ilie Ursu 50 cenţi, din Uioara-de-sus, Ioan Hagilajan, Mediaş 50 cenţi, Axente Neagu, Şoala 25 cenţi, G. Nistor 30 cenţi, Ioan Morariu, Gligor Crişan, câte 50 senţi. toţi din Uioara-de-sus, I. Bruda, Galaţi 25 cenţi, Nicodim Bârcia, Gambos 50 cenţi, Luca Goţa, Slimnic 50 cenţi, V. Prie, Săcel 2 dolari, Samoilă Popa, Ocna, George Giajică, George Manciu, din Brateiu, câte 1 dolar, Nicolae Bârsan, Ghacos 50 cenţi, George Bârsan, Ghacos 1 d., Toma Halmaj, Aţel, Iohan Chenzel, Chirpăr, câte 50 cenţi, Nicolae Drăgan, Grechia 25 cenţi, Ioan Ironim şi soţia, Aţel 1 dolar 50 cenţi, George Floria 50 cenţi, Mateiu Floria 25 cenţi, din Sâmbăta-de-jos, Ioan Socolot, Saschiz, Pavel Cheiu, Şulumberg, câte 25 cenţi, Sofia Tăbariu, Aţel, Octavian Lăpădat şi soţia, Alma, câte 50 cenţi, Ilarion Branza, Hurez. Ilie Moldovan, Emilia Jurju, din Şulumberg, Simeon Călboreau, St.-Saroş, Pavel Bortan, Bertan, Ioan V. Grecu, Pavel Ceocan, din Ruja, fiecare câte 25 cenţi, Popa Ioan, Bendorf 15 cenţi, Lazar Nicula, Petru Mircea, Nicolae Rafailă, Chirion Negru, câte 25 cenţi, Dimitrie Nicula 15 cenţi, Pavel Cocoş, Ioan Cocoş, Ioan Gabor, G. Călin, câte 25 cenţi, Zaharia Ciuchina, Toader Carach, câte 30 cenţi, Ioan Giurgiu 25 cenţi, toţi din Şulumberg. In oraşul Veling V. Va: Mitor Mravus, Benvod, Peter Stols, Benvod, câte 1 dolar, Ioan Băcilă, Comana-de-jos 25 cenţi, Ilarie Botezan, Orăştie 50 cenţi, Iosif Muntean, Cheţa 25 cenţi, Nicolae Niguliciu, Ţinţari, 50 cenţi, Ioan Sârb 1 dolar, Toad. Toma 50 cenţi, din Tomnatic, Ioan Roşca, Uibăreşti 50 cenţi, Nicolae Roman, Grohot 25 cenţi, George Popa, Hădărău 15 cenţi, Nicolae Droia 25 cenţi. Simeon Tomie 25 cenţi, din Tomnatic, Nicolae Dumitru 25 cenţi, Ioan Dumitraş 25 cenţi, din Tărăţel, Hirina Marisca, Tomnatic 25 cenţi, Ieronim Socia şi Elena, Comana 35 cenţi, G. Sonie, Tomnatic, Petru Bolian, Rev. Bonhia, câte 25 cenţi, George Doga, Tomnatic 20 cenţi, George Neguliciu şi soţia Maria, Ţinţari 1 dolar, Roza Paulovicíu, Veling 25 cenţi. Din oraşul Martins Ferji Ohio: Ioan Muşat, Victor Muşat, câte 50 c., din Sâmbăta-de-jos, George Gavrilă, George Vijolie, câte 25 cenţi, din Netot, Vasilie Ciurilă, Grid 1 dolar, Ach. Valch, Iacob Gabor, câte 50 cenţi, din Slimnic, Ioan Ciuflică, Chiurubasa 25 cenţi, Pascu Crepchia, Bertin, Iftenie Tanta, Hălmăjel, câte 25 cenţi, Meluta Todor, Grusu 25 cenţi, Nicolae Duţa, Chrisbav, Ioan Scorţia, Ţinţar, Ioan Costin, Rişculiţa, câte 10 cenţi, Petru Iorga, Simeon Morariu, câte 25 cenţi, Ioan Colf 50 cenţi, Petru Cadrian 5 cenţi, toţi din Chis-Hălmăjel, George Duţa, Chrisbav 25 cenţi, Vasilie Ciolan, Ţinţari 10 cenţi, Argir Boer şi soţia, Valandorf 50 cenţi, George Para, Ilie Comă, câte 25 cenţi, din Ilemi, Cornel Moldovan, Vaida-Recea, Nic. Suciu, Uioara, câte 25 cenţi, George Mild, Măgărei 1 dolar, Ioan Mandria 25 cenţi, Dănilă Tălabă 10 cenţi, din Sâmbăta-de-jos, Ioan Damian, Nicolae Crăciun, Gheorghe Rigel, Ioan Apolzan, câte 25 cenţi, Mina Stănilă 10 cenţi, Simeon Iosiv 25 cenţi, toţi din Sibiel, Bucur Itu 15 cenţi, Savu Frăţilă 10 cenţi, Nicolae Itu, Dumitru Dragomir, George Dragomir, câte 25 cenţi, Alexandru Nartea 10 cenţi, Nicolae Nartea 5 cenţi, Ioan Dancu, Ioan Stoia, Vas. Hălmaju, Precup Giurgiu, Nicolae Balu, Ioan Suciu, câte 25 cenţi, Costică Pastiu, toţi din Vale, Ioan Hânsa, Ioan Bunea, câte 25 cenţi, din Tilişca, Nicolae Cruciau 25 cenţi, Toma Pipernia 10 cenţi, Dimitrie Taban 10 cenţi, Moise Suciu 50 cenţi, toţi din Cacova, Toader Medeşan, Almos, Alexandru Hălmăjan, Scoreiu, câte 25 cenţi, Mihaiu Muşat 25 cenţi, George Stan 50 cenţi, Gligorie Muşat 50 cenţi, din Sâmbăta-de jos, French Orent 25 c., Michael Orent 5 cenţi, din Walchid, G. Datcu, Zelistad 25 cenţi, George Gunea, Stenea 20 cenţi, Bebes Dani 20 cenţi, Dolnos Rupa 10 cenţi, Nicolae Porumb 20 cenţi, toţi din Covor, George Lungociu şi soţia Marina, Beclean 50 cenţi, Ioan F. Dicu 50 cenţi, Dimitrie Bârzu, Ioan Herţia, Ioan Topârcian, Petru Pan, câte 10 cenţi, Ioan Gligorie 20 cenţi, Gl. Ciortea, B. Banciu, câte 10 cenţi, Nicolae Gligor 20 cenţi, George Gligorie, Moise Săracin, câte 25 cenţi, Petru Crăciun şi soţia Salomia 50 cenţi, Petru Petru Crăciun 10 cenţi, Nicolae Herţa şi Ana 35 cenţi, Coman Oţetea 25 cenţi, toţi din Sibiel, Ioan Popa, Moise Suciu, din Cacova, câte 50 cenţi, George Ianoş, Saroş-ung., 40 cenţi, Alexă Mogoş, Laz 15 cenţi, Nicolae I. Bejiu, Săcel 50 cenţi, Ioan Bogdan, Săsciori 10 cenţi, Iosif Gaica, Cetatea-de-baltă, Lica Ioan, Lichişdorf, Moise Meteş, Ludoşul-mare, câte 50 cenţi, Nic. Chiţan, Rechişdorf, Spiman Toader, Cetatea-de-baltă, câte 10 cenţi, Gligor Ioan 40 cenţi, Ana Gerasim 25 cenţi, Iosif Ioan 40 cenţi, din Raportul-mare, Simeon Sas, Andronic Sas, câte 50 cenţi, Sim. Muntean 25 cenţi, Iosif Sameşan 50 cenţi, G. Oltean 20 cenţi, Ioan Scridon 25 cenţi, toţi din Iclandul-mare, Anton Gere, Chimitelnic, Ioan Hederean, Iclandul-mare, câte 25 cenţi, Nastasia Hederean, Iclandul-mare 50 cenţi, Ferenz Iold, Mateas Mihaling, Sgaros Nicolae, din Şaroş-ung., Mice Mupoiy, Udvary Ianos, Tolosvár Ianoş, din Maros-Sáros, câte 10 cenţi, Ioan Albu, Saroş ung. 50 cenţi, Iohn Maros, Cis Ialsarnia 25 cenţi, Sandu Găină, Saschiz 50 cenţi, Marco Ianos, Radnoth 10 cenţi, Vasile Stroia, George Stroia, din Bobohalma, Gilia Militon, Gârbova-de-jos, Meşodin Glaja, Hundrublech, câte 25 c., Dumitru Galbinciu, Sâmbăta-de-jos 50 c. In oraşul mic Weirton W. Va: Veniamin Turcu 50 cenţi, George Bordan 25 cenţi, din Zelistadt, Ioan Grusia şi soţia, Hendorf 1 dolar Andreiu Bolboria şi soţia 50 cenţi, Ioan Mailirt, Nicolae Mailat, câte 25 cenţi, din Felmer, Mih. Fleşer, Trop-Pold 10 cenţi, George Copaciia, Beclean 20 cenţi.

Tuturor dăruitorilor de mai sus le aduc şi pe această cale în numele poporenilor mulţămită, rugând pe Dumnezeu ca să-i aducă cu îmbelşugare şi deplini sănătoşi la casele lor.

Rusciori, 15/28 Noemvrie 1910.

N. Platoş
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Aspirin
veribil numai
în tablete
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

„VICTORIA“,

INSTITUT DE CREDIT ŞI DE ECONOMII, SOCIETATE PE ACŢII IN ARAD.

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi de economii „VICTORIA“, prin aceasta se învită conform §-ului 17 din statute la

a XXIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Arad, la **19 Martie st. n. 1911 la 10 ore înainte de ameazi,** în localităţile institutului (Calea Archiducele Iosif Nr. 2).

OBIECTELE:

1. *Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare şi stabilirea bilanţului.*
2. *Deciderea asupra distribuirei profitului curat.*
3. *Urcarea capitalului societar prin o nouă emisiune de acţii.*
4. *Chestiunea de fuzionare a institutului „Lunca“ cu institutul nostru.*
5. *Modificarea statutelor (§§. 6, 24, 31 şi 58).*
6. *Alegerea a doi membri în direcţiune.*
7. *Alegerea unui membru în comitetul de supraveghiare.*
8. *Alegerea censorilor institutului.*

Domnii acţionari, cari doresc a participa la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi în sensul §-ului 22 din statute, sunt rugaţi a-şi însinua la direcţiune dreptul lor de participare la adunarea generală şi eventual dovezile de plenipotenţă, cel puţin cu 24 ore înainte de adunarea generală.

Arad, la 10 Martie 1911.

Direcţiunea institutului.

CONTUL BILANŢULUI CU 31 DECEMVRIE 1910.

ACTIVA.

		K	f
Cassa în numărar	244,313·87		
Bon în Giro-Conto la Banca Austro-Ung.	478,862·03	723,175	90
Capitale elocate la alte bănci		163,524	66
Cambii		14.096,713	15
Imprumuturi hipotecare		2.636,190	—
Imprumuturi de cont-curent cu acop. hip. şi de efecte		380,288	65
Avansuri pe efecte		52,302	—
Efecte publice	716,520·—		
Acţii dela diverse bănci şi intreprinderi	108,670·—	825,190	—
Casele institutului din Arad, calea arhid. Iosif Nr. 1 şi 2, casa filialei din Chişineu şi alte realităţi		464,761	70
Diverse conturi debitoare		23,059	96
Mobiliar	15,058·88		
după amortizare	6,058·88	9,000	—
Interese transitoare restante		13,549	20
		19.387,755	22

PASIVA.

		K	f
Capital societar: 6000 acţii à 200 cor.		1.200,000	—
Fond general de rezervă	1.000,000·—		
Fond special de rezervă	44,543·80		
Fond de penziuni	165,430·—	1.209,973	80
Depuneri spre fructificare		11.565,453	28
Depozite de cassă		108,414	84
Cambii reescontate		4,804,310	52
Contribuţie restantă la depuneri		26,070	98
Dividendă neridicată		1,810	—
Diverse conturi creditoare		30,344	13
Interese transitoare anticipate		203,041	10
Profit transpus din anul 1909	9,741·05		
Profit net	228,595·52	238,336	57
		19.387,755	22

CONTUL PROFIT ŞI PERDERE.

DEBIT.

		K	f
Interese pentru depuneri		493,138	46
Interese de reescont		182,057	04
Spese:			
Salare		72,337	76
Bani de cvartir		11,985	42
Imprimate, diverse plăţi, spese de birou		40,467	17
Porto		8,586	66
Chirie		5,412	50
Marce de prezenţă		3,000	—
Contribuţiune	64,823·51		
10% dare la depuneri	49,313·84	104,137	35
Amortizare din mobiliar		6,058	88
Profit transpus din anul 1909	9,741·05		
Profit net	228,595·52	238,336	57
		1.165,517	81

CREDIT.

		K	f
Venitul transpus din anul trecut		9,741	05
Interese:			
dela cambii	883,021·37		
dela împrumuturi hipotecare	174,097·94		
dela împrumuturi de cont-curent	13,071·58		
dela avansuri pe efecte	3,141·83		
dela capitale elocate la alte bănci	3,746·35		
dela efectele proprii	38,926·23	1.116,005	30
Chirii şi alte arânzi		19,736	81
Proviziuni şi alte venite		20,034	65
		1.165,517	81

Arad, la 31 Decemvrie 1911.

Dr. Nicolae Oncu m. p., director executiv. Sava Raicu m. p., secretar. Ioan Moldovan m. p., contabil.

DIRECŢIUNEA:

Mihaiu Veliciu mp., preş. **Roman R. Ciorogariu** mp., v.-preş. **Dr. Nic. Ciaclan** mp. **Petru Truţia** mp. **Tr. Văţianu** mp. **Dr. A. Damian** mp. **Axente Secula** mp.

Onorată adunare generală!

Pe baza dispoziţiunilor paragrafului 195 din legea comercială şi în urmarea dispoziţiunilor din statutele institutului, ne luăm voie a Vă prezenta în următoarele raportul despre anul de gestiune 1910.

In decursul acestui an, am ţinut mai multe şedinţe, am scontrat toate ramurile de operaţiune ale institutului „Victoria“ atât la centrală, cât şi la filiale, şi pretutindenea am aflat ordine şi punctualitate exactă.

Bilanţul, contul „profit şi perdere“, precum şi iventarele prezentate din partea direcţiunei, confrontându-le cu registrele principale şi auxiliare bine conduse, le-am aflat în ordine şi întru toate exacte.

Pe baza acestor constatări, propunerea Direcţiunei, referitoare la împărţirea venitului curat din acest an, de 238,336 coroane 57 fil. precum şi celelalte propuneri din parte-ne le primim şi le recomandăm şi onoratei adunări generale, spre primire.

In fine rugăm On. adun. generală, să binevoiască a da absolutoriul pe a. de gestiune 1910 atât direcţiunei cât şi comitetului de suprav.

Arad, la 10 Martie 1911.

(104) 1–1

COMITETUL DE SUPRAVEGHIARE:

George Feier m. p., preşedinte. **Nicolae Marcu** m. p. **Dr. Sever Ispravnic** m. p. **Dr. Cornel Ardelean** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Martie 1911. *Nr. 25.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Formaţiunea masselor.*)

I.

Cunoaştem trăsăturile fundamentale comune ale masselor psihologice. Vom căuta să stabilim acum semnele speciale, cari vin adaugate la aceste semne fundamentale, amăsurat soiului întregului, dacă acesta, pus sub influenţa unei agitări potrivite, se preface în mulţime.

Vom face deci pe scurt *clasificarea* masselor. Punct de mânecare va fi pentru noi mulţimea cea simplă. Soiul ei cel mai de rând este acela, când ea este compusă din indivizi de rasse deosebite. Singura legătură care îi ţine la olaltă e voinţa, mai mult ori mai puţin respectată, a conducătoriului. Ca esemplu pentru acest tip de mulţime am putea înşira pe barbarii de diferită origine, cari secole dearândul au ţinut ocupat imperiul roman.

Deasupra acestor mulţimi, compuse din rasse deosebite, stau acelea, cari sub influenţa anumiţilor factori au acceptat semne distinctive comune, şi în cele din urmă s'au contopit într'o singură rassă. La ocazie ele îşi vor arăta semnele distinctive speciale, însă aşa, ca să fie mai mult ori mai puţin acoperite de semnele distinctive ale — rassei.

Ambele aceste categorii de mulţimi se pot preface, sub influenţa factorilor pe cari îi cunoaştem deja, în masse organizate, ori cum le mai numim, în masse psihologice.

Aceste mulţimi psihologice, ori organizate, se împart apoi în: *eterogene* şi *omogene.* Massele eterogene sunt iarăşi: *anonime* (mulţimi adunate pe stradă) şi *neanonime* (parlamentul, juriul, etc.), iar cele omogene se împart în *secte, caste* şi *clase.*

Să vedem acum, cari sunt semnele speciale ale acestor deosebite forme de masse? Intâi massele eterogene. Acestea sunt comunităţile, ale căror însuşiri le cunoaştem deja. Sunt compuse din orice indivizi, fără privire la ocupaţiune şi la inteligenţă.

Ştim, că deja prin închiegarea oamenilor într'o massă compactă, psihologia colectivă a mulţimei suferă abatere esenţială dela psihologia individuală, şi că de această diferenţiare nu e scutit nici omul inteligent. Inteligenţa nu joacă nici un rol în acţiunile totalităţii, ci aci funcţionează numai sentimentele.

Un factor principal, *rassa*, face însă să putem clasifica destul de precis deosebitele mulţimi eterogene. Am vorbit de mai multeori despre rolul rassei, şi spuneam, că ea e factorul cel mai puternic, care influinţează acţiunile omeneşti. Eficacitatea sa se poate constata şi cu privire la însuşirile mulţimilor. Mulţimea compusă din deosebiţi indivizi, dar toţi de naţionalitate engleză ori chinezască, se va deosebi foarte mult de o altă mulţime, compusă din Ruşi, Francezi, ori Spanioli.

Divergenţele cele mari, cari motivează formaţiunea moştenită a spiritului, cu privire la modul de gândire şi de simţire a oamenilor, ies imediat la iveală, dacă împrejurările, de altcum foarte rari, unesc indivizii de naţionalitate deosebită, dar cam de aceleaşi raporturi, într'o singură mulţime, fie de altcum ori cât de identice interesele, cari formează punctul lor de însoţire. Incercările socialiştilor de es. de a întruni în congrese mari representanţi de ai poporaţiunei muncitoare din toate ţările, s'au terminat aproape totdeauna cu certe violente. O mulţime de rassă latină, fie ea oricât de revoluţionară, ori de conservativă, se va adresa totdeauna statului, când e vorba de împlinirea pretensiunilor sale. Ea e totdeauna centralistică, şi mai mult ori mai puţin imperialistă. Dar o mulţime engleză, ori americană, nu vrea să ştie nimica despre stat, şi apelează totdeauna la iniţiativa particulară. Mulţimea franceză ţine foarte mult la egalitate, mulţimea engleză la libertate. Şi tocmai deosebirea aceasta de rassă e pricina, că sunt atâtea soiuri de socialism şi de democraţie, la diferitele naţiuni.

Sufletul rassei stăpâneşte deci sufletul mulţimei. El formează puternicul substract, care îi limitează avânturile. Poate fi considerată de lege fundamentală, că *însuşirile josnice ale mulţimilor sunt cu atât mai puţin accentuate, cu cât mai pronunţat e sufletul rassei.* Guvernarea, sau domnia mulţimei, înseamnă barbarie, ori reîntoarcerea ei, şi numai prin câştigarea unui suflet puternic organizat rassa scapă din mână puterea nesocotită şi iasă din apele barbariei.

Afară de rassă, singura însemnată clasificare, ce se poate face cu privire la massele eterogene, este împărţirea lor în masse anonime şi neanonime. Sentimentul răspunderii, pe care cele dintâi nu l au, iar la cele din urmă e bine desvoltat, face, ca acţiunile lor să fie de direcţie cu totul deosebită.

Massele omogene se împart, cum am spus, în secte, caste şi clase. *Sectele* formează gradul prim in organizarea masselor omogene. Din ele fac parte indivizi, a căror educaţie, ocupaţiune, împrejurime, e de multe ori foarte deosebită, şi pe cari numai legăturile convingerii îi ţine la olaltă. De exemplu: sectele politice şi religioase.

Castele formează gradul suprem de organizare, la care pot să ajungă mulţimile. Pe când sectele sunt compuse din indivizi, a căror ocupaţiune, educaţie şi împrejurime e foarte deosebită, şi ei numai prin comunitatea convingerilor aparţin la olaltă, — din caste fac parte numai indivizi de ocupaţiune egală, deci şi cu educaţie cam egală, şi aflători în egale raporturi de viaţă. De exemplu: militarii, preoţimea, etc.

Clasele le formează apoi indivizii de deosebită origine, cari însă nu în urma consonanţei în convingerile lor, ca la membrii sectelor, şi nici în urma egalităţii ocupaţiunei, ca membrii castelor, ci în urma anumitelor interese, obiceiuri cu privire la traiu, ori în urma egalei educaţiuni, se unesc împreună. De esemplu: clasa meseriaşilor, clasa ţărănimei, etc. Eu voiu vorbi numai despre massele eterogene, despre însuşirile lor, speciile lor, ca esemple tipice, şi voiu începe cu descrierea *masselor criminale.*

---

*) Cetitorii ziarului nostru cunosc deja două părţi din cartea filosofului sociolog *Gustav Le Bon,* intitulată *„Psihologia masselor“,* anume, partea despre *„sufletul mulţimei“* şi partea despre *„vederile şi convingerile masselor“.* Le dăm acum în traducere românească şi partea a treia a cărţii, în care învăţatul autor vorbeşte despre *„clasificarea şi împărţirea, ori formaţiunea masselor“.* E tot atât de interesantă, ca celelalte două părţi. Atragem deci atenţiunea cetitorilor asupra articolelor ce le vom publica sub titlul de sus.

Cronică bisericească.

Formele externe ale cultului Dumnezeesc.

De *Vasile Duma* protopresb.

(Urmare).

II. Inceputul şi originea jertfei.

Jertfa a existat deja din timpurile cele mai vechi, deodată cu începutul omenimei. Ea a existat la toate popoarele cari s'au ridicat la oarecare grad de civilizaţie fie cât de primitivă. Cea mai veche normă de jertfă o aflăm în Sfta Scriptură nu mult după căderea omului în păcat. Astfel cetim în cartea I-a alui Moisi c. 4 v. 2. urm. „Şi a fost după câteva zile; a adus Cain din rodurile pământului jertfă lui Dzeu. Şi a adus şi Avel din cele întâiu născute ale oilor sale şi din grăsimea lor. Şi a căutat Dzeu spre Avel şi spre darurile lui, iară spre Cain şi spre jertfele lui nu s'a uitat“.

In istoria culturilor păgâne cetim cum se aduceau jertfe sângeroase zeilor.

Din existenţa jertfei la poporul jidovesc şi la celelalte popoare vechi păgâne putem deduce cu siguranţă, că în natura omenească se află bold spre jertfă, şi că prin urmare instituţiunea jertfei îşi are începutul în legea firească (naturală). Dacă

FOIŞOARĂ.

„Jocuri şcolare şi jucării pentru copii“.

De *Paul I. Pavlov.* Ploeşti 1909, 1 leu.

(Dare de seamă de *Elisaveta Comşa,* conducătoarea azilului de copii din Sălişte.)

Jocurile îşi au originea în o trebuinţă sufletească a copilului, pe care o-am putea numi imboldul spre joc al copilului.

Până la 7 ani jocul este adevărata activitate a copilului, şi în joc îşi manifestează şi îşi desvoaltă el puterile trupeşti şi cele sufleteşti. Intru cât jocul e împreunat cu mişcări, el are importanţa sa pentru desvoltarea şi sănătatea copilului. Jocul însă e pentru copil şi o trebuinţă sufletească, fiindcă la jocurile lui ia parte activă şi fantezia şi el jucându-se învaţă să-şi expună şi să-şi stăpânească reprezentările până acum câştigate, iar într'asta iau parte activă şi sentimentele lui.

Prin faptul, că el îşi întrupează în activităţi şi în lucruri reale, — pe cari singur şi le închipueşte a fi reale: scăunelul e cal, o gheată legată de el e căruţă etc. — tablourile fanteziei sale — el se deprinde a voi şi a lucra.

Jocul e o excelentă şcoală, nu numai pentru desvoltarea puterilor trupeşti şi sufleteşti, ci şi pentru a puterilor morale, căci jocul alungă urâtul şi toanele rele, şi face pe copil mulţămit şi vesel. Iar în jocul cu alţii, copilul se obişnueşte a se supune altora, a se simţi ca făcând parte dintr'un întreg organizat, a fi drept şi răbdător la muncă, iar de altă parte se deprinde a porunci, a-şi simţi puterea şi îndemânarea şi a şi-o validite, astfel că jocul desvoaltă şi plăcerea de a întreprinde, puterea voinţii şi curajul.

Era timpul suprem, ca să ne pue cineva în mână un astfel de manual, cu care să exploatăm şi ramul acesta al educaţiunii atât de negligat la noi.

Ştim doar, că strămoşii noştri romani precum şi spartanii, prin eroismul, curajul şi vitejiile lor au pus lumea în uimire, numai graţie cultivării pe o scară mai întinsă a acestui ram, în a cărui onoare se aranjau cele mai mari şi mai cercetate sărbători naţionale. Deci la ei şi mai ales la greci jocul a ajuns să fie sport naţional, şi cei ce se distingeau erau premiaţi şi se bucurau de o vază mare între conaţionalii lor.

Invăţatul pedagog german Sailer, ne spune următoarele despre joc: „Jocul copiilor sub o înţeleaptă conducere este fără îndoială adevăratul profesor al copilăriei; el ocupă postul său într'un mod admirabil, fără discordie şi fără gelozie; el desvoltă spiritul şi raţiunea copiilor, face să se nască în ei gustul frumosului şi le inspiră simţământul binelui. Acesta este şi un mijloc de a preveni urâtul; ocaziune de a-i abate dela multă mâncare, în fine un remediu eficace în contra pasiunilor cari omoară corpul şi spiritul“.

Dl Pavlov înţelegând pe deplin însemnătatea jocului în rolul educaţiunii copiilor, a pus cartea sa *„Jocuri şcolare şi jucării pentru copii“* în mâna învăţătorilor, dându-le astfel putinţa a dirija jocurile, sau a-i învăţa jocuri nouă, şi astfel putând pe deoparte să le facă şcolarilor pauzele plăcute şi să nu se simtă obosiţi şi istoviţi după 3—4 ore de studiere şi şedere; iar lor dându-le posibilitatea de a le studia: energia, isteţimea, mişcările şi delicateţa, stârpind cu totul astfel de jocuri dintre şcolari, cari nu desvoaltă puterea corporală, desteritatea şi vioiciunea spirituală a elevilor, ci au o înrâurire stricăcioasă asupra moralului lor, cum e jocul de a zala cu bumbi, pe cari îi rup dela haine, mai târziu şi cu cruceri, învăţându-se a-i fura de la părinţi, sau d'a popicul, care excită numai dorul de câştig.

Jocul plin de veselie al elevilor de multeori animează pe învăţător, încât se amestecă şi el cu ei şi ia parte activă la joc, ceea ce contribue, ca elevii, şi mai ales cei mici, cari nu cunosc decât partea cea serioasă şi gravă a învăţătorului sau poate au chiar teamă faţă de el, văzându-l că ia parte la jocurile lor şi se veseleşte cu ei, îşi pierd şi alungă din suflet sentimentul de frică, încep a se apropia mai cu încredere şi a vedea în el pe binevoitorul, povăţuitorul şi prietinul lor, care se bucură de-o potrivă.

Cartea de faţă mai conţine pe lângă jocuri şi jucării, cari sunt menite mai ales pentru copiii mai mici de şcoală, şi jocuri pentru cei dela azil. Prin jucăriile acestea nevinovate, copilul face de aproape cunoştinţă cu lucrurile şi fiinţele înconjurătoare, ajutaţi fiind cei mici de instructor prin dese exerciţii. Cei mari îşi construesc înşişi astfel de jucării, făcând o adevărată lecţie intuitivă căutând şi inventând diferitele jucării ei singuri.

Partea primă a cărţii o formează jucăriile. Dintre jucării, cele formate din hârtie sunt mai potrivite pentru copilaşii dela 5 până la 7 ani, cum sunt: Porumbei, Cocoşei, Corabie, Raţă pe apă, Masă, Chipiu, Scara mâţii, Pocnitoare, Smeul, cari desvoltă agerimea ochiului şi prin cari îşi câştigă copiii desteritatea degetelor.

Jucăriile făcute cu aţă sunt potrivite pentru elevii dela 7 până la 10 ani, deoarece cer mai multă isteţime, precum sunt: Ferăstrăul, Apa, Drumul, cari fac multă plăcere, în special fetelor.

Jucăriile din lemn cum sunt: Cărăitoarea sau morişca cum o numim noi pe aici, Titirezul, Puşcă de soc, Fluer de teiu (de salcă), şi le fac băeţii dela 10 ani în sus.

Jocurile ocupă partea a doua a cărţii. Aici iarăşi putem face o împărţire, şi ar fi o instituţiune positivă (impusă prin deosebite forme de culturi păgâne) şi dacă ideea jertfei nu ar fi fost înăscută în om, atunci aducerea de jertfe la popoarele decăzute în sălbătăcire ar fi încetat. Şi aceasta cu atât mai vârtos, fiindcă ori ce jertfă e o privaţiune, şi ca atare îi cade greu omului.

Nici aceea nu se poate spune, că originea jertfelor s'ar afla în cultul zeilor păgâni. In acel cult oamenii îşi închipuiau, că zeii gustă din jertfele aduse şi că aburul gras al jertfelor îl sorb zeii cu mare plăcere.

Dacă ideea jertfelor ar fi fost sulevată prin cultul păgân, iar jertfele ar fi fost impuse prin acela, atunci uzul de a aduce jertfe sângeroase, cum s'ar fi putut conserva la popoarele cele mai civilizate ale vechimei: la Greci şi Români când şcoli filosofice întregi şi în mod sistematic le combăteau şi cercau a le face ridicole în ochii lumei? Atunci în urma batjocoririi religiunei lor, cari o deprindeau cei mai luminaţi Elini şi Romani, cultul jertfelor şi-ar fi perdut puterea de a îndemna mulţimile de oameni din toate straturile la privaţiuni materiale enorme şi la umilirile interne, pe cari le cuprindeau jertfele.

De aici putem deduce, că originea jertfelor nu poate fi eflux al unei legi positive din cultul păgânesc, şi nici din cel al popoarelor vechi.

Să cercăm dar mai departe după originea adevărată a spiritului de jertfire, înăscut în inima omului, şi să ispitim această inimă chiar dela crearea ei.

Ştim, că protopărinţii noştri au păcătuit greu, mâncând din pomul cel oprit, căci prin aceasta au rupt legătura ce esistă între ei şi Dzeu, legătură de fii ascultători şi de Părinte bun şi îndurător. Ei fiind conştii de vina lor, simţind toată greutatea păcatului, se temeau de Dzeu, că El din Părinte bun şi îndurător, după ce ei l-au vătămat, va deveni aspru şi răsbunător. Strămoşii noştri se temeau şi de aceea, că călcând ei porunca lui Dumnezeu, dupăce au mâncat din pomul cel oprit, „cu moarte vor muri“.

Aceasta ni-o spune sfânta scriptură prin cuvintele „Glasul tău l-am auzit umblând prin raiu şi m'am temut, că gol sunt şi m'am ascuns“. (1 Maiu 3, 13)

Şi nu e mirare, că s'au ascuns, de oarece pe conştiinţa lor apăsa o vină grea. Dinaintea feţei lui Dzeu nu s'au putut ei ascunde, dar groaza aceea îi cuprindea totdeauna de câtcori se înfăţişau înaintea lui Dzeu, după isgonirea lor din raiu, ca să-i aducă rugăciune şi jertfe.

Ei înainte de căderea în păcat puteau îndeplini cultul lor faţă cu Dzeu cu încredere fiască, închinându-se, mulţămind şi cerând daruri nouă dela el; după căderea în păcat de câteori se apropiau spre Dzeu cu sufletul, cel dintâiu cuget al lor era totdeauna cugetul vinovăţiei lor împreunat cu temerea de măiestatea lui cea vătămată. Şi de aici rugăciunea lor mai întâiu era totdeauna rugăciune de iertare. Ei cercau în tot chipul, ca să se împace cu Dzeu şi prestau tot ce le sta în putinţă, ca se îmblânzească mânia lui Dzeu.

Recunoaşterea şi mărturisirea păcatului lor însă nu era de ajuns spre aceasta. Şi ei în virtutea conştienţei lor fireşti, că Dzeu nu să poate împăca cu ei, dând espresiune cultului intern, pătruns de duhul căinţei şi al pocăinţei, se năzuiau să dovedească prin fapte esterne corăspunzătoare pocăinţa lor internă şi adânc simţită.

Şi cum ar fi putut arăta ei în faptă aceasta?

Frica de pedeapsă cu moarte, în urma păcatului, pe lângă aceasta cultul intern de adorare, mulţămită şi cerere cătră Dzeu i-a adus pe om, că într'un mod mai plastic să cerce împăcarea cu Dzeu; de aceea aducând jertfă lui Dzeu se înlocuia pe sine prin un animal. Il junghia pe acesta în faţa lui Dzeu şi da viaţa animalului în locul vieţii sale proprii, spre pedeapsă de moarte, de care aşa de tare se îngrozea. Şi fiind că omul căzut prin păcatul mâncării, prin nimic nu putea să se îndrepte mai bine decât prin abstinenţă, de aceea nu mânca carnea animalului jertfit, ci o da focului pe altar.

Astfel ni se înfăţişează jertfa ca odrăslită din firea omului căzut.

De aici provine, că toate jertfele atât cele jidoveşti, cât şi cele păgâneşti, aduse după căderea neamului omenesc în păcat, aveau de scop a umplea după putinţă prăpastia ce a produs-o între Dzeu şi om păcatul.

Toţi însă, chiar şi păgânii, erau conştii despre aceea, că omul păcătos numai cu puterile sale nu poate umplea acea prăpastie. Numai aşa se poate esplica repeţirea neîncetată a jertfelor, cari uneori erau uimitoare de mari, precum erau hecatombele păgâneşti, când deodată se jertfeau sute de vite.

Văzând toate silintele şi năzuinţele omului după împăcare, fiind prea bun şi prea milostiv, i s'a făcut milă lui Dumnezeu de om şi când a venit plinirea vremii, aducându-şi aminte de „promisiunea“ ce i-o dase omului, când l-a fost isgonit din raiu, a decis mântuirea neamului omenesc din robia păcatului şi s'a împăcat cu omul prin mijlocirea fiiului său, Domnului nostru Isus Cristos, care s'a adus pe sine jertfă de împăcare.

Amintirea acestei promisiuni în privinţa împăcării omului cu Dzeu a trebuit să se conserve prin tradiţiune din neam în neam.

Că şi prin păgânism a trecut tot asemenea, ca un fir roşu presimţirea şi dorirea unei împăcări prin mijlocirea unei jertfe, recunosc toţi cunoscătorii vechimii, cari au meditat asupra ei, luminaţi de lumina creştinismului.

Numai aşa se poate esplica, că păgânii au mers uneori aşa de departe, încât au jertfit chiar şi vieţi omeneşti şi mai ales prunci nevinovaţi, deşi şcoalele cele mai însemnate filosofice pledau cu toată puterea contra jertfelor. Astfel Pitagora şi şcoala lui întreagă au reprobat jertfele sângeroase. Heraclit le-a osândit, bătându-şi joc de ele. Plato a recomandat în cuvinte însufleţite jertfe cât se poate de ieftine în locul celor sângeroase. Filosofia elină a făcut ce i-a stat în putinţă, ca să scoată din us jertfele sângeroase şi cu ele deodată ideea de împăcare cu Dzeu, dar cu toate acestea în omenime tot mai mult teren câştigă convingerea despre vinovăţia sa şi despre trebuinţa de împăcare cu zeitatea.

Dovezi destul de eclatante despre amintirea promisiunei date de Dzeu oamenilor, când au fost scoşi din raiu, de ar fi fost această amintire ori cât de tulbure şi spălăcită.

Din aceste putem deduce, că originea şi instituţia jertfelor, deşi e de tot corăspunzătoare firii omeneşti, totuşi a trebuit să isvorască nu numai din legea firii, ci dimpotrivă a purces din disposiţia dumnezeească supranaturală. Cu alte cuvinte, originea jertfei o aflăm în lumina firii şi a revelaţiunii dumnezeeşti străvechi.

In legea veche vedem, că jertfele sunt rânduite de însuşi Dzeu. El a poruncit lui Avram să aducă jertfă pe unicul său fiiu iubit. Şi a primit cu bunăvoinţă jertfele aduse lui de patriarhii Noe, Avram, Melchisedec şi Iacob.

Jertfele legii vechi sunt de 2 feluri: jertfe sângeroase şi nesângeroase. Ele totdeauna se puneau pe altar.

IV. Cultul divin estern şi representanţii lui.

De oarece jertfele erau espresiunea cea mai deplinită şi mai sfântă a religiei prin forme esterne, astfel s'a născut necesitatea, ca săvârşirea jertfei să se încredinţeze celor mai buni, mai drepţi şi mai sfinţi dintre oameni. De aici deci instituţiunea preoţilor, cari au esistat la toate religiile şi neamurile.

Preoţii, ca representanţi ai religiilor, au statorit diferitele forme ale cultului păgânesc. Cele mai multe din acele au fost scoase din superstiţie şi credinţă deşeartă, menite a amăgi poporul.

De aceea preoţimea mai la toate popoarele vechi forma o castă priveligiată.

Preoţii îndeplineau toate serviciile divine, ei aduceau jertfele pe altare. In onoarea zeilor păgâneşti s'au zidit foarte multe temple, li s'au ridicat statue minunate, cu deosebire Grecii au rămas neîntrecuţi în arta sculpturii. Romanii asemenea ţineau în cea mai mare cinste pe sacerdoţii lor, cari în frunte cu Pontifex maximus aduceau jertfe zeilor.

(Va urma).

Inmormântarea prof. Dr. Petru Şpan.

Eri, Joi, la orele 2 d. a. s'a făcut înmormântarea mult regretatului profesor seminarial *Dr. Petru Şpan*.

Cu toate că începuse a se vărsa o ploae măruntă asupra Sibiiului, un public foarte numeros se adunase încă înainte de orele două la casa mortului, pentru a da onorurile din urmă celui depărtat în mod atât de neaşteptat din mijlocul nostru.

Erau de faţă profesorii dela seminarul „Andreian“, cu toţi elevii institutului, profesori şi învăţători dela celelalte şcoale române din Sibiiu, o delegaţie a profesorilor dela şcoalele de stat, asesori consistoriali, în frunte cu P. C. Sa, *Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc, alţi membri ai inteligenţii române din Sibiiu, domni şi doamne, preoţi mulţi şi învăţători mulţi din comunele mai apropiate (din Sălişte venise o delegaţie mai mare, condusă de protopresbiterul *Dr. Ioan Lupaş*) meseriaşi şi oameni din popor.

Din partea familiei decedatului au participat la actul înmormântării *Ioan Şpan*, econom în Lupşa şi *Vasile Şpan*, preot în Lupşa, fraţii decedatului.

Actul înmormântării s'a început la orele două. L-a oficiat P. C. Sa părintele protosincel Dr. *Eusebiu R. Roşca*, asistat de preoţii Dr. A. *Crăciunescu*, profesor seminarial şi *Ioan B. Boiu*, parohul bisericii din suburbiul Iosefin, apoi de diaconul Dr. *Vasile Stan*, profesor seminarial.

După un scurt serviciu oficiat la casa mortului, sicriul a fost scos din casă şi dus la biserică, unde s'a început prohodul. Pe sicriu erau aşezate mai multe coroane, cu inscripţii potrivite. Cântările au fost esecute de corul seminarial.

După terminarea serviciului divin din biserică, P. C. Sa, protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca* a rostit o vorbire pătrunzătoare, în care a scos la iveală însuşirile frumoase ale decedatului, ca om de ştiinţă, ca profesor şi ca scriitor. (Vorbirea se va publica în nrul viitor. Red.)

In numele elevilor dela seminarul „Andreian“ şi-a luat apoi rămas bun dela decedatul, teologul N. *Comşa*, iar în numele comunei natale Lupşa învăţătorul de acolo D. *Bedeleanu*

La orele trei şi jumătate serviciul divin a fost terminat în biserică şi între sunetele clopotelor sicriul a fost pus pe dric şi convoiul a plecat spre cimiterul central, unde s'a gătit locuinţa de veci pe seama profesorului Dr. *Petru Şpan*.

Acolo îşi doarme el acum somnul de veci şi se bucură de odihna, pe care n'a cunoscut-o în viaţă.

Fie-i somnul lin şi amintirea eternă!

Seminariul „Andreian“ din Sibiiu.

Revista bucureştiană „Foaia Noastră“ publică în numărul mai nou, din 27 Februarie v. următoarele date şi păreri despre seminariul „Andreian“ din Sibiiu:

Cel mai însemnat focar de cultură din Ardeal este Seminariul „Andreian“ din Sibiiu, unde se creşte preoţimea şi dăscălimea noastră de legea răsăriteană. In acest seminar trăiesc şi înfloresc şi azi aceleaşi *tradiţii culturale*, cari s'au urzit sub supravegherea şi cu conlucrarea directă a marelui mitropolit Şaguna. Spiritul acestui mare Ierarh trăieşte aci în curăţenia sa genuină o viaţă concentrată; din puterea lui dătătoare de viaţă se împărtăşesc preoţii şi dascălii din Ardeal şi prin ei Şaguna continuă să aducă roade folositoare bisericii şi neamului.

Şaguna este organizatorul acestei instituţiuni culturale, dar vrednic de organizatorul său este şi cel ce i a dat fiinţă.

S'au împlinit 100 ani de când un tinăr cu focul însufleţirii în suflet se reîntorcea din Viena la Sibiiu, ca să pună în serviciul fraţilor săi darurile ce le revărsase Dzeu din abundanţă asupra sa. Era marele dascăl al românismului, *George Lazăr*. In centrul episcopiei ordodoxe din Sibiiu pe acele vremuri era un mare chaos. Eparhia era vacantă de mulţi ani. Mai înainte fusese de tot fără păstor, apoi sub conducere străină. Era persecutată şi strâmtorată din toate părţile. De o creştere sistematică a clerului în această învălmaşală abia mai poate fi vorbă.

Dar iată, că celce cu câţi-va ani mai târziu avea să deştepte din amorţire simţământul naţional din Ţara Românească, *George Lazăr*, într'o casa de închiriat începe un *curs clerical* ca să pregătească pentru chemarea pastorală pe cei cari voiau să se facă preoţi.

In anul 1811, când episcopul Vasile Moga ia în mânile sale conducerea eparhiei ortodoxe române, de multă vreme văduvite, cursul clerical al lui *George Lazăr* primeşte botezul oficios, fiind primit sub ocrotirea şi conducerea episcopului şi al consistorului.

Cu acest curs clerical de 6 luni, în care se dau celor ce-l urmau cunoştinţe de sigur foarte modeste cu privire la funcţiunea preoţească, îşi ia începutul seminarul teologic-pedagogic din Sibiiu.

George Lazăr n'a putut să-şi desfăşoare toate forţele sufleteşti spre folosul şi înflorirea acestei şcoale, pentrucă e stânjenit în munca sa pe deoparte de insuficienţa pregătirii elevilor, pe de alta de controla din cale afară nemiloasă a potestăţii civile şi de nepriceperea superiorilor săi. In urma unor neînţelegeri cu episcopul, *George Lazăr* în 1816 părăseşte Sibiul, se duce într'altă parte, unde în slujba neamului românesc, spera să-şi poată desfăşura învăpăiatele sale învăţături cu mai mulţi sorţi de izbândă.

Cursul clerical, răsărit din sârguinţa lui *G. Lazăr* şi înfiripat cu multă dragoste de neam şi abnegaţiune, dela trecerea acestuia în Ţara-Românească până la venirea lui *Şaguna* în Ardeal, n'a mai făcut nici un pas spre progres, a rămas o şcoală în care în timp de 6 luni li se dau candidaţilor de preoţie elementele religiunii, absolut indispensabile pentru preoţi.

Din clipa, când marele bărbat al neamului românesc, *Şaguna*, ca vicar al eparhiei ortodoxe rămase în văduvie prin moartea episcopului *V. Moga*, a păşit în 1846

---

anume: jocuri, cari se joacă în liber şi cer mai mult o dexteritate corporală şi jocuri, cari nu e tocmai lipsă să se joace în liber, aşa numitele jocuri sociale, cari cer mai mult o dexteritate şi agerime a minţii.

Unele dintre jocurile acestea sunt în mare parte pentru recreaţie şi distracţie, dar sunt multe cu ajutorul cărora se poate exercita elevul în Comput, Geografie, Istoria naturală etc. Aşa zicând învaţă jucându-se şi să joacă învăţând. De ex. „*Numerile oprite*“. La jocul acesta jucătorii numără fiecare pe rând câte un număr, începând dela 1 până la 100, înlocuind prin pst! orice număr, care se termină cu 7 (7, 17, 27), care are de multiplu pe 7 (7, 14, 21) şi a sumei cifrelor numărului care dau 7 (16, 25, 34). Cine greşeşte dă gaj. In loc de 7 se poate înlocui prin pst! numerile cari se termină cu 9 cu multiplii săi — sau cu altă cifră.

Cunoştinţele geografice şi-le desvoaltă copiii la jocul „*Posta*“, la care se aleg nume de oraşe, iar la jocul „*Pasărea sboară*“ copiii trebuie să aibă cunoştinţe despre diferite pasări. Jocul „*Omonimele*“ încă e bun pentru copii, fiindcă desvoaltă cunoaşterea limbii şi cugetarea, ghicind copilul lucrurile sau fiinţele cari au aceleaşi numiri d. e. liliac, ce reprezintă o floare şi totodată un animal, sau leu care e şi animal şi ban.

Jocurile acestea încă se joacă cu gajuri. Şi noi obicinuim să ne jucăm multe jocuri, cu gajuri, dar la alegerea pedepselor apoi suntem cât se poate de superficiali şi stângaci. Autorul ne dă şi câteva exemple foarte potrivite de pedepse d. e. să cânte un cântec, să reciteze o poezie să povestească o istorioară, să spună fără greşală numerile oprite, să spună capitalele statelor din Europa, să spună 10 omonime să spună o ghicitoare, să imiteze animalele şi altele.

„*Ţintarul*“ şi „*Carul*“, sau „*Moara*“ cum o numim noi, încă sunt nişte jocuri, cari contribue mai mult la desvoltarea agerimii în judecată. Ţintarul e un joc destul de cunoscut şi e potrivit şi pentru copii mai mici. Se joacă în doi. Se face pe placă o figură din patru linii, cari se întretaie. Primul copil scrie o cifră d. e. 1, într'o despărţitură din cele nouă despărţituri, cari formează figura. Al doilea copil scrie şi el o altă cifră, dar spre deosebire de cel dintâiu; d. e. 2. Apoi, când unul, când altul, alternativ, îşi scrie fiecare cifra, în câte trei despărţituri. Jocul se continuă, alternativ, prin ştergerea unei cifre din ale sale, pe care o scrie în altă despărţitură; fiecare având în vedere două scopuri: 1. ca nu adversarul să câştige partida, prin înscrierea cifrelor în număr de trei, fie orizontal, vertical sau oblic, şi 2, să caute a-şi pregăti situaţia prin mutarea cifrelor sale dintr'o despărţitură în alta, aşa, ca să formeze trei în rând şi să câştige partida.

Cam tot aşa e şi jocul, „*Carul*“ dar ceva mai complicat; se joacă cu bobi şi e pentru copii mai mari. Astfel de jocuri sunt potrivite în timp ploios şi iarna, când elevii în loc să se bată cu zăpadă în curtea şcolii, mai cu folos întrebuinţează timpul dintre oare în clasă, cu astfel de jocuri.

Intre jocurile, cari sunt menite pentru desvoltarea fisică a copiilor şi cari cerând spaţiu mai mai mare se joacă în liber, cele mai interesante şi mai plăcute sunt: „*Oina*“, sau „ *De a fugita*“ cum o numim noi, „*Ţicul*“, care să joacă în patru, în trei, în opt şi în şease persoane. Acestea sunt jocuri cu mingea şi sunt pentru copiii mai mari. Sunt multe jocuri însă, cari fac o deosebită plăcere şi distracţie copiilor mai mici, cum sunt d. e. următoarele: Căţăluşul şi Pisicuţa, Pisica şi şoarecele, Uliul şi porumbelul, Baba-Gaie, Ciobanul, oile, cânii, şi lupii, Luminăricea, Saltul, Toporaşul, Copoiul şi iepurele, Ghicitorul sau ascunderea inelului şi altele. Cel din urmă, desvoltă agerimea în judecată a copilului, de oarece ghicitorul, ca să poată afla la cine e inelul, pe care-l trec ceialalţi jucători pe cercul sfoarei, pe sub mână, dela unul la altul, trebue să judece până unde a putut ajunge inelul în timpul cântării.

Peste tot autorul prin lucrarea prezentă a umplut un gol ce se simţea foarte mult. Cu deosebire prin aceea, că jocurile şi jucăriile le însoţeşte cu o descriere într'o limbă curată şi înţeleasă, dă posibilitatea învăţătorului şi şi copilului de a se folosi de ea. Cunoscând influenţa cea mare a jocului asupra desvoltării copilului, nu pot decât să recomand lucrarea de faţă învăţătorilor şi părinţilor, cărora a şi fost închinată din partea autorului.

pe pământul binecuvântat de Dzeu al Ardealului românesc, gândul lui cel mai stăruitor a fost organizarea seminarului, unde să-și crească cler și dascăli luminați. Șaguna, încă până era numai vicar, a ridicat cursul clerical dela 6 luni la un an, iar după ce a fost ales și întărit episcop în 1850 l a ridicat la 2 ani, și în 1861 la 3 ani. Cursul clerical în acest seminar și azi este tot de 3 ani, în decursul vremii numai planul de studii a fost amplificat în măsura progresului cultural făcut de biserică și poporul românesc din Ardeal.

Șaguna, adevărat organizator al instrucției române primare din Ardeal, s'a îngrijit din bună vreme și de creșterea unei pleiade de învățători luminați și devotați înaltei lor chemări.

Era obicei până mai în anii trecuți, când a venit oprelişte din partea ministrului ungar de culte și instrucție, ca un timp oarecare să fie învățători și candidații de preoție, spre a se desăvârși în arta luminării poporului; cu atât mai vârtos, că în organismul școlar al bisericii ortodoxe ardelene ei sunt și directorii școalelor primare.

Dar cei câțiva ani de dăscălie ai viitorilor preoți nu erau de ajuns să împace cererile tot mai stăruitoare ale școalelor, cari iau un avânt îmbucurător sub oblăduirea înțeleaptă a lui Șaguna. Deaceea Șaguna, care cu prevederea omului genial știa să preîntâmpine toate lipsurile diecezei sale, încă în 1853 paralel cu cursul clerical, a înființat și un curs pedagogic de un an, care la 1861 a fost ridicat la 2 ani.

Astfel cursul clerical de 6 luni al lui Vasile Moga este la moartea lui Șaguna un seminar teologic-pedagogic cu un curs teologic de 3 ani și altul pedagogic de 2 ani.

Cu ridicarea anilor de învățătură se înțelege, progresează și programele de studii și se consolidează organizația și viața internă a institutului, cu atât mai vârtos, că până la anul 1865 când i se dă și un director (Ioan Hania) sub imediata supraveghiare părintească a lui Șaguna, care pe lângă multele și grelele afaceri, mai afla vreme să conducă și conferențele profesorilor. Deaceea sinodul întrunit după moartea lui Șaguna în 1874, a săvârșit un meritat act de recunoștință, când a hotărît, ca deaci înainte această școală să poarte numele de *Seminarnl „Andreian“*.

Sub urmașii marelui Șaguna acest seminar a mers necontenit pe calea progresului, ce i-a fost luminată de spiritul lui creator. Sub *Miron Romanul* cursul pedagogic a fost ridicat la 3 ani, iar sub păstorirea actualului arhiepiscop și mitropolit *Ioan Mețianu* la 4 ani. Azi în toate privințele ocupă un loc de frunte între școalele similare din Ungaria.

Frumosul avânt cultural al acestui institut se datorește grijii deosebite, cu care au fost pregătiți profesorii. Aici au muncit ca profesori, unii vreme mai scurtă, alții viața întreagă, tot bărbați luminați, cari s'au distins în viața culturală și politică a Românilor din Ardeal. Vrednici de pomenire dintre ceice nu mai trăesc azi sunt: episcopul *Nicolae Popea*, istoric și membru al Academiei Române; *Zaharia Boiu*, distins orator bisericesc; *Nicolae Cristea*, luptător politic hotărît; Dr. *D. P. Barcianu*, minte luminată și luptător politic; *Ioan Popescu*, de pe a cărui catedră au răsunat mai întâi la Români principiile pedagogiei lui Herbart. Dintre ceice trăesc azi, amintim pe arhimandritul Dr. *Ilarion Pușcariu*, vicar arhiepiscopesc și scriitor distins, care a pornit în „Foișoara Telegrafului Român“ lupta în contra direcțiunii etimologice ardelene în spiritul Junimei dela Iași; *D. Comșa*, autorul albumurilor artistice de cusături și crestături în lemn; *Dr. Petru Șpan (†)*, tipicul reprezentant al pedagogiei Herbartiene și redactorul revistei *„Vatra Școlară“*.

Azi acest seminar este condus de protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roșca*. Preacuvioșia Sa este un bărbat venerabil, cu caracter hotărât și de o cinste exemplară. Și-a câștigat multe merite pe terenul vieții bisericești și școlare, închinându-și viața și puterile sufletești institutului cultural pe care-l conduce cu destoinicie și energie. Avântul institutului din timpul din urmă se datorește în mare parte activității sale pline de devotament.

In fruntea unui corp profesoral, în cea mai mare parte compus din oameni tineri, cu pregătiri frumoase și plini de râvnă, cu care trăește în cea mai perfectă bună înțelegere, P. C. S. Dr. *E. Roșca*, bărbat în floarea vieții, va aduce încă bogate servicii culturii românești și neamului prin creșterea preoților și învățătorilor ardeleni. *V. S.*

NOUTĂȚI.

Dela cassa arhidiecezană. La colecta pentru nenorociții din Banat, pe lângă suma din trecut de cor. 25,180.93, au mai intrat următoarele sume: dela Cârna (A.-I.) 68·50, Cacova-Jerii 22·—, Ponorel 2·94, Zagon 6·70, Predeal și Poarta 28·32, Băița (Zarand) 22·—, Bucium Poeni 88 22, Filia Sântion-Laborfalău 2·—, Comolău 5 —, total 245 68, laolaltă cor. 25,426·61.

*

Gruparea „independentă“. Domnul Vasile Goldiș, directorul „Românului“ din Arad, scrie în Nr. 49 al acestui organ un prim articol sub titlul: *Grupare „independentă“*, în care face o bună lecție asupra grupărilor independente în sinul unui partid. Lecția privește pe „neîntrecuții stiliști“, marii publiciști, primenitori de moravuri, și etc. etc. dela „Tribuna“. In situația desperată redactorii „Tribunei“ își urmează cu atât mai vârtos drumul independent al necuviințelor, al înjurăturilor, al tânguelilor și al laudelor proprii. Se pare, că nu în zădar a caracterizat starea de astăzi a acestei foi însuși cel mai de valoare întemeetor al ei de pe vremuri, asămănându-o cu un *vas* oarecare. Cine vorbește mereu de premenire, iată ar avea un larg teren de activitate, — premenindu-se întâi pe sine, dacă mai e cu putință.

*

In loc de cunună pe sicriul decedatului profesor seminarial: *Dr. Petru Șpan* corpul profesoral dela școala civilă de fete a Asociațiunii a dăruit: 20 cor. pentru bibliotecele de clase ale școalei Asociațiunii.

*

Caz de moarte. A murit în Bruxela în urma unei operațiuni, poetul *George Orleanu*. Născut în Focșani, la anul 1873, și-a terminat studiile în străinătate, s'a reîntors în România și a ocupat un post în magistratură. A publicat versuri originale și traduceri, o piesă treatrală, a colaborat la reviste și ziare, atât din România, cât și din Ardeal. Mort în etate abia de 37 de ani, este adânc regretat de cei ce l-au cunoscut.

*

Incredințare. Procurorul superior din Cluj a încredințat în mod provisor conducerea parchetului din Sibiiu dnului Carol *Pillner*, procurorului al doilea dela acest parchet.

*

Mulțămită. Aduc mulțămită și pe calea aceasta marelui binefăcător al neamului, *Vasile de Stroescu*, pentru frumosul ajutor în sumă de 500 cor. ce l-a trimis bisericei noastre gr. or. din Caila — tractul Bistriței. Caila în 27 Februarie v. 1911. *Ioan Langa* paroh.

*

Avis. Am onoarea a aduce la cunoștință, că mi-am deschis cancelaria advocațială în Brașov, Strada Castelului Nr. 52. lângă hotel „Continental“. Cu stimă: *Dr. Voicu Nițescu*, advocat.

*

Dar pentru școală. Subscrisul paroh mă aflu îndemnat în numele com. par. și al credincioșilor mei, a aduce și pe această cale sincerile noastre mulțămite marelui sprijinitor al instituțiunilor culturale române, Domnului *Vasile Stroescu*, pentru suma de 500 coroane donată școalei noastre de nou edificate. Cucerdea română, în 1/14 Martie 1911. *Petru Sămărghițan* preot rom. gr. ort.

*

O ședință literară în Cernăuți. Ni se scriu din Cernăuți, cu datul 12 Martie n. următoarle: Societatea academică „Junimea“ a aflat de bine, ca în timpul Paresemilor, să deie un ciclu de șezători literare. Astfel Duminecă în 12 l. c. a ținut prima ședință. Cu această ocazie a vorbit dl prof. dela fac. teol. *Dr. Vasile Gheorghiu*. A vorbit despre „Increștinarea lui Pavel“. A fost ascultat cu drag și mult aplaudat. A arătat în colorile cele mai vii, cum acela, care a fost cel mai aprig dușman al credinții creștine, devine cel mai devotat Apostolal lui Cristos. Corul societății a delectat publicul cu mai multe cântece, dintre cari trebue să amintesc: „Eu mă duc, codrul rămâne“ cu un solo de dl Enescu, iar orchestra un „Ponturiu“. Tot cu această ocazie s'a cetit din „Povestirile“ lui Creangă. In fine președintele societății, *Iancu Ursuleac*, mulțămește în termini foarte elogioși publicului număros, că a binevoit a lua parte la această ședință, și cu aceste șezătoarea se încheie.

*

Aviz cetitorilor revistei „Vatra Școlară“. Aduc la cunoștința on. domni învățători, că în urma morții iubitului și stimatului profesor seminarial *Dr. Petru Șpan*, regretatul redactor al revistei pedagogice „Vatra Școlară“, am luat eu și sarcina de a redacta această revistă a învățătorilor și o voiu conduce în conformitate cu ideile exprimate în programul ei. Sibiiu, 4/17 Martie 1911. *Dr. Vasile Stan*, profesor seminarial.

*

Dări nouă. Secțiunea financiară a parlamentului din Statul Oldenburg a primit propunerea, ca bărbații nensurați și femeile nemăritate, în etate de 30—50 de ani, precum și văduvii sau văduvele fără copii, dacă au un venit anual de cel puțin 4200 marce, să plătească dare de zece procente după venit.

*

Telegrafie fără sârmă. Intre Viena și Copenhaga se fac încercări cu telegrafia fără sârmă după sistemul Paulsen. Resultatele sunt mulțumitoare.

*

Recorduri în aviatică. Se scrie din Paris, că în aerodromul dela Betheny, aviatorul Busson cu trei pasageri pe bordul unui aeroplan au făcut 50 de chilometri în 31 de minute, și 25 chilometri în 17 minute cu patru pasageri.

*

Spărgători iubitori de lux. In localitățile clubului aristocratic al unui oraș englez au pătruns într'una din nopțile trecute mai mulți spărgători. Bani n'au găsit; cu toate acestea după cum s'a constatat din urmele lăsate, oaspeții nepoftiți au petrecut câteva ceasuri cu multă voie bună. Au consumat la masa întinsă în sala de mâncare cantități respectabile de felurite delicatese și vinuri scumpe, găsite în localurile amintite. Au fumat un număr oarecare de țigări, din care o parte au dus-o cu sine. Vârful îndrăznelii este însă, că înainte de a părăsi locul de operațiune, domnii spărgători au luat în liniște sufletească câte o baie în cabinele confortabile ale clubului.

*

Valoarea în bani a degetelor. Pianistul virtuos, profesorul Bernardo Catillo, la o ciocnire de tramvaie în Filadelfia a fost rănit la mâni atât de rău, încât nici după ce ranele s'au vindecat, degetele sale nu le mai putea folosi ca mai nainte. In urma procesului intentat, compania dela tramvai a trebuit să plătească pianistului 86 de mii coroane pentru degetele defectuoase. Numitul virtuos avea dela concertele sale un venit cam de 2400 coroane pe lună.

*

Scrierea cu litere latine. In Germania earăși se ocupă oamenii cu planul de a introduce literile latine în locul celor nemțești. Dacă se va realiza planul, în deosebi micii școlari dela toate școlile, unde se învață limba germană, vor avea motiv real de a se bucura. Cărțile și publicațiunile periodice de medicină, scrise în limba germană, de mult timp se tipăresc numai cu *litere latine*. Literile acestea or ce s'ar zice, sunt mai frumoase și mai puțin obositoare la cetit, decât cele nemțești.

*

Călătoria împăratului Wilhelm. Cu prilejul călătoriei sale către Italia și insula Corfu, împăratul Wilhelm se va opri și la Viena, unde sosește Vineri, în 24 Martie și va locui la Burg ca oaspe al suveranului nostru. — Din 25 până în 27 Martie împăratul Wilhelm petrece pe pământul Italiei și se întâlnește la Veneția cu regele Victor Emanuel. Regele va mulțămi împăratului pentru hotărârea de a trimite la Roma pe moștenitorul tronului german ca representant al Germaniei la sărbările jubilare italiene.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

„Educație democratică“. Fostul ministru președinte francez, Clemenceau, pregătește o lucrare sub titlul „Educație democratică“, în care autorul arată, cum astăzi către sfârșitul vieții sale a trebuit să recunoască faptul, că atârnarea guvernului dela parlament nu este un principiu corect. Conform vederilor sale, numai acel guvern poate să fie cu adevărat folositor, în care sunt reprezentate în mod corespunzător: nobilimea istorică, elita clasei de mijloc și păturile largi ale poporațiunii. Clemenceau mai declară, că educația maselor de astăzi lasă încă totul de dorit. Pus în fața alternativei: cine să fie liberat, Barabas ori Isus? poporul și astăzi ar striga *Barabas!* zice tot Clemenceau.

*

La fondul „Andrei baron de Șaguna“ pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor, al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Alexandru Bârsan, învățător (Rusciori) și soția sa Paraschiva n. Popovici, în amintirea fiului lor Victor, 1 cor.; Radu Marcovici, paroh (Șmig), 50 bani; Petru Tălmăcianu, portărelul Reuniunii de înmormântare sibiene, în amintirea regretatului Petru Ciora, 1 cor.; Ioan Banciu, cassarul „Asociației“, 50 bani; Ioan Sociu, rev. reg., 30 bani și Victor Tordășianu, prezident, 10 bani.

*

A împușcat pe „dracu“. Intr'un sat nemțesc a intrat, pe vremea amurgului, în casa unui țăran bogat, un păcătos de om străvestit în haine de drac. Acasă nu se găsea nimeni decât un băiat de 11 ani, dela care „dracul“ a cerut să-i arate unde este lada cu bani; — căci dacă nu, e vai și amar: are să-l ducă pe el și pe toți ai săi îndată drept la iad! Băiatul, cam speriat, a trecut în odaia vecină, a luat arma de vânat a tatălui său, s'a rentors și a tras un foc. Ear „dracul“, care era îmbrăcat într'o blană murdară de oaie, a căzut la pământ într'un lac de sânge.

Din public.+)

Mulțămite publice.

Tinerimea română din Galații Oltului a aranjat o producțiune teatrală în 4 Martie n. c. cu venitul curat destinat pentru biblioteca parohială din loc. Comitetul aranjator prin dl Traian Păcală, învățător, a binevoit să administreze epitropiei parohiale din Galați un venit curat de 54 cor. 10 fil. dela această producțiune. Asemenea dl Matei Jige, directorul institutului „Furnica“ societate pe acții în Făgăraș, tot prin dl Traian Păcală, învățător, a binevoit să administreze epitropiei parohiale din Galați un ajutor de 10 cor. tot pentru biblioteca parohială din Galați dela institutul „Furnica“ pentru scopuri culturale.

Cu totul am primit deci suma de 64 cor. 10 fil.

Pentru acest dar binevoitor, incurs întru luminarea poporului român din Galați prin biblioteca parohială, se aduce tinerimii din Galați și institutului „Furnica“ mulțămită.

In numele bisericii române gr. orientale
din Galați:
Nicolae Aron paroh.
George Leanca epitrop.

*

Cu ocasiunea concertului dat în Sebeș, la 23 Febr. n. a. c. de comitetul despărțământului „Asociațiunii“ cu sucursul „Reuniunii române de cântări din Săliște“ au intrat suprasolviri în favorul despărțământului dela următorii domni:

Ioan Oncescu 3 cor., V. Aldea 4 c., doamna Leontina Roman 3 cor., Dr. E. Curta 2 cor., S. Medean 5 cor., Dr. D. Stefan 2 cor., E. Păcurar 3 cor. 60 fileri, Ioan Goia, G. Crețar, câte 1 cor., G. Tatar 2 cor., Ioan S. Opincar, F. Hollos, câte 1 cor, P. Opincar 40 fileri, T. Pluta 40 fileri, toți din Sebeș. I. Florian, Laz 3 cor., V. Cornea, Căpâlna 2 cor., C. Tonescu, Căpâlna 1 cor. 60 fileri, Iul. Vulc, Tărtăria 4 cor. 20 fileri, N. Oancea, Petrifalău 1 cor., G. Cusută, Orăștie 2 coroane, căpitan Florian, Orăștie 2 cor., I. Nicoară, Pian-sup. 3 cor., Ioan Miclăuș, Pian-sup. 1 cor., P. Audrone, Orăștie 1 cor. 40 fil., G. Șeuleanu, Pian-super. 5 cor., D. Petrașcu, Strugar 2 cor. 40 fil., I. Rotariu 1 cor. 40 fil., N. Bogdan, Șugag 1 cor., I. Blaga, Mercurea, Stănilă, Strugar, I. Chivescu, Strugar, S. Savu, Pian-infer., O. Sglimbea, Mercurea, D. Oana, Pian sup., R. Bozga, G. Foca, din Răhău, I. Neagu, Drașov, D. Ordean, Pian inf. și I. Fleșer, Pian inf., fiecare câte 40 fil. In total 64 cor. 80 fil.

S'a încassat peste tot suma de 868 cor. 40 fil. Spesele au fost 590 cor. 70 fil. A resultat deci 277 cor. 70 fil., venit curat în folosul despărțământului.

Aducem cele mai vii și sincere mulțămite sus numiților suprasolvenți, precum și publicului, care într'un număr peste așteptare și din depărtări mari a venit să se îndulcească de frumoasele prestațiuni ale corului din Săliște și să sprijinească despărțământul nostru în năzuințele sale culturale.

Indeosebi mulțămim bravei Reuniuni române de cântări din Săliște, care cu atâta căldură și dragoste a primit rugarea noastră și ni-a oferit valorosul ei sucurs.

Sebeș, 2 Martie n. 1911.

Pentru comitetul despărț. „Asociațiunii“:
S. Medean director.
G. Tatar cassar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 81/1911. (96) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa primă din **Lancrăm**, protopresbiteratul Sebeșului, în urma ordinului Veneratului Consistoriu arhidiecezan dto 11 Ianuarie a. c. Nr. 365 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și până 8 zile înainte de alegere, a se prezenta alegătorilor în biserică spre a celebra, respective a cânta și cuvânta.

Sebeș, 14 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Ad Nr. 226/911 pp. (91) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a, **Panic**, din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și înainteze subscrisului suplicele de concurs în terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigoare și a se prezenta la sf. biserică în vre o zi de Duminecă sau sărbătoare, ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Cluj. 19 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresb.

Nr. 117/911. (87) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a, **Căinelul de sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Competenții au să-și aștearnă rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare, până inclusive 8 zile mai nainte de sinodul electoral, în biserică, pentru a cânta și cuvânta respective a celebra.

Brad, la 16 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 183/1911 prot. (102) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III a **Hendorf** cu filia **Netuș**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 9 Februarie 1910 Nr. 903 Bis., concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post vor așterne în terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sighișoara, 23 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Aviz.

Se caută un învățător penzionat român gr.-or., care să fie cântăreț bun, spre a fi aplicat de cantor la biserica noastră din orașul Cluj.

Celce dorește a ocupa acest post să se adreseze oficiului parohial român gr.-or. al Clujului. (108) 1—2

Nr. 145/911. (92) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Prеșmer**, un post de învățător, cu salar anual de 1,000 cor., și anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutorul ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Cuincuenalele legale dela stat.

Dela competenți se cere să cunoască bine muzica vocală și intrumentală, ca fiind ales să poată forma cor cu tinerimea, și la caz că se va putea forma orhestră să o conducă.

Să instrueze și în școala de repetiție

Dumineca și sărbătoarea să cânte cu elevii în biserică; iar după abzicerea cantorului actual, va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică cu săptămâna.

La cuincuenal e îndreptățit numai după ce va servi neîntrerupt 5 ani de zile în această comună.

2. **Tărlungeni**, un post cu salar de 1,000 cor. și anume: 350 cor. din repartiție pe popor, 250 cor. dela cantorat, iar restul de 400 cor. precum și cuincuenalele prescrise de lege se vor cere dela stat.

Invățătorul ales e dator se provadă și serviciul de cantor, alternativ cu celălalt învățător.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se prezenta poporului și spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, având aleșii să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat.

Cele intrate după termin, precum și acelea din cari lipsește vr'un document recerut de regulamentul școlar, nu se vor lua în considerare.

Brașov, în 22 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractulului Brașov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
adm. prot.

De închiriat din 1 Iulie anul c.

Locuințe moderne

constătătoare din 2, 3 și 4 odăi, odăi de baie și apartinentele, în zidirea cea nouă din str. Schewiss Nr 3.

Informațiuni se dau zilnic la cassa consistorială în oarele de birou dela 8—12 a. m. (95) 3—3

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 15— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(38) 5— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare lifereazâ cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile cu Benzin Uleu crud Gas . . .

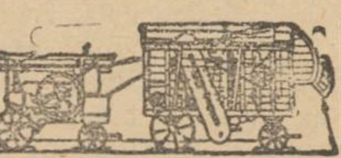

Circularea cea mai ieftină cea mai sigură cea mai neîmpiedecată

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 19—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

La NAGYENYED
Com. Alsófehér

se adresează, cine dorește a și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, paeți, etc.

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și amer. cu și fără rădăcini.
(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 11—12

FISCHER u. Comp
Pomi-Viticultura

„Mugurul“
îns. economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 17—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 24—52

Clopotele găurite

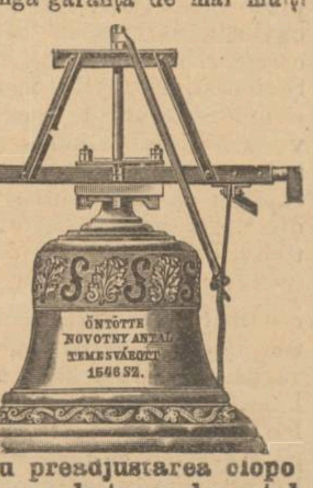

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 8/21 Martie 1911. *Nr. 26.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Formaţiunea masselor.

II.

Voiu vorbi despre aşa numitele mulţimi criminale. Ştim, că după o anumită stare de iritaţie, massele cad într'o stare de inconştienţă, oamenii devin nişte automate, eşite din o simplă şi inconştientă sugestiune, şi astfel e foarte greu a le clasifica, într'un cas ori într'altul, de masse criminale.

Folosesc însă şi eu numirea aceasta numai din motivul, că ea a devenit obicinuită, în urma scrutărilor mai noi psihologice. Anumite acţiuni ale masselor, luate mai deaproape în privire, sunt întru adevăr criminale, dar numai în acel înţeles, cum luăm făptuirea unui tigru, care înghite omul, dupăce mai întâi, spre delectarea puilor sei, l-a sfăşiat în bucăţi.

Motivul criminalităţii masselor e de regulă o puternică sugestiune; şi indivizii, vinovaţi a o fi săvârşit, sunt stăpâniţi de convingerea, că ei şi-au împlinit numai *o datorie.* Avem deci în faţa noastră o împrejurare, care lipseşte la crimele de rând. Lucrul acesta îl dovedeşte istoria crimelor săvârşite din partea mulţimilor. Ca exemplu tipic ne poate servi omorârea guvernorului bastilei, cu numele: *de Launay.* După ce căzuse fortăreaţa aceasta, a primit guvernorul, încunjurat de o mulţime extrem de iritată, lovituri din toate părţile. Se făcuse propunere, ca el să fie spânzurat, decapitat, ori apoi legat de coada unui cal. Făcându-se liber pe un moment din mânile oamenilor, guvernorul a lovit pe unul de lângă el cu piciorul. Numai decât a făcut altul din mulţime propunerea, primită cu aprobare din toate părţile, ca cel lovit cu piciorul să tae guvernorului grumazul. Omul acesta, un bucătar fără ocupaţiune, care venise aci, pentruca să vadă ce se întâmplă, crede, că fapta sa e patriotică, dupăce aceasta e părerea generală. Ba crede, că va primi şi vre-o decoraţie pentru stârpirea de pe pământ a acestui monstru. Ia sabia deci, pe care i-o dă unul din mulţime, şi loveşte cu ea peste grumazul desvălit. Dar sabia nu era ascuţită, şi nu tae. Atunci omul scoate din buzunar an cuţit mare, şi cu desteritatea unui bucătar, care ştie cum se tae carnea, îşi săvârşeşte cu succes operaţiunea.

Vedem deci, cum e pus în funcţiune mecanismul despre care am vorbit deja. E supunerea faţă de o sugestiune, care e cu atât mai puternică, cu cât e mai colectivă. E convingerea ucigaşului, că el săvârşeşte o faptă foarte merituoasă, o convingere cu atât mai naturală, cu cât ea a întimpinat aplacidarea unanimă a concetăţenilor sei. O astfel de faptă, după lege poate se fie decretată de criminală, luată însă din punct de vedere psihologic — *nu!*

Semnele generale de distincţie ale aşa numitelor mulţimi criminale sunt acelea, pe cari le întimpinăm la toate mulţimile: inclinare spre sugestiune, credulitate, nestatornicie, exagerare cu privire la sentimentele bune şi rele, manifestarea anumitelor forme de moralitate, etc. Toate semnele acestea distinctive le găsim la mulţimile, cari au lăsat în istoria noastră o prea tristă aducere aminte, de esemplu, la aşa numiţii Septembrişti.[1] Ei se aseamănă de altcum foarte mult cu înscenătorii nopţii lui Bartolomei.[2] Amănuntele despre cele întâmplate le scot din istoria lui Taine, care le-a împrumutat din memoriile contimporane.

Nu să ştie apriat, cine a dat ordin, ori cine a dat sugestiunea, ca temniţele să fie golite, pentruca locuitorii lor să fie măcelăriţi. Dar că fost-a Danton, cum se pare a fi fost, ori altul, e cu totul irelevant; de interes e numai puternica sugestiune, pe care a primit o mulţimea părtaşe la baia de sânge.

Mulţimea aceasta a măcelăritorilor de oameni era compusă cam din trei sute de persoane, şi reprezenta cu desăvârşire tipul unei mulţimi eterogene. Abstrăgând dela numărul foarte mic al cerşitorilor de profesiune, mulţimea era compusă mai ales din meşteşugari de tot felul: păpucari, lăcătuşi, zidari, bărbieri, apoi din servitori şi hamali. Sub influenţa sugestiunei primite, ei întocmai ca bucătarul despre care a fost vorba, au fost pe deplin convinşi, că săvârşesc o faptă patriotică. Că ei suplinesc pe judecătorul şi pe călăul, dar la nici un caz nu sunt criminali.

Adânc pătrunşi de importanţa chemării lor, ei formează mai întâi un fel de tribunal, şi numai decât iasă la iveală spiritul lor nătâng, dar tot aşa şi echitatea masselor. In vederea numărului însemnat de acuzaţi se decide întâi de toate, ca nobilii, preoţii, ofiţerii, servitorii regelui, etc., toţi aceia deci, cari în urma ocupaţiunii lor nu pot să fie decât numai vinovaţi în ochii unui patriot bun, să fie omorîţi deodată, fără nici o sentinţă specială. Ceialalţi apoi vor fi judecaţi, amăsurat exteriorului şi ocupaţiunei lor. După satisfacerea acestei conştienţe rudimentare, mulţimea s'a putut apuca în mod legal de ucidere, dând curs liber instinctelor de tiranie, a căror origine am arătat-o deja, şi pe cari mulţimile le ştiu desvolta totdeauna în măsură foarte mare. Ceeace nu le împiedecă însă, — şi de regulă aşa se întâmplă la mulţimi, — să manifeste şi sentimente contrare, de ex. mila, care de regulă e tot aşa de mare ca şi cruzimea.

Mulţimile au un sentiment extins de milă şi sunt simţitoare, ca industriaşul parizian. In mănăstire auzise cineva, că întemniţaţii n'au primit apa, cam de 26 ciasuri, şi era să omoare pe îngrijitorul temniţei, pentru un lucru pe care şi el tot aşa îl făcea. Dacă tribunalul improvizat achita pe careva dintre întemniţaţi, fiecare să grăbea să-l felicite şi să-l salute cu căldură.. Şi apoi se începe masacrarea celor mulţi. Sub durata băii de sânge, mulţimea e veselă. Joacă şi cântă în jurul cadavrelor. Se face loc pe seama femeilor, cari sunt fericite, că pot să vadă cum e omorât câte-un aristocrat. Şi oamenii dau şi alte probe despre echitatea lor. Când unul se plânge, că damele cari stau mai îndărăt nu văd bine ce se întâmplă, şi că peste tot numai unii dintre cei prezenţi au plăcerea de a putea lovi în aristocraţi, mulţimea recunoaşte îndreptăţirea acestei observaţiuni şi decide, ca jertfele să fie trecute numai încet printre mulţime, şi ca să fie lovite numai cu dosul sabiei, pentru ca executarea să dureze mai lungă vreme. Jertfele vin desbrăcate în fortăreaţă, şi dupăce o jumătate de oră li-s'a sfâşiat carnea, aşa ca toţi să vadă bine procedura, li se spintecă în urmă pântecele.

Ucigătorii de oameni sunt de altcum foarte scrupuloşi în manifestarea moralităţii, a cărei esistenţă în sinul masselor am arătat-o deja. De banii şi de preţioasele jertfelor nu se ating, ci toate le depun pe masa comitetului. In toate acţiunile lor se manifestă modul rudimentar de gândire, care formează caracteristica sufletului mulţimii. Aşa de es. dupăce au fost măcelăriţi cam 1200—1500 de inimici ai poporului, face cineva propunerea, acceptată de mulţime, că după ce în celelalte temniţi se află numai cerşitori, vagabunzi, arestanţi tineri, de aceia deci, cari nu sunt de nici un folos, ar fi bine să se curețe ţara şi de ei. De altcum se află între ei şi duşmani de ai poporului, ca o anumită femeie bătrână, Delarne, văduva unui otrăvitor, care e turbată, că trebue să stee în temniţă, şi dacă ar putea, ar aprinde Parisul. Ea a spus aşa. Se zice, că aşa a spus. De aceea, trebue nimicită!.. E evident, că e aşa, şi astfel mai vin masacraţi şi alţii, între ei vre-o 50 de copii, în etate dela 12 până la 17 ani, pe motivul, că s'ar fi putut face din ei cu timpul duşmani ai poporului, deci delăturarea lor a fost de mare interes.

Intr'o săptămână au fost esecutate toate aceste măsuri, şi ucigaşii concetăţenilor lor au putut să se odihnească. Şi după ce erau pe deplin convinşi, că şi-au câştigat mari merite pentru patrie, au cerut remuneraţie dela autorităţi, iar cei mai de frunte dintre ei chiar şi câte o decoraţie. Tot aşa s'au întâmplat apoi lucrurile şi la 1871 (în Paris). Şi influenţa mereu în creştere a masselor de o parte, de altă parte capitularea puterii în faţa lor, va face, ca şi în viitor istoria să noteze multe astfel de întâmplări triste pe paginile ei, multe astfel de acţiuni de ale *masselor criminale.*

---

[1] Măcelăritorii de pe vremea revoluţiei franceze, 2—6 Septemvrie 1792.

[2] Măcelărirea hugenoţilor, întâmplată în Paris, în noaptea de 23 spre 24 August 1572. A fost pusă la cale de către Catarina de Medici, mama regelui Carol IX.

Inmormântarea prof. Dr. Petru Şpan.

Dăm, conform promisiunei, vorbirea pe care a rostit-o P. C. Sa, protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca,* director seminarial, la înmormântarea mult regretatului profesor seminarial Dr. *Petru Şpan.* E următoarea:

> *Moartea este odihna omului,*
> *că l-a acoperit pe el Dumnezeu.*
> Iov. c. 3, v. 23.

Jalnici ascultători!

Cu adâncă întristare încunjurăm acest sicriu, care cuprinde rămăşiţele pământeşti ale unui bărbat în puterea vieţii, înzestrat cu sănătate statornică, cu vigoare estraordinară şi cu talente atât de frumoase, cari îndreptăţiau la o viaţă încă mult roditoare; şi ne întrebăm cu mirare, că acest bărbat, stimat şi iubit, încă în puterea vieţii, în mijlocul activităţii binefăcătoare pe câmpul estins al ştiinţei, după o boală abia de câteva zile, ce ni se părea tuturora uşoară şi trecătoare, se poate, ca să devină victima morţii?

Dar durere, este trista realitate, că iubitul nostru coleg, devotatul profesor, plin de învăţătură şi iubitor de ştiinţă, firm de caracter, capabil de cele mai bune simţăminte, Dr. *Petru Şpan* nu mai este între cei vii; viaţa lui plină de activitate folositoare, plină de silinţe nobile, plină de resultate frumoase, a încetat, încununată de aureola cuvintelor apostolului neamurilor către iubitul său învăţăcel: *„Luptă bună m'am luptat".*

Născut la 6 Iunie 1860 în comuna Lupşa, din părinţi economi de frunte, cari conştii de binefacerile învăţăturii, observând talentul iubitului lor fiu, cu abnegaţiune proprie părinţilor buni, nu au cruţat, nici jertfă, nici osteneală, pentru a-l înzestra cu puternicile arme ale ştiinţei, ca să devină cu timpul membru folositor *bisericii şi neamului.*

Cu succes eminent a terminat studiile gimnaziale şi cu succes eminent cele teologice, dar înväpăiat de setea ştiinţei, nu s'a mulţămit cu acest grad cultural limitat, ci spiritului său avântat a căutat a-i da nutremânt bogat prin acuirarea de cunoştinţe temeinice din isvoarele nesecate ale focularelor culturale din apusul luminat, şi spre acest scop i s'a venit într'ajutor şi din partea autorităţii bisericeşti, prin conferirea unuia din stipendiile cu meniţiunea specială, ca pentru biserică să se crească o pleiadă de bărbaţi luminaţi, muncitori devotaţi în ogorul înţelenit al redeşteptării neamului nostru, încătuşat în neştiinţă prin vitregitatea trecutului plin de suferinţe şi umilire.

Şi el talantul ce i s'a dat cu alţii l-a înmulţit, pentrucă în scurt timp s'a întors acasă încununat cu cunună de lauri ce dă prestigiu omului bine cualificat, iar prin activitatea sa publică a justificat pe deplin, că vrednicia lui a fost apreciată după merit.

Punându şi puterile spirituale la disposiţie în serviciul obştesc, la început îl vedem reclamat în serviciul şcoalei civile de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", alăturea cu cei mai de seamă bărbaţi pe terenul instrucţiunii, ca acestei instituţiuni, menită să devină *mărgăritarul* naţiunii, să-i pună o bază solidă, să i asigure decorul şi mândria neamului nostru.

Pentru spiritul lui espansiv, pentru forţele lui de ştiinţă, acest cerc de activitate însă a fost prea strâmt, şi tocmai astăzi sunt 19 ani de când bărbatul la noi neîntrecut în ştiinţele pedagogice, fericitul în Domnul profesor seminarial *Ioan Popescu* a trecut la cele eterne, şi învăţăcelul său mult apreciat Petru Şpan i-a ocupat locul, ca să continue cultivarea acestui teren dătător de viaţă.

Pe acest teren a şi fost defunctul în domeniul propriu, pentrucă el nu s'a mulţămit numai cu o lucrare de robotă zilnică, ce i-o determina sfera de activitate în îngustul spaţiu al catedrei profesorale, ci stăpânit de un idealism până la estrem, conştiu de înrâurirea binefăcătoare a cunoştinţelor pedagogice, cu insistenţă căuta, ca acestea cunoştinţe să le sădească în inima elevilor săi în și afară de școală, și martori sunt toți foștii lui elevi, că dacă în biserica noastră se poate constata un progres îmbucurător în ale instrucțiunei elementare, aceasta în mare parte este a se atribui zelului și cunoștințelor pedagogice temeinice ale profesorului Dr. P. Șpan.

Lucrările lui din diferiții rami ai științii pedagogice, mulțimea de articoli în diferitele foi accesibile pentru preoți și învățători; *„Foaia pedagogică“*, redigiată sub conducerea neuitatului profesor seminarial Dr. *Daniil Barcian*, cu împreuna lucrare a colegilor săi, între cari a fost și mult regretatul defunct, și mai apoi această foaie continuată până astăzi sub numirea de *„Vatra Școlară“*, în jurul căreia repausatul ca redactor conducător a știut aduna puterile mai tinere dintre membrii corpului profesoral seminarial, și un număr frumos de învățători devotați chemărei lor, sunt dovezi eclatante, despre hărnicia și productivitatea lui.

Ani 19 împliniți a fost defunctul unul dintre cei mai valoroși membri ai corpului profesoral; 19 ani a dat bisericii și neamului preoți și învățători înarmați cu puterea științei din studiile predate de el, ca să fie biruitorii întunerecului și să aprindă făclia științei în odraslele neamului. Cu cuvântul și cu fapta să pună temelie unui viitor mai bun neamului zăvorât în întunerecul trecutului și să-i asigure în concertul celorlalte națiuni rolul ce-i compete în puterea calităților sale alese.

Este departe de mine, ca în acest moment de dureroasă despărțire de iubitul nostru coleg și frate să mă estind și să eshauriez întreaga lui activitate mănoasă, dar ași fi unilateral dacă nu ași scoate la iveală și numai în treacăt unele momente mai însemnate și din viața lui publică.

Iubit de ai săi din cercul natal, îl vedem distins de repețiteori cu încrederea lor, alegându-l ca membru în corporațiunile superioare bisericești, în sinodul arhidiecezan și în congresul național bisericesc, în sinul căror corporațiuni deasemenea a fost un membru activ și cu inițiativă, și nu puține din hotărârile acestor corporațiuni își au isvorul dela defunctul.

Drept apreciare a vredniciei lui este a se atribui, că a făcut parte constitutivă din diferite reuniuni și societăți cu menire specială de progres cultural și economic; și fără reclam, dar cu mult interes, a contribuit la realisarea idealelor noastre naționale.

Aceste sunt podoabele vieții mult regretatului nostru repausat; dar soartea vitregă nu l-a scutit nici de mari și simțite sbuciumări sufletești, cari la cei cu bun simț a deșteptat sentimentul compătimirii și l-a luat sub scut în zilele de grea cercare.

Acestei vitregități a sorții este a se atribui și împrejurarea, că el s'a despărțit din această lume încunjurat abia de un frate iubitor, care recunoscător pentru binefacerile de cari cu îmbelșugare s'a împărtășit dela repausatul, său frate a venit să-i dee îngrijirea plină de iubire frățească, ca să nu simtă și în momentele ultime ale vieții sale greul și amarul singurătății, și totuși vom constata, că deși a fost lipsit în mare măsură de dragostea și iubirea acelor de aproape după legătură de consânguinitate, în schimb se îndepărtează din această lume însoțit de iubirea și stima colegilor săi, de iubirea și stima sutelor de elevi, cari decenii dearândul îi vor păstra în amintire memoria, ca la un bun părinte sufletesc al lor!

Dar dovadă despre stima și iubirea de care s'a bucurat mult regretatul defunct, sunteți toți, cari n'ați pregetat a vă presenta la acest act dureros de despărțire într'un număr atât de considerabil.

Și acum suntem ajunși la momentul ultim al despărțirii, și mie mi-a fost reservată trista datorință, ca să mă fac interpretul cuvintelor lui de despărțire și să mă adresez mai întâi către voi, frații lui, și să vă zic: în singurătatea vieții eu v'am păstrat iubirea frățească nealterată, și voi cu aceeași dragoste m'ați încunjurat, păstrați-mi amintirea și mai departe cu aceeași căldură a inimei, dacă așa a vrut Tatăl cel ceresc, ca să mă despart de voi pentru totdeauna și încă într'un loc atât de îndepărtat de vatra părintească.

Cu multă înduioșare mă despart și de voi, iubiți colegi, pentrucă prin interesul comun, ca prin împreună lucrare să contribuim la promovarea culturală a fiilor credincioșilor bisericii noastre în focularul nouă atât de scump, întemeiat de marele arhiereu Andreiu, de voi am fost legat cu cele mai bune sentimente, răsplătite cu aceeași dragoste din partea voastră, despre ceea ce m'am convins și în zilele ultime ale vieții mele, deci zicându-vă un rămas bun pentru totdeauna, vă rog să nu mă dați uitării.

Voi, iubiților elevi, bine știți, că v'am iubit cu dragoste părintească și de adevărată iubire și încredere fiască m'ați învrednicit, pentru acea nici nu mă îndoesc, că-mi veți păstra buna amintire.

Iar Tu Doamne, ale cărui judecăți sunt mai presus de judecățile noastre omenești, primește sufletul acestui luptător al luminei în sinul fericirii Tale, unde nu pătrund neajunsurile cele multe ale vieții pământești și-l așează în corturile drepților, unde nu este durere, nici întristare, ci viață fără de sfârșit. Amin.

Cronică bisericească.

Formele externe ale cultului Dumnezeesc.

De *Vasile Duma* protopresb.

(Urmare).

In testamentul vechiu aflăm urme despre cele dintâiu forme externe de cult și despre calitățile ce trebue să le posadă preoții. „Cortul cel dântâiu avea instrucțiuni de cult și un sanctuar lumesc“, iar despre preoți se zice „Sfinți să fie (preoții) Dzeului seu, și să nu spurce numele Domnului Dzeului seu pentrucu jertfele Domnului Dumnezeului său ei le aduc și să fie sfinți“ (III Moisi 21.8). „Și-l veți sfinți pre el pentrucă darurile Domnului Dzeului nostru el le aduce“ (III Moisi, 21, 17). Și tot acolo cetim „Va aduce preotul preste altariu miros de bună mireasmă, ardere Domnului (III Moise. 3, 16).

Jertfa și preoția sunt deci strins legate deolaltă, și în mod nedespărțit; nu există jertfă fără preoție, dar nici preoție fără de jertfă. Dignitatea preoției și a oficiului pe preot, precum cetim în cartea numerilor, numai singur Dzeu are dreptul de a o împărtăși și a designa pre cei ce sunt ai lui și pe cei sfinți, pe cari îi apropie de sine.

Despre preoția și jertfa creștinilor voiu vorbi în alt loc. Aici am voit să arăt numai începutul preoției în general și că ce calități se cereau să întrunească preoții cultului păgânesc și ai celui din legea vechie. Dacă dela acei preoți cari au fost numai în umbra legei ca îndeplinitori ai unui cult imperfect se cerea să fie curați și sfinți, cu cât mai multe calități înalte să cer astăzi dela preoții legei nouă care este darul lui Dzeu, și al cărei cult este atât de sublim și perfect!

V. Adevărata jertfă bine plăcută și bine primită înaintea lui Dzeu este jertfa legei nouă sau jertfa creștinilor.

Toate jertfele, atât cele ale păgânismului cât și cu deosebire cele din legea veche, deși aveau însemnătate sacramentală simbolică, ca și jertfa noastră creștinească, nu erau adevărată jertfă ci ele având un caracter așa zicând figurativ erau menite mai mult de a ținea și nutri în om credința și speranța în rescumpărătorul Isus.

Cu credința și speranța în rescumpărătorul, avea jertfitorul legei vechi sentimentul seu intern de jertfă și convingerea că el ar fi vrednic să rabde moartea pentru vina aceea ce o încarcă acum pe animalul de jertfă. In acest chip s'a produs și a existat contactul și legătura între jertfele legei vechi și între aceea alui Cristos. Și acum vine Mântuitorul Isus și plinește legea, când pe sine s'a dat preț de rescumpărare pentru toți (I. Tim. 2, 6).

Acest adevăr despre jertfa adusă de Mântuitorul Isus câtde limpede îl vede și vestește Proorocul Isaia prin cuvintele: *„Om, ce era, întru bătaia și stiind răbda durere, păcatele noastre le poartă și pentru noi rabdă durere că el s'a rănit pentru păcatele noastre și a pătimit petru fărădelegile noastre* și aceasta pentrucă *„Domnul l-a dat pe el pentru păcatele noastre“* și s'a luat de pre pământ viața lui, și *„cu rana lui toți ne-am vindecat“*.

Iar Apostolul ne spune: *„Cristos ne-a rescumpărat pe noi din blăstămul legei, făcându-se pentru noi blăstăm“* (Gal, 3, 13). că de vreme ce noi păcătoși fiind, Christos pentru noi a murit (Rom. 5, 8). Pentru toți a murit, ca cei ce viază să nu mai vieze loruși, ci celui ce a murit pentru ei (II Cor. 5, 15).

Aceasta e taina cea mai mare a iubirei lui Dzeu, care s'a vestit între neamuri. Taină vrednică de închinare. Ce grație și milă nemeritată și necuprinsă ne strălucește din sfatul și opul cel minunat al răscumpărărei? Dreptatea lui Dzeu pretinde o satisfacție deplină nemărginită — și mila lui ne-a dat pe Dzeu omul Isus Cristos, care pentru noi a prestat satisfacția aceasta. Dzeu, cum zice apostolul „cel ce nu a părtinit fiului său, ci pentru noi toți l-a dat pe dânsul, cum nu ne-ar fi și dăruit împreună cu el toate (Rom. 8, 32). Așa ne-a dăruit Dzeu însuși jertfa cea mare de împăcare și a binevoit apoi a o primi iarăși dela noi.

Aceasta este jertfa cea adevărată și proprie, pe care Isus a adus'o pentru noi pe cruce.

Prin aceasta Isus a fost desevârșitul mijlocitor, adevăratul și marele Arhiereu al neamului omenesc. Desăvârșitul mijlocitor, pentrucă atunci când îi sosise oara cu bucurie și ascultător de voia Tatălui și-a dat pe cruce trupul și sângele seu pentru viața lumei. Arhiereu adevărat și mare al neamului omenesc, pentrucă însuși a fost și preotul jertfitor și darul de jertfă dându-ne prin aceasta putința ca întru amintirea jertfei sale de pe cruce să aducem și noi cea mai adevărată, mai desăvârșită și lui Dumnezeu mai plăcută jertfă.

Isus, ca arhiereu mare după rânduiala lui Melchisedec, care în jertfele legei vechi de primadată a adus pâne și vin, a adus jertfe întocmai: *pâne* adecă *trupul său*, și *vin* adecă *sângele său*, și ne-a învățat ca și noi să o facem aceasta întru amintirea lui.

Ca intemeietorul religiunei creștine însuși aducându-se pe sine jertfă ne-a învățat cum trebue și ce trebue să jertfim și noi, și astfel a așezat jertfa cea reală și adevărata a sftei Euharistii.

Aceasta a așezat-o și din acel motiv că deplinirea unei religii pretinde în chip necesar un cult dzeesc deplinit, adecă aducerea de jertfă. Dacă religia creștină nu ar avea jertfă stabilită și continuă, atunci ea nu ar fi avut cult dzeesc deplinit și nu ar fi fost perfectă în toată privința. Fiind că religia creștină este religia cea mai perfectă, de aceea ea trebue să aibă și cultul dzeesc cel mai sublim, cel mai vrednic, adecă cultul jertfirei: Unde este jertfă, acolo este și preoție și altar. Legea nouă are jertfa sa permanentă *jertfa crucei*, din care a isvorit mântuirea neamului omenesc, atât înainte de Cristos, cât și după el. Aceasta jertfă e centrul cultului creștin, pe lângă care se grupează toate celelalte jertfe, reducându-se toate la adevărata jertfă de pe cruce a mântuitorului Isus Cristos.

Dar jertfa creștinilor nu mai poate avea acum scopul de a dobândi merit nou ori de a presta din nou satisfacția pentru păcatele oamenilor, ci ea poate să aibă menirea de a mijloci singuraticilor oameni dornici de ajutor și de mântuire, satisfacția și meritul jertfei de pe cruce. De aceea pe cât de sublimă este legea nouă față de legea veche, pe atât de înalt este și cultul extern al acesteia față de al aceleia. Aici nu se mai cer jertfe sângeroase nefiind necesitate de ele, căci mântuirea venită prin vărsarea sângelui lui Isus a împlut sufletul oamenilor de grația Dnezeească, ne mai fiind omul rob, ci fiu al lui Dzeu, de aceea vinul și pânea schimbate din elementele pământești în Dzeescul trup și sânge este chipul jertfei așezate de mântuitorul Cristos la cina cea de taină prin cuvintele: „Acest păhar este legea nouă întru sângele meu, care să varsă pentru voi“ (Luca 22, 20).

Că acesta este sângele meu al legei cele nouă, care se varsă pentru mulți spre ertarea păcatelor.

Deși nu a zis în mod hotărât învățăceilor, ca aceasta să fie jertfa voastră ci a zis: aceasta să o faceți întru amintirea mea, se înțelege totuși de sine, că cuvintele „care se varsă“ se referesc la jertfă, deoarece la aceasta se varsă sângele animalului de jertfă precum și-a vărsat și mântuitorul sângele său pe cruce. De aici cuvintele „aceasta să o faceți întru amintirea mea“ se iau în înțelesul: „aceasta să fie jertfa legei celei noue, ce o veți aduce de aici înainte lui Dzeu, și mie ca unui Dzeu“.

Astfel dar jertfa în cultul creștinesc este *pânea* și *vinul* ce se aduc ca daruri la celebrarea sftei Euharistii, cari prin rugăciunea și puterea dată de Dzeu preotului se prefac în trupul și sângele Dlui Isus Cristos.

Aceasta jertfă se numește *jertfă liturgică.* Jertfa liturgică se îndeplinește la sfântul altar al Domnului prin preoții sfințiți pentru dobândirea în mod nemijlocit a tuturor grațiilor și binecuvântărilor Dumnezeești și anume nu numai pe sama celui ce aduce jertfa, ci și pe sama altora pentru cari se aduce și pentru cari sunt de față la aducere.

Jertfa liturgică e cu adevărat cel mai mare mijloc de mântuire, căci ea are putere deosebit de mare de a abate dela noi toate relele și de a ne mijloci toate bunătățile, de a ne dobândi tot felul de binefaceri și binecuvântări. Acțiunea jertfirei împacă pe Dumnezeu și ne aduce o bogăție de daruri Dzeești, cari ne predispun spre a putea primi cu vrednicie sftele taine și a ne face părtași tuturor bunătăților sufletești cari resultă din împărtășirea cu sftele taine.

Celebrarea sftei liturgii e cultul lui Dzeu cel mai vrednic și cel mai desăvârșit, căci prin aceasta se prestă lui Dzeu un omagiu și o venerare ca și care milioane de lumi n'ar putea să-i presteie.

Cine să nu fie mișcat, când cu ochiul credinței vede pe Mântuitorul rănit, întins pe patul de moarte al crucii, trupul lui cel sfâșiat de dureri, sângele lui cel vărsat și toată iubirea cea nemărginită, ce aruncă flacări din inima lui? De acea nu avem să ne mirăm dacă sentimentele cele vii erump în rugăciuni neîncetate și într'o cunună frumoasă de ceremonii cari se așeză în jurul sftei jertfe.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Săliște.

— 2 Martie v.

„Cele mai frumoase și mântuitoare lucruri, mi-ar fi neplăcute a le ști numai pe seama mea. Nu este de loc bună averea care lingușește pe Om, dacă n'o împarte cu nimenea“, — a zis odinioară, într'o convorbire cu un prietin, înțeleptul vremurilor vechi, Seneca.

Și această moștenire scumpă de cuvinte pline de înțelepciune și adevăr, îmi răsar în minte, mi se reamintesc, ca și un rod al unor clipe de înălțare sufletească, a unor frământări surâzătoare, plăcute și izbăvitoare de idei și nădejdi, într'un viitor ce va să vie, în urma unei treziri de pretutindenea la o muncă stăruitoare, la o muncă conștiențioasă și zeloasă! Nește nădejdi, — ce a fost în putere să le deștepte, să le chieme la viață, să le agite într'un suflet doritor de propășire și înaintare, o desfășurare de program a unei ședințe de sinod protopresbiteral.

Eu am luat parte la acest sinod, ca oaspe, ca un membru al sinodului mare tractual, care prin alegere constituțională își aleg, își trimit reprezentanții săi în sfatul protopresbiteral, ca să îngrijească, să direagă, să îndrepte, să cultive averea sufletească și materială, — să conducă afacerile multe, complicate și gingașe ale tractului.

Nici că m'am cugetat înainte a spune ceva în publicitate despre ședința sinodului, nici că o voiu face acum, cu întrări în specialități, căzând o astfel de sarcină asupra altora, cari întru împlinirea datorinței vor lucra amăsurat conștiențiosității și îndemnului propriu.

Mie însă, fie-mi îngăduit, nevoind a mă lăsa „lingușit de averea câștigată“, să împart cu cei mai de aproape, câștigul de reîmprospătare sufletească, de impresii și nădejdi, trezite de munca însuflețită, conștiențioasă și zeloasă a unui om, care deși cuprins cu atâtea și atâtea lucrări de seamă, deși chemat a ne hărăzi slova istorică, îndatorată a spune posterității anumite evenimente din vieața bisericii și a neamului, n'a încetat a-și purta și slujba oficiului cu cea mai mare scrupulositate și îndârjire, n'a încetat a arăta prin faptă preoților și învățătorilor săi cum trebuesc purtate slujbele oficiilor, — pentru a se face fiecărui, în marginile puterilor sale, model de urmat.

Și această împărtășire de avere, cu voi fraților preoți, cari lucrați aceeași vie, arați același ogor, ca și pentru voi câștigul amintit să fie un îndemn neobosit al muncii, ca și voi să nutriți nădejdile unei deșteptări și înfloriri generale, căci numai simțându-le cu toții, năzuindu-ne împreună, le vom putea și ajunge!

Căzanul reîmprospător de puteri sufletești, dătător de vieață și nădejdi, e așa numitul „raport general“, care prin mulțimea monetelor, prin cuprinsul întins și bogat, prin alesul frumos și constin de tot ce s'a întâmplat în marginile anului 1910, deosebindu-se de soiul și neamul rapoartelor obicinuite până acum la noi, printr'o împărțire de material în mai multe puncte, înfățoșează celor împuterniciți cu controla și conducerea, oglinda curată și credincioasă a tractului.

Prin cuvinte de tot potrivite deschide și introduce neobositul conducător, Preaonoratul domn protop. *Dr. Ioan Lupaș*, cetirea dării de seamă.

Spune însemnătatea rapoartelor „sinoadelor protopresbiterale“ în prezent — cari în viitor, vor ajunge să aibă tot mai multă îngrijire, mai mare importanță, fiind ele oglinzile nemincinoase ale tractelor — vor ajunge să fie slova curată, dreaptă și credincioasă, pe care să se poarte, să se întemeieze legislația superioară a bisericii noastre.

Arată, că numărul actelor oficioase a fost preste 500, cari toate s'au rezolvat la timp, cu posibilă precisiune, afară de două, cari fiind de-o fire mai trainică nu le-a putut mistui anul 1910; că afacerile bisericești s'au desfășurat în mod natural în toate parohiile, comitetele parohiale s'au întrunit de câteori a cerut trebuinţa, au funcţionat în bună ordine. Se opreşte asupra vizitaţiunilor, arătând gradul de curăţenie şi rânduială în una şi alta din biserici, precum şi purtarea de oficii. Spune ce schimbări s'au petrecut în rândul preoţimii, câte înoiri. Numărul conferenţelor câte s'au ţinut, ce muncă s'a desvoltat, ce hotărâri mai însemnate s'au luat, spre o propoveduire mai intensivă a vieţii religioase şi bisericesti; că preoţimea prin predici şi prelegeri a desvoltat o muncă mulţămitoare, nefiind aproape preot, care în decursul anului să nu fi ţinut vre-o prelegere.

Arată starea şi menirea „fondului Şaguna", din a cărui bibliotecă a apărut broşura primă *„Insemnătatea bisericii"*, de Dr. Ioan Lupaş, cuvânt anume întocmit pentru Nr. prim, dupăcum însuşi spune: *„cu gândul de a dovedi, că biserica cu toate întocmirile ei, nu e o instituţie învechită, cum cred cei ameţiţi de pospăiala unei şubrede culturi moderne, ci e o instituţie, pe care vremile, oricât de vrăjmaşe porniri ar fi ascunse în sânul lor, nu o vor putea răpune niciodată, căci prin puterea ei dumnezeiască, şi prin ostaşii ei luminaţi şi însufleţiţi de Duhul sfânt, biserica va reuşi a înfrânge toate curentele protivnice şi va rămânea veşnică cetăţue de mântuire a sufletului omenesc şi de apărare a comorilor naţionale şi religioase ale poporului nostru."*

Trece la afaceri şcolare, arătând câte comune au rămas susţinătoare de şcoale, câte în parte, şi câte sunt de tot avizate numai la vistieria statului; câte schimbări s'au întâmplat în corpul didactic, momente mai însemnate din viaţa lor, ca două sărbări de jubileuri; ce inspecţiuni şcolare s'au făcut, cu ce rezultate, ce muncă au desvoltat unii dintre învăţători; când s'au ţinut examenele, cât au durat, cu ce succes, în cari comune au fost cele mai reuşite; câte conferenţe s'au ţinut, când şi în ce comune, cu ce cuprins şi rezultate; câţi copii de şcoală au fost în anul 1909/10, câţi au cercetat şcoala de toate zilele, precum şi cea de repetiţie, deosebirea între cei doi ani din urmă; câţi copii de-ai credincioşilor noştri au cercetat şcoli elementare străine, câţi secundare, deosebirea între cei doi ani din urmă? In anul 1910 au cercetat şcoli elementare străine cu 16 mai puţini, iar secundare cu 32 mai mult ca în anul trecut.

Spune numărul şcoalelor şi al învăţătorilor, suma totală a lefilor învăţătoreşti, cu câţi mai mulţi ca în anul trecut, câţi de-ai bisericilor, câţi de-ai statului. Arată numărul familiilor, al sufletelor, câte bărbăteşti, câte femeeşti, creşterea sau descreşterea în anii din urmă; câţi ştiu scrie şi ceti; câte naşteri, căsătorii după poruncile legii noastre, şi câte întru fărădelege; câte cazuri de moarte, precum şi diferinţele anilor din urmă.

Arată numărul bisericilor, starea lor, bună sau învechită, câte au lipsă de mici sau mari reparaturi, câte de înoiri, câte s'au zidit în anii din urmă?

Raportează asupra administrării averilor bisericeşti, şcolare şi fundaţionale, asupra raţiociniilor, aşternerii lor la vreme ori mai cu întârziere; asupra stării fondului protopopesc, precum a întregei averi de care se bucură tractul Sălişte în realităţi şi bani gata.

Deşi de tot amănunţit, arătând lucruri şi stări, cu cari ar trebui să simţească, ori să îngrijoreze pe fiecare doritor de bine, întreg raportul a fost ascultat cu mare atenţiune şi interes din partea tuturor celor de faţă şi primit cu vii aclamări de „să trăiască". Atât cu privire la unele părţi din cele înfăţişate, cât şi în alte chestii de seamă, menite să susţină şi să întărească legăturile tractului, să-l ocrotească de ochiul şi mâna duşmană a viitorului necunoscut, s'a discutat frumos şi cu înţelegere.

In prezenţa desfăşurării unei astfel de munci stăruitoare, discuţii îngrijorate, tot sufletul cald de dorul unei înaintări curate în viaţa bisericii noastre, nu poate să nu se înviorează, să nu se înalţe, să nu se trezească în marginile talanţilor încredinţaţi la muncă sârguincioasă şi neobosită, întru împlinirea datorinţelor, întru înflorirea frumoasă şi firească a bisericii şi a neamului.

Şi ca această deşteptare să fie plăcută şi mântuitoare, îndrumat de povaţa înţeleptelor cuvinte, am aflat cu cale a o împărtăşi şi cu voi, fraţilor preoţi nu spre a aduce laudă unuia sau altuia, după cum s'ar părea, căci dl Dr. Ioan Lupaş nici o lipsă nu are de lauda mea, fiind el lăudat de o Academie şi de alţii cu mult mai chemaţi, ci — pentru a aduce de pildă, râvna şi îndârjirea cu care unul şi altul munceşte pentru a arăta starea lucrurilor, decurgerea sfaturilor şi a înţelesurilor bune — cari toate să slujească celor tari spre oţelire, celor slabi spre îndreptare.

Mai ales nouă preoţilor, scrupulositatea cu care s'a cuprins totul ce a fost de seamă într'un tract, să ne fie îndemn puternic în purtarea oficiilor, să ne slugească de pildă la alcătuirea „Cronicelor parohiale", cari în cele mai multe parohii şi azi lipsesc, iar şi unde se găsesc nu se poartă cu seriositatea recerută.

Scrisul unui astfel de sinod să îndemne pe fiecare a se gândi la sinodul propriu, faţă de care are îndatoriri însemnate, la conducător, precum şi la persoanele alese şi toţi să tragă învăţăminte pentru viitor, ca, nefiind unul sau altul la culmea chemării, după espirarea de mandate să se facă schimbări mai favorabile, mai priincioase, cu oameni conştii de sarcina ce o primesc, căci noi preoţii suntem „stăpânitorii satelor", primii chemaţi a îngriji ca în conducerea tractelor noastre să avem oameni, cari prin munca şi cinstea lor să ne slugească de pildă, să ne fie şi nouă îndemnători şi îndrumători la muncă neobosită, la muncă conştie!

Noi suntem chemaţi şi îndatoraţi a îngriji, ca în comitete şi sinoade protopresbiterale lăsând deosebitele consideraţii la o parte, cari de regulă onorează pe mulţi nechemaţi, să alegem pe cei mai destoinici, pe cei mai curaţi, pe cei mai credincioşi.

Urmând astfel ne vom apropia de împlinirea multor nădejdi în bine, vom ajunge a avea comitete, cari să ne ajutoreze şi sprijinească în munca desinteresată a parohiilor, — vom ajunge să avem acele sinoade, pe cari un bun şi cunoscător al păsurilor săteşti şi protopopeşti, prin buna sa peană, atât de frumos le descrie când zice: „Sinoadele protopresbiterale sunt şurubarile cele mai de căpetenie în mecanismul constituţional al bisericii noastre". („Telegr. Român" nr. 21) şi continuă astfel: „Intreg materialul trecut şi prin trierul sinoadelor protopresbiterale formează baza de lucrare a corporaţiunilor superioare bisericeşti, adecă a sinoadelor eparhiale şi chiar a congreselor noastre naţionale bisericeşti"; „sinoadele protopresbiterale sunt organele de căpetenie, cari alcătuesc corpul masiv al edificiului bisericii noastre celei vii.., iar corporaţiunile supreme sunt numai organele cari lustruind acest edificiu, îl presentă în afară ca un ce pe deplin isprăvit şi bine aranjat". „Sinoadele protopresbiterale prin muncă adecvată ridică, iar prin nepăsare şi superficialitate pot distruge biserica". (Vezi „Tel. R." Sinoade protopresbiterale nr. 21 şi 22).

Să fim deci în marginea puterilor noastre cu toţii la culmea chemării, să nu lăsăm conferenţe, fie preoţeşti, fie învăţătoreşti, prelegeri, adunări mari sau mici, sfaturi protopresbiterale, să nu perdem cerinţa vremii nici când din vedere, să ne împăcăm şi cu ea, ţinând seamă de scrierile mai alese, că aceste vor fi atâtea şi atâtea poveţe şi îndemnuri spre o viaţă conştienţioasă întru toate ale noastre, că noi suntem acele rădăcini mai groscioare, cari prin firele subţiri luându-ne sucul la vreme, vom putea da hrana îndestulitoare spre întărirea trunchiului, a coroanei şi a înfloririi pomului bisericii noastre naţionale.

Ioan Popa
paroh.

NOUTĂŢI.

Gazuri subpământene. Satul ardelenesc *Şărmăşel* în timp de câteva săptămâni şi-a câştigat un renume mai mult decât european. Este vorba de un izvor de gazuri, descoperit în hotarul acestei mici comune româneşti, care este situată pe linia dintre Luduş şi Bistriţa, şi care numără cam 1500 locuitori în majoritate români. Gazurile care astăzi ies cu o putere colosală din sânul pământului, produc un zgomot atât de asurzitor, încât omul nu se poate apropia de locul acesta fără a-şi pune vată în urechi. Americanii întrebuinţează de mai mult timp în fabrici izvoarele de gazuri descoperite în ţările lor: acelaş lucru se va putea face şi în Ardeal, dacă nu va lipsi spiritul întreprinzător. Zilnic sosesc la Şărmăşel străini din toate părţile lumii: englezi, nemţi, francezi, elveţieni şi americani, ca să admire minunile naturii din ţara Ardealului.

•

Şcoala pentru economia de casă (şcoala de menaj) susţinută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu", deschide la 15 Aprilie n. un *curs nou de bucătărie.* Cursul va dura dela 15 Aprilie până la 15 Iulie. Taxa pentru elevele interne e de 150 cor., iar pentru cele esterne de 120 cor. Informaţiuni mai detaiate se pot primi dela domnişoara *Tullia Bogdan*, Sibiiu strada Baier nr, 1.

*

La încoronare. Cu toate că mai sunt vreo zece săptămâni până la începerea festivităţilor împreunate cu încoronarea regelui englez, capitala Londra nu se ocupă aproape cu nimic alt ceva, decât cu chestiunea acestor sărbători. Se fac cele mai mari pregătiri, în vederea că vor sosi străini în număr enorm din toate părţile lumii. S'au anunţat până acum persoane nu numai din continentul european, ci şi din India, Australia, Canada, şi din toate coloniile britice. Din Statele unite ale Americei de nord se aşteaptă cel puţin o sută de mii de oaspeţi. Toate hotelurile mari şi penzionurile sunt închiriate pe lunile Mai, Iunie şi Iulie. Miliardari americani închiriază palate şi vile întregi, pentru care plătesc chirie de câteva sute de mii coroane pe timp de o lună sau două.

•

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, ilustrul Domn *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui în folosul şcoalei din comuna Felmer, tractul Cohalmului 500 coroane. In numele comitetului parohial aduc şi pe calea aceasta marelui mecenat cele mai sincere mulţămiri pentru darul marinimos. Felmer în 17/4 Martie 1911. *B. H. Şolca*, par. gr.-or. român.

•

Adunarea generală a industriaşilor din Sibiiu e convocată pe Mercuri, 29 Martie, după amiazi la 3 ore, în sala de şedinţe a comitatului, şi se va ţinea sub presidiul protonotariului magistratual *M. Ackner.* Cercurile interesate prin aceasta se invită. Obiectul de discuţie este statorirea statutelor corporaţiunei industriale şi a judecătoriei de împăciuire, care se va forma pe lângă respectiva corporaţiune.

•

Mulţămită. Marele mecenat al neamului românesc dnul *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru biserica din Ponor (tract. Lupşa) suma de 500 coroane, pentru care faptă marinimoasă şi pe această cale în numele meu şi al parohienilor mei, îi mulţumesc din toată inima. Ponor, în 1/14 Martie 1911. *Vasile Bocşa*, paroh.

•

Puritatea limbii. Din Atena se anunţă, că în camera grecească s'a luat o dispoziţie privitoare la puritatea limbii greceşti. S'a stabilit, că limba oficială este aceea, în care sunt scrise constituţiunea, legile şi documentele publice, şi se interzice ori ce încercare de alterare a acestei limbi. O altă dizpoziţiune opreşte traducerea în limba greacă nouă a Sf. Scripturi, fără autorizarea patriarhului ecumenic.

•

Mulţămită. Marele mecenat al neamului românesc, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru renovarea bisericei şi edificarea unui turn nou în Dupuşdorf (prot. Mediaşului) 200 cor. Aduc generosului donator cele mai sincere mulţumiri pentru binevoitoriul ajutor. Dupuşdorf, în 1/14 Martie 1911. *Nicolau Andrei*, paroh.

•

Băile dela Borsec. O societate pe acţii a luat în arândă pe timp de 40 de ani băile dela Borsec. Societatea va investi un capital de vreo cinci sute de mii coroane pentru lucrările de adaptare şi de împodobire ale băilor pomenite.

•

Mulţămită. Oficiul parohial gr.-or. din Mohu aduce mulţămită şi pe calea aceasta marelui binefăcător al neamului nostru, D lui *Vasile de Stroescu* pentru suma de 200 cor. trimisă pe seama fondului clădirei unei noi biserici. *Victor Slăvescu*, preot.

•

Răsfăţarea copiilor. Doctorul Friedjung a făcut interesante cercetări asupra bolilor nervoase la copii, şi a aflat că în familiile cu un *unic* copil la casă îmbolnăvirea nervilor este aproape de trei ori mai deasă şi mai gravă, decât în familiile cu mai mulţi copii. Cauza acestei apariţii se găseşte, după părerea doctorului Friedjung, în răsfăţarea prea mare a copiilor unici la părinţi.

•

Jocurile olimpice. Regele George al Greciei va sosi la sfârşitul lui Martie în insula Corfu pentru a saluta pe împăratul Wilhelm, apoi va pleca la Volo, ca să deschidă în mod festiv jocurile olimpice ce se vor ţinea acolo în primele zile din April. Va lua parte la jocurile acestea, pe lângă membrii familiei regale greceşti, şi regina văduvă Alexandra a Engliterei. După terminarea festivităţilor din Volo regele cu familia sa se va duce la Corfu, unde va veni pe atunci şi principele moştenitor german, întors din călătoria sa făcută în orient. Se crede, că şi ministrul preşedinte Venizelos împreună cu ministrul de externe al Greciei se vor prezenta înaintea împăratului Wilhelm.

•

Nouă lege şcolară în Belgia. In camera din Bruxela se va desbate un proiect de lege şcolară, care are să intre în vigoare în anul 1914. Conform acestui proiect, copiii cercetează şcoala primară până la etate de 14 ani; instrucţiunea şcolară însă nu este obligatorie, ci se lasă în apreciarea părinţilor.

•

Camera advocaţilor din Timişoara a hotărât, ca în legătură cu raportul său anual să înainteze ministrului de justiţie un memorand, în care se expun mizeriile advocaţilor din părţile acelea şi se propun măsuri de îndreptare. Pe teritorul camerei timişorene lucrează 327 advocaţi şi 204 candidaţi, — cu 15 advocaţi mai mult decât în anul trecut. Sunt comune, care n'au judecătorie cercuală, dar au câte şase advocaţi. In oraşele, unde mai demult abea se găsea un singur advocat, astăzi se luptă cu greutăţile traiului câte 8—9 advocaţi. Memorandul zugrăveşte cu deamăruntul stările acestea triste.

Cărţi şi reviste.

Vatra Şcolară, revista pedagogică, nr. 3 din Martie 1911 cuprinde: Nouă motivări ale unui sistem de pedagogie ştiinţifică, de Dr. P. Şpan, Educaţia fizică şi educaţia morală, de V. Stan. Valoarea pedagogică a răspunsului, de I. Dariu. Moise şi poporul său pe drum către Canaan, lecţie practică de R. Prişcu. Stefan Lipovan, de Al. Onae. Scăderile formei de predare euristice, de Sica. Informaţiuni.

•

„Adolf". In cunoscuta Bibliotecă *„Lumina"* din Bucureşti a apărut celebrul roman *„Adolf"*, de *Benjamin Constant*, un volum de 136 pagini, tradus de *Paul Ionescu.* Se vinde cu *30 bani* exemplarul. Se poate comanda şi prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

•

„Luceafărul" revistă literară şi artistică, Nr. 6, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Oct. C. Tăslăuanu: Şezătoarea scriitorilor români. Cincinat Pavelescu: Pe un album (poezie). Victor Eftimiu: Inşiră-te Mărgărite... Z. Bârsan: Cântece (poezii). G. Rotică: Cântec (poezie). I. Agârbiceanu: Intâlnirea. I. U. Soricu: Instrăinare (poezie). I. Borcia: Shakespeare: Iuliu Caesar. G. Bogdan-Duică: Cronică teatrală: I. „Biruinţa", de A. Herz; II. „De ziua mamei", de Mihail Sadoveanu; III. „Inşiră-te Mărgărite", de V. Eftimiu; IV. „Păr de lup", de C. Rădulescu-Motru. Cronică: Şezătoarea scriitorilor români. Petrecerea cu jocuri naţionale. Valoarea traducerilor. Dintr'o statistică şcolară. Concertul Reuniunii rom. de muzică (T. B.). Poşta redacţiei. Ilustraţiuni: Grigorescu: La Granville.

Teatru.

Luni, în beneficiul artistului *Sturm* opereta *„Das süsse Mädel"*. Marţi, opereta *„Der unsterbliche Lump"*, Mercuri *„Die Räuber"*, de Schiller, Joi, *„Gespenster"*, de Ibsen.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Subscrisul aduc şi pe calea aceasta cea mai călduroasă mulţămită iubiţilor noştri credincioşi, cari până acum se află în America şi au binevoit a contribui la apelul pentru biserica noastră din Cristian. Indeosebi aduc mulţămită credincioşilor Cozman Cascu şi Paştiu Bâra, cari s'au străduit a încassa suma de 217 cor. dela prietinii lor cu cari împreună muncesc. Cei cari au contribuit sunt următorii:

Paştiu Bâra, Cozman Cascu, Vasile Bâra, Vasile Stoican, Vasile Manciu jun., George V. Popa, Ioan V. Popa, câte 2 d., George Pipernea, Vasile Moldovan, George Rusciorean, Ioan Câmpean, Ioan Dragomir, Vasile Voic, câte 1 dolar, George Bălan 5 dolari, Zaharie Morariu 3 dolari, Vasile Manciu 4 dolari, Vasile Mateiu 2 dolari, toţi din Cristian, Petru Pampu 50 cenţi, Arseniu George 25 cenţi, Iacob Cătoi, Petru A. Cătoi câte 50 cenţi, toţi din Gurarâului, Petru Şerb, Sebeşul-săsesc 2 dolari, Petru Moga, Sebeşul-săs. 50 cenţi, Ioan Savu, Pianul-de-jos 2 dolari, Vasile Sbârcea, Rusciori, Euroftei Mânzat, Aciliu câte 50 cenţi, Daniil D. Stanciu, Herman Schwarz, din Lancrăm, câte 1 dolar, Iacob Sasră, Vinţul-de jos, Nicolae Urechiă, Seroştin, Ioan Chiriiot, Cioara, câte 50 cenţi.

Cristian, la 21 Febr. 1911.

Preotul *C. Moldovan.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 30/911. [111] 1—1

Publicațiune.

Edificarea școalei confesionale din **Sălciua-de-jos** după planul și preliminariul aprobat cu Nr. 3190 Școl. ex. 1907 se dă în întreprindere pe calea licitațiunii publice, care se va ținea în localitatea școalei din loc la 12/25 Martie c. orele 3 d. a. cu prețul de strigare 6000 cor.

Informațiuni detaiate dă oficiul parohial gr. ort.

Sălciua-de-jos, (Alsó-Szolcsva) la 24/II 1911.

Romul Gomboș
par.-preș.

Ad Nr. 163/1911. Văzut:

Vasile Gan
protopresb.

Nr. 61/1911. [106] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de către Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin rezoluțiunea dto 30 Maiu 1909 Nr. 6106 Epitr., prin aceasta să publică licitațiune minuendă, pentru a se da în înteprindere adoptarea radicală a bisericei din comuna bisericească gr. ort. Nădăștia superioară, protopresbiteratul Hunedoarei.

Licitațiunea se va ținea în 20 Martie 1911 (2 Aprilie n.) la casa parohială din Nădăștia superioară, având a se începe la 10 oare a. m.

Prețul de strigare este de 6952 coroane 80 fil., după care sumă sunt a se depune 10% ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese și condițiunile de licitare, precum și alte informațiuni, se pot afla la oficiul parohial din Nădăștia superioară.

Comitetul parohial își rezervă, dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă garanță.

Nădăștia-superioară, la 20 Februarie 1911.

Comitetul parohial:

George Popoviciu paroh-președinte. *Alesandru Chichidean* notar.

Ad. Nr. 190/909. Văzut:

Avram P. Păcurariu.
protopresbiter.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Veneratul Consistor dto 13 August 1909 Nr. 9556 Școl. și de comisiunea administrativă comitatensă dto 12 Aprilie 1910 Nr. 769 comuna bisericească gr.-ort. Saschiz (Szászkézd) protopresbiteratul Sighișoara, comitatul Târnava mare, Nagy-Küküllő dă în întreprindere edificarea școalei române din loc, pe cale de licitațiune publică minuendă, ce se va ținea Vineri în 25 Martie v. 7 Aprilie n. 1911 la oara 1 p. m. în școală.

Prețul de strigare este 6500 Cor. 20 fileri, pe lângă care comuna bisericească mai dă materialul de piatră, cărămidă, țiglă și năsip.

Licitanții au se depună vadiu 10% înainte de licitație dela prețul de strigare în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul precum și condițiile de licitare și alte informațiuni se pot afla la oficiul parohial gr. ort. din loc și până atuncia.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Saschiz, la 2 Martie 1911.

Comitetul parohial gr. ort.

Romul Pulca paroh. *Dumitru Haller* epitrop și notar.

Nr. 216/1911. Văzut:

Dumitru Moldovan
protopresbiter.

(110) 1—1

Nr. 1017/911. (94) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **notar al doilea**, eventual pentru postul de **vice-notar**, care prin ocuparea postului acesta va deveni vacant în comuna **Poiana** (cercul Mercurea, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acestea posturi, care sunt dotate cu 1600 coroane, respective cu 1000 coroane, a-și înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900, și cu atestate despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în **28 Martie 1911.**

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 6 Martie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 203/911. (89) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională română gr.-or. din **Zam**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual de 1000 cor., cuartir și grădină în natură precum și 30 metri lemne de foc, din cari are a se încălzi și sala de învățământ. Cuincuenalele se vor computa numai dela timpul funcționării la această școală.

Doritorii de a ocupa acest post în cea cea mai de frunte comună din acest tract, au a-și subșterne cererile concursuale, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu până la terminul susindicat, și fiind posibil a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică, pentru a cânta și face cunoștință cu poporul. Cunoscătorii de muzică vor fi preferiți.

Ilia, la 21 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Zevedeiu Murășian
protopresb.

Nr. 135/1911 prot. (105) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Biertan**, în tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a)* Salar fundamental de 1000 cor., și anume: 600 cor. din cassa bisericei, în care sumă se computã 96 cor. pentru 6 stângini de lemne; iar 400 cor. ca întregire, ajutor dela Prea Veneratul Consistoriu; *b)* cuartir în natură în edificiul școalei și grădină.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de Reculamentul școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești deobligat fiind totodată cel ales a conduce cu elevii școalei eventual cu tinerimea adultă — cântările liturgice în Dumineci și sărbători.

Mediaș, în 23 Fehraari 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 81/1911. (96) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa primă din **Lancrăm**, protopresbiteratul Sebeșului, în urma ordinului Veneratului Consistoriu arhidiecezan dto 11 Ianuarie a. c. Nr. 365 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea dela stat.

Concurenții au să-și aștearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și până 8 zile înainte de alegere, a se prezenta alegătorilor în biserică spre a celebra, respective a cânta și cuvânta.

Sebeș, 14 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 183/1911 prot. (102) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III a **Hendorf** cu filia **Netuș**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 9 Februarie 1910 Nr. 903 Bis., concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne în terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sighișoara, 23 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 117/911. (87) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a, **Căinelul de sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Competenții au să-și aștearnă rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare, până inclusive 8 zile mai nainte de sinodul electoral, în biserică, pentru a cânta și cuvânta respective a celebra.

Brad, la 16 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Ad Nr. 226/911 pp. (91) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a, **Panic**, din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și înainteze subscrisului suplicele de concurs în terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigoare și a se prezenta la sf. biserică în vre o zi de Duminecă sau sărbătoare, ca să fie cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 19 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresb.

De închiriat.

In casa din **strada Ocnei** (Burgergasse) **Nr. 39** este de închiriat **atelierul de argăsitor** pentru un **măsar, lăcătuș**, eventual pentru un alt întreprinzător.

Pentru informațiuni mai deaproape în aceeași casă. (99) 3—3

Cancelarie administrativă și birou de informațiuni în Budapesta.

Procur și dau informațiuni în afaceri procesuale, școlare, bisericești și comerciale, intervin la referenții dela Curie, din ministerii și dela toate oficiile publice din capitală, dau îndrumări în afaceri administrative, procur tot felul de documente, atestate și mape, esopere rez și urgitez *concesiuni și dispensațiuni* la căsătorii, licențe de birt și pentru trafici, mijlocesc *ajutor de stat la cumpărări de izlaze și pășuni*, pe baza legii din 1908 artic. 43. Mijlocesc împăcăciuni *procesuale și în afaceri concursuale*, apoi cumpărări, vânzări și exarândări de bunuri, păduri, teritorii de vânat și îndeosebi articlii tehnici, rechisite economice precum: mașini de îmblătit de arat, de scos butucii, de scris, de cusut și casse de fer imcombustibile, diferite motoare pentru mori și uloiniți. Mijlocesc pentru oficianți împrumuturi personale, pentru țărani, proprietari de pământ, comune și comunități împrumuturi ieftine, simple hipotecare și amortisaționale calculate *cu 4½ procente la sută și 1 procent amortizare* din capital; câștig reescompt pentru bănci, efeptuesc tot felul de comande comerciale, mărfuri, semințe de primăvară pentru grădinari și economi, apoi comande la bursă, hârtii de valoare.

Observ, că cumpărările mașinelor și motoarelor le mijlocesc astfel, că partea contractuală o controlez eu, iar cea tehnică va fi controlată de un tinăr român, absolvent la politehnică, care totodată este expertul meu la astfel de cumpărări, deci ferițivă de agenții din provincie, cari prin mijlocirea lor numai procese, însă nu marfa dorită vă câștigă.

Taxele vor fi moderate și serviciul prompt, însă rog o anticipație de *cinci* coroane, cu care sumă să achită corespondența, urgențele, comandele și informațiunile mai simple. — Rog la intreprinderea mea sprijinul on. public român și în deosebi a colegilor mei.

(83) 4—4 Cu stimă:

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Aviz.

Se caută un învățător penzionat român gr.-or., care să fie cântăreț bun, spre a fi aplicat de cantor la biserica noastră din orașul Cluj.

Celce dorește a ocupa acest post să se adreseze oficiului parohial român gr.-or. al Clujului. (107) 2—2

O moară de benzin

cu două pietri, motorul 18 cai putere, provăzută cu toate necesariile, e de vânzare din mână liberă.

Doritorii au a se adresa la dl **Petru Monda,** Sibiiu, Târgul vitelor Nr. 4. (103) 1—3

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 8—40

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

(103) 2—10

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană în Sibiiu.

Mineiele

pe 12 luni, în 12 volume, legate în piele și cu copcii, toate 12 volumele **172 coroane.**

Psaltirea

Prorocului și Impăratului David

cu aprobarea și binecuvântarea sfântului sinod al sfintei biserici autoceface ortodoxe române. Legată în piele și cu copcii, **cor. 7·20.**

Viță de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaș Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 21—25

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Joi 10/23 Martie 1911. **Nr. 27.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Formațiunea masselor.

III.

Voiu vorbi acum despre *jurați*. Și fiindcă nu pot să mă estind asupra tuturor soiurilor de jurați, mă voiu ocupa numai cu cei mai însemnați dintre ei, cu ceice fac parte din judecătoriile *assisiene*.[1] Acești jurați ne ofer cel mai splendid esemplu despre massele eterogene. La ei aflăm sugestibilitatea, domnia impresiilor inconștii, puțina capacitate de a gândi, influințarea conducătoriului, etc. Studiarea acestor jurați ne va face să cunoaștem interesante modele de greșeli, pe cari pot să le săvârșască aceia, cari nu sunt inițiați în psihologia mulțimilor.

Jurații sunt întâi de toate niște exemple vii despre mica importanță ce se dă nivoului intelectual al diferitelor elemente din mulțime, cu privire la rostirea verdictelor. Putem vedea, cum o adunare, întrunită pentru a se consulta, aduce hotărâri în chestii nu tocmai din domeniul tehnicei fără a da vreun rol inteligenței, și cum câte o adunare de învățați și de artiști, prin simplul fapt al unității de vederi în chestii de interes general arată, că nu se deosebește în mod prea însemnat de vederile unei adunări de zidari, ori de băcani.

Au fost vremi, în cari administrația făcea o minuțioasă selecțiune cu privire la persoanele chemate să fie jurați, luându-le numai din clasele inteligente: dintre profesori, funcționari, învățați, etc. Astăzi însă juriul să compune mai ales din mici comercianți, industriași, mici funcționari, etc. Și totuși statistica ne arată, spre marea mirare a scriitorilor de specialitate, că verdictele juraților sunt aceleași, fie curțile cu jurați oricum compuse. Chiar și membri de ai judecătoriilor, de altcum contrari instituțiunii juraților, au trebuit să recunoască exactitatea acestui fapt.

Un prezident de odinioară al tribunalului cu jurați, Berard des Glajeux, scrie în memoriile sale următoarele în chestia aceasta: „Astăzi alegerea juraților o fac consilierii comunali, pe cari îi conduc motive politice, ori electorale. Majoritatea juraților o formează comercianții de rând, și de mai mică importanță ca mai nainte, și anumiți funcționari dela administrație. Și fiind că vederile legate de împlinirea rolului de judecător s'au amestecat cu vederile oamenilor de tot soiul de ocupațiune, și foarte mulți manifestă zelul unor neofiți, ba chiar și cei înzestrați cu multă bunăvoință să asociază cu cei de pe treaptă inferioară: *spiritul juriilor nu s'a schimbat, verdictele lor au remas aceleași*“.

Din cuvintele acestea vom scoate concluziuni foarte însemnate, fără a ne ținea legați de declarațiunile, de altcum foarte slabe, cuprinse în ele. Și partea aceasta slabă a declarațiilor nu are să ne pună în mirare, căci doară psihologia masselor, deci și a juriilor, pare a fi necunoscută și astăzi, mai ales procurorilor și judecătorilor. Dovada ne o ofere tocmai faptul înșirat de autorul amintit, că unul dintre cei mai buni advocați ai tribunalului cu jurați, un anumit Lachaud, să folosia în mod sistematic de dreptul seu de a respinge pe toți membrii mai inteligenți, chemați să facă parte din juriu. Experiența însă, și numai experiența, l'a convins în urmă cât de fără scop era acest sistem al seu. Dovadă iarăși faptul, că astăzi reprezentantul ministrului de justiție și advocații toți au renunțat dela dreptul de respingere, cel puțin la noi, în Paris, și totuși verdictele, cum spunea Glajeux, nu s'au schimbat; ele nu sunt nici mai bune nici mai rele.

Ca toate mulțimile, așa și jurații vin influințați în mod însemnat prin sentimente, și foarte puțin prin argumente logice. „Nu să scârbesc de loc (jurații) văzând mama cum își lăptează copilul, ori văzând câte o droaie de orfani defilând în fața lor“, îmi spunea un advocat. „O femee nu are decât să fie afabilă și a câștigat bunăvoința juraților pe partea sa“, — spune Glajeux.

Sunt necruțători (jurații) față de crimele, cari ar putea să fie săvârșite și în contra lor, și cari pentru societate sunt îngrozitoare, dar manifestă cea mai mare indulgență față de crimele săvârșite din patimi omenești. Sunt rare cazurile, în cari ei manifestă asprime față de mamele nemăritate, cari își omor copilașii mici, și și mai rari acelea, în cari se poartă cu asprime față de fetele părăsite, cari stropesc cu puțin vitriol pe ademenitorii lor, căci simțesc în mod instinctiv, că crime de acestea nu sunt periculoase pentru societate, și că într'o țară, în care nu se ia sub scut fata abandonată, nu se împiedecă, ci se promovează păcatul și crima.

Jurații, întocmai așa, ca toate mulțimile, sunt orbiți în măsură mare de razele prestigiului, și bună observare face prezidentul Glajeux, că juriile în formațiunea lor sunt democratice, dar în înclinările lor sunt foarte aristocratice. Numele, nașterea, averea, apoi prezența unui apărător vestit, — tot ce-l distinge și-l ridică, — formează pentru acuzat cea mai însemnată recomandație în fața juraților. Grija fiecărui advocat e deci să influențeze asupra sentimentelor juraților, și ca și la alte mulțimi, are să rezoneze puțin și să aplice numai modul rudimentar de argumentare. Un advocat, foarte renumit pentru succesele pe cari le avea la judecătoriile cu jurați, s'a folosit, cu splendid succes, de următoarea procedură:

In cursul rostirii vorbirii de apărare făcea cu atențiune observațiuni cu privire la jurați. Aștepta momentul favorabil. Un cuvânt, o frază, și experiența, împreună cu simțul său, îi spunea ce efect a produs la unul ori la altul dintre jurați. Pentrucă vorba e, să afli întâi de toate, cari sunt jurații binevoitori cauzei pe care o reprezinți. Și apărarea și-i asigura prin câte un gest. Se îndrepta apoi spre ceice, după părerea sa, erau nefavorabil dispuși în chestie, și se silea să afle, că pentruce sunt ei contrari acuzatului? Aceasta e partea cea mai gingașe a apărării, pentrucă afară de dreptate, mai sunt și alte multe motive, pentru cari să vrea condamnarea unui om.

De aici se vede scopul artei oratorice, și de aici se vede, de ce nu au nici un scop vorbirile pregătite înainte. In fiecare moment expresiunile au să fie schimbate, conform impresiunilor pe cari și le câștigă apărarea de pe fețele juraților.

Oratorul n'are să câștige pe toți membrii juriului pe partea sa, ci numai pe cei dătători de ton, cari pot să influențeze formarea părerii la toți ceialalți. Se află și aici, ca la toate mulțimile, câțiva indivizi cari conduc. „Am făcut experiența, — spunea un procuror — că în momentul rostirii verdictului ajunge un om, ori doi oameni energici, pentru a răpi cu ei pe toți ceialalți jurați“. Acești oameni au să fie câștigați prin o sugestiune isteață. Membrul din juriu, căruia îi câștigăm încrederea, se lasă ușor să fie convins, și e pus în situația sigură de a accepta de plausibile toate argumentele înșirate. In privința aceasta scot din lucrarea interesantă despre advocatul Lachaud următoarea anecdotă:

„Cum se știe, Lachaud nu înceta să urmărească cu privirea, sub decursul întregei sale pledoarii, pe cei doi-trei dintre jurați, pe cari el îi ținea de oameni cu influență, dar străini de el. Și de regulă a isbutit să câștige pe partea sa pe cei mai îndărătnici. Dar s'a întâmplat odată, în provincie (nu în Paris), că a dat de unul, pe care l-a bombardat trei sferturi de ceas, folosind cele mai puternice arme pentru a-l capacita, dar înzadar. Era juratul al șeptelea, primul din banca a doua. Era de desperat. Dar atunci, în mijlocul unei frase bombastice, rostită cu multă măestrie, oratorul se oprește în loc și se adresează prezidentului de tribunal cu rugarea următoarea: Dle prezident! Vă rog dispuneți să se sloboadă perdelele la ferești, pentrucă pe domnul jurat dela locul prim din banca a doua îl jenează razele de soare. Respectivul jurat a roșit nițel, a suris și a mulțămit pentru delicata atențiune. A fost câștigat pe seama apărării!“

Mulți autori, între cari unii de mare valoare, au început să atace în timpul mai nou instituțiunea curților cu jurați, singurul mod de apărare în contra prea deselor greșeli, săvârșite de castele lipsite de ori ce control. Unii ar dori, ca juriile să fie compuse numai din elemente culte. Am văzut însă, că și atunci verdictele ar fi identice cu cele de acum. Alții iarăși, provocându-se la greșelile săvârșite de jurați, ar vrea să fie cassate curțile cu jurați și agendele lor să fie încredințate judecătorilor.

Dar nu ar trebui să se uite, că greșelile cari de multe ori să pun în sarcina juraților, au fost întâi săvârșite din partea judecătorilor. Când apare acusatul în fața juriului? După ce l-au aflat diferiți alții de vinovat: judele de instrucție, procurorul și senatul de punere sub acusare. E evident deci, că acusatul, dacă nu de jurați, ci de judecători ar trebui să fie judecat, ar fi silit să renunțe din capul locului dela ori ce prospect de achitare. Greșelile juraților au fost deci la început greșelile judecătorilor!

Acesti din urmă poartă vina, dacă se întâmplă câte odată omoruri justițiare, ca condamnarea medicului, care la o simplă denunțare a unei fete, de jumătate idiotă, că pentru 30 franci ar fi îndemnat-o să-și nimicească fructul dragostei nepermise, a fost osândit, cu toate că întreaga opiniune publică era convinsă despre onestitatea medicului și despre greșala judecătorilor. Chiar și judecătorii au văzut în urmă că au greșit, dar pentru a nu se da ei singuri de gol, au căutat să împedece chiar și grațiarea condamnatului. Cari sunt deci pricinuitorii greșelelor, jurații ori judecătorii?

Să conservăm deci instituțiunea juraților, căci ei formează singura mulțime, pe care nu o suplinește nici o individualitate. Numai juriile pot să atenueze asprimea legilor, pentru toți egale, și oarbe din principiu. Judecătoriul, care nu cunoaște nici o milă, și care se ține de literile legii, cu asprimea legată de chemarea sa pedepsește pe ucigașul ordinar tot așa ca și pe biata fată, care abandonată de ademenitorul ei și aruncată în mizerie, își omoară copilul; pe când jurații vor afla în mod instinctiv, că fata sedusă e mai puțin vinovată decât ademenitoriul ei, pe care legea nici nu-l urmărește, și așa o împărtășesc de mila lor. Eu, care cunosc bine psihologia castelor, tot așa ca și a celoralalte mulțimi, nu cunosc cas, în care acuzat fiind cu vre-o crimă, nu m'ași supune mai bucuros verdictului juraților, decât sentinței judecătorilor. Pentrucă la jurați am mari prospecte de a fi achitat, la judecători însă — nu!

Din parlament. *La discuția asupra budgetului țării a luat cuvântul eri, Marți, și deputatul naționalist român din dietă, domnul Dr.* Alesandru Vaida-Voevod, *care a rostit o vorbire mai lungă, ascultată cu destulă atențiune din partea colegilor săi. A motivat punctul de vedere al deputaților naționaliști, cari neavând încredere în actualul guvern, nu pot să-i voteze budgetul, dar s'a ocupat și cu chestia de împăcare, spunând, că cei dela conducerea politicei naționale românești au urmărit cu simpatii acțiunea contelui Tisza, și i ar fi dorit succes. Vina însă, că acțiunea a rămas fără resultat, o poartă guvernul, care nu a dat contelui Tisza sprijinul necesar. Vom da vorbirea întreagă.*

---

[1] *Assisia* s'a numit în Anglia prima formă a judecătoriilor cu jurați, din care s'a desvoltat instituția de astăzi a curților cu jurați.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului Sebeş.

Imprejurările deosebit de grele prin cari trece biserica şi şcoala română din ţară, ar trebui să împinteneze pe toţi cei înţălegători la muncă înteţită întru apărarea acestor instituţii primejduite.

Se pare a fi însă o ironie a sorţii, că în timpul când avem trebuinţă de cea mai perfectă bună înţălegere spre a putea îndulci asprimea acestor vremi grele prin o stăruitoare muncă înţeleaptă, fruntaşii poporului nostru sunt angajaţi cu totul în sterila luptă fratricidă. Aruncaţi, vă rog, numai o privire asupra celor mai de căpetenie ziare ale noastre şi cu durere vă veţi convinge, că totul altele sunt îngrijorările intelectualilor nostri; pierderea sutelor de şcoli româneşti priveşte numai consistoarele noastre, ear îngrijirea culturală a poporului analfabet e reservată numai „Asociaţiunii“.

Nu e mirare, că în o astfel de situaţie precară se observă o lâncezală pe toate terenele, lipsa de interes se manifestă şi faţă de cele mai puternice instituţii culturale — faţă de biserică şi şcoală, cari sunt lăsate în grija corporaţiunilor noastre bisericeşti şi şcolare în cari poporul e reprezentat cu $^2/_3$ din lamura intelectualilor nostri mireni.

E de tot gratuită învinuirea, cu vreme şi fară vreme a preoţimii şi învăţătorimii, care pentru munca ce o depune întru propăşirea culturală şi morală a neamului, prea adeseori e lipsită şi de un cuvânt de îmbărbătare, de răsplată morală.

Frumoasa şi de mulţi invidiata noastră constituţie dă teren larg de muncă, nu numai acestora ci şi altor fii ai neamului, mirenilor, cari consideră prea adeseori a fi acest privilegiu numai al umililor conducători ai satelor. Decând numai ei fac parte din intelectualii cu îndatoriri faţă de neamul care îi hrăneşte? Rapoartele zilnice ne dau o tristă dovadă despre lipsa de interes ce o manifestă, mai ales membrii mireni, faţă de corporaţiunile noastre bisericeşti, cari sunt chemate a îngriji de înaintarea culturală şi morală a poporului din cercul lor de competenţă, corporaţiuni din cari de altfel cu fală fac parte.

Probabil că mai mult din lipsa de înţelegere a însămnătăţii sinodului ppresbiteral în organismul bisericii, decât din cause binecuvântate, o samă din membrii sinodului din tractul Sebeşului a ţinut a nu da de minciună ţinuta altor sinoade, şi au escelat şi ei prin absenţă. E dea dreptul revoltator să vezi membrii cari se îmbulzesc aşa zicând în aceste corporaţiuni, ear la şedinţă abia participă o treime, cei absenţi neţinând nici măcar de cuviinţă a-şi scuza absenţa.

Nici vremile grele în cari trăim, nici programul de o deosebită însemnătate, nici măcar curiositatea nu i-a putut atrage la locul de datorie, căci e şi datorie şi nu numai un drept cu care să paradezi la anumite ocasiuni, să te presinţi la locul în care eşti chemat a contribui cu talentul tău la ridicarea culturală şi morală a neamului tău, care te-a distins cu un mandat.

*

Sinodul îl deschide protopresbiterul preş. prin un cuvânt însufleţit, arătând maşterile vremi apăsătoare de azi, când fiecare e chemat la muncă fără şovăire pentru ca să putem ţinea piept obstacolelor de multe soiuri, ce vin de multe părţi asupra bisericii şi poporului nostru.

După alegerea biroului în persoanele: V. Mateiu par. ca notar şi A. David par. şi Dr. A. Moga ca bărbaţi de încredere, şi după constatarea celor prezenţi, ppresbiterul ne înfăţişază starea protopresbiteratului din anul trecut din care vedem că s'au ridicat respective adaptat mai multe biserici şi şcoli, numărul analfabeţilor a mai scăzut, şcoalele toate dispun de puteri didactice cu salariul minimal legal, resultatul esamenelor e mulţămitor, arată apoi numărul conveţuirilor ilegale, un mic spor nefiresc în numărul sufletelor, cari faţă de trecut provine nu din naşteri, cari sunt mai puţine ca în anul precedent, ci din împrejurarea că mortalitatea a fost mai mică ca în trecut. Sinodul ia cu plăcere act despre toate, afară de apariţia neavenită a parohiei centrale de a se subtrage dela impositele de câte 20 fileri după naşteri, morţi şi cununii, pe cari sinodul le susţine şi pe mai departe ca menite a augmenta fondul tractual şi servind la scopuri mai înalte culturale.

Sinodul cunoscând trebuinţa imperativă a înfiinţării unei biblioteci tractuale pentru augmentarea cunoştinţelor preoţimii şi învăţătorimii, votează spre acest scop din fondul tractual anual 100 cor. ear pe preoţi şi învăţători îi obligă a contribui cu câte 2 cor. anual pentru această bibliotecă care o pot folosi şi alţi intelectuali ortodoxi, întru cât solvesc taxa de 2 cor.

O vie discuţie a stârnit propunerea comitetului de a schimba statutele fondului tractual, care atinge suma de 62000 cor. în sensul că părându-se prea îndepărtat scopul fondului, înfiinţarea unei şcoale medii în Sebeş, $^2/_3$ din venitul curat să se folosească pentru alte scopuri culturale mai arzătoare (ajutorarea şcoalelor poporale), iar $^1/_3$ să se capitalizeze pentru scopul de până aci. Cu o mică majoritate se primeşte modificarea statutelor în acest înţeles. —

Se prezintă apoi şi aprobă bugetele fondului tractual şi al fondului zidirii casei tractuale.

După alegerea de notar la scaunul ppresbiteral în persoana par. V. Mateiu din Lancrăm şi a unui membru mirean în epitropia ppresbiterală în persoana not. din Deal, Zaharie Tătar, protopresbiterul încheie sinodul prin cuvinte calde la adresa membrilor sinodului, iar noi ne-am depărtat cu dorinţa de a ne vedea la anul în număr complet şi muncind cu zor „răscumpărând vremea, că zilele grele sunt“.

m.

Cronică bisericească.

Formele externe ale cultului Dumnezeesc.

De *Vasile Duma* protopresb.

(Fine.)

Aceste nu sunt obiceiuri moarte, nu sunt forme goale. Aceste forme sunt însufleţite, căci prin ele se esprimă sentimentele pururea tinereşti ale bisericii noastre. Şi pornirile nobile şi sfinte se esprimă în rugăciuni şi cântări vechi, dar pururea nouă, cari înfloresc pururea tinere, pururea pline de viaţă şi atrag toate inimile credincioase şi adună în jurul sfintelor altare ale Domnului pe toate popoarele creştine.

Puterea aceasta atrăgătoare nu este de azi, ori de ieri, pentruca mâne să se pearză. Deja mai bine de 18 veacuri atrăgea sfânta jertfă pe părinţii nostri cu o putere, care era mai mare decât toate grozăviile persecuţiunilor, cari foarte des întrerupeau celebrarea pacinică a sfintei liturgii, dar cu toate acestea când furia persecuţiunilor era mai cumplită, atunci celebrarea sfintei liturgii atrăgea cu mai multă putere pe creştini şi-i întărea cu desăvârşire în credinţa şi iubirea lui Dzeu, încât, precum ne spune apostolul Pavel: „nici moartea, nici viaţa, nici îngerii, nici principii, nici puterile, nici cele de acum, nici cele viitoare, nici înălţimea, nici adâncul, nici altă făptuire oare care nu poate pe noi să ne despărţească de dragostea lui Dzeu, care este întru Cristos Domnul nostru“. (Rom. 8, 39).

Dionisiu din Alexandria ne istoriseşte în veacul al treilea următoarele: „nici chiar pe când ne persecutau toţi şi ne asupreau, nici chiar atunci nu omiteam sfânta sărbare. Ori în care loc, rupţi unii de ceialalţi, răbdam feluritele noastre amărăciuni; câmpia, pustia, naia, peşterile, ori lăcaşul dobitoacelor ne serveau de templu, pentruca să celebrăm sfânta jertfă“.

Istoria preotului Lucian, martirul ne spune, cum acest preot ca să mângăie pe cei ce erau împreună cu el închişi, a celebrat sfânta jertfă, având de altar peptul său, pe care a adus cea mai adevărată şi mai curată jertfă.

Sfânta jertfă de atunci şi până azi este şi va fi până va sta cerul şi pământul centrul religiunii creştine, iar liturgia în care se celebrează sfânta jertfă, este vasul în care ni se îmbie rodul cel dulce al patimii şi morţii Dzeu omului.

Acest rod împărtăşit omenimii a avut şi are totdeauna cea mai minunată înrâurinţă asupra vieţii ei. Arma de apărare contra tuturor ispitelor acestei vieţi şi întărirea credinţei, este sfânta euharistie, care umple inima şi sufletul creştinului primitor de iubirea cea nemărginită către Dumnezeu şi către semenii săi, îndemnându-l a urma esemplului dat de Dumnezeu-omul Isus Cristos, al cărui trup şi sânge îl primeşte sub forma pânei şi a vinului din sfânta euharistie.

VI. Jertfirea de sine, ca efect al adevăratei jertfe.

Cina cea de taină, sau Euharistie, este, precum am văzut, jertfa noastră în înţeles propriu. Din această jertfă isvorăsc apoi jertfele în înţeles impropriu enumărate în partea I., precum practicarea virtuţilor şi cu deosebire spiritul jertfirii de sine. Nici o jertfă din culturile vechi nu a fost în stare să determine pe cei ce o aduceau, la jertfirea de sine, ci chiar din potrivă ei aduceau jertfele, pentruca prin acestea să fie mântuiţi de a se aduce pe sine jertfă.

Singură jertfa creştinilor a umplut sufletele acestora de un sentiment necunoscut până aci, sentiment înalt de iubire către cel ce s'a adus pe sine jertfă de răscumpărare pe cruce pentru păcatul oamenilor, încât acestia urmându i, s'au adus pe sine jertfă vărsându-şi sângele ori înfrânându-şi poftele lumeşti, pentru a deveni şi ei cât se poate de desăvârşiţi şi sfinţi, după esemplul dat de Mântuitorul Cristos prin învăţăturile şi patimile sale.

In legătură cu aceasta eu susţin, că numai prin sentimentul curat al jertfirii de sine se poate dobândi, păzi şi înmulţi perfecţiunea şi sfinţenia între oameni, şi că biserica noastră creştină numai în urma jertfirii de sine a credincioşilor ei s'a întărit şi perfecţionat în aşezămintele sale şi s'a răspândit peste toată suprafaţa pământului.

Pentru a documenta această aserţiune să cercetăm puţin viaţa sfinţilor, care sigur ne va lămuri pe deplin.

Ori cât de mult s'ar deosebi viaţa esternă şi internă a sfinţilor lui Dzeu, totuşi la toţi putem constata aceea, că viaţa şi activitatea lor poartă signatura jertfirii de sine însuşi.

Număroasa ceată a sfinţilor se deosebeşte în martiri şi mărturisitori (mucenici şi cuvioşi), martirii s'au jertfit pe sine, imitând pe Cristos, în moarte şi vărsând pentru Domnul gloriosul lor sânge. Mărturisitorii (cuvioşii) s'au jertfit pe sine în chip necruntat, dară de nenumărateori, prin deprinderea vitează a tuturor virtuţilor şi prin împlinirea statornică a tuturor datorinţelor chemării lor, până ce au adormit în pacea Domnului.

Jertfire de sine a fost chemarea şi oficiul, viaţa şi moartea apostolilor. Ei toate le-au lăsat, pentruca tuturor toate să se facă şi pe toţi să i dobândească lui Cristos. Ei asemenea dumnezeescului lor învăţător şi-au pus sufletul pentru fraţi şi prin sângele lor au sădit biserica lui Cristos în tot pământul.

Martirii (mucenicii) au învins toate slăbiciunile şi toată răutatea şi cruzimea omenească şi diavolească, şi trecând prin mare amărăciune au mărturisit pe Cristos în viaţă şi în moarte, şi vărsându-şi sângele pentru Cristos şi-au mântuit sufletele.

Prin sângele lor stropindu-se biserica cea sădită de apostoli, a crescut şi s'a întărit şi a adus roduri desăvârşite cerescului Părinte.

Tăria întru răbdarea chinurilor, martirii şi-au căştigat-o, după convingerea creştinilor celor dintâi, din isvorul ce curge din sfânta jertfă (Eucharistie). „Cu arma de apărare a trupului şi sângelui lui Cristos avem să-i provedem“, scrie sfântul Ciprian. „Cine ne va despărţi de dragostea lui Cristos?“ esclamă sfântul apostol Pavel. „Năcazul sau îmbulzala, goana sau foamea, sau primejdia, sau sabia?“ (Rom. 5, 35). „Nimica din toate aceste nu poate să ne despărţească, dacă credem, nimica din toate acestea nu poate să ne smulgă dela ea, dacă suntem împărtăşiţi cu trupul şi sângele lui“, răspunde sfântul Ciprian.

Foarte frumos se esprimă sfântul Augustin, când scrie: „Martirii au suferit ceea ce au mâncat, căci de mâncare a dat Cristos patima sa. Acela numai se satură, care imitează“.

Sfântul Simion la începutul persecuţiunei lui Sapor, împăratul Persiei, a rostit cuvintele de aur: „Cel dintâi am şezut la masă, cel dintâi voiu să şi cad în luptă“.

Mărturisitorii (cuvioşii) deci deşi nu şi-au vărsat sângele, întreagă viaţa lor de pe pământ a fost o cruce şi un martiriu „cărora nu era lumea vrednică“, „cărora lumea s'a răstignit şi ei lumei“. Ei au servit lui Dumnezeu cu evlavie neîncetată şi în pocăinţă severă, în sărăcie aspră şi în muncă grea, lăsându-ne nouă ca rod al vieţii lor, mirosul cel cu bună mireasmă al virtuţii lor, strălucirea pildei lor şi puterea rugăciunei lor.

Iară fecioarele cele sfinte au renunţat la toată iubirea pământească, pentruca să se dedice cu totul iubirii dumnezeescului mire. Ele şi-au păzit curate trupurile şi sufletele, pentruca să servească neturburate şi să placă neîmpărţite Domnului cerului şi al pământului, Impăratului inimilor. Spre esemplu aduc numai cuvintele sf. Agneta, care a esclamat bucurându-se: „După acela m'am măritat, a căruia frumseţă o admiră soarele şi luna“.

Acesti sfinţi mari şi fericiţi, cari strălucesc pe tăria bisericii şi sunt aşa de număroşi ca şi stelele cerului, sunt rodul cel mai copt şi mai dulce al sângelui de jertfă ce se varsă în pahar pe sfântul altar, fiind recunoscut de toţi adevărul, că numai din isvorul cel viu şi ceresc al jertfei curge puterea, însufleţirea şi răbdarea la ori ce viaţă de jertfă a sfinţeniei.

Precum pentru toţi sfinţii, cari s'au jertfit pe sine, tocmai aşa pentru fiecare creştin evlavios care cu sufletul curat de prea multele griji lumeşti se împărtăşeşte cu sfânta taină a euharistiei, jertfa şi altarul se face isvor de apă vie, din care isvoreşte şi se varsă în sufletul lui tot ce e sublim şi sfânt, tot ce e strălucit şi dumnezeesc.

Numai din esemplul blândului nostru Isus poate învăţa sufletul nostru a pricepe însemnătatea vieţii şi dobândeşte bărbăţie şi putere spre a se jertfi şi pe sine însuşi dimpreună cu jertfa de pe altar.

Am schiţat pe scurt momentele, cari eclatant ne dovedesc, că cea mai sublimă formă, în care se dă espresiune prin semne văzute cultului dumnezeesc, este cultul creştinesc, care isvoreşte din cea mai înaltă jertfă de împăcare, pe care Dzeu în iubirea sa nemărginită către neamul omenesc a binevoit a o primi dela fiul său prea iubit, prin patima şi moartea acestuia pe lemnul crucii, şi că cultul nostru dumnezeesc se basează şi se concentrează pe lângă aducerea jertfei liturgice, din care s'au inspirat toţi sfinţii la jertfirea de sine şi prin împărtăşirea căreia toţi creştinii primesc dela Dzeu cele mai mari (graţii) haruri, în credinţa în Dzeu, care înflăcărează în inima lor iubirea către Dzeu şi semenii lor, îndemnându-i a urma sfinţilor în jertfirea de sine.

Ca conclusiune voesc să spun acum câteva cuvinte, cu cel mai curat cuget de a îndemna şi pe alţii să mediteze: care e chemarea şi oficiul, la care au fost aleşi de însuşi Stăpânul şi Dzeul nostru?

Am zis, că din împărtăşirea cu trupul şi sângele Domnului Isus Cristos, dobândeşte creştinul bărbăţia şi puterea de a se jertfi şi pe sine însuşi dimpreună cu jertfa de pe altar. Adresându-mă către cei ce aduc pe altar această jertfă, de sine ni se impune întrebarea: oare la cine se refereşte aceasta mai bine? Ce va fi jertfa liturgică atunci pentru noi preoţii, şi cum ar trebui să fim noi preoţii pentru aducerea acestei jertfe?

Preoţia a creat-o Dumnezeu pe sama sfintei jertfe liturgice, pe sama Eucharistiei. Viaţa noastră preoţească are multe datorinţe, cari se refer îndeplinirea cultului dumnezeesc, care cum am zis culminează în aducerea jertfei.

Spre acest scop am fost deosebit aleşi şi din lume. Sigilul lui Isus Cristos ni s'a imprimat, spiritul lumii şi chiar şi lucrurile permise ale lumei sunt pentru noi altcum ca pentru alţii.

Dalta Duhului Sfânt a tăiat în sufletul nostru un semn nevăzut, pentruca să fim ai sfintei Euchəristii pe vecie. Şi cum suntem? Şi cum ar trebui să fim în chemarea noastră sfânta?

Fecioara Maria a pogorât odată din ceruri cuvântul cel vecinic, iară noi îl pogorâm zilnic pe sfântul altar.

Ea purtase pe Isus în braţele sale, până când crescuse pruncul, iară pe sama noastră pruncia lui ţine viaţa noastră întreagă.

Putem noi oare să privim Maicei noastre în faţă şi să-i zicem, că noi în privinţa aceasta suntem mai mari decât ea, şi să nu ne gândim la sfinţenia ce o pretinde dela noi oficiul nostru? Cugetă mai serios la aceasta şi te cutremură, preotule, dacă nu porţi cu curăţenia recerută pe mânile tale pe Cristos Domnul şi Dumnezeul nostru!

O Dumnezeul meu! De câte ori am să renunţ la voinţa mea şi în cari lucruri am să mă părăsesc pe mine însumi, ca să pot servi Ţie cum se cuvine? întreabă sufletul nostru înspăimântat de marea datorinţă. Şi Domnul ne răspunde:

Totdeauna şi în fiecare ceas, precum în cele mici, tot asemenea şi în cele mari, nu fac escepţiune, ci voiu să te văd în toată privinţa liber şi scăpat de egoismul tău. Dacă voeşti să fii în viaţă învăţăcelul celui răstignit, atunci trebue să cerci toate, ca să poţi zice: „Mie lumea s'a răstignit, şi eu lumei“, (Gal. 6, 14), atunci zilnic ai să mori lumei şi ţie însuţi. Dar sigur poţi fi convins, că tu murind lumei, ai să trăeşti. Din iubirea faţă de mine ai să suferi toate, adecă lucru, dureri, ispite, supărări, lipsă, slăbiciuni, nedreptăţi, certări, felurite umiliri şi ruşinări, înfruntări şi despreţuiri. Suferinţele aceste te ajută, ca să-ţi dobândeşti virtutea adevărată, ele dovedesc pe ostaşul mai vrednic şi ele îţi gătesc dela mine cununa cerească.

Acestea le cere dela noi Domnul, ca dela aleşii săi.

Şi noi oare le împlinim toate acestea? Ne arătăm noi totdeauna pildă vie de credinţă şi iubire înaintea poporului? Indeplinim noi toate lucrările noastre şi purtăm grije, ca şi fiii noştri sufleteşti să-şi îndeplinească pe ale lor conform poruncilor lui Dumnezeu?

Lăpădat-am din sufletul nostru egoismul, nu asuprim pe sămănul nostru şi pe fiii nostri sufleteşti?

Săvârşim noi cu inimă curată şi adevărată dragoste toate funcţiunile impreunate cu oficiul nostru? Iar la aducerea jertfei pe sfântul altar ne presentăm aşa, cum cere sfinţenia cea înaltă a acestui oficiu?

Asupra acestor întrebări doresc să mediteze fiecare din noi şi să simţească în inima sa liniştea sau turburarea, mângăierea sau întristarea ce ar urma din această meditaţie, şi în fine dacă s'ar afla vinovat, pocăindu-se şi rugându-se Domnului să-şi propună firm a se îndrepta.

Nr. 3026 Şco'. 1911.

Notificare oficială.

In atenţiunea on. oficii protopopeşti.

Prin circularul consistorial Nr. 1748/911 vi s'a atras atenţia asupra cursurilor de vară pe cari le organisează statul pe seama învăţătorilor, amintindu-vi-se că cererile pentru primire să se înainteze în timpul cel mai scurt inspectoratelor regeşti concernente.

Prin aceasta primiţi îndatorirea de a înştiinţa pe învăţători, că întru cât nu-şi vor fi înaintat încă cererile în scopul amintit, să le trimită imediat Consistoriului, pentru a fi trimise direct Dlui ministru *până cel mai târziu la 1 Aprilie st. n. (19 Martie v.).*

Sibiiu, în 9 Martie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Un aşezământ umanitar.

(Adunarea generală a „Reuniunii române de înmormântare sibiene").

Duminecă, la 5 Martie n. 1911, s'a ţinut a 11-a adunare generală a „Reuniunii rom. de înmormântare din Sibiiu", sub conducerea prezidentului director *Pantaleon Lucuţa.* Din darea de seamă, citită de secretarul Victor *Tordăşianu*, am aflat că direcţiunea cu scop de a face cruţare n'a scos istoricul de 10 ani al Reuniunii, amânându-se acest lucru pe alte vremuri. Greu a fost lovită Reuniunea prin moartea neaşteptată a cassarului de pie memorie *Petru Ciora*, cel care a lucrat pentru binele ei dela înfiinţare şi până la sfârşitul vieţii lui, când *unica sa agonisală materială*, o acţie a băncii „Lumina" de 200 cor., a dăruit o fondului „Azilului" al cărei preţ şi venit să se administreze ca „*Fondul Petru Ciora, al Azilului Reuniunii rom. de înmorm. din Sibiiu*".

Direcţiunea s'a îngrijit ca înmormântarea decedatului să fie cât se poate de deamnă. Adunarea generală aprobând tot ce s'a făcut, s'a alăturat la părerea direcţiunii, ca Reuniunea de înmormântare şi cea agricolă sibiană, care s'a mândrit având pe Petru Ciora vrednic membru onorar şi conştiencios cassar, — să ia măsuri pentru a se ridica la mormântul lui Petru Ciora o modestă cruce.

Din raport am mai aflat, că Reuniunea dela întemeere şi până la sfârşitul anului 1910 a dat ajutoare în sumă de cor. 23,488·30 după 171 membri răposaţi, din cari cor. 21,159·93 s'au dat la moştenitorii membrilor reposaţi, iar cor. 2,328·37 la fondul „Azilului". Morţii Reuniunii au fost: 106 economi, mare parte zileri, 28 meseriaşi şi 37 din classa inteligentă. In 1910 au murit 21 membri şi s'au înscris membri noi 28 cu cari numărul membrilor înscrişi dela întemeere e de 733. Averea întreagă a Reuniunii şi a fondului „Azilului", — aceasta din urmă cu chemarea de a se alcătui în Sibiiu pentru copii săraci şi pentru oamenii noştri neputincioşi şi scăpătaţi, o casă, un adăpost, unde să aibă locuinţă, hrană şi îngrijire, — e de coroane 21,159·07, cu un spor de coroane 1,975·18, faţă de anul 1909. Averea proprie a Reuniunii e de cor. 14,446,26, parte în bani depuşi la bancă, parte plasaţi în hârtii de valoare. Averea fondului „Azilului" e de cor. 6,712·81, din cari: *a)* averea proprie a fondului e de cor. 2,989·75; *b)* averea „fondului P. Lucuţa" de cor. 758·64; *c)* averea „fondului Victor Tordăşian" e de cor. 577·68; *d)* averea „fondului căpitanul I. Toma" e de cor. 2,186·74 şi *e)* „averea fondului Petru Ciora" e de cor. 200, — care se găseşte plasată în hârtii de valoare şi în libela la „Albina" şi „Lumina".

Adunarea generală a luat la cunoştinţă reportul; a aprobat socoţile pro 1910; a exprimat mulţămită dlor Lucuţa şi Tordăşianu pentru nouăle daruri făcute fondului „Azilului", a exprimat condolenţe pentru cassarul Petru Ciora, pentru membrul din direcţie Alexiu Oniţiu şi pentru ceealalţi membri; a ales cassar pe tinărul funcţionar consistorial *Romul Perian.*

S'a îndrumat direcţiunea ca să cumpere un intravilan (loc de casă cu grădină) pentru azilul ce este a se înfiinţa.

Iată un model de aşezământ de binefacere.

„*Iov.*"

NOUTĂŢI.

Conferenţă publică. La dorinţa mai multor membri ai „Asociaţiunii" prof. Dr. A. *Crăciunescu*, va ţinea o prelegere religioasă despre testamentul vechiu — cu schiopticon — Dumineca, în 12/25 Martie c. 6 ore seara. în sala festivă a Muzeului Asociaţiunii. Taxa de intrare benevolă. Venitul curat e menit pentru procurarea unei serii de diapositive pe seama despărţământului Sibiiu.

*

Dela Academie. Dl Dimitrie *Sturdza*, fostul preşedinte al consiliului de miniştri şi secretar al Academiei române, a făcut în şedinţa de Vineri o comunicaţie asupra divanurilor ad hoc-din Iaşi şi Bucureşti în istoria renaşterii României. Şedinţa s'a deschis la orele două d. a., sub preşedinţia dlui Iacob Negruzzi. Interesanta comunicare a dlui D. Sturdza a fost via aplaudată de către învăţaţii academicieni. Şedinţa s'a ridicat la orele 4 şi 10 minute.

*

Promoţie. Ni se scrie: Sâmbătă în 11 Martiu n. a fost promovat doctor în medicină *Augustin Cârlig*, fiul repausatului paroh Gavriil Cârlig din Vălenii-Şomcuţii. Numitul e şi absolvent al cursului I teologic dela seminariul „Andreian".

*

Noi episcopi. Maiestatea Sa a făcut următoarele numiri de episcopi în biserica romano-catolică: Ioan *Csernoch* este numit arhiepiscop în Calocea, contele Nicolae *Széchenyi* episcop în Oradea-mare, Dr. Arpád *Várady* episcop în Győr, şi Dr. Iuliu *Glattfelder* episcop în Cianad.

*

La festivităţile de încoronare din Londra, Majestatea Sa monarhul nostru nu va fi reprezentat, cum era vorba, prin arhiducele moştenitor actual Francisc Ferdinand, ci prin arhiducele *Carol Francisc Iosif*, viitorul moştenitor al tronului.

*

Vizită împărătească. Impreună cu împăratul Germaniei vor sosi la Viena Vineri în 24 Martie, şi împărăteasa Victoria Augusta, principele Ioachim şi principesa Luiza.

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului românesc, dl *Vasile de Stroescu*, a contribuit la edificarea cuartirului învăţătoresc de pe lângă şcoala confes. gr. ort. română din Săcalul de pădure, cu sumă de 500 cor. Pentru această faptă creştinească şi românească poporul din această parohie esprimă marelui donator mulţămită şi recunoscinţă, dorindu-i sănătate şi viaţă îndelungată. Săcalul de pădure, la 4/17 Martie 1911. *Ioan Duma* paroh.

*

Hymen Dr. Ioan Mardan şi Eusebia Mardan născ. de Petraşcu, căsătoriţi. Cernăuţ, în 10 Martie 1911.

*

Dela universitatea din Cernăuţ. La universitatea din Cernăuţ au fost înscrişi în semestrul de iarnă al acestui an 1178 de studenţi la cele trei facultăţi. La facultatea teologică s'au înscris 177 de studenţi; după naţionalitate sunt 118 români, 45 ruteni, 8 bulgari şi 6 sârbi. Dintre cei 118 teologi români sunt: din Bucovina 59, din România 48, iar din Ungaria 11.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al Românilor, Dl *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru şcoala noastră gr. or. rom. din Leschia, tractul Cetatea de peatră, suma de 500 cor. zis cinci sute coroane, pentru care şi pe această cale îi aducem călduroasa mulţămire. Leschia, 9 Martie 1911. Cu deosebită stimă: *Aurel Greblea* paroh

*

† Ioan Mircea, paroh gr.-or. emeritat în Lovnic (tractul Cohalm) a adormit în Domnul în 2/15 Martie a. c. în etate de 76 ani după un serviciu preoţesc de 44 ani şi după 4 ani trăiţi ca pensionar. A fost înmormântat în 5/18 Martie la 10 ore a. m. în cimitirul bisericii gr.-or. din comuna sa. Odihnească în pace!

*

Mulţămită. Marele binefăcător al Românilor dl *Vasile de Stroescu*, în nemărginita sa iubire faţă de neamul său, a binevoit a dărui pentru biserica gr.-or. rom. din Voila 200 coroane, pentru care faptă îi aducem şi pe această cale mulţămitele noastre. *George Vasu* preot.

*

Cutremur de pământ se vesteşte din Sighetul Maramureşului. Sâmbătă noaptea poporul din mai multe localităţi a fugit de spaimă în strade. Pagube nu sunt.

*

Femee deputat. O manifestaţie de simpatie s'a făcut în camera norvegiană din Cristiania, când în săptămâna trecută dşoara *Rogstadt* a apărut pentru prima oară în sala de şedinţe a Storthingului. „Ziua de 17 Martie, a zis preşedintele, este o zi istorică; pentrucă atunci pentru prima dată a fost admisă o femee în mijlocul unui parlament". Adunarea deputaţilor a ascultat în picioare vorbirea preşedintelui, care a salutat în cuvinte foarte avântate pe gentila colegă.

*

Mulţămită. Subscrisul paroh, în numele comitetului parohial, şi pe această cale dau expresiune celei mai călduroase mulţămiri, cu care datoresc On Direcţ. a inst. „Corvineana" din Hunedoara, pentru suma de 75 cor. votată din venitul curat, mult încercatei noastre biserici. Totodată exprim mulţămită Onor. Dir. a inst. „Agricola" pentru 1 cassetă de păstrare predată cu suma de 5 cor. Cristur, tr. Devei la 18 Martie n. 1911. *George Copos*, par.

*

Descoperire. Intr'o vie dela Gödöllő s'a descoperit un mormânt medieval, de pe vremea migraţiunii popoarelor. S'a desgropat scheletul complet al unui viteaz, care fusese înmormântat cu cal cu tot. Faţa mortului era îndreptată spre răsărit; lângă schelet, încărcat de podoabe diferite sunt aruncate câteva săgeţi; mâna dreaptă este răzimată pe o sabie grea, cu mânerul de argint. Scheletul şi obiectele aflate au fost duse la muzeul naţional din capitală.

*

Crematiunea în Ungaria. O deputaţiune, condusă de profesorul universitar Két'y, s'a prezentat zilele acestea la ministrul preşedinte Khuen-Hédervár pentru a cere aprobarea statutelor reuniunii de crematiune în Ungaria. Ministrul a promis, că se va ocupa cât de curând cu afacerea aceasta.

*

Despăgubire interesantă. Un particular din Berlin şi a surprins servitorul tocmai în momentul, când fura din cassă 15 mii de coroane; iute a prins servitorul de umăr şi l-a izbit de pământ. Când şi-a zărit stăpânul, servitorul s'a înspăimântat atât de grozav, încât a rămas total mut, şi nici dupăce a eşit din temniţă, la care fusese condamnat, nu şi-a câştigat darul vorbirii. Deaceea acum a improcesuat pe fostul său stăpân, şi-i cere despăgubire pentru spaima, care l-a făcut să-şi peardă graiul.

*

A 20 a expoziţie de vite de prăsilă a „Reuniunii române agricole sibiene", în conformitate cu hotărârile luate de cei în drept, se va ţinea Marţi la 12/25 Aprilie c. în comuna *Săcel*, unde expoziţia era să se ţină încă în 1910, dar din pricina morbului de vite a trebuit să se amâne. Premiile expoziţiei cu cor. 300 se acoper de comisia economică comitatensă, al cărei reprezentant la expoziţie e dl *Petru Drogits*, prim pretor în Sălişte.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", au dăruit, anume întru vecinica odihnă a răposatului profesor Dr. Şpan, urmatorii: D. Domn Dr. Atan. Marienescu, membru al Academiei Române, 5 cor.; Dr. Ilie Ianců, medic, 10 cor.; Nicolae Vlad, paroh (Şelimber), Coman Baca, paroh, Oprea Olariu, Ioan Neagu şi Alex. Popa, învăţători, toţi din Poplaca, Petru Drăgoiu, cursor consist., Nicolae Joandrea, econom, Alex. Bârsan, învăţător (Rusciori), fiecare câte 1 cor.; fosta elevă a decedatului, domnişoara Maria de Lemény, 2 cor. şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Combaterea sgomotului. Dr. T. Lessing, din Hanovra, un cunoscut luptător în mişcarea pornită în Germania pentru a combate larma, a ţinut zilele acestea în Viena o prelegere bine primită, vorbind despre lupta purtată împotriva sgomotului. Lupta aceasta foarte necesară, a zis conferenţiarul, nu este de loc nouă: în Roma veche, bună oară, nu era permis meseriaşilor cu meşteşug lărmuitor să se stabilească în strade, unde locuiau oameni învăţaţi. Pe timpul renaşterii larma asemenea era mult combătută. Goethe, Dickens, Carlyle, Björnson şi alţi scriitori au fost mari duşmani ai larmei. America de astăzi a luat numeroase măsuri în contra sgomotului, oprind signalele din porturi şi şueratul fabricilor. Oraşul Graz e cel dintâi dintre oraşele ţărilor noastre, care se îngrijeşte de liniştea locuitorilor săi, introducând astfel de măsuri în veacul oamenilor cu nervii tot mai rafinaţi.

Convocare.

Pe baza §§-lor 11 şi 20., p. 8, din statute, membrele „Reuniunii femeilor române din comitatul Hunedoarei", împreună cu toţi ceice doresc sprijinirea şi înaintarea Reuniunii noastre, prin aceasta se învită a lua parte la

adunarea generală,

ce se va ţinea în *Deva*, Dumminecă la *26 Martie 1911 la 3 ore d. a.*, în localităţile „Casinei române".

Din şedinţa comitetului, ţinută la 19 Februarie 1911.

Elena Pop Hosszu-Longin,
prezidentă.

Dionisiu Ardelean,
secretar.

Economie.

Târg de vite de prăsilă.

Atragem luarea aminte a economilor noştri cum şi acelora, cari vor să se provadă cu vite bune de prăsilă, asupra târgului de vite de prăsilă (al 22-lea), subvenţionat de stat şi de comitatul Sibiiu, ce se va ţinea la 27 şi 28 Martie n. c. în Sibiiu şi va fi împreunat cu împărţire de premii.

La târg se primesc numai vite cornute (bivoli nu se primesc): *a)* de rassa Pinzgau originală; *b)* vite feminine de încrucişări cu rassa Pinzgau şi rassa indigenă. Nu se primesc la târg încrucişări masculine sau atari corcituri, a cărar descendenţă din rassa Pinzgau nu se poate cunoaşte sigur, şi nu se primesc vite îngrăşate sau de acelea, cari din alte cause nu sunt potrivite pentru prăsilă.

Târgul se ţine pe locul numit „târgul nou de vite" şi se începe în 27 Martie la 6 ore dim. şi se termină la 28 Martie ora 12 din zi. Inainte de premiare se ţin prelegeri (vorbiri) practice. Primirea vitelor se începe în 27 Martie la ora 6 dim. şi se termină la ora 10 a. m. In această zi publicul n'are întrare în târg, decât după 3 ore d. a. şi pe lângă solvirea unei taxe de 1 cor., iar în 28 Martie intrarea în târg este îngăduită ori şi cui pe lângă plătirea unei taxe de 10 bani. Vitele expuse trebue să fie însoţite de pasapoarte în regulă. Doritorii de a espune au să înştiinţeze vitele de espus la primăriile comunale.

Se vor împărţi următoarele premii:

A) Bovine de rassă Pinzgau curată:

I. Tauri de prăsilă de $1^1/_2$—4 ani: 1 premiu à 100 cor., 1 premiu à 70 cor. 2 premii à 60 cor., á premiu à 50 cor., 2 premii à 40 cor., 5 premii à 20 cor.

II. Táurenci dela 1—$1^1/_2$ ani: 1 premiu à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 1 premiu à 40 cor., 5 premii à 20 cor.

III. Vaci dela $2^1/_2$—8 ani cu viţel sau de fătat: 1 premiu à 80 cor., 1 premiu à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 1 premii à 40 cor., 6 premii 10 cor.

IV. Viţele dela 1—3 ani: 1 premiu à 60 cor., 2 premii à 50 cor., 2 premii à 40 cor., 3 premii à 10 cor.

B) Incrucişări cu bovine Pinzgau:

I. Vaci dela $2^1/_2$—8 ani cu viţel sau de fătat: 1 premiu à 60 cor., 1 premiu à 50 cor., 1 premiu á 40 cor., 1 premiu à 10 cor.

II Viţele dela 1—3 ani: 1 premiu à 50 cor., 1 premiu à 40 cor., 1 premiu à 10 cor.

Asupra conferirii de premii şi diplome decide juriul de premiare. Lista vitelor premiate se va publica în 28 Martie la 8 ore a. m. la faţa locului.

Sibiiu, 15 Mertie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa prez. — *Vic. Tordăşianu* secretar.

Poşta redacţiei.

Dlui I. Arm. în H. Explicarea o dă din caz în caz venerabilul consistor. Adresează-te acolo cu întrebarea, şi ţi-se va răspunde.

Aspirin
veritabil numai
în tablete
originale

conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.

Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Nr. 880—1910 prot. [114] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Proştea**, protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima anunţare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Petenţii să-şi trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se presenteze în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta eventual a celebra.

Agnita, 31 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, înţeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 180/911. (115) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Romul Verzea din **Satulung**, biserica „Sf. Arhangheli“, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din toate venitele parohiale.

Alegându-l capelan nu are drept la nici un serviciu în şi afară de biserică, fără încuviinţarea parohului.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne în terminul deschis, rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având a se prezenta, cu prealabila încunoştiinţare a subscrisului, în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din aceasta parohie, spre a cânta şi predica, respectiva celebra. Cei cu studii mai înalte vor fi preferiţi.

Braşov, în 6 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Nr. 85/911. (116) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh şi a unui post de capelan permanent, de nou sistemizat, în comuna bisericească de clasa I., **Vidra de sus**, protopresbiteratul Câmpenilor, după aprobarea consistorială Nr. 2826/911, se publcă concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt: pentru paroh întregirea dotării dela stat şi jumătate din venitele parohiale; şi pentru capelan: jumătate din venitele parohiale şi ajutorul dela stat pentru capelani. Din acestea trebue să dea ambii preoţi ajutorul de cor. 300 anual fostului paroh Vasile Gomboş.

Doritorii de a ocupa postul acesta să trimită în timpul deschis la subscrisul oficiu rugările lor concursuale cu documentele recerute şi să se prezinte, conform regulamentului la biserică, spre cunoaştere, cântare servire ori predicare.

Câmpeni, 28 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 221/911. [108] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala conf. gr.-or. română din **Gusu**, tractul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar 600 coroane din repartiţie dela popor;

b) cuartir, lemne şi grădină în natură;

c) întregirea salariului la 1000 cor. se va cere dela stat după alegere, iar îndreptăţire la cuincuenale va avea numai după 5 ani serviţi fără întrerupere la această şcoală.

Invăţătorul ales e îndatorat să cultive grădina şcolară, să ţină şcoală de repetiţie şi să instrueze elevii în cântările bisericeşti având a cânta Dumineca şi în sărbători la liturgie.

Reflectanţii au să se presinte la biserică în terminul deschis, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Gusu, 14 Martie st. n. 1911.

Pentru comitetul parohial gr.-or.:

Stefan Medeşan par-prez. — *Dumitru Bulmez* notar.

Vidi: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 10—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 40—

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fiecare posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 22—25

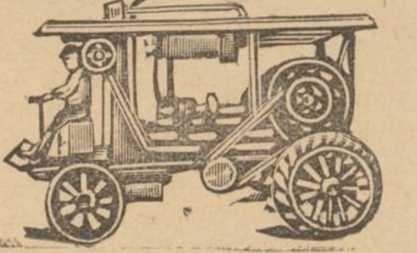

De sine mergatoare, simple si renumite in lume

Locomobilele cu benzin
şi
Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple şi de sine mergătoare pentru

Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.

Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 9—26

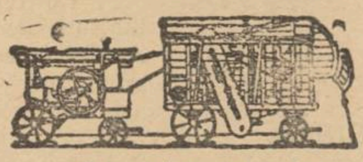

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile — **cu Benzin**, **Uleu crud**, **Gas . . .**

Circularea: cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 20—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

TELEGRAMĂ! **Ne mai pomenit!**

facem cadouri de 1500 cor. în premii şi în numărar!

Pentru deslegătorii acestui chip am espus suma de sus amintită: Fiecare, care va afla vânzătorul şi ni-l va desemna, primeşte un **orologiu de domni ori dame** în valoare de 20 cor., ori la dorinţă 15 cor. în numărar în cinste. Condiţiunea, e că fiecare deslegător e silit să facă o comandă pe o catină (lanţ) escelentă imitaţie de aur „Fortuna“ şi a ne trimite totdeodată în mărci poştale **cor. 1·75** valoarea acesteia! După întrarea deslegărilor urmează distribuirea premiilor Toate expediţiile sunt a se adresa la: **Patria-Zentrale A. Seifert, Wien, VII, Neubaugasse 39.** (100) 3—3

Numele ………… Comuna ………… Strada …………

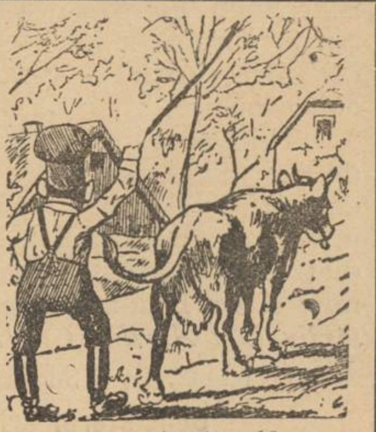

Unde e vânzătorul?

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 2—52

Telefon 172.

Vinuri excelente!

Telefon Nr. 185.

Excelente vinuri de **Ménes-Magyarád** garantat natural curate, în sticle.

Vin de masă per litru	K	—·70
Schiller „ „	„	—·60
Risling „ „	„	—·80
Bacator „ „	„	1·—
Vin roşu „ „	„	1·—
Muscatell „ „	„	1·—
Tokaj de Somorodin per ½ litru	„	1·40

Inclusive darea de consumaţie.

La cumpărare mai mare cu preţuri en gross.

Oferez:

Lemne de fag pentru foc, prima
tăiate şi netăiate.

Leopold Neumann,
Strada Cisnădiei 16, str. Brukenthal 9.
(127) 26—26

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Martie 1911. Nr. 28.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Sărbătoarea presei.

Sibiiu, 24 Martie n.

Spre evitarea oricărei neînțelegeri trebue să o spunem din capul locului, că nu ne gândim să scriem despre vre-o sărbătoare a presei românești. Presa românească dela noi nu a avut, și nu are zile de sărbătoare. A avut zile de doliu, când neîntrerupt era trasă la respundere, pentrucă să folosea și ea de libertățile pe cari alții le-au dat țării întregi, fără deosebire de naționalitate, iar astăzi are zile de ceartă și de neînțelegere. Și parecă totuși erau mai bune zilele de doliu ale presei române, pentrucă în ele se deștepta conștiența națională la mulțimile mari românești, se înălțau și întăreau sufletele, pe când în zilele de ceartă de astăzi nu se face alta, decât se înveninează sufletele, chiar și ale celor buni.

Despre o sărbătoare a presei românești vom putea vorbi deci abia atunci, când vor înceta certele dintre frați, când vor înceta suspiționările, bănuelile, insultele și batjocurile reciproce. Iar pentru a se putea ajunge la acest sfârșit, mult dorit de toți oamenii de bine, să cere, ca confrații dela ziarele românești să nu introducă și la noi modul de discuție și de combatere întrebuințat în regatul român, unde fiecare conducător de seamă, fiecare fruntaș, ba fiecare ministru, e pentru cei din opoziție hoț și pungaș, și să nu caute a face unitatea culturală a poporului nostru prin introducerea unei uniformități în modul de a — *injura.* Altul e poporul nostru și altul cel din regat; altele sunt împrejurările la noi, și altele cele de dincolo. La noi presa nu poate să fie numai sabie, care taie și vulnerează, ci mai ales are să fie izvor de însuflețire și de îmbărbătare, pentru luptele ce avem să le purtăm! Iar din necontenitele certe de astăzi ale ziarelor noastre cine va putea scoate însuflețire și îmbărbătare?!.

Nu despre presa noastră vrem deci să vorbim, ci despre presa maghiară și despre o mare sărbătoare a ei, care a avut loc zilele trecute în Budapesta. Ințelegem fondul de penziune al gazetarilor din Ungaria, care și-a serbat jubileul de treizeci de ani dela înființare. O instituțiune fără îndoeală frumoasă și umanitară, care îmbrățișată cu multă căldură din toate părțile: de cercuri oficiale și de particulari, să bucură astăzi de o situație materială foarte favorabilă, căci dispune de o avere proprie de peste două milioane coroane.

Sărbătoarea aceasta a presei maghiare s'a început cu o ședință festivă, la care a luat parte și ministrul-prezident, contele *Khuen-Hédervány*, și s'a terminat cu un banchet, la care au participat, pe lângă alte somități mari, toți ministrii aflători în Budapesta.

Dar pentru noi nu ședința festivă, și nu banchetul e de interes, ci aceea ce *s'a vorbit* în ședință și la banchet. In ședință a luat cuvântul și domnul ministru-prezident al țării, și „*în numele întregei națiuni*“ a adus cele mai sincere mulțămiri muncitorilor presei ungurești, fără deosebire de colorit politic, pentru „*serviciile aduse patriei întru promovarea culturei naționale!*.“

Va să zică, presa are întâi de toate *misiune culturală!* Oare când vom ajunge să înțelegem și noi lucrul acesta, și să ne judecăm ziarele din *acest* punct de vedere, fără a le mai face proces, pentrucă nu se pot însufleți pentru anumite puncte din programul național, ori pentru anumite persoane dela conducere?

Dar a vorbit în ședință și scriitorul cu bun nume, *Herczeg Ferencz,* care a spus, că elementul de viață pentru gazetar și pentru scriitor îl formează *libertatea.* Iar libertatea nu e desăvârșită pentru gazetar și scriitor, când are să se lupte cu griji materiale. Grija aceasta, frica pentru ziua de mâne, e delăturată pentru ziaristul maghiar, prin înființarea fondului care'și serbează jubileul.

Iarăși un lucru, asupra căruia ar trebue să începem a ne gândi și noi tot mai bine și tot mai mult. Pentrucă, dacă gazetarii noștri sunt așa cum sunt, este a se atribui în mare parte împrejurării, că pentru ei ziua de mâne nu e asigurată. S'au făcut, ce e drept, încercări în privința aceasta din partea inimosului Român din Timișoara, *Emanoil Ungureanu,* și din partea domnului *Dr. Ioan Mihu,* care a făcut și o fundațiune pe seama ziariștilor și a scriitorilor români, dar aceeace s'a făcut e încă prea puțin. Dacă nu ni-se permite, ca să ne avem noi, gazetarii români, fondul nostru propriu de penziune, după cum ceruse de mai multe ori dl *Ungurianu,* care a prezentat guvernului în privința aceasta statute spre aprobare, poate că va putea permite vre-o bancă românească intrarea gazetarilor români la fondul ei de penziune, creat pe seama funcționarilor proprii, ori poate că va putea afla societatea nouă de asigurare „Fortuna“ vre o modalitate, de a asigura ea soartea și viitorul gazetariului român. In amănunte nu intrăm. Dăm numai ideea, iar cei pricepători mediteze asupra lucrului.

La banchet au vorbit apoi aproape toți ministrii: contele Zichy Iános, Hieronymi Károly, Székely Ferencz, Hazai Samu și contele Serényi Béla. De importanță sunt cuvintele următoare ale ministrului Hieronymi:

„..Gazetariul trebuie să-și impună totdeauna și la toate împrejurările convingerile sale proprii. Doresc din toată inima, ca fiecare ziarist *să scrie totdeauna așa cum îi dictează inima și convingerea,* pentrucă atunci curățirea presei de aceea ce nu e sănătos, urmează dela sine. Cu un cuvânt, *nu numai ziariul să fie independent, ci și fiecare ziarist!*“

Luăm act despre aceste declarațiuni, corecte și sănătoase, și sperăm, că în viitor principiile frumoase vor fi aplicate față de *toți* gazetarii, deci și față de cei nemaghiari, pentrucă nici ei nu fac alta, decât scriu așa cum le dictează convingerea, chiar și în cazul, când puterea de stat îi trage la răspundere pentru independența manifestată de ei în gândire și scriere. Căci cu adevărat, libertatea de presă numai atunci e desăvârșită în o țară, când nu numai ziariul, ci fiecare ziarist e cu totul independent în esprimarea convingerilor sale, când ziaristul e scutit de orice influințare, de orice censură, dar mai ales e la adăpost față de orice urmărire, ori persecutare. Vorbele domnului ministru sunt deci foarte frumoase. Și sunt de o deosebită importanță tocmai pentrucă sunt vorbele unui ministru. Dar cu mult mai frumoase ar fi *faptele* aduse în consonanță cu aceste vorbe cu privire la *toți* gazetarii, nu numai la cei maghiari, cari se bucură de multe și însemnate favoruri, pe cari gazetarii nemaghiari, durere, nu le au, nici dela *acest* guvern cu păreri atât de bune despre presă.

Din România.

Deschiderea corpurilor legiuitoare.

Luni s'a făcut în București deschiderea solemnă a sesiunei nouelor corpuri legiuitoare române. La orele 10 și jumătate s'a oficiat la metropolie un serviciu divin, cu chemarea Duhului sfânt, în prezența ministrilor și a dignitarilor țării, iar la orele 12 fără un sfert, a plecat M. Sa, Regele Carol, însoțit de moștenitoriul de tron, Principele Ferdinand, în trăsură închisă, dela palatul regal la mitropolie, pentru a face deschiderea corpurilor legiuitoare, prin cetirea mesajului de tron. A fost aclamat cu căldură, și pe stradă, din partea mulțimii, și la intrarea în sala de ședințe a camerei române, unde se aflau întruniți deputații și senatorii. Maiestatea Sa a urcat tronul și a cetit cu glas tare și sigur *mesajul de tron,* care avea cuprinsul următor:

Dlor Senatori! Dlor Deputați! Cu o deosebită mulțumire viu astăzi în mijlocul Domniilor-Voastre, pentru a deschide întâia sesiune a nouei legislaturi.

Demisia cabinetului precedent și numirea guvernului actual au tras după sine disolvarea corpurilor legiuitoare, ajunse aproape de termenul lor constituțional.

Ieșiți de câteva zile din alegerile generale, Domniile-Voastre, prin o însemnată majoritate, aduceți guvernului pe care l-am chemat la cârma statului încrederea Țării.

Acest acord între Țară și Tron este o chezășie pentru îndeplinirea misiunii guvernului Meu, cu atât mai mult cu cât putem privi în liniște situația din afară. Politica statornică și cumpătată ce o urmărește România fără șovăire de peste un pătrar de veac ne-a asigurat cele mai bune relații cu toate statele. Menținerea păcei, care este scopul comun al năzuințelor lor, este și dorința noastră de căpetenie.

Dlor Senatori! Dlor Deputați! Guvernul Meu a adus la cunoștința tuturor măsurile ce le crede menite a îmbunătăți starea economică și socială a Țării. Ele vor forma obiectul activității Domniilor-Voastre în decursul legislaturii care începe astăzi.

Pentru scurta sesiune de față sarcina Domniilor Voastre va fi mai ales cercetarea și votarea la timp a bugetului. Prin votarea legilor ce stau în legătură cu el, veți face de pe acum un pas hotărâtor în direcția reformelor cerute de situația internă și mai ales întru ușurarea vieței țăranilor și a multora din orășenii prea atinși de scumpirea traiului.

Până ce se vor putea vota legile pentru vânzarea de pământ la țărani, pentru asigurarea lucrătorilor, pentru noua organizare a meseriilor și pentru descentralizarea administrativă, veți avea să veniți îndată în ajutorul țăranilor nevoiași, scutind loturile mai mici de șase hectare de orice dare către stat, și pe de altă parte să îmbunătățiți starea funcționarilor inferiori dela căile ferate, precum și salariile în învățământul primar și secundar.

Situația finanțelor noastre ne îngădue aceste înlesniri și ne impune totdeodată să destinăm, fără a zdruncina echilibrul bugetului, un spor de opt milioane pentru armată, la a cărei întărire Țara a fost totdeauna gata să aducă jertfele cele mai mari.

Dlor Senatori! Dlor Deputați! In fiecare an al lungei Mele Domnii am avut adânca mulțumire să constat progresul săvârșit în scumpa Noastră Patrie.

Urez ca și această legislatură, prin concursul luminat ce-l veți da guvernului Meu, să fie cât mai bogată în rezultate fericite.

Dumnezeu să binecuvinteze lucrările Domniilor-Voastre.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare este deschisă. *Carol.*

*

Majoritățile au aplaudat călduros fiecare pasaj, iar la sfârșit s'au făcut ovații entusiaste Suveranului, care s'a înapoiat la palat la orele 12 și jumătate.

O lacrimă la mormântul prof. Dr. P. Șpan.

Din colțurile stinghere, prin cari soartea ne-a răslățit, venim și noi, iubiți copii ai tăi, preaiubitul nostru dascăl, să frângem o lacrimă de durere din ochii noștri plânși de nestatornicia vremii care ni te-a răpus așa de timpuriu.

Pe mormântul tău proaspăt îndrăznim din depărtare să aruncăm o mână de țărână, iar inimile noastre așa de primitoare odinioară a cuvântului tău de apostol, venim să le înecăm în plâns pentru tine, care în decurs de 3 ani de studii ne-ai fost călăuza vieții noastre de azi.

Cu mintea ta cea luminată ne-ai fost dascălul ideal, care în clipele bucurie ne-ai electrisat sufletul, iar în clipele de restriște ne-ai fost apostolul care cu graiu dous și dulce ne alinai durerile noastre și ale unui neam, ce prin noi avea să trăească.

Prin iubirea ta de neam tu ne-ai învățat, iubite dascăl, cum să ne iubim biserica și neamul, și tu ne-ai învățat prin munca ta, cum să ne urâm dușmenii.

In oarele de literatură rom., cu cât drag îți ascultam farmecul gurii tale. Când cuvântul tău ne purta prin vremile de durere ale neamului, sufletul nostru plângea cu al tău, iar altădată, când dulcele tău graiu ne zugrăvea paginile de mărire ale trecutului, mințile noastre tinerești se aprindeau de mândrie națională sufletul nostru se avânta în sferele idealului și atunci am învățat, noi elevii tăi, să ne iubim biserica și neamul, limba noastră dulce și oamenii mari, noi, copiii mașteri, veniți dela vetre streine, unde hrăniți cu lapte străin, nu cunoșteam pe un Eminescu, Coșbuc, Șincai, Lazar și pe alții.

Cu cât drag ne știai tu purta și printre șghiaburile filosofiei, și oarele de Psihologie și Pedagogie ne erau clipe de recreație sufletească.

Câte generații tinere nu te-au văzut pe tine, dascălul entusiast, luptătorul fără prihană, ostașul neînvins de ispitele omenești, și cunoscând glasul tău chemător te-au ascultat, ți au urmat cu credință și te-au iubit cu drag. Cum știai tu plânge împreună cu elevii tăi, când ne învățai durerile neamului, și câtă strălucire nu să vedea din ochii tăi când ne arătai virtuțile acestuia și ne însuflețiai pentru ideal.

Raportul de tată și fiu, ce trebue să fie între dascăl și elev, nime altul nu l-a înțeles și practicat mai bine decât prof. Șpan. Prin geniul tău tu întruchipai sbuciumările și frământările unui neam întreg în lupta pentru un viitor mai bun, și din această luptă se resfrânge ca dintr'o oglindă însufleţirea şi nădejdile spre mai bine, cari erau noi îndemnuri pentru-a continua lupta cea mare pentru cultura unui neam cu îndoite puteri.

Povara cea sdrobitoare te-a învins. Azi sufletul tău sbuciumat se odihneşte. Şi e vrednic ostaşul de plata sa! Deci dormi în pace.

Istoria nepărtinitoare îţi va ficsa pagina ta în cartea neamului, alăturea de I. Popescu şi alţi bărbaţi mari ai şcoalei române; iar noi, elevii tăi de odinioară preoţi şi învăţători — venim să plecăm genunchii la mormântul tău şi frângând o lacrimă de durere pe ţărâna ta scumpă să întărim făgăduinţa la umbra geniului tău, că vom ţinea şi vom urma crezul tău care ni-lai însuflat în inimile noastre, pe când erai în viaţă, ca cel mai bun dascăl român. Dormi în pace!

*

Pentru a eternisa memoria prof. *Dr. P. Şpan*, fac apel la inimile tuturor foştilor săi elevi preoţi şi învăţători, ca să contribue fiecare din prisosul său punând bază unui fond: *„fondul Dr. P. Şpan“*, pentru întreţinerea în seminar a celui mai sărac elev, fie din secţia teol. sau pedag. Din partea mea trimit spre scopul acesta 5 cor. cu. Redacţii a „T. R.“, care îşi va lua sarcina întru colectarea acestui fond.

Cernatul dejos, 20 Martie n. 1911.

Ioan Rafiroiu
preot.

Despre pocăinţă.

Cuvântare rostită în biserica din Tilişca la 27 Februarie 1911.

De Dr. Ioan Lupaş.

„Zic vouă, că de nu vă veţi pocăi, toţi veţi pieri“.
Ev. Luca XIII. 3.

Fraţilor! Prin aceste cuvinte spuse de Mântuitorul nostru Iisus Cristos ni se dă tuturor creştinilor îndrumare de a ne cerceta sufletele, ca să le curăţim de întinăciunea păcatelor, să le pregătim prin înfrânare şi pocăinţă, să le întărim prin virtuţi creştineşti, ca să poată înfrâna feluritele ispite, desmierdări şi deşertăciuni ale acestei vieţi.

Prilej potrivit spre această lucrare de curăţire şi mântuire a sufletului ne îmbie în tot anul sfântul şi marele post, sfintele păresimi, aşezate întru amintirea celor 40 de zile, pe cari Mântuitorul însuş le-a petrecut în pustie cu post şi rugăciune, înainte de a începe lucrare sa cea mântuitoare.

Prin această pildă a sa ni-a arătat Mântuitorul, cum trebue să ne înfrânăm şi noi patimile plecându-ne cugetele şi sufletele noastre spre pocăinţă.

Intre cele 7 taine aşezate şi păzite de sfânta noastră biserică, taina pocăinţei are o însemnătate foarte mare în viaţa creştinească. Adevărat, că prin apa sfinţită a botezului fiecare creştin se curăţă de păcatul strămoşesc şi de alte păcate, ce va mai fi făcut până în ceasul când s'a botezat. Fiind însă firea omenească slabă şi pornită spre răutăţi, în tot minutul poate să greşească şi să-şi încarce astfel sufletul cu povara cea grea a păcatelor, cari îl întunecă, îl nelinişteșc şi îl aruncă în osânda de veci. Mântuitorul ni-a dat însă prin dumnezeeştile sale învăţături toate mijloacele de lipsă spre mântuirea sufletului, ni-a arătat calea, ce duce spre împărăţia lui Dumnezeu, spre viaţa şi fericirea de veci. Şi dacă ni-a arătat această cale, orice creştin adevărat trebue s'o urmeze. Dacă ni-a dat mijloacele de lipsă spre mântuire, nebunesc lucru ar săvârşi orice creştin, care ar lăsa din cauza leneviei sau trufiei sale neîntrebuinţate aceste mijloace. Toţi avem datorie sfântă a ne sluji de ele, de câteori ne chiamă maica noastră biserică, şi de câteori ne îndeamnă glasul conştiinţei noastre creştineşti, între toate împrejurările vieţii.

Cu toate acestea vedem adeseori, cu întristare, că se găsesc printre creştinii noştri şi oameni de aceia, cărora le *lipseşte o înţelegere dreaptă* a sfintelor taine, şi din pricina aceasta nu năzuesc spre ele, ca spre nişte adevărate izvoare de tămăduire sufletească, nu aleargă la chivernisitorii lor, cum ar trebui să alerge, ca cerbul la izvoarele apelor, ci mai adeseori numai ca dintr'un *obiceiu vechiu*, de însemnătatea căruia nu ştiu, ori nu încearcă să-şi dea seamă pe deplin.

Mai ales sfânta taină a pocăinţii este aceea, de care se feresc mulţi, deşi tocmai aceasta este neapărat de lipsă tuturora. Pe unii dacă-i întrebi când şi-au mărturisit mai pe urmă la duhovnicul lor păcatele, îi aduci într'o adevărată încurcăturră cu această întrebare. Iar dacă se întâmplă să găseşti vr'unul mai îndrăsneţ printre dânşii, grăbeşte cu răspunsul: „Mai este vreme de mărturisire, doar n'am de gând să-mi încheiu mâne zilele“. Ceice astfel cugetă sau vorbesc, în grea rătăcire se află. Ei par a-şi fi uitat de cuvântul sfintei Scripturi, că nu ştim ziua şi ciasul, când fiiul lui Dumnezeu va veni şi că în tot momentul ne poate ajunge sfârşitul. Cumplita lor rătăcire o arată destul de bine şi următoarea întâmplare: Un preot întreabă odată pe un creştin: „Când te mărturiseşti?“ — „Eu am să mă mărturisesc la moarte“, — îi răspunse creştinul. Prietine, îi zise preotul, cu Dumnezeu nu e bine să glumeşti, eu mă tem că ai să mori nemărturisit.

Peste câtva timp preotul află, că acel om fusese găsit mort chiar în patul său, după-ce seara se culcase plin de viaţă şi de sănătate.

Alţii nu preţuesc în deajuns taina pocăinţii şi se feresc de ea din cauza trufiei şi închipuirii lor. Fiind cuprinşi de o *îngăduinţă fără margini faţă de sine înşişi*, oricâte păcate ar face, toate le socotesc fapte ale dreptăţii şi ale virtuţii şi sunt destul de meşteri în suciturі de vorbe şi întorsături de cugete, ca înaintea celor mai simpli minciuna lor să o înfăţişeze drept adevăr, păcatul şi fărădelegea drept merit ori virtute. Acestora chiar dacă ar fi dintre cei mai buni şi mai drepţi, trebue să le răspundem cu cuvintele scripturii: „că nu este om drept pe pământ care să facă bine şi să nu greşească“ (Eclesiastul c. 7 v. 11) şi că „în multe greşim toţi“. (Iacob c. 3 v. 2). „Şi orice greşeală, orice păcat lasă pete urâte pe sufletul nostru, pe care avem datoria creştinească a-l griji în toată curăţenia şi scânteierea lui dumnezeiască. Dacă trupul nostru, ca să fie sănătos are lipsă de curăţenie şi de hrană, şi ne silim să-l grijim în fiecare zi, oare sufletul, care este cea mai aleasă parte a fiinţii noastre, nu ar fi şi el vrednic, ca tot creştinul să-l curețe de păcate, să-l îngrijească şi să-l hrănească cu sfântul trup şi sânge al Mântuitorului nostru măcar odată în an, împlinind astfel porunca lui Iisus şi rânduiala bisericii?“ Orice creştin cu mintea şi cu inima la loc va putea să răspundă cu uşurinţă la această întrebare.

Dar mai sunt alţii, pe cari gânduri şi temeri de prisos îi ţin departe de taina pocăinţii.

„Pentruce să ştie preotul tot ce se petrece în casa mea?“, îşi zic ei, lunecând cu gândul în greşeala neertată, *de a judeca pe duhovnic numai ca om* şi de a nu înţelege, că în momentul când îşi mărturiseşte cineva păcatele înaintea duhovnicului, acesta nu trebue privit numai ca om, care-şi va fi având şi el păcatele şi slăbiciunile sale, ci trecând cu vederea însuşirile lui omeneşti, el trebue socotit ca slujitorul lui Dumnezeu şi ca un urmaş al apostolilor, cărora li-a dat Mântuitorul puterea de a lega şi a deslega păcatele, suflând asupra lor şi zicând: „Luaţi Duh Sfânt, cărora veţi ierta păcatele, iertate vor fi, şi cărora le veţi ţinea, vor fi ţinute“. (Ev. Ioan c. 20. v. 22—23).

Dacă s'ar afla şi de aceia, pe cari i-ar reţinea dela mărturisire lipsa de încredere în preot sau teama, că preotul nu va păstra îndeajuns secretele celui-ce s'a mărturisit, să ştie toti, ceice se îndoesc cu gândul, că aceasta e o temere cu totul deşeartă şi lipsită de orice motive serioase. Căci nu se poate presupune de un preot în toată firea, că şi-ar putea uita într'atâta de sfinţenia chemării lui, încât să cadă în asemenea greşeli, cari ar avea cele mai triste urmări pentru el. Secretele încredinţate duhovicului sunt ca şi cum le-ar înghiţi mormântul. Nu este putere în lume de frica căreia duhovnicul să descopere ceva din aceste secrete, nici până e în viaţă celce i le-a mărturisit şi nici după moartea lui. Intr'o ţară s'a întâmplat în veacul al XIV-lea, că regele de pe atunci având prepusuri asupra soţiei sale, asupra reginei, a vrut să silească pe duhovnicul ei, întâiu prin daruri mari, apoi prin ameninţări înfricoşate, să-i spună ce păcate i-a mărturisit regina. Duhovnicul însă i-a răspuns: „Imi eşti rege şi îmi eşti stăpân; viaţa poţi să mi-o iai, poţi să mă omori, dacă vreai, dar secretul mărturisirei nu-l vei afla niciodată dela mine“. Şi regele, în mânia lui, l-a aruncat pe duhovnic într'un râu mare, unde s'a înecat.

De aici puteţi vedea, fraţilor, că orice fel de motive ar cerca să aducă spre a-şi scuza îndărătnicia lor toţi aceia cari nu ascultă glasul de chemare al bisericii şi cuvântul Mântuitorului, care îi îndeamnă spre pocăinţă, toate motivele lor sunt izvorâte dintr'o judecată greşită, dintr'o cunoaştere neîndestulitoare a legii lui Cristos, sunt deci lipsite de orice temeiu.

Deaceea să nu ne lenevim, să nu lăsăm niciodată să treacă sf. post al păresimilor, fără a ne spovedi, fără a ne spăla sufletul nostru în scalda cea curăţitoare a pocăinţii.

Şi când ne apropiem de duhovnicul nostru spre a ne mărturisi păcatele, să nu ne uităm la el ca la un om pe care îl chiamă Ioan ori Petru ori Nicolae ori altfel, ci să căutăm în fiinţa lui numai partea cea bună şi de sfinţenie curată, să căutăm pe săvârşitorul sfintelor taine, care mai ales cu prilejul mărturisirii are o întreită datorie faţă de credincioşii săi: datoria de *judecător*, de *învăţător* şi de *doctor al sufletelor noastre.*

Datoria de judecător îl obligă pe preotul-duhovnic să cumpănească cu dreptate şi blândeţe faptele noastre, să cerceteze cauzele lor, să afle cu deamănuntul împrejurările, între care am săvârşit cutare păcat, ca să ne poată îndruma, cum să purcedem, şi de ce să ne ferim în viitor; şi apoi făurindu-şi o judecată dreaptă să ne poată dicta şi pedeapsa meritată, aşa numitul *canon*. De aceea la spovedanie tot creştinul trebuie să meargă cu gândul hotărât de a spune tot ce îi apasă sufletul, căci altfel făcând, nu numai că nu se va curăţi, nu se va uşura, ci mai rău se va întina, mai grea povară de păcate va lua asupra-şi. Numai celce face marturisire adevărată şi deplină a tuturor păcatelor, ce a săvârşit, se va putea întoarce dela altarul Domnului cu inima uşurată ca vameşul din Evanghelie; iar ceice caută şi în sfânta taină a pocăinţii un prilej de a se lăuda cu isprăvile lor, se va întoarce cu sufletul sec şi nemângăiat ca al fariseului.

A doua datorie a *duhovnicului* este cea de *învăţător*. Adevărat, că această datorie trebuie să o îndeplinească preotul în fiecare moment al slujbei sale, fiind el obligat totdeauna a învăţa şi a propovedui cuvântul. Dar la mărturisire are prilej mai potrivit de a-şi împlini această datorie: 1. întâi, fiindcă aci dă povaţă câte unui singur creştin, care e şi îndatorat a urma acea povaţă, căci altfel preotul poate să-l oprească dela taina sfintei cuminecături ori să nu-i citească deslegarea, pe când atunci, când învăţătura sau predica o adresează tuturora, mulţi vor fi cari gândesc: „asta nu-i pentru mine, asta nu mi se potriveşte mie“, şi aşa trec mai uşor peste lucruri însemnate; 2. la mărturisire preotul trebue să lămurească pe creştinii, cari despre un păcat mare cred că e mic, sau despre unul uşor cred că e din cele mai grele, trebuie să-i îndrume pe toţi la îndeplinirea datoriilor către Dumnezeu, biserică, familie, şi societate: pe părinţi să-i înveţe a-şi creşte copii în frica lui Dumnezeu şi în cinstirea credinţii şi a datinelor strămoşeşti, pe stăpâni să fie cu milă şi îngăduinţă către slugile lor, pe acestea să fie cu ascultare şi cu dreptate către stăpânii lor, pe funcţionarii civili şi bisericeşti să pună mai presus de afacerile lor particulare interesele generale şi binele obştesc, pe negustori şi pe advocaţi să nu lăcomească la câştiguri prea mari şi nedrepte, în sfârşit, după cuvântul apostolului, trebue tuturor toate să se facă, ca pe toţi să-i mântuiască. Iar datoria de *doctor* şi-o îndeplineşte preotul, dacă la mărturisire îşi dă silinţa să stârpească până şi rădăcina păcatelor, făcând pe ceice se mărturisesc să înţeleagă, că păcătuirea este o boală grea a sufletului, şi precum de câteori trupul pătimeşte de boală, aleargă omul la doctor şi la farmacie după leacuri, tot astfel trebue să alerge la preot şi la biserică, de câte-ori îi este sufletul sbuciumat, neliniştit, bântuit de îndoială şi de ispite. Să nu-şi lase sufletul a fi înghiţit de undele turburi şi urâte ale păcatului, căci prin fiecare păcat se vatămă Mântuitorul Cristos, ca şi cum s'ar răstigni din nou, de câteori păcătueşte cineva. Păcatul despoae sufletul de frumuseţe şi-l împinge spre osânda de veci.

Deaceea să vă gândiţi, fraţilor, totdeauna la mântuirea sufletului, să întrebuinţaţi cu înţelepciune timpul de pocăinţă, să împliniţi porunca sfintei noastre biserici şi cuvântul Mântuitorului, căci „zic vouă: De nu vă veţi pocăi, toţi veţi peri“. — Amin.

Apel

către toţi foştii elevi ai şcoalei comerciale superioare greco-orientale române din Braşov.

Amăsurat unei dorinţe generale vechi, direcţiunea şi corpul profesoral au decis înfiinţarea unui „*cerc al foştilor elevi ai acestei şcoale*“ şi au înaintat deja statutele spre aprobare la In. Ministeriu de culte şi instrucţiune publică.

Pentru a putea înrola pe toţi foştii elevi în şirul membrilor acestei salutare organizaţiuni economice-sociale, e absolut necesar a se aduna datele exacte despre toţi foştii elevi ai şcoalei din anul 1869 şi până în ziua de azi.

Rog deci cu insistenţă pe toţi foştii elevi ai acestei şcoale, să binevoiască a înainta subsemnatei direcţiuni în timpul cel mai scurt posibil, fiecare despre sine şi eventual după cunoştinţele sale despre colegi, următoarele date:

1. Numele complect.
2. Ocupaţiunea şi cariera actuală.
3. Locuinţa (oraşul, comuna, strada).
4. Alte referinţe de interes.

Mulţumind anticipat pentru acest mare serviciu făcut şcoalei noastre, rămân cu stimă distinsă:

Braşov, 6/19 Martie 1911.

Arseniu Vlaicu
director.

Adunarea „Albinei“.

Mâne, Sâmbătă, îşi ţine primul nostru institut de bani „*Albina*“, adunarea generală ordinară în sala festivă a muzeului „Asociaţiunii“. E a treizecişiopta dela înfiinţare. Consiliul de administraţie presentează adunării de mâne un *raport* din care estragem următoarele:

Anul expirat, primul an când am operat cu întreg capitalul societar de trei milioane coroane, a fost — pentru institutul nostru — un an de desvoltare extraordinară.

In interesul clientelei noastre foarte extinse am mai înfiinţat o filială în Marosvásárhely, agentura din Mediaş o am transformat în filială, am înfiinţat agenturi în Elisabetopole, în Şeica-mare, în Sâu-Nicolau mare şi în Zorlenţul-mare.

Avem deci astăzi 4 filiale şi cu cea din Sânmărtin 5 agenturi.

Iar pentru exerciarea controlului necesar asupra administraţiunei şi manipulaţiunei afacerilor la filiale şi agenturi am creat un post de inspector general, care este a se îndeplini totdeauna din corpul funcţionarilor institutului.

Deşi au fost momente în situaţiunea generală financiară, când numărarul s'a scumpit, noi de repeţiteori am redus interesele împrumuturilor şi cu toate acestea profitul net a crescut cu K 52.000

Depositele spre fructificare au crescut cu K 1,872,000, trecând peste douăzeci de milioane coroane.

Cambiile de bancă s'au sporit cu K 490,000.

Creditele cambiale cu acoperire hipotecară cu K 2.253,000.

Imprumuturile hipotecare în scrisuri fonciare cu K 576,000.

Credite de cont-curent cu K 808.000.

Efectele publice cu K 176.000.

Fondul general de reservă în cursul anului s'a urcat dela L 540,000 la cor. 700,000.

Dubioase am amortizat din fondul special de reservă în sumă de K 23,265.63.

La profitul net de K 457,613 35 filiala din Braşov a contribuit cu coroane 95,086·29, cea din Lugoj cu K 27,116 43, iar cea din Mediaş care şi-a început activitatea numai la 1 Iulie cu K 10,624 93.

La cursul efectelor am avut un profit de K 6284 65 care s'a contat la fondul special de reservă.

După ordinea vechimei ies din consiliul de administraţiune domnii Iosif St. Şuluţiu şi George Pop de Băseşti.

Locurile devenite astfel vacante veţi binevoi a le îndeplini, alegând 2 membri cu mandat pe 6 ani.

In sensul §-lui 37 din statute membrii ieşiţi din direcţiune pot fi realeşi.

In fine ţinem a vă pune în vedere, că în cursul anului curent sperăm să putem urca fondul de garanţie al scrisurilor fonciare la cifra de K 3.000,000, prin ce şi scrisurile noastre fonciare vor deveni scutite de dare.

Profitul net consiliul de administraţie propune să fie împărţit astfel: dividendă şi supradividendă acţionarilor 300.000 cor.; tantiemă membrilor direcţiunii, comitetului de supraveghiere şi funcţionarilor institutului 61 522 cor. 67 fileri, remuneraţiune funcţionarilor fără drept la tantiemă şi servitorilor 3680 cor.; pentru *scopuri culturale* 25.000 cor.; fondului general de reservă 40.000 cor.; fondului de pensiuni 20.000 cor. şi fondului special de reservă 7410 cor. 68 fileri. La olaltă 457.613 cor. 35 fil.

Suma destinată pentru scopuri culturale consiliul de administraţie propune să fie distribuită astfel:

1. Rata V. din suma de K 10,000 votată la fondul pentru întregirea la 8 cl. a gimnaziului gr. or. din Brad. 2000 cor. 2. La fondul mesei studenţilor, întemeiată şi susţinută de institut 8000 cor. 3. Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român: *a*) la fondul „Muzeului etnografic“ 1000 cor. *b*) la fondul „G. Bariţiu“ 1000 cor. 4. Şcoalei pentru economia şi industria de casă a Reuniunii femeilor române din Sibiiu 1000 cor. 5. Şcoalei elem. de fete a aceleiaş reuniuni 600 cor. 6. Reuniunii române de muzică din Sibiiu 200 cor. 7. Reuniunii române de agricultură din Sibiiu 200 cor. 8. Reuniunii pompierilor din Sibiiu 100 cor. 9. Reuniunii pentru înfrumseţarea oraşului Sibiiu 100 cor. 10. Reuniunii hygienice din Sibiiu 100 cor. 11. Aceleiaş reuniuni, pe seama dispenzarului pen-

tru tuberculosi 100 cor. 12. Gremiului comercial din Sibiiu. 100 cor. 13. Internatului Reuniunii femeilor române din Braşov 400 cor. 14. Asociaţ. pentru sprijinirea învăţăceilor şi sodalilor rom din Braşov 200 cor. 15. Reuniunii de muzică din Braşov 200 cor. 16. Reuniuni pentru înfrumseţarea oraşului Braşov 100 cor. 17. La fondul studenţilor morboşi din Braşov 200 cor. 18. La fondul studenţilor morboşi din Blaj 200 cor. 19. La fondul studenţilor morboşi din Brad 200 cor. 20 Tinerimei universitare din Budapesta „(Petru Maior“) 200 cor. 21. Tinerimei universitare din Cluj 200 cor. 22. Internatului gr. or. din Beiuş 200 cor. 23. Reuniunii fem. rom. din Deva pentru atelierul industriei de casă 200 cor. 24. Nenorociţilor prin esundări din comitatul Caraş-Severin, dat deja 1000 cor. 25 Incendiaţilor din comunele Ruşor şi Băreşti, dat deja 600 cor. 26. Reuniunii femeilor rom. din Lugoj pentru cantina şcolară, dat deja 200 cor. 27. La dispoziţia direcţiunii 6400 cor. *Total* 25000 cor.

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. La fondul cultural arhidiecezan au întrat donaţii dela „Piatra“ institut de credit Teiuş, 150 cor. şi „Creditul“ institut de credit Zărneşti, 250 cor.

*

Incoronarea regelui bulgar. Din Sofia se vesteşte, că în 22 Septemvrie în anul viitor se va face încoronarea în Târnovo a regelui bulgar Ferdinand. Tot atunci se va serba şi aniversarea independenţei Bulgariei.

*

Pentru inundaţi. Din Timişoara se scrie, că vicecomitele *Issekutz* de mai multe zile cutreeră satele din Banat, păgubite de potop, şi distribue în persoană ajutoarele adunate în folosul inundaţilor.

*

Răscumpărare. Dl Iosif Lissai şef contabilul Albinei a binevoit a-şi rescumpăra felicitările de ziua onomastică cu suma de 20 coroane. *Biroul Asociaţiunii.*

*

Universitate populară. In mai toate ţările apusene există o mişcare culturală, care a avut drept rezultat înfiinţarea aşa numitelor universităţi populare. In Londra şi în Berlin instituţiunile acestea sunt factori indispensabili în viaţa sufletească a masselor. Pentru a realiza o asemenea idee şi în România, s'a constituit un grup de profesori universitari, academicieni şi publicişti, cari în zilele acestea au pus bazele unei universităţi populare în Bucureşti. Instituţiunea urmăreşte desvoltarea culturală a publicului prin respândirea ştiinţei, artelor şi literelor. Universitatea va organiza cursuri de vulgarizare şi demonstraţiuni practice în toate direcţiunile folositoare vieţii. Dorim înteiemetorilor cea mai deplină izbândă.

*

Incident la o înmormântare. Duminecă după amiezi s'a petrecut un incident foarte neplăcut cu prilejul unei înmormântări în Vârşeţ. Românii de acolo voiau să îngroape în cimiterul gr.-or. pe unul cu numele Pavel *Gruia.* Convoiul funebru, împreună cu preotul român din Iabuca, sosind la poarta cimiterului a găsit-o încuiată. Inaintea porţii stătea protopopul sârbesc din Vârşeţ, cu numele Popovici, care a interzis intrarea în cimiter a preotului român. A trebuit să intervină poliţia, şi în mijlocul protestelor sârbilor uşa cimiterului a fost deschisă cu forţa, iar înmormântarea s'a făcut sub scutul poliţiei. Incidentul a produs o mare agitaţie în cercurile românilor şi ale sârbilor din Vârşeţ.

*

Mulţămită. Generosul mecenat, dl *Vasile de Stroescu,* a binevoit a trimite şi comunei bisericeşti Selişte (Zarand) 500 coroane, ca ajutor pe seama bisericii şi a şcoalei. Au mai făcut apoi dăruiri sfintei biserici următorii credincioşi: Petru Mihăilă şi soţii, au cumpărat un potir în preţ de 100 cor. Nicolae Bedea, un rând de ornate bis. în preţ de 100 cor. Sofia Mihăilă, văduvă, un stihar şi un epatrafir, în preţ de 22 coroane. Familia lui Mihai Braneţ, un rând de ornate bis. în preţ de 80 cor. Văduva Rusalina Mihăilă, o măsăriţă, preţul 2 cor. Preoteasa Getta Perian, perdea de pluş la uşile împărăteşti în preţ de 30 cor. şi Nicola Avram o cruce în preţ de 12 coroane. Tuturor donatorilor le esprim calde mulţămiri. *Nicolae Perian,* paroh, preş. comit. parohial.

*

Recensământ. Resultatele recensământului în comitatul Torontal nu sunt tocmai îmbucurătoare. Poporaţiunea acestui comitat în timp de zece ani s'a sporit numai cu 3357 de suflete. Au emigrat din părţile acestea peste 32 de mii de oameni, 5377 de case stau nelocuite.

*

Mulţămită. Aduc şi pe această cale mulţămită direcţiunii băncei noastre „Economia“ din Cohalm, pentru ajutorul de 100 coroane, ce a binevoit a da şcoalei noastre gr. or. în scopul provederei cu recuisitele şi mobiliarul necesar. Ticuşul-român, 21 Martie n. 1911. *Ioan Dumitrescu* paroh şi director şcolar.

*

Ultimele turme de bisoni. Publicaţiunea *La nature* scrie, că în sfârşit viitorul bisonilor americani este destul de bine asigurat. In statele unite există trei turme de acest soi interesant de bou sălbatic american. Numărul tuturor bisonilor din America de nord trece astăzi peste două mii, cam cu două sute mai mulţi decât în anul 1908.

*

Impotriva bacşişului. In unele oraşe se iveşte mereu dorinţa chelnerilor, ca patronii să desfiinţeze sistemul bacşişului, şi să li se dee oamenilor de serviciu o plată, din care să poată trăi, cum se cade. Acum se anunţă earăş adunări din Budapesta în afacerea „bacşişului ruşinos“.

*

In atenţiunea învăţătorilor. Ministrul de culte şi instrucţie publică cu ordinaţiunea sa din 8 Februarie a. c. Nr. 11.501 a aprobat definitiv *Abecedarul Fonomimic* scris pe baza călăuzei: *Metodul Fonomimic aplicat la învăţarea cetitului şi scrisului românesc de Gheorge B. Boieriu şi Gheorge Codrea* Aceasta spre orientare celor ce s'au interesat şi până acum de aprobarea acestei cărţi de şcoală. *Autorii.*

*

Cursurile de stupărit din Gödöllő. S'a publicat concurs pentru cursurile periodice de stupărit pe anul 1911. Preoţii vor participa în luna Iunie, din 14—27, iar învăţătorii în Iulie 1—18 şi din 15 Iulie până în 12 August st. n. Ceice participă la aceste cursuri vor primi cunoştinţe teoretice şi practice în acest frumos ram al economiei; precum şi deprindere în a face coşniţe sistematice şi recvizitele ajutătoare la stupărit. Participanţii capătă gratuit întreagă întreţinerea şi capătă şi rebonificare pentru călătoria cu trenul pe cl. a III-a. Aceasta însă trebue să o ceară deodată cu rugarea de primire, pentru ca celor primiţi să li se dea adeverinţă (igazolvány) dela căile ferate pentru călătoria cu preţul de jumătate. Pentru fiecare curs se primesc câte 20 de ascultători. Rugarea de primire provăzută cu un timbru de 1 cor., şi adresată In. Ministru de agricultură să se dea prin autorităţile superioare cel mai târziu cu o lună înainte de începerea respectivelor cursuri. Recomandăm preoţilor şi învăţătorilor noştri să participe cât mai mulţi la aceste cursuri.

*

Petiţie scrisă cu sânge. O revistă militară italiană a publicat de curând un interesant document din răsboiul ruso-japonez. Când admiralul *Togo* voea să facă primul atac asupra Port-Arturului, a căutat soldaţi marinari cari să primească de bună voe însărcinarea aceasta îndrăzneaţă. Planul lui Togo era, ca un vas vechi japonez să pătrundă până la intrarea portului, acolo marinarii să-l afunde şi în felul acesta să închidă ieşirea dela Port Artur. Cine primea însărcinarea aceasta, mergea fireşte la moarte sigură; căci chiar dacă ar fi scăpat de tunurile ruseşti şi de minele submarine, avea să se prăpădească prin cufundarea vasului. Şi totuşi s'au găsit două mii de voluntari japonezi, cari s'au oferit să-şi jertfească viaţa. Unul dintr'înşii, ofiţerul *Haiaşhi,* şi-a scris petiţia de primire cu sângele său; ear împăratul Japoniei aflând despre scrisoarea aceaste, a cerut să i se trimită la palat. Scrisoarea lui Haisşhi se păstrează la un loc de frunte în muzeul împărătesc din Tokio.

*

La „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membrii ordinari: Ioan Costea (originar din Bărghiş), Nicolae Dragomir (orig. din Şura mică), sodali măsari; Demetriu Luca (orig. din Avrig), Nicolae Creţu (orig. din Colun). sodali cismari; Teodor Luca (orig. din Avrig), Grigorie Banciu (orig. din Tarnişor), sodali pantofari; Şofron Ghişe (orig. din Reciu), sodal lăcătuş; Vasile Gligor (orig. din Bistra), sodal croitor şi Victor Marinescu (originar din Mogos-Micleşti), sodal faur, iar în sirul membrilor ajutători au întrat: Vasile Toşa, concepist financiar, Ilie Măcelariu, antreprenor şi Petru Simtion, librar şi a reîntrat Ioan Ursu de Margine, inginer de comasaţie.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, la apelul învăţăcelului turtar Dem. Rodeanu, următorii sălişteni au dăruit: Marina Popa, Ana Peligrad, Ana Costa, Stana N. Bârsanu, D. Giurgiu, Ana Hanciu, Maria I. Rodeanu, Dem. Peligrad, Ioan Prodan şi Paraschiva Tăpălagă, câte 10 bani; Nic. Marta, Elena V. Mosora, Ana Rodean, Dum. Steflea, Ana Popa, câte 20 b.; Ana Teodor şi Const. Aldea, câte 30 b.; Ana Borcia şi Paraschiva Rodeanu, câte 40 bani; Daniil Rodeanu şi Ana Tâmpănariu, câte 50 bani, sau în total cor. 4·40. La acelaş fond învăţăcelele atelierului de croitorie Oprişan şi învăţăceii atelierului de pantofărie al fraţilor Mihălţanu, din venitul unei representaţiuni teatrale date în Reuniune, 1 cor. şi Victor Tordăşianu, prezid., 10 bani.

Cărţi şi reviste.

„Anna“ sau Ceeace nu se poate, de *Duiliu Zamfirescu,* membru al Academiei Române. A apărut în editura librăriei C. Sfetea şi se află de vânzare la principalele librării din Bucureşti şi provincie. Preţul 2 lei.

*

„Haiducul“ ed. 2-a de *Bucura Dumbravă,* tradus de *Th. Nica,* a apărut în editura librăriei C. Sfetea şi se află de vânzare la principalele librării din Bucureşti şi provincie. Preţul 2 lei.

*

Candela, foaie bisericească literară nr. 3 din Martie 1911 cuprinde: Profetul Malachie, de Dr. S. O. Isopescu. Virtutea creştină, de C. Morariu. Istoria patimilor Domnului nostru Isus Hristos, de I. Bucevschi. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

*

Neamul Românesc Literar nr. 8 din 6 Martie 1911 are următorul cuprins: † G. Orleanu, de N. Iorga. Pelişandru, poezie de Mihnea Olmazu. Mitice, Arachne, poezii de Ioan Sân Giorgiu. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Ştiri nouă despre monumentele noastre, de N. Iorga. Povestea cu odoarele cerului: Soarele, luna şi stelele, de N. Mateescu. Cronică.

*

Cărţi bune. Anunţăm apariţiunea următoarelor cărticele ale *societăţii „Steaua“,* apărute în editura librăriei C. Sfetea din Bucureşti. Se vând cu câte 20 bani exemplarul. Nr. 20 Antim Ivireanul, mitropolitul Ungro-Vlahiei, de N. Dobrescu; Nr. 21 Cântece voiniceşti şi ostăşeşti, de 3 învăţători; Nr. 22 Amintiri şi schiţe, de Em. Gârleanu; Nr. 23 Povestirile lui moş Iftimie Hârobor, de N. Rădulescu Niger; Nr. 24 Din legendele neamului de Hohenzollern de St. O. Iosif Nr. 25. Flori şi poveşti de I. Dragoslav. Se pot comanda şi prin Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

„Minerva“, institut de arte grafice şi editura în Bucureşti (Bulevardul Academiei 3) a pus în vânzare următoarele cărţi noi şi bune româneşti: *„In întuneric“,* novele de *Ioan Agârbiecan,* preţul 2 lei. *„In sărbători“,* novele *Ioan Lungeanu* preţul 1 leu 50 bani, *„Apa morţilor“* roman de *M. Sadoveanu,* preţul 2 lei *„Feciorul“,* şi alte novele, de *Radu Baltag* preţul 1 leu 50 bani, şi *„Srieri“,* de *Al. Russo,* cu o prefaţă de G. Bogdan Duica. preţul 1 leu 50 bani.

In *„biblioteca Minervei“,* au apărut apoi următoarele broşurele noi, á 30 bani: Nrul 86. *„Românii din Ardeal“* de *Ioan Slavici.* Nr. 87 *„Spre mai bine“,* traducere de *S. Georgescu.* Nr. 88. *„Ionathan Frock“* trad. de *I. Răduţ.* Nr. 89. *Diana de Lys,* tsad. de *Al. Şerban* Nr. 90. *„Despre producerea operei de artă“,* de II. Taine, trad. de *M. Sadoveanu.* Nr. 91 şi 92. *„Ani de temniţă“,* trad. de *N. Pandelea* Nr. 93. *„Călătoria împrejurul odăii mele“,* trad. de *I. B. Hetrat“.* Nr. 94 şi 95. *„Tinereţa Mariei Antoaneta“,* traducere de *V. Anestin* Nr. 96. *„Drumuri“* de *I. Boteni.* Nr. 97. *„Buni şi răi“.* trad. de *I. Constantinescu.* Nr. 98. *„Creditorii“.* trad. de acelaş. Nr. 99. *„Atala“* trad. de *Margareta Popescu.* Nr. 100. *„Cura de slăbit şi de îngrăşat“* de Dr. *T. Mironescu.* Nr. 101 şi 102. *„Urania“.* de C Flamarion trad. de I. Mihăescu şi C. Chifu.

In fine din *„Biblioteca teatrului naţional“* au apărut tot în editura *„Minervei“,* broşurile următoare: Nr. 10. *„Don Carlos“,* de Schiller, traducere de *G. Coşbuc.* Preţul 50 bani. Nr. 11. *„Judecătoriul din Zalamea“,* trad. de *Ovid Densuşianu.* Preţul 40 bani. Nr. 12. *„Nevasta lui Cerceluş“,* farsă într'un act, de *P. Locusteanu.* Preţul 30 bani. Nr. 13. *„Regele Lear“,* trad. de Margareta Miller-Verghi. Preţul 45 bani şi Nr. 14. *„Zile de Sărbătoare“,* comedie în 3 acte, trad. de I. Barberis. Preţul 40 bani.

Toate se pot comanda şi prin Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Teatru.

Sâmbătă d. a. la orele 3 opereta *„Der Graf von Luxemburg“,* sara *„Ein toller Einfall“,* farsă.

Poşta redacţiei.

Dlui I. Aldea, preot în Petrilaca rom. Adresa cerută nu ţi-o putem da. Nu o cunoaştem.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Cu ocazinnea petrecerii meseriaşilor români din Brad ţinută la 11 Februar v. 1911 au binevoit a contribui următorii domni: Dr. I. Papp 10 cor. Bontoş Simeon, Pop Irimie, Ant. Filip, P. Florinca Brădean Avel, Dirina G. Mihaiu Tănase, Vas. R. Damian câte 3 coroane. Petru Rimbaş 5 cor. Nicolae Timbaş, Al. Draea câte 4 coroane. Lupescu Petru, G. Stoian, Orşa Virgil, câte 2 cor. 40 fileri. I. German, N. German. Avisalon Feier, Ios. Boca, Crişt. G. Zerna Ilie, Golcea George I. N; Luciu Dumitru, Şofron Paicuţ, Aron Radu, Feier George, Miheţ George, Torţa Tanase, Crucin Petru, Vegsina Ioan, Sabin Indrieş, Pavel Pop, T. Banciu, Cruciu Vasile, Ios. Şortoc Ştef. Hărăguş, Vas. Boneu, Al. Săbău, Dr. T. Tisu, P. Cherteş, N. Petru, I. Kain, toţi câte 2 coroane. I. Radean 2 cor. 20 fil. Ermin Stanca, Geonca Teodor, Cosma Matei, N. N., Constantin Luţai Debreceni Dr. Şerban, câte 1 cor. şi G. Jula 1 cor. 20 fil. A intrat dela tombola 30 cor. A incurs dela preţul unui tablou 30 cor. A incurs cu totul 177 cor 60 fil. Spese 41 cor. 78 fil. Venitul curat, 135 cor. 82 fil. Din acesta suma 105 cor. s'a dat la „Fondul meseriaşilor“ iară 30 cor. 82 fil. la „fondul pentru înzestrarea fetelor sărace“. P. T. domni şi doamne li se exprimă profundă mulţămită.

Brad, în Martie 1911.

Ioan German
cassariu.

*

Pentru zidirea şcoalei confesionale gr: ort: rom. din Marpod, protopopiatul Agnita, au mai incurs următoarele contribuiri: Cu Lista Nr. 790 din Breţcu 2 cor. Cu Lista Nr. 25 din comuna Sasany 15 cor. 40 fil. Cu Lista Nr. 32 din comuna Vărd 1 cor. 50 fil. Cu Lista Nr. 17 di comuna Ighisdorful rom. Dl Romul Constantinescu preot şi Dna Ana Constantinescu 3 cor. G. Jugăreanu învăţător 40 fil. Cu Lista Nr. 62 din Agnita Dl Dr. Simion Cheţian advocat 5 cor. Aurel Constantinescu 5 cor. Cu Lista Nr. 784 din comuna Aita mare 2 cor. 66 fil. Cu Lista Nr. 26 din comuna Selistat Dlui paroh Ioan Răduleţ 2 cor. dela mai mulţi parohieni 2 cor. 64 fil. în total 4 cor. 64 fil. Cu lista Nr. 81 din Valea Bulzului 2 cor. 30 fil. Din comuna Finteuşul-mare 2 cor. din comuna Bogdánháza 3 cor. Din comuna Săcădate 2 cor. Din Loc Michael Kraus 5 cor. Andreas Birk 2 cor.

Afară de aceste contribuiri s'au făcut pe seama bisericei noastre şi următoarele donaţii: Dl profesor Dima din Braşov a donat un rând de odăjdii bis. în preţ de 300 cor. Dl Gârboviceanu administratorul cassei bis. Bucureşti 12 minee cu litere latine. Maria Schneider din Loc un prapor negru în preţ de 120 cor, ear Dl Niculae Dima din Braşov a abonat pentru românii mei din Marpod-organul partidului naţional „Românul“ pe anul întreg cu 28 cor.

Tuturor stim. Domni, cari au binevoit a contribui cu ajutoare pentru şcoală precum şi celor ce au binevoit a împodobi sfânta noastră biserică prin obiectele donate, le aduc şi pe această cale în numele poporenilor mei cea mai sinceră mulţumită. Rog totodată pe stim. fraţi preoţi cari nu ni-au trimis listele, să binevoească a le trimite cu ori ce resultat până la finea lunii Martie.

Marpod, 28/II 1911.

Florian Bologa
preot rom. ort.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Garduri colosal de ieftine!

Invenţiune sensaţională.

Afară din cale practic!

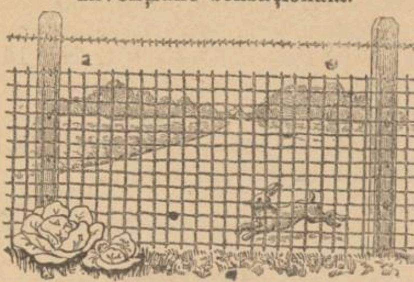

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de ziue.

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.

(103) 3—10

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI,**
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fie care posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 23—25

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf,** proprietar **Simon Nemencz,** posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,

posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 41—

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 16— Director-şef

Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(38) 6— **L. Olariu,**

Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

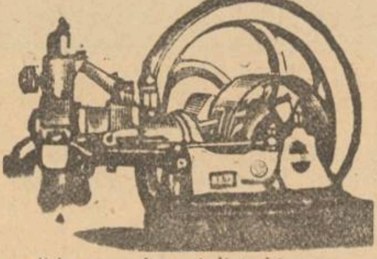

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,

precum şi

Motoare cu tragere de gaz.

Noutate surprinzătoare!

Generator cu tragere de gaz universal.

Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.

Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.

Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.

Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.

(408) 16—26

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“
Budapesta, VI., Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui EGGER m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (367) 26—26

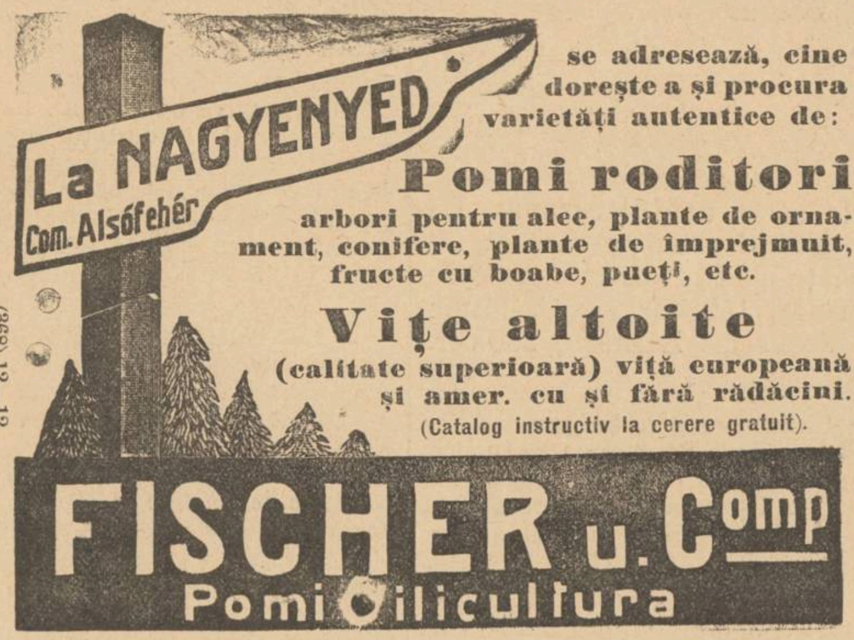

se adresează, cine doreşte a şi procura varietăţi autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuit, fructe cu boabe, pueţi, etc.

Viţe altoite

(calitate superioară) viţă europeană şi amer. cu şi fără rădăcini.

(Catalog instructiv la cerere gratuit).

(368) 12—12

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.

(464) 18—

Replantaţi vă viile cu altoi dela firmă română.

Revista Modei

— este o foarte elegantă şi bogat ilustrată publicaţiune de mode femenine, **scrisă în limba românească** şi executată artistic cu o splendidă copertă în culori.

— are dări de seamă a modei din Paris, Viena, Londra şi Berlin cu ultimele creaţiuni pentru **Toalete şi Costume de dame, Rochi de bal, salon, nuntă, vizită şi stradă, Pălării şi găteli de cap, Jachete, Capoade, Matineuri,** etc. (117) 1—3

— se ocupă şi de **Moda copiilor, broderii, dantele, lucru de mână, lingerie, monograme şi diferite industrii casnice.**

— cuprinde şi o aleasă **materie literară, cronici femenine, anecdote, reţete şi sfaturi, un foileton, jocuri distractive,** etc.

— apare de două ori pe lună. Fiecare număr conţine drept supliment **gratuit** un tipar croit în mărime naturală.

Abonamentul: 3 luni Cor. 4·50, 6 luni Cor. 8·50, 1 an Cor. 16·—.

— La cerere se trimite un număr de probă gratis şi franco. —

Depozitul general la **Administraţia ziarului Adevărul Bucureşti,** unde se primesc şi abonamentele.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

e recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor tricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 25—52

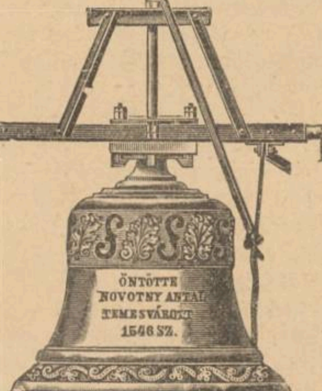

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 15/28 Martie 1911. Nr. 29.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Votul universal.

Sibiiu, 27 Martie n.

Chestia votului universal e pusă iarăși în discuție. A pus'o de astădată deputatul naționalist român, domnul Dr. *Alexandru Vaida-Voevod,* care în temeinica sa vorbire, rostită în dietă, Marți, la discuția generală asupra budgetului, a făcut apel la domnul conte *Tisza*, că dacă vrea cu adevărat pacea cu Românii, să între și el între luptătorii pentru votul universal, egal și secret, cu votare pe comune, pentru care luptă naționalitățile nemaghiare din patrie.

Dorința aceasta a deputatului naționalist român a fost primită cu „*ilaritate*“ din partea celor din majoritatea guvernamentală, iar unii dintre ei s'au adresat, în mod ironic, către cei din opoziția lui Justh, cu cuvintele: „Ei, vedeți pentru cine cereți voi votul universal!?..“ Ceea ce înseamnă, că majoritatea guvernamentală nu e prea dispusă să facă reforma electorală așa cum am dori noi, cu întroducerea votului universal; deci e pe partea contelui Tisza, care e contrar pronunțat al votului universal.

Organul de publicitate al partidului dlui Justh, ziarul „Magyarország“, a răspuns la întrebările din dietă, la apostrofările celor de pe băncile guvernamentale, categoric și cuminte, spunând, că opoziția nu cere votul universal pe seama naționalităților, ci-l cere pe seama țării, irelevant, că-l vreau și naționalitățile ori nu. Il cere opoziția, pentrucă-l are și l-a avut totdeauna în program, și-l cere, pentrucă întroducerea lui nu are să știrbească întru nimica supremația maghiară, întocmai cum nu au știrbit-o nici la 1848 libertățile, cari *atunci* au fost date țării. Dacă ar fi, ca votul universal să nu se dee țării, pentrucă se vor folosi de el și naționalitățile, atunci nu trebuia să fie ștearsă la 1848 nici jobăgia, fiindcă și de acest favor s'au folosit naționalitățile!.

Cu alte cuvinte, opoziția dlui Justh *va cere* votul universal și mai departe, cu toate că majoritatea guvernamentală îi face proces de complicitate cu — naționalitățile. Il va cere; și-l vor cere și naționalitățile, mai ales noi, Românii, cari asemenea il avem în program; dar — cu greu ni se va da. Astăzi lucrurile stau astfel, că nu ne mai putem aștepta la o apropiată realizare a acestei dorințe, pe care toți o nutriam.

Noi ne-am fost exprimat părerea, imediat după terminarea alegerilor generale din cari a eșit dieta actuală maghiară, că felul cum s'au făcut alegerile, și mai ales resultatul lor, ne fac să credem, că înțelegerea între națiunea maghiară și Coroană e restabilită pe deplin, și astfel toate chestiile mari vor fi luate acum dela ordinea zilei. Ne gândeam tocmai la votul universal, lucru pentru care organul de atunci al comitetului național român, „*Lupta*“ din Budapesta, ne-a și tras la răspundere, și era gata să ne pună pe rug, fiindcă *îndemnăm* guvernul să nu ne deie votul universal!

N'a fost însă îndemn, ci a fost temere, care acum e prefăcută în convingere. N'avem decât să analizăm lucrurile întâmplate de atunci încoace. Să ne aducem aminte, cum contele *Tisza* a declarat odată în delegațiunea maghiară, iar ministrul prezident contele *Khuen-Hédervàry* în dietă, că nu legea electorală e urgentă, ci de urgență sunt *reformele militare!* Dacă va trece guvernul și parlamentul în pace peste acestea, să poate apuca apoi cu liniște și de reforma electorală!

Slab politician trebue să fie acela, care nu înțelege rostul acestor vorbe. Ele ne spun, tălmăcite pe limba tuturor, că dacă guvernul și parlamentul, deci națiunea, izbutește să ajungă la înțelegere cu Coroana în chestiile militare, reformele electorale poate să le facă așa *cum vrea*, pentrucă atunci Coroana nu va mai insista să fie făcute pe baza votului universal! E vorba doar de o chestie curat internă, a cărei rezolvare Coroana o lasă, și poate să o lase cu toată liniștea în grija parlamentului, care cu privire la armată și la politica externă a monarhiei a împlinit și va împlini toate dorințele Coroanei!

Părerile acestea, cari au fost dintru început ale noastre, le exprimă acum cineva, la tot cazul un om bine inițiat în politica și intențiunile guvernului maghiar, într'un articol publicat de curând în marele ziar german „*Frankfurter Zeitung*“, în care se spune rupt ales, că dacă parlamentul ungar va vota reformele militare, așa cum sunt ele contemplate din partea celor dela Viena: „*contele Khuen va fi slobod se facă reforma electorală* ***așa cum va voi!***“ Iar contele Khuen nu va voi să supere la nici un caz pe contele Tisza, deci va face reforma electorală așa *cum va voi Tisza.* Scriitorul articolului din „*Frankfurter Zeitung*“ ne și spune cam cum are să o facă: „*va face o reformă destul de largă, care va fi o îndrumare spre votul universal*“. Deci *se va lărgi* dreptul electoral, dar votul universal nu se va da!

Așa am văzut noi lucrurile din capul locului, și nicicând nu ne-am făcut iluziuni, că ni se va da așa de ușor votul universal. Dacă nu ni l'au dat ceice anume au venit la putere ca să ni l dee, și cari l'au avut totdeauna în program: guvernul coaliției, să nu-l așteptăm dela aceia, al căror interes cere să nu ni se dee. Să ne împăcăm deci cu ideea, că votul universal nu se va întroduce la noi — de astădată încă nu, — dar să ne mângăem cu aceea, că pentru noi și numai extinderea, lărgirea dreptului de alegere, încă constitue un câștig, mai ales dacă lărgirea se va face pe baze drepte, cu unificarea censului și cu o arondare dreaptă a cercurilor de alegere. Căci nu voturile, ci felul cum sunt compuse cercurile electorale decid la noi totdeauna rezultatul alegerilor.

Așa vedem noi astăzi lucrurile; și cine le vede altcum, nu le vede bine. O întorsătură spre bine pentru ceice doresc și reclamă votul universal, deci și pentru noi, s'ar putea întâmpla numai în cazul, dacă opoziția ar fi atât de tare în dietă, și atât de energică, încât cerând necesitatea, chiar și cu armele obstrucției, ar putea împiedeca oarecum votarea reformelor militare, pe cari gurernul vrea să le prezinte în luna viitoare dietei spre desbatere. Atunci s'ar putea schimba situația. Dar de o astfel de eventualitate guvernul nu se teme. Pentrucă opoziția de acum din dietă e — slabă.

Glasul Arhiereului. *Preasfinția Sa, Episcopul* Dr. Miron E. Cristea *al Caransebeșului, a adresat un frumos și călduros apel clerului și poporului dreptcredincios din eparhia Caransebeșului, îndemnându-l să jertfească din prisosințele sale pentru adunarea unui fond din care să se zidească un* seminar episcopesc *în Caransebeș, corăspunzător cerințelor moderne. Pentrucă astăzi Caransebeșul nu are seminar corăspunzător și nici internat pentru teologi și pedagogi. Circularul Preasfinției Sale ordonează deci deschiderea unei colecte, pentru ajungerea scopului amintit, în întreaga sa diecesă. Credem, că glasul bunului Arhiereu nu va suna în pustiu, ci ascultat va fi, căci la bună faptă își îndeamnă P. S. Sa fiii sufletești. Citâm din circular următoarele cuvinte: „Nădăjduim, că toți credincioșii bisericei, și îndeosebi organele bisericești, de sus până jos, vor înțelege și asculta glasul nostru rugător; iar de altă parte mai*

FOIȘOARĂ.

Șezătoarea dela Sibiiu.

Unul dintre iubiții scriitori din România, cari au luat parte la șezătoarea literară din Sibiiu, dnul *Caton Theodorian*, își descrie impresiile în revista „*Căminul nostru*“, după cum urmează:

E interesant să vezi pe scriitori în ajunul unei șezători, a unei șezători peste hotar mai vârtos. Fierbere, pregătiri, inspecție la dulăpiorul unde lâncezește ori se strâmtează redingota, neastâmpăr tineresc și avânt. Apoi întrebările celor cari n'au mai văzut localitatea: Cât mergem? schimbăm trenul? avem vagon de dormit? dar la graniță, n'o să ni se pună pedeci? Și frunțile se îngrijorează, fețele se întunecă, apoi chipurile se înveselesc și ochii râd iară. Sunt ca niște copii răsfățați scriitorii: își fac grijuri din nimica, dar le și trece lesne.

Grăbiți, zorind să nu piardă trenul, ori distrați, așa veniau la gara de nord în seara de 18 Februarie cei cari puteau răspunde chemării venite de astă dată dela Sibiiu, focarul de cultură românească din Ardeal. Tovarășii mei mi se par niște frățiori, mult deosebiți prin temperamente, însă, cari simt în unison ca în preajma unei zile de sărbătoare ce vine cu flori, făgăduind daruri și strecurând sufletelor puternicele întipăriri, singurele menite să nu se șteargă nici cu anii, nici cu vârsta.

Prin vagoane scriitorii adorm, după ce au strigat bătând din palme: la Sibiiu! la Sibiiu!

Impresiile mele încep, după ce a trecut noaptea petrecută în legănarea lină a vagonului de dormit. Intre Drăgășani și Râmnicu Vâlcea, odată cu albul zilei, cerul prinde să se petecească cu liniile vinete ale dealurilor, să se deslușească Oltul și printre norii plumburii să zimbească îndoelnicele raze ale soarelui de Februarie. Cum fuge trenul, dincolo de Râmnic, încep să se aleagă culmile Carpaților, *Cozia* „cu ale ei turle peste unde stând culcate“, *Cârligele*, strâmtoarea *Clopotului*, și străbatem întâiul tunel. Munții!

Mai toți însă nu cunosc drumul, și Gârleanu cu notițul deschis, căutând pe fereastră ca nimic să nu-i scape, își aduce aminte că eu am trăit mulți ani pe malurile Oltului și-mi cere numele piscurilor, strâmtorilor și apelor ce farmecă pe cel care întâia oară le vede, ca și pe cel ce le cunoaște.

La vama românească din Câneni avem de trecut mici forme polițienești și după o ședere de aproape un ceas mașina, care și-a umplut căldările cu apă, pufăie și duduie iară. Impiegații drumurilor ferate ungurești s'au ivit chiar după plecarea noastră din Câneni și ne-au luat în primire, măcar că suntem încă în trenul românesc.

Taiem zidurile muntoase, prindem din iuțeală râul Vadului și Turnu Roșu și ne găsim în stația Ungurilor. Insoțiți de polițaiul românesc din Câneni, trecem prin vama Verestorony fără greutate, s'o mărturisesc, fără să ne plictisească zelul vre unui jandarm sau finanț împăunat. In vagonul unguresc cam necurat, dar încăpător, când temerile scad și frunțile se descrețesc de grijă, domnișoara Filotti, talentoasa artistă, care vine cu noi să ridice faima Teatrului Național la șezătoarea pregătită, își scoate cărțile ascunse ochilor veghetori ai vameșilor în dantelele și muselinele parfumate și începe să frunzărească pe Coșbuc, Anghel, Corneliu Moldovan, Eftimiu, Carmen Sylva, din cari și-a propus să reciteze frumoasele poezii.

Răpiți de intonările melodioase ale glasului muzical cu care artista știe să spună versurile poeților noștri, uităm o clipă de măreția priveliștilor de afară și ochii nu ni se îndreaptă către ferestre, decât când caprițioși și neașteptați fulgi de zăpadă încep să se joace pe la geamuri, căutând să ne smulgă și pentru poezia de afară.

In două ceasuri petrecute, aci admirând priveliștile albite depărtându-se, ori venind până la noi, aci ascultând un vers de aur, aci rozând o cofetură — de dimineață unuia dintre noi îi venise gust să oprească trenul ca să luăm o gustare pe „masa lui Traian“, — iată-ne în gara Sibiiului. Ne întimpină marele Goga, mai vesel parcă de când s'a întors dela Paris ca să se vadă dăruit c'o lună de pușcărie pentru o nevinovată de poezie scrisă de altul și prietenul Octavian Tăslăuanu, conducătorul „Luceafărului“, revistă românească la care s'au întâlnit penele atâtor scriitori din țară ca și de dincolo, făcând începutul înfrățirii culturale ce are să-și primească mâne botezul hotărâtor.

După ce am făcut cunoștința odăilor ce ni s'au ținut la hotelul „Römischer Kaiser“ și ne am curățit obrajii de negreața fumului dela mașina drumului de fer, eșim în orașul plin de viață și de mișcare, în mijlocul căruia se înalță biserica romano-catolică, durată acum o sută optzeci de ani, muzeul Brukenthal și mai încolo impunătoarea mitropolie românească, banca „Albina“, palatul și muzeul Asociației pentru cultură și literatură, biserica evangelică săsească, libraria și tipografia arhidiecezană ș. a.

*

Revăd Sibiiul după trei ani aproape. Atunci era vară, mă plimbam „Pe sub arini“ cu prieteni visători, încremeniam ceasuri întregi pe terasa Bretterului cu ochii în zările însorate ce luminau culmile Negoiului și Surului, și mă duceam la Rășinari, la „doamna dela Steaja“, în familia neuitatului luptător Barcianu, împuținată de curând cu una din cele mai delicate vlăstare ale ei, regretata română Adelina Tăslăuanu, soția neprețuită a scriitorului Octavian Tăslăuanu. Acum e iarnă *mişcător decât noi credem că-i va îndemna pe toţi* însuşi măreţul scop *şi-i va însufleţi, ca în fiecare comună să se facă o colectă frumoasă. Indeosebi îmi pun încrederea în preoţimea noastră, îndemnându-o să caute a imita în această privinţă* clerul mult mai sărac al arhidiecezei, *care la zidirea catedralei mitropolitane a dat dovezi* de rară însufleţire şi neaşteptate jertfe. *Preoţii, învăţătorii şi fruntaşii să premeargă cu esemplul lor, înscriindu-se în fruntea colectei". Dorim succes desăvârşit frumoasei întreprinderi a P. S. Sale!*

Sărbătoarea unităţii Italiei. Astăzi să încep în Italia frumoasele sărbări, cari să aranjază din prilejul împlinirii primei jumătăţi de secol, decând s'a făcut unitatea Italiei, adecă unirea tuturor provinciilor italiene într'un regat mare italian. Cele mai frumoase serbări se vor da la *Roma*, unde să deschide astăzi şi expoziţia internaţională. Aproape toate statele au trimis telegrame de felicitare, prin parlamentele lor, Italiei, din prilejul acestei sărbători naţionale.

Suveranii Germaniei la Viena. In călătoria lor spre Corfu, unde au să rămână vreme mai îndelungată, Suveranii germani, Impăratul *Wilhelm* şi Impărăteasa *Victoria Augusta*, cu cei doi membri mai tineri ai familiei împărăteşti, principesa *Victoria Luiza* şi principele *Ioachim*, s'au oprit Vineri la Viena, unde au fost oaspeţii Monarhului nostru, care i-a aşteptat la gară şi i-a primit cu obicinuita afabilitate. Au sosit la orele 10 şi un sfert dimineaţa, iar la orele 9 seara au plecat mai departe. La plecare Monarhul nostru i a însoţit până la gară.

Chestia naţională în dietă Marţi a rostit în dietă deputatul naţionalist român Dr. Al. *Vaida* vorbirea, cu a cărei reproducere începem astăzi, iar Mercuri a vorbit în dietă în chestia naţională deputatul Lengyel Zoltán şi contele Tisza István. Primul s'a plâns, că vorbesc în chestia de naţionalitate şi de aceia, cari nici nu o cunosc; pentrucă nu prin mijloace politice să pot câştiga naţionalităţile, ci prin mijloace economice. Când vor avea Ungurii pe lângă supremaţia politică şi supremaţia economică în mâna lor, vor fi silite naţionalităţile să se plece. Contele *Tisza* a răspuns apoi domnului *Vaida*, condamnând politica naţionalistă română, şi îndemnând pe Români să facă politica pe care o fac Saşii, şi acum şi Sârbii. Despre acţiunea de împăcare spune, că ea a ajuns la punct mort, fiindcă în memorandul dnului *Dr. Mihu* sunt unele puncte, cari au să fie modificate. Joi a răspuns apoi deputatul naţionalist român Dr. *Stefan C. Pop* contelui *Tisza*, şi a vorbit şi ministrul-prezident, contele *Khuen-Hédervàry*, spunând, că guvernul nu a iniţiat nici o acţiune de împăcare cu Românii, fiind de convingerea, că nu guvernul, ci Românii sunt datori să facă paşii de apropiere.

Discurs parlamentar

rostit în dieta ţării, Marţi, în 21 Martie stil nou, din partea deputatului naţionalist român

Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

Onorată Cameră! Inainte de toate declar în numele partidului naţionalist, că partidul din care fac parte, neavând încredere în guvern, nu primeşte budgetul nici în general. Partidul naţionalist n'a avut intenţiunea să ia cuvântul la acest obiect, deoarece ştie, că în sesiunea actuală activitatea noastră nu trebue să se validiteze aici în parlament, ci afară la periferii, ca urmând alegerile, să nu intrăm iarăşi în număr aşa mic, ci conform forţei noastre numerice să intrăm atâţia, câţi trebuia să intrăm deja acuma, dacă luăm în considerare, că pentru partidul nostru s'au dat peste 50.000 voturi. Dar împrejurarea, că vre-o câţiva oratori au amintit chestia naţionalităţilor, şi deoarece în ziare apar mereu ştiri, că unul sau altul, deputat şi palitician din anturajul guvernului, voeşte să pună în mişcare pacea cu naţionalităţile şi deosebit pacea cu Românii, faptul acesta ne-a îndemnat, ca să luăm cuvântul la acest obiect.

Celegul contele Ştefan Tisza a fost acela care, de când a început sa ia parte în campania electorală şi a pornit agitaţie, ca şi cu prilejul primei sale vorbiri în parlament, a tractat serios chestia naţionalităţilor şi ne-a făcut impresia, că se ocupă serios cu modalităţile de rezolvire ale acestei chestii însemnate. Faptul acesta ne impune datoria, ca tuturor onor. colegi, cari doresc sincer pacea precum şi acelora, cari sunt duşmanii împăcărei cu naţionalităţile, să le dovedim atitudinea partidului naţionalist şi deosebit a fiecărui membru al partidului naţionalităţilor faţă de acel program al păcei.

Cuvintele contelui Ştefan Tisza din vorbirea sa dela 18 Iulie 1910 au fost foarte serioase. El a spus, că (ceteşte): „Chestiunea aceasta — adecă, chestia naţionalităţilor — este cea mai importantă chestie a existenţei naţionale ungureşti". Apoi a constatat, că (ceteşte): „Probabil de zeci de ani nu a fost un prilej mai potrivit, ca să asigurăm pe sama naţiunei noastre acea poziţie în suflete, în inimi, în sentimente, pe care o merită şi pe care trebue s'o ocupe, ca să-şi poată împlini misiunea, ca să poată exista.

Onorată cameră! Când contele Ştefan Tisza a ajuns la convingerea, că fără rezolvirea chestiunei naţionalităţilor nu se poate asigura viitorul rassei maghiare în concertul european. (László Mihály: Aceasta n'a spus-o!) eu aşa o înţeleg, atunci trebue să credem, că d sa doreşte sincer pacea cu naţionalităţile şi deosebit cu Românii. Cu durere văd însă, că deoparte pretinde ca să se mobilizeze în contra noastră jandarmeria, jandarmeria Statului, (contraziceri în dreapta şi în centru) apoi către sfârşitul vorbirei sale constată, că chestiunea aceasta nu se poate rezolvi „numai prin înţelegerea reciprocă a sufletelor, a inimilor şi a sentimentelor".

Da, teza aceasta din urmă o primim deoarece fie-fost în trecut ori ce neînţelegeri între noi şi între celelalte partide ale parlamentului unguresc, şi oricum am agitat pentru drepturile noastre şi pentru libertatea popoarelor noastre, totdeauna am avut în vedere, ca să vă dovedim, că până când şi din partea d-voastră nu se vor auzi astfel de glasuri, până atunci, până când nu veţi pregăti terenul d-voastre, până atunci orice silinţe sunt zădarnice.

De, cuvintele acestea ale contelui Ştefan Tisza sunt cel mai mare rezultat, pe care l-am putut obţinea în activitatea noastră parlamentară, deoarece eram convinşi când vre-o câţiva am început activitatea şi ne-am năzuit ca poporul românesc să iasă din pasivitate, că păşind în arena de luptă parlamentară, mai curând sau mai târziu, probabil, după o muncă grea de mulţi ani, probabil, în schimb, că mulţi dintre noi se vor ruina, mulţi îşi vor strica sănătatea, mulţi îşi vor pierde averile, dar vom ajunge să vă convingem, că chestiunea aceasta nu se va rezolvi pe altă bază decât pe baza înţelegerei reciproce, că mijloacele brutale sunt zădarnice, când popoarele luptă pentru libertatea lor proprie.

E cel mai mare merit al activităţei noastre parlamentare, când vedem, recunoscându-se, că într'adevăr rezolvirea acestei chestii se impune Ungurilor în interesul bine priceput al lor. Nu nădăjduim un resultat mai mare şi cu acesta suntem deplin satisfăcuţi. (Sgomot).

Contele Ştefan Tisza a vorbit frumos despre pace, iar noi ne am bucurat, că ni s'a dat să auzim şi astfel de glasuri. Dar agitaţiunea aceasta a găsit foarte puţin ecou la opinia publică ungurească, în presa ungurească şi la deputaţii unguri, precum şi la on. membri ai guvernului. Deoarece e foarte drept, On. Cameră, că prin politica de bătături se poate strica, dar nici când nu se pot împăca două popoare, ce se războiesc unul în contra celuilalt. (Sgomot).

Iar dacă vom cerceta, On. Cameră, că dela 18 Iulie, când şi-a ţinut cont. Ştefan Tisza vorbirea, ce a făcut guvernul, care în primul rând era chemat să pregătească terenul păcei, putem constata, că cu excepţia d-lui ministru de justiţie ceilalţi miniştri au făcut totul, ce-au putut face, ca să se continue politica de bătături în contra poporului românesc şi în contra celorlalte naţionalităţi nemaghiare. (Sgomot).

Onorată Cameră! Intre noi nu poate fi vorba despre pace, până când d v., adecă on. membri ai guvernului, cari aveţi posibilitatea, nu pregătiţi spiritele. Cum s'ar şi putea până atunci, până când zi de zi presa ungurească şi opinia publică ungurească dispreţuieşte şi inzultă pe nemaghiari, zic, cum s'ar putea nădăjdui până atunci despre acestea spirite, că s'ar putea face pacea? (Sgomot).

Nadányi Gyula: Oare d voastră cum trataţi cu Ungurii? (Aşa-i! în stânga).

Dr. Al. Vaida: Fiind că vorbesc de politica de bătături, aduc ca exemplu ordinaţiunea appony-ană, care în şcoalele româneşti pretinde să se facă catechizaţia în ungureşte. (Aprobări generale).

Nadányi Gyula: Fireşte! Oare în România în ce limbă se catechizează? (Sgomot).

Preşedintele: Rog linişte!

Dr. Alex. Vaida: Contele Zichy János n'a revocat ordinaţiunea contelui Apponyi Albert. (Strigăte în dreapta şi stânga: Bine a făcut!) ci din contră, deşi contele Ştefan Tisza a condamnat această ordinaţiune, (Contraziceri sgomotoase în dreapta) iar în vorbirea sa dela Oradea-mare a numit-o de-a dreptul politică de bătături (Sgomot şi contraziceri în dreapta).

Nyegre László: N'ai înţeles, ce a spus Tisza! (Sgomot. Preşedintele sună).

Dr. Alexandru Vaida:...şi pe mai departe a lăsat ordinaţiunea în vigoare. (Aprobări). Aşa se vede deci, On. Cameră, că pentru a pregăti spiritele pentru pace, nu avea destulă influinţă la guvern, ca să-l convingă pe acesta, că în sfârşit ar fi să înceteze cu politica lui de bătături. (Sgomot şi ilaritate). Iar de oarece on. membri ai guvernului încă tot mai continuă politica de bătături, întreb, care este rezultatul acestei acţiuni? A avut acel sfârşit, On. Cameră, că corbul alb, dr. Ioan Mihu, într'adevăr a ostenit mult în interesul poporului nostru, fără ca să fie încredinţat cu această misiune, fără ca într'adevăr să fie avut dreptul să vorbească în numele poporului românesc, (Strigăte în dreapta: Aşa, ca şi D.-Voastre!) şi ca să nu să zică, că noi suntem „Spielverderberi", am lăsat să-şi urmeze calea, deoarece ne-am bucurat, că chestia aceasta o conduce un om cinstit, un corb alb, care tot mai crede în posibilitatea, că între împrejurările actuale, când terenul e încă nepregătit, când guvernul n'a făcut armistiţiul, se poate face deja pace, care mai crede încă, şi se leagănă în iluzii, că pacea ar fi posibilă (Sgomot). Intr'adevăr, noi ne-am bucurat, că un om cinstit, un corb alb, conduce aceste tratative de împăcare, căci doară mulţi corbi suri din tabără încercase să facă pacea cu gândul ca să câştige pentru sine un osuţ, o bucăţică de carne putredă. (Mişcare în stânga).

Mezössy Béla: Doară aceia-s oameni de ai D-Voastre. (Mişcare şi sgomot în stânga şi în centru. Preşedintele sună).

Dr. Alexandru Vaida: Da, sunt oameni de-ai noştri! Şi care a fost rezultatul? (S'auzim! S'auzim!) Acela, că din cauza atitudinei guvernului acţiunea d-lui dr. Mihu a dat faliment total şi că toţi aceia, cari au fost destul naivi, că au crezut în succesul acestei acţiuni, acuma s'au putut convinge, că aceasta a fost o iluzie, pentru realizarea căreia încă n'a sosit vremea. Dl deputat contele Ştefan Tisza în vorbirea sa s'a ocupat şi cu ideea sa favorită, zicând că politica externă a contelui Iuliu Andrássy şi tendinţa, la care a ţintit politica externă a contele Iuliu Andrássy, a creiat superbul regat al României libere.

Sunt frumoase cuvintele acestea, On. Cameră, dar cutez a vă aduce aminte de scena descrisă în opul „Aus dem Leben des Königs Karl von Rumänien", dintre ministrul de externe contele Iuliu Andrássy şi Carol regele României, când cont. Iuliu Andrássy a asigurat pe regele Carol, că poate fi liniştit, deoarece monarhia austro ungară nici când nu va urmări o politică de cucerire în contra României, cu atât mai vârtos deoarece şi aşa are mai mulţi Români decât s'ar cere.

Ceeace stă despre Români, stă şi despre Slavii din Balcan, prin urmare e greşită aceea concepţia a contelui Ştefan Tisza, că contele Andrássy Gyula a făcut din marinimie o astfel de politică externă. Nu On Cameră, el de aceea a urmat o astfel de politică externă, ca să poată asigura ca un politician cu concepţii reale existenţa heghemoniei maghiare.

Că contele Ştefan Tisza n'a fost în stare să invalideze concepţia lui Bismarck şi a lui Napoleon III. despre politica expanzivă a monarhiei noastre, dovedeşte mai bine aceea împrejurare, că chiar sub regimul coaliţiei s'a făcut anexiunea Bosniei

---

şi ne-o mai amintesc şi versurile lui Cincinat:

Plângi, suflete, e iarnă.

Pe fundul amintirilor mi se ivesc decoruri şi vedenii, ce pun o umbră de tristeţe pe impresiile de astăzi. Căci nu e plăcere mai tristă decât să călătoreşti, zice doamna de Stael. Pe acolo mai ales, unde nu mai găseşti ce ai lăsat.

*

După câteva ceasuri ne găsim adunaţi pentru cină la birtul lui Brote, mai apoi suntem cu toţii la cafeneaua românească de pe Bretter, unde curge şampania, epigramele, madrigalurile, şi inimile se înflăcărează. Intre noi Goga, osânditul de eri şi întemniţatul de mâne, ascultă tresărind marşul lui Murăşanu, vibrând de pe strunele bandei de lăutari a lui Braşoveanu; safirele ochilor frumoşi ai poetului licăresc ca la un semnal de chemare la bătălie . . .

In această înrudire sufletească ne găsesc zorile unei zile cu soare. La nouă ceasuri a doua zi luăm parte la liturgia dela catedrală şi după aceea ne ducem să primim binecuvântarea Mitropolitului Meţianu, la palatul său. Veneratul prelat poartă bărbăteşte hlamida celor optzeci de ani şi păstrează luminoasă mintea înţeleptului. Minutele trăite lângă dânsul au fost o binefacere pentru scriitorii nedeprinşi s'audă mai des glasul credinţei, pogorând de pe buzele unui sfânt.

Inainte de amiază, la Casa Naţională a început şezătoarea rânduită de societatea Astra a femeilor române, după un cuvânt introductiv al lui O. Tăslăuanu, harnic contribuitor la isbânda sărbării. A fost clipa cea mai frumoasă din toate. E întâia oară în viaţa culturală naţională, când scriitorii din regat s'au arătat lumii mână în mână cu cei din Ardeal. Aşa însemnat eveniment, când la olaltă cu Goga, Agârbiceanu, Tăslăuanu şi d-şoara Cunţan se ivesc pe estradă scriitorii din România, e salutat cu ferbinte entusiasm şi freamăt de veselie, care nu conteneşte decât spre a porni iară în valuri şi mai aprinse.

Intr'o astfel de însufleţire cetim pe rând fiecare şi şezătoarea nu ia sfârşit decât pe la 2 după amiază, când începe banchetul de peste optzeci de persoane, dat în sala Habermann. Atâta căldură şi comunicare dela suflet la suflet nu s'a mai simţit dela şezătorile din Bucovina, a căror amintire o să rămână tot atât de scumpă inimilor noastre.

Dintre urările ce s'au rostit însemnez: pe a lui Goga, care închinând pentru scriitorii din ţară şi amintindu-şi de un basm străbun, sămueşte pe Românii din regat cu ochiul care râde, şi pe cei de dincolo cu ochiul care plânge al bătrânului împărat din poveste şi, urează să vină ziua fericită, când împăratului o să-i râdă amândoi ochii; a părintelui protoiereu Droc, unchiaşul cu vorba domoală, care când a auzit astăzi dulcea limbă românească grăită pe scena Casei Naţionale de o fruntaşă actriţă ca domnişoara Filotti, simte înduioşarea de acum cincizeci de ani, pe vremea lui Pascaly, când a venit întâia oară la teatrul din Bucureşti şi a ascultat pe o domnişoară grăind româneşte, în vreme ce fetele din Ardeal rupeau mai multă nemţească decât frumoasa limbă a neamului; a lui Em. Gârleanu, care a adus din partene prinosul de admiraţie femeilor ardelene, minunate mame, pilde de hărnicie şi în stare de jertfe mărete, închinând pentru doamnele Goga şi Cosma, ca şi pentru domnişoarele de faţă.

Pe la 4 ceasuri după amează, când a trebuit să se spargă banchetul, am mers de am văzut şcoala de industrie naţională cu lucrături de păruzături şi ţesături de toată frumseţa şi unde ne aştepta directoare, domnişoara Podoabă; apoi şcoala de menaj, condusă de domnişoara Tulia Bogdan.

Seara ne-am dus la balul dat în cinstea scriitorilor în sala săsească Gesellschaftshaus, împodobită cu brazi, scoarţe, chilimuri şi flori, prilej pentru desfătarea ochilor la vederea mândrului port naţional din ţinuturile Ardealului şi pentru a contempla găteala frumoaselor doamne şi domnişoare române, care mai de care mai mândre.

Intr'un ansamblu minunat am văzut săltând jocurile din Banat, Bucovina, de peste tot unde bate o inimă românească, învârtindu-se Hora fetelor, Brâul, Zuralia, Căluşarii ş. c. l.

Poliţaiul ungar, cu mijlocul încins în curele văcsuite şi cu pene verzi la pălărie, privia şi el dela uşă, dârz să-şi împlinească datoria, dar nebăgat în seamă de nimeni.

Scriitorii cari nu cunoşteau Sibiiul au rămas şi pe a doua zi să vadă muzeul Asociaţiei, galeria Brukenthal, bisericile şi celelalte locuri vrednice de cercetat. Cu multă părere de rău şi mai mult pe ascuns m'am strecurat din sală pe la trei dimineaţa de am luat drumul gării pentru trenul din România şi am ajuns la Căneni, când se făcea ziuă. Aci un vânzător îmi întinse „Universul" cu resultatul alegerilor dela noi.

In vagon dau de un cunoscut, căruia sufletul meu simte trebuinţa să i se destăinuească şi să-i împărtăşească emoţiile vii ce a încercat în sinul bunilor nostri fraţi. Dar nu mă ascultă; a fost candidat şi a căzut în alegeri numai cu un vot. Ii sunt prietin ş'-mi impută că nu m'am dus să-l votez, să-mi exercit dreptul cetăţenesc „cel mai sfânt".

Tocmai atunci mi-am adus aminte. Vai!! da; n'am votat. Dar gândurile mi se întorc înapoi la Sibiiu. Şi zic tare, de mi se pare c'a auzit şi el: „Atâta pagubă!"

Caton Theodorian.

şi Herţegovinei, aşadar am făcut o politică de cucerire şi tot această împrejurare dovedeşte, că totuşi forţa mare şi irezistibilă a împrejurărilor a fost mai puternică decât puterea de opunere a politicianilor maghiari. Doar coaliţia şi-a dat învoirea la aceea anexare.

(Va urma).

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 23 Febr. n. 1911, s'a ţinut a 2-a şedinţă literară a „Reuniunii meseriaşilor sibieni“. Prezidentul nostru Tordăşianu, bineventând număroşii participanţi, îşi exprimă complăcerea, că dl prof. seminarial Dr. A. Crăciunescu, asemenea colegilor săi, profesorii Dr. Bălan, Dr. Borcia, Dr. Lupaş şi A. Bratu, îşi pune cunoştinţele în serviciul clasei noastre de mijloc, şi salută pe membrul onorar dnul Petru Ilieş, care, petrecând în Sibiiu, nu numai că participă la şedinţă, ci ne dărueşte şi 4 cadre frumos confecţionate, între cari 2 cu chipul prezidentului nostru, spre a fi sortate între participanţi. Tractând apoi despre sporiul zilnic, ce-l avem între meseriaşii noştri, pune în vedere, că măestrii noştri din Sibiiu, cu ateliere proprii s'au înmulţit cu domnii Ioan Duşa, croitor, Visarion Iacob, covrigar, Iacob Marianu, cismar, Iosif Jinga, pantofar, Ioan Opriş, rotar şi Ioan Limpede, pantofar, cărora le doreşte sporiu şi isbândă.

Purcezând în cele din urmă dela faptul, că noi Românii cât de înapoiaţi suntem faţă de celelalte naţionalităţi conlocuitoare, cari pentru toate afacerile şi pentru toate clasele lor sociale, au societăţi, sau Reuniuni cu menire specială de a ajuta şi sprijini pe societari, ar trebui ca şi noi, imitându-i, să ne asociem în toate daraverile noastre. Provocându-se la feliuritele societăţi, ce le au Saşii sibieni, spune cum a rămas surprins aflând, că ei, între altele, au până şi o Reuniune pentru ajutorarea şi luminarea servitoarelor, cari pe calea societăţii, compuse mare parte din stăpâni, apoi din intelectuali, din femei mai în vârstă, din profesori şi pensionari, spre a fi subtrase dela petrecerile din după amezile Duminecilor şi sărbătorilor, cari nu odată sunt păgubitoare moralului servitoarelor, ba păgubitoare pentru locul lor natal, sunt invitate în localul anumit al societăţii, unde în orele de d. a, dame mai în vârstă, profesori etc, le ţin prelegeri formale din arta bucătăriei, din grădinărit, din cusut, din scris şi din cetit şi din alte îndeletniciri neapărate pentru o femeie muncitoare. Oare ni-am putea noi, cari n'avem nici măcar o Reuniune de ajutorare a săracilor cu daruri de Crăciun etc., ni-am putea noi închipui o asemenea Reuniune românească, pe calea căreia am putea da satelor, din cari sunt recrutate servitoarele noastre sibiene şi din alte oraşe, femei cu orizonturi mai largi, cu cunoştinţe folositoare unei viitoare gospodine. La întrebarea aceasta, durere, răspunsul nu poate fi decât negativ. Să căutăm deci a o rupe cu trecutul, să înfiinţăm societăţi fel de fel şi să le sprijinim.

Intraţi în însaşi şedinţa literară, după cetirea prin notarul Duca a proceselor verbale ale şedinţelor administrative, dl profesor Dr. Crăciunescu, cu ajutorul schiopticonului despărţământului Sibiiu al „Asociaţiunii“, ne înfăţişează o mulţime din chipurile măreţe ale testamentului vechiu, pe cari le-a însoţit de esplicaţiuni clare şi instructive. In urma aplauzelor secerate, dl Dr. Crăciunescu ni-a făcut promisiunea solemnă, că în şedinţa a 3-a literară din 30 Martie, tot cu ajutorul schiopticonului, ne va trece pe dinaintea ochilor sufleteşti chipuri din testementul nou. Intre debutanţii seratei: dşoara Elena Bordia ni-a redat frumos „Oda ostaşilor români“, de E. Rădulescu; înv. rotar I. Văcariu, a predat binişor „Moştenirea strămoşească“, de G. Sion: băiatul G. Hedu a plăcut mult cu bucăţile potrivite, cântate la citeră; şcolarul A. Murăşan, a fost bun în „Cămaşa fericitului“; dşoarele Aurelia Filip şi Cornelia Hurdu, cântând în duet „Călugărul din vechiul schit“, au fost viu aplaudate; mult râs a produs măestrul pantofar Ios. Jinga cu câteva anecdote hazlii; Zinuca Dop, ca în totdeauna, a fost drăguţă cu „Revederea“ şi alte poezii potrivite. Măestrul zugrav de case, cântăreţul nostru simpatic, dl I. Stanciu ni-a cântat de s'a întrecut pe sine însuşi. Cu recunoştinţă suntem faţă de bravul cor al pedagogilor din cursul III, cari sub conducerea dibace a dlui Nistor Dregoş, a esecutat mai multe cântări, lucru prin care s'a contribuit mult la ridicarea nimbului şedinţei.

La fine s'au sortat 15 cărticele folositoare şi obiectele dăruite de dl Ilieş iar prezidentul Tordăşianu, mulţămind tuturor, invită la a 3-a şedinţă din 30 Martie n. c.

„*Invingătorul*“.

NOUTĂŢI.

Avis. Seria conferenţelor publice din *Muzeul Asociaţiunii*, se va încheia Dumineca, în 2 Aprile n. a. c., cu o *producţiune teatrală, muzicală*, din partea elevelor cursului complementar dela şcoala Asociaţiunii. Inceputul la 6 ore d. a. Tacsa de intrare: 60 fil. de persoană. Pentru studenţi 20 fileri.

*

Fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii. Comitetul „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, tractând în ultima sa şedinţă afacerea fondului Dr. Şpan, a luat act cu mulţămită de dania făcută de prezidentul Tordăşianu în scopul eternizării memoriei acestui vrednic bărbat. A hotărât, ca fondul să nu se activeze înainte de a ajunge la suma de cor. 2500, când 20% din interese se vor capitaliza, iar 80% se vor folosi la acoperirea cheltuelilor de drum ale copiilor de Moţi, cari se aplică la meserie, cum şi pentru îmbrăcarea şi ajutorarea lor. Fondul se alimentează din daruri benevole, din venitele producţiilor publice, din interese etc. Ca nici meseriaşii actuali să nu fie subtraşi dela datorinţa de a jertfi cât de puţin în memoria prietinului cauzelor noastre meserieşeşti, în memoria prof. Dr. Şpan, între ei circulă un apel cald în scopul contribuirii. Cu contribuirile următoare: colegul decedatului Dr. Şpan, Dr. Vasile Stan, prof. semin. 10 cor., fostul elev al lui, Ilie Beu, paroh în Apoldul-rom. 5 cor., Vasile Damian, deputat dietal, protopresbiter (Brad) 10 cor., Dr. Iuliu Decian, advoc. (Şercaia) 5 cor., G. Lupu, paroh (Dridif), Ioan Neagoe, paroh (Stremţi), Ioan Budoiu, paroh (Câmpuri Surduc), câte 2 cor., Ioan Roman, paroh (Tălmăcel) 1 cor., „Auraria“, inst. de credit (Abrud), Dr. Zosim Chirtop, advocat (Câmpeni), câte 10 cor., Ioan Simu, preot (Abrud), Teodor Toader, paroh (Mărişel), câte 5 cor., dşoara Silvia Pop, învăţătoare (Mărişel) 2 cor., Stefan Morariu, paroh (Cunţa) 1 cor. şi Eugen Tordăşian 10 bani — fondul a ajuns la suma de 105 cor. 20 bani.

*

Prima femee deputat, despre care am scris într'un număr trecut, a şi rostit primul său cuvânt în storthingul din Cristiania. Dşoara Ana Rogstad, la desbaterea budgetului ministerului de războiu, a vorbit despre binefacerile păcii, şi sperează, că precum dreptul pumnului a dispărut în faţa legilor, tot aşa au să dispară din lume şi războaiele, împreună cu instituţiunea militară; cu toate acestea vorbitoarea nu va vota în contra cheltuielilor de războiu, cari au de scop apărarea ţării sale.

*

Gazurile dela Şărmăşel. Marele ziar german *Berliner Lokalanzeiger* a trimis la Şărmăşel un raportor special, care a publicat acum în foaia aceasta o dare de samă sub titlul: *Minunea dela Şărmăşel.* Descrie cu deamăruntul, cum se varsă în aer în fiecare zi 860 de mii de metri cubici de gaz, fără a fi întrebuinţat până acum de nimeni.

*

Premiul Nobel — pentru Apponyi. Se scrie din Budapesta, că facultatea juridică a universităţii din capitala ungară a cerut dela parlamentul suedez să intervină la locurile competente, ca premiul păcii Nobel să fie acordat contelui Apponyi pentru activitatea sa desvoltată în interesul păcii universale.

*

Nou tren accelerat pe linia Aradului. Cu 1 Mai a. c. va circula un nou tren accelerat între Arad şi Budapesta. Trenul acesta pleacă din Arad la 6 ore dimineaţa şi soseşte la 11 a. m. la Budapesta, de unde se întoarce la 5 d. a. şi soseşte în Arad la 10 seara.

*

Răsplata învăţătorului. Intr'un sat din străinătate (dar s'ar putea întâmpla şi la noi) oamenii plătesc o parte din salarul învăţătoresc în carne, ouă, grâu, cartofi ş. a. O familie numeroasă, şi nu dintre cele mai sărace, îşi trimetea toţi copiii la şcoală; dar nu făcea dascălului ceva cinste, nici măcar odată un puiu de găină. Intr'o zi totuşi, iată fetiţa cea mai mare, Ileana, se apropie sfioasă de catedră şi zice: „Mă rog, dle învăţător, a spus tata, că are să vă trimită un porc“. — „Spune tatălui tău, că mă voi bucura foarte mult“, răspunde învăţătorul surprins... A trecut două, trei săptămâni; însă porcul nu se ivea. „Dar cum rămâne cu porcul, care era să mi-l trimiteţi?“ — întrebă în sfârşit dascălul. — „O! zise Ileana, porcul s'a făcut iarăşi sănătos!“

*

Membri pe viaţă la „Reuniunea meseriaşilor români sibieni“, au binevoit a se înscrie dl Dr. Pavel Oprişa, prof. gimn. în Brad şi soţia sa Eugenia n. Cuteanu, cu taxa de 50 cor., sau în total cor. 100 plătite.

*

Evreii în armata rusească. Secţiunea pentru apărarea ţării a parlamentului rusesc pregăteşte un proiect de lege, care are să reguleze obligativitatea la arme a elementului evreesc în Rusia, având în vedere că elementul acesta exercită o înrâurire demoralizatoare asupra armatei.

*

Schimb de profesori. Guvernul francez a făcut o înţelegere cu universitatea Havard din Statele unite, privitor la schimbul de profesori între universitatea aceasta şi celebra Sorbonă a Parisului. Se scrie, că schimbul se va face chiar din toamna acestui an. O procedură analogă se urmează între universităţile din Berlin şi Columbia.

*

Odă jubilară cântată de copii. Părechea regală engleză în ziua încoronării va da un banchet pentru o sută de mii de şcolari. Acest banchet al copiilor, care se va ţinea în palatul de cristal din Londra, a stârnit cel mai mare interes în toată Anglia. In ziua după banchet, cei 100,000 de copii vor cânta în cor o odă jubilară în faţa părechii regale. Un compozitor englez este încredinţat să facă oda aceasta omagială, care se va cânta la parada cea mare în 30 Iunie a. c.

*

Impotriva fondării de bănci. Se înmulţesc pretutindenea plângerile împotriva înfiinţării prea dese a băncilor mărunte. Directorii institutelor de bani din Oradea-mare s'au întrunit săptămâna trecută pentru a constata, că băncile esistente în centrul acesta sunt îndestulătoare, atât pentru oraş, cât şi pentru comitat, iar nouăle institute ce s'ar mai înfiinţa nu vor putea acorda un credit mai favorabil; prin urmare băncile nouă vor servi mai mult interese private, decât publice. Au hotărât tot odată să nu dee acestor bănci nici credit de reescont, nici altfel de credit; astfel băncile întrunite din Oradea-mare vor refuza ori ce fel de credit fundatorilor, directorilor şi tuturor funcţionarilor viitoarelor institute de bani. Mişcarea din Oradea mare se crede, că va fi sprijinită şi de alte oraşe.

Cărţi şi reviste.

Transilvania, nr. 1 din a. c. cuprinde: Preoţimea românească ardeleană în veacul al 17-lea, de I. Mateiu. Material pentru Monografia comunei Ilva mare, de V. G. Borgovanu. Contribuţii la Istoria şcoalelor noastre, de Dr. O. Ghibu. Documente istorice, de E. Gagyi de Eéd. Dări de seamă. Insemnări. Procese verbale.

Adunarea generală a „Albinei“.

Sâmbătă în 25 Martie la orele 10 s'a ţinut a 38-a adunare generală ordinară a „Albinei“, sub prezidenţia dlui *Iosif St. Şuluţu*, în sala „Muzeului Asociaţiunei“. Au fost prezenţi 65 acţionari, cari au reprezentat 770 acţii, cu 5127 voturi. Prezidentul a numit notar al adunării pe dl *Dr. Tib. Brediceanu*, iar verificatori ai procesului verbal, şi scrutinători la alegerea de noi membri în direcţiune, pe domnii *Dr. Ioan Stroia* şi *Nicolae Togan*.

Intrându-se în ordinea de zi, adunarea generală aprobă bilanţul prezentat din partea consiliului de administraţie şi votează absolutorul îndatinat pe seama direcţiunii şi a comitetului de supraveghiare. Ia apoi, la propunerea Preacuvicşiei Sale, domnului arhimandrit *Dr. Ilarion Puşcariu*, cu plăcere act despre serbarea jubileului de 25 de ani de activitate mănoasă a directorului executiv al institutului, *Parteniu Cosma*, întâmplată în 25 Decemvrie a. tr. şi aprobă propunerea, făcută ca în amintirea acestui eveniment însemnat să se creeze un fond cultural, numit „*Fondul Parteniu Cosma*“, în sumă de 40,000 cor., luate din fondul special de rezervă al institutului. Statutele acestui fond să vo tează.

Profitul net să împarte aşa cum a propus direcţiunea, asemenea şi suma de 25,000 coroane, destinată pentru scopuri culturale.

Preţul marcelor de prezenţă rămâne, ca în trecut, 10 coroane, iar membri în direcţiune au fost realeşi pe alţi şase ani domnii *Iosif St. Şuluţu* şi *George Pop de Băseşti*.

La orele 11 adunarea a fost încheiată.

Teatru.

Astăzi, Luni, în beneficiul dirigentului orchestrei, *Ernst Nussbaum*, se dă opereta „*Zigeunerliebe*“.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Parohia noastră Valea Bulzului neavând şcoala sa proprie în parohie, încă în Ianuarie 1908, cu ocaziunea regulării salarului învăţătoresc conform legii nouă şcolare, sub prezidiul on. domn protopresbiter Petru Popoviciu, poporul fiind însufleţit, a decis a-şi înfiinţa şcoală proprie în parohie, şi spre acest scop s'a obligat fiecare parohian, de sine stătător, — pe lângă alte jertfe — spre augmentarea fondului necesar pentru edificare şi susţinere, să solvească la cassa bisericii suma de 100 (una sută) coroane.

Cu bucurie şi mângăere am primit declaraţia părintelui *Iosif Gomboş* din Abrudsat: că doreşte să se numere în şirul parohienilor din Valea Bulzului şi să participe egal la toate sarcinile ce s'au decis a le suporta pentru înfiinţarea şi susţinerea şcoalei. Incă în 4 Martie v. 1908, părintele Gomboş a şi plătit, în bani gata, la cassa bisericii noastre suma de 100 coroane.

Pe lângă toate jertfele însă, date cu bunăvoinţă din partea parohienilor, fiind mic numărul lor, — abia vr'o 80 de familii, — fără ajutor din afară, nu am putut şi nu ne putem realiza dorinţa. Ceeace constatând şi Preaveneratul consistor arhidiecezan, ne-a încuviinţat a apela la credincioşii bisericei noastre din arhidieceză pentru ajutor, şi cu bucurie înştiinţăm, că la apelul nostru au răspuns cu posibilul şi binevoitorul ajutor până acum următorii:

Dl Ioachim Munteanu, protopresb. tr. Agnita, a dat dela sine 2 cor., Nic. Aron, în Galaţi (lângă Făgăraş) colectă 9 cor. 90 fil., George Borzea, par. Coveş, colectă 7 cor. 10 fil., Nicolae Cărpinişan, par. Rihău, colectă 20 cor., Ioan Cosma, par., Bucium Muntari, colectă 2 cor. 20 fil., Alexandru Danciu, par. Bucium-sat, colectă 2 cor. 28 fil., Ioan Fodorean, par. Moşna, colectă 10 cor. 63 fil., Oficiul parohial din Mesteacăn 4 cor., Oficiul parohial din Viştea-inferioară, colectă 2 cor. 8 fil., Nicolae Băeşan, par. Bucium Isbita, colectă 3 cor., Stefan Dragoş, par. Finteuşul mare, colectă 6 cor., Emil Căpitan, par. Fărău, colectă 6 cor., Petru Tămăşoiu, paroh Stârci, colectă 3 cor., Elie Tărchilă, paroh în Voramloc 3 cor., Flor. Bologa, par. în Marpod 12 c., Nicolae Stoicoviciu, paroh în Mălâncraf 2 c. fil., George Muncuş, paroh în Cricău 20 cor., Nicolae Todea, paroh în Almaşul-mic 3 cor., Ioan Manoviciu, paroh în Retişdorf 5 cor., Pompiliu Piso, paroh în Cărpiniş 3 cor., Stefan Onea, paroh în Almaşul-mare Suseni 1 c. 20 fil., toţi dela biserică. Alexandru Băeşan, paroh în Poiana, dela sine 2 cor., Nicolae Todea, par. în Balşa, colectă 3 cor., Ioan Ursa, paroh în Meteş, dela sine 8 cor., Crucean Mărginean, paroh în Cenade, dela sine 5 cor., I. Costea, paroh în Cib, colectă 7 cor. 40 fil., Ludovic Giurca, paroh în Trâmpoele, dela sine 10 cor., Ioan Moruşca, paroh în Craiva, colectă 10 cor. 90 fil., Pamfil Bârsan, jude com. în Petrângeni, dela sine 20 coroane, Dumitru Cărbunar, morar în Petrângeni cu soţia sa Ana 100 (una sută) cor. Prin o colectă ocasională iniţiată de dl învăţător în Zlatna, Pompiliu Acelenescu: dela sine 1 cor., Mihail Moldovan, hotelier în Zlatna 5 cor., Ioan Crişan, subnotar 1 cor., Ioan Cristea, croitor 2 cor., Pompiliu Popescu, păpucar 1 cor. 20 fil., toţi din Zlatna, Ioan Fodorean, paroh în Galaţi 20 fil., Emanuil Scrobote, învăţător, Trîmpoele 2 cor., Alexandru Băeşan, par., Poiana, Teofil Hosu, notar, Mogoş, câte 1 cor., Gligor Porcar, proprietar, Valea-Dosului 2 cor. (dela toţi 16 cor. 40 fil.)

Dela credincioşii noştri aflători în America prin colectă cu lista purtată de Ioan Câmpean a Craiovii am primit 50 cor.

Cu lista purtată de Iustin Zaharie am primit 110 cor. (una sută zece).

Cu lista purtată de Avram Zaharie de aci şi Dionisie Popa din Cib am primit 160 cor. (una sută şasezeci).

Dela institutul de credit şi economii societate pe acţii „Zăgneana“ în Zlatna un ajutor de 200 (două sute) cor.

Esprimăm tuturora şi pe această cale deosebită mulţămită pentru jertfele aduse.

Oficiul parohial gr. or. din Valea-Bulzului, la 1/14 Martie 1911. *Nic. Cristea*, paroh. *Todor Ţibea*, *George Boandea*, epitropi.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Ad Nr. 226/911 pp. (91) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a, **Panic**, din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-şi înainteze subscrisului suplicele de concurs în terminul sus indicat, fiind instruite în sensul normelor în vigoare şi a se prezenta la sf. biserică în vre o zi de Dumineca sau sărbătoare, ca să fie cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 19 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresb.

Nr. 1017/911. (94) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **notar al doilea**, eventual pentru postul de **vicenotar**, care prin ocuparea postului acesta va deveni vacant în comuna **Poiana** (cercul Mercurea, comitatul Szeben), prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acestea posturi, care sunt dotate cu 1600 coroane, respective cu 1000 coroane, a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900, şi cu atestate despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în **28 Martie 1911.**

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 6 Martie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 135/1911 prot. (105) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc vacant dela şcoala noastră confesională din **Biertan**, în tractul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) Salar fundamental de 1000 cor., şi anume: 600 cor. din cassa bisericei, în care sumă se computa 96 cor. pentru 6 stângini de lemne; iar 400 cor. ca întregire, ajutor dela Prea Veneratul Consistoriu; *b*) cuartir în natură în edificiul şcoalei şi grădină.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de Reculamentul şcolar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti deobligat fiind totodată cel ales a conduce cu elevii şcoalei eventual cu tinerimea adultă — cântările liturgice în Dumineci şi sărbători.

Mediaş, în 23 Febraari 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 61/1911. [106] 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de către Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin rezoluţiunea dto 30 Maiu 1909 Nr. 6106 Epitr., prin aceasta să publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în înteprindere adoptarea radicală a bisericei din comuna bisericească gr. ort. Nădăştia superioară, protopresbiteratul Hunedoarei.

Licitaţiunea se va ţinea în 20 Martie 1911 (2 Aprilie n.) la casa parohială din Nădăştia superioară, având a se începe la 10 oare a. m.

Preţul de strigare este de 6952 coroane 80 fil. după care sumă sunt a se depune 10% ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul şi preliminarul de spese şi condiţiunile de licitare, precum şi alte informaţiuni, se pot afla la oficiul parohial din Nădăştia superioară.

Comitetul parohial îşi rezervă, dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă garanţă.

Nădăştia-superioară, la 20 Februarie 1911.

Comitetul parohial:

George Popoviciu paroh-preşedinte. *Alesandru Chichidean* notar.

Ad. Nr. 190/909. Văzut:

Avram P. Păcurariu.
protopresbiter.

Nr. 81/1911. (96) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II-a de clasa primă din **Lancrăm**, protopresbiteratul Sebeşului, în urma ordinului Veneratului Consistoriu arhidiecezan dto 11 Ianuarie a. c. Nr. 365 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în tabela B. pentru întregirea dela stat.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile, instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi până 8 zile înainte de alegere, a se prezenta alegătorilor în biserică spre a celebra, respective a cânta şi cuvânta.

Sebeş, 14 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 183/1911 prot. (102) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a III a **Hendorf** cu filia **Netuş**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se publică conform Veneratului ordin consistorial dto 9 Februarie 1910 Nr. 903 Bis., concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post vor aşterne în terminul sus indicat subscrisului oficiu protopresbiteral cererile concursuale instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sighişoara, 23 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 85/911. (116) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh şi a unui post de capelan permanent, de nou sistemizat, în comuna bisericească de clasa I., **Vidra de sus**, protopresbiteratul Câmpenilor, după aprobarea consistorială Nr. 2826/911, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele sunt: pentru paroh întregirea dotării dela stat şi jumătate din venitele parohiale; şi pentru capelan: jumătate din venitele parohiale şi ajutorul dela stat pentru capelani Din acestea trebue să dea ambii preoţi ajutorul de cor. 300 anual fostului paroh Vasile Gomboş.

Doritorii de a ocupa postul acesta să trimită în timpul deschis la subscrisul oficiu rugările lor concursuale cu documentele recerute şi să se prezinte, conform regulamentului la biserică, spre cunoaştere, cântare servire ori predicare.

Câmpeni, 28 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 221/911. [108] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala conf gr.-or. română din **Gusu**, tractul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar 600 coroane din repartiţie dela popor;

b) cuartir, lemne şi grădină în natură;

c) întregirea salariului la 1000 cor. se va cere dela stat după alegere, iar îndreptăţire la cuincuenale va avea numai după 5 ani serviţi fără întrerupere la această şcoală.

Invăţătorul ales e îndatorat să cultive grădina şcolară, să ţină şcoală de repetiţie şi să instrueze elevii în cântările bisericeşti având a cânta Dumineca şi în sărbători la liturgie.

Reflectanţii au să se presinte la biserică în terminul deschis, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Gusu, 14 Martie st. n. 1911.

Pentru comitetul parohial gr.-or.:

Stefan Medeşan par-prez. *Dumitru Bulmez* notar.

Vidi: **Avr. S. Pecurariu**
protopresbiter.

Nr. 880—1910 prot. [114] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Proştea**, protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima anunţare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Petenţii să-şi trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se presenteze în vre o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta eventual a celebra.

Agnita, 31 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, înţeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 117/911. (87) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a, **Cainelul de sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Competenţii au să-şi aştearnă rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Dumineca ori sărbătoare, până inclusive 8 zile mai nainte de sinodul electoral, în biserică, pentru a cânta şi cuvânta respective a celebra.

Brad, la 16 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 145/911. (92) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Preşmer**, un post de învăţător, cu salar anual de 1 000 cor., şi anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutorul ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Cuincuenalele legale dela stat.

Dela competenţi se cere să cunoască bine muzica vocală şi instrumentală, ca fiind ales să poată forma cor cu tinerimea, şi la caz că se va putea forma orhestră să o conducă.

Să instrueze şi în şcoala de repetiţie

Dumineca şi sărbătoarea să cânte cu elevii în biserică; iar după abzicerea cantorului actual, va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică cu săptămâna.

La cuincuenal e îndreptăţit numai după ce va servi neîntrerupt 5 ani de zile în această comună.

2. **Tărlungeni**, un post cu salar de 1,000 cor. şi anume: 350 cor. din repartiţie pe popor, 250 cor. dela cantorat, iar restul de 400 cor. precum şi cuincuenalele prescrise de lege se vor cere dela stat.

Invăţătorul ales e dator se provadă şi serviciul de cantor, alternativ cu celălalt învăţător.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se prezenta poporului şi spre a-şi arăta desteritatea în cântările bisericeşti, având aleşii să fie şi instructorii şi conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul şcolar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat.

Cele intrate după termin, precum şi acelea din cari lipseşte vr'un document recerut de regulamentul şcolar, nu se vor lua în considerare.

Braşov, în 22 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
adm. prot.

Nr. 180/911. (115) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Romul Verzea din **Satulung**, biserica „Sf. Arhangheli“, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din toate venitele parohiale.

Alegându-l capelan nu are drept la nici un serviciu în şi afară de biserică, fără încuviinţarea parohului.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne în terminul deschis, rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având a se prezenta, cu prealabila încunoştiinţare a subscrisului, în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserica din aceasta parohie, spre a cânta şi predica, respectiva celebra. Cei cu studii mai înalte vor fi preferiţi.

Braşov, în 6 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
prot. adm.

La librăria Ier. Preda, Făgăraş, se primeşte per 15 Aprilie stil nou

Un practicant (calfă)

pe lângă condiţiile cele mai favorabile. Cunoaşterea limbei maghiare e neapărat de lipsă. (118) 1-3

O moară de benzin

cu două pietri, motorul 18 cai putere, provăzută cu toate necesariile, e de vânzare din mână liberă.

Doritorii au a se adresa la dl **Petru Monda**, Sibiiu, Târgul vitelor Nr. 4. (109) 2—3

Mâncări de Post!!!

La băcănia N. ONIŢIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc şi jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paşti:

Peşti marinaţi în diferite gusturi, heringi baltici şi marinaţi, ruşi (muscani) şi anguilă marinată, icre roşii excelente, icre negre, sardine sardele, ton (Tunfisch), păstravi de mare, masline mărunte şi mari, halva şi rahat de Constantinopol, unt de lemn francez şi oleu de in curat, ţuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calităţi, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calităţi, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum şi alţi articoli de branşa colonialelor şi de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special **„Apa de Căciulata“**, precum şi apa **„Hebe“** de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă şi proaspete cu **preţuri moderate.**

(80) 5—

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura linţiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 9-40

Viţă de vie altoită

expediază **sorte curate**, sub garanţie, în sortiment bogat, de ani cunoscuta şi solida firmă:

Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaş Nr. 62 (Transilvania).

Rog a cere catalog gratuit!

Catalogul conţine scrisori de recunoştinţă din toate părţile ţărei şi poate deci fie care posesor de vie a şi cere informaţiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 21—25

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 17/30 Martie 1911. *Nr. 30.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Glas de chemare.

Publicăm în întregime pastorala Preasfinţiei Sale Episcopului *Miron* al Caransebeşului, în chestia adunării unui fond pentru a se ridica un *seminar episcopesc* în Caransebeş şi atragem atenţiunea cetitorilor nostri asupra cuprinsului ei. E următoriul:

Nr. 1263 Pres. ex. 1911.

MIRON,
din mila lui Dumnezeu şi voinţa clerului şi a poporului dreptcredinciosul episcop român al eparhiei Caransebeşului.

Tuturor dignitarilor bisericeşti, deputaţilor sinodali, asesorilor consistoriali, protopopilor tractuali, comitetelor parohiale din singuraticele comune bisericeşti, întreg clerului pastoral şi iubitului popor credincios din eparhie.

Dar şi milă dela Dumnezeu, părintele nostru cel din ceriuri!

Simţul răspunderii mari, ce Ne apasă umerii pe urma grelei chemări, încredinţate Nouă, sfetnicilor Noştri şi tuturor fruntaşilor, trimişi de cler şi popor în marele sfat al întregii vlădicii, numit sinod eparhial, ne-a îndemnat, ca — întrunindu-ne cu toţii împreună — să ne sfătuim asupra mijloacelor şi căilor, pe cari mai bine şi mai cu nădejde am putea asigura şi întări temeliile viitorului bisericei noastre şi a credinciosului ei popor.

După lungi şi amănunţite desbateri am ajuns la acel sfârşit, că aşezămintele noastre bisericeşti şi culturale din centrul episcopiei noastre au să se lupte cu cele mai mari greutăţi şi lipse, cari împedecă pe cei dela cârma bisericei noastre dela realizarea unui progres mai vădit, ba uneori opăcesc chiar şi mersul normal al afacerilor curente. Şi ştiut este, că centrul episcopiei noastre — unde residă episcopul cu sfetnicii şi împreună-muncitorii săi, este capul întregului nostru organism bisericesc, chemat a croi planurile şi căile pentru nimicirea tuturor relelor încuibate în sinul credincioşilor, pentru curăţirea holdei sufleteşti a poporului de toate buruienile otrăvitoare, şi pentru îndreptarea lui pe calea ce duce la înaintarea în cele morale, culturale şi economice. Ştiut este, că centrul episcopiei are să formeze inima, care trebuie să încălzească pe toţi conducătorii poporului, — preoţi, învăţători şi fruntaşi — şi să-i însufleţească la muncă neobosită pentru binele celor ce formează biserica cea vie a episcopiei întregi. Astfel — călăuziţi de acest adevăr — cu toţii trebuie să ajungem la convingerea, că lipsele aşezămintelor din centrul episcopiei trebuiesc grabnic delăturate. Toţi — cu mic cu mare, singuraticii, precum şi comunele bisericeşti şi toate corporaţiunile din ele — trebuie să ne sară în ajutor, căci acolo, unde este capul şi cârma bisericei noastre, acolo trebuie să fie puterea şi fala vlădiciei întregi.

Cine vrea să ne cunoască episcopia noastră, vine la centrul ei, ca să vadă, ce-i putem arăta?

In concluzul măritului sinod eparhial Nr. 45/1910 astfel se zugrăvesc multele din trebuinţele episcopiei noastre .... „n'avem de unde îmbunătăţi cât de cât salarele profesorilor şi ale oficialilor consistoriali de sus până jos“, şi astfel la slujbe cu plată puţină abia se găsesc bărbaţi potriviţi pentru ele; „n'avem un edificiu seminarial corespunzător.... şi internat de dai Doamne nici pentru elevii din secţiunea teologică, nici pentru cei din secţiunea pedagogică“, şi de aceea mulţi fii buni ai eparhiei noastre se feresc de aceste cariere, iară ceice vin la teologie şi pedagogie sunt stingheriţi în ocupaţiunile şi traiul lor din seminar, prin neajunsurile, ce le întimpină din lipsa unei clădiri unitare şi potrivite: „n'avem cancelării pentru trebuinţele administraţiunii centrale“, din care cauză se împiedecă munca şi se întârzie rezolvarea afacerilor; „n'avem destule mijloace pentru ajutorarea şcoalelor, învăţătorilor şi a catiheţilor“, din care cauză în unele sate sărace tinerimea rămâne lipsită de razele luminoase ale culturii, iară în altele creşte fără a se împărtăşi de cunoştinţele credinţei strămoşeşti. Şi — precum în natură fără lumină şi căldură nu se desvoaltă plantele şi ierburile, — aşa şi tinerimea — lipsită de lumina minţii şi căldura credinţei străbune — nu va putea deveni tăria şi scutul familiilor, a bisericii, a neamului şi a patriei.

Pentru acoperirea succesivă a acestor trebuinţe, sinodul hotăreşte a se întemeia un nou fond eparhial. Temelia acestui fond am pus-o însu-mi, subsemnatul episcop, cu 5000 cor. dimpreună cu alţi fruntaşi, clerici şi mireni, a căror contribuiri s'au urcat cu sfârşitul anului trecut la însemnata sumă de peste 70,000 cor. Din aceasta şi până acuma am ajutorat mai multe parohii sărace, ca să-şi poată clădi şcoale corespunzătoare legilor şi cerinţelor pedagogice, şi ca să nu pierdem aceste aşezăminte ale bisericei.

Temelia bisericii noastre celei vii o formează fără îndoială poporul dela ţară, credincioşii nostri din singuraticile sate şi comune. Viitorul nostru şi al bisericei atârnă dela ei. De aceea acestor credincioşi trebuie să le deie cei dela cârmuirea bisericii cea mai mare îngrijire, ca să se poată mântui de toate relele şi să poată spori în cele bisericeşti, culturale şi economice, devenind zidul puternic al bisericei şi al tuturor aşezămintelor ei, şi să crească şi patriei cetăţeni valoroşi, vrednici de vestiţii lor părinţi şi strămoşi, cari adeseori au format din trupurile lor zid de apărare a ţării contra semilunei turceşti. In scopul acesta poporul are lipsă de conducători harnici, isteţi, pătrunşi de gândul de a-şi iubi turma, încât să-şi puie şi sufletul pentru ea şi înaintarea ei. Preoţii şi învăţătorii trebue deci în prima linie să fie la culmea chemării lor. Lor le sunt încredinţaţi credincioşii bisericei noastre. Dela priceperea şi zelul lor de păstorire atârnă în cea mai mare măsură viitorul parohiilor şi cu ele a eparhiei întregi. Iară de altă parte un mare adevăr exprimă un s. Grigorie, când zice: „Preoţii cei răi cauzează decadenţă poporului“.

Ca ei să poată îndeplini această grea sarcină, trebuie să se deie tinerimei seminariale, ce se pregăteşte pentru cariera preoţească şi învăţătorească, cea mai aleasă şi îngrijită creştere, atât ca instrucţie cât şi ca educaţie.

Preoţii nostri din bătrâni n'au avut prea multă carte, dară tăria credinţei lor şi simţul răspunderii pentru slujba lor de păstori i-a făcut apostoli preţuiţi şi neuitaţi ai bisericilor noastre dela sate. Astăzi tinerimea, din care se recrutează elevii seminariali, crescută în şcoale neconfesionale, este mai expusă ispitei multelor curente neprielnice bisericei şi învăţăturilor ei, mai ales că azi lumea e plină de fel şi fel de credinţe deşarte; de aceea şi trebue muncă îndoită pentru a putea creşte preoţi buni şi convinşi.

Nu încape nici o îndoială, că asupra creşterii elevilor din seminar are înrâurire şi edificiul, şi internatul, unde elevii au să petreacă 3—4 ani.

Toate bisericile îşi cresc preoţimea şi dăscălimea în internate, ca toată purtarea, toată ţinuta, tot pasul să fie controlat şi îndrumat spre ţinta, ce se urmăreşte. Ba în unele ţări clericii se cresc în seminarii, unde întră de mici băieţi, ca astfel de mici să fie feriţi de orice învăţături şi apucături rele, cari le-ar putea învenina sufletul, căci după vorba s. Ieronim: „E greu a stârpi aceea, ce a supt în sine sufletul tinăr“.

Internatul, de care eparhia noastră dispune astăzi, este de tot necorespunzător. Dar să nu-l descriem Noi, ci să ascultăm glasul elevilor clerici, cari locuesc azi în el. Iată cum îl descriu:

„Sala de studiu, în care au să se facă preparaţiile pentru şcoală, nu e suficientă... aşa încât suntem siliţi a studia în refectorul umed şi rece sau în întunecoasa odaie a servitorului; ba ce e mai mult, se studiază şi în pod la luminare, unde vecinic e curent. In o astfel de situaţie nu numai că nu putem satisface cerinţelor Inalţilor nostri dignitari în ceeace priveşte progresul în studii, dar ne atragem şi diferite morburi, cari ne îngreunează şi mai mult împlinirea datorinţelor... Starea zidirii ca atare e sub critică. Pe la fereşti vântul întră în liberă voie; la uşe deasemenea. Plafonul ne ameninţă cu cădere, cuptorul... fumegă. Dormitorul se află în acelaşi hal ca sala de studiu cu adaosul, că nu ne putem scăpa de duhoarea infiltrată în păreţi. Ne sculăm cu capul turmentat atât de duhoare, cât şi de fum“.

*

Iată, iubit cler şi popor, glasul de tânguire al propriilor vostri fii şi nepoţi. El trebue să vă pătrundă la inimă şi să vă predispună la jertfe pentru zidirea unui

Seminar episcopesc,

care să facă cinste unei eparhii de peste 400.000 suflete, aşezate în aproape 400 comune bisericeşti nu din cele mai sărace, ba unele chiar cu bună şi înfloritoare stare materială.

Iată, iubiţilor nostri credincioşi, cuvântul pentru care noi ţinem de una din cele mai arzătoare trebuinţe a episcopiei noastre zidirea unui seminar.

Dacă atâtea comune bisericeşti de ale noastre au şcoale şi biserici din cele mai măreţe în întreaga noastră mitropolie, oare aproape 400 de comune să nu fie în stare a face în centrul vlădiciei noastre un seminar, care să ne facă cinste?

Eu zic, că putem, numai să voim, numai să ne ştim însufleţi unii pe alţii pentru măreţul scop.

„Demnitatea preoţească întrece pe ori care alta, deci se recere ca cel ce o are să servească tuturor de model“, zice un sf. Grigorie; iar într'un internat ca cel descris, cu greu se vor putea pregăti clericii pentru înalta şi greaua lor chemare, ca să devie „lumina lumii şi sarea pământului“.

*

Cu deplină încredere în spiritul şi iubirea de jertfă a clerului, poporului şi a tuturor fruntaşilor lui din acest frumos şi în mare parte mănos şi binecuvântat colţ de ţară al iubitei noastre patrii, ne îndreptăm şi noi glasul nostru părintesc către toţi fiii vlădiciei noastre, chemându-i pe toţi — cu mic cu mare, tineri şi bătrâni, bărbaţi şi femei — la contribuire pentru noul fond eparhial şi îndeosebi pentru zidirea unui seminar episcopesc.

O fac aceasta — îndatorat de conclusul măritului sinod eparhial nr. 45 din 1910, adus pe temeiul punctului VIII. din „dispoziţiunile generale“ ale „Statutului organic“. Anume la propunerea şi dorinţa noastră de a fi însărcinat consistorul eparhial cu îndeplinirea unei colecte generale în scopul întemeierii unui fond nou pentru acoperirea trebuinţelor arzătoare atinse mai sus, sinodul a hotărât astfel: „Sinodul eparhial ascultând cu vie atenţiune această nobilă şi frumoasă dorinţă a Preasfinţiei Sale dlui episcop Dr. Elie Miron Cristea — între aplause unanime — cu adâncă recunoştinţă şi mulţămită primeşte donaţiunea de 5000 cor. şi decide, ca consistorul diecezan să lanseze o colectă-apel spre realisarea dorinţei Preasfinţiei Sale: întemeierea unui fond eparhial special“.

„Unanimele aplause“, cu cari a fost primită această propunere, aşi dori să se prefacă în unanime contribuiri ale tuturor credincioşilor din eparhie, şi atunci scopul măreţ e aproape de întrupare.

*

Un adânc simţ de recunoştinţă ne cuprinde faţă de nemuritorii nostri înaintaşi în scaunul arhieresc, episcopul Ioan şi Nicolae, dintre cari mai ales primul episcop naţional, fericitul Ioan Popasu, luptând cu mari pedeci şi negăsind în centru aproape nimic, — ni-a creat aşa zicând din nimica şi ni-a întemeiat aşezămintele şi fondurile ce le avem. Neînchipuit de grele, uriaşe chiar, şi azi de noi aproape neînţeles erau greutăţile între cari a lucrat el şi preoţimea sa. Generaţia lui şi în asemenea împrejurări maştere şi-a făcut datorinţa, lăsându-ne moştenire — pe lângă iubirea neţărmurită de biserică, neam şi patrie — şi însemnate aşezăminte. Binecuvântată să fie în veci amintirea vrednicilor nostri înaintaşi!

Acum a sosit rândul nostru, a fiilor de azi ai sf. noastre biserici. Acum deci a sosit vremea, ca să ne arătăm şi noi vrednici de nemuritorii nostri părinţi şi înaintaşi. Acum ni se îmbie cel mai binevenit prilej ca să dovedim — nu dela gură — ci prin fapte şi prin jertfe, cum ne iubim biserica şi legea strămoşească?

Iubiţilor credincioşi!

Dacă în centrul episcopiei noastre n'am avea lipse mari — precum de fapt avem, — dacă am dispune de cuvenitele fonduri, din cari să zidim un seminar potrivit împrejurărilor noastre: — Noi şi atunci ne-am îndrepta glasul nostru către toţi credincioşii eparhiei. Iată de ce? Noi vrem, că la seminarul ce se va zidi, fiecare suflet drept credincios român din întreagă vlădicia să dee ceva, ca să aibă toţi conştiinţa, că au contribuit fie şi numai cu o cărămidă la ridicarea acestui templu de cultură românească. Această conştiinţă va face apoi, ca seminarul să devie în ochii tuturor credincioşilor nostri semnul văzut, simbolul unităţii noastre bisericeşti-culturale, închiegându-ne „dela vlădică până la opincă“ prin dragostea către aşezământul cel mai de căpetenie al episcopiei întregi.

•

Aşi fi dorit, ca mai de mult să emit acest apel către obştea noastră drept credincioasă, dară m'au reţinut deoparte vitregile împrejurări, potopul care s'a deslănţuit peste o parte a eparhiei noastre anul trecut, iară de altă parte am crezut, că tocmai postul s. Invieri este timpul cel mai potrivit, să atrag luarea aminte a credincioşilor nostri şi asupra trebuinţelor sufleteşti ale omului, îndemnându-i la jertfe pe altarul culturii noastre bisericeşti. Nici când nu suntem datori mai mult ca tocmai în acest sf. post „a lăpăda dela noi toată grija cea lumească“ şi a urma sfatului sf. evangelist Mateiu, care în evangelia ce se ceteşte în Dumineca înainte de apucatul postului ne grăeşte astfel: „Nu vă adunaţi vouă comori pe pământ, unde moliile şi rugina le strică . . . . ci vă adunaţi vouă comori în cer, unde nici moliile, nici rugina nu le strică, şi unde furii nu le sapă, nici le fură“.

Cu aceste cuvinte evangelice vă îndemn şi eu, iubiţilor credincioşi, ca să nu vă gândiţi numai şi numai la adunarea de bogăţii, de comori aici pe pământ, ci se jertfiţi şi pentru trebuinţele voastre sufleteşti, pentru aşezămintele de cultură, fără de cari nici un neam şi nici o biserică nu poate esista. Din câştigul vostru, din bogăţiile ce vi le-a dat Dumnezeu, să jertfiţi cât mai mult şi pentru scopul, ce vi l-am arătat, şi îndeosebi pentru şcoala cea mare din care au să ese povăţuitorii vostri şi ai urmaşilor vostri, au să ese cei ce vor lucra pentru luminarea voastră şi pentru mântuirea sufletelor voastre. Deci — ceea ce daţi pentru seminar şi creşterea conducătorilor — vouă înşi-vă vă daţi.

*

Şi darul cel mai mic va fi bine primit, ca şi dinarul văduvei din s. evangelie; iară dela cei ce i-au dăruit Dumnezeu cu stare mai bună, se şi cere mai mult.

Cine va scrie la timpul său istoricul zidirii seminarului, acela va cuprinde în cartea sa numele tuturor dăruitorilor; iară numele preoţilor, fruntaşilor, comunelor şi corporaţiunilor, cari vor dărui cel puţin 1000 cor. se va săpa cu litere de aur în tablele de marmoră din sala festivă a seminarului, sau dela întrarea principală.

Sumele mai mari se vor putea solvi în curs de 3 ani, încât dăruitorii să nu simtă greutate la plătirea lor.

*

Ca această colectă să aibă succes cât mai bun, dispunem îndeosebi următoarele:

1. Preoţii din singuraticele parohii să pregătească întreg poporul atât prin predici în biserică, cât şi în toate convenirile lor cu parohienii, sau pe calea ce vor crede-o mai corăspunzătoare pentru acest scop măreţ. Invăţătorii, cărturarii şi toţi fruntaşii satelor şi oraşelor să le ofere tot sprijinul lor.

2. In Dumineca Floriilor, în care sperăm că vor fi mai mulţi poporeni la s. biserică — dacă de timpuriu li se va atrage atenţiunea asupra acestei pastorale — să se cetească la înţelesul tuturor această pastorală-apel şi să se îndemne toţi la jertfe după putinţa fiecăruia. Unde împrejurări locale vor justifica, se poate alege altă sărbătoare, eventual chiar sărbarea s. Paşti.

3. In Dumineca Floriilor sau în ziua când se va ceti apelul, se va purta un disc (tas) anume pentru scopul acesta. In parohiile vacante unde s'ar întâmpla să nu fie slujbă în acea zi, discul se va purta în o Duminecă viitoare. Acest disc se repetă în curs de 3 ani.

4. La un termin potrivit împrejurărilor locale se va convoca şedinţa comitetului parohial, unde preşedintele şi preoţii vor arăta scopul măreţ, ce se urmăreşte, şi vor îndemna pe toţi să propună a se vota din averea ori venitele parohiei o parte şi pentru acoperirea arzătoarei lipse arătate în această pastorală, căci — ce folos dacă unele parohii, unele membre ale aparhiei, au de toate, — iară capul eparhiei, centrul, duce lipse? Suma oferită — întrucât va fi mai mare — se va putea plăti în curs de 3 ani.

5. Tot în comitet se vor statori amănuntele, cum să se facă colecta în comuna întreagă, ca să reuşască mai bine. Din parte-ne dispunem numai în general, că epitropii sau alţi încredinţaţi, împărţiţi după strade sau părţi din parohie, vor avea la timp potrivit — la o sărbătoare — să meargă câte doi din casă în casă şi să adune dela toţi daruri, însemnându-i pe hârtie. Unul înseamnă şi celalalt adună banii. Lăsăm la bună chibzuiala membrilor să afle şi statorească timpul cel mai potrivit pentru facerea colectei generale la toţi credincioşii. Sumele adunate se vor preda epitropului primar, în prezenţa preotului, care va induce ofertele în consemnările tipărite.

6. Pe fruntaşii mai cu stare, mari proprietari, advocaţi, medici, oficiali, neguţători, întreprinzători, arendaşi şi alţii, sunt îndatoraţi înşişi preoţii a-i cerceta şi a le solicita ajutorul, explicându-le scopul. In deosebi să fie îndemnaţi a jertfi pentru fiii eparhiei aceia, pe cari Dumnezeu nu i-a dăruit cu fii proprii.

7. Sumele întrate le trimit epitropii sub controlul preoţilor fie la oficiul protopopesc concernent, fie direct la cassa consistorului diecezan, iară în cazul din urmă protopopului îi comunică, cât a trimis şi când? Prima colectă este a se expeda îndată după încassarea banilor şi cel mult până la 1 Octomvrie 1911.

8. La vară şi la toamnă, după culegerea rodurilor, să se facă pe o cale ducătoare la scop — pelângă colecta generală — şi o colectă de bucate: grâu, săcară, cucuruz, ovăs etc. Cele adunate se vând cu cuvenitul control al comitetului parohial, şi banii întraţi se aştern cel mult până la 15 Decemvrie 1911. Amănuntele colectării le va statori comitetul parohial.

9. Unde comuna zideşte biserică, sau şcoală, şi deci puterile ei sunt sleite, acolo colecta generală la popor se face la alt timp mai potrivit, d. e. la anul. Asemenea şi în comunele greu lovite de potopul anului trecut. Intre fruntaşii cu stare însă colectă este a se face în anul acesta.

10. Preoţii se îndatorează cu toată stricteţa a îngriji de cea mai conştienţioasă îndeplinire a celor dispuse în acest ordin; iară protopopii vor controla executarea lor, ţinând în evidenţă specială comunele, cari şi-au făcut datorinţa şi îndemnând cu graiul şi în scris pe ceice ar fi făcut vr'o întrelăsare. Preoţii şi epitropii etc., cari se vor distinge prin zel deosebit întru buna reuşită a colectei, se vor face vrednici de recunoştinţa Noastră şi a superiorităţii bisericeşti.

Nădăjduim, că toţi credincioşii bisericei, şi în deosebi organele bisericeşti de sus până jos, vor înţelege şi asculta glasul Nostru rugător; iar de altă parte mai mişcător decât Noi credem, că-i va îndemna pe toţi însuşi măreţul scop şi-i va însufleţi, ca în fiecare comună să se facă o colectă frumoasă. In deosebi îmi pun încrederea şi în preoţimea noastră, îndemnându-o să caute a imita în această privinţă clerul mult mai sărac al arhidiecezei, care la zidirea catedralei metropolitane a dat dovezi de rară însufleţire şi de neaşteptate jertfe. Preoţii, şi fruntaşii să premeargă cu exemplul lor, inscriindu-se în fruntea colectelor.

Iubiţilor credincioşi!

Tocmai acuma natura din afară, firea întreagă — văi, câmpii şi păduri — a reînviat spre o nouă viaţă adunându-şi nouă puteri şi pregătindu-se, să dăruiască la toamnă omenimii roduri din belşug.

Iară cât de curând vom serba praznicul sfintei Invieri, care prin învierea din morţi a Mântuitorului Cristos ne ridică „dela pământ la ceriu“, ne ridică dela preocupaţiunile cele pământeşti la cele înalte, la cele sufleteşti, la idealele unui popor, arătându-ne prin învăţăturile Celui înviat, cum trebue să ne îngrijim nu tot de cele trupeşti, materiale, ci şi de trebuinţele sufletului, de cultura minţii şi a inimii.

Aceste două împrejurări trebue să ne îndemne şi pe noi — pe toţi — ca şi noi să reînviem oarecum spre o nouă viaţă, să adunăm nouă puteri şi mijloace pentru un aşezământ de cultură şi pentru celelalte trebuinţe bisericeşti ale episcopiei.

Adevărat, că pentru scopul atins — deşi nu voim să facem lux, ci numai ceeace e absolut de lipsă — se cer sute de mii; dar asta n'are să ne descurajeze, căci în eparhia întreagă suntem mulţi — peste 400.000 suflete; — şi dând toţi cât pot — şi din puţinul tuturor se va aduna o sumă însemnată, sau după vorba poetului Coşbuc

„Picurii cu strop de strop
„Fac al mărilor potop.“

Dorind tuturor cel mai bun succes, am rămas cu ahierească binecuvântare

Caransebeş, la 1 Mărţişor 1911.

Al Vostru de bine voitor

Dr. Elie Miron Cristea
episcop.

Discurs parlamentar

rostit în dieta ţării, Marţi, în 21 Martie stil nou, din partea deputatului naţionalist român

Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

(Urmare).

Nu sunt eu chemat să apăr aici România şi să-mi bat capul cu chestia independenţei României, şi drept aceea voi reflecta numai atâta la declaraţia contelui Tisza în chestia aceasta, că din parte-mi las toată grija independenţei României pe regele Carol al României, pe prietinul bun şi intim al regelui nostru, care este unul dintre cei mai înţelepţi domnitori ai Europei, şi pe acei bărbaţi de stat ai României, despre cari nu de mult a zis un colaborator al lui Figaro din Paris, că România nu are acel neajuns, că are puţini şi geniali bărbaţi de stat, ci are, că dispune de prea mulţi politiciani geniali. Acestia se vor îngriji de independenţa României, care de altcum aşa cred, că şi aşa nu interesează pe nimenea de aici din cameră, decât pe contele Stefan Tisza şi pe puţinii deputaţi naţionalişti. Dar fiindcă contele Tisza accentuiază atât de mult, că elementul maghiar şi monarhia are aşa mare interes să trăiască în prietenie cu România, atunci ar fi foarte de dorit, ca să înceteze odată acele împunsături de ac şi aceea politică de bătături, ce se urmează faţă de România şi faţă de cetăţeni români, cari vin la băi în Ardeal, pentrucă ori cât de mici şi neînsemnate s'ar părea acestea, totuşi fac sânge rău. Nu acuz pe acel chelner, care se poartă brutal cu oaspeţii români... (Contraziceri în stânga, sgomot).

Prezidentul (sună cu clopotul): Mă rog linişte.

Dr. Alexandru Vaida: ... sau pe acel jandarm, care în Ocna-Sibiiului a escortat pe o damă din România la casa comunală, pentrucă nu se putea înţelege şi a luat de pe haina fetiţei ei tricolorul român, zicând, că acesta este contra statului.

Nu învinuim pe acesti feciori mici, nici pe oficianţii mici ai administraţiei, pentrucă acestia cred, că într'adevăr săvârşesc un mare act patriotic, că mântuesc ideea statului maghiar; ci înainte de toate trebue schimbat sistemul, şi în primul rând membrii on. camere au datoria să premeargă cu exemplu, cum trebue să ne purtăm faţă de România şi faţă de orice stat străin.

Mare răspundere are în privinţa aceasta şi presa maghiară, care totdeauna inventează ori agitaţie iridentă română, ori pangermană, ori panslavă, ba chiar şi la Saşi află de multeori agitaţie; trebue să se pună capăt odată acestora, şi dacă într'adevăr s'a întâmplat ceva, atunci trebue să se dovedească faptul acela prin date reale şi obiective, iar nu să se pună toate în socoteala noastră, pentruca mai târziu să iasă la iveală, că nu s'a întâmplat nimic. (Sgomot).

Aici e de exemplu cazul dela Cluj. (Să auzim în centru) „Pesti Hirlap“ s'a mândrit, că studenţii universitari valahi au voit să conturbe evlavia zilei de 15 Martie şi s'au purtat astfel, cum nu se cuvine unor tineri culţi. Zi de zi au apărut articole: „Agitaţie valahă în Cluj“ şi altele, articole de fond şi mai mici, că Ardealul este în primejdie, că băeţii români au demonstrat, când a trecut procesiunea pe lângă Mensa, că Românii au strigat la adresa bar. Wesselényi, că „şi acesta vrea să fie Excelenţă“. Toate acestea le au pus în socoteala tinerilor români.

După aceea acelaş ziar — dvoastră, cari vă ocupaţi cu ziaristica, ştiţi, că este datină să se exagereze unele lucruri — scrie următoarele, (ceteşte) „Dr. Béla Pósta, profesor universitar în Cluj, prezidentul Mensei, s'a declarat asupra demonstraţiilor de Mercuri“. Şi spune, că Dr. Béla Pósta raportează în nr, 17 alui „P. Hirlap“ şi trece simplu peste acel articol alui „Pesti Hirlap“ în care se spunea, că demonstranţii au fost Români, pentru că demonstranţii au fost Maghiari, şi de aceea nu le aminteşte numele. Şi astfel după ce scrie o coloană şi jumătate despre acest fapt, lasă asupra cetitorului impresia, că demonstranţii au fost Români, că Românii au turburat de fapt evlavia sărbării.

Eu nu pot înţelege, că tinerii nostri români şi-ar fi uitat întru atâta de sine, încât să nu respecteze sărbarea de libertate a altora, când ei cer pe seama lor cu atâta foc libertate şi drepturi? (Sgomot). Şi iată constat eu, că acei trei sau patru tineri au fost Maghiari. (Sgomot). Pentrucă acela, care a strigat din fereastră la adresa baronului Wesselényi, a fost universitarul Mondisch Győző, pe care l-au şi aruncat îndată dela Mensa, ceilalţi cari au fost de faţă şi au aprobat pe Mondisch, au fost Feigenbaum, Kozma şi Grünfeld, toţi Maghiari. (Ilaritate, strigăte în stânga: Maghiari buni!)

Haller István: Vi-i lăsăm bucuros dvoastre (Sgomot).

Prezidentul (sună): Rog pe domnii deputaţi să fie în linişte.

Dr. Alexandru Vaida: Pentru ce să sufere aşadar studenţii români pentru neghiobia Maghiarilor?

Aceasta este de bună seama un exemplu clasic al politicei de bătături.

Dar la universitatea din Cluj sunt şi alte multe fenomene de acestea de intoleranţă. Aşa, spre pildă, voesc să împedece pe tinerii români să vorbească între sine româneşte. (Contraziceri în dreapta şi stânga. Sgomot. Prezid. sună) Din acestea văd, cât de puţin sunteţi dvoastră informaţi asupra raporturilor de acolo. Da, la universitatea din Cluj există o ordinaţiune mai veche a rectorului, care interzice conversaţia în româneşte.

Kun Béla: Nu agitaţi.

Dr. Alexandru Vaida: Rectorii cari au urmat n'au luat în consideraţie această ordinaţiune, şi tinerimea română putea să vorbească în dragă voe româneşte.

O voce (din stânga). Vezi bine.

Dr. Alex. Vaida: De asta însă nu-i pasă profesorului Stefan Apáthy, a cărui idee de predilecţie este ... (Larmă)

Prezidentul (sună): Linişte.

Dr. Alex. Vaida: ca să traducă în practică principiile luptei pentru esistenţă, că dreptul este al celui mai tare. Şi mai sunt astfel de profesori, cari cred, că fac imposibilă tinerilor români viaţa ca lateineri, şi prin asta nimicesc viitorul poporului român (Sgomot). On. casă! Dacă vor fi agitatori români, mai puţini în clasa de intelectuali, care clasă este cea mai atârnătoare atât de guvern, cât şi de societate, din aceasta pentru noi nu va resulta nici o pagubă, ba din contră noi dorim, ca numai tinerii cei mai distinşi să apuce pe cariera aceasta a intelectualilor, şi bucuros vedem dacă celorlalţi li se face aceasta imposibil. Care va fi urmarea de aici? Din o parte a acelor tineri se va face o clasă de proletari intelectuali. Şi vă întreb pe dvoastră, oare nouă ne va fi aceasta spre greutate, ori statului? — Partea cealaltă va merge pe cariera comercială şi la industrii, şi va forma cu timpul o clasă materialiceşte independentă şi fortificată, care cu siguranţă va continua cu puteri mai mari lupta Românilor, decât clasa intelectualilor. Şi partea a treia a acestor tineri, şi anume nu cei mai inferiori, ci, dupăcum o ştiu din esperienţă, cei mai buni vor emigra în România. Şi vă întreb, domnilor, cunoaşteţi dumneavoastră mentalitatea Românilor ardeleni emigraţi în România?

Nadányi Gyula: Acolo situaţiunea e mult mai rea, decât aici acasă.

Dr. Alex. Vaida: Nu le merge acelora rău, se fericesc foarte bine.

O voce (din stânga): Unii singuratici.

Dr. A. Vaida: Şi nu se fericesc pentru aceea, findcă ar fi mai inteligenţi, mai morali, ori mai calificaţi, decât Românii din România, ci pentrucă tocmai acei indivizi au fost siliţi să emigreze, în cari mentalitatea rassei noastre a fost mai tare desvoltată şi ca oameni au fost individualităţile cele mai intransigente. E lucru firesc, că oamenii nu numai în România se fericesc, dar se fericesc şi în America şi în Bulgaria, şi ori unde în lumea aceasta.

Când dvoastră vă plângeţi de sentimentul public din România, să vă aduceţi aminte, că tactica cea mai proastă este, pe care o urmează acesti profesori, când ei silesc pe tinerii noştri ca să emigreze în România, pentrucă în emigranţii ardeleni nici odată nu adoarme iubirea de ţară, dorul de vatra lor, şi săturându-se acolo de aerul libertăţii (mişcare) îşi aduc aminte cu ardoare şi mai mare de pământul lor strămoşesc şi simţesc în suflet ură iresistibilă, neînvingibilă faţă de acel sistem, care i-a silit să emigreze şi să-şi părăsească patria. (Contraziceri).

László Mihályi: Cei mai mulţi fug dinaintea pedepsei. (Mişcare şi ilaritate).

Dr. Alex. Vaida: Să-mi fie permis, on. cameră, ca vorbind asupra acestui obiect să reflectez pe scurt şi la cele spuse din partea colegului meu deputat Kállay Ubul. Dânsul ne ia în nume de rău acelea câteva zeci de milioane, cari se află în băncile noastre, şi că tot astfel şi episcopii nostri ar poseda asemenea avere. Dar asta care este primejdie pentru Ungaria, şi care nu binele patriei îl serveşte fiecare Român, care se sileşte ca să prospereze în cele economice, şi vă întreb cu ce drept esceptionaţi dvoastră puţina avere pe care o representă băncile noastre? Vă rog să socotiţi, că o singură bancă mai mare ungurească are mai multă avere decât toate băncile noastre împreună. Şi vă rog să comparaţi averile episcopilor nostri chiar numai cu averea aceea de pildă, de care dispune fostul nostru coleg deputat, episcopul, acum arhiepiscopul Ioan Csernoch. Ioan Csernoch singur dispune de o avere mai mare, decât toţi episcopii nostri împreună. Apoi şi aceasta ni o invidiaţi? De ce presentaţi dvoastră lucrurile astfel, ca şi când băncile noastre ar face agitaţie, iredetism, de ce ne invidiaţi micile noatre averi bisericeşti? (Mişcare). De altă parte, până când toate guvernele dau cel mai efectiv sprijin material tuturor instituţiilor culturale maghiare, pentru instituţiunile noastre culturale statul, pentru care şi noi contribuim, nu dă nici odată absolut nici o para. E echitabil aceasta, on. cameră?

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Dela Academie. In şedinţa de Vineri a Academiei române dl *D. A. Sturdza* a continuat expunerile sale privitoare la divanurile ad-hoc, arătând câte greutăţi au întâmpinat convocatorii acestor adunări, şi cum în sfârşit iubirea de neam a patrioţilor a ştiut să învingă toate greutăţile şi să pună temei unei nouă organizaţii politice. Un distins public a fost de faţă la această a două comunicare a veneratului academician.

*

Biserică în Vârşeţ. Mercurea trecută s'a pus piatra fundamentală a bisericii ortodoxe române în Vârşeţ. Actul sărbării a fost săvârşit de părintele protopop Traian Oprea, ca delegat al episcopului diecezan. La sărbarea bisericească şi naţională a luat parte mult popor românesc. Preasfinţia Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea a trimes pentru românii vârşeţeni, la adresa protopopului deacolo, următoarea telegramă: „Doresc, ca piatra pentru noi îndoit sfântă, implântată azi la un loc de frunte dela marginea episcopiei noastre, să devie temelia puternică pentru un frumos viitor al ortodoxismului român din întreg ţinutul. Binecuvântarea noastră însoţească-Vă actul sfânt de azi şi toate lucrările din viitor. Doamne ajută năzuinţelor nobile ale fiilor noştri credincioşi!“

*

Manifestaţiuni de simpatie. La serbarea jubileului de 50 de ani al unităţii naţionale a Italiei, Românii braşoveni au trimis o telegramă de felicitare adresată Contelui di San Martino, preşedintelui serbărilor jubilare din Roma. O altă telegramă, scrisă în limba italiană, s'a trimis la aceeaş adresă de către Societatea noastră pentru fond de teatru. Iniţiativă privată din România se prepară a se asocia şi ea în mod strălucit la aceste manifestaţii de simpatie: se va trimite Italiei un dar, care va fi dus la Roma de o delegaţie specială.

*

„Foaia Noastră“, organul unei societăţi cooperative din Ţară, publică în numărul său mai nou portretele duor fruntaşi ardeleni din Alba-Iulia: al protopopului *I. Teculescu* şi al dlui *Rubin Patiţia.*

*

Mulţămită. Ilustrul binefăcător al Românilor, marele mecenat dl *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru şcoala din Arpătac, ce voim a deschide în curând în casa culturală, suma de 500 cor. Pentru această donaţiune îi aducem şi pe această cale cele mai călduroase mulţămite. Pentru comitetul parohial. *Aurel Nistor*, paroh.

*

Societatea academică „Junimea“ din Cernăuţ, s'a constituit în şedinţa plenară din 14 l. c. în următorul mod: Preşedinte: Iancu Ursuleac cand. jur, vicepreşedinte: Alecu Isăceanu cand. teolog, secretar I. Ilie E. Torouţiu stud. fil, secretar II: Andrei Buzdug stud. teol., bibliotecar: Iustin Breabăn stud. jur., Controlor: Dr. Iancu Popescu, cassar: Gallin Traian stud. juv. Membri fără funcţii: Erast Mihalescu stud. jur. şi Gheorghe Enescu stud. teol.

*

Mulţămită. Marele mecenat al neamului, domnul *Vasile de Stroescu*, a dăruit şi bisericii noastre suma de 500 coroane, pentru care faptă în numele bisericii îi aduc şi pe această cale cele mai sincere mulţămite. Vorţa, la 12/25 Martie 1911. *Traian V. Motora* paroh.

*

Poporaţiunea Indiei, conform recenzământului mai nou, numără 315 milioane de suflete.

*

Invenţie. Un englez a inventat un aparat cu ajutorul căruia poţi fotografia hoţi în momentele când îşi deprind meşteşugul: îndată ce spărgătorul calcă pe o podea, se aprinde o lumină, iar aparatul fixează îndată pe o placă înfăţişarea omului şi a tovarăşilor săi de operaţiune.

*

Dela „Asociaţiune“. Dl. *Iosif Russu*, oficial penzionat în Brad, se înscrie membru fundator al Asociaţiuni cu 600 de cor. donând totodată şi Muzeului Asociaţiunii suma de 50 cor.

*

La America. In ultimii zece ani s'au dus din Ungaria în America nu mai puţin de *şapte sute de mii* de oameni. Estă o armată întreagă pierdută pentru ţară!

*

Mulţămită. Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, marele binefăcător al neamului românesc, a binevoit a dărui bisericei, ce se va edifica în Gâlgău, prot. Dej, suma de 200 cor., pentru care dar marinimos în numele credincioşilor viu a-i esprima cele mai sincere mulţămiri. Gâlgău, la 1 Martie 1911 st. v. *Gavriil Micu* paroh.

*

Mania duelului. In Franţa începe a se respândi tot mai mult moda duelului, aşa încât şi şcolarii din gimnazii îşi aranjează neînţelegerile cu ajutorul armelor. In zilele trecute s'a dat în apropierea Parisului un asemenea duel, în care doi şcolari au început lupta cu pistolul, trăgând câte două focuri, şi au terminat-o cu săbiile, până când amândoi au rămas răniţi. In sfârşit, de bucurie combatanţii s'au îmbrăţişat şi împăcat în aplauzele celorlalţi şcolari asistenţi.

*

Mulţămită. Subscrisul în numele comitetului parohial gr. or. rom. din Intorsura Buzăului tractul Treiscaunelor aduc mulţămită şi pe calea aceasta iubiţilor noştri credincioşi cari au făcut următoarele donaţiuni sfintei noastre biserici: Văd. Domnica N. Popica Şontea născ. Aldea cu suma de 100 cor. George Barbu şi soţia 200 cor. Văd. Domnica David Baciu născ Bularca 100 cor. Necolae Alexandru Bularca şi soţia Catalena Iagăr 100 cor. Intorsura Buzăului, 9 Martie 1911. *George Neagovicu Negoescu* paroh gr. or. român.

*

Aviaţiune. *Breguet*, aviator francez, a izbutit în săptămâna trecută să se ridice în aer la o înălţime de 15 metri având în aeroplan *patrusprezece* pasageri, şi să încunjure de trei ori un teren de un chilometru.

*

Moartea lui Zancov. Din Sofia se vesteşte, că bătrânul om politic bulgar Drăgan *Zancov*, a răposat în etate de 81 de ani. Zancov a fost unul dintre cei mai de samă luptători pentru libertatea Bulgariei. Iel a fost întemeietorul partidului liberal, care mai târziu s'a desfăcut în patru grupuri. La anii 1880 a fost mai mult timp prim ministru. A înfiinţat cea dintâi tipografie şi revistă bulgară. In vremea din urmă se retrăsese cu totul din viaţa politică.

*

Un socialist la regele Italiei. Pentru prima oară s'a întâmplat, ca regele Italiei să primească pe un socialist în audienţă şi să-i ofere un portofoliu ministerial. Este vorba de noul cabinet italian al lui Giolitti. Audienţa a durat o oră; iar fruntaşul socialist, *Bissolati*, a fost primit foarte amical din partea lui Victor Emanuel. Toate ziarele fără excepţie sunt de părere, că primirea lui Bissolati la palat este de mare însemnătate politică şi socială.

*

Nou aeroplan. Ziarul „Românul“ din Cleveland scrie, că doi români ardeleni din America au construit un nou aeroplan foarte izbutit. Cei doi români sunt Alexandru Taflan şi Romul Vasu. Maşina lor, care va avea motoare de o putere de 80 de cai, va fi pusă în mişcare în vara anului acestuia. Se zice, că noul aeroplan nici în sborul cel mai înalt, dacă s'ar întâmpla ca motorul să nu funcţioneze regulat, nu este expus la nenorocire; căci aviatorul se poate coborâ încet cu el la pământ.

*

O scriere necunoscută a lui Turgheniev, după cum se anunţă din Petersburg, a apărut zilele acestea în Cazan. Lucrarea aceasta, scrisă de Ivan Turgheniev la vârstă de 24 de ani, poartă titlul „Câteva cuvinte despre ţăranul rus“. Autorul zugrăveşte un tablou fidel al iobăgiei de pela 1842 şi face o încercare sfioasă de a pomeni intelectualilor ruşi datorinţele lor faţă de ţărănime. Paginele lui Turgheniev prezintă şi astăzi un mare interes pentru cetitori.

*

La „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: Dr. Enea Andrea, advocat şi Ioan Câmpianu, forestier suprem, ambii din Nocrich; Romul Perian, funcţionar consistorial; Ioan Schitea, notar II. (Sălişte), George Dobrin, înv. penz. (Bucium) cancelist la „Asociaţiune“; George Salomie, notar (Vale); Ioan Agârbiceanu, paroh (Orlat) şi Eugen Pop Păcurariu, protopop (Sebeşul săsesc).

*

Comună mare. S'a pornit o mişcare în oraşul Haţeg, dela poalele muntelui Retezat, cu scop de a preface în comună mare oraşul acesta, care are magistrat regulat, şi numără astăzi două mii cinci sute de suflete.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“, au mai dăruit: Isaia Popa, paroh (Ocna), soţia sa Ana n. Romanul şi copiii lor: Octavian, învăţător (Alba-Iulia), Isaia, student, Eugen şi Partenie 1 cor. 20 bani, Emilian Crăciun, capelan (Glâmboaca) şi soţia sa Paraschiva n. Ciocănel 40 bani, Alex Comşa, notar (Sccreiu) 50 bani, I. Mircea, paroh (Agostin) 1 cor., George Nicoară, notar (Calbor) 50 bani, Trandafir Dragomir, paroh (Arpaşul-inf.) 1 cor., V. Muntean, înv. (Poiana-mărului) 20 bani, Pompeiu Trifu, paroh (Aita-mare), soţia sa Ana n. Petrişor şi fiul lor Pompeiu 1 cor., Iustina Roman n. Piso, preoteasă 50 bani şi Ilie Piso, paroh (Tălmăcel) 1 cor., Nicolae Taflan, maşinist (Beclean) 50 b., Elena Piso n. Buzea, preoteasă (Tălmăcel) 1 cor., doamna Silvia Bena n. Pop, preoteasă (Năsăud) 20 bani, Petru Fântână, econ. (Tălmăcel) 1 cor., Ioan Banciu, cassarul „Asociaţiei“ 50 bani şi Iosif Pivoda, zidar în amintirea mamei sale Anica 1 cor.

Dela „Asociaţiune“.

— *Biblioteca poporală a Asociaţiunii.* —

Aducem la cunoştinţa onor. membri ajutători ai Asociaţiunii, că expediţia numărului 2 (*Floarea Soarelui*, legendă de Stefan Cacoveanu) din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“ e aproape terminată. In curs de trei săptămâni se va expedia şi numărul 3 (Din viaţa Sfinţilor: *Ioan Gură de aur*), care e aproape tipărit. Iar până la sfârşitul lunei Aprilie se va expedia şi numărul 4 (*Povestea lui Harap Alb*, de Ion Creangă). Aşa că, începând cu luna Maiu, apariţia şi expediţia Bibliotecii poporale se va face la vreme. Rugăm deci pe toţi membrii ajutători să fie cu răbdare. Ca la începutul ori cărei întreprinderi, întârzierile şi neregularităţile erau cu neputinţă de încunjurat, mai ales că numărul abonaţilor a întrecut toate aşteptările noastre.

Neprevăzând că se vor înscrie peste opt mii de membri ajutători, ca abonaţi ai „Bibliotecii poporale a Asociaţiunii“, nu am putut lua măsuri din vreme pentru înlăturarea întârzierilor şi neregularităţilor. Putem asigura însă pe toţi membrii, că noi ne dăm silinţa să aducem expediţia în rânduială. Şi în curând o vom aduce.

Adeseori primim reclamaţiuni dela membri, cărora ştim de bună seamă că li s'au trimes numerile apărute din Bibliotecă. In multe comune poşta sau primăria nu împarte broşurile trimise de aici, aşa că vina nu e a noastră, dacă abonaţii nu primesc Biblioteca. Ii rugăm deci pe toţi ceice în viitor nu vor primi numerile din „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“ să le caute mai întâiu la poştă sau la primărie, şi numai dacă nu le găsesc acolo să ni le ceară.

Sibiiu, 24 Martie 1911.

Pentru Biroul Asociaţiunii:
O. C. Tăslăuanu.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 9 cuprinde: O universitate populară. Pelişandru, poemă de Mihnea Olmazu. Cugetări, de N. Iorga. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Din Maramurăş, colectarea melodiilor populare, reproducere din „Unirea“. Povestea cu odoarele cerului: Soarele luna şi stelele, de N. Mateescu.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă opereta „*Musikantenmädel*“ iar mâne, Joi, *ultima* representaţiune în sesiunea aceasta, opereta „*Zigeunerliebe*“.

Aspirin
veritabil numai
în tablete
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.
ASPIRIN
0.5
ASPIRIN
20 TABLETTEN
Preis Kr. 1.20

Nr. 59/1911. [120] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Bejan**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salarul de 600 cor. din repartiție dela comunele susținătoare de școala Bejan și Caenelul de jos 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir în natură și lemne de foc.

Invățătorul este deobligat a învăța pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce și a cânta cu ei în biserică și a ținea strană în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții au ași înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în termin deschis oficiului protopresbiteral al Devei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în vreo biserică spre ași arăta desteritarea în cântările bisericești.

Bejan, la 27 Februarie 1911.

Nicolae Berariu
paroh și preș.

Nr. 59/911. Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 76/911 [121] 1—3

Anunț de licitațiune.

In 25 Martie v. (7 April n.) a. c., la oarele 2 după amiazi, se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din Orăștioara-de-jos.

Prețul de strigare e 12.000 cor.

După această sumă are a se depune vadiul de 10% în hârtii de valoare sau bani gata.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune se pot vedea în oficiul parohial.

Orăștioara-de-jos, 17 Martie 1911.

Iosif Dumitru
capelan și preș. com. par.

Vidi:

V. Domșa
protopresbiter.

Nr. 61/1911. [106] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de către Preaveneratul Consistor arhidiecezan prin rezoluțiunea dto 30 Maiu 1909 Nr. 6106 Epitr., prin aceasta să publică licitațiune minuendă, pentru a se da în înteprindere adoptarea radicală a bisericei din comuna bisericească gr. ort. Nădăștia superioară, protopresbiteratul Hunedoarei.

Licitațiunea se va ținea în 20 Martie 1911 (2 Aprilie n.) la casa parohială din Nădăștia superioară, având a se începe la 10 oare a. m.

Prețul de strigare este de 6952 coroane 80 fil., după care sumă sunt a se depune 10% ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminarul de spese și condițiunile de licitare, precum și alte informațiuni, se pot afla la oficiul parohial din Nădăștia superioară.

Comitetul parohial își rezervă, dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă garanță.

Nădăștia-superioară, la 20 Februarie 1911.

Comitetul parohial:

George Popoviciu paroh-președinte. *Alesandru Ch:chidean* notar.

Ad. Nr. 190/909. Văzut:

Avram P. Păcurariu.
protopresbiter.

Nr. 85/911. (116) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh și a unui post de capelan permanent, de nou sistemizat, în comuna bisericească de clasa I., **Vidra de sus**, protopresbiteratul Câmpenilor, după aprobarea consistorială Nr. 2826/911, se publcă concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Venitele sunt: pentru paroh întregirea dotării dela stat și jumătate din venitele parohiale; și pentru capelan: jumătate din venitele parohiale și ajutorul dela stat pentru capelani. Din acestea trebue să dea ambii preoți ajutorul de cor. 300 anual fostului paroh Vasile Gomboș.

Doritorii de a ocupa postul acesta să trimită în timpul deschis la subscrisul oficiu rugările lor concursuale cu documentele recerute și să se prezinte, conform regulamentului la biserică, spre cunoaștere, cântare servire ori predicare.

Câmpeni, 28 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 880—1910 prot· [114] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Proștea**, protopresbiteratul Agnitei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 de zile dela prima anunțare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Petenții să-și trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a acestuia să se presenteze în vre o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta și cuvânta eventual a celebra.

Agnita, 31 Decemvrie 1910.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei, înțeles cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 221/911. [108] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala conf gr.-or. română din **Gusu**, tractul Mercurei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar 600 coroane din repartiție dela popor;

b) cuartir, lemne și grădină în natură;

c) întregirea salariului la 1000 cor. se va cere dela stat după alegere, iar îndreptățire la cuincuenale va avea numai după 5 ani serviți fără întrerupere la această școală.

Invățătorul ales e îndatorat să cultive grădina școlară, să țină școală de repetiție și să instrueze elevii în cântările bisericești având a cânta Dumineca și în sărbători la liturgie.

Reflectanții au să se presinte la biserică în terminul deschis, spre a face cunoștință cu poporul.

Gusu, 14 Martie st. n. 1911.

Pentru comitetul parohial gr.-or.:

Stefan Medeșan par-prez. *Dumitru Bulmez* notar.

Vidi:

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 145/911. (92) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" și anume:

1. **Preșmer**, un post de învățător, cu salar anual de 1,000 cor., și anume 600 cor. dela biserică, iar restul din ajutorul ce se va cere dela stat. Cvartir natural dela biserică. Cuincuenalele legale dela stat.

Dela competenți se cere să cunoască bine muzica vocală și intrumentală, ca fiind ales să poată forma cor cu tinerimea, și la caz că se va putea forma orhestră să o conducă.

Să instrueze și în școala de repetiție

Dumineca și sărbătoarea să cânte cu elevii în biserică; iar după abzicerea cantorului actual, va avea să îndeplinească toate funcțiunile de cantor în și afară de biserică cu săptămâna.

La cuincuenal e îndreptățit numai după ce va servi neîntrerupt 5 ani de zile în această comună.

2. **Tărlungeni**, un post cu salar de 1,000 cor. și anume: 350 cor. din repartiție pe popor, 250 cor. dela cantorat, iar restul de 400 cor. precum și cuincuenalele prescrise de lege se vor cere dela stat.

Invățătorul ales e dator se provadă și serviciul de cantor, alternativ cu celălalt învățător.

Ceice doresc a ocupa unul din aceste posturi se vor prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se prezenta poporului și spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, având aleșii să fie și instructorii și conducătorii cântărilor liturgice.

Concursele instruite cu toate documentele cerute de regulamentul școlar, să se înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat.

Cele intrate după termin, precum și acelea din cari lipsește vr'un document recerut de regulamentul școlar, nu se vor lua în considerare.

Brașov, în 22 Februarie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractulului Brașov, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Hamsea
adm. prot.

„Plugariul",

institut de credit și economii societate pe acții în Săcădate, aduce la cunoștință și pe calea aceasta, că în sensul concluzului direcțiunei ddto 16 Martie a. c. acordează următoarele interese la depuneri pe lângă solvirea contribuțiunei erariale: până la **1000 cor. 5%**, dela **1000—5000 cor. 5½%**, iar dela **5000 cor.** în sus precum și fundațiunilor bisericești și școlare **6%**.

Săcădate, în 26 Martie 1911.

(122) 1—2 **Direcțiunea.**

La librăria Ier. Preda, Făgăraș, se primește per 15 Aprilie stil nou

Un practicant (calfă)

pe lângă condițiile cele mai favorabile. Cunoașterea limbei maghiare e neapărat de lipsă. (118) 2—3

O moară de benzin

cu două pietri, motorul 18 cai putere, provăzută cu toate necesariile, e de vânzare din mână liberă.

Doritorii au a se adresa la dl **Petru Monda,** Sibiiu, Târgul vitelor Nr. 4. (109) 3—3

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Altoi de viță puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **școala de viticultură din Reichesdorf**, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 42—

Viță de vie altoită
expediază **sorte curate**, sub garanție, în sortiment bogat, de ani cunoscuta și solida firmă:
Prima plantatiune de viie de pe Târnave.
Proprietar: **FR. CASPARI**,
Mediaș Nr. 62 (Transilvania).
Rog a cere catalog gratuit!
Catalogul conține scrisori de recunoștință din toate părțile țărei și poate deci fiecare posesor de vie a și cere informațiuni despre soliditatea numitei firme, dela persoane cunoscute. [383] 25—25

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic și lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAȘCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 3—52

Telefon 172.

Revista Modei — este o foarte elegantă și bogat ilustrată publicațiune de mode femenine, **scrisă în limba românească** și executată artistic cu o splendida copertă în culori.

Revista Modei — are dări de seamă a modei din Paris, Viena, Londra și Berlin cu ultimele creațiuni pentru Toalete și Costume de dame, Rochi de bal, salon, nuntă, vizită și stradă, Pălării și găteli de cap, Jachete, Capoade, Matineuri, etc. (117) 2—3

Revista Modei — se ocupă și de Moda copiilor, broderii, dantele, lucru de mână, lingerie, monograme și diferite industrii casnice.
— cuprinde și o aleasă materie literară, cronici femenine, anecdote, rețete și sfaturi, un foileton, jocuri distractive, etc.

Revista Modei — apare de două ori pe lună. Fiecare număr conține drept supliment **gratuit**, un tipar croit în mărime naturală.
Abonamentul: 3 luni Cor. 4·50, 6 luni Cor. 8·50, 1 an Cor. 16·—.

— La cerere se trimite un număr de probă gratis și franco. —

Depozitul general la **Administrația ziarului Adevărul București,** unde se primesc și abonamentele.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. **Sibiiu,** Sâmbătă 19 Martie (1 Aprilie) 1911. *Nr. 31.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Chestia națională în dietă.

Sibiiu, 31 Martie n.

Ne gândim la vremile mai îndepărtate, la zilele în cari destinele țării noastre le conducea atotputernicul *Tisza Kálmán*, zdrobitoriul de naționalități, ca ministru-prezident, ca prim-stetnic al Coroanei, și la poziția grea pe care o aveau sub el în dieta ungară puținii deputați naționaliști, cari își puteau face întrarea în ea, ca prin urechile acului. Era mare lucru atunci să se pună în discuție în dietă chestia de naționalitate. Și dacă o făcea aceasta totuși careva dintre cei chemați și datori să o facă, firește, învălind dorințele și durerile în multe vorbe frumoase, ca să se evite supărarea celor puternici: sfârșitul era, că se scula numai decât ministrul-prezident Tisza și declara, că la noi chestie de naționalitate nu există. Sunt numai câțiva soboli, cari lucră pe ascuns; dar aici e el, stă la pândă, până și scoate careva capul la soare, ca apoi să-l toace în cap. Și dieta aproba și aplauda. Astfel apoi chestia de naționalitate era resolvată. Organele inferioare ale guvernului puteau să-și continue în liniște volniciile și ilegalitățile, căci pe atunci față de naționalități toate erau permise.

Comparând stările de lucruri de atunci cu cele de astăzi, parecă totuși ne-am afla în o epocă de îndreptare. Astăzi cel puțin se poate vorbi în liniște în dietă despre chestia de naționalitate. Și vorbesc despre ea, nu numai deputații naționaliști, ci și deputații maghiari. Nu putem, firește, să ne așteptăm, din acest motiv, la o apropiată resolvare a chestiei naționale, dar discutarea ei, cu calmitate și cu obiectivitate, în dietă, poate fi considerată totuși ca o apropiere a zilelor mult dorite de toți patrioții adevărați: zilele înțelegerii între popoarele patriei comune.

Cum am fost spus, la discuția generală asupra budgetului au vorbit săptămâna trecută în dietă deputații naționaliști români: *Dr. Alex. Vaida-Voevod* și *Dr. St. C. Pop*, în cea mai perfectă liniște, fără a fi amenințați cu tocarea în cap, ca pe vremea lui Tisza Kálmán, și fără a mai fi întrerupți cu vorbe necuviincioase, din partea celor din celelalte partide, ca pe vremea coaliției. Din contră, li s'a răspuns calm și obiectiv, din partea contelui Tisza și a ministrului-prezident Khuen Héderváry, ba înainte de închiderea discuției generale au mai luat cuvântul și doi deputați maghiari, Szmrecsányi și Rakovszky, și au vorbit și ei în chestia de naționalitate, spunând, că dacă e vorba de împăcare, apoi împăcarea să nu se facă numai cu Românii, ci cu toate naționalitățile, deci și cu Slovacii, cari încă sunt asupriți, a căror limbă încă nu e respectată, în administrație și la justiție, și cari asemenea văd în organele statului numai niște exploatatori. Au cerut deci amândoi, să fie respectată limba Slovacilor în administrație și justiție, mai mult decât în trecut.

Iată deci, că astăzi chestia de naționalitate nu o fac mai mult numai câțiva agitatori interesați, ori câțiva soboli, cari stau ascunși și nu cutează să iasă la razele soarelui, ci o fac oameni, cari nu pot fi numiți răi patrioți, ca contele Tisza, și ca fruntașii partidului poporal Rakovszky și Szmrecsányi. Chestia deci *există,* nu mai poate fi negată, ca mai înainte; și existând, ea va trebui să fie și rezolvată, mai curând ori mai târziu. Iar pentru a putea fi rezolvată, să cere aceea ce a spus cu multă dreptate și deputatul sas, *Dr. Schuller*, în vorbirea sa rostită în dietă în ședința din 22 Martie n. tot la discuția generală asupra budgetului, că chestia națională trebue să fie tratată *fără nici o patimă,* din ambele părți, și că la tratarea ei *mintea* trebue să predomineze, și într'o parte și într'alta, nu sentimentele.

Când vom ajunge deci acolo, că *cu mintea* vor judeca toți în chestia de naționalitate, ne putem sigur aștepta și la rezolvarea ei norocoasă. Pentrucă vor înțelege atunci toți, că e numai cu drept și cu dreptate aceea ce cer naționalitățile: respectarea și cultivarea limbii, conservarea naționalității, asigurarea înaintării culturale și materiale a fiecărui popor din patria aceasta. Căci mai mult nu cere nime. Iar atâta cât cerem, suntem în drept să cerem.

Din Austria. In urma obstrucției inscenate din partea Cehilor, guvernul austriac a primit autorisație dela Maiestatea Sa să ajurneze deocamdată, iar apoi să disolve reichsrathul. Ajurnarea s'a întâmplat deja, iar disolvarea are să urmeze zilele acestea. Imediat apoi să vor lua măsuri pentru efectuirea alegerilor noi pentru reichsrathul austriac. Până atunci guvernarea se face pe baza §-lui 14 din constituția austriacă, prin ordonanțe ministeriale, pe cari parlamentul va avea ulterior să le încuviințeze.

Din parlament. Dieta a întrat în discuția specială a budgetului, care înaintează destul de bine, astfel, că budgetul în curând va fi votat și pe articole și nu se va ivi necesitatea votării unei noi îndemnisări. După votarea budgetului guvernul ar fi voit să pună la ordinea zilei proiectele de lege referitoare la reformele militare, dar disolvarea parlamentului în Austria îl va face poate să renunțe dela acest plan și să lase pe toamnă legile militare.

Serbările din Italia. Inceputul serbărilor jubilare în Roma s'a făcut Luni, când la miezul nopții o salvă de tunuri a anunțat deschiderea festivităților. Deși era târziu noaptea, o massă uriașă de oameni undula pe stradele iluminate strigând: să trăiască Roma și Italia! Inainte de ameazi regele Victor Emanuel a ținut o vorbire în Capitoliu, în sala cea mare a senatului, unde se văd statuele lui Cavour, Garibaldi și Mazzini. A asistat familia regală, miniștri, senatori, deputați, ofițerimea înaltă, căpeteniile primăriei, reprezentanții puterilor străine, și alte personalități marcante, cu totul cam vreo cinci mii de oameni. Regele Italiei a primit telegrame de felicitare dela Maiestatea Sa monarhul nostru, dela împăratul Wilhelm și dela alți domnitori. Regele Carol al României a avut un trimis special, în persoana dlui *D. Greceanu,* vicepreședintele adunării deputaților României. Dl Greceanu sosind la Quirinal a fost primit în audiență de regele Victor Emanuel, căruia i-a dat scrisoarea autografă, prin care regele Carol îl felicită în termeni călduroși, cu prilejul jubileului de 50 de ani al unității italiene.

Discurs parlamentar

rostit în dieta țării, Marți, în 21 Martie stil nou, din partea deputatului naționalist român
Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

(Urmare).

Dar nu vreau să insist mai departe asupra acestui obiect, ci îndrăznesc să-i fac stimatului meu coleg deputat Kállay Ubul o propunere. In curând, iată, vine primăvara. Poftim să facem o excursiune în România. Tocmai acum au trecut Idele lui Martie. Ducă-se numai la București, la Craiova ori la Brăila și întrebe pe maghiarii de acolo, când ei în conduct festival au cutreerat străzile cu tricolorul maghiar cântând cântecele lor naționale, conturbatu-i-a cineva astfel, după cum la Cluj tinerii maghiari au conturbat pe cetățenii maghiari? Și dacă colegul meu deputat Kállay Ubul va afla, că Maghiarii acolo se bucură de toate libertățile, atunci, sunt sigur, va recunoaște aici înaintea on. Camere, că numai foarte rău informat a putut să afirme, că soartea Maghiarilor în România e foarte tristă. (Sgomot și strigăte din dreapta: Tristă zău!).

Szilassy Zoltán: Au voe să țină școli maghiare? (Sgomot).

Președintele (Sună): Rog pe domnii deputați să nu conturbe pe orator prin întreruperi!

Dr. Alex. Vaida: Sunt foarte mulțămitor mult stimatului domn coleg deputat, al cărui nume nu îl cunosc, că a făcut inciza aceasta. Asta dovedește cât de puțin cunoaște dânsul raporturile din România. Iată aci o marcă mică-mititică, o depun pe masa Onoratei Camere, poftim să o priviți, e imprimată în culorile naționale maghiare și pe ea stă scris: „O țiglă pentru școala națională maghiară din Craiova. Zece bani". Se vinde în țara întreagă această marcă, în România întreagă, cu scopul, ca din banii adunați să se susțină școala maghiară din Craiova.

Szülö Géza: Sunt cetățeni ungari!

Dr. Alex. Vaida: Sunt între ei și Unguri emigrați, cari au devenit cetățeni români. Și vă rog să-mi arătați și mie aici în patria noastră mărci imprimate în colorile românești, cari se vând pentru scopurile culturale românești, de pildă pentru vre-o școală românească din Cluj ori din Oradea-mare, ori de altundeva, și atunci sunt gata să recunosc, că în țara aceasta și noi avem atâtea drepturi, câte drepturi au Ungurii în Țara-Românească. Și vă rog să băgați de seamă, că noi aici suntem autohtoni, locuim aici de mii de ani și oare avem noi atâtea drepturi, câte au Ungurii emigrați în România?

On. Cameră! Vreau să revin acum din nou la discursul contelui Ștefan Tisza, căci discursul acesta formează obiectul propriu al vorbirii mele. Contele Ștefan Tisza ne zice într'una să nu ne opunem politicei de maghiarizare, ci să ne supunem ei, căci prin asta facem cel mai mare serviciu fraților noștri din România, căci în chipul acesta asigurăm independența lor. De ani de zile îmi frământ mintea cu teza aceasta și n'o pot înțelege și vă pot asigura, că nici în România nu se află nici un singur bărbat de stat, care ar înțelege-o. Căci, hai, să zicem, că noi n'am rezista în contra maghiarizării, să zicem, — bine înțeles, este imposibil lucrul acesta, — dar să presupunem totuși, că Românii toți până la Carpați, să zicem în curs de 30 de ani ar fi maghiarizați cu desăvârșire. Vă întreb, că oare în cazul acesta politica externă a monarhiei noastre și atunci va fi așezată pe temeiuri conservative, încât privește România și celelalte state balcanice? N'ar urma atunci politica ofensivă de cucerire? (Contraziceri). Noi nu pentru aceea ne-am opune maghiarizării, pentru ca să servim României ca un fel de „Hinterland", ci fiindcă și în noi trăește instinctul de viață, dorul de libertate, și noi voim să trăim aici în patria noastră străbună ca popor egal îndreptățit! (Aprobări la naționaliști).

Si mai are contele Ștefan Tisza o teză, pe care noi nu o putem înțelege, anume slavismul, teama de primejdia slavă. Să le abzicem slovacilor alianța.

László Mihály: Numai panslavilor, nu Slovacilor!

Dr. Alex. Vaida: Inainte de toate între noi și între Slovaci se află oceanul maghiar. Deci dacă Slovacii întărindu-se economicește și culturalicește ar voi să ne cucerească ori să ne slavizeze, asta n'ar fi cu putință, până n'ar înghiți ei mai înainte oceanul maghiar, care ne desparte acum de dânșii.

Și astfel, dupăce între noi nu există contrarietate de interese, ci dimpotrivă există multe puncte de atingere și identitate de interese, e lucru prea firesc, că între noi și slovaci să dăinuiască cea mai strânsă alianță și cea mai desăvârșită împreună lucrare.

Polónyi Géza: Las' c'o să vă înecați amândouă popoarele în Ocean.

Dr. Alex. Vaida: Vă întreb, domnilor, ce favor s'ar naște pentru Ungaria din aceea, dacă noi am desființa această alianță? On. Cameră! Dacă ar avea cineva acea putere, ca să înfăptuiască pacea, acea pace nu s'ar putea înfăptui numai cu Românii, ci ar trebui să se facă cu toate popoarele nemaghiare din țară, căci contele Ștefan Tisza mereu accentuiază, că Monarhia este pavăza cea mai puternică a maghiarimei, și că dânsul nici nu-și poate închipui Ungaria altfel, decât ca un factor al Monarhiei. Fostul meu coleg deputat și iubitul meu amic, Iuliu Maniu, a exprimat clasic această teză, că adecă ce datorie are Monarhia față de toate popoarele sale, că anume Monarhia trebue să mulțumească toate aceste popoare, zicând: „Chemarea Monarhiei austro-ungare, în trecut ca și în prezent, este aceea, ca să asigure existența tuturor popoarelor sale, să asigure desvoltarea liberă economică și culturală a tuturor acestor popoare astfel, ca ele să poată progresa liber și liniștit pe calea, care duce la fericire, la bogăție, la civilizație". Teza aceasta este prea adevărată. Dar atunci poftească contele Stefan Tisza și năzuiască și dânsul într'acolo, ca și în Ungaria toate popoarele să se simtă fericite; ca Slavii, de al căror panslavism a ne teme azi e ridicol, dar cari peste vr'o 50 de ani vor fi deja o formidabilă putere, ba poate chiar peste câteva decenii, să se simtă în această patrie a lor atât de bine, să fie atât de mulțămiți, să se poată desvolta economicește și culturalicește atât de prosper, încât atunci, când vor fi expuși tentațiunei din parte rusească, să poată zice și dânșii cuvintele sfântului Ștefan: „Tecum libentius degant, quam alibi habitent".

Nadányi Gyula: Asta atârnă numai dela dvoastră.

Dr. Alex. Vaida: Incât privește România și Statele balcanice, este cu mult mai ușor a face serviciul păcii și înțelegerei frățești, dacă un bărbat de greutatea contelui Ștefan Tisza ar propaga ideea unei uniuni vamale între Monarhie și între România și celelalte State balcanice, ca un fel de introducere a acelei mărețe idei, care mutatis mutandis era planul favorit al lui Ludovic Kossuth, adecă înfăptuirea Uniunei de State sub conducerea Monarhiei noastre.

Cum am zis la începutul cuvântării mele, guvernul n'a întregit acea acțiune de pace, a cărei problemă a desvoltat-o contele Stefan Tisza; și cu atât mai mult a lucrat împotriva acestei acțiuni presa, așa că oricui i-a făcut impresie, că contele Tisza nu are destulă trecere la guvern, ca să-și poată validita acolo vederile, iar pe de altă parte, că dânsul nu se bucură de o prea mare popularitate nici înaintea presei și nici înaintea poporului.

Pentrucă iată ce scrie „Pesti Hirlap“ în nrul dela 12 Martie a. c. (citeşte): „Dacă este adevărată ştirea adusă azi de „Vaterland“, că contele Tisza a promis naţionalităţilor, că guvernul este aplicat să asigure folosirea limbii valahe prin legi deosebite în administraţie şi la justiţie, că în şcoalele de stat maghiare se va propune religia în limba valahă pe seama şcolarilor valahi, şi că în şcoalele valahe confesionale se va şterge obligamentul instrucţiei maghiare, dacă din acest atentat e adevăr şi numai cât un grăunte, atunci contele Tisza merită să fie izgonit din ţară“.

Când contele Tisza se străduieşte să pregătească opinia publică pentru pace, atunci vine un ziar şi scrie într'un primarticol, că trebue izgonit din ţară, ne putem dar închipui, că ce dispoziţie stăpâneşte în această presă şi peste tot, că contele Tisza nu se bucură de acea popularitate, pe care i-o atribue unii, şi că n'are acea influenţă la guvern şi societatea ungurească, cum îşi închipue unii dintre Români.

Nadányi Gyula (întrerupe)

Preşedintele: Invit pe dl deputat Nadányi să nu întrerupă.

Dr. Alex. Vaida: Sunt sigur, că chestia naţională, — nici un veac nu va trece — îşi va pierde efectul agitatoric, căci guvernul o să o întrebuinţeze încă câtăva vreme, ca sperietoare, o va folosi chiar în parlament pentru ca s'o arunce în discuţie de câteori îi prinde bine, deoarece tot mai are putere atractivă, şi apoi descoperind puţin iredentism, panslavism, pangermanism, tot mai reuşeşte a atrage atenţiunea opiniei publice maghiare dela chestiuni mai mari, cari tae mult mai adânc în interesele maghiare. Aceste glume însă o să se tocească, deoarece iată s'a mai deşteptat partea mai cu judecată a societăţii ungureşti, şi elementele serioase au observat deja viclenia, tactica guvernului moştenită din era liberală.

Şi societatea maghiară o să treacă peste astea la ordinea zilei. De ce? Pentrucă va trebui să vadă orice om cu rezon, că până atunci, până când suntem cerşitori, şi tot mai cerşitori, Români, Unguri deopotrivă, şi până ce ţara aceasta se prăbuşeşte, iar atât cetăţeanul particular, cât şi popoarele îşi pierd însemnătatea în concertul Europei şi în Monarhie, până atunci suntem victima unei politice absurde, şi nu va avea nici o valoare faptul, că înaintea ochilor câtorva stă idealul statului maghiar, până când nu avem ce să punem în frigare, pân' ce n'avem din ce trăi.

(Va urma).

† Iosif Sterca Şuluţu.

Astăzi, în 31 Martie n. la orele 7 dimineaţa, a închis ochii pe vecie, după scurtă bolire, venerabilul prezident al „*Asociaţiunei*“ şi al institutului de credit şi economii „*Albina*“, bătrânul *Iosif Sterca Şuluţu*, în frumoasa etate de 84 ani. Sâmbăta trecută a prezidat încă adunarea generală ordinară a „*Albinei*“, în bună dispoziţie şi pe deplin sănătos; Sâmbătă noaptea însă spre Duminecă s'a îmbolnăvit, şi astăzi, în ziua a şasa de bolire, şi-a dat sufletul în mânile Creatoriului, lin şi fără durere.

Cu *Şuluţu* dispare din mijlocul nostru încă unul din generaţia veche, — din care abia mai trăeşte unul-doi, — compusă pare că anume numai din oameni de muncă şi de corectitate, socială, politică şi naţională. *Şuluţu* a fost mai întâi vicecomite al comitatului de odineoară Cetatea-de-baltă, acum Târnava-mică, apoi a trecut la justiţie, ca jude de tribunal, dar nu peste mult a fost trecut la pensie, din motive politice-naţionale. Decedatul a fost deputat în dieta din Sibiiu, apoi a aparţinut grupării mici conduse de G. Bariţiu, care la anul 1865 nu a voit să intre în dieta din Cluj, unde s'a decretat uniunea Ardealului cu Ungaria; şi fiindcă *Şaguna* a înduplecat pe ceialalţi deputaţi şi regalişti români să meargă la dietă, — a rămas duşman lui Şaguna până la moarte, pe motivul, că Şaguna, prin întrarea în dieta din Cluj, ar fi făcut o greşală mare politică.

Decedatul *Şuluţu* a fost activ şi pe terenul literar, şi în scrutările sale istorice a dovedit pricepere şi pedanterie. S'a ocupat cu predilecţie cu biografia lui Iancu şi cu adunarea de obiecte de pe vremea lui Iancu.

Pe palatul „Muzeului Asociaţiunii“ şi pe palatul „Albinei“ s'a arborat steagul negru în semn de doliu.

Aflăm, că înmormântarea mult regretatului fruntaş se va face Duminecă, 2 Aprilie n. la orele 3 d. a.

Dorim odihnă lină celui ce bine şi-a împlinit chemarea pe acest pământ, muncind cu râvnă multă pentru neamul său, care sigur îi va fi recunoscător.

Eternă îi fie memoria!

Dela „Asociaţiune“.

Comitetul central în şedinţa sa ţinută la 23 Martie a. c. a constatat cu bucurie, că în multe despărţăminte s'a început o propagandă intensivă pentru răspândirea culturii în popor, prin înfiinţarea de agenturi, biblioteci poporale şi prin ţinerea de prelegeri poporale. Pentru ţinerea acestora din urmă a votat ajutoare de câte 100 cor. următoarelor despărţăminte: Brad, Marghita, Sebeş, Mociu, Hida Hudin, Abrud Câmpeni, Lugoş, Ibaşfalău, Taşnad, Teaca, Zerneşti, Murăş-Oşorheiu, Blaj şi Braşov. Din suma de cor. 2,000 destinată ca ajutoare pentru prelegerile poporale pe 1911 s'au împărţit deci până acum cor. 1,900.

S'a aprobat hotărîrea Despărţământului *Turda* de a se împărţi în 4 despărţăminte, dintre cari trei vor fi nouă şi anume: Mahaciu, Indol şi Offenbaia. Nu putem îndesjuns recomanda şi celorlalte despărţăminte, cari au un teritor prea extins să urmeze această pildă, cum sunt despărţămintele: *Beiuş, Caransebeş, Deva, Haţeg, Hida-Huedin, Dej, Oradea, Orăştie, Sătmar-Ugocea* şi *Şimleu*. Directorii acestor despărţăminte ar fi datori să facă comitetului central al Asociatiunii propuneri concrete pentru împărţirea lor, angajându-se împreună cu membrii comitetelor cercuale să înfiinţeze despărţăminte nouă.

Conferenţiarul agronomic şi-a făcut un program de muncă lunar pe lunile Aprilie şi Maiu şi a început să cutreere despărţămintele. Inceputul l-a făcut în desp. Brad, unde a fost mai zilele trecute ca să înfiinţeze mai multe grădini de pomi. In aceeaş şedinţă secţia economică a prezentat un plan amănunţit de lucru pentru conferenţiarul agronomic, îmbrăţişând toate problemele economice ale ţărănimii. Acestui plan de lucru va avea să se conformeze în viitor conferenţiarul agronomic; şi dacă despărţămintele îi vor da ajutorul şi sprijinul necesar, sperăm că-l va putea realiza măcar în parte. Din acest plan relevăm punctele mai principale:

1. Să scrie prelegeri din domeniul agriculturii şi să le publice parte în revista „Transilvania“, parte în „Biblioteca poporală a Asociaţiunii“.
2. Să ţină şi să scrie *conferenţe* despre progresele ce s'au făcut şi se fac în agricultură.
3. Pe lângă prelegerile poporale pentru ţărani, să ţină *cursuri agronomice* preoţilor şi învăţătorilor, îndeosebi cu ocasia conferenţelor învăţătoreşti, după ce se va pune în înţelegere cu organele conducătoare bisericeşti.
4. Să stea într'ajutor comunelor cari doresc să înfiinţeze grădini de viţă americană şi grădini de pomi.
5. Să stărue pentru înfiinţarea *tovărăşiilor* de tot felul; să compună îndrumări, statute şi formulare, pe cari să le editeze Asociaţiunea.
6. Să informeze prin foi pe ţărani cum pot să beneficieze de ajutoarele distribuite de guvern, de ex. seminţe, pomi, viţă de vie, animale de prăsilă, maşini etc.
7. Să facă o propagandă intensivă şi sistematică despre tot ce săvârşeşte arătând, că stă la dispoziţia tuturora cu sfatul şi cu fapta.

Colecţiile Muzeului Asociaţiunii s'au sporit cu următoarele obiecte: Manuscrisele lui I. Pop Reteganul cumpărate cu 200 cor. dela familie; un tetradrachmon din epoca lui Filip Macedoneanul, găsit în Tapia şi dăruit de dl Dr. Caius Brediceanu; — un act de denumire a unui cantor din 1849, dăruit de dl I. Mateiu; — o icoană veche cu portretele alor 13 Voevozi din Muntenia, dăruită de dl Moise Popovici din Săghişte; — o bancnotă kossuthiană de 10 fl., dăruită de dl Ioan Nistor, contabil în Şeica-mare; — 2 pietri conţinând aur, dăruite de dl C. Dandea, stud. clasa VIII. în loc; dl G. Hango a dăruit mai multe fotografii. — Pentru Muzeu au mai dăruit „Cordiana“ 10 cor. şi dl Simeon Popeliaş, perceptor de dare în Radna 10 cor.

In aceeaşi şedinţă secretarul Oct. C. Tăslăuanu a mai raportat, că în cursul iernii s'au ţinut în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunii“ 7 conferenţe, încassându-se 178 cor. 60 fil. Din răscumpărările felicitărilor de anul nou au întrat 429 c. 4 fil., iar dela petrecerea cu jocuri naţionale Asociaţiunea a avut un venit net de 777 cor. 60 fil.

Toate sumele aceste se vor întrebuinţa pentru înzestrarea Muzeului Asociaţiunii.

Intrunirea agricolă din Şura-mare.

Harnica poporaţiune română din Şura mare a avut Duminecă, în 12 Martie n. 1911, îndoită zi de sărbătoare. In acea zi adecă ea a avut în mijlocul său pe reprezentanţii „Reuniunii rom. agricole sibiene“, care nu ştiu pentru a câtea-oară s'a pogorât prin trimişii săi în mijlocul nostru. Noi o găzduim cu dragă inimă, ştiind prea bine, fiind cu toţii convinşi, că ori de câte ori ne caută, o face cu scop de a ne lăsa în urma sa astfel de lucruri, după cari foloase dăinuitoare să avem cu toţii. Aşa în 1898, la prima întrunire agricolă, ţinută la noi, temeiu a pus la o tovărăşie agricolă cu 20 membri. Maşinile şi uneltele economice ale acestei tovărăşii, astăzi plătite, au adus roade îmbelşugate nu numai societarilor, ci întregii noastre obşte româneşti. Din 1908, de când cu plantarea altoilor, dăruiţi membrilor Reuniunii, cu locuinţa în Şura mare, s'a plântat în inimile, nu numai ale bătrânilor, ci şi în ale tineretului, dragostea ferbinte de a se îndeletnici cu cultura mai în mare a pomilor, acest bogat isvor de câştig şi bunăstare, iar de când cu frumoasa expoziţie de vite (a 8 a), ţinută tot în 1908 la noi, ce a făcut impresie adâncă între conlocuitorii noştri saşi, cari încă nu s'au avântat la o asemenea treabă, — mândria noastră înţeleaptă şi cumpătată pentru tot ce este al nostru, astăzi este bine motivată.

Această mândrie ne-a îndemnat să chiemăm din nou pe cârmacii Reuniunii în mijlocul nostru. Scopul urmărit de noi: de a da fiinţă aşezământului, chemat de a câştiga, pe lângă fericirea vecinică, ce ni-o dă sfânta biserică, şi fericirea vremelnică, a fost ajuns pe deplin.

Intrunirea agricolă s'a ţinut în sala spaţioasă a şcoalei, care de data aceasta, în locul tineretului a avut drept şcolari pe părinţii acestora. Trimişii Reuniunii: dnii A. Cosciuc, membru în comitetul central, totodată conferenţiar al „Asociaţiei“; A. Bratu, profesor seminarial; Ioan Banciu, tinărul cassar al „Asociaţiei“ şi Vic. Tordăşianu, secretarul Reuniunii agricole, au fost bineventaţi de vrednicul paroh Nic. Opriş, căruia ea răspuns secretarul Tordăşianu, care asigură poporul, că singur dragostea ce o avem către el ne-a îndemnat de a petrece din nou în mijlocul al lor noştri din Şura mare.

Luând apoi cuvântul parohul Opriş, pune în vedere, că cei 20 părtaşi ai tovărăşiei agricole sunt gata să cedeze şi prisosul de bani, ce-l au din folosirea maşinilor şi şi maşinile însăle unui aşezământ, care, pe lângă îmbrăţişarea daraverilor ce le isprăvia tovărăşia, ar putea urmări şi alte scopuri, ce tind la bunăstarea obştei româneşti de acolo. In această ordine de idei, profesorul Bratu, cu provocare la inscripţia „Viribus unitis“ ce este gravată pe banii noştri, stărue pentru unirea forţelor, pentru întovărăşirea a cât mai mulţi, ca astfel cu putinţă să fie a preîntimpina toate neajunsurile, de care în alt mod nu ne putem feri. Conferenţiarul Cosciuc, enumerând foloasele, ce le au conlocuitorii noştri Saşi din toate întreprinderile lor, bazate pe principiul ajutorinţei reciproce, prevesteşte roade îmbelşugate aşezământului, ce s'ar întemeia pe bazele solide, oferite de tovărăşia agricolă.

Secretarul Tordăşianu, în cunoştinţa multelor năcazuri şi neîndreptăţiri, ce le îndură ai noştri din partea celor mai puternici, felicită pe cârmacii tovărăşiei, cari, călăuziţi de nobile simţăminte îşi sacrifică avutul particular pentru obştea noastră avizată singur la puterile sale. Tractează despre scopurile, ce le urmăresc Insoţirile de credit săteşti după sistemul „Raiffeisen“, cari lucrează la ridicarea şi morală şi materială a societăţilor, sau mai pe scurt la fericirea pământească a muncitorului. Prin faptul cedării averii tovărăşiei agricole, delăturate pedecile pentru înfiinţarea Insoţirii, după ce ne arată cum lucrează Insoţirile esistente şi că ce lucrări să mai pot isprăvi în cadrele lor, dl Tordăşianu stărue ca fruntaşii să pună astăzi temeiu Insoţirii, care să se şi constitue, ca astfel în câteva zile să se poată înainta actele pentru înregistrarea firmei. Drept resultat practic, cei 37 proprietari înscrişi la noua Insoţire şi-au ales în persoana parohului N. Opriş pe prezidentul şi în a învăţătorului şi a altor fruntaşi pe ceialalţi cârmaci ai Insoţirii, ale cărei statute au fost înaintate la tribunalul r. din Sibiiu.

„*Dzeu vede*“.

Combaterea boalei de pomi numită „Fusicladium“.

In timpul din urmă a început şi la poporul nostru a ocupa tot mai mult teren cultura pomăritului, a fi tot mai cu deadinsul îmbrăţişat şi a se apropia tot mai bine de estensiunea aceea, care trebue să i se dee tocmai în urma însemnătăţii acestui ram, ca isvor de venit, precum şi în urma prielnicei lui desvoltări între imprejurările noastre climatice. Fără îndoială, că gradul acela de înflorire, la care s'ar putea ridica, e încă departe, şi ajungerea lui va fi încă timp îndelungat una dintre acele probleme, dela a cărei resolvare atârnă în mare parte bunăstarea materială a poporului nostru.

Causa înaintării prea anevoioase e a se căuta în multe împrejurări, cari parte se pot delătura, parte se pot numai reduce.

Intre aceste din urmă se pot număra şi diferitele boale, de cari nici organismul plantelor nu e scutit. Cunoaşterea şi stârpirea acestor boale e un factor atât de însemnat astăzi în economia pomăritului, încât a nu mai ţinea cont de el e egal cu necunoaşterea celor mai de căpetenie cerinţe, dela cari atârnă recolta şi peste tot venitul pomăritului.

E generală plângerea între cultivătorii de mere văratice, îndeosebi „Bătule“, că acestea de vre-o câţiva ani încoace se ţin prea puţin peste iarnă, astfel încât sunt osândiţi a le vinde de timpuriu fără preţ, de teamă a nu fi aruncate pe gârlă. Causa acestui neajuns e pătarea fructelor pe coaje, de unde apoi se lăţeşte boala şi în miez şi astfel de multeori încă înainte de Crăciun merele „Bătule“ s'au mântuit. Se înţelege, că calamitatea aceasta e una dintre cele mai mari, atât pentru cultivător, cât şi pentru neguţător, căci sau unul sau altul, sau în cele mai multe cazuri ambii, pot avea pagube enorme. Pătarea aceasta a fructelor în măsură mai mare şi într'o formă mai acută se începe numai după aşezarea fructelor în pivniţe. Aici sunt aşezate lângă olaltă, iar boala fiind lipicioasă, lăţirea ei e cât se poate de înlesnită prin atingerea celor infectate cu cele sănătoase.

La început, când fructele încă nu sunt coapte, ci sunt în creştere, găsim pe coaja lor nişte pete de coloare neagrăverzue, mai târziu brunetă, iar marginea petelor e de coloare neagră. Sub aceste pete resp. din ele se lăţeşte boala tot mai adânc, miezul fructului îşi perde coloarea naturală, precum şi gustul, ba eventual mai fiind însoţită boala şi de putrezire, nimicirea e numai chestie de timp. Un astfel de fruct de regulă e amar la gust, altă dată e ca iasca, şi deşi la aparenţă pare că nu ar fi tocmai stricat pe deantregul, cercetându-i miezul în curând ne vom încredinţa, că e netrebnic.

Causa acestei boale e un burete, cunoscut sub numele de „Fusicladium“ (nemţ. Regenfleck, ung. regya). In limbajul poporal o am putea numi: pătarea merelor şi a perelor.

Germenele boalei e de a se căuta în frunzele pomului. Boala aceasta adecă nu se mărgineşte numai la atacarea fructelor, ci atacă frunzele (foile), precum şi crengile mai tinere. Cu deosebire când e ploioasă vara, se iveşte boala aceasta în măsură mai mare, şi atunci se pătează şi frunzele merilor şi ale perilor pe lăturea de din sus. Frunzele în urma acestora slăbesc, cad de timpuriu jos, se scutură (finea lui Iulie), iar fructele ne fiind coapte, lipsite de organele cele mai de căpetenie ale nutririi, rămân pipernicite, necoapte şi cad fără vreme. Se înţelege, că dela un astfel de pom nu mai putem aştepta recoltă pentru anul acela, ba ce e mai mult, chiar şi nădejdea unei recolte viitoare e problematică, dat fiind faptul, că şi crengile mai gingaşe sunt atacate, iar prin căderea frunzelor coacerea fructului e zădărnicită. Natural, că urmarea e tângirea pomului de pe un an pe altul, până în cele din urmă piere cu desăvârşire.

De sine înţeles, că paguba ce resultă pe urma acestei boale e foarte mare, ba cultivarea unor soiuri de mere şi pere alese o face aşa zicând imposibilă.

Se pune întrebarea, că de unde se lăţeşte şi se iveşte boala aceasta?

Din cele amintite reese, că în rândul prim frunzele sunt locul cel mai bun pentru iernarea germenului boalei. Se va crede poate, că gerul de iarnă va nimici sămânța buretelui; cercetările făcute însă în privința aceasta au constatat, că și — 16° C de ger suportă fără a pieri, deci a ne lăsa în nădejdea sorții e un lucru prea riscat.

Ni se pune deci întrebarea, că ce e de făcut pentru apărarea pomilor de acest dușman tot mai îndrăzneț.

Din cele premerse urmează, că înainte de toate frunzele căzute și infectate trebuesc nimicite, arse, ca astfel isvorul principal al boalei să-l delăturăm. Cu atâta însă nu ne vom mulțămi, căci boala se poate încuiba dela vecini.

Mijlocul cel mai sigur de apărare e stropirea perilor și a merilor cu soluțiunea de peatră vânătă și var, numită zamă bordoleză. Viierii cunosc soluțiunea aceaste, căci și la stropirea viilor o folosesc contra peronosporii. (Peatră vânătă sp. e. 1 k'g. topită în apă și mestecat var ars 1 kg. cant. de apă 100 l. Toate acestea constituesc o soluțiune de 1%).

Prima stropire se face deja de timpuriu, încă înainte de desvoltarea mugurilor și de 2%, a doua stropire e de 1½ % și se îndeplinește înainte de înflorirea pomului, iar când fructele sunt de mărimea alunelor se face a 3 a stropire însă numai cu zamă de 1%.

Se stropesc toate părțile pomului, întocmai ca și la vie, cu aceeaș proașcă, cu adaosul, că țevea de gumă să fie mai lungă. In felul acesta se pot scuti pomii de acest dușman și se poate opri lățirea lui.

Ce privește resistența diferitelor soiuri de pomi față de această boală, aflăm mare deosebire între ele. Sunt unele, cari resistă pe deplin, iar altele sunt foarte puțin resistente. Acestor din urmă aparțin dintre mere soiurile următoare: „Bătule“, „Boicken“ și „Calvie“, iar dintre pere cari de altfel sunt foarte simțitoare, Bergamotte de vară, Bergamotte Espesen, St. Germein, Untoase de Diel etc.

Cu deosebire merele „Bătule“, cari aș putea zice, că sunt cele mai prețioase în Ardeal, unde și reușesc foarte bine, sunt decimate fără crutare de acest flagel.

Aflu de superfluu a enumăra foloasele ce resultă în urma unei apărări conștiențioase contra acestei boale; cred însă cu cale a accentua și a recomanda binevoitoarei atențiuni acest mijloc de apărare a averei materiale tuturor acelore, cari se îndeletnicesc cu pomăritul, cu deosebire însă acelora, cari și după chemarea lor sunt datori a premerge cu esemplu bun poporului. Numai prin esemplu bun se vor convinge și cei puțin credincioși, că și în domeniul pomăritului numai munca rațională, conștiențioasă e încoronată de succes și ne răsplătește ostenelele.

Ioan Oțoiu
preot.

Apel.

Să respectăm trecutul și oamenii distinși, cari au muncit cu abnegațiune pentru binele comun. Principiul acesta nu trebue nesocotit, ci din contră, să-l transformăm în adevărate forțe de viață.

Din trecutul apropiat se desprinde o persoană, care două decenii a fost lumina ce încălzea sufletele însetate după învățătură; două decenii a propovăduit dreptate, cinste; a lățit iubirea de neam, lege și limbă; a plantat în suflete zel și dor pentru a munci în ogorul înțelenit al neamului nostru.

Că școala noastră și corpul învățătoresc a ajuns la progresul mulțămitor de azi și la nivoul similar cu al altor popoare conlocuitoare, avem a-i mulțumi — în mare parte — profesorului de pedagogie decedat: *Dr. Petru Șpan.*

Câți învățători și preoți au primit din sufletul lui isvorul de viață, care i călăuzește în zilele grele și bogate în ispite! Și în două decenii pentru câți a avut el cuvinte bune, părtinitoare și pline de dragoste curată, cu care și încunjura elevii!

Și la mormântul acestui suflet bun, pedagog distins, stă o cruce de lemn simplă, vestind, că sub glia rece își doarme somnul de veci în liniște acela, care în viață n'a avut parte de ea.

Oare *Dr. Petru Șpan*, ale cărui merite pe terenul educațiunei poporale sunt recunoscute pretutindeni, merită numai acea cruce de lemn, pe care azi-mâne o nimicește vremea? Oare dragostea mare, care o revărsa spre noi, munca lui binefăcătoare, încununată cu succese, în sufletul nostru să nu producă stima și venerațiunea față de amintirea lui? Și oare amintirea aceasta nu pretinde dela noi, ca — păstrându-o în suflet — la capul lui să-i ridicăm a cruce deamnă de numele, ce a fost mândria noastră?

Fac deci un călduros apel către foștii elevi — și în curs de 20 ani au fost mulți, — către prietinii, aderenții și stimătorii lui, să grăbească cu obolul lor, pentru ca în curênd să-i putem ridica un monument demn de el.

Aduceți-vă aminte de mai marii voștri, cari v'au grăit vouă cuvântul lui D-zeu, la a căror săvârșire a vieții privind, să le urmați credința. (Ap. Pavel).

Ofertele să se trimită direcțiunii *„Seminariului Andreian“* în Sibiiu.*)

D. Bedelean.

NOUTĂȚI.

Avis. Producțiunea teatrală anunțată pe Duminecă (2 Apr. c) în muzeul Asociațiunii, se amână deocamdată, în urma doliului Asociațiunii și a școalei sale pentru pierderea Venerabilului său prezident: *Josif St. Șuluțu*, decedat în 31 Martie n. c.

*

Prelegeri poporale. Comitetul despărțământului Diciosânmărtin al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ va ținea în 2 Aprilie 1911 două prelegeri poporale și anume, una la orele 11 a. m. în comuna Cuștelnic, și alta la orele 3 p. m. în comuna Bobohalma, la cari învită pe toți din Cuștelnic, Bobohalma și jur cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Recensământ. Rezultatele oficiale ale recensământului arată, că în monarhia austroungară sunt 51,314.271 de locuitori. Statul ungar are din aceștia 20.850.700, (dintre cei din urmă se vin pe Croația și Slavonia 2,600.000). In ultimii zece ani poporațiunea țării noastre a crescut cu un milion și jumătate. Orașele cele mai împoporate în țara noastră sunt, după Budapesta, următoarele: Seghedinul (118.000 locuitori) Maria-Teresiopol (95.000), Debriținul (92.000), Agram (79.000), Presburg (78.000), Timișoara (72.500), Kecskemét (67.000), Oradea mare (64.000), Aradul (63.000), Hodmező-Vásárhely (62.000), Cluj (60.500), Mișcolț (51.500), și Fiume (49.000), Oradea-mare, cum se vede, a întrecut Aradul.

*

Universitatea populară. Deschiderea universității populare în București s'a făcut Duminecă după amezzi în sălile dela liceul Lazăr, care au fost pline de public doritor să asiste la deschidere. Publicul a fost despărțit în trei grupe; ear conferențiarii Dr. Istrati, Dr. Ureche și C. Radulescu au vorbit despre scopul înființării acestei universități. Cursurile se împart în trei categorii: pentru cei ce au numai cursul primar, pentru cei ce au cursul superior și pentru cei ce vor să se specializeze. In săptămâna aceasta s'au început cursurile regulate și urmează zilnic seara între 9 și 10 ore.

*

Apponyi — profesor. In cercurile dela facultatea juridică a universității budapestane este vorba să se ofere contelui Apponyi catedra de profesor pentru dreptul public. Contele n'a dat încă răspuns definitiv.

*

Mare catastrofă. Un incendiu a izbucnit într'o casă compusă din zece etaje în orașul Newyork. S'a aprins o fabrică de celuloid instalată în etajul al șaptelea; au murit în foc peste 150 de lucrători; tot cam atâția sunt și răniți.

*

Campanila nouă. S'a terminat repararea campanilei de pe San Marco în Veneția. Sfințirea campanilei se va face în 14 Iulie a. c., când se împlinesc 9 ani dela prăbușirea sa.

*

† Steluța Căzan, fiica preotului nostru *G. Căzan* din Filea după un morb scurt, în etate de 7 ani și 6 luni a trecut la cele eterne, în 15/28 Martie a. c. la 4 ore p. m. în Monor. Inmormântarea i se face astăzi, Vineri în 18/31 Martie a. c. la 1 oră p. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Filea. Odihnească în pace!

*

Proiect de lege original. Canada este primul stat, care aduce o lege în contra bacșișurilor. Proiectul cere, ca fiecare cetățan, care dă sau primește bacșiș, să fie pedepsit cu o amendă de două sute de dolari sau cu temniță. Bacșișul adecă era nainte cu câțiva ani un lucru cu totul necunoscut în părțile acelea, și a fost introdus în timpul din urmă de călătorii englezi, pe cari apoi au început să-i imiteze și locuitorii din Canada. Proiectul are de scop a stârpi în mod radical răul acesta importat din Europa.

*

Concertul doamnei Lucia Cosma. Zilele trecute a dat doamna *Lucia Cosma* un concert în sala Bösendorf dela Viena, cu succes foarte frumos. A asistat un public distins și pricipător de artă, care a admirat individualitatea artistică a doamnei *Lucia Cosma*, manifestată în un gust plin de nobleță și în o discrețiune estraordinară în interpretare. A cântat și o doină românească, mult aplaudată: *„S'a dus cucul de pe aici“*. Doamna *Lucia Cosma* va concerta Mercuri în București.

*

Apărarea păsărelelor. Conform unui ordin al ministrului de agricultură, autoritățile administrative comunale vor pedepsi cu toată asprimea legii pe ceice vor nimici pasările nestricăcioase, cuiburile și ouăle lor.

*

Știre ziaristică. Primim la redacție primul număr din *„Revista bisericească“* redactată de un comitet. Revista apare în fiecare Sâmbătă. Abonamentul 8 lei pe an. Redacția: București, strada Gr. Alexandrescu nr. 100 Se vor publica în coloanele acestei reviste: diferite chestiuni științifice, conferențe, predice, studii religioase, recensiuni amănunțite asupra lucrărilor de valoare și informațiuni ce interesează clerul, — evitând personalitățile. Să fie, în marginile acestui program de lucrare, binevenită noua revistă bisericească!

*

Sistarea pedepsei cu bătaea. Camera Danemarcei, cum se vestește din Copenhaga, a primit modificarea legii, în în înțelesul căreia pedeapsa cu bastonadă se sistează în țara aceasta.

*

Statistica ministeriilor italiene. Ziarul *Secolo* din Milano a publicat de curând o statistică a ministeriilor italiene din 16 Martie 1848 până în 18 Martie 1911. In acest timp de 63 de ani au stăpânit în Italia nu mai puțin de 54 de guverne. Intre acestea cel mai lung a fost al contelui Cavour (din 1855 până în 1859). Au fost cinci ministerii, care n'au trăit nici o sută de zile. Anul viforos 1848 a resturnat patru guverne; anul următor înregistrează trei guverne. Italia a avut cu totul 625 ministri, dintre cari mai trăesc 42.

*

Alegere de preot în Țelna. Ni se scriu următoarele: Duminecă la 13/26 Martie s'a făcut în comuna Țelna alegere de preot în locul regretatului Dionisiu Truția. Alegerea condusă de dl protopresbiter *Ion Teculescu*, a decurs în ordine exemplară, declarându-se ales candidatul *George Popa* din Brad, care a întrunit 156 voturi din 173 câte s'au dat. Credincioșii parchiei Țelna, cari poartă încă în suflet rana măcelului de astă-vară, apoi și durerea cauzată prin perderea bunului păstor, — astăzi se simt mângăiați, că și-au putut alege după voia inimei lor părinte sufletesc. Entuziasmul cel mai curat, ce i-a cuprins acum, este îndreptățit; căci alesul, pe care cu bucurie îl așteaptă acești orfani mult încercați: dl George Popa, prin calitățile frumoase ce le posede, este o garanță pentru fericirea unui popor atât de credincios și așa de inimos, cum sunt țălnarii.

*

La fondul Dr. P. Șpan, pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, al Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, au mai dăruit: parohul Nicolae Motora din M. Sângeorgiu 50 cor. dna Elena Stroia soție de protonotar comitatens 5 cor, Dr. Aurel Cioban, advocat (Lipova) 30 cor, Ghiță Tătar, șef contabil (Sebeșul săs) 5 cor. Const. Cothișel, paroh (Certege) 10 cor. Dr. Vasile Dan, adv. 2 cor. Ioan Sociu revisor r., Aurel Baciu, voluntar la artil. și Teofil Bărbat, înv. (Spring) câte 1 cor., Nicolae Nașcu, înv. (Poleț), Alex. Olteanu, paroh (Jabenița) câte 3 cor. Valeria Olariu născ. Tordășian, 10 bani. Starea fondului: 216 cor 30 bani.

*

Banca „Crișana“. Cu privire la cele spuse de un colaborator estern al ziarului nostru în numărul 20 anul curent despre institutul de credit și economii *„Crișana“* din Brad, primim unele informațiuni autentice, din cari scoatem următoarele: Nu poate vorbi nime despre o decădere a băncii „Crișana“, care din o modestă insoțire de acum 20 de ani, cu capital de 14·000 cor. cu tot atâtea depuneri, cu 30. 285 cor. active și 610 cor. venit curat, s'a ridicat la 1910, după ce cu trei ani înainte s'a prefăcut în societate pe acții, așa fel, că a putut să-și încheie socotelile cu 200,000 cor. capital, 170,000 cor. fonduri, 1.360,000 cor. depuneri, 2,128,000 cor. active și 57,404·97 coroane venit curat. Dividenda s'a ridicat în cursul timpului dela 5% la 11%. Banca are astăzi două filiale, una în Halmagiu, alta în Garahonț, semnul, că la bancă se muncește, iar nu se căpătuesc „trântorii“. Nu corespunde adevărului nici afirmarea, că s'ar face la „Crișana“ câte 5—6 execuții pe zi datorașilor, pentrucă adevărul e tocmai contrariul, o prea mare indulgență față de restanțieri. Făcând aceste rectificări, rugăm pe ceice ne onorează cu colaborarea, să se ferească de orice exagerare, mai ales când e vorba de băncile noastre, lăudate ca bănci *de model* chiar și din partea Maghiarilor. Să nu spunem deci despre ele *noi* neadevăruri!

Cărți și reviste.

„Cultura Creștină“ din Blaj Nr. 6 are următorul sumar: Dr. Victor Macaveiu Jurământul antimodernist.— Zapletal-Lucaciu: Câteva dintre problemele exegesei Testamentului Vechiu (I). — Dr. Ioan Bălan: Limba cărților bisericești (IV). — Senior: Indrumări pentru ținerea misiunilor (Scrisoare). — Cronică. Apare de 2 ori pe lună. Abonamentul 10 cor pe an.

Poșta redacției.

I. M. în Broșteni. Adresa cerută nu ți-a putem comunica. Nu o cunoaștem.

Economie.

Adunarea generală a băncii „Geogeana“ din Geoagiul de jos.

Miercuri în 15 Martie 1911 n. s'a ținut în sala institutului a VI-a adunare generală a băncii rom. „Geogeana“, care are un capital societar de 80,000 cor.

Abia de câțiva ani e întemeiat acest institut, și astăzi deja trebue să recunoaștem, că umple un gol mult simțit în aceste părți de dincoace de Murăș.

Cu întemeerea institutului acestuia viața economică a luat un avânt mai puternic, ba pot afirma, că și viața socială pulsează cu mult mai bine, pentrucă în jurul institutului se grupează multe forțe intelectuale, cari, — în lipsa institutului, — nu s'ar putea validita așa de bine, în acest colțișor cucerit de mult de elementul străin.

Punct la 10 ore a. m. vrednicul președinte al acestui institut, dl *N. Vlad*, farmacist în Orăștie, deschide ședința și pune la ordine constituirea adunării.

Urmează apoi prezentarea rapoartelor obișnuite ale comitetului de supraveghiare, cu bilanțul, cari toate se iau spre plăcută știre și se primesc întocmai de adunarea generală. De remarcat este faptul, că deși abia de 6 ani există institutul, profitul curat al anului 1910 atinge suma de aproape 10,000 cor.

Se realeg în direcțiune membrii ieșiți prin vechime, dnii Ioan I. Lăpedatu, Nicolae Todea, Nicolae Fieru, iar în locul devenit vacant prin moarte, se alege Iosif Bogdan, fost membru al comitetului de revizie.

Se alege în întregime și comitetul de revizie în persoanele dlor Ioan Balșan, S. Filimonescu, Anton Migia, Simion Dămian, Nicolae Botean, iar locul devenit vacant se întregește cu alegerea de membru nou a dlui Nic. Popovci.

Terminate agendele zilei, dl președinte închide adunarea. Suntem pe deplin mulțămiți cu sporul ce-l arată acest institut tinăr, și nădăjduim, că în viitor sporul va fi și mai mare, deoarece direcțiunea institutului s'a ocupat serios cu ideea, ca institutul să nu se mărginească exclusiv numai la operațiuni cu împrumuturi de bani, ci să întemeieze în centru și în jur, la locuri potrivite, magazine de bucate, să sprijinească neguțătoriile, să deschidă eventual câteva filii, etc. prin ceeace deja de acum a început a-i cuprinde frica pe patrioții, cari până acum singuri făceau totul în aceste părți, mulgând și tunzând poporul după plac.

Iar nădejdea aceasta a noastră crește și se întărește, când ne cugetăm, că în fruntea institutului acestuia, în direcțiune, avem bărbați probați și vrednici, ca dnii: Dr. Vlad, N. Vlad, Ioan I. Lăpedatu, Dr. Dobo, Dr. Marghita etc. cari dau garanță deplină, că sub conducerea lor institutul va progresa, întărindu-se din ce în ce tot mai mult.

Iar ca funcționari avem pe directorul dl I. Popovici, om activ și muncitor, pe contabilul dl G. Todica, care dacă e meșter bun în frumoasa știință a stelelor, nu mai puțin bun meșter este și în știința obositoare a cifrelor, iar cassarul institutului, dl A. Roșu, încă se menține cu laudă la postul său.

Dee Dumnezeu, ca tot mai mult să cucerim noi teren, și să scăpăm poporul din ghiarele altora, cari demult țin în cleștele lor acest jur. *Un acționar.*

---

*) Sunt rugate și celelalte foi a reproduce acest apel.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 1—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiți precauți la **cumpărarea** vreunei **imitațiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 1—52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 17— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 11—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general în **orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(38) 7— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Garduri colosal de ieftine!

Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!

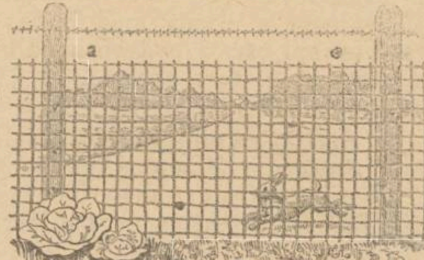

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
(103) 4—10

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospoiră, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **școala de viticultură din Reichesdorf**, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 43—

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

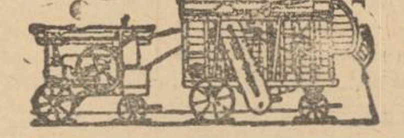

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 21—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 19—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 26—52

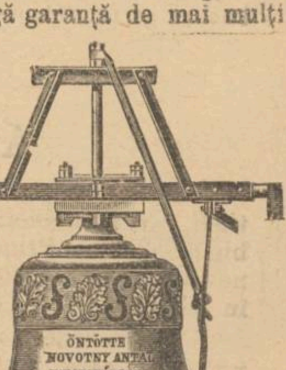

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețouranturi ilustrate gratis.

Aviz! **Noutate!** **Aviz!**

De văzut dela 2 Aprilie.

Cu ocazia voiagiului din Berlin la București.

Ocazie rară.

A sosit o **grădină orientală** și un **Muzeum anatomic** pe piața lemnelor.

Grădina Orientală

care e pentru mare și mic o distracție foarte plăcută, cu arangiamentul lui grandios interior uimește pe fiecare vizitator, este o operă care e bazat pe știință opticiană și a fost vizitat în Germania, Austria și Ungaria de persoanele cele mai înalte care se dovedește prin diplome.

Palais de Cristal
IRRGARTEN
Labirinto

Muzeum Anatomic — Moto: „Omule, cunoaște-te pe tine însuși“, „Știința e puterea“, „Sănătetea e bogăția“, — stă pe treapta cea mai înaltă a științei cel mai nou 606. — Numai persoane dela 18 ani în sus îl pot vizita. — E deschis dela ora 9 dimineața până la 9 seara. — In ziua de 7 luna curent îl pot vizita numai dame. (125) 1—3 Cu respect rog spre al vizita **PH. SCHEER,** întreprinzător.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane, *Anul LIX.* **Sibiiu**, Marți 22 Martie (4 Aprilie) 1911. *Nr. 32.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Situația în Austria.

Sibiiu, 3 Aprilie n.

Mașineria parlamentară ajunsese în Austria iarăși în starea în care s'a aflat de atâteaori și în trecut: nu mai funcționa. Guvernul ceruse să-i voteze senatul imperial budgetul anului curent, iar senatul a răspuns cu înscenarea unei obstrucții tehnice, acum din partea — Cehilor, elementul vecinic nemulțămit cu starea lucrurilor din Austria.

In situația dată numai două căi erau date pentru ieșirea din încurcătură: retragerea guvernului, pentru a face loc altuia, ori disolvarea reichsrathului și ordonarea alegerilor noi pentru acest matur corp reprezentativ. Ministrul prezident austriac *Bienerth* a supus ambele aceste modalități de îndreptare a situațiunei politice aprecierii Monarhului, care s'a pronunțat pentru modalitatea din urmă: pentru disolvarea reichsrathului, ceeace înseamnă, că guvernul posede deplina încredere a Coroanei.

Joi Majestatea Sa a subscris rescriptul de dizolvare, care Vineri a fost publicat în monitorul oficial dela Viena, iar în numărul de Sâmbătă al foii oficioase a apărut și ordinațiunea prin care guvernul e îndreptățit să facă guvernarea și acoperirea tuturor cheltuelilor statului pe temeiul § lui 14 din constituția austriacă — fără parlament.

Foile bine informate vieneze spun, că Majestatea Sa nu a voit să-și dea învoirea, ca reichsrathul să fie disolvat, decât numai după ce a primit asigurări din partea guvernului unguresc, că dizolvarea reichsratului nu va avea nici un efect păgubitor asupra raporturilor politice din Ungaria, și mai ales, că nu sunt prin aceasta periclitate proiectele de lege referitoare la *reformele militare*, cari, fie că ar fi ajuns acum să fie discutate în parlamentul ungar, fie că rămân, — în urma celor întâmplate în Austria, — pe toamnă, au să fie votate cu siguranță din partea parlamentului din Budapesta.

Terminul pentru alegerile cele noi a fost pus pe 13 Iunie, în care zi se vor face alegerile în toate țările din Austria, iar balotajele se vor face în 20 Iunie.

Nici nu s'a publicat bine în monitorul oficial rescriptul împărătesc, referitor la disolvarea reichsrathului, și partidul social-creștin, cel mai disciplinat și mai bine organizat dintre partidele representate în senatul imperial dela Viena, s'a și adresat cu un manifest către aderenții săi, lămurindu-i asupra situației.

Conducătorii partidului critică în manifest cu asprime conduita Cehilor, cari au împedecat funcționarea regulată a reichsrathului, și spun, că și puținul bun, ce a putut săvârși reichsrathul, este a se mulțămi partidului social-creștin, care a stăruit cu toată energia, ca să se voteze aceea ce era necesar pentru stat și poporațiune. Promite apoi partidul, că va lucra și în viitor pentru bunăstarea poporului, pentru *idealele creștine,* și pentru onoarea și vaza națiunei germane!..

Și acesta e momentul, pe care vrem să-l remarcăm. Iată niște conducători politici, cari știu se pregătească din bună vreme terenul pentru luptele potitice, căci numai așa pot să fie ele câștigate și terminate cu succes. Conducători, cari nu așteaptă până în momentul din urmă cu manifestele, cu apelurile adresate partisanilor. Conducători, cari nu-și cunosc numai drepturile de a pretinde supunere și încredere dela toți, ci-și cunosc și datorințele, de a se face *vrednici* de încrederea tuturora.

Ce bine ar fi, dacă și conductorii *altor* partide ar fi astfel!

Discurs parlamentar

rostit în dieta țării, Marți, în 21 Martie stil nou, din partea deputatului naționalist român

Dr. Alexandru Vaida-Voevod.

(Fine.)

Din cauza aceasta, da, cred, chiar în era cărnii din Argentina, că nu e așa departe vremea, când guvernele se vor ocupa serios cu problema chestiunei de naționalitate.

Se înșeală amar acele, care crede, că chestiunea aceasta de o importanță vitală a țărei se va deslega în felul acela de a angaja cu ajutorul vre-unui bărbat politic guvernamental de pacificatori câțiva episcopi, contând la naivitatea lor.

Nu va reuși să se facă pacea cu ajutorul cutărui călugăr doritor de mitră, care înaintea poporului se girează de cei mai radicali Români și tot atunci pe sub mână pe sub șubă, cu deviza păcii urnesc carul guvernului; repet, nici cu acești oameni nu va reuși înfăptuirea păcii. Poporul român are un singur factor ce dispune de putere, bază legală și competință de a pertracta despre pace, factorul acesta e partidul național român...

László Mihály: Nu există. Și un astfel de partid nici nu poate să existe în Țara ungurească!

Dr. Al. Vaida: ...care are posibilitatea de a influența poporul românesc (Sgomot continuu. Preș. sună) și popularitatea căruia este cu mult mai mare, decât a oricărui dintre dvoastră. Căci până ce partidul muncii la 255 mandate primise abia 412,907, voturi, până-ce cele 21 mandate ale 67-istilor din afară de partid au întrunit 51,090 voturi: cei 8 candidați ai partidului național, cari au ieșit invingători, va să zică partidul național a întrunit 50,965 de voturi. La tot cazul este cel puțin incorect, dacă cineva după aceasta susține, că n'avem drept să vorbim ca reprezentanți ai poporului românesc, că noi n'avem ca partid drept de existență; doar tot atâția alegători ni-au dat mandatul, ca grupării lui Andrássy. Dacă nu pentru alta, s'ar cuveni totuși din respect față de alegători să se cinstească într'un stat constituțional afirmarea voinței poporului în formă legală prin deputații partidului nostru și partidul nostru să se respecteze, ca expresia voinței politice a Românilor.

Dar nu sunt On. Cameră atât de lipsit de modestie, să afirm, că deoarece noi suntem reprezentanții chemați ai interaselor românești, prin noi e posibilă înfăptuirea păcii.

O-i cât er voi partidul național.

László Mihály: Partid național nu poate exista în Ungaria!

Dr Al. Vaida: ...și oricât ar dori conducătorii lui naționaliști pacea, noi nu putem face altceva, decât să facem dispoziție generală și să pregătim terenul pentru pace. (Contraziceri în stânga — și dreapta extremă. Sgomot necontenit).

Președintele: (Sună) Rog liniște On. Cameră!

Dr. Al. Vaida: Pacea nu o poate face nimeni, nici guvernul, nici partidul național, nici pactarea, nici mijloacele de corupțiune.

Sunt cazuri din trecut și o să reușească guvernul și în viitor, să acapareze un astfel de organ de publicitate, care o vreme părea ca cel mai fervent aderent al partidului național român, ca peste câtva timp să se întoarcă împotriva noastră, a conducătorilor, și zi de zi să ne înfățișeze ca niște nebunatici și exaltați, ca imbecili, cari nu știu ce fac și nu s capabili de a conduce destinele neamului românesc. Și credeți dvoastră, că au ajuns ceva rezultat?

Opinia publică a observat numai decât, că la spatele acestei prese stă guvernul. Am câștigat noi destule învățături în era lui Bánffy-Jeszenszky, ca să nu ne mai surprindă astfel de fenomene.

O voce din stânga extremă: Aici are drept! (Sgomot).

Președintele: Rog liniște!

Dr. Al. Vaida: Nici guvernul, nici noi nu putem face mai mult, decât, că predispunem opinia publică spre a înfăptui pacea.

Dar pacea cu totului pe alte baze se poate înjgheba, decât cum a contemplat-o contele Ștefan Tisza. Să mă credeți, că nimeni n'a dat sfat mai bun guvernului și celor ce doresc pacea, celor cari sunt preocupați de ideea păcii, decât On. meu coleg Ștefan Szabó, zicând în vorbirea sa din 13 Martie următoarele: (S'auzim! s'auzim! Cetește): „Cu acest pact putem câștiga fruntașii naționalităților“. Iar mai la vale (Cetește). „Dar poporul însuși deloc nu-l influențează acest acord; în el va dăinui și mai departe conștiința, care l-a stăpânit și până acum, iar faptul acesta nu va servi scopului“. Și iarăși (Cetește): „Intre împrejurările de azi, când administrația ca de pe spatele calului tratează cu naționalitățile, acel popor își imaginează întreaga națiune ungurească după chipul și asemănarea acelor, pe cari îi vede, și va crede, că ungurimea e creată curat deaceea, ca să-l tortureze, să-l șicaneze, să-l frământe vecinic după plac, în schimb el n'are drept decât să se roage și să suplice implorând ajutor, fără să fie măcar odată ascultat“.

„Dacă voim deci, ca valahii, naționalitățile să devină membri folositori ai țării și aderenți ai Statului maghiar, zadarnic vom pacta cu acei conducători, cari umblă după căpătuială. (Exclamări în dreapta și în stânga: Iată adevărul!)

„Poftiți, îndreptați-vă privirile către popor, tratați cu poporul acela cinstit și cu bunăvoință, atunci nu va trebui să vă temeți, că naționalitățile având votul universal o să pornească luptă împotriva statului maghiar“. (Așa e! pe băncile naționalităților). (Exclamări din dreapta și din stânga: Conducătorii!)

Ii iscălesc fiecare cuvânt. Da! Acesta-i faptul. Pacea numai așa e cu putință, dacă guvernul ...

Sümegi Vilmos: Vorbești de pace! Ce vrei să spui cu asta? E stat beligerant, ori ce! Aceasta e grandomanie!

Prezidentul: Fac atent pe dnul deputat Sümegi să nu întrerupă mereu.

Dr. Alex. Vaida:... zic, numai așa este cu putință, dacă guvernul va stărui serios pentru crearea păcii, împlinind condițiile prealabile ale acesteia.

Știam noi prea bine, c'ar fi cu mult mai ușor a primi o frumoasă sinecură, decât a fi agitator și trădător de patrie neîndurat. Doar știm cu toții, că în politică mituirea e cel mai ușor procedeu.

Ar face din noi prefecți, ba poate și episcopi.

Suntem însă în clar și cu aceea, că nu putem să ne desfătăm în fructele blăstămate ale unei păci mârșave, dacă avem pretenția de a fi considerați de oameni cinstiți, căci prin acea nu promovăm nici interesele Românilor, nici ale Ungurilor și nici ale patriei. (Așa-i, pe băncile naționalităților). Așa trebue însă să pregătim terenul, ca să se înțeleagă poporul cu poporul, iar această situație nu se poate creia altfel . . .

O voce (în dreapta): Decât cu mână de fer!

Prezidentul: Pe dl deputat Mikosevits îl provoc să se abție dela întreruperi.

Dr. Alex. Vaida:... decât în felul cum a spus o mai de mult Dr. Toma Miklós, vicecomitele pensionat al c.-lui Szolnok Doboka în opul său „Tendințele crizei noastre politice“ spunând următoarele (cetește): „Căci asemenea stat, care vietuește în uniune cu un alt stat, având acesta tradițiuni cu total străine, și pe lângă asta în cadrele vieței de stat modern alimentează și susține interese feudale, e foarte natural, că pe baza aceasta din urmă nu o să poată deslega problema națională și antitezele ivite nici odată. Pentrucă de o astfel de operă, numai aceea idee de stat e capabilă, care este așezată pe puterea, sentimentele, organizarea muncei și conducerea asiduă a mulțimei“.

Acest vicecomite pensionat este un gentry maghiar, care trăește în retragere.

E păcat, că n'a putut lua parte în guvernarea țării încă pe când era în floarea vârstei.

Părerea noastră despre pace este, ca toți acei, cari doresc pacea, pacea durabilă, adevărată și fără nici un gând reservat între maghiari și nemaghiari, să-și dea tot concursul întru înfăptuirea votului universal, egal și secret, ca dupăce se va fi înfăptuit în chipul acesta democratizarea țărei, să fie cu putință ca în parlament să grăiască popor către popor, când de bună seamă se vor înțelege. (Sgomot în dreapta). De aceea rog foarte mult și pe contele Tisza să lucre și dânsul în direcția aceasta. (Sgomot, prezidentul sună). Să lupte și dânsul pentru introducerea votului universal, egal și secret și pe comune. (Ilaritate). Dee-și contele Tisza silința și așeze drepturile poporului pe baze cât se poate de largi, și va crea în modul acesta nu numai pacea, dar va face și neamului său posibilă fericirea în această patrie străveche a lui. (Sgomot). Ludovic Kossuth zice în scrierile sale, că: „generații vin, generații se duc, vremea vine și trece, cuvântul sboară, dar rămâne înțelesul lui, dacă e adevărat și sănătos; dacă nu, piară, cum piere suspinul pe aripile vântului“.

Dacă e adevărat ce am zis, atunci am toată încrederea, că și în viață se va realiza întocmai; am încrederea, că democratizarea țării nu este departe, ci în vre o câțiva ani vom avea și noi votul universal, egal și secret. (Sgomot). Și am toată încrederea, că după ce se va fi introdus acesta, țara va fi într'adevăr mai fericită, va începe a trăi o nouă epocă, epoca ei adevărată de aur, când prin înțelegere reciprocă maghiarii și nemaghiarii vor conlucra la promovarea binelui și fericirii lor proprii. (Sgomot).

Cred, că atunci, când va veni acea fericită generație istorică, care va crea noua Ungarie și va încheia pacea, atunci tot insul, maghiar și nemaghiar, se va împărtăși de libertățile publice, ca astfel fiecare neam să-și poată promova prin garanție națională viața națională. (Sgomot mare).

Prezidentul: Mă rog liniște!

Dr. Alex. Vaida: De aceea ași ruga foarte mult pe domnii deputați să se ocupe și dânșii cel puțin atât de intensiv cu chestia naționalităților ca contele Tisza, dar să se pună pe un alt punct de vedere ca dânsul.

Să vă puneți pe un punct de vedere democratic, când căutați să resolvați această chestiune, pentrucă eu tocmai de aceea escepționez mai ales în vorbirile contelui Tisza, că dânsul nu se poate desbrăca de acele prejudiții cari îl influințează nu numai pe el, ca pe un membru al clasei privilegiate, dar şi întreg modul lui de gândire. (Sgomot). Să studieze domnii deputaţi această chestiune fără ură şi preocupare, fără consideraţii de clasă şi aibă înaintea ochilor numai interesele fericirii patriei, maghiarimei şi a naţionalităţilor nemaghiare. (Aprobări în centru). („Românul“)

† Iosif Sterca Şuluţu.

Sibiiu, 3 Aprilie n.

N'a venit pe neaşteptate moartea venerabilului bătrân *Iosif Sterca Şuluţu*, presidentul *„Asociaţiunei“* şi al consiliului de administraţie al institutului de credit şi economii „Albina“, în urma etăţii sale înaintate, şi totuşi ştirea despre trecerea sa la cele eterne a produs impresie adâncă pretutinderea printre Români. Toate ziarele noastre parentează în articole lungi şi în mod foarte elogios pe cel ce şase decenii a stat în serviciul neamului seu, ca muncitor sârguincios şi priceput, şi mai ales ca reprezentant al cinstei româneşti. Telegrame de condolenţă au sosit apoi din toate părţile la adresa familiei decedatului, iar cei din Sibiiu au condolat în scris ori în persoană. Comitetul central al *„Asociaţiunii“* s'a prezentat în corpore la casa mortului, eri, Dumineci, înainte de amiazi, pentru a condole. Pe sicriul mult regretatului defunct s'au depus numeroase coroane, din partea diferitelor corporaţiuni. Anunţ funebral despre adormirea în Domnul a lui *Iosif Sterca Şuluţu* a tipărit comitetul central al *„Asociaţiunii“*, direcţiunea *„Albinei“* şi familia.

Inmormântarea distinsului bătrân s'a făcut la orele 3 d. a. eri, Dumineci, pe o vreme frumoasă de primăvară şi în prezenţa unui public foarte număros. Actul înmormântării l-a sevârşit Escelenţa Sa, Mitropolitul Blajului, Dr. *Victor Mihalyi*, care în scopul acesta a sosit la Sibiiu Dumineci la ameazi, cu suită mare.

Ca împreună slujitori au asistat la înmormântare, pe lângă I. P. S. Sa, domnii canonici din Blaj Gheorghe Muntean şi Dr. Vasile Suciu, apoi protopopii din Sibiiu Nicolae Togan şi Arseniu Bunea, protopopul din Cluj Dr. Elie Dăianu, directorul pedagogiei din Blaj Negruţiu, şi diaconii Popa şi Mureşianu. Răspunsurile le-a dat corul teologilor din Blaj.

La orele 3 sicriul a fost scos din casă în curtea spaţioasă a şcoalei de fete a „Asociaţiunei“, şi aci, sub ceriul liber, s'a inceput prohodul. Curtea era plină de lume. Am remarcat pe I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu*, care a venit să dee mortului onorurile din urmă insoţit de Preacuvioşiile Lor, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu* şi Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, apoi comitetul central al „Asociaţiunei“, în frunte cu vicepresidentul *Andreiu Bârseanu*, direcţiunea „Albinei“ şi corpul funcţionarilor, în frunte cu directorul *Parteniu Cosma*, corpul profesoral dela şcoala civilă de fete, cu toate elevele, asesori consistoriali, profesori, delegaţi ai unor despărţăminte ale „Asociaţiunei“, etc, şi o frumoasă cunună de dame. A fost de faţă şi domnul *Fabricius*, vicecomitele comitatului Sibiiu, şi mulţi alţi stimători şi cunoscuţi ai venerabilului defunct.

După terminarea prohodului a rostit o frumoasă cuvântare domnul canonic *Dr. Vasile Suciu*, iar după el a parentat în mod elogios şi foarte indoioşător dl *Andreiu Bârseanu* pe vrednicul prezident al „Asociaţiunei“ noastre.

Era la orele cinci fără un sfert, când cortegiul s'a pus în mişcare. Intâiu carul cu coroanele, apoi elevele dela şcoala de fete, după ele preoţii slujitori, în urmă carul cu sicriul, după el membrii familiei: domnul Aurel St. Şuluţu, fiul, doamna Alexandrina Marciac, fiica, dl Dr. Marciac, ginerele, şi doi nepoţi ai decedatului: Flaviu şi Pichi Şuluţu. A urmat apoi numărosul public, domni şi doamne.

In cântările doioase ale corului din Blaj cortegiul a trecut prin strada Şaguna, strada Cisnădiei, piaţa mare şi apoi prin poarta turnului a luat drumul spre biserica gr.-cat. română, unde a ajuns la orele 6 fără un sfert. Pretutindenea pe unde a trecut convoiul lume multă era îngrămădită de amândouă părţile stradelor.

La groapă s'au săvârşit ultimele părţi ale serviciului divin, apoi directorul şcoalei de fete, dl *Dr. Vasile Bologa*, şi-a luat remas bun dela decedatul în numele şcoalei „Asociaţiunii“, I. P. S. Sa, Mitropolitul *Mihályi* a cetit rugăciunea de deslegare, şi după un îndoioşător „In veci pomenirea lui“, sicriul a fost slobozit şi aşezat în cripta familiară, pe care decedatul şi-o pregătise încă înainte cu vre-o patru ani, lângă zidurile bisericii.

Când s'a aşezat sicriul în sânul pământului, nişte stropi mărunţi de ploaie au început să picure. Erau lacrimile ceriului, vărsate de jalea Românilor, că iarăşi au perdut un om bun, cuminte, muncitor şi cinstit.

Odihnească acum cu drepţii, acolo unde toţi drepţii să odihnesc!

Din protopresbiterate.

Sinod protopresbiteral în Cluj.

— 28 Martie n.

Trimit despre sinodul protopresbiteral gr. or. al Clujului, ţinut la 28 Februarie v. 1911. sub prezidiul P. O. D. protopresbiter tractual Tuliu Roşescu, următoriul raport:

La 9 oare înainte de amiazi s'a celebrat parastasul pentru marele mecenat al bisericii noastre *Emanuil Gojdu*, şi pentru foştii Arhiepiscopi şi Mitropoliţi *Şaguna şi Miron* asistând în număr considerabili tineri universitari şi ştipendişti ai marelui Emanuil Gojdu precum şi membri ai sinodului protopresbiteral.

Serviciul divin l-a celebrat domnul protopresbiter Tuliu Roşescu cu asistenţa preoţilor Gregoriu Băloiu din Călian şi G. Todoruţ din Butene, iar răspunsurile le-a dat corul universitarilor din loc.

La 10 oare întrunindu-se membrii sinodului în cancelaria protopresbiterală, şi constatându-se că sunt membri prezenţi în număr recerut, preşedintele prin o vorbire acomodată scopului întrunirii deschide şedinţa, alegându-se notar Ioan Manica, iar verificători Gregoriu Băloiu şi Petru Checicheş.

Preşedintele ceteşte apoi raportul despre starea protopresbiteratului şi activitatea sa în decursul anului trecut, care se ia spre ştiinţă. Membrul Ioan Manica ca notar ceteşte raportul comitetului protopresbiteral, care se ia spre ştire, să aprobă raţiociniul anului trecut şi budgetul pe a. c, iar dlui protopresbiter îi mulţămeşte sinodul pentru lucrarea şi stăruinţa sa energică din trecut referitoare la încassarea restanţelor pentru casa tractuală, fondul protopopesc şi dotaţia protopresbiterală.

Membrii din epitropie, Petru Checicheş şi V. Dobra, din considerarea multelor afaceri private şi oficioase, se roagă să fie absolvaţi de oficiu pentru restul periodului prezent şi să se aleagă alţi membri în locul lor.

Sinodul primeşte aceasta abzicere şi în locul lor alege cu unanimitate pe parohul Gregoriu Băloiu şi învăţătoriul Ioan Manica, ambii din Călian, cari se însărcinează cu încassarea tuturor restanţelor pentru casa tractuală, fondul protopopesc şi dotaţia protopresbiterală.

După terminarea tuturor agendelor avute, la propuneri, preotul Gavriil Todoruţ propune ca să se trimită o telegramă de felicitare Excelenţei Sale, I. P. S. Arh. şi Mitropolit al nostru Ioan din prilejul denumirei de consilier intim al Maestăţii Sale.

Sinodul cu plăcere primeşte propunerea şi decide a se trimite această telegramă cu următorul text:

„Din prilejul Preaînaltei distincţiuni, cu care aţi fost distins din partea gloriosului nostru împărat şi rege, numindu-vă consilier intim, sinodul protopopesc al tr. Cluj vă doreşte plin de bucurie încă ani mulţi cu sănătate, asigurându-vă de perfectă iubire, fidelitate şi supunere fiiască“.

Membrul Aurel Muntean paroh în Sebeşul mare, propune ca sinodul să şi exprime regretele pentru atacul ce s'a făcut cu privire la persoana Preacuvioşiei Sale Dr. *Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, în foaia „Tribuna“ şi să şi exprime faţă de P. C. Sa iubirea şi alipirea.

Se primeşte, şi pentru compunerea declaraţiei se alege o comisiune de 3 al cărei referent e Aurel Muntean, care să împuterniceşte ca declaraţia să o publice în „Tel. Român“. Iar preotul Gregoriu Băloiu amplifică propunerea şi inzistă a se cere foaiei *„Tribuna“* ca să încete cu atacurile ce zilnic le publică în contra inteligenţilor şi conducătorilor noştri.

Alte obiecte de pertractat ne mai fiind, şedinţa se încheie prin o vorbire frumoasă a dlui protopresbiter, care arată în cuvinte alese direcţia ce trebue să o apucăm toţi conducătorii satelor noastre din acest ţinut, care este atât de expus.

Notariul sinodului.

Nou abonament

deschidem cu 1 Aprilie v. 1911 la ziariul *„Telegraful Român“*, cu preţurile indicate în fruntea foii, şi rugăm pe vechii nostri abonaţi, să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziarului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor. Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la poştă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45

Administraţia.

De pe Valea Murăşului.

— Corespondenţă particulară. —

— 26 Martie n.

Onorată Redacţiune! De tot rar se aude câte o veste bună din acestea părţi prea expuse, — unde neamul nostru e cutropit de un leghion de străini de legea şi limba noastră, — cari cu paşi hotărâţi şi cu mare zor lucră la distrugerea celor mai scumpe tesaure ce le avem, şi unde o mână de români de mult preţ sunt pe cale de a uita dulcea noastră limbă românească.

Trecând prin acele părţi vă comunic următoarele:

E ştiut, că acel ţinut prea expus a fost negligat cu totul neaducându-şi aminte cei ce poartă pe buze cel mai intransigent naţionalism de acest sărman popor, în numele şi din încrederea căruia s'au ridicat unde sunt, nici că o mână bună de oameni ce preţuiesc mult, sunt lăsaţi în întunerecul păcătos nedându-li-se îndrumări şi sfaturi, nici pregatindu se la o viaţă naţională economică edificătoare.

Va fi cauza a acestui condamnabil desinteres, şi faptul că la diferite alegeri domnii noştri n'au lipsă în acest ţinut de votul poporului, fiind el în o disparentă minoritate faţă de alte neamuri, şi deci e sub demnitatea vre unui conducător dela roată, eşit din opincă, a se abate şi prin acel ţinut periclitat, sau a sta în vorbă, şi întra în casa ţăranului opincar sleit şi exploatat — spre a-i da măcar un sfat binevoitor, şi aceasta cu atât mai vârtos cu cât la noi acuşi nu găseşti o altă specie de român care să ţie cu o mai mare tărie la legea străbună, lăudându-se cu numele de român, care uneori nu ştie româneşte, şi care să facă cu o mai multă hotărâre tot ce i se spune de bun, folositor şi ducător la scop.

Despărţământul „Asociaţiunei“ până mai eri alaltăeri în acest ţinut părea birocratic, existând numai cu numele, domnii făcând totul, şi părându-se că nu e pentru popor, care nu era pregătit, ocrotit, nici i se da hrana trebuincioasă, bag seama ca conducătorii să nu se strice cu guvernanţii nostri tari în acestea părţi.

Mulţămită faptului ce trebuia de mult întrupat şi adecă a aducerii în capitala săcuiască Târgul Murăşului a'or două filiale a băncilor „Lumina“ şi „Albina“ din Sibiiu, cu un personal constiu, plin de viaţă, dornic de progres, stându-i la inimă soartea acelui popor acuşi perdut, aceasta ghiţă pare a se sparge, luând trebile comune o mişcare şi direcţie serioasă intensivă, şi la începutul totdeauna greu cu un succes neaşteptat de bun. Pe lângă că, limba noastră se vorbeşte fără sfială în toate locurile publice, harnicul director al despărţământului Asociaţiunii dl Nicolae Vulcu împreună cu secretariul acelui desp. dl Dr. Bucur Bara, precum şi membrii comitetului şi-au impus de datorinţă ca prin o activitate şi zel apostolic să deştepte şi aducă această uitată ţărănime la conştiinta naţională şi la un nivel cultural şi economic demn de o soarte mai bună.

După ce s'a pregătit un program bine precisat pentru activitatea despărţământului s'a decis a se căuta poporul la vetrele lui, ţinându-se prelegeri, şi îndemnându-se la fapte.

Tot în acest timp s'a lansat şi un „Apel“ către toţi preoţii şi învăţătorii despărţământului cu îndatorirea de a se înfiinţa în fiecare parohie cor cu adulţi, şi a se înstrua tinerimea în predarea câtorva piese teatrale.

S'a început apoi peregrinajul la începutul lui Ianuarie c. cercetându-se comuna Chebelea-St.-Ana, iar la 15 Ianuarie c. s'a cercetat comuna Sânt-Georgiul de Murăş, unde cu adevărată dragoste părintească i-a primit destoinicul părinte Nicolae Motora.

După ce s'a ascultat slujba dzeiască în ambele biserici române, oaspeţii sosiţi, împreună cu numeros popor din localitate şi comunele vecine s'au adunat în localul şcoalei române unde dl director Vulcu prin o vorbire însufleţită arătând scopul întrunirii, pune la inima ascultătorilor iubirea de neam şi limbă, păstrarea credinţei, datinilor şi obiceiurilor strămoşeşti, precum şi a portului românesc, aici negligat fiind cu total şi schimbat în o pocitură, apoi, declarând şedinţa de deschisă, dă loc prelegerilor anunţate.

Reprezentanţii autorităţilor civile, notarul şi judele comunal erau de faţă, iar dintre domnii noştri cu iubire de neam pe lângă dl dir. şi secretar al despărţământului au venit dnii Alexea Manea, Aurel Ros dir. filialei „Lumina“, Florea Căpăţână, Ioan Radeş, şi Dr. Ioan Pantea toţi din Târgul Murăşului precum şi însufleţitul preot Vasile Tatar din Chibelea-St.-Ana apoi parohul local Nicolae Motora, învăţătorul Nicolae Suciu, precum şi subscrisul.

Dl Ioan Radeş, prelege temeinic cu cunoştinţă de cauză, despre *asociare* în general, şi în special despre asociarea economilor, în cazuri de moarte a oamenilor şi a animalelor, arătând marile foloase ce le poate avea poporul din asemenea tovărăşii, şi punându-le la inimă înfiinţarea astorfel de tovărăşii în fiecare localitate.

Dl Alexe Manea, contabilul filialei „Albina“, a preles despre beţie şi urmările ei, atât de plastic şi cu cunoştinţă de cauză, pe înţelesul poporului, şi cu o destoinicie oratorică la nivel, — că însufleţind la culme pe acest biet popor, rob al alcoolismului, — îşi manifestau complăcerea prin desele aprobări şi mulţămite, iar după finirea prelegerii, poporul fiind de credinţă că dsa e preot, îi săruta mânile.

După terminarea adunării, oaspeţii dragi, veniţi cu gând şi scop nobil, au fost poftiţi la părintele Motora, care ca un aprig luptător în via Domnului, i-a tratat distrăgându-i câteva ore vesele în sunetul gramofonului.

Şi rezultatul: In 12 Martie c. desinteresatul şi însufleţitul părinte N. Motora, împreună cu învăţătorul Nicolae Suciu, au ţinut o nouă adunare de probă, împreună cu toţi locuitorii comunei, fără deosebire de confesiune şi naţionalitate, şi dupăce parohul numit a explicat din nou foloasele unei asocieri în scopul asigurării în caz de moarte, precum şi cetind şi explicând toţi §§ din un proiect de statute, pregătit anume în scopul acesta, şi după-ce acel proiect a fost aprobat, s'au şi anunţat la moment 250 membri cu taxă de 2 cor. 30 fil, plus 30 fil. de persoană cheltueli cu registrele, cărticelele etc.

Şi în scopul încasării taxelor dela membri înscrişi, s'a ales harnicul preot Nicolae Motora, care în 19 Martie c., începându-şi activitatea, în curs de 2 zile a încassat suma statutară, nu mai puţin decât dela 240 persoane, cari în forma aceasta au devenit membri, şi până la ziua de 14 Aprilie, hotărîtă de încheere a înscrierilor şi solvirilor, e deja ştiut, că singur din această comună se vor înscrie 350 de membri, plus că glasul popularului părinte Motora străbătând departe, şi din comunele Sângeru de Pădure, Cuejd, Sf. Ana, Tinari şi Săbad vor fi vre-o 300 de membri.

Iată deci datorinţa inteligenţii noastre ce îşi arogă singură titlul de binevoitoare, şi conducătoare a poporului, folosindu-l uneori în paguba acestuia sbierând, bătându-şi pieptul la adunări, şi lăudându-se cu naţionalismul său, iar întorcându-se acasă uită promisiunile făcute şi „vând capra săracului“.

Scoborâţi-vă deci din înălţimea închipuită în mijlocul acestui sărman popor, din care şi voi sunteţi, şi care v'a înălţat şi îngrăşat, daţi imbold la o viaţă nouă edificătoare în acest timp, în care toate ale noastre sunt besmetice, şi în care minciuna, egoismul, făţăria şi descoperirile murdare şi demoralizatoare caracterizează viaţa noastră în mod destul de condamnabil; ca aşa măcar acel nevinovat popor să rămână nestricat şi să poată ţinea piept multelor porniri vrăjmaşe nouă ca neam, şi să nu vi se poată zice ca mâne versurile lui Ovid: „Vera quidem vidi, sed graviora fide“.

Imitaţi deci pe rândunelele din Târgul-Murăşului, şi ieşiţi odată din desinteresul ce-l manifestaţi în timpurile acestea aşa de critice, daţi mână de ajutor preoţimii şi învăţătorimii şi nu lăsaţi toate, dar toate în sarcina acelei preoţimi române, ce se încovoae sub greutatea responsabilităţii şi a muncii, neajutorată de nimeni, ştiindu-se şi aceea, că ea îşi tânjeşte viaţa amărâtă în mizerie, neaducându-şi nimeni aminte de traiul ei, de lipsele, de durerile şi dorinţele ei, ci ea a fost pururea bună numai de mediu şi unealtă pentru câţi toţi, făcându-se responsabilă de toate.

Ovid zice: „Non eadem ratio est sentire et demere morbos“.

Atât deocamdată.

Vecinicul călător
Tibi.

NOUTĂŢI.

Asentările în comitatul Sibiului se vor ţinea în zilele următoare: în cercul Sibiului în 3, 4 şi 5 April, în oraşul Sibiiu în 6, 7 şi 8 April, în cercul Cisnădiei în 10, 12 şi 13 April, în cercul Săliştei 15, şi 18, în cercul Nocrihului în 20 şi 22 April, în oraşul Sebeşul săsesc în 20 Mai, în cercul Sebeşului săsesc în 22, 23, şi 24 Mai, în cercul Mercurii în 26 şi 27 Mai.

*

Mişcarea clerului bucovinean. In zilele acestea s'au întrunit în Cernăuţ peste 200 de preoţi ortodoxi români pentru a se rosti asupra primejdiei ce i ameninţă din partea rutenilor. Preoţii români au primit o resoluţie, care cere înlăturarea rutenilor din biserica ortodoxă română, înfiinţându-se o episcopie separată ruteană. Adunarea preoţilor români mai cere convocarea unui congres, care să se ocupe de regularea raporturilor dintre ruteni şi români. După aceasta preoţimea s'a dus la mitropolitul Repta, pentru a-i presenta omagiile sale.

*

Vizită în Viena. Principele moştenitor german cu prilejul rentoarcerii sale la Berlin, se va opri în 9 April la Viena.

*

Săptămână festivă. Marţia trecută s'a început în Londra aşa numita *săptămâna britanică*. Toate prăvăliile capitalei au fost împodobite, şi săptămâna întreagă s'a vândut exclusiv marfă de origine engleză. In restaurante şi birturi s'au servit numai bucate naţionale şi băuturi naţionale. In teatre nu s'au reprezentat, decât piese engleze, jucate tot de artişti englezi. Această săptămână naţională este introducerea la serbările încoronării din acest an.

*

Avis. Inspectoratul regesc de şcoale al comitatului Sibiiu îşi are acum biroul în strada Şaguna, numărul 9. Ceea ce se aduce la cunoştinţa celor ce au afaceri pe la inspectorat.

*

Mulţămită. Ilustrul binefăcător al Românilor, marele mecenat, dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru edificarea şcoalei din Porumbacul superior suma de 500 cor., iar dela institutele financiare „Negoiul“ din Porumbacul superior 70 cor., dela „Mureşanul“ din Maros-Radna 10 cor. şi dela „Furnica“ din Făgăraş suma de 10 cor. Le aducem tuturor şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri. Porumbacul sup. ep. *Nicolae Bărglăzan*, paroh.

*

Şcoale lăudate. In ziarul *Magyarország* a apărut un lung articol despre şcoalele secundare din România. Autorul articolului, dl Ferencz Tas, scrie că şcolile secundare ale României sunt cele mai bine organizate din tot orientul Europei. Ungaria, adaugă autorul, ar trebui să le ia de model, dacă voeşte să facă progrese reale în ce priveşte organizarea învăţământului. Inregistăm cu plăcere, că în sfârşit se găseşte şi un ziar şovinist, care tipăreşte câteva pagini favorabile despre chestiuni româneşti culturale.

*

Asasinare în Constantinopol. Subcolonelul german *Schlichting*, angajat de câteva săptămâni ca reformator militar în serviciul turcesc, a fost împuşcat săptămâna trecută de un soldat albanez, în momentul când se făcea inspecţiunea regimentului la care nefericitul ofiţer se afla ataşat. Cercetarea a constatat, că albanezul, Hadgi ben Ibrahim *Rezul*, a comis omorul în credinţă, că subcolonelul german l-a lovit cu biciuşca. Schlichting adecă, la exerciţiul militar a arătat cu mâna direcţiunea mişcării şi în acelaş timp a atins uşor cu biciuşca faţa lui Rezul. Ofiţerul german nu ştia, cât sunt albanezii de simţitori şi de răsbunători, când cineva le atinge faţa. In ziua următoare tribunalul militar a osândit la moarte pe asasinul subcolonelului. Sentenţa tribunalului sa şi executat: Rezul a fost împuşcat. Sultanul a esprimat telegrafic împăratului Wilhelm cele mai adânci regrete asupra omorârii subcolonelului german.

*

Societatea geografică română din Bucureşti îşi ţine adunarea generală ordinară Dumineca, Luni şi Marţi, în sala de şedinţe a senatului, totdeauna la orele 8 şi jumătate seara. Cum se ştie, societatea stă sub augusta presidenţie a Maiestăţii Sale Regelui *Carol* şi a Alteţei Sale Regale Prinţului *Ferdinand*.

*

Sfârşitul fortăreţei din Alba Iulia. In urma unui ordin al Maiestăţii Sale fortăreaţa din Alba-Iulia va înceta de a mai fi un loc militar întărit. Fortăreaţa s'a clădit dela anul 1715 până în 1738, conform planurilor principelui Eugen de Savoia, ear mai târziu s'a adaptat de repeţite ori. In 1848 şi 49 a fost apărată cinci luni în contra generalului Bem, care n'a putut-o cuprinde. In timpul de astăzi însă fortăreaţa aceasta nu mai are nici o valoare militară.

*

Ridicare de salarii. Din România se anunţă, că lefurile metropoliţilor din ţară au fost ridicate 3083 lei pe lună (dela 2466, cât primiau mai nainte); episcopii vor primi 1541 (în loc de 1230) lei. Asemenea au fost ridicate şi lefurile profesorilor universitari, cari vor primi 800 de lei pe lună, în loc de 650.

*

† **Roştania D. Lupu**, elevă de clasa VI. gimn., la şcoala centrală grad. II. din Bucureşti, a decedat în 19 Martie (1 Apr.) în etate de 18 ani şi va fi înmormântată astăzi, în 21 Martie (3 Aprilie) d. a. la 3 ore în cimiterul bisericei gr. ort. române din Deva. Odihnească în pace!

*

Fără cai. Pe stradele Londrei se văd cai tot mai puţini deodată cu ivirea zilelor călduroase. Omnibusurile, trase mai nainte de cai, sunt înlocuite cu automobile. Societăţile de omnibus, cari aveau până acum douăzeci şi trei de mii de cai, au acum abea două mii.

*

Aviaţiune. Aviatorul Breguet, despre care am vestit într'un număr trecut, că s'a urcat cu unsprezece pasageri într'un aeroplan, a fost întrecut de aviatorul *Sommer*. Acest din urmă a luat cu sine *treisprezece* pasageri pe bordul biplanului său, sburând la o înălţime de 20 metri şi la o distanţă de un chilometru şi jumătate, în aerodromul din apropierea Parisului.

*

Expediţie la polul de sud. Exploratorii *Scott* şi *Amundsen* se află în călătorie spre pol. Amândoi urmează cam aceeaş cale, pe care a urmat Shakleton. Nansen, întrebat fiind despre călătoria celor doi exploratori, a zis că este cu neputinţă, ca ei să şi urmeze calea spre pol în lunile acestea; vor trebui prin urmare să ierneze în locul, unde s'au oprit. Inainte de luna lui Octomvrie expediţiunile celor doi exploratori ai polului sudic nu se vor putea face cu nădejdea de reuşită, a zis tot Nansen.

*

Incendiu. Din comuna *Gusu*, comitatul Albei-inferioare, primim următoarele: Un foc a isbucnit astăzi în 30 Martie n., la 11 ore a. m. şi ajutat de un vânt destul de mare, în 2—3 ore a prefăcut în cenuşă şi scrum casele şi supraedificatele aproape la jumătate din locuitorii comunei noastre. Au ars cam 40 case şi 50 şuri. Pagubele sunt enorme cu atât mai ales, că numai foarte puţini erau asiguraţi. Noroc în nenorocirea noastră a fost, că bravul notar Ioan Cosma din Ludoşul-mare, comună vecină, a alergat cu pompierii la stângerea focului, altfel în câteva ore întreg satul cădea pradă teribilului foc. Gusu, 30/III. 1911. *Stefan Medean*, preot.

*

La fondul congresului meseriaşilor noştri, creat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: P. Muntean, c. şi r. colon. pens. 50 bani, Aron Suciu, c. şi r. locot. auditor 81 b., Leonte Muntean, stud. medic. (Viena) 50 bani, Dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem. 1 cor., Teodor Stoia, director şcolar şi soţia sa Rosalia, învăţătoare (Veştem), câte 50 b., Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani şi Ioan Voicu, sodal rotar 50 bani.

*

A 21 a Insoţire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiiu. O veche dorinţă a celor buni din Topârcea s'a realizat zilele trecute, când la stăruinţa vrednicilor fruntaşi de acolo şi îndeosebi la îndemnul dlui Vic. Tordăşianu, secretarul Reuniunii române agricole sibiene, bază s'a pus la Insoţirea de credit sistem Raiffeisen de acolo. Statutele Insoţirii sunt aprobate de trib. reg. din Sibiiu şi este a 21-a Insoţire de credit sistem Raiffeisen în comitatul Sibiiu. Ea s'a declarat aderentă a centralei Insoţirilor ce e în înfiinţare.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică nr. 5 din 1 Martie 1911 cuprinde: Misiunea bisericii ortodoxe, de Ilie Beleuţă. Taina pocăinţ i de I. Hanzu. Reducerea numărului parohiilor şi preoţilor, de Dr. i. p. Evenimente actuale din biserica catolică, de Arhim. I. Scriban. Dr. Petru Şpan, de Dr. N. Bălan. Din cărţile bune. Românii şi ritul latin, de Gh. Tulbure, Mişcarea literară. Cronică bisericească-culturală de P. M.

*

„Luceafărul“, revisă literară şi artistică Nr. 7, 1911 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Cincinat Pavelescu Trecătorului, Reîntoarcerea La curtea cu juri Serenadă, Cântecele Malécei (poezii). Victor Stanciu, Viaţa în natură. D. Nanu, Altruism (poezie). C. Sandu-Aldea, Un duel. Livia Livianu, Cântec (poezie). Maria Cunţan, Povestea cântecului (poezie). Dări de seamă: I. Chendi, Versuri, Proză, Scrisori, de Ioan Păun-Pincio. Cronică: Serbările culturale din Sibiiu. Corespondenţa scriitorilor. Ştiri din Bucovina. † Antonio Fogazzaro. † Dr. Petru Şpan. Notiţe. Bibliografie. Ilustraţiuni: Em. Gârleanu. Al. Herz (Dinu Ramură), O Goga, Victor Eftimiu. Corneliu Moldovan. Cincinat Pavelescu. Maria Cunţan. Caton Theodorian. Cap de studiu (D. Nanu) de D. Maţăoanu. Ion Agârbiceanu. Un grup de scriitori, eşind din biserica catedrală.

Dela „Reuniunea rom. agricolă sibiană“.

(*Impărţirea sămânţelor*).

Luând în considerare toate cererile întrate (84), subscrisul comitet a împărţit în mod gratuit 81 ch'gr. sămânţă de trifoiu, 31 şi jum. chlgr. sămânţă de napi de nutreţ şi 27 şi jum. chlgr. sămânţă de luţernă, precum urmează:

A.) Sămânţă de trifoiu:

A. Decei, notar, Gararâului 2 şi jum. chlgr., Aur. Haţegan, notar, Sibiel, Bas. P. Harşanu, advocat, I. B. Boiu, paroh, ambii din Sibiiu, Nic. Maniţ, paroh, Vurpăr, I. Marin, paroh, Râusadului, A. Flucuş, paroh, Săcel. La fiecare câte 2 ch'gr. T. Dragomir, paroh şi Comuna bis. Porceşti, Ilie Stanciu, paroh, Ilie Tănasă, înv., Ilie Popp, paroh, Ludoş; I. Răchiţan, înv., Galeş, P. Iuga sen., P. Iuga jun., parohi, Stefan Bratu, econ., I. Bratu, dir. şcolar, toţi din Tilişca, Nic. Vlad, paroh, Şelimbăr, P. Cucuian, paroh, Loman, I. Stoia, înv., Orlat, I. Bena, paroh, Pianul-infer., N. Cărpenişan, paroh, Răhău, I. Căliman, înv. pens., Cornăţel, I. Cândea, protopop, Avrig, Nic Hudiţan, primar, Topârcia, George şi Iosif Stoica, înv., Adam Micu, notar, Sebeşul-inf, Nic. Drăgan, not., Filip Modran nr. 39 econ., Bungard, I. Petrişor, paroh, Alţina, I. Mateiu, par., Sebeşul-sup., D. Opriş, funcţ., Sibiiu, A. Bârsan, învăţător, Rusciori, Coman Baca, par., Poplaca, Nic. Făraş, înv., Apoldul-inf. La fiecare câte 1 şi jum. chlgr. D. Orăştian şi I. Preda, învăţători, Val. Florian, paroh şi Comuna bis. Racoviţa, I. Druhora, paroh, „Turnu-Roşu“, instit de cred. şi Comuna bis. Boiţa, Comuna bis. Sebeşul-sup., I. Micu nr. 121, econ., T. Doican, paroh şi Comuna bis. Sebeşul-inf.; G. Simplăcean, paroh, Cornăţel, G. Dănilă, înv., Racoviţa, I. Dămian, paroh, Nucet, Val. Bonea, paroh, Fofeldea, A. Barbu, N. Săcărea, înv., I. Fanea, notar, Tălmăcel, Comuna bis. Poplaca, Vas. Maxim, paroh, Avrig, Moise Popp, propr., Ludoş, I. Vinerean, înv., Ruşi, Nic. Cimpoca, econ., Sadu. La fiecare câte 1 ch'gr.

B.) Sămânţă de luţernă:

Vasile Suciu, par., Cornel Schiau, înv., Topârcia, Vasile Dobre, paroh, Căpâlna, D Câmpianu, as. cons., P. Boldea, protop. mil., Sibiiu. La fiecare câte 2 chlg. Ioan Batuca, notar, Galeş, George Iacob, înv. pens, Guşteriţa, I. Floca, paroh, Răhău. La fiecare câte 1 chlgr. şi jum. P. Cacoian, paroh, Loman, I. Bunea, paroh, Tilişca, T. Modran, paroh şi Comuna bis. Bungard, I. Micu, econ., Adam Micu, notar, Sebeşul-inf., Ilie Iosof, paroh şi Comuna bis. Galeş, Tr. Petrişor, paroh, Guşteriţa, Ioan Alexandru, paroh, Ilimbav, N. Opriş, paroh, Şura-mare, Moise Popp, propriet., Ludoş. La fiecare câte 1 chlgr.

C.) Sămânţă de napi de nutreţ:

Nic. Joandrea, econ., Sibiiu, Zahar. Tătar, notar, Deal, Mafteiu Mihu, econ., Şura-mare. La fiecare câte 2 ch'gr. Ioan Roman, paroh, Tălmăcel, Dum. Pascu, ec., Sadu, Irimie Răduţ, notar, Avrig. La fiecare câte 1 ch'gr. şi jum. Nic. Vlad, par., Şelimbăr, I. Bena, paroh, Pianul-inf., Nic. Cărpenişan, paroh, Răhău, A. Decei, not., Gararâului, I. Dămian, paroh, Nucet, I S. Bobeş, comerc., Boiţa, I. Şărb, paroh, Poiana, D. Băilă, înv. pens., Nic. Opriş, paroh, Şura-mare. La fiecare câte 1 chlgr. T. Doican, paroh, Comuna bis. Sebeşul-inf., D. Orăştian, I. Preda, înv., Apoldul-inf., I. Cândea, prot., Avrig Val. Florian, paroh, G. Dănilă, înv. pens., Comuna bis. Racoviţa, I. Druhora, paroh, inst. „Turnu-Roşu“, I. Petrişor, paroh, Alţina, I. Căliman, inv. pens, G. Simplăceanu, paroh, Cornăţel, Tr. Petrişor, par., Guşteriţa, I. Alexandru, paroh, Ilimbav, I. Floca, par., Răhău, I. Fanea, notar, A. Barbu, Nicol. Săcărea, înv., Tălmăcel, C. Baca, paroh, Comuna bis. Poplaca, I. Vinerean, învăţ, Ruşi. La fiecare câte o jumătate chlgr. I. Bunea, paroh, Tilişca şi Comuna biseric. Boiţa. La fiecare câte un pătrar chlgr.

Sămânţele împachetate şi purtând numele membrilor împărtăşiţi se pot lua în primire, pe lângă o simplă adeverinţă de primire, dela Hala de vânzare a „Reuniunii economice săseşti“ (Sibiiu, strada Sporer 2).

Membrii împărtăşiţi sunt rugaţi a separa, după putinţă, la sămânat sămânţa căpătată de eventuala sămânţa cumpărată din altă parte, şi în fine a ne face la timpul său raport cât mai amănunţit despre modul de purcedere la cultura acestor plante şi despre rezultatul recoltei.

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiu“, ţinută la 27 Martie n. 1911

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Din public. +)

Mulţămite publice.

Biserica din Galaţi (Făgăraş), în scopul sistemizărei postului al II lea de învăţător la şcoala elementară confesională gr.-or. română din Galaţi, din venitul menit pentru scopuri de binefacere al anului 1910 al cassei de economii „Furnica“ din Făgăraş, a primit cu mare bucurie ajutoriul în suma de 100 cor. Ajutoriul acesta, menit pentru susţinerea unei şcoale confesionale, dea Dumnezeu să fie sămânţă bună aruncată în pământ bun, să aducă roduri la vreme cu sutele, ca poporul gălăţian să jertfească şi el pentru creşterea fiilor şi ficelor sale în spirit naţional-moral, ce trebuie să domnească într'o şcoală română confesională. Prea On. membri ai Direcţiunei institutului „Furnica“ primească adânc simţita mulţămită şi pe calea aceasta dela poporul gălăţian, care doreşte acestui institut vechiu de bani prosperare, ca să mai poată ajuta pe cei lipsiţi şi strâmtoraţi întru necazuri, şi pe venitor. — Tot pentru biserica din Galaţi (Făgăraş) a dăruit văduva Rafira Gheorghe Bărcea de aici un rând de haine preoţeşti în valoare de 96 coroane, cari în ziua celor 40 mucenici s'au sfinţit şi dat destinaţiunei. Numita văduvă primească şi pe această cale mulţămita poporului.

Galaţi, 26 Martie n. 1911.

Nicolae Aron
par. gr.-or. rom.

George Leanca
epitrop I.

*

Iosif Muntean din Daneş, aflător în America, a întrevenit pe la creştinii din oraşul unde se afla dânsul şi a adunat dela ei suma de 130 cor. dela următorii:

Iosif Muntean 3 dolari, Beniamin Mosorea 1 dolar, Nicolae Regman, George Şoneri, câte 50 cenţi, Ioan Făraş, Ioan Cloţan, Ioan Antimie, câte 25 cenţi, Zah. Muntean 1 dolar, Zaharie Mosora, Zaharie Papăză, Moise Stăneasă, Nicolae Făraş, Moise Marcu, câte 50 cenţi, M. Antonie 2 dolari, Ilie Drăgoi, George Nicoară, Ioan Beu, câte 50 cenţi, Ioan Lupu 1 dolar. Ioan Fleşari, Ioan Popa, Ioan Nicoară, Todor Bele, Ioan Oltean, câte 50 cenţi, Dumitru Muntean, Nicolae Făraş, Nicolae Duvlesc, Nic. Moldovan, Nicolae Ghibu, Marcu Frăţilă, Nicolae Gizăşanu, câte 25 cenţi, Vasile Brezae, Savu Frăţilă, Simtilie Frăţilă, câte 50 cenţi, Ioan Sarafim, Toma Hordobeţ, câte 25 cenţi, Ioan Şaldorfean 50 cenţi, Ioan Geaja 25 cenţi, Ioan Cabaş, Nicolae Mosora, câte 50 cenţi, Ioan Popa 25 cenţi, Moise Cojocar 50 cenţi, Moise Bălteau 10 cenţi, I. Beu, Ilie Vasile, câte 15 cenţi, Ioan Muntean 25 cenţi, Eugenia Crăciun 1 dolar, Ioan Dejan, Eliseiu Elisabeta Constantin, câte 50 cenţi, Ilie Ciochină, Ioan Muntean, câte 25 cenţi.

Tuturor acestor dăruitori subscrisul paroh prin aceasta în numele parohienilor din Şarpatoc le aduc mulţămită pentru binefacerea aceasta.

Şarpatoc, la 5 Martie 1911.

Moise Flittăr
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 180/911. (115) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune pe lângă parohul Romul Verzea din **Satulung**, biserica „Sf. Arhangheli“, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: a treia parte din toate venitele parohiale.

Alegându-l capelan nu are drept la nici un serviciu în şi afară de biserică, fără încuviinţarea parohului.

Reflectanţii la acest post îşi vor aşterne în terminul deschis, rugările instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu, având a se prezenta, cu prealabila încunoştiinţare a subscrisului, în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserica din aceasta parohie, spre a cânta şi predica, respectiva celebra. Cei cu studii mai înalte vor fi preferiţi.

Braşov, în 6 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Braşov, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Nr. 76/911 [121] 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In 25 Martie v. (7 April n.) a. c., la oarele 2 după amiazi, se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din Orăştioara-de-jos.

Preţul de strigare e 12.000 cor.

După această sumă are a se depune vadiul de 10% în hârtii de valoare sau bani gata.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul, preliminariul şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea în oficiul parohial.

Orăştioara-de-jos, 17 Martie 1911.

Iosif Dumitru
capelan şi preş. com. par.

Vidi:

V. Domşa
protopresbiter.

Nr. 59/1911. [120] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Bejan**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salarul de 600 cor. din repartiţie dela comunele susţinătoare de şcoala Bejan şi Caenelul de jos 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir în natură şi lemne de foc.

Invăţătorul este deobligat a învăţa pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce şi a cânta cu ei în biserică şi a ţinea s'rană în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii au aşi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în termin deschis oficiului protopresbiteral al Devei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în vreo biserică spre aşi arăta desteritarea în cântările bisericeşti.

Bejan, la 27 Februarie 1911.

Nicolae Berariu
paroh şi preş.

Nr. 59/911. Văzut:

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

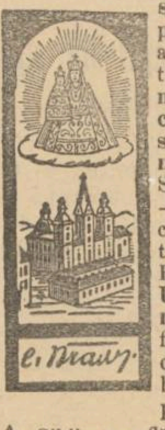

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 12—25

În Sibiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Aviz.

Casele de **crâşmă** şi **prăvălie** ale fondului gimnazial român gr.-or. din Brad se dau în arândă pe 3—6 ani la **9 Aprile n. 1911** la 11 ore a. m. în cancelaria gimnazială. Oferte se pot face la epitropul **Dr. Pavel Oprişa** în Brad.

(126) 1—1

La librăria Ier. Preda, Făgăraş, se primeşte per 15 Aprilie stil nou

Un practicant (calfă)

pe lângă condiţiile cele mai favorabile. Cunoaşterea limbei maghiare e neapărat de lipsă. (118) 3—3

Garduri colosal de ieftine!
Invenţiune sensaţională.

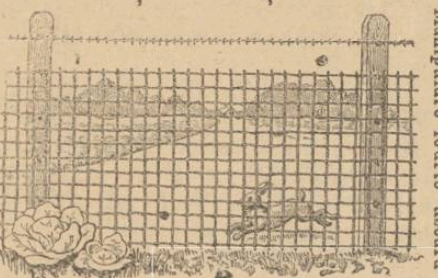
Afară din cale practic!
Manipulare foarte uşoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, impletituri şi gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

☞ Serviciu ieftin, prompt şi conştienţios.
☞ Catalog ilustrat gratuit şi franco.

(103) 5—10

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 10—40

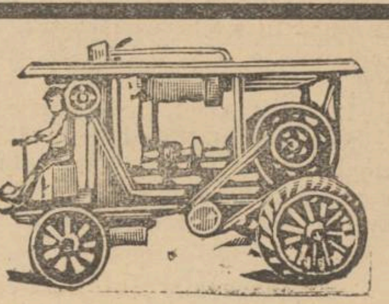

De sine mergatoare, simple si renumite în lume

Locomobilele cu benzin

şi

Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple şi de sine mergătoare pentru

Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.

Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 10—26

Aviz! **Noutate!** **Aviz!**

☞ De văzut dela 2 Aprilie. ☜

Cu ocazia voiagiului din Berlin la Bucureşti.

Ocazie rară.

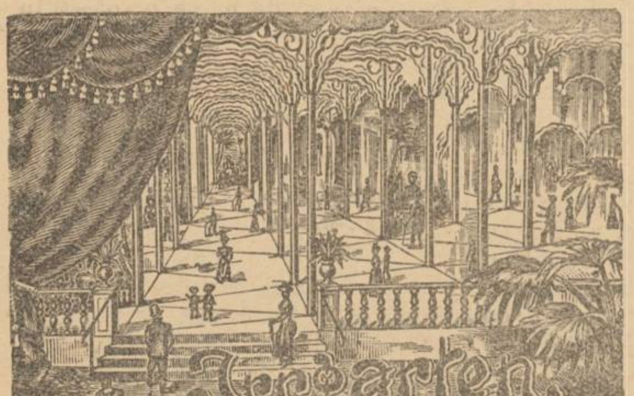

A sosit o **grădină orientală** şi un **Muzeum anatomic** pe piaţa lemnelor.

Grădina Orientală

care e pentru mare şi mic o distracţie foarte plăcută, cu arangiamentul lui grandios interior uimeşte pe fiecare vizitator, este o operă care e bazat pe ştiinţă opticiană şi a fost vizitat în Germania, Austria şi Ungaria de persoanele cele mai înalte care se dovedeşte prin diplome.

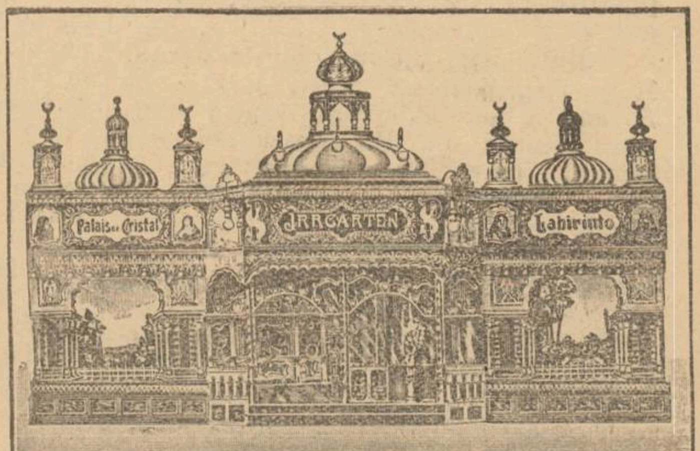

Muzeum Anatomic — Moto: „Omule, cunoaşte-te pe tine însuşi“, „Ştiinţa e puterea“, „Sănătetea e bogăţia“, — stă pe treapta cea mai înaltă a ştiinţei cel mai nou 606. — Numai persoane dela 18 ani în sus îl pot vizita. — E deschis dela ora 9 dimineaţa până la 9 seara. — **In ziua de 7 luna curent îl pot vizita numai dame.** (125) 2—3 Cu respect rog spre al vizita **PH. SCHEER**, întreprinzător.

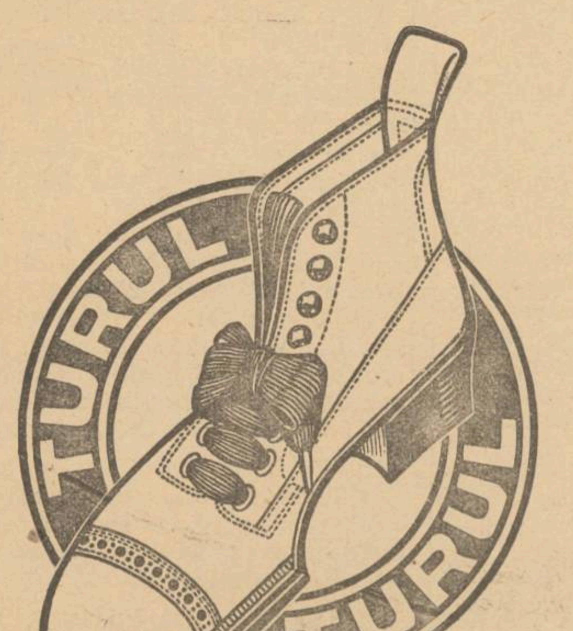

GHETELE „TURUL“

în urma superiorităţii lor au câştigat un renume universal şi sunt recunoscute ca fabricaţiune bună pe lângă **preţuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acţii în Timişoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis şi franco. **Angajaţi peste 1200 lucrători.**

130 filiale în şi afară de patrie. (119) 1—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 24 Martie (6 Aprilie) 1911. **Nr. 33.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Formaţiunea masselor.

IV.

Voiu vorbi acum despre massele *electorale*, adecă despre alegători. Mulţimile electorale, va se zică, totalităţile chemate să facă alegerea vreunei persoane menite să ocupe o funcţie oarecare, sunt mulţimi eterogene. Dar după ce ele numai într'o anumită privinţă pot să-şi desvoalte eficacitatea, anume, referitor la alegerea unuia dintre mai mulţi candidaţi, nu sunt de observat la ele decât numai puţine dintre cunoscutele semne distinctive. Mai ales aflăm la ele lipsa de spirit critic şi esistenţa unei mici facultăţi de a judeca, apoi iritabilitatea, credulitatea şi simplicitatea, cele mai remarcabile însuşiri ale masselor. In determinările lor să văd urmele influenţei conducătorilor şi rolul factorilor deja cunoscuţi, anume: afirmarea, repetiţia, prestigiul şi inficiarea.

Să vedem acum pe ce cale să câştigă alegătorii? Din modul cel mai practic de procedură faţă de ei isbutim să cunoaştem psihologia lor.

Prima condiţie pe care trebue să o implinească cel ce le reclamă voturile, deci candidatul, e aceea, că trebue să aibă un prestigiu oarecare. Prestigiul personal e mare, dar e mai mare acela pe care-l dă — averea. Talentul, chiar dacă ar fi respectivul om genial, nu formează element bun pentru asigurarea succesului, decât numai în cazul, dacă respectivul are un nume bine cunoscut.

Necesitatea de a avea cadidatul un prestigiu, adecă puterea de a se impune fără discuţie, e de însemnătate mare. Faptul, că alegătorii, recrutaţi în majoritatea lor din meşteşugari şi ţărani, nu aleg de loc, ori foarte rar, pe unul dintre ei de representant în parlament, dovedeşte, că între ei nu e nici unul, care să aibă prestigiul necesar. Iar dacă aleg totuşi pe careva dintre ei, lucrul să întămplă din motive cu totul laterale, de es. pentru a juca o farsă vreunui bărbat însemnat, care voia să fie ales, ori vreunui mare fabricant, faţă de care alegătorii se află în mare parte în stare de dependenţă, pentru a-i arăta, şi a-şi face şi ei ilusiunea, că pe un moment pot să fie *ei* domnii situaţiunii.

Prestigiul singur însă nu ajunge pentru asigurarea succesului. Alegătoriul vrea, ca să-şi vadă desmerdate curiosităţile şi fuduliile. Candidatul trebuie deci să-i facă promisiunile cele mai fantastice. Dacă alegătoriul e muncitor, să impune aplicarea cuvintelor celor mai grele şi înjurioase la adresa şefilor sei. Iar contracandidatul trebuie nimicit, prin aceea, că se afirmă, apoi se repetează până se inficiază sufletul alegătorilor cu ştirea inventată, că contracandidatul e pungaşul cel mai mare de pe lume, şi că toată lumea ştie despre el, că mulţime de crime ordinare îi apasă conştienţa. Dar fireşte, lucrul trebuie făcut cu precauţiune: să afirmă, dar nu să dovedeşte. Dacă contrariul e un slab cunoscător al psihologiei masselor, va căuta ocaziunea să se justifice, să se spele în faţa mulţimii, în loc de a răspunde cu contraafirmări la afirmările făcute despre el, şi prin aceasta perde lupta. Nu va fi ales!

Programul candidatului, dacă e scris, să nu fie prea categoric, fiind că atunci contrarii sei pot să i-l pună sub nas mai târziu; dar programul improvizat şi spus cu graiul în faţa alegătorilor, nu poate să fie exagerat şi umflat din destul. Reformele cele mai radicale pot să fie puse în vedere, căci pentru momentul acela exagerările sunt de o eficacitate colosală, iar pentru viitor ele nu obligă pe candidat întru nimica. E fapt constatat, pe baza unor continue şi constante observaţiuni, că alegătoriul nici odată nu şi-a bătut capul să afle, că alesul seu în ce măsură şi-a împlinit făgăduielile, cari au fost aprobate de alegători şi au format temeiul alegerii sale?

Ne întâlnim deci aici cu toţi factorii cu rol de convingere, pe cari îi cunoaştem deja. Şi îi găsim şi în eficacitatea cuvintelor şi a formelor, a căror influenţă puternică încă am espus-o. Oratorul, care ştie cum să trateze cu massele, poate duce massele unde vrea. Expresiunile atât de mult întrebuinţate, ca: infamul capital, exploatatori ordinari, muncitorimea trudită, împărţirea averilor etc. au totdeauna efectul dorit, cu toatecă sunt cunoscute. Dar candidatul, care iscodeşte o formulă nouă, fie ea lipsită de orice însemnătate, însă chemată să satisfacă pretensiunilor diferite, va avea succes splendid. Sângeroasa revoluţie din Spania, dela anul 1873, s'a născut tocmai din unele cuvinte magice, frumos sunătoare, pe cari fiecare le-a explicat conform vederilor sale. Un autor contimporan expune în expresiuni memorabile modul urzirei ei. Scrie astfel:

„Radicalii au făcut constatarea, că o republică unitară ar fi numai o monarhie mascată, nimic alta. Pentru a le face o plăcere, deputaţii din cameră (Cortes) au proclamat în unanimitate republica federală, fără ca unul dintre ei să fi putut spune, că pentruce anume a votat. Formula însă a orbit lumea întreagă. Era o beţie, un deliriu general. Domnia virtuţii şi a fericirii a fost întemeiată prin aceasta pe pământ. Un republican, căruia duşmanul seu îi denegase titlul de *federal*, — a considerat fapta de o insultă din cele mai grave. Pe strade mulţimea se saluta cu cuvintele: Salut republica federală! Şi se cântau imnuri de laudă la adresa sfintei indisciplini şi a autonomiei soldatului! Şi ce era această „republică federală"? Unii au înţeles sub cuvintele acestea emanciparea provinciilor, a instituţiunilor, după modelul din statele unite americane, alţii decentralizarea administraţiei, şi iarăşi alţii delăturarea oricărei autorităţi, apropiata începere a lichidării sociale. Socialiştii din Barcelona şi din Andalusia predicau despre suveranitatea absolută a comunelor şi cereau, să se înfiinţeze în Spania zece mii de comune independente, autonome, iar miliţia şi gendarmeria să se şteargă. Dupăce vre-o comună îşi spunea cuvântul în acest înţeles, îşi rostea pronunciamentul, prima grije a ei era, să strice telegraful şi liniile ferate, pentru a nu mai avea nici o legătură cu împrejurimea şi cu capitala ţării, cu Madridul. Nu era palmă de loc, care să nu fi dorit să fie cu totul independentă. Federalismul a făcut loc pretutindenea cantonalismului brutal, incendiar şi omorâtor de oameni, şi în onoarea lui să serbau pretutindenea saturnalii sângeroase"....

Pentru a crede în influenţa, pe care expunerile logice ar putea să o exercieze asupra spiritului alegătorului, se cere, ca să nu fi cetit cineva niciodată vre-un raport despre adunările electorale. In aceste adunări se împart afirmări, invective, câte-odată şi pumni, dar nici odată principii. Numai atunci se face linişte pe câte un moment, când câte un participant mai precaut adresează câte-o întrebare gingaşe, care produce haz între ascultători. Dar părerea de bine a contrarilor nu e de durată lungă, pentrucă vocea „antevorbitorului" vine în curând înnecată în sbierăturile celoralalţi. Pentru a se vedea, cam cum decurg adunările electorale, citez la întâmplare pasaje din rapoarte publicate în ziare:

„Dupăce unul dintre convocatori a salutat pe cei întruniţi, îi provoacă să-şi aleagă prezident. In momentul acesta furtuna a erupt. Anarhiştii se îmbulzesc pentru a pune mâna pe tribună, socialiştii o apără cu energie. Se produce încăerare.

FOIŞOARĂ.

Frânturi de ziar.

De *D. Bedeleanu.*

— 25 Septemvrie.

E seară târziu şi impresia zilei de azi nu mă lasă să odihnesc. In memorie îmi apare ea, aşa frumoasă, bună, cum o am cunoscut azi la ospăţul prietinului nostru. Şi fiinţa ei isvorâtă din inima mea, ochii ei căprui, ce închid fericirea unui visător, mi-a lăsat ceva în suflet, ce mă face să mă gândesc la ea.

O văd acum, când îngenunhiez înaintea Atotputernicului Cristos, cerându i îndurare, iertare. O văd între micile statue, de pe masa mea de scris, cari simbolisează credinţa, iubirea, speranţa. Imi apare pe tablourile din faţa mea, în cari a întruchipat măestrul: Musa, poezia. O aflu în mintea şi sufletul meu, o aflu în cea mai înaltă iubire curată...

E târziu, pe ochi-mi obosiţi o umbră deasă se lasă, par'că mi închide pleoapele, desmerdându mă cu drag, dispărând apoi în umbra ce din ce în ce se îndeasă, şi lăsându mă singur, numai cu gândul la ea...

— 29 Sept.

In odaia mea singuratică e linişte şi pustiu. Totul tace, poate ceasul de pe părete îşi mai spune povestea lui vecinică. Eu stau dus pe valurile vremii trăite. In zadar caut să-mi căuta din odaie pe cineva, căruia să-i spun povestea inimei mele; dar înzadar, toţi sunt ocupaţi: „Poesia" îşi toarce singură visurile sale, până când „Musa" îşi spune dorul arfei din mână, iar statuele de lângă mine se desmeardă în fericirea lor.

Te iau pe tine, ziar scump, că tu mă înţelegi şi mă urmăreşti în căile mele pline de dor... Tu eşti singurul tovarăş al suferinţelor mele, aduse de anii vitregi trecuţi peste mine...

Tu ştii, că am iubit cu tot sufletul şi mintea mea.... şi tu mi-ai şters lacrămile iubirii perdute...

— 10 Octomvrie.

In viaţa mea au fost unele momente din cari a pornit dorinţa, fericirea sau nenorocul meu.

Aceste momente urme adânci mi-au lăsat în inimă, cari nu se vor şterge nici când... au lăsat amintiri, cari des se reînoesc, coplesindu-mi atunci toată fiinţa.

In ceasurile singuratice mă întimpină unele clipe, când reînvie în sufletul meu fiinţe din trecut, conturbându-mi visurile. Inzadar le spun acestor fantoame: Mergeţi dinaintea mea, lăsaţi-mă, nu-mi conturbaţi clipele singuratice cu melancolia lor, nu-mi împrăştiaţi ilusiile dorinţelor mele, mergeţi... nu mă amăgiţi, că voi nu trăiţi... voi sunteţi moarte şi demult îngropate... Ele nu mă ascultă, vin azi, vin mâne; mă cercetează ziua noaptea, se amestecă în toate bucuriile şi gândurile mele...

Umbra care-mi apare în toate serile singuratice, mă cercetează şi acum, reamintindu mi zilele trăite cu mai multe bucurii. O văd cum se apropie de mine, chemându-mă la viaţa senină cu care m'a amăgit.

In seara aceasta se amestecă şi ea în visurile mele. Şi mult îmi place a sta cu ea de poveşti! Sufletul ei e aşa de similar cu al meu. Mă îndeamnă să urmez acea umbră... Dar în sufletul meu e numai cadavrul acelei fiinţe şi eu ştiu că morţii nu mai învie.... şi rămân lângă ea, că-mi înţelege durerea sufletului meu. Am rătăcit mult pe valurile vremii, până am aflat sufletul ei mult dorit. Şi de atunci îmi preocupă gândurile şi toate visurile mele.

E târziu în noapte, afară stropii de ploaie cad melancolic pe geamul ferestrii mele; iar vântul lovindu-se de pomii de lângă fereastră flueră, aducându-mi fiori şi urât.

Las din mână peana obosită ce nu mai poate continua scrisul, aşezându-mă pe perna de fulgi, şi torcându-mi încă mult iluziile...

— 20 Octomvrie.

Copii veseli cetind din cărţile lor — şi dând un murmur similar cu al codrului bătut de vânt — m'aşteaptă să întru în şcoală. Cu gândul de a-i învăţa multe lucruri frumoase, am întrat la ei.

Dar din murmurul acesta par'că se desprindea ea, reamintindu-mi seara în care am văzut-o pentru prima dată. Copiii cetesc din cărţile lor, iar eu mă gândesc la seara aceea curată de toamnă, în care luna blând îşi revărsa razele sale argintii peste noi. Ce farmece ascund acele raze subţiri, câtă dragoste şi dor exprimă lumina lor tremurândă! Luna de sus din înălţimi îşi arunca potopul de lumină palidă peste noi, cari stam tăcuţi — deoparte — trimiţându-ne departe pe razele ei de ghiaţă tot sufletul nostru.

Lună dragă, tu ce ştii
Oamenii şi ţeara,
Spune-i lui că-mi trec pustii
Fără râs şi bucurii
Ceasurile seara.

Aceste cuvinte ne preocupau pe amândoi şi melodia lor o fredonam în seara acea senină, fermecată de razele lunei plăpânde.

Acolo departe în satul micuţ de munte, cu vecinicul freamăt de codru, în care e ascuns suspinul fericirii perdute, te-ai deslușit din lumea necunoscută.

(Va urma).

Se aud înjurături reciproce: Spioni, mituiţi, etc. Un cetăţean se retrage cu ochiul umflat"...

„In fine tribuna e aşezată în mijlocul tumultului şi ea rămâne în stăpânirea tovarăşului nostru X"....

„Oratorul sloboade o salvă de vorbe grele la adresa socialiştilor, cari îl întrerup şi-l numesc: idiot, bandit, canalie, etc. Tovarăşul X răspunde la aceste delicateţe stabilind teoria, că socialiştiii sunt idioţi, posaci, etc.

„Partidul... a avut aseară adunare mare, în sala reuniunii comerciantilor. strada... A fost aranjată în vederea sărbării zilei de 1 Maiu. Lozinca dată era: „Linişte şi tăcere". Tovarăşul... vorbeşte despre socialişti, ca despre nişte idioţi şi excroci. Atunci s'a început un schimb de vorbe între orator şi ascultători. Au urmat apoi încăerări: scaune, bănci, mese, etc. au fost puse în mişcare"...

Şi să nu creadă nime, că acest mod de a discuta e propriu numai unei anumite clase de alegători, şi că el e atârnător de poziţia socială a alegătorilor. In orice adunare, fie ea compusă numai din oameni cu pregătiri academice, discuţia poate să iee uşor aceleaşi forme. Eu am arătat, cum massele oamenilor înclină spre a fi egale în cele spirituale, şi lucrul acesta poate să fie confirmat orişicând. Ca exemplu servească următorul extras dintr'un raport dela o adunare, la care au participat numai studenţi:

„...Cu cât se intra mai bine în noapte, devenea mai pronunţat şi tumultul. Nu cred, că vre-un orator să fi putut rosti două fraze, neîntrerupt. In fiecare moment se ridicau strigături şi dintr'o parte şi din alta, ori din toate deodată. Se aplauda, şi se fluera. Discuţiuni iritate se purtau între diferiţii ascultători, bastoane se învârteau prin aer, pe padiment se bătea tactul cu picioarele, ceice întrerupeau erau apostrofaţi cu: „afară, ori la tribună!" Domnul... adresează adunării cuvinte ca: vrednică de dispreţ, laşe, monstruoasă, ordinară, venală, răsbunătoare, etc. şi declară că are să o nimicească"...

S'ar putea pune întrebarea, că între astfel de condiţiuni, cum îşi formează alegătorul părerea? Dar o astfel de întrebare ar da dovadă numai despre lipsa de cunoştinţe referitoare la libertatea de care se bucură totalitatea. Mulţimile au numai păreri *inspirate*, nu de cele formate de ele. In cazul dat, părerile şi voturile alegătorilor se află depuse în mânile comitetelor electorale, cari exerciază întreaga influenţă asupra alegătorilor. „Ştii dta ce e aceea comitet electoral?" Aşa a întrebat unul dintre cei mai zeloşi apărători ai democraţiei de astăzi. „E piatra fundamentală în instituţiunile noastre, şi piatra principală în maşineria noastră politică. Francia e guvernată astăzi de comitete"...

Deaceea nici nu e greu deloc a se influenţa asupra alegătorilor, numai candidatul să fie acceptabil şi să dispună de mijloace suficiente. După mărturisirea celor iniţiaţi, alegerea lui Boulanger în mai multe cercuri, a costat trei milioane de franci.

Aceasta e psihologia masselor electorale. E aceeaşi ca la alte mulţimi. Nici mai bună, nici mai rea!

Din parlament. Dieta mai ţine şedinţe până la finea săptămânei acesteia, apoi ia vacanţe de Paşti, până la 26 Aprilie n. Cum budgetul întreg nu va putea fi discutat şi votat până la finea lunei Aprilie, când espiră indemnisarea dată guvernului din partea dietei, ministrul de finanţe a presentat dietei eri, Marţi, un proiect de lege despre o nouă indemnisare. După sărbătorile Paştilor, terminându-se discuţia asupra budgetului, guvernul va presenta dietei proiectele de lege referitoare la *reformele militare*, cari vor fi discutate în dietă fără privire la situaţia din Austria. Aşa s'a înţeles ministrul nostru prezident cu cei dela Viena, Dumineca, când a fost la Viena.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tractului Turda.

Marele şi înţeleptul nostru arhiereu *Şaguna* a plănuit în statutul organic, ca sinoadele protopresbiterale, în prima linie, să fie organe de controlă, iar în locul al doilea să fie organe de îmbărbătare pe toate terenele.

Numai în sinoadele protopresbiterale îşi poate face omul o idee clară despre progresul sau regresul unui protopresbiterat. Aici e pus sub controlă şi protopresbiterul, ca cea mai marcantă persoană în organismul nostru bisericesc, şi e chemat a-şi da seamă despre toate lucrările sale, fie pe teren bisericesc, fie şcolar ori epitropesc; pentrucă protopresbiterul e acea persoană, care supraveghiază preoţii, învăţătorii, epitropiile, comitetele şi sinoadele parohiale din tract, şi aceste organe subordonate protopresbiterului, trebue să aibă respect de ochiul treaz al aceluia, ca să-şi dea toată silinţa a-şi înplini fieştecare datorinţele, ca astfel cu fruntea senină să poată sta şi în faţa forului mai înalt din tract, adecă a sinodului protopresbiteral.

In sinodul protopresbiteral este reprezentat întreg poporul din tract, şi aceşti membri ai sinodului au sfânta datorinţă a afla căile şi mijloacele de înaintare pe toate terenele, şi a influenţa şi poporul pentru îmbrăţişarea acelora. De aici urmează, că ziua ţinerii sinodului protopresbiteral trebue să fie o zi de sărbătoare şi să i se dea toată atenţiunea cuvenită.

După amintirea acestora las să urmeze raportul despre sinodul protopresbiteral al tractului Turda, spre a scoate în relief spiritul şi năzuinţele dominante în acest sinod.

Convocat prin cercularíul oficiului protopresbiteral din 20 Februarie a. c. sinodul protopresbiteral al tractului Turda, pentru anul curent s'a ţinut în reşedinţa protopresbiteratului, adecă în Turda, Sâmbătă în 5/18 Martie a. c., premergându-i serviciul divin celebrat de protopresbiterul tual, dl *Iovian Murăşan*.

După terminarea ritualelor, membrii sinodului s'au întrunit în şcoala confesională, unde protopresbiterul Iovian Murăşan prin o cuvântare ocazională potrivită, apelând la conlucrarea în armonie a membrilor, îi salută şi declară şedinţa deschisă.

Dupăce se află, că majoritatea membrilor sinodali e de faţă, urmează constituirea biroului, ales fiind de notar Ioan Oprişiu, paroh, iar ca bărbaţi de încredere Vicenţiu Orăşan, paroh şi Ioan Iliescu, paroh.

Protopresbiterul I. Murăşan îşi ceteşte acum raportul despre activitatea sa şi despre starea tractului în anul trecut. Acest raport e o icoană fidelă a stării tractului în anul 1910 şi ne îndreptăţeşte a afirma, că afacerile noastre bisericeşti şi şcolare sunt depuse în mâni vrednice, cari prin stăruinţă şi energie impunătoare, s'au năzuit a înainta toate afacerile tractuale. Acest raport se ia la cunoştinţă cu aprobare.

Membrul George Murăşan dă citire raportului comitetului protopresbiteral despre activitatea sa în anul trecut, care încă se ia la cunoştinţă.

Urmează exmiterea unei comisii de 4 membri pentru revizuirea raţiociniilor fondului şi bibliotecii protopresbiterale, spre care scop se suspendă şedinţa. Redeschizându-se şedinţa, referentul Vicenţiu Orăşan, constată că toate aceste raţiocinii sunt în ordine şi exacte, justificate cu documentele necesare, ceeace şi sinodul aprobă şi absolvă epitropia pe lângă exprimarea mulţămitei sale. Totodată îndrumă epitropia, ca cu privire la încassarea taxelor restante la fondul şi biblioteca protopresbiterală, să se ia cele mai severe măsuri şi în cel mai scurt timp posibil să fie încassate.

Tot referentul Vicenţiu Orăşan prezintă budgetul pro 1911, statorit din partea comitetului, ale cărui poziţii aflându-le sinodul de reale şi corăspunzătoare exigenţelor, îl aprobă, resp. votează.

Protopresbiterul comunică sinodului, că vrednicul paroh din Hădiş, George Cimoca, care a fost membru al acestui sinod, precum şi membru şi defensor matrimonial al scaunului protopresbiteral, a răposat în Domnul. Memoria sa sinodul o venerează prin sculare. Totodată se pune la ordinea zilei alegerea unui membru, precum şi a unui defensor matrimonial în scaunul protopresbiteral.

Spre scopul acesta, pentru a putea face combinaţii şi a se consulta asupra persoanelor, cari să fie alese, şedinţa se suspendă. După redeschiderea şedinţii sinodul decide, ca alegerea să se facă prin votare secretă cu şedule, după care urmează însăşi alegerea, al cărei rezultat e că parohul din Murăş-Ludoş Andreiu Badiu e ales membru în scaunul protopresbiteral, iar Dr. Valer Moldovan, advocat în Turda, e ales defensor matrimonial al scaunului protopresbiteral.

Urmează la ordinea zilei propunerile; membrul Dr. Valer Moldovan face următoarea propunere:

Considerând că fostul profesor Dr. Petru Şpan, deşi nu a fost fiul acestui tract, dar a fost fiul acestui comitat, ca deputat al sinodului arhidiecezan a reprezentat cu demnitate acest cerc electoral, sinodul protopresbiteral prin sculare îşi exprimă părerea de rău pentru trecerea lui dintre cei vii, rugând pe atotputernicul Dumnezeu să-l aşeze unde sufletele drepţilor se odihnesc.

Propunerea se primeşte.

Cu acestea eshauriat fiind programul, protopresbiterul mulţumeşte membrilor pentru dragostea şi buna înţelegere manifestată întru deslegarea agendelor sinodului şi, între vii aclamări, declară şedinţa sinodului de încheiată.

Ioan Oprişiu,
notarul sinodului.

O interpelare în dietă.

Deputatul naţionalist român, domnul *Dr. Stefan C. Pop*, a adresat Sâmbătă guvernului unguresc următoarea interpelare în dietă, în chestia confiscării bibliotecii din comuna Agârbiciu:

Onorată Cameră!

Locuitorii comunei Agârbiciu din comit. Târnava-mare şi-au compus o bibliotecă, şi conducerea şi administrarea aceleia au încredinţat-o preotului Ioan Botezan şi învăţătorului gr. cat. Ilie Câmpean. Locuitorii comunei primiau din bibliotecă cărţi folositoare, pe cari le cetiau bucuros, deoarece învăţau din ele lucruri utile lor.

Timp îndelungat toate au decurs în cea mai perfectă ordine, până când odată pe neaşteptate, în timp de noapte, au venit în comună organe administrative cu jandarmi şi intrând în biserică au secvestrat biblioteca întreagă.

Locuitorii îngroziţi, dar mai ales preotul şi învăţătorul, cari absolut nu cunoşteau motivele secvestrării, fiind convinşi, că cărţile secvestrate nu conţin nici un lucru oprit, dar şi de altfel cărţile secvestrate, fiind toate opuri, cari sunt în deobşte folosite, aşteptau în linişte decidcerea în chestia bibliotecii lor.

Spre marea lor surprindere însă, în loc de a li se restitui cărţile inofensive, Ioan Botezan şi Ilie Câmpean au primit sub Nr. 10395/910 actul de acuză a procuraturei regeşti din Murăş-Oşorheiu, în care procuratura regească ridică în contra lor acuză de agitaţie, răsvrătire şi lesa majestate.

Cărţile incriminate sunt următoarele:

1. dr. Augustin Bunea: Din Istoria Românilor. Episcopul Inocenţiu Micu Klain.

2. Gheorghe Coşbuc: Lupta pentru neatârnare.

3. Gr. V. Borgovan: Ionel, educaţia unui băiat bun.

4. Broşura: Adunarea generală a VI a Asociaţiunii transilvane pentru literatura română şi cultura poporului român ţinută în Braşov la anul 1862.

5. Broşura: Date şi documente referitoare la conferinţa naţională română ţinută în Mercurea la 7 şi 8 Martie 1869.

6. Andreiu Bârseanu: Colecţiune de poezii poporale.

7. O carte a lui Nicolae Xenopol.

8. Gheorghe Simu: Zile negre.

9. Discursul de recepţiune, ţinut de A. D. Xenopol la Academia Română sub prezidenţia Majestăţii Sale Regelui, despre Mihail Cogălniceanu.

10. O carte a lui Ioan Băilă.

11. V. A. Urechiă: Rezultatele domniei lui Alexandru Moruzzi dela 1799—1801.

12. Discursul de recepţiune ţinut la Academia Română sub prezidiul Majestăţii Sale Regelui de D. C. Ollănescu despre Vasile Alexandri.

13. O carte a lui Pamfiliu Grapini.

14. Zaharie Antonescu: Autobigrafie.

15. Discurs de recepţiune ţinut la Academia Română sub prezidiul Majestăţii Sale Regelui de Nicolae Popea, despre Andreiu baron de Şaguna.

16. Bartolomeiu Baiulescu: O carte despre necesitatea promovării industriei la Români.

On. Cameră!

Observ înainte de toate, că toate aceste cărţi sunt în deobşte folosite, unele chiar de decenii, şi se pot afla în biblioteca fiecărui Român, care ţine cât de puţin la cultură, şi pentru aceea le-am înşirat aci pe toate, ca Onorata Cameră şi On. Guvern să aibă putinţa a-şi câştiga asupra lor informaţiunile trebuitoare.

Cartea lui dr. Augustin Bunea despre episcopul Inocenţiu Micu Klain, edată în Blaj la anul 1900, a câştigat autorului renume european pe terenul istoriografiei. Opul lui Gheorghe Coşbuc despre neatârnare e asemenea vestit şi se ocupă cu războiul ruso-turc-român, fără nici o referinţă la raporturile din Ungaria. Cartea de sub punctul al 3-lea de Borgovan e un studiu exclusiv pedagogic. Cea de sub punctul 4 e un raport despre adunarea generală a Asociaţiunei Transilvane, cu statute aprobate de guvern. Cea de sub punctul 5 conţine date despre conferenţa dela Mercurea. Cartea de sub punctul al 6-lea este o colecţiune de poezii poporale de Andreiu Bârsan, vice-preşedintele actual al Asociaţiunei şi profesor în funcţiune la şcoalele din Braşov.

Cele de sub punctele 7, 9, 11 şi 12 sunt conferenţe referitoare la chestiuni din România, către ele două discursuri de recepţiune. Cea de sub punctul 8 este cartea îndeobşte cunoscută a unui preot român din Ardeal, fără nici o referinţă politică. Tot de aşa natură sunt cele de sub punctele 10 şi 13 Cea de sub punctul al 14-lea este o autobiografie. Sub punctul 15 este discursul de recepţiune la Academia Română al lui Nicolae Popea, fost episcop la Caransebeş, despre arhiepiscopul-mitropolit Andreiu Baron de Şaguna, iar cea de sub puntul 16 este cartea lui Bartolomeiu Baiulescu despre necesitatea promovării industriei la Români.

V'am făcut cunoscute aceste cărţi, pentru ca şi Onorata Cameră să se poată convinge despre aceea, că opurile şi broşurile secvestrate sunt cărţi îndeobşte cunoscute şi folosite, autorii lor în cea mai mare parte sunt bărbaţi renumiţi, mai mulţi dintre ei sunt în viaţă, şi unii dintre acestia sunt cetăţeni ungari. Aşa de pildă Andreiu Bârseanu, profesor în Braşov, Gheorghe Simu, preot undeva în Ardeal; tot cetăţeni ungari sunt şi Ioan Băilă şi Pamfiliu Grapini.

Vreau să constat acum următoarele: In înţelesul §-lui 567 din procedura penală, pentru conţinut, care cuprinde în sine criteriul crimei ori al delictului, nici o tipăritură nu se poate secvestra, decât numai la propunerea procurorului după arătarea efectuită ori deodată cu aceasta. Numai judele de instrucţie ori judele de cercul este îndreptăţit să ordoneze şi să efectuiască secvestrarea. Tot procedura penală stabileşte ordinea, în care este a se procede. In înţelesul § lui 562 competentă a procede este acea judecătorie de presă, pe teritorul căreia s'a făcut tipăritura, iar dacă locul tipăririei este necunoscut ori ar fi în afară de teritoriul statului ungar, este competentă acea judetorie, pe al cărei teritor locueşte ori petrece individul responsabil pentru tipăritură.

In înţelesul § lui 13 al articolului de lege XVIII. din 1848, care este şi azi în vigoare, se pedepseşte autorul; dacă acesta nu ar fi cunoscut, se pedepseşte editorul; dacă nici aceasta nu ar fi cunoscut, se pedepseşte proprietarul tipografiei. Am înşirat toţi articolii aceştia, pentruca pe de-o parte să se dovedească faptul incontestabil, că intrarea în biserică a jandarmilor şi a organelor administrative fără prealabilă încunoştinţare a celor interesaţi şi secvestrarea bibliotecei este cel mai mare abuz de putere oficială, dar tot odată constitue vătămarea cea mai flagrantă a dispoziţiilor legii referitoare la productele literare, de altă parte însă procedura judelui de instrucţie şi a procurorului regesc este cea mai mare absurditate juridică.

Faţă pe cărţile şi broşurile înşirate adecă niciodată nu s'a pus în curgere procedură judecătorească; răspândirea acelora niciodată nu s'a oprit. Astfel a pune în curgere procedură criminală în potriva acelora, cari ţin cărţile acestea în bibliotecile lor, este, blând zis, cea mai mare absurditate juridică. Căci dispoziţiile legii sunt clare, o parte dintre autori sunt în viaţă, şi sunt cetăţeni ungari, cei mai mulţi editori ai cărţilor trăiesc şi acum aici în patrie, ori dacă ar fi murit, acolo este proprietarul tipografiei. Astfel cartea de sub p. 1. s'a tipărit într'o tipografie din Blaj, cele de sub p. 3 şi 8 într'o tipografie din Gherla, cea de sub 6 într'o tipografie existentă şi acum în Braşov.

Dar mai presus de toate sustă adevărul, care adevăr se respectează doar chiar şi în Rusia, că pentru un product literar, care nu este judecătoreşte oprit, nu poate fi pedepsit acela care ţine acel product tipografic în biblioteca sa şi îl împrumută altora.

Din toată procedura aceasta se învederează, că autorităţile de sub întrebare prigonesc cultura română şi, cum este manifest din actul de acuză, toată procedura aceasta nu are alt scop, decât să smulgă din inima Românilor numele acelor bărbaţi, cari şi-au câştigat merite neperitoare întru luminarea şi eliberarea neamului nostru. Ori cum s'ar putea explica acea vorbă a actului de acuză, că Inocenţiu Micu Klain, Andreiu Baron de Şaguna au escelat in ura lor faţă de Maghiari şi că aceia, cari preamăresc aceste figuri istorice, aceia agită, provoacă la răscoala şi săvârşesc lesa mejestate.

Observ, că Inocenţiu Micu Klain a fost apostolul bisericei gr.-cat. române, ale cărui merite le au recunoscut regi şi împăraţi, iară Andreiu Baron de Şaguna, arhiepiscop şi metropolit gr.-ort. român a fost consilier intim, cel mai de încredere sfetnic al Majestăţii Sale, regeneratorul bisericei gr.-or. române, pe care credincioşii săi îl numesc „Marele Andreiu“ şi înaintea memoriei lui se închină românimea întreagă.

Acum doi ani am sărbătorit în mijlocul unor mari serbări aniversarea de 100 de ani dela naşterea lui, şi municipiul Sibiiului i-a onorat memoria prin aceea, că unei străzi i-a dat numele „Şaguna“.

Orice popor numai până atunci trăieşte, până când îşi cinsteşte pe bărbaţii săi mari. Românii trăiesc şi vreau să trăiască, şi nu este acea putere pământească care ar putea smulge din inimile lor pietatea pentru bărbaţii lor cei mari.

Aduc aci în faţa Onoratei Camere acest caz fără pereche, cazul de prigonire prin pătimaşă ură a culturei româneşti, rugând guvernul în numele culturei şi a civilizaţiunei, ca de urgenţă să pună capăt acestor stări insuportabile.

După acestea adresez domnului preşedinte al consiliului, ca ministrul de interne, şi domnului ministru de justiţie următoarea interpelaţie:

a) Domnului ministru de interne:

1. Are domnul ministru de interne cunoştinţă despre aceea, că înainte cu câteva luni în comuna Agârbiciu din comitatul Sibiiului organe administrative cu jandarmi, fără nici o încunoştinţare prealabilă, în timp de noapte au intrat în biserica gr.-cat. română de-acolo, şi biblioteca poporală, aflătoare acolo, au secvestrat-o?

2. Este dispus dl ministru, ca în afacerea aceasta să ordoneze cea mai severă cercetare şi să dispună, ca aceia, cari au abuzat de puterea lor oficială, să fie pedepsiţi cu cea mai mare asprime?

b) Domnului ministru de justiţie:

1. Are dl ministru de justiţie cunoştinţă despre aceea, că procuratura regească din Murăş-Oşorheiu cu flagranta vătămare a §-ului 13 din articolul de lege XVIII. 1848 a improcesuat şi a înaintat acuză pentru agitare, răsvrătire şi lesă mejestate în contra preotului gr. cat. Ioan Botezan şi învăţătorului gr.-cat. Ilie Câmpean, ca administratori ai bibliotecei poporale din Agârbiciu, care a fost secvestrată?

2. Are dl ministru cunoştinţă despre aceea, că în actul de acuză a procuraturei regeşti bărbaţii mari ai bisericei române, cari aparţin deja istoriei, sunt arătaţi ca duşmani neîmpăcaţi ai Maghiarilor?

3. Aprobă dl ministru de justiţie, ca procurorii regeşti cu manifesta vătămare a simţului de pietate în acte de acuze să timbreze pe bărbaţii istoriei şi poporului român ca duşmani ai poporului maghiar şi ca astfel pe faţă să agite în contra Românilor?

4. Considerând, că procuratura regească a secvestrat opuri literare, ai căror autori, editori şi proprietarii tipografiilor, unde au fost tipărite, sunt cunoscuţi, şi în contra administratorilor bibliotecii, pentru conţinutul acelor cărţi, a intentat proces de agitaţie, răsvrătire şi lesă majestate, este dispus dl ministru să investigeze de urgenţă acest caz flagrant de abuz cu puterea oficială şi să tragă la răspundere pe respectivul procuror regesc?

5. Considerând, că procuratura regească se pare a porni cu toată greutatea şi autoritatea puterii sale oficiale războiu de extirpare în contra culturei româneşti, — este dispus dl ministru de justiţie a lua măsurile de cuviinţă, ca o astfel de încălcare a legii mai mult să nu se întâmple?

6. Este în sfârşit dl ministru dispus să ordoneze, ca biblioteca secvestrată să fie redată imediat bisericei gr.-cat. române din Agârbiciu?

Interpelarea s'a predat ministrilor respectivi, ca să răspundă la ea, când vor avea timp şi voe.

Aviz.

Expirând terminul pentru încheierea subscrierilor de acţii la înfiinţânda bancă de asigurare română, toţi acei P. T. Domni, cum şi On. Direcţiuni ale băncilor noastre, cari au primit *prospecte de fondare, sunt rugate a le retrimite cu posibilă grăbire la adresa „Albinei“ în Sibiiu.*

Se observă, că coalele de subscriere *nu au a se detaşa* de prospecte şi că odată cu prospectele sunt a se trimete şi sumele, respective libelele de depunere despre sumele încassate la subscrierea acţiilor.

Fundatorii „Fortunei“.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Onoraţii membri ai despărţământului Reghin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ sunt invitaţi a lua parte la

adunarea cercuală extraordinară,

ce se va ţinea la 13 Aprilie n. a. c. orele 3 d. a. în localul băncii „Murăşana“.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Alegerea directorului şi eventuală alegere de membru în comitet.
3. Dispoziţii de verificare şi închiderea adunării.

Din şedinţa comitetului ţinută în Reghinul-săsesc la 30 Marie n. 1911.

Dr. Ioan Harşia — viceprezid.
Dr. Ilie Popescu — notar.

Din România.

„Academia Română“ şi unitatea Italiei.

Vineri s'a ţinut la „Academia Română“ din Bucureşti şedinţă publică, sub prezidenţia domnului *I. C. Negruzzi.* Domnul *Dimitrie A. Sturdza*, secretariul Academiei, a cetit a treia parte din interesanta sa lucrare despre *divanurile ad hoc.* Inainte de a i se da însă cuvântul, a rostit presidentul următoarea cuvântare, la adresa Italiei:

„Inainte de a procede la lucrările noastre, daţi-mi voie, domnilor şi stimaţi colegi, să aduc aminte şi în „Academia Română“ Cinquantenarul Unităţei Italiei, care cu mare entuziasm se serbează în zilele acestea în cetatea eternă şi în întreaga Italie.

Regele României, prezidentul de onoare şi protectorul Academiei a trimis o misiune specială, cea dintâi din toate care a sosit la Roma, pentru a felicita pe M. Sa Victor Emanuel III, reprezentantul unităţii celui mai vechiu din popoarele latine. Corpurile noastre legiuitoare s'au asociat la această mişcare, şi acum la rândul ei, Academia Română vine să aducă omagiile sale Regelui Italiei şi poporului italian.

Ne aducem aminte cu recunoştinţă, că bunicul actualului Rege al Italiei, gloriosul Victor Emanuel II, a fost unul din sprijinitorii cei mai stăruitori ai unirei ţărilor noastre, că ministrul său, nemuritorul Cavour, a susţinut cu toate puterile sale în Congresul dela Paris Unirea Moldovei şi a Ţării Româneşti, stăruinţă, despre care ilustrul nostru secretar general ni-a dat temeinice dovezi, cetind în penultima noastră şedinţă un lung şir de scrisori ale marelui bărbat de stat italian.

Cei mai vechi membri dintre noi ne aducem aminte de vizita pe care M. Sa Regele Victor Emanuel III, atunci Principe de Neapole, a făcut-o Regelui şi naţiunei române, în anul 1890, când, în ziua de 17 Martie — ieri s'au împlinit exact 21 ani — a onorat Academia noastră cu prezenţa sa şi a asistat la una din şedinţele ei.

Insufleţirea noastră a fost mare atunci: noi am proclamat membru de onoare al Academiei Române pe Victor Emanuel III, care, după marele Traian a fost întâiul Suveran al Italiei, ce a călcat pe pământul românesc.

Incă odată noi trimitem salutările şi felicitările noastre Regelui Italiei, bărbaţilor de Stat, cari cu pricepere conduc destinele acelei ţări, învăţaţilor şi talentaţilor reprezentanţi ai literelor, ştiinţelor şi artelor italiene, precum şi întregului popor italian, fratele nostru mai mare.

Trăiască Italia!

Trăiască Regele Victor Emanuel III!“

Calda şi frumoasa cuvântare a dlui Negruzzi a fost salutată cu aplauze prelungite.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători „Bunavestire“, numărul proxim al ziarului nostru apare Luni după amiazi la orele obicinuite.*

*

Primul Dreadnought al marinei noastre. Vasul de răsboiu, cel dintâi Dreadnought al marinei noastre, se află tocmai acum în lucrare, şi în urma ordinului Maiestăţii Sale va primi numirea *Viribus unitis.* Vasul acesta de 20.000 de tone va fi dat menirii sale *în 24 Iunie* a. c., când se împlinesc 45 de ani dela lupta victorioasă întâmplată la Custozza. Se crede, că Maiestatea Sa va călători la Triest cu prilejul festivităţilor organizate în 24 Iunie.

*

Administraţia în comitatul Hunedorii. Ancheta trimisă de ministrul de interne îşi urmează cercetarea privitoare la administraţia comunelor. S'a pornit cercetare disciplinară împotriva notarului Ioan *Roşu* din Turdaş; mai departe au fost suspendaţi notarii Precup *Herlea* din Cugir şi *Farkas* Arpád din Binţinţ pentru numeroase neregularităţi.

*

Parisul în contra expoziţiei. Proiectul unei expoziţii internaţionale parisiene pentru anul 1920 a căzut definitiv. In consiliul comunal al Parisului nu s'a ridicat nici o singură voce în favorul unui nou „bâlciu internaţional“. Aproape toate camerele de comerciu ale republicei s'au rostit împotriva expoziţiei; iar la votul acesta s'au alăturat chiar şi hotelierii. Toată presa din Paris se declară satisfăcută cu hotărârea consiliului comunal; pentrucă, aşa se vede, o expoziţie internaţională nu aduce câştiguri băneşti nici pentru presă.

*

Locuitorii Vienei, conform datelor definitive ale recensământului, sunt în număr de 2,030.830, dintre cari 98 mii boemi. Sporul în zece ani este cam 400 de mii.

*

D'ale ciangăilor. Ciangăii Bucovinei, cum dovedesc datele statistice mai nouă, nu se sporesc. O mare parte din aceşti unguri emigrează în America şi în România, şi nu vin bucuros în Ungaria. In cele cinci sate bucovinene, întemeiate de colonişti ciangăi, se mai găsesc vreo zece mii de suflete.

*

† Ana Comşa născ. Opriş, din Porumbacul-inferior, a decedat Luni la orele 2 dimineaţa, în al 30-lea an al etăţii. Rămăşiţele pământeşti ale decedatei se vor aşeza spre odihnă vecinică astăzi, Mercuri, în 5 Aprilie st. n., la 1 oară d. a. în cimiterul ort. rom. din Porumbacul-inf. Fie i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Jubileul unei biblioteci. Biblioteca statului şi a curţii regale din München şi-a sărbat acum jubileul de 350 de ani dela înfiinţare. Biblioteca a fost întemeiată în 1561 de principele bavarez Albrecht V. Regele Ludovic I. i-a ridicat — pela mijlocul veacului trecut — un palat strălucit, clădit în stil florentin.

*

† Ilie Muntean, student de clasa VIII gimnazială în Blaj, a adormit în Domnul, Luni în 3 Aprilie n. c., la orele 2 după amiazi. Va fi înmormântat astăzi Miercuri, în 5 Aprilie la orele 2 p. m. în cimitirul gr.-or. din Ocna-Sibiiului.

*

Indreptare. Domnii diaconi din Blaj, cari au celebrat la înmormântarea regretatului Iosif Sterca Şuluţu, au fost *Iacob Popa* şi *I. Br. Micu*, iar nu Mureşianu, cum din greşală s'a tipărit în ziariul nostru.

*

O femee pe catedră. Din Atena se scrie, că dşoara *Panaghiotatu* şi-a început zilele acestea prelegerile la universitate. La prima prelegere a asistat ministrul preşedinte Veniţelos, ministrul de culte şi alţii. Profesoara îndată ce a început să vorbească, a fost întimpinată cu un sgomot infernal, făcut de studenţii din sală. O parte a studenţilor striga necontenit: „Jos dela catedră! Du-te la bucătărie! Du-te şi spală rufe!“ Partea mai serioasă a studenţilor a protestat în contra turburătorilor, cari în sfârşit au trebuit să părăsească sala. După aceea dşoara profesoară şi-a urmat în linişte prelegerea.

*

Pestilenţa. Din Petersburg se vesteşte, că pestilenţa în Asia a încetat. Poporaţiunea şi-a reluat ocupaţiunile obicinuite în timpuri normale.

*

Răscoală în Albania. Albanezii încă tot nu voiesc să se supună poruncilor din Constantinopol, cu privire la plătirea de dare şi la serviciul militar. Răscoala porneşte din partea nordică a Albaniei. Insurgenţii sunt bine înarmaţi. Conducătorul lor este unul cu numele *Bolietinaţ.* Din Cetinie se scrie, că numărul răsculaţilor se urcă la 5 mii. Intre insurgenţi şi între trupele turceşti s'au întâmplat până acum mai multe ciocniri cu pierderi însemnate, mai ales din partea albanezilor.

*

Mulţămită. Adunarea generală a institutului de credit şi economii „Albina“, la propunerea On. Direcţiuni a institutului, a binevoit a ne vota, din cuota de binefacere, şi de data aceasta un ajutor de cor. 200 pentru scopurile urmărite de Reuniunea noastră agricolă. Pentru acest repeţit ajutor exprimăm cea mai adâncă simţită mulţămită şi recunoştinţă a noastră. Sibiiu, 27 Martie 1911. Comitetul central al „Reuniunii rom de agricultură din comitatul Sibiiu“. *Pant. Lucuţa*, prezident, *Victor Tordăşianu*, secretar.

*

Oglindă apărătoare. Criticul şi dramaturgul Henri *Cain* a făcut o invenţie preţioasă, prin care se vor împedeca nenorocirile tot mai numeroase produse de automobile. Planul este foarte simplu: aplicând la un loc potrivit al automobilului o oglindă concavă, şoferul va putea observa într'însa de timpuriu pedecile din calea sa, şi le va putea evita. Incercările făcute zilele acestea cu aşa zisa oglindă apărătoare („miroir protecteur“) în stradele cele mai împoporate ale Parisului, au reuşit deplin, iar publicul a făcut ovaţiuni însufleţite inventatorului, al cărui aparat va rări pe viitor accidentele.

*

La fondul Dr. Petru Şpan pentru ajutorarea copiilor de moţi aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au întrat dela colegii răposatului după cum urmează: Dr. Nicolae Bălan, Dr. Onisifor Ghibu, Aurel Bratu şi Timotei Popovici, câte 5 cor.; Victor Păcală, 4 cor.; Dr. Aurel Crăciunescu, 2 cor.; Eugen Todoran 1 cor. La acelaş fond au mai dăruit: profesorul seminarial Timotei Popovici, întru vecinica odihnă a părintelui său, Dionisie Popovici, fost paroh în Tincova, 5 cor.; apoi Vasile Suciu, par. (Topârcea), Ioan Marin, par. (Râusadului), câte 1 cor.; Iovian Mureşan, protopresbiter (Turda), George Maxim, comerciant (Avrig) şi Ioan Manta sen. par. (Gurarâului) câte 2 cor.; Dr. Pavel Oprişa, prof. gimnazial (Brad), Ioan Indreiu, par. (Cebea) câte 3 cor; „Cassa de păstrare“ (Miercurea) şi Avram Sârbu, învăţător (Câmpeni) câte 5 cor. Starea fondului cor. 272·30.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar Nr. 10 din 20 Martie 1911 cuprinde: Semne bune, o societate religioasă şi naţională a doamnelor române. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Scrisoare din vremuri de restrişte, de Şt. Berechet.

*

Cercetări privitoare la situaţia învăţământului nostru primar, de Dr. *Onisifor Ghibu.* Sibiiu, tipografia arhidiecezană, 1911. In cartea aceasta de 138 pagini dedicată marelui Român *Vasile de Stroescu*, sunt adunate cu multă sirguinţă şi sunt espuse cu pricepere datele referitoare la starea şcoalelor noastre confesionale din arhidieceză, la situatia învăţătorilor nostri, indicându-se căi şi mijloace pentru delaturarea neajunsurilor, cel puţin a acelora cari de noi atârnă. Să vorbeşte întrun capitol separat şi despre activitatea estraşcolară şi educaţia populară şi în urmă se face apel la învăţătorii noştri, să se înarmeze cu toate armele necesare pentru a putea purta cu succes lupta dată în contra şcoalei româneşti. Preţul cărţii 1 coroană. O recomandăm cetitorilor noştri cu căldură. Să poate procura dela autorul, în Sibiiu (Nagyszeben).

Poşta redacţiei.

Ponor. Şcoala doară încă e a bisericii. Deci nu e necesară nici o rectificare.

Dlui Ioan M. în R. Adresează-te şcoalei de industrie de casă române din Sibiiu. Conducătoare e Dşoara *V. Podoabă*, Strada Schewis 15.

Mulţămite publice, nepublicate, nu mai avem la noi. Dacă a remas cumva vreuna nepublicată, e semnul că s'a perdut printre hârtiile din redacţie. Rugăm deci să ni se trimită de nou.

Nr. 32/1911 par. [127] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. din **Șoimușul-român**, tractul Târnavei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar 400 cor. ajutor dela stat. Cuartir în natură dela biserică. Un stânjin de lemne de foc. Cuincuenalele legale se vor solvi numai întru cât vor fi licuidate dela stat.

Dela competenți se cere să instrueze tinerimea adultă și elevii școlari în cântările bisericești și să-i conducă Dumineca și la sărbători în biserică.

Cei cari vor dovedi capabilitatea de a forma și conduce un cor cu tinerimea, vor fi preferiți.

Șoimușul-român, la 15/28 Martie 1911.

Pentru comitetul parohial gr.-or.:

Elie Ioanoviciu par., pres. com. — **Ioanichie Moldovan** epitrop.

Nr. 344/1911 of. prot.

Văzut: **Nicolae Todoran** protopresbiter.

Ad Nr. 213/1911. (128) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din comuna **Valea-Dosului**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 800 cor. din repartiție dela popor, iar restul până la 1000 cor. și cuincuenaliile se va cere ca ajutor dela stat. La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această școală.

Relut de cuartir și grădină.

Invățătorul ales este obligat a ținea strană în Dumineci și sărbători și a cânta cu copii de școală la liturgie.

Ceice doresc a ocupa acest post își vor trimite petițiunea de concurs instruită cu documentele de lipsă, la subsemnatul oficiu în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă la biserică, spre a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 19 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici protopresbiter.

Nr. 76/911 [121] 3—3

Anunț de licitațiune.

In 25 Martie v. (7 April n.) a. c., la oarele 2 după amiazi, se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei gr. or. rom. din Orăștioara-de-jos.

Prețul de strigare e 12.000 cor.

După această sumă are a se depune vadiul de 10% în hârtii de valoare sau bani gata.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminariul și condițiunile de licitațiune se pot vedea în oficiul parohial.

Orăștioara-de-jos, 17 Martie 1911.

Iosif Dumitru capelan și preș. com. par.

Vidi: **V. Domșa** protopresbiter.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 2—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Garduri colosal de ieftine!
Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. Impletituri-Hungaria. Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, impletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.
(103) 6—10

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(38) 8— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos utca 141 III/19

Noutate sensațională a industriei de țigle.
Mașină patentată de
fabricat țigle.
Model 1910.

Confecționează 10—12000 țigle în 10 ore din orice material potrivit pentru fabricarea țiglelor. Intocmire absolută a lucrului de mână Pentru punerea în mișcare sunt suficienți doi cai, doi boi sau un motor cu putere de 5—6 HP. Fundamente și hală pentru mașini nu e necesară. De lucrători specialiști nu e lipsă, căci lucrurile le pot îndeplini și copii. Preț eftin de procurare.

Intocmiri complete de țiglării
curățitor de nămol, zdrobitor de piatră, mori cu globuri și tobe
în cea mai bună execuție.
Cu prospecte, deslușiri și preliminare de cheltueli servește
[461] Agenția generală a lui 10—10
„Jacobiwerk“, Meissen (Germania)
IGNÁZ GELLERT & COMP.
VI. Térez-körút 41.
Garanția cea mai mare. Condiții de plată favorabile.

Altoi de viță puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 44—

„Plugariul“,
institut de credit și economii societate pe acții în Săcădate, aduce la cunoștință și pe calea aceasta, că în sensul concluzului direcțiunei ddto 16 Martie a. c. acordează următoarele interese la depuneri pe lângă solvirea contribuțiunei erariale: până la **1000 cor. 5%**, dela **1000—5000 cor. 5½%**, iar dela **5000 cor.** în sus precum și fundațiunilor bisericești și școlare **6%**.

Săcădate, în 26 Martie 1911.

(122) 2—2 **Direcțiunea.**

Admoniare!
Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise!** Société des Papiers Abadie. (124) 2—52

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

„Mugurul“
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
Material disponibil în altoi peste
două (2) milioane.
Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoi desvoltați la perfecțiune.
La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%
La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.
Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 20—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

ASPIRIN 0,5
À 0,5 GR.
ASPIRIN
20 TABLETTEN
Preis Kr. 1.20
ASPIRIN

ASPIRIN

Fiind diverse substitute a veritabilului Aspirin în circulație, Vă rugăm — Aspirin numai în forma noastră

Tablete de Aspirin

în pachetare originală aci ilustrată (1 tub de sticlă cu 20 tablete à 0,5 gr. Preț: Cor. 1·20) a cumpăra.

Fiecare tabletă e provăzută cu stampilia Aspirin.

Numai tabletele aceste garantează veritabilitatea preparatului, toate altele trebuie refuzate ca imitațiuni.

Cereți Aspirin ori când în tabletele noastre originale.

Fabrica de colori, mai nainte Fried. Bayer & Co.
Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.
(113) 1—2

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timișoara-Fabric

e recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 27—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal**
Prețcuranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE NOVOTNY ANT. TEMESVÁROTT 1548 SZ.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 29 Martie (11 Aprilie) 1911. *Nr. 34.*

TĖLEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Vorbe frumoase.

Sibiiu, 10 Aprilie n.

Ne-am fost exprimat părerea de bine, într'un număr mai recent, tocmai la locul acesta, pentru faptul, că acum se poate discuta în linişte chestia naţională în dieta ţării, nu ca mai înainte, când existenţa ei era deadreptul denegată. Cele spuse cu ocaziunea aceea, avem să le mai întregim acum încă cu unele lucruri îmbucurătoare.

Contele *Tisza István* a mai vorbit odată în dietă, Vineri, săptămâna ceealaltă, şi iarăşi a atins chestia de naţionalitate, spunând şi de astădată, că faţă de cetăţenii de limbă nemaghiară doreşte *să se aplice cea mai extinsă bunăvoinţă frăţească*, ceeace se poate face astfel, dacă deoparte se pretinde dela ei să înveţe limba statului, şi cei în drept se îngrijesc să o poată învăţa, — fără ca prin aceasta să se intenţioneze maghiarizarea lor, — dar de altă parte ţinându-şi şi Maghiarii de datorinţă să abandoneze indolenţa de până acum şi să *înveţe limbile concetăţenilor nemaghiari.* Cel puţin fiecare inteligent maghiar să înveţe limba aceea nemaghiară, care e în uz în ţinutul său, pentrucă atunci inteligenţa maghiară va înfluenţa cu totul altcum asupra celor de limbă nemaghiară, putându se înţelege cu ei în limba lor, iar *„funcţionarul maghiar încă îşi împlineşte cu totul altcum misiunea atunci, când cu cetăţenii de limbă nemaghiară se poate înţelege în limba maternă a acestora!“*.

Iată nişte cuvinte cu bun rost, rostite de un om cuminte. Nişte cuvinte, cari formează platforma, pe care ne putem mai bine apropia unii de alţii, pentru a ne înţelege perfect de bine. Căci doară nu am spus nici noi nici odată altceva, când a fost vorba de poporul de rând, şi nu am cerut nici odată nici măcar cu un fir de păr mai mult decât aceea ce cere contele *Tisza*, anume: ca cei ce vin în atingere cu poporul să înveţe limba poporului, pentrucă numai aşa se pot înţelege cu poporul, şi numai aşa pot să facă poporului plăcute şi iubite instituţiunile patriei noastre; precum şi cei ce au de a face cu cercurile conducătoare de stat datori sunt se înveţe limba statului, dacă vreau să se fericească în statul acesta.

Dar pe când din partea oamenilor nostri s'a împlinit cu multă bunăvoinţă acest postulat al vremii, pentrucă Român inteligent nu esistă în patria aceasta, care să nu ştie destul de bine ungureşte, — din parte maghiară nu s'a dat prea mare atenţiune acestei datorinţe însemnate cetăţeneşti. Avem doară şi astăzi foarte mulţi funcţionari publici prin ţinuturile locuite de naţionalităţile nemaghiare, cari, ori din indolenţă, cum spunea contele *Tisza*, ori apoi din hiperzel patriotic, au aflat de bine a nu învăţa limba poporului cu care vin zilnic în coatingere, şi astfel nici nu pot să vină în coatingere directă cu poporul, ci numai prin ajutorul tălmacilor, de multeori de foarte dubioasă încredere. Iar de dreptatea făcută cu ajutorul tălmacilor, nu vor fi încântaţi nici cei mai bătrâni dintre Maghiari, cari încă au avut parte de ea, pe vremea absolutismului.

Credem deci, că atunci când un om de greutatea contelui *Tisza István* află, că e necesar şi e în interesul cetăţenilor, deci în mod indirect şi în interesul statului, ca funcţionarii publici să înveţe şi să cunoască bine limba poporului pe seama căruia sunt trimişi să facă servicii publice, — lucrurile nu mai pot remânea numai la *vorbe,* ci ar trebui să fie prefăcute şi în *fapte.* Onoratul guvern de acuma, a cărui bunăvoinţă faţă de naţionalităţi am accentuat-o de mai multe ori, ar face bine deci, dacă ar lua hotărire firmă, să nu mai numiască pentru poporaţiunea de limbă nemaghiară decât numai funcţionari, cari cunosc bine limba poporului în mijlocul căruia au să-şi petreacă zilele, iar pentru cei aflători deja în astfel de ţinuturi să pună termin fix pentru învăţarea limbei de care au neîncunjurată trebuinţă pentru a se înţelege cu poporul. Făcându-se astfel, s'a făcut cel mai bun şi mai norocos *început* pentru resolvarea chestiei de naţionalitate. Căci au dreptate desăvârşită cei ce spun, că la noi chestia de naţionalitate e chestie de — *limbă.*

Din parlament. Sâmbătă s'a terminat în dietă discuţia asupra budgetului ministerului de interne. Dieta a început apoi vacanţele de sărbători. Proxima şedinţă se va ţinea în 25 Aprilie n.

La Viena. Ministrul-prezident, contele Khuen Héderváry, a plecat eri Duminecă la Viena, însoţit de ministrul de honvezi, generalul Hazai Samu. Are să se înţeleagă cu ministrul-prezident austriac asupra unor lucruri, cari se ţin de reformele militare, pentrucă vrea să presente dietei imediat după vacanţele de Paşti proiectele de lege referitoare la aceste reforme. Se vorbeşte, că ar mai fi încă mari greutăţi de învins în chestiile militare din partea guvernului ungar. Ministrul-prezident maghiar a participat eri şi la primirea moştenitorilor de tron germani, cari eri d. a. au sosit la Viena, venind dela Roma, şi la prânzul de curte dat astăzi la Viena în onoarea lor.

Mărturisiri. Un deputat guvernamental, *Haydin Imre,* ales într'un cerc electoral slovăcesc, a făcut Mercuri, în dieta ungară, următoarele preţioasele mărturisiri: „Omul (slovac) plăteşte o sumedenie de dări de stat, şi într'un moment de linişte, sigur că se întreabă, pentru ce plăteşc eu atâta dare? I se spune, că pentru ea capătă administraţie. Dar pe notariul şi pe primariul satului tot el îl plăteşte? Capătă instrucţie poporală! Dar cheltuelile şcoalei iar el le plăteşte, şi totuşi n'are şcoală? Cheltuelile cu drumurile încă el le plăteşte, şi n'are drumuri. La miliţie îşi face serviciul. Pe căile ferate nu călătoreşte gratuit, ci pe banii săi. Remâne deci numai *siguritatea personală şi a averii.* Dar acestea sunt lăsate în părţile muntoase în grija *cânelui de casă!* Şi bietul slovac *şi pentru câne mai plăteşte dare!..*“ Mai bine nu a zugrăvit nime situaţia ţăranului din patria aceasta, decât acest deputat guvernamental!

Formaţiunea masselor.

V.

Din cele spuse nu rezultă, că eu aşi voi să iau poziţie în contra votului universal. Dacă soartea acestuia ar atârna dela mine, eu l-aşi menţinea, aşa cum îl avem întrodus deja (în Francia), şi anume, din motive practice, scoase tocmai din cercetările noastre psihologice, pe cari voiu căuta să le espun în următoarele:

E afară de orice îndoeală, că multe din incompatibilităţile votului universal sunt bătătoare la ochi, în aşa măsură, încât trebuie să le recunoaştem. Nu poate nega nime, că civilizaţia nu ar fi opera numai a unor minorităţi foarte mici, compuse din spirite superioare, cari formează vârful unei piramide, cu trepte tot mai late, în măsura în care scade apoi valoarea spirituală, după cum sunt adecă de estinse păturile largi ale poporaţiunii.

Cu adevărat, gradul înalt de cultură nu poate să atârne dela alegerea elementelor subordonate, cari nu reprezintă alta, decât numai numărul lor, mulţimea. Şi apoi şi aceea e adevărat, că voturile mulţimilor sunt de multeori foarte periculoase. Pe noi ne-au costat multe întorsături, şi cu triumful serbat de socialismul nostru, probabil că vom mai plăti încă scump suveranitatea poporului.

Dar escepţionările acestea escelente în teorie îşi pierd puterea în praxă, imediat cum ne aducem aminte de puterea pe care o au ideile prefăcute în dogme. Dogme despre suveranitatea masselor pot tot aşa de puţin să fie atacate din punct de vedere filosofic, ca dogmele religioase din evul mediu, astăzi află-

---

FOIŞOARĂ.

Frânturi de ziar.

De *D. Bodeleanu.*

(Urmare).

Prinos de mărire şi închinăciune aduc acelei seri senine de toamnă în care te-am văzut!

Stam tăcut lângă ea şi-i priveam faţa gânditoare, ochii ce ascundeau sub lumina lor blândă ... fiorul dragostei perdute.

O lacrimă apărută atunci pe faţa-i curată, pe care nu a putut-o ascunde, mi-a spus taina sufletului ei. Lacrima aceasta ce des apare şi pe faţa mea — a adus sufletul ei aşa de aproape de al meu ...

Glasul unei fetiţe îmi întrerupe firul tors de memoria mea. Mă uit la orolojiu: 10. Copii! linişte! azi vom învăţa ...

— 1 Noemvrie.

Azi am fost la ea. Dorului, ce dela prima vedere mă frământă, i-am dat ascultare şi o am cercetat. Cu inima tremurândă am păşit în odaia ei aranjată frumos. Şedea în faţa pianului, care par'că o aştepta să-i mişte clapele de os, scoţând acordurile unei arii. Pe el se aflau mai multe composiţii, cari toate mi esplicau lacrima apărută atunci în ochii ei frumoşi. Văd simfonia lui Chopin, compusă în ceasul ultim al vieţii sale, pe seama iubitei ce o adora cu sufletul său sfânt de poet; observ L'Elisire d'amore a lui Singelée, ce esprimă durerea poetului departat de iubita lui adorată, pe care nu o mai poate revedea. In mână ţinea un op de alui Edgard Poe, poetul morţii. Ochii îi arată, că se ocupă încă cu poezia fantastică: Corbul. Dubietatea nemărginită încă îi preocupă sufletul şi în memorie-i apar ideile poetului:

— Oamenii nici când nu vor scăpa de frământările dorinţelor?

— Nici odată! (Răspunde corbul).

— Poate să ajungă cineva fericirea deplină?

— Nici odată!

— Visurile şi dorinţele noastre nici odată nu se vor realisa?

— Nici odată!

— Nici odată nu vom putea vedea pe cei iubiţi, cari la moarte ne-au prevenit?

— Nu, nici odată, nu!!

Ea sta şi medita asupra acestor rânduri triste şi se înfiora de simţul întunecos al disparițiunii.

După o lungă tăcere s'a apropiat de mine şi cu vocea-i dulce m'a întrebat:

— Crezi că o iubire curată, aşezata pe baze morale şi intelectuale înalte, şi întărită de sublime calităţi sufleteşti poate să dispară, lăsând în urmă un suflet trist ...ilusii moarte ... şi multe lacrimi în ochi?

— Lacrimile spun, că iubirea esistă, iar sufletul trist aşteaptă numai razele calde ale ochilor visaţi şi doriţi, ca să reînvie.

Şi am privit mult în ochii săi, ce ascundeau văpaie misterioasă, durere nemărginită, căutând enigma ce se ascunde după întrebarea dată.

Atunci fără ca să-mi mai zică ceva, mi-a cântat la pian cântarea sufletului ei.

Era o compunere a baladei, sonetei şi elegiei cântarea ei. O jale, un dor trist, o dorinţă nespusă, o speranţă amăgitoare era pronunţată în composiţia asta.

Şi melodia cântecului ei tot mai desluşit îmi spunea taina sufletului ei stingher, iar acordurile par'că desprindeau şoapte din aerul ce vibra. Sufletu-i şoptea cu melodia, armonia acordurilor povestea cu mine ... şi-mi spunea povestea-i tristă:

..... In seara aceea curată de primăvară, te am văzut pentru prima dată. Inima mi dorea dragoste, ca floarea de primăvară razele calde ale soarelui ... şi te-am iubit cu toată puterea inimei şi minţii mele.

De focul iubirii mele reînvia frunzişul codrului ... iar fresmătul lui spunea dragostea mea aureolei de seară, care o ducea pe aripile i catifelate pretutindeni, fermecând aerul curat.

Dragostea mea o cântau pasările din crâng, cu glasul lor sonor, şi această iubire dintâi se juca cu razele subţiri ale soarelui de Maiu.

De fericirea mea se bucurau fluturii cu aripile lor nescuturate, ce sburau veseli din floare 'n floare ... şi fericirea mea o povesteau în amurg de primăvară florile din câmp.

Dar vai, vine o noapte răcoroasă şi brumă argintie se aşterne pe câmpul reînviat. Şi dimineaţa când soarele îşi ridică fruntea din cetatea visurilor noastre trimiţându-şi razele ca să vestească viaţă nouă, iubire ... află feţe palide, trupuri ofilite şi multe, multe lacrimi ... dor, jale şi multe dureri găseşte în loc de bucurii, iubire ... Şi de atâta jale şi năcaz ce vede, îşi întoarce faţa îndurerată, ascunzându-se după norul ce-i stă în cale.

Aşa s'a sfârşit şi iubirea mea...

Te-am iubit cu cea mai înaltă iubire ideală, crezându te idealul desăvârşit ce mi l am închipuit despre bărbaţi şi despre iubirea ce-mi puteai da.

Dar în inima ta era altă viaţă, ce la aparenţă îmi spuneau ochii tăi. Şi în lumea acea străină de inima mea — iubirea-mi nemărginită nu a putut trăi .... Inima-ţi era obosită de multele iubiri ce toare în absoluta posesiune a puterii. De aceea nici nu ne putem atinge de ea, întocmai ca de ideile religioase în vremile de mai nainte. Să ne închipuim pe un liber cugetător de astăzi, pus în urma unei puteri magice în mijlocul lumii din evul mediu. Crede cineva, că el ar încerca să combată ideile religioase, dominante în acele zile, presupunând că li-a recunoscut puterea suverană pe care o aveau? S'ar gândi el oare, că atunci când aflându-se în mânile unui judecător, acesta l-ar acuza, că a făcut legătură cu diavolul, și din acest motiv l-ar judeca să fie ars pe rug: se mai tragă la îndoeală existența diavolilor și a vrăjitorilor?

In fața convingerilor masselor discuția e tot atât de superfluă, de prisos, ca în fața ciclonului. Dogma despre votul universal are astăzi tot acea putere în mână, pe care o aveau odată ideile creștinismului. Oratorii și autorii vorbesc astăzi despre votul universal cu o venerațiune și cu o lingușire, pe care nu o cunoștea nici Ludovic al patrusprezecelea. Cu privire la votul universal avem deci să ne purtăm așa, ca cu privire la dogmele creștinești. El stă numai sub influența vremii.

Ar fi de altcum și fără folos clătinarea la temeliile acestei dogme, după ce ea are motive puternice pentru sine. „In vremuri de egalitate, — zice Tocqueville, — oamenii, fiind unii ca alții, nu au încredere unii în alții. Aceeași asemănare însă îi face să se supună în mod necondiționat verdictului totalității. Oamenii nu se pot împăca cu gândul, că atunci, când toți sunt de o părere, adevărul să nu fie pe partea majorității dintre ei“.

Putem oare presupune, că votarea masselor ar fi mai bună în cazul, dacă dreptul de alegere s'ar restrânge și s'ar da numai celor cu mai bune pregătiri? Nu pot să cred nici pe un moment un lucru ca acesta, și anume, din motivele, cari sunt de căutat în inferioritatea spirituală a tuturor unităților, fie ele orișicum compuse. In mulțime oamenii sunt totdeauna unul ca și altul, și votarea unei mulțimi de patruzeci de academiciani, în chestii de interes general, nu e cu nimic mai bună decât votarea unei mulțimi compuse din 40 de hamali, ori de sacagii. Eu sunt pe deplin convins, că nici o votare făcută astăzi după dreptul electoral universal, se zicem de exemplu decretarea imperialismului (în locul republicei în Francia) nu ar da alt resultat, dacă la ea ar participa esclusiv cercurile învățaților și ale literaților. Nu cunoașterea limbei grecești, ori a științelor matematice, nu faptul, că cineva e arhitect, veterinar, medic, sau advocat, infiltrează în om considerațiile deosebite, cu privire la chestiile sociale. Toți ceice se ocupă cu economia națională sunt oameni învățați, de regulă profesori, și academiciani. Dar arătați-mi o problemă de interes general, asupra căreia ei ar putea să fie de o părere! De unde vine aceasta? De acolo, că știința lor formează numai o mică părticică din neștiința generală. Și în problemele noastre sociale, în cari zac ascunse atâtea lucruri necunoscute, toate neștiințele se aseamănă.

Fie votul restrâns, ori universal, facă-se votarea într'un stat republican ori monarhic, în Francia, Belgia, Grecia, Portugalia ori în Spania, ea e totdeauna aceea, când se săvârșește din partea masselor, și totdeauna se exprimă prin ea în mod inconștient pretensiuni de rassă. Numărul mediu al aleșilor exprimă în fiecare țară numărul mediu al sufletelor aparținătoare unei rasse, și raporturile acestea rămân din generație în generație cam aceleași. Astfel revenim apoi iarăși la noțiunea fundamentală a rassei, cu care ne-am mai ocupat, precum și la celelalte idei și gânduri derivate din această noțiune, cari toate dovedesc și arată, că în vieața popoarelor instituțiunile și guvernele au un rol foarte mic și neînsemnat. In lucrurile principale popoarele se guvernează și se conduc de sufletul lor propriu de rassă, de moștenirile remase dela înaintași, a căror totalitate formează *sufletul poporului.* Rassa deci deoparte, iar de altă parte alergarea după acoperirea trebuințelor zilnice: iată factorii cei puternici, cari conduc astăzi destinele noastre, ca popoare!

Din Bucovina.

Adunare preoțească.

Biserica ortodoxă din Bucovina, pe lângă poporul român cuprinde și pe cel rutean. Poporul acesta din urmă, la început nu dispunea de drepturi, cu timpul prin lupte continue, a ajuns însă de a se împărtăși de aceleași drepturi și beneficii de cari se bucură poporul român.

Dar nu s'au îndestulit oamenii nu mai cu atât, au mers mai departe. Ei dau năvală și asupra fondului religionar, care e întocmit din averile și moșiile date de strămoșii noștri. Ei vor să-l împartă cu Românii, pretind apoi, ca să se despartă Arhidieceza Bucovinei în două părți și să se formeze două Mitropolii. Mitropolitul rutean, să aibă reședința în Cernăuți și cel român în Suceava

In fața acestui mare pericol, fosia clericală din Cernăuți „Viitorul“ scrie, că nu este altă scăpare, decât o conțelegere a întregului cler și popor român din Bucovina asupra ideii, ce de mult se ventilează în așa fel, ca să alergăm la Prea Inaltul Tron Impărătesc cu rugarea stăruitoare: Maiestatea Sa să binevoiască prea grațios a lăsa credincioșilor săi Români din Bucovina neînstrăinată și nealterată biserica lor strămoșească; iară pentru Rutenii ortodoxi din Bucovina să se formeze o episcopie proprie, din care să facă parte ei toți, și anume așa, ca în această eparhie să între pe lângă parohiile rutene de până acum, încă și acele parohii rutene noue, ce s'ar înființa din părțile rutene ale parohiilor mestecate de până acum, și chiar singuraticii Rutenii din parohiile românești încă să fie împarohiați la cea mai deaproape parohie ruteană, dar să aibă dreptul de a-și putea îndestuli trebuințele lor religioase, dacă voiesc, subsidiar în parohia română, unde locuesc.

*

In 27 Martie s'a și ținut o adunare a preoților români din Bucovina, protestând în contra îndrăsnelei ne mai pomenite a Rutenilor. Au hotărât, să se despartă de ei sub unele condiții (cele mai deasupra), declarând totodată că nu vor primi „Congresul bisericesc“ proiectat de dl Dr. Onciul.

Preoțimea română din Bucovina va lupta cu energie, nu va pierde din vedere ocazia binevenită, și nu-și va da drepturile moștenite din moși strămoși, celor cari nu se învrednicesc de ele.

Idem.

Dela „Asociațiune“.

Comitetul central în ședința s'a ținută la 6 Aprilie a. c. a decis ca înmormântarea reposatului președinte Iosif Șterca Șuluțu să fie descrisă amănunțit în revista „Transilvaniei“, publicându-se toate Cuvântările funebrale și toate telegramele de condolență primite de biroul Asociațiunii. Totodată a luat dispozițiuni pentru procurarea unui portret al fostului președinte ce se va atârna în sala de ședințe a comitetului central, alături de portretele celorlalți prezidenți.

In aceeaș ședință a autorizat pe dl Oct. C. Tăslăuanu să tipărească „Biblioteca poporală a Asociațiunii“ în 15 000 de exemplare, fiindcă din cele 10.000 de exemplare tipărite abia mai sunt în deposit câteva sute. Secretarul Oct. C. Tăslăuanu a mai făcut următoarele propuneri pentru răspândirea Bibliotecii: *a*) să se facă o circulară către toate despărțămintele, ca cu ocasia prelegerilor poporale să înscrie cât mai mulți membri ajutători ca abonați ai Bibliotecii. Să se trimită fiecărui despărțământ câte un deposit din broșurile apărute, pe cari să le plaseze cu ocasia prelegerilor poporale și la adunările cercuale. *b*) Să se facă o adresă către toate băncile noastre ca să primească în deposit un anumit număr de exemplare, pe cari să le desfacă la clienți, cum fac băncile „*Bihoreana*“ din Oradea-mare și „*Mercur*“ din Năsăud. *c)* Conferențiarul agronomic să facă propagandă pentru răspândirea Bibliotecii cu ocasia prelegerilor ce le ține la sate.

Prin aceste mijloace desigur că „Biblioteca poporală a Asociațiunii“ în curând va ajunge la cifra de 15,000 de abonați. Intr'un singur an se vor răspândi deci în popor peste 150,000 de broșuri, ceeace înseamnă un pas uriaș făcut de prima noastră instituție culturală pentru educația țărănimii. Indemnăm și noi pe toți cărturarii să stărue din răsputeri pentru răspândirea „Bibliotecii poporale a Asociațiunii“.

Dela sate.

Șezători sătești în Cristian.

Fiecare comună își are preotul său, pregătit pentru chemarea aceasta timp de mai mulți ani. Pregătit anume este și notarul și învățătorul din fiecare comună. Dela un timp încoace lumea a început a se împrieteni și cu părerea, că medicii ar trebui să fie aplicați în număr cât mai mare; deaici a urmat că fiecare cerc și oraș, ba chiar și satele mai mari au cel puțin câte un medic.

Toate acestea sunt bune și frumoase. Nime nu trage la îndoială marea trebuință, ce o avem de preoți, învățători, notari, medici ș. a.; dar tot așa, de nu și mai mare trebuință se simte de propovăduitori bine pregătiți în toate științele *economice*, — economi teoretici și practici — cari să fie în stare a vindeca nenumăratele boale, lipse și neajunsuri, de cari sufere economia peste tot.

Chiar și cel din urmă sătean a ajuns să vadă, că în modul de până acum nu mai merge. Prea sunt mari trebuințele vieții și prea multe se cer din toate părțile, iar în asemănare cu aceste cerințe și trebuințe, venitele nu mai ajung. Când mai vine apoi și câte un an rău peste capetele plugarilor, cum au fost cei trecuți, atunci ei sunt bătuți de soarte.

Din pricină că nu se poate ținea cumpănă dreaptă între câștig și cheltueli, plugarii sunt îngropați, — mare parte — în datorii și trebue să privească plini de îngrijire la viitorul, care li se arată atât de posomorât; iar de acest simțământ sunt și trebue să fie cuprinși toți cărturarii cu adevărată tragere de inimă și cu durere față de nevoile țăranului. Și cu tot dreptul, pentrucă numai dând înainte țăranul, se vor putea bucura de o soarte mai bună și cărturarii, și numai în felul acesta vor prinde aripi meseriile și negoțul, și vor putea progresa științele și artele.

Starea țăranului nostru — precum se vede — trebue deci scoasă din înfundătura în care am ajuns. Lui trebue să i se dee prilej a vedea și învăța lucruri mai bune. Căci suntem siliți să recunoaștem, că multe sunt de îndreptat cu privire la modul, cum se poartă azi economia la noi.

Calea cea mai potrivită spre această țintă, pe lângă alte mai multe, în rândul întâi sunt șezătorile sătești, conduse cu tact și dragoste. In Cristian se urmează cu acest fel de șezători de mai mulți ani, și nu ne putem plânge, că doară interesul ar scădea; din contră anul acesta a crescut într'un mod cu totul neașteptat, căci sala cea mare a școalei noastre celei nouă era totdeauna îndesată de ascultători. La aceasta au contribuit mai multe împrejurări:

1. Puterile nouă primite în persoanele preotului și a unui învățător.

---

s'au perindat prin ea, cunoștea toate bucuriile, plăcerile și deliciurile vieții, iar a mea era curată ca stropii de rouă de pe floricelele din diminețile de Maiu.

Eram sentimentală ca un amurg de seară, visătoare ca un băiat, când mi-ai vorbit despre iubire ... Ziceai, că iubirea ta e curată ca cerul senin din diminețile de Septemvrie, cu boare lină și arbori rămuroși, iar a mea e senină, surizătoare, plină de miresme ca serile de Maiu .... Cerul e senin, aureola e lină, arborii stufoși, în ambele luni, florile de Maiu în Septemvrie din nou înfloresc ... vino să ne iubim, că dragostea noastră e așa de similară ...

Te-am crezut ... iubit ... și înșelat.

Se poate să înflorească în ambele luni aceleași nădejdi, dar știi după Maiu vine Iunie, iar Octomvrie vine după Septemvrie ...

Și știi, e trist sfârșitul verii, e începutul agoniei întregei firi. Și inima mea ce aștepta o vară cu realisarea multelor speranțe deșteptate de parfumul plin de iubire a florilor, s'a înfiorat de acest sfârșit trist ... s'a stins iubirea din ea, lăsându-mă tristă și cu multe lacrimi în ochi.

Și acum înzadar îmi caut iubirea dintâi, a dispărut odată cu norocul meu în vara aceea, cu flori, miresme și iubire multă ...

Au încetat și acordurile finale în accente dureroase, răsărind din ele dor, jale ... In odaia ei e tăcere, numai în suflet îi se sbate nenorocul, iar în ochi lacrimile iubirii perdute ...

Și acum când îmi reamintesc toate aceste, un dor nespus îmi cuprinde sufletul, de a-i putea șterge durerea inimei ...

Mă las de scris, că orologiul bate unul în noapte, dar chipul ei îl zăresc și după ce am pus peana din mână. Stau încă mult și mă cuget — nu la causa — ce nu mi o pot esplica — ce-mi produce aceste sentimente, ci la teoriile bizare ale peregrinării spiritelor ... la nemurirea sufletelor.

— 2 Decemvrie.

Sunt acasă. In jurul-mi e liniște, nu mă conturbă sgomotul zilei. Pe masă stau două chipuri, pe cari soarele ce apune își lasă ultimele raze roșietice.

Unul e „Ecce homo“, nădejdea și mântuirea mea, iar celalalt e o fotografie a unei fetițe, care mi-ar putea însenina zilele vieții mele. Le privesc mult și înainte-mi apar clipele trăite, cari îmi duc sufletul pe drumuri trăite odată, ca din nou să simțesc ce odată am simțit.

Fetița cu ochii ei senini privește la mine cu foc. Ochii acestia, ca cerul curat de primăvară, pronunță tot farmecul acestei vieți.

Privindu-o mult, în memorie mi apar cuvintele poetului:

... Frumoasă ești ...
Nu-s ochi de porumbiță pământești,
Ci înfloriri de stele clipitoare,
Sunt dulcele-ți priviri mistuitoare!
N'au împărații hlamide bogate
In purpură, cum sunt ai tăi obraji,
Ori ale tale buze sângerate,
Când dornic cer să fie sărutate,
Căci tu, cu frumseța ta 'mplinești
Desăvârșirea lumilor senine,
Mireasa mea, frumoasă ești
Și nici o vină nu găsesc în tine!...

Cristos privește la noi cu blândețe... în ochii lui cetesc nădejde, iubire, bunătate, iar buzele lui sfinte par'că mi-ar șopti:

Nu cercetați al dragostei mister,
Alt preț și înțeles viața n'are —
Căci ferul se ascute tot de fer,
Și dragostea din dragoste răsare.
Pe cei sfioși iubirea îi îmbie,
Iar din cutezători face cucernici,
Căci dragostea dă omului tărie,
Mai mult ca domnitorilor puternici!..
Mai tare decât moartea e iubirea,
Ca marea-i sbuciumată și adâncă,
Necunoscută taina ei și firea,
Precum e calea șarpelui în stâncă*)...

Doamne trimite în *inimile noastre* iubire ...

— 24 Decemvrie.

Azi toată ziua am aranjat sala festivă a școalei pentru concertul de mâne. Seara am rămas singur, căci cei cari mi-au ajutat s'au dus la ai lor, ca să se bucure împreună de această seară sfântă.

Afară e liniște și tăcere mormântală, numai fulgii de zăpadă cad melancolic pe băieții veseli ce pornesc la colindat. Tăcerea aceasta nu peste mult o întrerupe glasul lor, ce vestește nașterea Mântuitorului Cristos. Și melodia asta dureroasă străbate și în odaia mea, spunându-mi că azi și pentru mine s'a născut idealul veciniei: Isus. Și multe mi aduc aminte. Mă văd băiat mic, acasă lângă mama-mi iubită în serile de Crăciun. Cu câtă dragoste, speranță eram încunjurat în acele seri, când mama-mi cânta colinde, preamărind pe un băiat frumos, luminat, născut în seara aceea. Și azi stând singur, lipsit de acea dragoste, încunjurat numai de tăcere, singurătate și melancolie, îmi reamintesc toate acele seri fericite, la cari des îmi aleargă mintea și sufletul.

Și din învălmășala aceasta de gânduri răslețe, mintea-mi se oprește și stă mult la părinții mei iubiți, stând în jurul băiatului lor drag venit dela școli. Mama-mi povestea despre Isus ... Și acum, dupăce au trecut atâți amar de ani, îmi reamintesc povestea ei sfântă.

Stând acum singur în liniștea nemărginită, conturbată de câte un ton rătăcit dela băeții colindători, numele sfânt al lui Cristos — din povestea mamei — îmi apare în suflet și minte. Și de nenumărateori pronunț numele sfânt, pentru că prin nașterea sa o lume nouă ni-a dat, a reînoit ziua credinții noastre, iubirea a biruit vicleșugul ... ura.

(Va urma).

---

*) *C. Moldovan:* „Cântarea cântărilor“.

2. Şezătorile de conţinut instructiv şi distractiv s'au ţinut Dumineca seara dela 6 la 8 şi jum., pe câtă vreme în anii trecuţi se ţineau în cursul săptămânei, Joia. Anume s'a ales acest timp, ca pe lângă bărbaţi să poată lua parte şi femeile şi tinerimea.

3. Şezătorile au fost împreunate şi cu producţiuni de ale şcolarilor, declamări şi cântece. In trei şezători s'au produs şi adulţii, cântând şi ei mai multe cântări vechi poporale, în 2 şi 3 voci.

4. Intr'una din şezători profesorul seminarial din Sibiiu, dl Aurel Crăciunescu, ca exmis al Asociaţiunii, desp. Sibiiu, ni-a cauzat adevărate momente de revelaţie sufletească, prin predarea la schiopticon a vieţii Mântuitorului Cristos. Intr'o şezătoare învăţătorul Stefan Paul ne-a distras frumos cu gramofonul, iar la o altă şezătoare învăţătorul Izidor Dopp, şi poporenii Iacob Mateiu, Ioan Voic şi Constantin Voic, ne-au făcut o veselie rară. Tot aceştia au alcătuit o orhestră cântându-ne mai multe arii vesele de conţinut poporal. Cel dintâi a cântat cu violina, al doilea cu fluerul ciobănesc, al treilea cu solzi de peşte şi al patrulea cu trâmbiţa.

5. Intrarea la şezători a fost liberă de taxă, afară de cea a schiopticonului, când fiecare persoană a solvit 6 fil. în favorul bibliotecii parohiale, din care a rezultat un venit curat de 14 cor. 50 fil.

6. Materialul de care ne-am servit a fost — după cum se va vedea mai jos — foarte bogat şi variat şi ne-am folosit de mai mulţi autori. Un foarte bun serviciu ne-a făcut revista „Albina“, pe care „Tatăl ţărănimei“, dl *Ioan Kalinderu*, a trimis-o subscrisului în cinste.

Iată şi şezătorile de sub auspiciile „Asociaţiunii“, în ordinea în care s'au ţinut:

1. In Dumineca de 25 Decemvrie a vorbit preotul nostru *Const. Moldovan.*

2. In 1 Ianuarie 1911 st. n., a vorbit învăţătorul *Isidor Dopp.*

3. In 8 Ianuarie 1911 st. n. a doua zi de Crăciun a vorbit învăţătorul *St. Paul.*

4. In 15 Ianuarie 1911 n. a vorbit preotul *Const. Moldovan.*

5. In 29 Ianuarie n. 1911, a vorbit înv. *Izidor Dopp.*

6. In 5 Februarie a. c. a vorbit învăţătorul *Ştefan Pavlescu.*

7. Dumineca de 12 Februarie, care s'a sărbat întru amintirea S. Vas., Grigor şi Ioan, a fost rezervată schiopticonului, cu ajutorul căruia vrednicul prof. al seminarului *„Andreian“ Dr. A. Crăciunescu* ne-a primblat în mod intuitiv prin locurile sfinte, arătându-ne cam în o sută de icoane, viaţa Mântuitorului Cristos.

8. In 19 Februarie n. 1911, Dumineca seara învăţătorul *Izidor Dopp* a ţinut şezătoare.

Mai multe arii poporale au fost predate cu instrumente muzicale anume: Inv. Izid. Dopp cu violina, T. Mateiu cu fluerul, I. Voic cu solz de peşte, ear C. Voic cu trâmbiţa.

9. In 26 Februarie a vorbit învăţătorul *Ştefan Paul.*

10. In Dumineca de 5 Martie n. 1911, preotul nostru *Const. Moldovan*, a încheiat şezătorile pentru earna aceasta, cu un *Cuvânt de închidere, prin care mulţămeşte d lor învăţători pentru bunăvoinţa arătată întru ţinerea şezătorilor literare, şi poporului care a luat parte la aceste şezători.*

Ca încheere mai amintesc la acest loc, că în Dumineca de 22 Ianuarie s'a mai aranjat în Cristian şi o petrecere poporală, căreia i-a premers teatru declamări şi concert cu tinerimea.

*

Şi acuma daţi-mi voe Dle redactor să Vă spun, că acest raport n'a izvorît din sâmţământul ambiţiei deşerte. Scopul lui nu este să ne lăudăm în foaie — cei ce ne cunosc o ştiu aceasta, cât mai vârtos că văzând şi alţii faptele noastre dacă le convin să le urmeze. Trăim timpuri de acelea, când fiecare în cercul său are să lucre luptând ca un erou, căci întunerecul e mare, răutatea-i şi mai mare.

In fine, dle părinte — primeşte mulţămită, pentru-că în vorbirea de închidere a şezătorilor ne-ai remarcat şi pe noi învăţătorii, şi-ţi mulţămim, că alăturea de noi nu ai pregetat şi sfinţia ta a jertfi timp, şi poate liniştea familiară, în statorirea programelor, întru luminarea credincioşilor din Cristian.

Cu duhul blândeţelor, cu dreptate, înţălegere şi înţelepciune toate se pot face.

Dumnezeu aşa să ne ajute!

Cristian, 1911.

Izidor Dopp.

NOUTĂŢI.

Parastas. In Braşov eri, Dumineca, în 27 Martie v. 1911 s'a celebrat al X-lea parastas anual pentru odihna de veci a fericiţilor reposaţi, în a căror amintire s'au făcut donaţiuni la masa studenţilor români din Braşov, în timpul de când ea există.

*

Biblioteca din Agârbiciu. Din interpelarea dlui deputat Dr. *St. C. Pop* adresată guvernului în dietă şi publicată în numărul nostru din urmă ştim, ce s'a întâmplat în comuna Agârbiciu: biblioteca românească a fost confiscată şi administratorii ei, preotul şi învăţătorul din localitate, au fost daţi în judecată pentru agitaţie. Acum se scrie din Murăş-Oşorheiu, că tribunalul regesc de acolo a *respins* actul de acusare al procurorului şi a ordonat sistarea procedurii judecătoreşti, din *„lipsa de dovezi“*. Procurorul a apelat, asemenea şi apărătorul improcesuaţilor, dl advocat Dr. *Ladai* din Sibiiu, acest din urmă în contra motivării.

*

Răspunsul regelui. La telegrama trimisă de Academia Română regelui Italiei, cu prilejul sărbătorilor italiene, prezidentul Academiei a primit din partea regelui Victor Emanuel următorul răspuns: „Dlui I. Negruzzi, prezidentul Academiei Române, Bucureşti. Mulţămesc călduros Academiei Române pentru amabilele felicitări pe cari ni le esprimaţi în numele ei cu ocasiunea cincuantenarului unităţii italiene. Simţămintele de simpatie, cari le însoţesc, găsesc ecou în simţămintele mele şi în urările ce fac din toată inima pentru progresul României şi pentru prosperitatea însemnatului institut, din care sunt fericit că fac parte. *Victor Emanuel*“.

*

† Nicolae Densuşeanu. In Bucureşti a decedat Vineri *Nicolae Densuşeanu*, scriitor istoric, membru corespondent al „Academiei Române“, bibliotecarul statului major al armatei române, în etate de 70 ani. In scrutările sale istorice s'a ocupat mai mult cu epoca lui *Horia*. A fost înmormântat eri, Dumineca, cu mare solemnitate, în Bucureşti. Odihnească în pace!

*

Numiri de localităţi. Foaia oficială „Budapesti Közlöny“ din 4 Aprilie a publicat ordinaţiunea ministrului de interne cu privire la stabilirea numirilor oficiale pentru localităţile din comitatul Albei-inferioare. Intrebuinţarea numelui oficial este obligatorie numai în comunicarea oficială cu diregătoriile publice.

*

Proces sistat. Ioan Russu Şirianu, cum se ştie, a fost improcesuat pentru cartea sa tipărită sub titlul *Iobăgia*. Murind autorul, procedura s'a continuat în contra dlui Cornel *Lazar*, administratorul tipografiei diecezane din Arad. Inainte de pertractarea, ce era să se ţină zilele acestea în Oradea mare, preşedintele tribunalului a declarat, că procesul a întrat în prescripţiune, şi că prin urmare se sisteează.

*

A treia universitate. Ministrul de culte şi instrucţiune publică are să pertracteze în curând cu oraşul Seghedin în afacerea universităţii celei nouă. Seghedinul va oferi pentru scopurile universitare o avere în valoare de peste zece milioane coroane.

*

† Titu Liviu Albini, fratele mai tinăr al dlui Septimiu Albini, a răposat în etate de 47 de ani la moşia familiară din Cut. Răposatul, fără a fi judecat, a stat mai mult de un an în temniţa din Alba Iulia, când cu colecta pentru monumentul lui Iancu. Odihnească în pace!

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit următoarele donaţiuni: dna Victoria R. Bogdan 5 cor., dna Irina Vulcu 5 cor., dl D. Vidrighin 1 cor., dl D. Barie 1 cor., institutul „Mureşanul“ 10 cor., institutul „Şincana“ 20 cor., institutul „Orientul“ 20 cor., dna Maria Dr. Şerban 10 cor., dl Dr. Nicolau Şerban 10 cor., N. N. 2 cor., dna Elena Jiga 2 cor., dna Anca Toma 2 cor., dna Regina Dejenariu 2 cor., dna Veturia Dr. Pandrea 10 cor., dna Zoe Vasu 10 cor., dna Elena Belle 4 cor., dna Eugenia Dr. Turcu 5 cor., dna Elena Vlaicu 2 cor. S'au inscris: membră fundatoare dna Marietta Şimon (Sângiorgiul de Câmpie) solvind 100 cor.; membră pe viaţă dna Lucreţia Peia (Făgăraş) dna Hersilia Vătăşan (Sibiiu) solvind câte 40 cor.; membre ordinare doamnele Maria Dr. Popescu, Ana Dr. N. Motoc, Maria Geni Popp, Victoria Aron, Eugenia Păcală şi Valentina Tulbure n. Comăniciu (toate din Făgăraş şi din comuna Galaţi) solvind taxa de câte 4 coroane.

*

Caz de moarte. A încetat din viaţă la vârstă de 64 ani Francisc *Hiemesch*, consilier regesc, primar al Braşovului şi unul dintre bărbaţii fruntaşi ai saşilor din Ardeal. Răposatul a lucrat mult pentru desvoltarea oraşului Braşov, unde s'a bucurat de mari simpatii în cercurile tuturor cetăţenilor. A fost înmormântat Joia trecută cu o deosebită pompă.

*

Mulţămită. Marele mecenat al Românilor, dl *Vasile de Stroescu* a dăruit pe seama bisericii încă neterminate din Broşteni suma de 500 cor. Pentru acest frumos dar îi aducem cea mai fierbinte mulţămire şi pe calea aceasta. In numele comitetului parohial. *Ioachim Marcu*, paroh.

*

Sanatoriul din Avrig şi Colonia de copii din Ocna-Sibiului. Se apropie timpul pentru deschiderea acestor două instituţiuni umanitare. Atragem deci atenţiunea celor interesaţi asupra lor şi îi îndemnăm să nu întârzie a cere să fie primiţi în una din aceste instituţiuni. Sanatoriul din Avrig e susţinut cu banii, ce se adună dela poporaţiunea comitatului Sibiiu ca arunc comitatens; în urmare e de dorit, ca cât mai mulţi români să caute a profita de favorurile sanatoriului. In sanatoriul dela Avrig să primesc numai inşi trecuţi de 14 ani, iar în colonia Ocna numai copii dela 6 până la 12 ani. Bolnavi de tuberculoză pulmonară (ofticâ) nu se primesc. Reflectanţii trebue să fie din comitatul Sibiiului. Deslușiri mai de aproape poate da ori-care medic. Cererile să se adreseze Reuniunii igienice comitatense în Sibiiu şi să se trimită domnului Dr. Heinrich Schuller, medic comitatens.

*

In memoria lui Petőfi. In zilele de 22 şi 23 Aprilie n. a. c. se va organiza în Sibiiu, sub prezidenţia de onoare a comitelui suprem şi comes săsesc Fr. Walbaum, o festivitate de *inaugurare* şi un *matineu* în memoria marelui poet liric Petőfi, care în anii furtunoşi 1848/49 s'a oprit pe scurt timp în oraşul nostru. Se va desvăli în 23 l. c. la 10 ore a. m. o tablă comemorativă, aşezată la casa din strada Wiesen Nr. 29, unde a stat poetul. La orele 11 a. m., în aceeaşi zi, se va ţinea în teatrul oraşului un matineu, la care îşi va da concursul şi artista dela teatrul naţional din Budapesta, dna Maria Jászai. O masă festivă, ce se va da la orele 1 şi jum. d. a., va termina seria sărbătorilor în amintirea lui Petőfi.

*

Jubileu. Cel mai înalt for al jurisdicţiunii ungare, curia regească (curtea de casaţiune), şi-a serbat în 3 April jubileul de 50 de ani al organizării sale actuale. Inainte de 3 April 1861 au funcţionat în locul judecătorilor dela curie, cum se ştie, aşa numiţii septemviri.

*

Diploma de doctor onorar. O deputaţie de profesori universitari din Cluj va merge sub conducerea rectorului Szadetzky la Berlin, pentru a inmanua împăratului Wilhem diploma de doctor onorar al universităţii clujene.

*

Propunere neprimită. In adunarea generală din urmă a comitatului Cianad comisiunea permanentă a propus să se dăruiască o sută de coroane pentru un monument, ce se va ridica lui Tisza Kálmán. Propunerea a fost respinsă cu o majoritate de şase voturi.

*

Mulţămită. Generosului mecenat şi marelui binefăcător dlui *Vasile de Stroescu*, şi pe calea aceasta îi aduc mulţămită ferbinte pentru darul de 200 cor. dat în folosul bisericii. In numele com. şi poporului gr. ort. român Murăş St. Georgiu, 21/3 1911. *Nicolae Motora* paroh.

*

Anunţ. Privitor la lista abonaţilor telefonului, primim dela direcţiunea r. u. a poştelor din Cluj următorul anunţ: Ministrul de comerţ a dispus, ca să se publice în 2 broşuri separate, în ediţie oficială, lista abonaţilor la telefon. *Prima* broşură conţine lista alfabetică a abonaţilor din Budapesta; a *doua* broşură cuprinde numele abonaţilor din provincie. Aceste două liste, cari apar de două ori pe an (în Iunie şi Decemvrie) sunt redactate de direcţia din Budapesta a poştelor şi vor fi întregite cu broşuri suplimentare de 4 ori pe an. Afară de publicaţiunile acestea se va tipări o a *treia* broşură, care nu este ediţie oficială; aceasta din urmă va cuprinde lista tuturor abonaţilor la telefon, întocmită, pe baza broşurilor oficiale, de proprietarul tipograf Schulhof Károly, ca întreprinzător particular. Se lasă în voia abonaţilor de a fi introduşi sau nu şi în broşura a treia, — pentru o taxă de 2—7 cor. Abonaţii primesc gratuit toate 3 broşurile.

*

Numiri originale. Multe străzi din capitala Peking poartă, după părerea noastră a europenilor, numiri foarte originale. Intr'o revistă franceză găsim următoarele numiri de străzi chinezeşti: „Strada liniştei eterne“, este din întâmplare numele celei mai sgomotoase străzi din Peking. „Strada vrăbiilor fericite“, aici se resfaţă mai ales copii la soare. „Calea barbarilor“, numită în onoarea europenilor, cari locuesc într'însa. Iată şi alte numiri: „Strada supunerii“, „strada tigrului de peatră“, „poarta nevinovăţiei statornice“ ş. a.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Elena Chirca 20 bani; Valeriu Bonea, paroh (Fofeldea), soţia sa Elisaveta n. Doican şi copiii lor: Valerica, Ionel şi Marioara 1 cor. 30 bani; din prilejul înfiinţării însoţirii Raffeisen din Şura mare au dăruit: Nicolae Opriş paroh, Maniu Duşe, vice-prez., Ioan Mihu, Vasile Staicu şi Nicolae Naiţă, economi, membri in direcţie şi Ioan Opriş, înv. şi cassar, fiecare câte 20 bani; Cornel Jiboteanu, franzelar (Abrud) şi soţia sa Mariţi n. Coroiu, 1 cor. şi Ioan Desco, fiacărist, 20 bani.

*

Muzeu anatomic. Atragem atenţiunea onoratului public asupra anunţului *Muzeului anatomic* (de pe pagina a 4-a) ce se află pe piaţa lemnelor, care merită a fi cercetat, având bogate şi instructive figuri.

Apel.

Credincioşii bisericii gr. or. române din Gusu, (Kisludas) Cttul: Alba-infer. (Alsófehér) tractul protopresb. Mercurea, voiesc a-şi edifica în primăvară a. c. o şcoală nouă, în lipsa totală de edificiu propriu de şcoală.

De care-ce pelângă toate sforţările lor, nu pot suporta din propriile puteri toate spesele, fiind aproape toţi oameni saraci, zileri, iar pelângă mizera lor stare materială, a mai venit asupra lor şi marea nenorocire din 31 l. tr. a. c., un foc teribil, care în timp de 1 oră, ajutat şi de un vânt puternic a lăsat 50—60 familii, fără case, şuri, grajduri, bucate, haine şi unelte economice de câmp, remânând sub ceriul liber, de aceea în starea lor foarte deplorabilă apelează la sâmţul de jertfă al întreg publicului român din patria noastră cerând, sprijinul material spre mai uşoară ajungere a nobilului scop.

Apelează cu deosebire la toate băncile române din patrie, cari de ar sări fieşte care în ajutoriul nostru cu sume cât de modeste, totuşi, toate împreună, ne-ar putea ajuta cu o sumă pentru noi foarte însemnată.

Ofertele binevoitorii ajutători să le trimită epitropiei parohiale gr. or. române din Kisludas, poşta Kis-Apold (Szeben m.) cel mult până la 1 Mai n. a. c. cari toate la timpul său se vor chita pe cale publică în foi.

Gusu, (Kisludas), la 1 Aprilie 1911 n.

In numele credincioşilor bis. susponenite.*)

Ştefan Medeşan paroh. — *Vasilie Părăion* epitrop cassar.

Economie.

Maşină de sămănat.

Subscrisul comitet central pune la dispoziţia economilor noştri din comunele, în cari folosirea maşinei de sămănat nu este cunoscută, maşina Drill de Losoncz cu 17 rânduri, cu care se poate sămăna grâu, săcară, trifoiu, napi etc. şi poate fi trasă de 2 vite.

Cererile pentru folosire se adresează comitetului şi vor fi considerate în ordinea, în care au întrat. La cererea pentru folosire să se alăture o consemnare a economilor din cutare comună cari doresc a folosi maşina, consemnarea compusă de parohul sau învăţătorul locului, în care să se facă şi declaraţiunea, că maşina o vor transporta pe spesele lor şi o vor reda comitetului în stare bună. Celelalte condiţiuni pentru folosire se vor stabili la luarea în primire a maşinei.

Sibiiu, 5 Aprilie 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa prez. — *Vic. Tordăşianu* secretar.

---

*) Acest Apel, sunt rugate respectuos toate ziarele române din patrie a-l reproduce, în interesul sfintei cauze.

Nr. 34/1911 of. par. [129] 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Veneratul Consistor în 5/18 Februarie 1911 Nr. 1157 Epitr. și de comisiunea comitatensă administrativă în 4/17 Martie comuna bisericească **Suplac** (Küküllőszéplak), protopresbiteratul Târnava, dă în intreprindere edificarea bisericei din loc, pe cale de licitațiune publică minuendă, ce să va ținea **Marți în 12/25 April, la orele 1. p. m.**

Prețul de strigare este 14,500 cor., pe lângă care comuna bisericească dă cărămida, năsipul zilele de lucru și cărăușiile.

Licitanții au să depună vadiu 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul, precum și alte informațiuni să pot vedea la oficiul parohial gr. or.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Suplac, 8 Martie 1911.

Nicolau Boeriu par. gr.-or. **Vasilie Cosma** epitrop.

Vidi: **Nicolae Todoran** protopop.

Nr. 59/1911. [120] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Bejan**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în "Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt salarul de 600 cor. din repartiție dela comunele susținătoare de școala Bejan și Caenelul de jos 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cuartir în natură și lemne de foc.

Invățătorul este deobligat a învăța pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce și a cânta cu ei în biserică și a ținea strană în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții au ași înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în termin deschis oficiului protopresbiteral al Devei, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în vreo biserică spre ași arăta desteritarea în cântările bisericești.

Bejan, la 27 Februarie 1911.

Nicolae Berariu parob și preș.

Nr. 59/911. Văzut:

Dr. Ioan Dobre protopresbiter.

Ad Nr. 213/1911. (128) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din comuna **Valea-Dosului**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 800 cor. din repartiție dela popor, iar restul până la 1000 cor. și cuincuenaliile se va cere ca ajutor dela stat. La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această școală.

Relut de cuartir și grădină.

Invățătorul ales este obligat a ținea strană în Dumineci și sărbători și a cânta cu copii de școală la liturgie.

Ceice doresc a ocupa acest post, își vor trimite petițiunea de concurs instruită cu documentele de lipsă, la subsemnatul oficiu în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă la biserică, spre a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 19 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici protopresbiter.

Nr. 32/1911 par. [127] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. din **Șoimușul-român**, tractul Târnavei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar 400 cor. ajutor dela stat. Cuartir în natură dela biserică. Un stânjin de lemne de foc. Cuincuenalele legale se vor solvi numai întru cât vor fi licuidate dela stat.

Dela competenți se cere să instrueze tinerimea adultă și elevii școlari în cântările bisericești și să-i conducă Dumineca și la sărbători în biserică.

Cei cari vor dovedi capabilitatea de a forma și conduce un cor cu tinerimea, vor fi preferiți.

Șoimușul-român, la 15/28 Martie 1911.

Pentru comitetul parohial gr.-or.:

Elie Ioanoviciu par., pres. com. **Ioanichie Moldovan** epitrop.

Nr. 344/1911 of. prot.

Văzut: **Nicolae Todoran** protopresbiter.

Mâncări de Post!!!
La băcănia N. ONIȚIU, Sibiiu.

Ofer onoratului public român din loc și jur cele mai alese mâncări pentru postul sfintelor Paști:

Pești marinați în diferite gusturi, heringi baltici și marinați, ruși (muscani) și anguilă marinată, icre roșii excelente, icre negre, sardine sardele, ton (Tunfisch), păstravi de mare, masline mărunte și mari, halva și rahat de Constantinopol, unt de lemn francez și oleu de in curat, țuică veritabilă, rum de Jamaica în 8 calități, ceaiu rusesc de Popoff în 15 calități, prăjituri pentru ceaiu, unsoare de nucă (Cocus), precum și alți articoli de branșa colonialelor și de ale băcăniei în sortiment bogat.

Toate apele minerale cunoscute, în special „Apa de Căciulata", precum și apa „Hebe" de Sângeorgiul-român toate în calitate excelentă și proaspete cu **prețuri moderate.**

(80) 6—

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experiență cafoarte bună pentru copii **sănătoși și bolnavĭ** cât și pentru **bolnavii de stomac.** Impedică și înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broșura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 11—40

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 4—52

Telefon 172.

Revista Modei — este o foarte elegantă și bogat ilustrată publicațiune de mode femenine, **scrisă în limba românească** și executată artistic cu o splendidă copertă în culori.

Revista Modei — are dări de seamă a modei din Paris, Viena, Londra și Berlin cu ultimele creațiuni pentru Toalete și Costume de dame, Rochi de bal, salon, nuntă, vizită și stradă, Pălării și găteli de cap, Jachete, Capoade, Matineuri, etc. (117) 3—3

Revista Modei — se ocupă și de Moda copiilor, broderii, dantele, lucru de mână, lingerie, monograme și diferite industrii casnice.
— cuprinde și o aleasă materie literară, cronici femenine, anecdote, rețete și sfaturi, un foileton, jocuri distractive, etc.

Revista Modei — apare de două ori pe lună. Fiecare număr conține drept supliment **gratuit** un tipar croit în mărime naturală.
Abonamentul: 3 luni Cor. 4·50, 6 luni Cor. 8·50, 1 an Cor. 16·—.

— La cerere se trimite un număr de probă gratis și franco. —

Depozitul general la **Administrația ziarului Adevărul București,** unde se primesc și abonamentele.

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Aviz! **Noutate!** **Aviz!**

☞ De văzut numai până în 17 Aprilie. ☜

Cu ocazia voiagiului din Berlin la București.

Ocazie rară.

A sosit o **grădină orientală** și un **Muzeum anatomic** pe piața lemnelor.

Grădina Orientală

care e pentru mare și mic o distracție foarte plăcută, cu arangiamentul lui grandios interior uimește pe fiecare vizitator, este o operă care e bazat pe știință opticiană și a fost vizitat în Germania, Austria și Ungaria de persoanele cele mai înalte care se dovedește prin diplome.

Muzeum Anatomic — Moto: „Omule, cunoaște-te pe tine însuși", „Știința e puterea", „Sănătetea e bogăția", — stă pe treapta cea mai înaltă a științei cel mai nou 606. — Numai persoane dela 18 ani în sus il pot vizita. — E deschis dela ora 9 dimineața până la 9 seara. — **La dorința generală în ziua de 13 l. c. il pot vizita numai dame dela orele 2 după a. m.** (125) 3—3 Cu respect rog spre al vizita **PH. SCHEER,** întreprinzător.

Palais de Cristal
IRRGARTEN
Labirinto

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 31 Martie (13 Aprilie) 1911. Nr. 35.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Votul universal.

Sibiiu, 12 Aprilie n.

Rămânem să fim noi cei din urmă în Europa, la cari se introduce votul universal pentru alegerile parlamentare. Toate celelalte state europene ne es înainte. Astfel noul guvern al Italiei are în program grabnica modificare a legii electorale, în acel înţeles, ca în viitor fiecare cetăţean de stat, trecut de treizeci de ani, să aibă drept de alegere, fără a i se mai cere altă cualificaţie, şi tot aşa şi cei ce au făcut serviciu activ în armata italiană. Guvernul republican din Portugalia apoi asemenea e pe cale de a introduce sufragiul universal, fără restricţiune, în ţara sa, iar micul stat din Balcani, Bulgaria, vrea să facă de ruşine pe toate celelalte state europene, căci noul ei guvern vrea să introducă, nu numai votul universal la alegerile pentru sfatul ţării, ci şi *representarea minorităţilor*, astfel, ca parlamentul bulgar să fie cu adevărat o oglindă fidelă a voinţei întregei poporaţiuni din Bulgaria.

Pe când alte state caută deci să se acomodeze spiritului vremei, la noi să discută mereu, dacă e oportun a se da şi în Ungaria drept de vot păturilor largi ale poporaţiunii, ori e mai bine să se facă numai o mică lărgire a dreptului de alegere, probabil şi aceea în mod cam meşteşugit, ca nu toţi să poată profita de ea?

Dintre partidele din dieta noastră numai naţionaliştii şi independiştii de sub şefia domnului *Justh* propagă cu sinceritate şi cu energie ideea sufragiului universal, pe când cei din partidul guvernamental par a fi în cea mai mare parte convertiţi pentru ideea contelui *Tisza*, de a nu se da încă votul universal poporaţiunii ţării noastre, ci numai o anumită estindere de drept electoral, cu toate că la alegerile trecute cei mai mulţi din ei (dacă nu toţi) şi-au avut trecut în credeul politic, comunicat alegătorilor, şi *votul universal*.

In cursul discuţiei purtate în dietă asupra budgetului ministrului de interne, s'a reclamat din partea tuturor oratorilor din opoziţia lui *Justh* introducerea şi la noi a votului universal, egal şi secret, iar prim-ministrul, contele *Khuen-Héderváry*, a ţinut să le răspundă Sâmbătă, la încheierea discuţiei, în calitate de ministru de interne, că încă „nu e sosit timpul a se pronunţa în chestia aceasta. Când se va ivi momentul potrivit, guvernul îşi va espune concepţiile sale. Guvernul îşi are programul său, dela care nu se abate, şi când va sosi vremea, va spune cu ce mijloace vrea să-şi realiseze programul. Căci nu principiile sunt lucrul principal, ci modul realisării principiilor!“

Fireşte, că din cuvintele acestea ştim tot atât de puţin, ca şi mai nainte, dacă guvernul e şi acum pentru votul universal, ori l-a abandonat deja? Presupunem însă, din agitaţia pe care o fac cei ce stau cam aproape de guvern, că *„principiile“* despre cari a vorbit domnul ministru-prezident nu mai sunt principiile votului universal, egal, direct şi secret, aşa cum l-ar dori întreaga poporaţiune a ţării. Şi dacă agitaţia ce se face în contra votului universal, ar rămânea în cadrele argumentelor principiare, n'ai avea ce zice. Pui argumente în faţa argumentelor, ca cele mai tari să învingă. Dar e supărăcios din cale afară, când vezi, că se recurge şi la armele calomniei şi ale denunţării, numai pentru a se agita *în contra* votului universal.

Astfel un ziar maghiar răspândit scria în numărul de Dumineca, cum că ar fi o mare nesocotinţă introducerea votului universal la noi, findcă s'ar întâmpla aceea ce s'a întâmplat şi la ştergerea iobăgiei: ceice s'ar împărtăşi de acest drept şi-ar arăta recunoştinţa în felul cum la 1848 şi-au arătat o *Moţii din Ardeal* şi Sârbii din Banat, *luptând în contra Maghiarilor.* In felul acesta vin apoi prezentate naţionalităţile în faţa opiniei publice maghiare ca *nerecunoscătoare*, deci nevrednice de a fi împărtăşite de drepturi mai mari cetăţeneşti, în cazul dat de votul universal.

Credem, că nu e cu cale a se scoate arme politice din tristele întâmplări, la cari se provoacă ceice combat votul universal cu făptuirile Moţilor dela anul 1848. Dar făcându-se totuşi vorbă despre ele, ar trebui ca lucrurile să nu fie întortochiate şi să nu fie expuse altcum, decât numai aşa cum s'au întâmplat. Pentrucă întâi de toate nu e adevărat, că ştergerea iobăgiei ar fi fost un *act de graţie*, care s'ar fi făcut la 1848 în interesul şi de dragul naţionalităţilor din patrie, căci ea s'a făcut sub presiunea spiritului timpului, căruia cei de atunci nu îi s'au mai putut împotrivi, şi s'a făcut pentru ţara întreagă, deci şi pentru Maghiari, ori în prima linie pentru Maghiari. Recunoştinţa şi-au primit-o apoi ceice au făcut ştergerea iobăgiei în forma simpatiilor generale, ce li s'au arătat din partea străinătăţii, simpatii, cari numai atunci au dispărut, când s'a văzut, că celelalte drepturi şi libertăţi, Maghiarii vreau se le oprească numai pe seama lor, fără a le extinde pe deaîntregul şi asupra tuturor naţionalităţilor celoralalte din patrie. Nu e adevărat apoi nici aceea, că Românii şi Sârbii ar fi pus mâna pe arme pentru a-şi răzbuna asupra Maghiarilor, cari i-au scos din jugul iobăgiei, căci nu din duşmănie au pus ei mâna pe arme, ci au fost *chemaţi la arme*, din partea stăpânirii de atunci, *pentru a apăra tronul*, care era periclitat. Cumcă ciocnirile s'au dat între ei şi Maghiari, este a se atribui fatalităţii, că Maghiarii au ajuns în conflict cu tronul, iar Românii şi Sârbii nu se puteau pune, decât numai pe partea tronului.

Dar să nu tragem vălul de pe zilele, cari ar trebui să fie date de tot uitării, şi dintr'o parte şi din alta. Să rămânem pe lângă constatarea, că ştergerea iobăgiei a fost un postulat al vremii, care a trebuit să fie împlinit. Tot aşa postulat al vremii e apoi şi sufragiul universal, care asemenea va trebui să fie împlinit, ori astăzi, ori mâne. Introducerea lui se va mai putea amâna, dar de tot împiedecată nu va putea să fie, pentrucă o cere duhul vremii, care e mai puternic decât toate guvernele şi toate partidele din lume.

Arhiepiscop catolic, care trece la ortodoxism. *Cetim într'o foaie din Bucureşti, că la mitropolia de acolo a sosit înştiinţare dela superiorul bisericii ortodoxe române din Paris, că Arhiepiscopul* Iosif Réné Villatte *a cerut* să fie primit în sinul bisericei ortodoxe române, *al cărei Primat este I. P. S. Sa, Mitropolitul* Atanasiu *din Bucureşti. In cererea sa Arhiepiscopul* Villatte *declară, că se lapădă de erorile romane şi protestante a sectelor din Occident şi că se supune întru toate legilor bisericei ortodoxe, fără nici o condiţiune, fiind gata a depune demnitatea de Arhiepiscop, dacă aşa s'ar cere din partea I. P. S. Sale, Mitropolitului-Primat al României. Actul a fost esaminat bine în Bucureşti; şi I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat al României a răspuns superiorului bisericei ortodoxe române din Paris, că primeşte cu bucurie cererea făcută de Arhiepiscopul* Villatte. *Crede însă, că ar fi mai corăspunzător canoanelor, dacă numitul Arhiepiscop catolic ar intra mai întâi în comunitate spirituală cu Patriarhul sirian ortodox din Antiohia. După presentarea actelor canonice primite dela scaunul patriarhal ortodox din Antiohia, primirea în sinul bisericii ortodoxe române ar putea apoi să urmeze fără pedecă.*

FOIŞOARĂ.

Frânturi de ziar.

De *D. Budeleanu.*

(Fine.)

Nouăsprezece veacuri şi mai bine au dispărut în infinit, de când s'a auzit cerescul imn: „Mărire întru cei de sus lui Dzeu, pe pământ pace şi între oameni bună voire“... şi de când păstorii s'au proşternut înaintea aşternutului sfânt ce ascundea în scutece sărăcăcioase pe Impăratul măririi, venit să ne mântuiască.

In seara aceasta sfântă, plină de iubire şi bucurie îmi apare viaţa Mântuitorului Cristos... Şi din a Lui viaţă sfântă o scenă se petrece înaintea sufletului meu:

Conglomeraţie mare de oameni aleargă în biserică. In frunte vine Arhiereul Ahna, urmat de soldaţi şi mult norod. Isus îi priveşte cu blândeţă, stând răzimat de o columnă, în mână încă ţine biciul.

Alfriu. (către Ahna) Stăpâne, acest om cu biciul ne-a bătut şi legea ni-a stricat. Pedepseşte l!

Ahna. (către Isus) Cine eşti tu?

Cristos. (liniştit) Isus Nazarineanul! Ce voeşti?

Soldaţii. (miraţi) Nazarineanul! Cel care fiiul lui Dzeu se numeşte? Uitaţi!!

Ahna. (către soldaţi) Ce vă miraţi? Vedeţi că e numai om ca voi! (către Isus) Ce-i Nazarinene?! Tu care vorbeşti despre iubire, blândeţe, ţii în mână biciul? Şi biciul e arma iubirei?

Cristos. Tu zici! Biciul acesta cu care am alungat pe păcătoşii din casa Domnului, arma iubirii a fost, a iubirii şi dreptăţii, care dă în necredincioşi, lacomi, măreţi, înşelători şi în voi cei ce aţi ales lăcaşul sfânt al Domnului loc unde să plăsmuiţi mişeliile voastre (Ps. LXXIV).

Soldaţii (cu furie) Cum îndrăzneşte să vorbească aşa acest Nazarinean? Să l alurgăm afară!

Ahna (puternic) Fiiul lui Iosif! Ce grăeşti? Pe tine însuţi ar trebui să te baţi cu el, tu eşti cel măreţ.

Cristos. (cu blândeţă) „Pentru slăbiciunile mele omeneşti eu voi suferi“.

Ahna. Fiiul lui David! Cum ai îndrăsnit să strici legea şi obiceiurile bătrânilor?

Cristos. Eu n'am venit să dărâm, ci să zidesc. Adevăr grăesc vouă, că de veţi strica această biserică, eu *în trei zile o voi ridica.*

Toma. Aceasta par'că nu o pot crede

Norodul. (către Caiafa ce intră în fruntea mulţimei) Să fii binecuvântat, stăpâne!

Cristos (nu vrea să-i observe) Au nu este scris, că casa mea casă de rugăciune se va chema la toate neamurile? Iară voi o aţi făcut peşteră tâlharilor? (Marc XI. 17) Şi voi preoţi îngâmfaţi şi lacomi sunteţi, că săvârşiţi nespusă nedreptate. Fărădelegea cea mare voi o săvârşiţi, pângărind astfel deodată şi cortul Domnului şi zilele ce Lui sunt închinate. (Psalm. XXVIII.—18) Poporul ascultă cu mirare.

Caiafa (către norod) Liniştiţi-vă! Să nu vă conturbe cuvintele lui nesocotite... (către Isus) Multe am auzit despre tine şi învăţăturile tale. Spune-ne ceva şi nouă, că suntem curioşi.

Cristos. Eu nu vorbesc la urechi, ci la sufletele însetate. Adevăr grăesc vouă: Nu va trece mult, când toţi veţi bea din apa ce v'o dau eu, şi bând nu veţi înseta în veci, că apa care eu voiu da, se va face în voi isvor de apă vie spre viaţa de veci. Spălaţi-vă, curăţiţi-vă, ştergeţi răutăţile din sufletele voastre. Invăţaţi-vă a face bine, căutaţi judecata, mântuiţi pe cel năpăstuit... (Isaia I.—10—23). Ascultaţi cuvântul Domnului, domnii Sodomului, şi luaţi aminte la legea lui Dzeu, norodul Gomorului! (Isaia I.—10—13). Eu nu zic, că acesti păreţi întru cari voi plănuiţi păcatele voastre, — sunt curaţi, ci spun că voi zidurile lui le aţi necinstit şi murdărit, minţind unul către altul“.

Fata lui Iair. (Sie şi vorbind) Doamne, ajută-mi! E Cristos care mângăe pe cei întristaţi!

Toma (singur) Oare drept să vorbească?

Cristos. Un sanctuar este, şi acela e sufletul. Eu sufletul milioanelor ca templu voesc a-l promova. Şi ştiu, că vouă — Caiafa şi ţie Ahna şi la toţi ceialalţi preoţi — nu vă convine aceasta. Că dacă eu voi elibera sufletul din abisul întunerecului, cum veţi putea domni voi? Eu sunt pânea cea vie, care s'a pogorât din cer, o primiţi şi vă hrăniţi cu ea! De va mânca cineva din pânea aceasta, va trăi în veci, că pânea care eu v'o dau, trupul meu este. (Ioan VI.—48—68).

Ahna (ironic) Cum poţi tu să ne dai trupul tău să-l mâncăm?

Toma. Oare într'adevăr ni l ar putea da?

Cristos. Amin, amin zic vouă. De nu veţi mânca trupul Fiiului omenesc şi nu veţi bea sângele lui, nu veţi avea viaţă întru voi. (Ioan VI.—48—68). (Sgomot enorm. Pe uşă se îmbulzeşte mulţimea).

Toma (şie-şi) Eu până nu mi-o dă, par'că nu cred.

Caiofa (către Isus). Poţi merge, fii sigur că pe noi nu ne-au infectat învăţăturile tale.

Cristos. Pace vouă! Mă voi re'ntoarce, dar dintâi se vor dărâma zidurile Ierusalimului. Pace vouă! (poporul îi face loc să iese. Afară către fata lui Iair, care-l urmă). Ce voeşti fiica mea?

Scrisori din America.

Predica în bisericile de aici şi la noi.

De preotul *Ioan Podea.*

Americanul e om practic, iubeşte tot ce e practic, şi de teorie se fereşte ca de ceeace nu aduce nici un folos.

El e practic pe stradă, e practic în casă, în familie, în fabrică, pe tramvai, pe tren; e practic în îmbrăcăminte, în mişcări, în mâncare, în beutură; e practic în toate, până chiar şi în biserică, în rugăciune, în predică.

Rugăciunea americanului e scurtă, pentrucă „timpul costă bani“ adeseori şi în zi de Duminecă şi sărbătoare.

Predicile sunt practice, pentrucă preoţii de aici — foarte iscusiţi predicatori — zic că: predicile teoretice sunt asemenea unui lac, iar credincioşii cari sunt siliţi a asculta numai predici teoretice-dogmatice, sunt asemenea firelor de iarbă cari se ofilesc sau pier sub stratul de apă. Predicile practice însă sunt asemenea soarelui, care dă viaţă, care încălzeşte, dar care şi usucă şi veştejeşte; iar credincioşii cari ascultă numai predici practice sunt asemenea florilor, cari pier în dogoreala soarelui. Pentru viaţă e mai multă lipsă de căldură şi lumină. Un preot trebue să predice pentru a îndrepta şi a susţinea viaţa, e dator a predica pentru viaţa care o trăim, adecă practic. Rar de tot prinde bine şi câte-o predică teoretică. O astfel de predică după 10 practice e asemenea picurilor de rouă, sau a unei ploi răcoritoare, care nimiceşte puterea soarelui de a usca, şi contribue la viaţa ce acesta o dă la tot ceeace este viu pe pământ.

Omul constă din suflet şi trup. In lumea materială trăim mai mult cu trupul decât cu sufletul. Sufletul este numai flacăra unei candele, care se stânge îndată ce se isprăveşte oleiul. Dacă însă uleiul e înoit şi reînoit, candela luminează încontinuu, şi dacă omul e în stare a-şi face o viaţă zilnică curată, atunci urmează dela sine, că şi sufletul lui e curat.

Ingrijind de sănătatea, nutremântul, curăţenia trupului tău şi al deaproapelui tău, îngrijeşti de sănătatea, nutremântul, curăţenia sufletului fără a te gândi măcar la aceasta, fericindu-te pe tine însuţi şi pe deaproapele tău trupeşte în lumea trupurilor, şi sufleteşte în lumea sufletelor.

Şi e adevărat!

Dacă un preot prin predicile sale e în stare a face din ei muncitori buni, sănătoşi, curaţi, cruţători, dacă e în stare a distruge credinţele deşarte, credinţă în păsălie, în slujbe mincinoase, în duhuri cari nu există; şi dacă un preot e în stare prin predicile sale a îndupleca pe credincioşii săi la fapte de milostenie, a ajuta pe cel sărac, nevoiaş, nenorocit, a cinsti averea şi onoarea deaproapelui, n'a făcut oare tot ce este plăcut lui Dumnezeu? Sau doară nu însemnă aceasta mai mult ca şi când acei credincioşi ar şti din doscă în doscă toate dogmaticele şi catechizmele din lume? Oare nu sunt acei credincioşi mai curaţi sufleteşte, decât când ar şti întreaga scriptură, iar în realitate ar fi nişte făcători de rele.

O, da! Nu dogmaticele, nu teoriile, nu poruncile fericesc pe oameni, ci faptele bune, prin cari se împlinesc poruncile.

Celce e om bun şi cu bunătate se apropie de vecinul său, e ferici. Iubeşte-te pe tine însuţi, iubeşte pe deaproapele tău, prin fapte, şi atunci chiar fără să vrei, iubeşti pe Dumnezeu.

In acest punct preoţii americani sunt modele şi credincioşii lor asemenea, nesocotind vagabonzii, cari au venit aici din ţările Europei, şi cari nu voesc să ştie de nimic bun, frumos şi cuviincios.

Un preot care în America e teoretician, acela pentru americani nu e preot. Deaceea americanii nu prea bucuros ascultă bunăoară predicile catolice, cari aproape totdeauna sunt teoretice, în cari nu se vorbeşte decât de „singura biserică mântoitoare, biserica catolică“.

Bisericile catolicilor sunt numai ale catolicilor, celelalte sunt ale americanilor, ale tuturor americanilor.

Din biserica catolică iasă mângăiat numai catolicul; dar din o biserică presbiteriană, methodistă, independentă, reformată etc. americanul, fie de orice lege, de orice confesiune, totdeauna se simte bine şi mulţămit.

Se rostesc şi în aceste biserici predici teoretice, dar numai foarte rar, şi atunci nu se huleşte nici legea, nici biserica altuia.

Cum stăm *noi*?

Noi, preoţii români, stăm foarte departe, şi credincioşii noştri deasemenea. La noi sau nu se predică, sau ce se predică, e numai teorie, care nu stă în legătură cu viaţa, care nu aduce aproape nici un folos sau un folos mic de tot. Şi pentruce?

Pentrucă ne am dedat aşa.

Cât de comod porneşte preotul nostru la biserică, când ştie că nu are să predice. Şi cât de comod predică un preot al nostru, — când predică, — netrăgându-şi seama, că în predica lui nu s'a spus nimic ce ar fi spre folosul ascultătorilor. Căci ce spune? Nu are ce! Aici în America toţi preoţii îşi lucră predicile, şi le învaţă, le studiază. Preotul nostru nu-şi alege înainte o temă, nu-şi scrie predica, nu o studiază. Prin multe, foarte multe vorbe, şi prin citate greşite, prinse în fuga gândului de ici de colo, aruncate în tot locul unde nu are ce spune dela sine, excelează preotul nostru, şi prin aceea, că repetează a zecea şi a suta oară, „Dumnezeu s'a îndurat spre noi şi a trimis în lume pe fiul său, ca să ne mântuiască de păcatul strămoşesc“. Aşa la Crăciun, aşa la Paşti, aşa la Rusalii, aşa în toate Duminecile şi sărbătorile, mai adăugând totdeauna „care astăzi se naşte“, „care astăzi înviiază“ etc. etc.

A dat acel preot, un nou nutremânt fiilor săi sufleteşti? I-a îndemnat la ceva nou, care până acum le era necunoscut?

Nu! Doar credincioşii noştri la rândul lor încă îşi împlinesc datorinţele ca şi preotul.

Preotul mai mult din comoditate rosteşte o predică slabă, pe care a mai rostit-o încă de zeci de ori, iar credinciosul doarme şi numai la „*Amin*“ se ridică din strană, ştiind ca urmează „Tatăl nostru“ apoi e gata slujba.

Dar mai este ceva, şi încă ceva foarte urât şi condamnabil, ce nu lasă pe preoţi să predice. Sunt păcatele noastre, ale preoţilor, ale noastre, în mâna cărora e pusă soartea poporului nostru. Suntem păcătoşi şi noi, şi adeseori foarte păcătoşi, dar ne ascundem păcatele, şi ca nu cumva să ne bănuiască cineva, vecinic ne plângem de greutăţi şi piedeci, cari uneori mai pot fi îndreptăţite, în cele mai multe rânduri însă, nu.

Şi părerea mea este, că aceste păcate formează cea mai mare piedecă, care opreşte preoţimea noastră de a introduce în biserici predica practică, şi de a combate anumite păcate şi rele cari sunt dintre cele mai mari. Pentrucă în o predică practică, preotul e dator a aduce pilde vii, exemple pe cari credincioşii le văd şi le cunosc singuri. Mai întâiu aduce de pildă pe Cristos, în al doilea rând pe sine însuşi, apoi pe alţii şi altele.

Dar să vedem cum se predică în America? Preoţii bisericelor de aicea (afară de cea catolică) trăesc din darurile benevole ale credincioşilor, din cari se zidesc şi susţin şi bisericile, şi astfel sunt avizaţi numai la popor.

Toate bisericile sunt independente de stat. Toate au fost sărace, afară de biserica catolică, care şi-a pus bază fondurilor de astăzi din bani europeni şi dacă astăzi au ceva, acela e rezultatul unei cinstite chiverniseli, şi al dragostei de jertfă a credincioşilor, cari şi astăzi jertfesc foarte mult.

Cine crede că în Niles O. şase, numai şase familii au zidit şi susţin o biserică şi un preot?

Cine crede, că sunt aicea zeci şi sute de biserici, zidite şi sustinute, dimpreună cu preoţii lor de câte 10—20—30 famili de muncitori? Şi închipue-şi oricine ce modele de preoţi trebue să fie aceştia, când aşa zicând fac din credincioşii lor adevăraţi robi, fără ca să-i poată sili prin vre-o lege!

Dar nici nu e lipsă de lege.

Unde preotul e adevărat păstor, unde legea lui Cristos nu numai se propoveduește, ci se şi îndeplineşte, acolo D-nezeu veghiază, credinţa întăreşte, trupurile păzeşte, munca sporeşte şi darul îl înmulţeşte.

Şi cei mai mulţi dintre aceşti preoţi sunt astfel. Fiind siliţi a trăi dela credincioşi, de ei trebue să îngrijască, şi darul lor trebue să-l răsplătească.

Dacă fabrica sau „farma“ dă muncitorilor hrana trupească, preotul le dă hrana sufletească, nu vorbind despre suflet, ci arătându-le cum să muncească, cum să cruţe, ce să cruţe şi pe a cui samă, cum să cinstească şi iubească pe deaproapele, şi prin aceasta conducându-l la o viaţă fericită, atât pământească cât şi vecinică.

Am în vedere în primul rând pe preoţii methodişti. Preotul nu bea! Prin urmare are dreptul de a se aduce pe sine pildă vie în această privinţă, şi din datorinţă în fiecare an rosteşte o predică sau două „despre beţie şi urmările ei“, ca celor nebeutori să le reamintească binele ce şi-l fac singuri, iar pe cei beutori să-i îndemne a se lăsa de acest obicei.

Nu predică ca să fie predicat. Nu înşiră vorbe goale, ci citează câteva locuri potrivite din Biblie, zic numai câteva; aduce pilde dintre cei de faţă, chiar cari singuri spun ce economie mare fac prin abstinenţă dela beuturi, şi ce fericiţi sunt în casele lor, apoi ceteşte date din statistică, prin cari se arată câtă beutură se consumă, câţi bani merg în vânt, câţi dintre beutori merg în temniţă, în spitale, în casele de nebuni, şi câte familii se nefericesc.

Inchipuească-şi ori-cine un preot bun, abstinent, rostind o astfel de predică. Inchipuească-şi efectul ce-l produce o astfel de predică, şi spună cineva, că şi numai pentru o astfel de predică preotul nu merită plata de pe un an?

Preotul nu poate păgubi pe nimenea, nu are prilej, şi nu-i este ertat. Rosteşte deci în fiecare an o predică despre abţinerea de la furturi şi pagube, în care pe sine se aduce de pildă iarăşi.

Preotul are de obiceiu o plată modestă. El nu face lucs şi risipă. Aducându-se pe sine, aducându-şi casa sa de pildă vie, el rosteşte în fiecare an o predică în materia aceasta.

Preotul se ocupă cu cetitul. El ceteşte şi scrie până la moarte, îndeamnă deci şi pe credincioşii săi să guste din roadele ştiinţei, în măsura în care pot să facă lucrul acesta.

Preotul e creştin bun. El nu crede, decât ceeace învaţă legea creştină, combate deci orice credinţă deşartă, care s'ar ivi între credincioşii săi.

Cine a mai auzit apoi, ca un preot să predice despre datorinţa servitorilor faţă de stăpâni, şi datorinţele stăpânilor faţă de slugi, datorinţele omului faţă de pământ, datorinţele plugariului faţă de seminţe, datorinţele faţă de plante, datorinţele faţă de animale, datorinţele faţă de obiecte, cum e bunaoară maşina la care trudeşte muncitorul, plugul şi grapa cu care plugariul îşi cultivă pământul?

Cine a auzit la noi, ca un preot să predice despre îngrijirea vitelor, despre curăţenia curţii şi caselor, despre împlinirea datorinţelor faţă de doctori, aceşti binefăcători ai omenimei?

Şi despre toate aceste teme un preot american, metodist sau presbiterian predică cu atâta dibăcie — bunăoară despre suferinţele animalelor şi datorinţa faţă de ele, — încât credincioşii toţi lăcrămează, ca şi când ar fi vorbă despre o foamete omorătoare de oameni.

Dar acestea se par ridicole pentru noi şi oamenii noştri.

Să ne întoarcem deci la altele.

Cine a auzit la noi predicându-se contra cămătăriei, zavistiei, sgârceniei?

Câţi dintre preoţii noştri au predicat despre credinţa deşartă, combătând credinţa în smei, în iele, în farmece, în descântece, în păsălie, în vrăji?

Câţi dintre preoţii noştri predică despre cinstirea Dumineci şi serbătorilor, despre averea şi onoarea deaproapelui?

Care preot şi-a luat osteneală ca în o serie de predici, fie numai două trei, să deslușească pe credincioşii săi „în ce constă taina pocăinţei“?

Şi cine e acela, care dacă în adevăr a predicat, s'a putut aduce pe sine de exemplu, sau care poate arăta rodul pe care l a adus predica sa, în materia aceasta?

Vor fi escepţiuni, sigur că vor fi; dar tot atât de sigur e şi aceea, că cei mai mulţi au lăsat şi lasă afară din predicele lor aceea ce n'ar trebui se lipsească: persoana şi purtarea lor!

Dela sate.

Sărbare şcolară în Hondol.

In înţelesul ordinului Preaveneratului Consistor Arhidiecezan, din toamna anului trecut, comitetul parochial din comuna Hondol a decretat ca hram al şcoalei noastre de aici sărbătoarea „Bunavestire“.

In urma acestei decisiuni, în ziua Buneivestiri, anul curent, s'a ţinut la şcoala noastră prima sărbare şcolară până acum neobicinuită, care a decurs în chipul următor: la carele 11 a. m. după serviciul divin, la îndemnul părintelui Mihuţ, poporul în număr mare a venit dela sfânta biserică deadreptul la şcoală. Aici părintele Mihuţ a ţinut o cuvântare despre „Insemnătatea religiunei în viaţa poporului nostru“, arătând în mod convingător, că numai un popor religios şi moral poate avea trai mulţămit în lumea aceasta zbuciumată. A urmat cântarea „Lăudaţi-l, că e mare Dumnezeu“, apoi dialogul „nu e iertat a strica cuiburile paserilor“, predat de doi băeţi de şcoală. A urmat cântarea de primăvară „După zile reci şi grele“, apoi o fetiţă a declamat poezia religioasă „Maică preacurată“. A urmat un alt dialog „Despre bunăcuviinţă“ predat tot de 2 fetiţe de şcoală, apoi cântarea „Un tată din vechime“, o poezie glumeaţă şi instructivă „Povestea vorbei“, declamată de o fetiţă de şcoală, şi un alt dialog „Raşinea închipuită“ predat de alte două fetiţe, altă poezie glumeaţă „Povestea gâştelor“, şi poezia istorică „Visul lui Petru Rareş“.

Invăţătorul Câmpean a ţinut apoi poporului o cuvântare „Despre folosul învăţăturei“ îndemnând poporul la dragostea de carte. La urmă a mai vorbit părintele Mihuţ punând la inima poporului

---

Fecioara: Doamne, eu ştiu că ai venit să arunci pe pământ focul dragostei curate (Luca XI.—49), din tinereţele Tale numai pentru a fi iubit, ai luat asupra Ta — cu mai mult dor decât Iacob cel îndrăgostit pe Rahila — multe suferinţi (Ps. 88), te rog cu lacrimile mele, vindecă-mi inima de fiorul dragostei nenorocite.

Iair (cu temere) Fie-ţi milă de fiica mea, Doamne! Ea a fost logodită şi i se apropia ziua nunţii, când Lazar din V.-tania — atât de iubit — a murit. Vindecă-i inima îndurerată, că numai pe ea o am şi mi-i teamă că mă va părăsi, mergând la logodnicul ei, pentru care — vezi — cât de mult sufere.

Cristos (către fecioară) Fiica mea! Ştii cu cine vorbeşti tu?

Fecioara. Da, Doamne! Tu eşti Cristos, fiiul lui Dzeu, cel ce ai venit în lume, ca să ne înveţi a iubi şi să ne mântueşti.

Cristos. Adevăr! *Crede* numai . . .

Fecioara. Doamne! cât de mult am iubit. Şi aşa, că iubirea curată e sfântă, că doar Tu o propagi şi binecuvintezi şi împreuni pe cei ce se iubesc! Reînoeşte-mi iubirea din suflet, ia-mi din inimă fiorul dragostei, că mult mă munceşte şi zilele mi le amăreşte. El a întruchipat întreaga iubire a inimei mele. Şi când mă legănam în fericire şi atâta dragoste, s'a dus... ducând cu el fericirea, iubirea mea, lăsându-mi lacrimi . . . dor . . . Mântuitorule! ajută-mi, nu lăsa să piară atâta dragoste curată, nu lăsa ca iubirea să fie causa suferinţelor şi lacrimilor mele. Biciul în mâna Ta s'a prefăcut în arma iubirii, prefă zilele triste ce atât de mult mă sbiciuesc, în zile de fericire . . . senine . . . ca viaţa-mi uşoară să fie . . .

Cristos (cu blândeţă) Iubeşte numai, că suferinţa ta nu va ţinea mult. Eu sunt învierea şi viaţa, cel ce crede în mine, de va şi muri, viu va fi; şi tot cel ce trăeşte şi crede în mine, nu va muri în veci . . . (merge urmat de mulţime).

— 25 Decemvrie.

Aseară am scris şi ascultat colindele băieţilor până târziu, că aducerile aminte nu au lăsat somnul să vină la mine.

Pe la cântători era, când am părăsit masa de scris.

In vis trăiam zilele de fericire a copilăriei mele. Mă vedeam băiat mic în mijlocul părinţilor şi surorilor dragi. Stam cu toţii şi ne rugam . . . şi cântam . . . iar deasupra noastră par'că auzeam armonia tonurilor îngereşti . . . al cărei efect misterios ne liniştea — ridica — ne da aripi de sburat . . . Mama ne aduna la sinul ei şi ne povestea de minunile acelei seri, noi o ascultam cu fericire . . . şi aşteptam pe micul Crist, care ne va aduce daruri şi multe bucurii. Vedeam îngeri . . . flori . . . simţeam întreaga fericire a raiului . . .

Dar vis a fost numai . . .

Azi sunt singur, departe de toţi cei dragi, încunjurat numai de amintiri, cari des mă cercetează.

Clopotele cheamă pe oameni la biserică, eu stau cu gândul departe, la acel ce azi ne-a adus nădejde . . . iubire.

Doamne! Iubire vecinică, bucurie, mântuire ai adus azi pe pământ. In inimi nădejde ai lăsat, ca crezând în Tine viaţă nouă să dobândim. Azi ai împreunat iubirea cu credinţa . . . ni-ai spus că la iubire trebue inimă . . . şi suflet la credinţă. . . . Binecuvântat să fie împăratul, cel ce vine întru numele Domnului! pace în cer şi mărire întru cei de sus. Osana!

Departe într'un sat de munte în chilia-i frumos aranjată stă o fiinţă cu inima îndurerată . . . dar cu multă credinţă în Tine. Roagă-mă Ţie, redă-i iubirea de mai nainte şi o împreună cu credinţa i mare... Te-ai născut nouă, ca să ştergi suferinţe... şi în suflet pace să aduci. Şterge, Mântuitorule, lacrimile celor ce cred în Tine, iar din inimile lor alungă fiorul dragostei perdute, ca iubire nouă să primească şi fericire într'insa să sălăşluiască şi bucurie, iar sufletul să se veselească de naşterea Ta. Aceasta e ziua, care a făcut-o Domnul să ne bucurăm şi veselim într'însa . . .

iubirea neştirbită către aşezămintele noastre culturale, biserică, şcoală. S'au împărţit tuturor elevilor şcoalei noastre cărţi mici de rugăciune în preţ de 6 coroane procurate dela libRăria Arhidiecezană pe cheltuiala bunilor noştri poporeni: Dumitru Găţ epitrop şi Ioan Peternel notariul comitetului parohial.

Pe păretele din faţă al salei erau atârnate ştergare, servete, mâneci de cămeşi, pumnărei, dantele toate lucrate frumos de fetiţele şcoalei noastre; iar pe masa şcoalei erau înşirate săniuţe, juguri, pluguri, greble, lucrate toate de şcolari din lemn în miniatură.

Această mică expoziţie de unelte economice şi de lucruri de mână femeeşti, s'a aranjat la străduinţa părintelui Mihuţ şi a învăţătorului actual, cari în conferinţele lor didactice ce le-au ţinut până acum, au cercat a găsi nişte mijloace de a face pe copii dela şcoală mai activi, mai iscusiţi şi mai interesaţi faţă de viaţa noastră economică.

Poporul adunat în număr mare la această sărbare şcolară a avut o adevărată zi de bucurie, a zi de recreare sufletească şi la urmă s'a depărtat mulţămit şi mângăiat de cele ce a auzit şi a văzut cu această ocaziune.

A fost o gândire fericită din partea Preaveneratului Consistor introducerea hramului şi pentru şcoalele noastre poporale, căci de pildă, în tractul Devei numai şcoala din Deva şi cea de aici îşi mai au învăţătorii lor definitivi cu salar regulat după legea nouă şcolară, şi acoperit din mijloacele proprii, pecând toate celelalte comune din tract sunt sau fără şcoli confesionale, sau cu şcoli ajutate dela stat.

Sărbările ţinute la ziua hramului şcoalelor noastre promit a se desvolta cât mai frumos în viitor şi vor avea urmări fericitoare pentru popor. Conduse cu tact de bărbaţi cu dragoste către neamul nostru, au să ajungă a fi tot atâtea adevărate sărbări naţionale culturale în fiecare comună unde vom putea susţinea noi înşine câte o şcoală confesională. Aceste şcoale vor fi în viitor nişte fortăreţe mici, unde se vor retrage sufletele celor setoşi de cultură naţională.

Hondol, la Bunavestire 1911.

Ioan Câmpean
învăţător.

NOUTĂŢI.

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar". Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai intrat la direcţiunea seminarului „Andreian" oferte în bani dela Ioan Gavrilescu par. în Ţinţari 2 cor. şi dela Vasile Andreiu, par. în Corueni 3 cor.

*

Conflict înlăturat. Din Sofia se anunţă, că în afacerea şcolară s'au aplanat diferenţele ivite între guvernul bulgar şi cel român: atât şcolile româneşti din Bulgaria, cât şi şcolile bulgăreşti din România vor fi redeschise.

*

Despre Aron Pumnul. In numărul mai nou al „Neamului Românesc Literar" a apărut un interesant răspuns, dat de Aron *Pumnul* la invitarea ministerului Moldovei de a veni ca profesor la universitatea din Iaşi. Răspunsul cuprinde condiţiile puse de Aron Pumnul şi alte amănunte; poartă data de Cernăuţ, 15 Septemvrie 1860, şi a fost găsit de dl Toma G. Bulat printre hârtiile rămase dela ministerul instrucţiei publice al Moldovei pe anul 1860.

*

Societate de autori dramatici. Prima societate a autorilor dramatici români s'a constituit săptămâna trecută în sala de conferenţe a Ateneului bucureştean. Au luat parte 21 de persoane. Regina Elisabeta a fost numită preşedintă de onoare. Membri de onoare au fost aleşi domnii Delavrancea şi Caragiale. Scopul societăţii este apărarea intereselor morale şi a drepturilor materiale ale autorilor dramatici români, strângerea legăturilor de solidaritate profesională dintre aceşti autori, propăşirea literaturii dramatice în toate ţările locuite de români, şi în sfârşit întemeierea unei case de ajutor şi penziune pentru membrii societăţii.

*

Promoţie. Dl *Remus Furdui* fiul protopresbiterului din Câmpeni a fost promovat în 8 Aprilie n. doctor în drepturi la universitatea din Cluj.

*

Act de mulţămire. Ilustrului Domn Vasile de *Stroescu* exprim în numele parohienilor mei sincere mulţumiri pentru suma de 200 coroane, dăruite în scopul reparării sfintei noastre biserici. Toparcea, în Martie 1911. *Vasile Suciu* preot ort. român.

*

Alegere de preot. Ni se scriu următoarele: Dumineca în 27 Martie v. s'a săvârşit alegerea de paroh în *Vulcan*. Au fost 5 concurenţi. Dintre acestia au obţinut Victor Ungur 143 voturi, Nicolae Cerbicean 54 şi N. Tomuş 1 vot. A fost declarat ales Victor Ungur. Alegerea a decurs în cea mai mare ordine. De nou alesul paroh se leagă frumoase nădejdi.

*

Expoziţie de tablouri. Atragem atenţiunea publicului asupra expoziţiunii de tablouri deschisă în sala de gimnastică a gimnasiului de stat din loc, strada Reisenfels. Expoziţia cuprinde aproape 100 tablouri, pictură în uleu. Pictorul e din America, unde şi-a făcut şi studiile. Tablourile presentă atât din punct de vedere al conceptului, cât şi al esecutării artistice, o valoare însemnată. După părerea esperţilor această expoziţie întrece cu mult expoziţiile obicinuite prin Sibiiu. Expoziţia e deschisă până în 15 Aprilie n. dela 9—12 şi 2-6 ore. Taxa de intrare 1 cor.

*

Capul lui Cromwell. La o şedinţă ţinută zilele acestea în institutul arheologic regal din Londra a fost arătat capul imbalzamat al lui *Cromwell*. Acest celebru dictator al Angliei a confirmat sentenţa de moarte a regelui Carol I. (1649) şi a guvernat ţara sub titlul de *Protector*, până la moartea sa (1658). Capul dictatorului în vremea din urmă se găsea în proprietatea unei familii de preot, unde s'a păstrat din tată în fiiu ca o preţioasă moştenire.

*

Tribunal în Haţeg. Vineri s'a prezentat o deputaţiune din comitatul Hunedoarii la ministrul de justiţie Székely, ca să ceară reînfiinţarea în Haţeg a tribunalului, care esistase în oraşelul acesta până la anul 1876

*

Monete preţioase ardelene. In Frankfurt pe Mein s'a licitat zilele trecute o colecţiune de monete. Grupa cea mai mare şi cea mai importantă din colecţiunea aceasta se alcătuia din monete ardelene, dintre care unele s'au vândut cu preţuri foarte mari. Un galbin de pe vremea principelui Sigismund Báthori (1598) s'a dat cu 535 de mărci; o altă bucată având pe Moise Székely (1603) cu 1150 de mărci; o monetă de pe timpul lui Gabriel Báthori, turnată în Sibiiu (1612), cu 535 de mărci.

*

Separarea bisericii de stat. Din Lisabona se scrie, că ministrul justiţiei a prezintat consiliului de miniştri proectul de lege pentru separarea bisericilor de stat. Textul acestei legi va fi publicat săptămâna aceasta.

*

Sfătuitor la alegerea carierii. O inoire practică s'a introdus în oraşul Halle: s'a înfiinţat un institut, care dă sfaturi celor neorientaţi în alegerea carierii. De sfaturile acestui institut se folosesc persoane din toate clasele sociale, atât femei cât şi bărbaţi.

*

Opereta în Germania. O statistică teatrală pe anul 1910 dovedeşte, că în Germania s'au reprezentat în anul trecut operetele lui Lehar şi Fall mai adeseori decât piesele lui Schiller, Goethe Lessing, Ibsen, Björnson, Hauptman şi ale altor autori de samă. Eată câteva cifre pentru anul 1910: Fall a avut aproape 4 mii de reprezentaţii, Lehar 2200, Schiller 1900 Iohann Stauss 1300, Sudermann 1026, Shakespeare 961, Ibsen 725, Goethe 589, Björnson 465, Moliere 277. Operetele nu numai că s'au reprezentat mai des, dar au fost cu mult mai bine cercetate, decât celelalte reprezentaţiuni.

*

† Horia Romulus Giurgiu, elev în cl. VII. a gimn. rom. din Braşov a decedat în etate fragedă de 17 ani în 24 Martie la 9 oare sara la clinica din Cluj. Rămăşiţele pământeşti ale fericitului adormit în Domnul s'au depus spre vecinică odihnă în cimiterul parohial din Purcăreni, Sâmbătă în 26 Martie 1911. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Mulţămită. Aducem mulţămită generosului şi de Dumnezeu trimesului bărbat d-lui Vasilie de Stroescu, pentru ajutorul de 500 cor. dat la zidirea şcoalei noastre. Haşfaleu în 28 Martie 1911. *Nicolae Doctor*, paroh.

*

Operă în Sibiiu. Domnul director al teatrului, *Leo Bauer*, şi-a compus o societate de operă, din puteri artistice alese, cu care va da o serie de reprezentaţiuni în teatrul orăşenesc din loc. Prima reprezentaţie va fi Luni în 17 Aprilie n. Se va da opera „*Fidelio*".

*

Dare în judecată. Văduva marelui cugetător şi scriitor rusesc Tolstoi, contesa *Sofia Tolstoi*, a fost dată în judecată de parchetul din Petersburg pentru reeditarea unora din scrierile defunctului, interzise de cenzură.

*

Circul Continental Renlow. Atragem atenţiunea publicului asupra renumitului *circ continental Renlow*, care în 15 Aprilie n. îşi începe reprezentaţiunile interesante în Piaţa lemnelor. Are artişti de prima clasă şi cai excelenţi şi bine dresaţi. Amănuntele se pot ceti pe afişe.

*

Raport anual. Primim la redacţie Raportul anual al societăţii academice „*România Jună*" din Viena, pentru anii administrativi 1908/10. Societatea aceasta a studenţilor români dela universitatea din Viena a avut în anul din urmă 49 de membri ordinari. Are o bibliotecă care astăzi constă din 1965 opuri. Starea averii actuale: peste 34 de mii coroane ca fond neatacabil, 17 mii ca fundaţiune jubilară pentru crearea unui alumneu român în Viena, şi alte câteva fonduri mai mici. Membrii lipsiţi ai „României June" s'au împărtăşit şi acum de mai multe favoruri: ajutoare băneşti în sumă de peste două sute coroane, locuinţă gratuită la 4 membri, rechisite şi cărţi de studiu ş. a.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", au mai dăruit: Ioan Bercan, paroh (Cohalm), Vasile Părăianu şi George Ittu, învăţători (Mag), câte 3 cor; Teofil Călimar, învăţător (Reşinari), în amintirea Drului P. Şpan, 2 cor, ear în al naşei sale Ana Comşa n. Opriş, fost soţie de notar în Poplaca, 3 cor.; Dr. I. Dobre, protopresbiter (Deva) 2 cor.; Mihail Jurca, notar (Reşinari) 4 cor. Nicolae Dama, paroh (Varmaga) şi Nicolae Şerbu, învăţător (Poina), câte 1 cor.; Petru Fântână, ec. (Tălmăcel) 50 bani.; Ioan Căliman, înv. pens. (Cornăţel), 20 bani şi Eugenia Tordăşian, profesoară, 10 bani, Starea fondului cor. 295·10.

*

Petrecere în Reghin. Tinerimea română din Reghin invită la petrecerea ce o va aranja Dumineca în 30 Aprilie n. a. c. în sala cea mare a „Hotelului orăşenesc". Venitul curat e menit fondului pentru ajutorarea copiilor săraci. Inceputul la $^1/_2$9 ore sara.

Cărţi şi reviste.

Unele pedeci în calea bunei economizări a poporului. Disertaţiune de G. *Purcar*, cetită în adunarea generală a reuniunii învăţătoreşti, ţinută în Nădlac. Arad, tip. diecezană, 1911. O broşură de 21 pp. Preţul?

*

Românii şi clasa intelectuală din Bucovina, de I. E *Torouţiu*, Cernăuţ, 1911, editura societăţii academice „Junimea". — O broşură de 48 pp. Preţul 1 coroană. Cărticica cuprinde preţioase notiţe statistice, cu privire la starea românilor bucovineni, copleşiţi de evrei şi de alte neamuri străine.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 11 din 27 Martie 1911, cuprinde: Iosif Sterca Şuluţu, de N. Iorga. Mihai Viteazul, schiţă de poem dramatic, de M. Vlad. Un sculptor: Teodor Burcă, de Tiberiu Crudu Balada primăverii, poezie de A. A. Naum. Aron Pumnul candidat la universitatea din Iaşi, de Toma G. Bulat. Povestea cu odoarele cerului: Soarele, Luna şi Stelele, de N. Mateescu.

Sărbarea pomilor în Tălmăcel.

(*Invitare*)

Cu începere din 1910, obicinuita plantare a altoilor, pe cari Reuniunea noastră agricolă îi dărureşte an de an membrilor săi din cutare localitate, s'a însoţit, precum se ştie, de o anume sărbare şcolară la care să ia parte obştea din comună şi din comunele învecinate. Prima sărbare a pomilor, ţinută a. tr. în comuna Mag a contribuit în măsură mare la ajungerea scopului urmărit, de a desvolta tot mai multă dragoste în poporaţiune pentru cultura pe scară întinsă a pomilor.

In conformitate cu programul nostru de lucru sărbarea pomilor, încât pentru anul curent, o vom ţinea în comuna Tălmăcel şi eventual şi în Nucet.

La srisoarea noastră adresată primăriei comunale din Tălmăcel, în care i-am pus în vedere, că vom distribui 50 altoi meri, pe cari îi dăruim copiilor de şcoală de acolo, cari vor avea să-i planteze fie în grădinile părinţilor lor, fie în curţi, în cimiter sau pe lângă drumuri şi să le dea îngrijirea ulterioară, ne vesteşte, că cei în drept au hotărât, ca sărbarea să se ţină Dumineca la 17/30 Aprilie a. c. (Dumineca Tomii). — Indrăsnim deci a invita obştea noastră la acea sărbare ce va fi împreunată cu producţiuni şcolare (discursuri din domeniul pomăritului, declamaţiuni, cântări etc.)

Inceperea sărbării se face în şcoală îndată după serviciul divin şi se va continua la locurile, unde se vor planta cei 50 altoi dăruiţi.

Sibiiu, 10 Aprrlie n. 1911.

Comitetul central al Reuniunii române agricole din comitatul Sibiiului.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Poşta redacţiei.

Manfred. Se poate publica; vă rugăm însă să ne comunicaţi numele cel adevărat, pe care noi *trebue* să-l cunoaştem.

Din public.*)

Mulţămite publice.

In numele parohiei aduc mulţămită şi pe această cale Dlui *Constantin A. Popoviciu*, locotenent ces. şi reg. în penziune şi rentier în Braşov, care a procurat pentru şcoala noastră din Luţa: Mapa Europei 15 cor., 5 tablouri de intuiţie 36 cor şi Globul pământului 47 cor. In total 98 cor.

Pentru 2 sfeşnice mari înaintea uşilor împărăteşti au binevoit apoi a contribui: Gheorghe Pop preot 40 cor. Ion Pop 20 cor. ambii din Mărgineni, Tănase Boier din Făgăraş 20 cor. „Olteana" Viştea infer. 20 cor. „Voileana" Voila 5 cor. Dr. N. Şerban 5 cor. Fogarascher Vorschuss-Verein 5 cor. Furnica 10 cor. Ivan Ludu, Beclean 4 cor. N. N. şi N. N. câte 1 cor. O doamnă 1 cor. şi Ion Literat din Luţa 18 cor.

Primească marinimoşii donatori sincerele noastre mulţămite. Luţa, la 25 Martie 1911. Pentru comitet: *V. Literat*, paroh.

*

La petrecerea cu jocuri naţionale, aranjată de comitetul central al Asociaţiunii cu concursul Reuniunii femeilor române din Sibiiu, au binevoit a-şi rescumpăra biletele respective a suprasolvi următorii domni: Vasile de Stroescu, 100 cor. Excel. Sa Ioan Meţianu, metropolit, Sibiiu, 20 cor. Pavel Tumor, Nereu, 10 cor. Maiorul Popa, Braşov, 4 cor. Alexandru Nemeş, jude reg. pens., Gherla, 10 cor. „Poporul", inst. de credit, Sălişte, 5 cor. Ioan Haţegan, protopop, Cojocna, 4 cor. „Furnica", inst. de credit, Făgăraş, 10 cor. Andrei Ghidiu, protopop, Caransebeş, 10 cor. Mihail Străjan, profesor, Craiova, 4 cor. Ioan Bălan, paroh, Bucureşti, 4 cor. Dr. Gavril Cosma, advocat, Beiuş, 4 cor. Stefan Popa, preot, Seleuş, 5 cor. Cornelia de Herbay, Veţel, 5 cor. Niculae Popovici, Alibunar, 10 cor. Dr. Elie Dăianu, protopop, Cluj, 4 cor. Dr. Victor Corbul, medic, Loco, 5 cor. Sabina Brote, Sibiu, 4 cor. George Borzea, preot, Coves, 2 cor. „Noisna", inst, de credit, Noul român, 5 cor. Dr. Ilarion Puşcariu, Sibiu, 10 cor. Avram Păcurar, protopop, Hunedoara, 5 cor. Fenicie Cosma, Sălaj, 3 cor. Nicolae Togan, protopop, Sibiu, 5 cor. Iosif Pascu, înv, Comloşul mare, 10 cor. George Pop, preot, Bodonkut, 4 cor. Nicolau Mihailă, proprietar, Jibot, 10 cor. Dr. Vasile Preda, advocat, Sibiu, 12 cor. Ioan Bozacu, vprotopop, Sâmbotelec, 10 cor. Dr. Petru Penţie, advocat, Panciova, 5 cor. „Cordiana", inst. de credit, Fofeldea, 5 cor. Dr. Pompiliu Nistor, medic, Zernesti, 9 cor. Pavel Başa, preot, Borgoprund, 4 cor. Şandor de Vist, 10 cor. Amalia Ruda născ. Dima, 10 cor. Suprasolviri: Dna I. Moldovan, Sibiu, 10 cor. Ioan Bercan, preot, Cohalm, 3 cor. Dr. Alexandru Morar, Ibaşfalău, 6 cor. Niculae Tipuriţa, Şinca mare, 2 cor. Baptist Boiu, preot, Sibiu, 8 cor. Dr Daleu, advocat, Şimleu, 2 cor. Dr. Alexandru Macelar, adv, Mercurea, 6 cor. Iuliu Aranyosi, func. la căile ferate, Sibiu, 1 cor. La olaltă Cor. 375.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Aspirin
veritabil numai
în tablete
originale

ASPIRIN
0·5
ASPIRIN
Preis Kr. 1·20

conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.

Fabr. de vopsea odin. Fried Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

„Victoria“ inst. de credit şi econ., soc. pe acţii în Arad.

Prospect de emisiune.

Adunarea generală ţinută la 19 Martie 1911 n. a hotărât fuzionarea institutului de credit şi economii „Lunca“ din Boroşineu, cu institutul nostru, şi totodată a hotărât şi urcarea capitalului de acţii dela 1.200,000·— la Cor. 2.500,000·— sub condiţiile ce urmează aci:

I. Institutul nostru emite 6500 acţii nouă în valoare nominală de Cor. 200·— acţia dintre cari:

1. 6000 de acţii se ofer acţionarilor vechi cu Cor. 300·— preţ de emisiune, astfel, că fiecare acţionar vechiu are dreptul de prioritate de a subscrie din aceasta emisiune atâtea acţii nouă, câte are deja din emisiunile precedente.

2. 250 acţii se oferă cu drept de prioritate acţionarilor institutului „Lunca“, cu preţul de Cor. 400·—; astfel însă, că pe lângă o simplă declaraţie de optare şi pe lângă depozitarea acţiilor, fără altă plată, pentru aceste 4 acţii dela „Lunca“, institutul nostru, dă câte una acţie nouă, şi totodată după aceste acţii dă 5% interese dela 1 Ianuarie 1911 – 31 Decemvrie 1911, îndată după încheierea acestui an; în fine restul:

3. 250 acţii noui, dimpreună cu toate celelalte acţii rămase eventual neoptate, fie dela „Victoria“ sau fie dela „Lunca“, se ofer în primul rând acţionarilor şi în al doilea rând şi altor persoane, cu preţul de emisiune de Cor. 400·— de acţie.

II. In toate trei cazurile din preţul de emisiune Cor. 200·— se adaugă la capitalul de acţii, iar restul, după substragerea speselor de emisiune, se adaugă la fondul special de rezervă.

III. Terminul de subscriere, pentru acţionari şi pentru neacţionari se fixează dela 15 Aprilie pănă la 15 Maiu 1911 n. inclusiv, astfel însă că toţi acţionarii vechi, cari până la acest termin nu au participat la subscriere, necondiţionat îşi pierd dreptul lor de prioritate (§ 7 din statute).

Deodată cu subscrierea acţionarii vechi sunt datori să prezenteze la cassă toate acţiile vechi, pentru cari vor să opteze, spre a se stampila cu nota de emisiune, datori fiind să plătească totodată şi prima rată de emisiune; altcum subscrierile nu au nici o valoare.

IV. Preţul acţiilor nouă se plătesc în următoarele rate şi termine:

a) Cor. 50·— dela 15 Aprilie pănă la 15 Maiu 1911 n.
b) „ 50·— „ 15 Maiu „ „ 15 August „
c) „ 100·— „ 15 August „ „ 15 Sept. „
d) „ 100·— „ 15 Sept. „ „ 15 Oct. „

Ce priveşte acţiile emise cu preţul de Cor. 400·—, rata ultimă de plătit la 15 Septemvrie pănă la 15 Octomvrie 1911 n., în loc de Cor. 100·— va fi de Cor. 200·—.

Toate ratele se pot plăti însă şi înainte de aceste termine.

V. Acţiile nouă vor participa la toate drepturile institutului numai începând dela 1 Ianuarie 1912, pănă atunci subscriitorii primesc 5% interese după ratele plătite, şi dincontră după ratele neachitate la termin vor plăti 6% interese de întârziare.

In caz de neplătire la terminele fixate, ratele deja plătite se pierd în favorul fondului de rezervă, iar acţiile rămase astfel neplătite, se declară de nimicite şi în locul lor se emit acţii nouă cu preţul de Cor. 400·— (§ 10 din statute).

VI. In caz dacă cutare acţionar dela „Lunca“, nu va uza de dreptul său de prioritate (ad punctul 12) sau peste tot nu va depune la cassa noastră una sau mai multe acţii dela „Lunca“, în terminul mai sus hotărât, acţiile astfel neoptate se declară de nule şi pe lângă plătirea sau depozitarea valorii lor nominale de câte Cor. 100·—, institutul „Victoria“ este în drept să emită acţii nouă, conform prospectului de faţă, cu preţul de Cor. 400.—.

VII. Acţiile se vor elibera numai după plătirea întregului preţ de emisiune, şi numai cu începere dela 1 Noemvrie 1911, — până atunci plătirile se fac şi chitează în tituri provizorii.

Arad, 19 Martie 1911 n. **DIRECŢIUNEA INSTITUTULUI.**

(131) 1—1

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anunț de licitațiune.

In **17/30 Aprilie a. c** la oarele 2 d. m. se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei gr. or. din Armeni, tractul Mercurei.

Prețul de strigare 28000 Cor.

După această sumă are să se depună vadiu de 10% în hârtii de valoare sau în bani gata.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Armeni, la 25/7 Martie 1911.

Comitetul parohial gr. ort.

Vasile Spătar
preot.

George Petru
notar.

(134) 1—3

Nr. 171/911. [135] 1—3

Anunț de licitațiune.

In **24 Aprilie** v. (7 Maiu n.) a. c. la orele 3 după amiazi, se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școalei confesionale gr. or. rom. din comuna **Dâncul mare**.

Prețul de strigare e 6400 coroane.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul și preliminariul de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial. Peatra, cărămida și năsipul le dă comuna bisericească.

Dâncul mare, la 28 Martie 1911.

Ioan Cotruș
paroh.

Vidi: **V. Domșa**
protopresbiter.

Nr. 34/1911 of. par. [129] 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Veneratul Consistor în 5/18 Februarie 1911 Nr. 1157 Epitr. și de comisiunea comitatensă administrativă în 4/17 Martie comuna bisericească **Suplac** (Küküllőszéplak), protopresbiteratul Târnava, dă în intreprindere edificarea bisericei din loc, pe cale de licitațiune publică minuendă, ce să va ținea **Marți în 12/25 April, la orele 1. p. m.**

Prețul de strigare este 14,500 cor. pe lângă care comuna bisericească dă cărămida, năsipul zilele de lucru și cărăușiile.

Licitanții au să depună vadiu 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul, precum și alte informațiuni să pot vedea la oficiul parohial gr. or.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Suplac, 8 Martie 1911.

Nicolau Boeriu
par. gr.-or.

Vasilie Cosma
epitrop.

Vidi: **Nicolae Todoran**
protopop.

Ad Nr. 213/1911. (128) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din comuna **Valea-Dosului**, protopresbiteratul Abrud, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 800 cor. din repartiție dela popor, iar restul până la 1000 cor. și cuincuenaliile se va cere ca ajutor dela stat. La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această școală.

Relut de cuartir și grădină.

Invățătorul ales este obligat a ținea strană în Dumineci și sărbători și a cânta cu copii de școală la liturgie.

Ceice doresc a ocupa acest post, își vor trimite petițiunea de concurs instruită cu documentele de lipsă, la subsemnatul oficiu în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă la biserică, spre a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 19 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popovici
protopresbiter.

Nr. 32/1911 par. [127] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. din **Șoimușul-român**, tractul Târnavei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar 400 cor. ajutor dela stat. Cuartir în natură dela biserică. Un stânjin de lemne de foc. Cuincuenalele legale se vor solvi numai întru cât vor fi licuidate dela stat.

Dela competenți se cere să instrueze tinerimea adultă și elevii școlari în cântările bisericești și să-i conducă Dumineca și la sărbători în biserică.

Cei cari vor dovedi capabilitatea de a forma și conduce un cor cu tinerimea, vor fi preferiți.

Șoimușul-român, la 15/28 Martie 1911.

Pentru comitetul parohial gr.-or.:

Elie Ioanoviciu
par., pres. com.

Ioanichie Moldovan
epitrop.

Nr. 344/1911 of. prot.

Văzut: **Nicolae Todoran**
protopresbiter.

Garduri colosal de ieftine!
Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!

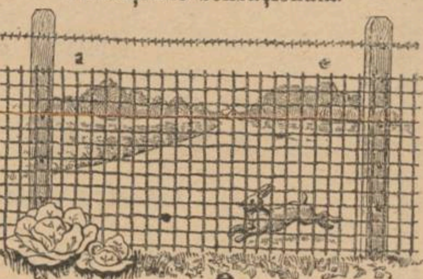

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. Impletituri-Hungaria. Se face numai din sârmă suflată de zinc

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, impletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt și conștiențios.
Catalog ilustrat gratuit și franco.

(103) 7—10

Frumseța.

Dorința cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, și spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, își spoește obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumsețească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat și de o îngrijire deosebită pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia și Germania) a îmbărbătat pe mulți oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurățeniile de piele**, cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunțele** etc. Se înțelege, aceasta nimănui nu i-a reușit, căci secretul producțiunei **Cremei-Margit** îl cunoaște excluziv numai inventatorul și fabricantul, care și păzește acest secret, prin aceea că tot singur pregătește acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiași; pregătirea ei e conștiențioasă, din care cauză și efectul ei e repede și sigur. Admoniem deci damele, a-și spoi obrazul cu fel și fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat și de medici renumiți din Anglia, Francia și America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios și bun pentru susținerea frumseței**. Acest renumit mijloc de frumseță e **Crema-Margit** a lui **Földes**, care deja după o întrebuințare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feței, pistruele, petele de ficat, sgrăbunțele, roșața de față și mâni le depărtează, iar feței îi împrumută frumseță ideală, împrospătare și tinerețâ. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra-Margit** (albă, roză, și crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite și separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes**, farmacist în Arad.

(132 a) 1—8

„Reuniunea de înmormântare“ din Săliște.

Convocare.

P. T. membrii „Reuniunii de înmormântare“ din Săliște se convoacă la

a VIII-a adunare generală ordinară,

conform paragrafului 19 din statute, pe **Duminecă în 16 Aprilie st. n. a. c.** la orele 4 p. m, în sala festivă a școalei gr.-or. rom. din Săliște, pe lângă următorul

Program:

1. Deschiderea și constituirea adunării.
2. Raportul către adunarea generală.
3. Raportul consiliului de inspecțiune.
4. Stabilirea bilanțului cu 31 Decemvrie 1910.
5. Alegerea a 4 membri în Direcțiune conform paragr. 20 din statute.
6. Alegerea unui membru în consiliul de inspecțiune conform par. 24 din statute.
7. Eventuale propuneri.

Din ședința direcțiunii „Reuniunii de înmormântare“ ținută la 10 Aprilie 1911.

(133) 1—1

Direcțiunea.

Bilanț cu 31 Decemvrie 1910.

Active.		K f	Pasive.		K f
Cassa în numărar		7·89	Taxele de membru		22,656·—
Depunerea fondului de garanță	12 856·13		Fondul general de rez.	5,384 39	
Depuneri spre fructificare	17.187·29	30 043 42	Fondul special de rez.	345·—	5,729·39
Efecte		4,200·—	Imprumut dela „Cassa de păstrare“ (fără interese)		4,666·64
			Beneficiul anului 1910		1,199·28
		34.251·31			34,251·31

Contul Profit și Perdere.

Eșite.	K f	Venite.	K f
Beneficii	320·—	Interese la depuneri	1,622·63
Remunerațiuni	320·42	Interese de întârziere	18·—
Spese de administrare	120·93	Taxe de înscriere	320·—
Beneficiul anului 1910	1,199·28		
	1,960·63		1,960·63

Săliște, în 31 Decemvrie 1910.

Direcțiunea:

Const. Herția m. p., președinte. **Const. Criștiu** m. p., cassar. **Ant. German** m. p., comptabil.

Dtru Lăpădat m. p. **Dtru Roșca** m. p. **Ion Bucșan** m. p. **Ilie Hociotă** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele reuniunei.

Săliște, în 10 Aprilie 1911.

Ioan Banciu m. p. **Petru I. Comșa** m. p., președinte. **Nicolae Lupaș** m. p.

Cele mai frumoase
Ilustrate de sfintele Paști
cu inscripție românească **Cristos a înviat** se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană.

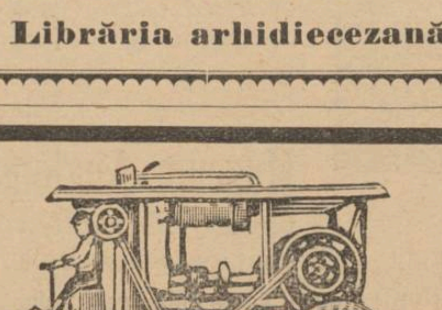

De sine mergatoare, simple și renumite în lume
Locomobilele cu benzin
și
Mașini de treerat
sunt aprobate și eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcționare perfectă și sigură, crutare în folosirea benzinului, construcție simplă.
Renumite în lume ca sugative de gaz
Motoarele de oleu brut svediane
simple și de sine mergătoare pentru
Joagăre și spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.
Garnituri de treerat cu aburi și dăpănat.
Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenți și mijlocitori se honorează.
(15) 11—26

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 13—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Altoi de viță puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronosporă, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 45—

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Prețul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile
cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

Circularea
cea mai ieftină
cea mai sigură
cea mai neîmpiedecată

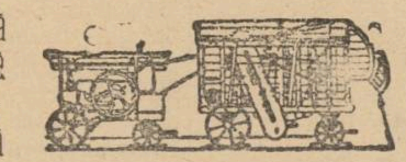

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 21—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 5—52

Telefon 172.

Aviz! **Noutate!** **Aviz!**

De văzut numai până în 17 Aprilie.

Cu ocazia voiagiului din Berlin la București.

Ocazie rară.

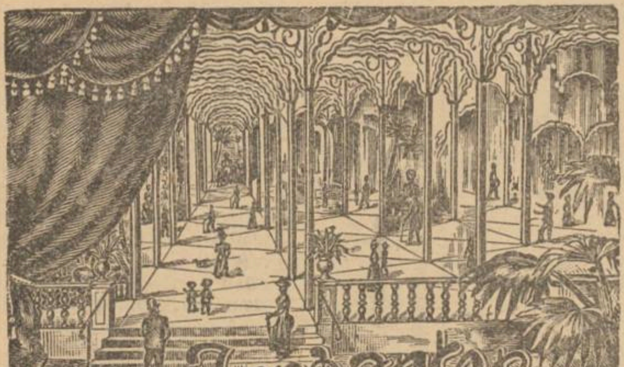

A sosit o **grădină orientală** și un **Muzeum anatomic** pe piața lemnelor.

Grădina Orientală

care e pentru mare și mic o distracție foarte plăcută, cu arangiamentul lui grandios interior uimește pe fiecare vizitator, este o operă care e bazat pe știință opticiană și a fost vizitat în Germania, Austria și Ungaria de persoanele cele mai înalte care se dovedește prin diplome.

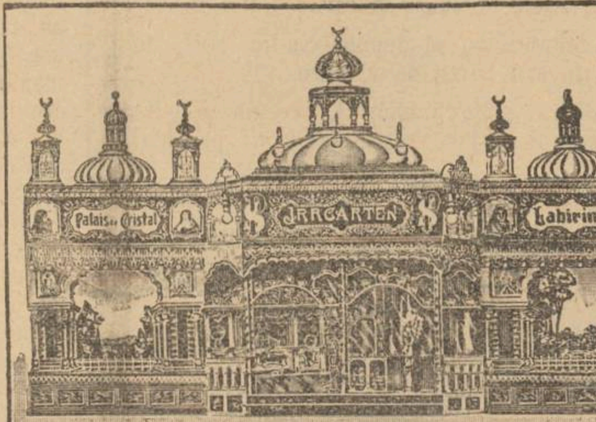

Muzeum Anatomic — Moto: „Omule, cunoaște-te pe tine însuși“, „Știința e puterea“, „Sănătetea e bogăția“, — stă pe treapta cea mai înaltă a științei cel mai nou 606. — Numai persoane dela 18 ani în sus îl pot vizita. — E deschis dela ora 9 dimineața până la 9 seara. — La dorința generală în ziua de 13 l. c. îl pot vizita numai dame dela orele 2 după a. m. (125) 4—5 Cu respect rog spre al vizita **PH. SCHEER,** întreprinzător.

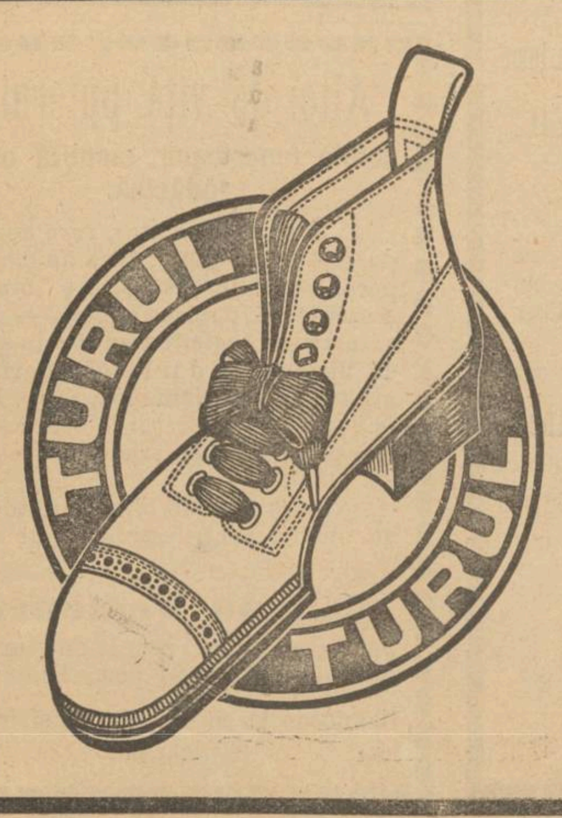

GHETELE „TURUL“

în urma superiorității lor au câștigat un renume universal și sunt recunoscute ca fabricațiune bună pe lângă **prețuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119) 2—10

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Aprilie 1911. Nr. 36.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reformele militare.

Sibiiu, 14 Aprilie n.

Trei zile a stat ministrul prezident al țării noastre în Viena, împreună cu ministrul de honvezi, iar în ziua din urmă li-a mai mers întru ajutor și ministrul de justiție, și totuși nu au putut să isprăvească nimica. Pertractările avute cu ministrul prezident din Austria nu au dat nici un rezultat mulțămitor pentru guvernul nostru. Și nici audiența pe care a avut-o contele Khuen-Hédervary la palat, și care a fost de o durată foarte lungă, nu a schimbat întru nimica situația, fiindcă Maiestatea Sa nu s'a pronunțat, nici pentru punctul de vedere al guvernului ungar, și nici pentru al guvernului austriac, ci și-a exprimat dorința, ca pertractările să fie continuate după sărbători. Primministrul nostru va merge deci Marți, săptămâna viitoare, de nou la Viena, și va pertracta mai departe cu colegul său din Austria.

Chestia în care se poartă pertractările e pe scurt următoarea: Guvernul ungar crede, că e potrivit momentul de a se pertracta *acuma*, în dieta ungară, proiectele de lege referitoare la reformele militare, până spiritele sunt mai liniștite; dar dincolo, în Austria, pertractarea lor nu se poate face deodată cu cea din Ungaria, cum ar trebui, ci numai la toamnă, căci senatul imperial e disolvat, și alegerile pentru noul reichsrath se fac abia în Iunie. Pentru a putea trece legile prin dietă, guvernul ungar cere însă unele concesiuni, unele favoruri referitoare la limba maghiară, care să fie admisă ca limbă protocolară în procedura judecătorească militară față de cei din Ungaria. Dar guvernul austriac zice, că dacă face el guvernului din Budapesta concesiunea aceasta, nu se poate aștepta la nici un caz la vre-un rezultat mulțămitor, dat de alegerile pentru cari se pregătesc țările din Austria, pentrucă întreagă opiniunea publică din cealaltă parte a monarhiei s'ar revolta și ar lua poziție energică în contra guvernului, care desconsideră atât de mult interesele monarhiei întregi. Urmarea ar fi: criză ministerială în Austria, și la timpul său respingerea legilor referitoare la reformele militare din partea senatului imperial dela Viena.

Din punctul său de vedere poate să aibă mare dreptate ministrul prezident austriac, precum dreptate are și prim-ministru nostru, care numai cu anumite concesiuni să poate prezenta și el în fața dietei maghiare cu amintitele proiecte de lege. Și dacă ne putem lua după cele comunicate de ziarele din capitală, apoi o mică, dar totuși destul de însemnată concesiune, i-s'a făcut deja guvernului nostru, căci i-s'ar fi făcut propunerea, să primească, ca față de ceice știu nemțește, limba de pertractare în procesele militare să fie cea germană, iar pentru ceice știu numai ungurește, să fie cea maghiară, pe când pentru ceice nu știu, nici nemțește, nici ungurește, să rămână și pe mai departe limba germană ca limbă oficioasă de pertractare, și ascultarea celor interesați să se facă cu ajutorul tălmacilor.

Favorul ar fi deci acela, că la soldații de naționalitate maghiară nu se aplică interpreți, ci judecătoria se compune astfel, ca să poată comunica deadreptul cu ei, *în limba lor*, pe când cu ceialalți, de celelalte naționalități, judecătoria comunică nemțește, în mod indirect, prin interpreți.

Guvernul unguresc nu e mulțumit însă cu atâta, ci cere, ca pe teritorul unguresc și față de cei de altă naționalitate, limba de judecată să fie cea maghiară, ca limbă oficioasă a statului, chiar și față de ceice știu nemțește. Deci cere o desăvârșită paritate de limbă, o împărțire a jurisdicțiunii, astfel, ca ea în Austria să se facă nemțește, în Ungaria ungurește, la miliție.

Vom vedea, dacă pertractările cari se vor continua Marți îi vor aduce atâta cât cere, ori apoi mai puțin, sau chiar nimica, și întreaga chestie va fi amânată până la toamnă. Și probabil că lucrul acesta din urmă se va întâmpla. Căci cum am spus, fără concesiuni, guvernul ungar nu poate să vină acasă dela Viena; iar dacă vine cu concesiuni, guvernul austriac nu poate purta cu succes lupta electorală, pentrucă toate partidele vor lua poziție în contra lui.

Aceasta e situația. Am expus-o așa cum e, pentru a se vedea, că tot pe pielea noastră merge tocmeala, tot în contul celoralalte naționalități din monarhie. Căci cu dreptate ar fi, ca fiecare să fie ascultat și judecat *în limba sa*, fără aplicarea tălmacilor, prin comunicarea directă a judecătorilor cu acuzații. Și credem că nu cerem mult, când cerem *dreptate*, barem la miliție!

Triumful ortodoxismului.

Presa din România consideră de o mare victorie a ortodoxiei faptul, că Arhiepiscopul catolic din Paris, *Iosif René Villatte* și-a exprimat dorința de a trece la biserica ortodoxă română. Și cu drept cuvânt, pentrucă e într'adevăr vorba de un caz extraordinar, care e fără precedent în biserica noastră românească. S'au întâmplat cazuri, destul de multe, de trecere, dela o biserică la alta; dar ca dintre catolici să treacă la noi, nu oameni de rând, ci un Arhiepiscop, e eveniment foarte insemnat, care merită să i-se dea o deosebită atențiune, și reclamă și un studiu amănunțit, pentru a i-se da de urmă, că *ce* anume a putut să l provoace? Așteptăm însă să vedem întâi cum se vor desvolta lucrurile, iar până atunci dăm în întregime scrisoarea Arhiepisc. *Villatte*, prin care cere a fi primit în sinul bisericii noastre. E următoarea:

„Eminenței Sale, Mitropolitului Primat al României! Prea Onorabile părinte! Smeritul Vostru servitor în Iisus Cristos, Iosef René Villatte, Arhiepiscop al bisericii catolice, după ce a urmat instrucțiunilor, sfaturilor, și avizului reverendului părinte Chesarie Stephano, superiorul bisericii române din Paris, vine foarte respectuos a face la picioarele Eminenței Voastre profesiunea sa de credință ortodoxă, mărturisită de biserica, al cărei prea iubit Primat sunteți.

Voind a da întregei lumi o dovadă de nădejdea ce este în mine, *cer cu toată smerenia admiterea mea în sfânta biserică ortodoxă a lui Iisus Cristos, lepădând publicamente erorile romane și protestante ale sectelor din Occident.*

Am onoare a informa pe Eminența Voastră în toată sinceritatea, că supunerea mea la biserica ortodoxă este făcută fără condițiune, fiind gata a depune demnitatea mea arhiepiscopală, dacă Eminența Voastră o cere. Hirotonisit Arhiepiscop de către 3 Episcopi ai bisericii siriane-iacobite, las Eminenței Voastre toată libertatea de a se pronunța asupra succesiunei cele apostolice, nedorind decât un singur lucru, acela de a servi lui Dumnezeu și bisericii sale în viața monahală, sau cea de misionar.

Terminând petițiunea mea, implor rugăciunile și binecuvântările Eminenței Voastre și o rog de a accepta, dimpreună cu respectul meu, supunerea mea, precum și jurnalul alăturat la această scrisoare.

Primiți, Eminență, din partea servitorului Vostru salutările cele mai respectuoase“.

† *J. René Villatte,*
Arhiepiscop,
care este Mar. Timotheus 1.

Scrisori din America.

Predica în bisericile de aici și la noi.

De preotul *Ioan Podea.*

II.

Am zis, că la noi nu se predică destul și nu destul de bine, pentrucă suntem dedați așa, și pentrucă avem păcate, pe cari trebue să le ținem ascunse și cari ne opresc de a ne atinge de diferite teme.

Că în multe locuri nu se predică deloc, nu mai poate fi tras la îndoială; fie că preotul nu poate, sau nu voește, fie că e prea comod, fie că încă și astăzi e obiceiu a se ceti numai cazania.

Că mulți preoți predică foarte superficial, încă e adevărat. Și pentru ca să se dovedească acest adevăr, ar fi destul să se trimită dela centru circulare, prin cari preoții să fie provocați a-și trimite predicile scrise, în termin de 8 zile

---

FOIȘOARĂ.

Cele din urmă cuvinte ale lui Isus.

I. „Părinte, iartă-le lor!“

Cele din urmă cuvinte ale lui Isus sunt pline de înțeles. Arată profunditatea sufletului său. Șaguna a zis: Trăiți în pace — nu vă certați!

In cuvintele lui Cristos de pe Cruce biserica observă mărturia intimă a vieții Lui dumnezeești.

Câteva sentințe rupte sunt luminătoare. Nici odată în viața sa publică nu și-a manifestat nemărginita sa iubire ca în aceste vorbe.

Nu vreau să profanez sfințenia acestor vorbe, supunându-le atențiunii oamenilor dintr'o vreme ca aceasta învrăjbită, dușmănoasă și acută, în care trăim.

Să ne amintim de vremea, în care s'au spus.

Taina sufletului său n'a spus-o Isus între prietinii săi, în ceas de veselie, ci pe când îl păzea straja, între batjocurile preoților și a lăpădăturilor de oameni, când învățăceii săi apucaseră care incotro, și numai mama sa îl privea neputincioasă, cu inima zdrobită, și întreaga cetate ferbea de agitație și tulburare.

Părinte, iartă-le lor! Mulți și-au bătut capul să găsească, pe cine a înțeles Isus în cererea sa.

Unii au socotit, că pentru mulțimea care sta mărturie la cea mai cumplită fărădelege între oameni — fără ca să se miște, fără să-și dea seamă de păcătoasa îndrăzneală a bandei ucigașe.

Cine știe însă ce s'ar fi întâmplat, dacă mulțimea aceea s'ar fi împotrivit rânduielii lui Dumnezeu!

Știut-a Caiafa, că răstignind pe Isus risipește temelia bisericii jidovești?

Știut-a Pilat, că spălându-și mânile spre aprobarea morții lui Isus, se face unealtă în mâna Tatălui ceresc și produce entusiasmul fără margini al creștinilor, prin care falnica împărăție romană clătinându se s'a prăpădit?

Nu, nimenea n'a știut ce rău isvorește din păcatul lor. Și la ce sfârșit îi va aduce Tatăl ceresc.

David n'a știut ce flacări de bătaie isvorăsc din patima lui sensuală. Nici Solomon, ce moarte pregătește țării sale cu haremul femeilor păgâne, nici Iuda ce infamie și-a agonisit vânzându-și pe Mântuitorul.

Nici unul n'a știut ce face. Nimenea n'a știut: care e culmea iubirii și a jertfirii de sine.

Rugăciunea lui Isus a fost deci pentru soldatul, care a bătut cuiele în trupul său, pentru mulțimea oarbă și nesimțitoare, pentru Pilat, pentru răutăciosul Caiafa, pentru Iuda Vânzătorul — de, pentru toți răii și nemernicii tuturor vremurilor.

Inseamnă-ți, creștine, că și pentru tine s'a rugat!

II. Azi ... în Raiu.

Doi tâlhari erau răstigniți, deadreapta și deastânga Mântuitorului.

Unul a păstrat până la urmă spiritul de dușmănie față de Dumnezeu și om, și râdea de batjocurile preoților, — celalalt în clipa răsuflării din urmă se ruga să-l pomenească Isus, pe care nu l-a cunoscut în viața sa.

Pe cele 3 cruci sunt 3 figuri, cari representă omenimea.

Păcătosul încăpăținat, păcătosul pocăit, și martirul fără umbră de păcat; unul care se trufește în fărădelegea sa, altul care se potolește în flacăra păcatului și se pocăește, al treilea care sufere de bunăvoe nedreptatea pentru alții.

Cel dintâi e prototipul următorilor oameni din lume: Nu numai criminalul, care ține primejduitoare mâna ori cărui om, ci și apăsătorul îndrăsneț al săracului, și bogatul, care strânge mereu avere și o păzește a fi folositoare și altora, și ipocritul care jăfuie pe văduve și orfani, și cel ce fățărnicește religiositate prin rugăciuni lungi, preotul și Levitul, care îngădue suferința între oameni, omul viclean, sgârcit, egoist, nepăsător.

Alăturea cu al doilea se înșirue: Femeia păcătoasă, vameșul, care se ruga: Fie ți de mine milă, Doamne, Petru, care se ruga: Depărtează-te dela mine, Doamne, — că sunt om păcătos, și în aceeaș vreme, lăsând totul, urmează lui Isus. Și Isaia, care se tânguia, că nu poate fi proroc având necurate buze și totuși și a îmbiat slujba sa zicând: „Aici sunt, Doamne, trimite-mă!“

In rândul al treilea e Moise, care a suferit nedreptățile poporului în pustie, și Ilie cel isgonit în părăul Horiv pentru curajul său sincer de a regenera poporul său, Ieremia, care plângea pentru păcatele poporului său, care era ca și cadavrele pe o vale, surd, timpit și neprimitor cuvântului său mântuitor, toți patrioții și mucenicii, toate mamele cu suferință pentru copiii lor.

Fiecare din noi e într'una din aceste clase, ba toți trecem prin ele: dela nepăsarea îndârjită, la potolirea patimei în pocăință, și dela aceasta la iubire și jertfă proprie.

scaunelor protopopeşti sau Preaven. consistor. Atunci s'ar vedea câte predici bune s'au rostit de ani de zile de către atâtea sute de preoţi, câţi suntem. De obiceiu preoţii noştri predică nepreparaţi, iar a predica nepreparat ani dearândul, înseamnă a nu predica nimic.

Avem păcate, pe cari trebue să le ţinem ascunse, şi cari ne opresc a ne atinge de anumite teme. E doar o învinuire nemotivată?

Să vedem.

E postul Paştilor, când spovedim pe credincioşii noştri, cari se căesc de păcatele ce au făcut; să ne spovedim deci şi noi păcatele noastre unul altuia, şi unul pe altul să ne îndreptăm.

Cea mai de căpetenie datorinţă a unui preot din zilele noastre este a predica contra beţiei, contra a tot felul de beuturi, contra cârciumelor în cari se torc toate relele, se învaţă toate vorbele murdare, se mistue câştigul credincioşilor noştri, se tâmpesc minţile, se demoralizează viaţa, se stânge credinţa şi se sapă mormintele, se deschid uşile spitalelor, temniţelor şi ale caselor de nebuni.

Dar preoţii noştri beau. Beau singuri, beau la olaltă, la întruniri, la ospeţe şi sunt chiar de aceia cari beau cu ţăranii în cărciumă. Ba ce e mai mult, sunt preoţi cari ţin crâşme în arândă, sau dacă sunt mai isteţi, ca să nu li se impute, îndeamnă pe fraţii lor, pe rudeniile lor, pe prietenii lor să le arendeze.

Acum cum vor putea predica aceşti preoţi contra acestui rău? Nu se poate, nu îndrăsneşte, îi e ruşine omului şi-i pare rău, dacă acest izvor de câştig l-ar pierde, sau înfrânându-se ar trebui să abzică de plăcerea ce o simte când bea cu alţii la masă.

Acesta e numai unul dintre păcatele noastre.

O atât de mare datorinţă se impune preoţilor de a predica contra credinţii deşarte, care încă e împreunată cu pierdere de timp şi pierdere de bani.

Dar aici iarăşi se poticneşte „plugul în rădăcină". Mulţi, foarte mulţi preoţi, în loc să lucreze într'acolo, ca credinţele deşarte să dispară, se bucură când cresc. Pentrucă credinţele deşarte sunt doar cel mai bun izvor de venit, pe lângă congrua care o primim dela stat.

Sunt în părţile noastre preoţi, cari în tinereţele lor au fost oameni mai săracuţi, dar cari azi dispun de averi; câmpuri întregi sunt astăzi ale lor, şi sunt cumpărate numai din bani, pe cari i-au adunat dela credincioşii noştri prin păscălie.

Şi credeam, că numai în părţile noastre sunt deaceia, dar cu venirea la America m'am convins, că nu este unghiu locuit de Români, de unde preotul păscăler-slujber să lipsească. In doi ani şi jum. am avut de a face nu numai cu Români din toate satele Transilvaniei şi Banatului, ci chiar cu Români din Bucovina, Basarabia şi Macedonia. Sunt deci *foarte bine informat*, şi trebue să cred, şi am datorinţa a scrie plângerile credincioşilor noştri, ca prin aceste plângeri să ne curăţim pe noi înşine.

Imi vine un credincios să citesc psaltirea, că i s'a furat o sobă, unuia i s'a furat o raţă, altuia i s'a furat 4 dolari, când a dormit beat.

Vine o unguroaică să-i fac farmece, o săsoaică să-i desfac farmecele.

Un om venise să-i deschid „Cartea îngerului", să văd dacă copilul lui mai trăeşte sau nu.

O femee din ţinutul Făgăraşului mă roagă să-i fac slujbă ca să-i moară bărbatul, alta iarăşi ca să-i treacă dorul ce-l are de casă.

Sunt prea multe, ca să le înşir pe toate, şi sunt unele cari nu se pot spune.

E aşa. Ei bine, câştig este, căci eu aş fi putut lua dela fiecare câte 5—10 dolari sau şi mai mult, după cum preoţii de acasă iau câte 10—20 şi 50 de coroane.

Dar unde e paguba? Cine sufere? Intâi credinciosul că-l jupuim de bani, al doilea sufere legea lui Cristos pe care o falsificăm.

Şi aş voi să ştiu, — aceasta o pretind cred şi alţi preoţi tineri cari nu cunosc această meserie, — că în ce carte se cuprind aceste slujbe, şi în ce şcoală se învaţă? Eu am fost destul de atent la prelegerile profesorilor dela seminar, dar nici când nu am auzit despre aceasta. Din contră, par'că aud şi acuma cuvintele spuse cu greu accent din partea Preacuvioşiei Sale *Dr. Eusebiu R. Roşca*: „Aveţi de a face cu o mulţime de credinţe deşarte şi datorinţa vă este ca să le stârpiţi, una câte una, ca să nu produceţi prea mare sguduire în sufletele credincioşilor, cari ţin la ele".

Avem deci datorinţa de a predica. Dar cum vom predica contra unui păcat, pe care numai noi îl avem? Poporul nu e vinovat dacă crede, căci dacă preotul îi spune că „nu se poate" rămâne cu banii în buzunar şi mai mult nu mai crede.

Avem astăzi bănci aproape în fiecare comună. Datorinţa ar fi ca toţi cei lipsiţi să fie îndrumaţi a face împrumuturi numai de acolo.

Unii preoţi socotesc însă altfel. Pe banii mei cari stau în bancă capăt numai 4—5%. De ce să nu împrumut pe cineva direct şi să câştig 7—8% şi câteva zile de clacă?

Şi face aşa, fără a-şi trage seama, că el nu mai are dreptul de a predica contra cămătăriei. Şi sunt cazuri, când totuşi predică. Predica lui însă nu numai că nu are nici un efect, dar cel păţit îşi zice în sine „asta încă-i bună".

In biserica noastră ca şi în celelalte de acasă de un timp se observă o decadenţă morală şi un indiferentism, care după cum am mai accentuat încă odată în coloanele acestui ziar, în primul rând este a se atribui Americei, unde credincioşii nostri nu pot fi îngrijiţi, din cauza prea micului număr de preoţi ce-i avem aicea, pe de altă parte este a se atribui şi preoţimei noastre de acasă.

Acest indeferentism se manifestă în primul rând prin aceea, că credincioşii nu mai cercetează biserica regulat, şi că în multe părţi lucră oamenii în zi de Duminecă, întocmai ca şi în altă zi a săptămânei.

E datorinţa preoţilor de a predica şi a stirpi acest rău, care ia dimensiuni tot mai mari. Dar pot? Din biserică sluga şi slujnica preotului totdeauna lipsesc, dacă nu şi preoteasa. Dacă preotul are să-şi ridice coperişul la casă, sau la şură, sau dacă are să aşeze în curte ceva lemne sau petri, o face Dumineca.

Dacă e timp de ploaie „sluga popii" e cel dintâiu care iasă cu furca şi grebla pe umeri. Dacă e să-şi cosească o ogradă, adună feciorii în o Duminecă după amiazi şi pentru un litru de spirt o dau gata.

Preotului urmează judele, notarul, cârcimarul şi a. Iată un nou caz când preotul singur păcătueşte, când singur îşi ia dreptul de a predica, ori dacă predică în aceea predică se contrazice singur.

Averea şi onoarea sunt viaţa, fericirea pământească. Cel ce nu are onoare şi avere, sau cel ce nu e înstare a-şi câştiga aceste bunuri de D-zeu lăsate, acela e mort mai înainte de a-i eşi sufletul din trup, şi celce răpeşte aceste două bunuri ale deaproapelui său, sau fie şi numai unul, păcătueşte foarte greu.

Ar fi iarăşi o datorinţă de căpetenie ca preotul prin predicele sale să atragă atenţiunea credincioşilor săi asupra acestui păcat, şi singur să se ferească de a-l săvârşi.

Durere însă, că în multe locuri şi în multe rânduri nu e aşa. Sunt în cele mai multe părţi oameni cu puţintică avere, dar oameni de omenie. Ţelina şi ogorul însă sunt încărcate cu datorii, fie că aşa le-a moştenit de la părinţi, fie că singur a făcut împrumuturi pentru a-şi cumpăra o văcuţă sau a-şi zidi o căsuţă, ca să nu-i piară copiii de foame şi de frig. Datoriile se plătesc greu. Nu-şi mai poate plăti datoria. Vine execuţia. Dar când vine?

In zi de vară, când nu e nimenea în sat, când săracii fac zile de clacă. Averea se licitează. O cumpără cine e la licitaţie. Ne fiind mulţi, averea nu se vinde cu preţ. Şi ce trist e sufletul celui păgubit, când ştie că el nu mai are nimic, şi că mâne sau poimâne va fi dat afară şi din casă cu copii cu tot. Supărarea acelui om însă nu e aşa de mare când ajunge în mâna altui om de rând, căci se mângâie zicând: „nu se mai satură de avere". Dar când preotul cumpără o astfel de avere mai pe nimic, supărarea celui năcăjit e înzecită şi-şi zice „n'am crezut că chiar popa să mă scoată din casă".

Dar sunt oameni cari vin în America, pentru a-şi acoperi năcazurile, şi cei mai mulţi sunt de aceia. Pe lângă datoria ce o are mai împrumută omul la plecare încă 4—500 cor.

A ajuns aicea, nu capătă lucru sau se bolnăveşte şi nu poate lucra. I se vinde averea fără ca el să ştie, şi un preot o cumpără pe nimica. Va mai fi omul acesta vreodată omul bisericei, sau copiii şi copiii copiilor lui vor uita vreodată pe preotul care le-a luat cândva pâinea de la gură?

Sunt şi oameni bogaţi, cari prin beţie îşi risipesc tot avutul. Fiindcă îşi vând averea în stare de beţie, o vând totdeauna pe nimica câte odată merge o livadă pe un aldămaş zdravăn. Cumpăratorii se bucură. Beţivul îşi isprăveşte averea, adeseori devine om bun, după ce a rămas pe drumuri, dar e prea târziu. Ar ara şi el, dar nu are unde, ar cosi, dar livada lui de odinioara e a altuia.

Prinde deci sapa şi coasa pe umeri şi porneşte să scormone rozoarele şi să cosească coastele cu burueni, cari nu trebuesc nimănui.

Ingândurat trece pe la capetele locurilor unde ara şi el cândva, vede pe noii stăpâni cum răstorn brazdele şi le strigă de departe: „merge? merge?"

Dar când trece pe lângă locul care l-a vândut preotului, se opreşte şi zice în sine: „L-am vândut popii, nici măcar cu a treia parte din preţ. Şi s'a bucurat, bucura-s'ar şi alţii de ce are el, cum s'a bucurat el de mine."

Apoi pleacă mai departe. Unde e un fiu al bisericei, care se căeşte de păcatele sale, dar pe care nu le mai poate îndrepta? Unde sunt fii şi rudeniile acestui om desperat, cari pentru biserică şi preot nu se mai încălzesc niciodată? Şi nu e un păcat greu acesta, pe care preotul ar trebui să-l combată, dar pe care nu-l doare, de oarece singur îl săvârşeşte.

Dar ne va zice, cineva că trebue să-şi facă avere pe vre-o cale. Ei, bine. Suntem chiar datori a ne câştiga avere cât mai multă, dar pe cale cinstită. Beţivul încă e câte odată treaz, fă târg cu el şi-i dă atâta cât e vrednic pământul lui, iar săracul dacă îi dai preţul averii ţi-o dă bucuros, bineştiind şi el, că la licitaţie totdeauna se vinde fără preţ.

Tot un păcat al nostru ne opreşte de a predica despre taina pocăinţei.

Am spus încă odată, şi anume repetez: Sunt sute şi mii de credincioşi în America cari nu au idee că ce e taina pocăinţei, şi sunt zeci de mii cari se feresc de aceasta taină numai fiindcă preoţii i-au canonit cu bani, atuncea când s'au mărturisit.

Chiar socialiştii şi baptiştii de aicea au la mânile lor scrisori dela preoţii nostri de acasă în cari se spune: „slujba preotului de acolo nu e bună, trimite-mi 5 dolari să-ţi fac eu, sau „celce contribuesc la colectă, îi pomenesc la liturgie."

Ce păcate!!

Fiind acesta un lucru foarte gingaş, nu întru în amănunte, dar atâta pot spune că un canon de „şasesprezece zloţi" pentru o femee care munceşte cu palmele e mai mult decât păcat, şi celce canoneşte credincioşii săi cu bani, acela se canoneşte singur.

Mă gândesc câtă bucurie au profesorii noştri, când pregătiţi pentru cea mai frumoasă carieră ne dau diplomele de preoţi, şi cât s'ar întrista când ar cunoaşte toate cele ascunse ale noastre şi toate faptele noastre, căci aceste înşirate sunt numai plângeri ale credincioşilor, cu cari am convenit eu, dar câte vor fi cari vecinic vor rămânea tăinuite!

Cât de mult putem abuza de încrederea superiorilor noştri şi de a poporului, care e în mâna noastră, şi pe care îl putem frământa cum ne place!

•

Am isprăvit. Avem păcate grele, păcate cari ne opresc dela împlinirea chemărei noastre de propovăduitori ai binelui şi adevărului. După această mărturisire ar trebui să urmeze canonul. Ce greu ne-ar cădea nouă, dacă pentru aceste păcate ne-ar canoni cineva cu sume însemnate de bani.

Dar un astfel de canon nu ne-ar îndrepta nici pe noi, ci ne-am desgusta şi ne-am răci faţă de acelce ne-ar dicta pedeapsa.

Pedeapsa noastră trebue să ni-o luăm de la aceia, cărora am greşit, de la aceia pe cari i-am neîndreptăţit, dela credincioşii noştri, iar în al doilea rând de la arhiereii bisericilor noastre.

In fruntea bisericilor noastre stau bărbaţi, înaintea cărora se cuvine a ne pleca fruntea şi genunchii, bărbaţi în etate cu praxa vieţii, bărbaţi cu cunoştinţă de carte şi pricepuţi în ale scripturilor. De la tronurile arhiereşti aşteptăm, ca să ni se dee lecţie, şi celor păcătoşi şi celor nepăcătoşi deopotrivă, unora, ca să ne îndreptăm, altora ca să ne păzim şi să ne temem de a păcătui astfel.

Ah, cât de fericiţi am fi să ne oprim la jumătatea drumului, la pocăinţă, chiar de nu am mântui pe alţii, răbdând şi suferind noi înşine.

Isus zice: Cu mine în raiu. Noi nu ştim ce este raiul, nici ce cuprinde. Dar în raiu nu poate trece cineva spre îndreptare, ci spre curăţire. Inţelesul sentinţei acesteia nu culminează în cuvintele în raiu, ci cu mine.

In acest moment tâlharul s'a întors la Cristos — fiind rupte ori ce pedeci spre El.

Romano-catolicii învaţă despre Purgator. Atunci şi Cristos avea să meargă acolo.

Dacă era să meargă prin apă şi prin foc — acestea nu l-ar fi ars, nici înecat. Prorocul zice: nedreptăţile voastre v'au depărtat dela Dumnezeu şi păcatele voastre au întors faţa Lui dela voi, încât nu vă aude.

Creştine, aşa să ştii, că ori ce vei fi gândit — şi făcut — dacă te pocăeşti cu adevărat, te întorci la Cristos, care nu va zăbovi să-ţi răspundă: Azi cu mine vei fi. Indurarea sa e momentană, ertarea sa fără zăbavă.

Nu aştepta, ca după o prescură să şi dobândeşti ertare dela Dumnezeu.

III. Fiiul tău — Mama ta!

Sub cruce stătea Mama lui Isus, cu Ioan, învăţăcelul cel iubit. Priveau neputincioşi cum se chinue în agonie, gemeau inimile lor şi nu era modru de a da vre-un ajutor. Pe buzele lui pârjolite nu puteau pune o picătură de apă rece, nici palma răcorită să o treacă peste fruntea Lui aprinsă de friguri. Nu puteau să-i schimbe suferinţa — decât să sufere împreună.

Şi Isus cu iubire uitându-se pe sine zise: Mamă, iată Fiiul tău! Şi din acel ceas Ioan o duse la casa sa purtând grije de dânsa.

In năcazul nostru cel mai mare singura mângâiere e să slujim pe alţii.

In năcaz ca şi în bucurie acesta e semnul abnegaţiei. Ne întărim, când încurajăm pe alţii. Ioan îngrijind de Mama lui Isus, o făcu să-şi mai uite durerea. Cel jalnic când se întoarce dela groapă şi ajută pe alţii, se mângâie. Suflet sdrobit, caută în jurul tău, vezi un copil, o văduvă, un nenorocit, ajută-i, ca să fii mângâiat.

Noi auzim aceste cuvinte în tot anul. Mai bine îl cinstim, nu când îngenunchem la picioarele lui, ci când ne sculăm şi umblăm pe căile arătate de el.

Când ne apropiem de sfântul altar, de cruce, când suntem în rugăciune, să ştiţi că Isus vă zice: Mamă, iată fiiul tău — şi fiiule iată Mama ta, îndemnându vă să faceţi bine şi să ajutaţi celor din jurul vostru!

IV. Sete ... Părăsire.

Isus chemă de pe cruce, de douăori: om şi Dumnezeu. Frigurile şi soarele aprins îi făcură o sete învăpăiată. Isus însă n'a pregetat a chema pe nepăsătorul strajă în ajutor. Chiar în acel cias fusese scuipat, lovit şi batjocorit, ucenicii săi nu-i puteau ajuta nimic, însă Isus nu-şi perdu credinţa în simţul omenesc. Mi-e sete — zise. Această dorinţă n'a fost spusă înzadar. Cine-va înmuiă în oţăt un burete şi-l atinse de buzele lui.

Curajul celui năcăjit apelează chiar la cel mai dârz şi mai împetrit om. Moartea eroică a lui Isus, care uimi pe sutaş, îi scoase esclamaţia: Cu adevărat fiiul lui Dumnezeu era!

Moartea a deşteptat simţământul său omenesc, îl umpluse de admiraţie, îl aduse la adoraţie.

Este ceva în om, la ceea ce apelează cel năcăjit şi suferitor. Bogatul, în chinul său ar dori să trimită pe cineva la fraţii săi.

Insă răstignirea lui Isus zgudaie ori ce inimă omenească. In inima cea mai stricată este un grăunte de bunătate, care răsare, dacă îl cauţi. Să avem răbdare a l căuta!

Ceealaltă chemare de pe cruce a fost: „Dumnezeul meu, Dumnezeul meu ... de ce m'ai părăsit!" Arată credinţa sa în Tatăl cel ceresc. Evreii aveau psalmi, cari asemănau ciasurile agoniei cu vaietele celor din robie. Isus în cel mai tragic cias al vieţii sale arată legătura sa cu omenimea.

Fericiţi sunt cei ce în năcazul lor strigă: Dumnezeul meu!

Şi Pavel şi Iov au păţit naufragiu, dar credinţa lor li-a fost mângâiere şi întărire. Drept aceea Pavel zice: Nici moarte, nici viaţă, nici foc, nici foamete ... nu ne pot despărţi de Domnul nostru Isus Cristos!

(Va urma).

Vorbe înţelepte.

Când vezi, că eşti mai mare decât duşmanul tău, iartă-i lui toată greşeala săvârşită faţă de tine, şi mulţameşte lui Dumnezeu, că te-a făcut să fii superior lui.

•

Omul care se bucură când aude pe alţii clevetind şi vorbind de rău pe semenul lor, nu e mai bun decât ei, şi îndată intră şi el în ceata clevetitorilor.

De acolo va trebui să pornească poruncă aspră în toate părţile şi să ne silească a predica, a predica mult şi bine, a combate toate greşelile şi în primul rând acelea de cari suferim noi.

Preoţimea noastră trebue îndrumată, ca în conferinţele preoţeşti să nu se mai desbată lucruri cari privesc poporul, turma noastră, ci acelea să se desbată în faţa poporului, ca el să înveţe, el să ştie ce datorinţe are şi ce trebue să facă.

Preoţimea noastră trebue îndrumată spre o nouă cale, căci pe care merge astăzi nu e cea mai potrivită, şi până când nu se va face aceasta, nimenea să nu se aştepte la mai mult.

Cristos, întemeietorul bisericei noastre, nici când n'a avut nimic de ascuns, tot ce a spus şi învăţat, a spus şi a învăţat în public. Biserica lui Cristos e publică, ea nu poate avea unghiuri şi ascunzişuri, şi cei ce se pun în slujba acestei biserici nu pot avea taine. Cel ce tăinueşte învăţătura bisericei noastre, acela nu mai slujeşte lui Cristos.

Biserica noastră trebue să fie curată, cei necuraţi nu pot avea loc în ea. Dar biserica noastră iartă şi primeşte pe cel ce se pocăeşte. Acuma e timpul, ca să ne pocăim şi noi să fim ertaţi, şi canonul ce ni se va da, să-l primim liniştiţi şi cu mulţămită, şi să ne îndreptăm.

Astăzi sunt păscăler, fac bani, pentru că omul acela care vine la mine nu ştie că eu îl înşel.

Astăzi am cârcimă în arândă, e interesul meu, nu ca să predic contra cârcimelor, ci chiar să îndemn cât pe mai mulţi să bea.

Astăzi beau, că-mi place, beau chiar şi în cârcimă, şi chem şi pe alţii să ne petrecem timpul liber.

Ştiricesc că averea cutărui nenorocit se vinde, nu spun nimănui ca să stee în ziua aceea acasă, şi cu bani puţini cumpăr o avere scumpă.

Am fân cosit, l-am cosit numai Sâmbătă. Duminecă mân sluga să-l întoarcă sau să-l adune. Am ceva de lucru, astăzi o fac, pentru că cine ştie că e păcat a lucra Dumineca, dacă eu nu predic şi dacă însumi lucrez?

Voesc să fac bani? Câţi îmi vin la mărturisire, îi canonesc cu bani, pentru că ei cred că prin bani se ispăşesc păcatele.

Nu o mai fac însă atuncea, când poporul va şti ce-mi este ertat mie şi ce nu. Când mie îmi va veni circular sau pastorală, pe care o voiu ceti înaintea poporului meu, şi în care se va spune bunăoară că păscălia e lucru diavolesc, că păscălerii sunt oameni fără credinţă în D-nezeu, eu mai întâi de toate trebue să roşesc. Credincioşii ascultând de glasul celui mai mare nu vor mai veni la mine, pentru că mă consideră de şarlatan, şi chiar dacă ar veni cineva, de teamă ca să nu se auză în public, nu-i voi împlini dorinţa.

Şi când poporul meu va şti, că mie nu-mi este ertat a ţinea cârcimă în arândă, nu-mi este ertat a mă îmbăta, nu-mi este ertat a cumpăra avere din licitaţie, a lucra în Dumineci şi sărbători, a da canoane în bani şi altele, atunci chiar dăcă aş voi să fac vre-unul dintre aceste păcate, nu pot, căci oricare credincios mi ar zice „nu-ţi aduci aminte, Părinte, de ce ni-o spus Vlădica“? Şi ne mai având atunci nici un interes personal, voiu predica cu toată iscusinţa şi puterea mea contra acestor rele, cari pe lângă curentele socialiste şi adventiste sapă la temelia bisericei noastre, singurul stâlp de nădejde în trecut, în prezent şi viitor.

*

Se vor întreba mulţi, că oare pentru ce am scris eu acestea, pentru ce acuz preoţimea noastră, care e atât de lăudată din toate părţile, ce m'a îndemnat să fac aceasta?

Intr'o seară am trecut pe lângă biserica din centrul Clevelandului „Old stone church“. Inaintea bisericei era o tablă cu inscripţia „Serviciul divin la 7 oare p. m.“ „Predică despre datorinţele preotului“.

Ştiind, că în aceea biserică nu au loc decât cei mai vestiţi predicatori, am intrat şi eu să ascult, ce poate spune un preot „despre datorinţele preotului“ în faţa lumii laice? Nu ştiu bine englezeşte, ba abia acum încep a înţelege, dar totuşi am admirat îndrăsneala acelui adevărat apostol, care în tonul unui judecător a espus pe rând toate păcatele pe cari un preot le poate săvârşi „fără ca lumea să i le cunoască“; le-a judecat, apoi a rostit sentinţa următoare: „Nimenea nu e vinovat, dacă preotul lui e păcătos şi nimenea nu e răspunzător pentru păcatele lui; dar un preot totdeauna e răspunzător înaintea lui D-nezeu şi a oamenilor pentru păcatele credincioşilor lui. Nimenea nu e vinovat, dacă preotul său e păcătos, dar e vinovat tot acela, care păcatele preotului le ascunde, pentru că unui preot nu-i este ertat a greşi, cel puţin în aşa măsură, ca lumea să-i judece greşelile lui de păcate. Vă rog, rămâneţi oameni buni, ca să nu mă ruşinez eu de faptele voastre, iar eu rămân păstorul vostru, până când voiu putea rămânea curat. Când voiu greşi, plec singur. Amin“.

NOUTĂŢI.

Medalie nouă. Maiestatea Sa Monarhul nostru a aprobat înfiinţarea unei nouă distincţiuni, şi adecă a unei medalii de argint pentru merite. Noua medalie se va putea acorda persoanelor, cărora li se exprimă recunoştinţa preaînaltă a monarhului.

*

Profesura lui Apponyi. Un prim articol din Dumineca trecută al ziarului *Pester Lloyd* se rosteşte în contra profesurii universitare a contelui Apponyi. P. Lloyd consideră profesura aceasta ca lipsită de temei *ştiinţific*, şi se întreabă: cum va explica creştiunea dela 1867 un politician independist, de soiul contelui Apponyi, ajuns profesor?

*

Pretură în Zerneşti. Ministrul de interne a întărit hotărirea congregaţiei comitatului Făgăraş, ca pretura din Bran să fie mutată la Zerneşti. Mutarea se va face în vara anului curent.

*

Muncă greşită. In foiţa ziarului „Epoca“ apar de câteva zile articole în care se face critica proiectului de Dicţionar academic scris de răposaţii Laurian şi Maxim. Autorul foiţelor însă nu se mulţămeşte cu atât, ci acuză deadreptul pe aceşti reprezentanţi ai latinismului de odinioară, că sunt vinovaţi de franţuzismele (?) şi limba stricată folosită mai ales de autorităţile administrative din Ţară. Am dori să ştim, cine citeşte astăzi pomenitul proiect de Dicţionar cu gândul ca să-l imiteze?

*

Jubileul monopolului pe tutun. S'a împlinit un secol, de când împăratul Napoleon cel mare a întrodus monopolul pe tutun în Franţa. Cu prilejul unui bal la curte în 1811 împăratul observase o damă care purta cele mai splendide juvaere. S'a informat, cine este dama aceasta; şi a aflat, că e soţia unui fabricant de tutun. Peste câteva zile a apărut un decret imperial, prin care monopolul pe tutun a devenit lege.

*

Un incendiu înfiorător a pustiit Luni o parte din capitala Tokio. Au ars aproape şepte mii de case, 9 temple, 2 fabrici şi un magazin de arme. S'au nenorocit mai mulţi soldaţi, poliţişti şi femei. Patru persoane au murit, 133 au fost rănite. Au rămas sub cerul liber 40 de mii de oameni în mizerie cumplită.

*

Transferare. Ministrul de justiţie a transferat din Caransebeş pe procurorul Dr. Adolf *Wiedorn* la parchetul reg. din oraşul nostru.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit următoarele donaţiuni: dela institutul „Bihoreana“ 30 cor., dela damele Augusta Dr. Login 10 cor., Angela Pletosu 3 cor., Maria C. Pop 2 cor., Maria Scridon 2 cor., Maria V. Onişor 10 cor., Lucia A. Onişor 4 cor., dela domnii Dr. George Triff şi Dr. Sabin Varna, câte 1 cor., dl Camilo de Liuul 2 cor., dela familia Dr. Iulian Pop 5 cor., dela familia Dr. Gavril şi Eugenia Tripon 5 cor., institutul „Coroana“ 5 cor.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al poporului nostru român, domnul *Vasile de Stroescu* a dăruit pe seama şcoalei noastre gr. or. din Lovnic (tr. Cohalm) suma de 500 cor. Pentru acest marinimos ajutor îi esprimăm şi pe această cale cele mai adânc simţite mulţămite. In numele comitetului parohial *Ioan Grecean*, paroh.

*

Hymen. Dl *Aurel Olteanu*, învăţător în Haşag, şi dşoara Anuţa *Olteanu-Heria*, fidanţaţi.

*

Director general al teatrelor din Bucureşti a fost numit domnul *I. C. Bacalbaşa*, prim redactor la ziariul „*Seara*“.

*

Focul din Gusu. Ni se mai scrie, că cu ocaziunea incendiului din comuna Gusu, au ars în total 39 case şi 51 şuri. Asiguraţi au fost 15 inşi la „Transilvania“ din Sibiiu. Pagubele celor neasiguraţi au fost stabilite din partea organelor oficioase în suma de 90,000 coroane.

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoştinţă, că ministrul de culte şi instr. publ. prin ordinaţiunea sa 4252/911 a oprit numai ediţiunea X din 1898 a manualului Ioan Popescu, Carte de cetire II rev. de D. P. Şpan, iar pentru ediţia XI din 1908 al aceluiaş manual sustă şi de present aprobarea Nr. 72038/909. Dr. Cornel Popescu protopresb.

*

Mătăsăritul în Ungaria. Nici un ram de economie din ultimele trei decenii n'a luat avântul îmbucurător, pe care vedem că l-a ajuns mătăsăritul. Nebăgat în seamă până la anul 1880, de atunci încoace a realizat progrese însemnate în fiecare an. Din raportul înaintat de inspectoratul central către ministrul de agricultură, se constată că în 1910 s'au ocupat cu mătăsăritul peste 90 mii de familii din 2800 comune, şi că în ultimii 30 de ani s'au produs 32 de milioane coconi. In restimpul acesta persoanele ocupate cu mătăsăritul au făcut un frumos câştig de peste 90 milioane de coroane, care sumă s'a incassat în aur din străinătatea, unde s'a vândut materialul de mătasă. Câştigul mediu al unei persoane care se îndeletniceşte cu mătăsăritul a fost în anul trecut 37 coroane 52 fileri, banii aceştia se agonisesc de păturile cele mai sărace ale poporului în timp de 4—5 săptămâni. Ţara are 9 ţesetorii de mătasă, cari lucrează pe an mătasă în greutate de 130 mii chilograme, în valoare de 5 milioane coroane.

*

Dela universitatea din Budapesta. A apărut darea de seamă despre anul şcolar trecut al universităţii budapestane. Au fost inscrişi în primul semestru 7479, în al doilea 6751 de studenţi, un număr enorm. După confesiune sunt ceva peste 3000 romano-catolici, 2600 evrei, la facultatea de medicină evreii cu 987 de studenţi întrec şi pe romano-catolici cari au 505 medicinişti. Femei înscrise au fost 260, cele mai multe la facultatea filozofică (167), apoi la cea de medicină (78).

*

La fondul Dr. P. Şpan 112 cor. Dl Pompiliu *Acelenescu*, abs. în teologie şi învăţător în Zlatna, adresându-se prezidentului Reuniunii meseriaşilor sibieni, dlui Vic. Tordăşianu, scrie următoarele: „In ziua când se făcea în Sibiiu înmormântarea mult iubitului profesor Dr. P. Şpan, un grup de fosti elevi şi stimători ai lui, înduioşaţi de doliul zilei, am făcut o colectă în cerc restrâns, drept cunună eternă în amintirea răposatului, cu firma hotărâre de a ţi-o trimite dtale pentru vre-un scop de binefacere, lucru care aflase răsunet în inimile multor cunoscuţi ai Drului P. Şpan. Când a apărut însă apelul dtale în causa înfiinţării „fondului Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii“, numărul aderenţilor a sporit şi ideea a fost sprijinită cu multă căldură. Astfel cu ocasiunea adunării generale a băncii „Zlăgneana“, la îndemnul şi la cuvintele calde ale dlor Petru Popovici, protopresbiter în Abrud şi Victor Damian, propr. în Zlatna, cari ştiu aprecia lucrurile bune şi folositoare, spiritele s'au predispus pentru jertfire, şi colecta continuată arată gradul de jertfire al marinimoşilor contribuenţi“, cari sunt: „Zlăgneana“, institut de credit şi econ. 17 cor. 70 fil., domnii Dr. Candin David, advocat, Abrud 10 cor., Vic. Damian şi Nicolae Olariu, director, Zlatna, câte 5 cor., Petru Popovici, prot., Abrud şi Alexandru Băeşan, paroh, Poiana, câte 4 cor., Ioan Fodorean, paroh, Galaţi, Nicolae Giura, Tăuţi, şi Ioan Hărăguş, Meteş, câte 3 cor., Hölzel Rudolf, şef de gară, Galaţi, Iuliu M. Montani, protopop, Zlatna, Nicolae Cristea, par., Valeabulz, Emanuel Beşia, par., Zlatna, Ioan Ursa, Meteş, Nicolae Todea, Balşa, Iosif Magda, Feneş, Ludovic Jurca, Trimpoele, parohi, Ioan Halalaiu, not., Săsciori, Stefan Nicola, paroh, Presaca, Ioan Lucăcel, înv., Balşa, Partenie Duca, înv., Zlatna, Mih. Moldovan, Zlatna, Dumitru Magda, înv., Galaţi, Trifa Ioan, Bucium, Alex. Bogdan, Gligor Porcariu, Valeadosului, Petru Presăcan, Zlatna şi Pompiliu Acelenescu, înv., Zlatna, câte 2 cor., Dionisie Costea, par., Stefan Păsculeţ, cassar, Zlatna, Petru Pătringenar, subprim., Ioan Cristea, croitor, din Zlatna, Candin Cazan, Ardeu, Nicolae Romoşan, Feneş, Nicolae Duşa, Galaţi, Alexie Câmpean, Pătringeni, George Gordeş, Feneş, Ioan Duşa, Galaţi, Stef. Corpade al Anii, Zlatna, Dumitru Moguţ, Zlatna, Emanuel Comanescu, înv., Mihalţ, Nicolae Muntean, capelan, Cricău, Coriolan Meteş, înv., Bucerdea, Ioan Bungărdean, Zlatna, Claudiu Comanescu, cont., Zlatna, Traian Tomuş, teol. abs., câte 1 coroană, George Paul, pract., Zlatna 50 fileri, T. Duşa, paroh, Pătrângeni şi Stefan Onea, paroh, Almas, câte 40 fileri. Starea fondului 407 cor. 10 fil.

*

Unitate în folosirea calendarului. Episcopul gr. cat. al diecezei din Eperjes a dat o circulară, în care invită protopopii să convoace o adunare de preoţi şi să pertracteze afacerea unificării calendarului. Preoţimea va stabili: Oare este sau nu este potrivită unificarea aceasta? Oare poporul credincios doreşte întroducerea ei, ori nu?

*

La a 20-a expoziţie de vite de prăsilă, ce se va aranja de „Reuniunea română de agricultură din Sibiiu“, Marţi la 12/25 Aprilie curent (a 3-a zi de sf. Paşti) în comuna Săcel, vor fi admise vitele din aproape toate comunele din cercul Săliştii. Programul îl publicăm în numărul viitor.

*

Socialiştii la guvern. In Franţa a venit la putere partidul radical socialist. Un punct de căpetenie al programului acestui partid este desfiinţarea tuturor averilor particulare, conform principiilor socialismului. Intre bărbaţii cei noi dela stăpânirea de acum se găsesc vreo opt milionari: se va vedea, vor renunţa sau nu aceşti „socialişti“ la averile lor în folosul aşezămintelor filantropice?

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: Ioan Popp (orig. din Sâmbăta inferioară), Nistor Fleşeriu (orig. din Miercurea) sodali lăcătuşi; Ioan Voicu (orig. din Cristian, lângă Sibiiu), sodal rotar; Alexandru Morariu (orig. din Sâniosif, com. Bistriţa-Năsăud), sodal cizmar; Vasile Petraşcu (orig. din Broşteni), sodal curelar; Nicolae Ţ rtea (orig. din Râuşor), Emil Rambe, (orig. din Calbor) cu 2 cl. gimn., sodali croitori; George Bembea (orig. din Banpotoc), sodal faur; Const. Ioanovici (orig. din Zerneşti, cu 2 cl. gimn.) cul. tipograf, Nicolae Stanciu (orig. din Sibiiu, cu 2 cl. gimn.) măestru strunar de fier şi Petru Monda (orig. din Alţina), măestru lăcătuş, iar între membrii ajutători a reintrat dl David Mohan, funcţionar la „Albina“.

*

In contra criminalilor. Un ziar german scrie despre chestiunea pedepsei cu bătae, zicând că întroducerea acestui fel de pedeapsă nu este potrivită, din mai multe puncte de vedere; de altă parte însă mijloacele actuale de pedepsire nu sunt îndestulătoare pentru a intimida pe răufăcători. Temniţa nu înspăimântă, iar pedeapsa corporală nu este admisă; prin urmare, unde să găsim o cale de mijloc, potrivită pentru a înfrâna pe omul cu aplecări de bestie? Ziarul german, răspunzând la întrebarea aceasta, recomandă spre meditare două feluri de pedepse. Cea dintâi consistă în „*priponire*“, după chipul întrebuinţat la soldaţi. Delicventul stând în picioare este legat, şi timp de 24 oare, în întunerecul închisorii, nu primeşte decât apă şi pâne, — pedeapsa aceasta corporală este intr'adevăr îngrozitoare. A doua consistă în întrebuinţarea *electricităţii*. Cine a simţit odată efectele unui curent puternic de electricitate, cunoaşte bine durerea infamă împreunată cu procedura aceasta. Bătaea şi temniţa este nimic în asemănare cu un bun curent electric, care se aplică în câteva zile dearândul la o oră anumită, fie şi numai două-trei minute: criminalul, care are parte de o astfel de pedeapsă, n'o doreşte şi n'o mai uită în veci. Aceste două mijloace s'ar întrebuinţa sub supravegherea organelor corespunzătoare, fără nici o temere că ar putea degenera în brutalităţi. Lăpădăturile omenimii ar fi ţinute astfel în frâu; ear greutăţile împreunate cu disciplinarea robilor ar scădea nepus de mult.

*

Petrecere în Jimborul-mare. Producţiune musicală-teatrală-declamatorică, împreunată cu joc, se va ţinea cu ocasiunea şedinţei comitetului despărţământului H da Huedin al „Asociaţiunei“ în Jimborul-mare a treia zi de Paşti, la 25 Aprilie 1911 st. n. Inceputul la 7 ore seara.

*

Concert în Agârbiciu. Corul bisericii rom. gr. or. din Agârbiciu tractul Turda dă un concert Luni, a II a zi de sf. Paşti (11/24 Aprilie 1911) în sala hotelului comunal. Inceputul la 8 ore seara. Preţul de intrare de persoană 1 cor. Venitul curat e destinat pentru scopuri şcolare.

Cărţi şi reviste.

Invăţaţi şi meserii, de *Ion Dragoslav*, cu o prefaţă de *Ion Kalinderu*. E a 46-a cărticică din biblioteca poporală a administraţiunii domeniului Coroanei, şi are cuprinsul următor: Precuvântare, Povestea celor cinci fraţi, Anghel Florea, Din ticălos om de treabă, Boerul Vântul.

Anunţ de licitaţiune.

In **17/30 Aprilie a. c.** la oarele 2 d. m. se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei gr. or. din Armeni, tractul Mercurei.

Preţul de strigare 28000 Cor.

După această sumă are să se depună vadiu de 10% în hârtii de valoare sau în bani gata.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Armeni, la 25/7 Martie 1911.

Comitetul parohial gr. ort.

Vasile Spătar preot. **George Petru** notar.

(134) 2—3

Nr. 171/911. [135] 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In **24 Aprilie v.** (7 Maiu n.) a. c. la orele 3 după amiazi, se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalei confesionale gr. or. rom. din comuna **Dâncul mare**.

Preţul de strigare e 6400 coroane.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul şi preliminariul de spese precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial. Peatra, cărămida şi năsipul le dă comuna bisericească.

Dâncul mare, la 28 Martie 1911.

Ioan Cotruş
paroh.

Vidi: **V. Domşa**
protopresbiter.

Se dă în **chirie** sau eventual **să vinde** din mână liberă

o casă cu etagiu

cu toate cele de lipsă în mijlocul comunei **Buia**, aranjată pentru **prăvălie** sau **măcelărie**.

Doritorii să se adreseze dnului **Demeter Károly**, cojocar în **Buia** (Bolya, Nagyküküllőmegye), poşta în loc. 136 1—3

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

de

Dr. I. Lupaş.

Preţul 6 fil. + porto 5 fil.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă ca foarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la

NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse **11.**

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 18— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cele mai frumoase

Ilustrate de sfintele Paşti

cu inscripţie românească **Christos a inviat** se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare şi mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

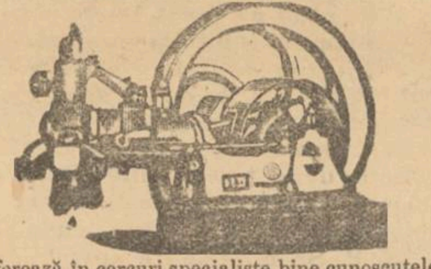

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare şi Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră şi putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:

Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 17—26

Papier à Cigarettes

ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 1—

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(38) 9— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Cassa de păstrare în Mercurea
societate pe acţii (Szerdahely, Szebenmegye).

Concurs.

Se publică concurs pentru ocuparea postului de **practicant** la „Cassa de păstrare în Mercurea“, societate pe acţii dotat la an cu **1000 cor.**

Dela reflectanţi să recere să fie absolvenţi de şcoala comercială.

Cel ales cel mult după un an de praxă, întru cât se validitează, va fi avansat în postul de funcţionar dotat cu 1200 coroane la an, 240 cor. bani de cuartir, tantiemă statutară, drept la fond de penzie şi urcare de salar tot din 3 în 3 ani.

Reflectanţii au să-şi înainteze cererile provăzute cu atestatele de lipsă, până în *30 Aprilie 1911 nou.*

137 1—1 **Direcţiunea.**

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în

Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 3—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Pentru

Dame

indispensabil!

Cel mai bun mijloc de înfrumseţare

Crema-MARGIT a lui Földes

Neîntrecută şi cu efect miraculos

delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe faţă sgrăbunţele şi alte necurăţenii de piele. Netezeşte increţiturile feţei, faţa o înălbeşte, împrospetează şi intinereşte.

Preţul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinţi Margit 1 coroană. Apă pentru faţă Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

Feriţi-vă de imitaţiuni!

CLEMENS v. FÖLDES farmacist
în ARAD.

132 b) 1—

Aviz! **Noutate!** **Aviz!**

☞ De văzut numai până în 17 Aprilie. ☜

Cu ocazia voiagiului din Berlin la Bucureşti.

Ocazie rară.

A sosit o **grădină orientală** şi un **Muzeum anatomic** pe piaţa lemnelor.

Grădina Orientală

care e pentru mare şi mic o distracţie foarte plăcută, cu arangiamentul lui grandios interior uimeşte pe fiecare vizitator, este o operă care e bazat pe ştiinţă opticiană şi a fost vizitat în Germania, Austria şi Ungaria de persoanele cele mai înalte care se dovedeşte prin diplome.

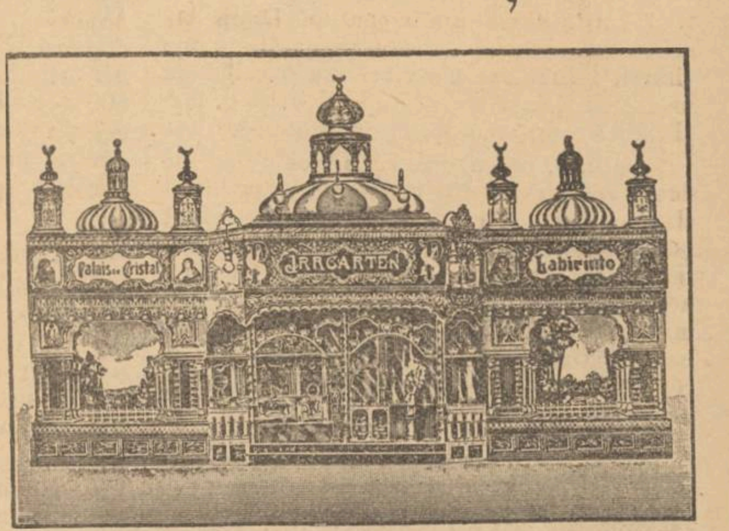

Muzeum Anatomic — Moto: „Omule, cunoaşte-te pe tine însuşi“, „Ştiinţa e puterea“, „Sănătetea e bogăţia“, — stă pe treapta cea mai înaltă a ştiinţei cel mai nou 606. — Numai persoane dela 18 ani în sus îl pot vizita. — E deschis dela ora 9 dimineaţa până la 9 seara. —

(125) 5—5 Cu respect rog spre al vizita **PH. SCHEER,** întreprinzător.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 5/18 Aprilie 1911. *Nr. 37.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 4315 Pr z.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor al arhidiecezei noastre transilvane; iubiților și onoraților deputați la sinodul arhidiecezan: dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Cristos.

Având în vedere §§. 89 și 90 din statutul organic, convocăm și prin aceasta declarăm de convocat sinodul ordinar anual al arhidiecezei noastre transilvane, în biserica catedrală din Sibiiu, **pe Dumineca Tomei,** adecă **17/30 Aprilie a. c.**, la 9 oare antemeridiane, când se vor începe ritualele bisericești, iar după acestea va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop.

Sibiiu, la 2 Aprilie 1911.

Ioan Mețianu m. p.,
arhiepiscop și mitropolit.

Cererile Arămânilor.

Soartea Arămânilor din Macedonia, de un neam și de o lege cu noi, trebue să ne intereseze pe toți. De aceea urmărim cu atențiune sforțările mari și vrednice de laudă pe cari le fac acești frați îndepărtați, pentru a-și vedea întrodusă limba lor cel puțin în biserici, astăzi stăpânite de Greci. Pe când mai nainte drepturile în privința aceasta le cereau Arămânii dela stăpânirea statului, dela guvernul turcesc, acum au apucat pe o cale nouă, și le-au cerut dela însuși Patriarhul ecumenic din Constantinopol.

Inainte cu câteva zile au adus ziarele știrea, că o delegațiune, compusă din cei mai de frunte notabili Macedo români, întrunindu-se în Constantinopol, a compus un memorand, pe care apoi senatorul din parlamentul turcesc, dnul *N. Bațaria*, l'a prezentat, în numele poporațiunei arămâne, Patriarhului, în ziua de 16 Martie v. c.

Patriarhul ecumenic a aflat, că sunt îndreptățite cererile cuprinse în memorand, dar a spus, că din propria sa putere nu poate să dispună, ci va prezenta memorandul înaltului consiliu bisericesc. Acesta asemenea a aflat, că sunt drepte cererile, dar nu a voit să decidă în propriul cerc de competență, ci a înaintat actul la sfântul Sinod, care va hotărâ acum în mod definitiv.

Cererile Arămânilor, cuprinse în acest memorand, sunt următoarele:

„Drept bază a cererilor lor, Românii ortodocși din împărăția otomană doresc a face cât mai strânse și indisolubile legăturile lor cu marea biserică (ortodoxă), ai cărei fii supuși și devotați voiesc a rămânea pentru totdeauna.

Din acest principiu rezultă, că Românii nu voiesc altceva, decât a se bucura din partea bisericii mame de aceeași afecțiune și de aceeași solicitudine în nevoile lor spirituale, de cari se bucură toți ceialalți fii spirituali ai ei, fără nici o deosebire.

Pentru a se ajunge la acest scop, pe cât de plăcut lui D-zeu, pe atât de creștinesc, ei socotesc nimerite și solicită următoarele:

1. Să se emită o enciclică patriarhală, prin care să se aducă la cunoștința tuturor Mitropoliților și Episcopilor tronului ecumenic, precum și a tuturor creștinilor ortodocși din împărăție, că *întrebuințarea limbei române în exercitarea datoriilor creștinești, adecă în săvârșirea slujbei, a ceremoniilor religioase și în general a oricărui act religios, nu e câtuși de puțin contrară dogmelor și canoanelor bisericei ortodoxe de răsărit.*

2. Să se ridice caterisirea tuturor preoților, cari actualmente slujesc românește în biserici și paraclisuri românești, iar biserica mamă să-i primească în sinul ei, în aceeași calitate și cu aceleași grade și drepturi, pe cari le aveau înainte.

3. Să fie invitați Mitropoliții și Episcopii a hirotonisi cu dragă inimă popi pe candidații propuși de populațiunea ortodoxă românească, și cari sunt destinați a sluji românește în bisericile, paraclisurile și parohiile românești, cu limba de slujbă românească. Mitropoliții și Episcopii să fie de asemenea invitați a târnosi bisericile, pe cari le au deja Românii, precum și pe cele ce-și vor zidi în viitor, a sluji într'însele, a visita ori ce locaș sfânt al lor, precum și localitățile românești, și a sfinți și a lumina turma ortodoxă dintr'însele.

4. In eparhiile în cari numărul populațiunii românești este oarecum însemnat, să fie numiți din partea patriarhului ecumenic, ajutori episcopi, *cunoscând limba română* și având însărcinarea de a espedia afacerile bisericești și de a vedea de nevoile spirituale ale populațiunii românești.

5. Elevii români să fie admiși în seminariile inferioare și superioare ale patriarhului ecumenic, iar după ce își vor isprăvi studiile, gradele ierarhiei bisericești să fie accesibile și pentru dânșii, ca și pentru ori care absolvent al acestor seminare, după regulamentele în vigoare.

Românii ortodoxi, precum și clerul lor, își iau bucuros față de marea biserică a lui Cristos, precum și față de clerul ei superior, toate îndatoririle creștinești și canonice, pe cari le au toți ceialalți ortodoxi din Impărăție“.

•

Cum vedem, nu e nimic esagerat în cererile acestea, cari conțin numai minimul necesar, pentruca frații noștri din Macedonia să afle în biserica lor aceea ce tot creștinul trebue să afle: isvor de mângâere și de fericire. De aceea credem, că sfântul Sinod din Constantinopol, chemat să se pronunțe asupra lor, nu va mai pune pedeci, ci va căuta să dee liniștea sufletească acelora, cari la el o caută și acum dela el o așteaptă: fraților Arămâni din Macedonia, cărora nu putem decât să le dorim o apropiată isbândă a visurilor lor.

O contra-acțiune. Din scrisoarea din America, pe care o publicăm mai la vale, cetitorii noștri vor afla, care a fost adevăratul motiv al mergerii contelui Apponyi la America, pentru a face acolo pe apostolul păcii, în așa măsură, încât acum se face vorbă, că va fi propus chiar să primească și premiul Nobel, pentru serviciile mari aduse păcii universale. Cu greu însă se va putea bucura multă vreme nobilul conte de laurii câștigați prin America, pentrucă, după cum vine știrea din Praga, un alt conte, membru marcant al aristocrației cehe, dl *Lützow*, va pleca în curând și el la America, pentru a ținea prelegeri în orașele mai mari despre raporturile culturale și economice ale deosebitelor naționalități din monarhia austro-ungară, și probabil și despre isprăvile de aici, de acasă, ale contelui Apponyi. Căci faptul, că reuniunile slave se pregătesc de pe acuma să facă o primire sgomotoasă contelui *Lützow*, ne face să credem, că e vorba de a fi prezentat contele Apponyi, celor din America, în adevărata sa lumină, nu ca promovator, ci ca sdruncinător al păcii.

Pentru „Revista Preoților“.

In acelaș număr dela 1/14 Aprilie curent, în care domnii dela „*Revista Preoților*“ din Timișoara își publică memorandul înaintat Excelenței Sale, Inaltpreasfințitului Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan* și consistoriului mitropolitan, în scopul de a convinge suprema noastră autoritate bisericească, că organizarea preoțească, contemplată din partea lor, nu e vre-o pornire „*afară de cadrele statutului organic*“, și că ei nu vreau propagarea „*nesubordinării*“, căci vreau: „*disciplină, ordine, respect, autoritate și vază cuvenită fețelor bisericești*“: se publică și o critică necuviincioasă, făcută pastoralelor, pe cari Arhiereii noștri le adresează credincioșilor lor la

---

FOIȘOARĂ.

Cele din urmă cuvinte ale lui Isus.

(Fine.)

V. „In mânile Tale!“

„In mânile Tale îmi dau sufletul meu“.

Moartea lui Isus e îndepărtarea duhului din corp. Când era în preajma morții, chemă spiritul să iasă din corpul adormit. La mormântul lui Lazar — chemă sufletul îndărăt. Când un tâlhar se pocăi și se rugă să-l pomenească, îi răspunse:

„In ziua aceasta vei fi cu mine în raiu“.

Sufletul părăsește corpul și se duce la Tatăl nemuririi sufletelor. Dumnezeu e al viilor, iar nu al morților.

Acesta e adevărul ultimelor cuvinte ale lui Cristos.

Moartea e o înălțare. Corpul pământului — putrejune la putrejune — dar spiritul la Dumnezeu — așa zice Cristos.

Dar în aceste cuvinte e și altă indicație. Credința în Dumnezeu e mai mare decât în nemurire. Ceice au cea mai puternică și mai vie credință în nemurirea sufletului — viziunea cea mai clară a sorții viitoare — pentrucă posed deplină înțelegere despre natura și alcătuirea vieții omenești — găsesc o pedecă între hotarul vieții acesteia și al celeilalte. Poeții și filosofii preamăresc acea viață nemuritoare a sufletului.

Cristos a zis: In mânile Tale. Moartea duce pe fiu-ți la Tatăl ceresc.

Auzim zicându-se: Ce ne așteaptă? — zis în neîncredere. Ne așteapta Tatăl ceresc, pentrucă: Mila lui e nemărginită.

In aceste cuvinte era esprimată nădejdea, dragostea și credința. Nădejdea, proclamată tâlharului de pe cruce, care auzind pe Cristos rugându-se și oftând, crezu într'însul, prin care se învrednici de întrarea în raiu. Nădejde proclamă lumii zicând: S'a împlinit.

Iubire, pentru omul care bătuse cuie în trupul lui, pentru preot, Caiafa, Pilat etc.

Părinte, iartă le lor . . . Iubire pentru învățăcel și pentru mamă.

Credință în strigarea: Dumnezeul meu, Dumnezeul meu. In mânile tale!

VI. S'a împlinit.

S'a sfârșit și s'a împlinit nu e tot atât. Implinit înseamnă ceva terminat după toată știința . . . regula. Agonia s'a terminat, setea, frigurile, preotul, mulțimea . . . . se duc. Urmează desăvârșirea. Aducerea aminte pomenește scenele caracteristice ale vieții. Intrarea cu alaiu în Ierusalim. Defilează figurile: Pilat, Caiafa, Petru, Iuda, și toate întâmplările legate de numele lor. Puterea veni față în față cu virtutea. Jurămintele de credință și fuga apostasia națiunei, ura preoțimei și popularitatea între nevoieși, ispita diavolului, minunile — toate, toate s'au săvârșit.

Viața lui pământească e deplină. Patima e împlinită. Răutatea omenească împlinită, cu toate intrigile îndreptate fără greș, cu cursele farișate și isteț întinse, cu apucăturile violene, cu sclipirea banului vânzător . . . sunt împlinite. Fiiul lui Dumnezeu n'a stat împotriva potopului fărădelegii, ci i dă slobozenie deplină. Păcatul nu putea merge mai departe, nici violența, nici fărădelegea, decât a răstigni ucigând pe Isus. Toată fărădelegea pământească culminează aici. Cu moartea — pe moarte — zice Ioan, însă moartea e a preotului evreesc, a soldatului, a vânzătorului.

Descoperirea nemărginitei iubiri dumnezeești e îndeplinită.

Se arată în chip necunoscut omului și străbate eșind la vedere prin profeți, se completează în întruparea Fiiului lui Dzeu, în patimă și în moartea pe cruce. Crucea sfântă luminează deasupra, pe care cetim: Fructul suprem al iubirii lui Dumnezeu. Crucea e lauda noastră și tăria noastră.

In dosul ei rânjește scepticul: Pe altul a mântuit . . . însă pe sine nu. Cristos ne învață: Jertfiți-vă unul pentru altul. Dacă se pogora de pe cruce . . . nu erau mântuiți. S'a împlinit, e glasul resignației. E mai mult eroism în suferință decât în apăsare. Insă pe câmpul de luptă vine momentul decisiv, așa e Golgota, ciasul hotărâtor al mântuirii.

Să nu fie stat pe cruce . . . totul era zădărnicit. Dar lupta s'a plinit și nimenea nu se mai poate îndoi despre eroismul de jertfă al lui Isus.

Ceea ce rămâne pentru ucenicii săi, e să-i urmeze cu curaj și însuflețiți de duhul său, apucând pe calea lui cu metoadele lui spre completarea victoriei pe pământul întreg.

Să alergăm cu toții pentru a le moșteni cununa!

(Estrasul meditațiilor religioase, ținute în biserica din Roșia, în Vinerile Păresimilor).

Dr *Tr. Scorobețiu*
preot.

Vorbe înțelepte.

Vorba de rău se duce iute, ca glonțul, și e crezută mai ușor decât sute de vorbe bune.

•

Fii vesel când altul se poartă cu zavistie față de tine, căci bucuria ta va fi întristarea lui, văzând că nu și ajunge scopul.

zile mari de sărbătoare, cum e Crăciunul, Paştile etc. Şi probabil că se face aceasta pentru a se dovedi, cât de departe stau câte odată vorbele, de faptele oamenilor.

„Revista Preoţilor“ din Timişoara susţine în critica aceasta a ei, că pastoralele Arhiereilor nostri ar fi prea dogmatice, şi nu ar conţinea de loc lucruri practice, cum ar fi de ex. combaterea concubinatului, aşa cum să facea şi pe vremea marelui *Şaguna*, când se dădea mare atenţiune lucrurilor practice. De aceea poporul nici nu ascultă astăzi bucuros pastoralele.

Se află întâi de toate în mare rătăcire domnii dela „Revista Preoţilor“, când cred, că sunt îndreptăţiţi să facă critică pastoralelor Arhiereilor nostri, în felul cum o fac. Fie însă asiguraţi, atât ei, cât şi cei ce eventual se vor lua după inesactităţile lor, că Arhiereii nostri ştiu foarte bine, mult mai bine decât domnii dela „Revista Preoţilor“, că despre ce au să vorbească poporului în pastoralele lor?

Pastoralele au doară să fie totdeauna acomodate zilelor în cari se compun, şi oamenilor, cărora ele vin adresate. Altele erau deci zilele şi oamenii de pe vremea marelui Şaguna, şi altele sunt cele de astăzi.

Ce se atinge apoi special de combaterea concubinatului cu ajutorul pastoralelor, credem că acesta ar fi un lucru foarte greşit. Concubinatul e doară un rău de caracter mai mult local! Pe unele locuri esistă, pe altele locuri nu esistă. De ce să se atragă deci asupra acestui rău şi atenţiunea celor ce nu-l cunosc? Şi ne-ar obliga foarte mult domnii dela „Revista Preoţilor“, dacă ni-ar arăta o pastorală de a marelui Şaguna, în care ar fi fost atins concubinatul; pentrucă noi le cam cunoaştem pe toate, dar despre concubinat nu ştim să fi vorbit în ele nici odată nemuritorul Arhiereu. Şi apoi încă ceva. Nu se gândesc redactorii dela „*R. P.*“ că ar ajunge în situaţie foarte penibilă acei preoţi din apropierea lor, cari s'ar *jena* să cetească credincioşilor o pastorală în care ar fi vorba de concubinat?

In fine ar face bine domnii dela „R. P.“, dacă s'ar gândi serios şi asupra lucrului, că oare în care biserică creştină din lume s'a mai auzit, ori s'a mai pomenit cândva, ca preoţii să critice în public pastoralele Arhiereilor lor, aşa cum fac acum domnii preoţi din jurul „R. P.“ cu pastoralele Arhiereilor nostri? Dacă s'a simţit cu adevărat necesitatea de a se atrage atenţiunea Arhiereului asupra răului din întrebare, — se putea face lucrul pe cale particulară, prin o scrisoare trimisă Arhiereului, — iar nu pe calea publicităţii. Făcându-se însă critică pastoralelor Arhiereilor nostri, în public, în felul cum e cea din „R. P.“, nu se face alta, decât se caută a se compromite Arhiereii în faţa credincioşilor şi a străinilor, iar în aceasta cine nu va vedea, — pe lângă toate apărările şi negările domnilor din jurul „Revistei Preoţilor“, — bacilii unei anarhii condamnabile?!..

Scrisori din America.

Apostoli falşi. Viitorul parlament şi preşedinte. Cârcimarii nostri.

Venirea contelui Apponyi în America a fost o bună ocazie pentru a ne arăta nemulţămirea faţă de apostolia lui, faţă de guvernul din care a făcut parte, faţă de legea lui sugrumătoare, şi faţă de stările din ţara noastră, de unde trebue să plecăm în lumea largă ca să ne câştigăm pânea pe care în ea nu o căpătăm.

Din vizita acestui bărbat de stat am învăţat toţi câte ceva.

El singur s'a convins, că cu toată înălţimea lui, nu e aşa de mare şi puternic cum se crede, că naţionalităţile nemaghiare sunt mai înfierbântate astăzi, decât atuncea, când el a adus înaintea parlamentului maghiar legea despre şcoalele noastre, şi că nu numai noi Românii santem „ţine minte“, nu numai noi naţionalităţile suntem nemulţămiţi cu stările dela noi, ci chiar şi Ungurii, cari era cât pe aci să-l toace strigându-i multe grave cuvinte.

El singur s'a convins, că sentimentele de dreptate şi libertate ale popoarelor nu se pot înăbuşi, nici prin legi, nici prin baionete, şi că aceste sentimente se manifestă în toată puterea lor, în tot locul şi în tot timpul, unde şi când numai se poate.

Noi iarăşi am învăţat, că ori şi cât suntem de răi şi certăreţi, putem face ceva dacă ţinem laolaltă.

Mai mult au învăţat însă americanii. Americanii adevăraţi urăsc fariseismul, urăsc minciuna, şi mai cu seamă minciuna politică. Un bărbat care s'a dovedit odată de mincinos în cariera sa politică, acela pentru americani e mai puţin decât nulă.

Contele Apponyi, cu venirea sa în America, n'a făcut altceva decât s'a nulificat pe sine însuşi, şi a redus vaza ţării şi vaza acelora în numele cărora a vorbit. Pe noi nu, căci noi naţionalităţile am spus că nu-l cunoaştem, în numele nostru să nu vorbească. Şi nici n'a vorbit.

S'a nulificat, pentru că el nu s'a dovedit de apostol al păcii, nu a avut dovezi, căci noi trebuia să-i fim mărturiile lui, şi cât ne-am fi bucurat dacă am fi putut fi!

Pentru americani de astăzi înainte contele Apponyi şi ceilalţi apostoli ai Ungariei sunt cei mai mari farisei din lume. Şi iată pentruce.

La venire contele Apponyi a fost primit în unele oraşe mai altcum decât s'a aşteptat. Aşa în New-York, unde l-a primit vestitul miliardar Carnegie, aşa în Washington, unde a fost primit de însuşi W. Taft şi încă de câţiva reprezentanţi ai capitalismului american.

Se spunea şi se scriea pe atunci în foile americane, că Carnegie a primit pe Apponyi ca pe un tovarăş de luptă întru propoveduirea păcii universale, pentru care a jertfit 2 milioane de dollari, şi că primirea lui din Washington a fost o primire a unui însemnat bărbat politic, din partea reprezentanţilor politicei americane.

Şi aşa se şi credea până acuma, când atât preşedintele W. Taft cât şi Carnegie et comp. şi au dat arama pe faţă.

Americanii zic astăzi, că între cei mai mari capitalişti americani, între cari se numără şi Taft cu rudeniile lui şi între contele Apponyi a fost o înţălegere de „bussines“, de interese personale. Iar presupunerea lor se bazează pe o singură întrebare: de ce contele Apponyi a venit tocmai în timpul când a isbucnit revoluţia în Mexico?

In ţărişoara aceea care ar putea fi picior de raiu, poporul duce o viaţă mizerabilă numai din simplul motiv, că Carnegie, Taft şi ceialalţi capitalişti americani o au în stăpânire.

Miliardarul Carnegie, multimilionarul Morgan, Taft şi ceilalţi capitalişti au în Mexico avere în valoare de 1 miliard şi 400 milioane de dolari în pământ, clădiri, afaceri comerciale şi industriale, şi în linii ferate.

Ştiau deci că această avere colosală prin o revoluţie ca cea de astăzi prea uşor i-ar putea pierde. Era de lipsă deci ca unul dintre apostolii păcii universale să-şi ridice glasul, ca revoluţia să amuţească, sau ca Taft să aibă motiv şi în calitate de preşedinte să se amestece în afacerile interne ale Mexico-ului, şi la caz de lipsă să ducă armata Statelor Unite spre a restabili ordinea.

Taft şi ceilalţi din Washington, precum şi Morgan şi Carnegie, au avut deci lipsă de Apponyi, pe care l-au chemat să servească, nu păcei universale, ci intereselor lor personale.

Ar fi vorbit careva dintre apostolii de aicea, dar toţi sunt amestecaţi în afacerile Mexico-ului, şi astfel s'ar fi ivit ghiaţele pisicii prea de timpuriu.

Apponyi a venit. A vorbit despre pacea universală în două oraşe, mai mult nu, căci naţionalităţile din Ungaria nu l-au lăsat. Americanii din acele oraşe, unde Apponyi a fost împiedecat să vorbească, au fost toţi pe partea naţionalităţilor, au crezut plângerilor lor, şi nu le-au osândit, dacă purtarea lor în unele locuri, cum a fost în Chicago, a trecut peste limitele unei demonstraţiuni serioase, suflându-i de ex. prav în ochi, huiduindu-l sau trăgându l jos din automobilul care era păzit de poliţie.

Ceice au condamnat purtarea naţionalităţilor, au fost numai aceşti prieteni ai lui Apponyi, ca i l-au chemat în America, cari i-au făcut reclamă şi i-au adus laude, şi cari asemenea lui nu au dreptul a se numi apostoli ai păcii, pentrucă sunt nişte farisei.

Nu putem zice, că naţionalităţile şi-ar fi ajuns scopul prin demonstraţiile aranjate, nici până era Apponyi în America, şi până când erau încă necunoscute stările din Mexico.

Acest scop s'a ajuns numai după plecarea lui, când s'a ştiut, că de frica naţionalităţilor nu a mai cutezat contele a merge în anumite oraşe, unde era să vorbească, când s'a ştiut, că a plecat din America ca un fugar, ca nu cumva să i se întâmple vre-una boacănă, când s'a ştiut, că a imbarcat pe vapor şi s'a ascuns în cabina din care nu s'a mişcat pânăce nu s'a depărtat vaporul dela ţărm, şi mai cu seamă dupăce s'au descoperit stările din Mexico, cari au adus lumină în toate, cari au dovedit fariseismul şi minciuna milionarilor americani, toţi apostoli falşi, împreună cu Carnegie, căci jertfesc bani nu pentru pacea universală, ci pentru asigurarea milioanelor şi miliardelor lor.

Şi lui Apponyi astăzi îi poate părea rău, că s'a făcut unealta acestora. Mai poftească deci în America peste 6 ani. O, atunci nu vor mai demonstra naţionalităţile, ci vor demonstra americanii înşişi, cari îl cunosc acum că cine este, conte adevărat din conte adevărat născut pentru a promova interesele conţilor, şi a asupri pe cei drepţi şi neputincioşi, dar nu făcut pentru „apostolia păcii universale“.

*

Alegerile pentru parlamentele diferitelor state s'au săvârşit demult şi învingători au eşit de data asta democraţii.

Dela aceste alegeri atârnă de regulă şi viitorul parlament din Washington, şi alegerea viitorului preşedinte.

Partidul republican s'a împărţit în 2 tabere, în majoritate covârşitoare este partidul democrat, de unde ar urma, ca viitorul preşedinte să fie democrat.

Dacă însă capitaliştii încep de pe acum a nu mai da lucru muncitorilor şi a nu plăti regulat, aceasta este numai o apucătură, ca să silească pe muncitorii cu drept de vot pentru a vota la alegerea prezidentului viitor cu candidatul lor. Inceputul l-a făcut Carnegie, prietinul lui Apponyi şi al păcii. In nenumăratele fabrici ale acestui apostol şi „rege al oţelului“, care acum zece ani a înăbuşit cea mai mare grevă a muncitorilor ce a fost vre-odată în America, muncitorii nu mai capătă lucru ca până acum. La porţile fabricilor lui stau în fiecare dimineaţă sute şi mii de muncitori cari cer lucru, cer pâne. Lui îi vor urma alţii, şi iată muncitorimea constrânsă de a vota pentru favoritul capitaliştilor şi contra omului care ar putea aduce legi mai bune şi pentru ea. Ori cât de mare libertate ar fi deci în America, doritorii de pace o ştiu şi o pot reduce la robie, la slugărnicie, la supunere oarbă.

Ce este mai rea decât foamea, şi pentruca să ai pâne ce nu faci? Dacă la noi se fac alegerile cu bani şi cu jandarmi, tot aşa şi aici. Jandarmii Americei sunt companiile, trusturile, capitaliştii, şi căpitanul lor e „apostolul Carnegie“, prietinul lui Apponyi.

*

Liga temperenţilor are mult de lucru şi cu verzii, cu veneticii din statele Europei (între cari ne numărăm şi noi), cari nu ştiu altceva decât să muncească şi să bea ca vitele, iar dacă careva prin noroc ajunge la bani, să-şi deschidă cărcimă.

Dintre Români sunt foarte puţini comercianţi, foarte puţini industriaşi independenţi, dar cu atât mai mare e numărul cărcimarilor. Şi cărcimarii noştri sunt cei mai prăpădiţi dintre toţi. Nu observă nici o lege, nici o rânduială.

Sunt oraşe, în cari vinderea de beuturi e oprită cu totul. Acolo apoi Românii sunt atât de îndrăsneţi, încât omul cu puţină omenie se ruşinează să spună că e Român. Acolo cărcimarii sunt înlocuiţi prin „borteri“, gazde de muncitori. Aceşti borteri cumpără beutură pe sub ascuns şi o vând pe bani scumpi în casele lor, muncitorilor pe cari îi găzduesc.

Aşa e bunăoară în oraşul Zanesville O., unde un astfel de borter numai în doi ani de zile a făcut peste două mii dolari, dar unde astăzi nu mai este unul care să nu fi fost arestat de 2-3 ori şi pedepsit cu câte 1—2—5 sute dolari.

In oraşe cu cărcime, Românii noştri vând şi Dumineca, deşi aceasta nu e ertat.

Cărcimarii noştri numai ca să câştige cinci cenţi mai mult, vând beuturi şi la copii, cu toate că este strict interzis. Aşa a făcut un român din Acold, care avea cărcimă în Strothers O, dar care a fost pedepsit cu câteva luni temniţă ordinară, şi peste o mie dollari în bani, pe lângă perderea dreptului de cărcimărit.

Cârcimarii americani peste tot sunt oameni netrebnici, dar atât de stricaţi ca Românii nu. Ei se înfundă în tot locul şi strică tot.

In bisericile de aicea, în societăţile de aicea, cârcimarii au avut şi mai au încă în multe locuri, rolul de conducători.

Dacă noi n'am avea cărcimari în America, Românii noştri ar putea fi fericiţi, căci aceşti cărcimari pe lângă că sunt trândavi, mai umblă să şi prindă pe ori şi cine, pentru a-l despoia de bani, chiar şi pe o biserică şi o societate de ajutor.

De aceea bisericile noastre nu au mers destul de repede înainte, şi vor stagna şi de acum înainte, câtă vreme ele nu vor fi scoase din mânile cărcimarilor. Şi de aceea societăţile din America, şi chiar Uniunea societăţilor, nu se poate ridica, nu poate progresa, până nu vor dispărea cârcimarii noştri, cari nu trebuesc cruţaţi, ci arătaţi mereu, ca să fie pedepsiţi şi astfel să-şi închidă cărcimele.

Societăţile mai cu seamă sunt înfiinţate de cărcimari. Ei sunt în multe locuri preşedinţii, vicepreşedinţii, secretarii şi cassarii societăţilor.

Ei hotăresc, ce să facă o societate şi ce să nu facă, şi ei se întrunesc în adunările generale ale Uniunei, unde fac atâta gălăgie, şi unde fiecare cere cuvânt „pe baza paragrafului“. Cărcimarii noştri răspândesc şi socialismul, ei agită contra preoţilor de acasă şi înjură pe cei de aicea. Cărcimarii noştri au făcut şi mai fac încă aşa numitele „certe politice“, căci cărcimarii sunt şi colaboratori la gazetă, dacă nu cumva îşi fac gazeta lor, în care înjură ca din uşa cortului, şi ca pupăză pe colac mai adaug nişte fraze întortochiate „de oameni învăţaţi“.

Şi de obiceiu aceste înjurături se îndreaptă contra acelora, cari ar fi chemaţi de poporul nostru de a-l conduce.

Aceşti cărcimari au adus în încurcătură şi pe cei de acasă, cari nici astăzi nu ştiu ce este în America şi ce s'ar putea face, când aceşti oameni n'ar fi.

Dacă aceştia ar fi escluşi din societăţi, din Unire, din biserici (Indiana Harbor) ar fi cu mult mai bine. Toate s'ar îndrepta şi toate ar înflori, şi pe lângă mângăerea celor de aici, ar fi mai liniştiţi şi mai împăcaţi şi cei de acasă, cari ne voesc binele, dar cari nu ni-l pot da. Din biserici i-am cam măturat, dar se ocrotesc sub aripile Uniunei, care cere mereu să fie lăudată în ziarele de acasă. In numele binelui şi pentru binele obştesc rog însă ziarele, ca deacum înainte nici notă să nu mai iee despre mersul Uniunii din America, până când această Uniune, pe lângă puţinii muncitori cinstiţi, e o oastă de cărcimari.

Cleveland O, la 20 Martie 1911 st. n.

Ioan Podea
preot.

NOUTĂŢI.

Deputat sinodal. Colegiul preoţesc din cercul electoral Braşov, ajuns vacant prin moartea regretatului protopresbiter Vasile Voina, a ales deputat în sinodul arhidiecezan pe asesorul consistorial, P. O. D. *Lazar Triteanu.*

*

Decorat. Din Viena se scrie, că Maiestatea Sa domnitorul nostru a conferit contelui *Montecuccoli* ordinul lânei de aur, pentru meritele sale dobândite în marina militară. Este primul caz dela Tegethoff încoace, ca un admiral să fie distins cu acest mare ordin.

*

Şezătoare literară. După Sibiiu urmează Aradul: mai mulţi scriitori dela noi şi din Bucureşti vor ţinea în Arad la Dumineca Tomii o şezătoare literară, care promite a fi tot aşa de reuşită, ca şi cea din Sibiiu.

*

Mulţămită. Domnul *Vasile de Stroescu* s'a îndurat a ne ajuta biserica cea nouă cu suma de 500 cor. Pentru aceasta faptă mare i aducem mulţămită din inimă. Şarpatoc, la 30/III 911. *Moise Fliter* paroh gr. ort.

*

Avis. Aducem la cunoştinţa celor interesaţi, că domnul Dr. Ilie Beu a tradus din încredinţarea comitetului Asociaţiunii *Biologia şi igiena omului* pentru uzul şcoalelor civile şi superioare de fete, scrisă de Dr. Adolf Saba, docent universitar. Scrierea aceasta provăzută cu mai multe ilustraţiuni instructive şi aprobată de ministrul instrucţiunii publice, va face bune servicii şi preparandiilor noastre, până la edarea unui manual special pentru preparandii. Nefiind clişeele disponibile, tipărirea cărţii se începe abia prin Iunie.

*

Concertul doamnei Lucia Cosma. Din Bucureşti primim ştirea minunatului succes al dnei *Lucia Cosma*, avut în concertul dat Miercuri seara în 12 l. c. st. v. Artista a fost sărbătorită şi răsplătită cu freamăt de aplause, flori multe şi era un entusiasm de nedescris. Principesa Maria, care a urmărit cu vădită mulţămire concertul, la sfârşit a trimis ofiţerul de ordonanţă să poftească în sală pe distinsa artistă şi a sărutat-o în faţa tuturora. „*Viitorul*“ din Bucureşti scrie despre acest concert următoarele: „Vocea — un sopran subtil, format în şcoala vestitei Marchesi (Paris) — cu registrele egal desvoltate, mlădioasă şi capabilă de cele mai dificile agilităţi, a strălucit în toată splendoarea cu ariile din: „Flautul fermecat“ şi „Nunta lui Figaro“ de Mozart. A dovedit că-i sunt cunoscute toate rafineriile cântului figurat: staccate, triluri, floriluri, etc., şi toate acestea au culminat în deliciosul vals „Voci di primavera“, de I. Strauss. In mod fin a detailat şi ariile de: C. Franck (Procession), Massenet (Bonne nuit) şi Tosti (Ave Marie). Cântăreaţă de lieduri, doamna Cosma şi-a format un cerc de admiratori în Viena. Felul cum a redat poezia lirică a unui Goethe, Heine, Mörike, Müller ş. a., îmbrăcată cu o haină muzicală de: Brahms, Liszt, Tschaikowsky, R. Strauss şi H. Wolf, ne-a făcut să o punem alături de marile cântăreţe de lieduri ca: Lula Gmeiner, I. Culp, Staegeman ş. a. Care cântăreaţă ar fi în stare să mişte sufletele noastre, cântând cu atâta duioşie şi simplicitate melodiile, şi mai ales doinele româneşti a'e unui: G. Dima (Mugurel) şi Bredicean, ca doamna Cosma? Prin dânsa au ajuns aceste frumseţi melodice la valoarea lor adevărată; căci ceea ce este liedul la Germani, asemenea şi doina sau romanţa la Români. Şi numai o cântăreaţă ca doamna Cosma poate produce sensaţii divine şi necunoscute, cântându-le. Un public select şi număros, în frunte cu principesa moştenitoare a subliniat cu aplause călduroase fiecare număr din program. S'au oferit simpaticei cântăreţe flori, un prinos bine meritat pentru frumseţile ce ne a oferit“.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit ca donaţiune dela: dna Silvia I. Popp 5 cor., dl Iuliu Popp 5 cor., dl Dr. Cornel Russu 2 cor., dna Victoria Karsai 1 cor., dl Gavril Hango 1 cor., dl Dr. Vas. Moldovan 1 cor., dl Vasilie Pop 1 cor., dna Otilia Pop 1 cor., toţi din Gherla.

*

Mulţămită. Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu* şi pentru şcoala noastră gr. or. din Nadeşul săsesc s'a milostivit a da suma însămnată de 500 coroane, pentru care faptă marinimoasă în numele comitetului parchial şi a poporului nostru de aici prin subscrisul i se aduce adâncă mulţămită şi pe această cale. Nadeşul săsesc, la 14 Aprilie 1911. Cu stimă, *Ioan Baciu*, paroh gr. or. rom.

*

La nunta de aur. Şasezeci de părechi cu o ceată mare de nuntaşi s'au presentat zilele acestea în catedrala măreaţă din Reims, pentru a-şi sărba nunta de aur. Părechile, cari au venit toate deodată la biserică, au fost primite de însuşi arhiepiscopul cardinal. Mulţime enormă a asistat la această rară privelişte. Primarul oraşului a dat la primărie un banchet în onoarea celor şesezeci de părechi, cari şi-au sărbat nunta de aur. Cel mai bătrân mire era de 97 de ani, mireasa lui număra 73 de primăveri.

*

Silvia Eufemia Vidu născ. **Codrean**, soţia domnului învăţător Ioan Vidu din Lugos a decedat la 2/15 Aprilie 1911, în etate de 44 ani. Rămăşiţele pământeşti ii se vor depune în cimiteriul român gr. or. din Lugoj astăzi, Luni, în 4/17 Aprilie a. c. la orele 3 după ameaz. Odihnească în pace!

*

Mulţămită. Institutul de credit şi economii „Creditul“ din Zerneşti a binevoit a oferi din profitul anului 1910 şi bi sericii noastre din Zerneşti un ajutor de 300 coroane, pentru care marinimoasă faptă îi exprimăm cea mai profundă mulţămită. Din încredinţarea comitetului parohial gr.-oriental român din Zerneşti. I. Dan, prot. or., preşedinte, Pompiliu Dan, notar.

*

La fondul de 20 de bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: R. Schmidt, comisar de spitale orăşenesc, în amintirea socrului său Mihail Blocher cor. 1·32; Ioan Descu, fiacherist 20 bani; Dr. George Moroianu (Berlin), 2 cor.; Constantin Banu, curelar (Poiana) 1 cor.; Ioan Cosma notar, Ludoşul mare, 50 bani şi Victor Tordăşianu, prezident, 10 bani.

*

Răsplata descoperitorilor. Exploratorii ţinuturilor polare au câştigat cu descrierile călătoriilor făcute nu numai renume şi glorie, ci şi mulţi bani. Atât *Peary* cât şi capitanul *Shackleton* au încassat sume uriaşe prin conferenţele şi publicaţiunile lor, fiind astfel bine răsplătiţi pentru ostenelile şi jertfele făcute. Nu era tot aşa în vremea veche; un ziar din străinătate stabileşte, că marele descoperitor al Americei, Columb, primea o rentă lunară cam de o sută de coroane. Marinarii săi căpătau zece coroane pe lună. Prima sa călătorie care a durat peste şapte luni l-a costat cam 17 mii coroane. Suma aceasta i s'a restituit abia mai târziu fără nici un adaos.

*

Sbor din Londra la Paris. Aviatorul englez Prier a pornit cu un monoplan Blériot Mercuri d. a. la 1 oră 47 minute din apropierea Londrei, a trecut peste canal la o înălţime de o mie de metri şi la 5 ore 55 minute s'a coborât pe o câmpie de manevre lângă Paris. Calea de 370 chilometri a percurs-o în 4 ore 8 minute.

*

Temniţă de 12 ani. Tribunalul militar din Barcelona a osândit pe ziaristul Sacrista la doisprezece ani de temniţă, pentrucă a publicat câteva caricaturi politice. Prezidentul ligei parisiene pentru drepturile omului a depeşat prim-ministrului Canalejas în Madrid, şi l-a rugat să recomande supremului tribunal pe ziaristul Sacrista pentru a fi achitat.

*

Şcoala şi indienii. Căpetenia unei seminţii de indieni a vizitat zilele trecute pe *Toft*, prezidentul Statelor unite, şi l-a rugat se restitue poporului său, constătător de vre-o şepte sute de suflete, libertatea de care s'a bucurat în vechime. Taft a fost foarte amabil cu bătrânul şef al seminţiei indiene, dar n'a isbutit să capaciteze pe moşul încăpăţinat. Venerabilul indian a vorbit cu prezidentul prin ajutorul unui tălmaciu zicând, într'o limbă bogată în podoabe, următoarele: „Mare şi înţeleptule părinte! Poporul meu s'a cufundat în jale şi durere nespusă; pentru că s'au dus zilele fericite şi frumoase, când ţara noastră nu era încă străbătută de oamenii cu chipul spălăcit. Nouă nu ne trebue şcolile voastre, nu ne trebue nici dascălii vostri; noi voim să trăim în pace, după obiceiurile strămoşeşti. Noi voim să cutreerăm slobozi pădurile noastre, fără ca omul alb să ne poruncească ce este iertat să facem, şi ce nu-i iertat“. — Prezidentul Taft cu toate acestea a declarat, că şcolile nu vor fi închise şi dascălii de pe teritorul indian îşi vor urma munca pe până acum. Bătrânul şef indian a părăsit adânc mâhnit pe omul alb, care n'a înţeles „durerea şi jalea“ unui trib nomad.

*

Circul continental Renlow şi-a început reprezentaţiunile Sâmbătă sara. Are puteri foarte bune. Merită tot sprijinul publicului.

*

Bioscop. In piaţa Hermann, într'o baracă spaţioasă şi atrăgătoare, să dau zilnic representaţiuni succese cu bioscopul. Amănunte să pot ceti pe afişe.

Teatru.

Representaţiunile societăţii de operă a domnului director *Leo Bauer* să încep astăzi, Luni, în teatrul orăşenesc din loc. Să va cânta opera „*Fidelio*“, de Beethoven. Mâne, Marţi, să cântă opera: „*Der polnische Jude*“, Mercuri: „*Margarethe*“ (Faust). Joi: „*Fidelio*“, Vineri: „*Der polnische Jude*“, apoi Sâmbătă şi Dumineci: „*Madame Butterfly*“, de Puccini.

Economie.

A XX-a expoziţie de vite

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“. *

I. Programul.

expoziţiei de vite, ce se va ţinea Marţi în 12/25 Aprilie 1911 (a 3-a zi de sf. Paşti) în comuna Săcel.

1. Cu scop de a înainta economia de vite, „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranja la 12/25 Aprilie 1911 în comuna Săcel o expoziţie de vite împreunată cu distribuire de premii în bani.

Expoziţia se va mărgini de data aceasta numai la vite cornute cu excepţiunea caprelor.

2 Expoziţia se va ţinea în ziua amintită, începând dela 10 ore înainte de amiezi şi până la 1 oră după amiezi, când va urma premiarea.

Expoziţia se va ţinea pe livadia din capătul comunei (spre Sibiiu).

3. La expoziţie nu se primesc decât vitele locuitorilor din comunele: Săcel, Mag, Orlat, Cacova, Gurarâului, Sibiel, Aciliu, Tilişca, Galiş şi Topârcea.

Pentru vitele aduse afară de Săcel se cer paşapoarte în regulă.

Cerând trebuinţa, proprietarii au să dovedească, că au ţinut înşişi vitele timp de ³/₄ de an cel puţin.

Oile trebue expuse în grupe de cel mai puţin 3 capete, altcum nu se premiază.

4. Primirea vitelor în expoziţie se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parte-şi dispoziţiunile luate. Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate.

La fiecare vită, respective grupă de oi, se alătură o tăbliţă sau bilet, cuprinzând numărul curent, etatea vitei şi numele proprietarului.

5. Exponenţii sunt îndatoraţi a purta înşişi grije de vitele lor şi a le da hrana trebuincioasă.

6. Se vor distribui 50 de premii în sumă totală de 300 cor., dăruite de comisiunea economică a comitatului Sibiiu, şi anume se vor distribui următoarele premii:

Grupa I. Bovine de prăsilă (rassa indigenă şi străină).

a) tauri de 3—5 ani: 3 premii de câte 10 cor.;

b) vaci de 3—8 ani: 2 premii de câte 10 cor., 3 premii de câte 8 cor., 2 premii de câte 6 cor. şi 3 premii de câte 5 cor.;

c) junince şi tăurenci de 1—3 ani: 2 premii de câte 10 cor., 3 premii de câte 4 cor., şi 4 premii de câte 5 cor.;

d) viţele de ¹/₄—1 an: 1 premiu de 10 cor., 2 premii de câte 8 cor., 6 premii de câte 5 cor. şi 6 de câte 2 cor.

Grupa II. Oi de prăsilă

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 10 cor. şi 2 premii de câte 5 cor.;

b) noatini din 1909: 1 premiu de 5 cor. şi 2 premii de câte 4 cor.

c) noatine din 1909: un premiu de 5 cor., 2 premii de câte 4 cor. şi 1 premiu de 3 cor.;

d) oi de 1—5 ani; un premiu de 8 cor. şi 2 premii de câte 5 cor.

II. Premiarea.

1. In scopul premiării, comitetul central al Reuniunii agricole a ales juriul consistător din domnii: Pantaleon Lucuţa, Petru Dreghits, primpretor în Sălişte, ca representant al comisiei economice comitat.; I. Chirca din Sălişte; A. Cosciuc, R. Simu, Vic. Tordăşianu, Dr. I. Stroia, Dr. Ilie Lenau, Dr. V. Stan, Dr. Lucian Borcia, R Perian, O. Stefiea, Andreiu Teodor şi Nicolae Iosif, toţi din Sibiiu; Dr. Ioan Lupaş, protopresbiter şi N. Henţu, ambii din Sălişte; Ioan Popescu din Sibiel; Irimie Macrea, primar, Ioan Danciu, proprietar, V. Pop, notar cerc., A. Flucuş, paroh, toţi din Săcel; A. Vlad, par., St. Sas, primar, din Mag; I. Agârbiceanu, p., I. Stoia, înv., din Orlat; I. Hanzu, par., N. Tămaş, notar, din Cacova; I. Manta, par., A. Decei, not., din Gurarâului; V. Popoviciu, par., A. Haţiegan, not. din Sibiel; N. Boeriu, par., I. Pop, notar, din Aciliu; P. Jega, par., I. Iosof, par., V. Milea, notar, din Tilişca; I. Iosof, par., I. Bătucă, notar, din Galiş; I. Saciu, paroh, I. Manuil, not., din Topârcea.

2 Nu este iertat a funcţiona nimenea ca juror, când este vorba de vitele proprii sau de ale rudeniilor mai deaproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a vitelor espuse, examinează pe rând şi cu deosebită luare aminte fiecare vită, şi apoi se consultă asupra premiării, îngrijindu-se ca publicul şi esponenţii să nu înrâurească câtuş mai puţin asupra hotărârilor de luat.

4. In şedinţa ce urmează examinării vitelor, membrii juriului se consultă din nou şi se pronunţă, dovedind îndreptăţirea propunerilor şi apoi hotărând cu majoritate absolută de voturi.

Prezidentul votează întotdeauna. La caz de voturi egale decide soartea.

Asupra fiecărei premieri se votează deosebit.

5 Esponenţii de premiat se petrec în o listă separată, care odată stabilită, se subscrie de prezident şi secretar, precum şi de alţi doi membri ai juriului.

6. Impărţirea premiilor urmează a se face în mod sărbătoresc, ţinându-se mai întâi o vorbire în prezenţa juriului şi comitetului aranjator, a esponenţilor şi publicului întrunit.

Esponenţii premiaţi adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica: „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului se însărcinează a compune un raport special asupra expoziţiei şi premiilor. Raportul subscris de prezidentul şi secretarul juriului se păstrează în arhiva Reuniunii.

III. Dispoziţiunile de premiare.

A. In general:

1. Scopul expoziţiei este mai ales a urni şi încuraja adevărata propăşire în economia vitelor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intenţiunea vădită de a străluci cu vite de paradă, ci mai cu seamă buna chibzuire în alegerea vitelor de prăsilă, hărnicia şi inteligenţa dovedită în realizarea scopului urmărit.

2. Prin urmare vitele altcum defectuoase încâtva, se pot premia în rând cu vitele oarecum desăvârşite Intervenind împrejurările de mai sus, chiar şi întâietate se va da vitelor de a doua mână. Dară nici măcar în totală lipsă de alte mai bune, nu este iertat a premia vite hotărât rele, sau având scăderi însemnate.

3. Astfel, dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule vite vrednice de premiat, premiile ce ar prisosi se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, cari din una sau altă cauză nu s'ar fi împărţit, se înapoiază Reuniunii.

4. Aceia cari au prăsit ei înşişi vitele, vor avea întâietate faţă cu aceia, cari au expus vite prăsite de altcineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ţinut vita în grija proprie ³/₄ de an cel puţin.

5. Acelaş exponent nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeaş grupă. Faţă cu cel premiat în cutare grupă, concurenţii din altă grupă au întâetate, presupunând, că vitele lor sunt deopotrivă.

B. In special:

I. Bovine (viţele, vaci, tauri).

1. Ca vrednicie de premiat se consideră mai ales bovinele, cari întrunesc în mare măsură însuşirile vitelor mari, puternice, frumoase la trup, blânde, lăptoase, bune de prăsilă şi de îngrăşat.

Faţă cu vitele corcite se va da întâietate vitelor de rassă curată.

2. Intre scăderile, cari nu îngăduie premiarea se numără: trup bolnăvicios, murdar, cum şi scăderi care supără vederea (d. e, un corn rupt, un mers prost, rane urâte, etc).

3. Ca semne de lapte mult se consideră trup prelungit, piept larg şi foale şerpuit de vine groase; uger plin şi mare, nu prea cărnos, nici prea gros, înzestrat cu păr scurt şi moale şi având 4 ţiţe moi deopotrivă de mari; piele molatică, păr subţire şi privire blândă.

4. Ca bune de îngrăşat sunt a se considera mai ales vitele trunchioase, cu capul mic, oase subţiri, piept larg şi cărnos, şolduri îndepărtate, coabză lătăreaţă, piele mişcăcioasă, păr moale.

5. Ca bune de muncă se consideră mai cu seamă vitele osoase, cu picioare cam lungi, piept larg şi rotunzit, şolduri puternice, unghii sănătoase, mers vioiu şi regulat.

II. Oi.

1. Intâietate se cuvine mai întâi oilor mari, cărnoase, lăptoase şi bogate în lână frumoasă şi subţire, moale şi lungă, deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit şi însoţite de miei cu blană aleasă.

2. Rassa ţigaie şi stogoşe se preferă rassei bârsane (ţurcane).

Din şedinţa comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ţinută la 27 Martie n. 1911.

Pant. Lucuţa prez. — *Vic. Tordăşianu* secretar.

Cărţi şi reviste.

Pribegii, din viaţa meseriaşilor, comedie în două acte, de I. *Nestroy*, localizată de Dr. Seb. Stanca. Sibiiu, 1910, tip. arhidiecezană. Preţul 50 bani. — In „*Biblioteca meseriaşilor români*“ s'au publicat până acum două piese teatrale: una sub titlul *Nepotul răsfăţat*, farsă prelucrată de T. V. Păcăţian şi alta întitulată *Pribegii*, o comedie acum apărută tot în editura şi proprietatea Reuniunii sodalilor români din Sibiiu. Amândouă piesele s'au jucat cu deosebit succes în teatrul orăşenesc al Sibiiului, cu toate că cei ce susţineau rolurile erau diletanţi din clasa meseriaşilor In prefaţă, scrisă de dl O. C. Tăslăuanu la piesa Pribegii, se arată nobilul scop urmărit de reuniunea meseriaşilor şi se face totodată o scurtă biografie a scriitorului vienez Nestroy. Indemnăm pe toţi cei ce caută scrieri hazlii poporale să-şi procure publicaţiile tipărite de harnica reuniune a sodalilor noştri sibieni. Broşura se află de vândare la Reuniunea sodalilor şi la librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Nr. 50/1911 [139] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Hațegului se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dotațiunii preoțești dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se prezenta în biserică pentru a se face cunoscut poporului.

Hațeg, la 31 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tr. Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr Cornel Popescu,
protopresbiter

Nr. 34/1911 of. par. [129] 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Veneratul Consistor în 5/18 Februarie 1911 Nr. 1157 Epitr. și de comisiunea comitatensă administrativă în 4/17 Martie comuna bisericească **Suplac** (Küküllőszéplak), protopresbiteratul Târnava, dă în intreprindere edificarea bisericei din loc, pe cale de licitațiune publică minuendă, ce să va ținea **Marți în 12/25 April, la orele I. p. m.**

Prețul de strigare este 14,500 cor., pe lângă care comuna bisericească dă cărămida, năsipul zilele de lucru și cărăușiile.

Licitanții au să depună vadiu 10% în bani gata sau hârtii de valoare.

Planul și preliminariul, precum și alte informațiuni să pot vedea la oficiul parohial gr. or.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Suplac, 8 Martie 1911.

Nicolau Boeriu par. gr.-or. — **Vasilie Cosma** epitrop.

Vidi: **Nicolae Todoran** protopop.

Anunț de licitațiune.

In **17/30 Aprilie a. c.** la oarele 2 d. m. se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei gr. or. din Armeni, tractul Mercurei

Prețul de strigare 28000 Cor.

După această sumă are să se depună vadiu de 10% în hârtii de valoare sau în bani gata.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea în cancelaria oficiului parohial.

Armeni, la 25/7 Martie 1911.

Comitetul parohial gr. ort.

Vasile Spătar preot. — **George Petru** notar.

(134) 3—3

Nr. 171/911. [135] 3—3

Anunț de licitațiune.

In **24 Aprilie v.** (7 Maiu n.) a. c. la orele 3 după amiazi, se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școalei confesionale gr. or. rom. din comuna **Dâncul mare**.

Prețul de strigare e 6400 coroane.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul și preliminariul de spese precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial. Peatra, cărămida și năsipul le dă comuna bisericească.

Dâncul mare, la 28 Martie 1911.

Ioan Cotruș
paroh.

Vidi: **V. Domșa**
protopresbiter.

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 12—40

Se dă în **chirie** sau eventual **să vinde** din mână liberă

o casă cu etagiu

cu toate cele de lipsă în mijlocul comunei **Buia**, aranjată pentru prăvălie sau măcelărie.

Doritorii să se adreseze dnului **Demeter Károly**, cojocar în **Buia** (Bolya, Nagyküküllőmegye), poșta în loc. 136 2—3

☞ Garduri colosal de ieftine! ☜

Invențiune sensațională.

Afară din cale practic!

Manipulare foarte ușoară!

Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.

Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.

Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

☞ Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
☞ Catalog ilustrat gratuit și franco.

(103) 8—10

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospoiă, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **școala de viticultură din Reichesdorf**, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 46—

A apărut și se află la **Libraria arhidiecezană** următoarele cărți de vânzare:

Agârbiceanu, In întunerec	2·—
„ In clasa cultă	1·80
„ Două iubiri	2·—
Baltag, Feciorul	1·50
Cristescu Florian, Două surde	—·40
Craioveanul S., Noul testament	4·—
Carlyle T., Eroii	2·—
Comenius, Didactica magna	1·55
Caragiale, Schițe nouă	2 50
Delavrancea, Apus de soare	2·—
„ Viforul	2 50
„ Luceafărul	2·50
Dobrogeanu Gherea, Neoiobăgia.	3 50
Eftimiu V., Fără suflet	—·30
Eminescu, Lumină de lună, poezii	2·—
Gorun, Robinson în țara rom.	1·—
Ghibu Dr. O, Cercetări privitoare la situația învățământului etc.	1 —
Iorga, Lupta pentru limba rom.	1·—
„ Din faptele străbunilor	1·50
„ Vieața femeilor în trecutul rom.	1·75
„ Istorici români	1·90
Moroiu A., Sonete	1·50
Mathias A. Dr., Pedag. practică	2·50
Martig E. Psihologia pedagogică	3 50
Negulescu P., Filozofia renașterii I	3·—
Onciul D., Din ist. României	—·95
Pestalozzi, Leonard și Ghertruda	3 10
Paulescu Dr. N. C., Instincte sociale, Patimi și Conflicte etc.	2·—
Payot. Educația voinței, ed. II.	2·—
Pop V., Iubirea e biruitoare	2·—
Speranță, Ce poate lenevia	—·50
„ , Inima femeii	1·—
Sadoveanu Șoimii, ed. II	2·—
„ Apa morților	2·—
Tăslăuanu O, Informațiuni literare și culturale	2·—
Wiseman, Fabiola	2·50
Zaveco M., Dragoste și eroism, I	2·—
„ „ „ „ „ II	1 50

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 6—52

Telefon 172.

„BUCIUMANA“,

reuniune de păstrare și anticipare în Bucium-Poieni.

Convocare.

Domnii acționari ai reuniunii de păstrare și anticipare „BUCIUMANA“ se învită la

a X-a adunare generală ordinară,

care se va ținea **Joi în 4 Maiu st. n a. c.** la 10 oare a. m. în localul reuniunii cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării generale și constituirea (conform § lui 24 din statute).
2. Alegerea comisiunei de 3 pentru constatarea libelelor și a plenipotenților întrate pe baza §-lui 21 din statute.
3. Rapoartele direcțiunii și a comitetului de supraveghiare pe anul 1910 și darea absolutoriului.
4. Decidere asupra împărțirii profitului curat.
5 Alegerea alor doi membri din direcțiune.
6. Statorirea marcelor de prezență.
7. Eventuale propuneri cari se vor face în scris cu 8 zile înainte de ținerea adunării generale (§-ul 20 din statute).
8. Alegerea alor doi membri pentru verificarea procesului verbal.

Domnii membri ai reuniunii, cari voesc a participa în persoană ori prin plenipotențiat, sunt rugați a și depune libelele de solvire și plenipotențele cel mult până în 3 Maiu st. n. a. c. la 4 oare p. m. la cassa reuniunii noastre

La caz că adunarea generală ar fi incapabilă de concluze valide lipsind voturile necesare, convocăm acum tot cu aceleași obiecte de pertractare a II-a adunare generală pe 2/15 Maiu a. c. la 10 oare a. m. conform §-lui 26 din statute.

Bucium-Poieni, la 15 Aprilie 1911.

(138) 1–1 **Direcțiunea.**

Bilanț cu 31 Decemvrie 1910.

Active.		K f	Pasive.		K f
Cassa		2,885·91	Capital de cuote		22,250·—
Bon la „Albina“		286 —	incurs ptu inst. „Buciumul“		5 567·—
Cambii escontate	88 006		Fond de rezervă	3224·81	
Cambii cu acoperire hip.	32,544	120,550·—	Fond de pensiune	595·60	3 820·41
Efecte (acții)		300·—	Scopuri culturale		118·05
Spese de fondare		310·—	Depuneri spre fructificare		50,557 34
Mobiliar		630·—	Cambii reescontate		38,022·—
Debitori		2,111·93	Depozite de cassă		3 520·61
Int. restante și de reescont anticip.		3,624 11	Dividendă neridicată		416·—
			Int. după cap. incurs la „Buciumul“		434 70
			Interese anticipate pro 1911		2,401 83
			Profit curat		3,590 01
		130,697·95			130,697·95

Contul Profit și Perdere.

Eșite.		K f	Venite.		K f
Interese:			Interese:		
după dep. spre fruct.	2,487·54		dela cambii escontate	7,285·20	
după cambii reescont.	2 427·87	4 915 41	dela cambii cu acop. h.	3,290 39	10,575·59
Spese:			Proviziune		1,281·29
salare	1,980·—		Competință de scris		207 08
chirie	240·—		Provocări		487·50
marce de prezență	72·—				
porto	40·22				
spese div., tipărituri	547·15	2,879·37			
Dare:					
erarială și comunală	755·43				
10% după int. la dep.	248 74	1,004·17			
Amortizări:					
din spese de fondare	92·50				
din mobiliar	70·—	162·50			
Profit curat		3,590·01			
		12,551 46			12,551 45

Bucium-Poieni, la 31 Decemvrie 1910.

Nicolae Adamovici m. p., director exec. — **Nicolae I. Adamovici** m. p., contabil.

Membrii direcțiunei:

Ștefan Paul m. p., prezid. — **Alex. Jurca** m. p. — **Ioan Țiandrău** m. p.
Alex. Crâsnic m. p. — **Sim. Jurca** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghiare am examinat conturile prezente și le-am aflat în consonanță cu registrele reuniunii în regulă.

Macaveiu Cutean m. p., prezid. — **Lazar Ceteraș** m. p. — **Alexandru Bogdan** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Joi 7/20 Aprilie 1911. *Nr. 38—39.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 4053 Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania și Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria și Transilvania.

Iubitului cler și popor din arhidieceza noastră transilvană, dar și îndurare dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Iisus Christos.

Christos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le.

Dintre toate minunile, câte s'au întâmplat dela facerea lumii, niciuna n'a fost atât de măreață și însemnată, ca și minunea învierii din morți a Domnului nostru Iisus Christos. Aceasta a fost cea mai mare minune din lume. A fost minunea minunilor.

Dacă vom cugetà, iubiților, că omul nu poate face asemenea minune, ce întrece puterile omenești, și că la aceea a trebuit să lucreze o putere mult mai mare, putere ce întrece hotarele firii omenești: atunci vom înțelege că acea putere mare, a fost puterea dumnezeirii Domnului nostru Iisus Christos, și așa ne vom convinge despre adevărul sfintei noastre credințe, că Domnul nostru Iisus Christos, n'a fost numai om, ci și Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat; ne vom convinge, că Domnul ca om a pătimit, a murit și s'a îngropat, dar ca Dumnezeu a și înviat din morți cu mărire.

Iar dacă vom cugetà, că Domnul a fost fără de păcat, că n'a căutat nici o mărire lumească, nici un interes sau folos al său; atunci ne vom convinge și despre alt adevăr ce ni-l spune sfânta noastră credință: „*că El pentru noi oamenii și a noastră mântuire s'a pogorît din ceriu și s'a întrupat dela Duhul sfânt și din pururea fecioara Maria și s'a făcut om, s'a răstignit, a pătimit și s'a îngropat și a înviat a treia zi din morți*“.

Urmând firul acestor cugetări, și cercetând taina cea mare a acestor lucruri mari și minunate, vom aflà tot numai ceeace ne spune sfânta noastră credință, adecă: că Domnul a pătimit pentruca să ne mântue pre noi din patimi, a murit pentruca să ne răscumpere din moartea cea vecinică, și a înviat din morți, pentruca să ne învieze și pe noi, după moarte, la viață vecinică, în ceriu, precum ne spune toate acestea și tropariul acestor sărbători, prin cuvintele: „*Christos a înviat din morți, cu moartea pre moarte călcând și celor din mormânturi viață dăruindu-le*“.

Pentru acestea mari și neprețuite daruri, ce ni le-a adus viața, patimile, moartea și învierea Domnului, ne-am întrunit și noi acum, iubiților, în număr așa mare, în sfânta biserică, să mulțămim lui Dumnezeu pentru toate câte ne-a făcut nouă, apoi să sărbăm și noi dimpreună cu ceialalți creștini de pe pământ, cu evlavia cuvenită, amintirea minunii celei mari, a învierii Domnului; dar totodată să luăm și din această sărbare niște învățături bune, mari și folositoare, la binele și fericirea noastră.

Să învățăm, iubiților, că preabunul Dumnezeu, în nespusa sa iubire de oameni, nu s'a mărginit a face lumea aceasta, cu toate bunurile ei, pentru noi oamenii și a ni-o da în stăpânire zicând: „*Creșteți și vă înmulțiți și stăpâniți pământul*“; nu s'a mărginit că pe noi oamenii ne-a făcut de cele mai alese ființe ale sale, după chipul și asemănarea sa, să preamărim pe Dumnezeu, și să stăpânim lumea bine și înțelepțește, pentru a devenì bine și ferice; ci când a văzut, că în urma întunecării minții prin păcat, ne-am înstrăinat de El, și de bine și fericire, dupăce mai nainte a trimis proroci și vestitori, mai în urmă a trimis în lume, chiar și pe unul născut Fiiul său Domnul nostru Iisus Christos, să se facă om ca să ne întoarcă pe noi oamenii la Dumnezeu, să sufere patimi și moarte de ocară pentru răscumpărarea noastră din vechiul păcat, și să ne deschidă iarăși calea la bine și fericire.

Să învățăm, iubiților, că nici Domnul nostru Iisus Christos, nu s'a mărginit numai că prin patimile, moartea și învierea sa, ne-a redeschis iarăși calea la bine și fericire: ci pentruca să nu mai rătăcim, să nu ne mai înstrăinăm dela Dumnezeu, și să nu mai perdem darurile dobândite: ne-a lăsat de povățuitoare, pentru toate timpurile, sfânta sa religiune, și sfânta sa biserică, să ne învețe și să ne binevestească acea sfântă religiune, spre folosul nostru sufletesc și trupesc.

Să învățăm, iubiților, că nici biserica nu s'a mărginit a binevestì numai singura sfânta religiune a Domnului, ci a mai înființat și a mai luat într'ajutorul său și pre fiica sa, școala confesională, să lucre împreună la acea bunăvestire, și la luminarea sufletului și a minții, pentru a ne apropià tot mai mult de Dumnezeu, și prin El de binele vremelnic și de fericirea cea vecinică.

Pentru a înțelege cât mai bine folosul cel mare sufletesc și trupesc al bisericii și școalei, nu vă voiu aduce alte dovezi, multora poate necunoscute, ci vă recomand numai, să fiți cu mai multă luare aminte la celece le vedeți în toate zilele, și adecă: de câteori vedeți oameni cu vază, cu trecere și cu bunăstare; de câte-ori vedeți sate și orașe frumoase; de câteori vedeți în acelea case mari și frumoase, negoț mare, fabrici mari, meserii de tot felul, și alte asemenea, să cugetați puțin: cine, și cum a putut face acelea, ca să aflați apoi, că toate acelea numai oameni învățați și luminați le-au putut face, și că acei oameni numai dela biserică și școală, dela preoții bisericii, și dela învățătorii școalelor, și-au putut câștigà asemenea învățături bune și folositoare.

Deasemenea vă recomand să fiți cu luare aminte, ca să vedeți, cu câtă recunoștință sunt cătră Dumnezeu și deaproapele acei oameni binecuvântați de Dumnezeu, și să aflați cât de mult jertfesc și ajută ei bisericile și școalele, cum ajută spitalele, azilele și casele de săraci, în cari se adăpostesc sute de mii de oameni nefericiți, oameni bolnavi și neputincioși, oameni lipsiți și năcăjiți; și cum acei oameni luminați, prin asemenea fapte bune, pe lângă bunăstarea lor pământească, își câștigă și mântuirea sufletului și fericirea cea vecinică. Astfel să facem și noi, iubiților, și mai ales ceice cu ajutorul bisericii și al școalei am ajuns mai binecuvântați de Dumnezeu, dacă voim ca acea binecuvântare să ne însoțască în toată viața noastră, iar după trecerea din această viață să ne învrednicim și de fericirea cea vecinică.

Pentru acestea și alte asemenea neprețuite daruri și binefaceri, ce revarsă biserica și școala asupra oamenilor, toate popoarele mai înaintate se întrec întru a ridicà biserici și școale, cari de cari mai frumoase, și întru a le susțineà și înzestrà cu cele trebuincioase; iar dacă fac aceasta și popoarele cari mai au și alte terene de înaintare, cu atât mai mult trebue să o facem noi, Românii, cari suntem mai înapoiați, și avizați mai numai la terenul nostru bisericesc. Căci dacă n'am face-o nici acum, așazicând în ceasul al unsprezecelea; atunci ne-am primejduì noi înșine viitorul nostru, precum și-l-au primejduit și alte popoare, cari n'au ascultat glasul vremii.

Noi, Românii, trebue să facem aceasta și din recunoștință cătră biserica noastră strămoșască, pentrucă în tot trecutul nostru dureros numai ea ne-a păstrat cele mai scumpe comori, legea, limba și datinele strămoșești; pentrucă numai ea ne-a ocrotit în contra tuturor cercărilor grele și periculoase câte au trecut preste noi, dealungul veacurilor, și pentrucă și în viitor tot numai ea, cu puterea ei cea mare, va fi scutul și limanul mântuirii noastre.

Să nu uităm însă, iubiților, că biserica a avut acea putere mare de ocrotire numai pentru aceia dintre noi, cari au ținut cu tărie la ea; dar nu și pentru ceice n'au ținut la ea. Căci ceice s'au înstrăinat de ea, s'au înstrăinat și de neamul nostru, și s'au perdut. Să nu uităm deci, că și în viitor, biserica străbună numai așa va fi o putere mare de întărire, conservare și înaintare spre bine și fericire, pentru noi și pentru urmașii nostri, dacă vom țineà și noi și dacă vom îndemnà pe toți ai nostri să țină cu acéeași tărie la ea, cu care țineau și fericiții nostri părinți, și să dovedim aceasta și prin cât mai regulata cercetare a ei, apoi prin fapte bune, prin jertfe și ajutoare la întărirea și susținerea ei.

Dorind eu a vă încredință și mai bine despre neprețuitele foloase ce revarsă biserica asupra celorce țin cu tărie la ea, vă mai recomand să priviți și numai la starea și soartea acelor oameni din jurul vostru, cari țin cu tărie la biserică, ca să aflați cum înaintează aceia; cum din oameni de rând devin fruntași, cum din oameni săraci se ridică la vază și bunăstare; cum fiii lor înaintează mai bine ca alții; și cum se arată darul și binecuvântarea lui Dumnezeu în casele, în familiile, și în toate lucrările lor. De altă parte priviți iarăși și la starea și soartea celorce nu țin cu tărie la biserică, ca să aflați, cum decad aceia în vază, în cinste și bunăstare; cum din oameni cu vază ajung neluați în seamă, cum din oameni odinioară bogați ajung săraci și la stare și soarte tot mai tristă; cum nici măcar fiii lor nu înaintează nefiind crescuți în duh bisericesc; și cum nu se vede spor și binecuvântare nici în casele, nici în familiile, nici în lucrurile lor.

De aceea vedem pe toate popoarele mai înaintate cât de mult țin ele la biserică; cum își cresc și pe fiii lor în duh bisericesc; cum cercetează biserica părinții împreună cu fiii lor; cum ţin cărţi de rugăciuni şi de alte învăţături folositoare în casele lor; cum cetesc şi se roagă lui Dumnezeu din acelea, în toată vremea, dar mai ales în Dumineci şi sărbători; şi cum trebue să urmăm şi noi, dacă voim să ajungem soarte tot mai bună.

Din acestea înţelegând, iubiţilor, câte a făcut Dumnezeu pentru noi, cum a făcut lumea pentru noi, cum a trimis în lume pe unul născut Fiul său Domnul nostru Iisus Christos, care a pătimit, a murit şi a înviat din morţi pentru noi şi a noastră mântuire; şi cum acel Fiu al lui Dumnezeu ne-a lăsat de conducătoare şi povăţuitoare la bine şi fericire sfânta sa religiune şi sfânta sa biserică: ce v'aş puteà recomandà mai cu căldură şi la această ocaziune, decât să ţineţi şi voi cu toată tăria la sfânta religiune şi la sfânta biserică strămoşască. Să ţineţi şi la şcoală, care e fiica bisericii, să îmbrăţişaţi cu căldură pe amândouă aceste aşezăminte sfinte, şi să le sprijiniţi, din toate puterile, ca şi ele să vă sprijine şi să vă ajute pe voi, în toate dorinţele şi trebuinţele voastre.

Să vă întăriţi tot mai mult în sfânta credinţă în Dumnezeu şi să vă siliţi a împliuì voia Lui, ca să împlinească şi El cererile voastre; să vă siliţi tot mai mult la învăţătură, să vă siliţi tot mai mult la bunăcreşterea fiilor vostri, precum fac aceasta toate popoarele mai înaintate; să vă siliţi la lucrurile voastre, să cruţaţi agonisita voastră din timpuri bune şi pentru zile grele, să vă feriţi de fapte rele şi să vă siliţi a face fapte bune; căci numai urmând aşa veţi ajunge zile tot mai bune şi învierea Domnului va fi un început fericit şi al reînvierii noastre din starea cea înapoiată de acum, la stare tot mai bună şi mai ferice.

Ceeace dorindu-vă şi eu din tot sufletul, şi poftindu-vă ca şi aceste sfinte sărbători să le petreceţi în pace, sănătate şi mulţămire, şi să le ajungeţi întru mulţi ani fericiţi: cu binecuvântare arhierească am rămas,

Sibiiu, la sărbătorile învierii Domnului din 1911

al vostru tuturor
de tot binele voitor:
Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Programul de muncă al guvernului. Prim-ministrul nostru, contele *Khuen-Hédervàry*, — care de altcum a plecat Marţi la Viena, pentru a continua pertractările cu ministrul-prezident din Austria în chestia reformelor militare, — şi-a destăinuit în numărul de Paşti al lui *„Pester Lloyd“* planurile pe cari le are pentru viitor, cu privire la activitatea parlamentului. După vacanţele de Paşti va trebui să fie votată indemnisarea nouă pe două luni, căci cea votată espiră cu finea lui Aprilie, apoi se continuă discuţia asupra budgetului. In Maiu guvernul va presenta legile referitoare la reformele militare; dintre cari una, despre organisarea armatei comune, va fi luată numai decât în discuţie, iar celelalte două, despre procedura judecătorească la miliţie şi despre reorganisarea honvezimii, rămân pe toamnă. In legea care va fi discutată în cursul verii, se cuprinde urcarea contingentului de recruţi cu aproape 50% şi estinderea dreptului de voluntariat şi asupra învăţătorilor dela şcoalele poporale.

Ziua Invierii.

Ca un făcător de rele a fost dat pe mâna judecătorilor, *El*, care nu a făcut rău nimănui, ci numai bine a făcut omenimei întregi.

Şi judecătorii l'au osândit la moarte, după formele dreptului şi ale dreptăţii de atunci, pe cuvânt, că e stabilit adevărul, că voia să strice legea, *El*, care a introdus legea cea adevărată în lume, şi era însuşi viaţa, adevărul şi dreptatea!..

De nou ne trece pe dinaintea ochilor întreaga dramă sguduitoare, terminată cu pironirea pe cruce a fiiului lui Dumnezeu, lucru pentru care şi „soarele s'a întunecat şi temeliile pământului s'au cutremurat“...

Numai iadul s'a bucurat! Pentrucă iadul credea, că dacă a fost aruncat în temniţă „cel ce a închis adâncul“, dacă a fost dus înaintea lui Pilat acela „căruia îi stau înainte cu frică puterile îngereşti“, dacă a fost lovit cu palme, încununat cu cunună de spini, adăpat cu fiere şi cu oţet, împuns cu suliţa, răstignit şi îngropat, iar mormântul sigilat şi străjuit: învingerea e pe partea lui! Pecând din moartea *Sa* a isvorât nemurirea, prin moartea *Sa* închuietorile cele vecinice ale iadului au fost sfărâmate, şi cei din mormânturi viaţă nouă au primit!

Căci *a înviat!* A înviat cel răstignit şi îngropat, fiiul lui Dumnezeu, în ziua a treia dela moarte, aşa cum a spus *El* înainte că are să se întâmple...

Acest eveniment mare, acest triumf strălucit al puterii cereşti îl serbează biserica noastră dreptcredincioasă Dumineca, în ziua făcută de Domnul, ca „să ne bucurăm şi să ne veselim într'ânsa“, căci în această zi a învierii păcatul a fost sdrobit, iadul învins şi întunerecul resfirat de razele luminii!

Cu frumoasele cuvinte „*Cristos a înviat*“ ne salutăm unii pe alţii în această zi mare şi luminată şi din acest frumos salut scoatem mângăere şi nădejde, că binele trebue să învingă totdeauna răul, pentrucă cuvintele acestea nu esprimă decât triumful virtuţii asupra făţărniciei şi asupra falşităţii, triumful puterii morale, a adevărului şi dreptăţii, asupra minciunei şi a răutăţii!

Pentruca să poată ajunge la acest triumf strălucit, a trebuit însă să treacă însuşi fiiul lui Dumnezeu prin Calvarul prin care a trecut. A trebuit să fie insultat, batjocorit, răstignit pe cruce, ca apoi prin moartea sa să învingă moartea şi înviind din morţi să mântuiască lumea.

Iar dacă fiiul lui Dumnezeu a trebuit să aducă astfel de jertfe mari, pentru a putea face ca să ne bucurăm noi, generaţiile toate, de triumful legat de această luminată zi a învierii, e evident, că de jertfe mari şi de muncă grea sunt legate şi alte triumfuri, pe cari oamenii, ori popoarele, vreau să le serbeze în lumea aceasta.

Indeosebi popoarele, dacă vreau să ajungă să-şi serbeze zilele de fericire pe cari le visează, sunt datoare să jertfească şi să muncească, pentru ca să învingă toate pedecile şi pe toţi duşmanii.

Avem şi noi, poporul român din patria aceasta un vis, o dorinţă: de a ajunge zile mai bune şi mai liniştite. Şi pentru a ni se împlini acest vis, trebue să purtăm lupta grea cu duşmanii noştri. Căci sunt mulţi şi mari! Şi ce e mai trist şi mai dureros, duşmanii aceştia sunt duşmani interni, se află în noi înşine. E *pisma*, *duşmănia*, *neînţelegerea*, *cearta* dintre fraţi.

Să punem deci gând curat de a duce cea mai necruţătoare luptă în contra acestor duşmani, cari ne împedecă în acţiunile noastre şi ne strică grădina mare şi frumoasă naţională.

E mult de lucrat şi e mult de plivit în grădina aceasta. Pună-să deci fiecare la locul său, pentrucă loc au toţi în ea, şi facă-şi fiecare datorinţa, căci atunci cu paşi repezi ne vom apropia şi noi de ziua în care vom serba triumful dorit şi aşteptat.

Iar pentru a putea face lucrul acesta, ni se cere aceea ce Cristos, fiiul lui Dumnezeu, ne-a lăsat drept moştenire: *iubire creştinească*, *iertare*, *sinceritate*, *unire!*

Cu armele acestea să ne înarmăm, şi atunci vom birui şi noi pe duşmanii nostri şi vom putea serba adevărata înviere politică-naţională a poporului nostru.

Să „ertăm deci toate pentru înviere, să zicem fraţilor şi celor ce ne urăsc pe noi“. căci numai astfel făcând au înţeles şi pentru noi dumnezeeştile şi mângăetoarele cuvinte:

Cristos a înviat!

Armata viitorului. In camera franceză a depus unul dintre fruntaşii socialismului francez, *Jean Jaurés*, un proiect de lege, despre reorganizarea armatei. Legea nu are decât 18 articole, dar motivarea care i-se face e lungă, un volum de 700 pagini. Ideea fundamentală e reducerea serviciului militar numai la şase luni. Aceste şase luni vin întrebuinţate pentru completarea cunoştinţelor în arta militară, căci educaţia adevărată militară va trebui să se dea în şcoli. Fiecare cetăţean trebue adecă să fie soldat, şi de aceea pe desvoltarea corporată a elevilor va trebui să se pună o greutate deosebită în viitor în toate şcoalele din Francia. Ideea, dacă va prinde şi va trece şi la celelalte state, are să formeze o mare binefacere pentru ţări şi popoare, căci va reduce în mod simţitor enormele cheltueli pe cari le au acuma cu susţinerea armatelor.

Generalisimul armatei române. Vineri senatul român din Bucureşti a votat proiectul de lege presentat din partea ministrului de războiu *Nicolae Filipescu* în chestia creării unui nou grad de general de corp, care echivalează cu gradul de generalisim al armatei. Postul este creat anume pentru principele *Ferdinand*, moştenitorul de tron al României. Legea s'a votat cu consentimentul opoziţiei. Proiectul a trecut apoi la cameră, unde asemenea a fost votat şi din partea opoziţiei. Inaugurarea noului post se va face probabil la 1 Maiu curent.

Dela „Asociaţiune“.

In şedinţa din urmă a comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 13 Aprilie nou, domnul *Octavian Goga*, secretar literar al „Asociaţiunii“, a prezentat următoarea propunere:

Onorat comitet central!

E un obiceiu consacrat, ca aducerea aminte a marilor bărbaţi, cu cari a fost învrednicit un neam, să fie onorată de pietatea posterităţii, prin ridicarea de monumente, cari le proslăvesc amintirea. Un astfel de monument nu e numai un act de recunoştinţă — eternizarea unei sbucniri de lumină din trecutul unui neam — ci e un impuls de muncă şi vrednicie pentru generaţia prezentului, ale cărei îndemnuri sunt într'o intimă înlănţuire organică cu frământările zilelor de eri.

Purcezând din această judecată, toate popoarele îşi cinstesc astfel mai marii. Piaţa oricărui oraşel din occident ne arată în bronz ori în marmoră chipul unei figuri concrescute cu sufletul celor din jur. La poalele piedestalului se opresc trecătorii şi în vreme ce descifrează numele celui întrupat de dalta artistului, mintea lor evoacă memoria lui şi sufletul le rămâne robit câteva clipe măcar de aureola nemuritorului. Aşa se face educaţia mulţimii, se trezeşte respectul ei pentru fapta bună şi se introduc pe încetul în conştiinţa obştească principiile unui altruism, din care răsar preocupaţiuni superioare.

Fireşte, că noi Românii din această ţară, atât de sbuciumaţi în vieaţa noastră, nu ne putem asemâna nici pe acest tărâm cu alte popoare. Nu, că n'am avea eroi, cari cu personalitatea lor excepţională să străjuiască la răspântiile vremurilor... Asemeni mari drumeţi s'au ivit şi la noi în drumul veacurilor. Dar n'am avut cu ce să le însemnăm aducerea aminte, decât doar în inimi a mai licărit recunoştinţa celor puţini.. Şi ştiţi, că vremea stinge toate candelele. Ca nişte copii săraci, cărora nu le dă mâna să ridice o cruce pe movila, care le-acopere părinţii, aşa şi noi, trei milioane de suflete răsleţite pe întinsul unei ţări n'avem un singur bronz, care să ne oprească în loc.

Socot, că e datoria „Asociaţiunii“, care are în grija ei problemele sufleteşti şi culturale ale bietului nostru popor, nesfârşit de bun şi de fără noroc, să deschidă şi în această direcţie o perspectivă nouă. Neamul nostru a fost dăruit cu mulţi bărbaţi, cari ar merita cu prisosinţă o asemenea cinste din partea urmaşilor. Cred însă, că trebue aleasă de astădată din pleiada de mari figuri ale trecutului nostru o personalitate, în care să se întrupeze aspiraţii şi năzuinţi ce frământă tocmai zilele noastre, făcând astfel din prilejul ridicării unui monument un prilej de adâncire a marilor probleme curente.

O astfel de mare problemă a acestor zile este unitatea culturală a neamului românesc. Cred, că întrunesc şi opiniile Domniilor-Voastre, când îmi exprim credinţa, că dintre figurile luminoase ale trecutului apropiat, prin a căror activitate s'au creiat cele mai puternice temeiuri pentru apropierea sufletească a păturii largi de cărturari de pe întreg cuprinsul pământului românesc, personalitatea literară a lui Mihail Eminescu răsare pe întâiul plan. Cel mai mare cântăreţ al neamului, care a atins culmi de gândire şi de simţire, neajunse încă de poezia noastră, Eminescu a prins în versul lui zbuciumul intelectualului român, cu sufletul plămădit din rostul vremei mai nouă şi reoglindeşte prin scrisul lui, mai mult ca oricara altul, frământarea sufletească a epocii noastre.

Propun deci, ca onoratul comitet să binevoiască a lua iniţiativa pentru a se ridica un bust lui Eminescu, aici in oraşul nostru, aducând prin aceasta un prinos de pietate amintirii poetului nemuritor şi-un nou impuls în nobila muncă grea pentru unitatea culturală a neamului românesc.

Măsurile concrete ce-ar trebui luate din acest prilej ar fi următoarele: Comitetul central al „Asociaţiunii“ noastre decide ridicarea unui bust al lui Mihail Eminescu în Sibiiu şi spre acest scop:

1. Votează 500 coroane, insărcinând biroul a face un apel către public, pentru a contribui la adunarea sumei corăspunzătoare.

2. Insărcinează pe secretarul literar a se pune în legătură cu sculptorii români şi a prezenta proiecte amănunţite, pe baza cărora comitetul va decide la timpul său.

Rog onoratul comitet să binevoiască a primi această propunere, izvorâtă din sentimentul de veneraţiune ce nutrim cu toţii în faţa umbrelor mari ale trecutului nostru.

Sibiiu, 13 Aprilie a. c.

Octavian Goga,
secret. „Asociaţ.“

*

Comitetul central a primit această propunere, dar a primit şi o a doua propunere, făcută de d-l *Partenie Cosma*, ca să se ridice un bust şi lui *Gheorghe Bariţiu* dela început secretariul, iar în urmă prezidentul „Asociaţiunii“ noastre.

Din protopresbiterate.

Sinodul protopopesc al tractului Murăş-Oşorheiu.

In ziua ecuinocţiului de primăvară s'a ţinut sinodul protopopesc în centrul tractului, în Murăş Oşorheiu. De câţiva ani încoace Oşorheiul are mai mare atracţiune asupra noastră, mai cu drag ne apropiem de el, bine ştiind că în acest centru săcuiesc sunt şi oameni cari împărtăşesc durerile noastre. Această convingere împreună cu glasul convocător protopopesc a făcut, ca membrii sinodali să se adune în număr frumos. Dar nu numai porunca mai înaltă de a ne degaja de datorinţele oficioase, ci un punct de mare însemnătate din convocare — făcea, ca cu escepţia a lor 3 membri din cler, toţi să se presente. Şi acest punct ar fi de dorit, ca pe viitor să nu lipsească din programul sinoadelor protopopeşti.

E vorba de mărturisirea preoţilor şi cuminecarea lor. Preotul încă e om şi e supus greşelelor. Aceste greşele trebuesc mărturisite după zisa ap. Iacob: „Mărturisiţi-vă păcatele unul altuia“... Văzând mirenii această supunere a preoţilor la legile bisericeşti, numai efect bun şi edificător va putea avea asupra lor.

După spovedirea preoţilor se începe celebrarea sf. liturgii prin preot. T. Muica, la sfârşitul căreia se cuminecă toţi preoţii. După mântuirea acestora membrii sinodali se întrunesc la casele protopopeşti, unde domnul protopop Stefan *Rusu* după constatarea capabilităţii sinodului de a aduce hotărâri valide, numeşte notar pe preotul A. Olteanu, iar bărbaţi verificători de protocol pe preoţi: Vasile Hodoş şi Z. Oprea. Trecând peste aceste protopopul îşi ceteşte raportul său de pe an. 1910 de o pilduitoare esactitate. Rapoartele protopopeşti astfel compuse sunt oglinda adevărată a tractului. Din ele se reoglindează toate manifestaţiunile culturale şi materiale dintr'un tract. Şi dacă este adevărat, ceea ce s'a scris în „Tel. Rom.“ nr. 21, că: „Materialul trecut prin trierul sinoadelor protopresbiterale, formează baza de lucrare a corporaţiunilor superioare bisericeşti“, este adevărat şi aceea, că rapoarte protopopeşti, cari nu înfăţişează purul adevăr şi sunt compuse cu superficialitate şi cu încunjurarea păcatelor unuia ori altuia, vor causa nimicirea şi distrugerea frumoasei noastre constituţiuni. Din raportul prot. St. Rusu, compus cu mare scrupulositate, s'a putut constata superficialitatea unor preoţi la compunerea datelor statistice bisericeşti şi şcolare. Mulţi preoţi nu atribue acestor date nici o însemnătate, dar dacă ne cugetăm că statistica e o armă în mânile dirigiuitorilor acestui stat, — tot aşa ar trebui să fie armă de apărare şi pentru noi, compuse fiind cu conştienţiositate şi exactitate!

Nu numai din raportul protopopesc, dar şi în realitate se constată o vădită înaintare în tractul nostru pe terenul economic-material. Bisericuţele vechi, umilite din capătul satelor, sunt înlocuite prin biserici nouă, zidite din material solid şi aşezate în locuri potrivite în comune. In scurta vreme de protopopie a P. O. domn Stefan Rusu poporenii comunelor M. Cristur, Sângeorgiul de pe Murăş şi Gernesig în biserici pompoase se închină Domnului, iar poporenii comunelor: Berghia, Corunca, Sânbenedic, Sânger, Veţa şi Petea de Câmpie cu mare zor lucră pentru adunarea mijloacelor de zidire a unor nouă locaşuri de închinare.

Şcoalele confesionale — cari le am avut până acum — şi după asta vor funcţiona, dar durere numai din graţia guvernelor ungureşti, cu escepţia şcoalei din Erdösângeorgiu, cererea căreia a fost respinsă din motivul, că este în sat şcoală de stat şi oamenii să-şi trimită copiii acolo. Astfel această comună e avisată la ajutorul Preavener. Consistor Arhidiecezan, dacă mai voeşte să se mai susţie ca şcoală românească confesională. Şi ar fi păcat, când această şcoală s'ar lăsa în grija sorţii, mai cu seamă având în vedere posiţia geografică a comunei şi multele servicii ce a făcut această şcoală în timpurile nu tocmai îndepărtate, când dispunea de puteri bune didactice.

In discuţia destul de animată asupra sorţii şcoalelor noastre şi a spiritului ce domneşte încă de acum în ele, în ce priveşte predarea singuraticelor obiecte de învăţământ, — m'a întristat oftatul de jale al unui membru mirean din jurul Oşorheiului, care cu durere s'a plâns, că cathetul nostru dela şcoalele elementare şi gimnasiale din Oşorheiu — religiunea copiilor o predă în limba maghiară! Şi spune, că are împuternicire dela forurile noastre bisericeşti pentru a putea preda religiunea în altă limbă şi nu în limba oficioasă a bisericei noastre. Un lucru ca acesta nu-l pot crede până când se ştie că Consistorul nostru arhidiecezan cu câtă energie sfântă se luptă pentru respectarea drepturilor noastre bisericeşti la Orăştie! O cercetare ar fi la loc.

Frumoasa casă tractuală fiind terminată, formează fala tractului şi a preoţimei, care în asemănare cu preoţimea altor tracte, trăeşte în condiţiuni materiale cu mult mai modeste, şi totuşi s'a ştiut însufleţi, contribuind pentru locuinţa protopopească cu sume considerabile.

Propunerea preot. T. Muica: „ca după intrarea restanţelor repartiţiei caselor protopopeşti, să se statorească raportul de proprietate între protopopiat şi parohia M.-Oşorheiu, şi în măsura în care a contribuit parohiile şi preoţimea tractuală la zidirea caselor protopopeşti — să se intabuleze la protopopiat ca corporaţiune morală“ — a stârnit aprobarea unanimă. Presentarea unui proiect de statute pentru înfiinţânda bibliotecă tractuală, din causa absenţei referenţilor se amână până la proximul sinod.

Sinodul protopopesc al tractului nostru într'un mod de tot demn a eternisat memoria fostului profesor de pie memorie Dr. Petru Şpan, anume la propunerea P. O. D. protopresb. Stefan Rusu a iniţiat o colectă benevolă, a cărei resultat bănesc $^2/_3$ parte să se dea pentru un monument vrednic de amintirea reposatului, iar $^1/_3$ parte să se adauge fondului: „pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii“. Colecta s'a sfârşit cu frumos rezultat şi se mai continuă. Nouă, la cari încă ne e în vie memorie personalitatea eminentului prof. Dr. Şpan, şi cari ne-am încălzit din propunerile şi sufletul lui înflăcărat, e o mângâere nespus de mare, că tocmai preoţimea tractului nostru e cea dintâie, care nu numai cu „sculări în picioare“, ci în aşa chip frumos şi-a adus aminte de el. Pildă de urmat şi pentru alţi foşti elevi!

După hotărâri atât de laudabile şi după încredinţarea, că conducerea tractului e depusă în mâni destoinice, şi după vorba cuminte de închidere a protopopului Şt. Rusu, ne-am reslăţit fie-care cu dorul, ca în centrul tractului nostru — unde numai acum începe a miji un pic de viaţă românească — pe lângă frumoasa casă protopopească să vedem în locul smeritei bisericuţe de lemn în curând un mândru Sion românesc. Preotul *T. Muica.*

Apel.*)

La marginea spre sud a comitatului Alba-inferioară e comuna *Gusu* (Kisludas), cu locuitori, în a treia parte de naţionalitate săsască, iar două părţi din trei Români, agronomi. Cu toate, că hotarul comunei e mic, dela comasare încoace oamenii, fiind harnici şi cruţători, au început a înainta binişor. I-a ajutat mult şi America, căci cei duşi acolo, după 2—5 ani se întorceau acasă cu bani frumoşi, din cari şi-au ridicat case solide, şi alte zidiri necesare agronomului, ori au cumpărat pământuri, şi au achitat datoriile cele vechi. Ne gândeam tocmai la ridicarea unui edificiu nou şcolar, fiindcă şcoală proprie nu avem în comună, noi, Românii gr.-or., iar casă particulară nu mai căpătăm spre închiriare, — şi iată că o catastrofă dureroasă ne strică toate planurile. Fie că din nebăgare de samă, ori poate în urma faptei vre-unui om fără frică de Dumnezeu, în 30 Martie n. pe la oarele 11 din zi s'a născut un foc mare în comuna noastră, care ajutat de un vânt puternic, a prefăcut în cenuşă în o oară şi jumătate, 39 de case şi 51 şuri, în cari au ars haine, bucate, mâncări, nutreţuri etc. A mai ars apoi o vacă, trei viţei, 5 oi şi 5 miei, 3 scroafe cu 11 purcei, şi aproape toate galiţele de prin curţi. Treizeci şi nouă de familii au rămas sub ceriul liber, fără adăpost, fără îmbrăcăminte, fără mâncare.

Ne îndreptăm deci rugămintea, în numele acestor nenorociţi, spre toate inimile creştineşti, şi le implorăm ajutorul grabnic. Binevoiască a trimite fiecare cât poate din prisosinţele sale, ca să se poată uşura barem încâtva soartea celor cercaţi de Domnul.

Binevoitoarele oferte să se trimită la epitropia parohială gr.-or. din Gusu (Kisludas, poşta Kis-apold), care va face apoi împărtăşirea ajutoarelor întrate, iar la timpul său va da socoteală publică despre ajutoarele primite.

Gusu, (Kisludas) la 1/14 Aprilie 1911.

Stefan Medeşan
paroh.

Vasilie Părăian
epitrop-cassar.

---

*) Ziarele celelalte româneşti sunt rugate a repreduce acest apel.

Pe cruce.

Soarele se coborâ către apus. Şi nici odată cerul nu fusese mai însângerat ca acum.

Ierusalimul se văzu din depărtări ca o cetate de aramă, ce părea a se fi coclit, pe unde era învelită în umbră.

Peste pustiul cu stâncile sfărâmitate, amurgul cernu praf de rubin. Din valea de lângă oraş se ridicau molatec, pale de fum şi luând înfăţişări ciudate se depărtau ca nişte monştri ce pândesc pe drumeţii pustiului. Intr'o uliţă din Ierusalim strâmtă de abia puteau trece pe ea doi oameni alăturaţi, se simţea o mişcare neobicinuită. Un centurion şi doi trimişi ai Sinedrului veniseră la un lemnar şi îi poronciseră să facă de grabă trei cruci, apoi plecaseră, fără să mai dea alte lămuriri. Şi pe feţele femeilor ce ameninţau cu pumnii se citea o bucurie diavolească. Bărbaţii se adunau în cete şi şoptind la început, apoi vorbind din ce în ce mai tare se îndreptau către casa lemnarului. Câte odată se opreau în loc şi din amestecul de glasuri se desfăceau strigăte răguşite: „Să ni-l dea nouă!“. „A stricat legea!“

Lemnarul cioplea de zor. „Crucea lui să fie mai mare!“ strigă mulţimea care se adunase la uşa atelierului şi se înşiruia pe uliţa îngustă.

Un opaiţ răspândea lumină slabă, aşa că lemnarul abia vedea unde să lovească cu securea. Aşchiile săreau în toate părţile şi împrăştiau miros de răşină.

Două cruci fură încheiate. „Trebue un lemn mai mare! strigă mulţimea. „Să-l vedem pe puternicul acela, de-şi va putea duce crucea“.

Lemnarul măsură un trunchiu, dar când vru să isbească cu securea, câţiva îl apucară de braţ: „Trebue un lemn mai mare!“

— „N'am“!

— „Găsim noi!“

Şi la capătul uliţei se înălţa un cedru. Seninul cerului, aprins de lumea stelelor îi învelea frunzişul, înfăţişându-l ca muiat în scrobeală albastră. Cedrul acesta era sfânt.

David venise adese-ori în tăcerea serilor şi aşezându-se lângă trunchiul lui îşi plimbase degetele pe coardele harfei şi intonase psalmii de preamărire Domnului. Pe vremea aceea, cetatea nu se întindea până acolo şi arborul privea peste câmpia nisipoasă de unde doar ciulinii şi scaii îşi puteau suge viaţa. Acum se uita peste case şi peste uliţele înguste şi murdare. Şi părea că ciulinii şi spinii îi erau mai dragi de cât oamenii ce mişunau în jurul lui.

„Să fie preamărit în veci de veci, cedrul acesta!“ zisese împăratul şi profetul şi spusele lui trebuiau să se împlinească. Oamenii se uitau la el ca la ceva de care nu trebuia să se atingă.

Mulţimea însă se apropia acum de arbor. Câţiva purtau securi. Voiră să isbească, dar de odată se opriră cu braţele ridicate. Frunzişul, ca deşteptat din somn fremăta uşor şi oamenilor le păru suspinul acesta ca un blestem al arborului sfânt. „A stricat legea!“ se auzeau strigătele mulţimii în depărtare. „A stricat legea!“ răcniră cei din jurul copacului şi isbiră cu securile. Dar nu loviră de două ori şi cedrul se lăsă încet la pământ, ca şi cum ar fi fost lăsat de o mână nevăzută. Nu se mai auzi nici un grai. Privirile îngrozite ale celor ce purtau securile se întâlniră la lumina opaiţului. Şi iarăşi isbiră de câteva ori în arborul întins de-a lungul uliţei. Trunchiul fu purtat apoi către casa lemnarului. Şi de unde după mărimea lui n'ar fi fost deajuns nici zece oameni ca să-l ducă, doi inşi îl purtară în voie.

In câteva clipe, crucea era gata. Era mai înaltă şi mai groasă de cât celelalte.

Sub streaşina casei stătea un paianjen. Işi ţesuse pânza şi se odihnea în mijlocul ei. Mulţimea luminilor ochilor lui cuprindea toate cercurile de fire argintii cari scobeau în juru-i depărtându-se şi rărindu-se către marginea pânzei. Şi i se părea că dela el este începutul celor mai gingaşe şi mai minunate lucruri, când privea cum pornesc firele de urzeală dela dânsul, ca şi razele dela soare. Lumina opaiţelor şi sgomotul mulţimei îl făcură să se uite în jos. „Spune că i fiul lui Dumnezeu!“ zise un bătrân. Da, da aşa spune, repetă mulţimea, ridicând pumnii. Păianjenul se uită cu luare aminte şi zări crucea. „Aşa ceva n'am mai văzut“ gândi el. „Fiul Mariei şi al lui Iosif, teslarul din Nazaret să spună că-i fiul lui Dumnezeu?“ strigă un alt bătrân.

„Vom vedea noi, ce are să fie, dacă îl vom bate în cue pe lemn!“ „Ha, ha, ha,“ chicotiră bărbaţii şi femeile „Fiul Mariei“, grăi păianjenul. „Cunosc eu pe această Marie. A vrut să toarcă firul cel mai subţire şi să facă pânză pentru cămaşa fiului său. Şi fiindcă eu am îndrăznit să mă iau la întrecere cu ea, mi-am perdut fericirea.

Blestemul ei m'a făcut să trăesc singur, ascuns printre dărămături, prin locuri pustii şi dosnice. Acum aş vrea să văd pe această Mărie cum se sfârşeşte de suferinţă. S'o văd când ochii ei vor vărsa lacrimi de sânge şi îi va tremura şi măduha oaselor de durere. Ah, voi fii lui Israel, voi mă veţi răzbuna. Şi păianjenul roti mulţimea ochilor săi peste oamenii înfuriaţi. Şi i se părea că tot nu-s îndârjiţi îndeajuns.

•

Şi se făcu loc printre mulţime. Un om cu privirile mai blânde, ca revărsarea soarelui de toamnă, cu zâmbetul pe buze mai dulce şi mai nevinovat ca cel dintâi surâs al pruncului, păşi către cruce. In urma lui veneau soldaţii cu coifuri lucitoare şi suliţi lungi. Ei ţineau mâna pe spadele dela coapsă şi priveau drept înainte, ca şi când n'ar fi văzut mulţimea care se înşiruia de alungul uliţelor şi urla ca turbată. Când omul cel blând îşi ridică privirile, celor dimprejur le încremeniră vorbele pe buze. Apoi după câteva clipe prinseră a-l scuipa şi a arunca în el, care cu ce apuca. Şi zâmbetul acestui om era şi mai dulce, iar privirile lui tot mai blânde.

El se apleacă jos şi apucând crucea o aşeză pe umăr. Trebue să-l văd, când îl vor pironi pe lemn! îşi zice paianjenul. Şi se lăsă pe un fir de se aşeză pe cruce. Trupul celui osândit nu arăta a se chinui de loc sub greutatea lemnului. Când păşea, părea că nici n'atinge pământul. Dacă ieşiră afară din cetate, năvălea lumea înspre ei din toate părţile, ca un puhoi. Chiotile şi vorbele de ocară se împreunau ca şi când s'ar fi pornit uraganul patimilor. Razele soarelui cădeau fierbinţi, ca o ploaie de aur topit. Mulţimea şovăia, înecată de zăpuşeală, dar care o întrema şi o mâna înainte. Omul cel blând părea scăldat într'o flacără albă şi se simţea şi el obosit.

Iată că în cale se arăta un măslin bătrân. Câte-va ramuri abia mai aveau frunze, ce licăreau ca limbile de lance, călite în otravă. Trunchiul lui supsese viaţă din pământul sterp şi voise să se înalţe mai sus. Dar potopul razelor de foc îl făcuse să şovăiască, apoi să se clatine, să se răsucească, întocmai ca un trup ce s'ar svârcoli înaintea parului. Şi aşa încremenise, cu trunchiul învârtit, ca un corn de berbec uriaş.

Trecuseră sute de ani peste el şi pomul îşi aştepta sfârşitul. Osânditul se apropie şi se odihni o clipă sub umbra zdrenţuită. Şi n'apucase să se depărteze convoiul care ducea înspre Golgota, căci în urma lui se înălţa un măslin cu coroana ca o clae de fân.

Crucea se înălţă pe colină. Sângele din ranele celui pironit picura jos pe nisipul aprins. Şi privirile lui erau mai blânde ca razele soarelui de toamnă, iar zâmbetul de pe buze mai dulce ca cel dintâi surâs al pruncului.

Păianjenul se uita la fecioara Maria, căci voia ca durerea ei să-i umple sufletul de bucurie. Şi mulţimea ochilor lui văzu o ceată de îngeri cari plângeau. Mânuţele lor, mai albe ca spuma mării, înecată în potopul luminii soarelui, mângâiau fruntea celei mai neprihănite dintre mame. Şi din lacrămile lor, căzute pe pământul sterp se înălţau crini, în floarea cărora se resfrângea lumina şi albastrul ochilor celui ce pătimea sus, pe cruce. Din sângele ce ţâşnea la fiecare bătae a inimii, din palma osânditului crescură roze şi îşi înveliră florile roşii ca semn al nădejdii în primăvara unei vieţi noui. Câteva albine veniră să culeagă dulceaţa florilor. Păianjenul se scoborâ pe fir şi se plimbă peste flori, căci nu-i venea să se încreadă ochilor. Atunci un sutaş întinse lancea să străpungă pe răstignit. Ingerii făcură semn albinelor să-l înţepe. Dar când acestea îşi întinseră aripile şi sburară, se prinseră în pânzele păianjenului. Un bâzâit răsună, ca şi cum ar fi atins cineva uşor, coardele unei harfe. Sutaşul străpunse coastele răstignitului. Apoi auzind bâzâitul albinelor se uită cu luare aminte şi văzând pe paianjen îl strivi, aşa precum fac toţi oamenii de-atunci şi până azi.

Şi focul soarelui se ascunse. Pustiul păru ca de cărbune pisat. Intunerecul văzduhului era atât de gros, că se cutremură împreună cu pământul.

D. N. Ciotori.

Ocnaşul.*)

Povestire de: Ion Adam.

Dimineaţa aceea a Paştilor era plină de lumină caldă şi de senin. Natura desmorţită tresărea înviorată de cântecul paserilor şi de viaţa nouă care da să încolţească.

Pe drumul care se alege din zare, venia în spre sat obosit şi şovăelnic Toma al Marandei, cel care îmbătrânise în ocnă.

Când l-au ridicat din sat, pentru păcatul cel cu moartea pristavului,2) abia îi mijea mustaţa, şi acum se întorcea bătrân şi frânt cu capul alb ca neaua, cu faţa năpădită de o barbă încâlcită tot albă, cu ochii slăbiţi şi gura stricată. Nu e puţin lucru să-ţi trăeşti tot veacul tinereţei, acolo în întunerecul hrubelor de sare, fără primăvară şi fără speranţe!

Işi împlinise osânda şi acum îi dase drumul, ca să-şi vadă singur de cap.

Când s'a pomenit liber, pe uliţele pustii ale oraşului de lângă ocnă, a cercat par'că să se simtă şi el fericit, dar înfiorarea aceea slabă a fost numai o amăgire, căci vârsta şi năcazurile îi amorţiseră sufletul şi-i muiase trupul.

A fost mai mult o iluzie de trezire, cum se înşală să sboare şi pasările îmbătrânite în colivie, când scapă afară.

Incotro să apuce dela ocnă, tocmai asupra sfintelor sărbători?

Toma nu cunoscuse în viaţa lui perdută decât ocna. O singură amintire mai caldă îi venea aşa ca de departe şi-i adia dulce peste noaptea din sufletul lui, era amintirea copilăriei, cu satul acela sărac şi uitat, în nu mai ştiu care parte-a lumii.

In nedumerirea momentelor acelora, l-a ajuns dorul de casă şi de toţi ai lui, pe cari nu-i mai văzuse de flăcău.

Cu banii strânşi în ocnă, s'a îmbrăcat şi întrebând de oameni, s'a pus pe calea satului lui. A mers şi el cum a putut, pe unde cu trenul, pe unde pe jos, până când s'a trezit în dimineaţa aceea caldă a Paştilor, pe drumul ce se alegea în zarea satului unde crescuse.

Venea aşa, obosit şi şovăelnic, trist şi fără nici o nădejde, ca întors de pe alte tărâmuri. Ajunse mai mult îndreptat de trecători, că el nu mai cunoştea locurile şi drumurile, aşa se schimbaseră.

Totul i se părea şters şi searbăd, dealurile i se arătau joase şi mâncate de şuvoae. Dar pădurea cea de stejari din capul satului? Şesul se întindea acum smuls şi uscat, şi satul desgolit şi sărac se arăta ca un cap tuns şi sluţit de boale.

Toma se opreşte să se odihnească pe colacul fântânei dela poarta satului. Măsura cu ochii împrejurimile şi nu-i venea a crede, că a crescut pe locurile acelea. Nimic nu mai era din ce apucase.

De odată a crezut că a nimerit în altă parte, că şi-o fi greşit drumul, dar toţi cărăuşii întâlniţi l-au îndreptat într'acoace.

Satul era liniştit, fără nici o mişcare pe uliţi, muţenie şi adormire, în dogoarea aceea timpurie de soare cald.

Lumea obosită dela înviere şi sătulă sta închisă în casă şi se odihnea.

Toma se scoală greu de pe colacul fântânii şi se smâgeşte cu mersul aşa prin uliţele mai mărginaşe ale satului, pe unde hoinărise3) el şi se sbeguise4) pe garduri în copilărie. Casele nu prea se schimbaseră, le recunoştea pe unele, tot joase cu geamuri rotunde cât palma şi acoperişul de stuf. Ce rărite şi bolnave i se păreau livezile!

Totul par'că tânjeşte şi sufere.

Când a ajuns la răspântia din deal, vede uşa dela crâşma veche dată în lături. Nici un om nu se arăta pe nicăiri.

Numai câte un băeţaş tăia drumul fluerând din gură şi învârtind câte o mână în mers.

Când se gândea să-şi revadă casa bătrânească cu nucul dela spate, i se înecа suflarea şi i se tăiau picioarele.

In nedumerirea simţirilor care îl stăpâneau, nu ştia cum să-şi întârzie mersul, ruşinat şi mişcat de amintirea trecutului, faţă cu becisnicia lui de acum.

Ce greu îi venea să dea aşa deodată cu ochii de casa lor, cu evocaţiunea zilelor din tinereţe şi a bucuriei perdute. In şovăirea aceasta de mers, el îşi pregătea sufletul şi-şi primenea curajul.

Toma se puse atunci pe o bancă de dinaintea crâşmei. Trecutul cu veselia şi horele de demult, cearcă să-l mai aţâţe pe ocnaş, din înfrângerea şi ruşinea bătrâneţelor lui neaşteptate.

Cum sta el acolo obosit şi îndurerat, vede venind agale5) un ţăran bătrân, adus de şale, cu părul alb şi gâdilind pământul în mers cu băţul.

— Cristos a 'nviat!

— Adevărat c'a 'nviat.

Bătrânii steteau acum amândoi tăcuţi pe laviţa de dinaintea crâşmei.

Toma se uita aşa pe furiş la tovarăşul celalalt şi nu ştia cum să-şi stăpânească sdruncinul din suflet. La urmă rupe vorba, cu vocea lui tremurată şi dibuită:

— S'a prefăcut lumea din sat.

— Puţini au mai rămas din cei de demult.

— Mor oamenii, că dă, o viaţă au de trăit.

— Ehei, câţi s'au dus!

— Da... era unul Lisandru, ficiorul Rusandei...

— Apoi eu sânt.

— Da? — ai îmbătrânit!

— Da de unde mă cunoşti?

— Apoi eu sunt Toma al Marandei...

— Aha! — Te-ai trecut rău şi dta.

— Cu năpastea aceea, ştii, când au găsit pe Pristav mort...

— Da — păcate de tras. Eu am scăpat atunci, c'a dat mama parale jandarmului.

— Pe mine m'au îngropat de viu.

— Păcate de tras, cum îi scris pe semne omului...

— Ş'acum m'am întors sărac şi fără putere.

— Nici noi n'am mai dat înainte, de geaba cu toată munca, nu mai ştii cum e bine.

— Da soră-mea Ileana mai trăeşte?

— Ileana? — a murit de mult.

— N'a lăsat copii?

— Ba a lăsat, dar nu s'a ales nimic de ei: unul a murit în oaste, fata Mariţa slujeşte, la oraş şi un alt copil mai mic, Mitruţ, s'a prăpădit.

— Auzi? mare prăpăd! Eu numai de mama am aflat când a murit, mi-a trimis popa hârtie...

— A murit cu inima arsă, săraca.

— Da alde Saudu... Neacşu... cela a Gavriloaei..

— S'au dus cu toţii, nu li a rămas decât numele şi copiii...

Faţa lui Toma, întunecată un moment, se deschide de odată de o lumină palidă şi tristă.

— Da Vasilica?

— Ce, nu ştii? — După ce a văzut că nu mai are de ce aştepta, s'a măritat cu Mardare Hurmuz, ştii cela...

— Aha...

— Da s'a ales rău. Mardare bea până înebunea şi-şi bătea muerea... Vasilica a murit dintr'o facere, lovită de el.

Risipa aceasta de amintiri îndepărtate, îl năpădea ca o prăbuşire de maluri cari se surpă şi-l ameninţă. In jurul lui se făcea tot mai gol şi mai urât, ca într'un pustiu care năpustise tot ce i-a fost drag şi cunoscut pe vremuri.

Toma se trăgea cu mintea din această ruină şi înstrăinare, ca în căutarea unui colţ de mântuire, unde să scape de copleşirea paraginei dimprejur.

— Da casa noastră?

— După moartea bătrânei, a rămas pustie. Pe urmă s'a năruit, până când s'a asămuit una cu pământul. Acum e loc deşert acolo, fără gard şi nici urmă c'a fost gospodărie pe locul acela.

— Da, nucul dela spate, ştii?

— S'a uscat de mult...

— Nu mai e nucul acolo?

— Nu.

— Şi nici via din fund?

— Nici.

Toma îşi duce mâna la frunte, ca să-şi rezeme capul greu şi înfierbântat şi apoi zice ca trezit dintr'o buimăceală:

— Ce mai caut atunci aici?

— S'a primenit lumea cu totul. Nu mai cunoşti nimica din ce a fost, s'au prefăcut şi oamenii şi lucrurile.

— Eu mă întorc atunci la ocnă, acolo am prietini vechi, oameni năcăjiţi şi năpustiţi ca şi mine, cari plângeau când m'au văzut că plec. Aici nu mă mai aşteaptă nimeni...

Soarele cald şi dulce de primăvara se ridicase în prânzul cel mare, când Toma cel îmbătrânit în ocnă îşi trăgea mersul obosit şi şovăelnic şi se îndepărta de sat, ca să se piardă în lumina drumului care se alegea în zare.

Călătorul înstrăinat şi trist, făcea semne din mâni şi vorbea singur în mers:

— Ce să mai caut eu în sat? Pe aici nu mai cunosc pe nimeni... Mă întorc iar la ocnă... Cât mai am par'că de trăit!...

---

*) Om osândit a scoate sare din ocnă.

2) Crainic, strigător public.

3) Rătăcise încoace şi încolo.

4) Se jucase.

5) Incet.

Recunoştinţa

de Vasile Pop.

Cu ochii roşiţi, cu faţa aproape umflată de mult plâns, ţăranca se roagă de omul de serviciu al Castelului Peleş să o lase să intre.

— „Dar nu înţelegi, femeie, — zice omul de serviciu, — că nu se poate. Intâi şi întâi, nu se intră în Castel, atâta timp cât Majestăţile Lor sunt aci. Şi, apoi, chiar dacă ar fi să obţii acum voia să intri, n'ai putea din cauză, că Majestatea Sa Regina e bolnavă".

— „Păi tocmai d'aia am venit şi eu, — zice ţăranca oftând, — tocmai din pricină, că am auzit, că Regina noastră e bolnavă".

— „Dar ce, nu cumva eşti vre-o babă ştiutoare de leacuri?"

— „Nu, nu ştiu leacuri, şi tare rău îmi pare, că nu cunosc vre-unul pentru boale; dar tot aşi putea să-i dau şi eu Reginei noastre vre-o câteva sfaturi."

— „Lasă, femeie, că sunt doctori destui aci, şi pe Majestatea Sa are cine să o îngrijească".

— „Of! Doamne, — zice ţăranca ştergându-şi ochii, — cu „doftorii" ăştia e mai mare bucluc. Vezi, că mie de doftori mi-e frică, să nu-i facă vre-un rău, că numai ei sunt capul relelor. La noi, în sat, până nu se amestecă doftorul, toate merg bine; dar când ajunge vremea să cheme omul doftorul, cum a întrat el în casă, par'că a întrat moartea. A doua zi, dacă nu chiar în ziua aceea, se stinge românul; şi altfel, vezi, ar fi scăpat, dacă nu venea doftorul..."

— „Bine, ştiu; asta e o părere greşită a ţăranilor, fiindcă voi aşa sunteţi: nu chemaţi doctorul decât după ce aţi otrăvit omul cu toate buruenile, şi când îl chemaţi, îl chemaţi numai fiind că vedeţi, că omul o să moară".

— „Ba nu zău, nu e aşa coconaşule, sau domnule, cum să-ţi zic".

— „Să nu-mi zici în nici un fel, — replică omul de serviciu, du-te de-ţi vezi de treabă, femeie, că aici în palat nu întri, şi apoi chiar dacă ar fi cu putinţă, întâi trebue să ceri audienţă, şi poţi să ceri numai la Majestatea Sa Regele. Dar acuma nu te primeşte, că de când e Regina bolnavă, nu mai stă de vorbă cu nimeni, ci o veghiază mereu".

— „Păi aşa se şi cade, bărbatul trebue să şi îngrijească femeia la vreme de boală, mai ales când e aşa bună şi cuminte".

— „De, o îngrijeşte, — replică omul Palatului, — că stă mereu lângă Măria Sa".

— „Of! săracul de el, — reia ţăranca — rău trebue să-l doară inima, că bună femee e Regina noastră, dar eu tot nu mă las, până n'oi putea răsbi la Dumneaei, fiindcă eu, domnule, eu am o datorie. Dta nu ştii cum merg treburile, dar eu sunt datoare faţă de Regina noastră. Da ce te miri? eu îi sunt datoare cu îngrijiri şi chiar d'aşi fi fost eu pe patul de moarte, eu mă sculam să viu, s'o îngrijesc, altfel nu se poate".

Omul de serviciu o priveşte din nou de sus până jos, şi un surâs i se iveşte pe buze. Insă curiositatea lui fiind mărită de ciudatele cuvinte şi de insistenţele ţărancei, el zise încercând să-şi dea un aer liniştit şi nepăsător:

— „Ei lasă, acum văd că ai chef de vorbă; om vorbi noi altădată, că acuma n'am vreme. Dar dacă vrei să spui ceva, să te destăinueşti mie, că poate aşa te ajut să întri în palat, spune-mi cum stau lucrurile. Şi de! oameni suntem cu toţii, te oi ajuta şi eu, dacă se poate, că văd că mare dorinţa ai să ajungi la Majestatea Sa Regina".

— „Numai Dumnezeu şi cu Maica Domnului ştie, — replică ţăranca, — cât de mult râvnesc să ajung la Măria Sa".

— „Ei, atunci vorbeşte, nu mai sta aşa!" o îndeamnă omul de serviciu.

— „Apoi uite, să vezi: pe bărbatu-meu, — pe atunci abia fusesem măritată, e vreme de vre o 30 şi atâţia de ani — pe bărbatu-meu îl rănise acolo la Plevna şi el era la ambulanţă, şi eu stam acasă. Eu îi duceam grija, când colo el dela ambulanţă mi-a scris odată o scrisoare. Ei cine crezi, că a scris scrisoarea? A scris-o Măria Sa Doamna: că pe atunci nu era încă Regină. Şi pe urmă, după ce am primit scrisoarea asta, m'am dus şi eu acolo, să-l îngrijesc şi am găsit la ambulanţă o cucoană frumoasă, cu mai multe cucoane. Doamne! frumoasă era! tânără şi bună! Şi cum stăteau toţi smirna înaintea ei! Era însă-şi Măria Sa Doamna; îngrija de bolnavi; şi îngrijea şi de bărbatu-meu. Şi vezi, Ea, cât era de mare de neam, a stat de a îngrijit pe bărbatu-meu, când era bolnav. Şi eu, acuma, când Ea e bolnavă, să nu viu şi eu s'o îngrijesc pe Ea? Mi ar fi ruşine să nu-mi fac datoria acuma!... M'a mânat încoace şi bărbatu-meu, că mi-a zis: „Du-te Lino şi vezi ce are Măria Sa să o ajutăm şi noi... Şi uite, am venit singură, că el nu poate. El a rămas acasă, că e om beteag. Dar eu am venit că m'ar bate Dumnezeu, dacă m'aşi da îndărăt acuma dela datorie".

— „Bine, aşa e, — zice omul de serviciu înduioşat de cuvintele ţărancei, — dar nu e nevoe să te osteneşti încoace, fiindcă Majestatea Sa are pe atâţia cari o îngrijesc. Nu ştii cum îngrijeşte cineva pe un bolnav bun, mai ales când acela este iubit ca Măria Sa Regina".

— „O fi, — zice ţăranca, — dar aşa s'o poarte pe mâni şi s'o mângâe şi s'o dichisească după cum aşi vrea eu, aşa îngrijiri n'o să fie în stare să-i dea nimeni, fiindcă eu o să le fac astea *din toată inima*; pe câtă vreme pe ăilalţi, poate îi plăteşte. Dar eu nu cer plată, eu am venit pe cheltuiala mea, pe jos, şi mi am lăsat casa şi copii, şi tot, ca să viu aici, nu ca să iau parale. Uite că i-am adus şi nişte turtă de mălai, şi nişte unt, cum nici n'are Majestatea Sa regele la Curtea Lui.

*

In cele din urmă persistenţa ţărancei ese biruitoare. Suverana află despre dorinţa ei, şi fiindcă doctorul a povăţuit-o să umble prin odae, regina dă ordin să se poftească femeia înăuntru s'o vadă. Când a întrat Lina, ţăranca, în încăperile luxoase ale palatului, nici n'a ştiut unde să şi lase sacul cu mălaiul şi cu untul lăudat; însă fiindcă un om i-a luat lucrurile din mână şi i le-a pus de o parte, ea s'a uitat la fiecare pas înapoi, să vadă nu cumva îi strică cineva marile daruri aduse.

După câtăva vreme de umblet, ţăranca se vede într'o încăpere mare, şi imediat intră în acea odaie Suverana, înseninând toată încăperea cu prezenţa ei.

Majestatea Sa Regina surâde, întinde mâna şi ţăranca se apleacă şi i-o sărută, pe când Suverana întreabă:

— „Dar ce te aduce pe aci? De ce doreai, atât de mult să vii să mă îngrijeşti?"

Femeia nici nu poate acum să vorbească, emoţiunea îi strânge gâtlejul şi ea abia poate bâigui:

— „Am crezut că eşti bolnavă, Măria Ta. La noi în sat s'au răspândit veşti rele, spunea lumea că tare îţi e rău".

Şi după câteva secunde de şovăire, Lina urmează cu glasul ceva mai întărit:

— „Şi ştii, fiindcă aveam o datorie veche, către Măria Ta, fiindcă mi-ai îngrijit pe bărbatu-meu, când era rănit, am venit şi eu să te îngrijesc, ca aşa trebue să facă creştinul, să nu lase pe binefăcătorul său în părăsire, tocmai când e la boală. Dar acum o să plec să duc vestea acasă; şi ce o să se bucure bărbatul meu şi ce bucurie o să fie în sat la noi!... O să dăm veste prin toate părţile, că eşti bine şi că te-ai făcut sănătoasă, fiindcă te-a îngrijit Măria Sa Regele. Ce bucurie o să fie la noi în sat, când s'o afla! O să facem un chef cu lăutari, să joace toate satele de bucurie!"...

Viers

în sf. şi luminata Duminecă a Paştilor,

glas 5, podob. Limbile să salte, Având temeiul cuvintelor: Paştile, luoate din stihirile Paştilor.

Paştile cele sfinţite
Astăzi noao sânt ivite!
Paştile cele slăvite
Paştile noao şi sfinte
Paştile cele de taină
Paştile făr' de prihană
Paştile cele cinstite
Paştile prea strălucite!
Paştile izbăvitoriul
Hs răscumpărătoriul
Paştile mari şi cereşti
Paştile Dumnezeeşti!
Paştile credincioşilor
Paştile, bucuria lor!
Paştile! careau deschis
Raiul cel ceau fost închis:
Paştile! care sfinţesc
Pre tot neamul creştinesc,
Paştile cele frumoase,
Paştile prea luminoase
Paştile cu bucurie
Paştile cu veselie
Cântând să ne bucurăm
Şi să ne îmbrăţişăm
Paştile curăţitoare
Paştile vecuitoare
Paştile izbăvitoare
Paştile mântuitoare
Paştile praznic frumos
Al sculării lui Hristos.
Paştile care ne sue
La cereasca 'mpărăţie.
Paştile ce scot afară
Intristarea cea amară

Paştile dăruitoare
De veselie prea mare
Apostolilor slăviţi
Şi întru tot prea cinstiţi.
Paştile! Hristos Isus
Dmnezeul cel de sus:
Paştile! Isus Hristos
Soarele cel luminos.
O Paştile Domnului!
Dzeu şi omului
Paştile strălucitoare
Izbăvirea de ’ntristare.
Că astăzi Isus cel sfânt
Au înviat din mormânt
Pre noi mântuindu-ne,
Bucurie dându-ne,
Deci toţi să îl proslăvim
Pururea în veci: Amin.

1943
1848
95

Sălişte, Mai 3. 1848.

Picu Pătruţ

(din manuscriptul: *Troicinicul*, adecă *Polunoştniţa Duminecii* cu canoanele lor la 8 glasuri).

Versul lui Lazar.

Vitania frumos nume,
Poate să lăuda ’n lume,
Că dobândind omul bine
Cu trei raze dintru sine.

Trei raze de rosmarald
Le-a primit Domnul cu drag,
Smarald le a fost numele
Şi ard ca luminile.

Şi ce lumini să grăiesc
Numele lor să găsesc,
Sunt trei fraţi din doi părinţi,
Cu bun nume ’mpodobiţi.

Lazăr, Marta, Maria
Din satul Vitania
Totdeauna ei dorea,
Totdeauna pururea,

Cum vor să se ’nvrednicească
Ca Domnului să-i slujească,
Făcu Domnul o minune
Luă pe Lazăr din lume.

Il dusără la mormânt
Şi-l îngroapă în pământ,
Iară după patru zile
Domnul făcător de bine,

Călători cale lungă
Cu ucenicii di’mpreună,
Până la Viftania
La Marta şi Maria.

Iar ele dacă-l văzură
La picioare-i jos căzură.
Plânsără mare plânsoare
Udând sfintele picioare.

Şi aşa grăiră ele
Fiind cuprinse de jele:
O! Iisuse Domnul nostru,
A murit fratele nostru;

Tu aicea de-ai fi fost,
Ar fi viu fratele nost,
Doamne, de-ai fi fost de faţă
Lazăr ar fi în vieaţă.

Iară Domnul li-a grăit
Cu prea dulcele-i cuvânt:
Tăceţi, că Lazăr n’a murit,
Ci numai a adormit.

Lazăr se va scula iară
Pe această lume-amară,
Iară ele nu credea
Până ce nu vor vedea.

Iisus zicea cu vers blând:
Duceţi-mă la mormânt,
Că eu îl voiu învia
De toţi se vor minuna.

Iară ele aşa grăind
Cătră Domnul şi zicând:
Doamne, ştim că va ’nvia,
Când morţii se vor scula,

La învierea cea de-apoi
Aceea o ştim şi noi.
Apoi mergând cu Iisus
La mormânt unde l-au pus,

Pe Lazăr l-au arătat
Unde l-au fost îngropat,
Iar Iisus îngenunchind
Ochii la ceriu ridicând:

Părintele meu ceresc,
Eu ţie îţi mulţămesc
Şi mă rog cu umilinţă
Pentru-a poporului credinţă,

Pentru poporul de faţă
Mai dă-i lui Lazăr vieaţă,
Ca văzând toţi să se mire
De a ta dumnezeire.

Apoi iarăşi s’a ’nturnat
Şi lui Lazăr i-a strigat:
Lazăre, vino afară,
De mai ieşi la lume iară!

O! atunci minune mare,
Pământul de pe mort sare,
Mortul s’a sculat în sus
După vorba lui Iisus.

Şi îndată-l desfăşară
Şi în faţă-l sărutară,
Patru zile în iad fiind
Groaznice minuni văzând.

Şi ce-a văzut întru sine
N’a putut spune la nime,
Făr’ cu lacrimi ne’ncetat
Puţinel a cuvântat.

Treizeci de ani mai trăind
Rugându-se ne’ncetând,
Apoi iară s’a mutat
Unde Domnul l a chemat.

La a raiului dulceaţă,
La mult dorita viaţă;
Acolo Tu ne adună
Şi cu Lazăr ne’mpreună.

Comunicat de:

Preotul Victor Oţoiu.

Inaintea unui portret.

Din ziarul unui învăţător.

— 10 Maiu.

E o seară frumoasă de primăvară. Luna de sus din înălţimi cu blândeţe îşi revarsă razele sale argintii pe fereastra deschisă. Eu stau şi privesc afară, la grădina reînviată. In întreaga fire e dor şi viaţă. Luna cu razele ei de ghiaţă par’că caută inimi pline de iubire, ca la focul lor să-şi încălzească şi ea privirea obosită, rece...

Floricelele, ce abia şi-au scos ochii vioi, par’că ar şopti: iubire! Câte un fluturel rătăcit în căutarea soţului său, mişcându-şi aripile nescuturate şopteşte: iubire, iubire...

Şi iubire îmi şopteşte murmurul păraşului, ce şerpueşte peste grădina-mi înflorită... şi tot iubire fredonează două păsărele dela streşină... Iubire-i în natură, iubire-i în sufletul meu.... Prinos de mărire aduc firei ce iubire şopteşte, copleşindu-ne sufletul cu ea, ca la focul ei să dispară durerile sihastre.

*

Luna galeşă ce-şi pleacă cu încetul capul către muntele acoperit puţin cu zăpadă, îşi aruncă potopul de lumină palidă pe portretul *L... ei* de pe masa mea de scris, la care eu stau cu gându-mi perdut pe valurile clipelor trăite.

Razele aceste bogate în farmece şi dor, esprimate de lumina tremurândă ce acum se resfrânge pe portret, par’că îmi spune: Te uită, priveşte bine chipul acesta al fetiţei admirabile, priveşte această fetiţă frumoasă cu ochii ei adânci, că ea-i întruchiparea sufletului tău. Iubeşte-o, ca la dragostea voastră curată să-mi aflu odihnă plăcută când mă voi abate pe locurile aceste pline de păcate şi lipsite de dragoste curată.... Iubeşte-o, iubeşte-o, ca viaţa voastră fericită să-mi poată încă’zi razele răsleţe, când vă voi cerceta în serile singuratice.

Şi inima mea se umple de acest şoptit amăgitor, iar sufletu-mi sboară departe la ea, ca să-i ducă cuvintele lunei plăpânde, chemându-o la nouă viaţă...

Luna, care se uită şi la mine cu blândă privire, ce farmecă sufletele visătoare, luminează cu dragoste portretul.... aducându-mi totodată amintiri din trecut, cari îmi duc sufletul pe căile trăite odată, ca din nou se simţesc ce odată am simţit...

Era abia de patrusprezece ani, când am văzut-o pentru primadată. Mi s’a părut, că Dzeu a trimis în cale-mi o fiinţă din cer, ca să-mi arete frumseţa desăvârşită. Aţi văzut în dimineţile curate un răsărit de soare, ridicându-şi fruntea luminată din marea albastră a infinitului? Aţi văzut zeiţa virtuţii nimicind păcatul cu privirea-i atotputernică? Aşa era ea!... Şi am iubit-o... Eu, băiatul cu surisul tinereţii în sufletu-mi plin de speranţă.

Mergeam des la casa lor, că eram învăţător în satul acela.

Intr’o zi mă primblam singur pe lunca de lângă casa lor. Era o zi senină cu cerul albastru, umbrit către apus de un nour greu, ce plutea măestos pe calea lui nemărginită. Eu mergeam pe pajiştea verde cu gându-mi şi cu sufletul la ea şi la multele teorii produse de universul cu multele sale rânduiri nepricepute de mintea omenească, dar admirate. Sus din înălţimi soarele îşi aruncă măiestos razele sale de foc, dând viaţă întregei firi, jos iarbă şi flori, fluturi şi pasări, într’un ton de bucurie preamăresc natura, care le-a dat atâtea plăceri. Iubire, bucurie e întreaga fire... Şi în sufletul meu e primăvară, iar floricelele iubirei abia şi-au deschis petalele neatinse... Dar oare mâne nu va fi ziuă răcoroasă, veştezând aceste flori pline de speranţă? Sufletul mi se înfioară. Inima omului e creată pentru a suporta dureri, că de plăceri nu prea are parte. Durerile sunt bune pentru a se lustrui din ele îndestulirea...

Ultima cugetare poate am esprimat-o cu glas tare, că cineva în urma mea a răspuns: Dar numei la acela, înaintea căruia bucuria n’are valoare!

Era ea...

— Uite, mă gândeam la timp, care se tot schimbă, la firea nestatornică, dar mă iartă că n’am înţeles statornicul farmec al vieţii, ce din ochii tăi se revarsă. Te rog... rămâi totdeauna lângă mine, lasă-mă să-ţi privesc ochii senini ce ascund fericirea mea, şi-ţi voi vorbi despre iubirea vecinică... şi fericirea ţi voi da... Buzele tale au un cuvânt ce îl preţuesc mai mult ca toate imnurile cereşti, cu el o lume îmi poţi crea în suflet: Lumea fericirei... Răspunde-mi frumoasa mea! De ce-ţi pleci ochii cu privirea lor fermecată?

Nu mi-a răspuns nimica, ci a stat mult cu privirea perdută departe în nemărginire.

M’am apropiat mai tare de ea, i-am prins mâna... şi atunci am observat floarea ce o strângea între degetele sale subţiri.

— Spune-mi, frumoasa mea — de ce eşti tristă, cine ţi-a greşit? Că vezi eu tare mă supăr, dacă nu te văd voioasă... senină.

— Nu am nimic... mi-a şoptit ea, aruncându-mi o privire plină de dor.

— Dar ochi-ţi spun, că inima ta nu e liniştită... Spune-mi... sau te jenează întrebarea mea? Vezi, pe tine toţi aşa de mult te iubesc...

— Chiar aceasta mă doare, că nime nu mă iubeşte.

— Cine ţi-a spus?

— Inima, ce mult sufere, şi aşa de mult mă doare.

— Nu te doară, fetiţa mea, eu ţi-o pot mângâia. Dar spune-mi, atunci cine va fi fericit?

— Eu... noi...

I-am prins atunci mânile amândouă, m’am uitat cu drag în ochii ei frumoşi şi am continuat:

— Cu dor de a lucra pentru ridicarea culturală şi morală a poporului, am venit în satul vostru cu o singură dragoste în suflet: iubirea faţă de băieţii nevinovaţi, cărora eu le voi făuri caracterul şi viaţa lor de mai apoi. Inima şi sufletu-mi erau pline de aceste sentimente, ce aveam se le pun cu tot focul inimei mele pe altarul educaţiunii poporale.

Dar deodată mi-ai apărut tu..... Dragostea, dorul de mai nainte şi-a perdut farmecul şi puterea, că întreg sufletul meu te a primit pe tine — frumoasa mea. Te văd în serile mele singuratice stând la masa mea de scris perdut cu gândurile la tine, te aflu în mintea şi inima mea, îmi apari în iluziile şi visurile mele şi-mi preocupi toate clipele vieţii mele.

Eşti mare acum... vino şi întăreşte-mi cu iubirea ta dorul de a munci cu zel în ogorul neamului nostru. Vino, iubita mea... împreună dragostea nemărginită ce ţi o port cu râvna mea de mai nainte, vino frumoasa mea şi uneşte aceste două sentimente sfinte, vino să le depunem pe altarul fericirii neamului nostru, de unde se va revărsa şi spre noi bine... fericire...

Ridică-ţi ochii... priveşte dragostea sufletului meu... care-ţi va da fericire. De ce oftezi? Sau îţi conturb visurile cu cuvintele mele!? De-i aşa, te rog nu-mi alunga sufletul de lângă tine, lasă-l să veghere în ceasurile tale singuratice, că el va fi mulţămit şi numai văzându-te...

Fetiţa nu mi a răspuns...

Aruncându-mi o privire lungă s’a perdut în tufişul din apropiere, grăbindu-şi paşii către casa lor. Jos lângă mine zăresc floricea ua ce o ţinea între degetele sale subţiri.

Oare ea a lăsat-o, sau numai a scăpat-o!?..

Luna-şi aruncă încă odată razele sale ultime pe portret şi pare că ar şopti: Iubeşte o, iubeşte o... Iar munţii şi pădurea din apropiere repetară: Iubeşte-o!

D. Bedeleanu.

Economie.

Insoţirile de credit Raiffeisen.

A 22-a însoţire de credit Raiffeisen în comitatul Sibiiului. Tribunalul r. din Sibiiu a luat cu aprobare la cunoştinţă statutele Insoţirii de credit sistem Raiffeisen din Şura-mare, înfiinţată la stăruinţa parohului Nic. Opriş de acolo şi cu conlucrarea secretarului Reuniunii rom. agricole sibiene, a dlui V. Tordăşianu. Cum Şura mare este a 22-a comună din cele 88 comune cu poporaţiune curat română sau în preponderanţă română din comitatul Sibiiu, în cari avem însoţiri de credit, prin ea am ajuns aşadar că în ¼ parte (sau 25%) a comunelor din comitat avem Insoţiri; şi cum cauza Insoţirilor, odinioară atât de perhorescată, dovadă cazul cu însoţirea din Poplaca, înfiinţată în 1897, cu cheltuieli însemnate şi desfiinţată în acelaş an şi înainte de a şi fi început activitatea, — în timpul mai nou a luat un avânt, la care nici cei mai optimişti nu s’au aşteptat, credem a fi folositori cauzei, dacă dăm aci numele celor 22 comune cu însoţiri de credit. Ele sunt: Insoţirea din Roşia-săsească (înfiinţată în 1894, deci înainte cu 17 ani), Apoldul-rom. (înfiinţată în 1896), Pianul-superior, Răchita, Mohu, Aciliu (înf. în 1898), Bungard, Veştem (înf. în 1900), Ilimbav (înf. în 1901), Loman (în 1902), Nucet (în 1903), Pianul-inferior (în 1905), Guşteriţa (în 1907), Tălmăcel, Cornăţel, Alţina (în 1909), Săsăuşi, Cristian, Rusciori şi Reciu (în 1910), Topârcea şi Şura-mare (în 1911).

Acestea în comitatul Sibiiu, cercul de activitate al Reuniunii rom. agricole sibiene. Precum se ştie însă, în comitatul Făgăraşului, mulţămită exemplului şi ajutorului dat de Reuniunea agricolă, cam tot în a 2—3 a comună ne întâlnim cu câte o Insoţire Raiffeisen. In asemenea împrejurări e timpul suprem a pune Centrala însoţirilor noastre în picioare. *„Dzeu vede“.*

Din România.

Intemeierea Marei Loji a României.

Primim spre publicare următoarele:

Printre societăţile de luptă împotriva alcoolismului, pe temeiul desăvârşitei abţineri dela beuturile alcoolice, societăţi cari numără peste 10 mil. de membri, se socoteşte şi Ordinul Bunilor Templieri (I. O. G. T., adecă International Order of Good Templars), putem spune, cea mai puternică, atât prin minunata ei organizaţie, cât şi prin marele număr de membri, căci are peste 1 milion de membri, răspândiţi în întreaga lume.

La noi în ţară „Ordinul“ a fost introdus în 1905, când s’a întemeiat în Bucureşti prima loje (secţie) germană, luând numele cu autorizaţia M. S. Reginei, de loja „Carmen Sylva“ nr. 1.

După un an s’a întemeiat şi cea dintâi loje românească tot în Bucureşti, luând numele de loje „România“ nr. 1. Rând pe rând s’au mai întemeiat apoi: la 1 Ian. 1907 loja „Muntenia“ nr. 2 şi la 23 Iunie 1908 loja „Iubire Frăţească“ nr. 3, amândouă de asemenea în Bucureşti. La 21 Nov. 1909 s’a întemeiat loja „Plăeşti“ nr. 4, la Comăneşti (Bacău); la 21 Martie 1910 loja „Dacia Traiană“ nr. 5 în Bucureşti; la 19 Iunie 1910 loja „Oltenia“ nr. 6, la Craiova; la 20 Nov. 1910 loja „Lumina Poporului“ nr. 7, la Moineşti (Bacău), iar la 7 Ian. 1911 loja „Speranţa“ nr. 8 în Bucureşti.

De asemenea, ca secţiuni pentru tinerime s’au întemeiat: La 19 Oct. 1908 întâia loje a tinerimei cu numele de „Luceafărul“ nr. 1, la 21 Nov. 1910 loja tinerimei „Făt frumos“ nr. 2, la Comăneşti (Bacău), iar la 6 Febr. 1911 loja tinerimei „Zorile“ nr. 3 la Craiova.

Ordinul Bunilor Templieri s’a întins mai apoi şi la Românii de peste munţi, unde s’a întemeiat la 30 Ian. 1910 la Sibiiu loja „Andrei Şaguna“ nr. 1 cu loja tinerimei „Viitor de aur“ nr. 1, iar la 13 Febr. 1911 la Arad loja „Renaşterea“ nr. 2.

Spre a putea lucra cu mai multă putere şi într’o mai strânsă legătură, aceste loji fundamentale au întemeiat la 3 Oct. 1910, o jurisdicţie mai superioară a ordinului, sub numele de „Loja de District Nr. 1“.

Pe lângă lojile româneşti s’au mai întemeiat, în ţară, în acest răstimp şi 5 loji fundamentale germane, cu 4 loji ale Tinerimei şi 1 a Adolescenţilor, — constituindu-se şi ele, tot în Oct. 1910, într’o Loje de District germană.

Acum, însă, Ordinul Bunilor Templieri din ţara noastră propăşind foarte mult, s’a simţit nevoia întemeierii celei de a treia jurisdicţiuni a Ordinului, adecă „Marea Loje“, care e jurisdicţia naţională a fiecărei ţări, unde Ordinul se află răspândit.

Deci cele două Loji de District, română şi germană, vor forma împreună „Marea Loje a României“, care va fi întemeiată la 11 Aprilie c., de către însuşi Şeful suprem al Ordinului, dl *Ed. Wawrinski*, deputat în Camera suedeză.

Serbările întemeierii se vor urma astfel:

In întâia zi de Paşti, Dumineca 10 Aprilie, la orele 11 dim. se va oficia un serviciu divin la Bis. Popa Tatu, iar seara va fi o şedinţă comună a lojilor de district, în str. Stirbei Vodă 37.

A doua zi, Luni 11 Aprilie, se vor ţinea, atât dimineaţa cât şi după amiazi şedinţele Marei Loji, iar seara sărbarea aniversară a Lojii Adolescenţilor „*Wilhelm Tell*“.

A treia zi, Marţi 12 Aprilie, va fi o frumoasă serbare în saloanele „Eintracht“. (str. Dionisie, 64). Va fi o cuvântare ţinută de dl G. Şterba, concert de vioară, tablouri vii şi două piese de teatru, iar la sfârşit dans, până dimineaţa. Intrarea e de 1·50 de persoană şi 3 lei de familie.

Prin întemeierea Marei Loji a României, Ordinul Bunilor Templieri va putea duce cu mai multă putere lupta împotriva alcoolismului spre binele neamului nostru. Lămuriri despre „Ordin“ dă dl *Dr. Dionisie Moldovan*, advocat Sibiiu.

NOUTĂŢI

Cristos a înviat! *Trimitem acest creştinesc salut tuturor colaboratorilor, cetitorilor şi binevoitorilor ziarului nostru, dorindu-le să petreacă în pace şi deplină sănătate sfintele sărbători ale Invierii Domnului.*

*

Din causa sfintelor sărbători ale Invierii Domnului, numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri după sfintele sărbători, la orele obicinuite.

*

Aniversare. Vineri, în 8 Aprilie v. Maiestatea Sa Regele *Carol* al României împlineşte anul 72-lea al etăţii. S'a născut în 8 Aprilie 1839. Tot Vineri, 8 Aprilie v. se împlinesc 45 de ani de când Maiestatea Sa a fost ales, prin plebiscit, Domnitor al ţării româneşti. Se vor celebra în ziua aceasta servicii divine în toate bisericile din România.

*

O nouă donaţiune. *Marele Român, dl* Vasile de Stroescu, *a făcut o nouă donaţiune generoasă, trimiţând „Asociaţiunei“ noastre din Sibiiu suma frumoasă de 60 mii coroane, pentru a le întrebuinţa spre scopuri culturale şi de înaintare a poporului român.*

*

Promoţie sub „auspiciis Imperatoris“. Din Cernăuţi primim ştirea, că în 15 Aprilie a fost promovat acolo doctor în sfânta teologie domnul *Ştefan Cioroian* din Comloşul-mare în Banat. In curând va urma apoi promovarea dlui *Romulus Cândea* din Avrig, de doctor în sfânta teologie; candidatul, la sfatul profesorilor săi şi-a înaintat rugările pentru a fi promovat „sub auspiciis Imperatoris“. Dela fiinţarea universităţii din Cernăuţi, 1875, până acuma au fost promovaţi „sub auspiciis imperatoris“ 2 absolvenţi ai numitei universităţi, ambii români, anume: Baron George Stârcea la 1890 şi regretatul Vasilie Găină la 1894. Ne bucurăm că şi al treilea tinăr care va avea parte de această înaltă distincţie, este iarăşi un Român, fiu al arhidiecezei noastre.

*

Contribuiri pentru Muzeul şcolar. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai intrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela: Ioachim Munteanu, prot. în Agnita 5 cor. şi dela Ioan Oţoiu, preot stud. de agronomie 5 cor.

*

Incendiu în Zenta. Dumineca, în ziua Paştilor catolice, a isbucnit foc în localităţile primăriei din Zenta, şi a prefăcut în cenuşe întregul edificiu. Au ars actele aproape toate. Flacările apoi, mânate de un vânt puternic, au trecut şi la biserica catolică, şi au prefăcut-o în cenuşe şi pe aceasta. Pagubele se urcă la un sfert de milion coroane. Incendiul s'a întâmplat după amiazi la orele patru. Oameni nu s'au nefericit.

*

Prelegeri poporale. Comitetul despărţământului Diciosânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va ţinea patru prelegeri poporale, şi anume prima în 24 Aprilie a. c. (a doua zi de Paşti) la orele 3 p. m. în comuna Vidrasău, a doua în 25 Aprilie 1911 (a treia zi de Paşti) la orele 12 din zi în comuna Şomfalău, a treia în 30 Aprilie 1911 (Dumineca Tomii) la orele 11 a. m. în comuna Tătârlaua, şi a patra tot în 30 Aprilie 1911 la orele 3 şi jum. p. m. în comuna Boian, la cari invită pe toţi din Vidrasău, Şomfalău, Tătârlaua, Boian şi jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului român.

*

Protopresbiter nou. Sinodul protopresbiteral al tractului Bocşa, dieceza Caransebeşului, a ales protopresbiter cu totalitatea voturilor, pe domnul *Mihail Gaşpar*, diacon în Lugoş.

*

Regele Sârbiei la Budapesta. Pe la mijlocul lui Mai regele Petru al Sârbiei va vizita pe Maiestatea Sa monarhul nostru la Budapesta. Domnitorii vor asista, cu acest prilej, la o revistă militară pe şesul Vérmező. Se va da şi un bal de curte în onoarea regelui Petru.

*

Dar pentru biserică. Din prilejul trecerii la cele eterne a bunei sale mame, *Rafira Roman născută Florea*, domnul advocat Dr. *Dionisiu Roman*, deputat sinodal şi congresual, a binevoit a dona pe seama bisericii din Aţel suma de 100 coroane, în scopul înfrumseţării bisericii. In numele comitetului parohial îi aducem mulţămită şi pe calea aceasta. Aţel 8 Aprilie n. 1911. Teodor Roman preşedinte, Constantin Florea, curator.

*

Avis. Aducem la cunoştinţa celor interesaţi, că domnul Dr. Ilie Beu a tradus din încredinţarea comitetului Asociaţiunii *Biologia şi igiena omului* pentru uzul şcoalelor civile şi superioare de fete, scrisă de Dr. Adolf Juba, docent universitar. Scrierea aceasta, provăzută cu mai multe ilustraţiuni instructive şi aprobată de ministrul instrucţiunii publice, va face bune servicii şi preparandiilor noastre, până la edarea unui manual special pentru preparandii. Nefiind clişeele disponibile, tipărirea cărţii se începe abia prin Iunie.

*

Mulţămită. In numele comitetului parohial gr. or. din Cincşor, tr. Făgăraş, mă simt plăcut obligat a aduce prinos de mulţămită binefăcătorului neamului, Domnului *Vasile de Stroescu*, care în bunătatea inimii sale a trimes şi pentru biserica noastră 200, două sute coroane. *Vasile Debu* preot ort. rom.

*

Necrolog. *Mărioara*, fiica preotului şi învăţ. dir. *Ioan Motora* din Câmpeni, în etate de 16 ani, elevă a „Internatului Reun. fem. române din Braşov“, a decedat şi la 12 April n. c. a fost înmormântată în cimiteriul gr. or. din Câmpeni. Odihnească în pace!

*

Epidemia albinelor. Se anunţă din Londra, că a izbucnit o epidemie între albinele engleze. Pagubele stuparilor sunt foarte însemnate. In unele districte au pierit toate albinele; oamenii se tem, că împrejurarea aceasta va avea urmări rele şi pentru pomărit. Cauza boalei albinelor încă nu e cunoscută.

*

Cas de moarte. In Indiana Harbor Ind. din America de Nord, a murit, călcat fiind de un tren accelerat *Ioan Sârbu*, originar din comuna Porceşti, comitatul Sibiiului. Fiind că decedatul era membru al societăţii de ajutorare „Uniunea“, direcţiunea societăţii a trimis văduvei din Porceşti a reposatului, *Ioana Sârbu*, suma de 462 coroane şi 2 fileri, iar spesele de înmormântare tot societatea le-a purtat.

*

Mulţămită. Văduva Elena G. Proca din Râşnov, din incidentul tristei aniversări de un an dela trecerea din această viaţă a regretatului ei soţ, fost director şcolar, a dăruit pentru edificarea şcoalei celei nouă pe care răposatul n'a ajuns s'o vadă terminată suma de 200 coroane, iar fiul răposatului Dl Dr. G. Proca suma de 100 cor. Primească marinimoşii donatori mulţămitele noastre, iar sufletul răposatului rugăm pe Dumnezeu să-l aşeze în locaşurile celor drepţi. Râşnov, 30 Martie 1911 Epitropia parohială gr. or. română.

*

Circul continental Renlow îşi continuă representaţiunile succese, în şatra din piaţa lemnelor. In fiecare zi alt program, interesant şi variat. Inceputul totdeauna la orele 8 sara. Dumineca două representaţiuni: după ameaz la 4 şi sara la 8 ore.

*

Uniformă nouă. Ministrul francez de răsboi, după mai multe încercări, a adoptat pentru armata ţării sale uniforma sură, care a fost introdusă de curând şi în armata austro-ungară. La exerciţiile de tragere la ţintă s'a dovedit, că uniforma de culoare sură este cea mai puţin bătătoare la ochi. O vor purta atât soldaţii de rând, cât şi ofiţerii dela toate armele din Franţa.

*

Mulţămită. Direcţiunile institutelor de credit şi economii au binevoit a ne vota din profitul anului 1910, pentru zidirea unei şcoale nouă, următoarele sume: „Albina“ din Sibiiu 100 cor., „Avrigeana“ din Avrig 10 cor., „Bănăţana“ din Bucoveţ 5 cor. şi „Mărgineana“ din Poiana 5 cor. Iar domnul Spiridon Pavel Bădilă, măestru rotar a dat 10 cor. In numele comitetului parohial viu a le aduce tuturor şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri. Porumbacul superior apusean, 5/18 Aprilie 1911. *Nicolae Bărglăzan*, paroh gr. or. rom

*

Mărturie falsă pentru două pahare de bere. Doi ciangăi dintr'un sat din apropierea Braşovului se certaseră pe stradă mai anul trecut; unul dintre ei a şi fost osândit la temniţă de câteva zile pentru vătămare corporală uşoară, şi anume pe temeiul mărturiei unui al treilea ciangău, cu numele *Csere* István. Osânditul părăsind temniţa şi simţindu-se nevinovat, a făcut arătare împotriva lui Csere pentru mărturie falsă. Pertractarea ţinută zilele acestea la tribunalul din Braşov a constatat, că ciangăul Csere în adevăr n'a fost de faţă la cearta celorlalţi doi ciangăi, şi că a primit două pahare de bere numai ca să mărturisească în contra acuzatului. Tribunalul a dictat lui Csere o pedeapsă *de doi ani* temniţă grea pentru mărturie falsă.

*

Mulţămită. Pentru procurarea unui *Apostolier* cu litere străbune pe seama bisericii din filia Adămuş tractul Târnava, au contribuit următorii: George Trif, măestru ferar 2 cor., Ioan Trif, faur, Dum. Dragomir, măestru măsar, George Moldovan, Teodor Dragomir, George Dragomir, Şofron Băncea, Doroftei Velţan, Ilie Lup, Andronic Lup, Ioan Florea, Ioan Urdă şi Ioan Gurghean, câte 1 cor. şi Glig. Vasile 40 fil., iar cantorul Ioan Popa a procurat un ceaslov în preţ de 2 cor. 40 fil. dela tipografia arhidiecezană. Le esprimăm tuturor mulţămită. *George Marian*, adm. par.

*

Expulsare. Preotul romano-catolic Felix Wierzinski a fost expulzat din Rusia, în considerare că a făcut acolo o propagandă neiertată. Sub titlul de bibliotecar, care doreşte să înveţe limba rusească, a întreprins călătorii în Rusia timp de mai mulţi ani. S'a dovedit însă, că nu e bibliotecar, ci un călugăr din ordinul Iesuiţilor, — fapt, pe care în sfârşit însuşi l-a mărturisit. In urma propagandei sale s'au convertit dela ortodoxism la romano-catolicism 370 femei şi 332 de bărbaţi ruşi. Se crede, că Wierzinski n'a lucrat din iniţiativă proprie, ci a fost pus la cale de alţii. Numitul călugăr avea din Germania două paşapoarte: unul pentru Rusia, al doilea pentru Austria şi România.

*

Mulţămită. Comitetul parohial din comuna bisericească Mogoş-Mămăligani, tractul Lupşa, exprimă mulţumită tuturor celor ce au contribuit cu sume mai mari ori mai mici pentru edificarea unei şcoale noue; în deosebi direcţiunei institutului „Albina“. care a dat 100 coroane, urmând dl Dr. Emil Babeş, cu 10 cor. dl Ioachim Munteanu, protopresbiter în Agnita şi institutul „Frăţia“ cu câte 8 cor., dl Dim. Biråuţiu cu 5 cor. şi dl Simion Costinaş cu 2 cor., etc.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, din prilejul onomasticei cassarului Reuniunii, a măestrului croitor *Florea Cruciţă*, s'au făcut următoarele dăruiri şi anume: Paul Iovescu, cassar pens, Ioan Petraşcu, croitor şi George Baciu, măsar, câte 1 cor., Florea Cruciţă, croitor, 46 bani, G. Poponea cond. tip. arhidiecezane, Ioan Opriş, rotar şi N. Bulea, lustruitor câte 30 bani, Stefan Vlad, pantofar, 50 bani, dna Ana Paniliu, G. Săsărman, pantofar şi soţia sa Maria, câte 40 bani, iar copiii lor Traian şi Victoria câte 20 bani, G. Bendorfean, lustruitor, 22 bani, M. Sinu, croitor, 40 bani, V. Tordăşianu, prezident, Maria Grecu, dna M. Vlad, P. Crişan, Ioan Părău, G. Trifan, P. Jurca, N. Işan D. Axente, Cornel Axente, Ilie Baciu, Frida Baciu, dna Maria Baciu, Ionel Opriş, dna Ana Crişan, Sever Petraşcu, Elisaveta Petraşcu, Elena Opriş, Ioan Marcu, Const. Ioanoviciu, N. Stoica, Stefan Duca şi Maria Duca fiecare câte 20 bani, Miorica Tordăşianu, Cornelia Crişan, Par. Işar, Lucreţia Opriş, Mărioara Işan, Oct. Moga, Cornel Baciu, Valeria Duca, câte 10 bani şi Eugenia Tordăşianu, prof. 15 bani. In total cor. 12·63.

*

† **Teresia Trifa**, soţia parohului Vasile Trifa din Mogoş-Micleşti, a decedat în 29 Martie v. în etate de 26 ani. O deplânge soţul şi un băiat de 5 ani. Odihnească în pace!

*

Bunii Templieri la Sebeşul-săsesc. Loja „Andreiu Şaguna“ Nr. 1 din Sibiiu va da o producţiune în scop de propagandă antialcoolică în 30 Aprilie n. c. (Dumineca Tomii) la Sebeşul-săsesc.

*

† **David Ivan**, proprietar în comuna Racoviţa, a decedat Marţi în 18 Aprilie n. în etate de 62 ani.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Bioscop. In bioscopul Apollo al dlui Toth din piaţa Hermann se dau zilnic două reprezentaţiuni, la orele 6 şi la 8 sara. In Dumineci patru reprezentaţiuni la 2½, la 4, la 6 şi la 8 ore. Programul se schimbă tot la două zile.

In atenţiunea învăţătorimii noastre.

Aduc la cunoştinţa tuturor învăţătorilor nostri din arhidieceză, că am trimis dlor protopopi un număr însemnat de exemplare din cartea mea: „Cercetări privitoare la situaţia învăţământului nostru primar şi la educaţia populară“, în scopul ca ele să fie împărţite gratuit învăţătorilor. Şapte sute cinci zeci de învăţători, din cei vre-o opt sute şi cinci zeci vor primi în chipul acesta cartea gratuit, şi întru cât n'o vor fi primit până acum să roage pe domnii protopopi să li-o trimită.

Dr. Onisifor Ghibu.

Teatru.

Vineri se dă în teatrul orăşenesc din loc opera „*Der polnische Jude*“, iar Sâmbătă şi Dumineca opera „*Madame Butterfly*“, de Puccini.

Avis.

In luna trecută a. c. am fost înştiinţat pe calea presei publicului nostru interesat, că inteligenţa română din Timişoara a decis în principiu înfiinţarea unei societăţi de ajutorare pe baza reciprocităţii şi l-am recercat ca până la înfiinţarea acestei societăţi româneşti să nu se angajeze la societăţile străine, ci să se rezerveze pentru societatea proiectată de noi.

In urma acestei înştiinţări ni s'au cerut din mai multe părţi informaţiuni asupra proiectatei societăţi, ba ni s'au pus chiar în prespectivă din diferite ţinuturi româneşti intrarea de membri în massă la proiectata societate.

„Revista Economică“ din Sibiiu, în Nr. 13 din a. c. a declarat însă mişcarea noastră de năzuinţă centrifugală, apta spre a produce disolidarizare pe terenul nostru financiar economic şi spre a face concurenţă înfiinţândei bănci de asigurare româneşti „*Fortuna*“.

Deşi noi nu am putut împărtăşi aceste vederi, am declarat tot în pressă, că întru cât „Fortuna“ va lua între ramii săi de operaţiune şi asigurarea zestrei pentru fete şi a unei sume pentru etablarea băieţilor deveniţi maioreni, rami, cari erau susceputi în programul proiectatei noastre societăţi, noi, ca să nu fim bănuiţi de năzuinţe centrifugale şi dizolidarizare pe terenul nostru economic-comercial, renunţăm la proiectul nostru.

La aceasta tot „Revista Economică“ organul oficial al „Solidarităţii“, sub a cărei egidă se înfiinţează „Fortuna“ în Nr. 15 din 8 Aprilie a. c. a declarat, că „asigurările de zestre pentru fete şi de spese de etablare pentru băieţii ajunşi la maiorenitate încă se vor cultiva din partea „Fortunei“, prin ce realizarea proiectului nostru nu mai formează necesitate pentru publicul nostru.

Indemnăm deci pe toţi cei ce au manifestat un interes deosebit pentru proiectata noastră societate, să mai aibă puţină răbdare până la înfiinţarea faptică a „Fortunei“, când apoi li se va da posibilitatea de a se pune în contact direct cu „Fortuna“, care cultivând toţi ramii de operaţiune luaţi în programul nostru, va satisface pe deplin, culant şi sigur toate trebuinţele de asemenea natură ale publicului nostru.

Aceste informaţiuni servească şi ca respuns tuturor acelora, cari interesându-se de proiectul nostru, acum abandonat, au cerut dela subscrisul diferite lămuriri.

Dr. Aurel Cosma.

Viață socială.

Teatru în Boiul-mare. Tinerimea română din Boiul-mare invită la producțiunea teatrală împreunată cu joc, ce se va aranja Luni, 11/24 Aprilie (a doua zi de Paști) în sala școalei de acolo. Inceputul la 7 și jum. seara.

*

Teatru în Glimboaca. Tinerimea română din Glimboaca invită la producțiunea teatrală, împreunată cu cântări și declamațiuni, ce se va aranja Luni 11/24 Aprilie a. c. (a doua zi de Paști) în sala școalei conf. române gr. or. de acolo. Inceputul la orele 8 seara.

*

Concert în Murăș-Uioara. Tinerimea română din Murăș-Uioara și jur invită la concertul și producțiunea teatrală, ce le va aranja la 24 Aprilie st. n. a. c. (a doua zi de Paști) în sala hotelului „Erarial“ din Murăș Uioara, în favorul fondului cultural. Inceputul la orele 8 seara.

Cărți și reviste.

Revista asociației generale a învățătorilor din România, nr. 9—10 din Februarie-Martie 1911, cuprinde: Arta lecturii, de Fl. Dumbravă. Mijloacele mai nimerite prin care putem avea în clasă ordine și disciplină. Metoda educației morale. Cum s'ar putea îmbunătăți soartea învățătorilor. Studiul desemnului în școala primară, de C. Oproiu. Activitatea extrașcolară, și alte articole și notițe ped. și literare.

*

„Luceafarul“, revistă literară și artistică nr. 8, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: Al. Ciura: Inviere. A. Herz: Răvaș de nuntă (poezie). Constanța Hodoș: Aci pe pământ. I. U. Soricu: A fost odată (poezie). E. Gârleanu: Beizadeaua. Victor Stanciu: Vieța în natură. A. Bârseanu: † Iosif Sterca Șulutu. I. Borcia: Iuliu Caesar, de Shakespeare. Dări de seamă: Il. Chendi: „Apa morților“, de M. Sadoveanu; „Pe urma dragostei“, de Irina G. Lecca. Cronică: Pânerea nedreaptă a unui poet. Pasărea albastră. Pier cântecele noastre? Dürer. † Iosif Sterca Șulutu. — Posta redacției. Ilustrațiuni: Albrecht Dürer: Cristos pe cruce (în colori), Autoportret, Hieronymus Holzschuher, Cap de moșneag, Apostolii. Adaus muzical: Rugăciune, de C. Porumbescu. Vieța și activitatea lui C. Porumbescu. Portretul lui C. Porumbescu.

*

Biserica ortodoxă română nr. 12 din Martie 1911 cuprinde: Cuvântare la Dumineca ortodoxiei, de I. P. S. Mitropolit Primat. Limba noastră bisericească, de G. Din Dimitrie Filipide, despre Români, de C. Erbiceanu. Adevărata religiune, de C. Documente științifice contra necredinței, de Arhim. S. Scriban. Rolul educativ al profeților. O pagină din istoria bisericii române, de D. Demetrescu. Prin Banatul Timișorii, de N. M. Popescu. Administrarea sfintei noastre biserici, de B. Mangăru. Invierea Domnului și Apostolii, de Dreg. Demetrescu. Raport despre călătoria în Transilvania și Ungaria, de N. Gr. Popescu. Cronică și acte oficiale.

*

Vatra Școlară, nr. 4—5 pe April — Mai 1911, cuprinde: † Dr. Petru Șpan, de V. Stan (cu portret). Ultimele zile, moartea și înmormântarea lui Dr. P. Șpan. Școala de aplicație a seminarului Andreian și Dr. P. Șpan, de C. Popa. Promemoria, de Radu Prișcu. Moștenitorii lui Dr. P. Șpan. Self-government, de V. Stan. Sărbătoarea paserilor și a pomilor, de Vasile Onciu. Informațiuni. Bibliografie. Aviz. — Noul redactor al revistei pedagogice *Vatra Școlară* este prof. semin. *Dr. Vasile Stan.*

*

„Revista politică și literară“ Nr. 7 a apărut cu următorul sumar: Aurel C. Popovici: Libertatea învățământului; — George Coșbuc: In Paradis, Cânt XIX, din Dante; — E. Lovinescu: Critica și istoria literară; — P. Pădure: Cântece (poezii după Heine și Goethe); — P. Papazissu: Poezie; — Ionel: La atelier (nuvelă); — M. Strejanu: Cântarea României; — Teodor Raica: „Sermo rusticus“ (filologie); — Dr. V. Nițescu: Glosse (Banul e stricăcios, Răsplată, Nu-mi dau fata după muncitor); — I. Adam: Glume țărănești (nuvele); — Al. Ciura: Cronica literară (Bucureștii, cari se duc, de Henri Stahl); ⁂: Informațiuni: (Coșbuc la Blaj. Șezătoare literară la Sibiiu, Concertul tinerimii din Cluj); — ⁂: Note politice; — Redacțional. Revista politică și literară apare la Blaj (Balázsfalva) sub conducerea dlui Aurel Ciato și cu colaborarea celor mai distinși scriitori. Costul abonamentului pe un an: 12 cor. Pentru învățători și preoți dela sat: 8 cor. In România și străinătate: 15 cor.

Din public.*)

Răspuns părintelui protosincel Roman Ciorogar.

Am promis un răspuns, și cer scuze, că abia acum mă achit!

Contra mea până azi nimeni n'a pus nicicând cercetare disciplinară; nici denunțări n'am făcut nimănui, ci m'am supus orbește sfatului superiorilor și „prietinilor“.

Drept e, că am ajuns uneori a fi socotit de aproape pierdut; dar nici când n'am recurs la sprijin străin, ci am avut încredere în D-zeu.

Demersuri reglementari din Sibiiu nu s'au luat față de mine până azi, deși eu însumi am cerut cercetare disciplinară contra mea de repețite ori, declarând, că numai fiind acurat și având deplina încredere a superiorității mele pot sluji institutul, în al cărui servițiu am intrat din adevărată vocațiune și am lucrat preste 20 ani cu cea mai curată știință și conștiință.

Intervenția altora n'am solicitat-o, căci n'am avut lipsă de ea, fiind eu însumi oricând responzabil pentru orice faptă săvârșită.

Drept e, că mai mulți fruntași din loc și jur, cu interes față de cultura neamului nostru, au decis să invităm la muncă de regenerare pe câțiva bărbați aleși de ai bisericii noastre din arhidieceza transilvană și episcopia Aradului, și că eu am fost executorul dorinții lor, — dar lucrul acesta singur mântuitor n'a succes întocmai, deoarece eu am căzut, tocmai când mai mult trebuia să nu cad. Dar n'am căzut din vina mea..... Intriga a biruit...

Arbitriu nu ne-a trebuit. Nici n'am căutat așa ceva. De altcum păziască D-zeu pe ori și cine de înpăciuitor, cum a fost acela, ce mi s'a oferit. Mi-a cerut capul pe tipsie, și nu i-a fost milă să ceară dela mine și viitorul celor patru copii minoreni. Și totul i am dat, numai cauza — așezământul, căruia slujiam, — să nu sufere...

Pace (!) putea să dorească chiar și o creatură cu fusta găurită, — dar sirena cu ochii albastrii nici când n'a fost vas curat. Dovadă calea dela Arad la Brad din 20 Maiu, 1909. De ce vă rușinați de ea?

Nam străbătut peștera lui Polyphemus, nici atriul lui Ulixes, ci totdeauna pe cărările Dlui am umblat.

Recidiva și alte vorbe goale, sforăitoare, sunt cai verzi pe păreți, cu cari nu se poate scoate gunoiul din palatul „intransigentei.“

Gest generos — aplicat în declarația DV. miroasă a cadavru, asupra căruia croncănesc cioarele, cari tocmai așa să desfătează cum să desfăta calul Dlui când l-a vizitat și pipăit *prietinul* lup, cel credincios. Vă mulțămesc de astfel de gest. Păstrați l pentru *„prietinii“* DV! Angajamântul luat l'ați împlinit numai față de sirenă. Cei pomeniți de DV. sunt oameni cu mult mai cinstiți. Le-ați luat numele în deșert...

De liniștea mie redată să n'aibă nime parte, nici chiar dușmanii mei.

Placetul meu se condiționează de caracter onest, care a lipsit unuia dintre factorii contrahenți. *Adevărul* și *recunoștința* sunt mărgăritare, cari ne se potrivesc pentru orișicine.

Mulțumesc de rugă. Și eu voiu ruga pe D zeu, să-ți rânduiască arhierie, iar până atunci meditează asupra vorbelor lui Goethe:

> Wer Wissenschaft und Kunst besitzt,
> Der *hat* auch Religion!
> Wer diese beiden nicht besitzt,
> Der *habe* Religion!

Dovedește contrarul, și voiu pleca la Canossa.

Bred, 25 Martie v. 1911.

Dr. Pavel Oprișa.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redactiunea nu primeste răspunderea.

Aspirin
veritabil numai
în tablete
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăți cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.

Nr. 50/1911 [139] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Hațegului se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dotațiunii preoțești dela stat.

Concurenții au a-și așterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se prezenta în biserică pentru a se face cunoscut poporului.

Hațeg, la 31 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tr. Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr Cornel Popescu,
protopresbiter

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul **— 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80,** trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 14—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni
în
Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 4—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Cele mai frumoase
Ilustrate de sfintele Paști
cu inscripție românească **Christos a înviat** se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană.

☞ **Garduri colosal de ieftine!** ☜
Invențiune sensațională.

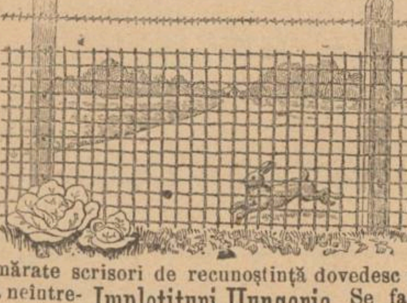

Afară din cale practic! Manipulare foarte ușoară!
Nenumărate scrisori de recunoștință dovedesc perfecțiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zinc.
Prețul per metru quadrat 30 bani și mai mult.
A se comanda la singurul fabricant:
Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri și gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.
☞ Serviciu ieftin, prompt și conștiențios.
☞ Catalog ilustrat gratuit și franco.
(103) 9—10

Altoi de viță puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **școala de viticultură din Reichesdorf,** proprietar **Simon Nemencz,** posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit și franco!
(360) 47—

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(38) 10— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

THE CAMPBELL
renumita fabrică engleză de motoare, liferează cele **mai bine construite** și durabile
Motoare și Locomobile cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .
Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neîmpiedecată

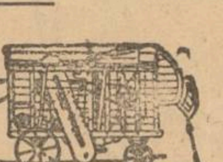

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garanție în toată privința.
Agent general: (380) 22—26
Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

Se dă în **chirie** sau eventual **să vinde** din mână liberă

o casă cu etagiu

cu toate cele de lipsă în mijlocul comunei **Buia**, aranjată pentru prăvălie sau măcelărie.

Doritorii să se adreseze dnului **Demeter Károly**, cojocar în **Buia** (Bolya, Nagyküküllőmegye), poșta în loc. 136 3—3

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea** vreunei **imitațiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 3—52

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 7—52

Telefon 172.

Cel mai mare câștig în caz norocos 1 milion coroane.

600,000 K, Câștiguri de 400,000 K.

Nu întârziați

a lua parte la a 28-a loterie de clasă ces. ungară ce se începe cu clasa I.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **18** și **20 Maiu**

1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu prețul oficios de **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Fiecare comandă se execută imediat, însă numai contra trimiterii banilor înainte sau prin ramburs.

Checuri poștale și planuri de joc se pun la dorință franco la dispoziție.

(141) 1—4

200,000 K, 100,000 K.

90,000 K 80,000 K. etc.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 19— Director-șef
Dr. Cosmutza.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAȘ**, SĂLIȘTE

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăință

de

Dr. I. Lupaș.

Prețul à 10 fil. + porto 5 fil.

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.

Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul“

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 21—

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 28—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea **de scaune de fier bătut, de sine stătătoare,** pentru preadjustarea clopotelor **vechi cu adjustare de fer bătut,** ca și spre turnarea **de toace de metal**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

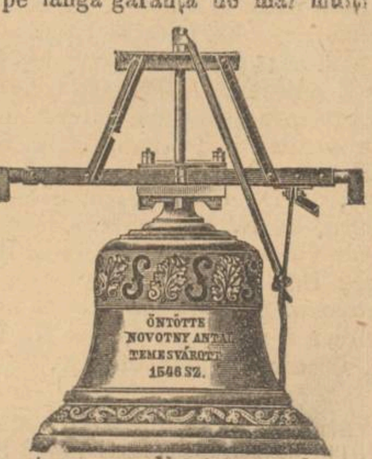

TURUL
TURUL

GHETELE „TURUL“

în urma superiorității lor au câștigat un renume universal și sunt recunoscute ca fabricațiune bună pe lângă **prețuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119, 3—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 14/27 Aprilie 1911. *Nr. 40.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conflictul.

Sibiiu, 26 Aprilie n.

Divergenţele de păreri, cari au existat dela început între cele două guverne ale monarhiei noastre, — din Austria şi din Ungaria, — cu privire la reformele militare, nu au dispărut încă; ele există şi acuma, poatecă în formă mai redusă, dar esistă, şi astfel cu drept cuvânt să poate vorbi despre un *conflict* formal, născut între guvernele împărăţiei austro-ungare, care eventual poate să se termine şi cu retragerea unuia ori altuia dintre guvernele, cari ţin cu atâta tenacitate la punctul lor de vedere, încât nici după multele pertractări şi schimbări de vederi nu au putut să ajungă la înţelegere şi apropiere. Pentrucă până în momentul de faţă nu au ajuns.

Fiecare guvern vrea să-şi scoată biruitoare părerea sa. Guvernul din Austria să învoieşte, ca pe teritoriul Ungariei soldaţii cari ştiu numai ungureşte să fie ascultaţi şi judecaţi în limba maghiară, purtându-se şi actele toate tot în limba maghiară, (ca un favor, acordat Maghiarilor), dar pretinde, ca soldaţii cari nu ştiu, nici nemţeşte, nici ungureşte, să fie ascultaţi şi judecaţi cu ajutoriul interpreţilor, însă actele să fie purtate nemţeşte. De sine înţeles, că ceice ştiu nemţeşte, vin ascultaţi şi judecaţi în limba aceasta. Atâta e favorul, pe care guvernul austriac e gata a-l face Maghiarilor, fără a periclita *unitatea armatei.*

Guvernul unguresc însă cere, ca pe teritoriul ungar să se valoreze pe întreagă linie dreptul limbei de stat. Deci şi cu privire la ceice nu ştiu, nici nemţeşte, nici ungureşte, actele de judecată să fie compuse în limba maghiară; şi numai ca favor se îngădue, ca ceice ştiu nemţeşte să fie ascultaţi şi judecaţi în limba aceasta, purtându-se şi protocolul tot în limba germană, căci după drept şi dreptate, după legile patriei, şi cu privire la acestia ar trebui să fie decretată limba maghiară, limba statului, ca limbă protocolară!

Cum vedem deci, şi unul şi altul dintre guvernele Majestăţii Sale vrea să facă celuialalt concesiuni şi favoruri, şi totuşi înţelegerea nu poate fi legată. De ce? Sigur din motivul, că şi unul şi altul cere mai mult decât îi compete, ori peste tot cere aceea ce poate nu-i compete!

Vineri, săptămâna trecută, după lungi pertractări, au fost primiţi ambii miniştri-prezidenţi în audienţă din partea Monarhului, şi cu ocaziunea aceasta se zice că s'a ivit o idee nouă, chemată să facă apropierea şi înţelegerea. Ambii primminiştri au supus-o aprecierii consiliilor de miniştri, şi Duminecă s'au sfătuit de nou, comunicându-şi unul altuia părerea cabinetului propriu, dar la înţelegere totuşi nu au ajuns. Prim-ministrul nostru, contele *Khuen*, a fost primit apoi în audienţă Duminecă, la orele 2 p. m. şi a fost primit şi Luni, la orele 12, şi a venit acasă Luni seara, tot cu chestia nerezolvată, însă cu îndrumarea, ca să continue pertractările cu colegul său dela Viena. Şi le va continua, mâne, Joi, însă la înţelegere tot nu va ajunge cu el, decât numai dacă va renunţa la punctul său de vedere. Căci semnele aşa arată, că e mai tare poziţia guvernului austriac în chestia aceasta. Cel puţin acuma, înainte de alegerile ce sunt a se face pentru senatul imperial dela Viena.

Dar în cele din urmă conflictul totuşi va fi aplanat, fie acuma, fie mai târziu. Se va afla negreşit vre-o formulă oarecare, în stare să salveze, şi varza şi capra. Rămâne însă bine stabilit, că punctul de neînţelegere între cele două guverne îl formează, dupăcum am mai spus şi cu altă ocasiune, pielea noastră, a celor ce nu ştim, nici nemţeşte, nici ungureşte, ci numai aşa, cum am învăţat în casa părintească: româneşte, sârbeşte, slovăceşte etc. Căci ce să doreşte? Din o parte aceea, că cu noi, la miliţie, protocoalele de judecată să fie purtate nemţeşte, din altă parte, ca ele să fie purtate ungureşte. Pentru noi ce folos se naşte, dacă să ridică deasupra dorinţa unuia, ori a altuia dintre guvernele monarhiei? Nici unul! De aceea, nici nu ne putem însufleţi pentru nici una din cele două direcţii opuse, croite pentru resolvarea chestiilor militare.

Şi cât de uşor, şi cât de după dreptate ar putea să fie resolvat conflictul din întrebare, dacă s'ar decreta simplu, că fiecare soldat, dat în judecată, are să fie ascultat şi judecat în limba proprie, şi în limba sa, singura limbă pe care el o înţelege, are să fie purtat şi protocolul de judecată!... Ne aducem aminte, că în privinţa aceasta s'a făcut odată o propunere înţeleaptă în dieta ţării noastre, dar durere, ea a sunat la urechile surdului. A fost la anul 1889, când s'a discutat iarăşi în dietă legea despre puterea armată, şi era vorba despre favorul făcut deja atunci Maghiarilor, ca voluntarii, cari nu ştiu nemţeşte, să fie îndreptăţiţi să facă esamenul de ofiţeri în reservă în limba maghiară. A vorbit la obiect şi „corbul cel alb“, deputatul maghiar *Mocsáry Lajos*, care a spus, că e bine, că se inarticulează în lege acest drept al limbei maghiare; dar ar dori să se decreteze şi aceea, că *celor ce nu au absolvat şcoale cu limbă de propunere maghiară, să li se permită la esamen întrebuinţarea limbei de propunere din şcoalele pe cari le au absolvat!* Deci Românul să facă esamenul româneşte, Sârbul sârbeşte, Slovacul slovăceşte etc.

După aceeaşi analogie am fi deci în drept să cerem, ca şi cu privire la limba de judecată a soldaţilor să fie observate aceleaşi regule, cari de altcum sunt trecute şi în legea de naţionalităţi, încă în vigoare în patria noastră, adecă: fiecare să fie ascultat şi judecat în limba sa proprie, fără întrebuinţarea de interpreţi, iar actele asemenea să fie compuse în limba înţeleasă de acusat, deci în limba maternă a acestuia. Şi dacă astfel s'ar rezolva chestia, nu ar mai exista măr de ceartă între cele două guverne, pentrucă atunci ambele şi-ar perde îndreptăţirea dorinţei, pentru a cărei realizare luptă acuma cu atâta statornicie! Dar întoarcem vorba. Inţeleptul *Mocsáry*, pentru faptul, că a recunoscut şi pe seama celor de limbă nemaghiară dreptul de a se folosi de limba lor la facerea examenului de ofiţeri, a fost dat afară din dietă, unde deja în ciclul din urmă numai ca ales din partea Românilor a putut să între, iar noi, cei de astăzi, dacă ne-am pune pe acelaşi punct de vedere, am ajunge, probabil, pe — banca acuzaţilor. Căci aşa sunt vremile, şi ştiut este, că oamenii sunt supuşi vremii, nu vremea oamenilor!

Din parlament. Dieta a ţinut ieri, Marţi, prima şedinţă după vacanţele de Paşti. S'a pus în discuţie votarea îndemnizării pe alte două luni, Maiu—Iunie.

Congresul bisericei sârbeşti e convocat pe 15 Mai la Carloveţ. Comisar guvernial a fost numit şi de astădată secretariul de stat *Iuliu Rohonyi*, care va face deschiderea congresului.

Monarhul la Budapesta. Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif soseşte, după ştirile mai noue, în 2 Maiu n. la Budapesta, unde rămâne câteva săptămâni, în cursul cărora va acorda audienţe şi se vor da mai multe prânzuri şi petreceri în palatul regal din Buda. In 7 Maiu soseşte apoi la Budapesta Regele *Petru* al Sârbiei, pe care Maiestatea Sa, Monarhul nostru, îl primeşte în palatul regal din Buda.

FOIŞOARĂ.

Jules Payot: Educaţia voinţii.

— Dare de seamă. —

De *Constantin Trifa,* înv. în Certege.

Mai anii trecuţi s'a scos în piaţa literară o carte, care de loc n'a avut primirea ce i se cuvenia. De bună seamă, că să fi fost un roman cu un titlu sonor, i se făceau ditirambe sgomotoase şi toată lumea s'ar fi îmbulzit să-l cetească. Asa se vede, că şi cărţile-s ca oamenii. Un om guraliv, sgomotos se vâră, se impune pe tot locul, pe când cel modest se strecură prin lume nebăgat în seamă şi nime nici măcar nu bănueşte, că poartă cu sine o comoară întreagă de gândire.

Am socotit să o recomand şi să o fac cunoscută învăţătorimii noastre, pentrucă rar o carte care se taie, să sape în suflet urme aşa de trainice ca aceasta.

E scrisă de Jules Payot, un filosof francez. Despre valoarea ei mărturiseşte şi faptul, că în patria sa a ajuns a 22-a ediţie.

Spun sincer, că m'am apropiat cu temere de această carte, pentrucă — judecând după titlul ce poartă — mă temeam, că numai va geme de teorii şi sofistării, care de care mai sarbede.

Dar au fost destule câteva foi, ca temerea să fie împrăştiată. Nu m'am întâlnit cu ceea ce mă temeam, ci din contră cu aceea la ce nu mă aşteptam: cu o espunere caldă, cu însufleţirea pe care simţi că ţi-o dă cineva din belşugul inimii sale.

Două lucruri am descoperit cetind această carte: 1. Cu eu, respective voinţa mea, nu e ceea ce trebue să fie: Impărat poruncitor şi sever peste toate pornirile rele.

2. Că nici măcar medita şi gândi nu ştiu.

Le zic acestea despre mine, pentrucă dacă le aş zice despre altul, mi-ar lua în nume de rău.

Va zice cineva, cum se poate, ca omul să nu-şi poată cârmui manifestările sale sufleteşti? Se va mira, dar realitatea, viaţa arată cu degetul, că în Impărăţia sentimentelor noastre de multeori nu porunceşte Impăratul, *Voinţa,* ci slugile: *patimile, impresiile!*

„Dzeu — zice cronicarul Miron Costin — a aşezat omului voinţă şi a pus-o pe ea ca pe un Impărat peste pofte şi doriri, ca totdeauna pentru aceasta să se nevoiască şi să cugete cu ce chibzuială şi bună orânduială le va stăpâni pe dânsele. Pentru aceea, o omule, întru toate voinţa şi înţelepciunea ta să domnească, că prost lucru este acesta de te vor birui patimile. Că în ce chip de vor stăpâni slugile pe stăpân, nu este cu putinţă a fi în casa aceea altă fără numai totdeauna gâlceavă şi tulburare, aşa şi ţie, o omule, de te vor cârmui poftele“.

Câtă filosofie de viaţă în graiul simplu al cronicarului nostru! Voinţa cea bună şi înţeleaptă ar trebui să troneze ca un Impărat sever, dar de multeori e aşa de slab acest monarh, încât nu-şi poate ţinea în frâu supuşii.

Şi atunci zice Costin „vai de casa aceea unde slugile poruncesc“ şi stăpânii tac, „unde găinile cotcorezesc şi cântă, iar cocoşul tace“, zice proverbul românesc. Şi cu tot dreptul, pentrucă acolo stăpâneşte vecinic gâlceava, acolo e cea mai pronunţată anarhie.

Această neorânduială o arată Jules Payot şi în viaţă. „Trecem prin viaţă — zice el — tot aşa de stăpâni pe noi, ca şi frunzele risipite de vântul de toamnă“ (pag. 26).

Şi într'adevăr, oare câţi se luptă să-şi validiteze voinţa? Cei mai mulţi se clătină încoace şi încolo, dupăcum suflă vântul împrejurărilor.

Coborâţi în vârtejul vieţii, câţi merg hotărât şi energic pe drumul voinţii?

Oare se poate numi voinţă ceea ce numim noi voinţă? Cu greu. Oare voinţă e aceea, pe care la tot pasul o îngenunchem, o umilim şi o schimbăm, ca ciobanul cojocul! Nu! aceea nu e voinţă.

O adevărată voinţă convinsă e intolerantă, severă, nu leagă compromise umilitoare cu împrejurările, ci merge înainte, încet, dar resolut, hotărât şi sigur.

Astăzi la tot pasul ne batem în pept, că suntem emancipaţi şi liberi, ca şi când emancipare şi libertate ar însemna a da frâu liber tuturor pornirilor. Din contră, „emancipat“, zice Payot, înseamnă a fi stăpân pe tine. Deci bine va fi să nu accentuăm într'una libertatea individuală, căci dacă vom intra niţel în sufletul nostru, apoi vom afla acolo cea mai despotică orânduială, cel mai cras despotism.

Pe tronul de fer al voinţii noastre s'au acăţărat patimile, lipsa de voinţă, afectele şi alte porniri rele. Deci mai întâi să ne măturăm casa noastră, să facem rânduială şi ordine la noi acasă, apoi să strigăm „emancipare“. De aceste idei e călăuzit filosoful francez. El voeşte deci să ridice pe om, ca individ, voeşte ca în fiecare om să troneze voinţa lucrătoare. Şi în această privinţă filosoful francez e foarte aproape de învăţăturile Mântuitorului, căci nime n'a înţeles şi n'a esprimat aşa bine adevărul individualităţii, ca însuşi Isus.

Jules Payot nu se provoacă la creştinism, deşi acolo putea afla cele mai

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresbiteral al tr. Unguraş.

In organismul bisericii noastre corporaţiunile inferioare au un rol deosebit de însemnat. Fiind compuse din reprezentanţii nemijlociţi ai credincioşilor noştri, hotărîrile ce le aduc, sunt efluxul împrejurărilor locale, cari din toate ţinuturile combinate de corporaţiunile superioare, dau naştere normelor de directivă pentru întreaga noastră mitropolie.

Corporaţiunile noastre parohiale şi protopopeşti au rolul de a supraveghia, ca în parohii şi în protopresbiterate, să funcţioneze regulat maşinăria organismului nostru bisericesc, dar nu e permisă să se îndestulească numai cu acest rol.

Nu e destul, ca sinoadele şi comitetele noastre protopopeşti şi parohiale să fie numai organe de executivă, ci ele trebue să fie totodată şi un izvor nesecat de iniţiativă. Iniţiativele venite de sus rar prind rădăcini, sună oarecum a poruncă, iar în spiritul legii noastre bisericeşti forurile noastre culturale au să fie mai mult organe de control.

Baza organismului nostru bisericesc e parohia. Dacă în fiecare parohie s'ar lucra conştienţios, n'am avea motiv a ne teme de viitor. Şi dacă nu fiecare parohie e la nivel, vina nu e totdeauna a preotului. Imprejurările, cari nu totdeauna ne favorizează la întreprinderi, cu greu se pot transforma, şi şi la caz de transformare, numai târziu se invederează rezultatul.

Sunt locuri unde se lucră după un plan bine chibzuit, lumea însă nu îl cunoaşte, pentrucă ziaristica noastră — durere — par'că îşi face chestie de ambiţie din personalităţi şi mai bucuros se ocupă cu deacestea, decât cu lucrurile obştei.

Fiind sulevată această chestie în sinodul protopopiatului Unguraş, ţinut în Baica, la 4/17 Aprilie c. îmi iau voe să raportez în următoarele despre acel sinod.

Dl protopop, *Pavel Roşca*, în o cuvântare bine motivată constată, că din motive independente de dânsul, n'a putut ţinea sinodul în intervalul prescris. E firm convins însă, că această împrejurare nu va fi piedecă întru aducerea astorfel de hotărîri, cari vor servi spre consolidarea tractului şi spre întărirea caracterului religios moral al credincioşilor noştri.

Deschizând şedinţa, provoacă sinodul să-şi aleagă un notar şi doi bărbaţi de încredere.

De notar se alege dl Victor Both, preot în Bălan, iar cu verificarea procesului verbal se încredinţează preoţii Gavril Mureşanu din Jimbor şi Ioan D. Andreiu din Rachâş.

Mai înainte de a se intra în ordinea de zi, preotul Ioil Ghiuriţan propune, ca sinodul prin sculare să-şi exprime condoleanţele asupra trecerii la cele vecinice a valorosului bărbat şi distinsului pedagog Dr. Petru Şpan. Primindu-se această propunere prezidiul constată, că membrii sinodului fiind prezenţi aproape toţi, sinodul e capabil a aduce concluze valabile.

Din raportul protopopului cetit de notariul sinodal reise, că tractul înaintează pe toate terenele, parohii vacante nu sunt, iar oficiile parohiale, cu excepţiunea a lor trei, sunt în ordine cu agendele oficioase. Incep a să înfiinţa fonduri de bucate, cari în unele parochii reprezintă o valoare de mai multe mii de coroane. Simţul religios nu e în descreştere, dar numărul concubinatelor, durere, să sporeşte mereu.

In potriva acestei boale a timpului nu ne putem lupta cu destul succes, şi cu înlesnirea mijloacelor de comunicaţie nici pe lângă cea mai mare sforţare nu vom putea izbuti. Corupţia oraşelor începe a se înstăpâni pe încetul şi în satele noastre.

Raportul cu durere constată, că n'avem nici măcar o singură şcoală centrală sau tractuală, şi nici una din şcolile din tract nu sunt susţinute esclusiv din puterile parohiilor, şi cu ajutor dela stat, sau dela consistor.

In privinţa datelor statistice adevărate despre numărul sufletelor, sinodul îl roagă pe prea onoratul Domn Protopop să cerceteze cu deamăruntul dacă la fiecare oficiu parohial să afla în ordine protocolul parohial, şi unde nu s'ar afla, în viitor să purceadă cu toată rigoarea, căci numai în felul acesta putem ajunge la adevărate date despre mişcarea sufletelor.

Protopopul constată în firul raportului, că cu restanţele fondului protopopesc n'a putut veni în ordine, căci încă nu s'a putut procede la aplicarea unor măsuri mai eficace faţă de restanţieri.

Sinodul află, că încassarea restanţelor numai atunci să va putea efectui, dacă cei renitenţi vor fi pedepsiţi cu asprime.

După discutarea unor puncte de interes mai mic, raportul se ia la cunoştinţă.

Inainte de încheierea şedinţei, preotul *Ioan D. Andrei* îşi exprimă indignarea asupra faptului că în timpul din urmă ziaristica noastră e plină de personalităţi şi invective la adresa bărbaţilor noştri aleşi şi binemeritaţi. Se miră cum pot fi publicate aceste senzaţii ieftine şi josnice, în ziaristica noastră pe care cu atâta jertfă o susţinem. Arată apoi cum în „Tribuna“ din Arad într'un mod consecuent au fost ponegriţi dignitarii bisericei noastre, între cari şi distinsul fiu al tractului nostru, protosincelul director seminarial *Dr. Eusebiu R. Roşca* al cărui unic cusur e, că nu a alergat după popularitate ieftină, ci a stat drept între toate ispitele, fiindu-i deviza: dreptatea nepărtinitoare, şi care a reorganizat cu mână de fier seminariul nostru Andreian, astfel, încât e primul între institutele surori din Metropolie. Propune deci, iar sinodul dă espresiune legitimei sale indignări, asupra publicaţiunilor unor obscurităţi anonime la adresa P. Cuv. Sale şi doreşte, ca pentru banii săi grei publicul român să fie recompensat de ziaristica sa cu o lectură sănătoasă şi de un conţinut cinstit.

După încheierea şedinţei preotul *Joil Ghiuriţan* întreprinde o colectă pentru muzeul şcoalei de aplicaţie dela seminarul Andreian, cu un rezultat de 20 coroane, şi alta întru eternizarea numelui iubitului profesor Dr. Petru Şpan, spre ajutorarea copiilor de moţi, aflători la meşteşug, cu un rezultat de 10 cor. Ambele colecte s'au trimis la locurile competente.

Le comunic aceste ca un ecou din acest colţ de ţeară îndepărtat, la articolul academicianului Dr. At. Marienescu „Jurnalistica română şi abuzurile ei“, din Nr. 103/1910 al „Telegrafului Român“.

Unul dintre cei de faţă.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei gr. or. din Merghindeal.

Ca un alb porumbel s'a lăsat din albastrul vremilor bătrâne în sufletul Merghindenilor, în acel mănunchiu din fire alese dorinţa învăpăiată de-a clădi în locul şcoalei scunde de pe vremuri, un focular corespunzător şi demn, care multe vecuri să resfrângă razele ştiinţii, a iubirii de neam şi lege.

Urgia vremilor şi asprimile vieţii însă a făcut, ca acel porumbel ani deerândul să plutească numai asupra capetelor lor, fără a se putea ridica în împărăţia văzduhului.

Vremile s'au schimbat însă. Descătuşat poporul din întunerecul acelei robii de ani şi-a început munca de prefacere a vieţii. Ca la un semn magic în vara anului 1909 se ridică zelosul Ioan Deişorean actualul preşedinte al comitetului, vecinic înflăcărat şi însufleţit, tuturor simpatic şi scump, care dă suflet întregei porniri. Mână dreaptă a lui este harnicul Vasilie Nicoară actualul epitrop. Aceştia însufleţesc acel mănunchiu de oameni, încât îşi fac cu toţi făgăduinţă sfântă că fac tot, numai să-şi vază împlinit acel vis al suferinţii, de al cărui dor „ne au răposat şi moşii şi părinţii“.

Cuvine-se a aminti şi pe domnul preot Ioan Filipescu, care a fost la înălţimea chemării sale Şi astfel visul, care desfăta odinioară imaginaţia tuturor, îmbracă haina vecinicieí, azi nouă şcoală se înalţă ca o acvilă regală în împăraţia văzduhului, azi a ajuns un mit, izvorit din noaptea vremilor, împodobit de imaginaţia tuturor, în desfăşurarea căruia par'că vezi cum totul să clădeşte pe încetul, ca un castel vrăjit.

Epopeea luptei poporului, în desfăşurarea ei măreaţă şi-a ajuns apogeul mărirei în 3 Aprilie v., când s'a oficiat sfinţirea şcoalei. Ceace a dat întregei ceremonii un decor deosebit este parastasul în memoria marelui Arhiereu *Andreiu Baron de Şaguna*, dându-i-să noului templu strălucitor hramul „*Sf. Andrei*“.

In cântece vesele s'a adunat tinerimea în mare număr, bătrâni şi tineri, în pitorescul port naţional înaintea noului altar, asistând la acel act feeric, iar după terminarea acestuia s'au dus toţi mângâiaţi, că şi-au împlinit cu scrupulozitate datorinţa pentru neam.

Serbarea aceasta şi-a avut şi partea veselă. A fost masă comună, la care a rostit dl părinte Ioan Filipescu o vorbire plăcută, cu o vădită încântare relevând greutăţile, cari le-a întâmpinat poporul. Mulţumeşte comitetului actual, mai ales zelosului preşedinte Ioan Deişorean şi fruntaşului epitrop Vasilie Nicoară amintind „că noul altar este chezăşia hărniciei lor“.

Un accent dureros a atins opinia publică, anume, învăţătoriul Zaharie Muntean a fost învitat după toate cerinţele şi nu a participat la acest act.

Deci a sosit vremea, ca o mână de oameni să dea dovezi lumei, că e capabilă de fapte măreţe, cari vor trăi în veci pe acele plaiuri binecuvântate.

„Privitoriul“.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi în 30 Martie n. s'a ţinut a 3-a serată literară din anul acesta la „Reuniunea sod. rom. din Sibiiu“. Faptul că dl prof. Crăciunescu promisese, că vine cu schiopticonul spre a arăta vederi din Testamentul nou, se răspândise între Românii sibieni, aşa că înainte de deschiderea sedinţii spaţioasa sală gemea de lume. Erau adunaţi Români din toate păturile la această şedinţă, care, mulţămită dlui prez. Tordăşianu, promitea un program destul de bogat.

Şedinţa se deschide prin câteva cuvinte de bineventare ale dlui prezident la adresa tuturor şi în special la adresa dlui prof. Dr. Crăciunescu, care nu se dă nici un pas înapoi spre îndeplinirea frumosului apostolat de a ne revoca trecutul biblic şi a ne face să trăim clipe de înălţare sufletească.

După cuvântul dlui Tordăşianu, partea admistrativă a şedinţii se lasă ulterior, iar dl prof. Dr. Crăciunescu, trece pe dinaintea ochilor fiecăruia — cu ajutorul schiopticonului — înălţătoarele proecţii luminoase din viaţa Mântuitorului nostru Iisus Cristos. Dela naşterea Mântuitorului până la pogorârea Duhului sfânt, toate aceste faze ale petrecerii Mântuitorului pe pământ au fost expuse foarte clar publicului însoţite fiind de explicările şi de însemnătatea fiecărei din partea dlui Dr. Crăciunescu. Clişeurile tablourilor deasemenea au fost admirabile, fiind reproduceri după măreţele opere ale pictorilor celebri, ca Rafael, Hofmann, Murillo ş. a. Publicul plin de admiraţie faţă de aceste evocări din viaţa Mântuitorului a urmărit şi ascultat pe vorbitor cu adâncă pietate până la sfârşit. Un ropot de aplauze furtunoase a fost răsplata dlui prof. Dr. Crăciunescu, însoţite par'că de calda rugăminte de a nu ne uita...

Urmează apoi cetirea protocoalelor luate în sedinţele administrative din partea dlui St. Duca, notarul reuniunii. Reia din nou cuvântul dl prezident Victor Tordăşianu tratând, în rezumat, unele chestii importante, pe cari „Reuniunea sod. români“ vrea să le pună în aplicare. In primul rând cu părere de rău anunţă moartea profesorului seminarial Dr. Petru Şpan, a cărui viaţă a fost jertfită pe altarul culturii noastre naţionale. Spune cum răposatul, ca membru al Reuniunii sodalilor români a fost un bun sprijinitor al ei până în ultima clipă. In semn de veneraţie, Reuniunea sodalilor români, la propunerea prezidentului ei, a pus bază unui fond cu numele „*Fondul Dr. Petru Şpan*“ pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii, de oarece decedatul a fost de origine din Munţii apuseni. In legătură cu aceasta citeşte şi o scrisoare trimisă de un preot din Munţii apuseni, în care laudă ideea salvatoare a prezidentului Reuniunii, spunând că nu se putea mai bine sistemiza acest fond, deoarece sunt foarte mulţi copii de Moţi aşa de săraci, de nici la o meserie nu se pot susţinea din cauza sărăciei. Dl prezident Tordăşianu vorbeşte din nou de soartea servitoarelor noastre dela oraşe, cari sunt lăsate pradă celui mai condamnabil indiferentism. Spune cum la saşi există o societate pentru protecţia servitoarelor, căreia de multeori îi succede să scoată din aceste fiinţe, bune gospodine şi adevărate mame. Stărue a se da o mai mare atenţie acestei probleme, de oarece este de o însemnată importanţă.

Vorbeşte în linii generale despre o universitate poporală printre meseriaşii români, la ale cărei prelegeri îşi vor da concursul toţi oamenii nostri de ştiinţă, şi pe care Reuniunea sodalilor români ar vrea să o inaugureze chiar în anul acesta. Promite, că va stărui mai pe larg asupra acestei chestii în şedinţa viitoare şi totodată declară şedinţa literară a 3-a din anul 1911 de deschisă.

Inceputul şedinţii literare îl face admirabila orhestră compusă din clericii seminarului „Andreian“, care cu o doină plângătoare, smulsă din vaerul poporului nostru — a uimit publicul. Dşoara El. Bordia cu cunoscuta-i precisiune şi cu vădit talent a declamat poezia „Pribeagul“. Dşoara Zinica Dopp declamează măreaţa poezie „Dumnezeul nostru“, de I. Lăpădat, iar după aceasta ceteşte unele bucăţi din volumul regretatului D. Stăncescu „La gura sobei“. Urmează din nou orhestra clericilor cu unele puncte foarte precis predate. După aceasta dşoara Ana Veştemeanu, cu o voce de sopran foarte puternică şi sigură, a stors admiraţia publicului prin predarea a două doine drăguţe şi pline de farmec.

Urmează apoi la tribună sodalul curelar V. Petraşcu cu unele declamări binişor predate. Şcolarul C. Botezat declamează bucăţica „Sunt cătană“, după Petőfi din „Tălmăcirile“ poetului nostru St.

---

luminoase dovezi, cum a ştiut Cristos să ridice personalitatea şi voinţa omului. Căci Cristos chiar dela ridicarea personalităţii omului a aşteptat îndreptarea lumii. Pentru aceea Cristos n'a vorbit în parlamente, nici n'a cerut reforma omului dela ele. N'a discutat marile probleme sociale, cari agitau pe atunci lumea, chiar şi vulgul, mulţimea sgomotoasă, a înconjurat-o. Comoara învăţăturilor sale o descopere în tăcerea nopţii lui Nicodim.

In schimb însă Cristos s'a coborât în sufletul celor mărunţi. Ici mângăe o văduvă, dincolo vindecă un olog, aprinzând astfel în fiecare individualitate focul credinţii.

Cristos a ştiut, că atunci când fiecare individualitate va fi voinţă de fer, atunci va veni progresul. Roadele s'au şi arătat, căci creştinii, prin mucenicia şi martirajiul lor, au dat cele mai luminoase pilde de tăria voinţii.

Prin prisma creştinismului văzută deci această carte vedem, că e scrisă în spirit creştinesc.

Cetirea ei numai roade bune poate aduce. Şi eu nu cred să fie cineva, care cetindu-o să nu simtă trezindu-se în el dorinţa de a fi mai stăpân peste el, mai hotărât şi mai resolut în lucrările sale.

Şi de astfel de oameni are lipsă şi tagma noastră. Fiecare să fie la locul lui, ostaş îmbrăcat în voinţă de fer, ostaş gata de a-şi duce la isbândă prin luptă voinţa şi idealul său.

*

Am zis la început, că cetind această carte am descoperit, că nici măcar medita şi gândi nu ştiu. Ori cât de straniu ar suna această afirmaţie, este aşa. Pentrucă şi în lumea gândului trebue să fie ordine, voinţă de fer, pentru a putea ţinea în frâu mersul gândului. Şi noi nu o ştim face aceasta, căci dacă se întâmplă să medităm ceva, apoi ne trezim că aiurăm în toate părţile.

Când pornim uneori pe a gândului cărare, în loc să mergem oblu şi hotărât pe drumul senin al gândirii, dăm prin toţi tufişii aiurării.

Aceasta nu e meditare. Ordine trebue făcută în lumea gândirii „De câteori te apuci de o muncă intelectuală — zice Jules Payot — cheamă-ţi acasă toate slugile intelectuale. Sileşte apoi spiritul fără a-i lăsa timp să apuce câmpii, să se înhame numai decât la muncă“ (pag. 56).

Aşa făcând, carul gândirii merge înainte cu spor.

„Jertfeşte — zice Goethe — cât mai mult timp spre meditare raţională, căci cu asta mintea ţi muştruluești“.

Aşa, ca 'ncet, cu grijă mare,
S'apuci pe-a gândului cărare“ (Faust.)

Dară noi, nu numai medita nu ştim, dar nu ştim nici consuma o lectură. Puţina lectură ce o avem şi aceea o mistuim cât se poate de prost. Parcă spiritul nu-şi are şi el stomacul lui, care nu sufere mai mult decât poate. Noi însă când ne cade la mână un roman mai gâdâlitor, ne aplecăm cu capul pe mâni, cetim toată ziua şi noaptea până se gată cartea. Ne facem nervoşi, isterici şi nu ne lăsăm până nu-l dăm gata — căci doară-i interesant.

Nu e mirare, că astfel ne consumăm nervii. Nu e mirare apoi, că din această nesocotinţă răsare şi credinţa, că munca intelectuală stoarce puterile.

Tocmai aceea însă ne arată Jules Payot, că o muncă intelectuală raţională nu stoarce, ci din contră înviorează spiritul.

Cetind această carte vei căuta cum să-ţi reformezi viaţa intelectuală, astfel ca să lucri cu spor şi isbândă, să fi totdeauna vioiu şi avântat.

De încheiere nu pot decât să recomand această carte — nu doară tocmai ca pe cea mai bună carte pedagogică română, — dar de sigur, ca pe cea mai aducătoare de rod pentru cetitorul ei. Ca un catehism, ca o călăuză indispensabilă să stea ea pe masa fiecărui muncitor intelectual.

O. Iosif. Practicantul tipograf I. Măgean ceteşte unele satire în formă de schiţe din volumul „Trotuarul Bucureştilor“, de Rosetti-Max. Sodalul pilar N. Işan distrează publicul cu unele cuplete comice. Urmează pentru a treia oară orhestra elevilor care cu punctul din urmă, — o doină cu solo de vioară, — a secerat frenetice aplause, fiind siliţi a repeta din nou la chemările continue ale publicului din sală.

Din bogatul program al acestei şedinţe literare am mai remarcat pe învăţăcelul rotar I. Văcariu cu unele anecdote hazlii; şcolarul George Simtion cu poezia „Iarna“, sodalul cismar Al. Morariu cu o poezie reuşită ş. a.

Incheierea seratei a făcut-o orhestra, care face cinste seminarului nostru „Andreian“ şi care ne-a procurat plăcutele momente de inălţare sufletească.

De încheiere se împart mai multe broşuri, printre participanţi, iar dl prezident Victor Tordăşianu mulţămeşte publicului de văditul interes ce-l arată faţă de Reuniune, participând în număr atât de mare, atât acum cât şi la toate manifestările ei, şi invită publicul la a IV-a şedinţă literară, care va fi şi festivă din 27 Aprilie c. *Asistent.*

NOUTĂŢI.

Invierea Domnului în Sibiiu. Cu solemnitate impunătoare s'a serbat şi de astădată Invierea Domnului în catedrala din Sibiiu. Atât la înviere, cât şi la sfânta liturgie, a pontificat Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu,* asistat de domnii: Galacteon Şagău, Mateiu Voileanu, Nicolae Ivan, Dr. Ioan Stroia, Pavel Boldea, Dr. Vasile Bologa, apoi Dimitrie Câmpian şi Dr. Vasile Stan, ca diaconi. A cântat corul mixt, condus de dl profesor *T. Popovici.* La finea liturgiei Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, a rostit o cuvântare plină de învăţături frumoase, pe care publicul număros din catedrală a ascultat-o cu mare atenţiune.

*

Hirotonire. „*Foaia Diecezană*“ scrie în numărul ultim următoarele: „Joi în 11 c. P. S. Sa Episcopul diecezan a hirotonit întru presbiter pe Magnif. Sa dl *Dr. Petru Ionescu,* secretar ministerial în Budapesta. Totodată i s'a dat binecuvântarea arhierească, să poarte blane roşii. Felicitări“.

*

Dela comitat. Comitetul central electoral al comitatului Sibiiu ţine şedinţă în 28 Aprilie n. la orele 9 şi jumătate dimineaţa, în sala mică de şedinţe a casei comitatense, pentru a lua măsurile necesare cu privire la rectificarea listelor electorale, valabile pentru anul 1912.

*

Pentru zidirea seminarului episcopesc din Caransebeş au intrat la cassa diecezană din Caransebeş următoarele daruri: Instit. de credit „Concordia“ din Uzdin 1000 cor., „Oraviţana“ din Oraviţa-montană 1000 cor., „Veneţiana“ din Veneţia-inferioară 20 cor., „Murăşanul“ din Maria-Radna 50 cor., Onoriu Conopan, Iancu Milu, parohi, din Uzdin, câte 1000 cor., Biserica ortodoxă română din Uzdin 1000 cor., Pau Miclea 30 cor., Ilie Spăriosu 10 cor., Gligor Bosica 6 cor., I. Spăriosu 3 cor., George Bosica 3 cor., din Uzdin, Administraţia ziarului „Libertatea“ din Orăştie 25 cor., Ilie Trăilă, director la banca „Oraviţana“ din Oraviţa 100 c., Dr. George Lăbonţiu, advocat în Caransebeş 100 cor., Ioan Philimon, controlor la căile ferate din Szombathely 50 cor., George Comaniciu, notar pens. în Veneţia-inferioară 10 cor., Ioan Popiţa, preot în Comana inferioară 10 cor., George Halmagyi, George Popp, notar în Paro, Mateiu Matei, înv. dir. în Veneţia-inferioară, Nicolae Cornia, Iosim Oană, Rosalin Myra din Comana-superioară, Ioan Bovesie, Nicolae Stoica, Mihail Ganea, fiecare câte 4 cor., George Ciocan din Cuciulata 2 cor., Z. Socian din Comana de-sus 4 coroane, Banca „Bocşana“ din Bocşa montană 1000 cor. solvibile în rate, „Comuna“ din Căvăran 300 cor. solvibile în 3 rate., Dr. Aurel Oprea, advocat în Bocşa-montană 200 cor. plus 50 cor. 56 fil. (diurne ca deputat sinodal), Dr. George Dobrin, advocat în Lugoj 5000 cor. solvibile în rate, Dr. Nicolae Regman, profesor în Caransebeş 321 cor. 9 fil. Tuturor acestor marinimoşi donatori li se esprimă mulţămită şi pe calea aceasta.

*

Dela cassa arhidiecezană. D. I. C. a donat fondului pentru zidirea Seminarului Andreian suma de 40 cor.

*

Separaţia bisericii in Portugalia. Guvernul din Portugalia a compus un proiect de lege, după care, întocmai ca în Francia, se face şi în Portugalia, separaţiunea statului de biserică. Dispoziţiile esenţiale trecute în lege sunt următoarele: Se garantează libertatea tuturor religiunilor pe teritoriul Portugaliei. Religia catolică încetează de a mai fi religia de stat a ţării. Toate bisericile şi casele de rugăciune vor fi întreţinute în viitor de enoriaşii lor. Preoţii aflători în funcţiune la 1 Iulie curent primesc dela stat leafă încă pe un an. Bisericile şi casele de rugăciune existente se pun la dispoziţia preoţilor respectivi. Preoţii în viitor vor fi angajaţi din partea credincioşilor, dar se cere confirmarea din partea guvernului. Orice brevet al Papei nu poate fi publicat decât numai cu autorizarea guvernului.

*

Hymen. *Aurelia Pop* şi *Georgiu Ciupe* abs. de teologie, îşi anunţă cununia lor, care se va celebra în biserica gr. or. rom. din Coruieni, la 17/30 Aprilie 1911, 4 ore p. m.

*

† Constanţa Dr. Popp, născ. Dancăş, soţie de medic-colonel, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului, în 19 Aprilie 1911, la 7 oare seara, în al 53-lea an a vietii şi 33-lea an al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale decedatei s'au aşezat spre vecinica odihnă Sâmbătă, în 22 Aprilie 1911 n., la 3 oare p. m., în cimiterul oraşului din loc. Actul înmormântării l-a săvârşit P. C. Sa, protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca,* director seminarial, asistat de protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia* şi diaconul *Dr. Vasile Stan.* Un public număros şi ales a dat decedatei onorul din urmă, asistând la immormântare. Trimitem şi noi îndureratei familii condolenţe sincere, iar celei trecute la viaţa de veci ii dorim odihnă lină. Fie-i memoria binecuvântată şi ţărâna uşoară!

*

Târgul Sibiiului. Se aduce la cunoştinţă publică, cumcă târgul de primăvară al Sibiiului se ţine în zilele următoare: Târgul de oi în 26, 27 şi 28 Aprilie. Târgul de vite cornute în 29 şi 30 Aprilie. Târgul de cai în 1 şi 2 Mai. Târgul de marfă în 3, 4 şi 5 Mai. Meseriaşul şi comerciantul, care voieşte a vinde marfă în târgul de marfă, e dator a aduce cu sine atestatul de meserie (ordinaţiunea ministeriului de comerciu, sub Nrul 38595, VIII. d. a. 1901).

*

† Ioan Raţiu de Nagylak, după un morb scurt şi greu, şi-a dat sufletul în mânile Creatoriului Duminecă în 23 April st. n. la $2^1/_2$ ore p. m. în anul al 67-lea al vieţii sale. Rămăşiţele pământeşti ale fericitului adormit s'au aşezat Marţi în 25 l. c. la 3 p. m. spre vecinică odihnă în cimiterul comun din Turda. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Una-alta. In „*Tribuna*“ dela Arad, Nrul din 20 Aprilie n. c. cetim la „Informaţiuni“ următoarele: „Dl Mihail Gaşpar, diaconul *neunit* al Lugojului, a fost ales protopop în *cercul neunit* al Bocşei, cu totalitatea voturilor (63)“. Adevărat stil *unit* într'o gazetă patronată de doi fruntaşi *neuniţi!*

*

Primirea de elevi în şcoala c. şi r. de cadeţi. Pe anul prim al şcoalei c. şi r. de cadeţi (infanterie) din Sibiiu, se primesc cu începerea anului şcolar 1911/1912 (mijlocul lui Septemvrie) aproximativ 25 tineri, fiziceşte apţi, cari cu 1 Septemvrie anul curent au împlinit etatea de 14 ani, dar nu au trecut peste etatea de 17 ani, simţesc în dânşii aplicare pentru chemarea militară, şi au absolvat cu succes cel puţin suficient patru clase civile, sau patru clase dela o şcoală medie. Condiţiunile de primire, cari totodată cuprind şi forma rugării, se pot căpăta pe lângă trimiterea anticipativă de 45 fil. la şcoala de cadeţi. Petiţiunile de primire pentru locuri de plătit sunt a se înainta la *comanda şcoalei,* imediat după primirea testimoniului dela finea anului şcolar curent, dar cel mult *până în 8 Iulie st. n.* Dacă petentul are să mai facă vreun examen de emendare, atunci trebuie să trimită un atestat interimal. Cererile necomplete, cari se înaintează tocmai la terminul ultim, adecă 8 Iulie st. n. nu mai pot fi luate în consideraţiune. E de observat, că cereri cari intenţionează obţinerea unui loc *de tot gratuit, fondat din partea statului,* sunt a se înainta necondţionat *la ministerul r. unguresc de Honvezi* pentru apărarea ţerii, până la terminul hotărât, publicat în foaia oficioasă „Rendeleti Közlöny“.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu,* a dăruit pentru zidirea şcoalei din filia Hoghilag 500 coroane, pentru care faptă nobilă şi pe calea aceasta îi esprimăm sincerile noastre mulţămite. In numele comitetului parohial: *Ioan Dragolea,* administrator parohial.

*

Sărbătorirea lui Petöfi în Sibiiu. Dumineca s'au ţinut festivităţile organizate în memoria poetului Petöfi, care în anul 1849 trecând prin Sibiiu se spune că s'a oprit o noapte în oraşul acesta. La orele 10 a. m. s'a făcut desvelirea solemnă a tablei comemorative, aşezată pe casa din str. Wiesen Nr. 29, unde a stat poetul. Au participat la acest act autorităţile civile ale oraşului, mai multe persoane militare sub conducerea comandantului de corp, câteva reuniuni, corporaţiuni şi şcoli sibiene. A urmat apoi un matineu în teatrul oraşului. Aici s'a cântat, s'a recitat din scrierile poetului şi s'a ţinut o conferinţă în limba germană despre Petöfi ca reprezentant al libertăţii internaţionale. La 2 ore d. a. s'a început banchetul festiv la „Impăratul romanilor“, unde în frunte cu comitele suprem Fr. Walbaum s'au întrunit oaspeţii sosiţi cu acest prilej, împreună cu ceilalţi maghiari din Sibiiu şi cu mai mulţi fruntaşi de-ai saşilor, între cari şi episcopul Dr. Fr. Teutsch.

*

Băile dela Ocna. Băile de sare din Ocna-Sibiiului se deschid, ca în anul trecut, la 1 Maiu n. şi se pot folosi dimineaţa dela orele 6—12 şi d. a. dela 2—6, atât cele calde de putină, cât şi cele reci din lacul verde.

*

Mulţămită. Ilustrului şi marelui sprijinitor al culturii româneşti D-lui *Vasile de Stroescu* în numele comitetului şi sinodului par. îi esprim mulţămită sinceră şi pe calea aceasta pentru ajutoriul dat pe seama şcolii noastre în sumă de 500 cor. Rimet Gleasă, la 6/19 Aprilie 1911. *Vasiliu Buta,* paroh.

*

Dar pentru biserică. Bunul creştin Dumitru Vidrighin, din Reşinari, a cumpărat pe seama bisericei din Domboş (Valendorf) un sfeşnic cu trei lumini pentru sfântul altar, cu preţul de 30 coroane. Ii esprim mulţămită. Samuil Popovici, paroh gr. ort. român.

*

Sărbarea pomilor din Nucet — amânată. La cererea celor în drept comitetul central al Reuniunii române agricole sibiene, silit este a amâna sărbarea pomilor, ce era proiectată a se ţinea în comuna Nucet, pe anul viitor. Dumineca viitoare (Dumineca Tomii) precum se ştie, se ţine a 2-a sărbare a pomilor în comuna Tălmăcel.

*

Cărţi didactice aprobate. Ministrul instrucţiei publice a aprobat cu rezoluţia dela 31 Martie a. c. Nr. 15·591 în ultimele ediţii următoarele manuale de *Iuliu Vuia*: 1. Abcdar scris după metoda cuvintelor normale; 2. Abcdar scris după metoda sunetelor vii şi 3. Carte de cetire pentru clasa a doua.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui pe seama bisericii din comuna *Abuş* tractul Târnava 200 cor. Comitetul parohial aduce şi pe această cale marelui mecenat cele mai sincere mulţămiri pentru darul marinimos.

*

Sărbarea pomilor. In 17 Aprilie anul trecut s'a ţinut în Mag „Sărbarea pomilor“. Bucuria copiilor de şcoală a fost mare, când cu o săptămână înainte li s'a spus că se va sărba şi în anul acesta, ceea ce s'a si făcut în 9 Aprilie n. c. Dumineca la 11 ore copiii erau adunaţi în curtea şcoalei. Intrăm în sala cea mare de învăţământ. Un elev declamează o poezie, îndemnând pe conşcolarii săi a cultiva pomii, altul în o vorbire, cu drag îşi reaminteşte sărbarea din primăvara trecută, motivând însemnătatea ei, apoi îndeamnă pe conşcolari, ca şi în viitor în fiecare an să-şi aducă aminte de sărbarea aceasta. Cu drag îşi aduc aminte toţi de domnii cari au participat la sărbare, între cari a fost şi Dr. Petru Şpan şi regretă trecerea din viaţă a acestui profesor mult iubit. Ca numele vrednicului dascăl român să rămână nemuritor, la propunerea învăţătorilor copiii au pus bază „Fondului Dr. Petru Şpan“ cu suma de 20 cor. După aceasta în şiruri de patru am plecat în „procesiune culturală“. Am cercetat pomii sădiţi înainte cu un an şi i-am aflat mai pe toţi frumos îmbobocind! In tot parcursul copiii au intonat dulci cântece româneşti! *Invăţătorii.*

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Ioan Dăian, paroh (Sângătin), Iosif Martin, paroh (Telechi-Recea), Traian Achim, absolvent de teol., câte 2 cor.; dna văduva Ana Dr. Anca (Oraviţa), Ioachim Munteanu, protopresbiter (Agnita), câte 5 cor.; Dr. Vasile Mester, advocat (Sasca-montană), 8 cor.; Dr. Virgil Cioban, c. şi r. preot milit (Viena), 10 cor.; Petru Bariţiu, proprietarul tipografiei „Carmen“ (Cluş), 2 cor., iar următorii membri ai sinodului protopresbiteral al tractului Unguraş, au dăruit şi anume: Pavel Roşca, protopr. (Fizeş.-S.-Petru), 2 cor.; Petru Bure, înv. (Sântămăria), Remus Roşca, paroh (Tresnea), Ioan Tereo, înv. (Baica), G. Bodea, par. (Bosna), Ioil Ghiuritan, paroh (Unguraş), Iul. Chifa, paroh (Hida), Vasilie Noşa, înv. (Rachiş) şi P. Ferghete, înv. (Fizeş. S.-Petru), fiecare câte 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident, 10 bani. Starea fondului cor. 453·40.

*

Mulţămită.

Nefiind în stare a ne exprima fiecărui special mulţămitele noastre pentru mângăitoarele condolenţe împărtăşite nouă cu ocaziunea ireparabilei pierderi a mult iubitei soţii şi mame, aducem pe calea aceasta tuturor amicilor, cunoscuţilor şi corporaţiilor sincera noastră mulţămită, atât pentru condolenţe, cât şi pentru frumoasele cununi şi participarea la înmormântare.

Dr. Ioan Popp,
med. col. în retr. şi familia.

Cărţi şi reviste.

Cavalerii. A apărut Nr. 12 din cunoscuta bibliotecă „Lumina“ conţinând „Cavalerii“ de celebrul scriitor ungur Mikszáth, în traducere românească de Liviu Rebreanu. Un volum 30 bani.

*

Revista Teologică, nr. 6 din 15 Martie 1911 cuprinde: Armonia dintre religiune şi ştiinţă, de Dr. N. Bălan. Silvestru episcopul Maramurăşului, de Gruia. Evenimente actuale din biserica catolică, de Arhim. I. Scriban. Preotul şi cultura satelor, de P. Moruşca. Cronică bisericească-culturală. Tipicul cultului religios de Cantor.

*

Esplicarea populară a dării de casă, scrisă de *Alexandru Szatmáry,* subsecretar financiar reg. ung. în Lugoş. Preţul 1 cor. 10 fil. O broşură foarte folositoare carturarilor români dela sate, căci li se dau în ea, într'o limbă românească bună şi înţeleasă de toţi, toate explicările cu privire la repartisarea dării de casă şi de chirie. Traducerea românească a broşurii e făcută de domnul învăţător *Constantin Liuba* din Lugoş. Cartea s'a tipărit în tipografia lui *Adolf Auspitz,* în Lugoş, şi se poate procura, ori dela tipografie, ori dela autor.

*

Revista Teologică, nr. 7 din 1 April 1911 cuprinde: La biserică! de Dr. N. Bălan. Silvestru, episcopul Maramurăşului, de Gruia. Ştiinţele bisericeşti, de I. Beleuţă. Evenimente actuale în bis. catolică, de Arhim I. Scriban. Mişcarea literară. Cronică bisericească-culturală, de P. Moruşca. Tipicul cultului religios.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, opera „*Freischütz*“, iar mâne, Joi, opera *Manon*, jucată şi eri sară cu frumos succes.

Poşta redacţiei.

Dlui V. Buta în R. G. Exemplare din anul 1908 nu mai avem.

„*Juriu şcolar*“. Tema nu e potrivită pentru ziarul nostru. Trimite lucrarea la altă foaie.

Aspirin
veritabil numai
în tablete
originale
conform
figurei,
se pot cumpăra
20 bucăţi cu cor. 1·20.
Fabr. de vopsea odin. Fried. Bayer & Co.
Elberfeld, Leverkusen, b/ Mühlheim, a/ Rh.
ASPIRIN
0.5
Preis Kr. 1.20

Nr. 64/1911 [143] 1—3

Anunț de licitațiune.

In 24 Aprilie v. (7 Maiu n.) a. c. la oarele 2 după ameazi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalei confesionale gr. ort. rom. din comuna **Marpod** comitatul Sibiiu pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de prea Ven. Cons. sub Nr. 1566 sc. şi Nr. 365/911 de comitat.

Prețul de strigare 7000 cor.

După această sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul şcoalei. Planul şi preliminariul precum şi condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenți în care va avea mai multă încredere.

Peatra, cărămida, năsipul, lucrul cu carul şi cu mâna le dă comună bis: ear prețul acestora e a se detrage din suma totală.

Marpod, 10/23 Aprilie 1911.

Florian Bologa preot. **Zevedei Mănis** epitrop.

Ad. Nr. 149/1911.

Am văzut: **Ioachim Muntean** protop.

Sz. 3878/1911 [144] 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szeben vármegye közigazgatási bizottságának 1911 évi április hó 8 án 731/911 szám alatt hozott határozatával a szászsebes-sugági th. közut 23—25 km szakaszának áththelyezésére továbbá a vármegyei alispán a szelindek-mundrai th. közut 0-1 km. szakaszám levő 1 szám hid javitására vonatkozó munkálatokat engedélyezte.

A fenntemlitett munkálatok kivételének biztositása céljából **1911 évi május hó 30-ik** napjának d. e. 11 orájára Szebenvármegye székházában tartandó zárt ajánlati versenyitárgyalás hirdettették.

A versenyezni ohaitók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok elvállálásárne vonatkozó és az általános feltételekben előirt 5% os bánatpénz a nagyszebeni m. kir. adóhivatalba való letételét igazoló nyugtával ellátott, zárt szabályszerüen kiállitott ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 9 orájág hozzám annyival inkább adják be, mivel későbben érkezetek figyelembe vétetni nem fognak, megjegyeztetvén egyuttal, hogy fentebb munkálatokra külön- külön ajánlatok adandók be.

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek. A versenytárgyalást tartó bizottság fentartja magának a jogot hogy a beérkezett ajánlatók közül az ajánlatt árohra való tekintet nélkül zsabadon választhason. Tárgyalás alá csak is szabályszerűen kiálitott pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett, közvetlenül vagy posta utján beadot ajánlatok vétetnek, Távizati uton érkezet ajánlatok figyelmen kivül hagyatnak.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó kiirást müvelet a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalas órákban naponként megtekinthető.

Ajánlat csakis az államépitészeti hivatalnál beszerezhető ürlapokon tehetö.

Ajánlattevök ajánlataikkal 30 napig kötve maradnak.

A versenytárgyalási bizottság elött ismeretlen ajánlattevök illetve a kikkel a vármegye vállalati összeköttetésben nem állott tartoznak szállitó képességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonylattal igazolni, a hova telepük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1911. április hó 24-én.

Fabritius alispán.

Corespondentă românească.

Domnişoară sau Domn cu cunoştința perfectă a limbilor **română** şi **germână** atât în scris, cât şi în vorbire, cu scrisoare bună, să angajează în comptoirul unei fabrici într'un orăşel din Croația.

Ofertele scrise cu mâna proprie — indicând pretensiunea de salar, o poză şi copia atestatelor — sunt a se adresa la:

E. V. Feller, Zagrab
Elsa Fluid Dom.

[142] 1—3

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), in special pentru a înlătura lintițele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 13—40

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Prețul cor. 25·—.

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospori, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf**, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121. posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 48—

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preț de tot moderat şi la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 8—52

Telefon 172.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orişicare mărime, pe lângă **prețurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la față
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălțarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Naşterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Naşterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

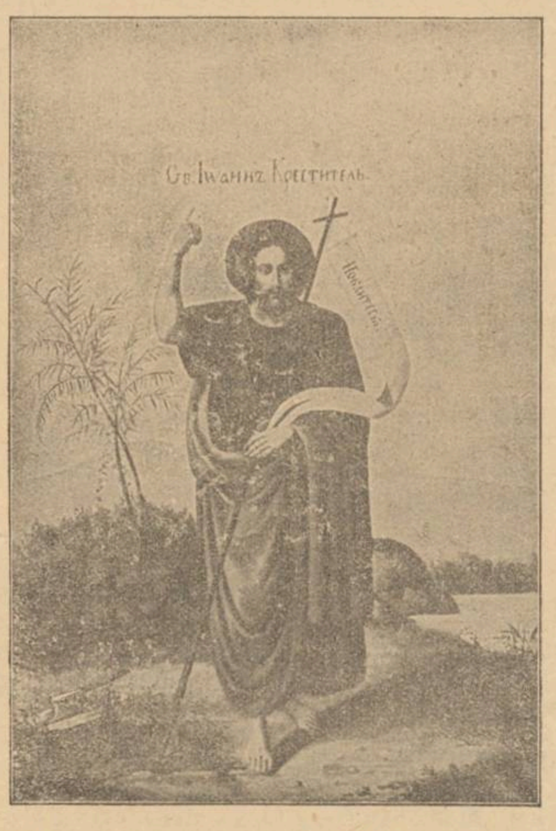

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălțarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Arhanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

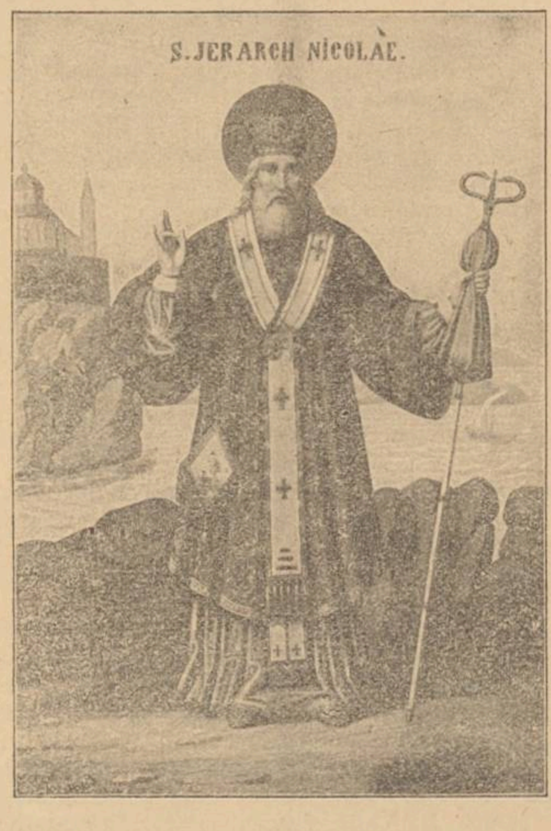
S. JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34·60	42 —	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19·60	26·60	„ simple.

Prețurile indicate în şema de sus sunt a se înțelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorință se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condițiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.**

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Aprilie 1911. *Nr. 41.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Regele Sârbiei la Budapesta.

Sibiiu, 28 Aprilie n.

Când s'a dat mai întâi ştirea, în mod oficios, înainte cu vre-o zece zile, că Regele Sârbiei va face vizită Monarhului nostru, care însă nu-l va primi în palatul dela Viena, ci în cel din Buda, deci pe teritor maghiar: ziarele ungureşti au scris, parte cu ironie, parte cu ascunsă amărăciune, despre acest eveniment. Vre-o bucurie, ori vre-o însufleţire oarecare, nu a arătat nici unul dintre multele ziare ale capitalei. Toate au explicat lucrurile astfel: Sunt domnitori de clasa primă şi de clasa a doua, şi sunt palate domneşti iarăşi de clasa primă şi de clasa a doua. Regele Sârbiei e domnitor de clasa a doua, deci nu poate să fie primit la Viena, unde se primesc numai domnitorii cei mari, ci pentru el e bună Budapesta, palatul regal din Buda, care e un fel de antişambră a burgului dela Viena!

Nu se ştia atunci apriat, care e motivul, că Maiestatea Sa îşi primeşte oaspele în Budapesta, şi nu în Viena; dar astăzi secretul e descoperit, şi se ştie, că planul era croit astfel, ca primirea să se facă la Viena, însă executarea planului a întimpinat mari pedeci şi mari greutăţi, cari nu au putut să fie învinse. Poliţia din Viena a declarat adecă în modul cel mai categoric, că nu poate lua, şi nu ia nici o garanţie, că primirea Regelui Petru al Sârbiei s'ar putea face în Viena cu solemnitatea şi însufleţirea cuvenită, ba nu ia nici o garanţie nici pentru aceea, că nu se vor aranja pe stradele Vienei, cu ocaziunea aceasta, demonstraţiuni sgomotoase în contra regelui sârbesc, lucru care ar putea să aducă în situaţia cea mai penibilă, nu numai pe oaspele Maiestăţii Sale, ci mai ales pe însuşi Monarhul nostru

Astfel a fost abandonat apoi planul primirei la Viena, şi s'a acceptat planul primirei la Budapesta, a Regelui Petru din Sârbia.

Dar vorba e, că dacă cei dela Budapesta nu au fost prea încântaţi de faptul, că la ei vin numai domnitori de rangul al doilea în vizită, pe când cei mari sunt primiţi şi ospătaţi la Viena, — nu le va pricinui oare o şi mai mare supărare *motivul,* pentru care să întâmplă lucrul aşa şi nu altcum?

Pentrucă iată cum ni se presintă situaţia: Cei dela Viena nu au uitat şi nu pot uita, că Regele Petru a ajuns pe căi neiertate de legile dumnezeeşti în posesiunea coroanei regale din Sârbia, deci nu pot primi între zidurile oraşului lor pe domnitoriul, a cărui coroană e stropită cu sângele antecesorului seu. Cedată fiind acum onoarea de a-l primi ca oaspe în mijlocul lor compatrioţilor nostri Maghiari, s'ar părea, că cei dela Viena presupun despre ei, că nu sunt atât de scrupuloşi în privinţa moralităţii publice, ci vor închide un ochiu, ori poate pe amândoi, şi vor manifesta bucurie şi însufleţire, când vor vedea în capitala lor figura simpatică a regelui sârbesc!

Ce e de neînţeles însă e peste tot faptul, că s'a acceptat aceasta vizită, atunci, când se ştie, că dela curtea din Londra, unde asemenea s'a făcut întrebare, dacă poate să-şi facă vizita Regele Sârbiei, a venit la Belgrad răspunsul, că acolo va afla uşi închise! Şi unele ziare dela Viena atacă cu asprime pe cei dela conducerea afacerilor publice, că nu au fost mai cruţători faţă de Monarhul nostru, ci au abusat de bunătatea inimei sale, făcându-l să creadă, că interese mari de stat pretind, ca să aducă jertfa aceasta, primind cu afabilitatea sa cunoscută ca oaspe pe un rege, care de şapte ani tot face încercări să-şi deschidă drumul în Europa, dar fără succes: „Afirmăm, — scria o foaie mare vieneză, — că ne aflăm în consonanţă cu întreaga poporaţiune, când considerăm faptul acesta *de o adâncă amărăciune, pregătită monarhului nostru din partea consilierilor sei,* spre indignarea supuşilor Maiestăţii Sale“.

Stând astfel lucrurile, şi presupunând, că curtea dela Belgrad a fost esact informată despre sentimentele cu cari aşteaptă poporaţiunea monarhiei noastre, dar mai ales cea din Austria, vizita anunţată a Regelui Petru din Sârbia, nu era eschisă posibilitatea, ca însuşi Regele Petru să vină la convingerea, că prejudiţiile faţă de persoana sa, — care poate că pe nedreptul e amestecată în sângeroasele întâmplări dela anul 1903 din conacul domnesc din Belgrad, — nu sunt şterse încă de tot şi pe tot locul, şi astfel în momentul ultim să-şi amâne singur vizita la Budapesta, pentru alte zile, mai bune şi mai senine, la tot casul însă mai — îndepărtate.

Dar iată că şi de situaţia aceasta, la tot casul jenantă, a scăpat acum curtea dela Belgrad, pentrucă telegramele mai noui, sosite dela Viena, ne spun, că Maiestatea Sa, Monarhul nostru, a trimis scrisoare Regelui Petru al Sârbiei, în care cu părere de rău îi aduce la cunoştinţă, că fiind cam bolnav (Maiestatea Sa are un mic catar şi e cam răguşit) de astădată *nu-l poate primi ca oaspe,* ci-l roagă să-şi amâne vizita proiectată pe mai târziu. Astfel apoi împrejurările au îndreptat aceea ce se credea că a stricat diplomaţia monarhiei noastre. Şi telegrame venite din Belgrad spun, că şi Sârbii, — cărora nu le a convenit, ca Regele lor să fie primit în Budapesta, nu la Viena, — sunt mulţămiţi cu amânarea vizitei, provocată de indispoziţia Monarhului nostru. Regele Petru al Sârbiei *nu va veni* deci la Budapesta în 7 Mai, şi poatecă nu va veni nici mai târziu!

Din parlament. Indemnisarea a fost votată încă în şedinţa de Marţi a dietei, iar Mercuri şi Joi s'a continuat discuţia asupra budgetului. Astăzi asemenea budgetul formează obiectul discuţiei.

Conflictul. Se telegrafiază dela Viena, că cei doi miniştri prezidenţi ai monarhiei au avut eri o întrevedere lungă în Viena, şi au continuat pertractările în chestiile militare, ajungând la oarecare apropiere. Consultările s'au ţinut în prezenţa ministrului comun de răsboi. S'a aflat însă de necesară şi ascultarea părerii ambilor miniştri de justiţie, din Austria şi Ungaria, deci consultările se vor continua şi astăzi.

Alegerea dela Ighiu. Primul recurs înaintat la Curie în contra alegerii de deputat din cercul Ighiului a fost respins, cum se ştie, din partea Curiei, din motive formale. S'a înaintat însă recurs nou, asupra căruia Curia a început Marţi pertractarea. Causa dreaptă a alegătorilor români o apără în faţa Curiei domnul Dr. *Aurel Vlad,* care a dovedit, că mandatul compete dlui *Dr. Alesandru Vaida Voevod,* şi a cerut, ca Curia să-l proclame pe el ales. Pertractarea s'a continuat Mercuri şi Joi. Resultatul încă nu l cunoaştem.

Desminţire. Cu privire la ştirea cuprinsă în raportul despre decurgerea sinodului protopresbiteral din tractul M.-Oşorheiu, publicat în numărul penultim al ziarului nostru, cumcă religia s'ar propune elevilor de legea gr.-ort. română la şcoalele publice din M.-Oşorheiu în limba maghiară, suntem în măsură a putea declara, că ea *nu corespunde adevărului.* Catihetul nostru a propus şi propune religia în limba oficioasă a bisericei noastre, *în limba română.* Faptul acesta îl scoatem din un raport al protopresbiterului din M.-Oşorheiu, *dl Ştefan Rusu,* care convingându-se despre acest adevăr, acerut cercetare disciplinară în contra părintelui *I. Muica,* răspânditoriul ştirei neadevărate. Cercetarea e în curgere.

FOIŞOARĂ.

Voinicul cu fluierul fermecat şi domniţa cu floarea măiastră.

— Poveste. —

Au fost odată doi oameni săraci, cari n'aveau altă avere pe lume decât o biată de căsuţă, cu ferestile mici, ca doi ochi trişti, şi un copilaş. Şi era copilaşul frumos, ca o floare de bujor, cuminte ca un bătrân şi bun la inimă, încât nu era nime ca el. Şi findcă era aşa frumos, florile îi râdeau când trecea pe lângă ele, iar păsărelele îi cântau în cor, când îl vedeau prin pădure. Când crescuse mărişor, îl trimiseră părinţii la şcoală să se lumineze, dar fiind ei oameni săraci şi nu prea având ce i băga în straiţă să ducă cu el la şcoală, — fură siliţi să l iee iarăşi dela şcoală şi să-l dee slugă.

Şi se băgă slugă la un om, la porci, pe cari îi păşuna pe islazul satului. Dar el pe lângă porcii stăpânului mai grija şi de ai altora. Şi oamenii aceia în toate zilele îi dădeau pâne şi slănină. Dar de multeori el nu o putea să o mânce toată, — şi fiind el om bun de inimă o ducea la un călugăr bătrân, ce petrecea la o biserică de pe islaz, într'un vârf de deluşor.

Călugărul acesta era om învăţat şi cu frica lui Dzeu. Şi s'a fost retras acolo în singurătate, ca să-şi petreacă zilele în rugăciune şi în slujba Domnului. Venind copilul la el, îl învăţă şi pe el carte şi legea Domnului.

Şi crescând copilul mare şi văzându-l călugărul, că acum e destul de luminat şi de înţelept, îl chemă la sine şi îi zise: „Acum dragul meu, fiiule, eşti destul de mărişor, şi — dupăcum văd — destul de învăţat şi provăzut „cu lumina cunoştinţei“. Te du deci cu porcii acasă, şi îi lasă la cine-i are, să şi-i grijască mai departe, iar tu vino la mine!“

Copilul făcu cum îi zise călugărul — şi luându-şi ziua bună dela tată, mamă şi vecini, că n'avea fraţi şi surori, plecă şi ajunse la călugăr. Acesta, după ce-l binecuvântă, îi dede un fluier fermecat, care avea darul de cânta aşa de frumos, încât plângeau frunzele şi florile. Şi mai ales când cânta sara, dimineaţa toate erau pline de lacrime. Iar când cânta de bucurie, râdeau cu lacrimi în ochi, şi frunzele şi florile.

Copilul mulţămi călugărului pentru dar şi pentru învăţătură, şi plecă în lume.

Mergând el aşa prin lumea mare, auzi vestea că fata împăratului *Barbă Albă* vrea să se mărite, şi că numai după acel fecior se va mărita, care în trei nopţi, una după alta, se va şti ascunde aşa, ca ea să nu-l poată găsi. Auzind el vestea asta plecă într'acolo. Nu merse tocmai mult, şi cum mergea prin pădure, pasările începură a-i cânta şi florile a-i râde, iar el scoţând fluierul dela brâu începu o doină aşa de dulce, încât vântul se opri în loc, pădurea îşi perdu freamătul, isvorul îşi opri cursul şi pasările cântul, şi toţi şi toate ascultau ca fermecate doina copilului.

Plecă apoi mai departe, dar nu merse tocmai mult şi găsi în cale un corb alb. Deşi corbul nu-i pasăre drăgălaşă, ci urâtă, văzându-o slabă, i se făcu milă de ea şi îi dede de mâncare. Iar pasărea cum mâncă, să întrămă şi sbură pe un lemn, apoi îi zise: „Mulţămesc dtale, om bun, căci mi-ai făcut un mare bine când mi-ai dat să mânc. Şi eu pentru facerea asta de bine îţi dau o peană din aripa mea. Pune-o bine şi când vei ajunge la năcaz, gândeşte-te la mine, căci eu de loc voiu fi acolo. Ţine deci peana şi să ştii, că eu sunt împăratul corbilor!“

Copilul luă peana, o puse în şerpar şi plecă mai departe. Mergând el aşa, găsi un lup iarăşi mort de slab şi de foame. Şi acestuia îi dede de mâncare, după cum îl învăţase călugărul, care i-a spus: „Nu face rău nici la duşmanul tău, ci îi fă bine, c'atunci şi el ţine la tine“.

Dupăce prinse lupul putere zise copilului: „Iţi mulţămesc om bun, că nu m'ai lăsat să mor cu zile! Iată îţi dau puţin păr din blana mea. Tu îl pune bine, iar când te-o ajunge vre-un năcaz, gândeşte te la mine, căci eu sunt împăratul lupilor“...

Copilul puse părul bine şi plecă mai departe. Ajungând la o apă mare, care tocmai eşise din alvie, văzu aci pe prund un peşte cu solzii de aur. Plin de bucurie merse la el să-l iee pentru sine. Dar când să aplecă să puie mâna pe peşte, îi zise peştele: „Lasă-mă, dragul meu om bun, şi mai bine ţine un solz dela mine, iar pe mine mă aruncă în apă, că ţi-oi putea prinde şi eu bine, când vei fi în năcaz, ca mine acum“.

El fiind milos, luă solzul şi puindu-l bine, luă peştele şi îl aruncă în apă.

Acum nu merse tocmai mult şi ajunse la împăratul cu fata de măritat. Dacă ajunse acolo, spuse împăratului că a venit ca peţitor.

Fata văzându-l aşa frumos şi văzând că e şi învăţat, îi plăcu mult de el, dar să miră, cum de un om învăţat ca el vrea să-şi puie capul pentru ea.

Când veni sara, fata îi spuse, să meargă să se ascundă unde vrea el, dar aşa, ca ea să nu-l poată găsi, căci de-l găseşte, cu moarte va muri. Şi nu era lucru uşor a te ascunde de ea, fiindcă în grădină, lângă fântână, fata avea o floare ca o lumină, o floare măiastră şi fermecată, încât dacă o lua în mână şi o punea la ochi, vedea nu numai pe pământ, ci şi sub pământ, ba şi în întreg văzduhul. Aşader nu era lucru uşor de ascuns.

(Va urma).

Scrisori din America.

Răspuns la „O lămurire“.

E păcat când învinovăţeşti pe cel drept, şi urmează ruşinea, când acest păcat se dovedeşte.

E păcat când învinovăţeşti un singur om, dar cu mult mai mare e ruşinea celui ce neîndreptăţeşte sute, mii, milioane!

E păcat cred eu, când învinovăţeşti şi pe un păcătos, dacă acela nu are alte păcate decât acelea pe cari le ai şi tu ori chiar mai mici şi mai puţine.

Cetesc „O lămurire“ în „Unirea“ Nr. 11 a. c. O cetesc odată, de două ori, şi totuşi rămân foarte nelămurit. Imi face impresia că autorul acestui articol nu e destul de orientat, nu cunoaşte bine cele ce se întâmplă în sânul bisericei pe care o apără cu atâta râvnă, sau că aparţine acelora cărora le place să ascundă adevărul.

Voieşte să ne lămurească? Bine! Poate e unul care nu cunoaşte starea bisericei unite din America, şi apucăturile cu cari au lucrat şi lucră preoţii uniţi, de aicea. Unul care nu ştie, că aceea ce vrea el să respingă cu indignare, nu e decât adevăr. Unul care nu ştie, că toate bănuelile celor din Ţară, faţă de biserica unită, sunt îndreptăţite!

Ori e tot acela doară, care în coloanele revistei „Cultura creştină“ se plânge că uniţii nu sunt primiţi în cimiterele ortodoxe, şi că premiul Bunea a fost acordat anul acesta tinărului scriitor Ioan Mateiu, care nu l-a meritat?

Ori cine ar fi însă, să nu creadă că prin acest articol ar fi lămurit pe cineva. Tocmai de aceea pentruca cetitorii „Unirei“ să nu fie seduşi, iar de altă parte publicul românesc să poată judeca mai bine pe a cui parte e adevărul, îmi ţin de datorinţă a completa aceea ce lipseşte acestei lămuriri, dacă ea se poate numi astfel.

Nu voiu cerne prin sită nouă acesace s'a cernut de atâţi meşteri ai condeiului, fără ca să se poată scoate adevărul la lumină în toată haina lui strălucitoare. Nu mă voiu opri la sfântul Sava Brancovici, care pentru noi ortodocşii trebue să fie sfânt. Nici la „butoiul cu vin nou“ care astăzi plăteşte mai mult decât toate butoaiele şi toate vinurile vechi şi nouă din celarele Blajului, ci mă voiu mărgini numai la cele ce urmează. Se scrie aşa în „Unirea“:

„Aşteptţi d-te, ca „Unirea“ să tacă când pentru miile de greco-catolici români trecuţi la Bucureşti se edifică o bisericuţă, se trimite un *popă unit*, iar ortodocşii români ţipă ca din gură de şerpe scandalizaţi de acest lucru şi cer, — nu te 'ncruci, — expulsarea uniţilor români din întreaga ţară, etc.

Cel întrebat poate nu va răspunde dar răspund eu, un preot simplu, care cunosc foarte bine folosul ce-l aduce biserica unită bisericei noastre, şi ce poate face un popă unit.

Nu cei din România, dar noi, ortodocşii din Transilvania, avem dreptul de a pretinde de la „Unirea“ să tacă. Iar când se trimite în Bucureşti un popă unit, toţi ortodocşii trebue să ţipe mai altcum decât muşcaţi de şerpe, pentru că în „popa unit“ e ascuns ademenitorul sufletelor ortodoxe. Asta e sigur.

D-voastră aţi dat şi până acuma destule dovezi despre marea pricepere întru a vâna în sinul bisericei noastre, şi numai acolo aveţi astâmpăr unde nu mai aveţi ce face. Dela *unire* încoace nu aţi mai avut nicăiri şi nici odată prilej de a arunca mreaja prozelitismului, până acum cinci ani, când la hotărârea Românilor din Cleveland O. de a cere un preot la Sibiiu a trimis Blajul fără ca să ceară cineva pe Păr. Epaminonda Lucaciu, care timp de trei ani de zile n'a făcut alta decât a vânat cu multe apucături şi cu tot felul de uneltiri ca să facă aicea ceeace acasă nu se poate face, ca credincioşii noştri să-şi părăsească legea strămoşească, şi să între în sinul bisericei catolice, „singura biserică mântuitoare“.

A colectat pretutindinea „pentru biserică românească“ şi-a făcut o biserică romano-catolică, fără prestol, fără iconostas, în care a introdus şi o ceremonie nouă, cu care nici chiar credincioşii D-voastră nu s'au putut împăca. De ai noştri, cari încă au jertfit pentru biserica aceea, nu mai poate fi vorba. Ei n'au avut nici o mângăere, căci dacă vreunul se abătea pe acolo, nu avea altceva de auzit decât hule împotriva legii sale, şi îndemnuri de a părăsi această *sfântă lege românească*, care se păstrează în biserica noastră.

Dacă Dvoastră cei dela „Unirea“ nu credeţi, poftiţi în America şi vă convingeţi.

In Cleveland veţi afla un altar *romano-catolic* în loc de prestol, pe care credincioşii Dvoastră l-au închis ulterior de către naia bisericii prin iconostas „ca să semene biserica mai a românească.“

In Joungstown O. e o asemenea biserică, iar în Aurora Ill. şi Scalp Level Pa. veţi afla apoi numai altare catolice, fără prestoale, fără iconostase.

Că acest „popă unit“ a cercat să convertească, vă veţi convinge dacă cetiţi „Catolicul american“. Inchipuiţi-vă ce a putut spune el prin graiu viu, dacă n'a roşit de cele scrise în aceea revistă, scrisă pe seama poporului.

Poftiţi şi cetiţi broşura acestui preot „Satul Lucăceşti în Texas“. Vi se pare ridicol, dar e aşa. Dr. Epaminonda Lucaciu nu s'a ruşinat să dee acelui sat numele de Lucăceşti; nu i-ar fi fost păcat să îndrepte pe bieţii Români într'un ţinut pustiu, unde om nu locueşte, unde nici drumuri de ţară, nici drumuri de fier nu sunt, şi unde suflă vânturi ca în Sahara; şi nu s'a ruşinat, ca în broşura aceea să scrie următoarele: „A doua condiţie pentru cei ce vor să se aşeze în satul românesc din Texas este că *„nu pot fi oameni fără credinţă“*, ci trebue să primească organizaţia noastră bisericească din Scalp Level Pa“.

Iată scopul! Dar organizaţia bisericească din Scalp Level Pa e papistaşe, prin urmare orice Român ar fi mers în Texas, mai întâi de toate ar fi fost silit să treacă la legea romano-catolică. Şi părintele Lucaciu m'a crezut pe mine atât de copil, încât prin o scrisoare mă roagă să-i dau sprijinul ce i-l pot da, pentru ca colonizarea să meargă mai repede. Cu alte cuvinte, ca eu însu-mi să îndemn pe credincioşii noştri să-şi lase legea!

E destul? Mai sunt încă dovezi despre prozelitismul Dvoastră, atâtea câte cereţi. Peste un an sau doi, mulţi dintre Românii cari se află azi în America, se vor întoarce acasă. Poftiţi atuncea şi mergeţi la credinciosul nostru Andreiu Schiau din Daia română, şi discutaţi cu acel credincios despre „filio que“, despre purgator, despre pape, etc. şi veţi vedea, care ştie mai multă dogmatică: Dvoastră sau el? Intrebaţi-l apoi, de unde s'a putut îndopa cu atâta amar de învăţătură scrintită şi vă va răspunde, că dela Dr. Alesandru Nicolescu, urmaşul părintelui Lucaciu, care a petrecut zile şi nopţi întregi în casa acestui om, numai ca să-l câştige pentru biserica catolică.

Cereţi scrisoarea pe care a adresat-o cândva Dr. A. Nicolescu societăţii de ajutor „Frăţia Română“ din East Joungstown, care şi astăzi se mai păstrează, şi vedeţi ce e în ea.

Cetiţi cu atenţiune broşura întitulată „Spicuiri din trecutul bisericii răsăritene“ scrisă de acelaşi „popă unit“, de acelaşi Dr. A. Nicolescu, în care sinoadele ecumenice sunt numite „adunături“, şi în care se adună tot răul şi toate păcatele bisericii răsăritene, dela început şi până în ziua de azi, dejosindu-o în tot felul şi chipul, numai ca credincioşii noştri să se desguste de ea.

Scopul cu care acest teolog de Roma a scris această broşură, e vădit şi nu se poate tăgădui. Doar atât de frumos iasă la lumină din „încheiu cu dorinţa, ca Dumnezeu prin aceasta scurtă istorie să lumineze pe fraţii mei gr.-orientali“ (pag. 78) încât nu mai încape nici o îndoială, că autorul a scris-o numai pentru a converti.

Aceeaşi dorinţă şi-o exprimă Dr. A. Nicolescu — care şi-a părăsit legea părintească — şi la pag. 76:

„O parte din Români la anul 1700 sub vlădica Athanasie, luminaţi de Dumnezeu cel sfânt, ne-am reîntors, spre fala şi cinstea noastră, la vechea biserică cu care am fost legaţi prin frăţie de sânge şi de credinţă, lăpădând jugul grecilor făţarnici. Această unire a şi adus roadele binecuvântate pentru întreg neamul, cum recunosc toţi învăţaţii mari români, Iorga, Onciul, Tit Maiorescu etc. Doar străinii i-au răpit dela sinul mamei, deci de ce să nu lapede odată jugul lor? Fraţii latini de un sânge, Italienii, Francezii, Spaniolii, cari ne sunt fală, îi aşteaptă“.

Ne bucurăm; dar ar putea să nu ne mai aştepte, să-şi vază de treabă, că „timpul costă bani“, şi a pierde timpul cu aşteptări e şi păcat.

Dar ne permitem încă o întrebare. Pentru ce Dr. Nicolescu şi Dr. E. Lucaciu nu s'au îngrijit de credincioşii lor? Pentru ce nu s'au scris pe seama uniţilor nişte spicuiri din trecutul bisericei catolice, din trecutul papilor, cari au un trecut foarte frumos? Bună oară, viaţa papii Borgia, cât de mult le-ar fi folosit uniţilor, singuri fii ai bisericei lui Cristos. Ori doară uniţii sunt atâta de cuminţi, încât nu mai au lipsă de nouă cunoştinţe? O, ce frumos ar fi, când ţi-ar putea spune un unit, că *de ce e* unit? Dar nici atâta nu ştie.

Ce ziceţi D-voastră la toate acestea? Poate veţi răspunde, că nu aveţi cunoştinţă despre aşa ceva, sau că Blajul nu e răspunzător pentru cele ce se petrec în America. Aceasta nu poate fi scuză. Şi Dr. Nicolescu care a contribuit la ruinarea bisericei noastre din Cleveland O, a zis, „eu nu am sprijinit pe Petru Făroaş, ca să ruineze biserica gr. or. ci am crezut că e om de omenie“. De fapt însă n'a fost aşa, ci a fost şi asta o apucătură, ca noi să pierdem biserica şi să rămână cea românăpapistaşă, la care se închină uniţii şi astăzi.

Iată deci, că şi numai în urma acestora avem dreptul de a ne feri de „popii uniţi“, şi mai cu seamă România trebue ferită. E bine deci, că ortodocşii ţipă ca din gura şerpelui, acum la început, căci mai târziu aţi striga D-voastră, ca din gura crocodilului.

Biserica unită e învinuită, că „s'a făcut papistaşe şi desnaţionalizează pe Români“ şi că pe nedreptul trebue să sufere goane peste goane.

Fericiţi cei goniţi pentru dreptate; aşa ar trebui să răspundeţi D-voastră, fiii bisericei „singure mântuitoare“; numai cât aţi fost şi sunteţi goniţi cu dreptul.

Biserica unită din România nu a fost şi nu e gonită pentru că arhiereii noştri sunt „demoralizaţi“, ci pentru că biserica unită, în tot locul unde numai se poate, se face papistaşă şi desnaţionalizează pe Români.

S'ar face biserica unită papistaşă chiar în Transilvania, dacă dogmatiştii şi căpeteniile Blajului nu s'ar teme de popor, care nici astăzi după 200 de ani nu ştie, că pentru ce e unit şi nu e ortodox.

Aicea în America uniţii au avut libertate şi s'au făcut papistaşi.

Astăzi în America nu sunt decât Români ortodocşi, biserici române ortodoxe, şi preoţi români ortodocşi. Uniţi, biserici unite, preoţi uniţi nu sunt. Bisericile cari se zic unite, şi sunt ridicate din bani româneşti, sunt închinate episcopilor romano-catolici din America, cari le cârmuesc cum le convine mai bine, iar preoţii uniţi de aicea stau sub jurisdicţiunea acestor episcopi papistaşi, neavând nici cea mai mică legătură cu Blajul.

Această stare tristă, această trădare de neam şi de biserică se înţelege, că iscusiţii Doctori de Roma au ţinut-o ascunsă multă vreme, şi poporul trăia în buna credinţă, că el e unit şi biserica e a lui. Dacă cineva cuteza să spună aşa ceva, atunci organizatorul Românilor din America Dr. Lucaciu să făcea foc şi pară.

Dar totuşi în urma urmelor s'a descoperit aceasta comedie foarte interesantă, când păr. Aurel Haţegan (urmaş al Dr. A. Nicolescu în Cleveland) în faţa mai multor sute de Români a declarat (în Joungstown O.) următoarele: „Avem datorinţa de a munci într'acolo, ca şi noi să scuturăm jugul strein atât de ruşinos şi greu, ca să ne putem numi stăpâni ai bisericilor noastre şi să putem lucra mână în mână cu preoţii gr. or. pentru neamul românesc, ceeace până acuma nu am putut face“.

Se înţelege, că de atunci Românii uniţi sunt foarte mâhniţi de starea lor, şi mereu se întreabă, când vor scăpa de sub stăpânirea „papistaşilor angleuşi?“

Tot de aici au urmat şi alte neînţelegeri. Biserica unită din Joungstown O. pe când s'a dovedit această stare deplorabilă, era tocmai în lucrare. Credincioşii acestei biserici s'au declarat atuncea, că ei nu vor, ca biserica unită să ajungă sub stăpânirea episcopului catolic din Cleveland O., ci voesc ca să se ţină de Blaj, iar dacă Blajul îi va respinge, se declară de independenţi.

Biserica s'a isprăvit. Episcopul din Cleveland ferindu-se de a provoca vre-un scandal, nu a voit să iee parte la sfinţire şi a însărcinat pe păr. Dr. Epaminonda Lucaciu.

Acuma e şi sfinţită. Nu stă însă nici sub episcopul din Clevelend, nu stă nici sub vlădica din Blaj, şi aşteptăm să vedem, dacă uniţii de acolo vor rămânea independenţi sau că vor ajunge şi ei sub aceeaşi stăpânire streină ca şi ceialalţi uniţi din alte părţi ale Americei? Că Blajul îi respinge, e sigur, căci altcum uniţii ar fi daţi afară din celelalte biserici închinate episcopilor papistaşi.

Ceeace se face astăzi în Ţară, e deci foarte bine, şi e foarte trist ce s'a făcut aici în America din partea Dvoastră.

Ne pare foarte rău, că de data asta nu putem fi mai buni creştini, şi trebue să spunem: „ochiu pentru ochiu“.

Ceeace noi ortodocşii păţim aici în America, se cuvine să păţiţi şi Dvoastră în România. Şi nu e nici un rău nici în aceea, că preoţimea ortodoxă nu voeşte, ca uniţii să fie înmormântaţi în cimitirele noastre.

Ascultaţi ce păţim noi, cei din America:

Părintele Haţegan (unit) nu era acasă şi era o fetiţă unită de înmormântat. Părinţii au venit la mine ca să merg eu. I-am îndrumat să meargă la un preot ungur, slovac ori englez de legea catolică, căci mie nu mi-e ertat. „Vino, părinte — au zis acei părinţi buni, — noi nu vrem decât *popă românesc*, şi orice ţi s'ar întâmpla noi luăm răspunderea asupra noastră“.

Am înmormântat-o, şi după obiceiul de aici am eliberat un certificat scris şi subscris cu mâna mea.

După câteva zile moare un alt copil, de mine botezat, deci ortodox, din părinţi ortodocşi. Părinţii lui locuind aproape de cimitirul catolic „Calvary“, au voit să şi înmormânteze odrasla lor în acel cimitir.

Am făcut-o ziua la amiazi şi cu ştirea oficiului dela acel cimitir, deci credeam că vor fi toate bune.

După două săptămâni numai ce se trezeşte Păr. Haţegan cu o ameninţare obrasnică, că dacă se mai întâmplă încă odată ca un *schismatic* (adecă eu) să mai înmormânteze în cimitirul catolic, va fi suspendat, iar eu să merg să-mi desgrop mortul, pentrucă nu se pot odihni ceialalţi. Am rugat pe părintele Haţegan, ca singur să aranjeze afacerea şi Sf. sa în locul certificatelor subscrise de mine a înaintat altele subscrise de Sf. sa.

A urmat un alt caz.

In anul acesta a murit un alt copil de mine botezat. Am mers la acelaş cimitir catolic, deşi spusesem mai înainte părinţilor, că de acel cimitir să se ferească.

La poarta cimitirului am fost oprit şi chemat în oficiu. Am spus, că sunt preot *român ortodox*. O domnişoară a telefonat la oficiul episcopesc şi i s'a răspuns, că pot intra în cimitir.

L-am înmormântat.

După câteva săptămâni numai iată că vine la mine Păr. Haţegan. Credeam că mă cerceteză din pretinie. Dar de unde. Iată ce-mi zice: „Frate, am venit eu, ca să nu vină după tine poliţia, am fost chemat la Episcopie şi mi s'au înmanuat aceste două certificate, prin cari se dovedeşte, că ai înmormântat din nou doi ortodocşi în cimiterul catolic, şi eşti acuzat cu falsificare de documente, de oarece pe unul dintre aceste certificate ai subscris numele meu. Să vii şi tu în persoană şi să aplanăm afacerea asta odioasă, ca să nu audă credincioşii noştri despre cele ar putea urma“.

„Nu-i nimic, i-am răspuns eu. Nu sunt dator să merg nicăirea, de oarece episcopul meu e în Sibiiu şi de nimenea altul nu voesc să ştiu. Spune-le aşa, că ei m'au lăsat să întru în cimiter, şi acum nu să obrăznicească. Cât priveşte al doilea certificat pe care e subscris numele tău, du-te şi caută cine ţi l-a subscris, şi dacă se va dovedi cu eu sunt falsificatorul, atunci aresteazămă“.

A plecat. Ce s'a mai ales, nu ştiu.

Cred că acum suntem pe deplin lămuriţi. Preoţii D-voastră de aicea Dr. E. Lucaciu şi Dr. A. Nicolescu au spus în repeţite rânduri în faţa mulţimei, că este un singur D-zeu, o singură biserică mântuitoare, o singură lege a lui Cristos: legea catolică. Toţi ceice nu aparţin acestei legi, sunt schismatici şi eretici şi nu pot avea nici acel drept ca să doarmă somnul de veci lângă un unit sau papistaş. Acuma dacă aicea nu are ortodoxul loc în pământul în care zac uniţii papistaşi, cu ce drept vă îmbulziţi D-voastră în România şi pretindeţi dela cimiterele ortodoxe ca să se deschidă înaintea uniţilor?

Şi vedeţi, ce mare deosebire este totuşi între omenia ortodoxă şi cea papistaşă sau unită! Ortodocşii îşi spun părerile lor în public şi nu-şi bat joc de nimenea, dar papistaşii mă lasă să înmormântez, ca la urmă să mă silească să desgrop mortul, sau ca să mă aresteze!

Şi tot noi suntem cei răi! Noi vă neîndreptăţim, noi vă batjocurim, noi vă punem pedeci, ca să nu vă puteţi manifesta voinţa, şi noi suntem prigonitorii D-voastră!

Cleveland O. la 22 Martie st. n. 1911.

Ioan Podea
preot ortodox.

Banca „Lumina“.

Banca culturală „Lumina“ din Sibiiu, cu un capital societar de 600 000. coroane, a înfiinţat cu începere dela 16 Martie a. c. o filială a sa în Turda, în strada cimiterului şi în parterul caselor protopopeşti gr. or. Această filială conform statutelor execută cele mai diferite operaţiuni, anume:

a) acordă credite personale pe lângă obligaţiuni cu cavenţi, escomptează cambii;

b) primeşte depuneri spre fructificare cu $4^{1}/_{2}$ şi 5%;

c) acordă împrumuturi hipotecare simple sau pe anuităţi şi primeşte asemenea împrumuturi cedate de alte institute, eventual cedează însaşi asemenea împrumuturi;

d) acordă împrumuturi pe efecte sau preţioase;

e) cumpără efecte publice, pe cari în caz de lipsă le poate lombarda şi vinde;

f) cumpară şi vinde monete, devize, precum şi alte pretenziuni;

g) cumpără, vinde, ia în arândă, închiriază şi exarândează realităţi;

h) sprigineşte înfiinţarea de însoţiri economice folositoare;

i) acordă credite de cont-curent pe lângă cuvenita garanţie.

Toate acestea operaţiuni le esecută prompt şi eftin.

Deci sunt rugaţi toţi fraţii Români din jur, să sprijinească acea tă bancă, care precum ştiut este, jumătate din venitul ce-l are îl dă pentru sprijinirea şi ajutorarea şcolilor şi bisericilor româneşti.

Să observă, că în fiecare comună filiala are câte un om de încredere sau informator. Ceice voiesc să ia bani imprumut dela banca noastră, vor face bine să vorbească mai întâi cu bărbatul de încredere din satul lor, care le va da reccmandaţiile de lipsă.

Sărbarea maghiară de Dumineca.

Am dat în numărul trecut un scurt raport despre festivităţile organizate Duminecă în Sibiiu, în memoria poetului maghiar *Petőfi*, care în o noapte oarecare a anului 1849 ar fi dormit în casa cu Nr. 29 din strada Wiesen, astăzi provăzută, din acest motiv, cu o piatră comemorativă.

Am dat la timpul său şi programul acestor festivităţi, atrăgând astfel din vreme atenţia publicului românesc asupra lor. Deci ne-am împlinit pe deplin datorinţele de gazetari corecţi.

Dacă despre decurgerea festivităţilor am dat un raport mai scurt decum poate se cuvenea, motivul nu este a se căuta în neinteresarea noastră faţă de sărbări, ci simplu împrejurării, că şefredactorul ziarului nostru, care s'a prezentat la faţa locului, încă înainte de orele 10, pentru a vedea desvelirea pietrii comemorative, a fost întâmpinat din partea poliţiei care trăsese cordon la intrarea în strada cu piatra comemorativă, cu un energic „nicht erlaubt". A trebuit deci să se întoarcă acasă şi să meargă acolo, unde îl chema datorinţa creştinească, — la sfânta biserică. Şi tot aşa au păţit şi alţi Români, de ex. domnii Ermil Borcea, publicist, Demetriu Comşa, profesor, Nicolae Bogdan, profesor, şi alţii.

Dar vedem, că nici ziarele din Budapesta nu aduc rapoarte cu mult mai lungi decât e al nostru despre festivităţi înseşi, pentrucă în cea mai mare parte a lor cuprind numai laude la adresa Saşilor, cari au participat la sărbări, şi vorbe de ocară la adresa Românilor, cari au stat departe de aceste sărbări maghiare. Nici măcar dl *Goga*, membru al societăţii Petőfi din Budapesta, nu a participat la ele.

Cumcă Românii nu au luat parte la sărbări, aşa cum au luat Saşii, cu elevi, cu cununi şi cu vorbiri, e adevărat. Dar poatecă totuşi vina nu e a lor, ci a acelora, cari au aranjat aceste sărbări, şi nu au avut nici măcar atâta tact şi precauţiune, să nu le pună pe ziua primă a sărbătorilor învierii, cel mai mare prasnic în biserica noastră.

Sărbările desvelirii pietrii comemorative s'au început la orele 10, iar serviciul divin în biserica noastră catedrală asemenea la orele 10. Doară nu vor fi aşteptat conlocuitorii noştri maghiari, ca noi să ne închidem biserica în aceastâ zi mare, şi să mergem toţi la desvelirea pietrii comemorative din strada Wiesen?!...

Mai auzim apoi, că nici invitări nu s'au trimis Românilor în forma cum ar fi trebuit. De ex. „Asociaţiunea" noastră, instituţiune culturală, tot aşa ca şi societatea „Kisfaludy" şi „Petőfi" din Budapesta, nu a fost invitată să iee parte la sărbare. Seminarul nostru apoi, şi şcoala civilă de fete, precum şi şcoala centrală, aveau vacanţe de sf. Paşti.

Să întoarcem deci arma. Ne face impresie, că *din adins* s'au aranjat sărbările în sfânta şi luminata zi a Învierii Domnului, pentruca Românii să nu poată participa la ele, iar „binevoitorii" noştri să ne poată prezenta apoi opiniunei publice maghiare, ca pe nişte duşmani atât de mari ai poporului unguresc, încât nici la sărbările sale culturale nu vrem să participăm!

Dar cum să participăm la aceste sărbări, — prezentate acum publicului maghiar ca sărbări de nouă înfrăţire între Maghiari şi Saşi, — dacă domnii Maghiari ne chiamă la sărbări atunci, când ştiu că nu putem să mergem, iar pe ceice am voit să mergem, poliţia domnilor saşi din Sibiiu ne întâmpină cu „*nicht erlaubt?!*"

NOUTĂŢI.

Luni, 1 Maiu n. e zi de răpaus pentru întreaga muncitorime, prin urmare nu se lucră nici în tipografia noastră. Numărul proxim al ziarului nostru apare Marţi *la orele obicinuite.*

•

Trecut la penzie. Dl general Mihail *Şandru*, la cererea proprie, a fost trecut la penzie. Din acest prilej i s'au conferit insigniile şi titlul de sub-mareşal campestru şi a fost decorat cu crucea ordinului Leopoldin, scutit de taxă, în rang de cavaler.

•

Contribuiri pentru Muzeul şcolar. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar, dela preoţii şi învăţătorii din protopresbiteratul Unguraşului au întrat la direcţiunea seminarului „Andreian" următoarele oferte în bani: *a)* dela: Pavel Roşca, protopresbiter în Fizeş-Sânpetru şi dela parohii: Gavril Murăşan din Jimborul-mare, Ioan Andreiu din Rachiş, George O ariu din Stâna, Remus Roşca din Tresnea, Joil Ghiuriţan din Unguraş, câte 2 cor. şi dela Iul. Chifa din Hida, Victor Both din Bălan, George Bodea din Bosna, câte 1 cor.; *b)* dela învăţătorii: Ioan Georgea din Bălan, Ioan Terec din Baica, Petru Bura din Jimborul-mare, Petru Ferghete din Fizeş-Sânpetru şi Vasile Nosa din Rachiş, câte 1 cor., total 20 cor.

*

Distincţie. Aflăm, că simpatica şi mult apreciata noastră artistă, dna *Lucia Cosma*, aşa mult distinsă de Principesa Maria, cu ocazia concertului din săptămâna trecută, a primit din partea A. S. R. o fotografie cu următoarele şire: „*Mulţumesc pentru plăcerea ce mi-aţi făcut: Maria.* 1911", şi un minunat inel în briliante şi safire. Felicitări!

*

Hymen. *Dr. Victor Deleu*, Şimleu, *Olivia Deleu născ. de Bárdosy*, Sibiiu, căsătoriţi.

*

Linie nouă. Societatea pe acţii a tramvaiului electric din Sibiiu plănuieşte clădirea unei linii nouă, care va pleca dela gară şi va trece prin strada Elisabeta, strada Turnului, până în Piaţa Lemnelor. Cererea de concesionare s'a înaintat ministrului de comerţ.

*

† **Nicolae Marcu**, membru în comitetul de supraveghiare al institutului de bani „Victoria" din Arad, a decedat Luni în Arad în etate de 64 ani. A fost înmormântat Miercuri. Odihnească în pace!

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit dela domnul Ilie Trăilă, advocat în Oraviţa 100 cor., ca donaţiune, iar doamna Blanca Lupu, soţie de c. şi r. general în p., asemenea 100 cor., ca taxă de membră fundatoare.

•

Locuitorii Parisului. Conform numărătoarei din Martie a. c., Parisul are 2,847.000 de locuitori.

*

Nenorocire. Pe Coasta Prundului în Scheii Braşovului s'a întâmplat la serbătorile sf. Paşti o nenorocire. O piuliţă, cu ocazia obişnuitelor salve ce se dau la serbători, a explodat şi a rănit greu patru oameni, cari au fost duşi la spital. Unui rănit i s'a amputat un picior.

•

Pustiirea cărăbuşilor. In anii din urmă s'au sporit cărăbuşii într'un mod extraordinar, spre marea pagubă a economilor, cari se ocupă cu pomăritul. Oraşul Caşovia şi comitatul Abaujtorna au luat de curând dispoziţii pentru stârpirea acestor gândaci păgubitori, votând peste 70 de mii coroane în acest scop.

•

Daruri pentru biserică şi şcoală. Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui pentru zidirea şcoalei noastre confesionale 500 cor. Dna *Carolina Popp*, soţie de notar cercual, a dăruit pe seama bisericii noastre un frumos patrafir în preţ de 40 cor. ţesut de dânsa cu motive româneşti. Un bun creştin din Tău a dăruit tot pe seama bisericii noastre un rând de vesminte bisericeşti în preţ de 80 cor. Credincioşii comunei noastre aflători în America au colectat pe seama bisericii prin Rusalin Coman 190 cor. iar prin Ilie Hăbeanu 70 cor. Dna preoteasă *Ana Cibu* din Daia a dăruit tot pentru sfânta noastră biserică o perdea la uşa principală a altarului şi un acoperământ la tetrapod, ţesătură proprie. Tuturor acestor binefăcători li se aduc şi pe această cale cele mai sincere mulţămite. Berghiu în 12 Aprilie 1911. *Titu Morariu*, paroh.

•

Sărbătorirea unui scriitor sârb. Duminecă în 30 Aprilie va avea loc în Ciacova, lângă Timişoara, o festivitate în amintirea lui Dositei *Obradovici*: atunci se implinesc o sută de ani dela moartea scriitorului ciacovan Obradovici, ale cărui fabule şi învăţături din Esop. cum se ştie, au fost traduse de fabulistul nostru bănăţean Ţichindeal. La festivitate vor participa: episcopul din Timişoara George Letici, societatea literară Matiţa, precum şi corpul profesoral dela gimnaziul sârbesc din Neoplanta.

•

Copil monstruos. Soţia unui lucrător dela căile ferate din Timişoara a născut un copil, care are trei ochi şi două nasuri. Ochiul al treilea se găseşte sub ochiul drept; ear sub ochiul stâng se află un nas mititel. Copilul trăeşte şi se simte destul de bine.

*

Mulţămită. In numele comitetului şi al întregului popor credincios din comuna Harăstăş protopr. Tardei, mă simt plăcut obligat a aduce şi pe această cale prinos de mulţămită binefăcătorului neamului nostru, dlui *Vasile de Stroescu*, care în bunătatea inimei sale a dăruit suma de 500 cor. pentru şcoala noastră. Harăstăş, la 24 Aprilie 1911. *George Murăşanu*, par. gr. or.

*

Aviaţiune. Se scrie din Franţa, că aviatorul *Rouvier* a făcut cu aeroplanul un sbor pe un timp de ploaie torenţială. Cu toate acestea Rouvier, în două ore, a percurs un drum de o sută zece chilometri fără nici un accident.

•

Expoziţie de juvaere. Damele din aristocraţia engleză vor realiza o bună idee: din imiţiativa lor se va organiza în Londra a expoziţie alcătuită din diamantele şi celelalte pietri scumpe, ce le vor purta în ziua încoronării regelui George V. La expoziţie va lua parte şi familia regală engleză cu juvaerele sale în valoare de 125 de milioane coroane. Valoarea tuturor juvaerelor expuse va face cam un miliard şi jumătate coroane. Un bilet de întrare va costa 25 de coroane. Venitul expoziţiei este menit pentru scopuri de binefacere.

•

Economie. A apărut *Indreptarul pentru raportorii economici*, 1911. Tipărit în limba maghiară, formează al 19-lea volum din îndrumările date anual de ministrul de agricultură pe seama raportorilor economici din ţara noastră. Preţul 1 cor.

•

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni" au mai dăruit: Petru Fântână, econom (Tălmăcel) 50 bani, Dr. I. Lupaş, protop. (Sălişte) pentru fiiul său Semproniu 1 c., George Şoneanu, învăţăcel cismar 50 b., prietinii profesorului seminarial Vic. Păcală, din prilegiul prestării prin acesta a esamenului de cualificaţie consistorial 2 c. 40 bani, iar în amintirea regretatului Elisea Bălăban, fost comisar de drum, au dăruit: ginerele său Traian Petrişor, par. (Guşteriţa) 3 cor., Aurel Milea, not. (Fofeldea) şi Simion Dragoman, înv. pension. (Cichindeal), prietinii lui, câte 2 cor. şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

•

Monument pentru — cai. Prietenii animalelor vor afla cu satisfacţie, că în Anglia s'au găsit oameni atât de recunoscători, încât s'au hotărât a ridica un monument în amintirea cailor căzuţi în răsboiu. Monumentul se înalţă în Port-Elisabet pe locul, unde pe la 1900 erau adunaţi câteva mii de cai pentru a fi transportaţi în Transvaalul din Africa-de sud. Nici unul dintre caii acestia nu s'a mai întors pe ţărmurii englezi. Monumentul consistă dintr'o massă de stâncă impunătoare, deasupra căreia se vede un soldat adăpându-şi calul; în piatră sunt săpate următoarele cuvinte: „S'a pus acest monument, înălţat din contribuire publică, drept recunoştinţă a serviciilor făcute de animalele credincioase, care au căzut în răsboiul englezo-bur din 1899—1902".

•

Rugare. Subscrisul am perdut Marţi, în 12/25 Aprilie c. în comuna Săcădate, un libel de depunere, numărul 339, despre suma 4000 cor. 39 fil, depusă la institutul de bani „*Plugarul*" din Săcădate. Aflătorul este rugat a mi-l aduce, ori trimite la Glimboaca. *George Filimon*, econom.

•

Bioscop. In bioscopul dlui Toth din piaţa Hermann se dau zilnic două reprezentaţiuni: la orele 6 şi la orele 8 sara, cu program variat şi interesant, care să schimbă tot la două zile. Reprezentaţiunile sunt bine cercetate. Dumineca şi în sărbători se dau patru reprezentaţiuni, la 2 şi jum, la 4, la 6 şi la 8 ore.

•

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

Act de recunoştinţă.

Pătrunsă de importanţa clasei noastre de mijloc, Onorabila direcţiune a institutului de credit „Albina", a binevoit a ne vota şi de data aceasta un ajutor de cor. 200 din cvota de binefacere pe 1910 fondului de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare. Contribuindu-se prin acest dar generos la reducerea detoriei de pe imobilul nostru, exprimăm On. direcţiuni adânc simţita mulţămită şi recunoştinţă.

Din şedinţa comitetului Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, ţinută la 26 Aprilie 1911.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărţi şi reviste.

Candela, nr. 4 cuprinde: Profetul Malahia, de Dr. S. O. Isopescu. Virtutea creştină, de C. Morariu. Istoria patimilor Domnului nostru Isus Cristos, de I. Bucevschi. Text rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

•

Momente nouă din revoluţiunea lui Horia, de Silvestru *Moldovan*, Braşov, tip. A. Murăşanu, 1911. Reproducere din „Gazeta Transilvaniei".

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 11 din Aprilie 1911 cuprinde: Constatări bune. Lucrul manual în şcoala primară. Piedecile culturei în massele poporului. Căi nouă pedagogice. Spicuiri din viaţa şi operele lui Pestalozzi, şi alte articole şi notiţe de pedagogie, economie şi literatură.

Teatru.

Astăzi, Vineri, opera „*Madame Butterfly*". Sâmbătă, opera „*Tosca*", Duminecă „*Der Freischütz*".

Economie.

Pentru prăsila de vite rassa „Pinzgau" curată.

Din Pianul de jos ni se scrie: Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comit. Sibiiu", precum se ştie, dărueşte de un timp încoace câte unui membru al reuniunii în aproape fiecare an câte o viţea rassa „Pinzgau" curată, şi aceasta cu scop de a se răspândi printre cultivătorii de vite acest soiu mult superior vitelor noastre. Viţelele dăruite de reuniune, aceasta parte le cumpără dela cultivători acreditaţi, parte le primeşte din prima prăsilă a viţelelor dăruite anii trecuţi. Până acum dăruiţi au fost cu câte o asemenea viţea membrul reuniunei: G. Bratu, ec. în Tilişca, Petru Sopa, ec. în Fofeldea, Ioan Cioaje, propritar în Boiţa, Nicolae Iosif, înv. în Aciliu, Ioan Stănuleţ, ec. în Ilimbav, Ioan Manta, paroh în Gurarâului, Simeon Grădinar, notar în Săcădate, Vasile Dura, înv. pens. Pianul superior şi Ioan Iliu, notar în Orlat. In anul 1911 acest dar a fost hotărît a se da unuia dintre membri cu locuinţa în comuna noastră Pianul inferior. Comitetul central amintit a recercat zilele trecute primăria noastră să binevoiască a face în acest scop sorţirea între membri. In 8 Aprilie a. c. toţi membrii reuniunii amintite s'au prezentat în cancelaria comunală, unde în prezenţa membrilor primăriei comunale, s'a făcut tragerea la sorţi, şi fericitul ieşit la sorţi a fost vechiul membru al reuniunii Nicolae Todoran jun. ec. şi fost primar, care a subscris un act de învoire încheiat între dăruit şi între comitetul reuniunii, conform căruia dăruitul a primit îndatorirea de a ţinea viţeaua pentru prăsilă, de a o supune la toate îngrijirile dorite şi a o întreţinea cu nutreţ bun şi îmbelşugat; de a se îngriji mai departe, ca la timpul său, să obţină dela viţea prăsilă curată Pinzgau şi de a pune la dispoziţia reuniunii primul viţel sănătos din prăsila viţelei. Ţin a aminti, că comitetul, viţeaua sortată între noi a primit-o din prăsila viţelei ce a dăruit-o învăţătorului pensionat Vasile Dura din Pianul superior, ea are vârsta de 3 luni.

Invingătorul.

Nr. 64/1911 [143] 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In 24 Aprilie v. (7 Maiu n.) a. c. la oarele 2 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalei confesionale gr. ort. rom. din comuna **Marpod** comitatul Sibiiu pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de prea Ven. Cons. sub Nr. 1566 sc. şi Nr. 365/911 de comitat.

Preţul de strigare 7000 cor.

După această sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei. Planul şi preliminariul precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenţi în care va avea mai multă încredere.

Peatra, cărămida, năsipul, lucrul cu carul şi cu mâna le dă comună bis. ear preţul acestora e a se detrage din suma totală.

Marpod, 10/23 Aprilie 1911.

Florian Bologa
preot.

Zevedei Măniş
epitrop.

Ad. Nr. 149/1911.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protop.

Publicaţiune.

Fraţii Bratu, arândatori ai domeniului Şuluţan din Vidraseu, au de vândut 250 de oi fătate rasă bârsană, soiu ales, din o turmă de 500 oi fătate. Oile de vânzare nu se scot din turmă cele mai puţin bune, ci se rup jumătate din ele, dându-i-se cumpărătorului de a-şi alege.

Doritorii de a cumpăra să poftească la faţa locului în Vidraseu (Vidrátszeg) u. p. şi staţiune de tren „Nyárádtő“, comitatul Târnavei mici. (145) 1—3

Onoratei direcţiuni a

„Asociaţiei Esechiană de ajutorare reciprocă“

Timişoara.

Imi ţin de datorinţă plăcută a exprima deosebită mulţămită, pentru plătirea corectă a sumei de asigurare devenită scadentă prin cazul de moarte cuprins în poliţa Nr. D/I-197.

Timişoara, la 14 Aprilie 1911.

Popovich Alexandru m. p.
oficiant.

Inaintea noastră:

Szlavey George m. p.
Gruits Jefta m. p. (146) 1—1

Corespondenţă românească.

Domnişoară sau Domn cu cunoştinţa perfectă a limbilor **română** şi **germână** atât în scris, cât şi în vorbire, cu scrisoare bună, să angajează în comptoirul unei fabrici într'un oräşel din Croaţia.

Ofertele scrise cu mâna proprie — indicând pretensiunea de salar, o poză şi copia atestatelor — sunt a se adresa la:

E. V. Feller, Zagrab
[142] 2—3 **Elsa Fluid Dom.**

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(38) 11— **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 5—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Garduri colosal de ieftine!

Invenţiune sensaţională.

Afară din cale practic!

Manipulare foarte usoară!

Nenumărate scrisori de recunoştinţă dovedesc perfecţiunea neîntrecută a patent. **Impletituri-Hungaria.** Se face numai din sârmă suflată de zine.

Preţul per metru quadrat 30 bani şi mai mult.

A se comanda la singurul fabricant:

Alexandru Haidekker, Fabrică de gratii, împletituri şi gard. de sârmă.
Budapest VIII. Üllöi-ut 48/82.

Serviciu iettin, prompt şi conştienţios.
Catalog ilustrat gratuit şi franco.
(103) 10—10

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 20— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 2—

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 49—

„Mugurul“

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.

Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltaţi la perfecţiune.

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.

Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 22—

Replantaţi-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 29 52

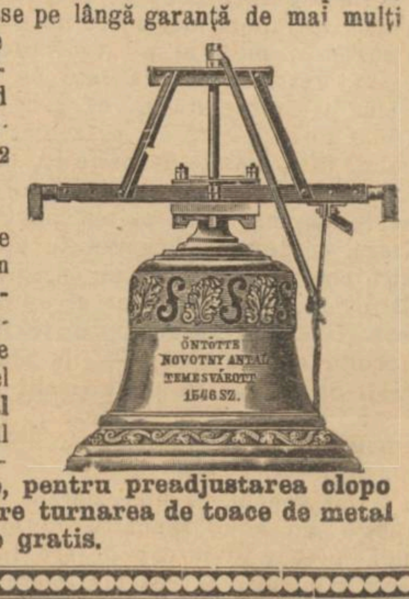
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Câştigul cel mai mare în caz norocos e de
1 Milion Cor.!

Nu întârziaţi

Câştiguri cu

600,000 K	90,000 K
400,000 K	80,000 K
200 000 K	70 000 K
100,000 K	etc etc.

a lua parte la a 28. loterie de clasă ces. ung. care acum se începe.

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **18** şi **20 Maiu**

	$^{1}/_{8}$ los original	$^{1}/_{4}$ los	$^{1}/_{2}$ los	$^{1}/_{1}$ los
cu preţul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Comandele se execută imediat — contra trimitere a banilor înainte prin asemnat postal. Mai simplu e să se noteze pe cuponul asemnaţiunei că de care doriţi!

Vă rugăm aci a o tăia şi a ne-o trimite.

Chequri poştale, precum şi planuri de joc, se trimit gratuit şi franco.

Vă rugăm aceasta comandă a o lipi pe o corespondenţă.

Comandă.

Onor. Colectură princ. Julius Friede & Co., Sibiiu, Str. Cisnădiei I.

Rog să mi se trimită .... buc. los. întregi à 12 cor.
.... „ „ jumăt. „ 6 „
.... „ „ sferturi „ 3 „
.... „ „ optimi „ 1·50 „

Adresa precisă: Numele: ....
Locuinţa: ....
Poşta ultimă: ....

Bani trimit totodată prin asemnat postal; ori binevoiţi a rambursa.

Ce nu doriţi — binevoiţi a trage dungă peste elc. (141) 2—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 19 Aprilie (2 Mai) 1911. Nr. 42.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Sinodul arhidiecezan.

Vorbirea de deschidere

a Inaltpreasfințitului Domn Arhiepiscop și Mitropolit ***Ioan Mețianu.***

Christos a înviat!
Domnilor deputați!

Cu mare bucurie am așteptat și eu întrunirea D-Voastră, în acest sinod arhidiecezan, Dlor deputați, nu numai să aveți ocaziune a Vă informa, deaproape, despre stăruințele și lucrările afacerilor noastre bisericești, școlare și epitropești, din periodul trecut, dar și pentruca să ne acordați valorosul D-Voastre concurs și la lucrările noastre viitoare. Deci salutându-Vă cordial, Vă implor dela ceriu încă mulți ani de conlucrare rodnică, la opul cel mare al binelui și fericirii noastre.

Și până să ajungeți, Dlor deputați, a Vă informa mai de aproape din rapoartele consistoriale, despre lucrările noastre din periodul trecut, amintesc și aici, pe scurt, că și acest period a fost de grele cercări pentru biserica noastră, mai ales pentrucă în cursul lui a întrat în viață noua lege școlară, articolul XXVII din anul 1907, pe care l-a excepționat și biserica noastră pe când acela era numai proiectat.

Prin acea lege condiționându-se existența școalelor confesionali dela edificii corespunzătoare, dela urcarea lefilor învățătorești și alte asemenea cerințe: poporul nostru, în zelul și însuflețirea sa de a-și conserva școalele confesionale, și-a impus, de bună voie, sarcini grele, atât la zidiri de școli noue corespunzătoare legii și la renoirea celor defectuoase, cât și la urcarea lefilor învățătorești; și așa nu numai comunele noastre bisericești mai mari, dar și o parte dintre cele mai mici au ajuns a-și susținea școalele confesionele, unele cu, iar altele fără ajutor dela stat. Intr'aceea însă nici comunele mai mici n'au abandonat școalele lor confesionale, ci și-au reservat a le reactiva când vor ajunge a procura măcar în parte mijloacele necesari spre aceasta, și când de altă parte vor putea fi mai bine sprijinite și din fondul cultural, acum încă prea modest.

Pentruca să cunoașteți și D-Voastră, domnilor deputați, spiritul de jertfă manifestat de poporul nostru în aceasta mare cauză, aflu de bine a Vă aminti, cum mai multe dintre comunele noastre bisericești și-au impus de bună voie, sarcini și contribuiri considerabile, dela 50 până la câte 100 coroane, ba unele și peste câte 100 coroane, de familie, pentru zidiri de școli nouă, și apoi separat, pe tot anul, câte 20 până la 30 coroane, de familie, pentru acoperirea lefilor învățătorești. Asemenea sarcini însemnate și-au mai impus unele comune și pentru zidiri și renoiri de biserici.

Spre a ilustra mai bine acele frumoase jertfe, voiu indica aici numai sumariu, că în periodul trecut, adecă numai în curs de un an, pentru zidiri și renoiri de școale confesionale poporul nostru a jertfit suma de 631,935 coroane, pelângă care sumă au mai concurs și fondurile consistoriale, și mai ales nou înființatul fond cultural, cu 150,000 coroane. Astfel numai pentru școale s'au jertfit 781,935 coroane, iar pentru biserici s'a jertfit suma de 492,905 coroane, la olaltă deci s'au jertfit pentru școale și biserici suma de 1.274,780 coroane, în anul trecut.

Cu mare recunoștință țin se amintesc aici, Dlor, că la aceste jertfe a concurs și marele filantrop, domnul Vasile Stroescu, cu 106,000 cor. partea cuvenită arhidiecezei din ofertul său de 216 000 cor. închinat mitropoliei noastre.

Dacă vom cerceta, Dlor, cine a desvoltat și a cultivat în poporul nostru asemenea simț de jertfă, vom afla, că numai buna noastră maică, biserica noastră strămoșească, numai ea a stimulat și a însuflețit pe popor la asemenea mari jertfe, pentru a-l apropia tot mai mult de desăvârșirea, sau perfecțiunea intonată de întemeietorul ei, prin cuvintele: „*Fiți desăvârșiți, precum este și Tatăl vostru cel din ceriu*“. Numai biserica străbună a inspirat în sufletul poporului nostru dorul de înaintare în cultură religioasă morală, izvorul binelui și al fericirii oamenilor.

Ce tezaur mare și neprețuit este biserica noastră, pentru noi, mai bine vom înțelege, Dlor, dacă vom cugeta, ce ar fi fost de noi, dacă n'am fi avut-o nici pe ea, în tot trecutul nostru dureros, și ce ar fi și acum de noi, dacă n'am avea-o? De aceea, am comite cel mai greu păcat, în contra noastră înși-ne, în contra viitorului nostru, dacă n'am ținea la ea cu toată tăria, și dacă n'am apăra-o și nu o am feri de ori ce influențe și ingerințe dăunoase, precum și dacă nu o am ajuta, și dacă n'am îndemna pe toți ai nostri să o ajute din toate puterile la împlinirea sublimei sale misiuni, mai ales în aceste timpuri grele, când, din multe părți să semnalează curente periculoase contra bisericei creștine, și așa și în contra bisericei noastre.

Asemenea păcat ar fi și mai greu pentru noi, membrii acestui sinod, Dlor, pentrucă noi ne-am și angajat solemn, a lucra din toate puterile la apărarea, sprijinirea și întărirea bisericei noastre naționale. Ne-am angajat, Dlor, unii prin oficiile bisericești în cari ne aflăm, alții prin mandatele primite dela cler și popor. Din aceste veți binevoi a vedea, Dlor, că soartea bisericei noastre este și în mânile noastre.

De aceea nouă ni se impune îndoita datorință, nu numai de a lucra noi înși-ne la susținerea și întărirea sfântului așezământ al viitorului nostru, dar de a lua asupra-ne și sarcina Apostoliei și a binevesti tuturor alor nostri neprețuitele daruri și binefaceri ale bisericei străbune, de a însufleți pe toți tot la mai strânsă alipire de ea, de a binevesti și a îndemna pe toți la cultivarea simțului religios, al dragostei creștinești, către toți oamenii, fără osebire de credință și limbă, și a manifesta aceasta și prin fapte filantropice către deaproapele, precum și prin sprijinirea bisericilor și școalelor, după putință.

Să binevestiți deci Dlor și Dvoastră acestea, și alte asemenea, tuturor alor nostri, și așa și intelectualilor nostri, amintindu-le, că biserica și poporul așteaptă mai mult dela dânșii, nu numai pentrucă sunt superiori în inteligență și mai cu bună stare materială, dar și pentrucă mulți dintre dânșii au studiat și s'au ridicat cu ajutoare din fonduri bisericești, înființate anume pentru creșterea de bărbați luminați, devotați bisericei și poporului, și că acum este rândul să-și arete și dânșii dragostea și recunoștința către biserică și popor.

La cari toate, implorând eu și din acest loc ajutorul cel puternic al prea bunului Dzeu, declar sesiunea sinodului arhidiecezan ordinar pentru anul 1911 de deschisă.

Ședința de deschidere.

Sibiiu, 30 Aprilie n.

Astăzi, Dumineca, în 17/30 Aprilie, s'a deschis sesiunea ordinară a sinodului arhidiecezan. S'a celebrat întâi sfânta liturgie, la orele 9 dimineața, în catedrală, prin Inaltpreasfinția Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, având pe lângă sine ca împreună slujitori pe Preacuvioșiile Lor, *Dr. Ilarion Pușcariu* Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc și *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincel, director seminarial, apoi pe protopresbiterii: Galacteon Șagău, Demetriu Moldovan, Sergiu Medean și Dr. Ioan Stroia, iar ca diaconi pe domnii Demetriu Câmpeanu și Dr. Vasile Stan, profesor seminarial.

După terminarea sfintei liturgii s'a făcut chemarea Duhului sfânt și stropirea cu apă sfințită. Sub decursul sfintei liturgii a cântat corul mixt din Sibiiu, condus de domnul prof. Timotei Popovici.

Inaltpreasfinția Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan*, a fost dus apoi cu procesiune la reședință, cum a fost și adus la catedrală, înainte de începerea sfintei liturgii.

Scurt după aceasta, deputații sinodali, întruniți în catedrală, trimit o deputațiune, care să invite pe Inaltpreasfinția Sa la deschiderea sesiunei sinodale. Urmând invitării I. P. S. Sa vine în catedrală ș ocupând loc la masa așezată în fața sfântului altar deschide sinodul arhidiecezan cu vorbirea pe care o publicăm în fruntea ziarului nostru, numărul de față.

Vorbirea a fost ascultată cu încordată atențiune, nu numai din partea deputaților, ci și din partea celuialalt public asistent la deschidere, din care, constatăm cu bucurie, făcea parte și iubitul și distinsul poet al neamului românesc, domnul *George Coșbuc*. A făcut impresie adâncă asupra ascultătorilor constatarea faptului, cât de mult și cât de cu drag jertfește poporul nostru pentru biserica sa și pentru școala sa, și s'au făcut frumoase ovațiuni marelui mecenat român, domnului *Vasile de Stroescu.*

La încheiere vorbirea Inaltpreasfințitului domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan* a fost acoperită cu zgomotoase „*Să trăiască*“.

Excelența Sa numește apoi notari interimali ai sinodului pe domnii: Mateiu Voileanu și Lazar Triteanu din cler, iar dintre mireni pe Dr. George Proca, Nicolae Sulica, Dr. Nerva Oncu și Ioan I. Lăpedatu.

Notariul Mateiu Voileanu cetește acum apelul nominal și se constată prezența a 42 de membri sinodali, deci din partea prezidiului se constată, ca sinodul e capabil de muncă, prin urmare să poate constitui.

Deputații de nou aleși, Lazar Triteanu și Dr. Atenasiu Moga, își prezentă credențiionalele, apoi ședința se suspinde pentru a se face candidările pentru diferitele comisiuni și pentru birou.

Ședința se redeschide și se fac alegerile. La propunerea deputatului sinodal *Nicolae Ivan*, asesor consistorial, se aleg *în birou* următorii domni: Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu, Ioan I. Lăpedatu, Dr. Nerva Oncu, Dr. George Proca și Nicolae Sulică.

In comisiunea *verificătoare*: protopresbiterii Ioan Popovici, Iovian Mureșan și Petru Popovici, apoi dintre mireni: Dr. Gavriil Buzura, Dr. Ioan Șenchea, Dr. Nicolau Comșa, Dr. Enea Papiu, Dr. Dumitru Ștefan și Dr. Octavian Vasu.

In comisiunea *organizatoare*: Dr. Ilarion Pușcariu, arhimandrit, Dr. Eusebiu R. Roșca, protosincel, Nicolae Ivan, asesor consistorial, apoi Vasilie Almășan, Parteniu Cosma, Dr. Liviu de Lemeny, Dr. Iancu Mețianu, Ioan A. de Preda și Dr. Nicolae Vecerdea.

In comisiunea *bisericească*: Galacteon Șagău, Vasile Duma și Sergiu Medean, protopresbiteri, apoi Dr. Eugen Mețianu, Dr. Atanasiu Moga, Dr. Ioan Popescu, Iosif Popescu, Dr. Ioan Pop și Dr. Aurel Vlad.

In comisiunea *școlară*: Zevedeiu Mureșanu, Nicolae Borzea și Dr. Ioan Stroia, protopresbiteri, apoi Nicolae Bogdan, Octavian Goga, Virgil Onițiu, Victor Păcală, Nicolae Sulică și Dumitru Comșa.

In comisiunea *financiară*: protopresbiterii Ioan Droc, Vasile Dămian și Dumitru Moldovan, apoi Ioan I. Lăpedatu, Ioachim Fulea, Vasile Preda, Nicolae Garoiu, Arsenie Vlaicu și Dr. Zosim Chirtop.

In fine în comisiunea *petiționară*: Ioan Hamsea și Constantin Dimian, protopresbiteri, apoi Dr. Augustin Bodea, Dr. Ioan Marghita, Dr. Dionisie Roman și Dr. Stefan Rosvany.

Inaltpreasfinția Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, numește notar general pe domnul *Mateiu Voileanu*, care prezentează apoi sinodului arhidiecezan actele și rapoartele, asupra cărora are să-și croiască hotărîrile în sesiunea actuală. Se împart toate între comisiunile alese.

Fiind eshauriată ordinea de zi I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețian*, declară ședința de deschidere a sinodului arhidiecezan de încheiată, la orele 12 fără un sfert, anunțând ședința proximă pe Marți, la orele 9 dimineața. Se va ținea în sala festivă a Muzeului „Asociațiunii“.

După ședință deputații sinodali s'au prezentat la I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru Ioan, unde prin rostul P. C. Sale Domnului Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc *Dr. Ilarion Pușcariu*, i s'au adus omagii de recunoștință pentru înțelepciunea cu care conduce destinele bisericii. I. P. S. Sa a mulțămit în termini aleși pentru nouele dovezi de iubire și alipire, și a cerut concursul tuturor pentru a-și putea face datorința față de biserică și popor. Domnii deputați s'au prezentat apoi la domnul Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc Dr. Ilarion Pușcariu, unde dl *I. A. de Preda* a făcut amintire în frumoase cuvinte de serviciile pe cari le-a adus P. C. Sa neamului și bisericii, al cărei neobosit muncitor este dela câștigarea autonomiei, pe seama bisericii noastre, până astăzi. P. C. Sa mulțămește cu cuvinte calde pentru semnele de recunoștință. In urmă domnii deputați s'au prezentat la P. C. Sa, domnul protosincel, director seminarial Dr. *Eusebiu R. Roșca*, manifestându-și stima și venerațiunea față de P. C. Sa prin rostul dlui *Demetriu Moldovan*, protopresbiter. Cuvinte de caldă mulțămire a rostit apoi și P. C. Sa la adresa deputaților sinodali, cari i-au arătat aceste semne de dragoste.

Alegerea dela Ighiu. In chestia alegerii de deputat dietal dela Ighiu Curia își va publica sentința astăzi, Marți, la orele 12 din zi.

Din parlament Sâmbătă s'a continuat în dietă discuția asupra budgetului ministerului de agricultură. A vorbit și deputatul naționalist român, *Dr. Teodor Mihali*, apărând în cuvântarea sa interesele poporului delà țară. Eri, Luni, dieta n'a ținut ședință. Astăzi se continuă discuția asupra budgetului.

Conferență pastorală. Escelența Sa, Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan*, a întrunit Sâmbătă, aici în Sibiiu, pe toți protopresbiterii din arhidieceză într'o conferență pastorală, pentru a combina împreună cu ei, și apoi a comunica și preoțimei, căile și mijloacele eficace pentru înaintarea afacerilor bisericești și școlare tot cu mai bun succes. Conferența, condusă de Escelența Sa, s'a ținut în sala festivă a școalei centrale din loc.

Scrisoare din Roma.

Expoziția internațională din urbea eternă.

Ziariul bucureștean „*Minerva*“ primește dela corespondentul seu din Roma următoarele interesante informațiuni despre cele ce se petrec acum în Italia:

După căderea imperiului roman Italia timp de multe secole, împărțită în state și stătulețe dezbinate prin lupte fratricide, a servit Europei întregi drept câmp de luptă și ambițiile tuturor cuceritorilor s'au îndreptat către acestă grădină a Europei, odinioară stăpânitoarea lumei.

Poporul italian, după atâta timp cât a dus o viață politicește mizerabilă, impunându-se numai prin cultura sa superioară și prin arta sa, abia la mijlocul secolului al XIX și-a putut dobândi libertatea și unirea.

Iar acum, după 50 de ani, învită lumea întreagă să admire progresele pe cari le-a realizat într'acest interval și să constate câtă energie, câtă putere enormă de muncă și câtă genialitate au păstrat în sângele lor urmașii vechilor Romani.

Și lumea întreagă a văzut cu uimire, că aici trăește un popor vechiu în cultură, mai vechiu decât ori care altul, și totuși tânăr și plin de vlagă, gata să poarte spre triumf bandiera latinității și a civilizației Europene!

Pentru a se serba jubileul de 50 de ani al Unirei sale, Italia a organizat 3 expoziții internaționale, în cele 3 capitale succesive ale noului regat: la Torino, la Florența și Roma, la cari au luat parte și au expus toate statele lumii civilizate.

S'a ținut seamă de caracterul celor trei orașe, și astfel Torino, centrul Italiei industriale, găzduește expoziția industrială și comercială, Florența, patria lui Leonardo da Vinci și a lui Michel Angelo expoziția de portrete, ear Roma expoziția de belle-arte.

O tradiție de grandiozitate și ambiția tinerei natiuni au făcut ca aceste expoziții, atât prin bogăția lor, cât și prin caracterul lor internațional, *să întreacă în măreție tot ce s'a făcut până acum pe acest teren.*

*

Singură Roma a organizat cinci expoziții, pe lângă aceea de belle-arte: una de arheologie, două de amintiri naționale una retrospectivă medievală și una etnografică.

De ani de zile orașul se prepară pentru scopul acesta și e caracteristic faptul că una din aceste expoziții se va deschide în soclul monumentului lui Victor Emanuel II, care are dimensiunile unui enorm palat și va fi cel mai mare monument existent.

Expoziția de belle-arte întrece atât prin vastitate, cât și prin valoare tot ce s'a făcut până acum în acest gen, și nu se poate compara cu nici unul din obicinuitele saloane cari se pot vedea în fiecare an la Paris, la Veneția și în alte orașe.

Nu este vorba de o expoziție, unde într'un palat expun diferiții artiști străini și indigeni pentru a vinde, ci de o adevărată expoziție, *în care toate națiunile civilisate au participat cu tot ce au produs mai bun de 50 ani încoace.*

*

Un teren vast pe malul stâng al Tibrului a fost pus la dispoziția expoziției, și în așa numita Valle Giulia s'a ridicat un oraș nou, unde dominează noul palat de Belle-Arte, în jurul căruia se grupează în mod pitoresc pavilioanele Angliei, Germaniei, Spaniei, Japoniei, Ungariei, Franței, al Statelor Unite, al Serbiei, Austriei, Belgiei și Rusiei.

In palatul artelor frumoase a expus Italia, care singură a adus numai opere produse în ultimii doi ani și alese cu mare severitate de judecată. Aceasta rezultă din faptul, că 90 la sută din artiștii prezentați la concurs au fost respinși. Tot în acest palat au săli separate, Suedia, Norvegia, Elveția, China, Danemarca și Olanda.

Cei cari se interesează de pictura Italiei mai nouă, o pot vedea în galeria de belle-arte, unde se află colecția statului.

Tot terenul expoziției este încunjurat în formă de semicerc de vestita grădină publică Villa Borgheze, care îl desparte, sau mai bine zis, îl leagă cu orașul și este nespus de atrăgătoare priveliștea tuturor acestor palate, cari se detașează pe cerul vecinic albastru și pe fondul verde închis al chiparoșilor.

Cine cunoaște Roma modernă, cu viața ei complexă de mare oraș mondial, cu monumentele ei, rămășițe ale unei culturi de două mii de ani, cu societatea intelectuală, cu grădinile ei vestite, cu sutele de biserici, cu muzeele și galeriile, cu natura și cu clima ei sudică, și cu tot parfumul acela de amintiri, care te pătrunde încetul cu încetul, subjugându-ți sufletul, va înțelege, că nici un alt oraș nu era mai chemat de a găzdui această expoziție, *floarea culturii moderne.*

Lupta de ambiții, angajată între națiuni, a făcut, ca să fie aici adunate cele mai de valoare opere ale secolului trecut și present.

*

Afluența publicului este enormă și în sălile luminoase ale pavilioanelor se pot vedea la olaltă: germanul grav cu ochelarii de aur, japonezul mic și tăcut, italianul vioi și vesel, și franțuzoaica elegantă, grațioasă și spirituală.

Legată cu expoziția de belle-arte printr'un pod nou, construit în acelaș scop, se întinde pe malul celalalt al Tibrului, la poalele colinei Monte Mario, expoziția etnografică.

In această expoziție — singura deschisă și seara — toate provinciile Italiei sunt representate prin câte o clădire, reprodusă după cel mai de seamă monument arhitectonic.

In interiorul clădirilor total va fi mobilat în stilul localui, și locuitorii în costume naționale vor executa în fața visitatorilor diferite lucrări de industrie casnică, precum dantele, lucrări de piele pirogravată, sculpturi de iconițe în lemn etc.

Tot în această expoziție, care e cea mai vastă ca întindere, se află și palatul sărbărilor și nenumărate localuri de petreceri și consumație.

Italia nu s'a mulțămit numai cu atât. Pe lângă aceste două expoziții principale, au mai fost aranjate încă alte expoziții de amintiri, una în soclul monumentului lui Victor Emanuel, care va fi inaugurată la 4 Iunie, iar ceealaltă în galeria din Via Nazionale. Aceste două expoziții au un caracter mai ales patriotic și național.

S'a ținut seamă și de trecutul glorios al Romei; și pentru a sărba toate epocile de mărire, au fost întocmite și două expoziții retrospective, una arheologică și antică, iar ceealaltă medievală.

Amândouă aceste expoziții sunt atât de interesante și educative, încât singure ar fi fost suficiente pentru a atrage ochii întregii lumi asupra Romei.

Expoziția arheologică a fost inaugurată în thermele lui Dioclețian, situate lângă gară.

Cu această ocazie sălile imense ale vechei clădiri imperiale au fost curățate de zidăria nouă ce se cățărase cu timpul de ele și au fost scoase din starea lor miserabilă în care se aflau până acum, servind drept adăpost cerșitorilor și căruțelor pe vreme de ploae.

In interiorul lor se află acum o colecție de monumente romane din lumea întreagă, și între altele *și o secțiune românească*, aranjată cu mult gust de profesorul universitar *Vasile Pârvan*, și în care se distinge reproducerea în mărime natutură a unei părți a mausoleului dela Adam Klisi, după reconstrucția făcută de *Tocilescu*.

Precum expoziția arheologică a fost așezată într'un monument al vremei respective, tot astfel și expoziția medievală se află în Castelul Sant-Angelo, vechea cetățue a papilor.

Pe malul Tibrului aproape de domul lui San-Pietro, se ridică o clădire enormă rotundă, cu un diametru de peste 100 m. încunjurată de bastioane și fortificații și șanțuri adânci.

Un coridor secret o leagă cu Vaticanul.

Prin acest coridor se refugiau Papii pe vreme de mare pericol.

Acum odăile cele vechi sunt aranjate de nou cu mobilele pe cari le conținuseră odinioară, și cari cu mari jertfe au fost regăsite pe la particulari, sau prin muzee; săli întregi conțin colecții de costume, de obiecte de trebuință și de artă, într'o odae e un laborator de alchimie, într'alta o bucătărie veche, într'alta o farmacie.

Odăile unora dintre papi au putut fi reconstruite esact precum au fost; și în castelul acesta vechiu cu uși secrete, cu coridoare ascunse, cu închisori întunecoase și îngrozitoare, pare așa de misterios, și tot personalul acesta îmbrăcat în costumele timpului vorbind puțin afectat italieneasca veche, farmacistul care îți vinde leacuri pentru frumsețe și se mișcă tacticos în talarul său negru cu peruca pe cap, alchimistul care socotește pe o bucată de pergament, — toate te transportă într'o lume dispărută de mult, romantică și încântătoare.

*

Expoziția, sau expozițiile din Roma, cari au fost inaugurate la 27 Martie, 50 de ani după proclamarea Romei drept capitală a Italiei, *vor dura până toamna târziu.*

Tot orașul este într'o animație continuă, teatrele sunt pline, trupe alese de actori joacă întreg repertorial clasic și modern și o operă la care cântă Battistini, Titta Raffo, Caruso, Bonci, Selma Kurz, și mulți alți artiști de seamă, precum și nenumărate localuri de petrecere, distrează publicul select adunat din toată lumea.

O cartă de intrare permanentă, pentru o întrare separată 1 leu, o reducere de 60 la sută pe toate trenurile ușurează călătoria, iar comuna printr'un serviciu sever de inspecție a împedecat, ca viața să devie mai scumpă ca în timpuri normale, — și în timpuri normale e destul de eftină, — iar peste 60000 de camere sunt pregătite pentru a primi pe străinii de pretutindenea.

E de dorit ca și dintre Români să vie cât mai mulți visitatori, pentru a vedea progresele și arta Italiei, lor atât de puțin cunoscute.

Dela „Asociațiune“.

Tuturor fruntașilor nostri s'a trimis din partea biroului „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, din Sibiiu următoriul călduros *apel*:

„Mult Stimate Domnule! Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român din Ungaria“, urmând sentimentul de recunoștință și pietate obștească a neamului față cu marii bărbați cari l-au povățuit în drumul lui spre lumină, a hotărât în ședința sa din 13 Aprile st. n. să ridice câte un bust aici în orașul nostru amintirei pururea vii a două figuri luminoase din trecut. Acești nemuritori sunt: *Mihail Eminescu* și *Gheorghe Barițiu.*

Pentru acest scop din partea „Asociațiunii“ s'au votat 1000 coroane, un început al contribuțiilor menite a realiza suma trebuincioasă.

Nu e nici o trebuință să încercăm a zugrăvi noi însemnătatea celor doi fruntași ai culturei noastre. *Eminescu* e în sufletul nostru, cântarea lui trăiește mângăind și sbuciumând cu putere neînfrântă inimile românești. De asemenea *Gheorghe Barițiu*, care a desgropat cu scrisul său trecutul sbuciumării noastre de veacuri pe acest pământ, trăiește în conștiința publică a cărturărimii noastre.

Credem că și D-Voastră veți binevoi a aprecia după cuviință importența națională și culturală a acestei năzuinți — cea

---

FOIȘOARĂ.

Voinicul cu fluierul fermecat
și domnița cu floarea măiastră.

— Poveste. —

(Fine.)

Mergând el pe o cale se tot gândea, că oare unde să se știe ascunde? Gândindu-se așa, își aduse aminte de împăratul corbilor. De loc fu corbul înaintea lui și îi zise: „Ce poftești dela mine, om bun?“

— „Iacă ce vreau! Vreau să mă ascund undeva de fata împăratului și n'am unde!“

— „Lasă că te ascund eu!“ Și lovindu-l ușor cu aripa, îl prefăcu într'o peană de corb și băgându-l sub aripă, sbură cu el în vânăția cerului, de unde se vedea pământul numai cât o roată de car.

Fata luă floarea din grădină, o puse la ochi și cutrieră cu ochii tot pământul, și pe din sus și pe din jos, dar de găsit nu-l găsi pe feciorul cel frumos. Se mai uită odată. Nici atunci. Se uită a treia oară, și nu-l găsi nici atunci. Atunci se bucură și ea de bucuria lui, și îl chemă să vie de unde va fi. Iar corbul îl scoborâ jos, și atingându-l iară cu aripa să prefăcu copilul iarăși om. Un ascuns trecu, mai rămaseră două.

Când fu în a doua sară, neștiind unde și cum să se ascundă, se puse feciorul de nou pe gânduri. Iși aduse aminte de lup și scoase părul. De loc și fu împăratul lupilor la el.

— „Ce poftești dela mine, om bun?“ îi zise lupul.

— „Iată ce vreau: să mă ascund de domniță, și n'am unde!“

— „Nu fii supărat, că te ascund eu!“ Și îndată îl atinse ușor cu laba și feciorul se făcu un miel cu lână neagră, ca miezul nopții. Lupul îl lua în spate, și trecu cu el 99 de hotară până ajunse la o turmă de oi și îl ascunse sub o oaie.

Fata împăratului luă floarea, o puse la ochi, privi înălțimile cerului și afunzimile pământului, dar înzadar, căci nu-l putea vedea pe feciorul cel frumos. Se uită până de treiori, dar nu-l găsi. Atunci puse floarea la loc și strigă după el. Il aduse lupul, și atingându l cu laba se făcu din miel om. Fata se bucură iarăși și îl lăudă.

In sara a treia de nou să puse pe gânduri, că unde să se ascundă? Și cum se gândea așa, iată îi vine peștele în minte. Scoate solzul și îl aruncă jos. Atunci într'o minută să trezi cu împăratul peștilor lângă el.

— „Ce dorești, bunul meu prieten?“ Ii zice peștele, văzându-l gânditor.

— „Mă gândesc, că oare unde Doamne m'aș putea ascunde de fata împăratului, ca să nu mă găsească? Căci de mă găsește, sunt mort!“

— „N'ai nici o grije, te ascund eu“. Și de loc îl atinse cu codița și se făcu o mărgea, pe care o înghiți peștele și fugi peste nouă mări și să ascunse după un deal de diamant, din fundul mării celei din dosul pământului.

Fata iară puse floarea la ochi și se uită, și pe pământ și în cer, și 'n lung și în lat, și 'n sus și în jos; dar înzadar, căci nu-l putu găsi. Atunci iară începu a-l chemă să vie. Și îl aduse peștele, care lovindu-l cu codița să prefăcu om. Fata când îl văzu, și maiștare se bucură. Dar el de bună seamă se bucură și mai mult, știind că acum ea trebuia să se mărite după el.

Se luară de braț și merseră la împăratul, ca să le dee binecuvântare și învoire să se poată cununa.

Dar împăratul nu fu mulțămit, căci se gândea să și mărite fata după un fecior de împărat.

Il sili deci pe fecior să se mai ascundă odată, ce să scape cumva de el. Bietul copil se puse acum pe gânduri, și mergând să se ascundă, scoase fluierul dela brâu și începu să cânte o doină de jale, încât începură toate florile din grădina împărătească a plânge de mila lui. Ba chiar și floarea cea fermecată lăcrima de mila lui și luând graiu îi zise: „Ce durere ai pe suflet așa mare voinice, și de ce se jăluește așa fluierul tău?“

— „D'apoi cum, floare dragă, nu vom plânge și nu ne-om jelui, că iată înălțatul împărat mă silește să mă ascund și a patra oară, că doară mă va potopi!“

— „Nu te teme de nimic, ci vino încoaci!“ Și cum îl atinse floarea, îndată se făcu un fluturel mic și ea îl ascunse în mijlocul floarei.

Fata de împărat veni, luă floarea, o puse la ochi, dar floarea să întoarse cu fluturele către ochiul cel orb al domniței și așa ea nu-l putu vedea, numai puțin zărea umbra lui. Dela o vreme începu domnița a striga: — „Unde-i fi voinice, vino, că eu nu te pot vedea!“

Floarea atingându-l acum de nou, iară se făcu om din fluture.

Merseră apoi la împăratul, care ne mai având ce zice, chemă popa să-i cunune și făcură un ospăț, cum nu s'a mai pomenit nici odată pe pământ.

Iar eu mă suii pe-o șea, și v'o spusei așa.

(Auzită dela Petru Anca, zidar în Brad).

Adam Bolcu.

dintâi manifestare de acest fel a pietăţii noastre faţă de trecut, — şi de aceea Vă rugăm să ne sprijiniţi cu obolul Dumneavoastră, îndemnând pe cunoscuţi şi prietini să ne steie în ajutor la împlinirea acestui gând bun.

Contribuirile Vă rugăm să le trimiteţi la adresa: „Biroul Asociaţiunii“ Sibiiu (Nagyszeben), strada Şaguna Nr. 6.

Primiţi, vă rugăm, expresiunea distinsei noastre consideraţiuni:

P. Cosma m. p., prez. supl.
Oct. Goga m. p., secretar.

*

Notăm, că o listă de subscripţiune se află depusă şi la redacţia ziarului nostru, unde încă se primesc contribuiri benevole în scopul indicat în acest apel.

NOUTĂŢI

Vizită împărătească. Împăratul Wilhelm al Germaniei, cum se anunţă din Corfu, a vizitat vasul de războiu austro-ungar „Arhiducele Franciso Ferdinand“, unde a stat timp de un ceas şi jumătate. Împăratul Wilhelm a trimis monarhului nostru o telegramă exprimându şi bucuria de a fi văzut escadra austro-ungară.

*

Contele Ştefan Tisza despre şcoli. Dieceza reformată a Salontei-mari şi-a ţinut zilele trecute adunarea de primăvară în care preşedinţele său mirenesc contele Ştefan Tisza s'a pronunţat asupra învăţătorilor unguri şi a şcolilor poporale de stat. O comună mică bihoreană ceruse adecă dela dieceză, să i se permită predarea şcolii sale în mânile statului, pentru motivul că biserica fiind săracă nu mai poate plăti pe dascăl. Cererea a fost respinsă, şi anume la propunerea contelui Ştefan Tisza, care a zis că *nu poate aproba statificarea* instrucţiunii primare. Despre învăţătorii maghiari contele a rostit o critică desaprobătoare, afirmând că o parte din corpul învăţătoresc astăzi chiar şi dacă nu este ateistă, totuşi e cel puţin contrară religiunii, prin urmare biserica este datoare să se îngrijească de educaţia religioasă a copiilor.

*

Achitat. Părintele *Octavian Popa* din Făgăraş a fost dat în judecată pentru agitaţie, săvârşită cu ocasiunea rostirei unei vorbiri de înmormântare, când cu măcelul dela Mărgineni. Pertractarea s'a ţinut la tribunalul regesc din Braşov. Apărarea acuzatului a făcut-o dl Dr. *Eugeniu Meţianu*, fiscalul comitatului Braşov, care a arătat în mod convingător netemeinicia acusei, astfel, că acusatul a trebuit să fie — *achitat.*

*

Alegere de capelan în Satulungul Săcelelor pe lângă persoana parohului Romul Verzea s'a făcut Dumineca trecută. Candidaţi au fost trei inşi: Totalitatea voturilor (51) a obţinut o tinărul *Petru Leucă.* Inregistrăm această alegere ca o pildă de alegere liniştită şi făcută cu toată solemnitatea, precum rar se întâmplă la noi. Alegerea numai cinste le poate face Secelenilor nostri.

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“ Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai intrat la Direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani: 5 cor. dela Valeriu Popoviciu par. în Sibiel; câte 2 cor. dela: Ioan Patachi inv. în Săcel, Aurel Decei notar în Gurarâului, Stanciu Stroia înv. în Cacova şi Romul Perian funcţ. consist. în Sibiiu, şi câte 1 cor. dela: Nicolau Bembea înv, Ioan Dobrotă înv. şi Ioan Popescu proprietar în Sibiel; Valeriu Pop, notar, Aron Flucuş par., şi Gligor Dancu, proprietar în Săcel; Nicolae Tămaş notar în Cacova; Alexandru Vlad par. în Mag; Ioachim Marcu par. în Brosteni; Nicolae Drăgan notar în Bungard şi Nicolae Iosif înv. în pens. în Sibiiu.

*

Militare. Incepând cu prima Mai a. c. pensionarii armatei noastre îşi vor putea primi pensiunile prin mijlocirea casselor de păstrare postale, cu ajutorul checurilor.

*

Listele electorale. Se aduce la cunoştinţă publică, cumcă listele electorale provisorii pentru anul 1912 vor fi espuse în comunele din comitatul Sibiiului spre privire publică *din 5 până în 15 Maiu,* şi anume, în cancelariile comunale, respective notariale. In acest timp se pot înainta recursuri pentru primire în liste, ori pentru ştergeri din liste. Reclamaţiunile acestea încă se vor espune spre privire publică în localităţile numite, *din 16 până în 25 Maiu,* având ori cine dreptul a-şi face observările asupra lor.

*

Răscumpărare de felicitări. Domnul *Dr. George Proca* a donat 40 coroane pentru massa studenţilor dela gimnaziul gr. ort. român din Braşov, răscumpărând felicitările din prilejul zilei onomastice. Suma va fi adaogată la fondul *G. Proca.*

*

Hymen. *Letiţia R. Nicoară* şi *Vasile Gliga,* teolog abs., fidanţaţi. Ibăneşti, la 24 Aprilie 1911.

*

Mulţămită. Marele mecenat român, domnul *Vasile de Stroescu,* în urma apelului nostru publicat în „Teleg. Român“ a binevoit a ne trimite pentru zidirea şcoalei noastre frumoasa sumă de 1033 coroane 48 fileri. In numele poporului întreg din comună îi aduc şi pe calea aceasta sincere mulţămiri. Gusu (Kisludas) 29 Aprilie n. 1911. *Stefan Medeşan,* preot.

*

Biblie scumpă. Un exemplar al unei biblii Gutenberg în legatură originală a fost vândut la o licitaţie din New-York pentru suma respectabilă de 250 de mii coroane.

*

Mulţămită. Marele mecenat al Românilor dl *Vasile de Stroescu* a dăruit pentru şcoala română gr. or. din Dombos (Valendorf) suma de 500 cor., pentru care frumoasă faptă îi aducem cele mai profunde mulţămiri şi pe calea aceasta. In numele comitetului parohial: *Samuil Popovici,* preot rom.

*

Congres pentru apărarea animalelor se va ţinea în luna lui Mai în Washington. Se vor discuta măsurile necesare pentru a împedeca stârpirea soiurilor de animale, care se vânează mai ales din cauza modei damelor. Anglia, Iaponia, Rusia şi Statele unite vor fi reprezentate la acest congres.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului nostru Dl *Vasile de Stroescu* a binevoit a dona şi pe seama fondului de clădire al bisericii noastre suma de 200 cor., pentru care comitetul parohial îi exprimă adânca sa mulţămire. Sâmbăta super. răs. în 14 April 1911. *Vincenţiu Pop,* paroh, prez.

*

Invinuit pe nedrept. Un pictor rus cu numele *Crijiţki,* vestit peisagist şi membru al academiei de arte din Petersburg, s'a sinucis zilele acestea. Avea mulţi invidioşi, cari l-au acuzat, că ultimul său tablou ar fi o plagiatură dintr'o lucrare a unui pictor francez. Inainte de a se omorâ a lăsat o scrisoare, unde spune că nu mai are putere să ducă lupta în contra duşmanilor săi, deşi se simte cu totul nevinovat, şi că nervii săi ne mai având putere de a suferi să fie învinuit pe nedreptul de plagiat, se sinucide.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al poporului românesc dl *Vasile de Stroescu* a dăruit şi pe sama bisericii noastre gr. or. din Fornădia (tr. Devei) suma de 200 cor. Pentru acest marinimos ajutor îi exprimăm şi pe această cale cele mai adânci simţite mulţămite. In numele comitetulu parohial: *Ioon Popa* paroh.

*

Medusa uriaşă. La Gariţa, de pe insula Corfu, se fac săpături sub patronajul împăratului Wilhelm. Intre obiectele descoperite merită un interes deosebit o figură înaltă de 3 metri a *Medusei,* monstrul cu chip femeesc, de a cărui privire fiinţele împetreau...

*

Mulţămită. Pentru clopotul al II-lea al bisericii noastre, ulterior am mai primit prin domnii Popovici, comercianţi, Haţeg, dela următorii marinimoşi domni: Bucur Popoviciu, 10 cor., Iulius Popoviciu, 10 cor., Dr. C. Popescu, 5 cor., Dr. Augustin Străiţar, 10 cor., I. Baciu, 2 cor., Vasilie Ianza, (Petroşeni), 2 cor., Iuliu Ciuciu, 2 cor., N. N., 2 cor., cu totul 43 cor., pentru cari le exprim şi pe această cale deosebita mea mulţămită. Gârbova, la 3 April 1911. *Romul Pop,* paroh.

*

Banca Angliei se clatină. O ştire senzaţională vine din Londra: banca cea mare a Angliei a început să se clatine. Nu e vorba însă de o astfel de clătinare, care se termină cu faliment şi cu perderea capitalelor elocate în ea, ci de o clătinare aşa zicând, corporală, căci zidirea se clătină, adecă pământul de sub ea. Palatul băncii a fost clădit înainte cu două sute de ani, pe trunchiuri de arbori, cari probabil au început să denege serviciul. Nu e însă nici o primejdie, pentrucă s'a început deja repararea fundamentului, care acum se face din fier şi din ciment. La săpăturile făcute pentru repararea fundamentului s'au găsit urme de pe vremea lui Iuliu Cesar.

*

Două tablouri de Tizian. Văduva celebrului pictor Lenbach a vândut din colecţiunea bărbatului său două tablouri renumite d'ale ilustrului colorist Tizian. Tablourile înfăţişează pe Filip II regele spaniol şi pe Francisc I regele francez. Cumpărătorul lor ieste un negustor englez, care a plătit pentru aceste două lucrări ale lui Tizian, suma fabuloasă de un milion şi jumătate coroane.

*

Slăbirea memoriei. Un caz ciudat de slăbire a memoriei s'a întâmplat zilele acestea într'o stradă din Londra. O femee tinără s'a adresat către un vardist şi i-a cerut ajutor, zicându-i că nu-şi mai poate aduce aminte nici de locuinţa ei, nici de numele cum o chiamă. Toate încercările de a-i revoca în minte cel puţin numele său, au rămas fără rezultat. In urma notiţelor publicate în ziare, au sosit la poliţie două dame şi au recunoscut în tinăra femeie bolnavă pe una cu numele Miss Kent, cassieră la un magazin din Londra. Miss Kent însă nu-şi mai aducea aminte nici de damele acestea, deşi le cunoscuse până atunci foarte bine.

*

Cea mai înaltă casă. S'au terminat planurile pentru clădirea celei mai înalte case din New-York. Casa, înaltă de 250 de metri, va avea 30 de etaje şi un turn cu 25 de etaje, aşa dar cu total 55 de etaje. In comparaţie cu turnul bisericii sf. Stefan din Viena, noua casă americană va fi cu 111 metri mai înaltă.

*

Un liceu pentru femei s'a înfiinţat zilele acestea la Atena. In institut se va da femeilor instrucţiune din: literatură, muzică, pictură, jocuri antice şi broderie. La adunarea de constituire a luat parte şi ministrul instituţiilor publice.

*

Aviz. La subsemnatul se află de vânzare un taur, soiu indigen, bine desvoltat, bine îngrijit, de 2 ani. E provăzut cu certificat. Heria-Hari, (posta *Marosszentbenedek*). *Laurenţiu Tarca,* paroh gr.-oriental.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor români sibieni, din prilejul expoziţiei de vite a Reuniunii rom. agricole, ţinute în Săcel, s'au făcut următoarele daruri: N. Henţiu, prezid. juriului expoziţiei; Aurel Hăţegan, notar, Vale, I. Batuca, not., Galeş, Val. Savu not. substitut, Aciliu, Val. Pop, not., I. Dancu, propriet. Aron Flucuş, paroh, G. Bucşa, v.-notar, Gligor Dancu, mare proprietar., toţi din Săcel; A. Vlad, paroh Mag, I. Popescu, propr., Sibiel, N. Tămaş notar, Cacova, N. Drăgan, notar, Bungard, Aur. Decei, not., Gurarâului, Valer Popovici, par., Sibiel, Timoteiu Popovici, prof. Sibiiu, fiecare câte 1 cor.; I. Patachi, înv., Săcel, Ioachim Marcu, par., Broşteni şi soţia sa Ana n. Dancu, câte 50 bani; Romul Perian, cassarul Reun. agricole, 40 bani şi Victor Tordăşianu, secr. 10 bani. Total 18 cor.

*

Petrecere în Cohalm. „Junimea“, societate de lectură în Cohalm, invită la producţiunea teatrală-muzicală urmată de joc ce o va aranja Dumineca, 1/14 Maiu 1911, în sala cea mare a hotelului „Schlosser“.

Teatru.

Astăzi, Marţi, se dă frumoasa operă *Tosca,* de Puccini, cântată şi eri sară cu succes foarte frumos. Inceputul la orele 7 şi jumătate.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Pentru zidirea unei noi biserici în comuna Rusciori au mai fost colectaţi bani prin Ioan G. Radu din Săcel dela următorii:

Nicolae Z. Macrea, Ioan N. Macrea, câte 1 dolar, Maria George Radu 55 c., Stefan Băcilă, Ioan Coman Dicu, câte 25 cenţi, Ioan Ioan Macrea, George Ioan Macrea, câte 50 cenţi, Grigore Ioan Dordea 1 dolar, toţi din Săcel, Vasile Berbescu, Cristian 1 dolar, Dimitrie Biriş, Zeliştat, Vasile Călbincia, Pantilimon Banciu, Gavrilă Greavu, din Lisa, Vas. P. Călbincea, Ioan Muşat, George Andras, din Sâmbăta-infer., Vasile Buzulecin, Gerasim Ciocan, câte 25 cenţi, Codrea Şerban 1 dolar, Nicolae Precup şi soţia 35 cenţi, I. Banciu 20 centi, Constantin Lăcătar 10 cenţi, din Lisa, George Preda, Valchid, Vic. Berţea, George Muşat, Danil Muşat, Raveca Călbincea, Dimitrie Popa, din Sâmbăta-infer., S. Schlosser, Canton Ohio, Dumitru Sas, Neted, câte 50 cenţi, Ioan Berţea, Sâmbăta-inf. 15 cenţi, Ioan Schrimer, Retişdorf 20 cenţi, Emil Balea, Breaza, Ioan Rotariu, Muraş-Ludoş, Leontin Câmpean, Proştea-săsască, Bucur Savu, Şulumberg, Ioan Dobău, Custernic, George Tecuiaş, Ioan Gercoriaş, Bucium, Zaharie Calin, Smitu, Ioan Broccoman, Capilm, I. Lazar, Galaţi, Mateiu Boer, Arpaşul-inf., Lazar Mihu, Cârţa-săsască, Nicolae Bârsan, Aron Radu, din Retişdorf, câte 25 cenţi, Greg. Florea, Breaza, Absteria Ocupidis, Crist. Popa, din Ardu, câte 10 cenţi, Ioan L. Grecu, Breaza, Costii Coplisee, Bejan, N. Dume, Buian, Mateiu Căzan, George Căzan, Beclean, Ioniţă Fraticiu, Sas-Veseuş, Nicolae Babeş, Cunţa, câte 50 cenţi, Ales. Muşat, Sâmbata-inf. 20 cenţi, Societatea Avram Iancu regele Munţilor 2 dolari, Canton Ohio, Societatea Traian, Canton Ohio 5 dolari, Ioan Vereşan, Muraş-Ludoş, I. Velcelean, Ciclova, Ioan Banciu şi soţia, Cacova (Sălistii), câte 1 dolar, G. Şerban, G.-Săsăuş, Zaharia Radu, Valchid, Ioan Miclăuşan, Cacova (Săliştii), câte 50 cenţi, Teodor Florea 20 cenţi, George Rău 10 cenţi, din Blăjel, Petru Lup, Curcu 10 cenţi, Sacson Pavel, Ciclova, Cr. Rogoz, Retişdorf, Ioan Suciu, Bertan, Ioan Lascu, Şulumberg, Ilie Bercan, Stena, Naptica Valch, Breaza, Manoilă Blaga, Greg. Şofron, Stefan Şateu, din Mur-Gej. Vas. German, Gabul, Visalon Marian, Dogu, Zosim Schiopu, Iacob Niţu, din Retişdorf, Machidon Suciu, Dostat, Ioan Muntean, Rujica, George Pricică, Breaza, Dimitrie Mija, Cacova (Săliştii), George Câmpian, Basna, Ioan Florea, Blăjel, George Conta, Comana-inf., Petru Bancioiu, Sadu, Nic. Stoiţă, Gurarâului, Ioan Parasca, Bejan, Ioan Lazica, Netot, Ioan Ioan Boer, Ios. Lungociu, din Recia, Nicolae Alapanul, Netot, Iacob M. Stoica, Draseov, Ioan Şofletea, Dejan, Alesandru Isac, Cârţa-săs., George Oancea, Breaza, fiecare câte 25 c., George Stoiţă, Orlat, Marina I. Banciu, Cacova (Sălişte), Simeon M. Stoica, Săcel (Sălişte), Dimitrie Gavrilă, Sâmbăta-inf., câte 50 cenţi, Ana Negruş, Sadu 30 cenţi.

Altă colectă în Stat. Ave Illinois, oraşul Moline. Colectaţi prin Sim. Vlad din Săcel: Simeon Vlad, Ioan Idu, Ilie Dicu, Ilie Macrea, câte 1 dolar, George N. Miclăuş, Ilie Ghişoiu, Romul Mariuş, Romos, câte 50 cenţi Simeon Macrea, G. Idu, Savu Dicu, George Hanzu, Nicolae Hanzu, câte 25 cenţi, Ioan Dican, Ioan C. Dicu, câte 10 cenţi, toţi din Săcel, Ioan Micu, Avram Borza, câte 50 cenţi, Sim. Sconţa 25 cenţi, Meraş Petru 15 c., toţi din Romos, Nicolae Popa 25 cenţi, George Cosma 10 cenţi, din Şorostin, I. Rodian, Dimitrie Bogăţan, George Tăban, câte 25 cenţi, din Orlat, Ioan Popa 50 cenţi, Mih. Rusu, Ioan Rusu, Ioan Mărginean, I. Velicea, Simeon Laţe, câte 25 cenţi, Ioan Toscă 10 cenţi, Nicolae Breles 50 c., din Lunca, Vasile Costia, Nicolae Ivan, Ioan P. Rusu, Augustin Doroga, câte 25 cenţi, Petru Aftiniru 20 cenţi, din Lodromanu, Ilie Cristea 50 cenţi, Manoilă Moldovan 25 cenţi, din Micăsasa, Ioan Sinea 10 c., Toma Sinea 15 cenţi, din Draseov, Savu Văcariu 40 cenţi, Nicolae Voina 10 cenţi, Ocna-Sibiiului, Dimitrie Boer, Osântâna 25 cenţi, Petru Mihu, Curtici 50 cenţi, Achim Fofeldea, Răhău 50 cenţi, Pavel Bărdaş, Selmariu 20 cenţi, Petru Bogdan, Felső-Kosali 25 cenţi, Simeon Mihu, Vinerea, Trifan Oltean, Ciora, Nicolae Tecău, Sebeşul-săs., câte 20 cenţi, Isidor Stănilă, Săsciori, Paraschiva Meteşan, Sălişte (Sibiiu) 50 cenţi, Iosif Pascu, Orăştie 10 c., Petru Truţa, Diomal, Ioan Micles, Balomir, câte 25 cenţi. Suma 24 dolar 24 c., sau 120 cor.

Colectă prin doamna preoteasă Maria N. Platoş în Basarabia: Preotul Sava şi preoteasa cu copii, Baimacii 1, Nicolae G. Cuţagă, Costandinauca 5, Ioan şi Lucreţia Popa n. Platoş 10, Petru N. şi Ioana 1.50, Elisaveta I. Goţa 3, din Cocoara, I. Ioan Măgian 5, Ioan L. Olariu, Dimitrie Troacă, D. Dimitrie Ţintea, câte 1, Ioan Dragomir 3, Ioan Ciorogariu 1, Coman D. Luca 3, din Basarabia, I. şi Vasilică şi Maria, Cocoara 1, N. şi Marina Frecia, Baimaclîa O. 50, Nic. Fulea 1, Ion, Elena, Nicolae, Stefan 1·50, I. Gosima şi Iustina 3,— Cosite Alisandra şi 2 copii 2. Suma: Carboave 44 şi 50 Copeici, sau 112 cor. 14 fil. Isabela G. Pastiu, Constanţa 10 cor., Maria M. Stoica, Sălişte 2 cor., pe lista parohului Bologa Florean, Marpod 5 cor. 70 fil., dela un binefăcător, Braşov 12 c. 50 fileri; prin epitropi s'au colectat dela creştinii afară de cele mai sus suma 1387 cor. 52 fileri, pentru care fapte creştineşti li se aduce tuturor dăruitorilor şi pe această cale în numele poporenilor mei mulţămită.

Rusciori, 31 Decemvrie 1910.

N. Platoş
preot.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 246/1911 prot. [123] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Seleuşul-mare** cu filia Prod, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se escrie concurs conform Venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 2129 Bis. cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat Oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Sighişoara, 13/26 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 50/1911 [139] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească de cl. III. **Grid** din protopresbiteratul Haţegului se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dotaţiunii preoţeşti dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne rugările lor concursuale instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis la subsemnatul oficiu, având a se prezenta în biserică pentru a se face cunoscut poporului.

Haţeg, la 31 Ianuarie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tr. Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr Cornel Popescu,
protopresbiter

Nr. 64/1911 [143] 3—3

Anunţ de licitaţiune.

In 24 Aprilie v. (7 Maiu n.) a. c. la oarele 2 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalei confesionale gr. ort. rom. din comuna **Marpod** comitatul Sibiiu pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de prea Ven. Cons. sub Nr. 1566 sc. şi Nr. 365/911 de comitat.

Preţul de strigare 7000 cor.

După această sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei. Planul şi preliminariul precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial. Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenţi în care va avea mai multă încredere.

Peatra, cărămida, năsipul, lucrul cu carul şi cu mâna le dă comună bis. ear preţul acestora e a se detrage din suma totală.

Marpod, 10/23 Aprilie 1911.

Florian Bologa — **Zevedei Măniş**
preot. — epitrop.

Ad. Nr. 149/1911.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protop.

Publicaţiune.

Fraţii Bratu, arândatori ai domeniului Şuluţan din Vidraseu, au de vândut 250 de oi fătate rasă bârsană, soiu ales, din o turmă de 500 oi fătate. Oile de vânzare nu se scot din turmă cele mai puţin bune, ci se rup jumătate din ele, dându-i-se cumpărătorului de a-şi alege.

Doritorii de a cumpăra să poftească la faţa locului în Vidraseu (Vidrátszeg) u. p. şi staţiune de tren „Nyárádtő“, comitatul Târnavei mici. (145) 2—3

Corespondenţă românească.

Domnişoară sau Domn cu cunoştinţa perfectă a limbilor **română** şi **germână** atât în scris, cât şi în vorbire, cu scrisoare bună, să angajează în comptoirul unei fabrici într'un orăşel din Croaţia.

Ofertele scrise cu mâna proprie — indicând pretensiunea de salar, o poză şi copia atestatelor — sunt a se adresa la:

E. V. Feller, Zagrab
Elsa Fluid Dom.

[142] 3—3

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura linţiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 14—40

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf**, proprietar **Simon Nemencz**, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121, posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 50—

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinţii

Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Preţul 50 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“

REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii

Nr. 2.
Despre pocăinţă
de
Dr. I. Lupaş.

Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 9—52

Telefon 172.

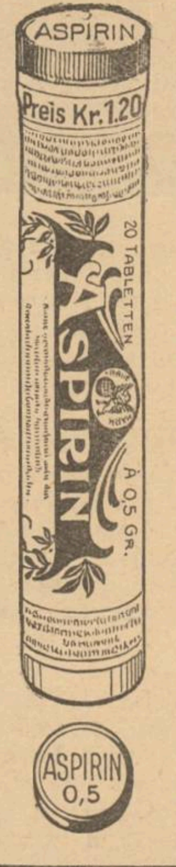

ASPIRIN

Fiind diverse substitute a veritabilului Aspirin în circulaţie, Vă rugăm — Aspirin numai în forma noastră

Tablete de Aspirin

în pachetare originală aci ilustrată (1 tub de sticlă cu 20 tablete à 0,5 gr. Preţ: Cor. 1·20) a cumpăra.

Fiecare tabletă e provăzută cu stampilia Aspirin.

Numai tabletele aceste garantează veritabilitatea preparatului, toate altele trebuie refuzate ca imitaţiuni.

Cereţi Aspirin ori când în tabletele noastre originale.

Fabrica de colori, mai nainte Fried. Bayer & Co.
Elberfeld und Leverkusen b. Mülheim a. Rhein.

(113) 2—2

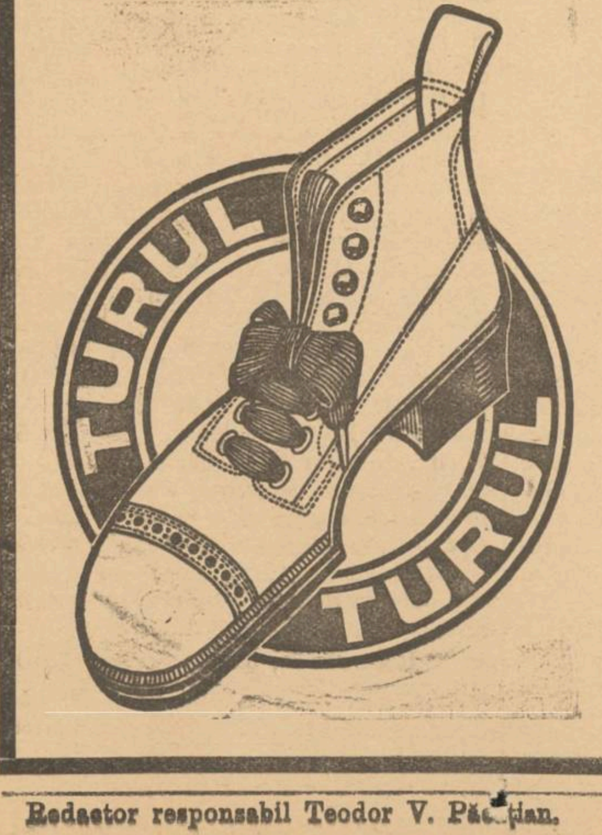

GHETELE „TURUL“

în urma superiorităţii lor au câştigat un renume universal şi sunt recunoscute ca fabricaţiune bună pe lângă **preţuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acţii în Timişoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis şi franco. **Angajaţi peste 1200 lucrători.**

130 filiale în şi afară de patrie. (119) 4—10

Redactor responsabil Teodor V. Pă[illegible]ţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 23 Aprilie (6 Maiu) 1911. *Nr. 43.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Constatări.

Sibiiu, 5 Maiu n.

Imbucurătoarea constatare, făcută din partea Inaltpreasfinției tului Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan,* cu ocaziunea deschiderei sesiunei actuale sinodale, cumcă credincioșii bisericii noastre din arhidieceză au jertfit în cursul anului trecut, deci într'un singur an, pentru biserică și școală, considerabila sumă de un milion douăsute șasesprezece mii de coroane, e de o însemnătate atât de mare, încât ne ținem îndemnați să revenim asupra ei și la locul acesta.

Pentrucă ce înseamnă constatarea aceasta, care a trebuit să atingă în mod foarte plăcut inimile tuturor Românilor cu gândul la viitorul neamului lor? Inseamnă, că credincioșii bisericii noastre sunt pe deplin convinși, că soartea și viitoriul lor atârnă dela starea în care li se află biserica și școala. In aceste două comori mari naționale își găsește Românul și acuma, ca și în trecut, mângăierea și mântuirea, și de aceea jertfește pentru ele tot ce are, pentrucă știe, că avându-le pe ele, are tot ce-i trebuie pentru a-și duce viața mai departe, tot ca Român, căci în ele și prin ele își trăiește el viața sa națională, ca popor: cu trecut, cu datini, cu credințe, cu limbă și lege, cari îl deosebesc de celelalte popoare împreunălocuitoare.

Sunt vrednici deci de toată lauda ceice au adus și aduc jertfe atât de însemnate pe altariul neamului, și mândră și sigură de viitorul ei e biserica, în sânul căreia se află astfel de credincioși.

Să întindem însă firul gândirilor noastre mai departe, și să ne întrebăm, că oare zelul acesta de jertfire, venit-a așa, numai dela sine, la credincioșii noștri? Nu; a trebuit să fie cineva, care să i lumineze, care să-i îndemne, să-i însuflețească și să i facă a-și deschide inimile și pungile, și acești mijlocitori au fost la tot cazul preoții și protopresbiterii, organele bisericii, cari stau în nemijlocită atingere cu poporul. In parte deci al lor este meritul, că s'a putut face constatarea îmbucurătoare despre care vorbim.

Dar preoții și protopresbiterii iarăși au lucrat cu zelul cu care au lucrat întru luminarea și însuflețirea credincioșilor în urma îndemnurilor și îndrumărilor primite din centru, — dela venerabilul consistoriu și dela Escelența Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu,* — de unde multe sfaturi, multe îndemnuri li-au mers în direcția aceasta.

Ținându-le toate acestea în vedere, iată că ni se presintă în fața ochilor icoana fidelă a vieții interne din biserica noastră, și vedem aievea organismul ei sănătos, plin de viață, plin de dor de muncă, de sus până jos. Vedem oameni stăpâniți de sentimentul datorinței și al responsabilității în centru, vedem organe de absolută încredere în tracte, și vedem credincioși, plini de iubire și de alipire cătră instituțiunile sale, precum și cu ascultare față de conducătorii lor firești.

Aceasta icoană a organismului sănătos din biserica noastră a avut o sigur înaintea ochilor și comisiunea *școlară* a sinodului arhidiecezan din anul acesta, care și-a început Marți raportul cătră sinod cu următoarea introducere:

„..Convingerea comisiunei, întemeiată pe studierea amănunțită a actelor este, că luând în considerare stările vitrege de astăzi și pedecile de natură mai mult artificială ce să pun în calea năzuințelor noastre culturale, în general se poate zice, că situațiunea învățământului nostru în Arhidieceză este mulțămitoare. *Consistoriul a făcut tot ce i-a stat în putință pentru ridicarea nivelului învățământului nostru confesional,* mai ales în ceeace privește învățământul primar. Devotamentul și lucrarea sistematică cu care consistoriul a încercat să înlăture relele ce rod la trunchiul vieții noastre școlare, paralel cu sentimentul de jertfă al credincioșilor nostri, au dovedit anul acesta mai mult poate, ca orișicând până astăzi, că precum perirea, așa și *mântuirea numai în noi zace, și numai dela noi depinde*"..

Iată o judecată dreaptă și adevărată, rostită de forul cel mai competent, care prin croirea ei a spulberat toate neadevărurile răspândite nu tocmai de mult despre *nepăsarea* organelor bisericii noastre din centru, cari lasă să li se iee din mână școalele una după alta. Verdictul de sus e desmințirea cea mai categorică și cea mai competentă a acestor scorniturі, lipsite de temeiu. Dar el este totodată și o îndrumare pentru viitor, un îndemn, ca și în viitor, fiecare să fie la locul seu și să-și facă datorința, ca în trecut. Și noi credem, că așa va și fi!

Monarhul la noi. Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru, a sosit Mercuri sara, pe vreme mai lungă, la Budapesta. Starea sănătății Maiestății Sale e pe deplin mulțămitoare.

Alegerea dela Ighiu. Curia a ordonat, prin sentința publicată Marți, *cercetare* în chestia alegerii dela Ighiu. Cu efectuirea cercetării a fost încredințată tabla regească din Cluj.

Adunarea dela Arad. Dumineca la orele 3 după ameaz s'a ținut o mare adunare în Arad. A fost organizată din partea partidului independist, condus de domnul Justh, și la ea au participat: radicali, socialiști și Români naționaliști. Adunarea a fost impunătoare. S'a ținut sub ceriul liber, în piața libertății. Mai întâi a luat cuvântul contele *Battyányi Tivadar,* care a vorbit despre parlamentul poporului, apoi a vorbit domnul *Justh,* care s'a ocupat cu reformele electorale și a pledat pentru introducerea votului universal secret și direct la alegeri. După el a vorbit cunoscutul sociolog maghiar Dr. *Jászi Oszkár,* care a făcut apel la toți doritorii unor stări de lucruri mai bune în țară, să dee mâna cu elementele democratice maghiare, pentruca împreună să lupte pentru realizarea idealului comun: *votul universal.* Au vorbit socialiștii Dr. Ormos Ede, Bakonyi Samu, Baracs Marczell, Sârbul Dr. *Sava Iacșici,* apoi dl *Dr. Ștefan C. Pop,* deputat naționalist român în dieta țării, care a declarat, că Români vor lucra în alianță cu partidul dlui *Justh* și cu partidul social democrat pentru dobândirea votului universal la alegeri. Adunarea s'a terminat la orele 7 sara, în mijlocul unei însuflețiri mari.

Sinodul arhidiecezan.

Ședința a doua.

Ședința a doua a sinodului arhidiecezan s'a ținut Marți, în 2 Maiu n. (19 Aprilie v.) la orele 9 dimineața. Prezident I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu,* notar de ședință *Ioan I. Lăpedatu.*

Domnul notar *Lazar Triteanu* cetește procesul verbal al ședinței prime, care se autentică.

Rugări pentru concediu au înaintat sinodului domnii deputați: Ioan cavaler de *Pușcariu,* Ioachim *Fulea* și Dr. Stefan *Rozvány.* Concediul cerut se acordă.

Din partea biroului se prezintă un raport al consistoriului arhidiecezan și două rugări din afară. Se împart comisiunilor respective.

Inainte de a se intra în ordinea de zi, Escelența Sa, Domnul Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu,* face propunerea următoare:

„Dupăce prin conclusul sinodal Nr. 95 din 1908 s'a enunțat să se facă în vechiul seminar necesarele ameliorări, ca să satisfacă tuturor cerințelor, până când s'ar procura mijloacele pentru zidirea altui seminar, pe locul din strada Morii; dupăce însă puținele ameliorări făcute deja nu satisfac tuturor trebuințelor, mai ales, că după facerea acelor ameliorări, în anul trecut, s'a mai sporit secțiunea pedagogică și cu un al patrulea curs; dupăce zidirea unui seminar nou pe locul din strada Morii ar recere spese de vre-o 800,000 cor., pe când fondul seminarial abia atinge suma de 160,000 coroane; dupăce nici după mai mulți ani nu sunt prospecte de a se procura acea sumă considerabilă, mai fiind clerul și poporul nostru angajat la mari jertfe, pentru susținerea școalelor noastre confesionale; și în fine, dupăce zidirea seminariului nu să mai poate amâna, — între asemenea împrejurări nu remâne decât ca pe lângă cele 160,000 coroane să mai procurăm vre-o 100,000 coroane cu cari sume cred că s'ar putea zidi un seminar, deplin corespunzător, cu singura escepțiune a dormitoarelor, a refectorului și a culinei, numai de câțiva ani zidite din fundament, corespunzătoare scopului.

Deci propun: ca venerabilul sinod să binevoiască a decreta zidirea noului seminar în acest sens, pe locul vechiului seminar, iar executarea a o concrede consistorului. Și sper, că până la începerea anului școlar 1912 să avem un seminar corespunzător tuturor trebuințelor și totodată să fie spre onoarea arhidiecezei".

Propunerea să predă comisiunei organizătoare spre studiare și raportare.

Să intră apoi în ordinea de zi.

Comisiunea verificătoare, constituită sub prezidenția dlui *Ioan Popovici,* raportează prin raportorul *Dr. Dumitru Stefan* asupra alegerilor noi, făcute pentru sinod, în cercul clerical al Brașovului și cercul mirenesc al Sebeșului săsesc. Ambele alegeri au decurs în ordine, proteste nu au intrat, deci comisiunea propune verificarea deputaților *Lazar Triteanu* din cler, și *Dr. Atanasiu Moga,* mirean. Sinodul îi declară verificați pe amândoi.

Comisiunea *organizătoare,* constituită sub prezidenția P. C. Sale, Arhimandritului *Dr. Ilarion Pușcariu,* prin raportorul ei, *Dr. Nicolau Vecerdea,* raportează asupra raportului general al consistoriului arhidiecezan, ca senat plenar.

Raportul să consideră cetit, să ia ca bază pentru discuția specială și se decide a se alătura la procesul verbal al ședinței de astăzi.

Sinodul, la propunerea comisiunei, și exprimă durerea și condolența prin scolare pentru trecerea la cele eterne a protopresbiterului Vasile Voina, a profesorilor Demetriu Cunțan și Dr. Petru Șpan, și a oficialului consistorial Petru Ciora.

Raportul consistoriului să ia apoi punct de punct la cunoștință, cu escepția alineatului al doilea din punctul 7 al raportului, peste care sinodul, la propunerea P. C. Sale, protosincelului *Dr. Eusebiu R. Roșca,* trece la ordinea zilei.

Comisiunea *bisericească,* constituită sub prezidenția domnului *Galacteon Șagău,* asesor consistorial, raportează prin raportorul ei, *Sergiu Medeanu,* asupra raportului consistoriului arhidiecezan, ca senat bisericesc.

Raportul se consideră cetit, se acceptează ca bază pentru discuția specială și se decide a se alătura la procesul verbal al ședinței acesteia.

Sinodul ia apoi la cunoștință, conform propunerei comisiunei, punct de punct cele trecute în raport.

Comisiunea *financiară,* constituită sub prezidenția domnului *Ioan Droc,* protopresbiter, raportează prin raportorul ei, dnul *Ioan I. Lăpedatu,* asupra raportului consistoriului arhidiecezan, ca senat epitropesc.

Se consideră cetit și raportul acesta al consistoriului arhidiecezan, se ia ca bază pentru discuția specială și se decide a se alătura la procesul verbal al ședinței.

Cuprinsul raportului se ia punct de punct la cunoștință.

Urmează comisiunea *școlară.* Prezident *Dr. Ioan Stroia,* raportor *Nicolae Sulică.* Raportul consistoriului se consideră cetit și se intră în discuția specială. Comisiunea constată, că consistoriul arhidiecezan a făcut tot ce a fost posibil pentru ridicarea nivelului învățământului public în școalele confesionale din arhidieceză.

La discuția pe articole se iau la cunoștință singuraticele puncte din raportul consistoriului arhidiecezan, și se primesc propunerile potrivite ale comisiunei școlare, făcute la fiecare punct.

Discuție mai lungă să naște la punctul referitor la vizitarea școalelor, unde comisiunea a propus a se continua cu vizitarea școalelor, în felul cum s'a făcut în anul acesta, angajându-se, dacă e cu putință, chiar și puteri noue. Au luat parte la discuție domnii: P. Cosma, Escelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan,* Nicolae Bârzea, Dr. Ioan Stroia, Ioan I. Lăpedatu, Dr. I. Șenchea, Nicol. Bogdan, Oct. Goga și Vasile Domșa. Deputatul *Dr. Stroia* a constatat în vorbirea sa, că raportul consistorial despre vizitarea școalelor e în unele privințe exagerat, presentându-se ca lucruri noue chestiuni cunoscute de mult și sulevate în rapoartele protopresbiterilor, înaintea venerabilului consistor, și a făcut constatarea, că s'a abuzat prin publicarea de acte oficiale. S'a primit în urmă propunerea comisiunei.

La punctul referitor la *stipendii* deputatul *D. Comșa* propune să se țină în primul loc în vedere, la împărțirea stipendiilor, aceia, cari vreau să studieze pedagogia.

Comisiunea *organizătoare* mai raportează prin raportorul *Dr. Nicolau Vecerdea* asupra raportului consistorial, referitor la fundațiunea fericitului *Mihail Cirlea.* Raportul consistoriului, că starea fundațiunei încă nu e cunoscută exact nici acuma, deci literile fundaționale nu au putut să fie compuse, să ia spre știre, conform propunerei comisiunei.

Proxima ședință se anunță pe Miercuri dimineața, la orele 10. Inchiderea ședinței la 11 și un sfert.

Ședința a treia.

S'a ținut Mercuri, 3 Maiu n. Prezident I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu,* notar de ședință Dr. *Nerva Oncu.*

Notarul *Ioan I. Lăpedatu* cetește procesul verbal al ședinței premergătoare. Se autentică.

Rugări pentru concediu au înaintat deputații: Dr. Gavril Buzura, Vasile Almășan, Nicolae Garoiu și Dr. Bodea. Concediul cerut se acordă.

O rugare a preotului *Dorca* să predă comisiunei petiţionare, iar rugarea deputaţilor sinodali: *Galacteon Şogău* şi consoţii, în chestia înfiinţării unui consistor separat în Cluj, să predă comisiunei organizatoare.

Se fac apoi mai multe propuneri. Deputatul *Constantin Dimian* propune aducerea unui conclus, de înţelesul, ca venerabilul consistor să nu primească arătări dela particulari, decât numai în casul, dacă la arătare se alătură şi suma de 20 cor. pentru acoperirea cheltuelilor.

Se predă comisiunei bisericeşti.

Preacuvioşia Sa, protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, face apoi propunerea următoare:

„Având în vedere, că conform dispoziţiunei cuprinse în §-ul 96 punctele 3 şi 4 din statutul organic, agendelor sinoadelor eparhiale aparţine: „Ingrijirea şi controlarea averii mişcătoare şi nemişcătoare a realităţilor şi fondurilor, cari fac proprietatea eparhiei", precum şi „deciderea în privinţa acelor realităţi şi fonduri, conform *scopului* pentru care s'au înfiinţat";

având în vedere, că mai ales în urma scurţimei timpului, sinodul nu e în măsură a face uz de acest drept şi datorinţă deopotrivă;

având în vedere, că revidarea şi examinarea raţiociniilor anuale a fondurilor şi fundaţiunilor se referă mai mult la controlarea esactităţii poziţiilor dela percepte şi erogate, ceea ce nu este identic cu controlul indicat, după cum este evident şi din dispoziţia cuprinsă tot în §-ul 96 pct. 13 din statutul organic;

având în vedere, că nu numai se fac supraerogate considerabile peste sumele preliminate în buget, dar se fac şi investiri, ba se alterează chiar şi meniţiunea averii fondurilor, şi numai în sfera de activitate a senatelor consistoriale, ceea ce este neadmisibil;

având în vedere, că prin conclusul din 27 Aprilie 1910 nr. 21 sinodul însuşi a cerut raport dela Consistor în o afacere de investire, prin care investire s'a alterat executarea unui conclus sinodal adus cu unanimitate de voturi, pentru a se preveni şi delătura eventualele necorectităţi în administrarea averii fondurilor şi fundaţiunilor, propun:

Să se exmită o comisiune de 2 membri dintre deputaţii sinodali din Sibiiu, care comisiune va controla în toate direcţiunile, dacă averea fondurilor şi fundaţiunilor s'a administrat şi se administrează de Consistor cu respectarea normelor în vigoare, având a presenta sinodului în sesiunea din 1912 raport exact despre cele constatate".

Se predă comisiunei financiare.

Deputatul *Vasile Domşa* propune, ca în viitor să se facă amintire în raportul consistorial şi despre progresul în studii al elevilor celorlalţi dela şcoalele noastre medii, nu numai despre al celor ce au terminat clasele, făcând examenul de maturitate.

Se predă comisiunei şcolare.

Acelaşi propune, ca consistorul să fie invitat să afle modalităţile de a scoate, fie ca supliment la *„Telegraful Român"*, o foaie poporală săptămânală, de cuprins instructiv, religios-moral.

Se predă comisiunei bisericeşti.

Deputatul *Nicolae Borzea* face propunerea, ca consistorul să întrevină la locul competent, pentru a se da şi preoţimei noastre întregirea dela stat, pe care o primesc preoţii altor biserici.

Se predă comisiunei bisericeşti.

Acelaşi propune, ca consistorul să stabilească salare corăspunzătoare pe seama catiheţilor noştri, respective câte o remuneraţiune potrivită.

Se predă comisiunei financiare.

Se intră în ordinea de zi. In numele comisiunei organizătoare raportează deputatul *Parteniu Cosma* asupra regulamentului de serviciu pentru funcţionarii dela consistor şi dela seminarul arhidiecezan, şi asupra mai multor petiţiuni, cari stau în legătură cu acest regulament.

Propune deci întâi de toate, ca sinodul să iee act despre sistemisarea unui post de diacon ceremonial, iar pe domnul T. Popovici să-l treacă în clasa V. de salar, asemenea şi pe dl V. Tordăşianu, primul profesor, al doilea funcţionar consistorial. Proiectul de regulament, astfel modificat, să fie apoi acceptat de basă pentru discuţia specială. Aceasta e părerea majorităţii din comisiune. Domnii Dr. E. *R. Roşca* şi *Nic. Ivan* au păreri separate.

La cuvântul P. C. Sa, protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, şi declară, că nu poate primi proiectul presentat, ca basă pentru desbaterea specială, fiindcă e un elaborat compus în mod unilateral. Salarele nu sunt croite după cualificaţie şi prestaţie de muncă. Dar şi de altcum basa regulamentului ar trebui să o formeze pragmatica de serviciu, care lipseşte încă. Mai e apoi faptul, că nu toţi funcţionarii sunt trecuţi în regulament. Unii lipsesc. Mai lipseşte şi modalitatea instituirii funcţionarilor. Lipseşte din regulament şi partea referitoare la datorinţele funcţionarilor. Doreşte, ca regularea, ameliorarea situaţiei funcţionarilor, să se facă aşa, ca *toţi* să fie mulţămiţi. Propune deci, ca regulamentul să fie luat dela ordinea zilei, iar consistorul să fie invitat să compună întâi o pragmatică de serviciu, şi apoi regulamentul de serviciu din discuţie. Şi până atunci însă, funcţionarii consistoriali şi seminariali, împreună cu protopresbiterii, să primească un adaos de 15% din salar, cu începere dela 1 Ianuarie 1911.

Deputatul *Nicolae Ivan* asemenea nu poate accepta regulamentul, ca basă pentru discuţia specială, din motivul, că nu conţine nici o ameliorare pentru cei mai mulţi dintre cei interesaţi, şi favorul îl au numai cei ce vreau să treacă la pensie. Dar prin aceasta se îngreunează fondul de pensiune! De aceea propune, ca regulamentul, luându se dela ordinea zilei, cum a propus antevorbitorul, să fie adus în legătură cu statutele fondului de pensiune, cari asemenea vor fi modificate.

Domnul *I. de Preda* dă lămuriri cu privire la felul cum a fost compus regulamentul. P. C. Sa, Protosincelul Dr. E. *R. Roşca* îşi retrage partea din urmă a propunerei, referitoare la noul adaos de 15%, pe care însă deputatul *Dem. Comşa* şi-o însuşeşte.

Raportorul *P. Cosma* spune, că regulamentul a fost compus cu cele mai bune intenţiuni. E adevărat, că o pragmatică de serviciu e foarte necesară, dar pentru aceea regulamentul ar putea să fie votat, pentrucă dispoziţiile din regulament privesc pe funcţionarii, cari sunt *acum* în funcţie. Insă dacă se crede, că ambele au să fie votate deodată, pragmatica şi regulamentul, nu se opune, ci primeşte propunerea deputatului *Dr. Roşca*, însă fără adaosul de 15%.

Mai vorbeşte I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, lămurind chestia cu pragmatica, apoi *Arsenie Vlaicu*, P. C. Sa Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu* şi *Lazar Triteanu*, iar sinodul primeşte propunerea P. C. Sale protosincelului *Dr. Roşca*, cu întregirea făcută de dep. *Nicol. Ivan* şi cu adaosul făcut de deputatul *Vlaicu*, că la noul proiect de regulament să fie alăturat şi un tablou esact despre starea materială a arhidiecezei. Cu elaborarea noului proiect va fi încredinţată conform propunerei deputatului *L. Triteanu*, o comisiune sinodală.

Tot comisiunea organizătoare raportează prin dl raportor *Dr. Eusebiu R. Roşca* asupra concluzului luat din partea sinodului protopresbiteral al Geoagiului ca locul de scrutiniu pentru deputaţii sinodali şi congresuali să fie mutat dela Hondol la Geoagiu. Comisiunea propune şi sinodul primeşte, ca actul să fie redat consistoriului pentru a ţinea cont de dorinţa esprimată cu ocasiunea nouei arondări, pusă în lucrare.

Tot acelaşi raportor refereazǎ în chestia cererii comunei Vălenii Şomcuţii de a fi mutată dela tractul Dejului la tractul Cetatea de peatră. Comisiunea propune ca rugarea să fie predată consistoriului pentru a se cere părerea celor interesaţi.

Se primeşte.

In urmă tot raportorul *Dr. E. R. Roşca* raportează în chestia concluzelor luate în sinoadele protopresbiterale din Ilia şi Dobra, în chestia urcării dotaţiunei protopresbiterului şi propune, iar sinodul decide, ca conform concluselor de mai nainte, dotaţiunea protopresbiterilor rămâne cea de acum, până la o nouă regulare generală.

Urmează comisiunea bisericească care prin raportorul *Sergiu Medean* raportează asupra raportului consistoriului arhidiecezan referitor la întregirea parohiilor, cari nu pot fi îndplinite pe calea concursului din lipsa de competenţi. Comisiunea propune ca consistorul să fie îndreptăţit a accepta de candidaţi şi indivizi nepregătiţi în seminar cari însă prestau esamenul de cualificaţie.

Deputatul *Dr. Pavel Oprişa* nu primeşte propunerea, din motivul, că astfel de elemente nu sunt spre folosul bisericii. Unde avem astfel de oameni, am perdut şcoalele confesionale.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, dovedeşte tocmai contrarul, cu casuri concrete.

P. C. Sa, Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu* încă e de părere, că acolo unde se arată absoluta necesitate, să se facă abatere dela lege; dar ar dori să nu se iee nici o hotărâre, ci să fie lăsate lucrurile în grija consistoriului.

Mai vorbesc deputaţii *Dr. Ioan Stroia* şi *Vasile Dămian*, iar în urmă sinodul primeşte propunerea comisiunei, cu adaosul făcut de deputatul *Stroia*, ca concursul să-l publice în astfel de casuri, a doua şi a treia oră, consistoriul, şi la consistor să fie înaintate şi rugările concurenţilor.

Acelaşi raportor propune, că rugarea comunei Bătrâna de a fi întregită parohia vacantă de acolo în mod escepţional, să fie predată consistoriului pentru a fi luată în considerare.

Se primeşte.

Şedinţa proximă se anunţă pe ziua următoare, la orele 10, şi şedinţa se închee la orele 12 şi jumătate din zi.

Şedinţa a patra.

Ţinută Joi, în 4 Maiu n. Prezident I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu.* Notar de şedinţă *Nicolae Sulică.*

Notarul Dr. *Nerva Oncu* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică, cu întregirea făcută de deputatul *Nicolae Ivan*, şi după observările deputaţilor Dr. *E. R. Roşca*, *Lazar Triteanu* şi P. *Cosma.*

I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan* propune alegerea comisiunei sinodale, care are să facă noul proiect de regulament de serviciu, conform hotărârei din şedinţa premergătoare. Se aleg domnii deputaţi: Dr. Eusebiu R. Roşca, protosincel, director seminarial, Dr. Vasile Preda şi Ioan I. Lăpedatu.

Se intră apoi în ordinea de zi.

In numele comisiunei organizătoare raportează deputatul *Nicolae Ivan* în chestia fondului cultural. Ceteşte raportul consistorului către sinod. Din el se vede, că incassarea cuotelor se face în mod foarte anevoios. Venitele fondului s'au urcat totuşi în anul trecut, prin donaţia marelui filantrop *Vasile de Stroescu*, în mod invederat.

Propune luarea raportului la cunoştinţă cu aprobare. Consistorul să fie apoi invitat să presente în sesia următoare literile fundaţionale ale acestui fond. Marelui mecenat *Vasile de Stroescu* să i se aducă mulţămită şi omagiu de recunoştinţă. Consistorul să iee măsurile de lipsă pentru încassarea taxelor restante. Ajutoarele pe seama şcoalelor să se voteze din fondul acesta în şedinţă consistorială plenară.

Vorbeşte deputatul *Nicolae Bogdan* şi cere, ca banii fondului cultural să se folosească numai pentru salvarea şcoalelor, pentru scopul deci, care a fost avut în vedere la înfiinţarea lui.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan* dă lămuriri şi spune, că după compunerea literilor fundaţionale se va şti, că unde au să se dee banii. Până atunci consistorul a crezut şi crede, că ori ce trebuinţă *culturală* poate fi acoperită din fondul cultural.

Deputatul *Vasile Dămian* doreşte, ca la împărţirea ajutoarelor să se procedeze cu dreptate.

I. P. S. Sa asigură sinodul, că ajutoarele se dau după multă chibzuială şi cu dreptate.

Deputatul *Lazar Triteanu* spune, că consistorul nu are alta în vedere la distribuirea ajutoarelor, decât numai salvarea şcoalelor. Comunică principiile de cari e condus consistorul în privinţa aceasta. Nu poate primi propunerea comisiunei, ca ajutoarele să le împartă consistorul în şedinţă plenară, ci cere menţinerea usului de până acum, anume, ca distribuirea să o facă senatul şcolar al consistorului.

Deputatul *Arsenie Vlaicu* face amandament la propunerea comisiunei, ca consistorul să caute modalitatea de a se augmenta fondul cultural şi din contribuiri încassate dela biserici, fiind aceasta o resursă sigură pentru fondul cultural.

I. P. S. Sa crede, că propunerea aceasta e de mare însemnătate, roagă pe propunător să o presente în şedinţa proximă, ca propunere independentă. Propunătorul se învoeşte.

Mai vorbeşte deputatul *Dem. Moldovan*, şi constată, că distribuirea ajutoarelor s'a făcut din partea senatului şcolar cu cea mai mare acurateţă şi dreptate. O ştie aceasta din experienţă. E pentru acceptarea părerii deput. Triteanu, ca împărţirea ajutoarelor să o facă şi în viitor senatul şcolar al consistoriului.

Mai dă unele lămuriri I. P. S. Sa, apoi vorbeşte Nicol. Bogdan şi I. de Preda, iar în urmă raportorul apără punctul de de vedere al comisiunei, şi solicită votarea propunerei ei.

Deputatul *Lazar Triteanu*, ca contrapropunător, cere votarea propunerei sale, ca împărţirea ajutoarelor să o facă senatul şcolar.

Punctele trei dela început ale propunerei comisiunei se primesc, iar în locul punctului patru să votează propunerea deputatului *Triteanu*, cu 23 voturi, contra 14.

Acelaşi raportor raportează în chestia gimnaziului din Brad. Ceteşte raportul consistoriului către sinod. Din el să vede, că starea fondului de zidire al noului gimnaziu e de 180,000 coroane. Propune, ca sinodul să iee raportul la cunoştinţă, şi să invite consistorul, ca imediat după sosirea planurilor dela ministeriu, să se apuce de zidire, dând lucrarea în întreprindere pe calea concursului.

Se primeşte.

Acelaşi raportor raportează în chestia petiţiunei înaintate sinodului în şedinţa premergătoare, din partea mai multor domni deputaţi sinodali, în chestia înfiinţării consistoriului din Cluj. Propune, ca sinodul să iee la cunoştinţă, că afacerea e în curgere la consistoriu; să se aştepte deci terminarea lucrărilor, căci consistorul va prezenta raport la timpul seu.

Se primeşte.

Urmează comisiunea bisericească. Raportor *Sergiu Medeanu.* Raportează asupra propunerei deput. *Constantin Dimian*, făcută în şedinţa de eri. Propune, ca propunerea să fie predată consistoriului spre studiare.

Se primeşte.

Acelaş raportor raportează în chestia propunerei deput. *Vasile Domşa* de a se înfiinţa o foaie poporală bisericească, şi propune, ca afacerea să se predee consistoriului spre studiare şi raportare.

Se primeşte.

Acelaş raportor raportează asupra propunerei deputatului *N. Borzea*, în chestia dotaţiei preoţilor. Propune predarea afacerei în grija consistoriului, spre studiare şi raportare.

Se primeşte.

Urmează comisiunea şcolară. Raportor *Dr. Ioan Stroia.* Raportează asupra raportului consistorial în chestia situaţiei generale a şcoalelor confesionale din arhidieceză. Ceteşte raportul compus cu multă esactitate. La partea primă a raportului comisiunea face propunerile următoare:

1. „Raportul consistorului despre starea şcoalelor să se ia la cunoştinţă.

2. Să iau cu vie satisfacţie la cunoştinţă măsurile luate de venerabilul consistor pentru salvarea instituţiunilor noastre culturale. Şi deoarece în protopresbiteratele Abrud, Alba Julia, Bran, Cetatea de peatră, Cluj, Dej, Deva, Dobra, Făgăraş, Geoagiu, Haţeg, Hunedoara, Ilia, Orăştie, Treiscaune şi Zarand, numărul şcoalelor neasigurate, în raport cu cele asigurate, este de tot mare, să invită vener. Consistor, ca prin organele sale subalterne, unde ar fi de lipsă, şi prin comisari, să facă tot posibilul pentru a asigura cât de multe şcoale prin câştigarea ajutoriului de stat.

3. Să aprobă ajutoarele date până acum din fondurile arhidiecezane, pentru asigurarea şcoalelor noastre poporale, dar să invită vener. Consistor, a ajuta în viitor în primul rând, întru cât au lipsă şcoalele din centrele protopresbiterale şi din comunele mixte, unde interesele noastre religioase morale şi culturale sunt mai periclitate, sistând chiar ajutoare date parohiilor unde acest pericol nu obvine acum.

4. Să invită ven. Consistor să continue cu toată energia sporirea fondului cultural, şi deoarece acest fond să alimentează azi aproape numai prin cotizaţiunile oficianţilor bisericeşti din gremiu, protopopi, profesori dela institutele noastre şi preoţi, pe când inteleectualii, cu foarte puţine esceptiuni, stau încă indiferenţi faţă de acest fond, sinodul arhidiecezan face de nou apel la toţi inteleectualii nostri, ca să contribue fiecare cu obolul său la acest fond, având vener. consistor a-i provoca din nou, dar mai ales pe aceia cari au beneficiat odinioară de stipendii şi ajutoare, să-şi arate acum, când biserica şi poporul are lipsă de ajutorul lor, recunoştinţă pentru ajutorul folosit la câştigarea cualificaţiei, care azi le asigură poziţia frumoasă ce o au.

5. Purcezând din covingerea, că în împrejurările actuale numai dascăli devotaţi cu trup şi suflet idealului nostru religios moral cultural pot să satisfacă pe deplin chemării grele culturale în şcoalele noastre confesionale, să invită vener. consistor a da cea mai intensivă atenţie modului de educaţie al pedagogilor noştri în seminar, îngrijind, ca ei să primească o educaţie adevărată şi aleasă, amăsurat chemării lor şi eliminând toate acele elemente, cari dovedesc, că nu sunt capabile de însufleţirea ce o cere timpul de azi dela viitoriul dascăl ortodox, şi să autorisează vener. Consistor, ca să creeze din mijloacele disponibile mai multe burse prin cari să se poată atrage elementele cele mai bune pentru statul nostru învăţătoresc.

6. Se ia act cu regret despre dispozițiile unor organe administrative, prin cari s'au închis atâtea școale de ale noastre, fără să se deschidă altele în loc, și s'a lăsat tineretul nostru fără educația și instrucția necesară, și să invită vener. Consistor, ca să continue cu remonstrările la locurile competente pentru redeschiderea și asigurarea acestor școale, iar până atunci să dispună, ca preoții acestor parohii, barem în Dumineci și sărbători să întrunească tineretul nostru în biserică, spre a-i da cel puțin instrucția religioasă morală absolut necesară pentru viață".

7. Se naște discuție. Vorbește la obiect deputatul *Oct. Goga* și cere publicarea raportului consistorial către sinod. Dr. *Pavel Oprișa* cere salvarea școalelor din Zarand, iar *Dr. Val. Moldovan* dorește, ca în prima linie să fie salvate școalele din comunele mixte, ca mai însemnate. Propunerei deput. *Goga* se opune deput. *Triteanu*, apoi vorbește în chestie P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, *Nicol. Bogdan*, și Escelența Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan*, pledând toți pentru neacceptabilitatea propunerei deput. *Goga*, care pusă la vot *nu se primește*, ci se votează toate propunerile comisiunei școlare.

Continuarea discuției se amână pe ședința următoare, care se va ținea Vineri, la orele 9 dimineața.

Ședința se închide la orele 12 și jumătate.

NOUTĂȚI.

Sfințire de biserică. Sâmbătă, în ziua sfântului George, se va face sfințirea bisericii gr. ort. române din Uzdin (Ozora) dieceza Caransebeșului, prin P. S. Sa, Episcopul Dr. *Miron E. Cristea.*

*

Liber. In 2 Maiu n. c. dimineața la orele 8 a eșit din temnița de stat din Seghedin dl *Victor Branisce* redactorul „Gazetei Trans". din Brașov, împlinindu-și pedeapsa avută de șase luni.

*

† Ioan Sabo, episcopul gr. cat. român din Gherla, a decedat, după lungi suferințe, Marți dimineața la ora unu în etate de 75 ani. Inmormântarea i s'a făcut astăzi, Vineri, la orele 10 dimineața. Odihnească în pace!

*

Permutat. Domnul *Ioan Miculescu*, subdirector financiar în Murăș-Oșorheiu, a fost permutat, — dupăcum ni se comunică din Budapesta, — în aceeași calitate, la Sibiiu, în locul decedatului *Hossu.*

*

La avansamentul din 1 Mai a. c. au fost numiți, dintre ofițerii români, și următorii: maiorul George Domășnian subcolonel în statul major; locotenenții Iacob Brendușan, Xenofon Roman, Adrian Roman căpitani în reg. de infanterie; sublocotenentul George Cat locotenent; cadeții Iosif Drăghici, Emil Crișan, Ioan Murgu, Ioan Georgescu, Stefan Iacobici, Toma Dărăbaș, Iuliu Vas, Virgil Popovici și Emil Savu sublocotenenți.

*

„Albina", *institut de credit și de economii, Sibiiu*, ține ore de cassă pentru partide, din 8 Maiu c. până la altă dispozițiune dela 7 a. m. până la 12½ m. *Direcțiunea.*

*

Scriitorii la Arad. La șezătoarea scriitorilor români, ținută Dumineca în Arad, au luat parte tot cam aceiași scriitori, cari au fost și la noi, în Sibiiu. Dimineața la orele 10 toți scriitorii, sosiți la Arad, au mers la biserică, ca să asiste la serviciul divin, și după aceea la deschiderea sinodului eparhial; la ora unu au făcut o vizită P. S. Sale episcopului Ioan I. Papp. A urmat apoi banchetul festiv, dat în restaurantul dela Crucea albă, unde a vorbit în onoarea scriitorilor dl Dr. N. Oncu. Au mai cuvântat dnii Gârleanu, Goga, Pavelescu ș. a. Seara a avut loc șezătoarea, aranjată în sala mare a hotelului dela Crucea-albă. Inceputul cetirilor l-a făcut dl Cincinat Pavelescu; au urmat dnii O. Goga, Em. Gârleanu, D. Nanu, C. Moldovanu, Agârbiceanu, A. Herz, Stamatiad, Eftimiu și la sfârșit iar dl Cincinat Pavelescu. Publicul numeros și-a exprimat însuflețirea cu lungi aplauze după fiecare cetire. Serbările s'au terminat cu un joc animat, la care damele s'au prezentat în cea mai mare parte în costume naționale. Serbările dela Arad au fost manifestațiuni culturale destul de izbutite, ca început. Pe viitor să nădăjduim, că vor succede și mai bine, atât la Arad, cât și în alte centre de ale noastre.

*

Două procese câștigate. Primim informația din Budapesta, că două procese purtate în contra Sârbilor au fost câștigate la înalta Curie în ședința din 2 Maiu n. c. Unul e al Românilor din Mehale, pentru jumătate din venitele așa numitelor pământuri bisericești, și altul al comunei bisericești Brestoveț (Aga) în contra reîncorporării sale la biserica sârbească, după cum ceruseră Sârbii. In ambele s'a dat câștig de cauză Românilor, reprezentați prin dl advocat *Dr. Emil Babeș.*

*

Contribuiri pentru „Muzeul școlar". Pentru înființarea Muzeului școlar au mai întrat la direcțiunea seminarului „Andreian" oferte în bani dela: Zenovie Popovicin par. în Satulung 4 cor. și dela Vasiliu Mateiu par. în Lancrăm 2 cor.

*

Dela oraș. Se aduce la cunoștință, că lista provizorie a alegătorilor dietali ai orașului Sibiiu pentru anul 1912 și consemnarea acelor alegători, cari s'au șters din lista alegătorilor dietali a anului curent, va fi expusă în expeditura magistratuală din casa sfatului, *începând dela 5 Maiu până la 25 Maiu 1911*, în toate zilele, dela 8 până la 12 oare înainte de ameazi și dela 2 până la 6 oare după ameazi, spre informațiunea tuturor, unde după ameazi, dela 2 până la 6 oare, se și pot copia.

*

Mulțămită. Marele binefăcător, Ilustrul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit pe seama bis. gr. or. rom. din Curciu suma de 200 cor. adecă două sute coroane. In numele comitetului și al poporului credincios subscrisul îi aduc și pe această cale cele mai călduroase mulțămiri. Curciu, 19/IV 1911. *Miron Bucșa* preot gr. or.

*

Petiție respinsă. Din Arad se vestește, că mai multe femei au cerut dela ministrul de justiție Francisc Székely, să li se permită facerea examenului pentru a putea fi aplicate în funcțiuni de conducătoare a cărților funduare. Ministrul a refusat încuviințarea cererii femeilor pe motiv, că *numai bărbații* pot fi admiși în asemenea funcțiuni.

*

Osândire. Tribunalul din Brașov a osândit zilele acestea pe servitorul George Balogh, care în iarnă omorâse și jefuise pe clopotarul sas Petru Stoof, la temniță pe viață.

*

Mulțămită. Marele binefăcător al Românilor, dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru biserica gr. or. rom. din Șercăița 200 coroane, pentru care faptă îi aducem și pe această cale mulțămitele noastre. *Dimitrie Bărbat*, preot.

*

Dela comitat. Comisiunea administrativă a comitatului Sibiiu și subcomisiunile ei țin ședință în 8 Maiu n. la orele 3 după ameaz, în sala mică a casei comitatense.

*

Anunț. O agentură de poștă se va deschide în comuna *Ludoșul mare*, din comitatul Sibiiului. Noua agentură își va începe activitatea cu ziua de 16 Mai n. a. c. De cercul acestei agenturi se țin comunele Ludoșul mare, Gusu și Topârcea.

*

Mulțămită. Marele mecenat al neamului nostru, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pentru renovarea bisericei noastre 200 cor., pentru care faptă mărinimoasă și pe această cale, în numele parohienilor mei, ii aduc cea mai călduroasă mulțămită. Cristișiu (pp Turda) 17/30 Aprilie 1911. *Ioan Oprișiu* par. rom. gr. ort.

*

Meteorologie. Institutul meteorologic din capitală profețește o vreme destul de capriţioasă pentru luna lui Mai, și adecă: în primele douăsprezece zile va fi ploaie și vânt moderat; vor urma apoi furtuni, cu ploi mari, până către douăzeci Mai; dar nici după aceea vremea nu se va schimba spre bine. Timp frumos vom avea abea în ultimele patru zile din Mai.

*

Mașine automatice. O reformă însemnată se pregătește în viața poștelor din străinătate. Oamenii adecă se ocupă cu gândul de a desființa mărcile, cel puțin pentru ziare și alte institutii, care cheltuesc muncă și vreme multă cu lipitul mărcilor; — rolul acestora îl vor lua mașine de stampilat, care vor funcționa sub controlul organelor dela poștă. Inoirea aceasta va fi bine primită atât de administrațiile ziarelor, care ar avea mai puțină muncă, cât și de administrația poștelor, care ar economisi cheltuiala cu tipărirea și vânzarea mărcilor.

*

† Văd. Luiza Dr. Popescu, născ. Nasta, a decedat Mercuri, și a fost înmormântată Joi, d. a. în cimiteriul gr. ort. român din Brașov. Odihnească în pace.

*

Concurs de aviațiune organisează ziarul vienez *Zeit*, care va acorda un premiu de *zece mii* coroane, dacă aviatorul va sbura din Viena până la Budapesta fără a se coborâ nicăiri pe linia dintre aceste două capitale. Alte *cinci mii* de coroane va primi aviatorul, care va face drumul din Budapesta până la Viena, asemenea fără a se coborâ. Concursul se va începe în 8 Mai.

*

Despre salvarsan a ținut la Stuttgart o prelegere doctorul *Ehrlich*, și anume la reuniunea crucii roșie germane. Profesorul Ehrlich a arătat, că prin salvarsan se pot vindeca deplin număroase boale, ca de pildă malaria (frigurile) și alte boale tropice. Insă cu privire la vindecarea sifilisului, a declarat că vor trebui să mai treacă ani de zile până când chestiunea va fi definitiv deslegată. Până acum e sigur numai atâta, că salvarsanul în anumite cazuri nu este de loc primejdios.

*

In comuna Arpașul de sus (comit. Făgărașului), după cum ni se scrie, în 25 Februarie c. și-a început activitatea însoțirea de credit sistem Raiffeisen. Meritul înființării acestei însoțiri îl are învățătorul de acolo, Adam Tutor, apoi domnul Victor Tordășian, și harnicul preot din Ucea de jos, Ilie Mânecuță, cari au ajutat și îndemnat poporul.

*

Experimente interesante. Lumea științifică urmărește cu un deosebit interes experimentele făcute în Londra de doctorul englez *Houston*, care voește să dovedească că apa de beut în care se toarnă bacilii tifosului, este cu totul nevătămătoare, dacă se păstrează timp mai îndelungat, în anumite condițiuni. Numitul doctor a făcut experimente chiar asupra sa, și a beut mai multe zile apă infiçiată cu bacili de tifos fără să i se întâmple nici o primejdie. Apa infiçiată din care a beut doctorul Houston, fusese ținută câteva săptămâni într'o pivniță întunecată, la o temperatură anumită și în sticle astupate. Lucrul se explică așa, — conform cercetărilor numitului doctor, — că apa cu microbi, păstrată în magazin timp de o lună, își perde însușirea sa molipsitoare. Prin urmare, dacă orașele mari voesc să pună sfârșit răspândirii boalei de tifos, n'au decât să întrebuințeze apă stătută. Experimentele se continuă.

*

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" au mai dăruit: Anastasiu Beșa, conducătorul agenturii „Albinei" (Dicio-sânmărtin) și fiul său Traian, 2 cor.; Grigor Dancu, propr. (Săcel) 1 cor.; Ieronim Preda, librar (Făgăraș), Nic. Bembea și Ioan Dobrotă, învățători (Sibiel), Stanciu Stroia, înv. (Cacova), Aur. Decei, not. (Gurarâului), Valer Popovici, par. (Sibiel), câte 2 cor.; credincioșii din Valea Lupșei din discul dela Paști, la îndemnul par. Avram Corau, cor. 9·08; Ionel Vasiu, pract. libr. 30 bani; iar din prilejul sărbării pomilor din Tălmăcel au dăruit: I. Druhora, par. (Boița), I. Roman, par., Toma Târșă, comerc. (Tălmăcel), câte 2 cor., Ioan Fanea, notar și dna, Aurel Barbu, înv. și dna Elena n. Racu, înv. (Tălmăcel), câte 5 cor.; George Rusu, măsar, Dum. Oancea, primar, Nic. Săcărea, înv. și dna Ana, Ioan Chirilă, econ., Dum. Rădoiu, oier, Toma Rădoiu, colector com., toți din Tălmăcel; Eugen Popescu, dir. școl. (Boița) și Rom. Simu, înv. pens. (Sibiiu), fiecare câte 1 cor.; dna Maria R. Simu, Nic. N. Barbu, Toma Popa, vornic, Petru Stroilă, ec., Nic. Șerbănescu, epitr., (Tălmăcel), câte 50 bani.; Petru Fântână, ec., Emilian Dancu, cassar, Ioan Oancea, polițai, Ioan Rădoiu, oier, (Tălmăcel), câte 60 bani; Aur. Bratu, prof., 40 bani; Eugenia Tordășian, prof., Nic. Iosif, înv. pens., câte 15 bani; Morica Tordășian, Dr. Vasile Stan, prof., Eugenia Derleanu și Vic. Tordășian, câte 10 bani. Dem. Moldovan, prot. (Sighișoara) 2 cor. și Ioan Marin, par. (Boroșineul mic) 3 cor. Starea fondului cor. 513.78.

*

Petrecere în Ferihaz. Tinerimea română din Ferihaz invită la producțiunea teatrală ce o va aranja Sâmbătă în 23 Aprilie st. v. (la Sf. George) în sala școalei din loc. Inceputul la 6½ oare seara.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

Poșta ultimă.

† Hieronymi Károly.

Ministrul de comunicație, *Hieronymi Károly*, a decedat eri după ameaz, la orele 5, în etate de 72 ani.

Corpurile legiuitoare române.

Sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare române să închide astăzi, Vineri.

Inchiderea sesiunei sinodale.

Sinodul arhidiecezan și-a terminat lucrările în ședința de astăzi. Chestia seminariului s'a rezolvat astfel, că consistoriul a fost învitat să prezinte în sesiunea proximă plan de zidire și proiect de spese pentru un seminar ridicat pe locul celui de acuma, și pentru unul zidit altundeva, pe teren liber. Excelența Sa, Arhiepiscopul și mitropolitul *Ioan Mețianu*, a mulțămit deputaților sinodali pentru interesul manifestat față de obiectele desbătute în sinod și a închis ședința la orele 12 și jumătate. In numele sinodului a mulțămit P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Pușcariu*, Excelenței Sale, pentru înțăleapta conducere a sinodului. Sinodul a făcut ovațiuni Excelenței Sale.

Cărți și reviste.

Povestea celor necăjiți, fantazii și portrete, de *D. Anghel*, București, Librăria Nouă. Un vol. de 125 pp. apărut în Biblioteca „Lumina". Prețul 30 bani.

*

„Simion Florea Marian". Schițe biografice, de *Liviu Fl. Marian*, profesor la gimnaziul superior gr. ort. din Suceava în Bucovina. Pe 19 pagini, format mare, ni se dă în broșura cu titlul de sus, tipărită în București, biografia regretatului academician *Marian*, cunoscutul scriitor și adunător de datini și credințe poporale, mort în Aprilie 1907, în etate de 60 ani. Biografia e scrisă de cel mai competent, de fiiul decedatului, care și toarnă întreaga iubire fiiască în amănunțita descriere a activității atât de rodnice pe acest pământ, a laboriosului său părinte. Prețul broșurei nu e indicat; dar autorul ne roagă să anunțăm, că toți colaboratorii de pe vremuri ai părintelui *Simion Fl. Marian* din Suceava, primesc broșura gratuit, dacă-și fac cunoscută adresa, comunicându-o autorului broșurii, dlui *Liviu Fl. Marian*, profesor în Suceava, Bucovina.

*

„Revista politică și literară" din Blaj nrul 8 a apărut cu următorul sumar: Iuliu Maniu: Scopul politicei naționale românești. — E. Lovinescu: Critica și istoria literară. — Lege țărănească: (După un autor german). — M. Străjanu: Privire asupra liberei cugetări în România. — I. Baptist: Fragmente. — Iunior: Statul (de Dr. Franz Oppenheimer.) — Hyperion: Inelul lui Polykrates (după: Schiller). — Dr. V. Hâncu: Holera și tratamentul ei. — P. Pădure: Primăvară. — P. Pădure: La Paști. — Nicu: Singurătate. — Al. Ciura: Cronică literară († Iosif St. Șuluțu). — Gavriil Todică: Parte economică. ***: Creditul. Costul abonamentului pe un an 12 cor., pentru învățători și preoți dela sat: 8 cor. In România și străinătate: 15 cor.

*

„Luceafărul" nr. 9, 1911, revistă literară și artistică, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: Oct. C. Tăslăuanu: Organizarea satelor noastre. Victor Eftimiu: Cântece. Și noi treceam pe gânduri . . . Imi placi pentru privirea ți visătoare . . . . Versuri albe. Tristețea primăverii (poezii). Em. Gârleanu: Palavragiul. I. Borcia: Fantazie, Tablou modern (poezii). A. Melin: Pe când avea și vulpea boi. Maria Cunțan: Rugăciuni (poezie). I. Borcia: Iuliu Caesar, de Shakespeare. Dări de seamă: Il. Chendi: Poezii, de Oreste; „Haiducul", de Bucura Dumbravă. Cronică: Eminescu și Barițiu. — † Antonio Fogazzaro (D. Tomescu. — Scriitori modești și încercări de parvenire. — † Nicolae Densușianu. — Duplicitate literară. — Sărmana Jeana. — Poșta Red. — Bibliografia. Ilustrațiuni: 5 fotografii de porturi dela balul din Arad și 2 dela balul din Sibiiu.

Teatru.

Astăzi, Vineri, ultima reprezentație. Să cântă opera *Tiefland*, dată și Miercuri sara cu mare succes. Mâne escelenta societate de operă a dlui *Bauer* își începe reprezentațiunile în *Brașov*, unde sigur i se va face aceeași primire călduroasă, ca în Sibiiu.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

Concurs.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte (Ctul Sibiiu) intenţionează a edifica o casă pentru adăpostirea societăţilor din loc şi spre scopul acesta escrie concurs cu termin până în 20 l. c.

Materialul îl va lifera institutul iar lucrul se va da în întreprindere pe baza planului şi preliminarului de spese compus de architect şi anume lucrul de zidar, dulgher şi tâmplar separat, eventual şi laolaltă.

Licitaţia va fi minuendă cu oferte în scris pelângă depunerea unui vadiu de Cor. 500 în numerar sau hârtii de valoare.

Planul, preliminarul cu preţurile de unitate, precum şi condiţiile de licitaţiune sunt espusă în biroul institutului.

Sălişte, în 2 Maiu 1911.

148 1- 3 **Direcţiunea.**

Nr. 14/1911 of. par. [147] 1—3

Anunţ de licitaţiune.

In 1 Maiu v. (14 Maiu) a. c. la oarele 3 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere adaptarea şcoalei confesionale gr. or. rom. din comuna **Vecerd**.

Preţul de strigare e 4600 coroane.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiune se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Peatra, cărămida, năsipul şi varul le dă comuna bisericească.

Vecerd, în 17 Aprilie v. 1911.

Gregoriu Triffu
paroh gr. or.

Ioan Toma, Nicolae Creţu, Ioan Demian, Niculae Toma, Toma Roman, Ştefan Popa, Ioan Frăţilă, Niculae Muntean, Alecsandru Aron, Preda Ioan.

Augustin Demian şi *Niculae Radu*
epitropi.

Nr. 334/1911.
Am văzut: **I. Muntean**
prot.

Aviz.

La seminarul „Andreian“ se află de vânzare cu preţuri foarte moderate mai multe ferestri şi uşi scoase din folosinţă, dar în stare bună.

Informaţiuni mai deaproape dă economul seminarial.

Sibiiu, în 19 Aprilie 1911.

Aurel Popoviciu
(149) 1—3 duhovnic şi econ. sem.

Nr. 246/1911 prot. [123] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Seleuşul-mare** cu filia Prod, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se escrie concurs conform Venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 2129 Bis. cu termin de 30 zile dela prima pnblicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat Oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Sighişoara, 13/26 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

◆ ◆ ◆

Publicaţiune.

Fraţii Bratu, arândatori ai domeniului Şuluţan din Vidraseu, au de vândut 250 de oi fătate rasă bârsană, soiu ales, din o turmă de 500 oi fătate. Oile de vânzare nu se scot din turmă cele mai puţin bune, ci se rup jumătate din ele, dându-i-se cumpărătorului de a-şi alege.

Doritorii de a cumpăra să poftească la faţa locului în Vidraseu (Vidrátszeg) u. p. şi staţiune de tren „Nyárádtő“, comitatul Târnavei mici (145) 3—3

◆ ◆ ◆

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 6—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 21— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 2—10 L. Olariu,
Budapesta, Lajos utca 141 III/19.

Admoniare!
Société des Papiers Abadie.
Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute
RIZ ABADIE (Riz doré)
rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare,** căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 4—52

Altoi de viţă puternică
nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospoară, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **şcoala de viticultură din Reichesdorf,** proprietar **Simon Nemencz,** posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.
Cataloage la cerere gratuit şi franco!
(360) 51—

„Mugurul“
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la
Insoţirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
Material disponibil în altoi peste
două (2) milioane.
Şcoalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoi desvoltaţi la perfecţiune.
La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţiuni plătite pe 10 ani cu 7%.
La cerere preţ curent şi instrucţiuni gratis şi franco.
Insoţirea primeşte gratis elevi pentru învăţarea altoitului şi manipulării şcoalei de altoi.
(464) 23—

Prima condiţiune de reuşită este de a folosi material solid.
Trimiteţi băieţi la cursul practic de altoit.
Replantaţi-vă viile cu altoi dela firmă română.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 30 - 52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**
Preţcuranturi ilustrate gratis.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Câştigul cel mai mare în caz norocos e de
1 Milion Cor.!

Nu întârziaţi

Câştiguri cu
600,000 K 90,000 K
400,000 K 80.000 K
200.000 K 70.000 K
100,000 K etc etc.

a lua parte la a 28. loterie de clasă ces. ung. care acum se începe.

Colectura principală
JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **18** şi **20 Maiu**

	1/8 los original	1/4 los	1/2 los	1/1 los
cu preţul oficios de	**cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Comandele se execută imediat — contra trimitere a banilor înainte prin asemnat postal. Mai simplu e să se noteze pe cuponul asemnaţiunei că de care doriţi!

Vă rugăm aci a o tăia şi a ne-o trimite.

Chequri poştale, precum şi planuri de joc, se trimit gratuit şi franco.

Vă rugăm aceasta comandă a o lipi pe o corespondenţă.

Comandă.
Onor. Colectură princ. Julius Friede & Co., Sibiiu, Str. Cisnădiei I.

Rog să mi se trimită .... buc. los. întregi à 12 cor.
.... „ „ jumăt. „ 6 „
.... „ „ sferturi „ 3 „
.... „ „ optimi „ 1·50 „
Adresa precisă: Numele: ....
Locuinţa: ....
Poşta ultimă: ....
Bani trimit totodată prin asemnat postal; ori binevoiţi a rambursa.
Ce nu doriţi — binevoiţi a trage dungă peste ele. (141) 3—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 26 Aprilie (9 Maiu) 1911. Nr. 44.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Procesul comunei Brestovaţ.

Sibiiu, 8 Maiu n.

Procesul comunei bisericeşti Brestovaţ, acum *Aga*, din dieceza Aradului, e de un interes deosebit *principiar* pentru noi, de aceea îl vom schiţa pe scurt după cum urmează:

Când s'a decretat, prin dispoziţie preaînaltă, despărţirea hierarhică a Românilor de către Sârbi, şi înfiinţarea pe seama Românilor a Mitropoliei din Sibiiu, comuna Brestovaţ, acum Aga, ca comună românească, a trecut la Mitropolia noastră, şi a fost încorporată la dieceza Aradului, la care aparţine şi astăzi. Deci în curs de 46 de ani a stat sub jurisdicţiunea Episcopului gr. ort. român din Arad.

La anul 1909, Mitropolia sârbească, pe motivul, că această comună numai din *greşală* ar fi trecut la Mitropolia Românilor, a început proces în contra Mitropoliei noastre, cerând dela judecătorie reîncorporarea comunei la Mitropolia sârbească, ori în casul cel mai rău, decretarea comunei de *comună mixtă*, ca apoi credincioşii să poată împărţi averea bisericească între două comune bisericeşti separate, română şi sârbă. Motivul invocat a fost acela, că această comună a fost curat sârbească, locuitorii ei au fost aduşi din Muntenegru, ca colonişti.

Din partea advocatului Mitropoliei noastre, *Dr. Emil Babeş*, s'a răspuns, că chestia nu aparţine judecătoriei, fiind ea regulată la timpul său pe calea învoelei reciproce. Dar şi de altcum a întrat prescripţia pentru revindicarea vre-unui drept oare care asupra acestei comune, în care de altcum nu se află, după statistica oficială, decât *un singur* Sârb.

Chiar şi aceia, cari au cerut în declaraţia prezentată judecătoriei din partea advocatului Mitropoliei sârbeşti, că *vreau* şi *cer* să fie reîncorporaţi la Mitropolia sârbească, *sunt Români*, nu Sârbi, pentrucă nu ştiu sârbeşte, căci declaraţia au subscris'o numai dupăce li s'a explicat cuprinsul ei în „*limba română*“. Iar dupăce Mitropolia din Sibiiu a fost înfiinţată pe seama Românilor, cei de naţionalitate română au să aparţină la Mitropolia aceasta, nu unde vreau ei astăzi, şi unde vor vrea mâne.

Tribunalul regesc din Budapesta a dat ascultare motivelor înşirate din partea advocatului Mitropoliei noastre, *a respins* cererea Sârbilor, şi i-a condamnat la purtarea cheltuelilor de proces, pe motivul principal, că *cu credincioşi de naţionalitate română nu se poate forma comună bisericească sârbească în Brestovaţ*.

Tabla regească din Budapesta *a aprobat* sentinţa, şi în şedinţa din 2 Maiu n. c. *a aprobat-o* şi înalta Curie.

Importanţa principiară a acestei sentinţe e acum următoarea: Se stabileşte din partea justiţiei, că despărţirea hierarhică şi împărţirea averii între credincioşi de diferite naţionalităţi, nu depinde dela voea şi declaraţia credincioşilor, ci *dela naţionalitatea* lor, şi are să se facă *după naţionalitate*, după limba pe care o vorbesc. Pot să tot declare cei din Brestovaţ, că ei sunt Sârbi; prin faptul, că nu vorbesc sârbeşte ci numai româneşte, dovedesc că *sunt Români*, nu Sârbi, deci au să aparţină Mitropoliei române. Mânecând din acest principiu e evident, că Mitropolia poate să ceară despărţirea hierarhică şi împărţirea averii comune şi cu privire la credincioşii, cari eventual nu ar voi să iasă din legăturile hierarhice în cari se află. Va să zică, Mitropolia română e în drept să încorporeze, ori să ceară încorporarea credincioşilor de naţionalitate română la Mitropolia română şi în comune mixte, în cari credincioşii nu vreau să treacă la biserica, respective la Mitropolia noastră.

O sentinţă deci, cum am spus, de mare însemnătate principiară, la care poate să vină ocasiunea de a ne putea provoca cu bun succes.

Moştenitorul de tron la Budapesta. Vineri d. a. la ora unu, Moştenitorul de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand*, a sosit pe neaşteptate la Budapesta şi a fost primit numai decât în audienţă din partea Maiestăţii Sale. Sara la orele cinci şi jumătate Alteţa Sa a plecat apoi îndărăt la Viena. Se crede că Moştenitorul de tron a conferat cu Maiestatea Sa în chestiile militare. De altă parte se vorbeşte, că Moştenitorul de tron a fost chemat de Majestatea Sa la Budapesta, pentru a fi consultat în unele chestii de mare însemnătate, aparţinătoare domeniului politicei externe.

Legile militare. Aşa se spune, că cu privire la reformele militare cele două guverne ale monarhiei noastre au ajuns la perfectă înţelegere. Textul tuturor proiectelor de lege e stabilit în mod final. Ministrul-prezident ungar le va prezenta în curând parlamentului nostru, iar dincolo, în Austria, guvernul le va publica în aceeaşi zi în foaia oficioasă, pentruca şi publicul din Austria să fie orientat asupra cuprinsului lor.

Urmaşul lui Hieronymi. Moartea ministrului de comunicaţiune Hieronymi a atins dureros toate cercurile politice maghiare, şi presa maghiară constată cu mult adevăr, că în reposatul ţara perde un mare bărbat de stat, un om muncitor şi onest. Inmormântarea decedatului ministru s'a făcut Sâmbătă d. a. pe cheltuiala statului. Urmaşul său interimal e domnul *Lukács László* ministrul de finanţe, iar urmaş definitiv îl va fi probabil *Láng Lajos*.

Desminţire. Intr'un articolaş din numărul penultim al „Tribunei“ din Arad se afirmă, că fostul inspector de şcoale reg. din comitatul Făgăraşului a fost transferat în urma energiei cu care a fost tractat din partea coreferentului şcolar, Dr. Onisifor Ghibu, care „în câteva luni de muncă încordată, energică şi rodnică a adus servicii enorme şcoalelor din arhidieceză“. Cu aceeaşi îndreptăţire s'ar putea afirma, că respectivul inspector a fost transferat în urma atacurilor vehemente, ce i s'au adresat în coloanele „intransigentei“ din Arad. Din parte competentă suntem autorizaţi a declara, că afirmaţiunile de sus, cu privire la transferarea fostului inspector, *nu corăspund adevărului*. Incât priveşte acţiunea de salvare a şcoalelor noastre, atribuită şi aceasta dlui coreferent, „Tribuna“ ar putea fi mai rezervată, căci în felul acesta îşi bate joc de cei mai adicţi colaboratori ai săi.

Sinodul arhidiecezan.

Şedinţa a cincea.

S'a ţinut Vineri, în 5 Maiu n. Prezident I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, notar de şedinţă Dr. *G. Proca*.

Notarul *Nicolae Sulică* ceteşte procesul verbal al şedinţei premergătoare. Se autentică.

Propuneri sunt anunţate din partea deputaţilor: *Dr. Pavel Oprişa* şi *Arsenie Vlaicu*. Primul propune, că după ce pe altă cale nu a fost adus la cunoştinţa sinodului, în mod oficios, îmbucurătorul fapt, că I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan* a fost distins cu titlul de consilier intim al Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui Francisc Iosif I., sinodul să-şi esprime, în urma propunerii sale, bucuria pentru distincţia, care onorează biserica noastră. Propunerea se declară de urgentă şi se votează. O altă propunere, referitoare la completarea salariilor profesorilor dela şcoalele medii din Braşov şi Brad, propunătorul Dr. Pavel Oprişa şi-o retrage. Propunerea deput. *Vlaicu* se refere la augmentarea fondului cultural din cotisaţiuni repartisate şi pe comunele bisericeşti. Se declară de urgentă şi se predă consistorului spre efectuire.

Se intră apoi în ordinea de zi. Se continuă raportul comisiei *şcolare*, în chestia şcoalelor. Raportorul Dr. *Ioan Stroia* ceteşte partea a doua a raportului consistorial către sinod, despre starea învăţământului, şi la urmă face propunerea următoare:

„Raportul consistorului despre învăţământ se ia spre ştire, şi pentruca sinodul arhidiecezan să şi poată căştiga cunoştinţă despre starea instrucţiunii în şcoalele noastre poporale, precum şi despre

---

FOIŞOARĂ.

O nouă bibliotecă.

— Dare de seamă. —

Cu gândul de a răspândi în mod mai sistematic cultura în păturile largi ale poporului nostru, „Asociaţiunea“ a început în anul acesta, 1911, tipărirea unei publicaţiuni periodice sub titlul „*Biblioteca poporală a Asociaţiunii*“, având să apară sub redacţiunea secretarului Octavian C. Tăslăuanu la 1 a fiecărei luni. Pentru preţul moderat de 2 cor. pe an, abonaţii se fac membri ajutători ai „Asociaţiunii“ şi primesc zece broşuri şi un calendar în fiecare an, fără altă taxă.

In bibliotecă au să se tipărească lucrări scrise într'o limbă românească înţeleasă de toţi, şi cuprinzătoare de povestiri interesante şi folositoare, de basme şi poezii alese, de îndrumări felurite şi necesare în viaţa oamenilor, — cu un cuvânt redacţia publicaţiunii pune în vedere pentru abonaţii săi un material literar şi cultural dintre cele mai îngrijite, din toate punctele de vedere.

Dacă redacţia se va putea ţinea, fie şi numai pe jumătate, de promisiunile făcute, în cazul acesta cetitorii nu vor greşi nici decât urmând vorbelor îndemnătoare afişate pe coperta primelor broşuri apărute: „*Răspândiţi biblioteca poporală a Asociaţiunii!*“

*

Am primit până acum primele trei broşuri, pe Ianuarie, Februarie şi Martie a. c. din această bibliotecă.

Toate trei sunt povestiri, şi anume: două în proză şi una în versuri.

Prima broşură, cu titlul *De demult*, este o povestire istorică întocmită de părintele protopop al Săliştii, Dr. Ioan *Lupaş*. Cetirea acestei broşuri poporale, ca tot ce ese din condeiul istoricului nostru, este foarte atrăgătoare chiar şi pentru oameni cu pretenţii de cultură mai întinsă.

Douăsprezece capitole pe 112 pagine povestesc în graiu cumpănit şi temeinic despre fapte şi întâmplări istorice, pentru noi de cea mai mare însemnătate. Aceste istorisiri, cu adevărat, se propun şi în şcolile noastre săteşti, dar se ştie că acolo în împrejurările de astăzi nu se pot învăţa şi adânci în măsură, ca să nu evaporeze curând din mintea omului, a cărui instrucţie şcolară se sfârşeşte deodată cu părăsirea băncilor din clasele primare.

Autorul, dupăce esplică ce va să zică cartea trecutului pentru popoarele luminate, se opreşte asupra originii neamului românesc, descrie pe strămoşii noştri Romani şi Daci, cu însuşirile lor bune şi rele, povesteşte despre răsboaiele lor cumplite şi despre bărbaţii cei mai de seamă atât daci, cât şi romani: Burebista, Iuliu Cesar, Decebal, Traian ş. a., cari toţi sunt zugrăviţi cu multă iubire de adevăr şi pătrundere critică.*)

Portretele şi ilustraţiunile înfăţişează câţiva eroi şi mai multe scene de pe columna lui Traian: Cum ardeau femeile Dacilor pe cei prinşi, lupta Romanilor cu Dacii lângă Tape, arderea cetăţii Sarmizegetusa, sinuciderea lui Decebal, capul lui Decebal ş. a. In icoanele acestea se învederează şi mai clar feţele deschise, inteligente şi netede ale Romanilor învingători, alăturea de chipurile bărboase, îndârjite şi întunecate ale Dacilor învinşi, — dar viteji în răsboaie şi unii şi alţii.

Triumful împăratului Traian şi alcătuirea poporului românesc pe plaiurile unde trăeşte şi astăzi, încheie cărticica deplin izbutită a dlui Lupaş.

*

O povestire în proză este şi broşura *Din viaţa sfinţilor*, unde se vorbeşte despre *Ioan Gură de aur*, patriarhul Constantinopolului. Este o carte de conţinut moral şi religios, care ar fi cetită poate şi mai bucuros, dacă n'ar alcătui dela început până la sfârşit un singur capitol, ci s'ar împărţi în mai multe capitole purtând fiecare un titlu corăspunzător.

Obiceiul bun, urmat la broşura dintâi, de a explica în note vorbele străine şi grele de înţeles, este de dorit să fie păstrat şi la alte broşuri.

*

Povestire în versuri este lucrarea dlui Ştefan *Cacoveanu*, întitulată *Floarea Soarelui*, apărută mai întâi în Convorbiri Literare de sub redacţiunea dlui Iac. Negruzzi. Subiectul legendei e următorul: Ilina, fata cea mai frumoasă de împărat, este dusă de o putere peste fire la curţile de aur ale Soarelui. Şi e fericită Ilina în grădinile şi palatele strălucitoare din altă lume. Orce dor ar avea fata iubită, într'o clipă i se împlineşte, — afară de unul singur: să nu cerceteze şi să nu încerce a vedea chipul iubitului său, al Soarelui! Căci din ceasul în care îl va privi în faţă, are să-l pearză pe ve-

---

*) Cu privire la *Meneniu Agripa* şi la neînţelegerile dintre patricieni şi plebei (pagina 11 şi urm.) credem mai curând, că întoarcerea la Roma a plebeilor revoltaţi şi hotărâţi să se stabilească pe Muntele Sfânt, s'a făcut nu sub înrâurirea povestei despre *membre* şi *stomac*, ci mai vârtos în urma recunoaşterii dreptului, ca plebeii să fie apăraţi de *tribunii poporului*. Luptele interne, care au durat secole întregi între cele două clase din Roma veche, cuminţiseră de ajuns pe plebeii veacului al 5-lea, ca să nu se mai încreadă în vorbele spuse cu meşteşug ale patricienilor; de aceea revenirea plebeilor de pe Muntele Sfânt ar trebui adusă mai mult în legătură cu instituţia *tribunatului*, decât cu povestea patriciană a prea iscusitului Meneniu Agripa. E mai firesc să admitem, că nu pe temeiul unei pilduiri defectuoase, ca toate alegoriile, ci mai ales pe temeiul unui drept asigurat, se puteau întoarce plebeii păţiţi iar la Roma.

progresul realisat, venerabilul consistor se învită ca să presente, pe baza rapoartelor făcute de inspectorii şcolari la finea anului, un tablou despre viaţa internă a şcoalei, din care să se poată vedea, întrucât şcoala noastră confesională promovează interesele noastre religioase, morale şi culturale".

Sinodul primeşte propunerea.

Tot în numele comisiunei şcolare raportează *Nicolae Sulică* asupra raportului consistorial în chestia *catehizării*. Ceteşte raportul. Partea primă a raportului se refere la catehizarea în general la şcoalele medii de limbă neromână, iar partea a doua la cazul special dela Orăştie.

Cu privire la partea primă, comisiunea propune luarea cu aprobare la cunoştinţă a paşilor făcuţi din partea consistorului pentru apărarea drepturilor bisericei noastre, iar referitor la partea a doua consistorul se învită a interveni de nou şi de urgenţă la ministrul de culte şi instrucţiune publică, pentru a da o soluţie grabnică şi multţămitoare acestei afaceri.

Se primesc ambele propuneri.

Acelaşi raportor raportează asupra propunerii deputatului *Vasile Domşa* de a se face evident în raportul şcolar al consistorului către sinod şi progresul făcut după clase în şcoalele noastre medii.

Comisiunea e de părerea, că datele acestea se fac totdeauna evidente în anuarele şcoalelor noastre medii, consistorul să le iee deci de acolo şi să le treacă în raportul său către sinod.

Se decide în acest înţeles.

Acelaşi raportor al comisiunei şcolare propune, ca propunerea deputatului *Nicolae Borzea*, referitoare la salarisarea catiheţilor, să se predee consistorului pentru a realisa dorinţa esprimată, în cadrele posibilităţii.

Se naşte discuţie, la care participă deputaţii: Nicol. Borzea, Nicol. Ivan, Dr. P. Oprişa, Dr. Ioan Stroia şi Lazar Triteanu. Discuţia se termină cu acceptarea propunerii de a se trece peste propunerea deputatului Borzea la ordinea zilei. O face deputatul *Triteanu*, pe motivul, că consistoriul a făcut şi face aceeace se cere în propunere.

Urmează raportul comisiunei *organizătoare* în chestia seminariului, pusă în discuţie în urma propunerei Escelenţei Sale, a Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan*. Raportor *P. Cosma*. Face o expunere amănunţită a fazelor prin cari a trecut chestia de 31 ani, fără a ajunge la resolvare. Ceteşte concluzele aduse până acuma din partea sinodului în chestia aceasta. In urmă propune, ca consistoriul să fie invitat, să prezinte sesiunei proxime sinodale plan de zidire şi proiect de spese, şi anume, alternativ, pentru un edificiu ridicat pe loc liber, şi pentru unul ridicat pe locul seminariului de acuma. Colecta pentru adunarea banilor trebuincioşi să se înceapă.

I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* dă explicări, pentru ce a aflat de necesar să vină cu propunerea făcută, (atacurile îndreptate prin presă în contra seminariului, care a fost asemănat cu o temniţă) şi spune, că de ce nu a putut fi până acuma iniţiată colecta pentru seminar, (s'au făcut alte colecte, pentru catedrală, fondul cultural, etc.) iar încolo primeşte propunerea comisiunei.

Deputatul *Octavian Goga* face o critică mai lungă şi amănunţită a stărilor de lucruri dela seminar. Inşiră scăderile şi lipsurile din punct de vedere *higienic* şi *pedagogic*. Primeşte propunerea comisiunei, dar cu privire la colectă, cere să fie iniţiată în timp scurt, cel mult până la 1 Ianuarie 1912. In înţelesul acesta face amandament la propunerea comisiunei. Mai vorbesc la obiect P. C. Sa, protosincelul *Dr. E. R. Roşca*, raportorul comisiunei *P. Cosma*, P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, în urmă se primeşte propunerea comisiunei, fără adaosul propus de deputatul *Goga*.

Urmează comisiunea *financiară*. Raportor *Arsenie Vlaicu*.

Raportul consistoriului despre împărţirea ajutoarelor din fundaţiunea Andronic, la propunerea comisiunei să ia cu aprobare la cunoştinţă, ascultându-se întâi dorinţa deputatului Zevedeiu Mureşianu, că din părţile Iliei încă se fie provăzuţi cu ajutoare cei avizaţi la ele, şi lămuririle date din partea domnului Dr. G. Proca.

Raportul consistorului despre împărţirea ajutoarelor din fundaţiunea Şaguna asemenea să ia la cunoştinţă cu aprobare, şi comisiunei i se dă absolutoriu. Budgetul anului viitor să aprobă.

Cu privire la socotelile tipografiei şi librăriei arhidiecezane, raportorul *Vlaicu* propune luarea lor la cunoştinţă, acordarea absolutoriului pe seama comisiunei administrative, şi încassarea restanţelor, respective amortizarea lor.

Se primeşte.

Acelaşi raportor propune acceptarea propunerei deputatului *Dr. E. R. Roşca*, de a se încredinţa o comisiune sinodală cu controlarea fondurilor şi fundaţiunilor administrate din partea consistoriului arhidiecezan. Se primeşte, şi în comisiune se aleg domnii *Ioan I. Lăpedatu* şi *Arsenie Vlaicu*.

Tot în numele comisiunei financiare raportează *Ioan I. Lăpedatu*, că comisiunea a aflat la cassă toate lucrurile în cea mai bună ordine.

Raportul consistorial despre raţiociniile comunelor bisericeşti propune să fie luat la cunoştinţă. Se primeşte cu adaosul făcut de deputatul *Nicol. Ivan*, ca în viitor să se prezinte iarăşi conspect despre revizuirea raţiociniilor, ca să se ştie câte au fost revidate, câte mai stau nerevidate. Protopresb. *Zeved. Murăşianu* arată, că din osută şi câteva de raţiocinii înaintate în anul trecut, nu a primit decât *trei* îndărăt, revidate!

Socotelile fondurilor şi fundaţiunilor administrate din partea consistoriului se aprobă, la propunerea raportorului, şi consistoriului i se dă absolutoriu, precum şi indemnisare pentru sumele cu cari a trecut peste budget.

Budgetul anului viitor se votează, cu observarea făcută de deputatul *Dr. P. Oprişa*, ca şi fondul gimnaziului din Brad să fie trecut în budget.

Comisiunea petiţionară propune prin raportorul *Constantin Dimian*, ca petiţiunile întrate la sinod să fie predate consistoriului spre rezolvare, în cercul seu de competenţă. Se decide în acest înţeles.

Spesele avute cu sesiunea actuală sinodală să stabilesc în suma de 3722 cor. 84 fileri, iar cu autenticarea procesului verbal, luat despre şedinţa aceasta, se încredinţează deputaţii aflători în ziua următoare, Sâmbătă, în Sibiiu, în care scop au să se întrunească la orele 11 în sala de şedinţe a consistoriului arhidiecezan.

Inaltpreasfinţia Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* constată acum, că agendele sinodului arhidiecezan sunt terminate. Multţămeşte întâi lui Dumnezeu, care a luminat mintea deputaţilor sinodali, ca să dee soluţia cea mai bună chestiilor puse în desbatere, apoi şi deputaţilor, pentru interesul şi zelul manifestat. Imploară binecuvântare de sus asupra lucrărilor sinodului şi dând binecuvântare arhierească deputaţilor, declară sesiunea sinodală ordinară a anului aceatuia de închisă.

Preacuvioşia Sa, Arhimandritul *Dr. Il. Puşcariu*, multţămeşte Escelenţei Sale în numele sinodului, pentru tactul şi înţelepciunea cu care a condus şedinţele şi desbaterile sinodului, şi care a făcut, ca sinodul să-şi termine lucrările în timp atât de scurt. Doreşte Escelenţei Sale viaţă şi sănătate, ca încă mulţi ani să poată conduce destinele bisericii.

Intre aclamări sgomotoase părăseşte Escelenţa Sa sala de şedinţe, la orele 12 şi jumătate.

Conferenţele învăţătoreşti.

Păreri relative la întemeierea de biblioteci tractuale, a unei biblioteci pedagogice centrale, şi a unei reviste pedagogice pentru întreaga mitropolie.

De *Iosif Trifa*.

De câţiva ani încoace, o febrilă mişcare, o pseudo evoluţie se observă în rândurile învăţătorimii. In toate părţile se aude sgomotul prefacerii. Dascăli bătrâni golesc mereu câmpul de luptă şi în locul lor năvălesc tineri lărmuitori. Pretutindeni schimbări cu vuet, cu grăbire. Cei vechi se duc, cei rămaşi se încesc şi cu toţii ciripim şi ne răstim în — ungureşte.

Este aceasta o schimbare pripită şi grăbită, ce se face la comandă şi nu din străduinţele noastre. De mult trebuia să facem noi altă evoluţie, care să fie a noastră, dar aşa se vede că n'am voit, iar acum facem una, pe care poate nu o voim. Am ţinut morţiş la lozinca „să stăm pe loc", iar acum ferecaţi în legi, circulare şi kilometrice ordinaţiuni mergem înainte — zice-se, că spre noul Canaan.

Vai de acela, care se bucură de evoluţia aceasta sgomotoasă şi pripită. Par'că o evoluţie se face aşa într'o clipeală. Par'că se face la comandă sau cu ciripiri şi circulare? Nici odată!

O evoluţie se face încetul cu încetul, pentrucă maica natură nu cunoaşte salturi. Ea se face prin noi înşine, prin energia forţelor noastre intelectuale. La haina evoluţiei, generaţie după generaţie îşi ţese prinosul său de muncă. Numai atunci când avem la spatele noastre un trecut întreg de luptă, un Kulturkampf al nostru, atunci evoluăm. Prin această prismă, judecată schimbarea externă, schimbarea la faţă ce o face azi dascălul românesc, nu poate fi o evoluţie adevărată, ci ea e o *pseudo-evoluţie*.

Să nu ne amăgească deci această schimbare externă, ci să ne continuăm lucrul şi munca noastră, căci dacă ni s'a îmbunătăţit starea materială, nu înseamnă că a sosit vremea să ne dăm odihnei. Din contră, vremile de azi nu sunt decât o chemare la muncă şi mai înteţită, căci va trebui să mergem pe două drumuri şi să slujim la doi domni deodată. Vai va fi aceluia, care va părăsi drumul dascălului românesc; dar vai şi aceluia care nu va putea da Cesarului ce cere Cesarul. Să mergem deci cuminţi pe ambele drumuri, cu muncă îndoită, şi mai ales să căutăm a îndrepta cu grabă, ceeace prin nepăsare s'a întrelăsat.

Suntem o clasă întreagă de cărturari, cu un trecut destul de lung şi iată că nici bibliotecă n'avem, iar o biată foae îşi cerşeşte existenţa prin circulare. Este aceasta o vădită dovadă, că ne ţinem morţiş de gardul nepăsării, ca nu cumva vântul premenirii să ne ducă înainte. Visăm mereu grăunţe, şi nu ne gândim să dăm şi spiritului ce e al său. Căci doară şi intelectul îşi cere nutremântul său, pânea sa cea de toate zilele. Puterile noastre intelectuale îşi sorb hrana zilnică şi se adapă neîncetat la fântâna culturii. Dară după cum nu ne putem închipui fântână fără apă, râu fără izvor, aşa *nu ne putem închipui cultură fără biblioteci şi cărţi*.

Azi până şi cele din urmă tagme de oameni înfiripează biblioteci; azi până şi meseriaşii noştri din Sibiiu îşi au biblioteca lor, în care cetesc cu mare râvnă; pe când noi, ca o clasă de cărturari, cari ar trebui să stăm în curent cu toată ştiinţa: cu ştiinţa pedagogică, nici nu-i simţim lipsa.

Infiinţarea de biblioteci tractuale se impune deci în mod imperativ.

Motivele cari o urgentează sunt:

1. Să susţină însufleţirea, avântul tineresc şi dorul de muncă în tagma noastră.

Mai anii trecuţi se întreba cineva prin coloanele „Tribunii", care poate fi cauza că tinerii noştri abia întră în viaţă şi se schimbă, se învechesc de nu-i mai cunoşti? O nedumerire dreaptă aceasta, care se observă şi în tagma noastră.

Dacă vom urmări o generaţie ce trece prin seminarul nostru, vom vedea unde e cauza.

Ştiut este, că Sibiiul, prin sufletul şi viaţa sa românească, prin forţele profesorale de cari dispune, sapă urme în sufletul tinerilor. Pe cea mai rece piatră o încălzeşte.

Toţi îşi aduc aminte, cum la toasturile de despărţire se rostesc cele mai luminoase credeuri de muncă, se fac cele mai promiţătoare făgăduinţe, par'că totul fierbe de dorul de luptă şi muncă. Apoi vine rândul ca tinărul să între în viaţă. Să zicem că acest tinăr e chiar un idealist de forţă, intolerant. Aruncat departe undeva, în vre-un sat dela ţară sau munte, ce face? La început simte ceva gol, ceva ce lipseşte. Spiritul s'a dedat a-şi primi şi el la vreme porţiunea sa, simte însă acum un fel de flămânzeală intelectuală. Dar ce-i de făcut? Nu-i pânea la îndemână şi omul se împacă cu împrejurările. Zi de zi îşi pierde din avântul său, din tinereţa sa intelectuală. Se pogoară în vârtejul daraverilor, în glodul afacerilor şi florile idealului se scutură înainte de a face rod. Răul acesta se poate lecui numai *prin o bibliotecă bună şi modernă*, pentruca tinerii să se simtă tot aşa de bine şi să găsească şi la ţară ceeace aveau în Sibiiu.

Faptul, că tinerii noştri se schimbă şi se învechesc aşa de repede, mulţi îl aruncă în vina împrejurării, că omul vrând nevrând se rustifică, se schimbă la sat, căci n'are societate inteligentă. Dară nu-s de vină nici biete le împrejurări şi nici satul cu oamenii lui liniştiţi. Căci doară barometrul inteligenţii şi culturii cuiva nu se ridică deloc prin faptul, că cineva petrece în ciorovăiala din Sibiiu, sau în liniştea satului. Vina o purtăm *noi*, că nu avem la îndemână bibliotecă! S'a zis, că cărţile sunt cei mai buni prieteni, şi cu tot dreptul, mai ales la sate. Nu avem societate? Intrăm în lumea lor. Acolo totdnauna vom găsi câte un prieten iubit, câte o pagină care vorbeşte inimii. Ba, dacă e vorba de ales apoi în această privinţă e de preferat liniştea satului, decât vuetul oraşului. Intr'un oraş omul e sclavul impresiilor, cari îl târăsc în toate părţile; deaceea a zis şi *Goethe*:

„Urăsc a oraşului sgomotoasă măruntime,
Ce 'n toiul ei ne 'ngroapă ori ce avânt".
(Faust.)

Pe când la oraş sgomotul impresiilor îţi fură tot ce culegi din cărţi, aici la sat trăeşti cu fiecare carte. Tot scrisul frumos tae în suflet urme, îl face pe om mai bun, mai milostiv, mai dornic de muncă. Omul se preţueşte pe sine mai mult, iar după zisa lui Faust:

„De ai încredere în tine,
Şi alţii în tine se încred". (Goethe).

Astfel având o lectură bună la îndemână, nu ne învechim, ci ne vom păstra avântul tinereţii — deapururi tineri fiind.

2. Al doilea motiv, care urgentează ridicarea de biblioteci tractuale, e mai mult local, pentru noi. Se ştie cum stăm noi aicia în munţii noştri. De toate laturile străjuesc munţi, cari zădărnicesc o comunicaţie mai uşoară, cum e la ţară. Maica natură ne-a închis aici şi ne-a aruncat pe care 'ncotro. Noi chiar aici la Câmpeni nu gravităm aşa de des, ca să stăm în curent măcar cu zaristica. Deci aruncaţi departe de freamătul ştiinţii, acolo prin un Lăpuş sau Vidră de sus, ce bine va fi dacă coborând odată, de douăori pe lună, aici la Câmpeni, vom putea duce în căruţa noastră, nu numai curechiu şi fân, ca oricare sătean, ci şi câte o carte-două, din cari abia apuci să sorbi ceva nou, frumos şi înălţător.

3. Al treilea motiv îl dă ocupaţiunea de specialitatea noastră. O ştiinţă de specialitate, cum e şi cea pedagogică, a noastră, nu stă pe loc, ci merge înainte. Vai şi amar de clienţii medicului aceluia, care absolvând nu se mai ocupă şi nu se ţine în curent cu evoluţia ştiinţii sale. Aşa e şi la noi, ba încă e şi mai şi. Pentrucă doftorul cu cuţitul lui taie în materie văzută, dar noi iscodim tainele nevăzute ale sufletului. Veacuri dearândul s'au trudit cei mai adânci cugetători, cum să poată întra şi cunoaşte sufletul copiilor, şi va fi bine să cunoaştem strădaniile lor. Deci cât mai multe cărţi de specialitate să între în bibliotecă!

4. In a patra linie biblioteca prin scrierile sale de literatură şi istorie românească va fi un adevărat cuib de cultură românească. Şi acum mai ales, când nu ştim spre ce Canaan mergem, nu va strica dacă se va coborâ cât mai mult duh românesc peste tagma învăţătorilor.

Dacă deci din atâtea puncte de vedere se impune cu necesitate nesmânabilă o bibliotecă tractuală, e chestia acum cum să-i dăm cât mai iute viaţă? Dară dacă

---

cie. Fata făgădueşte cu lacrimi şi cu aspru jurământ. Dar dorinţa nebiruită de a şti, o face în grabă să-şi calce cuvântul. Intr'una din nopţi, cu luminarea arzând în mână, Ilina se opreşte în faţa Soarelui adurmit, îl priveşte cât e de tinăr şi voinic şi nu se poate opri de a-l săruta cu dor învăpăiat. Soarele, ars pe faţă de o lacrimă d'a Ilinei, sare în picioare. Ea încearcă să-l reţină, dar e prea târziu: fiinţei pământene nu-i este dat să privească, fără pedeapsă, faţa cerescului Soare. Şi Soarele pleacă în calea lui; iar fata îndrăgită, cu toate pribegirile ei pline de dor, nu-l mai întâlneşte nici odată. Ursitoarea dela o vreme îşi face milă de durerea nespusă a Ilinei părăsite; şi eată, într'o zi se hotăreşte să facă din Ilina o floare. Şi floarea aceasta, în care s'a schimbat nenorocita fată, nu-şi ia ochii cât e ziua dela măreţul Soare. D'aceea lumea îi zice: „Floarea Soarelui".

Autorul are, pe lângă alte lucruri frumoase, câteva descripţiuni bine redate, bună cară: figura Ilinei încântătoare (din partea I), desfătarea copilei nevinovate în mijlocul florilor din livezile măiastre de pe celalalt tărâm (în partea II). Chefal mesenilor la curtea voiosului împărat este o serbare asemenea bine prinsă (partea IV). Dăm aici versurile, care încep descrierea serbării împărăteşti. Sunt următoarele:

La 'mpăratul în cetate,
In frumoasele palate,
Era prânz, serbare mare,
Râsuri, cântec, desfătare;
Iar afară, jos în curte
Dau voinicii cep la bute,
Şi pe-a focurilor zare
Frig opt tauri în frigare;
Iar bătrâni din vremi cărunte
Stau cu plosca pe gerunte,
Şi nălţând-o sus în mână
Pe la toţi cu ele 'nchină;
Şi la sunet de cimpoi,
Prinşi la horă doi cu doi
Feciori mândri şi fecioare,
Invârtesc voios la soare
Hora mândră râzătoare....

Floarea Soarelui, deşi scrisă de mult'ţişor, se mai poate ceti cu plăcere şi în zilele schimbate de azi.

Căci legenda veche, dar neînvechită a scriitorului ardelean Ştefan Cacoveanu, respiră pe toate paginile sale un aer sănătos, simplu şi bătrânesc. In numeroase locuri ne revoacă în minte versul uşor al povestirilor lui Alecsandri, sub a cărui înrâurire a fost creiată.

Notele de ardelenism sunt prea puţine, ca să ne pară stridente în şirul de sunete dulci şi netrudite din această compoziţie de preţ a unui autor, — despre care aflăm că mai are şi altele, inedite.

*

Eată primele trei broşuri ale „Bibliotecii poporale a Asociaţiunii" noastre! Să zicem şi aici: cele multe înainte!

eh.

am zis, că o cultură fără biblioteci şi cărţi e o fântână fără apă, un râu fără izvor, nu însamnă că trebue să aşteptăm până va da Dumnezeu o ploaie de cărţi, ca să se umple fântâna. No, ci noi prin noi inşine, prin puterile şi jertfa noastră să ne facem biblioteca!

Eu contemplez înfiriparea cât mai curând a unei biblioteci tractuale aici la noi astfel:

Ştiut este, că atât în şcoală, cât şi mai târziu, fiecare a adunat ceva cărţi de cetit.

Astfel că fiecare posede un capital de lectură, mai mare sau mai mic. Ştiut este mai departe, ce soartă tristă şi maşteră au cărţile pela sate după ce le ceteşte omul. Le aruncăm pe care încotro. Unii le aruncă în temniţa întunecoasă a unei lăzi, alţii le grămădesc în şireag şi ordin frumos, ca să-şi poată durmi somnul în pace neturburate de nimeni, şi iarăşi alţii le lasă în voia sorţii să-şi scuture foile în toate părţile.

Şi e mare păcat acesta. E păcat, ca după ce ceteşti o carte frumoasă, să nu o răspândeşti în toate părţile, ca să-şi facă serviciul. Apostoliile nu se mai fac azi numai cu vorbe, ci şi cu scrisul, cu cărţile.

Eu cred deci, că ar fi bine, dacă fiecare ar fi aplicat a contribui cu prinosul şi obolul său la înfiriparea cât mai iute a unei biblioteci, — mai ales că după cum am auzit, temelia este pusă deja. Fiecare învăţător, care voeşte să contribue cu ceva, îşi va nota cărţile ce voeşte a le trimite, iar comisia face bilanţul cărţilor de lectură. Se face apoi un catalog, trimiţându-se tuturor învăţătorilor. Astfel adunând într'un mănunchiu toate prinoasele, aşa, picur cu picur, ne-am trezi că avem un număr considerabil de cărţi. Astfel fără mari jertfe, fără amânări dela conferinţă la conferinţă, dela Ana la Caiafa, ci iute şi cu izbândă ne-am trezi, că avem la îndemână o bibliotecă poate modestă, dar îndestulitoare ca început. Astfel realizată greutatea începutului, vom căuta toate mijloacele să augmentăm biblioteca. Eventual se va defige o taxă personală, care să acopere cele mai simţite lipsuri, să lege cărţile, se cumpere cataloage ş. a. Cred că dacă e vorba de bibliotecă, o taxă oarecare de loc n'are să ne sperie, pentrucă o bibliotecă întoarce înmiit jertfa. Eu unul mai bucuros trimit bani în căsuţa modestă a unei biblioteci, decât în fumul şi zgomotul de biliard al unei casine. Nu-i vorbă, eu mă închin înaintea scopului ideal ce-l are o casină, dar eu de sub Găina rămân cu închinatul, căci numai odată în lună dau pe aici. Pe când la o bibliotecă jertfesc bucuros, pentrucă ani de zile mă adăp din avuţia ei.

Ş'apoi nici să nu credem, că dacă am cetit gazeta cu ultimile ştiri şi senzaţii, am dat şi spiritului ce este al său. Nu, pentrucă şi cel din urmă meseriaş poate sta în curent cu gazetăreştile noutăţi şi atunci ce ne desparte? Cu tot dreptul zice Goethe într'un loc aşa în ironie, că mulţi oameni ies în viaţă cu lectură de gazete. Şi să băgăm de seamă, să nu ne apese pe noi ironia.

Biblioteca se va mai augmenta prin aranjarea de concerte. Dar augmentarea bibliotecii se poate face şi altcum, prin donaţiuni din afară de cercul nostru.

Imi aduc aminte, că eram student în Beiuş şi nu aveam în Internatul nostru gr. or. bibliotecă. Ne-am adresat numai aşa în treacăt la mai mulţi autori şi oameni de ştiinţă şi ne-am trezit ca încep a ploua cărţile. De nicăeri nu am eşit cu mâna goală. Dl N. Iorga ni-a trimis toate operele sale şi pe deasupra încă şi cuvinte de însufleţire.

Deci un apel, scris cu inimă şi adresat acolo unde trebue, nu va rămânea fără rod!

Cât despre o bibliotecă centrală, apoi aceea pentru noi n'are nici un farmec. Nici nu-mi pot închipui o bibliotecă făcută în Sibiiu pentru noi dela ţară. Intr'un an vor eşi atâtea cheltueli de transport, cât costă cărţile. Poate că aceea ar fi să se facă în interesul şi la îndemâna profesorilor, ca o bibliotecă ştienţifică. Deocamdată însă când în tracturi nu-i nimica, nu ne putem permite luxul să ridicăm în Sibiiu o bibliotecă pedagogică ştienţifică.

Dealtcum în Sibiiu este grămădită toată averea noastră literară ştienţifică, biblioteci româneşti la tot paşul. Biblioteca profesorală, Biblioteca seminarială, Biblioteca „Asociaţiunii“, iar unde aceste nu se ajung Biblioteca Brukenthal etc.

Vom stărui deci, ca deocamdată să ia viaţă bibliotecile tractuale.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Nou membru în direcţiunea „Albinei“. Aflăm cu multă plăcere, că domnul *Andrei Bârseanu*, profesor în Braşov, vice presidentul „Asociaţiunei“, a fost cooptat membru în direcţiunea *„Albinei“*, la centrala din Sibiiu în locul decedatului *Iosif St. Şuluţu*.

*

Jubileul dlui Parteniu Cosma s'a sărbat în 29 l. tr. şi la institutul „Furnica“ în Făgăraş, care, precum se ştie, este o fondare a „Albinei“, şi în direcţiunea căreia dl Cosma funcţionează ca membru valoros de 25 de ani. S'a ţinut o şedinţă festivă, la care au participat membrii direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare, funcţionarii şi bărbaţii de încredere ai „Furnicii“, în total 55 persoane. Din prilejul acesta direcţiunea, urmând exemplul „Albinei“, a votat o sumă de K 1000 cu care s'a pus bază unui *„Fond cultural Parteniu Cosma“*, care se va augmenta şi în viitor an de an, şi a cărui menire este a vota din interese ajutoare, burse etc, pe seama funcţionarilor „Furnicii“, pentru călătorii de studiu şi pentru a se perfecţiona în cunoştinţele de specialitate etc. (*„Rev. Econ“*.)

*

Cas de moarte. Generalul de divizie *Nyiri Sándor*, fost ministru de honvezi, apoi comisar regesc cu ocaziunea disolvării camerei ungare la anul 1906, a decedat Vineri d. s.

*

„Solidaritatea“, îşi ţine adunarea generală Duminecă în 14 Maiu aici, în Sibiiu. Tot atunci îşi ţine şi *„Fortuna“*, noua bancă de asigurare, adunarea generală de constituire, tot în Sibiiu.

*

Congresul presei s'a deschis săptămâna trecută la Roma. Oaspeţii au fost salutaţi de preşedintele Barzolia, care a exprimat sentimentul de pretinie şi recunoştinţă al Romei pentru faptul, că din toate ţările civilisate au sosit confraţi aşa de numeroşi la Roma tocmai acum, la marea sărbătoare a Italiei.

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai întrat la Direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela Pavel Borzea par. în Vistea inf. 2 cor.

*

Oaspeţi plăcuţi. Vineri d. a. la 4 ore au sosit la Sibiiu vre-o 50 de membri de ai cercului artistic şi literar „Artă şi Muncă“ din oraşul Râmnic-Vâlcea, cari au făcut această escursiune în scopul de a vedea Sibiiul şi Săliştea. Sâmbătă dimineaţa au plecat la Sălişte, iar Duminecă dimineaţa s'au reîntors la Sibiiu.

*

Contribuiri *pentru ridicarea unui monument la mormântul fostului profesor seminarial Dr. P. Span* au intrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ câte 2 cor. dela: Ioan Marin învăţ. în Boroşineul-mic, G. Pop, învăţ. în Caţa şi Petru Roşca, cand. de preot, stud. la drepturi în Cluj.

*

Muzeul Brukenthal şi colecţiunea de anticităţi din Piaţa-mare s'a deschis în 1 Maiu a. c. Intrarea este gratuită în fiecare Joi şi Duminecă dela orele 11 până la 1 d. a. In alte zile muzeul se poate vizita pe lângă taxă de 1 coroană; în cas când muzeul este cercetat de mai multe persoane în acelaş timp, taxa de intrare este numai 50 fileri de persoană.

*

Epistolă scumpă. La o licitaţie din zilele acestea s'a vândut în Lipsca o epistolă d'a lui Martin Luther către împăratul Carol V. pentru un preţ de 102 mii mărci.

*

Nouă fundaţiune. Consiliul federal elveţian a primit dela miliardarul american Carnegie 130 de mii dolari pentru ajutorarea persoanelor, care se nenorocesc la salvarea vieţii altora.

*

Curs arheologic în Cluj. Inspectoratul suprem al muzeelor şi bibliotecilor din ţara noastră organisează în Iulie a. c. un curs arheologic, ce se va ţinea în muzeul naţional transilvan din Cluj. Cursul la care se primesc şi învăţători, are de scop a da auditorilor instrucţiuni întru cunoaşterea şi cercetarea rămăşiţelor de pe vremea Romanilor. Amănunte asupra cursului se găsesc în nrul mai nou din foaia oficială a comitatului Sibiiului.

*

Caz de moarte. A răposat în Lovrana, la vârstă de 74 de ani, unul dintre generalii armatei noastre, Alfred *Kropatschek*, care şi-a nemurit numele în istoria tehnicei armelor prin puşca cu repetiţie, construită după planurile sale. Puşca Kropatschek, întrebuinţată şi la jandarmeria noastră, a făcut vestit numele inventatorului. In vremea din urmă, e adevărat s'au mai perfecţionat armele omorâtoare ale armatelor; pe vremea sa însă puşca Kropatschek a însemnat un mare progres. Răposatul şi-a câştigat merite însemnate şi în desvoltarea artileriei noastre.

*

Pavagiul Sibiiului. Stradele oraşului nostru, aşternute cu pietri din vremuri bătrâne, se apropie în sfârşit de a-şi lăpăda haina veche şi a se îmbrăca în toaletă modernă. Pardosirea se va începe în anul curent 1911, şi anume cu stradele cele mai umblate: strada Cisnădiei, a Guşteriţii, a Turnului ş. a. Oraşul va fi complet pardosit în decurs de vreo şase ani. Cheltuelile se vor urca la suma de peste două milioane coroane. „Scump, dar face“, dorim să fie vorba de mângăere a contribuabililor sibieni.

*

Luptă în contra mormonilor. In Anglia s'a pornit o agitaţie în săptămânile trecute, împotriva misionarilor din secta religioasă a mormonilor, cari sunt acuzaţi că au convertit mai multe tinere fete, iar fetele convertite au fost duse la America şi măritate acolo după poligamie. Acum se vesteşte din Londra, că preşedintele Smith al acestei secte a publicat în ziarul Times o declaraţie în afacerea coreligionarilor săi. Smith spune, că de nouă ani decând stă în fruntea bisericii mormonilor, n'a permis nici unuia dintre credincioşii săi, să-şi ia a doua soţie, şi că a oprit aspru pe toţi preoţii săi, să lege căsătorii între mai multe femei şi un singur bărbat.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Ioan Cosma, notar (Ludoşul mare), 50 bani; Victor Păcală, prof. semin., 20 bani; Ioan Marin, paroh (Râusadului), 1 cor.; Lazar Vasiu, învăţăcel sugrav, 50 bani; Demetrie Căian, măestru pantof., 20 bani; Gligor Dancu, propr. (Săcel) 1.; din Taxele de întrare de câte 10 bani, la şedinţa literară (a 2-a festivă) cor. 8.94; Sinesiu Bistrianu, paroh (Veru, comit. Caraş Severin), 1 cor.; Horia Neoşa, pract. de libr., 50 bani şi Vic. Tordăşianu, president, 10 bani.

*

Exces de zel. Cu prilejul unei procesiuni s'a ţinut mai anul trecut o mare petrecanie într'o comună din apropierea Solnocului. In casa unui locuitor cu numele Gortva se găsea o societate mai mare, care îşi petrecea destul de zgomotos. Un jandarm a întrat în curtea casei şi a somat pe lărmuitori, să se poarte liniştit. Stăpânul casei, cu un par în mână, a poftit pe jandarm să iasă afară din curte, şi l-a ameninţat cu bătae. Tribunalul din Solnoc a dictat acuzatului Gortva, pentru vătămarea autorităţilor publice, o pedeapsă de patru luni temniţă. Tabla regească în 8, în zilele acestea, a nimicit sentenţa şi a achitat pe acuzat pentru motivul că jandarmii sunt chemaţi o păzi numai ordinea publică din comună şi nu au dreptul de a pătrunde în casele locuitorilor decât atunci, când sunt provocaţi sau îi cheamă cineva în ajutor.

Apel!

„Certându-ne ne-a certat Domnul, iară morţii nu ne-a dat“.

In comuna Broşteni (Kiskerék) comitatul Albei inferioare, a treia zi de Paşti în 25 Aprilie n. pe la 1 oară după ameaz, s'a născut un foc ne mai pomenit, care ajutat de un vânt, şi fiindcă începuse din marginea satului, n'a cruţat nimic ce i-a stat în cale, aşa, că în 1 oară au ars 74 de case împreună cu toate supraedificatele, şuri, grajduri, coşuri pline de cucuruz haine bucate, mâncări şi altele. Nouăzeci (90) de familii au rămas sub ceriul liber lipsite şi de mâncare şi de îmbrăcăminte, precum şi de unelte economice. Oameni şi vite nu au ars. Paguba să urcă la 150.000 coroane. Asigurat nu a fost nici unul. Apelăm deci, în numele acestor nenorociţi, la toate inimile de creştin şi cerem sprijinul prin contribuire benevolă, ca să putem ajuta cel puţin în parte pe aceşti de Dzeu certaţi.

Ofertele să se trimită la oficiul parohial gr. ort. din Broşteni (Kiskerék) u. p. Szászcsanád, care la timpul său va împărţi ajutoriul dat şi va publica în ziare resultatul.*) Broşteni, la 16/29 Aprilie 1911.

Ioachim Marcu
paroh.

Dragomir Dicoiu
epitrop.

*) Celelalte ziare sunt rugate să reproducă acest apel.

Donaţiuni.

Pentru fondul jubilar de 25 de ani dela înfiinţarea şcoalei civile de fete cu internat a Asociaţiunii, au întrat până acum următoarele donaţiuni dela binevoitori şi dela absolventele şcoalei:

„Albina“ 500 cor., P. Cosma 100 c., Dr. Brediceanu, I. Vătăşan, Iosif Lissai, C. Popp, câte 5 cor., David Mohan, Eug. Vancu, N. Benţia, câte 3 cor., Velcean 1 cor., Livia Fruma 10 cor., Fam. Dr. Beu 40 cor., Olga Draia, elevă cl. II. civ. 10 cor., Cornelia Man, Dr. Eugen Piso. câte 10 cor., Dr. Liviu Tarcu 2 cor., Ir. Fincu 10 cor., Else Bergleiter 5 cor., Al. Lebu 100 cor., Dr. Ilie Ivancu 40 cor., Lazar Triteanu 20 cor., Demetriu Câmpean, Ioan Rebega, câte 5 cor., Pantaleon Lucuţa, Mateiu Voileanu, câte 2 cor., Nic. Ivan 10 cor., Galacteon Şagău 10 cor., Romulus Perian 2 cor., Pamfilie, Aurelia Racu, câte 5 cor., Dr. Vasile Preda 40 cor., Stefan Moga, A. Rusu, Hortensia Goga, câte 10 cor., Virginia Podoabă, Tulia Bogdan, câte 4 cor., Claudia Goga 3 cor., Dr. Liviu Leményi 30 cor., Maria Leményi, Livia Cráciunescu, câte 20 cor., Văd. Bugarski 10 cor., Ioan Budiu, Octavian Neagoş, câte 2 cor., Victor Iosof 1 cor., George Imbăruş 2 cor., Agapia Vulcu 10 cor., Sabina Brote 5 cor., Dr. Nicolae Ittu 20 coroane, Rudolf Trentina 2 cor., d-şoarele Pipoş 3 cor., Dr. Atanasie Marienescu 5 cor., El. Stroia 4 cor., P. Frentz 3 cor., Nicolae Togan 10 cor., Constanţa Balinth, Caliope Boiu, câte 5 cor., Dr. Lucian Borcia 40 cor., Dr. Vasile Dan 20 cor., Dr. Laday 10 cor., Dr. Alexandru Vasilie 5 cor., Dr. Moldovan 10 cor., Elena Isacu, Suciu, auditor, câte 5 cor., Ilie Măcelariu 10 cor., Muntean P. 12 cor., Ana Stan, Dr. Roşca, câte 5 cor., Roşca, Mih. Jurca, câte 3 c., Constanţa Dr. Popp 5 cor., Leontina G. Proca 10 cor. Suma 1321 cor.

Direcţiunea şcoalei exprimă profundă mulţămită.

(Va urma).

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 14 din 17 Aprilie 1911 are următorul cuprins: Incă un volum de poezii din Bucovina. In amintirea lui William Ewart Gladstone, de N. C. Constantinescu. Poezii populare bucovinene, de M. Baciu. Nevasta cu ibovnic, snoavă de Virgil Caraivan. Un călător rus la noi în 1846: Porfirie Uspenschi, de Şt. Berechet.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Subscrisul în numele comitetului român gr. or. din Voivodenii-mici, protopresbiteratul Făgăraşului, îmi ţiu de datorinţă a aduce cele mai sincere şi călduroase mulţămite următorilor donatori, cari au binevoit a dona pentru biserica noastră şi anume: Ioan Cândea şi soţia Theodora din Bucureşti icoana sft. Nicolae în preţ de 160 cor., Zinovie Ivascu şi soţia Ana din Voivodenii-mici o candelă cu 35 cor., iar Simion şi Vasile Luculeţ din Avrig au donat bisericei gr. or. din Voivodenii-mici un rând de veştminte bisericeşti în preţ de 180 coroane.

Tuturor acestor donatori să le răsplătească bunul D-zeu jertfa adusă sântei bis. cu bogatele Lui daruri cereşti.

Voivodenii-mici, la 16 Aprilie 1911.

Cu toată stima
Gregoriu Chialde
paroh gr. or.

*

Marele binefăcător al neamului nostru, domnul *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui în folosul fondului de zidire a unei noui biserici în comuna noastră suma de 200 cor. Tot în folosul fondului de mai sus au contribuit şi următorii credincioşi: Iosif Popescu jude comunal 20 cor. Petru Ştef 6 cor. Nicolae Maris 4 cor. Iosif Achim 6 cor. Iosif Stenis 3 cor. Florea Stenis 3 cor., B. Stenis 5 cor., Gligor Maris 6 cor. Florea Blej 2 cor. Ioan Burza 6.80, George Rad 2 cor. Ioan Stenis 2.20 cor. Veselina Moisi 2 cor. Sebastian Calean 5 cor. Crişca Moţ 7 cor. Trandafir Pacurar 6 cor. Nicolae Demian 3 cor. Ioan Calean 2 cor. Maris Nicolae pentru Aurelia şi Valeria 5 cor. Maxim Stenis 1 cor. Melania şi Paraschiva Maris 2 cor. Brânduşa German 1 cor. George Maris 2 cor. Ambrosie Dragoş 6 cor. Sofron German 3 cor. Tuturor acestor binefăcători mă simt plăcut obligat a le aduce şi pe această cale cele mai sincere mulţămite.

Cerbia, la 20 Aprilie 1911.

Petru Ştefu
paroh gr. or. rom.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

Concurs.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte (Ctul Sibiiu) intenţionează a edifica o casă pentru adăpostirea societăţilor din loc şi spre scopul acesta escrie concurs cu termin până în 20 l. c.

Materialul îl va lifera institutul iar lucrul se va da în întreprindere pe baza planului şi preliminarului de spese compus de architect şi anume lucrul de zidar, dulgher şi tâmplar separat, eventual şi laolaltă.

Licitaţia va fi minuendă cu oferte în scris pelângă depunerea unui vadiu de Cor. 500 în numerar sau hârtii de valoare.

Planul, preliminarul cu preţurile de unitate, precum şi condiţiile de licitaţiune sunt espusă în biroul institutului.

Sălişte, în 2 Maiu 1911.

(148) 2–3 **Direcţiunea.**

Nr. 14/1911 of. par. [147] 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In 1 Maiu v. (14 Maiu) a. c. la oarele 3 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere adaptarea şcoalei confesionale gr. or. rom. din comuna **Vecerd**.

Preţul de strigare e 4600 coroane.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiune se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Peatra, cărămida, năsipul şi varul le dă comuna bisericească.

Vecerd, în 17 Aprilie v. 1911.

Gregoriu Triffu
paroh gr. or.

Ioan Toma, Nicolae Creţu, Ioan Demian, Niculae Toma, Toma Roman, Ştefan Popa, Ioan Frăţilă, Niculae Muntean, Alecsandru Aron, Preda Ioan.

Augustin Demian şi *Niculae Radu*
epitropi.

Nr. 334/1911.
Am văzut: **I. Muntean**
prot.

Aviz.

La seminarul „Andreian“ se află de vânzare cu preţuri foarte moderate mai multe ferestri şi uşi scoase din folosinţă, dar în stare bună.

Informaţiuni mai deaproape dă economul seminarial.

Sibiiu, în 19 Aprilie 1911.

Aurel Popoviciu
(149) 2—3 duhovnic şi econ. sem.

Nr. 246/1911 prot. [123] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Seleuşul-mare** cu filia Prod, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se escrie concurs conform Venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 22 Februarie a. c. Nr. 2129 Bis. cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat Oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Sighişoara, 13/26 Martie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 15–40

Frumseţa.

Dorinţa cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, şi spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, îşi spoeşte obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumseţească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat şi de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia şi Germania) a îmbărbătat pe mulţi oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurăţeniile de piele**, cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele** etc. Se înţelege, aceasta nimănui nu i-a reuşit, căci secretul producţiunei **Cremei-Margit** îl cunoaşte excluziv numai inventatorul şi fabricantul, care şi păzeşte acest secret, prin aceea că tot singur pregăteşte acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiaşi; pregătirea ei e conştienţioasă, din care cauză şi efectul ei e repede şi sigur. Admoniem deci damele, a-şi spoi obrazul cu fel şi fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat şi de medici renumiţi din Anglia, Francia şi America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios şi bun pentru susţinerea frumseţei.** Acest renumit mijloc de frumseţă e **Crema-Margit** a lui **Földes**, care deja după o întrebuinţare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feţei, pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele, roşaţa de faţă şi mâni le depărtează, iar feţei îi împrumută frumseţă ideală, împrospătare şi tinereţă. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra-Margit** (albă, roza, şi crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite şi separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes**, farmacist în Arad.

(132 a) 2–8

La
Librăria arhidiecezană
se află de vânzare
Octoihul-mare
cu litere cirile.
Preţul cor. 25·—.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“
REDACTATĂ DE Dr. I. LUPAŞ, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:

Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr 2.
Despre pocăinţă
de
Dr. I. Lupaş.
Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.
Taina pocăinţii
Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.
Preţul 50 fil. + 5 fil.
Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 10—52

Telefon 172.

THE CAMPBELL
renumita fabrică engleză de motoare. liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neimpiedecată

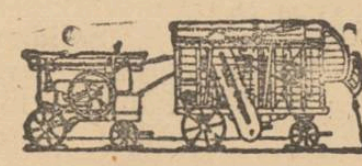

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 23—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

Cărţi pentru bibliotecile parohiale-şcolare.

Dela **Librăria arhidiecezană din Sibiiu** se pot procura următoarele cărţi mai noi apărute:

	cor.
Agârbiceanu I., Novele	1·50
— Două iubiri, novele	2·—
— In clasa cultă, novele	2·—
Adam I., Constanţa pitorească .	2·—
Alexandrescu Dorna, Arnăuta, roman	1·—
Andersen, H. C., Povestiri, trad. de Ruxandra Vlăhuţă . . .	2·50
Anghel-Iosif, Caleidescopul I/II à	1·50
— Cireşul lui Luculus, nuvele	1·50
Anghel, Fantazii, poezii . . .	1·50
Asachi G., Poezii	1·50
Balzac H., Moş Goriot, roman .	1·—
Bârseanul I., Rapsodie şi balade	1·50
Basme din toate ţinuturile româneşti	1·90
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau Dicţionarul sănătăţii împodobit cu 315 chipuri . . .	14.—
Bolcaş L., Seri albastre (Pentameron)	1·50
Bolcaş L., La cărările vieţii . .	1·50
Björnstjerne-Björnson, Veselul strengar, nuvele	1·50
Björnstjerne-Björnson, Synove Solbakken	1·50
Boteni I. I., Din satul nostru, nuvele	1·50
Bucura Dumbravă, Haiducul, roman	2·—
Calmuţchi V., Floricele, poezii .	1·—
Caraivan V., Poveşti de pretutindeni	2·—
Caragiale, Schiţe nouă	2·50
Carmen Sylva, Prinţul codrului traducere după original de Lia Hârsu	—·30
Cazaban, Chipuri şi suflete, nuvele	1·50
Cerna, Poezii	2·—
Ciocârlan I., Pe plaiu, nuvele .	1·50
Corbu I., Ad Astra! Astronomie poporală în icoane. Cu mai multe ilustraţiuni şi icoane în text .	2·—
Cuza A. C., Poezii, epigrame şi cugetări	1·50
Dauş L., Iluzii, roman	1·50
Delavrancea P., Sultănica, nuvele	2·—
Dulfu, Cântece şi poveşti . . .	1·50
Dragoslav I., La han la trei ulcele	1·50
Dunăreanu N., Răsplata, nuvele	1·50
Eminescu M., Poezii. Ediţie ilustrată şi revizuită de I. Scurtu	2·—
Farago E., Şoapte din umbră .	1·50
Flaubert, Doamna Bovary, roman	2·—
Gane N., Spice, nuvele . . .	2.—
Gârleanu E., Nucul lui Odobac, nuvele	1·50
Gârleanu E., Intr'o noapte de Maiu, nuvele	2·—
Gârleanu E., Bătrânii, nuvele .	3·—
Hodoş E., Departe de lume, nuvele	1·50
Holban, Oamenii celebri din anticitate	3·50
Iosif N N O., Primăvară . .	1·—
Ibrăileanu, Spiritul critic în cultura românească	2·—
Ibrăileanu, Scriitorii şi curente .	2·—
Iorga N., Istoria lumei în vremile mai nouă dela Ludovic al XIV până astăzi	3·—
Iorga N., Istoria Românilor pentru poporul român	3·—
Iorga N., Din faptele străbunilor	1·50
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor	1·50
Lecca I. G., Dreptul vieţii, roman	2·—
Lovinescu E., Viaţa şi opera lui G. Alexandrescu	2·—
Lovinescu E., Critice I. . . .	3·—

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 28 Aprilie (11 Maiu) 1911. *Nr. 45.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Adunarea dela Arad.

Sibiiu, 10 Maiu n.

Revenim asupra adunării ținute în Dumineca Tomii în Arad, în scopul de a lua poziție în favorul sufragiului universal și a reclama grabnica lui introducere și la noi, la alegerile parlamentare, adunare, cum știm, convocată și organizată de partidul independist de sub șefia dlui *Justh Gyula*, la care însă, afară de partisanii sei, au mai participat și socialiști, radicali și naționaliști români.

Revenim asupra acestei adunări, pentrucă vedem că i se dă o importanță foarte mare din toate părțile. Chiar și ziare cari stau aproape de guvern, deci au interesul de a micșora, iar nu de a mări lucrurile, spuneau, parte pe față, parte printre șire, că adunarea dela Arad nu e de desconsiderat, din motivul, că în ea și-au dat întâlnire și au legat înfrățire de arme oameni cu interese de tot contrare, partide cu programe opuse, s'ar putea zice partide îndușmănite, cari însă consimțind în punctul sufragiului universal, au luat angajamentul să lupte de aci înainte împreună pentru realizarea acestui postulat comun al lor. S'a pus deci în Arad temelia unei alianțe între cei slabi, ca cu puteri unite să constrângă pe cei tari să implinească aceeace de altcum *au promis* că vor împlini.

Fără îndoeală, că dacă se va continua pe calea croită la Arad, și se vor ținea și pe alte locuri adunări impunătoare, ca cea dela Arad, în scopul reclamării sufragiului universal, — mulțimile eterogene mărunte de astăzi se pot contopi ușor într'o mulțime puternică omogenă, de care cei dela putere vor trebui să țină cont și să-i împlinească cererea. Ar fi aceasta o întovărășire puternică a tuturor desmoșteniților din patria noastră, întovărășire legată în scopul de a-și uni puterile pentru a-și realiza dorințele.

Dar vorba e, că mulțimile eterogene mărunte, cari și-au dat întâlnire la adunarea dela Arad, n'au venit la Arad singure de capul lor, ci conduse, chemate, ori comandate de fruntașii lor, de conducătorii lor. Căci toate mulțimile stau sub influența conducătorilor. Chiar și la acțiuni îndreptate *în contra* conducătorilor, mulțimile sunt îndemnate tot de conducători, însă de *alți* conducători. Cu toate deci, că întru adevăr, glasul poporului e glasul cel adevărat, calea pe care o croesc mulțimile în mod instinctiv este cea ducătoare la scop, totuși socoteala avem să ni-o facem totdeauna cu conducătorii mulțimilor și pe acestia avem să-i examinăm cu deamăruntul, dacă sunt oameni de absolută încredere ori nu? In cazul dela Arad avem deci să ne punem întrebarea astfel: putem noi să ne încredem în Justhiști și putem noi să facem cauză comună cu ei, fie și numai în chestia votului universal, așa cum am făcut la Arad?

Părerea noastră, — care poate să fie bună, ori poate să fie greșită, — e aceea, că domnul *Justh* a fost pus odată în poziția favorabilă de a putea introduce în patria noastră súfragiul universal, pentrucă o puternică majoritate parlamentară i-a stat la dispoziție, pe vremea când coaliția se afla la putere; și totuși în patru ani de zile dl Justh nu a insistat nici odată pe lângă guvernul, asupra căruia încă avea mare influență, ca prezident al camerei, ca să-și implinească datorința luată asupra sa, atât în fața țării, cât și în fața Coroanei, și să facă legea nouă electorală. Mai mult, domnul Justh însuși a fost îmbiat cu formarea cabinetului, după căderea guvernului coaliționist, sub condiția *să facă legea nouă electorală,* — și n'a primit însărcinarea aceasta, pentrucă dlui Justh nu-i trebuia atunci vot universal, ci bancă independentă!

Suntem deci aplecați a crede, că nici a treiaoară, dacă ar fi să fie pus în poziția de a avea vreodată de nou majoritatea în dietă, domnul Justh nu va face noua lege electorală, ori cel puțin nu în sensul cum noi o dorim, și cu noi împreuna ceialalți desmoșteniți de drepturi politice ai țării acesteia. Iar dacă ne lipsesc garanțiile necesare în direcția aceasta, atunci ce rost are să facem și noi stafaj dnului Justh și să-i ajutăm să-și redobândească popularitatea sdruncinată? Avem atâtea exemple din trecut, că întovărășirile noastre cu partidele maghiare, — din nefericire totdeauna opoziționale, — nu ni-au adus nici un bine, încât barem acuma, după atâtea experiențe triste, am putea fi mai precauți.

Pe *Tisza Kálmán* l-am spriginit câtă vreme s'a aflat în opoziție, ca șef de partid, și ne făcea și el câte odată ochi dulci; dar cum a ajuns la putere, lucrul cel dintâi pe care l-a făcut a fost, că ni-a scos pe toți deputații naționaliști din dietă și a început cu sistemul de persecuțiune în contra noastră. La carul contelui *Apponyi* încă au tras Românii, mai ales bănățenii, pe vremea când se afla în fruntea partidului „național“ maghiar, și nobilul conte încă ne promitea multe bune și frumoase, pe cari apoi, când a venit la putere, ni le a dat în faimoasa sa lege școlară!.. Putem să credem deci, că dl *Justh* ar face altcum, dacă ar veni la putere, și nu tot așa cum a făcut Tisza Kálmán și Apponyi?

De aceea, să nu alergăm prea tare după alianțe cu alte partide, — și să nu alergăm mai ales după alianțe cu socialiștii, — ci dacă nu vrem, ori nu putem să ne apropiem de aceia, cari ar putea să ne ajute, așa cum fac Sașii, totdeauna de partidul care se află la putere, — atunci să rămânem singuri, rezimați numai pe propriile noastre puteri, căutând, ca singuri să ne ridicăm la rolul de factor în stat, de care cei dela putere să fie datori a ținea seamă totdeauna. Dar pentru a putea ajunge la acest rol însemnat ni se cer multe lucruri: cultură, bunăstare, organizare și disciplină. De acestea să ne îngrijim deci în prima linie!

Sinodul dela Arad.

Cuvântarea cu care Preasfinția Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, a deschis sesiunea ordinară sinodală a anului acestuia în Arad, a fost următoarea:

Cristos a înviat!
Domnilor deputați!

Nainte cu opt zile am prăznuit și noi cu întreaga biserică ortodoxă, aniversarea evenimentului fără păreche în istoria lumii, adecă pomenirea prea luminatei învieri a Domnului și Mântuitorul nostru Iisus Cristos, iar astăzi ni s'a dat să prăznuim și noi cu întreaga noastră mitropolie, cu întreg clerul și poporul ei, pomenirea redobândirei autonomiei, adecă a dreptului natural al bisericii noastre din această metropolie de a fi biserică liberă în stat liber, deci prăznuim pomenirea redobândirii dreptului de a ne croi noi înși-ne destinele și a ne conduce noi înși-ne afacerile noastre bisericești, școlare și fundaționale.

Nainte cu 8 zile am grăbit eu să merg cu duhul în mijlocul eparhioților, ca să ne bucurăm împreună de marele dar al sfintei prăznuiri, iar astăzi mi s'a dat mie mângăerea bucuriei, de a vedea în jurul meu întreg elementul constitutiv al vieții noastre diecezane, astăzi adecă mi s'a dat iarăși mângăerea bucuriei, de a sta față în față cu Domniile Voastre, dlor deputați, toți atâția reprezentanți legali ai clerului și poporului din întreaga eparhie de Dumnezeu sfuntită a Aradului, și precum atunci, adecă înainte cu opt zile, am prăznuit pomenirea celei mai mari sărbători a bisericii creștine, tot astfel prăznuim astăzi pomenirea celei mai mari sărbători a bisericii noastre naționale gr.-or. române din Ungaria și Transilvania.

Condus de acestea și alte asemenea cugete și sentimente, vă întâmpin și astădată cu aceeași dragoste arhierească, vă salut pe toți de bunavenire cu aceeași căldură a inimei, cu care fiecare părinte, îngrijit de soarta familiei sale, întâmpină pe fii săi, cari după un interval mai îndelungat îl cercetează, nu numai ca să-l vază și să fie văzuți, dar și cu cugetul curat, ca după manifestarea bucuriei de norocoasă revedere, să între în divanul comun, unde părintele împreună cu fiii săi, liberi de orice preocupațiuni personale, ori cugete rezervate, să consulte în liniște, cu demnitate și încredere reciprocă asupra tuturor afacerilor, cari privesc, direct ori indirect, adevăratele interese ale întregii familii.

Intruniți și noi astăzi în această adunare ca și într'un divan familiar, ne vine bine a constata și astădată, că biserica noastră precum în tot trecutul ei îndepărtat n'a urmărit, tot astfel nici în zilele noastre nu urmărește tendințe ascunse, nici cugete rezervate; ci scopul acestor întruniri ale noastre este numai și numai consultarea: cum să ocrotim la sinul sfintei noastre biserici, cum să susținem, promovăm și desvoltăm și cum să dăm mai multă tărie de rezistență și putere de viață mai productivă instituțiunilor noastre religioase, morale și culturale economice, și peste tot cum să promovăm, apărăm și susținem biserica noastră națională străbună, ca ea să corăspundă tot mai mult sublimei sale misiuni de a ne fi și nouă și următorilor noștri până în veacurile cele mai îndepărtate, întocmai cum a fost și străbunilor noștri fortăreața, în care să conservăm și prin care să desvoltăm cele mai frumoase și mai scumpe clenodii ale unui neam: limba și credința noastră strămoșească, care scop, și acum și în viitor, voim să-l ajungem prin păzirea legilor sub controla guvernului țării și sub preagrațioasa și părinteasca ocrotire a capului ei încoronat, căruia, precum în rugăciunile noastre din sf. biserică, astfel îi implorăm și aici, dela pronia divină, încă mulți ani de pacinică domnire, spre binele și fericirea tuturor popoarelor de sub gloriosul său sceptru.

Relativ la stările din eparhie și până să urmeze rapoartele generale și speciale ale consistoarelor noastre, mă cred îndatorat să premit la acest loc că alarmul, repețit în ziaristică despre pierderea a mai multor sute de școli, deoparte nu privesc dieceza noastră și deosebi școlile din districtul consistorului din Arad, iar de altă parte trebue să observ, că ventilarea unor atari știri în ziaristica pretinsă națională, face cel mai rău serviciu cauzei; pentrucă prin aceasta nu se stimulează poporul pentru jertfa recentă, ci i se sgudue credința și i se slăbește nădejdea într'un viitor mai bun.

Este adevărat, că organele statului peste tot și totdeauna și au făcut și nu slăbesc a-și face și acum datorința de a stărui, ca legea de instrucțiune să se observe de către toate confesiunile și autoritățile susținătoare de școli, dar adevărat este și aceea, că această stăruință încă își are partea ei însemnată la rezultatul ajuns pe terenul învățământului nostru poporal.

Spre orientare acelora, pe cari îi privește afacerea, trebue să mai observ aceea că, pe lângă toată asprimea legilor și pe lângă toată rigoarea cu care se controlează executarea lor din partea guvernului și a organelor lui, nouă *nu ni s'a închis nici o singură școală până acum,* ci cele 5—6 școli din acest district, a căror funcționare s'a sistat și *după formă* în timpul din urmă, sunt de acelea, cari și mai înainte au sporit numai numărul școlilor și au existat mai mult cu numele, pentrucă: din lipsa de dotație corăspunzătoare, unele din ele stăteau cu anii neîmplinite, iar în altele, învățământul îl provedeau preoții parohiei respective.

Credincioșii acestor comune văzându-și și recunoscându-și totala neputință de a garanta măcar minimul salarului obligat prin legea din 1893, și cu atât mai puțin pentru a-și aduce edificiile în starea de a reflecta la ajutorul întregirii dela stat, au fost necesitați să ie, prin corporațiunile lor parohiale, concluze pentru sistarea deocamdată a școlii, și consistorul de asemenea nefiind în stare a le veni într'ajutor cu sumele ce s'ar fi recerut spre a da viață și putere de existență acelor școli, a fost necesitat să ia la cunoștință sistarea funcționării lor.

Prin aceasta nu voim a zice, că existența și funcționarea celoralalte școli de ale noastre nu ar putea fi periclitată, dacă n'ar corăspunde postulatelor legii și ca edificii și ca adjustare; dar trebue să avem temere și încă mare, că se vor închide de sine și se va sista funcțiunea chiar și în atari școli corespunzătoare, și ca edificiu și ca adjustare, și aceasta din lipsa de învățători.

Considerând astfel, că an de an rămân mai multe stațiuni învățătorești neîmplinite definitiv din lipsă de reflectanți, întocmai cum au rămas și rămân și parohiile vacante, contingentul nu scade de sub cifra de 80. Veneratului Sinod îi revine să se ocupe cu întrebarea și se afle vre-o modalitate pentru sporirea sucrescenții, ca astfel să putem evita pericolul, ce ne amenință școala și biserica, din lipsa de învățători și preoți.

Trebue să ating și aceea, că deși sunt grele condițiunile sub cari se rezoalvă ajutorul de întregire a salariilor învățătorești, dar ar fi fost un mare pericol pentru biserică, dacă nu se reflecta la acest ajutor, la asămnarea căruia deși am întâmpinat greutăți din partea unei comisii administrative, dar cu atât mai multă considerare am întâmpinat la înaltul guvern, care peste tot este cu mai multă bunăvoință față de biserica noastră, mai concliant în corespondențele oficioase și mai prevenitor în contingerile personale cu noi, decât cum era guvernul anterior, astfel, că dacă ne-am ști folosi de aceste semne ale schimbării spre bine, poate că ni s'ar ușura în multe privințe greutățile cu cari avem să ne luptăm.

Intre alte obiecte venind la ordinea zilei și modificarea unor paragrafi din statutele fondului diecezan pentru ajutorarea preoțimei, este de dorit, ca Veneratul Sinod să încuviințeze modificările așa precum se propun şi peste tot să dee mai multă atenţiune propunerilor, cari se fac din partea consistoarelor noastre, chemate a-şi face propunerile pe baza de cunoştinţe temeinice a stării lucrurilor.

După toate acestea mai punându-vă în vedere, că deşi suntem representanţii unui popor de peste 600 mii de suflete, puterea şi tăria noastră nu poate sta numai în numărul nostru, ci precum în tot trecutul bisericii noastre, aşa şi acum, trebue să stee în înţelegerea şi conlucrarea noastră armonică, deci în solidaritatea noastră, pentrucă numai aşa vom dovedi, că suntem fii devotaţi şi apărători destoinici ai intereselor bisericii pe care o representăm. Urmând astfel, putem spera, că toate năzuinţele noastre vor fi însoţite de darul şi binecuvântarea cerească, care implorându-o şi dela acest loc asupra noastră şi asupra tuturor lucrărilor noastre, declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial pentru anul 1911 de deschisă".

Dela Sinod.

— Intregire. —

In raportul despre şedinţa a doua a sinodului arhidiecezan publicat în nrul 43 al ziarului nostru n'au fost redate per extensum discuţiile ivite în jurul chestiunii referitoare la vizitarea şcoalelor, din care pricină raportul nu e întru toate exact. „Constatările" amintite din partea P. O. D. protopresbiter Dr. Ioan Stroia în mare parte au fost numai păreri personale, întemeiate mai mult pe comunicările unor domni protopresbiteri, decât pe acte positive. Altfel comisia şcolară, bazată pe „studiarea amănunţită a actelor", cari dovedesc „*devotamentul şi lucrarea sistematică cu care consistorul a încercat să înlăture relele ce rod la trunchiul vieţii noastre şcolare*", (cuvinte citate în articolul de fond tot din numărul 43) — n'ar fi putut propune, ca raportul consistorului să se iee cu plăcere la cunoştinţă, iar sinodul n'ar fi putut primi această propunere.

Sinodul din Caransebeş.

Deschiderea sinodului eparhial al Caransebeşului s'a făcut cu următoarea cuvântare a Preasfinţiei Sale, Episcopului *Dr. Miron E. Cristea* al Caransebeşului:

Onoraţilor Domni Deputaţi!
Cristos a înviat!

Simţesc în sufletul meu o deosebită bucurie, văzându-Vă din nou întruniţi în sesiune ordinară a sinodului eparhial, căci în aceste zile grele — când întimpinăm pretutindenea piedeci mari la promovarea intereselor bisericeşti culturale şi economice ale eparhiei noastre — însaşi prezenţa D-Voastră ne este o încurajare; iară sfaturile D-Voastră o bună călăuză în drumul, ce ne stă înainte.

Munca cârmuirii bisericeşti, a consistorului diecezan, din un nou period expirat, Vi se va prezenta spre binevoitoare examinare. Şi — fiindcă o mare parte din activitatea acestui period s'a desvoltat sub conducerea Noastră, şi deci o cunoaştem, — cu deplină linişte putem accentua, că în multe direcţiuni s'a desvoltat o activitate mulţumitoare, mai ales dacă suntem cu considerare la măsura puterilor de cari dispunem, şi la împrejurările grele, în cari trăim. Ici-colea au şi început a încolţi rezultatele acestei munci şi avem nădejdea, că aceste rezultate se vor desvolta tot mai mult.

Cu toate acestea mai există terene şi afaceri, cari reclamă o muncă încordată pentru a le aduce în curs deplin normal; dară — considerând prea modestele mijloace, ce ne stau la dispoziţie, şi numărul relativ mic al muncitorilor, ce-i avem, în proporţie cu alte biserici şi alte corporaţiuni, — îmbunătăţirile aşteptate numai succesive şi cu încetul le vom putea introduce, nu precum am voi, ci precum vom putea.

Dreptaceea nu mă îndoiesc, că — apreciind şi D-Voastră acest fapt — veţi fi totdeauna cu deplină bunăvoinţă şi obiectivitate la cernerea lucrărilor şi la darea indigitărilor de lipsă pentru viitor.

*

Indeosebi ţinem să scoatem la iveală din şirul lucrărilor îndeplinite, că am preferit a da specială atenţiune cauzelor şcolare, nu numai pentrucă erau cele mai neglijate, ci şi pentrucă cu începutul anului şcolar curent a întrat în vigoare noua lege şcolară; şi deci — spre a nu expune pericolului de-a fi închise multe din şcoalele noastre confesionale — a trebuit să ne înteţim toate puterile posibile pentru a aduce cât mai multe şcoale în stare corespunzătoare, atât în ce priveşte clădirile şi înzestrarea lor, cât şi învăţământul. Am dat un şir întreg de circulare, instrucţii şi ordine; am esmis comisari la faţa locului, ori am citat aicia organele parohiale, spre a le îndemna şi încuraja întru susţinerea şcoalelor noastre.

Astfel în timp relativ destul de scurt am iniţiat facerea preparativelor pentru adaptarea radicală sau zidirea din nou a şcoalelor în preste 60 comune bisericeşti. In unel locuri clădirile s'au terminat şi predat destinaţiunii, în altele lucrările sunt acum în curgere. Spre a uşura sarcina poporului, am votat şi noi din noul fond eparhial până acuma câteva zeci de mii ajutoare comunelor mai sărace, şi — dacă în unele parohii începerea zidirilor întârzie — cauza este, că de-o parte unele organe parohiale nu desvoaltă destul zel întru salvarea aşezămintelor bisericei, dela care trăiesc; iară de altă parte în unele parohii din sărăcie încă nu s'au putut asigura spesele recerute.

Lipsa mare de învăţători cualificaţi deasemenea este o piedecă însemnată în mersul normal al învăţământului din eparhie.

*

Deasemenea Vă atrag luarea aminte asupra raportului pentru înfiinţarea unui „Fond de penziune" al eparhiei, care de o parte să satisfacă cerinţelor umanitare reclamate de clerul nostru pastoral, iar de altă parte să nu lipsească de minimul existenţei nici pe membrii consistorului şi pe oficialiii aşezămintelor bisericeşti, ajunşi la neputinţă.

Cauza a fost cu temeiu studiată de o anchetă specială şi de plenul conzistorial şi desbătută în trei şedinţe lungi. Acceptând şi Ven. Sinod principiile statorite pentru crearea unui fond unitar şi momentele principale din proiectul de statute elaborat de Noi, avem nădejdea întemeiată pe experienţele noastre de fost referent al „fondului de penziune" din arhidieceza Transilvană, că facem un lucru bun şi mulţumitor pentru toţi; iară — purcezând cu energie la esploatarea tuturor izvoarelor de venit — instituţiunea proiectată poate deveni una din cele mai puternice din eparhia întreagă.

*

Multe griji ne causează deficitul însemnat dela fondul general, care se susţine statornic cu toate restricţiunile ce ni le impunem. Cu izvoarele din centru nu vom putea restabili echilibrul dorit; de aceea emit ideie, cu care Vă rog a Vă ocupa ca temeinici cunoscători ai tuturor ţinuturilor episcopiei noastre: Nu cumva s'ar putea crea mijloacele de lipsă din o mică dare eparhială după numărul familiilor, ce aparţin bisericei noastre, care să ne acopere năcazurile şi până când ar veni şi guvernul ţării noastre în ajutor cu o sumă corespunzătoare trebuinţelor, cum ajută şi alte confesiuni din patrie?

*

Nu va fi de prisos să amintesc dela acest loc, că şi câţiva preoţi ai eparhiei noastre au crezut a face un serviciu bisericei noastre ierarhice şi lor, când se întrunesc în aşanumite „colegii preoţeşti", fără ştirea şi încuviinţarea prealabilă a arhiereului şi a superiorităţii bisericeşti, spre a face preparativele pentru o organizare încă nelămurită a întregului cler din mitropolie.

Fără a prejudeca hotărârile forurilor metropolitane competente în asemenea chestiuni, trebue să precizăm din bună vreme părerea Noastră în aceasta privinţă. Anume: Ca orice organizaţie omenească aşa şi organizaţia de azi a bisericei noastre ortodoxe române din provincia mitropolitană, nu poate avea pretenţia a fi pentru toate timpurile o organizaţie desăvârşită, care să nu mai aibă lipsă de vr'o amplificare. Deci poate veni vremea, când împrejurările să ceară şi totodată să şi admită desvoltarea unor noi ramuri în arborele organizmului de azi al bisericii noastre.

Dară o organizare esclusiv clericală cu atribuţiuni administrative, cum transpiră din unii articoli scrişi de clerici, cari agită organizarea preoţilor — după părerea Noastră — o ţinem de absolut eschisă, întrucât biserica noastră se poate conduce şi administra numai în cadrele legale ale organizaţiei Marelui Andreiu, căreia nu se poate pune altă temelie, decât peatra cea din capul unghiului, pusă de Şaguna cu „statutul organic".

In cadrele acestei organizări, fiecare element, ce constitue biserica cea vie, fie cleric, fie mirean, poate lua parte la conducerea afacerilor, la îndreptarea scăderilor inherente oricărei lucrări şi organizaţii omeneşti, şi la promovarea intereselor obşteşti, în măsură, în care îşi ştie desvolta şi validita adevărata valoare sufletească, de care dispune. —

Colecta pentru întemeierea unui nou fond eparhial, şi în deosebi pentru zidirea unui seminar episcopesc, s'a iniţiat prin pastorala apel, emisă sub Nr. 1263/911. Inceputul contribuirilor e mult promiţător; şi — dacă organele bisericeşti îşi vor face toate datorinţa şi astfel însufleţirea se va generaliza — rezultatul va trebui să fie cât mai frumos.

Cu aceasta deschid sinodul".

Expoziţia de vite din Săcel.

Marţi, la 25 Aprilie 1911 (a treia zi de Paşti), s'a ţinut în comuna *Săcel* a 20-a expoziţie de vite de prăsilă a „Reuniunei rom. agricole sibiene". Progresul îmbucurător ce l-au făcut proprietarii noştri de vite din jurul Săliştii, numai aceia îl pot constata, cari au asistat la expoziţia de vite aranjată de Reuniunea agricolă la 1891 în Tilişca şi la 1894 în Sălişte. La acest progres mari şi neperitoare merite au întemeetorii lăptăriei (untăriei) din Sălişte, al cărui excelent unt e cunoscut nu numai în piaţa Sibiiului, ci până şi în piaţa capitalei, în Budapesta. Expoziţia avea să se ţină în 1910, dar din cauza boalei de gură şi de unghii, s'a amânat pe terminul indicat. Expoziţia din Săcel se poate număra între cele mai reuşite. Comitetul aranjator local, în frunte cu zelosul notar, dl Valer Popp, au desvoltat o activitate nu se poate mai laudabilă în scopul asigurării bunei reuşite şi a acestei întreprinderi de folos general economic al Reuniunii agricole.

Livadia comunei (din spre Sibiiu) de data aceasta a avut aspectul unui bogat târg de vite frumoase, aproape toate de rassa „Pinzgau", în parte curată, în parte corcită cu rassa indigenă. In întreaga expoziţie, rassa curată ardeleană n'a fost reprezentată decât prin o vacă, iar cea de Simental prin o junincă. Exponenţi au fost cam 100 cu peste 150 capete expuse. Reprezentate au fost la expoziţie comunele: Cacova, Sibiel, Săcel, Aciliu, Gurarâului, Galeş, Tilişca, Orlat. N'au fost expuse vite din comunele Mag şi Topârcea.

Săcelul din acest prilej a îmbrăcat haină de sărbătoare. El a găzduit multă lume. Aproape toate comunele din cerc au fost reprezentate prin preoţii, învăţătorii, notarii şi alţi fruntaşi. Comitetul central din Sibiiu a fost reprezentat prin membrii din comitet Nicolae Iosif şi Ioan Popescu, propr. în Sibiel, prin cassarul reuniunei, Romul Perian şi prin secretarul ei V. Tordăşianu, cari însoţiţi de prof. sem. Tim. Popovici, au sosit cu trenul de 9 şi jum. a. m.

Juriul întrunit în şedinţă a luat cu mult regret la cunoştinţă, că prezidentul Reuniunii P. Lucuţa, v.-prezidentul I. Chirca şi membrii din comitet P. Drăghits şi ceialalţi, din cauze binecuvântate au fost nevoiţi a absenta. La propunerea secretarului Tordăşianu, juriul se întregeşte în locurile vacante prin domnii: T. Popovici, profesor, Sibiiu, N. Drăgan, notar, Bungard, G. Dancu, propr. Săcel, D. Balteş, econom, Cacova, not. substit. Valer Savu, Aciliu, I. Ivan, econom, Aciliu, Sim. Radu, înv. penz., Săcel, Oprea Soră, D. S. Herţa şi I. Pavel, Sălişte, Nic. Bembea, înv., Sibiel şi I. Patachi, Săcel; după aceea constituindu-se, proclamă cu multă însufleţire prezident al juriului pe neobositul veteran, cu inima tinără Nic. Henţiu, notar emer., iar de raportor pe păr. protopresbiter Dr. I. Lupas, care, chemat de urgente afaceri ale oficiului, a fost înlocuit cu notarul Valer Popp. Cu toate că vitele expuse au fost grupate după comune, şi cu toate că comitetul aranjator local făcuse listele detaiate despre materialul expus şi pregătise şi afişase şedule cu numele şi comuna exponentului, cu indicarea rassei, genului şi etăţii vitelor, lucrările juriului, dat fiind frumuseţea materialului, au fost din cele mai anevoioase. După câteva ore de examinare şi consultare, juriul la ora 3 d. a. întruneşte la un loc exponenţii, comitetul aranjator şi celalalt public, unde secretarul Tordăşianu, dupăce expune scopul ce s'a urmărit prin aranjarea expoziţiei, modul de purcedere şi consideraţiile de cari juriul a fost condus în lucrările sale, mulţumeşte în numele Reuniunii comitetului aranjator local, exponenţilor şi membrilor din juriu, cari au obosit din greu, numai şi numai ca şi această lucrare a Reuniunii să se numere între cele mai folositoare. Prezidentul juriului, dl Henţiu, făcând apel la obşte să sprijinească toate întreprinderile Reun. agricole, declară lucrările juriului încheiate şi ceteşte lista premiaţilor din care relasă, că premiat a fost frumosul taur de rasă „Pinzgau" curată al comunei Cacova, mai departe pentru vaci s'au împărţit 24 premii, pentru junince 16, pentru viţele 7, iar pentru oi (berbeci, oi, noatini, noatine), 6 premii. Suma premiilor împărţite e de K 300. Ca un ce nou, la propunerea secretarului Tordăşianu, fotograful din Sălişte, dl Dădârlat, chemat pe cale telefonică, a fotografiat frumosul taur din Cacova, la a cărui procurare are mari merite zelosul paroh I. Hanzu, o grupă de vaci cu viţei, o grupă de vaci premiate şi o grupă de oi de rassa ţigae. Făcut acest început, Reuniunea pe viitor va putea înrâuri în mod instructiv asupra cultivatorilor şi pe calea fotografiilor ce reprezintă animale de frumuseţă netăgăduită.

La masa comună am ajuns pe la ora 4 d. a. Aici am discutat despre vrednicia muncitorilor desinteresaţi ai noştri, între cari, în relief a fost scos, ca o persoană superioară, luminată şi absolut desinteresată, primpretorul P. Drăghits, hărniciei şi deşteptăciunei căruia sunt a se atribui multe din progresele ce le face comuna Sălişte şi jurul ei. Ridicaţi dela masă am intrat în noul edificiu (asemenea unui palat), al primăriei, unde am fost plăcut surprinşi de corul mixt al harnicului învăţător Miha, care, deşi de curând venit din Mag, unde anul trecut, la prima sărbare a pomilor, cu colegul său Părăianu şi cu parohul Vlad, făcuse excelenta producţie şcolară, a întemeiat cu tinerimea din Săcel acel cor, cu care, mulţămită zeloşilor: dna Aurelia Pop şi dl notar Valer Pop, înrolaţi şi ei între corişti, a făcut şi face progrese uimitoare şi vrednice de urmat şi pentru alţi dascăli. Noi sibienii, mulţămiţi de sporul zilei şi cu gândul la a doua sărbare a pomilor de Dumineca viitoare din Tălmăcel, ne am depărtat din mijlocul coriştilor fratelui Miha şi din mijlocul tuturor fruntaşilor din cerc, cari au sărbătorit şi ei împreună cu noi la această şcoală şi examen al cultivătorului nostru de vite. *„Invingătorul"*

Organizarea satelor noastre.*)

De când zorile conştiinţii naţionale au început să ne lumineze cărările sufletului, fiecare generaţie de cărturari s'a încălzit de câte un ideal pentru înaintarea neamului nostru, fiecare generaţie şi-a cheltuit toată puterea de gândire şi de muncă pentru a dura o temelie de esistenţă naţională poporului nostru. Şi, cu bucuria sufletească a omului care recunoaşte munca săvârşită de alţii, putem spune că înaintaşii noştri în vreme scurtă şi în împrejurări neprielnice, au realizat progrese serioase în multe privinţe. Starea culturală socială şi economică, ce am moştenit o, e resultatul sforţărilor uriaşe ale generaţiilor premergătoare, cărora noi, generaţia tinără, trebue să le fim mulţămitori pentru bogăţia positivă ce ne-au lăsat-o şi, în semn de recunoştinţă trebue să le iertăm toate rătăcirile şi toate greşelile, pe cari n'au putut să le încunjure. Această iertare, pe lângă recunoştinţă dovedeşte şi o înţelegere mai superioară a împrejurărilor cari au determinat evoluţia poporului nostru şi mai dovedeşte o nobleţă de inimă care cimentează în suflete tradiţia, baza ori cărei continuităţi de muncă.

Datoria generaţiei de astăzi, care îşi scutură cu mândrie capul de Prometeu, e să continue opera începută de înaintaşi cu aceeaş însufleţire şi dacă se poate cu mai multe sorţi de isbândă. In sufletele pline de energie tinără nemulţămirea a fost întotdeauna un imbold la muncă positivă, ea a prevestit o nouă sforţare a puterilor pentru a desăvârşi opera înaintaşilor. De aceea nemulţămirile, cari în vremea din urmă au tulburat în treacăt atmosfera vieţii noastre publice, nu trebuesc privite ca deslănţuiri de furtuni anarhice cari distrug recolta progresului de până acum, ci ca tot atâtea dorinţe şi tendinţe de primeniri sănătoase şi fireşti, cerute de evoluţia unui popor plin de viaţă. Bătrânii cârmuitori ai treburilor noastre obşteşti, la rândul lor, nu trebue să se supere din pricina măruntelor greşeli ale tinerilor, cari în clipe de avânt juvenil aruncă câte o săgeată de nemulţămire şi spre creştetul lor venerabil. Indrăzneala, fie chiar şi jignitoare, când se razimă pe o cinste sufletească şi pe o forţă reală, în loc să fie condamnată şi pedepsită, trebue îndrumată pe căi productive. Bătrânii cu înţelegerea senină a minţii lor bogate în experienţe au datoria să aprecieze pornirile tinerilor şi să se îngrijască părinteşte, ca toate puterile de muncă să-şi găsească cel mai larg teren de validitare. Cuminţenia bătrâneţii înfrăţită cu energia tinereţii poată să facă minuni. Generaţiile din zilele noastre sunt chemate să ducă în bună înţelegere cu un pas mai departe lupta pentru înaintarea şi întărirea naţională a neamului nostru. Neînţelegerile personale isvorâte din ambiţii jignite sau suprimate trebue să dispară în faţa marilor probleme de viaţă, cari nu se pot deslega decât prin o armonie şi prin o concentrare de forţă. Aceasta trebue să o înţelegem cu toţii.

---

*) La cererea autorului reproducem şi noi acest luminos articol al *„Luceafărului"*, numărul din urmă.

Redacţiunea.

Şi dacă vrem să ducem la isbândă sigură lupta pentru drepturile de esistenţă naţională a poporului nostru, atunci trebue să ne dăm înainte de toate seama că nici o luptă nu se poate câştiga fără o disciplină severă şi fără o organizaţie temeinică. Simţim adeseori că munca noastră nu este unitară, că lucrăm răzleţiţi şi că sforţările mari ce le facem nu aduc roadele dorite. In cursul vremii mulţi au şi constatat, că pricina înaintării noastre încete e lipsa de organizaţie. De mai multeori s'a accentuat necesitatea unei organizări naţionale, s'au făcut chiar şi încercări de organizări naţionale, dar n'au avut nici un resultat, fiindcă erau numai pe hârtie şi fiindcă n'au fost puse pe temelii durabile. Dorinţa „hai să ne organizăm" într'o vreme era ridicolă şi se făceau multe glume pe socoteala protocoalelor politice, pe baza cărora la întrunirile partidului nostru naţional se constată sărbătoreşte: „mă rog, suntem organizaţi". In realitate organizaţia ni-a lipsit şi ne lipseşte şi astăzi. Iar fără de aceasta e cu neputinţă lupta şi isbânda naţională. Un neam neorganizat e ca o frunză, bătută de vânturi în toate părţile la voia întâmplării, e ca o barcă pe valurile mării. Fără a avea o organizaţie nu vom putea nici odată să desfăşurăm o activitate sistematică şi unitară după un plan bine determinat de conducători. Dacă în gospodăria individului singuratic se cere să fie rânduială, cu atât mai mult se cere aceasta în gospodăria naţională. Altfel ne vom fărâma în esistenţe egoiste şi vom fi incapabili a opune puterii de disolvare ce ne ameninţă o resistenţă întemeiată pe o conştiinţă naţională şi pe comunitatea de interese a neamului nostru întreg. Suntem chiar convinşi, că un popor neorganizat în viitor e cu neputinţă să-şi păstreze naţionalitatea.

Organizaţia e deci o problemă de viaţă pentru poporul nostru şi nădăjduesc că atât bătrânii, cât şi tinerii se vor însufleţi deopotrivă pentru realizarea ei. Mai ales generaţia tinără, care doreşte să lucreze mai intensiv şi mai sistematic, şi care vrea să îndrepte greşelile din trecut, cred că nu-şi poate găsi un mai larg şi mai greu teren de activitate decât acesta. Deci va fi în stare să întrupeze cel puţin începutul unei organizaţii, va putea fi multămită, căci a reuşit să rezolve problema cardinală a esistenţei naţionale a poporului nostru.

Opera de organizare trebue începută la sate, căci înflorirea şi întărirea satelor e garanţia viitorului nostru. Ştim, că ţăranii trăesc şi astazi, în multe părţi, aceeaşi viaţă patriarhală ca acum câteva sute de ani, că orbecă în cel mai ruşinos întunerec şi că sunt cu desăvârşire desorientaţi asupra rostului lor în lume. Aceste stări triste nu le putem înlătura, decât trezind în ţărani conştiinţa, că fac parte dintr'un neam cu aspiraţii în viitor şi cu drepturi la o esistenţă naţională, independentă de mila mai marilor. Şi numai o organizaţie le poate da această conştiinţă.

Organizarea satelor noastre trebue făcută prin societăţi culturale şi prin însoţiri economice, cari să fie conduse sistematic de câte o centrală după un plan de mai înainte stabilit. Din aceste două va resulta dela sine şi organizaţia politică, care după părerea mea, fără organizaţia culturală, dar mai ales cea economică, e o imposibilitate.

Baza întregei organizări a poporului va fi cea economică, cu care mă voiu ocupa pe larg în curând în legătură cu donaţia d-lui Stroescu făcută Asociaţiunii. Intruparea acestei organizări va întimpina însă mai multe greutăţi, dintre cari cele mai mari sunt: pe deoparte conservatismul retrograd al ţărănimii, pe de altă parte interesele angajate ale unei bune părţi a cărturărimii. Dar pedecile nu sunt aşa de grele, ca prin o stăruitoare propagandă şi prin muncă continuă să nu poată fi înlăturate.

Organizării economice va trebui să-i premeargă organizarea culturală, care e mai uşor de realizat, fiindcă avem Asociaţiunea, în cadrele căreia în câţiva ani putem organiza toate satele locuite de Români şi în sinul căreia esistă şi astăzi un început de organizaţie, care trebue numai desăvârşit.

Dela 1907, de când mă preocupă foarte intensiv această problemă şi a cărei necesitate şi importanţă am accentuat-o în repeţite rânduri, m'am gândit mult şi am studiat şi mai mult, cum s'ar putea face un început serios. In raportul comitetului central către adunarea generală a Asociaţiunii, ţinută în Şimleu la 1908, am încercat să fixez problemele culturale ale acestei instituţiuni, pe cari le-am motivat mai pe larg într'un articol apărut în această revistă, întitulat „Problemele Asociaţiunii".*) Atunci m'am gândit la posibilitatea unei organizări culturale a ţărănimii în cadrele Asociaţiunii. Călăuzit de acest gând, am lucrat un plan amănunţit pentru a face mai întâi pe ţărani membri ai Asociaţiunii. Prin „Biblioteca poporală" pornită la începutul acestui an instituţia noastră culturală a şi reuşit să înscrie până acum aproape zece mii de ţărani ca membri ajutători şi înscrierile continuă zi de zi, aşa că până la sfârşitul anului e nădejde, că Asociaţiunea va avea la vre o cincisprezece mii de membri ajutători. E de prisos să mai spun, că această faptă a Asociaţiunii e cea mai importantă din câte a săvârşit şi care îi încunună cu cinste activitatea de 50 de ani, pe care o va sărba la viitoarea adunare generală din Blaj.

După ce am reuşit să grupăm ţărănimea în cadrele Asociaţiunii, nu ne rămâne decât să mergem cu un pas mai departe: să o organizăm. Această organizare până acum era cu neputinţă, fiindcă între ţărani şi instituţia noastră culturală nu erau legături mai strânse. Adunările cercuale şi prelegerile poporale ale despărţămintelor nu erau de ajuns, ca să convingă ţărănimea, că esistă un aşezământ care se interesează de soartea ei, şi prin urmare era cu neputinţă a trezi în sufletul ei conştiinţa unei închegări culturale. Acum când ţăranii ştiu de numele acestui aşezământ şi încep să-i cunoască ţânta ce o urmăreşte, ni se impune dela sine organizarea satelor. Astăzi când în cele mai multe sate avem zeci şi sute de membrii ajutători ai Asociaţiunii, cărturarii conducători ai satelor, preoţii, învăţătorii etc., n'au decât să înfiinţeze, conform statutelor Asociaţiunii, aşa numitele agenturi. Aceste agenturi trebue să fie însă adevărate reuniuni culturale ţărăneşti, cari să ţină toamna şi iarna în fiecare săptămână, iar primăvara şi vara în fiecare lună câte-o întrunire, cu ocazia căreia preoţii, învăţătorii şi alţi cărturari să aranjeze aşa numitele şezători culturale. Pentru a deda pe ţărani cu asemenea întruniri cărturarii la început trebue să fie foarte dibaci; trebue să caute a atrage poporul prin lecturi interesante şi prin producţiuni distractive şi numai încetul cu încetul să-l obicinuiască a se ocupa şi cu chestiuni serioase. In aceste reuniuni culturale ţărăneşti preoţimea şi învăţătorimea îşi poate plasa deocamdată aproape toată activitatea extraoficială, de care a început să se vorbească în vremea din urmă şi la noi. Adunările cercuale ale despărţămintelor în viitor vor trebui să fie adunări de ţărani, în cari acestia îşi vor spune dorinţele şi vor discuta nevoile ce-i preocupă. Ca aceste adunări cercuale să şi ajungă scopul, nu vor putea cuprinde mai mult de 20—25 de comune, de aceea am şi stăruit până acum ca din despărţămintele cu prea multe comune să se înfiinţeze despărţăminte nouă. Şi în curs de câţiva ani s'au şi înfiinţat vre-o 15 despărţăminte nouă. In viitor despărţămintele dintr'un ţinut vor ţinea în fiecare an adunări generale extraordinare sub conducerea câte unui membru al comitetului central al Asociaţiunii, căci adunările generale ordinare de până acum nu sunt suficiente pentru a trezi o mişcare culturală intensivă, continuă şi unitară.

Reuniunile culturale vor avea chemarea să pregătească ţărănimea şi pentru organizarea economică. Cărturarii cu ocazia întrunirilor vor esplica poporului însemnătatea însoţirilor şi vor arăta toate avantajele lor materiale. Şi încetul cu încetul ţăranii obicinuiţi a se apropia unii de alţii şi a lucra în comun, vor iniţia ei singuri cele mai multe întreprinderi cooperative. Această organizaţie economică va fi cum am spus baza întregei activităţi pentru o nouă renaştere naţională a poporului nostru în viitor.

Deocamdată numai indic posibilitatea unei organizări a satelor noastre. In curând o voiu presenta însă publicului nostru în cele mai mici amănunte. Intr'o şedinţă viitoare a comitetului central al Asociaţiunii voiu presenta un proiect de regulament privitor la înfiinţarea agenturilor şi o instrucţie specială, în care voiu arăta întreg programul de lucru al agenturilor şi al despărţămintelor. Dar şi până atunci preoţii şi învăţătorii au datoria a înfiinţa agenturi în toate satele unde se găsesc cel puţin patru membri ai Asociaţiunii. Aceste agenturi desvoltându-se vor putea să şi clădească o casă culturală, în care să se aşeze biblioteca poporală şi în care să ţină toate întrunirile şi toate petrecerile din sat. Această casă culturală va fi şi căminul viitoarei organizaţii economice.

Iată în liniamente generale planul unei organizări culturale a satelor noastre, care se poate realisa în 2—3 ani în cele mai multe părţi.

Generaţia de astăzi, care e nemulţămită cu ceea ce s'a făcut până acum, are deci un larg teren de activitate. Nu-i trebue decât dragoste şi stăruinţă la lucru. Şi pentru înfăptuirea acestei organizări nădăjduim, că vor da Asociaţiunii mână de ajutor toţi factorii vieţii noastre naţionale, biserica, şcoala, băncile etc.

Chem deci la lucru pe toţi oamenii de bine. *Oct. C. Tăslăuanu.*

---

*) Vezi „Luceafărul", 1908, p. 407 şi volumul meu: „Informaţii literare şi culturale" p. 140.

NOUTĂŢI.

Serviciul militar al învăţătorilor. Ministrul comun de războiu a introdus o inoire privitoare la serviciul militar şi la deprinderile de arme ale învăţătorilor. De aici în colo învăţătorii vor putea să-şi facă serviciile la regimentul *cel mai apropiat* de comuna unde sunt aplicaţi ca învăţători, fără considerare la aceea, că aparţin sau nu acelui regiment. Noua dispoziţie ministerială va fi bine primită de cei interesaţi.

*

Sărbare. In politehnicul din Budapesta s'a făcut Duminecă desvelirea monumentului ridicat în memoria *palatinului Iosif*, întemeetorul acelui aşezământ. Festivitatea a fost deschisă prin o vorbire ţinută de arhiducele Iosif, care a accentuat meritele palatinului pe terenul comerţului şi al industriei.

*

Examen pedagogic. Dl Dr. *Ioan Baciu*, tinărul profesor practicant în Budapesta, fiiul parohului gr. or. român Ioan Baciu din Nadeşul săsesc, a făcut în 5 şi 7 Maiu n. şi examenul pedagogic profesoral cu succes eminent la universitatea din Budapesta.

*

† **Dionisie Sida**, notar cercual şi membru în congregaţia comitatensă a comitatului Hunedoare, a murit Luni, în 8 Mai n. la orele $6^1/_2$ dimineaţa în etate de 56 ani. Va fi înmormântat astăzi, 10 Mai n. la oarele 3 d. a. în cimiterul bisericii gr. or. rom. din Băiţa. Odihnească în pace!

*

Alegere de preot. Duminecă în 24 Aprilie. v. a. c. s'a făcut alegerea de preot în parohia a doua din comuna bis. *Lancrăm* protopresbiteratul Sebeşului. Membrii sinodului s'au prezentat în număr impunător. Au votat 225 alegători, s'a proclamat ales cu 207 voturi, candidatul *Ioan Laşiţă*, faţă cu 18 voturi date candidatului V. Păcurariu. Alegerea a fost condusă de protopresbiterul tractual, P. O. Domn Sergiu *Medean* şi-a decurs în cea mai bună ordine. Credincioşii aşteaptă lucruri frumoase dela nou alesul lor păstor sufletesc. Să deie D-zeu, ca să nu se înşele în aşteptările lor.

*

Logodnă. Dl *Dimitrie Opriş*, funcţionar la banca de asig. „Transilvania" în Sibiiu, şi-a încredinţat de fitoare soţie pe dşoara *Iuliana Gârbacea*, fiica parohului George Gârbacea din Brăneşti (Banat).

*

Excursiune regală. Familia regală română face în săptămâna acеasta pe bordul iachtului „Ştefan cel Mare„ o călătorie pe Dunăre. Regele, regina, principii moştenitori, principele Carol şi principesa Elisabeta vor fi întovărăşiţi de o numeroasă suită. Dela Olteniţa până la Galaţi vor fi însoţiţi de ministrul lucrărilor publice, dl Delavrancea; dela Galaţi până la Tulcea suveranii vor fi acompaniaţi de ministrul de domenii dl Lahovary, iar dela Tulcea până la Sulina de ministrul de externe dl T. Maiorescu. O misiune bulgară va saluta pe regele Carol cu prilejul trecerii sale prin partea din spre Bulgaria a Dunării, iar o misiune sârbă îl va saluta cu ocazia trecerii prin apele sârbe.

*

Dispoziţie potrivită. Pentru a împedeca răspândirea boalelor infecţioase, ministrul nostru de interne Khuen-Héderváry a dispus, ca dela 1 Ianuarie 1912 să nu se mai servească beuturi în restaurante şi cafenele, decât în pahare *numerotate*, ca astfel să se evite schimbarea paharelor.

*

Inchiderea unei fabrice de tutun. In urma însărcinării mai înalte, direcţiunea fabricei de tutun din Cluj anunţă, că stabilimentul acesta va rămânea închis pe timp nedeterminat, — în urma grevei lucrătorilor din Cluj.

*

Carte de senzaţie. Ziarul *Tribuna* sârbească din Belgrad vesteşte, că în curând va apărea o carte senzaţională despre uciderea părechei regale din Sârbia. Autorul anonim se zice, că şi a compus lucrarea din izvoare acreditate, şi tratează toată istoria conjuraţiunii, cu urmările ei. Cartea se tipăreşte în limba franceză, engleză şi sârbească.

*

Ziua florilor. După obiceiul din Bruxela şi Copenhaga s'a organizat zilele acestea şi în Viena aşa numita *ziua florilor*. Câteva mii de doamne şi domnişoare au întrat în serviciul filantropiei şi au vândut masse enorme de flori în folosul celor săraci.

*

Concediu de Duminecă. Ministrul belgian de răsboi, cum se anunţă din Bruxela, a hotărât să li se dee soldaţilor un concediu de Sâmbătă d. a. până Duminecă seara. Soldaţii în vremea acestui concediu se pot duce acasă, ca să şi vadă părinţii. Direcţiunea căilor ferate le va acorda celor concediaţi bilete cu jumătate preţ.

*

Regele Edip în Viena. In circul vienez Busch s'a dat în săptămâna trecută o interesantă premieră. Maximilian Reinhardt, directorul unui teatru berlinez, a arătat publicului din capitala austriacă celebra piesa a lui Sofocle, *Regele Edip*, în prelucrarea scriitorului Hoffmannsthal. Reprezentaţia a avut un succes uriaş. Atât actorii, cât şi corurile au secerat aprobări sgomotoase.

*

Cabinet de lectură pentru copii. In suburbiul al nouălea din Viena s'a deschis nu demult un cabinet de lectură şi o bibliotecă pentru copii. Localităţile acestea, în care se găsesc scrieri pentru tinerime şi cărţi de ştiinţe naturale, sunt foarte bine cercetate de şcolarii claselor civile.

*

Regele Sârbiei la Paris. In 22 Mai va sosi regele Petru la Paris şi va locui în palatul ministerului de externe. Regele va face îndată după sosire o vizită preşedintelui Falliéres, care în aceeaş zi sara are să dee o masă în onoarea oaspelui său. In zilele următoare regele va merge să vadă Salonul artiştilor, institutul militar dela Saint-Cyr, reprezentaţia festivă la Operă ş. a.; iar în seara de 25 Mai va părăsi Parisul.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" au mai dăruit: Dr. Aurel Vlad, advocat (Orăştie) 10 cor., Dr. Ioan Marghita, advocat (Geoagiu), Vasile Domşa, protopresbiter (Orăştie), câte 3 cor., Dr. Ilariu Rusan, medic (Nocrich), Dr. Valer Moldovan, advocat (Turda) şi Virg. Oniţiu, director gimn. (Braşov), câte 2 cor., Nic. Bogdan, profesor (Braşov) 1 cor., Simeon Florea, măsar (Săcel) 20 bani. Starea fondului 536 cor. 98 bani.

*

Plata deputaţilor. Nu demult a fost vorbă în dieta din Budapesta, că ar trebui îmbunătăţită plata părinţilor patriei noastre. Din acest prilej un ziar din capitală a publicat o listă, unde se arată ce plată primesc deputaţii diferitelor parlamente. In *Ungaria* un deputat al dietei primeşte pe an 6400 coroane. *Anglia* nu dă nici o retribuţie membrilor parlamentului său. In *Franţa* primesc deputaţii câte 8400 coroane pe an; aceeaş plată se dă şi membrilor senatului francez. Deputaţii *Prusiei* se mulţumesc cu 18 coroane diurnă; cei din Reichsrath nu primesc nici o plată. Diurna deputaţilor în *Austria* este 19 coroane, în duma *rusească* 30 de coroane, în *România* 28 coroane, în Elveţia 18 cor., în *Bulgaria* 20 cor., în *Sârbia* 10 cor. In *Spania* şi *Italia* deputaţilor nu li se dă plată, decât bilet liber pe căile ferate, Membrii celor două case din Statele Unite *americane* se bucură de o leafă anuală de câte 26 mii coroane.

Cărţi şi reviste.

„Izvoare pentru istoria bisericească ortodoxă", de *Dr. Atanasiu Marienescu*, membru al „Academiei Române". Acesta e titlul unei broşuri de 39 de pagini, în care se cuprinde lucrarea venerabilului autor „Despre mănăstiri", publicată în ziarul nostru la foiţă. Broşura, care nu ar trebui să lipsească din nici o bibliotecă parohială, se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiiu, pentru preţul de 30 fileri.

*

Neamul Românesc Literar nr. 15 din 24 April 1911 cuprinde: Un roman cu tendinţe: „Pe urma dragostei" de Irina G. Lecca. Un călător rus la noi în 1846: Porfirie Uspenschi, de Şt. Berechet. Chipul lui „Stamati scriitorul?, de N. Iorga. In amurg, poezie, de I. Papazisu. Mama snoavă, de Dămian Izverniceanu. Contribuţie la istoria învăţământului din Muntenia în veacul al XII lea, de N. Bănescu. Cronică.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte.

Concurs.

Cassa de păstrare (reuniune) în Sălişte (Ctul Sibiiu) intenţionează a edifica o casă pentru adăpostirea societăţilor din loc şi spre scopul acesta escrie concurs cu termin până în 20 c.

Materialul îl va lifera institutul iar lucrul se va da în întreprindere pe baza planului şi preliminarului de spese compus de architect şi anume lucrul de zidar, dulgher şi tâmplar separat, eventual şi laolaltă.

Licitaţia va fi minuendă cu oferte în scris pelângă depunerea unui vadiu de Cor. 500 în numerar sau hârtii de valoare.

Planul, preliminarul cu preţurile de unitate, precum şi condiţiile de licitaţiune sunt espusă în biroul institutului.

Sălişte, în 2 Maiu 1911.

(148) 3- 3 **Direcţiunea.**

Nr. 14/1911 of. par. [147] 3—3

Anunţ de licitaţiune.

In 1 Maiu v. (14 Maiu) a. c. la oarele 3 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere adaptarea şcoalei confesionale gr. or. rom. din comuna **Vecerd**.

Preţul de strigare e 4600 coroane.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiune se va ţinea în edificiul şcoalei.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial. Peatra, cărămida, năsipul şi varul le dă comuna bisericească.

Vecerd, în 17 Aprilie v. 1911.

Gregoriu Triffu
paroh gr. or.

Ioan Toma, Nicolae Creţu, Ioan Demian, Niculae Toma, Toma Roman, Ştefan Popa, Ioan Frăţilă, Niculae Muntean, Alecsandru Aron, Preda Ioan.

Augustin Demian şi *Niculae Radu*
epitropi.

Nr. 334/1911.
Am văzut: **I. Muntean**
prot.

Aviz.

La seminarul „Andreian“ se află de vânzare cu preţuri foarte moderate mai multe ferestri şi uşi scoase din folosinţă, dar în stare bună.

Informaţiuni mai deaproape dă economul seminarial.

Sibiiu, în 19 Aprilie 1911.

Aurel Popoviciu
(149) 3—3 duhovnic şi econ. sem.

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Puşcariu:

Fragmente istorice
despre
boierii din ţara Făgăraşului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partaa III 80 fileri, la partea IV cor. 5 20.

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 52—

Vă rog a nu trece cu vederea!

Preluând fostul **Restaurant** şi **Hotel** al dlui **Bressler** în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna) — rog încrederea dată antecesorului meu — în aceeaş măsură a mi-o anticipa şi mie.

Imi voiu da silinţă a fi în toată privinţa prevenitor faţă de onoraţii oaspeţi!

Sesonul: dela 15 Maiu până 31 August.

Chilii curate de zi ori pe lună, sală mare de mâncare, frumoasă grădină de restaurant, şi parc umbros.

Bucătărie eminentă, cafea, de dejun şi de ojină. Vinuri garantat naturale. Bere încontinuă proaspătă deschisă de Steinbruck şi neagră de trei stejari.

Chiliile angajate pentru luna Iunie se pot lua deja cu 15 Maiu în folosinţă fără suprasolvire.

Cu toată stima:
succesorul lui Bressler
Carol Kovács
hotelier.

(151) 1—6

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .

Circularea · cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neimpiedecată

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 23—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

ICOANE SFINTE

pictură de mână în oleu, **pe pânză**, în orişicare mărime, pe lângă **preţurile cele mai moderate** ofere:

Librăria Tipografiei arhidiecezane
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 45

I.

- Adormirea Maicei Domnului
- Bunavestire
- Naşterea Domnului Iisus Christos
- Fuga la Egipet
- Iisus în biserică de 12 ani
- La nunta din Cana
- Iisus pe mare
- Invierea lui Lazar
- Schimbarea la faţă
- Răstignirea lui Iisus Christos
- Punerea în mormânt
- Invierea Domnului
- Inălţarea — Floriile
- Tăerea împrejur
- Naşterea Maicei Domnului
- Pogorârea Duhului sfânt
- Naşterea sftului Ioan Botezătorul
- Grigorie, Vasilie şi Ioan
- Adormirea sfintei Ane
- Aflarea capului sf. Ioan Botezăt.

II.

- Iisus pe Cruce
- Inălţarea sfintei cruci
- Ilie prorocul în carul de foc
- Tăierea capului sfântului Ioan
- P. Grigorie teologul
- Sf. Vasilie

III.

- Botezul Domnului
- Constantin şi Elena
- Sfântul Dumitru călare
- Sfântul George „
- Maica Domnului
- Petru şi Pavel
- Arhanghelii Mihail şi Gavriil
- P. Ioan Gură de aur
- PP. Ioachim şi Ana

S.JERARCH NICOLAE.

IV.

- Arhangelul Mihail
- „ Gavriil
- Apostol ori-care
- Domnul Christos
- Iisus în muntele Maslinilor
- Sfântul Dumitru
- Sfântul George
- Ilie Prorocul
- Ioan în pustie
- Sfântul Nicolae
- „ Simeon
- „ Andreiu
- Evangelistul Ioan
- „ Luca
- „ Marcu
- „ Mateiu
- Prorocul Zaharia
- Apostolul Iacob
- „ Filip

	Grupa I.					Grupa II.					Grupa III.					şi Icóne din Grupa IV.					
	Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					Mărimea în cm.					
	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	39/50	47/63	55/68	63/79	74/100	
foarte fine Cor.	39·20	44·80	58·80	81·20	106·40	35·—	40·60	51·80	70·—	89·60	30·80	37·80	46·20	61·60	78·40	28·—	34 60	42 —	56·—	70·—	cor. foarte fine.
fine . . „	26·60	29·40	46·20	56·—	72·50	23·10	27·30	40·60	49·—	65·80	20·30	23·80	35·—	43·40	60·20	18·20	21·—	30 80	39·20	56·—	„ fine.
simple . „	14·—	16·10	18·20	26·50	36·40	12.60	14·—	16·10	23·80	32·20	11·20	11·90	14·—	21·70	29·40	9·80	10·50	11·90	19.60	26·60	„ simple.

Preţurile indicate în şema de sus sunt a se înţelege numai la icoane pictate pe pânză şi fără cadre (rame). La dorinţă se pictează însă şi pe lemn, tinichea şi aluminiu.

Deasemenea şi cu angajamentul pentru **prapori** din orişice fel de materii şi de orişice coloare pe lângă condiţiile cele mai favorabile

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 30 Aprilie (13 Maiu) 1911. **Nr. 46.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Noi şi independiştii.

Sibiiu, 12 Maiu n.

N'am spus în numărul trecut tot ce aveam de spus, cu privire la alianţa cu Justhiştii, în scopul eluptării votului universal, şi n'am spus mai ales, că ce ni s'a întâmplat tocmai cu antecesorul domnului Justh în şefia sa de astăzi, cu Irányi Daniel, la care s'a provocat domnul Justh în Arad. Vom reflecta deci la cuvintele sale, rostite în faţa adunării dela Arad. Le scoatem din „Românul“, organul partidului naţional român, unde cetim următoarele, în numărul 86:

„Irányi şi Mocsàry (ambii fruntaşi independişti) au prezentat în anii 1872, 1874 şi 1882 camerei proiecte asupra sufragiului universal. In această luptă s'au inrolat şi naţionalităţile, cari încă au luptat totdeauna pentru acest vot, şi proiectul lui Irànyi, înaintat la 1882, l'au subscris între alţii şi deputaţi naţionalişti, în frunte cu *Mocsonyi*“.

Domnul Justh a voit probabil să constate, că în chestia votului universal Românii au făcut şi altădată causă comună cu independendiştii, şi viceversă. De ce să nu facă deci şi de astădată o nouă înfrăţire de arme? Şi are dreptate dl Justh. Au făcut deputaţii naţionalişti români cauză comună şi în trecut cu independiştii maghiari. E o mică greşală însă în ce priveşte anii la cari se provoacă dl Justh, şi greşala aceasta e, ori greşală de memorie, care cade în sarcina dlui Justh, ori o greşală de tipar, care trebue pusă în contul „Românului“. Pentrucă la anul 1882 nu s'a prezentat camerei ungare nici un proiect în chestia votului universal, şi mai ales nici unul subscris şi de deputaţii naţionalişti, în frunte cu Mocsonyi, din motivul, că afară de generalul *Traian Doda*, nu aveam la 1882 nici un deputat naţionalist în dietă, iar Mocsonyi nu mai făcea parte din dietă dela 1874.

Va fi înţeles deci domnul Justh proiectul dela 1872, care întru adevăr, era subscris şi de Români, dintre cari *Alexandru Mocsonyi* a rostit atunci cel mai frumos discurs parlamentar în favorul sufragiului universal. La 1874 apoi puţinii deputaţi naţionalişti pe cari îi aveam în dietă, nu au mai luptat pentru votul universal, ci pentru *unificarea censului*, pentru estinderea legii electorale din Ungaria şi asupra Ardealului, deoarece credeau, că pentru Românii din Transilvania şi numai din aceasta s'ar putea naşte un mare favor.

Faptul în sine e însă esact, că în trecut a esistat înfrăţire de arme între Români şi partidul independist din dieta ţării. Când au decretat Românii ardeleni mai întâi pasivitatea, în conferenţa dela Mercurea, partidul independist, prezidat de *Irányi*, le-a adresat un călduros apel, invitându-i să nu între în pasivitate, ci să între în partidul independist, să-l întărească pe acesta ca oameni din sânul lor, pentruca să poată face împreună *rezolvarea definitivă a chestiei de naţionalitate*, care se recunoştea deci, că nu a fost bine deslegată prin legea de naţionalităţi.

Tot *Irányi* apoi, cu alţi trei independişti din dietă, şi cu deputaţii naţionalişti Dr. Al. Mocsonyi, Dr. Hodoş şi Dr. Miletici, au compus un proiect de lege referitor la chestia de naţionalitate, rezolvându-o în mod mulţămitor pentru toţi, şi adecă, tot cam pe când independiştii şi Românii luptau împreună şi pentru votul universal. Cu altă ocaziune apoi partidul independist, pus sub conducerea lui *Irányi*, a trecut în programul cu care şi-a început lupta electorală şi *executarea conştienţioasă a legii de naţionalitate*. Deci, precum la început era convins acest partid, că chestia de naţionalitate nu e bine rezolvată prin legea de naţionalitate, tot aşa era convins acum, că dacă s'a făcut această lege, cel puţin să fie executată, ca naţionalităţile să se poată bucura de puţinele favoruri garantate în ea pe seama lor.

Aşa s'a purtat faţă de noi partidul independist, de sub şefia lui *Irányi*. Deci cu multă bunăvoinţă. Dar numai la început; pentrucă în măsura în care s'a întărit, i-a slăbit şi dragostea faţă de noi. In urmă mai rămăsese în partid numai *Mocsáry Lajos*, care credincios principiilor pe cari le-a avut dintru început în chestia de naţionalitate, ne mai apăra din când în când în dietă. Şi urmarea care a fost? L'a scos din dietă însuş partidul său, care nu se mai solidariza cu el.

Căci atunci, când acest *Mocsáry*, acest politician corect şi independist convins, ca deputat ales în cerc independist, şi-a ridicat glasul în dietă (în şedinţa din 8 Februarie 1886) pentru a constata, că au dreptate Românii când se plâng, că legea de naţionalitate e pentru ei literă moartă, care nu se aplică, şi că au dreptate când cer respectarea drepturilor, cari le sunt garantate în legile patriei: s'a sculat însuşi şeful independiştilor, *Irányi Daniel,* la care s'a provocat dl Justh în adunarea dela Arad, şi a condamnat cu toată asprimea procedura lui Mocsáry, care face acum politică pe socoteala proprie, dupăce partidul independist nu se solidarisează cu el în chestia aceasta, căci nu vrea să favoriseze prea mult pe alţii, pentrucă prin aceasta *„îşi sapă groapa proprie“*. Şi Mocsáry n'a mai primit mandat dela Unguri independişti!

Iată deci, că nici *Irányi* nu mai era la 1886 acela, care era la 1872. Şi nu pentrucă el s'ar fi schimbat, căci a rămas până la moarte acelaş om cinstit, corect, iubitor de dreptate, cu respect faţă de lege, ci pentrucă *împrejurimea* sa avea acum alte vederi, mai înaintate-patriotice. Şi dacă *Irányi* s'a putut schimba în chestia de naţionalitate, cine garantează, că dl Justh nu se va schimba în chestia votului universal, dacă aşa îi va cere în o bună dimineaţă — împrejurimea? Şi apoi atunci când ştim foarte bine, că dl Justh chiar de nu s'ar schimba, are un plan propriu de arondare a cercurilor electorale, care acceptat de dietă ne-ar face iluzoriu votul universal în măsură chiar mai mare decât pluralitatea contelui Andrássy, — ce rost are să ne înhămăm la carul dlui Justh?!

Punem numai întrebările, iar cei în drept mediteze asupra lor.

Adunarea din Igriş.

In comuna mare românească *Igriş* din comitatul Torontalului, în Banat, s'a ţinut Duminecă o adunare poporală bine cercetată, la care au participat mai mulţi fruntaşi români din Arad. S'a început la orele 3 d. a. Au vorbit poporului domnii: Dr. Cornel Iancu, Dr. Ioan Suciu, Constantin Savu şi Vasile Goldiş. Adunarea a votat în urmă o moţiune, care sună estfel:

„Adunarea poporală a partidului naţional român, ţinută în comuna Igriş în ziua de 7 Maiu n. a. c. protestează împotriva politicei generale a guvernului actual, care despreţuieşte drepturile naţionale ale popoarelor nemaghiare din patrie, — pretinde înfăptuirea cât mai urgentă a legei despre votul universal, secret, egal, direct şi pe comune, — roagă comitetul executiv al partidului naţional român să colaboreze întru acest scop împreună cu toate partidele politice din ţară, cari cu sinceritate şi fără rezervă luptă pentru acelaş scop, — pretinde respectarea principiului, ca fiecare popor să fie instruat, administrat şi judecat în limba sa proprie“.

S'a trimis din adunare telegramă de aderenţă domnului Gheorghe Pop de Băseşti, preşedintelui comitetului naţional şi domnului D. Teodor Mihali, presidentului clubului parlamentar naţionalist. Adunarea a decurs în cea mai esemplară ordine şi cei 16 jandarmi prezenţi nu au avut alta de lucru, decât să se primble în jurul mulţimei.

FOIŞOARĂ.

Domnul Cristos şi Sf. Petru

de *Selma Lagerlöf.**)

Era pe vremea când mântuitorul nostru şi Sfântu Petru ajunseră în Raiu, după ce trăiseră pe pământ şi trecuseră pe el prin mulţi ani de întristare.

Ne putem închipui uşor bucuria lui Sfântu Petru.

Să te aşezi frumos pe înălţimile cereşti şi să priveşti de acolo de sus toată lumea sub picioarele tale, e cu totul altceva de cât să umbli cerşind din poartă în poartă. Ce plăcere să te plimbi în grădinile Raiului pentru un om obişnuit să umble rătăcind şi care nu ştia chiar dacă pe nopţile de furtună, are să găsească un adăpost, ori o să fie silit să aştepte crăpatul de ziuă sub vânturi reci pe ploaie şi pe întuneric! In fundul sufletului său Sfântu Petru nu fusese nici odată destul de sigur că totul o să se sfârşească cu bine.

Nici odată el n'a putut să scape de îndoială, nici de oarecare nelinişte. Dacă Mântuitorul nostru este stăpânul lumii, la ce slujia toată asprima vieţii lor?

Intr'o zi chiar viaţa i s'a părut aşa de grea, că era cât pe aici să piardă nădejdea. Stăpânul nostru îl dusese la poalele unui munte înalt: şi iată că se pun să-l urce, fără ca Sfântu Pătru să ştie ce aveau să facă acolo.

Străbătură oraşele, care se întindeau pe poalele acestui munte, apoi castelele, cari erau clădite pe coastă. Nu se opriră nici la locuinţele ţăranilor, nici la vilele bogaţilor şi lăsară în urma lor coliba celui din urmă pădurar.

Ajuns la margine, unde muntele se înălţa, gol fără copaci, fără tufişuri, trecuse prin faţa unei chiliuţe, pe care un sfânt de pustnic şi-o zidise acolo ca să vie în ajutorul călătorilor în primejdie. Şi se scufundase în nemărginitele câmpii de zăpadă, sub cari dorm ţâncii pământului şi au atins în sfârşit gheţarii sălbateci, unde o capră sălbatică abia ar fi îndrăznit să se risce.

Acolo sus, Mântuitorul nostru a găsit o biată mică pasere cu gâtul roşu, moartă de frig. El o strânge de pe jos şi o ia cu dânsul spre marea mirare a lui Sf. Petru. Şi şi-au căutat de drum înainte amândoi pe gheaţa cea alunecoasă. Nici odată Sfântu Petru nu s'a crezut mai aproape de împărăţia morţii: căci un vânt rece ca moartea şi o negură întunecoasă ca moartea îi acoperi şi nu mai deosibeai nici urmă de fire însufleţite. Şi cu toate astea ei nu erau încă de cât la jumătatea înălţimei muntelui.

— Să ne întoarcem îndărăt, îl rugă Sfântu Petru.

— Nu încă, răspunde Mântuitorul; vreau să-ţi arăt ceva, care are să-ţi dea curaj, ca să suferi toate necazurile.

Şi-au urmat dar drumul lor prin ceaţă până la un zid mare năpraznic de înalt, care le tăia trecerea.

— Zidul acesta, zise atunci Mântuitorul, face înconjurul muntelui şi n'are nici o spărtură pe unde să-l poţi trece.

Nici o fiinţă vieţuitoare n'a văzut şi nu va vedea vreodată ce e dincolo de el. Acolo începe Raiul şi pe toate povârnişurile sale dorm morţii cei fericiţi.

Dar Sfântu Petru avea înfăţişarea omului, care nu putea crede în ce i se spune.

— La spatele acestui zid, adaugă Mântuitorul, nu mai sunt întunerecul, nici vânturi îngheţate ca aici, dar o vară veşnic verde şi străluciri de sori şi de stele.

Sfântu Petru nu putea de loc să-şi ascundă îndoiala. Atunci Mântuitorul luă păsărica găsită pe ghiaţă şi îi dete drumul dincolo de zid: şi îndată după aceasta Sfântu Petru auzi ciripitul şi cântatul vesel al unei păsări domneşti şi nu-i fu mică mirarea lui. El se întoarce spre Domnul şi îi zice:

Să ne coborâm pe pământ şi să suferim acolo tot ce-o trebui să suferim. Adevărat mi-a zis: Este un loc umde moartea este învinsă de viaţă.

Se scoborâră deci şi-şi luară din nou viaţa lor rătăcitoare şi dureroasă. Şi au trecut mulţi ani, înainte ca Sfântu Petru să fi mai revăzut zidul Raiului. In tot timpul acesta se mulţumise să suspine numai după minunatele locuri din lumea cealaltă. Astăzi însă nu mai are nevoe să suspine. A plecat. Şi, de dimineaţă până seară, se adapă la izvoare nesecate de bucurie.

Cu toate acestea Sfântu Petru nu era în Rai de cât de vre-o 15 zile şi un înger se apropie de Mântuitorul, care sta pe un tron şi, după ce se închină de şapte ori îl vesti că o mare nenorocire a trebuit să-l lovească pe Sfântu Petru, căci el nici nu mai mănâncă, nici nu mai bea, şi ochii îi sunt roşii de jur împrejur, ca şi când n'ar fi dormit de mai multe nopţi.

La această ştire, Domnul se sculă şi plecă întru căutarea lui Sfântu Petru. Il găsi foarte departe de acolo, într'un colţ pustiu al Raiului, întins pe pământ, cu hainele sfâşiate şi cu cenuşe pe cap.

(Va urma).

---

*) Selma Lagerlöf, institutoare în Suedia, e una din cele mai distinse şi originale scriitoare contimporane. Operele ei, (Cartea Legendelor, Legăturile invizibile etc.); traduse mai în toate limbile, au fost premiate acum un an cu marele premiu Nobel.

Dintr'o inspecție școlară.

Publicăm în cele următoare o parte din raportul unui inspector școlar tractual de al nostru despre vizitarea câtorva școli de ale noastre confesionale. Acest raport cuprinde o seamă de observații judițioase, a căror cetire poate aduce folos tuturor cetitorilor. El s'a făcut pe baza constatărilor dela examen și dela inspecția din decursul anului.

Nu voiu începe prin a clasifica aceste examene cu obicinuitele note de „distins, bine, suficient și nesuficient“, căci după convingerea mea și după părerea generală a bărbaților de școală, fiind examenele socotite ca niște prilejuri de festivități școlare pe deoparte, iar pe de altă ținând seamă, că presența publicului număros poate să influințeze atât asupra învățătorului, care pune întrebarea, cât și asupra elevilor, cari dau răspunsul, pentruca să-și poată câștiga cineva informațiuni sigure despre destoinicia învățătorului și în general despre mersul învățământului, va trebui neapărat să cerceteze pe fiecare învățător în decursul anului, în zilele lui de lucru, iar nu numai în ziua de sărbătoare a examenului.

Condus de dorința de a cunoaște învățătorii din protopopiat, pe fiecare în brazda și în ogorul muncii sale, atât cu ocazia inspecțiilor, cât și la examene m'am mulțămit cu rolul de simplu observator, lăsând fiecărui învățător teren larg a-și manifesta propria personalitate, a-și desfășura nealterat destoiniciile sale, întocmai cum e obicinuit a face aceasta zilnic, când nu e controlat sau supravegheat de nimenea.

La mulți dintre învățători am observat însă cu mirare un grad mărișor de nesiguranță și dibuire nu numai în punerea întrebărilor, ci în întreagă atitudinea lor. Așa d. e. la întâia inspecție în Noemvrie 1909, câțiva dintre învățători, dupăce intram în sala de învățământ și îi rugam să procedeze ca și când nu aș fi eu acolo, după fiecare întrebare mă priviau, așteptând un semn de aprobare sau neaprobare, și nu erau cu toată atențiunea îndreptată spre răspunsurile elevilor nici cu toată liniștea și siguranța, de care trebue să dee dovadă un învățător bun și conștient în ori ce moment, ori ce fel de inspecție ar avea în clasa sa, plăcută sau neplăcută.

La învățătorii cei tineri s'ar mai putea scuza nesiguranța aceasta prin lipsa de orientare în chestiunile practice ale pedagogiei. De altfel *în genere se dau dovezi surprinzătoare, că cei mai mulți dintre dânșii nu sunt în deajuns orientați nici în cele teoretice.*

Observările ce vor urma să nu fie considerate, ca isvorând din pornirea de a critica, ci mai mult din tendința de a contribui cu ceva la îndreptarea scăderilor actuale.

Aceste esperiențe, culese de pe câmpul inspecțiunii școlare în decursul unui an de zile, au fost împărtășite cu ocasia inspecțiunilor și la sfârșitul examenelor fiecărui învățător, pe care îl privia, indicându-se totodată și mijloacele de îndreptare pentru viitor.

Știind, că pedagogia este și ea o plantă, a cărei prosperitate și rodire atârnă mai mult dela pământul în care e sădită, decât dela principiile teoretice generale, esperiențele acestea practice dacă s'ar culege cu atențiune și sârguință din toate școalele noastre, ar putea să fie de un netăgăduit folos pentru cunoașterea mai sigură a vieții ce se desfășoară tainic în lăuntrul școalelor noastre românești.

Dar să încep cu înșirarea amănuntelor:

1. In A. e școală cu 2 învățători, unul bătrân cu esperiență și rutină pedagogică, al doilea tinăr cu *puține* aptitudini de educator. Clasa celui dintâi se presentă bine și ca esterior, curățenia și ordinea fiind într'însa mulțămitoare. La inspecția din 4 Martie 1910, copii din anii I, II și III de sub conducerea primului învățător au dat frumoase răspunsuri la religie; învățătorul a dovedit că știe scoate bine în relief momentele etice, chiar și din istorioarele cele mai simple și mai săci, pe cari le povestise începătorilor (din istorioara „Copilul cel sărac“ a scos îndemnul milosteniei). Copiii au fost deprinși a spune rugăciunile rar, cu atențiune și la înțeles. Li s'au lămurit obiceiurile noastre religioase, colinde de Crăciun (Patru păstori ș. a.) și s'au făcut aplicări practice nimerite: Intrebare: „Ce zice tatăl-tău când se apucă de lucru?“ Răsp.: „Zice Doamne ajută-mi!“ Intr.: „Știi tu pe cineva, care nu s'a rugat?“ Răsp.: Știu — istorisește „2 fete la holdă“. — Intr.: „Dar tu știi?“ Răsp.: „Știu, Babilonenii, cari au voit să lucreze împotriva lui Dumnezeu“. Și astfel s'au făcut în examen aproape pe neobservate trecerea dela materia anului I la istoria biblică (anul II). In anul al III lea. Inv.: „Ce însemnează piatra, pe care a zis Mântuitoriul că-și va zidi biserica sa?“ Răsp.: „*Credința*“. Invățătorul nu uită a combate, în mod destul de intuitiv și cu efect superstițiile, d. ex.: Intr.: „Ce zice mamă-ta, dacă vaca voastră nu dă lapte iarna?“ Răsp.: „Zice, că i l-au luat strigoile“. Intr.: „E adevărat?“ Răsp.: „Nu!“ Intr.: „Cine-s strigoile?“ Răsp.: „Cocenii și paiele“.

La *limba română* cetitul a mers cam anevoie cu începătorii; din *Comput* iarăș mulți elevi știu puțin și lucrează greoiu. *Cântări* prea savante și grele pentru începători:

„Zorile frumoase pe cer să arată
O *epocă* nouă *prevestind*
Românimea toată se desfată
Lumina dorită preamărind etc.?

. . . .

„Sta-va lumea toată gloria română *admirând*“.

Cântări mai potrivite:

„Crește mugurul în pom —
Unde-l vede ochiu de om
Mugurul mare crescând
Dela inimă crepând etc.“

Alta:

„Sculați drăgălașe *muze*,
Veniți să cântăm din buze
In luna cea drăgălașe
A florilor de cirașe“.

Și:

„O fată de păstor“.

In clasa a II-a (an. IV, V și al VI-lea) răspunsurile cele mai mehanice și mai fluerate s'au dat din *catechism*. Invățătorul are obiceiu a sta cu cartea în mână dinaintea elevilor și a ceti întrebările din carte cuvânt de cuvânt repede și mehanic; învățătorul a neglijat orice exemplificare și aducere în legătură cu cazuri instructive luate din viața de toate zilele; tot astfel și din istorie. Dacă se abat elevii dela textul cărții, de obiceiu greșesc și se încurcă. Nu sunt deprinși a judeca cu capul lor. Un elev eminent din anul al VI-lea întrebat: „Ce este *statutul organic*“, a răspuns, că e *o țară!* Altul: „Cine sunt urmașii apostolilor?“ Răsp.: „Pătrupopii“. La comput elevii denotă puțină siguranță, așteaptă, ca învățătorul să-i ajute tot mereu. Din Fizică nu a luat absolut nimic. Copii accentuează rău românește. Mòldova, Bògdan, apăsând pe silaba întâia; să resimte influința limbei maghiare. Cu ocazia inspecției (4/III 1910) sala de învățământ am aflat-o mai puțin curată decât a celeilalte clase, și pereții goli de tot, lipsiți de orice tablouri și mijloace de învățământ. Au cântat șezând („Ca un glob de aur“ și „Crește mugurul în pom“). Intre declamațiuni a fost și poezia lui Goga: Zile rele, care se începe cu exclamația: „crâșmă bună, crâșmă veche“, etc. S'ar fi putut alege din poeziile lui Goga una mai potrivită pentru școală. Ori alegerea aceasta probabil nu e o simplă întâmplare, ceeace pare a fi concludentă pentru inclinațiile personale ale învățătorului, care ar fi de dorit ca să între cu mai multă dragoste în școală, și cu mai puțină în crâșmă.

2. In B. cu ocazia inspecției am observat, că învățătorul are obiceiul la limba maghiară, să provoace dintr'odată 2 elevi, dintre cari unul cetește întrebările din carte, iar celalalt spune răspunsurile fără carte, pe când învățătorul stă cu cartea deschisă și el, probabil pentru a controla. Lucru absolut nepotrivit.

Atât cu ocazia inspecției, cât și la examen am observat, că absentează foarte mulți elevi. Invățătorul se scuză, că a arătat în fiecare lună de 2 ori la primărie absențele, însă notarul, un Jidan, n'a voit să ia nici o măsură pentru înlăturarea acestui rău.

Rezultatul examenului a fost foarte slab. Incepătorii abia știau să silabizeze. Rugăciunile le fluera fără nici un înțeles, numai „Mărire Tatălui“ zic rar și cu accent mai potrivit. In formele scripturistice se repetă aceeaș greșală aproape la toți („să ise“) ș. a. Din aritmetică cei mai mici știau foarte puțin. Exercițiile intuitive se vede, că învățătorul le-a neglijat cu desăvârșire. Un copil nu putea să spună câți copii șed într'o bancă cu el (erau 5 inși) și el, fiind la mijloc, în al câtelea loc șede dela capătul băncii (al 3-lea). Din anul al IV lea a participat la examen un singur băiat bunișor. Ceialalți toți duși cu vitele la pășune, căci pentru bieții Români, mai ales în părțile dela câmp, se vede că și azi în secolul al XX-lea e lucru mai însemnat, să le fie vita sătulă, decât să i se lumineze mintea copilului. Anul V și VI lipsește la școala aceasta, fiindcă cei mai în vârstă cercetează școala de stat.

Cântările bisericești și naționale „Haideți frați cu arma 'n mână“ au mers binișor, dar au cântat șezând!

Atitudinea învățătorului lasă de dorit. E cam neajutorat, când întreabă ține mâna la gură, nu vorbește respicat și e foarte puțin vioiu și flexibil. Intrebările lui sunt necompleste și abstracte d. ex.: „Spune un substantiv!“ „Prin ce schimbare trece adjectivul?“ ș. a. eiusdem generis.

Sala de învățământ e necorăspunzătoare, lipsită de rechisite și de mijloace de intuiție. Comuna bisericească plătește 50 cor. anual chirie. Bibliotecă școlară nu este. (Va urma),

---

Conferențele învățătorești.

Păreri relative la întemeierea de biblioteci tractuale, a unei biblioteci pedagogice centrale, și a unei reviste pedagogice pentru întreaga mitropolie.

De *Iosif Trifa.*

(Fine.)

Povestea cu foaia pedagogică încă e cunoscută. După ce muri escelenta revistă pedagogică „Foaia pedagogică“ dimpreună cu *Barcian*, sufletul ei, nu peste mult a puse și foaia mai puțin științifică, dar mai aproape de învățătorime a lui *Dariu.*

Se credea acum, că altul va lua în mână ducerea mai departe a unei foi pedagogice.

Invățătorimea se vede că a avut altă părere. Mai bucuros a suferit secetă literară, decât să mai sufle viață altei foi. La anul 1906 în mijlocul nepăsării, apăru apoi în Sibiiu revista „Vatra Școlară“. Se știe în ce condiții escelente a apărut. Cele mai bune forțe pedagogice o conduceau. Articole luminoase, chestii de pedagogie modernă, de Dr. Șpan și cuvântul cald de apostol tinăr al dlui Lupaș, toate se îmbinau în o frumoasă armonie. Se credea în fine, că acum avem o foaie, un povățuitor, care nu ne va părăsi. Dar în curând tagma învățătorilor a ținut să-și dovedească iar virtutea, căci după un an de luptă grea a trebuit să-și dee duhul în mânile nepăsării. Acum a reînviat — ce e drept, nu la stăruința noastră — dar abea se susține.

Suntem o clasă întreagă de cărturari și nu putem ținea nici o foaie! Un fapt, care ne prezintă în o lumină destul de mohorâtă. Astăzi până și cele din urmă tagme de meseriași și muncitori își au foaia lor, pe care o slovenesc cu evlavie, și nu se pot împăca cu lipsa ei, până când noi, o tagmă de inteligenți, ne simțim de minune bine și fără ea.

E bine deci, că s'a pus iar în discuție chestiunea cu foaia. E timpul suprem să luăm o hotărâre statornică a susținea o foaie centrală.

Ea se impune mai ales din următoarele motive:

1. Ca foaie de specialitate are să se ocupe cu știința ce cade în specialitatea ei. Și mai ales să se discute în ea cu o mai largă înțelegere problemele educațiunei. Dacă aceasta nu se face, cauza e că nu cunoaștem literatura pedegogică a Apusului. De aceea foaia se va năzui a face cunoscute învățătorilor toate operele pedagogice străine, care au apărut în românește. In discuția problemelor de educație să se observe mai multă libertate.

Este interesant, că astăzi stăm cu toți îngrămădiți ca oile în staulul școalei herbartiane și a treptelor formale; iar cine cutează să iasă, e declarat de eretic și schismatic. Mai multă libertate deci în a discuta și folosi eventual și alte metode, dacă se dovedesc mai ușoare și mai potrivite.

Prelegerilor practice încă să li se dee atenția cuvenită.

De o vreme încoace observ, că la „*Vatra Școlară*“ după fiecare lecțiune practică se pune notă: bună sau rea, dupăcum autorul s'a ținut sau ba de treptele formale. E ceva greșit, pentrucă asta însamnă că pe toate să le strângi în aceleaș curele, ca și când toate s'ar potrivi.

2. Și dacă accentuăm, ca să se facă știință pedagogică în foaia noastră, iarăși nu vom zice să cadă în celalalt extrem: se devină o foaie științifică, seacă. Din contră cerem, ca foaia să se pogoare din înălțimea senină a științii în mijlocul nevoilor și a greutăților noastre. Nu cerem, ca savanții noștri să ne arunce kilometrice articole filosofice, ci noi ăștia de jos să o ducem așa cum vom putea.

In această privință foaia centrală ar putea învăța mult dela reposata „Școala și Familia“ lui Dariu. In aceasta foaie se scriau articole fără mari pretenții, se discutau năcazurile și lipsurile dăscălimii. In o serie de biografii scrise sub titlul „din icoana școalei române la finea veac. 19“, Dariu a știut să scoată la lumină mulți învățători-apostoli, cari munciseră o viață întreagă în tăcere și fără zgomot. Prin toate acestea foaia a știut să adune în jurul său mulți învățători.

O foaie pedagogică trebue să noteze tot ce se petrece în lumea învățătorimii. Ea trebue să fie barometrul vieții învățătorești. Dar în aceasta privință nici „Vatra Școlară“ nu e scutită de greșeli. Chestii de importanță epocală au trecut prin viața școalei, fără ca să li se dea atenția ce li se cuvenia.

Deci vom zice, că și știința în foaia noastră să-și aibă marginile sale.

3. Să se deschidă o rubrică specială, unde să ne putem spovedi năcazurile, păsurile, șicanele ce ne ajung. E știut, că prin aceste vremuri de metamorfoză și bejenie, de câte ori ni se încrucișează drumurile, de nu mai știm încotro să mergem. La tot cazul va fi bine, având unde ne spune năcazul.

4. In legătură cu această rubrică, un loc special să fie consacrat pentru explicarea legilor și ordinațiunilor. Știut este, că anii ăștia din urmă au fost tare mănoși în creșterea a tot felul de legi, ordinațiuni și circulare. „E greu să slugești la doi domni“ zice, scriptura, și cu tot dreptul. Rubrica aceasta ar avea deci să aducă orientare și povețe, în ce privește legile și ordinațiunile ce s'au adus și se aduc. Această rubrică eu cred că va fi foarte bună și va face mult pentru lățirea foaei.

Pentrucă sinceri să fim, — dară „Vatra Școlară“ nu se bucură de o mai largă răspândire, poate chiar și pentru faptul că învățătorul nu găsește în ea ceeace îi trebue la moment, ceeace îi arde la degete. Atunci când va fi rubrica aceasta un povățuitor harnic și cuminte, fiecare învățător va vedea în foaie un călăuz indispenzabil, pe care trebue să și-l aboneze. Atunci sunt sigur, că cetitorii nu trebue aduși cu circular. Așa cu încetul învățătorul se leagă tot mai tare de foaie și pe urmă el va simți lipsa ei.

5. Foaia să fie cel puțin bilunară. O foaie lunară, fie ea măcar cât de bună, nu mai are influența ce ar trebui să o aibă. De aceea vedem, că pretutindeni revistele se grăbesc a apărea cât se poate mai des. Cele ce rămân cu luna, își perd din influență.

Iată revista „Convorbiri Literare“, foaie cu mare influență pe vremuri.

Azi a perdut vâlfa de odinioară, pentrucă au apucat foile săptămânale și bilunare înainte.

Primăvara vieții noastre literare o aduce Iorga, cu „Sămănătorul“ său săptămânal.

Se știe apoi ce succese are „Luceafărul“ bilunar, sau ce mișcare sgomotoasă a făcut la vremea sa reposata revistă „Viața Literară“.

Azi aproape numai foile pur științifice apar în format mai mare numai odată pe lună.

Dar după cum am accentuat, foaia noastră n'are să fie scrisă pentru savanți, ci pentru noi ăștia, mărunții de jos. Bine va fi deci, dacă va porni din Sibiiu cât de des cu povețe în avântul său. Și mai ales dacă voim să facem din ea un povățuitor indispensabil, nu mai are nici un farmec să fie lunară, căci dacă vom aștepta până va veni foaia cu povețe, ne iau sfinții.

6. De sine înțeles, că foaia va urmări cu atenție toată mișcarea noastră literară, relevând ceeace apare și merită să fie cetit.

Scrisori din Bucovina.

O mare bucurie a stârnit vestea, că *Liciu* va veni în curând în Bucovina. Marele artist român, care și-a câștigat merite netăgăduite ridicând la înălțimea cuvenită arta românească, s'a hotărît să vină din nou în mijlocul fraților săi din Bucovina, pe cari i-a îndrăgit din cele dintâi zile a primei sale veniri din anul trecut. Și dacă singură vestea asta a trezit entuziasm și bucurie în fiecare Român dornic și setos de accentele dulci ale limbei sale, cu atât mai mare va fi bucuria când se va cunoaște repertoriul stagiunei anului acestuia.

Domnul Liciu este hotărît, ca în anul acesta, să joace pe scena teatrului orășenesc din Cernăuți trilogia măestrului Delavrancea: „Apus de soare“, „Viforul“ și „Luceafărul“. Cu aceste dl Liciu ne va pune în curent cu cele mai de seamă producțiuni ale artei dramatice române.

Vom fi transpuși în zilele de glorie, cu sute de ani în urmă, văzând trecutul însemnat al nostru. Aceste reprezentații vor căpăta o strălucire deosebită prin prezența autorului lor, — măestrul Delavrancea, actualul ministru al lucrărilor publice — care a promis, să fie de față la predarea pieselor sale.

Pe lângă acestea se vor juca și trei piese de Caragiale și „Fântâna Blanduziei“ de Alexandri, alcătuind astfel o stagiune pur românească.

*

Intocmai ca societățile similare ale Nemților și Cehilor din nordul monarhiei noastre, astfel și „Școala română din Cernăuți“ a tipărit timbre în cinci culori și le-a pus în vânzare cu câte 2 bani bucete. A şi avut rezultatul dorit, căci publicul românesc le a dat atenţiunea cuvenită, şi în timp scurt s'au vândut mai multe zeci de mii de timbre.

*

Ziua sfântului Gheorghe pentru oraşul Siret, dar mai mult, pentru districtul Siret, a fost o zi de mare sărbătoare. In această zi s'a făcut sfinţirea noului internat de băeţi ortodocşi români. Infiinţarea acestui focular e meritul preoţimii din împrejurime, având de scop, ca aici copiii să capete o creştere bună şi românească. *A. B.*

Apel!

Parohienii din Rapoltul-mare voind să şi edifice din nou şcoala confesională, nedispunând de mijloace materiale îndestulitoare — fiind numai un an de când şi-au renovat biserica — apelează pe această cale la sprijinul tuturor Românilor de bine, să binevoiască a contribui cu obolul lor pentru a putea aduna o sumă suficientă pentru edificare.

Subscrişii nădăjduim, că Românii de bine, — cari doresc înaintarea poporului nostru românesc şi cari doresc, ca altarele în cari s'a cultivat dragostea de legea şi de limba noastră strămoşească, să nu se peardă, — nu vor pregeta a veni în ajutorul poporului nostru, care deşi sărac, lucrând în parte pe moşiile domnilor, a asigurat salarul învăţătoresc, în conformitate cu legea, din ale sale puteri, — fiind în comună şi şcoală de stat, — pentru a putea acoperi cheltuielile cu edificarea şcoalei. Ofertele marinimoase, cari să vor cuita pe cale ziaristică, rugăm să se trimită pe adresa Epitropiei parohiale române gr.-ort. în Rapoltul-mare (Nagy Rápolt, per Pisk).

Rapoltul-mare, în 5 Maiu n. 1911.

Vasile Păltinean, paroh. *Lazar Danciu*, epitrop.

Convocare.

P. T. Domni şi societăţi, cari au subscris acţii la înfiinţândul institut general de asigurare „*Fortuna*“, societate pe acţii în Sibiiu, se convoacă prin aceasta la

Adunarea generală constituantă,

care se va ţinea *Dumineca, în 14 Maiu st. n. 1911*, la orele 10 a. m. în sala Muzeului „Asociaţiunii“ din *Sibiiu*, pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea şi constituirea adunării.
2. Constatarea acţionarilor prezenţi şi a voturilor ce reprezintă.
3. Raportul fundatorilor şi constatarea prin adunarea generală a capitalului societar subscris şi a sumelor plătite în contul acestui capital.
4. Decizіune cu privire la înfiinţarea societăţii.
5. Votarea absolutorului pe sama fundatorilor.
6. Stabilirea statutelor societăţii.
7. Alegerea membrilor direcţiunii şi ai comitetului de supraveghiare şi
8. Inchiderea adunării.

Sibiiu, la 27 Aprilie 1911.

Fundatorii.

Donaţiuni.

Pentru fondul jubilar de 25 de ani dela înfiinţarea şcoalei civile de fete cu internat a Asociaţiunii, au întrat încă următoarele donaţiuni dela binevoitorii şi dela absolventele şcoalei:

Ioan Meţianu, mitropolit, 50 cor., Dr. Stroia, 10 cor., Agapia Droc, 8 cor., Ana Mihălţianu, 9 cor., Valeria Popescu, 4 cor., Emilia Dr. Ratiu, 15 cor., E. Russu, 20 c., Victoria Boiu, 5 cor., Delia Olariu, 10 c., M. B, 4 cor., vicar: Puşcariu, 5 cor., Iohanna Moldovan, 15 cor., Ioan de Preda, 20 cor, Elsa de Heldenberg, 5 cor., Eugenia Puşcariu n. Moga, 20 cor., Familia Moga, 30 cor. — Olivia Florea, 3 cor., Elvira Moţiu, 5 cor., Beatrice Ilea, Gabriela Popovici, Maria Olariu, Rufina Nartea, câte 3 cor., Irina Fauru, 10 cor., Elena Gabor, 3 cor., Surorile Chirtop, 10 cor., Constanţa Cothişel, Cornelia Pascu, Septimia Damian, câte 5 cor., Eugenia Popovici, 6 cor., Ana Pop, Irina Fauru, Ana Dabici, Elena Coca, Maria Ciucean, câte 5 cor., Marta Fumor, 10 cor., Margareta Gheorghiu, Olimpia Ciugudean, Lucreţia Marinescu, Elisaveta Mezin, Olga Draia, Maria Hânza, câte 5 cor., Cornelia I. Papp, 10 cor., Lucia Hossza, Elena Scridon, Ana Cherebeţiu, câte 5 cor., Maria Cociar, 10 cor., Minerva Farcaş, 5 cor, Viorica Pop, 6 cor., Surorile Fumor, 8 cor., Antonela Marchiş, 3 cor., Maria Trâlă, Maria Tintorescu, Constanţa Bohăţiel, câte 5 cor., Paraschiva Comşa, 3 cor., Elena Papp, Cornelia Brediceanu, Elena Bosca, Maria Antal, Virginia Stănilă, Maria Viţian, câte 5 cor., Laura Popp, 10 cor., Felicia Lobonţiu, 6 cor., Elena Siandru, 20 cor., Beatrice Ilea, 3 cor., Dr. I. Borcia, 20 cor., Maria Viţian, 5 cor., Eugenia Popovici (Lugoş), 14 cor. 40 fil., Elisaveta Florea, 3 cor., Elisaveta Mezin, 10 cor., Maria Duma, 3 cor., Elena Siandru (expos. lucrurilor), 232 cor. 52 fil., Elena Coca, 5 cor., Ana Cherebeţiu, 3 cor., Marioara şi Ion Dăncilă, 10 cor., Viorica Chirtop, 37 cor., Irina Fauru, 5 cor., Elena Gabor, Lucreţia Marinescu, Rufina Nartea m. Paştea, câte 3 cor., Mărioara Boroianu, 20 cor., Elena Patiţa, 3 cor., Olivia Florea, 10 cor., Elena Şatu m. Varna, 6 cor., Virginia Stănescu, 3 cor., Aurora Popovici m. Dr. Olariu, 10 cor., Melania şi Victoria Tintorescu, 8 cor., Elisa G. Comsia 10 cor., Letiţia Leşnicean m. Dr. Chirilovici, 5 cor., Irina Velcean, 3 cor. — Suma: 937 cor. 92 fil. Cu suma precedentă: 2258 cor. 92 fil.

Livia Ciaclan, o acţie „*Lumina*“, 200 coroane.

Direcţiunea şcoalei exprimă profundă mulţămită. (Va urma).

NOUTĂŢI.

Dela cassa arhidiecezană. Institutul de credit şi economii „Brădetul“ din Orlat, donează pe sama fondului cultural arhidiecezan suma de 100 Cor.

*

Din parlament. In dietă se discută şi acuma budgetul ministrului de agricultură. Cum discuţia merge foarte încet, guvernul va cere ca dieta să ţină şedinţe până la orele 3 d. a. nu până la 2, ca de obiceiu. In şedinţa de Marţi a dietei a vorbit şi deputatul naţionalist român *Dr. Stefan C. Pop*, cerând mai multe îmbunătăţiri pe seama poporului muncitor. A criticat acţiunea guvernului în favorul Săcuilor din Ardeal, şi a cerut, ca guvernul să ţină seamă de toţi locuitorii ţării deopotrivă şi să nu facă deosebire între ei. Cu toate că vede o mică îndreptare spre bine în conducerea ministerului de agricultură, budgetul nu-l votează.

*

Dela „Asociaţiune“. Aducem la cunoştinţa on. direcţiuni ale despărţămintelor şi domnilor membri ordinari ai „*Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român*“, că cu data de astăzi biroul a început să reclameze direct taxele restante pe anul trecut (1910) şi îi rugăm pe toţi ceice se găsesc în restanţă cu taxa pe anul trecut să binevoiască a răscumpăra chitanţele (*biletele de legitinare*), care li se vor prezenta de către oficiile poştale, cărora aparţin, iar onor. direcţiuni ale despărţămintelor să înainteze şi dânsele, fára întârziere, taxele pe anul trecut, încassate şi până la data de faţă încă netranspuse cassei centrale. Sibiiu, 16 Maiu n. 1911. Biroul „*Asociaţiunii*“.

*

La şcoala de industrie a Reuniunii femeilor române din Sibiiu (str. Schewis Nr. 15) începând de Sâmbătă 13 Maiu se poate vedea un prea frumos covor lucrat în atelier anume la comanda dlui *Scotus Viator*. Acest minunat covor este lucrat în ţesătură smyrna, pe motive originale româneşti, şi e de 5 m. lung şi 3 metri lat. Anul trecut cu ocazia vizitei distinsului ziarist englez în oraşul nostru, l-au fermecat ţesăturile şi lucrările noastre industriale româneşti, admirând atât culorile distinse şi alese, cât şi variaţia motivelor, şi a hotărât să-şi împodobească castelul din ţara lui îndepărtată cu un asemenea produs de-al nostru, comandând acest covor în şcoala industrială de aici. Un bun exemplu pentru publicul nostru românesc.

*

† Gerasim Raţiu, consilier ministerial în penzie, cavaler al ordului coroanei de fer cl. III. etc. a decedat în 26 Aprilie (9 Maiu) a. c. în etate de 64 ani în Budapesta, şi-a fost înmormântat conform ritului bisericei noastre Joi, în 28 Aprilie (11 Maiu) la orele 5 p. m. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Demisiune. Din Bosnia se anunţă, că şeful ţării, *Vareşanin*, şi-a dat demisiunea, care a şi fost primită. Demisiunea a produs mare senzaţie în Saraievo.

*

Un memoriu. Se vesteşte din Constantinopol, că fruntaşii poporului macedoromân au înaintat Porţii otomane un memoriu, în care arată că patriarhul grec nu le permite oficiarea liturghiei în limba românească, şi cer intervenirea Porţii pentru a se face dreptate celor năpăstuiţi de elementul grecesc.

*

Nou tribunal. Ministrul de justiţie a luat dispoziţiuni pentru înfiinţarea unui tribunal regesc în Vârşăţ. Tribunalul va avea nouă judecători şi trei procurori.

*

Dar împărătesc. Cu ocazia jubileului de 50 ani al Reuniunii artiştilor din Viena, Maiestatea Sa monarhul nostru a dăruit o sută de mii coroane pentru scopurile fondului de pensiune al reuniunii şi pentru sprijinirea artiştilor vienezi.

*

Inchiderea birturilor. La propunerea vicecomitelui Aurel Issekutz, într'una din şedinţele comitetului municipal din comitatul Caraş-Severin, s'a hotărât ca în zilele de Dumineci şi sărbători, dela opt ore dimineaţa până la 4 după ameazi, să se ţină închise toate birturile săteşti aflătoare pe teritorul acestui comitat.

*

Comisar ministerial. Ministrul de culte şi instrucţiune publică a numit şi în anul acesta pe directorul liceului din Lugoj, pe dl Nicolae *Putnoky*, de comisar la examenul de maturitate dela şcoala noastră comercială superioară din Braşov.

*

Bibliotecă poporală. Dumineca trecută s'a inaugurat în Bucureşti prima bibliotecă poporală a „Societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române“. Biblioteca este instalată în localul unei şcoli primare, are 400 volume, cu scrieri d'ale autorilor români, traduceri morale în spiritul societăţii, şi este pusă sub conducerea unui preot.

*

Despre radiu. Celebra savantă din Paris, *dna Curie*, la invitarea mai multor profesori italieni, a ţinut o conferenţă în aula universităţii din Genova Italiei. Dna Curie a vorbit o oră întreagă despre descoperirea radiului şi a explicat în mod clar şi logic toată istoria descoperirii acestui element, care este destinat a deschide orizonturi nouă în ştiinţă.

*

Mulţămită. Dl Ioan Lucăcel înv. pens. şi soţia sa Maria n. Todea, au dăruit bisericei noastre gr. or. rom. din Balşa, un policandru pentru 16 lumini şi o candelă, ambele în valoare de 200 cor., pentru care faptă creştinească le aducem şi pe această cale mulţămită. Balşa (pp. Geoagiu) la 23 Aprilie 1911. *N. Todea*, paroh rom. gr. ort.

*

Contribuiri. *Pentru ridicarea unui monument la mormântul fostului profesor seminarial Dr. P. Şpan* au mai întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“: dela S. Rusu, protop. în M.-Oşorheiu 10 cor., N. Motora, din Murăş-Sângeorgiu, T. Muica, din Erdő-Sângeorgiu, D. Vidrighin, din Sânbenedic, parohi, câte 5 cor., Z. Oprea, din Bandul-de-câmpie şi P. Mateiu, din Corunca, parohi, câte 3 cor., V. Hodoş, din Iclandul-mare, P. Popp, din Cerghidul mare, A. Oltean, din Medeşfalău, I. Boblebec, din Nasna, M. Chibeleon, din Berghia şi P. Suciu, din Gernesig, parohi, câte 2 cor., I. Moldovan, din Nasna, I. Flămând, din Medeşfalău, V. Laurenţiu, din Gernesig şi C. Iosof, din Iclandul-mare învăţători, câte 2 cor. Total 51 cor., din care sumă conform dorinţei donatorilor, a treia parte 17 cor. s'a predat dlui V. Tordăşianu, prezidentul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, ca contribuire la „Fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii“.

*

Maialul gimnaziului român gr. or. din Brad va fi Dumineca, în 1/14 Maiu 1911, în caz de timp nefavorabil în Dumineca următoare (8/21 V.), în pădurea „Crişanei“. Taxă de participare după voe în folosul „fondului şcolarilor morboşi“ dela gimnaziu. Se invită toţi binevoitorii şcoalei româneşti. *Comisia aranjatoare.*

*

† Leontina Flămând, a decedat Luni în 8 Maiu (25 Aprilie la 1 oară după ameazi, în al 8-lea an al etăţii şi a fost înmormântată Mercuri-în în 10 Maiu (27 Aprilie) a. c. în cimiterul bisericei gr.-or. din Borgo-Rus. Fie-i somnul lin!

*

Triste resultate. In Maramurăş se fac acum asentările. Dintre 459 de feciori, cum se vesteşte din Sighet, au fost declaraţi capabili de serviciul militar *numai 41.* Resultatul acesta slab stă în legătură cu consumarea necumpătată a beuturilor alcoolice.

*

Apanajul principilor din Sârbia. Guvernul sârbesc a înaintat scupştinei un proiect de lege în afacerea apanajului anual al principilor din familia regală a Sârbiei. Conform proiectului de lege, moştenitorul de tron Alexandru va primi 120 de mii dinari, principele George şi principesa Elena o rentă anuală de câte 60 de mii dinari.

*

Mulţămită. In numele comitetului parohial şi al întregului popor credincios din comuna Andraşfaleul român, protopresb. Sighişoarei, ne simţim plăcuţi obligaţi a aduce şi pe această cale prinos de mulţămită binefăcătorului neamului nostru, dlui *Vasile de Stroescu*, care în bunătatea inimei sale a dăruit suma de 500 cor. pentru şcoala noastră. Adraşfaleul român, la 26 Aprilie 1911. *George Maior*, paroh gr.-ort. *Nicolau Marcu*, înv. şi not.

*

Iesuiţii în Rusia. Deodată cu iesuitul Verşinski, despre care am anunţat că a fost expulsat din Rusia, a dispărut din Petersburg şi iesuitul Urban, organizatorul propagandei catolice în străinătate. Guvernul rus a descoperit toată agitaţia făcută în favorul acestei propagande şi a constatat, că învăţăturile iesuitice au străbătut în unele cercuri din capitala rusească, precum şi în provincie, mai ales în lumea damelor. E acelaş lucru, care nu demult se petrecuse şi în România.

*

Cartea piloţilor. In săptămâna trecută a apărut în Londra o carte interesantă cu titlul: *Trecutul, prezentul şi viitorul aeroplanului.* In lucrarea aceasta au scris aproape toţi aviatorii de seamă câte o notiţă sau articol mai lung. Se constată din lista piloţilor, că în ziua de astăzi întrebuinţează aeroplane peste 700 de oameni, în deosebi francezi şi americani. Iată câteva din profeţirile aviatorilor celor mai distinşi: *Paulhan* sperează, că aeroplanul are să sboare cu iuţeală de 150 km. pe ceas; o iuţeală mai mare cu greu va putea fi ajunsă, deoarece este vorba de cel mai mare duşman al aviatorului, adecă e vorba de vânt. Aviatorul *Roe* proroceşte, că în vreme de 20 de ani maşinele de sburat vor fi atât de perfecte, încât Oceanul atlantic, dela Liverpool şi până la New-York, va fi trecut în 18 ore. Se mai tratează în carte despre aeroplan în armată, unde, în serviciul de spionaj, va avea un rol foarte însemnat. Experienţele, despre cari vorbesc aviatorii în cartea pomenită, au fost adunate în mijlocul celor mai mari primejdii ale oamenilor dispreţuitori de moarte.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, clericul Petru *Sabău* din Lupşa, în feriile s. Paşti, distribuind între credincioşii din comuna natală a regretatului Dr. Petru Şpan, chipul acestuia, cumpărat cu cor. 6·90, a încassat următoarele daruri, din cari cor. 50·10 i-a predat la destinaţie, şi anume: Dna Valeria Sabău născ. Fodorean 2 cor. Ioan Onea, paroh gr.-or. Andrei Candrea, paroh gr.-cat. câte 5 cor. V. Crişan, G. Giurgiu, N. Sabău câte 3 cor. P. Giurgiu, D. Bedelean, A. Hăţegan câte 2 cor. T. Ciapă, N. Giurgiu, N. Giurgiu, I. Sârb, N. N., I. Pascu, învăţ. câte 1 cor., iar alţii cu sume mai mici, sub o coroană, au contribuit la acest fond. Dela credincioşii bis. gr. cat. din Lupşa, s'a adunat în d. s. (a doua zi de Paşti) 6 cor. 42 fil. (Starea fondului cor. 587·08). Pentru prinos, adus memoriei profesorului Dr. P. Şpan, exprimă mulţămită în numele comitetului: *Vic. Tordăşianu*, prezident.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

Cărţi şi reviste.

O broşură de igienă, scrisă de *Dr. Ioan Popp*, medic-colonel în retragere în Sibiiu, conţine pe 70 pagine următoarele 5 articole vrednice de cetit şi de urmat: Alcoolul şi sistemul nervos; arteriosclerosa (morb al bătrâneţelor); despre boalele infecţioase ale copiilor; o reformă a traiului nostru; lupta în contra boalelor sifilitice. S'a tipărit în Braşov, în tipografia A. Murăşanu, 1911. Preţul nu e indicat.

Un adio.

Indepărtându-mă cu grăbire din Sibiiu, fiind reclamat de unele afaceri urgente, nu mi-am putut lua rămas bun dela iubiţii şi stimaţii mei prietini, cunoscuţi şi dela toţi aceia cu cari am venit în atingere; deci îmi iau un sincer adio pe această cale, şi, dorindu-le tuturora mult bine şi fericire, le zic: la revedere cu voie bună!

Bucium, comit. Făgăraş, luna lui Maiu, ziua de sf. George 1911.

George Dobrinu.

Nr. 82/1911. (153) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **cântăreţ** dela biserica gr. or. rom. Sf. Nicolae din **Braşov-Schei** din protopopiatul Braşovului escriem concurs cu termin de 45 de zile dela prima publicare în acest ziar.

Emolumentele sunt:

1. Salar de 1000 cor. pentru primii doi ani de serviciu provizoriu.
2. Locuinţă în curtea bisericii începând cu 29 Sept. 1911.
3. Venitele obicinuite la diferitele servicii bisericeşti.

Concursele se vor înainta prezidentului subsemnatului Comitet parohial, în terminul hotărât, însoţite de următoarele documente:

1. Certificat de botez;
2. Atestat de sănătate;
3. Testimoniul ultimei clase absolvate;
4. Atestat de moralitate.
5. Diploma de cântăreţ, sau alt document similar, din care să se poată vedea îndreptăţirea petentului de a funcţiona ca cântăreţ bisericesc.
6. Alte documente de serviciu.

Fiecare concurent e obligat a cânta în biserica Sf. Nicolae în vr'o Duminecă la liturgie.

Notificările se vor face prezidentului.

Braşov, în 26 Aprilie 1911.

Comitetul parohial al bisericei române ort. res.
dela Sf. Nicolae în Brassó (Braşov).

Dr. V. Saftu **I. Prişcu**
prezident. secr. prov.

Anunţ de licitaţiune.

În **31 Maiu v. (13 Iunie n.)** a. c. la oarele 2 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalei canfesionale gr. ort. rom. din comuna **Cerghidul-mare**, comitatul Târnava-mică, pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de prea Ven. Cons. sub Nr. 2586 şcol. şi Nr. 1983/1910 de comit. adm.

Preţul de strigare 6937 cor. 36 fil.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei. Planul şi preliminarul, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Ajutorul de lipsă, atât lucrul cu carul, cât şi cu palma îl dă comuna bis., iar plata lucrului e a se detrage din suma totală.

Cerghidul-mare, în 17/30 Aprilie 1911.

Petru Popp **Vasilie Băndea**
preot. epitrop.

Nr. 223/1911 prot. (153) 1—3

Văzut: **Stefan Russu**
protopop.

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 22— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 3—10 L. Olariu,
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Făina lactată
NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experienţă ca foarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavi** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la
NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Câştigul cel mai mare în caz norocos e de
1 Milion Cor.!

Nu întârziaţi

Câştiguri cu

600,000 K	90,000 K
400,000 K	80,000 K
200,000 K	70 000 K
100,000 K	etc. etc.

a lua parte la a 28. loterie de clasă ces. ung. care acum se începe.

Colectura principală
JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 36

recomandă pentru **clasa I.** a cărei tragere va avea loc în **18 şi 20 Maiu**

$^1/_8$ los original	$^1/_4$ los	$^1/_2$ los	$^1/_1$ los
cu preţul oficios de **cor. 1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Comandele se execută imediat — contra trimitere a banilor înainte prin asemnat postal. Mai simplu e să se noteze pe cuponul asemnaţiunei că de care doriţi!

Vă rugăm aci a o tăia şi a ne-o trimite.

Chequri poştale, precum şi planuri de joc, se trimit gratuit şi franco.

Vă rugăm aceasta comandă a o lipi pe o corespondenţă.

Comandă.

Onor. Colectură princ. Julius Friede & Co., Sibiiu, Str. Cisnădiei I.

Rog să mi se trimită .... buc. los. întregi à 12 cor.
.... „ „ jumăt. „ 6 „
.... „ „ sferturi „ 3 „
.... „ „ optimi „ 1·50 „

Adresa precisă: Numele: ....
Locuinţa: ....
Poşta ultimă: ....

Bani trimit totodată prin asemnat postal; ori binevoiţi a rambursa.
Ce nu doriţi — binevoiţi a trage dungă peste ele. (141) 4—4

Nu numai în
AMERICA

zac banii pe drumuri, ci **și la noi** ușor **poți ajunge milionar!**

Cum se pot câștigà pe ușor 3 și $^{1}|_{2}$ milioane?

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig cu premie convertită dela **Banca hipotecară ungară** și una dela **Pesti Hazai!**

Acestea sunt **cele mai de valoare** și **cele mai căutate lozuri,** fiind garantate din partea visteriei statului! Ele se vând ca pânea caldă! Pentru a înlesnì cumpărarea lor fiecăruia, le vindem de prezent pe ambele pe:

✦ 36 rate lunare de câte 10 coroane. ✦

Cele mai mari șanse de câștig!

═ 9 trageri anual ═

Iată câștigurile principale: 1 milion!!
500,000, 400,000, 300,000, 2 de 200,000, 100,000, o mulțime de 75,000, 50,000, 40,000, 25,000, 10,000 cor. și nenumărate mai mici!

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorți în decursul celor 9 trageri, cari sunt în **5 Februarie, 25 Februarie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 25 Decemvrie.**

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și numai singuratice:

O obligațiune dela Banca hipotecară ungară cu **6 trageri** anual pe **33 rate** lunare de câte **6 cor.**

O obligațiune dela Pesti Hazai cu **3 trageri** anual de **33 rate** lunare de câte **5 cor.**

Cine ne trimite rata primă, — adecă suma de 10, 6 sau 5 cor., — aceluia îndată îi trimitem **Lista de rate legală,** în care se induce Seria și Numărul lozurilor ce i-s'a vândut pe baza căreia imediat ia parte la joc. Deja după achitarea ratei prime este îndreptățit cumpărătorul la proximele trageri, iar câștigurile cu care i-s'ar trage lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine se înțelege, că achitând și ratele viitoare regulat în fiecare lună, va jucà neîntrerupt un șir lung de ani de zile, putând câștigà cu acelaș loz și de mai multe ori. După trei ani, când cumpărătorul a ajuns să plătească toate ratele, (cinê vrea, poate plătì și mai multe rate deodată), va primì dela noi lozurile, respective obligațiunile originale și va jucà mai departe, fără ca să trebuească a mai plătì ceva! Până la achitarea tuturor ratelor obligațiunile originale se păstrează în cassa noastră de fier sub controla statului. Obligațiunile sau lozurile acestea au o valoare permanentă și se pot vinde oricând cu prețul de bursă, sau se pot lombardà, zălogì.

Tot lozul trebue să se tragă și să câștige necondiționat!!

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime, pentru a puteà luà parte la **tragerile din luna viitoare!**

Cu zecile, ba chiar cu sutele ne vin comandele în fiecare zi dela sărac și bogat, dela știutor de carte și neștiutor, dela toți aceia, cari doresc a-și ușurà greul vieții!! **Fiecine poate câștigà milioane!** Nu Vă resgândiți mult! Fiecare să-și încerce norocul! Nu ști din ce tufă sare iepurile! Grăbiți deci, căci tragerile viitoare vor fi în **5 și 25 Iunie.**

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani) trimițându-se rata primă, — adecă suma de 10, 6 sau 5 cor. și scriindu-se adresa corectă și legibilă. Pentru achitarea celorlalte rate vom trimite stimaților cumpărători cecuri postale, prin ceeace vor crutà spesele de porto.

Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia.

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.
(150) 1—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 3/16 Maiu 1911. Nr. 47.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 5168 Şcolar.

Notificare oficială.

La seminarul nostru arhidiecezan examenele de cualificaţiune învăţătorească în scris se ţin în 3/16, 4/17 şi 6/19 Iunie a. c., iar cele orale se încep în 20 Iunie (3 Iulie) a. c.

Ceea ce se aduce la cunoştinţa celor interesaţi spre ştire şi conformare.

Sibiiu, 28 Aprilie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Un ordin confidenţial.

Sibiiu, 15 Maiu n.

Ziarul „*Tribuna*“ scrisese nu de mult, că jandarmii au săvârşit la Câmpeni un nou act de brutalitate: s'au năpustit asupra Româncelor, cari veneau la târg la Câmpeni, şi le-au confiscat încingătoarele, pe motiv, că erau ţesute în colori româneşti. In numărul de Joi, numărul 92, scrie apoi „*Tribuna*“, că are ştire, cumcă ministrul de interne, contele Khuen Héderváry, a ordonat cercetare severă în chestia aceasta, şi dovedindu-se de adevărate cele imputate jandarmilor, aceştia au fost pedepsiţi, şi totodată toate posturile de jandarmi au primit un „ordin confidenţial“, în care li se interzice prigonirea pe viitor a tricolorului românesc, fiindcă „aceste colori fac parte din portul naţional românesc“.

Ştirea, astfel dată, e numai de jumătate adevărată. Vor fi fost pedepsiţi jandarmii, cari au săvârşit actul de volnicie dela Câmpeni, însă numai pentrucă *nu au îndeplinit* „ordinul confidenţial“, care s'a dat deja de mult jandarmilor, iar nu acuma, dupăce s'a anchetat cazul dela Câmpeni.

Suntem adecă puşi în poziţia de a putea confirma şi noi existenţa acestui ordin confidenţial. A făcut comunicare despre el însuşi ministrul prezident, contele *Khuen Héderváry*, în faţa Excelenţei Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Ioan Meţianu*, cu ocaziunea ultimei intrevederi pe care au avut-o în Budapesta, dacă nu ne înşeală memoria, în 20 Februarie 1911. Atunci spunea prim-ministrul ţării noastre, că a luat măsuri, pe cale confidenţială, ca poporul să nu mai fie şicanat din pricina colorilor româneşti, întrucât acelea fac parte întregitoare din portul ţărănesc.

N'am luat notiţă despre acest ordin confidenţial al domnului ministru-prezident, ca ministru de interne al ţării, tocmai pentrucă e ordin confidenţial, care nu poate fi supus aprecierii şi criticei publice, dar mai ales, pentrucă voiam să vedem, cum va fi înţeles şi cum va fi executat acest ordin binevoitor al guvernului din partea organelor sale subalterne? Şi dacă e adevărat aceeace a scris ziariul arădan „*Tribuna*“, că s'ar fi întâmplat acum de curând în Câmpeni, atunci trebuie să facem constatarea, că nu pretutindenea a fost înţeles ordinul ministrului de interne. De aceea, pedepsirea jandarmilor aflaţi vinovaţi pentru cele săvârşite de ei în Câmpeni, a urmat sigur pentru aceasta neînţelegere a ordinului, ori pentru ignorarea lui.

Ordinul există deci de mult; şi guvernul va şti, de ce a aflat de bine a-l da ca ordin confidenţial, nu ca ordin publicat în toată regula în foaia oficioasă, pentru a ne putea provoca la el totdeauna, când ar cere trebuinţa. Ştim, că există ordinul, dar cuprinsul nu i-l cunoaştem. Deci să nu aşteptăm dela el mai mult, decât poatecă conţine. Va fi vorba adecă în el numai de părţile întregitoare ale costumului, ale portului ţărănesc, deci de podoabele de pe îmbrăcămintea ţărănească, despre aceeace face parte din portul naţional românesc. Nu se pot atinge jandarmii de brânele tricolore, pe cari le poartă flăcăii noştri, de panglicele din cosiţele fetelor, de şurţurile ţăsute ori cusute în colori naţionale, etc. Folosirea colorilor naţionale româneşti în altă formă însă poatecă nu cade sub ocrotirea acestui ordin confidenţial, ci probabil colorile au să fie confişcate şi mai departe, considerându-se întrebuinţarea lor de *demonstraţie*, urmărită din partea legii, iar nu de *obicinuinţă*, pretăcută în *drept* în cursul veacurilor, ca la portul ţărănesc.

De sine înţeles, că nu putem decât să fim cu recunoştinţă faţă de guvernul ţării pentru aceea ce a făcut, pentrucă a pus capăt unor persecuţiuni, cari nu făceau nici o cinste celor ce le săvârşiau, iar în sufletul poporului românesc, în contra căruia erau ele îndreptate, nu puteau să producă decât numai amărăciune şi ură în contra instituţiunilor de stat.

Ziua istorică. Mâne, în 3/16 Maiu, e măreaţa şi frumoasa zi a redeşteptării noastre naţionale, făcută în impunătoarea adunare a insufleţiţilor noştri înaintaşi de pe câmpul libertăţii din Blaj. Zi de sărbătoare naţională, pe care deşi răutatea vremilor prin cari trecem nu ne permite să o serbăm aşa, cum ne-ar fi datorinţa şi dorinţa, datori suntem toţi să o serbăm *în sufletul nostru*, aducându-ne cu pietate şi recunoştinţă aminte de cei mari ai noştri de atunci, cari ne-au croit viaţa naţională de astăzi. Să nu uităm, că în aceasta istorică adunare poporul român din patria aceasta s'a decretat pe sine, din propria putere, de popor liber, egalîndreptăţit cu celelalte popoare conlocuitoare, că a jurat credinţă *tronului, patriei* şi *neamului*, acestei sfinte trinităţi, la care Românul a ţinut în trecut şi va ţinea şi în viitor cu nestrămutată alipire, şi a luat angajamentul de a nu supăra pe nime, dar nici de a suferi, ca alţii să-l supere pe el. Binecuvântată fie memoria tuturor celor ce au contribuit la succesul acestei adunări!

Din protopresbiterate.

Sinodul protopresb. al tr. „Cetatea de piatră“.

S'a ţinut în comuna Borcut, în 27 Februarie (12 Martie) 1911 şi a decurs după cum urmează:

Dupăce s'a servit în biserica din loc sf. liturgie, împreunată cu chemarea Duhului sfânt şi parastas întru amintirea fericiţilor Arhiepiscopi *Andreiu* şi *Miron* şi a mecenaţilor *Emanuel* şi *Dimitrie*, membrii sinodali s'au adunat în sala de învăţământ a şcoalei din loc, iar protopresbiterul tractual, dl Vasile Duma, ocupând locul prezidial, prin o cuvântare frumoasă declară sesiunea sinodului protopresbiteral pe anul curent deschisă.

Prezidentul numeşte apoi notar interimal pe membrul sinodal, parohul A. Greblea.

Se prezintă raportul oficiului protopresbiteral, cu care se înaintează actul electoral supletor al membrului sinodal Ioan Bărbos din cercul VI. mirenesc al Făureştilor, pe restul periodului de trei ani. Se dă comisiunei verificătoare, care se va alege.

Se citeşte lista membrilor sinodali şi se constată că sunt prezenţi 15 şi anume: din cler, Teodor Şovrea, Ioan Herman, Ştefan Gheţie, Aureliu Greblea, Nicolae German, Ştefan Micle, Ioan Perhaiţă, Augustin German; şi următorii mireni: Dr. Gavril Buzura, Andreiu Gheţie, Ioan Bărbos, Vasilie Thira, Vasilie Perhaiţă, Ioan Ţara, Ioan Bilţiu. In conformitate cu acest rezultat, sinodul se declară capabil a aduce concluze valide.

Se pune la ordinea zilei alegerea biroului şi a comisiunilor. Se declară aleşi cu vot unanim: *In birou*: Aurel Greblea, notar, Nicolae German şi Dr. Gavril Buzura, bărbaţi de încredere. *In comisiunea verificătoare*: Teodor Şovrea, Dr. Gavril Buzura şi Andreiu Gheţie. *In comisiunea organizătoare*: Ioan Herman, Vasile Thira

---

FOIŞOARĂ.

Domnul Cristos şi Sf. Petru

de *Selma Lagerlöf.**)

(Fine).

Mântuitorul văzându-l aşa de mâhnit se aşeză lângă dânsul şi îi vorbea ca pe vremurile, când umblau la drum împreună prin aleanurile lumei.

— De unde îţi vine întristarea aceasta, îl întreabă El?

Sfântu Petru, de multă inimă rea, nici nu putu răspunde.

— De unde-ţi vine întristarea ta, îl întrebă din nou Domnul?

Drept ori ce răspuns Sfântu Petru îşi smulse coroana de aur de pe cap şi o asvârli la picioarele Mântuitorului, ceea ce înseamnă că se lipseşte de partea lui de slavă şi strălucire.

Domnul înţălese, că desnădejdea îi luase minţile servitorului său şi nu arătă nici o mânie.

— Mărturiseşte-mi ce te chinueşte, îi zise el tot cu dulceaţă şi cu un glas blejin.

Atunci Sfântu Petru se sculă dintr'o săritură, şi Mântuitorul văzu că el nu era numai desnădăjduit, dar că era şi furios.

— Vreau să părăsesc slujba ta! strigă Sfântul. Nu mai stau în Rai nici o zi mai mult.

Domnul încearcă să-l potolească, cum avea obiceiul s'o facă în vremurile de odinioară.

— Negreşit, zise el, că o să te las să pleci; dar trebue mai întâi să-mi încredinţezi pricina nemulţumirii tale.

— M'aşteptam să fiu mai bine răsplătit pentru câte necazuri am îndurat acolo jos, pe lumea cealaltă, zise Sfântu Petru.

Amărăciunea nu-i mai încăpea în suflet. Domnul pricepu aceasta şi nu-i arătă nici o mânie.

— Iţi mai spun încă odată, că eşti slobod să te duci unde vrei: dar povesteşte-mi întâiu ce lucru te mâhneşte.

Sfântu Petru se hotărâ în sfârşit să vorbească.

— Aveam o mamă bătrână; ea a murit de câteva zile.

— Inţeleg acum întristarea ta, zise Domnul. Tu suferi pentrucă nu era în Rai.

— Aşa e, răspunse Sfântul Petru izbucnid într'un hohot de plâns. Aşa e... găsesc că aş fi meritat îndestul, ca ea să fi venit aici.

Dar Domnul auzind aceste vorbe se întristă şi el la rândul său, căci mama Sfântului Petru nu era dintre acelea care să aibă dreptul de a întra în Raiu. Ea nu se gândise toată viaţa ei de cât să strângă bani, şi când săracii se opreau la poarta ei, nu căpătau nici un gologan, nici vre-o bucăţică de pâne.

Mântuitorului îi veni foarte greu să-i spuie lui Sf. Petru, că mama lui fusese prea sgârcită, ca să se bucure de fericirea de apoi.

— De unde ştii tu că mamei tale i-ar plăcea să trăiască printre noi?

— Mai bine ai mărturisi curat, că nu vrei s'o speli de păcate, căci mă întreb cui nu i-ar plăcea să petreacă aici?

— Acela care nu simte bucurie din bucuria altuia, n'ar putea să îi placă în Raiu, răspunse Domnul.

— In cazul acesta, răspunse Sfântul, cunosc eu şi pe alţii afară de mama, cari n'ar avea ce căuta aici.

Mântuitorul înţelese, că aici voia să lovească în El şi deplânse această durere care orbia pe Sf. Petru până într'atât, în cât să nu mai ştie nici să-şi păzească limba. A crezut pentru un moment că o să-i pară rău Sfântului de îndrăzneala lui. Dar nimic. —

Atunci Domnul chemă un înger şi-i porunci să se scoboare în Iad şi să aducă pe mama Sfântului.

— O! zise sfântul Petru, lasă-mă să văd şi eu.

Domnul îl luă de mână şi îl duse pe o stâncă râpoasă care se lăsa pe o prăpastie şi de unde numai aplecându-se putea să vază Iadul.

La început Sfântul Petru nu deosibea nimic, ca un om care s'ar fi uitat în fundul unei fântâni. O gură enormă, fără fund se deschidea înaintea ochilor lui. Cea dintâi lumină, care se despărţi de acest întuneric, a fost îngerul. El se scoborâ cu aripile lui desfăcute, pentru ca să nu cadă repede.

Cu toate acestea, îndată ce privirile lui se obicinuiră cu întunericul, Sfântul Petru începu să îşi dea socoteală de genuna fără fund, unde zăceau şi putreziau cei pedepsiţi. Ingerul îşi urmă scoborârea acolo încet, încet.

— Numai de s'ar putea urca cu mama suspină el!

Domnul se uită la Sfântul Petru cu ochii lui mari şi trişti.

— Nu e sarcină pe care îngerul meu să n'o ridice, zise el.

Prăpastia era aşa de adâncă că nici o rază de soare nu pătrunsese acolo până atunci. Acolo domnia o noapte vecinică. Sborul îngerului însă arunca acolo puţină lumină, pentru că Sfântu Petru deosebi din ochi un imens pustiu negru, sbârlit de stânci şi pietre ascuţite, printre cari luciau nişte ape mohorâte. Şi pretutindenea de aceste stânci goale şi de aceste pietri se agăţaseră nenorociţii. Se căţăraseră de ele în nădejdea, că ar putea scăpa din prăpastie şi stau acolo ca împetriţi de desnădejde şi de groază. Numărul lor era spăimântător. Ai fi zis, că fundul acestui abis era făcut numai din capete şi trupuri. De aceea şi Sf. Petru fu cuprins de o nouă nelinişte.

— Să vezi, că n'au s'o găsească, şopti el către Domnul.

şi Ioan Bărbos. *In comisiunea financiară*: Ioan Perhaiţă, Ioan Ţura şi Ioan Bilţiu.

Se prezintă raportul oficiului protopresbiteral despre starea afacerilor bisericeşti, şcolare şi epitropeşti din protopresbiterat la finea anului 1910. Se predă comisiunei organizatoare.

Se prezintă raportul comitetului protopresbiteral şi raţiociniul fondurilor protopresbiterale pe anul 1910 şi budgetul acelora pe anul 1911. Se predau comisiunei financiare. Şedinţa se suspendă apoi, până ce îşi vor termina comisiunile lucrările.

Redeschizându-se şedinţa, la ordinea zilei se pune raportul comisiunii verificatoare. Raportorul, Dr. *Gavril Buzura*, referează asupra actului alegerii membrului sinodal mirean în cercul VI. Făureşti şi aflând în ordine protocoalele alegerii, şi listele membrilor sinodali acludate la acele, propune, iar sinodul verifică pe I. Bărbos de membru în sinodul protopresbiteral pe restul periodului de 3 ani.

Comisiunea organizătoare prin raportorul său Vasilie Thira referează asupra raportului general al oficiului protopresbiteral pe anul 1910 şi propune, iar sinodul în general ia spre ştire raportul oficiului protopresbiteral despre starea protopopiatului la finea anului 1910, şi-l primeşte de bază la desbaterea specială.

Trecându-se la desbaterea specială asupra raportului general al oficiului protopresbiteral pe anul 1910, partea acestui raport, în care se arată, că de concluzele sinodului protopresbiteral din anul 1910, Preaven. consistor arhidiecezan a luat act cu aprobare, se ia spre ştire.

Partea I. din raport, referitoare la afacerile administrative şi de birou, se ia asemenea spre ştire, cu acel adaus, ca oficiul protopresbiteral să arete sinodului cu numele pe toţi parohii negligenţi în împlinirea datorinţelor administrative şi de birou.

Partea II. despre activitatea scaunului protopopesc, se ia spre ştire.

Partea III. Afaceri bisericeşti, spre ştire.

Punctul 5 din partea a III-a, despre starea culturală a poporului, în care se arată numărul analfabeţilor cu 86%, se ia spre ştire, îndrumându-se oficiul protopresbiteral a stărui, ca în toate parohiile să se ţină cursuri de analfabeţi, despre ţinerea cărora se raporteze sinodului proxim. Tot odată să îndemne printr'un circular pe preoţi şi învăţători, să se înscrie toţi ca membrii ai „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, iar aceştia să stăruiască pe lângă credincioşii noştri ştiutori de carte, ca şi aceştia să se înscrie de membri ajutători, pentru a-şi înmulţi cunoştinţele prin cetirea cărţilor, pe cari „Asociaţiunea“ le trimete membrilor ei.

Punct 6 din partea a III despre căsătoriile încheiate în anul 1910, cari toate au fost binecuvântate şi de biserică (n'a fost nici o căsătorie numai civilă), punct 7 din aceeaşi parte, despre convieţuirile ilegale, cari toate au rezultat din pedeci civile şi nu din dispreţ faţă de biserică: Se ia spre ştire, cu adaosul, că pe viitor preoţii cari nu vor înainta la timp rapoartele despre concubinaţi, să fie arătaţi sinodului spre pedepsire.

Partea a III. pct. 8 şi 9, despre cei născuţi şi morţi în decursul anului 1910, pct. 10 despre trecerile religionare: spre ştire.

Partea a IV din raport, afaceri şcolare, pct. 1. referitor la numărul şcoalelor noastre confesionale susţinute de biserică şi cu ajutor de stat, pct. 2. despre funcţionarea şcoalelor noastre în anul şcolar 1909/910, pct. 3. despre edificiile şcolare, pct. 4. despre salariile învăţătorilor aplicaţi la aceste şcoale, pct. 5. referitor la frecuentarea şcoalelor noastre şi celor străine elementare şi medii, care ni se prezintă numai cu 47·2% din numărul pruncilor obligaţi, pct. 6. referitor la examenele publice anuale dela şcoalele noastre confesionale şi despre progresul constatat cu acea ocaziune, pct. 7. despre catehizarea elevilor noştri dela şcoalele străine şi a adulţilor peste tot: se iau spre ştire cu adausul, ca protopresbiterul să introducă, fără amânare, cercetare disciplinară contra acelor preoţi, cari vor întrelăsa ţinerea catechizării cu cei adulţi.

Partea V. din raport, afaceri epitropeşti, punctul 1. despre averile bisericeşti şi şcolare la finea anului 1909, punctul 2. despre raţiociniile comunelor bisericeşti pe anul 1909, dintre cari cel din comuna Costeni abia numai în anul curent a fost înaintat oficiului protopresbiteral, punctul 3. referitor la raţiociniile comunelor bisericeşti pe anul 1910: Spre ştire, cu adaosul, că parohul Gavril Nodiş din Costeni, pentru negligenţa arătată, se pedepseşte cu 10 cor. în favorul fondului „Andreiu Şaguna“.

Punct 4 din partea a V-a din raport, referitor la executarea concluzului sinodal Nr. prot. 18 din 1910, în afacerea depunerii banilor bisericeşti la bănci; punctul 5 referitor la aprobarea literilor fundaţionale a fundaţiunei Agapia Ionce din Făureşti din partea Preaven. consistor arhidiecezan sub 27 Martie 1910 Nr. 3449 Epitr. se ia spre ştire.

La propunerea comisiei organizatoare: Sinodul având în vedere, că în multe comune fiind închise şcoalele noastre, parte din cauza edificiilor şcolare necorăspunzătoare, parte din lipsa de salarii şi prin urmare de învăţători cualificaţi; având în vedere că prin stagnarea învăţământului mulţi prunci de ai noştri rămân fără cunoştinţa rugăciunilor şi a celor mai indispensabile cunoştinţi religioase, având în vedere că legea şcolară nu împiedecă pe preoţi a ţinea oricând şi oriunde catechizaţiune cu prunci obligaţi a frecuenta şcoala, cu vot unanim aduce concluzul: In comunele unde stagnează învăţământul, fiind închise şcoalele, preoţii sunt îndatoraţi a ţinea catechizaţie cu copii obligaţi a cerceta şcoala în fiecare săptămână cel puţin două jumătăţi de zi, în şcoală eventual în biserică. Protopresbiterul se va convinge despre împlinirea din partea preoţilor a acestui concluz, astfel că va cere examen şi dela preoţii cari au fost îndatoraţi la ţinerea astorfel de cursuri cu copii obligaţi a cerceta şcoala.

Comisiunea financiară prin raportorul său Ioan Perhaiţă, aflând în ordine raţiociniul fondurilor protopresbiterale pe anul 1910, propune şi sinodul aprobă raţiociniul fondurilor protopresbiterale pe anul 1910 şi dă comitetului şi epitropiei protopresbiterale absolutor pentru acest raţiociniu.

Acelaş raportor, aflând din raportul comitetului precum se vede şi din cartea de evidenţă, că repartiţia tractului e restantă la unele comune bisericeşti pe 2 şi 3 ani, propune, iar sinodul decide, ca epitropiile parohiale, cari până în 1 Iulie a. c. nu vor plăti repartiţia tractuală restantă, să fie constrânse la plătire pe calea execuţiei din partea organelor politice administrative.

Tot acelaş raportor referând asupra propunerii comitetului protopresbiteral, pentrucă repartiţia tractuală să se încaseze dela toate parohiile în suma de 14 cor. afară de parohia Boereni, care plăteşte şi pe viitor numai 6 cor.; propune ca şi parohia Dobric să se numere în categoria a doua şi astfel să plătească numai 6 cor, la an. Dr. Gavril Buzura susţine propunerea comitetului, deci şi parohia Dobric să fie între comunele, cari au de a plăti 14 cor. la an ca repartiţie tractuală. Punându se la vot cade propunerea comisiunii, susţinându-se propunerea comitetului, şi se enunţă: toate parohiile din protopresbiteratul Cetatea de piatră vor plăti pe anul 1911 o repartiţie tractuală de câte 14 cor. afară de comuna Boereni, care va avea să plătească numai 6 cor.

Tot referentul comisiunei financiare propune, şi sinodul votează în scopul sporirei fondului „Andreiu Şaguna“ o dare pe toate comunele noastre bisericeşti conform numărului sufletelor. Aşa se statoreşte de fiecare suflet 1 (un) filer. Comunele bisericeşti vor incassa dela credincioşi fileral, ori vor plăti din fondurile lor această dare. In schimb pentru această dare se sistează discul, care a fost introdus în anul 1909 la sărbătoarea sf. Andreiu. Darea de un filer pe fiecare credincios din acest protopresbiterat se votează numai în mod provizoriu, pentru anul 1911, şi dacă va fi practică şi pentru viitor, atunci se va statori definitiv în statutele fondului „Andreiu Şaguna“.

Acelaş raportor propune şi sinodul votează budgetul fondurilor protopresbiterale pe anul 1911. „Fondul general administrativ“: acoperire 1187·42 cor., recerinţe 1187·42 cor. „Fondul cultural“: acoperire cor. 410, capitalizare cor. 410. „Fundaţiunea Agapia Ionce“: acoperire cor. 7·20, recerinţe cor. 7·20.

Referentul comisiei organizatoare V. Thira raportează asupra părţii VI. din raportul general al protopresbiteratului despre starea bibliotecii tractuale şi a celor parohiale, din care e evident că starea bibliotecii tractuale e tot cea din anul trecut, crescând numai fondul ei la suma de 59 cor. 21 fil., iar starea bibliotecilor parohiale s'a îmbunătăţit, ajungând în toate parohiile, unde s'au înfiinţat deja biblioteci, la 672 volume. Pentru îmbunătăţirea starii bibliotecii tractuale s'au luat concluze în conferinţele preoţeşti şi învăţătoreşti din anul 1910, dela cari se aşteaptă cu drept cuvânt un progres spre bine. Statutele bibliotecii tractuale, după ce vor fi votate de conferinţele preoţeşti şi învăţătoreşti, se vor înainta Preacon. sinod protopopesc. Se ia cu plăcere la cunoştinţă.

Nemai fiind altceva la ordinea zilei, şedinţa se ridică la 2 ore p. m. *A. G.*

Dintr'o inspecţie şcolară.

(Urmare).

3. In C. cu ocazia inspecţiei (4/III. 1910) începătorii cetiau unii la *şerpe*, alţii la *nuele de gard*, alţii la *om*. Nu e corect, căci învăţătorul trebue să-şi dee silinţa a-i înainta deopotrivă pe toţi cei dintr'un curs. Nu ştiau socoti până la 4, iar la religie o fetiţă nu ştia spune „Tatăl nostru“. Lacunele acestea ar putea găsi o scuză în împrejurarea, că actualul învăţător a venit numai pe la jumătatea anului şcolar. Unui elev din anul III. neştiind răspunde la întrebarea, destul de neprecisă de altfel: „Ce-au păţit Egiptenii?“ i s'a administrat din partea învăţătorului această adhortaţiune, absolut nepedagogică şi inadmisibilă: „Asta-i lucru de căpetenie, *mă boule!*“ „Spune tu, Vetă!“ Iarăş nu se poate admite a striga pe elevi cu numele de botez şi chiar aceasta în formă stricată.

Invăţătorul a pus unei fetiţe din anul V. următoarea întrebare imposibilă: „Spune ceva despre date biografice, despre Andrei baron de Şaguna?“ Răspunsul a fost fluerat fără înţeles. De aceeaş categorie au mai fost în examen: „Spune povestea cu merele, Vetă!“ Intr. Ce însemnează *Eva*? (R. tot învăţătorul: *Mama* tuturor oamenilor).

Impresie dureroasă a făcut următoarea confusie deplorabilă: Intr. „Cum se numeşte limba pe care o vorbim noi Românii?“ Răsp. „Limba română“. Intr. „Dar limba pe care o am învăţat o dela mamele noastre?“ Răsp. „Limba maternă“. Intr. „E tot una?“ R. „Nu!“ Intr. „Care e limba noastră maternă?“ R. „Limba română“. Intr. „Dar limba maghiară ce limbă e? Şi asta ni-e limba maternă?“ R. „Şi *asta*!“ — „Cum a blăstămat Dzeu pe şerpe Aurel?“ „Ce o *slobost* (sic) Noe din corabie?“ „Spune-mi tu: îngerul se arată lui Zaharia“ etc. etc.

La analiza gramaticală învăţătorul cerea un *substantiv abstract*. I s'a răspuns: *aer*. La întrebarea pentru ce? Neştiind elevul răspunde, l-a lămurit înv. astfel: „Aer e substantiv abstract, pentrucă nu-l poţi prinde cu mâna!“ De unde se vede, cât de slab e orientat învăţatorul însuş asupra lucrurilor, pe cari ar trebui să le ştie mai întâi dânsul spre a le putea apoi esplica şi elevilor săi.

In genere acest învăţător, deşi nu e tocmai tinăr, are câţiva ani de praxă la o şcoală gr. cat., apoi la şcoala gr. or. română din Vingard, dă dovezi de o pregătire pedagogică foarte superficială. Afară de aceasta e lipsit şi de simţul şi de tactul pedagogic indispensabil unui învăţător, care nu-şi consideră cariera ca o sarcină grea, ci ca o vocaţiune mai înaltă.

La geografie, dupăce s'a spus, că sunt Români gr. or. şi gr. cat. la întrebarea: „Cari sunt gr. cat?“ o fetiţă răspunse: „Saşii!“

Un începător ceteşte la literile mici *e* şi *f*. Trecând repede înainte, învăţ. il opreşte cu această apostrof re preţioasă şi desigur adevărată: „Ho, ho nu te duce aşa repede pe ci 'n colo, că tu ştii de rost!“ Către o fetiţă se rosteşte astfel: „N'ai carte, o lua-v'ar săracia!“ (în examen!!)

La comput într.: „cât e 10 mai puţin cu 2 —?“ Inv. are slăbiciune pentru formule 356 cor. 5% pe 6 luni I=C. P. T. :100 (în şcoala poporală e absurd a scrie pe tablă formule seci!)

La istorie într.: „Cine a fost rege în Alba Longa?“ R. Procaci (învăţ. confirmă!) In legătură cu zidurile Romei, întreb.: „De unde vine numele de poartă?“ Răsp. tot înv.: „Când a făcut şanţurile, la locul unde era să fie poarta, Romulus a luat plugul în sus şi-o trebuit să-l poarte, de aici vine cuvântul poartă“. Balast de erudiţie rău plasată!

Declamaţii: „Ţara mea“. „Tătarul“. „Gruia“ (Iosif).

In formele scrise erau o mulţime de erori de ortografie, şi numele elevilor mai toate în ungureşte: Moldovan *Demeter*, Rodean *Mariska*, Lăpăduş *Dorotya* (!)

Şcoala se află în stare slabă şi neglijată. S'au făcut demersurile necesare pentru zidirea unui nou edificiu şcolar, care să fie mai corăspunzător.

4 In D. învăţătorul a avut să lupte cu mari greutăţi, fiind singur la 6 despărţăminte cu 86 de elevi. S'au iniţiat demersurile necesare pentru înfiinţarea celui de al 2 lea post de învăţător. Incepătorii cetiau şi scriau cam anevoe, cu ocazia inspecţiei (6/XII. 1910), ceea ce învăţătorul a motivat cu împrejurarea, că conform planului de învăţământ pentru limba maternă nu rămâne decât abia o oră la săptămână cu începătorii. Timpul acesta e cu totul nesuficient pentru a-i deprinde să cetească şi să scrie. Dacă s'ar mărgini la atâta, s'ar trezi la sfârşitul anului, că nu

---

Şi Domnul îl privi cu aceeaşi privire tristă ca mai nainte.

El ştia bine, că îngerul are s'o găsească.

Ingerul plutea pe deasupra cu aripile întinse şi cânta.

De odată unul din nenorociţi îl zări, sări în sus şi ridicând braţele în sus zise:

— Ia-mă, ia-mă!

Se făcu o mare mişcare în mulţime. Milioane de milioane de fiinţe se ridicară în sus şi chemară pe înger şi-şi frânseră braţele lor desnădăjduite spre dânsul. Şi ţipetele lor răsunară până la Mântuitorul şi Sfântul Petru, prin a cărui inimă trecu un fior.

Ingerul plutea mereu pe d'asupra celor pedepsiţi şi căuta prin toate părţile şi cu cât se schimba din loc, cu atât mulţimea se ţinea după el, ca şi când ar fi fost măturată de un vârtej de furtună.

In sfârşit îngerul descoperi pe aceea, pe care venise s'o caute, îşi strânse cele două aripi şi se prăvăli în jos cu repeziciunea unui fulger. Şi Sf. Petru scoase un ţipăt de surprindere şi de bucurie, pentru că-l văzu că-şi aruncă braţele împrejurul taliei unei femei bătrâne şi o ridică în sus. Şi această bătrână era mama lui.

— Binecuvântat să fii Tu, care-mi aduci pe mama, strigă el.

Domnul îi puse încet mâna pe umăr, ca şi când ar fi vrut să-l previe, să nu se prea bucure aşa repede.

Dar Sf. Petru plângea cu lacrimi de bucurie şi nu-şi închipuia că ceva l-ar mai putea despărţi vr'o dată de mă-sa. Şi bucuria lui crescu, când văzu că îngerul n'a urcat-o aşa de iute, în cât să nu dea timp şi altor nenorociţi că să se agaţe de ea şi să urce împreună cu dânsa spre sălaşul luminii. Erau vr'o zece sau doisprezece şi Sf. Petru se gândea ce mare bucurie o să fie pentru mama sa, când o vedea că a ajutat şi pe alte atâtea fiinţe ca să scape de vecinica pedeapsă.

Ingerul nu căuta de loc să-şi uşureze povara. El nu părea de loc împedecat în mers şi se ridică repede fără nici o greutate, ca şi când ar fi dus la cer o mică păsărică moartă.

Dar iată că bătrâna începu să se desfacă de strânsura nenorociţilor, care se atârnaseră de ea. Nemiloasa bătrână îi lua de mâni şi le desfăcea şi unul după altul cădeau din nou în prăpastie. Sf. Petru auzia plângerile lor rugătoare, pe care mama sa nu voia să le audă, pentrucă ea nu admitea de loc ca şi alţii să fie scăpaţi. Se desfăcea de ei şi-i asvârlea în beznă, şi toată nemărginirea urla de blestemele şi de ţipetele lor deznădăjduite. Şi Sf. Petru striga către mă-sa, ca să fie mai miloasă, dar ea făcea pe surda şi se încăpăţina în răutatea ei. Şi cu cât povara se făcea mai uşoară, cu atât îngerul îşi încetinea sborul.

O aşa de mare spaimă cuprinsese pe Sf. Petru, că picioarele i se muiară şi căzu în genunchi.

Numai rămăsese decât o singură nenorocită căţărată de mama Sfântului. Era o femeie, care o ruga, o ruga fierbinte, vorbindu-i la ureche.

In minutul acesta, îngerul ajunse se aşa de sus, că Sf. Petru întinsese deja mânile, ca să primească pe mama sa. Incă două sau trei dătături de aripi şi ea ar fi atins Raiul.

Dar deodată îngerul îşi întrerupse sborul şi faţa lui se făcu mohorâtă ca noaptea. Bătrâna descleştă braţele nenorocitei şi o sili să se desfacă de ea; şi nenorocitul trup căzu din nou în prăpastie.

Se părea că îngerul nu mai are putere ca să-şi mai mişte aripele: îşi aruncă ochii în jos spre bătrână şi privirea lui era adânc mâhnită. Braţele lui obosite se întredeschiseră, şi o lăsară să se prăbuşească ca o sarcină prea grea. Şi dintr'o singură bătaie de aripi, îşi luă zborul spre lumină.

Sf. Petru plângea cu hohote, iar Domnul sta nemişcat lângă dânsul.

— Sfinte Petre, îi zise el în sfârşit, n'aş fi crezut nicîodată, că tu ai să verşi atâtea lacrămi în Raiu.

Faţa Domnului se posomorâ.

— Să vă fac dar pentru toţi un Raiu de fericire şi de lumină? zise el. De aceea m'am coborât eu printre oameni şi i-am învăţat să se iubească unii pe alţii?

Cât timp nu vor face aceasta, nu va fi scăpare de necazuri şi durere nici în cer, nici pe pamânt. Trad. de *I. S.*

ştie nici unul ceti şi scrie cum se cade. Dar înv. şi-a dat silinţa să ţină mai multe ore şi în afară de plan sau peste el. Şi astfel graţie acestei diligenţe, la examen ştiau să cetească binişor şi începătorii, afară de 3 inşi, cari nu ştiau de loc.

In punerea întrebărilor se observă oare care lipsă de dexteritate la învăţătorul acesta tinăr. Aşa d. ex. întâi pune întrebarea, apoi întreabă: „Care ştie?“ Ceea ce nu e corect, căci la ori ce întrebare toţi ar trebui să ştie răspunde.

La geografie întrebând despre Rusia, a reuşit să aducă cunoştinţele acesteia în bună legătură cu viata sătenilor, dintre cari mulţi îşi câştigă hrana vieţii cu economia de oi pe câmpiile acestei ţări. Intreb. „De unde scrie tatăl tău scrisorile?“ R. „Din C âmp“ (Crim) etc. „Cum sunt oile pe acolo?“ R. „Mai mari decât pe aici“ ş. a. m. d. trezind astfel în măsură însemnată interesul elevilor pentru studiul geografiei, cam greu şi sec de altfel.

La religie înv. ajută cam mult pe elevi, spunând adeseori fraze întregi, pentruca elevul să le repeteze apoi şi el. Povestirea merge cam în silă şi mehanic.

Elevii întrebuinţează şi expresiuni greşite. Aşa unul zicea de repeţiteori: „n'o putut nime *despica* (sc. explica) *visul*“. Altul zicea *inente* în loc de *înainte* şi accentua ţaìna în loc de *ţàină*. Era de prisos ca înv. să mai insiste pentru atributul *niceoconstantinopolitan* la simbolul credinţii, căci a cere astfel de termini în şcoala poporală, însemnează a fi pedant şi a le îngreuna copiilor memoria cu lucruri inutile. Examinând despre sfintele taine, s'au dat răspunsuri foarte bune, mai ales despre *maslu* cu aplicări practice şi intuiţie sigură. La istoria bisericească s'a pus această întrebare necomplectă: „Să spui ceva despre mitropolie“. O întrebare prea savantă a fost: „Inceputul istoric al bisericei noastre“, la care înv. stăruia şi asupra controverselor, aşa cum le-a învăţat însuşi dela profesorul său de istorie, în seminar. La „Stefan cel Sfânt“ înv. cerea prea multe amănunte neesenţiale.

Intre declamaţiuni a fost şi una nepotrivită: „De coadă nici că-mi pasă“, care ar trebui eliminată şi din cartea de cetire (Stroia Lăpădat-Crişan), fiind comicul ei prea vulgar şi lipsit de ori ce moment educativ. In examen se cere, ca declamaţiile să fie solemne şi înălţătoare, iar în cartea de cetire să nu între decât piese de valoare educativă. Cântările au mers aşa şi aşa, nefiind înv. cântăreţ de frunte.

5. In comuna E. cu ocazia inspecţiei fiind învăţătorul acestei şcoli bolnav am aflat pe substitutul acestuia H., absolvent de teologie, la care fireşte că s'a observat lipsa deprinderii şi a pregătirii anume pentru cariera învăţătorească, cum se observă aproape la toţi absolvenţii de teologie, cari considerând cariera învăţătorească mai mult ca un timp de transiţie şi ca un fel de „malum necessarium“ nu-i dau totdeauna atenţiunea cuvenită, deşi ar merita să i-o dee. Cea dintâi întrebare, prin care s'a făcut intrarea în materie, a fost nepotrivită: „Ce aţi avut pe astăzi?“ Alta: „Spune-mi ceva despre facerea lumii!“ A treia: „Zi şi tu Isus în grădina Getsimani!“ — La limba maghiară *traduceau* dintr'un manual de Dariu Erödi. E mai practică şi deci de preferit conversaţia în afară de manual.

Impărţirea orelor e scrisă ungureşte, ceea ce nu se cere, nefiind şcoala ajutorată de stat, şi nu e complectă căci nu arată ocupaţia fiecărui despărţământ în fiecare oră (sunt 4 desp., în al 5 lea şi al 6-lea an vin copii la şcoala din Sălişte, fiind foarte aproape)

La examenul care a fost condus de învăţătorul ordinar al şcolii, rugăciunea „Tatăl nostru“ a fost spusă cu un accent prea cântat. Cetitul începătorilor — bun. La limba română s'au dat răspunsuri binişoare, dar lucrările scripturistice din caete erau necorese. Astfel în caetul unei fetiţe în loc de cuvântul *scrisoarelor* era scris: *scriloarilor*, iar în „formele“ de examen un băiat scrie pe *ch* aşa: *crl* Zicerea „munca este *podoaba* cetăţeanului“ avea în unele forme următoarele variante: „m. e. *parapola* cetăţeanului“ şi „m. e. *podola* cet.“ ş. a.

Dictando s'a scris în caete numai ungureşte. La religie etimologizare de prisos (Moisi = copil născut în apă). Răspunsurile bune erau întrerupte adesea prin întrebări retrospective şi neesenţiale. In legătură cu „fecioara Maria“ era cu desăvârşire de prisos întrebarea: „Ce este o fecioară?“ R. „O nevastă“. Inv. corege: „O fată mare, dar ce fel de fată mare?“ R. „Născătoare de Dzeu“. Inv. întregeşte: „Care-şi petrecea timpul în post şi rugăciuni, nu în prostii, ca *de obiceiu*“. O fi vrând să facă o uşoară aluzie la fecioarele din comună, dintre cari asistau câteva la examen, îmbrăcate prea luxos...

La geografie s'au dat răspunsuri slabe; unul din desp. IV. nu cunoştea regiunile lumii (ost, vest, nord, sud) şi nu ştia să se orienteze pe harta geografică. Altul spunea, că în Sibiiu locueşte „*mitropolitul comitatului Szeben, Ioan Meţianu*“.

S'a cântat binişor „la o zi de primăvară“ şi s'au declamat piese potrivite, în afară de „Ţăranul şi peştele“, care fiind de un comic vulgar trebuia omisă.

(Va urma).

In chestia colorilor româneşti.

Dintr'un comunicat semioficios, publicat în ziarele din capitală, estragem următoarele:

„Autorităţile, în urma îndrumării primite dela loc mai înalt, nu vor cualifica între toate împrejurările de demonstraţie naţionalistă purtarea colorilor româneşti, şi nu vor recurge totdeauna la mijloace de retorsiune, pentrucă colorile acestea, pe baza întrebuinţării lor secole dearândul, *s'au încetăţenit atât de mult în portul poporului şi în industria sa de casă*, încât numai atunci pot să dee ansă la intervenţia autorităţii, *dacă combinarea şi aplicarea colorilor*, *mai ales însă locul şi ocaziunea*, *fac evidentă intenţia demonstraţiunei*. Respectivele autorităţi poliţiale şi jandarmereşti au fost instruate în acest înţeles“.

Va să zică, întocmai cum expunem noi lucrul în prim-articolul de astăzi.

Din Făgăraş.

Primim scrisoarea următoare: Preaonorată Redacţiune! Pentru stabilirea adevărului din notiţa dată în „Gazeta Transilvaniei“ nr. 93 a. c. cu privire la decisul clubului comitatens român din Făgăraş vă rog să publicaţi următoarele:

La întrunirea clubului au fost presenţi 33 membri, cari s'au declarat solidari.

Propunerea „ca membrii aleşi să-şi dee abzicerea din toate comisiunile comitatense“ în şedinţa generală din ziua următoare, ceeace avea să o facă în şedinţă prezidentul clubului, iar raportul vicecomitelui „*să nu se primească*“, punându-se la vot — s'a primit cu 24 voturi; opt voturi nu au primit-o, între cari am fost şi eu, iar un membru n'a votat. Considerând eu acest decis de păgubitor peste tot intereselor noastre am declarat, că în *momentul când se dă abzicerea din toate comisiunile — eu nu mai pot fi membru al partidului*, pentrucă nu este decretată pasivitatea pentru luptele din comitat, ci singur, ca protopop, *voiu rămânea să apăr interesele şcoalei şi ale bisericei.* Dar mare minune. Prezidentul şi Dr. Şerban în adunarea generală *au lucrat tocmai contrar hotărârii clubului*, şi corespondentul „Gazetei“ retace acest lucru. De ce?

Făgăraş, 1/14 Maiu 1911.

N. Borzea
protopop.

Banca nouă de asigurare.

„Eri, Duminecă, şi-a ţinut, aici în Sibiiu, noua bancă de asigurare adunarea ei de constituire, în sala festivă a Muzeului „Asociaţiunei“ şi în fiinţa de faţă a unui număr foarte însemnat de acţionari. Prezident al adunării a fost domnul Part. *Cosma*, directorul „Albinei“, referent dnul *Ioan I. Lăpedatu*, iar notari domnii Dr. *Enea Papiu* şi Dr. *Lucian Borcia*.

Numirea băncii a fost stabilită în mod final astfel: „*Banca generală de asigurare, societate pe acţii*“. Sediul Sibiiu, capitalul social 1,200.000 cor. Adunarea a votat statutele presentate şi a ales consiliul de administraţie şi comitetul de supraveghere, astfel:

Direcţiunea: Parteniu Cosma, Sibiiu, Andreiu Cosma, Şimleu, Dr. Gavril Tripon, Bistriţa, Sava Raicu, Arad, Dr. Coriolan Pap, Oradea mare, Ioan I. Vulcu, Orăştie, Petru Drăghits, Sălişte, Nicolae Garoiu, Braşov, Ioan M. Roşiu, Bisericaalbă, Dr. Aurel Cosma Timişoara, Dr. O. Russu, Sibiiu, Dr. Liviu de Lemény, Sibiiu, Dr. Lucian Borcia Sibiiu, Dr. Caius Brediceanu, Lugoş, Dr. Nicolae Şerban, Făgăraş. *Comitetul de supraveghere:* Nicolae Ivan, Sibiiu, Constantin Popp, Sibiiu, Dr. Nicolae Comşa, Sălişte, Dr. Nicolae Schiau, Mercurea, Petru Stoica, Satul nou, Mateiu Jiga, Făgăraş.

„Banca generală de asigurare“ îşi va începe activitatea la 1 Ianuarie 1912.

Adunarea de constituire, deschisă la orele 10 dimineaţa, s'a terminat la ora una şi jum. d. a.

Tot eri, Dumineca, dupa ameaz, şi-a ţinut şi „*Solidaritatea*“ adunarea ei generală în sala festivă a Muzeului „Asociaţiunei“.

NOUTĂŢI

Protopresbiter nou. Consistorul arhidiecezan a numit în şedinţa plenară de astăzi protopresbiter pentru tractul Braşovului, pe dl Dr. *Vasile Saftu*, paroh în Braşov.

*

Personal. Ilustrul domn Dr. *Atan. Marienescu* a plecat Sâmbătă la Bucureşti pentru a participa la şedinţele „Academiei Române“, care acum se întruneşte în sesiune ordinară.

*

Noul guvernor al Bosniei. Pentru Bosnia şi Herţegovina a fost numit guvernor militar, în locul dimisionatului general *Voreşanin*, generalul de corp *Oscar Potiorek*, comandantul corpului III de armată din Graţ.

*

Pentru biserică. Decedatul consilier ministerial *Gerasim Raţiu* a testat 15000 cor. pe seama fondului, din care se va ridica o biserică gr. or. română în Budapesta.

*

Comisar ministerial. Ministrul de culte şi instrucţie publică va fi reprezentat la examenul de maturitate dela gimnaziul nostru superior din Braşov prin dl Anton *Kalkbrenner*, directorul gimnaziului de stat din Caransebeş.

*

Românii la Roma. Ziarele italiene publică articole de laudă despre *casa românească* dela expoziţia din Roma. Confraţii italieni arată, că motivele artistice ale obiectelor expuse dovedesc afinitatea de rasă dintre români şi italieni şi exprimă speranţa, că pavilonul românesc din Roma va fi un prilej binevenit, ca cele două popoare să se cunoască şi să se aprecieze mai bine.

*

Parastas. Vineri, în 12 Maiu n. s'a oficiat parastas în biserica gr. cat. română din Sibiiu, pentru *Iosif St. Şuluţu*, fost president al „Asociaţiunei“.

*

Schimbări în inspectoratele reg. şcolare. Ministrul de culte şi instrucţie publică a încredinţat conducerea inspectoratului reg. de şcoale din comitatul Târnavei mari dlui Mih. *Benedek* în mod provisor; iar la inspectoratul din comitatul Bistriţa-Năsăud a fost numit dl Ioan *Erödi* în locul dlui L. Mirtse, transferat în alt comitat.

*

Casuri de moarte. *Eugen Ioan*, fost profesor, subinspector regesc şi funcţionar de stat, a murit la 1 Maiu n. în etate de 38 ani. A fost înmormântat în 4 Maiu, în cimiterul din Seleuş.

— *Paulina Lucaciu*, soţia distinsului fruntaş român *Dr. Vasile Lucaciu*, a decedat Vineri şi a fost înmormântată Dumineca.

— *Vasile Zehan*, student pe cl. VII. gimn. a decedat în etate de 17 ani şi a fost înmormântat Sâmbătă d. a. în Diciosânmărtin.

Odihnească în pace!

*

Expediţie la polul de sud. In 7 Mai a. c. a plecat din Bremerhaven o expediţie polară germană, sub conducerea locotenentului bavarez Dr. Filchner, pentru a face studii în regiunile polului sudic. In onoarea exploratorilor senatul din Brema a organizat în aceeaşi zi o mare sărbătoare de adio.

*

Expoziţie de igienă. S'a deschis în *Dresda* o expoziţie internaţională de igienă. Lucrările pregătitoare, făcute de cei mai distinşi medici ai lumei, ca să izbutească această expoziţie a ştiinţii, au durat 5 ani de zile. Două clădiri uriaşe cuprind în sine o parte *istorică*, şi una de *popularizare*. Se arată cu deamănuntul întreagă activitatea corpului omenesc, atât la oamenii sănătoşi, cât şi la cei bolnavi. Persoane de orice vârstă pot vedea aici toate boalele de cari au suferit, sau de cari se tem că vor suferi; se dau pretutindeni îndrumări de apărare, sfaturi necesare la creşterea igienică a copiilor ş. a. Expoziţia face o covârşitoare impresiune asupra privitorilor; dar mai cu seamă impresionează pe toţi aceia, cari păcătuesc în contra regulelor sanitare. Astfel, nu încape îndoială, expoziţia igienică din capitala regatului Saxoniei va avea, pe pe lângă succesul material, şi un considerabil rezultat *moral*.

*

Descoperire. In Torre Annunciata din golful Neapolei a fost descoperită o vilă veche cu mozaicuri şi frescuri pompoase şi de un mare interes cultural istoric. Frescurile se rapoartă la cultul zeului Bachus, şi înfăţişează întroducerea femeilor romane în misteriile lui Dionysos.

*

Contribuiri pentru Muzeul şcolar. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar a mai întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ suma de 10 cor. dela T. Popovici, prof. seminarial. Drept răscumpărare a onomasticei.

*

Maşine de sburat pentru armată. Din Viena se vesteşte, că ministerul de război a hotărât să cumpere pentru anul viitor şasezeci de maşine de sburat pe seama armatei noastre.

*

Manevre de aeroplane. Patrusprezece aviatori, între cari şi Blériot, Graham White şi alţii au venit la Londra pentru a face manevre de aeroplane. De faţă erau membrii parlamentului, ministrul de răsboi şi mai mulţi înalţi ofiţeri. Programa acestor manevre cuprindea: observaţiuni din aeroplane, trimiterea depeşilor, aruncarea de bombe, transportul de greutăţi, ducerea în văzduh a unui tun, demontarea de aeroplane ş. a.

*

La fondul de 20 bani al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, au mai dăruit: Adrian Dan, inv. lăcătuş, 50 bani, George Cocoveanu, inv. zidar, 30 bani, Aron Teles, inv. lăcătuş, 50 bani, George Şonean, inv. Cizmar, 25 bani, Alexă Pizo, sodal lăcătuş, 50 bani, Dem. Căian, măestru pantofar, 20 bani, Zevedei Mureşan, protopresbiter (Ilie), 50 bani; iar din prilejul onomasticei v. prezidentului G. Poponea, cord. tehnic al tipografiei arhidiecezane, culegătorii tipografi: N. Stoica, D. Axente, St. Duca, V. Poponea, G. Trifan, librarul P. Simtion, R. P. Barcianu şi prez. V. Tordăşian, câte 20 bani; I. Părău, croitor 32 bani, G. Poponea şi cei 5 copii ai săi, 1 cor şi Ioan Petraşcu, croitor, 34 bani.

*

Colonie de evrei în Sudan. Din Cairo se scrie, că guvernul egiptean a pus la dispoziţia evreilor în Rapha un larg teritoriu, ca să întemeieze acolo o colonie. Ţinutul este mai ales potrivit pentru cultura de olive, migdale, smochine, caise şi struguri.

*

Tratamentul diabetului. Un medic specialist din Budapesta, Dr. Wilhelm *Menyhért*, a raport la o şedinţă a reuniunii medicilor despre rezultatele ce le-a obţinut în terapeutica diabetului. Dr. Menyhért a tratat, după metoda sa, numeroşi bolnavi la clinica profesorului Kétly. Şi cu toate că cele mai multe cazuri se caracterisau prin gravitatea boalei, totuşi a reuşit să producă o vădită îmbunătăţire în starea pacienţilor diabetici.

*

Mulţămită. In numele comitetului parohial din Mogoş-Mămăligani, protop. Lupşa, vin a esprima şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri tuturor marinimoşilor contribuenţi în favorul zidirii şcoalei de aici, în special mecenatului mare, Ilustrului domn *Vasile de Stroescu* pentru 500 cor., P. S. Sale domnului episcop din Arad *Ioan I. Papp* pentru 20 cor., institutului de credit „Auraria“ din Abrud pentru 50 cor., dlui Dr. Lazar Popovici, medic Viena, pentru 10 cor. şi dlui A. Cosma, advocat, Timişoara, pentru 10 cor. Dzeu să le răsplătească! *Vas. David.*

*

Telefonul la mare distanţă. Pe temeiul unor experimente nouă care au durat aproape un an, s'a deschis în 8 l. c. legătura telefonică directă între New-York şi Denver, la o distanţă de 3 mii chilometri.

*

Mulţămită. Marele binefăcător, ilustrul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru biserica gr. or. din Sartăş suma de 200 adecă douăsute cor. In numele poporului din această parohie îi aduc şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Sartăş în 30 Aprilie v. 1911. *Vasilie Bumbuţiu*, preot.

*

Otravă în potir. Intr'o biserică din apropierea Romei s'a făcut earăş un atentat la viaţa unui preot. Când la serviciul divin preotul pusese la gură potirul, a observat îngrozit un lucru cu totul neaşteptat: potirul conţinea acid sulfuric (vitriol). Atentatul se crede că stă în legătură cu liberalismul politic al preotului. S'au făcut mai multe arestări.

Nr. 82/1911. (153) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **cântăreț** dela biserica gr. or. rom. Sf. Nicolae din **Brașov-Schei** din protopopiatul Brașovului escriem concurs cu termin de 45 de zile dela prima publicare în acest ziar.

Emolumentele sunt:

1. Salar de 1000 cor. pentru primii doi ani de serviciu provizoriu.
2. Locuință în curtea bisericii începând cu 29 Sept. 1911.
3. Venitele obicinuite la diferitele servicii bisericești.

Concursele se vor înainta prezidentului subsemnatului Comitet parohial, în terminul hotărât, însoțite de următoarele documente:

1. Certificat de botez;
2. Atestat de sănătate;
3. Testimoniul ultimei clase absolvate;
4. Atestat de moralitate.
5. Diploma de cântăreț, sau alt document similar, din care să se poată vedea îndreptățirea petentului de a funcționa ca cântăreț bisericesc.
6. Alte documente de serviciu.

Fiecare concurent e obligat a cânta în biserica Sf. Nicolae în vr'o Duminecă la liturgie.

Notificările se vor face prezidentului.

Brașov, în 26 Aprilie 1911.

Comitetul parohial al bisericei române ort. res. dela Sf. Nicolae în Brassó (Brașov).

Dr. V. Saftu — prezident.
I. Prișcu — secr. prov.

Anunț de licitațiune.

In **31 Maiu v. (13 Iunie n.)** a. c. la oarele 2 după ameazi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școalei canfesionale gr. ort. rom. din comuna **Cerghidul-mare**, comitatul Târnava-mică, pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de prea Ven. Cons. sub Nr. 2586 școl. și Nr. 1983/1910 de comit. adm.

Prețul de strigare 6937 cor. 36 fil.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei. Planul și preliminarul, precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Ajutorul de lipsă, atât lucrul cu carul, cât și cu palma îl dă comuna bis., iar plata lucrului e a se detrage din suma totală.

Cerghidul-mare, în 17/30 Aprilie 1911.

Petru Popp — preot.
Vasilie Bândea — epitrop.

Nr. 223/1911 prot. (152) 2—3

Văzut: **Stefan Russu** — protopop.

Papier à Cigarettes

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 3—

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 7—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 16—40

A apărut și se află la **Librăria arhidiecezană** următoarele cărți de vânzare:

Agârbiceanu, In întunerec . .	2·—
„ In clasa cultă . .	1·80
„ Două iubiri . . .	2·—
Baltag, Feciorul.	1·50
Cristescu Florian, Două surde .	—·40
Craioveanul S., Noul testament .	4·—
Carlyle T., Eroii	2·—
Comenius, Didactica magna . .	1·55
Caragiale, Schițe nouă	2·50
Delavrancea, Apus de soare . .	2·—
„ Viforul	2·50
„ Luceafărul . . .	2·50
Dobrogeanu Gherea, Neoiobăgia.	3·50
Eftimiu V.. Fără suflet . . .	—·30
Eminescu, Lumină de lună, poezii	2·—
Gorun, Robinson în țara rom. .	1·—
Ghibu Dr. O, Cercetări privitoare la situația învățământului etc.	1·—
Iorga, Lupta pentru limba rom.	1·—
„ Din faptele străbunilor .	1·50
„ Vieața femeilor în trecutul rom.	1·75
„ Istorici români	1·90
Moroiu A., Sonete	1·50
Mathias A Dr., Pedag. practică	2·50
Martig E., Psihologia pedagogică	3·50
Negulescu P., Filozofia renașterii I	3·—
Onciul D., Din ist. României .	—·95
Pestalozzi, Leonard și Ghertruda	3·10
Paulescu Dr. N. C., Instincte sociale, Patimi și Conflicte etc. .	2·—
Payot. Educația voinței, ed. II.	2·—
Pop V., Iubirea e biruitoare .	2·—
Speranță, Ce poate lenevia . .	—·50
„ , Inima femeii . . .	1·—
Sadoveanu Șoimii, ed. II . .	2·—
„ Apa morților . . .	2·—
Tăslăuanu O, Informațiuni literare și culturale	2·—
Wiseman, Fabiola	2·50
Zaveco M., Dragoste și eroism, I	2·—
„ „ „ „ „ II	1·50

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 11—52

Telefon 172.

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare. lifereazã cele **mai bine construite** și durabile

Motoare și Locomobile cu Benzin, Uleu crud, Gas . . .

Circularea cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neimpiedecată

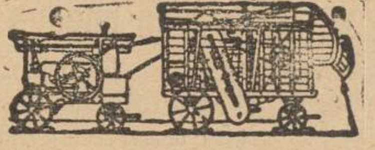

Prețuri eftine. Condiții favorabile de plată. Garantie în toată privința.

Agent general: (380) 24—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9. Telefon 65—64.

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, o sută bucăți	cor. 1·20
Penițe aluminium, 144 bucăți cor. 2·40 și	„ 1·60
„ „ ordinare 144 bucăți	„ —·80

Cerneală „Anthracen" 1 litru	2·—	**Condeie** ordinare 12 bucăți	—·06
„ „ ½ „	1·10	„ „ 12 „	—·20
„ „ ¼ „	—·70	„ solide 12 „	—·42
		„ „ 12 „	—·64

Cărți potrivite ca premii pentru școlari la examene.

☞ Cataloage la cerere se trimit gratis și franco. ☜

Vă rog a nu trece cu vederea!

Preluând fostul **Restaurant** și **Hotel** al dlui **Bressler** în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna) — rog încrederea dată antecesorului meu — în aceeaș măsură a mi-o anticipa și mie.

Imi voiu da silință a fi în toată privința prevenitor față de onorații oaspeți!

Sesonul: dela 15 Maiu până 31 August.

Chilii curate de zi ori pe lună, sală mare de mâncare, frumoasă grădină de restaurant, și parc umbros.

Bucătărie eminentă, cafea, de dejun și de ojină. Vinuri garantat naturale. Bere încontinuă proaspătă deschisă de Steinbruck și neagră de trei stejari.

Chiliile angajate pentru luna Iunie se pot lua deja cu 15 Maiu în folosință fără suprasolvire.

Cu toată stima:
succesorul lui Bressler
Carol Kovács
hotelier.

(151) 2—6

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

„Mugurul"

îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială

„Mugurul"

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

două (2) milioane.

Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoi desvoltați la perfecțiune.

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.

La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.

Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.

(464) 24—

¡Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 5/18 Maiu 1911. Nr. 48.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

„Ordin înțelept“.

Așa numește organul săsesc de publicitate din loc, „*S. D. Tageblatt*“, ordinul ministrului nostru de interne, referitor la întrebuințarea colorilor românești din partea poporului român, într'un articol de fond din numărul de Luni, scris cu multă competență și cu mult simț de dreptate. Confirmă și autorul articolului esistența ordinului, pe basa informațiunilor primite dela loc autentic, și apoi face istoricul acestei chestii odioase și spune următoarele:

„. . Goana după colori și măsurile înrudite cu ea, nu au alt efect, decât ridicolul, pentrucă obiectul acțiunilor oficioase e prea mic și nevrednic de atențiune, dar mai ales, pentrucă prin goana aceasta să începe o tragere în degete, la care statul în mod necesar are să rămână în defavor și să-și peardă autoritatea. Pentrucă statul nu poate purta lupta aceasta. Statul se ridică în contra unui lucru, declarat de semn exterior al unui sentiment neiertat, care însă în cele mai multe casuri abia în urma intervenției statului a devenit aceea ce e. Puterea statului merge numai până acolo, că poate delătura semnul. Sentimentul însă, al cărei expresie e semnul, crește, — întrucât el nu e creat, cum s'a spus, din partea actului polițienesc, — cu atât mai tare, cu cât mai multe confiscări de ale simbolului presupus se întâmplă. Să dă numai boldul de a juca o festă statului, care se ocupă cu lucruri atât de mărunte. Știm doară, cum își ajutau aranjătorii de sărbări românești, pentru a aduce la valoare colorile lor la manifestațiuni festive: împărțeau colorile la trei persoane, cari stăteau lângă, ori după olaltă, și astfel câștiga omul impresia tricolorului lor, fără ca poliția să fi putut împedeca lucrul acesta.

Combinarea colorilor, cari trec de colori naționale, primește în urma opreliștei de a le arăta în public o valoare mult mai mare sentimentală, căci lumea le consideră de odor, de lucru sfânt. Și de faptul, că odorul nu poate fi arătat în public, fără a fi expus necruțătoarelor mâni jandarmărești, gata să'l atace, se leagă o nemulțămire, care *se potențează până la ură în contra statului, la aparență asupritor*“ . . .

Autorul articolului laudă apoi guvernul pentru măsurile luate și continuă astfel:

„. . . A definiat (dnul ministru-prezident) colorile roșu-galbin-vânăt simplu de părți intregitoare ale portului țărănesc, întrebuințat de cetățenii români ai Ungariei, și are deplină dreptate cu definiția aceasta. Pentrucă marea majoritate a acelora, cari se folosesc de acest decor, o fac aceasta fără a avea nici o conștiență, că ei poartă un simbol deosebit, ci simplu numai pentrucă și alții ca și ei l-au purtat și-l poartă. Cei puțini apoi, cari poartă colorile în conștiența, că ele au un sens mai adânc, nu vreau prin aceasta să simbolisezе vre o aparținere criminală la un stat străin, ci numai aparținerea admisibilă, și prin nici o lege oprită, *la neamul românesc*“. . .

Autorul articolului spune apoi, că ministrul-prezident a făcut foarte bine că nu a dat colorilor naționale românești o mai mare importanță decât e aceea pe care de fapt o au, și apoi încheie astfel:

„. . . Atitudinea ministrului-prezident poate fi acceptată ca esemplu pentru înțelepciunea de bărbat de stat, și tocmai de aceea nu-i lipsește nici importanța, legată de mari urmări. Ea arată calea, cum se poate delătura și din partea puterii de stat tot ce formează platforma pentru frecările isvorâte din raporturile naționaliste ungare. Cu cât mai puține platforme de acestea sunt, cari nu aparțin ființei problemei chestiei de naționalitate, cu atât mai curând dispar patimile și iritațiunea, cari îngreunează aplanarea obiectivă a intereselor contrare și împedecă înțelegerea. Ordinul referitor la colori, dat din partea contelui Khuen-Héderváry, e tocmai de aceea, ori cât de neînsemnat e obiectul la care se refere, o lucrare folositoare prealabilă pentru resolvarea chestiei de naționalitate, care în cele din urmă totuși are să fie odată făcută“.

Tot atâtea cuvinte, pe cari le subscriem și noi, din toată inima.

Chemare.

Cuvinte adresate tinerimei universitare

de *Dr. I. Broșu.*

I.

Ca și la sfârșitul articolului — dorind să pătrundă în sufletul nostru, fraților studenți universitari, și al acelora ce mai întâi pășiți pragul instituției, numită Alma mater, câteva îndemnuri necunoscute până acum la noi, cari ne ating concepțiile de credință și morală, — vă rog, ca cuvintele mele să le luați în senzul unui apel sincer.

Aș vrea, de-mi va sta în putință, să închid și să vindec unele răni, tăiate adânc în inimile tinere, de curentele anticreștine moderne, și să ne convingem la fine că viața, cum se zugrăvește pe paginile curate, ca apa izvorului, ale evangeliilor, tot nu e așa de nesuferită, cum ni-o închipuiam; că singura și adevărata concepție de viață, ce ne poate mulțumi și ne poate reda liniștea perdută într'un cumplit naufragiu, e numai *creștinismul.* El e un port, în care sunt primite toate vapoarele, pe timp de furtună, fără nici o legitimație deosebită, pentrucă atunci, când e vorba de viață și de moarte, de-a mântui sau a pierde suflete, portul și limanul nostru, I. Cristos, ne primește cu brațele deschise, și la ora a șasea și la a noua și la miezul nopții; el ne adăpostește de opotrivă pe timp frumos, pe cer senin, pe vânturi line, dar mai cu seamă când ne luptăm greu cu vijelia și vâltoarea patimilor omenești. Ce voiu înșirui aici, pe paginile acestea, nu e modern și nu e interesant, dacă luăm cuvintele în sensul în care se obicinuește a fi înțelese azi. Eu mă adresez la inimi tinere, cari se pot însufleți pentru o mișcare nobilă, dacă a tămădui pe cineva de o suferință se poate chema nobil, și dacă a fi creștin adevărat nu e o faptă urâtă și deamnă de dispreț, ci o cinste și un lucru frumos.

Timpul cât suntem studenți, e timpul unei hotărâri serioase. In desvoltarea noastră internă, mai curând sau mai târziu, ajungem la un punct, ce trebuie să ne fie hotărâtor, dacă nu pentru viața întreagă, dară de sigur pe ani foarte mulți. Nouă, studenților, ne sunt tocmai anii aceștia de studiu, adecă aceia, cari i petrecem pe băncile universității, timpul de decisiune matură și piatra de probă în viitor; și calea prăpăstioasă sau calea netedă, pe care vom merge până la anumite hotare, depinde numai dela decisiunea, pe care vom lua-o la răspântia aceasta. De sigur, că deastădată nu mă adresez acelora, ce fără crise și sguduiri interne, asemenea unei ape liniștite, care-și urmează cursul regulat — adunând albinește, știință peste știință, percurg toată aleia carierii lor universitare, într'o tăcută glorie; nu le vorbesc acelora, cari ascultând oră de oră, foarte regulat, prelegerile și cercetând conștiențios biblioteca, fac strălucite examene la finea celor șapte sau opt semestre de muncă onorabilă. . . Dară nu sunt destule persoane, ce au nevoie să se hotărască în viață cu mult mai înainte de o sosire norocoasă la porțile universității? Să căutăm numai în licee și în gimnazii și vom afla foarte mulți elevi de clasa a cincia și chiar de a patra gimnazială, schimbându-și felul de viață cu desăvârșire, hotărându-se la un traiu cu totul nou. Tinerilor acestora, cu toată prefacerea și decisiunea lor, calea ce-i așteaptă largă, după edificiul grandios al științii, tot nu e așa de limpede, cum o credeau, și nici așa de frumoasă, cum și-o imaginau din depărtare, de-acasă, din văile romantice ale munților și de pe țărmurii apelor, cu puvoiul cărora de

---

FOIȘOARĂ.

„Despre gazetărie“.

Sub titlul acesta publică domnul *Dr. Victor Bontescu* în „*Românul*“ din Arad, numărul 92, niște păreri interesante despre *gazetărie* și *gazetari*, păreri, cari merită să fie cunoscute în cercuri cât de largi. Le reproducem după cum urmează:

Cu cât e mai mizerabil azi un ziar, cu atât mai mare e cercul abonaților lui.

E un fenomen serios acesta, foarte serios, iar eu — deși cu inima plină de jale — nu mă sfiesc s'o spun: că dacă nu va interveni o schimbare *totală* în presa noastră, și dacă va mai bântui această ciumă ziaristică tot așa, atunci fatal se va inficia întreg spiritul poporului nostru până la *adâncimi* și se va nimici! Pentrucă dvoastră mă veți înțelege, dacă miile de ziariști, — acești învățători de azi ai poporului — vor infiltra zilnic, cu sutele de mii de glasuri ale lor, în sufletul poporului întreagă stupida lor neștiință, lipsa lor de conștiință, întreaga lor ură de eunuci asupra a tot ce e adevărat și mare în politică, artă și știință, în sufletul acelui popor, care credul își întinde mâna și e setos după acest venin, crezând, că o să și câștige întărire sufletească din el — ei, atunci fatal va trebui să-și afle perzarea acest duh al poporului și dacă ar fi chiar de trei ori atât de minunat, cum el este. Nici chiar cel mai talentat popor, ce l-a avut vre-odată lumea, nici Grecii chiar, n'ar fi putut supraviețui o astfel de presă. Iar dvoastră mă veți înțelege, că dacă s'ar afla vr'o cinci, ori zece, ori doisprezece oameni instruiți, serioși și muncitori în banda aceasta, — ei n'ar putea altera nimic asupra celor spuse, doar glasul lor se pierde neputincios în huetul și sgomotul colegilor lor.

• •

N'o să fiu în stare, să vă reproduc aci istoria presei europene. Destul atât, că odinioară ea era adevărata anteluptătoare a intereselor ideale în politică, artă și știință, ea era mesagera, învățătoarea și educatoarea spirituală a publicului mare. Se lupta pentru idei și căuta ca la nivelul acelora să ridice marele public. Rând pe rând însă începuse obiceiul publicațiilor plătite, a așa numitelor anunțuri sau inserate, — cărora dintru început abia le revenise un locșor, mai târziu își prinseră unul de tot mititel, pe pagina ultimă a gazetei — iar acel obiceiu a produs o schimbare adâncă în firea întreagă a ziaristicei. Se făcuse evident, că aceste anunțuri dau un mijloc foarte prodigios, ca să aduni bogății, să storci imense rente anuale din gazete. Din *clipa* aceea s'a prefăcut ziarul într'o speculațiune extrem de lucrativă pentru oricare editor lacom de capital. Dar, ca să câștigi mulți inserenți, e vorba pro primo să ai cât de mulți abonați, pentrucă e natural: anunțurile cu duiumul le revin numai acelor ziare, cari se bucură de un cerc mare de abonați. Din *clipa* aceia, nu mai putea fi dar vorba de faptul, să dai lupta pentru o idee mare, ridicând tu publicul pe încetul și pe neobservate, la înălțimile ei, ci toate năzuințele se concentraseră asupra contrarului chiar: închinarea necondiționată înaintea unor *astfel* de păreri, cari — fire ar fi fost de orice esență — să fie agreabile numai *numărului celui mai mare posibil al cumpărătorilor de gazete*, al abonaților. Din *clipa* aceea deveniră ziarele — păstrându-și însă totdeauna aparența anteluptătoarelor, idealelor interese — deveniră, din educatoarele și învățătoarele poporului, slujitoare meschine și fără rezervă ale burgheziei băncase și prin urmare abonante și se făcură slugi ale gustului ei, — o seamă dintre jurnale legate fiind de cercul abonaților, ce-l avea deja, altele de cercul presumtiv al celor, pe cari doreau să-i câștige, în ambele cazuri ținând însă seamă singur de temelia de aur a afacerei inseratelor numai.

Din clipa aceea se prefăcură și ziarele nu numai într'o afacere bănească de cea mai simplă și ordinară specie, ca oricare alta, dar ce e mai primejdios, ajunseră să fie o afacere frauduloasă până la măduvă, care se poate susținea numai prin aparența vădit falșă a luptei pentru idei mari și pentru binele obștei.

Vă puteți dvoastră face o icoană asupra efectului depravant, ce trebuia încet cu încetul fatal să-l exercite și asupra editorilor și asupra scriitorilor de gazetă, aceasta zilnic repetată minciună, acest *iezuitim al secolului al XIX-lea?*

Dar, într'un timp de întețite lupte de partid trebuiau fatal să se ivească și alte efecte. In luptele acestea, ziarele — e natural, că din capul locului nu puteau să reprezinte altceva, decât toate prejudițiile claselor posidente, cari dau neasămănat de marele contingent al abonaților și cari iarăș trag în urma lor inseratele.

Dar în felul acesta faptul are însă o minimă importanță. Consecvența cea mai stricăcioasă fu însă următoarea: Un scriitor — câtă vreme e om de cinste — și-ar lăsa mai bine mâna tăiată, decât să scrie contrarul celorce le cugetă, ba chiar, scriind, să nu exprime aceea ce gândește. *Oricât de cu perdea, ori în care formă oarecare*, dacă nu-i va fi făcut posibil, să-și exprime ceeace simțește, mai bine se retrage și nu mai scrie *nimic*.

(Va urma).

valuri obicinuiau poate să se întreacă de-a notul, voiniceşte, sau în tine din preajma câmpului frumos, de sub umbra carului încărcat cu fâneaţă, la proţapul căruia rumegă ticniţi doi bouleni şi în ochii lor adânci, negri, de păcură sclipitoare, se reoglindeşte toată mireazma galbenă a florilor de rapiţă şi coloarea verde a nemărgenitei puste; piatra probei de-astădată poate să fie şi mai nemiloasă, ca cine ştie cu câţiva ani mai înainte. Câte prăpăstii, câte huceaguri dese şi câte râuri periculoase trebuesc ocolite, trebuesc trecute, trebuesc înotate! Sunt schimbări de caracter neaşteptate, crize interne, cataracte ale cugetării, voinţi diametral opuse, purtând crâncen război împotriva celor de mai înainte, de cari toate omul tinăr, sub lumina orbitoare a libertăţii academice, nu-şi dă seama; adeseori e mai greu a lua o hotărâre potrivită în împrejurări schimbate, decât a se însufleţi pentru un alt ţel al voinţii.

Anii de student — sunt anii decisiunii! In momentul acela, când se face primul pas din clasă, la sală sau la aulă, dela director la rector, ea se apropie de noi maiestoasă, imposantă.

Ce sentiment cu adevărat plăcut e acela, când sunt convins că de aci înainte profesorul nu mă va mai examina din notiţul său nesuferit, că de aci înainte nimeni nu îmi va cere seamă, dacă toată ziua am stat la masă cu ochii pe carte, cu condeiul în mână, sau dacă hoinărind am cutreerat pădurile vechi de brad şi mesteacăn, pânăce ostenit, cu dreapta sub căpătâi, am adormit la murmurul isvorului nespus de dulce; nimeni nu-mi va cere seamă, dacă preparaţiile şi compoziţiile sunt făcute pentru înfiorătorul mâne, sau dacă ascultând glasul tainic al dorului din suflet, am sărit în luntre şi trăgând la opăcini singur singurel trecui râul şi apoi sub potolitele suliţi de lumină ale asfinţitului am plecat printre lanuri coapte înainte, culegând flori, cu flori la pălărie, cu flori în mână, în căutarea eternă a eternului soare? Despre aceste nu-mi va cere seamă nimeni, pentrucă libertatea academică ni le-a garantat cu toată siguranţa. Ce fericită poate fi convingerea, când ştii că-ţi este permis să posezi părerile tale proprii, şi poate deşi nu le ai, totuş sentimentul acela de permisiune absolut nelimitată te ridică, te însufleţeşte, te înalţă. Par'că suntem geloşi de fiecare clipă a libertăţii noastre, şi avem tot dreptul să fim!

Dar pe cât ni se pare de frumoasă, de netedă şi lipsită de griji trecerea prin imperiul libertăţii, pe atât de uşor se poate luneca, chiar din cauza unei singure şi neînsemnate greşeli. Libertatea academică presupune maturitate; iar la acela care nu o are, petalele ei de trandafir se prefac în cei mai ascuţiţi spini, ce nu se ruşinează a sfâşia până la sânge braţele, tălpile goale, pieptul, obrajii, inima. Seriozitatea şi valoarea libertăţii constă din faptul, că toată răspunderea pentru viitorul, pentru chemarea şi pentru cariera noastră, o pune pe umerii proprii, şi e amar de cel slab, care îngenunche sub povara ei. In faţa aceluia, care-i rezistă neclintit şi posede energia educaţiei proprii, ca prin vraje se preface în cea mai delicată şi sinceră prietenă, care nu întârzie niciodată să încunune frunţile, răsărite senine din luptă, cu laurii şi frunzele de stejar ale biruinţii şi nici de a fi un îndemn neclintit la formarea caracterului. Fraţilor studenţi, acum trebue să ne decidem principiar, dacă noi considerăm noua libertate academică, de un sentiment neobligator la nimic pe lumea asta şi prin urmare să o primim ca pe o pradă ce ne-a căzut de-a-gata sub mâni, sau să considerăm libertatea externă oferită de Alma mater ca pe o ocazie binevenită, pentruca prin toate favorurile, prin toate drepturile şi prin toate datorinţele oferite din partea ei să ajungem la idealul libertăţii *interne*, la libertatea sufletului?

Pentru votul universal. *Cetim în ziarele maghiare (ştire directă nu ni s'a trimis) că comitetul executiv al partidului naţional român a ţinut în Budapesta o conferenţă, sub conducerea dlui Dr.* Teodor Mihali, *şi a hotărît, ca* paralel cu partidul lui Justh şi cu socialiştii, *să organizeze şi partidul naţional român, în toate ţinuturile locuite de Români,* adunări poporale, *în restimpul din 15 Maiu până la 30 Septemvrie.*

Dintr'o inspecţie şcolară.

(Urmare).

6. In comuna F. la inspecţia (din 11 Noemvrie 1909) începătorii legau anevoe sunetele (s'a cetit zicerea: am un sac), la limba maghiară însă ştiau binişor conversa despre obiectele din sala de învăţământ (ká'yha, pad, ablak, tábla, szekrény). La religie povesteau potrivit, dar înv. îi ajuta prea mult. Piesa „Mama şi fetiţa" e şi prea grea şi complicată, afară de asta cuprinde o mulţime de elemente fantastice şi imposibile. La aplicare voind înv. să scoată momentul etic: iubirea şi îngrijirea părinţilor pentru copii, întreabă: „Ţie ce-ţi face mama ta, când eşti bolnav?" Copilul cugetă, apoi răspunde: „Se duce la potică şi-mi cumpără leacuri". Invăţătorul L. s'a luptat cu mari greutăţi, având 72 de începători (băeţi şi fetiţe). Susţine ordinea şi disciplina. La istorioarele morale îşi dă silinţa să facă aprofundarea etică în mod îngrijit şi amănunţit.

La examen însă mulţi copii ceteau anevoe şi nu puteau lega sunele mai bine decât în Noemvrie; slovenind, cum se zice cu vechiul termin. La aritmetică exemplificare nimerită şi intuiţie sigură.

La clasa a II-a învăţătoarea N. fiind o învăţătoare cu bune pregătiri şi experienţă pe terenul didactic, pune întrebări scurte şi sigure; elevii (63 la număr, băeţi şi fete) răspund fluent. La examen am observat, că din religie şi din comput a luat mai puţin decât cere planul nostru de învăţământ. Causa a fost, că învăţătoarea a fost îndelungat bolnavă în cursul anului şcolar. De altfel şi în alte părţi s'au omis chestiuni însemnate din planul de învăţământ. Astfel mulţi învăţători spun, că împărţirea nu se poate lua în anul II., ci fiind prea grea, o amână pe al III-lea.

Cântări şi declamaţiuni potrivite.

In clasa a III-a învăţătorul R. era prea distrat, prelucrarea piesei „vaca babei Fioare" a lăsat de dorit. Şi lectura trebue condusă cu plan, altfel atât copii, cât şi înv. o iau rasna şi încep a bate câmpii, cum s'a întâmplat cu escursiunea în jurul noţiunei „copil lăpădat", dela care înv. abia a mai găsit poteca de reîntoarcere la ceea ce era ideea fundamentală şi cuprinsul piesei. In examen însă a fost înv. mai liniştit şi mai stăpân pe sine, punea întrebări auxiliare potrivite, dar prea dese. In clasa a III-a se poate aştepta, ca elevii să povestească şi fără atâta ajutor, chiar dacă ar trece peste unele amănunte mai neesenţiale.

La geografie întrebarea introductivă a fost: „In care cerc pretorial ne aflăm noi?" Putea să pornească dela familie şi să ajungă repede, prin câteva întrebări resumative, la aceeaş chestie. S'a încercat paralela între organizaţia politică şi cea bisericească. Dar aici s'au cam încurcat iţele.

La intr. „ce a fost Mihai-Viteazul?" un băiat a răspuns: „mitropolit", altul „Român". Iar despre George Lazar spuneau, că în Bucureşti i-au făcut Românii chipul din papură (în loc de marmoră). S'a cântat: „Moartea ne vine, dar nu ne pasă", „Mult e dulce şi frumoasă". Intre declamaţii a fost şi „graiul neamului", de Cosciuc (cum zicea un elev pentru Coşbuc).

In clasa IV-a (an. IV., V. şi VI.) învăţătorul S. (69 elevi şi eleve): La religie s'au dat răspunsuri bune, dar înv. întrerupea prea des aprobând: „noa, bine, mă Ioane", „noa bine, mă Constandine", „noa bine mă Avrame?" etc.

De multeori s'a pus accentul pe silaba primă ca la cuvintele ungureşti: Fèbruar, *stem*pel ş. a. s'a *stambilit* în loc de *stab'lit.* O eroare de amănunt în istoria bis., că mitropolitul Sava Brancovici ar fi păstorit pe vremea lui G. Rákoczi I. Despre Anastasia Şaguna ar fi de dorit, să li se povestească elevilor mai mult, fiind aici amănuntele de o valoare educativă foarte însemnată, atât din punct de vedere religios, cât şi naţional. Din vieţa mitropolitului Şaguna unele chestiuni au fost bine aduse în legătură cu actualitatea, altele mai slab. Aşa d. ex. despre Statutul organic ştiau prea puţin. La ist. bisericească generală s'au dat răspunsuri bune despre prigonirile creştinilor, dar uneori în repezeală spuneau greşit numele de oraşe ş. a. Un copil a început cu zicerea aceasta: „Impăratul Nero a voit să vază, cum a ars cetatea din vechime Stroia (în loc de Troia).

La limba română analiza a mers slab şi cu ocasia inspecţiei şi la examen; cu cei din anul VI. elemente de literatură nu s'au luat; lectură privată, spune învăţătorul că s'a dat elevilor; aceştia însă nu puteau să-şi de seama de cele cetite. La constituţia patriei elevii au cunoştinţe sigure. Dar în legătură cu constituţia politică e bine a se aminti totdeauna şi părţile corăspunzătoare ale constituţiei noastre bisericeşti, cari fiind mai apropiate de cercul de esperienţă şi intuiţie al copiilor nostri, trebue chiar să fie utilizate ca pregătire pentru înţelegerea celeilalte, care e mult mai complicată. La comput răsp. mai puţin sigure; înv. ajută prea mult. Din Geografie şi Fizică — răspund bine!

7. In comuna G. e şcoală cu 2 învăţători, amândoi tineri şi fără deprindere, dar în speranţă de a deveni buni învăţători, dacă râvna şi voinţa nu le va lipsi.

In clasa I. (an. I. şi II.) la învăţătorul M. s'au dat răspunsuri bune la religie, limba română şi comput, dar înv. are obiceiul a întrerupe prea des prin întrebări auxiliare superflue, sau prin continue aprobări „noa bine, aşa e, se înţelege". La comput întrebare sucită, „cât e opt mai puţin cu două?" Cântări bune, dar ceva cam lungi şi grele pentru începători („Un tată din vechime Român de al nostru sânge"). Declamaţiuni potrivite „Şcolarul harnic", Paserea şi colivia. Prea mulţi absenţi, unii dispenzaţi de comitet cu observarea: „scuzat de comitet, din causa sărăciei n'a cercetat şcoala".

In clasa II. (an. III., IV., V. şi VI.) învăţătorul P. ajută preamult, întrerupe prea des şi nu are destulă desteritate în precizarea întrebărilor: „Ex.: „Ce s'a întâmplat pe vremea proorocului Ilie?" „Care religie a ajuns în statul român mai mult?" (adecă stăpânitoare). „Unul dintre bărbaţii nostri cei mai însemnaţi care a fost în privinţa bisericească?" Răsp. „Şaguna". Intr.: „Ce a fost Şaguna?" „Episcop". Inv. voind să aibă noţiunea de mitropolit repetă întrebarea, la care acum copilul răspunde, că „Şaguna a fost un rege!" Alt răspuns: „Sinodul eparhial electoral a fost convocat pe *elşu* Decemvrie 1847". Intrebări nepotrivite: „Aflat-a Şaguna biserica în stare slabă?" R.: „Aflat". „Ai ştii tu să spui întreg titlul „Statutului organic?" „Şi noi cu ce suntem datori regimului, să mulţămim?" Răspunde tot înv. cu o vorbă mai aleasă, cum s'a esprimat „cu gratitudine", pe care însă nici el n'o înţelege bine. La limba română: „Este vorba căpriorii un substantiv?" La comput înv. e cam neajutorat. La geografie: „Ştii tu, câte poduri sunt în Budapesta?" Şi pretinde să le înşire: Podul Margaretei, Catenar, Elisaveta, Francisc etc... Pedanterie seacă, lipsită de ori ce importanţă pedagogică, sau educativă. Iar despre „Asociaţiunea" din Sibiu şi şcoala ei de fete au zis: „că le susţine statul".

La istorie înv. ţinându-se orbiş de un manual slab a spus, că Dacii au fugit în Dania (!). Ca să ajungă iarăşi la Şaguna a pus întrebarea defectuoasă: „Cine a fost Macedo-Român?" Altă întrebare, prolixă: „Când a domnit Ludovic cel Mare, atunci un voevod înţelept şi viteaz din Maramurăş unde a trecut?" Răspunsuri slăbuţe. Inv. ar fi trebuit să le concretiseze acest eveniment istoric şi prin poezia:

„Dragoş mândru, ca un soare
A plecat la vânătoare" etc.

Cântări şi declamaţii (Maică preacurată, Graiul neamului, de Coşbuc, Noi, de Goga), bune şi potrivite.

8. In comuna H. e de asemenea şcoală cu 2 puteri didactice. Pentru sentimentele unuia dintre cei doi învăţători, e semnificativ, că în planul de care unguresc îşi scrie numele cu *ki*, iar în cel românesc cu *chi*!

El conduce şi şcoala de repetiţie, unde instrucţia se face esclusiv în limba maghiară. Elevii ştiu să spună Hymnusz de rost, dar nu înţeleg, ce spun. Cetesc ungureşte binişor. Din istorie nu pot răspunde nimic, din religie româneşte ceva. (Cântă bine: „Auzi buciumul, că sună").

In şcoala de toate zilele cl. I. (an. I. şi II.) la limba maghiară răspund bine, dar pronunţă anevoe de tot, mai ales sunetele grele *ö* şi *ü*. Inv. s'a ostenit de curgea şiroaie sudoarea pe fruntea lui, să facă pe copii să esprime corect: „Az asztal négyszögü". Copiii pronunţau consecvent: „nég szeigh". An. II. cetesc la limba română prea repede şi fără înţeles, accentuează destul de bine, la comput repede, dar cam mehanic

In examen înv. strigă elevii num i pe numele de botez (Ionel, Valeric).

Pune întrebări auxiliare potrivite, dar nu face peste tot locul aplicările, cari se îmbie de sine (d. ex. la robia Israiltenilor să fi întrebat: Mai sunt popoare asuprite, pe cari Dzeu le ajută, ca să nu se prăpădească?) La limba română nici un copil nu putea ceti bine din carte cuvântul *vizunie* şi chiar învăţătorul a admis să cetească *viziune*, ceea ce însemnează cu totul altceva. La comput răspunsuri sigure. Inv. mereu întreabă: „cum nyai făcut o?" La limba maghiară şi începătorii răspund în ziceri destul de lungi, ex.: „Este van akkor, mikor lefekszünk és alszunk".

Cântă şezând. Declamaţiuni bune, ex. „Şcolăriţa harnică". Formele scrise bine şi curat.

La clasa II. (an. III., IV., V., VI.) învăţătorul accentuează ungureşte numele unor elevi d. ex.: *Ló*jan în loc de Loj*án*; în aceleaşi caete e scris şi ungureşte şi româneşte, amestecătura trebue evitată! La religie răspunsuri bune.

Indeosebi „parabola sămânătorului" a fost aplicată bine la viaţa şcolarilor. La istoria bisericească s'a spus: „Bisericile se tot certau între ele, de aceea a fost de lipsă reformaţiunea", nu e tocmai corect. Tot astfel: „Lui Vasile Moga i s'au pus restricţiuni din partea calvinilor". Despre „Statutul organic" cei din clasa VI. nu ştiau nimic. Tot cam atât despre Anastasia Şaguna, viaţa şi eroismul căreia trebue utilizate neapărat în serviciul educaţiei religioase a copilaşilor, mai ales a fetiţelor noastre. Cântări şi declamaţiuni bune. Un trialog în proză cu frumoase indemnuri pentru cercetarea şcoalei. Din fizică nu s'a luat absolut nimic, nici cel puţin câteva elemente, a căror cunoştinţă e indispensabilă în viaţa de toate zilele.

(Va urma).

Combaterea alcoolismului.

Din 1906, de când s'a introdus „Ordinul Bunilor Templieri" la Români, şi până astăzi, putem zice că s'a lucrat mai mult ca oricând pentru înlăturarea patimei beuturii, mulţămită mai ales puternicei organizaţii a acestui Ordin atât de răspândit.

Bunii Templieri zic: „Vrem să combatem cu toate puterile obiceiul rău, ce constă în consumarea beuturilor spirtoase, ori care ar fi ele. Noi arătăm pe cale ştiinţifică, că şi cele mai mici cantităţi de alcool chiar, de vin şi de bere, împiedecă şi turbură activitatea mentală a omului. Dovedim că făcându-se *uz*, fie chiar în măsură cât de mică de beuturi spirtoase, duce repede la *abuz*, şi astfel alcoolul ameţind voinţa, calea spre necumpătare e deja croită. In sfârşit arătăm prin fapte, pe cari zilnic le vedem, că întrebuinţarea zisă cu măsură a acestor beuturi este cauza abuzului"...

Imprietinindu-se organizaţia acestui Ordin, care urmăreşte o reformă socială, cu spiritul poporului nostru, cu timpul s'au fondat Loji (despărţăminte) noi; oamenii pătrunşi de nobila chemare a acestui Ordin la poporul nostru, s'au aliat Bunilor Templieri, făcându-se membri ai Ordinului, şi astfel prin propagandă individuală, dela om la om, prin foi volante şi broşuri, propagandă prin ziare şi reviste, prin ţinerea de şedinţe publice, şezători şi sărbări, prin excursii propagandiste, ideile abstinenţii prind tot mai mult rădăcină în toate părţile, iar Bunii Templieri îşi văd încolţind sămânţa aruncată.

In anul trecut, Octomvrie 1910, s'a fondat „Loja românească de district", având sub scutul ei toate Lojile româneşti existente. Astfel concentrându-se forţele, propaganda a început să devie mai intensivă, numărul Lojilor prin oraşe şi comune se sporea în măsură cu propaganda făcută, şi astfel în anul acesta, de sfintele sărbători ale Paştilor, s'a fondat în Bucureşti cea mai înaltă jurisdicţiune naţională a Ordinului: „Marea Loje a României".

In scurtul timp, dela introducerea Ordinului la poporul nostru, s'au tipărit broşuri şi foi de propagandă antialcoolică, s'a înfiinţat o bibliotecă periodică tot în scopul acesta, publicându-se nuvele, povestiri, piese de teatru, poezii, cercetări ştiinţifice ş. a. parte originale, parte traduse, dar toate tratând chestia alcoolismului.

In timpul din urmă „Loja română neessă de district“ a dat la iveală unele tablete de propagandă, adresate părinţilor, învăţătorilor şi meseriaşilor.

Către părinţi se adresează cu următoarele învăţături: „Nu daţi copiilor voştri nici o picătură de vin, nici o picătură de bere, nici o picătură de rachiu! De ce? Pentrucă alcoolul, de orice fel şi oricât de puţin, face numai rău copiilor. De ce? Alcoolul împiedecă desvoltarea trupului şi minţii copilului; alcoolul oboseşte repede, leneveşte şi micşorează atenţia în şcoală; alcoolul sporeşte neascultarea faţă de părinţi; alcoolul pricinueşte insomnie şi nervozitate; alcoolul primejdueşte moralitatea copiilor; alcoolul slăbeşte puterea de împotrivire a trupului, înlesnind naşterea boalelor de tot felul; alcoolul măreşte durata oricărei boli; alcoolul în loc să astâmpere, aţâţă setea şi obişnueşte uşor pe om cu băutura.

După aceea se adresează către învăţători, părinţii sufleteşti ai generaţiilor tinere, astfel: Ce trebue să ştie despre chestiunea alcoolismului, învăţătorul ca slujitor chemat al binelui public? Trebue să ştie: 1. Că nici o băutură spirtoasă, rachiu, vin, ori bere, nu cuprinde ceva hrănitor sau întăritor, vrednic de amintit; 2. Că alcoolul, care se află în toate băuturile spirtoase, e o otravă care turbură viaţa celulelor şi a ţesăturilor corpului şi vatămă pe cel care îl bea; 3. Că abuzul de alcool pricinueşte îmbolnăviri grele şi cronice ale celor mai de seamă organe a inimii, a ficatului, a rinichilor şi a stomacului; 4. Că alcoolul ajută la întinderea celor mai pustiitoare dintre boale, tuberculoza şi sifilisul; 5. Că alcoolul în orice formă şi cătime vatămă în deosebi pe copii din pricina trupului lor nu destul de dezvoltat; 6. Că alcoolul turbură activitatea creerului şi puterea de primire a cunoştinţelor şi de învăţătură a copiilor şi de aceea; 7. Intrebuinţarea de către copil a băuturii, înrăureşte în rău rezultatele învăţământului, face pe copil neascultător şi îndărătnic; 8. Că alcoolul, prin paralizia centrilor cerebrali ai reflecţiei şi ai stăpânirii de sine, lasă frâu liber pornirilor josnice; 9. Se înţelege că, prin împrejurarea din urmă, moralitatea copiilor e în mare primejdie; 10. De aceea învăţătorul trebue să-şi dea seama că combaterea cu putere a alcoolismului va aduce o ridicare a culturii şi a sănătăţii poporului şi că e de dorit ca tot corpul didactic să lucreze în toate direcţiile pentru rezolvirea acestei probleme.

Pentru clasa de mijloc, pentru meseriaşi, unde joacă mai mare rol abuzul de băuturi spirtuoase, foaia de propagandă are următoarele învăţături: Ce trebue să ştie despre alcool meseriaşul? Trebue să ştie: 1. Că rachiul nu e hrănitor şi că, prin urmare, nu poate întări; că un pahar de bere n'are mai multă substanţă hrănitoare decât făina pe care o poţi lua pe vârful unui cuţit; 2. Că toate băuturile spirtuoase învioresză şi încălzesc pentru o clipă, dar că repede, repede moleşesc trupul şi-i iau din căldură; 3. Că alcoolul slăbeşte sângele şi muşchii, îngreuiesză mânile şi micşoresză puterea de muncă a trupului şi a minţii; 4. Că alcoolul înlesneşte, prin stricarea sângelui, naşterea tuturor boalelor şi lungeşte durata celor mai multe dintre ele; 5. Că întrebuinţarea obişnuită a alcoolului face pe invalizii timpurii; 6. Că întrebuinţarea obişnuită a alcoolului deprinde cu viaţa de cârciumă şi primejdueşte traiul în familie; 7. Că Lunea de nelucru se datoreşte abuzului băuturilor spirtuoase; 8. Că întrebuinţarea obişnuită a alcoolului ţine pe loc orice progres; 9. Că beţivul, care vrea să se lecuiască, numai are voe nici măcar să guste vreo băutură spirtoasă; 10. Că, băut obişnuit de bărbaţi sau femei, alcoolul primejdueşte sănătatea urmaşilor.

Astfel prin continua propogandă a neobosiţilor luptători Buni Templieri, face să i se dea o atenţie deosebită acestei însemnate chestii, contribuind la desrobirea poporului de sub cătuşele alcoolului.

In comparaţie cu alte state, e neasemănat de puţin ce s'a făcut în chestia alcoolismului, dar suntem la început şi viitorul promite.

In Germania, în 1908 existau 941 de Loji cu 34,362 de membri, în Norvegia 240,000 abstinenţi organizaţi, adecă cam 1 abstinent la 10 locuitori, iar societatea studenţilor abstinenţi din Danemarca, recrutaţi din universităţi, seminare şi gimnazii, numără 470 de membri în 1908, sporindu-se mereu numărul lor.

Aceasta este numai o palidă icoană a mişcării antialcoolice în occident. Deci să căutăm şi noi a-i imita şi atunci izbânda va fi a noastră.

Elin Gruia.

NOUTĂŢI.

Dela Academia Română. Sesiunea generală a Academiei s'a deschis printr'o şedinţă intimă, ţinută Dumineca în 1 Mai v. s. c. In cursul acestei sesiuni, care va dura ca de obicei o lună, se vor ceti mai multe discursuri de recepţiune făcute de noii academicieni aleşi în anii trecuţi.

*

Sinodul bisericii săseşti. Episcopul săsesc din Sibiiu, Fr. *Teutsch*, a convocat pe ziua de 9 Maiu a. c. sinodul general al bisericii săseşti ardelene. Şedinţele acestui sinod, care a durat trei zile, s'au ocupat sub conducerea episcopului mai ales cu chestiunile de organizare *internă* a activităţii preoţeşti. (Am subliniat cuvântul „internă“, spre deosebire de organizarea *externă*, plănuită de câţiva preoţi ai metropoliei noastre). In şedinţele sinodului pomenit s'au desbătut în anul acesta patru rapoarte de însemnătate pentru biserica şi poporul săsesc. Aceste rapoarte sunt următoarele: „*Cultura teologică a statului preoţesc*“, în legătură cu conferenţele pastorale, ce au să se ţină în fiecare district; „*Asilul bisericesc din Biertan*“, pentru creşterea copiilor orfani, un aşezământ care s'a deschis în anul acesta, adăpostind deocamdată 12 orfani; „*Despre mişcarea sectelor*“, în deosebi despre baptişti şi adventişti, cari fac o propagandă tot mai îndrăzneaţă în ţara Bârsei şi în părţile sibiene; în sfârşit, tractatul interesant: „*Rolul preotului în şcoala de astăzi*“. — Preşedintele sinodului a îndreptat luarea aminte a celor prezenţi şi asupra altor trebuinţe sau scăderi de ale poporului, îndemnând pe conducători să lucreze intensiv pentru reducerea luxului, alcoolismului, a emigrării credincioşilor, — dând pretutindeni îndrumări folositoare.

*

Manevrele mari din anul acesta se vor ţinea pe teritorul comitatelor Zemplén şi Sáros. La manevre, care promit a fi extraordinar de impunătoare, va participa şi împăratul Wilhelm al Germaniei. Trupele puse în mişcare, cu această ocazie, vor da numărul însemnat de 200.000 de soldaţi.

*

Vizită regală. Regele Carol al României după o cură de şase săptămâni la băile din Gastein, va merge la Ischl, pentru a face o vizită monarhului nostru Francisc Iosif.

*

Congres învăţătoresc. Al optulea congres învăţătoresc din România îşi va ţinea şedinţele la Târgovişte în zilele de 31 Iulie, 1 şi 2 August v. a. c. După congres o parte din învăţători vor face excursiuni în ţară, o altă parte va merge în Italia, pentru a vedea Roma.

*

† Ioan Bârsanu, preot gr. or. rom., în etate de 60 ani, după fericită căsătorie de 37 ani şi ca servitor al altarului 37 ani, în urma unui morb îndelungat fiind împărtăşit cu sf. sacramente ale muribunzilor, în 14 Maiu la 9 ore şi-a dat sufletul în mânile Creatorului. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat după ritul gr. or. în cimiterul gr. or. al Egersegului, la 19 Maiu n. la 2 ore p. m. Fie i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Repausul de Dumineca. China face mereu progrese: un edict împărătesc hotăreşte, ca de aici în colo toate tribunalele şi oficiile publice din împărăţie să observe repausul de Dumineca. Ţările civilizate din apus n'au atins încă acest progres.

*

Muşte columbace. Se vesteşte din Merghindeal, comitatul Târnavei-mari, că s'au ivit pe acolo muştele columbace. Mai multe vite au căzut jertfă acestor insecte primejdioase.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului nostru, dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dona şi pe seama bisericii noastre gr. or. din Vălcelele-rele (tr. Haţeg) suma de 200 cor. Pentru acest marinimos ajutor îi esprimăm şi pe calea aceasta cele mai adânci simţite mulţămite. Vălcelele-rele, la 14/1 Maiu 1911. *Romul Ciocan*, paroh.

*

Societatea biblică. Din Londra se scrie, că în săptămâna trecută şi-a ţinut adunarea generală *Societatea biblică*, care este înfiinţată în 1804, cum se ştie, pentru respândirea Sfintei Scripturi printre popoare. Din raportul anual al societăţii se vede, că biblia a fost tradusă până acum în 432 de limbi; în anul trecut s'au pus în circulaţiune aproape şapte milioane de volume. Societatea, dela înfiinţare şi până astăzi, a dat în mâna publicului 229 milioane de exemplare din St. Scriptură.

*

Atentat. Din Bichiş-Ciaba se anunţă că doi fii ai proprietarului Andrei *Zsilinszky* s'au prezentat la conducătorul partidului ţărănesc Andrei *Achim*, pentru a-i cere satisfacţie în urma unui articol injurios scris la adresa tatălui lor şi publicat într'un ziar d'acolo. Achim a primit în mod brutal pe fraţii Zsilinszky, şi pe unul dintr'înşii l-a lovit cu un baston. Cel lovit a scos un revolver şi a tras patru focuri asupra lui Achim rănindu-l la braţ, la picioare şi în pântece. Rănitul a fost transportat îndată la spital şi operat. Starea sa cu toate acestea s'a agravat atât de mult, încât în ziua următoare, Luni, a încetat din viaţă. Atentatorii au fost arestaţi.

*

Maial în Sălişte. Dumineca, în 8/21 Maiu a. c. după ameazi îşi aranjează şcoala română gr. or. din Sălişte maialul obicinuit la Netedu. La caz de timp nefavorabil se amână pe Dumineca următoare. Oaspeţii sunt bineveniţi!

*

Vizitiu milionar. Intr'un orăşel englez a răposat o doamnă, cu numele Ana Maria Pilgrin, în etate de 89 de ani, lăsând ca averea sa întreagă, de aproape două milioane coroane, să o moştenească vizitiul său. Rudeniile au atăcat îndată testamentul; judecătoria însă li-a respins cererea, şi a pus pe fericitul vizitiu în proprietatea nediscutată a colosalei averi.

*

Boala de gură şi de unghii, care în vremea din urmă a făcut mari pagube în vitele din ţara noastră, s'a ivit de nou în Timişoara, Lipova şi în alte comune bănăţene.

*

Urmările scumpirii tutunului. Regia monopolului tutunurilor din Franţa a scumpit tutunul şi ţigările, în speranţă că va face încassări enorme. S'a întâmplat însă, de încassările n'au crescut; ci din contră, au scăzut în asemănare cu cele din anul trecut. Publicul a făcut economie şi a consumat mai ales soiurile de tutun, ale căror preţuri n'au fost urcate. Acum este vorba, ca statul să reducă iarăşi preţurile.

*

Caz de moarte. Fostul şef al institutului de editură Baedeker în Germania, *Carol Baedeker*, a răposat zilele acestea. Cunoscutele sale cărţi de călătorie, numite „*Baedeker*“, sunt răspândite în toate statele.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii al „Reuniunii meseriaşilor din Sibiiu“ a administrat dl Ovidiu Gitta, funcţionar la agentura „Albinei“ din Elisabetopole 21 cor. dăruiţi de „Mugurul“, însoţire ec. 5 cor., Dr. A. Morariu, advocat 3 cor., Dr. Ioan Petruţ, cand. de adv., Fabiu Toma, Mihail Covrig, I. Ban, I. Dragolea, preoţi, Izidor Cozma, G. Şerban, preot, Vas. Şerban, preot, Dem. Stinghe, Vic. Morariu, Dr. Ilariu Holom, advocat şi And. Gusu, fiecare câte 1 cor. La acelaş fond au mai dăruit membrii sinodului protopresbiteral al tract. M. Oşorheiu 17 cor. şi Cornel Pop, paroh (Pârâu) 1 cor. Starea fondului 626 cor. 8 bani.

*

Pedeapsa cu moarte în Spania. Un deputat spaniol a întrebat: este adevărat că guvernul are de gând a şterge pedeapsa cu moarte în Spania? Ministrul preşedinte Canalejas a răspuns, că da.

*

Membrii pe viaţă ai „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“ au sporit cu unul. Fostul măsar din Sălişte, dl *Nicolae Moisin*, actual comersant în Râmnic-Vâlcea, drept prinos vrednicilor întemeietori ai Reuniunii meseriaşilor noştri sibieni, care e cel mai vechiu aşezământ meseriaşesc al nostru, s'a înscris membru pe viaţă al Reuniunii cu taxa de 50 cor., plătibilă în rate de câte 10 cor. Membrii pe viaţă ai Reuniunii sunt: Dr. Bas. Preda, adv., Dr. Vasile Dan, adv., Dr. I. Frume, adv., Emil Petruţ, măsar, Eremie Purece, lăcătuş, Ioan Lugojan, pardositor, Elie Popovici, par. (Sibişelul vechiu), „Zlagneana“, inst. de credit (Zlatna), Mihail Sinu, croitor, Zach. Aron, cismar, Petru Bota, croitor, Maria Bota, croitor, Vasile Ban, cismar, dna Emilia Dr. Raţiu, Vic. Tordăşianu, prezid., Dr. Ioan Stroia, protopresb., Dr. Liviu de Lemény, adv., *Ioan Sociu*, revizor r., Romul Budoiu, cul tip., I. Roman, friser, Timotei Popovici, prof. semin., Ioan Petraşcu, croitor, Dr. Pavel Oprişa, prof. gim. (Brad), dna Eugenia Dr. Oprişa n. Cutean (Brad) Aceştia cu taxa deplin achitată, iar cu taxa în parte achitată: Dem. Biráuţ, propr. de tip. (Budapesta); George Bârsan, comersant (Făgăraş), Nicolae Bembea înv. (Sibiel), George Poponea, cond. technic al tipogr. arhid., v. prez., şi Nicolae Moisin, comer. (Sălişte, Râmnic Vâlcea). Totalul membrilor 29.

*

Expoziţie de industrie. In hala industrială din păduricea capitalei ungare s'a deschis o expoziţie internaţională de ferărie şi maşine. Protector al expoziţiei este arhiducele Iosif care cu prilejul deschiderii a ţinut o cuvântare festivă, arătând însemnătatea industriei de ferării şi metale.

*

Pardosire perfecţionată. In capitala Germaniei se fac experimente cu un nou fel de pardosire, care este superioară asfaltului şi macadamului, pentru că nu produce sgomot şi nu este nici lunecoasă. Afară de acestea, este mai ieftină şi mai durabilă, decât modalităţile întrebuinţate până acum la pardosit. Numele noului soi de peatră este *Quarritte*, iar felul cum se pregăteşte este secret englez.

Din public.*)

Mulţămită publică.

La apelul comitetului nostru parohial, pentru pictarea şi îmfrumseţarea bisericei noastre, parohul din South Sharon Pa, Ilie Popp şi George Micu din Indiana Harbor au binevoit a colecta dela creştinii cu tragere de inimă faţă de biserică sumele mai jos indicate.

Parohul Ilie Popp a colectat dela: Parohul Ilie Popp 10 dolari, Ilie Popp a lui Moise, Ioan Popp a lui Moise, Ioan Fulea l. Ioan câte 5 dol. Nicolae Muntean al Dijmaşului, Ioan Nan l. Stefan câte 2 dolari. Ilie Panta l. Nicolae, George Tanase l. Ioan câte 5 dol. Moise Luca l. Păvăluţ 2 dol. Ilie Luca al Ghiţii 4 dol. Ilie Zidu l. Ilie 2 dol. Ilie Albu a Bilii 1 dol. Ilie Lupu l. Ilie, Ilie Hociotă a lui Topârcean, Ilie Luca l. Paveluţ, Ilie Albu al Sonului câte 2 dol. Ioan Bunea alui Beniamin 1 dolar. Nicolae Lăpădat alui Ducuşiu 5 dol. Ioan Morariu al Chivii, Nicolae Albu, Ioan Micu nr. 189, George Lupu nr. 187 câte 2 dol., toţi din comuna Luduş. Ioan şi Paraschiva Gusan din Boz 5 dol. Nicolae Fulea, Nicolae Grădinar, Ilie Grădinar câte 1 dol, din comuna Sângătin. Iacob Trifan din Şelimber 25 cenţi, Samoilă Cotârlea din Prisaca 1 dol., Ioan Drăgoi din Apoldul mic, Ioan Dicu din Ciora, George Brutar din Mercurea câte 1 dol. In total s'a colectat pe această listă 84 dolari 25 cenţi = 411 cor. 25 fileri.

George Micu din Indiana Harbor a colectat dela: George Micu 5 dol. Ioan şi Aurelia Micu 7 dol. Moise şi Ana Dragomir 5 dol. George Reu al Moanii, Ilie Berghizan 402, Ioan Reu al Giurchii, Nicolae Nan l. Moise, George Reu al Cai, Ioan Morariu 476, Ilie Bordea, Ilie Reu al Giurchii, Ilie l. Ilie Gusan, Nicolae Reu al Ciobului, Nicolae Reu al moanii câte 2 dol. Ilie Popa al Bichii 5 dol. Ioan l. Ilie Lupu 2 dol. George l. Nicolae Anghel 3 dol. Moise l. Ioan Fulea, Nicolae Paraian l. Iacob, Moise şi Maria Branea, George Fara Bădicu câte 2 dol. Ilie Fulea l. Rantă 5 dol. Nicolae Luca a lui Niţă, George Stanilă l. Achim, George Reciu, Ioan Stenese a Rachilei, Nicolae Anghel a lui Chica, Marie Anghel, Ilie Luca Căruntu, Ilie Luca a Liţii l. Chicos câte 2 dol. Moise Luca a Liţii l. Chicos 5 dol. Ilie Ciorugă labu, George l. Ilie Gopa, G. Popa Heprianu, Nicolae Fulea l. Rantă, Ioan Muntean ţarcă, Ilie l. Vasile Troanca, Martin Părăian, Ioan Anghel al Hilii, Ioan Marin al Bebii, Ioan l. Nicolae Nan, Nicolae Luca al liţi l. Chicoş câte 1 dol. Ioan l. Nicalae Albu 25 cenţi. Nicolae Radu al Oanii 1 dol. Ioan Luduşan 5 dol. Nicolae şi Ană Vestemian 5 dol. Ioan Luca l. Niţă 2 dol, toţi din comuna Luduş. Ioan Baltean 1 dol. Dumitru Baltean, Moise Antinie câte 50 cenţi. Nicolae Scorste 25 cenţi, toţi din comuna Apoldul mic, Moise Voina, Ioan Mihu, Nicolae Daian, din comuna Sângătin, Ioan Opincariu câte 50 cenţi. Ioan N. Bena, Nicolae Bena câte 25 cenţi din Sebeşul săsesc. Dumitru Vraciu 1 dol. Ioan Nicolae Şufana 50 cenţi din Poiana. George Căpitan, Nicolae Cismaş, Iosif Iurca câte 25 cenţi, din comuna Ciclaca. George Danciu 50 cenţi. Ioan Pora 25 cenţi din Cohalm. Fraţii Cosma din Nucet, Ioan German din Daneş câte 1 dol. Dumitru Câmpean din Dupusdorf, Ioan Duca din Reşinar, Petru Dendiu din Roşia, Pavel Tomi din Beba, Simion Fechete din Ciugudiu, Ioan Bucovineanu din Gurahomorului câte 50 cenţi. Dumitru Gradi Beba veche, Avram Cristea din Pian câte 25 cenţi. In total s'a colectat pe această listă 116 dolari 50 cenţi, adecă 582 cor. 50 fileri.

In numele comitetului parohial şi al întregului popor de aici aduc şi pe această cale mulţămită marinimoşilor donatori, precum şi parohului Ilie Popp şi lui George Micu, cari cu multă trudă şi osteneală au adunat banii pe seama bisericei noastre.

Luduş, la sărbătorile învierii Domnului 1911.

Ilie Tanase
epitrop.

Ioan Stanciu
par. gr. ort. rom.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 1522/911. [154] 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Apoldul-mic** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în 6 Iunie 1911.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românește se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 12 Maiu 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 82/1911. (153) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **cântăreț** dela biserica gr. or. rom. Sf. Nicolae din **Brașov-Schei** din protopopiatul Brașovului escriem concurs cu termin de 45 de zile dela prima publicare în acest ziar.

Emolumentele sunt:

1. Salar de 1000 cor. pentru primii doi ani de serviciu provizoriu.
2. Locuință în curtea bisericii începând cu 29 Sept. 1911.
3. Venitele obicinuite la diferitele servicii bisericești.

Concursele se vor înainta prezidentului subsemnatului Comitet parohial, în terminul hotărât, însoțite de următoarele documente:

1. Certificat de botez;
2. Atestat de sănătate;
3. Testimoniul ultimei clase absolvate;
4. Atestat de moralitate.
5. Diploma de cântăreț, sau alt document similar, din care să se poată vedea îndreptățirea petentului de a funcționa ca cântăreț bisericesc.
6. Alte documente de serviciu.

Fiecare concurent e obligat a cânta în biserica Sf. Nicolae în vr'o Duminecă la liturgie.

Notificările se vor face prezidentului.

Brașov, în 26 Aprilie 1911.

Comitetul parohial al bisericei române ort. res. dela Sf. Nicolae în Brassó (Brașov).

Dr. V. Saftu — prezident.
I. Prișcu — secr. prov.

Anunț de licitațiune.

In **31 Maiu v.** (**13 Iunie n**) a. c. la oarele 2 după ameazi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școalei canfesionale gr. ort. rom. din comuna **Cerghidul-mare**, comitatul Târnava mică, pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de prea Ven. Cons sub Nr 2586 școl. și Nr. 1983/1910 de comit. adm.

Prețul de strigare 6937 cor. 36 fil.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei. Planul și preliminarul, precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Ajutorul de lipsă, atât lucrul cu carul, cât și cu palma îl dă comuna bis., iar plata lucrului e a se detrage din suma totală.

Cerghidul-mare, în 17/30 Aprilie 1911.

Petru Popp — preot.
Vasilie Bândea — epitrop.

Nr. 223/1911 prot. (152) 3—3

Văzut: **Stefan Russu** — protopop.

Aviz.

Am onoare a atrage atențiunea Onor. dame la bineasortatul meu

magazin de pălării

cu cele mai fine și nouă modeluri, precum și pălării mai simple pentru Rusalii, — cu **prețurile cele mai moderate.**

Rugând Onor. dame pentru binevoitorul sprijin, mă recomand

cu toată stima:

Modes HANNA ADLEFF
Sibiiu
Strada Honterus Nrul 8

(155) 1—3

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiiu

următoarele scrieri pentru popor:

	K f
Nr. 1. **Alexandria**, cuprinzând isprăvile marelui împărat Alexandru cel Mare Macedon, care s'a luptat cu craii și împărații din vechime și pe toți i-a biruit	—·30
Nr. 2. **Istoria prea frumosului Arghir și a prea frumoasei Elena**, sau o închipuire prin care se tălmăcește cucerirea Ardealului de către marele Traian, împăratul Râmului	—·25
Nr. 3. **Esopia**, cuprinzând viața prea înțeleptului Esop cum și minunatele lui pilde, din care orice om poate trage multe și folositoare învățături	— 40
Nr. 4. **Genoveva de Brabant**, istoria care vorbește de viața plină de suferințe a unei sfinte femei din vremea veche în pustietate și în care arată cum, Dumnezeu a apărat-o și a făcut să iasă la lumină dreptatea ei. Această carte cuprinde multe învățături bune din legea noastră creștinească	—·45
Nr. 5, 6, 7. **Ravașele unui Doctor**, cu sfaturi foarte bune pentru îngrijirea sănătății și paza de boale	—·30
Nr. 8 **Proverburi, pilde și zicale** de Anton Pan	—·40
Nr. 11, 12, **Povestiri din Halima** cartea întâia și a doua câte	—·50

Biblioteca Societății „Steaua":

	K f
Nr. 10. **Superstițiunile păgubitoare ale poporului nostru** de George Coșbuc	—·20
Nr. 24. **Din legendele neamului Hohenzollern**, prelucrare după O. Schwebel, de St. O. Iosif	—·20
Nr. 25. **Flori și povești** de Ion Dragoslav	—·20

Cura de băi

Elöpatak (Vălcele)

să întrebuințează cu mare succes contra **boalelor de stomach, rinichi, uretru, mațe, ficat, splină, podagră și reumatism, stagnațiuni abdomenale**, precum și toate acele maladii, cari devin din **nervositate!**

Cura de beut cu **renumita apă vindecătoare** de Elöpatak, — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde și reci, aplicațiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesonul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár și Sepsi-Szent-György, cu circulațiune ieftină și permanentă de trăsuri. Quartir (Logis) întreținerea ieftin și elegant! In timpul începerei și pe sfârșitul sesonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie și 20 Aug. până 15 Sept.) să solvește numai jumătate din taxa de cură și muzică. — Quartirul cu 50% reducere, întreținerea și mai ieftină!

Apa minerală de Elöpatak (Vălcele) e prima între apele minerale cu conținut de acid carbonic și alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă și e preferită atât curată, cât și cu vin amestecată ca o beutură plăcută și recreatoare. Atât în țară, cât și în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle! Locul de vânzare: Elöpatak; se află însă de vânzare în toate orașele și prăvăliile mari.

Cu prospect servește gratuit Direcțiunea!

(156) 1—6

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la școala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,

posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 53—

Nu numai în AMERICA

zac banii pe drumuri, ci și la noi ușor **poți ajunge milionar!**

Cum se pot câștigà pe ușor 3 și $^1/_2$ milioane?

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig cu premie convertită dela **Banca hipotecară ungară** și una dela **Pesti Hazai!**

Acestea sunt **cele mai de valoare și cele mai căutate lozuri**, fiind garantate din partea visteriei statului! Ele se vând ca pânea caldă! Pentru a înlesnì cumpărarea lor fiecăruia, le vindem de prezent pe ambele pe:

✦ 36 rate lunare de câte 10 coroane. ✦

Cele mai mari șanse de câștig!

9 trageri anual.

Iată câștigurile principale: 1 milion!!
500,000, 400,000, 300,000, 2 de 200,000, 100,000, o mulțime de 75,000, 50,000, 40,000, 25,000, 10,000 cor. și nenumărate mai mici!

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorți în decursul celor 9 trageri, cari sunt în **5 Februarie, 25 Februarie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 25 Decemvrie.**

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și numai singuratice:

O obligațiune dela Banca hipotecară ungară cu **6 trageri** anual pe **33 rate** lunare de câte **6 cor.**

O obligațiune dela Pesti Hazai cu **3 trageri** anual de **33 rate** lunare de câte **5 cor.**

Cine ne trimite rata primă, — adecă suma de 10, 6 sau 5 cor., — aceluia îndată îi trimitem **Lista de rate legală**, în care se induce Seria și Numărul lozurilor ce i-s'a vândut pe baza căreia imediat ia parte la joc. Deja după achitarea ratei prime este îndreptățit cumpărătorul la proximele trageri, iar câștigurile cu care i-s'ar trage lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine se înțelege, că achitând și ratele viitoare regulat în fiecare lună, va jucà neîntrerupt un șir lung de ani de zile, putând câștigà cu acelaș loz și de mai multe ori. După trei ani, când cumpărătorul a ajuns să plătească toate ratele, (cine vrea, poate plătì și mai multe rate deodată), va primì dela noi lozurile, respective obligațiunile originale și va jucà mai departe, fără ca să trebuească a mai plătì ceva! Până la achitarea tuturor ratelor obligațiunile originale se păstrează în cassa noastră de fier sub controla statului. Obligațiunile sau lozurile acestea au o valoare permanentă și se pot vinde oricând cu prețul de bursă, sau se pot lombardà, zălogì.

Tot lozul trebue să se tragă și să câștige necondiționat!!

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime, pentru a puteà luà parte la **tragerile din luna viitoare!**

Cu zecile, ba chiar cu sutele ne vin comandele în fiecare zi dela sărac și bogat, dela știutor de carte și neștiutor, dela toți aceia, cari doresc a-și ușurà greul vieții!! **Fiecine poate câștigà milioane!** Nu Vă resgândiți mult! Fiecare să-și încerce norocul! Nu ști din ce tufă sare iepurile! Grăbiți deci, căci tragerile viitoare vor fi în **5 și 25 Iunie.**

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani) trimițându-se rata primă, — adecă suma de 10, 6 sau 5 cor. și scriindu-se adresa corectă și legibilă. Pentru achitarea celorlalte rate vom trimite stimaților cumpărători cecuri postale, prin ceeace vor crutà spesele de porto.

Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia.

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(150) 2—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 7/20 Maiu 1911. Nr. 49.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Saşii şi votul universal.

Sibiiu, 15 Maiu n.

Braşovenii au avut zilele trecute un oaspe plăcut în mijlocul lor. Fireşte, nu Românii, ci Saşii şi Maghiarii. Era deputatul lor, dl *Szterényi*, care a venit la ei pentru a le face o dare de seamă despre activitatea parlamentului. Le-a vorbit separat Maghiarilor şi separat Saşilor, acestora din urmă Mercuri sara, înşirându-le pe rând toate legile noue şi folositoare create de actuala dietă şi spunând apoi, cari sunt problemele cele mari, cu cari parlamentul ungar trebue să se ocupe în viitoriul cel mai apropiat: *reformele militare*, şi *reforma electorală!*

Despre cele prime a spus numai atâta, că ele sunt legate de o însemnată urcare a contingentului de recruţi, lucru foarte neplăcut, dar neîncunjurat de lipsă, pentruca să nu peardă ţara din prestigiu şi pentruca buna înţelegere cu Coroana să fie şi mai bine cimentată, căci numai aşa e posibilă desvoltarea politică şi socială a Ungariei. Despre *reforma electorală* a vorbit apoi mai pe larg, şi aceasta e partea din vorbirea sa, care ne interesează pe noi mai mult.

Spunea, că el stă şi astăzi, ca mai nainte, pe bazele *votului universal*, lucru de care Saşii nu vor fi fost prea încântaţi, pentrucă ei nici de nume n'ar vrea să-i audă; dar iute le-a mai spus şi aceea, că votul universal îl dă numai aşa, dacă rămâne asigurat şi pe mai departe *caracterul naţional al statului, şi starea de posesiune politică de astăzi a Saşilor!* Căci astfel se acoper perfect de bine interesele maghiare cu interesele Saşilor, popoarele chemate să asigure în Ardeal ideea de stat!

Şi ca să fie domnii Saşi şi mai liniştiţi, le-a cetit unele date statistice, din cari puteau să vadă, că de Români nu au să se teamă, fiindcă Românii au cei mai mulţi analfabeţi; iar votul universal se va da numai celor ce ştiu ceti şi scrie. Dintre Românii trecuţi de 24 ani însă, cari ar putea fi luaţi în listele electorale, numai 190.703 ştiu ceti şi scrie, iar 492 128 nu cunosc alfabetul; pe când dintre 449.927 de Nemţi, numai 61.348 sunt analfabeţi!

O mângăere, fireşte, pentru domnii Saşi, care însă e numai de azi pe mâne, nu pentru totdeauna. Pentrucă noi întâi de toate tragem la îndoeală esactitatea datelor statistice, la cari s'a provocat domnul Szterényi. Ele sunt scoase din materialul adunat la 1904, iar de atunci s'a schimbat situaţia, azi nu mai corăspund realităţii.

De atunci multe rânduri de oameni de ai noştri au trecut între ceice pot fi luaţi în listele electorale, şi toţi ştiu ceti şi scrie, şi pe multe locuri s'au ţinut cursuri de iarnă cu analfabeţii noştri, cu bun succes. Dar chiar exacte să fie datele statistice ale dlui Szterényi, e chestie de timp pentru a le schimba în mai favorabile pentru noi, şi mai că am putea garanta, că cel mult în zece ani avem cu totul o altă situaţie. Noi deci de faptul, că astăzi avem cei mai mulţi analfabeţi, nu ne spăriem, pentrucă cu zelul şi cu însufleţirea care nu ne va lipsi, vom putea face să dispară analfabeţii, în câţiva ani; precum nu ne spăriem nici de aceea, că poate nu ni se va da votul universal, ci numai o lărgire oarecare a dreptului de alegere, aşa cum o contemplează contele Tisza, pentrucă noi şi atunci câştigăm foarte mult, dacă numai se reduce şi se unifică censul. Nu suntem doară nici noi un popor de proletari. Suntem săraci, dar câte o colibă de casă şi o grădină, după care plăteşte dare, are tot Românul. Iar dacă nu are altceva, are sigur un copil, ori doi, cari au făcut serviciu în armată, şi pe cari legislaţiunea, dacă vrea să fie dreaptă, va trebui să-i treacă între alegători, căci ei dau statului darea cea mai mare: *darea sângelui.* Noi privim deci liniştiţi în faţa reformei electorale, pentrucă oricum s'ar face, pentru noi numai câştig se poate naşte din ea.

Din parlament. Dieta a votat budgetul ministrului de agricultură, şi probabil că eri a terminat şi cu budgetul ministerului de comunicaţiune, iar astăzi trece la budgetul cultelor, la care vor vorbi mulţi deputaţi, nemulţămiţi cu direcţia prea clericală a politicei ministrului de culte şi instrucţiune publică de acum. Sigur va vorbi şi careva dintre naţionalişti. Proiectele de lege referitoare la reformele militare vor fi presentate dietei în cursul şedinţei de Luni, 22 Maiu n. Maiestatea Sa le-a dat deja aprobarea prealabilă

Chemare.

Cuvinte adresate tinerimei universitare

de *Dr. I. Broşu.*

II.

Un alt factor important în desvoltarea noastră, pe care nu vreau să-l trec neluat în seamă, fiind de-o mare ponderositate, e păşirea în vieaţă, din casa părintească.

Multora din noi, faptul acesta le înseamnă tot atâta, cât schimbarea bruscă a unei vieţi liniştite, aproape patriarhale, cu vieaţa de sgomot cumplit a oraşului mare, a capitalei, a mişcării universitare. E tocmai aşa, ca vârtejul, ce prinde în mijlocul său rotitor, pe veselele şi zburdalnicile valuri, cari jucându-se mai înainte pe'ntrecute cu păstrăvi stropiţi de sânge şi mrene sprinţare, se zdrobesc acum sub căderea clocotitoare a apelor tulburate. Fumul din coşurile oraşelor mari, câte suflete nevinovate nu le-a întunecat, pentru totdeauna, luminii limpezi a sfântului soare? Chiar şi aceluia, căruia farmecul şi pericolele vieţii de capitală nu-i sunt necunoscute pe deplin, totuş noile împrejurări îi par a fi străine, se simte părăsit şi singur, de oarece grijile vieţii şi ale traiului, cari până aici le reveneau aproape numai părinţilor, de-acum înainte rămân toate la chibzuiala proprie. Şi totuş, ne pare timpul acesta cel mai lipsit de griji, cel mai frumos al vieţii! Acum nu mai trăim mai mult în viitor, ci în cel mai curat prezent; avem sentimentul neobicinuit, că prin orele de încordare şi străduinţă a ultimilor ani de şcoală am fi suferit o grozavă întârziere la imbarcarea exactă, pe luntrea vieţii. Câmpul înflorit al literaturii, al artei, al năzuinţelor sociale şi al religiei creştine, le-am admirat până aici numai din depărtare, fără de-a fi avut ocazie să culegem şi să adunăm pentru noi roade gustoase şi pline de sănătate. Trebuie recâştigată ori şi ce perdere; şi cine poate sta împotrivă, ne spunem pe vremea aceea, dacă noi nu venim cu pluguri grele, pentru arat, sau ca marinari isteţi pe nave, ci sosim ca unii ce vrem numai să gustăm până la fund cupa plăcerilor?

Cu impulsul acesta, ce te îndeamnă să ştii, să înveţi, să vreai totul, ce te copleşeşte de pretutindeni, ne aruncăm voioşi în valurile spumegătoare ale vieţii; pe jumătate cu voinţă, iar pe de altă parte fără de nici un scut, ne lăsăm duşi de impresii felurite. Acum nu mai suntem subiectul stăpânitor şi conştiu, ci avem sentimentul subiectului purtat pretutindeni, de ori şi ce curent. Ne lăsăm uşor răpiţi din toate părţile; azi ne chiamă un concert, mâne o conferenţă a materialiştilor, poimâne un meeting al socialiştilor, sau o şedinţă a camerei, în fine o piesă nouă la teatru, ce trebue necondiţionat văzută — în răstimpul acesta credem încă orbiş cuvântului

---

FOIŞOARĂ.

„Despre gazetărie“.

(Fine).

La jurnal faptul acesta e exclus prin însăşi firea lucrativă a întreprinderii gazetăreşti. El *trebue* să apară continuu — aşa pretinde doar afacerea. Evident dar, că orice ar fi întreprins guvernele noastre dela 1848 încoace, ziarele erau, din capul locului, prin însăşi firea lor de afacere, avizate să lege orice compromis cu guvernul, făcându-i în aşa măsură opoziţie, cum le era binevenită, ori o permiteau înseşi guvernele! De aici s'au născut dela 1848 încoace o serie întreagă a *celor mai ruşinoase compromisuri* între ziare şi guvern. Fapte, cari dovedeau rane prea dureroase pentru guverne, nu se remarcau deloc; faptele remarcate se tranşau astfel şi până la acel grad numai, pênă la gradul unde guvernului îi venea bine. Ba sub regimul . . . . erau susţinuţi din partea presei chiar, cu bani grei, un soiu de oameni, cari în baza poziţiilor, ce le ocupau sondând să relateze ziarelor, că până la ce punct anume şi până la care margine ar suferi, ori n'ar mai suporta guvernul o opoziţie. O, dvoastră o să vă miraţi mult, când va fi momentul, ca să se facă toate acele desveliri, pe cari le va avea să le înregistreze cândva istoria, asupra acestei chestiuni.

Dar nici aci n'am exauriat! Intreagă seria acestor concesiuni personale, pe cari, de dragul afacerii lor numai, le făcuseră gazetarii guvernelor — e preafiresc, că ei nu puteau să le recunoască drept personalissimele lor concesiuni, de dragul particularei lor afaceri făcute, nu, pentrucă atunci urmarea nestrămutată ar fi fost: hula poporului, pierderea cetitorilor, abonaţilor şi a inserenţilor. Nu le rămăsese deci altceva, decât ca toate aceste concesiuni pur de afacere particulară, să le dovedească şi se le obtrudă poporului, ca fiind tot atâtea puncte noui de mânecare a spiritului obştesc, să le prezinte drept evoluţiuni şi compromisuri folositoare vieţei popoarelor, ca astfel să rezulte însuş duhul poporului până la acel grad înjosit şi slăbit, până unde reclama aceasta continuarea afacerilor lor lucrative de gazetărie! De aici acea retrogradare, dela 1848 încoace, a duhului popoarelor, pe toate terenele vieţii noastre publice, de-aici acea atmosferă contrarevoluţionară, care de atâta vreme a fost artificial menajată, de aici actuala înjosire...

. . . .

Totodată vă puteţi înşişi dvoastră închipui, că procedeul schiţat, ce rezultate imorale trebuia să aibă zilnic asupra gazetarilor, ce dispreţ frivol în contra lor înşi-le, în contra oricărui scop ideal, în contra cetitorilor şi a poporului, cari se lăsase traşi pe sfoară prin acel hambug, rezultase din acea zilnică obişnuinţă a înjosirei lor proprii. Aşa că astfel, dacă i-ar pica aminte guvernului să poruncească: că nici unui ziar nu-i mai e iertat de azi înainte, să apară, dacă nu va tipări deasupra paginei, cu litere grase cât degetul: „Poporul e o canalie!“ — ei, atunci dvoastră să nu mai dubitaţi nici un moment — pentrucă afacerea o pretinde astfel — că toate foile noastre liberale vor apărea cu inscripţia groasă cât degetul: „Poporul e o canalie!“ Şi nu numai atât, dar vor încerca chiar să ne dovedească, că acela e cel mai înalt grad al consecvenţii ideale şi al adevăratei iubiri faţă de popor, că acest necesar nou compromis corăspunde întru adevăr spiritului public, ca să se strige că: „Poporul e o canalie!“

Dacă vrea cineva să câştige bani, facă pânză, ori postav, ori joace la bursă. Dar ca, de dragul celui mai meschin câştig, să înveninze toate izvoarele spiritului obştesc şi să-i prezinţi poporului zilnic, prin mii de apaducte moartea spirituală, e cea mai mare crimă pe care aş putea-o cuprinde!

Dar închipuiţi-vă şi mai departe inevitabilul efect retroactiv, ce a trebuit să-l aibă atitudinea mai sus schiţată a ziarelor, asupra felului de a fi al înşişi ziariştilor. Dumneavoastră ştiţi, că tot asemenea cum îşi imprimă lucrătorul timbrul individualităţii sale asupra muncii ce o săvârşeşte, tot asemenea şi munca săvârşită influenţează retroactiv asupra felului de a fi al muncitorului. Afacerea lucrativă a anunţurilor a dat doar proprietarilor de gazete mijloacele, ca să susţină *un proletariat intelectual*, o oaste permanentă de gazetari, cu ajutorul cărora concurând, să-şi lărgească activitatea şi să se năzuiască întru sporirea venitelor din inserate. Dar cine să se înroleze în oastea aceasta, cine, care se cinsteşte pe sine însuşi, cine, care simţeşte în sine numai câtăva aplicare spre o validitare reală pe terenul ştiinţelor, al ideii, ori al vieţii cetăţeneşti?

Voi, proletarii, vă vindeţi domnilor, cari vă dau de lucru, numai timpul de care dispuneţi şi munca voastră materială numai. *Ei* însă îşi vând *sufletul*! Pentrucă corespondentul trebue să scrie ceeace vrea redactorul şi proprietarul, iar redactorul şi proprietarul, ceeace voesc abonaţii şi *permite guvernul*! Care bărbat însă s'ar înjosi la o astfel de prostituţiune spirituală? Mai departe reagândiţi-vă numai asupra acelor nefaste urmări, ce le are această îndeletnicire de meserie şi în alte privinţe. Voi, proletarii, vă vindeţi numai pentru o afacere, pe care o ştiţi şi o cunoaşteţi; ei însă, proletarii intelectuali, trebue să umple coloane lungi asupra acelor mii de lucruri, asupra politicei şi a dreptului, a economiei şi ştiinţei, asupra tuturor resorturilor legislativei, asupra referenţelor diplomatice şi istorice a tuturor popoarelor. Acum, că ştii de ajuns, ori nu ştii chiar nimic — e irelevant, — faptul trebue tratat, gazeta trebue umplută, — firea

„trebue“. Vieața ni se pare, că posede numai o parte singură, cea exterioară, cea formală; partea internă e așa de străină de noi, încât n'o cunoaștem, și pentru studiarea ei am avea lipsă de timp și concentrare. Suntem departe însă, în prezent, de amândouă; nu ne putem nici concentra și n'avem nici vreme de perdut.

Pentruca să stabilim totuș un echilibru, sau o armonie internă, care să ne mulțămească oarecum, dăm părții formale a vieții o deosebită importanță, exagerând pe toată linia. Adeseori după un trai fantastic de săptămâni complicate, în cari am gustat multe plăceri subtile, revenim fără de veste, cu o întorsătură de fulger, la o simplicitate afectată.

Ne bucurăm, ce-i drept, acum de favorul unei rămâneri necunoscute din fața mulțimii, dar totuș ardem în dorința de-a ne face interesanți și a ne ridica sus, peste massa celorlalți, fie chiar numai prin o prindere îndrăzneață a unei cravate, sau prin o frizură neobicinuită. Impinși de un dor neînțeles căutăm înainte, fără ca să ne dăm însă bine seama, că ce voim. Și aflu să fie foarte firesc așa, de oarece ne regăsim în urmă pe noi înșine, limpezi și clarificați cu eul nostru.

Acestea sunt marile clipe ale nemărginitei receptivități și de-aceea permitem puternicilor valuri de vânt să sufle cu toată forța în pânzele desfăcute ale luntriții noastre și dimpreună cu impresiile, ce s'alungă una după alta, sburăm înainte. Credem cel puțin în sbor, deși în realitate suntem mânați de altul, pentrucă în mânile noastre nu se află cârma de oțel. Și cât e de periculos avântul, când aripile ne sunt de ceară și pe de-asupra încă nici nu știm unde mergem și cu cine mergem; cât de ușor putem deveni la urmă oameni făr' de caracter, dacă sborul ar prelungi clipele lui ani mulți de-arândul. Fiind însă noi în timpul acesta mai mult de natură receptivă, o emancipare din periodul receptivității nu ne cade prea greu. Unui om tinăr, cu mintea normală și voința sănătoasă, i se trezește vijelios dorul în suflet, să iasă odată din rolul spectatorului, pentru a crea însuș ceva independent.

Indată ce prind însă eu cârma în mână, mă așez tot cu aceeaș ocazie în fața unei deciziuni importante: unde să plec, unde să mă duc?

Două direcțiuni principale îmi stau deschise, pe cari le pot urma de-opotrivă. Sau mă pot lua pe mine însu-mi de țintă și atunci îmi fac de măsură, în locul acelora ce-ar trebui să le îndeplinesc sau să le întrelas, *plăcerea proprie.* Totul trebue mie să-mi servească, și mă interesează numai aceea, ce-mi promovează și îmi înfrumsețează vieața. — Dacă plec însă cu pânzele ridicate spre cealaltă direcțiune, o fac dimpreună cu deciziunea de-a mă oferi pe mine însu-mi *pentru servirea altora*, având convingerea, că faptul acesta e mai mulțumitor decât cultivarea exclusivă a eului propriu. Din partea cea dintâi ne ademenesc insule verzi, frumoase, cu o bogăție exuberantă de cele mai exotice flori, din cari se pot extrage narcoze puternice, insule de fericiri și plăceri, pe cari continentul sobru nu le cunoaște, pe cari mintea clară nu și le imaginează în clipe sănătoase; din partea cealaltă, a doua, grozave se ridică valurile, zbucnesc vânturile peste stânci prețipișe, peste prăpăstii sure și pustii, pe de-asupra cărora țipă jalnic fregate și goelanzi nenumărați, iar valurile se înalță cât munții și deschid guri fără fund, urlând, gemând, mugind, și în urgia lor de pericole și greutăți neînvinse *alții* ne chiamă duios, plângând, strigând, murmurând ajutorul și serviciul nostru. ! . .

Din România.

Intrunirea consistorului superior bisericesc.

Luni s'a făcut în București deschiderea sesiunei de primăvară a consistorului superior bisericesc, celebrându-se întâi un serviciu religios, în fața înalților prelați și a membrilor consistoriului, precum și a ministrului de culte, dl *C. C. Arion.*

Deschiderea consistoriului s'a făcut prin cetirea decretului regal, referitor la convocarea în sesiune ordinară de primăvară a consistoriului, apoi a rostit I. P. S. Sa, Mitropolitul Primat *Atanasie*, vorbirea de deschidere, la care a răspuns ministrul de culte, dl *C. C. Arion,* în urma s'au ales comisiunile. A doua ședință s'a ținut Mercuri. Preasfinția Sa, Episcopul *Safirin* al Romanului, a absentat. A trimis nouă adresă consistorului, în care declară că nu participă la ședințele consistoriului pentrucă-l socotește de necanonic.

Vorbirea I. P. S. Sale, Mitropolitului Primat *Atanasie*, cu care a deschis sesiunea consitorului, a fost următoarea:

„Prea Sfinți și prea cucernici părinți!

Se bucură sufletul meu în Domnul văzându-vă adunați spre a ne sfătui, și a pune la cale lucrurile de folos sfintei noastre biserici strămoșești: de aceea și eu vă întâmpin de bună venire cu închinarea creștinească „Cristos a înviat“.

Această sesiune a Consistorului superior bisericesc, a putut, dela înființarea lui, să se deschidă în împrejurări deosebite, dar tot așa de îmbucurătoare, ca și cele de mai înainte.

Chestiunile bisericești de ordin moral și material, aduse până acum în desbatere și rezolvite în parte cu bună chibzuință, ne îndreptățesc a păși la lucru înainte cu încredere și cu hotărâre. Pe drumul ce ne am deschis astfel vom înainta lesne, de vom sili statornic a fi pilde bune de muncă, de credință tare și de dragoste până la jertfire, pentru binele sufletesc și vremelnic al fraților noștri, împreună slujitori sfântului altar, precum și al tuturor fiilor noștri duhovnicești din iubita noastră țară.

Conferențele pastorale ce s'au ținut anul trecut în toată țara, potrivit regulamentului votat de Consistoriul superior bisericesc și de Sf. Sinod, au dat o nouă dovadă despre zelul de care e însuflețită preoțimea noastră, pentru a se instrui cât mai temeinic în tot ce privește cuviincioasa împlinire a sfintei sale misiuni.

E trebuincios însă a chibzui asupra modului celui mai potrivit pentru cercetarea conferențelor și încurajarea conferențiarilor celor mai buni.

O urmare firească și neapărată a conferențelor pastorale va fi și începerea ținerei de cateheze pentru copii și pentru creștinii vrâstnici, spre a-i întări în credința și viața creștinească. La ținerea catehezelor are a sluji de normă catehismul, a cărui alcătuire s'a încredințat unei comisiuni de către Consistorul superior bisericesc.

Pe lângă măsura propusă de consistoriu și admisă de înaltul guvern de a se aproba o îndemnizare preoților suplinitori ai parohiilor vacante în interesul unei și mai bune îngrijiri religioase a acestor parohii, mai e necesar a chibzui, ca preoților suplinitori să li se acorde și pământul bisericii din parohia vacantă spre a-l folosi, cum prevede legea clerului pentru parohii titulari.

Dar numeroasele parohii vacante nu se vor putea ocupa mai cu înlesnire de preoții titulari, până când seminariile noastre nu se vor organiza în așa mod, ca ele să dea un număr de absolvenți mai mari decât cel de azi, în mai puțini ani de învățătură, și fără a se restrânge cadrul de cunoștinți teoretice și practice pe care timpul de față îl cere pentru chemarea preoțească.

Se va aduce în discuția consistoriului și proiectul pentru organizarea mai sistematică a serviciului preoților de armată ce este dat în studiu unei comisiuni, ca și cel pentru reorganizarea mănăstirilor, și cel pentru regulamentul costumului clerului, al elevilor seminariști, și al studenților facultății de teologie.

Chestiunea îmbunătățirii stării morale și materiale a cântăreților bisericești și mijloacele la care trebue a aviza pentru acest sfârșit încă va fi în curând obiectul îndeletnicirilor acestui consistoriu.

Precum vedeți, avem un câmp de lucru destul de întins, în această sesiune.

Domnul Dumnezeu și Mântuitorul nostru Iisus Cristos să ne ajute cu harul Sf. Său Duh, încălzindu-ne, luminându-ne și povățuindu-ne, ca să aducem aceste lucruri la bun sfârșit, pentru slava numelui Său, și pentru bună starea Sf. noastre biserici și a slujitorilor ei.

Terminând, îmi fac o plăcută datorie a aduce prinosul nostru de cinste, d-lui ministru *C. C. Arion.*

D-sa a mai fost în capul departamentului cultelor, și încă de atunci am avut prilej a cunoaște, că are simțăminte prielnice pentru biserică și cler. Eminent om de legi, d-sa de sigur a înțeles, că religiunea este regula cea mai înaltă, mai cuprinzătoare și mai trainică a drepturilor și datoriilor cetățenești, și de aceea religiunea, ca și biserica, propovăduitoarea ei este vrednică să se bucure de sprijinul statului.

D-l ministru actual a luat parte ca senator cu multă osârdie și competență la alcătuirea legei pentru înființarea acestui corp bisericesc, în mijlocul căruia vine astăzi pentru întâia dată.

Avem deci bună nădejde, că d-sa ne va da concursul său luminat și patriotic, spre bunul sfârșit al lucrărilor noastre.

Dorim d-lui ministru Arion o spornică activitate, pentru înflorirea tuturor așezămintelor de cultură și educație națională.

Pe temeiul Inaltului decret regal, ce ni s'a citit de către dl ministru, sesiunea de primăvară a Consistoriului superior bisericesc, este deschisă.“ —

*

Dl C. C. Arion, ministrul cultelor mulțumește I. P. S Mitropolit Primat pentru cuvântarea rostită, și-l asigură de concursul, pe care guvernul îl va da Consistoriului.

„Consistoriul superior bisericesc este legătura de unire între biserică, stat și popor.

„In ce mă privește, spune d-sa, din punct de vedere dogmatic și canonic, sunt cu totul mic în atribuțiile Consistoriului superior bisericesc. Reprezentând însă statul, am o atribuție mare și o răspundere și mai mare.

„Datoria mea este, să apăr biserica de turburători, căci ferind-o de turburare asigur pacea statului pe care îl reprezintă, și nici odată n'ași îngădui turburarea bisericei, care ar aduce cu sine turburarea statului. Dacă am constatat un rău în stat, *e lipsa de credință cu care altă dată ne mândream. Credința nu poate exista fără iubire și pace în biserică. Cât 'mi va sta cu putință, voiu căuta a aduce pacea și iubirea în biserică.*

„Cu privire la învățământul seminarial, de care I. P. S. Mitropolit Primat a amintit în cuvântarea Sa, voiu lua măsuri să se împlinească lipsurile de preoți cari se resimt în parohiile din țară.“ —

Dintr'o inspecție școlară.

(Urmare).

9. La școala din K. inspecțiile din Noemvrie 1909 și Februarie 1910 combinate cu observările dela examene dau următoarele resultate:

In clasa I. de băeți istorioara „Mama și fetița“, deși atât de complicată și cuprinzând lucruri prea puțin verosimile, aproape absurde, a fost bine povestită și inv. morală bine reliefată. La predarea computului înv. face intensive deprinderi mehanice. La limba maghiară înv. desvoaltă un zel deosebit.

Nu înțeleg ce-l îndeamnă pe învățător să așeze copiii cei mai buni toți în băncile dinainte, iar pe cei slabi înapoi, când ar trebui tocmai invers.

La examen răspunsuri bune din religie, limba română, limba maghiară, comput: mai mult decât în plan, până la 20!

Copiii cetesc bine, dar scriu slab de tot. Cântări („toboșarul“) și declamațiuni („cântecul școlarului“) bune.

In clasa I. de fetițe învățătorul E. la predarea limbei maghiare nu ține o succesiune logică, ci sare dela o întrebare la alta, fără a aștepta să-și însușească fetițele un lucru bine. Așa: Miből van a kenyér? A kenyér liszttő van — apoi imediat „mit csinálnak a liszttel? R. A lisztből kenyeret csinálunk? „Mit csinálunk a kenyérrel?“ A hust kenyérrel esszük?“ E enorm de greu, fiindcă presupune cunoștința declinației și conjugației unguresti, ceea ce în clasa II. e imposibil.

Era de ajuns, dacă înv. se mărginea la „a kenyér lisztből van“, ca să-și însușească fetițele această singură zicere într'o oară. Altfel din mult, rămân cu nimic!

Aşt ex. „Mit csinálunk a *pedon*? și imediat „Mit csinálunk a *táblára*?

In examen înv. prea nervos întrerupe mereu: „Da strigă mai tare, că nu te mâncă nime!“ și pune întrebări auxiliare, că acestea: „Spune mai departe!“, sau „Către cine te adresezi tu aici, al cui ajutor îl ceri, când zici: Inger, îngerelul meu?“ Fetițele accentuează monoton și mehanic în povestire, ca și la cetit. Cetesc binișor și scriu mai bine, decât elevii din clasa I. La comput înv. a pus întrebări complicate: „un m. de pânză 6 fileri, de 20 fil. câți metri va putea cumpăra?“ Inv. pune prea des întrebările și repede, încât și fetițele cele mai bune se încurcă. Cântă șezând. Declamațiuni bune.

Clasa II. de băeți: învățătorul J. întreabă cam des pe aceiași elevi. Bune exerciții la comput și la limba maghiară, dar defectele metodului direct se pot constata: copiii spun fluerând unele ziceri unguresti destul de lungi, al căror înțeles însă nu-l pot reda și în limba română. La religie s'au dat în examen răspunsuri bune, cu aplicări foarte nimerite d. ex. la Moisi, care și-a iubit neamul israiltean; întreb.: „Deci ce trebue să învățăm noi de aici?“ R.: „Să ne iubim și noi neamul nostru românesc!“ La limba română cetesc și analisează bine. Computul a fost bine exemplificat. Cântări și declamațiuni potrivite.

In clasa II. de fete: fetițele povestesc frumos, dar sunt cam neliniștite, nu șed cum se cade în bănci; la limba maghiară nu pot pronunța pe *ö*, zic *(riovid)* în loc de *rövid.* La limba română cetesc și scriu binișor. La comput învățătorul ajută prea mult, la geografie anticipează din materialul clasei III. și chiar clasa V. (constituție).

Clasa III. elevi și eleve (72): la geografie bune exerciții intuitive; li s'a desemnat pe tablă harta comunei, la comput deprinderi cu ani, luni, zile. Liniștea și disciplina lasă de dorit. La religie răspunsuri bune, tot așa la limba română răspunsuri sigure, dar inv. întrerupe prea mult cu întrebări auxiliare sau cu aprobări de prisos („așa, bine *mă*“!) La geografie e laudabilă năzuința înv. de a le

---

afacerii o pretinde! De aici vine lipsa de timp, ca să studiezi întâmplările mai deaproape, să pătrunzi izvoare și cărți, ba chiar ca însuți să te poți întrucâtva răscugeta și concentra. Articolul *trebue* să fie isprăvit — afacerea o pretinde! Intreagă neștiință, întreagă necunoștința faptelor, totul trebue cu cea mai mare posibilitate ascuns, sub vălul frazei poleite și rutinate.

De aici cauza, că dacă cineva intră azi, înzestrat cu o semicultură numai, între gazetari, uită în doi-trei ani și puținelul ce l-a știut, se nimicește spiritual și moral cu totului tot și ajunge să fie un blazat, neserios, necrezător și nerâvnitor a nimic ce-i măreț și care va jura numai pe atotputernicia clicei.

Din toate aceste cauze a rezultat, că elementele harnice, cari își aveau odinioară și ele partea în presă, s'au retras rând pe rând cu puține excepții dela ea, iar presa a devenit astfel locul de adunătură al tuturor mediocrităților, al tuturor existențelor ruinate, al tuturor ocolitorilor de lucru și al neștiutorilor, cari nefiind capabili de nici o muncă reală, în presă totuși își află o existență destul de ușoară și de beneficiată, mai mult ca oriunde în alt loc.

Ei sunt acei *moderni mercenari ai concondiului*, proletariatul intelectual, permanenta oaste a gazetarilor, cari fac opinia publică și cari au tăiat rane mai adânci în popor, decât permanenta oaste a soldaților, pentrucă aceștia, soldații, îngenunchiază poporul numai prin puterea externă, ei însă, gazetarii, îi intrud putregaiul intern, înveninându-i sângele și sufletul! De aici și depărtarea în care se țin azi toți oamenii adevărați ai științei, ca cutremurați de-o groază sfântă, — de gazete.

Eu am o cunoștință cât se poate de lățită printre savanți. Și de câteori nu mi s'a întâmplat, făcându-mi alocuri observarea, că n'ar fi oare consult, ca asupra cutărui ori altui obiect important, să trimită vre-un articol oricărei dintre gazete, de câteori nu mi s'a întâmplat să primesc răspunsul plin de surprindere și de mirare din partea lor, par'că aș presupune despre ei un ce aproape vătămător.

. . . .

Da, e perfect adevărat, ceeace spusese Bismarck, dar într'o formă foarte crutătoare, în Camera prusiană: „Ziarele sunt scrise de oameni *cari și-au greșit cariera*“ . . . .

. . . .

Iar eu zic: „e o bandă de oameni, mult prea inepți, ca să fie învățători la școalele normale, mult prea fugitori de lucru ca să poată fi factori poștali, neharnici pentru oricare îndeletnicire cetățenească, și chiar de aceea crezându-se chemați, să facă creșterea și educația poporului.“

(După *Lassalle.*)

da cât mai multe cunoştinţe şi orientări de natură practică. La comput înv. şopteşte băiatului la tablă ce operaţiune trebue să facă. Neiertat! In genere învăţătorul e prea agitat, se mişcă şi gesticulează prea mult! Cântări bisericeşti frumoase (Troparul învă ţării) Declamaţiuni bune cu îndemnuri practice folositoare, esemplu „Şcolarul“ (din Fosia interesantă nr. 21—1908), între altele:

„Astăzi nu-i ca 'n lumea veche,
Să pui floare la ureche
Şi să strigi în lumea mare
După vite pe hotare...
. . . .
Din casa cu mulţi copii
Meargă şi la meserii,
Ca să n'ajungă azi mâne
Sărântoci fără de pâne“.
(G. Bălteau).

Clasa IV. de băeţi. La religie: aplicări potrivite în legătură cu viaţa religioasă. Explicarea sărbătorii „Intrarea în biserică“. Intr. „Ce evangelie s'a spus eri în biserică?“ S'au tras bune învăţături practice şi morale din ea („bogatul cel lacom“). La geografie orientare sigură asupra locurilor de însemnătate mai mare din patria şi din ţările vecine, momente culturale, industriale, economice etc.

In examen istoria biblică s'a adus în foarte bună legătură cu anumite părţi din catehism ca pregătire sau ca concluzie a celor povestite. Lucrurile esenţiale şi ideea fundamentală pretutindeni au fost foarte clar scoase la iveală, pe când la alţi învăţători ele rămân îngropate sub mulţimea amănuntelor. Intr.: „Ce a voit Isus să ne înveţe prin exemplul fiiului rătăcit?“ R: „Iubirea de părinţi şi pocăinţă“.

Nici o întrebare n'a fost pusă simplu prin titlul istorioarei, ci totdeauna astfel, ca ea să reclame judecată şi cugetare independentă din partea elevului. La limba română elevii nu ştiu că avem două forme pentru trecut: simplu şi compus, tot asemenea nu ştiu pentruce substantivul *lapte* nu se obicinueşte la plural, sau dacă se obicinueşte, care e forma pluralului. La comput exemple practice cu bani din diferite ţări, transformarea lor în coroane, lei, napoleoni etc.

Clasa IV. de fete răspunsuri bune la religie cu aplicări potrivite, la limba română puţină pătrundere în frumseţa şi bogăţia limbii; înv. confundă perfectul simplu cu plus-quam perfectul; nu le atrage atenţiunea elevilor la formele duple cari arată bogăţia limbii noastre, accentuează pe silaba primă: Nominativ, *Acu*sativ etc. şi nu pe ultima, cum ar fi corect. La limba maghiară răspunsuri bune, sigure, mehanice. Comput — exemple potrivite. Cântări şi declamări — idem.

In clasa V. (elevi şi eleve) învăţătorul face bună intuiţie cu elevii la „constituţie“. Intr.: „Ce face o turmă fără păstor?“ R.: „Se împrăştie“. Intr.: „Deci şi societatea omenească ce trebue să aibă?“ R.: „Păstori, conducători“. „Cine e conducător în familie, în comună, comitat etc.?“ La istorie cam pedant: Ce a fost Traian, consul, rege sau împărat? Ce am moştenit dela Romani? R.: „Limba noastră“. Ce am moştenit dela Daci? Răsp.: „Iubirea de patrie“ — spune o fetiţă. La religie răspunsuri frumoase şi sigure. Inv. stărue însă prea mult asupra ereşurilor. Sf. taine le-a esplicat foarte bine în cadrul istoriei bisericeşti. Un elev vorbia despre taina pocăinţei. Bună aplicare, fiind totodată şi o mustrare la adresa unor inteleotuali, cari s'au obicinuit a dispreţui sau a negliga practica noastră religioasă şi cari erau de faţă: „Tu când vei ajunge *domn* mare, vei mai merge la biserică să te spovedeşti preotului?“ R.: *Da*! Observare: „Numai să nu-ţi uiţi până atunci (ca părinţii tăi, s'ar fi mai putut adauge, dar din consideraţie şi precauţiune nu s'a adaus!) Altă într. potrivită: „Vrednic e Şaguna să ne închinăm lui“. R.: „Vrednic, findcă el a luminat poporul românesc prin şcoli“. Cunoştinţe bune despre „Statutul organic“.

Clasa VI. (elevi şi eleve). La limba română elevii nu cunoşteau părţile vorbirii; *„pe tine“* n'a ştiut nime ce parte a vorbirii este şi în ce caz stă. Din limba română n'au învăţat nici o poezie, pe când în limba maghiară ştiau deja 3 poezii destul de grele (II. Rákóczy György és a székely, Mi a haza? şi *Imádság*!) Din comput: calculul intereselor, direcţie practică: fiecare elev avea câte un caet cu rubrici ca libelele de depuneri, aici inducea capital, procent, interese etc. La limba română cu ocazia inspecţiei din Febr. ştiau şi ceva din literatura română despre Gr. Alexandrescu („Toporul şi pădurea“ şi „Ucigaşul fără voe“). La religie în examen întrebare neprecisă: „Ce s'a întâmplat odată?“ „Ce a făcut papa?“ Copiii răspundeau prea repede, aşa încât înv. în câteva rânduri a aflat de lipsă ai opri: „Stai o *ţâră*!“ şi a-i domoli: „mai rar, mai rar!“ Intr. bună: „Care este lucrul cel mai însemnat pentru un popor?“ ca introducere în elementele literaturei române. R. repede: *Limba*. In legătură cu „Toporul şi pădurea“, de Gr. Alexandrescu: Intr.: „Despre cine se zice, că se face *coadă de topor*?“ R. repede: „cine e *slugă la dârloagă*“. Limba maghiară răspunsuri fluente la istorie (Szt. István) şi la constituţie (község, járás, megye, Magyarország). Fizică: despre termometru şi electricitate, răsp. bine. (Va urma).

Şezătoarea antialcoolică din Cristian.

Bunii Templieri Români din Sibiiu, grupaţi în jurul Lojii *„Andreiu Şaguna“* au ţinut Duminecă în 1/14 Maiu o reuşită şezătoare antialcoolică în spaţioasa sală a şcoalei române gr.-or. din Cristian. Poporul, care era deja avizat dela sf. Liturgie din partea dlui preot despre ţinerea acestei şezători, se strânsese în număr foarte mare, încât spaţioasa sală era tixită de lume.

Dupăce harnicul învăţător *St. Paul* explică poporenilor în câteva cuvinte însemnătatea acestei şezători şi menirea ce o are Loja „Andreiu Şaguna“ la poporul nostru, dl *N. Popovici* deschide şezătoarea prin câteva cuvinte adresate poporului.

Programul bogat al acestei şezători a fost compus în aşa fel, de altera verva şi umorul cu învăţăturile şi sfaturile antialcoolice predate prin cetiri, vorbiri şi declamaţiuni.

Publicul a fost vădit mulţămit sufleteşte şi impresionat de relele arătate prin pilde vii, cari provin din beutură. Conferenţa în chestia alcoolismului a ţinut-o dl *Dr. Dionisie Moldovan,* prezidentul Lojii „Andreiu Şaguna“, care, într'un stil poporal, cu date precise şi cu pilduiri mişcătoare de prin comitatele Bihor, Maramurăş, Sătmar ş. a., a arătat stricăciunea şi bolile trupeşti şi sufleteşti, ce le aduce patima beuturii pe capul bietului nostru popor.

In cursul conferenţii dsale dl Dr. Moldovan s'a pus în legătură directă cu poporul şi astfel adresându-le întrebări şi răspunzând celor interesaţi la întrebările puse, a satisfăcut deplin întreg publicul. După aceea zelosul preot din loc s'a referit asupra acestei societăţi şi asupra propagandei ce o face, stăruind pe lângă poporeni de a urma învăţăturile primite la această şezătoare. Deasemenea a mai vorbit neobositul învăţător *Izidor Dopp* asupra chestiei alcoolismului şi asupra urâtului obiceiu ce-l au unii părinţi de a da copiilor beuturi spirtoase. Tot odată a arătat poporului unele tablouri foarte instructive reprezentând fazele, prin care trece un beţiv dela primul până la ultimul păhar.

Şezătoarea a durat două ceasuri. Inainte şi după închiderea şezătoarei s'au împărţit poporenilor mai multe sute de foi de propagandă din partea Lojii „Andreiu Şaguna“ şi totodată şi nişte broşuri poporale în chestia alcoolismului. Cinste face neamului nostru un popor brav şi disciplinat ca cel din Cristian şi cu neobosiţii săi conducători. *(elm.)*

NOUTĂŢI.

Dela Academia Română. Pe astăzi, Vineri, este anunţată o şedinţă publică, în care membrii Dr. At. Marienescu şi Ion Cav. de Puşcariu vor face comunicări în chestiuni de istorie română. Mâne, Sâmbătă, membrii Academiei vor face o excursiune la Curtea-de Argeş.

*

Manifestaţie monstră. In sala redutei din Budapesta s'a ţinut zilele acestea o mare manifestaţie antisemită, întocmită de partidul clerical. Adunarea a ascultat cu însufleţire pe oratorul Polonyi Dezső, care în cuvântarea sa a atăcat cu înverşunare năravurile rele ale evreilor din Ungaria.

*

Cursuri de vară. La universitatea germană din Jena se organisează cursuri de vară pentru domni şi dame, începând din 3 până în 16 August 1911. Programa bogată din anul acesta cuprinde între altele: Pedagogie, ştiinţe naturale, religiune, literatură, artă, economie naţională, limbi străine ş. a.

*

Ştire şcolară. Elevii din clasa a VIII. a gimnaziului nostru din Braşov, trecând examenul de clasă, au fost admişi cu toţii, în număr de 52, la examenul în scris de maturitate.

*

Acuzat. Fiul vestitului patriot şi general italian Garibaldi, *Ricciotti Garibaldi,* a fost pus sub acuză pe motiv că a organizat o expediţie de voluntari în scop de-a veni în ajutorul albanezilor răsculaţi.

*

Suspendaţi. Pe temeiul anchetei făcute în comitatul Hunedorii, ministrul Khuen-Héderváry a suspendat mai mulţi funcţionari pentru negligenţe şi abuzuri comise în administraţia comitatului Intre cei suspendaţi se găsesc câţiva pretori şi primpretori, împreună cu vicecomitele Pogány Béla.

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela: Maniu Lungu par. în Reşinari 3 cor. şi Gavril Todoruţ par. în Bubene 2 cor.

*

Hymen. Dl *Nicolae Dregan,* notar în Bungard şi dşoara *Valeria Maniu,* fica parohului Nicolae Maniu din Băcăinţi, fidanţaţi.

— Domnul *Constantin Sfetea* din Braşov şi domnişoara *Victoria Lintu* din Caransebeş îşi serbează cununia Duminecă în 8/21 Maiu a. c. la 5 ore p. m. în catedrala din Caransebeş.

*

Monumentul reginei Victoria. Din Londra se vesteşte că Marţi s'a inaugurat monumentul fostei domnitoare Victoria, în fiinţa de faţă a părechei imperiale germane şi a părechei regale engleze. Inaintea palatului Buckingham, unde se aflau suveranii, au defilat trupele. Regele George şi-a exprimat bucuria, că împăratul Wilhelm a participat la festivitatea aceasta.

*

„Reuniunea femeilor române din Sibiiu“ a primit pe seama şcoalei sale industriale o donaţiune de cor. 25, dela institutul de credit şi economii „Economul“ din Cluj

*

Local nou pentru biblioteca Academiei. In raportul cetit de dnul D. A. Sturdza, asupra activităţii anuale a Academiei Române, se arată necesitatea construirii unui local pentru bibliotecă şi pentru colecţiunile academice, care se înmulţesc în fiecare zi. Clădirea şi instalaţiunea proiectată va costa trei milioane de lei. Este vorba, ca lucrările să se înceapă în 1912 şi să se termine în 1915.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al şcoalei noastre din Ardeal Dl *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui şi pentru edificarea şcoalei noastre confesionale gr.-or. române din Sebeşul de sus (tractul Avrig), suma de 500 coroane. Pentru acest marinimos dar mă simt plăcut îndatorat a-i exprima şi pe această cale cea mai adâncă şi călduroasă mulţumită. Sebeşul de sus, în 21 Aprilie 1911. Pentru comitetul parchial: *Ioan Mateiu,* paroh ort. rom.

*

Intregire. Dintre membrii pe viaţă ai „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“, publicaţi în foaia noastră, a rămas afară numele fostului deputat, al dlui Dr. *Aurel Novac,* advocat în Biserica albă, cu care numărul membrilor e 30.

*

Absentând dela şcoală. Un învăţător a primit dela tatăl unui şcolar o scrisoare de scuză redactată în modul următor: „Onorate dle învăţător, Copilul meu Ştefănuţ nu poate veni la şcoală, pentrucă s'o culcat în pat, şi s'o răcit şi asudă cu toată stima. N. N., tată“.

*

Urcare de tarifă. Din Budapesta se scrie, că s'au terminat lucrările pregătitoare pentru urcarea tarifei în călătoriile pe căile ferate ungare. Se vor scumpi numai preţurile de călătorie la distanţe mari, la distanţe mai mici tarifa rămâne tot cea veche.

*

Pentru apărarea şcolilor. Congregaţia comitatului Turda-Arieş s'a ţinut în 11 Mai. Cu această ocazie membrii români ai adunării au ridicat protest în contra volniciilor inspectorului reg. de şcoale Balló, care voieşte să-şi câştige merite lucrând în paguba şcolilor confesionale. Un memoriu, adresat comisiunii administrative, va expune cu deamăruntul plânsorile românilor.

*

Cât trăeşte albina? Ornitologul Hauerfeld a scris un articol interesant într'o revistă din Amsterdam, despre vârsta albinei. Autorul zice că viaţa albinei stă în legătură cu împrejurarea că are sau nu are de lucru. Vara o albină, în urma lucrului neîntrerupt, rar trăeşte mai mult de 5—6 săptămâni; dacă însă o albină iese din ou târziu toamna, poate să trăească şi până la sfârşitul lui Mai. Viaţa reginei durează trei până în cinci ani. Trântorii trăesc de obicei două luni, după roire sunt alungaţi de albinele celelalte, dar câte odată se întâmplă de unul sau doi sunt toleraţi şi peste earnă în stup. De altfel albina foarte arare ori se sfârşeşte de moarte naturală.

*

Criza unui partid. Comitetul central din Salonic a adresat partidului tinăr turcesc din camera otomană o depeşă, în care spune că nu admite grupările de „bătrâni“ şi „tineri“ în sinul partidului, şi că a hotărât să excludă din partid pe toţi membrii, cari ar inzista să formeze grupe separate. In urma acestei hotărîri vre-o şapte deputaţi tineri turci s'au constituit sub numele „Grupul progresului“. Noua fracţiune va forma stânga extremă a partidului tinăr în camera din Constantinopol. (Aviz „independiştilor“ aradani!)

*

Sărbătorire. Ungurii din Braşov au sărbătorit Duminecă pe deputatul ales în cercul II. braşovean, pe fostul secretar de stat *Szterényi,* desvelindu-i bustul ridicat de clubul cetăţenilor unguri din acel oraş. Deputatul sărbătorit şi-a ţinut Miercuri darea de seamă în faţa alegătorilor săi.

*

Mulţămită. Mult onorabila direcţiune a institutului de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, în urma unui apel dat în scopul zidirii bisericii noastre gr.-or. române din *Cenade,* a binevoit a ne dărui din cuota de binefacere un ajutor de cor. 100, pentru care faptă marinimoasă, şi pe această cale, în numele tuturor parohienilor mei, îi aduc cea mai călduroasă mulţămită. Cenade, la 8 Maiu 1911. *Crucean Mărginean,* paroh român gr. ort.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Invăţăcelele atelierului de croitorie al dnei Paraschiva Oprişan şi învăţăceii atelierului de pantofărie al fraţilor Mihălţean, din venitul curat al unei reprezentaţii teatrale, date în reuniune, 1 cor.; Ioan Voicu, sod. rotar, 50 bani, Aron Suciu c. şi r. locot. auditor, în amintirea tatălui său, 1 cor., Dr. I. Lupaş, protopresbiter, pentru finul său Ciprian, fiul parohului Dr. D. Borcia (Sălişte) 1 cor., Vasile Henţea, par. (Sărăsău), Daniil Chirilă, par. (Cârna), câte 50 bani, I. Marin, par. (Râusadului), 1 cor., Victor Pacală prof. sem, 20 bani, Const. Popp, director de tip. (Făgăraş), Petru Simtion, librar, Nicolae Bratu, propr. „Foaei Poporului“, câte 50 bani, G. Dobrin, înv. penz. (Bucium), 20 bani, I. Cosma, notar (Ludoş), 80 bani, D. Căian, pantofar, 1 cor., Ios. Marcu sen., pardositor cor. 1·85, Com. Ban, curelar (Poiana), 1 cor. L. Vasiu, înv. zugrav, G. Cocovean, înv. zidar, câte 50 bani şi G. Şonea, înv. cismar, 25 bani.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sim. Wagner de pe pagina a patra.

Cărţi şi reviste.

Tânărul editor, îndreptar pentru începători şi pentru ceice voesc a se ocupa cu editura, de Carol F. *Pfau.* Traducere de Radu P. *Barcianu.* Editura şi proprietatea „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. Sibiiu, 1911. Tiparul tipografiei arhidiecezane. Preţul 60 bani. Este al 3 lea nr. din *„Biblioteca Meseriaşilor“.*

*

„Cultura Creştină“, Nr. 9, revista profesorilor de teologie din Blaj, a apărut cu următorul sumar: † Episcopul Dr. I. Szabó. Dr. V. Bojor: Creştinismul şi societatea modernă. P. Hellon S. I.: Problema vieţii, (studiu de biologie). Z. Pâclişan: Documente privitoare la istoria bisericii române aflate în arhiva parohiei reformate din Făgăraş. Dr. I. Bălan: Limba cărţilor bisericeşti (cont.) Cronică: Inmormântarea episcopului Szabó. Conferenţă pastorală. Activitatea de misionari în Iaponia, Wulk. Intoleranţă grecească. Cazul arhiepiscopului Villatte etc. Apare în Blaj, preţul 10 cor. pe an.

*

„Luceafărul“, Nr. 10, 1911 revistă literară şi artistică, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Mihail Sadoveanu: Drum la Moş-Anania. E. Pitiş: Legenda tămâiţii (poezie). Caton Theodorian: La masa calicului. I. U. Soricu: Cântarea Biruinţei (poezie). Em. Gârleanu: Secretul. I. Enescu: Maiu (poezie). C. Moldovanu: Femeia albă. I. Borcia: Iuliu Cesar, de Shakespeare. Dări de seamă: Il. Chendi: V. Pop, Iubirea e biruitoare; Al. T. Stamatiad şi C. Răuleţ: Femei ciudate. Cronică: Serbările culturale din Sibiiu. Eminescu şi Bariţiu. Muzeul A. Simu. Liliacul. Un roman cu tendinţe vinovate. Despre actriţa germană. Şezătoarea literară din Arad. Ilustraţiuni: 8 fotografii de porturi dela balul din Sibiiu.

Aviz.

Am onoare a atrage atenţiunea Onor. dame la bineasortatul meu

magazin de pălării

cu cele mai fine şi nouă modeluri, precum şi pălării mai simple pentru Rusalii, — cu **preţurile cele mai moderate.**

Rugând Onor. dame pentru binevoitorul sprijin, mă recomand

cu toată stima:

Modes HANNA ADLEFF
Sibiiu
Strada Honterus Nrul 8.

(155) 2—3

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în

Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 8—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 5—52

Altoi de viţă puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viţă puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată şi bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la şcoala de viticultură din Reichesdorf, proprietar Simon Nemencz, posta Riomfalva, unde cu preţurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calităţile cele mai bune, pentru struguri de vin şi masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei şcoale de vierit din Reichesdorf Nr. 121 posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit şi franco!

(360) 54—

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 4—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 23— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cura de băi Előpatak (Vălcele)

să întrebuinţează cu mare succes contra **boalelor de stomach, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră şi reumatism, stagnaţiuni abdomenale,** precum şi toate acele maladii, cari devin din **nervositate!**

Cura de beut cu **renumita apă vindecătoare de Előpatak,** — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde şi reci, aplicaţiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesonul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár şi Sepsi-Szent-György, cu circulaţiune ieftină şi permanentă de trăsuri. Quartir (Logis) întreţinerea ieftin şi elegant! In timpul începerei şi pe sfârşitul sesonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie şi 20 Aug. până 15 Sept.) să solveşte numai jumătate din taxa de cură şi muzică. — Quartirul cu 50% reducere, întreţinerea şi mai ieftină!

Apa minerală de Előpatak (Vălcele) e prima între apele minerale cu conţinut de acid carbonic şi alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă şi e preferită atât curată, cât şi cu vin amestecată ca o beutură plăcută şi recreatoare. Atât în ţară, cât şi în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle! Locul de vânzare: Előpatak; se află însă de vânzare în toate oraşele şi prăvăliile mari.

Cu prospect serveste gratuit Direcţiunea!

(156) 2—6

Concurs.

In conformitate cu înaltul ordin al Prea Ven. Consistor arhidiecezan din 20 Ianuarie a. c. Nr. 635 Şcol. prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea postului de învăţător la şcoala conf. gr. ort. de nou înfiinţată din comuna Fizeşti cu filia Galaţi-Urez din tractul Haţegului.

Emolumentele acestui post sunt:

1. 600 cor. din cassa bisericii solvibile în rate lunare anticipative.
2. 400 cor. ajutor dela stat.
3. Cuartir în edificarea şcoalei nou zidite. —
4. ¼ jug. pământ pentru grădină.
5. Lemne după trebuinţă.

Doritorii de a ocupa acest post, să şi înainteze rugările concursuale la of. protopresb. gr. ort. din Haţeg în terminul deschis şi totodată sunt poftiţi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Fizeşti, la 1/14 Maiu 1911.

Atanasie Daju
par. prez. comit. par.

Alion Dancu
notar.

Vidi:
D. C. Popescu
prot.

(158) 1–3

☞ Ocaziune rară! ☜

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

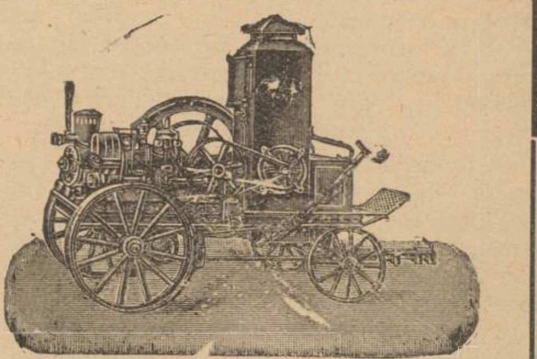

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de . plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,

prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

(157) 1--10

Pentru
Dame
indispensabil!

Cel mai bun mijloc de înfrumseţare

Crema-MARGIT a lui Földes

Neîntrecută şi cu efect miraculos

delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe faţă sgrăbunţele şi alte necurăţenii de piele. Netezeşte increţiturile feţei, faţa o înălbeşte, împrospetează şi întinereşte.

Preţul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinţi Margit 1 coroană. Apă pentru faţă Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

Feriţi-vă de imitaţiuni!

CLEMENS v. FÖLDES farmacist
în ARAD.

132 b) 2—

Vă rog a nu trece cu vederea!

Preluând fostul **Restaurant** şi **Hotel** al dlui **Bressler** în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna) — rog increderea dată antecesorului meu — în aceeaş măsură a mi-o anticipa şi mie.

Imi voiu da silinţă a fi în toată privinţa prevenitor faţă de onoraţii oaspeţi!

Sesonul: dela 15 Maiu până 31 August.

Chilii curate de zi ori pe lună, sală mare de mâncare, frumoasă grădină de restaurant, şi parc umbros.

Bucătărie eminentă, cafea, de dejun şi de ojină. Vinuri garantat naturale. Bere încontinuă proaspătă deschisă de Steinbruck şi neagră de trei stejari.

Chiliile angajate pentru luna Iunie se pot lua deja cu 15 Maiu în folosinţă fără suprasolvire.

Cu toată stima:
succesorul lui Bressler
Carol Kovács
hotelier.

(151) 3—6

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 31 –52

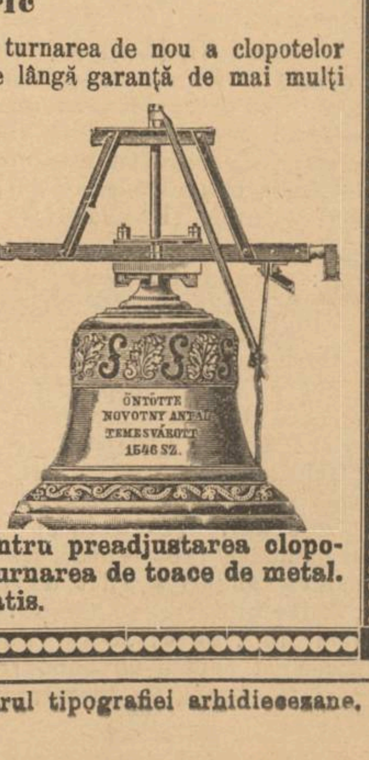

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 10,23 Maiu 1911. *Nr. 50.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Legile noi militare.

Sibiiu, 22 Maiu n.

Dacă nu se va fi schimbat cumva planul în momentul din urmă, apoi mâne vor fi prezentate dietei ungare proiectele de lege referitoare la *reformele militare.* Și tot mâne vor fi ele publicate și în ceealaltă parte a monarhiei, în *Austria*, în foaia oficioasă, scoasă în ediție separată, pentruca și cei din Austria să fie puși în poziția de a le cunoaște cuprinsul.

Textul lor autentic noi abia Joi îl vom putea cunoaște, din pricina îndepărtării mari dintre Sibiiu și Budapesta, cum și a comunicațiunii cam greoae dintre aceste două centre însemnate; dar în extras îl cunoaștem deja, pentrucă o foae vieneză, *„Neue Freie Presse“*, a avut norocul de a primi informațiuni autentice în privința aceasta, și a reazumat într'un număr mai recent în următoarele esența lucrului:

„In *Austria*, celce nu cunoaște limba de serviciu germană, are să comunice prin interpret în procese cu procedură scripturistică. La pertractări verbale și la apelațiuni vine aplicat acelaș principiu. Regula generală e deci, că este a se folosi limba de serviciu a armatei.

Abatere dela folosirea limbei oficioase germane se face în două cazuri:

Intâi, dacă limba vorbită de acuzat e una dintre limbile folosite pe teritoriul Austriei. Aceste limbi sunt: afară de cea germană, limba italiană, polonă, ruteană, slovenă, croată, sârbă, *română* și cehă. Slovenul deci și *Românul,* care e cetățean de stat ungar, ca soldat să poate apăra în Austria în limba slovenă ori *română* în fața judecătorilor sei, cari încă vorbesc limba aceasta; pecând în patria sa, fiecare comunică cu judecătorii sei numai prin interpreți. Soldatul maghiar însă, care e cetățean ungar de stat, se poate apăra înaintea judecătoriei militare în Austria numai prin interpret, pentrucă limba maghiară nu e în folosință în Austria.

Al doilea, când judecătoria militară poate folosi limba țării, nu limba de serviciu, și poate fi compusă astfel, împreună cu apărătorii și cu acusatorii, ca să cunoască bine limba acusatului, și astfel să nu fie legată de greutăți și să nu fie trăgănată croirea dreptății.

In Ungaria, firește, determinările referitoare la limbă scot la suprafață limba *maghiară.* Regula generală e, că limba pertractării, a publicării și a decisiunilor e cea *maghiară*. Altă limbă nu se admite. Esceptii se fac însă multe.

Cea mai însemnată e aceea, că celce nu știe ungurește, dar știe nemțește, este a se asculta *nemțește.* A doua esceptie e, că în procesele în cari figurează un acusat, care nu știe decât nemțește, întreaga pertractare este a se purta nemțește. A treia esceptie, că persoanele din serviciu activ militar, cari știu nemțește și ungurește, nu-și pot alege altă limbă de pertractare decât cea — germană. A patra esceptie e, că la pertractare se pot ceti în original actele compuse în limba de serviciu, fără a fi necesară traducerea lor, și a cincia esceptie e, că în vreme de răsboiu, ori de răsboiu maritim, determinările referitoare la judecătoriile militare maghiare primesc aplicare numai întrucât permit împrejurările esistente“.

*

Atât! Va să zică, pe când în Austria vin respectate drepturile *tuturor limbilor*, la noi se dau drepturi numai limbei *maghiare* și celei *germane.* Ce am putea să spunem în fața acestui fapt? Poatecă numai atâta: Fericiți Românii, cari își fac serviciul militar în Austria, pentrucă acolo, în stat străin, *se pot* folosi de limba lor în fața judecătoriilor militare, iar acasă, în țara lor, — *nu.* Nu e aceasta o anomalie din cele mai dureroase?!

Din parlament. *Vineri s'a început în dietă discuția asupra budgetului ministerului de culte și instrucțiune publică. După vorbirea de recomandare a raportorului, a luat cuvântul contele* Zichy János, *ministrul de culte și instrucțiune publică, și a rostit o vorbire primită cu aprobări și complăcere de întreaga dietă ungară. A fost o zi de frumos succes parlamentar pentru dl* Zichy. *Vom reveni asupra vorbirei sale, în numărul viitor.*

Chemare.

Cuvinte adresate tinerimei universitare

de *Dr. I. Broșu.*

III

Să mai spun câteva cuvinte, cari vor lumina și mai puternic necesitatea unei deciziuni mature. Pe când cercetam și pipăiam la dreapta și la stânga terenul pe care să mergem, n'am fost lipsiți în ocazii dese, ca să privim pe fundul râului vieții la aparență atât de strălucitor, ce ne trecea pe dinainte. Era prea puțin adânc, încât zăream fundul lui stâncos, pietros și dur. Pe vremea aceea ne aflam în multe lipsuri, serioase și amare, lipsuri de-ale singuraticilor și lipsuri de-ale fatalității, păcate de-ale singuraticilor și păcate de-ale tuturora. Iar lipsurile acestea pretindeau poziția noastră personală, pretindeau anumite fapte. Noi puteam să cugetăm și să ne afirmăm în două feluri, dacă vream să ne apropiem de ele; le puteam spune: „rămâneți unde sunteți și dați-mi pace“, și atunci fug de acolo de unde lipsa sclipea cu o prea crudă realitate, împodobindu-mi viața mai departe cu tot felul de plăceri estetice, și în mijlocul pustiei îmi zidesc baza desmerdărilor și a veseliei. Gemetul valurilor dimprejur nu mă interesează, deoarece bocetul lor, trecând prin florile multe din preajmă, se preface pentru mine în cea mai dulce muzică. Socot, că tot ce mi-ar păta viața mea de crin și tot ce-i de rând, trebue delăturat, înconjurându-mă cu frumosul și esteticul. Acesta-i practicul egoismului estetic, care ne știe, sau ne pare că ne știe conduce viața pe astfel de înălțimi, încât nici un fir de paiangen să nu fie în stare a-i prinde piciorul în delicata sa rețea de mătasă.

Dar lipsa, pe care am arătat-o, ne poate influența și altfel, așa încât hotărându-ne voința o întimpinăm bărbătește, orișiunde o-am întâlni-o. Despre acei cari s'au adăpostit în postul liniștit al unei vieți estetice, nu mai vorbesc, pentrucă sunt scoși din luptă și prin urmare din necesitatea de a lua deciziuni mari; dimpreună cu inerția lor vor fi și răsplătiți.

Noi să urmăm însă cetei acelora, cari să decid să-și afle calea năzuind, luptând și ajutând; numărul lor nu-i prea de tot mic, încât să fim cuprinși de descurajare, dar nici așa de mare, ca să fim de tot optimiști. Se înțelege, că pentru a critica anumite stări de lucruri și pentru a lua parte, impreună muncind, la îndreptarea lor, ne stau la îndemână felurite mijloace, și la nimic nu suntem dispuși în epoca aceasta, decât la *criticat.* Avem senzația, că simțim toate lipsurile, neajunsurile și necazurile, potențat, sau cel puțin ne dăm silința, prin expresiunile noastre anume căutate, să deșteptăm impresia, ca și când toate ne-ar atinge într'o măsură mai intensivă. Suntem dispuși peste măsură la nesfârșite atacuri, vi-

---

FOIȘOARĂ.

Biserica și știința.

Observări la raportul dintre credință și știință.

Dușmanilor bisericii creștine le place a discuta tema despre conflictul dintre biserică și știință. Cu autoritatea verdictelor își rostesc sentințele în această materie, restoarnă învățăturile religioase, cari sprijinite de dovezile unei rațiuni sănătoase stabilesc armonia între aceste două ramuri ale cugetării și simțirei omenești, se străduesc a dovedi contrarul aducând exemple din istoria desvoltării științelor, cari culminează în cazul lui Giordeno Bruno și al lui Galileo Galilei. Aceste tratări ale lor sunt însă de regulă unilaterale, scrise cu tendența vădită de-a mistifica adevărul și a clătina bazele credinței creștine. Cazul lui Galilei de pildă e comentat fără a ținea saamă de spiritul timpului, de concepțiile cari dominau pe atunci. Din felul cum se discută din partea lor o întrebare atât de importantă ca aceasta, ai trebui să faci naiva deducere, că desvoltarea științelor a fost împedecată numai de opresiunile bisericii creștine, și că acestea s'ar fi urcat la o înălțime grandioasă, îndată ce-ar fi lipsit tendența „retogradă“ a bisericii.

E drept: în trecut au fost mai dominante ideile religioase decât acum. Biserica n'a impus însă nici când vreunui cercetător al științei, a-și aduce rezultatele la cari a ajuns în concordanță cu învățăturile de credință. Și totuș dacă aruncăm o privire în trecut, ne va bate la ochi faptul că cei mai de frunte luptători pe terenul științelor reale de a căror nume se leagă neperitoare merite, paralel cu întrebările despre explicarea fenomenelor din natură se ocupau și de chestiuni religioase, le discutau cu competența unor teologi versați în afacerile de credință, de multe-ori mergeau înșiși în extrem cu cutezanța afirmărilor și a dovezilor.

In cele următoare las să vorbească câteva fapte tocmai din izvorul pe care pretinșii ateiști ai zilelor noastre îl folosesc cu multă predilecție.

Napier, inventatorul logaritmelor, un puritan al veacului al XVI-lea, nu s'a ferit a discuta și chestii teologice în cari acceptează metodul speculativ. Tâlcuește Apocalipsa pe cale matematică afirmând că papa e Anticristul (Apoc. c. 13 v. 11—18) ear lăcustele sunt turcii și mohamedanii etc. etc.

Blaise Pascal, unul dintre cei mai geniali cugetători în domeniul fizicei și matematicei, (secl. XVI), a fost ortodox și ascet pronunțat. Din convingere denunță pe un dascăl al filozofiei, care propunea etorodoxii. Vindecarea surorei sale pe neașteptate, numai prin atingerea unei relicvii îl impresionează adânc și o privește de o minune a lui Dzeu. Insă adevărata-i religiositate ese la iveală mai ales atunci, când se decide a rupe cu ocuparea științifică și-a trăi numai creștinismului, căci adevărata mângăere sufletească — zicea el — ți-o pot da numai învățăturile de credință. Cugetările sale despre Dzeu și învățăturile morale despre religiune și principiile religiunei creștine și altele, ne lasă să pătrundem în ființa sa aplicată deja dela natură spre contemplații. Din felul cum sunt discutate aceste chestiuni, din însuflețirea cu care-și descopere tainele credinței sale se desprinde icoana unui adevărat suflet creștinesc convins de nimicnicia ființei și a științei omenești, dar cu nemărginită dragoste către tot ce e bun și înălțător. E interesantă corespondența sa cu teologii acelor timpuri și nu trebue să ne mire faptul când într'una din scrisori discută cu toată seriositatea tema, dacă poate săvârși minuni deavolul sau nu!

Otto Quericke, inventatorul pumpei de aer, se ocupă la începutul opului său de minunile lui Iosua, năzuindu se a le aduce în concordanță cu sistemul copernican. Și e interesant: înainte de disertațiile sale despre vacuu și natura aerului, aflăm discutându-se locul cerului, al iadului etc. etc.

Newton e cunoscut de om religios. Apocalipsa n'a rămas nici de el nestudiată și neexplicată. Când astronomul Halley își permite o glumă la adresa discuțiilor teologice, Newton îl întrerupe cu vorbele: „Eu am studiat lucrurile acestea, Dta nu“!

Leibnitz, de a cărui nume se leagă o mulțime de rezultate atât pe terenul științelor cât și al filozofiei, a fost poate mai teolog decât filozof sau bărbat de știință.

Dar să nu mergem departe de timpul nostru. Unul dintre cei mai vestiți matematiciani ai veacului trecut a fost fără îndoială Euler. Acesta în scrisorile sale „către o princesă germană„ discută și întrebări din domeniul filozofiei religioase. Deși voește ici colo să joace pe „libercugetătorul“ Voltaire și osândește Occasionalismul*) lui Descartes și al urmașilor acestuia, totuși i se pare o minune reciprocitatea trupului și a sufletului. Intre „scrisorile sale fizicale“ aflăm capitole despre natura spiritelor, legătura dintre trup și suflet, libertatea voinței, influința libertății la evenimentele lumii, despre rugăciune, păcatul fizic și moral, pocăință etc. etc.

Exemplele s'ar putea înmulți cu multe altele, căci nespus de mare e numărul acelor bărbați de știință pe cari nu i-a putut mulțămi un „Ignorabimus“ de-al lui sându-ne bucuroși în rol de reformatori. Dar îndărătul acelui belșug de cuvinte, cu care obișnuiam să facem paradă, se ascunde cu siguranță și o mare însuflețire de faptă; numai atât e, că nu putem duce la îndeplinire pe câte le voim, deoarece suntem opriți și nu de tot puțin opriți, în urma desvoltării noastre proprii. Cu toții suntem studenți, și ca urmare necesară suntem oamenii teoriei, prin escelență. Nu cred să se afle undeva mai multă forță teoretică conglomerată la un loc, decât în salele universității și ale societăților studențești. Astfel din un punct mai înalt socotind lucrurile, vrem să ajutăm în tot chipul la delăturarea marilor lipsuri ale omenirii cu forțele de cari dispunem. Dar cum? Răspunsul e foarte simplu: prindem să consimțim deodată cu toate curentele vieții publice, ce ne par a sprijini delăturarea mizeriei și schimbarea împrejurărilor existente; ne interesăm viu de politică, ne ocupăm cu năzuințele acele, cari prin o renaștere sau pe terenul artelor, sau pe terenul științelor istorico-naturale, par a ne da speranța unei ameliorări a stării prezente. Ne dăm silința să ne câștigăm o supraprivire peste toate curentele religioase actuale, și impresiile, cari le primim afară de zidurile universității, le aducem în cercul de idei, ce ni s'au propus de pe catedră; devenim pedanți. Urmărirea singuratică a unui complex de idei ne ademenește mai intensiv, decât o primblare prin natură, prin murmurătoarele păduri de brazi. Prietenii, de aci înainte, ne așteaptă zadarnic la poartă, pentru un chef ce l-au plănuit, sau pentru o partie de cărți la cutare cafenea, și nu se întâmplă arareori, că acela ce locuește megieș cu mine la al treilea etaj, pe fapt de zori, când se întoarce obosit după o noapte de petreceri, zărește prin geam în cameră pe masă, lampa de studiu aprinsă. Și dacă nu pierdem nici o clipă în van, facem bine; pentrucă în timpul acesta punem temelie solidă anilor, ce vor să vină. De sigur, că nu poate să fie orișicine așa de consecvent, ca spre pildă un cunoscut de-al meu, prieten din gimnaziu, care pentru două semestre a lăsat toată grija cea lumească deoparte, spre a aprofunda temeinic câteva obiecte din studiul drepturilor. Dar vor fi probabil și mai puțini, sau aș dori să fie, de aceia, cari cu conștiința împăcată asemenea unui alt amic de-al meu, vor spune liniștiți: „De câteori intru la clinică — era medicinist — devin materialist, iar credința în Dumnezeu, de dincolo de ziduri, nu mă interesează“...

---

*) După învățăturile occasionalismului, sufletul omului nu e în stare să săvârșească mișcarea trupului. Sufletul voește numai, dar intențiunile lui le duce la indeplinire Dzeu. Astfel sufletul nu poate din propriile sale puteri influința trupul, dar invers nici trupul nu poate avea vreo influință asupra sufletului. Fenomenele trupești și sufletești nu sunt deci cauze adevărate, ci cauze „occasionale“ pentru activitatea mijlocitoare a lui Dzeu!

Dintr'o inspecție școlară.

(Fine.)

10. In M. clasa I., desp. I. și. II., învățătorul H., om cu pricepere și tragere de inimă pentru școală. Incepătorii cetesc bine și cu siguranță chiar și un băiat cu nesuficient cetia binișor, toți erau atenți și știau unde să continue, ceea ce în alte școale nu e pe dearândul. Din comput a luat mai mult decât cere planul. Povestesc copii, dar mai ales unele dintre fetițe, foarte frumos și într'o limbă românească armonioasă, corectă. Inv. pronunță: „mergea tot *inentea cânelui*“, o fetiță îl îndreaptă zicând: „*tot înainte*!“ In „formele“ scrise pentru examen 3 șire erau scrise românește și un șir ungurește. Amestecătura trebue evitată! Cântări și declamațiuni bune.

Clasa II. (desp. III., IV., V. și VI.) învățătorul R., om plin de râvnă și tact pedagogic, a obținut resultate bune la religie și limba română. In legătură cu istoria biblică și istoria bisericească a tratat și părțile mai însemnate din catehism. Și mai ales la istoria bisericească a făcut foarte potrivite aplicări la istoria comunei, în legătură cu episcopul Ghedeon Nichitici. Deosebită atențiune a dat învățătorul și cântărilor bisericești și doinelor. La declamațiune „Colindă“, de Goga și „Trei Doamne și toți trei“, de Coșbuc, elevii au un accent corect și plăcut. La limba română și-a dat silință să ia cu cei din anul VI. și câteva elemente de literatură: Creangă, Pan, Ispirescu, Alexandri, Eminescu, Coșbuc, Goga.

11. In N. clasa I. învățătorul S. bun pedagog și foarte fin în contactul său cu copii, cărora li se poate ceti în față plăcerea de a-l asculta și a-i răspunde. Ordine și disciplină exemplară. La religie: răspunsuri bune și aplicări potrivite. Istorioara: „Zamfirița“ cu învățătura morală:

Rugăciunea îndreptată
Din o inimă curată,
Dzeu o și primește
Și cu drag o împlinește,

a fost povestită foarte frumos! Intr. Pentruce te rogi tu lui Dumnezeu? Răsp.: „Pentruca să ne dee bucate!“ Intr. Când trebue să faci tu o faptă bună? Răsp.: „Când vine omul din pădure și cade calul, trebue să-i ajut!“ Desemnează binișor. Cetitul merge cu înlesnire. Formele sunt scrise curat. La comput dau răspunsuri repezi și sigure. S'a percurs material mai mult decât cere planul: adiția, subtracția și multiplicația până la 20, iar diviziunea până la 10. Declamațiuni și cântări potrivite.

In clasa II. (an. II. și III.) învățătorul F. luptă cu greutățile începutului, cu nesiguranța în precizarea întrebărilor. Altfel își dă silința să concretiseze lucrurile mai necunoscute prin comparațiuni potrivite cu cele din apropiere. Vorbind despre proorocul David și biserica din Ierusalim, aduce vorba și de catedrala din Sibiiu și de Șaguna. La Moisi aplicare bună cu iubirea lui de neam. Intrebări nepotrivite: „Să ne spui despre „Isus începe a ne învăța“, sau la limba română: „Ce-i trandafirul?“ Răsp.: „O floare“. Invățătorul voia să aibă răsp.: „e subiect“, sau „Spune-mi tu, ce părți ale vorbirii cunoaștem noi“ — trebuia mai practic în legătură cu anumite cuvinte din piesa cetită. Cântări și declamațiuni potrivite.

Clasa III., (an. IV., V. și VI.) învățătorul C. pare a da mai multă atențiune limbei maghiare decât celei românești, împărțirea orelor ungurește! (hipeizel), la inspecția din 12 Noemvrie răspunsurile din limba română mergeau foarte anevoe, la examen mai bine. Cei din anul VI. știau ceva și din literatura română: Alexandri, Coșbuc, Goga. S'a declamat foarte bine tabloul istoric: „De demult“ și elevii au dat dovezi, că înțeleg cuprinsul atât de frumos și înduioșător al acestei poezii. Invățătorul se ocupă cu predilecție de geografie, la care elevii au dat în limba maghiară răspunsuri sigure. La religie întrebare nepotrivită: „In câte părți se împarte iubirea?“ In legătură cu parabola sămânătorului s'a făcut aplicare cam încurcată! Eroare istorică din partea învățătorului care a zis, că biserica Sf. Sofii a fost zidită de Constantin cel Mare. Despre Șaguna și despre statutul organic răspunsuri bunișoare, dar și unele confusiuni din cari se vede, că n'au idee destul de lămurită despre corporațiunile noastre bisericești. Astfel unul zicea, „că mai este un sinod la consistor“. Invățătorul strigă pe fetița sa: „Mariți“ și îi scrie chiar și în catalog numele în felul acesta caricaturat.

12. In O. e școală cu 2 învățători cari amândoi sunt cam fără vocațiune. In clasa I. (an. I. și II.) rugăciunile se spun fără nici un înțeles, în mod mehanic. Din religie nu s'a luat întreg materialul prevăzut în planul de învățământ. Răspunsuri repezi și mehanice. Elevul nu așteaptă să-i pună învățătorul întrebarea, ci după sfârșitul unei piese sare imediat la cea următoare, spunându-i titlul ca pe al unei poezii și fluerând apoi textul. Invățătorul nu îndreaptă espresiunile greșite ale elevilor („sdrob de sare — în *șch*nare“) și uzează însuși de espresiuni vulgare: „să-și umplă burta“. La comput a luat cu începătorii până la 20, deci mai mult decât în plan!

In clasa II. (desp. III., IV., V. și VI.) învățătorul la religie nu pune alte întrebări decât titlurile pieselor din carte. Ex.: „povestește tu despre ceva date biografice despre Șaguna“ (oribil) Din testamentul nou știu elevii puțin. Unul a spus, că Invierea Mântuitorului se sărbează la 6 Ianuarie, tot așa n'au știut, când se sărbează Sf. Constantin și Elena. Dovadă, că nici la istoria biblică, nici la istoria bisericească înv. n'a cercat să facă nici o aplicare, spre a fixa cele învățate mai bine în memoria elevilor în legătură cu zile însemnate din viața noastră religioasă și bisericească. In legătură cu Șaguna nu li s'a spus nimic despre „Statutul organic“, nu știau elevii ce e sinodul parohial. In loc de arhimandrit zic „arhimandrei“.

La limba română, analiză gramaticală n'a făcut decât în legătură cu subiectul și predicatul, dar nici între aceste două nu știa să facă distincție un elev clasificat cu foarte bine(!) La elemente din literatură spuneau vre o 3—4 nume, dar fără a ști vre-o poezie, ori dacă știau declama vre-una, nu știau de cine e scrisă. „Dela noi“ spuneau că e de Octaviu August (Goga!) La comput învățătorul a abandonat și terminii cei mai indispensabili. La constituție n'a cercat să ușureze munca elevilor prin comparații potrivite cu părțile corăspunzătoare ale constituției noastre bisericești, pe care elevul ori cum tot are prilej a o cunoaște mai deaproape „de visu“. In „forme“ s'a scris această zicere cu topică greșită: „Dzeu în totdeauna și în tot locul este“.

La inspecția din 25 Februarie 1910 au cântat o poezie imposibilă în legătură cu succesul lui Alexandri la Montpellier:

„Dela Dunăre la Sena
Din Carpați la Pirenei,
Geanta nobilă latină
Și-a adunat poeții săi“ etc.

13. In P. sunt doi învățători, cari nu se interesează în deajuns de școală, cum ar trebui. Cu ocazia primei inspecții învățătorul ținea puțină ordine și disciplină; curățenia lasă mult de dorit, pe păreți nu sunt cuere, hainele copiilor erau aruncate jos, într'o bancă era scândura ruptă, încât copiii de mai multă vreme nu puteau să șadă, ci trebuiau să stee în picioare ore întregi. Nu e liniște de ajuns în clasă. Cronica n'a fost în ordine nici cu ocazia inspecției a doua, și nici la examen. Copiii cetesc prea repede și spun cuvinte, cari nici nu sunt în text d. ex: cetește „marginea“, în carte „mijlocul“; „nu pleacă“, în carte „de pleacă“.

Intrebări fără simț pedagogic: „Să spui tu ceva, care este porunca cea dintâi?“ Ar fi trebuit să premeargă câteva întrebări pregătitoare, introductive asupra originei acestei porunci. La comput răspunsuri bune. In forme s'a scris acest text ciudat: „Calitățile noastre cele mai lăudate ne sunt adesea în lume drept *crimie reproșate*; aceasta *să* întâmplă de *cîteori* prin ele oprim *esecutarea intențiilor rele*!“ Inv. cearcă a se scuza spunând, că la caligrafie e numai vorba despre forma scrisorii, nu și de cuprinsul ei. Absolut greșit!

In clasa II. (an. III., IV., V. și VI.): Cetirea se face prea repede și mehanic, elevii nu știu face deosebire între trecutul simplu și compus. La religie învățătorul ajută cam mult, interpretând singur acolo, unde elevii ar trebui să-și arete cunoștințele.

Elevii nu așteaptă să li se pună întrebarea, ci spun repede o piesă („o persă zice un elev) următoare. Intrebări dificile: „Cari sunt tainele prin care trebue să treacă fiecare creștin, cel puțin o parte din ei?“ La istorie înv. se prea ține de carte și pune aproape tot întrebări neesențiale. Ex.: „Câte cruciate au fost?“ (principal era să întrebe, „care a fost scopul lor?“) „Câți oameni au plecat sub Gottfried de Buillon?“ „Despre începutul creștinilor la Români avem noi date mai bune?“ „Teofil a adunat 12 protopopi pendenți“ (fiindcă acest cuvânt nepotrivit și greu sta în cartea lor de școală). La geografie răspunsuri bune, înv. și a dat silința să încopcie bine cunoștințele geografice cu cele istorice și etnografice. In legătură cu granița un copil și-a esprimat teama de pușug (pasport), când se va duce „la oi în țară“.

Examenul foarte bine cercetat de popor, bătrâni cărunți vin sprijiniți pe toiag, încinși cu brâne roșii peste șerpare, tinerii îmbrăcați foarte luxos, cu pălăriuțe domnești și parapleuri în mână. O condamnabilă pornire spre lux, care se observă chiar și la copiii de școală...

Din România.

Ședințele consistorului superior bisericesc.

Ședința a doua s'a ținut Mercuri, săptămâna trecută, sub prezidenția I. P. S. Sale, Mitropolitului-Primat *Atanasie*.

La apelul nominal au răspuns toți înalții ierarhi, afară de P. S. Sa Episcopul de Roman.

Ministerul de culte a fost representat prin dl Boroianu, administratorul casei bisericii.

S'a cetit și s'a aprobat sumarul ședinței trecute.

La ordinea zilei a venit cetirea comunicărilor și rapoartelor.

P. S Sa, arhiereul Valerian Râmniceanu a cetit cel mai însemnat raport al ședinței privitor la conferențele pastorale și la desideratele esprimate de prezidenți.

In această foarte importantă chestiune au luat cuvântul: pr. Nazarie, pr. C. Ionescu, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, pr. Lungulescu, pr. Procopescu, pr. N. Gheorghiu, pr. Cosma Petrovici, preotul Gotcu, preotul Savin, pr. Ilie Teodorescu, și cel din urmă I. P. S. Sa, Mitropolitul Atanasie.

Din emiterea diferitelor păreri s'a hotărât următoarele:

Fiecare preot până la etatea de 60 ani să fie obligat a se ocupa cu toate chestiunile dogmatice și practice prin conferențe pastorale.

Aceste conferențe, a căror cetire ar necesita o vreme îndelungată dacă ar fi date spre cercetare în amănunt consistorului, să fie apreciate de o comisiune eparhială, numită de chiriarhii respectivi, în fiecare eparhie și pe județe.

Această comisiune să fie obligată să cerceteze la reședința protoeriei conferențele și să le aprecieze. Pe cele găsite mai bune comisiunea va trebui să le înainteze chiriarhilor.

Comisiunea ce se va institui la eparhie, va ceti conferențele pastorale alese de comisiune pe județe, precum și desideratele emise.

Asupra formelor secundare ale cultului va avea de acum înainte să se pronunțe chiriarhul.

Această comisiune centrală va înainta desideratele trimise de chiriarhi consistorului superior.

Prin această decisiune a consistorului s'a aprobat în total părerea I. P. S. Sale Mitropolitului-Primat.

P. S. Sa Arhiereul Valerian Râmniceanu a cetit un raport relativ la pământurile rurale ale bisericilor luate de casa bisericii, unde nu erau preoți titulari.

Acest punct a rămas să se discute în presența dlui C. C. *Arion*, ministrul cultelor și instrucțiunii publice.

Du Bois-Reymond. Cred însă, că și aceste puține ne îndreptățesc a face câteva concluzii. Este religiositatea o însușire a celor mediocri și lipsiți de facultățile unei gândiri logice? Desigur nu! Bărbații, despre cari a fost vorbă, au promovat interesele unor științe cari reclamă în cea mai mare măsură o logică sănătoasă; cu toate acestea au fost oameni ai credinței cari nici când nu s'au ferit a-și mărturisi credeul lor. Pătrunși de adevărul învățăturilor religioase nu se puteau reținea a nu împodobi din când în când scrierile lor, cari tractau chestii atât de reale, cu câte un capitol din dogmatica sau etica creștină.

Când ideile enciclopediștilor francezi au început a se vântura în lumea cultă nu e mirare dacă unii influințați de acest nou curent voiau să se arate altcum, de cum simțeau. Insă cu altă ocazie îi vedem discutând chestii de credință în senz cu totul creștinesc, dovedind oare-cum prin această purtare șovăitoare a lor adevărul, că credința e ceva înăscut ființei omenești, e comoara ascunsă în adâncul sufletului, pe care omul trebue să o afle și să o desgroape, dacă voește să fie fericit.

Interesul acestor bărbați de știință către învățăturile religioase de sigur n'a pus stavilă progresului, cum cred pretinșii ateiști. Dar chiar să presupunem contrarul și să afirmăm de pildă că Blaise Pascal ar fi înmulțit cu multe alte rezultate domeniul vast al științelor, dacă n'ar fi încetat la un timp a se îndeletnici cu matematica și fizica, numai pentru a putea trăi învățăturilor creștine, nimic nu ne îndreptățește a aduce învinuiri bisericii. Biserica a fost și în trecut tot atât de conciliantă, cât și iubitoare de progres. Nu ea impune lui Pascal de-a rupe cu știința, nu ea îndeamnă pe Newton de a răsfoi biblia și a se inspira de bogăția adevărurilor cuprinse într'ânsa, nu ea silește pe Guericke de-a se întreba după locul cel vecinic al celor fericiți sau osândiți, ci o necesitate inherentă ființei omenești, boldul intern de-a cunoaște adevărul suprem, pe care zadarnic îl căutau în tainele naturei.

Din felul lor de-a tracta învățături de-ale credinței paralel cu rezultatele științelor reale, se desprinde armonia ce trebue să existe între credință și știință. Ei pot servi de cea mai bună dovadă, că aceste două izvoare bogate de cugetare și însuflețire, cari nu pot fi consultate după unul și acelaș metod, își au ambele dreptul de existență, și un conflict într'ânsele e exchis, îndată ce ținem seama de diferența esențială dintre credință și știință.

In însuflețirea lor de-a pătrunde adevărurile religioase, nu e mirare dacă unul sau altul cade în extrem, folosindu-se de felul unor argumentații incompatibile cu natura învățăturilor religioase. (D. e. Napier explică Apocalipsa pe cale matematică).

Ascaniu Crișian.

P. S. Sa Arhiereul Evghenie Humulescu a cetit un raport privitor la un preot din judeţul Olt şi un raport al preotului Kirică din comuna Poiana Cârnului (judeţul Vaslui), prin care numitul părinte aduce la cunoştinţa consistorului superior că I. Niculescu, şef de picheri, face o asiduă propagandă adventistă printre săteni, el fiind un adept al acestei secte.

S'a luat act de această comunicare, rămânând să se intervină la cei în drept.

Şedinţa s'a ridicat la orele 12 şi jumătate după ameazi.

Către Reuniunile române de meseriaşi.

(Spre organizarea meseriaşilor noştri).

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, în calitate de comitet central executiv al tuturor Reuniunilor noastre de meseriaşi a lansat către Reuniunile de meseriaşi următorul apel:

Onorat comitet!

Incă la 25 Aprilie 1902 am pus în vedere, că „Conferenţa meseriaşilor români“ din opt localităţi, ţinută la 15 Iulie 1901 în Sebeşul-săsesc, în nobila sa preocupaţiune de soartea clasei noastre de mijloc, numind comitetul Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, de comitet central executiv pentru toate Reuniunile noastre de meseriaşi, l-a încredinţat totodată cu adunarea tuturor datelor aparţinătoare activităţii, ce Reuniunile noastre o desvoltă în interesul lor propriu în deosebi, şi în interesul meseriaşilor de pretutinderea în general. In firul provocatei scrisori, recomandând Reuniunilor activate şi celor în alcătuire provizorie, să facă despre a lor activitate cu sfârşitul fiecărui an rapoarte detaiate, din cari să se reoglindeze toate lucrările Reuniunii din cursul anului, — am cerut să ni se trimită o copie a raportului, însoţit de consemnarea membrilor Reuniunii.

La 20 Iulie 1905 arătând, cum meseriaşii întruniţi la marea noastră expoziţie, ţinută în toamna anului 1902 aici în Sibiiu, au investit şi ei comitetul nostru cu atributul de comitet central, am apelat la concursul tuturor Reuniunilor noastre şi le-am rugat ca, în scopul *alcătuirii unei statistice despre toţi meseriaşii noştri*, să binevoiască a ne arăta data înfiinţării Reuniunii, respective scopul ce-l urmăreşte şi mijloacele folosite pentru ajungerea scopului, câţi membri are, la cari meserii aparţin ei, cari din meserii sunt mai bine şi cari mai slab îmbrăţişate, atât în localitate, cât şi în împrejurime; cari sunt mai rentabile; în ce direcţiune ar fi nevoe de îmbărbătare; dacă cauza meseriaşilor noştri înaintează sau stagnează, şi cari sunt cauzele stagnării sau înapoierii, şi ce anume ar fi de făcut în scopul înaintării; ce lucrări a îndeplinit Reuniunea şi ce lucrări intenţionează a întreprinde în viitor?

In fine prin scrisoarea noastră din 25 Maiu 1909, cerând raport despre activitatea tuturor Reuniunilor pe anii anteriori, inclusiv anul 1908, în care, între altele, ceream să se arete câţi meseriaşi (măiestri, calfe şi învăţăcei) sunt în localitatea respectivă, am apelat la Reuniunile mai bine organizate să se avânte la aranjarea unei eventuale expoziţii industriale, atât de folositoare din toate punctele de vedere, şi care bun prilej să fie pentru întâlnirea tuturor meseriaşilor noştri. Tot atunci am cerut sprigin pentru revista, acum apusă, „Munca“ şi la scoaterea în tipar a unui raport (Anuar) statistic al nostru. Acestea în scris, iar prin publicaţii ziaristice, aproape zilnice, am dat exemple de urmat în afacerile ce ne privesc.

Onoratul comitet este în poziţiune a şti, dacă apelurile noastre au avut şi încât efectul dorit.

Iubiţi meseriaşi! Acum ne găsim în preajma alor două evenimente mai însemnate. Fraţii noştri meseriaşi din Blaj, în vara anului de faţă, vor sărbători, alăturea de cele mai de samă aşezăminte ale noastre („Asociaţiunea“ şi „Fondul de teatru“), sărbarea înaintării lor, ear noi meseriaşii sibieni, în anul viitor 1912, sărbătorim alăturea de o tovarăşă muncitoare pentru înaintarea economului muncitor, (Reuniunea română de agricultură din comit. Sibiului) progresul făcut de noi în cei 20 ani dela aranjarea (în 1892) a primei expoziţii industriale şi în cei 10 ani dela aranjarea (în 1902) a primei expoziţii cu lucrări din industria profesională şi din industria de casă (lucrul de mână femeiască). Cum cauza clasei noastre de mijloc, mulţumită activităţii Reuniunilor noastre, se găseşte pe căile progresului, datorinţa ne impune ca sărbătorile amintite să nu ne găsească nepregătiţi şi fără a ne putea da sama despre starea în care ne găsim.

Drept aceea îndrăznim a Vă ruga cu frăţască dragoste, să binevoiţi a ne transpune cel mai târziu în răstimp de 30 zile un raport amănunţit, în care să se dea răspuns la toate întrebările (chestiunile) ce le-am pus în cele 3 scrisori descrise mai sus, completate cu date privitoare la meseriaşii D-Voastre, ştipendiaţi din diferitele fonduri şi fundaţiuni.

Datele preţioase le vom trece şi într'un raport general (Anuar) pe care sperantă avem a-l scoate în cursul anului de faţă.

Fiind cu frăţască dragoste:

Sibiiu, 13 Mai 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ca comitet central executiv al tuturor Reuniunilor de meseriaşi.

Vic. Tordăşianu prezident. *Stefan Duca* notar.

NOUTĂŢI.

La festivităţile de încoronare din Londra Monarhul nostru va fi reprezentat, după cum s'a stabilit în mod definitiv, prin arhiducele *Carol Francisc Iosif*. Arhiducele va avea în suita sa şi o deputaţiune de trei ofiţeri din regimentul de artilerie nr. 12, staţionat în Sibiiu, al cărui proprietar ieste din anul 1903 regele George V. Deputaţiunea din Sibiiu va fi compusă din un colonel, un căpitan şi un locotenent al numitului regiment.

*

Dela „Academia Română“. Vineri la orele 2 d. a. s'a ţinut şedinţă publică la „Academia Română“ din Bucureşti. A prezidat domnul *Iacob Negruzzi*, preşedintele „*Academiei*“. A vorbit dl *Ioan cavaler de Puşcariu*, despre munţii Tămaş şi Tămăşel, căutând să rezolveze problema istorică: cum se face, că munţi din România sunt stăpâniţi de regii Ungariei? In urmă a vorbit dl *Dr. At. Marienescu* despre dinastia lui *Negru Voda*, pe baza materialului nou, adunat cu multă sârguinţă. Sâmbătă membrii „Academiei Române“ au făcut escursiune la Curtea-de-Argeş.

*

Aniversarea luptei dela Aspern. Astăzi, 22 Maiu n., s'a sărbat în Sibiiu aniversarea luptei dela Aspern, unde regimentul de infanterie numărul 31 al armatei austro ungare, în parte covârşitoare românesc, recrutat din comitatul Sibiiului, a raportat o învingere glorioasă asupra trupelor lui Napoleon I., înainte cu 102 de ani. Soldaţii, în mare ţinută, au fost aduşi cu muzica la catedrală, unde protopresbiterul militar, domnul *Pavel Boldea*, a celebrat sfânta liturgie în presenţa corpului ofiţeresc dela numitul regiment, în frunte cu domnul colonel *Heinrich Salmon.* Domnul protopresbiter *Boldea* a rostit soldaţilor o frumoasă vorbire, pe care o vom da în întregime în numărul viitor. Soldaţii au fost duşi apoi iarăşi în sunetul muzicei la casarmă, fiind astăzi toţi liberi de serviciu. La ora unu domnii ofiţeri şi oaspeţii învitaţi au avut banchet, în localităţile mesei ofiţerilor. S'au rostit mai multe toaste frumoase. Soldaţii au primit la prânz şi vor primi şi la cină mâncare mai bună şi mai multă ca de obiceiu, iar după ameazi s'au ţinut obicinuitele petreceri poporale ale soldaţilor. Cât a durat banchetul domnilor ofiţeri, muzica militară a cântat diferite piese, făcând începutul cu un frumos marş, întitulat „Aspernmarsch“. Mai notăm, că azi-dimineaţă la orele 5 muzica militară a percurs stradele principale ale oraşului nostru, cântând marşuri frumoase.

*

Din casa magnaţilor. Cu privire la dreptul bisericii evangelice din Ungaria de a fi reprezentată în casa magnaţilor, secţiunea verificătoare a acestei înalte corporaţiuni într'o şedinţă de curând ţinută a declarat că pe baza articolului de lege VII din 1885 curatorul bisericii evangelice ardelene (săseşti) nu se poate numera între cei îndreptăţiţi de a face parte din casa magnaţilor. — Hotărârea aceasta fireşte este rău primită în cercurile Saşilor, deoarece cum se ştie căpeteniile mireneşti ale celorlalte biserici evangelice din ţară se bucură de dreptul de a-şi putea reprezenta biserica şi în casa magnaţilor, ba înşişi Saşii de fapt au fost odată reprezentaţi prin curatorul Arz în corporaţia amintită.

*

† Gustav Mahler, compositor şi fost dirigent al operei din Viena, a murit în 18 Maiu n. în Viena.

*

Alegere de capelan. In Borgo-mijloceni a fost ales capelan pe lângă bătrânul şi binemeritatul paroh de astăzi, *Nicolae Reu*, cu totalitatea voturilor date, tinărul absolvent de teologie, *Aurel Reu*. Alegerea a fost condusă de dl protopresbiter *Grigorie Pletos* din Bistriţa.

*

Pentru merite. Maiestatea Sa a instituit cu data de 9 Mai a. c. pe seama preoţimei militare „*Crucea pentru merite*“, şi anume: Crucea de aur şi Crucea de argint. Este destinată preoţilor, cari se disting în timp de răsboi sau de pace.

*

Hymen. *Emanuil Stoica* şi *Lucia Stoica născ. Lazar*, căsătoriţi. Şimleu, 16 Maiu st. n. 1911.

*

Seratele meseriaşilor noştri sibieni. Neputând da, din lipsa de spaţiu, în numărul de faţă raportul despre şedinţa literară a 4-a a „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, prevenim publicul nostru, că la şedinţa a 5-a, de Joi (25 Maiu) la ora 8 sara în localităţile Reuniunii, dnul Romul Popescu, funcţionar la „Albina“ va ţinea o conferenţă despre Carpaţii noştri şi va fi împreunată cu proiecţiuni de schiopticon.

*

Mulţămită. Marele binefăcător, ilustrul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru biserica gr.-ort. română din Biertan suma de 200 coroane. In numele poporului din această parohie îi aduc şi pe această cale cele mai căduroase mulţămiri. Biertan, 5/18 Maiu 1911. *Vasile Isailă*, paroh gr. or. rom.

*

Călătorie de studiu. Şeful institutului Pasteur din Paris, profesorul vestit *Meşnicov*, însoţit de 4 medici tineri, a plecat spre Astrahan pentru a studia în ţinutul acela împrejurările în care se iveşte ciuma. Comisiunea aceasta, formată din medici francezi şi ruşi, se va ocupa îndeosebi cu deslegarea problemei: în ce chip rezistă bacilii pestilenţei în vreme de vară? Pestilenţa adecă, după observările făcute, se iveşte mai totdeauna la începutul iernii; vara îmbolnăvirile de ciumă sunt foarte rare. Călătoria de studiu va ţinea patru luni.

*

† Demetriu Papp, protopop castrens ces. şi reg. în retragere, cavaler al ordului „Francisc Iosif I“, posesor al crucei de aur cu coroană pentru merite etc. etc. după un morb greu şi îndelungat şi-a dat sufletul în mânile Creatorului în 18 Maiu 1911 în al 73 lea an al etăţii. A fost înmormântat Sâmbătă, în 20 Maiu 1911 la 9 oare. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, generosul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit şi pentru filia noastră Prod (tr. Sighişoara), în scop bisericesc suma de 200 coroane, pentru care faptă în numele credincioşilor din filie îi exprim şi pe această cale cele mai sincere mulţămite. Seleuşul mare, 6/19 Maiu 1911. *Iustin Sârbu*, învăţător gr. ort. român.

*

Concert şi teatru. Ni se scrie, că în 24 luna trecută s'a dat în comuna Borgo-mijloceni un concert şi o representaţie teatrală, cu cor şi actori luaţi dintre ficiori şi fetele din sat. A fost o petrecere foarte succeasă. Meritul e al absolventului de teologie *Aurel Reu*, care a făcut instruarea şi aranjarea.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al Românilor, ilustrul domn *Vasile de Stroescu*, în nemărginita sa iubire faţă de neamul său, a binevoit a dărui pentru biserica gr. or. rom. din Toarcla 200 coroane, pentru care faptă îi aduc şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Toarcla în 5 Maiu v. 1911. *Ioan Branişte*, preot gr. ort. român.

*

Balul Shakespeare. Un spectacol măreţ şi elegant, ce se va organiza cu ocazia încoronării regelui englez, va fi de sigur aşa numitul *bal Shakespeare*. La acest bal, care se va ţinea în 20 Iunie în Albert-Hall, vor participa la figurile de cadril cele mai distinse dame engleze. Grupele vor înfăţişa scene din dramele lui Shakespeare în costume din acel timp. Preţul de intrare la festivitatea aceasta e destul de pipărat: o lojă costă 500 până la 5000 cor.; locul de stal cel mai ieftin este 100 cor.

*

Mulţămită. Marele mecenat Dl *Vasile de Stroescu* a dăruit şi pentru nou edificânda noastră biserică din Berghia, protop. M. Oşorheiu, suma de 200 cor. pentru care în numele întreg poporului îi aduc mulţămită din inimă. Berghia 10/V. 1911. *Michail Chibelean*, preot gr. or.

*

Opriţi de a face politică. Se scrie din Praga, că arhiepiscopul *Skrbensky* a dat o pastorală, care tocmai acum, în vremea alegerilor parlamentare, are o deosebită însemnătate. Pastorala arhiepiscopului opreşte cu asprime pe toţi preoţii săi de a lua parte activă în politică.

*

Teatru pentru popor. Capitala austriacă nu este tocmai săracă în teatre; numărul lor cu toate acestea se va mai spori cu unul. Noul teatru va fi clădit de comuna Vienei, cu scop ca şi păturile mai sărace ale poporului să aibă putinţa de a vedea representaţiuni bune. Va fi un teatru al poporului, unde locul cel mai scump din parter nu va costa mai mult de *1 coroană*. Clădirea va putea cuprinde cinci mii de spectatori. Lucrările se vor începe în toamnă.

*

Mulţămită. Comitetul parohial greco-ortodocs român din Galaţi, protopresbiteratul Făgăraş, adunat azi, în 3/16 Maiu 1911 în şedinţă, a luat, cu dragă inimă la cunoştinţă ajutoriul în suma de 500 coroane (cincisute coroane) acordat din partea Ilustrului Domn *Vasile de Stroescu*, şcoalei elementare confesionale greco-orientale cu doi învăţători din Galaţi. Suma de 500 cor., dată cu inimă caldă creştinească şcoalei din Galaţi, va fi întrebuinţată, pentru cele mai de lipsă recuizite şcolare ale postului al doilea învăţătoresc, ce se înfiinţiază. Alăturea de Văcărescu, vom privi şi pe mecenatele Stroescu, testator al-lozincei scrisă pe marmoră în antişambra şcoalei nouă din Galaţi: „*Las vouă moştenire creşterea neamului românesc şi a patriei iubire*“. Esprimăm şi pe acestă cale cele mai adânci mulţămite marelui binefăcător *Vasile de Stroescu* pentru darul împlinit. Galaţi, 3/16 Maiu 1911. *Nicolau Aron* paroh gr. or.-preşedinte, *Traian Păcală* notar.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor fără lucru, al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Zevedeiu Mureşanu, protopresbiter (Ilia), 50 bani, Victor S., 20 bani, Adrian Dan, învăţăcel lăcătuş, 50 bani, Aurel Bratu, prof. sem., 20 bani, V. Pleşa, inv. lăcătuş, 50 bani, Samuil Petraşcu, croitor (Paris), 1 cor, Aron Telea, Ioan Gergel, învăţăcei lăcătuşi, câte 50 bani şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Statuă scumpă. Monumentul, inaugurat zilele acestea în Londra în memoria reginei Victoria, este unul din cele mai scumpe. Postamentul constă din 8000 tone granit şi 1000 tone marmoră; figura reginei este făcută din 70 tone de marmoră albă de Carara. Lucrările au durat nouă ani şi au costat peste opt milioane de coroane.

*

Dare de seamă. Cu ocaziunea producţiunei aranjate de soc. „Junimea“ din Cohalm au binevoit o dona societăţii: Rev. Domn Titu V. Gheaja protopop Cohalm 12 cor. Dl George Spornic paroh gr. cat. Cohalm 6 cor.. Au suprasolvit Dl Pavel Porescu Bucureşti 4 cor. Dl Eroftei Bârseanu înv. Palos 3 cor. Dl Abraham Cohalm 5 cor. Dl Ilie Mafteiu contabil Palos 160 cor. Dl Z. Lungociu Homorod 1 cor. Primească marinimoşii donatori mulţămitele noastre. S'au încassat 220·08 coroane din cari 20·06 venit net s'a depus în fondul societăţii „Junimea“. Cohalm 19 Maiu n. 1911. Ioan Iosif preşedinte. Ştefan Tincu secretar. Ilie Forsea cassar.

*

Furtuni mari. In împrejurimea Vienei au bântuit în săptămâna trecută furtuni mari. In Guntramsdorf o gheaţă cumplită a pustiit toate viile. Ţăranul Wagner, amărât de paguba suferită, s'a dus în podul casei şi s'a spânzurat.

*

Balon nimicit. Dirijabilele Zeppelin nu prea au noroc. In timp scurt de câţiva ani s'au sdrobit cinci din aceste maşine uriaşe. In săptămâna trecută, cum se vesteşte din Düsseldorf, dirijabilul *Deutschland*, fiind scos din hangar a fost împins de vânt spre coperişul hangarului. Balonul s'a isbit cu atâta putere, încât a suferit stricăciuni considerabile şi va trebui aproape de nou construit. Pasagerilor nu li s'a întâmplat nimic.

*

Superstiţie. Epidemia de scarlatină a secerat şi urmează a secera multe victime în comitatul Maramurăşului, cu deosebire în poporaţiunea evreiască a ţinutului. Pentru a pune stavilă răspândirii boalei, evreimea a hotărât săvârşirea unei fapte „bineplăcute“ lui Iehova: au încheiat cu ajutorul rabinului Teitelbaum o căsătorie între un surdomut de 26 de ani şi o fată de 40 de ani, pentru care au adunat mai întâi oare care zestre prin colectă. Câteva mii de evrei au asistat la nunta „de împăciuire“.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Concurs.

In conformitate cu înaltul ordin al Prea Ven. Consistor arhidiecezan din 20 Ianuarie a. c. Nr. 635 Şcol. prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea postului de învăţător la şcoala conf. gr. ort. de nou înfiinţată din comuna Fizeşti cu filia Galaţi-Urez din tractul Haţegului.

Emolumentele acestui post sunt:

1. 600 cor. din cassa bisericii solvibile în rate lunare anticipative.
2. 400 cor. ajutor dela stat.
3. Cuartir în edificarea şcoalei nou zidite. —
4. ¼ jug. pământ pentru grădină.
5. Lemne după trebuinţă.

Doritorii de a ocupa acest post, să şi înainteze rugările concursuale la of. protopresb. gr. ort. din Haţeg în terminul deschis şi totodată sunt poftiţi a se prezenta în comună spre a face cunoştinţă cu poporul.

Fizeşti, la 1/14 Maiu 1911.

Atanasie Daju
par. prez. comit. par.

Alion Dancu
notar.

Vidi:
Dr. C. Popescu
prot.

(158) 2–3

Nr 1522/911. [154] 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Apoldul-mic** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în 6 Iunie 1911.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşte se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 12 Maiu 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Aviz.

Am onoare a atrage atenţiunea Onor. dame la bineasortatul meu

magazin de pălării

cu cele mai fine şi nouă modeluri, precum şi pălării mai simple pentru Rusalii, — cu **preţurile cele mai moderate.**

Rugând Onor. dame pentru binevoitorul sprijin, mă recomand

cu toată stima:

Modes HANNA ADLEFF
Sibiiu
Strada Honterus Nrul 8

(155) 3—3

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 17—40

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană în Sibiiu.

Mineiele

pe 12 luni, în 12 volume, legate în piele şi cu copcii, toate 12 volumele **172 coroane.**

Psaltirea
Proorocului și Impăratului David

cu aprobarea şi binecuvântarea sfântului sinod al sfintei biserici autocefače ortodoxe române. Legată în piele şi cu copcii, **cor. 7·20.**

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Puşcariu:

Fragmente istorice
despre
boierii din ţara Făgăraşului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partaa III 80 fileri, la partea IV cor. 5·20.

La

Librăria arhidiecezană

se află de vânzare

Octoihul-mare

cu litere cirile.

Preţul cor. 25·—.

„BIBLIOTECA ȘAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:

Nr. 1.

Însemnătatea bisericii

Nr. 2.

Despre pocăinţă

de

Dr. I. Lupaş.

Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Biblioteca Bunului Păstor,
redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții
Studiu pastoral

de

Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Preţul 50 fil. + 5 fil.

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiiu

următoarele scrieri pentru popor:

	K t
Nr. 1. **Alexandria**, cuprinzând isprăvile marelui împărat Alexandru cel Mare Macedon, care s'a luptat cu craii şi împăraţii din vechime şi pe toţi i-a biruit	—·30
Nr. 2. **Istoria prea frumosului Arghir şi a prea frumoasei Elena**, sau o închipuire prin care se tălmăceşte cucerirea Ardealului de către marele Traian, împăratul Râmului	—·25
Nr. 3. **Esopia**, cuprinzând viaţa prea înţeleptului Esop cum şi minunatele lui pilde, din care orice om poate trage multe şi folositoare învăţături	—·40
Nr. 4. **Genoveva de Brabant**, istoria care vorbeşte de viaţa plină de suferinţe a unei sfinte femei din vremea veche în pustietate şi în care arată cum, Dumnezeu a apărat-o şi a făcut să iasă la lumină dreptatea ei. Această carte cuprinde multe învăţături bune din legea noastră creştinească	—·45
Nr. 5, 6, 7. **Ravaşele unui Doctor**, cu sfaturi foarte bune pentru îngrijirea sănătăţii şi paza de boale . .	—·30
Nr. 8 **Proverburi, pilde şi zicale** de Anton Pan	—·40
Nr. 11, 12, **Povestiri din Halima** cartea întâia şi a doua câte . . .	—·50

Biblioteca Societăţii „Steaua“:

Nr. 10. **Superstiţiunile păgubitoare ale poporului nostru** de George Coşbuc	—·20
Nr. 24. **Din legendele neamului Hohenzollern**, prelucrare după O. Schwebel, de St. O. Iosif . . .	—·20
Nr. 25. **Flori şi poveşti** de Ion Dragoslav	—·20

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 12—52

Telefon 172.

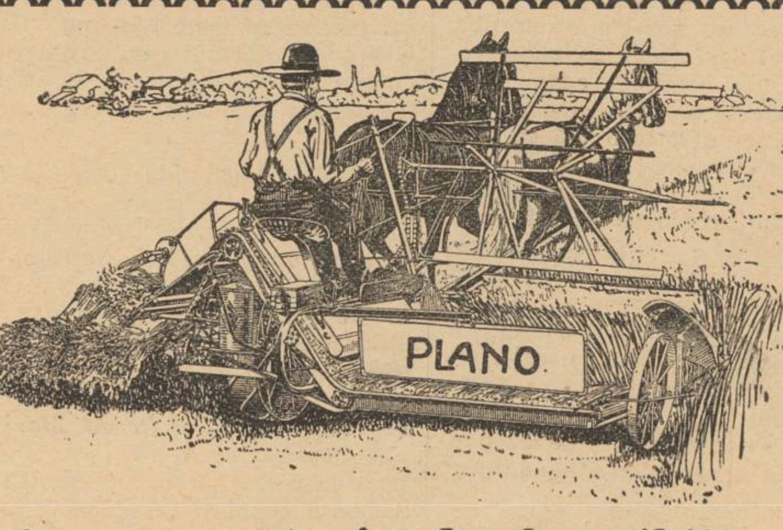

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de maşini agricole şi industriale, precum şi mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

Are onoare a anunţa pentru sezonul de vară tot soiul de maşini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, maşini de secerat cu şi fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi prima cualitate cu preţul cel mai redus şi pe lângă garanţie, cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii etc.,** avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-şi putea fieşte cine alege după plac, **cu preţurile cele mai reduse şi condiţiuni foarte avantagioase.**

Cine doreşte a-şi procura astfel de maşini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce doreşte, — şi să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 1—10

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine şi cântece.
(Voce şi piano.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.
Foaie verde, foi de nuc.	Ştii tu, bade, ce mi-ai spus.
Cântă puiul cucului.	Vino, bade, iar acasă.
Bădişor depărtişor.	Năcăjit, ca mine, nu-i.
Spune mândr' adevărat.	După ochi ca murele.
Vai, bădiţă, dragi ne-avem.	Floare fui, floare trecui.
Cine m'aude cântând.	Cântec haiducesc.
Bade, zău, o fi păcat.	Trageţi voi boi!
Bagă, Doamne, luna 'n nor.	Cine n'are dor pe vale.

Jocuri româneşti.
(Piano solo.)

CAIETUL I.	CAIETUL II.	CAIETUL III.
Lugojana.	Ardeleana (ca în Banat) III.	Brâu III.
Măzărica.	Ardeleana II.	Haţegana.
Ardeleana (ca în Banat) I.	Pe picior II.	Ardeleana (ca în Banat) IV.
Pe picior I.	Ţarina.	Învârtita II.
Ardeleana I.	Învârtita I.	Pe picior III.
Brâu I.	De doi.	Ardeleana (Abrudeana) IV.
Hora.	Ardeleana III.	Ardeleana (ca în Banat) V.
Ardeleana (ca în Banat) II.	Brâu II.	Brâu IV.

Preţul unui caiet: $\frac{\text{cor. 4·—}}{\text{fr. 5·—}}$

Preludiu şi **Hora** din **„Serata etnografică“,** pentru piano, ed. II.

Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.

Viorele, vals, pentru piano, ed. II.

Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Preţul à $\frac{\text{cor. 2·—}}{\text{fr. 2·50}}$

De vânzare la toate librăriile româneşti.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 12/25 Maiu 1911. Nr. 51.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Rédacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Programul ministrului de culte.

Sibiiu, 24 Maiu n.

Aşa spunea ministrul de culte şi instrucţiune publică, contele Zichy János, în vorbirea rostită Vineri în faţa camerei ungare, că politica pe care o face ministeriul său nu e politică de partid, ci e politica parlamentului întreg, politica ţării întregi. Aprobările generale cari au urmat, dovedeau, că domnul ministru spunea adevărul. In ministeriul de culte şi instrucţiune publică de fapt să lucră după un plan bine stabilit, dela care nu se face abatere, afle-se oricine în fruntea ministeriului. Şi planul acesta are de scop creearea statului naţional unitar maghiar, despre care se face atâta vorbă la noi. E planul de maghiarizare a instrucţiei, pe întreaga linie. De aceea, cele mai dureroase lovituri date naţionalităţilor nemaghiare din patrie au venit din ministeriul de culte şi instrucţiune publică, totdeauna.

Nu a abandonat, pentrucă nu poate abandona de tot, nici actualul ministru de culte şi instrucţiune publică acest plan. Dar totuşi ni se pare, că cu privire la executarea lui va fi cu cuvenită considerare şi cruţare faţă de naţionalităţile nemaghiare şi faţă de confesiunile diferite din patrie, cari dau şi acuma, cum au dat totdeauna în trecut, bun ajutor statului întru răspândirea culturii printre credincioşii lor, — căci în vorbirea sa se cuprind unele declaraţiuni, cari ar putea să ne mulţămească. Iată ce a spus dl ministru *Zichy János*:

„...Ideea fundamentală a politicei mele culturale e înainte de toate asigurarea supremaţiei pe seama maghiarimei în toate năzuinţele politicei mele culturale. Mai departe conservarea şi susţinerea fundamentului tradiţional, pe care stă ţara aceasta de o mie de ani. Inţeleg, părerile mondiale bazate pe credinţă pozitivă. Apoi întărirea principiului monarhic, cu totul nedespărţit de ideea naţională.

Cultura ţării nu poate fi adumbrită de alt spirit, decât de spirit maghiar, spirit *creştinesc* şi spirit *democratic*. De aici însă nu urmează nici un radicalism, căci doară cultura adevărată e contrară tuturor extremelor; dar nu urmează nici turburarea păcii între confesiuni, ori *intoleranţa faţă de confesiuni*, pentrucă cultura vrea tocmai contrariul; şi nu urmează nici *asuprirea naţionalităţilor*, căci cultura nu s'a născut în semnul asupririi. Cultura nu a asuprit niciodată, ea a *înălţat* numai.

Faţă de idealiştii, cari se vor ivi din rândurile compatrioţilor noştri de limbi străine, voiu proceda *cu cea mai largă indulgenţă*; dar faţă de agitatori vreau să fiu cât se poate de energic, şi sunt convins, că în năzuinţele aceste ale mele mă voi afla alăturea cu cei mai buni dintre Maghiari, cari cu mine împreună vor fi convinşi, că chestiile naţionaliste, — dacă ele peste tot există, — nu pot fi rezolvate decât *cu ajutorul unei administraţii sănătoase şi cu o politică intensivă culturală*.

Dar pe lângă aceasta *vreau o înţălegere în măsură deplină cu naţionalităţile pe întreaga linie*, fără ca să jertfesc fie şi numai umbra năzuinţelor mele, referitoare la supremaţia maghiară. Principiile directive ale politicei mele le-aşi putea expune astfel: Urmăresc direcţia de a face cu putinţă valorarea oricărei puteri, pusă în serviciul înaintării şi a desvoltării adevărate a naţiunei, dacă are conţinut *moral*, aşa, ca ea să se poată desvolta liber. Dar desvoltarea liberă a oricărei puteri de altă natură, care nu stă în serviciul bine înţeles al desvoltării naţiunei, şi nu are conţinut moral, din partea mea nu o pot considera de îndreptăţită“...

Atâta a spus domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, cu privire la politica sa culturală, în general, apoi a trecut la detailuri, spunând ce are de gând să facă în fiecare direcţie, pentru a duce la împlinire ideile desvoltate şi reproduse mai sus. Nu comentăm şi nu combatem nici una din aceste idei şi principii, cu toate că ar fi între ele şi de acelea, asupra cărora am avea câte ceva de spus. Rămânem deci pe lângă declaraţia categorică a domnului ministru, că *nu va fi intolerant faţă de confesiuni, nu va asupri naţionalităţile*, ci va căuta *să ajungă la înţelegere pe întreaga linie cu naţionalităţile*. Acestea sunt cuvinte destul de clare, cari nu pot fi răstălmăcite, pentrucă nu au mai multe înţelesuri, şi noi nu putem decât să dorim o grabnică realisare a acestor bune intenţiuni: prefacerea vorbelor în *fapte*, pentrucă numai faptele sunt hotărâtoare.

Chemare.

Cuvinte adresate tinerimei universitare

de *Dr. I. Broşu*.

— Articol final. —

IV.

In fluctuaţiunea feluritelor chestiuni, cari ne preocupă, ajungem în fine la un punct decisiv, care ne sileşte să ne punem două întrebări serioase, dela cari va depinde tot viitorul, fericirea şi mulţumirea noastră. Prima întrebare, de sub povara căreia ne putem foarte greu feri, ni-o impune chiar viaţa cu toate luptele şi gravitatea ei. Dacă vreai să fi conducător, oare tu singur cunoşti calea? Nu eşti oare ca acela din evangelie, ce orb fiind conduce de mână pe alt orb, căzând amândoi în groapă? Tu vreai să fi reformator şi ajutor în lipsuri; dar ai un scop definit spre ajungerea căruia să munceşti din toate puterile şi cu tot entusiasmul juvenil? Ai adunat materialul necesar, pe care să-l prelucri şi să-i dai forme nouă? Iată tot atâtea propoziţii secundare, rupte din întrebarea ce ne preocupă.

Iar a doua, şi mai dificilă, pe care cu toţii ne-am pus o, dar nu numai noi, ci de când există lumea, toţi scrutătorii universului, fără să fi ajuns la un rezultat unitar, positiv: Toate lucrările din lume sunt lăsate oare în voia unui joc capricios al întâmplării, sau dacă nu-i astfel, care e acea putere colosală motrică, ce conduce tot complexul fiinţelor şi lucrurilor? Pot să fiu sigur, că tocmai această unică şi nu altă forţă, din mulţimea lor, e cea adevărată şi reală, şi dimpreună cu ea muncind în sfera ce mi-e dată, să restabilesc armonia şi să ajung la libertatea internă a sufletului şi a conştiinţii?

Celei dintâi întrebări i va răspunde viitorul, pentrucă depinde numai dela noi; iar cât priveşte a doua, de sigur e un câştig al timpului acestuia, că devenind de-odată foarte modeşti, abzicem de felul acela îndrăzneţ, sau de a afirma, sau a nega totul. Dar asta nu înseamnă încă scepticism şi nu trebue să rămânem numai la modestie. Cugetarea noastră, ce-i drept, ajunge repede la hotărâre, când e vorba să aflăm independenţi în mişcarea creării universului anumite puncte solide, pe cari să ne putem odihni; logica noastră, fie cât de ageră, fără ajutorul revelaţiei divine nu-i în stare de sine să ne ofere o siguranţă absolută despre aceea, că dintre puterile mari pe cari le observăm lucrând la opera de mântuire a lumii, care va eşi biruitoare din luptă, fie Cristos şi creştinismul, fie Budha şi budhismul, fie cultul ce glorifică pe un om ideal, sau fie ideea singură, care tinde să-şi primească o formă şi un vestmânt nou. Dar cu toate că raţiunea noastră nu e capabilă pentru a ne arăta, care din curentele felurite ale timpurilor noastre îşi are originea din eternitate şi curge

FOIŞOARĂ.

Şapte păcate de moarte.

De *Selma Lagerlöf*.

Necuratul vru să-şi bată joc de un preot. Işi luă o haină lungă pe el, îşi puse pe cap o pălărie mare cu marginile lăsate, de sub care mai că nu i se vedea faţa şi astfel gătit intră în biserică, unde părintele îşi aştepta parohienii ca să-i spovedească.

— „Prea cinstite părinte — zise Necuratul — eu sunt muncitor de pământ, precum au fost şi părinţii mei. Mă scol în răsăritul soarelui şi cel dintâi lucru pe care îl fac e rugăciunea, apoi muncesc toată ziua la câmp. Nu mănânc decât pâne, unt, brânză şi lapte, iar când vreau să fac un chef de prietenie cu amicii mei, îi învit la mine şi nu le dau altceva decât fructe şi miere. Sunt singurul sprijin al părinţilor mei cari sunt bătrâni, nu sunt însurat şi femeile nu m'au atras nici odată. Mă duc în totdeauna la biserică şi dau de pomană din tot ce am. Cinstite părinte, ai auzit spovedania mea? Vrei să-mi dai deslegare pentru pocăinţă?“

— Fiiul meu — răspunse preotul — tu eşti omul cel mai perfect din câţi am văzut. Eu te iert bucuros, dar mai întâi să îmi îngădueşti să-ţi povestesc o întâmplare, care s'a petrecut aici la noi. Intâmplarea asta o să-ţi placă foarte mult, căci în ea se vorbeşte de fapte bune, făcute de oameni cari, pe lângă tine pot fi socotiţi ca nişte păcătoşi.

— „Părinte, mă faci să mă cred prea mult, — zise Necuratul.

— „Să mă păzească Dumnezeu de un astfel de păcat“, răspunse preotul.

„Dupăce vei fi auzit povestea mea vei gândi altfel“. Şi preotul începu:

„Nobilul cavaler care e stăpânul castelului celui mare de dincolo de râu, se hotărî într'o zi să-şi mărite fata după un om bogat şi puternic, care o iubea mult.

Dar fata nu voia în ruptul capului, căci ea jurase credinţă unui tinăr. Scrise iubitului, povestindu-i că tatăl său fără a ţinea seamă de rugăminţile ei o sileşte să ia de bărbat pe un altul.

„Adio, de o mie de ori adio, scria fata şi te rog să nu pui la îndoeală dragostea mea, căci eu numai pe tine te iubesc“.

Dar cavalerul, tatăl său, prinse scrisoarea şi o distruse. Sosi şi ziua când trebuia să se mărite. Nobila domniţă o saluta, vărsând pârae de lacrimi. Dar când intră în biserică nu mai vărsă nici o lacrimă.

Suferinţele o schimbaseră la faţă atât de mult, încât toată lumea se mira când o văzu. Seniorul, părintele ei, băgă şi dânsul de seamă, că durerile îi desfiguraseră copila şi se îngrozi de fapta urâtă pe care o făcuse silindu-o să ia de bărbat pe unul pe care nu-l iubea. Când se întoarse dela biserică, o chemă la dânsul şi îi zise:

„Scumpă fiică, m'am purtat rău faţă de tine“. Şi cu toate că era un om foarte mândru, îi mărturisi că i-a furat scrisoarea. A crezut, zicea dânsul, că iubitul ei aflând ziua când va fi cununia, va veni cu banda sa şi va răpi mireasa. Ea răspunse: Aceasta să-ţi fie socotită ca o scuză, fiindcă nu ţi-ai dat seamă de răul pe care îl vei pricinui. Şi eşi singură în balcon. Bărbatul său veni să o caute. „Dragă, zise el, pentruce eşti atât de îndurerată?“ Mireasa răspunse: „Pentrucă iubesc un om căruia i-am jurat statornicia dragostei mele“. Iar el grăi:

„Nu fi atât de amărâtă, fiindcă acum eşti soţia mea. Eu te iubesc atât de mult cum nu te va iubi nimeni, şi nu te poate face mai fericită decum te voiu face eu“.

— „Aşa cred toţi cei cari iubesc“ — — răspunse ea cu tristeţe.

— „Spune-mi ce pot să fac pentru a-ţi alunga tristeţa din suflet — zise omul — şi sunt gata să mă supun şi să-ţi dovedesc, că te iubesc într'adevăr“.

Atunci mireasa prinse curaj şi se gândi:

„Să-i spun totul. Poatecă Dumnezeu îi va înduioşa inima“. Ii spuse, că făcuse legământ cu iubitul ei, că cel ce va fi părăsit să se sinucidă chiar în ziua cununiei celui ce şi-a călcat jurământul dragostei.

„Astăzi deci, prietenul meu se va omorâ“, sfârşi ea, aruncându-se la picioarele bărbatului său. „Ingădue mi să alerg la dânsul, să-i vorbesc şi să-l împedec de a-şi ridica viaţa“ suspină ea.

Şi era atâta durere în glasul ei, încât bărbatul cu toate că se gândia, că de o va lăsa să se ducă la iubitul ei, n'o va mai revedea nici odată, fu mişcat şi răspunse: „Fă cum crezi că-i bine“.

Ea se ridică repede şi îi mulţămi plângând. Pe urmă se duse la masă, unde oaspeţii, obosiţi de drumul pe care îl făcuseră până la biserică, aşteptau să înceapă petrecerea şi le zise:

„Cinstiţi domni şi doamne, trebue să vă spun, că fiindu-mi îngăduit de către bărbatu-meu, mă voiu duce la prietenul pe care l-am părăsit, căci el se pregăteşte să se omoare chiar astă seară. Trebue să spun, că nu l-am părăsit decât silită. Să nu vă miraţi, că mă duc eu însumi la el, căci nici o scrisoare şi nici un trimis nu vor fi în stare să-l convingă de nevinovăţia mea.“ (Va urma).

în eternitate totuș aceia n'au drept, cari poate apropiindu-se de scrutarea celor mai mari întrebări cu deplin idealism și apoi înspăimântați, prin înțelegerea unei imposibile rezolvări a lor, pe cale pur intelectuală, se cufundă în pesimism, fărâmându-și vieața prin chestiuni prea speciale și mărunte. Ii silește poate logica, la o astfel de cădere? De sigur că nu ne putem numi lipsiți de logică, dacă spunem: neaflând rațiunea pentru cele mai înalte întrebări cuvântul hotărâtor, atunci trebue să decidă *voința*. Aflăm poate în internul nostru numai intelect? Nu, dimpotrivă, aflăm și o bună parte și poate cea mai mare, întruchipată ca năzuință la fapte, ca năzuință la muncă, la muncă unitară, continuă și consequentă, aflăm voința.

Dar pentruca să ajung la ea, la voință, trebue să mă decid pentru una din puterile mari și active în lume, iar pe celelalte toate să le resping, ca falze. Cei mai nefericiți oameni sunt cei nedeciși!

Nu șovăesc a nu ni această hotărâre energică, poate o cutezanță, un risic chiar, pentrucă aici ne abzice aproape orișice documentare teoretică. E o problemă a viitorului a rezolva, pe cale curat teoretică, acele chestiuni, cari ne apar azi imposibile încă de priceput, numai *omenește;* și acei, cari urmează lui Isus, pe poarta deschisă a suferinții în Ierusalim, pe Golgota, la Inviere și la Inălțare și acei, cari se retrag uneori sceptici, urmând numai părți singuratice din drumul său, pe deplină mulțumire pot afla numai în credință. Autorul epistolei către Evrei a știut bine lucrul acesta, când spune: „Iar credința este adevărul celor sperate, învederarea lucrurilor celor nevăzute. Căci prin aceasta s'au probat cei de demult. Prin credință pricepem, că lumea s'a făcut prin cuvântul lui Dumnezeu, că cele ce se văd nu s'au făcut din cele văzute“. (Evr. 11 v. 1—3.)

Vorbind acum atât de mult despre puterile și tendințele, cari se luptă în lume pentru câștigarea supremației, poate unii vor fi dispuși la contrazicerea acelui fapt, că noi, pe acela pe care îl numim Domn și Dumnezeu și căruia credem, că toate puterile și tăriile trebue să-i servească, îl punem pe aceeaș treaptă cu Isus Cristos. Nu-i aici chestiunea — vor obiecta ei — la care se săvârșește cea mai grea decisiune posibilă?

Cum vom putea da lui, unui om ca și noi, aceeaș cinste, ce se cuvine numai singur lui Dumnezeu? E necesar să facem aceasta? Dar formulată întrebarea astfel — și foarte mulți o pun așa — e greu de răspuns, pentrucă atunci ar trebui să purcedem dela început, cu tot materialul de argumente biblice, cu toate profețiile Testamentului vechiu, apoi cu faptele istorice ale Testamentului nou, cari vor argumenta convingător acelui ce se află la îndoială, că Isus Cristos a fost cu adevărat fiul lui Dumnezeu, de-o ființă cu el și de-o mărire împreună cu el; în cazul acesta însă articolul, ar trece marginile puse de mine dela început și aș ajunge pe alt teren. Scopul meu este altul și, în vederea realizării lui, scriu șirurile acestea.

Vreau ca împotriva scepticismului religios, care ni-a învăluit sufletele nouă studenților universitari, eliberându-ne din brațele lui, să pun față în față alte probleme mai sănătoase, cari ne-ar putea preocupa cel puțin două sau trei ore pe săptămână, și cari pe lângă aceea, că ne-ar emancipa sufletește pentru câteva clipe din marea multelor suferinți, ni-ar oferi un material bogat și interesant pentru discuție. In țara aceasta unde mă aflu eu acum, Germania liberă, fericită, unită, pe care o credem în urma culturii sale vaste de care se bucură, ateistă și materialistă din cap și până'n tălpi, spre cea mai mare bucurie și însuflețire a mea, m'am convins de contrarul. Nu există aproape o singură societate sau corp studențesc — și aici trebue să căutăm cheia înțelegerii izvorului de forță tinără a acestui neam, — care să nu se ocupe mai mult sau mai puțin cu chestiuni *religioase*, și nu numai din anumite considerațiuni științifice, dar tocmai creștinește, cu cea mai mare luare de seamă și pietate. A fost și e un strigăt de toată veselia în Germania, că Haeckel, cel mai încarnat materialist, a fost declarat din partea lumii științifice de un falsificator, ce-a sedus lumea. Oare noi să primim fără multă critică toată pseudoștiința Apusului și mai cu seamă acele teorii, cari acolo nici pe departe n'au importanța ce li-o atribuim noi? Aici e tocmai momentul pentru a ne scoate în relief *voința*, pentru a ne decide, și de-aceea v'am chemat, ca să vă gândiți și să ne consultăm, dacă oare o vieață cu adevărat creștinească, n'ar avea pentru noi mai multă valoare și mai mult farmec, chiar nefiind toți teologi, decât o rătăcire fără țintă pe toate cărările, până ce la urmă de multă oboseală și de-o sete cumplită după căutatul adevăr cădem aproape morți la marginea unei prăpăstii, ca a doua zi să începem pribegirea din nou?

Aș fi cuprins de-o mare bucurie, dacă cuvintele mele ar putea face să vibreze o strună mai armonică, mai duioasă din sufletul celor ce le vor ceti, ca apoi împreună cu toții, într'un nenumărat belșug de coarde al unei uriașe lire să intonăm cel mai frumos imn creștinismului și să aducem în gând curat smirnă, mântuitorului sufletelor noastre, lui Isus Cristos! In numele mișcării creștine pe care vrem s'o pornim, îmi ridic de-astădată umilul meu glas, să dea Dumnezeu, fraților studenți, ca să nu răsune în pustiu!

(*Bonn*, luna Maiu, 1911.)

Din România.

Ședințele consistorului superior bisericesc.

Consistoriul superior bisericesc a ținut Vineri dimineața, dela orele 9—12, a treia ședință.

A fost present și dl C. C. Arion, ministerul cultelor și instrucțiunei publice.

La ședință au luat parte înalții ierarhi, numeroși membri ai Consistoriului și dl Boroianu, administratorul Casei Bisericei.

Cel dintâi a vorbit părintele Nazarie, care a cerut ca să se dea explicațiuni la dispoziția luată de Sf. Sinod cu privire la abținerea preoților dela luptele politice.

Dacă unui preot i se cere să candideze, să își dea demisia din cler, sau să ceară întâi avizul chiriarhului?

Și ce să facă la refuzul acestuia de a aproba o asemenea chestiune?

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a răspuns, că părintele Nazarie să facă o cerere în scris Sfântului Sinod, care se va ocupa în curând cu dânsa.

Preotul Ilie Teodorescu a făcut apoi propunere în ceea ce privește rolul, pe care va trebui să îl îndeplinească călugării și călugărițele din mănăstiri.

Oratorul a propus să se înființeze pe lângă fiecare mănăstire organizații pentru internarea bolnavilor de tuberculoză, sau cari au infirmități grave, pentru ca să se dee o ocupațiune practică personalului mănăstiresc.

I. P. S. Sa, Mitropolitul Pimen al Moldovei a răspuns, spunând că o asemenea propunere nu poate fi admisă fără o matură chibzuire, mai ales că chestiunea aceasta are o netăgăduită importanță.

I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen a reamintit apoi de un svon prin care se spunea, că preoții catolici vor avea de gând să înființeze un spital, unde îngrijirea tuturor bolnavilor de orice religiune să se dea de către călugării catolici. Acest svon dacă ar fi adevărat, ar constitui un pericol permanent.

P. S. Sa Arhiereul Nifon al Dunărei de jos, vorbind în aceeași chestiune a declarat, că nu se pot duce bolnavii în căutarea călugărilor sau maicelor, de oarece aceștia nu au nici cunoștințele cerute și nici mijloacele necesare.

Pr. Procopescu a cerut să se hotărească o modalitate pentru înființarea unor biblioteci sătești, unde să se găsească cetiri morale.

In chestia vizitatorilor la sfintele localuri de mănăstiri, I. P. S. Sa Mitropolitul Athanasie a spus că nu se poate face nici o selecțiune și a fost de părere să se mențină actuala dispozițiune.

Importanta chestiune a pământurilor bisericești rurale, a fost punctul de discuție, care a ținut aproape întreaga ședință de astăzi.

P. S. Sa, Arhiereul Valerian Romniceanu a citit raportul în cauză, cu privire la pământurile arabile, proprietatea bisericilor dela sate.

După cum se știe, după lege, pământurile bisericilor, până la 17 hectare sunt date preoților, ca să le cultive în schimbul unei arende variabile.

Suprafețele dela 17 hectare au fost de asemenea potrivit legei luate de Casa Bisericei, care le închiria, iar venitul era al acestei instituțiuni.

Clerul a fost însă de părere ca și suprafețele de pământ arabil afară de 17 hectare, să fie date preoților pentru cultură, și s'a cerut să nu li se dea prin licitație, ci ca bază să se aibă în vedere prețul fixat de comisiunile regionale respective.

Au vorbit apoi mai mulți din membrii Consistoriului superior, cerând modificarea legei în vederile preoților sătești.

A luat după aceasta cuvântul dl C. C. Arion, ministrul cultelor și instrucțiunii publice și a spus următoarele:

„Recunosc că cererile Sfințiilor Voastre sunt în mare parte drepte, și mai ales nu era nevoe să mi se reamintească starea în care se găsesc unii preoți sătești plătiți cu suma de 35 lei lunar.

Probabil, că în viitoarea sesiune voi veni cu o lege de modificare și dacă va fi cu putință voi pune toată hotărârea, ca să pot face pentru preoți acelaș act de dreptate pe care l-am făcut învățătorilor.

Sper, că vom avea cele trebuitoare și să fiți siguri, că toată stăruința noastră a mea și a colegilor mei din guvern, nu este decât în interesul bisericei și clerului.

Starea materială a preoților din filiale e foarte grea. Nu este mai puțin adevărat, că chestiunea pământurilor de mână moartă face parte din programul guvernului conservator.

Nu pot anticipa nimic din ceea ce se va face în această importantă chestiune.

In ceea ce privește licitația, sunt de absolut aceeaș părere cu Sfințiile Voastre.

Nu voesc nici eu, că preotul din sat să fi în ceartă cu enoriașii pentru licitația pământurilor, adică pentru parale. Mai ales că la țară, slujitorul bisericei nu trebue să fie bogat.

Devotat carierei sale de cultură sufletească preotul trebue să se gândească mai mult la cele spirituale.

Dar dacă sunt în contra licitațiilor, nu cred că ar fi bună părerea clerului, care cere ca preț de arendă cel fixat de comisiunea regională.

Și aceasta pentru motivul, că în multe cazuri aceste comisiuni prețuesc exagerat în plus pământurile. E deci mai nemerit ca preotul să ia acest preț când va voi, iar nu să-i fie impus de lege.

In chestiunea pământurilor de mână moartă nu trebue să vă îngrijiți.

Orice s'ar întâmpla, vă afirm că guvernul nu va veni cu o lege de secularizare, nu va confisca deci pământurile ci le va cumpăra, extimându le larg, așa că averea bisericelor sătești să nu se micșoreze.

Iar fondul general va rămânea bisericilor și cu dânsul se va îndeplini cele absolut necesare clerului.

Vă rog să aveți deplină încredere în mine. Ca ministru de culte am datoria împlinirei legii și păstrării avutului bisericesc“.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a răspuns d-lui ministru al cultelor pentru frumoasele sentimente, de care este însuflețit pentru slujitorii altarului.

Inaltul ierarh a spus, că toți au o deplină încredere în activitatea rodnică a guvernului actual și în grija pe care o va pune în diferitele cestiuni bisericești care au format subiectul ședințelor Consistoriului superior.

La orele 12 și jumătate ședința s'a ridicat, anunțându-se cea viitoare pentru Luni 9 Maiu v.

Aniversarea luptei dela Aspern.

Conform promisiunei, dăm astăzi vorbirea dlui protopresbiter militar *Pavel Boldea*, rostită Luni în catedrala noastră, în fața soldaților dela regimentul 31 de infanterie, cu ocaziunea serbării aniversării luptei dela Aspern. E următoarea:

„Iubiți soldați! Ca să putem înțelege însemnătatea zilei de astăzi, e neîncunjurat de lipsă să facem o reprivire scurtă asupra istoriei și asupra trecutului regimentului nostru.

Regimentul 31 a fost înființat la anul 1741, și anume, după moartea împăratului Carol al VI-lea, întâmplată la 20 Octomvrie 1740, când din nobila casă domnitoare a Habsburgilor a rămas numai fiica acestuia, *Maria-Theresia*, căreia, cu toate că împăratul prin sancțiunea pragmatică îi asigurase dreptul de moștenire asupra tronului, — la suirea ei pe tron o mulțime de inimici i s'au ridicat în contră, și năvăliră să-i răpească coroana și tronul, ca să nimicească gloriosul imperiu al Austriei.

Spre învingerea acestor inimici s'a înființat la anul 1741 și regimentul nostru Nr. 31.

După înființare regimentul a luat parte activă și a câștigat mai multe bătălii, și a raportat nenumărate învingeri: în resbelul purtat pentru a se asigura suirea pe tron a Mariei-Theresia, dela 1744—1748, apoi în resbelul de 7 ani purtat contra Prusienilor, dela 1757—1763, contra Turcilor dela 1788—1791, și contra Francezilor, dela 1796—1815.

In revoluția dela 1848 a luptat și s'a distins în bătălia dela Lipova, Knez, Arad și Timișoara; și nu mai puțin brav s'a purtat și la anul 1859, la Montebello, Magenta și Solferino, în cari bătălii mult eroism a desvoltat preotul militar *Sava Popovici*, care pentru bravura și serviciile prestate a și fost decorat cu crucea de aur: „pro piis meritis“.

In anul 1866 a luptat regimentul nostru pe câmpiile Italiei, sub conducerea viteazului belduce, a arhiducelui *Albrecht*, și s'a distins la asaltul dela Custoza și Belvedere.

Așa au știut deci părinții, moșii și strămoșii noștri să lupte și să se distingă pretutindenea, pe toate câmpurile de luptă ale Europei, pe cari pentru împărat, patrie și tron s'a vărsat atât de mult sânge românesc.

Din toate aceste lupte, luptă mare și însemnată a fost lupta dela Kolin, la 1757, în care regimentul nostru a raportat învingeri nepieritoare în armata viteazului marschal campestru *Daun*, în contra Prusienilor, cari erau conduși de regele lor, Friedrich cel mare.

Dela anul 1796—1815 a luptat apoi regimentul nostru neîntrerupt contra Francezilor, și astăzi, în 22 Maiu se împlinesc 102 ani, decând la *Aspern*, un orășel nu departe de Viena, regimentul nostru sub conducerea gloriosului beiduce, a arhiducelui Carol, a bătut și învins pe marele și viteazul împărat al Francezilor, pe Napoleon I, care până atunci nu fusese bătut și învins de nimenea. Urmările învingerii dela Aspern au fost, că popoarele s'au cam convins, că și Napoleon, care până atunci mergea din învingere în învingere, și din trimf în triumf, poate fi bătut, au devenit la conștiința de sine, s'au aliat și au adus asupra lui Napoleon dezastrul din Rusia, și tot mai multe nesuccese, până în sfârșit totala lui învingere la Lipsca.

Amintirea acestei mari întâmplări și mari învingeri o sărbează regimentul nostu astăzi, și noi putem fi mândri pe ziua de 22 Mai 1809, căci este o zi, care cu scenele ei răsboinice și cu învingerile raportate asupra inimicului, va rămânea o zi de glorie în istoria acestui regiment.

Cu cea mai desăvârșită mulțămire și mândrie putem reprivi asupra învingerii dela Aspern, căci acolo părinții, moșii și strămoșii noștri au luptat sub steagul acestui glorios regiment, și și-au jerfit viața pentru patrie, dinastie și tron cu atâta abnegațiune, bravură și devotament, încât au fost admirați de amici, și de inimici.

Ostași! Noi știm, că toată darea cea bună și tot darul desăvârșit vine de sus, dela părintele luminilor, și pentru aceea înalta și glorioasa zi de astăzi nu o putem sărba în mod mai demn, decât prin rugăciuni către Atotputernicul Dumnezeu, și prin reînoirea jurământului de fidelitate către patrie, dinastie și tron. Să jurăm deci și să promitem astăzi, că și noi, ca și părinții, moșii și strămoșii noștri la Aspern, vom rămânea credincioși tronului și patriei, și oricând și oriunde ne-ar chema voința Maiestății Sale, a preagrațiosului nostru împărat și rege, Francisc Iosif I., suntem totdeauna gata a i urma, chiar și cu sacrificarea vieții noastre.

Ostași! Pentruca zilei noastre să nu-i lipsească sfințenia cea mai înaltă, de aici din fața sfântului altar, să ne ridicăm privirile, cugetele şi inimile către Atotputernicul Dumnezeu, şi ca Români dreptcredincioşi, iubitori de patrie şi dinastie, să ne rugăm toţi: „Preaputernice Doamne, binecuvântă pe împăratul şi regele nostru apostolic, Francisc Iosif I., toată casa domnitoare şi pe principii aliaţi cu dânsul. Intoarce-ţi privirea asupra monarhiei noastre austro-ungare, asupra armatei cesaro şi regească, asupra conducătorilor ei, iar nouă să ne fie scut şi apărare, astăzi şi întotdeauna în vecii vecilor, Amin“.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, la 27 Aprilie 1911, şi-a ţinut „Reuniunea meseriaşilor rom. sibieni“ a 4-a şedinţă literară. Prezidentul Tordăşianu, după câteva cuvinte de adâncă întristare, rostite la adresa fericitului fost membru ajutător, T. L. Albini din Cut, spune cum în luna Martie s'au împlinit 13 ani, de când s'au introdus în Reuniune ţinerea şedinţelor literare, de cari, cu cea de astăzi, am ţinut 152, cu mai multe zeci de mii de participanţi (în total). E caracteristic, că dela cea dintâiu şedinţă ţinută la 1898, cu ceva preste 10 oaspeţi, numărul participanţilor merea sporeşte încât, câte odată, salele Reuniunii sunt puţin încăpătoare. După precizarea scopului urmărit de aceste şedinţe, dl Tordăşianu ne dă lungul şir al autorilor mai gustaţi de meseriaşii debutanţi şi zice, că ziaristica noastră este vie mărturie despre progresul ce-l facem pe calea şedinţelor literare, progres, ce s'a potenţat, de când am deschis pentru ele porţile publicului mare, şi mai ales decând profesorii noştri A. Bratu, Dr. N. Bălan, Dr. I. Borcia, Dr. I. Lupaş, Dr. Crăciunescu, Eugenia Tordăşianu şi alţii, s'au angajat la îmbogăţirea programelor şedinţelor cu prelegeri folositoare pentru întreagă obştea noastră. Şedinţele noastre, ţinute regulat şi sistematic, au devenit un fel de necesitate, un fel de şcoală a vieţii pentru cea mai mare parte dintre noi. Cetind zilele trecute dările de samă, ce s'au făcut despre aşa zisele universităţi poporale, inaugurate la 13/26 Martie 1911 în Bucureşti, involuntar m'am gândit, zice Tordăşianu, cu câtă uşurinţă am putea să ne organizăm şi noi, cu Reuniunea, sprijinită de profesorii şi de aproape toţi intelectualii noştri, într'o modestă universitate poporală, căci ceea ce se zice despre universitatea din Bucureşti, că adecă ea s'a înfiinţat de medici, profesori, advocaţi etc, cari ţin şi conferenţele; că elevii lor, cea mai mare parte, sunt lucrători, ear că scopul urmărit: să iasă pe urma cursurilor nu numai oameni cu cunoştinţe precise, dar şi cetăţeni conştienţi, se poate zice şi despre noi, cari ne găsim în aceleaşi împrejurări, în cari se găsesc şi fraţii noştri. Putând constata acest lucru, cred, că Sibiiul, care sălăşlueşte primul aşăzământ cultural al nostru: „Asociaţiunea“; care are marele număr de profesori la seminarul „Andreian“ şi la şcoala civilă de fetiţe; care dispune de 3 bine reputaţi medici români, de un număr însemnat de advocaţi şi şi mai mare de funcţionari de bancă, zic Sibiiul ar fi chemat să pună temeiu prime universităţi poporale pentru muncitorii noştri şi altfel obicinuiţi a asista la şedinţele noastre poporale, la ciclul de conferenţe ale „Asociaţiunii“, la şezătorile „Banilor templieri“ etc. Exemplul sibian în scurtă vreme urmat are să fie de fraţii din Braşov, Blaj, Arad, Caransebeş şi din alte câteva localităţi cu mai mulţi intelectuali de ai noştri. Să sperăm deci, zice Tordăşianu, că cei chemaţi se vor preocupa şi de această afacere arzătoare pentru muncitorul nostru.

Din procesele verbale, cetite de notarul Duca, am remarcat faptul demn de reţinut, că dl P. Briţiu, proprietarul tipografiei „Carmen“ din Cluj, apelând la Reuniune pentru băieţi doritori a se aplica ca învăţăcei tipografi în Cluj, descrie în colori vii şi ca un lucru atât de binefăcător pentru desvoltarea priincioasă a fiitorului meseriaş aşa numitul „Inasotthon“ (azilul învăţăceilor meseriaşi) de acolo, în care, pentru 20 cor. lunar, învăţăceii meseriaşi primesc, pe lângă creşterea morală, locuinţă, întreţinere, îmbrăcăminte, scaldă etc.

Intraţi în programul şedinţei literare, sodalul curelar Vasile Petraşcu, ni-a redat binişor poezia eroică „Preda Buzescu“; drăguţă a fost Zinuca Dop în poezia „Elenuţa în cetate“; învăţăceul croitor Vasile Gavrilă a predat bine „Cartea de vizită“, însufleţire a produs Vasile Rusu învăţăcel pantofar, cu mai multe doine, zise din fluer; cu pătrundere a predat scolăriţa Paraschiva Floca poezia „Vrednicia Românului“. Cu deplin efect a cetit pract. tip. I Măgianu „Obuzul“ de Basarabescu. Şcolarul I. Munteanu a predat binişor poezia „Lupul şi cucul“, Zinuca Dop, cu o bucată instructivă, cetită fluent şi cu accent ireproşabil, dl Alexandru Morariu, sodal cismar, cu poezia mult grăitoare „Cismaşul din Lugoj“, şi cu deosebire d-şoara Ana Vestemianu, cu vocea-i dulce simpatică au format punctele de forţă ale seratei.

La sfârşit, ca în totdeauna, s'au sortat 15 cărticele folositoare, ear prezidentul Tordăşianu, mulţumind pentru toate învită la şedinţa a 5-a din 25 Mai, când dl Romul Popescu, funcţ. la „Albina“, cu ajutorul schiopticonului, ne va purta prin munţi şi pe vârful Carpaţilor noştri.

„Invingătorul“.

NOUTĂŢI.

Daruri frumoase. Pentru clădirea bisericii române gr. or. din Budapesta au dăruit: Dl *Gheorghe Negroponte*, mare proprietar în Mărăşeşti (România) 2000 cor. Dl *Alecu Constantinescu*, fost ministru de domenii (România) 300 cor. Dl *Dr. Iosif Popoviciu*, prof. universitar în Budapesta 100 coroane.

*

Escursiune la Curtea de Argeş. Despre escursiunea domnilor Academiciani la Curtea de Argeş am primit la încheierea foaiei o descriere amănunţită, pe care o vom publica în numărul viitor.

*

Catastrofă în aerodrom. Dumineca s'a întâmplat o mare nenorocire în aerodromul dela Issy Les-Moulineaux, lângă Paris, cu ocazia concursului aviatic între Paris şi Madrid. Deşi bătea un vânt tare, totuşi două aeroplane s'au decis să plece. Unul dintre ele, condus de aviatorul Train, abea ajunsese la o înălţime de trei metri şi a fost răsturnat deodată de puterea vântului în mijlocul unei grupe de privitori. Mai multe persoane au fost izbite la pământ. Intre mai mulţi greu răniţi se găseşte şi ministrul-prezident francez Monis; iar ministrul de răsboi Berteaux a fost total sdrobit, — cadavrul său a fost transportat la ministerul de răsboiu, de unde va fi înmormântat Vineri. Prezidentul republicei Falliéres a primit număroase depeşe de condolenţe dela suverani. Regele Petru al Sârbiei, în urma catastrofei, şi-a amânat sosirea la Paris.

*

De-ale căilor ferate. In şedinţa de Vineri a camerei deputaţilor din Budapesta cu ocazia desbaterii asupra budgetului ministerului de comerciu a vorbit şi deputatul ales în cercul prim al Sibiiului, dl Emil *Neugeboren*. Deputatul sas şi-a esprimat dorinţa, ca guvernul să se îngrijească de o mai bună comunicaţiune pe calea ferată Budapesta—Sibiiu—Bucureşti, transformând linia Vinţu'-de-jos—Turnu-Roşu în linie de primul rang. Ministrul de finanţe Ladislau Lukács, încredinţat cu conducerea interimală a ministerului de comerciu, în răspunsul său crede, că linia ferată amintită se va putea transforma numai atunci, când îmbunătăţirile se vor introduce şi pe linia corăspunzătoare a căilor ferate române, şi mai ales dacă s'ar clădi din partea României o linie între Râmnicul-Vâlcii şi Curtea-de Argeş, pentru a nu mai face încunjurul pe la Piteşti.

*

Congres. Liga culturală română îşi va ţinea congresul din anul acesta la Craiova, în zilele 21 şi 22 Mai v. Membrii participanţi vor face după congres o excursiune pe valea Oltului.

*

Candidat de deputat. Din Bichiş-Ciaba se scrie, că partidul ţărănesc va candida de deputat în cameră, în locul lui Achim, pe fostul ministru de interne *Kristoffy*.

*

La „Reuniunea română de muzică“ se va ţinea proxima probă deja Vineri în 26 crt. seara la orele 6.

*

Sfinţire de drapele. Nu demult s'au înfiinţat în armata română 2 regimente nouă de infanterie, 2 regimente de artilerie cu câte o secţiune de obuzieri, şi 4 batalioane de pioneri. Toate aceste regimente nouă au trimis drapelele lor, cu gărzile de onoare, la Bucureşti în seara de 8 Maiu v. In ziua următoare la ora 11 înainte de ameazi gărzile de onoare cu muzica în frunte au plecat dela arsenal la palatul regal, unde drapelele au fost depuse până la ora 5 seara. La această oră regele Carol a ţântuit drapelele pe lemnul lor. In ziua de 10 Maiu s'a făcut apoi la biserica mitropoliei sfinţirea acestor stindarde. In urmă coloana, pornind în fruntea trupelor din garnisoana capitalei, a defilat în faţa regelui.

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai intrat la Direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela Teodor Toader par. în Mărişel 5 cor., Ştefan Gheţie par. în Valeni-Şomcuţii 5 cor. şi Ioan Marin par. în Răusadului 1 cor.

*

Contribuiri *pentru ridicarea unui monument la mormântul fostului profesor seminarial Dr. P. Şpan* au intrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ dela Ioan Manta par. în Gurarâului 2 cor. 50 fil.

*

Jertfa razelor Röntgen. Doctorul Boetau din spitalul oraşului Mans a căzut jertfă chemării sale. Făcând experimente cu razele X pentru vindecarea cancerului i s'a produs o rană la mână. Rana mai târziu a început să se lăţească şi doctorul a trebuit să fie operat. I au amputat mâna, mai târziu braţul; operaţiunea însă n'a folosit şi doctorul a murit în cele mai crâncene dureri.

*

Tunel. Veneţienii se ocupă cu planul de a lega Veneţia cu insula Lido prin un tunel submarin, lung de 3600 metri, lat de opt metri şi adânc de 8—15 metri. Pe şine duble vor circula trenuri, cari vor face drumul în 5 minute. Un tren va putea transporta 800 de persoane. Lucrările de clădire ar dura trei ani şi ar costa 12 milioane de lire.

*

Târg în Sebeşul-săsesc. Târg de vite se ţine în Sebeşul-săsesc în 30 şi 31 Maiu n. c.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului nostru dnul *Vasile de Stroescu* a binevoit a dona şi pe seama bisericii noastre gr. or. din Cristian (tr. Bran) suma de 200 cor. Pentru acest marinimos ajutor îi esprimăm şi pe calea aceasta cea mai călduroasă mulţămită. Cristian, în 9 Maiu 1911. *Virgil Pop*, paroh gr. or.

*

Import. S'au importat în primele zece zile din Mai n. 54 mii chilograme de carne din România în Austro-Ungaria. Exportul de carne al României, până acum, nu s'a putut face în condiţiuni bune, din mai multe pricini. In primul rând la Turnu-Severin funcţionează numai un abator provizor; marele abator model din oraşul acesta, ca şi cel din Burdujeni, nu sunt încă gata de a funcţiona. Pe de altă parte, instalaţiile de transport sunt defectuoase, lipsind vagoanele speciale frigorifere pentru transportul cărnii. Stăpânirea ţării va lua însă măsuri pentru încetarea răului.

*

Vamă pe cereale. Rusia până acum n'a pus vamă pe cereale, deoarece nu se importau aproape deloc în ţara aceasta, nici chiar în timpuri de foamete. In considerare, că în anii din urmă în porturile ruseşti s'a adus multă săcară din Germania şi chiar şi grâu american, este vorba ca acum şi Rusia să introducă vama pe grâu şi pe săcară. Taxa de vamă va fi de 1 coroană pe o măjă metrică.

*

Aviz *abonaţilor „Bibliotecii poporale“ a Asociaţiunii.* Ne vedem îndemnaţi a ruga pe P. T. abonaţi, ca să fie cu considerare la multele greutăţi ce a trebuit să întimpinăm la pornirea acestei nouă lucrări. Nu în nepăsarea noastră, ci în firea lucrului trebue deci căutată causa micilor neregularităţi ivite în decursul espediţiei numerilor apăruţi până acum. Până acum au apărut trei numeri, cari au fost trimişi tuturor abonaţilor. Nr. 4 şi 5 apare într'o singură broşură, de unde provine şi întârzierea de o lună — şi se va espedia în zilele din urmă ale lunei lui Maiu. Rugăm deci pe toţi abonaţii să fie în aşteptare, căci în zilele viitoare vor primi şi nr. 4—5, iar de aici încolo în fiecare lună broşura făgăduită. Sibiiu, în 9/22 Maiu 1911. *Administraţia „Bibliotecii poporale“ a Asociaţiunii.*

*

Târg în Sălişte. In comuna Sălişte (comit. Sibiiu) să va ţinea târgul de ţară pentru vite cornute şi cai în 11, 12 şi 13 Iunie st. n. (la Rusalii), iar târgul de marfă în 14 Iunie a. c.

*

Invenţie românească. Cetim în „Revista Economică“ următoarele: Dnul Petru *Simtion*, funcţionar la institutul de credit şi de economii „Albina“ în Sibiiu, a inventat un aparat pentru aflarea intereselor dela ori care capital, procent şi zile. Aparatul acesta are forma unei cassete cu suluri şi coale de interese. Mânuirea aparatului este dintre cele mai simple, putând afla cu ajutorul lui într'o clipă interesele dela ori care capital şi pe ori care timp. Aparatul, pe care l-a botezat *„Dobânda“*, este pe cale a fi brevetat, şi va face servicii escelente în special institutelor de bani, unde calcularea intereselor joacă un rol important.

*

De frica anarhiştilor. Aeroclubul englez din Londra la intervenirea poliţiei a hotărât să oprească sborul piloţilor de asupra conductului cu prilejul încoronării regelui George V. Anarhiştii adecă ar putea uşor întrebuinţa aviaţiunea pentru scopurile lor, aruncând din văzduh materii explosive asupra persoanelor princiare, care vor participa la încoronare.

*

Bancnote false. Poliţia din Budapesta a arestat pe unul cu numele Ioan *Dèhel*, care tocmai voea să vândă o bancnotă de 1000 coroane pentru preţul de o sută coroane. S'au găsit la numitul individ două sute bucăţi de câte o mie coroane — toate false, dar destul de bine imitate. Falsificătorul până acum n'a putut fi descoperit.

*

La „Reuniunea meseriaşilor rom. din Sibiiu“ au fost primiţi următorii membri ordinari: C. A. Tăslăuanu (originar din Bilbor, comitat. Ciuc, cu 4 gimn.), Horia Dopp (originar din Frâua), culegători tipografi, George Tomuş (originar din Sibiiu), Ioan Pleşa (originar din Limba, cu 1 cl. gimn.), sodali lăcătuşi, Liviu Pamfilie (originar din Sebeşul-săsesc), sculptor în lemn; Ioan Moldovan (originar din Totoiu), sodal rotar; Nicolae Preja, (origin. din Galda de sus), Dumitru Şandru (orig. din Sadu), sodali pantofari; Iacob Radu (originar din Teiuş, cu 2 cl. gimn.), sodal croitor; Ilie Teodor (orig. din Sibiiu), grădinar; Zevedeiu Fălămaş (orig. din Doştat), sodal curelar; Man Băncilă (originar din Răşinari), sodal croitor. Intre membrii ajutători a binevoit a se înscrie dna Elisaveta Bugarsky n. Popovici.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Convocare.

Prin aceasta convoc adunarea generală ordinară a reprezentanţei gimnaziului public român gr.-or. din Brad pe Sâmbătă în 21 Mai v. ziua sf. Constantin şi Elena pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. După săvârşirea serviciului divin împreunat cu chemarea Duhului sfânt şi cu slujba parastasului pentru odihna sufletelor reposaţilor binefăcători ai institutului nostru gimnazial, deschiderea adunării la 11 ore a. m. în localul cunoscut.
2. Prezentarea actelor.
3. Raportul anual al directorului gimnazial despre starea învăţământului.
4. Raportul comitetului despre activitatea sa şi despre starea proceselor fondului.
5. Raportul comisiunei reprezentanţei şi în nexe cu aceasta aprobarea raţiociniului fondului gimnazial pe anul 1910 şi a celoralalte fonduri administrate de comitetul gimnazial şi corpul profesoral.
6. Propunerea comitetului în chestia vânzării pământurilor şi a caselor de pe teritorul comunei Mihăleni.
7. Budgetul fondului gimnazial şi a celoralalte fonduri pe anul 1911.
8. Alegerea verificatorilor protocolului adunării.
9. Inchiderea adunării.

Brad, la 3/16 Mai 1911.

Cornel Lazar,
vice-prezident.

Cărţi şi reviste.

Mangra, Tisza şi Tribuna. Un mănunchiu de dovezi, adunate din „Tribuna“ de *Dr. Ales. Vaida-Voevod*, deputat. O broşură de 126 pagini, în care autorul înşiră dovezi convingătoare şi sdrobitoare în contra „Tribunei“ din Arad. Incheerea broşurei o face o frumoasă scrisoare deschisă, adresată domnului Octavian Goga. Broşura se vinde cu preţul de 1 coroană.

*

„Breve Storia dei Rumeni“, scrisă în limba italiană de *N. Iorga*, cu specială consideraţiune la raporturile cu Italia, şi publicată din prilejul festivităţilor cincantenarului italian, ca omagiu al unui popor frate şi amic, de către Liga culturală română. Bucureşti, 1911. Un volum ilustrat, de 176 pp. Preţul 2 cor.

*

Candela, foaie bisericească literară, nr. 5 din Maiu 1911 cuprinde: Profetul Malachia, de Dr. Silvestru Octavian Isopescu. Virtutea creştină, de Constantin Morariu. Istoria patimilor Domnului nostru Isus Cristos, de Ioan Bucevschi. Predică pentru ostaşi, de Ioan G. Tomoiagă. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

Nr. 5387 Bis. 1911. [161] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de a III-a clasă **Muncelul-mare** cu filiile **Boia-Birzi** şi **Muncelul-mic** se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petenţii vor aşterne suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis Consistoriului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 3 Maiu 1911.

Dr. Il. Puşcariu
vicariu arhiep.

Publicare de licitaţiune.

Comuna bisericească gr. or. **Gusu** (Kisludas) protopopiatul Mercurea, dă în întreprindere zidirea şcoalei gr. or. după planul aprobat de P. V. Consistor sub Nr. 5190 epitropesc 1911 pe lângă abaterile dela plan cuprinse în condiţiunile de licitare, ce se pot vedea la oficiul parohial de acolo.

1. Licitarea se va ţinea în **15/28 Maiu a. c.** 2 ore d. m. în cancelaria parohială de acolo.

2. Preţul de strigare pentru lucrare este 4000 cor. afară de materialul necesar, carele îl dă comuna. Vadiu 5%.

3. Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a aproba dintre licitanţi pe cine a vrea.

Gusu (Kisludas), la 7/20 Maiu 1911.

Oficiul parohial:
Ştefan Medeşan
paroh.

Vidi:
Avr. S. Pecurariu
protop.

(160) 1—1

THE CAMPBELL

renumita fabrică engleză de motoare liferează cele **mai bine construite** şi durabile

Motoare şi Locomobile

cu Benzin
Uleu crud
Gas . . .

Circularea: cea mai ieftină, cea mai sigură, cea mai neimpiedecată

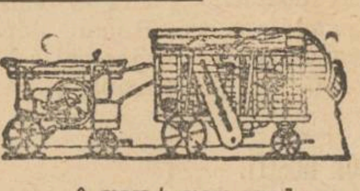

Preţuri eftine. Condiţii favorabile de plată. Garantie în toată privinta.

Agent general: (380) 26—26

Korányi Victor, BUDAPEST, VI., Liszt Ferencz-tér Nr. 9.
Telefon 65—64.

Vă rog a nu trece cu vederea!

Preluând fostul **Restaurant** şi **Hotel** al dlui **Bressler** în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna), — rog încrederea dată antecesorului meu — în aceeaş măsură a mi-o anticipa şi mie.

Imi voiu da silinţă a fi în toată privinţa prevenitor faţă de onoraţii oaspeţi!

Sesonul: dela 15 Maiu până 31 August.

Chilii curate de zi ori pe lună, sală mare de mâncare, frumoasă grădină de restaurant, şi parc umbros.

Bucătărie eminentă, cafea, de dejun şi de ojină. Vinuri garantat naturale. Bere încontinuă proaspătă deschisă de Steinbruck şi neagră de trei stejari.

Cu toată stima:
succesorul lui Bressler
Carol Kovács
hotelier.

(151) 4—6

In preajma examenelor!

Dela **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se pot procura următoarele:

Propise pentru scriere română, o sută bucăţi	cor. 1·20
Peniţe aluminium, 144 bucăţi cor. 2·40 şi	„ 1 60
„ „ ordinare 144 bucăţi	„ —·80

Cerneală „Anthracen“	1 litru	2·—	**Condeie**	ordinare	12	bucăţi	—·06
„ „	½ „	1·10	„	„	12	„	—·20
„ „	¼ „	—·70	„	solide	12	„	—·42
			„	„	12	„	—·64

Cărţi potrivite ca premii pentru şcolari la examene.

Cataloage la cerere se trimit gratis şi franco.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangelişti în faţă şi la mijloc restignirea, tot aceiaş şi în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaş legătură cu patru evangelişti, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaş legătură, în faţă cu patru evangelişti şi la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi şi la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părţi imprimaţi evangeliştii şi la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roşie, cu cadru aurit şi la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

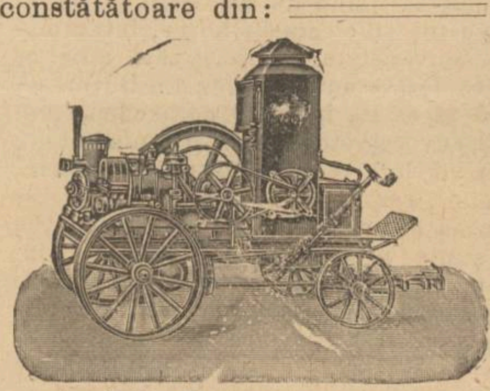

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

(157) 2—10

TURUL
TURUL

GHETELE „TURUL“

în urma superiorităţii lor au câştigat un renume universal şi sunt recunoscute ca fabricaţiune bună pe lângă **preţuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acţii în Timişoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis şi franco. **Angajaţi peste 1200 lucrători.**

130 filiale în şi afară de patrie.

(119) 5—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 14/27 Maiu 1911. *Nr. 52.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

A murit Bánffy.

Sibiiu, 26 Maiu n.

Fostul ministru-prezident de tristă aducere aminte al Ungariei, baronul *Bánffy Dezső*, a murit în Budapesta, după lungi suferințe, Mercuri dimineața, la orele trei. Am primit știrea și o dăm mai departe cetitorilor noștri cu creștineștile cuvinte: „Dumnezeu să-l ierte!“ Pentrucă a avut multe și mari păcate, săvârșite în contra naționalităților nemaghiare din patria aceasta, și în deosebi în contra poporului român.

Marele zdrobitor de naționalități de odinioară, fostul ministru-prezident *Coloman Tisza*, — inauguratorul sistemului de asuprire în politica maghiară față de naționalități, și mai ales față de Români, ca cei mai număroși și mai îndărătnici în acceptarea ideilor „*patriotice*“, — nu a avut ucenici mai buni în măestria de a guverna „cu pumnul“ decât pe Tabajdy Károly, comite suprem la Arad, și pe Bánffy Dezső, comite suprem al comitatului Bistrița-Năsăud. Ambii au devenit celebri prin modul de a „*conduce*“ comitatele românești, în fruntea cărora i-a pus stăpânul și măestrul lor Tisza Kálmán, pe care chiar l-au întrecut în modul de a sdrobi pe bieții Români. Aroganță, cinism, rabulistică, brutalitate: toate erau concentrate în măsura cea mai mare în aceste două figuri de glorie pentru șovinismul maghiar, în aceste două tipuri ale administrației maghiare, pe care nu fără motiv o numise odată baronul Sennyei în dietă după adevăratul ei nume: „*administrație asiatică*“.

Nu era nimica sfânt pentru acești doi adevărați satrapi ai vieții noastre publice de ce să nu se fi atins, când era vorba să se facă vre-un reu Românilor, — pentrucă bine nu li s'a făcut niciodată. Pretutindenea au întrat, ei, ori sbirii lor, până chiar și în sanctuarele familiare, numai pentru a aduna și a făuri arme în contra Românilor.

Unul din ei, *Tabajdy*, după ce și-a împlinit misiunea „patriotică“ de a pune pe Români sub genunchi în comitatul Aradului, unde a măturat din oficii pe toți funcționarii de naționalitate română, și a scos pe Români și din sala comitatului, a fost trimis cu aceeași „nobilă“ misiune la Lugoj, pentru a face ordine și în Caraș-Severin, dar aici îi s'a cam înfundat. A dat de oameni, cari aveau ac și pentru cojocul lui, și cam rușinat a trebuit să se retragă iarăși la Arad, făcând însă fericitului *Coriolan Brediceanu* mărturisirea, că: „înzadar, în comitatul acesta *fără voi* nu se poate guverna!“ Nu peste mult a murit apoi în Arad, între niște împrejurări nu tocmai onorifice pentru el, înainte de a fi putut ajunge și el acolo unde era destinat să ajungă: într'un fotel ministerial.

Colegul seu dela Bistrița, baronul *Bánffy*, a fost mai norocos. După căderea guvernului lui Tisza Kálmán, a căzut și el din fișpănie; dar grație pasivității de atunci a Românilor, a pus mâna pe un mandat de deputat, și la anul 1892 a întrat în dietă.

Imprejurările erau atunci de așa, că se cerea o „mână tare“ la prezidenția camerei, pentru a ținea opoziția numeroasă în frâu; și știindu-se ce „mână tare“ era Bánffy ca comite suprem al comitatului Bistrița-Năsăud, a fost ales el prezident al camerii, iar la trei ani, după căderea a douaoară a ministeriului prezidat de *Wekerle*, încrederea Coroanei l'a ridicat pe el la demnitatea de președinte al consiliului de miniștri din Ungaria, în care demnitate a stat iarăși trei ani de zile.

Când s'a prezentat în fața dietei, ca ministru prezident al țării, și și-a expus programul de guvernare, a fost atacat cu multă dreptate din partea deputatului român *Nicolau Șerban*, care i-a înșirat toate păcatele săvârșite în contra Românilor, ca comite suprem al comitatului Bistrița-Năsăud, unde mamele își spăriau copiii cu numele lui Bánffy, totdeauna când plângeau, și i-a spus, că Românii primesc, nu cu neîncredere, ci cu adevărată groază, venirea sa la putere, — dar *Bánffy* i-a răspuns așa, ca să se poată înțelege, că acum *nu mai e cum a fost* mai înainte, — ceeace iarăș a dat ansă deputatului *Șerban* să-i spună, cu altă ocaziune, tot în dietă, că nu a făcut bine că s'a îmbrăcat acum în piele de miel, pentrucă a mers vestea până în comitatul Bistrița-Năsăud despre această schimbare la față, și acum plâng pe acolo și mai tare copiii, și plâng toți, că nu mai este „*ăla*“ cu care să-i spărie mamele lor!

A râs întreaga dietă, poatecă a râs și Bánffy, care însă a rămas tot cel vechiu: învățăcelul lui Tisza Kálmán în măestria asupririi naționalităților. De guvernarea sa, de numele său este legată goana inscenată fără nici un temeiu în contra școalelor noastre medii dela Brașov, confiscarea fondului pentru monumentul lui *Iancu*, legea despre maghiarizarea numirilor de localități, și o serie lungă de măsuri „*energice*“ luate pentru ținerea în frâu a naționalităților, și în deosebi a Românilor, în contul cărora se pusese sub el chiar și intenția de a se răscula în Ardeal, probabil pentru a-i discredita în fața Coroanei. Nici chiar de astfel de arme politice nu s'a ferit Bánffy, sub care se introdusese spionajul și funcționa „cabinetul negru“.

Acum s'a dus și el, acolo unde s'a dus de mult colegul său dela Arad, Tabajdy Károly, și unde s'a dus măestrul amândurora, Tisza Kálmán, în lumea de unde nu este reîntoarcere. Ei s'au dus, și noi *am rămas*; și încă nesdrobiți, nenimiciți, cum doreau ei să ne vadă, ci chiar mai tari, mai bine închegați, mai bine înarmați pentru luptele ce avem să le purtăm cu ceice ne împiedecă în înaintarea noastră. Noi am rămas, precum vom rămânea și de alții, cari calcă pe urmele lor, și ar voi, ca și ei, să ne vadă dispăruți de pe harta lumii, ca popor, pentrucă oricât de puternici să fie ei, soartea și existența unui popor nu ei o decid, ci poporul însuș, prin hărnicia sa, prin facultățile sale, prin iubirea sa de limbă și lege. S'a dus Bánffy, se vor duce și alții, și noi tot vom rămânea, cu legea și cu limba noastră, pentrucă este *putere*, este *viață* în noi!

Dela „Academia Română“.

Academicianii la Curtea-de-Argeș.

E datină, ca „Academia Română“, în tot anul, undeva la un loc de însemnătate în țară, să aranjeze câte o escursiune. Nu numai pentruca Academicianii adunați din mai multe țări să vadă însemnătățile României, ci și după dorința regimului, ca să se aranjeze câte o zi de sărbătoare frumoasă pentru cultivatorii științelor, ai istoriei și literaturei poporului român. Regimul aranjază prânzuri cu mare splendoare, încât afli pe Români de o nețiune cavaleră. Regimul totdeauna se poartă cu mult respect către „Academia Română“, ca și corporațiunea cea mai înaltă culturală a tuturor Românilor, căci cam 12 milioane de Români au 36 de reprezentanți în acea corporațiune, care lucră pe toate terenele, dar mai dinadins pentru limba și istoria Românilor.

In anul acesta Sâmbătă în 7/20 Maiu s'a aranjat escursiunea la orașul Curtea-de-Argeș, nu numai pentru mari și multe reminiscențe despre Radu Negru-Vodă, ci și pentru arta cea frumoasă, cu care s'a edificat, și s'a reedificat prin regele bun și înțelept mănăstirea dela Argeș. Și ca societatea Academicianilor să fie și frumoasă, s'au învitat și soțiile și fetele membrilor Academiei, la olaltă peste 40 de persoane, dar apoi s'au învitat și alte persoane ilustre din viața publică, ca cu atât mai mult să strălucească sărbătoarea destinată în onoarea Academiei Române. In anul acesta dl C. C. *Arion*, ministrul de culte, și-a făcut ceva de lucru pe linia de călă-

FOIȘOARĂ.

Șapte păcate de moarte.

De *Selma Lagerlöf*.

(Fine.)

„Eu vă rog însă, ca în lipsa mea să mâncați, să beți și să petreceți. Mă voi înapoia îndată ce voi fi salvat viața aceluia, pe care îl iubesc“.

Și toți invitații, uimiți de durerea ei, răspunseră:

„Nu vrem să mai facem nici o petrecere, când tu ești chinuită de o durere atât de mare. Du-te și să te înapoezi. Când te vei întoarce, noi vom începe petrecerea“. Și se sculară dela masă.

Când ajunse în curte, mireasa auzi o larmă mare la bucătărie. Un mic paj spusese bucătarului, că banchetul se va începe peste câteva ceasuri. Acesta desperat, că o să i se compromită numele de cel mai bun cocător, pusese mâna pe băiatul cu pricina și era cât pe aci să-l ucidă. Mireasa alergă și bucătarul se potoli în urma rugăminților ei și dete drumul băiatului. Dar el strigă:

„Să fie Domnul binecuvântat, că te-a făcut atât de blândă și de bună. Nu vreau să-ți mai sporesc și eu durerea“. Și fără să zică o vorbă de ocară la adresa băiatului, bucătarul se înapoie la vasele sale. Mireasa trecu singură prin pădure, căci voea să se ducă singură la iubitul său, cum se duc cei nenorociți la altarul sfintei Fecioare. Dar în pădurea aceea se afla un osândit, care trăia din jafuri. El văzu pe mireasă. Purta pe cap o coroană de aur, pe degete avea inele scumpe, o cingătoare de aur peste mijloc și o salbă de perle la gât. Hoțul se gândi: „Iată o femee slabă de înger; o să îi pot lua bijuteriile cu mare ușurință. Cu aceste bogății voi putea să mă duc într'altă țară, unde voi fi respectat și voi duce o viață cinstită“. Dar când mireasa era aproape și îi văzu fața, îi pieriră puterile, căci Domnul o făcuse atât de blândă, încât te simțeai robit în fața ei. El își zise: „Nu pot să-i fac rău; e o mireasă. Cum o să se mai ducă ea la mire fără podoabele de nuntă?“ Și lăudă pe Domnul care a creat pe femee atât de slabă și atât de puternică și lăsă mireasa să-și vadă de drum.

Tot în aceeaș pădure trăia un pustnic sfânt. El își chinuia trupul, căci nu dormea decât o noapte pe săptămână. Se hotărîse, că dacă și în noaptea în care voia să doarmă va fi silit să vegheze, să nu mai doarmă deloc toată săptămâna. Și tocmai acum se împlinea a șaptea zi decând nu mai odihnise, căci avusese de îngrijit mulțime de bolnavi. Era gata să se culce, când văzu mireasa, care trecea prin pădure. Pustnicul își zise: „Cum o să poată femeea asta să treacă râul, care s'a revărsat din pricina ploilor?“ Părăsi culcușul de frunze, merse cu tinăra femee până la râu și o trecu în spate pe malul celălalt. Când se întoarse în peșteră, trecuse timpul în care trebuia să doarmă și fu nevoit să vegheze încă șease zile și șease nopți din pricina acestei străine.

Dar nu-i păru rău deloc, căci femeia aceea răspândea atâta blândețe și bunătate, că toți câți o vedeau erau bucuroși să se lipsească de câte ceva pentru dânsa. In sfârșit, mireasa ajunse la locuința iubitului ei.

El închisese porțile și trăsese zăvoarele. Bătu la poartă, dar el nu deschise, căci trăsese spada și era gata să se străpungă. Mireasa, pe care durerea o înăbușea, nu putu nici să-l strige pe nume, nici să țipe. Lacrămile ei curgeau șiroae și tinărul îi auzi suspinele și o cunoscu. Alergă și deschise. Ea își încrucișă brațele și îi spuse, că nu s'a învoit să ia pe altul de bărbat, decât silită. Și dacă văzu că era singurul pe care ea îl iubea, făgădui că nu se va mai omorî. Atunci ea i se aruncă în brațe și amândoi petrecură clipe de atâta bucurie și durere, câtă poate avea loc în inimă. Pe urmă el zise:

„Acum tu trebue să te înapoezi, căci ești a altuia“. Iar ea îi grăi: „Cum voi putea eu să fac lucrul acesta?“ Dar cavalerul care o iubea, își desprinse brațele de după mijlocul ei și îi zise:

„Nu voi insulta pe acela, care te-a lăsat să vii la mine.“

Porunci apoi de puse șeile pe doi cai și conduse pe fecioară la tatăl ei“. —

•

Și preotul după ce spuse diavolului această întâmplare, tăcu. Apoi îl întrebă: „Ce gândești? Care dintre toți aceștia a făcut cel mai mare sacrificiu?“ Preotul era un om foarte înțelept și știa, că nu e nimeni care să n'aibă nici un păcat, precum zicea omul acesta că este. Prin povestea aceasta el voia să vadă: care este păcatul cel mai mic al străinului, din aceste șapte păcate de moarte. Cine sacrificase mai mult, tatăl, ginerile, învitații, bucătarul, hoțul ori pustnicul? După răspuns, preotul putea să-și dea seama, dacă sufletul păcătosului acestuia era cuprins de orgoliu, de gelozie, de lăcomie la mâncare, de supărare, de sgârcenie, de lene, ori de voluptate. El nu se îndoia, că virtutea pe care păcătosul o va admira mai mult la unul din semenii săi, va fi aceea pe care el o va imita mai greu. Necuratul însă era preocupat de felul cum va putea să-și bată joc de popă. „La drept vorbind, zise el, nu-i lucru ușor să răspunzi la această întrebare. Mi se pare, că bărbatul n'a făcut un sacrificiu mai mic decât amantul, și că oaspeții au renunțat ca și hoțul. Cred că tuturor li se cuvine laudă“.

„Pentru Dumnezeu! — strigă preotul. Spune-mi pe care din aceste acțiuni torie a noastră, şi spre bucuria tuturora s'a alăturat escursiunii, şi până la capăt a fost tot cu noi. Căci ministrii de culte totdeauna sunt patronii „Academiei Române“, şi trebue să fie, pentrucă fără ajutorul dela stat Academia nu poate face toate din cele de lipsă.

S'a aranjat un tren special. Sâmbătă la 8 ore dimin. am plecat din Bucuresti prin Piteşti la oraşul Curtea-de-Argeş. La Piteşti şi Curtea-de-Argeş, dar mai ales la Piteşti, gările au fost aranjate pentru paradă mare, cu steaguri naţionale, cu brazi, cu studenţi, cu ostaşi, cu fete frumoase îmbrăcate în costume naţionale, cari împărţiau flori doamnelor şi domnilor. Poporul era adunat în mare mulţime, şi bucuria era neîndatinată. Lucru natural, căci lumea credea, că parada s'a făcut pentru ministru, dar se spunea apriat, că ministrul a vrut, ca Academia să fie părtaşă la primirea solemnă.

In Curtea-de-Argeş la fiecare casă erau mai multe steaguri naţionale; la toate ferestrile şi balcoanele erau aşternute covoare; la ferestri şi pe balcoane femeia casei cu copiii săi, îmbrăcaţi frumos, salutau, strigau: bine aţi venit! Eu aşa însufleţire nu am mai văzut. Am fost tare emoţionat şi am lăcrimat, că am ajuns, ca să văd Români cari se bucură. In asemenea entusiasm numai junii de pe aici se pot simţi; junii cei liberi cu inima, sufletul şi spiritul, cari au o ţară naţională, o patrie proprie.

Magistratul din Curtea-de-Argeş ne-a aşteptat cu mulţime de trăsuri, toate cu multe steaguri naţionale. Mai întâi ne-am dus la o mănăstire veche în oraş. Preotul a întimpinat pe ministru cu o cuvântare frumoasă, dar totodată l-a rugat, ca statul să repare biserica lui Radu Negru-Vodă, căci oraşul n'are 100.000 de lei, câţi ar trebui. Ministrul a promis. Apoi în trăsuri am pornit la mai multe mănăstiri, unele de pe timpul lui Radu Negru din 1215.

După aceea tot în trăsuri pornirăm către Mănăstirea de Argeş, 3 chilometri departe de oraş, spre răsărit, între dealuri. Această mănăstire s'a reedificat prin regele, care cu multă înţelepciune a ştiut ca să restaureze ce-i mai sfânt şi mai naţional al Românilor. Curtea mănăstirii de către oraş e încunjurată cu gard de zid, întărit prin stâlpi, şi când intri în curte vezi mănăstirea ca un edificiu grandios, măreţ, strălucit, luminos, frumos, artificios, încât nu mai poţi să-l descrii, ci să te întrebi, că oare mână omenească putut-a aşa ceva să lucre? Asupra mea a făcut o impresiune estraordinară . . . Imi venia, ca să mă aştern la pământ, şi numai în genunchi să întru în aşa lăcaş al lui Dzeu.

In uşa mănăstirii de dreapta stătea episcopul Timuş al Argeşului, asistat de 3 călugări mai tineri. Acestia aşteptau şi primiau pe oaspeţii veniţi. Toţi au întrat pe lângă episcopul, care binecuvânta pe cei veniţi.

Când am întrat în biserică era un întunerec misterios, numai ici colea câte o luminiţă, abea să se cunoască om pe om.

Dupăce călătorii au întrat, corul mănăstirii ne-a salutat cu: „Cristos a înviat“. Troparul s'a cântat de treiori, în trei feluri, dar foarte frumos. Apoi episcopul Timuş s'a retras de stânga, cam către hore, (strană) şi aci a primit pe aceia, cari ar fi vrut să-i facă visită (pentrucă reşedinţa episcopească încă nu i s'a pus la dispoziţiune, pentrucă nu ar fi toată gata). Şi eu m'am presentat şi mi-a zis: „Te cunosc din scrieri, le-am cetit cu plăcere“. Şi după câteva vorbe a rugat pe dl Bian, ca să-mi arete evangelia, lucrată de mâna reginei Elisabeta. Am admirat-o şi am cugetat, că nu-i altă ţară, care să fie aşa de făloasă de regina ei, ca România de Elisabeta.

De dreapta mănăstirii e reşedinţa cea nouă episcopească. Stă din mai multe zidiri moderne şi frumoase, precum zidesc azi Românii, cam tot spre mărire. Aci s'a dat prânzul pentru Academiciani. Erau două mese, la fiecare tăier era numele aceluia, care avea drept să şadă. O masă cam pentru 46 de persoane, unde a fost Iacob Negruzzi, prezidentul Academiei, şi ministrul Arion. Aci am fost aşezat şi eu. Altă masă era cam pentru 60—66 de persoane. Aci erau invitaţi şi călugării şi magistraţii oraşului şi alţii.

Masa era ca o grădină. Plină de flori şi de poame, între altele cireşe, persece roşii prinse de os, struguri, ca şi când în aceea zi ar fi fost culeşi, şi alte poame de prin alte ţări. Uneltele pentru mâncare de toată eleganţa, frumoase, preţioase, de parecă ai fi fost într'o lume feerică. Fiecare a căpătat o cartă de menu, dar scrisă în limba franceză, şi pentrucă oaspeţii nu o prea pricepeau, mâncau de a rostu şi fără cartă. Opt feluri de mâncări, dar nu puteau mânca cât li se dedea, cam ca la ospăţ.

S'au ţinut şi toaste. Negruzzi, prezidentul Academiei Române, pentru regele şi regina. Arion cu caldă inimă şi bună minte pentru cultura tuturor Românilor. Istrate pentru monumentele naţionale şi bisericeşti etc., şi în ţara lui Radu Negru cu bunăvoinţă a atins discursul dlui At. Marienescu despre dinastia lui Radu Negru voevod, care a zidit mănăstirea dela Argeş — şi apoi au toastat mai mulţi, dar nu prea auziai ce vorbesc, căci erau departe, şi de altcum nu permitea nici sgomotul ce eşea din păhare. Dar câte n'am văzut, câte n'am auzit? — Ceva întreg, cine ar putea să scrie? Ne-am întors, ca şi aceia cari se reîntorc dela o sărbătoare naţională, unde este numai bine şi frumos.

M.

Doliul Franciei.

Amănuntele şi urmările catastrofei dela Paris.

Concursul de aeroplane Paris-Madrid, pregătit cu atâta grije şi entuziasm încă din luna Ianuarie, a fost inaugurat cu catastrofa cunoscută, care a costat vieaţa ministrului de război *Maurice Berteaux*, şi pune în primejdie vieaţa primului ministru *Monis*, a marelui industriaş *Deutsch* (de la Meurthe) şi poate şi a altor persoane.

Ea a zguduit adânc pe Francezi, şi e probabil că va avea şi urmări politice însemnate, căci va trebui să dea loc la o remaniere a cabinetului, şi poate la o nouă directivă politică, în cazul când dl *Monis* ar fi pus în imposibilitate să-şi asume mai departe răspunderea guvernărei.

Cursa de aeroplane Paris-Madrid a fost organizată de ziarul „Le Petit Parisien“, sub patronajul şi cu concursul sportiv al Aero-clubului de Franţa.

După program, cursa avea să-şi dispute trei etape, şi anume: Paris-Angoulême, Angoulême-Saint-Sebastien şi Saint-Sebastien-Madrid.

Plecarea trebuia să aibe loc în condiţiunile următoare:

La Paris: la 8 Maiu, Duminecă, dela ora 6 dimineaţa, în ordinea în care vor decide sorţii; la Angoulême: la 10 Maiu, Marţi, la orele 7 dimineaţa, în ordinea clasărei după prima etapă; la Saint-Sebastien: în ziua ce se va decide ulterior, la ora 7 dimineaţa, în ordinea clasărei după etapele Paris-Saint-Sebastien.

Plecarea din Paris avea să se facă de pe câmpul de manevre Issy-les-Moulineaux, unde se adunase lume multă, şi în adevăr, începuseră zborurile, şi unde s'a întâmplat îngrozitoarea nenorocire, despre care am dat ştire scurtă în numărul trecut.

Cursei Paris-Madrid i se da o însemnătate deosebită prin faptul, că pentru întâia oară avea să se facă un concurs între civili şi militari.

Ministrul de războiu, acordând autorizaţia necesară, îşi exprimase formal dorinţa, ca şi ofiţerii să figureze ca concurenţi alături de organizatorii cursei.

De aceea această cursă luase un caracter oficial, şi la ea asistau persoane oficiale, printre cari ministrul de războiu *Maurice Berteaux*, şi primul-ministru *Monis*.

După ştirile autentice, nenorocirea se datoreşte defectuozităţei aparatului de zburat. Aparatul, un sistem Blériot, sufferise oarecari modificări, pe cari pilotul său, aviatorul *Train*, le socotise ca inovaţii fericite.

Dar chiar din momentul în care au început evoluţiile în aer, spectatorii au observat, că aparatul n'are stabilitate, şi siguranţa lor e primejduită.

Aceasta a remarcat-o cu atât mai mult aviatorul *Train*, care, mânuind aparatul şi-a dat seama, că nu e stăpân pe dânsul. Aeroplanul avea mişcări neregulate şi ameninţa în tot momentul să se răstoarne.

Atunci aviatorul Train a depus sforţări uriase, ca să iasă din raza ocupată de public. Reuşise, şi poate că nu s'ar fi întâmplat nenorocirea, dacă publicul, cuprins de panică, n'ar fi părăsit tribunele, pentru a se refugia pe câmp deschis.

Train, îndată ce trecu de tribune, se încercă să descindă. E neîndoios, că el, ocupat să învingă dificultăţile cari i le crea aparatul, nu-şi dădea seamă de cele ce se petreceau sub dânsul.

El începu coborârea, dar vântul îi luă aparatul şi-l izbi de pământ, exact pe locul unde spectatorii îşi căutaseră salvarea.

Accidentul s'a întâmplat în apropiere de tribuna oficială. Pe locul unde a căzut aparatul se aflau, între alţii, primul-ministru *Monis*, ministrul de războiu *Maurice Berteaux*, un fiu al primului-ministru, şi sportmanul Deutsch din Meurthe.

Aparatul, căzând, îngropă sub el pe ministrul de războiu, lovi pe primul-ministru, pricinuindu-i o fractură a piciorului drept, a osului nasal şi mai multe alte răni, răni de asemenea grav pe dl Deutsch, uşor pe fiul dlui Monis, şi pe mai multe alte persoane.

Dl Berteaux a fost scos mort de sub sfărâmăturile aparatului, zdrobit în mod oribil. Starea primului-ministrul e gravă, dar se speră că vieaţa lui nu e primejduită. Ştirile ultime spun chiar, că e afară de orice primejdie, dar va trebui să stee în pat vre-o două luni. Tot aşa de gravă e şi starea dlui Deutsch, despre care se speră însă de asemenea, că va scăpa cu vieaţă.

Jalea ce-a produs în întreg Parisul acest groaznic accident, e negrăită. S'au contramandat îndată toate zborurile ce aveau să urmeze, de asemenea toate recepţiunile. Primirea oficială a regelui Serbiei a fost de asemenea contramandată.

Totuşi, după dorinţa expresă a dlui Monis, cursa Paris-Madrid nu va fi întreruptă. Ea va fi reluată, şi programul ei se va executa aşa cum a fost întocmit.

Aviatorul Train a scăpat doar numai cu spaima; de asemenea şi pasagerul său, Bonner, n'a suferit decât o puternică zguduire. Salvarea acestor două persoane se datoreşte împrejurării, că în momentul în care aeroplanul se prăbuşea la pământ, ele nu şi-au pierdut cumpătul şi au sărit îndată jos.

Maurice Berteaux era la departamentul războiului dela 18 Februarie, când s'a format noul cabinet, având ca preşedinte de consiliu pe dl *Monis.*

La 15 Februarie, dnul Briand, care pierduse cu totul încrederea majorităţilor parlamentare, s'a văzut nevoit să prezinte demisia cabinetului. Preşedintele republicei, dl Fallieres, a însărcinat atunci pe dl Monis ca să înjghebe o nouă formaţiune ministerială.

Situaţia era foarte critică. Briand lăsase nerezolvate o mulţime de chestiuni vitale: asigurarea lucrătorilor pentru cazurile de boală, accidente şi lipsă de lucru, delimitarea regiunilor viticole, impozitul pe venit, organizarea sindicatelor muncitoreşti, şi altele.

Noului guvern i se cereau calităţi eminente, multă experienţă şi un spirit de cumpătare, pentru a face faţă tuturor nevoilor imediate, fără a jigni nici un interes, nici o revendicare.

Dl Monis a trebuit deci să facă apel la oameni cu multă autoritate, şi printre aceştia a fost şi Maurice Berteaux, care mai avusese portofoliul războiului şi se bucura în toate cercurile de multă simpatie şi încredere.

Prin moartea sa rămâne un loc vacant în actualul guvern, iar prin starea primului ministru Monis, ministerul rămâne fără conducător.

Aceasta e o situaţie gravă, mai ales în acest moment, când Franţa e încurcată cu războiul din Maroc, şi are nevoe de deciziuni imediate şi luminate.

O remaniere a cabinetului se impune. Dar cine va voi să ia răspunderea situaţiei?

După ultimele telegrame, preşedintele republicei ar avea intenţia să facă apel sau la dl Poincaré sau la dl Clemenceau, ca să formeze un nou minister. De fapt numai aceste două personagii politice reprezintă destulă autoritate pentru a da un guvern tare şi favorabil momentului.

Dl Poincaré fusese solicitat şi cu ocazia demisiunei lui Briand, să ia conducerea noului guvern, dar atunci a refuzat. In cazul când va refuza şi de astă dată, nu rămâne de cât dl Clemenceau. Nu se ştie însă, dacă vechiul om de stat va voi să-şi ia sarcina unei răspunderi aşa de mari ca cea pe care trebue să şi-o asume în acest moment un preşedinte de consiliu al Franciei.

Poate că numai din spirit de sacrificiu pentru interesele superioare ale statului să se hotărască a forma un nou cabinet.

Se pomeneşte şi numele d-lui Millerand, la care ar face apel dl Falliéres. Această versiune e cu totul prematură. Numirea d-lui Millerand ca preşedinte de consiliu ar da loc la mari nemulţumini în diferite grupuri politice, deoarece dl Millerand inspiră neîncredere, nu numai adversarilor, ci şi multora din partizanii săi. Politica sa e suspectată.

Şi cum nu e acum momentul de a complica situaţia politică, e probabil că se va renunţa la dl Millerand, în cazul când eventualitatea numirii sale ca preşedinte de consiliu e serioasă.

De altcum părerea şi dorinţa majorităţii parlamentare e, că guvernul să rămână în actuala sa formaţiune, întregindu-se numai cu un nou ministru de războiu în locul lui *Berteaux*, care va fi înmormântat astăzi Vineri, pe cheltuiala statului, cu o pompă căreia asemenea de mult nu s'a mai văzut în Paris.

Din România.

Şedinţele consistorului superior bisericesc.

Luni s'a ţinut şedinţa a patra, sub presidenţia I. P. S. Sale, Mitropolitului Primat *Atanasie*, fiind de faţă, în locul ministrului de culte, dl Boroianu, administratorul casei bisericii. S'a cetit şi aprobat procesul verbal al şedinţei permergătoare.

Preotul Marin Ionescu a citit apoi mai multe comunicări privitoare la chestiuni secundare.

I. P. S. Sa Arhiereul Nifon al Dunării de jos, a citit o comunicare iscălită de 12 preoţi, prin care s'a pus din nou în discuţie chestiunea atât de importantă a fabricării lumінărilor de ceară.

După aceea comunicare înaltul prelat a făcut o propunere relativ la înfiinţarea în mănăstiri a fabricelor de lumінări de ceară. Mănăstirile unde se vor înfiinţa fabrici, rămâne să fie desemnate de episcopul respectiv.

Preotul C. Nazarie vorbeşte în aceeaşi chestiune şi roagă să se hotărască introducerea luminei electrice în localurile sfinte dela oraşe, pentru a putea fi păstrate mai multă vreme picturile, cari sunt atât de costisitoare. Aceasta cu atât mai mult, cu cât în Rusia s'a introdus de mult electricitatea în mai toate bisericile.

Rămânând să se mai discute asupra acestei cestiuni, se aprobă în totul propunerile P. S. Sale Episcopului Dunării de Jos.

Preotul D. Mălăescu citeşte o propunere referitoare la gradaţiile preoţilor şi diaconilor şi la unificarea salariilor preoţilor cari sunt şi profesori.

Se primesc aceste propuneri, cu adausul că de pensiune să se bucure şi preoţii cari slujesc în bisericile cu avere proprie.

Pr. C. Ionescu e de părere, să se declare din oficiu ca biserici parohiale toate bisericile filiale, cari au venit suficient pentru întreţinerea lor şi a personalului.

Consistorul aprobă.

P. S. Sa Arhiereul Evghenie Piteşteanu propune egalarea lefurilor preoţilor cu acelaş grad de studii. Se aprobă.

Pr. Gotcu luând cuvântul cere ca învăţământul religios în şcolile primare rurale să fie încredinţat numai preoţilor.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat se bucură că membrii încep să se ocupe şi de cele spirituale şi adaugă, că în această destul de importantă chestiune rolul preotului este destul de mare. „De altfel vom binemerita dela semenii noştri, — a spus I. P. S. Sa — dacă vom şti, ca prin învăţământul religios să sădim în sufletele copiilor credinţa strămoşească.“ I. P. S. Sa e de aceeaşi părere cu preotul Gotcu.

P. S. S. Calist Botoşeneanu, ceteşte raportul despre inspecţiile făcute ca inspector pentru supravegherea seminariilor şi a predării învăţământului religios în şcoalele din ţară.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat a rugat pe membri să ia toţi parte la serviciul divin din ziua următoare, 10 Maiu, şi la orele 12 închide şedinţa.

In aceeaşi zi, d. a. au ţinut sub preşedinţia I. P. S. Sale Mitropolitului Primat, membrii aleşi ai consistoriului superior bisericesc o şedinţă, la care a asistat de a-

---

o preferi, sau poatecă nu găseşti nici una din ele mai de valoare!“

„De sigur, venerate părinte, — răspunse necuratul, — toate mi se par foarte grele de îndeplinit şi eu n'aş putea să pun una din ele mai presus de cealaltă.“

Preotul se aplecă spre păcătos şi grăi: „Te rog foarte mult să te gândeşti şi să-mi spui care — după tine — a făcut cel mai greu sacrificiu?“

Dar necuratul refuză şi ceru iertarea păcatelor. „Atunci tu eşti vinovat de toate cele şapte păcate de moarte! — strigă preotul cu groază. Tu trebue să fii însuşi dracul, iar nu om. Şi preotul dete fuga la altar şi începu a spune rugăciunea împotriva Necuratului.

Văzând necuratul, că a fost descoperit, întinse pulpanele hainei şi se ridică sus la bolta bisericii, întocmai ca un liliac. Nu numai că nu şi-a ajuns scopul, dar cu voia lui Dumnezeu, fapta lui cea rea fu de folos, căci povestea preotului a servit multă vreme ca să pătrundă în sufletul omului.

Pentru cine ştie să se folosească de ea, povestea aceasta e ca undiţa în mâna pescarului. Se aruncă undiţa în mare, pentru ca să se scoată peşti, şi se aruncă această poveste în sufletul omenesc, pentru a-i scoate păcatele la lumina zilei spre a le cunoaşte şi a le stârpi.

(Trad. de *Dr. N. Ciotori.)*

semenea dl administrator al casei bisericei.

S'au cetit de către preoţii C. Nazarie, Ilie Teodorescu Gotcu, Lungulescu, Mălăescu şi C. Ionescu diferite rapoarte privitoare la aprobarea manualelor de religie, pentru şcolile primare şi secundare, iar preotul C. Ionescu a cetit un amănunţit raport asupra regulamentului relativ la îmbrăcămintea preoţilor, monahilor monahelor, studenţilor în teologie, elevilor seminarişti şi cântăreţilor bisericeşti.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat luând cuvântul a cerut tipărirea acestui raport, pentru ca să se poată lua cunoştinţă de dânsul.

Şedinţa s'a ridicat la orele 5 seara, fixându-se ultima şedinţă a consistoriului pentru Mercuri 11 Maiu v.

Sfântul Sinod îşi începe astăzi, Vineri, şedinţele.

NOUTĂŢI.

Concurse. Domnul ministru r. ung. de culte şi instrucţiune publică al ţării noastre publică mai multe concurse. 1. Pentru locuri vacante la şcoala reală superioară de veterinari din Viena şi din Budapesta. Cualificaţie: testimoniu de maturitate. 2. Pentru locuri vacante în şcoala superioară reală de honvezi şi în academia Ludoviciană. Condiţii: testimoniu de maturitate, resp. 4 clase din şcoalele medii sau civile. 3. Pentru locuri în academia de marină din Fiume. Condiţie: testimoniu de maturitate. 4. Pentru locuri în academiile şi şcoalele reale militare, anume în şcoala reală inferioară din Kőszeg şi Maros-Vásárhely, în şcoala reală superioară din Kismárton, în academia Thereseiană din Bécsujhely şi academia technică din Mödling. Condiţii: IV. clase din şcoalele medii, resp. test. de maturitate.

*

Fundaţiunea Carol I. Luni s'a serbat în Bucureşti aniversarea întemeierii *„Fundaţiunei Carol I"*, cu solemnitate mare. Sărbarea s'a ţinut la orele 11, în sala mare de lectură a fundaţiunei. Au fost de faţă ministrul de culte şi instrucţiune publică, *C. C. Arion*, I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei, rectorul universităţii din Bucureşti, *Em. Pangratti*, şi alţii. Solemnitatea a deschis'o dl Em. Pangratti cu o vorbire potrivită, a urmat apoi darea de seamă, făcută de dl Tzigara Samurcaş, şi la urmă vorbirea ministrului de culte şi instrucţiune publică. La orele 11 şi jumătate serbarea a fost terminată, iar la 12 şi jumătate, ministrul Arion, rectorul universităţii şi domnul *Tzigara Samurcaş* au fost primiţi în audienţă la Regele *Carol*, pentru a face raport despre cele întâmplate.

*

La locurile sfinte. Revista patriarhatului din Ierusalim, intitulată *Noul Sion* scrie, că locurile sfinte au fost vizitate în anul 1910 de 15 mii de închinători. Cei mai mulţi din aceştia, 9000, sunt ruşi, ear restul diferite naţionalităţi din toată lumea.

*

Frig şi zăpadă. Pe dealurile din împrejurimea Sibiiului a nins în ziua de 24 Mai 1911. Fulgi de zăpadă răsleţi s'au scuturat şi asupra oraşului nostru. Din alte părţi ale ţării asemenea se vestesc ninsori şi frig, cari au făcut pagube considerabile în sămănături.

*

„Aida" în Sibiiu. Prima reprezentaţie a operei *Aida*, aranjată de corul bărbătesc „Hermania", în amintirea compozitorului Verdi, se va ţinea în teatrul orăşenesc Sâmbătă în 27 Mai n.

*

Cultul în Bulgaria. Bulgaria are 2270 biserici, cu peste 2000 preoţi şi 10 episcopi. Exarhul bulgar, se ştie că îşi are reşedinţa sa în Constantinopol. De asemenea Bulgaria are foarte multe mănăstiri; 15 mănăstiri de călugări şi 76 de călugăriţe. (B. O. R)

*

Librărie nouă românească. In Beiuş s'a înfiinţat o întreprindere de însemnătate pentru Bihor, şi adecă o tipografie şi librărie sub numele *Doina*, societate pe acţii, cu scop de a răspândi iubirea de carte în cercuri tot mai largi. Capitalul social, cu care întreprinderea din Beiuş şi-a început activitatea, este 30.000 cor.

*

† C. I. Stoicescu. Inregistrăm cu multă părere de rău încetarea din viaţă a unui fruntaş al partidului liberal din regatul român, *C. I. Stoicescu*, fost ministru în mai multe rânduri, la lucrări publice, la esterne şi la justiţie. Odihnească în pace!

*

Dr. Ştefan Mircean, absolvent de teologie şi doctor în ştiinţele politice, unul dintre tinerii noştri cei mai promiţători, de naştere din Turcheşul Săcelelor, a încetat din viaţă Marţi în 10 Mai n. în vârstă de 29 de ani, într'un sanator din Bucureşti, unde plecase ca să-şi caute de sănătate. A fost înmormântat Joi la 4 ore d. a. în Cimiterul Belu. Odihnească în pace!

*

Mulţămită. Credincioşii comunei noastre Felmer, Ioan Bărcuţianu şi soţia sa Ana, au dăruit pe seama bisericii noastre o cădelniţă frumoasă în preţ de 28 cor., pentru care faptă marinimoasă viu a le aduce şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Felmer, în 11/24 Mai 1611. *B. II. Şolca*, preot ort. rom.

*

Convenire socială va aranja „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu", Duminecă la *11 Iunie* n. (ziua primă a Rusalilor), în sala mare dela „Unicum". Programul amănunţit se va publica la timpul său. In una din Duminecile de după Rusalii, la dorinţa expresă mai ales a măiestrilor căsătoriţi, Reuniunea va aranja un maial în Dumbravă.

*

Excursiune la Constantinopol. Biroul central de comunicaţie din Budapesta (Vigadótér 1) aranjează în zilele de 3 până în 12 Iunie n. o excursiune la *Constantinopol*, şi anume pe linia Vârciorova, Bucureşti, Constanţa, şi îndărăt peste Constanţa, Bucureşti, Sinaie, Predeal. Preţul de călătorie şi toată întreţinerea este 420 cor. în cl. I., şi 350 cor. în cl. II. Şederea în Constantinopol este de 5 zile.

*

Dela universităţile germane. Germania are 21 de universităţi, cari în semestrul de vară din 1910 au fost cercetate de 54 mii studenţi şi două mii studente. Cei mai mulţi au fost la universitatea din Berlin, şi adecă 8 mii; urmează apoi oraşele München şi Lipsca. Studenţi teologi, la toate facultăţile protestante şi catolice, au fost 4300.

*

Boală de porci. Din Sighişoara se vesteşte, că iarăşi s'a ivit boală de porci. La târgurile de săptămână ale Sighişoarei mânarea porcilor este oprită până la alte dispoziţiuni.

*

De foame. O statistică de curând publicată constată, că în anul trecut au murit de foame în Anglia 119 persoane.

*

Târg în Orăştie. Ministrul de comerţ a permis, ca târgul de mărfuri ce era să se ţină în 4 Iunie la Orăştie, în anul acesta să se poată ţinea în mod esccepţional Sâmbătă în 3 Iunie (la sf. Constantin şi Elena).

*

Mulţămită. Marele binefăcătoriu, ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru biserica gr. orientală din Elisabetopole suma de 200 coroane. In numele poporului din această parohie îi aduc şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Elisabetopole în 22 Maiu 1911. *Ioan Dragolea*, paroh gr. or.

*

Literatura europeană în orient. In vremea din urmă pătrunde tot mai mult literatura europeană în Persia. Se cetesc îndeosebi traduceri din scriitori francezi, între alţii din Jules *Verne*. Romanele lui Verne sunt cele mai gustate; acum însă vine ştirea de Teheran, că preoţii mohamedani au oprit şi au confiscat cunoscuta carte a iscusitului romancier *„Călătoria în lună"*. Unul din preoţii islamului a aflat că romanul lui Verne răspândeşte idei greşite şi primejdioase pentru sectatorii musulmani numiţi Şiiţi. Eroii romanului, cum se ştie, ajung în lună purtaţi de un glonţ esit dintr'un tun uriaş. Conform credinţei Şiiţilor, sicriul lui Mohamed pluteşte între cer şi pământ; iar dacă un glonţ ar fi aruncat din tun în lună, în casul acesta — zice preoţimea Şiiţilor — glonţul neapărat se va ciocni cu sicriul lui Mohamed, şi se va produce o mare catastrofă în lume. Astfel cartea lui Jules Verne „Călătoria în lună" a fost introdusă în lista cărţilor oprite; iar generaţia mai tinără persană, care a studiat limba franceză, o va ceti cu atât mai vârtos în original.

*

Mulţămită. Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a dat pentru şcoala confesională gr. ort. română din comuna Mălincrav suma de 500 coroane pentru care faptă marinimoasă îi exprim în numele credincioşilor cele mai călduroase mulţămiri. Mălincrav, 21 Maiu n. 1911. *Nicolae Stoicovici*, paroh.

*

La fondul „Despărţământului femeiesc" al „Reuniunii meseriaşilor rom. sibieni", următorii, procurând prin mijlocirea secretarului „Reuniunii rom. agricole sibiene", săminţe mai bune şi mai ieftine, au dăruit: Ioan Nanu, econ. (Râşnov) 20 bani; Petru Cristescu, înv. pens. (Cuptorie) 10 bani; Ioan Popescu (Maroş-Héviz) 20 bani; Gerasim Nariţă, paroh (Sohodol-Poiană) 10 bani; Ioan Blaga, par. (Jibert) 30 bani; Maria I. R. Moroianu (Săcele), 14 bani; Nic. Garoiu 10 bani, Vas. Muntean, învăţători (Poiana-Mărului), 10 bani şi Vic. Tordăşianu, prez. 15 bani.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

Cărţi şi reviste.

Revista Teologică, nr. 8 din 15 April 1911 cuprinde: Caractere creştine, de Arhim. Iuliu Scriban. Ştiinţele bisericeşti, de I. Beleuţă. Osârdirea Sillon-ului, de Arhim. Iuliu Scriban. Brazde, de Dr. I. Broşu. Din cărţile bune. Pe drumul Damascului, de Dr N. Bălan. Mişcarea literară de Gh. C. Cronică bisericească culturală. de P. Moruşca şi G. Hango. Tipicul cultului religios, de Cantorul.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 1 din Aprilie 1911, cuprinde: Invierea Domnului nostru Isus Cristos. Invierea generală a corpurilor omeneşti. Din Dimitrie Filipide despre Români, de C. Erbiceanu. O pagină din istoria bisericii române, de Drag. Demitrescu. Rolul educativ al profeţilor. Documente ştiinţifice contra necredinţei, de Arhim. I. Scriban. Administrarea sfintei noastre biserici, de B. Mangâru. Crăciunul, de Teodor T. Burada. Sfântul Marele Ierarh Vesilie, Arhiepiscopul Chesariei Capadochiei, de I. Gibescu. Prin Bănatul Timişorii, de Nic. M. Popescu. Creştinismul daco-roman. O carte nouă, de Const. Nazarie. Cronică bisericească internă şi externă. Diverse.

Din public.*)

Mulţămite publice.

Pentru zidirea şcoalei confesionale gr. ort. rom. din Marpod, protopopiatul Agnita, au mai incurs următoarele contribuiri.

Cu lista Nr. 938 institutul Cordiana-Fofeldea 10 cor. Cu lista Nr. 41 din comuna Mohu 13 cor. Cu lista Nr. 11 din comuna Fofeldea 5 cor. Cu lista Nr. 29 din comuna Şalumberg 12 cor. Cu lista Nr. 347 din Vălenii Şomcuţii 2 cor. Cu lista Nr. 39 din Comuna Guşteriţa 3 cor. Cu lista Nr. 61 colectaţi în Tălmăcel prin înv. N. Săcărea 10 cor. Cu lista Nr. 4 din comuna Alţina 10 cor.

Tuturor stim. Domni, cari au binevoit a colecta şi contribui pentru şcoala noastră, le aduc şi pe această cale în numele poporului nostru cea mai sinceră mulţămită.

Rog totodată pe stim. fraţi preoţi, cari nu au trimis listele, să binevoiască a le trimite cu ori ce rezultat. Lucrarea s'a început.

Marpod, 1 Mai v. 1911.

Florian Bologa
preot ort. rom.

*

Subscrisul paroh mă simţesc plăcut îndatorat a aduce şi pe această cale ferbinţi mulţămiri fraţilor noştri îndepărtaţi la America de nord „Indiana H. Ind. N. America", cari la Apelul meu au binevoit a contribui după putinţă în scopul zidirei unei biserici nouă în comuna Cenade, şi anume:

Iacob Crăciunean din Cenade, 10 dol. Ilarie Olariu din Cenade, Andrei Marginean din Cenade, Ioan Ivan din Cenade, Ioan Stan din Cenade, Nicolae Olariu din Cenade, Culiţa Bârsan l. Stan din Cenade, Culiţa Bârsan l. Boti din Cenade, Samuilă Ivan din Cinade, Ioan Nistor din Cenade, Ilie Banciu din Cenade, câte 5 dol. Niculae Ivan şi soţia Ana din Cenade, 10 dol. Ioan Bârsan din Cenade, 5 dol. Ana Olariu din Cenade, 50 cenţi. Ilie Olariu din Cenade, 5 dol. Ion Bârsan din Cenade, 1 dol. Savu Alecsă din Cenade 5 dol. Ilie Banciu l. Manase, Cenade, 2 dol. Niculae Banciu din Cenade, 25 cenţi. Ion şi Chiva Streja din Micăsasa, 1 dol. 50 cenţi. Pitu Şerban Cergidu mare, 50 cenţi. Dumitru Popa din Şeica mică, 25 cenţi. Vasilie Denchiu din Şorostin, 40 cenţi. Niculae Popa din Şoroştin, şi consorta Salomia Popa din Şoroştin, Ioan şi soţia Maria Popa din Căpâlna, Ioan şi Mărina Duca din Răşinar câte 1 dolar. Niculae Mâniţ din Dobarca, 15 cenţi. Parohul gr. ort. român Simeon Mihălţan, 1 dol. Chirion Nan din Micăsasa, Niculae Stoia din Micăsasa, câte 20 cenţi. Ioan Doroga din Lodroman, 25 cenţi. Iacob Nan din Micăsasa, 20 cenţi. Emilian Stoia din Micăsasa, Ioan Marginean din Luncă, câte 25 cenţi. Ioan Coman din Ţapu, 50 cenţi. Ioan Albu din Ludoş, 20 cenţi. Vasilie Cioban din Cigizăl, Niculae Tomuţa din Şoroştin, câte 25 cenţi. Ioan Cosma din Nucet, Gligor şi Veronica Zaharie, Micăsasa, câte 1 dol. Filon Holom din Lepiudea, 50 cenţi. Ioan Pitu din Lepindea, Ioan Lupean din Ţapu, Niculae Lupean din Ţapu, câte 25 cenţi. Ioan Coman din Ţapu, 50 cenţi. Petru Coman din Ţapu, 25 cenţi. Niculae Simu din Şoroştin, 50 cenţi. Vasilie Buda din Lunca, Macsim Moldovan din Dodu mare, câte 25 cenţi. Ioan Frăticiu din Haşag, Bencheş Petru din Mihalţ, Niculae Popa Precup Cenade, Ioan Olariu din Cenade, Achim Marcu din Tău, Ioan Ivan din Cenade, câte 50 cenţi. Vasilie Rotariu din Cenade, Niculae Buriş din Şoroştin, câte 1 dol. Suma totală 109 dol. 10 cenţi. Aceasta sumă face în bani de ai noştri 530 Coroane.

Donatorilor le doresc, ca bunul Dzeu să le răsplătească jertfa adusă pentru biserica noastră din Cenade, şi să-i ferească de morburi şi primejdii, ca să se poată reîntoarce întregi şi sănătoşi la vetrele lor părinteşti.

Cenade, în 8 Maiu n. 1911.

Crucean Mărginean
paroh ort. rom.

*

După cum ştie onoratul public cetitor, biserica noastră din Călian, tractul Cluj, a fost păgubită în vara trecută de nişte răufăcători, şi anume mai toate obiectele de aur şi hainele au perit aşa, încât ne lipseau cele de lipsă la celebrarea sfintelor slujbe dzeeşti.

Dat-am de ştire la toţi cei cari nu şi-au uitat de datorinţele de creştini; şi cu sufletul plin de mângăiere în numele parohiei mele viu a aduce pe calea aceasta la cunoştinţă publicităţii pe toţi aceia, cari au făcut daruri şi bine pe sama sfintei noastre biserici, după cum urmează:

Mult onoratul Domn Anastasiu Boiu, dir. filialei „Albina" din Mediaş, ni-a cinstit un sfeşnic de argint frumos pentru 2 lumini şi la mijloc o cruce, care se foloseşte pe pristol, în preţ de 25 coroane.

Ioan Precup din Arancuta a dat un rând de vestminte negre, în preţ de 90 coroane.

Crişan Mihailă şi soţia, un rând de vestminte frumoase, de mătasă, cu 120 coroane. (Călianul Mic).

Bogăcean Ioan (Călian) şi soţia, un rând de vestminte frumoase, coloare albastră, cu 90 coroane.

Cătinean Ileana (Călian-Vale) un rând de vestminte de mătasă în galbin, în preţ de 100 cor.

Aldea Maria (Călian) cu Todea Manoila, Negrea Manoila, Todea Ioan, Codori Toder un potir frumos de aur şi crucea de aur — şi steluţa, — în preţ de 75 coroane.

Alba Gavrilă a lui Zaharie a cumpărat 2 candele frumoase de argint, cari ard în faţa altarului, în preţ de 42 coroane.

Senan Vasilie un sfeşnic mare, frumos, pe pristol în preţ de 42 coroane.

Briciu Maria un policandru frumos de 30 lumini, în mijlocul bisericii, cu un preţ de 70 coroane.

Preotul local Gregoriu Baloiu şi învăţătorul Ioan Manica au pus bază la un fond bisericesc nou, încă în decursul anului, care de present e de 70 coroane, în speranţă, că bunul Dzeu se va îndura şi-l va mări!

Tot dela preot s'au dat şi ştergarele de lipsă, şi astfel biserica noastră de nou e îmbrăcată, cu mult mai bogat de cum a fost!

Datina în biserica şi în parohia noastră din Călian e, ca tot ce se aduce pe sama sfintei biserici, să se publice în ziua de Paşti, — deci aceste daruri cu mare dragoste au fost primite din partea creştinilor noştri, ear eu ca parohul local îmi ţin de sfântă datorinţă a le mulţumi la toţi sus amintiţii donatori — şi pe calea aceasta.

Călian, 26 Aprilie 1911.

Gregoriu Baloiu
paroh ortodox român.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

„VIITORUL“, institut de credit și economii, societate pe acții în Ocna-Sibiiului—Vizakna.

Convocator.

Domnii acționari ai institutului de credit şi economii „Viitorul“ societate pe acţii în Ocna-Sibiiului se învită la

adunarea generală extraordinară,

care se va ţinea **Marţi, în 13 Iunie 1911 st. n.** la 3 ore p. m. în sala mare a şcoalei gr.-or. din Ocna-superioară cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării generale, numirea notarului adunării şi alor 2 membrii pentru verificarea procesului verbal.
2. Constatarea acţionarilor prezenţi şi a acţiilor reprezentate.
3. Propunerea Direcţiunei pentru urcarea capitalului societar la 100,000 coroane.
4. Eventuale propuneri prezentate în sensul statutelor §. 27.

Domnilor acţionari li se atrage atentiunea asupra următoarelor dispoziţii din statute:

§ 19. La adunarea generală pot participa cu drept de vot numai acei acţionari, cari sunt trecuţi în registrul acţionarilor cel puţin cu 6 luni mai înainte.

Fiecare acţionar e dator a depune acţiunile sale — pe lângă cerere — la cassa societăţii sau alt loc indicat în convocare, înainte de adunarea generală cel puţin cu 2 zile la cassa resp. la locurile designate.

Plenipotenţiaţii au a depune pe lângă acţiunile, al căror proprietar îl reprezintă şi documentele de plenipotenţă.

Pentrn primirea acţiilor în depunere au fost rugate institutele „Albina“, din Sibiiu şi „Furnica“ din Făgăraş.

Ocna, la 18 Maiu 1911.

(162) 1—1 **Direcțiunea.**

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la

NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Papier à Cigarettes

ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 4—

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 5—10 **L. Olarĭu,**

Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 9—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acţii.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

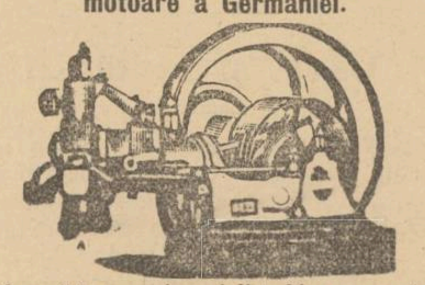

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum şi
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanţie foarte bună. — Condiţii de plată favorabile.
(408) 18—26

Frumseța.

Dorinţa cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, şi spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, îşi spoeşte obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumseţească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat şi de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia şi Germania) a îmbărbătat pe mulţi oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurăţeniile de piele,** cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele** etc. Se înţelege, aceasta nimănui nu i-a reuşit, căci secretul producţiunei **Cremei-Margit** îl cunoaşte excluziv numai inventatorul şi fabricantul, care şi păzeşte acest secret, prin aceea, că tot singur pregăteşte acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiaşi; pregătirea ei e conştienţioasă, din care cauză şi efectul ei e repede şi sigur. Admoniem deci damele, a-şi spoi obrazul cu fel şi fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat şi de medici renumiţi din Anglia, Francia şi America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios şi bun pentru susţinerea frumseţei.** Acest renumit mijloc de frumseţă e **Crema-Margit** a lui **Földes,** care deja după o întrebuinţare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feţei, pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele, roşaţa de faţă şi mâni le depărtează, iar feţei îi împrumută frumseţă ideală, împrospătare şi tinereţă. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra-Margit** (albă, roza, şi crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite şi separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes,** farmacist în Arad.

(132 a) 3—8

Nu numai în
AMERICA

zac banii pe drumuri, ci și la noi ușor **poţi ajunge milionar!**

Cum se pot câștigà pe ușor 3 și 1|2 milioane?

Cumpărând dela noi o obligațiune de câștig cu premie convertită dela **Banca hipotecară ungară** și una dela **Pesti Hazai!**

Acestea sunt **cele mai de valoare** și **cele mai căutate lozuri,** fiind garantate din partea visteriei statului! Ele se vând ca pânea caldă! Pentru a înlesnì cumpărarea lor fiecăruia, le vindem de prezent pe ambele pe:

✦ 36 rate lunare de câte 10 coroane. ✦

Cele mai mari șanse de câștig!

9 trageri anual.

Iată câștigurile principale: 1 milion!!
500,000, 400,000, 300,000, 2 de 200,000, 100,000, o mulțime de 75,000, 50,000, 40,000, 25,000, 10,000 cor. și nenumărate mai mici!

Toate câștigurile acestea ajung în fiecare an la sorți în decursul celor 9 trageri, cari sunt în **5 Februarie, 25 Februarie, 25 Aprilie, 5 Iunie, 25 Iunie, 25 August, 5 Octomvrie, 25 Octomvrie, 25 Decemvrie.**

Cu plăcere vindem aceste obligațiuni sau lozuri și numai singuratice:

O obligațiune dela Banca hipotecară ungară cu **6 trageri** anual pe **33 rate** lunare de câte **6 cor.**

O obligațiune dela Pesti Hazai cu **3 trageri** anual de **33 rate** lunare de câte **5 cor.**

Cine ne trimite rata primă, — adecă suma de 10, 6 sau 5 cor., — aceluia îndată îi trimitem **Lista de rate legală,** în care se induce Seria și Numărul lozurilor ce i-s'a vândut pe baza căreia imediat ia parte la joc. Deja după achitarea ratei prime este îndreptățit cumpărătorul la proximele trageri, iar câștigurile cu care i-s'ar trage lozurile, sunt în întregime ale lui. De sine se înțelege, că achitând și ratele viitoare regulat în fiecare lună, va jucà neîntrerupt un șir lung de ani de zile, putând câștigà cu acelaș loz și de mai multe ori. După trei ani, când cumpărătorul a ajuns să plătească toate ratele, (cine vrea, poate plătì și mai multe rate deodată), va primì dela noi lozurile, respective obligațiunile originale și va jucà mai departe, fără ca să trebuească a mai plătì ceva! Până la achitarea tuturor ratelor obligațiunile originale se păstrează în cassa noastră de fier sub controla statului. Obligațiunile sau lozurile acestea au o valoare permanentă și se pot vinde oricând cu prețul de bursă, sau se pot lombardà, zălogì.

Tot lozul trebue să se tragă și să câștige necondiționat!!

Nime să nu întârzie cu trimiterea ratei prime, pentru a puteà luà parte la **tragerile din luna viitoare!**

Cu zecile, ba chiar cu sutele ne vin comandele în fiecare zi dela sărac și bogat, dela știutor de carte și neștiutor, dela toți aceia, cari doresc a-și ușurà greul vieții!! **Fiecine poate câștigà milioane!** Nu Vă resgândiți mult! Fiecare să-și încerce norocul! Nu ști din ce tufă sare iepurile! Grăbiți deci, căci tragerile viitoare vor fi în **5** și **25 Iunie.**

Comandele se pot face pe cuponul dela mandatul postal (asignațiunea de bani) trimițându-se rata primă, — adecă suma de 10, 6 sau 5 cor. și scriindu-se adresa corectă și legibilă. Pentru achitarea celorlalte rate vom trimite stimaților cumpărători cecuri postale, prin ceeace vor crutà spesele de porto.

Cu deslușiri stăm gratuit la dispoziția fiecăruia.

Ústredná Banca Účastinný Spolok,

(150) 3—3 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 17/30 Maiu 1911. Nr. 53.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 4110 Şcol.

CONCURS.

La seminariul arhidiecezan sunt vacante **2 posturi de profesori** în secţiunea pedagogică şi anume un post pentru studiile: Psihologie, Didactică, Pedagogie, Istoria pedagogiei, Organizarea învăţământului, Şcoala practică, — altul pentru limbile, maghiară şi germană, — pentru ale căror ocupare se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Cererile sunt a se adresa Consistoriului arhidiecezan în terminul indicat, provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez, că e român gr. or.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Diplomă dela stat de profesor pentru pedagogie, respective diplomă de profesor pentru şcoalele medii dela stat în specialităţile indicate.
4. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 12 Maiu, 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Reformele militare.

Sibiiu, 29 Maiu n.

Ziua de 23 Maiu c. în care ministrul apărării ţării a prezentat dietei proiectele de lege referitoare la reformele militare, formează un dat însemnat în vieaţa politică a Maghiarilor. In ziua aceasta adecă, prin faptul întâmplat, s'a încheiat lupta purtată în cele două decenii din urmă din partea Maghiarilor pentru armata maghiară, independentă de cea din Austria, şi pentru introducerea limbei maghiare, ca limbă de comandă şi de serviciu, la armata recrutată de pe teritoriul Ungariei.

Nu examinăm, dacă a fost justă ori nu această luptă a Maghiarilor, purtată în scopul de a stoarce concesiuni dela Coroană în favorul lor, pentrucă în cele din urmă fiecare popor e în drept să ceară şi să reclame pentru sine aceea ce crede că e necesar pentru întărirea şi înaintarea sa, chiar şi dacă aceea ce cere înseamnă o ştirbire a drepturilor altora, deci în cazul dat, a drepturilor Coroanei; ci facem numai constatarea, că luptele, cari n'au fost lipsite de scene de extremă violenţă, am putea zice de sălbătăcie, ca demolarea catedrei presidenţiale şi ruinarea întregului mobiliar din sala de şedinţe a dietei, apoi primirea cu bătae a comisariului guvernial, trimis în fruntea comitatului unguresc, care-şi are centrul în Dobriţin, şi altele, dar nu au fost lipsite nici de scene tragi-comice, ca alungarea deputaţilor din dietă cu bajonetele honvezilor şi închiderea dietei prin comisar regesc, — au remas totuşi sterpe cu privire la resultatul dorit şi aşteptat. Maghiarii sunt cu dorinţele lor, cu aspiraţiunile lor naţionale, tot acolo unde au fost: în stadiul aşteptării unor zile mai bune, cari acum, în urma prezentării proiectelor amintite de lege, spre votare parlamentului ungar, au să devină cam îndepărtate. Pentrucă cu tot războiul ce li se declară din partea opoziţiei, mai ales din partea Justhiştilor, cari ameninţă cu obstrucţie, proiectele de lege au să fie votate.

Maghiarii au un frumos câştig pe urma nouelor reforme militare: limba lor, ca limbă de stat, e acceptată şi decretată de limbă oficioasă de pertractare în procesele intentate soldaţilor la judecătoriile militare, pe întregul teritor ungar. Dar câştigul acesta puteau să-l aibă ei şi mai nainte, la anul 1903, căci contele Tisza cu concesiunea aceasta primise încredinţarea dela Coroană să formeze un cabinet nou; cu concesiunea aceasta şi cu altele, pe cari acum Coroana nu le mai dă. Deci e un câştig cu perdere faţă de trecut. Dacă-l primeau *atunci* Maghiarii, (vorbim de fruntaşii lor) îl primeau *întreg*, iar pe deasupra mai scuteau şi ţara de agitaţiunile, de frământările, de sbuciumările prin cari a trecut. Şi credem, că nu ne înşelăm, când susţinem, că vor fi între fruntaşii poporului maghiar, cu rol însemnat în luptele purtate pentru drepturile naţionale ale acestuia, şi de aceia, cari ar da mult, dacă ar putea să şteargă cei zece ani din urmă din vieaţa publică a ţării lor.

Ce aduc însă *ţării întregi* nouele reforme militare? Şi bine şi rău. Ii aduc întâi de toate restabilirea desăvârşită a înţelegerii între Coroană şi ţară, deci încetarea unor raporturi nenaturale şi nesănătoase, precum îi aduc şi ridicarea în vază şi autoritate a monarhiei noastre în faţa celoralalte mari puteri europene, prin faptul, că armata austro-ungară vine pusă acum pe aceeaşi treaptă, pe care se află celelalte, prin îmbunătăţirile ce i se aduc. Dar acest însemnat câştig ne costă cam mult, pentrucă se urcă în mod foarte însemnat contingentul de recruţi, şi se înmulţesc în măsură iarăşi foarte însemnată cheltuelile cu susţinerea armatei. Plusul de cheltueli trece în multe zeci de milioane; iar numărul recruţilor, cari vin înrolaţi în armată, va fi în viitor în monarhia întreagă 150,500, în loc de 103,100 de până acuma, din care număr cad pe Ungaria 68,187, în loc de 44.076, câţi avea să dee ţara până acuma, iar la honvezime încă se urcă contingentul de recruţi în mod însemnat, stabilindu-se numărul lor în 25,000, astfel, că la olaltă ţara noastră are să dee an de an cu 36,611 recruţi mai mulţi decât până acuma.

Şi ce câştigă oare *naţionalităţile nemaghiare* din patrie pe urma acestor legi noi militare, afară de favorul general de a face în viitor serviciu numai de doi ani în armată, nu de trei, ca până acuma? In direcţia aceasta nu ne spunem părerea noastră, pe care am atins'o în treacăt cu alte ocaziuni, când am mai vorbit despre reformele acestea militare, ci lăsăm să urmeze părerea unui ziar străin, care dela distanţă priveşte lucrurile, şi le vede şi el aşa, cum în sufletul nostru trebuie să le vedem şi noi. E ziariul mare rusesc „*Novoie Vremia*“, care scrie despre reformele militare austro-ungare următoarele:

„..Hotărându se a se judeca în Austria în limba germană procesele militare, iar în Ungaria în limba maghiară, guvernele din Viena şi Pesta au dat *o nouă lovitură* popoarelor slavo-romane din imperiul dualist. Guvernul austriac pare a fi uitat cu totul, că el e şeful guvernământului unei ţări, în care două din trei părţi ale poporaţiunei o formează Slavii şi Romanii (Italieni-Români) şi că punându-le înainte limba germană, care e limba unei minorităţi, comite act vrednic de reprobare; şi de asemenea a perdut din vedere şi contele Khuen-Hédervâry, că partea ungurească a monarhiei o formează în majoritate Slavii şi Românii, cărora impunându-li-se limba maghiară, *li se face o mare nedreptate!*“

Da, da; mare nedreptate se face de nou naţionalităţilor nemaghiare din patrie; dar unde se face oare dreptate în lumea aceasta? Nici chiar în Rusia, în care se pun pe hârtie păreri atât de sănătoase, ca cele de sus. Vom suporta noi însă şi aceasta nouă şi mare nedreptate, şi vom merge înainte, muncind şi jertfind pentru binele patriei şi pentru fericirea tronului şi a dinastiei.

La timpul seu, când vor ajunge să fie discutate în dietă, vom da cuprinsul acestor proiecte de lege, iar acum mai amintim, că ele sunt *patru*, anume: despre puterea armată (armata comună), despre honvezime, despre procedura penală militară (armata comună) şi despre procedura penală la honvezime.

FOIŞOARĂ.

Documente.

Presa catolică, şi cea influinţată de catolici, a scris lucruri multe despre Arhiepiscopul din Paris, *Iosif René Villatte*, care, cum se ştie, a cerut să fie primit în sinul bisericii autocefale gr. ort. române din regatul României, între altele şi aceea, că numitul nici nu e Arhiepiscop, ci un biet simplu preot, care pe vremea isbucnirii conflictului între stat şi biserică, în Francia, s'a pus pe partea statului, nu pe partea bisericii (mai corect a Papei), şi astfel ca favorit al statului şi ca contrar al bisericii, şi-a însuşit titlul de Arhiepiscop. Faptul e, că conflictul dintre stat şi biserică în Francia e de dat mai nou, abia sunt câţiva ani de când s'a întâmplat, — iar consacrarea părintelui Villatte întru Arhiepiscop, e *cu mult mai veche*. S'a făcut în anii 1891—92, pe când nici nu se gândea nime la conflictul dintre stat şi biserică în Francia. Despre aceasta dau dovadă documentele următoare, pe cari le-a publicat Arhiepiscopul *Iosif René Villatte* în revista „*L'Eglise Francaise Catolique*“, care apare în Paris. Sunt de cuprinsul următor, pe care-l împrumutăm din „Revista Bisericească“, care apare în Bucureşti:

I. Bula Sanctităţii Sale Petru III.

Patriarh al Sf. Scaun Apostolic d'Antiohia şi d'Orient, pentru consacrarea Arhiepiscopului Villatte.

In numele Esenţialului, Veciniculul, Existent în sine Dumnezeu, Atotputernicul, servitorul Său Ignaţiu Petru III., Patriarh al Sf. Scaun Apostolic d'Antiohia şi d'Orient.

Noi, umil servitor al lui Dumnezeu, autorizăm prin presenta, consacrarea, prin duhul Sfânt, a preotului *Iosef René Villatte*, ales la demnitatea arhiepiscopală, arhiepiscop mitropolitan sub numele de Mar Timotheus, pentru biserica Sfânta Maria din Dyckerville (Visconsin, Statele-Unite) şi pentru celelalte biserici din diecesele Americei, anume: bisericile, cari aderă la credinţa ortodoxă, în numele Tatălui, Amin, al Fiului, Amin şi al Sfântului Duh dătător de viaţă, Amin.

In presenţa majestăţii divine, şi întinzând mânile noastre spre îndurarea sa, ne rugăm, ca Duhul Sfânt să se coboare asupra lui, precum s'a coborât asupra Apostolilor la Inălţarea Domnului nostru Isus Cristos, care îi creiă patriarhi, episcopi şi preoţi, şi le dădu dreptul de a lega şi de a deslega, cum e scris de sf. ev. Mateiu.

In consecinţă, în virtutea autorităţii pe care am primit-o dela Dumnezeu, noi îi dăm dreptul de a lega şi de a deslega, şi ridicând glasul nostru, îi dăm graţia lui Dumnezeu şi îi zicem: Doamne miluește, Doamne miluește, Doamne miluește! Ne rugăm asemenea lui Dumnezeu, ca să-i acorde o bună primire înaintea tronului Maiestăţii Sale, aşa încât noi şi el să putem fi vrednici de a-l glorifica, acum şi în vecii vecilor.

Dată la 17 ale lunei Decemvrie 1891.

In palatul patriarhal al mănăstirii Mardin:

(Pecetie) † Ignace Pierre III.

(Pecetie) † Mar Dionysius, mitropolit de Malabar.

Pentru conformitate:

E. N. Philippe, secretarul mitropolitan de Malabar.

II. Certificatul de consacrare al Monseniorului Vilatte.

In numele vecinicului, esistent în sine Dumnezeu Atotputernic, Amin. Antonie Francisc Xavier Iuliu I., prin graţia lui Dumnezeu Arhiepiscop de Ceylan, Goa şi India, tuturor cari vor ceti presentele, mântuire, pace şi binecuvântări în Isus Cristos Domnul nostru, facem cunoscut tuturor prin presentele scrisori, că la 29 Mai 1892, în catedrala N. D. dela Bonne Mort, în Hulsdorf Colombo, cu asistenţa lui Mar Paul Athanasius, episcop de Kottayam, a lui Mar George Grigoriu, episcop de Niranam, Malabar, (India) şi în presenţa unei mari mulţimi de creştini, din jurisdicţiunea noastră şi altele, în virtutea puterilor conferite nouă pentru succesiunea apostolică şi prin favoarea sanctităţii sale Pierre III., patriarh al scaunului ortodox de Antiohia, după invocarea rugăciunii Sfântului Duh dătător de viaţă, noi am suprapus mânile noastre peste *Joseph René Vilatte*, parisian din naştere, american prin naturalizare, noi l-am consacrat cu sfântul untdelemn pentru demnitatea arhiepiscopală, după formele ritului latin, cu titlul de arhiepiscop al vechei biserici din America, şi i-am încredinţat puterea de a face călugări şi preoţi, şi de a sfinţi bisericile, altarele, cimiterile etc. şi de a îndeplini toate funcţiunile, cari aparţin rangului de mitropolit.

Dat în reşedinţa noastră arhiepiscopală, catedrala N. D. dela Bonne Mort, Colombo, Ceylan, astăzi sărbătorirea Rusaliilor, 5 Iunie 1892.

(Pecetia) † Iulius I., arhiepiscop de Ceylan, Goa şi Indii.

Martori:

(Pecetie) W. Morey, consul al Statelor-Unite din Ceylan.

(Pecetie) Lisboa Pinto F. E. A. D. M. S.

Zece Maiu în Bucureşti.

Două zile mari au Românii din regat, două zile de sărbătoare naţională: *24 Ianuarie*, ziua în care la anul 1859 s'a făcut *unirea* principatelor române şi punerea lor sub un singur domnitor, prin ce s'au pus basele regatului român de astăzi, şi *10 Maiu*, ziua de întreită însemnătate istorică, pentrucă în ziua aceasta a pus piciorul pe pământul României Acela, care chemat era să dee poporului român din regat încrederea în puterile sale proprii şi să-l ducă la recâştigarea vechei glorii a armelor române, Regele Carol; în ziua aceasta a fost decretată România de regat, şi în ziua aceasta s'a făcut încoronarea Regelui Carol cu coroana de oţel, turnată din tunurile câştigate dela Turci, în glorioasele lupte purtate cu ei.

In deosebi ziua din urmă, *10 Maiu*, se prăznueşte cu mare solemnitate în fiecare an în întregul regat român, dar mai ales în Bucureşti capitala regatului român, unde se eglomerează totdeauna multă lume din provincie, pentru a vedea pe Maiestatea Sa Regele Carol, familia domnitoare, şi armata, mai ales armata, fala României, care în ziua aceasta memorabilă defilează în faţa supremului ei căpitan, în faţa Regelui Carol.

Frumoase sunt aceste sărbări în fiecare an, frumoase au fost ele şi anul acesta. Dăm despre ele, după ziarele din Bucureşti, următoarele amănunte:

Pregătirile.

Incă în zorile acestei zile de sărbătoare, calea Victoriei şi toate străzile pe parcursul dela Palat la Mitropolie (din Bucureşti) erau pavoazate cu bandiere tricolore, sub fâlfâirea cărora o mulţime de lucrători zoreau să izprăvească preparativele.

Mormane enorme de crengi frunzoase de stejar soseau în căruţe şi se depuneau pe trotuare pentru îmbrăcarea balcoanelor şi vitrinelor.

Prin balcoanele dela stradă ale tuturor etajurilor era mişcare înfrigurată. Se scoteau covoarele cele mai de preţ, se aşezau ghirlande şi verdeaţă.

Către orele opt, printre trecătorii din ce în ce mai numeroşi începură să treacă ofiţeri de poliţie în uniformele de paradă. Figuri vesele de obicei, ei aveau singuri acum figuri posomorâte; ei ştiau ce înseamnă să ai datoria a ţinea în linişte un public, care s'a deprins să simtă voluptăţile unui adevărat sport în îmbrâncelile cu oamenii forţei publice, şi n'are mai mare bucurie decât când i se iveşte prilejul, din ce în ce mai rar, să se dedea desfătărei de a face parte dintr'o avalanşă entuziastă.

Dl prefect al poliţiei capitalei luase însă din vreme cu un tact admirabil, toate măsurile capabile să evite disordinea şi neliniştea. La orele nouă cordoanele de gardişti erau întinse şi în cea mai desăvârşită regularitate publicul putu să-şi ocupe locurile de trotuare şi de tribune.

Solemnitatea dela Mitropolie.

La orele 9 şi jumătate trupele au apucat marginea trotuarului stâng, până la Mitropolie.

La orele 10 şi jumătate gărzile de onoare ale noilor drapele au luat drapelele dela Palat şi le-au dus la Mitropolie. Nouile drapele erau salutate cu entuziasm şi cu ovaţii de publicul care ajunsese acum atât de înghesuit pe trotuar, că numeroase doamne şi copii s'au simţit rău. Ambulanţele societăţei de salvare erau însă aşezate la îndemâna publicului, şi au putut da tuturor ajutoare la vreme.

De grabă în urma drapelelor au trecut spre Mitropolie în trăsuri şi automobile d-nii miniştri, reprezentanţii corpului diplomatic şi ai autorităţilor,

M. S. Regele *Carol*, cu o figură liniştită şi zâmbitoare, sub reflexele de zăpadă ale părului şi barbei, a plecat dela palat în trăsura de ceremonie a Curţii, însoţit de A. S. R. principesa Maria, iar într'o a doua trăsură luase loc A. S. R. principele Ferdinand şi micii principi.

Trăsurile regale erau escortate de regimentul de escortă.

La mitropolie M. S Regele *Carol* a fost întâmpinat de dnii miniştrii, de prezidenţii Corpurilor Legiuitoare şi de reprezentanţii corpului diplomatic.

După ceremonia sfinţirii nouilor drapele s'a oficiat *doxologia*.

M. S. Regele coborându-se apoi în curtea Mitropoliei, a predat noile drapele sfinţite în mâinile domnilor comandanţi ai corpurilor de trupă nou înfiinţate, recomandându-le să păstreze şi să apere aceste drapele cu cinste şi cu demnitate. Au răspuns comandanţii, asigurând în mişcătoare cuvinte pe Suveran de dragostea şi devotamentul trupelor. S'a remarcat cu deosebire cuvântarea domnului colonel *Petcuş*, care de şi scurtă, a produs o adâncă şi înălţătoare emoţie în azistenţă.

Răspunsul dlui colonel Petcuş.

Dl colonel *Petcuş*, primind din mânile Suveranului drapelul divizionului de artilerie călăreaţă, pe care îl comandă, a rostit următoarele cuvinte:

— „Să trăeşti Maiestate! Tunarii divizionului de artilerie călăreaţă, *muri-vor până la unul sub cutele acestui steag, dar vor şti, ca şi părinţii lor la Calafat, să vă cânte cântecul a cărei muzică Vă place**).

Să trăeşti Maiestate întru mulţi ani,
Să trăiască augusta dinastie,
Să trăiească Ţara românească!“

Intoarcerea dela Mitropolie.

La întoarcerea dela Mitropolie, ca şi la ducere, M. S. Regele şi auguştii membri ai familiei regale au fost salutaţi de public cu ovaţiuni şi urale entuziaste. Din numeroase balcoane s'au aruncat adevărate ploi de flori deasupra trăsurii Suveranului.

O adevărată ploae parfumată de petale cădea dela balconul de pe calea Victoriei al hotelului Bulevard. M. S. Regele şi-a ridicat privirile spre balcon şi a răspuns cu un zâmbet de părintească şi adâncă dragoste acestui dulce gest al tinerelor feţe zâmbitoare, cari îl îmbrăţişau în lumina lor de nestânjenită şi curată recunoştinţă.

Defilarea.

La orele 11 şi trei sferturi începe defilarea trupelor.

M. S. Regele încalecă în faţa statuei marelui Mihai, având în stânga pe AA. LL. RR. Principii Ferdinand şi Carol, toţi ofiţerii militari străini, Casa regală militară, şi ofiţerii generali majori şi superiori din suită.

Dl Nicolae Filipescu, ministru de răsboi, ia loc în picioare, în dreapta M. S. Regelui.

Dl general Crăiniceanu vine în fruntea trupelor. Dsa prezintă corpul al doilea, al cărui şef este, şi ia loc în dreapta Suveranului, lăsând în mijloc pe dl ministru de război.

Vin apoi muzicile tuturor regimentelor, sub comanda maiorului Mărgăritescu, în sunetele marşului, cari iau locul indicat, vis-avis de M. S. Regele.

Defilează toate drapelele noui, cu garda lor de onoare, şi urmează ofiţerii fără trupe, cei în rezervă şi asimilaţii, aranjaţi în rânduri şi pe arme de dl maior Teodoru, adjutorul comandantului pieţii.

Cortegiul este continuat de şcoalele militare de bacalaureaţi, de infanterie şi cavalerie, de artilerie, geniu şi marină, după cari defilează trupa propriu zisă.

Incep întâi cele 2 batalioane de vânători, urmează cele 2 regimente de infanterie, trec pionerii, artileria, şi la urmă cele 2 regimente de cavalerie.

Cortegiul îl încheie regimentul de excortă regală, condus de dl colonel Braboveanu, care defilează admirabil. Defilarea s'a sfârşit la ora 1 p. m.

Tot timpul defilării M. S. Regele s'a interesat de aproape de mersul trupelor şi continuu dedea semne de satisfacţie de starea lor.

La sfârşit Suveranul a mulţămit şi felicitat pe generalul Crăiniceanu de reuşita părăzei.

Spre palat.

Apoi cortegiul regal porneşte spre Palatul Regal.

AA. LL. Principesa Maria şi auguştii lor copii iau loc în trăsura cea mare a curţii, şi Suveranul cu Principii şi întreaga suită o urmează călări.

Regimentul de escortă deschide şi închide cortegiul, care trece pe Bulevard şi calea Victoriei, în aplauzele entuziaste ale mulţimei.

Uralele nu încetează. Toată lumea entuziasmată salută trecerea Majestăţii Sale.

La şcoala de silvicultură.

Ziua de 10 Mai a fost sărbătorită şi la şcoala de silvicultură.

Serbarea s'a început la orele 9 şi jum. cu un serviciu divin, ţinut la biserica din satul Brăneşti, unde corul şcoalei a dat răspunsurile liturgiei, iar dl silvicultor G. Costea a ţinut o conferinţă în stil poporal, asupra însemnătăţii zilei de *10 Mai*.

La orele 10 şi jum. a avut loc sfinţirea şi ţintuirea drapelului şcoalei, cu care ocazie elevul Şogorescu din anul al II-lea a ţinut o cuvântare asupra simbolizării drapelului.

La orele 11 şi jum. a avut loc defilarea elevilor şcoalei în faţa localului şcoalei.

La ora 4 a avut loc un festival artistic şi literar, dat de elevii şcoalei.

Serbarea dela Teatrul Naţional.

La orele 2 a avut loc la Teatrul Naţional o mare serbare şcolară, organizată de ministerul cultelor şi instrucţiunii publice, pentru aniversarea zilei de 10 Maiu.

A asistat dl C. C. Arion, ministrul cultelor, dl I. C. Bacalbaşa, directorul Teatrului, Episcopii de Argeş şi Râmnic, directorul Casei Şcoalelor, toţi directorii şi profesorii şcolilor secundare, personalul superior al ministerului de culte, şi un public foarte numeros, care a ocupat literalmente parterul, lojele şi balcoanele toate.

Serbarea s'a început în mijlocul unei vii animaţii.

Un cor foarte numeros şi bine organizat, compus din elevii şi elevele şcoalelor secundare din Capitală, şi pus sub conducerea d-lui C. Ghimpeţeanu, măestru de muzică la Gimnaziul „Cantemir Vodă“, a intonat Imnul Regal şi a fost aplaudat cu frenezie.

După aceasta corul, acompaniat de orchestra ministerului de culte, a intonat „Plugar şi Ostaş“ de N. Rădulescu Niger, muzica armonizată pentru cor de dl D. Kirisk, apoi „Pui de Lei“ muzica de I. C. Brătianu, „Cântec Soldăţesc“ de dl D. C. Olănescu, muzica de Ed. Wachman, armonizată pentru cor, marşul din opera „Olteanca“ a d-lui Caudella, textul de dl General Bengescu, şi imnul „*Deşteaptă-te Române*“.

După un scurt antract, în partea a doua a serbărei dl *Bogdan Duică*, directorul liceului „Mihai-Bravul“ a ţinut o foarte frumoasă cuvântare despre însemnătatea zilei de *10 Maiu*.

Serbarea s'a încheiat cu frumoasa scenă în versuri a lui Vasile Alexandri, „La Turnu Măgurele“, jucată de dna Olimpia Bârsan, N. Soreanu şi Grigorescu, artişti ai Teatrului Naţional.

Serbarea a luat sfârşit la orele 5.

Preumblarea Suveranului pe calea Victoriei.

La orele 9 seara, M. S. Regele, în trăsură de gală, însoţit de AA. LL. RR. Principesa Maria, Principele Carol şi Principesa Elisabeta, au plecat dela palat spre a face o plimbare pe calea Victoriei.

Trăsura regală era precedată de: 4 jandarmi călăreţi, o trăsură cu dnii Bărbătescu, directorul poliţiei, şi căpitan Brezoianu, comandantul companiei de jandarmi pedeştri, o trăsură cu dl I. Mitilineu, prefectul capitalei, apoi după trăsura regală veneau: o trăsură cu un aghiotant regal, o trăsură cu d-nii Archip, comandantul sergenţilor de oraş, inspectorii Cantuniari şi Popp, şi alţi 4 jandarmi călări.

Cortegiul regal a parcurs calea Victoriei până la palatul poştelor, iar la întoarcere, până la ministerul de finanţe, şi de aici s'a înapoiat la palat.

In tot timpul acestei preumblări M. S. Regele şi AA. LL. RR. au fost obiectul unor entuziaste ovaţiuni din partea imensului public.

După câteva minute AA. LL. RR. Principesa Maria, Principele Carol şi Principesa Elisabeta s'au înapoiat cu automobilul la palatul Cotroceni.

Muzicele militare au cântat pe pieţele publice dela orele 8 până la 12.

Animaţia pe stradele principale ale capitalei a ţinut până noaptea târziu.

In toate oraşele din ţară ziua de 10 Mai a fost sărbătorită cu acelaşi viu entuziasm.

---

*) Aluzie la cuvintele Regelui Carol, care la Calafat, în 1877, când i-a trecut pe lângă ureche primul obuz turcesc, a exclamat: „*Asta* e muzica care-mi place!“

Scrisori din Bucovina.

In zilele acestea a apărut în Cernăuţi o carte cu titlul: „*Sfaturi prietineşti pentru ţăranul român*“, de preotul Atanasie Gherman. Cum îşi iubeşte Dl Gherman neamul său, şi ce dragoste are faţă de el, se vede din scrierile sale. Despre scrierea sa „Celce munceşte izbuteşte“ apărută în 1908 „Frăţia Românească“ din Iaşi zicea: „E o carte minunată, ca îndrumare practică şi sănătoasă în viaţă pentru ţărănime, simţi că ţi se înalţă sufletul, ţi se oţelesc puterile, când o ceteşti. E ceeace s'a scris mai cu dragoste de popor şi mai cu pricepere pentru nevoile lui actuale în toată literatura românească. Ea merge drept la inima ţăranului“.

Lauda aceasta se refere numai la o scriere a Dlui Gherman. Pentru cartea apărută acum, această laudă e prea mică. Intreaga carte se poate împărţi în 6 şezători, sau mai bine zis prelegeri. Prelegerea I. cuprinde: Ceva despre neamul nostru românesc. II. Patru feluri de gospodărie, producerea bunurilor, capitalişti, mijlocaşi şi proletari. III. Sirguinţa, cruţarea, voieşte şi vei putea. IV. Plânge şi leagă, râde şi deslegă, circularea şi consumarea bunurilor, hai să dăm mână cu mână. V. Banul şi creditul, treji să fim, pilde din lumea mare, cum se ticăloşesc popoarele, India, China, America, Africa, cum înaintează lumea, Chicago, Iaponia. Prelegerea VI. Prin noi înşine, primejdia jidovească, să ne însoţim spre apărare, cultura naţională, sfârşit.

Precum ne arată împărţirea de sus, cartea aceasta e foarte însemnată şi va aduce mare folos poporului nostru. E scrisă într'o limbă românească uşoară, cum numai în cărţile sfinte aflăm.

Se vede, că autorul e preot, care-şi cunoaşte menirea. E un preot harnic şi muncitor. Prin această scriere şi-a eternisat numele, asigurându-şi locul între cei dintâi luptători ai neamului nostru românesc.

Cartea precum arată titlul, nu e numai a ţăranului din Bucovina, ci a tuturor — de pretutindenea. Sfaturile se referesc la toţi ţăranii români. De aceea preoţii, luminătorii şi toţi cari voesc binele şi înaintarea poporului nostru românesc, să cumpere această carte (de 260 pag. preţul 1 cor. 20 fil.) să o cetească şi răspândească în popor. Să se adreseze la „*Tipografia bucovineană românească*“. *Palatul naţional, Cernăuţi.*

•

O mare bucurie ni-a cauzat tuturor Românilor din Bucovina zilele de Sâmbătă 19 şi Luni 21 l. c. In aceste zile soc. „*Armonia*“ a predat pe scena teatrului orăşănesc opera comică în 3 acte şi 4 tablouri „*Beizadea Epaminonda*“ (Prinţul Ep.) de E. Caudella. Piesa a fost predată foarte bine, fiind rolurile corect distribuite. A fost de faţă chiar dl Caudella, care a fost atât de bun de a venit în mijlocul nostru, dar mai mult, a luat parte la câteva probe, adăugând mult prin aceasta la succesul piesei. In ambele seri a azistat un număros, foarte număros public, atât românesc, cât şi străin. *A. B.*

Dela „Asociaţiune“.

I. Apelul pentru busturile Eminescu şi Bariţiu.

Mult stimate domnule!

Comitetul central al „Asociaţiunii pentru lit. română şi cultura poporului român din Ungaria“, urmând sentimentul de recunoştinţă şi pietate obştească a neamului faţă cu marii bărbaţi cari l-au povăţuit în drumul lui spre lumină, a hotărît în şedinţa sa din 13 Aprilie st. n. să ridice câte un bust aici în oraşul nostru amintirei pururea vii a două figuri luminoase din trecut. Aceşti nemuritori sunt: Mihail Eminescu şi Gheorghe Bariţiu.

Pentru acest scop din partea „Asociaţiunii“ s'a votat 1000 cor., un început al contribuţiilor menite a realiza suma trebuincioasă.

Nu e nici o trebuinţă să încercăm a zugrăvi noi însemnătatea celor doi fruntaşi ai culturei noastre. Eminescu e în sufletul nostru, cântarea lui trăeşte mângăind şi sbuciumând cu putere neînfrântă inimile româneşti. De asemenea Gheorghe Bariţiu, care a desgropat cu scrisul său trecutul sbuciumării noastre de veacuri pe acest pământ, trăeşte în conştiinţa publică a cărturărimii noastre.

Credem că şi Dvoastră veţi binevoi a aprecia după cuviinţă importanţa naţională şi culturală a acestei năzuinţi — cea dintâi manifestare de acest fel faţă de trecut — şi deaceea Vă rugăm să ne sprijiniţi cu obolul Dvoastră, îndemnând pe cunoscuţi şi prieteni să ne stee în ajutor la împlinirea acestui gând bun.

Contribuirile Vă rugăm să le trimeteţi la adresa: „Biroul Asociaţiunii“ Sibiiu (Nagyszeben), strada Şaguna Nr. 6.

Primiţi, vă rugăm, expresiunea distinsei noastre consideraţiuni:

Sibiiu, 20 Aprilie 1911.

P. Cosma, m. p. prezident. *Octavian Goga*, m. p. secretar.

II. Lista contribuirilor pentru acest scop.

„Asociaţiunea“, 1,000 cor, „Albina“, inst. de credit, Sibiiu, 500 cor., I. P. S. Sa Ioan Meţianu, arhiepiscop şi mitropolit, Sibiiu, 100 cor., Partenie Cosma, Oct. Goga, Oct. Tăslăuanu, câte 50 cor.; Dr. T. Bredi̇ceanu, 20 cor. E. Roşală, înv., 2 cor., Ilie Pravet, ec., 1 cor. Nicolae Pravet, ec., 1 cor., toţi din Hălchiu; Liviu Dan, 5 cor., Ioan Albon, contabil, 3 cor., Ioan Dan, medic, 10 cor., Aurelia Dan, soţie de medic, 5 cor., toţi din Mociu; Vasile Miorşan, 2 cor., Teodor Paşca, 1 cor., George Avram, 2 cor., Samuil Susa, 1 cor., toţi din Frata; Ioan Bozac, preot, Sâmbotelec, 5 cor., Vasile Ianza, Petroşeni, 10 cor., Vasile Bianu, Buzeu, 25 cor., Dr. Ioan Bălan, Bucureşti, 2 cor, „Oraviţana“, inst. de credit, 20 cor., Ioan Trăilă, 5 cor., Studenţii români din Şemniţ, 64 cor.. Ioan Micu Moldovan, B'ej, 20 cor., George Trăilă, Timişoara, 5 cor., Dr. Aurel Dobrescu, Szekzárd, 6 cor., I. Moldovan, Crăciunelul de sus, 5 cor., „Armonia“, 10 cor., Dionisie Stănuleţ, 1 cor., Valeriu Pop, 1 cor., toţi din Cincul mare; Maiorul Pope, Braşov. 4 cor., Ioan M. Roşiu, 10 cor., Dr. Aurel Novac, 10 cor., Traian Popescu, 5 cor., Emiliu Fildan, 5 cor., A. Bălănescu, 10 cor., Dr. Titu Malaiu, 10 cor., Simion Bozanciu, 5 cor., Nicolae Miuţă, 5 cor., Constantin Mioc, 2 cor., toţi din Biserica Albă; G. Vodă, Oraviţa montană, 5 cor., „Ardeleana“, inst. de credit, Orăştie, 100 cor., Ioan Săbădean, 20 cor., Balaşa Blebea, Niculae Gradinar, Ioan Duşoiu Dr. Ioan Lengeru, Ioan Ciurcu, câte 5 cor., Teodor Cristau, Ioan Eremie, Ştefan Median, George Pernea, Dumitru Căpăţină, câte 2 cor., Nicolae Duşoiu, Elena Şafran, Ioan N. Bidu, Simion Teodor, câte 3 cor., Dumitru Popp, G. Neguşiu, Irodion Popistean, câte 1 cor., toţi din Braşov; Maria Comşa, Silvia Comşia, Marioara Comşa, Petru Comşie, Ionel Comşia, Ioan Banciu, câte 10 cor., M. Latzesco, Georghe Latzesco, Teodor Doboiu, Maria Simian, câte 5 cor., Ilie Tâmpănariu, Paraschiva Dancu, C. Stoica, Ana Chirca, Dr. N. Petra, adv., câte 2 cor., Aurel Simtion, C. Iancoviciu, N. Henţiu, G. Perian, A. Popoviciu, Lazar Stoia, Ioan Buceşan jun., Ioan Buceşan, P. Comşia, Toma Lupaş, Lupea I. Comşia, Ioan Oprean, Dumitru Moga, N. Ţintea, Oprea Borcea, Ilie Topârceanu, I. Răcuciu, Ana I. Neamţiu, Nicolae Loşniţa, I. Crişan, Valeriu Pană, înv., Iordachie Roşca, I. Domnariu, Ioan Bârsan, Ilie Martin, Petru Stireciu, Ilie Comşia, Ioan Pavel, Dumitru Roşca, Dumitru N. Roşca, Ioan Dădârlat, Dumitru Băilă, Ioan Răcuciu, Ioan Dădârlat, fotograf, Nicolae Soră, Ioan Iţianu, Valeriu Răcuciu, Maria Cupu, Ioan Schitea, Ioan Stefler, Ilie Soră, Dumitru Herţa, Dumitru Chirca, Dumitru Comşia, câte 1 cor., toţi din Sălişte; Dumitru Sârbu, 1 cor., Dumitru Banciu 2 cor., ambii din Booz; Nicolae Borzea, Făgăraş, 20 cor., Dr. N. Comşa, Sălişte, 20 cor., Dr. Iancu Meţianu, Zerneşti, 20 cor., Vasiliu Duma, Lăpuşul Unguresc, 5 cor., Ieronim Groza, Maier, 5 cor., Dr. I. Popescu, Reghinul săsesc, 20 cor., I, Moga, Sebeş, 10 cor., Dr. Vasilie Preda, Sibiiu, 20 cor., Dr. Eugen Meţian, Braşov, 10 cor., Dr. Octavian Vasu, Făgăraş, 10 cor., I. de Preda, Sibiiu, 20 cor., Hamzea, Zerneşti, 10 cor., Iosif Popescu, Reghinul săsesc, 10 cor., Ioan Droc, protopop, Sibiiu, 10 cor., Dr. Liviu Lemény, advocat, Sibiiu, 10 cor., Dr. Ioan Pop, 10 cor., Virgil Oniţiu, Braşov, 10 cor., Zosim Chirtop, Câmpeni, 10 cor., Dr. Nicolae Ittu, medic, 20 cor., Dumitru Vulc cas. cons., 10 cor., Ioan Rebega, funct., 10 cor., Dr. Lucian Borcia, 20 cor., Dr. G. Proca, secr. cons., 20 cor., Emil Verzariu, 20 cor., toţi din Sibiiu; Dr. I. Margita, adv., Geoagiu, 20 cor., Dr. Ilie Beu, medic, Sibiiu, 20 cor., Zevedeiu Mureşan, Ilia mureşană, 10 cor., Victor Oniţiu, comerciant, Sibiiu, 5 cor., Isaia Popa, preot, Ocna-Sibiiului, 2 cor., I. Lissai, Sibiiu. 10 cor., Dr. Oct. Russu, adv., 20 cor., N. Benţia, Anghel Bena, func., A. Meţianu, Dumitru Sândeanu, Ş. Roşca, Petru Tincu, Emil Vinţeleriu, câte 2 cor., Emil Pinciu, Constantin Popp, câte 5 cor., Eugen Vancu, 1 cor., Pavel Boldea prot. militar, 10 cor., Victor Tordăşianu, prez. Reun. sod. români, 20 bani, toţi din Sibiiu; Emanuil Ungurean, Timişoara 20 cor., Tit Haţieg, Lugoj 50 cor., Florea Bozgan 7 cor., Mărgăriuşa Bozgan 2 cor., Gruia Bozgan 1 cor., Ioachim Muntean, Agnita 10 cor., institutul „Frăţia“ 3 cor., Ioachim Părău 1 cor., colectat în biserica din Agnita 50 fileri, Pavel Carişan 50 fileri, Dr. Simion Cheţian 20 cor., „Crişana“, Brad 20 cor., Emanuil Comşa 10 cor., Ioan Ghişa 5 cor., Alexandru Draia 3 coroane, toţi din Brad, Dr. Traian Craşiovan 4 c., Ioan Goia, student cl. VIII., Braşov 1 c., Emil Gan 1 cor. 60 fil., Vasile Gan 1 cor. 60 fileri, Alexandru Broştean, Ioan Prună, câte 50 fileri. Sebastian Stanciu 30 fileri, Octavian Neagoie 25 fileri, Aurel Pascu 60 fileri, Paul Oprişa 40 fileri, Hortenziu Rusu 60 fileri, Ioan Ciocan 74 fileri, Andreiu Streza 30 fileri, Valeriu Bologa 73 fileri, Ionel Oniţiu, Iosif Morgenstern, câte 1 cor., Victor Pop 60 fileri, N. N. 10 fil., Sabin Medean, Iancu Petcu, câte 50 fil., George Popescu 30 fileri, Ioan Pleşa 1 cor., Aron Cotruş 2 cor., Ioan Tâmpănar 50 fil., Nicolae Baboie 30 fil., Emilian Căpitan 40 fil., Aurel Baciu 30 fil., Ioan Cotruş 1 cor., Nicolae Benchea, student cl. VI., Braşov 50 fil., Caius Turic 1 cor., George Oprean, Ieronim Mirea, câte 20 fil., Vasile Stanciu 1 cor., Emil Fărau, Nicolae Vasu, câte 30 fil., Aurel Neguş 50 fileri, Traian Sava 30 fil., Petru Costan 40 fileri, Stefan Popoviciu 20 fileri, Radu Stinea 40 fileri, Mateiu Mocanu 5 cor., Dumitru Staicu 20 fileri, Aurel Stana 30 fil., Silviu Boţa 20 fil., Stefan Palşiu 60 fil., Octavian Opriş 20 fil., Bujor Poliş 30 fil., George Sglimbea 60 fil, Ioan Floaş, Stefan Petroviciu, câte 40 fileri, Victor Doican 30 fil., Eugeniu Comşa 1 cor., Octavian Puşcariu 30 fil., Ulpiu Gomboş 1 cor., Remus Popa 50 fil., Dr. Alexandru Bogdan 5 cor., „Sălăgiana“ în Jibou 100 cor., Sever Bugariu Recaş, Ioan Popovici Recaş, câte 2 cor., Dr. Lucian Georgeviciu, „Coroana“ inst. de credit, câte 10 cor., Dr. V. Onişor 2 cor., G. Curtean 1 cor., Al. Candele, Dr. D. Ciuta, Dr. D. Longinu, Dr. Pavel, câte 2 cor., Dr. Moldovan 1 cor., Dr. Tripon şi Dr. I. Pop 10 cor., D. Buduşan 1 cor., Dr. A. Pop 2 c., „Bistriţana“ 10 cor., V. Poruţiu, Dr. Leon Scridon, câte 2 cor., Scurtu 1 cor., Dr. G. Linul 2 cor., Dr. Zosim Chirtop 10 c., „Doina“, Câmpeni 10 cor., Iustin Poruţiu 5 cor., din Braşov, „Vlădeasa“, inst. de credit, Huedin 50 cor., Nicolae Solomon, 5 cor., Dr. Ioan Oltean 4 cor., Vasile Morar, Maria Puia, Alexandru Puia, I. Câmpean, Petru Suciu, câte 2 cor., Ioan Lunca, Iacob Uţiu, George Lungu, Simion Beres câte 1 cor., Ioan Rusu 3 cor., Colecta în biserică 4 cor. 20 fileri, din Ludoşul-de-Murăş, „Sentinela“ 10 cor., Petru Stoica 4 cor., Romul Balnajan 3 cor., Petru Negru 1 cor., Ilie Roman 50 fil., Ioan Gaspas, Ioan Grbav, câte 1 cor., din Satunou, Dr. Nicolae Vecerdea, Braşov 30 c., Eug. Butean 1 cor., George M. Pteancu 2 cor., din Careii-mari, „Iulia“, institut de credit, „Alba-Iulia 50 cor., „Avrigeana“, inst. de credit 10 cor., George Postea 2 cor., Ioan Nicolae 1 cor., Victor Preda şi soţ. 2 cor., Francisc Cosma 10 cor., din Avrig.

Colecta ziarului „Românul“. (Nr. 84 din 16/29 Aprilie). „Românul“, Dr. Aurel Vlad, Dr. Victor Bontescu, câte 100 cor., Dr. Stefan C. Pop 50 cor., Dr. Iustin Marşieu, Dr. Cornel Iancu, Dr. Romul Veliciu, Vasile Goldiş, câte 20 cor.

Colecta ziarului „Tribuna“. (Nrii 86 din 3 Mai n. şi 88 din 5 Mai n.) „Societatea scriitorilor români“ Buc., „Tribuna“ Arad, Dr. Niculae Oncu, Arad, Dr. Ioan Papp şi Veturia Bontescu, Brad, câte 100 cor., A. Muntean alui Vasile, Telegd, P. Truţa, advocat, Arad, Ioan Beleş, not. public, Arad, Roman Ciorogariu, Arad, Gherasim Sârb, Belinţ, Dr. Sever Ispravnic, Arad, Iuliu Herbay, Arad, Păr. Traian Văţian, Arad, căpitan Popovici, Alba-Iulia, câte 10 cor., locotenent L. Herbay, Arad 5 cor., Dr. Moga, Arad 10 cor., George Adam, Chişineu, Teodor Bucurescu, Comloşul-mare, câte 2 cor., Dr. Cucu Vasile, Semlac, Dr. Traian Petraşcu, Tălmaciu, Ignatie Visoiu, Chelmac, câte 5 cor.

(Va urma).

Din România.

Şedinţele consistorului superior bisericesc.

Ultima şedinţă a consistorului superior-bisericesc, întrunit în sesiune ordinară, s'a ţinut Mercuri, în Bucureşti.

La şedinţă au asistat: dl C. C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice şi dl Boroianu, administratorul Casei bisericii, apoi membrii ordinari ai consistorului.

Preotul Mălăescu a cetit o propunere prin care cerea să se ia o dispoziţie, ca manualele de lectură, cari cuprind şi bucăţi de religie, să fie aprobate şi de consistoriul superior, pentru a nu se tipări cine ştie ce neadevăruri. Aceasta cu atât mai mult în cazul, când cărţile servesc pentru învăţământ.

Preotul Lungulescu, ceteşte de asemenea un raport relativ la cărţile de cântări bisericeşti. Propune, ca să se prefere dintre autori acei ale căror lucrări au mai fost aprobate.

Preotul Nazarie, asociindu-se la această propunere, a cerut ca acelaş lucru să se prevadă şi pentru repertoriul cărţilor de cântări.

Preotul C. Ionescu ceteşte un raport prin care se cere, ca cei în drept să intervină pe lângă ministerul cultelor, ca să se dea o bursă în străinătate, pentru muzica bisericească.

S'a respins propunerea preotului Lungulescu, care a cerut, ca membrii consistorului superior bisericesc să fie înştiinţaţi cu 15 zile înainte de chestiunile cari vor urma să vie în discuţie.

P. S. Sa Arhiereul Calist a cerut să se intervină, ca să se permită şi preoţilor noştri să predea religia în şcoalele primare, o măsură aprobată pentru preoţii catolici.

Cel din urmă a vorbit preotul Severu, cerând şi dânsul, ca printr'un raport să se ceară ministerului de culte să dispună, ca profesorii facultăţii de teologie şi profesorii de religie din şcoalele secundare să fie preoţi.

Şedinţa s'a ridicat la orele 12 şi jumătate.

NOUTĂŢI.

Din parlament. La desbaterea asupra budgetului ministerului de culte şi instrucţiune publică, în şedinţa de Sâmbătă a camerei ungare, a vorbit şi deputatul român dl Vasile *Damian*. Vorbirea sa o vom publica într'un număr viitor.

*

Distincţie. Maiestatea Sa a acordat dlui Stefan *Kedves*, director de finanţe în Sibiiu, titlul de consilier ministerial.

*

Regina României la Euxinograd. Regina Elisabeta a plecat Vineri din Constanţa cu vaporul „România“, îndreptându-se spre Euxinograd pentru a vizita pe regina bulgară Eleonora, care se află în acel oraş. Suverana română a debarcat la Varna, unde a fost întimpinată de regina Eleonora însoţită de o suită regală şi de şefii autorităţilor. Dela Varna ambele regine s'au îndreptat spre Euxinograd în automobil. Presa bulgară salută cu simpatie vizita reginei Elisabeta.

*

La manevrele mari de toamnă, care se vor ţinea în Ungaria de nord la 10—15 Septemvrie a. c., cum se scrie din Viena, va lua parte şi principele moştenitor român Ferdinand.

*

Linie dublă. In ministerul de comerciu se plănueşte clădirea de şine duble pe calea ferată dintre Arad şi Budapesta, pentru uşurarea comunicaţiei.

*

Afaceri disciplinare învăţătoreşti. Conform raportului ministerial, prezentat Marţi în camera ungară, în anul trecut 1910 au fost puşi sub cercetare disciplinară 148 de învăţători, (pe baza legii şcolare din 1907), pentru negligenţă în instruarea limbii maghiare sau pentru conduită protivnică statului. Dintre cei 148 de învăţători sunt: 18 comunali, 5 romano-catolici, 47 greco catolici, 72 greco-orientali, 5 evangelici augustini şi 1 reformat. Au fost pedepsiţi, (cu dojană, amendă, pensionare sau destituire) 38 de învăţători; din aceştia: 5 comunali, 1 romano-catolic, 10 greco-catolici, 20 greco-orientali şi 3 evangelici augustini. Cele mai multe cercetări disciplinare s'au făcut în comitatul Clujului şi al Făgăraşului, la şcoli româneşti.

*

Răscumpărare. *Domnul Constantin Popp*, Sibiiu, a donat din prilejul şi ca răscumpărare a felicitărilor de ziua sa onomastică suma de 20 coroane *Fondului „Parteniu Cosma“*, a cărui meniţiune precum se ştie, este perfecţionarea funcţionarilor „Albinei“ în cunoştinţele de specialitate.

*

Căpitan — doctor în drepturi. La universitatea din Budapesta a fost promovat zilele acestea căpitanul în activitate Desider *Balkay* la gradul de doctor în drepturi. Numitul căpitan este profesor la şcoala cadeţilor de honvezi din Cincibisericl. A servit mai mulţi ani în armata comună, dupăce terminase academia militară thereziană din Wiener-Neustadt.

*

Jubileu de 50 ani. Reuniunea de gimnastică a saşilor braşoveni îşi sărbează în anul acesta jubileul de 50 ani de existenţă. Festivităţile se vor începe în 3 Iunie, şi vor dura mai multe zile. Programa lor bogată cuprinde exerciţii gimnastice, sfinţire de steaguri, distribuire de premii, banchet, concert, excursiuni şi altele.

*

Cinstirea Duminecii. Biserica presbiteriană americană, cum se veşteşte din Londra, învinueşte fără cruţare pe diplomaţii europeni din Washington, cari prin recepţiunile şi societăţile lor, ţinute în zile de Dumineci, vatămă sentimentele religioase ale americanilor. Mr. Harlan, un înalt judecător în America şi membru al sectei presbiteriane, scrie: „Este o adevărată ruşine, că anumiţi străini au venit la Washington şi aranjează Dumineca recepţiuni şi întruniri sociale, în loc de a consacra ziua aceasta faptelor de caritate“.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Ioan Manta jun., paroh (Gurarâului) 5 cor., Sam. Petraşcu, măestru măsar (Paris) 1 cor., „Detunata“, institut de credit şi economii (Bucium) 10 cor., Ioan Precup, contabil 3 coroane, I. Corcheş, proprietar (Bucium) 4 cor. şi V. Tordăşianu, prezident 10 bani. Starea fondului 649 cor. 18 bani.

*

Lordmayorul la Viena şi Budapesta. Primarul din Londra, în fruntea unei deputaţiuni număroase de consilieri comunali, va sosi în Iunie a. c. la Viena şi de acolo pe 2—3 zile la Budapesta.

*

Emigrare din Bosnia. Emigrarea mohamedanilor din Bosnia creşte în fiecare zi. Dela anexare şi pănă astăzi au emigrat în Turcia 5 mii de familii mohamedane; acum se pregătesc să părăsească Bosnia alte 3 mii de familii. Mişcarea aceasta se întemeiază pe motive religionare şi economice. După învăţăturile coranului, un domnitor de altă credinţă nu poate să fie capul lumesc al unui musulman drept credincios. Astfel mohamedanii bosniaci, pe lângă toată autonomia ce li s'a dat în ale credinţii, nu se pot împăca cu faptul de a fi supuşii unui suveran de altă lege. Stăpânirea din Turcia are multe greutăţi cu colonizarea noilor cetăţeni; în timpul mai nou însă a cumpărat un mare teritor în Mesopotamia, unde speră să poată coloniza vre-o zece mii de familii musulmane.

*

Arestat. Preotul romano-catolic pensionar *Csontos* Károly, din Kenese, în comitatul Vesprim, a fost arestat pentru mari înşălătorii de bani, comise în paguba mănăstirii franceze din Cluny. Suma primită şi defraudată se urcă la 266 mii coroane.

*

Proces în contra regelui. Un interesant proces se va desbate zilele acestea în Berlin. Doi urmaşi ai mareşalului Münnich ridică acuză în contra regelui Prusiei pentru 40 de milioane ruble. Pretensiunea lor se întemeiază pe o donaţiune din anul 1765.

*

Milioane pentru scopuri de binefacere. Din capitala Greciei se scrie, că milionarul grec Marinos Korghialenios, care a murit în vila sa din Anglia, şi-a lăsat averea de 12 şi jumătate milioane de franci pe seama statului grecesc. La înmormântarea marelui filantrop a fost representat atât regele, cât şi guvernul, precum şi mai multe oraşe din Grecia. Atena de altfel şi până acum se poate mândri cu zidirile sale monumentale, clădite din dărnicia marilor patrioţi. In urma acestor dărnicii s'au înălţat aşezămintele cele mai însemnate ale ţării, bunăoară Academia de ştiinţe, biblioteca, politehnicul şi multe altele. Rămăşiţele pământeşti ale lui Korghialenios vor fi aduse pe un vas de răsboiu, pentru a fi îngropate în pământul Greciei.

*

Asigurare în contra ploii. S'a constituit un mare consorţiu în Anglia, cu scop de a primi asigurări în contra ploii. Se pot asigura proprietarii şi arândaşii tuturor băilor şi locurilor climaterice. Taxa de asigurare nu este tocmai mică, face cam a opta parte din suma asigurată.

*

La America. In comitatul Torontal s'au dat în Aprilie a. c. paşapoarte pentru 455 de persoane. Au plecat, mai ales la America, 146 de femei şi 129 de bărbaţi.

*

Casa lui Tolstoi. Un ziar din Moscova scrie, că guvernul rusesc a hotărât să cumpere dela familia lui Tolstoi, pentru stat, pe preţul de un milion ruble, moşia şi casa din Iasnaia-Poliana.

*

Robi împuşcaţi. Din oraşul Perm al Siberiei se anunţă, că 19 robi cari erau să fie duşi cu trenul la clădirea unei căi ferate, s'au aruncat asupra păzitorilor înarmaţi şi au încercat să fugă. Păzitorii, în luptă cu robii, au tras mai multe focuri, au omorât 10 şi au rănit greu 8 robi; dar şi dintre păzitori au fost răniţi de moarte vr'o 7 inşi.

*

Bioscop. Atragem atenţiunea publicului asupra faptului, că Mercuri şi Joi bioscopul Apollo din piaţa Hermann are un program foarte interesant: Patimile Mântuitorului, viaţa, moartea şi înălţarea sa la ceriu. Amănuntele le spun afişele.

Poşta redacţiei.

Dlui G. C. în Cristur. Adresează scrisoarea astfel: Dlui director al Casei Bisericii în Bucureşti, ministeriul de culte.

Cărţi şi reviste.

Preoţimea românească-ardeleană în veacul al XVII-lea. Studiu istoric distins cu premiul Banes, înfiinţat din partea Ligei culturale din Bucureşti. E scris de colaboratorul ziarului nostru, domnul *Ioan Matei*, student în drepturi în Cluj şi absolvent al teologiei din Sibiiu. Preţul 80 bani. Se poate procura dela librăria arhidiecezană.

Nr. 5362 Bis. (165) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească **Bătrâna,** tractul Dobrei clasa a III-a, se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petițiile concursului, instruite conform legilor în vigoare, suplicanții le vor subșterne în terminul deschis, Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc, ținută la 3 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5730 Bis. 1911. [167] 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Grid,** tractul Hațegului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutorul preoțesc dela stat.

Petenții vor avea a-și așterne suplicele concursuali, instruate coform prescriselor regulamentari, Consistoriului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta, după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent, până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, înaintea alegătorilor, în biserică, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sibiiu, din ședință senatului bisericesc ținută la 10 Maiu.

Consistorul arhidiecezan.

Concurs.

In **Valeamare** (ppresb. Bocșa, dieceza Caransebeș) postul de învățător e vacant. Terminul 30 Maiu vechiu. Salar conform legii. Preferiți sunt cei apți de a înființa cor. Doritorii se pot prezenta cu prealabila încuviințare a protopopului concernent. (164) 1—3

Nr. 61/911 par. (163) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor Arhidiecezan dto 4 Noemvrie 1910 Nr. 12.582 Școl. și de comisiunea administrativă comitatensă sub Nr. 2900 ex. 1911, comuna bisericească **Sebeșul-superior** protopresbiteratul Avrig, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe calea licitațiunei verbale minuende **Dumineca în 22 Maiu st. v. a. c.** în localul școalei la orele 2 p. m. cu prețul strigărei de 11,715 cor. având licitanții a depune vadiul de 10% după acea sumă în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă materialul brut peatra și năsipul. Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea școalei aceluia dintre minus-oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Sebeșul-de-sus, în 1 Maiu 1911.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Mateiu
par. ort. rom.

Vasile Ritivoiu
președinte.

Ioan Radu
epitrop, casar.

Vidi:

Ioan Cândea
protopop.

Concurs.

In conformitate cu înaltul ordin al Prea Ven. Consistor arhidiecezan din 20 Ianuarie a. c. Nr. 635 Școl. prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea postului de învățător la școala conf. gr. ort. de nou înființată din comuna Fizești cu filia Galați-Urez din tractul Hațegului.

Emolumentele acestui post sunt:

1. 600 cor. din cassa bisericii solvibile în rate lunare anticipative.
2. 400 cor. ajutor dela stat.
3. Cuartir în edificarea școalei nou zidite. —
4. 1/4 jug. pământ pentru grădină.
5. Lemne după trebuință.

Doritorii de a ocupa acest post, să și înainteze rugările concursuale la of. protopresb. gr. ort. din Hațeg în terminul deschis și totodată sunt poftiți a se prezenta în comună spre a face cunoștință cu poporul.

Fizești, la 1/14 Maiu 1911.

Atanasie Daju
par. prez. comit. par.

Alion Dancu
notar.

Vidi:

Dr. C. Popescu
prot.

(158) 3—3

Nr. 5387 Bis. 1911. [161] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de a III-a clasă **Muncelul mare** cu filiile **Boia-Birzi** și **Muncelul-mic** se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petenții vor așterne suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis Consistoriului arhidiecezan.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 3 Maiu 1911.

Dr. Il. Pușcariu
vicariu arhiep.

Nr. 1522/911. [154] 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Apoldul-mic** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în 6 Iunie 1911.

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românește se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 12 Maiu 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), in special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 18—40

Altoi de viță puternică

nobilă americană, cioplită ori cu rădăcină.

Fiecare viticultor, care are lipsă de viță puternică, liberă de peronospora, bogat înrădăcinată și bine încrescută — pentru altoire, — să se adreseze cu toată încrederea la **școala de viticultură din Reichesdorf,** proprietar **Simon Nemencz,** posta Riomfalva, unde cu prețurile cele mai moderate se află materialul cel mai bun de plantat.

Mare depozit din calitățile cele mai bune, pentru struguri de vin și masă.

Simon Nemencz,
posesorul primei școale de vierit din Reichesdorf Nr. 121. posta Riomfalva.

Cataloage la cerere gratuit și franco!

(360) 55—

Fabrica drezdană de motoare
societate pe acții.
Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.
(408) 19—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 13—52

Telefon 172.

„Mugurul“
îns. economică-comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.
Material disponibil în altoi peste
două (2) milioane.
Școalele de altoi n'au fost atacate de peronosporă.
Altoi desvoltați la perfecțiune.
La cumpărări pe credit cele mai ușoare condițiuni plătite pe 10 ani cu 7%.
La cerere preț curent și instrucțiuni gratis și franco.
Insoțirea primește gratis elevi pentru învățarea altoitului și manipulării școalei de altoi.
(464) 25—

Prima condițiune de reușită este de a folosi material solid.
Trimiteți băieți la cursul practic de altoit.

Replantați-vă viile cu altoi dela firmă română.

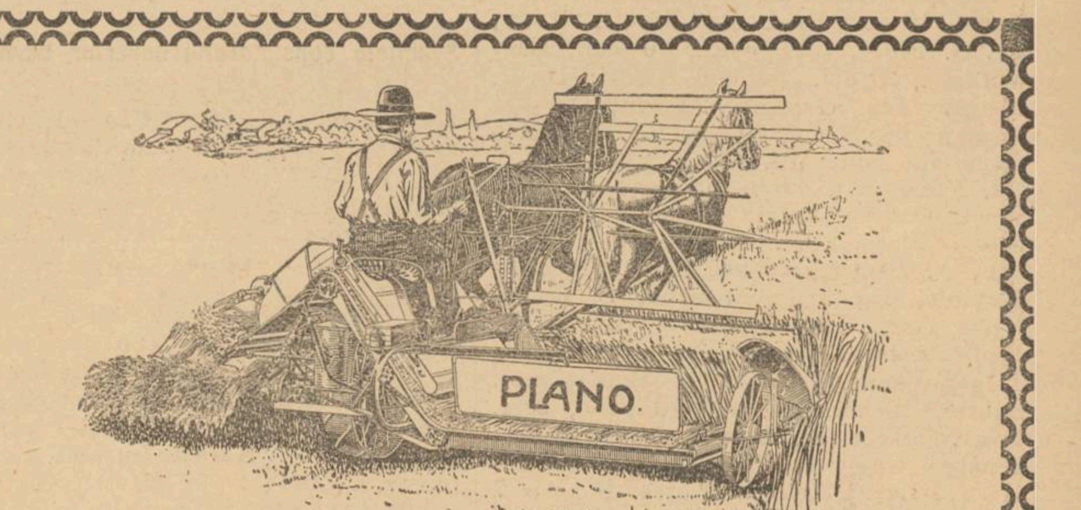

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de mașini agricole și industriale, precum și mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.

Are onoare a anunța pentru sezonul de vară tot soiul de mașini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu prețul cel mai redus și pe lângă garanție, **cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii** etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-și putea fieșie cine alege după plac, **cu prețurile cele mai reduse și condițiuni foarte avantagioase.**

Cine dorește a-și procura astfel de mașini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce dorește, — și să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 2—10

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 19 Maiu (1 Iunie) 1911. **Nr. 54.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 4110 Şcol.

CONCURS.

La seminariul arhidiecezan sunt vacante **2 posturi de profesori** în secţiunea pedagogică şi anume un post pentru studiile: Psihologie, Didactică, Pedagogie, Istoria pedagogiei, Organizarea învăţământului, Şcoala practică, — altul pentru limbile, maghiară şi germană, — pentru ale căror ocupare se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Cererile sunt a se adresa Consistoriului arhidiecezan în terminul indicat, provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez, că e român gr. or.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Diplomă dela stat de profesor pentru pedagogie, respective diplomă de profesor pentru şcoalele medii dela stat în specialităţile indicate.
4. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 12 Maiu, 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Limba poporului.

Sibiiu, 31 Maiu n.

Nu am fost nicicând, în lungul trecut al ziarului nostru, printre cei prea pretensivi cu privire la drepturile politice-naţionale ale poporului nostru, ci totdeauna ne-am fi multămit şi cu mai puţin, dacă ni se dădea din inimă curată, fără gânduri ascunse. Pledăm tocmai în urma acestui fapt şi astăzi, şi vom pleda şi în viitor, pentru reducerea pretensiunilor noastre naţionale la minimul posibil, la aceea ce e neîncunjurat de lipsă pentru conservarea noastră naţională, ca popor, lăsând, fireşte, în grija conducătorilor aleşi ai poporului nostru, ca ei să sevârşască această lucrare, atunci când vor afla de bine şi de necesar.

Din minimul cu care am putea să ne declarăm astăzi multămiţi, face însă parte în mod necondiţionat respectarea limbei poporului pe întreaga linie. *Aici* e cheia deslegării cu noroc a chestiei de naţionalitate. *Aici* sunt de căutat bazele bunei înţelegeri, ale multămirii şi fericirii poporaţiunei de limbă nemaghiară din patria aceasta. Inveţe-i, cunoască-i deci toţi cei ce vin în atingere cu poporul nostru, limba sa şi datinile sale, şi prin aceasta s'a delăturat piedeca cea mai mare care stă astăzi în calea deslegării acestei chestii mari, cu care ar trebui să se ocupe mai din adins cei din fruntea statului, a chestiei de naţionalitate.

Să ne gândim numai la ţăranul român, ori şi de altă naţionalitate, care bate pela toate uşile pentru a-şi căuta dreptatea, şi pretutindenea e întimpinat cu vorbe aspre, cu vorbe pe cari nu le înţelege, pentrucă nici pe el nime nu-l înţelege. Cu câtă amărăciune îngrămădită în inima sa se va întoarce omul acesta acasă, pentrucă nu şi-a putut isprăvi trebile, din motivul că nu s'a putut înţelege cu nime dintre domnii puşi să-i facă dreptate! Ori să ne gândim la ţăranul român, sau şi de altă naţionalitate, care la gara cutare cere bilet pentru staţia cutare, fireşte, în limba lui, pentrucă altă limbă el nu ştie, iar cei dela cassă îi închid fereastra cu un energic „nem értem!“ El aşteaptă, trenul fluera şi pleacă, iar omul remâne în gară, aşteptând plecarea trenului din ziua ceealaltă. Şi se poate, că bietul om are acasă o mamă bolnavă, o soţie bolnavă, ori un copilaş bolnav, care-l aşteaptă, ca să schimbe cu el ultimele cuvinte, înainte de a pleca în ceealaltă lume. Poate să fie durere mai mare, decât durerea ce o va simţi în inima sa un astfel de om?

Dar dacă este undeva neîncunjurat de lipsă, ca ceice vin în atingere cu fiii poporului, să cunoască perfect de bine limba poporului, atunci *la miliţie* se simte necesitatea aceasta în modul cel mai arzător. Pentrucă fiiul de ţăran e luat din cercul cel mai iubit al seu, din cercul familiar, dintre părinţii şi fraţii sei iubiţi, dintre prietenii cu cari împreună şi-a trăit anii copilăriei, şi vine pus într'un cerc cu totul nou şi străin pentru el, în care la nici un cas nu se poate simţi bine. Natural, că va fi cuprins, cel puţin la început, de o înduioşare, de o amărăciune, de dorul de casă şi de ai săi, — când apoi ca un balsam vindecător ar putea să influinţeze asupra sufletului seu mâhnit câteva cuvinte frumoase de mângăere, rostite din partea superiorilor, în limba sa cea de acasă! Câtă încredere, câtă iubire ar prinde numai decât soldatul faţă de superiorii sei! Şi cu cât mai uşor şi mai bine ar învăţa aceeace trebue să ştie el din arta militară, atunci, când explicările i s'ar da din partea superiorilor în limba sa maternă, corectă, iar nu schimonosită?

Sigur, că aceste lucruri le-a avut în vedere şi ministrul comun de războiu al monarhiei noastre, care cam pe vremea când se înaintau parlamentului ungar proiectele de lege referitoare la reformele militare a dat ordin, ca *toţi ofiţerii să înveţe bine limba regimentului*, adecă limba pe care o vorbesc soldaţii din regiment, şi să facă examen din ea, în faţa unei comisiuni, căci în cas contrar nu vor fi luaţi în considerare cu ocaziunea înaintării în rang. In scopul acesta se vor deschide cursuri, în cari se va da ofiţerilor instrucţie teoretică şi practică. Dispoziţia aceasta întră numai decât în putere, pentrucă dorinţa e, ca fiecare ofiţer, ori cadet, dela trupe, să se poată înţelege în viitor perfect de bine cu soldatul, *în limba acestuia*.

O dispoziţie foarte bună şi foarte salutară, care sigur îşi va aduce roadele sale; şi nu putem decât să dorim, ca ea să fie imitată şi de alţii, şi să fie urmată de cei în drept şi cu privire la celelalte terene ale vieţii publice; pentrucă să nu se uite, că pretutindenea în lume e recunoscut adevărul, că nu poporul are să fie pus la dispoziţia funcţionarilor publici, ci întors, *funcţionarii sunt pentru popor*, deci ei au să cunoască şi să vorbească limba poporului.

De pe câmpul dăscălimei.

I.

Toate organele noastre şcolare şi bisericeşti lucră pe întrecute, pentru ca să poată afla calea cea mai bună şi mai sigură, ca poporul nostru să ajungă la o stare înfloritoare, atât în cultură, cât şi în bunăstare, ca astfel să poată ţinea pas cu alte popoare din ţara aceasta.

Şi cătră ţinta aceasta se năzuesc toţi oamenii de bine ai neamului nostru, şi cu deosebire s'a dovedit că profesorii chemaţi a da fiitorilor preoţi şi învăţători directivă pentru ajungerea mai cu înlesnire la ţintă, — lucră cu multă dragoste la împlinirea chemării lor.

Mulţi din cei chemaţi a fi învăţători, până când sunt sub conducerea dascălilor lor, — prin diligenţa lor, — ne fac să nutrim nădejdea, că ajungând în viaţa practică se vor năzui să fie la înălţimea chemării lor învăţătoreşti; dar cu durere trebue să constatăm, că nădejdea noastră faţă de unii, e nădejde cheltuită în pustiu.

Şi mai mult ca în timpul din urmă nici când nu s'a dovedit, că învăţătorimea noastră, — în ceeace priveşte sporul, — nu ţine cont de împrejurările timpului în care ne aflăm, ca să nu zic, că nu e la înălţimea chemării sale. A părăsit aproape cu desăvârşire ţinta pentru care e chemată, — onoare excepţiunilor.

FOIŞOARĂ.

La gara dela Curtea-de-Argeş.

Mă ţineam şi eu de Academicianii, cari Sâmbătă în 7 Maiu vechiu au făcut escursiune la Curtea-de-Argeş. In program era, că după prânz să călătorim cu trenul la cetatea lui Ţepeş vodă. Eu, înainte de ameazi umblând prea mult, şi în mănăstire stând prea mult în picioare, m'am ostenit şi pentru aceasta m'am desfăcut de ceialalţi, şi m'am dus la gară ca să mă odihnesc. Era pe la orele 4 şi jum. d. a., şi după plan la 5 ore să reîntoarcem şi la 8 să fim în Bucureşti; dar s'a schimbat, căci abia pe la 8 seara am plecat şi la 11 noaptea am reîntors în Bucureşti. Astfel am avut timp destul de a aştepta la gară, şi ştiu toţi, că cât e de urâcios a aştepta.

Dar eu nu am întrat în sala de aşteptare, ci m'am aşezat în localitatea unde se dau biletele, unde se predau pachetele, unde se adună călătorii, cu cugetul că aci se păzesc, când vin săteni, ca să li aud limba poporală, ca să le văd îmbrăcămintele, şi ce mi vine înaintea ochilor, să observ, să studiez, pentrucă cu greu voiu mai ajunge pe aici, — în sensul strâns, în ţara lui Radu Negru. Timp era cam destul, pentrucă trenul personal dela Curtea-de-Argeş abia la 5 ore 58 de minute pleacă spre Piteşti şi Bucureşti.

Iacă vine un sătean. Il văd cu pălărie românească din Ardeal, cum se află şi în jurul Sibiiului, cu cămeşă cam scurtă, cam de o palmă eşită de sub brâu, şi cercetând tot îmbrăcămintul şi fiinţa lui, mi se înfăţişează ca un ardelean adevărat. Vin şi două femei, aştept până iau biletele şi se aşază. Mă duc la ele, ca să aud limbagiul lor. Una mai înaltă, cam de 40 de ani din Muşăteşti, alta mai bătrână, dar am uitat numele satului. Am vorbit cu ele despre port, despre familie şi mi se părea că graiul lor trage pe ardelenie, dar cam aşa se vorbeşte şi în genere. Până vorbiam cu acestea, iacă mai vin 7 săteni, 8 laolaltă. Toţi asemenea îmbrăcaţi, toţi se înfăţişează ca ardeleni.

Mă duc între ei şi-i întreb: „Dar Dvoastre din care parte a Ardealului sunteţi, căci după îmbrăcăminte sunteţi ardeleni, şi unde călătoriţi?“

Mai mulţi răspunseră: Nu suntem ardeleni, ci de aici din ţară.

Dar din care parte a ţării sunteţi?

De aci, din satele vecine, şi spuseră numele satelor, dar le am uitat, numai de Muşăteşti îmi aduc aminte.

Sunt mai multe sate, unde bărbaţii sunt aşa îmbrăcaţi ca şi Dvoastre?

Sunt mai multe, sunt multe.

Atunci ca un fulger îmi veni ideea, că acestia sunt rămăşiţă din poporul lui Radu Negru, şi-i întrebai:

Dar auzit-aţi vre-odată ceva despre Radu Negru?

Auzit, auzit.

Ştiţi voi, că Radu Negru a fost vodă şi a stăpânit aici în Curtea-de-Argeş şi de aci un colţ de ţară?

Ştim, ştim!

Dar ştiţi voi, că Radu Negru a venit din Ardeal şi a adus popor din Ardeal cu sine?

Ştim, — am auzit.

Apoi ascultaţi! Să ştiţi şi aceea ce vă spun. Voi, cari sunteţi aşa îmbrăcaţi şi cei de acasă, cari sunt asemenea îmbrăcaţi, sunteţi strănepoţii ostaşilor viteji ai lui Radu Negru, sunteţi strănepoţii poporului din Ardeal, care a venit aci cu Radu Negru, — voi sunteţi neam din Ardeal!

Poate fi, poate fi.

Dar femeia din Muşăteşti îmi răspunse: „Eu îţi cred, domnule! pentrucă din moşi şi strămoşi am auzit, că suntem ardeleni“.

Atunci unii întrebară: Dar cine eşti Dta, alţii că ce eşti Dta?

Eu sunt Atanasie Marienescu, român din Sibiiu, care e în Ardeal şi sunt membru al Academiei Române. Auzit-aţi de Academia Română?

N'am auzit. N'am auzit. Dar ce-i aceea?

Noi Românii suntem vre-o 12 milioane de Români, în mai multe ţări.

Mulţi sunt. Mulţi.

Din aceşti mulţi români s'au ales 36 de inşi, dar ştiţi tot de aceia cari au învăţat mai multă carte. Acesti 36, azi se află în Curtea-de-Argeş, au venit la mănăstire, ca să se închine. Vedeţi steagurile prin oraş, vedeţi atâta paradă, atâta sărbătoare, toate pentru cei 36 de inşi. Văzut-aţi, auzit-aţi de aceste?

N'am văzut, n'am auzit.

Apoi să rămâneţi sănătoşi, Dzeu vă dee tot binele, şi închinându-mă cătră ei m'am retras pe laviţa, unde îmi pusesem surtucul şi umbrela.

In localităţile de dreapta cătră fereastră steteau 3 bărbaţi civili şi ascultau din departe; dar ei au chemat pe femeia dela Muşăteşti la sine, şi aceasta cu înflăcărare mă arătă şi le povestia de bună seama despre tot ce am vorbit.

Abia mă aşezasem pe laviţă, şi unul din săteni vine la mine, şi eu îl pun să şadă lângă mine şi îmi spune: „Eu sunt din Sălişte, de lângă Sibiiu, mă cheamă Moga, de mai mulţi ani m'am mutat aci. Mie îmi zic „ardelean nou“, şi ceialalţi cari

Ținta, la mulți învățători, nu mai e sporul în înaintarea și luminarea școlarilor; nu împlinirea cu dragoste a slujbei de învățător, ci ținta de căpetenie e *căpătuiala*, adecă dorul să ajungă la salar bun, fie că e vrednic, ori nu e vrednic de el. Par'că dăscălimea de astăzi n'ar fi pusă ca să facă progres, ci ca să aibă cine primi salarul, ca astfel să poată face pe „domnul“.

Dragostea și ambițiunea de a se dovedi pre sine de dascăl la înălțimea chemării sale, la mulți le lipsește. Ii ambiționează numai faptul, că ocupă locul și trag plata de învățător. Faptul că trebue să dovedească prin fapte, că cine e și ce țintă urmărește, e lucru de a doua mână la unii învățători de ai noștri.

„Am diplomă, sunt ales definitiv și nu mă mai poate strămuta nimeni din post“, — își zic unii — „apoi sunt mândru că sunt bine așezat: slujbă puțină și plată bună, pe care trebue să o primesc regulat, că de nu fulgeră și trăsnește. Sunt ambiționat, nu pentrucă am cea mai prețioasă chemare, nici pentrucă mi-o împlinesc, ci pentrucă trag plată“. Așa își gândesc unii fluturași cari afară de școală fac pe „domul“; nu fac nici pe cantorul bisericii cel fără leac de pedagogie.

Fiecare muncitor numai atunci se ambiționează și se ține mândru pe sine, când știe că și-a lucrat și-și lucră munca sa ca măestru cum se cuvine, și nu ca cârpaciu; căci e mare rușine — cine o cunoaște — pe oricare om, când stă pretențios într'un post pe care nu-l merită, pentrucă nu-și face datoria în conștiință.

Ne-a osândit Dumnezeu să întâlnim adeseori învățători, — ca să nu zic farisei — despre a căror dragoste către chemarea lor la prima vedere nu te-ai putea îndoi, nici cât e negru sub unghie, dar când la adecă nu plătesc o ceapă degerată; nu, căci școala pentru ei e lucrul cel mai scârbos; e o adevărată tortură, din care cauză nu numai că absentează fără motive zile întregi și nu fac spor, ei nici nu țin în o zi măcar oare regulate cu școlarii. Și unii ca aceia ca să-și spele curatul (?) lor obraz la examen, în câteva zile înainte de examen pun pe școlari ca să învețe mehanic câteva răspunsuri la anumite întrebări: își dresează adecă școlarii, ca prin aceasta să-și acopere cel mai rușinos și mai mare păcat național.

Ca să putem dovedi și numai în parte, întru cât unii învățători n'au destulă dragoste către chemarea lor, după cum cer împrejurările și spiritul timpului de astăzi, ar trebui — spre rușinea noastră — să scriem prea multe pagini, prin cari numai ne-am aprinde pae în cap, față de cei cu musca pe căciulă. Se știe, că toți măestri mai de dai doamne și toate însoțirile își au organul (gazeta) lor de specialitate la care aparțin. Și noi dascălii le avem pe ale noastre — vor zice cei cu musca pe căciulă.

Eu însă îndrăsnesc să întreb: oare organele cari le avem ale dăscălimei noastre, corăspund întru toate vredniciei statului învățătoresc, când se știe că redactorul, pe lângă muncă, trebue să mai jertfească și din al său, ca să o poată scoate? Cu alte cuvinte, n'ar trebui oare să fie mai bogate și mai bine sprijinite de aceia pe cari îi privește? Oare dacă de învățător e legat viitorul unui popor, dacă el este un factor de căpetenie al omenimii, n'ar trebui oare ca învățătorimea noastră să aibă o „Vatră școlară“, sau o „Foae școlastică“ și altele, cu mult mai bogate, mai răspândite, și cari să apară în toată săptămâna? Departe dela mine gândul de a înțelege că acestea de acum n'ar fi destul de bine scrise, ci e dureros că nu-s sprijinite, ca să se poată și mai mult îmbogăți și în material, dupăcum de bogați suntem în școale de piatră și în învățători de lemn.

Aproape toți învățătorii, ca luminatori ai poporului, ar trebui, și le-ar ședea frumos să știe scrie, că doară de aceea le zicem că-s răspânditorii culturei și ai luminei la popor.

La o foae a dăscălimei ar trebui să scrie sute de învățători, căci numai așa s'ar putea cunoaște și îmbărbăta învățătorii unii pe alții, și numai atunci am putea zice: vrednic este învățătorul să stea ca luminator în fruntea poporului român.

Și o foae a luminatorilor ar trebui să fie sprijinită de toți învățătorii și răspânditorii culturii românești. Apoi foaia însași ar trebui să fie un izvor nesecat pentru sufletele cele însetate de lumină, ale dăscălimei noastre, menite să răspândească lumina la un popor.

Câte lucruri bune și frumoase de pe câmpul învățământului, nu s'ar putea scrie în o astfel de foae?

Cu părere de rău însă trebue să mărturisim, că unii dintre învățătorii noștri cred în mintea lor „luminată“, că nu mai au lipsă să se mai lumineze, crezând că cu examenul lor de cualificațiune învățătoresc, și-au umplut toate jignițele de știință. Au adunat adecă un magazin nesecat pe toată viața; sunt atotștiutori și așa de luminați, încât nu mai au lipsă de lumină...

Măestrii harnici, pentru ca să-și poată lucra bine meseria lor, nu cruță jertfe, pentru ca să-și aducă cele mai bune unelte din țări străine ca să se perfecționeze; să țină cont de desvoltarea altora din jurul lor. La unii din învățătorii noștri nu afli nici măcar foaia lui dăscălească, necum să mai jertfească și pentru cărți pedagogice, cum fac învățătorii altor popoare.

Conferențele învățătorești.

Care este metodul cel mai potrivit pentru instruarea adulților în scriere și cetire?

Disertație de *Sabin Safta*, înv. în Romos, tractul Orăștie.

Mărturisesc, că tema aceasta este foarte grea, deoarece a spune apodictice, că unul sau altul dintre metodele cunoscute este mai potrivit, ori mai nepotrivit, spre scopul amintit, e foarte greu, mai ales că nu avem cărți scrise în această materie, iar afară de aceea, nici când nu am instruat adulți în scriere și cetire, ca astfel să am barem o palidă ideie despre practicabilitatea unuia ori altuia dintre metodele cunoscute.

Tema ca atare, încă nu mi se pare destul de bine precisată în contextul ei, deoarece numirea de adulți nu acopere destul de bine noțiunea în sfera și conținutul său, căci numirea de *adulți* să refere numai la tinerimea minoreană.

Eu deci în desvoltarea temei presente am înțeles pe analfabeți, a căror instruare în meșteșugul scrisului și cetirei de vro 3-4 ani încoace preocupă tot mai intensiv învățătorimea și întreagă inteligința noastră.

Această lucrare, adecă predarea scrierei și cetirei ca și ori care alt obiect de învățământ, pentru ca să ducă la bun sfârșit, trebue să se facă după oare-care plan, după oare-care mod sau metod, ear acesta se numește metodul scrisului și cetitului.

In sufletul nostru totdeauna se află cugete, cari se pot împărtăși altora, — le esprimă nefericiții lipsiți de grai prin gesturi, iară noi prin sunete articulate, adecă prin *cuvinte*. Și esprimarea cugetelor noastre prin grai se numește *vorbire*.

La început omenimea avea numai limba vorbită, ear mai târziu, nu se știe când anume, aceasta și-a născocit pentru cuvintele auzibile și semne vizibile, și astfel a început a fixa sunetele. Astfel s'a născut *scrisoarea*.

Nu se știe anume, cine a fost inventatorul acestui minunat meșteșug, dar știri mai nouă spun, că popoarele vechi au primit această îndeletnicire dela poporul sanscrit din India. Acest meșteșug s'a putut afla de sigur numai după-ce s'a observat, că limba nu e un ce omogen (chaos) din sunete nedespărțibile, cum o privește atât individul, cât și poporul de rând, ci stă din anumite părți diferite, cari se pot deosebi unele de altele, adecă din propozițiuni, cuvinte, silabe și sunete. Observându-se aceasta împărțibilitate, s'a constatat că e de ajuns a însemna pe cele vreo 20 și câteva de sunete cu câte un semn deosebit, pentru a se putea înfățișa ochilor toate sunetele, silabele, cuvintele și propozițiunile din limbă. Scrisoarea nu mai dispare ca graiul viu, triumfează asupra timpului și spațiului, legând generațiuni cu generațiuni și continente cu continente. Limba scrisă devine obiectul de studiu serios al omenimei, și formele limbei se pot astfel clarifica, ordina, de oarece scrisoarea apropie și cele mai depărtate membre ale unei vorbiri. De aceea zice Herder: „Trebue să ne deprindem în scris, dacă vrem să vorbim bine, să auzim și să cetim curat; condeiul ascute mintea, rectifică limba, desvoaltă ideile și ocupă sufletul în un mod minunat de plăcut“.

In legătură strânsă și nedespărțibilă cu scrierea este *cetirea*, și acestea s'au ivit deodată.

Gândurile esprimate adecă prin cuvintele scrise trebuiau earăș deslegate sau descifrate, chemate earăș la iveală și fiindcă cetirea se face legându-se sunetele limbei la olaltă, de aceea a ceti să zice a lege, legere sau lectură.

Cetirea în ce privește folosul ei este de 3 feliuri și anume:

a) mehanică, când legăm literele în silabe, silabele în cuvinte, și cuvintele în propozițiuni, fără privire la conținut.

b) logică, când pe lângă cetirea mehanica sau tehnică, suntem cu considerare la înțelegerea ideilor ce sunt desfășurate în respectiva lectură, și

c) estetică, când vrem să facem și altora cunoscute ideile din lectura respectivă, și astfel ne transpunem careș-cum în modul de cugetare a autorului în momentele conceperii resp. lecturei. La astfel de lectură se recere întonarea cu simț, conform înțălesului diferitelor idei și observarea cu strictețã a interpuncțiunii.

Cel-ce știe ceti, e pus în poziția de a sta în legătură cu ideile ce frământă întreaga lume din trecut și present, fiindu-i lăsate lui moștenire toate experiențele și convingerile din trecut și astfel are un mijloc puternic pentru a-și desvolta mintea, a-și nobilita inima și a-și întări voința întru a se apropia de perfecțiune, care este ținta finală a truditei omenimi. „Cetitul e un termometru, prin care se poate măsura cultura unui popor“, zice Schleiermacher.

Eată dar pentru-ce se frământă capetele luminate și se sbat inimile nobile întru a născoci metoade cât mai bune cât mai practice la învățarea cetitului și scrisului. Iată dar pentru ce corporațiuni culturale, ba comune și chiar indivizi jertfesc sume enorme, mai cu samă în lumea nouă (America) pentru instruarea în cetire și scriere a analfabeților.

Mișcarea de zeci de ani pornită în America nu a putut lăsa în amorțala din trecut nici pe dascălii continentului nostru, și astfel dorul acesta de înaintare a stors colosale sume de bani dela diferitele metropole ale Europei, și în urmare au și făcut spor laudabil mai ales Englezii; dar nici pe noi, ca cel mai lăsător popor nu ne lasă neelectrizați de dorul de a ridica țăranul analfabet din strămoșasca sa părăginire, și astfel și noi ne întrebăm și căutăm: „care ar fi metodul cel mai potrivit pentru instruarea adulților (analfabeților) în scriere și cetire?“

Metoadele instruării cetitului și scrisului sunt multe, ba mai multe ca la instruarea oricărui alt obiect de învățătură, dar instruarea cetitului și scrisului cu bun succes e un lucru foarte greu, pentru care nu e de ajuns ca să știi însuți ceti și scrie bine, să ai voință și diligință de fier, ba nici învățătură multă nu e de ajuns, deoare-ce cel mai învățat profesor de universitate poate fi cel mai slab învățător elementar. La această lucrare grea se cere metod bun precum și vocațiune sau dar pedagogic.

Dar pentru a putea alege dintre metoade pe cel mai potrivit pentru scopul amintit, va fi necesar ca să vedem chiar și numai pe scurt cari sunt acelea, și cari sunt avantagiile și desavantagiile ce le întrunesc? Natural că la metoadele vechi astăzi nu mai căutăm, ca fiind ele eșite din lumea pedagogilor, dar amintim pe scurt că cel mai vechiu metod a fost metodul literizării. Conform acestui metod se învăța alfabetul mare și mic, apoi silabe din câte doduă sunete, ca ab, ob, ib, ob, ub, ba, be, bi, bo, bu, apoi din câte 3 sunete cetite înainte și îndărăt ca: bal, bla, alb, apoi din câte patru și mai multe sunete ca: garst, sgraft, sdrobst etc. se înțelege că aceste silabe nu erau părți de cuvinte cu înțeles propriu.

Apoi cuvinte de câte 2, 3, 4, și mai multe silabe.

Elevii erau împărțiți în 3 desp. In desp. I. erau sortați cei cari învățau a cunoaște literele, în al II-lea cei cari literizau sau silabizau, și în al III-lea desp. cei cari ceteau cuvinte și propoziții întregi.

---

din moși și strămoși s'au născut aci, se numesc ardeleni bătrâni, și pe mulți i-am auzit spunând, că sunt din Ardeal, dar nime nu știe, când și pentruce s'au mutat în țară. Bine că le-ai spus Dta“.

Moga mai avea să spună ceva, dar veni la mine advocatul N. cu care mă cunoscusem înainte de ameazi și îmi zise: „Preasfinția Sa episcopul Timuș e în sala de așteptare, fă bine, stă-i de societate“. M'am sculat de pe laviță și de lângă Moga și m'am dus la episcopul Timuș. Peste câteva minute cu multă afabilitate și-a luat sănătate bună dela mine, și eu la despărțire i-am zis: „Te felicit, că ești paza și păstrătorul monumentelor celor mai sfinte și naționale ale României“.

După orologiul meu erau trecute 6 ore. Atunci a venit la mine un corespondent dela „Adevărul“, m'a întrebat câte ceva, și am răspuns câte ceva. Dar nimic de importanță. Către 7 ore iacă vin 7—8 inteligenți din oraș conduși de advocatul, care mă cunoscuse din două rânduri, și unul îmi zice: „Am înțeles, că ai ținut un discurs despre Radu Negru, te rugăm ca să ne spui și nouă ceva din istoria lui Radu Negru“.

Bucuros! am răspuns, și li-am vorbit cam jumătate de oră, un estras din discurs și apoi am mai conversat vre-un pătrar de oră. Trenul special al Academiei sosește la gară. Sunt făcut atent și cu o grabă mare mă despart de acești domni.*) Unicul, care m'am suit în tren, și spre bucuria mea în cupeul din urmă nu era nime.

Eram agitat de bucurie, că am descoperit pe acei săteni ardeleni, și ostenit de vorbă multă, — m'am pus să meditez asupra istoriei lui Radu Negru.

Erau anii 1211 și 1212, când regele Andreiu al II-lea a dat privilegii cavalerilor Teutoni. Erau anii 1213 și 1214, când Teutonii au scos pe români din țara Făgărașului, și anul 1215 când Radru Negru se alege de domnitor în Câmpulung. Nu se știe, că în ce an s'a mutat cu curtea și cu tronul la Argeș — și aci și-a făcut curte, de aci se numește Curtea-de-Argeș, și a făcut mănăstire și aci și-a pus și întărit stăpânirea.

A fost natural, că Radu Negru dacă s'a așezat la Curtea-de Argeș, în oraș și în jurul lui să pună oameni aduși cu sine din Ardeal, căci acestia erau cei mai credincioși ai lui, și astfel Radu Negru a colonisat, fondat sate nouă în jurul Curții-de-Argeș și cu ardelenii colonisați au apărat tronul și mai târziu dinastia lui, care s'a susținut dela 1215 până la 1325, adecă 110 de ani — Radu Negru a domnit 24 de ani, Mihaiu fratele său 19 ani, Dan feciorul său 40 de ani și Stefan Mailat, nepotul său 27 de ani.

De 696 de ani sunt ardelenii colonisați. In acesti 696 de ani nici un istoric din România nu a întrebat, că cine sunt acesti oameni, îmbrăcați ardelenește etc.

Luni în 9 Maiu am făcut raport verbal către Academia Română despre această descoperire. Mai mulți membri m'au aplaudat. Se făcură unele observări, pe o materie nouă istorică de scrutat, că istoricii nici s'au gândit, că se întrebe, de este oare urmă din pasul lui Radu Negru etc.

Firește, că numai descoperirea aceasta nu e destulă pentru istorie. Pentru aceasta prin adresa către directorul școalelor am scris inteligenților din Curtea-de-Argeș și le am trimis instrucțiune, ca ce și cum să scruteze, că eu la stau în serviciul lor și până într'un an să lucrăm o istorie în această materie nouă.

Să sperăm, că vor pune la lucru și apoi vom ști mai multe despre coloniile lui Radu Negru din jurul Curții de Argeș.

București, în 12 Maiu v. 1911.

Dr. At. Marienescu.

---

*) Lucru natural, că acei 7—8 inteligenți și-au spus numele și că ce sunt, dar la despărțire de grabnică plecare n'a fost timp să le scriu numele. Imi aduc aminte, că unul era medicul orașului, altul directorul școalelor, al treilea advocat. Am scris, ca să-mi spună numele, dar răspuns nu a sosit înainte de espedarea acestei corespondențe, Joi de către sară.

Inv. chema pe rând școlarii la masă și arătându-le literile pe rând în abecedar le numia de atâtea ori, până copilul le știa de rost în rând și pe sărite, ear după aceea începea cu silabizarea; înv. arăta pe sub fie-care literă apoi pronunța silabă de silabă, ear școlarul trebuia totdeauna să zică după el. Silabizarea cuvintelor polisilabe suna curios.

Acest metod este nenatural, deoarece începe cetirea dela literă, nu dela sunetul ei. E nenatural, și pentru că cetitul nu se face deodată cu scrisul, deoarece scrisul și cetitul sunt 2 desterități pe cari nu e permis a le separa. Literelor li se dau nume falșe și nu corăspund sunetului ce represintă, d. e. cuvântul măr să literiza: em a er-măr. Acest metod e de tot mehanic, deoarece școlarii nu lucrează nimic de sine, ci ca o mașină imitează pe înv. Prin acest metod elevii numai să prostesc și își tâmpesc mintea.

(Va urma).

Dela „Asociațiune“.

(Fine).

George Pleș, Bârzava 2 cor., Cornel Lazar, Hălmaj 5 cor., Iosif Vuculescu, Șepreuș, Terențiu Bugariu, Timișoara, prot. Lucuța, Șiria, câte 10 cor., Fabriciu Manoilă, Socodor, Patriciu Țarca, Semlac 5 cor. Iancu Ștefănuț, Semlac, Ioan Moldovan, Arad, câte 10 coroane, Sava Raicu 20 cor., Petru Vasilon, Aurel Dumitrescu, câte 2 cor., Virgil Antonescu 5 cor., din Arad, Romul Bogoevici, Șiria 1 cor., Dr. Nestor Oprean 5 cor., din Sân-Miclăușul-mare, Dr. Demian 2 cor., Dr. Traian Suciu, Brad 2 cor., Dr. Ion Radu 5 cor., D. R. 2 cor., Pădurean 1 cor., din Brad, Dr. Teodor Pap, Hălmaj 2 cor., I. Georgia 5 coroane, Dr. P. Burdan, Dr. Ardelean, Chișineu, câte 2 cor., Ioan Ardelean, Chișineu 5 c., Adam Groza, Coșteiu-mare 20 cor., Ioan Nicorescu, Curtici 2 cor., Dr. Ioan Ursu 5 cor., Georgiu Novacu, Dorgoș 1 cor., Dr. George Negoescu, Timișoara, Dr. Ioan Cupu, Arad, Barbu, Vasile Arjoca, Arad, Ioan Morariu, Măgherat, câte 2 cor., Dr. George Adam, Timișoara 20 cor., N. N., N. N., câte 1 cor., I. I. Suciu, Sim. Bulcu, Somoscheș, Filip Leucă, Pâncota, Dr. Robu, medic, Baia-de-Criș, Dr. Tib. Tisu, medic, Brad, căpitan Candrea, Arad, câte 2 cor., Sabin Evuțian 1 cor., Aurel Călnicean, Vasile Ciorogariu, câte 2 cor., Stefan Roja, Pecica-română, Iványi Moisze, câte 1 cor., Zaharie Colceriu 2 cor., D. P. I., C. P., câte 1 cor., N. N., S. L., câte 2 cor., Purecu, I. Vancu, înv. pens., Arad, Popoviciu, învăț., Arad, Mirovits György, Temes-Kubin, câte 1 cor., Dr. Andrei Ilie, Tinca 3 cor., Dr. Demetriu Mangra 1 c., Iosif Tărău, Oradea-mare, Nicolae Roxin, Micherechiu, câte 2 cor., Sever Papp, Tinca 1 cor., Trifon Lugojan, Arad, Aurel Mărginean, Nădlac, câte 2 cor., Silviu Roxin, Lipova 5 cor., Nicolae Mărginean, Nădlac, David Dabici, Dorgoș, câte 2 cor., Dr. I. Codrean 1 cor., Dr. Ion Maior, Ilia 10 c., Vasile C. Osvadă, Hunedoara 5 coroane, Sebastian Bornemisa, Orăștie 2 cor., Dr. A. Marta, Lipova, Dr. Ion Nemet, Arad, câte 20 cor., Dr. Liviu Ghilezan, Modoș 7 cor., Dr. Atanasiu Brădean, med., Maria Radna 20 cor., Iosif Schiopul, Ioan Duma, Sever Bocu, George Popp, Eugen Goga, câte 5 cor., Moise Baltă, Laurențiu Gabor, Gh. Fl. Preșmerean, Nicu Rusu, câte 2 cor., Moricz Gábor 20 cor. — Romul Popescu 2 cor., Al. Odor 3 coroane, V. Bucur 2 cor., Enea Hodman 4 cor., D. Sârbu 1 cor., general Lupu, Viena 50 c., Gavril Barbul, Mocira 40 cor., George Guiman 2 cor., George G. Guiman, Paraschiva Babeș, Nicolae Garoi, Ioan Mănecuța, câte 1 cor., Vasile Muntean, Alexandrina Muntean, câte 50 fileri, Aron Gogonea, Ioan Pușcariu, câte 1 coroană, George Ceapă 50 fileri, Bucur Fota, Bucur Freta, câte 20 fileri, George B. Corca 30 fileri, Ioan Mănecuța, Ioan Străilă, Bucur Flangea, câte 20 fil., Bucur B. Ceapă 40 fileri, Aron Flangea, Ioan B. Cofei, A. Cersoi, Ioan Flangea, George Lăzăroi, Ioan D. Banu, Ioan Gogonea, Ioan Pascu, câte 20 fileri, George Enescu, Grigore Enescu, N. N., câte 1 cor., Ioan Neculoi 30 fileri, David Mănecuța 20 fileri, toți din Poiana-Mărului, Ioan Mălușelu, Bran 40 fileri, Stanca Mănecuța, Bran 10 fil., Nicolae Oana, Bran 30 fileri, N. N., Iuliu Guiman, din Holbav, câte 1 cor., Stan Strevoiu, Zernești 50 fileri, George Nica, 60 fileri, George Stănișor 40 fileri, George Teodorache 50 fileri, Stan Ruseț 30 fil., Ioan Solomon, Stan Nica, câte 10 fileri, toți din Holbav, George Todorache 1 c., Dr. Aurel Cosma, Lucia Cosma, din Timișoara, câte 25 cor., Antoniu Mocsonyi de Foen 100 cor., „Arina“, institut de credit 10 cor., Vasile Popp, advocat, Arad 20 cor. Total 5014 cor. 42 fil.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Inălțarea Domnului“, *numărul proxim al ziarului nostru apare Luni după amiazi la orele obicinuite.*

*

Sfântul Sinod al bisericii ortodoxe autocefale a României a fost deschis Vineri în 13 Mai v. în sesiune de primăvară. Dl ministru de culte a cetit mesajul de deschidere.

*

Posturi de profesori. La institutul pedagogic al diecezei ort. române a Caransebeșului sunt de ocupat două catedre și adecă: pentru științele pedagogice, și pentru limba și literatura maghiară și germană. Terminul de concurs este până în 15 Iunie st. v. a. c.

*

† Generalul Manu. In București a răposat generalul G. *Manu* în vârstă de 78 de ani. In guvernele conservatoare a fost mai de multeori ministru, apoi prezident al camerei, în anii din urmă a stat retras de politică.

*

Dăruire. Dnul *Antoniu Mocsonyi de Foeni* a dăruit *o mie de coroane* la „Fondul Antoniu Mocsonyi de Foeni“ al mesei studenților din Brașov. Cu suma aceasta fondul numit se urcă la 2167 cor. 85 bani.

*

Teatru în Brașov. Diletanții români brașoveni organisează, cu concursul binevoitor al artiștilor Zah. Bârsanu și Olimpia Bârsanu, două representațiuni la sărbătorile Rusaliilor. Representațiile se vor ținea în sala teatrului dela redută. Se va juca drama „Vânturătorii mărilor“ și comedia „Răsbunarea“.

*

† Ioan Adam. Literatura română a perdut pe unul dintre cei mai talentați scriitori. *Ioan Adam*, autorul romanelor *Sybaris* și *Rătăcire*, a încetat din viață în etate de 36 de ani. A fost înmormântat Dumineca în Iași.

*

Anunț. Direcțiunea r. u. de finanțe din Sibiiu anunță, că începând cu 1 Iunie până în 30 Septemvrie își va ținea orele oficioase dela 7 dimineața până la 1 d. a. în zilele de lucru, iar în zile de Dumineci și sărbători dela 9 până la 12 ore la ameazi.

*

Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu pentru educația poporului va ținea Vineri în 2 Iunie n. după ameazi la 5 ore o ședință în sala mică a casei comitatului.

*

Sfârșitul grevei. Lucrătorii dela fabrica de tutun din Cluj au pus capăt grevei Sâmbăta trecută. Greviștii, în număr de 1200 de oameni, au înaintat direcțiunii o rugare pentru a fi reprimiți, ear privitor la urcarea plăților afacerea o lasă aprecierii superiorilor. Fabrica și-a reînceput lucrările cu ziua de Luni 20 Maiu.

*

Mulțămită. Marele binefăcător al neamului dnul *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dona și pe seama școalei noastre confesionale din Vecerd, prot. Agnita, pentru adaptarea ei suma de 500 coroane. Pentru acest marinimos ajutor îi exprimăm și pe calea aceasta cea mai călduroasă mulțămită. Vecerd, în 16 Maiu 1911. *Gregoriu Trif*, par. gr.-or. rom.

*

Recensământ. Londra are astăzi 7 milioane și 250 de mii de locuitori. Inainte cu zece ani avea 6 și jumătate milioane.

*

Pentru cultura poporului. Din Tokio se scrie, că ministrul de culte japonez se ocupă cu planul de a răspândi tot mai mult cultura în clasele poporului. Pentru acest scop se vor înființa biblioteci în *toate* comunele, se vor organiza prelegeri poporale și reprezentațiuni cinematografe, și în sfârșit se vor angaja actori și cântăreți, ca să cutriere țara, sămânând pretutindeni idei și îndemnuri folositoare.

*

Pelagroșii. In studiile acum apărute ale Prof. Dr. V. Babeș se apreciază numărul pelagroșilor din România la aproape 80.000. Din acești pelagroși însă, zice autorul studiilor asupra pelagrei, majoritatea este atinsă în mod foarte ușor, încât acești pelagroși nu vin la spital, lucrează, se vindecă, dar de multeori recidează. Numărul pelagroșilor gravi bolnavi nu este prea mare. Pelagra, o boală necunoscută în cele mai multe țări civilizate, rămâne cu toate acestea o calamitate pentru țara românească, și combaterea ei se impune.

*

In contra tuberculozei. Doctorul Orits din New-York se zice, că după lungi esperimente a descoperit un leac pentru tuberculoză. Leacul constă într'un ser, în legătură cu electricitatea. Compoziția serului n'a fost dată până acum publicității.

*

Mulțămită. Marele binefăcător al neamului românesc, dl *Vasile de Stroescu*, în bunătatea inimii sale a binevoit a dărui bisericii noastre ort. rom. din Herepea maghiară (tractul Târnave) suma de 200 coroane. Pentru acest mărinimos dar, îi mulțămesc și pe această cale în numele parohienilor mei. Herepea-maghiară, în 27 Maiu 1911. *Nicolae Todoran*, par. ort. român.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, au mai dăruit: Cornel A. Tăslăuanu, caleg. tipograf, 1 cor.; Alexă Piso, sodal lăcătuș, 50 bani; Oprea Steflea, măsar (Săliște), aplicând pe fiul său Oprea la măsărit, 1 cor.; dna Elisa Munteanu n. Blaga, soție de notar (Cărpeniș), 8 cor.; Ioan Manta jun., paroh (Gurarâului) cor. 2·50 și Samuil Petrașcu, măsar (Paris), 1 cor.

*

Franța și alcoolismul. Cantitatea cea mai mare de alcool, conform unor date statistice mai nouă, se consumă în Franța. Este mai ales îngrozitor cât absint beau francezii. In anul 1874 nu s'a consumat mai mult de 700.000 litri de absint, dar în 1910 s'au vândut 39 milioane de litri din băutura aceasta otrăvitoare. Poporul francez chieltuește pentru alcool 3 miliarde de franci într'un singur an.

*

D'ale copiilor. Mama: „Ascultă, Mitică, ai dat și frățiorului tău partea cea mai bună din măr, cum ți-am spus?“ — Mitică: — „Da, mamă; i-am dat sâmburii, și i-am spus să-i samene în grădină, și pe urmă o să aibe o mulțime de mere!“

*

Demonstrația piticilor. O demonstrație ciudată s'a petrecut în Berlin, unde în fața unui palat s'au adunat 125 de pitici făcând un sgomot infernal. Directorul, care-i angajase li-a spus adecă cu o zi mai nainte, că nu poate să se țină de contractul făcut, deoarece poliția a oprit reprezentațiile ce avea să dea. Piticii au aflat, că directorul n'a spus adevărul, și de aceea au cerut cu toată energia, de care sunt capabili, ca directorul să le facă dreptate.

*

Câne polițist. Muncitorul Bittner ducându-se la poliția din Frankfurt, s'a plâns că mireasa lui s'a împușcat lângă o dumbravă. Oamenii dela poliție au eșit la fața locului și au găsit cadavrul fetei, lângă care se afla un revolver. „Tu ai omorât-o!“ a strigat lui Bittner unul dintre funcționari. Muncitorul însă a început a se jura, zicând că nu este vinovat. Atunci un funcționar a ridicat revolverul și l-a apropiat de nasul unui câne polițist ca să-l miroase. Cânele polițist îndată ce l-a mirosit, s'a aruncat la Bittner, trântindu-l la pământ. Nenorocitul, cuprins de groază, a recunoscut în sfârșit că și-a ucis mireasa.

*

Apa focului. Patima beuturii de rachiu se răspândește și astăzi tot mai tare în mijlocul indienilor. Locuitorii străvechi ai Americei numesc rachiul (așa zisul whisky) *apa focului.* Numirea aceasta s'a născut în modul următor: O companie de negustori a început să facă cu indienii schimb de mărfuri, și pentru a capacita mai ușor pe sălbatici, negustorii îi pofteau să înghită câteva păhare de rachiu. Dela o vreme, ca să câștige dela indieni și mai ieftin pieile prețioase de animale, au început să boteze rachiul, adecă să-l mestece bine cu apă. Indienii însă au aflat, că rachiul nu era curat, și că rachiul bun turnat pe foc se aprinde, iar rachiul subțiat cu apă stânge focul, astfel ei au numit rachiul din urmă *apa focului.* Un fruntaș indian, care a văzut răul produs de beutura alcoolică, a voit să înspăimânte poporul său, și i-a zis să nu mai bea „apa“ aceasta, căci este feartă din inimile pisicelor sălbatice și din limbi de vrăjitoare. Vorba sa însă n'a prins, și indienii beau nainte.

*

Bioscop. Atragem atențiunea publicului asupra faptului, că Mercuri și Joi bioscopul Apollo din piața Hermann are un program foarte interesant: Patimile Mântuitorului, viața, moartea și înălțarea sa la ceriu. Amănuntele le spun afișele.

*

Birou de informații în Budapesta. Atragem atențiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

Aviz.

Domnii membri români ai adunării municipale sunt rugați a se întruni Marți în 6 Iunie n. a. c. la o consultare asupra obiectelor, cari se vor pertracta în adunarea municipală convocată pe aceeași zi.

Sibiiu, 30 Mai 1911.

Dr. Liviu Lemény.

Donațiuni.

Pentru fondul jubilar de 25 de ani dela înființarea școalei civile de fete cu internat a Asociațiunii, au intrat încă următoarele donațiuni dela binevoitorii și dela absolventele școalei:

Aurora Olariu măr. Dr. Gârda, Veturia Crăciun, Alexandrina Tripon (clasa IV. civ.), câte 10 cor., Maria Cristea măr. Dr. Suciu 3 cor., Angela Pepa născ. Coșariu 5 cor., Constanța Dr. Bucur născ. Lungu 8 cor., Minerva Balint mărit. Dr. Tăbăcariu 5 cor., Maria Moța n. Dămian 10 cor., Sempronia Bredicеanu 5 coroane, Ana Iancu măr. Dr. Vlad, Zoe Adamovici măr. Dr. Oprea, câte 20 cor., Eugenia Dr. Vecerdea 30 cor., Ileana Petric, Elvira Petric, Eugenia Petric, câte 10 coroane, Elena Scridon, Maria Scridon mărit. Dr. Tanco, câte 5 cor., Olimpia Borzea născ. Scorobețiu, Emilia Popovici, câte 3 cor., Valeria Albini 10 cor., Mărioara Negru 3 cor., Sofia Dr. Mladin 10 cor., Silvia I. Comșa 60 cor., Florica Popovici, Elena Popovici, câte 5 cor., Eleonora Spornic, Silvia Spornic, câte 3 cor., Maria Stavrescu 5 cor. 66 fil., Lucia Cosma 25 c., Letiția Bologa, Miți Bologa (cl. IV. civ.), câte 10 cor., Sidonia Muntean, Mina Dunca, câte 5 cor., Dorina Maier (cl. IV. civ.), Miți I. Oncioiu, câte 10 cor. Cu suma precedentă: 2620 cor. 58 fil. și o acție à 200 cor.

Direcțiunea școalei esprimă profundă mulțămită și roagă on. redacțiuni ale ziarelor române să reproducă această dare de seamă.

(Va urma).

Curs pentru pantofari și cismari.

Rugăm pe cărturarii noștri dela sate să binevoiască a aduce la cunoștința pantofarilor și cizmarilor din partea locului, că la școala de specialitate a pantofarilor din Sibiu se ține un curs de 3 săptămâni, care începe la 24 Iulie și se termină la 12 August n. c.

Instrucția, care se dă gratuit, ține dela 7—12 a. m. și dela 2—6 d. a. Obiectele ce se predau sunt: 1. cunoștințe pregătitoare din geometrie și aritmetică, încât acestea se recer la facerea desemnurilor de model; 2. desemnuri și croitură model; 3. studiu asupra piciorului, asupra materialului de lucru și despre luarea măsurii și 4. purtarea contabilității industriale.

Participanții români de religiunea gr.-or. primesc, pe lângă materialul de scris, cărțile de lipsă, locuința și patul în mod gratuit, și un ajutor de 20 cor., pus la dispoziție din partea conzistorului arhidiecezan din Sibiiu. Frecventanții la sfârșitul cursului se provăd cu atestat de frecventare.

Terminul de înaintarea cererilor e până la 10 Iulie n. c.

Cererile să se adreseze dlui Schuster Martin, director (Sibiiu, str. Sag Nr. 29).

Sibiiu, 27 Mai n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărți și reviste.

Scrierile muzicale ale lui Dimitrie Cantemir, domnitorul Moldovei, de Teodor T. *Burada*, membru corespondent al Acad. române. Un volum de 114 pp. Prețul 5 Lei.

*

Hore și chiuituri din Bucovina, adunate din Bucovina de Sim. Fl. *Marian*, membru al Academiei române. București, 1911. Edit. Ac. rom. Un volum de 182 pp. Prețul 2 Lei.

*

Legende, tradiții și amintiri istorice adunate din Oltenia și din Muscel, de C. *Rădulescu-Codin.* București 1911. Editura Academiei române. Un volum de 133 pp. Prețul 1·50 Lei.

Nr. 5700/1911 Bis. (168) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul neputincios din parohia de clasa a III. **Vima-mică** se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în foaia „Telegraful Român“, pe lângă jumătate venitele parohiali din bir (adău) ziua de lucru și stolă fasionată.

Suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare, petenții le vor aşterne în terminul deschis Consistoriului cu observarea că până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, vor avea a se presenta cu ştirea protopresbiterului concernent înaintea alegătorilor în biserică, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sibiiu, din şedința senatului bisericesc ținută la 10 Maiu 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 4183/1911 (169) 1—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1911/1912 se recere liferarea de 150 stânjini de lemne de fag, neplutite, din fața soarelui, — care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 25 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 14/27 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 43 Par. (166) 1—3

Anunț de licitațiune.

In **13 Iuniu** n. a. c. se dă prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalelor gr. or. rom. din comuna noastră **Berghin** şi din filia Colibi pe baza planurilor şi preliminariilor de spese aprobate de prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Prețul de strigare pentru Berghin 7000 cor. iar pentru Colibi 8000 cor.

După aceste sume se va depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în Berghin la oarele 10 a. m. în edificiul şcoalei, iar în Colibi la orele 2 p. m. în casele epitropului.

Planul şi preliminariul, precum şi condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetele parohiale îşi reservă dreptul de a da în întreprindere zidirea şcoalelor acelora dintre minus oferenți, în cari vor avea mai multă încredere.

Piatra şi cărămida la Berghin o dă comuna bisericească, în Colibi toate le dă întreprinzătoriul.

Berghin-Colibi, la 12/25 Maiu 1911.

Chirilă Radu
epitrop — Berghin.

Titu Morariu
paroh.

Nicolae Cristea
epitrop — Colibi.

Vidi: **Sergiu Medean**
protopresbiter.

Postav alb frumos
pentru pantaloni
oferă
CAROL EICHLER, Nagyszeben.

Nr. 5878/1911 B. (172) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Tecarău**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțeşti.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor în vigoare, sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, în care timp reflectanții au a să prezenta în parohie — cu prealabila învoire a oficiului protopresbiteral concernent, — pentru a face cunoştință cu poporul, a cânta şi eventual a oficia în sf. biserică.

Sibiiu, din şedința senatului bisericesc ținută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 539/911. (171) 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planurilor şi preliminarelor de spese aprobate de Ven. Consistoriu arhidiecezan sub Nrii 6880 şi 6998 din an. tr. se dau în licitațiune publică **Luni în 30 Maiu (12 Iunie) 1911** la 2 ore post merid. în localul şcoalei române următoarele:

1. Darea în arândă a băilor de apă minerală sărată, pe timp de 15 ani consecutivi, conform îndatoririlor din planul şi preliminariul aprobat cu 2965 cor. 07 fil.

Prețul de strigare al arândei este de 50 cor. anual.

2. Acoperirea bisericei gr.-or. române cu țiglă şi repararea ei conform planului şi preliminariului de spese prin licitațiune minuendă dela suma de 2203 cor. 78 fil.

Doritorii de a licita sunt îndatorați a depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de preț la mâna preşedintelui licitațiunei.

Darea de informațiuni se pot lua la oficiul parohial rom. gr.-or.

Comitetul îşi rezervă a da lucrările cumulativ sau separat celui, care i se va părea mai solid.

Poiana sărată (Sósmező), în 12/25 Maiu 1911.

Ioan G. Olteanu
paroh.

Constantin Mateiu
epitrop.

Văzut: **Constantin Dimian**
protopresbiter.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** şi

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informații comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 6—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Concurs.

In **Valeamare** (ppresb. Bocşa, dieceza Caransebeş) postul de învățător e vacant. Terminul 30 Maiu vechiu. Salar conform legii. Preferiți sunt cei apți de a înființa cor. Doritorii se pot prezenta cu prealabila încuviințare a protopopului concernent. (164) 2—3

Nr. 5387 Bis. 1911. [161] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de a III-a clasă **Muncelul mare** cu filiile **Boia-Birzi** şi **Muncelul-mic** se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petenții vor aşterne suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis Consistoriului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținută la 3 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

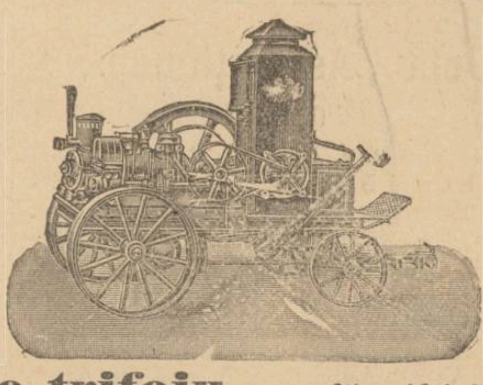

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curățitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcționat, aşa că se vinde cu deplină garanție ca şi una nouă, **cu preț şi condițiuni de plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
(157) 3--10 **Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.**

Pentru
Dame
indispensabil!
Cel mai bun mijloc de înfrumsețare
Crema-MARGIT a lui Földes

Neîntrecută şi cu efect miraculos

delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe față sgrăbunțele şi alte necurățenii de piele. Netezeşte încrețiturile feței, fața o înălbeşte, împrospetează şi intinereşte.

Prețul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinți Margit 1 coroană. Apă pentru față Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

Feriți-vă de imitațiuni!

CLEMENS v. FOLDES farmacist
în ARAD.
132 b) 3—7

ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1646 SZ.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 32 –52

Clopotele găurite

o invențiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Vă rog a nu trece cu vederea!

Preluând fostul **Restaurant** şi **Hotel** al dlui **Bressler** în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna), — rog încrederea dată antecesorului meu — în aceeaş măsură a mi-o anticipa şi mie.

Imi voiu da silință a fi în toată privința prevenitor față de onorații oaspeți!

Sesonul: dela 15 Maiu până 31 August.

Chilii curate de zi ori pe lună, sală mare de mâncare, frumoasă grădină de restaurant, şi parc umbros.

Bucătărie eminentă, cafea, de dejun şi de ojină. Vinuri garantat naturale. Bere încontinuă proaspătă deschisă de Steinbruck şi neagră de trei stejari.

Cu toată stima:
succesorul lui Bressler
Carol Kovács
hotelier.

(151) 5—6

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 24 Maiu (6 Iunie) 1911. *Nr. 55.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 4110 Şcol.

CONCURS.

La seminariul arhidiecezan sunt vacante **2 posturi de profesori** în secţiunea pedagogică şi anume un post pentru studiile: Psihologie, Didactică, Pedagogie, Istoria pedagogiei, Organizarea învăţământului, Şcoala practică, — altul pentru limbile, maghiară şi germană, — pentru ale căror ocupare se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegr. Român“.

Cererile sunt a se adresa Consistoriului arhidiecezan în terminul indicat, provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez, că e român gr. or.
2. Testimoniu de maturitate.
3. Diplomă dela stat de profesor pentru pedagogie, respective diplomă de profesor pentru şcoalele medii dela stat în specialităţile indicate.
4. Alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiiu, din şedinţa senatului şcolar, ţinută la 12 Maiu, 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

De pe câmpul dăscălimei.

II.

Nepăsarea sau negligenţa, — ca să nu zic trândăvia, — unor învăţători negândiţi a tras totdeauna după sine urmări rele, nu numai pentru dânşii, ori statul învăţătoresc, ci şi pentru însaş şcoala, unde spre nenorocire sunt puşi să o conducă; pentrucă un învăţător, care se negligă pe sine, negligă totodată şi învăţământul din şcoala sa, ba şi din cercul său de activitate. Apoi poporul care vede trândăvia şi nepăsarea unui astfel de învăţător, îl socoteşte de un executor, care pe nedrept jăfueşte poporul, sau biserica, nefiind el vrednic de plata sa.

Poporului îi place şi se simte mândru, când a putut ajunge să aibă un învăţător, care prin implinirea cu dragoste a chemării sale de învăţător s'a făcut om cu trecere înaintea oamenilor de valoare. Din contră, cu cât un învăţător nu-şi iubeşte slujba sa şi e dovedit, că nu e la înălţimea chemării sale, cu atât mai mult sătenii ar arunca sorţi pe hainele lui cele domneşti, făcute pe nedrept din sudoarea lor.

Nepăsarea, sau nepriceperea — ca să nu zic nebunia, — a turburat creerii unor învăţători aşa, că în înţelepciunea (?) lor ţin de lucru neînsemnat, ba chiar şi neobligat, a cerceta biserica; căci în loc de a duce şi pe şcolari la biserică şi a cânta cu ei la liturgie, în Dumineci şi sărbători, nici chiar dânşii nu merg bucuros la biserică; ba sunt unii, cari deşi merg, cum e vorba, din Paşti în Paşti, dar şi când merg, anume merg la biserică cam pela sfârşitul slujbei, ca să nu şadă prea mult în biserică, ca şi cum cercetarea bisericii pentru dânşii ar fi o sarcină, ar fi o slujbă neplăcută, o slujbă de clacă.

Oare pe un astfel de învăţător, care prin astfel de exemple îşi dovedeşte credinţa sa creştinească, îl putem numi luminător al unui popor? Nu! Pentrucă luminarea poporului nostru e în cea mai strânsă şi nedespărţită legătură cu credinţa noastră creştinească.

Legăturile cele puternice ce au existat între şcoală şi biserică, au să existe pentru toate veacurile. Şi dacă un învăţător va desconsidera biserica, se desconsideră pe sine şi desconsiderat va fi şi el de toţi fiii bisericii.

Oare nu i-ar şedea mai bine unui învăţător, dacă în Dumineci şi sărbători, împreună cu ceialalţi cântăreţi ai bisericii, ar ţinea strana la utrenie, apoi împreună cu şcolarii va continua a cânta şi liturgia?

Negligarea cântărilor noastre bisericeşti cu şcolarii a fost totdeauna şi are să fie şi în viitor spre paguba, nu numai a şcoalei şi bisericei, ci şi spre paguba neamului nostru.

Toţi oamenii, — după puterea şi cunoştinţa ce o au, — să năzuesc prin fapte să dovedească cum că ei există; că fac ceva ce le poate servi spre cinste, afară de cei prăpădiţi şi disperaţi. Numai din munca şi activitatea ce se vede că o desvoaltă unii învăţători în cercul lor de activitate se poate vedea, că nu-s însufleţiţi pentru munca la care s'au angajat şi care le stă înainte. N'au ambiţiune de luminători şi n'au dragoste cătră chemarea lor. Sunt adecă aşa de nepăsători, sau încăpăţinaţi, încât foarte puţin, sau chiar deloc nu le pasă, dacă viitorul îi va osândi de nevrednici de poziţia şi cinstea în care s'au aflat ca dascăli.

Celce nu-şi iubeşte biserica sa, nu este vrednic de ea. Celce nu-şi iubeşte biserica sa, nu iubeşte nici legile şi aşezămintele ei, şi celce nu le iubeşte pe acelea, nu este credincios bisericii şi legilor ei. Prin urmare, după fapte nu-l poţi numi creştin. Şi celce nu este credincios bisericii şi credinţei mărturisite de biserică, apoi nu poate fi credincios nici neamului său. Dacă un învăţător, ca propagator al religiozităţii şi moralităţii, nu le are pe acestea, şi nu are dragoste cătră acestea, atunci cum vom mai putea pretinde dela el, ca să dea altora ceeace el singur nu are?

Oamenii din alte clase mai pot fi şi fără ambiţie de a putea fi judecaţi pentru atari lucruri şi după moarte; căci de n'au făcut nimica, ori de au făcut chiar şi rău în viaţă, ruşinea cade numai pe persoana, ori familia respectivului, pe când la învăţători ruşinea cade, nu numai pe ei, ci şi pe neam.

Să fie cu ertare, dacă susţin la acest loc, că se află şi de acele sate, unde poporul nu susţine şcoala din propriile mijloace, numai din cauza învăţătorilor: s'au dovedit nevrednici de plata ce o trag!

Cine altul, dacă nu învăţătorul, trebue să facă pe popor să înţeleagă însemnătatea şcoalei pentru poporul nostru?

Precum şi în alte multe corporaţiuni, aşa şi în corpul dăscălesc, sunt deci şi părţi bolnave, cari ar trebui lecuite radical.

Cei mai vrednici membri ai corporaţiunei dăscăleşti sunt datori să afle măsuri pentru lecuirea boalelor; pentrucă ştiut este, că o oae bolnavă dă de ruşine toată turma.

In conferenţele ori reuniunile învăţătoreşti ar fi bine să se constate care învăţător e la înălţimea chemării sale, şi care îşi desconsideră chemarea, ca astfel hărnicia celor vrednici de cinste să fie recunoscută şi preţuită, nu numai de corpul învăţătoresc, ci şi de alţi oameni de bine, din contră, trândăvia şi nepăsarea celor ce sunt spre pedeca înaintării noastre să fie descoperită, nu numai în adunările învăţătoreşti, ci şi în foaea învăţătorilor.

In timpul în care trăim şi în împrejurările în cari ne aflăm, ca popor, s'ar cuveni, ca numai veşti bune să auzim despre întreaga dăscălime română. Să auzim adecă, cum se năzueşte fiecare pe întrecute a afla calea cea mai sigură cătră înaintarea noastră, făcând cinste neamului nostru prin implinirea cu sfinţenie a chemării lui de dascăl.

Dă Doamne neamului nostru numai astfel de dascăli!

I. Bota.

Kristóffy deputat. In Ciaba a fost ales Vineri, în 2 Iunie n. deputat la dietă, în locul lui Achim András, fostul ministru de interne în zilele cele grele, domnul *Kristóffy Iózsef*, cu 1038 voturi, faţă de 953 voturi, date candidatului independist Urszinyi. In Kristóffy câştigă votul universal, egal şi secret un energic şi convins apărător în sfatul ţării.

Din parlament. In discuţia asupra budgetului de culte şi instrucţiune publică au vorbit şi deputaţii români guvernamentali: *Dr. Iosif Siegescu*, în şedinţa din 29 Maiu n., şi Arhimandritul *Vasile Mangra*, în şedinţa din 2 Iunie n. Primul a cerut îmbunătăţirea salarelor canonicilor gr. cat. români, şi ţinerea în vedere a drepturilor bisericei gr. cat. române cu ocasiunea regulării autonomiei bisericei catolice, iar cel din urmă a reclamat sprijinul garantat în legea de naţionalităţi pe seama instituţiunilor culturale şi de educaţie publică româneşti. A condamnat esecutarea forţată a legii lui Apponyi, prin ce să dă ansă numai la nemulţămiri şi la plângeri, căci constienţa naţională a poporului nu vine schimbată. Năzuinţele culturale ale naţionalităţilor nu au să fie împedecate, ci sprijinite. In urmă a cerut îmbunătăţirea congruei pe sama preoţimei gr. ort. române. In numărul viitor vom da vorbirea în întregime.

Adunare poporală. Aderenţii partidului naţional român din Caraş-Severin şi din comitatele învecinate sunt învitaţi la adunarea poporală ce se va ţinea în Lugoj, în grădina hotelului *Concordia*, în ziua de 2/15 Iunie a. c. In ordinea zilei se cuprinde şi punctul despre sufragiul universal egal, direct şi secret, cu votarea în comune.

Discursul parlamentar

al deputatului naţionalist român *Vasile Damian*, rostit în şedinţa din 27 Maiu n. c. a dietei, la discuţia asupra budgetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică.

„On. Cameră! Din toate resortele eu ţin resortul cultului cel mai important, căci în cadrele acestui resort sunt avizate toate acele agende, cari dau ca rezultat luminarea cetăţenilor. Unde cetăţenii se împărtăşesc de binefacerile culturei, nu numai ei vor fi fericiţi, dar ţara însăşi va fi fericită, tare şi puternică.

Să vedem deci, întrucât ofere budgetul cultului acele mijloace, cari pot să producă această stare de lucruri. Pe seama acestui resort se preliminează în cifră rotundă suma de 140 milioane de coroane, cu $8\frac{1}{6}$ milioane mai mult, decât în anul 1909. Dacă vom lua în considerare faptul, că întregul budget pe 1911 face 1400 milioane, iar budgetul ministerului de culte este dotat cu $148\frac{1}{2}$ milioane, atunci pe de-o parte trebue să recunoaştem, că în raport cu starea noastră financiară suma aceasta este foarte considerabilă; dar dacă vom socoti raporturile noastre culturale, înapoiarea noastră, precum şi multele cerinţe, cari ne sunt necesare, ca să ne ridicăm în rândul statelor civilizate, atunci suma aceasta nu este suficientă.

E mare interes de stat, chiar interes de existenţă, ca budgetul acestui resort să primească o acoperire mai mare şi va fi foarte de dorit, cum a spus şi dl ministru, că în budgetul anului viitor să se iee o sumă mai mare. Socotesc, că colegii dlui ministru nu vor veni cu pretensiuni exagerate faţă de resortul lui şi nu vor împiedeca punerea în budget a unei sume mai mari, iar eu pot să asigur pe dl ministru, că Camera la tot cazul va vota plusul. Dotarea acestui resort trebue să crească an de an în măsură, ca să poată răspunde tuturor pretensiunilor, cari trebuesc îndeplinite, dacă voim să ţinem pas în progres cu celelalte state civilizate. Constatând acestea, cred necesar a compara ajutoarele, ce le oferă statul diferitelor confesiuni şi naţionalităţi. Căci în trecut confesiunile au fost în patria noastră propagatorii exclusivi ai culturei întemeiate pe morala religioasă. Ele au susţinut şcoalele confesionale şi jertfesc şi acum foarte mult pe terenul cultural. Este prin urmare lucru prea firesc, ca statul să sprigineacă aceşti factori, cari îi sunt soţi ajutători întru ajungerea scopurilor sale măreţe.

Voiu începe cu ajutoarele, cari se dau şcoalelor medii.

Din suma de 3 861,000 cor., care este preliminată pentru sprijinirea şcoalelor medii confesionale, municipale şi comunale, şcoalele medii gr.-or. şi gr.-cat. române primesc ceva ajutor numai din suma de 820,000, care este menită pentru întregirea salariilor profesorale şi direcţionale, câtă vreme din restul de 3.040,000 cor. nu primesc nici un filer. Intreg ajutorul acesta se dă aproape exclusiv şcoalelor confesionale. In anul 1911 este preliminată suma de $17\frac{1}{2}$ milioane pentru clădiri şi investiţiuni, dar din această sumă şcoalele medii gr.-or. şi gr.-cat. române nu primesc absolut nimic. Din suma de 730,000 cor. preliminată pentru investiţiuni şcoalele noastre asemenea nu primesc nimic, cu toate că spre pildă gimnaziul din Brad încă în 1910 a cerut un ajutor de 130,000 cor. pentru scopuri de zidire, dar petiţia aceasta nici până astăzi nu este rezolvită.

Dimpotrivă vedem, că sub titlul de percepţiuni extraordinare pe seama şcoalelor medii de stat au incurs aproape 700,000 cor. din izvoare româneşti. Astfel spre pildă pentru edificarea gimnaziului de stat din Caransebeş s'au dat 400,000 cor. din fondurile comunităţii de avere şi din fondul şcolar gr.-or. român al oraşului. Comitatul Turda-Arieş a oferit pentru gimnaziul de stat din Turda 300,000 cor., din care 200,000 se va lua din darea suplementară comitatensă, iar 100,000 cor. dela oraşul Turda. Fiind aici partea covârşitoare a poporaţiunii Români, deci aceştia vor contribui cu sumele indicate pentru gimnaziul de stat. Astfel s'a întâmplat aceasta în comitatul Hunedoarei, astfel la Făgăraş, unde Românii dau 90—95% din poporaţiune şi tot astfel s'a întâmplat şi în alte locuri.

Urmează de aici îndoita datorinţă a ministrului de culte, ca să contribuie cu ajutorul statului şi pentru edificiile şcoalelor medii gr.-or. şi gr.-cat. române.

Trec acum la ajutoarele date şcoalelor poporale. Aci sunt preliminate aproape 13 milioane cor. In anul 1911 mai mult cu 4.362,000 cor., din care numai o parte prea neînsemnată revine şcoalelor poporale gr.-or. şi gr.-cat. române. Suma ajutoarelor date acestor şcoale nici decum nu este în raport nici cu numărul, nici cu trebuinţele lor, iară din suma de 2.500,000 cor., care se dă susţinătorilor de scoale poporale în temeiul art. de lege XLVI din 1908 sub titlul de rebonificare, şcoalele poporale gr.-or. şi gr.-cat. rom. nu primesc aproape nimic.

Vreau să ilustrez, cum se împarte aceastǎ sumă de 2.500,000. Pentru 2570 şcoale de stat se dau 185,380 cor., pentru 1351 şcoale comunale se dau 246,375 cor., pentru 5287 şcoale romano catolice se dau 675,680 cor., pentru 3 şcoale armeneşti 1040, 1802 şcoale gr.-cat. 45 000 cor., pentru 1861 şcoale reformate 364,976 cor., pentru 1303 şcoale de confesiunea augustină 229,976 cor., pentru 1511 şcoale gr.-orientale 13,660 cor., pentru 36 şcoale unitare 3900 cor., şi pentru 440 şcoale izraelite 579,588 cor. Din suma de 54,000 cor. preliminată pentru zidiri, şcoalele gr.-or. şi gr.-cat. române nu primesc absolut nimic. Ar fi foarte de dorit, ca pe viitor acestea ajutoare să se împartă în raport cu numărul şcoalelor de diferite confesiuni.

Pentru şcoale de specialitate nu se dă nimic. Cu toate că în anul 1909 s'a cerut pentru edificarea şcoalei comerciale gr.-or. române din Braşov suma de 130,000 cor., cererea aceasta a fost respinsă pe motivul, că nu este acoperire. In 1910 cererea s'a înaintat de nou, dar până acum nu s'a rezolvit şi nu este speranţă, ca în cadrele bugetului din 1911 această justă cerere să se implinească.

Din suma de $5^1/_2$ milioane, preliminată pentru muzee, biblioteci şi pentru scopuri ştiinţifice şi culturale, naţionalităţile nu primesc absolut nimic.

Trec acum la ajutoarele date bisericilor: (S'auzim! la mijloc). Sub titlul acesta sunt preliminate 6.028,000 coroane., cu 538,000 mai mult decât în 1909. Din suma aceasta cade pe biserica augustină şi evangelică reformată 4.800,000 c., deci aproape 5 milioane. Aceste două confesiuni numără împreună 3.686,092 suflete. Pentru bisericile gr.-cat. şi gr.-orientale, cari împreună numără 4.040,460 suflete se dau 600,000 cor. Din suma aceasta revine bisericei gr.-or. române 100,000 cor., căci cele 50,000 cor., care au fost date în anii 50 ca dar împărătesc, ministrul le împarte fără învoirea bisericei şi anume nu numai acelor preoţi, pentru cari a fost destinată, anume pentru cei din arhidieceză, ci preoţilor din întreaga mitropolie. Biserica unitară cu 68,000 suflete primeşte 235,000 cor., biserica izraelită cu 861,000 sufl. ia 180,000 coroane.

Trec acum la congrua preoţilor. Ajutorul de congruă face la erogaţiunile ordinare 4.090,000 cor., cu 600,000 cor. mai mult decât în 1909. Motivarea spune, că plusul acesta a fost de lipsă cu 300,000 cor., pentru înfiinţarea mai multor comune bis. reformate în Ardeal din interes de stat şi pentru întregirea dotaţiunii preoţilor gr.-or. cu cvalificaţiune superioară. Sunt informat, că ministrul de culte în timpul din urmă a statorit întregirea preoţilor cu cvalificaţiune superioară în suma de 400 cor. In înţelesul legii de congruă adecă în acele parohii, cari nu au 800 suflete ori în cari mai nainte au fost preoţi de cvalificaţiune inferioară, dacă acestea se îndeplinesc ulterior cu preoţi de cvalificaţiune superioară, ministrul are dreptul discreţional ca să-i întregească ori ba dotaţiunea acestuia cu încă 400 cor. şi anume, dacă comuna bis. respectivă dă şi ea din partea sa 400 cor. Sunt informat că dl ministru în timpul din urmă renunţă dela această condiţiune, şi asemnează şi fără asta întregirea dela stat de 400 cor. Astfel apoi totuşi am ajuns, că dotaţiunea preoţilor cu cvalificaţiune superioară s'a scăzut dela 1600 la 1200 cor. Lucrul acesta nu este numai o mare nedreptate faţă de preoţi, dar este chiar în detrimentul statului, căci astfel preoţii cu cvalificaţiune superioară nu pot ajunge în poziţii potrivite cvalificaţiunii lor. Restul de 300,000 cor. se dă pentru întregirea dotaţiunii preoţilor romano-catolici.

Rog foarte mult pe dl Ministru de culte şi instrucţiune publică, ca în anul viitor să arate sumele date pentru întregirea dela stat a dotaţiunilor preoţilor separat după confesiuni şi biserici, ca astfel să se poată şti apriat, care biserică câtă sumă primeşte sub acest titlu.

Trebuie să observ, că înşirarea acestor date nu însamnă, că doară eu aş reproba ori aş găsi prea mari ajutoarele, cari se dau confesiunilor mai bogate, augustinilor, evangelicilor şi izraeliţilor. Aşa ceva e departe de mine. Dimpotrivă, aprob şi laud procedura aceasta şi rog chiar guvernul, ca pe viitor să le ajutoreze cu sume şi mai mari, dar tot atunci cer, ca să se aplice aceeaş măsură faţă de toate confesiunile, astfel îndeosebi şi faţă de confesiunea gr.-or. şi gr.-cat. română.

(Va urma).

Dela sfântul sinod al României.

Am dat rapoarte amănunţite despre şedinţele consistorului superior bisericesc din România, după ziarele din Bucureşti, şi tot după ele dăm acum rapoarte şi despre şedinţele sfântului sinod al bisericei autocefale gr. ort. române din regat, şi anume, din motivul ca cetitorii nostri să fie în curent cu tot ce se întâmplă în biserica ortodoxă română, în aceste zile, în cari vedem, că pe *alţii* parecă îi doare chiar mai mult capul pentru cele ce se întâmplă în biserica noastră, decât pe noi, cei în prima linie interesaţi, pe credincioşii ei. Lăsăm deci să urmeze cele apărute în ziarul „*Epoca*“ despre şedinţele sfântului sinod:

Vineri, 13 Maiu v. c. s'a deschis sesiunea sfântului sinod. Un Te-Deum a fost oficiat la sfânta mitropolie la orele 9 de dimineaţă. Apoi membrii sfântului sinod au plecat la locul unde se ţin şedinţele sfântului sinod.

P. S. Sa episcopul Gherasim Safirim al Romanului a luat parte la această şedinţă. Sunt de asemenea de faţă dnul C. C. Arion, ministrul cultelor şi dl Boroianu, administratorul casei bisericii.

Dl C. C. *Arion*, ministrul cultelor, a cetit decretul regal pentru deschiderea actualei sesiuni a sfântului sinod. Apoi imediat după terminarea cetirii decretului dl C. C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a încunoştiinţat oficial sf. sinod, că guvernul *va modifica legea sinodală*, după indicaţiunile date în senat şi în sf. sinod de P. S. S. episcopul Safirim al Romanului. Aceasta, pentruca legea să fie deplin canonică şi în concordanţă cu dogmele.

Dl ministru al cultelor a rugat pe membrii sfântului sinod să fie împăciuitori cu colegii lor, pentruca sfânta biserică să nu sufere de pe urma neînţelegerilor, cari domnesc de multă vreme în sinul ei.

Iată declaraţiunile textuale ale dlui C. C. Arion, ministrul cultelor:

„Preasfinţiţi părinţi! Una din chestiunile cari trebue să ne preocupe mai mult în sesiunea de faţă, este trebuinţa modificării cât mai neîntârziate a legei sinodale şi consistoriale, în părţile sale cari se referă la atribuţiunile consistorului superior.

Sfântul sinod şi-a esprimat în şedinţa dela 13 Ianuarie 1910 părerea, că legea trebue modificată. Faţă de această părere, ori ce amânare nu poate fi decât în dauna bisericii noastre.

Modificarea va face să înceteze ori ce controversă posibilă asupra canonicităţii legei şi sper atunci, că turburarea al cărei punct de plecare a fost însăşi legea, va înceta — în biserică, şi pacea se va putea face deplin, aşa cum o doresc sunt încredinţat, toţi înalţii prelaţi şi toţi bunii creştini şi bunii Români.

In dorinţa de a alcătui o lege cât mai bună, este loc a se examina dacă şi alte modificări nu trebuesc făcute, şi în special dacă e bine a se persista în modul de alegere şi de numire a consistorului, aşa cum se face astăzi, sau a se adopta un sistem, care să stabilească o legătură şi mai strânsă între preoţi şi monahi şi membrii consistorului pe cari ei îi aleg.

Neîndoios, că o lege ca aceasta care în unele părţi atinge înseşi dogmele şi canoanele, nu se poate face decât prin o bună învoire cu sfântul sinod, *şi astfel este voinţa mea să o fac.*

Cât despre chestiunile pur canonice, ele sunt prin firea lor de competenţa esclusivă a sfântului sinod, în special aşa este chestiunea disciplinei în biserică. Sfântul sinod va lua în această privinţă măsurile pe cari le va crede mai nimerite pentru a se satisface legile bisericeşti şi a se menţinea prestigiul şi autoritatea bisericii, care cu deosebi stă în mânile sale. Prin aceasta se va împuternici credinţa în ţară.

Pentru urmărirea acestui scop, menţinerea prestigiului şi a autorităţii bisericii, pentru întărirea credinţii în ţară, sf. sinod să fie încredinţat, că va avea totdeauna concursul meu, ca autoritate laică“.

P. S. Sa Episcopul Gherasim Safirim s'a ridicat şi a cetit o adresă scrisă de mai înainte.

Printr'însa P. S. Sa a arătat fazele conflictului sinodal, a spus că I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat îl terorisează şi îl ameninţă, — şi că s'au răspândit svonuri, că va fi suspendat, sau caterisit, dacă nu trece peste acusaţiunile pe cari le-a adus I. P. S. Sale Mitropolitului Atanasie.

Titularul episcopiei de Roman a cerut din nou darea în judecată a I. P. S. Sale Mitropolitului-Primat şi a sa, — şi judecarea de către un sinod canoniceşte constituit a părţilor.

Episcopul Gherasim declară, că va considera de nule şi fără efect ori ce hotărâri va lua sinodul, atât timp, cât va fi presidat de I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat. Apoi P. S S. Episcopul de Roman s'a ridicat şi, deşi dl C. C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunei şi P. S. S. Episcopul de Buzău l-au rugat să rămână în şedinţă, a părăsit sinodul şi a plecat acasă.

Imediat după plecarea P. S. Sale Episcopului Gherasim, membrii sinodului au cerut în corpore discuţia incidentului. P. S. S. Arhiereul Valerian a spus în resumat, că nu e de loc demnă şi nici spre binele sfintei noastre biserici atitudinea P. S. Sale Episcopului Safirim. P. S. Sa Nifon a rugat pe membri să lase rezolvirea acestei chestiuni până după modificarea legei consistorului, pentrucă până atunci P. S. Sa Episcopul Romanului, poate reveni la calea cea dreaptă.

P. S. Sa Episcopul Conon al eparhiei Huşilor a cerut din potrivă, ca sfântul sinod se procedeze fără nici o întârziere la rezolvirea acestui conflict, care durează spre paguba bisericii noastre de foarte multă vreme. Dnul C. C. Arion a luat din nou cuvântul spunând, că dsa va lăsa sfântul sinod să procedeze aşa cum crede de cuviinţă în această chestiune.

„Vă declar, — a adăogat dnul C. C. Arion, — că nu voiu face altceva, decât voi aduce la îndeplinire în numele guvernului cele ce veţi hotără în şedinţele sfântului sinod“.

La orele 12 şi jumătate a luat sfârşit şedinţa de deschidere a Sf. Sinod, anunţându-se cea viitoare pentru Luni.

Şedinţa a doua.

Ţinută Luni, în 16 Maiu v. A fost presidată de I. P. S. Sa Mitropolitul-Primat. La şedinţă a luat parte dnul C. C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, şi dnul Boroianu, administratorul casei bisericii. E present şi P. S. Sa, Episcopul Safirim al Romanului. S'a cetit sumarul şedinţei precedente şi s'a aprobat.

La ordinea zilei au fost diferite comunicări şi rapoarte, făcute de secretarii de şedinţă.

S'au cetit de asemenea trei comunicări ale patriarhatului din Constantinopol, dintre cari una relativă la o întrebare în chestia preoţilor văduvi.

P. S. Sa Episcopul Safirim al Romanului s'a ridicat apoi şi a dat cetire unei noi adrese.

Printr'însa Episcopul de Roman face întâi un istoric din care caută să dovedească precis, că în alte asemenea conflicte pârâtul şi pârâtorul părăseau şedinţa, unde sfinţii ierarhi judecau neînţelegerea.

P. S. Sa Episcopul declară, că se aştepta, ca în trecuta şedinţă Mitropolitul-Primat să lase pe membrii sinodului, transformat în tribunal bisericesc, să judece vina pârâtului şi să pedepsească pe acusator, în casul când s'ar dovedi, că învinuirile ar fi neadevărate.

Episcopul Gherasim Safirim se întreabă, dacă un pârât poate fi şi judecător, — iar la sfârşitul petiţiei, — după ce spune că nu se teme de suspendare, sau caterisire, întru cât dogmatic şi canonic lucrul acesta nu se poate fără judecată.

Mulţămeşte călduros guvernului, care a declarat, că va modifica legea consistorială, lege plină cu erezii ce a trecut numai din causa I. P. S. Sale Mitropolitului-Primat.

După ce a cetit petiţia, P. S. Sa Episcopul de Roman a adăogat, că în toate şedinţele va veni cu o nouă adresă, până când se va convinge fiecare, că pace nu poate fi în biserică, atâta vreme, cât I. P. S. S. Mitropolitul Atanasie nu se desvinovăţeşte de pârele cari i se aduc.

După aceasta Episcopul de Roman a părăsit sinodul.

Membrii sinodului au suspendat şedinţa şi au ţinut o consfătuire, pentruca să aviseze la măsurile de luat pentru aplanarea acestui grav conflict.

Şedinţa se redeschide peste un sfert de oră.

I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei vorbeşte cu privire la modul de constituire al comisiunei, care să se ocupe cu modificarea legii consistorului superior bisericesc. I. P. S. Sa cere ca în comisiune să nu se numească membri sf. sinod, cari au luat parte în vechile comisiuni pentru elaborarea acestei legi, ci din comisiunea modificătoare să facă parte membri noi.

P. S. Sa Episcopul Nifon a cerut, ca ori cum va fi formată comisiunea, dintr'însa să facă parte un mitropolit, un episcop şi un arhiereu.

P. S. Sa Episcopul Conon al Huşilor a propus relativ la modificările de adus legei, să se ia în discuţie hotărârile tuturor membrilor cari trebuesc să-şi dee în scris părerea.

Comisiunea căreia ele vor fi trimise, le va studia şi într'o şedinţă plenară a sfântului sinod va propune, de acord cu toţi membrii, un proiect de modificare, pentru a fi apoi înaintat guvernului.

Această propunere s'a aprobat, rămânând ca în altă şedinţă, care va avea loc Mercuri să se numească membrii comisiunii.

S'a discutat apoi asupra chestiunii alegerii comisiunei de judecată. Membrii sinodului au fost de acord să mai amâne rezolvirea ei, întru cât trebue un timp de chibzuire.

In acest sens a vorbit P. S. Sa Episcopul Argeşului.

P. S. Sa Episcopul Conon al Huşilor a cerut să se rectifice o inexactitate. Inaltul ierarh a desminţit, că ar fi adresat cuvinte aspre în şedinţa precedentă la adresa P. S. S. Episcopului de Roman, sau că ar fi spus că „trebue să se procedeze cu asprime“, cum s'au spus prin ziare.

Dl C. C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a rugat sinodul, ca în această chestiune să ia o hotărâre bine chibzuită, în concordanţă cu dogmele şi canoanele.

Episcopul Conon al Huşilor a atras atenţia P. S. Sale Episcopului de Roman şi tuturor membrilor sf. sinod, că au jurat bisericii liniştea ei şi că vor păzi pacea dintr'însa.

Comunicându-se petiţia diaconului Calinic Serboianu, — Arhiereul Atanasie, vicarul sfintei mitropolii, a spus că acest ierodiacon a avut totdeauna purtări rele şi în ţară şi în străinătate. Acest călugăr care a trimis o petiţie sf. sinod, reinoind acuzările aduse, întră în categoria acelor cari prin hotărârea de anul trecut a sfântului sinod sunt opriţi definitiv să mai slujească.

Ne mai fiind nimic la ordinea zilei, sf. sinod a ridicat şedinţa la orele 1 p. m.

Şedinţa a treia.

Ţinută Miercuri, în 18 Maiu v. c. A prezidat I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei. Au luat parte la şedinţă toţi arhiereii, afară de arhiereul Valerian care este bolnav.

Azistă la şedinţă dl ministru C. C. Arion şi dl Boroianu.

După cum se anunţase, azi urma să se alegă comisiunea care să se ocupe cu modificarea legii Consistorului superior bisericesc.

Sunt aleşi în această comisiune P. SS. Lor Episcopii Argeşului, Romanului şi Dunării de jos.

Această comisiune se va întruni în curând pentru a elabora un memoriu cuprinzând modificările aduse legei Consistorului, pentru a o pune în concordanţă cu dogmele şi canoanele.

P. S. Sa episcopul Gherasim Safirim al Romanului, care se află în şedinţă, a luat în urmă cuvântul şi a cetit următoarea adresă, pe care a înaintat-o Sfântului Sinod:

„Inalt Preasfinţite preşedinte!

Am venit şi azi în şedinţă, pentru ca prin prezenţa mea să protestez iarăşi împotriva faptului, că I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, Atanasie Mironescu, continuă să prezideze Sfântul Sinod, fără a fi desvinovăţit de acuzările ce i-am adus şi pe cari eu le pot dovedi cu acte scrise şi subscrise de I. P. S. Sa şi cu martorii pe cari mi-am însuşit — cu toate că potrivit canonului 27/22 cartagineau, nu într'una, ci în trei sesiuni dearândul ale acestui Sfânt Sinod, fiind somat să se desvinovăţească, dar nu s'a desvinovăţit canoniceşte, — I. P. S. Sa trebue considerat, că însuşi şi-a rostit condamnarea, iar acum nu se urmează decât hotărârea din partea Sf. Sinod a osândei I. P. S. Sale.

Fac totuş şi astăzi cererea cu inzistenţă, ca să se fixeze ziua de înfăţişare şi de judecată, căci nimic nu doresc mai mult pe acest pământ, decât să văd biserica curăţată şi de erezie şi de imoralitate.

Inlăturarea uneia nu se poate face prin înlăturarea şi a celeilalte.

In zadar vom reintra teoreticeşte şi pe hârtie în canonicitate, dacă în practică ne vom bate joc şi de canoane şi de morală. *Gherasim*, Episcopul Romanului“.

După cetirea acestei noi adrese, P. S. Sa Calistrat Botoşeanu, văzând că Episcopul de Roman vrea să părăsească şedinţa, l-a rugat să rămână până la terminarea ei. Totuşi P. S. Sa Episcopul de Roman a plecat.

Dl *C. C. Arion*, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice, a luat cuvântul declarând următoarele:

„In ultimele vremi s'au petrecut în sinul bisericii fapte, cari sunt de măsură a slăbi autoritatea şi disciplina ei. Astfel am văzut, că un înalt prelat a refuzat de a se supune deciziunilor şi Enciclicei Sf. Sinod. Fără a voi să prejudece hotărîrile Sfântului Sinod şi se indice soluţiuni, guvernul este de părere că *P. S. Sa Episcopul de Roman trebue să fie tras la răspundere de către episcopatul român*".

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat după plecarea Episcopului Gherasim Safirim, s'a ridicat şi luând cuvântul a declarat, că rămâne să aştepte hotărîrea Sfântului Sinod a cărui prezidenţie a trecut-o I. P. S. Sale, Mitropolitului Moldovei.

Dl *C. C. Arion* a spus, că Sfântul Sinod trebue să ia o hotărîre, întrucât toti doresc să se sfârşească turburarea din biserică şi din popor.

Preasfinţiile lor Sofronie Craioveanu Nicodem, Vicarul Iaşului, şi Teodosie, Vicarul Sfintei Mitropolii, au acuzat pe Episcopul Romanului, că a adus ceartă păgubitoare în biserică şi au cerut darea lui în judecata Sf. Sinod.

P. S. Sa Arhiereul Nifon a rugat pe preşedintele Sinodului, să pună la vot darea în judecată a Episcopului de Roman.

Sfântul Sinod a admis în unanimitate darea în judecată a Episcopului Safirim al Romanului.

In urma propunerii Episcopului de Argeş s'a numit o comisiune pentru citarea şi chemarea celui dat judecăţii, în şedinţa de Vineri, spre a se prezenta în faţa Sinodului. Comisiunea se compune din P. S. arhierei Meletie Constanţeanu şi Calist Botoşeneanu. Şedinţa proximă Vineri.

NOUTĂŢI.

Plecarea monarhului. Maiestatea Sa a plecat Joi în 1 Iunie dela Gödöllö şi, fără a se opri la Budapesta, a călătorit mai departe către Viena. Publicul vienez a făcut mari ovaţiuni suveranului în calea sa spre Schönbrunn.

*

Distincţiuni. Maiestatea Sa a conferit episcopului evangelic săsesc *Fr. Teutsch* din Sibiiu ordinul Coroana de fier clasa a doua, iar preotului ev. breşovean *Francisc Herfurth* crucea ordinului Francisc Iosif, — pentru meritele lor câştigate pe teren bisericesc.

*

Dela Academie. Dl *N. Iorga* şi-a ţinut săptămâna trecută la Academia română discursul de recepţiune, vorbind despre cele două concepţii din istorie: şcoala romantică şi şcoala critică. L-a salutat, în numele Academiei, dl A. D. Xenopol.

*

Turneu artistic. Societatea noastră pentru fond de teatru organizează în Iulie n. a. c. un al doilea turneu artistic sub conducerea dlui A. P. Bănuţ. Turneul din anul acesta se va face în părţile de nord ale ţării noastre. Se vor da reprezentaţiuni teatrale şi concerte, şi anume incepând din 2 Iulie n. până în 2 August n. în următoarele 8 localităţi: Beiuş, Oradea mare, Şimleu, Seini, Sighetul Marmaţiei, Vişeul de sus, Şomcuta şi Lăpuşul unguresc. Programă amănunţită se va publica în curând.

*

Alegere de preot. In fruntaşa comună, întreagă românească, Toracul mic din cttul Torontal, în 15/28 Maiu a fost alegere de preot gr. or. Alegătorii acestei comune de mult au dorit să-şi aleagă preot pe plac. Această dorinţă a lor s'a împlinit, alegând cu însufleţire şi cu totalitatea voturilor pe vrednicul preot din Várd Eugen *Munteanu*, rigorosant în drept. Ajute-i bunul Dumnezeu a păstori această comună mulţi ani!

*

† Dr. Augustin Străiţiariu, advocat, preşedintele composesoratului foştilor grăniţeri, membru pe viaţă al „Asociaţiunii", membru în congregaţiunea comitatenză şi în reprezentanţa oraşului Haţeg, membru în direcţiunea institutului „Haţiegana", prim epitrop al bisericei gr. or. din Haţeg, etc. etc. după scurte suferinţe a încetat din viaţă în etate de 35 ani Joi în 1 Iunie 1911 st. n. la oarele 9 a. m. Rămăşiţele pământeşti i s'au aşezat spre vecinică odihnă Sâmbătă în 3 Iunie st. n. a. c. la 3 oare p. m. după ritul gr. or. în cimiteriul comun din Haţeg. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

„La gara dela Curtea-de-Argeş". Foiţa din numărul trecut o întregesc cu următoarele: Domnul M. Ivancean, directorul şcoalei de băieţi, în 12 Maiu 1911 îmi scrie: Insoţitorii mei, cari te au cercetat la gara din Curtea-de-Argeş au fost, *din Piteşti:* N. D. Popescu, prefect, E. Marinescu, primar, M. Ghiţescu, senator, Em. Antonescu, profesor universitar şi deputat, Pompiliu Vladescu, Grigorie Coandă, Petre Radulescu, deputaţi, Baiulescu, inspector şcolar şi Stănescu, revisor şcolar. Insoţitorii mei din *Curtea-de-Argeş* au fost: Todor Damian, primar, maior Oprescu, comandantul garnisoanei şi al batalionului de infanterie, M. Ivancean, directorul şcoalei, N. Neoşulescu, medic veterinar, C. Stefănescu, proprietar, St. M. Teodor funcţionar. *Dr. At. Marienescu.*

*

Despărţământul Bistriţa al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" învită la adunarea cercuală generală ce se va ţinea în *Borgotiha* a doua zi de Rusalii, la 12 Iunie 1911 st. n. la 11 oare a. m. în localul şcoalei confesionale.

*

† Rozalia Faur, preoteasă văduvă din Valea Brad (cott. Hunedoara), a decedat în etate de 75 ani Luni în 16 Mai la 6 ore a. m. c. Inmormântarea i s'a făcut Marţi în 17 Mai c. prin dnii parohi P. Rimbaş din Brad şi P. Costea din Ruda. O deplâng parohul locului ca ginere şi soţia sa Marta ca fică, Dr. I. Felea, arhiv. met. Sibiiu şi soţia Ileana Frida, Miron Popovici, paroh Măhăleni şi soţia Mărioara, Victor Felea, abiturient, Braşov, Aurelia Felea, Miron Felea, în cl. III. gim. Brad, Elisaveta Felea, Ilarion Felea, George Felea şi Traian Felea ca nepoţi; Zeno Miron Popovici şi Alexandrina Maria Popovici ca strănepoţi şi alte numeroase rudenii. Odihnească în pace!

*

Comisiune permanentă de asentare în Mercurea. Ministrul pentru apărarea ţării a permis înfiinţarea unei comisiuni permanente de asentare în Mercurea. Comisiunea aceasta de care se ţin cercurile de asentare din Mercurea, Sassebeş şi Săngătin, se institue cu 1 Iunie şi durează până la sfârşitul lui Februar 1912, având să lucreze în ziua de 20 a fiecărei luni incepând dela 7 ore dimineaţa (în August însă va lucra în 3, şi nu în 20).

*

Primar al Braşovului a fost ales Joi în 1 Iunie dl Dr. Karl E. *Schnell* cu 123 voturi. Cu totul s'au dat 147 de voturi.

*

Concediu pe vremea secerişului. Conform unei ordinaţiuni ministeriale, soldaţii armatei noastre comune vor putea primi şi în anul acesta un concediu de trei săptămâni pentru a săvârşi lucrările economice în vremea secerişului. Doritorii de-a obţinea concediu n'au decât să se prezente la raportul de zi.

*

Excursiune. Duminecă în 2 Iulie n. a. c. se organizează o excursiune la *Râmnicul Vâlcea.* Plecarea dela gara Sibiiu cu trenul de dimineaţa la 4 ore 6 minute, din Râmnic plecare la Jiblea şi Călimăneşti, Căciulata etc. Reîntoarcere la Sibiiu sara la 10 37. Călătoria şi întreţinerea costă 17 cor. Doritorii d'a lua parte la excursiune au să se anunţe până Sâmbătă 24 Iunie n. la Librăria Arhidiecezană în Sibiiu pe lângă depunerea sumei de 5 cor. Aranjator al excursiunii este dl T. R. Popescu, cunoscutul turist.

*

Convenire colegială. Subscrişii convocăm pe toţi acei foşti colegi de şcoală cari în anul 1901 au făcut examenul de maturitate la gimnaziul de stat din Sibiiu la convenirea colegială, care conform înţesului de atunci, va avea loc *la 29 Iunie n. a. c. în Sibiiu.* Totodată îi poftim, ca despre participare să ne avizeze în cel mai scurt timp, ca din bună vreme să putem lua măsurile necesare. Guşteriţă (Szenterzsébet) Sibiiu (Nagyszeben). *Traian Petrişor* şi *Follert Gyula.*

*

La Păltiniş. Stabilimentul de cură din *Păltiniş* s'a deschis cu ziua de Sâmbătă 3 Iunie n.

*

Ploi şi furtuni. Atât din străinătate, cât şi din patria noastră se vestesc mari furtuni şi ruperi de nori, întâmplate în săptămâna trecută. In capitala ungară mai multe strade au fost acoperite de apă, care a străbătut în număroase localuri şi megazine, pricinuind mari pagube cu deosebire negustorilor. Din alte părţi ale ţării asemenea se anunţă vijelie şi ghiaţă cu daune considerabile în sămănături. In părţile noastre ardelene au fost ploi moderate şi binefăcătoare.

*

Promoţie. Tinărul *Ioan Jantea*, fiiul parohului din Raporţel Radu Jantea, a fost promovat Sâmbătă, în 20 Maiu, doctor în ştiinţele juridice la universitatea din Cluj.

*

Holeră. Cazuri mortale de holeră s'au întâmplat în *Graţ*, unde în zilele acestea a fost înmormântat funcţionarul de poştă Anton Franzki, care se bolnăvise de holeră îndată după sosirea sa din *Veneţia.* Un ziar din Graţ scrie, că în Veneţia bântue boala aceasta în mod epidemic.

*

Pedepsit. Comisiunea disciplinară a comitatului Arad a ţinut sub conducerea comitelui suprem Urban o şedinţă, în care s'a dictat o pedeapsă de 120 coroane pretorului suprem *Lovich* Gyula din Hălmagj, pentrucă în săptămânile trecute numitul pretore a venit beat la o petrecere organizată de români şi s'a purtat necuviincios cu damele prezente.

*

Monument lui Heine. In sfârşit îşi va avea şi poetul Heine monumentul. In Frankfurt l. Main s'au adunat până acum, pentru acest scop, 20 de mii mărci, iar magistratul oraşului şi-a dat învoirea pentru înălţarea monumentului.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, generosul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru şcoala noastră confesională gr. or. română din Voivodenii-mici, protopresbiteratul Făgăraşului suma de 500 cor. (cincisute coroane). In numele poporului din această parohie îi aducem şi pe această cale cele mai călduroase mulţămiri. Voivodenii-mici, la 16 Maiu 1911. Gregoriu Chialde, paroh gr. or., Galacteon Stelea, înv.

*

Jubileu. Conducătorul tehnic al tipografiei arhidiecezane, dl *George Poponea*, împlinind la 1 Iunie 25 ani decând s'a dedicat carierei tipografice, personalul tipografiei din acest prilej l-a felicitat oferindu-i un inel de aur cu inscripţia: *„Souvenir, 1886—1911".* In legătură cu această sărbare, întreg personalul tipografiei noastre a aranjat în aceea zi un maial în pădure, unde în vorbiri ocazionale s'au scos la iveală îndeosebi meritele jubilantului câştigate pe terenul artei tipografice.

*

Mulţămită. Subscrisul paroh în numele comitetului parohial îi aduc şi pe această cale cea mai adâncă mulţămită marelui bărbat al neamului nostru: domnului *Vasile de Stroescu*, pentru darul său de 200 cor. dat pentru repararea bisericii noastre din comuna Stăuini, tract. Geoagiu. Stăuini, 26 Maiu st. n. 1911. *Romul Mermezan*, paroh ort. român.

*

La fondul steagului „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu" au mai dăruit: dşoara Elena Chirca, Moise Fărcaş, sodal vărsător de metal, Stoia Bobeş paroh (Oarda-superioară), câte 20 bani, d-na Livia Crăciunesc n. Lemény, 1 cor. Ioan Cosma, notar (Ludoş), George Cocoveanu, învăţăcel zidar câte 20 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani.

*

Mulţămită. Marele nostru mecenat *Vasile de Stroescu* a dăruit şi pentru biserica gr. or. din Mureş-Uioara suma de 200 cor. Pentru acest ajutor subscrisul îi esprimă în numele parohiei cea mai adânc simţită mulţămită. Murăş-Uioara, în 31 Maiu st. n. *Ioan Ghibu* protop. şi paroh.

*

Căsătorie fără cauţiune. Din Roma vine ştirea, că ministrul italian de războiu a înaintat camerei un proiect de lege despre căsătoria ofiţerilor. Conform noului proiect, cauţiunea obişnuită până acum se desfiinţează. Se va putea căsători ori care ofiţer, dacă a împlinit etatea de 25 ani. Se cere însă aprobarea regelui la căsătoria ofiţerilor.

*

Prisos de învăţători. Consiliul şcolar din Boemia a hotărât să facă ministeriului de culte propunerea de a reduce numărul elevilor şi elevelor la pedagogiile din Boemia, deoarece lipsesc cu totul locurile vacante de învăţători şi învăţătoare. Reducerea ar fi să se facă deocamdată în trei ani dea rândul.

*

Deschiderea şcolii de înotat. Şcoala militară de înotat a regimentului de infanterie nr. 31 din Sibiiu s'a deschis ieri, Dumineca, în 4 Iunie. S'au luat măsuri, ca să poată fi întrebuinţate de aici în colo şi băi de soare şi de aer. In sezonul băilor se vor da concerte militare în fiecare săptămână între orele 10—12 nainte de amiazi.

*

Mulţămită. Marele binefăcător, ilustrul domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru şcoala gr. ort română din Sântandreş suma de 500 coroane, pentru care faptă marinimoasă îi exprim în numele credincioşilor cele mai călduroase mulţămiri. Sântandreş, în 25 Maiu 1911. *George Popovici* paroh gr. or.

*

Petrecere în Deva. Petrecerea de vară a elevilor şcoalei gr.-or. române din Deva se va ţinea a doua zi de Rusalii în 12 Iunie n. c în „Grădina verde" din Deva. Inceputul la 6 ore seara.

*

Petrecere în Abrud. Reuniunea femeilor române din Abrud, Abrud-sat şi jur învită la petrecerea de vară ce o aranjează Luni la 12 Iuniu 1911 st. n. (a doua zi de Rusalii), în grădina „Chirilă" din Abrud. Inceputul la orele 4 d. a.

*

Petrecere în Miluan. Comitetul bisericii române din Miluan (Milván) aranjează în 13 Iunie st. n. c. la orele 7 seara, petrecere de vară împreunată cu producţie teatrală, în comuna Miluan în localitatea şcoalei.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Cărţi şi reviste.

Despre cimilituri, studiu filologic şi folkloric, de Dr. G. *Pascu.* Bucureşti 1911. Editura Acad. rom. Un volum de 220 pp. Preţul 2 Lei.

*

Studii asupra Pelagrei, de Prof. Dr. V. *Babeş*, membru al Academiei române. Bucureşti 1911. Edit. Acad. rom. Un volum de 44 pp. şi 14 stampe. Preţul 1 leu.

*

Contribuţii, la gramatica istorică a limbii române. Memoriul I: studiul derivaţiunii: Bibliografie, sufixele *aciu*, — *aie*, — *aiu* şi — *an*, de Sextil *Puşcariu*, profesor la universitatea din Cernăuţ, membru corespondent al Academiei române. Bucureşti 1911. Edit. Acad. rom. O broşură de 22 pp. Preţul 30 bani.

*

Cultura Creştină, Nr. 10, revista profesorilor de teologie din Blaj, a apărut cu următorul sumar: Vasile Cerghizan: Naşterea lui Cristos. P. Hellon S. I.: Problema vieţii (II). Dr. Al. Nicolescu: Impedimentul fricei şi al silei. Dr. Ioan Bălan: Limba cărţilor bisericeşti (VII). Senior: Ingrijirea preasfântului Sacrament euharistic. Cronică: Vrem o credinţă; Una dintre cauzele intoleranţei religioase din Rusia; Spirit de disciplină; Influenţa dezastruoasă a laicizării învăţământului rural; Lăţirea „clericalismului"; Italia jubilară; Clerul din Apus şi cultivarea ştiinţei. Telefon. Preţul de abonament: pe an cor. 10; în străinătate cor. 12.

*

„Luceafărul", Nr. 11, 1911, revistă literară şi artistică a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Oct. C. Tăslăuanu: Organizarea economică a ţărănimii. I. U. Soricu: Cântare nouă (poezie). Livia Rebreanu: Pastel (poezie). Maiorul C. Olteanu: Trezire. G. Rotică: Populară, Pe ţărmul agitatei mări (poezii). Em. Gârleanu: Pentru o pasere!... C. Sandu-Aldea: Clientul din provincie. Dări de seamă: Il. Chendi: D. Anghel, Povestea celor necăjiţi. Fantazii şi portrete. Cronică: Organizarea satelor noastre. Salonul din Paris. Expoziţia din Roma. Notiţe. — Poşta redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Elevele şcoalei de menaj din Sibiiu. Trei fotografii de porturi dela balul din Sibiiu. Port de pe Valea Someşului.

*

Din predicile de Tarnavschi-Vointschi a apărut şi tomul III. Acest tom constă din 24 coale de tipar text (375 pag.) şi conţine 73 predici pentru ciclul dela Dumineca XVII—XXXII. după Rusalii, apoi pentru Duminecile dinainte şi după naşterea şi dinainte şi după botezul Domnului. Afară de aceasta tomul III. cuprinde şi tabela de materii dela toate 3 tomurile cu indicarea temei ce se tratează în fiecare predică.— Se avizează toţi abonaţii că, având în vedere numărul restrâns de exemplare, acest tom se va expeda numai acelora, cari vor fi solvit preţul lui până cel mult într'o lună, după care termin exemplarele neachitate se vor desface altora, care le-au cerut şi le cer încă. — Preţul opului întreg (3 tomuri, cari cuprind 199 predici) este 18 cor. (pentru România 21 Lei) plus porto poştal. A se adresa la *Dr. Dimitrie Cioloca*, profesor de teologie, Caransebeş (Ungaria).

Nr. 1178/1911. (174) 1—1

Concurs.

La oficiul economic orăşenesc în Sászsebes e a se aplica o putere technică de ajutor pe timp până la finea lunei Decemvrie 1911.

Concurenţii la acest post împreunat cu un salar anual de 2000 coroane sunt provocaţi a-şi înainta rugările lor în scris până în 15 Iunie a. c. la magistratul orăşenesc. La rugare e a se alătura atestatul de cualificaţiune, precum şi acela despre aplicarea sa de până acum şi despre cunoaşterea limbilor germană, maghiară şi română.

Postul încât e posibil a se ocupa imediat.

Sászsebes, la 31 Maiu 1911.

Magistratul orăşenesc.

Ad. Nr. pp. 465—911. (176) 1—3

Concurs.

In urma abzicerii fostului paroh Petru Cadar, devenind vacantă parohia de clas. II. **Agribiciu** cu filia Căpuşul-mare, prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea postului de paroh în această comună, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B despre ajutorul de stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a aşterne suplicile de concurs, în terminul sus indicat, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 13 Maiu 1911.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 99—1911. (175) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învăţător la şcoala noastră din **Archita** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 coroane, şi şi anume 200 cor. din alodiul comunal, 200 cor, din lada bisericei şi 200 cor. repartiţie dela popor. Intregirea de 400 coroane şi cuincuenaliile se vor cere dela stat după documentele celui ales, — locuinţă în edificiul şcoalei şi lemne de foc.

Invăţătorul este obligat a instrua copiii în cântările dela sf. liturgie, a-i conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să trimită cererile lor cu documentele prescrise prin lege subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi spre a-i cunoaşte poporul.

Cohalm, în 19 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 50/911. par. (173) 1—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan, prin resoluţiunea Nr. 3081 Epitr. dela 12 Aprilie 1911, prin aceasta se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din filia **Archia**, protopresbiteratul Devei.

Licitaţiunea se va ţinea în 12/25 Iunie a. c. în filia Archia la 3 ore p. m.

Preţul de strigare este de 8815 cor. 10 fil. după care sumă licitanţii au a depune 10% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi în care va avea mai multă încredere.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Cristur (Csernakeresztur) unde se pot afla şi condiţiile de licitare eventual se dau şi alte informaţiuni.

Archia, la 11/24 Maiu 1911.

George Copoş adm. par. preş. com. par.
Alexandru Ioaneş I. epitrop.

Ad Nr. 238/911.

Văzut: Deva, la 12/25 Maiu 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Anunţ de licitaţiune.

Luni, în 12 Iunie a. c. st. n. la 2 oare p. m. se va da prin licitaţie minuendă repararea şcoalei din Sâmbăta-sup,-ap. preţul de strigare 7050 coroane după această sumă se pune vadiu de 10% în hârtii de valoare sau bani gata. Licitaţia se va ţinea în edificiul şcoalei din Sâmbăta-sup.-apus. Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Sâmbăta-sup.-apus., 16/29 Maiu 1911.

Spiridon Mardan preot, preş.
Dragomir Bueşian cassar.
(177) 1—3

Nr. 5362 Bis. (165) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească **Bătrâna**, tractul Dobrei clasa a III-a, se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petiţiile concursului, instruite conform legilor în vigoare, suplicanţii le vor subşterne în terminul deschis, Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 3 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5730 Bis. 1911. [167] 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Grid**, tractul Haţegului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutorul preoţesc dela stat.

Petenţii vor avea a-şi aşterne suplicele concursuali, instruate coform prescriselor regulamentari, Consistoriului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent, până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, înaintea alegătorilor, în biserică, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 10 Maiu.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5700/1911 Bis. (168) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul neputincios din parohia de clasa a III. **Vima-mica** se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în foaia „Telegraful Român“, pe lângă jumătate venitele parohiali din bir (adău) ziua de lucru şi stolă fasionată.

Suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare, petenţii le vor aşterne în terminul deschis Consistoriului cu observarea că până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, vor avea a se presenta cu ştirea protopresbiterului concernent înaintea alegătorilor în biserică, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 10 Maiu 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 61/911 par. (163) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor Arhidiecezan dto 4 Noemvrie 1910 Nr. 12 582 Şcol. şi de comisiunea administrativă comitatensă sub Nr. 2900 ex. 1911, comuna bisericească **Sebeşul-superior** protopresbiteratul Avrig, dă în întreprindere edificarea şcoalei sale pe calea licitaţiunei verbale minuende **Duminecă în 30 Maiu st. v. a. c.** în localul şcoalei la orele 2 p. m. cu preţul strigărei de 11,715 cor. având licitanţii a depune vadiul de 10% după acea sumă în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă materialul brut peatra şi năsipul. Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea şcoalei aceluia dintre minus-oferenţi, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Sebeşul-de-sus, în 1 Maiu 1911.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Mateiu par. ort. rom.
Vasile Ritivoiu preşedinte.
Ioan Radu epitrop, casar.

Vidi: **Ioan Cândea**
protopop.

Nr. 4183/1911 (169) 2—3

Concurs.

Pentru trebuinţele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1911/1912 se recere liferarea de 150 stânjini de lemne de fag, neplutite, din faţa soarelui, — care să fie aşezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie şi August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 25 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 14/27 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 43 Par. (166) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In **13 Iuniu** n. a. c. se dă prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalelor gr. or. rom. din comuna noastră **Berghin** şi din filia Colibi pe baza planurilor şi preliminariilor de spese aprobate de prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Preţul de strigare pentru Berghin 7000 cor. iar pentru Colibi 8000 cor.

După aceste sume se va depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în Berghin la oarele 10 a. m. în edificiul şcoalei, iar în Colibi la orele 2 p. m. în casele epitropului.

Planul şi preliminariul, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetele parohiale îşi reservă dreptul de a da în întreprindere zidirea şcoalelor acelora dintre minus oferenţi, în cari vor avea mai multă încredere.

Piatra şi cărămida la Berghin o dă comuna bisericească, în Colibi toate le dă întreprinzătoriul.

Berghin-Colibi, la 12/25 Maiu 1911.

Chirilă Radu epitrop — Berghin.
Titu Morariu paroh.
Nicolae Cristea epitrop — Colibi.

Vidi: **Sergiu Medean**
protopresbiter.

Concurs.

In **Valeamare** (ppresb. Bocşa, dieceza Caransebeş) postul de învăţător e vacant. Terminul 30 Maiu vechiu. Salar conform legii. Preferiţi sunt cei apţi de a înfiinţa cor. Doritorii se pot prezenta cu prealabila încuviinţare a protopopului concernent. (164) 3—3

Nr. 5878/1911 B. (172) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Tecarău**, protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor în vigoare, sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, în care timp reflectanţii au a să prezenta în parohie — cu prealabila învoire a oficiului protopresbiteral concernent, — pentru a face cunoştinţă cu poporul, a cânta şi eventual a oficia în sf. biserică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Postav alb frumos
pentru pantaloni
oferă
CAROL EICHLER, Nagyszeben.

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic şi lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAŞCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 14—52

Telefon 172.

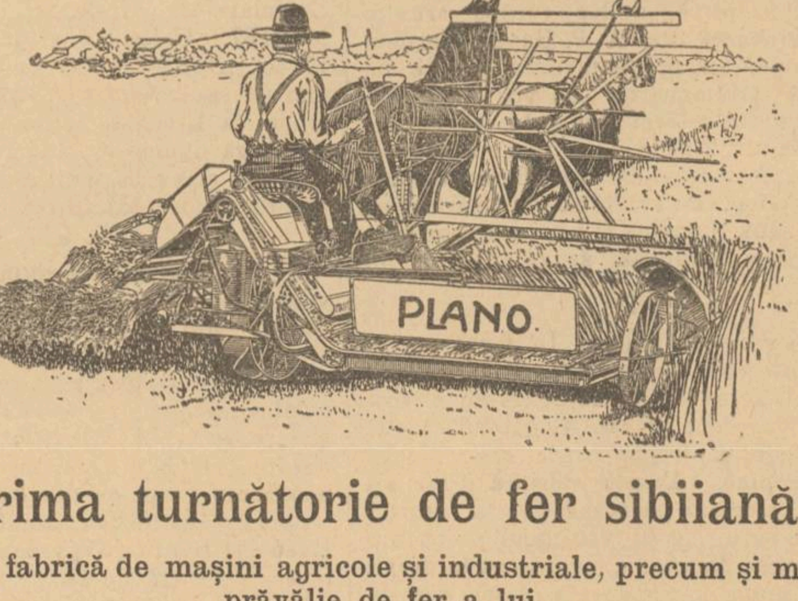

Prima turnătorie de fer sibiiană,
mare fabrică de maşini agricole şi industriale, precum şi mare prăvălie de fer a lui
SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

Are onoare a anunţa pentru sezonul de vară tot soiul de maşini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, maşini de secerat cu şi fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu preţul cel mai redus şi pe lângă garanţie, **cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii** etc., având-le în marele seu depozit aranjate pentru a-şi putea fieşte cine alege după plac, **cu preţurile cele mai reduse şi condiţiuni foarte avantagioase.**

Cine doreşte a-şi procura astfel de maşini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce doreşte, — şi să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 3—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 26 Maiu (8 Iunie) 1911. Nr. 56.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

„Chestiuni culturale".

Sibiiu, 7 Iunie n.

Indemnat de faptul, că în dieta ţării se discută budgetul ministrului de culte şi instrucţiune publică, şi în firul discuţiei să ating mai ales chestiile culturale din patria noastră, — cu mai multă ori mai puţină competenţă, — deputatul sas *Dr. Rudolf Schuller* a publicat în coloanele ziariului „*Pester Lloyd*", acum de curând, un articol interesant, în care vorbeşte tot despre chestiile culturale din patria noastră comună, pe cari însă le analisează cu competenţa omului, care vrea întru adevăr înaintarea pe terenul cultural a *întregei* poporaţiuni din ţară, nu numai a unei părţi din această poporaţiune.

Autorul articolului stabileşte întâi de toate, că cultura nu se poate da aşa uşor, nici singuraticului, cu atât mai puţin unui popor întreg, cel puţin nu numai din partea guvernului, ci trebue să ajute şi societatea. Lucrul principal e, ca aceea ce să dă, ca material cultural, tinerimei, ori adulţilor, să fie bun, să fie sănătos, iar sănătos şi bun e ce prieşte totalităţii.

Trecând apoi la cultura ce să dă *prin şcoală*, autorul articolului spune următoarele:

„... Prima şi permanenta misiune a şcoalei este, a înzestra cu cunoştinţele necesare pe oamenii cei mici. Departe de mine gândul de a trage la îndoeală folosul limbei de stat pentru viaţa practică. Dar totuşi cred, că cei ce administrează instrucţia ar trebui să se ferească de esagerări. Era o vreme, cu adevărat, când o mare parte a opiniei publice considera învăţarea limbei maghiare de egală cu contopirea în maghiarime. O credinţă naivă şi o rătăcire fundamentală. După esperienţele mele, o mare parte din adevăraţii urgisitori ai maghiarimei, cari se află în sânul inteligenţei naţionaliste, e eşită din şcoalele maghiare de stat. Rezultatul educaţiunei a fost deci numai acela, că ei au putut să folosească limba maghiară ca armă, în aşa măsură desăvârşită, încât în privinţa limbei îi pot invidia chiar şi cei născuţi ca Maghiari" ...

Conclusia e deci, că nu prin octruarea şi forţarea limbei maghiare se dă poporaţiunei ţării noastre cultura cea adevărată, ci aşa, că se recunoaşte pe seama fiecărui popor îndreptăţirea de a-şi avea cultura proprie, şi de a şi-o promova singur, sub controla şi cu ajutoriul statului. Căci într'o ţară cu mai multe naţionalităţi nu poate să fie numai o singură cultură.

„O cultură unitară, — îşi încheie dl Schuller articolul, — nu poate fi creată într'o ţară cu poporaţiune diferită, dar se poate crea o armonie a tuturor culturilor. Cultura unui popor îşi extinde binefacerile asupra celuialalt popor, iar necultura unui popor împiedecă înaintarea tuturor. Celce promovează deci cultura unui popor, promovează cultura tuturor. Şi iarăş, o cultură nu poate fi promovată, când ceealaltă e neglesă, ori împiedecată în înaintare. *Aici* reşede comunitatea de interese a cetăţenilor ţării pe terenul cultural, — ca o mângăere şi o garanţă pentru ideea patriei" ...

Subscriem şi noi aceste păreri sănătoase. Negreşit, că cultura unui popor nu se poate face, decât în limba poporului, prin ce nu pierde, ci câştigă şi cultura altui popor, căci se naşte o neîntreruptă emulaţie între două popoare, care duce tot mai departe ambele culturi, spre perfecţionare. Deaceea nu e nimic mai just şi mai necesar, decât ca în patria aceasta să se dee voe tuturor popoarelor să-şi facă educaţia şi să-şi câştige cultura necesară *în limba lor*, cu ajutorul statului, pentrucă dacă li se îmbie cultura în altă limbă, — ale cărei drepturi nu le contestăm nici noi, cu dl Schuller împreună, — n'au să o primească, pentrucă *nu pot* să o primească, iar pe calea aceasta rămân înapoiate în cultură, prin ce pierde din valoare statul însuşi, şi sufere în mod indirect şi cultura poporului maghiar, pentru care se cheltueşte atât de mult la noi. Teren liber deci de desvoltare culturală pe seama tuturor popoarelor din patria aceasta, — asta e ce cerem şi noi, şi ce trebue să ceară fiecare patriot adevărat, pentrucă înaintarea în cultură a tuturor popoarelor patriei e în prima linie interes mare de stat.

O conferenţă. Scriu ziarele maghiare, că prepositul catolic din Pojon, *Dr. Komlóssy Ferencz*, a ţinut în 21 Maiu o conferenţă publică în Viena, despre contele Széchenyi, făcându-i biografia, şi expunându-i politica în chestia de naţionalitate, care, cum ştim toţi, a fost o politică foarte corectă, — păcat numai că ea nu a fost urmată de cei ce se aflau în drept pe vremea sa. Logic şi corect era acum, ca domnul preposit să ajungă la concluzie, că conaţionalii sei de acasă ar trebui să se reîntoarcă la politica lui Széchenyi în chestia de naţionalitate, şi să nu forţeze maghiarizarea celor de limbă nemaghiară din Ungaria. In loc de a merge însă pe firul acesta de gândire corectă, domnul preposit a spus, că foarte nedrepte sunt atacurile îndreptate din partea naţionalităţilor în contra maghiarimei, pentrucă *naţionalităţilor nici unde pe lume nu le merge atât de bine, ca în Ungaria*, unde fiecare îşi instruiază în limba sa copiii în şcoală; şi a indicat apoi ca mijloc sigur al contopirii naturale (nu forţate) a naţionalităţilor nemaghiare în elementul maghiar *introducerea limbei maghiare ca limbă de propunere în şcoalele poporale nemaghiare*, clasa I şi II, ca să înveţe copiii bine ungureşte, apoi în celelalte clase li se poate propune *câte ceva* şi în limba lor... Bravo! Chiar *asta* era politica lui Széchenyi în chestia de naţionalitate. Şi mai spun ziarele, că domnul conferenţiar a fost viu aplaudat. Sigur!

Vorbirea deputatului Vasile Mangra

rostită în dieta ţării Vineri, în 2 Iunie n., la discuţia asupra budgetului ministrului de culte şi instrucţiune publică.

Dăm, conform promisiunei, în întregime, vorbirea pe care a ţinut-o P. C. Sa, părintele Arhimandrit *Vasile Mangra*, vicariu episcopesc în Oradea-mare, Vineri în dieta ţării, şi lăsăm în grija cetitorilor, ca ei să-i facă aprecierea, amăsurat impresiilor pe cari si le vor câştiga din cuprinsul vorbirii. E următoarea:

„Onorată cameră! Dacă ridic şi eu cuvântul la obiectul dela ordinea zilei, o fac aceasta pentru liniştea conştiinţei mele şi pentru a răspunde îndatoririi de reprezentant al poporului. Cer însă voia şi indulgenţa On. camere să-mi explic şi precizez întâi poziţia mea principiară, (S'auzim) pentrucă intrarea mea în parlament, şi mai ales ataşarea mea la partidul politic al muncii a fost, şi este întimpinată cu sentimente de neîncredere şi bănuială, nu numai din o parte a opoziţiei maghiare, care mă consideră şi taxează de om periculos, tocmai pentru faptul că am intrat în partidul muncii, ci şi din partea tovarăşilor mei de altădată, cari mă gratifică cu epitetoanele de „renegat", „trădător de neam" şi „vândut ungurilor", pentru ca să-mi asigur interesele mele personale. (Preşedintele cere permisiunea camerei ca vorbitorul să se abată dela obiect. — Strigăte din toate părţile: cu plăcere).

On. cameră! Nu vreau, şi aşa cred nici nu e nevoe să mă justific, pentru trecutul meu politic. (O voce: îl cunoaştem deja). Ca cetăţean liber totdeauna am urmat liber convingerilor mele politice, tot astfel şi în prezent, şi nu voi recunoaşte dreptul nimănui de a-mi restrânge şi încătuşa libertatea conştiinţei şi covingerilor la cari am ajuns după un studiu şi experienţă de 30 ani; (Aşa e!) cu atât mai puţin acelora, cari se girează de reprezentanţii şi apărătorii libertăţii. Căci dacă undeva, apoi în politică au rostul lor cuvintele: in melius mutare consilium. (Aplauze: Aşa e. E drept).

In sinul poporului român pe lângă elementele naţionaliste radicale şi intransigente, s'au găsit totdeauna bărbaţi cari au urmat şi profesat o politică conciliantă şi de înţelegere cu Maghiarii (e just) şi al căror număr e în creştere continuă, fără considerare la coloritul politic sub care se prezintă ei; bărbaţi conduşi, nu de interese personale, ci de adevărata iubire frăţească, purcească din alipirea lor

---

FOIŞOARĂ.

Pluta Domnească.

— Povestire istorică. —

Se întorceau cărăuşii cu poloboacele şi antalele pline de vin nou, dela podgoriile din jurul Bacăului, tot pe malul Bistriţei, pe la Roznov spre Piatra.

Era dimineaţă de toamnă rece; aburii din râu acopereau cu măramă subţire de mireasă lunca pe jumătate golită de frunze. Cărăuşii erau la popas sub sălciile dela Budăile de apă rece.

Boii dejugaţi, slobozi, căutau iarbă, care să le dea forţă pentru drumul ce mai aveau de făcut. Boii ar fi găsit sau nu câteva fire, arse de brume, dar ştiu că în schimb cărăuşii toată noaptea făcură chef la gura antalelor, bând după obiceiu pentru toţi şi pentru toate, pentru vii şi pentru morţi, şi când nu mai avură nume de pomenit, făcură botezul resteului, ca să aibă pricină de cumetrie şi de dare de cep nou la vre-un alt butoiu.

Fedeleşul totuşi, la urma urmei se deşartă, trecând pe sub buzele însetoşate ale cărăuşilor, cari adormiseră în jurul focurilor şi ele mijind tot mai potolit până se stinseră.

Acum răcoarea vie a dimineţii deşteaptă pe cei mai subţire în cojoace.

— Haide mă! sculaţi mă! e ziuă albă şi mai avem de furcă până la Piatra. Şi de n'om ajunge la vreme hotărâtă la paharnicul domnesc, apoi vai de curelele noastre.

Intr'o clipă la strigătul acesta se deşteaptă şi cei mai somnuroşi, adunară boii şi înjugară.

De abia plecaseră dela Budăi, în apa cărora îşi răcoriseră faţa aprinsă de vin, şi iată că unul din cărăuşi aude, dinspre Bistriţa, ţipete şi larmă, strigăte de ajutor.

O fi Românul greoi la multe, dar când e să dee ajutor creştinului, nu mai stă pe gânduri. Toţi cărăuşii într'un suflet se îndreptară spre locul de unde venea alarma.

Privelişte groaznică!

O plută cu cârma frântă, încălecată pe o stâncă, era gata să se sfărâme şi să piară în volbure şi în nahlapi să se înfunde cei de pe plută.

Şi nu erau pe plută numai oameni de rând, ci şi boerime.

Un tinăr boer ţinea din răsputeri, în capătul plutei, băgată în apă, să nu-i scape din mâni, o frumoasă fată. Dar puterile lui slăbeau din ce în ce, căci cei doi plutaşi rămaseră căţăraţi pe stâncă, de unde nu puteau face un pas măcar pe repezişul plutei care se ineca.

Valurile spălaseră tot de pe plută şi tinărul boer nu mai avea afară din apă decât capul şi mânile. Cu una se ţinea de un gânj, care lega bârnă de bârnă, cu ceealaltă susţinea, deasupra volburei, pe frumoasa fată.

Cărăuşii, la vederea spectacolului, se întrebară ce-i de făcut?

— Ce să fie — zise Negâţ, cel mai tinăr dintre ei; — faceţi ca mine.

Işi aruncară într'o clipă cojoacele, îşi fac o sfântă de cruce, şi se asvârliră cinci din ei în apa rece, înotând voiniceşte spre locul de desnădejde.

Intr'o clipă Negâţ, urmat de Curcubeu, sunt lângă grupul ce se ineca. Ceilalţi trei au sosit la timp, ca să ajute celor doi să tragă din volbură pe tinăra păreche şi o depun pe mal, ca să se întoarcă din nou în ajutorul plutaşilor, să desfacă pluta de pe stâncă şi s'o tragă la mal.

Dela plutaşi aflară cei cinci voinici, cum că cei doi mântuiţi de dânşii nu sunt oameni ori cum, căci erau înşişi fiica şi fiiul lui Stefan-Vodă cel Mare.

Care de care să aprinză focuri, să usuce hainele domneşti, care de care se întreba ce-i de făcut pentru călătoria mai departe a tinerilor.

O a doua plută, în care era argalâcul curţei, se inecase cu puţin mai la deal!... De acolo pluta domnească luată de şivoiu şi cu cârmele frânte nu mai putu să fie oprită, decât când se isbi de ascuţita stâncă.

*

Stefan-Vodă cel Mare şi Sfânt venise în 1498, Octomvrie, la Piatra, să târnosească turnul Sf. Ioan.

Trăsese cu toată curtea lui la casele din nou zidite pentru îngrijitorul mănăstirei, în apropiere de măreţul turn, care şi până astăzi, deşi schimonosit de restauratori, de măreţia domniei lui Stefan Vodă grăeşte.

Cu Măria Sa erau domniţele şi Voevodul Bogdan.

Acum mitropolitul şi episcopul sfârşiseră de două zile toată parada bisericească şi creştinii adunaţi de prin toate satele judeţului Camenei (Neamţ) umpleau rânduri, rânduri minunata mănăstire, ca să sărute icoana hramului (Sf. Ioan), apoi să admire măreţul turn. Aşteptau în stoluri, pe la porţile mănăstirei, doară, doar vor zări măreţul chip al lui Stefan Vodă.

Tinerii, ca tinerii, sburdalnici şi iubitori de lucruri noi:

— Măria ta, taică dulce, zice domniţa Elena, am văzut astăzi un şir de plute scoborând pe Bistriţa. Ce minunată trebue să fie călătoria pe plută, dă-ne voe să mergem până la Roznov.

Cum să refuzi o plăcere atât de nevinovată, când eşti tată şi ţi se cere de fetiţa ta între dulci desmierdări?

față de patrie și neam. (Aplauze). Cel mai distins între aceștia, a cărui autoritate covârșitoare e deopotrivă recunoscută la Români și la Maghiari, a fost *Dr. Alexandru Mocionyi*, care era de regulă consultat în chestiuni mai mari politice de către comitetul național, fără ca acesta să fi urmat sfatul și părerile lui. Iată ce zicea el în proiectul de adresă care îl ceruse dela dânsul comitetul național, ca răspuns la mesagiul de tron în 1906, și care până acum a rămas necunoscut, iar mie mi-a venit la mână într'un extras din întâmplare:

„Departe fie dela noi federalismul național, zice Mocionyi, care contrazice unității politice a Ungariei. Numai politica exigențelor reale și a dreptății asigură Ungariei subzistința și desvoltarea sănătoasă a statului, în care rasei maghiare îi revine în urmarea supremației (Dep. naționalist Juriga îl corege: egemonia) naturale, recunoscute de toți, fără preget si fără pismă, rolul conducător“. (Aplauze îndelungate din toate părțile).

In conformitatea acestui punct de vedere, la 1894, după judecarea comitetului național, *Dr. Alexandru Mocionyi*, fiind rugat de comitet, ca să primească conducerea partidului național, în conferențele confidențiale ținute în locuința mea din Arad, a pus ca condiție sine qua non, că partidul național să și schimbe tactica și spiritul politicei urmate până aci și *să recunoască necondiționat de legală și constituțională situația creiată în stat*

. Onorată cameră! Așa dară nu interese personale, ci interese de ordin superior de stat m'au determinat și pe mine să primesc mandatul de deputat dietal cu programul partidului muncii. Se știe adecă, că în anii din urmă lucrarea armonică între factorii constituționali ai statului devenind imposibilă, actualul guvern a fost chemat la cârma țării, tocmai pentru ca să restabilească și încrederea reciprocă între rege și națiune. (Aplauze). Ear eu mi-am ținut de datorință patriotică, ca cetățean și ca față bisericească să dau concursul meu posibil guvernului M. Sale, pentru îndeplinirea programului său, care între problemele sociale de rezolvit a luat și chestiunea de naționalități (Așa e), după părerea mea, cea mai importantă, dela a cărei soluțiune norocoasă depinde în primul plan consolidarea și prosperarea statului. Dar chestiunea aceasta se va putea rezolvi numai prin bună înțelegere și încredere reciprocă. (Așa e). Trebue dar să ne apropiem cu credință și cu dragoste, nu cu neîncredere și cu dușmănie unii față de alții. Pentru cauza publică este indiferent dela cine și prin cine să face binele, numai să se facă.

Pretenția, că partidul național român ar fi singur factorul chemat să reprezinte și să-i apere interesele poporului român, mi se pare greșită. De fapt acest partid până acum nu a făptuit nici un bine sau vre-un folos pentru poporul român, ci, din contră, prin atitudinea sa intransigentă a respins și respinge chiar binele, care vor să-l facă alții poporului (Așa este!), zădărnicindu-le stăruințele, pentrucă acelea nu provin dela „factorul compepent“, dela așa numiții „reprezentanți autorizați“ ai poporului.

Nu trag la îndoială, că deputații naționaliști reprezintă în parlament pe alegătorii lor; dar trebue să neg, că *numai* ei ar fi depozitarii încrederii poporului român și reprezentanții legali ai intereselor lui, căci aleșii pe baza legii electorale sunt deopotrivă depozitarii acestei încrederi. (Așa este!)

A identifica însă partidul național cu ființa poporului român este lucru incorect, mai ales dacă vom lua în considerare faptul istoric, că poporul român a existat și s'a desvoltat și în astfel de vremuri, când nici pomenire nu era de partid politic, și că pot să urmeze încă vremuri, când orice organizație de partid politic o să înceteze dela sine, ori prin forța împrejurărilor. Pentru aceea poporul român nu va înceta să existe și a se desvolta. (Așa este!) Partidul național român de exemplu, s'a desființat și activitatea lui s'a sistat prin ordinul ministerial Nr. 321 din 16 Iunie 1894, și în curs de 10 ani dela data aceasta, el n'a arătat nici un semn de viață, și nu și-a manifestat întru nimic voința și interesarea pentru a promova binele poporului, dar poporul român și în decursul acestui timp a trăit și a înaintat pe calea sa. Abia la 1905, și atunci în urma intervenirei unui înalt prelat român, guvernul patriei a îngăduit a se întruni conferența dela Sibiiu, care a decretat modificarea programului politic, abandonând politica de pasivitate. Partidul național, de altfel, spunând adevărul, este o ficțiune în forma cum se prezintă. In realitate el nu e decât o adunătură de oameni, cari își dau reciproc scrisori credenționale spre a salva aparența de plenipotențiații și reprezentanții poporului, care nici habar nu are de delegarea și de intențiunile lor.

Dacă partidul național voește să afle, că cine sunt chemați să conducă poporul român, atunci nu în sine să caute, ci mai vârtos în corpul episcopilor și al preoților, căci chemarea acestora e motivată, nu numai prin poziția lor, ci și prin alegerea constituțională bisericească, la care ia parte întreg poporul, prin urmare au din partea poporului dovada încrederei lui necontestabile; și a căror datorință nu e numai a reprezenta și a apăra interesele religioase morale, ci *toate* interesele poporului încredințat îngrijirei lor. Comitetul național însuș a fost nevoit să recunoască episcopilor greutatea morală, când după osândirea în procesul memorandului s'a adresat către ei, ca să intervină la locurile mai înalte pentru eliberarea lor din închisoare.

Onorată cameră! Când se vorbește și se scrie atât de des despre pacea mult dorită româno-maghiară, oare cine sunt mai chemați a lucra pentru propagarea și sălășluirea păcii între noi, ca tocmai propoveduitorii Evangeliei, Apostolii păcii, preoții și episcopii, cari la serviciile divine înalță rugi pioase către Dumnezeu, ca să ne trimită de sus pacea la toată lumea? Dar prin pacea accentuată aci nu trebue a se înțelege pacea, care se încheie între două părți beligerante, între învinși și învingători, ci pacea internă, care se întemeiază pe armonia sufletelor, căci har Domnului, lucrurile n'au ajuns până acolo, ca cetățenii patriei să se răsboiască între sine ca inimici; iar pacea și armonia sufletelor se va statornici și consolida prin sanarea relelor existente și prin satisfacerea justelor dorințe ale cetățenilor de diferite limbi și confesiuni, pentrucă națiunea politică ungară se alcătuește din mai multe naționalități conlocuitoare, având tradițiunile și obiceiurile lor seculare, cari împiedecate sau jignite în desvoltarea lor firească, jignită și împiedecată va fi însași națiunea politică în desvoltarea sa.

Intrebarea e, că în cadrele dreptului public al statului ungar pot să existe și să se desvolte naționalitățile nemaghiare cu cultura lor specifică, fără a se primejdui a altora, și unitatea și caracterul național maghiar al statului? După părerea mea această întrebare a rezolvit-o definitiv înțelepții legiuitori dela anul 1868 în art. de lege 44 despre egala îndreptățire a naționalităților, prin care s'a stabilit și confirmat ca fapt pozitiv existența individualităților etnice, formând ca atare unitatea invizibilă a națiunei maghiare în respect politic, recunoscându-se și asigurându-se totodată uzul limbei fiecărei naționalități în școală și în biserică, cum și în referințele de stat, firește, nu în detrimentul limbei de stat.

In consecința acestui fapt recunoscut, statul a dat o organizație autonomă naționalităților în cadrele vieții lor bisericești, pentru a se putea desvolta și cultive, fiecare conform geniului său, tradițiunilor și moravurilor sale. Din această stare de drept creată naționalităților, statului îi incumbă datoria de a sprijini și ajutora instituțiile culturale ale naționalităților, bisericile și școalele lor confesionale, pentrucă prin cultura specifică a fiecărui popor se întemeiază și promovează cultura generală a omenimei.

Istoria ne dovedește, că cei dintâi protectori și sprijinitori ai culturii naționale românești au fost principii unguri ai Ardealului. George Rákoczy prin decretul din 1643 a întrodus limba română ca limbă oficială în bisericile românești în locul limbei slavone. Prin stăruințele lor s'au întemeiat școli românești, s'au înființat tipografii pentru tipărirea cărților religioase și promovarea culturei și literaturei române. Și lucru ciudat, precum Ardealul e leagănul culturei și literaturei românești, tot astfel: cea dintâia biblie ungurească s'a tradus pe pământ românesc în orașul Trotuș din Moldova, de către husiții maghiari, cari prigoniți în patria lor, și-au găsit refugiu în principatele române. Românii și Maghiarii în trecut totdeauna s'au sprijinit reciproc la nevoi. Așa are să fie, trebue să fie și în viitor. „Cum am trăit o mie de ani împreună (maghiari și români) vom trăi și de aci înainte“ a zis contele Stefan Tisza într'un discurs rostit la Arad cu 12 ani în urmă din prilejul instalării episcopului de pe vremuri Iosif Goldiș. Dar vorba e, ca să trăim mai bine, să fim mai închegați și mai tari, ca în trecut, pentrucă numai cu puteri unite vom putea înfrunta și respinge cu succes pericolul ce ar amenința din afară patria noastră. Și acest pericol care e comun pentru Români și Maghiari, l-a indicat dl Dimitrie Sturdza, fost prim-ministru al țării românești, într'un studiu etnic și politic sub titlul: „Europe, Rusia și România“, scris cu multă cunoștință și competință, în care acest distins bărbat de stat, arată cum Rușii în timp de 150 de ani dela începutul veacului al XVIII-lea până la războiul din Crimea, au cutropit în Europa imense teritorii prin arme și tot felul de uneltiri, micșorând sau desființând chiar, alte state purtătoare de cultură; cum Rusia urmărește sistematic planul de a proclama domnia slavismului, adecă federațiunea tuturor slavilor sub șefia Țarului, destinată a ținea cap întregei Europe și în care vor întra și vor fi absorbite de voe de nevoe și poporațiunile neslovene, ca: Românii, Maghiarii și Grecii, străbătute de elemente slave. Generalii ruși au și făcut deja harta acestei „Gesammt-Monarhii“ europene. In fața acestui pericol european s'a încheiat tripla alianță, la care s'a alăturat și regatul României.

Iată de ce, on. cameră, trebue să înlăturăm certele și neînțelegerile dintre noi și cu austriacii. Cunosc firea poporului român din patrie, aspirațiunile și dorințele lui, deci în cunoștință de lucru pot să afirm și să susțin cu toată hotărârea, că altă aspirațiune și dorință el nu are, decât *a și păstra individualitatea sa etnică, a se desvolta și cultiva liber în limba sa națională.*

Contele Stefan Tisza a accentuat în repețite rânduri dreptul naționalităților de a-și conserva, îngriji si desvolta limba, religia și cultura lor. Tot astfel socotesc eu, că judecă toți patrioții adevărați și sinceri, preocupați de binele și fericirea patriei. De aceea mă opresc și insist asupra instituțiunilor culturale ale poporului român și îi rog pe domnul ministru de culte și instrucțiune publică să aibă o solicitudine mai de aproape pentru bisericile și școalele confesionale românești, îndeosebi pentru biserica greco-orientală română, care deși numără 2 milioane de credincioși, cu o mitropolie, două episcopii sufragane, cinci consistorii eparhiale, trei institute teologice și pedagogice, patru internate pentru adăpostirea tinerimii studioase, totuși biserica aceasta e tractată astfel, încât nu stă de loc în armonie cu greutatea și însemnătatea ei, împărtășindu-se de un ajutor de stat abia de 100.000 coroane anual și numai în budgetul present s'a ridicat cu 10.000 coroane, pentru care fapt esprim mulțămită și recunoștință dlui ministru al cultelor, care a recunoscut, că ajutorul de stat de până acum, dat bisericei orientale, e insuficient. Dar trebue să accentuez, că nici această sumă ridicată nici pe departe nu satisface trebuințelor ei administrative și culturale. Este adevărat, că prin legea congruei s'a făcut o îmbunătățire în starea materială a clerului, dar nici aceasta nu răspunde la cerințele timpului și la multiplele trebuințe ale preoțimii, căci cum poate să se susțină, să-și crească familia și să-și îndeplinească chemarea sa culturală și civilisatorică un preot din 800 coroane, ori maximum 1600 cor. dotație anuală, cât prevede legea congruei?

On. cameră! Dacă voim consolidarea și prosperarea statului, trebue să sprijinim și să întărim așezămintele prin cari se manifestă și se desvoaltă elementele constitutive ale statului, *naționalitățile și confesiunile din patrie.* In primul plan să *întărim biserica*, să o sprijinim întru îndeplinirea misiunei sale culturale, căci prin credința cultivată de biserică se va întări și birui credința în viitorul patriei. Mediul prin care a lucrat și lucrează biserica spre a ridica și conduce omenirea la cultură și civilisațiune *este școala*, fiind biserica însași cea mai înaltă și desăvârșită școală, singura care învață și povățuește pe om în toate vârstele sau fazele vieții sale, dela naștere până la moarte.

In patria noastră, statul a codificat și garantat dreptul bisericii de a învăța,

---

Cu pitacul domnesc către starostele de cherestegii, cu pecetea mică roșie a lui Vodă, Domnița aleargă la Voevodul Bogdan, care îl trimite printr'un copil de casă la staroste, adăogând că încă astă-noapte, fiind lumină de lună plină, două plute să fie gata, plute de bârne împodobite cu ramure de brazi și cu pod de dulapi noi.

Mai încape vorbă? — încă înainte de ceasul hotărât, plutele erau gata cu câte un rând de plutași aleși pe sprânceană.

Personalul de serviciu se sui pe una din plute, însoțiți de buciumași, surlași și trâmbițași. Pe ceealaltă plută luară loc numai Domnița și Voevodul Bogdan, — și în uralele tuturor celor de față, plutele alunecară sub presiunea voinicilor cârmaci și repede dispărură din vederea însoțitorilor, auzindu-se numai în soroace ziceri din bucium aduse de aripile vântului.

Măria Sa, Stefan Vodă, care venise la mal, se întoarse la egumenie să-și caute de trebile domniei, că nu una, ci multe împresurau pe vremile acelea pe stăpânitorii Moldovei.

Plutele înaintau aurite de lumina lunei, cântările de pe cea din urmă nu încetau de a stârni ecourile dealurilor păduroase. Din când în când păsări de noapte treceau pe deasupra plutelor și cârmacii își făceau cruce zicând:

— Doamne, apără-ne de rău! Auzi coabe!

Fără nici o grije, Domnița se lăsa cu totul cuprinsă de plăcerile plutirei și în blănile sale de samur nu simțea asprimea crescândă a răcorelei, fixând cu nesațiu privirea în tabloul mereu schimbător și mereu frumos ce se desfășura odată cu înaintarea plutei. In extazul ei abia își mai aducea aminte că lângă dânsa se găsea un frate iubit.

Acesta la vârsta care era și cu educațiunea ce primise, vedea lucrurile și oamenii prin alți ochelari decât Elena; el la altele se gândea... când, de odată pluta din urmă se sparge de un ascuțiș de stâncă. Strigătele, țipetele sunt zadarnice. Ce ajutor putea să mai dee două tinere odrasle de domn și doi plutași, cari nu puteau părăsi cârma plutei domnești?

Domnița era adânc emoționată, dar Voevodul strigă:

— Inainte, Roznovul este aproape, le vom trimite ajutor de acolo.

Dar ceasul rău nu alege de-i domn sau simplu muncitor acela pe care îl lovește.

Nu la mare distanță dela locul spargerii plutei servitorilor se întâmplă sfărâmarea plutei domnești.

*

Nagâț, pe când ceilalți se întrebau ce-i de făcut cu Domnița și cu Bogdan Voevod, ajutați de alți doi-trei, dă jos butea cu vin din carul său și, aducând de pe la cărăuși ce mai brumă de fân aveau pentru vite, gătesc loc de șezut, comod pe cât se poate într'un car mocănesc și strigă cărăușilor:

— Injugați, bre!

Apoi îndeamnă spre Domnița și pe Voevod să se urce în car:

— De, Măriile Voastre, nu-i leagăn domnesc cu roți aurite, dar să fiți Măriile Voastre sănătoși și vă veți aminti odată cu plăcere, că ați călătorit câteva ceasuri cum călătorește țăranul o viață întreagă.

— Isteț român, zice Domnița către fratele său, cuibărindu-se cât putea mai bine în carul mocanului.

Și Nagâț, deschizând șirul de căruțe cărăușești pline cu poloboace de vin se întoarse către Domnița și Voevod, își scoase căciula și cu un ton glumeț, zise:

— Mai bun vin am eu în car, decât toți ceialalți.

*

Când era pe la ameazi, de se părea soarele un punct de foc pe turnul dela Sf. Ioan, numai ce bătu la poarta mănăstirei, cea despre Berzochian:

— Deschideți! striga cărăușul Nagâț că sosește vinul domnesc.

Porțile se dădură în lături și unul după altul carele cărăușești întrară în curtea mănăstirei.

— Ca este? întreabă Măria sa Voda privind dela fereastră.

In acel moment carul lui Nagâț ajunse la scară și vodă recunoscu în el pe copiii săi iubiți.

El descinse să-i primească. In câteva clipe totul se lămuri.

— Nagâț, — zice Vodă, — tu și ai tăi ați fost oameni vrednici; pe tine și pe cei care cu tine ați scăpat pe Domnița și pe Bogdan Voevod, vă fac rezeși: Lunca și sfoara de pământ din jurul ei, unde ați stat astă-noapte, a voastră să fie ocina în veci. Iar voi cei cu poloboacele, răfuiți vă cu pimnicerul Curții.

— Păi să vezi, Măria Ta, hătrul de Nagâț ne-a zis așa: Veniți și voi cu carele cu vin domnesc. Până s'o învechi al vostru de l-o putea bea de leac Românul, veniți de gustați vin străvechi, dătător de viață, să sărutăm mâna măriei sale, ca buni tovarăși ce-mi sunteți.

Și pe rând sărutară mâna lui Vodă, iar Maria Sa Ștefan cel Mare și Sfânt zise:

— Dacă-i așa povestea, apoi cum voința mea este ca mănăstirea ce-am zidit și am sfințit aci să nu rămână stingheră pe lume, ca a lui Alexandru Vodă unchiul meu, vă dăruesc vouă dealul Domniței Elena, dela coada Petricioaei până dincolo de Borzochian. Să vă faceți așezări pe el și să fiți târgoveți cinstiți ai Camenei (Petrei).

— Descinzând din car, Domnița Elena întreabă pe Nagâț:

— Ești însurat?

— Din câșlegile trecute, Măria Ta.

— Ia contășul ăsta cu blană scumpă

în legile fundamentale din 1868, prin cari s'a decretat şi sistemizat şcoala confesională, punând îngrijirea şi conducerea ei în sarcina bisericii, iar pentru sine reservându-şi dreptul de control.

Legea de instrucţie din 1868 în chipul acesta s'a adaptat, cum trebue să fie în general o lege bună, la moravurile, trebuinţele şi la starea de cultură a societăţii. Legea din 1907 însă, art. 27 a redus, şi aproape cu totul a devalvat valoarea legii din 1868, întrucât adecă prin legea aceasta mai nouă şcoala confesională numai cu numele şi în suportarea sarcinelor este a bisericii. Eu înţeleg motivele politice, cari au predominat la crearea legii din 1907; dar pentru a preveni ori ce interpretare greşită trebue să declar, că poporul român, — ca şi autorităţile lui bisericeşti, — n'a avut, nu poate şi nici nu are nici o escepţie contra învăţării limbei maghiare. Ştiu din esperienţă, că pe timpul absolutismului preoţi şi ţărani români mai de seamă din cercul meu îşi trimiteau fiii lor la şcolile reformate din Gyanta şi Böszörmény, ca să înveţe limba maghiară. Deci plângerile continue, cari mereu se ridică, sunt mai mult îndreptate contra dispoziţiunilor vătămătoare şi vexatorice ale legii din 1907 şi cu deosebire contra executării necruţătoare a acestei legi.

— „Dar statul, zice Carnot,*) nu trebue să exagereze natura atribuţiunilor sale, nici măsura influinţei sale. In instrucţiune mai ales el trebue să se considere mai mult ca un fidel servitor, decât ca un tutor al societăţii, pe care ar voi să o modeleze după bunul său plac. In exerciţiul acestor atribuţiuni, curat sociale, în loc de a căuta să-şi mărească peste fire atotputernicia sa politică, din contră, ar face mai bine şi e chiar de datoria lui să renunţe la o mică parte dintr'însa, ca nu cumva încordarea peste măsură a atâtor forţe să producă mari perturbaţiuni şi rătăcire în desvoltarea progresivă a şcoalelor“.

— „Desvoltarea tinerimii şi direcţiunea educaţiunii nu se administrează din depărtare, nici din sinul unui cabinet central. Vai de şcoala care, încleştată de ordinele superioare, nu ţine seama de necesităţile şi de individualitatea elevilor“, — zice Diersterweg în tractatul despre educaţiune.

Ţăranul român mai ales, fiind altfel dela fire conservativ, nu se împrietineşte cu şcoala, care nu corăspunde firei şi trebuinţelor sale, pentrucă în atare şcoală vede numai un mijloc pentru a înstrăina pe copii de părinţi şi de legea părintească; el nu-şi trimite copiii la şcoală, zicând: „nu vreau să fac din copilul meu domn“. Cam în felul acesta judecă şi ţăranul şvab din Banat, despre care povesteşte dl Herczeg Ferencz în broşura: „Nèmet nemzetiségi kérdés“, că întrebându-l dacă copiii lui vorbesc ungureşte, i-a răspuns: „ar vorbi, dar nu permit, pentrucă aceasta (limba maghiară) nu e pentru oameni săraci“. De aci apoi dl Herczeg Ferencz face următoarea constatare judicioasă:

„Esperienţa ne dovedeşte, că cu şcolile nu se poate ţăranul desnaţionaliza“.

Voiu aminti aici un exemplu din Marea Britanie. După conscrierea poporaţiunii din 1891 au locuit în Wales şi Mormouth, deci în centrul Britaniei, 508.036 oameni, cari nu au ştiut nici un cuvânt englezeşte.

In Franţa, de pildă, statul a făcut încă în secolul al XVI-lea legi draconice, cari le-au şi esecutat pentru a crea unitatea de limbă în Franţa. Cu toate acestea şi azi esistă în Franţa 700.000 italieni, 200.000 flamanzi, 250.000 basci şi 3,200.000 bretoni, cari nu înţeleg limba franceză. Acum singuri francezii simţesc necesitatea de a restitui limbele basce, flamandă şi bretonă în dreptul lor vechiu, pentrucă ţăranul acestor naţionalităţi în veci nu va învăţa limba franceză, şi astfel în vecii vecilor are să rămână analfabet. (Aşa este!)

Mai caracteristică şi mai instructivă este însă pilda Irlandezilor. Poporul irlandez şi-a uitat limba în întregimea lui, e desnaţionalizat, şi totuşi irlandezii nu se simt englezi. La două alegeri consecutive ei au ales 80 de deputaţi irlandezi faţă cu englezii; şi guvernul englez, a cărui soarte depinde dela atitudinea deputaţilor irlandezi, a hotărât se acoarde Home rulle-ul, autonomia Irlandei.

Departe de mine gândul să fac prin aceasta alusiune la vre-o autonomie naţională, ci am voit numai să aduc o dovadă, pentru a confirma părerea esprimată de dl Herczeg Ferencz în broşura citată, unde zice: „Nu aflu de oportun maghiarizarea ţăranului pentru a edifica statul naţional“.

Onorată cameră! Eu am premis, că poporul român din patrie nu cere şi nu doreşte altceva, decât *libertatea de desvoltare firească.* Aici zace cheia resolvării chestiunei naţionaliste, şi în privinţa asta constat cu plăcere o favorabilă schimbare în opinia publică maghiară, cum şi o binevoitoare predispoziţie în cercurile conducătoare, de a satisface justele dorinţe ale naţionalităţilor. Am toată încrederea în guvern. Votez bugetul“.

(Aplause generale. Oratorul este felicitat din toate părţile).

---

*) M. Carnot: Des Institutions d'Instruction publique, p. 228.

şi salba asta de nestimate şi le du nevestei tale. Şi când Dumnezeu vă va dărui un prunc, la mine să veniţi să-i fiu naşă.

Bogdan Voevod împărţi galbenii din punga sa, nu numai la mântuitorii lor, ci şi la ceilaţi ţărani, ba nu, acum târgoveţi, zicându-le:

— La Peatra se chiamă aici, în limba moldovenească. Zid de piatră să fiţi voi, când duşmanul ţarei va îndrăzni să răzbească într'acoace.

Şi d'atunci în hrisoavele lui Ştefan Vodă, ispravnicii de Neamţ, de care se ţinea Camena, erau pomeniţi îndată după ai Sucevei şi ai Hotinului.

Numai că sosi şi statorestele de cherestegii, care plângând zise lui Vodă:

— Măria ta, am ales cele mai tari plute şi dălcăuşi neântrecuţi, dar când e apa repede, n'ai ce-i face. Oamenii Măriei Tale cu toţii sunt scăpeţi. Nu vor întârzia să sosească, dar ce mă fac eu sărmanul, cu preţul plutelor, fiind străine?

— Da când, măre, la domnia lui Ştefan Vodă, a rămas păgubaş şi nedreptăţit un moldovean?

Şi cămăraşul domnesc plăti îndoit preţul plutelor şi cărăuşii descărcară vinul în pivniţele domneşti, fără să li se ţină în seamă măcar vinul ivosit cu botezul răsteiului.

V. A. Urechiă.

Programa

examenelor publice la finea anului şcolariu 1910/11 în seminariul pedagogic-teologic „Andreian“ al arhidiecezei ortodoxe române transilvane.

Secţiunea teologică.

3/16 Iunie: a. m.: Pastorala şi Liturgia (c. III.) prof. Dr. E. Roşca; d. a.: Encicl. şi Metod. ştiinţ. teologice (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu, Istoria bis. ort. rom. (curs II.) prof. V. Păcală.

4/17 Iunie: a. m.: Dreptul canonic, Noţiuni de drept (curs. III.) prof. Dr. E. Roşca; d. a.: Esegeza (curs I. şi II.) Dr. A. Crăciunescu.

6/19 Iunie: a. m.: Dogmatica (curs. II.) Dr. N. Bălan; d. a.: Omiletica (curs. II. şi III.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

7/20 Iunie: a. m.: Istoria bisericească (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu, Limba şi lit. română (curs. III.) prof. Dr. V. Stan; d. a.: Limba şi lit. română (curs. II.) prof. Dr. V. Stan, Arheologia biblică (cursul I.) prof. Dr. A. Crăciunescu.

8/21 Iunie: a. m.: Morala (curs. II.) prof. Dr. N. Bălan; d. a.: Isagogia (curs. I.) prof. Dr. A. Crăciunescu, Economia (curs. III.) prof. A. Cosciuc.

9/22 Iunie: a. m.: Pedagogia (curs. III.) prof. Dr. O. Ghibu; d. a.: Apologetica (curs. I.) prof. Dr. N. Bălan, Contabilitatea (curs. III.) prof. A. Bratu.

10/23 Iunie: a. m.: Psihologia (curs. I.) prof. Dr. O. Ghibu, Catihetica (cursul III.) prof. N. Bălan; d. a.: Muzica voc. şi instr. şi Cântări bis. şi Tipic (curs. I, II şi III.) prof. T. Popovici şi A. Popovici.

11/24 Iunie: a. m.: Limba şi lit. română (curs. I.) prof. Dr. V. Stan, Didactica (cursul II.) prof. Dr. O. Ghibu; d. a.: Conferenţă.

13/26 Iunie: Conferenţă.

14/27 Iunie: Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1910/11.

Secţiunea pedagogică.

3/16 Iunie: a. m.: Limba maghiară (curs. I.) prof. E. Todoran, Religiunea (curs. II.) prof. V. Păcală; d. a.: Limba maghiară (curs. II.) prof. E. Todoran, Fizica (curs. III.) prof. A. Bratu.

4/17 Iunie: a. m.: Limba maghiară (curs. III.) prof. E. Todoran, Didactica (cursul II.) prof. Dr. O. Ghibu; d. a.: Limba română (curs. I.) prof. Dr. V. Stan, Aritmetica şi Geometria (curs. II.) prof. A. Bratu.

6/19 Iunie: a. m.: Pedagogia (c. III.) prof. Dr. O. Ghibu, Limba română (curs. II.) prof. Dr. V. Stan; d. a.: Botanica (cursul I.) prof. V. Stanciu, Geografia (curs. I.) prof. V. Păcală.

7/20 Iunie: a. m.: Istoria patriei (curs. III.) prof. V. Păcală, Zoologia (curs. II.) prof. V. Stanciu; d. a.: Istoria universală (curs. I.) prof. V. Păcală, Aritmetica şi Geometria (curs. I.) prof. A. Bratu.

8/21 Iunie: a. m.: Psihologia (curs. I.) prof. Dr. O. Ghibu, Geografia (cursul III.) prof. V. Păcală; d. a.: Limba română (c. III.) prof. Dr. V. Stan, Limba germană (curs. II.) prof. E. Todoran.

9/22 Iunie: a. m.: Istoria universală (curs. II.) prof. V. Păcală, Mineralogia şi Chemia (cursul III.) prof. V. Stanciu; d. a.: Religiunea (c. I.) prof. E. Todoran, Religiunea (curs. III.) prof. V. Păcală.

10/23 Iunie: a. m.: Geografia (curs. II.) prof. V. Păcală, Limba germană (curs. I.) prof. E. Todoran; d. a.: Aritmetică şi Geometria (curs. III.) prof. A. Bratu.

11/24 Iunie: d. a.: Cântări bisericeşti şi Tipic (curs. I, II şi III.) prof. A. Popovici, Muzica vocală şi instrum. (curs. I, II şi III.) prof. T. Popovici, Gimnastica (curs. I, II şi III.) prof. A. Bratu.

13/26 Iunie: Conferenţă.

14/27 Iunie: Serviciul divin şi încheierea festivă a anului şcolar 1910/11.

Din conferenţa corpului profesoral seminarial „Andreian“, ţinută în Nagyszeben (Sibiiu) la 18 Aprilie (1 Maiu) 1911. *Direcţiunea.*

Conferenţele învăţătoreşti.

Care este metodul cel mai potrivit pentru instruarea adulţilor în scriere şi cetire?

Disertaţie de *Sabin Safta,* înv. în Romos, tractul Orăştie.

(Fine.)

Al doilea a fost metodul silabizării, a cărui născocitor a fost F. Gedike, după care cetirea să făcea în silabe. Elevul era pus adecă să înveţe de rost mulţime de silabe şi să le ţină în minte, pentru a le aplica unde cerea lipsa. Insă şi acest metod a fost tot atât de nepractic ca şi celalalt.

Mai ferícit întru născocirea de metoade decât acesta a fost Stephani, consilier de şcoale în Bavaria, care cerea că numele literelor să nu se pronunţe ca până aci, d. e. be, ţe, de etc. ci numai sunetul lor curat b, c, d, ş. a. A cerut să nu se literizeze, ci să se extindă un sunet până la altul şi astfel să se pronunţe, d. e. să nu se zică: pe ă er a te-părete, ci p-ă-r-e-t-e. Acest metod cu mult mai bun, totuşi nu e destul de practic, deoarece cetirea să făcea separat de scriere, nu-i premergau exerciţiile pregătitoare, adecă desfacerea prop. în cuvinte, a cuvintelor în silabe şi a silabelor în tonuri, şi viceversă.

Ii lipsesc eserciţiile pregătitoare. Afară de acestea acest metod pretindea ca toate sonurile şi literile să se înveţe în ordine alfabetică, şi numai după aceea să se împreune în silabe. Cetirea se învăţa separat de scriere. Literele mari se învăţau deodată cu cele mici.

Acest metod se numeşte *metodul fonetic* sau *sintetic curat.*

Astfel de şi acest metod este un progres faţă de cele de mai nainte, totuşi are şi el destul de esenţiale greşeli.

Am amintit despre aceste metoade, ca despre nişte curiosităţi istorice dar pela începutul secolului trecut Graser, consilier de şcoale din Bavaria, a întemeiat metodul scris cetitului (metodul scriptoleg) care se susţine şi azi.

Predărei scris-cetitului după acest metod foarte raţional au să-i premeargă exerciţiile de cugetare şi vorbire, presupunând că oamenii dintâi încă au cugetat şi cele cugetate le-au vorbit, apoi pentru cuvintele rostite au făcut oareş-care semn, adecă au scris, ear cele scrise imediat le-au şi cetit. De aci se vede, că este o limbă pentru urechi şi alta pentru ochi, adecă *vorbită* şi *scrisă.* Exerciţiile de cugetare se fac în legătură cu analizarea propoziţiunilor în cuvinte, a cuvintelor în silabe şi a silabelor în sunete şi viceversă, deoarece cugetarea, vorbirea, scrierea şi cetirea atârnă una de alta.

Ear principul fundamental al acestui metod este, că: scrisul să se înveţe deodată cu cetitul aşa, că la început şcolarul tot ce are să cetească mai nainte să scrie, şi viceversă, să nu cetească nimic mai nainte de a fi scris însuşi. Aşa dar şcolarul are să înveţe a ceti pe scrisoarea sa proprie. Astăzi în cele mai multe, ba aproape în toate şcoalele din ţerile culte scris-cetitul se învaţă după metodul scriptolegic.

Avantagiile acestui metod faţă de cele de mai nainte sunt:

1. Şcolarul cetind pe scrisoarea proprie, atât cetirea aceleia, cât şi scrierea, străbate mai adânc în sufletul său şi i se potenţeză zelul şi voia spre învăţare.

2. Satisfacţia boldului de lucrare e un mijloc puternic pentru ţinerea disciplinei.

3. Scrisul şi cetitul stau în cea mai strânsă legătură şi astfel se sprijinesc reciproc, procurând şcolarilor variaţia de lipsă pentru păstrarea vioiciunei şi plăcerei de lucru.

Acest metod perfecţionat prin francesul Launey, englesul Andrei Bell, Lancaster ş. a. după care altcum se predă cetirea şi scrierea în toate şcoalele ţărilor culte, pare a fi cel mai potrivit şi pentru *instruarea analfabeţilor în scriere şi cetire.*

Dintre metoadele moderne ale scris-cetitului amintim metodul lui Jacotot, ca pe unul ce e sprijinit de notabilităţile pedagogice, ca Dr. Kehr, Böhme, Schlimbach şi Klauwel, şi acesta este metodul analitic, pentrucă după el să săvârşeşte desfacerea vorbirei până în elementele ei, adecă propoziţiunile în cuvinte, cuvintele în silabe şi silabele în sonuri, şi vicevers. Acestui metod îi este opus metodul sintetic în, care se procede începând dela elementele limbei. Iar acestea amândouă dau metodul analitic-sintetic. La metodul analitic-sintetic lipsesc cele mai multe inconveniente, cari se pot observa la metoadele amintite pân'aci. Cărţile manuale făcute după acest metod se încep cu nişte cuvinte cari sunt anume alese pentru a se arăta prin ele sonurile limbii. Analizând acele cuvinte şi separând succesiv tonurile din ele cu semnele lor, elevii pot afla toate sonurile, că părţi ale vorbirei şi literile ca părţi ale scrierei, şi astfel deja dela început elevii învaţă a analiza cuvintele, şi prin urmare a ceti bine, că ştiut este, că atunci când ne punem la cetire, mai întâi ni se înfăţişază ochilor cuvinte întregi şi numai după aceea părţile lor constitutive. Acest metod cuprinde în sine şi metodul fonetic şi legografic (I. Popescu).

Ambele metoade din urmă fac ca şcolarul să înţeleagă tot ce scrie şi ceteşte, amândouă procedează pe cale analitică-sintetică, amândouă privesc cuvintele ca o grupare de sunete, ear pe acestea ca elementele cuvintelor, amândouă cer, ca şcolarul mai întâiu să pronunţe sunetele singure curate şi numai după aceea să le împreune în silabe, amândouă împreună cetitul cu scrisul, şi amândouă fac învăţământul variat, viu şi plăcut pentru şcolari şi pentru învăţător.

Pentru instruarea analfabeţilor în scriere şi cetire mai potrivit se pare a fi însă metodul scriptoleg, perfecţionat de Disterweg, Scholcz, Harnisch şi Lüben şi mai ales curăţit de esagerări, şi defecte de Wurst; deoarece acest metod urmăreşte mai consecvent principiul dela uşor la greu, dela simplu la compus, ear metodul analitic-sintetic sau al cuvintelor normale este mai greu dupăcum recunoaşte pedagogul I. Popescu, este mai încurcat şi presupune o mai mare cualificaţie şi dela învăţător.

Despre metodul fonomimic amintesc numai ca despre o invenţiune, care nu corăspunde pentru instruarea analfabeţilor. Predarea cetit-scrisului după acest metod ar fi o procedură perdută şi plicitisitoare, prin care nici disciplina ca mijloc de căpetenie al educaţiunei nu s'ar putea susţinea.

Observ, că analfabeţii pentru a putea fi instruaţi în cetire şi scriere încă se pot împărţi în 3 clase, şi anume cl. I pot să o formeze aceia cari nu cunosc literele de loc şi cu cari apoi trebue procedat ca şi cu copii începători la scriere şi cetire; clasa a II-a aceia cari cunosc literele şi le pot scrie toate, ori numai o parte a lor, ear cl. III-a să se formeze din indivizii, cari cunosc literele toate, dar nu ştiu scrie ori precum adeseori întâlneşti, aceia cari ştiu scrie şi nu pot să cetească nici scrisoarea lor proprie şi cu atât mai puţin scrisoare străină ori literile de tipar şi viceversă.

Am amintit pe scurt despre metoadele cetit-scrisului şi întru cât se poate am spus avantagiile unuia şi scăderile celuilalt, dar abstracţie făcând dela metoadele ruginite aşa zise medievale, învăţătorul, sau instructorul pentru analfabeţi poate încerca toate metoadele moderne şi a alege ce e mai bun.

Societate literară socială.

Intr'o conferenţă ţinută de fruntaşii greco-catolici, întruniţi în earna trecută la Oradea-mare, s'a ales o comisiune pentru alcătuirea statutelor unei societăţi literare sociale. Comisiunea aceasta a prezentat proiectul de statute, în săptămâna trecută, la o şedinţă ţinută în Blaj, sub conducerea episcopilor Dr. D. Radu şi Dr. V. Hossu. Stabilirea definitivă a statutelor va fi prezentată la o nouă întrunire, care se va ţinea în August, cu ocazia jubileului de 50 de ani al Asociaţiunii. Noua societate, care va purta numirea „Sfânta unire, societate literară socială“, are de scop a cultiva literatura scrisă în spirit *creştinesc,* va întemeia o tipografie şi librărie, va tipări cărţi, va organiza conferenţe şi prelegeri pentru ţărani, precum şi tot felul de reuniuni, cari promovează bunăstarea şi cultura poporului. Patronii societăţii sunt arhiereii gr. catolici români; ear comitetul se va compune atât din clerici, cât şi din mireni. Intre marginile acestui program de lucrare, numita societate e vrednică să fie salutată.

Dela sfântul sinod al României.

Şedinţa a patra.

Sfântul Sinod a ţinut Vineri de dimineaţă şedinţă, după cum fusese anunţat, pentru a lua în cercetare acuzarea adusă P. S. Sale, Episcopului de Roman.

I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei a prezidat şedinţa, care s'a deschis la orele 10 a. m.

Iau parte toţi arhiereii, ministrul cultelor şi instrucţiunii publice C. C. Arion, şi dl Boroianu, administratorul casei bisericii.

La şedinţă asistă şi I. P. S. Sa Mitropolitul Atanasie.

Dl C. C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice comunică sinodului două petiţiuni înaintate de P. S. Sa Episcopul de Roman, una M. S. Regelui, şi a doua d-lui ministru al cultelor.

Pentru ca înaltul corp bisericesc să fie pus în cunoştinţă de toate cele ce s'au petrecut, dl ministru a citit aceste două petiţiuni.

De pe cea înaintată suveranului dl Arion a citit apoi rezoluţia pusă de M. S. Regele: „Se recomandă d-lui ministru al cultelor şi instrucţiunei publice spre a lua cunoştinţă“.

Prin aceste două petiţiuni P. S. Sa Episcopul Gherasim Safirim al Romanului protestează în contra măsurilor de violenţă, pe cari le-ar lua Sfântul Sinod, terorizat de I. P. S. Sa Mitropolitul Atanasie, în contra celui dintâi, fără ca să-l asculte şi să-l judece şi fără a-i lăsa o deplină libertate de apărare.

Adaugă apoi, că dacă nu se va curăţi biserica noastră de imoralitate şi erezie, va face apel la bisericile ortodoxe în contra hotărârilor Sf. Sinod şi se va adresa şi tribunalelor civile pentru pagubele ce i se vor face.

Terminând, Episcopul Romanului cere călduros M. S. Regelui şi autorităţii civile, *să pună sub judecată pe I. P. S. Sa Mitropolitul Atanasie Mironescu.*

Până acum, P. S. Sa Episcopul Romanului nu a luat parte la şedinţă. Se cere ca să fie chemat înaintea Sfântului Sinod şi P. S. Sa intră în camera de şedinţă. Se aduce la cunoştinţă acusatului, că Sfântul Sinod a luat cunoştinţă de conţinutul celor două petiţiuni adresate de P. S. Sa M. S. Regelui şi d-lui ministru al cultelor, şi i se cere a lua loc pe unul din scaunele Sfântului Sinod.

P. S. Sa refuză, spunând, că de oarece *este acuzat,* doreşte să stea la o parte, nu chiar în sânul Sinodului.

I. P. S. Sa Mitropolitul Pimen al Moldovei insistă, ca episcopul Safirim să-şi ia locul.

Episcopul Romanului răspunse: „Voi da ascultare“ şi îşi ocupă locul său.

Majoritatea membrilor înaltului corp bisericesc propune din nou o împăcare, pentru ca vrajba din biserică să se isprăvească.

P. S. Sa Episcopul Nifon al Dunărei de Jos face din nou un călduros apel la P. S. Sa Episcopul de Roman, ca să renunţe la atitudinea sa şi să facă să domnească pacea şi liniştea în biserica noastră, conform cu învăţămintele divinului mântuitor, şi să lase ori ce ură, care nu trebue să-şi găsească locul în sufletele păstorilor.

P. S. Sa Episcopul Safirim al Romanului răspunzând declară, că nu poartă ură nimănui, dar că ura lui este numai împotriva relei credinţe şi a neorânduelei: ură care este ertată de canoane.

Adaugă apoi, că în deosebi nu are nici un cuvânt de ură asupra I. P. S. Sale Mitropolitului Primat.

P. S. Episcopi: Ghenadie al Argeşului, Conon al Huşilor şi Arhiereul Calinic, fac şi dânşii acelaşi apel de înfrăţire, pe care îl adresează Episcopului de Roman.

Preşedintele Sinodului, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei, rezumă apelurile de împăciuire şi face şi I. P. S. Sa intervenţie pe lângă toţi, *să rămână bunaînţelegere în scaunul Sfintei noastre biserici.*

I. P. S. Sa întreabă apoi pe Episcopul de Roman, dacă stărue în atitudinea sa, ori vrea să facă un act de împăcare creştinească? P. S. Sa Episcopul de Roman declară *că stărue şi că ia asupra sa toată răspunderea acestei atitudini.*

In faţa acestui răspuns, care numai lasă nici o îndoială, că împăcarea nu se poate face, I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei invită pe Episcopul de Roman, să stea alături de preşedinte, ca acuzat, şi să se înceapă judecata.

P. S. Sa Arhiereul Calist întreabă pe P. S. Sa Episcopul de Roman, dacă Sinodul este sau nu bine constituit?

P. S. Sa Episcopul Gherasim Safirim răspunde, că întrucât nu presidează Mitropolitul Primat, în contra căruia a adus pâră, îl consideră ca bine constituit.

La întrebarea pusă de P. S. Sa Episcopul Conon al Huşilor, dacă Sf. Sinod e canonic sau nu, P. S. Sa Episcopul de Roman a răspuns, că e canonic, nefiind prezidat de I. P. S. Sa Mitropolitul Atanasie; dar că văzând pe I. P. S. Sa Mitropolitul Primat, că ia parte la şedinţă, întreabă la rândul său, dacă e cu voia Sf. Sinod şi dacă n'ar fi mai bine, ca I. P. S. Sa Mitropolitul Primat să nu ea parte la şedinţă?

Episcopul Nifon al Dunărei de Jos observă, că prezenţa Mitropolitului Primat poate fi necesară, întru cât se ştie, că P. S. Sa Episcopul de Roman îi aduce grave acuzaţiuni, şi propune, ca I. P. S. Sa Mitropolitul Primat cu învoirea Sinodului să ia parte la şedinţă, nu ca judecător, ci ca asistent, pentru a putea răspunde eventual la acuzările cari i se aduc, afară numai dacă P. S. Sa Episcopul de Roman va renunţa la aceste acuzări.

Sinodul primeşte propunerea Episcopului Nifon al Dunărei de Jos, ca I. P. S. Sa Mitropolitul Primat *să poată lua parte la şedinţa de judecată, ca asistent.*

P. S. Sa Episcopul de Roman declară, că nu renunţă la acuzări.

Archiereul Teodosie ceteşte actul de acuzare, care e foarte lung.

Printr'însul se face istoricul celor petrecute cu ocazia acestui conflict dela declararea lui şi se specifică textele din canoane aplicabile acuzărilor de răsvrătire, cari se aduc P. S. Sale Episcopului de Roman.

P. S. Sa Episcopul Romanului depune o declaraţie scrisă, prin care face observaţie, că dacă este răzvrătitor, dl ministru de culte şi instrucţiune publică trebuea să'l trimită în judecata înaltei curţi de casaţie, şi cere, ca acuzarea în contra sa să se facă în prealabil, *numai după ce se vor judeca acuzaţiunile aduse de dânsul I. P. S. Sale Mitropolitului Primat.*

P. S. Sa Episcopul de Roman arată apoi acuzaţiunile pe cari le aduce Mitropolitului Primat, şi declară, că se serveşte de o scrisoare a acestuia şi de martori.

P. S. Sa Episcopul Romanului a depus în facsimil fotografiată acea scrisoare, şi a presentat lista martorilor, cari cere să fie ascultaţi.

Dl C. C. Arion, ministrul cultelor, a declarat, că dacă ar fi găsit pe P. S. Sa Episcopul de Roman culpabil de un delict politicesc, nu ar fi esitat să îl trimită înaintea Inaltei Curţi de Casaţie. Dar fapta de care s'a făcut culpabil, răzvrătirea în contra Sf. Sinod, fiind un delict cu caracter pur bisericesc, şi în conformitate cu articolul 17 din legea sinodală, *singur Sf. Sinod are competinţa să-l judece.*

Şedinţa s'a sfârşit la orele 1 p. m. anunţându-se pentru Luni continuarea judecărei.

Şedinţa a cincia.

In şedinţa a cincia, ţinută Luni, P. S. Sa, Episcopul Conon al Huşilor a propus, iar sfântul sinod a decretat în unanimitate, ca atât I. P. S. Sa, Mitropotitul-Primat, cât şi P. S. Sa, episcopul Romanului, să fie provocaţi se demisioneze de bună voe. S'au ales apoi două comisiuni, cari să facă demersurile necesare, atât la Mitropolitul-Primat, cât şi la Episcopul Romanului. In şedinţa de astăzi, Mercuri, a Sfântului Sinod, comisiunile vor raporta despre resultatul intervenţiei lor, şi eventual Sfântul Sinod va proceda la croirea judecăţii.

Discursul parlamentar

al deputatului naţionalist român *Vasile Damian,* rostit în şedinţa din 27 Maiu n. c. a dietei, la discuţia asupra budgetului ministeriului de culte şi instrucţiune publică.

(Urmare).

Inainte de a trage consecinţele din cazurile expuse până aci, voiesc a reflecta la starea tristă a şcoalelor elementare, care s'a produs mai ales prin art. de lege XXVII. din 1907. Datele le iau din anii 1907—1908, şi 1908—1909, deoarece cele de pe anul şcolar 1910—11 încă nu ne sunt cunoscute.

Pe baza datelor oficioase, la sfârşitul anului 1908—1909 au fost în total 16.496 şcoli poporale, iar în anul 1907—1908 16.547. Deci numărul şcoalelor poporale din 1908—1909 faţă de anul 1907—1908 arată un scăzământ, cu 51 mai puţine. Sporul şi scăzământul şcolilor după caracterul lor se împărţeşte astfel: Numărul şcolilor de stat s'a urcat dela 2346 la 2577, deci cu 241. Numărul şcolilor unitare s'a urcat dela 35 la 36, deci cu 1, numărul şcolilor private dela 763 la 770, deci cu 7, numărul şcolilor comunale a scăzut dela 1394 la 1351, deci cu 43, numărul şcolilor romano-cat. a scăzut cu 15, adecă dela 5303 la 5287, şcolile gr.-cat. cu 60, adecă dela 1862 la 1802, şcolile evangelicilor cu 11, adecă dela 1319 la 1308, şcolile reformaţilor cu 21, adecă dela 1882 la 1861, şcolile gr.-orientalilor cu 141, adecă dela 1652 la 1511, şcolile Ovreilor cu 6, adecă dela 450 la 444, a societăţilor cu 3, adecă dela 35 la 32. Scăzământul total e 13.621, la şcolile confesionale 301, din care sumă 3313 gr.-catolice şi 201 gr.-orientale, deci 66 procente, şi acestea aproape exclusiv se refer la şcoli e româneşti, adecă gr.-orientale şi gr.- catolice. Din aceste 211 cazuri cu ceva mai mult de 25 procente cad pe şcolile din comitatul Hunedoarei.

Aceste date dovedesc, că şcolile de stat au sporit, iar şcolile confesionale, mai cu seamă şcolile Românilor, au scăzut. Cauza acestei scăderi e, că legea face chestie de putere din faptul acesta, şi afară de acees, autorităţile statului şi cele administrative depăşesc mult şi peste severitatea legii, iar începând dela subprefect, până la comisia administrativă ele dovedesc faţă de aceste şcoli o atitudine nemiloasă, aşa zicând teroristică. Eu vorbesc numai de comitatul Hunedoarei, şi mai cu seamă vorbesc despre stările din districtul meu protopopesc.

Dintre multe cazuri amintesc numai câteva. Subprefectul din Baia-de-Criş, prin sentinţa 1849 din 1908, a pedepsit pe preotul Stanic, care e totodată şi preşedintele senatului şcolar, la 10 zile închisoare, ori 500 cor. amendă, de-oarece şcoala n'a fost provăzută pe din afară cu inscripţie.

Sentinţa aceasta e ilegală, de-oarece §. 17 ordonează numai emblema şi drapelul cu emblema Ungariei, şi obligă statul, ca acestea să le împărţească gratuit. Observ, că şi statul numai în anul 1910 a satisfăcut acestui obligământ. Ce priveşte înscripţia aceasta e prevăzută în lege numai facultativ, cu cuvintele: „se poate permite“. In luna lui Ianuarie 1908 dl. ministru de culte prin ordonanţa 1805 a explicat legea în felul acesta, declarând, că inscripţia să se facă în ungureşte numai acolo, unde înainte de punerea legei în vigoare inscripţia era făcută în altă limbă.

Insă mai târziu, la sfârşitul lui 1908, prin rescriptul 115635 ministrul a declarat, că inscripţia externă şcolară e obligătoare, şi în privinţa textului a făcut înţelegere cu metropolitul român gr.-oriental, ca inscripţia să se facă paralel, în amândouă limbile. Ordinul acesta a fost apoi comunicat senatelor şcolare în luna lui Februarie 1909, şi în rescriptul subprefectului se spunea, că se dă notarilor comunali spre ştire şi spre comunicare definitivă cu cei interesaţi. Deci ordinaţiunea numai dela acest dat era obligătoare. Sentinţa aceasta a subprefectului ulterior n'a fost motivată. Şi mai observ, că numitul preşedinte al senatului şcolar şi ca preot a mai fost pedepsit în urma raportului organelor administrative. Adecă i s'a detras congrua aşa, că plătirea ei a fost suspendată, şi au trecut trei ani, fără ca chestia să fi fost rezolvită din partea administraţiei, sau din partea autorităţii confesionale.

Un alt caz, care iarăşi caracterisează tratamentul nu prea modest al conducătorilor puşi în fruntea revizoratelor şcolare, e, că un preşedinte al senatului şcolar a fost pedepsit pentru întâia oară cu amenda cea mai mare, pentrucă nu a anunţat în 15 zile schimbarea învăţătorului, deşi lucrul ar mai trebui încă explicat, deoarece preotul a înţeles chestia aşa, că învăţătorul ordinar era concediat, şi în timpul acesta el a fost suplinit prin altul, iar aceasta nu se numeşte schimbare. Deci între astfel de împrejurări preotul trebue admoniat numai, ori să zicem pedepsit cu 5 cor. Cazul acesta s'a întâmplat în comuna Vaca.

Dar voiu aminti încă alte cazuri. In comuna Birtin s'a înfiinţat şcoală elementară de stat, dar nefiind localitate acomodată, şi mai cu seamă, cum reese din procedură, ca să se închidă şcoala existentă confesională, deoarece în întreaga comună abia de sunt 60 obligaţi: într'o dimineaţă primarul comunal, cu învăţătorul de stat au întrat în sala de propunere a şcoalei confesionale, primarul l-a condus aci, şi în locuinţa cu o odaie, fiindcă învăţătorul confesional nu a locuit în zidirea şcolii, ci în locuinţa proprie, şi în contra voinţii autorităţii confesionale au cuprins sala, au scos afară pe învăţătorul confesional, şi totodată şi şcoala a fost închisă, pentruca astfel copiii să fie constrânşi a cerceta şcoala de stat.

In vecinătate nemijlocită, comunele Lunca şi Cherestău, aveau şcoală confesională, dar ţineau un învăţător comun, ambulant. Şeful revizoratului a sistat în anul 1909 prin actul 2197 postul de învăţător ambulant, şi prelegerile au încetat în amândouă comunele, iar de ani de zile o altă şcoală nu s'a mai deschis.

Acuma e interesant a se şti, că faţă de această procedură ce au făcut revizoratele într'alte locuri, în comunele învecinate. Alvaţa şi Basarabeasă, două comune politice independente, au fost unite cu comuna Vaţa, unde a fost înfiinţată o şcoală de stat. Iar aici acum învăţătorul nu a fost ambulant, ci copiii de şcoală călătoresc dela Basarabeasa la Alvaţa 3—4 klm. depărtare, ceeace e mult mai mare decât la şcoala confesională dela Lunca-Cherestău, unde depărtarea era 2 km. Tot astfel a purces şi cu comunele Tărnova şi Brusturi, unde în fiecare numărul obligaţilor trece peste 30. Din cauza aceasta şcoala confesională din Vaţa a încetat. Deci mai echitabil era, dacă se permitea, ca şi şcoala confesională dela Lunca-Cherestău să existe, cu atât mai tare, ca încrederea poporului să nu se clatine faţă de organele statului, din cauza procedurei necorecte.

Datele prezentate despre salele de învăţământ ale şcoalelor confesionale dela Ormindea şi Lunca-inferioară, că ele ar încăpea abia 49 elevi, sunt greşite, câtă vreme aci încap şi peste 80 elevi. Aceasta se poate vedea din decisul 1479/1909 al comisiei administrative.

Apoi au fost excepţionate zidiri, cari nici pe departe nu sunt în starea, cum se află şcoala de stat. Aşa d. ex. a fost excepţionată zidirea şcoalei confesionale gr.-ort. din Lunca-inferioară; s'a spus, că sala de învăţământ de aci e mică, scundă şi ruinată, şi din pricina aceasta ministrul instrucţiunii publice a denegat şi ajutorul de stat pentru întregirea salarului învăţătoresc, cu toate că sala aceasta are următoarele dimensiuni: lungimea 9·52 m., lăţimea 6·00 m. şi înălţimea de 2·9 m.

In comuna Fornadie, situată lângă drumul de stat, ce duce spre Deva, deci spre centrul comitatului, într'o depărtare de abia 7 klm. dela Deva, şcoala de stat din comuna aceasta există de 10 ani, într'o localitate foarte mică, a cărei lungime e de 6.00 m., lăţimea de 5.5 m., iar înălţimea de 1.90 m. şi care e cercetată de 70—75 elevi. Şi revizorul de şcoale suferă în tăcere această stare de lucruri.

Incă înainte cu 6—7 ani mi-am ridicat cuvântul în congregaţia comitatului şi am rugat, ca să înceteze starea aceasta, fiindcă, deoparte nu corespunde pretenţiunilor legei, de altă parte, fiindcă e reacţionară faţă de cele alte comune, adecă faţă de toate năzuinţele lor de restaurare a şcoalelor, referindu mă la faptul, că dacă i-se permite statului să ţină o astfel de sală de învăţământ, pentruce nu ar putea să facă şi ei astfel?

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Dela Academie. Academia română a ales de membri activi pe domnii: generalul *Crăiniceanu* şi *I. Simionescu*, profesor la universitatea din Iaşi, în locul răposaţilor Gr. Ştefănescu şi Dr. D. Grecescu. Membri corespondenţi în secţia istorică au fost aleşi domnii: *N. Dobrescu* şi *V. Pârvan*. Sâmbătă s'a ţinut şedinţă publică solemnă, în care dl T. V. Ştefanelli şi-a cetit discursul de recepţiune despre „Istoricul luptei pentru drept în vechiul ocol al Câmpulungului moldovenesc, în Bucovina“. Dl D. Onciul a citit răspunsul la discursul dlui Stefanelli.

•

Probe de încoronare. In abaţia de Westminster din Londra se fac în zilele acestea probe interesante. Domni şi dame în costume bogate fac probe de mişcări şi închinăciuni necesare la ceremoniile de încoronare ale regelui George V. Probele se execută sub conducerea principelui Norfolk, care aranjase şi ceremoniile dela încoronarea lui Eduard VII. Principele hotăreşte exact locul fiecărui participant, întocmai ca pe scena unui teatru. Mai întâi se fac probe cu persoane singuratice, după aceea cu masse de oameni. La aşa numitele probe generale va lua parte şi regele.

•

Nou ziar. Primim la redacţie primul număr al ziarului *Unirea Naţională*, organ independent, ce apare în Cernăuţ în editura şi proprietatea dlui Titu cav. de *Onciul*. Noul organ de luptă al bucovinenilor scrie, că îşi va da silinţă, ca în fruntea masselor poporului să stee bărbaţi de caracter nepătat, şi va griji ca nime din pretinşii conducători ai poporului să nu facă „gheşefturi“ pe socoteala neamului... *Unirea Naţională* apare Marţia şi Sâmbăta şi costă pentru popor 3 cor., pentru cărturari 6 cor. pe an. Abonamentele se trimit la Cernăuţ, strada domnească nr. 24.

•

Contribuiri. Pentru ridicarea unui monument la mormântul fostului profesor seminarial Dr. P. Şpan au întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ dela Ioan Comşa, învăţător în Bruiu 5 cor., prin colectarea înv. Nicolae Marcu din Băiţe, dela domnii Dr. Cornel Moldovan, medic 4 cor., Victor Frohnmeyer, apotecar şi director de bancă 1 cor., ambii din Băiţe, dela Nicolae Păcurar, proprietar în Sălişte 1 cor. 20 fil. şi dela elevii şcoalei elementare din Băiţa: Viorel Braicu şi Victoria Danciu 24 fil.

•

Fidanţare. Principele moştenitor sârbesc Alexandru se va logodi în anul acesta cu marea ducesă Tatiana Petrovna, fiica marelui duce rusesc Petru Constantinovici. Principele Alexandru pleacă din Londra, unde va reprezenta Sârbia cu prilejul încoronării, dea-dreptul la Petersburg pentru a se prezenta ţarului şi familiei marelui duce. Marea ducesă Tatiana Petrovna va primi o zestre de trei milioane ruble şi un apanaj anual de 60 de mii ruble.

•

„A murit Bánffy“. Prim articolul nostru din numărul 52, intitulat astfel, a fost reprodus în întregime de „Neamul Românesc“ *al dlui* N. Iorga, *în numărul 58.*

•

Vizitele regelui Petru. Regele Petru al Sârbiei, cum se anunţă din Belgrad, va vizita pe Fallières, preşedintele republicei franceze, numai la toamnă. Este aproape sigur, că în anul acesta regele Petru nu va veni în Austro-Ungaria, pentru a face vizita monarhului nostru.

•

Procesul Achim. Advocatul văduvei Achim a cerut, ca fraţii Zsilinszky, omorâtorii deputatului, să fie judecaţi, nu la tribunalul şi la curtea cu juraţii din Bichiş-Giula, cari sunt preocupaţi în afacere, ci la o curte cu juraţi din alt oraş.

•

Către abiturienţi. Ordinul Bunilor Templieri din Ungaria a dat un apel către tinerimea care în luna aceasta termină liceul, îndemnându-o la abstinenţă şi la luptă în contra otrăvii, care cere zilnic atâtea victime omeneşti. Tinerii studenţi sunt rugaţi să nu sărbătorească trecerea examenului de maturitate prin obişnuitele banchete, care mai totdeauna degenerează în chefuri streinice, să nu şi înceapă întrarea în viaţa matură prin orgii şi desfrâu. Ar fi cu mult mai frumos, când banii destinaţi pentru banchet ar fi oferiţi unui aşezământ umanitar. Bunii Templieri invită tinerimea să se înscrie în şirul membrilor societăţii. Apelul a fost trimis direcţiunilor pentru a fi distribuit tinerimii şcolare dela licee.

•

In Vălenii-de-Munte cursurile de vară se vor începe, ca totdeauna, la 1 Iulie v. c.

*

Mulţămită. Ilustrului domn *Vasile de Stroescu*, marele binefăcător al neamului românesc, îi aducem şi pe această cale mulţămită pentru ajutorul de 200 coroane ce l-a dat bisericii gr.-or. din Dragomireşti. Dragomireşti la 3 Iunie 1911 st. n. Pavel Moldovan paroh gr. or., Ioan Mihnea, epitrop.

•

Scumpirea tutunului. Din Viena se scrie, că tarifa nouă cu preţuri urcate pentru ţigări şi ţigarete va întra în vigoare cu 1 Iulie a. c. Vestea tristă pentru fumători se mai alină prin faptul, că se va îmbunătăţi calitatea tutunului la toate soiurile de ţigări.

*

Convenire socială împreunată cu cântări, declamaţiuni şi joc, va aranja „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ Duminecă, în 11 Iunie n. (Prima zi de Rusalii) în sala cea mare dela „Unicum“. Dirigentul corului, Candid Popa. O parte a eventualului venit curat este destinată pentru fraţii nenorociţi prin foc din comuna Broşteni, (cottul Albei-inferioare). Inceputul la 8 ore seara. Preţul de întrare de persoană 1 cor. Insignii de dans pentru dansatori 50 bani. Suprasolvirile se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

•

Din şcoală. Invăţătorul voeşte să lămurească şcolarilor ce va să zică *„o turmă şi un păstor“*, — şi zice: „Inchipuiţi-vă, că voi aţi fi o turmă de viţei; atunci ce aş fi *eu* în mijlocul vostru?“ — Şcolarii în cor: — „Un bou!“

*

Aur. Din Brad se vesteşte, că în minele dela Ruda s'a găsit în zilele acestea o mare cantitate de aur. Societatea de acolo espedează pe lună cam 100 de chilograme de aur la oficiile din Zlatna şi Körmöczbánya; în luna lui Mai însă a trimis peste 175 de chilograme, pentru care societatea a incassat 576 de mii cor. (un chilogram de aur este plătit cu 3280 cor.) In minele amintite lucrează zilnic în termin mediu 2600 de muncitori, cari câştigă pe zi câte 2—6 cor. Cu toate cheltuelile acestea mari, societatea dela Ruda are frumoase venite din băile Ardealului.

•

Inăduşiţi. Trei ucenici de lăcătuş în Caşovia s'au culcat într'o lemnărie, unde se găseau câţiva saci de cărbuni. Noaptea s'au aprins cărbunii, nu se ştie cum; iar gazurile eşite i-au omorât pe toţi trei.

•

Domnul Ioan Viţelar a deschis în Budapesta, I., Döbrentei-u. Nr. 9, o întreprindere românească de zugrăvire şi decoraţii, precum zugrăviri de firme, văpsiri de mobile, uşi etc., atât pentru locuinţe private, cât şi pentru biserici, sau alte zidiri publice mai de frunte. Fiindcă şi-a câştigat cele mai bune pregătiri în branşa aceasta, atât pe la şcolile de industrie din Ungaria şi străinătate, precum şi dela cei mai recunoscuţi arhitecţi, sub a căror mână a lucrat ani îndelungaţi, roagă On. public român din capitală şi provincie să-i dea tot sprijinul, pentru a putea exista şi aduce cinste şi onoare neamului nostru.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, din prilejul conferenţei preoţeşti din tractul Lupşei au întrat următoarele sume dăruite şi anume: Vasile Gan, protopresbiter (Ofenbaia) Vasile Şpan, paroh (Lupşa), câte 5 cor., Vasile Bocşa, paroh (Ponor), Nistor Manciu, paroh (Ocolişul-mare), câte 4 cor., Ioan Gherman, paroh (Orăşti), Iosif Panţa, înv. (Lunca largă) câte 3 cor., George Lazar, paroh (Valea Geogelului), Ioan Muntean, Silvestru Moruşca, învăţător (Cacova-Ierii), Ioan Dandea, par. (Şasa), câte 2 cor., Leonte Canja, învăţător (Vidolm), Nicolae Creţu, Vasile Jina, paroh (Subpeatră), Vasile Ruşdea, paroh (Poşaga-inf.), Ioan Vesa, Simion Vasinca, paroh (Sălciura-sup.), Simion Samoilă, par. (Ocolişul-mic), Constantin Giurgescu, par. (Lunca largă), Andrei Streja, paroh (Cacova-Ierii) şi Eva German, fiecare câte 1 cor. Sau în total 42 cor. La acelaş fond au mai dăruit: 25 elevi ai şcoalei poporale din Agnita, cercetând, sub conducerea învăţătorului Nic. Cârstea, Reuniunea meseriaşilor, 90 bani, Ioan Comşa, învăţător (Bruiu), Zoriţa Moldovan născ. Dandea, preoteasă (Cristian), Ioan Imbăruş, învăţ. (Sibiiu suburb. inf.), câte 1 cor., Solomon Sofonia, cleric, G. Popones, v. prezid., George Purdu, înv. (Marcoş), câte 50 bani, Constantin Tipuriţă, înv. (Vale) 2 coroane. Starea fondului 698 cor. 58 bani. Pentru prinos aduce mulţămită, în numele comitetului, Vic. Tordăşianu, prez.

•

Premiile Academiei. Premiul *Adamachi*, de cinci mii de lei, a fost împărţit anul acesta în cinci părţi şi s'a dat câte omie lei următoarelor lucrări: *A. Babeş şi P. Oceanu*, Capra, vaca săracului. *St. N. Burileanu*, Teoria generală a calculului probabilităţilor şi aplicaţiunile ei la studiul şi practica tragerilor de infanterie şi artilerie, *Dr. N. Leon*, studiu asupra culicidelor din România, *Nicolae Mazere*, harta etnografică a Transilvaniei, şi Dr. *G. Z. Petrescu*, studii asupra lăţirii boalelor de piele la ţară.

•

Mulţămită. Epitropia parohială gr. orientală română din Valea-Lupşei comitatul Turda-Arieş exprimă şi pe această cale cea mai profundă mulţămită marelui şi neîntrecutului binefăcător *Vasile de Stroescu*, pentru ajutoriul de 200 cor. acordat pentru acoperirea trebuinţelor bisericei noastre de aici. *Avram Cioran* paroh.

*

Expoziţie de câni. S'a deschis Sâmbătă o expoziţie internaţională de câni în Budapesta, sub patronajul arhiducelui Iosif şi a ministrului de agricultură, a contelui Serényi. Expoziţia a stat deschisă trei zile. In deosebi au fost interesanţi cânii poliţişti, în activitatea ce o pot desfăşura cu prilejul descoperirii crimelor.

*

Teatru în Mercurea. „Reuniunea română de cântări şi teatru din Mercurea“ invită la producţiunea teatrală ce o va aranja Luni, 12 Iunie st. n. 1911, (a doua zi de Rusalii), în sala hotelului „Trei Arabi“ din Mercurea. Inceputul la 7½ oare seara. Se va da: *Nepotul răsfăţat*, farsă în 5 acte de Kotzebue, prelucrată de T. V. Păcăţian.

Expoziţie de oi în Jina.

Conformându-se programului său de lucru, Comitetul central al „Reuniunii rom. agricole sibiene“, a adresat primăriei comunale din Jina în cauza expoziţiei de oi (a 2-a) ce doreşte a o aranjà acolo, următoarea rugăminte:

Onorabilă primărie comunală:

Cum poporaţiunea din Jina şi din comunele învecinate, să îndeletniceşte aproape numai cu prăsila oilor, ce formează, aşa zicând, singurul isvor de câştig pentru coperirea numeroaselor trebuinţe ale ţăranului nostru, — am crezut că este folositor să luăm înţelegere cu oierii noştri din partea locului, atât în ce priveşte cultura raţională a oilor preste tot cât şi cu privire la soiurile mai alese de oi, dar cu deosebire în privinţa valorizării lânei şi a celorlalte produse ale oilor.

La acest lucru am puteà ajunge cu mai multă uşurinţă aranjând, precum o făcusem la 1903 în comuna Poiana, în comuna Jina o expoziţie de oi de prăsilă, la care să fie admise şi oile proprietarilor din comunele învecinate şi la care am împărţi drept premii suma de 200—300 cor. cum şi eventuala sumă, pe care Onorabila primărie şi celelalte aşezăminte (comuna bisericească, băncile etc.) din Jina şi din comunele admise cu oile o ar vota din mijloacele băneşti ale lor pentru acest scop.

Dorinţa noastră este ca expoziţia să se aranjeze în una din zilele de sărbătoare, pe care D-Voastră o aţi designa.

Comunicându-Vă acestea, îndrăznim a Vă ruga să binevoiţi a convoca o conferenţă a fruntaşilor din Jina şi din comunele învecinate, în care să se hotărască dacă proprietarii sunt învoiţi cu ţinerea expoziţiei: ziua ţinerii, comunele cu oile de admis la expoziţie, să se numiască persoanele, care ar avea să formeze juriul expoziţiei; să se institue un comitet aranjator local şi comitete speciale în fiecare comună, care ar avea să facă de cu vreme preparativele necesare, să facă propagandă pentru participare şi să se adreseze către aşezămintele din comune cu rugări pentru crearea de premii, cari eventual să poarte numele aşezământului etc. etc.; să corecteze programul primei expoziţii de oi, ţinută în Poiana care să ni se remită.

Bune servicii s'ar aduce cauzei ce ne preocupă dacă din prilegiul expoziţiei ni-s'ar pune la dispoziţie o consemnare despre statul oilor, astăzi în propietatea locuitorilor din comunele admise, însoţită de părerile celor competenţi în cauza urcării arâuzilor, imputinării păşunelor şi a greutăţilor vamale.

Despre cele efectuite On. Primărie să binevoiască a ne vesti cu posibilă grăbire şi pe noi spre a putea face şi noi de cu vreme publicaţiunile neapărate.

Fiind ai Onoratei Primării cu frăţească dragoste,

Sibiiu, 27 Mai 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa president.
Vic. Tordăşianu secretar.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar. Nrul 17—18 cuprinde: Un calendar aromânesc; Un călător rus la noi, de St. Berechet; Răspuns, poezie, de H. Frollo; Câteva însemnări, de Florizel; O divulgare trivială despre Eminescu, de D. Tomescu; Cântece poporale din Bucovina, de M. Baciu; O copie dela primărie, schiţă de Munteanu-Râmnic; Drum pe deal şi drum pe vale, cântec de T. Varteniuc; Contribuţii la istoria învăţământului, de N. Bănescu.

•

„Vatra Şcolară“, revistă pedagogică Nr. 6 (Iunie) a apărut cu următorul cuprins: V. Stan: Situaţia şcoalelor noastre. T. Popovici: Cântarea în şcoala poporală. I. Dariu: Demnitatea învăţătorului. Radu Prişcu: Pe pusta Ungariei (Lecţiune practică). De sub Zăpozile: Sărbarea pomilor şi a paserilor din Tălmăcel. I. Bota: De pe câmpul dăscăliei. Informaţiuni: Hotărâri sinodale privitoare la şcoale. Expozeul ministrului cultelor şi instrucţiunii publice. Desfiinţarea monopolului Abecedarului şi Cărţilor de cetire din cursul primar în România. Orfelinatul agricol „Ferdinand“. Greve de şcolari în Francia. Ziua paserilor împreunată cu maial. Cărţi aprobate Apel pentru busturile lui Eminescu şi Bariţiu. Oficiale. Bibliografie. Redactor: Dr. V. Stan, profesor seminarial. Redacţia şi administraţia: Sibiiu, str. Măcelarilor Nr. 27. Abonament: Pe an 8 coroane, pe jumătate an 4 cor.

Mulţămite publice.

Cu ocaziunea producţiunii teatrale aranjate de tinerimea română din Părău la 17/30 April a. c. au binevoit a plăti peste preţul de intrare următorii domni:

Dr. Victor Fodor, medic, Şercaia, Ilie Oana, notar, Ţinţari, câte 4 cor., Dr. Hariton Pralea, advocat, Dr. Iuliu Decian, advocat, câte 3 cor., Traian Stoica, cand. de adv. 2 cor. Alexandru Boboia, jurist, Dumitru Fràncu, notar dipl., toţi din Şercaia, Mihail Ganea, preot, Mateiu Matei, înv. dir. Nicolau Roşca, înv. Aurel Cantor, not. dipl. din Veneţia-inf, George Popp, not. cerc., Borosnyai Miklós, adj. not., Corneliu Popp, preot din Părău câte 1 cor., Ioan Dumitrescu, preot, Halmeag 40 fil. şi Toma Canja fost primar com. 20 fil. din Părău; ear Dl I. Kohn comerciant în Şercaia a binevoit a ne trimite 2 cor.

De tot au incurs 139 cor. 44 fil., din cari scăzându-se spesele, rămâne venit 32 cor. 10 fil, plus materialul din care s'a construit scena.

Cu venitul avut s'a pus bază unui fond pentru sporirea bibliotecii parohiale.

In anul trecut On. direcţiune a băncii „Şercăiana“ a binevoit a dărui pe sama bisericii din Părău suma de 25 cor., cu care s'au cumpărat cărţi pentru biblioteca parohială.

Tuturor marinimoşilor donatori le aducem şi pe această cale cele mai ferbinţi mulţămite.

Părău, la 2/15 Mai 1911.

Comitetul parohial.

*

In urma apelului publicat în „Telegr. Român“ a. c. Nr. 34, spre scopul zidirei şcoalei gr. or. rom din Gusu, au binevoit a veni în ajutorul nostru cu obolul lor, următorii:

„Cassa de păstrare“ din Sălişte, cu 30 cor. Institutul de credit şi economii „Poporul“, tot de acolo, cu 10 cor. Institutul de credit „Mielul“ din Poiana Sibiiului, cu 30 cor., Ioan Domnar jun. comerciant în Ludoşul mare cu 5 cor. Văd. Elisaveta Beju din Apoldul inf., cu 20 cor. şi „Cassa de păstrare“, din Mercurea, cu 100 cor. Iar în urma apelului publicat tot în susnumita foaie, în favorul nenorociţilor, prin focul întâmplat aici în 30 Martie a. c. a binevoit a ajuta prin obolul lor pe acei oameni păgubiţi din comuna noastră următorii: Institutul de credit şi economii „Albina“ din Sibiiu, cu 200 cor. Dl Dr. Ilie Beu, medic, în Sibiiu 10 cor.; P. C. Sa Arhim. şi Vicar Filaret Musta, din Caransebeş 20 cor.; negustorul de var Dl Kohn, din Sibiiu şi cumnatul său cu 10 cor.; Cassa de Păstrare, din Sălişte, cu 30 cor.; Dl Ieronim Pecurariu, proprietar de moară, din Mercurea, cu 20 cor.; Dna Maria Grădinar, din Braşov cu 2 cor. In total pentru zidirea şcoalei deci au întrat 195 cor, iar pentru cei arşi 292 cor.

In numele credincioşilor mei esprim şi pe calea aceasta, — achitând sumele primite în scopurile arătate, — cea mai călduroasă mulţămită, atât On. Direcţiuni a institutelor de bani susnumite, cât şi P. St. Domni. cari cu obolul lor au întins mâna de ajutor, la zidirea şcoalei, ori nenorociţilor prin foc,

Gusu, la 23 Maiu 1911.

In numele celor ajutaţi:

Ştefan Medeşan
preot.

Nr. 5947. Bis. 1911. (178) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Ocolișul-mic**. protopresbiteratul Hațegului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B, despre dotațiunea clerului dela stat.

Petenții vor subșterne suplicile lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta cu observarea prescriselor din §. 33 a regulamentului pentru parohii, în comună, spre a se face cunoscuți poporului, a cânta și eventual a oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc ținută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5630. Bis. 1911. (179) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Folt**, tractul Geoagiului se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în foaia „Telegraful Român“.

Petenții vor avea a și subșterne suplicile concursuale instruite conform legilor în vigoare, în terminul deschis Consistorului arhidiecezan, îndatorându-se a se prezenta, după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, în comună spre a oficia, respective cuvânta în biserică și a se face cunoscuți poporului.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B despre dotațiunea clerului dela stat.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc ținută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5792. Bis. 1911. 180 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Baia lui Craiu** și filii, tractul Hunedoara, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre dotațiunea clerului dela stat.

Petenții vor avea a-și înainta suplicile concursuale, instruite conform normelor regulamentare, Consistorului în terminul deschis, îndatorându se a se prezenta pe lângă restricția din §. 33 a regulamentului pentru parohii, în comună în vre o Duminecă ori sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului, a cânta, cuvânta și eventual a oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din ședința senatului bisericesc ținută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 15/911. (181) 1—3

Anunț de licitațiune.

In **5/18 Iunie a. c.** la orele 3 după ameazi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școalei confesionale gr.-ort. rom. din comuna **Seleușul-mare**, comitatul Târnava-mare pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Preaven. Cons. sub Nr. 3045 Școl. și Nr. 561/911 de comitat.

Prețul de strigare e 8322 cor. 30 fileri.

După această sumă are a se depune vadiul de 5% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ține în edificiul școalei. Planul și preliminariul, precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Cărămida, țigla, pietrișul pentru beton, năsipul, lucrul cu carul și mâna le dă comuna bis., iar prețul cărămizii, țiglei și a năsipului sunt a se detrage din suma totală.

Seleușul mare, 22 Maiu v. 1911.

Ion Lungoiu, preș., *Iustin Sârbu*, not., *Ioachim Boholț*, epitr. I., *Zosim Onia*, epitr. II., *Nicolae Goga*, *Pavel Barb*, *Padoriu Porfirie*, *George Dudaș*, *Ioan Dudaș*, *Teodor Stângaciu*, *Zacharie Florea*, *George Mărian*, *George Opria* și *Nicolae Onia*, m. în com. par.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopop.

Nr. 50/911. par. (173) 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan, prin resoluțiunea Nr. 3081 Epitr. dela 12 Aprilie 1911, prin aceasta se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din filia **Archia**, protopresbiteratul Devei.

Licitațiunea se va ține în 12/25 Iunie a. c. în filia Archia la 3 ore p. m.

Prețul de strigare este de 8815 cor. 10 fil. după care sumă licitanții au a depune 10% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul își reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți în care va avea mai multă încredere.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Cristur (Csernakeresztur) unde se pot afla și condițiile de licitare eventual se dau și alte informațiuni.

Archia, la 11/24 Maiu 1911.

George Copoș adm. par. preș. com. par.
Alexandru Ioaneș I. epitrop.

Ad Nr. 238/911.

Văzut: Deva, la 12/25 Maiu 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 43 Par. (166) 3—3

Anunț de licitațiune.

In **13 Iuniu** n. a. c. se dă prin licitațiune minuendă în întreprindere edificarea școalelor gr. or. rom. din comuna noastră **Berghin** și din filia Colibi pe baza planurilor și preliminariilor de spese aprobate de prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan.

Prețul de strigare pentru Berghin 7000 cor. iar pentru Colibi 8000 cor.

După aceste sume se va depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în Berghin la oarele 10 a. m. în edificiul școalei, iar în Colibi la orele 2 p. m. în casele epitropului.

Planul și preliminariul, precum și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetele parohiale își reservă dreptul de a da în întreprindere zidirea școalelor acelora dintre minus oferenți, în cari vor avea mai multă încredere.

Piatra și cărămida la Berghin o dă comuna bisericească, în Colibi toate le dă întreprinzătoriul.

Berghin-Colibi, la 12/25 Maiu 1911.

Chirilă Radu epitrop — Berghin.
Titu Morariu paroh.
Nicolae Cristea epitrop — Colibi.

Vidi: **Sergiu Medean**
protopresbiter.

Nr. 4183/1911 (169) 3—3

Concurs.

Pentru trebuințele Consistorului arhidiecezan, în cursul anului 1911/1912 se recere liferarea de 150 stânjini de lemne de fag, neplutite, din fața soarelui, — care să fie așezate parte în Seminariu, parte în curtea din Str. Măcelarilor Nr. 45 în cursul lunilor Iulie și August a. c.

Ofertele să se adreseze în scris Consistorului arhidiecezan până la 25 Iunie n. a. c.

Sibiiu, 14/27 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 61/911 par. (163) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor Arhidiecezan dto 4 Noemvrie 1910 Nr. 12.582 Școl. și de comisiunea administrativă comitatensă sub Nr. 2900 ex. 1911, comuna bisericească **Sebeșul-superior** protopresbiteratul Avrig, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe calea licitațiunei verbale minuende **Duminecă în 30 Maiu st. v. a. c.** în localul școalei la orele 2 p. m. cu prețul strigărei de 11,715 cor. având licitanții a depune vadiul de 10% după acea sumă în bani gata, sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă materialul brut peatra și năsipul. Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea școalei aceluia dintre minus-oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Sebeșul-de-sus, în 1 Maiu 1911.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Mateiu par. ort. rom.
Vasile Ritivoiu președinte.
Ioan Radu epitrop, casar.

Vidi: **Ioan Cândea**
protopop.

Nr. 99—1911. (175) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala noastră din **Archita** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 coroane, și și anume 200 cor. din alodiul comunal, 200 cor. din lada bisericei și 200 cor. repartiție dela popor. Intregirea de 400 coroane și cuincuenaliile se vor cere dela stat după documentele celui ales, — locuință în edificiul școalei și lemne de foc.

Invățătorul este obligat a instrua copiii în cântările dela sf. liturgie, a-i conduce și cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții să trimită cererile lor cu documentele prescrise prin lege subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat și să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta și spre a-i cunoaște poporul.

Cohalm, în 19 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conțelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Se caută

O calfă de măcelar

cu leafă de 40 cor. lunar și toată întreținerea la dl **Valeriu Chidu, măcelar, Porumbacul-de-sus.** Tot asemenea află aplicare și

un învățăcel

dintr'o casă bună. Informații se pot lua în **Strada Lungă Nr. 27. Nagyszeben (Sibiiu).**

(182) 1—3

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-și putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curățitor duplu .

Un elevator pentru făcut șire de paie și . . .

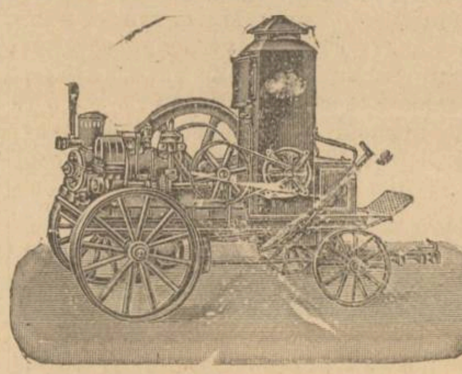

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcționat, așa că se vinde cu deplină garanție ca și una nouă, **cu preț și condițiuni de . plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,

prima turnătorie de fier sibiană

fabrică de mașini agricole, atelier de mori și mare prăvălie de fier,

(157) 4—10 **Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.**

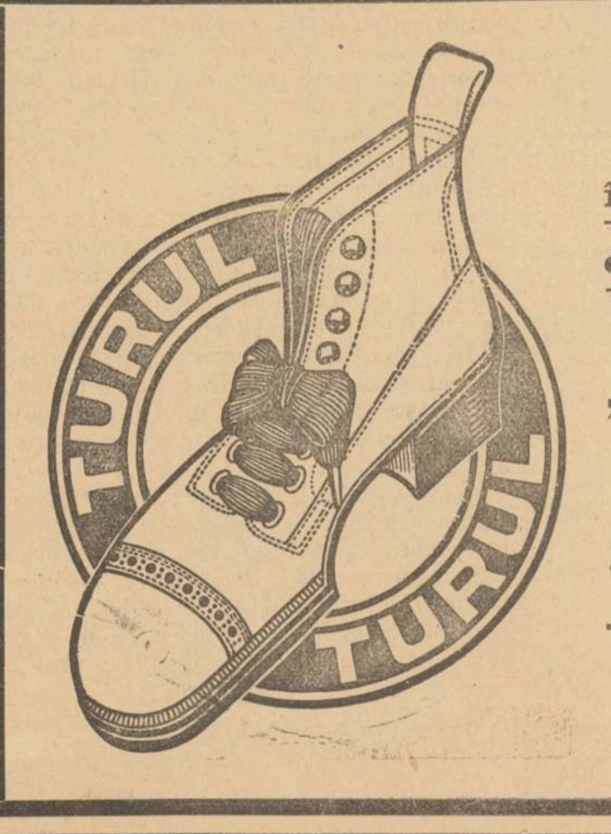

GHETELE „TURUL“

în urma superiorității lor au câștigat un renume universal și sunt recunoscute ca fabricațiune bună pe lângă **prețuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119) 6—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 28 Maiu (10 Iunie) 1911. *Nr. 57.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Rusaliile.

Sibiiu, 9 Iunie n.

După înălțarea Mântuitoriului lumii la ceriu, durere nespusă și întristare mare a cuprins inimile Apostolilor, cari se vedeau acum remași singuri, fără sfătuitor, fără povățuitor. Și se simțeau slabi și neputincioși Apostolii întru împlinirea misiunei primite dela învățătorul lor cel mare.

Dar nu mult au remas ei singuri, pentrucă puterea dumnezeiască a trimis de sus Duhul sfânt asupra lor, ca să le dee putere, duhul înțelepciunii, duhul înțelegerei, duhul dragostei, duhul temerii de Dumnezeu, — singura putere de care aveau să se teamă, — pentruca astfel luminați la minte și întăriți în credința avută, să-și poată începe sfânta misiune de a pleca în toate părțile lumii, pentru a vesti celor buni pacea și cuvântul adevărului, dreptatea și mântuirea sufletului, și anume, fiecăruia în limba *pe care o înțelege.*

Și s'a întâmplat această minune a pogorârii Duhului sfânt asupra Apostolilor la cincizeci de zile dela învierea Mântuitorului nostru Isus Cristos, când Apostolii erau adunați la un loc. S'a făcut atunci: *„sunet din ceriu, ca de suflare silnică, ce vine iute, și a umplut toată casa unde ședeau ei. Și s'au arătat limbi, împărțite ca de foc, și au șezut pe fiecare din ei. Și s'au umplut toți de Duhul sfânt, și au început a vorbi într'alte limbi, precum le da lor duhul a grăi“.*

Insemnătatea acestui act sfânt dumnezeesc reșede în aceea, că Apostolii de sus au primit puterea, prin pogorârea Duhului sfânt asupra lor, de a-și împlini misiunea de propagatori ai învățăturilor creștinești, remase lor dela Isus Cristos, și tot de sus au primit și darul de a putea face propoveduirea vecinicelor adevăruri fiecărui popor *în limba sa.*

Amestecarea limbilor nu s'a făcut de astădată în chip de pedeapsă, ca pe vremea când oamenii în îndrăzneala lor s'au fost apucat să facă un turn înalt până la ceriu, turnul Vavilonului, ci pentru a se putea răsfira mai cu ușurătate *lumina*, și pentru *a uni* în credință pe ceice pentru propagarea ei prin multe și grele suferințe aveau să treacă!

Dacă medităm asupra însemnătății acestor mari și sfinte sărbători ale pogorârii Duhului sfânt, trebue să ne cuprindă durerea și întristarea, văzând cât de departe suntem de idealul de a fi respectată pe întreaga linie limba fiecărui popor, comoara prin care și în care trăește el, și mai ales cât de departe suntem noi, Românii, de *unirea*, de bunaînțelegere atât de necesară pentru a ne putea apăra cu succes în contra ispitelor și a primejdiilor. Simțim, cât de necesară ar fi o pogorâre a Duhului sfânt și asupra noastră, pentru a ne lumina mințile și a ne arăta calea adevărată, calea mântuitoare, care să ne scoată din situația în care am ajuns, fiindu-ne dat să vedem, cum toți din toate părțile caută numai să dărâme și puținul ce mai avem moștenit dela alții, dar de creat, de edificat, de plăsmuit nu e în stare nimenea să plăsmuiască ceva. Iar mergând tot astfel, pe calea apucată, pe calea discordiei, a urei și a dușmăniei, tare ne e teamă, că ajungem la o adâncime de unde nu ne vom mai putea ridica la suprafață, ci vom fi obiect de desprețuire pentru străini, cari ne vor considera de un popor netrebnic, lipsit de orice putere de consolidare, de închegare, și de material bun numai pentru alții, pentru a fi exploatat așa cum cer interesele lor.

Sunt grele zilele prin cari trecem. Misiune de Apostoli avem astăzi toți față de poporul nostru, misiunea de a ne păzi turma încredințată nouă spre păstorire. Să o păzim deci cu credință. Și pentru a ne putea împlini misiunea aceasta, să lăsăm ura și dușmănia, să ne inspirăm de frumoasele idealuri ale bisericii noastre străbune, să primim și să *îndeplinim* învățăturile ei, ținând și poporul adunat în jurul bisericii. Pentrucă precum în trecut, în zile grele, numai prin biserică am trăit, tot astfel și viitorul neamului nostru numai biserica națională îl asigură și garantează. Iar biserica ne învață să iertăm, să ne iubim unii pe alții, ca frații, ea ne întărește în credință și în așteptarea unor zile mai bune, și ne învață să ne rugăm celui prea înalt, care a *„despărțit neamurile“*, pentru fericirea și bunăstarea noastră și a altora! Să ne rugăm deci și în ajunul acestor mari sărbători ale Rusaliilor: Trimite-ne Doamne și nouă duhul înțelepciunii, duhul înțelegerii, duhul temerii de Dumnezeu, — de care astăzi avem trebuință mai mare decât poate oricând altădată în trecut!..

Dela sfântul sinod. In ședința sfântului sinod al României, ținută Mercuri, au raportat comisiunile despre demersurile făcute pe lângă Mitropolitul Primat și Episcopul Romanului, ca ambii să demisioneze.

Mitropolitul Primat a refuzat să demisioneze și a cerut să fie judecat, cercetându-se toate acuzările ce i se aduc.

Episcopul Romanului a declarat că dimisionează, însă după modificarea legii sinodale, și în caz că se retrage și Mitropolitul Primat.

A remas deci ca ambii să fie judecați. Pentru a înlesni procedura, Mitropolitul Primat s'a acuzat singur în fața Sinodului de cele ce i se pun în sarcină, și a cerut să fie judecat imediat. Sinodul a ținut Mercuri d. a. o nouă ședință, pentru a decide, care proces să fie întâi judecat. Probabil însă, că amândouă vor fi judecate deodată, decretându-se conexarea lor. Procedura va fi foarte amănunțită și scrupuloasă, pentru a nu se da ansă la nemulțumiri din nici o parte.

Discursul parlamentar

al deputatului naționalist român *Vasile Damian*, rostit în ședința din 27 Maiu n. c. a dietei, la discuția asupra budgetului ministeriului de culte și instrucțiune publică.

(Fine).

Legea școlară pretinde dela confesiuni, ca în decurs de trei ani să-și reguleze în toate direcțiile școlile: acestea să le țină într'o stare neexcepționabilă, ideală; dar statului îi este permis să țină astfel de sale de învățământ. Starea aceasta la nici un caz nu va avea influență morală și încurajatoare față de susținătorii școlilor de alte caractere. (Mișcare. Președ. sună).

Mai este și altă împrejurare, îngreunătoare pentru școlile noastre confesionale, și anume, că acolo, unde organele acestea ale statului și cele administrative nu găsesc să excepționeze: zidirile sunt în stare bună și sunt provăzute legal, ca de ex. în comunele Băița, Crișcior și Țărățel, și încă în alte comune, (S'auzim! S'auzim!) revizorul școlar a cerut disciplinar în contra învățătorilor, pentrucă nu sunt capabili să instrueze limba ungurească. Și care a fost rezultatul acestei proceduri? Acela, că s'a ordonat, ca învățătorul să fie înlocuit prin alt învățător, cu toate că inspectorul a fost convins despre jertfele comunității bisericești de a plăti pe un învățător, și că e incapabilă de a ținea și pe un alt învățător, iar aprobarea ajutorului de stat nu voește s'o propună, și astfel existența școalei e primejduită. Ce cvalificație pretinde legea dela învățător în privința limbei ungurești? (Sgomot).

Prezidentul (sună): Rog liniște.

Vasile Damian: Pretinde să știe propune bine pe ungurește. Cum se poate între asemenea împrejurări cere dela un învățător să instrueze în două limbi, patrusprezece studii în șase clase? Greutățile astea le sporesc împrejurările locale, depărtările mari și ocupațiunea părinților, cari ca economi fiind avizați la ajutorul copiilor lor, se poate zice, că copiii, nu opt, ci având în vedere absențele multe, abia patru luni cercetează școala. Intre asemenea referințe insist pe lângă dl ministru, să fie cu considerațiune și să nu permită ca organele supuse să ridice pretențiuni exagerate.

Fiind în legătură cu tema aceasta, raportul d-lui ministru al cult. și instr. publ. în care prezintă, conform legei școlare, conspectul disciplinarelor intentate pe baza legei, întrerup înșirarea proiectată a injustițiilor, ocupându-mă pe scurt cu aceste disciplinare.

Din numărul total al disciplinarelor care e de 148, pe învățătorii de confesiunea greco orientală și greco catolică cad 119, deci aproape totalitatea cazurilor se refere la învățătorii români. Temeiul proceselor disciplinare în majoritatea cazurilor este neglijarea și lipsa de rezultate la instrucțiunea limbei maghiare. Dacă luăm deci în considerare măsura, care are s'o atingă învățătorul la propunerea limbei maghiare în senzul legii, ca elevul terminând clasa IV să-și știe esprima corect ideile în limba ungurească, de altă parte nu scăpăm din vedere împrejurările între cari e nevoit să lucreze învățătorul, reducându-se adecă în practică timpul instrucțiunei la 4 luni, mediul în care trăește elevul fiind favorabil esclusiv pentru exercitarea limbei materne, evident, că nu-i putem pretinde aproprierea limbei maghiare, și impunerea acesteia va rezulta neglijarea celoralalte studii, iar în ultima analiză instrucția publică fără rezultat.

Pedagogii distinși condamnă faptul, că în școalele poporale să învețe limbi copiii, adecă să și-le însușiască perfect. N'avem însă lipsă să ne provocăm la pedagogi, doar și legile noastre dispun în acelaș sens. Articolul de lege XXXVI din 1868 ordonează în paragr. 58, că în școala poporală fiecare elev să primească instrucția în limba maternă. Asemenea și art. XLIV din acelaș an în paragr. 17 dispune, ca pentru părțile locuite de naționalități, guvernul să se îngrijască de instrucția elevilor în limba maternă, până la începutul instrucțiunei academice. Și în direcția aceasta deci, până ce nu va fi modificată dispoziția legei, dl ministru „cum grano salis“ să cumpănească cu oarecare măsură instrucția limbei maghiare și rezultatele ei. Nu antipatia și ura față de limba ungurească mă îndeamnă pe mine la asemenea concepție, ci esclusiv interesul mare și succesul instrucțiunei publice a patriei noastre și bunăstarea și cultura obștei.

Rentorcându-mă acum la înșirarea nedreptăților, v'o spun, că împotriva legei chiar, învățătorii diplomați și absolvenții de pedagogie, deși paragr. 2 din lege admite, așișderea admite și paragr. 5 din instrucția ministerială referitor la executarea acestei legi, au fost împiedecați de către autorități să funcționeze ca învățători substituiți.

Comisiunea administrativă deși i se impune, în sensul legei și a instrucției minist., datoria, că dacă lipsesc adnexele rugărilor de ajutor să facă dispoziții pentru suplinirea actelor, nu a făcut, ci pur și simplu le-a înapoiat rugările cu observarea, ca să se adjusteze în înțelesul legei. Inspectorul nu voia odată cu capul a redacta și iscăli acele documente la cari îl obligă legea, spunând, că din cauza feriilor nu le poate face documentele, cum se evidențiază din o scrisoare a sa de sub nrul 1154/1910.

Conducătorul inspectoratului de stat agită în contra școalelor confesionale.

In mai multe comune a participat la ședințele reprezentanței comunale în cari agită împotriva școalelor confesionale spunând, că statul, la caz că ridică școale comunale, contribue cu un ajutor de 900 cor. la susținerea învățătorului.

Reprezentanța comunală cu excepțiunea acestor comune, pretutindenea a refuzat propunerea, observând, că au școale confesionale, cari sunt conduse bine și cu pricepere, stând în fruntea scaunului școlar preotul, de altă parte de ce să se bage în nuoi cheltueli cu ridicarea unei clădiri școlare pentru școala cea comunală, fiind și altcum destul de săraci. Pe lângă toate acestea au pus obstacole la zidirea edificiilor școlare, obligând comunele să zidească cu cărămidă arsă și în locuri ca Tomnatec, Bulzești, unde nu i comunicație și nici loc potrivit în apropiere pentru a face cărămidă. Și procedura aceasta are darul de a înstrăina comunele bisericești dela susținerea școalei lor.

Organele administrative au dat informații false ministrului despre aceste stări, relatând că s'au îngrijit de înființarea școalelor comunale. Adevărul este, că comisiunea administrativă sub nrul 2811/1910 încă înainte cu doi ani a dispus, chiar în contra voinței reprezentanței comunale în 24 comune școală comunală, totuși instrucția copiilor întârzie și până în ziua de azi, căci nu este nici edificiu școlar, nici învățător.

Aceasta-i cauza referințelor din protopopiatul meu, că în anul 1910 din 35 școale, abia în 23 s'au ținut prelegeri. In comitatul Hunedoarei dintre 420 comune, numai în 202 sunt școale, celelalte 218 n'au. Contingentul școalelor în timpul mai recent a scăzut dela 339 la 268, iar personalul didactic dela 474 la 400. Descreșterea școalelor este așadar de 62, iar a învățătorilor de 74. Scăzământul este al școalelor românești, cu deosebire a celor grecoorientale, dând ele contingentul cel mai mare. Procedura ostilă a organelor statului și a celor administrative se manifestă, chiar în Hunedoara, față de acel popor, căruia îi poate mulțumi patria noastră pe vestiții Corvini, cari cu vitejia lor au salvat patria, și țărei i-au asigurat chiar în depărtata străinătate renume.

Nu aici vin pentru întâia dată cu aceste nevoi și injustiții. Le-am înșirat acestea comisarului inspectoral și l-am rugat să înceteze cu iperzelul, căci mult mai multe merite își va câștiga, dacă înaintează comisiunei administrative ori chiar ministrului un memorand despre stările locale şi sunt sigur, că nu ar fi refuzat încuviinţarea pentru a funcţiona toate şcolile acestea şi a se împărtăşi poporul de instrucţiunea binefăcătoare. Toate erau zadarnice, căci şi-a urmat calea odată luată cu însufleţire înzecită.

Dupăce am demonstrat referinţele instrucţiunei poporale în unul dintre cele mai întinse comitate ale ţărei, îmi iau voie să zugrăvesc în câteva trăsături generale icoana din cel mai apropiat viitor al instrucţiunei poporale din ţara noastră, adecă dela începutul anului şcolastic viitor. (S'auzim! în centru.) Epoca de transiţie de trei ani a şcoalelor confesionale, cu 1 Septemvrie s'a împlinit şi trebuia să se îngrijească de acoperirea salariilor învăţătoreşti ori din izvoare proprii ori cu ajutor de stat. Au ajuns deci în astfel de situaţie absurdă, că neizbutind confesiunile să asigure salarul învăţătorului cu mijloacele proprii, mare parte din rugările pentru ajutor de stat sunt restituite, altă parte nu sunt rezolvite. Dacă ministerul cultelor nu va revidia în sensul paragr. 13 rugările odată refuzate şi nu le ve rezolvi favorabil cele nerezolvite încă, mare parte a şcoalelor va înceta cu începerea anului şcolastic.

La caz, că ajutorul de stat va fi refuzat, în singura arhidieceză gr.-or. din 800 de şcoale se vor sista cu sfârşitul anului 400. Iar dacă luăm în considerare şi celelalte dieceze gr.-or. şi gr.-catolice, cred să nu exagerez, când constat, că numărul acestor şcoale va atinge cifra de una mie, fără ca în locul acestor şcoale ce se vor sista să se fi făcut paşii necesari pentru înfiinţarea altora. Ce va fi dar în cazul când cu începutul anului şcolar se vor sista 1000 de şcoale, ce se va face cu învăţătorii acestor şcoale, cari îşi pierd pânea?

Dacă în legătură cu aceasta vom lua în considerare faptul, că în anul 1908/9 numărul şcoalelor a scăzut cu 51, dacă vom considera tixirea şcoalelor esistente, ce însuş dl ministru a recunoscut, delăturarea căror greutăţi reclamă încă 1000 de şcoale cu tot atâţia învăţători, dacă luăm în considerare, că aproape 300.000 copii obligaţi nu cercetează şcoala, trebue să conchidem că mai avem nevoe încă de 5000 şcoale cu tot atâtea puteri didactice.

Intre asemenea împrejurări dar în loc să închideţi şcoalele, trebue să le sporiţi, iar cele esistente să le sprijiniţi. E de dorit deci să se pună capăt pornirilor ostile împotriva naţionalităţilor şi îndeosebi împotriva şcoalelor confesionale gr. or. şi gr. catolice. Căci muncă folositoare săvârşesc aceste şcoale confesionale şi mari sacrificii au adus şi aduc pe altarul patriei. Dezastrul lor va avea urmări păgubitoare pentru întreaga ţară, că decadenţa lor înseamnă decadenţa patriei, căci un contingent mare al cetăţenilor ţărei naţionalităţile îl dau.

E interes de stat desvoltarea lor culturală, chiar în limba maternă, căci numai în această limbă e asigurat progresul. Nu e rezonabil deci să fie lipsiţi de unicul organ pentru propagarea culturei: de şcoală. Din toate părţile ne place să vestim, că nu împedecăm naţionalităţile în libera lor desvoltare culturală. Tot atunci însă naţionalităţile sunt despoiate de şcoale. Se poate oare imagina progresul cultural al unui popor fără şcoală?

E consult să se pună capăt şi tendinţelor de a schimba şcoalele confesionale în şcoale comunale. Căci, conform celor amintite, acele stau sub o conducere şi dirijare mai bună şi mai pricepută, mai ales dacă ne gândim, că d. ex. în părţile ardelene 5—8 comune formează un notariat, iar dacă în asemenea locuri vrem să înfiinţăm scaun şcolar, nu vom afla un prezident şi un curator care să-şi ştie măcar iscăli numele.

Cum vă puteţi închipui o şcoală sub asemenea conducere? Afară de acestea ce se va face cu educaţiunea la tot cazul mai bună, întemeiată pe principii religioase-morale, care numai şcoala confesională o poate da?

Pentru stările aceste de altcum mai ales guvernul coaliţiei e responsabil, căci el a produs aceste devastări. Principiul coaliţiunii a fost, ca să facă imposibile naţionalităţile, ca vrăjmaşi cei mai periculoşi ai ţărei. Astfel a adus, ca achiziţiune naţională, legea şcolară, legea congruei, astfel a legiferat faimoasa lege religionară lipsită de bază legală, căci religiunea instruită în altă limbă, decât în limba bisericei, nici că se poate imagina.

Şi ascuţişul acestora este îndreptat cu deosebire împotriva naţiunii române. Şi din ce causă? Poate fiindcă dintre toate popoarele din ţară, după cel maghiar, poporul românesc e mai bine representat, şi astfel a adus cele mai mari sacrificii, afară de Unguri, pentru patrie? Din causa aceea poate, că ţine la esistenţa sa etnică şi pretinde cu atâta stăruinţă realisarea principiilor aşezate în legea fundamentală? Ori aceea să fie causa, că fraţi de acelaşi sânge au în vecinătatea ţărei, un stat independent, cu care monarhia susţine legături de interese?

Aceste împrejurări dimpotrivă ar trebui să înduplece guvernele din toate vremurile, ca să trateze naţionalităţile şi tocmai pe Români după dreptate, echitate şi frăţietate. Coaliţia aşadar a creat referinţe funeste, cari au darul de a provoca urgie şi ură neîmpăcată între cetăţeni.

In cele ce am spus am scos în evidenţă, că starea e insuportabilă şi că asanarea e un interes general neamânat. Datoria acestei asanări şi resolviri cade întâiu în sarcina guvernului, deşi celelalte partide au datoria, ca nu numai să nu împedece resolvirea, ci înseşi ele să dea mâna de ajutor la aceasta. Ori cine, căruia îi zace la inimă bunăstarea patriei, trebue să condamne politica de rasă unilaterală, şi pe toate terenele să realiseze egala îndreptăţire, în consonanţă cu caracterul poliglot al ţării, care caracterisare se cuprinde în cuvintele S. Stefan, adresate fiului său Emeric, că numai ţările poliglote le consideră tari şi sigure.

Căci doară totul, ce e nenatural, nu are viaţă, creaţiunea meşteşugită, forţată nu e stabilă, de oarece felurile acestea nu se pot uni, ci ele au caracter disolutiv. Deci numai prin egala îndreptăţire se poate asigura şi crea între locuitorii ţării o conţelegere pacinică, convieţuire liniştită şi iubire reciprocă, care va promova nu numai bunăstarea patriei, ci puterea monarhiei şi strălucirea tronului.

Politica aceasta e singura şi adevărata politică de stat, dar iniţiativa trebue să înceapă de sus, dela guvern şi dela partidul guvernamental, căci e datoria guvernului, ca să se îngrijească de complinirea acestor lipse înşirate, şi ca să îndepărteze din cale pedecile, trebue să înceapă asanarea. Aceasta se va putea obţinea prin aceea, că întâia oară să se îngrijească, ca cât mai curând să se revisuiască art. XXVII. a legii şcolare din anul 1907. Şi până atunci dispoziţiile acestea drastice ale legii, calmarea cărora a cerut-o însuş autorul legii, colegul cont. Albert Apponyi, trebuesc calmate. El a declarat aici în cameră, că cu prilejul punerei în praxă le va modifica. Organele executive să se oblige deci prin o ordonanţă, că nu ţinându-se de litera legii, ca până acum, ci trecând peste marginile ei să dovedească un tratament mai uman şi echitabil.

Mai departe trebue ca guvernul să revoace ordonanţa cu privire la catehizaţiune, adecă s'o abroage. Autonomia bisericilor s'o menţină neschimbată, legea despre congrua, şi până la desvoltarea congruei să se execute echitabil şi abstragând cum am zis dela legătură dintre preoţi cu numărul sufletelor credincioşilor, şi acolo unde comuna nu poate plăti din al său jumătate din 800 cor., pe preoţii cu cualificaţie bună să-i împărtăşească de întreaga sumă de întregire cu 800 cor., de oarece aceasta o poate face şi pe baza dreptului discreţional dat prin lege. Apoi ca ajutoarele date bisericilor pentru scopuri şcolare şi bisericeşti să le împărtească egal, fără osebire de naţionalitate şi confesiune, că în sfârşit să dea ajutor de stat pentru întregirea salariilor învăţătorilor confesionali aşa fel, că petiţiunile rezolvite nefavorabil să se revidieze şi să se rezolve favorabil, iar petiţiunile nerezolvite până acum iarăş să se rezolve favorabil.

Prin aceasta cred, începe ruperea cu trecutul şi ameliorarea sistemului de până acum din cadrul resortului cultelor, pe terenul căruia în trecut naţionalităţile mai mult au fost neîndreptăţite. Şi astfel procedura ministrului instrucţiunii publice şi în general al guvernului va avea influenţă asupra partidelor, asupra camerei, a societăţii şi şi asupra presei; în ţară ar domni cu totul o altă dispoziţie; atacurile şi persecuţiunile ar înceta şi locul acestora l-ar ocupa bunăvoinţa, indulgenţa, înţelegerea reciprocă şi iubirea, din ceea ce va resulta fericirea cetăţenilor şi a patriei, şi prin cari s'ar crea posibilitatea consimţirii şi conlucrării frăţeşti.

Eu consider budgetul ca o expresiune a direcţiunii şi programului de guvernământ, de oarece budgetul asigură rezolvirea tuturor datoriilor şi chestiilor şi satisfacerea pretenţiunilor mărturisite de guvern.

Din declaraţiile de până acum ale dlui ministru al instrucţiunii publice ştim, că este prietenul păcii confesionale şi a toleranţei, că e aderent principial al şcoalei confesionale, că pe întreaga linie însuş voeşte conţelegerea şi astfel şi cu naţionalităţile, că e gata să menţină toate şcolile confesionale, cari sunt pline de viaţă, că el va năzui să cinstească uniform bisericile şi confesiunile şi le va preţui uniform; doar şcolile confesionale sunt concrescute cu firea, caracterul şi cultura generală a ţării noastre şi acelea nici că se pot separa de acestea; acelea toate sunt deci pline de viaţă, de oarece toate au lucrat şi lucrează spre binele patriei, şi prin urmare toate sunt vrednice de a fi sprijinite, cinstite şi preţuite.

In espunerea mea am desfăşurat camerei obiectiv, cu seriozitate, cu sinceritate şi cu convingere curată patriotică toate absurdităţile, nevoile, toate jignirile cari trebuesc vindecete în cadrul resortului cultelor, şi pot asigura pe dl ministru al instrucţiunii, că împlinind dsa toate pretenţiunile, rezolvirea cărora le este asigurată în lege tuturor naţionalităţilor şi confesiunilor, atunci nu va găsi agitatori şi atunci agitatorii şi insinuatorii nu vor trebui căutaţi între naţionalităţi, ci în faptele şi stările arbitrare, pe cari le-am înşirat.

Fiindcă bugetul nu acopere şi nu mulţămeşte pretenţiunile legale ce se aşteaptă dela el, ale partidului naţionalist, în numele partidului declar, că nu-l primesc".

Programa

examenelor publice dela şcoala civilă de fete a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" la finea anului şcolar 1910/1911.

Luni în 19 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore clasa IV. civilă din studiile: Limba română şi limba maghiară; *b)* după ameazi: dela 3—5 ore clasa I. civilă, din studiile: Limba maghiară şi geografie.

Marţi în 20 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore cl. II. civilă, din studiile: Limba română, aritmetică şi geometrie; *b)* după ameazi: dela 3—5 ore cl. III. civilă, din studiile: Chemie, limba maghiară.

Mercuri în 21 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 8—10 ore Religiunea cu elevele din toate clasele civile; dela 10—11 ore Limba franceză cu elevele din cl. IV. civilă.

Joi în 22 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 9—11 ore Muzica vocală şi instrumentală (piano, violină) cu elevele din clasele civile şi cursul complementar.

Joi în 29 Iunie, a) înainte de ameazi: dela 11—12 ore încheierea solemnă a anului şcolar şi distribuirea atestatelor.

Lucrurile de mână, de caligrafie şi desemn, sunt espuse în decursul examenelor într'una din salele institutului.

Direcţiunea.

Dela „Academia Română".

Dl N. Iorga despre Ardeleni.

S'a întâmplat, că şi în anul acesta, dl Duiliu Zamfirescu, unul dintre cei mai tineri membri ai Academiei Române, ne-a atacat într'o conferenţă rostită în şedinţa publică a Academiei, pe noi, Ardelenii, pe tema *„poporanismului"*, acuzându-ne că nu avem cultură românească, şi nu avem limbă literară românească, ci gândim într'o limbă străină, din care traducem apoi greşit pe româneşte.

Credem, că dl Zamfirescu a vorbit într'o chestie pe care nu o cunoaşte, şi tocmai deaceea nu e competent să-şi spună cuvântul decizător asupra ei. Iar dela membrii Academiei Române s'ar putea aştepta, ca cuvântul lor să fie totdeauna decizător în chestiile în cari se pronunţă. Dl Zamfirescu nu are nici măcar o palidă idee despre greutăţile cu cari luptăm noi, cei din Ungaria şi Transilvania, pentru a ne însuşi puţina cultură şi puţina cunoştinţă de limbă românească pe care o avem.

Când şcoala nu ţi-e nici decum românească, ci ungurească, şi când administraţia, justiţia, serviciul la miliţie, comunicaţia publică, tot, dar tot în ţară, nu e românesc, ci se face în altă limbă, — cum putem noi să fim mai tari în limba literară românească decum suntem? Ba e mare mirare că o posedem şi în măsura în care ne putem folosi de ea! Suntem siguri, că dacă dl Zamfirescu era nevoit să-şi facă *la noi* educaţia, îşi forma altă părere despre poporanismul nostru, dacă peste tot *putea* să ajungă pe terenul literar acolo unde e astăzi, căci cine ştie dacă putea să dee piept şi el cu greutăţile cele mari pe cari avem noi să le învingem?

Natural, că atacurile nedrepte nu puteau să rămână necombătute în sinul Academiei Române, şi la combaterea lor s'a angajat cel mai competent, domnul *Nicolae Iorga,* care ne cunoaşte mai bine firea, însuşirile, facultăţile şi greutăţile cu cari avem să luptăm. Chiar şi numai svonul, că dl Iorga va vorbi la Academie despre Ardeleni, a atras multă lume la Academie, Luni, săptămâna aceasta, astfel, că sala era plină de un public foarte ales.

Prezidentul Academiei, dl *Iacob Negruzzi* după deschiderea şedinţii şi mântuirea formalităţilor obişnuite, dă numai decât cuvântul dlui *Iorga,* care apoi citeşte comunicarea sa, arătând rolul cultural al Ardelenilor, prin care nume înţelege pe toţi fraţii de peste Carpaţi, activitatea lor, *ca dascăli şi luminători ai ţărilor române,* conflictul de idei şi polemicele cu dascălii şi scriitorii din ţară, sfârşind prin a vorbi de scriitorii în nota specific ardeleană.

Cultura românească e una singură, — spunea dl Iorga. Faptul, că Românii sunt risipiţi, constitue o scădere politică, dar dă naştere unei varietăţi de inspiraţie şi forme literare foarte interesante de studiat.

In linii largi, cu bogăţia de fapte caracteristice metodei sale, cu acele expresiuni, când lapidare, când scânteetoare, când vibrătoare de emoţie, dl N. Iorga face istoricul activităţii culturale a Ardelenilor.

La început Ardelenii au avut un rol de dascăli la curţile boereşti, ceva mai sus ca servitorii, mult mai jos ca profesorii şi guvernantele aduse din străinătate. Aşa a fost *Gh. Lazar,* învăţător al copiilor Bărcăneaschi, *Aron Florian,* învăţător al copiilor lui Dinicu Golescu.

Primul conflict dintre dascălii din Transilvania şi cei din ţară isbucneşte la 1838, provocat de o scrisoare a lui Ioan Maiorescu către Bariţiu, pe care acesta a publicat-o în „Foaia pentru minte" etc., scrisoare prin care se făcea o critică aspră a stării de lucruri morale şi sociale din ţară. Scrisoarea a provocat în Muntenia o adevărată furtună. Eliade a luat condeiul şi a atacat cu adevărată brutalitate, cu vulgaritate pe Ioan Maiorescu, numindu-l „nemţoman ocărâtor".

In faţa acestei furtuni, Ioan Maiorescu, pentru a nu pierde pânea copiilor săi, a fost silit să retracteze, publicând o scrisoare în care declară, că a scris „prea uşor despre ţara pe care nu o cunoştea în deajuns".

Conflictele dintre dascălii ardeleni şi cei din ţară nu izvorau din chestiuni personale, ci era conflictul între două societăţi.

Ardelenii reprezentau o tendinţă *curat românească,* inspirată de gloria străbunilor Romani, nevoia unei sănătoase vieţi morale, unei gospodării orânduite şi *unei culturi originale,* iar clasa suprapusă din ţară avea înclinări către internaţionalism, şi îşi crcia o viaţă morală şi socială despre ceeace îşi închipuia, că este modernismul francez.

Al doilea conflict a isbucnit la 1855, când Mihail Kogălniceanu atacă în „Steaua Dunării" pe profesorii ardeleni din ţară, în frunte cu Laurian, pe care îl trata cu epitetele „cotei şi mops, care latră la lună".

Lui M. Kogălniceanu îi răspunse Bariţiu, cu un spirit atât de cumpătat şi înţelept, încât Kogălniceanu declară, că într'o polemică cu Bariţiu e o cinste chiar a fi învins, — şi depuse condeiul în această chestie.

Al. Russo continuă lupta începută de Kogălniceanu împotriva dascălilor ardeleni.

Al. Russo era un artist tradiţionalist. El nu combătea sforţările culturale ale Ardelenilor în esenţa lor, viaţa lor sufletească şi socială, ci rătăcirile linquistice şi feudalismul lor.

Al treilea conflict între profesorii ardeleni şi cei din ţară a fost la 1867, provocat de articolele dlui Titu Maiorescu: „Ziarele româneşti din Austria" şi „Şcoala lui Bărnuţ".

Dl Titu Maiorescu era un partizan al scrierii limbei pe înţelesul tuturor, cu spirit logic.

Articolele dlui Maiorescu au provocat o mare durere în mijlocul unui popor asuprit, care cerea dela noi mai multă inimă decât logică.

Pe când dl Maiorescu scriea acele articole, Al. Odobescu, care avea o sensibilitate şi viziune de artist, călătorea în Ardeal, de unde a revenit cu excelente şi emoţionante impresii despre viaţa socială şi sufletească a fraţilor de acolo.

Incheind studiul acestor conflicte de idei, dl N. Iorga vorbeşte de scriitorii cu o notă specific ardeleană.

Cel dintâi scriitor în acest sens este *Ioan Slavici,* care oglindeşte sănătoasa viaţă de ţară a Ardelenilor, cu durerile, cu preocupările umile, cu frământările şi nevoile existenţei, — note cari au provocat batjocurile literaţilor rafinaţi din ţară.

Al doilea scriitor cu notă specific ardeleană este dl *Gh. Coşbuc,* căruia dl N. Iorga îi face un frumos şi admirativ portret literar, arătându-şi regretul, că elementul ardelean al talentului său „se subţiază sub grămada de coroane funebre ale însărcinărilor oficiale".

Dupăce dl Iorga vorbeşte în termeni admirativi de opera lui Octavian Goga şi I. Agârbiceanu, spune, că literatura cu nota specific ardeleană nu este „poporanistă“, — termen politic venit din Rusia, — ci literatură *poporană*.

Domnul N. Iorga termină, în aplauzele publicului, declarând, că Academia Română are datoria de *a lăuda şi încuraja mişcarea literară a Ardelenilor*, şi că prin acest act chiar se face prea puţin pentru cei de peste Carpaţi, cari „cu atâtea lupte şi jertfe ţin în mână un steag cultural, care este şi al nostru“.

*

Acela, căruia îi suna acest răspuns, dl Duiliu Zamfirescu, a lipsit dela această şedinţă interesantă a Academiei Române. A simţit poate, că va fi prea slab pentru a putea suporta adevărurile domnului Iorga!

Din Zarand.

Adunarea reprezentanţii gimnaziale din Brad. Leul Zarandului. Ştiri economice. O vizită aşteptată cu mare dor.

— 21 Maiu v.

Azi, în ziua Sf. Constantin şi Elena, ca de regulă s'a întrunit reprezentanţa gimnazială din Brad, compusă din membrii sinodului protopop. Zarand şi Hălmagiu, pentru a se ocupa cu agendele curente ale institutului gimnazial. Presenţi 42 din 72 membri. Spiritele foarte agitate, cu deosebire între cei mai bine simţitori. Prezidentul Preaon. Domn *Vasile Dămian* deschide şedinţa la orele 11 şi jum. prin un discurs atrăgător, prin care cheamă la muncă pe toţi membrii şi nemembrii întru înaintarea institutului gimn. lăsând la o parte neînţelegerile, şi lucrând cu duhul păcii şi al dragostei dintre fraţi.

Urmează raportul direcţiunii gimnaziale, cetit de dl director provisor *Stefan Albu.*

Oleu pe foc a fost raportul, eşind la iveală din el în toată golăciunea sa orgoliul pizmei şi al urei ce domneşte între membrii corpului profesoral din Brad, şi că nu s'au întâmplat şi scene urâte numai spiritului calm şi adânc prevăzător al prezidentului se poate mulţămi.

Adunarea peste tot a decurs în mod afară din cale sgomotos; şi nu că doar afacerile institutului gimnazial ar fi oarecum îngrijitoare, ci numai din causa certelor între membrii corpului profesoral, cari prin intrigi dăinuesc de 2—3 ani încoace, şi cari stări de lucruri azi nu se mai pot tolera fără perderea institutului gimnazial. Numai o clipă mai avem poate şi am perdut pe vecie farul cultural dela Brad.

Nădăjduim însă, că autorităţile bisericeşti vor şti curma răul la timp, ceea ce am dedus şi din esplicările date de prez. V. *Dămian*, care ca un *leu* a trebuit să lupte la complanarea conflictului dureros, dând dovezi de rară pacienţă a omului imparţial, cu spirit calm şi cu largi vederi.

Unii membri marcanţi ai comitetului gimnazial şi-au înaintat abzicerile pe motivul, că întru atâta sunt de tulburaţi sufleteşte în urma certelor dintre membrii corpului profesoral, încât nu se mai pot susţinea la postul lor de membri în comitet!!

D'apoi prezidentul, Preaon. Domn V. *Dămian*, în calitate de prezident şi autoritate bisericească, cât a avut şi are de suferit şi tot nu şi-a perdut cumpătul? Nu; pentrucă e om integru în caracter şi conştiinţă, deci cu drept se poate numi „Leu al Zarandului“. Dumnezeu ni-l ţină mult între noi.

Se va întreba on. public cetitor, cum se poate, că chiar domnii profesori să ajungă la atâta duşmănie, ca prin certele dlor să nimicească institutul care îi hrăneşte şi care îndulceşte un neam întreg? Care va fi motivul?

Iată un secret încă nedescoperit până azi, deşi oamenii cu greutate şi dintre cei mai distinşi ai neamului l-au căutat şi nu l-au aflat.

Scriitorul acestor şire pare a fi aflat adevăratul motor al regretatului conflict.

El zace într'o mână sacrilegă, dornică de a-şi umplea jigniţile, ceea ce numai aruncând tăciunele între cei ce-l puteau controla, putea ajunge. Acum şi-a ajuns scopul, jigniţile sunt pline, dar bunul Dzeu care toate le ştie îşi arată câte odată atotputernicia, ca şi în casul de faţă, căci conştiinţa mânei sacrilege s'a tulburat, şi e numai chestie de timp ca să fie demascată. Şi stând această mână sacrilegă afară de corpul profesoral, să nădăjduim, că prin această demascare vom putea obţinea pacea mult dorită între domnii profesori, altcum toţi oameni conştii de chemarea lor.

*

Un corespondent al mult preţuitului nostru ziar „*Tel. Rom.*“ într'un număr mai îndepărtat a fost descris cu multă cunoştinţă de causă starea economică din Zarand, la care mai adăugând recolta de poame compromisă pentru acest an la noi, ne putem aştepta tot la mai mare miserie.

Şi acum o veste îmbucurătoare.

A doua zi de sf. Rusalii ne cercetează P. S. Sa Episcopul Aradului *I. I. Papp*, venind dela Halmagiu pe linia Crişului la Brad cu tren separat. Cu cât dor şi cu câtă bucurie aşteaptă poporul de aici sosirea acestui înalt oaspe, nu se poate descrie, căci rar ni s'a dat ocasiunea a putea primi în mijlocul nostru un cap bisericesc. Şi de aceea va fi primit P. S. Sa în mod impunător.

Fie, ca pasul pe care-l face pe tradiţionalul pământ al Zarandului să aducă iubirea şi dragostea între fraţi, şi pacea mult dorită între popoarele conlocuitoare ale acestui pământ.

„Mirele vine; să eşim întru întimpinarea Lui şi să strigăm „Intru mulţi, mulţi ani, Stăpâne“.

Zarandeanul băstinaş.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători,* „Pog. S. Duh“, *numărul proxim al ziarului nostru apare Mercuri după amiazi la orele obicinuite.*

*

Sfinţire de biserică. Actul sfinţirii bisericii gr.-or. române din Feldioara-săcuiască (protop. Turdei) se va săvârşi prin Excelenţa Sa, Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, în 5/18 Iunie a. c. la orele 8 a. m. După sfinţire, la ora 1 p. m., se va da un banchet, iar seara concert din partea unui grup al teologilor din Sibiu.

*

La Sinaia. Regele şi regina României, cum anunţă ziarele de dincolo, îşi vor lua, începând de Duminecă, reşedinţa de vară la Sinaia.

*

Congresul Ligei. In Congresul Ligei culturale, care s'a ţinut Duminecă în Craiova, a rostit o vorbire mai lungă dl G. Bogdan-Duică asupra situaţiei politice a Românilor din ţara noastră. Vorbitorul a arătat necesitatea imperiului austriac de a fi mare şi puternic; a espus rolul însemnat dela 48 al marelui Şaguna, intimul Curţii; a descris apoi situaţia după anul 1868, în lupta neegală de câteva decenii între români şi maghiari, — şi până la epoca de astăzi, a îndoelii şi a şovăirii. In chestiunea aceasta, a zis domnul Bogdan, atenţiunea tuturor Românilor trebue să se îndrepte asupra *culturii* poporului, şi asupra *bunei înţelegeri* între conducători. — A cuvântat şi dl N. Iorga, zicând că Românii trebue să se sprijinească numai pe puterile proprii, fără a face apel la nimeni. Şedinţa a fost încheiată la orele 12, după ce s'a anunţat că congresul viitor se va ţinea la Constanţa. Seara la 9 ore dl Iorga a ţinut în sala teatrului craiovean o conferenţă despre *Presa şi rolul său.* In ziua următoare, Luni, congresiştii au făcut o escursiune pe Valea-Oltului.

*

***Sărbările jubilare** ale universităţii din Iaşi se vor ţinea în 27 şi 28 Septemvrie c.*

*

Caz de moarte. Din Beiuş se vesteşte, că în zilele acestea a răposat *Vasile Dumbravă*, directorul gimnaziului superior beiuşan. Odihnească în pace!

*

Examen. Domnişoara *Anicuţa Voileanu*, fiica domnului asesor consistorial *Mateiu Voileanu* din Sibiiu, a făcut în 1 Iunie n. examenul final la conservatorul din Viena, secţia pianului, cu succes *eminent*, luând *premiul prim.*

*

Hymen. Dl *Nicolae Gergel* şi dşoara *Ileana Debu* îşi vor celebra cununia în biserica din Toderiţa, Luni (a doua zi de Rusalii) în 30 Maiu st. v. 1911 la 5 ore după amiazi.

*

Adunări poporale. Partidul naţional slovac în înţelegere cu cel social democrat organizează în zilele acestea numeroase adunări poporale pentru votul universal, egal şi secret. Adunările sunt cercetate de popor în mare număr.

*

Medalie pentru pompieri. Maiestatea Sa prin o hotărâre din 27 Maiu a întemeiat o medalie de onoare pentru pompierii, cari au desvoltat o activitate de 25 ani ca membri în diferitele corporaţiuni ale pompierilor din Ungaria. Medalia este de bronz, purtând chipul monarhului, coroana ungară şi numărul XXV. Conferirea ei se face din oficiu, sau pe urma unei cereri.

*

Dl Mihail Ittu, inginer silvic în Arad, fost până aci membru ordinar al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, a binevoit a să înscrie între membrii pe viaţă ai ei cu taxa de 80 cor.

*

Mulţămită. Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a trimis epitropiei bisericei gr.-ort române din *Nocrich* 500 cor. ca ajutor pentru şcoala gr.-or. rom. de acolo, pentru care faptă marinimoasă îi aducem şi pe calea aceasta sincere mulţămiri. *Aron Meţianu*, paroh, *Ioan Ienciu*, epitrop.

*

Incercare de sinucidere. Din arestul militar dela Mollersdorf se străcoară ştirea, că Adolf Hofrichter, otrăvitorul cu ciankali, a încercat earăşi să se sinucidă. Duminecă dimineaţa a fost găsit spânzurat în celula sa. Păzitorul a tăiat îndată sfoara, şi Hofrichter s'a trezit în curând. De altfel se crede, că intenţiunea sa de a se sinucide nu este tocmai serioasă; pentrucă încercările de-a-şi pune capăt vieţii le face totdeauna ziua, când poate să fie uşor surprins. Nenorocitul fost locotenent a slăbit ca un schelet, se roagă neîncetat, geme şi plânge adeseori.

*

Turişti germani la Tatra. O societate numeroasă de turişti din Prusia a sosit săptămâna aceasta în Ungaria, pentru a admira frumuseţile muntelui Tatra. Societatea se compune din 200 de persoane, din deosebite clase, domni ofiţeri şi dame, sub conducerea unui profesor din Breslau.

*

O arăpoaică uriaşă. In zilele acestea va sosi la un panoptic din Berlin o arăpoaică cu numele Abomah, înaltă de 2·32 metri; este de 32 de ani, născută în Carolina de sud, unul din statele unite americane. Fata aceasta uriaşă consumă: dimineaţa un litru şi jumătate de lapte, o jumătate chilogram unt şi o pâne, la ameazi un chilogram de carne, un chlgr. de peşte, patru chlgr. de zarzavat şi doi pui, sara multe poame şi 30—40 de ouă. Are o avere considerabilă, şi soseşte la Berlin mai ales cu scop de a-şi găsi un mire potrivit, — zic berlinezii.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al Românilor dl *Vasile de Stroescu* a contribuit şi la zidirea bisericei noastre gr. or. române din Surduc-Copalnic cu suma de 200 coroane, pentru care faptă generoasă îi aducem prin aceasta mulţămitele noastre. *Stefan Miclea*, paroh gr. or. rom.

*

Holera. Ştirile aduse de călătorii cari vin din Italia, încredinţează că holera bântue în Veneţia, în Neapol şi în alte locuri. Din Triest se scrie, că s'au luat aspre măsuri de pază. Toţi călătorii sosiţi din Italia sunt supuşi la priveghere medicală de cinci zile. Serviciul sanitar austriac tratează Veneţia ca infectată.

*

O nouă bibliotecă s'a întemeiat Duminecă în comuna *Vălcele,* de lângă Braşov. Noua bibliotecă poporală s'a înfiinţat prin despărţământul braşovean al „Asociaţiunii“, şi anume la dorinţa exprimată de ţăranii din Vălcele.

*

Domnul Vasile de Stroescu, a mai dăruit următoarele sume: Pentru şcoala în edificarea din comuna Şaroş, tractul Mediaşului, 500 cor, pentru biserica din Şieul-mare (tractul Bistriţa) 200 cor. şi pentru biserica din Vălcele 200 coroane. Epitropiile acestor biserici gr. ort. române aduc marelui binefăcător şi pe calea aceasta sincere mulţămiri pentru ajutoarele primite.

*

† George Urdea, preot gr. or. român, a decedat în etate de 65 de ani, după grele suferinţe, împărtăşit cu Sf. Taine, în 24 Mai (6 Iunie n) la 9 oare seara. A fost înmormântat Joi în 26 Mai (8 Iunie n.) c. la 2 oare p. m. în cimitirul bisericei Sf. Nicolae din Cernatul-Săcelelor. Odihnească în pace!

*

Călcaţi de automobil. Pe o stradă din cele mai umblate din Londra treceau elevii şi elevele unei şcoli de surdo-muţi, când un automobil a izbit drept în mijlocul copiilor. O fetiţă a fost omorâtă, doi copii grav răniţi, şi mai mulţi inşi trântiţi la pământ. Nenorociţii, deşi li se făcuseră semne, n'au observat nimic, până ce catastrofa s'a împlinit.

*

Premiile Academiei. Academia Română a acordat în şedinţa de Marţi premiul Năsturel, în valoare de 4000 lei, dlui Dr. *Vasile Bianu* din Buzău, pentru lucrarea sa „*Doctorul de casă sau dicţionarul sănătăţii*“.

*

Prelungirea privilegiului băncii austro-ungare. Cele două guverne ale monarhiei austro-ungare, din Viena şi Budapesta, au prelungit privilegiul băncii austro-ungare până la 15 Noemvrie a. c.

*

Cutremur de pământ. Zilele trecute a fost un mare cutremur de pământ în Mexico. S'au prăpuşit mai multe case, între cari şi o casarmă, sub ruinele căreia au fost îngropaţi 70 de soldaţi.

*

Protopresbiteratul Lupşei, dupăcum ni se comunică dela esactoratul consistorial, în privinţa raţiocinării se găseşte în fruntea protopresbiteratelor din arhidieceză. Zelosul protopresbiter, dl Vasile Gan, a înaintat adecă la consistor toate raţiociniile din cele 29 comune matre, din cele 5 filii şi raţiociniul protopresbiteratului pe 1910. E de notat, că încât pentru anii trecuţi, aproape toate comunele aparţinătoare acestui tract sunt provăzute cu absolutorul prescris pentru raţiociniile în regulă compuse. Laudă lor!

*

Nouă însoţire Raiffeisen. Din Cărpeniş (lângă Miercurea) ni se scrie: Zilele acestea a sosit hotărârea tribunalului r. din Sibiiu, prin care luând la cunoştinţă cu aprobare statutele însoţirii noastre de credit, a înregistrat firma ei. Temei la această Insoţire, care este a 23-a în comitatul Sibiiu, s'a pus încă la 1908, când cu frumoasa întrunire agricolă organizată de comitetul central al „Reuniunii rom. agricole sibiene“, dar actele relative nu s'au încheiat decât în zilele prime ale anului de faţă, cu concursul membrilor din direcţiunea „Cassei de păstrare din Miercurea“. Merite în jurul înfiinţării Insoţirii mai au dl Aurel Munteanu, notar, Ioan Munthiu, paroh şi Nicolae Crăciun primar. Insoţirea adereazǎ la proiectata Centrală a Insoţirilor.

*

Monument regal. Monumentul naţional al regelui Victor Emanuel II, aşezat pe capitol în Roma, a fost inaugurat Duminecă, în fiinţa de faţă a familiei regale, a corpului diplomatic, a miniştrilor, a autorităţilor civile şi militare şi a unei mulţimi uriaşe de oameni. Ministrul Giolitti a rostit discursul de inaugurare, în care a spus că monumentul acesta al „Părintelui Patriei“ înfăţişează amintirile jertfelor de martiri, cari au îndeplinit învierea Italiei. Ministrul a aclamat cu însufleţire pe regele, care simbolizează unitatea patriei. — Preşedintele Falliéres al republicei franceze a depeşat regelui Italiei, că se asociaza, împreună cu Franţa, la comemorarea lui Victor Emanuel II.

*

Teatru în Făgăraş. Societatea de diletanţi români „Progresul“ din Făgăraş invită la reprezentaţia teatrală dată sub conducerea dlui Aurel P. Bănuţiu, directorul artistic al societăţii teatrale, Marţi, în 13 Iunie n. 1911, (a 3-a zi de Rusalii), în sala dela „Hotel Paris“ (Sorea) în Făgăraş. Inceputul la 7½ ore seara.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar, nr. 19 din 22 Mai 1911, cuprinde: Ioan Adam, de N. Iorga. Scrisori ale lui D. Bolintineanu după întoarcerea din exil, de N. Cartojan. Dă-mi aripi, poezie după V. Hugo, de Mihail I. Procopie. Amintiri despre un om de bine, de Preotul Const. Morariu. Apa morţilor, de Ap. D. Culea. O istorie a negoţului moldovenesc, de I. Paşa.

*

Transilvania. nr. II. pe Martie-Aprilie 1911, cuprinde: † Iosif Sterca Şuluţu, de A. Bârseanu. Preoţimea românească ardeleană în sec. XVII, de I. Matei. Poezia în raport cu istoria şi cu ştiinţele positive, de M. Străjanu. Organizarea satelor noastre, de O. C. Tăslăuanu. Descântece din Banat, de E. Hodoş. Turca în comitatul Hunedoarei, de T. Schmidt. Documente istorice, de E. Gagyi de Etéd. Oameni şi fapte: Iosif Sterca Şuluţu de Cărpiniş. Insemnări. Procese Verbale. Apel etc. Ilustraţiuni: Iosif Sterca Şuluţu, înmormântarea sa.

Nr. 6272/1911 Bis. (183) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drèpt de succesiune în parohia de clasa III-a **Seleuşul-mare** şi filia **Prod,** tractul Sighişoara, se publică concurs nou cu termin de 30 zile, dela prima publicare în foaia „Telegraful Român" pe lângă jumătate venitele parohiale.

Petiţiile concursuale instruite conform legilor în vigoare, se vor aşterne Consistorului în terminul deschis, fiind concurenţii îndatoraţi a se prezenta cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent, în comună la sfânta biserică spre a cânta, cuvânta, respective oficia şi a se face cunoscuţi poporului, cu 8 zile înainte de ţinerea sinodului electoral.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 24 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 6164/911 B. (184) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Almaşul-mic** cu filia **Buneşti,** în tractul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescrise sunt a se înainta în terminul deschis Consistorului, având petenţii a se prezenta în parohie, cu prealabila ştire a protopopului, pentru a se face cunoscuţi poporului.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 24 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5878/1911 B. (172) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Tecarău,** protopresbiteratul Geoagiului, prin aceasta se publică nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile de concurs, instruite conform prescriselor în vigoare, sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, în care timp reflectanţii au a să prezenta în parohie — cu prealabila învoire a oficiului protopresbiteral concernent, — pentru a face cunoştinţă cu poporul, a cânta şi eventual a oficia în sf. biserică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5730 Bis. 1911. [167] 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Grid,** tractul Haţegului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român", pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutorul preoţesc dela stat.

Petenţii vor avea a-şi aşterne suplicele concursuali, instruate coform prescriselor regulamentari, Consistoriului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent, până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, înaintea alegătorilor, în biserică, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 10 Maiu.

Consistorul arhidiecezan.

Anunţ de licitaţiune.

Luni, în 12 Iunie a. c. st. n. la 2 oare p. m. se va da prin licitaţie minuendă repararea şcoalei din Sâmbăta-sup,-ap. preţul de strigare 7050 coroane după această sumă se pune vadiu de 10% în hârtii de valoare sau bani gata. Licitaţia se va ţinea în edificiul şcoalei din Sâmbăta-sup.-apus. Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Sâmbăta-sup.-apus., 16/29 Maiu 1911.

Spiridon Mardan preot, preş. (177) 2—3 **Dragomir Bueşian** cassar.

Ad. Nr. pp. 465—911. (176) 2—3

Concurs.

In urma abzicerii fostului paroh Petru Cadar, devenind vacantă parohia de clas. II. **Agribiciu** cu filia Căpuşul-mare, prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea postului de paroh în această comună, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B despre ajutorul de stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a aşterne suplicile de concurs, în terminul sus indicat, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 13 Maiu 1911.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni în **Budapesta.**

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 10—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie,** de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să** fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare,** căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 6—52

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 24— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 7—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Vă rog a nu trece cu vederea!

Preluând fostul **Restaurant** şi **Hotel** al dlui **Bressler** în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna), — rog încrederea dată antecesorului meu — în aceeaş măsură a mi-o anticipa şi mie.

Imi voiu da silinţă a fi în toată privinţa prevenitor faţă de onoraţii oaspeţi!

Sesonul: dela 15 Maiu până 31 August.

Chilii curate de zi ori pe lună, sală mare de mâncare, frumoasă grădină de restaurant, şi parc umbros.

Bucătărie eminentă, cafea, de dejun şi de ojină. Vinuri garantat naturale. Bere încontinuă proaspătă deschisă de Steinbruck şi neagră de trei stejari.

Cu toată stima:
succesorul lui Bressler
Carol Kovács
hotelier.

(151) 6—6

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 33—52

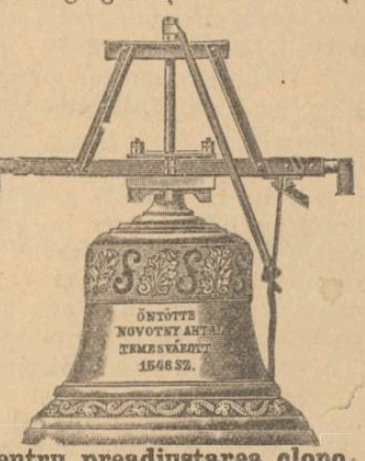

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

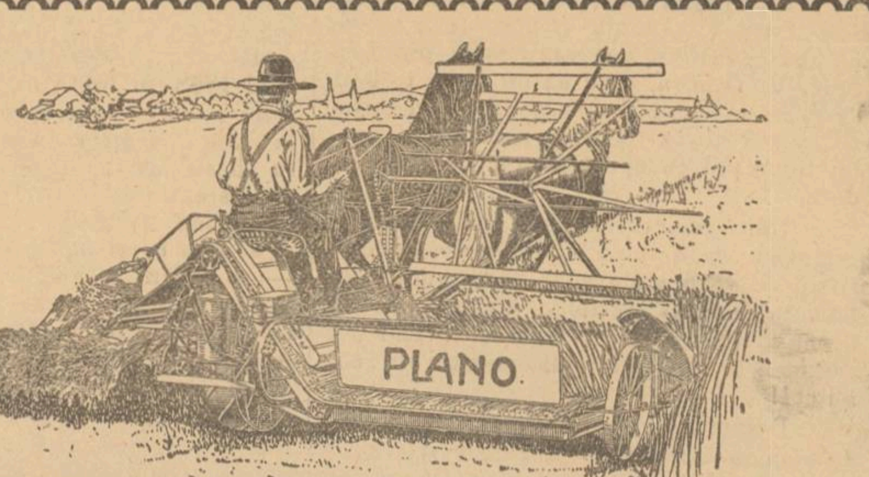

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de maşini agricole şi industriale, precum şi mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,

Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

Are onoare a anunţa pentru sezonul de vară tot soiul de maşini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, maşini de secerat cu şi fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu preţul cel mai redus şi pe lângă garanţie, **cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii etc.,** avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-şi putea fieşte cine alege după plac, **cu preţurile cele mai reduse şi condiţiuni foarte avantagioase.**

Cine doreşte a-şi procura astfel de maşini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce doreşte, — şi să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 4—10

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 2/15 Iunie 1911. *Nr. 58.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Pentru „Pesti Hirlap“.

Ziarul „*Pesti Hirlap*“ din Budapesta a publicat în Nr. 126 al său un lung articol de fond sub titlul „*Transilvania general inspektora*“, în care s'a ocupat atât de activitatea mea de funcţionar consistorial, cât şi de activitatea mea literară. La acest articol a dat dl Dr. George Proca, secretar consistorial, o rectificare, care s'a publicat în Nr. 133 al lui „Pesti Hirlap“, însoţită de reflexiunile redacţiei. Fiindcă atât articolul, cât şi reflexiunile la rectificarea dlui secretar Proca, cuprind o serie întreagă de inexactităţi scrise cu rea credinţă, mă văd nevoit a răspunde şi eu, şi anume aici în „Telegraful Român“, deoarece văd că şi domnii dela „Pesti Hirlap“ cetesc ce se publică prin foile noastre referitor la chestiunile şcolare.

Articolul din chestiune susţine că:

1. Sinodul arhidiecezan ar fi instituit postul de coreferent şcolar anume cu intenţia de a paraliza în şcoalele noastre învăţarea limbei maghiare, că

2. Consistorul a scos, în urma propunerii mele, toate cărţile ungureşti din şcoalele noastre, că

3. Consistorul m'a trimis, îndată după întrarea mea în slujbă, într'o călătorie de studii prin România, că

4. Eu am scris, în calitatea de „inspector general al Transilvaniei“(!), cartea mea: „*Der moderne Utraquismus oder die Zweisprachigkeit in der Volksschule*“ anume cu gândul de a „*denunţa*“ străinătăţii politica şcolară a patriei noastre şi de a o ponegri, sub mantaua pedagogiei, şi că

5. această carte e plină de neadevăruri.

Răspund la acestea:

Ad. 1. Sinodul arhidiecezan s'a ocupat cu instituirea unui organ de inspecţie al şcolilor noastre încă începând cu anul 1870, aşadar cu nouă ani înainte de introducerea prin legea dela 1879 a limbei maghiare în şcolile noastre. Dacă postul de revizor nu s'a înfiinţat mai înainte, cauza fu, că atunci şcoalele nu erau însărcinate cu atâta materie de învăţământ ca şi acum, că atunci era de ajuns şi controlul şi îndrumările dlor protopopi, pecând acuma şi învăţătorii au mai multă nevoie de îmbărbătare şi de îndrumări pedagogice. Indeplinirea la 1910 a acestui post cred că pentru nici un om nepreocupat nu poate însemna o tendinţă antimaghiară sau antipatriotică. Atât sinodul cât şi consistorul au avut în vedere prin măsura luată îmbunătăţirea stării învăţământului şi a educaţiei, după cele mai bune principii ale pedagogiei. A afirma, că am fost instituit anume, ca să desmaghiarizez învăţământul din şcoalele noastre, ar fi ca şi când ai zice, că guvernul i-a instituit pe actualii inspectori şcolari anume ca să maghiarizeze învăţământul, iar nu ca să-l îndrumeze potrivit cerinţelor pedagogice.

Art. 2. Consistorul nu a luat, în ce priveşte învăţământul nostru poporal, nici o măsură ilegală nici în urma propunerilor mele, nici în urma propunerilor altora. Că s'au admis spre întrebuinţare numai *anumite* cărţi româneşti şi ungureşti, cari corăspund caracterului şcoalelor noastre şi planului de învăţământ al acesteia, aceste cred că numai în favorul învăţământului poate fi. Ajunge să spun, că în lista manualelor admise spre întrebuinţare în arhidieceza noastră, se cuprind nu mai puţin de nouă (9) cărţi de limba maghiară. In şcolile săseşti sunt numai vre-o 2—3 cărţi de acestea.

Ad 3. Consistorul n'a avut nici o nevoe să mă trimită în călătorii de studii prin România, căci astfel de călătorii am făcut din belşug şi fără să fi fost trimis de cineva, şi anume nu numai în România, ci şi în Germania, Franţa şi Elveţia, pentruca nici să nu mai pomenesc de călătoriile pe cari le-am făcut în patria noastră. Pretutindenea pe unde am umblat, m'a condus interesul ştiinţific şi dorul de a putea fi mai târziu folositor instituţiei celei mai binefăcătoare progresului patriei noastre, anume şcoalei poporale.

In multele mele călătorii de studii am avut prilejul să-mi câştig o seamă de cunoştinţe speciale, cari l-au supărat foarte mult pe autorul articolului din „Pesti Hirlap“. D-sa susţine, că lucrarea mea apărută anul trecut într'o colecţie de lucrări pedagogice germane, lucrare care mi-a servit drept teză de doctorat la universitatea din Jena, nu poate fi scrisă de un student, — ea tradează pe „*funcţionarul* — vizitator de şcoale“.

Ei bine, afle on. Redacţie alui „Pesti Hirlap“, că autorul acestei cărţi nu era „funcţionar — vizitator de şcoale“ nici când a scris cartea şi nici când a tipărit-o, ci era un simplu student vizitator de şcoale germane, franceze, române şi maghiare, care făcea toate aceste lucruri numai de dragul culturei, pe care voia să o cunoască şi acolo unde se plămădeşte — în şcolile primare, pentru binele cărora se şi pregătea în chipul acesta.

Ad 4. Că aş fi vrut să denunţ străinătăţii politica şcolară din Ungaria prin cartea pe care am tipărit-o în Germania, — e o acuzaţie gratuită. Cartea am tipărit-o în limba germană fiindcă trebuia s'o tipăresc astfel, neputându-mi lua doctoratul cu o teză scrisă în altă limbă decât în aceasta, la universitatea din Jena, unde pedagogia e mai bine representată decât ori unde altundeva în Apus, şi unde sunt, an de an, şi un mare număr de studenţi unguri. Că de ce am tratat în teza mea tocmai *despre bilingvism*, o astfel de întrebare i s'ar putea pune autorului oricărei cărţi. Am tratat această temă fiindcă o socoteam de o mare importanţă pentru cultura generală, şi fiindcă chestiunea bilingvismului în raport cu şcoala primară nu a fost pusă de nimenea în formă pozitivă, care să îmbrăţişeze un câmp mai larg. Dovadă despre aceasta însuş terminul de „Der *moderne* Utraquismus“, pe care eu l-am întrebuinţat mai întâi pentru bilingvismul din chestiune. Dacă în cartea mea m'aş fi ocupat numai de politica şcolară a Ungariei, aş merita, poate, să fiu privit peste umăr; considerând însă, că eu am tratat bilingvismul în mod principiar, din punct de vedere pedagogic şi politic, şi că am tras în sfera cercetărilor mele nu numai Ungaria, ci şi Austria, Elveţia, Germania, Franţa, Belgia, Luxemburgul, Grecia, Statele-Unite ale Americei ş. a., ar urma să fiu tras la răspundere de toţi aceia de cari m'am ocupat — şi mai cu seamă aş „merita“ să fiu înjurat de Germani, fiindcă într'o carte scrisă în Germania, cu aprobarea unei universităţi germane, am avut curajul să afirm, că politica şcolară prusiacă faţă de Poloni e anticulturală şi antipedagogică. Aşa ceva însă nu mi s'a întâmplat, ci tocmai din contra: un profesor din Atena, dl Dr. Demetrios Glinos mi-a cerut autorizaţia de a putea traduce în limba neogrecească un capitol mai lung al lucrării mele, în care era vorba şi despre politica şcolară a Greciei, iar „Liga pentru susţinerea germanismului din Alsacia-Lorena“ a comandat din lucrarea mea 350 de exemplare, deşi ceea ce spuneam despre politica şcolară grecească şi despre cea a Germaniei faţă de Alsacia-Lorena, era nefavorabil din punct de vedere politic. Dacă punctul de vedere ştiinţific, pe care m'am pus, n'ar fi fost corect, cred că lucrarea mea nu s'ar fi putut bucura de această consideraţie.

FOIŞOARĂ.

Sărbarea pomilor şi a paserilor în Tălmăcel.

Comuna curat românească Tălmăcel este ascunsă într'o vale muntoasă din apropierea Turnului-Roşu şi se deschide puţin numai spre Valea Oltului. Are puţin hotar pentru cultura cerealelor, de aceea ocupaţiunea de frunte a locuitorilor ei este creşterea vitelor, mai cu seamă oieritul, şi negoţul cu lemn. Tălmăcelenii sunt români desgheţaţi şi harnici, cari au biserică cu doi preoţi, şcoală frumoasă cu trei învăţători, au o însoţire de credit înfloritoare şi acum îşi bat capul cu înviinţarea unei tovărăşii pentru valorizarea productelor dela vite. Deşi regiunea e muntoasă, totuşi e potrivită şi pentru cultivarea pomilor, fiindcă o scutesc dealurile împotriva vânturilor ce suflă aproape fără întrerupere prin cheia Turnului-Roşu. Acest ram economic însă până azi în Tălmăcel a rămas aproape necultivat. Abia acum zăresc Românii noştri de acolo, câtă bogăţie este ascunsă în roadele pomilor, şi încep să-şi facă pometuri. Ca să dea avânt şi mai mare acestei porniri bune, şi mai ales ca să deştepte interes şi dragoste faţă de acest ram economic în viitorii economi, *Reuniunea de agricultură* din comitatul Sibiiului la Dumineca Tomii a aranjat pentru şcolari o sărbătoare economică instructivă. Tuturor şcolarilor mai mărişori li-a dăruit câte un altoi, pe care aveau să-l sădească ei după instrucţiile date de specialistul Reuniunii, în gropile pregătite de mai nainte după toate prescrierile pomăritului. Solemnitatea cu care s'a oferit şcolarilor acest dar, s'a prefăcut într'o adevărată sărbătoare a pomilor şi paserilor, la care a participat în port de sărbătoare întreagă comuna în frunte cu conducătoriii ei, preotul I. Roman, înv. N. Săcărea şi A. Barbu, notarul I. Fanea, primarul D. Oancea şi oaspeţi din Sibiiu şi din Boiţa. Din partea comitetului Reuniunii erau de faţă N. Iosif, R. Simu, Dr. V. Stan şi V. Tordăşian, iar ca oaspeţi: Dna E. Tordăşian, dna Simu, dşoara E. Dârleanu, prof. A. Bratu din Sibiiu, I. Druhora şi E. Popescu din Boiţa. Reprezentanţii Reuniunii au fost întâmpinaţi de o ceată de călăreţi şi de elevii şcoalei, au fost consuşi cu alaiu în comună, între uralele nesfârşite al copiilor. In comună, în apropierea şcoalei cei sosiţi în numele culturii economice au fost întâmpinaţi şi salutaţi cordial de primăria comunală şi de întreg poporul, care avea înfăţişare de praznic. Intr'o procesiune impunătoare toată lumea s'a îndreptat spre curtea şcoalei, unde s'a ţinut partea artistică a festivităţii cu programul următor: 1. Rugăciune, rostită de o elevă; 2. Cuvântare de deschidere, rostită de preotul I. Roman, în care s'a deluşit şcolarilor şi mulţimei sătenilor scopul şi însemnătatea acestei festivităţi; 3. Lăudaţi-l că e mare Dumnezeu, cântată de corul şcolarilor, sub conducerea înv. A. Barbu, 4. La punctul acesta din program, rezervat Reuniunii, membrul din comitet Dr. V. Stan, a ţinut elevilor o cuvântare plină de poveţe folositoare cu privire la pomi şi la paseri. A spus cam următoarele: Am venit la voi, odraslele unui popor harnic şi cinstit, ca să vă deschidem ochii minţii şi să vă aprindem în inimă dragoste pentru cei mai credincioşi şi folositori tovarăşi în munca noastră economică, pentru pomi şi pentru paseri. Voi vedeţi, că Dumnezeu a împodobit lumea cu arbori, pomi, tufişuri. V'aţi întrebat pentruce? Ca să fie mai plină de desfătare, ca să ne facă traiul mai uşor şi mai plăcut, şi ca să dea adăpost paserilor, acelor făpturi drăgălaşe, cari înveselesc pădurile, livezile, grădinile cu cântece măiestre şi cari în acelaşi timp ne fac şi slujbe folositoare. Acolo, unde sunt arbori, tufişuri, umblă ploi mai dese; sămănăturile, ierburile sunt mai grase, mai frumoase; aerul e mai curat, mai sănătos; verile sunt mai răcoroase şi belşugul mai mare. Unde sunt arbori, sunt şi păraie, vălcele şi râuri bogate în apă; în ape trăesc peştii, cari sunt un izvor de hrană şi de câştig. Pădurile, văile, râurile atrag norii, cari ne aduc ploile binefăcătoare, iar aburii ce se ridică din ape noaptea se fac rouă răcoritoare. Unde pădurile sunt stârpite, nu umblă ploi la vreme, e secetă, sunt călduri nesuferite, nu-i apă, păşunile ard şi pământul nu rodeşte. (Urmează exemple cunoscute de elevi).

Arborii şi pomii împodobesc firea. Priviţi, cât sunt de frumoase spinările de dealuri, coastele, râpele, malurile păraielor şi a râului, dacă sunt sădite cu arbori! Şi vedeţi cum tânjesc, cât de urâte şi nefolositoare sunt cele goale! Dar primăvara când se desmorţeşte natura! Un mugur, o frunză verde, o floare de cireş ori de măr ne desfătează ochiul lacom de frumuseţi după o iarnă lungă şi trezesc în noi dor de vieaţă nouă după amorţeala iernii. Pomul din ogradă dela fereastra casei primăvara este un buchet de flori, ce îmbată cu mirosul lor şi atrag albinele, cari zumzăind harnice din floare în floare adună miere dulce pe seama noastră şi ceară pentru luminile ce ard pe sfânta masă a altarului. Acelaşi pom vara ne răcoreşte cu umbra sa, iar toamna ne pofteşte să gustăm din poamele-i mustoase.

Arborii şi pomii sunt izvor de câştig. Cum ne-am face casele şi uneltele fără lemn? Cu ce am face foc, să gătim bucate şi să ne încălzim iarna. Unde sunt stejari, brazi, paltini, ulmi, nuci, frasini, plopi, cireşi ş. a. înfloreşte negoţul de lemn şi măsăritul. Dar folosul ce ni-l aduc pomii cu poamele lor? Ca hrană şi ca marfă de târg. Cu parale frumoase pun la chimir în fiecare an Cisnădiorenii din pometurile lor! Ţara cea mai bogată e aceea, unde sunt mai multe pometuri

Ad 5. Că în cartea mea se cuprind și vre-o 2—3 *mici* inexactități (exagerate și exploatate de „Pesti Hirlap“ în defavorul meu), aceasta o va înțelege orice om obiectiv, care știe că nu s'a scris nici când vre-o carte, în care să nu se găsească nici o singură greșală, ori cât de mică. Dacă se va avea în vedere și aceea, că eu mi-am scris cartea la 1908, așadară cu un an după intrarea în vigoare a legii lui Apponyi, când deci în privința multor părți ale acestei legi domnia nesiguranță, și că pe timpul când scriam această carte mă aflam în străinătate, unde nu poți controla fiecare amănunt neesențial, — mi se vor putea „ierta“ cele două-trei greșeli mici, pentru cari unui om nepreocupat nu i-ar fi nici decum îngăduit să-mi facă proces de intenții.

Și altfel — „greșelile“ sulevate, nu sunt ale mele. Dela 1907 până la 1910 era părere generală, că unele dispoziții ale legii din chestiune, au înțelesul acela pe care li l-am dat și eu în lucrarea mea. Că *adevăratul* înțeles al legii s'a stabilit numai la câțiva ani după intrarea ei în vigoare — aceasta e caracteristic cel mult pentru felul de a fi al legii lui Apponyi. Conștiința mea și cinstea mea științifică prin aceasta nu poate fi atinsă nici decum, cu atât mai vârtos, că ceea ce-mi impută „Pesti Hirlap“ nici nu se referă propriu zis la fondul chestiunii tratate de mine în lucrarea menționată. Chestiunea aceasta n'a îndrăznit nici măcar să o atingă „Pesti Hirlap“, tocmai din motivul că eu am pus-o în mod științific, care nu se poate „combate“ așa ușor de o gazetă inspirată de alte motive, decât de cele strict obiective.

Acesta e răspunsul meu la ieșirile pline de răutate ale ziarului „Pesti Hirlap“.

Dr. Onisifor Ghibu
coreferent școlar în consistorul arhidiecesan.

O parentare. In congregația din urmă a comitatului Sibiiu a fost parentat cu cuvinte foarte elogioase decedatul ministru de comunicațiune, *Hieronymi Károly*, a cărui memorie s'a propus să fie eternizată și în procesul verbal al adunării municipale. In numele Românilor a declarat domnul *Dr. Liviu de Lemény*, că ei nu participă la acest act, de oarece pe ei îi leagă triste suveniri de activitatea decedatului, care ca ministru de interne a desființat partidul național român și a sistat funcționarea comitetului acestuia. Românii nu au alte cuvinte față de decedatul decât că: „*apa trece, pietrile rămân*“.

Dela sfântul Sinod. In urma măsurilor luate din partea sfântului sinod al bisericii autocefale gr. ort. din România eri, Marți, s'a inceput cu ascultarea martorilor în procesul intentat I. P. S. Sale Mitropolitului Primat *Atanasie.* Ascultarea martorilor se continuă astăzi și se termină mâne, iar Vineri sfântul Sinod se întrunește în ședință, pentru a proceda la croirea judecății, pe temeiul fasiunilor martorilor cari vor fi luate sub jurământ bisericesc.

Adunare poporală în Orăștie. Afară de adunarea poporală care se ține mâne, Joi, în Lugoj, e convocată o adunare poporală pe 25 Iunie n. (a doua Duminecă după Rusalii) la Orăștie, pentru a se pronunța în chestia votului universal și pentru a protesta în contra proiectelor militare. Iar comitetul executiv al partidului național român ține ședință mâne, Joi, în Lugoj, eventual și Vineri.

Serate de ale meseriașilor noștri.

Joi, în 25 Maiu n. 1911 s'a ținut a V-a ședință literară, aranjată de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“. Felul cum se țin aceste ședințe literare și cum dl Tordășianu, prezidentul Reuniunii, știe să aranjeze programele lor, a devenit din ce în ce mai atrăgător pentru publicul românesc din Sibiiu, și chiar din jurul Sibiiului. La multe din aceste ședințe spațioasele localuri ale Reuniunii sunt neîncăpătoare pentru publicul azistent.

Intr'o ședință literară anterioară dl Tordășianu, în cuvântarea dsale de deschidere, a insistat mai ales asupra universităților poporale, cari vrea să le introducă reuniunea aceasta printre meseriașii și muncitorii români, cu concursul mai multor oameni de știință. Ideea salutară a dlui Tordășianu se va putea înfăptui fără mari greutăți, deoarece bazele începutului sunt făcute deja prin aceste ședințe literare, cari urmăresc acelaș scop, ca și universitățile poporale.

Ședința se deschide prin ocazionala vorbire a dlui prezident Tordășianu. Dsa, în primul rând, salută în termeni elogioși pe dl T. R. Popescu, funcționar la „Albina“, care a venit în mijlocul nostru spre a ne ținea o interesantă conferință, împreunată cu vederi proiectografice, despre frumusețile munților noștri, despre falnicii noștri Carpați, redându-ne natura în toată frumusețea sălbătăciei ei. Vorbește apoi despre felul cum Reuniunea sod. români caută să eternizeze numele bărbaților noștri, cari au luptat pentru graiul și pentru neamul nostru, prin fundațiuni filantropice, sau prin alte fapte umanitare. In legătură cu aceasta vorbește despre „Fondul Dr. P. Șpan“, menit pentru întreținerea copiilor de Moți la meserii, și constată cu plăcere, că publicul a înțeles însemnătatea acestui fond, care, prin contribuiri mărunte, s'a ridicat până acum la suma de 650 coroane. „Nu e mare această sumă, — zice dl Tordășianu, — dar e mare numărul acelora cari au alergat cu denarul lor, drept prinos memoriei regretatului Dr. P. Șpan, care era povățuitorul și părintele Moților noștri. Anunță cu durere o nouă pierdere în sinul neamului nostru, prin moartea lui *Tit Liviu Albini*, fost odinioară proprietarul institutului tipografic din Sibiiu, membru ajutător al Reuniunei, și cald sprijinitor al clasei de mijloc, care, în timpul din urmă își ducea zilele muncind alăturea de consătenii săi în comuna Cut.

Spune, cum îndurerata sa mamă a trimes la adresa Reuniunii o sumă mai mărișoară spre a o folosi într'un fel oarecare pentru ajutorarea celor nenorociți. Reuniunea a hotărît ca suma aceasta să se alăture sub numirea „Legatul T. L. Albini“, la fondul episcopului N. Popea, pentru masa învățăceilor meseriași, din care să capete cel puțin o mâncare la zi unul sau doi învățăcei meseriași din Cut sau din altă comună apropiată. Exprimă adânci mulțămiri îndureratei familii Albini pentru fapta aceasta creștinească. Mai vorbește apoi despre meseriașii măestri români din Sibiiu, spunând cum numărul lor s'a înmulțit încă cu unul prin dl Constantin Ban, măestru curelar, originar din Poiana, care și-a deschis lucrătoare în casa proprie din str. Schmidt Nr. 7. Mai tratează unele chestii de interes general, iar la urmă declară ședința literară a V-a deschisă.

Punctul prim l-a format bucata „Dochia lui Traian“, predată de corul cursului III pedagogic de sub conducerea harnicului pedagog Dragoș, cu o rară preciziune. In fața publicului era înălțată alba pânză pentru schiopticon, iar din dosul ei să auzeau glasurile melodioase ale coriștilor dând fiori de plăcere tuturor celor de față. La sfârșit au fost răsplătiți cu furtunoase aplauze.

Urmează apoi interesanta conferință cu proiecțiuni a dlui Romul Popescu. D-sa ne redă, pe lângă frumsețile naturii cu falnicii munți, cu piscurile lor înalte și prăpăstiile lor înfiorătoare, — mai multe portrete cu porturi românești, care de care mai atrăgătoare.

Conferința dlui Popescu a fost ascultată și urmărită cu viu interes din partea publicului azistent. Dșoara Avrigeanu și Zinica Dopp au predat foarte drăguț dialogul „Doctora și advocata“, după cari micuța El. Monda, a fost cât se poate de drăgălașă în predarea unei poezioare de copii. Invățăceii I. Văcariu și V. Gavrilă au predat dialogul de A. Pan, „Negutătorul și nerodul“. Practicantul tipograf I. Măgean citește din Caragiale bucata „Reforme“. Urmează din nou corul pedagogilor cu unele doine duioase și pătrunzătoare. Dl S. Șoima distrează apoi publicul cu unele bucăți executate la citeră, după care din nou dșoara Avrigeanu, cu puternica voce de alt, cântă o doină drăgălașe, iar dl Chidu execută unele bucăți la citeră.

Urmează dșoara A. Veștemean, care cu vocea melodioasă și puternică de sopran cântă unele doine foarte pătrunzătoare, „smulse din sufletul Românului“. Au mai fost și alte declamări, unele mai reușite, altele de începători.

După terminarea programului se sortează mai multe broșuri între participanți, iar dl Tordășianu mulțumește publicului pentru participarea în număr atât de mare, și în special mulțumește dlui T. R. Popescu pentru clipele înălțătoare procurate prin conferința dsale, și declară ședința închisă, anunțând viitoarea ședință literară pentru ziua de 29 Iunie st. n.

Azistent.

NOUTĂȚI.

Rusaliile în Sibiiu. In ziua primă a sfintelor sărbători ale Rusaliilor a celebrat sfânta liturgie în catedrala din Sibiiu I. P. S. Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan Mețianu*, azistat de Preacuvioșiile Lor, *Dr. Ilarion Pușcariu,* Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc și *Dr. Eusebiu R. Roșca,* protosincel, director seminarial, de protopresbiterii *Ioan Droc, Galacteon Șagău, Mateiu Voileanu și Dr. I. Stroia și de diaconii Dem. Câmpeanu și Dr. V. Stan.*

*

† Aurel Bratu. Seminarul nostru Andreian iarăși e în doliu. Steagul negru arborat de trei zile pe edificiul seminarial vestește moartea unui membru distins și zelos al corpului profesoral dela seminarul Andreian, a profesorului *Aurel Bratu,* care după scurte dar grele suferințe a adormit în Domnul Luni dimineața la orele 7. A fost un profesor cu bune pregătiri, înzestrat cu mult simț de datorință, modest și prevenitor, astfel, că regrete adânci vor simți în inimele lor la primirea tristei știri toți cei ce l-au cunoscut. Inmormântarea decedatului și de toți stimatului profesor se face astăzi, la orele 2 după ameaz. Despre acest trist eveniment corpul profesoral dela seminarul Andreian a dat următoriul anunț funebru:

Corpul profesoral dela Seminarul „Andreian“ din Sibiiu aduce cu durere la cunoștință, că vrednicul său membru, profesorul *Aurel Bratu,* după un serviciu devotat de 2 ani, în al 33 lea an al etății, împărtășit cu sfintele taine, s-a dat nobilul său suflet în mânile Creatorului, astăzi, în 30 Maiu (12 Iunie) la 7 oare dimineața. Inmormântarea se va săvârși Mercuri, în 1/14 Iunie a. c., la 2 ore după amiazi, dela locuința defunctului, strada He ht Nr. 40. Veșnica lui pomenire! Sibiiu, 30 Maiu (12 Iunie) 1911. *Corpul profesoral dela Seminarul „Andreian“.*

*

Dispozițiune laudabilă. Cetim în ziarele din București, că ministerul cultelor și al instrucțiunei publice a trimis d-lor directori ai școalelor particulare din țară o adresă, prin care le aduce la cunoștință, că potrivit legei sunt datori să ducă în fie care Duminică la biserică pe elevii acestor școale. Elevii creștini ortodocși vor fi duși la bisericile ortodoxe, iar cei de alte confesiuni, la bisericile de care aparțin. D-nii directori vor aduce la cunoștință elevilor, să se strângă cu toții în fie-care dimineață în curtea școalei, spre a porni la biserică.

*

Ședință de închidere. Academia Română a ținut Vineri după ameazi ultima ședință din sesiunea actuală. Președintele, dl I. Negruzzi, a spus, că Academia a acordat în acest an 11 premii în valoare de peste 66 mii de lei; și constată, că printre puținele lucrări prezentate, s'au găsit și unele de valoare. După cetirea mai multor rapoarte, președintele a rostit cuvântarea de închidere, la care a răspuns secretarul general dl D. A. Sturdza.

*

Inmormântarea advocatului Dr. A. Străițariu. Inmormântarea regretatului Dr. *Augustin Străițariu,* advocat în Hațeg, s'a făcut în 3 Iunie n. în Hațeg, în prezența unui public foarte numeros. Actul înmormântării l-a săvârșit P. C. Sa, protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roșca,* directorul seminarului Andreian din Sibiiu, azistat de dl protopresbiter Dr. *C. Popescu* și de numeroși preoți din tractul Hațegului. Răspunsurile le-a dat corul teologilor din Sibiiu, iar panegiricul l-a rostit dl protopresbiter Dr. *C. Popescu.* In fața judecătoriei cercuale și a luat rămas bun dela decedatul, colegul său Dr. Ajtai, iar la mormânt au vorbit domnii Dr. V. Bontescu și P. Oteanu, scoțând la iveală meritele decedatului, ca muncitor și luptător pentru drepturile și interesele neamului său.

*

Recurs scump. In contra alegerii de deputat a lui *Holló,* în cercul electoral Félegyháza, au înaintat contrarii rămași în minoritate recurs la Curie, care a ordonat cercetare, și pe baza materialului adunat era să aducă sentința. Inainte de a se publica sentința, pentenții și-au retras recursul. Curia a sistat procedure, iar pe petenți i-a condamnat să plătească spese de proces în sumă de *30,800 coroane*! O avere întreagă. Scump recurs!

*

și păduri. Din aceste învățați: în locul unei arbore tăiat să puneți doi, în locul unui pom îmbătrânit cinci! Legea pedepsește pe cei ce despoaie arborii de crengi și de coaje. Voi să-i cruțați, nu de frica legii, ci din dragoste către fapturile folositoare ale Domnului.

Noi avem niște pretini buni și harnici, cari ne lucră în cinste. Sunt păsărelele, cari sboară prin tufișuri și grădini. Ele ne înveselesc și ne îmbărbătează la lucru prin cântecile lor. Impedecă sporirea buruienilor stricăcioase, cari ne-ar năpădi sămănăturile, pentrucă le mănâncă iarna sămânța. Ajută sporirea arborilor de folos. Stârpesc goanjele stricăcioase. Un pițigoiu pustiește într'un an mai multe gujulii, decât trei oameni cari n'ar lucra altceva. (Exemple în cifre despre paguba ce o fac în grădini insectele și despre folosul enorm ce aduc paserile). Nu stricați cuiburile paserilor, nu le luați ouăle, nu le omorâți puișorii! Au și ele inimă și simțesc durere, dacă le faceți rău. Faceți din ele pretinii voștri, atrageți-le în jurul caselor voastre, ocrotiți-le și iarna dați-le de mâncare, și ele vă vor plăti înmiit pentru bunătatea voastră!

Când mâncați poame, nu aruncați sâmburii! Cereți dela părinți un unghiuleț în grădină și-i sămănați acolo. Invățătorii vă vor arăta cum să-i altoiți ca să faceți din pădureții răsăriți pomi nobili Pe aceștia plantați-i în grădini, înaintea caselor, să crească împreună cu voi; se vor lega de viața voastră, de sufletul vostru și vă vor folosi. Acolo vor veni păsărelele, vor cânta frumos desfătându-vă dar totodată îi vor și curăți de omide, făcându-i roditori. De unde nu sunt pomi și tufișuri, paserile pleacă. Iar de unde a plecat paserea, se înmulțesc vermii și omidele de tot felul, cari rod și nimicesc tot, pentrucă omul nu poate lupta cu ele. Vorba cântecului:

De unde paserea pleacă,
Rămâne țara săracă!

5 Românașului îi place, cântată de corul școlarilor. 6. Să cultivăm pomi! declamată de un elev. 7. Eu mă duc codrul rămâne, cântată de corul școlarilor. 8. O cântare executată de corul adulților condus de înv. N. Săcărea. Ca încheiere secretarul Reuniunii V. Tordășian a arătat sătencelor un album artistic edat de Reuniune, apoi l-a dăruit femeilor din această comună, spre a-și înfrumseța ca modele din el portul de altfel destul de pitoresc.

După o pauză, în care s'a servit prânzul, s'a început partea practică a sărbătorii. Ceice au aranjat sărbătoarea, în fruntea școlarilor și însoțiți de mare mulțime de popor și de cântecele corului școlarilor, s'au dus în grădina unui membru al Reuniunii din Tálmăcel, unde în amintirea zilei a fost sădit un altoi. Cu prilejul acesta N. Iosif a dat povețe instructive și intuitive despre vieața pomilor. Reîntorși iarăși la școală, s'a împărțit școlarilor mai mărișori altoi în dar și au plecat cu toții „La Háciugă sub Zăpozile“, ducându-și fiecare școlar darul, ear părinții uneltele trebuincioase la plantare. „La Háciugă“ este un teritoriu comunal de mai multe zeci de jugăre acoperite cu mesteacăn, folosit ca loc de pășune. Primăria comunală a avut buna inspirație să aducă hotărâre, ca pe acest teritor, puțin folositor, să înființeze o adevărată grădină de pomi comună. A hotărât adecă ca an de an să dăruiască fiecărui elev din școala de repetiție un pomișor care să fie plantat pe acest teritor, și să rămâe pe vecie proprietatea respectivului elev. S'a pus deci începutul unei pomării uriașe, unde peste câțiva zeci de ani fiecare locuitor al comunei își va avea pomii săi. Aici era destinat locul de plantare și pentru pomii dăruiți școlarilor de Reuniunea de agricultură. Plantarea s'a făcut cu concursul membrilor prezenți ai Reuniunii și a învățătorilor. Iți era mai mare dragul să vezi pe micuții grădinari cum zoresc în dreapta și în stânga cu hărnicia furnicii. ba să și așeze pomul în groapă, ba să adune cu îngrijire pământ în jurul rădăcinilor, ba să care apă din părâul din apropiere să-l ude. Când s'au terminat lucrurile de plantare, era deja seară. Toți s'au depărtat cu convingerea, că aici s'a pus bază unui lucru bun, din care va răsări un nou ram de bunăstare pentru comuna Tálmăcel, iar pentru alte sate un îndemn puternic de a face și ele la fel. *De sub Zăpozile.*

Hymen. *Silvia N. Câmpeanu* și *Dr. George David* căsătoriți. Gyergyó Szent-Miklós, Iunie 1911.

— *Letiția Ana Roman* și *Avram Boticiu*, abs. de teologie, anunță celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va săvârși Dumineca în 5/18 Iunie 1911, la 5 ore p. m., în biserica gr.-or.-rom. din Hărțăgani.

*

A treia universitate. Ministrul de culte contele Zichy a trimis orașului Dobrițin o adresă, în care cere un anumit teritoriu pentru scopurile universității. Din scrisoarea oficială a ministrului se crede, că guvernul va înființa a treia universitate în orașul calviniștilor.

*

Mulțămită. Marele nostru mecenat, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a dăruit și pentru comuna bisericească din Feleag (tract. Sighișoara) suma de 500 cor. Pentru acest ajutor subscrisul în numele parohienilor îi esprimă cele mai călduroase mulțămite. Feleag, 10 Iuniu n. 1911. *Nicolae Suciu* paroh.

*

† Nicolau Dumitru, învățător în comuna Hundrubechiu, a decedat în 7 Iunie n. în spitalul civil din Sibiiu. A fost om constiințios, și unul dintre învățătorii cei mai buni ai generației tinere. Odihnească în pace!

*

Moarte de eroi. O mare catastrofă maritimă se vestește din Londra. Vaporul american *Tobogo* s'a cufundat aproape de țărmurii nordici ai Americei de sud, și mai toți călătorii s'au înecat în valuri. Numitul vapor de 1649 tone s'a izbit de o stâncă și, pe spărtura produsă de lovitură, în câteva minute apa mării a străbătut în toate localitățile vasului. O panică a cuprins pe toți călătorii. Vaporul nu avea decât o singură luntre de scăpare, în care căpitanul a coborât femeile și copiii; ear bărbații călători, împreună cu personalul de serviciu, au rămas pe bord, au aprins țigările, așteptând moartea sigură cu o liniște stoică. Luntrea abea s'a depărtat cam o sută de metri, când valurile s'au deschis și au înghițit vaporul cu eroii rămași pe bord; numai doi marinari au scăpat, înotând până la țărmure. Luntrea femeilor și a copiilor n'a avut noroc, valurile au răsturnat o și nici unul din luntre n'a scăpat cu viață.

*

Boală de gură și de unghii la oameni. In Seghedin bântue de câteva săptămâni boala de gură și de unghii la vite. Boala în vremea din urmă s'a lipit și de oameni, în deosebi s'au bolnăvit femeile și copiii. S'au luat măsuri corăspunzătoare.

*

Fără preot. Cunoscutul bărbat politic din Franța, *Rouvier*, a răposat zilele acestea. Văduva sa dorea să-i facă o înmormântare cu preot. Arhiepiscopul de Paris însă a oprit pe toți preoții de sub jurisdicțiunea sa de-a lua parte la îngroparea fostului ministru președinte, al cărui guvern a adus legea despărțirii statului de biserică. Astfel Rouvier a fost înmormântat fără preot.

*

Coroane eterne. In loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului profesor Aurel Bratu, fost muncitor în afacerile meseriașilor: „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu„ dăruește 5 cor“ ear familia prezidentului ei Victor Tordășian de asemenea 5 cor. sau în total 10 cor. anume la „Fondul jubilar Nicolae Cristea“, pentru monumentele bărbaților bine meritați ai meseriașilor noștri, creat de numita Reuniune.

*

Dar de încoronare. Manuel Gomez, fiul președintelui din insula Cuba, a călătorit la Londra, ca să ducă darul de încoronare pe sama regelui George V. Președintele Cubei a trimis *zece mii de havane*, admirabile, pentru regele englez. Țigările acestea de Havana au fost alese de specialiști. Valoarea lor face 100 de mii coroane.

*

Nou rector. Profesorii dela universitatea din Budapesta au ales pe profesorul de fizică Dr. Isidor *Fröhlich* de rector pe anul școlar 1911—12.

*

Congresul de presă al slavilor. Se fac mari pregătiri pentru al zecelea congres de presă al slavilor. Congresul se va ținea în Belgradul Sârbiei în 10—15 Iulie a. c. Ședințele vor avea loc în palatul scupștinei. Se vor da representațiuni festive, banchete, urmate de mai multe escursiuni în interiorul țării. Tot cu ocazia aceasta se va deschide prima expoziție slavă de ziare și reviste. Congresul este organisat de sindicatul ziariștilor slavi, care își are reședința în Praga.

*

Catastrofa cutremurului de pământ. La ultimul cutremur întâmplat în *Mexico* au fost omorâți 1300 de oameni. S'au dărâmat biserici, palate, închisori, casarme și alte zidiri. Paguba pricinuită de cutremur face câteva milioane de dolari.

*

Mulțămită. Subscrisul aduc marelui binefăcător al neamului, generosului Domn *Vasile de Stroescu*, și pe această cale cea mai adânc simțită mulțămită pentru darul de 500 cor. destinat în scopul zidirei școalei noastre din Deal în protopopiatul Sebeșului. 30 Maiu, 1911. *Nicolau Dura*, preot capelan.

*

Militare. Cu 1 Octomvrie a. c., cum se scrie din Berlin, vor întra în armata germană alți 20 de ofițeri turcești. Cu totul se găsesc până acum 120 de ofițeri turcești în serviciul acestei armate.

*

Post rentabil. Directorul general al băncii de asigurare „Victoria“ din Berlin are, pe lângă salarul anual de 92 mii mărci, și tantieme de 685 de mii de mărci, va să zică cu totul 777.000 pe un an! Acționarii aflând de această sumă nu prea modestă, s'au indignat și pretind acum urcarea dividendelor pe socoteala directorului general. In orce caz domnul șef al băncii de asigurare are unul dintre posturile cele mai rentabile, chiar și dacă i se va reteza o parte din tantiemele enorme.

*

Caz de moarte. In Rostock a răposat în etate de 74 de ani poetul german Adolf *Wilbrandt*, fost director al teatrului dela Burg. A publicat și piese teatrale, care se reprezentă cu mare succes pe scenele germane. Dela 1887 când s'a retras dela direcțiunea teatrului din Viena a trăit în orașul său natal Rostock, ocupându-se numai cu literatura.

*

Strade romane. Din Turda se scrie, că la clădirea căii ferate industriale dela Sând lucrătorii au desgropat mai multe strade vechi din vremea romanilor. Pe locul acesta era situat odinioară înfloritorul oraș roman *Potaissa*, ale cărui rămășițe se văd și astăzi. Stradele desgropate au o lățime de unsprezece metri și sunt acoperite cu peatră de var din Sând. Pe marginea stradelor se pot zări fundamentele șirurilor de case. S'au făcut mai multe schițe și fotografii de pe lucrurile descoperite.

*

Teatru în Brizoic. Tinerimea adultă din Brizoic (Brizoik) invită la producțiunea teatrală împreunată cu joc ce se va ținea Dumineca, în 18 Iunie st. n. 1911 în sala școalei din loc. Inceputul la 2 ore p. m.

*

Călătoria sultanului. In 6 Iunie și-a început sultanul Mohamed al V-lea călătoria în Albania. Pretutindeni, în. Salonki, Üsküb, Pristina și celelalte orașe, a fost primit cu un entuziasm fanatic de credincioșii săi, cari văd în sultan pe urmașul profetului Mohamed și locțiitorul pământean al lui Allah. Suveranul din Constantinopol este însoțit de înalte persoane militare, ca de obicei; cu toate acestea suita sa cea mai deaproape e compusă din *preoțimea* turcească. La toate primirile se dă întâietate iarăși preoțimii; militarii și civilii urmează numai în rândul al doilea. Mohamedanii sosesc în Macedonia din toate părțile lumii, ca să salute pe sultan; au venit și din Persia, Egipt, din Sârbia și din Bosnia. Cei din urmă au fost primiți cu multă căldură.

*

Din comuna Gusu ni se scrie, că în 21 Maiu v. c. a fost acolo domnul protopresbiter A. S. *Păcurariu*, pentru a împărți între cei nenorociți prin foc suma de *o mie* coroane, votată în acest scop din partea consistorului nostru arhidiecezan. In conțelegere cu comitetul parohial cei avisați la ajutor au fost împărțiți în trei clase, după sufletele familiei și măsura pagubei avute. Poporului, care se adunase la școală în număr însemnat, dl protopresbiter a rostit o potrivită cuvântare, arătându-i cum cei mai mari ai bisericei, în deosebi I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Mitropolitul *Ioan*, poartă grija credincioșilor și în cas de nefericire le vine întru ajutor, și îndemnând pe toți să contribue, când li se cere, cu dinarii lor, la crearea fondurilor din cari să se poată da la asemenea casuri de nenorocire ajutoare și mai mari. S'a făcut apoi împărțirea banilor, după ce dl Simulescu, casierul băncii românești din Mercurea, insoțitorul dlui protopresbiter, a ținut mai întâi o conferență improvizată poporului, despre foloasele asigurărilor în contra focului. Dintre cei arși, unii au primit câte 32, alții câte 22 și iarăși alții câte 9 coroane și 50 bani.

*

Procesul fraților Zsilinszky, acuzați de omorul deputatului Achim, se va pertracta în 19 Iunie n. la curtea cu jurați din Giula.

*

Jocul miresei. La nunta învățătorului Ioan Cetean (Vurpăr) cu dșoara Paraschiva Popovici (Cichindeal), la propunerea nașului, protopopul Simion Moldovan (Noul săsesc), jucându se jocul miresei, s'au adunat cor. 49.10 dela următorii și anume: Simion Moldovan, prot. (Noul săsesc) 5 cor.; dna Nelli Dr. Velțean, dna Mariți Moldovan, Ioan Pampu, înv. (Hosman), dșoara Iustina Câmpian (Fofeldea), George Cetean, comers. (Alba-Iulia), I. C. Dragoman, înv. (Cichindeal), câte 2 cor.; Dr. Enea Andree, adv. Nocrich), 14 cor.; I. Tatu, par. (Cichindeal) și soția 5 cor.; Toma Oprean, preot (Cichindeal) 3 cor.; dșoara Anica Dragoman (Cichindeal) cor. 1·60; Sim. Dragoman, înv. penz. (Cichindeal), Petru Sabău și Vasile Debău, clerici (Sibiiu), Maria Petru, Par. Maiang, dș. Eugenia Alexandru (Ilimbav), câte 1 cor. Mai mulți țărani cor. 2·50. Din cor. 49·10 suma de cor. 34·10 s'a transpus prin înv. I. Pampu fondului cultural din Blaj, ear 15 cor., prin clericul P. Sabău, fondului Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de moți aplicați la meserii. La acest fond au mai dăruit: Eugen Imbăruș, par. (Ohaba), soția sa Maria născ. Moldovan și fiul lor Pompiliu, 1 cor.; Mihail Ittu, inginer silvic, în loc de cunună pe mormântul directorului școlar Ioan Părăian (Arad) 2 cor., Eugen Hozman și Sever Decianu, câte 20 bani. Starea fondului cor. 716.78. Pentru prinos aduce mulțumite în numele comitetului „Reuniunei sodălilor români din Sibiiu“: Vic. Tordășian, prezid.

*

Atragem atențiunea Onor. public asupra anunțului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Din despărț. „Asociațiunei“.

Convocare.

Prin aceasta convocăm adunarea generală a despărțământului Făgăraș al „Asociațiunei pentru literatura română și cultura poporului român“, care se va ținea în 18 Iunie n. în biserica română din comuna Vaidarecea, și la care se invită toți iubitorii și sprijinitorii culturii românești.

Program:

1. Participare la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării la orele 11 a. m.
3. Raportul comitetului.
4. Alegerea comisiunilor pentru censurarea raportului, și înscrierea de membri noi.
5. Raportul comisiunilor.
6. Disertațiuni.
7. Alegera directorului și a comitetului.
8. Eventuale propuneri.
9. Inchiderea adunării.

Făgăraș, la 10 Iunie 1911.

I. Macaveiu
direct. desp.

Ioan Dejenariu
cassarul desp.

Act de donațiune.

Eu subscrisul Dr. Ioan Pop, c. și r. medic-colonel în retragere în Sibiiu, — fac pentru vecinica pomenire și aducere aminte a neuitatei și mult iubitei mele soții Constanța Dr. Pop, n. Dancăs, în ziua ei onomastică sf. Constantin și Elena, următoarele donațiuni:

1. Pentru fondul săracilor din Rășinar 200 coroane;
2. Pentru biserica din comuna Bichiș, comitatul Bistrița-Năsăud, 150 cor.
3. Pentru biserica catedrală gr.-or. română din Sibiiu. 50 cor.;
4. Pentru biserica gr.-cat. din Sibiiu 50 cor.;
5. Pentru fondul cultural gr.-oriental român din Sibiiu, 100 cor;
6. Pentru fondul cultural gr. cat. din Blaj, 200 cor.;
7. Pentru muzeul „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, 50 cor.;
8. Pentru masa studenților români din Brașov, 50 cor.;
9. Pentru masa studenților români din Năsăud, 50 cor.;
10. Pentru fondul jurnal. din Brașov, înființat de „Gazeta Transilvaniei“ cu ocaziunea jubileului ei de 70 ani, 50 coroane.

Adecă laolaltă suma de 1,000 cor,

Și acum îngerul meu păzitor, care pe mine și drăgălașii tăi copilași ne-ai părăsit cu mult prea de timpuriu, dormi în pace și liniște, fiindcă dorințele tale cât mi-a fost cu putință, ți le-am împlinit, și fii sigură că precum în vieață te-am iubit, așa și de aci înainte te vom iubi și adora. Fie-ți memoria binecuvântată și țărâna ușoară.

Lovrane, în 3 Iunie 1911.

Dr. Ioan Popp,
c. și r. medic-colonel în retr. în Sibiiu.

NB. Aceste donațiuni se vor îndeplini după întoarcerea mea în patrie.

Cărți și reviste.

O carte bună pentru popor. Advocatul din Sibiiu, Dr. Dionisie Moldovan, a tipărit în America o carte sub titlul: „Advocatul poporal“, în Maiu 1910. Ediția aceasta a trecut repede și numitul advocat întors în patrie a tipărit acum la W. Krafft în Sibiiu „Advocatul poporal“ în a doua ediție revăzută și îndreptată. (384 pag. 8⁰. Prețul broș. 2 cor. 50 fil, legat în pânză 3 cor. 50 fil.) Trecerea repede a ediției prime e dovada cea mai bună, că „Advocatul poporal“ e una din cărțile cele mai de trebuință pentru țărani și inteligenți deopotrivă. „Advocatul poporal“ lămurește la înțeles drepturile și datorințele cetățenilor și le dă sfaturi în toate treburile și daraverile lor. Indemnăm pe cetitori să-și cumpere această carte de mare folos.

Din public.*)

Mulțămite publice.

Comitetul parohial din Mogoș-Mămăligani (protop. Lupșa) aduce și pe această cale cele mai sincere mulțămiri binefăcătorilor, cari au dat ajutor pentru zidirea școalei din Mogoș-Mămăligani, în deosebi Dlor: Vasile David par. gr. ort. pentru donarea locului în valoare de cor 400., destinat nou edificândei școale, Prea On. Domn Iosif Serafin preot militar în Sarajevo 20 cor., Firma I. B. Misselbacher sen. în A. Iulia 20 cor., Stim. Domnul Dr. Ioan Pop adv. în A. Iulia 11 cor., St. Domn Dr. A. Dumitrean medic în Budapesta 10 cor. Stim. Domn E. Ungurean advocat în Timișoara 10 cor. și Prea On. Domn Nicolae Fizeșanu protopresbiter militar în Brașov 5 cor. Cei ce au mai primit apeluri, sunt rugați a le retrimite și ei.

Ioan Trifa
epitrop.

*

La apelul comitetului nostru parohial pentru împodobirea bisericii noastre, parohianul Vasile Iosif Sasu a binevoit a colecta dela creștinii cu tragere de inimă față de biserică următoarele sume:

Vasile Iosif Sasu, Dănilă Iosif Sasu, George Sasu și George I. Buclea din Hurez câte 2 dolari, Ion Frățilă 25 cenți, Bucur Frățilă, (Șona), Simion Râșcuța, câte 50 cenți, C. Șan 25 cenți, N. Dragoșu 50 cenți, I. Opriș 25 cenți, I. Negri 10 cenți, (Râșculița); Sim. Borzea, George Dancu câte 25 cenți, (Viștea de jos); M. Sârbu 1 dolar, Ștefan Sârbu (Sighișoara), I. Faur, Avram Sava, (Râșculița); G. Martia câte 25 cenți, I. Gridean 50 cenți (Galați) G. Totoiu (Galați), Al. Morariu, G. Mocan, George M. Mocan (Vad); Dănilă Gabor (Voila), I. Braniște, N. Geamăn, (Toarcla); George Mateiu (Rodeș), Ger. Scânteiu, Dan Oprea N. Potar, I. Ban câte 25 cenți (Bruiu) Ios. Muntean, I. Oprea 1 dolar (Seliștat); Ambrosie Rusu, I. Pascu (Văsăud), Ios. Hărtagu (Cetea), N. Cădar, Elisaveta Hațegan, G. Tătar, Vas. Ardelean, A. Curia, On. Fehér, Nic. Alexuțan, D. Pop, I. Stoican câte 25 cenți (Cincu-mare), I. Spiridon 50 cenți (Cincu-mare), Gorgan Toader 10 cenți, Mateiu Canu, Maxim Minațu câte 25 cenți, Adam Dragoș 50 cenți. Lazar Negrilă, N. Ciovică (Ocna Sibiiului), Luca Popa (Slâmnic), Sam. Matea câte 25 cenți (Ileni), Mih. Giurgiu (Bulzești). 50 cenți, N. Buftea, I Sasu, N. Cian, P. Morar câte 25 cenți și I. Muntean 50 cenți, — în total așa dară 125 Coroane.

In numele comitetului parohial și al întregului popor din Hurez aduc și pe această cale cea mai caldă mulțămită marinimoșilor donatori precum și creștinului Vasile Sasu, care cu multă trudă și osteneală a adunat suma de mai sus pe sama sfintei noastre biserici.

Hurez, 6 Maiu 1911.

Dumitru Purece
preot ort. rom.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 5362 Bis. (165) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească **Bătrâna**, tractul Dobrei clasa a III-a, se publică din oficiu concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petiţiile concursului, instruite conform legilor în vigoare, suplicanţii le vor subşterne în terminul deschis, Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc, ţinută la 3 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5700/1911 Bis. (168) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune lângă parohul neputincios din parohia de clasa a III. **Vima-mică** se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în foaia „Telegraful Român“, pe lângă jumătate venitele parohiali din bir (adău) ziua de lucru şi stolă fasionată.

Suplicele concursuali, instruate conform legilor în vigoare, petenţii le vor aşterne în terminul deschis Consistoriului cu observarea că până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, vor avea a se presenta cu ştirea protopresbiterului concernent înaintea alegătorilor în biserică, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 10 Maiu 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 5947. Bis. 1911. (178) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Ocolişul-mic**, protopresbiteratul Haţegului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B, despre dotaţiunea clerului dela stat.

Petenţii vor subşterne suplicile lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta cu observarea prescriselor din §. 33 a regulamentului pentru parohii, în comună, spre a se face cunoscuţi poporului, a cânta şi eventual a oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Ad. Nr. pp. 465—911. (176) 3—3

Concurs.

In urma abzicerii fostului paroh Petru Cadar, devenind vacantă parohia de clas. II. **Agribiciu** cu filia Căpuşul-mare, prin aceasta se deschide concurs pentru ocuparea postului de paroh în această comună, cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B despre ajutorul de stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au a aşterne suplicile de concurs, în terminul sus indicat, instruite conform normelor în vigoare subsemnatului şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la sf. biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Oficiul protopresbiteral rom gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Cluj, 13 Maiu 1911.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 99—1911. (175) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învăţător la şcoala noastră din **Archita** se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 coroane, şi şi anume 200 cor. din alodiul comunal, 200 cor. din lada bisericei şi 200 cor. repartiţie dela popor. Intregirea de 400 coroane şi cuincuenaliile se vor cere dela stat după documentele celui ales, — locuinţă în edificiul şcoalei şi lemne de foc.

Invăţătorul este obligat a instrua copiii în cântările dela sf. liturgie, a-i conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să trimită cererile lor cu documentele prescrise prin lege subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat şi să se presenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta şi spre a-i cunoaşte poporul.

Cohalm, în 19 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Cohalmului în conţelegere cu comitetul parohial.

Titu V. Gheaja
protopresbiter.

Nr. 5630. Bis. 1911. (179) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Folt**, tractul Geoagiului se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în foaia „Telegraful Român“.

Petenţii vor avea a şi subşterne suplicile concursuale instruite conform legilor în vigoare, în terminul deschis Consistorului arhidiecezan, îndatorându-se a se prezenta, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, în comună spre a oficia, respective cuvânta în biserică şi a se face cunoscuţi poporului.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B despre dotaţiunea clerului dela stat.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 6164/911 B. (184) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Almaşul-mic** cu filia **Buneşti**, în tractul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescrise sunt a se înainta în terminul deschis Consistorului având petenţii a se prezenta în parohie, cu prealabila ştire a protopopului, pentru a se face cunoscuţi poporului.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 24 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 50/911. par. (173) 3—3

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistor arhidiecezan, prin resoluţiunea Nr. 3081 Epitr. dela 12 Aprilie 1911, prin aceasta se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din filia **Archia**, protopresbiteratul Devei.

Licitaţiunea se va ţinea în 12/25 Iunie a c. în filia Archia la 3 ore p. m.

Preţul de strigare este de 8815 cor. 10 fil. după care sumă licitanţii au a depune 10% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi în care va avea mai multă încredere.

Planul şi preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial din Cristur (Csernakeresztur) unde se pot afla şi condiţiile de licitare eventual se dau şi alte informaţiuni.

Archia, la 11/24 Maiu 1911.

George Copoş, adm. par. preş. com. par. — **Alexandru Ioaneş**, I. epitrop.

Ad Nr. 238/911.

Văzut: Deva, la 12/25 Maiu 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Nr. 539/911. (171) 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planurilor şi preliminarelor de spese aprobate de Ven. Consistoriu arhidiecezan sub Nrii 6880 şi 6998 din an. tr. se dau în licitaţiune publică **Luni în 30 Maiu (12 Iunie) 1911** la 2 ore post merid. în localul şcoalei române următoarele:

1. Darea în arândă a băilor de apă minerală sărată, pe timp de 15 ani consecutivi, conform îndatoririlor din planul şi preliminariul aprobat cu 2965 cor. 07 fil.

Preţul de strigare al arândei este de 50 cor. anual.

2. Acoperirea bisericei gr.-or. române cu ţiglă şi repararea ei conform planului şi preliminariului de spese prin licitaţiune minuendă dela suma de 2203 cor. 78 fil.

Doritorii de a licita sunt îndatoraţi a depune vadiu de 10% în bani gata sau hârtii de preţ la mâna preşedintelui licitaţiunei.

Darea de informaţiuni se pot lua la oficiul parohial rom. gr.-or.

Comitetul îşi rezervă a da lucrările cumulativ sau separat celui, care i se va părea mai solid.

Poiana sărată (Sósmező), în 12/25 Maiu 1911.

Ioan G. Olteanu, paroh. — **Constantin Mateiu**, epitrop.

Văzut: **Constantin Dimian**
protopresbiter.

Făina lactată
NESTLÉ
Este dovedită după o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la
NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Se caută
O calfă de măcelar
cu leafă de 40 cor. lunar şi toată întreţinerea la dl **Valeriu Chidu, măcelar, Porumbacul-de-sus.** Tot asemenea află aplicare şi
un învăţăcel
dintr'o casă bună. Informaţii se pot lua în **Strada Lungă Nr. 27. Nagyszeben (Sibiiu).**
(182) 2—3

Nr. 5792. Bis. 1911. 180 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Baia lui Craiu** şi filii, tractul Hunedoara, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre dotaţiunea clerului dela stat.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicile concursuale, instruite conform normelor regulamentare, Consistorului în terminul deschis, îndatorându-se a se prezenta pe lângă restricţia din §. 33 a regulamentului pentru parohii, în comună în vre o Duminecă ori sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului, a cânta, cuvânta şi eventual a oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 15/911. (181) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

In **5/18 Iunie a. c.** la orele 3 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere edificarea şcoalei confesionale gr.-ort. rom. din comuna **Seleuşul-mare**, comitatul Târnava-mare pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaven. Cons. sub Nr. 3045 Şcol. şi Nr. 561/911 de comitat.

Preţul de strigare e 8322 cor. 30 fileri.

După această sumă are a se depune vadiul de 5% în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei. Planul şi preliminariul, precum şi condiţiunile de licitaţiune se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea, aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Cărămida, ţigla, pietrişul pentru beton, năsipul, lucrul cu carul şi mâna le dă comuna bis., iar preţul cărămizii, ţiglei şi a năsipului sunt a se detrage din suma totală.

Seleuşulmare, 22 Maiu v. 1911.

Ion Lungoiu, preş., *Iustin Sârbu*, not., *Ioachim Boholţ*, epitr. I., *Zosim Onia*, epitr. II., *Nicolae Goga*, *Pavel Barb*, *Padoriu Porfirie*, *George Dudaş*, *Ioan Dudaş*, *Teodor Stângaciu*, *Zacharie Florea*, *George Mărian*, *George Opria* şi *Nicolae Onia*, m. în com. par.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopop.

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic şi lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAŞCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,
pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.
Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 15—52
Telefon 172.

Ocaziune rară!
Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:
Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin
O treerătoare de 1000m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .
O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .
Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de . plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .
SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
(157) 5—10 **Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 4/17 Iunie 1911. *Nr. 59.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Adunarea dela Lugoj.

Primim ştirea, că adunarea poporală, ţinută eri, Joi, în Lugoj, a fost impunătoare. A participat lume multă, inteligenţi şi popor, s'au rostit vorbiri frumoase, iar la urmă s'a votat următoriul proiect de *resoluţiune*:

Aderenţii partidului naţional român din comitatul Caraş-Severin şi comitatele învecinate, întruniţi la Lugoj în adunare poporală la 2/15 Iunie 1911:

constată, că sistemul de guvernament înaugurat în Ungaria, la 1867, susţine şi astăzi acea politică de distrugere, care bazându-se pe exclusivismul de rassă şi de clasă, încătuşează forţele adevărate ale acestei ţeri, şi în special face imposibilă validitarea politică, desvoltarea economică şi culturală a poporului; constată cu durere, că ocârmuirea ţerii desconsideră nu numai drepturile inalienabile ale poporului român, ci nesocoteşte chiar şi cele mai elementare îndreptăţiri ale limbei şi obiceiurilor poporului român;

protestează cu toată hotărîrea împotriva acestor stări de lucruri şi pretind respectarea intereselor de existenţă naţională ale poporului român din Ungaria, pretind ocrotirea intereselor economice ale ţărănimei române şi reclamă să i se recunoască poporului român cuvânt în ocârmuirea ţării, în proporţiunea jertfelor de sânge şi de avere pe cari le aduce pentru susţinerea ţării şi mărirea monarhiei;

cer introducerea fără amânare a sufragiului universal, egal, direct, secret, fără restricţii şi cu votarea în comune, precum şi o arondare dreaptă a cercurilor electorale, ţinându se seamă de relaţiile de naţionalitate ale populaţiunii ţării, ca fiecărui popor din ţară să-i fie dată posibilitatea a trimite în dietă deputaţi în raport cu numărul său;

protestează împotriva tendenţei de a amâna şi lua dela ordinea zilei această reformă, fără de care este cu neputinţă înstăpânirea unui regim democratic, singurul care respunde astăzi exigenţelor unei desvoltări fireşti şi sănătoase a ţerii, în plină consonanţă cu interesele de viaţă a popoarelor, cari împreună constitue ţeara;

reclamă deplina garantare a libertăţilor publice, asigurarea eficace a liberului exerciţiu al drepturilor cetăţeneşti şi eliminarea radicală a tuturor acelor practice neconstituţionale şi nelegale, cari înstăpânindu-se în cursul vremii în Ungaria, au otrăvit toate fântânile vieţii publice; iar relativ la aşa zisele iniţiative de împăciuire naţională, ivite din diferite părţi în timpul din urmă, iau cu satisfacţie act, că se află deja bărbaţi de stat, cari recunosc, că chestiunea de naţionalităţi este astăzi chestiunea de cea mai vitală importanţă a Ungariei, şi că dela fericita ei soluţiune depinde viitorul Ungariei; regretă însă, că până acum nici un fapt de guvernament nu a dovedit, că întru adevăr am fi ajuns în evoluţiunea politică a ţării la acel mult dorit punct de întoarcere, când prin fapte incontestabile să se dee dovadă, că ocârmuitorii ţării sunt pătrunşi de adevărul, că nu pe temeiul forţării unei supremaţii artificiale, saturate de nenorocitul spirit al exclusivismului de rassă, ci numai şi numai în spiritul sincerei păci, a deplinei egalităţi de drept a popoarelor, cari constitue ţeara şi a adevăratei libertăţi naţionale, bazate pe drept şi dreptate, pe respect reciproc de drept şi pe încredere reciprocă, se poate înfăptui justa şi mulţămitoarea, şi prin urmare singur posibila soluţie fericită a chestiunii de naţionalităţi din Ungaria;

în fine îşi exprimă aderenţa la programul partidului naţional român şi în lupta pentru ducerea la isbândă a programului acestui partid îşi depune deplina încredere în comitetul central al partidului naţional român.

Scrisoare din Bucureşti.

Adunarea societăţii ortodoxe naţionale.

Acum un an, în ziua înălţării domnului nostru Isus Cristos la ceriuri, doamnele din înalta societate bucureşteană au înfiinţat *„societatea ortodoxă naţională a femeilor române"*, primită cu bucurie din partea tuturor Românilor, credincioşi legii noastre strămoşeşti.

Infiinţarea societăţii a fost reclamată, ca o necesitate arzătoare, de o parte de propaganda catolică, devenită prea îndrăzneaţă cu privire la cucerirea de teren şi de suflete, (mai ales de suflete) într'o ţară, care a fost, este şi va fi pururea ortodoxă, de altă parte de atacurile ce se îndreptau din partea unor oameni fără suflet în contra capului văzut al bisericei ortodoxe române din regat, în contra I. P. S. Sale Mitropolitului Primat *Atanasie.*

Faptul, că societatea ortodoxă naţională a femeilor romane a fost îmbrăţişată cu multă căldură de toate păturile sociale ale ţării româneşti, dovedeşte din destul *necesitatea* înfiinţării şi a existenţei ei; şi de a activitatea pe care e chemată a o desvolta, lumea românească aşteaptă mult bine pentru biserică şi neam.

Imbucurător pentru toţi Românii ortodocşi de pretutindenea este şi trebue să fie acest pas laudabil al femeilor române bucureştene din motivul, că el formează un bun început, de a purta de grije în viitor şi societatea de biserică şi aşezămintele ei, cum se face aceasta pe alte locuri, şi a nu le lăsa toate în sarcina guvernului, în sarcina statului, cum era mai nainte obiceiul în România.

Va fi bine să se ştie, că societatea aceasta ortodoxă naţională a femeilor române are peste 70 de comitete, aşa numite *parohiale*, în capitala Bucureşti, şi mulţime de filiale în ţara întreagă, că a înfiinţat biblioteci poporale pentru răspândirea culturei religioase morale şi a aranjat ţinerea de conferenţe patriotice religioase. Căci scopul societăţii este: educerea creştinească şi patriotică a generaţiilor cari vin. De aceea, între problemele ce le are societatea de rezolvat este şi *înfiinţarea unei şcoale de fete cu internat*, cu educaţie ortodoxă românească. In scopul acesta societatea a cumpărat deja un imobil, în strada Principatele Unite, cu un preţ de peste 200.000 lei, şi acum organizează o loterie, cu losuri în valoare de 600 000 lei, pentru ca acest frumos şi însemnat aşezământ de cultură românească să poată fi deschis cu începerea anului şcolar 1912, deci în Septemvrie anul viitor.

In înţelesul statutelor societatea aceasta ţine în fiecare an un *congres anual*, în Noemvrie, când se face dare de seamă despre activitatea societăţii şi despre starea financiară a ei, iar la Rusalii câte o adunare generală, în care se discută propuneri menite să promoveze interesele societăţii şi să înalţe avântul activităţii ei.

Adunarea generală a anului acestuia, prima dela înfiinţarea societăţii, s'a ţinut Luni, în Bucureşti. A participat multă lume aleasă din Bucureşti şi numeroase delegaţiuni din ţară.

S'a oficiat întâi, la orele 10 şi jumătate, un serviciu divin (doxologie) la mitropolie, prin P. S. Sa Arhiereul *Teodosie Ploeşteanul*, vicarul Mitropoliei, cu asistenţa înaltului cler, iar răspunsurile au fost date de corul mitropolitan.

La mitropolie era deschis un registru, în care după terminarea serviciului divin toţi cei prezenţi şi-au semnat numele. Publicul a fost primit la mitropolie de P. S. Sa Arhiereul *Teodosie Ploeşteanul* şi de Arhimandritul *Iulie Scriban*, directorul seminarului central.

Adunarea generală s'a ţinut apoi după ameazi la orele 4 în sala mare a Ateneului român, care era plină de public adunat din toate părţile de ţară.

A fost deschisă de către P. S. Sa Arhiereul *Teodosie Ploeşteanul*, ca locţiitor al Mitropolitului Primat, cu o cuvântare potrivită, în care P. S. Sa spunea cam următoarele:

Compusă din tot ce are mai ales societatea ortodoxă a femeilor române, simt că mi se umple inima de bucurie, când văd că se strânge în rândurile acestei societăţi tot ce este bun român, pentru apărarea religiei şi naţionalităţei noastre. Aceste două idei, religia şi naţionalitatea, au călăuzit totdeauna pe strămoşii noştri şi ştim din istorie cum vechii plăeşi ştiau să apere credinţa şi neamul atunci când erau ameninţate. Locul plăeşilor de pe vremuri astăzi a fost luat de d-voastră, distinse doamne, atunci când calomnii urâcioase au fost aruncate asupra memoriei ierarhilor trecuţi.

P. S. Sa face apoi o dare de seamă a activităţei societăţei, aşa de rodnică pentru timpul scurt de când este înfiinţată. Societatea are înfiinţate şcoale froebeliane, 12 biblioteci populare, răspândite prin mahalalele din capitală, şi are intenţiunea de-a face o nouă şcoală froebeliană la toamnă. Scopul cel mare al societăţei este înfiinţarea unui liceu internat pentru fete, a cărui construcţie va începe cât de curând pe locul din str. Principatele-Unite

. FOIŞOARĂ.

Documente istorice.

*O rezoluţie, la jalbele mărenilor din Sibiiu, dată la anul 1820.**)

Cercetarea, care la jalbele locuitorilor români din Maerii Sibiiului pentru multe greutăţi asupra magistratului Sibiiului date, s'au făcut prin relaţia c. gubernium din 3 Aprilie a. 1819, (iară Nro 1059 din 1811, a căria acte aicea să trimit înapoi) zmerit aşternându-să Preacsfinţitei sale măriri împărăteşti, aceiaş preaînaltă mărire, preamilostiva sa hotărâre în următorul chip s'au milostivit a o da afară, adecă: ca în Maerii Sibiiului, mulţime de norod fiind, şi români mestecaţi cu saşi şezând, după aşezământul şederii lor împărţindu-să în vecinătăţi să-şi facă fânoaje şi juraţi, şi nefăcându-să osăbire între naţie. Deregătorii lor, după măsura hărniciii trebuincioasă pe lângă mulţimea votumurilor să să aleagă, cari vor avea a atârna dela magistratul cetăţii, şi aşa opinia (: gândirea:) c. gubernium întrasiastă parte cu acel mai încolo adaus a o întării, ca în alegerea deregătorilor, sloboda votizaţie totdeuna să să păzască. Iară ce să atinge de punctumurile jalbelor la

1-lea. Descoperindu să aceia cumcă magistratul Sibiiului, pe românii cei din Maeri, împotriva înţelesului şi a duchului adusei înlăuntru regulaţii, întocmai ca pe iobagi i-au socotit la ori-ce lucruri şi forşpanuri fără plată i-au silit, şi cu mult mai aspru decât cu saşii cari şed în Maeri cu dânşii au urmat; aşa această mare abatere dela regulaţia ce s'au făcut la naţia săsască, aspru să să înfrunte aceluiaş magistrat, şi c. gubernium să i-să poruncească a avea mai mare priveghiere, ca românii cei ce dimpreună cu saşii şed şi aşa atât bunătăţilor, cât şi greutăţilor întocmai trebue a fi părtaşi. De aici încolo mai mult decât saşii să nu să împovăreze, ci fiind unii ca şi alţii, după aflarea puterii întocma atât greutăţile de obşte să le poarte, cât şi din venituri să să împărtăşască, însă

a.) Totuşi locuitorii din Maeri dela curăţirea uliţelor de noroiul ce este sănătăţii stricătoru, după sunetul preaînaltului rescript la 4 Octomvrie 1804 Nro 3193 c. gubernium trimis, nu să pot scuti, trebuind aceasta precum la români, aşa şi la saşi întocma să să întindă.

b) Locuitorul D. Mărgineanu, de socoteşte că are pricină cu temeiu a să jelui asupra provizărului cetăţii Michail Tail, să se îndrepte pe calea sa aşi cerca facerea îndestul.

c.) Românilor în Maeri locuitori pentru forşpanurile şi cele fără plată lucrate din porunca magistratului de pe dânşii fără cuviinţă zmulse fiind, după-ce acelea mai întâiu să vor legitimălui, din alodial-cassa cetăţii să li să bonificăluiască şi să li să plătească, şi despre anumit făcuta plătire, trebuincioasa legitimaţie să să trimită în sus.

d) Opinia cercetătorilor comisarăşi în partea aceia făcută ca fiind-că prin zidirea căsarmei cei cătăneşti tuturor cetăţenilor şi lăcuitorilor cu scutirea de a ţinea la sine în sălaş cătane, s'au făcut uşurare pentru cărătura lemnelor şi altor materii, nimic plată să nu primiască, fără povara cu cătanele cele în garnizon aflătoare, românii cu saşii împreună să o poarte, să întăreşte.

La al 2-lea punctum. Fiind-că nu numai dreptăţii cei fireşti, ci şi legilor omeneşti să împotriveşte a opri pe români să nu înveţe la meşteşuguri, şi aşa prin aceia a li să închide calea povăţuitoare la procopsirea cea de lipsă, Magistratului Sibiiului *să să înştiinţeze preaînalta neplăcere*, că a îndrăznit a opri pe români dela primirea în ţehuri şi prin aceea a le pune piedecă în pâşirea către procopsire, din care temeiu nu numai în cetatea Sibiiului, ci prin toate scaunele şi districturile naţii săseşti pe calea c. gubernium a să publicălui să porunceşte, ca ţehurile meşterilor şi pe pruncii cei româneşti să-i primească la sine ca inaşi, şi arătându-şi hărnicia sa să-i facă şi ghezeli, (meşteri leaghini). Mai încolo după-ce vor împlini şi vor face îndestul sunetului articulelor celor de ţehuri, să-i facă şi maistări şi dimpreună cu dânşii ai împreuna, mai încolo spre a să putea duce în înplinire această orânduială, ca una care este întemeiată în dreptatea cea firească, să să poruncească comesului naţii săseşti, ca deosebită purtare de grijă şi priveghiere să aibă.**)

La al 3-lea punctum. Obecţia (lucrarea) de către magistratul Sibiiului întracolo pusă, că românilor iuşul (dreptul) a să chema împreună cetăţeni cu saşii nu li s'ar cuveni, este cu totul fără temeiu, de vreme-ce, cum-că românii nu mult mai înainte ca venetici şi oaspeţi, după cum prin Andreianul privilegium saşii să numesc a fi fost în Ardeal, adevărat este. Şi după cum aceia cari au iuş de nemeşug între unguri să socotesc, întru acela chip

---

*) Din această rezoluţie se poate uşor înţelege, ce anume cereau măerenii în jalbele lor dela guvern. Sunt puţine documentele de felul acesta, pe cari le posedem noi, şi e bine să cunoaştem relaţiunile din trecut dintre Români şi Saşi.
E. C.

**) Aşa se întâmpla la anul 1820. Nu-i mirare. Dar şi astăzi în a. 1911 d. e. măcelarii sibieni nu primesc români la măcelărie, după cum s'a întâmplat nu de mult, zicând: că au legătură între ei să nu primească român la această meserie. — *E. C.*

„In timpul din urmă, spunea P. S. Sa, în toate Duminecile şi sărbătorile societatea a ţinut să se manifesteze, iar acum de curând a înfiinţat o loterie pentru sporirea fondurilor societăţei“. „In numele I. P. S. Sale Mitropolitului Primat, termină P. S. Sa, viu a vă comunica adâncile sale mulţumiri şi a vă împărtăşi dorinţele sale pentru prosperitatea societăţei“.

Se ceteşte o telegramă a doamnei *Anastasia Filipescu*, presidenta societăţii, care regretă mult că nu poate participa la adunare, şi se ceteşte şi răspunsul trimis doamnei Filipescu, tot pe cale telegrafică, din partea comitetului central, apoi se dă cuvântul domnului profesor universitar *Mehedinţi*, care rosteşte o cuvântare frumoasă, cam de următorul cuprins:

„De ani de zile, nori grei apasă asupra bisericii noastre. Protivnicii neamului nostru credeau, că o vor putea nimici până în temelie, iar imitatorii obiceiurilor streine credeau, că a sosit momentul să despartă biserica de stat. Atunci o seamă de oameni, după iniţiativa d-nei Filipescu şi a altor bune românce, s'au constituit într'o societate, pentru apărarea bisericii.

Noi, Românii, vrem să fim fii ai părinţilor noştri, urmaşi ai strămoşilor noştri, adorând ceeace au adorat ei şi iubind ceeace au iubit ei. Ideia dela care a pornit această societate, este nu numai românească, dar şi creştină, şi nu numai creştină, dar şi ortodoxă naţională. In aceste împrejurări este o fericire, că astăzi se mai găseşte un liman pentru cei bântuiţi de desnădejde.

Să nu vă temeţi nici de ironia scepticilor, nici de cei necredincioşi. Nu priveşte biserica pe câţiva oameni, cari au greşit. Ei sunt ca frunzele veştede, cari vor cădea, — neamurile însă vor trăi, şi va trăi şi poporul şi biserica noastră.

Zice cel deşert întru sine: cerurile sunt goale deasupra României. Sunt cincizeci de ani de când gunoaiele Parisului, cu mode, legi, cărţi şi alte articole importate, în teatru, şi redacţii de gazete, cred că vor putea învăţa mai bine latineşte, dacă vor spune cunoscuta frază: „Credo Deo non esse“.

Astăzi nu ne mai temem de toţi aceştia şi ne uităm la ei cu oarecare milă şi cel mult cu silă.

Am auzit şi noi Românii de un Pasteur, care spune, că de toate părţile ne înconjoară mister şi iar mister, de Carlyl, de un Herbert Spencer, care mărturiseşte cu umilire, că între filosofie şi religie nu poate să existe nici o ciocnire.

In nici o ţară cultă cerurile nu sunt goale şi nu pot să fie goale, vor fi goale deasupra României pentru sufletele goale!

Şi acum voi spune un cuvânt la adresa credincioşilor de alte confesiuni.

Noi Românii am fost şi suntem în totdeauna îngăduitori pentru toate credinţele streine, lăsând pe credincioşi să-şi mântuiască sufletul lor după credinţa lor. Dar nu ne este prieten cel care huleşte biserica statului român, spre a ne îmbia spre credinţa lui, fiindcă tradiţiile religiei şi neamului românesc nu le dăm pe tradiţiile oricărui alt neam.

Vor fi frumoase monumente clădiri ca Notre Dame de Paris, Sf. Petru din Roma, şi câte altele; dar este la Cozia mormântul aceleia, care cernită în haine călugăreşti sub numele de maica Teofana a jelit până la moartea ei, pe eroul neamului nostru căzut pe câmpiile Turdei! — Mai avem apoi mănăstirea Curtea de Argeş, unde odihnesc rămăşiţele acelui voevod, de la care ne-a rămas aceea minunată poveste a Meşterului Manole, care face astăzi să înroureze de lacrimi ochii copiilor cetind-o, avem Rădăuţii, unde odihneşte Bogdan, întemeietorul Moldovei, apoi Suceava, Suceviţa, Voroneţul, unde odihnesc ctitorii şi voevozii de pe vremuri.

Măreţ este Sf. Petru, dar mai scump ne este altarul mănăstirei Putna, unde doarme şi azi Ştefan Cel Mare şi Cel sfânt, pe care însuşi Papa l-a numit atletul lumei.

A crescut odată cu noi, cu neamul nostru, biserica noastră. Colinda copiilor ne aminteşte, nu numai de naşterea copilului din Betlehem, atunci când ei cântă Flori Dalbe şi Leroi doamne, ci ne aminteşte şi de Traian, care de şi nu a fost creştin a rămas un sfânt pentru epoca lui.

Pentru noi cea mai slăvită şi înţeleasă este biserica noastră, fiindcă de la naştere ea ne duce de mână până la mormânt.

Când recităm acea frumoasă rugăciune, care se spune la vecernie „lumină lină a sfintei“... simţim că cineva, care ar lovi în biserica noastră, ar lovi în însăşi existenţa noastră.

Am fost şi suntem îngăduitori cu credinţele streine. Cu banii noştri s'au scris rugăciuni în limba arabă, georgeană, şi s'au susţinut credinţe streine. Astăzi chiar ridicăm cu banii noştri temple lui Allah, pentru ca preoţii din vârful minaretului, de trei ori pe zi să aducă laude profetului, în numele căruia credincioşii lui au dărâmat pe vremuri atâtea biserici româneşti.

Şi acum un cuvânt şi pentru cucernicii părinţi. Un strein, care a călătorit pe la 1840 prin ţările noastre, spunea, că biserica noastră este mută. Adevărul este, că de atunci şi până astăzi în mare parte biserica noastră este mută.

Unde se aude clerul nostru în afară de Duminecile şi sărbătorile în Sf. Liturgie? Ar trebui să vă gândiţi la cuvântul evangeliei care spune: „Nu mergeţi de cetiţ, ci *predicaţi*“. Nu mai vorbesc de arhierei, cari ar trebui să fie cele mai mari talente, şi cei mai distinşi oameni, pe cari îi produce o generaţie.

Unde este vremea, când principii Brâncoveni scriau predici spre a fi cetite credincioşilor? Dar vremea genialului Antim?..

Vremurile cred că se vor întoarce, graţie acestui început mic, modest. Amvoanele vor răsuna de predicele preoţilor, unde credincioşii vor veni ca cei însetaţi la izvor. Negurile şi norii, cari ne jignesc adânc, vor dispărea, şi toate frunzele veştede vor cădea, iar biserica îşi va câştiga demnitatea ei“...

Cuvântarea dlui profesor Mehedinţi a fost viu aplaudată.

*

A mai vorbit preotul I. Dumitrescu, apoi s'au trimis adrese de mulţămire M. Sale Regelui, Mitropolitului Primat şi Mitropolitului Moldovei, iar la orele 6 şedinţa publică a fost încheiată, şi au ţinut şedinţă comitetele parohiale, în faţa cărora s'a făcut obicinuita dare de seamă despre starea financiară a societăţii. E următoarea: In primele şapte luni de existenţă societatea a încassat 334,765 lei, a cheltuit 64,231 lei, are bani gata 69 494 lei şi un imobil în valoare de 201,040 lei.

Dorim spor şi înaintare acestei societăţi şi izbândă tuturor visurilor sale.

Amicul.

Convocare.

In înţelesul §§-lor 12 şi 13 din statute membrii „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“ se convoacă în

Adunare generală ordinară,

pe Dumineca, în 25 Iunie 1911, la 11 ore a. m., în localul „Casinei române“.

Ordinea de zi a adunării este:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Raport despre activitatea comitetului în 1910/11.
3. Revizuirea raţiociniului pe anul 1910 şi statorirea budgetului pe anul 1912.
4. Alegerea comitetului.
5. Propuneri eventuale.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verifiarea procesului verbal al adunării generale.
7. Incheierea adunării generale.

Din şedinţa comitetului „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“, ţinută în 15 Iunie 1911.

Elena Petraşcu
vice-prezid.

Dr. Beu
secretar.

Dela „Asociaţiune“.

Către abonaţii bibliotecii poporale a Asociaţiunii.

Aducem la cunoştinţă abonaţilor, că numerile apărute până acuma din „*Biblioteca Poporală*“ s'au expediat tuturora. In curând vor primi Nr. 6, pe Iunie. Rugăm deci pe toţi ceice n'au primit până acum vre-unul din numerii apăruţi, să-i ceară în cursul acestei luni.

Totodată vestim abonaţilor că pe viitor, dacă nu vor primi regulat cărticelele, nu va fi din vina noastră, fiindcă noi de aici le trimetem tuturora, ci va fi vina poştei şi a primăriilor. Am mai băgat de seamă, că broşurile în multe locuri sunt reţinute de oameni nechemaţi. Ba am avut câteva cazuri, când ni s'au reclamat broşurile de către abonaţi, cărora le-am trimes în pachet cu recipisă. Noi trimetem cărticelele abonaţilor dintr'o comună deodată. Aşadar acolo unde unii le primesc şi alţii nu, înseamnă, că cele cari n'au sosit, au fost înstrăinate. Abonaţii „Bibliotecii Poporale“ şi binevoitorii „Asociaţiunii trebue să cerceteze cine sunt cei cari pun mâna pe cărticelele altora.

Abonaţii noi şi reclamanţii vor primi numerile 1, 2, şi 3, numai la vară, fiindcă cele zece mii de exemplare, în câte s'au tipărit, s'au trecut toate. Acum se tipăresc din nou în câte cinci mii de exemplare.

Ceice ne scriu sunt rugaţi să-şi scrie citeţ numele lor, al comunei şi mai cu seamă *poşta ultimă*.

Domnii colectanţi să binevoiască a ne trimete listele de abonament şi taxele îndată după colectare. Spunem aceasta deoarece am primit reclame dela astfel de membri, a căror abonament n'a ajuns încă la noi.

Sibiiu, 1/14 Mai, 1911.

Administraţia
„Bibliotecii Poporale a Asociaţiunii“.

Programul examenelor

la şcoalele medii gr.-or. române din Braşov la finea an. şcol. 1910/911.

A). Examenul oral de maturitate la gimnaziu se va ţinea în zilele de 6/19 până în 11/24 Iunie în sala festivă a şcoalei.

B) Examenele private (particulare) se vor ţinea în zilele de 13/26—17/30 Iunie.

C) Examenul public de gimnastică se va ţinea în curtea gimnaziului (intrarea din strada băilor de aburi) în 19 Iunie (2 Iulie) la 5 ore p. m., în caz de timp nefavorabil în ziua următoare.

D) Examenele publice de încheiere se vor ţinea: Luni şi Marţi în 27 şi 28 Iunie v. după următorul program:

I. La gimnaziu.

Luni în 27 Iunie v.

Ora	Clasa	Obiectul	Profesorul
$7^{1}/_{2}$—8	VII.	Româna	Dr. Ios. Blaga
8—$8^{1}/_{2}$	„	Fizica	T. L. Blaga
$8^{1}/_{2}$—9	VI.	Istoria	I. Petrovici
9—$9^{1}/_{2}$	„	Latina	N. Sulică
$9^{1}/_{2}$—10	V.	Maghiara	Dr. I. Bunea
10—$10^{1}/_{2}$	„	Româna	Dr. A. Bogdan
$10^{1}/_{2}$—11	IV.	Germana	Dr. I. Bunea
11—$11^{1}/_{2}$	„	Matematica	A. Ciortea
$11^{1}/_{2}$—12		Declamaţiune Coruri vocale	
$2^{1}/_{2}$—3	III.	Istoria	Dr. Ios. Blaga
3—$3^{1}/_{2}$	„	Geografia	G. Vătăşan
$3^{1}/_{2}$—4	II.	Latina	N. Sulică
4—$4^{1}/_{2}$	„	Aritmetica	T. L. Blaga
$4^{1}/_{2}$—5	I.	Religia	Dr. N. Stinghe
5—$5^{1}/_{2}$	„	Istoria nat.	D. Lupan

II. La şcoala reală.

Marţi în 28 Iunie v.

$7^{1}/_{2}$—8	IV.	reală	Maghiara	N. Bogdan
8—$8^{1}/_{2}$	„	„	Germana	Dr. C. Lacea
$8^{1}/_{2}$—9	III.	„	Franceza	Dr. C. Lacea
9—$9^{1}/_{2}$	„	„	Istoria	I. Petrovici
$9^{1}/_{2}$—10	II.	„	Româna	N. Bogdan
10—$10^{1}/_{2}$	„	„	Aritmetica	D. Lupan
$10^{1}/_{2}$—11	I.	„	Religia	Dr. S. Stinghe
11—$11^{1}/_{2}$	„	„	Geografia	G. Vătăşan

E) Incheierea solemnă a anului şcolar se va face Mercuri în 29 Iunie v. în sala festivă la orele 11, dupăce şcoalele vor fi azistat în corpore la serviciul divin în biserica sf. Nicolae din Şcheiu.

După încheerea festivă a anului şcolar se vor distribui între şcolari, (prin dnii profesori de clasă în localele de clasă) testimoniile şi anuarul şcoalei.

Participarea la examene şi la încheerea anului este obligătoare pentru toţi şcolarii. Absenţii nu vor primi testimoniu şi anuar şi vor fi deosebit pedepsiţi

Brassó (Braşov), în 27 Maiu, 1911.

Direcţiunea şcoalelor medii gr. or. române.

Examenele de finea anului

la şcoala comercială superioară gr.-ort. română din Braşov.

Ordinea examenelor publice de maturitate şi de clasă de încheiere, care se vor ţinea cu elevii şcoalei comerciale superioare gr.-or. române la finea anului şcolar 1910/911.

Examenul de maturitate se va ţinea în zilele de Luni în 13, Marţi în 14 şi Miercuri în 15 Iunie v. a. c. în localul şcoalei. La acest examen, deschis pentru publicul mare, nu pot lua parte şcolarii.

Examenele de clasă se vor ţinea în sala clasei a doua în zilele următoare dela 7—12 ore a. m.

Luni în 20 Iunie v. clasa I. comercială: 1. Religiunea, Prof. Dr. St. Stinghe; 2. Româna, C. I. Sânjoanu; 3. Principii comerciale, I. Socaciu; Franceza, I. Pricu.

Marţi în 21 Iunie v. Cl. a II. comercială: 1. Religiunea, profesor Dr. St. Stinghe; 2. Româna, A. Bârseanu; 3. Cunoştinţe de drept, I. Socaciu; 4. Aritmetica comercială, I. C. Panţu; 5. Franceza, I. Pricu.

Miercuri în 22 Iunie v. Cl. I. comercială. 1. Fizica, profesor: Tit L. Blaga; 2. Maghiara, C. I. Sânjoanu; 3. Istoria, A. Bârseanu; 4. Aritmetica comercială, I. C. Panţu.

Joi, în 23 Iunie v. Cl. II. comercială: 1. Maghiara, profesor: C. I. Sânjoanu; 2. Matematica, Tit L. Blaga; 3. Geografia, A. Bârseanu; 4. Contabilitatea, I. Pricu.

Vineri în 24 Iunie v. Cl. I. comercială: 1. Matematica, profesor: Tit L. Blaga; 2. Germâna, C. I. Sânjoanu; 3. Geografia, A. Bârseanu.

Sâmbătă în 25 Iunie v. Cl. II. comercială: 1. Economia naţională, profesor: I. Socaciu; 2. Germâna, C. I. Sânjoanu; 3. Chemia şi Merceologia, A. Vlaicu; 4. Istoria, A. Bârseanu.

Sâmbătă în 18 Iunie v. a. c. la 7 ore dimineaţa va fi examenul verbal cu privatiştii clasei I. şi II. com.

Miercuri, în 29 Iunie v., după serviciul divin, la care vor participa toţi elevii şi profesorii, se va încheia în mod

---

în fundusul cel crăesc şezătorii, şi mestecat cu saşii lăcuitorii, ca saşii cu atâta mai tare trebue asă socoti, cu cât natura fundusului crăesc deschilinirea drepturilor o scoate afară, şi aceia cari sunt cuprinşi în sân pentru mai uşor purtarea greutăţilor de obşte, nici dela împărtăşirea folosurilor celoralalţi lăcuitori cuviincioase mai mult să pot închide afară, sau cu oareşcare vătămătoare prea strângere întru păgubirea lăcuitorilor români, aceia dela cumpărarea şi câştigarea fundusurilor sau locurilor nemişcătoare (de moşie) asă opri şi mai greu ca saşii a să tractălui să pot. Opinia c. g. întracolo făcută ca de aici înainte jăluindu-să românii, că feciorii lor nu să primesc la învăţarea meşteşugurilor, a li să face îndestul şi a li să da spre aceea ajutorinţă, prin aceasta să lasă în loc.

Iară despre pretendeluitele documenturi falze, prin Vasilie Aron sub cursul acestei cercetări producăluite, mai încolo relaţia c. g. să aşteaptă.

La punctumul al 4-lea. Românii în fundusul crăesc şezători cu fundusuri nemişcătoare chivernisiţi, neputându-să osăbi de cetăţenii cei cu lăcuinţa statornică, şi folosurilor celor de obşte a fi părtaşi nezmintit să se îngădue şi dimpreună dela împărtăşirea lemnelor şi a ghinzii care să cuvine după statute legii cetăţenilor (păzindu-să totuş regulele în treaba pădurilor orânduite) nici într'un chip să pot abate, sau da afară. Această orânduială, şi despre aceia cari moşii zălogite pe vremea cât le stăpânesc, şi încât deosebitele legi cetăţeneşti nu vor sta împotrivă, sau aceia dreptăţii s'ar împotrivi să înţălege.

La punctumul al 5-lea. Crăescul Gubernium să poruncească magistratului Sibiiului, ca fiind prin cercetătorii comisarăşi s'au găsit a nu fi păşunea de ajuns, aşa de aici înainte folosul păşanii în locurile cele arătoare şi în pământurile de pe care săcerându-să holdele şi nesămânându-să de nou cu ceva feliu de roduri, să fie spre folosul de obşte a lăcuitorilor, ca aşa fără pricinuirea pagubii putându-să dela darea locurilor în arendă neguţătorilor streini, încât acelea spre însuş sama vitelor lăcuitorilor ar fi de lipsă, să înceteze.

La punctumul al 6-lea. Opinia c. gubernium în rândul dării feciorilor spre cătănie întocmiţi, până când altă normă (rânduială) prin legi statornicită să va aşeza, ca să să păzască întocma rânduielile cele acum aflătoare, încunjurându-să toată părtinirea între saşi şi români, să lasă în loc.

La punctumul al 7-lea. Dacă saşilor în Maeri aflători iuşul de crâjmărit este îngăduit, nici românilor iuşul împreună cetăţenesc cu temeiu să poate tăgădui, ci aşa şi în partea aceasta saşilor asemenea sânt.

Mai încolo, fiind-că până acum procopsirea între români pentru aceea n'au putut mai mare mergere înainte face, căci aceia dela învăţarea meşteşugurilor şi umblarea în societatea cetăţenească la cetatea Sibiiului au fost închişi sub grea osândă (care gândirea cea bună de tot o apără) au trebuit să geamă, aşa comesului naţii săseşti deosebită purtare de grijă a avea, c. gubernium să i aducă aminte despre aceia, ca nu cumva românii cu saşii împreună lăcuitori în vre-un chip a să asupri sau decât alţi lăcuitori de sas, mai greu a să tractălui, ci mai vârtos toată silinţa a şi-o pune ca pruncii româneşti la umblarea aflătoarelor şcoale să să primiască şi de prisos să să înveţe a ceti, a scrie şi a socoti (aritmetica) ca să nu li să poată mai mult imputa de către ceialalţi împreună cetăţeni, că sânt leneşi către ştiinţele procopsirii lor. Intru celelalte cu preaînalta milostivire rămânând.

Dat în Viena Austrii la 28 Aprilie 1820.

Grof *Ioan Nepom. Esterházi* m. p.
Michail Beniovschi m. p.

(Comunicată de *E. Cioran*, paroh în Răşinari).

solemn anul şcolar 1910/911 în sala cea mare a edificiului central.

La încheierea anului şcolar din 29 Iunie v. fiecare elev va primi certificat şcolar şi un exemplar din anuarul şcoalei. Elevii absenţi, precum şi restanţierii de didactru etc., nu vor primi nici certificatul, nici anuarul şcoalei.

La examenele acestea, precum şi la festivitatea de încheiere a anului şcolar, sunt învitaţi cu toată stima părinţii, amicii şi binevoitorii acestei şcoale.

Brassó (Braşov), în 31 Mai 1911.

Direcţiunea.

NOUTĂŢI.

Fidanţare. Arhiducele *Carol Francisc Iosif*, fiiul întâi născut al răposatului arhiduce Otto şi al Mariei Iozefa, şi viitor moştenitor al tronului austro-ungar, s'a fidanţat în 13 Iunie în Pianore cu principesa *Zita*, fiica principelui Robert din casa de Bourbon-Parma. Mirele este de 24 de ani, mireasa de 19 ani.

*

Inmormântarea profesorului Aurel Bratu. Mercuri d. a. la orele 2 s'a făcut înmormântarea regretatului profesor seminarial *Aurel Bratu*. S'au prezentat la casa mortului, pentru a da decedatului onorurile din urmă, toţi elevii seminariului Andreian, sub steag negru, profesorii dela seminar şi dela şcoala civilă de fete, asesori consistoriali, în frunte cu P. C. Sa Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc, funcţionarii „*Asociaţiunei*“, şi ai „*Albinei*“, în frunte cu domnul director *P. Cosma*, şi alţi Români inteligenţi şi oameni din popor. Actul înmormântării l a săvârşit P. C. Sa Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, asistat de protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia*, de presbiterii Dr. *A. Crăciunescu* şi *Oct. Mureşianu*, şi de diaconul *Dr. V. Stan*. A cântat corul seminarial. Convoiul a trecut prin faţa catedralei şi a seminariului şi şi-a luat drumul spre biserica din suburbiul de jos, unde apoi s'a făcut prohodul, şi în urmă sicriul cu rămăşiţele pământeşti ale decedatului a fost aşezat în cimiteriul din acest suburbiu. Au vorbit în biserică: Dr. Ioan Stroia, prof. V. Păcală, poetul Oct. Goga şi elevul din secţia pedagogică Clinciu. Odihnească acum în pace în sânul pământului, mult regretatul defunct.

*

Din casa magnaţilor. Vicepreşedintele casei magnaţilor, baronul Coloman Kemény, şi-a dat demisiunea. In locul său a fost ales vicepreşedinte baronul Samuil *Iosika*.

*

Concediu pe seama soldaţilor. Ministrul pentru apărarea ţării a dispus prin ordinaţiunea numărul 57,000 din 1911, ca soldaţilor din armata comună să li se dee şi anul acesta concediu de trei săptămâni pe vremea secerişului. Rugarea are să şi-o înainteze fiecare soldat, doritor de a primi concediu, în persoană, la raportul obicinuit. Nu se acordă concediu soldaţilor dela cavalerie, artilerie, şi dela trupele tecnice şi sanitare, cari sunt indispensabili pentru serviciul militar.

*

Examen. Examenul cu elevii dela şcoala de aplicaţie seminarială din Sibiiu, se va ţinea în 5/18 Iunie a. c. la orele 2 după amiazi în sala Nr. 23 a seminarului „Andreian“.

*

Ziua florilor în Sibiiu se va aranja Dumineca în 18 Iunie n., şi anume de către reuniunea femeilor săseşti, în înţelegere cu alte societăţi umanitare sibiene. Dimineaţa dela 7 până la 10 ore în toate stradele oraşului se vor vinde flori: domnişoare vor oferi trecătorilor spre cumpărare câte o floare cu preţ de zece bani. La unsprezece ore va fi muzică militară în Piaţa mare, după ameazi în pavilonul de Sub arini, ear la „stea“ va cânta orchestra oraşului. Seara se va dansa în grădina Hermann.

*

Tragere la ţintă. Concursul pentru tragere la ţintă, organizat de reuniunea ofiţerilor cu garnizoana în Sibiiu, s'a ţinut în zilele acestea sub protectoratul comandantului de corp, Iosif Gaudernak. S'au făcut trageri la distanţă de 400 de paşi cu arme de repetiţie, şi la 50 de paşi cu revolver militar. Cu totul s'au distribuit 60 de premii preţioase, în mijlocul festivităţilor obişnuite.

*

Episcop pus la index. Din Roma vine ştirea, că mai multe scrieri d'ale învăţatului episcop din Alba regală Ottocar *Prohászka* au fost puse la index de către *Sacra Congregatio Indicis*. Scrierile acestea, ale căror cetire este oprită tuturor romano-catolicilor, sunt următoarele: *Excesele intelectualismului*, discurs de recepţiune în Academie, *Catolicismul modern* şi un articol pastorală de Crăciun cu titlul *Mai multă pace*. Ştirea a produs o mare mirare în cercurile bisericeşti şi ştiinţifice din Ungaria.

*

Deputaţiune la încoronarea regelui englez Sâmbătă în 17 Iunie va pleca arhiducele Carol Francisc Iosif la Londra ca reprezentant al monarhului nostru la încoronarea regelui George V. La suita arhiducelui se ataşează, cum am anunţat, şi o deputaţiune din Sibiiu, compusă din trei ofiţeri ai regimentului de artilerie nr. 12, al cărui proprietar este regele englez.

*

Festivitate milenară. Zilele acestea s'au ţinut mari festivităţi în vechea provincie franceză *Normandia* şi în capitala sa Rouen. S'au împlinit adecă o mie de ani, decând normanii s'au stabilit în Franţa. Normandia a fost cucerită mai de multe ori de regii englezi, până când Carol VII cu ajutorul fecioarei de Orleans, Ioana d' Arc, în veacul al 15-lea a recucerit-o. De atunci provincia a rămas franceză.

*

Băeţi cu viitor. Poliţia din Cluj a arestat Sâmbătă pe copiii L. Nyàradi, E. Meyer şi B. Nagy, — cei dintâi doi de 13 ani, acest din urmă de 12 ani. Copiii formau o bandă de pungaşi şi, cum înşişi au mărturisit, în curs de câteva săptămâni au comis 30 de furturi mai mari şi mai mărunte.

*

Asasinare în Timişoara. Intr'o casă din mijlocul oraşului Timişoara a fost asasinat în ziua mare proprietarul Franz Löwinger, şeful unui munte de pietate. Asasinul este un chelner cu numele Balázs István, care a fost arestat şi la care s'au găsit bani şi juvaere răpite din muntele de pietate.

*

Cutremur de pământ. Din Madrid se anunţă, că Sâmbătă s'a prăbuşit cu mare sgomot o biserică a capuţinilor. Oamenii din lăuntru au putut scăpa de timpuriu, pentrucă o crepătură produsă în zid a prevestit catastrofa. Cutremurul s'a simţit şi în Andaluzia şi în alte părţi din Spania.

*

Gaz subpământean. La Ugra de pe Mureş, după mai multe sondegiuri, s'a descoperit la o adâncime de 500 de metri un nou izvor de gaz puternic.

*

Mulţămită. Marele mecenat, ilustrul domn *Vasilie de Stroescu*, a dăruit pentru şcoala noastră gr.-or. română din Zlagna, prot. Agnita, 500 cor. Subscrisul în numele credincioşilor din această parohie îi aduc cea mai adânc simţită mulţămită. Zlagna, 8 Iunie st. n. 1911. *Ioan Floca*, paroh gr.-or. român.

*

Dela politehnica din Viena. In aula şcoalei de politehnică din Viena s'au petrecut Luni demonstraţiuni studenţeşti. Cauza acestor mişcări este numărul din cale afară mare, care este primit la institutul vienez, unde în fiecare an se înscriu tot mai numeroşi studenţi din Rusia şi din ţările orientului. O deputaţiune de-a demonstranţilor s'a dus la rector şi a cerut introducerea unui număr restrâns la primirea de studenţi străini. Rectorul politehnicei a promis îmbunătăţire.

*

Distincţie. Din Berlin se scrie, că premiul literar Nobel se va acorda în anul acesta autorului dramatic *Maeterlinck*.

*

Iarăşi monument. Dumineca trecută s'a inaugurat statuia a *şasezeci şi patra*, în memoria lui Kossuth Lajos. Statuia a fost ridicată prin contribuiri publice, în comuna mare Pesta mică.

*

Pentru drepturile femeii. Congresul internaţional pentru dreptul de vot al femeilor s'a deschis Marţi în Stockholm. Au fost de faţă peste o mie de persoane sosite din toate părţile lumii.

*

Dela „Reuniunea română de înmormântare din Sibiiu“, aflăm că în răstimp casariatul ei a plătit ajutoarele statutare după răposaţii membri: Simeon Togan, Anica Pivoda, Dr. Petru Şpan, Ioan Suciu, Mihail Blocher, Paraschiva Răduţ, Nicolae Gogan, Aurel Bratu şi Antoniu Vasilichi, cari formează cazurile 173—181 de moarte în sânul reuniunii.

*

Hymen. *Iuliana Gârbacea* şi *Dimitrie Oprişiu*, funcţionar la banca de asigurare „Transilvania“, anunţă celebrarea religioasă a cununiei lor, ce se va săvârşi Dumineca, în 5/18 Iuniu a. c. în biserica gr. or. română din Brăneşti (Banat).

*

Petrecere. Direcţiunea băilor din Ocna Sibiiului aranjează dans Sâmbătă în 17 Iunie. Intrarea de persoană 1 coroană, de familie 3 cor. Inceputul la 9 ore seara.

*

Mulţămită. In numele parohienilor mei aduc şi pe această cale cea mai sinceră mulţămită marelui binefăcător al neamului nostru, d'ui *Vasilie de Stroescu*, pentru suma de 200 coroane, dăruită pentru repararea iconostasului bisericii. Fănătă, la 19 Iunie 1911. *Teodor Şovrea*, paroh gr. or. român.

*

Expulsări. Evreimea din capitala rusească se jăluieşte, că e mult şicanată de poliţie, care în vreme de noapte face revizii în locuinţele cetăţenilor evrei din Petersburg, pentru a afla nu cumva se adăpostesc în capitală şi persoane, care nu au dreptul de a se stabili acolo. Numeroşi fii ai poporului ales au fost expulsaţi din ţară.

*

Dar pentru biserică. Credincioşii nostri dl Ioan Ciup (Nádasi) cu soţia Rafila n. Ruşan, funcţionar de gară din Loamnăş, au dăruit pe seama bisericii noastre două sfeşnice lucrate frumos în colori naţionale în preţ de 50 cor. „Reuniunea femeilor pentru înfrumseţarea bisericii“ prin rostul şi la stăruinţa dlor: Rafila Ciup şi Ana Belaşcu a dăruit două sfeşnice în preţ de 30 coroane. Acestor binevoitori şi evlavioşi donatori le aduc cele mai sincere mulţămite. Loamnăş, la 1 Iunie 1911 v. Nicolae *Dorca*, preot ort. rom.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pentru meseriaşii nostri, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: D. Hanie, pantofar, Sadu 50 bani, Aud. Teodor, grădinar 20 bani, Dr. Aurel Crăciunescu, profesor 50 bani, Samuil Petraşcu, măsar, Paris 1 cor., D. Stângu, funcţionar de bancă, Orăştia 20 bani, Gherasie Negrilă, învăţăcel măsar, Ilia-murăşană 25 b., Dr. Rusan, medic, Nocrich 50 bani, Rosalia Vasilichi, în amintirea soţului său Antoniu Vasilichi, fost inspector de penitencier 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prez. 10 bani.

Colecta

pentru busturile lui M. Eminescu şi Gh. Bariţiu în Sibiiu.

Dr. Vasile Todor, medic, Dr. Laurenţiu Pop, câte 20 cor., Dr. George David, Silvica Lazar, câte 5 cor., Petru Macaveiu, 2 cor., toţi din Abrud. Interese după 52 cor 4 cor. 32 bani. George Popoviciu, locotenent, Graz, I. R. Butu, Sărăţui, România, câte 10 cor. Pavel Fumor, Nierău, 20 cor. George Nicolaeviciu, 10 cor., Eugen Crenian, 2 cor., ambii din Reşiţa. Victor Bumbescu, 3 cor. Alexandru Crenian, 10 cor. Eugen Szeleş, Gherla, 1 cor. N. N., 10 fil. X. Y., 20 fil. Szilásy, Ana Mărgineau, Eugen Szilásy, câte 1 cor. Elevii preparandiali curs III, 1 cor. Elevii preparandiali curs IV, 60 fil. N. N., 30 fil. N. N., 60 fil. N. N., 1 cor. Elevii preparandiali curs I, cor. 1·08. Dr. Ioan Marciac, Alba Iulia, George Chelariu, Braşov, Ioan Badu, câte 10 cor. Dr. Caius Moga, 5 cor. Dr. Glăjar, Dr. Sever de Orbonaş, câte 2 cor. Axente Banciu, 3 cor. George Puşcariu, protopop, 30 fil., Valeriu Isaiu, Pompeiu Ciurdărean, Pompiliu Mureşan, câte 1 cor., Toma Oprea, Petru Chirteş, câte 50 fil., Ioan Cârcu, cor. 1·20 toţi din Beclean. „Arieşana“ inst de credit, Turda, 40 cor. Ioan Ciuponeriu, Grigor Marienescu, Ecaterina Marienescu, Iuliu Oau, învăţător, câte 5 cor. Florian Boxiu, 3 cor. Eftimie Ciorogar, Nicolae Ştefanescu câte 2 cor. Dr. Const. Missiciu, 20 cor, Isabela Lica, 2 cor. Iuliu Simon, 1 cor. Andrei Bocsa, 3 cor. George Tarian, Nicolau Raţiu, câte 2 cor. Teodor Muntean, Iuliana Paulescu câte 1 cor. Petru Damacus, 2 cor. Pavel Mircu, Iuliu Paticiu, Constantin Vuculescu câte 1 cor. toţi din Lipova. Elevele şcoalei conduse de I. Oau, cor. 3.20 N. Ioan, (indescifrabil) 3 cor. Nicolau Ludu, 40 bani, Ioan Gânscă, 40 bani, Ioan Ludu 60 bani, Niculae Tinturea, 40 bani, Dumitru Grama, 40 bani, Maria Popa, 1 cor. toţi din Beclean. George Taflan 1 cor. Romul Taflan 40 bani, Ionel Taflan 20 bani, Mateiu Barsan, 2 cor. Dr. Vasile Lohan profesor 50 cor. Dimitrie Burai 10 cor. Antonie Bona 10 coroane. „Ajutorul“ institut de credit, Şeica-m. 5 cor., Ioan Nistor, Ioan Ittu, And. Blatan, câte 1 cor., din Şeica-mare, Mihail Ittu, Arad 2 cor., Galacteon Şagău 20 c., Vasile Vidrighin 10 cor., din Sibiiu, Ioan Trif, Tăuni 4 cor., Alexandru Lebu, Sibiiu 20 cor., „Şercăiana“ inst. de cred. 30 cor., Dr. Pompei Gherman 20 cor., Traian Stoica, Dr. Hariton Pralea, câte 5 c., Dr. I. Decian, Dr. I. Neamţu, câte 3 cor., Valerie Ghircoiaş 2 cor., din Şercaia, Vic. Stoica. Dumitru Frâncu, din Ticuşul-nou, Ioan Grigor, Veneţia-inf., Ilie Oana, Ţintari, Valer Langa, Valer Sassebesi, din Şinca-nouă, Ioan Boldea, Comana-inf., P. Bărbat, Şercăiţa, Matei Folea, Mândra, I. Capată, Şona, Dr. C. V. Moldovan, Şercaia, N. N., câte 2 cor., K. Hann, hotel., Rozalim Mjea, Ilie Tutui. câte 1 cor., „Riureana“ inst. de credit 30 cor., George Petrovan, Capolnoc 4 cor., Teodor Medan, Mănăştur 3 cor., I. (indescifrabil), St. Birlea, câte 1 cor., A. Stupariu 2 cor., G. Vancu 1 cor., Dr. Traian Morcan, Câmpeni 10 cor., Victor Vlad 1 cor., Dr. Remus Furdui 2 cor., Dr. Nicola Andreiu 5 cor., Demetriu Pop, Augustin (indescifrabil), câte 2 cor., din Câmpeni, Iosif Arieşan, Certege 5 cor., Cornel Suciu, Câmpeni 2 cor., Nicolae Togan, Sibiiu 5 cor., Cav. Augustin Dobrean, 20 c. Elena A. Dobrean, Dum. Dobreanu, câte 5 cor., Dum. Dobrean, Simion Reteşan, N. N., Aurel Niculescu, câte 2 cor., Petru Popoviciu 10 cor. Simion Onciuc 3 cor., Dumitru Goia, Tr. Pop, Lazar Boldaş, din Abrud, Nicolae Ciura, Dr. Gregoriu German, câte 2 cor., Iuliu Suciu 1 cor., Dr. Vasile Ciura 4 c., Ioan David 2 cor., Stefan Garoiu 1 cor., Ioan Simulescu 1 cor., Aurel Ionuţiu 2 c., Vasile Oniciu, Nicolae Oniciu, câte 1 cor., din Abrudsat, Teodor Onişor 1 cor., Dr. Eugen Solomon 2 cor., A. W. Zeiler 1 c., din Blaj, „Furnica“ inst. de credit 50 c., Dr. Nicolae Şerban 10 cor., Iacob Macaveiu, Dr. Andrei Micu, câte 2 cor., Dr. Ioan Şenchea 5 cor., Dr. Camil Negrea 10 cor., Dr. Liviu Pandrea 5 coroane, Dr. Titus Perţia 10 coroane, toţi din Făgăraş, Dr. George Urdea, Dr. G. Ganea, Dr. V. Pagubă, Ioan Scurtu, Matei I. Jiga, Costi Toma, Ilariu Debău, Iosif Crăciun, Nicolae Silaghi, Ieronim Preda, Bucur Buzdugan, Dom. Poparad, George Sorea, Iosif Martin, câte 1 cor., George Bărsan 5 cor., Constantin Pop, 2 cor., Ilie Beleuţă, 2 cor., toţi din Făgăraş; Simion Căluţiu, Sânmărtin, 5 cor., Alexandru Papiu, 3 cor., Ioan Anca, Subpădure 4 cor, Iuliu Holder, Lepindea, 1 cor., Alexiu Trifa, Făget, George Dănilă, Stefan Faust, Petru Sânmărgitean, Emil Frâncu, toţi din Bachnea; Vasilie Smigelschi, I. Marele, ambii din Sâncel, B. Folea, Giuluş, Z. Nuţiu, A. Nilea, N. Platon, toţi din Tirimia, I. Popovici, George Negrea, ambii din Futac, Ioan Gligor, Aurel Vodă, Laurenţiu Pascu, Dr. Iosnoviciu, toţi din Sânmiclăuş, Dr. I. Boila, George Săbău, ambii din Sânmărtin, Nicolae Todea, Simion Gocan, Nicolae Pop, ambii din Blaj, Petru Şogan, Bobohalma, Petru Şogan, Cerghidu, Ioan Bândea, Victor Maior, ambii din Sânmărtin, Eugen Răduţiu, Vasile Cioban, ambii din Cerghizel, toţi câte 1 cor.; Dr. V. Radeş, 2 cor., Dr. Ioan Mihu, 100 cor., „Cassa de păstrare din Sălişte“, 100 cor., Niculae Henţiu, 10 cor., Constantin Herţia, 5 cor., ambii din Sălişte, „Şincaiana“, inst. de credit şi econ., Sinca-veche, 20 cor.

Colecta ziarului „Românul“ (nr. 114). Petru de Mocsonyi, din Capolnaş 100 c., I. Corbu, din Bistriţa 5 cor.

Colecta dlui Vasile Bojor, stud. med. în Cluj: Vasile Bojor, stud. med. 1 cor. 20 fil., Coriolan Herţoagă, Octavian Pop, Olimpiu Popa Radu, Octavian Deac, Ioan Musca, câte 1 cor., Pavel Sirbu 1 cor. 60 fil., Aurel Gligor, Teodor Mişca, Ioan Suroiu, Nicolae Stefan, câte 1 cor., Valeriu Barbu 2 cor., Lazar Iosif, Emil Neagoş, câte 1 cor., Liviu Pop 2 cor. 20 fil., Demetriu Galdău, Tit Rusu, Costi Stanca, Ioan Ianculovici, Constantin Garoiu, O. Ganea, Tarquiniu Prişcu, George Rahovean, câte 1 cor., Stefan Hossu 2 cor., studenţi medic., Dr. Vas. Hossu 2 cor., Laurenţiu Oanea, Ioan Lazar, Victor Bogdan, câte 1 cor., Octavian Rusu 2 cor., candidaţi de advocaţi, Emil Turcu, Victor Crainic. Romul Stâncel, Aurel Muth, Nicolae Cărpinişan, Demetriu Ghişoiu, Valeriu Pop, Aurel Pop, Emil Achim, Alexandru Ţandreu, Valeriu Roşca, câte 1 c., Romul Dragoş 1 cor. 20 fil., Ioan Murăşan 1 cor., Romulus Dămian 2 cor. 20 fil., Stefan Oniga, Nicu Solomon, Ieronim Stoichiţa, Laurenţiu Fodor, Nicolae Candale, Stan Steflea, Parteniu Dan, Valeriu Olariu, câte 1 cor., Octavian Costea 2 c., Gregoriu Biji, Mateiu Voileanu, câte 1 c., Victor Ciuta 2 cor., studenţi în drept, F. Sanjoan, Ilie Morinca, Damian Pop, Sabin Murăşan, Aurel Pop, câte 1 cor., N. N. 30 fileri, Vasile Micu 1 cor. 50 fil., Victor Mera 1 cor., farmacişti, Teodor Bozeşan, stud. acad. com. 1 cor., Mihail Radu, croitor 2 cor., Nicolae Moldovan, croitor, Romeo Dan, cand. med., Sabin Neagoş, farfarmacist, Virgil Bulbuc, stud. în drept, Stefan Ulpian, câte 1 cor. Suma 185 cor. Suma colectată până acuma 6,269 Cor, 12 fil.

Nr. 423/1911 prot. (185) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Proștea**, protopresbiteratul Agnitei, în urma ordinului P. V. Consistor Arhidiecezan din 26 Aprilie 1911 Nr. 4869 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Petenții să-și trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a acestuia să se prezenteze în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta și cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 31 Maiu 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 428/1911 prot. (186) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala noastră din **Șoarșul-mare**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental de 600 cor. din repartiție dela popor, la mai mult parohia nu se obligă; iar întregirea de 400 cor. și cvincvenalele se vor cere dela stat după documentele celui ales. 2. Locuință în edificiul școalei 3. Trei (3) stânjini lemne de foc dela comuna politică. 4. Două parțele mici de pământ, una lângă țintirim și alta în „verzarie" spre folosință.

Invățătorul e obligat să țină strana la Vecernie și la Utrenie în Dumineci și sărbători și să cânte cu elevii la Sf. liturghie în biserică.

Petenții să trimită subsemnatului în terminul indicat rugările împreună cu documentele de lipsă conform normelor în vigoare și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 1 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 25— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Cura de băi Elŏpatak (Vălcele)

să întrebuințează cu mare succes contra boalelor de **stomach, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră și reumatism, stagnațiuni abdomenale,** precum și toate acele maladii, cari devin din **nervositate!**

Cura de beut cu **renumita apă vindecătoare de Elŏpatak,** — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde și reci, aplicațiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesonul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár și Sepsi-Szent-György, cu circulațiune ieftină și permanentă de trăsuri. Quartir (Logis) întreținerea ieftin și elegant! In timpul începerei și pe sfârșitul sesonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie și 20 Aug. până 15 Sept.) să solvește numai jumătate din taxa de cură și muzică. — Quartirul cu 50% reducere, întreținerea și mai ieftină!

Apa minerală de Elŏpatak (Vălcele) e prima între apele minerale cu conținut de acid carbonic și alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă și e preferită atât curată, cât și cu vin amestecată ca o beutură plăcută și recreatoare. Atât în țară, cât și în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle! Locul de vânzare: Elŏpatak; se află însă de vânzare în toate orașele și prăvăliile mari.

Cu prospect serveste gratuit Direcțiunea!

(156) 3—6

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 11—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Birou de informații.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provință, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informații** și

Agentură românească.

Orice informație relativ la petițiile înaintate la ministerii și la alte foruri, orice informații comerciale și în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori și cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petițiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei și rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale și comande.

Prețuri moderate, serviciu prompt informații detailate.

La aviz aștept la gară.

(140) 8—10 **L. Olariu,**
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Frumseța.

Dorința cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, și spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, își spoește obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumsețească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat și de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema - Margit** (cu deosebire în Francia și Germania) a îmbărbătat pe mulți oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurățeniile de piele,** cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunțele** etc. Se înțelege, aceasta nimănui nu i-a reușit, căci secretul producțiunei **Cremei-Margit** îl cunoaște excluziv numai inventatorul și fabricantul, care și păzește acest secret, prin aceea că tot singur pregătește acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiași; pregătirea ei e conștiențioasă, din care cauză și efectul ei e repede și sigur. Admoniem deci damele, a-și spoi obrazul cu fel și fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat și de medici renumiți din Anglia, Francia și America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios și bun pentru susținerea frumseței.** Acest renumit mijloc de frumseță e **Crema-Margit** a lui **Földes,** care deja după o întrebuințare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feței, pistruele, petele de ficat, sgrăbunțele, roșața de față și mâni le depărtează, iar feței îi împrumută frumseță ideală, împrospătare și tinerețăl. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra Margit** (albă, roza, și crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite și separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes,** farmacist în Arad.

Depozit central în **Sibiiu** (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummler, Pissel & Schmidt; în **Agnita:** Wilhelm Fröhlich; în **Sighișoara:** A. W. Lingner; în **Mediaș:** Iosif Obert. [132 a] 4—8

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o laturе, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 34—52

Clopotele găurite

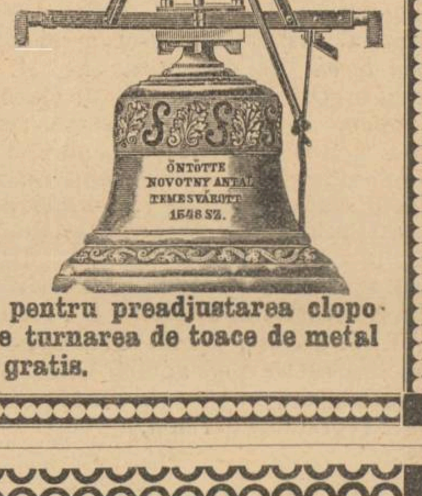

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

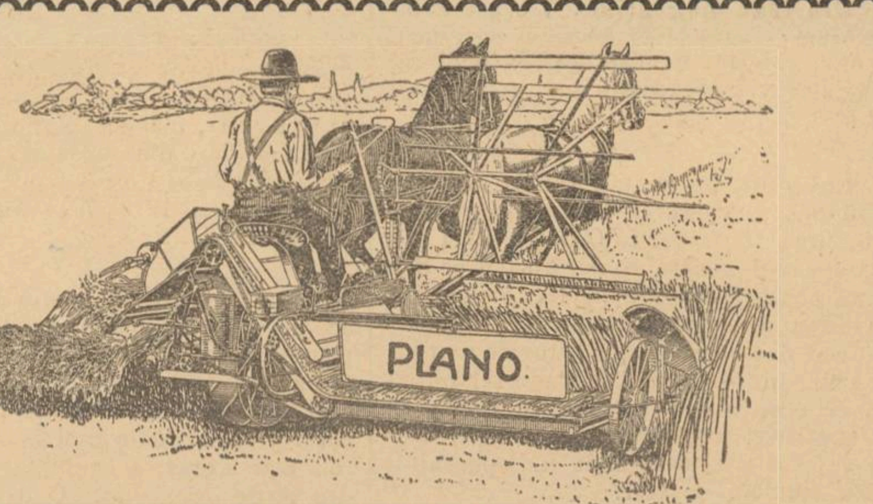

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de mașini agricole și industriale, precum și mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,

Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.

Are onoare a anunța pentru sezonul de vară tot soiul de mașini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu prețul cel mai redus și pe lângă garanție, **cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii** etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-și putea fieşte cine alege după plac, **cu prețurile cele mai reduse și condițiuni foarte avantagioase.**

Cine dorește a-și procura astfel de mașini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce dorește, — și să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 5—10

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 7/20 Iunie 1911. Nr. 60.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 6644 Școl. 1911.

CONCURS.

La seminariul arhidiecezan a devenit vacant **un post de profesor** în secțiunea pedagogică cu studiile: matematică și geometrie, fizică, istoria naturală și chemie, pentru a cărui ocupare se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Petițiunile de concurs sunt de a se înainta la conzistorul arhidiecezan, provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez,
2. Absolutor teologic,
3. Diplomă de profesor pentru institutele pedagogice de stat, respective diplomă de profesor pentru școalele medii de stat, din specialitățile indicate,
4. Testimoniu despre serviciul de până acuma,
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Dotațiunea împreunată cu acest post de profesor este, în primii doi ani provizorii, coroane 1600 și 300 coroane bani de cuartir.

Consistoriul arhidiecezan.

In chestia săsască.

Sibiiu, 19 Iunie n.

Nu aparținem acelora, cari condamnă politica compatrioților nostri sași, ci tocmai din contră, am aprobat-o totdeauna, în vederea faptului, că ei, o mână de oameni, *nu pot* să aibă o altă politică, decât aceea pe care o fac, politica de *acomodare*, conform împrejurărilor date. Și nu odată, ci de nenumărate ori ne-am exprimat dorința, de a vedea acceptată și din partea conducătorilor poporului nostru o astfel de politică, mai *reală*, care să facă posibilă și secerarea de succese pe urma ei. Am arătat chiar cu o ocaziune, cum însuși marele *Șaguna* ne-a îndemnat, *să imităm pe Sași*, și să acceptăm și noi politica lor de oportunitate, singura politică bună în situația ce ni s'a creat după legarea dualismului. Fruntașii noștri au aflat însă de bine a face politica pe care o fac, în urma căreia nu ne putem lăuda cu nici un succes, decât numai cu perderi însemnate, pe când Sașii, cu politica lor, merg din succes în succes.

In deosebi actualul guvern ungar manifestă față de ei multă bunăvoință, împlinindu-le multe din dorințele exprimate, și sprijinindu-le toate intreprinderile. Biserica lor, cu toate că e binesituată, primește ajutor foarte frumos dela stat, iar pentru școalele lor medii, pentru ridicarea de zidiri noi, moderne, statul a dat sume fabuloase, — ca să nu mai vorbim de celelalte favoruri mai mărunte, de cari se împărtășesc Sașii neîntrerupt.

In urma acestui fapt, natural, că le este binevoitoare și presa maghiară, ales cea guvernamentală, care folosește totdeauna ocaziunea pentru a face curte Sașilor și a-i asigura de bunăvoința cercurilor politice maghiare. Astfel un articol estrem de binevoitor Sașilor a fost publicat mai zilele trecute în foaia guvernamentală *„Magyar Nemzet“* din Budapesta, sub titlul *„In chestia săsască“*, pentru care articol ar trebui să felicităm pe Sași, dacă nu s'ar cuprinde în el și lucruri supărăcioase pentru noi, anume: prezentarea noastră ca o *primejdie* pentru Sași și pentru Maghiari, din care motiv apoi se și oferă din parte maghiară sprijin Sașilor, pentru a ne ținea în frâu, pentru a împedeca *„estinderea românismului“*, deci pentru a împedeca înaintarea noastră economică și culturală.

A făcut bine organul oficios săsesc din loc, „S. D. Tageblatt“, că ni-a spus, cumcă articolul s'a publicat *fără vre-o cooperare săsască*, pentrucă eram ispitiți a crede, că el e de proveniență săsască, și formează numai o naivă *dorință* a fraților Sași. După declarația făcută trebue însă să-i scoatem de sub orice răspundere pentru inexactitățile și curiositățile cuprinse în articol, asupra cărora ne vom spune negreșit și noi părerea. Iar pentru a putea face lucrul acesta, publicăm întâi articolul lui *„M. N.“* în întregime, după cum urmează:

„Dacă examinăm chestia săsască, vedem, că situația Sașilor e de o natură cu totul specială. Sașii s'au aflat în posesiunea unor drepturi istorice, și a unei culturi vechi, dar statul ungar i-a despoiat de aceste drepturi, pe când celoralalte naționalități le-a dat mereu drepturi. Forțele săsimei nu reșed în mulțime, ci în cualitate, și supremația lor e periclitată, întocmai ca la Maghiari, din partea domniei masselor. De aceea e foarte natural, ca suspendarea universității săsești, administrația maghiară, justiția maghiară și instrucția maghiară, să deștepte antipatii la Sași. Dar tot așa de natural e, că Sașii se razimă pe Maghiari astăzi în contra lățirii românismului. In fața lozincei despre egalitate, ei pun lozinca superiorității, și prin aceasta stau pe acelaș teren pe care se află și îndreptățirea de esistență a supremației maghiare.

Ideea supremației maghiare, cu toate că pretinde egalitate în fața legii, stă totuși în contrast cu ideea egalității politice. Numai jumătate din locuitorii Ungariei sunt Unguri, ceealaltă jumătate o formează oameni de limbi streine, și în parte și cu sentimente streine. Conștiența de rassă e deșteaptă numai ici colea în sufletul naționalităților, dar ea esistă totuși pretutindenea. Naționalitățile astăzi încă nu au scopuri politice, dar conștiența de rassă ar putea să se deștepte în fiecare moment, și să va deștepta și atunci, când munca agitatorului va fi răsplătită. Dacă vrem egalitate politică în Ungaria, urmarea ar fi în mod necesar aceea, că Ungaria nu ar putea să fie esclusiv maghiară, ci deodată și slovacă, română, sârbă și germană. Chestia, că oare conștiența de rassă se va deștepta odată la naționalități, poate să fie discutată. Optimiștii nu cred așa ceva. Dar dacă s'ar deștepta, și dacă s'ar cere în numele egalității politice, ca țara aceasta să nu fie numai maghiară, ci și slovacă, română, sârbă și germană, atunci supremația maghiară și egalitatea politică devin lucruri incompatibile. Și fiindcă posibilitatea aceasta nu poate fi negată cu siguranță absolută, trebue să fim deja astăzi în principiu în curat cu aceea, că oare noi vrem să fim aderenți ai supremației maghiare, ori ai egalității politice? Căci supremația e tocmai contrariul egalității, și se basează pe credința, că Maghiarii au prerogative. Când credința aceasta va fi perdută odată, atunci Ungaria poate să fie țara clasică a egalității politice, dar din supremația maghiară nu va mai rămânea nici o urmă.

Conștiența îndreptățită a unei superiorități culturale și politice scutește și pe Sași față de Români. Acolo unde ei stau față în față ca dușmani, elementul maghiar, cu puțină esceptiune, e neputincios. Chestia ideei de stat maghiar va fi decisă între aceste două popoare.

In lupta aceasta punctul de vedere maghiar e stabilit în mod clar prin faptele date. Cei 225,000 de Sași nu pot să fie periculoși ideei de stat maghiar. Cu un număr atât de mic de suflete nu se poate sparge un stat. Dar nici interesele lor nu o cer aceasta, căci ei doară față de Români sunt înșiși avizați la sprijin din altă parte, și dorințele de separatisare ale Românilor sunt pentru ei tot atât de păgubitoare, ca pentru noi. Afară de aceasta numeroase legături îi unește cu dinastia și cu acea mare putere, pe care ne răzimăm astăzi și noi în prima linie. Și apoi și dușmanii externi ai monarhiei sunt din punctul de vedere al rassei tot așa dușmanii lor, ca și ai noștri. Sașii trebuie deci să

FOIȘOARĂ.

Aron Cotruș „Poezii“. Orăștie, 1911.

(Dare de seamă).

In această dare de seamă nu am intenția de a face o critică în amănunte, ci vreau să-mi destăinuesc bogatele impresii ce mi le-a lăsat în suflet prima cetire a volumului de poezii al lui Aron Cotruș.

Cine-i Aron Cotruș? E un tinăr elev de liceu, în etate de 19 ani, fiiu de preot dela sate. Deja în etate de 16 ani a început a scrie poezii, pe cari în mică parte le publica în revista „Luceafărul“, în disparuta „Familie Română“, și în gazete de zi. Prima sa poezie publicată a fost o idilă „Noaptea“, care a apărut în revista „Luceafărul“ cu unele corecturi ale redacției. Altele mai bune au urmat.

In anul curent a ajuns a fi cel dintâi, care a pășit în viața literară cu un volum de poezii, bazat fiind pe talentul său, care nu l-a înșelat.

Volumul său cuprinde 45 poezii lirice, purtând aproape toate marca tinereții.

Din întreg volumul într'o singură strofă se cunoaște puțin înrâurința lui Eminescu. Ușor de esplicat, de oarece poetul Cotruș se ocupă cu predilecție și admiră foarte mult productele genialului măiestru. Această înrâurință nu merită o deosebită atenție, de oarece trebue să recunoaștem la poetul Cotruș și originalitate și independență de alți poeți.

Ceea ce e nou în poeziile lui Cotruș — în raport cu poeții mai noi ai literaturii noastre — sunt numele proprii și cuvintele familiare.

Numele proprii fiind alese bine și nereproducând realitatea crudă, dau poeziei un farmec deosebit de dulce.

Exemple de acestea avem destule în poeziile lui Cotruș.

> „Plecai spre culmi ascunse
> Pe-un drum îngust și greu,
> Crezându-mă 'n gândirea-mi
> Un mândru *Prometeu*“.
> („Plecai spre culmi ascunse“)

sau

> „Sub bolnava mea lampă pe măscioară
> Lângă portretul unei dragi copile,
> Adoarme-o carte-a meșterului *Kant*“.
> („Sonet II.“)

și

> „Dar când să plec spre gingașa-mi amică,
> Se stinge sfântul vis și mă trezește
> Cu ochii într'un volum de *Kalidasa*“.
> („Sonet III.“)

Poetul Cotruș are o deosebită plăcere pentru epitetele ornante, cari totdeauna contribuesc la sensibilitatea versului. Exemplul cel mai potrivit în privința aceasta e următorul:

> „Eroi? Cavalerii de noapte cu aere 'nalte de vodă,
> Galanți, cu priviri de bacantă, în haine la ultima modă,
> Tâmpiți Don-Juani cari în lene își dapănă traiu 'n neștire,
> Sfârșiți de nesomn și de chefuri, de dorul deșert de mărire,
> Călăi ce sub albe vestminte și-ascund sângerata lor bardă,
> Cărora le stă 'nfățișarea în loc de diplomă ori cocardă,
> „Și fete frumos decoltate și apoi elegante cucoane
> Ce vremea și-o trec în desfrâuri cetind scandaloase romane“.
> („Pe drumurile vieții“).

Eminescu iubea antitezele exagerate. Cotruș încă iubește antitezele, cari sunt numai puțin bătătoare la ochi. Exemplul cel mai frapant în privința aceasta ni-l dă poezia „Plecai spre culmi ascunse“:

> „Plecai spre culmi ascunse
> Pe-un drum îngust și greu
> Crezându-mă 'n gândirea-mi
> Un mândru Prometeu“.
>
> „Dar, adormit de visuri,
> Din piscul unei stânci
> M'am prăvălit în golul
> Prăpăstiilor adânci“.
>
> „Și acuma greul lumii
> Il duc tăcând supus,
> Gândind l-a ta viață,
> Duiosule Isus“.

Tot o antiteză e și poezia „Două lumi“.

In mod foarte plăcut ne întimpină poezia „La un miel“, în care poetul în imaginile cele mai senzibile descrie viața de printre morminte a unui miel orfan. Poezia culminează în strofa, în care poetul zice mielului:

> „Și dacă în curând o cruce
> Mă va veghia ferit de rele,
> Abate-te mai des pe-aicea
> Să paști și iarba gropii mele“.

O bucată, care se distinge prin sobrietatea frazei, prin sonoritatea metrului, prin scurtime și în acelaș timp prin abundanța de idei, e următorul cântec:

> „Vântule, pribege bard,
> Când îmi treci prin țară,
> Dragii mele trist sub geam,
> Cântă-i din ghitară“.
>
> „C'am iubit-o cum iubesc
> Inima din mine,
> Dar e mult de-atunci, e mult,
> Vântule străine“.

Bucăți, cari se disting printre celelalte sunt apoi: „Tristia“ cu strofe de o drăgălășie rară, ca

> „Lin să dorm, când fără prieten
> „Rămânea-va pe-astă lume
> „Lampa de pe-a mea măsuță
> „Străjuită de volume“.

Apoi „Pe un album“, „In așteptare“, „Te-ai îndoit“, „Cântec“, Sonet II. III. V. In unele bucăți te încântă drăgălășia, iar în altele energia expresiei, ca:

> „Pe tine însă nu te mustră
> „Viața asta mult amară,
> „Iar eu ursitu-s printre lacrimi
> „Să-mi trec a vieții primăvară.

devină astfel purtătorii ideei de stat ungar. Pentru ei e şi mai uşor lucrul acesta decât pentru alţii. Căci duşmanii noştri şi interesele noastre sunt identice. Statul ungar poate să privească cu linişte la desvoltarea economică şi culturală a Saşilor, şi în alipirea lor la rassa proprie nu trebuie să vadă nici o primejdie. Noi, din partea noastră, vedem realisată ideea supremaţiei maghiare, nu în executarea principiului de maghiarizare, ci în cadrele raporturilor noastre concrete vrem să realisăm principiul, că numai elemente distinse politice pot să se valoreze. Şi fiindcă în general Maghiarii sunt superiori Românilor şi Slavilor, şi sunt şi în privinţa numărului în preponderanţă faţă de ei, cerem pentru Maghiari supremaţia, şi ştim să aducem sentimentele noastre de rassă în consonanţă cu pretensiunea aceasta. Dar dacă vedem undeva elemente, cari au aceeaşi superioritate culturală şi politică, dar sunt prea slabe pentru a putea domina: solidaritatea de interese impune rassei chemate să conducă, sprijinirea şi a acestei supremaţii“...

*

Ne vom pronunţa, cum am spus, şi noi, asupra celor cuprinse în articolul acesta, cu altă ocaziune, iar de astădată ne mărginim la felicitările pe cari ne simţim îndemnaţi să le aducem compatrioţilor noştri saşi, pentru norocul ce-l au, de a fi apăraţi din două părţi. Noi, Românii, îi apărăm în contra maghiarizării, prin faptul, că formăm zid puternic în jurul lor, prin care nu poate străbate la ei vântul maghiarizător, iar Maghiarii le promit tot sprijinul, ca ei să-şi susţină, ori să-şi recâştige asupra noastră supremaţia avută. Intru adevăr, fii resfăţaţi ai sorţii!

Adunarea dela Lugoj.

La adunarea poporală ţinută Joi în Lugoj, au participat cam la cinci mii de oameni. Adunarea s'a ţinut în grădina mare dela hotelul „Concordia“, şi a fost deschisă la orele 11 prin dl Dr. George Dobrin, *prezidentul adunării, care după rostirea unui avântat şi potrivit discurs de deschidere, a dat cuvântul venerabilului prezident al partidului naţional român, dlui* Gheorghe Pop de Băseşti, *a cărui cuvântare a fost ascultată cu multă evlavie, iar la fine a fost acoperită cu aplauze sgomotoase. Au vorbit apoi pe rând dnii următori: Dr. Teodor Mihali, V. Goldiş, Dr. Vasile Lucaciu, Dr. Stefan C. Pop, Dr. Ioan Suciu, Dr. Caius Brediceanu, Dr. Aurel Vlad şi Dr. Valer Branisce. Toţi au fost ascultaţi în cea mai perfectă linişte, aprobaţi şi răsplătiţi cu urale. In urmă prezidentul adunării, dl* G. Dobrin, *a dat cetire moţiunei pe care am dat-o în numărul trecut, şi care a fost votată în unanimitate şi cu mare însufleţire. Adunarea a durat trei ore şi jumătate şi ceice au participat la ea au dovedit simţ de ordine şi disciplină. După încheerea adunării, mulţimea s'a resfirat în cea mai mare linişte şi în ordine exemplară.*

Alegerile în Austria.

Marţi s'au făcut în Austria alegerile pentru reichsrat-ul din Viena. Din cele 516 de mandate, pe cari le are reichsratul, numai 251 sunt însă sigure până acuma, pentrucă în 171 de casuri s'a ordonat balotaj, iar în 14 cercuri din Galiţia mai sunt a se alege 27 de deputaţi. Dintre partidele cari erau reprezentate în senatul din trecut austriac, partidul social-creştin, întemeiat de fericitul Dr. Lueger, pare a fi eşit cam zdrobit din alegeri, întru atâta, că în Viena nu a putut pune mâna decât pe două mandate din 33. Are însă totuşi 68 mandate, iar în 41 de cercuri candidaţii partidului au ajuns în balotaj. In reichsratul trecut social-creştinii au avut 94 de deputaţi. Alegerile supletorii se fac mâne, Marţi, în 20 Iunie. In Bucovina au fost aleşi cei cinci candidaţi naţionalişti români, şi încă un Român, cu program socialist. Românii bucovineni au deci acuma şese *reprezentanţi în reichsratul dela Viena.*

Vorbirea contelui Zichy.

Vineri s'a terminat în dietă discuţia generală asupra budgetului ministrului de culte şi instrucţiune publică. Ultimul orator a fost însuşi ministrul de resort, contele *Zichy János,* care a rostit o vorbire mai lungă, răspunzând în ea la toate întrebările şi la toate dorinţele ivite în cursul discuţiei generale asupra budgetului ministerului seu.

Domnul ministru a atins şi chestii cari ne interesează pe noi, şi pe cari le expunem pe scurt. In chestia *pedagogiilor confesionale* ministrul a spus, că intenţiunea sa este, de a le lăsa şi pe mai departe în grija şi sub conducerea confesiunilor, dar examenul de cualificaţie *îl va statifica* astfel, ca fiecare elev absolvent de pedagogie să fie îndatorat a face examenul de cualificaţie *în faţa unei comisiuni,* numite din partea guvernului.

Ce se atinge de ajutorul pe care statul îl dă în fiecare an bisericei noastre, domnul ministru a declarat, că în budgetul anului viitor *acest ajutor va fi urcat în mod însemnat.*

Domnul ministru a promis apoi presentarea, în timpul cel mai apropiat, a unui proiect de lege, referitor la *urcarea dotaţiei pe seama preoţilor tuturor confesiunilor din ţară.*

Cu privire la credincioşii maghiari ai bisericei greco orientale, domnul ministru a spus, că se va îngriji, ca să fie tipărite cărţile liturgice şi în limba ungurească, şi că cu chestia înfiinţării unei episcopii gr.-or. maghiare guvernul se ocupă şi o studiază.

Dieta a intrat apoi numai decât în discuţia pe articole a budgetului cultelor, şi probabil că astăzi se termină şi discuţia specială.

Din jurul Huedinului.

Corespondenţă particulară a „Teleg. Român“.

Sebeşul-mare (tractul Cluj) e o comună fruntaşă curat românească, cu o populaţiune cam de 2400 suflete. E situată la poalele Vlădesei, în nemijlocita apropiere a liniei ferate principale Braşov-Budapesta. Posiţia pitorească, Drăganul, sburdalnicul râu de munte, ce străteie satul, îi măresc frumseţa, încât pe mulţi vizitători de prin Cluj şi Oradea-mare îi atrage la sine şi îi face să-i admire romanticitatea. Mulţi zic, că e sat de munte dar situat pe un şes mai plan ca la câmpie şi cu privelişti încântătoare.

Locuitorii comunei sunt toţi români de legea gr. or. şi să ocupă cu băeşitul, oieritul, prăsitul vitelor, lemnăritul şi prea puţin cu agricultura. Unii ca lucrători de păduri, ca groşieri, sunt căutaţi până departe prin ţara ungurească şi ţara românească. Moravurile bune din străbuni sunt păstrate încă, credinţa puternică în Dzeu e susţinută, iar convenirea cu diferiţi români din România fac vină conştiinţa unităţii noastre naţionale şi culturale române. Cimentarea şi conducerea poporului pe căile progresului a fost însă reservată vrednicului paroh *Aurel Muntean* (de origine din Merghindeal, comitatul Târnava-mare), care prin zelul său, prin cinstea şi conştienţiositatea sa a ridicat mult nimbul şi prestigiul comunei înaintea jurului întreg, încât azi în părţile Huedinului nici o comună nu se poate asămăna cu Sebeşul-mare. Harnicul preot e şi unul dintre cei mai activi membri ai comitetului despărţământului Asociaţiunii „Hida-Huedin“; scrie în foaia despărţ. „Sfătuitorul“, la care e unul dintre membrii fundatori şi redactor, ţine conferenţe, atât pentru intelectuali, cât şi pentru popor, aleargă din comună în comună fără nici o remuneraţie, numai şi numai de dorul de a răspândi lumină în popor şi a deveni folositor neamului nostru, care în timpurile acestea critice are lipsă mai mult ca ori când de îndrumători luminaţi şi devotaţi causei naţionale.

In treacăt amintesc, că numitul preot, deşi numai de 4 ani e în mijlocul poporului din Sebeşul-mare, totuşi a desvoltat o activitate de o viaţă de om, anume: a împăcat partidele, a edificat din repartiţie case parohiale moderne, dând şi din al său 400 cor., a făcut supraedificatele de lipsă, a reparat şi a acoperit biserica, provăzându-o cu cărţile şi odăjdiile de lipsă (în doi ani la îndemnul parohului s'au procurat 6 rânduri de vestminte preoţeşti din partea credincioşilor).

S'a îngrijit apoi ca şcoala să se provadă cu toate recuisitele de lipsă, ca învăţământul să nu stagneze, a încurajat şi îmbărbătat învăţătorii spre a-şi face datorinţele în şcoală şi afară de şcoală, încurajare dată cu cuvântul şi cu fapta, căci însuşi a dat oare de catehizaţie.

A întrodus condica, scriind în ea monografia comunei, a înfiinţat o bibliotecă frumoasă parohială şi una şcolară, a ţinut împreună cu învăţătorii prelegeri poporale în comună şi şezători literare cu tinerimea.

A desvoltat în popor prin conferenţe şi predice ţinute în biserică dorul de a ceti ziare, încât azi nu mai puţin de 28 esemplare de foi poporale se aduc în comună. Ba a lucrat într'acolo de s'au înscris şi învăţătorii şi câţiva ţărani de membri ajutători ai „Asociaţiunii“.

Dar păr. Muntean nu s'a îndestulit cu atâta, dorul de a lucra în mijlocul poporului său îi arată noi căi de cucerire, partea economică-financiară îl îndeamnă să înfiinţeze o Reuniune de păstrare şi credit, ca însoţire sistem Raiffeisen. (Prima însoţire românească de felul acesta în jurul nostru). Aleargă, trudeşte, capacitează poporul, să luptă cu mizeriile începutului, dar nu desperează, dă înainte, îmbărbat de avântul său nobil.

Ostenelele să răsplătesc, poporul îi ascultă cuvântul, statutele se scriu, iar tribunalul din Cluj la 11 Maiu c. le întăreşte. Astfel s'a înfiinţat în Sebeşul-mare banca sătească numită „Drăganul“, al cărei suflet şi director e părintele Muntean. Nici înfiinţarea băncii nu e lipsită de idealism. Conform statutelor 40% anual din venitul curat se pun la dispoziţia epitropiei parohiale spre scopuri bisericeşti şcolare, iar 10% pentru scopuri filantropice, spre a ajuta oameni săraci şi năcăjiţi şi de a se provedea cu cărţile de lipsă şcolarii săraci. Aşa lucră păr. Muntean, care afară de activitatea publică uriaşă ce o a desvoltat până acum, sunt informat, că desvoaltă şi o activitate literară, lucrând la un studiu minuţios acum de trei ani, care la timpul său va surprinde publicul românesc.

Iată icoana adevăratului preot modern! Urmaţi-l! *De sub „Vlădeasa“.*

Donaţiuni.

Pentru fondul jubilar de 25 de ani dela înfiinţarea şcoalei civile de fete cu internat a Asociaţiunii, au întrat încă următoarele donaţiuni dela binevoitorii şi absolventele şcoalei:

Aglaia Isopescul 13 cor., Elena Bărbat n. Vlad 10 cor., N. N. 3 cor., Ioan Dăncilă 1 cor., Ana Dăncilă 50 fil., George Ghişe, Ioan Vlad, Maria I. Vlad, Romul Vraciu, Ana R. Vraciu, câte 1 cor., Nic. Dobrotă, preot 3 cor., Elisaveta Dobrotă, soţie de preot 3 cor., Ioan Tănase, Ana Şerb, N. Serbu, Const. Bozdog, C. Radu, Petru Călţia, Ioan Mănegut, Cornelia Şerbu, Ioan Şerbu, câte 1 cor., „Mărgineana“ institut de credit 5 cor., I. Vlad, George Bâja, Ioan Moga, câte 1 coroană, Dochia Händorean, Maria Bozdog, câte 40 fil., Letiţia Imbăruş 5 cor., Elisaveta Vlad 4 cor., Florica Roman măr. Datca 5 cor., Alexandru Nistor 6 cor., Roza Vaida n. Pocol 5 cor., Lucia Feier măr. Dr. Şincai, Maria V. Onişor, câte 10 coroane, Constanţa Popovici n. Serb 5 cor., Norica Comşa 4 cor., Olimpia Ciugudean 5 cor., Mărioara Precupaşiu, Francisca Dr. Pop, câte 10 cor., Silvia Dr. Suciu 20 cor., Zoriţa Moldovan n. Dandea 3 cor., Letiţia Manuilă, Victoria Bena, câte 6 cor., Constanţa Bohăţiel 10 cor., Aurelia Cărpinişan măr. Grecu, Lucia F. Lucuţa, câte 3 cor., Cornelia I. Papp 10 cor., Elisaveta Mezin, Maria Cocian, câte 5 cor., Surorile: Lucreţia şi Tincuţa Nechiforescu 18 cor. 94 fil., Surorile: Blanca, Ana, Delia şi Maria Trăilă 40 cor., Vera Bohăţiel n. Lemény 20 cor., Amalia Dima 10 cor., Elena Micu n. Băeşan 3 cor., Elena Horvath n. Serb 5 cor., Elena Brabec 4 cor., Eugenia Oprişa 10 cor. — Cu suma precedentă: 2937 cor. 82 fil. şi o acţie a 200 coroane.

Direcţiunea şcoalei esprimă profundă mulţămită şi roagă on. redacţiuni ale ziarelor române să reproducă această dare de seamă. (Va urma),

Concertul Reuniunii sod. români.

Când este vorba de vre-un scop umanitar, „Reuniunea sod. români din Sibiiu“ întotdeauna îşi are rolul ei de *„nobilă cerşitoare“* pentru ajutorarea celor nenorociţi. Aşa că orişice mişcare de-a reuniunei, — fie culturală sau muzicală, — îşi are partea nobilă, ajutând din venitul ei pe cei necăjiţi şi bătuţi de soartă.

Nu de mult isbucnise un incendiu în comuna Broşteni (cottul Albei-inf.) pustiind şi ce brumă mai aveau bieţii Români deacolo, lăsându i astfel pieritori de foame în mijlocul drumului. Astfel reuniunea aceasta a dat un concert în 11 Iunie n. c., (prima zi de Rusalii) în sala cea mare dela „Unicum“, ca din o parte a venitului curat să se împărtăşească Românii nenorociţi din Broşteni. Publicul românesc, din toate clasele, a răspuns la nobila chemare a reuniunii prin participarea într'un număr considerabil la această sărbare creştinească, şi contribuind fiecare cu obolul său.

Corul a fost condus de dl *Candid Popa,* învăţător la şcoala de aplicaţie a seminarului „Andreian“. Cântări au fost mai ales de-ale compozitorilor: Dima, T. cav. de Flondor, Muzicescu ş. a.; unele vechi, altele noi, dar în general bine predate. In programul concertului a fost şi un trilog, „Despre sărbătorile băbeşti“, de M. Drăgan, predat cu multă vervă de dşoarele El. şi M. Bordea şi A. Luca. S'a distins mai ales corul pedagogilor curs III. din seminarul „Andreian“, — cari şi-au dat concursul la această sărbare a reuniunii, — cu „Dorul Ardeleanului“, de A. Popovici şi „In pădure“, de Tudor cav. de Flondor. Corul pedagogilor a fost condus cu multă pricepere de harnicul pedagog *Dragoş.*

Un contrast isbitor e între aceste două bucăţi. In compoziţia lui T. cav. de Flondor e o bogăţie de note energice şi sguduitoare, pe când în „Dorul Ardeleanului“ de Popovici e atâta calm şi duioşie, încât cu adevărată religiozitate asculţi tremurăturile lirice ale acestei doine sbuciumate, care-ţi stârneşte fiori de plăcere. La sfârşit a trebuit să o repeteze din nou, deorece aplauzele delirante ale publicului nu mai conteneau. Dl I. Stanciu, cu simpatica-i voce de tenor, a cântat, solo, unele romanţe şi doine, fiind viu aplaudat.

Incheerea concertului s'a făcut cu bucata „Hora Plevnei“ de Ventura; o compoziţie cam veche, dar predată bine şi a avut farmecul ei. Cu pălăria „Dumnezeu vede“, care ar trebui să nu lipsească

---

sau

„In astă noapte mohorâtă,
„Când trec pe străzile pustii,
„Mă înfrăţeste pribegia
„Cu palide melancolii“.

O strofă banală ne pare a fi următoarea:

„Şi'n nostalgii când trec asfaltul
„Spre mohorâta mahala,
„Blând într'o vilă cânt'o fată
„Pe clape „Nu m'abandona“!

Motivul principal din care s'a inspirat poetul Cotruş, e amorul, une-ori învăpăiat, alte-ori pierdut.

In poeziile sale predominează socialismul. Accente naţionaliste nu are, ci deplânge sub forma mai senină a melancoliei soarta omenimii îndeobşte.

Dând pe cosmopolit se vede în poezia cu care îşi încheie volumul „Cântec trist“, unde zice:

„Ori patria-mi iubită, ori ţările străine“ etc.

Amorul învăpăiat şi-l cântă în accentele cele mai ideale, iar amorul pierdut în accentele cele mai triste.

Amorul pierdut care-l face să-şi dorească moartea, îl cântă în poezia „Târziu în noapte câte-odată“!

„Târziu în noapte cât-odat',
„Când stau cântând de dor,
„Mă copleşesc păreri de rău
„Şi-aşa aş vrea să mor“.
„De ce? Din multe câte sunt
„Atâta doar vă spui,
„C'al meu noroc l'au îngropat
„Doi galeşi ochi căprui“.

Trebue să constatăm, că lui Cotruş i-au succes mai bine poeziile mici de câte 3— strofe.

Două poezii are în care a voit să-şi verse comori mai adânci de idei, dovadă că poetul cultivându-şi cu acelaşi zel talentul va ajunge la un nivel înalt în direcţia apucată.

Acestea sunt „Pe drumurile vieţii“, unde satirizează societatea înaltă, cu scăderile ei la modă, şi „Cântec trist“ în care îşi toarnă poetul pesimismul său negru, descurajător şi neadmisibil, dar pe care nu-l vom critica, deoare-ce poezia cere ca o condiţie ideală a sa „simţăminte şi pasiuni“. După cercetările de până acum, conchidem, că materialul în poeziile lui Cotruş e bun, în puţine locuri e cam crud.

Limba e cea întrebuinţată de literaţii moderni, mlădioasă, curată, sobră (attică cum am zice). Versurile sunt îngrijite. De aici se vede, că poetul Cotruş are pacienţa să le corecteze mereu şi să le aducă la forma cea mai plăcută. Ritmul curge limpede, fără întrerupere. Şchiopătări de silabe nu se află.

Incheind aceste puţine observări, dorim poetului Cotruş, ca după un timp oare-care, când va avea material mult adunat, „după un timp de recreare şi cultivare generală“, păşind în viaţă cu alte şi alte poezii, să-l putem saluta ca pe un nou venit pe orizontul literaturii noastre poetice şi să-l putem încununa cu laurii binemeritaţi. *Dinu Măgură.*

dela sărbările meseriaşilor noştri, dl V. Tordăşianu, prez. reuniunei, a strâns suma de 19 cor. şi 8 fil.

După concert a urmat dans. A fost o vie animaţie până în zori de zi. Jocurile naţionale deasemenea şi-au avut întâetatea cuvenită. *(elm)*.

NOUTĂŢI.

Personal. Inaltpreasfinţitul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* a plecat Sâmbătă după ameaz, la orele 4 şi jumătate, cu trenul la *Feldioara săcuiască*, unde eri, Duminecă, a sfinţit, cu asistenţă număroasă, frumoasa şi încăpătoarea biserică nouă de acolo. Astăzi la ameaz Excelenţa Sa a sosit acasă, la reşedinţa din Sibiiu. Despre actul sfinţirei vom da raport amănunţit în numărul viitor.

*

Contribuiri pentru „Muzeul şcolar“. Pentru înfiinţarea Muzeului şcolar au mai întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela Ioan Hoportean par. în Vaidasig 2 cor. si dela Corpul învăţătoresc din Săliște 20 cor. drept răscumpărare pentru depunerea de cununi pe sicriiele profesorilor seminariali repausaţi Dr. Petru Şpan şi Aurel Bratu.

*

Exerciţiile de tragere la ţintă ale artileriei. Incepând din 19 până în 30 Iunie a c. se vor ţinea exerciţiile de tragere ale artileriei din garnizoana noastră. Exerciţiile, cari se încep zilnic la 6 ore dimineaţa şi se sfârşesc la 12 ore la amiazi, se fac ca de obiceiu pe teritorul dintre Sibiiu, Poplaca, Orlat, Cristian şi Turnişor. Locul de tragere este păzit de posturi militare şi trecerea este interzisă între orele 6 şi 12 a. m. pe teritorul primejduit.

*

Societate de binefaceri. Primim la redacţie statutele unei case cooperative pentru cultură, ajutor reciproc, înmormântare şi binefaceri. Societatea aceasta, cu numele „Dacia Traiană“, înfiinţată în Bucureşti de mai mulţi ani, în timpul din urmă a primit o nouă organizaţie şi, între altele, a înfiinţat o *agenţie de plasare*, pentru a procura lucru la toţi cei cari trec graniţa, cu gândul de a se aplica în ţară ca muncitori şi slujitori. Numita societate va îngriji ca ardelenii noştri trecând munţii, până ce îşi vor găsi ocupaţie, să stea la sediul societăţii, şi să li se dea hrana necesară. Sediul acestui aşezământ umanitar este: *Strada Atelierului* Nr. 10, Bucureşti. Ceice pleacă de-acasă, pot să avizeze prin o cartă poştală, şi să pue în cunoştinţă societatea despre locul unde doresc să fie plasaţi.

*

Soldaţii englezi şi încoronarea. In ziua încoronării regelui englez se vor concentra în Londra 55 de mii de soldaţi, dintre cari cei mai mulţi vor fi aşezaţi în parcuri publice. Fiecare soldat va primi o aşa numită *porţiune de încoronare*, furnizată de un întreprinzător din Londra; şi adecă, dimineaţa o jumătate de funt pâne, $1/2$ litru ceai, 300 grame unt şi $1/2$ funt carne feartă; la prânz un funt de carne, $3/4$ funt de cartofi şi pâne; la cină unt, ceai şi pâne ca şi dimineaţa. Afară de aceasta la prânz mai primeşte fiecare soldat o jumătate de litru de bere. Astfel pe zi se vor distribui: 10,000 chilograme unt, tot atâta carne, 1500 chilograme ceai, 60,000 chilograme cartofi şi 110,000 litri de bere.

*

Advocat nou. Domnul Dr. *Stefan Chirilovici* aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelarie advocaţială în Ilia-Murăşană (Marosillye).

*

Societatea teatrală romană, despărţământul (filiale) Dej, ţine adunare generală ordinară în 2 Iulie n. c. la orele 4 şi jumătate d. a. în comuna Ciachi-Gârbău. Sara la orele 8 se dă o reprezentaţie teatrală, tot în Ciachi-Gârbău, după care va urma dans.

*

Regele Petru decorat. Reprezentantul din Belgrad al Franţei a remis regelui sârbesc, în audienţă specială, marele cordon al *Legiunii de onoare*, cu o scrisoare autografă dela preşedintele Fallières al republicei.

*

Distincţiune. Din Berlin se scrie, că împăratul Wilhelm a acordat cunoscutului profesor *Ehrlich*, pentru meritele sale câştigate în ştiinţele de medicină, demnitatea de consilier intim cu titlul de excelenţă.

*

Nou ministru plenipotenţiar. Principele Carol Emil de *Fürstenberg* a remis Marţi regelui Carol al României, în prezenţa dlui preşedinte al consiliului de miniştri şi ministru ad-interim la departamentul afacerilor străine, scrisorile care-l acreditează în calitate de trimis extraordinar şi ministru plenipotenţiar al monarhului nostru Francisc Iosif pe lângă regele Carol.

*

Mulţămită. Ilustritatea Sa Domnul *Vasile de Stroescu*, marele binefăcător şi neîntrecutul sprijinitor al tuturor instituţiunilor noastre culturale româneşti, a binevoit a dărui şi pentru biserica noastră gr. or. rom. din Oarda de sus frumoasă sumă de 200 coroane. Pentru acest dar marinimos esprim, generosului Domn, în numele credincioşilor bisericei noastre şi pe această cale cea mai profundă mulţămită. Oarda de sus, în 2/15 Iunie 1911. *Stoica Bobeşiu* preot gr. or. rom.

*

Intregire. La publicarea donaţiunilor întrate la petrecerea aranjată de „Asociaţiune“ a rămas afară din greşală donaţiunea dlui *Pavel Boldea* protopresbiter militar, din Loc, de 10 cor., ceeace prin aceasta se rectifică. *Biroul „Asociaţiunii“.*

*

Ziua mamelor. Oraşul San-Francisco a hotărât să consacreze în fiecare an o zi din luna lui Mai pe seama mamelor. Intenţiunea este a veni în ajutorul mamelor mâhnite şi părăsite, care din negrijă sau din alt motiv nu primesc ştiri dela copiii lor înstrăinaţi. Damele din San-Francisco, în *ziua mamelor*, vor vinde pe stradă mii de scrisori, redactate în toate limbile lumii, cu scop ca mamele să primească ceva ştire despre iubiţii lor din depărtare. Scrisorile se vând pentru scopuri de binefacere şi conţin următoarele cuvinte: „Dragă Mamă, — Gândesc la tine totdeauna, deşi nu-ţi scriu mai des, cum ar trebui; sunt bine, şi m'aş bucura dacă aş auzi aceeaşi ştire despre tine şi despre toţi ai mei“. (Subscrierea).

*

La ţară. Un june turist a intrat în curtea unui ţăran şi a cerut un păhar de apă. O fetişcană chipeşă i-a adus îndată, în loc de apă, un păhar de lapte. Tinărul l-a băut cu multă sete, iar fetiţa a întrebat: — „Mai vrei unul?“ — „Mulţumesc; dar mă tem, că te voi păgubi“, a răspuns turistul. — „Ba, dle, nu mă păgubeşti de loc; că doar avem, har Domnului, atâta lapte, de putem să dăm la toţi viţeii!“

*

Copilaş omorât. Soţia unui ţăran dintr'un sat aproape de Zalaegerszeg şi-a omorât copilaşul în vârstă de 8 luni, din pricină că sătencele sale, cum spune dânsa, îşi bat joc de orice femee, care are mai mult de un copil. Mama criminală a fost arestată.

*

Arhivă — maculatură. Arhiva reposatului principe Mencicov din Moscova, în care se găsesc lucruri preţioase din vremea lui Petru cel mare, a fost vândută de econoama prinţului pentru preţuri de nimic, ca maculatură. Rudeniile lui Mencicov au cerut intervenirea judecătoriei pentru a salva materialul de mare valoare.

*

Icoană culturală de jale. Un ziar din Budapesta scrie sub titlul acesta, că în şedinţa comisiunii administrative a oraşului *Mişcolţ*, revizorul şcolar a făcut o icoană foarte tristă despre învăţământul primar din acest oraş. Şi adecă a raportat, că în anul şcolar prezent n'au cercetat şcoala *182 de copii*, pentrucă n'au mai găsit loc în salele de învăţământ, şi pentrucă nu s'au instituit câteva posturi nouă de învăţători. Cu începutul anului şcolar viitor, în lipsă de bani, se prevăd mizerii şi mai mari. — Ce să zicem noi?!

*

Grindină. In comuna Ruşi, din comitatul Sibiiului, grindina din săptămâna trecută a nimicit recolta întreagă din anul acesta: holdele de grâu, orz şi ovăs, precum şi viile mult promiţătoare au fost total devastate. A mai bătut piatra şi în alte locuri din comitatul nostru, dar fără a face daune însemnate.

*

Congres. Nici în Germania nu sunt oamenii mulţumiţi cu chestiunea locuinţelor şi a chiriilor. De aceea s'au întrunit în Lipsca delegaţii din toate oraşele mai mari ale Germaniei, pentru a discuta în congres afacerile acestea.

*

Foc uriaş în Scutari. In oraşul Scutari de pe Bosfor a izbucnit Marţia trecută un mare foc. Au ars vre-o patruzeci de clădiri. Pompierii, bine organizaţi, în sfârşit au izbutit să localiseze focul.

*

Aviaţiune. *Vedrines*, aviatorul care cu monoplanul său a luat parte la concursul de aviaţiune Paris—Roma, a străbătut calea de 125 chilometri, din Dijon până la Saint-Laurent, *în 30 de minute*. Prin urmare Vedrines a ajuns o repejune de 250 chilometri pe ceas.

*

Alegere de deputat. In al doilea cerc electoral din Seghedin, devenit vacant prin moartea lui Bánffy, a fost ales baronul Fr. *Gerliczy*, ginerele baronului Fejérváry, în contra lui Carol Eötvös. Amândoi candidaţii aparţin partidului muncii.

*

Declaraţie. Declarăm, că corespondenţa *„Din Zarand“*, subscrisă de Zarandeanul bastinaş şi publicată în numărul 57 al ziarului nostru, nu e scrisă de domnul învăţător *Pavel Lazaru*. Autorul ei, dacă va cere trebuinţa, se va descoperi singur.

*

Mulţămită. Ilustrul domn şi mare român *Vasile de Stroescu* a trimes epitropiei bisericei gr. ort. române din Erdősângeorgi (prot. M. Oroşheiu) 500 cor. ca ajutor pentru şcoala gr. ort. rom. de acolo, pentru care faptă marinimoasă îi aducem şi pe calea aceasta sincerile noastre mulţămiri. *Teodor Muica* paroh, *Simeon Pop* epitrop.

*

Petrecere în Tilişca. Inteligenţa română din Tilişca invită la Petrecerea de vară ce o va aranja Dumineca, 12/25 Iunie a. c., în „Arinii Gruiului“, iar la caz de timp nefavorabil în edificiul şcoalei din loc. Inceputul la 2 ore p. m. Preţul de întrare: După bunăvoinţă. Venitul curat e destinat jumătate pentru fondul „Şaguna“, iar jumătate pentru „Fondul de excursiuni ale copiilor“.

*

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, în una din şedinţele sale a pus temeiu la *„Legatul Tit L. Albini“* al fondului „Episcopul Nic. Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi români“. Legatul s'a făcut în scopul eternizării memoriei mult regretatului Tit L. Albini, servind drept bază al lui suma de cor. 103, dăruită de următoarele rudenii şi prietini ai decedatului, în loc de cunună peritoare pe cosciugul lui, şi anume: neconzolaţii Emilia Albini născ. Neagoe, mamă, 20 cor., Septimiu Albini, funcţ. la Academia Română, frate, 20 cor., Cornel Roman, directorul staţiunii agronomice (Bucureşti), 20 cor., Simion Vlad, învăţător (Cut) 10 cor., Liviu Brote, restaurator 5 cor., N. Ciugudean, propr., Vingard, 1 cor., Dr. Vasile Dan, advocat 3 cor., Ioan Ursu de Margine, inginer hotarnic 14 coroane şi familia prezidentului Vic. Tordăşianu 10 cor. Din venitele legatului, când Dzeu va ajuta, ca Reuniunea să inaugureze masa învăţăceilor, să va da o mâncare la zi unuia sau mai multor învăţăcei, originari din Cut, sau din comunele mărginaşe, aplicaţi la meserii, respective se vor ajuta şi altfel (cu îmbrăcăminte, bani pentru şcoală, caz de morb, spălat etc.) Legatul se va alimenta din donaţiuni pioase, din interesele capitalului neatacabil, cum şi din banii, ce se vor dărui de familiile din Cut, în locul creiţarului ce să dă fiecărui creştin de acolo la sărutarea crucii de pe mort, obiceiu acesta foarte nefolositor şi neigienic, ce este pe cale de a se casa.

Poşta redacţiei.

„Formă şi fond“. Primit cu mulţămită. Apare în cursul săptămânii viitoare.

Dlui L. C. în Deva. Primit. Să va publica.

Cărţi şi reviste.

Ardealul, *I. Ţinuturile de pe Olt*. Turnul-roşu, Sibiul şi împrejurimea, Ţara Oltului, Braşovul şi Ţara-Bârsei, Săcuimea, Izvorul Oltului, — de *Silvestru Moldovan*. Ediţia a doua augmentată a unei părţi din „Ţara Noastră“. Cu numeroase ilustraţii Editura librăriei I. I. Ciurcu, Braşov, 1911. — Un vol. de 176 pp. Preţul 1 cor. 80 bani. Descrierea interesantă este făcută în formă de *note de drum*, începând dela pasul Turnului-roşu până la izvorul Oltului, cu multe date preţioase istorice şi etnografice. Autorul promite a publica şi descrierea celorlalte ţinuturi ardelene, şi anume: Ţinuturile de pe Murăş şi Târnave, ţara Haţegului, Zarandul şi Munţii apuseni, Câmpia şi părţile nordice, cu legende şi schiţe istorice şi geografice. Astfel lucrarea dlui Moldovan se recomandă dela sine.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Cu ocaziunea producţiei teatrale, aranjate de tinerimea din Ghijasa-inf., la 23 Aprilie v. (ziua de sf. Gheorghe) a. c. au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii: Ioan Bendorfeanu, not. cercual Ghijasa sup., 4 cor., Nicolae Pandrea, preot Ghijasa inf., 2 cor., Toader Lomotă B., 1 cor., Maria T. Lomotă B., ca soţie, Ana T. Lomotă B., ca fică, Maria T. Lomotă B., ca mamă, câte 40 fil., Nicolae Lomotă B, 1 cor., Rachila Lomotă B., ca soţie, 40 fil., Emilia Lomotă B., ca fică, Toader Vlad, (Fumu), Toader Neagu, Ana Mănit, văd., câte 20 fil, toţi din Ghijasa inf., Nicolae Popa, Sedu, 40 fil., Const. Măhăra, înv., Alţina, 40 fil., Octavian Stoian, contabil, Ghijasa-sup., 20 fil.

De tot au incurs 109 cor. 60 fil., din cari substrăgându se spesele, rămâne 15 cor. 84 fil. venit curat, plus materialul din care s'a construit scena. Cu venitul acesta s'a pus bază unui fond pentru sporirea bibliotecii şcolare. Donatorilor marinimoşi le aducem şi pe această cale cele mai călduroase mulţămite.

Ghijasa-inferioară, 30 Mai 1911.
In numele comitetului parohial:
N. Pandrea, paroh.

*

Pentru biserica din Deag, tractul Târnavei, s'au făcut următoarele dăruiri:

Marele mecenat, patronul bisericilor şi aperătoriul şcoalelor, domnul *Vasile de Stroescu*, cu cuvintele că: *„Cercaţi preste tot locul unde ştiţi că este picior de român şi veţi ajunge la scop“*, ne trimite 500 cor. Gânbuţan Nicolae din Deag, cumpără un rând de vestminte preoţeşti în preţ de 113, cor. Boariu Teofil din Deag, asemenea un rând de vestminte preoţeşti cu 100 cor. Hegheş George din Deag, două icoane împărăteşti în oleu cu 46 cor. Dordea Simion din Deag, două candele cu 28 coroane. La stăruinţa femeii din Deag Oltean Florica s'au colectat dela mai multe femei suma de 32 cor. cu cari s'a procurat un candelabru. German Vasilie din Deag o cruce cu 26 cor. Breda Gafta, Dordea Mărie, Datesan Ana, Hang Filon lui Elie toţi din Deag, câte o cruce cu preţul de 24 cor., Iuon Hădărig cu soţia sa Marie din Iclandul mare ne trimite pentru cumpărarea unui candelabru 21 dolari (100 c.) După sfatul marelui mecenate Vasile de Stroescu, am făcut mai multe colecte şi în America, din care am primit a colectantului Costea Iovu cu următoarele donaţiuni George şi Maria Dordea şi fica lor Siea 11 dolari, Iovu Costea 4 dol. Mateiu Alb 4 dol. Simion Dordea 5 dol. Ila Dordea 2 dol. Nicolae Gembuţian 2 dol. Ion Popa 2 dol. Filan Coman 2 dol. Simion şi Carolina Costea şi fica 4 dol. toţi din Deag, Petru şi Aron Haţia din Nasna 2 dolari. Gavrilă Velichea din Cucerdea rom. 1 dol. Ion Rotariu 1 dol. Nicolae Cucian 1 dol. Hadanian Augustin 25 c. toţi din M. Ludoş, Iuan Mura 40 c. din Cucerdea rom., Ploscа Todor Şeulia rom. 25 c. Iuon N., Ibasfalău 50 c. Iuan şi Valere Măsariu din Sărata 1 dol. Andrei Miller din Reps 50 cenţi, Patrichie Russ din Richişdorf 25 cenţi, Iuon Peanc 50 cenţi, Iuon Indruţiu 50 cenţi, ambii din Şeulia rom. Augustin Negruţiu 1 dol. din Cipău, Andrei Halmaghii din Scorei 25 cenţi, Iuon Halmaghii din Scorei 1 dol. Gavrilă Stănciulea Porumbac inf. 25 cenţi, George M. Gavrilă din Scoreiu 25 cenţi, Todor Gavrilă din Porumbac 25 cenţi, Andronic Moldovan din M. Arba 25 cenţi, Iuon Hădărig şi Maria din Icland 2 dol. Filon Hădărig din Icland 50 cenţi, Chirim Turc 50 cenţi Andronic Alb 50 cenţi, ambii de Icland. Vasilica Buboiu 50 cenţi, din M. Bogata. Meruţiu Ambrosie 25 cenţi, din Dileul mare Nicolae Podariu din Selcud 25 cenţi. Dinu Filip din Iclandul mare 1 dolar, Ioşca Niaros din Nirasteu 1 dolar. Iosif Deag din Ogra 25 cenţi, Nicolea Orga din Gâmbuţ 50 cenţi, George Hădărig din Iclandul mare 50 cenţi George Cristea din Giuluş 50 cenţi, Augustin Padone din Bord 35 cenţi, Nichie Oprean din Apoldul mic 50 cenţi, Emil Vostinariu din Lapadea rom, 25 cenţi, Elie Schiop Porumbacul de jos 10 cenţi, Moise Fleacă din Apoldul mic 25 cenţi, Iuon Vasile din Apoldul mic 15 cenţi, Iuon Beu din Apoldul mic 10 cenţi, Iosif Sas din Cipău 1 dol. Halász Iozsef din Cipău 50 cenţi, George Precup din Cipău 50 cenţi, Iuan Moldovan din Giuluş 50 cenţi.

In numele poporului ortodocs român din Deag, prin aceasta viu a mulţumi tuturor donatorilor pentru ajutoriul dat bisericii noastre.

Deag, la 5/18 Maiu 1911.
Iustin Teglariu paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Szebenvármegye alispánja.

Szám 5713/1911. (192) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatóságánál megüresedett egy járási irnoki állásra pályázatot hirdetek.

Felhivom pályázni óhaitókat, hogy az 1883 évi I. t. c. 19 §-ában előrt minősitést, valamint eddig alkalmaztatásukat igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket a vármegye főispánjához czimezve a vármegye alispánjához a 125000/902 B. M. sz. V. Ü. Sz. 4. §-ában előirt módon folyó évi julius hó 24-éig nyujtsák be.

Az állással a XI. fizetési osztálynak megfelelő illetmények járnak.

Nagyszeben, 1911 évi junius hó 14-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 469/1911. (191) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din **Broşteni**, tractul Mercurei, prin aceasta să scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane din repartiţii de pe popor, iar restul până la 1000 coroane se va cere dela stat. La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această şcoală.

Invăţătorul ales este deobligat a învăţa pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce şi a cânta cu ei în biserică şi a ţinea strană în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii au aşi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Mercurei, având a se presenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Broşteni, 24 Maiu 1911.

Ioachim Marcu
paroh, prez. com. par.

Vidi: **Avr. S. Pěcurariu**
protopresbiter.

Nr. 335 F. G. — 1911. (189) 1—3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1911/12** la şcoalele medii, facultăţi, universităţi, şi şcoalele de cadeţi la armata comună şi honvezi — se publică următoriul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetăţean ungar şi aparţine bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provăzut cu clauzula parohului competent, că şi de prezent aparţine bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenţii dela şcoalele medii să prezinte atestatul despre anul şcolar 1910—11 iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie şi a părinţilor nu e de ajuns să acopere toate trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere şi să fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul trebuie să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupaţiunea şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petiţiune specialitatea la care şi locul unde voieşte a continua studiile şi dacă foloseşte şi alt stipendiu.

4. Cel ce voieşte să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Stipendiile la şcoalele de cadeţi, numai atunci se vor solvi comandei şcolară, dacă stipendiatul va documenta, că este primit de elev regulat.

6. Petiţiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanţii Fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest VII Holló utcza 8 sz.) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Toţi stipendiştii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c., să arete rezultatul studiilor din anul şcolar 1910/11, căci altcum se va sista stipendiul, respective ajutorul avut.

8. Petiţiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

9. Concurentul să indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite rezoluţiunea reprezentanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1911.

Comitetul.

Nr. 6272/1911 Bis. (183) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa III-a **Seleuşul-mare** şi filia **Prod,** tractul Sighişoara, se publică concurs nou cu termin de 30 zile, dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pe lângă jumătate venitele parohiale.

Petiţiile concursuale instruite conform legilor în vigoare, se vor aşterne Consistorului în terminul deschis, fiind concurenţii îndatoraţi a se prezenta cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent, în comună la sfânta biserică spre a cânta, cuvânta, respective oficia şi a se face cunoscuţi poporului, cu 8 zile înainte de ţinerea sinodului electoral.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 24 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5947. Bis. 1911. (178) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Ocolişul-mic**. protopresbiteratul Haţegului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B, despre dotaţiunea clerului dela stat.

Petenţii vor subşterne suplicile lor concursuale instruite conform normelor în vigoare, Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta cu observarea prescriselor din §. 33 a regulamentului pentru parohii, în comună, spre a se face cunoscuţi poporului, a cânta şi eventual a oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5792. Bis. 1911. 180 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III. **Baia lui Craiu** şi filii, tractul Hunedoara, se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre dotaţiunea clerului dela stat.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicile concursuale, instruite conform normelor regulamentare, Consistorului în terminul deschis, îndatorându-se a se prezenta pe lângă restricţia din §. 33 a regulamentului pentru parohii, în comună în vre o Duminecă ori sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului, a cânta, cuvânta şi eventual a oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 6164/911 B. (184) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei vacante de clasa III-a **Almaşul-mic** cu filia **Buneşti,** în tractul Geoagiului, prin aceasta se publică concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea dela stat a dotaţiei preoţeşti.

Cererile de concurs provăzute cu documentele prescrise sunt a se înainta în terminul deschis Consistorului având petenţii a se prezenta în parohie, cu prealabila ştire a protopopului, pentru a se face cunoscuţi poporului.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 24 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 5630. Bis. 1911. (179) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Folt,** tractul Geoagiului se publică din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în foaia „Telegraful Român“.

Petenţii vor avea a şi subşterne suplicile concursuale instruite conform legilor în vigoare, în terminul deschis Consistorului arhidiecezan, îndatorându-se a se prezenta, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, în comună spre a oficia, respective cuvânta în biserică şi a se face cunoscuţi poporului.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B despre dotaţiunea clerului dela stat.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 17 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Se caută

O calfă de măcelar

cu leafă de 40 cor. lunar şi toată întreţinerea la dl **Valeriu Chidu, măcelar, Porumbacul-de-sus.** Tot asemenea află aplicare şi

un învăţăcel

dintr'o casă bună. Informaţii se pot lua în **Strada Lungă Nr. 27. Nagyszeben (Sibiiu).**

(182) 3—3

Papier à Cigarettes

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 5—

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

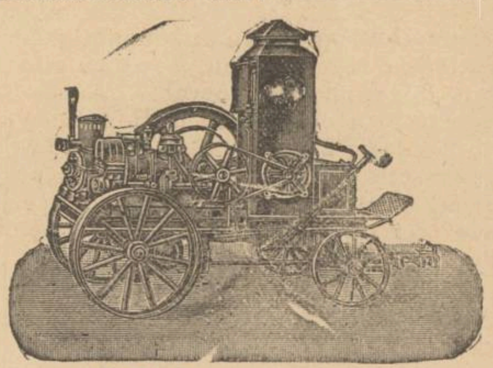

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,

prima turnătorie de fier sibiană

fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,

(157) 6—10 **Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.**

Vreai să ajungi milionar??!!..

Atunci **nu întârzia** a cumpăra cel puţin **un** loz **două** dela **Banca Hipotecară Ungară,** cari de prezent sunt **celea mai de valoare** şi **celea mai căutate,** fiind **garantate din partea visteriei statului!!..**

6 trageri anual!!.. Tot lozul trebuie să se tragă şi să câştige necondiţionat!!.. Celea mai mari şanse de câştig!!..

Iată **câştigurile principale:** Cor. **Un milion,** apoi coroane **500,000, 300,000, 100,000, 2** de **75,000, 50,000, 30,000, 3** de **10,000,** şi nenumărate câştiguri mai mici, **cari ies în fiecare an la sorţi!**

Grăbiţi cu comandele, căci **tragerea viitoare** va fi **deja**

în 25 Iunie a. c.

Pentru a înlesni cumpărarea acestor lozuri oricui, le vindem şi pe rate lunare şi anume de prezent pe:

33 rate lunare de câte 6 coroane.

Deja după achitarea ratei prime participă fiecare cumpărător la joc, iar câştigul este în întregime al lui. **Cu plăcere trimitem oricui prospectul cu explicările necesare.** Binevoiţi a ne trimite adresa. Abonamentul listei de trageri e 2 cor.

Notăm cu ocaziunea aceasta, că **la ultima tragere** a lozurilor dela institutul „Pesti Hazai“ din **5 Iunie a. c.** câştigul principal de **200,000** coroane a picat pe Seria 5210 şi Numărul 29, iar al doilea de **25,000** coroane pe Seria 5559 şi Numărul 26.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(190) 1—2

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 9/22 Iunie 1911. *Nr. 61.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 6644 Şcol. 1911.

CONCURS.

La seminariul arhidiecezan a devenit vacant **un post de profesor** în secțiunea pedagogică cu studiile: matematică și geometrie, fizică, istoria naturală și chemie, pentru a cărui ocupare se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Petițiunile de concurs sunt de a se înainta la conzistorul arhidiecezan, provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez,
2. Absolutor teologic,
3. Diplomă de profesor pentru institutele pedagogice de stat, respective diplomă de profesor pentru școalele medii de stat, din specialitățile indicate,
4. Testimoniu despre serviciul de până acuma,
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Dotațiunea împreunată cu acest post de profesor este, în primii doi ani provizorii, coroane 1600 și 300 coroane bani de cuartir.

Consistoriul arhidiecezan.

„Solidaritate de interese“.

Sibiiu, 21 Iunie n.

Așa spunea foaia guvernamentală „Magyar Nemzet“ în articolul reprodus și de noi în numărul trecut, că între Maghiari și Sași există, ori trebuie să existe, o *solidaritate de interese*, care pretinde, ca Maghiarii să dee ajutor Sașilor, pentru a-și putea exercia supremația asupra Românilor, de o potrivă periculoși, și pentru sași și pentru Maghiari. Iar compatrioții sași, declară prin organul lor oficios de publicitate, că deși astfel de declarațiuni platonice nu formează încă nici un motiv pentru a putea jubila și a serba vreun *triumf*, totuși prin felul cum sunt expuse în articol părerile, articolul e vrednic de toată luarea aminte.

E lucru vechiu, că aceea ce-ți place și-ți convine, e bine făcut, bine spus, bine gândit, chiar și atunci, când e vorba de ceva, ce nu e nici bun, nici frumos, nici folositor, și nici moral. Așa și în casul de față. Nu e deloc, nici frumos, nici moral, a se mai gândi cineva astăzi la vre-o supremație, exerciată de un întreg popor asupra altui întreg popor; dar fiindcă compatrioților sași le convine ideea, o aprobă și se bucură, că ea vine dela un ziar guvernamental maghiar, deci poartă pe frunte pecetea semioficiosității.

Să ne permită însă domnii Sași să le spunem noi, cum e de înțeles articolul, care le-a făcut o bucurie atât de mare, cum îi tălmăcim noi cuprinsul, cetind, nu numai șirele, ci și printre șire. In el se spun următoarele: De Sași n'avem să ne temem, că nu-i vom putea asimila, pentrucă sunt numai o mână de oameni. Merge însă greu asimilarea cu Românii, pentrucă aceștia sunt mulți și încăpățînați, nu se lasă să fie desnaționalizați. Să sprijinim deci pe Sași din toate puterile, ca cu ajutorul lor să biruim pe Români, pentrucă dacă putem învinge pe Români, Sașii cad dela sine în brațele noastre, cum cad perele coapte în poala celui ce stă sub pom. Așa! Pentrucă să nu-și închipuiască Sașii, că dacă ne vor putea înghiți pe noi Maghiarii, pe ei au să-i cruțe și să-i lase stăpânitori în Ardeal!...

Norocul lor e însă, că nu ne vor putea înghiți nici pe noi, și astfel *prin noi* rămân și ei salvați și lăsați să-și ducă viața mai departe, ca popor de altcum vrednic de a trăi și a se desvolta în particularitățile sale etnice.

Dar să nu cetim articolul așa, ca înțelesul să i-l scoatem de printre șire, ci să cetim șirele tipărite. Aflăm în articol vorbele: „*solidaritate de interese*“, care ar fi să existe numai între Maghiari și Sași. De ce numai între ei? Noi credem, că o solidaritate de interese trebuie să existe între toate popoarele patriei acesteia, pentrucă toate formează statul, pe care datorință avem să-l apărăm toți cu sângele și cu averea noastră, o datorință, dela care nu a lipsit niciodată nici unul din popoarele cari alcătuesc statul nostru. Iar dacă toate sunt egale cu privire la împlinirea datorințelor ce le au față de stat, de ce să nu fie egale și în privința drepturilor pe cari statul e dator să le dee cetățenilor sei, fără deosebire de limbă și lege? Căci cari sunt aceste drepturi mai principale? Dreptul de a trăi și a se desvolta fiecare în limba sa și în datinile sale, moștenite dela înaintași, dreptul de a se îngriji fiecare de înaintarea sa în cultură și bunăstare, cu ajutorul puterii de stat.

Am dori să vedem pe acel bărbat de stat din patria noastră, care ar putea să spună, că pentru statul nostru e mai bine, dacă numai un popor, ori două popoare, înaintează în cultură și bunăstare, iar celelalte, cari din întâmplare formează majoritatea țării, remân și sunt ținute cu forța în întunerec și sărăcie! Și am vrea să cunoaștem pe acel bărbat de stat, dela noi, ori de altundeva, care ar putea să spună, că un stat *câștigă* în vază, putere și mărire în fața străinătății, prin aceea, că asupra majorității cetățenilor sei se eserciază *o supremație* (de altcum artificială), dictată de o *solidaritate* (de altcum trecătoare) *de interese*, care leagă pe un popor de altul, — o supremație, care împiedecă pe celelalte popoare în înaintarea lor economică și culturală!.

Nu credem să se afle om cu judecată sănătoasă, nici în patria noastră, nici altundeva, care să nu înțeleagă deci și să nu recunoască, cumcă bunăstarea unui popor e bunăstarea țării înseși, și cultura unui popor e cultura statului, că prin urmare, prostia și sărăcia unui popor, fie orișicare, e în detrimentul și spre rușinea statului. De ce se mai gândesc deci oamenii și astăzi la ținerea unui popor întreg în întunerec și în sărăcie, când interesele statului reclamă tocmai contrariul?..

Să nu creadă însă domnii compatrioți sași, că noi nu am ști, ce îi doare pe ei și de ce se bucură, când aud câte un glas ca cel din „*M. N.*“. Ii doare *reforma electorală*, care stă deasupra capului lor ca sabia lui Damocle, și le face bucurie declarația din foaia guvernamentală „*M. N.*“, că supremația săsească trebue susținută asupra Românilor, — pentrucă scot din ea speranța, că în cele din urmă reforma electorală va fi totuș făcută astfel, ca și comitatele lor, și cercurile lor electorale, să rămână tot în stăpânirea lor. O dorință, pentru care nu le putem face nici o imputare. In sfârșit, nime nu dă bucuros din mână aceea ce are și ce îi aduce folos. Dar vorba e, că pentru a-și conserva Sașii poziția lor de astăzi în Ardeal, pentru a putea rămânea și în viitor stăpâni pe cercurile electorale și pe comitatele pe cari le au acuma în posesiune, se cere iarăș luarea de măsuri excepționale în legea nouă electorală față de Românii ardeleni, deci crearea unei situații speciale pentru ei, în patria proprie. Se va dimite guvernul actual la un astfel de act? Sau vor fi Sașii atât de tari, — singuri, sau cu ajutorul lui „Magyar Nemzet“ și eventual și a altor gazete maghiare, — să înduplece guvernul, și eventual chiar și Coroana, să săvârșească un astfel de act de nedreptate față de Românii din Ardeal?!..

Mediteze domnii Sași singuri asupra intrebării acesteia și dee-și apoi răspunsul. Noi îi asigurăm, că nu râvnim și nu intenționăm să le luăm puterea din mână. Pentrucă am spus-o de mai multeori, și o spunem de nou, că chestia de naționalitate, așa cum noi o înțelegem și cum noi o cunoaștem, nu e chestie de *putere*, ci chestie curat *culturală* și *economică*. Teren de desvoltare liberă în direcțiile acestea cerem noi, nimic alta! Cine ni-l dă, e amicul nostru. Cine nu ni-l dă astăzi, ni-l va da *mâne*, pentrucă îl vor constrânge vremile și împrejurările.

Să nu mai umblăm deci după „*solidarități de interese*“ unii *în contra* altora, ci o singură solidaritate să avem toți: aceea de a fi credincioși și spre folos patriei, ale cărei interese avem să le servim în prima linie, iar în celelalte meargă fiecare din noi, popoarele patriei acesteia, pe căile sale, și înainteze amăsurat facultăților pe cari le are, neînpiedecat de nimeni; pentrucă, patria noastră e o grădină cu flori deosebite, căreia tocmai această diversitate de colori și de mirosuri îi dă frumseța și farmecul pe care îl are. Prin urmare, întocmai cum iscusitul grădinar nu va lăsa, ca nici o floare din grădina sa să fie acoperită de celelalte, ci va căuta, ca toate să iase la iveală: așa nu se cuvine, ca în frumoasa grădină de popoare din patria noastră, două popoare să lege alianță, „solidaritate de interese“, pentru a ținea ascunse, acoperite și în umbră facultățile și bunele însușiri ale poporului al treilea, ale poporului *român*, care totdeauna și-a pus puterile, averea și viața în serviciul patriei și al tronului!

Sfințirea bisericei din Feldioara.

— Raport special. —

In nemijlocita apropiere a gării dela Cucerdea-săcuiască, pe linia ferată de stat Brașov-Cluj, să află comuna Feldioara-săcuiască. E o comună mică, cu cam o mie de suflete, dintre cari a treia parte sunt Unguri, cu parohie și preot reformat, și cu școală de stat, iar două părți ale locuitorilor comunii le formează Românii, toți de legea greco-ortodoxă. Românii nu au școală, dar au parohia lor, și-și aveau bisericuța lor, modestă, scundă și neîncăpătoare, cam la margine de sat, care, ca și credincioșii ei, prin multe vifore va fi trecut decând a fost ridicată.

Convinși despre necesitatea ridicării unui nou Sion, gând bun au pus oamenii din sat să-și facă o biserică nouă, nu mai mult la marginea satului, ci în mijlocul satului, nu mai mult scundă și neîncăpătoare, ci spațioasă și înaltă, ca nu numai celor din comună, ci și celor din împrejurime, să arate iubirea și credința cu care ține Românul la legea sa cea strămoșească. Și o mână de oameni, cam osută treizeci de familii, în urma bunei înțelegeri și în urma zelului de jertfire pe care l'au arătat din prisosință, au făcut lucru mare, au ridicat o biserică frumoasă, cu cheltueli de aproape 40,000 coroane, cari, ce e drept, numai în parte au putut fi acoperite, dar pentru acoperirea celeialalte părți, oamenii au luat angajamente de a contribui încă mulți ani înainte cu cuote anuale de câte 20, 14, 10 și 6 coroane, după cum adecă e starea materială a fiecărui credincios.

Biserica a fost zidită, după planurile făcute de arhitectul arhidiecezan, domnul *Panfilie*, de antreprenorul *Fay* din Turda, și are o înfățișare foarte plăcută ochilor, atât ca exterior, cât și ca interior. Zidirea ei s'a început în anul 1909 și s'a terminat în 1910, remânând ca sfințirea să se facă în anul curent.

Văzând oamenii singuri ce lucru frumos și plăcut lui Dumnezeu au făcut din sărăcia lor, și-au exprimat dorința, ca noua lor biserică să fie sfințită de însuși Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*, pentruca astfel bucuria și mulțămirea lor sufletească să fie desăvârșită. Și bunul păstor a ascultat rugarea turmei sale, a promis credincioșilor bisericei noastre din comuna Feldioara, că va merge la ei pentru a se bucura cu ei împreună de frumosul lucru pe care l-au săvârșit, le va sfinți în persoană noua lor biserică.

Ziua sfințirii a fost pusă pe Duminecă, 5/18 Iunie, și pentru a putea săvârși frumosul act al sfințirii, Inaltpreasfinția Sa, Arhiepiscopul și Mitropolitul nostru *Ioan Mețianu*, a plecat Sâmbătă după ameazi, la orele 4 și jumătate, cu trenul la Feldioara-săcuiască, însoțit de domnii: Lazar Triteanu, asesor consistorial, Dr. Vasile Stan, profesor seminarial, Demetriu Câmpean, asesor consistorial și de redactorul ziarului nostru, dl T. V. Păcățian.

La orele 8 sara trenul a sosit în gara dela Cucerdea-săcuiască, și Escelența Sa, Mitropolitul, s'a dat jos din tren, în mijlocul aclamărilor sgomotoase ale numărosului public, care îi eșise întru întimpinare. A fost apoi bineventat, întâi din partea protopresbiterului tractual, *Jovian Murășanu*, în numele clerului și poporului credincios din acel tract, în urmă din partea viceomitelui *Lovassy Andor*, în numele comitatului, pe al carui teritoriu a pășit Escelența Sa. Fiecăruia dintre vorbitori I. P. S. Sa i-a dat răspuns potrivit, și apoi condus de Ilustritatea Sa, contele *Zichy István* (văr al actualului ministru de culte și instrucțiune publică), care încă eșise întru întimpinarea Escelenției Sale la gară, a urcat trăsura, pentru a-și face intrarea în comună, urmat de alte multe trăsuri.

La marginea satului, sub un arc triumfal, l-a aşteptat pe Escelenţa Sa preotul *Atanasiu Hopârtean*, îmbrăcat în ornatele bisericeşti, cu crucea şi cu sfânta evangelie în mână, şi l-a aşteptat întregul popor, cu mic cu mare, fiecare cu lumini aprinse în mâni. După vorbirea de bineventare a preotului, fiica acestuia a predat Escelenţei Sale un frumos buchet de flori. Escelenţa Sa a mulţămit preotului şi poporului pentru buna primire, apoi a fost dus la castelul contelui *Zichy*, unde a fost încuartirat, împreună cu suita sa, şi unde a fost primit cu multă afabilitate din partea nobilului conte, care a dat o cină bogată în onoarea I. P. S. Sale, participând la ea întreaga sa suită, apoi vicecomitele Lovassy Andor, primpretorul cercual Dr. Száva Mihály, protopresbiterii Stefan Rusu şi Jovian Murăşanu şi preotul Vincenţiu Orosan.

Actul sfinţirei bisericii se începuse Sâmbătă seara, cu privegherea, săvârşită dela orele 5—7 de protopresbiterul tractului, Iovian Murăşanu, asistat de 12 preoţi, şi fiind de faţă foarte mult popor. Sfinţirea apei s'a făcut apoi Duminecă dimineaţa, prin P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, care venise cu trenul de dimineaţa la Feldioara, asistat de următorii domni: Lazar Triteanu, asesor consist., Ioan Teculescu, Iovian Murăşanu şi Ştefan Rusu, protopresbiteri, apoi de preoţii Vincenţiu Orosan, Ioan Hopârtean, Vasile Stănescu, Vasile Orosan, George Mureşan, Petru Săuleanu, Andreiu Badiu, precum şi de diaconii Dr. Vasile Stan şi Demetriu Câmpeanu.

Strana au ţinut-o preoţii din tract.

După terminarea sfinţirei apei, Excelenţa Sa a fost adus cu lithia dela locuinţa sa la biserică. Mulţime de popor se postase pe ambele margini ale drumului, făcând astfel spalir şi primind cu multă evlavie binecuvântarea arhierească. La uşa bisericii Excelenţa Sa a fost îmbrăcat în ornatele arhiereşti; s'a făcut apoi de trei ori încunjurarea bisericei, stropirea bisericei cu apă sfinţită şi ungerea ei cu sfântul mir, pe din afară şi pe din lăuntru, şi îndeplinindu-se şi în altar toate cele prescrise, se începe sfânta liturgie, în cursul căreia I. P. S. Sa hirotoneşte întru preot pe tinărul *Vasilie Gliga* pentru parohia din Ibăneşti.

La liturgie a cântat corul teologilor din Sibiiu. Biserica era îndesată de lume, dar cei din biserică formau poate numai a zecea parte a întregului popor asistent. Au fost de faţă ca la cinci mii de oameni, de prin comunele învecinate, şi chiar şi mai îndepărtate. In număr frumos s'a prezentat clerul nostru şi clerul cu inteligenţa greco-catolică română. Dintre onoraţiori au luat parte la sfânta liturgie: Dr. Betegh Miklos, comite suprem, contele Zichy István, marele proprietar al comunei, vicecomitele Lovassy Andor, contele Bethlen József, deputat dietal, Dr. Czegezy Mihály, deputat dietal, Dr. Száva Mihály, prim-pretor, şi alţii.

La finea liturgiei I. P. S. Sa a rostit o prea frumoasă predică, pe care cei ce au auzit-o nu o vor uita cât trăesc. A spus Excel. Sa, că auzind cum credincioşii săi din comuna aceasta au ridicat cu mari cheltueli o biserică frumoasă, şi că dorinţa lor este să sfinţească însuş Escel. Sa acest însemnat monument religios, deşi înaintat în etate, a venit între ei, ca să le împlinească dorinţa, să se bucure cu ei împreună, dar şi pentru a le da unele sfaturi, unele învăţături. Le spune, că lumea aceasta Dumnezeu nu a făcut-o fără scop, ci cu scopul, ca cineva să o stăpânească, şi acel cineva e *omul*. A făcut deci cerul şi soarele, luna şi stelele, cu toată strălucirea lor, apoi pământul, cu toate bunătăţile şi frumseţile lui, şi mai pe urmă a făcut pe om, punându-l stăpân peste toate şi spunându-i: „Creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul". Omul e din corp şi din suflet. Aceea ce e pentru pământ soarele, care încălzeşte pământul şi-l face să poată produce, e pentru om sufletul. Fără soare pământul ar fi rece, neproductiv, fără suflet corpul omului e mort. Sufletul conduce pe om în toate lucrările sale. Deaceea, temeiu să punem pe educarea sufletului, căci folosirea bunurilor lumeşti atârnă dela luminarea sufletului omului. Luminarea sufletului se poate face prin biserică, acest sfânt lăcaş, nu numai de rugăciune, ci şi de învăţătură. Laudă pe cei ce au ridicat această frumoasă biserică, şi îi îndeamnă, ca acum să o şi cerceteze regulat, pentru a-şi face în ea luminarea sufletului. Mulţămeşte Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru şi înaltului guvern, cari au contribuit cu ajutoare băneşti la ridicarea bisericii, şi tuturor binevoitorilor, cari au dat credincioşilor noştri mână de ajutor, ca să facă această faptă frumoasă, să ridice această frumoasă biserică. Indeamnă apoi pe oameni să se ferească de patimi, de beţie, de lux, de certe, să fie cruţători şi să trăiască în pace, dragoste şi bună înţelegere, atât ei între ei, cât şi cu ceialalţi compatrioţi şi să cultive credinţa moştenită dela părinţi către Maiestatea Sa, apoi implorând darul de sus asupra tuturor, le împarte binecuvântarea arhierească.

Cuvântarea a făcut o adâncă impresie asupra tuturor, şi a fost acoperită la fine de sgomotoase aclamări.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, a fost condus acum iarăşi cu lithia la locuinţa sa din castelul contelui *Zichy*, iar P. C. Sa, Protosincelul *Eusebiu R. Roşca*, şi asesorul *Triteanu*, au remas să facă stropirea credincioşilor cu apă sfinţită, ceea ce a durat aproape două ore.

La locuinţa Escelenţiei Sale au avut loc între acestea recepţiunile. S'a presentat delegaţia comitatului, din care făcea parte: comitele suprem Dr. Betegh, contele Bethlen József, Dr. Csegezy Mihály, deputaţi dietali, vicecomitele Lovassy, şi alţi mulţi fruntaşi ai comitatului. A vorbit vicecomitele *Lovassy Andor*, frumos şi în spiritul adevăratei iubiri frăţeşti. A salutat apoi pe Escelenţa Sa biserica reformată din loc, prin rostul preotului Demeter Zsigmond, şcoala de stat, prin directorul Bartha Géza, clerul, învăţătorimea şi inteligenţa gr.-catolică română, prin rostul protopopului *Solomon* din Ludoş, clerul, învăţătorimea şi inteligenţa română gr.-ort. din tractul Turzei, prin graiul protopresbiterului *Murăşanu*, comitetul parohial din Uioara, condus de parohul, protopresb. onorar, *Ghibu*, şeful gării din Cucerdea, şi delegaţia Românilor gr.-ort. din Alba-Iulia, condusă de protopresb. *Teculescu*.

Pentru fiecare delegaţiune Escelenţa Sa a avut răspunsul potrivit, cuvinte calde şi alese.

La ora unu d. a. s'a început banchetul. S'a dat în curtea şcoalei de stat, sub o şatră mare. Au participat 220 de persoane, domni şi doamne. Escelenţa Sa a fost primit cu sgomotoase aclamări. La timpul său s'a început şirul toastelor. Primul toast l-a ridicat Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, pentru Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I, părintele bun, care grijeşte deopotrivă de toate popoarele sale, fără deosebire de lege şi limbă.

Rosteşte apoi un frumos toast Ilustritatea Sa comitele suprem Dr. *Betegh Miklós*, în onoarea Escelenţiei Sale, a Mitropolitului. Spune, că omul gânditor trebue să se întrebe, cum de frumoasele învăţături ale lui Cristos nu au putut să prindă printre oameni mai bune rădăcini în curs de 19 veacuri, pentrucă astăzi numai iubire creştinească nu vedem printre oameni, ci numai certe, învrăşbiri şi înduşmăniri, pe teme confesionale şi pe teme naţionale? Arată ce să întâmplă tocmai acum în România, unde Arhiereii sunt înduşmăniţi ei între ei şi se acusă unii pe alţii cu fapte urâte. Se provoacă la dl Ales. Ciurcu, care într'un articol de ziar a recomandat Arhiereilor din România, să iee esemplu dela cei de aici, unde astfel, de scene nu s'ar putea aranja pe seama celor iubitori de scandal. Şi la noi, cu adevărat, Arhiereii stau la culmea misiunei lor, căci propagă pacea, iubirea, buna înţelegere între popoare şi confesiuni, din care motiv sunt şi stimaţi de toţi. Un astfel de Arhiereu e şi Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, consilierul intim al Maiestăţii Sale, în onoarea căruia îşi ridică paharul.

O surprindere plăcută a făcut mesenilor corul ţărănesc din Agârbiciu, care a intonat acum o cântare frumoasă, esecutată cu o precisiune rară, încât toţi au rămas încântaţi. Corul înfiinţat de preotul V. Orosan şi condus cu pricepere de învăţătorul Ioan Biji, dispune de puteri foarte bune, bine instruate şi bine disciplinate.

Toastele s'au continuat apoi în ordinea următoare:

Preacuvioşia Sa, Protosincelul *Eusebiu R. Roşca*, a toastat în onoarea contelui *Zichy István*, marele proprietar al comunei, scoţând la iveală în frumoasa sa vorbire meritele pe cari şi le-au câştigat multe din familiile aristocraţimei maghiare, dar mai ales familia *Zichy*, pe terenul apărării credinţei creştineşti, şi accentuând, că şi actualul ministru de culte, contele Zichy Iános, membru al acestei nobile familii, e stăpânit de cele mai curate sentimente de adevărată religiositate.

Domnul *Lazar Triteanu* toastează frumos pentru representantul guvernului, comitele suprem Dr. *Betegh Miklós*, iar protopresbiterul *Jovian Murăşanu* pentru representanţii administraţiei, vicecomitele *Lovassy* şi primpretorul Dr. *Száva*.

Răspunde vicecomitele *Lovassy*, într'o vorbire captivantă, în care arată, cum poporul maghiar şi cel român a fost esploatat din partea Europei totdeauna, când era trebuinţă de braţe bune şi vârjoase pentru apărarea Apusului. In contra invasiunei turceşti Maghiarii şi Românii au luptat mai mult, unul lângă altul, în bună frăţietate. Când Europa nu a mai putut folosi apoi aceste două popoare pentru scopurile sale, a căutat să le învrăjbească. Şi Maghiarii şi Românii au fost atât de naivi, de au ascultat de Europa şi au început să imiteze pe cei doi lei din poveste, cari s'au mâncat unul pe altul, aşa că nu le-au rămas decât numai cozile. Să nu mai continuăm deci cu certele, neînţelegerile şi duşmăniile. Goleşte paharul, dorind inaugurarea adevăratei înfrăţiri între Maghiari şi Români, popoare destinate să trăiască împreună în bună înţelegere şi în frăţietate. Toastul a fost viu aclamat.

Mai vorbeşte dl Dr. *Valer Moldovan*, advocat în Turda, pentru confesiunile celelalte representate la această festivitate, şi mai ales pentru fraţii greco-catolici, cari iau parte la această sărbare în număr foarte însemnat.

Profesorul *Dr. Vasile Stan* ridică paharul în sănătatea protopresbiterului tractual, *Jovian Murăşan*, zelosul şi înţeleptul conducător al tractului, al cărui merit este în prima linie ridicarea bisericii noi din comuna aceasta, şi ridicarea multor biserici şi şcoale din tract.

Advocatul *Dr. Ioan Morariu* din Uioara răspunde în o vorbire frumoasă, în numele gr.-catolicilor, la toastul dlui *Dr. Val. Moldovan*, iar preotul *Vincenţiu Orosan* toastează pentru parohul locului, pentru comitetul parohial şi credincioşii din comună, şi preotul *Vasile Sândeanu* pentru popor, din sânul căruia a eşit şi Escelenţa Sa, Mitropolitul.

La orele 3 şi jum. masa a fost ridicată.

Seara la orele 7 s'a dat concertul teologilor din Sibiiu, tot în şatra din curtea şcoalei de stat. Lume enormă. Succesul a fost excelent. Străinii nu-şi puteau exprima din destul admiraţia. Elevii noştri pot să fie mândri de succesul ce l'au avut. După concert a urmat dansul, până în zorile dalbe.

Duminecă seara Excelenţa Sa, Mitropolitul nostru *Ioan*, a luat cina iarăşi la contele *Zichy*, împreună cu suita sa, iar Luni dimineaţa, mulţămind nobilului conte pentru buna primire, a plecat, însoţit de Ilustritatea Sa, contele *Zichy*, şi de alţii, la gară, şi cu trenul a plecat la orele 8 spre reşedinţa sa din Sibiiu, iar comuna Feldioara, martoră a unor sărbări frumoase şi înălţătoare de inimi, a rămas cu suvenirile plăcute ale acestor sărbări, împreună cu toţi cari au participat la ele, şi cu sentimentele de gratitudine faţă de Excelenţa Sa, Mitropolitul, care a venit să dee cu prezenţa sa sărbărilor splendoarea pe care au avut-o. *P.*

Din Zarand.

Preasfinţia Sa, Episcopul Aradului în Brad.

Preasfinţia Sa, I. I. *Papp*, episcopul Aradului, a binevoit a cerceta ţinutul nostru Luni, a doua zi de Rusalii, venind dela Halmagiu, însoţit de P. C. Sa Protosincelul R. *Ciorogariu*, de 3 protopresbiteri şi 3 diaconi.

Pretutindenea a fost întimpinat, la gările de pe teritorul Zarandului, de clerul şi poporul nostru.

In Brad a sosit înaltul oaspe la 9 ore a. m. şi a fost întimpinat la gară de corpul profesoral din Brad, cu elevii gimnaziului, de protopretorul cercului, de astădată român, de curând ales, dl Amos *Gligor*, şi de alţii.

Un cornist anunţă sosirea în piaţă, unde era aşteptat P. S. Sa la poarta de triumf, de 6 preoţi îmbrăcaţi în odăjdii bisericeşti, cu crucea, evangelia, praporii, şi lume multă, ca la 2000 de oameni. Aci l-a bineventat parohul locului P. Rimbaş, dând espresiune bucuriei ce o simţim prin cercetarea P. S. Sale.

Ilustritatea Sa răspunde, că n'a venit în haină de sărbătoare, ci a venit spre a-şi realiza o veche dorinţă de a vedea acest ţinut, spre care scop a cerut încuviinţarea Esc. Sale dnului Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, care în grija părintească ce o are faţă de credincioşii săi l-a autorizat a esercia în numele Escel. Sale şi dreptul canonic arhieresc.

De aci a mers Prea S. Sa la casa dlui protopresbiter tractual, iar preoţimea îl aşteaptă la poarta bisericii. Peste câteva minute soseşte şi P. S. Sa şi în mijlocul preoţimii întră în sfânta biserică.

Incepându se sfânta liturgie, pontificată de Ilustritatea Sa, P. S. Episcop, încunjurat de 12 preoţi şi 3 diaconi, în decursul acesteia hirotoneşte întru presbiter pe tinărul *Partenie* din Petriş, dieceza Aradului, un act rar văzut de poporul de aici.

După terminarea cultului divin, fiind biserica îndesuită de lume, iar afară în jurul bisericii o eglomeraţie de oameni, cam la 2000 de persoane, Preasfinţia Sa s'a hotărât a ţinea cuvântul arhieresc afară, în liber, în curtea bisericii.

Cuvântul arhieresc a fost potrivit împrejurărilor, aşa că poporul a rămas cucerit şi mângăiat în cele sufleteşti.

Erau aproape orele 2 d. a., când se termină cuvântul arhieresc, când apoi P. S. Sa pleacă spre a vedea gimnaziul, pe care dorea mult a-l vedea şi reîntors la casa protopresb. primi apoi delegaţiunile, ca: pretura, inspectorul reg. de şcoale, primăria comunală, biserica rom. cat., reformată, comitetul parohial gr. ort. din Brad, corpul profesoral, membrii sinod. protopopesc, preoţimea şi învăţătorimea noastră, etc.

La orele 3 d. a. s'a început banchetul dat în onoarea Ilustrităţii Sale, care a fost cercetat de tot ce are Bradul şi împrejurimea mai ales, atât din străini, cât şi din ai nostri. Numai 2 domni dintre ai nostri au absentat dela toate ceremoniile, dl Dr. Ioan Papp, advocat şi dl Comşa, dir. de bancă.

In decursul banchetului s'au ţinut şi toaste. Preasfinţia Sa a toastat pentru Maiestatea Sa Impăratul şi Regele nostru şi pentru Escel. Sa Preasfinţitul nostru Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, protopresb. tractual Vas. Damian pentru trăinicia bisericii lui Cristos, ca factor conducător în stat, direct. gimn. Stefan Albu, pentru autorităţi şi confesiunile presente, dl Ioan German pentru preotul catolic şi pentru buna înţelegere între confesiuni, preotul reformat a zis, că politica ţărei noastre de azi o asamănă cu o mamă ce are doi copii dragi, dar în dragostea ei aşa îi ştie strânge în braţe, de-i omoară pe amândoi, deci reclamă pacea română-maghiară, nu pe cale politică; care e depărtată încă, ci pe cale socială, strângându-ne mâna de adevăraţi fii ai patriei şi cu condiţia sine qua non: „respectarea limbei şi naţionalităţii fiecărui popor". A fost aplaudat de toţi, de Românii şi de Ungurii presenţi.

Ilustritatea Sa Episcopul s'a reţinut dela ori ce cuvânt tăietor în politică, şi fiind altcum şi timpul de plecare, a mulţămit tuturor de buna primire, golind paharul în sănătatea mamelor, a „rozelor" societăţii omeneşti, fără de cari nici noi n'am putea fi, apoi s'a depărtat spre reşedinţa sa pe drumul Crişului la Arad.

Iar noi ne-am retras la vetrele noastre de printre văi şi munţi, ducând cu noi o scumpă suvenire şi o nouă îmbărbătare la munca grea de propagatori ai culturii religioase-morale între poporul cu care trăim. Preotul *Gavriil Simedrea*.

NOUTĂŢI.

Vizitaţiune canonică. P. S. Sa episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului a întreprins o călătorie de câteva zile pentru a-şi cerceta fiii sufleteşti din mai multe locuri ale eparhiei aradane. Arhiereul, în calea sa, a fost înconjurat pretutindeni de iubirea şi stima credincioşilor săi.

*

Omagii. Dumineca trecută în 5/18 Iunie s'au împlinit 40 de ani dela naşterea dlui *Nicolae Iorga*, profesor universitar. Cu această ocazie nemuritorul scriitor a primit de pretutindeni numeroase omagii. „Românul" şi „Tribuna" din Arad au tipărit numere festive, închinate aproape întregi dlui N. Iorga, în semn de admirare şi respect pentru luptătorul unităţii culturale româneşti.

*

Teatru românesc în Sibiiu. Distinşii artişti ai „Teatrului Naţional" din Bucureşti, doamna Olimpia Bârsan şi dl Zaharie Bârsan, vor da Duminecă, în 25 şi Luni, în 26 c. cu concursul diletanţilor români din Sibiiu două representaţiuni teatrale în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunii". Preţul locurilor: Parterre: Locul I. à 2 cor., locul II. à 1 cor. 50 fil., locul III. a 1 cor., loc de stat 60 fil., balcon: Locul I. à 2 cor. 50 fil., locul II. à 1 cor. 50 fil. Bilete se pot procura la librăria arhidiecezană şi seara la cassă. Cassa e deschisă la orele 6 şi jum. Inceputul la 8 ore seara.

*

Reformă şcolară în Germania? Un ziar din Berlin scrie, că în Germania se vor face mari reforme şcolare, şi anume, este vorba de o lovitură hotărâtoare îndreptată asupra umaniorelor din gimnazii şi licee. In locul limbii greceşti ca studiu obligator se va introduce limba engleză, cea grecească va rămânea facultativă. Se va restrânge şi învăţarea limbii latine, din contră se va înmulţi în şcoli materialul ştiinţelor naturale. Exerciţiilor de gimnastică li se vor da mai multă importanţă decât până acum. Schimbările acestea radicale se zice, că ar fi încuviinţate şi de suveranul Germaniei. In ori ce caz amicii studiilor clasice vor fi gata să primească lupta declarată din partea realiştilor.

*

Hymen. Absolventul de teologie *Ioan Dan*, ales preot în Chezdimărtănuş, tractul Treiscaune, şi-a fidanţat de fiitoare soţie pe dşoara *Emilia Sămărghiţan* fiica preotului gr.-or. din Cucerdea română.

*

Universitatea muncii. In Charleroi din Belgia s'a deschis în mod festiv o aşa numită *universitate a muncii*, o şcoală superioară pentru lucrători şi meseriaşi. Universitatea are mai multe secţii, între cari şi o şcoală industrială, unde se primesc tineri lucrători ieşiţi din şcoli industriale medii, pentru a se perfecţiona mai departe în meseria lor. O altă secţie cuprinde şcolile meserieşeşti de seară şi de Duminecă, al căror plan de învăţământ va fi mai desvoltat. Un muzeu al universităţii va servi pentru demonstraţiuni practice.

*

Monument rusesc în România. O misiune trimisă de stăpânirea rusească a sosit la Râmnicul-Sărat, ca să designeze locul potrivit pentru ridicarea statuei generalului *Suvarov*. Generalul rus Suvarov, cum se ştie, a învins în 1789 armata turcească la Râmnicul-Sărat, ţarevna Catarina i-a acordat pentru aceasta titlul unui conte de Râmnic. Misiunea din Rusia a fost primită cu deosebite festivităţi în oraşele României.

*

Teatru în Bucovina. Trupa teatrală *Nottara-Liciu*, în număr de 35 persoane, şi-a început reprezentaţiile în Cernăuţi cu ziua de Vineri. Cea dintâi piesă care s'a jucat, a fost „Apus de soare“. Interpretată de domnii Nottara Liciu, Petrescu şi de damele A. Romanescu, O. Bârsanu şi Tina Barbu, a trezit însufleţire nespusă. Autorul, măestrul Delavrancea, a asistat la reprezentaţie şi publicul i-a făcut ovaţiuni sgomotoase. Sâmbătă s'a dat „Viforul“, Duminecă „Luceafărul“; pentru zilele următoare sunt anunţate piesele: Năpasta, Scrisoarea pierdută, O noapte furtunoasă, de Caragiale. Trupa va mai juca în Suceava, Sirete, Storojineţ, Rădăuţi, Humor şi în Câmpulung.

*

Preoţi creştini. Ministrul turcesc de războiu, în considerare că în armata otomană sunt înrolaţi şi soldaţi creştini, a dispus să se institue pentru aceştia mai multe posturi de preoţi creştini militari.

*

Uragan pe Adriatică. Din Triest se anunţă, că un uragan cumplit a sfărmat mai multe vase şi clădiri din portul Triestului, făcând o pagubă materială de un milion de coroane. S'au nenorocit şi câteva vieţi omeneşti. Maiestatea Sa monarhul nostru, auzind despre catastrofă, a dăruit zece mii de coroane pentru familiile nenorociţilor marinari.

*

Concert. Reuniunea germană de muzică din Sibiiu, cu concursul corului de bărbaţi Hermania a organizat în 17 Iunie a. c. un concert în sala dela Casa societăţii. Sa dat *Simfonia a noua* de *L. van Beethoven* cu cor final asupra odei lui Schiller „La bucurie“. Pentru a putea învinge greutăţile împreunate cu executarea acestei mari compoziţii, pe care vechea reuniune sibiană de muzică a reprezentat-o acum întâia oară, se pretind puteri de prima forţă. Orchestra oraşului nostru a izbutit să iasă victorioasă din o mare parte a acestor greutăţi. In corul final s'au distins, pe lângă orchestră, atât cvartetul compus din doamnele *Veturia Triteanu* şi *Emilia Mayer* şi din domnii *W. H. Heermann*, cântăreţ de operă şi *Wilhelm Orendt*, cât şi corurile mixte ale reuniunilor germane. Dl director de muzică *I. L. Bella* merită toată lauda pentru curajul şi râvna, cu care a instruat şi condus celebra simfonie a lui Beethoven. A asistat public numeros şi ales, care n'a fost sgârcit la aplauze.

*

Catedră pentru studii talmudice. In oraşul Frankfurt pe Main, este vorba să se înfiinţeze o universitate din donaţiuni făcute mai ales de evrei; iar la universitatea aceasta în locul facultăţii de teologie creştină se va ridica o catedră pentru cercetări talmudice, — dacă o va permite guvernul german.

*

Altă dare. Colegiul comunal din München a hotărât, cel dintâi în Germania, să primească propunerea de a se înfiinţa o nouă dare, şi adecă — darea pe pisici.

*

Mulţămită. De D-zeu trimisul, marele binefăcător al neamului nostru, dl *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dona în scopul pictării bisericii noastre suma de 200 cor., pentru care faptă marinimoasă, în numele credincioşilor din filia mai jos semnată, mă simt plăcut obligat a-i aduce cele mai simţite mulţămite. Pogăneşti, la 3/16 Iunie 1911. *Petru Stefu* paroh.

*

Păstravi. *Astăzi, Mercuri, se capătă în restaurantul Brote păstravi proaspeţi.*

*

† Nicolau Albani, înv. domenial pensionat, a decedat în 18 Iunie a. c. la 10 oare seara, în anul 59-lea al etăţii sale şi a fost înmormântat Marţi, în 20 l. c. la 3 oare, după a. în cimiterul comun din Făgăraş. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

In contra alcoolului. Lucrătorii din Braşov vor convoca o adunare generală, care se va ocupa cu oprirea vânzării de beuturi alcoolice în localurile publice de pe teritorul comitatului Braşov; şi anume se va face propunerea, ca toate cârciumele de pe acest teritor să fie ţinute închise începând de Sâmbătă seara până Luni dimineaţa.

*

Mulţămită. Onoratul comitet al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, condus de năzuinţele sale nobile umanitare din trecut, mi-a pus la dispoziţie şi de astădată 12 broşuri şi 9 penale, procurate din mijloacele reuniunii, pe cari le-am distribuit ca premii elevilor mei cu ocazia examenului anual ţinut în 18 Iunie n. a. c. Pentru aceste daruri, mă văd plăcut îndemnat a exprima Onoratului comitet profunda mea mulţămită. *Candid Popa*, învăţător.

*

Hoţi în biserică. Ni se scrie, că în noaptea zilei a treia de Rusalii au întrat făcători de rele în biserica gr. ort. română din Cristur, şi au furat mai multe lucruri sfinte, potir, disc, stea, copie, linguriţă, cruci, cutia cu sfânta cuminecătură etc. Hoţii urmăriţi de jandarmerie, încă nu au putut fi prinşi.

*

Mulţămită. Domnul *Vasile de Stroescu* a trimis şi bisericii noastre suma de 200 coroane, în scopul de a o repara. Ii esprimăm pentru aceasta sincerile noastre mulţămiri. Rapoltel, 3/16 Iunie 1911. *Radu Jantea*, paroh gr. ort. român, *Mărunţ Toader*, epitrop.

*

Jertfa albinelor. Dintr'o stupărie din apropierea oraşului Igló a eşit un roi de albine şi s'a lăsat asupra unui ţăran, care muncea cu doi cai în câmp. Omul a căzut ameţit de împunsături şi a fost dus la spital. Caii au perit amândoi în urma împunsăturilor de albine.

*

Dela „România Jună“. Dumineca trecută s'a ţinut o şedinţă festivă în localul societăţii academice social-literare „România Jună“ din Viena. A vorbit dl Ioan *Grămadă*, ţinând o conferenţă în onoarea profesorului universitar Nic. Iorga, care atunci a împlinit vârsta de 40 ani.

*

Una-alta. Un articol de fond, apărut într'o foaie socială-culturală, vorbeşte despre *mitropolia actuală a Transilvaniei* şi despre *arhidieceza Sibiiului*. Când unii confraţi de dincolo de graniţă ar scrie, că Transilvania este astăzi o *mitropolie* şi că arhidieceza noastră poartă numirea de „*a Sibiiului*“, n'ar fi tocmai mirare; însă când un organ românesc dela noi îşi zăpăceşte cetitorii cu asemenea superficialităţi şi potioniri, — e cel puţin regretabil.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Programa examenelor

dela gimnaziul gr.-or. român din Brad cu finea anului şcolar 1910/911.

In 21 Iunie n., cl. IV. Religia, Româna şi Botanica; cl. III. Latina; cl. II. Istoria naturală şi Geometria; cl. I. Maghiara; cl. I.—IV. Gimnastica.

In 22 Iunie n. cl. IV. Maghiara; cl. III. Româna şi Istoria; cl. II. Latina; cl. I. Aritmetica şi Geometria.

In 23 Iunie st. n., cl. IV. Algebra; cl. III. Geografia; cl. II. Româna şi Maghiara; cl. I. Latina. Examenul scripturistic cu privatiştii.

In 24 Iunie n., cl. IV. Germana; cl. III. Aritmetica; cl. II. Religia şi Geografia; cl. I. Româna. Examenul verbal cu privatiştii.

In 26 Iunie n., cl. IV. Istoria; cl. III. Maghiara, Germana şi Geometria; cl. II. Aritmetica; cl. I. Istoria naturală; cl. I.—IV. Cant.

In 27 Iunie n., cl. IV. Latina şi Geometria; cl. III. Religia; I. Religia şi Geografia.

In 25 Iunie st. n. examen cu cl. III. şi IV. elementară.

Incheierea anului se va întâmpla în 29 Iunie st. n.

Brad, la 2/15 Iunie 1911.

Direcţiunea.

Intimpinare.

Suntem rugaţi să publicăm următoarele:

Onorată Redacţiune! Sub masca durerii pentru interesele gimnaziului din Brad, un anonim prezintă, în nr. 57 al „Telegrafului român“, corpul profesoral atât de învrăjbit şi sfâşiat de patimi, încât gimnaziul ar sta numai ca frunza pe apă şi demult s'ar fi înecat, de n'ar fi fost un oarecare „leu“ să-l mântuie.

Gimnaziul nostru tocmai acum stă în pragul unui pas hotăritor. In anii din urmă aproape din toate ţinuturile româneşti a întrat filerul săracului pentru ridicarea lui, şi se stie că tocmai acum se face, în ministeriu, cenzurarea planului noii zidiri. E natural deci, că informaţiuni, ca cea amintită, fac un rău nemăsurat gimnaziului şi ne miră cum, om cu mintea întreagă, le poate da în vileag.

Nu numai forurile şcolare, dar şi publicul din afară, în cerc foarte larg ştie, că unele anomalii, ce s'au ivit în vremea din urmă la noi, şi cărora în mare parte li s'a pus capăt, derivă din starea bolnavă a unui singur om, pe care fatalitatea îl mână a se învrăjbi cu o lume întreagă şi pe care însuşi anonimul îl numeşte „mâna sacrilegă cu conştienţa tulburată“.

Pentru aceea însă şcoala noastră îşi urmează calea sa normală, după cum s'a constatat de organele competente chiar în zilele acestea.

Raportul anual al directorului, stabilit cu aprobarea unanimă a corpului profesoral, nu e decât o înşirare de fapte şi cifre rigide şi nu atinge nici o persoană.

Dacă omului bolnav i-a venit să facă personalităţi şi să arunce în dragă voie inzulte, în plină şedinţă a reprezentanţei gimnaziale, ca din senin asupra tuturora, nu trebuia nici o sforţare „leonică“ dela prezident pentru a introduce calmul cuvenit, pentru-că în ori ce şedinţă de corporaţiuni celui ce produce animozităţi i se ia cuvântul.

Desfidem pe anonimul corespondent să ne poată dovedi, fie numai cu două slove dela cei cari şi-au anunţat abzicerea din comitet, că ar face-o aceasta din pricina noastră.

Poate să fie avut gânduri cât de bune corespondentul, dar le-a prezintat greşit şi a făcut un serviciu foarte rău şcoalei.

Primiţi, onor. redacţiune, încredinţarea deosebitei noastre consideraţiuni.

Brad, 30 Mai (12 Iunie) 1911.

Ştefan Albu, prof., dir. prov. *Vasile Boneu*, prof. *Dr. I. Radu*, prof., *I. Kéri*, prof., *Dr. Traian Suciu*, prof., *Mihail Stoia*, preot înv., *Ioan German*, înv. preot.

Poşta redacţiei.

Dlui Ioan Vătăşan, paroh, Căpâlna de sus. Condiţiunile de primire în şcoala de cadeţi împreună cu procedura ce e de urmat, s'au publicat în numărul 40 al ziarului nostru, anul curent. Cetiţi-le şi vă conformaţi.

Cărţi şi reviste.

Sistemele de arendare aplicate pe moşiile Academiei Române, studiu economic, de Dr. D. *Busuiocescu*, inspector agricol. Ed. Ac. Rom., Bucureşti, 1911. Un vol. de 106 pp. Preţul 2 lei.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică nr. 12 1911 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: George Murnu. Expoziţia tinerimii artistice din Bucureşti. Cinc. Pavelescu. In goana artei. Fabulă. Păsările nopţii. Veşnicei iubite. Trandafirul şi stejarul. Cinc. Pavelescu. Cântec spaniol. Cântec (poezii). Ion Gorun. Răsplată meritată. A. Cilugăru. Copacul (poezie). L. Rebreanu. Nevasta. Maria Cunţan. Cântece (poezie). Cronică: Literatura ardeleană în Academie. † Ioan Adam. Cincinat scoate volum. Carmen Sylva şi scriitorii români. Tipuri din Budapesta. Literatura germană la noi. „Plugarul“, Neoiobăgia. O victimă a diletantismului. Liga Culturală. † Aurel Bratu. Notiţe. Ilustraţiuni: 14 ilustraţiuni dela expoziţia tinerimei artistice din Bucureşti.

Fundaţiunea Dr. Petru Şpan.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor din secţiunea pedagogică a înfiinţat o fundaţiune în amintirea primului ei prezident, a regretatului profesor seminarial Dr. Petru Şpan.

Scopul fundaţiunii este a se da ajutoare membrilor societăţii spre a face escursiuni de studii în străinătate, eventual de a-şi completa studiile pedagogice la vre-o şcoală de specialitate din apus.

La acest fond au binevoit a contribui următorii:

George Gligor, înv. 1 cor., George Perian, paroh 2 cor., Teodor Cinchendea, înv. 1 cor., Octavian Berghezan, Nicolae Stefan, câte 2 cor., toţi din Şugag. Nicolae Vulcu, Nicolae Oancea, paroh, câte 1 cor., ambii din Petrifalău. Nicolae Popovici, Alexandru Herlea, câte 1 cor., Nic. Herlea 5 cor., George Herlea 1 cor., N. Mihăilă 5 cor., Dr. Mihu 10 cor., I. Iosif 1 cor., Nicolae Macarie 2 coroane, toţi din Vinerea. George Babeş, paroh, Sohodol 5 cor., George I. Nan 1 cor., Elena I. Nan 40 fileri, Achim Măsari 1 cor., V. Elena Nan 40 fileri, toţi din Herman. Ioan Căciulă, Turcheş 20 fileri. Din colecta dela popor 4 cor. 72 fileri, Simion Borţan, înv., Ioan Popa, paroh, câte 1 cor., toţi din Slimnic. Iacob Terchilă, paroh 1 coroană, Ioachim Mohan 10 fil., ambii din Copşamică. Nicolae Răchiţan, Galeş 1 coroană, Ioan Tatu, paroh 1 cor., Simion Dragoman, înv. 50 fileri, Ioan Oana, I. Giurgiu, Simeon Iacob, câte 20 fileri, Ioan Tatu, Dragoman, înv. pens., câte 10 fileri, Ioan Ienciu, Simion Giurgiu, câte 20 fil., Sim. Tatu, Simion Dume, Dumitru Duma, câte 10 fileri, Ioan Petru 60 fileri, Ioan Dragoman, Paraschiva Dragoman, câte 20 fil., Aron Ienciu 10 fil., Ioan Dămian, Puma Simion, câte 20 fil., toţi din Ţichindeal, Scorobeţiu, Alexandru Ioan, Ioan Coman Cătană, Simion Alexandru, câte 1 cor., I. Brâncovean 50 fil., Toma Alexandru, Ilie Sărătean, câte 1 cor., Ilie Copocar 50 fil., Toma Coman 20 fil., Ana Coman, Ioan Borcea, Simion Coman, câte 10 fil., Tiban şi Stoica 14 fileri, Ioan Ganea 40 fileri, Ioanichie Coman 20 fileri, toţi din Roşia, Ioan Oţoiu 2 cor., Valer Savu, Ioan Pop, N. Boeriu, paroh, Florica Boeriu, câte 1 cor., toţi din Aciliu, Radu Jantea 1 cor., Maruntţ Toader, N. Josan, câte 10 fil., din Rapoltel, Nicolae Ştircu, paroh, Ioan Petruţesc, înv., câte 2 cor., din Pricaz, N. Georgescu, paroh, Strei Săcel 2 coroane, N. Părăian, înv., Ocolişul-mare 1 cor., V. Făraş, Zenovie Popoviciu, S. Luca, câte 2 cor., Victor Popea 60 fileri, din Satulung, Miron Bucşa, paroh 50 fil., Filon Albu 2 cor., George Albu 40 fil., toţi din Curciu, Iosif Bosa, paroh 40 fil., Biserica 66 fil., Elisaveta Pascu 20 fil., N. Pascu 50 fileri, din Ceru-Bocăinţi, Alex. Jurca, 30 fileri, Alexandru Jurca, înv., N. Adamovici, câte 1 cor., N. Adamovici, paroh 2 cor., din Bucium-Poeni, Ioan Branişte, paroh, G. Fleşariu, câte 1 cor., Stefan Comşa, Vasile Fleşariu, câte 20 fil., din Toarcla, Ilie Piso, Dimitrie Branea, înv., Simion Piso, Victor Slavescu, paroh, Sim. Iancu, notar, câte 1 cor., din Mohu, Maniu Lungu, paroh 4 cor., Iacob N., Coman Droc, câte 1 cor., Ioan Vidrighin, înv. 1 cor. 50 fil., Nicolae Jiean, Stan Severin, Nicolae Creţu, Şerban Cioran, înv., câte 1 cor., Emilian Cioran, paroh 3 cor., N. N., Bucur Sasu, înv., câte 1 cor., Em. Dancăş 2 cor., din Răşinari, Ilarie Comşa, învăţător, Mândra, Irimie Socaciu, înv., Ţânţari, Ilarie Cocan, paroh, Mândra, câte 1 cor., I. Socaciu, prof., Braşov 2 coroane, Ioan Cocan, înv., Mândra 1 cor., Toma Podea 50 fil., Iordache, Ilie Aleman, Ioan Prie, câte 1 cor., Ioan Roman 50 fil., Oct. Sames, N. N., câte 1 cor., din Săcădate, Daniil Săroiu 1 cor., Andreiu Floaşiu 50 fileri, Pantilimon Banciu 30 fileri, Petru Iuga 50 fileri, din Tilişca, George Popica, N. N., câte 1 cor., Neagovici Negoescu 1 cor. 50 fileri, Iosif Coloj 20 fileri, George Zaharia 30 fileri, din M.-Bodza, Elie Ioanovici, paroh 1 cor. 20 fileri, G. Buda 20 fileri, Teodor Pop 40 fileri, din Şoimuşul-român, Valeriu Pană, înv. 1 coroană, Ioan Banciu 5 cor., T. Dobru 1 cor., „Poporul“, institut de credit, D. Banciu, farm., câte 2 cor., Iosif Sârbu, N. Tâmpănariu, câte 1 cor., „Cassa de păstrare“ 6 cor., Const. Herţia 2 cor., din Sălişte, N. Tâmpănariu, Galeş 1 cor., Ionel Comşa 5 cor., Nicolae Petruţiu, Ionel D. Comşa, câte 1 coroană, Paraschiva R. Popa 2 cor., Dr. I. Lupaş 5 cor., Corpul învăţătoresc 10 cor., din Sălişte, Ioan Stoica, Prisaca 1 coroană, Sergiu Median 5 cor. Avram Dan, Stanca câte 2 cor. George Tatar 3 cor. „Agricola“ 10 cor., Dr. Dumitru Stefan 4 cor., Ioan Bailă 2 cor., Vasiliu Aldea 3 cor., Dr. A. Moga 5 cor., Leontina Roman, Ermina Păcurar câte 3 cor., Nicolae Lazar, George Aldea, Ioan Pavel, Ambrosiu Tatar câte 2 coroane.

(Va urma).

Nr. 477/911. (187) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Dobârca**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs conform Venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 7 Iunie 1911 Nr. 6764 cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale, afară de congruă.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat, oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Mercurea, 15 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

„VIITORUL“, institut de credit şi economii societate pe acţii în Ocna-Sibiiului (Vizakna).

Prospect.

Adunarea generală extraordinară a institutului de credit şi economii „VIITORUL“ societate pe acţii, ţinută la 13 Iunie st. n. 1911 a decis urcarea capitalului societar dela 50.000 cor. la cor. 100.000 prin emiterea alor 500 acţii în valoare nominală de câte cor. 100 încredinţând direcţiunea institutului cu îndeplinirea întregei operaţiuni.

Pe baza mandatului primit avem onoare a vă prezenta următorul:

Plan de emisiune:

1. Institutul de credit şi economii „VIITORUL“ societate pe acţii în **Ocna-Sibiiului** (Vizakna) urcă capitalul societar dela cor. 50.000 la cor. 100.000 prin emiterea alor 500 acţii nouă în valoarea nominală de câte 100 cor.

2. Iscălirea acţiilor şi însinuarea la acţiile neoptate se face pe contrapagina prospectelor, resp. pe listele de subscriere aflătoare în biroul institutului şi la persoanele încredinţate din partea direcţiunii şi se încheie cu 31 August 1911 st. n.

3. Fiecare acţionar vechiu al institutului are drept să opteze şi iscălească după fiecare acţie vechie, care o are din I-a emisiune, câte o acţie nouă pe lângă preţul nominal de cor. 100 şi cor. 2 spese de emisiune, adecă total 102 cor. de acţie.

4. Acţiile neoptate de acţionarii vechi se vor vinde cu preţul de 110 cor. şi cor. 2 spese de emisiune total deci K. 112 de acţie, rezervându-şi direcţiunea dreptul de a primi sau respinge semnările acestea de acţii fără nici o motivare.

Suma peste nominalul acţiei întră în fondul de rezervă.

5. Cu ocazia iscălirei acţiilor este a se plăti de acţie a) K. 10 resp. b) K. 20 plus K. 2 spese de emisiune, iar în decurs de 2 luni după trecerea terminului de subscripţie adecă până la 30 Octomvrie a. c st. n. 20% (20 K.) de acţie.

Restul de 70% se va achita în ratele următoare:

Până la 1 Februarie 1912 20% — K. 20 de acţie.
„ „ 1 Maiu „ 20% — K. „ „ „
„ „ 1 Iulie „ 20% — K. „ „ „
„ „ 1 Septemvrie „ 20% — K. 10 „ „

6. Plătirile se fac până la espirarea terminului de subscriere la mâna detentorilor listelor, după espirarea acestui termin numai la cassa institutului.

7. După ratele plătite institutul plăteşte 5% interese dela ziua plătirei, iar după ratele restante incasează 6% interese de întârziere şi îşi rezervă dreptul de-a proceda faţă de restanţieri conform §-lui 10 din statute.

8. Acţionarii vechi sunt rugaţi a-şi prezenta acţiile lor (fără cupon) împreună cu declaraţia de optare la biroul institutului până în 31 August 1911 st. nou pentru a le provedea cu clauzula optării.

După clauzulare acţiile se înapoiază.

9. Pentru cuitarea ratelor solvite se vor da titli provizori, iar contra acelora se vor libera după achitarea totală a preţului acţiile originale.

10. Acţiile plătite până la finea anului 1912 se vor împărtăşi începând cu 1 Ianuarie 1913 de toate drepturile statutare la fel cu acţiile vechi şi vor participa la dividenda anului 1913.

11. Adunarea generală proximă, care va lua la cunoştinţă îndeplinirea acestei operaţiuni, are dreptul a ridica sau reduce suma capitalului, — după cum se vor face subscrierile, — şi în acest senz se va face şi modificarea statutelor.

Din şedinţa direcţiunei ţinută în 13 Iunie st. n. 1911.

(194) 1—1 **Direcţiunea.**

Nr. 7026 Bis. 1911. (196) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de a III-a clasă **Ruda** cu filiile **Plop** şi **Poeniţa-Voeni** se publică din oficiu concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenţii vor aşterne suplicele concursuale, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 7/20 Iuniu 1911.

Consistorul arhidiecezan

Anunţ de licitaţiune.

Duminecă în 19 Iunie (2 Iulie) **a. c.** se dă prin licitaţiune minuendă în intreprindere facerea a 250.000 de cărămidă pentru biserica din Şugag.

Licitaţiunea se va ţinea la 2 oare d. a. în şcoala confesională din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua amintită dimpreună cu documentele recomandatoare ce vor fi având.

Condiţiunile de licitare şi lucrare se pot ceti în fiecare zi dela 8—11 oare la oficiul parohial.

Intreprinzătorul nu are dreptul de a pretinde diurne s'au alte spese de călătorie.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţie sunt datori a depune un revers că cunosc condiţiunile sub cari se dă această lucrare în întreprindere şi se supun acelora sub urmările legii.

Şugag, în 4/17 Iunie 1911.

Pentru epitropia bis.:

G. Perian
par. gr. or.

Nicolae Bogdan
epitrop I.

(193) 1—3

Nr. 469/1911. (191) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din **Broşteni**, tractul Mercurei, prin aceasta să scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane din repartiţii de pe popor, iar restul până la 1000 coroane se va cere dela stat. La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această şcoală.

Invăţătorul ales este deobligat a învăţa pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce şi a cânta cu ei în biserică şi a ţinea strană în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii au aşi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Mercurei, având a se presenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Broşteni, 24 Maiu 1911.

Ioachim Marcu
paroh, prez. com. par.

Vidi: **Avr. S. Pĕcurariu**
protopresbiter.

Nr. 423/1911 prot. (185) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Proştea**, protopresbiteratul Agnitei, în urma ordinului P. V. Consistor Arhidiecezan din 26 Aprilie 1911 Nr. 4869 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima anunţare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Petenţii să-şi trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 31 Maiu 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

O chilie mobilată cu întrare separată este de închiriat pe Strada **Schewis Nr. 5.** (199) 1—3

S'a furat

un cal murg cu 2 pete albe pe spinare de 15 ani bătrân şi **o iapă neagră** de mijloc de 10 ani bătrână. Cine va afla de ei are să primească o remuneraţiune **de 100 coroane,** şi a se adresa la Dl

Ioan Opriş
în **Poplaca** (Nr. 218) u. p. **Nagyszeben.**
(195) 1—2

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 19—40

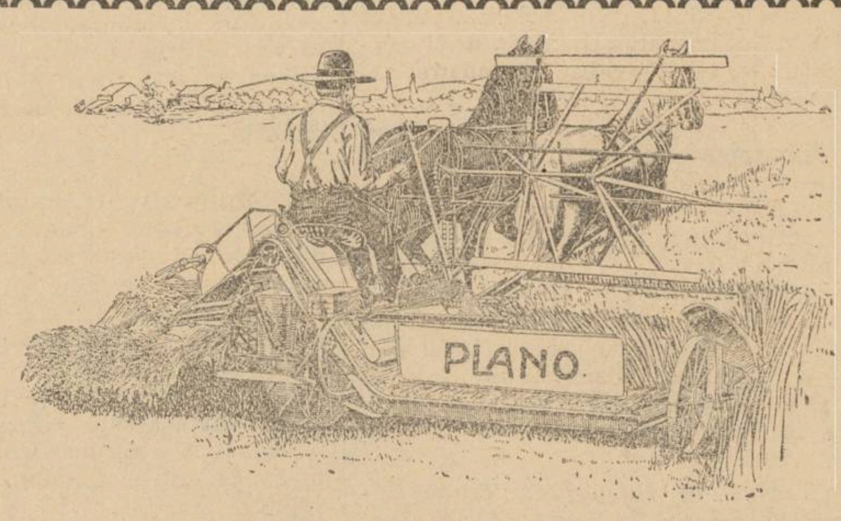

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de maşini agricole şi industriale, precum şi mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

Are onoare a anunţa pentru sezonul de vară tot soiul de maşini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, maşini de secerat** cu şi **fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu preţul cel mai redus şi pe lângă garanţie, **cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii** etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-şi putea fieşte cine alege după plac, **cu preţurile cele mai reduse şi condiţiuni foarte avantagioase.**

Cine doreşte a-şi procura astfel de maşini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce doreşte, — şi să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 6—10

Vreai să ajungi milionar??!!..

Atunci **nu întârzia** a cumpăra cel puţin **un** loz **două** dela **Banca Hipotecară Ungară,** cari de prezent sunt **celea mai de valoare** şi **celea mai căutate,** fiind **garantate din partea visteriei statului!!..**

6 trageri anual!!.. Tot lozul trebuie să se tragă şi să câştige necondiţionat!!.. Celea mai mari şanse de câştig!!..

Iată **câştigurile principale:** Cor. **Un milion,** apoi coroane **500,000, 300,000, 100,000, 2** de **75,000, 50,000, 30,000, 3** de **10,000,** şi nenumărate câştiguri mai mici, **cari ies în fiecare an la sorţi!**

Grăbiţi cu comandele, căci **tragerea viitoare** va fi **deja**

în 25 Iunie a. c.

Pentru a înlesni cumpărarea acestor lozuri oricui, le vindem şi pe rate lunare şi anume de prezent pe:

33 rate lunare de câte 6 coroane.

Deja după achitarea ratei prime participă fiecare cumpărător la joc, iar câştigul este în întregime al lui. **Cu plăcere trimitem oricui prospectul cu explicările necesare.** Binevoiţi a ne trimite adresa. Abonamentul listei de trageri e 2 cor.

Notăm cu ocaziunea aceasta, că **la ultima tragere** a lozurilor dela institutul „Pesti Hazai“ din **5 Iunie a. c.** câştigul principal de **200,000** coroane a picat pe Seria 5210 şi Numărul 29, iar al doilea de **25,000** coroane pe Seria 5559 şi Numărul 26.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(190) 2—2

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 11/24 Iunie 1911. Nr. 62.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 6644 Școl. 1911.

CONCURS.

La seminariul arhidiecezan a devenit vacant **un post de profesor** în secțiunea pedagogică cu studiile: matematică și geometrie, fizică, istoria naturală și chemie, pentru a cărui ocupare se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Petițiunile de concurs sunt de a se înainta la conzistorul arhidiecezan, provăzute cu următoarele documente:

1. Carte de botez,
2. Absolutor teologic,
3. Diplomă de profesor pentru institutele pedagogice de stat, respective diplomă de profesor pentru școalele medii de stat, din specialitățile indicate,
4. Testimoniu despre serviciul de până acuma,
5. Alte eventuale documente recomandatoare.

Dotațiunea împreunată cu acest post de profesor este, în primii doi ani provizorii, coroane 1600 și 300 coroane bani de cuartir.

Consistoriul arhidiecezan.

Supremația.

Sibiiu, 23 Iunie n.

Se vorbea în articolul lui „Magyar Nemzet“ cu care ne-am ocupat în prim-articolul din numărul trecut, că supremația maghiară asupra celoralalte popoare din patrie trebue susținută, căci altcum țara aceasta încetă de a mai fi numai maghiară, ci va fi și slovacă, română, sârbă și germană. Cum înse Sașii sunt oameni buni și ascultători, o parte din supremație li se dă și lor, ca să o exercieze asupra Românilor, primejdioși, și pentru Sași, și pentru Maghiari.

Nu știm, dacă cuvântul e bine ales, și dacă se cuvine să se vorbească despre *supremație* în țara noastră, în care prin legi sunt sterse toate prerogativele, toate privilegiile, de cari se bucurau mai nainte anumite pături sociale. Poatecă mai corect ar fi să se vorbească de *eghemonie*, căci cuvântul acesta exprimă dreptul de *conducere*, pecând supremația e mai mult *stăpânirea* unora peste alții. Ne aducem aminte, cum odată un deputat *sas* a explicat în dietă deosebirea dintre aceste două cuvinte, și a declarat, în numele tuturor colegilor sei, că nu recunoaște nici un drept de supremație a poporului maghiar asupra celoralalte popoare din patria aceasta, dar îi recunoaște dreptul de a fi conducător, deci *eghemonia!*

Acest drept, de a avea rol conducător în toate afacerile statului, a fost recunoscut pe seama poporului maghiar și din partea politicei române, totdeauna. E doară poporul cel mai număros în patrie, are aristocrațime, inteligență, avere, cultură, în măsură mai mare decât toate celelalte popoare, — deci se cuvine, ca să stee pus în fruntea celoralalte. N'a cerut nime niciodată dintre Români, ca din guvernul țării să facă parte și ei, ca la centru, limba oficioasă să fie și cea română, ci au recunoscut și acceptat Românii, că la guvern, în parlament, și la judecătoriile supreme, numai o limbă poate fi admisă ca limbă oficioasă: *limba statului*, limba maghiară. Dar în jos, acolo unde funcționarii vin în atingere cu poporul, la administrație, în justiție, la căile ferate: doresc Românii să se respecteze limba poporului, care nu poartă nici o vină, că nu știe ungurește, și nu poate comunica cu cei puși, ca să-l servească, decât numai în limba sa maternă, în limba românească! Mai cerem apoi instrucție pe seama poporului *în limba sa* în școalele elementare, în urma convingerei pe care o avem, că fiecare popor își poate primi cunoștințele trebuincioase, cultura necesară, *numai în limba sa.* Cerem deci lucruri, pe cari le cer și Sașii. La rolul de conducere însă nu ne gândim!

Dar se spune, că pentruce trebue susținută supremația maghiară în patria aceasta? Pentrucă dispărând ea, s'ar face loc pe seama *egalității politice*, lucru care trebue împiedecat. Se scapă însă din vedere, că peste decretarea egalității de drept, a egalității politice, s'a trecut deja de mult, atunci, când au fost sterse privilegiile cele vechi, de cari se bucurau numai o seamă de oameni. Egalitatea politică a fost proclamată la anul 1848, prin faptul, că toate păturile sociale, toate clasele și toate popoarele au fost primite între zidurile constituției patriei noastre, pentru a munci toate împreună spre binele și fericirea ei, și pentru a se bucura toate de drepturile pe cari mai nainte le eserciau numai unii dintre cetățenii de stat.

Nu se poate vorbi deci în patria noastră despre nimicirea egalității politice și susținerea supremației maghiare asupra celoralalte naționalități atunci, când avem lege positivă despre *egala îndreptățire* a naționalităților, (deși, durere, numai pe hârtie) decât numai cu gândul, de a ne reîntoarce la vremile de înainte de 1848, când se aflau în țara aceasta stăpâni și iobagi, nu cetățeni cu egale drepturi și datorințe. Iar cel ce se poartă cu asemenea gânduri, ar trebui să se gândească și la aceea, că izbutind să mâne lumea îndărăt cu aproape trei sferturi de veac, ceeace noi nu credem și nu admitem, ar trebui să stee gata pentru a întimpina și toate urgiile acelor vremi de tristă amintire.

Nu se poate vorbi la noi despre neadmiterea egalității politice, când supremul factor al statului, Regele, a declarat de atâtea ori, că nu va tolera nici odată, ca o naționalitate să se facă stăpână peste alta, ci toate au să fie în monarhia sa *egal îndreptățite.* Să ne aducem numai aminte, cum la 1860 și-a exprimat Maiestatea Sa resoluta determinare de a păși acolo unde se ciocnesc interesele deosebitelor limbi și naționalități *„cu toată resoluțiunea* (auf das entschiedenste) *în contra forței de orice natură, și în contra oricărei apăsări, provocări, împintenări, ori înveninări a contrastelor naționale, sau de limbă“.* Iar cuvintele Monarhului noi așa știm că sunt cuvinte sfinte, de cari se ține El, și au să se țină și cei ce-l reprezintă!

Și cumcă Maiestatea Sa nu s'a schimbat de loc în privința aceasta, ni-a spus-o nu de mult în ziariul „Budapesti Hirlap“ un amic al decedatului *Bánffy Dezső*, fost ministru-prezident ungar, în destăinuirile făcute cu privire la numirea acestuia de ministru-prezident și la căderea sa, făcând în ele mărturisirea, că Maiestatea Sa a pus și lui Bánffy, *„ca fiecărui ministru-prezident ungar“*, condițiunea, de *„a nu se atinge de autonomia bisericească, școlară și politică a naționalităților* nemaghiare“, — din care motiv nici nu l-a lăsat, ca el, Bánffy, să fie ministru de interne, așa cum ar fi dorit Bánffy și partidul seu. Și vina lui Bánffy e, și a celoralalți foști ministri-prezidenți ungari, că nu au împlinit această condițiune pusă lor totdeauna din partea Coroanei!

Dar nu pot să iee poziție în contra egalității politice și să preamărească ori să dorească supremația, — numai din motivul, că se împarte, de azi pe mâne, poatecă numai în imagine, și cu ei, — compatrioții noștri Sași, cari știu, că asuprirea altor neamuri este o nedreptate ce se răsbună, și cari s'au văzut odată îndemnați să repare nedreptățile pe cari le-am îndurat în trecut dela ei pe acest pământ al Ardealului. Când adecă, la ordin preaînalt, dieta Ardealului a ridicat la anul 1863 națiunea română din starea de umilință de mai nainte la rangul de a patra națiune egal-îndreptățită a Ardealului, raportorul *sas*

FOIȘOARĂ.

Un memoriu.

In sesiunea ordinară din anul acesta a „Academiei Române“ s'a accentuat necesitatea ridicării cât mai grabnice a unei clădiri noi pe seama bibliotecii Academiei, și s'a decis cererea unui ajutor de stat în scopul acesta, în sumă de trei milioane lei. Hotărârea aceasta a fost adusă pe temeiul următoriului memoriu privitor la clădirea bibliotecii Academiei Române, presentat Academiei din partea unei delegațiuni încredințate cu studiarea chestiei:

„Una din piedicele mari care stânjinesc în țara noastră desvoltarea studiilor științifice și rĕzpândirea cunoștințelor în toate direcțiunile, este lipsa de biblioteci. In anii din urmă institutele științifice de pe lângă Universități au început a fi înzestrate cu aparate și cu materiale necesare pentru îndeplinirea menirii lor. Pe lângă ele au început a se forma și biblioteci speciale, de cari se pot folosi cei ce fac cercetări în specialitățile respective. Studenții universității din capitală mai găsesc un mare ajutor în biblioteca pe care le-a dăruit-o M. S. Regele, când a înființat pentru acea tinerime Fundațiunea Universitară Carol I.

Biblioteca Academiei înlesnește tuturor studiile și cercetările în măsura ce-i îngăduesc puținătatea mijloacelor, strâmtorarea și nepotrivirea localului.

Lipsește însă până acuma o Bibliotecă a Regatului României, în care să fie adunate principalele publicațiuni din toate științele și care să fie așezată într'un local destul de cuprinzător pentru o largă desvoltare în viitor, destul de sigur spre a păstra colecțiunile dintr'însul ferite de orice primejdie din afară și din lăuntru, destul de practic instalat spre a se putea pune cu înlesnire acele colecțiuni la îndemâna învățaților.

Pentru a se desvolta în țară o adevărată activitate, fără de care progres real în cultură nici nu se poate închipui, este de absolută necesitate a se întemeia cât mai în grabă o mare bibliotecă.

O asemenea bibliotecă este de o necesitate cu totul imperioasă pentru studiile de caracter național: istoria, literatura, limba, arta națională — cu un cuvânt toate manifestările trecute și actuale ale vieții politice, economice și culturale ale neamului nostru. Aceste studii sunt de o însemnătate capitală pentru noi și ele nu se pot face în centre științifice străine, ci numai în colecțiunile adunate și organizate în țară.

*

Academia Română, dela începutul activității ei, a simțit această lipsă și și-a dat toate silințele să o înlăture — în marginile modestelor ei mijloace. Mai mult prin donațiuni și prin schimb de publicațiuni ea făcuse în întâii ei ani de activitate un bun început de bibliotecă cu cărți prețioase pentru istoria națională, un început de colecțiuni de manuscripte și de documente vechi românești, de colecțiuni de monete, de stampe, de portrete istorice și de hărți geografice vechi privitoare la Români. Acest început a fost în pericol de a fi nimicit la 1884, când a izbucnit focul într'o aripă a universității, în care Academia ocupa trei săli. Colecțiile adunate până atunci au trebuit să fie scoase în fugă de soldați — spre a fi ferite de foc — și aruncate în dosul monumentului lui Mihaiu Viteazul, iar după câteva ore duse repede înlăuntru spre a fi ferite de ploaie. Cu această mutare s'au făcut pagube serioase, cari numai pe încetul și în parte au putut fi reparate.

De atunci încoace Academia, prin silințe înzecite și printr'o lucrare stăruitoare, a adunat o bibliotecă însemnată care crește an cu an. Pe lângă publicațiunile numeroase pe cari le primește în schimb dela Academii, instituțiuni științifice și învățați din străinătate — s'au procurat și se procură și publicațiuni din deosebitele științe. S'au adunat și se adună cărți vechi și nouă, cari privesc pământul și neamul românesc, țerile și popoarele vecine, precum și rămășițele scrise scăpate de vitregia timpurilor trecute cari privesc vieața religioasă, economică, culturală, juridică și politică a Românilor din toate timpurile și din toate locurile.

S'a adunat astfel o colecție de manuscripte slavone, românești, grecești, scrise sau folosite în țerile noastre, cum nu s'a mai strâns niciodată; s'au adunat documente, acte și scrisori în limbile slavă, română, grecească, etc. privitoare la toate manifestările vieții românești în trecut; hărți geografice, stampe, portrete vechi și o bogată colecție de fotografii.

S'a adunat neprețuita colecțiune de cărți vechi românești sau în limbile slavă, grecească și altele, tipărite în țara noastră începând dela 1508, unele în exemplare unice, altele de cea mai mare raritate, cari au fost descrise în *Bibliografia românească veche.*

Biblioteci întregi, adunate cu mari sacrificii, cu mult zel și cu mare pricepere, au fost introduse în biblioteca Academiei, cum a fost a răposatului istoric A. Papiu Ilarian, a d-lui Dimitrie C. Sturdza Scheianu, a Episcopului Dionisie al Buzăului, a Mitropolitului Iosif Naniescu al Moldovei, a Colonelului Papazoglu și altele.

(Va urma),

al proiectului de lege, prezentat dietei în materia aceasta, *Trauschenfels*, a motivat acceptarea proiectului de lege cu cuvintele următoare:

„... Vrem să dăm naţiunei române o patrie, în care ea până acuma a fost numai tolerată... Făcând aşa, săvârşim numai un act al dreptăţii... Căci e numai cu dreptate, dacă naţiunei române îi deschidem în patria noastră *cea mai deplină îndreptăţire egală cu celelalte naţiuni*, cari erau încinse cu legătura uniunei patriotice... Dând fraţilor Români mâna frăţească, îi vom încredinţa, că-i bineventăm din inimă în legătura noastră frăţească, şi că *ne ţinem de cea mai sfântă datorinţă de a le face de aci încolo dreptate în toată privinţa* nu numai spre a şterge nedreptatea timpurilor trecute, ci şi pentrucă numai prin aceasta vom pune pe bazele cele mai sigure concordia cea atât de trebuincioasă patriei noastre şi iubirea frăţească între naţiuni, iar prin aceasta înflorirea şi fericirea iubitei noastre patrii“...

Şi să nu se uite, că declaraţia aceasta a fost făcută de *Trauschenfels*, nu în numele său, ci în numele întregului popor săsesc!

Noi nu putem împiedeca pe nime, ca uitând declaraţiile şi angajamentele loiale din trecut, să se gândească la *supremaţie* faţă de Români, deci la acte noi de nedreptate, săvârşite în contul şi în detrimentul lor. Putem însă să asigurăm pe toţi ceice se ocupă cu astfel de gânduri, că poporul român din patria aceasta nu mai e astăzi acela, care era înainte de 1848, ori înainte de 1863, ci e cu mult mai tare, mai deştept, mai rezolut întru apărarea drepturilor sale, şi cu greu va mai primi cu nepăsare şi fără protest energic vre-o nedreptate, vină intenţiunea săvârşirei ei din orice parte.

Din Bucovina.

Toate ziarele, încă de mult, aduceau vestea îmbucurătoare, că în curând vor veni la Cernăuţi artiştii din Bucureşti, cari formează trupa *Nottara-Liciu*. Cu drag îi aşteptam cu toţii, dar par'că nu mai sosiau. In fine, Miercuri în 15 l. c., când era anunţată sosirea lor, lume multă românească prin strigăte de bucurie de „trăiască“, i-a primit la gara din loc. Iar pe casa naţională strălucea un steag, mândrul nostru tricolor, care şi el aştepta cu drag pe fraţii săi din regatul liber, şi prin fâlfâitul său lin par'că le zicea: „Bine-aţi venit!“

Prima reprezentaţie era fixată pe Joi, dar din cauză că Joia verde e „Normatag“, în care zi orice spectacol e interzis, s'a amânat pe Vineri. Programul ne era cunoscut: *Trilogia lui Delavrancea*. Vineri seara se şi începe teatrul cu „Apus de soare“. A fost un adevărat triumf. Splendida creaţie a neîntrecutului Delavrancea, aflând interpreţi clasici în Nottara, Liciu, Romanescu, Petrescu, Tina Barbu, O. Bârsan şi ceilalţi, au stârnit în inimile celor prezenţi momente de entuziasm şi încurajare.

Actorii au fost răsplătiţi cu valuri neîntrerupte de aplauze.

Sâmbătă a urmat „Viforul“, iar Duminecă „Luceafărul“. Măiestrul Delavrancea încă a asistat la cele două piese dintâi. In seara primă mult timp n'a fost observat de public, deoarece a venit fără a şti nimeni. Indată ce publicul a aflat de prezenţa lui, i-a făcut ovaţii, şi toţi doriau să-l vadă pe scenă. Autorul însă nu s'a arătat.

Trilogia s'a jucat în teatrul orăşenesc din loc. Sala era plină, aşa, că toate locurile erau ocupate şi mulţi dela ţară, cari nu s'au îngrijit mai din vreme de bilete, n'au putut lua parte la teatru. De aceea Duminecă după amiazi s'a jucat încă odată, în matineu, „Apus de soare“.

Trupa va mai rămânea în Cernăuţi, jucând piesele „Năpasta“, „O noapte furtunoasă“, „Scrisoarea perdută“, de Caragiale şi „Nepoftitul“.

După terminarea acestora vor merge artiştii prin celelalte oraşe ale Bucovinei: Suceava, Rădăuţi, Câmpulung, Sirete, unde încă vor juca câteva dintre piesele mai mici.

Mulţămim din inimă fraţilor artişti din Bucureşti, cari au venit la noi în număr aşa de mare, nu din interese materiale, ci din iubire curat frăţească, făcându-ne câteva zile de sărbătoare. Şi într'adevăr au fost şi sunt aceste zile pentru noi — zile de sărbătoare.

*

Societatea academică „Junimea“ din Cernăuţi cu prilejul aniversării de 40 de ani a dlui *Nicolae Iorga*, va scoate un Almanah. Acest Almanah va fi închinat aceluia, care este „Impăratul gândirii româneşti“.

*

Alegerile pentru reichsratul dela Viena s'au făcut la noi în 13 Iunie n. Bucovina are 14 mandate: 5 româneşti, 5 rutene şi 4 nemţeşti. Deputaţii români aleşi sunt următorii:

1. In cercul Câmpulung-Dorna-Stulpicani: *George Sârbu*, ales cu 4590 voturi din 8893.
2. In cercul Homor-Solca: *Aurel Onciul*, ales cu 5428 voturi din 8262.
3. In cercul Suceava-Sirete: baronul *Hormuzachi*, ales cu 12.231 voturi din 12.593.
4. In cercul Rădăuţi: *T. Simionovici*, ales cu 7521 voturi din 7894 şi
5. In cercul Cernăuţ-Storojineţ-Boian: *Const. Isopescu Grecul*, ales cu 7862 voturi din 13 593.

Dintre cele patru cercuri electorale nemţeşti unul l-a cucerit social democratul român *George Grigorovici*, astfel, că Românii bucovineni au acum şase deputaţi de naţionalitatea lor în reichsratul austriac.

A. B.

Daţi copiii la meserii şi la comerciu!

Apel către părinţii interesaţi.

Sunt în oraşul *Timişoara* mulţime de locuri goale, la diferite şi bune meserii şi la comerţ, unde ca învăţăcei ar putea fi aplicaţi cel puţin 96 copilaşi, şi anume: la măsari (tişleri) trebuesc 12 inşi, la tinicheri (pleoari) 8, călţunari (şusteri) 8, ciobotari (cismari) 4, pantofari (păpucari) 8, cojocari 4, dogari (butari) 3, fauri (covaci) 3, rotari 2, perieri 2, funari 2, văpsitori 2, brutari (pecari) 8, comercianţi (dughianǎ) 4, coşări 2, lăcătuşi 2, orologieri 2, sculptori 2, marmore 3, sitari 2, tapiţeri 2, opincari 2, frânari 2, la maşine 3, la mehanică 2, croitori 2.

Aceşti măeştri s'au însinuat la mine. Condiţiile de primire sunt: Copiii să fie sănătoşi şi fiziceşte bine desvoltaţi; să aibă cel puţin 12—15 ani; să ştie bine ceti şi scrie, să vorbească, cât de cât şi o altă limbă, fie germana, sau maghiara; să aducă cu sine două rânduri de schimburi, un rând de haine civile şi încălţăminte, atestat de botez dela preot, fără timbru, testimoniul şcolar, dela părinţi o declaraţiune, că dânşii nu vor duce copilul lor acasă înainte de a fi împlinit anii de serviciu.

Copiii vor fi aplicaţi aci ca învăţăcei (săgârţi) pe 4 ani, iară în ateliere mai mari pe 4 ani şi jum.; vor fi provăzuţi cu toate recerinţele, adecă: cu schimburi, haine, încălţăminte, spălătură; ei vor fi îngrijiţi de medic, vor cerceta şcoala de 3 ori pe săptămână, vor primi din biblioteca „Reuniunii meseriaşilor“ de aici cărţi spre cetire, vor fi controlaţi în munca şi purtarea lor, în curăţenie, îmbrăcăminte şi viptul ce-l primesc dela măestrul lor, vor fi ţinuţi sub pază şi disciplină, sub îngrijire, ca să nu şi uite limba şi religia părinţilor, iară dupăce vor deveni liberi, pe spesele „Reuniunei meseriaşilor“ vor fi trimişi spre perfecţionare în oraşe mari şi capitale, la urmă tot „Reuniunea meseriaşilor“ le va da ajutorul material, spre a-şi deschide ateliere proprii la timpul său.

Notez aici, că meseriaşii din Timişoara, cu puţină excepţie, mai toţi sunt cari şi-au făcut praxa lor prin oraşele mari, ca: Budapesta, Viena şi prin Germania; atelierele lor sunt mari şi bogate, deci este mare deosebire între iscusinţa meseriaşilor de aici şi între acelora de prin orăşelele mai mici.

Cu aceasta atrag atenţiunea tinerilor cu şcoale civile şi gimnazii, că dânşii pot fi primiţi cu uşurinţă în cele mai de frunte ateliere, dar la lăcătari, maşine, mehanică, tipografii şi comerţ trebue să posedă cualificaţie mai superioară, ei însă nu capătă nici vipt, nici cuartir, cu atât mai puţin haine — ci cu toate acestea au să fie provăzuţi deacasă şi se primesc numai pe trei ani.

Acei părinţi, cari doresc a-şi trimite copiii aici la meserii şi comerciu, au să se prezenteze cu copiii la subscrisul, până la 25 August n. c. în Timişoara-Gyárváros (Fabric) str. Muzsley Nr. 23.

Emeric Andreescu,
înv. în pensiune.

Expoziţie de copii în Lancrăm.

Fidel programului său de lucru, comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene“, a adresat către primăria comunală din Lancrăm următoarea rugăminte:

Onorabilă primărie comunală! Felul de conlucrare al obştei noastre şi însufleţirea ce se manifestă din prilejul expoziţiilor de copii, iniţiate încă la 1906 de Reuniunea noastră agricolă, fac, ca această lucrare să se numere între adevăratele sărbări ale poporului nostru, atât de lipsit de momente înălţătoare. Dar în afară de partea strict socială a acestei sărbări, de această lucrare se leagă un număr aproape nesfârşit de scopuri, cărora expresie li s'au dat la cele 5 expoziţii de copii, ţinute în comuna Apoldul-rom., Ilimbav, Poiana, Orlat şi Sadu, spre ajungerea cărora s'au vizat la fel de fel de mijloace, dintre cari vom aminti aci pe scurt: *a*) ideea înfiinţării prin comune a câte unui modest spital pentru isolarea şi îngrijirea bolnavilor; *b*) ideea înfiinţării prin comune a câte unei Reuniuni pentru îngrijirea şi ajutorarea bolnavilor scăpătaţi; *c*) ideea înfiinţării unui organ de specialitate, în care să se espună părerile medicilor, ale preoţilor şi învăţătorilor în asemenea cause; *d*) ideea trimiterii din fiecare comună a câte 3—5 fete din familii mai bune la oraşe în familii româneşti, unde să se deprindă în treburi de gospodărie, iar preotesele, notărăşiţele, dăscăliţele şi celelalte femei fruntaşe, să dee din caz în caz, câte o masă comună, la pregătirea mâncărilor căreia să participe şi fetele şi nevestele din sat; *e*) ideea, ca învăţătoarele să facă cursul şcoalei de menaj, iar la timpul său să ţină prelegeri din arta bucătăriei; *f*) ideea, ca în şcoalele de fetiţe să se propună şi igiena; *g*) ideea, ca la expoziţii medicii şi alte persoane competente să ţină prelegeri poporale din domeniul igienii, iar medicii să ţină o oră de consultaţie în cursul expoziţiei; *h*) ideea, ca fruntaşii comunelor să pună temeiu la un fond pentru ajutorarea copiilor săraci, a copiilor bolnavi şi cu deosebire a mamelor sărace pe timpul cât zac în patul de naştere, fond care să se alimenteze din mici daruri, din câte o modestă taxă de familie, dela botezuri, cununii, îngropăciuni, pomeni, din o mică pedeapsă, ce s'ar pune pe fumători etc. etc.; *i*) ideia înfiinţării unui grajd mare, în care să se ţină vacile cu lapte şi acolo să se pregătească laptele pentru copii după cele mai moderne recerinţe igienice; *j*) ideia de a se distribui la expoziţii anumite tăbliţe cu regule scurte despre igienă, cari tăbliţe să se atârne pe păreţii caselor; *k*) ideia, ca aşezămintele noastre să întemeieze un muzeu igienic cu modele de îmbrăcăminte şi alimente igienice, bănci de şcoală etc.; *l*) ideia, ca damele din juriu şi cei cu dare de mână, să facă daruri de hăiniţe de înfăşat pentru copii săraci etc., — lucruri acestea cari până să ia fiinţă, reclamă încă mult studiu şi multă desbatere.

Dorind a contribui şi pe mai departe la generalizarea de asemenea idei salutare, hotărâre am luat de a aranja în cursul anului de faţă şi cu binevoitorul concurs al medicilor noştri, a 6 a expoziţie de copii, şi dacă vom obţinea consensul celor competenţi, chiar în laudabila D-Voastră comună Lancrăm.

Acestea premerse, ne adresăm către onorabila primărie cu respectuoasa rugăminte, ca în conţelegere cu on. oficiu parohial şi cu bravul corp învăţătoresc de acolo, să binevoiască a întruni fruntaşii comunei la o consfătuire, în care să se hotărască ţinerea expoziţiei de copii în Lancrăm, să se destineze luna, ziua şi localul în care să se ţină; vârsta copiilor de admis şi gruparea acestora; maximul şi minimul premiilor de împărţit; să se nomineze persoanele cari ar fi să intre în juriu etc. Cu considerare la scopul umanitar ce-l urmărim şi la modestele noastre mijloace băneşti, să binevoiţi a apela la generositatea aşezămintelor dvoastre, cum este comuna politică, comuna bisericească şi alte eventuale instituţii, ca să concurgă şi ele cu cât de puţin la crearea premiilor expoziţiei.

Vă mai rugăm să binevoiţi a constitui un comitet aranjator local, care să ia asupra afacerile expoziţiei.

Cu scop de a putea face şi din parte-ne şi de cu vreme toate preparativele şi publicaţiunile necesare, Onorabila primărie să binevoiască a ne comunica cu posibilă grăbire hotărârile luate în cauză.

Mulţămind onorabilei primării pentru ostenelele puse în serviciul binelui poporului, o rugăm să primească espresia dragostei frăţeşti ce i-o păstrăm.

Sibiiu, 17 Iunie 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa — *Vic. Tordăşianu*
president. — secretar.

NOUTĂŢI.

Două procese interesante. Românii de legea gr.-ort. din *Vârşeţ* şi *Panciova* au intentat Sârbilor proces de despărţire, prin domnul advocat *Dr. Emil Babeş* din Budapesta. Românii din Vârşeţ, astăzi în număr cam de şase sute suflete, cer din averea comună cu Sârbii deocamdată numai o sesiune de pământ pe seama parohului lor şi o parte din cimiteriul comun, iar Românii din Panciova, comună curat românească în vremile de demult, dar sârbisată în cursul anilor, asfel, că astăzi nu mai sunt decât 600 suflete româneşti faţă de 7000—8000 de suflete sârbeşti, cer partea ce li se cuvine din întreaga avere bisericească comună, evaluată la patru milioane de coroane. Dorim succes dlui Babeş şi în procesele acestea!

*

Sfinţirea bisericei din Şicula. Preasfinţitul Domn Episcop al Aradului, *Ioan I. Papp*, însoţit de P. C. Sa, Arhimandritul *Augustin Hamsea*, a fost Duminecă în Şicula, o comună fruntaşă în comitatul Aradului, unde a sfinţit cu solemnitate deosebită biserica renovată de acolo. Preasfinţiei Sale i s'a făcut primire frumoasă atât în Şicula, cât şi pe drumul ce l-a făcut până acolo.

*

Sărbare jubilară. La împlinirea anului al 25-lea dela înfiinţarea Şcoalei civile de fete cu internat a Asociaţiunii, se vor da în „Muzeul Asociaţiunii“ următoarele festivităţi: I. Miercuri în 28 Iunie n. a. c. la 7 şi jum. ore seara concert împreunat cu reprezentaţie teatrală, din partea elevelor şcoalei, cu concursul binevoitor al doamnei *Veturia Tritean*, ca fostă elevă a şcoalei Asociaţiunii, cu următorul program: 1. I. Mureşianu: „*Cimpoiul*“ şi K. M. v. Weber: Uvertură din opera „*Freischütz*“, executate la pian. 2. „Urmările unei minciuni“, piesă teatrală într'un act, tradusă din limba germană. 3. Mendelssohn: „*Rondo capriccioso*“ şi C. Chován: „*Danses roumaines*“, exec. la pian. 4. Doamna Veturia Tritean: „Arii“ şi doine româneşti. 5. „*Artistele*“, comedie într'un act, localizată de M. Popescu. Preţul de intrare: locul I. 2 cor, celelalte 1 cor. Pentru studenţi 20 fil. Venitul e destinat pentru fondul jubilar al şcoalei. Bilete se dau Miercuri la 11 ore şi seara la cassă. II. Joi în 29 Iunie n. a. c. la 11 ore a. m. încheierea festivă a anului şcolar, al 25-lea dela înfiinţarea şcoalei, cu următorul program: 1. L. v. Beethoven: „*Mărirea lui Dumnezeu în natură*“, cor unisono. 2. Istoricul înfiinţării şi desvoltării şcoalei civile de fete cu internat a Asociaţiunii, de *Dr. Vasile Bologa*, director. 3. Gh. A. Dinicu: „*Dor de sat*“, cor pentru trei voci. 4. L. Wiest: „*Hora Severinului*“, cor pentru două voci. Se invită cu stimă binevoitorii acestei şcoale.

*

Excursiune şcolară. Elevii din clasele a IV-a gimnazială şi reală dela şcoalile noastre secundare din Braşov, sub conducerea profesorilor Dr. Blaga, N. Bogdan, Dr. Stinghe şi G. Vătăşan, au făcut în săptămâna aceasta o excursiune şcolară. Excursioniştii au vizitat Clujul, Oradea-mare şi Budapesta. De aici au plecat în ţinutul Banatului, să vadă Băile-Erculane, Orşova, pasul Cazan, insula Adakaleh ş. a.

*

Programa cursurilor de vară. Cursurile de vară dela Vălenii de munte vor avea în anul acesta — al treilea dela înfiinţare — următoarea programă: Istoria românilor, cursuri de A. D. Xenopol şi N. Iorga, Sociologia de V. Arion, Economia naţională de A. C. Cuza, Literaturi europene de V. Bogrea, Istoria bisericii de N. Dobrescu, Geografie şi Geologie de G. M. Murgoci, Istoria veche de V. Pârvan, Literatura italiană de H. Frollo, Despre petroleu de inginerul Mircea, Gospodăria noastră rurală de N. D. Popovici-Lupa, şi altele.

*

Mulţămită. Subscrisul în numele întregului meu popor credincios aduc ilustrului şi marelui binefăcător al neamului, dlui *Vasile de Stroescu* şi pe această cale, cea mai adânc simţită mulţămită pentru darul de 500 cor. trimis în scopul zidirei şcoalei noastre gr.-or. române din Cenade, protopresbiteratul Miercurii. Cenade, în 9 Iunie 1911. *Crucean Mărginean*, paroh gr.-or. român.

*

Teatru în Sibiiu. Cunoscuţii artişti ai „Teatrului Naţional“ din Bucureşti, doamna Olimpia Bârsan şi dl Zaharie Bârsan, vor da Dumineca şi Luni cu concursul diletanţilor români din Sibiiu două reprezentaţiuni teatrale în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunii“. Dumineca în 25 c. se va juca comedia în 3 acte *Răsbunarea*, iar Luni în 26 c. *Vânturătorii mărilor*, dramă în trei acte. Preţul locurilor: Parter locul I. à 2 cor., locul II. à 1 cor. 50 fil., locul III. à 1 cor., loc de stat 60 fil. Balcon: locul I. à 2 cor 50 fil., locul II. à 1 cor. 50 fil. Bilete se pot procura la Librăria arhidiecezană şi seara la cassă. Cassa e deschisă la orele 6 şi jum. Inceputul la orele 8 seara.

*

Cutremur de pământ în Ungaria. Luni dimineaţa pe la orele 4 s'a simţit un uşor cutremur de pământ în Budapesta, Solnoc, Kecskemét şi Nagykőrös. Cutremurul se pare a fi fost mai tare în Kecskemét, unde au căzut ciasornice şi cadre de pe păreţi, iar mobilele au fost mişcate din locuri, s'au răsturnat şi câteva hornuri. Locuitorii înspăimântaţi s'au deşteptat din somn şi au alergat afară din locuinţe. Cea mai mare panică a cuprins partea oraşului locuit de ţigănime, unde s'au prăbuşit câteva căscioare.

*

I-a retezat capul. Tinărul arhitect Finck întorcându-se dintr'o escursiune, s'a nenorocit într'un mod înfiorător. Călătorind pe calea ferată, în apropiere de Franfurt, şi-a scos capul pe fereastra vagonului; din partea opusă tocmai venea un tren care avea un cupeu cu uşa deschisă. Lovitura primită a fost atât de puternică, încât numitul arhitect a rămas descăpăţinat la moment.

*

Mulţămită. Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a trimis epitropiei bisericeşti gr.-ort. române din Bodia 500 cor. ca ajutor pentru şcoala gr.-ort. rom. de acolo, pentru care faptă marinimoasă îi aducem şi pe calea aceasta sincere mulţămiri. *Teodor Puşcaş*, paroh. *Teodor Sur*, epitrop.

*

Concert militar. In Ocna Sibiului, la grădina Bressler, se va ţinea Dumineca în 25 l. c. un concert militar al muzicei regimentului de infanterie nr. 31. Intrarea 50 de bani de persoană. Inceputul la 7 ore seara.

*

Uragan în Viena. Furtuna care s'a deslănţuit Dumineca seara asupra Vienei, a desrădăcinat un mare număr de arbori în Prater, în Volksgarten şi pe bulevarde. Mulţi trecători, între cari unii mai grav, au fost răniţi de ţiglele căzute de pe acoperişurile clădirilor.

*

Studentele la universităţi. In anii din urmă a crescut tot mai mult numărul femeilor, care s'au înscris la universităţi. Starea aceasta de lucruri începe a nelinişti pe profesori şi pe studenţi. La universităţile din Franţa s'au inmatriculat la facultatea de litere peste două mii de studente (din care aproape jumătate sunt străine), la cea de medicină 1150, la ştiinţe naturale 450, la drepturi 150, la şcoala de farmacie 54. Parisul are peste 2000 de studente. Numărul lor total în Franţa este azi de patru mii, a zecea parte din studenţimea întreagă a ţării. Cifrele acestea prevestesc o concurenţă ameninţătoare pentru bărbaţi.

*

Mulţămită. Marele mecenat, Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu*, a trimis pentru şcoala noastră gr. ort. română frumoasa sumă de 500 cor., pentru care marinimoasă faptă şi pe calea aceasta îi aducem cele mai călduroase mulţămiri. Saschiz, la 6 Iunie 1911. Pentru comitetul parohial: *Romul Pulca*, paroh gr. ort.

*

Piesele lui Shakespeare. Conform datelor statistice mai nouă lucrările lui Shakespeare au fost jucate în anul 1910 în 1220 de reprezentaţiuni date de 189 societăţi teatrale. Mai des s'a jucat Hamlet (de 149 ori), Otello (130), Negustorul de Veneţia (116), Romeo şi Iulia (102), Iuliu Cesar (37) Regele Lear (36) ş. a. m. d.

*

Examen de maturitate anulat. Cu prilejul examenelor în scris de maturitate, care s'au ţinut la şcoala reală superioară de stat din Cremniţ, s'a făcut şi examen în scris din limba latină. Autorităţile superioare însă au anulat examenul acesta şi au oprit examenul verbal din limba latină. Hotărârea de anulare se motivează cu împrejurarea, că regulamentul pentru examenul de maturitate al şcolilor secundare nu permite examinarea în şcoala reală a limbii latine ca studiu la examenul de maturitate al acestei şcoli, în care limba latină este numai obiect facultativ.

*

Examenele cu sfârşitul anului şcolar dela şcoala comercială de fete din Sibiiu s'au ţinut Luni în 19 l. c. Din 55 de eleve au fost admise la examen 51, care au trecut toate examenul. Cu 1 Septemvrie 1911 se începe anul şcolar al 15-lea la această şcoală.

*

Mulţămită. Aduc în numele parohienilor mei mulţămită adâncă simţită ilustrului domn *Vasile de Stroescu*, pentru ajutorul de 200 coroane, trimis pe seama bisericii noastre, în scopul restaurării bisericii. Osciu, 3 Iunie v. 1911. *Panteleimon Pop*, paroh.

*

Din Câmpuri-Surduc, tractul Iliei, ni se scrie, că a treia zi de Rusalii s'a ţinut acolo obicinuita „*Nedeia*“, în presenţa unui număr frumos de inteligenţi români din comunele învecinate. Reuniunea de musică instrumentală din localitate, compusă din 18 fiăcăi din sat, a esecutat de pe note, cu multă dibăcie, mai multe piese, între cari şi unele foarte grele. Au stors admiraţia şi lauda tuturor. Petrecerea peste tot au fost foarte succeasă, cu toate că din cauza timpului nefavorabil nu s'a putut ţinea în liber, ci în salele de învăţământ ale şcoalei.

*

Sultanul către musulmanii din Bosnia. Deputaţiunea musulmanilor din Bosnia presentându-se la Saloniki pentru a saluta pe sultan, a primit dela domnitor următorul răspuns: Voi aţi obţinut din bunătatea suveranului vostru o constituţie, ca primul temei pentru desvoltarea fiecărui popor; doresc să vă desvoltaţi în patria voastră şi să progresaţi în direcţiunea, care corăspunde cererilor timpului modern.

*

Automobilul. Nainte cu zece ani numărul automobilelor era o mare raritate. Acum se sporesc în toate ţările. Statele Unite americane întrebuinţează astăzi peste 500 de mii automobile, dintre care cele mai multe se găsesc în statele New-york, în Pensilvania şi California.

*

Teatru în Alba Iulia. Iubiţii artişti dl şi doamna *Bârsanu* vor juca Dumineca în 2 Iulie n. c. în Alba Iulia (Reduta orăşenească) piesa „Răsbunarea“ comedie în 3 acte trad. după Labiche de Z. cu concursul unor diletanţi. — Venind pentru prima oară în istoricul Bălgrad iubiţii artişti, se prevede o participare a tuturor iubitorilor de artă românească din loc şi jur.

*

Cale lungă. In săptămâna trecută a sosit la Petersburg văduva colonelului Cudshev, care a plecat din Carbin în Mai anul trecut şi a făcut drumul de 12 mii chilometri până în capitala Rusiei călare pe un mic cal din stepa rusească.

*

Din Lisabona. Adunarea naţională constituantă a decretat înlăturea monarhiei din Portugalia, a proclamat republica şi a expulsat casa domnitoare de Braganţa.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

Fundaţiunea Dr. Petru Şpan.

(Fine.)

Nechita Luculeţ 1 cor, Ioan Vintilă 30 fil., Petru Opincariu 3 cor., Ioan Săliştean 80 fil., Ioan Ursu 2 cor., toţi din Sebeş. Vasile Mateiu 3 cor., Ioan Pavel 2 cor., Simeon Lasiţa 1 cor., Aurel Barbu 2 cor., Ioan Lasiţa, Ioan Andron câte 40 fil., Vasile Blaga 1 cor., Ioan Henegar 50 fil. Danilă Mociun 20 fil., Iosif Trifan, Stefan Păcurar câte 1 cor., toţi din Lancrăm. Ioan Bratu 1 cor., Simion Gligor, Ion Bratu câte 40 fil., Petru Juga, Ioan Juga câte 1 cor., Petru Juga 1 cor., Dumitru Mihaiu, Ioan Bratu câte 40 fil., German Igna 1 cor., Ioma Miiu, Vasile Juga câte 40 fil, Iuon Irsof 70 fil., Valer Milea 1 cor., toţi din Tilişca, Vasilie Muşoiu, Apoldul inf, 1 cor. Traian Păcală, Nicolae Aron câte 1 cor, Petru Marhau, George Leancă, Petru S. Păcală, George Stiniguţă câte 20 fil., N. N. 1 cor., Petru G. Marhav, Maria Cinculeţu câte 20 fil., toţi din Galaţi. Ioan Popa, Cornelia Popa câte 1 cor., Lazar Popa, Maria Popa câte 1 cor., David Chiuşdea 2 cor., Filon Fucu 1 cor. 50 fil., toţi din Şinca nouă. Elena Nastea, Maria Şona câte 2 cor., ambii Zărneşti. Roman Clinciu 30 fil. Ioan Moşoiu, Ilie Mănginä, Neculae Ciurea, Moise Şumedrea câte 20 fil., Neculae Ţişca, N. N, Mihaiu Gârbacea, câte 10 fil., Ioan Bută, 20 fil, toţi din Moeciul sup. Bran. Iosif Buta, Ioan Gârbăcea, Zoifin Gârbocia câte 20 fil., Ioachim Popea 10 fil., Ioan Onei (?) 20 fil., toţi din Scrinia. Mihail Păcală, Aurel Varga, câte 1 cor., Ioan Savu, Marioara Muntean, câte 30 fil., Ioan Bueza 20 fil., Ilie Stirbetz 50 fil., Nicolae Lene 20 fil., Ioan Şincă, Nicolae Bătulea, Emil Stirbetz, Ana Stirbetz, Tatiana Hrist, Bucur Savu, Iosif Muscă, Ioan Muscă, câte 20 fil., Ioan Patrulea, 10 fil., Ilie Suciu 20 fil., Ana Savu, Ioan Musca, Ana Musca, Elena Suciu, câte 10 fil., Elisaveta Suciu, Romulus Musca, 20 fil., toţi din Şulumberg. Toma Modran, Toma Ciora şi soţia, Nicolae Stoica, Ana Dordea, câte 1 cor., A. Banciu, 40 fil., Dordea Nicolae, 1 cor., Nicolae Opriş, 50 fil., Ioan Dordea, 30 fil., Ioan Macaveiu, 20 fil., Nicolae Ciora, 40 fil., Nicolae Modran, Nicolae Buncar, câte 1 cor., Petru Flueraş, 40 fil., George Boiceanu, 1 cor., toţi din Bungard; Sever Bran, Drâmbariu, 2 cor.; Zaharie Mihălţan, 2 cor., Ioan Bucur, 1 cor. 20 fil, ambii din Limba; Văd. George Codarciu, 2 cor., Danil Petraşcu, 1 cor., Simion Bran, 1 cor., toţi din Ciugudiu; Maria Criştiu, Ana Bloţiu, Vicenţiu Pârvu, câte 1 cor., Bucur Criştiu, Ioan Popa, câte 2 cor., N. N. T., 50 fil., Tomapopa, 40 fil., toţi din Sălişte; Dumitru Fleşar, Maria Fleşar, Nicola Fleşar, comerciant, câte 1 cor., Floarea Gergel, Nicolae Gergel, pedagog, câte 50 fil, Maria Gergel 10 fil., toţi din Fărcla; Ilie Tanase, Ilie Oltean, Nicolae Orestian, Nicolae Tara, Ilie Muntiu, Ilie Popp, Moise Popp, câte 1 cor., Ioan Stanciu, 3 cor., Ioan Cosma, 5 cor., Nicolae Tanas, 2 cor., toţi din Ludoş; Ioan Tănase, Poiana, 1 cor., Dumitru Oana, 10 cor., Aurel Manu, 4 cor., Simeon Ghibu, 5 cor., Ilie Vulcu, 1 cor., I. Nicoară, 2 cor., Ioan Voişean, 1 cor., Pavel Vulcu, 2 cor., George Seuleanu, 3 cor., Vasile Oana, 1 cor., Nicolae Gavrilă, 40 fil., Voişan George, Pavel Romaniţan, Ioan Gotia, câte 1 cor., toţi din Pianul superior; George Conta, Dr. Fomfiţian, câte 2 cor., Emil Mandocea, Nicolae Ianes, Eroftei L. Pantofari, Vasilie Mărginean, Nicolae Bugneriu, câte 1 cor., Hariton Prescurea, 50 fil., toţi din Cincul-mare; Pica Gavril, Bondita, 50 fil., Ioan Paicu, Calbor, 1 cor., Isaia Hociotă, Nicolae Oprişiu, Ioan Oprişiu, câte 2 cor., Toma Măriuca, D. Băilă, I. Oprişiu, Mafteiu Mihu, Ioan Ciupea, câte 20 fil., Petru Turcu, 10 fil., Vasilie Stancu, N. Bucea, câte 30 fil., George Comşa, 1 cor., toţi din Şura-mare; Arseniu Nedelcu, Şelimbăr, 2 cor., N. Solomon, 1 cor., Candid Frâncu, 20 fil., I. Popianoş, Bărglazan, câte 40 fil, toţi din Porumbacul-sup. Comşa, 40 fil. Vasile Popianoş cor. 1.20 G. Banciu, Nicolae Popianoş câte 40 fil. Ştefan Frâncu 50 fil. Valeriu Frâncu 40 fil. toţi din Porumbacul sup. Romul Vraciu, Ilie Georgescu, Ioan Serbu, Nicolae Şerbu câte 1 cor. Dochia Georgescu, Ioan Prodan câte 20 fil. George Ghişe, Elena Bărbat, Ilie Dobrota, Ioan Ghişe cât 1 cor. Dochia Hăndorean, Elena Ghişe, Maria Bucurenciu, Cornelia Şerbu câte 20 fil. toţi din Poiana sib. George Bucurenciu Petrilla, Virgil Păcurariu Boz câte 1 cor. Nicolae Marin, 20 fil. Alexandru Iacob, Elena Taus câte 40 fil. Văd. Petru Ancu 10 fil. George Tampa 40 fil. Alex. Creţu 20 fil. Alexandru Bucşa 40 fil. George Creţu 45 fil. Maria Zaharia 50 fil. Nicolae Aitean 20 fil. N. N. 40 fil. George Nagy 20 fil. Rafira Goga 50 fil. Sofia Bucşa 20 fil. Ioan Cacu 30 fil. George Cucu, Ioan Cucu Roşca, Vasile Oţelea câte 20 fil. Văd. Elena Oţelea 40 fil. Miron Bucşa 50 fil. Elena David 20 fil. Maria Pruraniu 1 cor. Ioan Motoşca, Maria Fulea, Ioan Stoica câte 20 fil. George Zaharie 1 cor. Ioan Cucu 20 fil. Ilie Ranca 1 cor. toţi din Haghig, Simion Floca înv., Ioan Floca paroh Vasile Cârpinişean înv. dir. câte 1 cor. toţi din Rahău. Ioan Monoviciu Retişdorf 1 cor Emil Ozetea 1 cor. Dumitru (nedescifrabil) 1 cor. Dobre Zosin 50 fil. ambii din Retişdorf. Nicolae Doroe, Ioan Belaşcu înv. câte 1 cor. Ioan Crup 50 fil. Ana Belaşcu 40 fil. Paraschiva Jurj 50 fil. toţi din Loamneş.

Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ îşi exprimă şi pe calea aceasta mulţămirile ei faţă de toţi donatorii.

Cărţi şi reviste.

„**Revista Teologică**“, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească, Nr. 9 a apărut cu următorul cuprins: Dr. Silviu Dragomir: Din Istoria luptelor noastre pentru ortodoxie. Ilie Beleuţă: Ştiinţele bisericeşti. Dr. I. Broşu: Idealul personalităţii. Arhim. I. Scriban: Evenimente actuale din biserica catolică: Articolul Principelui Max de Saxonia. A. I. Scriban: Din cărţile bune. Gh. C. şi N. B.: Mişcarea literară. P. Moruşca: Cronică bisericească-culturală. Cantorul: Tipicul cultului religios. Apare de 2 ori pe lună. Abonamentul pe an an 10 cor. Redacţia şi administraţia: Sibiiu, strada Reissenfels, 11.

Din public.†)

Mulţămită publică.

La apelul comitetului nostru parohial pentru renovarea bisericii şi zidirea casei parohiale au binevoit a colecta parohienii George Codoi şi George Zolog dela românii noştri din America sumele următoare:

Mihail Zgârc june Coroisămărtin 20 cor. George Codoi, Ioan Codoi, George Zolog câte 4 d. Stef Solomon şi soţia sa Maria 2 d. 10 cenţi, toţi din Coroisânmărtin. Dumitru Popa din Richişdorf 5 dol. Ioan Mitea Ocna Sibiiului 25 cenţi. Savu Băceu Tilişca 50 cenţi. Avram Stănesa Tilişca 25 cenţi. Dumitru Stoica, Ioan Stoica, Rafirie Suciu, Ioan Suciu, câte 25 cenţi, toţi din Pocia, George Popima 25 cenţi, Vas. Hana Sup-pădure, George Gei Chirilean, Ferencz Fota din Pocia, Szász Lajos din Pocsfalva, Vasile Suciu din Moşna, Nicolae Tătar din Sebeşul-de-sus, Aur. Gleja, Hundrubechiu, Petru Suciu, Bobohalma, Achim Gleja, Hundrubechiu, M. Nastea şi Andreiu Şuteu, Voivodenii-mici, câte 25 cenţi, Nicolae Ramba, Voivodenii-mici 10 cenţi, Teodosie Tălabă, Andreiu Tatomin, Voivodenii mari, Toma Ramba, Voivodenii-mici, câte 25 cenţi, Dănilă Tălabă, Sâmbăta de-jos, Simion Iosif, Sibiel, câte 25 cenţi, George Stroia, Bobohalma, 50 cenţi, Teodor Vulpe, Vasile Stroia, Ioan Moga, din Bobohalma, laolaltă 70 cenţi, Nicolae Drăgiciu, Traian Florea Chesler, laolaltă 50 cenţi, Alexe Velescu, Alliance, George Vintilă, Lăslăul-rom, câte 50 c., Iustina Caţavei, L sa 40 cenţi, Pant. Bica, Voivodenii-mari 25 cenţi, Sofron Ganea, Haralampie Bârsan, Beclean, câte 75 c., Galacteon Nicula, Sâmbăta-inf., Bartolomeiu Ludu, Luţa, Zurone Iosif, Voivodenii-mici, Dan Vasilie, Nicolae Radu, David Creţu, din Mordăş, câte 25 cenţi, Ioan Muşat, Sâmbăta 1 dolar 75 cenţi, V. Andreiu, Bertan 50 cenţi, Ioan Peţerea, Dionisie Sălcăian, din Richişdorf, câte 25 c., Nicola Opriş, Dridif 95 cenţi, G. Cheţan, Hetiur 1 dolar, George Cândea, Sălcut 2 dolari 25 cenţi, Gligor Pop, Lăscut 85 c., Ioan Costea, Şarosul-săsesc 35 cenţi, Ioan Banciu, Lisa 2 dolari 40 cenţi, George Andreica, Sălcut 2 dolari 15 cenţi, Popa George, Adămuş 2 dolari, I. Vulcu, Scorei 1 dolar 50 cenţi, Simion Iacob, Drăguş 1 dolar 95 cenţi, Nicolae Bonaş, Ucea-sup. 3 dolari 10 cenţi, Iosif Maier, Lăslăul-român 50 cenţi, Ioan Georgiu, Lăslăul-român 1 dolar, Nistor Dragomir, Viştea-sup. 3 dolari 50 cenţi, Toma Pipernia, Cacova 1 dolar, Stefan Mitrea, Agriştiu 2 dolari 65 cenţi, Cosma Ioan, Ioland 2 d., Szalkai Lajos 1 dolar 65 cenţi, Coroisânmărtin Nicolae Roşu, Voivodenii-mari 1 dolar 50 cenţi, Moise Meteş, Ludoş 2 d. 95 cenţi, George Haza cu soţia, Şaroşul-săsesc 3 dolari, Pavel Bardoş, Zoltan 1 d. 55 cenţi, Simion Albu, Şaroşul săsesc 1 dolar, Zaharie Şandru, Felţa 1 dolar 75 cenţi, Trifan Ioan, Cergidul-mare 15 cenţi, Ioan Păcurariu, Coveş 1 dolar 25 cenţi, Stefan Puşcaş, Sighişoara 1 dolar 50 c., Romul Moldovan, Proştia 1 dolar 20 c., Nicolae Călugăr, Tărtăria 1 dolar 25 cenţi, Vasile Suciu, Criş 2 dolari 15 cenţi, Nic. Urs şi soţia sa Calina, Bertan 50 cenţi, Dumitru Gorenciu, Bucovina 3 dolari 15 cenţi, Ioan Moldovan, Bertan 1 dolar 25 cenţi, George Axente, Veneţia-inferioară 1 dolar 85 cenţi, Andreiu Modorcea, Grid 65 cenţi, Ioan Vulcan, Cristian 1 dolar 15 cenţi, Ioan Dănilă, Şura-mică 2 dolari, Şandru Morariu, Ohaba 1 dolar, Iosif Borşar, Ohaba 25 cenţi, Ioan Judele, Grid 1 dolar, Aurel Modorcea, Grid 3 dolari, I. Chichernea, Grid 2 dolari, Emanuil Nyilca, Părău 1 dolar, Nicolae Suvailă, Mărgineni 75 cenţi, Nicolae Cosma, Beclean 1 dolar 85 cenţi, Valeriu Ioan, Abrud 1 dolar 95 cenţi, Nicolae Ţiţăi, Băgaciu 1 dolar 35 cenţi, George Debu, Şercăiţa 1 dolar 50 cenţi, Docia Raţ, Hghiş 75 cenţi, T. Orăşan, Pianul de-sus 1 dolar, Ioan Cib, Daia-română 2 dolari, Samoilă Săliştean 2 d. 20 cenţi, Iacob Verza, Lunca 1 dolar 25 cenţi, Nicolae Gavrilă, Acilia 1 dolar 80 cenţi, Ioan Ganea, Mediaş 50 cenţi, Dum. Ganea, Mediaş 50 cenţi, George Berta, Vidrasău 3 dolari, Dumitru Velţian, Mediaş 1 dolar 50 cenţi, Ioan Racoţi, Nemşa 2 dolari 35 cenţi, Nicolae Bungărzan, Rusciori 2 dolari 20 cenţi, Nic. Florea, Moşna 1 dolar 75 cenţi, Ioan Maniu, Topârcea 2 dolari 50 cenţi, Gerasim Roman, Lăslăul-român 3 dolari 70 cenţi, Il. Adrian, Alma 3 dolari 50 cenţi, Achim Stanciu, Ibişdorful-săsesc 3 dolari 75 cenţi, Fritz Ungar, Dârlos 3 dolari, Nicolae Suciu, Moşna 2 dolari 40 cenţi. In total s'a adunat suma de 144 dolari sau 720 cor.

Le aduc şi pe calea aceasta sincere mulţămiri tuturor donatorilor.

Coroisânmărtin, 4 Iunie 1911.

Traian Popa, paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Făina lactată
NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii sănătoşi **şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la

NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Nr. 682/911. (197) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de cl. III-a **Mărgineni,** lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: toate venitele stolare fasionate în coala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiteral al Făgăraşului. Dela concurenţi se cere: 8 clase gimnaziale şi maturitatea; şi au a se prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Făgăraş, în 26 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Publicare de licitaţiune.

Pe basa planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din Cenade, protopopiatul Mercurei.

Licitaţiunea se va ţinea în 9/26 Iulie a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 5 ore p. m.

Preţul de strigare este de 12000 Cor. după care sumă licitanţii au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla şi alte informaţiuni.

Cenade, la 22 Iunie 1911.

Crucean Mărginean paroh pres. com. par.
Dumitru Mircea I. epitrop.

Văzut:

Mercurea, la 22 Iunie (9 Iulie) 1911.

Avram S. Pĕcurariu
protopresbiter.

(200) 1—3

Nr. 6272/1911 Bis. (183) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa III-a **Seleuşul-mare** şi filia **Prod,** tractul Sighişoara, se publică concurs nou cu termin de 30 zile, dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pe lângă jumătate venitele parohiale.

Petiţiile concursuale instruite conform legilor în vigoare, se vor aşterne Consistorului în terminul deschis, fiind concurenţii îndatoraţi a se prezenta cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent, în comună la sfânta biserică spre a cânta, cuvânta, respective oficia şi a se face cunoscuţi poporului, cu 8 zile înainte de ţinerea sinodului electoral.

Sibiiu, din şedinţa senatului bisericesc ţinută la 24 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Anunţ de licitaţiune.

Duminecă în 19 Iunie (2 Iulie) **a. c.** se dă prin licitaţiune minuendă în intreprindere facerea a 250.000 de cărămidă pentru biserica din Şugag.

Licitaţiunea se va ţinea la 2 oare d. a. în şcoala confesională din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua amintită dimpreună cu documentele recomandatoare ce vor fi având.

Condiţiunile de licitare şi lucrare se pot ceti în fiecare zi dela 8—11 oare la oficiul parohial.

Intreprinzătorul nu are dreptul de a pretinde diurne s'au alte spese de călătorie.

Cei ce doresc a lua parte la licitaţie sunt datori a depune un revers că cunosc condiţiunile sub cari se dă această lucrare în întreprindere şi se supun acelora sub urmările legii.

Şugag, în 4/17 Iunie 1911.

Pentru epitropia bis.:

G. Perian par. gr. or.
Nicolae Bogdan epitrop I.

(193) 2—3

O chilie mobilată cu întrare separată este de închiriat pe Strada **Schewis Nr. 5.** (199) 2—3

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni în **Budapesta.**

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 12—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 26— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 9—10 L. Olariu,
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Cura de băi
Elŏpatak (Vălcele)

să întrebuinţează cu mare succes contra boalelor de **stomach, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră şi reumatism, stagnaţiuni abdomenale,** precum şi toate acele maladii, cari devin din **nervositate!**

Cura de beut cu **renumita apă vindecătoare de Elŏpatak,** — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde şi reci, aplicaţiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesonul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár şi Sepsi-Szent-György, cu circulaţiune ieftină şi permanentă de trăsuri. Quartir (Logis) întreţinerea ieftin şi elegant! In timpul începerei şi pe sfârşitul sesonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie şi 20 Aug. până 15 Sept.) să solveşte numai jumătate din taxa de cură şi muzică. — Quartirul cu 50% reducere, întreţinerea şi mai ieftină!

Apa minerală de Elŏpatak (Vălcele) e prima între apele minerale cu conţinut de acid carbonic şi alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă şi e preferită atât curată, cât şi cu vin amestecată ca o beutură plăcută şi recreatoare. Atât în ţară, cât şi în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle! Locul de vânzare: Elŏpatak; se află însă de vânzare în toate oraşele şi prăvăliile mari.

Cu prospect serveste gratuit Direcţiunea!
(156) 4—6

S'a furat

un cal murg cu 2 pete albe pe spinare de 15 ani bătrân şi **o iapă neagră** de mijloc de 10 ani bătrână. Cine va afla de ei are să primească o remuneraţiune **de 100 coroane,** şi a se adresa la Dl

Ioan Opriş
în **Poplaca** (Nr. 218) u. p. **Nagyszeben.**
(195) 2—2

Admoniare!
Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare,** căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 7—52

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 16—52

Telefon 172.

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

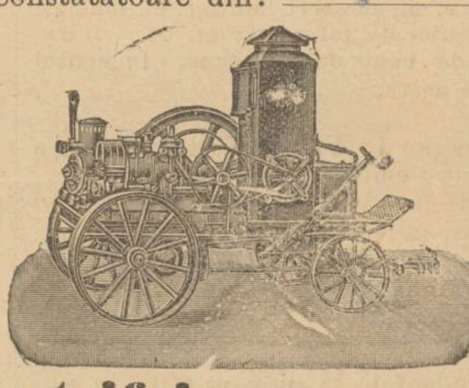

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de . plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
(157) 7—10 **Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 35—52

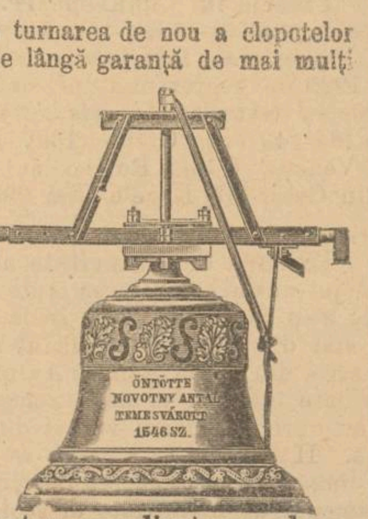

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**
Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 14/27 Iunie 1911. Nr. 63.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 1846 Şcol. 1911.

Circulară

către toate oficiile protopresbiterale, parohiale şi către toţi învăţătorii dela şcoalele confesionale din arhidieceza Transilvaniei.

Conferinţele învăţătoreşti din anul acesta vor fi iarăş conferinţe tractuale. Ele se vor ţinea în două zile consecutive ale lunei lui Octomvrie, cari zile se vor fixa de către comisarii consistoriali (protopresbiterii), potrivit împrejurărilor locale din fiecare protopopiat. Terminul fixat se va publica şi în „Telegraful Român“, deodată cu programul conferinţei.

Prin circulara noastră Nr. 9581 şcol. 1910 am fixat ca temă generală de desbatere la conferinţele din anul acesta *Studiul Religiunii*. Ţinând cont de principiul exprimat în această circulară că: „programul conferinţei trebue să aibă în fiecare an un anumit caracter: în el trebue să fie o unitate, *un* spirit“, programele stabilite de către singuraticele conferinţe din 1910, au fost supuse din partea noastră unor schimbări radicale.

Cum în timpul cel mai scurt se va pune în practică noul *Plan de învăţământ*, însoţit de un bogat *Indreptar metodic*, şi cum deocamdată nu e cu putinţă să organizăm cursuri de vară pentru învăţători, în cari să se desbată temeinic părţile singuratice ale acestui plan, am aflat de bine a organiza conferinţele învăţătoreşti în forma unor cursuri metodice, cari să desbată şi să adâncească, rând pe rând, toate materiile de învăţământ, atât teoretic cât şi practic.

Fiind în şcoalele noastre obiectul cel mai însemnat Religiunea, în anul acesta se va tracta în conferinţe pe larg *acest* obiect de învăţământ. La aceste conferinţe vor trebui să ia parte şi toţi cateheţii noştri dela şcoalele străine, având a se prezinta şi cu lucrări teoretice sau practice, după cum vor fi însărcinaţi de către comisarii consistoriali. Pentru participare li se cuvin şi lor diurne, întocmai ca învăţătorilor.

Programul conferinţelor din anul acesta va trebui stabilit în modul următor:

In *cuvântul de deschidere* va trebui să se tracteze despre *„Studiul Religiunii în şcoalele noastre poporale“* (principii, căi şi mijloace). Celelalte puncte vor trebui întocmite aşa, că se numesc, încă de pe acum, din partea dlor comisari câte *opt* învăţători ca *proponenţi* pentru fiecare tract. Şease din aceştia vor avea să studieze materialul din Religie al singuraticelor clase pe baza planului de învăţământ şi a îndreptarului metodic, — spunând, scurt şi precis: ce e esenţial în materialul respectiv, ce se poate omite, constrâns de împrejurări, fără ca educaţia religioasă să sufere, şi cum să se predee învăţământul în diferitele clase: ideile de căpetenie să se formuleze de către proponenţi în *poziţii*, spre a se discuta apoi de către toţi membrii conferinţei.

Dintre aceşti proponenţi trei inşi vor avea să ţie şi câte o lecţie practică de religie din materialul clasei cu care s'au ocupat, demonstrând şi în practică aceea ce au stabilit în teorie. Lecţiile să se ţie cu elevii cl I., a III-a şi a V-a + VI.

In afară de cei şease proponenţi mai trebuesc însărcinaţi doi proponenţi cu lucrări, şi anume: unul să se ocupe într'o disertaţie cu manualele de Religie şi de literatura didactică religioasă, cuprinzând aici şi cele mai bune cărţi de Metodică a învăţământului religios. Tot aici trebue să vie vorba şi despre Sf. Scriptură ca mijloc de învăţământ, despre putinţa întrebuinţării ei în şcoală, despre necesitatea unei „Biblii şcolare“, apoi despre lectura literaturei religioase care s'ar putea face în şcoala noastră, de toate zilele şi de repetiţie ş. a.

Al optulea proponent va vorbi mai deaproape despre educaţia religioasă în şcoală şi în biserică cu ajutorul cântărilor, bisericeşti şi religioase, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică, a sărbărilor şcolare cu caracter religios (Sf. Andreiu şi Hramul şcoalei), a irozilor şi a colindelor.

Tratându-se în chipul acesta prin opt proponenţi învăţământul religios, se vor putea adânci toate problemele de educaţie religioasă, şi participanţii la conferenţe se vor alege la sfârşit cu idei clare şi cu metode potrivite, cari să facă cât mai curând posibil un avânt al creşterii religioase, care la noi nu e în progres.

Punctele acestea vor reclama cam trei şedinţe de ale conferenţelor. In afară de ele mai poate încăpea în propramul conferenţelor din anul acesta şi *Darea de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul şcolar 1910/911, Darea de seamă despre starea învăţământului din tract în anul 1910/911 şi Darea de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.* Legendele şi tradiţiile din satul său, pe cari era vorba să le prezinte tot în anul acesta fiecare învăţător, se amână pe anul viitor, când în legătură cu „Limba română“ îşi vor putea găsi şi o aplicare mai potrivită.

*

In vederea bunei reuşite a conferinţelor astfel organizate, domnii comisari sunt poftiţi a lua cât mai în grabă dispoziţii pentru numirea proponenţilor, atât dintre învăţători cât şi dintre catiheţi, ţinând cont, întrucât se poate, de măsurile pe cari le-au luat conferinţele din 1910. Dacă până în Septemvrie nu va apărea Planul de învăţământ pentru mitropolia noastră, ca bază a desbaterii materialului din Religie, se va lua planul dela 1909. Deosebirile între planul cel nou şi între acesta vi se vor comunica atunci, înainte de conferinţe.

Cu acest prilej vi se mai aduce la cunoştinţă, că Veneratul Sinod arhidiecezan a încuviinţat, prin conclusul său Nr. 34/1911, diurne de 5 cor. pe zi, plus cheltuelile de drum, pe sema învăţătorilor pentru participare la conferinţe.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat şcolar, ţinută la 2 Iunie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Formă şi fond.

Incă în fragedele noastre tinereţe facem cunoştinţă cu rugăciuni, psalmi, imnuri, versuri biblice şi alte multe cântări sfinte. Unele din ele le învăţăm pe din afară, le ştim rosti şi cânta fără greş, dar mintea noastră de copil nu ne ajută în destul, ca să pătrundem şi cuprinsul lor adânc. Mai târziu, ca oameni vârstnici, când cu mintea mai matură am putea pătrunde mai cu înlesnire adâncimile învăţăturilor creştine şi rostul lor pentru firea omenească, ne prind valurile vieţei şi cele ale lumei ne preocupă atât de mult, încât gândul nostru numai arareori se abate pe la cele sfinte. Mai uităm din cele ce am învăţat ca copii, păstrăm însă obiceiul strămoşesc de a cerceta biserica şi a ne împlini datorinţele faţă cu ea, aşa precum le înţelegem fiecare. Ne închinăm, vezi Doamne şi noi ca creştini, şi încât nu suntem cuprinşi şi în lăcaşul lui Dumnezeu tot de ale lumei, ascultăm, mai mult sau mai puţin distraşi, la cele ce se rostesc şi se cântă acolo, şi ne impresionăm de regulă mai tare de *cum*, decât de *ce* se rosteşte şi se cântă. Unii dintre noi, mai ales cei ce s'au desfăcut din massa poporului şi au cercetat şcoli înalte în oraşe străine,

FOIŞOARĂ.

Un memoriu.

(Urmare).

Statul improvizase, după întemeierea universităţii, din cărţile găsite la colegiul S-tului Sava, o mică bibliotecă, căreia îi dăduse numele de „Biblioteca Centrală“ şi pe care o instalase în câteva odăi din Universitate; a lăsat-o însă fără local potrivit şi îndestulător fără personal statornic şi priceput şi fără o dotaţiune care să-i permită o desvoltare serioasă. Când trebuinţele Universităţii au reclamat, biblioteca a fost mutată de două ori în case închiriate — fireşte nepotrivite din toate punctele de vedere. La 1901 ea a fost cedată — prin lege specială — Academiei spre a fi folosită împreună cu colecţiunile mult mai însemnate ale acestei instituţiuni.

*

Biblioteca Academiei, luând după 1884 o desvoltare repede, deşi dispunea de foarte modeste mijloace băneşti, în curând nu i-au mai fost îndestulătoare cele trei încăperi pe cari Academia le ocupa în Universitate.

Ministrul instrucţiunii publice dela 1890, d-l Teodor Rosetti, apreciind marea însemnătate culturală a activităţii Academiei, care la 1879 a fost înălţată prin lege specială la situaţia de „Institut Naţional“, şi a colecţiunilor ei ştiinţifice, a cumpărat casa Cezianu (Calea Victoriei 135) şi i-a pus-o la dispoziţie, dimpreună cu sumele necesare pentru reparaţie şi instalare. Tot atunci s'a cumpărat terenul vecin (Casa Bellu, Calea Victoriei No. 133) precum şi grădina Cezianu din fund; iar mai târziu, în 1896, d-l ministru al instrucţiunii publice P. Poni a cumpărat casa Zaleschi (Calea Victoriei No. 137).

Pentru cumpărarea acestor terenuri şi a clădirilor de pe ele şi pentru reparaţiunile şi instalarea Academiei într'însele statul a cheltuit următoarele sume:

Casa Cezianu	Lei	310,000·—
„ Bellu	„	290,000·—
Grădina Cezianu	„	100,000·—
Reparaţia casei Cezianu şi instalaţie	„	50,000·—
Total . . .	Lei	750,000·—
Casa Zaleschi	„	280,000·—
Sala de şedinţă şi aripa nouă . . .	„	200,000·—
Total . .	Lei	1,230,000·—

Astfel s'a format locul mare şi frumos, care, prin legea specială dela 7 Maiu 1896 a fost dăruit Academiei şi care are o faţadă de 132 metri spre calea Victoriei cu o adâncime cam de 150 metri. Acest loc va primi acuma o a treia faţadă spre noul Bulevard care va trece peste Calea Victoriei spre calea Griviţei în lungul terenului Cantacuzino-Moruzi (Calea Victoriei 131). Pentru a se căpăta această a treia faţadă este necesar să se cumpere dela Primărie făşia (1.530 m. p.) ce rămâne din terenul Cantacuzino-Moruzi şi pentru care se cere suma de lei 123.520.

*

Biblioteca Academiei cuprinde aproximativ următoarele materiale:

94.011 publicaţiuni în peste 150.000 volume,

2.678 publicaţiuni periodice române şi străine,

6.684 manuscripte (4.694 româneşti 909 greceşti, 633 slave, 63 latine, 159 romanice, 58 germane, 168 orientale).

37.577 documente istorice,

299 obiecte de muzeu,

Colecţiunea de monete şi medalii româneşti vechi şi moderne, adunate şi dăruite în 1876 de d-l D. A. Sturdza, şi desvoltată apoi prin donaţiuni ulterioare şi prin cumpărături; precum şi colecţiunea de monete antice grece şi romane a răposatului general Mavros, îmbogăţită prin donaţiunile d-lui M. C. Sutzu, cuprinzând mai ales monete din oraşele Pontice şi dela Istru.

Afară de acestea s'au mai primit, în timpii din urmă, biblioteci întregi, cari n'au putut fi catalogate, cum este biblioteca răposatului profesor C. Georgian; mai sunt şi arhive de mii de acte necatalogate, cum este arhiva comercială a casei Hagi Constantin Pop dela Sibiiu, de pe la 1780—1830.

Acest material, care creşte în fiecare zi şi la a cărui catalogare se lucrează fără încetare în toate ramurile: cărţi tipărite, manuscripte, documente, stampe, — este ţinut la dispoziţia studioşilor în toate zilele de lucru zece ore pe zi, iar pentru creşterile cari se adaug se publică buletine sistematice trimestriale spre înlesnirea cercetărilor. In 1910 colecţiunile au sporit cu 7014 volume şi broşuri tipărite, 5046 numere de reviste române şi străine 246 volume manuscripte, 2790 documente istorice, 147 stampe şi portrete, 44 atlase şi hărţi geografice, 495 fotografii, 17.183 foi volante, etc.; în acelaş an s'au comunicat la 12.643 cetitori, 32.044 volume şi la 141 învăţaţi s'au împrumutat acasă 575 volume; manuscripte au fost consultate de 1.689 persoane şi 39.708 documente de 416 persoane.

*

Locul în care se află acuma instalată Academia şi colecţiunile ei — cea mai mare comoară de material ştiinţific, mai ales pentru istoria naţională, care s'a adunat vreodată — este înjghebat din împreunarea a două case particulare (casele Cezianu în Zaleschi), la care s'au adaus sala de şedinţe şi câteva încăperi construite din nou.

Acest local este cu totul neîndestulător şi nepotrivit pentru colecţiunile ştiinţifice cari formează Biblioteca Academiei.

părăsesc şi obiceiurile strămoşeşti, devin „liber-cugetători“ şi nu se mai simt atraşi de biserică, decât poate atunci când ea le oferă vre-o posiţiune sau onoruri. Cele sfinte sunt considerate de acest fel de oameni, ca menite pentru prostime şi nu pentru capete luminate.

Persistând în această direcţiune de desvoltare este firesc ca creştinismul, mărturisit de toţi, să degenereze într'un fel de formalism, respectat de unii şi despreţuit de alţii, şi să nu atingă scopurile sublime ale dumnezeescului său fondator. Isus, Fiiul omului, a propoveduit prin fapte şi prin cuvinte principiile mântuirei omeneşti, însă de forme evangheliştii nu ştiu să ne spună nimic. Impărăţia lui Dumnezeu, în care se concentrează toate învăţăturile Mântuitoriului, n'are nici hotare, nici diregători, nici stăpâni, nici sluji, nici ostaşi, nici vameşi. Bătrâni şi tineri, învăţaţi şi proşti, bogaţi şi săraci, chiar şi păcătoşi — toţi deopotrivă — pot deveni cetăţeni ai acestei minunate Impărăţii, fără ca mai înainte să fie supuşi unor formalităţi oarecare. Cu toate că oameni au să constitue Impărăţia şi pe pământ fiind încă, ea nu este a trupurilor, a materiei şi a formei, ci a duhurilor, a spiritelor şi a sufletelor. Gândirea, simţirea şi făptuirea nobilă şi distinsă, personificată în Iisus Hristos, leagă între sine pe cetăţenii ei şi o face nebiruită pentru toate veacurile. Dacă organizaţiunea bisericii noastre se întemeiază cu toate aceste pe forme anumite, acestea nu pot avea alt scop, decât a uşora creştinului aflarea căii adevărului, ce duce spre Impărăţia lui Dumnezeu. Duhul însă rămâne în toate imprejurările fondul, esenţa şi fiinţa bisericii.

Fiecare din noi are în viaţa sa prea dese prilejuri a se convinge de neputinţele sale, când e vorba de a nu se abate din calea adevărului. Lumea şi ispitele ei nenumărate ne împing în fiecare clipă spre păcat. Nu biruim aceste ispite, dacă nu ni se întinde o mână binecuvântată şi puternică, care ne ajută şi ne ridică sufleteşte, când noi am desnădăjduit şi am căzut la pământ. Rostirea şi ascultarea cu *pricepere* a rugăciunilor şi cântărilor bisericeşti, ne întăreşte în stăruinţa noastră spre bine, şi ne luminează din nou şi iarăş din nou, calea ce duce spre Impărăţia lui Dumnezeu. Un „Tatăl-nostru“, sforăit ca o gimnastică de limbă, cu gândul rostitoriului cine ştie unde, rămâne fără nici un efect. Când însă pronunţăm aceeaşi prea frumoasă rugăciune, căutând a ne da samă de importanţa fiecărui cuvânt şi de înţelesul lui adânc, firea noastră se înseninează, se înveseleşte şi se întăreşte; simţim mâna binecuvântată care ni se întinde şi ne ridică. Şi de câteori procedăm astfel, de atâtea ori simţim acelaş efect, întocmai cum ne înveselim şi ne bucurăm de frumuseţile primăverei în fiecare an, cu toate că ele sunt totdeuna aceleaşi şi se repetă vecinic. Cine săvârşeşte cu evlavia cuvenită ceremoniiie religioase şi cine le urmăreşte cu aceeaşi evlavie, ese din biserică în altă stare sufletească, decum a intrat. In gândirea şi simţirea lui, adecă în viaţa sa duhovnicească, s'a petrecut o frământare, o schimbare, un proces de nobilitare; omul a făcut un pas înainte spre bine, spre adevăr, spre Impărăţia lui Dumnezeu. Rugăciunile şi cântările bisericeşti, cari nu sunt decât parafrase ingenioase ale cuvintelor pline de dar rostite de Iisus, au un farmec deosebit: şi de le-ai rosti şi auzi de nenumărate ori, totdeuna se deschid nouă adâncimi şi nouă frumuseţi ale înţelesului lor.

Ceice au rămas credincioşi bisericii şi nu disting altceva în rugăciuni şi slujbe dumnezeeşti decât forma lor goală, se asamănă unui drumeţ, care păşeşte voiniceşte înainte, se fereşte de prăpăstii, rămâne însă tot departe de ţinta călătoriei sale. El ştie unde vrea să ajungă, dar în loc să caute după luminele ce i se aprind în drum, închide ochii şi rămâne pe întunerec.

Mai rău o nimeresc ceice se încred numai în puterea lor proprie şi cu surisul pe buze îşi croiesc un drum al vieţii alăturea de biserică. Ei pot să aibă multă ştiinţă de carte, pot să strângă comori pe pământ, pot să dobândească mari onoruri ale lumei, însă drumul spre bine şi adevăr numai cu anevoie au să-l găsească, şi n'au să se facă părtaşi nici de fericirea vremelnică, cu atât mai puţin de cea vecinică.

Din parlament. Guvernul a cerut o nouă indemnisare, pe o lună, şi dieta a votat-o, în şedinţa de Sâmbătă. Indemnisarea a fost cerută în vederea faptului, că deşi budgetul e votat, mai are să fie votată legea apropriaţiunii, asupra căreia se începe discuţia în dietă probabil Mercuri, şi la care opoziţia vrea să însceneze o luptă mare parlamentară, pentru a impedeca începerea discuţiei asupra reformelor militare.

Dela sfântul sinod. In şedinţele din urmă sfântul sinod al României a ascultat fasiunile martorilor ascultaţi în procesele pe cari are să le judece, apoi apărarea Episcopului dela Roman şi a Mitropolitului Primat, cari au cerut unele întregiri şi ascultare de martori noi. In şedinţa de astăzi, Luni, Sfântul sinod va satisface acestor cereri, apoi va proceda la aducerea judecăţii.

Din istoria luptelor noastre pentru ortodoxie.

O aniversare.

(1761—1911).

In vara acestui an se împlinesc trei jumătăţi de veac, de când pe urma celor mai crâncene lupte ale neamului nostru pentru credinţa sa a pătruns în sfârşit în Ardeal la Românii „neuniţi“ şi o sămânţă de lumină, dreptate şi de mângăiere.

După Paştile anului 1761 a sosit în Ardeal episcopul sârbesc din Buda, Dionisie Novacovici, destinat a fi vlădică Românilor ortodocşi din Ardeal. Nu venia singur, ci deodată cu alt „pacificator“, cu generalul Buccov, care nu se prea încredea în puterea armelor sale de fer, nici în îndoelnicul resultat al unei întârziate opere de pacificare. Şi avea motive suficiente de a se îndoi. In faţa lui, ca şi a Curţii din Viena şi a clerului unit din Ardeal, stătea desvălită şi sdrobită o muncă şi sforţare necurmată a unui restimp de peste 60 de ani şi pe ruinele proaspete ale siluirii de conştiinţi şi ale politicei religioase plină de violenţe a cercurilor dela cârmuire, înălţase în numele Românilor steagul roşu al legitimei revolte un călugăr din Munţii-Apuseni.

Acest Sofronie din Cioara, care „a pus ţara în foc şi în flacări“, nu era o unealtă în mâna străinilor, cum încearcă unii a ni-l înfăţişa, ci unii din marii luptători ai Românilor ortodocşi, cari în cursul veacului al XVIII-lea prin alipirea neclintită la legea lor şi prin riscul vieţii proprii au făcut să triumfeze din nou biserica noastră.

In arhiva ministeriului de externe din Moscova se află o admirabilă petiţiune a Românilor din Ardeal către împărăteasa Ruşilor Elisaveta Petrovne, subscrisă de cei mai de seamă representanţi ai Românilor din Ardeal — patru călugări, şase preoţi şi patru mireni. Numele lor ne reaminteşte un şir întreg de prigoniri ce le-au suferit aceşti martiri ai credinţii, peste cari noi urmaşii am pus vălul uitării ingrate, în vreme ce adversarii lor nu au încetat a i acoperi cu cele mai sfruntate calumnii.

Intre cei subscrişi locul de frunte îi compete fără îndoială ieromonahului Nicodim, care a şi înaintat petiţia amintită la împărăteasa rusească. Acest călugăr simplu şi fără de o cultură mai înaltă s'a presentat împreună cu George Buna, un ţăran român, în fruntea unei deputaţiuni la Curtea din Viena şi a predat o petiţie care cuprindea plângerile Românilor ortodocşi. Cum însă pe atunci nu li se îngăduia nici măcar a se plânge, călugărul Nicodim a ajuns în primejdia de a fi prins şi internat într'o temniţă din Austria, unde deodată cu lumina zilei avea să-şi peardă şi zelul pentru legea sa. Cu ajutorul ambasadorului rusesc a scăpat însă, refugiindu-se în Rusia, împreună cu un mirean, cu Ioan al lui Avram din Aciliu. In Rusia a petrecut cu mici întreruperi până în vara anului 1761, lucrând şi de acolo pentru fraţii săi de acasă şi îndemnând mai de multeori guvernul rusesc să intervină pe cale diplomatică în favorul Românilor ortodocşi din Ardeal. In anul 1757 a venit în Muntenie, unde s'a întâlnit cu soţii săi de luptă şi a scris petiţiunea amintită. In acelaş an s'a întors din nou în Rusia, unde nu peste mult i-a urmat şi vechiul său tovarăş, Ioan, acum popa din Aciliu, ca să reprezinte şi mai departe cauza Românilor ortodocşi înaintea împărătesei Elisabeta Petrovna, aliata Austriei. Pentru toate aceste străduinţe ale sale zelosul călugăr a primit ca răsplată exilul pe viaţă. Mai mult nu i-a fost cu putinţă să între în Ardeal, fiind considerat de curtea din Viena ca un „impostor“ foarte periculos. Aşa a gustat şi el până în sfârşit, ca şi Nicolae de Balomir şi călugărul Sofronie, pânea amară a exilului.

Alături de revoluţiunea lui Sofronie a fost de sigur şi acţiunea călugărului Nicodim unul din motivele, cari au determinat cercurile din Viena a grăbi cu numirea episcopului ortodox pentru Ardeal. Un protocol al senatului rusesc din acea vreme,*) în care se schiţează toată cauza Românilor şi toate intervenţiunile Rusiei pentru Românii din Ardeal, ne arată cu câtă bunăvoinţă a solicitat împărăteasa Rusiei la Curtea din Viena acordarea libertăţii religioase coreligionarilor săi din Transilvania, şi când s'a convins că toate promisiunile ce le-a primit, au rămas neîmplinite, atunci a îndrumat pe ambasadorul ei din Viena, să facă atentă Curtea din Viena cu toată seriositatea, că în viitor nu va mai reînoi alianţa, ce era încheiată între cele două state, dacă nu se va statori într'un punct deosebit al tratatului de alianţă deplina libertate religioasă pe seama Românilor ortodocşi, şi dacă nu va declara Curtea din Viena solemn, că în viitor vor fi trataţi Românii cu indulgenţa ce se cuvine celor de o credinţă cu aliata Austriei.

Aşa, pe urma revoluţiunii desperate a călugărului Sofronie şi prin intervenţia rusească provocată de călugărul Nicodim şi de popa Ioan din Aciliu, am primit în Ardeal de episcop ortodox pe Dionisie Novacovici.

Triumful a fost pe de a întregul al nostru, al bisericii ortodoxe, în care a rămas „tot fruntea“ Românilor, iar dezastrul pe toată linia l-au suferit aceia, cari au încercat să sdrobească unitatea sufletească a unui neam. I-a copleşit acea putere internă, adâncă şi de viaţă făcătoare a neamului nostru, care a biruit şi până atunci în atâtea împrejurări ostile nouă.

Conscripţia făcută în anul 1762 a isbutit să înfăţişeze numai 25 de mii de familii unite, faţă de 128 de mii ortodoxe.

Iată, de ce trebue să aducem prinosul nostru de admiraţie acestor martiri ai credinţii, cari au îndurat cu resemnare moartea şi loviturile cele mai grele, temniţe şi pedepse nenumărate, pururea rugând „pe milostivul Dzeu — cum spuneau aşa de frumos Făgărăşenii, — ca să ne întărească mintea şi inima şi gleznele picioarelor noastre, ca să nu ne clătim sau să rătăcim din pravoslavnica noastră credinţă, ci cu duhul puterii sale întărindu-ne, neclătiţi să rămânem de supărările celor ce să oştesc asupra turmei sale“.

Prin lupta lor ei au luminat încă odată puternic şi măreţ un adevăr etern: că viaţa sufletească şi religioasă a unui popor nu se supune nici unei presiuni externe şi mehanice; pentruca s'o poţi îndrepta cu succes într'o parte sau alta a evoluţiei sale, trebue să i cunoşti bine toate calităţile şi să-i distingi clar cele imediat înrudite cu viaţa lui.

De aceea s'a dărâmat şi atunci „opera sfintei uniri“, spre bucuria celei mai mari părţi a Românilor.

Spre a desvăli o parte din sbuciumările şi frământările Românilor între anii 1744—1761 public aici câteva documente inedite din arhivele din Carloviţ şi Moscova. Impreună cu alte multe documente, ce am isbutit să le aflu acolo, ele vor forma cuprinsul unei lucrări, pe care o voiu tipări încă în cursul acestui an.

I.

Petiţiunea Românilor ortodocşi către împărăteasa Rusiei Elisabeta Petrovna, scoasă din Arhiva principală a Ministeriului de externe din Moscova (Registru nr. 97, anul 1757 nr. 3). A înaintat-o călugărul Nicodim în 24 Septemvrie 1755.

Smerită a noastră instanţie către Pre Blagocestiva, Preluminata, Preînălţat-a, Milostiva şi Oblăduitoare a toată Rusia şi atot creştinescului norod, care sânt în dogmele credinţei Sfintei şi marei Besearici a răsăritului, Credincioasăi şi de Hristos Iubitoarea *Impărăteasa Elisaveta Petrovna.* A noastră milostivă Patroană. Dela Tatăl Dumnezeu Domnul nostru Isus Cristos — Sănătate, bună viaţă, întărire, bucurie şi cea către vrăşmaşi biruinţă poftim Luminatei Impărăţiei tale, Noi Ticăloşii cari ne aflăm sub biruinţa împărăţiei a romii, în ţara Transilvania. Care ne iaste sufletul nostru întristat până la moarte pentru sila eresului unaţii. Drept aciasta şi noi fiind împilaţi întru acest întunerec, ieromonaşi şi monaşi, preoţi mireani şi casnici mireani, la altă faţă neavând unde năzui, fără numai cădem cu smerenie la Luminată-ţi faţa înălţimii cia de Dumnezeu încoronate a Impărăţiei tale, cu aciastă smerită plângere şi prin osteninţa acestui cuvios părinte Nicodim Ieromonah: ştiindu-te noi Prealuminată împărăţia te, că eşti fiica cea adevărată şi aleasă a bisericii, îndreptătoarea cea lăudată a politiei, slava cia luminată a pravoslavnicilor şi luminată sprijineală a creştinătăţii, ştim că au supărat şi mai nainte de aciasta şi alţii Luminată-ţi faţa Impărăţiei tale, ci nu ne-au venit nici o adevărată ştiinţă — iar acum cădem cu smerită plecăciune, rugându ne luminate ţi feaţii împărăţiei tale — Să te milostiveşti spre noi şi să ne scoţi dintru aciastă patimă, că ştim că eşti de Dumnezeu dăruită cu puterea aciaste, că suntem năcăjiţi aşa tocma, ca şi mai de nainte creştinii în vremile împăraţilor celor tirani, în temniţe în obezi şi în legături, ne ţin atât cât şi moarte ne vine multora dintru acea patimă, — şi besearicile şi schiturile le pradă şi am jăluit dintru noi şi la împărăţia aciasta a noastră şi ni-au răspuns că nu sileaşte, iar dacă am venit la casele noastre nimica pace nu avem, numai ne silesc sa să jurăm întru aceale dogme, au deaca

---

*) Acest protocol se află în arhiva numită din Moscova, în copie şi la mine.

---

1. Localul actual este neindestulător, pentrucă toate încăperile lui sunt pline cu rafturi de cărţi, îndesate atât de mult unele lângă altele, încât nu este cu putinţă a mai aşeza altele, iar aceste rafturi sunt atât de pline de cărţi, încât în multe locuri volumele adause ca continuare stau aşezate grămezi, fără să poată fi puse la locul cuvenit. Toate dubletele de cărţi sunt păstrate în două încăperi din fosta Monetărie a statului, unde cu greutate şi cu mare pierdere de timp trebuesc căutate, când este trebuinţă de ele.

Ia aceeaş stare este şi depozitul de manuscripte şi de documente.

Pentru folosirea acestor două mari clase de material de studiu s'au organizat două săli de lucru. In sala cărţilor tipărite sunt numai 32 locuri, cari foarte des sunt ocupate, şi atunci este necesar a se da scaune suplementare, ceeace strâmtorează şi împedecă pe cercetători în lucrarea lor. In sala de lucru a manuscriptelor sunt 14 locuri şi adeseori sunt neîndestulătoare. Nici un local potrivit pentru studiu stampelor, al hărţilor geografice şi al portretelor; nici o instalaţie potrivită pentru cercetarea publicaţiilor de format mare; nici o instalaţie pentru păstrarea monetelor şi studiarea colecţiunilor numismatice.

2. Localul actual este nepotrivit, pentrucă, fiind înjghebat din două case private, el nu întruneşte nici una din condiţiile indispenzabile pentru un local de bibliotecă. Depozitele de cărţi nu sunt aşezate în jurul său lângă sala de lucru ci unele sunt depărtate de această sală, astfel că personalul de serviciu pierde mult timp spre a aduce cărţile în sala de lucru şi spre a le duce înapoi la locul lor.

Apoi localul nefiind încălzit prin calorifer, se produce iarna o foarte mare diferinţă de temperatură între încăperile de lucru, coridoare şi depozite, ceeace este dăunător atât pentru cărţi, cât şi pentru sănătatea personalului.

3. Acest local este nesigur, pentrucă nu întruneşte nici una din condiţiile indispenzabile unui local destinat a păstra în siguranţă depozite de bibliotecă:

Coperişul la amândouă casele împreunate este întreg de lemn acoperit cu tablă de fier; tavanurile sunt toate de lemn şi de trestie; casele sunt despărţite numai cu lărgimea stradei de casa Pascal (Calea Victoriei 196), ocupată acum de Administraţia Financiară de Ilfov, aşa că în caz de foc la acea casă, localul Academiei ar fi în primejdie de a fi nimicit împreună cu colecţiile dintr'însul.

Neputându-se instala calorifer localul actual se încălzeşte — cât este absolut necesar, — cu focuri în 26 sobe. Se înţelege cât de mare este primejdia zilnică, cu toate îngrijirile şi supravegherea.

Starea de lucruri de acuma nu poate şi nu trebue să mai dureze.

(Va urma)

nu, de loc ne pun la închisoare şi de acolo nu putem să scăpăm, ci numai au să ne lăpădăm de credinţă, au să murim închişi şi în locuri streine, fugându de vrăjmaşii noştri uniţi. Care mult necazul, grea povara şi întunecată rătăcirea noastră văzânduo împărăţia ta şi fiind şi noi ci din oile staulului păstorilor împărăţiei tale, apucându-ne lupii cei răpitori de suflet şi stricându-ne din credinţa cea pravoslavnică, care mulţi dintru noi nu ne-am pomenit întru acest eres — şi de nu să va strica acuma acest eres la început, aşa va rămânea în veac. — Ci să te milostiveşti Luminată Impărăţia ta spre sufletele noastre, care întunearece de suflete să pogor întru adâncul pierzării pentru rea rătăcire. Văzând şi noi luminatăţi Impărăţia ta, că străluceşte creştinătatea întrânsa, dumnezeiască podoabă îmfrumuseţată cu bunătatea faptelor, înţelepciunea cia politicească, dar însoţit cu râvna cia creştinească, sfatul cel mare, dar însoţit cu puterea credinţii, dreptatea cia cu socotinţă şi împreunată cu blândeaţea şi cu îndelungă răbdarea: Insă decât toate acestea ale luminatei împărăţiei tale vrednice de laudă bunătăţi şi noi ticăloşii adevărat înţelegând şi luminat auzind luminată-ţi multa-ţi cucerire cia către ciale dumnezeeşti, cu aciasta şi pe Dumnezeu cu faptele ciale cuvioase necontenit mărind şi bisearicile cu ascultare cinstind şi ciata bisericească cu facerile ei de bine odihnind şi dumnezeeştile lăcaşuri cu luminate-ţi daruri împodobind, aşa cu multă smerenie plecândune şi noi ticăloşii cu lacrămi ne rugăm luminatei Impărăţiei tale, ca unii maicii milostive şi din fire plecată spre ciale sufleteşti, să primeşti aciastă a noastră cu lacrămi scrisă rugăciune şi priminduo să fie spre lauda lui Dumnezeu unuia în troiţă şi spre folosul sufletelor noastre rugătorilor împărăţiei tale: Ieromonaşilor şi preoţilor mireani şi spre bucuria tuturor de obşte şi întru nemuritoare pomenirea neamului luminatei Impărăţiei tale Pentru care mare milostivirea Impărăţii tale cu multă şi smerită plecăciune închinându-ne sărutăm făcătoarea de bine şi milostivă-ţi mâna Impărăţiei tale către Dumnezeu rugători, poftind ca dumnezeescul dar ce au păzit pe preavoslavnicii împăraţi, şi păzească şi pe Luminată Impărăţia ta întru luminat scaunul împărăţiei tale, în pace, în . . . cu slavă, lăudată şi cu norocire adevărată, şi să-ţi fie stâlp tare împotriva tuturor pismaşilor văzuţi şi nevăzuţi, ca să poată tot pravoslavnicul norod viia sub luminate-ţi aripi a împărăţiei tale în pace, lăudând numele Tatălui şi al Fiiului şi al Duhului sfânt, Amin.

Teodosie ieromonah, Daniil ieromonah, Stefan ieromonah, Nicodim monah, Avraam erei, Petru erei, Ion erei, Cozma erei, Avram erei, Mucienic erei, Oprea Micleuş, Filimon Vintilă, Avram Deleanu, Constandin Petric.

(Va urma),

Academia Română.

Institutul Otteteleşanu.

Cu începerea viitorului an şcolar 1911—12 se vor primi şaseprezece eleve în institutul de fete dela *Măgurele* (Ilfov), fundat de Ioan Otteteleşanu şi înfiinţat de Academia Română, sub Inaltul Patronagiu al Maiestăţii Sale Regelui, cărora li se vor da, conform dispoziţiunii testamentare a răposatului fundator o creştere casnică şi instrucţiunea cuvenită unei *„bune mame de familie fără pretenţiuni sau lux“*.

In tot timpul studiilor de 5 ani, elevele vor avea întreţinerea în institut şi nu vor putea părăsi şcoala până la terminarea studiilor, afară de cazuri de forţă majoră.

Sunt admise în institut copile născute din părinţi români săraci, pe deplin sănătoase, cari până la 10 August 1911 au împlinit 12, dar încă nu 15 ani, au pregătirea ce se dă în şcoalele primare din România şi au obţinut la terminarea cursului primar cel puţin media 7,50. Candidatele cu clase secundare au să prezinte certificatele de clase secundare având media cel puţin 6.

Nu se admit dispense de nici un fel.

A doua soră nu poate fi admisă în institut, decât numai după trecerea a cel puţin trei ani dela absolvirea celei dintâiu.

Părinţii elevelor primite în institut nu pot să-şi iee fiicele de sfintele sărbători ori pe timpul vacanţelor în familie; direcţiunea îşi reservă dreptul de a da ori nu voe elevelor să petreacă în familie de vacanţe.

Părinţii aspirantelor ori reprezentanţii legali ai acestora au să trimită la Academia Română — *până la 10 August 1911* — cererile însoţite de:

a) act de naştere;

b) act de vaccină;

c) act de paupertate, liberat de autoritatea comunală respectivă, în care se vor arăta: profesiunea părinţilor, starea lor materială; în cas de vor fi pensionari, cuantumul pensionii şi numărul copiilor cu vârsta lor;

d) atestat şcolar despre terminarea claselor primare.

Actul de paupertate trebue să cuprindă *toate* datele arătate mai sus; în cas contrar, el se va înapoia cu celelalte acte şi nu se va mai face înscrierea.

Comisiunea fundaţiunii Otteteleşanu examinând actele şi luând informaţiunile ce va crede de cuviinţă va dispune, ca concurentele cari îndeplinesc condiţiunile mai sus precizate, să fie supuse la un examen de primire, prin care se va constata gradul de pregătire în ceea ce priveşte cetirea şi scrierea, analiza etimologică şi cea sintactică, cele patru operaţiuni, geografia şi istoria ţerilor române.

Concurentele cari nu sunt din România, se admit *fără examen de primire*, în virtutea atestatelor obţinute în şcoalele similare din patria lor, şi au să trimită la Academia Română tot până la 10 August stil vechiu cererile însoţite de actele enumărate mai sus, de un atestat medical şi de o *fotografie* a lor. Actele în limbi străine vor fi însoţite şi de traducerile lor în româneşte. Lipsa fotografiei atrage după sine neînscrierea între candidate şi înapoierea celorlalte acte.

Academia îşi reservă însă dreptul de a face admiterea definitivă a copilelor din afară de regat, numai după ce ele vor fi examinate de medicul institutului.

Resultatele examenelor se vor supune împreună cu toate actele printr'un raport augustului protector al Academiei Române, Maiestăţii Sale Regelui, căruia îi aparţine a decide în privinţa primirii.

Examenele se vor începe în localul Academiei la 12 Septemvrie 1911, ora 8 dimineaţa.

Cu începere dela 16 August părinţii pot ridica actele de naştere, de vaccină şi de studii, cu cari au înscris copilele.

Spre organizarea meseriaşilor şi comercianţilor români.

Rugăminte către obştea noastră.

In lipsa unui birou de informaţiuni bine organizat şi în lipsa organizării temeinice a meseriaşilor şi comercianţilor noştri, nu odată ne găsim în imposibilitatea de a putea da îndrumările şi răspunsurile la nenumăratele întrebări, ce ni se adresează din diferite părţi în întreg decursul timpului.

Spre a preîntâmpina măcar şi numai în parte acest neajuns, am crezut a aduce un bun serviciu cauzei, dacă în legătură cu datele despre statul meseriaşilor noştri, vom da în corpul raportului nostru general (Anuar), ce intenţionăm a-l scoate în tipar şi a publica eventual şi pe altă cale şi date privitoare la numeroşii noştri comercianţi, mari şi mici, răsfiraţi prin oraşele, orăşelele şi comunele mai de seamă.

Spre a putea ajunge cu mai multă uşurinţă la scopul descris, îndrăsnim a apela, în legătură cu rugămintea noastră din 25 Maiu 1911, la obştea intelectualilor noştri (preoţi, învăţători, notari, etc.) de pretutindenea să binevoiască a conscrie pe toţi comercianţii şi meseriaşii noştri din partea locului şi anume cu numele şi cu indicarea branşei de meserie, respective comerţ, timpul deschiderii etablisementului propriu, numărul calfelor, al învăţăceilor şi al celuialalt personal aplicat la întreprindere. De mare preţ ar fi, dacă s'ar nota şi capitalul aproximativ investit în întreprindere. Cu o cale s'ar putea arăta: dacă în cutare localitate se simte lipsa de meseriaşi, comercianţi, cârciumari, antreprenori etc.

Ostenelile şi modestele cheltueli, pe cari cărturarii noştri le-ar jertfi cu adunarea şi expedierea la adresa noastră a datelor de sus, ar afla deplină răsplată în marele câştig ce s'ar aduce meseriaşilor şi comercianţilor români, a căror bunăstare şi înflorire stă în strânsă legătură cu întărirea noastră peste tot.

Datele, adresate prezidentului subscris, rugăm a ni se trimete în termin de 30 zile.

Sibiiu, 23 Iunie 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, ca comitet central executiv al tuturor Reuniunilor de meseriaşi.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

NOUTĂŢI.

Incheerea festivă a anului şcolar curent 1910/11 la seminarul arhidiecezan „Andreian“ se va face Marţi, în 14/27 Iunie, la 10 ore a. m. în sala institutului pentru festivităţi, premergând serviciu divin de mulţămită şi sevârşirea de părăstas în biserica catedrală pentru odihna sufletului fericitului în Domnul arhiepiscop şi metropolit Andreiu, deoarece în 16/29 a lunei curente, când este aniversarea zilei morţii, elevii sunt îndepărtaţi din Sibiiu.

*

Dela comitat Luni, în 3 Iulie, la orele 9 dimineaţa ţine şedinţă comitetul central electoral al comitatului Sibiiu, în sala mică a casei comitatense, în scopul de a se pronunţa asupra reclamaţiunilor şi observărilor înaintate în contra listelor electorale de pe anul 1912.

*

Teatru în Sibiiu. Aseară, Dumineca, s'a dat în sala „Muzeului Asociaţiunii“ piesa *Răsbunarea*. Este o farsă franţuzească, cu multe situaţii hazlii, scrisă de Labiche. Un bun ansamblu al trupei dlui Z. Bârsanu a ştiut să exploateze cu succes desăvârşit toate părţile comice ale acestei piese. In deosebi dna *Olimpia Bârsanu* a fost admirabilă în rolul unei copile capriţioase şi răsvrătite, care se mărită cu hotărârea rezolută (într'o farsă totul e posibil!) de a-şi tachina în fel şi chip pe viitorul bărbăţel, despre care crede că e părtaş la un omor… Artiştilor, de astă dată nici nu era cu putinţă alt fel, li s'a făcut o primire foarte *călduroasă* în sala Asociaţiei. Astăzi, Luni, se joacă drama „Vânturătorii mărilor“. Inceputul precis la 8 oare seara.

*

Achitare. Curtea cu juraţi din Giula, după o pertractare de câteva zile, a achitat pe fraţii Zsilinszky acuzaţi pentru asasinarea deputatului Achim.

*

Dislocări. In primăvara anului viitor se vor face, ca de obicei la doi ani, mai multe dislocări de garnisoane. Vor merge la Viena regimentele de infanterie nr. 39 şi 44.

*

Studente române. *Cornelia Brediceanu*, fiica regretatului deputat Coriolan Brediceanu, şi *Ana Moldovan*, fiica dlui Dr. Cornel Moldovan din Băiţa, au făcut la gimnaziul de stat din Sibiiu examenul primelor patru clase liceale. Le felicităm şi le dorim reuşită şi mai departe.

*

Un mare binefăcător. Aromânul *Ionescu Buşa* a lăsat ministeriului de culte din Bucureşti *o sută de mii* de lei pentru biserica şi şcoala română din comuna Cruşova.

*

Nou episcop reformat. Din Dobriţin se anunţă, că preotul din Böszörmény, *Dr. Balthazár Dező*, a fost ales episcop al diecezei din stânga Tisei.

*

Reforma pensiunii notarilor. In adunarea comitatului Bihor, ţinută în săptătrecută, s'a hotărât, ca notarii după un serviciu de 35 ani să primească salarul întreg ca pensiune; după un serviciu de 10 ani vor primi ca pensiune 50 de procente din salar.

*

Holera în Veneţia. Ziarele vieneze publică o scrisoare primită dela consiliul municipal din Veneţia, care voeşte să desmintă ştirea, că în oraşul lagunelor ar bântui holera. De altă parte ştirile spun, că epidemia este departe de a fi încetat în Veneţia, şi că morţii de holeră se aşează în cosciuguri muiate în var, apoi se aruncă în mare.

*

Şaptezeci şi trei de vagoane de cărăbuşi. Rapoartele oficiale arată, că în comitatul Abauj-Torna au fost aduse la autorităţi 727 mii chilograme de cărăbuşi, o cantitate care corespunde unei poveri de 73 de vagoane. Premiile plătite pentru cărăbuşi fac peste 100 de mii de coroane.

*

Pedeapsa cu moarte. E ştiut, că în Portugalia se desfiinţase pedeapsa cu moarte, până şi în armată. In considerare, că în vremea din urmă, monarhiştii au comis dese atentate, un deputat din cameră a propus să se reîntroducă pedepsirea cu moarte. Guvernul aprobă propunerea, şi se crede că parlamentul o va vota. In acest caz conspiratorii monarhişti vor fi osândiţi la moarte.

*

O pedeapsă. Judecătoria din Oppeln a dictat o aspră pedeapsă cizmarului August Kromnik, care pe drumul de ţară a întâlnit o fetiţă de 13 ani şi i-a luat cu puterea zece bani. Numitul cizmar a fost osândit pentru jaf la cinci ani de temniţă.

*

Banchet uriaş. In săptămâna trecută agrarii şi-au ţinut congresul în Kecskemét. In onoarea lor s'a dat un uriaş banchet: la 73 de mese mari au şezut 4328 de persoane, cari au consumat 14 măji metrice de carne, 2000 de pâni, peste 16 mii de turte, 280 hectolitri vin şi 3000 de sticle cu apă minerală.

*

Statuia Omfalei. Din Roma se scrie, că un anticar a cumpărat zilele acestea cu 500 de lire o veche statuie a Omfalei (zeiţa lunei la asirieni), găsită de un ţăran în Campania romană. Anticarul a vândut-o cu 300 de mii de lire unui miliardar american, de oarece statul nu voise a-i da preţul de 250 de mii de lire, cât a cerut. Cu toate acestea, la propunerea secretarului de stat pentru artele frumoase, autorităţile italiene vor face proces negustorului pentru vătămarea legii, care opreşte vânzarea la străini a lucrurilor de artă din anticitate, ce se găsesc în Italia.

*

La fondul „Victor şi Eugenia Tordăşian pentru înzestrarea fetelor sărace“, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: familia comersantului Teodor Popescu, 2 cor.; Ioan Martin învăţăcel măsar, 50 bani; familia franzelarului Petru Moga, 40 bani; Nicolae Ciugudean, proprietar, Vingard, 20 bani; Constantin Muşlea, funcţ. la „Albina“, din prilejul onomasticei, 1 cor.; Demetriu Hanea Pantofar, Sadu, 50 bani; Otto Klotz, c. şi reg. locot. la reg. 61 1 cor.; Mihail Ittu, inginer silvic, în loc de cunună pe mormântul directorului şcolar I. Părăianu din Arad, 2 cor.

*

Anunţ Dela oficiul de economie al batalionului 1 din regimentul Nr. 23 de infanterie honvezească în Sibiiu primim următorul anunţ: Comisiunea militară a cercului al VI-lea de honvezi din Cluj a publicat un concurs de oferte pentru furnizarea de producte şi materiale (fân, pae, lemne de foc şi cărbuni de piatră) necesare începând din 1 Septemvrie 1911 până în 31 August 1912, pe seama trupelor de honvezime staţionate în următoarele 12 locuri: Cluj, Aiud, Dej, Murăş-Oşorheiu, Bistriţa, Gherla, Sibiiu, Deva, Braşov, Făgăraş, Kézdivásárhey şi Csikszereda. Pertractările publice ale ofertelor înscris se vor face în zilele din 3 până în 21 Iulie a. c. în localurile oficiale ale casarmelor de honvezi din pomenitele oraşe. Pentru staţiunea din Sibiiu se cer cam 351 măji metrice de fân, tot cam atâtea pae, şi 382 metri cubici lemne de foc. Condiţiile de furnizare şi alte informaţiuni se dau la susamintita comisiune militară, precum şi la toate oficiile de economie ale regimentelor de honvezi. Pertractarea ofertelor pentru Sibiiu se ţine în 3 Iulie a. c.

Cărţi şi reviste.

Revista Asociaţiei generale a învăţătorilor din România nr. 12 din Mai 1911, cuprinde: Al optulea congres învăţătoresc. Blândeţa severă. Măsura memoriei. Unitatea culturală a românilor. Lecţie practică (ortografie). Reforma impozitelor. Viaţa socială în trecutul românesc, şi mai multe articole de literatură. Bibliografii. Ştiri etc.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 21 din 5 Iunie 1911 cuprinde: Un exemplu de respect pentru trecut. Cântecul ţăranului, de P. Moraru. Dela manevre, de H. Stahl. Noapte, versuri de P. Papazissu. Scrisori ale lui Bolintineanu, de N. Cartojan. Fragmente din călătoriile lui Vaillant în Moldova şi Muntenia în 1840, de I. Grămadă. Cântece poporale din Bucovina, culese de M. Baciu.

*

Biserica Ortodoxă Română, nr. 2 din Mai 1911, cuprinde: Cuvântare la deschiderea consistorului superior, de I. P. S. Mitropolit Primat. Ciril Lucaris, de C. Erbiceanu. Literatură antireligioasă. Documente ştiinţifice contra necredinţei, de Arhim. I. Scriban. Rolul educativ al Profeţilor. Fericirea vecinică a dreptilor. Pentruce învăţaţii despreţuiau şi urau creştinismul, de Drag. Demetrescu. Pângărirea religiunii ortodoxe creştine, domnitoare în ţara noastră, de T. T. Burada. In cestiunea căsătoriei preoţilor văduvi, de B. Mangâru. Prin Banatul Timişorii, de Nic. M. Popescu. Raport general asupra seminariilor din ţară, de Arh. Callist Botoşeneanu. Creştinismul daco-roman. Cronică. Bibliografie, etc.

Nr. 79/1911. (203) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. ort. din **Ocolișul-mare** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu fundamental 1000 coroane dela cassa bisericii solvibil în rate lunare anticipate, cuartir în natură și relut de grădină 20 coroane.

b) Dela concurenți, pe lângă cualificațiunea legală, se mai cere a înființa cor bisericesc cu elevii școlari, ca se poată esecuta răspunsurile liturgice.

Concurenții sunt datori a conduce și școala de repetiție și a propune economia practică în grădina școlară.

Concurenții să se presinte în vre-o Duminecă înainte de alegere în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral al Lupșei.

Ocolișul-mare, 20 Maiu st. v. 1911.

Nestor Manciu par., pres. com. par. **Andreiu Muntean** not. com.

Ad. Nr. 327/1911.

Văzut: **Vasile Gan** protopop.

Nr. 469/1911. (191) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Broșteni**, tractul Mercurei, prin aceasta să scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane din repartiții de pe popor, iar restul până la 1000 coroane se va cere dela stat. La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această școală.

Invățătorul ales este deobligat a învăța pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce și a cânta cu ei în biserică și a ținea strană în Dumineci și sărbători.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Mercurei, având a se presenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Broșteni, 24 Maiu 1911.

Ioachim Marcu paroh, prez. com. par.

Vidi: **Avr. S. Pěcurariu** protopresbiter.

Nr. 423/1911 prot. (185) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Proștea**, protopresbiteratul Agnitei, în urma ordinului P. V. Consistor Arhidiecezan din 26 Aprilie 1911 Nr. 4869 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima anunțare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Petenții să-și trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încuviințare a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta și cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 31 Maiu 1911.

Ioachim Muntean protopop.

Nr. 477/911. (187) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III a **Dobârca**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs conform Venerabilei resoluțiuni consistoriale dto 7 Iunie 1911 Nr. 6764 cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale, afară de congruă.

Petițiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat, oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenții a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuți poporului.

Mercurea, 15 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Avr. S. Pecurariu protopresbiter.

Nr. 7026 Bis. 1911. (196) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de a III-a clasă **Ruda** cu filiile **Plop** și **Poenița-Voeni** se publică din oficiu concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenții vor așterne suplicele concursuale, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 7/20 Iuniu 1911.

Consistorul arhidiecezan

Anunț de licitațiune.

Duminecă în 19 Iunie (2 Iulie) **a. c.** se dă prin licitațiune minuendă în întreprindere facerea a 250.000 de cărămidă pentru biserica din Șugag.

Licitațiunea se va ținea la 2 oare d. a. în școala confesională din loc.

Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze în ziua amintită dimpreună cu documentele recomandatoare ce vor fi având.

Condițiunile de licitare și lucrare se pot ceti în fiecare zi dela 8—11 oare la oficiul parohial.

Intreprinzătorul nu are dreptul de a pretinde diurne s'au alte spese de călătorie.

Cei ce doresc a lua parte la licitație sunt datori a depune un revers că cunosc condițiunile sub cari se dă această lucrare în întreprindere și se supun acelora sub urmările legii.

Șugag, în 4/17 Iunie 1911.

Pentru epitropia bis.:

G. Perian par. gr. or. **Nicolae Bogdan** epitrop I.

(193) 3—3

Nr. 335 F. G. — 1911. (189) 2—3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundațiunea lui Gozsdu“ pe anul școlar 1911/12** la școalele medii, facultăți, universități, și școalele de cadeți la armata comună și honvezi — se publică următoriul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetățean ungar și aparține bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaților provăzut cu clauzula parohului competent, că și de prezent aparține bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenții dela școalele medii să prezinte atestatul despre anul școlar 1910—11 iar cei dela facultăți și universități indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie și a părinților nu e de ajuns să acopere toate trebuințele pentru creșterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere și să fie subscris și de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul trebuie să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupațiunea și despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petițiune specialitatea la care și locul unde voiește a continua studiile și dacă folosește și alt stipendiu.

4. Cel ce voiește să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Stipendiile la școalele de cadeți, numai atunci se vor solvi comandei școlară, dacă stipendiatul va documenta, că este primit de elev regulat.

6. Petițiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanții Fundațiunei lui Gozsdu (Budapest VII Holló utcza 8 sz.) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Toți stipendiștii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c., să arete rezultatul studiilor din anul școlar 1910/11, căci altcum se va sista stipendiul, respective ajutorul avut.

8. Petițiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

9. Concurentul să indice în petițiune locul și poșta ultimă unde este a i-se trimite rezoluțiunea reprezentanței.

Din ședința comitetului fundațiunii lui Gozsdu, ținută în Iunie 1911.

Comitetul.

Nr. 428/1911 prot. (186) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala noastră din **Șoarșul-mare**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental de 600 cor. din repartiție dela popor, la mai mult parohia nu se obligă; iar întregirea de 400 cor. și cvincvenalele se vor cere dela stat după documentele celui ales. 2. Locuință în edificiul școalei 3. Trei (3) stânjini lemne de foc dela comuna politică. 4. Două parțele mici de pământ, una lângă țintirim și alta în „verzarie“ spre folosință.

Invățătorul e obligat să țină strana la Vecernie și la Utrenie în Dumineci și sărbători și să cânte cu elevii la Sf. liturghie în biserică.

Petenții să trimită subsemnatului în terminul indicat rugările împreună cu documentele de lipsă conform normelor în vigoare și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 1 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean protopop.

O chilie mobilată
cu intrare separată este de închiriat
pe Strada **Schewis Nr. 5.**
(199) 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din Cenade, protopopiatul Mercurei.

Licitațiunea se va ținea în 9/26 Iulie a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 5 ore p. m.

Prețul de strigare este de 12000 Cor. după care sumă licitanții au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul își reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla și alte informațiuni.

Cenade, la 22 Iunie 1911.

Crucean Mărginean paroh pres. com. par. **Dumitru Mircea** I. epitrop.

Văzut:

Mercurea, la 22 Iunie (9 Iulie) 1911.

Avram S. Pěcurariu protopresbiter.

(200) 2—3

O Damă
care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu
Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp. Tetschen a/E.
Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 20—40

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic și lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAȘCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,
pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.
Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 17—52
Telefon 172.

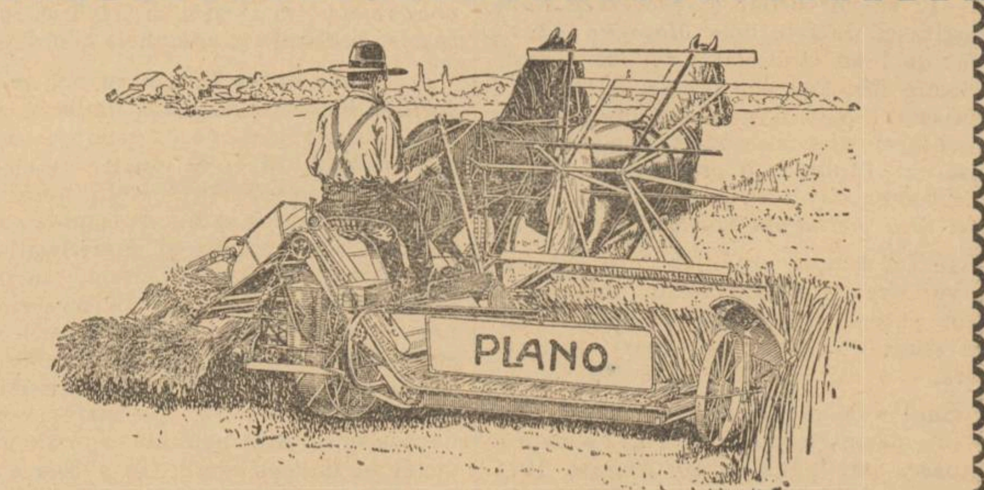

Prima turnătorie de fer sibiiană,
mare fabrică de mașini agricole și industriale, precum și mare prăvălie de fer a lui
SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.
Are onoare a anunța pentru sezonul de vară tot soiul de mașini agricole, precum: treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi prima cualitate cu prețul cel mai redus și pe lângă garanție, cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-și putea fiește cine alege după plac, cu prețurile cele mai reduse și condițiuni foarte avantagioase.
Cine dorește a-și procura astfel de mașini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce dorește, — și să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 7—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 16/29 Iunie 1911. *Nr. 64.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

16 Iunie v.

Cam pe la finea anului 1870 Arhiepiscopul şi Mitropolitul Andreiu baron de *Şaguna* scria unuia dintre ceice credincioşi au remas până la moarte, nu numai *persoanei*, ci şi *politicei* sale, următoarele:

„..Dacă pofteşti să ştii, cum petrec eu zilele bătrâneţelor mele, apoi îţi dau de ştire, că eu în singurătate m'am retras, şi studiez limbile clasice, şi meditez despre sfârşitul meu, căci *eu nu cunosc nici cea mai mică desfătare*, sau petrecere, că văd, că *lumea nu mă iubeşte, dar eu o iubesc*, ca un părinte sufletesc, şi gata sunt a aduce în favoarea ei orice sacrifiiu“..

Câtă durere, câtă amărăciune nu se cuprinde în aceste cuvinte ale marelui Arhiereu, care la doi ani şi jumătate dela punerea lor pe hârtie, *în 16 Iunie v. 1873*, a închis ochii pe vecie, iertând tuturor celor ce i-au pricinuit mâhnirea şi amărăciunea, şi lăsându-ne, ca ultimă schintee a sufletului seu mare şi nobil, sfatul înţelept: „*nu vă certaţi!*“

A murit, cu convingerea, că lumea românească nu-l iubeşte, deşi el, marele Arhiereu, o iubea atât de mult, şi cu convingerea, că binele cel mai mare pe care-l poate dori cineva Românilor din patria aceasta este: *să nu se certe*, să trăiască în bună înţelegere frăţască şi în strânsă solidaritate unii cu alţii!

Mare a fost deci *Şaguna* şi în momentul despărţirei sale de lumea aceasta nerecunoscătoare, precum mare, înţelept şi de o rară activitate fusese în viaţă.

Treizeci şi opt de ani sunt mâne de când l-am perdut. In aceşti treizeci şi opt de ani am învăţat a-l preamări, a-l sărbători, a-l adora, ca pe un bărbat mare şi de o rară înţelepciune, ca pe cel mai luminos dintre luceferii pe cari i-a avut neamul nostru în trecut, dar nu am învăţat încă să urmăm sfaturilor sale înţelepte, învăţăturilor sale scoase din o adâncă pătrundere şi cunoaştere de oameni şi împrejurări.

Ne-a lăsat sfatul, să punem politica noastră pe base *reale*, ţinând cont de împrejurările date, să ne mulţămim cu mai puţin, când nu ni se poate da mai mult, pentrucă punându-ne pe punctul de vedere, că: *ori tot, ori nimic*, perdem şi aceea ce avem, — dar nu l-am ascultat, şi lucrurile aşa s'au întâmplat, cum el le prevedea.

Ne-a lăsat sfatul, *să nu ne certăm*, să ne spunem unii altora cu bunăcuviinţă părerile, căci aşa mai curând ajungem la înţelegerea atât de necesară unui popor, care nu se poate răzima decât pe propriile sale puteri, de cari însă nime nu ţine seamă, când le vede divisate, — dar nici acest sfat înţelept al marelui Arhiereu nu l-am împlinit.

Şi se pare, că tocmai în zilele acestea grele prin cari trecem, noi, cei de astăzi, vrem să dăm lumii dovada cea mai eclatantă despre felul cum ţinem noi la a „*pizmei răutate*“ şi la „*oarba neunire*“, cântată de bardul, care-şi doarme somnul de veci în cimiterul din Braşov.

Când ne aflăm deci de nou în preajma zilei atât de dureroasă pentru noi, în care a închis ochii pentru totdeauna, cu mult înainte de vreme, acela, care a fost „*tuturor toate*“, dela care avem tot ce mai avem, pe toate terenele vieţii noastre publice, — cuvine-se să ne aducem aminte cu pietate şi cu recunoştinţă de munca uriaşă a acestui mare Arhiereu al bisericii noastre, săvârşită spre binele tuturor, dar cuvine-se să ne aducem aminte şi de învăţăturile şi sfaturile sale înţelepte, şi făgăduinţă să facem, că le vom urma. Mai ales cuvintele sale cele din urmă, rostite cu gură de moarte, să ne sune la urechi neîntrerupt, ca o admoniere a unui sfânt din altă lume, şi să nu încetăm a ne spune unii altora:

Români! Nu vă certaţi!

Crisă în Austria. Alegerile pentru reichsratul din Viena nu au dat resultatul pe care l-a aşteptat guvernul austriac. Mai ales partidul social-creştin, cel mai tare din partidele din trecut ale reichsratului, a eşit din alegeri cu mari perderi, căci numărul deputaţilor săi a fost redus la 76 dela 94. Cei mai mulţi dintre fruntaşii partidului acestuia au rămas fără mandat, chiar şi ministrul *Weisskirchner*, care în urma acestui fapt şi-a înaintat dimisia. A mai dimisionat apoi şi ministrul *Glombinski*, în urma vărsărilor de sânge, cari s'au întâmplat la alegerile din patria sa, Galiţia, şi în urma situaţiei ce i s'a creat prin nouăle alegeri a dimisionat şi ministrul-prezident *Bienerth*. Maiestatea Sa a încredinţat cu formarea noului cabinet pe *Gautsch*, care a mai fost ministru-prezident în Austria.

Incheierea anului şcolar la seminar.

Eri, Marţi, în 27 Iunie n. s'a făcut la seminarul „Andreian“ din Sibiiu încheierea solemnă a anului şcolar. S'a celebrat întâi serviciu divin în catedrală, prin P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eus. R. Roşca*, asistat de profesorii seminariali Dr. *A. Crăciunescu* şi *A. Popoviciu* şi de diaconul Dr. *V. Stan*. A cântat corul seminarial, condus de dl prof. *T. Popoviciu*.

După cetirea rugăciunii de mulţămire pentru norocoasa încheiere a anului şcolar, s'a început celebrarea parastasului pentru odihna sufletului marelui Arhiepiscop şi Mitropolit Andreiu baron de *Şaguna*. A celebrat I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, asistat de Preacuvioşiile Lor: Dr. *Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicar arhiepiscopesc şi Dr. *Eusebiu R. Roşca*, protosincel, director seminarial, de protopresbiterii Dr. Ioan *Stroia* şi Lazar *Triteanu*, ases. cons., de presbiterii Dr. A. *Crăciunescu* şi A. *Popoviciu* şi de diaconii Dr. V. *Stan* şi Demetriu *Câmpian*.

La serviciul divin din catedrală au participat toţi elevii seminarului nostru şi elevi de ai seminarului Nifon din Bucureşti, cari se aflau în escursie în Sibiiu, sub conducerea directorului lor, a părintelui Dr. *Const. Popescu*.

După terminarea parastasului, la orele 10 şi jum., s'a început sărbarea, în sala mare a seminarului. Au fost de faţă: I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, P. C. Sa Arhimandritul Dr. *Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc, părintele Dr. Const. *Popescu*, directorul seminarului Nifon din Bucureşti, domnii Nicolae Zigre, secretar mitropolitan, I. A. de Preda, fisc consistorial, Lazar Triteanu, asesor consistorial, Dr. I. Stroia, protopresbiter, Dr. G. Proca, secr. cons., Dem. Câmpianu, asesor cons., Dr. Vasile Moldovan, prof. la teologia gr. cat. din Gherla, Dumitru Lăpădat, directorul şcoalelor din Sălişte, profesorii seminariali toţi, în frunte cu directorul, P. C. Sa, Dr. *E. Roşca*, ş. a.

A cântat corul seminarial cântecul: „*O rază dulce strălucea*“ sub conducerea dlui profesor Timotei *Popoviciu*, apoi a ţinut dl prof. *Eugeniu Todoran* o conferenţă despre datorinţele ce le avem faţă de limba maternă şi faţă de poporul din care facem parte.

Atât conferenţa, cât şi cântarea au fost primite cu multă complăcere.

A urmat apoi obicinuitul raport al directorului institutului. P. C. Sa Protosincelul Dr. *E. R. Rosca*, a făcut constatarea, că seminariul nostru se află pe calea îmbucurătoare a progresului în toată privinţa. Conduita elevilor a fost în anul expirat în general mulţămitoare, iar progresul în instrucţiune asemenea. Ceteşte numele elevilor, cari au să facă la toamnă esamene de corigenţă şi ale celor eşiţi cu *foarte bine*, şi arată, că *eminent* din toate studiile (şi din cele tecnice) a fost un singur elev din ambele secţiuni ale seminarului: *Nicolae Nistor*, pedagog pe cursul prim. Domnul director mulţămeşte apoi Excel. Sale, pentru părinteasca îngrijire dovedită şi în cursul anului expirat faţă de seminarul Andreian, mulţămeşte P. C. Sale dlui Arhimandrit *Dr. Ilarion Puşcariu* şi dlui protopresbiter *Dr. Ioan Stroia*, cari au condus, ca comisari consistoriali, examenele de finea anului la seminar, mulţămeşte tuturor celor ce au participat la această festivitate şcolară şi declară de încheiat anul şcolar 1910/11 la seminariul Andreian din Sibiiu.

Ia acum cuvântul I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, şi adresează elevilor o frumoasă cuvântare, plină de învăţături părinteşti, legându-le la inimă mai ales continuarea cu studiul, pentrucă în şcoală să pun numai basele cunoştinţelor pe cari omul trebue să şi le agonisească în afară de şcoală, şi grijirea de popor, de înaintarea acestuia în bunăstare şi cultură, pentrucă interesele noastre ale tuturora sunt strâns legate de interesele poporului.

Vorbirea Escelenţiei Sale a fost primită cu aclamări sgomotoase.

A mai cântat corul seminarial „*La arme*“, şi la orele 11 şi jumătate serbarea a fost terminată.

FOIŞOARĂ.

Un memoriu.

(Fine).

Colecţiunile strânse în Biblioteca Academiei sunt un tezaur naţional mai presus de orice preţuire bănească. Cele mai scumpe comori rămase din vieaţa trecută a neamului sunt adunate şi se adună aci. Ele trebuesc să fie în cea mai mare grabă puse la adăpost de orice pericol. In actuala instalare întreagă această comoară poate fi nimicită într'un ceas rău; ea nu s'ar mai putea reface nici odată şi cu nici un sacrificiu bănesc.

Academia Română este cea mai înaltă instituţie culturală a neamului. M. S. Regele a numit-o la 1881 „*focarul ştiinţelor, care vă străluci departe peste hotarele noastre*“. La 1904 o numeşte „*Templul care adăposteşte sufletul neamului românesc*“, iar la 1906 „*aşezământ în care se întrupează cultura noastră naţională*“. Legea dela 1879 a declarat-o „Institut Naţional“. Este necesar deci ca această instituţiune să fie instalată cât mai curând într'un local vrednic de înalta ei menire.

Statul, care este întruparea tuturor puterilor şi tuturor năzuinţelor naţiunii, are îndatorirea de a ridica şi acest aşezământ al culturii naţionale. El e dator să procure mijloace pentru clădirea localului Academiei, cum au făcut şi fac toate statele cari năzuesc la înălţarea culturii naţionale.

Localul pentru biblioteca Academiei va trebui să cuprindă următoarele încăperi:

1. Un depozit de cărţi pentru un milion de volume;

Sală de lucru cu 1000 locuri de studiu;

Sală specială pentru consultarea revistelor în curs de apariţiune;

Incăperi pentru administraţie, pentru facerea cataloagelor şi pentru primirea nouălor publicaţiuni.

II. Local special pentru depozitul manuscriptelor, documentelor şi stampelor;

Sală de lucru deosebită pentru manuscripte, documente, stampe, cam pentru 30 lucrători.

III. Local special pentru cabinetul numismatic cu depozitul şi biblioteca sa specială.

Pentru facerea acestui local şi a tuturor instalaţiunilor interioare în depozite, în sălile de lucru şi în diferitele birouri şi ateliere, este necesară suma de 3.000.000 (trei milioane) lei. Această sumă nu este mare faţă de trebuinţele moderne ale clădirilor şi instalaţiunilor de acest fel. Fără a ne asemăna cu ţările mari şi a spune că noul local al Bibliotecii Regale din Berlin, care se va inaugura în curând, costă peste 25 milioane lei, vom aminti numai că guvernul Ungariei a clădit un nou local pentru Biblioteca universităţii din Cluj, care a fost inaugurat în 1909 şi pentru care s'a cheltuit două milioane de coroane — şi este vorba numai de biblioteca unei universităţi dintr'un oraş de provincie.

Aceste sacrificii se fac peste tot locul şi de toate statele, pentrucă bibliotecile sunt instrumente de progres ştiinţific şi cultural de întâia însemnătate. Avântul uimitor al Statelor-Unite americane este în mare parte datorit mulţimii bibliotecilor, cari acolo au ajuns la o perfecţiune de instalare şi la o bogăţie de înzestrare necunoscute în vechiul continent.

România nu mai poate lăsa în părăsire acest puternic mijloc de progres ştiinţific şi cultural, fără a se expune la primejdia de a rămânea tot în urma nu numai a popoarelor de veche cultură, dar chiar şi a celor venite mai târziu decât noi la o cultură proprie.

Biblioteca Academiei trebue deci să fie grabnic şi bine instalată, pentru ca în ea să se păstreze în siguranţă şi să se folosească cu uşurinţă materialele adunate şi cari se vor aduna de aci înainte; să fie bine înzestrată, spre a putea procura cărţile şi materialele necesare cu deosebire studiilor istorice, literare, etnografice, economice. In serviciul acestei biblioteci se va putea pregăti apoi personalul, care să conducă celelalte biblioteci din ţară.

Academia Română prezintă cele mai mari garanţii de competinţă şi de stabilitate, condiţiuni indispensabile pentru buna desvoltare a bibliotecii.

Suma de 3 000,000 lei pentru localul bibliotecii Academiei s'ar putea da în 5 rate anuale de câte 600,000 lei plătibile la 31 Martie 1911, 1912, 1913, 1914, şi 1915, luându-se din venitul net ce se varsă integral în Tezaurul Public ca venit al Statului de Cassa de Depuneri, Consemnaţiuni şi Economii, conform art. 23 alin. final al legii din 3 August 1876. Beneficiul net al numitei Casse a variat în ultimii zece ani între lei 1.387,267 şi lei 3.296,218, având o medie de lei 2.326,812.

Această dispoziţiune s'ar putea lua printr'o lege cu următorul cuprins:

ART. 1. — Se destină de Stat suma de 3.000.000 lei pentru clădirea şi instalaţiunea Bibliotecii Academiei Române, dimpreună cu colecţiunile ce ea conţine în cărţi, documente, manuscripte, monete şi medalii, portrete şi hărţi geografice.

ART. 2. — Această sumă de 3.000.000 lei se va număra Academiei Române în 5 rate anuale de câte 600.000 lei, plătibile la 31 Martie 1911, 1912, 1913, 1914 şi

Adunarea dela Orăștie.

Duminecă după amiazi la orele 2 s'a ținut adunare poporală în Orăștie, sub prezidenția dlui Dr. *Aurel Vlad.* Au participat 2000 de Români, țărani și inteligenți. După vorbirea de deschidere a dlui *Vlad*, au vorbit pe rând următorii: Dr. Teodor *Mihali*, Dr. Ioan *Suciu*, țăranul Ioan *Văsiiu* din Satu-mic, Vasile *Goldiș*, Dr. V. *Bontescu* și Dr. Iuliu *Maniu.* S'au cetit apoi telegramele de aderență și în urmă secretarul adunării, Dr. *Enea Papiu*, a cetit următoarea *moțiune*, votată de adunare în unanimitate și cu însuflețire:

„Aderenții partidului național român din comitatul Hunedoara, întruniți la Orăștie în adunare poporală la 12/25 Iunie 1911

constată, că sistemul de guvernament inaugurat în Ungaria la 1867 susține și astăzi acea politică de distrugere, care bazându-se pe exclusivismul de rassă și de clasă, încătușează forțele adevărate ale acestei țări și în special face imposibilă validitarea politică, desvoltarea economică și culturală a poporului;

constată cu durere, că ocârmuirea țării desconsideră, nu numai drepturile inalienabile ale poporului român, ci nesocotește chiar și cele mai elementare îndreptățiri ale limbei și obiceiurile poporului român;

protestează cu toată hotărârea împotriva acestor stări de lucruri și pretind respectarea intereselor de existență națională ale poporului român din Ungaria, pretind ocrotirea intereselor economice ale țărănimei române și reclamă să i-se recunoască poporului român cuvânt în ocârmuirea țării, în proporțiunea jertfelor de sânge și de avere, pe care le aduce pentru susținerea țării și mărirea monarhiei;

cer introducerea fără amânare a sufragiului universal, egal, direct, secret, fără restricții și cu votare în comune, precum și o arondare dreaptă a cercurilor electorale, ținându-se seamă de relațiile de naționalitate ale populațiunei țării, ca fiecărui popor din țară să-i fie dată posibilitatea a trimite în dietă deputați în raport cu numărul său;

protestează împotriva tendenței de a amâna și lua dela ordinea zilei această reformă, fără de care este cu neputință instăpânirea unui regim democratic, singurul care răspunde astăzi exigențelor unei desvoltări firești și sănătoase a țării în plină consonanță cu interesele de viață a popoarelor, cari împreună constitue țara;

reclamă deplina garantare a libertăților publice, asigurarea eficace a liberului exercițiu al drepturilor cetățenești și eliminarea radicală a tuturor acelor practice neconstituționale și nelegale, cari instăpânindu se în cursul vremii în Ungaria, au otrăvit toate fântânele vieții publice;

iar privitor la proiectele militare își exprimă credința, că parlamentul actual, în urma structurei sale, nu poate fi chemat să pună această nouă sarcină poporului, care este eschis din legislația țării, și chiar și interesele armatei și ale monarhiei protestează în contra nizuinții de a introduce și în armată tendințele de maghiarizare, în contra limbii și ființii naționale a celorlalte popoare, cari toate împreună susțin și apără această monarhie;

în fine își exprimă aderența la programul partidului național român și în lupta pentru ducerea la izbândă a programului acestui partid își depun deplina încredere în comitetul central al partidului național român“.

Adunarea a decurs în cea mai frumoasă ordine și s'a încheiat la orele cinci și jumătate.

1915 din venitul net, ce se varsă integral în Tezaurul Public ca venit al Statului de Cassa de Depuneri, Consemnațiuni și Economii, conform articolului 23 al. final al Legii din 3 August 1876, cu modificările ei din 1881, 1895, 1900 și 20 Martie 1901.

ART. 3. — Suma de 123.520 lei, necesară Academiei Române pentru a plăti Primăriei Capitalei locul ce această primărie vinde din noul Bulevard pentru alinierea acestuia, se va lua din prima rată de 600.000 lei, plătibilă la 31 Martie 1911.

Luându-se această dispozițiune, îndată după vărsarea primei rate, Academia va îngriji să se facă planurile și devizele localului, astfel ca lucrările să poată începe cu anul 1912, pentru a fi terminate în 1915.

Academia Română, conștientă de marea însemnătate pentru cultura națională a unei asemenea instituțiuni, roagă cu cea mai mare stăruință pe Guvernul M. S. Regelui, Augustului ei Protector și Președinte de onoare, să aducă la îndeplinire cât mai în grabă satisfacerea acestei mari și grabnice necesități culturale a țerii și a neamului nostru. București, 18 Februarie 1911. Delegațiunea Academiei Române: Președintele: *I. C. Negruzzi*, Vice-Președinții: *N. Quintescu, I. Bogdan, St. C. Hepites*, Secretarul General: *D. Sturdza.*

Lămuriri.

Nu vreau să polemizez cu sicofanții mei dela gazetele naționale; mă simt dator însă în interesul adevărului să nu las fără reflecsiuni afirmația îndrăzneață a directorului autorizatei dela Lugoj, că eu adecă aș fi reprodus fals în vorbirea mea din parlament cuvintele fericitului Alexandru Mocsonyi.

Știam eu că „indiscrețiunea nepermisă“(?) cu desvelirea declarațiilor lui Mocsonyi îi va ustura pe epigonii cari se cred a fi legatarii lăsământului politic al lui Alexandru Mocsonyi; tocmai deaceea am reprodus din proiectul de răspuns la cuvântul de tron din 1906 elaborat de dânsul ideile cari formează cuintesența politicei lui naționale, nu ca să-mi apăr poziția mea, ci ca să pun în evidență micimea de suflet și ingratitudinea lacheilor, cari în timpul cât a trăit Mocsonyi n'au avut păreri proprii în chestiuni politice, cu atât mai puțin curaj de a se opune părerilor lui individuale. Numai acum, după moartea ilustrului politician, ies la suprafață șobolanii reclamând, sus și tare, autonomie națională pentru poporul român, în contra căreia Mocsonyi se rostește în mod categoric, zicând: „távol áll tölünk a nemzeti federalismus, mely Magyarország politikai egységével ellenkezik“ (departe stă de noi federalismul naționalist care e în contrazicere cu unitatea politică a Ungariei), — recunoscând și admițând totodată *supremația rassei maghiare* în stat. „A megyar fajnak jut, a minden oldalról készséggel és irigység nélkül elismert supremácziájánál fogva a vezérszerep“ (rassei maghiare îi revine, în urma supremației sale firești, recunoscută de toți fără preget și fără invidie, — rolul conducător).

Am reprodus prin urmare întocmai și nu fals cuvintele lui Mocsonyi, cari exprimă ideile lui principiare despre federalismul naționalist și supremația maghiară, și atâta e deajuns pentru a se constata deosebirea esențială contradictorică între politica preconizată în timpul din urmă de Dr. Alexandru Mocsonyi și politica partidului național.

Incât pentru punctele dela Copșa, în cari am reezumat în 1894, după procesul Memorandului, propunerile lui Al. Mocsonyi relativ la politica ce trebuia s'o urmeze partidul național, pentruca să poată lua conducerea partidului, să ierte dl Dr, Valer Branisce, că nu știe mai mult, decât ce am ținut de cuviință să comunic în articolii scriși de mine în „Tribuna“ dela *Sibiiu* în ajunul adunării din 1894. Neorientarea și rătăcirea sa în chestiunile cari pretinde a le cunoaște, se învederează și din falșa afirmațiune, că acel bărbat „foarte distins“ la care mă provocam în articolii mei, ar fi dl Eugen Brote, pe când de fapt e tocmai camaradul dlui Branisce, păr. Vasile Lucaciu, secretarul perpetuu al comitetului național, care în preajma tratativelor cu Dr. Al. Mocsonyi și a conferințelor confidențiale din Arad, iată ce-mi scria din temnița dela Seghedin în numele comitetului:

„Scumpul meu amic, — Ce mi-ai comunicat despre convorbirea cu d. Alexandru, deoparte ne îndestulește în ceeace privește susținerea punctului nostru de vedere în cauza națională din partea ta, iară ce privește încăpățînarea *boierului*, suntem mâhniți, că nici în fața soarelui nu vrea să recunoască lumina“.

„Acum sunteți în ajunul conferinței. Vă rugăm să nu umblați cu atâtea tertipuri de comisiuni, care nu numai că nu vă duc la scop, ci din contră pot produce bănueli la unii, zăpăceală la alții“...

„Dela consultarea din Arad veniți la noi, să luați tot de ce aveți trebuință pentru acțiunea națională în conferință, și apoi să le prelucrați conform situațiunei, a cărei conducere e în mâna Dumneavoastră“ etc.

In conducerea afacerilor partidului național, câtă vreme comitetul a stat în temniță, eu nu eram decât organul acestuia în afară, reprezentând și expunând părerile și dorințele lui. Prin articolii ce i-am publicat în „Tribuna“ sub titlul „Lumină să se facă“ am indicat și precizat baza de operațiune a partidului național după ordonanța de disolvare a comitetului și partidului național față cu gruparea dela „Gazeta Transilvaniei“ și cu cea din jurul „Dreptății“ din Timișoara, care nu admiteau ca îndreptățită și legală nici un fel de acțiune a partidului în afară de cadrele strict birocratice ale organizației sale de partid politic. Și totuș la urmă intransigenții naționaliști ne găsind altă formă în care să se poată continua acțiunea politică a partidului, au acceptat forma adunărilor poporale, introdusă în sensul ideilor și stăruințelor mele, prin adunarea convocată și ținută la 28 Nov. 1894 în Sibiiu. Articolii mei, ori cât ar încerca dl Dr. Branișce să mă pună în contrazicere cu mine însumi, erau espresiunea părerilor comitetului întemnițat, precum se vede și din scrisoarea doamnei Dr. Rațiu adresată mie din Seghedin, în care zice: „Permite-mi cu această ocasiune a ți gratula pentru frumoasele serii de articole; soțul meu e mângăiat cetindu-le, căci trebue să-ți mărturisesc, că articolii scriși de dta sunt așa cum trebue să scrie toți aceia, cari voesc binele scumpei noastre națiuni“ etc.

In adevăr după eliberarea lor din temniță nici un membru al comitetului național n'a mai avut curajul de a se iscăli ca atare și a convoca vreo conferință, ori a publica vre-un act oficial din partea comitetului, nici prezident, nici secretar. Preocupațiunea de căpetenie a comitetului național era acum îndulcirea raporturilor cu guvernul și inaugurarea unei politici de apropiere cu maghiarii, bătând pe la ușile ministrilor pentru a-și dovedi îndreptarea lor; dar guvernul lui Bánffy n'a voit să stea de vorbă cu sclavii, cari cu câteva zile înainte îi ceruse grația. Iată cum caracterisează păr. Lucaciu atitudinea colegilor săi într'o scrisoare adresată mie din Șișești:

„Ce ai scris, bine ai scris, și adevărul e, că toată opiniunea publică română a rămas desconcertată de isprăvile noastre din Budapesta. Noi aveam datorință să esplicăm și să justificăm pașii noștri....

„Acum vorbesc faptele, și dacă n'a erupt încă vulcanul ce clocotește în peptul meu, să atribui acelei jurstări, că avem de a face cu oameni perverși, corupți, capaci de toate infamiile, și cu o ceată de oameni sfinți și integri în caracter privat și personal, dar orbi în politică ... E lucru îngrozitor. Ai de a face sau cu o incapacitate rușinoasă sau cu o perfidie“...

Astfel caracteriza p. Lucaciu pe tovarășii săi din comitet. Și oare cei de astăzi sunt mai buni? Hărțuelile rușinoase la care s'au dejosit compromițând causa poporului român în fața lumei, sunt cea mai clară dovadă de incapacitatea lor de a conduce destinele poporului, incapacitate care ar căuta să o acopere cu născocirea trădării pusă în sarcina altora, năpustindu-se asupra lor ca niște câni turbați, pe când adevărații trădători sunt tocmai ei, cari ca nevrednici s'au cocoțat de conducători ai partidului și poporului român, esercitând un terorism sălbatic asupra întregei obște românești, ca să se poată menținea la suprafață. Dar va veni, trebue să vină ceasul, când poporul român trezit din buimăceala momentului va scutura tirănia oligarhiei naționaliste. Eu am indicat necesitatea unei nouă direcțiuni politice pentru salvarea și conservarea poporului român, care se va desfășura chiar și în contra voinței comitetului național. Am precisat programul politic, singur posibil, pentru a da o îndrumare priincioasă desvoltării poporului român din regatul ungar. Dacă domnii Dr. Valer Branișce și Vasile (László) Goldiș vor să conlucre în direcția aceasta, înțeleagă-se între sine, eu mă oblig nu numai să-i cedez unuia din ei locul meu din parlament, ci mă angajez chiar a-i asigura isbânda, căci durerea ce i turmentează știu că nu e desavuarea programului național, ori soartea partidului, ci că n'au putut ajunge la mandat.

V. Mangra.

Din Năsăud.

Reuniunea română de lectură din Năsăud învită cu toată dragostea pe membrii săi, precum și pe toți sprijinitorii și binevoitorii acesteia, la

adunarea sa generală jubilară semicentenară,

care se va ținea Sâmbătă în 1 Iulie 1911 st. n. la $7^1/_2$ oare seara în localul casinei din Năsăud (Hotel „Rahova“) cu următoarea

Programă:

1. Deschiderea adunărei prin președinte.
2. Propunerea comitetului pentru înființarea unei „*Case Naționale*“.
3. Propunerea comitetului pentru alcătuirea unei *biblioteci* în cadrele reuniunei de lectură.
4. Conferență: „*Reprivire istorică asupra trecutului casinei*“. Conferențiar Dr. *Nestor Simon.*

Năsăud, la 20 Iunie 1911.

Pentru comitet:

Dr. Alexiu David
președinte.

Emil Tișca
secretar.

Din istoria luptelor noastre pentru ortodoxie.

(Fine.)

II.

Petițiunea Românilor făgărășeni către patriarhul sârbesc Arsenie Ioanovici, adresată în 28 Noemvrie 1747. Originalul ei se păstrează în arhiva mitropolitană din Carloviț, anul 1747 nr. 425.

Prea Cinstite și Prea Sfințite și al pravoslavnicii noastre credințe Patriarh, Prea Sfinția ta alesule Arhipăstor Arsenie, al de Dumnezeu păzitei Arhiepiscopii Carlovățului și altor părți sârbești, pravoslavnic arhipăstor și stăpân, cu căzută evlavie și cu smerită metanie sărutăm preacinstita și preasfințita blagoslovitoarea dreaptă prea sfinții tale și blagoslovenia prea sfinții tale rugăm să fie cu noi.

Cu aciasta a noastră prea smerita și plecata noastră scrisoare venim cu smerenie rugândune milii și bunătății cei prea fierbinți a prea sfinții tale, către pravoslavnica noastră credință, care o a întărit de ajuns suspinurile și obidele oilor celor cuvântătoare a prea alesii turme alui Cristos. Cu cari suspinuri și obide și noi cei mai jos numite oi, ce ne aflăm în numitul oraș a Făgărașului, cădem rugândune milii și bunătății preaosfinții tale dimpreună cu preotul nostru: că noi dintru începutul credinții noastre cu moșii, cu părinții noștri ne-am pomenit întru dreapta dogmă a pravoslavnicii noastre credințe, a sfintei bisearici a răsăritului, a legii grecești, drepți, neclătiți, nestrămutați ne am ținut credința noastră, și de acum înainte iar rugăm pe milostivul Dumnezeu, ca să ne întărească mintea și inima și gleznele picioarelor noastre, ca să nu ne clătim sau să rătăcim din pravoslavnica noastră credință, ci cu duhul puterii sale întărindune, neclătiți să rămânem de supărările celor ce să oștesc asupra turmei sale, prin carele ne rugăm milii prea sfinții tale fiind ca niște oi făr de mai mare păstor și ca o corabie fără de ocârmuitor, împresurândune valurile potrivnicilor credinții noastre cești pravoslavnice: și noi ne mai putând cu aceale valuri a ne mai lupta, cădem rugândune noi orășanii cești neuniți împreună cu preotul nostru, ca să ne cuprinzi și pre noi sub prea sfințite aripile prea sfinții tale, precum ai priimit și pre Dumnealor orășanii dela Șchiaii Brașovului sub aceaia stăpânire, în care se află dumnealor, ne rugăm și cu toată inima noastră poftim ca să fim și noi, fiind că avem și direptăți dela prea înălțații împărați, tot întru una cu dumnealor, pentru aceaia cădem rugândune milii preasfinții tale a fi și cu supunerea credinții arhipăstorii tot sub o stăpânire, a pomeni preotul nostru pe prea sfinția ta, după cum au pomenit și până acum și de acuma înainte; și a da ceale ce să vor cuveni dâjdi preasfinții tale la epitropul ce vei avea preasfinția ta în partia țării noastre, să aibă a stăpâni și a purta de grijă și noao, și noi cu toată inima noastră săntem prea plecați ascultători și bucuroși cu tot sufletul nostru a împlini poruncile prea sfinții tale: numai cu aciasta ne rugăm, ca să nu fim lipsiți de aciastă cearere a noastră, ci să avem ajutoriul și mila Preasfinții tale cu noi, ca să ne fie de apărare despre partia protivnicilor noștri, care ne supără foarte tare pentru credință, că mare bucurie au cuprins inima noastră a toată creștineascâ obște, dacă ne au spus dumnealor jup. Ioan Oancea pentru trimiterea milostivii și a blagoslovenii preasfinții tale, carea o ai trimis noao tuturor. Așișderea și tot împrejurul cetății făgărașului adecă toată țara partia neunită și împreună și sfintele schituri, adecă mănăstioarele care sânt pre sub poalele munților, toți ca niște fii smeriți și prea plecați cu toți împreună, căzând cu lacrămi fierbinți ne rugăm, ca arhipăstoriul păstorilor, să nu ne treci a nu ne priimi, pre proasta și smerita noastră cucernicie, ce cu toată inima noastră a tot creștineasca obște poftim, ca să ne umbrim sub prea sfințite aripile prea sfinții tale și a te avea pre preasfinția ta cap și stăpân noao a toată creștineasca obște partea ne uniiată: așișderea iar toată osteneala preasfinții tale ce vei face pentru noi și noi cu toată obștea vom fi bucuroși și cu toată inima a împlini osteneala preasfinții tale. Cu aciasta cu toate rămânem, scris în făgăraș împreună cu toată obștea neunită 1747 meseța Noem. 28.

(Urmează o mulțime de subscrieri).

III.

Petițiunea Românilor din Poiana, Jina, Cărpeniș și toată marginea din Brașov până în Dobra către mitropolitul sârbesc din Carloviț, Pavel Nenadovici, adresată în 21 Mai 1757. Originalul se află în Arhiva mitropolitană din Carloviț 1757 nr. 72.

De aciasta ne rugăm și plângem cu lacrămi din inimă noi Românii din țara Ardealului, care ne ținem de legea grecească și slujim împăratului cu toată credința, cum am slujit și la alți împărați mai nainte trecuți, că noi nepriatini înălțatei împărății n'am fost, ci tot cu credință am slujit, dar atâta pedeapsă, ce ni s'au venit nouă pentru legea noastră cea grecească nice mai de mult când au fost jidovii împărați cei răi, macsimilian și deoclitiian încă n'au făcut mai multă răutate pentru leage cât fac aeșcea în vremile de acum cu noi, că au venit aceaia vreme care ne am dus la mormânturile morților și am zis, eșiți morți din gropi să întrăm noi de vii, că nu mai putem răbda pedepsăle, ce ne vin dela popii cei uniți și dela domnii țării, că nu știm ce să mai facem, că nime de noi nul doare, nice pre domnii cei sășești nice pre domnii cei nemțăști, nice pre cei ungurești, că toate timnițele au umplut de noi pentru leagea noastră cea grecească, că atâta neau prădat cât nu știm cu ce a să plătim porția împăratului de prada lor, ci ne rugăm și iară ne rugăm de înălțarea și prea luminata crăiasa noastră și sfetnicii maririi sale și de opreasfințitul arhiepiscup și mitropolit Pavel ot Carloveț și de toți episcupii și arhiereii care se află sub stăpânirea înălțatei crăiesei noastre, să facă milă înălțata crăiasă să ni să dea arhiereu dela Carloveț pre legea grecească, să se oprească și popii cei uniți a ne mai prăda și a ne mai lega, că mai pre scurt ce sau făcut în martie în 25 de zile, că județul mare din Șabiș Verder au mânat cu porunca lui au trimiș pre unul din domnii anume Slodăr Martin în Deal și au legat doi oameni pentru să ia cheia besearicii cu sila și o luat cu sila și pre preoteasa popei o legat dacă nau putut prinde pre popa, și iară în scaunul Șebeșului la Loman au luat beseareca popii cei uniți împreună cu domnii și o încuiat de stă pustie, după aceaia au mers în răchit și iară au încuiat beseareca de stă fără rugă, și iară în Pianul-de-jos iară au încuiat beseareca, și la Lancrăm au mersu județul mare Verder dela Șabeș de au încuiat și au zis că cu porunca înălțatei crăiese fac aceste răutăți asupra noastră și noi nu creadem, că prin cuvântul preosfinții tale avem pace dela înălțata crăiasă, și iată că trimitem acești patru oameni și prea ajuns iam trimis cu mare frică de domnii țării, ci precum ai făcut milă de multe ori cu noi, fieți milă și acum de acești oameni, anume Dumitru Vonica din Poiană din scaunul Mercurii și anume Oprea Urdea din Sibiel din scaunul Săliștii. Și scrisam noi, noi care mai jos ne vom iscăli, anume judele din Poiană Stanu Băjea împreună și juratul Bucur Opreanu și cu tot satul și din Jina, din scaunul Sibiiului, anume judele Coman Dordea și Bucur Dordea și cu tot satul și din Cărpeniș, din scaunul Mercurii, Iosif Plitea și Ionu Cierciu, tot satul și toată marginea, câtă iaste din Brașov până în Dobra și a toată țara, de nui face milă preaosfinția ta cu noi perim și trupește și sufletește, că după Dumnezeu toată nădejdea avem la preaosfinția ta, cerem milă dela Dumnezeu și dela preosfinția ta să ne dai arhiereu dela Carloviț pre legea răsăritului. — Anul domnului 1757 meseța mai în 21 de zile.

IV.

Petițiunea Românilor din scaunul Săliștii cătră mitropolitul Pavel Nenadovici, adresată în 4 Decemvrie 1756. Originalul se află în arhiva mitropolitană din Carloviț (1756 nr. 747).

Prealuminatului, Preaosfințitului și al nostru Domn, după Cristos, Măria ta D. D. Pavel Nenadovici Arhiepiscop și Mitropolit al Carlovățului și a toată Serbia oblăduitor și nouă prea milostiv Domn și stăpân și al prea înălțatei chesaro-crăiesei savetnic și Ecselenț̆ă.

Cădem și ne rugăm noi cei mai jos numiți cu genunchiele noastre până la pământ, cerând milă ca să avem dela mila Preaosființii tale Doamne Ecselență, Precum mai în trecuta vreme am fost mai înștiințat pre prea Mărirea ta cu o plecată și nedestoinică a noastră scrisoare de mare jalbă. Și acuma încă neîncetând a mai face înca înștiințare și cerere dela mila Ecselenții tale, avându-te noi toți românii pre măria ta după mila lui Isus Cristos, care șau vărsat sângele pe cruce; cădem ca să nu ne lași la perire a ne pierde legea aciasta pravoslavnică, și toate bisericile răsăritului a le piarde împreună cu toți noi, căci nu iaste puteare mai multă a putea răbda răul care ne cade noauă asupra dela popii cei uniți în toate zilele și supărările, că în toate zilele ne prind la areșci și ne căsnesc cum iaste mai rău, încă ne dau și în mâna biraelor, de ne închide prin temnițe. Deci de al lor mare rău neam pustiit tot și case și moșii și ședem tot fugiți la păduri, fiind-că noauă nu ne trebuesc popii cei uniți până la moarte. Mai bucuros moartea vom pofti, ca pre ei, să ne stăpânească. Numai ne rugăm la mila Preaosfinții tale, Măria ta Doamne Ecselență ca să nu ne lași să perim atâtea suflete, ci să ne stai întrajutor a ne scoate din mâna ereticilor efcizmatici (!) Și iară înștiințăm pe măria ta pentru un preot, ce au fost la noi și lau fost prins la arește popii cei uniți dimpreună și cu județul mare din Sibiiu, și nu mai știm ce sau făcut și unde iau mai dus. Și ne rugăm Mării tale D. D. Ecselență Mitropolit pentru ai nostri care noi satele iam ales oameni și iam trimis la preaînălțata curte, anume popa Mucienic și Oprea Micleuși. Să fii măria ta întrajutor, ca să se sloboză căci că sânt oameni buni, și sânt oameni de noi toți și cu voia noastră trimiși. Cu acestea cu toate rugăciunile cădem la mila prea bună a Ecselenții tale, ne rugăm să avem răspunsul, căci foarte cu frică scriem, nici scrisori nu putem trimite. Și să avem iertăciune. Rămânem mai mici plecați.

La mila Preaosființii tale noi Scaunul Săliștii cu toate marginile din Brașov până în Dobra, cu toate optsprezece sate.

(Pe un călcâi e însemnat 756, dechem. 4. Săliște).

(*„Rev. Teologică“*). *Dr. Silviu Dragomir.*

NOUTĂȚI.

Examenele de maturitate la gimnaziul nostru din Brașov s'au terminat Sâmbătă după ameaz, cu resultatul următor: Cu *foarte bine* au eșit 6 elevi, cu *bine* 13, maturi au fost declarați 18, iar 12 vor face la toamnă examen de emendare din câte un studiu și 3 elevi au să repețască examenul în anul viitor. Examenele de maturitate au durat șase zile și au fost presidate de dl asesor consistorial *Mateiu Voileanu*, fiind prezent din partea guvernului dl *Kalkbrenner*, director gimnazial în Caransebeș.

*

Serbare jubilară. *Astăzi, Miercuri, la orele 7 și jum., se ține în sala muzeului „Asociațiunei“, concertul și reprezentația teatrală dată din partea elevelor școalei civile a „Asociațiunei“, din prilejul împlinirii anului al 25-lea dela înființarea acestei școale. Programul e bogat și ales. Va cânta și distinsa noastră cântăreață, doamna* Veturia Triteanu, *fostă elevă a școalei „Asociațiunei“. Suntem siguri, că publicul sibiian va onora această serbare cu prezența sa.*

*

Caragiale în limba maghiară. Gazeta *Világ* din Budapesta a publicat de curând în traducere lucrarea dlui Caragiale cu titlul *Nirvana*, în care autorul a descris pe Mihai Eminescu.

*

Pod peste Olt. Firma de negustorie de lemne Mersing și Lessel a primit permisiunea de a construi un pod peste Olt, ce duce la pasul Turnu-Roșu. Cheltuielile de clădire fac 80 de mii coroane.

*

Teatru în Sibiiu. Piesa dramatică a poetului Richepin, *Vânturătorii mărilor*, în 3 acte, tradusă românește în bune versuri, și reprezentată Luni în sala muzeului nostru, a atras un public cevaș mai puțin numeros, decât piesa ușoară „Răsbunarea“ din seara precedentă. Bătrânul marinar, jucat de dl *Z. Bârsan*, este figura cea mai interesantă în drama „Vânturătorii mărilor“; caracterul acestui moșneag viguros, care s'a expus de atâtea ori primejdiei, și care totuș adoară marea mai presus de toate, a fost înfățișat excelent, cu toate calitățile sale blânde și aspre. Persoanele celelalte din trupa dlui Bârsan au interpretat asemenea cu îngrijire rolurile, care nu mai erau cele din comediile de salon. Artiștilor cari ni-au procurat clipe când vesele, când înălțătoare, le suntem recunoscători și le zicem: La revedere cu bine!

*

Mulțămită. Ilustrul domn *Vasile de Stroescu* a dăruit și pentru școala noastră confesională gr. or. din Mândra, protopresbiteratul Făgărașului, suma de 500 cor., pentru care generos dar îi aducem și pe această cale cele mai sincere mulțămite. Mândra în 12 Iunie v. 1911. *Ilariu Cocan* paroh gr. ort. *Ilarie Comșa* not. com. par.

*

Exposiția școlarilor. Ni se scrie, că la școala noastră din comuna Hondol, cu ocasiunea examenului de finea anului, s'a aranjat o mică expoziție de cusături cu motive românești și unelte economice, lucrate în mic, din lemn. Lucrurile de cusut le-au lucrat fetițele dela școală, în timp scurt de 2 luni, sub conducerea harnicei domnișoare *Olivia Mihuț*, fiica preotului din loc; iar uneltele economice le-au lucrat elevii dela școală sub conducerea învățătorului *I. Crișian.* O bucurie curată și o mulțămire mângăitoare a umplut inimile poporenilor noștri, când au putut privi cu deamănuntul lucrurile frumoase și practice ale micilor lor copilași, pe lângă răspunsurile înțelepte și plăcute ce le-au auzit dela ei și din cele ale învățăturei. Toate acestea rezultate edificătoare se pot ajunge acolo unde preotul și învățătorul își cunosc chemarea și se silesc a face din destul datorințelor lor sfinte pentru neam.

*

Nouă cale ferată. Ministeriul de comerț a dat concesiune să se facă lucrările de pregătire pentru linia ferată Sibiiu—Rășinar.

*

Inapoierea unui tren. Contele Ștefan Tisza a sosit zilele trecute la gara din Salonta, ca să călătorească cu trenul spre Csaba. Șeful gării însă pornise trenul cu câteva minute nainte de timpul reglementar. Contele Tisza, în urma acestei neorândueli, a cerut ca trenul să fie oprit imediat pe cale telegrafică la cea dintâi stațiune, și să se înapoieze la Salonta. Trenul în adevăr a fost oprit la stațiunea a doua și adus la Salonta. Afacerea aceasta a dat naștere unei interpelațiuni în ședința din 24 l. c. a camerei ungare. Ministrul de finanțe Lukács, care conduce acum și ministeriul de comerț, a răspuns că autoritățile competente vor face cuvenita cercetare.

*

Epidemii. Un caz de ciumă s'a constatat în Odesa. Caz mortal de holeră s'a întâmplat în Bulgaria, și adecă la o persoană sosită din Turcia în Sofia. Alt caz de holeră se anunță din Triest.

*

Mulțămită. Domnul *Vasile de Stroescu*, marele binefăcător și sprijinitor al tuturor așezămintelor noastre culturale românești, a binevoit a dărui și comunei noastre bisericești gr. or. române *Marcoș* frumoasa sumă de 500 coroane, în scopul acoperirei unui imprumut de cinci mii de coroane, făcut de comuna bis. cu ocasiunea edificării școalei sale confesionale. Pentru acest marinimos ajutor, esprim generosului domn, în numele credincioșilor comunei bisericești, și pe această cale cea mai profundă mulțămită. Marcoș, în 9/22 Iunie 1911. *Georgiu Dogariu* par. gr.-or. rom.

*

Averea Kulturegyletului ardelenesc este astăzi aproape 3 milioane șasesute de mii de coroane; venitul său anual este de 240 de mii coroane. Numita societate își serbează în anul acesta jubileul de 25 de ani dela înființare. Serbările se vor ținea în Cluj la 10 Septemvrie n.

*

Școală de moșit în Sibiiu. In orașul nostru se vor începe lucrările pentru a se construi două mari edificii, și adecă o școală nouă de moșit, clădită conform cerințelor moderne, și o locuință corăspunzătoare pe seama direcțiunei acestei școli. Noul institut va costa cam 400 de mii de coroane. Clădirea se face pe cheltuiala statului.

*

Din Argentinia. Un nou transport de carne, 7000 tone, din America a sosit pentru Austria în portul Triestului. Transportul cel mai apropiat de carne din Argentinia va veni la începutul lui August.

*

Inchiderea congresului sârbesc. Din Carloviț se scrie: președintele congresului a înștiințat pe comisarul regal Rohonyi Gyula, că congresul bisericesc își termină activitatea cu ziua de Sâmbătă în 24 Iunie n. Comisarul în ziua următoare, Duminecă, a închis în mod festiv congresul dela Carloviț.

*

Cremațiunea în Prusia. Obiceiul de a arde pe cei morți, în loc de a-i îngropa, a primit sancțiunea legii în toată Prusia. Mai multe comune au și început a face pregătirile pentru zidirea cuptoarelor necesare. Astfel magistratul din Charlottenburg a fost invitat să se îngrijească fără amânare de clădirea unui crematoriu. Acelaș lucru îl pretinde pentru Berlin o reuniune de cremațiune din acest oraș.

*

Mulțămită. Evlavioșii creștini *Gavriil Pop* și soția sa *Irina* din Capolnoc-mănăstur, au dăruit pe sama bisericii noastre gr. or. rom. din Făurești (tractul Cetatea de peatră) frumoasa sumă de 200 coroane, pentru care faptă marinimoasă le aducem și pe această cale mulțămita cea mai ferbinte. Făurești, 8 Iunie 1911. In numele poporului din Făurești: *Aurel Greblea* preot.

*

Arestarea unui falsificător. Poliția vieneză a arestat pe evreul Marcovici, născut în Burdujeni și locuind de câteva luni în Viena. Făcându-se perchiziție în casa evreului, poliția a confiscat mai multe clișee pentru fabricarea bancnotelor statului român. Arestatul a mărturisit, că avea de gând a pune în circulație biletele falsificate, îndată după întoarcerea sa în România.

*

Motiv pentru încercare de sinucidere. O damă elegant îmbrăcată, preumblându-se cu bărbatul său pe podul Francisc în Praga, a voit să se arunce în râul Molda. Impedecată în executarea intențiunii sale, a fost dusă la poliție, unde a declarat, că era hotărâtă să se sinucidă, de oarece bărbatul său n'a voit să-i cumpere o — pălărie nouă.

*

Destituire. Câțiva funcționari dela moșia din Conopișt a arhiducelui moștenitor Francisc Ferdinand au rostit într'un restaurant cuvinte vătămătoare la adresa boemilor, zicându-le: Lăpădături de cehi! S'a făcut cercetare, și doi secretari au fost destituiți, iar al treilea permutat.

*

Sarah Bernhardt în America. Celebra tragediană franceză și-a terminat zilele acestea turneul american. Artista a jucat în 228 de zile de 285 de ori; a făcut o cale de 40 de mii chilometri, și a câștigat patru milioane de franci. Sarah Bernhardt, deși este de 67 de ani, e și acum plină de viață și energie. In săptămâna aceasta se întoarce în Franța, iar la toamnă va face un nou turneu în Anglia.

*

O declarație. Un ziarist din capitala ungară. Bela Reinitz, a sosit cu un vapor din Veneția la Fiume, unde a făcut arătare la autoritățile din port, afirmând că o massă furioasă de popor l-a atacat și insultat în piața San-Marco din Veneția. Poporul cerea amenințător să iscălească o declarație, în care se spune că nu este nici o holeră în Veneția. In situația strâmtorată ziaristul a iscălit declarația.

Valahi barbari.

— O petiție. —

„Neamul Românesc“ Nr. 59 scrie sub titlul acesta următoarele:

Se știe, ce nație barbară sântem noi. De și mă privește personal, contribuiu cu acest caz la cunoașterea sălbătăciei Valahului.

O prea supusă recomandație pentru decorații ungurești:

In trenul de Arad funcționarii unguri Sonczi Béla, impiegat vamal, Kardedan Ernő, inspector veterinar și Buzath László, „protocomisar financiar“, plus un jidan al cărui nume nu interesează, călătoriau cu permisiuni românești de clasa a II-a în clasa I-iu. Cel mai breaz din patru, Kardedan, a insultat pe soția numitului N. Iorga, agitator valah, iar toți patru au luat partea tovarășului și au făcut în tren un scandal ca pentru Țara Valahilor. De consecințe i-a scăpat intervenția agitatorului, care a păstrat intacte patru nasuri, pe care un ofițer de artilerie era dispus să le reducă la măsura bunei cuviinți. Agitatorul, ca un Valah barbar, a intervenit și pentru ca unul din cei patru gavaleri ai celei mai nobile națiuni să poată călători acasă cu un bilet care avea cuvinte rase.

Nu se mulțămește cu atâta, ci cere respectuos, ca acești bravi să fie decorați de șefii lor respectivi.

N. Iorga.

Convocare.

Onorații membri ai despărțământului XII, „*Alba-Iulia*“, al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ precum și toți sprijinitorii ei, prin aceasta sunt invitați la

adunarea generală ordinară,

ce se va ținea în 7 Iunie 1911 (st. n.) la 3 oare p. m. în biserica gr. cat. din *Dumitra*, pe lângă următoriul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul comitetului despre activitatea sa.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea comisiunilor:
   - *a*) pentru censurarea raportului comitetului;
   - *b*) pentru censurarea raportului cassarului;
   - *c*) pentru inscrierea de membri.
5. Prelegere poporală.
6. Raportul comisiunilor alese sub p. 4.
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării.

Cercetarea în corpore a expoziției de industria casnică și participarea la producțiunea teatrală a pruncilor școlari.

Alba-Iulia, în 20 Iunie 1911.

Ioan Teculescu director. *Enea P. Bota* secretar.

NB. Acestui despărțământ aparțin următoarele orașe și sate: Alba-Iulia, Ampoița, Bărăbanț, Berghin, Bucerdea-vinoasă, Cârna, Chișfaleu, Ciugud, Coșlar, Cricău, Craiva, Drâmbar, Dumitra, Feneș, Galați, Galtiu, Găureni, Henig, Hepria, Ighiel, Ighiu, Inuri, Limba, Meteș, Oarda-de-jos, Oarda-de-sus, Păclișa, Petrânjeni, Poiana, Presaca. Sântimbru, Șard, Șeușa, Straja, Tăuți, Țelna, Totoiu, Trimpoele, Valea-dosului și Zlatna.

Nr. 416/911. (207) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi în comunele bisericești: 1. **Zam** cu filia **Tămășești**, parohie de clasa I-a, 2. **Sirbi**, parohie de clasa a III-a, 3. **Gialacuta** cu filiile **Căbești** și **Târnava**, parohie de clasa a III-a și 4. Postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Alexandru Crișan din **Godinești** cu filiile **Brașeu** și **Petrești**, parohie de clasa a III-a, protopresbiteratul Iliei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt celea fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat; iar în ce privește pe capelan jumătate din toate venitele parohiale afară de congruă.

Privitoriu la parohia Zam întrucât nu vor fi concurenți cu cualificațiunea recerută pentru parohia de clasa primă, se vor admite la candidare și concurenți cu cualificațiune pentru parohii de clasa a II-a.

Petenții vor așterne suplicele concursuale conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat, în terminul deschis, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 9/22 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral:

Zevedeiu Murășianu
protopresbiter.

„Albina“

institut de credit și economii în Sibiiu.

A XXIV-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% în florini ale *Institutului de credit și de economii „Albina“* a urmat în *24 Iunie 1911* în prezența domnului notar public regesc *Gavriil Zágoni*, a doi membri din consiliul de administrațiune și a comitetului de supraveghiare al institutului. S'au tras, în valoare totală de *florini 48,000* următorii numeri:

à fl. 500 Nr.: 70, 77, 131, 136, 210, 236, 263, 264, 327, 365, 454, 471, 490, 520, 539, 587, 601, 675, 704, 710, 722, 740, 827, 851, 855, 920, 987, 998, 1017, 1022, 1056, 1073, 1109, 1111.

à fl. 1000 Nr.: 10, 15, 21, 39, 92, 126, 132, 180, 196, 212, 233, 251, 285, 296, 329, 367, 372, 382, 453, 481, 483, 503, 535, 667, 672, 701, 703, 704, 716, 801, 826.

A III-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 4½%. S'au tras în valoare totală de *Coroane 64,000* următorii numeri:

à K 500 Nr.: 53, 89, 107, 115.

à K 1000 Nr.: 41, 82, 115, 129, 195 198, 225, 227, 239, 282, 301, 317.

à K 2000 Nr.: 51, 67, 107, 119, 182, 226, 253, 266, 269, 295, 349, 413, 438, 445, 510, 543, 563, 580, 600, 612, 716, 769, 825, 865, 878.

Cu începere dela *1 Ianuarie 1912* aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filialele* sale în *Brașov, Lugoș, Mediaș* și *Murăș Oșorheiu*, la *Wechselstuben - Actien - Gesellschaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu* în *Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* și la *Pester ungarische Commercial-Bank* în *Budapesta*, precum și la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără și mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimbă cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 Ianuarie 1912* încetă interesele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

de 5%: *à fl. 500* Nr.: 114. 484 (din 1908), 1084 (din 1909), 1115 (din 1909).
à fl. 1000 Nr.: 80, 115, 464, 580, 673, 722 (d. 1909), 789, 829.

de 4½%: *à K 500* Nr.: 37.
à K 1000 Nr.: 120.
à K 2000 Nr.: 577, 673, 930.

Sibiiu, în 21 Iunie 1911.

(205) 1—1 **Direcțiunea.**

Nr. 36/911. (204) 1—3

Publicare.

Comuna bisericească ort. română **Câmpeni**, dorind renovarea bisericei cu 6 icoane nouă, cu renovarea a 10 icoane vechi, cu pictarea interiorului și cu colorarea exteriorului etc. invită pe pricepătorii buni a se prezenta în 30 zile și a face oferte după ce va primi și alte deslușiri.

Câmpeni, 8 Iunie v. 1911.

Romul Furdui
preș. com. par.

Nr. 682/911. (197) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de cl. III-a **Mărgineni**, lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: toate venitele stolare fasionate în coala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiteral al Făgărașului. Dela concurenți se cere: 8 clase gimnaziale și maturitatea; și au a se prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Făgăraș, în 26 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Publicare de licitațiune.

Pe basa planului și preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din Cenade, protopopiatul Mercurei.

Licitațiunea se va ținea în 9/26 Iulie a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 5 ore p. m.

Prețul de strigare este de 12000 Cor. după care sumă licitanții au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul își reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla și alte informațiuni.

Cenade, la 22 Iunie 1911.

Crucean Mărginean paroh pres. com. par.
Dumitru Mircea I. epitrop.

Văzut:

Mercurea, la 22 Iunie (9 Iulie) 1911.

Avram S. Pĕcurariu
protopresbiter.

(200) 3—3

Caut un practicant

cu 6—8 clase gimnaziale. — Reflectanții să se adreseze la

Victor Pop
farmacist
Săliște (Szelistye, Szeben m.)

(206) 1—3

Cura de băi

Elöpatak (Vălcele)

să întrebuințează cu mare succes contra boalelor de stomach, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră și reumatism, stagnațiuni abdomenale, precum și toate acele maladii, cari devin din **nervositate**!

Cura de beut cu **renumita apă vindecătoare de Elöpatak**, — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde și reci, aplicațiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesonul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár și Sepsi-Szent-György, cu circulațiune ieftină și permanentă de trăsuri. Quartir (Logis) întreținerea ieftin și elegant! In timpul începerei și pe sfârșitul sesonului (dela 15 Maiu până 15 Iunie și 20 Aug. până 15 Sept.) să solvește numai jumătate din taxa de cură și muzică. — Quartirul cu 50% reducere, întreținerea și mai ieftină!

Apa minerală de Elöpatak (Vălcele) e prima între apele minerale cu conținut de acid carbonic și alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă și e preferită atât curată, cât și cu vin amestecată ca o beutură plăcută și recreatoare. Atât în țară, cât și în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle! Locul de vânzare: Elöpatak; se află însă de vânzare în toate orașele și prăvăliile mari.

Cu prospect servește gratuit Direcțiunea!

(156) 5—6

Nr. 79/1911. (203) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. ort. din **Ocolișul-mare** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu fundamental 1000 coroane dela cassa bisericii solvibil în rate lunare anticipate, cuartir în natură și relut de grădină 20 coroane.

b) Dela concurenți, pe lângă cualificațiunea legală, se mai cere a înființa cor bisericesc cu elevii școlari, ca se poată esecuta răspunsurile liturgice.

Concurenții sunt datori a conduce și școala de repetiție și a propune economia practică în grădina școlară.

Concurenții să se presinte în vre-o Duminecă înainte de alegere în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral al Lupșei.

Ocolișul-mare, 20 Maiu st. v. 1911.

Nestor Manciu par., pres. com. par.
Andreiu Muntean not. com.

Ad. Nr. 327/1911.

Văzut:

Vasile Gan
protopop.

La **Librăria arhidiecezană, Sibiiu,** se află de vânzare editura proprie:

EVANGELIA

legătură foarte fină în catifea, coloare bordo, cu patru evangeliști în față și la mijloc restignirea, tot aceiaș și în dos, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **150 cor.**

Aceiaș legătură cu patru evangeliști, restignirea la mijloc, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **135 cor.**

Aceiaș legătură, în față cu patru evangeliști și la mijloc restignirea, iar în dos cu patru nasturi și la mijloc cu o cruce, foile aurite, cu copcii, în o frumoasă cutie de păstrat **100 cor.**

Evangelia legată în piele Chagrin pe ambele părți imprimați evangeliștii și la mijloc restignirea, foile aurite, cu copcii, cu cutie de păstrat **35 cor.**

Evangelia legată în piele roșie, cu cadru aurit și la mijloc cu o cruce imprimată, foile colorate galben, cu copcii **25 cor.**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 18—52

Telefon 172.

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-și putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

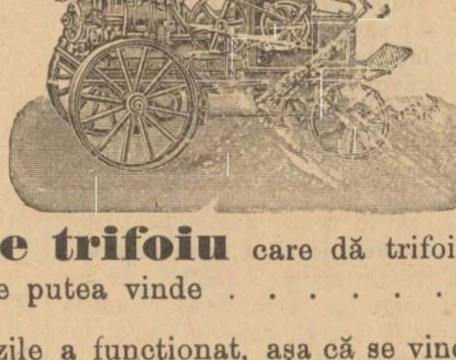

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000m/m cu curățitor duplu .

Un elevator pentru făcut șire de paie și . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcționat, așa că se vinde cu deplină garanție ca și una nouă, **cu preț și condițiuni de . plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de mașini agricole, atelier de mori și mare prăvălie de fier,
Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.

(157) 8—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 18 Iunie (1 Iulie) 1911. **Nr. 65.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fili
rândul cu litere garmond.

In pragul alegerii carierii.

Ne aflăm la sfârșitul unui an școlar. E bine să aruncăm cu acest prilej o privire asupra acestui an, mai cu seamă pentru a trage din experiențele lui învățături pentru viitor. Ar fi foarte instructiv dacă s'ar putea înșira aici toate momentele de însemnătate pentru școala noastră, — de astădată însă, în cadrul unui articol, acest lucru nu se poate face. Va trebui să alegem un singur moment și să ne ocupăm de el.

Unul dintre multele rele mari de cari a suferit școala noastră în anul din urmă a fost *lipsa de învățători.* Un însemnat număr de școli n'au funcționat, din cauza că n'a avut cine împărtăși instrucția cuvenită. Și răul acesta se va continua, de oarece contingentul de învățători noi, pe care-l dă secția pedagogică a seminarului, e neînsemnat. De unde până mai acum câțiva ani era o adevărată îmbulzeală de candidați, în ultimii patru ani numărul acestora s'a redus în mod simțit. Sunt anumite părți ale arhidiecezei în cari lipsurile de ordin școlar sunt mai mari și cari cu toate acestea nu dau nici un fel de contingent seminarului. Așa d. e. din cele opt protopopiate câte sunt în comitatul Hunedoarei, abia au fost în anul școlar 1910/11 nouă (9) elevi în secția pedagogică a seminarului „Andreian“, și și acești nouă inși veniau numai din trei protopopiate, în vreme ce din celelalte cinci (Deva, Dobra, Hunedoara, Ilia și Zarand) nu e nici un singur pedagog! Tot așa nu e nici un singur pedagog din protopopiatele: Bistrița, Cetatea de peatră, Cohalm și Reghin. Din șease protopopiate nu e decât câte un singur elev (Abrud, Alba-Iulia, Geoagiu, Murăș-Oșorheiu, Sighișoara, Târnava și Unguraș), din trei câte doi (Cluj, Deș, Hațeg), din patru câte trei elevi (Câmpeni, Făgăraș, Lupșa și Treiscaune). Raporturi mai normale se pot constata numai în protopopiatele: Sibiiu (18), Sebeș (16), Brașov (12) și Săliște (9).

In fața acestor cifre se impune cu toată seriositatea o întrebare: care poate fi cauza că părinții nu-și mai trimit copiii la pedagogie, acum când situația materială a învățătorilor s'a îmbunătățit foarte mult, ajungând aproape de cea a preoților? Părerea mea e că există o singură cauză mai mare și aceasta își are izvorul in tânguirile devenite generale de o vreme încoace, anume că situația învățătorilor noștri a devenit, în urma legii lui Apponyi, insuportabilă. Pusă în circulație această vorbă, care a fluturat mai întâi pe buzele învățătorilor slabi, ea s'a răspândit cu iuțeala fulgerului, și a prins pretutinderea! Azi e convingere generală că cea mai ingrată slujbă e cea de dascăl român.... Așa se nasc toate prejudițiile, din vorbe aruncate în vânt, fără multă socoteală.

Și totuși situația învățătorilor nostri nu e tocmai așa de insuportabilă! Ea e grea, ce e drept, — dar există oare în lumea aceasta vre-o carieră care să nu-și aibă greutățile ei? Dar, în sfârșit, la o carieră nu e permis să ai în vedere numai greutățile ei, ci în prima linie trebue să consideri importanța ei din punct de vedere moral și național. Din acest punct de vedere există oare în lume vre-o carieră mai sublimă decât cea de învățător și de preot? Unde sunt mulțămirile sufletești, pe cari le poate avea ori ce oficiant, față de acelea pe cari le are fiecare învățător conștiincios? Din țările apusene se duc an de an cu sutele și cu miile misionari în mijlocul popoarelor sălbatece. Se duc nu numai preoți, ci și învățători, profesori, medici ș. a. Ei nu se gândesc nici un moment că vor putea fi uciși de către locuitorii pustiilor Africei, — că nu-și vor mai putea revedea plaiurile copilăriei, sau pe frații și pe părinții lor, — pe ei îi mână un singur motor, acela al idealismului care învinge orice piedeci, — acela al muncei pentru luminarea și îndreptarea altora. Și noi să ne gândim necontenit numai la *greutățile* carierei învățătorești, când e vorba de luminarea și întărirea neamului *nostru?* Mentalitatea aceasta materialistă ne desonorează foarte mult. Până vom cumpăni tot numai greutățile celei mai sublime chemări, uitând cu totul partea ideală a ei, nu vom fi vrednici să ne cinstească adversarii noștri.

Ce e mai trist și mai caracteristic pentru vremurile noastre, e disprețul pe care-l au pentru cariera învățătorească înșiși învățătorii noștri. Din cei vre-o nouă sute de învățători, câți avem în arhidieceză, numai 14 inși și-au trimis în ultimul an școlar, copiii la pedagogie. Dacă ne uităm la alte popoare găsim tocmai contrarul. Acolo învățătorii își fac în cele mai multe casuri din câte un copil al lor, câte un urmaș la catedră. In chipul acesta numai s'au închegat în țările apusene tagmele învățătorești atât de respectabile ca cultură și ca însuflețire pentru carieră, și tot pe această cale firească s'a închegat și clasa de mijloc, la care tradițiile profesionale erau identice cu cele familiare.

Cel mai însemnat număr de pedagogi îl dau la noi plugarii noștri de pe sate. Din 119 elevi 85 sunt fii de economi de pământ și de vite. Dintre preoți numai 14 inși și-au trimis copiii la pedagogie, în schimb 33 de inși și i-au trimis la teologie.

Dar disprețul pentru cariera dăscălească nu se manifestă la noi numai în numărul cel mic al elementelor cari se trimit la pedagogie, ci și în calitatea acestora. La noi e tradiție veche, care s'a întărit în mod deosebit în anii din urmă, ca să se trimită la pedagogie, mai ales băeți mai slabi, — băeți naufragiați în vre-un chip oarecare. Se înțelege, că sunt și destule excepții, — regula generală însă e aceasta. Ce crimă grozavă zace în această deprindere!

Inchipuiți-vă că s'ar trimite la *medicină* numai elemente slabe și că, după câțiva ani, aceste elemente ar ajunge să practice medicina pe socoteala nefericiților de pacienți. O astfel de situație ar produce o adevărată revoluție. Cum să-ți încredințezi *corpul* tău bolnav îngrijirei cutărui *doctor-meșter-strică?* Așa s'ar întreba fiecare. Dar cine se gândește oare la aceea: cum să-ți încredințezi *sufletul* copilului tău cutărui *învățător-meșter-strică?*

Dacă socotim mai presus cultura sufletului și a minții decât bunăstarea trupului, rezultă dela sine că nu ne mai poate fi indiferent din ce elemente îi făurim pe viitorii făuritori de suflete, și că va trebui să căutăm a trimite la dăscălie nu ce avem mai slab, ci ce avem mai bun.

Cum să devenim noi un popor mai luminat și mai bun, când creșterea noastră se depune, intenționat, tot mai mult în mâni nedestoinice?

Dacă deci li se poate da părinților un sfat bun, acum când mulți dintre ei sunt în pragul alegerii carierei pe seama fiilor lor, acesta e: *faceți din copiii voștri cei buni, dascăli buni ai poporului! Posteritatea o să vă pomenească numele cu evlavie.*

*

Greutățile de susținere în seminar a elevilor pedagogi nu sunt mari, așa că și din acest punct de vedere e recomandabil ca părinții să-și trimită copiii la pedagogie. In anul școlar din urmă 35 de inși au avut ajutoare de câte 100 cor. dela P. V. Consistor, iar pentru viitor, conform unei hotărîri a sinodului

---

FOIȘOARĂ.

Incoronarea Regelui și a Reginei Angliei.

Joi, săptămâna trecută, s'a făcut în Londra încoronarea Regelui George și a Reginei Maria, Suveranii Angliei, în presența unui public enorm. Despre actul încoronării, dăm după alte gazete următoarele amănunte:

Vremea deși posomorâtă de dimineață, a fost favorabilă, căci a fost răcoroasă și stropii căzuți din timp în timp au astâmpărat norurile de praf ce le-ar fi ridicat călăreții.

Incă din zori de zi mulțimea a început să se îndrepte către străzile, pe unde avea să treacă procesiunea, trenurile și metropolitanele exprese fiind puse în circulație dela orele 2 dim. Totuși mulțimea n'a ajuns proporțiile proorocite și entusiasmul n'a fost peste măsură de mare, tocmai din causă, că lipsea acea parte a populațiunii, care se manifestă sgomotos la paradă. Causa este, că ziarele luându se după indicațiile poliției, au înspăimântat lumea, că va fi strivită de vulg și lumea a fost mai înțeleaptă decât au socotit acei cari și au format convingerea, că nu vor putea ținea ordinea din causa îmbulzelei, și în loc să stea în picioare un sfert de zi și s'aclame pe Rege și Regina, a preferat a folosi aceste zile de vacanță, retrăgându se afară din Londra în localitățile climaterice de-a lungul Tamisei, sau la malul mării... Aceasta nu vrea să zică, că n'a fost public număros. Căci la orele 8 și jumătate, când am trecut dela Charing-Gross prin Whitehall spre Westminster Abbey, toate tribunele, balcoanele și ferestrele erau pline, numai trotuarele nu erau prea ticsite — lipsea poporul...

Ambulanța era foarte bine representată, două mii de agenți erau împărțiți de alungul procesiunii. Ordinea era foarte riguros menținută de poliție, susținută de cordonul de soldați așa, că circulația era foarte lesnicioasă.

Procesiunea către Westminster Abbey, s'a împărțit în trei grupe, în ordinea următoare:

Prima a părăsit palatul regal la 9.30 a. m. în frunte cu marele stat major, după care venea un escadron din reg. I. al gardei regale în frunte cu muzica. Urmau trăsurile cu representanții regali și alți oaspeți. Se aflau representanți ai tuturor caselor domnitoare, dintre cari am observat: A. L. R. Principele Ferdinand și principesa Maria a României, în aceiași trăsură cu prințul Alexandru al Sârbiei și prințul de Coroană al Danemarcei, prințul și principesa de Coroană al Germaniei împreună cu principele Iosef, Izzedin Effendi și Arhiducele *Carol Franz Iosef.* Ambele trăsuri sunt primite cu entusiasm de public.

A. S. R. Principesa Maria împarte salutări în dreapta și în stânga publicului, care aclamă călduros.

A doua a părăsit palatul la 10 ore și cuprindea familia regală. Principele Alexandru de Battenberg, ducesa de Teck, principesele Maria Louise și Victoria de Schleswig-Holstein, principesa de Connaught etc., și apoi principele moștenitor al Angliei George, principele Henric Albert, principele de Walles și princesa Maria, cari stârneau pretutindenea ovațiuni nesfârșite.

A treia a părăsit palatul la 10.30 punct. In ea se aflau MM. LL. Regele și Regina, în trăsura statului, o podoabă prin sculpturile ei aurite trasă de 8 poney albi, urmată de adjutanții regali din toate armele, de generalii de divizie, de feldmareșali, de statul major. Consiliul de armată și de adjutanții indiani. Ea trece la 11 ore prin fața parlamentului, stârnind entusiasmul privitorilor prin maiestoasa i înfațișare și prin personalitățile din jurul Regelui, dintre cari Lordul Roberts este salutat cu ovațiuni ce nu mai contenesc. La 11.15 a. m. Regele și Regina descind în fața Wesminsterului, unde a avut loc încoronarea.

Inainte de pornirea MM. LL. Regele și Regina dela palat, procesiunea religioasă în frunte cu arhiepiscopul și episcopul asistent, era formată în fața Westminster-Abbey ului, în partea de Apus, și la darea semnalului apropierii Maiestăților lor, începe a se mișca către intrarea în biserică.

Regele și Regina sunt primiți în biserică de corul, care intonează psalmul:

„Am fost fericit când îmi spuseră, că vom întra în casa Domnului“. Ei trec și suie scările la tronurile lor, își fac închinăciunea și îngenunchind pe scaunele așezate în fața tronurilor regale, în partea de sud a sf. altar, se roagă un timp ș'apoi se așează la locurile lor.

După aceasta arhiepiscopul se întoarse către răsărit și apoi împreună cu marele cancelar, marele șambelan și marele măestru de ceremonii se duse spre celelalte părti ale podiului și vorbi publicului celor 7000 oficianți cu voce tare. Regele se sculă de pe scaun și se arătă poporului în fiecare punct cardinal și arhiepiscopul recunoscu pe Rege, în timp ce publicul îl aclamă sgomotos câteva minute strigând: „Dumnezeu binecuvinteze pe Regele George!“ Trompetele răsună afară, publicul intonează „Trăiască Regele“. Biblia și Sf. Caliciu sunt puse pe altar de episcopul care le-a purtat.

Lorzii cari poartă regaliile se apropie de altar și le presentă arhiepiscopului, din anul acesta, numărul ajutoarelor se va spori în mod esenţial, aşa ca cel puţin jumătate din elevi să primească ajutoare de câte 100 coroane. *Dr. Onisifor Ghibu.*

Fundaţiunea Dr. Ioan Mihu.

In vara anului trecut domnul Dr. *Ioan Mihu*, mare proprietar în Vinerea a surprins în mod foarte plăcut lumea românească, cu o fundaţiune de 25.000 cor. făcută în scopul ajutorării ziariştilor români din Ungaria. Fundaţiunea a pus-o domnul *Mihu* sub administrarea unei epitropii proprii, compusă din membrii următori: Vasile Goldiş, Dr. Valer Branişce, Dr. Ioan Lupaş. Ioan Agârbiceanu şi Octavian Goga. Epitropia a compus, în înţelegere cu marele donator, *literile fundaţionale* ale fundaţiunii, cari prezentate guvernului, au fost provăzute cu clauzula de aprobare din partea ministrului reg. ung. de interne, sub numărul 47386/1911 IX, astfel, că noua instituţiune românească îşi poate începe acum activitatea. Literile fundaţionale sunt următoarele:

Literile fundaţionale

ale fundaţiunii lui Dr. Ioan Mihu, proprietar de pământ în Vinerea, pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria.

§. 1. Dăruiesc 25.000 (douăzeci şi cinci de mii) coroane la fondul, ce se va înfiinţa pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria.

§. 2. Numele fundaţiunii va fi: „Fundaţiunea pentru ajutorarea ziariştilor români din Ungaria".

§. 3. Scopul fundaţiunii este: a) ajutorarea materială a acelor ziarişti români din Ungaria, cari după o activitate ziaristică, cinstită şi cu rezultat, de cel puţin 10 ani, fără greşala lor proprie prin morb ori bătrâneţe au devenit incapabili de a munci şi a câştiga; b) ajutorarea văduvelor fără avere şi a orfanilor de ziarişti; c) ajutorarea materială a acelor ziarişti români din Ungaria, cari în scop de a studia fac călătorii în străinătate.

§. 4. Averea fundaţiunii de prezent costă din cele 25.000 (douăzeci şi cinci de mii) de coroane bani gata, dăruiţi de mine, care sumă se află depusă spre fructificare la institutul de credit şi economii „Ardeleana" din Orăştie.

§. 5. Alimentarea fundaţiunii se face în modul următor: a) prin capitalizarea unei a patra parte a dobândei anuale a fondului: b) prin contribuiri benevole în acest scop; c) prin venitele conferenţelor, festivalelor şi petrecerilor aranjate în favoarea fondului; d) prin eventuale cotizaţii ale ziariştilor şi ale proprietarilor de ziare.

§. 6. Administrarea fondului se va face prin o epitropie compusă din 5 membri.

Fundatorul în prima epitropie denumeşte de membri pe Vasile Goldiş, secretar al Consistorului gr. or. român din Arad, dr. Valeriu Branisce, ziarist locuitor în Lugoş, dr. Ioan Lupaş, protopop gr. or. român în Sălişte, Octavian Goga scriitor locuitor în Sibiiu şi pe Ioan Agârbiceanu, scriitor, preot gr. cat. român în Orlat.

§. 7. Locurile de membri, devenite vacante prin moarte ori abzicere le îndeplineşte însaşi epitropia prin membri noi.

§ 8. La caz de lipsă epitropia se poate întregi încă cu doi membri, pe cari îi vor designa pe timp anume determinat ziariştii activi.

§. 9. Epitropia fundaţiunii este îndreptăţită, dacă va afla de bine, să predeie administrarea fundaţiunii ori asociaţiunii ziariştilor români din patrie, dacă o astfel de asociaţiune s'ar institui legaliceşte, ori unei alte asociaţiuni culturale române din patrie legal instituită, dar numai cu aceea condiţiune, ca averea fundaţională să fie deplin asigurată şi scopul ei să rămână neatins.

§. 10. Ingrijirea valorilor fondului precum şi purtarea contabilităţii sale se va face în mod gratuit prin institutul de credit şi economii „Ardeleana" din Orăştie.

§. 11. Ajutoare din fond se vor împărţi numai atunci, când capitalul fundaţiunii va fi ajuns la suma de 50.000 (cincizeci mii) de coroane.

§. 12. Atât în cauze procesuale, cât şi afară de proces, fundaţiunea va fi reprezentată prin epitropia sa administrativă.

§. 13. Membrii epitropiei prin aceste litere fundaţionale cu iscălitura lor recunosc primirea averii fundaţionale şi se declară gata de a administra fundaţiunea pe lângă responzabilitate materială.

§. 14. Când averea fundaţiunii va ajunge la suma de 50.000 (cincizeci mii) de coroane, epitropia va stabili procedura la ajutoare prin regulament special.

§. 15. Aceste litere fundaţionale se compun în 4 exemplare originale dintre cari unul (1) se păstrează în arhivul ministeriului reg. ung. de interne, unul (1) la fundator, unul (1) la epitropia fundaţiunii şi unul (1) la institutul de credit şi economii „Ardeleana" din Orăştie.

Declaraţiile unui pretendent.

— La criza din Franţa. —

Marele ziar parisian *Figaro* a trimis un raportor la Londra pentru a afla părerile principelui *Napoleon* asupra mişcării aşa numiţilor *plebiscitari* din Franţa. Principele, care doreşte să restaureze tronul împărătesc prin un vot dat de naţiunea întreagă, s'a exprimat foarte obiectiv şi în spirit cu totul modern despre planurile sale şi despre situaţiunea republicei actuale.

Intâi de toate prinţul a declarat, că nu ţine să facă opoziţie cu orice preţ. Nu-i place anarhia şi nu face politică incendiară. Nici odată nu se va întovărăşi cu aceia, cari compromit interesele naţionale şi stingheresc activitatea guvernului. Lucrul cel mai sfânt pentru principe este liniştea şi fericirea Franţei.

Dar este de părere, că în Franţa sistemul parlamentar a atins ultimul grad al desvoltării sale. Camerele nu mai pot vota nici budgetul. A sosit epoca unei complete destrămări: greva poştelor, revolta din ţinuturile Marne şi Aube, scandale neîntrerupte în toate ramurile de administraţie. Franţa se prăpădeşte în lipsa de autoritate şi în urma ideilor de o democraţie rău tălmăcită.

Plebiscitarii nu doresc biruinţa *unui* partid; ci fac apel de înfrăţire la fiecare francez, care recunoaşte suveranitatea poporului, trebuinţa unei autorităţi tari naţionale, ce nu este supusă intrigelor şi capriciilor parlamentare. Numărul francezilor, cu astfel de sentimente, este foarte considerabil: aceşti'a trebue să se cunoască între sine şi să iee o hotărâre.

Principele îşi asemănează politica, ce trebue să o urmeze, cu *politica consulului* Bonaparte, care a confirmat părţile bune ale revoluţiei, dar a înlăturat exagerările ei. Consulatul a întemeiat astfel de instituţiuni, în care Franţa a trăit în decurs de o sută de ani, şi mai trăeşte şi astăzi; fireşte, unele sunt învechite, însă spiritul din care au izvorit, este şi astăzi un îndrumător sigur al ţării.

Trebue să se sfârşească epoca de anarhie şi teoriile de ură şi ostracism. Toţi francezii cu bun simţ să se unească, să uite greselile vechi şi să lucreze împreună pentru fericirea patriei.

O serie lungă de probleme nouă aşteaptă deslegare. Trebue creată o nouă legislaţiune a muncii. Muncitorii au dreptul de a se organiza. Greva este o armă, dar nu este o deslegare: greva a deslănţuit răsboiul de clase cu toate mizeriile sale. Cea dintâi problemă este a lucra în interesul păcii dintre clasele sociale. E adevărat, că şi guvernele republicii stăruiesc pentru pacea aceasta; însă năzuinţa lor este zădarnică, pentrucă exagerarea parlamentarismului a nimicit autoritatea acestor guverne.

Franţa are trebuinţă de un guvern al concordiei şi al activităţii. Nenţelegerile dintre partide au înveninat viaţa zilnică, până şi în satul cel mai neînsemnat; acestor nenţelegeri trebue să li se pună capăt. Guvernul să lucreze liber, independent, cu stăruinţă şi fără părtinire. Aceasta este ţinta napoleonizilor. Pentru ei e de mai mare importanţă reforma aşezămintelor, decât schimbarea de persoane.

Principele nu are împrejurul său un stat major, setos de putere şi poziţie; şi când odată democraţia franceză îl va chema în fruntea ţării, atunci va guverna cu bărbaţi de stat cinstiţi şi experimentaţi, luaţi şi din mijlocul *republicanilor*.

Izvorul bogăţiei din Franţa este nesăcat. Ii lipseşte numai un guvern, care să ştie valoriza comorile sale. Sufere de crize, dar va ieşi victorioasă dintr'însele, cum a ieşit totdeauna până acum. Anarhia a deşteptat reacţiunea. Dar nici reacţiunea nu e deslegare.

Numele lui Napoleon este un program. Principele nu pretinde drepturi dinastice; şi el este un fiu al Franţei moderne, e credincios tradiţiilor care s'au întrupat în revoluţie: suveranităţii naţiunii, egalităţii civile, libertăţii constienţii, progresului social. Urmaşul lui Napoleon stă departe de orce jacobinism. Nu cunoaşte şi nu ar tolera prigonirile politice.

Pătruns de intenţiile acestea a studiat condiţiile, în care ideile napoleonice se pot aduce în armonie cu necesităţile timpului prezent, cu desvoltarea societăţii moderne, cu progresul democratic şi liberal.

Franţa nu sufere un tiran, dar aşteaptă cu nerăbdare un conducător: este treaba ei să-şi aleagă în libertate persoana acestui conducător.

Plebiscitarii vreau nu revoluţie, ci *evoluţie*. Un guvern care guvernează; şi de aceea are să i se dea stăpânirii o autoritate, prin care să aibă ţăria de-a apăra binefacerile libertăţii şi ale progresului.

Ţara voeşte să trăească şi să meargă nainte. Şi pierzând iluziunea demagogiei, depărtându-se de reacţiune, se va reîntoarce la principiile mari, reprezentate de numele lui Napoleon.

Act de recunoştinţă.

Din prilejul „Convenirii noastre sociale", aranjate la 11 Iunie (ziua primă de Rusalii), cu scop de a sări în ajutorul fraţilor din Broşteni, nenorociţi prin foc, au binevoit a-şi răscumpăra biletele de întrare: Dr. Liviu de Lemeny, advocat cu 5 cor.; Ioan de Preda, advocat cu 4 cor.; Paul Munteanu, c. şi r. colonel penz., Romul Perian, cassarul Reun. rom. agricole şi Vas. Gămulea, funcţ. de bancă penz., cu câte 1 cor, ear suprasolvenţi au fost Ion Precup, contabil, Constantin Ban, măestru curelar şi Victor Păcală profesor, cu câte 1 cor.; Ioan Ursu de Margine, inginer de comasaţie, P. Ilieş, compactor (Orăştie), Petru Bota, croitor, Petru Cosciuc, funcţ. penz. (Mediaş) Stefan Toth, croitor, cu câte 2 cor.; Petru Stângu, func. de bancă (Orăştie), cu 3 cor.; Nicolae Bordea, cizmar, cu 30 bani.; Emil Petruţ, măsar, cu 20 bani, ear cu pălăria „Dumnezeu vede", purtată de subscrisul prezident dela om la om s'a adunat 19 cor. 08 bani.

Din venitul curat am trimis pe calea dlui protopresbiter Avram Păcurariu din Mercurea Românilor nenorociţi din Broşteni 60 cor.; apoi am adaus la fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare, 50 cor.; fondului Episcopul Nic. Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi cor. 20·96; fondului And. baron de Şaguna pentru ajutorarea văduvelor şi orfanilor cor. 19.08 adunaţi cu pălăria „Dumnezeu vede".; fondului jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor binemeritaţi ai meseriaşilor, cor. 20 şi fondului steagului cor. 10.

Aducem cele mai sincere mulţămite tuturor acelora, cari contribuind în mod generos la buna reuşită şi a acestei întreprinderi, menite a întări clasa noastră de mijloc, au adaus denarul lor în folosul celor mai avizaţi la ajutor dintre noi.

Sibiiu, din şedinţa comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" ţinută la 27 Iunie 1911.

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Serbare jubilară la şcoala Asociaţiei.

Sibiiu, 30 Iunie 1911.

(e) S'a împlinit în anul acesta un pătrar de veac dela înfiinţarea şcolii civile de fete cu internat a „Asociaţiunii".

Direcţiunea institutului, din acest prilej, a întocmit o frumoasă serbare jubilară, care s'a început Miercuri seara în 28 Iunie n. cu un concert şi reprezentaţie teatrală. Producţiunea s'a dat în sala festivă a Muzeului, din partea elevelor şcoalei cu binevoitorul concurs al unei foste eleve a institutului, al doamnei *Veturia Triteanu*.

In programa concertului şi reprezentaţiei teatrale se cuprindeau: compoziţii de Weber (uvertura din Freischütz), Iacob Murăşanu (Cimpoiul), Mendelssohn (Rondo capriccioso), Chován (Danses roumains) şi Reinhold (Impromptu). Toate aceste bucăţi au fost executate la pian cu îndemânare şi zel de mânile mici şi sprintene ale elevelor.

Ş'au jucat două piese teatrale: *Urmările unei minciuni* şi *Artistele*, traduceri, de conţinut instructiv şi potrivit pentru şcoală. La tălmăcirea pieselor teatrale, jucate de copii, de sigur nu putem pretinde prea mult. Dar pe lângă toată stângăcia, cu care ne am deprins la reprezentaţiile de diletanţi, am observat la unele eleve şi oarecare siguranţă şi isteţime în mişcările pe scenă şi în rostirea corectă a frazelor. Piesele au plăcut, cu deosebire cea din urmă.

Doamna *Veturia Triteanu* a reapărut în sala Muzeului, unde mai nainte dobândise adese flori şi lauri, şi a fost primită cu însufleţirea din alţi ani. A cântat marea arie din *Samson şi Dalila*, de Saint Saëns, şi câteva cântece româneşti, care, în urma aplauzelor sgomotoase, au trebuit să fie repetate. Dşoara Cornelia Man a susţinut acompaniarea discretă la pian.

Atât aria, cât şi cântecele au fost executate cu temperamentul cunoscut al doamnei Triteanu. Vocea cântăreţei a câştigat în nuanţare, întrebuinţarea tonurilor ni se pare astăzi cu mult mai stăpânită şi simţul muzical mai învederat; — încolo a rămas tot sopranul de mare întindere şi cristalin, care a fost apreciat în modul cel mai favorabil şi de criticii muzicali străini şi dificili. Noi constatăm cu satisfacţie faptul, că un dar şi un talent românesc a putut ajunge atât de departe, încât într'o sală plină smulge cu uşurinţă fiori de plăcere dela toţi cei iubitori de artă.

Concertul a fost onorat cu prezenţa fruntaşilor români sibieni, domni şi dame, precum şi a părinţilor elevelor sosiţi din depărtări, ba au fost de faţă şi scriitorii iubiţi ai neamului: domnii Vlahuţă, Iosif şi Eftimiu, veniţi din Bucureşti.

*

care le dă decanului dela Westminster şi le aşează în altar.

Apoi doi episcopi cântă litania şi după ea urmează sf. împărtăşire.

După cetirea sf. biblii, ascultată de Rege şi Regină în picioare, se intonă Crezul şi apoi unul din episcopi ţinu o foarte emoţionantă predică în timp ce Regele purta capela de velvet roşu cu îndoiturile de ermechin. La dreapta lui stă episcopul de Durham, şi după el în aceeaşi parte Lorzii purtători ai spedelor, la stânga lui episcopul de Bath şi Wells şi marele şambelan. In partea de nord a altarului stă arhiepiscopul în scaunul de velvet purpuriu şi ceialalţi episcopi în jurul lui.

După terminarea predicei arhiepiscopul se îndreptă către Rege şi-i luă jurământul cu o carte în mână, pe care după ce iscăleşte, Regele o sărută şi apoi se sculă şi descoperit în faţa altarului făcu jurământul solemn, ţinând sf. biblie într'o mână.

A urmat ungerea. Intors la scaunul său, Regele împreună cu Regina îngenunche şi arhiepiscopul începu imnul „Veni Creator Hymn", pe care-l intonează corul.

După rugăciunea spusă de arhiepiscop, în care timp Regele desbrăcat de roba roşie de către marele şambelan, se duce înaintea altarului, se aşează pe scaunul Regelui Eduard, unde este uns, după care este îmbrăcat în Colobium Lidomi şi Supertunica.

Apoi urmează presentarea pintenilor şi a sabiei regale. Pintenii aduşi din altar de decanul dela Westminster, sunt daţi marelui şambelan, care dupăce atinge cu ei călcâiul Regelui, îi înapoiază la altar. Lordul care poartă sabia regală o predă marelui şambelan, primeşte dela el în locul ei o alta, într'o teacă de velvet, destinată de a fi încins regele cu ea, şi apoi o înapoia arhiepiscopului, care i-o înmânează după ce o reia dela altar şi i este încinsă de marele şambelan. Regele se descinge şi ducându-se spre altar oferă sabia, şi apoi Peer-ul care a primit-o la început dă 100 shilingi şi-o răscumpără dela decanul bisericii şi o poartă în tot timpul ceremoniei scoasă din teacă.

După aceasta Regele este investit cu roba regală şi el dă inelul său decanului bisericii, care l pune în altar. Apoi urmează investitura „per Annulum et Baculum". Arhiepiscopul pune inelul în al patrulea deget al mânei drepte a Maiestăţii Sale, decanul aduce sceptrul cu cruce şi cel cu porumbel la arhiepiscop, care presentă Regelui pe cel dintâi în mâna dreaptă zicându-i:

„Primeşte sceptrul regal, semnul puterii regale şi al justiţiei".

Şi pe cel de al doilea în stânga.

Apoi regele, în scaunul Regelui Eduard este încoronat în aclamaţiunile entusiaste ale publicului. In acest moment solemn trompetele răsună afară şi loviturile de tun vestesc pretutindenea îndeplinirea marelui act.

După aceasta i se presentă biblia şi apoi e binecuvântat şi în sfârşit întronat, după care toţi înalţii oaspeţi presentă omagiile lor Regelui. Poporul strigă afară: Trăiască Regele!

Urmează încoronarea Reginei. Ea se scoală şi se duce la altar, asistată de 2 episcopi şi îngenunche, în timp ce arhiepiscopul spune o rugăciune. Apoi e unsă, i se înmânează inelul şi e încoronată, în urmă i se dă sceptrul şi alte ornamente. După aceasta trece pe lângă tronul Regelui, se apleacă reverenţios în faţa lui şi e condusă la tronul ei, fără altă ceremonie.

In urmă Regele şi Regina primesc sfânta împărtăşanie.

Apoi Maiestăţile Lor, Regele purtând în mâna dreaptă sceptrul cu crucea, Regina de asemenea trec prin publicul ales, care-i aclamă călduros şi se urcă în trăsura statului.

La orele 2 procesiunea porneşte în ordinea inversă a sosirii, MM. LL. Regele şi Regina fiind în fruntea ei. Ea trece prin squarul parlamentului în Whitehall, de acolo prin Pall Mall, Str. Sf. Ion, Picadilly şi Constitution Hill, spre palatul Backingham, unde ajunge la orele 3.10.

Joi în 29 l. c. la orele 11 a. m, s'a continuat în aceeaş sală serbarea jubilară şi s'a făcut încheerea festivă a anului şcolar cu următorul program:

Corul elevelor, condus de dşoara *Delia Olariu*, a intonat imnul de Beethoven: *„Mărirea lui Dumnezeu în natură“*.

A urmat apoi cuvântul dlui *Dr. Vasile Bologa*, care a cetit Istoricul înfiinţării şi desvoltării şcolii de fete cu internat a Asociaţiunii, arătând cu deamăruntul jertfele ce s'au făcut pentru înfiinţarea şi susţinerea acestui institut de învăţământ.

Programa s'a terminat cu două coruri pentru 3 şi 2 voci: *Dor de sat* de Gh. A. Dinicu, şi *Hora Severinului* de L. Wiest, cântate tot de eleve. Serbarea s'a sfârşit la orele 12 şi jumătate. La sărbare a participat şi de astădată un public numeros şi ales.

NOUTĂŢI.

Lămuririle părintelui V. Mangra. Am publicat în numărul trecut lămuririle părintelui Arhimandrit *V. Mangra*, pe răspunderea sa proprie, fără a ne identifica cu ele, lucru pe care din scăpare de vedere nu l-am spus în numărul trecut, în notiţa obicinuită. Suntem acum autorisaţi să declarăm, că nici comisiunea administrativă a tipografiei arhidiecezane, ca proprietară a acestui ziar, nu se identifică cu ele.

*

Adunare generală anuală. Societatea *Transilvania* din Bucureşti, pentru ajutorul studenţilor şi elevilor meseriaşi români de peste munţi, a ţinut Dumineca adunarea generală anuală, în care s'au cetit şi aprobat rapoartele comitetului şi al comisiunii censorilor. Societatea are un capital de aproape 242 mii de lei. Budgetul s'a ridicat la cifra de 14000 de lei. Preşedinte s'a ales dl I. Bianu, vice preşedinţi dnii P. Gârbovicеanu şi Gr. Angelo.

*

Turneu artistic. Societatea pentru fond de teatru român a organizat, cum am anunţat, un turneu artistic pentru mai multe oraşe locuite de români în Sătmar, Bihor, Maramurăş şi Dobâca. La acest turneu vor participa persoanele următoare: dşoara Anicuţa Voileanu, care a terminat conservatorul de muzică din Viena, dşoarele Aurelia şi Eugenia Poparadu, două bune diletante, dl Ionel Crişianu, cunoscutul bariton şi dl Const. Calmuschi, comic apreciat. Conducerea turneului este încredinţată dlui Aurel Bănuţ. Vor fi recitări, se va cânta la pian şi din voce, şi se va juca teatru. Piesele teatrale, care au să fi reprezentate, sunt următoarele: Bucătăreasa, Curiositate femeească, Rococo, Unica fiica şi Jertfa. Producţiunile se vor ţinea în ordinea următoare: In Beiuş (în 2 Iulie n.), Oradea-mare (9 Iulie) Seini (12 Iulie), Băile Paveliane lângă Sighet (16 Iulie), Vişeul-de-sus (23 Iulie), Şomcuţa mare (29 şi 30 Iulie), şi în Lăpuşul unguresc (2 August n.)

*

Numire. Excelenţa Sa, domnul general de cavalerie *Iosif Gaudernack de Kisdemeter*, comandantul corpului 12 de armată austro-ungară din Sibiiu, a fost numit, din partea Maiestăţii Sale, comandant al gardei maghiare, în locul decedatului general *Nyiri*, fost şi ministru al apărării ţării, iar comandant de corp la Sibiiu a fost numit generalul *Hermann Kövess de Kövesshàza.*

*

Bucurie şi jale în casa domnitoare. Din Ischl se veste;te, că arhiducesa *Maria Valeria*, fiica suveranului nostru, a născut Luni o fetiţă. Bucuria casei domnitoare însă n'a fost de lungă durată; căci nou născuta a încetat din viaţă în aceeaş zi.

*

Concertele de Joi seara. Cu ziua de ieri, Joi, orhestra oraşului Sibiiu şi-a reînceput concertele de Joi seara. Concertele se ţin în grădina Hermann. Inceputul la 8 ore. Programă variată şi interesantă. Lume multă.

*

Caz de moarte. A răposat în castelul Moncalieri principesa *Clotilda de Savoia*, fiica lui Victor Emanuel II, sora regelui Umberto, şi deci mătuşa actualului rege al Italiei Victor Emanuel III. A fost soţia principelui Napoleon, mort în 1891. Principesa Clotilda lasă trei copii, dintre cari unul, Victor Napoleon, este actualul pretendent bonapartist la tronul Franţei.

*

Rămas bun scenei. Celebra Eleonora *Duse*, cum se scrie din Italia, are să se retragă la moşia sa de lângă Ravena, zicând adio teatrului.

*

Mulţămită. Ilustrul Domn *Vasile de Stroescu* a dat pentru şcoala confesională gr. ort. română din comuna Măierău, tractul Turde, suma de 500 coroane, pentru care faptă marinimoasă îi esprim în numele comitetului par. cele mai călduroase mulţămiri. Aduc mulţămiri şi lui *Ioan Nap*, din Măierău, care a dăruit un fânaţiu lângă cimiteriul comunal, în preţ de 140 cor., apoi văduvei *Susana Cremene* din *Gârbău*, care a cumpărat un rând de vesminte bis. în preţ de 70 cor. Măierău, la 21 Iunie 1911. *Gavriil Micu* paroh gr. or. român.

*

Veste bună dela Brad. După-ce — de un timp încoace suntem obicinuiţi a auzi câte o veste rea dela Brad, — de data aceasta auzim o veste îmbucurătoare, şi anume: cu începutul de 20 August st. n. se deschide în Brad o librărie românească, sub numele de „Minerva“, care va fi asortată cu tot felul de cărţi (atât de rugăciuni şi şcolare, cât şi literare), precum şi cu recvizite pentru şcoale, cancelarii, birouri etc. Cu un cuvânt va fi pusă în buna poziţie pentru a putea servi intereselor şcolare şi ale inteligenţei din acele părţi. E datorinţa fiecărui carturar să sprijinească această întreprindere românească.

*

Inecaţi. Regimentul nr. 21 de honvezi face manevre la Dej. Când soldaţii s'au dus Marţi d. a. să se scalde în Someş, curentul apei a răpit cu sine opt feciori, dintre cari trei inşi au fost scăpaţi, iar cinci s'au înecat.

*

Un nou fel de capelă. In Anglia s'a construit o capelă pe roate, care se poate mişca cu ajutorul unui motor. Capela aceasta, care va servi pentru scopurile misionarilor, a fost sfinţită zilele acestea prin arhiepiscopul de Westhminster. Partea din afară a capelei seamănă cu un vagon de transport, şi are de fiecare lature câte doue ferestri; interiorul este provăzut cu un mic altar pentru celebrarea liturgiei, care poate să fie ascultată de câte doisprezece credincioşi stând în genunchi.

*

Mulţămită. Credincioşii bisericii noastre din Adămuş, Ilie Lup, cu soţia sa Reveca şi George Dragomir cu soţia sa Ana, au cumpărat pe seama bisericii gr. or. române din Adămuş un prapor în preţ de 30 coroane, pentru care faptă frumoasă le aduc mulţămită. *George Mărian*, preot.

*

Automobil atacat. Un medic din Oradea-mare, împreună cu familia sa, se întorcea către casă, venind în automobil dela băile Felix din apropierea Oradieimari. Pe drum maşina a nimerit într'o turmă de vite. Un taur, la sgomotul automobilului, s'a înfuriat şi s'a repezit cu coarnele la maşină. Ciocnirea a fost atât de straşnică, încât animalul a rămas mort pe loc, ear automobilul s'a resturnat în şanţ. Toţi călătorii din trăsura răsturnată au fost răniţi.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii, al „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“ au mai dăruit: V. Taflan, I. Popescu. A. Joandrea, T. Chioreanu, Il. Boia, O, Comşa, E. Muscă, sodali lăcătuşi, I. Teodor, grădinar, N. Barna, D. Căianu, Nic. Mera, sodali pantofari, I. Chidu, sod. pietrar, Nic. Chirca şi T. Bojiţă, sod. rotari, Laz. Hedu, sodal zidar, G. Limpede, sod. cismar, Victor Maniu, frizer, I. Moldovan, zidar, I. Săucea, sodal măsar, I. Tatu, s. croitor, fiecare câte 20 bani, M. Fărcaş, sod. alămar, I. Maier, sodal măsar, câte 40 bani, Gav. Costin, sod. măsar, I. Goţa, sodal faur, C. Marcu, sod. lăcătuş, câte 30 bani, „Societatea Coroana“ 22 bani, dşoarele Simtion 60 bani, Nicolae Stanciu şi comp. Petru Monda, mehanici, I. Roman, frizer, I Hîra, P. Bota, croitori, T. Moldovan, V. Ban, cismari, Com. Mânzat, măcelar, câte 1 cor., Stefan Moga, franzelar 2 cor., P. Mihălţan, pantof. 50 bani, Val. Literat, par., Luţa 40 bani, 20 copii de şcoală din Feldioara-Braşovului, cercetând cu învăţătorii lor Reuniunea, la pălăria „Dzeu vede“ au dat 64 bani, Ioan Sporia, director şcolar, N. Ilie, I. Dima, învăţători (Feldioara), Vas. Creangă, înv. (Sân-petru), I. Alexandru, par. (Ilimbav), câte 1 cor. şi Maria T. Pârvu (Feldioara) 40 bani, Dr. Nic. Cristea, advocat, Oana, în amintirea prietinului său prof. A. Bratu 5 cor., I. Podea, paroh (America) 2 cor. Starea fondului 747 cor. 54 bani. Pentru prinos aduce mulţămite în numele comitetului: V. Tordăşianu, prezid.

*

Concurs. Fostul profesor de limba şi literatura română la universitatea din Budapesta, domnul *Ioan Ciocan*, a făcut cu ocasiunea trecerii sale la pensie o *fundaţiune* în scopul, ca din interesele ei tot la doi ani să se dee câte un premiu de *240 coroane*, celui ce va presenta lucrarea cea mai bună despre vre-un subiect stabilit din partea profesorului de limba şi literatura română la univesitatea din Budapesta, îndreptăţit să facă decernerea premiului. Primul premiu din fundaţiunea Ciocan se va decerne anul viitor 1912. Subiectul e: *„Increştinarca Românilor“*, studiu din istoria limbei, având în vedere tradiţia, limba bisericească şi raporturile canonice şi ierarhice, în cari a stat biserica românească cu bisericile: latină, grecească şi slavonă. Lucrările scrise în limba română au să fie presentate la concurs până la *31 Martie 1912.*

*

Mulţămită. Aduc şi eu mulţămită marelui mecenat *Vasile de Stroescu*, pentru ajutorul de 500 coroane, trimis comunei bisericeşti Ţelina, din tractul Sighişoarei, pe seama şcoalei noastre confesionale. Ţelina, 14 Iunie v. 1911 *N. Enciu* preot gr. ort. român.

*

Din tractul Agnitei ni se scrie următoarele: „La stăruinţa P. O. Domn Ioachim Muntean, protopresbiter al tractului Agnita, s'a pus basă unei însoţiri de ajutoare în cas de moarte în protopopiatul gr. or. român al Agnitei. Membrii ei sunt: preoţi, învăţători şi economi fruntaşi, iar scopul însoţirii este, ca „din fondul creat şi susţinut de ea să se distribue ajutoare în bani la cas de moarte, ca membrilor să li se poată face înmormântare cinstită şi corăspunzătoare posiţiei ce o au ocupat fiind în viaţă. Ea numără peste 60 membri şi se vor mai face sigur, căci scopul ei umanitar este vădit. Vineri, în 10 Iunie a. c. şi-a ţinut această însoţire adunarea ei de constituire, având să aleagă 6 membri în comitet. Au fost aleşi: Nic. Gavrea, Ioachim Părău şi Ioan Savu, preoţi, Alexandru Bârsan, Zaharie Muntean, învăţători şi Simeon Vecerzan jun., proprietar“. Dorim prosperare întreprinderei folositoare.

*

Birou de informaţii în Budapesta. Atragem atenţiunea publicului cetitor asupra inseratului cu titlul de sus din numărul nostru de astăzi.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina a patra.

Răspuns la întimpinare.

Onorată Redacţiune! In nr. 65 al „T. Rom.“ aţi binevoit a da loc întimpinării domnilor profesori din Brad, drept răsunet la corespondenţa mea din nr. 57 al „Tel. Rom.“ La rândul meu vin a constata următoarele:

1. Descoperirea neînţelegerilor ivite între domnii profesori nu o am făcut sub masca, ci sub *durerea* ce o am faţă de gimnaziu, şi pentru curmarea răului ce aduc aceste certe, altcum recunoscute cam în întregime şi de domnii profesori în întimpinarea lor.

2. E drept, că publicul românesc dela noi, ba din ţara întreagă îşi dă bucuros obolul său pentru înaintarea gimnaziului, numai cât în timpul din urmă publicul s'a cam înstrăinat, din causa certelor dintre domnii profesori.

Apoi dlor profesori! Ce e mai periculos pentru esistenţa gimnaziului din Brad, denunţările reciproce pe la procuratură, guvern, judecătorii etc., ori desvălirea răului în faţa tribunalului românesc? Doară menirea presei e îndreptarea pornirilor rele!

3. Cumcă din causa certelor dvoastre şi-au dat abzicerea din comitetul gimnazial domnii: Dr. Ioan Pap, Dr. Teodor Papp şi Dr. Nerva Oncu, dovedesc cu toţi membrii representanţii gimnaziale şi nu cu „slove“, căci lucrul s'a întâmplat în plenul şedinţei represent. gimn. din 21 Mai a. c., prin urmare pot dovedi chiar cu actul luat în causă.

4. Partea „eului“ nu vreau să o discut, că o ştie tot Zarandul, ba şi mai departe, până peste hotare.

Vedeţi dar dlor profesori, că gânduri bune şi date esacte am presentat on. public cetitor, căci de ar încape în sufletul meu numai un picur de răutate, altcum aş fi putut tracta causa. Dee cerul, că aceste şire să aducă mult dorita pace şi buneînţelegerea. Vă salut cu respect.

„Zărăndeanul băstinaş“.

Poşta ultimă.

Alegerea din Vinţ.

In contra alegerii de deputat din cercul electoral al Vinţului de jos, Românii au înaintat recurs la Curie, şi Curia, cum se ştie, a ordonat cercetare. Cercetarea a fost efectuită din partea unui jude regesc dela tabla din Cluj. Cercetarea a durat şapte săptămâni, şi Luni a fost terminată. Ca resultat al ei dă o foaie litografiată din Budapesta faptul, că situaţia e favorabilă pentru petenţi, întrucât multe din punctele lor gravaminoase *au fost dovedite*, pecând punctele şi afirmările din petiţia contrarilor nu au primit nici o bază în datele adunate de judele investigator. Actele vor fi trimise acum în curând Curiei, care se va pronunţa asupra alegerii. Candidatul Românilor la Vinţ a fost domnul *Dr. Iuliu Maniu.*

Poşta redacţiei.

Dlui I. P. în S. Adresa cerută nu ţi-o putem comunica, pentrucă nici noi nu o cunoaştem. De unde se află, a plecat, nu se ştie, că unde.

Cărţi şi reviste.

Candela, foaie bisericească literară, nr. 6 din Iunie 1911 cuprinde: Profetul Malachia, de Dr. S. O. Isopescu. Virtutea creştină, de C Morariu. Istoria patimilor Domnului nostru Isus Cristos, de I. Bucevschi. Parenesă, de C. Urechie. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie. — Abonamentul 8 cor. pe an, 4 cor. pe jumătate de an. Administraţia: Cernăuţ, strada Baltinester nr. 8.

*

„Minerva“, institut de arte grafice şi editură, societate anonimă în Bucureşti, a scos din tipar încă următoarele cărţi bune româneşti: *Fantome* de *D. Anghel*, preţul 2 lei, şi din biblioteca „Minervei“ broşurelele: *Pescariul şi sufletul seu*, de O. Wilde, trad. de *D. Anghel*, *Inima de mamă*, de *I. Ciocârlan*, *Succesul în viaţă*, de *E. Tailler*, *Maestrul Adam Calabrezul*, de Al. *Dumas-Tatăl*, *Grecia de azi*, vol. I. si vol. II de E. About trad. de *N. Pandelea.* şi *Doamna Elzen*, de H. Sienkiewitz. Fiecare broşură costă 30 de bani. Comande se pot face şi la librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Anuarul XXVII al Institutului teologic pedagogic al arhidiecezei ortod. române transilvane în Sibiiu pe anul şcolar 1910/11, publicat de Dr. *Eusebiu R. Roşca*, director. — Cuprinde o lucrare scrisă de profesorul Dr. V. Stan, care apreciază activitatea repausatului profesor seminarial Dr. P. Şpan. Urmează cuvântarea funebrală rostită de directorul institutului la îmormântarea profesorului Şpan, împreună cu vorbirea unui elev din cursul teologic ţinută tot la acest prilej. Din ştirele şcolare şi cronica institutului aflăm, că obiecte de învăţământ au propus afară de director 13 profesori. Elevi inmatriculaţi în secţiunea teologică au fost 86, în secţiunea pedagogică 122, laolaltă 208 (şi nu 228 cum din greşală s'a strecurat la pag. 38). Din aceştia au părăsit institutul sau au fost eliminaţi 8 elevi. Biblioteca seminarială s'a sporit prin cărţi parte cumpărate, parte dăruite, şi numără astăzi peste 3300 de volume. In urma unui concluz al corpului profesoral din anul acesta s'a înfiinţat pe lângă şcoala de aplicaţie a institutului un *Muzeu şcolar*, cu scop ca elevii seminariali să-şi înmulţească cunoştinţele din studiele pedagogice; pentru acest muzeu s'au făcut mai multe oferte în bani şi cărţi şcolare. In decursul anului şcolar au vizitat institutul: P. C. Sa Arhimandritul şi Vicarul arhiepiscopesc Dr. Il. Puşcariu ca reprezentant consistorial, dl inspector reg. de şcoli al comitatului Sibiiu Munka Sándor, precum şi dl comisar ministerial Dr. Iosif Siegescu. Şcoala de aplicaţie a primit o nouă organizaţie şi a fost cercetată în şase clase de 32 de copii. Societatea de lectură „Andrei Şaguna“ a elevilor din secţiunea teologică a fost condusă de profesorul Dr. A. Crăciunescu, ear a celor din secţia pedagogică de prof. Dr. V. Stan. Bibliotecile societăţii conţin peste patru mii de volume.

Nr. 6685/1911. Bis. (208) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în **Cleveland-Ohio** (America) se publică concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele acolo îndatinate.

Petiţiile concursuali, instruite conform legilor în vigoare, aspiranţii le vor aşterne Consistorului în terminul deschis.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 31 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 534/1910. (209) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia vacantă de clasa III **Lătureni** din prot. Lupşa se scrie nou concurs cu termin de 30 zille dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii, — până incluzive 8 zile înnainte de alegere, — cu previa înştiinţare aici, se pot presenta şi în comună spre a cânta, resp. a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial

Ofenbaia, 10 Iunie 1911.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 36/911. (204) 2—3

Publicare.

Comuna bisericească ort. română **Câmpeni**, dorind renovarea bisericei cu 6 icoane nouă, cu renovarea a 10 icoane vechi, cu pictarea interiorului şi cu colorarea exteriorului etc. invită pe pricepătorii buni a se prezenta în 30 zile şi a face oferte după ce va primi şi alte desluşiri.

Câmpeni, 8 Iunie v. 1911.

Romul Furdui
preş. com. par.

Nr. 416/911. (207) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi în comunele bisericeşti: 1. **Zam** cu filia **Tamăşeşti**, parohie de clasa I-a, 2. **Sirbi**, parohie de clasa a III-a, 3. **Gialacuta** cu filiile **Căbeşti** şi **Târnava**, parohie de clasa a III-a şi 4. Postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Alexandru Crişan din **Godineşti** cu filiile **Braşeu** şi **Petreşti**, parohie de clasa a III-a, protopresbiteratul Iliei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt celea fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat; iar în ce priveşte pe capelan jumătate din toate venitele parohiale afară de congruă.

Privitoriu la parohia Zam întrucât nu vor fi concurenţi cu cualificaţiunea recerută pentru parohia de clasa primă, se vor admite la candidare şi concurenţi cu cualificaţiune pentru parohii de clasa a II a.

Petenţii vor aşterne suplicele concursuale conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia, la 9/22 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral:

Zevedeiu Mură̦şianu
protopresbiter.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 13—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Caut un practicant
cu 6—8 clase gimnaziale. — Reflectanţii să se adreseze la

Victor Pop
farmacist
Sălişte (Szelistye, Szeben m.)
(206) 2—3

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 27— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 6—

Birou de informaţii.

Cunoscând multele lipsuri ale publicului românesc din provinţă, m'am hotărât să deschid în **Budapesta birou de informaţii** şi

Agentură românească.

Orice informaţie relativ la petiţiile înaintate la ministerii şi la alte foruri, orice informaţii comerciale şi în general **în orice cauză** — dau în restimp de 2—3 zile ori şi cui, rezolvând toate chestiile în modul cel mai cinstit.

Urgentez rezolvirea petiţiilor. Vorbesc în persoană cu referentul cauzei şi rog rezolvare favorabilă.

Fac tot felul de mijlociri comerciale şi comande.

Preţuri moderate, serviciu prompt informaţii detailate.

La aviz aştept la gară.

(140) 10—10 L. Olariu,
Budapesta, Lajos-utca 141 III/19.

Cura de băi
Előpatak (Vălcele)

să întrebuinţează cu mare succes contra boalelor de stomach, rinichi, uretru, matcă, ficat, splină, podagră şi reumatism, stagnaţiuni abdomenale, precum şi toate acele maladii, cari devin din **nervositate**!

Cura de beut cu renumita apă vindecătoare de Előpatak, — în strânsă legătură cu alte mijloace de vindecare aflătoare aici: (Băi calde şi reci, aplicaţiuni de cură de apă, masage, gimnastică svediană, dietă potrivită), cu rezultate admirabile.

Sesonul de băi: 15 Maiu până 15 Sept.

Gara: Földvár şi Sepsi-Szent-György, cu circulaţiune ieftină şi permanentă de trăsuri. Quartir (Logis) întreţinerea ieftin şi elegant! (n timpul inceperei şi pe sfârşitul sesonului Idela 15 Maiu până 15 Iunie şi 20 Aug. până 15 Sept.) să solveşte numai jumătate din taxa de cură şi muzică. — Quartirul cu 50% reducere, întreţinerea şi mai ieftină!

Apa minerală de Előpatak (Vălcele) e prima între apele minerale cu conţinut de acid carbonic şi alcaloid de fer, se poate folosi ca un mijloc de casă şi e preferită atât curată, cât şi cu vin amestecată ca o beutură plăcută şi recreatoare. Atât în ţară, cât şi în străinătate se consumă anual peste un milion de sticle! Locul de vânzare: Előpatak; se află însă de vânzare în toate oraşele şi prăvăliile mari.

Cu prospect serveste gratuit Direcţiunea!
(156) 6—6

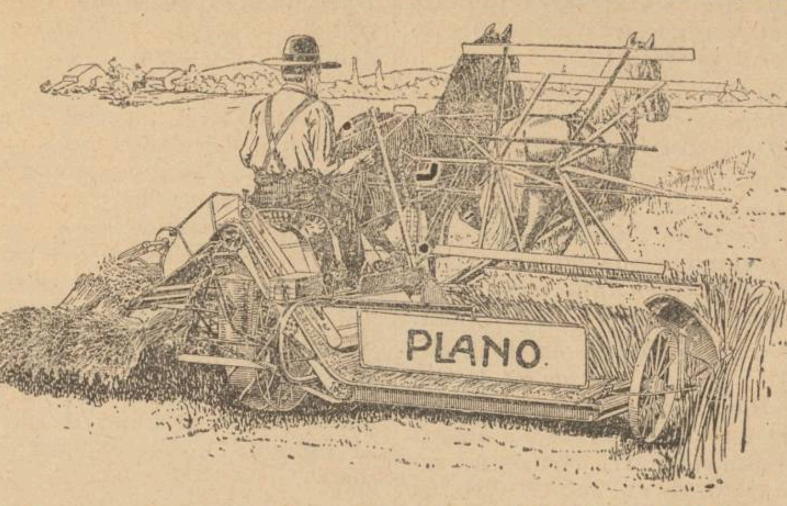

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de maşini agricole şi industriale, precum şi mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

Are onoare a anunţa pentru sezonul de vară tot soiul de maşini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, maşini de secerat cu şi fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu preţul cel mai redus şi pe lângă garanţie, cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-şi putea fieşte cine alege după plac, **cu preţurile cele mai reduse şi condiţiuni foarte avantagioase.**

Cine doreşte a-şi procura astfel de maşini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce doreşte, — şi să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 8—10

Pentru
Dame
indispensabil!
Cel mai bun mijloc de înfrumseţare

Neîntrecută şi cu efect miraculos

Crema-MARGIT a lui Földes

Feriţi-vă de imitaţiuni!

delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe faţă sgrăbunţele şi alte necurăţenii de piele. Netezeşte increţiturile feţei, faţa o înălbeşte, împrospetează şi întinereşte.

Preţul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinţi Margit 1 coroană. Apă pentru faţă Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

CLEMENS v. FOLDES farmacist în ARAD.

Depozit central în Sibiiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfomeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Pissel & Schmidt, Ervin Rummler; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighişoara: A. W. Lingner; în Mediaş: Iosif Obert.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 36—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**
Preţcouranturi ilustrate gratis.

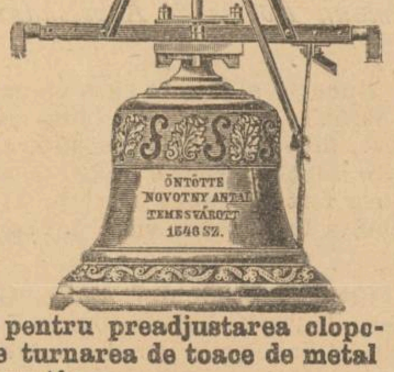

Recuisite de scris se pot procura de la Librăria arhidiecezană

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 21 Iunie (4 Iulie) 1911. **Nr. 66.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Un om modern poate fi creștin?

de Dr. I. Broșu.

I.

Am pus antiteza astfel, de oarece întrebarea aceasta e la ordinea zilei și se discută în tot locul, atât în saloane bogate, în jardinierele cărora strălucesc cele mai exotice flori, cât și pe băncile sobre ale universităților, atât în case private, cât și cu ocaziunea conferențelor publice, de oameni ai științii. Se înțelege, că resultatele discuțiilor sunt de cele mai multeori atât de felurite și de contrare, că numai cu greu își poate limpezi cineva cum se cade cele două noțiuni amintite.

Modernul e greu de definit, dar s'a vorbit despre el așa de mult, încât fiecăruia i se va părea ca ceva foarte cunoscut, ca un lucru ce nu trebue explicat mai amănunțit; cu toate acestea, devine o încercare de-a-l determina precis cu atât mai dificilă, cu cât el pare a fi înțeles și comentat de fiecine, cum dorește și cum crede. Se vorbește tot atât de mult despre vestminte moderne ca și despre pictură modernă, sau tot atât de intensiv despre filosofie modernă, ca și despre religie modernă. Noi, în cele următoare, adecă nu numai în articolul de față, ci și în cele viitoare, cari se țin toate la un loc, vom cerca să argumentăm pe rând, că între aceste două concepții, *modernismul* și *religiositatea*, între a fi modern și a fi și *creștin adevărat*, nu e o prăpastie atât de greu de trecut, precum obicinuesc să-și imagineze o mare mulțime de oameni în zilele noastre, cari eu am impresia că, sau n'au avut ocaziunea să studieze chestiunea, ce ne preocupă mai de-aproape, sau și dacă au studiat-o, au trecut, pare, peste ea cu o prea mare ușurință. Numărul cel mai complet dintre ei îl formează însă așa numiții indiferenți și sceptici, cari fără de-a aprofunda mai deosebit problemele mari ale vieții, se cred scuzați în fața lor, prin o declarație formală, că sunt aderenți ai agnosticismului modern, pe care l-a propagat cutare filosof englez și neștiind, conform principiilor agnosticismului când e vorba de cele transcendentale, nimic sigur, nu se simt obligați a cerceta mai departe. Să examinăm prin urmare indiferentismul modern și să vedem dacă are sau nu îndreptățire, și dacă nu o posede, mai este logic ca, oameni ai științii, să fim și mai departe indiferenți și sceptici?

Intrebarea ne sună în special nouă, studenților universitari. La universități, continuăm studiile începute în gimnaziu, unde între alte multe, am avut și o oră sau două de religie. E firesc, prin urmare, ca acum după ce ni s'a deschis un orizont mai larg, să-i dăm importanța cuvenită și unei desvoltări și aprofundări mai temeinice a credinții religioase, o aprofundare rațională, adecă o credință pe care noi, ținând seamă de progresele științelor naturale, ca oameni ai progresului și ai culturii, s'o putem împăca și cu noțiunea modernului, ce pare că ne-a devenit, în zilele noastre, indispensabilă.

Sub *desvoltare* nu înțeleg nimic alta, decât ca acea credință, pe care ni-au dat-o părinții de merinde, dimpreună cu o carte mică de rugăciune dintre frunzele căreia adie mireazmă de izmă proaspătă, pe drum, — ei nu știau ce i scepticismul, — și preotul și învățătorul ni-au încredințat-o în inimi, ca pe un talisman, când am pornit pe un timp așa de îndelung, de lângă strana dascălului și dintre păreții văruiți cu alb ai școlii din mijlocul satului, ajungând acum pe o treaptă înaltă de cunoștințe, s'o promovăm mai departe, corăspunzător acestei stări, care ni s'a creat, ca unor cetățeni ai universității.

Necesitatea aceasta, sper că trebuie tot atât de puțin argumentată, ca și promovarea unui sport oarecare, spre pildă a gimnasticii, căci precum cea din urmă are menirea de-a ne întări corpul, astfel cea dintâi ne fortifică și luminează sufletul și cu atât mai mult, cu cât tocmai vârsta în care ne aflăm, e de cea mai deosebită importanță, cum am arătat cu altă ocazie, pentru făurirea viitorului nostru. Precum la universitate, cunoștințele, pe cari le avem din gimnaziu ni se înmulțesc în vederea carierii noastre, din partea celor chemați s'o facă, și ne adunăm astfel pe'ndelete un material bogat pentru toată viața, astfel trebue să ne cultivăm în vederea susținerii unui echilibru intern de-opotrivă și credința, ce ni-a fost încredințată odinioară, cu toată căldura, ca să ne însoțească în toate zilele vieții.

Ca universitari, ce vom avea odată să fim lumina, să fim sarea, în sensul evangelic, a culturii neamului nostru pe care l-a susținut credința vie, trebuie să ne dăm bine seama de faptul acesta și să-l luăm foarte serios, de oarece *noi* avem în curând să ținem coarnele plugului, pe brazde aducătoare de progres și de cultură. Când e vorba de cultură, atunci primul și cel mai de seamă apel se îndreaptă către *noi* și tot nouă ne sună chemarea ca dimpreună cu credința religioasă, cu acest suflet al culturii moderne, să pătrundem toată viața culturală.

Desvoltarea credinții noastre religioase, aduce cu sine și o *aprofundare* a principiilor ei. Nu trebue să lăsăm părăgenită cea mai frumoasă grădină a sufletului nostru, ca florile ei atât de frumoase să se asemene acelor plante de munte, ce se vestejesc singuratice, lipsite și de apă și de căldură, pe colțuri sure de stânci. Dimpotrivă, să îngăduim rădăcinilor vânjoase ale copacului ei, ale credinții, să pătrundă cât de adânc în toată ființa noastră internă, în suflet, ca sub ramurile acoperite de frunze umbroase ale lui, să ne putem adăposti de ori și ce furtună, ce ne-ar întimpina.

E tocmai așa, ca și când suim un munte, și cu credința. Intâi, ne trudim cu greu pe brâu, fără să vedem nimic limpede; ce-i drept, din toate părțile țâșnesc izvoare peste izvoare, brazii murmură adânc, dar nu vedem zarea, nu vedem încă firmamentul nemărginit. Cu cât tindem mai sus, calea se strâmtorează și devine mai periculoasă, mai ametitoare, dar și afunzimile albastre ne ademenesc cu atât mai puternic cu chemarea lor. In fine am ajuns pe vârful muntelui. Ce priveliște măreață și largă, și câtă poezie se destășoară bogată, din toate părțile, pe care cei de jos n'o văd, n'o înțeleg și n'o aud.

Așa-i și cu credința. Numai acei cari zboară sus de tot pe aripile ei largi, pot descoperi frumuseți necunoscute minții reci și rațiunii de ghiață. *Asta înseamnă aprofundarea credinții, adecă a se ținea departe de tot aceea, ce nu o promovează, de ce îi strică, de ce-o periclitează, și de ce-o ucide.* Numai astfel va putea înflori pașnică și ea lângă celelalte roade bogate, ce se coc pe holdele științelor lumene.

Toată taina unei împăcări fericite a credinții cu știința este, ca noi gustând din fructele pline de aromă a celei din urmă, să nu uităm admirabila floare a celei dintâi. Credința e potirul de aur, e floarea, petalele albe nevinovate și pline de parfumul lunei lui Mai, iar știința e roada coaptă, e sânge din sângele unei flori, a celei mai frumoase flori din lume.

Mă veți întreba, sau mai bine, ne vom întreba, că la urma urmelor de ce avem lipsă de credință, de ce să credem, când avem la îndemână *știința?* Intrebarea aceasta, ni-o punem, — de regulă acei, cari am avut acasă părinți religioși și am fost

---

FOIȘOARĂ.

Holera.

(*Istoricul ei. Măsuri de apărare.*)

Conferență, ținută în 5 Februarie 1911 în casa națională din Sibiiu,

de *Dr. I. Beu.*

Onorat public! După atâtea conferențe de cuprins literar și producțiuni artistice să-mi dați voe a vă întreținea și cu o chestiune mai prozaică.

Fără îndoială, vă mai aduceți aminte, cum la sfârșitul verii trecute a răsunat dela un colț al țării la altul strigătul, că a intrat holera în țară. Ca un fulger a străbătut întreagă împărăția austro-ungară vestea, că la Viena s'au ivit două cazuri de holeră, după cari deja a doua zi, adecă în 25 August a. tr., a urmat un al treilea. Erau două femei și un matroz angajați pe un vaporaș, care circula între Pojon și Viena. După întoarcerea vaporului la Pojon s'a îmbolnăvit a treia femeie, despre care iarăș s'a constatat cu siguranță, că suferia de holeră aziatică.

Afară de cele trei cazuri amintite în Viena s'au mai ivit încă trei cazuri, dar abia în 9 Septemvrie a. tr., adecă la două săptămâni și mai bine. Toți trei bolnavii din urmă aparțineau familiei unui grădinar, care locuia în o casă mică la marginea orașului. Familia aceasta nu a venit în nici o atingere cu personalul vaporașului „Regensburg“; dar s'a constatat, că în zilele dinainte de îmbolnăvire a primit un pachet de flori din Italia, unde holera grassa deja dela începutul lui August. Fără îndoială, florile au fost udate cu apă molipsită de germenii holerei, cari s'au păstrat bine în călătoria ce au făcut din Italia, și ajunși în Viena au molipsit pe biata familie a grădinarului.

In Viena alte cazuri de holeră nu s'au mai ivit. In Ungaria însă, cu toate măsurile energice luate de autoritățile publice, nu s'a putut împedeca răspândirea boalei. După primul caz al bucătăresei de pe vaporul Regensburg au urmat altele și altele, mai ales în comune așezate dealungul Dunării. Dintre toate comunele orașul Mohács a dat cele mai multe cazuri de îmbolnăvire; astfel, că în 22 Septemvrie a. tr. ministrul internelor a fost necesitat a declara, că orașul Mohács este un focar de holeră și a lua în consecvență cele mai draconice măsuri. Vă este, cred eu, încă în memorie, că cete de jandarmi păziau orașul, ca nime să nu-l părăsească fără știrea autorităților. Numai grație acestor dispozițiuni este a se mulțămi, că epidemia nu a fost mai intensivă și că la finea, dar abia la finea lui Decemvrie a. tr. ministrul a putut declara, că holera a dispărut de pe întreg teritoriul patriei noastre. Oare fără apropiată întoarcere? Vedeți, întrebarea aceasta este motivul principal pentru care se ține prelegerea de astăzi. In adevăr pericolul isbucnirei din nou la primăvară nu a dispărut cu totul și e bine să fim pregătiți a-i putea opune cele mai bune mijloace de apărare și combatere.

Dar de unde a venit holera la noi? Fără îndoială, din țările sudice ale vastului imperiu rusesc, iar aici a fost importată din țările învecinate ale Aziei, unde se află, ca să mă esprim așa, locul ei de naștere.

Patria holerei este India, șesurile întinse ale provinciei Bengalia, îndeosebi ținuturile de lângă râurile Ganges și Brahmaputra. Aici an de an seceră mii și mii de jertfe. Din aceste locuri s'a răspândit de nenumărateori și în celelalte părți ale Indiei. Cât e de veche holera, nu se poate spune cu toată hotărârea, dar urmele ei se găsesc deja în scrierile sanscrite și apoi în cele arabe; în literatura poporelor europene o găsim amintită pentru prima oară la începutul veacului al 16-lea. De aci încolo însă tot mai des ne întâlnim cu numele ei.

La anul 1817 holera a trecut peste granițele Indiei, ivindu se în cursul anilor următori în China sudică, pe insulele Iava, Borneo, Sunda, Filippine etc., apoi în Arabia, Persia, Syria, Palestina, iar în 1823 a trecut și în Europa, ajungând până la orașul rusesc Astrahan.

După câțiva ani de liniște în 1826 o nouă epidemie se începe, tot din vechea patrie a holerei, care epidemie a durat până în iarna anilor 1837/8. Caravanele, corăbiile de comerciu și peregrinagele la Mecca au fost purtătorii principali ai boalei. Caravanele au răspândit boala în Persia și în multe părți ale Rusiei; pelerinii au dus o la Mecca și de aici în Azia-mică și Egipet. Din Rusia a trecut holera în Austro-Ungaria și Germania mai ales în legătură cu revoluția din Polonia-rusească, iar în România, Bulgaria, Turcia prin corăbiile comerciale. Din Germania epidemia a trecut în Anglia, Francia, Belgia, iar din țările acestea s'au molipsit Canada, Statele-Unite din America, insula Cuba etc. Patria noastră încă a suferit mult pe urma acestei epidemii.

Dupăce în 1830 a vizitat vastul imperiu al Chinezilor și Japonia, s'a retras iarăș în vechia ei patrie. Dar deja în 1846 ia din nou dimensiuni mai mari. In 1847 molipsește întreagă Rusia; profită în anul 1848 de răscoala din Ungaria făcând și în patria noastră considerabile stricăciuni. In 2—3 ani a cuprins toate țările din lumea veche și cea nouă, cari aveau legături comerciale una cu alta.

In anul 1850 s'a făcut liniște în jurul holerei, dar nu pentru mult timp. Deja în anul 1852 și-a început din nou călătoria în lume pornind, bine înțeles, tot din Bengalia. De astădată s'a putut constata educați în spiritul bisericii, — tocmai la vârsta în care ne aflăm când cugetarea ne devine matură și bărbătească, prefăcându-ni-se uneori în voință și simțire puternică. Și dacă nu ne adresăm noi personal întrebarea, sau ne mulțămim să spunem simplu fiecare, că credem aceea ce vrem și putem crede, și unde nu sunt motive de crezut, nu mai credem, — dacă nu ne formulăm prin urmare *noi* întrebarea, vin și ni-o aruncă alții în față, cu mult mai crud și mai nemilos! In nici un caz întrebarea că, de ce credem, nu ne va trece cu vederea. De cele mai multeori e chiar spiritul nostru, e sufletul, care ni-o impune. Pentrucă spiritul e viață, iar viața sa constă în căutarea adevărului. A nu căuta adevărul credinții, e tot atât, ca și a aplica spiritului lovitură de moarte. Celce caută adevărul serios, e dela început ca și când l-ar avea și l-ar înțelege de jumătate.

O piatră comemorativă.

In Berlin a avut loc Dumineca trecută o sărbare, care, deși nu s'a făcut în jurul ei sgomot prea mare, e totuș de o însemnătate rară. Atunci s'a inaugurat adecă, cu mare solemnitate o piatră comemorativă, întru aducerea aminte a vremii, când Maiestatea Sa Regele *Carol* al României se afla la Berlin și făcea parte ca ofițer din armata prusiană.

Piatra a fost așezată în zidurile casei cu Nr. 173 din strada Iacobstrasse din Berlin, unde a locuit pe vremuri Maiestatea Sa, Regele României.

La însemnata festivitate a participat dl Kiderlen-Wächter, ministrul de externe al Germaniei, dl Beldiman, ministru plenipotențiar al României la Berlin, cu toți membrii legațiunei române, corpul ofițeresc dela regimentul 2 de dragoni, la care a servit Maiestatea Sa Regele Carol, până la anul 1866, și alte multe persoane de înaltă poziție.

A vorbit domnul Th. Simon, prezidentul comitetului de inițiativă, și și-a adus cu drag aminte de vremile, când *Carol*, Regele României, era la Berlin și făcea parte din armata prusiană. A adus un călduros omagiu Maiestății Sale pentru înțelepciunea și tactul dovedit totdeauna în lunga sa domnie.

Domnul Beldiman, ministru plenipotențiar român la Berlin, a mulțămit comitetului de inițiativă pentru lucrarea săvârșită, atât în numele țării sale, cât și în numele Regelui Carol.

Piatra a fost apoi desvălită între aplausele publicului present. Pe ea se află gravată inscripția următoare:

„Regele Carol al României a locuit atunci, când era Principe de Hohenzollern, în această casă, până la 11 Aprilie 1866, făcând parte din regimentul de dragoni din gardă. Erou fără frică în războiu, înțelept monarh în timp de pace, el a cucerit în vremuri grele independența poporului seu și coroana regală, dând domniei sale lungi și binecuvântate o strălucită aureolă de glorie“.

La piatra comemorativă se face deatunci adevărat peregrinaj din partea publicului berlinez, care cu mândrie își aduce aminte, că din casa provăzută acum cu semn distinctiv a fost dus și pus în fruntea unei țări pe atunci neînsemnate un domnitor de o rară înțelepciune și vitejie, care și-a ridicat țara la vază și la mărire!

Din protopresbiterate.

Raport general

despre activitatea preoților tractului greco-oriental român al Devei în decursul anilor 1908—1910

de *Laurențiu Curea*, preot în Deva.*)

> „Pre presbiterii cei dintre voi îi rog, ca cel ce sunt și eu presbiter: paşteți turma lui Dumnezeu cea dintre voi“.
>
> (I. Petru V. 1. 2.)

Onorată Conferință!
Fraților în Cristos!

Nu simțiți în inimile d-voastre o plăcere, dar totdeodată nu tremurați de un fior sfânt, când vă dați seama despre înalta slujbă, în care v'au pus, nu oamenii, nici îngerii, ci însuși atotputernicul Dumnezeu? Din parte-mi adeseori simțesc că:

„Peptu-mi se aprinde și arde când socot
La misiunea naltă ce-o are un preot!“

Ce trebue să privească ochii noștri, să atingă mânile noastre, să poftească inimile, ori să vestească buzele noastre toate, dar toate sunt lucruri sfinte.

Locuința noastră este casa lui Dumnezeu, unde mânile pregătesc jertfa cea sfântă, pentru deslegarea păcatelor lumiii unde împărțim binecuvântarea lui Dumnezeu și pornim izvoarele darurilor sale pe seama poporului încredințat păstoririi noastre. Aici paștem, aici săturăm turma cuvântătoare cu cuvântul vieții.

Ce slujbă sublimă, așa dar fraților!

Dar oare câți suntem vrednici de această slujbă, câți ne împlinim datorințele cu aceea râvnă, diligență și conștiențiozitate nobilă, care se pretinde dela un servitor al lui Dumnezeu?

Câți dintre noi înaintăm pacea și fericirea familiilor, înflorirea statului, învățând pe oameni, cum trebue să fie ei părinți grijitori, fii ascultători vecini buni, pretini ajutători în lipse, datorași de parolă, creditori crutători, cetățeni supuși, superiori drepți etc.?

Nu vă simțiți mișcați de sublimitatea acestei misiuni, de darurile ce așteaptă pe cei ce și-au împlinit cu conștiențiozitate și de osânda înfricoșată, ce va fi partea celor ce nepătrunși nu și-au achitat misiunea lor? — Vai nouă, dacă nu vom paște oile cuvântătoare ale lui Cristos, dacă indiferenți le vom lăsa să piară fără nutremântul evangeliilor lui Cristos.

Departe dela mine gândul fraților să fiu neîncrezător față de unul sau de altul dintre noi, căci doar buni rei cum am fost, de veacuri dearândul numai clasa noastră, nesprijinită de nimeni, ci huiduită și batjocorită de străini, ne-a susținut și dat moștenire acest popor al nostru, care și azi numai dela noi și prin noi sperează să poată fi cândva părtaș de toată darea cea bună și de tot darul desăvârșit

Să-mi dați voie însă să constat și eu aceea ce din zi în zi se observă, că clerul nostru de azi tot mai tare începe să nu-și împlinească datorințele ce i le impune chemarea sa apostolică. Clerul nostru de azi trăește pentru sine să-și adune comori trecătoare, îngrijindu-se pentru creșterea și fericirea familiei sale, iar pentru căutarea modalităților spre câștigarea de averi pentru susținerea bisericei și a școalei sale ori pentru creșterea și fericirea poporului încredințat păstoririi sale se îngrijește prea puțin, dacă nu chiar de loc.

Dovadă despre această afirmațiune a mea în cercul nostru mic de activitate este, că la hotărârea noastră din conferința anului trecut de a face fieşte care dintre noi raport amănunțit despre activitatea sa în decursul cestor trei ani din urmă, la ce ne a atras atențiunea și oficiul nostru protopopesc prin cercularul seu din 28 Iunie a. c. Nr. 410/910, — dintre cei 30 parohi abia ne am achitat jumătate.

Se vede, că atunci când ne adunăm laolaltă, iute ne hotărâm cu mare însuflețire pentru orice lucru bun, dacă însă mergem acasă, cădem în nepăsarea noastră românească îndestulindu-ne cu atâta, că celebrăm frumoasele noastre ceremonii religioase de aci încolo meargă toate ca mai nainte. —

Cât privește dările da seamă despre activitatea noastră în cei trei ani din urmă pot prezenta următorul tablou:

Almașul mic. Preotul *Ilie Beu* dacă ne-a părăsit tractul, nu ne-a mai făcut raport despre activitatea sa în aceasta comună, pe care o a păstorit doi ani.

Almașul sec. Parohul *Ioan Cintea* face un mic raport, din care putem afla, că sfinția sa a ținut predici în Dumineci și sărbători, precum și la alte ocaziuni, în urma cărora s'au constatat rezultate mulțămitoare. Dă seamă despre agendele sale de birou, pe care le împlinește în regulă.

A îngrijit averea bisericei și a școalei, pe cari întrevenind la locurile competente le a înmulțit, câștigând dela comuna politică din Almașul sec 10 jug., din Cozia 270 jug. pădure, cari azi sunt întabulate pe bisericile noastre din respectivele comune.

Promite, că va forma în curând o bibliotecă și fond parohial.

Băcia. Parohul *George Gila* face un raport amănunțit, lucrat cu mare conștiențiozitate, în care înșiră greutățile, ce le-a întimpinat, până a putut compune lista credincioșilor noștri puțini și săraci din comuna sa împestrițată cu atâtea confesiuni. Nu a găsit arhivă parohială, nici rațiocinii, și ce a aflat era în cea mai mare nerânduială.

După o stăruință de fier însă azi prin repartiție adunată cu tact a achitat restanțele parohiei, a încassat interesele dela datorașii bisericei, a renoit obligațiile, a adus în curent rațiociniile, și-au sistemizat post de cantor salarizat, a acoperit biserica, în care — horribile dictu — ploua, a introdus discul, a procurat pentru archivă protocoalele de lipsă, sigil, matriculele le a legat în table tari.

La îndemnul seu, contribuind sfinția sa între primii, și-a provăzut biserica cu toate cărțile și obiectele trebuincioase, cari în mare parte lipseau. O a împodobit cu icoane și odăjdii frumoase.

Ca catechet pe lângă propunerea religiunei a învățat băeții să cânte unele respunsuri liturgice, iar din tinerimea adultă a compus un cor, care susține strana la sfânta liturgie.

Banpotoc. Paroh *Simeon Curiac.* Nu a așternut raport.

Bârcea mică. Parohul *Nicolae Troancă* a naintat raport, în care zice, că a predicat aproape în toate Duminecile și sărbătorile, combătând cu fineță și tact viciile credincioșilor sei, ce a avut de urmare, că credincioșii, cari la început nu prea cercetau sfânta biserică, azi o cercetează cu mult mai regulat. Cu sfaturile sale a îndreptat poporul dela multe viții, durere însă, că beția e tot în floare, fiind sprijinită cu mare succes din partea organelor administrative, cari nici decum nu voesc să închidă cârciumele în Dumineci și sărbători, nici barem pe timpul serviciului divin.

Zice, că neavând școală confesională, în școala de stat la propunerea religiei trebue să se restrângă la instruarea unor istorioare morale, neputând propune sistematic, pentrucă copiii nu știu ceti și scrie în limba maternă.

Aci faci prea puțin, frate și părinte.

Dascălul acela ungur nu ne va învăța copiii noștri nici odată să cetească și să scrie românește, însă d-ta ca catehet ești îndatorat să propuni religia sistematic în limba oficioasă a bisericei noastre, de aceea, pentru ca să-ți împlinești datorința și să poți produce rezultatul recerut trebue, ca să-ți înveți d-ta catechumenii să cetească și să scrie în limba românească.

Și acesta nu e lucru greu.

In clasa I. e destul, dacă vor învăța copiii rugăciunile și elementele credinței noastre. In clasa II. însă copiii sunt învățați de dascăl să știe ceti ungurește. Punele numai „Istoria biblică“ în mână și în prima jumătate de an îi învață numai să cetească și să scrie din ea acasă ce au cetit în școală, iar în semestrul II. le poți da lecții din ea, pe cari ți le vor memoriza cu cel mai desăvârșit succes și ușurință. De aci încolo merge apoi foarte ușor, iar catechumenii d-tale dupăce vor ieși din școala ungurească vor putea ceti românește chiar și gazete, mai bucuros decât ungurește și să vezi, că de boarea tinerilor astfel catechizați vor putea fi tot deschise crâșmele în Dumineci și sărbători, că ei atunci dela biserică vor merge acasă, unde vor ceti și discuta în limba maicii lor, astfel recreându-se pentru alte șase zile de lucru.

Mai departe zice, că a sporit averea bisericei, procurând din dăruirile creștinilor icoane, cărți bisericești, patru prapori noi, evangelie cu litere străbune, apostol, octoih, ornate bisericești, perdele la uși; a înființat un fond de bucate, care însă l-a folosit pentru repararea bisericei, ce s'a făcut fără leac de repartiție, ca nu îngrozindu-se de ea poporul, să treacă în staulul reformaților, cari tare vânează după sufletele noastre.

Bârsău. Parohul *Nicolae Tiu* a înaintat raport, dar așa numai, haid să mă scap de el. Zice, că: „a mă lăuda nu-mi place, și nici nu e chemarea mea de a mă judeca eu“.

Nu a trebuit, să te lauzi, ci — ori îți place, ori ba, — să stimezi numai hotărârea acelei corporațiuni, din care faci parte — și pe care sigur numai din stima și dragostea ce-i păstrezi o-ai învitat anul acesta să se întrunească chiar în parohia frăției tale.

Apoi de judecat, las că te-am fi judecat noi.

De altcum suntem mulțămitori, spunându-ne totuși, că an de an ai prosperat, atât în educarea religioasă morală a credincioșilor, cât și în sporirea averilor bisericești, iar biserica s'a reparat sub păstorirea frăției tale, fără a se spesa la ea din banii bisericei.

Bejan. Parohul *Nicolae Berariu* nu a așternut raport, deși eram foarte curioși să vedem până unde a ajuns administrația cu târguirea școalei.

Biscaria. Parohul *Adam Lula* nu și-a înaintat raport.

Boholt. Parohul *Ioachim Marcu* a așternut un raport conștiențios și amănunțit.

Esibitele și le-a rezolvit toate la timpul lor. In cele administrative bisericești și școlare neputându-se folosi în deajuns cu epitropia la încassarea dărilor de cult, a fost necesitat a cere ajutorul forurilor administrative, cari însă dovedesc foarte puțin interes față de afacerile noastre bisericești-școlare.

Văzând cum merge de greu cu contribuirea egală a credincioșilor la dările bisericești-școlare, fiind o astfel de împărțire a repartiției în dauna săracilor, cu mari greutăți i-a succes să împartă poporul după starea materială în trei clase, ca astfel să contribue fiecare amăsurat stării sale; — și s'a convins, că după aceasta nouă împărțire a asigurat încassarea regulată a repartiției.

Din parte-mi cred, că cea mai dreaptă repartizare a dărilor noastre culturale e aceea, unde o plătesc credincioșii în raportul unui anumit % comun după darea directă. Așa e în Deva.

La stăruința sa poporul susține școala sa confesională pe lângă toate amăgirile administrației, care a sedus credincioșii nostri din comunele învecinate. Au adaptat-o conform cerințelor legi. Are numai o convieţuire ilegală. A dedat oamenii a se împărtăși cu sfânta taină a pocăinței, care mai nainte de a-i păstori el era necunoscută înaintea lor. A provăzut biserica cu toate cele necesare din dăruiri benevole, premergând însuși cu obolul său. Are introdus discul.

Căenelul-de-jos. Administrator parohial *Nicolae Berariu.* Nu a așternut raport. Ar fi bine, să auzim și de aici ceva, însă deși e parohie cu întregire maximală — și au concurat la ea tineri cualificați, ceva duh rău nu-i lasă nici decât pe bieții oameni să se vadă și ei odată cu preot, ca toți creștinii.

Cârjiți. Parohul *Toma Ringhea* raportează, ca e abia $1/2$ an de când și-a ocupat postul, dar a observat multe înclinări rele la poporul ce-l păstorește. Promite, că va stărui pentru înființarea unui fond de bucate.

Certejul de-sus. Parohul *Petru Gabor* nu a așternut raport.

---

*) Cu prezentarea acestui raport am fost însărcinat din partea comisiunei de patru, esmisă din sinul conferinței preoțești din anul trecut, pentru statorirea programului conferinței din anul curent.

---

un fenomen, până aci necunoscut. Epidemia s'a ivit în provinciile sudice rusești și în Polonia, deodată, fără a se putea ști legătura între aceste două epidemii.

O amintire specială merită straşnica epidemie din orașul München, la anul 1854, și cea din Crimeea, care a secerat foarte multe jertfe în armatele beligerante. Aceastǎ epidemie nu a crutat nici imperiul austro-ungar, în anul 1854 au suferit foarte mult cu deosebire orașele Viena și Budapesta, dar în anul proxim epidemia a surprins întreg imperiul răspândind pretutindenea spaimă și jale. Epidemie în Crimeia, Turcia și Austro Ungaria: între astfel de împrejurări nu puteau rămânea crutate nici bietele principate românești, pe atunci încă neunite. In acelaș timp epidemia a grassat în mod înspăimântător în India răsăriteană, în Persia, Arabia, China și Japonia și în America nordică.

In anul 1855 o întâlnim cu deosebire în țările din sudul Europei, în Statele-Unite, în Columbia, Venezuela și Brazilia. In anii proximi s'a ivit în cele mai multe țări; epidemii mai considerabile s'au constatat în Abesinia, Țara Somalilor, Zanzibar și Magadascar, în fine în Finlanda, Svedia și Norvegia.

O nouă și strașnică epidemie ne aduce anul 1865. La începutul acestui an o corabie din Bombay a adus mai mulți pelerini mohamedani în ținutul arabic Yemen, de unde au plecat la orașul sfânt Mecca, în care erau adunați circa 100 de mii de oameni, din toate țările Islamului. Pelerinii au adus cu ei germenii holerei, au provocat o molipsire generală între mulțimea credincioasă, care la rândul ei a dus boala în toate direcțiile. Mai curând s'a răspândit holera în țările de pe litoralul Mediteranei și de aci în celelalte țări ale Europei. Ca să vă puteți face o idee despre strășnicia acestei epidemii, amintesc că în anul 1866 au pierit de holeră în Ungaria 30,000 de oameni, în Bohemia alți 30,000, în Moravia 50,000, în Prusia 114,683 și așa mai departe, pretutindenea moarte și jale ca pe timpurile ciumei. Epidemia aceasta nu a crutat nici o țară, cu oarecari legături comerciale. In America au suferit mult republicele cu poporațiune romanică. In anul 1868, după cinci ani de boală, întreruptă numai de gerul iernii, epidemia se părea a se fi stâns, abia câteva cuiburi mici rămaseră în vastul imperiu rusesc. Dar în anul 1871 o nouă epidemie se începe, care numai în Ungaria a secerat 190,000 de jertfe (1872 și 1873). Dela 1875 până la 1881 a fost liniște, dacă abstragem dela epidemiile din Bengalia și dela epidemiile trecătoare între pelerinii dela Mecca.

(Va urma).

Chergheş. Parohul *Alexandru Pătrău* raportează următoarele:

Starea morală a credincioşilor e normală.

Averile bisericilor sale din Cherges şi filia Popeşti au crescut, fiind capitalele elocate în mare parte la bănci. A pus bază la „Fondul jubilar Andreiu bar. de Şaguna al bisericei gr. ort. române din Chergeş". Tot în materă a înfiinţat un fond de vin, care prosperează.

La stăruinţa sa neobosită filia Popeşti anul acesta şi-a terminat zidirea frumoasei biserici, care costă 13.000 cor.

Prin colecte a înfrumseţat bisericile şi le-a provăzut cu toate cele trebuincioase.

Şcoalele sunt comunale în ambele comune, nu ne spune însă, că cine catehisează copiii nostri în ele şi cu ce succes.

Chişcădaga. Parohul *Nicolae Popovici* nu a înaintat raport.

(Va urma),

NOUTĂŢI.

Examenul de maturitate la şcoala comercială sup. gr.-or. rom. din Braşov s'a ţinut Luni şi Marţi l. c. sub prezidiul Rev. domn *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial, şi în prezenţa dlor Putnoky Mik'ós şi Wilhelm Paul, comisari guverniali. Examinaţi au fost 30 de candidaţi, din aceştia au ieşit maturi cu *foarte bine:* T. Maronescu şi N. Oprişiu; cu *bine:* G. Anastasiadi, I. Avrigean, S. Cioran, M. Cosma, I. Ilincea, Tr. Millea, A. Penes, A. Sabeu, N. Stănilă, Tr. Suciu şi D. Voina; *maturi:* A. Berglezani, I. Branga, I. Butu, B. Dancăşiu, C. Goganu, A. Manole, C. Moise, E. Neguţ, V. Răchiţan, I. Spuderca; 6 au fost avizaţi la emendarea examenului în Septemvrie, iar unul la repeţirea examenului întreg.

*

Răscumpărare de felicitări. P. C. Sa dl director seminarial, Dr. *Eusebiu R. Roşca*, şi-a răscumpărat felicitările la onomastică prin contribuire la fondul „Muzeul şcolar" al seminarului arhidiecezan „Andreian".

*

Candidat de vicecomite. Clubul comitatens al partidului naţional român din comitatul Hunedoarei anunţă, că la alegerea de vicecomite pentru acest comitat candidează pe dl *Dr. Aurel Vlad*, advocat şi fost deputat în cercul electoral al Orăştiei.

*

Membri de onoare. Societatea „România Jună" din Viena a proclamat membri de onoare pe dnii: Vasile de Stroescu, publicistul Scotus Viator, aviatorul A. Vlaicu, Dr. V. Bianu şi I. Moţa, redactorul ziarului „Libertatea".

*

Şcoli pentru subofiţeri. Cu introducerea serviciului militar de doi va fi o mare trebuinţă de subofiţeri harnici şi bine instruiţi. Din motivul acesta autorităţile militare plănuiesc înfiinţarea mai multor şcoli pentru subofiţeri. In institutele acestea vor fi primiţi tineri între 15 şi 16 ani, dacă au terminat o şcoală primară sau civilă.

*

Aviz. Aduc la cunoştinţa On. Public, şi în deosebi a clientelei mele, că cu ziua de 1 Iulie a. c. st. n. mi-am mutat cancelaria aevocaţială în strada Schewis Nr. 3 parter în casele cele nouă ale Arhidiecezei, lângă palatul Justiţiei. Sibiiu, finea lui Iunie 1911 *Dr. Liviu Lemény* advocat.

*

Turneu de adio. Vestita cântăreaţă Adelina *Patti*, care de câţiva ani a stat departe de teatru, se pregăteşte să facă un turneu artistic — cel din urmă — în Statele unite. Artista împlineşte acum vârsta de 68 de ani.

*

† Isabella Todoran născ. *Cioran*, soţia protopresbiterului tractului Târnave, după lungi şi grele suferinţe a încetat din viaţă în 1 Iulie n. în anul al 45-lea al etăţii şi al 27-lea al fericitei sale căsătorii, fiind împărtăşită cu Sfintele Taine. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei se depun spre vecinică odihnă lângă biserica gr. or. rom. din Cetateadebaltă astăzi Luni la orele 3 d. m. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată! Cetateadebaltă, 1 Iulie 1911. Nicolae Todoran, protopresbiter ca soţ, Eugen profesor seminarial, Romul, Ionel şi Mărioara ca fii. Cornel Cioran vice guvernor al Băncei naţionale în Bucureşti, ca frate, Maria Dr. Borcia n. Cioran ca soră, Aleman Dancăş şi Maria Cioran n. Mitrea, văduvă preoteasă, ca cumnaţi.

*

Convocare. Membrii comitetului filial, precum şi toţi sprijinitorii şi binevoitorii Societăţii fondului de teatru român din cercul Dobra-Ilia-Mureşana, sunt invitaţi la adunarea ordinară, ce se va ţinea la 12 Iulie st. n. a. c. la 3 ore p. m. în curtea băncii „Progresul", cu care ocaziune seara se va juca din partea diletanţilor din Ilia-Mureşana piesa teatrală „Prostul", comedie în 5 acte de Ludvig Fulda, tradusă de Sofia Nădejde. Dobra, la 30 Iunie 1911. *Dr. Laurenţiu Petric*, preşedinte. *Octavian Fulea*, secretar.

*

Iarăş aur. Nu demult am dat ştirea, că în minele dela Buda la 12 Apostoli s'a găsit o mare cantitate de aur. Acum se vesteşte din Brad, că iarăş au dat de câteva chilograme de aur liber tocmai într'o mină, care era considerată de mai mulţi ani ca nefolositoare. Aurul găsit în zilele acestea face patruzeci de chilograme.

*

Se îmbunătăţeşte pânea soldaţilor. Din Viena vine ştirea că ministrul comun de război a dat ordin, să se îmbunătăţească calitatea pânii („prefontului") pentru soldaţi. Până acum pânea aceasta era mestecată cu o mare cantitate de tărâţe care de aci înainte, conform ordinului nou, se va reduce la 20 de procente. La corpul de armată al 16-lea, cu garnizoana în Bosnia, în loc de tărâţe, se va mesteca în pânea soldaţilor făină albă.

*

Socialism în armată? In cazarma regimentelor de infanterie 53 şi 70 din Agram s'a făcut Joi noaptea o cercetare neaşteptată, care se zice că stă în legătură cu respândirea de scrieri socialiste împotriva militarismului.

*

Sentenţă aprobată. Deputatul Emeric *Hollaky*, proprietar în Aciuţa, în părţile Hălmagiului, făcuse în anii trecuţi dese arătări la judecătorii şi la autorităţile administrative, jăluindu-se că românii din partea locului îi aprind averile. Neprimind hotărârile dorite, s'a adresat tribunalului din Arad, acuzându-i că nu i se face dreptate, şi că toate afirmările autorităţilor administrative sunt pentru dânsul calomnii. Tribunalul din Oradea-mare, ca judecătorie delegată, a osândit pentru aceasta pe Hollaky la o amendă de *şase sute* de coroane, tabla de acolo a aprobat sentenţa tribunalului, şi acelaş lucru l-a făcut în zilele acestea şi curia regească.

*

Accidente. Funcţionarii dela societatea de salvare din Budapesta au avut Lunia trecută o zi dintre cele mai grele: au fost chiemaţi pentru a da ajutor în nu numai puţin de 134 de cazuri. Cele mai multe accidente au fost produse de insolaţiune.

*

In contra urcării preţurilor pe tutun. Cu prima Iulie a. c. s'au urcat, cum am anunţat, preţurile pe tutun. Faptul acesta a produs nemulţămire cu deosebire în cercurile muncitorilor. D'aceea s'au ţinut, în săptămâna trecută, în capitala ungară şapte adunări de protestare, bine cercetate. Muncitorii au hotărât să răspundă la urcarea preţurilor cu reducerea consumaţiunii productelor de tutun, până când ministrul de finanţe nu va revoca dispoziţiile sale în afacerea aceasta.

*

Fondul Dr. Petru Şpan şi jocul miresii. Din prilejul cununiei dlui *Demetriu Opriş*, funcţionar la banca de asigurare „Transilvania" cu dşoara *Iuliana Gârbacea*, fiica vrednicului paroh George Gârbacea din Brăneşti (Banat), la propunerea dlui Aurel Cosciuc, conferenţiar al „Asociaţiunii", jucându-se jocul miresii în favorul fondului Dr. Petru Şpan, pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii, s'a adunat cor. 86, dăruite de: Aurel Cosciuc, mirele Demetriu Opriş (Sibiiu), N. N., Augustin Cupşa, par., Cupşeni, Schönenfeld, primpretor (Făget), câte 10 cor., Romul Bărsan, şef de gară, Burdujeni (România), 15 cor.; Maria Presăcan (Alămor), 5 cor., Ioan Brădean, comerciant, (Alămor), 4 cor.. dna preoteasă Unipan (Jupaneşti), dna Emilia Popovici (Făget), I. Engelhardt, comerciant (Brăneşti), câte 2 cor., dşoara Hermina Tocaciu (Dobra), Virgil Gârbacea, abs. de gimnaziu (Brăneşti), dna Gârbacea (Sibiiu) Garay Katitza, Garay M. (Brăneşti) şi N. Tocaciu, primar (Dobra), câte 1 cor. La acelaş fond a mai dăruit dl Rubin Patiţia şi familia, 10 cor., Virgil Vlad, farmacist, 5 cor., Dr. Camil Velican, adv., 3 cor., Ioan Teculescu, protopresb. 2 cor. şi 4 persoane anonime câte 1 cor., toţi din Alba-Iulia, sau în total 24 cor. Starea fondului cor. 857·24. Pentru prinos exprimă mulţămită în numele comitetului „Reun. sod. români din Sibiiu", *V. Tordăşianu*, prezid.

*

Generalul Nogi în Europa. In Iulie va sosi la Viena, şi în alte oraşe europene, generalul japonez Nogi, învingătorul ruşilor în războiul ruso japonez. Despre acest general se scrie din Tokio următoarele: Nogi, eroul luptelor cu ruşii, a fost ales acum director al unei şcoli primare din oraşul său natal şi începând dela Septemvrie generalul va face instrucţia zilnică la o ceată de copilaşi în vârsta de zece ani. Fapta aceasta a guvernului japonez voeşte să dovedească poporului marea însemnătate a instrucţiunii primare. Presa japoneză, cu această ocazie, aminteşte că un conte german, generalul Haeseler, a primit sarcina să înlocuească el însuşi pe un dascăl plecat în concediu.

*

Recensământul Angliei. Chestiunea creşterii locuitorilor unei ţări câştigă din ce în ce tot mai multă importanţă. In Germania supuşii împăratului Wilhelm sporesc grozav în fiecare an; în Franţa se înregistrează o stare pe loc; iar în Anglia, cum anunţă o revistă franceză, recensământul ultim constată o scădere în comparaţie cu numărătoarele precedente. Numărul total al sufletelor în Anglia este rotund 36 milioane, în 1901 era de 32 şi jumătate milioane, sporul este 10·19 la sută, în loc de 12.17 la sută, cum era mai nainte. Scăderea se atribue unei perderi de 500.000 de locuitori, cari au emigrat. Englezii sunt mai ales îngrijoraţi, când văd sporul uimitor al celor din Germania.

*

Bogăţie de copii. Nevasta de 40 de ani a vizitiului Bentsch, dintr'o comună de lângă Berlin, a născut al douăzeci şi cincilea copil. Oamenii satului se mândresc cu familia aceasta, şi mai fiecare o ajută cât poate, ca să-şi crească mulţimea de copii, mărunţei în cea mai mare parte.

*

Eschimoşi pe vapor. O ceată de eschimoşi a fost îmbarcată pe un vapor american, pentru a fi transportată din Gröulanda la Hamburg. Eschimoşilor neputând suferi căldura de pe vapor, li s'a făcut o cabină mare de gheaţă, în care stau închişi peste zi. In camera aceasta locuitorii veniţi din părţile gheţoase ale polului nordic îşi aştern blanele de urs şi îşi duc viaţa obişnuită în ţara lor. Cu tot frigul aspru, care stăpâneşte în cabina de gheaţă, eschimoşii sunt veseli şi cântă în gură mare diferite cântece, deşteptând curiositatea celorlalţi pasageri.

*

Multămită. Drept răscumpărare a cununilor de înmormântare pe sicriul reposatului *Zaharie Tătar*, fost notar de tribunal regesc pensionat, în Elisabetopole, au binevoit a dărui pe seama fondului de edificare a bisericii gr. ort. române din Elisabetopole următorii domni: Dr. Ilariu Holom, advocat 5 cor., Dr. Alex. Morariu, adv. 5 cor. Dumitru Stinghe, cassier la Albina 3 cor., Dr. Ioan Petruţiu cand. de advocat 3, cor. Octavian Tobiaş funcţ. la „Albina" 3 cor., Ioan Dragolea paroh, Fiton Coros, scriitor, Ovidiu Gritta, funcţ. la „Albina" şi Toma Fabiu, dir. de bancă câte 2 coroane. Mihail Covrig funcţ. la Mugurul şi N. N. câte 1 coroană. La olaltă 29 cor. In numele comitetului parohial le aduc sincere multămiri. Elisabetopole, 29 Iunie 1911 *Ioan Dragolea*, paroh.

Din despărţ. „Asociaţiunei".

Convocare.

Membrii despărţământului Dobra al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", precum şi toţi sprijinitorii acesteia se invită la

adunarea cercuală

ce se va ţinea la 29 Iunie (12 Iulie) 1911, 2 ore p. m. în curtea băncii „Progresul" din Ilia-murăşană cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Rapoartele cassarului şi bibliotecarului.
3. Alegerea directorului şi a comitetului pe un period de 3 ani.
4. Eventuale disertaţiuni şi prelegeri poporale, anunţate directorului, conform statutelor.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri.
6. Alegerea delegaţilor pentru adunarea generală la Blaj a „Asociaţiunii".
7. Eventuale propuneri.
8. Inchiderea adunării.

Dobra, 15/28 Iunie 1911.

Iosif Morariu
dir. desp.

Octavian Fulea
secretar subst.

Economie.

Curs de învăţământ pentru pantofari.

Aducem la cunoştinţa obştei noastre, că la şcoala de specialitate de pantofărie din Sibiiu, subvenţionată de stat, anul şcolar 1911/12 începe la 4 Septemvrie n. c., pe când devin vacante şi 18 stipendii (de câte 10 cor. lunar).

Cursul de învăţământ pentru învăţăcei ţine 3 ani, iar pentru calfe (sodali) numai 5 luni.

Elev (învăţăcel) ordinar (regulat) poate să fie numai acel băiat, care a absolvat cu succes bun 4 clase elementare (primare), a împlinit vârsta de 12 ani şi este bine desvoltat şi deplin sănătos. La cursul de 5 luni se primesc şi calfele (sodalii) şi şi măestrii, cari practică (lucră) meseria, dacă împlinesc condiţiile de sus.

Elevii (învăţăceii) din provincie (afară de Sibiiu) pot fi primiţi în internatul ce stă în legătură cu şcoala.

Cu deluşiri mai de aproape bucuros serveşte directorul şcoalei, dnul Schuster Martin din Sibiiu (Str. Turnului nr. 29). Cererile, cari pot fi scrise şi în formă de epistolă sunt a se înainta până la 15 Iulie.

Atragem luarea aminte a părinţilor, cari ar dori să şi dee copii la pantofărie asupra şcoalei de specialitate din Sibiiu.

Sibiiu, 27 Iunie 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar nr. 22 din 12 Iunie 1911 cuprinde: Artiştii români în Bucovina. In vis, poezie de H. Frollo. Dela manevre, de H. Stahl. Cugetări, de N. Iorga. Din „Şoapte", de I. Pajură. Din München, de Virgil Tempeanu. Xanthis, poezie, de Ion Sângiorgiu. Lacrimi, de G. M. Murgoci. Sylviei, poezie de Mihail I. Procopie. Şcolile poporale din Suedia, de D. N. Ciotori. Cugetări.

*

Antialcoolul, buletinul Ligei naţionale de temperanţă, apare odată pe lună. Nrele 1 şi 2 din Mai—Iunie 1911 cuprind: Urmările beţiei. Beutura şi moartea, de Un bun templier. Scrisori din străinătate, de Gh. Şterba. Propaganda de vară, de S. Bratu. Lucru de mirare. Povestiri, de Sofia Nădejde. Păreri ale oamenilor de seamă. Năravul beuturii. Din poveţele ţăranului cuminte. Insemnări mărunte ş. a. — Abonamentul 3 lei pe an. Redacţia: La institutul medico-legal în Bucureşti.

*

Scrisori inedite de Alecsandri. „Biblioteca pentru toţi" (No. 686) din editura librăriei Leon Alcalay, Bucureşti, publică în traducere românească *Scrisorile lui Vasile Alecsandri către Ed. Grenier*, scrisori necunoscute la noi, aflate în biblioteca din Besanson (Franţa). Scrisorile acestea datând dintre anii 1855 — 1885, deşi de un caracter intim, contribue la studiul epocei, pe lângă că afirmă din nou întreaga personalitate literară şi politică a marelui poet. O caldă atmosferă de intimitate, de poezie şi patriotism se împrăştie în jurul acestor scrisori, cu cari „Biblioteca pentru toţi" întregeşte ediţia sa populară a operilor complete ale lui Alecsandri. Preţul 30 bani. Se află de vânzare şi la Librăria arhidiecezană, din Sibiiu.

*

Anuarul institutului pedagogic-teologic ortodox român (întemeiat în 1812) din *Arad* pe anul şcolar 1910/11, redactat de *Roman R. Ciorogariu*, protosincel şi director. — Cuprinde: Amintiri dela cursurile din Jena, Dr. W. Rein şi sistemul său pedagogic, lucrare scrisă de profesorul Dr. P. Pipoş. — Personalul didactic al institutului, cum se arată în acest anuar, se compune dintr'un director, 9 profesori, 2 instructori, 1 medic şi un învăţător la şcoala de aplicaţie. In anul şcolar 1910/11 au fost inmatriculaţi în secţiunea teologică 72 elevi ordinari (şi 16 privatişti), în secţiunea pedagogică 64 elevi ordinari (1 privatist), la olaltă 153 elevi. Diplome de învăţători au obţinut 15 candidaţi. Biblioteca institutului nu este încă aranjată. Societăţile de lectură ale tinerimii au fost conduse de profesorul Avram Sedean. Ambele societăţi, a teologilor şi a pedagogilor, dispun de o bibliotecă şi de un cabinet de lectură comun. La finea anului biblioteca lor constă din peste 2100 volume.

Nr. 731/1911 şc. (210) 1—3

CONCURS.

Din partea Consistorului gr. ort. român din Oradea-mare, pentru postul de **catihet** gr. or. român la gimnaziul superior din **Beiuş** împreunat cu postul de **rector** al internatului diecezan de acolo, se publică concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post este: locuinţă şi proviziune întreagă în internat şi 1600 una mie şasă sute coroane în bani, plătiţi în rate lunare anticipative.

Cei ce vor recurge pentru această funcţiune, vor avea să dovedească că:

a) sunt ort. români şi aparţin ierarhiei mitropolitane gr. or. rom. din Ungaria şi Transilvania,

b) că au testimoniu de maturitate şi cualificaţiune preoţească pentru parohii de clasa I,

c) că în serviciile anterioare au dovedit sârguinţă şi purtare bună,

d) că este necăsătorit.

Se observă că alesul catihet-rector amăsurat prescriselor § 6 din Regulamentul pentru administrarea internatului are să locuiască permanent în internat.

Recursele vor fi a se prezenta la acest Consistor, până inclusive în ziua de 17/30 Iulie 1911.

Oradea-mare, 10/23 Maiu, 1911 din şedinţa senatului şcolar.

Vasile Mangra m. p.
vicar episcopesc.

Szebenvármegye alispánja.

Szám 4587/1911. (214) 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye th. bizottságának 1910 évi október hó 3-án 765 szám alatt hozott határozatával a vármegyei székház javitására vonatkozó munkálatokat engedélyezte.

A fenntemlitett munkálatok kivételének biztositása czéljából **1911 évi julius hó 14-ik napjának d. e. 11 órájára** Szebenvármegye székházában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok elvállalására vonatkozó és az általános feltételekben előirt 5%-os bánatpénz a nagyszebeni m. kir. adóhivatalba való letételét igazoló nyugtával ellátott, zárt, szabályszerüen kiállitott ajánlataikat melyekben kitüzendő, hogy a munkákra vonatkozó általános és részletes feltételeket ismerik s azoknak magukat alávetik a kitüzött nap d. e. 9 órájáig hozzám anyival inkább adják be, mivel későbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak, megjegyeztetvén egyuttal, hogy fentebbi munkálatok 3 csoportra osztattak és pedig I. föld, kőmives, elhelyező, ács, asztalos, padoló, lakatos, üveges és kályhás munkák, II. szobafestő munkák, III. mázoló munkák, mely csoportokra külön külön ajánlatok adandók be.

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek. A versenytárgyalást tartó bizottság fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson. Tárgyalás alá csakis szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett, közvetlenül vagy posta utján beadott ajánlatok vétetnek. Távirati uton érkezett ajánlatok figyelmen kivüll hagyatnak.

A szóbanforgó munkálatokra vonatkozó kiirási müveletek a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponkint megtekinthetők.

Ajánlatok csakis az államépitészeti hivatalnál ivenkénti 1 K-val beszerezhető ürlapokon tehetők.

Ajánlattevők ajánlataikkal 30 napig kötve maradnak.

A versenytárgyalási bizottság elött ismeretlen ajánlattevők, illetve a kikkel a vár megye vállalati összeköttetésben nem állott, tartoznak szállitóképességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonylattal igazólni, a hóvá telepük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1911 junius hó 30.

Fabritius
alispán.

Nr. 626/1911. IV. (213) 1—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului de cassier de dare pentru restul ciclului curent; adecă până la finea lui Decemvre 1913, la oficiul de dare orăşenesc, devenit vacant prin pensionare să escrie concurs.

Acest post este împreunat la început cu un salariu anual de 2400 cor. cinei cincienali de căte 10% şi îndreptăţire la fondul de pensiune.

Reflectanţii la acest post, sunt provocaţi a-şi înainta rugările în scris instruite cu documentele despre cunoştinţele câştigate în afacerile de dare, aplicaţiunea sa de până acum şi atestatul medical la magistratul oraşului Szászsebes până în 16 Iulie a. c.

Szászsebes, la 28 Iunie 1911.

Magistratul orăşenesc.

Nr. 342/1911. (212) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa primă **Hidiş** devenită vacantă prin decedarea parohului George Cimoca, se escrie concurs cu termin de 30 zile socotite dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au aş subşterne petiţia concursuală instruită cu documentele prescrise pentru parohia de clasa primă în terminul indicat la subscrisul oficiul protopresbiteral şi cu previa încuviinţare a acestui oficiu se pot prezenta în vre-o serbătoare sau Duminecă la biserică spre aşi arăta destoinicia cătră onorificul oficiu ce au al ocupa şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 24 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murăşian
protop.

Nr. 364/1911. (201) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei **Bucium-Muntan** (cl. III), devenită vacantă prin pensionarea parohului Ioan Cosma, să escrie concurs cu termin de 30 zile. dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul arătat mai sus îndatorându-se concurenţii a să prozenta pe lângă încuviinţarea prealabilă a acestui oficiu, în o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica resp. celebra.

Abrud, 8 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Abrud în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 291/1911. (211) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. **Muncel cu filia Valea Şesii** din protopresbiteratul Lupşa se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B. pentru intregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele recerute de pctul III. din concluzul normativ al sinodului arhid. de sub Nr. prot. 82/910, sunt a se înainta cu terminul deschis subscrisului oficiu.

Concurenţii cu previa înştiinţare aici — până 8 zile înainte de alegere — se pot prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. oficia şi cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Ofenbaia, 14 Iunie 1911.

Oficiul protopresbit. gr. or. al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Gan
protopop.

Nr. 7026 Bis. 1911. (196) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de a III a clasă **Ruda** cu filiile **Plop** şi **Poeniţa-Voeni** se publică din oficiu concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat.

Petenţii vor aşterne suplicele concursuale, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis Consistorului arhidiecezan.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan. ca senat bisericesc, ţinută la 7/20 Iuniu 1911.

Consistorul arhidiecezan

Nr. 682/911. (197) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de cl. III-a **Mărgineni**, lângă parohul neputincios George Pop, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: toate venitele stolare fasionate în coala B.

Concursele sunt de a se înainta oficiului protopresbiteral al Făgăraşului. Dela concurenţi se cere: 8 clase gimnaziale şi maturitatea; şi au a se prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Făgăraş, în 26 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 477/911. (187) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Dobârca**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs conform Venerabilei resoluţiuni consistoriale dto 7 Iunie 1911 Nr. 6764 cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele acestui post de capelan sunt jumătate din toate venitele parohiale, afară de congruă.

Petiţiunile se vor înainta instruate cu documentele prescrise de legile în vigoare în terminul indicat, oficiului protopresbiteral subscris, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a fi cunoscuţi poporului.

Mercurea, 15 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 534/1910. (209) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia vacantă de clasa III **Lătureni** din prot. Lupşa se scrie nou concurs cu termin de 30 zille dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii, — până incluzive 8 zile înainte de alegere, — cu previa înştiinţare aici, se pot presenta şi în comună spre a cânta, resp. a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial

Ofenbaia, 10 Iunie 1911.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 36/911. (204) 3—3

Publicare.

Comuna bisericească ort. română **Câmpeni**, dorind renovarea bisericei cu 6 icoane nouă, cu renovarea a 10 icoane vechi, cu pictarea interiorului şi cu colorarea exteriorului etc. invită pe pricepătorii buni a se prezenta în 30 zile şi a face oferte după ce va primi şi alte desluşiri.

Câmpeni, 8 Iunie v. 1911.

Romul Furdui
preş. com. par.

Nr. 335 F. G. — 1911. (189) 3—3

Concurs.

Pentru conferirea de stipendii din **„Fundaţiunea lui Gozsdu“ pe anul şcolar 1911/12** la şcoalele medii, facultăţi, universităţi, şi şcoalele de cadeţi la armata comună şi honvezi — se publică următoriul concurs:

1. Concurentul să documenteze cu documente originale sau autenticate de notarul public:

a) că este fiu de cetăţean ungar şi aparţine bisericii ortodoxe orientale române, spre care scop se recere extrasul din matricula botezaţilor provăzut cu clauzula parohului competent, că şi de prezent aparţine bisericei greco-orientale române;

b) că studiază cu succes bun la vre-un institut public din patrie, spre care scop studenţii dela şcoalele medii să prezinte atestatul despre anul şcolar 1910—11 iar cei dela facultăţi şi universităţi indicele despre toate semestrele ascultate până acum;

c) că averea proprie şi a părinţilor nu e de ajuns să acopere toate trebuinţele pentru creşterea concurentului, spre care scop să producă atestat dela diregătoria politică competentă. Atestatul să cuprindă date pozitive despre această avere şi să fie subscris şi de preotul locului, iar dacă n'ar fi acolo preot, ori este înrudit cu concurentul trebuie să fie subscris din partea protopopului concernent.

2. Dacă concurentul a întrerupt studiile, să producă atestat oficios despre ocupaţiunea şi despre purtarea sa morală pe acest timp.

3. Concurentul să arete în petiţiune specialitatea la care şi locul unde voieşte a continua studiile şi dacă foloseşte şi alt stipendiu.

4. Cel ce voieşte să studieze în străinătate să arete necesitatea de a continua studiile în străinătate, ca să se poată exopera concesiunea ministerială.

5. Stipendiile la şcoalele de cadeţi, numai atunci se vor solvi comandei şcolară, dacă stipendiatul va documenta, că este primit de elev regulat.

6. Petiţiunea instruată cu documentele susamintite este a se adresa reprezentanţii Fundaţiunei lui Gozsdu (Budapest VII Holló utcza 8 sz) până la 23 Iuliu (5 August) a. c.

7. Toţi stipendiştii actuali să provoacă, ca până la 2/15 Iulie a. c., să arete rezultatul studiilor din anul şcolar 1910/11, căci altcum se va sista stipendiul, respective ajutorul avut.

8. Petiţiunile defectuos instruate sau sosite după termin nu vor fi considerate.

9. Concurentul să indice în petiţiune locul şi poşta ultimă unde este a i-se trimite rezoluţiunea reprezentanţei.

Din şedinţa comitetului fundaţiunii lui Gozsdu, ţinută în Iunie 1911.

Comitetul.

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000 m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei: .

SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.
(157) 9—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Joi 23 Iunie (6 Iulie) 1911. **Nr. 67.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 202 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a zece stipendii de câte 1000 coroane, disponibile din **fundaţiunea „Trandafil"**, se publică concurs cu termin până la *2/15 August 1911.*

La aceste stipendii, conform dispoziţiilor actului fundaţional, pot reflecta acei tineri săraci, diligenţi şi cu purtare bună, din tot cuprinsul Metropoliei noastre, cari aparţin bisericii gr.-or. române din patrie, în anul trecut din studii au obţinut numai **calcul eminent** şi studiază la oarecare universitate, facultate ori în clasele superioare a cutărui gimnaziu public.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu:

a) Extras de botez, provăzut cu adeverinţă din partea preotului actual competent că concurentul şi acum aparţine bisericii gr.-or. rom. din Metropolia noastră.

b) Atestat de sărăcie dela antistia comunală, vidimat şi de preotul nostru local despre starea materială şi socială a concurentului şi a părinţilor săi.

c) Testimoniu şcolastic din anul trecut.

Cererile sunt a se adresa Consistorului metropolitan gr.-or. român în Sibiiu – Nagyszeben.

Din stipendiile publicate 5 sunt menite pentru tinerii din arhidieceza Transilvaniei, 2 pentru tinerii din dieceza Aradului şi 3 pentru tinerii din dieceza Caransebeşului.

Sibiiu, în 18 Iunie (1 Iulie) 1911.

Consistorul metropolitan.

Un om modern poate fi creştin?

de Dr. I. Broşu.

II.

Dar îmi veţi spune sau ne vom spune, că sunt oameni foarte mulţi, cari, după cum afirmă ei, intenţionat nu se interesează de credinţă şi cari, după cum am zice, ar lua faţă de ea o poziţie indiferentă. Poate fi adevărată starea aceasta? Există de fapt o astfel de indiferenţă? E posibilă? De sigur că da, există, însă nu pentru timp îndelungat: de cele mai multeori indiferenţa se preface, sau într'o afirmare veselă a credinţii, sau într'o înverşunată negare a principiilor ei celor mai sfinte. E îndreptăţită indiferenţa? Ce-i foloseşte omului, să cunoască toate căile pe cari le percurg stelele şi cometii, să ştie adâncul oceanului, alcătuirea plină de-o măreaţă înţelepciune a firii, să studieze istoria popoarelor antice, obiceiurile feluritelor rasse omeneşti, dela cele mai primitive cari locuesc în Australia şi până la cele mai culte din apusul Europei, dacă omul nu se cunoaşte pe sine, nu ştie că ce este şi de unde este, unde merge, că ce sens are viaţa şi care-i însemnătatea ei, această viaţă, ce răsare ca cea mai frumoasă stea a nopţii şi se stinge repede ca o lumină înşelătoare, ca pe-o mirişte tristă apa morţilor. A şti toate şi numai aceasta nu, oare nu înseamnă tot atâta, cât a nu şti tocmai aceea ce ar trebui cunoscut din cea mai poruncitoare necesitate? Şi oare n'ar fi o nebunie, — dacă credinţa noastră pe care o însoţim din copilărie, şi care ne conduce din anii fragezi, ar veni la noi şi ni-ar spune sau ne-ar ruga: iată, eu vreau să te învăţ despre faptul acesta important pe care nu-l pricepi, vreau să-ţi arăt cum să trăeşti, cum să trăeşti bine, cum să trăeşti etern — să ne astupăm urechile şi să nu examinăm, dacă credinţa care ne oferă o aşa de frumoasă ocaziune a cunoaşterii, are sau nu are dreptate?

Mai departe: ce-i foloseşte omului dacă îşi adună toate avuţiile lumii, dacă gustă toate plăcerile, dacă ajunge la toate onorurile, dar nu duce o viaţă nobilă, dacă nu-i el însuş mare înaintea conştiinţii, dacă nu-l înconjoară pe sine stima tuturor oamenilor înţelepţi şi dacă nu împrăştie aici sămânţa, din care să înverzească grâul unei primăveri eterne? Să câştigăm totul, şi numai această singură viaţă fericită, s'o dăm pradă valurilor? Un om înţelept nu se poate retrage indiferent din faţa întrebării: *de ce-am crezut şi de ce cred?* Cine nu ia în considerare eventualitatea grozavă, adecă pierderea eternă a fericirii şi a norocului, care poate să se întâmple, tocmai prin o neascultare perpetuă de glasul credinţii?

Dacă sunt indiferenţi temporali, adecă de aceia, cari nu rămân toată viaţa în starea asta, trebue să fie la mijloc şi anumite motive. Cari sunt motivele indiferentismului? Le putem noi considera de îndreptăţite şi aşa de tari, ca să nu ne dăm învinşi mai repede în limanul verde al credinţii? Să stăruim tot înainte pe un drum greşit şi greu, deoarece peste el planează întunerecul, în nici un caz nu ne poate duce la fericire?

Un motiv principal al indiferentismului, e *lipsa cunoaşterii proprii.* Câţi oameni nu sunt, cari daţi cu totul unei lucrări externe şi cugetându-se unilateral, numai la viaţa materială, au uitat pentru un timp întrebarea, că de ce m'au învăţat odinioara părinţii să cred? Nu sunt numai cei săraci, cari să se poată scuza faţă de întrebarea asta cu faptul, că loviţi de griji şi de lipsuri, după căutarea pânei zilnice, n'au timpul necesar pentru credinţă. Nu numai săracii, dar chiar şi aceia, cari n'au simţit nici odată ce înseamnă foamea şi frigul, se scuză întotdeauna cu lipsa de timp. Una e adevărat; azi ne preocupă pe fiecare cariera mai mult decât orişicând, şi mai cu seamă pe noi universitarii. Ni se schimbă uneori lupta după carieră într'o curată temniţă, în care nu mai poate pătrunde nici o rază de lumină mai curată, unde nici răsăritul, dar nici asfinţitul nu ne mai poate rumeni portocaliu geamurile, de prea multele ziduri mucede. Dar în o astfel de măsură tot nu ne închide, sau cel puţin nu-i permis să ne lăsăm închişi aşa, ca drumul spre ieşire să nu-l mai puţem zări de întunerec şi să nu mai cunoaştem calea pe care ne putem apropia de marea chestiune: de ce credem? Ignorând această întrebare pentru câteva clipe sau zile, am depărtat-o ce-i drept din preajma noastră, dar n'am rezolvat-o nici decum. Ea nu poate fi ignorată, deoarece se află peste puterile noastre, pentrucă din nou tot mai îngrijorată ne bate la porţile cinstite ale camerii noastre de lucru.

Indiferenţi faţă de credinţa religioasă vreau să fie aceia, cari retrăgându-se în mijlocul plăcerilor unei vieţi confortabile, declară că se simt foarte fericiţi. Nu dorim nimic alta, zic ei, decât ca să rămână starea lucrurilor tot astfel. Sărmanii oameni! Tocmai asta e marea durere, că nu rămâne tot aşa. Totul curge, a spus un filozof antic. Cine ştie, poatecă mâne, lovit năprasnic de soarte, alergi pe uliţi ca cel mai din urmă cerşetor, tu care mai înainte râdeai de mizerie. Ce s'a ales de norocul tău? Un pahar spart şi câteva hârburi sclipicioase, cari nu se mai pot întrebuinţa la nimic.

Un alt motiv al indiferenţii pentru credinţa religioasă, sunt *pasiunile*: valurile plăcerilor de mii de feluri şi de culori, ce se abat spu-

---

FOIŞOARĂ.

Holera.

(*Istoricul ei. Măsuri de apărare.*)

Conferenţă, ţinută în 5 Februarie 1911 în casa naţională din Sibiiu,

de *Dr. I. Beu.*

(Urmare.)

In anul 1883 holera şi-a început din nou călătoria în jurul pământului, pornind din India şi trecând prin Port-Said în Egipet, iar de aici în Toulon, Marseille şi aşa mai departe pe aproape întreg rotogolul pământului, făcând pretutindenea stricăciuni considerabile în curs de vre-o 10—12 ani. Unele ţări au suferit de holeră în mod îngrozitor. Astfel s'au îmbolnăvit în anul 1885 în Spania nu mai puţin de 339,000 oameni, dintre cari au pierit 120,000; în anul 1886 s'au îmbolnăvit în Japonia 155,000 de înşi şi au pierit 109,000; dintre 46,953 pelerini veniţi la Mecca în anul 1891 s'au reîntors numai 25,553 de inşi. In cursul anului 1892 au murit de holeră în India 762,695 de inşi; în acelaş an Rusia a perdut 266,200 oameni pe urma acestei boale.

Nu e mirare deci, Onorat public, dacă văzând atâta moarte din pricina unei singure boale, ţările civilizate nu au cruţat nici o jertfă şi nu s'au liniştit, pânăce nu au dat de urma ugigaşului. Francia şi Germania au trimis comisiuni speciale, cu oameni învăţaţi în frunte, cari să studieze boala la faţa locului, în patria ei veche. Mai norocoasă a fost comisiunea germană, cu celebrul Robert Koch în frunte; acestui mare învăţat i-a succes în fine să dee de urma ucigaşului, i-a succes să descopere germenele boalei. Teoria indigenilor din Bengalia, că pricina holerei este a se căuta în urezul stricat, şi cea a medicilor europeni, cari credeau a fi ceva miazmă, a dispărut în faţa descoperirii lui Koch, care peste tot face epocă în istoria boalelor infecţioase. Descoperirea lui Koch a înlesnit lucrările conferenţelor internaţionale din Berlin, Londra şi Roma, convocate anume pentru a chibzui asupra măsurilor necesare întru combaterea acestui flagel. Fără îndoială acestei descoperiri este a se mulţămi, că Europa a fost scutită de holeră dela anul 1895 şi până în vara trecută; că măsurile luate pe baza acestor cunoştinţe au făcut posibil de a împiedeca răspândirea şi a reduce la minim cazurile de îmbolnăvire.

Robert Koch a găsit că pricina holerei este un bacil special, mai adeseori încovoiat ca o coma — pentru acest motiv i se zice şi comabacil, — uneori se împreună mai mulţi comabcili şi formează o spirală sau un S roman, mai rar are şi formă dreaptă. La un capăt e provăzut cu un perişor, cu ajutorul căruia vibrează, se mişcă. Comabacilul este aerob, adecă trăeşte numai la aer; lipseşte-l de această substanţă dătătoare de viaţă, şi îndată piere. La căldură de 22° C. se sporeşte de minune; temperaturi mari nu-i sunt priincioase. Uscăciunea, razele directe ale soarelui asemenea nu-i priesc. La temperaturi sub zero piere. Dar îşi conservă vitalitatea cu săptămânile, ba cu lunile chiar, în apa din fântâni şi din râuri. Comabacilul piere în câteva minute în soluţie de carbol 1%, în soluţie de sublimat 1%, etc. La omul bolnav de holeră se găseşte în intestin. In urmare îl vom afla totdeauna în dejecte şi în cazuri excepţionale în massele vomate; dar să nu uităm, că şi în acest din urmă caz el tot în intestin şi-a avut cuibul, dat fiind că sucul normal al stomacului nu e priincios vieţuirii şi sporirii comabacilului.

Am înşirat calităţile acestea ale comabacilului pentru motivul că ele ne dau explicaţia cea mai bună, absolut sigură, atât cu privire la ivirea boalei, cât şi cu privire la diferitele fenomene ce s'au constatat în cursul epidemiilor.

Dejectele bolnavilor de holeră sunt vinovate de răspândirea boalei. Cu dejectele ajung comabacilii în albiturile bolnavilor şi pot molipsi pe aceia, cari spală albiturile; cu dejectele pot ajunge în pământ umed, unde vieţuesc şi se sporesc în timp de vară, din pământ pot trece în fântâni şi apaducte; din fântâni şi apaducte ajung ori direct, cu apa de beut, în corpul oamenilor sănătoşi, ori indirect prin legume spălate cu apă molipsită, cu lapte subţiat, cu apă infectată şi aşa mai departe.

Epidemia dela Hamburg din anul 1892 ne dovedeşte dar, că apa este cel mai de căpetenie mijlocitor al holerei. Pela milocul lui August 1892 a erupt holera în Hamburg în mod explosiv, lăsând la început neatins oraşul Altona, deşi amândouă oraşele sunt lipite de olaltă, dar au apaducte separate. Apaductul Hamburgului se aprovizionează cu apă din Elba, care, fără îndoială, a fost molipsită cu comabacili.

Toate epidemiile s'au pornit în lunile de vară şi au ţinut până toamna târziu. In cursul iernii cazurile de îmbolnăviri au devenit de tot rare, până ce au dispărut cu totul. Dar am văzut, că în vara proximă nouă îmbolnăviri s'au ivit, epidemia a erupt din nou. Apoi da, căldura verii şi a toamnei a promovat sporirea comabacililor, frigul iernii i-a nimicit în partea lor cea mai mare, pe cei ascunşi în pământ umed şi nu de tot rece i-a împedecat numai în sporirea lor, dar nu i-a putut nimici. Acesti puţini rămaşi au fost destui, ca deodată cu ivirea zilelor calde să continue activitatea întreruptă sub influenţa temperaturei scăzute.

Aerul abia dacă vine în considerare ca mijlocitor al molipsirii; în aerul uscat comabacilii pier de grabă.

moase asupra noastră. E acea tindere şi alergare necontenită după onoruri şi noroc. Toate aceste pasiuni, cuprind sufletul cu atâta exclusivitate sub stăpânirea lor, încât nu-i mai dau răgaz şi linişte sufletului să-şi mai examineze din când în când credinţa, pentrucă ele se tem în tot momentul, ca să nu fie oprite în sborul lor de furtună, din partea credinţei şi să fie respinse departe, prin hotarele puse în faţa lor de Dumnezeu. Pasiunile, din punctul lor de vedere, au toată dreptatea să nu admită întrebarea categorică a credinţii. Dar sunt ele nişte autorităţi oare aşa de mari şi de nepărtinitoare, ca să le ascultăm?

Indiferenţi faţă de credinţa religioasă mai sunt şi acei, cari trăesc în convingerea, că numai astfel se ţin de modă, adecă sunt *moderni*. Imprejurul lor s'a făcut oarecum modă, ca să nu se mai lupte nimeni pentru credinţă, ci ea să se îngroape de vie, fără multe scrupule, undeva într'un pământ unde-o fi. Şi de ce să n'o facem şi noi, îşi spun ei? Poate fi acesta un motiv hotărîtor şi serios? Dar oamenii din faţa mea sau din laturi, sau unii şi alţii, formează ţinta şi cea mai de seamă normă a activităţii mele? Nu e cu mult mai mult dătătoare de ton chiar conştiinţa mea?

Indiferentismul faţă de credinţă mai face apel încă şi la aşa numita experienţă vastă şi desăvârşită, cât privesc lucrurile lumii pe cari se cred unii că o au. A făcut de pildă cineva călătorii mari, în cari a cunoscut cele mai felurite religii ale popoarelor şi acum se simte îndreptăţit de-odată să spună: da, e imposibil de a cunoaşte din mulţimea religiunilor false pe cea adevărată, de oarece la urma urmelor toţi oamenii sunt egali pretutindeni. Să-i dăm pace prin urmare întrebării despre motivele ultime ale credinţii noastre; şi aşa nu putem ajunge la nici un resultat sigur! Dar aceasta e o concluzie foarte falsă şi nesuferită. Dacă există pretutindeni credinţă, religiuni, e un semn evident, că necesitatea religioasă e o cerinţă indispensabilă a omenirii, e o foame eternă după ceva mai bun, mai înalt, mai nobil, ce trece dincolo de aceea ce vedem numai cu ochii şi pipăim numai cu mânile. Acestei necesităţi trebue să-i corăspundă un obiect real, şi acum noi avem să examinăm, că prin ce fel de credinţă să poate mulţumi necesitatea, pe care o simţim vie în noi? A exclama însă simplu fără de nici o examinare, că nu putem ajunge la nici un resultat, înseamnă tot atâta cât a afirma ceva fără de nici o dovadă. Şi afară de asta presupunerea, că toţi oamenii sunt egali, e absolut nedocumentată, e falsă. Voi vorbi despre ea, însă cu altă ocazie.

Alţii îşi sprijinesc indiferentismul pe afirmaţia, că e nedemn de crezut aceea, ce are atâţi contrari şi îndoelnici pe partea ei, adecă religia creştină. Aici, spun ei, doar trebue că lipseşte ceva şi de-aceea să-i dăm mai bine pace! Insă poate fi o purtare şi o judecată mai incorectă şi mai neînţeleasă decât aceasta? Tocmai în astfel de împrejurări, dacă vreai să devii un bărbat cu judecată independentă, trebue să examinezi cu mai multă sete şi căldură motivul credinţii tale de până acum.

Indiferentismul face în fine apel la abusurile cari se îndeplinesc în numele credinţii, fie din partea aderenţilor ei în general, sau de representanţii ei speciali, de cler. Clerul, afirmă ei, sau e lipsit de caracter, sau n'are ştiinţa necesară, sau se teme de progres, sau chiamă credinţa în ajutor spre a promova unele scopuri private, cari n'au de-a face nimic cu credinţa. E adevărat şi sunt foarte departe de-a afirma, că nu se fac şi abuzuri! Dar, dragă amice, tu trebue să-ţi iubeşti credinţa de dragul ei, şi nu pentru cler. Soarele străluceşte când în fulgerarea veselă de raze calde a unei după amiezi de primăvară, când prin prisma unui diamant, când trist printre frunzele veştede ale codrului, spre sfârşit de Septemvrie, şi când în mansarda simplă, flămândă a unui student. Totdeauna însă e tot acelaş soare şi deaceea tu, sunt convins, că nu te vei ascunde de faţa lui senină, chiar dacă razele sale trec prin multe mizerii şi dureri omeneşti! Să aplicăm faptul acesta şi la credinţă. Ea străluceşte de multeori şi prin capete şi spirite foarte înguste, prin voinţi slabe, prin limbi blasfemătoare. Ea are de multeori curieri foarte nepotriviţi ce-i duc vestea. In numele credinţii ne arată istoria, că s'au făcut nedreptăţi şi fapte mai mult decât grozave şi neomeneşti, mai mult decât nebune. S'au folosit de ea unii adeseori la aceea ce n'ar fi trebuit. Dar eu o iubesc, pentru ea, pentru sublimitatea ei, deoarece ştiu pentru ce cred, şi ştiu că ea este cu mult mai înaltă şi divină, decât ca oamenii să o poată înjosi în fiinţa ei internă.

Ne mai rămâne un lucru de rezolvat: trebue să ne întrebăm, că de ce să credem? Indiferentismul se preface la urmă în negarea credinţii, şi el, cum vedem, n'are un singur motiv, care l-ar putea îndreptăţi. Pentru a putea răspunde corect la întrebarea, că de ce credem, trebue să ne aflăm mai întâi într'o anumită *dispoziţie a sufletului*, despre ce voi vorbi însă cu altă ocaziune.

Din protopresbiterate.

Raport general

despre activitatea preoţilor tractului greco-oriental român al Devei în decursul anilor 1908—1910

de *Laurenţiu Curea*, preot în Deva.

(Fine).

Cristur. De o lună de zile este întregită aceasta parohie prin tinerul preot *Georgiu Copos*, dela care dorim mult să se năzuiească a aduce la cale bună pe credincioşii sei, cari până azi sunt foarte destrăbălaţi.

Dealu mare. Parohul *Avram Glava* raportează, că întotdeauna s'a încercat prin predicarea cuvântului a combate beţia, lucsul, certele, pârile şi râvnirea spre bunul deaproapelui. La stăruinţa sa s'a provăzut biserica cu cărţile şi odoarele necesare.

Dările culturale se plătesc prin repartiţie, din care vrea să sporească şi averea bisericei.

Nici o afacere bisericească sau şcolară nu a fost rezolvată fără consimţământul comitetului şi sinodului parohial.

Fizes. Parohul *Alexandru Stoica iun.* nu a înaintat raport.

Fornadia. Parohul *Ioan Popa* raportează următoarele:

A rămas cu totul consternat la ocuparea postului său, văzând cum au fost conduse mai înainte matriculele şi archivul parohial. Matriculele erau în disordine, nu avea de unde da datele oficioase despre feciorii ajunşi la asentare. Archivul consta din câteva circulare puse preste-olaltă, fără nici o ordine.

Pentru provederea oficiului parohial cu toate cele de lipsă a introdus discul. A compus şi adus în ordine raţiociniile bisericeşti.

Pentru augmentarea averii bisericeşti, la stăruinţă sa banii ce plăteau oierii pentru păşunatul hotarului, s'au donat bisericei, până acum în sumă de 500 cor. Tot la stăruinţa sa s'au procurat vestminte şi cărţi bisericeşti.

Anul acesta a introdus în biserică „casseta de păstrare“, cu menirea, ca banii incurşi aici să se depună la bancă, să se capitalizeze, până când se vor putea plăti din interese toate competinţele bisericei.

Cel puţin odată pe lună predică.

Şcoala e de stat, la care provede catechizarea conform ordinelor superiorităţilor noastre în limba română, deşi nevoind a catechiza ungureşte, anul acesta i s'a detras remuneraţia.

Hărău. Parohul *Iosif Tilicea* raportează, că din an în an oamenii cercetează biserica tot mai regulat. Biserica nu şi-a putut spori averea în ăşti trei ani din urmă, pentrucă şi-a zidit casă parohială şi s'au plătit multe restanţe.

Hondol. Parohul *Petru Mihuţiu* ne înfăţişează în raportul său numai activitatea desvoltată întru buna chivernisire şi înmulţire a averilor bisericeşti.

Parohia are un megazin de scânduri, din cari se fac cosciuguri. Aduce bun folos.

Pentru prosperarea averilor bisericeşti poartă discul, nu ştiu din ce cauză însă numai la serbătorile mai mari; încassează tot spre acest scop la botezul copiilor nelegiuiţi câte o coroană, cu ocaziunea fidanţărilor câte două coroane.

S'a înfiinţat reuniune femeiască pentru înfrumseţarea bisericei, care de mai mulţi ani face bune servicii.

Are introdusă în biserică „casseta de păstrare“ pentru înfrumseţarea bisericei, pe care o recomandă colegilor spre a o introduce şi ei.

La anul nou ceteşte în biserică numele acelor credincioşi, cari abonează foi. De tot merg în comună preste 30 foi.

Şcoala e provăzută cu recvizitele pe cari le pretinde noua lege şcolară; iar de când au clopot în turnuleţul dela şcoală, zice, că copiii o cercetează mult mai bine.

Leşnic. Parohul *George Popovici* nu a aşternut raport.

Măgura. Parohul *Ilie Piso* nu a aşternut raport.

Nevoeş. Parohul *Ioan Şinca* nu a aşternut raport.

Noşag. Administratorul *Alimpiu Oprea* nu a aşternut raport.

Sântandreş. Parohul *George Popovici* nu a aşternut raport.

Săcărâmb. După raportul de câteva rânduri al parohului *Alimpiu Oprea*, acolo trăeşte poporul cel mai de omenie, cel mai religios şi mai moral. Poporul cercetează regulat sfânta biserică, viaţa în familie e liniştită şi în ordine, nu se cercercetează crâjmele, nu sunt bătăi.

Eşti vrednic, părinte, să-ţi gratulăm solemn, în aceasta conferenţă, dacă astfel stau lucrurile în parohia frăţiei tale!

Bine făceai însă, dacă ne aduceai vre-o veste bună şi despre scoala noastră confesională din parohia frăţiei tale, cu care le place străinilor să se laude, că azi mâne o au înghiţit. Dacă astfel se va întâmpla, oare cine va fi de vină? Una însă ştiu, că nici odată nu te-ai putea spăla de ruşinea ce ar cădea asupra frăţiei tale, când ai lăsa, să ni se piardă şcoala din Săcărâmb!

Seliştioara. Parohul *Alexandru Stoica sen.* nu a aşternut raport.

Şoimuşul mureşan. Parohul *George Guga* nu a aşternut raport.

Suligete. Parohul *Tovie Popa* nu a aşternut raport.

Tâmpa. Parohul *Andreiu Barca* nu a aşternut raport.

Vălişoara. Neîntregită, administratorul e din tractul vecin al Zarandului.

Vărmaga. Parohul *Nicolae Duma* raportează următoarele: In timpul din urmă observând, că în parohia sa s'au ivit mai multe secte religioase, care caută a abate pe credincioşii bisericii noastre dela adevărata credinţă, s'a năzuit prin predici a întări simţul religios. Când nu a putut predica, a lăsat să se cetească din colecţiunea predicilor lui Petru Maior şi din Cazanie.

In decursul iernei, când e mare frigul, zice că nu se poate predica, însă a adunat credincioşii după amiezi la şcoală, unde le-a cetit părţi din Sfânta Scriptură cu deosebire despre primii creştini şi despre viaţa apostolilor, iar poporul îl asculta în număr tot mai mare.

A înfiinţat reuniune femeiască pentru înfrumseţarea bisericii, cu taxa anuală de 1 cor., care are tot mai mulţi membri.

Averea bisericii o a sporit, dările bisericii sunt toate plătite. In 1909 a acoperit biserica cu tinichea.

Şcoala confesională se susţine din mijloace proprii.

Esibitele le-a rezolvat toate la timpul său.

Vulcez. Parohul *Demetriu Berariu* nu a aşternut raport.

Cât priveşte activitatea noastră, a parohilor din cercul *Devei*, unde avem comitet şi epitropie conştienţioasă, activitatea noastră pe lângă controlarea cu tact şi bunăvoinţă a activităţii acestor organe ale parohiei noastre, s'a mărginit la împlinirea tuturor obligamintelor canonice cu cea mai mare grije. Serviciile divine la sfânta biserică în Dumineci le săvârşim pe rând, iar în sărbători mai mari ambii. Totdeauna ţinem predici sistematice din textul evangeliilor curente, combătând multele viţii, de cari sunt robiţi credincioşii noştri.

Ca catecheţi cercetăm orele regulat şi propunând sistematic, ne bucurăm an de an de roduri tot mai bune, în urma ostenelelor noastre pe acest teren. Catecumenii n'-i spovedim şi cuminecăm în tot anul de două ori, pe Crăciun şi pe Paşti.

Am reorganizat corul bisericesc al meseriaşilor, cu care am dat în carnevalul acestui an un concert cu rezultat mulţămitor, atât moral, cât şi material, rezultând în favorul bisericii un venit curat de 250 cor.

Acest cor ne înalţă solemnitatea sfintelor liturgii dela serbătorile mai mari, executând măiastra liturgie alui Dima. Execută apoi cântările la procesiuni, — şi la invitare specială execută cântările funebrale la morţi şi la parastase.

In anul 1908 am instruat pe elevii mai mari liturgia cor băr. de I. Vidu, care s'a cântat regulat în toate Duminecile din acel an.

In anul 1909 am înfiinţat un cor mixt din elemente mai inteligente ale credincioşilor noştri înrolând aici şi catecumenii din clasele superioare ale şcoalei reale. Acest cor ne-a delectat în Duminicile acestor doi ani din urmă, executând cu precisiune bine apreciată liturgia aranjată după mai mulţi autori renumiţi de profesorul Timotei Popovici.

In toamna acestui an strana ni se compune din elevii tuturor institutelor de învăţământ din localitate, excutând laolaltă liturgia fieiertatului profesor Cunţan.

Toate aceste pentru a atrage credincioşii la cercetarea mai regulată a sfintei biserici.

La începutul anului curent din iniţiativă proprie am aşezat în biserica femeilor la eşire două „cassete de păstrare“ sub icoanele Domnului Cristos şi a Maicii Preceste, cari ni-au dat până acum aproape 100 cor. Aceşti bani îi folosim exclusiv pentru împodobirea bisericii.

Din istoria epidemiilor de holeră am văzut cum aceasta în cursul ei de progresare s'a ţinut de drumul comerciului, lăsând neatinse de molime locurile ferite de lume. Şi am mai constatat, că pelerinajele la Mecca, cu marea lor aglomerare de oameni, de atâtea ori au fost isvorul, de unde au pornit epidemii straşnice.

Vapoarele comerciale au un balast de apă; în acesta se pot conserva comabacilii cu lunile. Se poate deci întâmpla, ca un vapor după călătorii de săptămâni de zile să ajungă în un port fără a se fi constatat în acest timp vre-un caz de îmbolnăvire; balastul de apă se deşertează în port şi cu el comabacilii, cari aici, la o depărtare colosală dela locul lor de provenienţă, pot da naştere unei epidemii înfricoşate. Un astfel de balast a trebuit să molipsească apa Elbei la anul 1892.

Porturile şi gura râurilor mari sunt căile mai obicinuite, pe unde s'a introdus holera în ţările civilizate ale Europei.

Onorat public! Pentru a putea stabili măsurile de apărare contra acestei molime, după cele înşirate până aci, mai rămâne să vedem în ce fel se manifestează boala la singuraticii molipsiţi cu comabacili.

Dela infecţiune până la erumperea boalei trec 1—2—3 zile. Cele mai uşoare cazuri se arată prin o mică indispoziţie şi prin simptoamele unui catar intestinal moderat. In cazuri grave simptoamele catarale, înţeleg: diareea, se potenţează la infinit; sângele bolnavului se îngroaşă şi în consecvenţă circulaţiunea sângelui devine tot mai greoaie, până ce încetă cu totul. Astfel de bolnavi seacă în înţelesul strict al cuvântului.

Sunt cazuri, când bolnavul piere în câteva oare, pe drum la spitalul de izolare, aşa că boala nici n'a ajuns să se manifesteze prin simptoamele ei cele mai caracteristice. In astfel de cazuri, fără îndoială, momentul ucigător este otrava produsă de comabacili, care uneori se pare a fi de o intensivitate estraordinară de mare. Presenţa abundantă a comabacililor în intestin esclude cu siguranţă orice altă cauză a morţii.

Cazurile mai uşoare de holeră au o mortalitate mică, cei mai mulţi bolnavi se însănătoşează în scurt timp. Cazurile grave dau o mortalitate de 80%.

In unele epidemii prevalează cazurile uşoare, dar în cele mai multe mortalitatea este considerabilă. Iată pentru ce popoarele au cel mai mare interes a se apăra contra invasiunii acestui oaspe neplăcut, adeseori cu pagube însemnate pentru economia naţională.

Măsurile de apărare sunt generale (profilaxia generală) şi sunt individuale (profilaxia individuală).

(Va urma).

Acestea am putut să raportez în general despre activitatea noastră în cei trei ani din urmă.

Reasumând acum tot materialul adunat, cred că unul fiecare dintre noi s'a convins, că nu e destul cât am făcut noi până acum. Cu atâta nu avem cu ce ne lăuda.

Precum se vede din singuraticele rapoarte, chiar şi colegii, cari arată, că au produs ceva, mărturisesc înşişi, că e modestă lucrarea lor, mici începuturi — şi aproape toţi promit, că de aci înainte vor lucra tot mai mult, atât în ce priveşte îngrijirea şi augmentarea averilor bisericeşti, cât şi în ce priveşte educarea tot mai cu tact şi pricepere a poporului în cele religioase şi morale.

Iar colegii cari nu şi-au înaintat rapoartele, au dat o dovadă zdrobitoare despre un fel de nerespectare şi nepăsare faţă de oficiile ce le poartă.

Dacă noi nu ne împlinim datorinţele noastre, nu ne va fi ruşine, să îndemnăm pe altul la împlinirea datorinţelor sale? Dacă nu ne cinstim noi slujba noastră, să mai aşteptăm, să ni-o cinstească alţii?

Să ne punem deci pe lucru, fraţilor!

Trăim cele mai grele timpuri. Bisericile ne sunt tot mai goale, pe când crâşmele şi temniţele bâjbăe de credincioşii noştri.

Biserica noastră cu limba ei tot mai des sunt atacate de contrarii ei.

Se năpădesc asupra noastră secte, cari cu învăţături anticlericale ne seduc uşor credincioşii.

Să ne apropiem, să ne cobărâm în rândurile poporului nostru tot mai des, să ne încuibăm în inimile credincioşilor, revenind la rolul nostru de „părinte“ din cel de „domn părinte“ de azi, căci astfel, prin acest raport numai îi vom putea ridica la noi din întunecimea, în care zac numai din vina noastră.

De avem şcoalele noastre confesionale, sau şcoli străine în comunele noastre, să luăm *noi* catechizarea copiilor, ori va fi răsplătită munca noastră, ori ba; pentrucă aceasta e datorinţa noastră impusă de însuşi Mântuitorul nostru. Pe câţi în Cristos i-am botezat, în Cristos să-i şi îmbrăcăm, ca să nu ne osândim.

Fie care dintre noi să înfiinţăm şcoală catechetică pentru adulţi, cărora să le deschidem Sfânta Scriptură, din care să le esplicăm credinţa noastră. Să-i învăţăm cântările ritualelor noastre, la săvârşirea cărora toţi să ştie lua parte.

Nu sunt acestea lucrari grele, numai inimă ne trebue, însufleţire şi conştiinţa datorinţelor!

Astfel lucrând ne-ar asculta credincioşii noştri ca pe adevăraţi părinţi.

Un popor astfel crescut ar deveni religios şi moral, nu de frica legilor, ci din convingere proprie, care e mai tare decât toate legile. Dacă astfel ne vom creşte poporul, nu ne vor sta goale bisericile noastre, pe cari nu vor cuteza să le mai atingă mânile necredincioşilor, ci ele se vor întări şi vor înflori.

. . . .

„Peptu-mi se aprinde şi arde, când socot
La misiunea naltă, ce-o are un preot!“

. . . .

„Pre presbiterii cei dintre voi îi rog, ca cel ce sunt şi eu presbiter, paşteţi turma lui Dumnezeu cea dintre voi“. Amin.

Vasile Stroescu.*)

De vre-o doi ani se aude la noi vorbindu-se despre un binefăcător, care ajută instituţiile culturale din Transilvania. Numele lui a ajuns scump tuturor românilor. E un om cu stare din Basarabia. Stă o parte din timp în străinătate, unde şi îngrijeşte de sănătate. Ziarele au voit să arate publicului cum e la faţă acest mare român şi au publicat o fotografie, din care se vedea că Vasile Stroescu poartă o frumoasă barbă neagră, are fruntea mare şi ochii vii. Semnalmentele acestea erau de natură să-l facă şi mai simpatic.

Dar s'a găsit un ofiţer român care, entusiasmat de binefacerile lui Stroescu, s'a dus în Elveţia să-l cunoască. A găsit într'un biurou de lucru pe un om modest, destul de bine împlinit la trup, foarte simpatic, dar fără barbă.

L-a primit şi i-a vorbit cu multă însufleţire. I-a spus că are moşii în Basarabia, pe care le cultivă împreună cu ţăranii, de care are multă dragoste. Trimite ajutoare românilor din Transilvania, pentru că-i vede şi-i ştie în suferinţă şi a făgăduit că are să le mai trimeată. E un an de-atunci şi Stroescu s'a ţinut de cuvânt. Chiar acum de curând românii din Transilvania şi-au exprimat adânca lor recunoştinţă pentru noulle ajutoare ce au primit dela Vasile Stroescu.

Binefăcătorul acesta are şi nemulţămiri pe urma generosităţii sale.

Cum s'a aflat că dă ajutoare, i s'au trimis nenumărate scrisori dela noi din ţară.

O damă din Ploeşti îi cerea câteva mii de lei, ca să-şi aranjeze o gospodărie, spunând că până acum şi-a trecut tinereţea cu un domn care a părăsit-o.

Stroescu a rămas perplex faţă cu asemenea cereri.

— Eu, spunea marele şi inimosul român, dau ajutoare acolo unde trebuiesc şi pentru scopuri culturale şi naţionale. Femeea aceea, după ce şi-a trecut tinereţele în plăceri, voieşte să-i salvez eu ruina trupească.

Alte multe cereri sunt cam de acelaş fel. Stroescu nu răspunde unor astfel de solicitatori, dar îi plânge că nu şi-au înţeles rostul pe lume, cum nu înţeleg nici rostul ajutoarelor pe care d-sa le dă românilor asupriţi.

Vasile Stroescu cunoaşte bine România, a cercetat-o dela un cap la altul, dar n'a venit în contact cu nici un om politic dela noi. Ii place să-i judece după fapte dela distanţă, convins că astfel îşi poate da seama mai bine despre dânşii.

Modest ca o domnişoară care n'a fost scoasă încă în lume, sunt sigur că are să se supere pe acela care mi-a dat aceste informaţii despre d-sa.

Il rugăm totuşi să ne erte, c'am publicat aceste rânduri din respect şi din dragoste pentru marele binefăcător al cauzei românismului.

C. Dem.

---

*) Ziarul „Minerva“ din Bucureşti publică articolaşul acesta pe care-l reproducem cu mare plăcere.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători*, „Naşterea S. Ioan Botezătorul“, *numărul proxim al ziarului nostru apare Luni după amiazi la orele obicinuite.*

*

Banchet de adio. Cetim în „Gazeta“ din Braşov, că în onoarea dlui profesor *Andrei Bârseanu*, care în zilele acestea se va muta la Sibiiu, eforia şcolilor noastre va aranja în seara zilei de S. Petru un banchet de adio, pentru a da în modul acesta braşovenilor un prilej de a sărbători pe distinsul profesor şi vicepreşedinte al Asociaţiei.

*

Distincţie. Profesorul dela universitatea din Viena *Dr. Wilhelm Mayer-Lübke*, a fost distins de regele Carol cu ordinul „Coroana României“.

*

Vlahuţă în limba maghiară. In foiţa ziarului *Világ* din Budapesta, unde se publicase zilele trecute o lucrare tradusă din schiţele dlui Caragiale, se tipăreşte acum o traducere din novelele dlui Vlahuţă.

*

Adunare poporală în Mehadia. Aderenţii partidului naţional român din comuna Mehadia şi din împrejurime sunt învitaţi la *adunarea poporală*, ce se va ţinea la Mehadia, Duminecă în 26 Iunie (9 Iulie) 1911, la 3 ore d. a. în piaţă. Ordinea zilei este următoarea: Situaţia politică, votul universal, proectele militare, proect de moţiune şi eventuale propuneri.

*

Docent român. Dl Dr. Iancu *Nistor* a făcut zilde acestea cursul său de inaugurare ca docent la universitarea din Viena pentru istoria Românilor.

*

Deraiare. Trenul personal, care venea dela Vinţul de jos, a deraiat Vineri în gara dela Sebeşul săsesc. S'a resturnat locomotiva şi tenderul. Nu s'a nenorocit nimeni. Trenul şi a urmat drumul cu o întârziere de patru ore.

*

Promovare. Domnul *Iulian Andreiu Domşa*, fiul preotului ort. român Ioan Andreiu Domşa din Rachiş, tractul Unguraşului, a fost promovat, la universitatea din Cluj, la rangul de doctor în ştiinţele juridice.

*

Inundare. In urma ploilor de câteva zile cum se scrie din Sebeşul săsesc, apele au rupt mai multe poduri. Localităţile d'alungul ţărmurilor Sebeşului stau sub apă.

*

Muţămită. Mâna darnică a ilustrului domn şi mare binefăcător al neamului nostru *Vasile de Stroescu*, s'a deschis şi pentru biserica noastră ort. română din Corueni milostivindu-se a da pentru repararea ei suma de 200 cor., adecă două sute coroane, pentru care jertfă îi aducem cea mai adânc simţită recunoştinţă şi mulţămită. Corueni, la 1 Iulie 1911 st. n. Ioan Andreiu paroh, Bartolomeiu Fărcaşiu prim epitrop.

*

Adunare. Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu pentru educarea poporului îşi va ţinea adunarea sa lunară Vineri, în 7 l. c. la 11 ore a. m. în sala cea mică a casei comitatului. Domnii membri sunt rugaţi a participa la această adunare. *Iuliu Bárdossy*, prezident.

*

Revocare. Se ştie, că trei publicaţiuni de ale episcopului din Albaregală, Dr. Ottocar Prohászka, au fost puse la index. Episcopul Prohászka a declarat îndată, că se va supune judecaţii curiei romane. Acum se veşteşte, că cele trei publicaţiuni interzise au fost scoase din circulaţiune de însuşi autorul lor.

*

Desaprobare. La un târg de săptămână din Aiud jandarmii au provocat iarăşi scandal pentru tricolorul nostru. Ziarul unguresc *Világ* dasaproabă cu desăvârşire purtarea jandarmilor şi scrie următoarele: „Gazeta Transilvaniei“ din Braşov anunţă, că jandarmii din Aiud au arestat cu prilejul târgului de Joi mai mulţi feciori, fete şi neveste cari purtau cingători cu tricolorul românesc. Stricteţa nemotivată şi exagerată a jandarmilor turbură din nou spiritele. Acele câteva cingători colorate nu vor strica atât ungurilor, cât le va strica agitaţia şi jicnirea bărbaţilor şi femeilor arestate. Când statul maghiar trebue apărat cu suliţa, chiar şi de pe culorile de pe şorţurile femeieşti, atunci nu va fi de ajuns pentru apărarea lui nici pădurea de baionete militare“.

*

Tablou istoric. Ni se anunţă, că a apărut tabloul istoric naţional, numit: „In faţa lui Dumnezeu toţi trebue să ne închinăm“. Tabloul înfăţişează pe regele Carol al României împreună cu augusta sa familie îngenunchiând în mijlocul poporului, cu ocazia sfiinţirii unei biserici moldovene. Lucrat în heliogravură şi în mărime de 83/63 cm. tabloul se vinde cu 12 lei franco. A se cere dela dl I. Negreanu, ziarist, strada Apolodor 26, Bucureşti.

*

Osândire. Tribunalul din Petersburg a condamnat pe doisprecece studenţi la muncă silnică pe 15 ani. Studenţii, cari abea împlinesc 17-18 ani, sunt acuzaţi de crime politice. Osândiţii, dacă ţarul nu-i va graţia, vor fi transportaţi zilele acestea la Siberia.

*

La „Reuniunea meseriaşilor rom. din Sibiiu“ au fost primiţi urmatorii membri ordinari: Ilie Ciolan (orig. din Şuramică), sodal rotar; George Cătoiu (origin. din Gurarâului), sodal curelar; Ioan Panţa (originar din Bucureşti—România cu 1 clasă gimn.), sodal lăcătuş; Ioan Moldovan (originar din Alţina), sodal cismar; Ispas Boldor (originar din Bozeş), Nicolae Uţiucă (originar din Avrig), sod. pantofari; Vasile Fistici (orig. din Geoagiu-de-jos joseni), sodal măsar; Nicolae Tălmăcian şi Aurel Joandrea (originari din Sibiiu) sodali lustruitori şi Ana Gruia (originara din Cacova), sodal croitor.

*

Statistică de publicaţiuni periodice. Primim dela Academia Română două tablouri de statistică. In cel dintâi se arată numărul publicaţiunilor periodice româneşti aparute afară din România în 1910. Au apărut în *Ungaria* 42 ziare şi reviste, dintre care 14 politice, 9 bisericeşti-didactice, 4 economice, 4 literare, 9 enciclopedice şi 2 umoristice. In *Bucovina* s'au tipărit 9 publicaţiuni româneşti, în *Basarabia* 1, în *Turcia* 1 şi în *America* 4. — Tabloul al doilea de statistică cuprinde publicaţiunile periodice şi atelierele grafice din *România* în 1910. Au apărut în anul acesta în toată ţara românească 538 de publicaţiuni în 219 ateliere (din aceste din urmă 80 ateliere sunt evreeşti). Cele mai multe, şi adecă 288, s'au tipărit în Bucureşti, urmează apoi Brăila cu 28, Craiova cu 24, Iaşi cu 21, Ploeşti cu 20, şi alte localităţi cu câte 1 până la 16 publicaţiuni.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“ au mai dăruit: Ionel Văsiu, practicnt librar 20 bani, Gerasie Negrilă, învăţăcel măsar (Ilia-murăşană) 25 bani, iar la o modestă convenire a corpului didactic al şcoalei de fete a „Asociaţiunii“, din prilejul jubileul de 25 ani al numitei şcoale, al cărei prim director a fost Dr. D. P. Barcianu, au dăruit: Nicolae Togan, protopop şi doamna; dşoarele: Elena Şandru, Cornelia Manu, Delia Olariu, Elsa de Heldenberg, Dr. Eleonora de Lemeny; dnii: Victor Stanciu, Dr. Ionel Borcia, prof.; Dr. Vasile Bologa şi doamna; Dr. I. Beu, medic, Dr. L. de Lemeny, advocat; Eug. Tordăşianu, profesoară, Ermil Borcia, red. revistei „Bobârnaci“, fiecare câte 20 bani; dşoara Zina Moga 1 cor. şi Victor Tordăşianu, prez. 10 bani.

*

Mulţămită. In numele parohienilor ort. rom. din Murăş Sâniacob aduc mulţămite respectuoase Ilustrului domn *Vasile de Stroescu* pentru 500 c. donate pe sama şcolii noastre. *Vasile Orăşan*, paroh ort. rom.

*

Scrieri postume. Alexandra, fiica lui Tolstoi, a trimis zilele acestea editorului Ladisincov din Berlin scrierile inedite rămase după moartea lui Tolstoi. Sunt cu totul 25 de lucrări, care se vor publica în trei volume, în mai multe limbi. Primul volum va apărea la 20 Noemvrie, în ziua morţii poetului. Al doilea volum se va publica în Decemvrie, iar al treilea în Iunie. Volumele cuprind: o piesă teatrală, câteva schiţe mai mici, mai multe povestiri, un roman şi un ziar, care se ocupă cu viaţa ţarului Alexandru I.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Vasile Ban, de pe pagina a patra.

Dela „Asociaţiune“.

Convocare.

In înţelesul §-lui 17 din „Regulamentul general al secţiilor ştiinţifice-literare ale Asociaţiunii“ convoc prin aceasta pe onoraţii membri ai secţiunilor pe ziua de Vineri în 14 Iulie st. n. la 10 ore a. m. la

Şedinţa plenară ordinară

care se va ţinea în sala de şedinţe a biroului „Asociaţiunii“ cu următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea şedinţei plenare la orele 10 a. m.
2. Raportul secretarului literar către şedinţa plenară.
3. Stabilirea ordinei de zi.
4. După amiazi şedinţele singuraticelor secţii.

Sibiiu, în 16 Iunie 1911.

Prezidiul Asociaţiunii:
P. Cosma.

Poşta redacţiei.

Pompi-Lius. In ziarul nostru chestia s'a tratat în mod principiar şi conclusiile s'au tras plecând dela puncte de vedere superioare. Acestea nu se pot întuneca prin mici mizerii, cari se pot aduce în discuţia ori cărei chestiuni. De altfel dta ai multă dreptate în articolul pe care ni l-ai trimis; dar dacă l-am publica, s'ar uita importanţa cea mare a chestiunii şi s'ar ajunge la discuţii de amănunte inutile, ba chiar păgubitoare intereselor şcoalei noastre.

Cărţi şi reviste.

Câteva date referitoare la activitatea armatei romane în Dacia, extras din anuarul şcolilor medii române din Braşov pe 1910/11, de *Nicolae Sulică*, prof. Braşov, 1911, tip. A. Murăşanu. Preţul ? — Broşura cuprinde câteva contribuţii nouă pentru cunoaşterea vieţii Romanilor în Dacia. Capitolele sunt următoarele: I. Măsurile de apărare ale Daciei sub Romani, II. Soldatul roman în timp de pace, III. Trei inscripţii romane necunoscute până acum de pe teritorul Sarmizegetuzei, IV. Resturi romane în ţara Bârsei, V. O cărămidă a legiunii XIII. gemina, de provenienţă din Sarmizegetuza, în proprietatea gimnaziului nostru braşovean, VI. Un altar votiv la muzeul „Asociaţiunii“.

*

Raportul al XLVIII-lea despre gimnazul superior fundaţional din Năsăud pe anul şcolar 1910/11, publicat de *Ioan Gheţie* dir. gimn., Bistriţa 1911. — Conţine: Cavânt ocazional, rostit de prof. Vasile Bichigean la sărbătoarea şcolară din 4 Octombrie 1910. — La gimnaziu au funcţionat: Un director, 13 profesori şi 6 catecheţi. Biblioteca profesorală are 5820 de volume; biblioteca şcolarilor, împărţită în şapte secţii, cuprinde 3970 volume. Examenul de maturitate l-au trecut 39 de elevi, 7 au fost relegaţi din un studiu, ear 1 candidat din toate studiile. In opt clase gimnaziale s'au supus la examen cu sfârşitul anului 311, dintre cari 75 greco-orientali. După naţionalitate au fost 293 elevi români, 16 maghiari şi 2 germani.

*

Darea de seamă a XIII-a despre masa studenţilor români din Braşov, pe anul de gestiune 1910—1911, de *Virgil Oniţiu*, directorul şcoalelor medii gr. or. române. Braşov, tip. A. Murăşanu, 1911. — In 13 ani de existenţă s'au cheltuit pentru masa studenţilor 56.196 cor. şi s'au ajutat 479 şcolari. Numărul elevilor primiţi la masa studenţilor în acest an şcolar a fost 37, dintre cari la sfârşitul anului au rămas 35 de elevi, şi anume 23 cu prânzul întreg gratuit, 12 cu beneficiul pe jumătate. Averea totală a mesei studenţilor face la 1 Iunie n. 1911. cor. 58.652.52.

Nr. 5247/1911 Bis. (217) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Porcurea**, tractul Geoagiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionale în coala B. despre ajutorul preoțesc dela stat.

Petenții vor avea a-și așterne suplicele concursuali, instruate conform prescriselor regulamentari, Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent, până inclusive 8 zile înaintea alegătorilor în biserică, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sibiiu, 19 Iunie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 301/1911 prot. (216) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Biertan**, tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor. și anume: 600 cor. din cassa bisericei, în care sumă se computa 96 cor. pentru 6 stânjini de lemne; iar 400 cor. ca întrejire, ajutor dela Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan numai pe anul școlar 1911/1912;

b) cuartir în natură în edificiul școalei și grădină. Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de Regulamentul școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se presenta în una din Duminici în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, deobligat fiind totodată cel ales a conduce cu elevii școalei, eventual cu tinerimea adultă, câtările liturgice în Dumineci și sărbători.

Mediaș, în 19 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 331/911. (218) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Blașfalăul-de-jos**, tractul Bistriței, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. salar din repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. până la 1000 cor. se va cere ca ajutor dela stat; adause quinquenale dar numai după un serviciu de cinci ani la această școală; cortel în natură, eventual relut de cortel după acord; grădină și un stânjin lemne de foc.

Invățătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările liturgice și ai conduce în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile concursuale adjustate cu documentele de cualificațiune în sensul normelor în vigoare, în terminul arătat, oficiului protopresbiteral gr.-or. al Bistriței; sunt însă îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică în parohia Blașfalăul-de-jos spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Bistrița, 14/27 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 291/1911. (211) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. **Muncel cu filia Valea Șesii** din protopresbiteratul Lupșa se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele recerute de punctul III. din concluzul normativ al sinodului arhid. de sub Nr. prot. 82/910, sunt a se înainta cu terminul deschis subscrisului oficiu.

Concurenții cu previa înștiințare aici, — până 8 zile înainte de alegere, — se pot prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. oficia și cuvânta și a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, 14 Iunie 1911.

Oficiul protopresbit. gr. or. al Lupșei, în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Gan
protopop.

Nr. 6685/1911. Bis. (208) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în **Cleveland-Ohio** (America) se publică concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele acolo îndatinate.

Petițiile concursuali, instruite conform legilor în vigoare, aspiranții le vor așterne Consistorului în terminul deschis.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 31 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 79/1911. (203) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. ort. din **Ocolișul-mare** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu fundamental 1000 coroane dela cassa bisericii solvibil în rate lunare anticipate, cuartir în natură și relut de grădină 20 coroane.

b) Dela concurenți, pe lângă cualificațiunea legală, se mai cere a înființa cor bisericesc cu elevii școlari, ca se poată esecuta răspunsurile liturgice.

Concurenții sunt datori a conduce și școala de repetiție și a propune economia practică în grădina școlară.

Concurenții să se presinte în vre-o Duminecă înainte de alegere în biserică, spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare, în terminul deschis, oficiului protopresbiteral al Lupșei.

Ocolișul-mare, 20 Maiu st. v. 1911.

Nestor Manciu **Andreiu Muntean**
par., pres. com. par. not. com.

Ad. Nr. 327/1911.
Văzut: **Vasile Gan**
protopop.

Nr. 428/1911 prot. (186) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala noastră din **Șoarșul-mare**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental de 600 cor. din repartiție dela popor, la mai mult parohia nu se obligă; iar întregirea de 400 cor. și cvincvenalele se vor cere dela stat după documentele celui ales. 2. Locuință în edificiul școalei 3. Trei (3) stânjini lemne de foc dela comuna politică. 4. Două parțele mici de pământ, una lângă țintirim și alta în „verzarie“ spre folosință.

Invățătorul e obligat să țină strana la Vecernie și la Utrenie în Dumineci și sărbători și să cânte cu elevii la Sf. liturghie în biserică.

Petenții să trimită subsemnatului în terminul indicat rugările împreună cu documentele de lipsă conform normelor în vigoare și să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 1 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al Agnitei în ințelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 416/911. (207) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor de parohi în comunele bisericești: 1. **Zam** cu filia **Tamășești**, parohie de clasa I-a, 2. **Sirbi**, parohie de clasa a III-a, 3. **Gialacuta** cu filiile **Căbești** și **Târnava**, parohie de clasa a III-a și 4. Postul de capelan pe lângă neputinciosul paroh Alexandru Crișan din **Godinești** cu filiile **Brașeu** și **Petrești**, parohie de clasa a III-a, protopresbiteratul Iliei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acestea posturi sunt cele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat; iar în ce privește pe capelan jumătate din toate venitele parohiale afară de congruă.

Privitoriu la parohia Zam întrucât nu vor fi concurenți cu cualificațiunea recerută pentru parohia de clasa primă, se vor admite la candidare și concurenți cu cualificațiune pentru parohii de clasa a II-a.

Petenții vor așterne suplicele concursuale conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat, în terminul deschis, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Ilia, la 9/22 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral:

Zevedeiu Murășianu
protopresbiter.

Caut un practicant

cu 6—8 clase gimnaziale. — Reflectanții să se adreseze la

Victor Pop
farmacist
Săliște (Szelistye, Szeben m.)
(206) 3—3

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 8—52

VASILE BAN
Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16
în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 1—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 37—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate gratis.

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de mașini agricole și industriale, precum și mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,

Sibiiu, Piața fânului Nr. 1.

Are onoare a anunța pentru sezonul de vară tot soiul de mașini agricole, precum: treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, mașini de secerat cu și fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi prima cualitate cu prețul cel mai redus și pe lângă garanție, cositoare de fân, greble americane, stropitoare de vii etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-și putea fieșce cine alege după plac, cu prețurile cele mai reduse și condițiuni foarte avantagioase.

Cine dorește a-și procura astfel de mașini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce dorește, — și să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 9—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 28 Iunie (11 Iulie) 1911. *Nr. 68.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 202 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a zece stipendii de câte 1000 coroane, disponibile din **fundațiunea „Trandafil“**, se publică concurs cu termin până la *2/15 August 1911.*

La aceste stipendii, conform dispozițiilor actului fundațional, pot reflecta acei tineri săraci, diligenți și cu purtare bună, din tot cuprinsul Metropoliei noastre, cari aparțin bisericii gr.-or. române din patrie, în anul trecut din studii au obținut numai **calcul eminent** și studiază la oarecare universitate, facultate ori în clasele superioare a cutărui gimnaziu public.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu:

a) Extras de botez, provăzut cu adeverință din partea preotului actual competent că concurentul și acum aparține bisericii gr.-or. rom. din Metropolia noastră.

b) Atestat de sărăcie dela antistia comunală, vidimat și de preotul nostru local despre starea materială și socială a concurentului și a părinților săi.

c) Testimoniu școlastic din anul trecut.

Cererile sunt a se adresa Consistorului metropolitan gr.-or. român în Sibiiu – Nagyszeben.

Din stipendiile publicate 5 sunt menite pentru tinerii din arhidieceza Transilvaniei, 2 pentru tinerii din dieceza Aradului și 3 pentru tinerii din dieceza Caransebeșului.

Sibiiu, în 18 Iunie (1 Iulie) 1911.

Consistorul metropolitan.

Idei îndrumătoare pentru preoți

de Vasile Gan, protopresb.

I.

Sufletul poporului nostru — din timpuri imemorabile, de când își are preoții săi, — s'a întrupat oarecum în preoțime.

Ce a gândit preotul bătrân — gândea poporul; cum a simțit preotul — simțea poporul, și în care parte mergea preotul, aceea era direcția de alergare a poporului. Intreg avântul preotului era și avântul turmei.

In toată istoria bisericii noastre, se poate zice, numai puține și de tot sporadice vor fi fost cazurile, ca năzuințele turmei să se bată în capete cu năzuințele păstorului.

Așa se explică, cum ni-am putut păstra unitatea etnică și bisericească prin vremile de grea urgie ce s'au strecurat peste capetele neamului nostru.

Viața străbunilor într'adevăr aduce cu viața turmei alergătoare prin codru des, care pas de pas este expusă atacurilor lupilor. Ca și turma — singuri erau și ei în plaiurile patriei, fără ocrotitor puternic ce ar putea alunga lupii; și ca și lupii ce împrăștie turma — atacatu-i-au popoarele barbare ce mișunau prin aceste părți ca roii când mai bine le priește clima, risipind colibele, avutul, spulberând cetele de români cum spulberă vijelia valurile mării.

După fiecare izbitură însă cetele din nou s'au încheiat, din nou s'au adunat risipiturile, cum se adună undele ce se izbesc de țermurii puternici ce le împresoară. Și iată-ne popor compact, cu conștiință unitară, năzuind spre țintă unitară.

Fenomen unic poate în toată istoria lumei, ca un popor de heloți să se conserve singur pe sine, ascultând de glasul unor bieți apostoli, cari prin nivelul cultural nu mult se deosebiau de înșiși păstoriții.

Timpuri de glorie pentru preoții urmași și de însuflețire totodată, dar și de mare învățătură. Pentrucă e mai clar ca lumina soarelui adevărul, că dacă procederea actualilor păstori se va apropia de procederea bătrânilor — și dacă în păstorire ei se vor folosi de acele arme de cari s'au folosit bătrânii — rezultatul final al păstorirei pentru ei nu poate fi altul, decât cel obținut de bătrâni.

De aceea e foarte de dorit a cunoaște procederea bătrânilor, ca pe ea să întemeiăm arta păstorirei; și e foarte de dorit, ca metodul nostru în păstorire, — să-i zicem așa, — să fie cel neîntrerupt istoric, pentrucă, — asta se știe din experiență, — îndată ce se întrerupe continuitatea istorică în procedere, — se fac salturi și lacune în însaș starea spirituală a poporului — salturi ce se pot răsbuna foarte amar.

— Preoții trebue să-și acomodeze arta păstorirei spiritului timpului! — mi se va respunde. Ce s'a potrivit pentru bătrâni nu se mai potrivește pentru cei de astăzi!....

Se poate să fie mult adevăr pe partea celor ce în felul acesta resonează. Mult aș greși, dacă aș pretinde dela preoții actuali: *să ia furca și coasa în mână și să stea toată ziulița în zăduful soarelui — alăturea de țăranul muncitor.* Așa ceva nu pretinde nici însuș țăranul. Cere însă — și foarte imperativ cere — ca preotul *să i fie acel oracol, la care poate să aibă întrare ziua-noaptea, fără nici o pedecă, și cere ca preotul să-i fie confident, căruia să-i poată împărtăși toate secretele inimei sale, și dela care să poată spera mângăere și cel mai bun sfat ce numai se poate da unui năcăjit.*

Lumea modernă e lumea tragerilor pe sfoară, lumea parvenirilor. Fiecare caută a trage ceva folos de pe spatele celui mai aproape de el, caută a-l exploata — cum am zice în termin vulgar. Numai imboldului sufletesc de trebuință mai înaltă și adevărului evangelic satisface țeranul deci, când cere dela servitorul altarului, ca barem el să se deosebească de alți muritori, prin avântul idealist, cel puțin în persoană sa să se întrupeze oarecum virtuțile evangelice.

Din parlament. Discuția asupra legii apropriațiunii a fost terminată în săptămâna trecută. Proiectele privitoare la reformele militare vor veni la rând Miercuri în 12 l. c. La discuție vor lua cuvântul și deputații români.

Germanii în Maroc. O canonieră germană, „Panther“, înapoindu-se din Africa de-sudvest, a fost trimisă la *Agadir*, un orășel pe țărmul marocan, sub cuvânt că are să apere interesele supușilor germani d'acolo. Afară de canoniera amintită s'a mai trimis și crucișatorul „Berlin“; — măsurile acestea ale Germaniei produc mare agitație în Franța, care este mai ales interesată în afacerea Marocului. In unele cercuri politice se crede, că trimiterea acestor vase de răsboi este începutul împărțirii Marocului.

Sentința Sfântului Sinod din România.

In contra metropolitului primat din România, *Dr. Athanasie Mironescu*, episcopul Safirim din Roman a ridicat mai multe acuze. Pentru răsturnarea acestor acuze, primatele a cerut cercetare în contra sa. Sfântul Sinod a pornit cercetare în contra ambilor ierarhi, și după o desbatere de 40 zile, Vineri în 24 Iunie v. a. c., a adus următoarea sentință:

I.

„Având în vedere, că I. P. S. Mitropolitul-Primat D. D. Athanasie Mironescu a cerut să fie judecat de către Sf. Sinod pentru acuzațiunile ce s'au ridicat în contra I. P. S. Sale, mai ales de către P. S. Episcop al Romanului D. D. Gherasim Safirim;

Având în vedere desbaterile urmate, susținerile P. S. Episcop al Romanului, depozițiile martorilor, diferitele acte produse și depuse pe biuroul Sf. Sinod, cum și esplicațiunile și dovezile produse de I. P. S. Mitropolit-Primat.

FOIȘOARĂ.

Holera.

(*Istoricul ei. Măsuri de apărare.*)

Conferență, ținută în 5 Februarie 1911 în Casa națională din Sibiiu,

de *Dr. I. Beu.*

(Fine.)

Profilaxia generală aparține competinței statului, care este dator a întrebuința toate mijloacele potrivite de a impedeca importarea comabacilului din alte țări și a-l nimici îndată ce s'a ivit în țara proprie. Pentru a arăta cum procedeză statul, vom lua două-trei exemple.

Vapoarele, cari pleacă din un port molipsit, au să fie curățite și desinfectate temeinic. Nu le este permis a încărca obiecte suspecte, cum ar fi: sdrențe, haine vechi, albituri murdare etc. Personalul vaporului și pasagerii vor fi cercetați de un medic înainte de plecare; cei suspecți vor fi reținuți și internați în un spital sau în o baracă de izolare. Un vapor, care a călătorit 7 zile de-a rândul în largul mării fără îmbolnăviri de holeră, poate întra în port fără nici o pedecă; dacă însă nu s'au împlinit 7 zile dela plecare, va trebui să rămână în carantină până la împlinirea acestora. Vapoare, cari au transportat bolnavi de holeră, vor avea să rămână în carantină 7 zile, având a fi curățite și desinfectate. Pasagerii și personalul se coboară pe uscat, unde este împărțit în mici grupe și internat în barace speciale, curățit și desinfectat. Dacă în curs de 7 zile nu se ivește nici un caz de îmbolnăvire, pasagerilor și personalului se dă drumul liber, după o ultimă curățire și desinfectare.

După aceleași principii se procedează și cu călătorii, cari vin cu trenul din localități molipsite. Din o țară, bântuită de holeră, nu-i permis să treacă vagoane în țara vecină. La stațiunea de graniță se schimbă trenul, iar călătorii și bagajul lor vine cercetat din partea organelor sanitare publice, totdeauna în frunte cu un medic. Cei suspecți ori vin izolați în barace speciale, ori transportați într'un vagon separat până la proximul spital de izolare. Pasagerii sănătoși pot merge la casele lor, dar vor rămânea sub supraveghiare încă 5 zile.

Dacă cu toate măsurile de apărare, totuș s'a ivit holera în țară, autoritățile publice au datorința să împedece răspândirea molimei. In acest scop primul caz ori primele cazuri trebuesc cu cea mai mare rigoare izolate; obiectele atinse de bolnav, dacă sunt fără preț, vor fi arse, cele prețioase se vor desinfecta cu mare grijă, asemenea casa unde a locuit ori stat înainte de îmbolnăvire, trăsura în care a fost transportat etc. Toți aceia, cari au venit în atingere cu bolnavul, vor fi desinfectați, izolați ori cel puțin puși sub supraveghere timp de 5 zile. Numai cu astfel de măsuri, cari sunt destul de draconice, este cu putință a nimici comabacilii și a impedeca desvoltarea unei epidemii formale.

Asemenea măsuri s'au luat și în patria noastră îndată la ivirea primelor cazuri de holeră, în August a. tr. și ele au fost, mai mult sau mai puțin, menținute până la totala stângere a epidemiei.

Dar, onorat public, măsurile luate de autoritățile publice nu sunt totdeauna îndestulitoare, fie ele cât de bune, energice, draconice chiar. In timpuri de epidemie, ori poate întră toate împrejurările mai presus de grija ce ni-o poartă statul, este grija ce trebue să ni-o purtăm noi înșine.

E bună și indispensabilă profilaxia generală, dar ea se completeză și devine absolut sigură prin profilaxia individuală.

Tocmai pentru importanța ce o are profilaxia individuală, să-mi dați voe a cita din cuvânt în cuvânt părerea în această privință a doi profesori celebri, anume: Dr. Nothnagel și Dr. Kahler, cari în anul 1892, va să zică în timp de holeră, la însărcinarea guvernului austriac au scris o broșurică despre tractarea holerei și apărarea împotriva ei. Iată ce zic acești profesori învățați:

Profilaxia individuală (după profesorii Nothnagel și Dr. Kahler). „In majoritatea imensă a cazurilor comabacilul ajunge în corp prin gură, de unde trece în stomac și apoi în intestin, aici se înmulțește și își începe activitatea sa îmbolnăvitoare. El părăsește corpul bolnav înainte de toate pe calea dejectelor (prin scaun) și e în stare a-și păstra afară de organism puterea de viață și infecțiune pentru lung timp întră împrejurări favorabile. Comabacilul se poate constata în dejectele și materiile vomate nu numai în cazuri de holeră declarată, ci și în cazurile de infecțiune ușoară, cunoscute sub numirea de diaree holerică“.

„Dela aceste fapte trebue să pornească sfaturile cu privire la profilaxia individuală, și în urmare vor trebui să accentueze, că înainte de toate este a evita venirea în atingere cu dejectele celor bolnavi de holeră, și să indice primejdia transmiterii asupra alimentelor a germenelui holerei prin mâni murdărite. Cel puțin tot așa de importantă este primejdia ce resultă din infecțiunea solului cu germenii holerei. Trebue să ne cugetăm la posibilitatea molipsirii cu holeră prin apa de beut, prin apa cu care se curăță vasele, poamele proaspete, legumele, în fine prin apa din scaldă, prin apa cu care ne spălăm“.

„Cel mai rațional mijloc pentru evitarea amintitelor primejdii de infectare este a desinfecta temeinic mânile și a întrebuința esclusiv apă feartă, atât pentru beut, cât și pentru scopurile casnice“.

„Pentru indivizii, cari stau în nemijlocită atingere cu bolnavii de holeră, ar trebui cum reiese din cele înșirate, să fie de tot iminent pericolul molipsirii. Esperiența ne arată însă, că nu se întâmplă în măsură așa mare, cum ne am putea închipui, și de aceea trebue să căutăm o esplicare a acestui fapt îmbucurător. El

Considerând, că în ce privește acuzațiunea de erezie adusă contra I. P. S. Mitropolit-Primat, ea nu se poate sprijini pe nimic, neexistând nici o erezie în legea pentru înființarea consistorului superior bisericesc, după cum a recunoscut Sf. Sinod în mai multe rânduri;

Considerând, că după canonul 139—134 cartaginean, dacă acuzațiunea cea mai grea cade, atunci cad și cele următoare;

Considerând, că desbaterile s'au urmat înaintea Sf. Sinod asupra tuturor punctelor, și că este de un evident interes a se examina și a se răspunde la toate;

„Considerând, că acuzațiunea de plagiat este neserioasă și tinde numai zadarnic a micșora însemnatele merite literare ale I. P. S. Mitropolit-Primat;

Considerând, că învinuirile așa zise de imoralitate sunt cu desăvârșire neîntemeiate și neserioase, cele mai multe fiind născociri calomnioase, iar celelalte făurite cu rea credință prin răstălmăcirea unor însemnări ce nu au valoare doveditoare;

Considerând deci că toate acuzațiunile aduse contra I. P. S. Mitropolit Primat s'au dovedit neîntemeiate,

Sf. Sinod,

Cu puterea harului ce i s'a dat de către Domnul Nostru Iisus Cristos întru Duhul Sfânt,

Hotărește:

Achită pe I. P. S. Mitropolit-Primat D. D. Athanasie Mironescu, recunoscându-l nevinovat de toate pârile și acuzațiunile ce i s'au adus.

Dat în localul Sf. Sinod al Sf. bisericii autocefale române, astăzi 24 Iunie 1911, în București“.

II.

„Având în vedere că potrivit canonului 6 al Sinodului 2-lea ecumenic, acela ce ridică acuzațiuni nedrepte contra unui arhiereu, urmează să fie pedepsit cu pedeapsa ce ar fi suferit arhiereul dacă acuzațiunile ar fi fost adevărate, glăsuind:

„Să nu se înfățișeze mai întâi pâra, până ce ei (pârâșii) nu vor da în scris că se vor certa cu toomai primejdia însăși, dacă se vor dovedi întru rânduiala lucrurilor că clevetesc pe pârâtul episcop“.

Având în vedere că P. S. Episcopul al Romanului D. D. Gherasim Safirim a ridicat împotriva I. P. S. Mitropolitul Primat D. D. Athanasie Mironescu acuzațiuni dovedite calomnioase, și cari dacă ar fi fost drepte ar fi atras grea pedeapsă I. P. S. Mitropolit Primat.

Având în vedere că P. S. Episcop al Romanulni este vinovat de răzvrătire contra Sf. Sinod, ale căruia deciziuni nu le-a respectat și a căruia enciclică a criticat-o și a turburat pacea bisericei noastre timp de doi ani, fapte pentru cari a fost dat în judecată canonică înaintea Sf. Sinod, prin decisiunea luată în ședința dela 20 Mai a. c.

Având în vedere că în petițiunea sa către M. Sa Regele și dl ministru al cultelor, P. S. Episcop al Romanului a amenințat că dacă Sf. Sinod nu va urma conform cu părerile sale, va face apel către sinoadele bisericești omodoxe străine, ceea ce față cu starea sfintei noastre biserici care este autocefală, ar constitui un act de trădare.

Sf. Sinod,

Cu puterea harului ce i s'a dat de către Domnul Nostru Isus Cristos întru Duhul Sfânt, și pentrucă Episcopul de Roman este culpabil de grave abateri canonice, în urma cărora nu mai poate fi îngăduit a rămânea Episcop al țărei și membru al S. Sinod;

Hotărește:

Ca D. D. Gherasim Safirim să fie depus din demnitatea de Episcop al Romanului, și roagă pe guvern să aducă la îndeplinire această hotărâre.

Dat în localul Sf. Sinod al Sfintei biserici autocefale române, astăzi 24 Iunie 1911. în București.“

Dar asta ce-o mai fi?

Marți, în 4 Iulie n. a. c. a fost adunarea extraordinară a congregației pentru alegerea de vice-comite substitut în comitatul Hunedoarei. Clubul comitatens român cu autorizația comitetului central, a candidat pe advocatul *Dr. Aurel Vlad* din Orăștie. Membri români în congregație sunt vre-o 116. Ales a fost candidatul partidei guvernamentale, protonotarul Csulay, cu 197 voturi. Pentru candidatul nostru s'au dat numai 47 voturi. Semnificativ e, că dintre acesti 47 — cum aflăm din „Tribuna“ — numai 3 inși au fost din Orăștie, anume medicul Dr. Pop și advocații Dr. S. Moldovan și Dr. Deac. Ținuta reservată a a orăștienilor e cu atât mai enigmatică cu cât la adunarea constituantă a băncei generale de asigurare ținută aici în Sibiiu, la 1/14 Maiu a. c. orăștienii s'au presentat cu cățel cu purcel. Explicarea acestui fenomen putin edificător ni-o dă surata gureșă „Libertatea“ din Orăștie, care în numărul său din urmă dând un raport cam anemic despre adunarea congregației, între altele zice: „Pentru un politic așa vrășmaș puterii de azi ca Dr. Vlad, *au votat însă numai membrii cei mai neînduplecați și neînfricați ai congregației*“; iar pe cei ce s'au abținut dela votare îi caracterisează astfel: „căci prea sunt mulți între noi cei cu suflete îndoelnice, slabe, speculante, mici“.

Așa să fie, dlor dela Orăștie? Nu cumva și dl director al „Libertății“ e membru în congregație, căci portretul celor absenți i se potrivește de minune?

Dela sate.

Sfințirea bisericii din Stăuini.

Dumineca, la 25 Iunie n. 1911, s'a sfințit biserica din Stăuini, tractul Geoagiului. Ziua aceasta strălucitoare a lăsat urme neșterse nu numai în sufletul stăuenilor, ci și în sufletul tuturor sătenilor din împrejurime: Mada, Săcărâmb, Rânget, Vărmaga, Rapoldul-mare, Balșa și Ardeu, fiind o zi de sărbătoare măreață, cum în munții Geoagiului rar s'a mai pomenit. Poporenii erau însuflețiți de fiorii solemnității, ce le cuprinsese toată ființa de creștini adevărați, cu atât mai mult, cu cât românului nu i-e dat să vadă adeseori astfel de sărbători, cari să-i ridice sufletul blajin spre sferele senine ale luminei adevărate. Azi, la noi românii, o sfințire de biserică înseamnă un balzam alinător pe conștiința înăbușită de vitregia timpului.

Bravii stăueni ascultând de chemarea vremii și-au reparat biserica, făcându-o cu mult mai frumoasă de cum a fost, ca să fie far luminos, și ca să dee îndemn si altora să-și înoiască bisericile, — aceste fortărețe sufletești dătătoare de liniște și cultură.

Biserica a fost sfințită de părintele protopop tractual *Ioan Popovici*. Era soarele sus, când am plecat dela casa părintelui Iosif Bogdan spre Stăuini. Sute de oameni plecară deodată în urmă, într'un lung șir, veseli și schimbați într'un port pitoresc. Clopotele din Mada sunau ca nici odată, întrerupte pe puternice bubuituri de treascuri. Domnul protopop mergea în frunte, cu preotul Iosif Bogdan și cu tinărul paroh al Stăuinilor Romul Mermezan. Pe drum ne impresionase frumseța naturii, când dintre arinii deși și verzi deodată apar 20 de voinici stăueni călăreți și cu prapori în frunte. Dealurile răsunau de: să trăiască!

Noi i-am resalutat cu aceeași căldură și dragoste, apoi plecarăm iarăș în ordine. Sgomotul încetase. Noi mergeam depănând în noi firul întâmplării de față. Sunetul clopotelor din depărtare se perdea tot mai mult în murmurul lin al izvoarelor, cari plângeau lacrimi de bucurie în vale.

Insuflețirea și bucuria a ajuns culmea, când am ajuns în Stăuini. Vre-o mie de credincioși așteptau sosirea noastră.

Toacele bat, clopotele sună, treascurile bubue. Era un moment înălțător. De pe fețele credincioșilor par'că râdea bucuria. Pe sub porțile de triumf de stejar verde ne apropiarăm de biserica albă ca zăpada și încunjurată de verdeață. Am intrat în interiorul luminos și împodobit cu icoane frumoase orientale și cu frunză de ederă și brad. Mai ales a atras atențiunea tuturora ornamentul potrivit cu cireșe roșii, fala Stăuinilor.

Când am eșit afară, era totul pregătit pentru sfințire. Serviciul divin l-a îndeplinit domnul protopop, asistat de preotul din Mada Iosif Bogdan și de preotul local Romul Mermezan.

Protopopul la liturgie a ținut apoi o predică scurtă și cuprinzătoare, prin care a pus la inima credincioșilor ținerea și pe mai departe la credința strămoșească.

La urmă s'a făcut un maslu impunător și demn de solemnitatea zilii.

Era 12 și jum. p. m., când s'a sfârșit ceremonia. Poporul pleacă în cete lungi către locul convenirilor, iar noi cu gândul într'un viitor mai bun pornirăm spre locuința părintelui Romul Mermezan, unde am fost invitați.

Lucruri frumoase se pot face, dacă conducătorii își înțeleg misiunea lor sfântă. Așa a făcut tinărul și vrednicul paroh R. Mermezan, care deși abia de 6 luni de când e în parohie, totuși ca om cu râvnă și idei înaintate a lucrat pentru înaintarea poporului nostru de pe Valea-Geoagiului, săvârșind cu ai săi poporeni, în vreme relativ scurtă, fapte vrednice de urmat.

Un participant.

•

Sărbare școlară.

In ziua de Sf. Constantin și Elena s'a ținut sărbarea festivă: hramul școalei noastre din Țebea, lângă Brad.

După săvârșirea serviciului divin s'a ridicat parastas pentru odihna sufletelor acelor răposați, cari au contribuit la ridicarea și susținerea școalei noastre. După terminarea serviciului dumnezeesc, elevii sub conducerea învățătorilor, preoții și popor mult: bărbați și femei, toți s'au adunat la școală. Acolo s'a început sărbarea festivă cu programul următor:

1. Imn școlar, de Stefănescu, cântat de elevi.
2. Cuvânt de deschidere, rostit de preotul I. Tisu, în care arată cum am ajuns la această sărbare festivă, neîndatinată până acum. Arată însemnătatea sărbătoarei Constantin și Mama-sa Elena. Ce creștere bună a dat Elena fiiului său Constantin. Scoate în urmă învățătura, că Constantin cel Mare a triumfat peste rivali și dușmani cu ajutorul lui Dumnezeu și cu ajutorul crucii; tot așa și noi numai cu ajutorul lui Dumnezeu, cu ajutorul crucii și ajutându-ne unii pe alții ca creștini buni, punând umăr la umăr, am putut trece peste multele pedeci și greutăți, cari amenințau școala noastră cu închiderea, și am ajuns azi să avem acest scump edificiu, care e cinstea și fala comunei acesteia.
3. Sărbătorile băbești, trialog de M. Drăgan, predat de trei fetițe.
4. Seara, de Stefănescu, cântată de elevi.
5. Creșterea copiilor în familie, disertație de P. Rusu, înv.
6. Despre măestrii, de M. Drăgan, predare de 3 elevi.
7. Imnul Unirii, de Tim. Popovici, cântat de elevi.

Afară de program s'a cântat cu elevii: Răsunetul Ardealului, de I. Vidu.

Cuvântul de încheiere l-a rostit preotul I. Indreiu, arătând folosul mare al școalei.

Coresp.

Dela „Asociațiune“.

La apelul pentru busturile lui Barițiu și Eminescu, au mai intrat următoarele contribuiri:

Simeon Stoica, Ioan Meteșiu, Teofil Faur, câte 2 cor. toți din Abrud, Ioan Dobreanu, Corbu, 5 cor. Nicolae Truța, 2 cor. N. N., 50 bani, Ștefan Conocanu, 1 c. Gregoriu Trifu, 2 cor. „Voileana“, inst. de credit, 50 cor. Vasiliu Papp, Topa-de sus, 20 cor. Dr. Ioan Comșia, medic, 3 cor. Dr. Ioan Iacob, adv., M.-Ceica, 10 cor. Andrei Bârsean, 50 cor., I Socaciu, I. C. Panțu, I. Pricu, Cornel Sanjoan, câte 10 cor., Elevii clasei III comerciale, 20 cor, Elevii clasei II comerciale, 18 cor. 60 bani, Elevii clasei I comerciale, 4 cor. 70 bani, toți din Brașov. Nicolae Michailă, Vinerea, 10 cor. Dr. Marius Sturza, Viena, 20 cor. Valer Millea, notar, 2 cor., German Igna, 1 cor., ambii din Tilișca. Dr. Nicolae Calefariu, medic, 15 cor., Ioan Iuga, Nicolae Tâmpănar, Nicolae Petruțiu, Dumitru Roșca, câte 1 cor., Victor Pop, 2 cor., Ioan D. Bârsan, Nicolae Pârvu, câte 1 cor, Corpul învățătoresc, 10 cor., dșoara Nuți B. Comșa, 2 cor., toți din Săliște. Ioan Chioariu, Vale, 2 cor., Dr. Ioan Lupaș, Săliște, 10 cor. Ioan Iosof, 2 cor., P. Moryi de Fejéregyház, 3 cor. Pantilimon Bratu, 1 cor., toți din Tilișca. Constantin Tipurița, 2 cor., George Ittu, 1 cor., ambii din Vale. George Păcurar, Simion Gligor, Daniil Saroiu, câte 1 cor., toți din Tilișca. Dr. Dumitru Borcia, 4 cor., Iacob Steflea, 2 cor., Ioan Popa, 4 cor., Maria N. Ghib, 1 cor., toți din Săliște. Ioan Pop, Aciliu, 1 cor. Ioan Batuca, Galiș, 2 cor. George Salomie, Vale, 6 cor. George Vlassa, preot mil., Inoc, 5 cor. Stefan Popoviu, Tulia Gavruș, câte 2 cor., din Brașov. Ioan Bratu, Tilișca, 2 cor. Lucreția German, Stefan Belindescu, R. Prișcu, câte 2 cor., Aurel Popoviciu, Nic. Oancea, Dumitru Macrea, Ioan Baboaie, câte 1 cor., Candit Mușlea 1 cor. 50 bani, Nicolae Bogdan 5 cor., Dr. Iosif Blaga 3 cor., Tit Blaga, I. Petroviciu, Dr. I. Bunea, G. Vătășan, Dr. C. Lacea, Aurel Ciortea, Teodor Ciurcu, Dr. Ioan Stinghe, D. Lupan, câte 2 cor., V. Neguțiu 1 cor., P. Budiu 2 cor., Dr. V. Saftu, Dr. Iuliu Mureșan, câte 5 cor., toți din Brașov, „Cordiana“, inst. 20 cor., N. Petra-Petrescu 10 cor., Valeriu Bonea, Ioan Precup, Alexiu Manuil, Ioan Neag, Iacob Nastase, toți din Fofeldea, Toma Benchea, Cornățel, Nicolae Vasilie, Ioan Crăciun, din Hosman, Nicolae Cândea, învățător, Ioan Noaghea, Tanase Comșa, I. Dragotă, Iosif Comșa, Simion Dragoman, G. V. Dobrilă, N. Ciungu, Scorei, Aug. Bălăban, N. Pandrea, Valer Noian, Andreiu Teasu, Ioan Stănuleț, Ilimbav, Ioan Suma, Colun, I. Siară, Vurpăr, câte 1 cor., Ioan Oțoiu, preot, Cluj, Dr. Stefan Chiriloviciu, Ilia-murășană, câte 5 cor., Dr. At. Dragomir 2 c., Ioanichie Olariu sen. 1 cor., Ioanichie Olariu jun. 2 cor. 50 bani, Iuliu Orbonaș 2 cor., Demetriu Pătcaș 1 cor., Dr. Stef. Rozvan 4 cor., Ioan Iancu, dir. de bancă 5 cor., George Carabaș, Nicolae Iuga, câte 1 cor., toți din Ilia-murășană, Avram Corcea 5 cor., Chirilă Țânțar, Alex. Guga, câte 1 cor., Iosif Maleia, Mihaiu Imbrone, Nicolae Tera, câte 2 cor., Ioan Maleta, I. Ureche, câte 1 cor., Avram Tisan, Ioan Pitic, câte 2 cor., Lazar Iliea, Ioan Corcea, Iosif Micu, câte 1 cor., Orchestra din Coștei 10 cor., Nic. Tera 2 c., toți din Coștei. Valeriu Pop, notar, 2 cor. Aurel Salcă, Răspop Ioan, câte 1 cor. Ioan Opriș, Ioan Frâncu, câte 50 bani, Dumitru Rachita, 1 cor. toți din Boarta. Ioan Matei, rig. în drept., Cluj, 2 cor. Dr. George Dubleș 30 cor. Antoniu Aranyosi, Ștefan Boieriu, Virgil Comșa, câte 2 cor. Nicolae Marea, 5 cor. „Agricola“, 20 cor. Valer Bejan, Const. Dima, câte 3 cor. Buda Béla 5 cor. Iakob Adolf, Keller, Victor Rimbaș câte 2 cor. Romul Verișan, Dr. L. Sohsy, Iustin Boldin, Silvia Dubleșiu, Viți Muntean câte 1 cor. Dr. Füzepp Dezider, 5 cor. Wächter Iosef, 2 cor. Farkas Samuel, 2.32 cor. Hacker Martor, Zingai Vilmos, Schramm István, Nicolae Bretan, George Pop, Simion Muntean, câte 1 cor. Falea Teofil, 5 cor. Petru Niciră, 2 cor. Radu Mircan, I. Albu, câte 4 cor. Victor Păcurar, 5 cor. Niculae Rimbaș, 4 cor. Simion Chirca, 5 cor. Ioan Dima, George Raciu, câte 4 cor. Schmidt Feri, 2 cor. Rud. și V. Weiner 4.14 bani, „Corvineana“ 25 cor. Augustin Dima 4 cor. Maria Dima, 1 cor. Alexandru Dima 4 cor, Niculae Dima, 5 cor. toți din Hunedoara. Dr. Andrei Pop, Huedin 10 cor. „Mielul“ inst. de cred 30 cor. Ilie Dobrotă, 5 cor. Ilie Georgescu, 1 cor. Const. Bozdog, 2 cor, Ioan Bozdog, Ilile Nicoară, Ioan Prodan,

---

este resultatul următoarelor considerațiuni. Organismul omenesc se scutește el însuș pe sine contra molipsirii cu holeră, și anume cel mai eficace scut îl oferă funcțiunea nealterată a organului digestiunii, îndeosebi a stomacului, prin ceea ce se împedecă așezarea și vegetarea comabacilului. După toate câte se știu în această privință, factorul principal este presența acidului muriatic în sucul gastric“.

„Din cunoștințele ce avem despre felul molipsirii cu holeră, cu privire la profilaxia individuală se poate stabili ca principiu: încunjurarea tuturor momentelor, cari ar putea să conturbe ori să reducă funcțiunea motorică sau chemică a stomacului. Astfel de momente sunt: surmenări corporale și spirituale, alterațiuni psihice, pe urma cărora, după cum se știe, sufere funcțiunea motorică a stomacului. Mai departe consumarea de bucate grele, pregătite neîndestulitor ori necorăspunzător, de alimente neobicinuite, dar mai ales prânzuri prea copioase, prin ceea ce se conturbă ori cel puțin poate deveni insuficientă funcțiunea chemică a stomacului și în fine consumul abusiv de beuturi spirtuoase“.

„Un remediu profilactic corăspunzător ar fi, mai ales în cazuri și de cea mai mică dispepsie, întrebuințarea de acid muriatic după fiecare mâncare, 8—10 picături în un păhărel de apă feartă.

„Nu arareori în timp de epidemie unii oameni sufer de constipație, de frica holerei. A neglija o astfel de constipație nu e bine.

„Să ne ferim de răceli, cari pot da naștere la cataruri în tractul intestinal, și să dăm atențiune igienei generale a corpului (băi, mișcare în liber, somn suficient)“.

„Cataruri esistente de stomac ori de intestine trebuesc tractate cu cea mai mare îngrijire“.

Așadară profilaxia individuală în timp de holeră este: să încunjurăm toate ocaziunile, cari ar putea slăbi ori îmbolnăvi corpul, îndeosebi stomacul; să ne ferim de beuturi spirtuoase; să bem numai apă feartă, în general să întrebuințăm pentru toate scopurile numai apă feartă; nici chiar poamele să nu le mâncăm nefierte, necoapte; să păstrăm cea mai mare curățenie; să ne ferim a veni în atingere cu bolnavi. Tot regule simple, dar foarte bune, cari ne scutesc cu siguranță de molipsire.

Onorat public! Am ajuns la sfârșitul conferenței mele. Termin cu dorința, că nepoftitul oaspe să rămână în patria lui veche, să ne cruțe cu vizita anunțată și să se mulțămească cu spaima ce a răspândit în toate părțile în toamna trecută. Dacă însă dorința noastră nu se va realiza și holera se va ivi iarăși deodată cu căldurile verii, să o primim cu liniște fără teamă, căci nu ne poate face nici un rău, dacă vom avea totdeauna înaintea ochilor măsurile de precauțiune și de apărare ce le-am înșirat.

Ilie Moga, câte 1 cor. Nicolae Fântâna, 50 bani, Ioan Şufana, 30 bani, Const Chilom, 20 bani, Ioan Vlad, Ioan Hândărean, câte 1 cor., Ilie Bozdog, Aron Oprean, câte 30 bani, Nicolae Moga, 60 bani, Dumitru Nicoară, 80 bani, Ion Tanase, Ion Nicoară, câte 30 bani, Nicolae Fântână, 20 bani, Ioan Bozdog, 30 bani, Ion Prodan, 50 bani, Ioan Tanase, Dumitru Şufana, Nicolae Ghişe, câte 1 cor. „Sebeşana" ints. de cred. Sebeşulsăsesc 100 cor. Petrus Bariţiu şi soţia Cluj 10 cor.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Petru şi Pavel", *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri după amiazi la orele obicinuite.*

*

Monarhul la Ischl. Din Viena se anunţă, că Maiestatea Sa a plecat Sâmbătă în 8 Iulie n. la Ischl. In ziua de 17 Iulie suveranul va veni iarăşi la Viena pentru a rosti cuvântul tronului la deschiderea noului Reichsrat, iar după aceea se va napoia la Ischl, unde va rămânea până la începutul lui Septemvrie.

*

Serenadă militară. Cu ziua de Vineri, în 7 l. c., comandantul corpului al 12-lea de armată dl *Iosif de Gaudernak*, a părăsit definitiv oraşul nostru, unde în decursul anilor s'a bucurat de multă stimă şi simpatie atât în cercurile militare, cât şi civile. Din acest prilej Vineri seara la orele 8 i s'a făcut o serenadă de adio. Un conduct de 500 de soldaţi din toate armele, cu torţe şi lampioane şi cu muzica regimentului de infanterie nr. 31, s'a presentat în faţa locuinţei comandantului, unde s'au esecutat câteva piese muzicale asultate de un public enorm din toate clasele.

*

Cutremur de pământ. Sâmbătă noaptea s'a simţit un puternic cutremur de pământ în câteva oraşe de-ale Ungariei. In Kecskemét s'au crepat păreţii caselor, câteva clădiri s'au prăbuşit şi au rănit pe mai mulţi locuitori. E pagubă de câteva milioane de coroane. Crutemurul s'a mai simţit în Budapesta, Hatvan, Hodmezővásárhely, Nagykörös ş. a.

*

Caz de moarte. Din Turin se vesteşte moartea reginei mame *Maria Pia*, în etate de 64 de ani. A fost soţia regelui Ludovic al Portugaliei, mama lui Carlos, şi bunica exregelui Manuel, după a cărui detronare a trăit retrasă într'un castel din Italia.

*

In contra preoţilor. Guvernul din Lisabona a publicat un decret, prin care se opreşte preoţilor de-a ieşi în reverenzi în stradă. Hainele preoţeşti se vor purta numai în biserică şi la înmormântări. S'a început facerea inventarului averilor bisericeşti.

*

† **Celsius Eugeniu Domşa**, student în şcoala comercială, fiul protopopului Vasile Domşa din Orăştie, a încetat din viaţă în mod subit, Duminecă în 2 Iulie n. 1911 în Arad. Inmormântarea s'a făcut Marţi, în 4 Iulie n. c. în Orăştie, dela casa părintească, la orele 4. d. a. Odihnească în pace!

*

De urmat. La propunerea membrului Victor Slăvescu, capelan, representanţa comunală din *Mohu* a decis cu unanimitate de voturi închiderea cârciumelor în Dumineci şi sărbători pe durata zilei întregi.

*

Serbări în Ilia murăşană. Miercuri, în ziua de Sf. Petru (12 Iulie st. n. a. c.), cu ocaziunea ţinerii adunărilor generale a despărţământului Dobra-Ilia a Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român, precum şi a Societăţii pentru fond de teatru român, se vor organiza în Ilia-murăşană următoarele festivităţi: La 8 ore dimineaţa serviciu divin în biserica română gr.-or. La 10 ore sfinţirea unui clopot şi a 4 prapori, procurate din contribuiri benevole; eşirea cu litia la câmp. La $12^1/_2$ ore prânz la restaurantul „Bauer". Taxa 2 cor. de persoană. La 2 ore p. m. adunarea generală a despărţământului „Asociaţiunii" în curtea cea mare a băncii „Progresul". La 3 ore p. m. adunarea generală a despărţământului „Societăţii pentru fond de teatru", tot acolo. După terminarea adunărilor *petrecere poporală*. Intrarea liberă. Contribuiri benevole se primesc cu mulţămită. Sara la 8 ore *teatru* în sala dela restaurantul „Bauer". După teatru dans. Venitul net e destinat în fondul bisericii române gr.-or. din Ilia. In decursul acestor festivităţi va cânta muzica militară a Regimentului Nr. 64 din Orăştie.

*

Ţărani bătuţi. In comuna Rucăr, din România, ţăranii satului au fost crunt bătuţi de jandarmi, în urma unei neînţelegeri ivite între proprietar şi ţărănime. Cazul dela Rucăr a revoltat opinia publică din ţară, care cere să se facă dreptatea ţăranului oropsit şi să se pedepsească brutalităţile jandarmereşti.

*

Excursionişti unguri în România. Vre-o 20 de proprietari unguri, membri ai reuniunii agricole ardelene, au vizitat zilele acestea diferite stabilimente industriale şi instituţiuni publice din România. Excursioniştii au fost la Sinaia şi la castelul Peleş; au vizitat exploataţiunile petrolifere de pe Valea-Prahovei, instalaţiile dela Câmpina, ministrul agriculturii şi alte aşezăminte din capitală, pepinierile dela Pietroasa ş. a., ferma dela Frăsinet, domeniul Coroanei Segarcea, herghelia statului şi portul din Constanţa.

*

Mulţămită. Subscrisul paroh, în numele poporului meu credincios din Mada, tractul Geoagiului, aduc şi pe această cale neobositului întru dăruiri culturale, marelui *Vasile de Stroescu*, cea mai respectuoasă mulţămită pentru darul său de 200 cor. pe seama edificării bisericii noastre. Mada, 1 Iulie 1911. *Iosif Bogdan*, paroh ort. român.

*

Convocare. Adunarea generală cercuală a despărţământului „Zerneşti" al Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român o convocăm pe ziua de Duminecă 3/16 Iulie 1911 la ora 1 p. m, în edificiul şcolar din *Zerneşti* cu ordinea de zi obicinuită. Zerneşti, în 1 Iulie st. n. 1911. *Ioan Ionică* inginer silvic directorul despărţ. *P. Dan*, înv. secretar.

*

Inaugurarea unui bust. In cursul lui Septemvrie a. c. se va face la Tulcea inaugurare bustului ridicat în amintirea regretatului scriitor *Ioan S. Neniţescu*, fost prefect în acel judeţ. Bustul este opera sculptorului Oscar Spaethe şi va fi înălţat în faţa palatului prefecturei din Tulcea.

*

Mulţămită. Marele mecenat şi neîntrecutul binefăcător al neamului românesc Ilustritatea sa domnul *Vasile de Stroescu* a binevoit a dărui pentru repararea bisericii noastre din Cheia Rimeţului, protopresbiteratul Albei-Iulia, suma de 200 coroane, pentru care dăruire exprim generosului domn în numele credincioşilor bisericii noastre şi pe această cale cea mai profundă mulţămită. Cheia Rimeţului în 24 Iunie st. v. 1911. *Ioachim Groza*, paroh ort. român.

*

Al 182-lea. Cassariatul „Reuniunii de înmormântare din Sibiiu", a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Simion Muntean, econom. Acesta este al 182-lea caz de moarte în sânul Reuniunii amintite.

*

Bravură de şachist. Din München se scrie, că şachistul Farny, într'o zi din săptămâna trecută, a jucat dela 4 ore după ameazi până la 12 şi jumătate noaptea o sută de partide, toate deodată. Farny a câştigat 55 de partide, 39 a rămas nehotărâte, şi a pierdut 6. Numitul şachist a ajuns cel mai mare record.

*

Act de mulţămire. In numele comitetului parohial ort. român din Tărlungeni (cttul Braşov) aduc mulţămită şi pe calea aceasta mult generosului domn *Dr. George D. Greangă*, care în calitate de fost prim secretar al Ministerului de comerciu din România a donat în beneficiul parohiei române ortodoxe din Târlungeni suma de 800 adecă (opt sute de coroane), înfiinţându-se „Fondul Dr. George D. Creangă" pentru pictarea bisericii şi alte trebuinţe bisericeşti. Târlungeni, în Iulie 1911. *Dimitrie Manole* paroh ort. român.

*

Serbări în Ernut. Comitetul Despărţământului Diciosânmărtin al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", învită la serbările culturale cu prilejul Adunării generale ordinare, din 16 Iulie n. 1911 în Ernut. In ordinea serbărilor, după terminarea adunării generale, se va face la orele 4 deschiderea *Expoziţiei* de jocuri naţionale cu împărţirea de premii pentru jucători. La orele 8 seara: *Concert şi teatru* dat de „Reuniunea română de cântări şi muzică" din Bistra, după aceea petrecere cu dans pentru inteligenţi. Serbările se ţin în curtea şi localităţile hotelului Central din Ernut. In decursul serbărilor stă deschisă expoziţia de lucruri de mână şi ţesături româneşti. Intrarea la expoziţiuni e liberă de taxă; iar pentru concert, teatru şi petrecere cu dans se plăteşte de familie 4 cor., de persoană 1 cor. 60 fil.

*

Mulţămită. Marele mecenat al tuturor aşezămintelor noastre culturale, dl *Vasile de Stroescu*, a dăruit pentru scoala noastră confesională ort. rom. din Ernea, prot. Mediaşului, suma de 500 cor. Pentru acest mărinimos ajutor exprim generosului domn şi pe această cale cea mai profundă mulţămită. Ernea, în 16 Iunie 1911. *Ioan Ban*, paroh.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriaşilor sibieni" au mai dăruit: Eudochia Ucenic n. Vulcan, Ana Văcariu n. Morariu, G. Văcariu, cojocar, N. Coman, G. Ucenic, cismari, Anisia Coman, fiecare câte 20 bani, Dr. Rusan, medic (Nocrich) şi Dr. A. Crăciunescu, prof., câte 50 bani; din prilejul fiicei nou născute Elena a cursorului dela „Albina" A. Feier, fiind naşi Florea Adam şi soţia, iar oaspeţi I. Imbăruş, exped. „Foii Popor.", soţia sa Maria, moaşă şi Elena Sift, s'au dăruit 3 cor. 20 bani; Vic. Stanciu, profesor 1 cor. şi Simion Marcu, croitor (Agnita) din prilejul căsătoriei sale cu dşoara Ana Broju (Cincu mare), fostă elevă a atelierului de croitorie I. Hîra, 1 cor.

*

Mulţămită. Zidindu-se în Feldioara-săcuiască o biserică nouă în anii 1909 şi 1910, cu care parohienii au spesat tot ce au avut adunat de mai mulţi ani — şi aceasta sfinţindu-se în acest an în 5/18 Iunie — s'au predat destinaţiunii sale, din acest prilej fiiul acestei comune — astăzi advocat în Braşov, dl Dr. *Ilarie Ienei* împreună cu soţia sa *Eufrosina* născ. *Neguţ* au făcut o fundaţiune de 4000 adecă patru mii coroane pe seama bisericii noastre întru vecinica amintire a fericitei şi adormitei în Domnul mamei, respective soacrei *Maria Ilea* născută Costoiu. Fundaţiunea se va întregi consecutiv din an în an cu câte 100 de cor. până la 4000. Prima rată s'a şi trimis şi este depusă la filiala „Lumina" din Turda. Pentru fapta marinimoasă subsemnatul în numele epitropiei, comitetului şi a întreg poporului din această parohie aduc şi pe această cale marinimoşilor fondatori cele mai călduroase mulţămiri. Feldioara, 22 Iunie 1909. *Atanasiu Hopârtean*, preot ort. rom.

*

Petrecere în Brad. Meseriaşii români din Brad învită la Petrecerea socială, ce o vor aranja în 3/16 Iulie 1911 (Dumineca primă după St.-Petru) în grădină la „Coroană". Inceputul la orele 4 după amiazi. Venitul este destinat pentru scop umanitar.

*

Concert în Bucium-Poeni. Inteligenţa română din Bucium-Poeni învită la concertul împreunat cu dans ce se va aranja Mercuri, în 12 Iulie n. 1911 cu concursul binevoitor al corului absolvenţilor de teologie din Sibiiu. Inceputul la 8 ore seara.

*

Petrecere în Galeş. Tinerimea intelectuală din comuna Galeş, lângă Sălişte, învită la obicinuita petrecere de vara, ce o va aranja în 3/16 l. c., Duminecă după Sân-Pietru, în Bercul junilor; seara se va continua în sala şcolii din loc. In caz de timp nefavorabil petrecerea se va ţinea dela început în sala şcolii din Galeş. Inceputul la 2 ore după ameazi. Preţul de întrare benevol. Venitul net este destinat pentru augmentarea fondului tinerimii intelectuale din Galeş. Invitări speciale nu se fac.

Nr. 1112/1911.

Convocare.

Din încredinţarea comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", conform § lui 23 lit. c. şi § lui 36 al statutelor acestei instituţiuni, convoc cărturărimea şi ţărănimea din comunele aparţinătoare cercurilor adm. Vişeu şi Iza (Maramurăş) la

Adunarea de constituire a despărţ. Vişeu—Iza

care se va ţinea la 23 Iulie n. a. c. după amiaz la orele 4, în Vişeul de sus.

Programul adunării:

a) Cuvântare de deschidere, ţinută de delegatul comitetului central.

b) Inscrierea de membri.

c) Alegerea comitetului cercual.

d) Verificarea procesului verbal şi încheierea adunării.

Sibiiu, 8 Iulie n. 1911.

Oct. C. Tăslăuanu
delegatul comitetului central
al „Asociaţiunii".

Economie.

Pentru cultura oilor.

Condus de scopuri înalte economice, comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene", doritor de a cunoaşte starea oieritului din comitat, şi aceasta cu scop de a veni cu ajutorul posibil acolo unde este neapărat a lansat către primăriile noastre comunale următoarea rugăminte:

Onorabilă Primărie Comunală! Scopul „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului" fiind înaintarea în toate ramurile economice şi aşa şi pe terenul oieritului, cu care se îndeletniceşte o mare parte a poporului nostru, pentru a ne putea face o oglindă fidelă despre starea oieritului nostru, Vă rugăm să binevoiţi a ne răspunde la întrebările din consemnarea alăturată şi a ne-o retrimite cu posibilă grăbire şi încât ar fi cu putinţa însoţită de o cantitate oarecare de lână (3-4 şuviţe) şi aceasta cu scop de a putea determina tăria, tensiunea şi elasticitatea ei. (Intrebările din conspect sunt: Câţi miei se află în comună? Câte noatine şi noatini? Câte oi mari? Câţi berbeci? La care rassă aparţin? Câtă lână dă o oaie în termin mijlociu? Cât a fost preţul (ferdelei, chilogramului sau ocalei?) minimal şi maximal al lânei? S'a vândut lână spălată sau nespălată? Vândutu-s'a ea locuitorilor din Cisnădie sau şi din alte părţi?).

Sibiiu, în 15 Iunie st. n. 1911.

Cu dragoste frăţească:

Comitetul central al „Reun. rom. de agricultură din com. Sibiiului".

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Dare de seamă despre mersul „Societăţii pentru învăţătura poporului român", Biserica Sf. Ecaterina, cum şi despre mersul şcolilor ei froebeliană, primară şi normală, pe anul 1910—1911, întocmită de *Petru Gârboviceanu*, directorul şcolilor. Bucureşti, tip. Cărţilor bisericeşti 1911.

*

Raportul al XXII-lea despre activitatea şcolilor poporale elementare susţinute de comuna bisericească gr. or. română din Arad. Anul şcolar 1910/11. Publicat de *Iosif Moldovanu*, director şcolar. Cuprinde: Insemnătatea darurilor de Crăciun, cuvântare rostită de directorul şcolar la festivitatea împărţirii hainelor în preziua ajunului de Crăciun. Corpul didactic e compus din 3 învăţători şi 1 învăţătoare, cari au propus în *patru* şcoli primare susţinute de comuna bisericească ort. română din Arad. In aceste şcoli au fost înscrişi: 278 de copii, dintre cari 274 români, 3 sârbi şi 1 maghiar. După gen.: 120 băeţi şi 158 fetiţe.

*

Tinărul editor este titlul unei broşuri, apărute de curând în editura „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu". Ea formează numărul 3 din „Biblioteca meseriaşilor români", întemeiată de numita Reuniune. Broşura, scrisă în nemţeşte de *Carol F. Pfau*, este tradusă de tinărul librar *Radu P. Barcianu* şi dedicată memoriei iubiţilor şi neuitaţilor săi părinţi. Ea serveşte drept îndreptar pentru începători şi pentru cei ce voesc a se ocupa cu editura. „Lucrarea de faţă, zice traducătorul, va putea servi de un modest povăţuitor tuturor librarilor români şi acelora, cari doresc să se dedice acestei frumoase şi de Dumnezeu binecuvântate cariere". Preţul broşurei 60 bani, cu portul postal 70 bani. Se poate procura dela „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" şi dela librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Cultura Creştină nr. 12, revista profesorilor de teologie din Blaj, cuprinde: Dr. Victor Macaveiu: Bibliotecă centrală în Blaj. Dr. Iuliu Florian: Amintirea sf. Apostol Petru în catacombe. Zenove Pâclişan: Ioan Mateiu, Preoţimea românească ardeleană în veacul al XVII-lea (Recenzie). Aurel Fodor: Impotriva „pocăiţilor". Dr. Ioan Sâmpăleanu: Edificiile publice ale bisericii. — m.: Conflictul sinodal din România. Dr. Felician Bran: Vasile L. Kirvai, Pedeci dărâmătoare de drept matrimonial în biserica gr. cat. română din Ungaria. (Recenzie). Cronică: La jubileul dlui N. Iorga; Congresul euharistic internaţional; Ordul bunilor templieri; Lucruri străine la noi; Sanatorii pe seama preoţilor; Naşteri nelegiuite; Misiunile catolice. Telefon. Preţul de abonament pe an 10 cor., în străinătate 12 cor.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învăţătoresc devenit vacant la şcoala noastră elementară română greco-orientală din **Boiţa**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învăţătoresc, sunt:

1. Salariu fundamental 1000 coroane, solvibil în rate lunare anticipative din cassa comunei noastre bisericeşti.

2. Cuartir natural în edificiul şcolar.

3. Relut de grădină 20 coroane.

4. Cuincuenaliile legale se vor computa dela ziua întrării în funcţiune în acest post învăţătoresc.

Invăţătoriul ales şi întărit în acest post învăţătoresc, pe lângă datorinţele sale pe terenul vieţii noastre bisericeşti, culturale şi sociale, amăsurat dispoziţiunilor noastre legale create între marginile autonomiei noastre bisericeşti, este obligat a întemeia pentru trebuinţele comunei noastre bisericeşti şi un cor bisericesc.

Concurenţii la acest post, vor avea să se prezinte înainte de alegere în biserica nostră în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a-şi documenta aptitudinea în cântările bisericeşti.

Cererile de concurs instruite în înţelesul dispoziţiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiului.

Boiţa, din şedinţa comitetului parohial român gr.-or., ţinută la 1 Maiu v. 1911.

Nicolae Ş. Halmagiu
preş. com. par.

Ioan Druhora
presb. rom. gr.-or.

Nr. 252/1911 prot. (222) 1—3

Văzut: **Dr. Ioan Stroia**
protopresbiter.

Nr. 337/1911. (223) 1—3

Concurs.

Se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare, pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele:

1. **Loman,** post sistemizat din nou, cu salariu de 1000 coroane, din care 800 cor. întregirea dela stat; cuartir şi grădină.

2. **Berghin**, cu salariu de 1000 cor. anume: 400 cor. dela biserică şi 600 cor. se vor cere ca întregire dela stat; cuartir şi grădină.

3. **Colibi**, cu salariu de 1000 cor. din care 800 cor. întregire dela stat; cuartir şi grădină.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 20 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sebeşului în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 355/1911 prot. (220) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti, numite mai jos, din protopresbiteratul Murăş-Oşorheiului să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Erdősângeorgiu**, cu salar de 1000 cor., *a)* dela comuna bisericească 485 cor., *b)* din repartiţie 115 cor., *c)* din fondurile arhidiecezane 400 cor., cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

2. **Petea-de-câmpie**, cu salar 1000 cor., şi anume: 502 cor., dela comuna bisericească, 98 cor. din repartiţie, 400 cor. dela stat cuartir în edificiul şcolar şi grădină.

Invăţătoriul din Petea-de-câmpie are să fie şi cantor.

Invăţătorii din ambele comune bisericeşti sunt datori a propune şi religiunea în şcoala de toate zilele şi de repetiţiune, a cânta cu elevii de şcoală răspunsurile dela sfânta liturgie în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an, şi a instrua pe analfabeţi în scris şi cetit, în timpul de iarnă.

Cuincuenaliile se vor computa numai după serviciul neîntrerupt de 5 ani la respectiva şcoală.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiunile oficiului subsemnat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi spre a face cunoştinţă cu poporul.

Murăş-Oşorheiu, la 18 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Murăş-Oşorheiu în conţelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 439/1911. (198) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de al treilea paroh în parohia de clasa primă din **Avrig,** protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, pe baza rezoluţiunei Preavenerabilului Consistor arhidiecezan din 4 Ianuarie 1911 Nr. 8 B. şi în înţelesul §-ului 31 din regulamentul pentru parohii din 1909, prin aceasta se escrie concurs cu terminul de 30 zile, dela prima publicare în „Tel. Rom."

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-şi subştearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (poşta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual celebra şi cuvânta.

Avrig, 4 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 491/1911 prot. (225) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Săsăuş,** protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Petenţii să-şi trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 21 Iunie 1911.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 334/1911 prot. (219) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească **Egerseg** cu filia **Murăş-Sâncraiu** de clasa II., tractul Murăş-Oşorheiului, pe baza ordinului consistorial de dto 24 Maiu a. c. Nr. 6057 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat şi până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului, a se înfăţişa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Murăş-Oşorheiu, 3/16 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 498/1911 prot. (224) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Ţichindeal,** protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: folosirea a două bucăţi de luncă în preţ de 150 cor., din cassa alodială a comunei politice 120 cor., din aruncul de 5% după dare 97 cor., în total 377 cor., la mai mult comuna bisericească nu se obligă, iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat. Locuinţa în natură şi 1/4 jug. grădină.

Invăţătorul ales e îndatorat să propună studiile prescrise şi religiunea la copii (băieţi şi fetiţe) dela 6—12 ani, asemenea şi la cei de repetiţie dela 12—15 ani, să-i conducă în fiecare Duminecă şi sărbătoare la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturgie şi să ţină la utrenie strana în rând cu cantorul.

Ceice au cunoştinţe din muzica instrumentală, ca se poată forma şi conduce un cor, vor fi preferiţi.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-şi înainteze rugările cu documentele recerute, conform normelor în vigoare, oficiului protopresbiteral în terminul deschis şi în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic.

Agnita, 21 Iunie 1911.

In conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Ad 746/1911. (215) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea, postului vacant de învăţător la şcoala noastră din **Veneţia-superioară** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt 600 coroane şi anume: 460 cor. repartiţie pe parohieni şi 140 cor. ca 5% după dare. Restul de 400 cor. dela stat şi qinquinaliile se vor cere dela stat după documentele celui ales, cuartir în natură şi 2 stânjini lemne de foc.

Alesul este obligat a instrua copii în cântările dela sfta liturgie ai conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să-şi trimită cererile lor în timpul prescris cu documentele subsemnatului oficiu protoprebiteral şi să se prezente poporului spre a fi cunoscut.

Făgăraş, în 17 Iunie 1911.

Oficiul protoprebiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Nr. ad. 1178/911 IV. (227) 1—1

Concurs.

La oficiul economic orăşenesc în Szászsebes e a se aplica una putere technică de ajutor pe timp până la finea lunei Decemvrie 1911. Concurenţii la acest post împreunat cu un salar anual de 2000 cor. sunt provocaţi a-şi înainta rugările lor în scris până în **25 Iulie a. c.** la magistratul orăşenesc. La rugare e a se alătura atestatul de cualificaţiune, precum şi acela despre aplicarea sa de până acum şi despre cunoaşterea limbelor germană, maghiară şi română. Postul încât e posibil a se ocupa imediat.

In sensul hotărârei representanţei orăşeneşti Nr. Prot. 59/911 postul acesta probabil se va ocupa în cursul acestui an în mod definitiv.

Szászsebes, 4 Iulie 1911.

Magistratul orăşenesc.

Nr. 731/1911 şc. (210) 2—3

CONCURS.

Din partea Consistorului gr. ort. român din Oradea-mare, pentru postul de **catihet** gr. or. român la gimnaziul superior din **Beiuş** împreunat cu postul de **rector** al internatului diecezan de acolo, se publică concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post este: locuinţă şi proviziune întreagă în internat şi 1600 una mie şasă sute coroane în bani, plătiţi în rate lunare anticipative.

Cei ce vor recurge pentru această funcţiune, vor avea să dovedească că:

a) sunt ort. români şi aparţin ierarhiei mitropolitane gr. or. rom. din Ungaria şi Transilvania,

b) că au testimoniu de maturitate şi cualificaţiune preoţească pentru parohii de clasa I,

c) că în serviciile anterioare au dovedit sârguinţă şi purtare bună,

d) că este necăsătorit.

Se observă că alesul catihet-rector amăsurat prescriselor § 6 din Regulamentul pentru administrarea internatului are să locuiască permanent în internat.

Recursele vor fi a se prezenta la acest Consistor, până inclusive în ziua de 17/30 Iulie 1911.

Oradea-mare, 10/23 Maiu, 1911 din şedinţa senatului şcolar.

Vasile Mangra m. p.
vicar episcopesc.

Ilie Floaşiu

firmă comercială în Mercurea, are lipsă de

doi practicanţi

în prăvălie. Preferiţi vor fi acei petenţi, cari au cel puţin **2 clase gimnaziale** şi ştiu atât în scris, cât şi în vorbire afară de limba română şi limba maghiară şi germană.

Atrag atenţiunea învăţătorilor şi preoţilor să îndemne pe părinţii copiilor mai destoinici şi mai potriviţi să-i aplice la cariera comercială.

Cei aleşi află aplicare momentană.

(228) 1—3

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 21—40

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavi** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la
NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

„CREDITUL",

institut de credit şi economii societate pe acţii în Zerneşti.

CONVOCARE.

Domnii acţionari ai institutului de credit şi economii „CREDITUL" se convoacă la

adunarea generală extraordinară

ce se va ţinea în **Zerneşti la 23 Iulie st. n. 1911**, la 3 ore p. m. în localul institutului.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării prin preşedinte.

2. Alegerea a 2 notari şi 3 verificatori.

3. Raportul direcţiunei pentru ridicarea capitalului dela 80.000 la 160.000 coroane.

4. Modificarea §§. 4, 6, 30, 51 şi 63 din statute.

5. Eventuale propuneri întrate conform statutelor.

Domnii acţionari, cari în senzul §-lui 20 din statutele societăţii voiesc a lua parte la adunarea generală în persoană sau prin plenipotenţiaţi, sunt rugaţi a-şi depune acţiile şi eventual dovezile de plenipotenţă cel puţin cu o oară mai înainte de deschiderea şedinţei la cassa institutului.

Zerneşti, în 4 Iulie 1911.

(226) 1—1 **Direcţiunea.**

takarék- és hitelintézet részvénytársaság Zernesten.

MEGHIVÓ.

A „CREDITUL" takarék és hitelintézet részvénytarsaság Zernesten részvényesei meghivatnak, a **Zernesten 1911 Iulius hó 23-án** délutáni 3 órakor az intézet helységében megtartandó

rendkivüli közgyülésre.

Napirend:

1. A közgyülés megnyitása az elnők által.

2. Két jegyző es három jegyzőkönyv hitelesitő tag megválasztása.

3. **Az** igazgatóság jelentése, az alaptőke 80.000 koronáról 160.000 koronára felemelése iránt.

4. Az alapszabályok 4, 6, 30, 51 és 63 §-ai modositása.

5. Az alapszabályok értelmében esetleg benyujtott inditványok.

Azon részvényes urak, a kik a társasági alapszabályok 20 §-a értelmében személyesen vagy meghatalmazottak által kivának résztvenni a közgyülésen felkéretnek, hogy részvényeiket és esetleg a meghatalmazást igazoló okiratokat legfeljebb a közgyülés megnyitása előtt egy órával az intézet pénztáránál tegyék be.

Zernesten, 1911 évi Julius hó 4-én.

Az igazgatóság.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 2/15 Iulie 1911. Nr. 69.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 202 Metr.

CONCURS.

Pentru conferirea a zece stipendii de câte 1000 coroane, disponibile din **fundațiunea „Trandafil“**, se publică concurs cu termin până la *2/15 August 1911.*

La aceste stipendii, conform dispozițiilor actului fundațional, pot reflecta acei tineri săraci, diligenți și cu purtare bună, din tot cuprinsul Metropoliei noastre, cari aparțin bisericii gr.-or. române din patrie, în anul trecut din studii au obținut numai **calcul eminent** și studiază la oarecare universitate, facultate ori în clasele superioare a cutărui gimnaziu public.

Cererile de concurs sunt a se instrua cu:

a) Extras de botez, provăzut cu adeverință din partea preotului actual competent că concurentul și acum aparține bisericii gr.-or. rom. din Metropolia noastră.

b) Atestat de sărăcie dela antistia comunală, vidimat și de preotul nostru local despre starea materială și socială a concurentului și a părinților săi.

c) Testimoniu școlastic din anul trecut.

Cererile sunt a se adresa Consistorului metropolitan gr.-or. român în Sibiiu—Nagyszeben.

Din stipendiile publicate 5 sunt menite pentru tinerii din arhidieceza Transilvaniei, 2 pentru tinerii din dieceza Aradului și 3 pentru tinerii din dieceza Caransebeșului.

Sibiiu, în 18 Iunie (1 Iulie) 1911.

Consistorul metropolitan.

Idei îndrumătoare pentru preoți

de Vasile Gan, protopresb.

II.

Se pare că legătura preotului cu poporul se continuă și acum, cum a existat la bătrâni. Se pare că aceeași influență o exercită preoții asupra mulțimei, care a exercitat-o și înaintașii. Optimiștii vor declara sigur, că stările pe zi ce merge se îmbunătățesc.

Se amăgește pe sine, cine așa vede și așa crede.

In realitate deosebirile de năzuințe între păstor și turmă se fac tot mai deslușite, în realitate contrastele sporesc pe zi ce trece. Sunt destule, și nici la un caz izolate întâmplările, unde e destul un semn dat de păstor, ca turma să apuce chiar direcția contrară dela ceeace i se designează prin preot. Până la atât a crescut pe unele locuri antagonismul, că pe preot numai în biserică îl mai știu de preot. In afară de biserică nici atâta cinste nu i se mai dă, câtă se dă poate celui din urmă năimit.

Constatarea fără încunjur a stărei reale, poate, doare. Poate mulți vor riposta: Hulești preoțimea! Ești preot și aduci blam corpului preoțimei!

Nu am ce face. Numească-se constatarea și blam, dar cuprinde purul adevăr. Și eu totdeauna am fost și sunt de credința, că e mai bine să cunoaștem apele în cari notăm, ca eventual să putem da notului altă direcție, decât să ne amăgim cu dulci iluzii și să perim și noi și turma, cum pere acea cunoscută pasere din pustiul Saharei, care văzând ridicându-se asupra ei volbura năsipului pustiitor, în loc de a-și căuta ceva scăpare, își vâră capul în pământ și piere înămolită de troenile năsipului.

De unde provin contrastele? Și care poate fi cauza înstrăinării poporului de păstor?..

Sunt de multe feluri înstrăinările, răcirile reciproce. Poate nici nu se pot resuma în câteva șire puse pe hârtie, pe fugite, cum sunt și expunerile mele de față. Oricât de multe ar fi ele, toate sau aproape toate se reduc la împrejurarea, că ținuta preoțimei moderne față de popor nu mai e ținuta preoțimei bătrâne, că păstorirea de acum s'a depărtat mult de bazele păstoririi vechi.

Avem mulți păstori adevărați pe sate, unii chiar însuflețiți, putându-se cu drept număra între apostolii celor mai nobile năzuințe naționale și bisericești ale societății noastre. Succesele lor în toate privințele le putem numì satisfăcătoare. Și acestora însă li se întâmplă a-și auzì din partea poporului judecăți ca aceste: „Bine face și bine ne spune preotul nostru, dar este prea învățat!“... Chiar de aceea, în multe nu se însuflețesc deplin, nu-i urmează așa cum ar dorì preotul.

Cetitorul acestor șire va da din cap, compătimind, sigur, pe acel nefericit popor, care cutează a zice despre „popa“ său, că este prea învățat.

Nu vrea să zică poporul, că învățătura preotului nu s'ar potrivì pentru el. Har Domnului, am cam ajuns și cu poporul până acolo, să cunoască cât de cât foloasele științei, învățăturei. Mai mult! Și cea din urmă țărancă se bucură în sufletul său, când vede că are satul preot, care înseamnă ceva, când știe că și domnii mari stau de vorbă cu el și țin cont de părerile preotului. Țăranul, zicând despre preot, că e prea învățat, îl judecă din acel punct de vedere, că *vorbește prea abstract*, în stil *prea înalt;* că îi dă povețe și învățături prea depărtate de mentalitatea sa, cari nu le poate apercipia și preface în proprii comori sufletești...

Frazeologiile sunt mare pacoste, dacă preoțimea nu se poate desbăra de ele.

Contra lor se îndreaptă critica țăranului. Cu cât un preot predică mai științific, și cu cât forma predărilor sale este mai plină de fraze împrumutate — ce nu le simte nici el, — și cu cât întrebuințează termini sau cuvinte mai înalte, cu atât și succesul real al propovedaniei rămâne îndărăt de succesul dorit.

Poporul vrea să primească *duh* din propovedanii, nu cuvinte seci ce sună frumos, dar curând se perd întocmai ca focul bengalic, care numai un moment luminează orizontul, apoi iar se stânge fără urme, căci nu e capabil de nici un efect durabil.

Aci aflu eu marea deosebire între preoții tineri și preoții bătrâni. Inaintașii erau oameni destul de simpli, căci toată școala lor era cetitul (scrisul mai puțin). Nici idee nu aveau deci de teorii, dogme abstracte, ori de adevăruri științifice, așa cum se predau astăzi prin seminariile teologice. Fiind însă dela natură isteți, multe lucruri bune cunoșteau din praxa vieții. Știința, de câtă puteau dispune, era prefăcută în sângele și carnea lor. Din duhul lor izvorea și cu duh o propagau mai departe; nu în fraze lungi și meșteșugite, ci nemăestrit, așa natural cum știe povesti omul care propagă comoara ideilor și simțemintelor sale, în mijlocul celor napoiați și năcăjiți.

Să caute și preoții de azi a se coborî de pe piedestalul cel foarte înalt, vorbind poporului în graiul său simplu, predându-i lucruri de care are reală trebuință, și atunci e împlinită *una din cele mai principale condiții de a apropia sufletul poporului de sufletul lor.*

FOIȘOARĂ.

Din legendele neamului Hohenzollern

de St. O. Iosif.

Regele Frideric Wilhelm I, care în timpul domniei sale făcu foarte mult pentru întinderea și înfrumsețarea Berlinului, simția o deosebită plăcere să urmărească liniștit viața și munca cetățenilor. Adeseori îmbrăcat în haine simple se strecura necunoscut pe străzi, arunca priviri cercetătoare prin fabrici, ba de multe ori intra în atelierele meșteșugarilor săraci, se lua la vorbă cu ei și făcea mare haz de răspunsurile bieților oameni.

In mai multe plimbări de acestea fu atras de hărnicia unui argintar, care locuia într'o căsuță ca vai de lume. Atelierul lui era în rândul de jos, și cum în zilele calde de vară lucra cu ferestrele deschise, regele care într'o zi intră foarte vesel în odaia lui, putea să-l observe lesne. Toate prăvăliile de pe stradă erau închise, căci era un ajun de sărbătoare; cu atât mai mult se minună regele de hărnicia argintarului.

Când îl văzu, neobositul meșteșugar se cam zăpăci de această vizită, dar dându-și seama că monarhul e în toane bune, își lua inima în dinți și răspunse desghețat la întrebările regelui care se interesa deaproape de viața lui. Cu fiecare vorbă prindea tot mai mult curaj și îmbărbătat de zâmbetul prietenos al regelui, îi povesti ce greu îl apasă nevoile și cum e silit de multe ori să refuze lucrări, neavând bani ca să cumpere materialul de aur și argint ce-i este trebuincios. Regelui îi plăcu vorba deschisă a acestui om de treabă: îi comandă deci un serviciu de aur, pentru care îi trimise metal din visteria regească. Serviciul acesta a fost întrebuințat la curte până în anul 1870.

Fericitul argintar își da acum și mai multă sârguință ca înainte: serviciul fu repede gata; simplu și cu gust alcătuit, dovedea măestria artistului. Regele îl vizită de mai multe ori, urmărea ca de obiceiu îndemânarea lucrătorului și se bucura de frumusețea operei de artă. Dar într'o zi, când regele se găsea în atelier, văzu la giamurile casei de peste drum două femei strâmbându-se în toate chipurile, de câteori se uita la ele argintarul care lucra la fereastră. Regele minunându-se de această vecinătate, căută să afle pricina acestor strâmbături și află că femeile acelea erau nevasta și fata unui argintar bogat, care își arătau în acest chip ciudat ura și ciuda lor, față de favoarea ce monarhul o acorda sărmanului lor tovarăș de breaslă. Argintarul nostru, la porunca ocrotitorului său, povesti și el cum aceste femei urâcioase căutau să-l tulbure de la muncă, și cum el nu se putuse răbda să nu sape o strâmbătură de-a lor pe una dintre tablalele de friptură. Regele se hotărî să pedepsească pisma argintarului bogat, așa cum răsplăti sârguința favoritului său sărman. Când lucrarea fu gata și serviciul cel nou, de aur, strălucia în sala de mâncare a palatului, bunul monarh porunci favoritului său să se mute din ulița unde sta într'o casă pe care i-o închiriase de mai înainte. Casa cea veche și prăpădită fu dărâmată și în locul ei se clădi alta nouă, cu cheltuiala regelui. Intre catul al doilea și al treilea, în mijlocul frontonului, fu așezat într'o firidă un cap de femeie a cărei figură se strâmbă îngrozitor.

Casa aceasta se poate vedea și astăzi în Berlin.

*

Cu toate că regele Frideric Wilhelm I. era dușman hotărât al minciunei și al oricărei prefăcătorii, poporul știe să povestească o mulțime de întâmplări minunate din vremea când era principe moștenitor și pe urmă rege. Una din aceste întâmplări este următoarea:

Era în ziua de 15 Iulie anul 1709. Peste zi fusese cald. Nouri de furtună se ridicase, dar se retraseră iarăș; o pâclă groasă se lăsase peste castelul regal din Berlin.

Principele zăbovise la masă mai mult ca de obiceiu. Singur nu știa cum s'a întâmplat; dar i se păru că nu are destul aer în încăperile palatului. Se plimba deci cu pași mari în sus și în jos prin odăile sale; mișcarea, își spunea el, are să-i facă bine.

Dar de data asta nici acest mijloc nu izbuti să-l liniștească. Acum îl străbăteau fiori, acum i se părea că i se aprinde sângele în vine. Se hotărî, în sfârșit, să se culce; se desbrăcă și porunci să se stingă luminările, zicând totuș servitorului său să aprindă două lămpi de noapte și să le pună pe cămin. Apoi ceru să fie lăsat singur; spera să adoarmă în curând.

Dar, ca nici odată, îl cuprinse un fel de groază de care cerca în zadar să scape. Somnul nu venea; sângele îi clocotea în vine. Clopotele din turnurile Berlinului bătură ceasurile douăsprezece.

De odată se auzi un freamăt ciudat în horn. Era un freamăt și un fâșiit, care îl făcu să creadă că o cucuvae căzuse pe gura hornului. Prințul băgase de seamă de mai multe ori că asemenea pasări de noapte se rătăceau câte odată din grădina zoologică de lângă castel. La lumina lămpilor se încredință îndată, că o pasăre întrase în odaie prin gura hornului. Căci dinaintea grătarului, unde se făcea focul, stătea o dihanie, o pasăre mare — dar o astfel de făptură cum nu mai văzuse el nici odată. Nu era cucuvae, nici șoim și nici vultur: semâna mai degrabă cu un corb, era însă cu mult mai mare.

Adunarea dela Iablanița.

Duminecă, în 9 Iulie nou, s'a ținut o adunare poporală în comuna din graniță, *Iablanița*, (și nu în Mehadia, cum era proiectată). Adunarea a fost cercetată de câteva mii de oameni și a decurs în mod impunător.

Prezidentul adunării, dnul Dr. Ioan Sârbu, a rostit cuvinte calde la adresa fruntașilor sosiți din depărtări. A dat apoi cuvântul oratorilor, cari au vorbit despre votul universal și despre proiectele militare. Au cuvântat poporului domnii: Dr. I. Suciu, Dr. Al. Morariu, țăranul I. Văsii din Satul-mic, Dr. G. Gârda, Dr. V. Bontescu, Dr. I. Marșeu, V. Goldiș, Dr. Aur. Vlad și Dr. St. C. Pop.

Adunarea a votat cu însuflețire următoarea *moțiune*:

Aderenții partidului național român din cercul electoral al Caransebeșului, întruniți în adunarea poporală la Iablanița în 9 Iulie n. 26 Iunie v. 1911:

constată, că sistemul de guvernament inaugurat în Ungaria la 1867 susține și astăzi acea politică de distrugere, care bazându-se pe esclusivismul de rassă și clasă, încătușeză forțele adevărate ale acestei țeri și în special face imposibilă validitarea politică și culturală a poporului;

constată cu durere, că și actuala ocârmuire a țerii desconsideră nu numai drepturile firești inalienabile ale poporului român, ci nesocotește chiar și cele mai elementare îndreptățiri ale limbii și obiceiurilor poporului român;

protestează cu toată hotărârea împotriva acestor stări de lucruri și pretinde necondiționata respectare a intereselor de esistență națională ale poporului român din Ungaria, — pretinde ocrotirea imparțială a intereselor economice ale țărănimii române și reclamă pe seama poporului român în proporția jertfelor de sânge și avere, care le aduce pentru susținerea țării și mărirea monarhiei, cuvenitul drept de cuvânt în cârmuirea țerii;

cer introducerea fără amânare a sufragiului universal, egal, direct, secret, fără restricțiuni tendențioase și cu votarea în comune, precum și o arondare dreaptă a cercurilor electorale, ținându se seamă de relațiunile de naționalitate ale populațiunii din patrie, ca astfel fiecărui popor din țară să-i fie dată putința a trimite în dietă deputați în raport cu numărul său;

protestează împotriva tendenței de a amâna și a lua dela ordinea zilei această reformă, fără de care este cu neputință să se poată inaugura un regim adevărat democratic, singurul, care ar corăspunde esigențelor unei desvoltări firești și sănătoase a țerii în plină consonanță cu interesele de viață ale popoarelor, cari împreună constituesc acest stat;

reclamă deplina garantare a libertăților publice, asigurarea liberului exercițiu al drepturilor cetățenești și escluderea radicală a tuturor acelor practice nelegale și anticonstituționale, cari instăpânindu-se asupra întregului curs al vieții publice au otrăvit morala cetățenească și patriotismul;

regretă, că până acum nici un fapt de guvernament nu a dovedit, că ocârmuirea țerii ar tinde în mod serios ori leal, să ducă la împlinire împăcarea națională și constată, că așa zisele inițiative de împăciuire ale unor bărbați de stat maghiari, cari recunosc și dânșii deja, că chestiunea de naționalități este azi chestia de cea mai vitală importanță pentru Ungaria și că dela fericita soluție a acestei chestiuni depinde viitorul Ungariei, — numai atunci o să poată întimpina din partea popoarelor nemaghiare cuvenita încredere și prevenire, dacă în loc de a încerca cu apucături paliative vor contribui sincer la promovarea în evoluția politică a patriei a acelui mult dorit punct de întoarcere radicală în tratamentul chestiunii de naționalități, la acel punct, când prin fapte neîndoioase să se dee dovadă, că ocârmuitorii sunt pătrunși de adevărul, cumcă justa și mulțămitoarea și astfel singur posibila soluție a chestiunii de naționalități în Ungaria, numai și numai în spiritul sincerei păci și deplinei egalități de drepturi a popoarelor, care constituesc țara și a adevăratei libertăți naționale, se poate înfăptui, până ce forțarea și pe mai departe a unei suprematii artificiale, saturate de nenorocitul spirit al esclusivismului de rassă, va duce țara și întreaga monarhie spre prăpastie;

iar privitor la proiectele nouă militare își esprimă credința, că parlamentul actual în urma structurii sale nu poate fi chemat să pună această nouă sarcină asupra poporului, care este formal esclus din legislație — și chiar în interesul armatei și al monarhiei protestează împotriva năzuinței de a introduce și în armată practicele de maghiarizare în socoteala limbii și a ființei naționale a celorlalte popoare, care toate împreună susțin și apără această monarhie, în fine își esprimă aderența neclintită la programul național român și depun deplina lor încredere în comitetul central al partidului, accentuând totodată necesitatea imperativă a celei mai strânse solidarități și a acomodării tuturor aderenților sinceri ai partidului unei stricte discipline de partid.

Din România.

Inchiderea Sfântului Sinod.

Membrii Sf. Sinod al României s'au întrunit Sâmbătă în ultima ședință din sesiunea actuală. Ședința a fost prezidată de I. P. S. Sa Mitropolitul primat Atanasie Mironescu. La ședință au luat parte și dnii C. C. Arion ministrul cultelor și D. Boroianu, administratorul Casei bisericii. După îndeplinirea formalităților obișnuite I. P. S. Mitropolit primat Atanasie a ținut o cuvântare, mulțumind membrilor sinodului pentru hotărârea de achitare, și dorind ca biserica noastră să iasă învingătoare din greutățile ce au venit asupra-i. Toți membrii sinodului, precum și ministrul de culte, au felicitat pe I. P. S. Sa pentru achitare și i-au sărutat mâna. Dl C. C. Arion a cetit apoi decretul de închidere a sesiunii sinodale.

*

Demisia Mitropolitului Atanasie.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Atanasie Mironescu a plecat Luni la Sinaia, iar Marți dimineața la orele 11 a fost primit în audiență de Maiestatea Sa regele Carol.

Puțin mai nainte dl Titu Maiorescu, președinte ad-interim al consiliului, fusese primit de suveran.

In timpul de audiență I. P. S. Sa Mitropolitul a comunicat regelui, că este hotărât să demisioneze. Regele a primit demisiunea.

Textul acestui act este, în întregime, următorul:

Sire, Am căutat în toată viața mea să urmez drumul cel drept, împlinindu-mi conștiincios datoria și silindu-mă să slujesc cu osârdie și credință bisericii, țării și tronului.

In timpul din urmă, în turburarea ce amenința să sdruncine Sf. noastră biserică, am crezut de datoria mea să stau neclintit la postul meu și să apăr prestigiul bisericii și al scaunului ce ocup.

Cu aceasta socotesc, că trebue să se încheie rolul meu.

M'am oprit la ideea aceasta cu adâncă mâhnire; fiindcă am avut totdeauna cea mai mare râvnă de a sluji bisericii, căreia am închinat cu drag toată puterea mea de muncă și toată viața mea. Dar, sunt covârșit cu totul de suferințele și amărăciunile ce am îndurat.

De acea, cu cel mai profund respect Vă rog, Sire, să binevoiți a primi demisiunea mea din demnitatea de Mitropolit Primat, ce, din mila lui Dumnezeu și cu voia țării și buna primire a Maiestății Voastre, ocup în biserică.

Rămân pururea recunoscător Maiestății Voastre pentru atâtea dovezi de bunătate ce mi-ați arătat în timpul păstoriei mele ca Mitropolit Primat și mai înainte ca Episcop.

Câte zile îmi va mai dărui milostivul Dumnezeu, voi înălța la scaunul îndurării Sale rugăciuni fierbinți pentru sănătatea și îndelungarea vieții Maiestății Voastre, a Maiestății Sale Regine și a întregii familii Regale.

Nu mai puțin mă voi ruga pentru propășirea și mărirea patriei, precum și pentru pacea și înflorirea Sf. noastre biserici.

Sunt, cu cel mai profund respect, Sire, al Maiestății Voastre prea plecat și prea supus servitor

28 Iunie 1911.

† Atanasie Mitropolit Primat.

Din despărț. „Asociațiunei“.

Convocare.

P. T. Membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ din desp. Abrud-Câmpeni, precum și toți sprijinitorii causei culturale se invită a participa la adunarea cercuală ce se va ținea Dumineca în 30 Iulie n. 1911 la orele 11 a. m. în școala confesională gr. or. română din comuna Abrudsat cu următorul

Program:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării cercuale.
3. Raportul despre activitatea comitetului cercual, raportul cassarului și statorirea budgetului pe 1911/12.
4. Alegerea unei comisiuni pentru incassarea taxelor și înscrierea de membri noi.
5. Disertațiuni poporale, anunțate directorului cu 5 zile înainte de adunare.
6. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor.
7. Alegerea a 2 delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“ la Blaj.
8. Verificarea procesului verbal și încheerea adunării.

Din ședința comitetului cercual, ținută la 19 Iunie 1911.

Romul Furduiu direct. desp. *Demetriu Goia* secret. desp.

Conferențele învățătorești.

Invățământul economic în școala poporală

de *Ioan Pascu*, înv. în Codlea.

Una dintre cele mai izbitoare deosebiri dintre un popor cult și unul mai puțin cult este hrana lui. Cu cât un popor este pe o treaptă culturală mai înaltă, cu atât vom găsi la el o bucătărie mai bună, și invers. Igiena și experiența ne învață, că numai un corp bine hrănit este capabil de o muncă intensivă, și că numai din o hrană substanțioasă și bine pregătită își poate corpul omenesc extrage forțele necesare pentru muncă. Deasemenea e știut că corpul omenesc negăsind destule substanțe nutritoare în nutremântul dat lui, se consumă însuși pe sine și, că numai un nutremânt bine pregătit și gustos se poate mistui ușor. Un om hrănit rău, nu e nici odată bine dispus, muncește în silă, mașinalicește și fără multă cugetare.

Fie-cine dorește să fie bine dispus, dacă nu se poate totdeauna, baremi din când în când; și dacă hrana nu-i poate da acestă bună dispoziție, își ia refugiu la rachiu. E constatat, că cea dintâi și mai mare cauză a alcoolismului este lipsa de hrană bună. Bea omul ca să aibă poftă și să poată mânca orice, însă dela un timp îi trebue atâta alcool, pentru ca să-i vie pofta de mâncare, încât adoarme flămând, cu sticluța dinainte. Bețivul e gata, ear urmările le știm cu toții.

Astăzi când pentru a putea trăi se cere o muncă intensivă, cu trupul și cu mintea, și când alcoolismul se întinde tot mai mult în poporul nostru, ni se impune a căuta toate mijloacele pentru a deprinde poporul la un nutremânt mai bun și mai rațional. Dacă vom pune însă o bucătăreasă, cât de bine pricepută, să ne pregătească mâncări gustoase fără nici un fel de zarzavat, ne va răspunde, că nu se poate, căci el dă aroma și bunul gust oricărei mâncări; ear dacă vom consulta o carte de igienă asupra însemnătății legumelor ca nutremânt, vom găsi că în nici unele dintre alimente nu se află sărurile nutritoare în așa măsură și așa de potrivit combinate și deci asimilabile, ca în legume. Ear asupra însemnătății sărurilor și influinței lor asupra formării oaselor, creerului, nervilor și preste tot asupra întregului corp, precum și asupra funcționării diferitelor organe nu mai încape nici o îndoială. Dintre toate alimentele omenești mai multe săruri nutritoare conține: mazărea, fasolea, ovăsul, spănacul și nucile. In 100 gr. de mazăre găsim: hidrate de corbon 52 gr, albumin 23 gr. săruri nutritoare 3 gr., grăsime $1^1/_2$ gr., apă 15 gr., materii nemistuibile 6 gr. (după Dr. Anna Fischer Dückelmann). Vedem deci că nu numai săruri, ci toate substanțele necesare nutririi le aflăm în legume. Cu toate acestea, importanța lor constă mai mult în conținutul lor de săruri. Dr. Lasmann zice, că sărurile sunt asimilabile în corp numai din combinațiuni organice, ear despre varză carfiol, salată etc. Dr. Anna Fischer Dückelmann în cartea de aur a femeilor zice: „Din cauza conținutului potrivit de săruri nutritoare și fibre toate vărzoasele influințează tot așa de bine asupra calității sângelui, cât și asupra funcționarii intestinului, dacă s'ar consuma din ele mai mult și mai regulat, multe din boalele cronice de sânge n'ar putea obveni“. — Iar ceva mai departe vorbind despre lipsa de grădini și despre cultivarea defectuoasă a lor zice: „Urmarea acestei defectuoase cultivări a grădinilor și a consumării de legume este, că poporațiunea consumă numai nutremânt unilateral, în care precumpănesc mai cu seamă cartofi și carnea rea, alcoolul și cafeaua, ca iritamente, nu lipsesc. E clar că în astfel de împrejurări cu tot aerul curat și cu tot ținutul bogat în păduri, totuși obvin stări bolnăvicioase“.

Din acestea putem vedea, nu numai că legumele dau gust bun diferitelor mâncări, ci că ele însile sunt nutremântul cel mai sănătos, gustos și eftin. Este deci de mare însemnătate pentru popor a-l deprinde cu cultivarea legumelor.

Pentru a putea găsi mijloacele prin cari să putem îndemna poporul a cultiva legume, trebue să căutăm mai întâi, cari sunt causele, pentru cari nu le cultivă? Delăturate causele, scopul este aproape ajuns.

O causă însemnată, pentru care poporul nostru nu cultivă legumele îndesjuns, este nepriceperea de-a le întrebuința și de-a le prețui ca aliment.

Pasărea stete o clipă nemișcată, apoi își desfăcu aripile și ocoli în sbor odaia de câteva ori. In panoplia de lângă pat atârnau câteva pistoale; prințul puse mâna pe unul și voia să tragă în pasăre. Dar numai decât își schimbă gândul. Impușcătura ar fi pricinuit cea mai mare tulburare în palat. Atârnă deci arma la locul ei, nu strigă nici pe servitorul, care dormia în camera de alături, și începu să urmărească în tăcere mișcările ciudatului oaspe.

Curioasa pasăre se opri din sbor fără de veste. Se așeză pe o masă, care era aproape de patul lui Frideric Wilhelm și unde prințul avea obiceiul să-și lase pălăria princiară, bastonul și sabia. Așa făcuse și astăzi.

Și iată că tainica pasăre se prinse cu ghiarele ei tocmai de pălăria prințului de coroană, lovind agrafa acesteia cu ciocul ei ascuțit și căutând parcă s'o desprindă.

In vreme ce însă prințul urmărea mișcările pasărei, se deschise fără de veste ușa camerei, unde se găsea garderoba prințului. Și ce să vezi! Minune peste minune!

Din cămară năvăliră șase pitici, toți cu bărbi lungi și cărunte. Dar ce însemna aceasta? Erau îmbrăcați în niște strae la fel ca strămoșii germanilor când purtau doliu, pălării și mantale lungi, albe, peste care le cădea până la picioare un zăbranic supțire. Fiecare avea în mâna dreaptă câte un par. Cu arma aceasta amenințară ei pasărea neagră care ciupea cu îndârjire cocarda dela pălărie, și văzând că nu pot s'o alunge de acolo, năváliră asupra ei cu toții.

„Care va să zică, există duhuri!“ — își zise prințul și un fior de spaimă îl străbătu văzând lupta disperată a piticilor cu încăpățînata dihanie. Abia acum se hotărâ Frideric Wilhelm să cheme pe servitorul său. Acesta apăru numai de cât. Dar cum deschise ușa dela iatac, un vânt rece cutreieră iatacul și par'că intrase în pământ atât piticii cât și pasărea.

Servitorul însă găsi pe stăpânul său foarte tulburat; prințul de coroană era plin de nădușeală și tremura. Frideric Wilhelm povesti îndată ce văzuse. Servitorul căută, nu e vorbă, să liniștească pe prințul și să-l încredințeze că totul a fost un vis numai; acesta însă răspunse, că știe să deosebească un vis de un fapt adevărat. La urmă fu chemat doctorul și prin îngrijirile lui, prințul se refăcu sănătos. Totuși regele Wilhelm I a susținut totdeauna, că arătarea aceasta e un fapt adevărat și că n'a fost amăgit de o simplă nălucire...

Nu mai încape îndoială, e vorba de o stare bolnăvicioasă în care se găsea fiul de împărat. Totuși această arătare ciudată poate avea un înțeles mai adânc.

La germani pălăria au fost din vechi vremuri semnul sau simbolul puterii — în împrejurarea aceasta simbolul maiestății regale. Corbul sau pasărea de noapte este icoana acelor puteri necurate, care căutau să roadă „stânca de bronz“, pe care după cum spusese odată principele de coroană, voia el să întemeieze regalitatea. Și dușmani cari o săpau pe ascuns erau destui. Piticii sunt duhurile ocrotitoare ale casei Hohenzollern.

Cam în felul acesta ar fi trebuit să explice această arătare vre-un tălmaciu, dacă ar fi fost întrebat; dar principele era un om temător de Dumnezeu și care pentru nimic în lume n'ar fi călcat poruncile sfintei scripturi.

Domnia lui a fost luminoasă și netulburată de vedenii. Nici chiar „zâna albă“ nu se mai ivi în castelele din Berlin, câtă vreme ținu domnia acestui mare rege, și aceea a fiului său și mai mare ca dânsul. Cu toate acestea oamenii din vremea aceea povestesc despre oare cari semne rele, ce s'ar fi arătat în cele din urmă zile ale vieții sale.

Se spune astfel, că în ajunul morții sale calul său favorit, care până atunci fusese sănătos și teafăr, a fost găsit mort în grajd.

Dacă ne vom da puţin seama asupra hranei ţăranului nostru, nu vom face constatări chiar triste. Ţăranul nostru, în general vorbind, se nutreşte cu alimente destul de nutritoare: laptele, brânza, ouăle, carnea şi legumele nu sunt streine în bucătăria ţăranului şi tocmai acestea sunt cele mai de seamă alimente omeneşti, pe lângă pâne şi mămăligă. Aşadară asupra materiei din care se compune hrana ţăranului n'avem mult de obiecţionat, cu atât mai mult vom avea însă de obiecţionat asupra pregătirii şi variaţiunii acestora. Sunt timpuri, când ţăranul nostru se nutreşte aproape numai cu un fel de mâncare, d. e.: In dulcele Crăciunului se hrăneşte aproape numai cu carne de porc; în postul Paştilor e sesonul fasolii verzi s. a. m. d. Impărţirea aceasta nu corespunde cerinţelor igienice. Nici un aliment nu conţine materiile nutritoare în raportul cerut de corpul omenesc; iar corpul asimilează numai ceea-ce îi este necesar şi într'un raport hotărât. Dintr'un nutremânt bogat în albumin de la o vreme nu mai estrage decât atâta albumin, câte săruri, hidrocarbure şi grăsime îi poate da în raport cu albuminul; ce e prea mult nu-l foloseşte. Nutrindu-ne deci numai cu un fel de nutremânt, o mare parte din substanţele sale nutritoare vor rămânea nefolosite, ceea ce pentru corp este un neajuns, ear pentru noi o pagubă. Deci combinarea raţională a nutremântului şi variaţiunea lui este o cerinţă cardinală pentru nutrire. Diferitele alimente trebue să se întregească împrumutat.

(Va urma).

Donaţiuni.

(Urmare.)

Pentru fondul jubilar de 25 de ani dela înfiinţarea şcoalei civile de fete cu internat a Asociaţiunii, au intrat încă următoarele donaţiuni dela binevoitorii şi absolventele acestei şcoale:

Virginia Manta n. Stănilă 5 cor., surorile Aurora şi Eugenia Barbu 20 cor., Victoria Cornean m. Dr. Budinţian 10 cor., Elisaveta Florea 5 cor., Alexandrina Iancu 3 cor., Margareta Barbul 5 cor., Gabriela Popovici 8 cor., Octavia Perian 3 cor., Elena Coca 10 cor., Aurelia Pop n. Cosma 20 cor., Elena Roşca 5 cor., Elvira Bobicescu n. Răuţ (100 Lei) 94·70 cor., Meletie Răuţ, prof. în R.-Vâlcea (100 Lei) 97·40 cor., Ana Seltea (curs compl.) 7 cor.; Dela concertul jubilar din 28 Iunie 1911 a intrat 264·14 cor., Silvia Piso 3 cor., Constanţa Broşu 5 cor., Lucreţia David m. Dr. Micşa 10 cor., Eleonora Lobonţiu (cl. IV civ.) 3 cor. 17 fil., Ana Creţu (cl. III. civ.) 6 cor. 84 fil.. Anuţa Todea 45 cor., Cornelia Stoica 20 cor., Adelina I. Vulcu 25 cor., Livia Ille (cl. III. civ.) 9 cor. 52 fil., şi Lucia Hosszu (cl. IV. civ.) 2 cor. 74 fil. — Cu suma precedentă: 3,622 cor. 63 fil. şi o acţie à 200 cor.

Direcţiunea şcoalei exprimă profundă mulţămită şi roagă onor. redacţiuni ale ziarelor române să reproducă această dare de seamă.

(Va urma.)

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

In senzul circulariului Preav. Consistor Arhidiecezan Nr. 1846 Şcol. a. c. convoc la conferenţa tractuală învăţătorii şi catiheţii gr. or. români din acest tract pe Vineri şi Sâmbătă în 14 şi 15 Octob. v. a. c. în biserica de aici.

Program:

1. Vineri la 2 ore, după chemarea duhului sfânt, deschiderea conferenţei.
2. La apelul nominal se prezentează darea de seamă în scris, despre activitatea extraşcolară, de fiecare învăţător, care se predă comisiuni de 3
3. Constituirea conferenţei.
4. Cetirea resoluţiunii consistorale nr. 12.115 Şcol. 910.
5. Alegerea comisiunii de trei pentru alegerea temelor conferenţei viitoare.
6. Disertaţiune, despre Manualele din religie şi cele mai bune cărţi de metodică a religiunei, de Ilie Beleuţă, prof., catihet la gimnaziu şi şcolile străine din Făgăraş, recensent Vincenţiu Monea, înv., Toderiţa.
7. Despre educaţiunea religioasă în şcoală şi biserică etc. (vezi circ. consistorului nr. 1846 Şcol. a. c.), de Vincenţie Grama, paroh şi catihet în Răuşor, recensent Il. Comşa, învăţ. din Mândra.
8. Darea de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în 1910/11, de I. Paicu, rec. N. Bologa.
9. Studiu asupra materialului cl. I. din religie după plan 909 sau 1911, de Ioan Drugă şi o lecţie practică pro cl. I.
10. Studiu asupra materialului din religie cl. I., de G. Vas, paroh.
11. Studiu asupra materialului din religie cl. III., de Mateiu Răduleţ, paroh, catihet şi o lecţie practică pentru cl. III.
12. Studiu asupra materialului din religie pentru cl. IV., de Lazar Sbârnaciu, după planul de învăţământ 1909/911.
13. Studiu asupra materialului din religie pentru cl. V.—VI., de Alex. Popa, paroh catihet şi o lecţie practică.
14. Raportul comisiunii de trei asupra activităţii estraşcolare a învăţătorilor şi presentarea programei conferenţei viitoare. Recensent la studiu de sub pt. 9 din program este Chirion Adămoiu, învăţător; la cel de sub p. 10 Vasile Muşat, paroh şi catihet; la cel de sub p. 11 Iosif Martin, paroh şi catihet: la cel de sub p. 12 Nicolae Bărbat, învăţător; la cel de sub p. 13 Iosif Caţavei, paroh şi catihet în Lisa.

Făgăraş, 12 Iunie 1911.

Nicolae Borzea
protopop.

NOUTĂŢI.

Serbătorirea dela Braşov. La banchetul de adio, organizat Miercuri în onoarea distinsului profesor al şcolilor braşovene, *Andrei Bârseanu*, s'a întrunit în restaurantul „Transilvania“ un public ales şi numeros, ca să-şi manifesteze sentimentele de simpatie şi admirare pentru un iubit dascăl si fruntaş al neamului. Faptele multe şi frumoase ale sărbătoritului au fost scoase la iveală atât de părintele protopop Dr. V. Saftu, care a prezidat banchetul, cât şi de ceilalţi oratori ai sării. Au cuvântat dnii: V. Oniţiu, A. Vlaicu, N. Bogdan, R. Frateş, I. Lengeru, cărora într'un discurs mai lung şi emoţionant li-a răspuns dl Bârseanu, închinând păharul în onoarea şcolilor noastre braşovene. A fost o serbare dintre cele mai reuşite.

*

Dela cassa arhidiecezană. Dl Dr. *Ioan Pop*, medic colonel militar în pensie, a solvit cassei arhidiecezane 100 cor. pentru fondul cultural arhidiecezan şi 50 cor. pentru catedrală.

*

Dela Asociaţiune. Sub conducerea dlui *A. Bârseanu*, vicepreşedinte, s'au întrunit astăzi Vineri secţiunile ştiinţifice literare ale Asociaţiunii. Şedinţele secţiilor urmează.

*

Pentru nenorociţi. Maiestatea Sa a dăruit 100.000 cor. pe seama celor nenorociţi prin cutremurul de pământ dela Kecskemèt.

*

Vilegiatură. Secţiunea „Sebeş“ a reuniunii carpatine ardelene organisează şi în vara aceasta, în lunile Iulie şi August, o circulaţiune regulată între Sebeşul-săsesc şi colonia dela *Bistra*. Trăsura pentru oaspeţi şi escursionişti pleacă în fiecare Marţi şi Vineri dimineaţa la orele 6 din Sebeş, dela prăvălia negustorului Ioan Rilki şi soseşte la Bistra pe la orele 7 seara. Taxa de persoană (pentru nemembri ai reuniunii) este 7 cor. 80 bani, sau 11 cor. pentru un bilet tur şi retur, valabil opt zile.

*

Jubileul unui internat. Internatul orfelinat, întemeiat de Reuniunea femeilor române din Braşov, şi-a serbat Dumineca în 9 Iulie n. jubileul de 25 ani ai activităţii sale. Serbarea s'a început cu serviciul divin oficiat în biserica Sf. Adormiri în cetate, şi s'a continuat în sala festivă a gimnaziului nostru. Prezidenta, dna *Maria B. Baiulescu*, în cuvântarea de deschidere, a făcut istoricul înfiinţării internatului, arătând însemnătatea aşezământului pentru cultura naţională română a femeilor. O eleva a recitat poezia de A. Bârseanu, *Orfana*, după care profesorul dl *A. Bârseanu* a rostit un discurs despre necesitatea înfiinţării unei şcoli civile româneşti de fete în Braşov. A vorbit apoi părintele protopop Dr. V. Saftu. Câteva coruri, executate de elevele internatului, au terminat serbarea jubilară.

*

Prelegeri poporale. Despărţământul IV. „Sebeş“ al Asociaţiei organizează în vara aceasta un ciclu de prelegeri poporale pe satele din împrejurime. Prelegerile se ţin în următoarele comune: Câlnic Săsciori, Cut (16 (Iulie Vinţul de jos (23 Iulie), Laz (30 Iulie), Şugag (2 Aug.), Răhău (6 Aug.), Loman (13 August), Căpâlna (19), Strugar (20), Petrifalău (27 Aug.), Pianul de jos (3 Sept.). Vor ţinea prelegeri domnii: Dr. Seb. Stanca, A. Cosciuc, Ios. Goia, G. şi A. Tatar, Dr. A. Moga, Eug. Pecurar, Dr. D. Stefan, Dr. E. Curta, A. Ludu, Dr. N. Lazar, A. Duvlea, I. Ghişe şi C. Oancea.

*

Profesura lui Apponyi. Ministerul de culte şi instrucţiune publică anunţă concurs pentru ocuparea catedrei universitare de drept public ungar la facultatea juridică din Budapesta. Concursul publicat însemnează, că ministrul respinge propunerea consiliului universitar de a chema pe Apponyi la ocuparea acestei catedre. Apponyi a declarat unui raportor ziarist, că nu va lua parte la concurs.

*

Tablou de fotografii. Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român îşi va ţinea în luna lui August c. adunarea generală jubilară la Blaj. Din acest rar prilej, despărţământul Blaj luând în programul sărbărilor şi aranjarea unei expoziţii culturale a Blajului şi voind a prezenta în icoană fidelă trecutul Blajului, — a hotărât să expună într'un tablou fotografiile tuturor bărbaţilor distinşi, ieşiţi din şcolile Blajului, precum şi productele activităţii lor pe tărâmul literar. In şirul acestora se va da loc cuvenit şi acelora, cari au contribuit la ridicarea aşezămintelor culturale din Blaj.

*

Bani falsificaţi tot mai circulează şi în oraşul nostru. Organele dela poliţie înştiinţează publicul să fie băgător de samă la falsificatele de nickel şi argint. Monetele acestea sunt mai uşoare, mai şterse, mai puţin lucitoare, decât cele veritabile. — Ministrul de finanţe dă un premiu de o mie de coroane persoanei, care va mijloci arestarea falsificătorului acestui tip de monete.

*

Inundaţiuni. Ploile din zilele trecute au pricinuit răvărsarea apelor în număroase ţinuturi, atât în Ardeal, cât şi în Bucovina şi România. Oltul a inundat toate locurile dela Şepşi-Sângeorgiu şi a făcut în sămănături pagube uriaşe. In Valea-Murăşului, dela Reghin până la Topliţa, tot ţinutul dealungul râului este sub apă, s'au prăbuşit mai multe poduri de ale căilor ferate. — Apele Prutului au făcut mari stricăciuni în România şi Bucovina; s'au înecat în valuri şi câţiva oameni.

*

Promovare. Dl *Iosif Comes* a fost promovat la universitatea din Cluj doctor în ştiinţele medicale.

*

† Dumitru Dobre, student în clasa a şaptea gimn., în etate de 19 ani, după un morb îndelungat, împărtăşit cu sfintele Taine, a decedat Sâmbătă în 1 Iulie a. c. Il deplânge văduvul seu tată Vasilie preot, fraţii Ioan, învăţător, Vasilie, student, surorile Eleonora, Maria, Aurelia şi bătrânul seu moş Ioan Stănescu. Rămăşiţele pământeşti ale răposatului s'au înmormântat în cimiterul ort. rom. din Căpâlna. Odihnească în pace!

*

Meseriaşii sibieni şi catedrala. In Dumineciile şi sărbătorile din cursul lunilor de vară, când elevii seminarului „Andreian“ sunt în ferii, cântările liturgice în biserica catedrală le execută, ca si în anii trecuţi, bravul cor bisericesc al Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu, de sub conducerea zelosului dirigent *Candid Popa*. Această faptă creştinească a meseriaşilor noştri, prin care se contribue la ridicarea cultului dumnezeesc şi la edificarea credincioşilor noştri, este de toată lauda şi ar fi vrednică de imitat.

*

Şezătoare culturală aranjează despărţământul *Nocrich* al Asociaţiunii, Dumineca, în 23 Iulie n. în comuna *Săsăuş* la orele 11 a. m. Cu ocazia aceasta dl A. Cosciuc va ţinea o conferenţă despre albinărit. Comitetul invită prin aceasta pe dnii viceprezidenţi ai agenturilor despărţământului a participa la întrunire cu cât mai mulţi fruntaşi din comunele lor. Comunele aparţinătoare sunt: Alţina, Bendorf, Chirpăr, Cornăţel, Fofeldea, Cichindeal, Ghijeasa-inf., Ghijeasa-sup., Hozman, Ilimbav, Marpod, Nocrich, Nucet, Răvăşel, Săsăuş şi Vurpăr.

*

Străinii în Japonia. Conform datelor mai nouă, în anul trecut au vizitat Japonia 12 mii de străini, cu deosebire americani, englezi şi ruşi.

*

Mehanicii Monda şi Stanciu, cu bogate cunoştinţe în branşa lăcătuşeriei, câştigate într'un lung şir de ani în străinătate, au deschis de curând în Sibiiu (Viemarkt Platz Nr. 4., Târgul vechiu al vitelor) un atelier de reparaturi de: motoare, automobile, batoze, locomobile, mori, maşini speciale de sămânat, de secerat, de cosit, pluguri ş. a. Cum lucrările executate în atelierul mehanicilor noştri Monda şi Stanciu sunt solide, Reuniunea meseriaşilor români sibieni apelează în folosul lor la sprijinul publicului nostru din Sibiiu şi împrejurime.

*

Monografia comunei Ilia-murăşană. Dl Victor Tordăşianu, originar din Ilia-murăşană, cu prilejul sărbărilor culturale ţinute la Sf. apostoli Petru şi Pavel în comuna numită, a oferit despărţământului „Asociaţiunii“ de acolo 50 cor., drept contribuire la un premiu care să se decearnă pentru cea mai bună monografie a comunei Ilia-murăşană.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de moţi aplicaţi la meserii, dl *P. Săbău*, cleric, a administrat cor. 9·21, dăruite de clericii: Ambrosie Suciu, Alex. Fugătă, Leon Blaga, Vas. Oana, Vas. Popa, George Dămian, Valer Puşcariu, Silviu Andreica, Oct. Stoichiţa, Nic. Iosof, Victor Iacob, Const. Medrea, Pav. Streulea, Horia Filipescu din curs III., V. Stoicanea, N. Vidrighin, Iosif Pop, din curs II., câte 20 bani; Vasile Petrascu, Simeon Turtea, Dorift Şuteu, Ioan Chiş, din curs. III. câte 30 bani; Aurel Popa 25 bani, N. Lazar 40 bani, din curs III.; Iuliu Bogdan, Ioan Magda şi Eug. Saftu, din curs II., câte 50 bani; Damaschin Ioanovici, Petru Chirca, din curs II., câte 1 cor. şi N. N. S. 40 bani; mai departe Dr. Cornel Popescu, protopresb. (Haţeg), 5 cor.; Costi Popp, funcţionar la „Albina“, 4 cor.; Vasile Duma, protopresb. (Cetatea de piatră), George Ciupe, par. (Baba), Wilhelm Auerlich, fotograf, câte 1 cor.; George Maier par. (Topliţa) 2 cor.; Ioan Dura, sodal lăcătuş, 20 bani. Cu interesele de cor. 2·72, capitalizate, starea fondului e cor. 883·67. Pentru prinos aduce sincere mulţămite, pentru comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: *Victor Tordăşianu*, prezident.

*

Petrecere în Reghin. Direcţiunea băncii poporale „Cerbul“, cu concursul tinerimii române din Reghin şi împrejurime, organisează o petrecere de vară, Joi în 10 August n. în pavilonul din parcul oraşului Reghin. Preţul intrării: de persoană 2 cor., de familie 4 cor. Inceputul la 8 ore sara.

*

Petrecere în Săcădate. Corul ţăranilor din Săcădate invită la *concertul* care-l va da Dumineca, în 16 Iulie st. n. 1911, în şcoala română greco-orientală din Săcădate. Inceputul la orele 7 şi jum. sara. După concert urmează dans. Preţul de intrare: De persoană loc. I. 1 cor. 80 fil., loc II. 1 cor., loc de stat 60 fil.

*

Petrecere în Ocna. Direcţiunea băilor din Ocna-Sibiiului aranjează Sâmbătă, în 15 Iulie n. 1911, în salele dela băi un *concert* împreunat cu dans, la care se invită publicul. Intrarea 2 cor. de persoană, 5 cor. de familie. Inceputul la orele 9 seara.

Cărţi şi reviste.

Transilvania. Revista Asociaţiei a apărut Nr. III. pe Mai şi Iunie 1911 cu următorul cuprins: Iosif Popoviciu: Monografia comunei Şeghişte. Oct. C. Tăslăuanu: Organizarea economică a ţărănimii. Dr. Onisifor Ghibu: Contribuţii la istoria şcoalelor noastre. E. Hodoş: Descântece din Bănat. Eugen Gagyi de Etéd: Documente istorice: Regulatio Dioeceesis Transilvanicae Disunitae anno 1805. Oct. C. Tăslăuanu: Bibliografia publicaţiunilor româneşti din Ungaria pe anul 1910. Insemnări: Inscripţii romane necunoscute în proprietatea Muzeului Asociaţiuni, de Niculae Sulică. Revoluţia lui Horia, de Oct. C. Tăslăuanu. Partea oficială: Procese verbale: Şedinţa VII a a comitetului central, ţinută în 18 Mai 1911. Şedinţa a VIII-a comitetului central, ţinută în 17 Iunie 1911. Ilustraţiuni.

*

Luceafărul. Nr. 13—14, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: O. C. T: Grigorescu. Şt. O. Iosif: Cântecele mării (poezie). Em. Gârleanu: „Viaţa e un vis:“ I. Borcia: Sonete (poezie). I. Chiru Nanov: Ţiganul. Maria Cunţan: O mamă sfântă. Note de drum (poezii). Livia Rebreanu: Intinde-mi mâna (poezie). D. N. Ciotori: Poveste nouă. A. Călugăru: Barcarolă (poezie). P. Pădure: Cântec (poezie). Romul Vuia: Cântec (poezie). V. Ciofiec: Păţania lui Lazăr. Dări de seamă: Ilarie Chendi: Eugeniu Stefănescu-Est: Poeme; C. S. Făgeţel: Copiii Nopţii. T.: C. Mikszát: Cavalerii, trad. de L. Rebreanu; I. Mateiu: Preoţimea românească-ardeleană în veacul al XVII-lea. Cronică: Anul al X-lea. Daţi-ne monografiile scriitorilor noştri. Ţărănismul literar în discuţie. Dl Grigorovitza. Alexandri şi Grénier. Studii ştiinţifice. Şcoala „Asociaţiunii“. Un poem de C. Negruzzi. Scrisori inedite de Niţă Popovici. Turneul Bârsan. N. Iorga. Un umorist ardelean. Hore şi chiuituri din Bucovina. Poşta Red. Bibliogr. Ilustraţiuni: Grigorescu: Portret, Bâlciu la Bacău, Intoarcerea dela bâlciu, Ovreiu din Galiţia, Aşteptându-l, La păşune, Gânduri de primăvară.

49
27
76+2
1529
606
212

CONCURS.

Pentru liferarea de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat numărul 2 și 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de vițel.
6. Carne de porc și
7. Unsoare de porc, toate de prima calitate pentru alimentarea alor 220—250 elevi dela seminarul arhidiecezan teologic-pedagogic gr.-ortodox român din Sibiiu în anul școlar 1911/12.

Doritorii de a reflecta la vreuna din acestea poziții, să-și înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor., și sigilate, până în 29 Iulie (11 August) inclusive la subscrisul unde vor afla mai deaproape și condițiile speciale pentru încheierea contractului, precum și alte informații necesare.

Ofertele întrate după terminul fixat în acest concurs, nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese și dela culină.

Sibiiu, în 10 Iulie n. 1911.

Aurel Popovici
(229) 1—3 econ. sem.

Licitațiune minuendă.

Parohia gr.-or. **Rodbav** (Nádpatak) dă în întreprindere zidirea unei sale de învățământ în licitația ce se va ținea în *23 Iulie a. c. st. n. la 2 oare*, în edificiul școalei române din loc.

Prețul de strigare 1800 cor.

Condițiile se pot vedea la oficiul parohial.

(239) 1—2 **Petru Cațaveiu**
paroh.

„Albina“
institut de credit și de economii în Sibiiu

Publicațiune.

In sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulațiune cu ziua de 30 Iunie 1911 face . . . . K 9.340,000·—

2. Pretenziunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . „ 11.172,631·04

3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . „ 41.992,579·—

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea scrisurilor fonciare este de . . . „ 500,000·—

acesta e indus în cont separat și plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	4,200·—,	Sorți de stat din 1860 cu 4%,
„ „	5,800·—,	Obligațiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„ „	5,000·—,	Sorți de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„ „	1,400·—,	Sorți de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„ „	5,000·—,	Obligații cu premii de ale institut. austr. priv. de credit fonc. cu 3%,
„ „	84,000·—,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes-Central-Sparcassa cu 4½%,
„ „	18,200·—,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Comercial-Bank cu 4½%,
„ „	100,000·—,	Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%,
„ „	110,000·—,	Obligațiuni comunale Pester ung. Comercial Bank cu 4%,
„ „	200,000·—,	Obligațiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„ „	4,000·—,	Acțiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 6 Iulie 1911.

(242) 1—1 *Direcțiunea.*

Nr. 260/1911. (188) 1—3

Concurs.

Sistemizându-se în parohia Vurpăr (cl. II) post de capelan cu drept de succesiune, pe lângă parohul Ioan Stanca, prin aceasta, se escrie pentru acel post concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Capelanul va beneficia de jumătatea tuturor venitelor parohiei specificate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pe lângă restricțiunile reglementare spre a cânta și predica resp. celebra.

Alba-Iulia, 28 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu sinodul parohial (§. 6. Reg. pentru parohii).

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 377/protop. 1911. (232) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala confesională din **Moșna** tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor. și anume: 290 cor. din cassa bisericei; 5 stânjini de lemne de foc computați în 100 cor., un pământ arător I. clasă aproape de comună computat în 108 cor. și 592 cor. dela stat.

b) Cuartir în natură în edificiul școalei și grădină, quiquinalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de regul. școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești deobligat fiind cel ales a conduce cu elevii școalei, eventual cu tinerimea adultă cântările liturgice în Dumineci și sărbători, a conduce școala de repetiție și a propune economia practică în grădina de pomărit. Cei cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți și pentru înființarea unui cor cu tinerimea adultă, va primi remunerație deosebit de salarul învățătoresc.

Mediaș, în 26 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopresb.

Nr. 132/1911. (238) 1—3

Concurs.

La școalele centrale gr.-or. române din **Brașov** sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) La școala reală un post de profesor pentru catedra de matematică și fizică.

b) La școala comercială superioară un post de profesor pentru catedra de maghiară și germână.

Concurenții își vor adresa petițiunile lor Eforiei școlare și le vor însoți de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religiunea gr. orient.
2. Atestat de maturitate.
3. Atestat medical.
4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiunilor bisericești-școlare și regulamentelor în vigoare și la caz, că Eforia școlară va pretinde, să deobligă a propune și la celelalte școale, cari stau sub administrația ei.
5. Pentru concurenții de sub *a*) diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, iar pentru cei de sub *b*) diploma pentru școalele comerciale, conform regulamentului ministerial din 1895.

Intrucât concurenții nu ar avea încă diploma de profesor, vor avea să alăture cel puțin atestatul despre depunerea examenului fundamental și absolutorul.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor.; pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar annal de 1800 cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual: pentru cel dela gimnaziu 2400 cor., iar pentru cel dela comerciale 2800 cor., apoi cinci cvincvenii de câte 200 cor. și bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, tot din cinci în cinci ani, cu câte 100 cor. mai mult, până la suma maximală de 800 cor.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 23 Iunie 1911.

Romulus Dogar secretar. **Dr. V. Saftu** prezident.

Lucrare de reparație.

Pentru localul școalei confesionale gr.-ort. din **Gurarâului**, se dau lucrări de măsărit, pleuerit, zidărit, zugrăvit și văpsit în suma de 2500 cor. prin licitație publică în total sau în parte în ziua de **10/23 Iulie a. c.** la 11 ore a. m. în localul școalei.

Comitetul își rezervă dreptul a alege dintre oferenți pe cel care-l va crede mai potrivit.

Ofertele pot fi verbale sau în scris.

Preliminariul și condițiunile speciale de licitație se pot vedea la oficiul parohial din loc.

(240) 1—2

Nr. 344/1911. (241) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Romoșel**, din tractul Orăștiei, devenită vacantă conform rezoluțiunei consistoriale Nr. 3485 bis. 1911 se escrie concurs cu termin de 30 zile, socotite dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au de a subșterne rugările de concurs instruite cu documentele prescrise pentru parohia de clasa a II-a în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral și cu încuviințarea acestui oficiu se pot prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 27 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresbiter.

Nr. 115/1911. (231) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională gr. or. din **Alba-Iulia-Maieri** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 500 cor. dela Venerabilul Consistoriu Arhidiecezan, 200 cor. din repartiție, 400 din cantorat, cuartir în natură 20 cor. relut de grădină.

La cuincuenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de cinci ani la această școală.

Dela concurenți se cere să aibă cunoștințele muzicale pentru a putea conduce și instrua corul deja existent și a conduce copiii la biserică în toate Duminecile și sărbătorile.

Concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale, înzestrate cu toate documentele necesare în terminul deschis la oficiul protopresbiteral.

Informatiuni mai detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Alba-Iulia, în 19 Iunie v. 1911.

Florian Rusan pres. com. par. **Mihaiu Cionca** notar.
Văzut: **Ioan Teculescu**
protopresbiter.

Nr. 121/1911. (237) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II lea de învățător la școala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, pe baza înaltului ordin conzistorial din 18 Maiu a. c. Nr. 6019 Școl., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental cor. 1000, dela cassa bisericii, solvibili în rate lunare, cuartir în natură și grădină.

b) Dela concurenți se cere, pe lângă cualificațiunea legală, să mai aibă și dexteritatea de a înființa, resp. a conduce corul bisericesc existent de adulți, pentru care e în perspectivă o remunerație deosebită, și a instrua și pe școlari răspunsurile liturgice.

La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după serviciul de 5 ani la această școală.

Concurenții vor așterne, pe lângă suplicile concursuale instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis, oficiului protopresb. al Devei și atestat recomandator pentru dexteritatea în conducerea corului și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a face cunoștință cu poporul.

Hondol, 26 Iunie v. 1911.

Petru A. Mihuț m. p. par., prez. com. par. **Ioan Câmpean** m. p. notar.

ad. Nr. 317/1911.

Deva, 28 Iunie 1911.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter.

Nr. 448/1911. (234) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din **Câmpuri-Surduc**, protopresbiteratul Ilia-Murășană se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Tel. Rom.“

Salarul 1000 cor. solvibili numai dela biserică ca susținătoarea școalei, cvartir corăspunzător în edificiul școalei, grădină pentru legumi.

Dela concurenți se cere să aibă cunoștință muzicală, și să conducă și instrueze corul bisericesc, ceeace prin declarație făcută în petițiune, ori acluze să se facă evident, documentându-se și aptitudinea sa. Va instrua și școala de repetiție. Cei apți în a conduce orhestră sunt preferiți.

Petenții își înaintează cererile oficiului protopresbiteral concernent, și se vor prezenta, — până la alegere, — în comună pentru a fi cunoscuți că vor putea satisface celor poftite.

Oficiul protopresbiteral al tractului Ilia-Murășană în conțelegere cu comitetul parohial.

Ilia-Murășană, la 21 Iunie 1911.

Z. Mureșian
protopresbiter.

---

ad Nr. 314/1911 (236) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională română gr.-or. din **Vărmaga** (tract. Devei) se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual: 1000 (una mie) coroane plătibile din repartiția dela popor.

Cuartir și lemnele de lipsă se dau în natură.

Doritorii de-a ocupa acest post au a-și așterne documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Au apoi a se prezenta în comună pentru a-și arăta dexteritatea în cântări. Cei apți a conduce cor cu tineretul vor fi preferiți.

Vărmaga, 24 Iunie 1911.

Filimon Ioan not. com. par. **Nicolau Duma** par. prez. com. par.

Deva, la 28 Iunie 1911.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter.

Frumseța.

Dorința cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, și spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, își spoește obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumsețească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat și de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia și Germania) a îmbărbătat pe mulți oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurățeniile de piele**, cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunțele** etc. Se înțelege, aceasta nimănui nu i-a reușit, căci secretul producțiunei **Cremei-Margit** îl cunoaște excluziv numai inventatorul și fabricantul, care și păzește acest secret, prin aceea, că tot singur pregătește acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiași; pregătirea ei e conștiențioasă, din care cauză și efectul ei e repede și sigur. Admoniem deci damele, a-și spoi obrazul cu fel și fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat și de medici renumiți din Anglia, Francia și America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios și bun pentru susținerea frumseței**. Acest renumit mijloc de frumseță e **Crema-Margit** a lui **Földes**, care deja după o întrebuințare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feței, pistruele, petele de ficat, sgrăbunțele, roșața de față și mâni le depărtează, iar feței îi împrumută frumseță ideală, împrospătare și tinereță. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra-Margit** (albă, roza, și crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite și separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes**, farmacist în Arad.

Depozit central în **Sibiiu** (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummler, Pissel & Schmidt; în **Agnita**: Wilhelm Fröhlich; în **Sighișoara**: A. W. Lingner; în **Mediaș**: Iosif Obert.

[132 a] 5—8

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, **Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.**

Anul LIX. Sibiiu, Marți 5/18 Iulie 1911. *Nr. 70.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de trei ori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8210 Bis.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile pentru primire la cursul teologic în seminariul arhidiecezan sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan până inclusive în 2/15 August, 1911. La cerere să fie alăturate în original următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate dela o școală medie din patrie.
3. Atestat medical despre starea sanitară.
4. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, vidimat și de oficiul protopopesc.

Sibiiu, 1/14 Iulie, 1911.

Consistorul arhidiecezan.

*

Nr. 8209 Școl.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile pentru primire la cursul pedagogic în seminariul arhidiecezan sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan până inclusive în 2/15 August 1911. La petițiuni să fie alăturate în original următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu despre clasa IV. gimnazială, reală sau civilă.
3. Testimoniu dela medic despre starea sanitară.
4. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, vidimat și de către oficiul protopresbiteral.

Sibiiu, 1/14 Iulie, 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Idei îndrumătoare pentru preoți

de Vasile Gan, protopresb.

III.

Deosebirile dintre preotul modern și preotul bătrân se fac și mai evidente din cele ce urmează.

Preotul bătrân trăia dela popor și se însuflețea de idealele poporului. Diregătoria și-o ținea de sfântă, și servea altarului din convingere. In vremile mai nouă pare a se fi schimbat ceva în obiceiuri.

Toată lumea a condamnat și condamnă pornirea, ca politica să conducă biserica lui Hristos. Unde bisericii i s'a luat putința de a se desvolta liber, în direcțiunea principiilor fixate de Intemeietorul ei, de regulă s'a întronat anarhia. Pentru că a silui conștiințele, e lucru nu numai imoral, dar împreunat și cu reacție.

Cârma țărei noastre a făcut și ea lucru bun pentru preoțime când, spre a-i îndulci soartea, i-a votat întregire la salar din vistieria țării. Nu am cunoștință, și aș păcătui foarte, afirmând că în dosul ajutorului de stat zace ceva tendență politică... Un fel de captatio benevolentiae tot este în ajutor. Poporul în judecata sa simplă — primirea ajutorului a cualificat-o și continuă a o cualifica de felonia preoțimii.

Icul e fin, nu-i vorbă, dar e vârât între turmă și păstor. Acolo unde preotul are antagoniști, unde și ziaristica face mare capital politic și asaltează cu fel și fel de epitete preotul, care se întâmplă a vota cu contrarii neamului, icul poate crește și desbinarea dintre turmă și păstor poate fi fatală.

Fatalitate și mai tristă poate aduce, adeverindu-se la preot a doua alternativă, care îl deosebește de înaintași și care se exprimă așa: *lipsa de convingere și însuflețire pentru carieră.*

Atât de multe se pot spune în ce privește vocațiunea, încât povestea nici n'ar mai avea sfârșit. Mulți din tineri îmbrățișează preoția din ceva interese familiare, ori că facultățile spirituale nu-i cualifică pentru altă carieră. De sine înțeles, sila morală se observă în curând. Poporul încă cunoaște îndată astfel de preot și se și rostește asupra lui cam așa: Preotului îi ședea mai bine, dacă purta sabia, nu sf. Evangelie! Preotul nostru trebuia să se facă advocat, samsar etc., nu preot!

Cele mai multe inconveniente și conflicte urmează de aci; pentrucă preotului fără vocațiune de regulă nu-i prea pasă de lucrul la care îl obligă chemarea de preot, ci se îndeletnicește bucuros cu ceea ce-i aduce venit material și corespunde firei sale.

Câte murmure înfundate nu însoțesc pașii cutărui preot! De câte ori nu trebue să fie martor al hulelor și epitetelor infamante ce i se dau!....

Dacă e să-mi rostesc judecata asupra acestor două momente, de cari preoțimea veche a fost cu totului străină, și n'a cunoscut relele ce rezultă din acele, apoi alt sfat mai nimerit nu pot da preoților, decât să se ferească a *da motiv la scandale în popor.*

Scandalagiul e detestat de toată lumea cu simț bun, cu atât mai detestat trebue să fie preotul cu rele purtări.

Politica activă și expusă — după a mea părere — nu e pentru preoți, căci actele politice aduc crize, de cele mai multeori nelipsite de ascuțișuri personale, și nu corăspunde demnității de preot a-și face cal de bătae persoana sa. Persoana preotului trebue să fie mai presus de patimile omenești. Sunt destule terene deschise pentru muncă liniștită pe seama preotului, și fără a se amesteca în valurile urâte ale politicei militante. Câte câmpii nu are de umblat preotul pe terenul școlar, cultural, religios, economic, literar ș. a. Acolo să se desvoalte și să fie folositor bisericii, patriei și neamului său, și să lase elementului laic arenele luptătorilor politici.

Au fost timpuri istorice, când preoții au trebuit să fie „cu crucea în frunte“, și poate vor mai fi. Nu pornirile sublime le am eu în vedere, militând pentru părăsirea terenului steril politic. Am în vedere luptele ce se dau mai mult pe tema efemerităților ca cele ce se desfășoară chiar acum sub ochii noștri, târând multe persoane preoțești în noroiul patimilor. Preoților *neconvinși* le-aşi zice: Ispitiți-vă! Căutați a concorda procedarea cu înalta dignitate de preot! Iar dacă nu sunteți în stare, — lăsați diregătoria celor puțini ce vreau și pot lucra în via Domnului! E mai fericită o biserică, dacă are numai 10 preoți convinși, decât aceea care îi numără cu sutele și cu miile, și la care numai numărul, massa, nu însuflețirea, trage în cumpănă.

Cine pășește pe cariera aceasta, dinainte are a fi dumerit, că e următorul Apostolilor, cari au suferit martiriu pentru biserică. Intr'adevăr! Dacă despre un diregător politic ori civil se zice, că a îmbrățișat cariera numai de dragul pânei, nime nu-l osândește; pentrucă toată lumea știe, că diregătorul din chestie deaceea a asudat, deaceea a spesat din greu pela școli, ca să-și asigure o poziție oarecare în societate. Preotului însă, când lăcomește la stole mari, când se folosește de toate ocaziile ca să stoarcă bani, toată lumea îi strigă: Iuda! Și oricât am strâmba din nas noi preoții, oricât am declara judecata opiniei publice de nedreaptă, în cele din urmă tot trebue să ne dumerim, că dreptatea e pe partea ei. Are drept opinia publică, pentrucă numai preotul îndeplinește chemare apostolească per eminentiam, — alți dire-

---

FOIȘOARĂ.

Sibiiul.

De *Silv. Moldovan.**)

Sibiiul (germ. Hermannstadt, ung. Nagyszeben) este oraș vechiu, fondat de Sași în secl. XII, curând după sosirea acestui popor german în Ardeal.

Sașii au venit la noi din ținuturile Rinului; partea cea mai mare a venit în timpul domniei regelui Ungariei Geza II. pe la mijlocul secolului XII., între anii 1141—1161.

Ei s'au așezat în masse mai mari în părțile sudice ale țării, afară de țara Oltului, unde era populațiune română număroasă (terra Blacorum et Bisserorum), apoi pe valea Târnavei-mari și în partea nord-ostică a Ardealului (Bistrița). Cete mai mici s'au resfirat și prin alte locuri, pe la Alba-Iulia, Cricău, Vinț, Aiud, Turda, Cluj ș. a. Prin locurile aceste însă Sașii în parte mare s'au maghiarizat. Geza II. și regii următori au dat Sașilor privilegii și drepturi însemnate. Sub scutul acestora ei au progresat, s'au îmbogățit, și-au creat instituții culturale și și-au păstrat naționalitatea până în zilele noastre, deși au fost înconjurați de Români, și în parte de Unguri.

Sașii sunt de origine germană, dar cu însușiri și instituțiuni proprii ale lor, cari s'au desvoltat în cursul veacurilor aici, pe pământul binecuvântat al Ardealului. Intocmirile lor publice au fost democratice, poporale. La ei n'a esistat nobilime, nici iobăgie, ci toți au fost cetățeni egali în viața publică. Sașii sunt conservativi, ca și Românii. Țin foarte mult la datinele lor și la tot ce au moștenit dela bătrâni și sunt statornici întru toate. O bună însușire a lor este hărnicia cu care întrec pe Români și pe Unguri, apoi cruțarea și moderațiunea. Acestor însușiri este a se atribui, că ei sunt oameni agonisitori și cu stare. Sunt economi și meseriași harnici; țarinele lor sunt foarte bine cultivate, casele și curțile bine îngrijite. Casele sunt chiar și pe sate zidite din piatră și cu coperișuri de olane (țigle), ceea ce se vede mai rar prin satele românești și ungurești. Sașii sunt foarte cu grije (circumspecți) în lucrurile lor, fie publice, fie private; oameni închiși la fire și neîncrezători în străini, și pentru aceea nu prea ospitali. Ei sunt în o măsură care care egoiști și au în vedere totdeauna mai mult interesul lor propriu. Țăranul sas nu se poate lăuda cu inteligență naturală deosebită, dar cu toate aceste Sașii sunt popor cult. Au întocmiri culturale și școale bune atât în orașe, cât și la sate și au o clasă inteligentă considerabilă. Numărul lor este în total cam de ¼ milion. Ei locuesc în 246 comune, dintre cari sunt puține curate săsești, în cele mai multe locuesc împreună cu alte popoare, dar în prevalență cu Românii.

După sosirea lor în Ardeal Sașii au pus temelia la mai multe orașe, cari esistă și azi, cum e Sibiiul, Mediașul, Sighișoara, Sebeșul, Bistrița, Clujul, Rodna ș. a.

Tradiția spune, că sosind o ceată de Sași pe șesul Țibinului, au implântat în pământ pe o înălțime de lângă râu două spade formând cruce și au jurat, că vor fi totdeauna credincioși țării, care i-a primit în sânul său, regelui și lor înșiși. Pe vârful acestei înălțimi au zidit o cetățuie, pe care au numit-o Cibinburg, adecă cetatea Țibinului. Cetatea Cibinburg este remarcabilă pentrucă dela ea și-a primit Ardealul numele german, Siebenbürgen și nu dela cele șepte orașe săsești, cum se credea mai nainte. Pe locul unde a stat cetatea primitivă, s'a zidit orașul Sibiiu, numit nemțește Hermannstadt, adecă orașul lui Hermann. Acesta se crede a fi fost unul dintre șefii lor.

Sibiiul se află așezat parte pe o terasă, ce se estinde până aproape de Țibin, parte jos în vale pe ambii țărmi ai râului. Partea de pe terasă a fost fortificată cu ziduri duble și bastioane puternice. La 1669 orașul era înconjurat cu 34 de bastioane. Din aceste și din ziduri s'au păstrat încă multe rămășițe. Mai bine sunt păstrate zidurile în partea sudică a orașului, spre promenadă, unde se află și trei turnuri vechi. Zidurile au fost făcute din cărămidă roșie și pentru aceea Turcii cari au asediat de mai multe ori Sibiiul, l-au numit „orașul roșu“. Sibiiul, oraș mare, fortificat și înfloritor a ajuns a fi cel dintâi între orașele săsești, și de pe timpul regelui Mateiu Corvinul deveni locul de frunte al Sașilor din Ardeal. Primarul Sibiiului era căpetenia poporului săsesc. Aici se întruneau representanții politici ai tuturor Sașilor (universitatea săsească) și aici au locuit cei dintâi superintendenți (episcopi) săsești, după ce Sașii au trecut la reformațiune. Sibiiul a fost în două rânduri capitala Ardealului, residând aici guvernul țării, întâiu în secolul XVIII. (1703—1791) și a doua oară în secolul trecut (1849—1865). Intre zidurile lui s'au ținut mai multe diete ardelene de însemnătate. Meseriile și negoțul orașului au fost în trecut în stare înfloritoare.

(Va urma).

---

*) Din cartea „*Ardealul*“, *Ținuturile de pe Olt*, apărută nu de mult, în editura librăriei Ciurcu din Brașov. O recomandăm de nou cu toată căldura cetitorilor noștri.

gători nu, iar apostolatul în sine invoalvă idealism. Idealismul trebue să aibă de sfânt nu câştigul material, ci *îndeplinirea datorinţei.* Lozinca lui e: Datorinţa înainte de toate!..

Intrunirea secţiilor dela Asociaţie.

— Dare de seamă. —

Vineri în 14 Iulie n. 1911 s'au întrunit în Sibiiu secţiile ştiinţifice-literare ale Asociaţiunii. Şedinţa plenară s'a deschis la orele 10 în sala Muzeului prin câteva cuvinte rostite de vicepreşedintele Asociaţiei dl A. Bârseanu, sub a cărui prezidenţie s'au ţinut şedinţele.

Au fost de faţă 18 membri ordinari şi mai mulţi membri corespondenţi.

La propunerea preşedintelui, membrii şedinţei îşi exprimă prin sculare regretele pentru pierderea membrilor Iosif Sterca Şuluţu din secţia istorică şi Aurel Bratu din secţia ştiinţifică.

Secretarul literar, dl O. Goga, ceteşte raportul anual.

Din acest raport reţinem următoarele:

Se relevează mai întâi pierderea suferită de Asociaţiune în anul din urmă prin răposarea membrilor Iosif Sterca Şuluţu preşedintele secţiei istorice şi Aurel Bratu membru corespondent în secţia ştiinţifică. Raportul apreciază în cuvinte potrivite lucrarea acestor doi membri dintre cei mai activi şi stăruie, cu privire la cel din urmă, ca Asociaţia să tipărească pe socoteala sa scrierile rămase pe urma lui.

Lucrarea comemorativă, menită a înfăţişa istoricul aşezământului nostru din prilejul aniversării de 50 de ani dela înfiinţare, va apărea la sfârşitul lui August în numărul festiv al *Transilvaniei* şi va cuprinde mai multe capitole, unde se vor arăta năzuinţele care au călăuzit Asociaţiunea în timp de o jumătate de veac; ear o monografie a instituţiunii va pregăti în timpul apropiat dl Andrei Bârseanu.

La premiul Andrei Mureşanu s'au prezentat următoarele lucrări: Informaţii literare şi culturale, 1903—1910, de O. C. Tăslăuanu; Ziaristica bisericească la români, studiu istoric de O. Ghibu; La cărările vieţii şi Seri albastre, povestiri de L. Bolcaş.

Pentru completarea sumei trebuincioase, cu scop d'a se ridica câte un bust lui Mihai Eminescu şi George Bariţ, raportul cere ca înaintea adunării generale din acest an să se lanseze un apel iscălit de toţi membrii secţiilor, solicitând ajutorul oamenilor de bine pentru înfăptuirea unui proiect, îmbrăţişat de altfel cu multă căldură de publicul românesc.

Privitor la reorganizarea secţiilor, despre care a mai fost vorba şi în anul trecut, se face propunerea d'a nu se mai susţinea actuala împărţire pe baza diferitelor ramuri de ştiinţă şi literatură, ci secţiile să se împartă după profesiuni, şi anume:

1. Secţia preoţilor,
2. Secţia învăţătorilor,
3. Secţia advocaţilor,
4. Secţia profesorilor,
5. Secţia medicilor, şi
6. Secţia funcţionarilor de bancă şi a agricultorilor.

Raportorul crede, că organizarea nouă a secţiilor va avea numeroase avantegii pentru Asociaţie. In legătură cu acest plan ar fi apoi să se reorganiseze şi revista *Transilvania.*

Pe seama ţărănimii noastre se cere să se înfiinţeze (mai exact: să se reînfiinţeze) o revistă culturală săptămânală, şi se face propunerea ca Asociaţia să editeze din partea sa o astfel de revistă.

In sfârşit raportul constată avântul îmbucurător luat de „Biblioteca poporală“ prin apariţia periodică şi prin ieftinătatea sa. „Biblioteca tineretului“, din care au apărut câteva numere bine primite, în vremea din urmă n'a mai fost sprijinită de publicul cetitor.

Ordinea de zi a şedinţelor, la propunerea secretarului literar, se stabileşte în următoarele:

1. Propuneri pentru completarea secţiilor.
2 Editarea lucrărilor rămase pe urma profesorului Aurel Bratu.
3. Apelul secţiilor pentru contribuiri la fondul ridicării busturilor Eminescu şi Bariţ.
4. Proiect de reorganizare a secţiilor.
5. Reorganizarea revistei *Transilvania.*
6. Editarea unei reviste poporale a Asociaţiei.
7. Fixarea conferenţelor din prilejul adunării generale.

Şedinţa cea mai de aproape se anunţă pe ziua următoare, Sâmbătă dimineaţa la orele 9.

Secţiile, după aceasta, ţin şedinţe separate.

*

In şedinţa plenară de Sâmbătă s'au cetit şi desbătut rapoartele celor cinci secţiuni. Dl Dr. I. Raţiu a cetit raportul despre lucrările secţiei literare şi o dare de seamă asupra cărţilor înaintate la premiul Andrei Mureşanu, făcută de dl Dr. Al. Bogdan. Dl Dr. I. Lupaş a raportat despre activitatea secţiei istorice, dl A. Vlaicu despre a secţiei ştiinţifice, dl I. Borcia despre cea şcolară, iar dl I. Simu despre cea economică.

Pe temeiul propunerilor făcute, şedinţa a hotărât următoarele:

1. Privitor la editarea scrierilor rămase după moartea membrului A. Bratu, să se pună aceste scrieri la dispoziţia secţiunii ştiinţifice, care va avea să facă o dare de seamă asupra publicării lor.

2. Apelul pentru contribuiri la înălţarea busturilor Eminescu şi Bariţ va fi compus de secretarul literar şi subscris de toţi membrii prezenţi ai secţiunilor.

3. Proiectul de reorganizare a secţiunilor după profesiuni se respinge; dar, pentru lărgirea cercului de activitate a acestor organe ale Asociaţiei, se decide modificarea unui paragraf din regulament, cu scop ca membri corespondenţi (în loc de 5) să poată fi aleşi în număr nelimitat, — asupra acestei hotărâri se va pronunţa adunarea generală proximă.

4. Revista *Transilvania* să se publice tot în condiţiile de până acum; îmbunătăţirile să se facă în măsura mijloacelor, de care dispune Asociaţie.

5. Foaia destinată pentru ţărănime, în considerare că esistă Biblioteca Poporală abia înfiinţată, şi având în vedere insuficienţa actuală a mijloacelor băneşti, să nu se întemeieze până în alţi ani.

6. Pentru adunarea generală jubilară dela Blaj se statoresc următoarele conferenţe: Despre *Ioan Maiorescu*, fost membru onorar al Asociaţiei, va ţinea un discurs comemorativ dl Dr. Ios. Popovici, din prilejul aniversării de o sută de ani dela naşterea regretatului bărbat; o prelegere literară va face dl O. Goga şi una economică dl A. Cheţianu.

7. Având în vedere, că lucrările dlor Tăslăuanu şi Ghibu, presentate la premiul Andrei Mureşanu, nu corăspund condiţiilor stabilite pentru conferirea acestui premiu, se esclud dela concurs. Şi considerând că povestirile Seri albastre şi La cărările vieţii, de dl L. Bolcaş, sunt lipsite de valoare literară, chiar şi stilul este adeseori defectuos, — premiul amintit nu se distribue anul acesta.

8. Completarea secţiilor se face în următorul mod: Dl Dr. *E. Dăianu* se proclamă ales membru ordinar în secţia istorică, dl Dr. *I. Sârbu* din Rudăria membru corespondent în aceeaşi secţie; în cea ştiinţifică se alege membru corespondent dl *I. Corbu*; în secţia şcolară: membru ordinar dl *Gh. Precup* (în locul dlui Gr. Pletosu, demisionat), şi dl *O. Ghibu* membru corespondent. Demisia dlui C. Diaconovich din secţia economică n'a fost primită; în această secţie se alege membru corespondent dl V. Osvadă.

S'au mai adus hotărîri: cu privire la tipărirea în a doua ediţie a Dicţionarului numirilor de localităţi de S. Moldovan şi N. Togan, şi cu privire la sistemizarea prelegerilor cu ajutorul schiopticonului.

Preşedintele, dl A. Bârseanu, ridică şedinţa la orele 12, cu un îndemn călduros la adresa membrilor de a se prezenta în număr cât mai însemnat la adunarea jubilară din August a. c.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Convocare.

Adunarea generală a despărţământului Lăpuşul unguresc al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ se convoacă pe 23 Iulie st. n. la 3 ore p. m. în Kápolnokmonostor şi se invită toţi membrii despărţământului precum şi sprijinitorii culturii poporului român la această adunare, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin directorul despărţământului.
2. Raportul comitetului şi al cassarului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru cenzurarea rapoartelor comitetului şi cassarului.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încassarea taxelor.
5. Alegerea a doi membri pentru reprezentarea despărţământului la adunarea jubilară din Blaj.
6. Propuneri şi închiderea adunării.

Lăpuşul-unguresc, la 12 Iulie 1911.

Gavril Buzura
dir. desp.

Vasile Duma
secretar.

Conferenţele învăţătoreşti.

Invăţământul economic în şcoala poporală

de *Ioan Pascu*, inv. în Codlea.

(Urmare).

Pentru a putea varia nutremântul însă, se recere a-l şti pregăti în mai multe feluri şi a şti conserva materialul din care-l pregăteşti preste tot anul. In privinţa aceasta însă stăm rău. Mâncările ţăranului nostru sunt cât se poate de simple ca pregătire: din brânză — bulz; din ouă păpară; fasolea — zamă şi frecată. Legumele le consumă aproape numai crude sau acrite, pentrucă ţăranca noastră n'are idee de mulţimea mâncărilor, gustuoase şi nutritoare ce se pot pregăti din legume cu puţină unsoare, brânză sau smântână, sau şi cu unt de lemn şi oleiu.

In Germania, Francia, dar mai ales în Elveţia sunt şcoale de menaj anume pentru clasa de jos. Şi într'adevăr tot atâta lipsă, dacă nu mai multă, au cei săraci de a şti pregăti bucatele, ca şi cei bogaţi; căci de regulă pătura mai săracă a poporului supoartă munca ce mai grea, şi din material eftin trebue să ştie pregăti şi combina bucate bune şi nutritoare. In şcoalele amintite fetiţele fac un curs de 3—6 luni şi învaţă atât combinarea raţională a diferitelor alimente, cât şi pregătirea lor, ca să fie nutritoare, bune şi eftine. Ar fi o mare binefacere pentru noi o astfel de şcoală, în care din fie-care sat câte 2-3 eleve să facă câte un mic curs de bucătărie. Acestea la rândul lor ar învăţa pe altele ş. a. m. d. Mi se va spune, că avem şi noi şcoale de fete, unde se propune arta culinară. Da, avem. Dar din acestea trag folos numai domnii, nici decum poporul de rând; ear dacă vom lua în mână o carte de bucătărie, vom găsi în ea numai reţete de adevărate mâncări domneşti, după care nu se poate lua şi nici n'ar fi bine să se ia ţărancele noastre.

Un lucru bun ar fi în privinţa aceasta o broşurică scrisă anume pentru popor, care să cuprindă mai multe reţete de mâncări simple şi descrierea esactă a pregătirii lor, şi nici decum tot felul de torte, marmelade, pastete s. a. Ear până atunci preotesele, învăţătoresele şi alte femei din pătura noastră cultă, să nu se ţină aşa departe de femeile de rând, ci să caute a învăţa, când pe una, când pe alta a pregăti câte o mâncare simplă, bună şi nutritoare, căci prin aceasta vor lucra de-adreptul la înaintarea neamului lor şi la întărirea vieţii lui.

E natural, că ştiindu-le folosi, ţăranca va simţi lipsa legumelor şi va căuta să le şi cultive; însă nepricepând cultivarea lor, va fi silită să se intereseze cum se cultivă?

Nepriceperea de a le cultiva este cea mai mare causă, pentru care poporul nostru nu cultivă legumele: căci deşi nu le ştie combina în multe feliuri de bucate, totuşi consumă destule legume, pe cari însă aproape pe toate le cumpără dela streini.

Intrând în unele grădiniţe de ale ţărancelor noastre, cari voesc din toată inima să cultive câte ceva, îţi vine să zimbeşti amar, când vezi straturile acelea strâmbe şi burtoase, numai cărări de oameni şi de găini, ear legumele, cari bietele au avut nenorocul să fie aruncate acolo, petrec în dolce farniente, clae pe grămadă, la umbra buruenilor. E natural, că punând crastaveţii cuib de cuib în depărtare de 20 — 25 cm, ear în cuib 6-8 fire, să avem numai frunze de crastaveţi şi nici un crastavete; şi tot aşa de natural e, că dacă vom pune un fir de patlagele şi-l vom lăsa în mila sfântului, netăiat, nelegat, nesăpat, vom avea numai o tufă, care ne'mpedecă, dar nu ne dă decât nişte gogoşele verzi şi amare.

Toamna, văzându-şi munca fără rod, biata ţărancă pune vina pe pământ, sau te miri pe ce; şi la anul, în locul legumelor, creşte cucută. Grădinile cele mai acomodate pentru cultura legumelor stau pustii, căci nu se fac legumele în ele, din causa — nepriceperii stăpânului.

Pentru alungarea acestei nepriceperi trebue multă muncă şi jertfă. Muncă, nu numai din partea învăţătorilor, ci şi din partea tuturor celor chemaţi In seminariile noastre instruării viitorilor învăţători într'ale grădinăritului nu i se dă destulă importanţă. Cum va putea un învăţător propune cu succes legumăritul, şi cum va putea cultiva în mod corespunzător grădina şcolară, care să fie model pentru poporul din comună, dacă el singur nu a învăţat şi nu se pricepe la aceasta?! In o oră sau două pe săptămână şi în decurs de nouă luni nu se poate învăţa şi agricultura şi viticultura şi pomărit şi legumărit, ori cât s'ar sili elevii şi profesorul. Pentru aceasta trebue 3 — 4 ani şi o grădină corespunzătoare, care să servească de model viitorului învăţător pentru crearea viitoarei lui grădini şcolare. Deci dela isvor să pornească apa limpede.

Cu un pic de bunăvoinţă însă îşi poate câştiga învăţătorul cunoştinţele de lipsă pentru cultura legumelor şi din cetire. Cărticelele pentru cultura legumelor scrise de F. Negruţ şi N. Maican dau fiecăruia indigitările necesare; ear după un an doi de esperienţă în grădina şcolară, fiecare va ajunge să poată cultiva în mod îndestulitor grădinile şcolare şi să poată propune elevilor cu succes acest ram al economiei.

Dar fie un învăţător cât de bine priceput în cultivarea legumelor, dacă nu va avea o grădină şcolară potrivită pentru aceasta, nu poate ajunge la nici un rezultat. Să vedem deci, ce se cere dela o grădină şcolară corespunzătoare, şi cari sunt causele, pentru cari grădinile noastre şcolare sunt mult puţin negligent lucrate.

Grădina şcolară să fie destul de mare, pământul să aibă calităţile fizice corespunzătoare, să fie bine închisă, ca să nu poată întra găini, sau alte animale domestice ori sălbatice în ea, să fie întru cât e posibil aproape de apă şi să nu aibă o posiţiune nordică sau nordvestică. In o grădină, care va întruni aceste cerinţe, se poate învăţătorul apuca de muncă, cu speranţă de reuşită. Durere însă, pe lângă, şcoalele noastre în puţine locuri găsim astari grădini; ba în unele locuri, deşi legea pretinde, nu le găsim de loc. In multe locuri grădina şcolară e locul de petrecere al găinilor vecinului, sau parcul de preumblare al epurilor şi purceilor, nefiind corespunzător închisă. Intr'o astfel de grădină nici învăţătorul cel mai cu tragere de inimă nu va putea face nimic, şi e destul un an, doi, de triste esperienţe, ca să-şi peardă pofta de muncă pentru totdeauna.

In alte locuri, de grădină şcolară pare că anume e ales un astfel de pământ, care altfel n'ar aduce susţinătorului de şcoală nici un folos: o coastă dosnică, un prundiş ş. a. Cu astfel de grădini nu putem ajunge la nici un rezultat şi autorităţile noastre şcolare ar trebui să intrevină cu toată autoritatea, pentru înfiinţarea de fapt pe lângă fiecare şcoală a câte unei grădini corespunzătoare şi bine închise.

In multe locuri usufructul grădinii şcolare jumătate este al susţinătorului de şcoală, ear jumătate al învăţătorului. In schimb susţinătorul dă învăţătorului uneltele necesare pentru lucratul grădinii şi procură unele lucruri. De aici isvorăsc o mulţime de neînţelegeri între învăţător şi susţinătorul de şcoală. Odată îi trebue învăţătorului una, altă-dată alta, ear comitetul bisericesc, sau epitropul, neînţelegând necesitatea procurărăii acelor lucruri — cearta e gata; ear urmarea — negligenţă în lucrarea grădinii şcolare. După părerea mea corect este, ca învăţătorul să ia usufructul, dar el să-şi şi procure tot de ceea-ce are lipsă şi, dacă este de dat ceva din usufruct, acela să-l dea acelor elevi şi eleve, cari s'au distins în studiul economiei şi în lucrul din grădina şcolară.

Având învăţătorul cunoştinţele de lipsă despre cultura legumelor, având grădină şcolară corăspunzătoare şi fiind usufructul al său, nu mai încape nici o îndoială, că se va sili fiecare, ca să facă din grădina sa şcolară o grădină de model; ear în caz contrar, cu drept să se judece de negligent.

Economia în şcoalele noastre poporale se propune într'o după amiazi, deci 2 oare pe săptămână în anul al V-lea şi al VI-lea. Deşi timpul este puţin, totuşi li se pot preda elevilor, şi mai ales elevelor, cunoştinţele necesare din legumărit practicând în grădina şcolară. Dar dela 12 ani, de când absolvă copila şcoala poporală, până la 18—20 de ani, când are lipsă ea singură de a cultiva legumele, este un interval de timp atât de mare, încât până atunci va fi uitat cu totul ceea-ce a învăţat în decurs de 2 ani în grădina şcolară. Ş'apoi cu siguranţă pot afirma, că despărţământul 5 şi 6 al şcoalei elementare nu-l ajung mai mult de 50% din totalul copiilor, cari au început de-odată şcoala. Prin urmare celelalte 50% rămân fără instrucţiune în economie. Atât pentru a micşora intervalul prea mare de timp dintre anii de şcoală şi dintre vârsta adultă, cât şi pentru a avea parte de instruarea în grădinărit şi acei elevi, cari n'au ajuns cursul al 5-lea şi al 6-lea, ar trebui să se pună cu mult mai mult pond pe economie în şcoala de repetiţiune. Durere, în multe locuri se negligă aproape cu totul şcoala de repetiţiune; iar în planul nostru de învăţmânt, pentru şcoala de repetiţiune, nici măcar cu numele nu e amintită economia. Şi tocmai aici se poate propune economia mai cu succes. Copii sunt mai mari, mai cu pricepere şi mai cu putere. Acum pot ei singuri să îndeplinească aproape toate lucrările în grădină, şi astfel îşi pot câştiga pe lângă o aprofundare şi amplificare a cunoştinţelor anterioare şi praxa şi desteritatea de lipsă. Fără a propune economia, şi în special legumăritul şi pomăritul şi în şcoala de repetiţiune, si fără a face în decursul anilor 13—15 praxă în grădinărit, grădina şcolară nu va avea nici o înrâurinţă decisivă asupra culturii legumelor, ci cel mult va folosi pentru intuirea diferitelor plante.

Un mare neajuns pentru propunerea economiei este şi faptul, că elevii nu cercetează şi peste vară grădina şcolară. Nu e destul, ca copilul să vadă cum se pregăteşte pământul, cum se samănă şi se grijesc plantele, când sunt mici; ci el trebue să vadă şi cum se desvoaltă planta până la fine.

De frumseţa plantelor sămânate şi îngrijite de el i se va bucura sufletul; voinţa i se va determina pentru continuarea cultivării lor, ca şi altădată să aibă astfel de plăceri; şi astfel fără mult îndemn va face şi acasă, ceea ce a făcut în grădina şcolii. Insă la noi lucrul acesta lipseşte cu desăvârşire. Deodată cu examenul de vară a încetat orice obligament faţă de şcoală. Grădina rămâne a învăţătorului ca ori şi care pământ al său propriu, fără a mai merita numele de grădină şcolară, iar elevii nu se aleg mai cu nimic.

In privinţa aceasta organele noastre superioare ar face un mare bine, dacă ar sili pe părinţi a-şi trimite copiii şi peste vară la grădina şcolii, după cum sunt siliţi elevii şcoalelor economice de repetiţiune prin ordinaţiunea ministrului de culte 2051/1894.

Lucrul acesta adevărat, că va întimpina multe greutăţi, totuşi imposibil nu e. D. e. Dumineca de dimineaţă, înainte de serviciul divin dela 5—7 ore, ar fi destul timp, ca elevii cel puţin să vadă cum a prosperat, ce s'a mai lucrat în săptămâna trecută şi ce are să se mai lucre în săptămâna viitoare. Şi nu cred, că ar fi un mare păcat, dacă şi Dumineca în decurs de o oră vor plivi sau săpa elevii 2—3 strătuleţe, sau vor culege câteva legume. Din propria esperienţă pot să spun, că elevele vin cu plăcere Dumineca de dimineaţă la grădină, mai ales dacă pot merge acasă cu o legumă, două; dar tot din esperienţă spun şi aceea, că sunt mulţi părinţi atât de mărginiţi, încât se indignează dacă copilul lui făcând praxă în grădina şcolară, sădeşte câteva cepşoare sau pliveşte câteva burueni din grădina, al cărei venit e al învăţătorului.

„Pue-şi *el* ceapa, că el o mănâncă“, şi o drastică înjurătură urmează. In privinţa aceasta ar face bine preoţii noştri să lumineze poporul, că cea ce se face, spre folosul lui se face, şi că învăţătorul e silit să purceadă astfel de către autorităţile sale. (Va urma).

Asociaţiunea în Maramurăş.

Prima noastră instituţie culturală, care în curs de 50 de ani a răspândit, după putinţă, lumină în aproape toate ţinuturile locuite de Români din ţara noastră, se pregăteşte cu zor pentru serbările jubilare ce se vor ţinea în zilele de 28, 29 şi 30 August n. a. c. în Blaj. Vechiul centru de cultură, din care au plecat în toate părţile cei dintâi propoveduitori ai cuvântului românesc, va adăposti în cele trei zile cete de cărturari de pretutindeni. Adunarea generală a Asociaţiunii din August va fi o sărbătoare a culturii româneşti dela noi, care, cu toate greutăţile ce-a întâmpinat, a luat un avânt îmbucurător şi impunător pe toate terenele. La sărbările din Blaj se va întrupa o clipă şi unitatea culturii noastre româneşti, căci, după cum se aude, vor veni şi mulţi fraţi din România si Bucovina, ca să-şi împreune inima şi mintea în munca şi lupta de redeşteptare a poporului românesc. Şi regretabil este numai faptul că din sinul acestei instituţiuni culturale, care ocroteşte pe toţi Românii, lipsesc fraţii din jurul Aradului şi Maramurăşului. In cursul vremii s'au făcut încercări de a încorpora şi aceste teritorii în cadrele Asociaţiunii, dar întotdeauna consideraţiile de patriotism şi separatism local au zădărnicit tendinţele de unificare ale instituţiunii noaste. Abia acum, la jubileul de 50 ani, a reuşit Asociaţia să pătrundă în Maramurăş. Comitetul central a încredinţat pe dl secretar Octavian C. Tăslăuanu să convoace şi conducă adunarea de constituire a primului despărţământ în Maramurăş şi anume a despărţământului Vişeu-Iza. Adunarea de constituire se va ţinea în ziua de 23 Iulie n. a. c. la orele 4 p. m. în Vişeul de sus. In aceeaşi zi, seara, trupa de sub conducerea dlui Aurel P. Bănuţiu va aranja în Vişeu o serată artistică. Sperăm că Maramurăşenii vor alerga din toate părţile, ca să ia parte la aceste sărbări culturale româneşti, unde vor avea prilej să asculte cuvântarea delegatului comitetului central al „Asociaţiunii“ şi pe artiştii trimişi de societatea teatrală.

Şi, dupăce primul pas de cucerire culturală ar fi făcut şi în Maramurăş, aşteptăm ca şi Românii din acest ţinut istoric să se apropie sufleteşte de ceilalţi fraţi ai lor.

NOUTĂŢI.

Vizitaţie canonică. Din Caransebeş se anunţă, că P. S. Sa *Dr. Miron E. Cristea*, episcopul Caransebesului, însoţit de P. C. Sa *Filaret Musta*, arhimandrit şi vicar episcopesc, precum şi de alte persoane bisericeşti, a plecat alaltăieri, Sâmbătă, la *Făget* unde în ziua următoare a sfinţit biserica de acolo. P. S. Sa va face apoi o vizitaţie canonică în tractul Făgetului.

*

Societatea pentru fond de teatru român. Comitetul acestei societăţi a ţinut zilele acestea câteva şedinţe sub presidiul vicepresidentului, a dlui V. Oniţiu, discutând noul plan de acţiune făcut pe temeiul statutelor modificate. La concursul publicat pentru premiul Dr. I. Mihu de 1000 cor. au fost înaintate 9 piese teatrale (7 originale) şi 9 piese de muzică. O comisiune se va pronunţa asupra valorii acestor lucrări.

*

Hirotesire. Dumineca trecută P. S. Sa episcopul Dr. Miron E. Cristea a binevoit a hirotesi întru protopresbiter pe părintele *Mihail Gaşpar*, fost diacon în Lugoj şi noul protopop al Bocşei. Instalarea se va face într'una din Duminecile viitoare.

*

Conferenţa interparlamentară din anul acesta se va ţinea la *Roma* pe la începutul lui Octomvrie.

*

Anunţ. Hotărârile comitetului electoral central al comitatului nostru asupra reclamaţiunilor înaintate în contra listelor provisorie ale alegătorilor dietali pe a. 1912 din oraşul Sebeşul săsesc şi din comunele Petrifalău, Pianul-de-jos, Mercurea, Gârbova şi Sălişte se pot vedea *din 20 până în 30 Iulie 1911* atât la oficiul vicecomitelui, cât şi în cancelariile magistratului din Sebeşul săsesc şi dela primăriile comunelor mai sus pomenite.

*

Examen de calificaţie învăţătorească la institutul pedagogic al Caransebeşului s'a ţinut Luni şi Marţi. Diploma de învăţători au obţinut 7 candidaţi, iar 6 elevi au fost îndrumaţi la examen de corigenţă în Decemvrie a. c. La examen a fost de faţă şi episcopul diecezan; din partea consistorului a asistat dl Dr. V. Branisce, iar din partea guvernului dl Dr. Ios. Siegescu.

*

Donaţiune. P. S. Sa episcopul Caransebeşului, Dr. Miron E. Cristea, a dat o mie de coroane pentru scopurile Reuniunii femeilor române din Lugoj.

*

Reducerea sărbătorilor. Capul bisericii romano-catolice a hotărât, ca unele sărbători care cad pe zile de lucru, au să se ţină în *Duminecile* cele mai apropiate ale săptămânii. Hotărârea aceasta priveşte deocamdată numai Roma.

*

Pentru votul universal. Socialdemocraţii din capitala ţării au făcut Miercuri sara o mare manifestaţie pentru votul universal şi împotriva proiectelor militare. Au luat parte la manifestaţie 15 mii de oameni. Nu s'a întâmplat nici un incident.

*

Distincţie. Primim următoarele: Dl Iosif *Micu* a fost decorat cu ordinul „Crucea serviciului credincios cl. I.“ Domnul Iosif Micu este fiul părintelui Iosif Micu paroh în comuna Feldioară (Braşov) şi funcţionar al ministerului de domenii din Bucureşti. Felicităm pe dl Micu la binemeritata distincţiune.

*

Excursionişti. Mai mulţi elevi ai liceului din Piteşti, conduşi de profesorul Iliescu, fac excursiuni în câteva oraşe şi sate din părţile noastre. Excursioniştii au vizitat Sibiul, Săliştea, Ocna, Răşinarul, Blajul, Avrigul, Făgăraşul şi Braşovul.

*

† Emilia Sămărghiţan, fiica precTului Petru Sămărghiţan din Cucerdea-română, a răposat în etate de 16 ani, la 13 Iulie 1911. Rămăşiţele pământeşti ale defunctei s'au aşezat spre vecinica odihnă în cimiterul de lângă biserica gr. or. rom. în Cucerdea, Sâmbătă, în 15 Iulie la orele 1 şi jum. după ameazi. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Nouă cale ferată. S'au început lucrările pentru construirea căii ferate Turda—Câmpeni—Abrud.

*

Licenţiat în drept. Dl *Mircea Russu-Şirianu*. fiiul regretatului publicist Ioan Russu-Şirianu, a trecut cu majoritate de bile albe ultimul examen la facultatea de drept din Bucureşti, obţinând diploma de licenţiat în drept. Dsa îşi va completa studiile la universitatea din Paris.

*

Anunţ. Oo. oficii parohiale sunt respectuos rugate să binevoiască a publica poporului, că Dumineca, în 10/23 Iulie a. c. biserica ort. română din Ilimbav vinde pe calea licitaţiunii iarba de pe un teritor de 300 jugăre, ce se află pe hotarul numit „Androchel“. Vânzarea la dorinţă se va face şi în bucăţi mai mici şi mai mari. Calitatea nutreţului e în cea mai mare parte de vite cornute. Pentru ceri e un favor binevenit de a-şi face aci nutreţ, şi dela 1 Septemvrie încolo a-l lua şi în arândă ca să-l păşunească. Ilimbav, în 29 Iunie 1911. Oficiul parohial ort. rom. *Ioan Alexandru*, paroh.

*

Oi nimicite. Optzeci de oi, care în săptămâna trecută erau mânate pe lângă linia ferată din apropierea Braşovului, s'au speriat de sgomotul unui tren accelerat şi au năvălit deadreptul sub tren: 38 de oi au fost total sdrobite de roatele vagoanelor.

*

In contra bolilor ereditare. In Suedia se pregăteşte un proiect de lege pentru oprirea dela căsătorie a indivizilor, cari sufer de boli ereditare. America şi în punctul acesta ne-a întrecut. In unele State unite n'au voie să se căsătorească idioţii, epilepticii şi beţivii recunoscuţi. In Michigan persoanele, care sufer de boli venerice şi se căsătoresc nainte de a fi deplin vindecate, pot să fie pedepsite cu temniţă până la cinci ani.

*

Clădirea cea mai înaltă. Intr'un congres ţinut de marii proprietari în Cleveland s'a făcut comunicarea, că un membru al reuniunii are să zidească o casă, care va întrece în înălţime tot ce s'a clădit până acum. Casa americanului va avea o sută de etaje şi va fi de 1200 urme de înaltă. Cea mai înaltă casă de până acum avea 55 de etaje şi o înălţime de 750 urme.

*

Inventatorul cloroformului. In Anglia s'a sărbat acum aniversarea de o sută de ani dela naşterea lui *Simpson*, inventatorul cloroformului. Când, într'una din zile celebrul chirurg Lister făcea o operaţiune asupra unui pacient adormit cu eter, Simpson a venit la ideea de a aplica un alt mijloc de adormire a pacientului, pentru a putea obţinea rezultate mai însemnate în chirurgie. Simpson este unul dintre binefecătorii omenirii: operaţiuni, care odinioară nu se puteau face, astăzi se execută uşor cu ajutorul cloroformului.

*

La fondul Episcopul Nic. Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Valeriu Pleşa, învăţăcel lăcătuş, 50 bani, Samuil Petraşcu, măsar (Paris), 1 cor., Sirian Coman, învăţăcel măsar, 36 bani; Nicolae Cado, paroh, (Pâclişa) 1 c.; Ioan Martin, învăţăcel măsar, 50 bani; din lădiţa învăţăceilor 1 cor. 47 bani şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani; iar *la legatul T. L. Albini* al acestui fond: pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Aurel Florian, preot militar pens. (Racoviţa), Petru Simtion, librar, din prilejul onomasticei şi I. Manta, paroh (Gurarâului), câte 1 cor. Starea legatului 106 cor.

*

Din istoria cutremurului. In ţara noastră se găsesc ţinuturi, unde cutremurele de pământ nu sunt tocmai rarităţi; bună oară: împrejurimea dela Agram, comitatele Timiş, Torontal şi Caraş-Severin. Cele mai însemnate cutremure în Ungaria au fost următoarele: în 1348, când 26 de oraşe au suferit sguduiri puternice în Ungaria de sus. La 1485 s'a întâmplat un cutremur în ziua, când Viena s'a închinat regelui Matei Corvinul. In 28 Iunie 1763 au căzut jertfă cutremurului 28 de vieţi omeneşti în Comorn. *Clujul* a suferit în 1786, când catastrofa a fost una dintre cele mai înfricoşate: s'au prăbuşit patru biserici, împreună cu bastioanele acestui oraş. Imprejurimea *Sibiiului* a avut parte de un cutremur, care s'a simţit până la Bucureşti în 26 Noemvrie 1829. Alte cutremure s'au ivit în 1858, 1868, 1879. In 3 Octomvrie 1880 s'au simţit sguduiri în mai multe localităţi ardeleneşti, iar în 8 Aprilie 1893 în părţile bănăţene. La Kecskemét şi împrejurimi în anii din urmă s'au observat adesea cutremure; dar nici unul n'a fost atât de violent, ca cel din anul acesta, care a lăsat urme aproape în fiecare casă din oraş.

*

Desminţire. Ni se scrie, să desminţim ştirea despre fidanţarea alesului de preot în Chezdi-Mărtănuş, Ioan Dan, apărută în nrul 61 al ziarului nostru.

*

Mulţămită. Buna creştină *Irina Luput* n. Hote a dăruit în scopul zidirii unei biserici nouă în Vălenii-Şomcuţii 200 cor., pentru care dar în numele credincioşilor şi pe această cale i se aduce mulţămită. Pilda bună să fie urmată! Vălenii-Şomcuţii, la 1/14 Iulie 1911. *St. Ghetie*, par. ort. rom.

*

Nouă fabrică de hârtie în Ardeal? Din Murăş-Oşorheiu se vesteşte, că se va înfiinţa în oraşul acela o fabrică de hârtie cu un capital de 7 milioane de cor.

*

Tragerea clopotelor. Este obicei din vechime, că la apropierea furtunii oamenii trag clopotele. In veacul al 18 lea era respândită credinţa, că tremurul aerului produs de sunetul clopotelor din turn împrăştie norii primejdioşi. Experienţa însă a dovedit contrarul: în cazuri nenumărate a trăznit în biserici tocmai pe vremea când se trăgeau clopotele. Deaceea autorităţile bisericeşti din Bavaria, din Bretagne şi din alte locuri au oprit tragerea clopotelor în vreme de furtună.

*

Serată în Şaroşul-săsesc. Comitetul parohial gr. or. român din Şaroşul-săsesc invită la Serata teatrală şi corală, ce se va aranja în 10/23 Iulie a. c., în edificiul şcoalei, din prilejul sfinţirii şcoalei gr.-or. române şi a adunării desp. Asociaţiunii din Ibaşfalău. Inceputul la 7 ore seara. Taxa de intrare: De familie cor. 3. De persoană cor. 1·20.

Concurs cu premiu.

(*Carte despre pomărit*).

Cu scop de a fi cât mai folositori obştei noastre de pretutindenea, care se îndeletniceşte tot mai mult cu cultura pomilor, încă la 13 Oct. 1910 publicasem concurs pentru *cea mai bună carte din pomărit*, în care să se dea îndrumările de lipsă în toate trebile pomăritului. Cerusem în concurs, ca cartea să se scrie în stil poporal spre a putea fi înţeleasă de oricare econom, doritor a cultiva pomi. Pentru lucrarea cea mai bună oferisem un premiu de cor. 100.

Cum în urma acestui concurs al nostru nu ni s'a prezentat nici o lucrare acceptabilă, ne vedem îndemnaţi a escrie din nou concurs între condiţiile de sus cu excepţia *sumei premiului*, pe care o urcăm la cor. 150.

Manuscriptul să se înainteze subscrisului comitet până în 25 Decemvrie n. 1911.

Apelăm la învăţătorii şi la alţi cultivatori de pomi ai noştri, să reflecteze la concursul de faţă.

Sibiiu, 7 Iulie 1911.

Comitetul central al Reuniunii rom. de agricultură din comitatul Sibiiu.

Pant. Lucuţa
president.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Poşta redacţiei.

Dlui I. Negreanu. Anunţul dv. s'a publicat în nrul 67 al ziarului nostru.

Şeica-mare. Ziariul nostru să trimite unui număr de cetitori mai restrâns, prin urmare ar trebui să vă adresaţi organelor de publicitate mai răspândite. De alt-cum dacă pregătiţi „broşură“, de ce mai alarmaţi lumea cu aviz-uri. In chestiuni de natura aceleia, care vă preocupă, mai puţină vorbă şi mai multă ispravă, să vă fie deviza.

Cărţi şi reviste.

Mary, roman de Björnson, traducere liberă de Dr. Horia Petra Petrescu, Arad, Tip. Diecezană, 1911. Un vol. de 192 pp. Preţul 1 coroană.

*

Anuarul institutului teologic şi pedagogic rom. gr. or. al diecezei Caransebeşului, pe anul şcolar 1910—11, publicat de direcţiunea institutului. — Cuprinde: Contribuţiuni la istoria şcolilor bănăţene, de Dr. Nic. Regman. — In institutul diecezan s'au înscris 29 elevi în secţia teologică şi 26 în cea pedagogică; la sfârşitul anului şcolar au fost cu totul 54 de elevi. Corpul profesoral constă din un director, 10 profesori şi un învăţător la şcoala de aplicaţie. Biblioteca profesorilor din secţia teologică conţine 919 volume, cea din secţia pedagogică 651 volume. Biblioteca tinerimii are 890 volume. La examenul de calificaţie învăţătorească s'au presentat 13 candidaţi.

Nr. 482. (244) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr.-or. române din comunele mai jos numite prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zerneşti** cu salariu fundamental 1000, relut de cuartir şi grădină conform legii.

Adausele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenţii vor avea să dovedească că pe lângă cualificaţiunea prescrisă de lege au şi cualificaţiunea musicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc.

Invăţătorul ales este dator se instrueze şi copiii dela şcoale de repetiţie, să formeze cu elevii şcoalei cor şi să cânte cu ei la biserică, iar când corul nu va cânta să ducă singur o strană în Dumineci şi sărbători fără altă remuneraţiune.

2. **Moeciul-superior** cu salar dela biserică 250 cor. iar 750 cor. se vor cere dela stat, cuartir şi ¼ jugăr grădină în natură, eventual relut de cuartir şi grădină conform legii.

3. **Fundata** cu salar dela biserică 120 cor., iar restul de 880 cor. se vor cere dela stat. Cuartir şi ¼ jugăr grădină în natură.

Concurenţii au a şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuţi poporului şi a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericeşti.

Zerneşti, în 24 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopres.

Concurse.

I.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr. ort. din **Băiţa** (lângă Deva) prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu fundamental 1000 cor., şi anume:

a) dela biserică	264	cor.,
b) dela comuna politică .	136	„
c) din repartiţie	400	„
d) dela Ven. Consistoriu .	200	„
	1000	cor.,
2. dela Bobotează cca . .	30	cor.,
3. dela Inmormântări cca .	20	„
total	1050	cor.

cuartir şi grădină în natură.

Dela concurenţi pe lângă cualificaţiunea legală se mai cere a înfiinţa cor bisericesc cu elevii şcolari, şi a conduce corul de adulţi deja existent.

Concurenţii sunt datori a propune economia practică în grădina şcolară.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Dumineca înainte de alegere în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare, în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Zarandului în Brad.

Băiţa, la 1 Iulie st. n. 1911.

George Drăgan par. pres. com. par. — **Nicolae Popica** notar al com. par.

Ad Nr. 370/1911. (235) 1—3

Văzut: **Vasilie Damian**
protopresbiter.

II.

Intr'una se publică concurs tot cu termin de 30 zile şi pentru postul de învăţător din **Blăjeni-Griş-Grosuri** cu salar de 1000 cor. din repartiţie, cuartir în natură şi grădină.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciu neântrerupt la această şcoală.

Cel ales va fi îndatorat a provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele din toate obiectele, între cari se înţelege şi religia, eventual în şcoala de repetiţie agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite în ordine la subsemnatul.

Brad, la 26 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu respectivul organ parohial.

Vasilie Damian
protoprebiter.

Nr. 460/1911. (233) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al tractului **Reghin**, se publică concurs cu termin de 35 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Reghin, după cum sunt cuprinse în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, şi cari mai deaproape se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral.

2. Dotaţiunea protopresbiterală normată prin concluzul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin concluzul Nr. 74 din 1907.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în terminul deschis Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Reghin, ţinută la 23 Iunie 1911.

Grigoriu Nicoară adm. protop. — **Zacharia Lupu** notar.

Nr. 580/1911. (245) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Şard**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se excrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 coroane, şi anume dela comuna bisericească 600 coroane, dela Prea Veneratul Consistoriu arhidiecesan 400 coroane. Cuartir în edificiul şcoalei.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, ai conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să-şi trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta poporului în biserică spre a fi cunoscuţi.

Sighişoara, 1/14 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 344/1911. (246) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala gr. ort română din **Orăştioara-de-sus**, protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor., din care solveşte biserica din Orăştioara-de-sus 204 cor. 16 bani, cea din Bucium 140 cor. 84 bani, restul de 655 cor. precum şi cuincuenalele după definitivare la această şcoală se vor cere dela stat, cum le a avut şi decedatul învăţător.

2. Cuartir din 2 odăi în edificiul şcoalei.

3. Grădină cu pomi 120☐.

4. Partea învăţătorului de pădure dată dela segregaţie, după care plăteşte darea şi spesele ce se mai cer după ea. Pentru încălzitul salei de învăţământ dau bisericile lemne.

5. Dacă formează cor cu adulţii e deosebit remunerat.

6. Invăţătorul e dator a cânta în strană la vecernie, la utrenie, iar la liturgie a cânta regulat cu copiii. Şcoala de repetiţie şi grădina şcolară e dator se o cultive.

7. Concurenţii au să-şi aştearnă rugările conform normelor existente subsemnatului oficiu protopopesc şi a se prezenta la sf. biserică spre al cunoaşte poporul.

Orăştioara-de-sus, din şedinţa comitetului ţinută la 29 Iulie 1911.

Romoşan prezident. — **Remus Baciu** notar ad hoc.

Orăştie, 30 Iunie 1911.

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 491/1911 prot. (225) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Săsăuş**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Petenţii să-şi trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezenteze în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 21 Iunie 1911.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Licitaţiune minuendă.

Parohia gr.-or. **Rodbav** (Nádpatak) dă în întreprindere zidirea unei sale de învăţământ în licitaţia ce se va ţinea în *23 Iulie a. c. st. n. la 2 oare*, în edificiul şcoalei române din loc.

Preţul de strigare 1800 cor.

Condiţiile se pot vedea la oficiul parohial.

(239) 2—2 **Petru Caţaveiu**
paroh.

Nr. 534/1910. (209) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia vacantă de clasa III **Lătureni** din prot. Lupşa se scrie nou concurs cu termin de 30 zille dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului oficiu în terminul deschis.

Concurenţii, — până incluzive 8 zile înainte de alegere, — cu previa înştiinţare aici, se pot presenta şi în comună spre a cânta, resp. a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Ofenbaia, 10 Iunie 1911.

Vasile Gan
protopop.

Ad 746/1911. (215) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea, postului vacant de învăţător la şcoala noastră din **Veneţia-superioară** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 600 coroane şi anume: 460 cor. repartiţie pe parohieni şi 140 cor. ca 5% după dare. Restul de 400 cor. dela stat şi qinquinaliile se vor cere dela stat după documentele celui ales, cuartir în natură şi 2 stânjini lemne de foc.

Alesul este obligat a instrua copii în cântările dela sfta liturgie ai conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să-şi trimită cererile lor în timpul prescris cu documentele subsemnatului oficiu protoprebiteral şi să se prezente poporului spre a fi cunoscut.

Făgăraş, în 17 Iunie 1911.

Oficiul protoprebiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Nr. 731/1911 şc. (210) 3—3

CONCURS.

Din partea Consistorului gr. ort. român din Oradea-mare, pentru postul de **catihet** gr. or. român la gimnaziul superior din **Beiuş** împreunat cu postul de **rector** al internatului diecezan de acolo, se publică concurs.

Beneficiul împreunat cu acest post este: locuinţă şi proviziune întreagă în internat şi 1600 una mie şasă sute coroane în bani, plătiţi în rate lunare anticipative.

Cei ce vor recurge pentru această funcţiune, vor avea să dovedească că:

a) sunt ort. români şi aparţin ierarhiei mitropolitane gr. or. rom. din Ungaria şi Transilvania,

b) că au testimoniu de maturitate şi cualificaţiune preoţească pentru parohii de clasa I,

c) că în serviciile anterioare au dovedit sârguinţă şi purtare bună,

d) că este necăsătorit.

Se observă că alesul catihet-rector amăsurat prescriselor § 6 din Regulamentul pentru administrarea internatului are să locuiască permanent în internat.

Recursele vor fi a se prezenta la acest Consistor, până inclusive în ziua de 17/30 Iulie 1911.

Oradea-mare, 10/23 Maiu, 1911 din şedinţa senatului şcolar.

Vasile Mangra m. p.
vicar episcopesc.

Nr. 6685/1911. Bis. (208) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în **Cleveland-Ohio** (America) se publică concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele acolo îndatinate.

Petiţiile concursuali, instruite conform legilor în vigoare, aspiranţii le vor aşterne Consistorului în terminul deschis.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 31 Maiu 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Lucrare de reparaţie.

Pentru localul şcoalei confesionale gr.-ort. din **Gurarâului**, se dau lucrări de măsărit, pleuerit, zidărit, zugrăvit şi văpsit în suma de 2500 cor. prin licitaţie publică în total sau în parte în ziua de **10/23 Iulie a. c.** la 11 ore a. m. în localul şcoalei.

Comitetul îşi rezervă dreptul a alege dintre oferenţi pe cel care-l va crede mai potrivit.

Ofertele pot fi verbale sau în scris.

Preliminariul şi condiţiunile speciale de licitaţie se pot vedea la oficiul parohial din loc.

(240) 2—2

Nr. 291/1911. (211) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa II. **Muncel cu filia Valea Şesii** din protopresbiteratul Lupşa se scrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs, înzestrate cu documentele recerute de punctul III. din concluzul normativ al sinodului arhid. de sub Nr. prot. 82/910, sunt a se înainta cu terminul deschis subscrisului oficiu.

Concurenţii cu previa înştiinţare aici, — până 8 zile înainte de alegere, — se pot prezenta înaintea alegătorilor pentru a cânta, resp. oficia şi cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Ofenbaia, 14 Iunie 1911.

Oficiul protopresbit. gr. or. al Lupşei, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Gan
protopop.

Nr. 342/1911. (212) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa primă **Hidiş** devenită vacantă prin decedarea parohului George Cimoca, se escrie concurs cu termin de 30 zile socotite dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au aş subşterne petiţia concursuală instruită cu documentele prescrise pentru parohia de clasa primă în terminul indicat la subscrisul oficiul protopresbiteral şi cu previa încuviinţare a acestui oficiu se pot prezenta în vre-o serbătoare sau Duminecă la biserică spre aşi arăta destoinicia cătră onorificul oficiu ce au al ocupa şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 24 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murăşian
protop.

Ilie Floaşiu

firmă comercială în Mercurea, are lipsă de

doi practicanţi

în prăvălie. Preferiţi vor fi acei petenţi, cari au cel puţin **2 clase gimnaziale** şi ştiu atât în scris, cât şi în vorbire afară de limba română şi limba maghiară şi germană.

Atrag atenţiunea învăţătorilor şi preoţilor să îndemne pe părinţii copiilor mai destoinici şi mai potriviţi să-i aplice la cariera comercială.

Cei aleşi află aplicare momentană.

(228) 2—3

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 22—40

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 7/20 Iulie 1911. Nr. 71.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de două ori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 8210 Bis.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile pentru primire la cursul teologic în seminariul arhidiecezan sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan până inclusive în 2/15 August, 1911. La cerere să fie alăturate în original următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate dela o școală medie din patrie.
3. Atestat medical despre starea sanitară.
4. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, vidimat și de oficiul protopopesc.

Sibiiu, 1/14 Iulie, 1911.

Consistorul arhidiecezan.

*

Nr. 8209 Școl.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoștința celor interesați, că petițiunile pentru primire la cursul pedagogic în seminariul arhidiecezan sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan până inclusive în 2/15 August 1911. La petițiuni să fie alăturate în original următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu despre clasa IV. gimnazială, reală sau civilă.
3. Testimoniu dela medic despre starea sanitară.
4. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, vidimat și de către oficiul protopresbiteral.

Sibiiu, 1/14 Iulie, 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Idei îndrumătoare pentru preoți

de Vasile Gan, protopresb.

IV.

Trec acum la analizarea altor însușiri, ce caracterizau preoții bătrâni, ca și din acele să putem trage învățăturile de lipsă. Fiecine din noi cunoaște, câte o poveste — să o numesc așa — din viața vreunui preot din cei mai cu vază care a servit în trecut altarului. Dacă nu altă în novele, novelete și descrieri a cetit despre atari preoți.

E bine! Ce se spune acolo? Se zice, că preotul cutare își făcea slujbele sale cu deplină evlavie. Sfătuia oamenii în și afară de biserică. Terenul său adevărat de activitate era societatea. Ținea sfătuiri și șezători cu oamenii, unde se desbăteau toate chestiile dela ordinea zilei. Da sfaturi și primea informații și sfaturi. In conveniri decideau pașii de făcut ai oamenilor ca corporație, ca totalitate; și în conveniri se dau îndrumări cum să urmeze unul ori altul din credincioși. Consultările se repetau des, când sub ceriul liber, când în case. Mai ales casa preotului era casă deschisă pentru bătrâni, tineri, slabi și tari. Preotul nu era măreț, preoteasa asemenea avea vorbă bună pentru toți. Mărea intimitatea aceasta legăturile familiare, de cuscrie, de finășie... Câte legături nu se pot încheia între inimi deschise și înrudite sufletește!..

Nouă celor de azi, cari suntem dedați a ceti mult din cărți, a cerceta casine și din când în când și câte o ședință literară — ni se pare că viața preotului român, care nu era mare cărturar și trăia foarte izolat de lumea externă, ar fi fost foarte monotoană și de nesuferit. In realitate a fost mult superioară pretențiilor noastre. Convenirile, petrecerile așa zicând intime familiare, ce se arangeau atunci deveniau izvorul de mare comoară sufletească, de extrem deliciu. Ele au perpetuat legendele, tradițiile trecutului, în ele s'au născut baladele, poveștile și toată poezia înălțătoare a poporului, care pare a nu avea păreche la alte neamuri...

Chiar și numai această fugitivă schițare arată terenul de muncă și tactica de urmat a preoțimii moderne.

Schițarea cuprinde zdrobitoare critică pentru acei din preoții moderni, cari ținându-se pe sine oameni culți, ținând că între ei și păstoriți e o distanță prea mare, — se închid între pereții strâmți de acasă și — înafară de trebile strict oficioase — nu au cu nime nici o legătură personală. Trebile oficioase cu partidele încă le manuiază scurt și în ton oficios, așa că bietului țăran ori țărancei îi vine greu a bate la ușa preotului, nu cumva să neliniștească pe părintele, ori chiar pe doamna, care se socotește cocoană mare.

Ințeleg ca cineva să-și păstreze autoritatea cuvenită, și-l înțeleg foarte bine când nu ia parte la petrecerile nelipsite de sgomot, vițioase. Dar a se izola totul de societate, cu dispreț, deși îi este cârmuitorul, și a fugi de atingerile pretinoase cu poporul — asta de fel nu o înțeleg. In atingerile aceste ar cunoaște inima poporului, zbuciumele și nevoile oamenilor cari trebue să le îndrepte; în conveniri se cimentează legătura duhovnicească dintre păstor și turmă. Lipsindu-se de conveniri preotul face ca medicul care prescrie leacuri înainte de a vizita pe bolnav, din care cauză nici nu se potrivesc, nici n'au efect, ci numai strică renumele doftorului.

E poate preotul atât de sus față de poporenii săi, că nici a sta de vorbă cu ei nu i se cade? Atunci de ce le-a mers de preot? Atunci de ce reflectează la prescura lor — cu mari sudori stoarsă din pământ?

Nu se cade și nu poate avea preotul modern altă tactică, ca aceea a Ap. Pavel, care zicea: „Făcutu-m'am tuturor toate, numai ca să-i mântuesc pe ei“. Fie cât de învățat cineva — dacă nu e om de societate, dacă nu are afabilitatea recerută — nu mare spor pastoral poate face. Perceptele creștine — dela cel dintâi până la cel din urmă — demandă resignațiunea, abnegațiunea, iertarea aproapelui până de șeptezeci de ori. Nu poate fi altfel individualitatea celui ce le propagă; la din contră justifică înaintea oamenilor vorba: Alta zice, și alta face preotul!

Preoții bătrâni de regulă erau oameni de sat, unde aveau rudenii și diferite legături. Cei din alte sate, numai decât căutau și ei a-și croi legăturile de pretinie, de nănășie ș. a. Praxa vieții i-a învățat, că singuraticul ce se razimă numai pe propriele picioare, pe foarte slab punct de apărare stă. De aceea au căutat conexiunile, cari s'au estins asupra întregei turme păstorite. De ce să nu facă așa actualul preot? — Doar e cap de familie, și viața familiară îl cualifică a ținea legături cu familiile din sat, cercetând și pe unii și pe alții, din interes pur pastoral, parte să-i cunoască, ca să le poată fi de folos, parte să le procure momente senine sub ceriul atât de posomorât, ce se cheamă viață trudită.

Capetele încoronate — regii și împărații — se coboară azi de pe tronuri și leagă pretenii cu popoarele, ca să nu le spulbere mânia popoarelor coroana. De ce oare să nu urmeze tactica preotul, care este omul poporului și trăește dela popor?!

Aci se deschide larg teren de muncă, de succese pe seama preotului. In urma legăturilor personale și influenței morale ce o are la popor, *poate ușor înființa societăți de cetit, de caracter religios și moral, de consum, de întreprinderi etc.*, *cari tot*

FOIȘOARĂ.

Sibiiul

De *Silv. Moldovan.*

(Urmare.)

Călătorul, intrând în Sibiiu, este surprins de stradele mai mult strâmbe ale orașului, de resturile de fortificații, pe lângă cari s'au ridicat cu timpul case, și de multele zidiri vechi și va observa îndată, că aceste au fost construite în timpurile răsboinice din trecut. Partea cea mai frumoasă și mai însemnată a orașului este „cetatea“, adecă partea de pe terasă, care a fost încoanjurată cu ziduri și alte fortificații, apoi partea de oraș, ce se estinde spre apus, numită suburbiul Iosefin, nemțește „Josefstadt“, căreia i s'a pus temelie pe la finele sec. XVIII. In timpul mai recent s'a clădit la marginea sudică a orașului un cartier de vile elegante, (Haller-Wiese) iar la nord pe „Livadă“ (Conrad-Wiese) o nouă parte de oraș. In cetate se află cele două piețe principale ale Sibiiului, numite „piața mare“ și „piața mică“. Aceasta din urmă este cea mai veche parte a orașului. Piețele sunt despărțite prin biserica romano-catolică, zidită la 1725 și prin un turn înalt, de construcție veche, numit „turnul sfatului“ (nemțește: Ratturm), care a fost ridicat în 1586—1588. In piața cea mare se află între altele palatul Brukenthal, în care este muzeul lui Brukenthal.

Baronul Samoil Brukenthal, guvernatorul Ardealului pe timpul împărătesei Maria Teresia, a întemeiat un muzeu și o bibliotecă bogată. Palatul său din piață, construit în stil baroc, este aproape întreg ocupat de acest muzeu, care a trecut în proprietatea școalelor săsești din Sibiiu, fiindcă familia Brukenthal s'a stins.

Partea cea mai însemnată a museului o formează galeria de tablouri, singura pinacotecă din Ardeal. Tablourile cuprind 25 sale, odăi și cabinete și sunt aranjate după 3 „școale“ (italiană, neerlandeză și germană), în o odaie se află și picturi ardelene. Numărul total al lor este de 1294. Câteva din ele sunt de valoare incontestabilă.*)

Biblioteca are 110.725 volume, între cari opuri de mare valoare. O colecție de manuscrise, cu mai multe exemplare unice; manuscrisele conțin aproape numai material privitor la istoria Ardealului, care nu e încă esploatat deplin.

Cabinetul de antichități cuprinde o colecție bogată de antichități din Ardeal, din diferite timpuri: preistorice, romane și din evul de mijloc, odăjdii dinainte de reformațiune etc. Este asemenea bogată colecția de monete dacice și de pe timpul principilor ardeleni.

Cabinetul de mineralii are multe și frumoase mineraiuri de aur și teluriu, adunate de pe la minele ardelene, apoi se mai află o mică colecție paleontologică.

Muzeul Brukenthal este cel mai mare și mai bogat muzeu al Ardealului.

Lângă piață se află biserica și școalele (liceu și școale reale) ev. săsești. Pe mica piață dintre ele (piața Huet) se ridică statuia de bronz a episcopului și istoricului săsesc G. D. Teutsch.

Biserica s'a zidit în jumătatea a doua a secolului XV. și la începutul secolului XVI. Este zidită în stil gotic, în locul unei alte biserici mai vechi. Turnul este de 73 m. de înalt și e încunjurat în unghiuri de patru turnulețe mai mici. Din el avem o privire largă și frumoasă asupra orașului și a împrejurimii. In interiorul bisericii în partea de către apus, care este despărțită de restul bisericii prin un părete, se află morminte vechi de ale căpeteniilor săsești (primari de ai Sibiiului, comiți, preoți etc.) din veacurile 16, 17 și 18, cu monumente de piatră și metal, înfățișând pe cei înmormântați în mărime naturală și în costumul de pe acele vremuri. Aici e înmormântat și voevodul Munteniei Mihnea, fiiul lui Țepeș, ucis la 1510 în Sibiiu, unde se refugiase. Biserica este una dintre cele mai mari biserici ale Ardealului.

Din piața cea mare se ramifică patru strade de frunte ale Sibiiului, în cari asemenea se află zidiri remarcabile. Astfel este în strada Măcelarilor primăria în apropiere de biserică.

Ea este o zidire veche, cu părți în stil gotic. Aici se află arhiva orașului și a națiunii săsești, bogată în documente vechi, o colecțiune de arme și camera cu instrumente de tortură din veacurile trecute.

Dela primărie se vede, tot în strada Măcelarilor, impunătoarea catedrală românească, împrejmuită cu zidiri, în cari se adăpostesc așezămintele românești cele mai însemnate. Astfel este casa băncii „Albina“, zidită la 1874, seminarul de teologie și pedagogie, numit seminarul „Andreian“, după numele mitropolitului Andreiu Șaguna, întemeietorul seminarului. Aci se află rezidența mitropolitană și la capătul străzii palatul tipografiei arhidiecezane, în care sunt birourile consistoriale și e instalată tipografia.

(Va urma).

---

*) Scriitorul englez Charles Boner, care a vizitat pinacoteca și a scris o carte despre Ardeal, s'a esprimat în cartea sa, că icoanele sunt copii fără valoare sau sunt plăzmuite de pictori neînsemnați. In urma acesteia a fost chemat la Sibiiu directorul pinacotecei împărătești din Viena să-și dea părerea ca specialist asupra valoarei lor. Acesta a declarat, că cele mai multe icoane sunt originale și unele de valoare incontestabilă. — In asemănare cu galeriile de tablouri din orașele mari ale Europei, pinacoteca Brukenthal este de valoare mijlocie, dar ca colecțiune provincială este destul de însemnată. In ea se află între altele tablouri de Tizian, Reni, Dominik, Brandi, Wouverman, van Dyk, Rubens, Kranach, Dürer etc.

mai aproape îl aduc de inima poporului, tot mai indispensabil îl fac în comună, ba pot contribui în mare măsură şi la asigurarea bisericii, şcoalei şi salarului personalului bisericesc.

Ferice de satele cu aşa preoţi! Ferice de înşişi preoţii! Acolo nu mai poate face stricăciune nici un duh rău, dacă şi mânile preotului sunt neprihănite — curate…

Din parlamente. Discuţia asupra proiectelor militare din parlamentul din Budapesta urmează cu oarecare greutăţi pentru guvern. Opoziţia pregăteşte obstrucţie şi este hotărâtă a continua lupta parlamentară tot cu arma aceasta. — Viaţa politică din Austria a avut Luni în 17 o zi momentuoasă: s'a întrunit în *prima* şedinţă noul Reichsrat, sub prezidenţa celui mai în vârstă membru al parlamentului austriac. Eri, Marţi în 18 Iulie n. membrii camerelor s'au adunat la Burg, unde la orele 11 a. m. Maiestatea Sa a cetit mesajul de tron.

Conferenţele învăţătoreşti.

Invăţământul economic în şcoala poporală

de *Ioan Pascu*, inv. în Codlea.

(Fine.)

După toate acestea ni se impun şi întrebările: oare în acelaşi loc să lucreze şi elevii şcoalei de repetiţiune, unde lucră cei dela şcoala cotidiană, sau nu? şi cum să se lucreze grădina şcolară?

Nu cred a fi de lipsă să dovedesc mai pe larg avantagiile, cari resultă din o împărţire a grădinii şcolare în trei table: una pentru şcoala cotidiană, alta pentru elevii şcoalei de repetiţiune şi a treia pentru elevele şcoalei de repetiţiune. In privinţa aceasta pot servi de model grădinile dela şcoala noastră din Codlea. Acolo avem două grădini: una mai mică pentru şcoala cotidiană şi una de jumătate de jugăr, din care jumătate este destinată pentru eleve, ear jumătate pentru elevii şcoalei de repetiţiune. In grădina şcoalei cotidiane se face atât pomărit, cât şi legumărit; într'a elevelor de repetiţiune aproape numai legumărit, iar în a elevilor de repetiţiune pomărit, legumărit şi pe lângă acestea se cultivă şi alte plante economice. In felul acesta se naşte o emulaţiune între elevi, iar greşelile ce s'ar face nu le pot arunca unii în spatele altora.

La întrebarea, cum să se lucreze grădina şcolii? voi răspunde: Grădina şcolară să fie o carte deschisă, în care să poată ceti lămurit ori ce privitor la legume. Acolo învăţătorul va cultiva tot felul de legume şi din fiecare specie mai multe soiuri, după toate cerinţele timpului. Nu este posibil în cadrul temei de faţă a desvolta mai amănunţit cultivarea grădinei şcolare, amintesc numai, că învăţătorul pentru a arăta evident diferitele scăderi, va face şi anumite esperimente. D. e. La un cap al unui strat de morcovi, va lăsa o parte din ei nerăriţi şi chiar neplíviţi, grijind numai ca buruenile să nu-şi împrăştie sămânţa. Aici vor vedea elevii lămurit, cum acele plante prea dese şi umplute de burueni tânjesc şi nu produc aproape nimic. In alt loc va pune câteva verze prea des, şi aici vor vedea elevii, cum din această cauză, verzele nu se pot desvolta cum se cuvine ş. a. m. d. Tot aşa va face şi cu lucrul contrar: Va pune undeva 3—4 sfecle prea rar, şi aici se va dovedi risipa de pământ etc. Aceste esperimente însă să fie astfel făcute, ca să fie evident pentru ori cine, că sunt esperimente şi nici decum încercări cu speranţă de reuşită.

Grădina şcolară să nu fie însă numai pentru elevi model şi loc de esperienţă, ci să fie model şi pentru ţărancele noastre crescute.

Bine ar fi, ca din când în când să se ţină prelegeri poporale despre cultivarea legumelor, şi întru cât e posibil să se ţină în grădina şcolară. Acolo văzând atâtea plante frumoase, ori cui i se va stârni pofta de a avea şi el asemenea plante şi-şi va nota bine cele spuse de prelegător. Dacă prelegerea nu s'ar putea ţinea în grădină, totdeauna prelegerii să-i premeargă şi să-i urmeze câte o vizită în grădina şcolară. Astfel întunerecul neştiinţei asupra cultivării legumelor, încetul cu încetul, se va împrăştie.

Am stăruit atât de mult asupra grădinilor şcolare, fiind acestea cel dintâi şi cel mai eficace mijloc prin care învăţătorul poate contribui direct la lăţirea culturii legumelor în popor. Numai urmându-se toate cele spuse asupra grădinilor şcolare, vor avea acestea efectul dorit; de condamnat va fi ori care învăţător, care având grădină corăspunzătoare nu-şi va îndeplini această frumoasă parte din chemarea sa.

Vrednică de laudă este hotărârea, luată de unele despărţăminte ale „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" de a distribui mici premii între acei învăţători, cari vor cultiva mai bine şi mai cu îngrijire grădinile lor şcolare; şi vrednică de laudă ar fi şi o hotărâre a autorităţilor noastre şcolare de a insista mai mult, ca fiecare învăţător să-şi facă şi în privinţa acessta datoria.

Cercetând mai departe cauzele, cari contribue ca poporul nostru să nu cultive legume, vom mai găsi şi altele.

O cauză pentru care poporul nu cultivă legume, este şi nepriceperea de a calcula economiceşte produsul. Legumele la noi sunt privite ca un lucru de puţină treabă şi eftine. Acesta este un mare neadevăr. Legumele sunt foarte scumpe. O funie sau cunună de ceapă de 20—22 cepe costă 10—20 fileri. Se pare eftină, dar să facem o mică socoteală: Pe un loc de 16 st□ încap circa 1500 de cepe, şi putem face cam 70 de cununi à 10 fileri fac 7 cor., iar à 20 fil. = 14 cor. 16 st = 1/100 din un jugăr catastral, deci de pe un jugăr am putea scoate 700 cor. — 1400 cor. Pe un jugăr încap circa 11—13 mii de verze. Suta à 4 cor. = 440 cor. à 8 cor. = 880 cor. Cât scoatem dintr'un jugăr de orz, grâu, sau cucuruz?

Vedem deci, că în comparaţie cu celelalte plante economice, nu numai că nu sunt eftine, ci foarte scumpe.

Din o grădină de un jugăr cultivată cu legume acolo unde acelea se pot vinde, putem avea mai mult şi mai sigur venit, decât din 4—5 jug. cultivate cu alte plante economice.

Aceasta o ştie foarte bine Bulgarul, Sârbul şi Sasul, — Românul încă nu. Sărac lipit Bulgarul îşi lasă ţara lui şi după 2—3 ani se reîntoarce cu chimirul plin, iar ţăranul nostru râde de el că vinde pătrângei.

Ca învăţător, pentru ca elevele mele să vadă cu ochii proprii, cum se vând şi cât de bănoase sunt legumele, din când în când am trimis câte o elevă din şcoală de repetiţiune, dimpreună cu servitoarea mea, de a vândut legume în piaţă. Se înţelege, că pentru-cele 2—3 oare le-am plătit, ca şi cum ar fi fost la orice muncă grea. Astfel văzând cu ochii cum se cultivă şi cum se valorează legumele, nimenea nu va rămânea indiferent, — căci cui nu-i place să câştige?

Aşadară prin prelegeri poporale şi prin exemplu să arătăm poporului, cum prin cultivarea de legume, poate face bani frumoşi şi pe lângă aceasta va avea el singur tot ce-i trebue, fără a fi silit să cumpere dela străini.

O piedecă foarte mare pentru cultura legumelor este şi lipsa de grădini cu adevărat bine închise.

Ogrăzile ţăranilor noştri de regulă sunt mari, aşa încât în fie-care s'ar putea face câte o grădiniţă pentru cultivarea legumelor. Dar curţile ţăranilor noştri sunt lăsate pe seama galiţelor. Adevărat, că şi galiţelor le trebue curte, dar socotind bine folosul, ce l-am avea din cultivarea acelui pământ, vom vedea, că dela galiţe în felul acesta vom avea puţin câştig. Galiţelor să le lăsăm curte potrivită şi mai bine să le lăsăm în grădina de pomi, unde aduc şi un folos real, de cât să le lăsăm pe seama lor o curte pustie, în care să crească burueni. Să îndemnăm deci pe ţăranii noştri, că în tot locul unde numai se poate, să facă în ogrăzi grădiniţe bine închise pentru cultivarea legumelor. O grădiniţă de 30—40 st□ o poate cultiva ţăranca noastră lucrând 1—2 ore într'o săptămână; şi o mână harnică şi pricepută poate scoate din ea atâtea legume, câte sunt de lipsă la întregă casa. Asupra locului, unde să se facă şi asupra modului cum să se facă grădiniţele, încă numai prin prelegeri poporale putem ajuta.

Pentru a putea cultiva legume bune, e neapărat de lipsă, ca poporul să aibă sămânţă de soiuri bune şi în toate privinţele corespunzătoare. In privinţa aceasta învăţătorul va putea ajuta foarte mult prin grădina şcolară. El va pune mai multe plante de sămânţă de cum îi trebuesc şi astfel dobândind sămânţă multă, va împărţi sămânţă între elevi în mod gratuit. Se va părea cam curioasă această pretensiune.—Nici de cum. Să nu uităm că grădina şcolară nu este dată numai pentru folosul învăţătorului, ci pentru lăţirea cunoştinţelor economice între popor şi elevi. Şi prin nici un mijloc nu putem oare-cum sili poporul să cultive legume, de cât prin acesta. Eu în fiecare toamnă întreb pe toate elevele, dacă au grădină de legume sau nu? Dela cele ce au grădină, pretind să-şi cultive grădiniţa sau şi numai o parte a ei, întocmai cum pretind să-şi înveţe lecţiunea. Acestora la timpul său le împărţesc şi unele săminţe gratuit, ear acelora, cari n'au grădiniţe, nu le dau seminţe, ci le dau la timpul său legume. Având elevele sămânţa, nu vor fi aşa de negligente s'o arunce pe gunoi, ci mai bine o vor sămâna-o şi, mai de silă mai de ruşine, vor face aşa cum fac în grădina şcolii. Toamna au legume, şi acest rezultat le va îndemna şi după anii de şcoală să continue cultivarea lor.

Dar nu numai între elevi, ci şi între ţărance se pot împărţi seminţe în mod gratuit cu ocasiunea prelegerilor poporale. Faptul acesta încă va avea resultatul de mai sus, îndemnând pe ţărance să se folosească de sămânţa primită gratuit.

Ne mai rămâne a spune câteva cuvinte asupra prelegilor poporale, atât de des amintite ca aproape singurele mijloace directe, prin cari putem învăţa poporul să folosească, să preţuiască şi să cultive legumele.

Prelegeri poporale la noi se ţin foarte puţine, ba prin unele locuri chiar de loc. Din când în când, din partea unor despărţăminte de-ale Asociatiunii noastre se trimit delegaţi în mijlocul poporului, pentru a ţinea prelegeri poporale, încolo nimic. Acestea însă sunt prea puţine; iar la mai multe din partea Asociaţiunii nu ne putem aştepta (?) reclamând acestea multă cheltuială. Şi chiar, dacă ar putea fiecare despărţământ să ţină în fiecare an câte o prelegere poporală în fiecare comună, care ce să se preleagă mai întâişi mai pe urmă, când atâtea sunt cestiunile sociale şi economice de actualitate? Nu o prelegere într'un an, ci 10—20; nu nu mai delegaţii despărţămintelor Asociaţiunii, ci în prima linie preoţii ş'apoi învăţătorii, ca unii cari cunosc poporul şi trebuinţele lui. Preotul ar trebui să fie dascălul poporului mare şi, dacă nu în toată săptămâne, cel puţin într'o lună odată să ţină câte o prelegere poporului asupra cestiunilor sociale şi economice mai de actualitate. De pildă pot servi unii preoţi saşi, cari în toată seara mai ales iarna sunt ocupaţi când cu tinerimea, când cu femeile, când cu bărbaţii. Preoţii nu se vor putea scuza, că n'au timp când să se pregătească, căci har Domnului timp au destul.

Pentru ca să atragă poporul la astfel de prelegeri, ar fi bine, ca pe lângă ele să se ţină şi lecturi frumoase, hazlii, distractive. Schiopticonul şi gramofonul sunt mijloacele cele mai potrivite; dar fiind că nu poate avea fiecare comună astfel de mijloace, se pot pune din când în când fiiciori, fete, ba şi copii să predea mici piese teatrale, declamaţiuni, cântări etc.

Intru cât priveşte prelegerile din legumărit, acestea să se ţină acomodat timpului, d. e. toamna pot servi ca subiecte: pregătirea terenului pentru legume; gunoirea; facerea grădinilor etc., iar primăvara: sămănatul; paturile calde; îngrijirea plantelor etc. Intru cât se poate, prelegerile din legumărit să se ţină în grădina şcolară, sau cel puţin să-i premeargă şi să-i urmeze o visită a acesteia. Prelegătorul nici odată să nu uite, că şi atenţiunea celor mari o va putea înlănţui numai prin deşteptarea interesului şi că numai materialul bine prelucrat de el însuşi, va fi uşor şi bine aperceput de ascultători, căci sufletul celor mari e condus de aceleaşi legi psihologice, ca şi al celor mici.

Reasumând mijloacele găsite din cele de până aici vedem, că acestea sunt de două felluri: directe şi indirecte. Mijloacele indirecte sunt:

1. Invăţarea, prin exemplu prin prelegeri poporale, prin broşuri şi prin înfiinţarea unei şcoale de menaj pentru popor, a întrebuinţării multilaterale a legumelor.

2. Infiinţarea pe lângă seminariile noastre de grădini economice de model şi punerea unui pond deosebit pe studiul economic.

3. Infiinţarea de grădini şcolare întru toate corăspunzătoare pe lângă fiecare şcoală.

4. Usufructul grădinilor şcolare să fie al învăţătorului, care cu o parte din acela să premieze pe elevii silitori într'ale economiei.

5. Invăţătorii negligenţi în cultivarea grădinii şcolare să fie siliţi a o cultiva în mod corăspunzător menirii ei.

6. Elevii să fie siliţi şi peste vară a cerceta grădina şcolară.

Ca mijloace directe putem număra:

1. Luminarea poporului prin prelegeri poporale asupra întrebuinţării, valorii legumelor ca nutremânt şi ca mijloc de venit.

2. Instruarea tinerimei în cultura legumelor prin şcoala de toate zilele şi cea de repetiţiune prin mijlocirea grădinii şcolare, care să fie totodată şi un model pentru ţărance.

3. Indemnarea ţăranilor ca în tot locul unde se poate, să facă pe lângă case grădiniţe pentru cultivarea legumelor.

4. Prin împărţirea de seminţe în mod gratuit din grădina şcolară.

Având sămânţe, având grădina închisă, ştiind cât de bine se rentează munca cu grădina acee, ştiind cum să cultive şi cum să folosească legumele, şi ştiind şi de ce valoare sunt ele ca nutremânt, de sigur nime nu va mai sta la îndoială, ci se va pune pe lucru cultivându-le. Insă pentru a face pe poporul nostru, ca să ştie toate acestea, trebue multă muncă şi bunăvoinţă din partea conducătorilor săi de sus până jos. Dar nici aici, precum nici în alte cestiuni culturale, sociale şi economice, învăţătorul singur nu poate ajunge la rezultatul dorit, fără conlucrarea tuturor factorilor conducători ai poporului. Mijloacele ce-i stau învăţătorului la dispoziţie pentru promovarea cultivării legumelor, sunt atât de strâns legate de împrejurările create şi de dispoziţiunile ce se vor lua de autorităţile noastre şcolare precum şi de ajutorul şi conlucrarea colegului său întru promovarea culturii, a preotului, precum şi a altor factori culturali din comună, încât o muncă unitară e posibilă numai prin completarea muncii unuia prin ceilalţi, şi prin ajutorarea reciprocă de sus până jos, căci numai aşa se poate ajunge la rezultate mulţămitoare şi aici, ca în toate cestiunile. Nimic fără muncă şi jertfă; însă nimic mai fericitor, ca atunci, când îndrumat de dragostea de neam şi de iubirea de oameni, ştii că ţi-ai făcut datoria.

Ştiind acum mijloacele, prin cari fiecare dintre cei chemaţi poate contribui la promovarea cultivărei legumelor între poporul nostru, cu voie bună la lucru!

Dela sate.

Sărbările din Ilia-mureşană.

Pe ziua de S. Petru a. c. după ameazi au fost convocate: adunarea despărţământului Dobra-Ilia al „Asociaţiunii", precum şi adunarea secţiunii „Societăţii pentru fond de teatru român".

Cu acest prilej Ilienii au organizat un şir de festivităţi, a căror reuşită a fost splendidă.

S'a început cu serviciul divin în biserica română gr. or. din Ilia. Au servit 13 preoţi, în frunte cu vrednicul protopresbiter Zevedeiu Murăşan. La orele 10 fiind serviciul gata, s'a sfinţit un clopot nou în preţ de peste 300 cor., procurat de dl Iuliu Orbonaş şi soţia sa Rosalia n. Ardelean, şi patru prapori noi de o frumseţă rară, costând 1000 coroane, procuraţi prin contribuiri benevole.

Biserica era plină de lume, mulţi aşteptau şi pe afară.

După îndeplinirea sfinţirilor am eşit cu toţii la câmp. Era impunător să vezi un conduct de vre-o 3000 persoane în I cu 13 preoţi în frunte. La orele 11 şi pătr. s'a finit sfinţirea apei, şi protopre biterul Zev. Murăşan ţine o frumoasă cuvântare, purcezând dela ideea: „Mergân învăţaţi toate neamurile". Arată însemnătatea credinţei şi dragostei către Dzeu, şi de aici cercetarea regulată a bisericii în Dumineci şi sărbători.

La 12 ore se sfârşeşte partea bisericească a festivităţilor. Iţi sălta inima de bucurie, văzând cum străbate lungile strade ale Iliei mulţimea de popor, îmbrăcat în vestmintele de sărbători şi veniţi alţii din depărtare de 20 chlm.

La ora 1 a fost prânzul comun, unde s'au rostit toastele îndatinate.

La orele 2 şi jum. se începe adunarea despărţământului Dobra-Ilia al Asociaţiunii. Domnul director Iosif Morariu, protopresbiter, prin o cuvântare plină de învăţături pentru poporul nostru deschide adunarea. Apoi se ceteşte raportul cassarului şi bibliotecarului şi se alege o comisiune pentru înscrierea de membri. In timpul acesta dl advocat Dr. Maior ţine o disertaţie despre Asociaţiune şi scopul ei. Comisiunea pentru înscrierea de membri raportează, că s'au înscris membri noi ordinari 40, iar membri ajutători 150. Un resultat aproape uimitor aici în Ilia. S'a luat act cu plăcere despre ofertul de 50 cor. al dlui V. Tordăşianu pentru o monografie a comunei sale natale, şi în sfârşit s'a ales comitetul nou pe un period de trei ani. Delegaţi la adunarea jubilară sunt domnii: Zev. Murăşan, Dr. Sil. Dragomir şi Adam Leşnican. La orele 4 adunarea s'a închis. Imediat s'a deschis p dl Dr. Laurenţiu Petric adunarea fil Societăţii pentru fondul de teatru.

Petrecerea poporală s'a început p o horă mare şi frumoasă, la sunetele muzicei militare.

Jocul a durat până la orele 7 și jum.

La 8 ore se începe teatrul, jucându-se piesa „Prostul".

Au avut roluri dnele Ana Murășan, Letiția Chirilovici; dșoarele: Oprea și Bogdănescu; dnii: Dr. Maior, Dr. Chirilovici, Dr A. Dragomir, P. Stefănică, Ioan Iancu, G. Cărăbuș, S. Russu și L. Leșnicean. Au jucat cu toții cât se poate de bine.

Sala a fost prea mică pentru a putea cuprinde mulțimea publicului. S'a încassat aproape 500 cor.

Incassările peste tot în această zi a fost cam 1000 cor.

Resultatul acesta neașteptat este a se atribui însuflețirii generale a celor prezenți și zelului aranjatorilor acestor sărbări frumoase. *Un participant.*

NOUTĂȚI.

Inaugurare. In Octomvrie 1911 se va face la Craiova inaugurare monumentului ridicat lui *Ioan Maiorescu.* Monumentul va fi opera sculptorului Iordănescu, căruia i s'a încredințat lucrarea din partea comitetului craiovean.

*

Subconsulat englez în Ardeal. S'a încuviințat înființarea unui subconsulat englez în Ardeal. Reședința sa are să fie Clujul sau Brașovul. Noul consulat ardelenesc are să fie o parte întregitoare a consulatului englez din Budapesta.

*

Studenții la exercițiile militare. Se scrie din Viena că ministrul de război a dat un ordin, în care, începând din Septemvrie a. c., se permite studenților din școlile superioare și secundare să fie prezenți la exercițiile militare ale armatei noastre. Studenții, sub conducerea unui oficer, vor putea lua parte corporativ la deprinderile acestea, unde li se vor da explicările necesare pentru a cunoaște spiritul armatei și felul de gândire militar.

*

Reconstruirea unui oraș. Primul-ministru Khuen-Héderváry însoțit de colegul său dela justiție, ministrul Székely, și de mai mulți deputați a fost Dumineca la Kecskemét — orașul distrus de cutremurul de pământ de deunăzi. Contele Khuen Héderváry în vorbirea adresată representanților municipalității a promis, că guvernul va da tot concursul material, pentru grabnica reconstruire a caselor dărâmate. Pagubele pricinuite de cutremur ating suma de 5 milioane coroane.

*

Act de mulțămire. Marele mecenat și binefăcător al neamului românesc, *Vasilie de Stroescu,* a binevoit a dărui pentru repărarea bisericii noastre din Vidrasău, prot. Murăș Oșorhei, suma de 200 coroane pentru care dăruire în numele credincio-lor mei poporeni exprim Ilustrului domn [illegible] pe calea aceasta cea mai profundă mulțămită. Vidrasău, la 14 Iulie 1911. *George Branea* paroh ort. român.

*

Excursiune. Un număr de 66 preoți, profesori și învățători din Bucovina, au vizitat zilele acestea părțile cele mai frumoase din județele Suceava și Neamț. Au văzut mănăstirea Bistrița, Mănăstirea Neamțului, Cetatea Neamțului și Humuleștii neîntrecutului Creangă. Excursioniștii au fost călduros primiți pretutindeni.

*

Expoziția de copii a 6-a, ce o va aranja comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene" în comuna *Lancrăm,* se va ținea numai în luna Septemvrie c.

*

Mulțămită. Ilustrului domn și mare binefăcător *Vasile de Stroescu* îi aduc mulțămită pentru ajutorul de 500 cor., (cinci sute cor.) trimis școlii noastre conf. gr. or. române din loc. Părău, la 30 Iunie 1911. In numele comitetului parohial: *Corneliu Pop,* preot.

*

Diplomă de notari. La terminarea cursului notarial 1910/11 din Murăș-Oșorheiu următorii tineri români au obținut diploma notarială: Ioan Mihu din Brad, Simeon Bădilă din Deal, Iancu Vasu din Arpașul-inferior, Victor Bărgău din Mălâncrav, George Bica din Voivodenii-mari, Virgil Constantin din Bistrița, George Murășan din Șarpatac, Exechiel Maximinian din Diug, Eugen Sara din Reghinul-săs, meon Chețan din Reghinul-unguresc, onie Gligor din Straja, I. Fărcaș din știe, Ioan Sona din Zărnești, Eugen ga din M.-Totfalu, George Pap din Vaieute, Alexandru Gergely din Șona.

*

Trecere la creștinism. Din Cărmăzinești, tractul Iliei, ni se comunică următoarele: Dumineca în 25 Iunie a. c. în comuna filială Boiul-de-jos, tractul Iliei, tinerul comerciant *Rafael Kafka,* de religiunea mosaică, a trecut la creștinism, primind sf. botez în biserică ort. rom. din comuna amintită și dându-i-se numele Aurel prin preotul locului Ioachim Luchu.

*

Suspendați. Prezidentul tribunalului din Brașov a suspendat pe judecătorul cercual din Făgăraș *Nádudvary* și pe arhivarul *Kis,* pentru neregularități în oficiu.

*

Scriitor notarial. Primim următoarele: In notariatul cercual *Strugari* s'a înființat post de scriitor notarial cu salar de 800 cor. anual. Postul se va întregi cu 1 Ianuarie 1912 definitiv. Acei cari vor să reflecteze la acest post, sunt rugați a se înștiința subscrisului cât mai de grabă. Postul se poate ocupa cu 1 August 1911, de probă, până la publicarea concursului. La caz, când corespunde cerințelor, alegerea e asigurată. Strugari, 15 Iulie 1911. *Daniil Petrașcu,* notar cerc.

*

Motivul desperării. Fiica unei familii bine situate din Solnoc s'a otrăvit, din cauza că mama sa i-a poruncit să spele vasele din bucătărie. Domnișoara a fost transportată la spital. Starea sa e primejdioasă.

*

Pentru premiile expoziției de oi, a doua ce o va aranja comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu", în comuna *Jina,* comisiunea economică a comitatului Sibiiu a votat un ajutor de 300 cor. Expoziția, după toată probabilitatea, se va ținea în toamnă.

*

Venitul unei expoziții. In anul trecut s'a organizat în Viena, cum se știe, o expoziție de vânătoare. Din socotelile acum încheiate se constată, că expoziția s'a terminat cu un venit net de aproape 700 de mii coroane.

*

Noua Campanilă. S'au împlinit 9 ani dela prăbușirea turnului celebru din Veneția. In vremea aceasta s'au colectat în toate părțile lumii banii necesari pentru reclădire. Grija de căpetenie a arhitecților a fost, să întărească fundamentul turnului și să-l facă atât de solid, încât să nu se mai repete catastrofa dela 1902. Indată ce au deslegat problema fundamentului, s'a început înălțarea campanilei care deși nu este deplin sfârșită, totuș considerând că podoaba aceasta a Veneției și-a ajuns iarăș înălțimea de 98 metri, a fost inaugurată în săptămâna trecută în mijlocul unor strălucite festivități.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu", au mai dăruit: Victor Nasta, directorul sucursalei Fălticeni a Băncii naționale 2 cor.; Ermil Borcia, red. „Bobârnacilor" 20 bani; Iulian Popescu, secretarul general al băncii de asig. „Dunăreana" 1 cor.; Emil Comanescu, funcț. „Albina" 20 bani; Wil. Auerlich, fotograf 1 coroană; la botezul lui Traian, fiiul culeg. tipogr. Gavriil Crișanu, au dăruit nașii Petru și Maria Bota, croitori și tatăl băiatului, câte 1 cor.; mama băiatului Mariți, bunica lui, Maria Tr. Popa (Copăcel), exped. „Foaiei Poporului" I. Imbăruș și soția sa Maria, moașă, câte 50 bani, în total 5 cor.; G. Ciupe, paroh (Babs) 1 cor.

*

Una-alta. Recordul greșelilor de limbă, stil și idei, comise în limba noastră din veacul acesta, se pare a-l fi atins unul dintre organele publicistice dela noi. Intr'un singur număr, cel mai nou, (74) găsim, între altele, următoarele:

> „Grupul de tineri, cari acum a treia oară își petrec laolaltă zilele vacanțelor, făcând serviciu muzelor, precum și culturei românești, aflăm că și în acest an va da o reprezentațiune teatrală împreunată cu producțiuni juvenile. Deși știam, că o să luăm cât mai curând notiță despre pregătirile lor serioase, acum în ziua când o luăm la gazetă nu numai în speranțe fiind, ci în cunoștința deplină ne dăm seama cu satisfacție, că mișcarea modestă de acum trei ani, a celor mai tineri între tineri, a avut fericirea să se desvoalte în o mișcare cu rațiune și cu multe frumseți… Având plăcerea a participa la câteva ore de înălțare sufletească . . . dorim tinerilor aranjatori deplină capacitate pentru rezolvirea în chip cât mai strălucit a propagandei, la care cu însuflețire s'au angajat"…

Din acelaș număr:

> „Ziarele maghiare vestesc la lume cu mult enfasm… In America n'au putut în nici un fel de mod deda femeile să se coboară de pe electrice în direcția mersului și multe se coboară în direcție contrară, provocând (!) prin acestea multe nenorociri".

Așa arababură mai rar!

*

Caz de moarte. Din Cluj se vestește, că advocatul *Dr. Victor Poruțiu* a încetat subit din viață în vârstă de 39 de ani.

*

Călare la Paris. Ziarul francez *„Le Matin"* publică portretul căpitanului român Ioan N. Păun, care a sosit călare dela București la Paris, parcurgând distanța de 3550 chilometri. Când a sosit la Paris a descins în curtea legațiunii române, iar a doua zi s'a plimbat pe acelaș cal prin Bois de Boulogne. Le Matin afirmă, că dl Păun a bătut toate recordurile din lume, atât ca distanță, cât și ca durată.

*

Furturi. La universitatea din Lipsca s'au descoperit mari furturi de cărți prețioase. Perchisițiile, făcute la mai mulți studenți, au rămas fără resultat.

*

Nou fel de dare. Administrația comunală din München a introdus darea pe pisici, și adecă: cinci mărci de fiiecare pisică. Motivele, pentru care s'a hotărât introducerea acestei dări, sunt mai multe: s'a constatat, că pisicile stârpesc paserile cântărețe din parcuri și grădini publice; s'a observat că în multe case este imposibil a păstra o perfectă curățenie numai din pricina numărului prea mare de pisici, și că prin urmare animalele acestea primejduiesc adeseori starea sanitară a locuitorilor; în sfârșit, concertele nocturne obișnuite turbură liniștea multor cetățeni. Consiliul comunal din München crede, că darea cea mai nouă va reduce mult numărul pisicilor, și că proprietarii lor au să să le grijească pe viitor mai bine.

*

Petrecere în Ocna. Tinerimea română din Ocna Sibiiului va da un *concert* împreunat cu dans Dumineca în 10/23 Iulie a. c. în grădina „Scholler".

*

Petrecere în Poiana. Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiiului invită la obicinuita petrecere de vară, ce se va ținea în 10/23 Iulie 1911 în pădurea „Staule". La caz de timp nefavorabil se va amâna pe Dumineca următoare.

Din despărț. „Asociațiunii".

Convocare.

On. membri ai despărțământului XXIII *Turda* al „Asociațiunii" pentru literatura română și cultura poporului român", precum și toți binevoitorii și sprijinitorii săi sunt poftiți la adunarea generală ce se va ținea în 6 August st. n. 1911 la 2 ore p. m. în localul școalei gr. cat. din Tritiul de sus (Felsődetrehem), după următoarea:

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului cassarului și al bibliotecarului.
3. Alegerea alor două comisiuni pentru censurarea rapoartelor și pentru înscriererea de membri noi și încassarea taxelor.
4. Eventuale disertațiuni.
5. Raportul comisiilor.
6. Eventuale propuneri.
7. Alegerea a 3 membri verificători.
8. Inchiderea adunării.

De despărțământul acesta, după cea mai nouă arondare, se țin comunele: Turda, Tritiul de jos, Sâmmihai, Poiana Bagin, Banabic, Agârbici, Tritiul de sus, Petridul de sus, Chiriș, Chiriș-Sâncrai Cristiș, Comițâg Copand, Petridu de mijloc, Petridu unguresc, Mischiu, Bel, Coc, Cianul-mare, Urca, Sân-Iacob de Câmpie, Cianul-deșert, Șomfalău, Sând, Tur, Luna de Arieș, și Hărăstaș.

Pentru comitet:

Vlăduț director. *Dr. V. Moldovan* secretar.

Stipendii pentru fii de economi.

Prin hârtia sa din 1 Iulie c. nr. 6434, comisiunea economică a comitatului Sibiiu ne vestește, că pentru anul școlar 1911/12 acoardă (dă) 6 stipendii de câte 300 cor., acelor tineri (cu deosebire fii de economi) din comitat, cari împărtășiți de învățătură până la vârsta de 14 ani, au absolvat cel puțin școala poporală și cari, în scopul înmulțirii cunoștințelor lor doresc să frecventeze școala economică din *Mediaș.* De altfel dintre tinerii cu pregătire deopotrivă vor avea întâietate aceia, cari au absolvat cu succes bun 1 sau 2 cursuri ale acestei școli, lucru pe care au să-l dovedească cu atestatul primit mai pe urmă dela școală. Stipendiații sunt datori să înainteze la comisia economică cu sfârșitul lunilor Februarie și Iulie atestatul câștigat la încheierea semestrului prim și al 2-lea. Concurenții trebue să amintească în rugare, că cunosc această îndatorire și că i se vor supune. Stipendiul votat se transpune în 2 rate anuale la direcțiunea școalei din Mediaș, care îl va plăti în rate lunare la mâna frecventantului. Dela acei stipendiați, cari în cursul anului nu vor dovedi spor, se va detrage stipendiul.

Cererile instruite cu actele de lipsă (atestat de apartinență, de moralitate, despre starea sanitară, atestatele școlare etc.), în regulă timbrate (dacă la cerere se alătură atestatul de sărăcie dat de primăria comunală, actele nu vin timbrate), scrise cu mâna petentului și adresate comisiunei economice a comitatului Sibiiu, au să se înainteze la vicecomitele comitatului cel mai târziu până 1 August n. c. Atragem luarea aminte a celor pe cari îi privește, asupra acestor stipendii.

Sibiiu, 17 Iulie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuța prez. *Vic. Tordășianu* secretar.

Cărți și reviste.

Anuarul XLVII. al gimnaziului gr.-or. român din Brașov, al școalei reale și al școalelor centrale primare pe al 61-lea an școlar, 1910-1911, publicat de *Virgil Onițiu,* director. Cuprinde: Câteva date referitoare la activitatea armatei romane în Dacia, de N. Sulică. Darwin și școala sa, discurs rostit de G. Chelariu. Corpul didactic la gimnaziu se compune din 14 profesori, la școala reală din 5 profesori. La examenul de maturitate din anul școlar 1910—11 s'au prezentat 66 candidați; au trecut cu succes examenul 45 absolvenți, fiind respinși pe un an 7, corigenți din un obiect 12, retrași din cauză de boală 2. Au fost inmatriculați: la gimnaziu 310, la școala reală 82, la școala comercială 112, la școala primară de băeți 314, la cea de fetițe 295, la școala de repetiție (băeți) 47, la școala de repetiție (fetițe) 85; suma totală 1245, cu 56 mai puțini decât în anul școlar precedent. Biblioteca centrală are aproape 14 mii volume, cu un spor anual de 765 volume. Bibliotecile de clasă conțin 2645 volume.

Poșta redacției.

Dlui S. R. în Gurasada. Vă mulțamim pentru raport. V'a întrecut însă altul.

Teodor Cotuțiu paroh în Diug. Intîmpinarea în forma trimisă nu o putem publica. Corect ar fi să rectifici acolo, unde ai fost atacat. Dacă totuși reflectezi la coloanele ziarului nostru, trebue să fi mai scurt și întâmpinarea s'o redactezi într'o formă mai — literară.

Din public.*)

Mulțămită publică.

Din prilejul producțiunii teatrale aranjate pentru seara zilei mariilor apostoli „Petru și Pavel", de tinerimea adultă din Calbor, sub conducerea subscrisului, au întrat suprasolviri dela următorii generoși domni: Gh. Nicoară, notar cerc. Calbor, 5 cor., Dr. Ioan Titieni, adv. Cincul-mare 4 cor., Solomon Făgărășan, paroh Draguș 3 cor., Grama, farmacist, Făgăraș 2 cor., Mat. Nicoară, paroh Racăr 2 cor., Dionisie Stănuleț cassar, Valer Popp contabil „Armonia", câte 1 cor., V. Mărginean, cond. „Minerva", 1 cor., Ioan Dejenariu și M. Derlogea cont. „Furnica", câte 1 cor., Gh. Talbure, not. com. Galaț 1 cor., Emil Oțetea not. Retișdorf 1 cor., N. N. 60 fil. și Gh. Șolca paroh 1 cor.—

Venitul brut al petrecerii a atins cifra de 112 cor., 40 fileri, din care subtragând spesele de 81 cor. 08 fil. a rămas un venit curat de 31 cor. 32 fil., care sumă s'a predat epitropiei parohiale, ca conform decisiunei com. parohial să se întrebuințeze pentru pregătirea unei scene mobile.

Mulțămesc în fine în numele diletanților mei și a întregului popor călborean, din toată inima tuturor persoanelor cari, în scopul reușitei materiale a producțiunei noastre, au grăbit cu obolul lor, ear în scopul reușitei morale, ne-au distins și entuziasmat cu deamna și pilduitoarea lor prezență.

Calbor, la 16 Iulie n. 1911.

Ioan Paicu
înv. rom. gr.-or.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 54/1911 par. (247) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de P. Ven. Consistor arhid. dto 18 Maiu 1911 Nr. 5402 școl. și de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 1054 k. b. 1911, comuna bisericească **Criș** (Keresd, cottul Târnava-mare), protopresbiteratul Sighișoarei, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe calea licitațiunei verbale minuende Duminecă în **10/23 Iulie a. c.** în localul școalei la orele 2 p. m. cu prețul strigărei de 7815 cor. 76 fil. având licitanții a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă cărămida necesară altceva nimic afară de suma ce se va statori. Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea școalei aceluia dintre minus-oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Criș, în 28 Iunie 1911.

Pentru comitetul parohial:

Vasilie Handa epitrop.
Ierofteiu Viscreanu paroh-preș.

Nr. 571/1911 protb.

Văzut: **Dimitrie Moldovan** protopresbiter.

Nr. 491/1911 prot. (225) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Săsăuș**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Petenții să-și trimită rugările împreună cu documentele de lipsă după normele în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezenteze în vre-o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta și cuvânta, eventual a celebra.

Agnita, 21 Iunie 1911.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 334/1911 prot. (219) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească **Egerseg** cu filia **Murăș-Sâncraiu** de clasa II., tractul Murăș-Oșorheiului, pe baza ordinului consistorial de dto 24 Maiu a. c. Nr. 6057 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului, a se înfățișa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Murăș-Oșorheiu, 3/16 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 301/1911 prot. (216) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Biertan**, tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor. și anume: 600 cor. din cassa bisericei, în care sumă se computa 96 cor. pentru 6 stânjini de lemne; iar 400 cor. ca întrejire, ajutor dela Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan numai pe anul școlar 1911/1912;

b) cuartir în natură în edificiul școalei și grădină. Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de Regulamentul școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se presenta în una din Duminici în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, deobligat fiind totodată cel ales a conduce cu elevii școalei, eventual cu tinerimea adultă, cătările liturgice în Dumineci și sărbători.

Mediaș, în 19 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 5247/1911 Bis. (217) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Porcurea**, tractul Geoagiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionale în coala B. despre ajutorul preoțesc dela stat.

Petenții vor avea a-și așterne suplicele concursuali, instruate conform prescriselor regulamentari, Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent, până inclusive 8 zile înaintea alegătorilor în biserică, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sibiiu, 19 Iunie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 364/1911. (201) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei **Bucium-Muntan** (cl. III), devenită vacantă prin pensionarea parohului Ioan Cosma, să escrie concurs cu termin de 30 zile. dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererlie de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul arătat mai sus îndatorându-se concurenții a să prozenta pe lângă încuviințarea prealabilă a acestui oficiu, în o Dumineca sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Abrud, 8 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 439/1911. (198) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de al treilea paroh în parohia de clasa primă din **Avrig**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, pe baza rezoluțiunei Preavenerabilului Consistor arhidiecezan din 4 Ianuarie 1911 Nr. 8 B. și în înțelesul §-ului 31 din regulamentul pentru parohii din 1909, prin aceasta se escrie concurs cu terminul de 30 zile, dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual celebra și cuvânta

Avrig, 4 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 355/1911 prot. (220) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești, numite mai jos, din protopresbiteratul Murăș Oșorheiului să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Erdősângeorgiu**, cu salar de 1000 cor., *a)* dela comuna bisericească 485 cor., *b)* din repartiție 115 cor., *c)* din fondurile arhidiecezane 400 cor., cuartir în edificiul școalei și grădină.

2. **Petea-de-câmpie**, cu salar 1000 cor., și anume: 502 cor., dela comuna bisericească, 98 cor. din repartiție, 400 cor. dela stat cuartir în edificiul școlar și grădină.

Invățătoriul din Petea-de-câmpie are să fie și cantor.

Invățătorii din ambele comune bisericești sunt datori a propune și religiunea în școala de toate zilele și de repetițiune, a cânta cu elevii de școală răspunsurile dela sfânta liturgie în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, și a instrua pe analfabeți în scris și cetit, în timpul de iarnă.

Cuincuenaliile se vor computa numai după serviciul neîntrerupt de 5 ani la respectiva școală.

Concurenții să și înainteze petițiunile oficiului subsemnat, având a se prezenta în vre o Dumineca ori sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și spre a face cunoștință cu poporul.

Murăș-Oșorheiu, la 18 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al tractului Murăș-Oșorheiu în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 331/911. (218) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Blașfalăul-de-jos**, tractul Bistriței, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. salar din repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. până la 1000 cor. se va cere ca ajutor dela stat; adause quinquenale dar numai după un serviciu de cinci ani la această școală; cortel în natură, eventual relut de cortel după acord; grădină și un stânjin lemne de foc.

Invățătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările liturgice și ai conduce în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile concursuale adjustate cu documentele de cualificațiune în sensul normelor în vigoare, în terminul arătat, oficiului proto presbiteral gr.-or. al Bistriței; sunt însă îndatorați a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică în parohia Blașfalăul-de-jos spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Bistrița, 14/27 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 498/1911 prot. (224) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Țichindeal**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: folosirea a două bucăți de luncă în preț de 150 cor., din cassa alodială a comunei politice 120 cor., din aruncul de 5% după dare 97 cor., în total 377 cor., la mai mult comuna bisericească nu se obligă, iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat. Locuința în natură și ¼ jug. grădină.

Invățătorul ales e îndatorat să propună studiile prescrise și religiunea la copii (băieți și fetițe) dela 6—12 ani, asemenea și la cei de repetiție dela 12—15 ani, să-i conducă în fiecare Dumineca și sărbătoare la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie și să țină la utrenie strana în rând cu cantorul.

Ceice au cunoștințe din muzica instrumentală, ca se poată forma și conduce un cor, vor fi preferiți.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-și înainteze rugările cu documentele recerute, conform normelor în vigoare, oficiului protopresbiteral în terminul deschis și în vre-o Dumineca sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a și arăta destoinicia în cântări și tipic.

Agnita, 21 Iunie 1911.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învățătoresc devenit vacant la școala noastră elementară română greco-orientală din **Boița**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc, sunt:

1. Salariu fundamental 1000 coroane, solvibil în rate lunare anticipative din cassa comunei noastre bisericești.
2. Cuartir natural în edificiul școlar.
3. Relut de grădină 20 coroane.
4. Cuincuenaliile legale se vor computa dela ziua întrării în funcțiune în acest post învățătoresc.

Invățătoriul ales și întărit în acest post învățătoresc, pe lângă datorințele sale pe terenul vieții noastre bisericești, culturale și sociale, amăsurat dispozițiunilor noastre legale create între marginile autonomiei noastre bisericești, este obligat a întemeia pentru trebuințele comunei noastre bisericești și un cor bisericesc.

Concurenții la acest post, vor avea să se prezinte înainte de alegere în biserica nostră în vre-o Dumineca sau sărbătoare, spre a-și documenta aptitudinea în cântările bisericești.

Cererile de concurs instruite în înțelesul dispozițiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Boița, din ședința comitetului parohial român gr.-or., ținută la 1 Maiu v. 1911.

Nicolae Ș. Halmagiu preș. com. par.
Ioan Druhora presb. rom. gr.-or.

Nr. 252/1911 prot. (222) 2—3

Văzut: **Dr. Ioan Stroia** protopresbiter.

Nr. 448/1911. (234) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din **Câmpuri-Surduc**, protopresbiteratul Ilia-Murășană se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Tel. Rom.“

Salarul 1000 cor. solvibili numai dela biserică ca susținătoarea școalei, cvartir corăspunzător în edificiul școalei, grădină pentru legumi.

Dela concurenți se cere să aibă cunoștință muzicală, și să conducă și instrueze corul bisericesc, ceeace prin declarație făcută în petițiune, ori acluze să se facă evident, documentându-se și aptitudinea sa. Va instrua și școala de repetiție. Cei apți în a conduce orhestră sunt preferiți.

Petenții își înaintează cererile oficiului protopresbiteral concernent, și se vor prezenta, — până la alegere, — în comună pentru a fi cunoscuți că vor putea satisface celor poftite.

Oficiul protopresbiteral al tractului Ilia-Murășană în conțelegere cu comitetul parohial.

Ilia-Murășană, la 21 Iunie 1911.

Z. Mureșian
protopresbiter.

Nr. 337/1911. (223) 2—3

Concurs.

Se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare, pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele:

1. **Loman**, post sistemizat din nou, cu salariu de 1000.coroane, din care 800 cor. întregirea dela stat; cuartir și grădină.

2. **Berghin**, cu salariu de 1000 cor. anume: 400 cor. dela biserică și 600 cor. se vor cere ca întregire dela stat; cuartir și grădină.

3. **Colibi**, cu salariu de 1000 cor. din care 800 cor. întregire dela stat; cuartir și grădină.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 20 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sebeșului în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Ad 746/1911. (215) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea, postului vacant de învățător la școala noastră din **Veneția-superioară** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 600 coroane și anume: 460 cor. repartiție pe parohieni și 140 cor. ca 5% după dare. Restul de 400 cor. dela stat și qinquinaliile se vor cere dela stat după documentele celui ales, cuartir în natură și 2 stânjini lemne de foc.

Alesul este obligat a instrua copii în cântările dela sfta liturgie ai conduce și cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții să-și trimită cererile lor în timpul prescris cu documentele subsemnatului oficiu protoprebiteral și să se prezente poporului spre a fi cunoscut.

Făgăraș, în 17 Iunie 1911.

Oficiul protoprebiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

O casă

foarte rentabilă potrivită pentru argăsitor, măsar, văpsitor e de vânzare. Pentru informațiuni mai deaproape la

(248) 1—6 **Rudolf Mühlsteffen,**
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 29.

Ilie Floașiu

firmă comercială în Mercurea, are lipsă de

doi practicanți

în prăvălie. Preferiți vor fi acei petenți, cari au cel puțin **2 clase gimnaziale** și știu atât în scris, cât și în vorbire afară de limba română și limba maghiară și germană.

Atrag atențiunea învățătorilor și preoților să îndemne pe părinții copiilor mai destoinici și mai potriviți să-i aplice la cariera comercială.

Cei aleși află aplicare momentană.

(228) 3—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 9/22 Iulie 1911. Nr. 72.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45,
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 8210 Bis.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că petiţiunile pentru primire la cursul teologic în seminariul arhidiecezan sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan până inclusive în 2/15 August, 1911. La cerere să fie alăturate în original următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu de maturitate dela o şcoală medie din patrie.
3. Atestat medical despre starea sanitară.
4. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, vidimat şi de oficiul protopopesc.

Sibiiu, 1/14 Iulie, 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 8209 Şcol.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că petiţiunile pentru primire la cursul pedagogic în seminariul arhidiecezan sunt a se înainta la consistorul arhidiecezan până inclusive în 2/15 August 1911. La petiţiuni să fie alăturate în original următoarele documente:

1. Carte de botez.
2. Testimoniu despre clasa IV. gimnazială, reală sau civilă.
3. Testimoniu dela medic despre starea sanitară.
4. Atestat de moralitate dela oficiul parohial, vidimat şi de către oficiul protopresbiteral.

Sibiiu, 1/14 Iulie, 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Obstrucţie în dietă.

Sibiiu, 21 Iulie n.

Joi, săptămâna trecută, s'a început în dieta ungară discuţia asupra proiectelor de lege, referitoare la reformele militare, ori, mai bine zis, asupra celui mai însemnat dintre aceste proiecte, în care e vorba despre reorganizarea armatei monarhiei noastre, pe temeiul reducerii serviciului activ dela trei la doi ani şi al urcării în măsură însemnată a contingentului de recruţi.

Guvernul nostru actual a venit la putere cu însărcinarea primită dela Coroană, şi prin urmare cu obligamentul de a trece prin parlamentul ţării cu orice preţ aceste proiecte de legi şi a le da posibilitatea de a putea fi executate. Cu *acest* punct de program şi-a format guvernul majoritatea parlamentară de care dispune; şi astfel e numai natural, că guvernul se consideră îndatorat a resolva cât mai curând chestiile militare, cu ajutorul dietei, în care el dispune de o însemnată şi bine disciplinată majoritate.

Din acest motiv vacanţele de vară de cari se bucura dieta totdeauna în trecut, în anul acesta nu au fost acordate, ci guvernul a dat dietei de lucru şi în zilele calde, obligându-o să discute chestiile militare.

Oposiţiei nu i-a venit bine la socoteală zorul cu care guvernul caută să dee putere de lege proiectelor amintite, şi a luat hotărârea să le combată din toate puterile. Mai ales cele două oposiţiuni independiste, de sub conducerea lui Kossuth şi a lui Justh, au pornit răsboiu crâncen în contra lor, şi se laudă, că *vor împedeca* votarea legilor militare. De fapt au şi început încă cu o zi mai nainte de a se începe discuţia în dietă asupra acestor proiecte de lege, cu obstrucţia tehnică; astfel, că Mercuri, când era să se înceapă discuţia asupra lor, ele n'au ajuns la rând, fiindcă vremea scumpă a fost risipită cu mărunţişuri. Iar decând s'a început discuţia asupra lor, armele obstrucţiei sunt folosite cu belşug din partea oposiţiei şi — trebue să o recunoaştem — şi cu destulă dibăcie.

Am fi deci iarăşi acolo, unde ne aflam înainte cu 7—8 ani, în zodia obstrucţiei, în plin chaos parlamentar. Chestiile dela ordinea zilei sunt doară aceleaşi, chestiile militare; şefii oposiţiei sunt cam aceiaşi, iar armele întrebuinţate sunt iarăşi aceleaşi. Numai resultatul nu are să fie acelaşi, anume: ajungerea oposiţiei de nou la putere n'are să se întâmple. Asta o putem afirma cu toată siguranţa, fără a ne teme, că evenimentele cari vor urma ne vor da de minciună. Căci dacă chestiile sunt aceleaşi, şefii partidelor oposiţionale sunt aceiaşi, şi sunt aceleaşi şi armele de cari ei se folosesc: nu e acelaşi guvernul, nu e aceeaşi majoritatea guvernamentală din dietă, şi mai ales nu e aceeaşi *disposiţia în ţară.*

Dintre toţi oratorii oposiţionali, cari au vorbit până acuma în dietă în contra reformelor militare, nu a spus unul măcar ceva nou, cel puţin un argument puternic, care să prindă, — nici chiar marele meşter al vorbirilor, contele Apponyi, — ci toţi s'au mărginit la înşirarea de fraze frumoase, cari au prins odată, dar a două oră nu mai prind, pentrucă ţara e prea sătulă de ele.

Opoziţia din dieta noastră nu are deci de astădată *în ţară* razimul care i-a dat tărie în rândul trecut, şi de aceea prevedem, că lupta sa în contra legilor militare, fie oricât de înverşunată, de bine organizată şi de lungă, — totuşi se va termina cu o înfrângere.

Nu poate apoi să fie încoronată de succes lupta oposiţiei nici din motivul, că scopul urmărit nu e acelaşi, la Justhişti şi la Kossuthişti; ci pecând partidul lui Justh combate reformele militare pe motivul, că guvernul e dator să facă întâi *reforma electorală*, şi apoi parlamentului compus pe baza legii nouă electorale are să supună spre apreciare şi votare legile militare, — partidul lui Kossuth le respinge şi le împedecă votarea, fiindcă nu conţin destule concesiuni şi favoruri pe seama *„naţiunii“*, deci pe motivul, că acest partid cere şi acuma armată independentă maghiară, ca înainte cu 7—8 ani, va să zică umblă şi acuma după potcoave de cai morţi, — iar de reforma electorală nici habar nu are.

Soartea proiectelor de lege referitoare la reformele militare e prin urmare decisă. Ele au să fie votate. Discuţia asupra lor însă la tot casul are să fie lungă. Pentrucă guvernul e hotărât, să dee curs liber vorbăriei, chiar şi dacă ar fi să nu capituleze oposiţia nici până la finea anului, ori şi dacă ar trece discuţia în anul următor. Guvernul şi majoritatea sa va aştepta în linişte, până oboseşte oposiţia şi depune ea de bună voe armele obstrucţiei.

Privită situaţia din punctul nostru de vedere, ea nu poate nici să ne înveselească, nici să ne întristeze. Proiectele de lege din discuţie conţin disposiţiuni vătămătoare pentru noi, naţionalităţile nemaghiare din patria aceasta, şi din acest motiv ar trebui să ne bucurăm, dacă oposiţia ar putea să împedece votarea lor. Dar ne gândim, că în casul acesta vine ori alt guvern, ieşit din aceeaşi majoritate parlamentară, ori apoi alt parlament, ales sub conducerea aceluiaşi guvern, — şi proiectele militare remân aceleaşi! Şi se poate, că motivul acesta va îndemna şi oposiţia, astăzi încă atât de răsboinică, să sisteze peste câteva săptămâni lupta zădarnică şi să se împace şi ea cu situaţia. Făcând astfel, nu-i va băga nime nici o vină, ba poate că va fi chiar aprobată din toate părţile.

FOIŞOARĂ.

Sibiiul.

De *Silv. Moldovan.*

(Urmare.)

Lângă acest palat se înalţă maiestos biserica catedrală ortodoxă, cu două turnuri şi cu cupola ei impunătoare.

Catedrala a fost zidită pe locul unei bisericuţe ortodoxe, clădită la 1790 de comercianţii macedo-români, cari se aflau pe atunci în Sibiiu. Deja mitropolitul Şaguna a întemeiat un fond pentru edificarea unei catedrale. Din acest fond augmentat în cursul vremii, şi din contribuirile credincioşilor s'a creat noul Sion românesc în Sibiiu. A costat în total la 800 mii cor. şi a fost sfinţită în Dumineca din 13 Maiu 1906 de mitropolitul *Ioan Meţianu*, în cadrul unor sărbări frumoase.

Biserica catedrală este construită după modelul sfintei Sofii din Constantinopol, cu deosebirea că turnurile sunt mai înalte decât cupola. Interiorul e vast şi maiestos. Pictura e escelentă, în stil bizantin şi cu motive româneşti. Indeosebi e artistic esecutată şi grandioasă pictura cupolei. Din cele două turnuri patru clopote îşi răspândesc sunetul în un acord armonios şi sărbătoresc peste oraşul Sibiiu.

Catedrala din Sibiiu este un monument bisericesc de valoare şi cea mai mare alcătuire arhitectonică a neamului românesc din Ardeal şi Ungaria.

Din strada Măcelarilor eşim în parcul orăşenesc, un parc mic, dar plăcut şi încadrat de două părţi cu palate. Aici dăm iarăş de aşezăminte româneşti. Sunt aşezămintele „Asociaţiunii“. Din verdeaţa parcului se înalţă elegantul edificiu al muzeului „Asociaţiunii“, cu încăperile muzeului, biblioteca, o sală festivă cu scenă teatrală, birourile etc. Muzeul a fost inaugurat în vara anului 1905 cu frumoase solemnităţi.

Cu acest prilej s'a aranjat şi o expoziţie naţională românească. Muzeul „Asociaţiunii“ este singurul muzeu al Românilor ardeleni; fiind nou, are colecţii modeste, mai cu seamă etnografice româneşti. Biblioteca e mai bogată; are opuri în valoare de vre-o 35 000 cor.

Lângă muzeu se află zidirea şcoalei secundare de fete a „Asociaţiunii“ cu internat. A fost edificată la 1885, apoi două palate (unul nou) ale „Asociaţiunii“ cu faţada în strada Şaguna.

O altă stradă, care pleacă din piaţă este strada Cisnădiei, cea mai frumoasă din Sibiiu, cu frecvenţă mare. Aici pulsează îndeosebi viaţa oraşului. E parcursă de tramvaiu electric, cari circulă dela gară până la marginea opusă a oraşului la „parcul de arini“. In strada Cisnădiei se află palatul băncii de asigurare „Transilvania“ şi lângă el palatul arhidiecezei române gr. or., care e zidit în locul unei case mai vechi, unde a fost mai întâi rezidenţa episcopească. Mai departe aici este un palat al oraşului, în care sunt cele mai multe birouri militare şi la capătul din sus al străzii (pe piaţa Hermann) o casarmă mare de infanterie, iar în faţa ei imposantul palat al consistorului ortodox român. In dosul acestuia se află (deja în parcul orăşenesc lângă muzeul naţional) un stabiliment de idroterapie. Pe dinaintea palatului consistorului se estinde o mică promenadă (promenada Bretter), foarte căutată de publicul sibiian. De pe promenada aceasta ni se deschide o privelişte frumoasă spre sud asupra munţilor Făgăraşului, cari ne apar la marginea orizontului asemenea unui colos în linie neîntreruptă. Coastele lor lucesc adeseori până pe la mijlocul verii de albeaţa zăpezii, care-i părăseşte numai pe timp scurt, ca toamna de timpuriu să-i îmbrace din nou în mantaua i albă.

Dela promenada Bretter mai în sus se estinde cartierul Iosefin (Josefstadt). Acesta s'a împopulat numai de prin jumătatea din urmă a secolului XVIII şi cu mulţimea de vile, de parcuri şi grădini, cu aerul curat şi verdeaţa atrăgătoare, face impresia unei localităţi de vilegiatură. Cu el stă în legătură nemijlocită un parc mare la marginea oraşului, numit „parcul de arini“ (Erlenpark), în lungime de o jumătate de oară cu alee frumoase. Parcul se mărgineşte cu pădurea oraşului, cunoscută sub numele de Dumbravă (Jungenwald), care se estinde până aproape de Răşinari şi Cisnădioară, în lungime de vre-o 8 km. şi este un loc de plimbare cercetat vara, ca şi parcul de arini, de publicul din oraş.

In suburbiul Iosefin se află între altele palatul nou justiţiar zidit la 1908, apoi „Gesellschaftshaus“ (casa societăţii), un edificiu mare cu sală spaţioasă şi localităţi laterale pentru întruniri, baluri, expoziţii etc. Mai departe se află în acest cartier o mănăstire cat. de maice, cu şcoală de fete şi internat, apoi seminarul teologic-pedagogic săsesc edificat la 1892 cu grădină frumoasă. Aici se află rezidenţa de vară a mitropolitului gr. or. român, un pompos edificiu în formă de vilă făcut în 1900. Grădina spaţioasă, în mijlocul căreia se înalţă rezidenţa, este una dintre cele mai frumoase din Sibiiu. Mai amintim, că în suburbiul Iosefin se află o biserică română şi o şcoală primară (în „Groapă“).

(Va urma).

Idei îndrumătoare pentru preoți

de Vasile Gan, protopresb.

V.

— Articol final. —

Preoții actuali de regulă cunosc bunătățile sfaturilor ce le-am dat până aci, însă se plâng contra curentului ireligios ce domnește în societate, care destrăbălează poporul, micșorează autoritatea preotului și-i stângenește toate năzuințele, intreprinderile bune. Bătrânilor le era ușor, zic ei, căci păstoriții erau popor evlavios, ascultător, nu încăpăținat, pervers, ca publicul present cu care are de făcut preotul modern.

Părere nedovedită, judecată eftină aceasta!...

De când esistă lume și om în ea, firea omenească a rămas aceeaș: pornită mai mult spre rău ca bine, Cainii nu au încetat a esista nici când. Ei au stângenit toate pornirile bune. Dacă nu le-au fost peste mână a restigni pe Isus — adevărul și blândeța întrupată, nu vor fi crutat nici poporul și nici preoțimea bătrână de ispite. Să ne reamintim trecutul și foarte ușor ne vom dumeri, că așa a fost totdeauna. Ridicatu-s'au, cum știm, formale cruciate contra bisericii și neamului nostru. Cu fer și foc — ferro ignique — căutau să-i stârpească pe ambii de pe fața pământului. Altădată promisiunile de sirenă le-au întrebuințat, ca să ademenească. S'au întrebuințat tentațiuni deci și în trecut — claie pe grămadă. Proselitismul religios încercat e fapt, pildă clasică a apucăturilor pentru toate timpurile. Să ți se trimită pe sate oameni de ai stăpânirii, cari să-ți prescrie ce și cum să crezi, de care biserică să te ții, cărui preot să-i dai ascultare, cari taine să le primești și cari nu, cum se pretindea dela fiii bisericii noastre pe timpul luptelor confesionale, trece ori ce margini admisibile ale ispitei, și până la amănunte arată cât de grea a trebuit să fie păstorirea bătrânilor. Nu greșim, dacă susținem că a fost cu mult mai grea, ca păstorirea preoților actuali. Ispitele de azi vin în formă de propovedanii, cine vrea le ascultă, cine nu, nu stă de vorbă cu prorocii mincinoși. Bătrânii trebuiau să asculte, să și promită siluitorilor conformare; căci de unde nu, toată urgia veacului se vărsa asupra lor...

S'a zăvorât potopul nimicitor. Disciplina bisericească a credinciolor l-a zăvorât. Oi rătăcitoare vor fi fost, grosul însă a ținut strâns și grosul a și rămas.

Să desperăm oare în fața curentelor contrare bisericii ce prind în mreajă și credincioși de ai noștri? Să declarăm de inegală lupta și să renunțăm la ori ce apărare? Nu mai lașii rezonează așa!.. Cine e la postul său (și cred că toți preoții doresc a fi la post) primește lupta și — ca oare când înaintașii — grupează în jurul său toate elementele de valoare, floarea satelor, dând de gol, rușinând toate elementele centrifugale.

Zace multă forță vie în satele noastre, flacăra însuflețirii nu e stânsă, stă numai împedecată. Indată ce preotul apelează la cei buni, îndată ce-i știe grupa în jurul său, îndată ce le dă directivă — nici un răsleț nu mai cutează a eși la lumină cu învățăturile sale mincinoase și contrare bisericii. Disciplina bisericească, apropierea oamenilor unii de alții, deci are să o cultive preotul cu preferință. Aceasta o și poate face ușor, căci în afară de societățile ce le va înființa preotul, — multe momente ale vieții sunt cari militează pentru ținerea la olaltă a oamenilor, pentru sprijinul reciproc, că numai arăta să le știe preotul, și toată lumea — chiar și renitenții — le aproabă și urmează. Civilizația modernă se bazează pe sprijinul reciproc al oamenilor. Fără acest sprijin societatea s'ar desface ca norul ce se spulberă de vânt și nu aduce ploaia binefăcătoare pentru pământ.

Pe reciprocitate este întemeiată morala creștină. Reciprocitatea (morala creștină) să o cultive preotul și să nu aibă nici o teamă de toate teoriile și învățăturile contrare, cari de sine trebue să amuțească în fața adevărului practic.

Două mari pedeci pot stângeni succesul în această direcție, firea arțăgoasă pornită spre bruscări, și egoismul cras material al preotului.

Preotul pornit dela fire și materialist e mare pacoste pe capul poporului. Acolo și numai acolo sunt conflictele la ordinea zilei. In așa comune înfloresc trecerile religionare, ba se ivesc sectele pocăiților, anabaptiștilor, interconfesionalilor ș. a. m. d. In celelalte comune și dacă își pun piciorul astfel de rătăciri, trebue să iasă în curând afară, să peară „cum pere ceara de fața focului“ și să se stângă „cum se stânge fumul“.

Să nu dăm noi preoții pilde de patimi așa urâte, și peste tot să năzuim a străluci noi preoții și familiile noastre cu toate virtuțile ce se recer dela apostolii poporului, și atunci ferice de noi și biserică: „Nici porțile iadului nu ne vor birui!“

Așa să fie!..

Guvernul și obstrucția.

Guvernul ungar a avut cunoștință din bună vreme despre obstrucția ce o face opoziția din dietă la proiectele de lege referitoare la reformele militare; aceasta se vede din următorul comunicat interesant apărut într'un număr mai recent al marelui ziar vienez „*Neue Freie Presse*“:

„Când a fost primit ministrul presedent, contele Khuen-Héderváry, în audiență particulară, în vila din Lainz, imediat înainte de plecarea Monarhului la Ischl, pentru a face raport Maiestății Sale despre situația politică și parlamentară, conform datorinței sale, a atras atențiunea Monarhului asupra împrejurării, că discuția pe temele militare, probabil va fi de lungă durată și va fi viforoasă în parlamentul ungar. Ea poate că va *primi chiar și caracterul obstrucției.* Ministrul prezident a avut apoi ocaziunea a comunica Monarhului, că după părerea sa, pentru majoritatea, care va intra în luptă cu însuflețire mare și excelent organizată, cea mai corectă tactică e aceea, de a primi atacurile în liniște și cu sânge rece, întocmindu-și astfel atitudinea ca în fața acțiunei opoziției să fie puse armele așteptării și ale indulgenței. Și putem să constatăm, că în contra acestei tactice a guvernului și a majorității, *celalalt factor al legislațiunei, Coroana, nu a avut nici cea mai mică obiecționare.* Astfel apoi e pe deplin stabilit, că guvernul *nu e legat de nici un termin cu privire la rezolvarea chestiilor militare,* și că poate să observe tactica așteptării liniștite atâta câtă vreme îi permite situația. Când ar exista deci nădejdi, scoase din presupunerea că guvernul, cu privire la rezolvarea reformelor militare, ar fi legat cât de puțin de vre-un termin, ori că nu s'ar afla în privința tacticei în complete armonie cu celalalt factor decizător, — atunci speranțele acestea se vor dovedi tot atât de neîntemeiate, ca multe alte așteptări, asemenea nemotivate, ale opoziției.“ —

*

Iar cu privire la tactica pe care o va urma guvernul și majoritatea parlamentară față de obstrucția inscenată din partea opoziției, se fac tot în ziarul numit următoarele destăinuiri:

„Sistemul pe care vrea să-l urmeze guvernul față de opoziție, nu e invenția sa. El a mai fost aplicat odată, în stadiul dela început al luptelor obstrucționiste, date în jurul chestiilor militare, atunci când Széll Kálmán a declarat, că va face încercarea de a rămânea pe teren strict legal și de a opune luptei opoziției *resistența pasivă,* adecă de a aștepta simplu, până obosește opoziția. Sistemul acesta nu a putut să fie esecutat. Partidul propriu al lui Széll, nu a avut răbdare, ci o parte însemnată a partidului ardea de dorul de a sdrobi opoziția cu puterea majorității numerice pe care o avea guvernul, și punctul acesta de vedere *și l-a însușit și Coroana,* care a lăsat pe Széll să cadă, înainte de a fi putut proba sistemul seu de resistență pasivă. S'a dat atunci dovadă, că în lupta deschisă dintre opoziție și majoritate, aceasta din urmă a rămas pe jos, și ocasiuni au fost destule pentru a regreta că domnului Széll nu i s'a dat posibilitatea de a-și duce la bun sfârșit politica. Dar acum guvernul Khuen Héderváry îmbrățișează ideea aceasta, între împrejurări mai favorabile, decum erau cele de atunci.

E de înțeles, că reminiscentele legate de încheerea nefericită a încercării lui Széll sunt considerate din partea opoziției și astăzi ca un fel de garanță, ca tactică acceptată din partea guvernului nu va duce la scop. Dar comunicările despre punctul de vedere al coroanei (date mai sus) scot la iveală neesactitatea acestor calculațiuni. Toți factorii cari vin ținuți în vedere: Coroană, guvern, majoritate, sunt deciși în asemenea măsură *a aștepta în liniște și a nu se dimite la nici o pășire agresivă, cum așteaptă opoziția.* Chiar și condițiunile esterne pentru esecutarea acestei politici sunt date de astădată în măsură desevârșită. Discuția asupra reformelor militare s'a început în Iulie, și chestie mai însemnată, care să ajungă în timpul apropiat la desbatere în dietă, *nu este.* Guvernul și majoritatea pot deci să aștepte. Terminul, până la care poate fi urmată politica aceasta, nu e limitat. Dacă ar fi să ne gândim la limitele cele mai depărtate, ar fi cam jumătate de an, adecă, pe la anul nou; și fiindcă situația cu „*ex-lex*“, nu mai presintă de mult temerile din trecut, nu e esclusă posibilitatea, că resistența pasivă să fie continuată eventual și după acest termin. Majoritatea dă dovezi de bună disciplină, și se va feri sigur de cursa pe care caută să i-o pună opoziția. Momentul cel mai însemnat e însă acela, că și *Coroana aprobă pe deplin atitudinea guvernului și a majorității, iar acest moment e de însemnătate decizătoare pentru ulterioara desvoltare a evenimentelor*“.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare

P. T. membri ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, din despărțământul Reghin (XXVI), precum și toți sprijinitorii culturii române sunt învitați a participa la

adunarea cercuală

ce se va ținea în comuna Toplița-română (Maroshéviz), în 2 August n., la orele $8^{1}/_{2}$ a. m. în biserica gr. or. rom. de acolo cu următorul

Program:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea adunării cercuale.
3. Raportul secretarului despre activitatea comitetului cercual.
4. Raportul cassarului și statorirea budgetului pe 1911/912.
5. Alegerea unei comisiuni pentru incassarea taxelor și înscrierea membrilor noui.
6. Dizertațiuni poporale, anunțate directorului cu 8 zile înainte de adunare.
7. Eventuale propuneri, făcute conform statutelor.
8. Alegerea a doi delegați pentru adunarea generală a „Asociațiunii“ la Blaj.
9. La orele $1^{1}/_{2}$ masă comună la hotelul „Maroș“.
10. La orele $3^{1}/_{2}$ petrecere cu jocuri poporale în curtea hotelului amintit.
11. Seara la 8 ore reprezentație teatrală în sala cea mare a hotelului, cu care ocaziune se va preda „Trei doctori“, comedie într'un act, localizată din limba germană de Virginia A. Vlaicu.

După teatru dans.

Prețul de intrare la petrecerea poporală 1 cor. de persoană. La teatru: locurile de șezut 2 cor., locurile de stat 1 cor.

Profitul net este destinat în folosul despărțământului.

Tot cu această ocaziune se aranjează o expoziție de lucruri de mână, țeseturi, etc.

Din ședința comitetului cercual, ținută în comuna Idicel la 21 Maiu n. 1911.

Dr. Ioan Harșia
director.

Ioan Vodă
secretar.

Organizarea țărănimii, Centralizarea însoțirilor sătești, Cooperația economică în Austria.

Sub greutatea timpului, în care geme poporul nostru încunjurat de nevoi în lupta pentru existență și amenințat de dușmani politici, cari doresc să-l nimicească, ni se impune imperios datorința, să privim cu ochii în patru în jurul nostru și să căutăm a vindeca prin mijloace potrivite cât mai în grabă ranele și slăbiciunile de cari suferim.

Este mai presus de orice îndoială, că la pornirea unei acțiuni sistematice în privința aceasta va trebui să ne îndreptăm atențiunea noastră mai întâi de toate asupra stărei economice a *poporului dela țară, asupra păturei țărănești.* A delătura neajunsurile țărănimei, a o ridica din sărăcie la putere și neatârnare, — aceasta trebue să fie deviza principală la noi, Românii, în fața vremurilor grele de azi. Căci știut este, că poporul *dela țară* formează baza pe care se razimă existența unui neam; și dacă această temelie nu este tare, orice clădire în sus, fie ea cât de frumoasă, nu poate fi durabilă, și va trebui să se prăbușească mai târziu sau mai curând. Orice sforțare de muncă va fi iluzorică.

Dela puterea economică atârnă și puterea politică a noastră, și fiindcă tocmai Românii din Ungaria au lipsă de o putere politică corespunzătoare în fața luptelor crâncene pentru drepturile naționale, este neapărat ca să înjghebăm fără întârziere la țară o organizație economică trainică și solidă.

Cari sunt deci mijloacele cele mai potrivite pentru realizarea acestui scop?

Dacă privim mai de aproape mișcarea cooperativă în alte țări, aflăm, că chiar și acele popoare, cari dispun de o pătură țărănească cu mult mai greoaie în pricepere și inteligență decât noi, au o organizație bine închegată și că puterile țăranilor sunt strâns concentrate în cooperative sătești, iar interesele lor reprezentate prin federațiuni și centrale economice. Aflăm organizație compactă și la acele popoare, cari au trăit în împrejurări mai fericite decât noi, și la cari organizarea țărănimei nu a fost de o trebuință atât de arzătoare, ca la noi.

La noi însă aflăm, în raport cu numărul mare al satelor românești și în proporție cu neajunsurile multe ale țăranului nostru, în prea puține comune însoțiri sătești, și și unde le avem, ele sunt încă izolate. Lipsind o centralizare a acestor forțe, lipsește fortăreața principală chemată a îngriji de apărarea intereselor țărănimii, de a îngriji de o exactă funcționare a cooperativelor sătești, de a întregi organizația prin înjghebarea de cooperative sătești în toate comunele românești și de a se ocupa cu rezolvarea tuturor problemelor cari tind la desrobirea și emanciparea economică.

O organizație condusă de principiul, că acordarea creditelor pentru sătenii agricultori să servească drept mijloc pentru îmbunătățirea stării economice a țăranului, nu însă pentru îmbogățirea creditorului, o organizație, a cărei chemare pe lângă procurarea de credite ieftine în timp de nevoie să fie a îndemna pe săteanul nostru la crutare la o viață morală și creștinească, dându-i ocaziune a-și fructifica cu dobânda banii chivernisiți, o organizare care să îndrumeze o lucrare mai rațională a pământului și să îngrijească de valorizarea cu prețuri mai bune a productelor economice, delăturând samsarii dela sate și din târguri, — este fără îndoială cel mai potrivit mijloc pentru întărirea economică a săteanului nostru.

Această organizație se poate înfăptui mai întâi de toate prin *înființarea de bănci sătești după sistemul Raiffeisen și prin centralizarea* lor în o federație economică.

Insoțirile sătești de credit sistem Raiffeisen se potrivesc mai bine pentru acest scop, fiindcă țăranul poate căpăta și împrumuturile de lipsă, fără multă alergare în comună, acordarea împrumuturilor este simplă și fără multă cheltuială, împrumuturile se dau pe acte de obligație iscălite de doi chizeși, și manipularea costisitoare cu cambii este exclusă, camăta pentru împrumuturile luate dela bancă țăranul le plătește în urmă, adecă decursiv. Activitatea unei bănci raiffeiseniene se extinde de regulă numai asupra unei singure comune, și conducătorii băncii pot avea astfel o privire clară asupra stării materiale și morale a membrilor și pot supraveghia, ca țăranul să întrebuințeze banii împrumutați de fapt pentru gospodăria rurală și să nu-i cheltuiască fără rost. In fine fiind funcțiile membrilor din direcțiune și din consiliul de supraveghere la aceste bănci funcții de onoare, fără plată spesele băncii sunt mici și nu este prin urmare nevoie, ca să se scumpească creditele pentru a avea de unde acoperi aceste spese.

Rezultatele obţinute şi de reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului, cele ale d-lui Osvadă la Orăştie şi altele, ne îndreptăţesc la speranţa că cel puţin în viitor vom străbate mai repede la organizarea cooperativelor săteşti şi problemele pentru emanciparea economică a ţărănimei se vor preface în fapte.

Cu bucurie aflăm, că Reuniunea română de agricultură din Sibiiu, care prin stăruinţele vrednicului ei secretar *Victor Tordăşianu* şi ale altor tovarăşi de muncă cu tragere de inimă pentru popor, a reuşit a ridica numărul băncilor săteşti la o sumă mai considerabilă, se ocupă cu ideea de a centraliza aceste însuşiri şi a înfiinţa o federaţie în Sibiiu.

Dacă ideea aceasta actuală se va realiza, se va face un pas frumos înainte. Căci devenind odată fapt centralizarea însoţirilor săteşti prin crearea unei federaţii puse pe baze solide, vom avea în Ardeal o fortăreaţă considerabilă pentru apărarea intereselor ţărănimei şi pentru delăturarea neajunsurilor la ţară, vom avea o clădire puternică pentru adăpostirea ţărănimei în timpuri grele de crize economice.

De aceea este datorinţa fiecărui Român de bine, să sprijinească după putinţă înfăptuirea acestei idei; iar cine o combate zădărniceşte clădirea tocmai a acelei temelii, care singură este în stare a garanta şi a asigura existenţa şi desvoltarea mai departe a neamului nostru.

Pentru a dovedi, cât de departe au ajuns alte popoare pe terenul organizaţiei economice, vom da cu proxima ocaziune o oglindă clară a mişcării cooperative din Austria, care poate servi în multe privinţe drept directivă la înfăptuirea ideii pentru înfiinţarea unei federaţii la noi.

N. Iancu.

Dela Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Prospect.

„Şcoala pentru economia şi industria de casă“ are o secţiune economică şi una industrială.

I. Instrucţiunea secţiunii economice (instructoară domnişoara Tullia Bogdan) cuprinde: *a)* învăţământ practic: pregătirea bucatelor şi a pânei; conservarea legumelor şi a poamelor; curăţirea şi ţinerea în ordine a locuinţei; grădinăritul; spălatul, călcatul şi îngrijirea rufelor; confecţionarea rufelor; *b)* învăţământ teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secţiuni e împărţit în: un curs care se începe la 1 Septemvrie şi durează până la 31 Ianuarie, şi în altul care începe la 15 Februarie şi durează până la 15 Iulie.

Elevele, ai căror părinţi sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au să locuiască în edificiul şcoalei *Berggasse nr. 9,* casa proprie a reuniunii.

Se primesc numai eleve, cari au împlinit 15 ani şi au terminat cel puţin şcoala elementară.

Instrucţia este esclusiv în limba română. Se conversează însă şi în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară şi germană, dar numai în pauză şi la masă.

Elevele şcoalei de menaj, dacă voesc, pot lucra după amiaza în secţiunea industrială.

Taxele prescrise sunt: pentru fiecare curs elevele interne plătesc câte 300 cor., cele esterne câte 250 cor.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, o jumătate duzină din rufele necesare, 6 ştergare pentru bucătărie, pieptene, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare. Şorţurile pentru bucătărie şi le vor face elevele înseşi; dar şorţuri pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucţiunea secţiunii industriale (instructoară dşoara Virginia Podoabă), cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut.

Elevele pot fi interne şi esterne. Cele interne au să plătească pentru întreţinere o taxă lunară de 50 cor. şi didactru lunar de 10 cor., cele esterne didactru lunar de 10 cor. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, o jumătate duzină din rufele necesare, pieptene, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septemvrie n. şi se termină la 15 Iulie n.

Alte informaţiuni se pot primi dela:

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

NOUTĂŢI.

Căsătoria arhiducelui. Conform dispoziţiilor de până acum arhiducele *Carol Francisc Iosif* îşi va serba căsătoria cu principesa *Zita de Parma* în jumătatea a doua a lunei lui Octomvrie, şi anume în castelul familiar dela Schwarzau.

*

Adunarea poporală dela Bozovici, ţinută la St. Petru şi Pavel, a fost una din cele mai bine cercetate. A azistat popor din toată împrejurimea. La adunare au vorbit dnii: Dr. A. Vlad, Dr. V. Bontescu, Dr. S. Vladone, Dr. Lăbonţ şi Dr. Morariu. S'a votat rezoluţia primită şi de celelalte adunări.

*

Desemnuri de case ţărăneşti. Ministeriul austriac de culte şi instrucţie a însărcinat pe arhitectul *Deininger*, consilier şi director al şcolii de industrie din Innsbruck, să culeagă în Tirol şi Vorarlberg modele de case ţărăneşti. Culegerea a apărut acuma şi cuprinde 140 de planşe frumoase. Lucrarea arhitectului Deininger, cum aflăm din numărul mai nou al „Neamului Românesc Literar“, după care dăm informaţiunea aceasta, cuprinde planuri pline de individualitate naivă, unele picturi bune, dar mai ales săpături în lemn vrednice de toată luarea aminte. Lucrarea poartă titlul: „Das Bauernhaus in Tirol und Vorarlberg“, şi costă 600 de coroane. — Material pentru asemenea albumuri s'ar găsi *astăzi* şi pe la noi; e întrebare, dacă se va mai găsi şi *mâne*?

*

Congresul rasselor. In 26 Iulie a. c se va începe la Londra congresul rasselor, la care vor fi reprezentate toate statele din lume.

*

Agentură poştală. In comuna *Vurpăr* (Vurpód) din comitatul Sibiului se deschide o agentură poştală, care îşi începe lucrarea cu ziua de 1 August 1911.

*

Cursurile de vară, ce se ţin la Vălenii de Munte s'au început în 14 Iulie n. Deschiderea, în absenţa dlui A. D. Xenopol, a făcut-o dl N. Iorga. Intre auditori se găsesc şi câţiva sosiţi de peste hotare. S'a înfiinţat şi un fond necesar clădirii unei case a cursurilor. La acest fond ministrul C. C. Arion a dăruit suma de 2000 de lei, la care dl N. Iorga a adăugat alte două mii de lei, din venitul cărţii „Breve storia dei Rumeni“. — Duminecă sosind dnul A. D. Xenopol, şi a ţinut conferenţa anunţată, despre: *Unitatea sufletească a poporului român,* arătând câtă muncă neodihnită s'a pus de înaintaşii noştri, ca să ni se păstreze limba unitară de astăzi. Conferenţiarul a fost mult aplaudat.

*

† Aurel Marin, consilier de conturi la comunitatea de avere din Caransebeş, a trecut la cele eterne în 18 Iulie a. c. n. în al 51-lea an al etăţii, după un morb greu şi îndelungat şi după o viaţă laborioasă dedicată familiei şi binelui comun. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre odihnă vecinică în 20 Iulie a. c. n. la orele 4 d. a. în cimiterul gr. or. rom. din Caransebeş. Odihnească în pace!

*

Dela „Asociaţiune“. Dşoara Ana Burdan din Boroşineu şi dl Ioan Rebega, funcţionar la „Albina“, Sibiiu, şi-au răscumpărat anunţurile de logodnă dăruind pentru fondul Eminescu şi Bariţiu suma de 10 cor. Mulţămim tinerilor logodiţi. *Biroul „Asociaţiunii“.*

*

In contra acelor dela pălăriile damelor. S'au întâmplat şi în Sibiiu câteva răniri produse de ace din pălăriile damelor; d'aceea organele oraşului nostru au luat măsurile necesare, însărcinând pe poliţiştii stradelor să ceară înlăturarea acelor primejdioase din pălăriile tuturor damelor. Aviz celor interesate.

*

Şcolar modern. Catechetul întreabă la examen: — „Pentruce Cain a omorât pe fratele său Avel?“ — Şcolarul răspunde: „Pentru că a cetit multe cărţi rele Cain!“

*

In contra luxului la copii. Arhiepiscopul Fischer din Colonia a publicat o pastorală, în care osândeşte cu asprime luxul exagerat ce se poate observa în vremea de astăzi chiar şi la copii. Pastorala face amintire de părinţii, cari de câte ori îşi duc copiii la biserică, îi împopoţonează în hainele cele mai bătătoare la ochi; prin aceasta se stârneşte de timpuriu în sufletul celor mici deosebirea de clase. Arhiepiscopul pretinde, ca părinţii să se îngrijească de hainele cele mai simple pentru copiii aduşi la biserică.

*

Dela universitatea din Budapesta. Foaia oficială din Dumineca trecută, anunţă că monarhul nostru a numit pe dl *Dr. Iosif Siegescu* profesor ordinar la catedra de limba şi literatura română dela universitatea din capitală.

*

In loc de anunţuri de logodnă. Dl *Ioan Rebega*, funcţionar la banca „Albina“ din Sibiiu şi logodnica, sa dşoara *Anuţa Burdan* din Boroşineu, au răscumpărat obicinuitele anunţuri de logodnă cu 10 cor. dăruite fondului „Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi“, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

*

Intruniri amânate. Din Roma se anunţă că congresul internaţional de stenografi, ce era să se ţină în August, se amână de timp nehorărât. — Congresul internaţional de tuberculosă, care avea să se întrunească tot la Roma, s'a amânat pe luna lui Aprilie anul viitor. Măsurile acestea sunt luate din cauza holerei ce bântue în Italia.

*

Somn lung. Intr'un spital din Newyork s'a trezit zilele acestea o femee, care a durmit neîntrerupt 86 de zile fără ca medicii să o poată deştepta. Femeea acum se simţeşte bine.

*

O mamă model. Una din revistele engleze arată cum se îngrijeşte regina *Mary* a Angliei de creşterea copiilor săi. Regina alege pe instructori şi statoreşte metodul cum au să fie crescuţi fiii săi. Cea dintâi datorie a părinţilor faţă de copii, cum zice regina, este a le asigura o sănătate solidă. Toţi copiii familiei regale, cinci prinţişori şi o prinţesă, în urma exerciţiilor fizice şi a jocurilor în aerul curat, sunt plini de viaţă. In fiecare lună prinţii sunt supuşi unui examen, în care întrebările sunt puse adeseori de regină. Educaţia fizică ocupă partea cea mai însemnată în creşterea familiei regale. Regina Mary ţine, ca principii să fie conduşi în oraş şi în împrejurimi, pentru a vedea tot ce este instructiv şi interesant. Se duc la muzee şi expoziţii, unde sunt primiţi absolut fără nici o ceremonie. Hainele prinţilor sunt cât se poate de simple, ca şi costumul mamei lor, care nu iubeşte luxul, şi doreşte ca urmaşii săi să facă acelaş lucru.

*

Mulţămită publică. Personalul inferior al Societăţii oficiilor de postă şi telegraf din regatul ungar exprimă şi pe această cale călduroase mulţămite P. T. public din loc care a dăruit ajutoare pentru băile din Keszthelyhéviz. — In numele societăţii: Personalul inferior dela oficiul de poştă şi telegraf din Sibiiu.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de moţi aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Paul Muntean, c. şi r. colonel penz., din prilejul onomasticei, cor. 2·50; I. Bota, înv. penz. (Cetea), 30 bani; „Un cunoscut“ 10 bani; Vasile Jurcovan, învăţător (Drăguş), 50 bani; Teresia Ursu de Margine, soţie de ingin. de comasaţie, 1 cor.; un grup de 49 universitari dela facultatea teologică din Bucureşti, între cari şi diaconul Iosif Abu Tabar din Beyrut (Siria-Arabia), şi în frunte cu profesorul dela facult. teolog., dl Dr. I. Mihalcescu, cercetând Reuniunea, au dăruit la pălăria „Dzeu vede!“ cor. 6·46; Dr. I. Radu, prof. (Brad), Aron Suciu, c. şi r. locotenent auditor şi Nicolae Răchiţan, capelan (Galeş) câte 1 cor. Starea fondului cor. 897·53. Pentru prinos aduce mulţumite sincere, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: *Victor Tordăşianu,* prezident.

*

Dare de seamă. Cu ocaziunea producţiunii teatrale din Brâznic, ţinută la 16 Iulie n. au binevoit a contribui următorii domni: Ioan Iancu, dir. de bancă 9 cor. Iulian Josan, teolog 9 cor. Dimitrie Datcă, not. 4·80 f. Dr. Ioan Maior, 4 cor. Zevedeiu Mureşanu, ppresb. 3 cor. Iosif Morariu, ppresb. 1 cor. Petru Stefanica, cand. de adv. 2 cor. Ioachim Ioan, preot 3 cor. Adam Leşucanu, dir. de bancă 2 cor. Emanuil Şuiaga, preot. 2 cor. Victor I. Sălăgianu, preot. 1 cor. Octavian Fulea, cont. 1 cor. Toma Roşu, înv. dir. 1 cor. Laurenţiu Popa, v.-not. 1 cor. Filimon Cosma, înv. pens. 40 fil. De tot a incurs 196 cor. 22. f. din care sumă scăzându-se spesele de 126 cor. şi 10 fil. remas profit net de 70 cor. 12 fil., din care cu 50 cor. s'a format „fondul petrecerilor“, iar 20 cor. 12 fil. s'au folosit la procurarea cărţilor pentru biblioteca şcolară. Rog pe sus numiţii contribuenţi să primească cele mai sincere mulţămite. Pentru comitetul aranjator: *Petru Incicău,* înv.

Din România.

O donaţiune a regelui.

De câţiva ani s'a înfiinţat la Azuga un comitet de iniţiativă, care să strângă fondurile necesare pentru construirea unui spital în localitate.

Acest comitet se compune din P. C. S. Arhimandritul Dionisie, stareţul mănăstirii Sinaia, domnii Rhein, fabricant din Azuga, N. Bătculescu, I. G. Babeş ş. a.

Regele Carol, fiind informat de laudabilă iniţiativă, a donat pentru acelaş scop 70 de mii lei, sumă necesară pentru complectarea lucrării şi înzestrarea spitalului. Totodată Suveranul a ales din proprietăţile casei regale, într'una din săptămânile trecute când a fost într'o preumblare la Azuga, un frumos teren situat între tunelul dela Buşteni şi Azuga, la ost de calea ferată, teren pe care l-a donat şi pe care se va construi spitalul.

Comitetul dispune azi de un fond de 104.651 lei 40 bani.

S'a dat comitetului însărcinarea de a construi spitalul, iar după terminarea lui a îngriji în calitate de efori de bunul mers al aşezământului.

Mareşalul Nogi în capitală.

Generalul japonez *Nogi* sosind în săptămâna aceasta, Marţi, la Bucureşti, a fost obiectul unei manifestaţiuni grandioase pin partea publicului din capitală.

Generalul, împreună cu suita s'a, însoţit de ofiţeri români, au asistat în ziua următoare la instrucţia trupelor concentrate în tabăra dela Dadilov. De acolo s'a dus să cerceteze fortul Chitila, apoi arsenalul armatei şi pirotehnia.

Nogi şi-a exprimat toată admiraţia faţă de ţinuta trupelor române.

Ieri, Joi, generalul japonez a plecat la Sinaia, unde a fost primit în audienţă de regele Carol.

Cărţi şi reviste.

Poetică şi legendar poetic pentru şcolile medii şi institutele pedagogice, de *Dr. I. Raţiu* şi *Al. Ciura*, profesori gimnaziali. Aprobată de ministeriu. Blaj, 1911, tip. Seminarială. Un vol. de 294 pp. Preţul: 3 coroane.

*

Anuarul şcolii comerciale superioare greco-orientale române din Braşov pe anul XLII al existenţei sale. Anul şcolar 1910/11. Publicat de *Arseniu Vlaicu,* director. In partea întâi cuprinde: Contabilitatea la societăţile comerciale, de prof. I. C. Panţu. In partea a doua se găsesc datele şcolare, din care aflăm că personalul didactic se compune din zece profesori; în trei clase comerciale au fost la finea anului 102 elevi; au primit atestate de maturitate *31 de absolvenţi*, cu 3 mai mulţi decât în anul precedent.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. Către *Copşa*, Ocna: 7·46 dimineaţa, 1 după ameazi, 4·34 d. a., 7·14 seara, 11·10 seara.
2. Către *Ocna*, la băi: 9 a. m., 2 d. a., 3·30 d. a., (Dumineca şi în serb. mai pleacă la 9·07 seara). Circulează până în 15 Sept.
3. Către *Vinţ*, Sălişte: 3·05 noaptea, 7·43 dim., 3·50 d. a.
4. Către *Cunţa*: 12·25 d. a. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători).
5. Către *Făgăraş*, Braşov: 4·20 dimineaţa, 1·30 d. a.
6. Către *Turnu-Roşu*, Câineni: 4·06 dim., 1·05 d. a.
7. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 n. d. a., 1·45 d. a., 8·31 seara. (Dumineca şi în serbători, până în 15 Sept., mai pleacă la 3·56 d. a.)

II. Sosire.

1. Dela *Copşa*, Ocna: 3·55 noaptea, 7.25 dimineaţa, 11·55 n. de a., 5·22 d. a., 8 seara.
2. Dela *Ocna*, băi: 11·28 n. de a., 3·17 d. a, 6·11 d. a. (Dumineca şi în serb. mai soseşte la 10·48 noaptea). Circulează până în 15 Septemvrie.
3. Dela *Vinţ*, Sălişte: 6·40 dim., 12·24 d. a., 8·21 seara.
4. Dela *Cunţa*: 9·50 seara. (Numai Marţia, Vinerea, Dumineca şi în serbători).
5. Dela *Făgăraş*, Braşov: 7·16 dim., 8·59 seara.
6. Dela *Turnu-Roşu*, Câineni: 7·16 dim., 3·37 d. a., 10·27 seara.
7. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·28 d. a., 3·22 d. a., 10·09 seara. (Dum. şi în serbători mai soseşte la 8·03 seara).

Nr. 81/1911. (252) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III-a **Lunca,** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele recerute de regulamentul parohial şi concluzul normativ al sinodului arhidiecezan Nr. 82 din 1910 sunt a se înainta subscrisului oficiu în termin deschis. Concurenţii cu previa înştiinţare aici se pot prezenta până incluziv 8 zile înainte de alegere în comună, ca se facă cunoştinţă cu poporul şi resp. spre a cânta şi celebra.

Ofenbaia, 3 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Lubşei în conţelegere cu comitetul şi sinodul parohial concernent.

Vasilie Gan
protopresbiter.

Szebenvármegye alispánjától.

7042/1911 alisp. sz. (250) 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1911 évi julius hó 8-án 1383/911 sz. a. hozott határozatával szerdahely zsinnai th. közut 8-11 km. szakaszának áthelyezésére vonatkozó munkálatokat engedélyezte.

A fentemlitett munkálatok kivitelének biztositása céljából 1911 évi augusztus hó 5-ik napjának d. e. 11 órájára Szebenvármegye szék. házában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok el vállalására vonatkozó és az általános feltételekben előirt 5₀/⁰-os bánatpénzt a nagyszebeni m. kir. adóhivatalba való letételét igazol nyugtával ellátott, zárt, szabályszerüen kiállitott ajánlataikat a kitüzött nap d. e. 9 órájáig hozzám annyival inkább adják be, mivel későbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak.

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek. A versenytárgyalást tartó bizottság fentartja magána a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhason. Tárgyalás alá csak is szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett, közvetlenül vagy posta utján beadott ajánlatok vétetnek Távirati uton érkezett ajánlatok figyelmen kivül hagyatnak.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó kiirási müvelet a nagyszebeni m. kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponta megtekinthető.

Ajánlat csakis az államépitészeti hivatalnál beszerzendő ürlapokon tehető.

Ajánlattevők ajánlataikkal 30 napig maradnak kötve.

A versenytárgyalási bizottság elött ismeretlen ajánlattevők illetve a kikkel a vármegye vállalati összeköttetésben nem állott tartoznak szállitó képességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonylattal igazolni, a hova telepük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1911 évi Iulius hó 18-án.

Fabritius
alispán.

Nr. 54/1911 par. (247) 2—2

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de P. Ven. Consistor arhid. dto 18 Maiu 1911 Nr. 5402 şcol. şi de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 1054 k. b. 1911, comuna bisericească **Criş** (Keresd, cottul Târnava-mare), protopresbiteratul Sighişoarei, dă în întreprindere edificarea şcoalei sale pe calea licitaţiunei verbale minuende Duminecă în **10/23 Iulie a. c.** în localul şcoalei la orele 2 p. m. cu preţul strigărei de 7815 cor. 76 fil. având licitanţii a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă cărămida necesară altceva nimic afară de suma ce se va statori. Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea şcoalei aceluia dintre minus-oferenţi, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Criş, în 28 Iunie 1911.

Pentru comitetul parohial:

Vasilie Handa epitrop. **Ierofteiu Viscreanu** paroh-preş.

Nr. 571/1911 protb.

Văzut: **Dimitrie Moldovan**
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru liferarea de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat numărul 2 şi 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de viţel.
6. Carne de porc şi
7. Unsoare de porc, toate de prima calitate pentru alimentarea alor 220—250 elevi dela seminarul arhidiecezan teologic-pedagogic gr.-ortodox român din Sibiiu în anul şcolar 1911/12.

Doritorii de a reflecta la vreuna din acestea poziţii, să-şi înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor., şi sigilate, până în 29 Iulie (11 August) inclusive la subscrisul unde vor afla mai deaproape şi condiţiile speciale pentru încheierea contractului, precum şi alte informaţii necesare.

Ofertele întrate după terminul fixat în acest concurs, nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese şi dela culină.

Sibiiu, în 10 Iulie n. 1911.

Aurel Popovici
(229) 2—3 econ. sem.

Nr. 377/protop. 1911. (232) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc vacant dela şcoala confesională din **Moşna** tractul Mediaşului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor. şi anume: 290 cor. din cassa bisericei; 5 stânjini de lemne de foc computaţi în 100 cor. un pământ arător I. clasă aproape de comună computat în 108 cor. şi 592 cor. dela stat.

b) Cuartir în natură în edificiul şcoalei şi grădină, quiquinalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de regul. şcolar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericeşti deobligat fiind cel ales a conduce cu elevii şcoalei, eventual cu tinerimea adultă cântările liturgice în Dumineci şi sărbători, a conduce şcoala de repetiţie şi a propune economia practică în grădina de pomărit. Cei cu cunoştinţe muzicale vor fi preferiţi şi pentru înfiinţarea unui cor cu tinerimea adultă, va primi remuneraţie deosebit de salarul învăţătoresc.

Mediaş, în 26 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopresb.

Nr. 121/1911. (237) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II lea de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, pe baza înaltului ordin conzistorial din 18 Maiu a. c. Nr. 6019 Şcol., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental cor. 1000, dela cassa bisericii, solvibili în rate lunare, cuartir în natură şi grădină.

b) Dela concurenţi se cere, pe lângă cualificaţiunea legală, să mai aibă şi dexteritatea de a înfiinţa, resp. a conduce corul bisericesc existent de adulţi, pentru care e în perspectivă o remuneraţie deosebită, şi a instrua şi pe şcolari răspunsurile liturgice.

La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după serviciul de 5 ani la această şcoală.

Concurenţii vor aşterne, pe lângă suplicile concursuale, instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis, oficiului protopresb. al Devei şi atestat recomandator pentru dexteritatea în conducerea corului şi să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, 26 Iunie v. 1911.

Petru A. Mihuţ m. p. par., prez. com. par. **Ioan Câmpean** m. p. notar.

ad. Nr. 317/1911.

Deva, 28 Iunie 1911.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter.

Nr. 460/1911. (233) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al tractului **Reghin**, se publică concurs cu termin de 35 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Reghin, după cum sunt cuprinse în coala B pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat, şi cari mai deaproape se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral.

2. Dotaţiunea protopresbiterală normată prin concluzul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin concluzul Nr. 74 din 1907.

Candidaţii au a-şi înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în terminul deschis Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din şedinţa comitetului protopresbiteral al tractului Reghin, ţinută la 23 Iunie 1911.

Grigoriu Nicoară adm. protop. **Zacharia Lupu** notar.

Nr. 115/1911. (231) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător-cantor la şcoala noastră confesională gr. or. din **Alba-Iulia-Maieri** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 500 cor. dela Venerabilul Consistoriu Arhidiecezan, 200 cor. din repartiţie, 400 din cantorat, cuartir în natură 20 cor. relut de grădină.

La cuincuenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de cinci ani la această şcoală.

Dela concurenţi se cere să aibă cunoştinţele muzicale pentru a putea conduce şi instrua corul deja existent şi a conduce copiii la biserică în toate Duminecile şi sărbătorile.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a-şi arăta dexteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale, înzestrate cu toate documentele necesare, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral.

Informatiuni mai detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Alba Iulia, în 19 Iunie v. 1911.

Florian Rusan pres. com. par. **Mihaiu Cionca** notar.

Văzut: **Ioan Teculescu**
protopresbiter.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 14—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Aviz.

Cancelaria advocatului **Dr. Lucian Borcia** se află acum Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 7, etagiul I., lângă birourile băncii „Lumina“. (253) 1—3

O casă

foarte rentabilă potrivită pentru argăsitor, măsar, văpsitor e de vânzare. Pentru informaţiuni mai deaproape la

(248) 2—6 **Rudolf Mühlsteffen,**
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 29.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 28— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 7—

Făina lactată
NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. »**Ingrijirea Copiilor**« se poate avea gratuit de la NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 38 –52

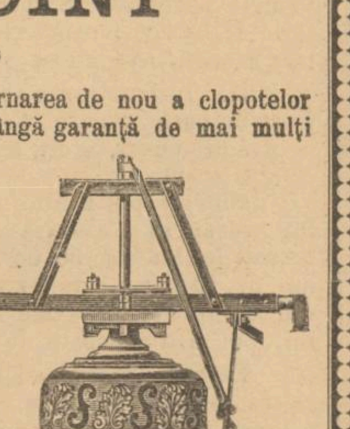

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 12/25 Iulie 1911. Nr. 73.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

La încheierea unui an școlar.

Discursul dlui *Virgil Onițiu*, director gimnazial, rostit la festivitățile încheierii anului școlar 1910/11, în sala festivă a gimnaziului ort. român din Brașov.

Domnilor și Doamnelor!
Iubită tinerime școlară!

In școalele secundare își clădește temelia de cultură clasa intelectualilor, adecă clasa celor chiemați să fie conducătorii destinelor unui popor. Pregătirea lor completă pentru lupta vieții o primesc intelectualii numai dupăce mai trec și cursurile învățământului superior academic, dar fizionomia lor sufletească iese formată gata din școalele secundare și studiile academice se fac pe acea temelie, tare sau șubredă, la tot cazul dată gata, pe care o aduc ei cu sine din școalele medii sau secundare.

Și aci este însemnătatea școalelor secundare. Cum va fi temelia, pe care ele o durează în sufletele tinerimii, așa va fi și edificiul intelectual și moral al conducătorilor de mâne ai vieții popoarelor.

De aci urmează, că ceice dirigează mersul școalelor secundare, trebue să urmărească cu pricepere și cu luare aminte felul de a fi și de a munci al conducătorilor intelectuali ai popoarelor. Și când viața publică ar scoate la iveală note generale supărătoare în vre-o privință în felul de a fi și de a se valora al clasei intelectuale, diriguitorii școalelor medii să-și pună întrebarea: oare nu noi, școalele, cari le-am pus temelia culturii lor de minte și de inimă, purtăm vina? In tot cazul trebue să ne întrebăm: Oare nu ne este cu putință, ca să facem corecturile indispenzabile pentru viitor? Adecă să facem tot ce ne stă în putință, ca la generațiile ce de aci înainte vor urma, să se curme relele ce se arată în viața intelectualilor de azi. Ne vom da seama de sigur, că vom avea să întimpinăm dificultăți de o putere elementară, cum sunt: însușirile etnice moștenite, tradiția, mediul social, spiritul timpului și tot felul de împrejurări externe, pe cari noi nu le putem schimba; dar aceste dificultăți ne vor fi tot atâtea îndemnuri, ca să stăruim la o corectură posibilă a relelor generale, cari bântue în lumea intelectualilor. Căci stăruința și priceperea pot să biruiască multe dificultăți, cari sunt la aparență de neînvins.

Să ne punem deci întrebarea: Oare felul de a fi și de a munci al intelectualilor noștri de azi este la un nivel ideal? *Nu lasă acest nivel nimic de dorit?* Este deci indicat să durmim în pace, ca felul celor de azi să se continue și în generațiile cari vor veni de aci înainte? Bineînțeles, aci nu poate să fie vorba de rele și defecte izolate, locale sau regionale, ci de rele și defecte, cari prezintă un caracter general.

Să aruncăm o privire în jurul nostru!...

Nu cred că ne putem plânge de un belșug supărător de reuniuni și societăți culturale. Dimpotrivă, în raport cu alte neamuri, avem atât de puține, încât putem să ne plângem de adevărată sărăcie. Bine, dar pe cele puține câte le avem, le sprijinim cel puțin din toate puterile noastre? Intelectualii noștri, muncesc ei din puteri și pretutindeni pentru prosperarea lor? Uitați-vă la reuniunile noastre de cântări din Brașov și Sibiiu. Ele sunt unele din cele mai vechi și cu un trecut mai ilustru și se află în două centre, dintre cele mai însemnate în privința numărului de intelectuali români. Și cum merg aceste reuniuni? Vegetează? Nu. E terminul prea eufemistic. Ele sunt în plină letargie. Luați pe intelectualii noștri, cari sunt membri ai Asociațiunii și ai Societății pentru fond de teatru român. Intâiu Vă rog să-i numărați și după-ce i-ați numărat, Vă rog să întrebați, câți din acest număr și muncesc pentru înaintarea acelor societăți? Veți constata un număr înspăimântător de mic. 1 la 100.

Aruncați-Vă privirea și în altă parte. Uitați-Vă la intelectualii noștri, cari nu trăiesc din lefuri fixe. Nu Vă bate la ochi — între numeroasele elemente cinstite și vrednice de toată lauda — zic, nu Vă bate la ochi mulțimea celor ce lăcomesc să se 'mbogățească rapid, cu muncă minimală, și fără nici un scrupul? Nu-i vedeți cum încep cu nimic, pentru-ca în câțiva ani să facă averi, cari se socotesc în zeci de mii? Și nu vedeți în urma lor șiroaiele de lacrimi vărsate din ochii acelora, pe care i-au stors fără milă? Ei se închină unui singur idol: vițelului de aur! Și în cultul acestuia își consumă tot timpul, toată știința, toată munca. In munca de cultură obștească — care nu face parale — ei nu sunt de văzut.

In lunile trecute din întâmplare am făcut cunoștință cu un compatriot de-al nostru de alt neam, care cunoștea din experiență binișor toate neamurile din patria noastră și îndeosebi clasa de intelectuali, cu cari în urma oficiului său are contact zilnic. Din vorbă în vorbă el mi-a făcut următoarea declarație: „D-le, să nu te superi, eu cunosc toate neamurile din țara asta, sunt uscături și la unii și la alții, — dar atâția indivizi fără de inimă ca între intelectualii D-Voastră Români, — nu sunt la alții. Celelalte neamuri își cruță instinctiv pe semenii lor, dar — Românul — onoare excepțiunilor — nu știe de pardon față cu Românul ce i-a încăput în ghiară. Ii ia fără pic de milă și cea din urmă picătură de sânge....“ O fi exagerat, n'o fi exagerat, — dar este semnificativ, ca un străin — despre a cărui bunăvoință într'un caz concret față cu un Român, sugrumat de un intelectual român, am avut ocazia să mă conving direct — zic, e semnificativ, că un străin ce părere și-a format despre o parte însemnată a intelectualilor noștri în asemănare cu intelectualii de alte neamuri din patria nostră.

Aruncați-Vă privirea în sfârșit la raporturile de viața socială, cari bântue între intelectualii noștri. Sfâșieri și certe, ură și dușmănii, în cele mai multe centre de-ale noastre. Vorba, că dacă se 'ntâlnesc doi Români din acelaș loc, ei se așază la trei mese, — este azi la noi un clișeu în graiul nostru de toate zilele. Nu e nimic de zis, unde o divizare a societății intelectualilor noștri înseamnă o selecțiune, o izolare a celor buni de cei răi; dar în cele mai multe cazuri — durere — nu este așa. Intelectualii noștri nu încap între olaltă — și sănătate. Toți ne ținem, că suntem cu stea 'n frunte, și de-aci invidia și ura dintre noi.

Măsura se poate exagera în plus sau în minus, — dar este și rămâne adevărat, că de relele indicate mai sus sufere de fapt societatea intelectualilor noștri, și că acele rele nu sunt de natură locală și sporadică, ci cum grano salis — generale la noi.

Și cauza acestor rele?.... Eu cred, că s'ar putea resuma într'o singură pricină, — mama tuturor relelor indicate: *egoismul.*

Egoismul ne ține calea întovărășirii în reuniuni și societăți, egoismul nu ne dă răgaz și ne taie interesul pentru munca gratuită la cultura obștească a neamului, egoismul ne face lacomi până la canibalismul sufletesc, — și în fine egoismul este tatăl acelui orgoliu și a acelei lipse de disciplină, de respect și de stimă pentru munca și valoarea altora, care conduce la certe și sfâșieri.... Egoismul, iată neghina din holda intelectualilor noștri.... Școala și familia trebue să meargă mână în mână la lupta de exterminare a a-

---

FOIȘOARĂ.

Sibiiul.

De *Silv. Moldovan.*

(Urmare.)

Lângă parcul de arini dăm de spitalul militar, iar de cealaltă parte se înalță cazarma de artilerie, impozanta zidire a școalei de cadeți, apoi se mai află aici magazine, grajduri, școale de călărit etc.

Dela cazarma de infanterie de pe piața Hermann, în jos, pe din dosul ei, se extinde promenada veche, cu fântână arteziană, pavilion etc. De aici iarăș avem o privire frumoasă asupra munților dela frontieră.

In apropiere, spre sud, se extinde cartierul nou, cu vile pompoase (Haller-Wiese). La capătul de jos al promenadei se află teatrul orășenesc.

O veche și puternică bastioană a fost transformată în teatru, și unde odinioară răsuna zângănit de arme, azi își are sălașul pacinica și zglobia muză Thalia.

Din fața teatrului privirea ne pătrunde în strada Harteneck, unde pe laturea stângă se înșiruie, ca trei străjeri vechi, trei bastioane bine conservate, amintindu-ne trecutul cu vijeliile lui războinice. Din jos de teatru, împrejmuit de un mic parc, dăm de muzeul „Reuniunii de științele naturale“, cu colecții bogate din cele trei regne, o colecție etnografică (Egipet și Azia ostică), muzeul reuniunii carpatine și o bibliotecă etc. Mai în jos se află spitalele civile, înconjurate cu frumoase plantațiuni.

Afară de aceste în cetate se găsește casa reuniunii muzicale (Musikverein), claustrul călugărițelor Ursuline, cu școală de fete, care înainte de reformațiune a fost claustru dominican, mai departe palatul liceului de stat, casa veche a Universității săsești (în piață), casa comitatensă (prefectura) în strada Șaguna, zidită în stil renaisance nou ș. a. Mai amintim încă hotelul „La Impăratul Romanilor“ (în strada Cisnădiei), zidit în vecinătatea fostului vechiu hotel cu acest nume. Vechiul hotel, care azi nu mai există, avea un renume oarecare istoric. In el a stat o noapte Carol XII. regele Svediei la reîntoarcerea sa din Turcia, la 1714. Aici și a luat cvartir împăratul Iosif II, în prima sa călătorie prin Ardeal și de atunci i s'a dat numele de azi. In sala hotelului a ținut camera (dieta) ardeleană prin anii 60 ai secolului trecut mai multe ședințe, și aici s'a proclamat egala îndreptățire a națiuni române din Ardeal.

Mahalalele Sibiiului sunt așezate cu 14—15 m. mai jos, decât cetatea*) și stau în legătură directă cu ea. Din cetate coborâm în mahalale, în unele locuri pe scări (trepte), pe lângă cari se înalță case de sus până jos în vale. Mahalalele cuprind ambele maluri ale Țibinului, peste care trec mai multe poduri. Mahalalele se numesc după porțile de odinioară ale cetății, în fața cărora se extindeau: suburbiul Poarta Gușteriții, Poarta Ocnei, Poarta Turnului și Poarta Cisnădiei (suburbiul Iosefin). In mahalale se află două biserici române, una gr. or. și alta gr. cat., cu școli primare, apoi casa de orfani numită „Terezian,“ și zidită pe timpul împărătesei Maria Terezia. In afară de oraș dăm de spitalul alienaților, un edificiu mare, în care sunt internați la 200 de bolnavi. Aceasta a fost deschis la 1859 pentru țara Ardealului și e susținut de stat.

In mahalale se află cele mai multe fabrici, de mașine economice, de salamă, de lumini, postovării și ateliere industriale, ceeace ne arată că industriile și meseriile sunt și azi în stare înfloritoare.

Orașul are apaduct, lumină electrică și e canalizat.

Sibiiul e rezidență de comitat (județ), are tribunal și e sediul corpului de armată XII din Ardeal. Comandamentul militar pentru Ardeal rezidă aici de 200 de ani. Mulțimea de ofițeri și soldați din toate speciile de arme, imprimă orașului un timbru oarecare milităresc. Caracterul etnic al Sibiiului este german (săsesc) fiind Sașii în mare majoritate. In timpul mai nou au făcut progrese însemnate și Românii. Maghiarii sunt în număr mai mic, dar totuș considerabil. Ei sunt cu deosebire amploiați și meseriași. Sașii au aici o clasă puternică burgheză și un mare număr de inteligenți. Țărani sași sau unguri nu există în Sibiiu; clasa țărănească e reprezentată numai de țăranii români.

Sibiiul are 30.035 locuitori, afară de soldați. Românii sunt în număr de 7606, Germanii 16.156, Ungurii 4840, Evreii 1183, ceialalți aparțin la diferite alte popoare.

Pentru Români Sibiiul este un însemnat centru cultural, și până de curând a fost și centru politic.

In Sibiiu se află rezidența arhiepiscopului și mitropolitului Românilor ortodoxi din Ardeal și Ungaria. Sibiiul a fost dezignat de rezidență a episcopilor gr. or. români la 1783. Insă primii episcopi Nichitici și Adamovici au locuit în Rășinar, și episcopul Vasile Moga a fost cel dintâiu, care și-a avut scaunul episcopesc în Sibiiu.*) Moldovan

(Va urma).

---

*) Sibiul, anume partea de sus a orașului (cetatea) se află la o înălțime de 434 m. deasupra nivelului mării, iar celelalte părți la înălțime de 415 metri.

*) Episcopul Nichitici și următorul său Adamovici, amândoi sârbi de origină, au păstorit biserica română gr. or. din Ardeal dela 1783 până la 1796. După moartea lui Adamovici scaunul episcopesc a rămas vacant în curs de 15 ani, până la 1810, când a fost ales episcop Vasile Moga și hirotonit la 1811. El a fost, după unire, cel dintâiu episcop român al Românilor gr. orientali. Vechea rezidență în Sibiiu a fost în casa de sub Nr. 7 din strada Cisnădiei, care acum nu mai există, căci în locul ei s'a edificat un palat nou. Casa aceasta a fost prima avere a arhidiecezei române gr. or. cumpărată la 1819 (respective 1821) din o colectă făcută între credincioși; în ea s'a deschis mai întâiu seminarul, iar la 1839 a devenit rezidență.

cestui rău! Căci una fără de cealaltă nu poate face mult.

Stimaţilor părinţi şi iubiţilor colegi profesori, daţi-vă mâna, ca împreună să combatem acest rău cumplit, ce roade la rădăcina viitorului nostru. — Dascăli şi părinţi să prindem un gând tare în sufletul nostru, ca să stârpim întrucât se poate buruiana egoismului din sufletele noastre. Să fim în sfârşit odată creştini, creştini adevăraţi, nu prin vorbe, ci prin fapte. Pilda noastră vie, a părinţilor şi a dascălilor, este cel mai puternic factor de educaţie. Să urmărim deci cu interes viu şi cald mişcarea culturală, economică şi socială a neamului nostru întreg, să participăm înşine cu obolul nostru material, moral, intelectual, şi să ne dăm contribuţia noastră de muncă pe toate aceste terene ale desvoltării obşteşti, cari constituie şcoala altruismului. Fiii şi elevii noştri ne vor vedea, ne vor simţi, căci ochii lor sunt ageri şi simţul lor e foarte delicat. Şi pilda noastră vie le va lumina mintea şi inima, şi iubirea pentru alţii va prinde rădăcini în inimile lor fragede, pentru ca să crească şi să se 'ntărească, iar la rândul lor, când vor fi bărbaţi, să nu mai poată fi smulsă de alte pilde urâte, ce vor întâmpina în calea vieţii. Să cultivăm în şcoală şi în casă spiritul de prietinie şi colegialitate în tinerimea noastră, spiritul de jertfă a individului în faţa obştei semenilor săi şi sentimentul de nobilă disciplină, care consistă în datorinţa de-a munci acolo, unde eşti pus, o muncă fără invidie şi fără ură faţă cu alţii în alte situaţii, adecă în alte posturi de muncă. Numai tineri deprinşi de-acasă şi din şcoală de-a iubi pe alţii, de-a jertfi şi pentru alţii, de-a munci împreună cu alţii şi de-a se disciplina pe sine în vederea unor scopuri superioare obşteşti, — pot schimba cu timpul societatea intelectualilor noştri. Las' să ducă ei din casă şi din şcoală cât de mult cu sine din merindele altruiste, — nu-i nici un păcat, — viaţa cu imperativele ei categorice va şti să echilibreze în ei interesul altruistic cu cel primitiv egoistic sădit în noi toţi. Incă nu am văzut pe nimeni în viaţă prăpădindu-se de prea multă dragoste pentru binele altora, — dar jertfele secerate de nepăsarea şi ura egoistilor le întâlnim în toate şanţurile de pe drumul vieţii. Şi să nu uităm un lucru, care trebue să între odată în conştiinţa tuturor, că valoarea noastră intelectuală şi morală nu este o valoare absolută, că ea singură în sine nu numără nimic. Valoarea noastră intelectuală şi morală este relativă, ea creşte sau scade în raport direct cu binele social, pe care suntem în stare să-l producem. Vorba unui mare bărbat: progresul popoarelor nu depinde dela numărul mare şi dela gradul înalt de intelectualitate al conducătorilor săi, ci dela calitatea lor de-a şti face, ca obştea să profite cât de mult din capitalul lor intelectual. De aceea un singur apostol adevărat este în stare să sguduie din temelii oraşe, popoare şi ţări, chemându-le la viaţă nouă. Iar 100 de intelectuali culţi dar egoişti, nu pot urni nici o petricică din cale.... Doamne, şi câţi apostoli ni-ar trebui nouă! Şi cum nu-i avem, Doamne!

Beţia şi analfabetismul, sălbătăcia moravurilor şi primitivismul economic, sfâşierea între fraţi şi prostia în cel mai larg înţeles, toate aceste rele împământenite la noi, ridică o cumplită acuză în capul nostru, al intelectualilor.

Şi ca această acuză vie să nu devină un blăstem pe noi, trebue să ne deprindem fiii de mici, ca să nu cadă în păcatele părinţilor lor! Calea am indicat-o: să-i învăţăm a iubi pe semenii lor, a munci împreună cu ei şi a jertfi pentru binele obştesc, — şi în stăruinţa aceasta să le fim noi înşine pildă vie.

Dlor colegi, stimaţi părinţi şi iubită tinerime şcolară: în semnul iubirii şi al învierii prin iubire, care este şi semnul morţii egoismului ordinar din sufletele noastre, declar anul şcolar 1910/11 de încheiat.

(G. Tr.)

Cultura clasică.

In Franţa s'a format o *Ligă culturală* cu scop de a lucra pentru păstrarea *studiilor clasice* în şcolile franceze. S'a observat adecă faptul, că cu cât se părăseşte obiceiul de a studia limbile clasice, latină şi elină, şi cu cât ele se înlocuesc cu aşa numitul învăţământ utilitar, cu atât mai mult slăbeşte cultura generală a ţării.

Acum câteva săptămâni, marele poet *Jean Riechepin* membru al Academiei Franceze, a publicat în *Figaro* un viguros manifest prin care apelează la artişti, literaţi, intelectuali şi la toţi bunii francezi să apere tradiţia franceză şi să lupte pentru studiile clasice în şcoli.

Manifestul acesta, în traducerea făcută de ziarul „Seara", cuprinde următoarele:

„In ceasul în care în toate părţile şi în toate domeniile pare a slăbi sentimentul tradiţiei franceze, o redeşteptare a idealului naţional este mai mult ca ori şi când necesară.

Orice s'ar face, obârşiile noastre, spiritul nostru ne face solidari cu un trecut care începe dela vechile vremuri ale istoriei până în zilele noastre. Se lasă uitării în mod sistematic acest trecut, când se discreditează cultura clasică...

Geniul rasei noastre are datoria să conserve şi să crească această forţă creatoare pentru a o răspândi cu generositatea în lume.

Nu este nici un dezacord între cultura ştiinţifică şi cea clasică sau a umaniorelor, care departe de a fi o zadarnică şcoală a eleganţei, constitue cea mai bună gimnastică şi cea mai sigură disciplină a spiritului.

Nu este nici un antegonism între umanităţi şi societatea modernă, care pentru a nu se îndrepta către demagogie, pretinde o elită intelectuală. Izvorul cel mai bogat al acestei elite e în popor cu condiţia de a regăsi mijlocul de a-i face accesibile umaniorele.

Deci, în afară de orice spirit de partid ori cine se poate alătura la cauza acestei culturi.

Mai mult, aceasta nu este decât un episod al mişcării de renoire naţională, pe care o simţim din toate părţile arătându-se în tinerimea noastră şi care se afirmă prin aceste urări dorinţe şi nădejdi, salvarea prin protecţia bisericilor noastre, a idealismului şi artei religioase; menţinerea prin aspiraţia către o autoritate puternică a demnităţii noastre naţionale: pasiunea eroismului şi gloriei desvoltată prin triumful recentelor invenţii franceze. Trebue să strângem la un loc toate aceste energii risipite: Primul gest ce trebue să-l facem, este acela de a organiza apărarea culturei franceze printr'o acţiune statornică şi concentrată, fără nici o coloare şi scopuri politice".

*

Liga culturală franceză a primit număroase scrisori de adesiune din partea oamenilor de litere, profesori, studenţi, artişti etc.

Este de remarcat faptul, că mulţi ingineri şi doctori, oameni cu spirit ştiinţific s'au declarat gata să apere cauza culturei clasice.

Iată ce scrie bună oară Alfred Picard dela Academia de ştiinţe, fost ministru:

„Dacă foarte modestul concurs al numelui meu poate să vă fie de cel mai mic folos pentru patriotica dvoastră operă, vi-l dau cu plăcere.

„De mai mulţi ani nu am încetat să predic în jurul meu cultul umanităţilor. De sigur învăţământul clasic din timpul îndepărtatei mele tinereţi nu mi-a inspirat o admiraţie fără reservă: acest învăţământ exagera rolul memoriei şi purta pecetea prea profundă a vechilor tradiţii şcolastice.

„Dar un sistem de educaţie nu trebue să fie condamnat pentru greşeli de amănunte în aplicarea lui.

„Literatura greacă şi latină au fost şi vor rămânea în totdeauna isvoarele vii ale geniului francez.

„In preajma noastră popoare puternice prin dorinţa aprigă de a cuceri bogăţii, prin aptitudinile industriale şi comerciale, progresează repede pe calea bogăţiei materiale.

„Franţa păstrează cel puţin supremaţia în domeniul literelor, artelor şi îndrăznesc să o spun al ştiinţelor. Acest lucru îl datoreşte în cea mai mare parte lecţiilor dela Atena şi Roma.

„In ziua în care ţara noastră se va da cu desăvârşire specializării premature, modernismului exesiv, culturii pretinse utilitare s'a dus strălucirea ei esterioară, şi cuvintele: *Finis Galliae* vor putea însemna realitatea. De altminteri intima mea convingere este, că umanităţile constituesc cea mai bună prefaţă pentru studiile ştiinţifice.

„Ele prepară în mod minunat pe adepţii lor, desvoltă mlădierea gândirii, limpezimea stilului, rodnicia imaginaţiei.

„Ştiinţa este întru câtva fiica cugetării şi artei".

*

Principele Constantin de Brancovanu a adresat Ligei următoarea scrisoare:

„Vă rog din toată inima, să mă înscrieţi printre membrii fondatori ai Ligei pentru cultura franceză.

„Această ligă, a cărei misiune este de a lega mai strâns tradiţiile culturii franceze şi de a conserva neştirbit patrimoniul intelectual lăsat de veacuri de admirabilă civilizaţie, va contribui de sigur să facă idealul naţional mai plin de viaţă şi mai curat. Amic al Franţei, cetăţean al unei ţări care nu uită şi care nu va uita vre-odată tot aceea ce datoreşte culturii franceze (singura care este într'adevăr umană şi care ştie să respecte individualitatea şi geniul fiecărui popor) sunt fericit să mă asociez la o sforţare care tinde să mărească prestigiul Franţei şi acţiunea ei în lume. Nu este încercare mai utilă şi mai nobilă, mai generoasă în acelaşi timp, ca aceea a ligei pe care o fondaţi, căci nu numai Franţa îi va simţi binefacerile. Ea le va împărţi cu atâtea alte popoare, a căror cugetare nu a încetat să se încălzească şi să se însufleţească în contact cu cugetarea franceză, cu geniul ei creator.

„Astfel sunt îndeosebi fericit, domnule prezident, să aduc foarte modesta mea contribuţie unei singure opere care poate să fie în acelaş timp şi naţională şi umană".

Conferenţele învăţătoreşti.

Purificarea limbii prin şcoala poporală

de *Nicolae Bembea*, înv. în Sibiel.

Limba este cel mai preţios odor al oricărui popor. Ea este cea mai principală notă caracteristică, prin care un popor se distinge de altul. Prin limbă mai mult decât prin oricare alt mijloc, se perpetuiază naţionalitatea şi originalitatea unui popor, căci limba este unicul mijloc viu de perpetuare.

In luptele actuale de existenţă popoarele se luptă pentru ea, căci în ea dăinueşte viaţa lor specifică şi o iubesc mai mult decât chiar viaţa. Poeţii o slăvesc în versuri şi proză aleasă, iar filozofii o arată ca izvor sacru de perfecţiune, ca un mijloc puternic prin care omul se apropie spre ideal şi prin axiome şi principii neperitoare dovedesc însemnătatea, sfinţenia şi valoarea limbii pentru un popor.

Şi cine ar putea trage la îndoială cele amintite? Cine nu o va iubi şi respecta ca pe însăşi religia sa? Căci, prin limbă se transmit din gura mamei în a fătului cele dintâi sunete alese prin care omul se deosebeşte de celelalte vieţuitoare; prin limbă transmite învăţătorul gândirile sale aprinse de focul dorului de progres micuţilor săi credincioşi; prin limbă se transmite în cea mai mare parte cultura ce-o avem, şi numai prin ea putem comunica simţemintele noastre interne şi externe.

O zicală veche, scoasă nu din carte, ci din popor, ne spune: „Iubeşte-ţi limba şi legea"! Şi judecând asupra acestei porunci ce imploară sfinţenie, rămânem adânc emoţionaţi de aşezarea minunată a cuvântului „limbă", înaintea cuvântului „lege", căci cu adevărat, prin limbă trăeşte şi se perpetuiază legea.

In cele de până aci am arătat însemnătatea limbei pentru omenire şi în deosebi pentru un popor. Fiind limba de o valoare atât de înaltă pentru un popor, acesta dator este a se îngriji de ea, ca de cel mai scump lucru ce moşteneşte dela înaintaşii săi, şi precum grădinarul conştienţios şi iubitor de propriul avut îşi pliveşte stratul de ori-ce buruiană ce ar ocupa teren între frumoasele sale flori, asemenea datorinţă avem şi noi faţă de limba noastră. Cât de neplăcut e a vedea în un strat o polomidă, tot atât de neplăcut este a auzi între frumoasele noastre cuvinte vârât câte un cuvânt neromân. Grădinarul iubitor a tot ce e frumos chiar şi florile cele degenerate sau pocite de vre-o influinţă streină, le scoate şi înlocueşte cu florile cele mai alese şi frumoase.

Poporul nostru, aproape de pretutindeni, a adoptat cuvinte streine în limba sa. Căci trăind între graniţele acestei ţeri poliglote în condiţiuni nefavorabile desvoltării lui culturale, pe de-o parte nu s'a putut trezi la conştiinţa de sine şi frumosul său propriu, iar pe de altă parte conducătorii săi în lipsa unei pătrunderi mai adânci în ale chestiunilor de limbă, n'au fost cu ochii în patru la apărarea şi emanciparea ei de sub influinţele streine. Astăzi însă, când deşi călcăm în urmele vechiului nostru conservatism exemplar, trăim totuşi în o vreme a purificărilor, de jos până sus, şi începând dela cele mai mărunte lucruri până la cele mai înalte probleme vitale, se impune cu necesitate o o lucrare intensivă de purificare a limbii prin şcoală, de pe amvon, ba chiar şi în cadrele prelegerilor poporale.

Când vorbim de popor şi de folosirea cuvintelor streine ce o face el în mod inconştient, nu ne mirăm mult. Ne miră însă faptul că, chiar între oamenii noştri intelectuali nu arareori se poate observa datina de a folosi ici-colea câte un cuvânt strein — drept termin tehnic — care însă uşor s'ar putea înlocui cu unul de al nostru.

Aceşti termini streini pot deveni foarte stricăcioşi, mai cu seamă în cazul când în pătura poporului, care pe lângă că i pronunţă rău, îi mai întrebuinţează şi unde nu trebue. Astfel e spre pildă „serguţ"-ul. Nu cred că e mic numărul celorce nu ar fi fost salutaţi vrec-dată, sau poate chiar de mai multe ori, de cutare fecior din sat, cu acest nou cuvânt. Şi oare ni-a venit în minte vreo-dată să esplicăm însemnătatea acestui cuvânt, măcar în şcoala de repetiţie, unde avem băeţi mai mărişori, ca mâne-poimâne să nu ne salute şi ei în chipul arătat? Am trecut mai departe, poate unii cu un zimbet de amărăciune pe buze, dar nu ne-am dat silinţa a-l combate şi desrădăcina, sau măcar a-l esplica. Am tăcut şi am răbdat, dar de va saluta pe un strein în acel chip, de bună seamă că rău ne va judeca şi pe el şi pe noi.

Negreşit, că cele mai urâte burueni în limba noastră sunt streinismele. Ca să le înşir cu numele, şi că din ce limbi sunt adoptate, ar fi un lucru plictisitor şi greoi de bună seamă, întru cât ele difer după ţinuturi şi după ocupaţia locuitorilor de prin comune. Cunoscute însă sunt tuturor cărturarilor poporului nostru, şi îndată ce am afla un atare cuvânt, trebue lucrat cu stăruinţă la desrădăcinarea lui din popor şi înlocuirea lui cu termin potrivit. Şi abia ne putem închipui cu ce greutate se poate desrădăcina un streinism din limba poporului, obicinuit cu el în viaţa de toate zilele. O astfel de lucrare reclamă timp de mai mulţi ani, în viaţa mai multor generaţii. Aici cu mai multă influenţă şi cu rezultate mai îmbucurătoare poate lucra învăţătorul în şcoală. Căci poporul care-şi are năcazurile sale zilnice, e cam greu a-l însufleţi pentru o chestie a cărei importanţă n'o înţelege nici n'o simte, — cred însă că, câte o prelegere poporală bine alcătuită şi întreţăsută cu idei aproape de priceperea lui, încă ar aduce roade mulţămitoare, sau cel puţin ar ajuta lucrarea învăţătorului în şcoală prin influenţa ce în mod indirect ar exercita asupra elevilor. In şcoală lucrându-se în această direcţie, e necesar a deştepta în elevi iubire faţă de noul cuvânt.

In afară de streinisme, în limba poporului nostru mai dăm şi de alte scăderi, cari din punctul de vedere al esteticei, al corectităţii şi al înţelesului adevărat, merită atenţiunea celor chemaţi a ţinea socoteală de ele. Intre acestea scăderi putem aminti cacofonia, nonsensul, pleonasmul, tautologia şi pronunţia. Deşi acestea nu merită combaterea streinismelor, prin cauzele mai sus amintite însă, ar trebui lucrat cu inzistenţă la omiterea lor. Căci ceace displace urechii şi sufletului este totdeauna condamnabil, şi dorul frumosului ar trebui să ne îndemne la scrutare şi să ne întărească în nădejdea unei reuşite nobile în lucrare noastră.

In limba poporului cu deosebire ne ating în mod neplăcut cacofoniile ce bâjbăe. Copilaşii când intră între păreţii şcolii, aproape nu-ţi rostesc o singură zicere fără de cacofonie. Am observat însă, că în scurt timp să şi pot desbăra de ea, dacă e nităcă stăruinţa şi precauţie. La combaterea cacofoniei, este deajuns atragerea atenţiunii elevului asupra acestui defect stilar, şi în cazul repeţirei un surâs uşor sau o mică satirizare în sarcina elevului nebăgător de seamă. Eliminarea cacofoniei nu reclamă multă muncă, de oare-ce şi elevii au spirit fin de observare, ba uneori ştiu chiar întrece pe învăţător, şi observând se coreg ei înşişi sau prin spiritul lor glumeţ sau prin reamintirea cazului precedent.

(Va urma).

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, la 26 Iunie n. 1911, „Reuniunea meseriaşilor sibieni“ a ţinut a 6 a şedinţă literară. Prezidentul nostru Tordăşianu, după câteva cuvinte de durere pentru perderea îndurată de neamul românesc prin moartea de tot timpurie a împreună muncitorului nostru prof. Aurel *Bratu*, relevează cu multă bucurie, că aşezămintele noastre chemate a lucra pentru consolidarea şi înflorirea clasei noastre de mijloc au sporit cu 2. Prima e „*Reuniunea pentru ajutorarea învăţăceilor şi sodalilor de comerciu şi meserie*“ din *Timişoara*, al cărei căpetenii veneratul advocat Emanuil Ungureanu, prezident, advocatul Dr. I. Doboşan, secretar şi învăţătorul emeritat Emeric Andreescu, inspector al Reuniunii, sunt cu o garanţie mai mult că această societate, (al cărei scop de căpetenie este a da ajutor material părinţilor săraci ca să-şi poată creşte şi pregăti copii pentru cariera de comerciu şi meserii; a supraveghia, ca învăţăceii comerciali şi dela meserii ajutaţi de Reuniune să capete instrucţie şi pregătire potrivită; a sprijini calfele din ambe branşele la îmbogăţirea cunoştinţelor şi a le da ajutor la deschiderea etablismentelor lor proprii), va da un avânt îmbucurător cauzelor meseriaşilor şi comercianţilor noştri din Timişoara şi jur. Intre problemele acestei Reuniuni se numără înfiinţarea unui asil pentru învăţăcei. Al doilea aşezământ este „*Societatea meseriaşilor din Răşinari*“, al cărei scop este „promovarea intereselor intelectuale, morale şi materiale ale meseriaşilor de acolo“. Meritul înfiinţării acestei societăţi revine tinărului paroh Emilian Cioran de acolo. Domnul Tordăşianu, scoţând la iveală câteva date de importanţă netăgăduită din viaţa acestor două tinere Reuniuni, pune în vedere, că rapoartele ce ni s'au trimis, atât din Timişoara, cât şi din Răşinari, vor forma o frumoasă pagină în anuarul nostru şi se vor publica eventual pe cale ziaristică. Comitetul nostru e în aşteptarea rapoartelor dela Reuniunile esistente şi dela fruntaşii din localităţi cu meseriaşi încă neorganizaţi în Reuniuni şi cu comercianţi români, aceşti representanţi ai avutului nostru naţional. De încheiere, bazat pe o scrisoare a dlui Petru Bariţiu din Cluj, dl Tordăşianu arată, că „*Inas-otthon*“-ul (Asilul învaţăceilor) din Cluj dispune de o casă cu etaj. In parter este refectorul, bucătăria, cămarile şi sala de învăţământ. In etaj e dormitorul şi odaia de scaldă. O curte bine îngrijită şi frumoasă, cu aparate de gimnastică, iar în dos o grădină. Invăţăceii interni primesc în anul prim dela patroni (măiestri) 20 cor. lunar, în al 2 lea an 30, iar în al 3-lea şi 4-lea 40 cor. lunar, cari bani incurg la cassa „Asilului“. Din acesti bani şi din ajutorul primit dela „Emke“ învăţăceii primesc întreţinerea şi celelalte. Iată o idee, care ar trebui să ne preocupe şi pe noi.

După cetirea prin notarul Duca a sumarelor şedinţelor administrative ovartetul clericilor (Lazar, Iacob, Blaga şi Ignaton) de sub conducerea dibace a clericului Petraşcu, intonează frumoasa compoziţie „De ce eşti depărtată“. Zinuca Dop ne redă frumos „Zmeoaica“, de Iosif, iar mai în urmă a cântat „Revederea“. I. Magian, cu inteligenţă laudabilă a adunat şi ni-a reasumat toate evenimentele mai importante cari ne privesc, din timpul dela ultima şedinţă literară şi până astăzi, un lucru acesta ce se recomandă a fi cât se poate de folositor, dat fiind, că evenimentele mai de samă dau naştere la altele, după zisa, că „ori ce pas înainte te obligă la pasul următor“. Frumos a declamat dşoara Marioara Panţie poezia „In pădurea înverzită“. O drăgălaşă poezie a declamat învăţăcelul croitor Alex. Gavrilă. Adâncă impresie au produs dşoarele surori Elena şi Maria Bordia şi Aniţa Luca, predând cu mult meşteşug Trialogul „Sărbătorilor băbeşti“. Drăguţ a fost Petrică Drăgoiu în „Dunărea şi Oltul“, de Coşbuc. Mult haz a produs Alexandru Dop cu „Visul ţiganului“ şi cu alte glume despre ţigani. Dşoara Ana Vestemian ne-a încântat şi acum cu cântecile sale melodioase şi dulci. Dl Ignaton cu violina a ridicat nivelul bunei dispoziţii, iar ovartetul clericilor, cei mai mulţi absolvenţi din zilele trecute, ni-au produs înduioşarea despărţirii, lucru, căruia prezidentul Tordăşianu i-a dat expresie, mulţămind tuturor fiitorilor preoţi şi învăţători, fosti elevi ai seminarului „Andreian“, pentru conlucrarea preţioasă jertfită în nenumărate rânduri.

Terminată şedinţa literară, se sortează între noi 15 cărticele folositoare, iar prezidentul Tordăşianu mulţămeşte tuturor pentru toate, învită la a 7-a şedinţă (festivă) din 27 Iulie n. c.

Emanuil.

NOUTĂŢI.

Inştiinţare. *Se aduce la cunoştinţa tuturor celor interesaţi, că dl ministru de culte şi instrucţiune publică a aprobat, prin rescriptul său Nr. 73311/1911, noul* Plan de învăţământ *al mitropoliei noastre. Acest plan s'a şi dat la tipar şi încă înainte de începutul anului şcolar, el se va transpune fiecărui oficiu parohial.*

*

Pensionare. Maiestatea Sa a dispus ca generalul de infanterie, baronul Marian Vareşanin, la cererea proprie, să fie trecut la pensie. Din acest prilej generalul Vareşanin, care s'a distins ca şef al guvernului militar în Bosnia, a fost decorat cu marea cruce a ordinului Leopold.

*

Ştire personală. Aflăm că noul comandant de corp, generalul *Köves* de *Kövesháza* soseşte la Sibiiu Joi, în 27 Iulie n. cu trenul dela ameazi.

*

A doua maşină de sburat. Inginerul, dl A. Vlaicu, lucrează acum la maşina sa a doua de sburat. In zilele acestea îşi va începe probele cu acest aeroplan, ear la toamnă va lua parte la concursul aviatic din capitala română, când se vor distribui celor mai buni aviatori premii de câte 15 mii şi 20 mii de lei.

*

Excursiune. In septămâna trecută au fost în excursiune la Sibiiu mai mulţi comercianţi români din Giurgiu, unii cu soţiile lor. Găzduiţi la seminariul teologic, au vizitat catedrala muzeul Asociaţiei, muzeul Brukenthal. Au fost conduşi prin oraş de dnii comercianţi Victor Oniţiu, Teodor Popescu, Aurel Popescu, dşoara Elena Sântion, profesoară, şi dl Petru Simtion, conducătorul Librăriei arhidiecezane.

*

Statistică. Conform datelor apărute în Monitorul Oficial, România are astăzi aproape *şapte milioane* de locuitori. In cursul unui an sporul locuitorilor face cam o sută de mii de suflete.

*

Expoziţie economică. Reuniunea de agricultură a comitatului Caraş-Severin, serbându-şi jubileul de 25 de ani dela infiinţarea, organisează în toamna acestui an o expoziţie economică şi industrială în Lugoj. Se vor expune producte de agricultură, vite, maşine, obiecte de industrie, galiţe şi iepuri de casă.

*

Nou advocat român în Budapesta. Aflăm că dl *Dr. Liviu Linţa* advocat s'a stabilit în Budapesta, unde si-a deschis cancelaria advocaţială, VIII Hunyadi utcza 15.

*

Caz de moarte. Fostul ministru de honvezi în cabinetul coaliţiei, generalul *Jekelfalussy Lajos*, a încetat din viaţă în vârstă de 64 de ani la moşia sa din Lontó.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al neamului românesc, Ilustrul domn *Vasile de Stroescu,* a binevoit a dărui şi pentru biserica noastră din Perşani suma de 200 cor., pentru care dar în numele credincioşilor mei îi aduc şi pe calea aceasta cea mai profundă mulţămită. Perşani, în 3 Iul. 1911. *Pantelimon Nastea,* paroh.

*

Hymen. Dl *Romul Cosma* şi dşoara *Maria Ghimbăşan* îşi sărbează cununia Dumineca, în 17/30 Iulie a. c., la orele 11 şi jum. din zi în biserica gr. or. română din Stupini-Braşov.

*

Elevi rebeli. Tinerimea şcolară parisiană, la rândul său, declară grevă. La examenul de bacalaureat al unui liceu, profesorul de limba latină a cerut traducerea unui text din tusculanele lui Cicero, care însă după părerea elevilor era o chestiune prea greu de resolvit. Profesorul, stăruind în întrebările sale, a fost alungat din sală, şi astfel elevii au zădărnicit continuarea examenului de bacalaureat.

*

Dansul obiect de învăţământ obligator. Fraţii americani Burchenal sunt aderenţi însufleţiţi ai ideii, ca dansul să fie obiect de învăţământ obligator în şcolile de fete. Sprijiniţi de un medic, fraţii Burchenal au plecat în călătorie pentru a studia dansurile naţionale ale tuturor popoarelor. Mai întâi vor cerceta Anglia, apoi Suedia, Danemarca şi Olanda. Vor lua parte la petrecerile şi sărbătorile poporale, pentru a cunoaşte bine toate jocurile obicinuite, din care apoi vor alege pe cele mai potrivite pentru a fi instruate în şcoli. Părerea numiţilor fraţi este, că numai jocurile primitive ale ţăranilor sunt potrivite pentru tinerimea şcolară, şi că dansurile lumii elegante sunt lipsite de caracteristica interesantă a jocurilor din popor.

*

Act de pietate. Consiliul lucrărilor publice din capitala ungară a hotărât, ca una din pieţele Budapestei, unde a locuit marele scriitor Coloman Mikszáth, să fie numită „*Piaţa Mikszáth*“.

*

Posturi de profesori. Pentru ocuparea duor posturi de profesori la institutul pedagogic al diecezei ort. române a Caransebeşului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Foaia Diecezană“. Sunt de ocupat catedrele de: Limba maghiară şi Limba germană (eventual alt obiect corăspunzător), şi de Ştiinţele pedagogice ca obiect de specialitate. Beneficiile: salar anual de 1600, adaus de scumpete de 20% la salarul fundamental, bani de cuartir (dela definitivarea), cvincvenii şi drept de penziune.

*

In cinci zile şi jumătate. Vaporul german „Kronprinzessin Cecilie“, a făcut drumul din Brema până în Newyork în cinci zile şi 14 ore. Aceasta este cea mai repede călătorie, care s'a făcut până astăzi cu vaporul din Europa la America.

*

Călătorie împrejurul pământului în 40 de zile. A sosit săptămâna trecută la Berlin dl Ieger-Schmidt, venind dela Paris, cu scop de a încunjura pământul în 40 de zile; — se ştie, că Phileas Fogg, eroul din românul lui Jules Verne, a făcut drumul acesta în timp de 80 de zile. Călătoria dlui Iager Schmidt s'a început Lunia trecută; ar fi să se termine, prin urmare, în 26 August. Oraşele, prin care va avea să treacă în vremea aceasta, sunt următoarele: Moscova, Vladivostoc, Tsuruga, Yokohama, Vancouver, Quebec şi Liverpool.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Aurel Păcală, căpitan c. ş. r. (Regatica), 1 cor. Wilhelm Auerlich, fotograf, 40 bani, George Maier, paroh (Topliţa rom.) soţia sa Cornelia n. Tămaş şi copiii lor Ionel, medicinist (Budapesta), Nicu, stud. gimn. şi Dorina, absolv. a scoalei civ. de fetiţe, câte 20 bani, sau 1 cor., Constantin Ban, curelar, origin. din Poiana, acum în Sibiiu, soţia sa Eva n. Albu şi copiii lor Constantin, Coriolan şi Eugenia şi nepoata lor Maria Popa (Ocna) câte 20 bani sau 1.20 cor. Dem. Ban. sodal curelar (Alba-Iulia) 20 bani şi Vic. Tordăşianu, prezid 10 bani.

*

Cură în vreme de noapte. Incercările americanilor, de a face cură de noapte în locuri păduratice, au fost adoptate în Berlin. Incepând din Mai şi până la sfârşitul lui Septemvrie, oamenii cari au trebuinţă de recreare şi peste zi sunt reţinuţi de afaceri, pleacă în fiecare seară din aerul greu al capitalei, şi se duc să rămână toată noaptea în liniştea pădurii şi în aerul dătător de viaţă al frunzişului verde. Locurile acestea de recreare s'au instalat în împrejurimile Berlinului, şi se folosesc astăzi, sub îngrijirea medicilor, mai ales de clasele muncitoare cu cel mai bun rezultat.

*

Arta fumatului. La congresul igienic din Dresda s'au ţinut zilele acestea două conferenţe despre igiena fumatului. Conferenţiarii, un medic şi un farmacist, susţin, că obiceiul fumatului se răspândeşte nu din modă greşită, ci mai mult din cauză că fumul de tutun are influenţă liniştitoare asupra nervilor. Fumatul cumpătat, după părerea lor, nu este stricăcios sănătăţii; excesul în fumat are însă urmări dintre cele mai păgubitoare, dând naştere la boale de inimă, la arterio-sclerosă ş. a. Principiul igienic cel mai însemnat pentru fumători este, ca nici odată să nu fumeze când corpul face mişcări mai mari; va să zică să nu fumăm, când umblăm repede, când călărim sau mergem cu bicicleta. Este stricăcios fumatul nainte de dejun, precum şi noaptea în pat, când uşile şi ferestrile odăii de durmit sunt închise.

Convocare.

Invăţătorii bătrâni dela şcoalele confesionale române gr. or. şi gr. cat. din comitatul Hunedoarei şi din comitatele mărginaşe, penzionaţi după anul 1875—1894 cu câte o penziune prea modestă de 200—400 coroane, insuficientă pentru a putea exista, prin aceasta se convoacă la o adunare pe ziua de 24 Iulie, 6 August 1911, la 8 ore a. m. în localul şcoalei gr. or. române din *Deva*, la care prin aceasta învităm pe toţi colegii noştri pentru a ne sfătui asupra îmbunătăţirii posiţiunii noastre.

Orăştie, 21 Iulie 1911.

George Forraşiu inv. gr. or. penz. în 1893.
Alexandru Hossu inv. gr. cat. penz. în 1890.

NB. Sunt rugate şi celelalte ziare a publica convocarea aceasta.

Cărţi şi reviste.

Din ţări străine, de Iuliu *T. Mera*, cu portretul autorului, Arad, 1911 tip. „Tribuna“. — Un vol. de 162 pp. Preţul 2 coroane.

*

Neamul Românesc Literar nr. 23 şi 24 cuprinde: O culegere austrică de desemnuri ale caselor ţărăneşti. In faţa Pietrei Craiului, poezie de D. Nanu. O cursă pe linia „Şerban-Vodă“, de D. Munteanu-Râmnic. Acte greceşti privitoare la ţerile române, de N. Bănescu. Din cânturile colibei, de P. Papazissu. Iepurele şi leul, din sanscrită, de T. Iordănescu. Scrisoare, poezie de M. Procopie. Noi trei, pentru un caş, aşa ni se cade, poveste de Alex. Morariu. Sonet, poezie de V. Lascar. Din carnetul unui modern, de Oreste. Cugetări, de N. Iorga.

*

Revista Teologică, organ pentru ştiinţa şi viaţa bisericească Nr. 10—11 a apărut cu urmatorul cuprins: Dr. Nicolae Bălan: Dl N. Iorga şi chestia bisericească. Ilie Beleuţă: Ştiinţele bisericeşti. — Dr. Nicolae Bălan: E obligată căsătoria pentru preoţi? — Arhim. I. Scriban: Evenimente actuale din biserica catolică: Articolul Principelui Max de Saxonia. — Dr. I. Broşu: Intenţii. — I. Beleuţă: Documente despre atitudinea unor bărbaţi trecuţi la biserica ortodoxă. Gh. C. şi M. B. Mişcarea literară. — P. Moruşca şi N. B. Cronică bisericească-culturală. — Cantorul: Tipicul cultului religios. Apare de 2 ori pe lună. Abonamentul pe un an 10 cor. Redacţia şi administraţia: Sibiiu, strada Reissenfels, 11.

*

Anuarul gimnaziului superior gr. cat. şi al şcolii poporale elementare din Beiuş, pe anul şcolar 1910—1911, publicat de *Vasile Ştefănica*, director. — Cuprinde: Schiţe de călătorii, amintiri din Scandinavia, de Dr. C. Pavel. Necrologul, portretul şi cuvântarea funebrală la înmormântarea directorului V. Dumbravă. — Corpul profesoral se compune din 16 profesori şi 4 catecheţi. La examen de maturitate s'au prezentat 33 de candidaţi, au au fost promovaţi 31, relegaţi 2. S'au înscris la gimnaziu 389 şcolari, între cari 146 gr. or. După limbă: 334 români şi 55 maghiari (26 evrei). Internatul gr. or. român a adăpostit 56 elevi şi stă sub jurisdicţiunea Consistorului din Oradea-mare.

Poşta redacţiei.

Vremuri ciudate, scrise de *Cineva*, sunt nepublicabile.

D. M. în Târlungeni. Nu cunoaştem nici acum adresa cerută.

M. I. în Simeria. Dacă crezi, că domnul acela ţi-a făcut nedreptate, pentru care eşti hotărât a-l da în judecată, este de prisos să mai publicăm scrisoarea.

Pentru tinerii industriaşi.

Concurs.

Comisia economică comitatensă din Sibiiu ne pune în vedere, că pentru anul şcolar 1911/1912 împarte 4 stipendii de câte 300 cor. între acei tineri industriaşi (meseriaşi), originari din comitatul Sibiiu, cari, absolvând cu bun succes clasa a 3-a a vre-unei şcoale industriale, în scopul perfecţionării în specialitatea lor, doresc să cerceteze vre-o şcoală specială afară de comitatul Sibiiu. Intre concurenţii cu calificaţie deopotrivă vor fi preferiţi aceia, cari cercetând vre-un curs de specialitate industrial din comitatul Sibiiu, l-au absolvat cu bun resultat. Stipendiaţii, după absolvarea şcoalei, sunt datori să facă la comisia economică amintită raport despre felul cum au folosit timpul petrecut la curs, lucru ce-l vor dovedi şi cu atestatul primit. Despre faptul, că concurenţii cunosc această îndatorire şi se vor supune ei, au să facă amintire în rugare.

Cererile instruite cu documentele de trebuinţă (atestat de apartinenţă atestatul de învăţăcel al şcoalei industriale etc.), timbrate în regulă (la cari dacă se alătură atestatul de sărăcie al comunei politice, sunt scutite de timbru) scrise de mâna petentului şi adresate comisiunii economice comitatense sunt a se trimite cel mai târziu până la 1 August n. c. la dl vicecomite, de unde se pot lua şi alte informaţiuni.

Cum noi lipsiţi suntem de asemenea stipendii, şi cum se găsesc şi între meseriaşii nostri cu pregătirea prescrisă în acest concurs, atragem luarea aminte asupra concursului.

Sibiiu, 17 Iulie n. 1911.

Comitetul Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu.

Vic. Tordăşianu prez.
Stefan Duca notar.

Nr. 195/1911. (254) 1—3

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român" pentru întregirea posturilor de paroh din parohiile de clasa a III-a: 1. **Cerișor** și 2. **Gaunoasa** cu filiile **Ciulpăz** și **Cutini** în protopresbiteratul Hunedoara.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Competenții la vre-unul din aceste posturi să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare la subscrisul oficiu până la terminul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Dumінecă ori sărbătoare în biserica din parohia la care a concurat spre a cânta, respective a celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Hunedoara, la 6 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Hunedoarei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala noastră gr.-or. din **Idicel-Sat** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea împreunată cu acest post e 1000 cor. și anume: 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. ajutor dela stat, cuartir, grădină și lemne de foc, toate în natură.

Alesul învățător va avea se conducă copii în Dumineci și sărbători la biserică și se formeze cor, pentru a cânta la sf. liturgie spre care scop se recere să fie versat în cunoștințele muzicale.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigoare sunt a se așterne în terminul deschis subscrisului, în Ibănesti (Libánfalva), și petenții vor avea a se prezenta în comună, spre a se face cunoscuți poporului.

Ibănești, la 4 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului în conțelegere cu comitetul parochial.

(251) 1—3 **Grigoriu Nicoară**
adm. protopresbiteral.

Concurse.

I.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. ort. din **Băița** (lângă Deva) prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu fundamental 1000 cor., și anume:

a) dela biserică	264	cor.,
b) dela comuna politică .	136	„
c) din repartiție	400	„
d) dela Ven. Consistoriu .	200	„
	1000	cor.,
2. dela Bobotează cca . .	30	cor.,
3. dela Inmormântări cca .	20	„
total	1050	cor.

cuartir și grădină în natură.

Dela concurenți pe lângă cualificațiunea legală se mai cere a înființa cor bisericesc cu elevii școlari, și a conduce corul de adulți deja existent.

Concurenții sunt datori a propune economia practică în grădina școlară.

Concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă înainte de alegere în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare, în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Zarandului în Brad.

Băița, la 1 Iulie st n. 1911.

George Drăgan **Nicolae Popica**
par. pres. com. par. notar al com. par.

Ad Nr. 370/1911. (235) 2—3

Văzut: **Vasilie Damian**
protopresbiter.

II.

Intr'una se publică concurs tot cu termin de 30 zile și pentru postul de învățător din **Blăjeni-Griș-Grosuri** cu salar de 1000 cor. din repartiție, cuartir în natură și grădină.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciu neântrerupt la această școală.

Cel ales va fi îndatorat a provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele din toate obiectele, între cari se înțelege și religia, eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. Concurenții au să-și înainteze cererile instruite în ordine la subsemnatul.

Brad, la 26 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr -or. al Zarandului în conțelegere cu respectivul organ parohial.

Vasilie Damian
protoprebiter.

Nr. 580/1911. (245) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Șard**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, se excrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 1000 coroane, și anume dela comuna bisericească 600 coroane, dela Prea Veneratul Consistoriu arhidiecesan 400 coroane. Cuartir în edificiul școalei.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această școală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, ai conduce și cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții să-și trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta poporului în biserică spre a fi cunoscuți.

Sighișoara, 1/14 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 344/1911. (246) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala gr. ort. română din **Orăștioara-de-sus**, protopresbiteratul Orăștie, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor., din care solvește biserica din Orăștioara-de-sus 204 cor. 16 bani, cea din Bucium 140 cor. 84 bani, restul de 655 cor. precum și cuincuenalele după definitivare la această școală se vor cere dela stat, cum le a avut și decedatul învățător.

2. Cuartir din 2 odăi în edificiul școalei.

3. Grădină cu pomi 120□.

4. Partea învățătorului de pădure dată dela segregație, după care plătește darea și spesele ce se mai cer după ea. Pentru încălzitul salei de învățământ dau bisericile lemne.

5. Dacă formează cor cu adulții e deosebit remunerat.

6. Invățătorul e dator a cânta în strană la vecernie, la utrenie, iar la liturgie a cânta regulat cu copiii. Școala de repetiție și grădina școlară e dator se o cultive.

7. Concurenții au să-și aștearnă rugările conform normelor existente subsemnatului oficiu protopopesc și a se prezenta la sf. biserică spre al cunoaște poporul.

Orăștioara-de-sus, din ședința comitetului ținută la 29 Iulie 1911.

Romoșan **Remus Baciu**
prezident. notar ad hoc.

Orăștie, 30 Iunie 1911.

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 482. (244) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele elementare confesionale gr.-or. române din comunele mai jos numite prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Zernești** cu salariu fundamental 1000, relut de cuartir și grădină conform legii.

Adausele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții vor avea să dovedească că pe lângă cualificațiunea prescrisă de lege au și cualificațiunea musicală pentru instruarea și conducerea unui cor bisericesc.

Invățătorul ales este dator se instrueze și copiii dela școale de repetiție, să formeze cu elevii școalei cor și să cânte cu ei la biserică, iar când corul nu va cânta să ducă singur o strană în Dumineci și sărbători fără altă remunerațiune.

2. **Moeciul-superior** cu salar dela biserică 250 cor. iar 750 cor. se vor cere dela stat, cuartir și ¹/₄ jugăr grădină în natură, eventual relut de cuartir și grădină conform legii.

3. **Fundata** cu salar dela biserică 120 cor., iar restul de 880 cor. se vor cere dela stat. Cuartir și ¹/₄ jugăr grădină în natură.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuți poporului și a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești.

Zernești, în 24 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopres.

Nr. 344/1911. (241) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Romoșel**, din tractul Orăștiei, devenită vacantă conform rezoluțiunei consistoriale Nr. 3185 bis. 1911 se escrie concurs cu termin de 30 zile, socotite dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au de a subșterne rugările de concurs instruite cu documentele prescrise pentru parohia de clasa a II-a în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral și cu încuviințarea acestui oficiu se pot prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 27 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresbiter.

Nr. 498/1911 prot. (224) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Țichindeal**, protopresbiteratul Agnitei, se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: folosirea a două bucăți de luncă în preț de 150 cor., din cassa alodială a comunei politice 120 cor., din aruncul de 5% după dare 97 cor., în total 377 cor., la mai mult comuna bisericească nu se obligă, iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat. Locuința în natură și ¹/₄ jug. grădină.

Invățătorul ales e îndatorat să propună studiile prescrise și religiunea la copii (băieți și fetițe) dela 6—12 ani, asemenea și la cei de repetiție dela 12—15 ani, să-i conducă în fiecare Duminecă și sărbătoare la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie și să țină la utrenie strana în rând cu cantorul.

Ceice au cunoștințe din muzica instrumentală, ca se poată forma și conduce un cor, vor fi preferiți.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-și înainteze rugările cu documentele recerute, conform normelor în vigoare, oficiului protopresbiteral în terminul deschis și în vre-o Duminecă sau sărbătoare să se prezenteze în biserică spre a și arăta destoinicia în cântări și tipic.

Agnita, 21 Iunie 1911.

In conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresbiter.

Nr. 132/1911. (238) 2—3

Concurs.

La școalele centrale gr. or. române din **Brașov** sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

a) La școala reală un post de profesor pentru catedra de matematică și fizică.

b) La școala comercială superioară un post de profesor pentru catedra de maghiară și germână.

Concurenții își vor adresa petițiunile lor Eforiei școlare și le vor însoți de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religiunea gr. orient.
2. Atestat de maturitate.
3. Atestat medical.
4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor și dispozițiunilor bisericești-școlare și regulamentelor în vigoare și la caz, că Eforia școlară va pretinde, să deobligă a propune și la celelalte școale, cari stau sub administrația ei.
5. Pentru concurenții de sub *a)* diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, iar pentru cei de sub *b)* diploma pentru școalele comerciale, conform regulamentului ministerial din 1895.

Intrucât concurenții nu ar avea încă diploma de profesor, vor avea să alăture cel puțin atestatul despre depunerea examenului fundamental și absolutorul.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor.; pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar annal de 1800 cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual: pentru cel dela gimnaziu 2400 cor, iar pentru cel dela comerciale 2800 cor., apoi cinci cvincvenii de câte 200 cor. și bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, tot din cinci în cinci ani, cu câte 100 cor. mai mult, până la suma maximală de 800 cor.

Brașov, din ședința Eforiei școlare, ținută la 23 Iunie 1911.

Romulus Dogar **Dr. V. Saftu**
secretar. prezident.

Nr. 81/1911. (252) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III a **Lunca**, din protopresbiteratul Lupșa, se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele recerute de regulamentul parohial și concluzul normativ al sinodului arhidiecezan Nr. 82 din 1910 sunt a se înainta subscrisului oficiu în termin deschis. Concurenții cu previa înștiințare aici se pot prezenta până incluziv 8 zile înainte de alegere în comună, ca se facă cunoștință cu poporul și resp. spre a cânta și celebra.

Ofenbaia, 3 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Lubșei în conțelegere cu comitetul și sinodul parohial concernent.

Vasilie Gan
protopresbiter.

Nr. 301/1911 prot. (216) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala noastră confesională din **Biertan**, tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor. și anume: 600 cor. din cassa bisericei, în care sumă se computa 96 cor. pentru 6 stânjini de lemne; iar 400 cor. ca întrejire, ajutor dela Prea Ven. Consistoriu Arhidiecezan numai pe anul școlar 1911/1912;

b) cuartir în natură în edificiul școalei și grădină. Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de Regulamentul școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se presenta în una din Duminici în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești, deobligat fiind totodată cel ales a conduce cu elevii școalei, eventual cu tinerimea adultă, câtările liturgice în Dumineci și sărbători.

Mediaș, în 19 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopop.

Aviz.

Cancelaria advocatului **Dr. Lucian Borcia** se află acum **Sibiu, Strada Cisnădiei Nr. 7, etagiul I.**, lângă birourile băncii „Lumina". (253) 2-3

* * *

Am onoare a aduce la cunoștință onoratului public românesc, că mi-am deschis

cancelaria advocațială

în **Budapesta, VIII., Hunyadi utcza 15.**

Dr. Liviu Lința
advocat.

(256) 1-3

* * *

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 23—40

* * *

Fumători de țigarete!

Uniți-Vă contra oribilei scumpiri a țigaretelor! Nu Vă sfiiți de mica osteneală! Folosiți tuburi

Jacobi Antinicotin

ori foițe de țigar. „**OTOMAN**" (cac turcesc) și „**TIP-TOP**" (cu bucătura aurită).

(255) 1—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 14/27 Iulie 1911. Nr. 74.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

Joi-Vineri, Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Situația în Austria.

Sibiiu, 26 Iulie n.

Când a văzut domnul Bienerth, ministrul-prezident al Austriei, că senatul imperial dela Viena, eșit din alegerile făcute pentru prima oră pe temeiul legii despre sufragiul universal, nu vrea să desvolte activitatea rodnică, pe care o dorea și aștepta poporațiunea țerilor representate în el, și că în urma acestei nefuncționări regulate a mașinăriei parlamentare, guvernul austriac nu poate să facă față obligamentelor pe cari le are față de Coroană, — a crezut, că o însemnată și folositoare corectură a situației va putea să o facă prin disolvarea senatului și ordonarea de alegeri noi pentru reichsratul austriac.

Dar socoteala sa s'a dovedit de greșită, pentrucă nouele alegeri, libere și curate, au dat un resultat nemulțămitor pentru guvernul domnului Bienerth, întru atâta, că partidele pe cari se răzima el mai nainte în senat, au eșit din alegeri, nu întărite, cum credea guvernul, ci slăbite. Mai ales partidul social-creștin, cel mai de seamă dintre partidele cari formau majoritatea parlamentară a dlui Bienerth, a fost supus unei înfrângeri simțitoare, perzând mai toate cercurile electorale ale Vienei.

S'a dovedit deci și de astădată, că nu totdeauna e bună și folositoare pentru guverne apelarea la alegători, când câte un guvern are lipsă de întărirea posiției sale; o experiență, pe care de altcum a făcut-o și la noi contele Tisza István, în anul 1905, când tot pentru a-și forma în dietă o majoritate mai compactă și mai disciplinată, a făcut alegeri noi, din cari însă a eșit bătut, pentrucă nu partidul seu, ci oposiția a eșit întărită și înmulțită din ele.

Urmarea alegerilor noi din Austria a fost întâi dimisionarea ministrului de comunicațiune, Dr. Weisskirchner, fruntașul social-creștin, și a colegului seu polon, iar la câteva zile și dimisionarea prim-ministrului Bienerth, al cărui loc, din însărcinarea Maiestății Sale, l-a luat apoi baronul *Gautsch*, un bărbat de stat însemnat al Austriei, care mai fusese ministru-prezident, iar mai nainte fusese ministru de resort în alte cabinete.

Misiunea noului ministru-prezident austriac era acum, să se apropie de fruntașii multelor partide, de diferite naționalități, cu diferite programe, aspirațiuni, dureri și dorințe din senatul imperial dela Viena, pentru a-și forma din ele o majoritate oarecare, cu ajutoriul căreia să poată guverna, pe baza unui program de muncă stabilit cu partidele acestea din majoritate împreună.

Năzuințele sincere și curate, manifestate în direcția aceasta, nu au dat însă nici un resultat positiv și mulțămitor pentru noul ministru-prezident al Austriei, care a fost primit, nu cu refus categoric, ci cu anumite reserve din toate părțile. Astfel apoi, când s'a făcut deschiderea noului parlament austriac, guvernul nu a putut păși în fața lui cu un program de muncă pentru viitorul apropiat, care să fie totodată și programul unei anumite părți din parlament, ci a trebuit să pășască cu programul său propriu, pentru care de acum înainte va trebui să-și câștige și formeze guvernul majoritatea necesară; și acest program a fost turnat în *mesajul de tron*, cu care Maiestatea Sa Monarhul a făcut Marți, săptămâna trecută, deschiderea senatului imperial austriac, în sala festivă a palatului său împărătesc din Viena.

E frumos din cale afară acest cuvânt împărătesc, adresat representanților popoarelor de diferite naționalități din țerile Austriei, una din cele mai frumoase cuvântări, pe cari le-a rostit Maiestatea Sa în lunga și glorioasa sa domnie, la ocasiuni de asemenea natură. Planul era așa făcut, ca mesajul de tron să-l rostească Moștenitorul de tron, iar Monarhul să nu-și întrerupă cura dela Ischl, mergând în scopul deschiderii parlamentului la Viena: dar Maiestatea Sa, care de altcum se bucură de o escelentă sănătate, a insistat, ca *în persoană* să facă deschiderea senatului, și *însuși* să rostească în fața representanților popoarelor sale din Austria acest frumos discurs al părintelui îngrijorat pentru fiii săi.

Maiestatea Sa a spus în mesajul de tron, că poporațiunea, alegătorii, așteaptă dela aceia pe cari i-au trimis în parlament, activitate, *munca, aducătoare de roade îmbelșugate și binefăcătoare*, și apoi a înșirat punct de punct lucrările pe cari ar avea să le săvârșească noul senat imperial al Austriei.

La loc de frunte stau *chestiile militare* și prelungirea privilegiului pe seama băncii austro-ungare, apoi urmează rând pe rând celelalte, tot chestii însemnate și folositoare în norocoasa lor rezolvare, când pentru o parte, când pentru alta din poporațiunea Austriei. Așa de ex. Italienilor le promite mesajul de tron *facultatea de drept* proprie, cu limbă de propunere italiană, social democraților mai multe reforme și îmbunătățiri sociale, și altora alte lucruri. Greutatea se pune însă pe aplanarea neînțelegilor dintre Cehi și Germanii din Boemia, mărul de ceartă în care s'a rupt cuțitul multor guverne austriace din trecut. Poate-că va fi guvernul dlui Gautsch atât de norocos, încât să poată tăia mărul tocmai în două, pentru a fi mulțămiți și Cehii și Nemții din Boemia!

Pentru noi e de interes aceea ce a spus Maiestatea Sa despre *reformele militare,* pentrucă deși cuvintele Monarhului erau adresate Austriacilor, ele au sunat și la adresa celor din Ungaria, unde reformele militare sunt puse în dietă la ordinea zilei, fără a se putea însă purta discuția asupra lor, din pricina obstrucției, pe care o face opoziția. A spus, că progresul ce se face mereu cu privire la mijloacele de putere militare, reclamă în mod imperios și la noi o îngrijire mai potențată a armatei, și astfel *e de mare urgență votarea reformelor militare*, așa, cum vor fi ele prezentate din partea guvernului, pentrucă pacea numai așa va putea fi asigurată în mod durabil! Vor înțelege oare cuvântul acesta cei din Budapesta?!

A mai vorbit apoi Maiestatea Sa și despre necesitatea arzătoare a modificării regulamentului de casă, pentru a putea fi împedecată în viitor obstrucția, un pasaj din mesajul de tron, care asemenea se potrivește și la cei din Budapesta, ori poatecă sună deadreptul și la adresa lor. Incolo mesajul de tron e diagnoza înțeleptului și esperimentatului medic, care descopere și stabilește toate relele, indicând la moment și leacul, prin care se pot vindeca. Remâne acum, ca guvernul din Austria să pună în aplicare cele cuprinse în mesajul de tron al Maiestății Sale, cu ajutorul unei majorități pe care sigur că și-o va putea înjgheba, să esecute punct de punct frumosul program de muncă, pe care și l-a stabilit, și atunci lucrurile se vor îndreptă spre bine în cealaltă parte a monarhiei. Iar cei ce doresc binele și fericirea monarhiei întregi, și doresc întărirea tronului, nu pot să privească decât cu

---

FOIȘOARĂ.

Sibiiul.

De *Silv. Moldovan.*

(Urmare.)

In Sibiiu rezidă consistorul metropolitan și cel arhidiecezan și aici se întrunește (tot la câte trei ani) congresul național-bisericesc și sinodul arhidiecezan (odată pe an, la Dumineca Tomii). Aici funcționează o școală de preoție, cu curs de trei ani și una pentru învățători cu curs de patru ani, în seminarul „Andreian“. Se mai află aici sediul a două protopopiate române, unul gr. or. și celălalt gr. cat.

Aceste așezăminte fac din Sibiiu un însemnat centru bisericesc al Ardealului.

In privința culturală însemnătatea i-o dau multele reuniuni și instituții culturale și economice, ce esistă aici. Astfel este „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“. Este cea mai mare societate culturală a noastră; are membri în toată Ungaria, cari plătesc cotizații și sunt împărțiți după ținuturi în „despărțăminte“, cari își au și ele cercul lor de activitate și țin adunări anuale. Adunarea generală a „Asociațiunii“ se ține în diferite locuri. Comitetul dirigent al ei își are sediul stabil în Sibiiu, unde se află și realitățile mai de seamă și altă avere a însoțirii. „Asociațiunea“ a fost înființată la 1861. Ea susține o școală secundară de fete (școală civilă) cu internat, care a fost deschisă la 1886.

Un alt așezământ cultural este „Reuniunea femeilor române“, înființată la 1881. Este o societate înfloritoare, care susține o școală primară de fetițe, adăpostită în casele „Asociațiunii“. Sub egida acestei reuniuni s'a înființat de câțiva ani o școală de menej și de industrie casnică (țărănească). Pe seama țăranilor s'a întemeiat la 1887, „Reuniunea română de agricultură“, cu cercul de activitate în comitatul Sibiiului. Ea lucrează pentru perfecționarea tuturor ramilor agricoli și editează o bibliotecă agricolă.

In Sibiiu se află cea mai mare bancă românească, din Ardeal „Albina“, fondată la 1872. Capitalul social este de 3 milioane cor. Are mai multe sucursale în Brașov, Lugoj, Mediaș, Oșorheiu etc. și agenturi.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ este veche, înființată la 1867. Scopul îi este a consolida și lumina clasa de mijloc. Are casă proprie (în strada Brukenthal) și diferite fonduri cu destinațiuni speciale. Mai remarcăm „Reuniunea română de cântări“, Societatea de lectură (casin), Reuniunea de înmormântare, o a doua bancă românească „Lumina“, marea bancă românească de asigurare „Fortuna“ ș. a.

In Sibiiu își are sediul comitetul fondurilor și școalelor grănicere ale fostului reg. I. de graniță. Activitatea acestuia e redusă, în urma decretării școalelor grănicere de școale comunale.

In Sibiiu își fac apariția câteva ziare și reviste și se află două tipografii române, dintre cari una este tipografia arhidiecezană, întemeiată la 1850 de mitropolitul Șaguna.

In Sibiiu s'au întrunit multe congrese politice, remarcabile în luptele naționale ale poporului român.

Dintre bărbații marcanți ai poporului român se află înmormântați aici: episcopul gr. or. Vasile Moga († 1845) și mitropolitul Miron Romanul († 1898), ambii în progadia din „Groapă“. In progadia bisericii gr. cat. își au mormintele: Alexandru Papiu Ilarian († 1879). Are un bust de marmoră, ridicat de Academia română. — George Bariț († 1893). — Dr. Ioan Rațiu († 1903). — Baron David Ursu etc.

La Românii din Sibiiu sunt representate toate clasele sociale. Au o clasă număroasă de inteligenți și meseriași, cari se înmulțesc pe încetul. Comercianții sunt în număr disparent. Grosul îl formează țăranii, numiți de obiceiu „Măiereni“. Acest termin se derivă dela cuvântul german: Meier și Meierei sau Meierhof, care înseamnă: „măieriște“, (curte pentru economie) unde se adună agonisitura unei moșii, apoi moșie dată în arândă etc. In veacurile trecute prin mahalale își aveau patricianii sași măieriștele lor, iar Românilor nu le era permis a locui decât aici, în mahala, printre măieriști, unde își aveau casele lor și lucrau și pământuri de ale Sașilor. Abia la finele secl. XVII. s'a permis a se așeza și oameni de alt neam decât Sași în orașele săsești. Măierenii sunt oameni harnici, se ocupă cu lucrul câmpului, unii lucră prin fabrici și ateliere, și în timpul mai nou se aplică mulți la meserii. Portul lor e identic cu cel al sătenilor din jur, cu mici diferențe; e frumos, elegant, în colori potrivite, armonice și se poartă curat.

Așa ni se înfățișeză în liniamente Sibiiul românesc.

Pentru Sași este asemenea de însemnătate Sibiiul. El e ca și în trecut, orașul de frunte al săsimii. Aici se află rezidența episcopului săsesc și de aici se administreză averea națională a Sașilor (universitatea săsească), care se urcă la 7 milioane cor. Aici rezidă consistorul luteran săsesc și se află școale însemnate, precum seminar de teologie și pedagogie, liceu și școale reale etc., apoi o mulțime de reuniuni culturale, de știință și de binefacere, bănci mari etc. Mai amintim, că în Sibiiu a fost o academie de drept, sistată de guvernul Ungariei la 1887.

Clima Sibiiului e determinată prin situația orașului. Apropierea munților o face cam aspră și, în urma contractului dintre munte și șes, e foarte schimbăcioasă. Vara, adeseori după zile cu mari călduri, urmeză repentin seri și nopți răcoroase. La aceasta contribue și desele vânturi, o însușire marcantă a climei sibiene. Vânturile pătrund din șesurile dunărene prin pasul Turnului Roșu, ca pe o poartă uriașe și bântue uneori cu vehemență. Mai liniștit și statornic e timpul în lunile de toamnă.

(Va urma).

bucurie la o astfel de întorsătură de lucruri, — și intre aceștia ne numărăm și noi. Dorim deci succes desăvârșit dlui Gautsch în greua și marea sa misiune.

In audiență. Ministrul pentru apărarea țării, *Hazai Samu*, a fost Duminecă la Ischl, unde s'a prezentat în audiență la Maiestatea Sa Monarhul, pentru a raporta despre mersul desbaterilor în reformele militare.

Din parlament. In ședința de Luni a parlamentului ungar a vorbit și contele *Tisza István* în chestiunea reformelor militare, luând în apărare guvernul. Vorbitorul a condamnat felul de luptă al obstrucționiștilor și a arătat părțile bune ale proiectelor prezentate, care au de scop a creia din monarhia noastră o adevărată mare putere. Despre fostul guvern coaliționist, contele Tisza a susținut, că deoarece acel guvern n'a fost în stare să realiseze nimic din programul său, a trebuit să cadă. Despre proiectele de lege militare, contele crede că au să fie votate. Cuvântul lui Tisza a fost primit de partidul muncii cu mari ovațiuni.

Școlare.

Consistorul din Oradea-mare sub Nrul 1120/1911 Școl. publică în organul diecezan „Biserica și Școala“ un circular, referitor la situația scoalelor confesionale din părțile acelea. Fiind unele părți din acest circular de interes și pentru credincioșii noștri, le reproducem pentru orientare:

„In cunoștiința datorinții și a răspunderii, ce avem față de cauza noastră școlară, care de o vreme încoace ne preocupă în măsură tot mai însemnată, încă în Decemvrie 1910 am fost înaintat deadreptul Excelenței Sale Domnului ministru al cultelor și instrucțiunii publice o reprezentațiune, în care, pe temeiul datelor și esperiențelor câștigate am arătat și ne-am jeluit, că organele administrației civile, în aplicarea legii XXVII din 1997, manifestă adeseori o atitudine dușmănoasă față cu școalele noastre confesionale și cu organele noastre bisericești.

Acestei reprezentațiuni Excelența Sa Domnul ministru ni-a răspuns prin înaltul său rescript de dtto 4. Februarie 1911, Nr. 31492, în care se cuprind unele declarațiuni și asigurări atât de liniștitoare și de importante pentru situațiunea actuală, ce s'a creat școalelor noastre confesionale prin noua lege școlară, încât aflăm de consult și necesar să le comunicăm, în partea lor esențială, și organelor noastre subalterne.

In rescriptul amintit Exc. Sa Dl ministru ne asigură, că în senzul art. de lege XXXVIII din 1868, în cazul când rapoartele comisiunii administrative află, că cutare școală confesională nu corăspunde cerințelor legii, va aplica totdeauna admonierea gradată, și numai atunci se dispune înființarea de școală comunală pe spesele susținătorilor școalei confesionale, când nici după a treia admonițiune nu s'au delăturat defectele la zidirea școalei confesionale.

Iar cu privire la decretarea caracterului școalei, totdeauna se oferă autorității superioare bisericești posibilitatea de a-și validita dorința sa, dându-i-se dreptul de a susținea caracterul confesional al școalei, chiar și în cazul când ea din cauza defectelor a fost închisă, dacă se promite sanarea defectelor constatate. Deci numai în cazul când confesiunea nu se arată aplicată să satisfacă dispozițiunilor legii, numai atunci se impune necesitatea înființării de școală cu alt caracter, comunal sau de stat.

In sfârșit Exc. Sa Dl ministru ne asigură și ne pune în perspectivă, că va fi cu cuvenită privighiere, ca întrucât în cadrele legii unele sau altele scăderi mai mici se pot trece cu vederea, să nu se aplice cu toată rigoarea paragraful legii și mai ales să nu se manifesteze o ținută ostilă din partea organelor civile, față cu susținătorii școalelor confesionale.

De altă parte însă Exc. Sa așteaptă ca și confesiunea să aducă toate jertfele posibile pentru școală, străduindu-se din toate puterile să satisfacă prescriselor legale.

La acest rescript se va provoca fiecare protopop sau preot în cazul, când organele administrației civile ar forța sau presiona in mod ilegal sistarea școalei confesionale și înlocuirea ei cu o școală de alt caracter, și în general ar manifesta o rigoare exagerată și o dispozițiune potrivnică față cu școală confesională“.

Conferențele învățătorești.

Purificarea limbii prin școala poporală

de *Nicolae Bembea*, înv. în Sibiel.

(Fine.)

Cum ne vom scăpa însă de pleonasme, tautologii și nonsensuri? La eliminarea acestora, ași putea zice că numai școala poate lucra cu rezultate îmbucurătoare; numai dedând pe elevi dela început, de când întră în școală, vom ajunge la scopul dorit. Calea e următoarea:

a) să dedăm copiii a scrie și vorbi în ziceri cât se poate mai scurte;

b) să-i dedăm, că în aceleași ziceri să se ferească de repețirea deasă a aceluiași cuvânt și

c) în tot ceace vorbesc sau scriu, să fie *sistem* și *succesiune* clară.

Chiar și la descrierea sau enararea unui lucru sau istorisiri cu un fond mai bogat de idei, să nu le îngăduim fraze lungi și avântate, căci dicționarul lor e prea sărac și puterea de judecăți singuratice espuse în ziceri mai lungi, e prea slabă pentru vârsta lor fragedă, și astfel ușor pot cădea în defectele amintite.

Cu privire la pronunție ar fi poate mai mult de zis. Eminescu la timpul său a scris serii întregi de articole asupra cestiunii de ortoepie românească. In dialectul locuitorilor din acest ținut, încă ni se ofere în abundanță material de ortoepie falză. Aflăm și pe aci cuvinte, ca: jenunche, jene, jirgaș, zăua, țâpă, țâne, șă, Dumnezău, p'aici, d'aici, merje, culeje, tăț, faceț, săriț, etc. în loc de: genunche, gene, gingaș, ziuă, țipă, ține, și, Dumnezeu, pe-aici, de-aici, merge, culege, toți, faceți, săriți, etc. Această pronunție falză pierde mult din elasticitatea, gingașia și frumsețea specifică a limbii noastre.

Greșală de pronunție mai e și lungirea preste măsură a unor vocale în cuvintele constătătoare din 2 sau mai multe silabe. Astfel e contra ortoepiei românești pronunția următoare: mierje, șiede, riide, taaurul, mămăliigă etc. Eminescu în o critică a sa asupra pronunției, zice: „Limba românească estre una dintre acelea cu dreaptă măsură; ea n'are consoane prea moi, nici prea aspre, nici vocale prea lungi sau prea scurte: mai toate sunetele sunt medii și foarte curate“. Așadară: merge, șade, râde, taurul, mămăligă, etc. e corect și frumos pronuntat românește. Constată mai departe, că la pronunția falză în măsură însemnată au contribuit cărțile noastre bisericești vechi, cu litere cirile, a căror alfabet nu a fost sincer ortoepiei românești, de aceea auzim încă până-'n ziua de azi pe câte un cantor zicând „iaste“, în loc de „este“.

Afară de cele amintite, în dialectul locuitorilor din această margine găsim încă o mulțime de cuvinte demne de a reveni asupra lor și a forma obiect de discuție în conferințele noastre și a lucra la netezirea lor în școală. E interesant faptul, că numai unele sunt generalisate, cele mai multe sunt expresiuni proprii locuitorilor unei comune, ceeace ne face mai ușoară lucrarea la înlăturarea lor.

Cunoscând mai bine cele din comuna noastră, le voi arăta pe acestea:

O greșală e duplificarea articolului femenin. Astfel auzim: *vacilea*, *oilea*, *laptelea*, în loc de vacile, oile, laptele. Apoi punerea predicatului în singular după subiectul în plural, d. e. oamenii *merge*, copiii *vine*, în loc de: oamenii merg, copiii vin. Greșa'a aceasta de sintaxă din urmă, fiind-că a început a se strecora și în literatură din principii eufonice, trec preste ea.

Sunt apoi unele cuvinte, la cari unele silabe sau se prea înăspresc sau se prea moaie, cari din pricina ca descrierea lor să nu fie prea lungă, le cuprind după putință în câteva ziceri:

„Săghieleanu poartă ochinci și cheptar. Cocii și fetelea lui merje pe coastă cu nieii și cu oilea. Sciuga lui mâncă tot slănină și tot e sclab. Onu și Oașa șede pe chiatră și mâncă chită cu făsoiu, că laptelea s'a stricatu. Ghinul îl dă ghița, ghinarsul pruna și niedul alghina. La cochii le place băsoăraelea cu burdușie, dar mai sănatoase este oușlea și laptelea.

Cu câtu ai luatu, soro, ochincile?

Cu un zglotu!

Ți-or fi prea nici, soro, că chiciorul tău e mare?!

Ba nu, că-su sclabă și am un chicior nic ca o cochilă!“

Din aceste câteva fraze, putem vedea mulțimea greșelilor de pronunție în dialectul de pe aici, precum și necesitatea unei lucrări intenzive întru delaturarea lor. Prin o atare lucrare am contribui în o masură foarte însemnată la gingășia și fineța a limbii noastre și am grăbi pașii spre a ajunge la uniformitatea ei cultă și literară.

Școala noastră din Sibiel a început a lucra în această direcție și resultatele sunt mulțămitoare. Ași putea zice, că generațiile tinere vorbesc o limbă în bună parte lipsită de greșelile arătate. Metodul ce s'a observat, ca și la cacofonii și celelalte, este foarte simplu. Fiecare elev și-a scris toate cuvintele rău exprimate împreună cu cuvântul corect, și le-a memorizat. S'a mai făcut apoi exerciții în vorbire și scriere cu cuvintele corese. Și așa cred, că aceasta ar fi gramatică școlilor noastre de astăzi, nu atât: substantiv, adiectiv, verb, adverb, atribut etc.

Cu privire la provincialisme, credința mea e, că nu ar fi de condamnat dacă nu-și au origine străină, întrucât provincialismele contribue la îmbogățirea limbei, arătând aceeași noțiune prin mai multe espresii. Trebue însă arătat elevului terminul general uzitat în literatură, ca astfel trecând în viața practică sau ajungându-i vreo carte în mână, să nu dea de piedeci. Spre acest scop — fiind-că școala nu-i poate lămuri decât puțini termini — e bine să i se facă cunoscut un dicționar al limbii române și să se deprindă a căuta în el.

In cele expuse până aci, după cum s'a văzut, am năzuit să arăt unele scăderi din limba poporului nostru și necesitatea unei lucrări stăruitoare de purificare. Nu am încercat să înșir greșelile acestea cuvânt de cuvânt și nici să dovedesc cu argumente necesitatea unei purificări. In lucrarea aceasta modestă, în atingerile acestea scurte, am dorit numai să reimprospetez în sufletul st. colegi o chestie, care în vremile actuale de grea încercare ni se impune spre resolvare prin importanța ei.

Ca reasumat în cele ce urmează voi arăta pe scurt, ce ar fi să facem fiecare în școala noastră:

Fiecare învățător să-și facă un dicționar al străinismelor, provincialismelor și al tuturor cuvintelor rău pronunțate din comuna sa și acest dicționar să-l copieze și elevii săi. Dicționarul acesta împărțit în mai multe capitole, după specia cuvintelor, se înțelege de sine că va cuprinde și terminii înlocuitori.

Fiecare învățător să atragă în deosebi atențiunea elevilor săi asupra acestui fapt și se încerce a stârni refuz față de tot ce e străin în limbă și pocit, și se deștepte iubire față de noile cuvinte. „Nu e destul că vorbim limba, ci trebue să o și iubim“, zice Iorga, deci să dedăm copiii să o iubească.

Iubirea față de limbă o vom desvolta în feliurite moduri. Să arătăm sonoritatea și frumsețea limbii noastre; aceasta prin comparație cu texte străine. S. e. cetim o poesie aleasă, ca „Sentinela română“, „Mănăstirea dela Argeș“, „Miorița“ sau „Povestea unei păsăruice“ și în același timp o poesie din o altă limbă, străină. Copiii înșiși observă calitățile estetice ale uneia și alteia și pot face deosebire, iar vorbele măgulitoare ale învățătorului vor ajuta și mai mult. Poate toți ne aducem aminte de un articol al lui Coșbuc: „Puterea limbii românești“. Sub influența puterii ei suntem și noi și sunt și elevii, d. e. când cetesc o frumoasă poesie românească, dar fără să-și dea sama și în astfel de momente trebuesc atinse coardele sentimentelor lor.

Să li se arate originea strălucită a limbii noastre dela limba latină, și rolul universal al limbii latine în timpurile vechi, ca astfel să deșteptăm mândrie și falǎ în elev pentru limba sa.

Să atragem atențiunea elevilor asupra plasticelor tablouri din limba noastră. „E lucru mare tabloul într'o limbă, zice Coșbuc. In loc să-ti spună o vorbă, poporul îți arată un tablou, o icoană, care spune mai mult și de o sută de ori mai limpede și mai mult, decât vorba. Iar mie mi-se pare, că toți aceia ce se plâng că limba românească e săracă, habar n'au nu de limbă — ci de tablourile ei“.

O limbă fie cât de bogată în cuvinte, dacă nu are tablouri în expresii, e ca un pământ gras pe care nu se află nici o verdeață, nici o floare. Dintre tablourile specifice ale limbei românești, are Coșbuc adunate și tractate o parte în cartea sa „Dintr'ale neamului nostru“. Astfel capul e reprezentantul existenței a individualității și a puterii intelectuale, mâna e reprezentantul puterii trupești și lumești, nasul al puterii morale ș. a. D. e. își face de cap, a întoarce capul cuiva, nu știe unde-i stă capul, își bate capul; îi dă mână, i-e peste mână; unui om îi poți tăia nasul, i-l poți lungi, îi poți pune plotog pe nas, ba îi poți face un nas, îl poți purta de nas sau, e fără nas. Apoi: lume albă, zile negre, om verde, s'a înroșit, a spus-o verde, a făcut dinți albi ș. a.

Aceste tablouri înlocuesc noțiunile de natură psihologică și sociologică într'un mod minunat și contribue la concretizarea, vioiciunea și frumseța limbii în măsură însemnată. Din această cauză împrietenirea copiilor cu ele și îndrăgirea lor ne răsplătesc o muncă relativ mică cu un rezultat preste așteptările noastre.

Mai departe oară de l. rom. să ne fie sfântă, ca oara de religie; să fim cuprinși de evlavie și noi și elevii în ea.

Apoi la oara de religie, după datorințele față de Dzeu, vom socoti datorințele față de limbă, căci ni-a dat-o Dzeu ca să ne luminăm sufletul printr'însa și să ne conservăm legea și obiceiurile prin ea. Deci trebue să o iubim și să ne mândrim ori-când și ori-unde cu ea, căci e mai frumoasă decât a multor altor popoare.

Făcând acestea, trăim în nădejdea unei biruințe și cununa recunoștinței generațiilor viitoare, ca o aureală strălucitoare, va încununa frunțile noastre. Căci a noastră-i „munca cea mai sfântă“, și dela noi purcede calea spre idealurile mărețe ale neamului; trebue numai să ne știm ridica din noroiul vieții de toate zilele spre sfere mai senine, și cu noi să ridicăm și micuții noștri credincioși. „Cosmopolitismul și umanitarismul n'au ce căuta la poporul român“, zice A. C. Cuza în „Naționalitatea în artă“, nici pesimismul, acestea trebuesc să fie principii străine școlii noastre. Noi să nu ne cheltuim puterile intelectuale și morale cu principii de caracter universal, căci ceea-ce chieltuim, întocmai ca și banul — nu mai recăpătăm, ci să avem înaintea unui ochiu ager strictul necesar al asigurării existenței și individualității noastre etnice, căci înstrăinarea de ce e al nostru e nimicirea, pieirea noastră. In căldura și razele unui optimism precumpănit să ne educăm elevii noștri, deșteptându-le și desvoltându-le iubirea față de propriul lor avut, — și nădejdea într'un viitor mai bun, ca o rouă binefăcătoare, ne va adăpa sufletul cu mulțămire, că lucrând ca omul înțelept, ne-am făcut datoria!

Adunare națională bisericească în Bucovina.

Luni, în săptămâna trecută, s'a întrunit în Cernăuț o adunare națională bisericească, organizată de un comitet alcătuit din clerici și mireni, pentru a lua poziție în chestiunea bisericească din Bucovina.

E stiut că rutenii în ultimii zece ani prin diferite mijloace, iertate și neiertate, au câștigat tot mai mult teren, astfel că astăzi încep a râvni la scaunul metropolitan și la egemonie în biserica ortodoxă bucovineană.

Românii încearcă acum a respinge asaltul rutenesc, în considerare că biserica ortodoxă din țărișoara aceasta are un caracter exclusiv românesc, și în considerare că elementul român formează majoritatea covârșitoare în biserica d'acolo.

Dăm în următoarele un raport, după ziare în Bucovina, despre mersul adunării din Cernăuț:

Adunarea a fost convocată de un comitet ad hoc, pentru care au semnat: rectorul univ. Stefan *Saghin*, cons. aulic, T. V. Stefanelli și propr. mare Modest cav. de Grigorcea. Cercetată de peste 5000 de gospodari, preoți, învățători, funcționari și meseriași, adunarea a fost deschisă de rectorul St. Saghin, care a salutat pe cei prezenți și a propus ca președinte al adunării pe baronul Eudoxiu *Hormuzachi*, care a fost viu aclamat. La propunerea păr. Saghin s'au trimis telegrame omagiale la adresa Maiestății Sale și a Metropolitului Dr. Repta. Baronul Hormuzachi a dat apoi cuvântul referentului, d lui dep. Dr. Ipolit Tarnavschi, care într'o cuvântare miezoasă a precizat punctul de vedere al românilor în chestiunea bisericească, cari trebue să respingă înaintarea rutenilor pe terenul bisericii; dep. Tarnavschi a propus expediarea unei adrese la Maiestatea Sa. In această adresă sunt expuse cauzele pentru convocarea adunării; urmează apoi un scurt istoric despre desvoltarea bisericii bucovinene românești, care înființată de domnitorii Moldovei și susținută din averea fondului religionar, între ai cărui donatori nu se află nici un rutean, a păstrat și supt domnia austriacă caracterul românesc până în prezent și trebuie și de acuma să rămâie românească. Până acuma rutenii, grație indulgenței române, au câștigat mult teren în biserică în defavorul nostru. Românii sunt gata, pentru a aduce odată pace în biserică, să încuviințeze înființarea unei episcopii rutene, care să fie susținută din mijloacele fondului religionar. Episcopia aceasta să fie independentă în afacerile ei administrative cu un consistoriu deosebit; în chestiunile canonice însă să fie supusă metropolitului românesc. O cerere a tuturor românilor însă este, ca caracterul românesc al bisericii să fie menținut și mai departe. Aceasta este cuprinsul adresei, semnate de toți cei prezenți și alți 12.000 români cari n'au putut fi de față.

Adrese de acelaș cuprins au fost trimise președintelui consiliului de miniștri Gautsch, metropolitului Dr. V. Repta și prezidentului țării Dr. Bleyleben. Adunarea s'a terminat cu mare entusiasm.

Cu ocaziunea aceasta au sosit și două telegrame. Una este următoarea:

„Impiedecați prin deschiderea camerei deputaților, dorim succes bun în interesul bisericii noastre strămoșești. Hormuzachi, Isopescul, Onciul, Sârbu, Simionovici“.

A doua telegramă sună: „Binevoiți, domnule baron, a primi mulțămita mea sinceră pentru urările exprimate și a o spune și diecezanilor adunați. Mitropolitul Vladimir“.

NOUTĂȚI.

Sibiieni la ministrul de finanțe. O deputațiune din Sibiiu, sub conducerea deputatului dietal Emil Neugeboren, s'a prezentat de curând la ministrul de finanțe Lukács. In numele deputațiunii a vorbit primarul nostru Albert Dörr, rugând pe ministru să dispună cât mai curând, să se facă sondagii, pentru a căuta gaz sub pământean pe teritorul Sibiiului și în folosul acestui oraș. Ministrul a primit cu multă prevenire deputațiunea sibiiană și a promis, că va împlini rugămintea.

*

„Lumina“. Pe pagina a patra a ziarului nostru publicăm *bilanțul* pe jumătatea primă a anului 1911 și contul de cheltuieli și venite ale institutului de credit și economii *„Lumina“*, din Sibiiu. Datele din aceste conturi dovedesc, că tinăra instituțiune sibiană realizează progrese îmbucurătoare în toate ramurile activității sale.

*

Contribuiri pentru „Muzeul școlar“. Pentru înființarea Muzeului școlar au mai întrat la direcțiunea seminarului „Andreian“, 5 cor., dela parohul Nicolau Dobre din Hendorf.

*

Adunare poporală în Hațeg. Aderenții partidului național român sunt convocați la adunarea poporală, care se va ținea în Hațeg la 19 August n. Se va discuta asupra votului universal și asupra reformelor militare.

*

Medici militari. La spitale de garnizoană au fost numiți următorii medici militari români: Dr Stefan Banfi la spitalul din Sibiiu, Dr. Aurel Boteiu la cel din Pojon și Dr. Cornel Circa în Triest.

*

Rascumpărare de felicitări. Dnul Dr. *Ilie Beu,* medic seminarial, a dăruit drept rescumpărare a felicitărilor de ziua sa onomastică, *20 cor.* la *„Fondul pentru înzestrarea copiilor săraci“*, administrat de epitropia Sibiiu-Cetate.

*

Apel. Pentru a contribui la ajutorul inundaților din Moldova, ziarul „Tribuna“ a adresat un apel românilor din țara noastră. Lista de contribuiri s'a deschis în Arad și se continuă în alte localități.

*

In contra învățământului religios. Din Roma se anunță următoarele: Consiliul comunal al Romei a desființat învățarea religiunii în școlile primare. Instrucțiunea în acest obiect de învățământ nu mai este obligatorie, și orele de religiune nu se mai pun în planul de ore al celorlalte studii. Presa bisericească din Roma atacă cu asprime hotărârea consiliului comunal.

*

Prelegeri poporale. Despărțământul *Dobra* al Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului român a stabilit următorul *Program* al prelegerilor poporale ce le va ținea în vara aceasta: 1. *Boz,* în 30 Iulie, Conducătorul adunării: Zevedei Murășan, Proecțiuni cu schiopticonul; Cauzele proceselor, de Dr. Chirilovici, Stupăritul, de Iosnichie Oprean. 2. *Tisa,* în 2 August, Cond. Iosif Morariu. Proecțiuni cu schiopticonul. Despre concubinat, de Em. Șaiaga. Beția, de I. Morariu, Portul național, de acelaș. 3. *Tàtărești,* în 6 August, Cond. Dr. Ioan Maior. Cause de procese, de Dr. Chirilovici, Urmările beției, de D. Datca. 4. *Almaș Seliște* în 19 August, Cond. I. Morariu. Proecțiuni cu schiopticonul. Cartea funduară, de Dr. Maior. Tovărășiile și asigurarea vitelor, de T. Roșiu. Sfaturi igienice, de Ios. Morariu. 5. *Cărmăzinești* în 20 August. Cond Zevedei Murășan. Din legile țării, de Dr. Dragomir. Vieritul, de E. Șuiaga. 6. *Săcămaș* în 3 Septembre, Cond. Em. Șuiaga. Proecțiuni cu schiopticonul. Cultura viilor, de P. Hădan. Asigurarea vitelor, de T. Roșu. — Dobra, la 16 Iulie 1911. *Iosif Morariu,* dir. desp. *Dr. Maior,* secretar.

*

Emigrările. Conform unui raport al vicecomitelui din comitatul Torontal, emigrările în partea aceasta a țării au mai scăzut ceva în vremea din urmă. In luna lui Iunie au emigrat în America 71 bărbați și 110 femei; s'au napoiat din America 160 bărbați și 44 femei.

*

Furt. Pe calea ferată Caransebeș—Mehadia i s'a furat unei dame o geantă cu efecte în valoare de 70 mii coroane, numărar 400 cor., și juvaere în preț de mai multe mii.

*

O bună hotărâre. Din Cluj se vestește, că primarul orașului a luat dispoziții, ca ori ce copil mai tinăr de 14 ani să fie oprit de a intra în orfee și șantanuri.

*

Inecat. Ioan *Stoișor*, un țăran de 77 ani din comuna Porcești, s'a dus Vineri după ameazi să se scalde în Olt. Câțiva copii au văzut cum bătrânul se apropie tot mai mult de un loc primejdios al râului și i-au strigat să fi băgător de seamă. Moșneagul însă n'a ascultat de copii, și în câteva clipe a fost înghițit de valuri.

*

Reprezentațiile festive în teatrul din Bayreuth s'au început Dumineca în 23 l. c. cu opera „Meister-singern“, sub conducerea lui Hans Richter.

*

Caz de moarte. A răposat zilele acestea părintele limbii Volapük, prelatul *Martin Schleyer*, în vârstă de 80 de ani. A trăit în Constanța Germaniei, și studiând multe limbi străine a venit la ideea de a construi o limbă a lumii. Astfel s'a născut pe la începutul anilor optzeci așa numita *„Volapük“*, care a găsit aderenți pretutindeni, însă i-a și pierdut în curând, pentrucă gramatica acestei limbi universale era prea complicată. Schleyer a mai publicat numeroase dicționare, între cari și unul japonez.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu, au mai dăruit: Paul Muntean, c. și r. colonel pens, din prilejul onomasticei cor. 2.50; Nistor Măglaș, sodal măsar, dșoara Maria Pop, (Ocna), Lazar Tomici, elib. sodal frizer, Nicolae Pătrângean, Traian Georgescu, câte 20 bani. Miron Bucșa, par. (Curciu) și soția sa Silvia n. Sămărghițan 30 bani, Iosif Lita (Iclod), protopopul Biei 1 cor., Iulian Anghel, concep. adv. 70 bani; Petru Ion, 10 bani Terezia Ursu, de Margine, 1 cor., un grup de 40 universitari ai facultății teologice (București), între cari și diaconul Iosif Abu Tubar din Beyrut (Siria-Arabie), în frunte cu prof. dela facult. teol., dl D. I. Mihalcescu, cercetând Reuniunea, la pălăria „Dzeu vede“, 4 cor., 91 fil., Semproniu și Hortenziu, fii protopresb Dr. I. Lupaș (Săliște) 1 cor.

*

Teatru în Lugoj. Tinerimea română din Lugoj arangează sub scutul „Filialei *Lugoj* a societății pentru fond de teatru român“ o *reprezentațiune teatrală* Sâmbătă la 16/29 Iulie 1911 în teatrul orășănesc lugojan. Se va reprezenta *„Logodna dela sfânt Ion“*, dramă poporală în 4 acte de Augustin Szilagyi, înaintea căreia va cânta corul tinerimii sub dirigența d-lui Ioan Băcău următoarele piese: 1. I. Mureșanu: Mi-i dor, cu soli de tenor (d-nii E. Grădinariu și V. Preda). 2. Flechtenmacher Vidu: Dorul înstrăinatului. 3. *** Doină din bătrâni, cu soli (dnii E. Grădinariu, V. Preda și V. Bocu). 4. I. Paulian: Marșul dorobanților. După reprezentație urmează petrecere în grădina de vară „Concordia“ cu dansuri naționale. Inceputul la orele 8 și jum. seara. Profitul net este destinat instituțiunilor filantropice-culturale din Lugoj.

*

Haine de lemn. Un călător englez, întors în zilele acestea din părțile Tibetului, între altele povestește, că în unele locuri din Azia, mai ales femeile, poartă haine făcute din scoarță de arbori și din lemn. Astfel de haine încep a se purta și în America; o mare fabrică se ocupă esclusiv cu producerea țăsăturilor din materialul acesta. Pe cale chemică lemnul se face flexibil și potrivit pentru a fi țăsut. Noua invenție se zice, că are un mare viitor, de oarece materia de haină pregătită din lemn este ieftină și foarte durabilă.

*

Ingrijirea alienaților. In străinătate, în Belgia, Scoția, Franța, Germania, este vechi obiceiul de a încredința în grija familiilor sătești pe alienații, a căror stare sanitară nu cere o completă isolare. Obiceiul acesta, de câtva timp, s'a introdus și în țara noastră. In Diciosânmărtin, și în satele din împrejurimea sa, se găsesc astăzi peste șase sute de alienați, bărbați, femei, bătrâni și tineri, dați în grija familiilor țărănești ale săcuilor. Statul plătește cam o coroană pe zi de fiecare bolnav, cu jumătate mai puțin decât în casele de sănătate.

*

Secerișul în România, cum vestesc ziarele de peste munți, deși s'a anunțat cât se poate de bun, în urma timpului nefavorabil nu va realiza nădejdile agricultorilor. Cantitatea recoltei grâului va fi mijlocie, în schimb e bună calitatea.

Economie.

Pentru viieri.

Subscrisul comitet dorind să pregătească un tinăr în toate îndeletnicirile din viierit, și care să stee la dispoziția viierilor nostri, a hotărât să plătească din mijloacele Reuniunii române agricole sibiene taxa de 280 cor. anuale, ce se recere pentru cercetarea școalei de viieri din Aiud (Nagy-Enyed), care ține 3 ani.

Condițiunile de primire la această școală, care începe la 1 Octomvrie n. c., sunt următoarele:

1. Tinerii, cari doresc să participe la această școală să dovedească cu carte de botez, că au împlinit vârsta de 16 ani; să dovedească cu testimoniu școlar, că au absolvat cu succes cel puțin școala poporală; cu atestat medical (dela doctor), că sunt sănătoși și viguroși; cu atestatul primăriei comunei, în care s'au născut, că sunt morali, iar cu adeverință dela părinți sau dela tutori, iscălită în fața a 2 martori și provăzută cu timbru de 1 coroană, că aceștia nu-l împedecă dela absolvarea școalei.

Aceste dovezi, alăturate la o rugare de primire, scrisă în limba maghiară și adresată înaltului minister de agricultură, este a se trimite cel mai târziu până la 20 August n. c. la direcțiunea școalei de viierit din Aiud (M. kir. vinczellér iskola tekintetes igazgatóságának, Nagy-Enyed).

2. Subscrisul comitet mai cere, ca tinărul care voește să cerceteze școala să fie ficior de proprietar de vile din regiunea viticolă a comitatului Sibiiu (din părțile, în cari se lucră viia).

3. Să dee o declarațiune scrisă și subscrisă de beneficiantul tinăr și de părinții săi, prin care se îndatorează a sta (a lucra) după absolvare cel puțin 5 ani în comitatul Sibiiu, iar la din contră părinții să se oblige, că vor înapoia Reuniunii ajutorul de câte 280 cor. anuale, respective de 840 cor. pe trei ani.

4. Să dovedească cu o adeverință de primire a direcțiunii școalei, că sunt primiți la școală.

Sibiiu, 17 Iunie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuța
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Aviz.

Primim următoarele:

Prin aceasta aducem la cunoștință tuturor membrilor preaum și întregului public românesc, că însoțirea economică comercială *„Plugarul“*, cu sediul în Blaj și-a început activitatea cu 15 Iulie n. 1911, operând în cadrele precisate în statute.

Membrii însoțirii noastre să ni se adreseze cu toată încrederea ce trebue să o aibă omul într'o însoțire, a cărei scop nu e altul decât a veni într'ajutor economilor noștri la ori ce cumpărări și valorizări.

Cei ce doresc altoi de vie, de pomi, gunoi artificial, mașini agricole, pluguri, grape ș. a., ori cei ce ar dori să-și valorizeze cantități mai mari de bucate, fân, poame, vin ori alte producte economice, să ni se adreseze nouă.

Prin faptul, că desfacem și mijlocim cantități mari atât la cumpărări cât și la valorizări, suntem în plăcuta poziție de a mijloci celor ce vor lucra cu însoțirea „Plugarul“ prețurile cele mai convenabile. Ear prin faptul, că toate cumpărările le facem prin specialiști în branșa mărfii respective, cei ce vor face cumpărări prin noi vor fi serviți cu mărfuri de prima calitate și solide.

Rugăm tot odată pe cei ce au primit dela noi liste pentru subscrierea de cvote, să ni le retrimită fără întârziere, ca să ne putem orienta în mod precis asupra capitalului de cvote, ce avem.

Cei ce doresc să înființeze cooperative sătești de ori ce natură: societăți de credit (Raffeisen), tovărășii pentru cumpărări și valorizări, pentru exarândări ori parcelări de moșii, să ni se adreseze nouă și noi le vom servi cu toate inviațiunile trebuincioase. La dorință trimisul „Plugarului“ se va prezenta și în persoană pentru a conlucra în mod practic la înființarea cooperativei proiectate.

In numele direcțiunii:

Ioan F. Negruțiu,
prezident.

Dr. I. Maniu,
director.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Adunarea de constituire a unui nou despărțământ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ ce se înființează din comunele: Bedeleu, Baru, Cioara de-sus, Lunca, Ocolișul-mare și mic, Poșaga de-jos și de-sus, Runc, Sălciua de jos și de-sus, Sângiorgiu, Trăscău, Vălișoara și Vidolm, în calitate de delegat al comitetului central și pe baza adresei Nr. 286/1911, o convoc în comuna *Sălciua de joc,* (Alsószolcsva) pe Dumineca din 7/20 August a. c. la oarele 10½ a. m. (după serviciul din biserici) cu

Următoarele obiecte:

1. Deschiderea adunării, numirea unui notar și cassar ad hoc.
2. Inscrierea membrilor noi și alegerea comitetului cercual.
3. Verificarea protocolului și închiderea ședinții.

La această adunare se invită toată cărturărimea și țărănimea de pe teritorul despărțământului proiectat, cum și toți iubitorii de cultura poporului.

Anunțându-se până acum câțiva conferențiari, se vor ținea poporului prelegeri din sfera economiei, igienei, și se vor da sfaturi bune de urmat.

Ofenbaia, 6/19 Iulie 1911.

Vasile Gan
protopop.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Cu prilejul concertului aranjat de intelectualii români din Bucium-Poeni, cu concursul absolvenților de teologie din Sibiiu, în seara de sf. Petru, au binevoit a contribui următorii:

Dl Virgil Vlad apotecar, Alba Iulia, 6 cor. Dr. Candiu David adv. 7 cor. Dr. Basiliu Cinra adv. 2 cor. Simion Oaiciu farmacist 2 cor. Dr. Remus Furdui cand. de adv. 1 cor. N. Popa locotenent 1 cor. N. Călțun subofițer 1 cor. N. Meteș veterinar 1 cor. Grațian Cioran 50 fil. toți din Abrud, Pompiliu Piso preot Cărpiniș, 3 cor. Iosif Gomboș preot Abrudsat 3 cor, Macavei Cutean înv. Mogoș 2 cor. Nicolae Muntean teolog abs. Cricău 50 fil. Dna Maria A. Macaveiu 2 cor. Ștefan Paul notar 6 cor. Ioan Paul subnotar 2 cor. Ioan Țandreu cassar 6 cor. Nicolae I. Adamovici contabil 6 cor. Marian Sas înv. 2 cor. Nicolae David contabil 1 cor. Aurel Adamovici iurist 1 cor. Nicolae Prața înv. 2 cor. Alexandru Jurca înv. 1 cor. Ioan Tr. Popa 1 cor. 50 fil. Moise Prața cantor 3 cor. Moise Jurca l. Mendel 1 cor. Alexandru Crâsnic 1 cor. Augustin Danciu 50 fil. Nicolae Lup 50 fil. N. N. 2 cor. N. N. 1 cor., toți din Bucium. Total 72 cor.

Marinimoșilor contribuenți le exprimăm și pe calea aceasta cele mai profunde mulțămite.

Bucium, în 21 Iulie 1911.

Comitetul.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. Cătră *Copșa,* Ocna: 7·46 dimineața, 1 după ameazi, 4·34 d. a., 7·14 seara, 11·10 seara.
2. Cătră *Ocna,* la băi: 9 a. m., 2 d. a., 3·30 d. a., (Dumineca și în serb. mai pleacă la 9·07 seara). Circulează până în 15 Sept.
3. Cătră *Vinț,* Săliște: 3·05 noaptea, 7·43 dim., 3 50 d. a.
4. Cătră *Cunța:* 12·25 d. a. (Numai Marția, Vinerea, Dumineca și în serbători).
5. Cătră *Făgăraș,* Brașov: 4·20 dimineața, 1 30 d. a.
6. Cătră *Turnu-Roșu,* Câineni: 4·06 dim., 1·05 d. a.
7. Cătră *Cisnădie:* 5·21 dim., 7·30 n. d. a., 1·45 d. a., 8·31 seara. (Dumineca și în serbători, până în 15 Sept., mai pleacă la 3·56 d. a.)

II. Sosire.

1. Dela *Copșa,* Ocna: 3·55 noaptea, 7.25 dimineața, 11·55 n. de a., 5·22 d. a., 8 seara.
2. Dela *Ocna,* băi: 11·28 n. de a., 3·17 d. a., 6·11 d. a. (Dumineca și în serb. mai sosește la 10·48 noaptea). Circulează până în 15 Septemvrie.
3. Dela *Vinț,* Săliște: 6·40 dim., 12·24 d. a., 8·21 seara.
4. Dela *Cunța:* 9·50 seara. (Numai Marție, Vinerea, Dumineca și în serbători).
5. Dela *Făgăraș,* Brașov: 7·16 dim., 8 59 seara.
6. Dela *Turnu-Roșu,* Câineni: 7·16 dim., 3·37 d. a., 10·27 seara.
7. Dela *Cisnădie:* 7 dim., 1·28 d. a., 3·22 d. a., 10·09 seara. (Dum. și în serbători mai sosește la 8·03 seara).

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 397/1911. (259) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela comunele de mai jos din protopresbiteratul Lupșa se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ocolișul-mic**, salar dela comuna bis. 300 cor., solvibil în rate lunare anticipate, cuartir și grădină în natură. Pentru restul de 700 cor. la salarul fundamental și cvincvenalele legate s'a cerut la timp ajutul de stat. La caz, că alesul învățător n'ar putea obținea ajutul de stat, comuna nu i-se deobligă la nici un fel de dezdaunare de salar.

2. **Sălciua-de-sus**. Salar dela cassa școlară 1000 cor., solvibil în rate lunare, cuartir și grădină în natură. Cvincvenalele legate se computä numai după serviciul neîntrerupt dela această școală. Invățătorul e dator a instrua elevii de toate zilele și repetiție și în grădinărit, cultivând în regulă grădina școlară, a i conduce regulat la biserică și a cânta cu ei în cor răspunsurile liturgice. In caz de lipsă conduce și strana.

Rugările de concurs se înzestrează cu documentele cerute de regulamentele în vigoare și se așterne în terminul deschis oficiului protopresbiteral subscris.

Concurenții înainte de alegere se vor prezenta în comună pentru care au concurat, spre a și arăta desteritățile în cântările și tipicul bis. și a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, 8 Iulie 1911.

Oficiul protopresbit. gr.-or. al Lupșei în conțelegere cu comitetele concernente:

Vasilie Gan
protopresb.

Nr. 2877/1911 prot. (262) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** în comuna **Apoldul-mic** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs nou și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883. respective § 3. art. XX. din 1900 și cu atestate despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în **10 August 1911.**

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 18 Iulie 1911.

Pentru primpretorul cercual:

Dr. Baku
pretorul cerc.

Nr. 61/1911. (261) 1—3

Anunț de licitațiune.

In 24 Iulie st. v. (6 August st. n.) a. c. la oarele 2 după amiazi se va da pe cale de licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei rom. gr.-or. din **Măgura** (Bran-Törcsvár).

Prețul de strigare 18,104·03 cor.

Vadiu are a se depune 5% din prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Măgura și la oficiul protopesbiteral în Zărnești.

Măgura, în 10 Iulie 1911.

Iosif Runceanu
par., preș. comit. par.

Văzut: **Ioan Hamsea**
protopresbiter.

---

ad Nr. 314/1911 (236) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională română gr.-or. din **Vărmaga** (tract. Devei) se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual: 1000 (una mie) coroane plătibile din repartiția dela popor.

Cuartir și lemnele de lipsă se dau în natură.

Doritorii de-a ocupa acest post au a-și așterne documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Au apoi a se prezenta în comună pentru a-și arăta dexteritatea în cântări. Cei apți a conduce cor cu tineretul vor fi preferiți.

Vărmaga, 24 Iunie 1911.

Filimon Ioan not. com. par.
Nicolau Duma par. prez. com. par.

Deva, la 28 Iunie 1911.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter.

Nr. 195/1911. (254) 2—3

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea posturilor de paroh din parohiile de clasa a III-a: 1. **Cerișor** și 2. **Găunoasa** cu filiile **Ciulpăz** și **Cutini** în protopresbiteratul Hunedoara.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Competenții la vre-unul din aceste posturi să-și înainteze cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare la subscrisul oficiu până la terminul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica din parohia la care a concurat spre a cânta, respective a celebra și cuvânta și a face cunoștință și cu poporul.

Hunedoara, la 6 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Hunedoarei, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Nr. 439/1911. (198) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de al treilea paroh în parohia de clasa primă din **Avrig**, protopresbiteratul gr.-or. al Avrigului, pe baza rezoluțiunei Preavenerabilului Consistor arhidiecezan din 4 Ianuarie 1911 Nr. 8 B. și în înțelesul §-ului 31 din regulamentul pentru parohii din 1909, prin aceasta se escrie concurs cu terminul de 30 zile, dela prima publicare în „Tel. Rom.“

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post de paroh să-și subștearnă cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în Avrig (poșta Avrig, Felek, Szebenvármegye) până la terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta, eventual celebra și cuvânta.

Avrig, 4 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Avrigului în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Cândea
protopresbiter.

Nr. 342/1911. (212) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa primă **Hidiș** devenită vacantă prin decedarea parohului George Cimoca, se escrie concurs cu termin de 30 zile socotite dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au aș subșterne petiția concursuală instruită cu documentele prescrise pentru parohia de clasa primă în terminul indicat la subscrisul oficiul protopresbiteral și cu previa încuviințare a acestui oficiu se pot prezenta în vre-o serbătoare sau Duminecă la biserică spre ași arăta destoinicia către onorificul oficiu ce au al ocupa și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 24 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Jovian Murășian
protop.

Nr. 331/911. (218) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Blașfalăul de-jos**, tractul Bistriței, prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. salar din repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. până la 1000 cor. se va cere ca ajutor dela stat; adause quinquenale dar numai după un serviciu de cinci ani la această școală; cortel în natură, eventual relut de cortel după acord; grădină și un stânjin lemne de foc.

Invățătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările liturgice și ai conduce în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile concursuale adjustate cu documentele de cualificațiune în sensul normelor în vigoare, în terminul arătat, oficiului protopresbiteral gr.-or. al Bistriței; sunt însă îndatorați a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică în parohia Blașfalăul-de-jos spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Bistrița, 14/27 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 5247/1911 Bis. (217) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Porcurea**, tractul Geoagiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionale în coala B. despre ajutorul preoțesc dela stat.

Petenții vor avea a și așterne suplicele concursuali, instruate conform prescriselor regulamentari, Consistorului arhidiecezan în terminul deschis, având a se prezenta după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent, până inclusive 8 zile înaintea alegătorilor în biserică, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Sibiiu, 19 Iunie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 364/1911. (201) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei **Bucium-Muntan** (cl. III), devenită vacantă prin pensionarea parohului Ioan Cosma, să escrie concurs cu termin de 30 zile. dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererlie de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul arătat mai sus îndatorându-se concurenții a să prozenta pe lângă încuviințarea prealabilă a acestui oficiu, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica resp. celebra.

Abrud, 8 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Abrud în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 355/1911 prot. (220) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești, numite mai jos, din protopresbiteratul Murăș Oșorheiului să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Erdősângeorgiu**, cu salar de 1000 cor., *a)* dela comuna bisericească 485 cor., *b)* din repartiție 115 cor., *c)* din fondurile arhidiecezane 400 cor., cuartir în edificiul școalei și grădină.

2. **Petea-de-câmpie**, cu salar 1000 cor., și anume: 502 cor., dela comuna bisericească, 98 cor. din repartiție, 400 cor. dela stat cuartir în edificiul școlar și grădină.

Invățătoriul din Petea-de-câmpie are să fie și cantor.

Invățătorii din ambele comune bisericești sunt datori a propune și religiunea în școala de toate zilele și de repetițiune, a cânta cu elevii de școală răspunsurile dela sfânta liturgie în toate Duminecile și sărbătorile de peste an, și a instrua pe analfabeți în scris și cetit, în timpul de iarnă.

Cuincuenaliile se vor computa numai după serviciul neîntrerupt de 5 ani la respectiva școală.

Concurenții să și înainteze petițiunile oficiului subsemnat, având a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere la biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și spre a face cunoștință cu poporul.

Murăș-Oșorheiu, la 18 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Murăș-Oșorheiu în conțelegere cu comitetele parohiale.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 334/1911 prot. (219) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească **Egerseg** cu filia **Murăș-Sâncraiu** de clasa II., tractul Murăș-Oșorheiului, pe baza ordinului consistorial de dto 24 Maiu a. c. Nr. 6057 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare cubsemnatului oficiu până la terminul indicat si până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului, a se înfățișa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Murăș-Oșorheiu, 3/16 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Stefan Russu
protopresbiter.

Nr. 337/1911. (223) 3—3

Concurs.

Se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare, pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele:

1. **Loman**, post sistemizat din nou, cu salariu de 1000 coroane, din care 800 cor. întregirea dela stat; cuartir și grădină.

2. **Berghin**, cu salariu de 1000 cor. anume: 400 cor. dela biserică și 600 cor. se vor cere ca întregire dela stat; cuartir și grădină.

3. **Colibi**, cu salariu de 1000 cor. din care 800 cor. întregire dela stat; cuartir și grădină.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare în terminul indicat subsemnatului oficiu protopresbiteral, iar înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 20 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sebeșului în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Aviz.

Cancelaria advocatului **Dr. Lucian Borcia** se află acum Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 7, etagiul I., lângă birourile băncii „Lumina“. (253) 3—3

O casă

foarte rentabilă potrivită pentru argăsitor, măsar, văpsitor e de vânzare. Pentru informațiuni mai deaproape la

(248) 3—6 **Rudolf Mühlsteffen,**
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 29.

„LUMINA“, institut de credit și economii, societate pe acții, Sibiiu.

Bilanț pe jumătatea I. a anului 1911.

Active.	K f	Pasive.	K f
Bani în cassă	17,560 94	Capital societar	600,000·—
Cambii de bancă	1.263,658·48	Fond de rezervă	12,211·21
Cambii cu acop. hipotecară	317,528 —	Fond de pensiuni	1,449 65
Imprumuturi hipotecare	331,873·—	Depuneri spre fructificare	1.120,534·56
Conturi curente	192,528·06	Reescont	419,625·50
Obligațiuni cu cavanți	69,812·—	Dividendă neridicată	964·71
Efecte	50 000·—	Diverse conturi creditoare	364·34
Mobiliar	5,497·33	Imprumut pe efecte	37,000·—
Spese de fondare	2,469·36	Interese transitoare	38,000·—
Diverși debitori	1,010 26	Profit	21,787·46
	2.251,937·43		2.251,937·43

Contul Perdere și Profit.

Cheltuieli.	K f	Venituri.	K f
Interese după depuneri	24,785·52	Interese încassate	70,248·56
Interese după reescont	9,049·84		
Dare după interese la depuneri	2 300 21		
Regie	12,325·53		
Profit	21,787·46		
	70,248·56		70,248 56

Sibiiu, 30 Iunie 1911.

P. Lucuța m. p. (260) 1—1 **I. Budiu** m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 16/29 Iulie 1911. Nr. 75.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

De ce avem lipsă?

De Dr. I. Broșu.

I.

Mai întâi de toate, ca studenți e în interesul nostru, să promovăm o desvoltare științifică religioasă a sentimentelor pe cari le avem. Noi dorim să aflăm un răspuns frumos, atât pentru străvechea enigmă a vieții, cât și la întrebările mari ale religiunii, care să ne corăspundă evoluției spiritului nostru, să ne răsune fără încetare în inimi și care să armonieze cu tot felul nostru modern al cugetării și simțirii. Dar pentru primirea unui astfel de răspuns, trebue mai întâi să ne pregătim inimile, asemenea strunelor unei violine mai înainte de ce arcul divin al măestrului dă glas celor mai duioase cantilene. Despre această dispoziție a inimii sau a spiritului, care e indispensabilă pentru tractarea și resolvarea întrebărilor religioase, voi vorbi în cele următoare. Care e prin urmare această dispoziție a spiritului?

Intrebarea pe care vrem s'o resolvăm acum, a fost adresată pe vremuri și fericitului Augustin. El a răspuns: *humilitas*, umilință. L-au întrebat apoi din nou, care este a doua condiție pentru credință? „Iarăș umilință“. Și a treia? „Nimic alta decât umilință“. Acesta e răspunsul lui Augustin, uriașul științii față de care și azi mulți din cei mai însemnați teologi nu-s decât pitici și pigmei neînsemnați. Dar ce am răspunde noi de pildă, dacă ni s'ar adresa cineva cu aceeaș întrebare? Poate ne vom imagina că nu greșim, dacă spunem că umilința e un cuvânt prea învechit, e nemodern și se află în contrazicere fățișe cu sentimentul îndreptățit al personalității și individualității omenești, ce pare a ne chema să fim conducători și luminători ai secolului al 20 lea. Nu zic nici eu că n'avem dreptate, de oarece esistă de fapt o umilință, ce n'are nici o valoare etică, nefiind bazată pe adevăr. Dar esistă și un sentiment al demnității personale fără de valoare, tocmai pentrucă se sprijinește pe neadevăr. Amândouă, atât umilința, cât și sentimentul demnității personale, trebue să se desvoalte din acelaș pământ, adecă al adevărului și al cunoașterii de sine adevărate.

Aceasta este prin urmare cea dintâi cerință, fără de care n'avem voe să ne apropiem de nici o deslegare a întrebărilor religioase. Trebue să avem mai presus de toate în față un *sentiment puternic pentru adevăr* și dragoste nețărmurită pentru acest neacoperit, gol și poate de cele mai multeori incomod și crud adevăr.

Pentruca să ajungem la un resultat satisfăcător, noi studenții trebue să avem curajul cunoașterii proprii, trebue să iubim adevărul. Fără de aceste două fapte reale puternice, nu ne putem crea o dispoziție favorabilă a spiritului, pentru resolvarea chestiunii îndreptățirii credinții.

„Cunoaște-te pe tine însuți!“ Primul filosof, Thales, unul din cei șepte înțelepți ai vechimii a stabilit propozițiunea aceasta, ca pe cea dintâi regulă a adevărului, iar deasupra porții templului zeului înțelepciunii grecești, Apollo, nu era nimic alta scris, decât sobru: „Cunoaște-te pe tine însuți“. La ce ne conduce o examinare proprie, sinceră? La două lucruri: la cunoașterea nimicniciei și slăbiciunii noastre neputincioase și la cunoașterea mărimii noastre nețărmurite de care suntem părtași.

Mai întâi la cunoașterea nimicniciei. Ce înseamnă omul în univers, în lume? Ce însemni tu, și ce însemn eu, între 1500 milioane de oameni, cari împopulează ca furnicile pământul, și ce este pământul acesta negru între toate planetele și stelele, cari formează sistemul nostru solar, și ce înseamnă acest soare în cuprinsul căruia ar încăpea multe pământuri, față de miriadele de sori, cari zboară prin necuprinsele cuprinsuri dela zidirea lumii cu o vertiginoasă iuțeală, a căror depărtare de abia o mai putem calcula cu ajutorul anilor de lumină, și a căror mărime grozavă rămâne neînțeleasă chiar și celor mai puternice și avântate fantasii poetice? Ce suntem noi față de aceste mărimi adevărate și reale? Un atom, o nimica. Dar *spiritul* omenesc, oare nu-i mai mare decât tot conglomeratul uriaș de materie? O da, e cu mult mai mare, pentrucă el a cucerit puterile naturii, a cucerit și biruit ape, focul, aerul și vântul, aducându-le în serviciul său pe toate; secolul invențiilor tehnice a fost un strălucit zbor de învingere al spiritului omenesc peste puterile firii. Și totuș — el a rămas mic, neînțeles de mic! Când furtunile și taifunele răscolesc mările până în măruntae, scufundând corăbiile mari și acoperind insule cu ape, unde a rămas puterea lui îndrăsneață? Unde a rămas puterea lui, când acum trei ani cutremurul de pământ a înghițit misterios sub ruine atâtea mii de vieți de oameni la Messina? Unde a fost energia lui, când în cutare mină de cărbuni o explozie de gazuri asfixiază sute de piepturi? Ce poate face spiritul omenesc împotriva puterilor elementare ale naturii, împotriva ploii și soarelui, împotriva grindinii și vântului, împotriva căldurii și frigului? Trebue să mărturisim adevărul, că cu toată cultura și tehnica noastră de care dispunem, am rămas mici, de tot mici și neputincioși!

Să examinăm și spiritul din partea aceea, care-i compete lui și să vedem ce a prestat pe terenul căutării eterne a adevărului? Aici și-a putut arăta toată puterea lui briliantă și mărimea sa strălucitoare. Dar în nici un loc mai deosebit, ca tocmai pe terenul acesta a trebuit el spiritul să-și mărturisească cu mai multă umilință și pe față neputința sa. Terenul științii se întinde întocmai ca și un câmp nemăsurat de larg, și aceea ce are fiecare om singuratic de cultivat pe el, e numai o neînsemnată parcelă dintr'o nemărginită suprafață. Nici unde nu a izbutit mai repede principiul împărțirii muncii, ca pe terenul esploatării științifice; cele mai de seamă capacități științifice sunt specialiști; vechea *universitas literarum* s'a disolvat de mult în facultăți singuratice și în cadrele fiecărei facultăți își desvoaltă știința sa câte un profesor ordinar specialist. Această împărțire a muncii ne poate servi ca argument puternic, pentru dovedirea mărginirii spiritului omenesc singuratic. Dar spiritul omenesc n'ajunge numai pe acest teren la o fine nemulțămitoare. Socrates a mărturisit foarte frumos și profund la finea cercetărilor sale: „știu, că nu știu nimic“; asemenea un naturalist de talia lui Dubois-Reymond a rostit un sincer „*ignorabimus*“, iar Pasteur a esclamat cu tot dreptul: „*il restera toujours des mystères pour les grands savants!*“ Dar să ne îndreptăm numai la Faust, pe care-l cunoaștem la acest tip în veci modern al căutării adevărului și norocului, prin rostul căruia chiar un Goethe și-a spus ultima sentință:

„Da steh' ich nun, ich armer Tor!
Und bin so klug als wie zuvor...
Und sehe, dass wir nichts vissen können!“...

Ce sentimente ne pot evoca lucrurile acestea în sufletul nostru, și ce dispoziții în noi, cari încă nici pe un singur teren special nu putem susținea și n'avem dreptul să zicem, că suntem oamenii științii, cu atât mai puțin măestrii?

Iar dacă ne vom examina și mai departe, vom descoperi o altă slăbiciune nouă în internul nostru: *incapabilitatea etică*. Nu-i așa, că toți avem în inimile noastre ideale înalte,

---

FOIȘOARĂ.

Sibiiul.

De *Silv. Moldovan.*

(Fine).

Sibiiul are împrejurimi foarte frumoase, bogate în priveliști încântătoare. Dela oraș spre sud și sud-vest se înalță munții Țibinului, iar la poalele lor se estinde șesul Țibinului, mărginit la nord de un ținut cu dealuri și coline.

Munții Țibinului stau în legătură spre vest cu munții Parângului și ai Sebeșului, iar spre răsărit se estind până la Pasul Turnului-Roșu, care-i desparte, ca o brazdă uriașe, de munții Făgărașului.

Trunchiul lor este Frumoasa, cu vârful cel mai înalt al acestor munți, cu Cindrelul, care are o înălțime de 2248 m. De pe vârful acestuia avem o privire largă și frumoasă asupra celorlalte piscuri ale acestor munți, acoperiți pe coastele lor cu bogate păduri de brad. Astfel sunt: Beșineul și Găușora, între râurile Țibin și Sadu, apoi Ghihanul spre Rășinari, Prejbea către Cisnădie și pe la frontieră piscurile Oitiagu, Galbina sau Voinesgul-cătănesc, Vârful-mare etc.

In depărtare de vre-o trei ore spre sudvest dela Cindrel se înalță Piatra-albă, (2183 m.), de pe culmea căreia ni se deschide o panoramă măreață în regiunea munților. Spre sud zărim, ca o tăietură adâncă valea Lotrului, apoi în alte părți se înșiruie uriașii soți ai Pietrei, mai în apropiere Frumoasa, Stefleștii, mai departe spre apus Vârful lui Petru, Sureanu și în depărtarea albăstrie grupa Parângului și a Retezatului din țara Hațegului. Spre ost vederea ne pătrunde iarăș în mare depărtare și se oprește de colosul munților Făgărașului, dincolo de Olt. La Piatra-albă, cum și la Duș, spre nord dela Cindrel, sunt sistemizate în timpul verii oficii de vamă, de oarece pe potecile de munte de pe aici se trec multe vite, oi și mărfuri în România și invers. La pasul Duș (1445m) regiunea este foarte plăcută, o climă blândă stăpânește locul, care este o stațiune climaterică, căutată de bolnavii de piept. O altă stațiune climaterică cercetată este la Păltiniș (Hohe Rinne) la înălțime de 1400 m. și în depărtare de 3—4 ore dela Rășinari.

Dintre râulețele, cari izvorăsc în munții Țibinului, două sunt de remarcat. Unul este râul Sadului, cu o vale lungă și romantică; el se varsă în Țibin lângă Tălmaciu. Celălalt este Țibinul, care se alcătuește din două brațe, din Râul-mare și Râul-mic. La poalele Cindrelului și Frumoasei, în două văi romantice se află ascunse ca niște mărgăritare, două lacuri cristaline: Iezerul-mare (1992 m.) și Iezerul-mic (2060 m.) Din ele își ia obârșia râul Țibin.

Ciobanii din acești munți povestesc, că iezerele acestea, din cari se adapă Țibinul, s'au născut din lacrimi, din lacrimele durerii și bănatului, lacrime de fată mare.

Zice că în acești munți, pe la Frumoasa trăia odinioară o fată de cioban, mândră și frumoasă, mai frumoasă ca zinele năzdrăvane. Să fi umblat o țară întreagă și nu-i găsești părechea. Ciobanii o desmierdau cu numele de „Frumoasa“ munților. Dela ea și-a primit muntele acest nume, ce-l are până azi. Tot pe atunci erau pe aici doi ciobani tineri și voinici, drepți ca brazii și viteji fără seamăn. Ei se luau la trântă cu ursul și-l răpuneau în luptă dreaptă și prindeau în fugă căprioarele sprintene. Voinicii ciobani au îndrăgit fiecare pe Frumoasa, fata însă îi iubea pe amândoi deopotrivă; ea nu-și putea da inima întreagă nici unuia dintre ei. Iar când o fată mare iubește doi voinici deodată, să știți, că nu e bine, este o pacoste și lucrul n'are să ia sfârșit bun. Așa s'a întâmplat și aici. Cei doi voinici văzură în curând, că așa nu pot trăi, că trebue să se aleagă într'un fel și se învoiră să hotărască între ei lupta, lupta dreaptă, pe moarte pe viață. Și într'o frumoasă zi de vară se încăierară la luptă, pe o culme de munte, armat fiecare cu câte-o ghioagă țântuită. Grea li-a fost lupta, și se părea fără sfârșit, căci fiecare era meșter și la atac și la apărare. Vinele se încordau, sângele țișnea din răni, dar voinicii nu se dau. Deodată unul se poticni și în clipa următoare se rostogoli de vale cu capul sdrobit de ghioaga protivnicului.

Invingătorul dădu un chiot de bucurie și plecă în calea Frumoasei, dar n'ajunse departe. Rănile primite îi secară puterile și în o altă vale din apropiere își găsi sfârșitul, asemenea tovarășului său.

Când Frumoasa munților găsi pe iubiții ei fără suflare, îi jeli și-i plânse mult, zile întregi, nenumărate, pe locul unde li s'a stâns viața. Ochii i-au devenit un izvor de lacrimi nesecate și din lacrimile aceste de durere s'au făcut cele două iezere. Și apa lor este și azi curată și limpede, ca lacrima...

Din aceste lacuri alpine izvorește Râul-mare și Râul-mic, cari se împreună din sus de comuna Gurarâului și formează Țibinul. Pe văile lor dăm de partii pitorești și romantice.

Astfel se află pe Râul-mare o frumoasă strâmtoare, numită „la Poartă“, unde albia râului este strâmtorată de stânci și apa curge ca prin o poartă cu zazet prin-

Director la Bca Silvania

că ne însuflețim puternic în fața eroismului și forței morale, în fața credinții și prieteniei, a cinstei și iubirii de adevăr, că suntem în stare poate să ne jertfim uneori chiar pentru iubire și umanitate, pentru curățenie și castitate nemaculată, pentru onoare? Dar însuflețirea aceasta este ea și adevărată? Să fim puțin sinceri și să recunoaștem, că cu toată însuflețirea noastră totuși rămânem mult în urma idealelor, căutând adesea să umplem golul, ce-l avem în suflet, cu sofistării și paradoxe încurcate. In mijlocul idealelor da, suntem eroi și urieși; dar în realitate nu suntem alta decât niște pitici! Iată primul rod al faimosului „cunoaște-te pe tine însuți“, adecă recunoașterea slăbiciunii și micimii noastre fizice, intelectuale și morale!

Acestea nu le spun însă, pentruca să deștept sau să nutresc față de viață, de cultură și de știință, pesimismul care ucide forța de muncă și bucuria, prin aceea că oprește zborul spiritului și al puterii prin demonstrarea prea evidentă și crudă a slăbiciunii și mărginirii noastre. Sau poate noi vrem să căutăm chiar în acest pesimism o scăpare, ce de pildă un bolnav într'un spital? Nu, absolut nu, nu vrem! Noi nu putem întrebuința pesimismul, ca pe o rădăcină adevărată și puternică; pentru religiositate noi studenții avem dimpotrivă lipsă de optimismul vesel, positiv, care ne însuflețește pentru scopuri mari, și care în conștiința puterii sale prestează uneori lucruri însemnate. Intenția mea n'a fost alta, decât să arăt că omul, după cum fiecare poartă în sine darurile trupului și ale sufletului, în îndeplinirea scopurilor și chemării sale pământești e ființă de o astfel de neperfecțiune, încât o onorabilă examinare proprie poate să-i răpească sentimentul acela trufaș al mulțămirii și îndestulării proprii neactive.

Și tocmai această cunoaștere, adecă faptul că nu ne lăsăm mulțămiți cu ori și ce prestează omul chiar dacă în adevăr e mare, îmi face impresia unei dovezi zdrobitoare a sublimității și mărimii noastre, și presupunerea acestei mărimi a noastre e cel mai copt și mai nobil rod, al vechiului „cunoaște-te pe tine însuți“. Căci dacă ne examinăm și mai intensiv, aflăm în adâncul ființii sufletului nostru un sentiment remarcabil. In pieptul nostru vietuește un sentiment și o conștiință, — l-aș putea numi *sentimentul infinitului* — ce ne spune: tu ești altceva, tu ești mai mare decât cele mai puternice forțe fizice ale universului. Acolo în suflet mai trăește și un dor aprins după adevărul întreg și mare, o dorință care nu se stânge nici chiar prin cugetarea că noi cu toată munca de specialisare pe care o facem, nu putem prinde cu ochiul decât o palidă rază din acest adevăr. In fine mai este în inima noastră o cerere după ceva cu adevărat mare, după un ideal etic și personal; iar această simțire a grandiosității forței morale n'o perde nici chiar desmoștenitul moral și enervatul. Realitatea sentimentelor de infinit, cari le purtăm în noi, se află într'o frapantă și interesantă contrazicere cu recunoașterea micimii noastre. Un singur fapt ne limpezește bine însă această contrazicere, adecă siguranța nerăsturnabilă, că omul pământesc, acest atom în univers, cu toate ale sale progrese făcute în știință, în cultură și tehnică, tot mai poartă în sine încă destinarea pentru ceva mai mare și mai superior. Spiritul omenesc e dispus și are dorința pentru o îndeplinire a adevărului, ce nu i-o oferă însă nici o știință de pe pământ. Dacă mai adaogăm că toată știința și activitatea pentru specialisare nu poate umplea pe deplin sufletul, ci lasă totdeauna în urmă un gol al nemulțămirii, un gol intern în mijlocul lui, ajungem la convingerea, că tu, adecă noi suntem creați pentru ceva mai superior! Și de aci fac concluzia, că dacă destinarea, ținta și scopul existenții și vieții mele se află dincolo de pământ, și dacă recunosc insuficiența naturii mele omenești, în neputința ei fizică și psihică, atunci mă îngrijesc de conducători și sprijinitori, care să-mi arete calea unde să merg, — și atunci îmi vor răsări deodată pe firmamentul sufletului stelele frumoase ale credinții.

Care e, prin urmare, dispoziția indispensabilă a sufletului, cu ajutorul căreia singură numai avem voe să ne apropiem de chestiunile religioase? Augustin a spus — *humilitas*. Să sperăm o înțelegere deplină a acestui răspuns, mai cu seamă noi cari ne aflăm ca fii ai secolului al 20-lea într'o frumoasă activitate a desvoltării nobile și desăvârșite, a personalității noastre. Da, avem trebuință de umilință, despre care sună cuvintele: humilitas est veritas, umilința care e adevăr, acea umilință care se sprijinește pe o examinare și o cunoaștere proprie onorabilă. Nu vom spune niciodată: acum am terminat! Când ne aflăm în fața întrebărilor vieții și a adevărului, ori cât am fi lucrat de mult, n'am terminat niciodată, ci dimpotrivă suntem ucenici sau suntem chiar numai neînsemnați începători. Această stare a sufletului e adevărata dispoziție la căutarea și aflarea adevărului și ea deschide totdeauna porțile inimii în fața credinții înaintea lui Dumnezeu!

Aviz.

Dupăce Comitetul central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ a hotărât să-și țină adunarea generală anul acesta la *Blaj*, în zilele de 15/28 — 17/30 August, când își va ținea adunarea generală și „Societatea pentru fond de teatru român“, — rugăm pe această cale pe toți P. T. Domni, cari doresc să ia parte la aceste adunări, ca pentru a li se putea rezerva cuartire, să se anunțe la *comitetul de încuartirare până la 2/15 August*. Scrisorile să se adreseze dlui Dr. Dănilă Szabó, advocat.

Blaj, la 21 Iulie 1911.

Dr. Iuliu Maniu — *A. C. Domșa*
preș. com. aranjator. — secretar.

Unitatea de limbă

— Dintr'o prelegere. —

Profesorul universitar, dl A. D. Xenopol, cunoscutul istoric, a ținut zilele acestea, cum am vestit, o prelegere la cursurile de vară din Vălenii de munte. A vorbit despre „Unitatea sufletească a poporului român“. Din această interesantă prelegere publicăm, după ziare de dincolo de munți, părțile privitoare la unitatea de limbă.

Fiecare popor, zice dl Xenopol, își are un suflet al lui, deosebit de sufletul individual. Sunt adecă manifestări ale poporului, care se deosebesc de manifestările individuale, prin aceea că în ele se cuprinde sufletul totalității. Jocurile și cântecele naționale, de pildă, sunt manifestări colective, care sunt aceleași pretutindeni. Mai presus de toate însă, găsim limba noastră, pe care n'am creat-o noi, ci am primit o din partea înnaintașilor.

Limba nu e o creațiune individuală, ci ea se datorește nesfârșitului șir de generații care au lucrat în curgerea vremii la plămădirea ei. Sufletul nostru românesc, pe lângă alte însușiri, are și această minunată însușire de a fi unitar. Aceeași limbă se vorbește în toate colțurile locuite de Români. Sunt firește, mici deosebiri de cuvinte care nu împedecă de loc putința unei înțelegeri între oameni. Uitați-vă însă la popoarele din Apus. De pildă, la poporul italian. Piemontesul nu înțelege pe Lombard, și acesta nu înțelege pe Napolitan. In Franța tot așa. Bretonul, — alt popor, — nu înțelege pe Parisian, și dialectul din Provența, — altă limbă — nu e înțeles de locuitorii din celelalte părți. Sunt deosebiri nu numai de cuvinte, ci și în ceea ce privește structura sintactică. Limbile apusene, prin urmare, sunt împărțite în adevărate dialecte. La noi însă e cu totul altfel. Dacă în Maramurăș de pildă s'ar naște un poet mare, el poate fi înțeles cu ușurință în toate celelalte părți. Lățirea ideilor se face la noi fără nici o pedecă. Bretonul din Franța, dacă vrea să-și însușească creațiunile literare, trebue mai întâiu să-și însușească prin studiu îndelungat limba cultă, care se deosebește de limba vorbită de el. Bavarezul sau Saxonul trebue de asemenea să învețe prin școală limba lui Luther. Tot așa și cu limba lui Dante. De aceea creațiunile lor literare se răspândesc cu multă greutate în păturile de jos, pentrucă la popoarele din Apus trebue o pregătire și pentru formă și pentru fond.

Noi însă putem să răspândim cultura cu mult mai ușor, fiindcă limba poporului nostru este în același timp și limba noastră cultă.

Nu numai între diferitele regiuni locuite de Români e aceeași limbă, ci și între toate straturile sociale. Omul cult vorbește aceeași limbă ca și țăranul. Gândirea, prin urmare, străbate cu ușurință dela regiune la regiune și dela strat la strat. Circulația ideilor nu poate fi împedecată prin nimic. De unde izvorește această unitate de limbă a poporului românesc? E o minune cu atât mai mare, cu cât pragul Carpaților se interpune de a curmezișul neamului nostru. In alte țări nu există nici o pedecă naturală, și cu toate astea găsim cele mai adânci deosebiri de limbă. La noi dimpotrivă, sunt pedeci naturale, fără să existe deosebiri de graiu. Iată pe scurt causele acestui fenomen deosebit:

Dupăce Aurelian părăsește Dacia pe la anul 270, Românii se retrag în sinul munților, ducând viața rătăcitoare a păstorului, care și poartă turma din loc în loc. Ei bine, această continuă pribegie dela munte la câmpie și dela câmpie la munte e cea dintâi și cea mai însemnată causă a unității noastre de limbă. Ca o dovadă întăritoare avem dialectul macedonean, care se deosebește de limba noastră chiar și prin construcțiile sale sintactice. Lucrul se esplică prin aceea, că între noi și între Macedo-Români a fost cea mai desăvârșită lipsă de contact din pricina popoarelor slave interpuse.

Ca să ne dăm bine seama de marele folos al unității de limbă, vom aduce un exemplu. Să ne uităm de pildă la Grecii de azi.

Ei pretind că sunt tot una cu Grecii antici. Cum asta? Un Grec modern să poată fi cu tot dinadinsul un Grec antic! Foarte simplu: Limba lor cultă de azi e limba vorbită de Grecii de altădată.

Această limbă însă nu e înțeleasă de loc de către popor, așa încât ideile superioare nu pot să străbată în straturile de jos. Grecii vor cu ori ce preț să învie o limbă moartă, și aceasta constitue o mare și neiertată greșală față de cultura lor. Dacă poporul elin a fost un deschizător de drumuri, apoi Grecii de astăzi sunt lipsiți de ori ce manifestare superioară, fiind osândiți să rămână un popor steril în cele intelectuale, și această din pricină că elementele de cultură nu pot circula cu ușurință dela strat la strat.

Și la noi a bântuit odată o asemenea direcție greșită. E faimoasa direcție latinistă, prin care se încerca o îndepărtare a noastră în chip silit dela limba vorbită. Am scăpat însă de această rătăcire, prin lupta dusă de Odobescu și de „Junimea“ din Iași.....

Conferențele învățătorești.

Cântarea și însemnătatea ei educativă

de *Iuliu Crișan*, înv. în Săliște.

I.

In toate timpurile cântarea a fost considerată ca unul dintre cei mai însemnați factori în desvoltarea vieții religioase morale, sociale și naționale.

Despre aceasta ne poate servi, între altele drept dovadă grija și străduința cu care s'a cultivat ea, încă în cele mai vechi timpuri, despre cari istoria, această mortoră a vremii, ne povestește.

Intre popoarele, cari s'au distins cu deosebire din acest punct de vedere, amintesc aci pe Egipteni, pe Jidovi, dar mai ales pe Greci, cari și'n cântare ca și în celelalte științe au pus fundamentul, pe care s'au desvoltat toate, până ce au ajuns la starea de azi.

După lățirea creștinismului cultivarea ei s'a făcut încă cu mai multă străduință, căci acum ea primi unul dintre cele mai însemnate roluri în serviciul divin. In aceste timpuri cultivarea ei se făcea sub conducerea papilor și a episcopilor, între cari în locul prim este episcopul Ambrosie, „care voind a desfășura în biserica toată pompa creștinismului“, a scris însuși cea dintâi carte de cântări bisericești, apoi papa Grigorie I, care a format cântul gregorian, constătător din 8 glasuri, cari s'au lățit în toate bisericile și se susține până astăzi.

Dar cântarea și în timpul de față se cultivă cu mare îngrijire de diferitele popoare, în fruntea căror fără îndoială stă poporul german, care a făcut mari sforțări întru regularea și aclimatizarea cântării în țeara sa, dându-i un colorit propriu național.

Dar nu fără motiv sunt aceste străduințe, aceste sforțări ale diferitelor popoare, căci cântarea are o mare *importanță*.

II.

Inainte însă de a vorbi mai pe larg despre această importanță, e de lipsă a răspunde la întrebările: ce e muzica, ce reprezintă ea, și cari îi sunt mijloacele reprezentative?

Muzica, ca artă, este un limbagiu al sufletului, și încă cel mai perfect. Cu ajutorul acestui limbagiu omul își desvălește partea cea mai intimă, cea mai tainică a sufletului pentru a cărei exprimare limba este prea săracă, prea imperfectă. Și ca să ne convingem despre aceasta, n'avem decât să trecem pe din naintea ochilor nostri sufletești anumite acte din viața noastră, ca d. e. următoriul: Se zicem, că convorbirea noastră se face despre primăvară, despre frumsețile primăverii. In acest caz vorbirea noastră la început va fi rece, dar cu cât ne vom aprofunda mai mult în aprecierea acelor frumseți, inima ni se încălzește, se umple de sentimente, vorbirea devine mai intonată, mai declamatorică; iar când inima ne este plină de sentimentele plăcute, ce ni le procură primăvara, vorbirea încetează și sentimentele noastre se revarsă într'un cântec, ca. d. e.

„Primăvara cea verzie,
Cu cosița-i aurie,
Ni-a sosit voios în țeară,
Drăgulița primăvară“.

Și iarăși, când cineva ne povestește despre moartea unei persoane scumpe, încetul cu încetul inima noastră se mișcă, se aprinde, se umple de sentimentele regretului și a unei mâhniri contra regulelor naturii, căror omul, această „ființă vană“ e supus, și când inima ne este plină de aceste sentimente, lacrimi inundează fața noastră, fiind și plânsul un mijloc de manifestare, dar nu destul de satisfăcător, de aceea și acum recurgem la cântare, și într'o melodie jalnică, neagră ca și inimile noastre, ne spunem sentimentele ce ne predominează.

„Când amuțește graiul omenesc, zice Alexi în tractatul său de estetică, fiind afectul prea mare, prea adânc, prea susținut, fiindcă sublimul și profundul se pot numai simți și presimți, și fiind această simțire prea rușinată, prea gingașă pentru a se manifesta prin cuvinte, atunci sufletul omenesc trece la lumea tonurilor și cântă; își varsă simțirea sau pune pe artistul muzical să i-o cânte, pe acela care știe să manifesteze prin tonuri, ceea ce

---

tre bolovani. Mai în jos ni se prezintă o cascadă a râului, cu cădere de vre-o 12 m., care cu stâncile din apropiere și cu împrejurimea pădureață și sălbatică formează un tablou romantic.

Țibinul eșind dintre munți își ia cursul pe șesul de asemenea numire și din jos de Sibiiu, în semicerc, se îndreaptă spre Olt. Din unghiul acestui semicerc, de pe dealurile Gușteriței avem o privire romantică asupra șesului și munților Țibinului.

In apropiere vedem Sibiiul, cu zidurile vechi, cu complexul de case, acoperite cu olane roșii și cu turnurile diferitelor biserici, apoi mai departe se desvălue șesul Țibinului cu sate dese și în fundul tabloului măreții munți dela frontieră în o linie continuă, întreruptă numai la un loc de frumosul pas al Turnului-Roșu, unde munții se desfac, făcând loc valurilor Oltului.

Șesul Țibinului are o suprafață de 340 km. ☐ (6 miluri ☐) și este foarte fructifer. Pe el se află așezate mai multe localități înfloritoare, cu locuitori Români și Sași, cu deosebire pe la poalele munților. Astfel sunt Rășinarii, Cisnădia și Cisnădioara, comuna urbană Săliștea, Orlatul, apoi la nord între dealuri Ocna-Sibiiului ș. a.

mişcă inima omului în bucurie, în durere, în credinţă, în speranţă, în dor şi amor".

Iată ce este muzica. Repet, ea este „graiul simţirii".

Muzica însă cu toate că direct nu esprimă decât sentimente, totuşi şi ea, ca şi sculptura, pictura şi poezia trebue să aibă un fond, care poate fi idee, un eveniment, sau un fapt.

Drept dovadă despre aceasta ne poate servi faptul, că auzind un marş, ne cugetăm la plecare; auzind un imn ne cugetăm la o festivitate religioasă, iar la auzul unui bocet ne gândim la moarte.

In casul prim plecarea, în al doilea festivitatea, iar în al treilea moartea au servit de fond pentru respectivele cântări.

Că anumite idei se pot picta şi în muzica prin tonuri, ne dovedeşte Haydn, care în „Creaţiune" a zugrăvit: "întunecimea şi valurile chaosului, din care apoi se făcu lumina creatoare, ziua şi cu ea ordinea şi coordonanţa lumii".

E drept însă, că precum am zis, muzica direct nu esprimă decât sentimente şi şi esprimarea acestora n'are precisiunea celorlalte arte, căci ea esprimă veselia, entusiasmul, întristarea fără a ne putea spune şi cauzele, cari le motivează; dar o muzică care n'are un fond, o idee, nu poate să ne mulţămească fie ea cât de bine sunătoare. In casul acesta se poate asemăna acelor poezii, cari deşi alcătuite după toate regulele, dar neesprimând nimic n'au nici o valoare.

Mijlocul de representare al muzicei este tonul, singurul în stare a esprima şi a manifesta în mod estetic şi cele mai ascunse părţi ale sufletului omenesc.

Tonul, sunetul, iată ce dă viaţă lumii. Dacă n'ar fi tonul, lumea n'ar avea farmecul ce-l are. Căci, „ce ar fi d. e. splendoarea primăverii, dacă n'ar răsuna cântecul pasărilor, dacă nu s'ar auzi freamătul frunzelor, dacă n'ar fi murmurul apelor, dacă n'ar durdui tunetul, dacă n'ar pocni focul, dacă nici o mişcare n'ar da nici un sunet?"

Ar fi rece şi înţepenită.

Ce ar fi viaţa omului fără ton, fără mijlocul de a-şi putea spune vrerile, bucuria, întristarea, entusiasmul?

Ar fi mută şi lipsită de viaţă.

In ton zace puterea oratorului, în ton zace măestria artistului, prin ton săracul moaie inima împetrită a avarului.

Iată ce e tonul.

Şi de el ca armă dispune singură muzica, care esercită asupra omului cea mai puternică influenţă, întrecând în privinţa aceasta pe toate celelalte arte, cu toate că e lipsită de precisiunea lor.

(Va urma).

Anunţ şcolar.

Internatul de fetiţe din Braşov şi şcoala de menaj şi industrie casnică.

Reuniunea femeilor române din Braşov aduce la cunoştinţa onoratului public condiţiunile de admitere în internatul său, pe care îl susţine şi subvenţionează cu o sumă însemnată spre a putea primi eleve cu taxe cât se poate de reduse.

Invăţământul practic cuprinde: pregătirea bucatelor, întreţinerea locuinţei, spălatul şi călcatul, legumăritul, croitul de rochii şi de rufărie, cusutul cu maşina, diferitele lucruri de mână până la cele mai variate broderii, esecutarea jachetelor împletite, ţesutul la războiu dela cele mai simple până la ţesături de Smyrna, covoare şi costume naţionale.

Invăţământul practic se completează cu învăţământul teoretic, tratând despre teoria bucătăriei cu tot ce cade în sfera unei bune econoame de casă, teoria croitoriei, contabilitate şi chemie culinară, igienă, îndeosebi religiune, limbă şi literatură română, limba maghiară şi germană, cântări, desemn, educaţiune familiară.

Localul internatului este proprietatea Reuniunii şi este situat în cea mai frumoasă parte a oraşului şi se compune din două corpuri de casă împreună cu curte şi grădină mare.

Primirea elevelor în internat se face cu 1 Septemvrie st. v. (14 Sept. st. n.) De oarece numărul locurilor este limitat, părinţii doritori de a aduce fiicele lor sunt rugaţi a anunţa cât mai din vreme înscrierea.

Taxa anuală este pentru întreţinerea şi instrucţiunea completă de *400 coroane*, inclusive îngrijirea medicală şi băi, adecă câte 40 cor. lunar. Taxele se plătesc anticipativ lunar, cu obligamentul de a achita toate 10 lunile ale anului şcolar.

Elevele solvente vor trebui să aibă vârsta de 12 ani, să presente certificat de şcoală, de botez şi de revaccinare.

Fiecare elevă va aduce cu sine: *rufărie de corp*, câte 6 bucăţi, cămăşi, pantaloni, camisoane, ciorapi şi 12 batiste. *Aşternut de pat:* saltea, 2 perini şi plapomă cu câte două rânduri de rufărie (4 feţe de perină, 2 cearşafe de plapomă şi două cearşafe de saltea (lepedee). Ştergare şi serviete câte 4. Un cuţit, o furculiţă, o lingură mare şi o linguriţă mică. Perie de haine, perie de cap si perie de dinţi, pieptene rar şi des. Un palton (haină de iarnă) o cârpă sau un şal pentru curte.

Pentru uniformitate s'au reglementat costume uniforme, precum şi şorţuri uniforme, pe care elevele trebue să şi-le lucreze în internat.

Localul şi direcţia internatului se află în Braşov, şirul Spitalului nr. 10.

Informaţiuni se pot lua dela prezidenta Reuniunii, Braşov, str. Fântânii 34.

Maria B. Baiulescu *Ioan Lengeru*
prezidentă. secretar.

NOUTĂŢI.

Profesor seminarial pentru catedra de limba maghiară şi germană în secţiunea pedagogică a seminariului „Andreian" a fost ales dl *Eugen Todoran*, care în anul şcolar trecut a provăzut aceste studii în calitate de profesor suplent.

*

Protopresbiteratul Cohalmului vacant. Protopresbiterul, P. O. D. *Tit V. Gheaja*, după serviciu devotat de peste 40 ani, din motive sanitare s'a rugat să fie dispenzat dela funcţiunea de protopresbiter şi paroh în tractul Cohalmului. Consistorul arhidiecezan în şedinţa sa plenară din 11 Iulie v. a. c. luând la cunoştinţă dimisiunea numitului protopresbiter, a declarat postul de protopresbiter al tractului Cohalm vacant. Cu administraţiunea interimală a tractului a fost încredinţat parohul *Ioan Bercan* din parohia centrală Cohalm.

*

***Inştiinţare.** Se aduce la cunoştinţă învăţătorilor noştri, că* Cartea de cetire română pentru cl. V.—VI. *a şcolilor noastre confesionale — de* Dr. Ioan Stroia, Dumitru Lăpădat şi Iuliu Crişan, *s'a pus sub tipar şi va apărea în timpul cel mai scurt. Tot cu această ocazie se aduce la cunoştinţă, că în cel mai scurt timp se va pune în vânzare* colecţia de cântece *pentru şcolile noastre poporale, întocmită de profesorul* Timotei Popovici.

*

Monarhul şi manevrele. Se vesteşte din Viena, că Maiestatea Sa nu va participa la manevrele ce se vor ţinea în Septemvrie în părţile nord ale ţării, pentru a nu se expune la strapaţe prea mari. Manevrele de toamnă se fac sub conducerea moştenitorului de tron Francisc Ferdinand şi a şefului din statul mejor Conrad-Hötzendorf.

*

Ştire personală. Noul comandant de corp, Excelenţa Sa generalul Hermann *Köves de Kövesháza*, a sosit la Sibiiu cu trenul de ieri, Joi, la ameazi. La gară a fost aşteptat de o companie de onoare cu muzică şi stindard, precum şi de ofiţerimea întreagă din garnisoana Sibiiului şi de autorităţile civile ale oraşului. La întrarea trenului în gară, muzica militară a intonat imnul împărătesc, iar compania de onoare a dat onorurile obişnuite. Primarul oraşului, dl Dörr, a rostit câteva cuvinte de bună sosire, la care a mulţămit noul comandant. După defilarea soldaţilor, s'a făcut întrarea în oraş. Un public numeros atât la gară, cât şi pe strade, a salutat sosirea Excelenţei sale în mijlocul oraşului nostru.

*

Logodnă princiară. La Raconigi s'a făcut logodna principesei Elena a Sârbiei cu principele Ion, fiul Marelui duce Constantin, vărul ţarului.

*

Manevrele din Dalmaţia. Din Zara se vesteşte, că s'au făcut toate pregătirile necesare pentru manevrele mari din August. Moştenitorul de tron va ţinea în 18 August o revistă asupra trupelor de pe mare şi de pe uscat. In preseara zilei atât oraşul, cât şi corăbiile, vor fi iluminate.

*

Hymen. Dl *Dr. Ion Giurgiu* şi dşoara *Natalia Bucur* îşi anunţă cununia, ce se va celebra în 30 Iulie n. a. c., în biserica din Indol.

*

Congresul raselor în Londra s'a deschis Miercuri. Ziarul „Românul" din Arad scrie, că la congresul acesta internaţional etnografic din Londra participă, din încredinţarea comitetului naţional, şi părintele *Dr. Vasile Lucaciu*, ca reprezentant al românilor din Ungaria şi Transilvania. Părintele Lucaciu va vorbi despre „Chestiunea rasei române în Orientul Europei".

*

Foc uriaş. Duminecă şi Luni a bântuit Constantinopol un incendiu groaznic, care din cauza vântului puternic s'a întins repede în mai multe direcţiuni, fără ca pompierii să-l poată stânge. De zeci de ani nu s'a mai pomenit în Constantinopol un foc ca acela. Au ars peste şase mii de case, prăvălii, şcoli şi moschee. Pagubele pricinuite se urcă la câteva milioane. Sultanul Mohamed V. a venit la faţa locului, şi când a văzut dezastrul cumplit, a început să plângă. Se crede, că focul a fost pus de o ceată de indivizi în mai multe puncte ale oraşului. Poliţia susţine însă, că dezastrul este opera unei imprudenţe comise de un arab, care îşi pregătea cafeaua într'un birt. Au căzut jertfă incendiului: doi soldaţi, mai mulţi pompieri, patruzeci de particulari, şi câteva sute de răniţi. Au rămas cam 50 mii de oameni fără adăpost.

*

Expoziţie de vite. Din Braşov se scrie, că reuniunea agricolă săsească din Ardeal organisează o expoziţie de vite în primele zile din Octomvrie a. c. Ministrul de agricultură a dat un ajutor de 62 mii coroane pentru scopurile acestei întreprinderi, unde vor fi expuse atât vite, cât şi producte din ţară şi maşine agricole.

*

Constituire. Adunarea de constituire a despărţământului Hunedoara al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" se va ţinea Duminecă în 30 Iulie n. a. c. în *Hunedoara*, la orele 11 si jumătate. Delegatul Asociaţiei este dl O. C. Tăslăuanu.

*

Călduri mari stăpânesc de mai multe zile în toată lumea. Termometrul în umbră a arătat 37 grade Celsius în Paris, 40 de grade în Londra. In Viena s'au întâmplat numeroase cazuri de insolaţiune. Acelaş lucru se anunţă şi din alte oraşe. In Sibiiu maximul temperaturii în săptămâna aceasta a fost 31 grade în umbră.

*

Ars de viu. In Turcheşul din comitatul Braşovului doi copilaşi s'au urcat într'un pod de fân, şi jucându se cu chibrite au dat foc fânului. Unul dintre băeţi şi a găsit moartea în flacări.

*

Act de mulţămire Maria Moroşan l. Todor, Maria Moroşan l. Grigore şi Ana Blăşfalauan l. Todor din Blăşfalăul de jos (tract. Bistriţa) au dăruit pentru sf. biserica noastră ort. română din Ponor, tractul Lupşa, un rând complect de vesminte bisericeşti, pentru care faptă creştinească şi pe această cale le aducem mulţămitele noastre. Ponor, în 12 Iulie 1611. *Petru Panţa* epitrop I.

*

Un sarcofag roman. Cu prilejul unor săpături într'o stradă a Budapestei lucrătorii au descoperit un cosciug de peatră, despre care specialiştii susţin că este un sarcofag roman din veacul al treilea. O inscripţiune de pe acest sarcofag arată că într'ânsul se găsesc rămăşiţele unui centurion roman.

*

Convocare. On. membri ai Desp. IV. *Murăş-Uioara* al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", precum şi toţi cei ce doresc înaintarea în cultură a poporului român, prin aceasta sunt invitaţi la *adunarea generală ordinară* a acestui despărţământ, ce se va ţinea în curtea parohială gr. cat. din Căptălanul de murăş la 13 Aug. st. n. 1911, la 10 ore a. m. *Emiliu Pop* dir. desp.

*

Desminţire. Ştirea dată în numărul trecut, după ziarele germane, că prelatul Martin *Schleyer*, părintele limbii Volapük, ar fi murit, se desminte. Un ziar din Colonia anunţă, cu părintele Schleyer e sănătos şi vesel.

*

Economie. Ministrul de agricultură fiind de părere că lipsa vitelor provine şi din consumarea prea multă a carnei de viţel, a dat o poruncă, în care opreşte tăerea viţeilor în vârstă mai jos de patru săptămâni. Autorităţile veterinare sunt însărcinate a supraveghea executarea acestei dispoziţii, a cărei neurmare va fi aspru pedepsită.

*

Catedră nouă. La universitatea din Graz se crede, că se va înfiinţa o catedră de oratorie. Profesor la noua catedră va fi chemat un membru din comitetul teatrului din Graz.

*

Prigonirea industriaşilor boemi în Germania. Cu 1 Septemvrie intră în vigoare ordinaţiunea ministrului de interne, prin care guvernul Prusiei expulsează pe industriaşii boemi imigraţi în Prusia dela 1909 încoace. Aceşti industriaşi sunt îndatoraţi a părăsi teritorul prusian până cel mai târziu în 20 Decemvrie 1911. Industriaşii boemi, cari s'au aşezat în Prusia înainte de 1909, deocamdată vor putea să rămână şi mai departe acolo.

*

Vânzarea averilor unei regine. Din Lisabona se scrie, că moşiile răposatei regine Maria Pia, în valoare de un milion funţi sterling, vor fi puse în vânzare. Din sumele care vor intra, se vor plăti datoriile ce avea regina la particulari şi la stat.

Cărţi şi reviste.

Din ţări străine, de *Iuliu T. Mera*, cu portretul autorului, Arad 1911, tip. „Tribuna". Volumul cuprinde următoarele articole: Raffael. O ţară fericită (Germania). Pictura olandeză. Michelangelo. Rembrandt. Tizian. Din ţara morilor de vânt. Capri. Cel mai mare idealist. Sora lui Leopardi. Sorrento. Savonarola. — Preţul 2 coroane.

*

Candela, foaie bisericească-literară, Nr. 7 din Iulie 1911 cuprinde: Profetul Malachia, de Dr. S. O. Isopescu. Epistolele pastorale ale episcopilor noştri, de Dr. Lazăr Gherman. Istoria patimilor Domnului nostru Isus Hristos, de I. Bucevschi. Text rusesc. Scurte comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

Neamul Românesc Literar, Nr. 25-6 din 10 Iulie 1911 cuprinde: La deschiderea cursurilor de vară. Cu straiul rupt şi ud, poesie de G. Rotică. Desorientarea în literatură, de D. Tomescu. Mărturii de legatură între Grigore Ghica şi Rusia, de Şt. Berechet. Bătrânul, povestire de Mihail Procopie. Scrisoarea, poesie de Volbură Poiană. Atacul contra Sorbonei: Criza limbii franceze, de N. Şerban. Plecarea lui Enea, poesie de Ion Sân Grigoriu. Cugetări, de N. Iorga.

*

Biserica Ortodoxă Română, Nr. 3 din Iunie 1911 cuprinde: Acte oficiale. Scrisoarea S. Sale Patriarhului Constantinopolului către I. P. S. Mitropolit Primat Atanasie. Consistorul superior bisericesc. Ciril Lucaris, de C. Erbiceanu. Rolul educativ al profeţilor, de M. P. Literatură antireligioasă. Fericirea veşnică a drepţilor. Pentruce învăţaţii despreţuiau şi urau creştinismul, de Drag. Demetrescu. Drul Barbu Constantinescu. Administrarea sfintei noastre biserici, de B. Mangâru. Prin Banatul Timişorii, de Niculae M. Popescu. Oficiale. Mişcarea în personalul clerical din ţară. Donaţiuni. Publicaţiune.

Ştipendii pentru tineri meser. şi comercianţi.

Camera comercială şi industrială din Braşov, ne vesteşte, că împarte 3 stipendii pentru industriaşi (meseriaşi) tineri şi 1 pentru un comerciant tinăr, în suma de câte 500 cor.

La stipendiile acestea pot concura meseriaşi, resp. comercianţi tineri, cari au locuinţă stabilă şi sunt născuţi în cercul camerei, care cuprinde comitatele Sibiiu, Braşov, Făgăraş şi Târnava-mare.

Stipendiile pentru meseriaşi se dau la astfel de tineri silitori, cari voesc să-şi lărgească cunoştinţele de specialitate, câştigate până acum, prin cercetarea unei şcoale de specialitate pentru industrie.

In rugare să se pună numele, locuinţa, starea familiară, apoi ramul ales de el şi planul amănunţit asupra căii pe care crede a se putea perfecţiona (desăvârşi). Mai departe trebue să dovedească concurenţii cunoştinţele de limbă şi să adaugă la rugare atestatul de botez, atestat şcolar şi cel doveditor al ocupaţiunii lor de până aci, cum şi testimoniu de moralitate dela comuna politică competentă.

Concurenţii, cari doresc să cerceteze academia comercială sau şcoala comercială superioară, au să arete etatea (vârsta), starea familiei lor, apoi planul cum cred să-şi valoreze mai târziu cunoştinţele câştigate în interesul comerciului indigen; asemenea sunt a se produce atestate despre studiile absolvate şi despre cunoştinţele de limbă.

Rugările tuturor petenţilor trebuesc timbrate pentru fiecare coală cu timbru ungar de câte 1 cor. şi sunt a se înainta camerei cel mult până în 15 August n. c.

Industriaşii (meseriaşii) provăzuţi cu stipendii trebue să se oblige în scris, că mai târziu se vor aşeza în patrie, iar comerciantul că mai târziu se va pune în serviciul comerciului din patrie, fără privire, că ocupă post în străinătate sau în patrie; neîmplinind îndatorirea aceasta cei împărtăşiţi cu stipendii vor trebui se restitue stipendiile primite.

E interesul nostru naţional, ca la aceste stipendii să reflecteze cât mai mulţi din tinerii noştri meseriaşi şi comercianţi.

Sibiiu, 23 Iulie 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu *Stefan Duca*
prez. notar.

Nr. 260/1911. (188) 2—3

Concurs.

Sistemizându-se în parohia **Vurpăr** cl. I (primă)*) post de capelan cu drept de succesiune, pe lângă parohul Ioan Stanca, prin aceasta se escrie pentru acel post concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Capelanul va beneficia de jumătatea tuturor venitelor parohiei specificate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pe lângă restricţiunile reglementare spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 28 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu sinodul parohial (§. 6. Reg. pentru parohii).

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

*) In Nrul 69 al „Telegrafului Român“ numai din eroare s'a publicat, că parohia Vurpăr e de classa a II-a.

Nr. 301/1911. 263 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti de jos, ale protopopiatului Câmpenilor se publică concurs cu terminul 1 August 1911 st. v.

1. **Peleş** cu salar 1000 cor., 600 cor. dela biserică şi 400 cor. ajutoare, — locuinţă cu grădină.

2. **Poiana-Valeaverde** cu 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. **Săcătura** cu 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

4. **Vidra-de-sus** (postul II lea înv.) cu 1000 cor. din cassa biterícei şi relut de locuinţă 150 cor.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se vor compune numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopresb.

Nr. 279/1911. (264) 1—3

Concurs.

In protopopiatul Săliştii sunt de ocupat următoarele posturi învăţătoreşti, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“, în condiţiile mai jos înşirate:

I. In comuna **Aciliu**:

a) Salar fundamental (1000) una mie coroane din cassa bisericei, solvibil în 4 rate treilunare anticipative;

b) Cuartir natural în edificiul şcoalei sau aiurea;

c) Grădină şcolară, unde învăţătorul ales va fi îndatorat se instrueze şi copiii dela şcoala de repetiţie economică în legumărit şi pomărit;

d) Pentru conducerea şcoalei de repetiţie economică i se dă învăţătorului o remuneraţie de (100) una sută coroane;

e) Cuincuenalele i se vor socoti numai după anii de serviciu neîntrerupt la această şcoală;

f) Totodată e îndatorat învăţătorul, care va fi ales, să instrueze copiii de şcoală în cântările bisericeşti, formând cu ei cor în mai multe voci spre a putea cânta în biserică la sfânta liturgie.

II. In comuna **Gurarâului**:

a) Salar de (1000) una mie coroane şi anume: 600 cor. dela cassa bisericii, iar 400 cor. din vistieria statului;

b) Cuartir natural sau 40 cor. anual din cassa bisericii;

c) Relut de grădină 20 cor;

d) Invăţătorul va fi obligat a cânta în strană la Dumineci şi sărbători şi a propune şi la şcoala de repetiţie economică, fără remuneraţie deosebită.

Ceice doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt învitaţi a se prezenta într'o Duminecă sau sărbătoare în comunele respective spre a face cunoştinţă cu poporul şi a-şi arăta abtitudinile lor în cântarea bisericească.

Petiţiile instruite cu toate documentele de lipsă în senzul regulamentului nostru şcolar se vor înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopopesc.

Sălişte, în 11/24 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc al Săliştii în înţelegere cu comitetele parohiale din Aciliu şi din Gurarâului.

Dr. Ioan Lupaş
protopresb.

Nr. 2877/1911 prot. (262) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** în comuna **Apoldul-mic** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs nou şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883. respective § 3. art. XX. din 1900 şi cu atestate despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în **10 August 1911**.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 18 Iulie 1911.

Pentru primpretorul cercual:

Dr. Baku
pretorul cerc.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 15—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Am onoare a aduce la cunoştinţă onoratului public românesc, că mi-am deschis

cancelaria advocațială
în **Budapesta, VIII., Hunyadi utcza 15.**

Dr. Liviu Linţa
(256) 2—3 advocat.

O casă

foarte rentabilă potrivită pentru argăsitor, măsar, văpsitor e de vânzare. Pentru informaţiuni mai deaproape la

(248) 4—6 **Rudolf Mühlsteffen,**
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 29.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea vreunei imitaţiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 9—52

Fumători de ţigarete!

Uniţi-Vă contra oribilei scumpiri a ţigaretelor! Nu Vă sfiiţi de mica osteneală! Folosiţi tuburi

Jacobi Antinicotin

ori foiţe de ţigar. „**OTOMAN**“ (cac turcesc) şi „**TIP-TOP**“ (cu bucătura aurită).

(255) 2—3

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.

Telephon 88—89

Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29

Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 29— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cruțați și Vă încercați norocul fără margini!

Fiecare loz câștigă necondiționat! Câștigurile se plătesc imediat!

Tragerile și câștigurile sunt chezășuite din partea visteriei statului!!..

500,000 cor.

va fi **câştigul principal**, care se va sorţi la tragerea din **25 August 1911** a lozurilor dela **Banca Hipotecară Ungară!**

Vă invităm cu toată onoarea a cumpăra cel puţin o bucată două din lozurile acestea de prima bonitate, cari prezintă **necondiţionat cel mai bun sistem de păstrare** combinat cu celea mai **extraordinare şanse de câştig**, fără de **nici un risic** şi fără a pierde un ban măcar!!..

Pentru a înlesni oricui cumpărarea acestor lozuri, **le vindem** şi pe **rate lunare** şi anume de prezent pe: **36 rate de câte 6 coroane.**

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, **îi evităm a 4-a rată gratuit!!..**

Deja după achitarea ratei prime participă fiecare cumpărător la joc, iar câştigul este în întregime al lui. **Cu plăcere trimitem oricui prospectul cu explicările necesare.** Binevoiţi a ne trimite adresa corectă.

6 trageri în fiecare an!!.. 25 Februarie, 25 Aprilie, 25 Iunie, **25 August,** 25 Octomvrie şi 27 Decemvrie, în decursul cărora se trag la sorţi peste **2** şi **1/2 milioane cor.** **Durata jocului** este încă circa **48 de ani,** în care restimp se împarte proprietarilor de lozuri suma considerabilă de circa **130 de milioane cor.**

Acelaș număr poate câștiga și de mai multe-ori.

Lista oficioasă de trageri se trimite după fiecare tragere punctual!

Cu ocaziunea aceasta notăm, că câştigul principal dela tragerea ultimă din **26 Iunie a. c.** în sumă de **100,000 cor.** s'a solvit deja fericitului posesor al lozului **Seria 950, Nr. 9.**

Comandele sunt a se adresa pe cuponul dela mandatul postal către

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(258) 1—3 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

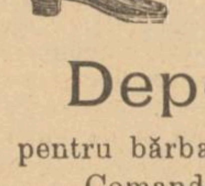

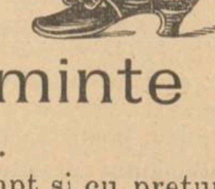

VASILE BAN
Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16
în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare
Depozit de încălțăminte
pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărât şi se schimbă cu altele. (221) 2—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 39 -52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**
Preţcuranturi ilustrate gratis.

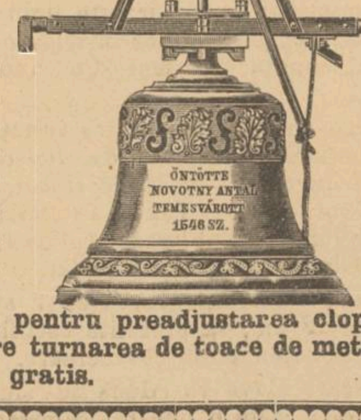

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 19 Iulie (1 August) 1911. *Nr. 76.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

De ce avem lipsă?

De Dr. I. Broșu.

II.

Am tractat în articolul trecut despre dispoziția umilinții, adecă despre adevărata cumpănire a micimii și totdeodată a mărimii ființei noastre omenești, pe care am determinat-o ca pe o condiție necesară, în deslegarea problemei credinții religioase. Am avea acum să răspundem la întrebarea mai grea, că pentruce cred eu în religia creştină? Dar deoarece doresc, ca articolele mele, cari nu sunt numai de natură religioasă, ci au și o temelie oarecare științifică, să urmeze într'un șir logic și natural, voi tracta încă despre o a doua și ultimă condiție, pe care, dacă și nu a realizat o fiecine, totuș e de lipsă s'o realizeze cel ce voiește ca răspunsul la întrebarea pentruce cred, să afle un răsunet viu în inima lui. Nu numai cugetarea trebuie să ne poseadă o anumită dispoziție, întrucât judecă despre sine corect, adecă umilință, — dar și voința trebuie să ni se miște într'o anumită direcțiune corăspunzătoare. Aceea ce credem, nu formează adevăruri de felul acelora, cari le aflăm în celelalte științe. Pentru a înțelege adevărurile filosofiei, filologiei, matematicei, fizicei, ale științelor de stat și drepturilor, se recere numai o judecată corectă. Acele pe cari le credem, nu sunt adevăruri de natură curat științifică, ci adevăruri etice. Pentru a le pricepe, nu-i de ajuns cugetarea singură. E de lipsă și voința, trebuie să pășim la întâmpinarea lor și cu o cunună frumoasă de voință corectă. Aceasta înseamnă, că noi trebuie să voim adevărul și să voim bunul moral.

Iubire față de adevăr! Dar oare trebuie cerut în special lucrul acesta dela om? Nu-i însaș voința lui setoasă din sine după lumina adevărului? Da, dacă omul ar fi să fie așa după cum a fost plănuit din eternitate, din rațiunea atot cuprinzătoare divină, atunci toată îndemnarea spre voirea adevărului s'ar dovedi de superfluă. Dar noi trebuie să știm că, tocmai în această epocă de fierbere a vieții noastre, ne izbucnesc din inimile tinere, ca dintr'un vulcan, asemenea aburilor, diferitele pasiuni. Ele ne ametesc voința, ne turmentează iubirea de adevăr, ne prefac în sceptici și necredincioși. Nu dela creer la inimă și nici dela inimă la creer, — acesta e de cele mai multeori drumul ce-l bate scepticismul și necredința! Când pasiunea devine stăpână pe inimă, apoi să gospodărește acolo cum se cade, exercitând o adevărată tiranie asupra voinții. Intocmai ca pe un venin îi toarnă în încăperile ei desgust față de adevăr, și desgustul se potențează ca și frigurile, până la văpaia urii, a urii împotriva adevărului! Ură împotriva adevărului, ce cuvânt grozav! Dar e posibil a urâ adevărul?

Când adevărul nu ne spune pe față ce suntem, atunci omul în care fierb patimile, îl iubește, îl adoră, însă când îl descopere gol așa precum este, atunci el vrea ca aceea ce e adevărat să nu fie adevărat și nici să nu existe. Dacă vrem, ca adevărul să stăpânească asupra credinții noastre, dacă dorim ca adevărul să-și înalțe tronul lui de aur în internul nostru și să devină forța conducătoare a vieții, în cazul acesta trebue mai întâi să ne înfrânăm patimile, nu spun să le nimicim, dar să le înfrânăm, ca ele să păstreze marginile și tempo, acolo unde e stăpână voința, voința rațională! Astfel voința va alerga cu iubire în fața adevărului, asemenea unui cavaler înzăoat în vestminte de nuntă, ce merge să-și aducă nobila sa mireasă, adecă adevărul ce nu se vestejește niciodată, din castelul credinții.

Iubire față de adevăr! Ea trebuie să ne fie mai prețioasă decât toate bucuriile, petrecerile și desfătările, cu cari obicinuim să ne recreem după o muncă considerabilă. Mai sus decât toate acestea să ridicăm steagul alb de pace, al adevărului! El trebuie să ne fie tocmai ca și acea perlă, pentru care își dă negustorul tot ce are și pentru care el se află pregătit a face, a suferi și a jertfi tot, ce-i stă în putință. Iubirea față de adevăr nu ne învață numai să gustăm din dulcețurile și mierea vieții, ci a privi și în lume și în noi înșine, în toată seriositatea și realismul vieții. Iubirea față de adevăr nu ne permite să tândălim viața irațional în plăceri și jocuri riscate, să punem în șir bucurie lângă bucurie, ca la urmă seara, când ne răfuim, să nu mai avem nimica. Cel ce iubește adevărul nu face munca Penelopei, care țesea și iar țesea, până când peste trudiții ochi cădea păiengenișul, ca la urmă seara să i se destrame sub mâni întreaga pânză țesută din lacrimi. Aici e vorba de călătoria lui Odisseu, de acea călătorie îndrăzneață în care să căutăm și să iubim neîntrerupt prin toate pericolele adevărul!

Aici va striga însă un sceptic și va zice: ei, tocmai asta e toată tragedia adevărului, că îl aflăm la fine. Aceluia însă îi voiu răspunde următoarele: Cine vorbește astfel, e semn că nu voiește adevărul. Nu trebue să ne temem de adevăr asupra credinții noastre! Să fim fără frică! „Adevărul ne va elibera“. Dar tu spui: ce-i adevărul? Și eu îți voiu răspunde din nou: dacă vorbești astfel, atunci tu încă n'ai voit nici odată serios adevărul. Cine iubește adevărul, îl chiamă ca să vină și își întinde brațele după el, pentru a-l prinde. Și dacă e de lipsă, cade chiar în genunchi și să roagă de el. Pentrucă tu, cel ce rostești împreună cu Pilat, ce-i adevărul, îl poți câștiga și înțelege; trebuie să ai mai întâi o inimă ce-l *vrea*, tare și el atunci îți va răsări înainte, întocmai ca zorile portocalii, ochilor grei de somn, aprinzându-se ca cea mai frumoasă zi cu soare, în fața ta. Pascal spune undeva: „Dumnezeu vrea ca credința să între din inimă la creer și nu din cap la inimă. Toate celelalte adevăruri trebuie să le cunoaștem pentru ca să le putem iubi, adevărurile credinții trebuie mai întâi să le iubim pentruca să le putem cunoaște. In acest adevăr nu se poate pătrunde fără de iubire“. Pascal are dreptate; sau ce alta a fost cauza scepticismului și ateismului anumitelor perioade din istoria omenirii, ca de pildă în Atena pe timpul Sofiștilor, în Roma pe timpul împăraților, și în Franța pe timpul revoluției? Ce-a fost alta de vină, decât numai egoismul, cu care se cugetau pe vremea aceea oamenii numai la sine, trăind numai pentru plăcerile proprii, fără de-a *voi* adevărul? Motivele oamenilor cari cad pradă scepticismului și ateismului, nu sunt principale acelea, cari își trag originea din judecată; dimpotrivă, voința dă tonul. E o trebuință de iubire nepătată din partea pasiunilor omenești față de adevăr! Noi trebuie să voim adevărul și adevărul ne va eși biruitor în cale.

Dar noi trebuie să iubim și binele moral. Dacă omul ar fi astfel cum ar trebui să fie, conform voinții lui Dumnezeu, atunci nici n'ar mai fi de lipsă o admoniere pentru voirea binelui. Cu toții știm cuvintele apostolului și zi de zi ne convingem de adevărul lor: „voirea binelui mi-e aproape, dar îndeplinirea lui nu mi succede, pentrucă văd în mine și o altă lege, care se luptă împotriva voinții mele“. Astfel de multeori, îmi chem zadarnic voința spre ajutor, deoarece pasiunile cari clocotesc în internul meu, își pun toată puterea ca să schimbe tinderea înăscută spre binele moral, ademenind voința cu mirezmele

---

FOIȘOARĂ.

Maurice Maeterlinck.

Tăcerea *)

de *Vasile Stoica.*

Silence and Secrecy! esclamă Carlyle, ar trebui să le ridicăm altare de adorare universală. (Dacă peste tot s'ar mai ridica altare în zilele noastre).

Tăcerea e elementul în care se formează lucrurile mari, pentruca în sfârșit să se poată înălța desăvârșite și majestoase la lumina vieții, pe care o vor stăpâni-o. Nu numai *Wilhelm Tăcutul*, ci toți oamenii de seamă pe cari i-am cunoscut, și cei mai puțin diplomați și cei mai puțin strategiști dintre ei, se înfrânau de a flecări despre ceea ce plănuiau și despre ceea ce plăzmuiau. Și chiar și tu încearcă numai, în bietele și micuțele tale perplexități, de a-ți înfrâna limba o zi; iar a doua zi cu atât vor fi mai lămurite plănuirile și datorințele tale! Ce dărâmături și ce moloz au măturat în tine însuți acesti muncitori muți în clipele când nu mai străbătea în lăuntru nefolositorul sgomot de afară! Cuvântul e foarte adesea, nu cum zice francezul, arta de a ascunde gândul, ci arta de a înăbuși și de a sugruma gândul, încât să nu mai rămână ce să ascunzi. Cuvântul e mare și el; dar nu e cel mai mare. După cum spune inscripția elvețiană: Sprechen ist silbern, Schweigen ist golden, cuvântul e de argint, tăcerea e de aur; sau cum am zice și mai bine: Cuvântul e vreme, tăcerea-i vecinicie.

„Albinele nu lucrează decât întru întunerec, gândirea nu lucrează decât în tăcere, iar virtutea în taină“...

Să nu credeți cumva, că cuvântul slujește adevăratelor comunicări între ființe. Buzele sau limba pot representa sufletul într'atât, încât o cifră sau un număr ordinal representă o pictură de Memling s. p., dar îndată ce noi într'adevăr avem ceva de spus, suntem îndatorați să tăcem; iar dacă în clipele acestea ne împotrivim poruncilor nevăzute și hotărâte ale tăcerii, am îndurat o perdere vecinică, pe care nici cele mai mari comori ale înțelepciunii omenești n'o vor mai putea repara, căci am perdut prilejul de a asculta alt suflet și de a da o clipă de esistență sufletului nostru; și sunt destule vieți, unde astfel de prilejuri nu se presentă de două ori...

Noi nu grăim decât în ceasurile când nu trăim, în clipele când nu vrem să ne zărim frații și când ne simțim la depărtare mare de realitate. Și îndată ce vorbim, ceva ne înștiințează, că s'au închis niște porți divine undeva. Astfel suntem foarte lacomi de tăcere. Numai cei mai nesocotiți dintre noi nu tac în fața întâiului venit. Imboldul adevărurilor supraomenești, pe care-l avem cu toții, ne încunoștiințează că-i primejdios a tăcea, când stai în fața unui om pe care nu vrei să-l cunoști și pe care nu-l iubești, căci vorbele între oameni trec; dar tăcerea dacă a avut o clipă prilejul de a fi activă nu se șterge nici odată, iar adevărata viață și singura care lasă ceva urmă, nu-i făcută decât din tăcere. Chiamă-ți amintirea aici, în tăcerea asta, la care trebue încă să recurgem, ca să se poată lămuri ea însaşi prin sine însaşi; și dacă ți s'a dat să te cobori o clipă în sufletul tău până în adâncurile locuite de îngeri, și ți ai amintit înainte de toate o ființă adânc iubită, nu de cuvintele pe cari le-a rostit sau de gesturile pe cari le-a făcut îți aduci aminte, ci de tăcerile trăite împreună, căci calitatea acestor tăceri ți-a desvălit calitatea iubirii tale și a sufletelor voastre.

Nu m'apropiu aici decât de tăcerea activă, căci este și o tăcere pasivă, care nu-i decât reflexul somnului, al morții sau al neesistenții. Asta-i tăcerea care doarme, până pircotește, e mai puțin de temut încă decât cuvântul, dar o împrejurare neașteptată o poate trezi deodată, iar atunci se intronează soră-sa, marea tăcere activă. Fii cu băgare de seamă. Două suflete se ating, pereții cedează, zăgazurile se rup, iar viața obicinuită face loc unei vieți, unde totul devine foarte grav, unde totul e fără hotar, unde nimic nu mai cutezi a râde, nimic nu se mai supune, nimic nu se mai uită...

Și tocmai fiindcă cunoaștem cu toții această putere întunecată și jocurile ei primejdioase, de aceea avem o groază așa adâncă de tăcere. Suportăm viguros tăcerea isolată, tăcerea noastră proprie, dar tăcerea mai multora, tăcerea multiplicată, și înainte de toate tăcerea unei mulțimi, e o povară așa de nefirească, încât și cele mai tari suflete se tem de greutatea ei inexplicabilă. O mare parte a vieții noastre ne-o trecem căutând locurile, unde nu-i stăpână tăcerea. Indată ce se întâlnesc doi sau trei oameni, nu se gândesc decât să surghiunească acest vrășmaș nevăzut, căci câte prietinii obicinuite n'au alte temelii decât ura față de tăcere? Și dacă în ciuda tuturor sforțărilor totuși izbutește a se strecura între cei adunați, aceștia își întorc cu neliniște capul spre acea lature a lucrurilor, care nu se zărește și apoi se împrăștie îndată lăsând necunoscutului locul și se feresc în viitor unul de altul, căci se tem să nu devie încă odată zadarnică lupta seculară și nu cumva să deschidă în taină vre-unul dintre ei ușa protivnicului său...

(Va urma).

---

*) Din „Le Trésor des Humbles“.

otrăvitoare ale păcatului. Când lucrul acesta se continuă mai departe în fiece zi fără ca să devină stăpână voința peste imperiul, pe care l-au întemeiat pasiunile, atunci nu numai că credința se va stinge cu desăvârșire în inimă, ci locul ei gol îl vor ocupa disprețul și ura! Un filosof francez modern, Claude Piat, zice: „Un popor încetează de a mai crede în Dumnezeu, când încetează de-a fi moral bun“.

Dacă vrem prin urmare să ajungem ca să cunoaștem adevărul credinții, trebuie să voim mai întâi necondiționat binele moral. Nu spun ca să fim absolut fără de nici o greșală, deoarece ar fi o imposibilitate, sau ni-ar succede numai cu greu. Inţeleg, să voim binele moral, să avem totdeauna înaintea ochilor legile eterne ale binelui, să ne orientăm după ele pe timpul furtunei pasiunilor, întocmai cum privește cârmaciul pe mare la stelele nopții; și dacă ne-am abătut uneori din calea binelui moral, să ne reîntoarcem repede la calea cea adevărată, totdeauna.

Iubire față de binele moral: Ea se arată atunci când ascultăm de poruncile conștiinții, a acelei conștiințe din care cuvântează glasul supremului bine moral, glasul lui Dumnezeu. Pe el trebuie să-l iubim, să-l voim. In anticitate erau zei, despre care credea un popor amăgit în neștiință, că se prăpădesc dacă nu le aduc nutrimentul necesar. Pentru aceea se duceau la ei preoții și le prinosiau bucate: fructe coapte, vin și sânge din jertfele de animale. Și Dumnezeul nostru, vorbind metaforic, e un Dumnezeu ce trebuie nutrit zilnic; el moare în *noi*, dacă nu-i ducem zi de zi, pânea necesară, pe care o dorește el: dacă nu îndeplinim voința lui, ce ne vorbește în conștiință. Nu vom ajunge nici când la adevăr asupra ființei dumnezeești, dacă nu vom fi bărbați conștiențioși și dacă nu vom voi neîncetat binele moral, adecă vorbire sinceră, ajutorul deaproapelui, dreptate în judecată, mulțumire față de toți, ascultare de autoritățile îndreptățite, înfrânare în distracții, castitate față de sine și de alții; dar toate acestea ni le spune natura chiar, conștiința naturală.

Da, iubirea față de binele moral coincidează foarte bine și cu iubirea față de castitate. Există o lege a naturii: *onorează corpul tău și nu necinsti onoarea altora, ca un fur și un răpitor.* Natura se răsbună mai de vreme sau mai târziu, se răzbună ca un blăstem grozav! E o poruncă de onoare, care ne sună nouă studenților, a nu ne juca cu castitatea nici pe ochi, nici pe limbă, nici în fantazie, și a nu călca pragul acelor case infame, acelor localuri murdare și otrăvite în care arta sublimă și frumosul se batjocorește prin mimice deșănțate de imoralitate scârboasă, prin danțuri și rime din cântece obscene! E o poruncă a naturii și a conștiinții firești, ca noi cari avem pretenția să ne numim cu adevărat culți, să sprijinim prin forța voințelor noastre unite, învingerea binelui moral, făcând loc în inimile noastre credinței în Dumnezeu, aducătoare de pace, de viață și de fericire. *Numai cei curați cu inima pot vedea pe Dumnezeu*, adecă văd adevărul peste Dumnezeu și peste credința noastră. Cerul înstelat își poate reoglindi argintul numai într'un lac cu apa limpede: asemenea și fața adevărului strălucește numai într'un suflet curat.

Iubirea față de binele moral, e egală cu iubirea față de libertatea din robia lanțurilor, cari ne țin legați numai de bunurile pământești, ori și cum s'ar numi ele. Nu spun ca să ne liberăm de toate bunurile pământești, deoarece ar fi imposibil; dar zic ca să iubim mai pe sus de toate libertatea, mai pe sus de *lanțurile* dintre noi și bunurile pământești. Cine iubește binele moral, poate abzice de una sau de alta, care în sine e bună, dar nu-i absolut indispensabilă. El învață a se emancipa din cercul strâmt și din acel punct, care are în vedere numai persoana proprie, a eși afară în larg, și a se înălța pe culmi, unde nu se poate duce cu sine nimic, ce nu-i absolut indispensabil. El învață să sufere, să jertfească, lucruri prin cari trebuie să treacă în viață toți oamenii.

In Testamentul vechiu e scris, că nimeni nu poate vedea pe Dumnezeu și să fie totdeodată și viu. Nimeni nu poate ajunge la Dumnezeu, la adevăr asupra lui și asupra credinții noastre, fără o voință de oțel învingătoare și fără de eliberare din sclăvia pământească!

Acestea sunt condițiile, pe cari trebuie să le împlinească voința noastră, dacă vrem să ne clarificăm despre motivele credinții: *iubire față de adevăr* și *iubire față de binele moral.* Nu cred ca să fie cineva dintre noi, care în clipe mai senine din viață, să nu se poată decide pentru ele. Chestiunea e numai să stăruim în mijlocul lor. Câți studenți tineri n'au voit lucrul acesta și câți n'au promis cu lacrimi în ochi, poate la despărțire, părinților, lăsând în inimile părintești cele mai dulci speranțe și visuri! Da, ei au plecat ca să bea din izvorul științii și să încheie legături de prietenie curată cu colegii, pentru o viață întreagă. Dar cât s'au depărtat de mult în urmă unii, de promisiunile lor! S'au dat pradă pasiunilor celor mai scârboase — și câți tineri nu cad în ghiarele lor prin capitale — și au detronat voința; iar în loc de adevăr, au băut din izvorul rătăcirii, în locul binelui moral au băut vinul ameţitor al păcatului!

Și când i-au revăzut mamele, se schimbaseră așa de mult, încât aproape nu i-a mai putut cunoaște, și brațele iubitoare părintești păreau a cuprinde sub dorul lor ferbinte un fiu străin. Inaintea lor se mai afla doar numai ruinele copilului visurilor de odinioară și cu durere profundă trebuie să ofteze dimpreună cu patriarhul Iacob, din suflet: „fiara sălbatică mi-a mâncat pe fiiul meu“. (Gen. 27. 20.) Cine poate număra lacrimile părinților, pentru astfel de copii nenorociți? Noi cunoaștem, durere, prea mulți din acei, cari pe ei s'au nenorocit pentru totdeauna, iar pe părinți cu mult mai înainte de vreme i-au pogorât în mormânt. Noi, însă cestilalți, să nu fim tot astfel! Cu o cugetare pioasă și matură față de noi înșine și cu o voință puternică, să năzuim în fiecare zi cu o treaptă tot mai sus, mai sus spre soarele adevărului. Fiecare drum, ce duce în sus, merge către adevăr și fiecare drum ce conduce la adevăr, conduce acolo de unde își are originea credința, pe muntele etern al lui Dumnezeu.

Mai avem de rezolvat o obiecțiune gravă, care ni se face din multe părți, înainte de ce vom purcede științific la examinarea motivelor credinții noastre în Dumnezeu, adecă observarea, că pentru a motiva credința, noi nu ne putem sprijini pe o *știință*, deoarece *știința* și *credința* stau una față de cealaltă în raport de contrazicere. Are obiecțiunea aceasta dreptate? Care e raportul între credință și știință? Despre raportul acesta o să vorbesc în articolul viitor.

Școlare.

Se poate?

Intr'o corespondență mai lungă primită la redacție din părțile Nocrichului se afirmă, că învățătorul *Augustin Țichindeleanu* din Alțina uitându-și de chemarea sa cea adevărată, s'a pus în serviciul unui advocat semit cutrierând satele noastre după clientelă. Ocupațiunea aceasta fiind absolut incompatibilă cu chemarea unui învățător român, ne mărginim de astădată a atrage asupra cazului semnalat, atențiunea forurilor competente.

Oameni vrednici de laudă.

In protopresbiteratul Sebeșului se află comuna bis Berghin, la care aparține și filia *Colibi*, o comunitate constătătoare din vre-o 90 familii risipite pe coastele dealurilor și a munților puțin productivi. Starea materială a credincioșilor nostri din această filie e indicată în însași numirea crângului. Școală nici când n'a existat în această filie, deci ușor își poate face cineva închipuire despre starea lor culturală. Oamenii aceștia, crescuți departe de lumea mare, în mijlocul naturei, dar însuflețiți de învățăturile evangelice, pe cari le aud tot la 2—3 săptămâni în bisericuța lor de lemn, au hotărît să zidească *școală confesională*. In scopul acesta au și votat de bună voie o repartiție de *6400 cor.*, câte 80 și 40 cor. după starea materială a fiecăruia. Salariul învățătoresc l-au regulat după legea cea nouă, parte din repartiție, parte prin ajutor de stat. Am socotit, că e bine să facem pomenire cu laudă despre vrednicia acestor oameni, al căror simț de jertfă ar putea servi de exemplu și unor credincioși de ai nostri dela orașe. Așa d. e. credincioșii din orașul S. sunt la număr aproape 3500 suflete și au făcut o repartiție pentru zidirea școalei în sumă de 14,600 cor., iar credincioșii din Colibi sunt numai 470 suflete și au repartițiat 6400 cor. Comparate aceste cifre destul de vorbitoare, lauda adusă colibienilor e pe deplin just ficată.

Conferențele învățătorești.

Cântarea și însemnătatea ei educativă

de *Iuliu Crișan*, înv. în Săliște.

(Urmare.)

III.

Și în ce consistă influența musicei?

Am zis, că atunci, când inima omului e plină de sentimente, în scopul degajării de ele recurge la cântare și și-le varsă în ea. Atunci viața lui devine liniștită, senină si mulțămită, — devine ca să zic așa — fericită. Căci, cari momente din viața omului se pot considera de fericite, dacă nu acelea, când se simte ușurat și împăcat cu toate? In starea aceasta omul fericit e tot-odată și moral, căci acum este mai accesibil de ori ce faptă bună.

Acest lucru se poate însă ajunge nu numai când el cântă, ci și atunci, când pune pe altul să-i cânte, se înțelege pe acela, care știe să cânte. Și acela știe să cânte, care se uită pe sine, uită propria-i persoană, cu grijile și nevoile ei și se indentifică cu sentimentele esprimate în cântare.

Dar cântul nu numai ne ușurează inima de sentimentele avute, ci el e în stare a calma sentimentele, pornirile și moravurile rele; ceea-ce a îndemnat pe Goethe se zică: „Tălhar și hoț e cel ce nu iubește cântarea“.

Cântarea ne comunică sentimente nouă.

De acest adevăr ne convingem, dacă ne vom gândi la faptul, că de câte-ori d. e. la auzul unei cântări triste inimile noastre nu s'au umplut de sentimente triste, cari sub influența acelui cântec s'au potențat până la lacrimi, și iarăși la auzul unei cântări vesele inimile noastre se înveselesc și veselia crește până începem a chiui și a juca. Și de multe-ori această schimbare bruscă se întâmplă sub durata, să zic așa, a aceleiași ore.

Dar apoi cine este acela, a cărui inimă la auzul unei melodii evlavioase nu i s'a umplut de fiori, cui nu i s'a înălțat gândul la auzul acesteia sus, sus la cel care este preste toate și în toate? Cine a eșit din o biserică în care se cântă bine, să nu fi fost liniștit, împăcat și mângăiat?

Cred, că unul ca acela nu există. Și și dacă cineva ar susținea contrarul, ar spune neadevărul. Căci cărei împrejurări are să-i mulțămească cântarea introducerea ei în biserică, dacă n'ar esercita nici o influență asupra credincioșilor? Cui are să-i mulțămească musica introducerea ei în armată, dacă n'ar avea ea puterea de a escita pe resboinici la luptă?

Și dacă acel cineva și acum s'ar îndoi, i-am aduce aminte că valurile înfuriate ale mării se domoleau la auzul cântării lui Tirteu, că federații marsiliezi la intrarea în Paris în anul 1792, a fost destul să cânte Marsiliesa lui L'Isl, ca să miște massa populațiunii flămânde și indiferente față de interesele statului, că în Germania a fost destul să se cânte poesiile lui Koerner pe musica lui Weber, ca să se arunce cu toții pe câmpul de luptă pentru apărarea independenței patriei lor.

O, influența musicei în privința aceasta este nespus de mare, atât în bine, cât și în rău, după cum este și ideea ce ea întrupează. Despre aceasta găsim esemple nenumărate atât în istorie, cât și în viața de toate zilele.

Dar cântarea pe lângă că ne procură momente de liniște sufletească, pelângă că ne comunică sentimente, ea ne mai dă și dorințe și aspirațiuni la o viață ideală, frumoasă și fericită. Prin melodia și armonie sa, ea ne spune, că o asemenea viața e cu putință, că lumea în mersul ei, cu tendințele și relațiunile fenomenelor și ființelor dintr'ânsa este întocmită astfel, încât e posibilă o armonie universală, și în special acea armonie sufletească, care se zice simpatie și din care isvorăsc toate sentimentele morale.

Astfel musica ne înalță la un grad de viață superioară, la o viață ideală, și ne face capabili de cele mai nobile acte de abnegațiuni și sacrificii.

In fine iată ce zice Spencer referitor la influența musicei: „Acest sentiment vag de o fericire necunoscută, pe care musica-l deșteaptă în noi, acest vis confus de viață ideală și nouă, pe care ea ne face s'o întrevedem, toate acestea sunt o profeție de a cărei realisare musica din partea sa ne asigură. Această stranie putere, care este în noi de a fi mișcați prin melodie și armonie, presupune, putem zice, că natura noastră nu e incapabilă de acele bucurii mai perfecte, de cari melodia și armonia ne dau o înlunecoasă presimțire, și că ele vor contribui la realisarea acestui vis“. „Putem adauge deci, că musica trebuie să ia rangul în fruntea artelor frumoase, pentru că ea face mai mult decât toate pentru fericirea omenimei“.

Dacă cele de sus s'au putut zice despre muzică în general, cu atât mai vârtos se pot zice despre cântare, care se naște din împreunarea melodiei cu poezia, căci aici organul de esprimare este glasul omului, iar înțelesul cuvintelor poeziei prin melodie și armonie capătă o resonanță cu mult mai mare și deci esercită asupra noastră cea mai puternică influență.

In urmarea acestei influențe cântarea devine și unul dintre cele mai însemnate mijloace educative, întru cât prin ea se pot desvolta în elevi în modul cel mai sigur și direct sentimente morale și naționale, în a căror desvoltare culminează scopul lucrării, numite educațiune. In privința aceasta întrece chiar și religiunea și morala, — despre ceea ce au fost convinși toți bărbații de școală.

Afară de aceasta, prin cântare se cultivă și se desvoaltă în mod binefăcător plumânile, se nobilitează organele vorbirii, dar mai ales urechea, care ca și vederea este calea prin care omul primește percepțiunile și sensațiunile externe. Prin cântare se desvoaltă în modul cel mai însemnat și memoria tonurilor și cu deosebire gustul estetic. Astfel ea contribuie în modul cel mai însemnat la desvoltarea generală a individului ca și a societății omenești.

IV.

Cântarea însă ca să poată esercia această influență binefăcătoare asupra elevilor, trebuie ca să afle idei aperceptive în sufletul și inima lor. Numai astfel de cântări pot fi simțite și inima lor numai prin astfel de cântări se poate cultiva.

Din această împrejurare s'a și formulat cerința pedagogică, care pretinde, ca cântarea, ce se predă în școală să fie națională. Nu fără motiv, căci cântarea națională s'a desvoltat odată cu poporul, cuprinzând în ea ca într'un deposit durerile, bucuriile și entuziasmul de veacuri. Numai cântarea națională are darul de a putea vorbi la inima elevilor în o limbă, ce o înțeleg. Astfel numai ea le poate comunica durerile și bucuriile trecutului, numai ea poate desvolta și întări în elevi sentimentele cele mai nobile și cele mai alese ale poporului.

La acest loc țin deci de o necesitate a vorbi mai mult despre cântarea noastră românească, arătând cum s'a format ea, cari îi sunt notele caracteristice, și din această comoară națională ce avem să propunem în școală.

In scopul acesta voi împărți musica noastră în 2 părți mari: în musică religioasă, întru cât ea esprimă sentimente religioase, și în musică profană, întru cât ea esprimă alte sentimente.

Musica noastră bisericească nu este de origine română, căci ea s'a format pe baza melodiilor vechi grecești și aparține tuturor popoarelor de religiunea ortodoxă. Această musică însă a primit în decursul timpurilor note dela diferiţi cântăreţi ai neamului nostru, şi aşa a căpătat în multe locuri un timbru românesc, în urmare se poate considera de românească.

Această musică a fost unul dintre factorii cei mai însemnaţi, cari în timpuri de grea cumpănă au contribuit în măsura cea mai mare la conservarea bisericii şi a neamului românesc. Ea a fost înainte vreme un nesecat isvor de emoţiuni, fiori şi imaginaţiuni, dar astăzi în cea mai mare parte nu corespunde scopului. Şi cauza, pentru care astăzi nu corespunde, este, că în musica bisericească nu s'a făcut nici o schimbare şi astfel a rămas tot ceea-ce a fost înainte cu sute de ani. In privinţa aceasta iată ce zice un scriitor:

„Adevărat este, că sunt mai mulţi factori, cari au deşertat biserica de credincioşi; însă una din pricinile de căpetenie este:

Nivelul culturii ridicându se, musica orientală, produsul acelor vremuri, când omenirea dibuia în jurul legii fisice de afinitatea sunetelor musicale, a devenit insuficientă pentru sugerarea sentimentelor religioase". Apoi zice mai departe: „Vagabondejul cacofonic al cântării de strană, acele emisiuni nasale, acele sughiţuri şi strâmbături ale cântăreţului, nu numai că nu sunt în stare a ne înălţa până la sublim, dar din contră, produc o adevărată ilaritate". — Deci o schimbare a acesteia se impune. Această schimbare însă trebuie făcută pe încetul şi având de bază musica asta veche bună-rea, cum e. Ori-ce abatere mai mare dela aceasta va fi desastroasă bisericii. (Va urma).

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

On. membri ai despărţământului V. *Sălişte,* al „Asociaţiunii pentru literatura poporului român", precum şi toţi doritorii de propăşire în cele culturale sunt invitaţi a lua parte la adunarea generală ce se va ţinea în 31 Iulie st. v. 13 August n., 1911 în localul şcoalei din comuna „Armeni", pe lângă următorul:

Program:

1. Cuvânt de deschidere cu subiectul „Urmările beţiei", de preşed. Dr. Nicolae Calefariu.
2. Raportul general al comitetului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea socotelilor.
4. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri noi şi încasarea taxelor.
5. Prelegeri:
   - *a*) Despre „Infiinţarea Asociaţiunii şi însemnătatea ei pentru popor, de protopresbiterul Dr. Ioan Lupaş.
   - *b*) Desprea „Buna înţelegere şi încunjurarea proceselor", de preotul Ioan Popa.
   - *c*) Despre „Economia de câmp şi cruţare", de înv. în pensiune Nicolae Iosif.
6. Alegerea reprezentanţilor pentru adun. gener. a Asociaţiunii în Blaj.
7. Raportul comisiilor.
8. Eventuale propuneri.
9. Inchiderea adunării.

Sălişte, în 14 Iulie st. v. 1911.

Dr. Calefariu
dir. despărţ.

Ioan Popa
secretar substit.

Convocare.

Despărţământul Agnita al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" invită pe toţi binefăcătorii şi sprijinitorii acestei instituţii culturale la adunarea cercuală generală, care se va ţinea în 13 August n. (31 Iulie v.) la orele 3 p. m. în comuna Bârghiş în edificiul şcoalei gr. or. române, cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării.
2. Raportul secretarului despre activitatea despărţământului în anul expirat.
3. Raportul casarului pe anul 1910.
4. Se aleg două comisiuni:
   - *a*) pentru cenzurarea rapoartelor, şi
   - *b*) pentru înscrierea de membri.
5. Prelegeri poporale ce se vor anunţa directorului cu trei zile înainte de adunare.
6. Alegerea a trei membri suplenţi în comitetul despărţământului, şi a doi delegaţi pentru adunarea generală a „Asociaţiunii".
7. Deschiderea expoziţiei de lucruri de mână şi ţesături.
8. Distribuirea premiilor.
9. Eventuale propuneri.
10. Raportul comisiunilor alese sub punct 4.
11. Inchiderea adunării.

De acest cerc se ţin comunele aparţinătoare cercului pretorial Agnita şi Cincul-mare.

Din şedinţa comitetului despărţământului Agnita al „Asociaţiunii", ţinută în 21 Iulie 1911.

Ioachim Muntean
director.

Eugen Muntean
secretar.

NB: Sara se va aranja un concert, după care urmează joc.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători,* „S. Proroc Ilie", *numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri după amiazi la orele obicinuite.*

*

O enciclopedie. Casa Bisericii din România pregăteşte o enciclopedie ilustrată a bisericii ortodoxe a românilor de pretutindeni. Lucrarea va avea forma unui album artistic, şi va cuprinde: O privire generală asupra bisericii noastre din toate ţările; o colecţie de fotografii de-ale bisericilor şi mănăstirilor cu însemnătate arhitectonică sau istorică; fotografiile familiei regale, ale metropoliţilor şi episcopilor în viaţă sau decedaţi, precum şi ale membrilor clerului actual, cari ocupă locuri însemnate în desfăşurarea vieţii bisericeşti. Scopul enciclopediei nu este să facă o operă de ştiinţă, pentru îmbogăţirea bibliotecilor oamenilor savanţi, ci se va mărgini să contribuiască la cultivarea sentimentului religios între credincioşi.

*

Darul Domnitorului. Se scrie din Ischl, că Domnitorul nostru a dăruit săracilor din acest oraş trei mii de coroane. S'au implinit adecă tocmai optzeci de ani, decând suveranul a fost la Ischl pentru întâia oară. Părinţii Maiestăţii Sale, arhiducele Carol Francisc şi soţia sa Sofia, au sosit la Ischl în 25 Iulie 1831 împreună cu fiul lor arhiducele Francisc Iosif, care atunci era de un an. Maiestea Sa a dispus ca din prilejul acestei aniversări să nu se organiseze nici un fel de festivitate; ci numai să se distribue celor săraci darul amintit mai sus de trei mii de coroane.

*

Dar de nuntă. In zilele acestea s'a serbat la Londra căsătoria cunoscutului filo-român *Scotus Viator.* Cu ocazia acesta femeile române din Braşov i-au trimes un dar de nuntă: o colecţie de brodării naţionale foarte frumoase.

*

Congresul internaţional al stenografilor. La Copenhaga se va întruni în 3 August congresul internaţional al stenografilor, cari urmează sistema lui Gabelsberger. Congresul, la care vor participa stenografi din toate ţările, va dura până în 7 August. Guvernul danez, parlamentul şi capitala vor avea reprezentanţi la şedinţele congresului. Se vor face, după terminarea lucrărilor, mai multe excursiuni de plăcere.

*

Invăţători în excursiune. Din Danemarca au plecat 108 învăţători şi învăţătoare, pentru a face o excursiune de studii în ţara noastră. Invăţătorimea a sosit în Casovia, de unde va cutreera munţii Tatra, şi apoi va veni în capitală şi în alte oraşe, pentru a cunoaşte desvoltarea culturală şi comorile naturale din ţinuturile noastre. Cheltuelile de drum ale excursioniştilor le poartă în partea cea mai mare guvernul danez.

*

Ştire ziaristică. Foaia săptămânală „Poporul Român" trece din Budapesta la noua tipografie a partidului naţional, înfiinţată în Arad. In locul numărului poporal al „Românului" va apărea „Poporul Român".

*

Procesul profesorului universitar Dr. D. Chiricescu, apărare rostită înaintea comisiunii de judecată în Iunie 1911, formează titlul duor broşuri tipărite în Bucureşti.

*

Monument lui Hristos. In Veneţia s'a format un comitet din cetăţeni fruntaşi, cu scop de a ridica în portul oraşului un monument, care să înfăţişeze figura Mântuitorului, ca promovator al păcii, al siguranţei şi al liniştei pentru toţi marinarii şi pescarii. Statuia va fi impunătoare de vreo 6 metri, şi va sta pe un loc înălţat în formă de stâncă. Veneţia este cel dintâi port italian, care se împodobeşte cu un astfel de monument.

*

Târg. In Avrig se va ţinea târgul de vite Sâmbătă în 12 August n., iar cel de mărfuri Luni în 14 August n. a. c.

*

Expoziţia de vite, care era să se deschidă la Braşov în toamna acestui an, s'a amânat, din cauză că boala de unghii şi de gură s'a ivit de nou în unele părţi ale ţării. Exposiţia de vite se va ţinea în primăvara anului viitor.

*

Trăznet din senin. Fenomenul acesta nu este o poveste, ci o serioasă realitate. In timpul din urmă s'a repetat în mai multe locuri; astfel în Morrisonville din America fulgerul misterios a zdrobit o casă. Trăznetul s'a întâmplat într'o zi cu soare; a izbit din cerul senin fără tunet şi fără flacără, dar cu o putere atât de grozavă, încât o clădire masivă s'a prăbuşit cu totul. Cauzele acestui fel de trăznet nu sunt cunoscute.

*

Cea mai nouă reuniune în Japonia. Din zi în zi japonezii se fac tot mai moderni. Progresul în cultură nu-i lasă în linişte: imitează tot ce văd şi voesc ca patria lor să aibe de toate. Au introdus armată permanentă, tunuri model Krupp, vase cuirasate, societăţi pe acţii, tot felul de bănci ş. a. In zilele din urmă au înfiinţat în Tokio o reuniune a tinerilor buddhişti. Reuniunea şi-a deschis un templu aranjat cu cea mai strălucită pompă. Inaugurarea acestui templu s'a făcut în mijlocul unor festivităţi, care au durat câteva zile.

*

Ziarele unei principese. Clementine, soţia principelui Victor Napoleon, a cumpărat, cu o parte din moştenirea rămasă după moartea regelui Leopold al Belgiei, două ziare parisiene, şi adecă ziarele La Patrie şi Eclair. Pentru acest din urmă principesa a dat un milion şi jumătate de franci.

*

† Verica Călburean, din Boian a decedat în etate de 17 ani, la 29 Iulie 1911. Va fi înmormântată în cimiterul de lângă biserica gr. or. din Boian, Luni, în 31 Iulie la ora 1 şi jum. după ameazi. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Act de mulţămire. Din partea epitropiei parchiale din Sălişte se exprimă cea mai călduroasă mulţămită dlui *Vasilie de Stroescu,* care a avut bunătatea a dărui pentru repararea bisericii din Gruiu suma de (200) douăsute coroane. Sălişte, în 9 Iulie 1911. *I. Herţa,* epitrop.

*

Holera. Epidemia se răspândeşte în Constantinopol. Cazuri isolate de holeră s'au ivit în părţile de apus ale Prusiei, precum şi în unele porturi din Franţa. Italia în sfârşit îşi împlineşte datoria de a recunoaşte, că pe teritorul său s'au întâmplat cazuri mortale de holeră, şi anume în Sicilia şi în Italia de sud.

*

Companie de biciclişti. Din Viena se anunţă, că ministrul comun de răsboi a instituit la Bruck o nouă companie de biciclişti, aparţinătoare la corpul al doilea (din Viena) de armată. Noua companie a bicicliştilor va rămânea în tabăra dela Bruck până în 5 Septemvrie, după aceea va lua parte la exerciţiile cavaleriei ce se vor ţinea în Galiţia, şi poate va lua parte şi la manevrele mari. Sfârşindu-se manevrele, compania se va disolva; deoarece organizarea permanentă a acestor companii de biciclişti se va face numai după urcarea contingentului de recruţi, conform nouălor proiecte de reforme militare.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii cu prilejul „Concertului" aranjat de corul absolvenţilor cursului III. clerical sibian, în comuna Bucium-Poieni (Munţii apuseni), la apelul dlui Alexandru *Fugătă,* absolvent de teologie, au dăruit: Moise Praţa, George Iuonuţiu şi Ioan Neag proprietari; Nic. adamovici, comerciant, toţi din Bucium-Poeni; Ascaniu Crişan, stud. fil. (Sibiiu), Ioan Ionuţ, înv. (Cârpeniş), câte 1 cor.; Ioan Paul, v.-not., Nic. Adamovici, paroh, Alex. Crâsnic, propr., toţi din B.-Poieni; locot. Popa (Abrud), Ios. Gomboş, paroh (Abrudsat), Nic. Praţa, înv. (Pătrângeni), Dr. Remus Furdui, cand. de adv. şi Dr. Basiliu Ciura, adv. (Abrud), câte 2 cor.; Pompiliu Piso, paroh, (Cârpeniş), 3 cor.; Ioan Ţăndrău; propr. (B.-Poieni), 4 cor.; Simion Oniciu, farmacist (Abrud) 5 cor.; Stefan Paul, notar, şi soţia (B.-Poieni), 10 cor. şi Dr. Candin David, adv. (Abrud), 20 cor. In total cor. 64. Starea fondului cor. 961·53. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu": *Vic. Tordăşianu,* prezident.

Vânzare de sămânţe de sămânat.

In conformitate cu circularul ministerial din 26 Iunie c. Nr. 70·455, din cereale şi alte producte aflătoare în depozitele proprietăţilor statului din *Kisbér, Bábolna, Mezőhegyes, Făgăraş* şi din *Gödöllö,* şi cari sunt potrivite pentru sămănături se pun în vânzare pentru toţi acei proprietari, cari se vor adresa în acest scop la direcţiunea proprietăţilor amintite.

Productele nu se dau decât pe lângă solvirea în bani gata a preţului. Preţul de vânzare, încât pentru Kisbér, Bábolna, Mezöhegyes, şi Gödöllö se stabileşte după preţul notat la bursa din Budapesta, ear cu privire la Făgăraş după preţul din piaţa Făgăraşului, care se computã astfel că din preţul notat la bursa respectivă din preţul de piaţă, ce a fost în ziua premergătoare expediţiei (trimiterii), se detrag sub titlul spese de transport după câte 100 K/gr. şi anume în Kisbér 83 bani în Bábolna 60 bani, în Gödöllö 30 bani Mezöhegyes 100 bani. La preţul astfel stabilit după ce se predă sămânţă bine ciuruită, se mai adaugăm pentru fiecare proprietate câte 2 cor. Unui proprietar i se vinde din unul şi acelaş soiu de sămânţă până la 100 măji metrice, din altoiuri de sămânţe până la 10 mm. Sămânţa cumpărată nu se poate întrebuinţa decât numai pentru sămânat. Drept aceea proprietarul înainte de a se adresa pentru sămânţe este îndatorat a dovedi cu atestatul autentic al primăriei comunale, că de sămânţa procurată are faptica trebuinţă în gospodăria sa. Trimiterea sămânţii până la gara (staţiunea) cea mai apropiată se face de proprietatea vânzătoare în mod gratuit, ear plata transportului pe tren o poartă cumpărătorul.

Pentru sămânţele trebuincioase se pot cere dela direcţiunile proprietăţilor şi prenotări şi anume pentru sămânţe de toamnă până la 1 Octomvrie a. c., ear pentru primăvaratice până la sfârşitul lui Decemvrie n. c., cu acel adaus însă că sămânţele prenotate se predau până la sfârşitul sămânatului de toamnă respective de primăvară din anul viitor. Pentru fiecare soiu de sămânţă prenotată este a se plăti la direcţiunea proprietăţii respective drept anticipaţie sau cauţiune câte 1 cor. de maja metrică, care sumă la transportare se socoteşte la preţul total al sămânţelor.

Recomandăm cu toată căldura economilor noştri a se folosi de favorurile de sus.

Sibiiu, 27 Iulie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu".

Pant. Lucuţa
president.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Poşta redacţiei.

Mai-multora. Lucrările şi corespondenţele primite la redacţie în timpul din urmă se vor publica pe rând, când vom dispune de spaţiu.

Unirea în Blaj. Ştirea Dv. din nrul 64 este neadevărată. Nimeni nu v'a avizat, că darea de seamă *trebuea să o reproduceţi din Telegraful Român,* şi nu din Gazeta Transilvaniei. Este altceva la mijloc: Vi s'a făcut observarea modestă că, poate din greşală, aţi prezentat cetitorilor Dv. o lucrare, care era de fapt a foii *noastre,* drept o lucrare de-a Gazetei Tr. (unde, de alt fel, se indicase izvorul). Atât. — Pentru treaba aceasta n'ar fi fost tocmai nevoie să vă cheltuiţi duhul şi să publicaţi o rectificare falsă.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 30 Aprilie a. c. Nr. 5298 se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericii gr.-or. rom din **Rusciori**, protopopiatul Sibiiului.

Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 August a. c.** în comuna Rusciori la 2 ore p. m. în sala şcoalei gr. or.

Preţul strigării este 5000 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la zidirea bisericii.

Vadiu are a se depune 10% dela preţul strigării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Rusciori.

Rusciori, în 2/15 Iulie 1911.

N. Platoş
par. — preş.

Vasilie Apolzan
epitrop.

Nr. 303/1911 prot.

(269) 1—3

Văzut;

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 8715 Școl. (266) 1—3

Concurs.

Din fondurile arhidiecezane au devenit vacante următoarele stipendii:

1. Din fondul Francisc Iosif un stipendiu de 100 coroane.

2. Din fundațiunea Dr. Absolon Todea un stipendiu de 100 coroane.

3. Din fundațiunea Niculau Vlad un stipendiu de 100 coroane.

Pentru conferirea acestora se publică concurs cu terminul de **7/20 August a. c.**

Cererile de concurs sunt a se trimite la consistoriul archidiecezan cu următoarele documente în original:

a) carte de botez,

b) testimoniu școlar,

c) testimoniu de paupertate,

d) alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiiu, din ședința consistoriului archidiecezan, ca senat școlar ținută la 14 Iulie 1911.

Consistoriul archidiecezan.

Anunț de licitațiune.

In 24 Iulie a. c. st. v. la orele 2 p. m. se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere repararea bisericii gr.-or. din comuna **Lisa.**

Prețul de strigare e 2077.20 cor.

Licitanții vor depune vadiu de 10%.

Preliminariul de spese, precum și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Lisa, în 12 Iulie v. 1911.

Iosif Cațaveiu
paroh gr. or.

(267) 1—3

Nr. 328. (265) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător, dela școalele din comunele mai jos numite se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Ampoița** cu salar: 600 cor. dela biserică, cuartir și relut de grădină, restul prin întregirea dela stat, încă nevotată.

2. **Cetea,** postul I. cu salar: 640 cor. dela biserică și 360 cor. întregirea dela stat votată, — cuartir și relut de grădină.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se cel ales a instrua elevii în cântările bisericești, pentru a cânta cu ei în biserică unde îi va conduce în Dumineci și sărbători, preferiți fiind, în deosebi la postul de sub pct. 2, candidații capabili de a forma cor. Pentru a fi mai bine cunoscuți poporului, li-se recomandă concurenților a se prezenta, — pe lângă restricțiunile reglementare, — în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta.

Alba-Iulia, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba Iulia, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

CONCURS.

Pentru liferarea de:

1. Pâne de grâu curat.
2. Franzele făcute din făină de grâu curat cu lapte.
3. Făină de grâu curat numărul 2 și 3.
4. Carne de vită.
5. Carne de vițel.
6. Carne de porc și
7. Unsoare de porc, toate de prima calitate pentru alimentarea alor 220—250 elevi dela seminarul arhidiecezan teologic-pedagogic gr.-ortodox român din Sibiiu în anul școlar 1911/12.

Doritorii de a reflecta la vreuna din acestea poziții, să-și înainteze ofertele în scris, provăzute cu timbru de 1 cor., și sigilate, până în 29 Iulie (11 August) inclusive la subscrisul unde vor afla mai deaproape și condițiile speciale pentru încheierea contractului, precum și alte informații necesare.

Ofertele întrate după terminul fixat în acest concurs, nu se vor lua în considerare.

Tot în acest termin se pot înainta în scris oferte pentru resturile de mâncare dela mese și dela culină.

Sibiiu, în 10 Iulie n. 1911.

Aurel Popovici
econ. sem.

(229) 3—3

Nr. 260/1911. (188) 3—3

Concurs.

Sistemizându-se în parohia **Vurpăr** cl. I (primă)*) post de capelan cu drept de succesiune, pe lângă parohul Ioan Stanca, prin aceasta se escrie pentru acel post concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Capelanul va beneficia de jumătatea tuturor venitelor parohiei specificate în coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul sus indicat, îndatorându se concurenții a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică, pe lângă restricțiunile reglementare spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 28 Maiu 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu sinodul parohial (§. 6. Reg. pentru parohii).

Ioan Teculescu
protopresbiter.

---

*) In Nrul 69 al „Telegrafului Român" numai din eroare s'a publicat, că parohia Vurpăr e de clasa a II-a.

Nr. 61/1911. (261) 2—3

Anunț de licitațiune.

In 24 Iulie st. v. (6 August st. n.) a. c. la oarele 2 după amiazi se va da pe cale de licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei rom. gr.-or. din **Măgura** (Bran-Törcsvár).

Prețul de strigare 18,104·03 cor.

Vadiu are a se depune 5% din prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei.

Planul, preliminariul de spese și condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Măgura și la oficiul protopesbiteral în Zărnești.

Măgura, în 10 Iulie 1911.

Iosif Runceanu
par., preș. comit. par.

Văzut: **Ioan Hamsea**
protopresbiter.

Concurse.

I.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. ort. din **Baița** (lângă Deva) prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salariu fundamental 1000 cor., și anume:

a) dela biserică	264	cor.,
b) dela comuna politică .	136	„
c) din repartiție	400	„
d) dela Ven. Consistoriu .	200	„
	1000	cor.,
2. dela Bobotează cca . .	30	cor.,
3. dela Inmormântări cca .	20	„
total	1050	cor.

cuartir și grădină în natură.

Dela concurenți pe lângă cualificațiunea legală se mai cere a înființa cor bisericesc cu elevii școlari, și a conduce corul de adulți deja existent.

Concurenții sunt datori a propune economia practică în grădina școlară.

Concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă, înainte de alegere în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare, în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Zarandului în Brad.

Băița, la 1 Iulie st n. 1911.

George Drăgan
par. pres. com. par.

Nicolae Popica
notar al com. par.

Ad Nr. 370/1911. (235) 3—3

Văzut: **Vasilie Damian**
protopresbiter.

II.

Intr'una se publică concurs tot cu termin de 30 zile și pentru postul de învățător din **Blăjeni-Griș-Grosuri** cu salar de 1000 cor. din repartiție, cuartir în natură și grădină.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciu neântrerupt la această școală.

Cel ales va fi îndatorat a provedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele din toate obiectele, între cari se înțelege și religia, eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. Concurenții au să-și înainteze cererile instruite în ordine la subsemnatul.

Brad, la 26 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr-or. al Zarandului în conțelegere cu respectivul organ parohial.

Vasilie Damian
protoprebiter.

Nr. 115/1911. (231) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător-cantor la școala noastră confesională gr.-or. din **Alba-Iulia-Maieri** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 500 cor. dela Venerabilul Consistoriu Arhidiecezan, 200 cor. din repartiție, 400 din cantorat, cuartir în natură 20 cor. relut de grădină.

La cuincuenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de cinci ani la această școală.

Dela concurenți se cere să aibă cunoștințele muzicale pentru a putea conduce și instrua corul deja existent și a conduce copiii la biserică în toate Duminecile și sărbătorile.

Concurenții să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a-și arăta dexteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale, înzestrate cu toate documentele necesare, în terminul deschis la oficiul protopresbiteral.

Informatiuni mai detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Alba-Iulia, în 19 Iunie v. 1911.

Florian Rusan
pres. com. par.

Mihaiu Cionca
notar.

Văzut: **Ioan Teculescu**
protopresbiter.

Nr. 377/protop. 1911. (232) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc vacant dela școala confesională din **Moșna** tractul Mediașului, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental de 1000 cor. și anume: 290 cor. din cassa bisericei; 5 stânjini de lemne de foc computați în 100 cor. un pământ arător I. clasă aproape de comună computat în 108 cor. și 592 cor. dela stat.

b) Cuartir în natură în edificiul școalei și grădină, quiquinalele se vor computa numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruite cu documentele cerute de regul. școlar subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, având a se prezenta în una din Dumineci în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântările bisericești deobligat fiind cel ales a conduce cu elevii școalei, eventual cu tinerimea adultă cântările liturgice în Dumineci și sărbători, a conduce școala de repetiție și a propune economia practică în grădina de pomărit. Cei cu cunoștințe muzicale vor fi preferiți și pentru înființarea unui cor cu tinerimea adultă, va primi remunerație deosebit de salarul învățătoresc.

Mediaș, în 26 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial respectiv.

Romul Mircea
protopresb.

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învățătoresc devenit vacant la școala noastră elementară română greco-orientală din **Boița,** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în ziarul „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post învățătoresc, sunt:

1. Salariu fundamental 1000 coroane, solvibil în rate lunare anticipative din cassa comunei noastre bisericești.

2. Cuartir natural în edificiul școlar.

3. Relut de grădină 20 coroane.

4. Cuincuenaliile legale se vor computa dela ziua întrării în funcțiune în acest post învățătoresc.

Invățătoriul ales și întărit în acest post învățătoresc, pe lângă datorințele sale pe terenul vieții noastre bisericești, culturale și sociale, amăsurat dispozițiunilor noastre legale create între marginile autonomiei noastre bisericești, este obligat a întemeia pentru trebuințele comunei noastre bisericești și un cor bisericesc.

Concurenții la acest post, vor avea să se prezinte înainte de alegere în biserica nostră în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a-și documenta aptitudinea în cântările bisericești.

Cererile de concurs instruite în înțelesul dispozițiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr. or. al tractului Sibiiului.

Boița, din ședința comitetului parohial român gr.-or., ținută la 1 Maiu v. 1911.

Nicolae Ș. Halmagiu
preș. com. par.

Ioan Druhora
presb. rom. gr.-or.

Nr. 252/1911 prot. (222) 3—3

Văzut: **Dr. Ioan Stroia**
protopresbiter.

Nr. 490/1911. (233) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **protopresbiter** al tractului **Reghin,** se publică concurs cu termin de 35 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea împreunată cu acest post este:

1. Venitele din parohia centrală Reghin, după cum sunt cuprinse în coala B pentru întregirea venitelor preoțești dela stat, și cari mai deaproape se pot vedea în cancelaria oficiului protopresbiteral.

2. Dotațiunea protopresbiterală normată prin concluzul sinodului arhidiecezan Nr. 116 din 1900 întregit prin concluzul Nr. 74 din 1907.

Candidații au a-și înainta cererile concursuale instruite conform regulamentului în terminul deschis Ven. Consistoriu arhidiecezan.

Din ședința comitetului protopresbiteral al tractului Reghin, ținută la 23 Iunie 1911.

Grigoriu Nicoară
adm. protop.

Zacharia Lupu
notar.

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala noastră gr.-or. din **Idicel-Sat** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea împreunată cu acest post e 1000 cor. și anume: 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. ajutor dela stat, cuartir, grădină și lemne de foc, toate în natură.

Alesul învățător va avea se conducă copii în Dumineci și sărbători la biserică și se formeze cor, pentru a cânta la sf. liturgie spre care scop se recere să fie versat în cunoștințele muzicale.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigoare sunt a se așterne în terminul deschis subscrisului, în Ibănești (Libánfalva), și petenții vor avea a se prezenta în comună, spre a se face cunoscuți poporului.

Ibănești, la 4 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului în conțelegere cu comitetul parochial.

Grigoriu Nicoară
adm. protopresbiteral.

(251) 2—3

Nr. 397/1911 (259) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela comunele de mai jos din protopresbiteratul Lupșa se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Ocolișul-mic,** salar dela comuna bis. 300 cor., solvibil în rate lunare anticipate, cuartir și grădină în natură. Pentru restul de 700 cor. la salarul fundamental și cvincvenalele legate s'a cerut la timp ajutul de stat. La caz, că alesul învățător n'ar putea obținea ajutul de stat, comuna nu i-se deobligă la nici un fel de dezdaunare de salar.

2. **Sălciua-de-sus.** Salar dela cassa școlară 1000 cor., solvibil în rate lunare, cuartir și grădină în natură. Cvincvenalele legate se computa numai după serviciul neîntrerupt dela această școală. Invățătorul e dator a instrua elevii de toate zilele și repetiție și în grădinărit, cultivând în regulă grădina școlară, a i conduce regulat la biserică și a cânta cu ei în cor răspunsurile liturgice. In caz de lipsă conduce și strana.

Rugările de concurs se înzestrează cu documentele cerute de regulamentele în vigoare și se așterne în terminul deschis oficiului protopresbiteral subscris.

Concurenții înainte de alegere se vor prezenta în comună pentru care au concurat, spre a și arăta desteritățile în cântările și tipicul bis. și a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, 8 Iulie 1911.

Oficiul protopresbit. gr.-or. al Lupșei în conțelegere cu comitetele concernente:

Vasilie Gan
protopresb.

O casă

foarte rentabilă potrivită pentru argăsitor, măsar, văpsitor e de vânzare. Pentru informațiuni mai deaproape la

(248) 5—6 **Rudolf Mühlsteffen,**
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 29.

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 24—40

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 23 Iulie (5 August) 1911. Nr. 77.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 5369 Şcol.

Notificare oficială.

In conformitate cu concluzul sinodal Nr. 64 pct. 5 din 21 Aprile a. c. Consistorul arhidiecezan, deoparte pentru a îndemna pe tinerii nostri la îmbrăţişarea carierei învăţătoreşti, iar de altă parte pentru a înlesni părinţilor susţinerea elevilor în seminar, pe lângă stipendiile existente, a mai creat 20 stipendii de câte 150 cor. pe seama elevilor din secţiunea pedagogică a seminariului „Andreian“. Stipendiile se vor distribui prin Consistor, la propunerea conferenţei profesorale, după încheierea semestrului prim al fiecărui an şcolar.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat şcolar, ţinută la 14 Iulie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Obstrucţia continuă.

Sibiiu, 4 August n.

Sunt trei săptămâni împlinite de când se face de nou obstrucţie în dieta ţării noastre. Timpul, cu adevărat scump, — pentrucă o şedinţă a dietei costă cam la zece mii de coroane, — se pierde cu lucruri de nimica, cu votări nominale, cu interpelări fără rost, şi cu discuţii deschise pe teme mărunte. La obiect, în chestia reformelor militare, aflătoare la ordinea zilei, puţini au putut vorbi până acuma, vre-o 7—8, pentrucă nu permit domnii obstrucţionişti, cari cu planul lor de acţiune pot să împedece discuţia asupra reformelor militare ani dearândul.

Să pun adecă trei ori patru dintre ei şi cer concediu, pe vreme mai lungă ori mai scurtă, iar douăzeci, tot dintre ei, cer numai decât votare nominală asupra acestor cereri. Şi se fac trei-patru votări nominale, să mai face apoi câte o interpelare, ori se cere şedinţă secretă, sau se deschide discuţie asupra regulamentului de casă, şi şedinţa e încheiată.

Aşa s'a făcut eri, aşa se face astăzi, şi aşa se va face şi mâne. Şi ceice fac aşa, să laudă, că fac în interesul şi spre binele poporaţiunei ţării aceeace fac!

Poporaţiunea ţării începe însă a se mişca şi a spune rupt ales, că ea nu cere din această binefacere. E sătulă de obstrucţie! Un comitat, al *Tolnei*, şi un oraş, *Vârşeţul*, s'a pronunţat deja până acuma în modul cel mai categoric în contra obstrucţiei, condamnându-o cu asprime. Şi probabil că în acest înţeles se vor pronunţa şi celelalte comitate, cu celelalte oraşe, prin representanţele lor legale.

Se va dovedi deci de adevărat aceeace spuneam noi din capul locului, anume: că ţara nu e de astădată cu opoziţia obstrucţionistă, şi din lipsa de razim, obstrucţia se va termina cu o capitulare ruşinoasă, mai curând ori mai tâtziu.

Cumcă ţara, poporaţiunea, nu e pe partea obstrucţioniştilor, s'a putut constata şi Duminecă, când Justhiştii şi socialdemocraţii din capitală au ţinut în Budapesta o mare întrunire, în favorul votului universal, la care a fost invitată şi provincia, dar din provincie foarte puţini au participat la adunare.

Atât în adunarea aceasta de Duminecă, prin rostul dlui Justh, cât şi în dietă, prin rostul contelui Battyányi, obstrucţioniştii au accentuat de nou, că îşi ţin de datorinţă să împedece votarea reformelor militare, pentru a asigura prin aceasta reforma electorală, întroducerea votului universal la alegeri. Cer deci lege electorală întâi, apoi alegeri noi, ca parlamentul să fie un adevărat parlament al poporului, şi numai după aceea să urmeze punerea la ordinea zilei a reformelor militare, pentruca dieta eşită din alegerile făcute pe temeiul votului universal să se pronunţe asupra lor.

Cer adecă domnii independişti aceea ce datori erau ei să facă, atunci când se aflau la putere, dar din păcate nu au făcut, ci au tot încurcat lucrurile, amânând crearea legii electorale de pe o zi pe alta, până au căzut dela putere, lăsând în grija altora să mături pe urma lor! Guvernul actual are doară în programul său de muncă votul universal, reforma electorală, şi în şedinţa de Luni a dietei domnul ministruprezident Khuen-Héderváry a şi declarat de nou, că e *„tot atât de mare aderent al votului universal, ca domnul Justh!“* Prin urmare putem să ne aşteptăm, că va şi face legea despre votul universal, atunci când îi va veni rândul, poate chiar imediat cum e terminată discuţia asupra reformelor militare. Vorba e însă acum, că pentru ţară, pentru poporaţiune, ce e mai bine: votarea reformeler militare, o necesitate de care nu putem scăpa, pentrucă dacă nu se votează acum, vor fi votate peste 3, 5, ori 10 ani, şi crearea unei legi noi şi bune electorale, ori apoi împedecarea votării reformelor militare, luptă în contra lor până în pânzele albe, şi prin aceasta impedecarea creării nouei legi electorale? Pentrucă cu cât ţine mai mult discuţia asupra reformelor militare, cu cât e mai lungă obstrucţia în dietă, cu atât mai mult ne depărtăm de reforma electorală!

Credem, că răspunsul şi-l va da fiecare cetăţean cu judecată sănătoasă în felul cum ni'l dăm noi, anume: că mai bine e să trecem în curând peste reformele militare, pentruca să ajungem mai iute la reforma electorală. Şi tocmai de aceea, ţara începe a lua poziţie în contra obstrucţiei, care repetăm de nou, poate să dăinuiască încă multe săptămâni, ori luni, dar succes nu va avea de astădată, ci se va termina cu fiasco, pentrucă ţara nu o află de motivată. Ţara ştie, că opoziţia poate eventual să răstoarne prin obstrucţie guvernul; poate se răstoare chiar mai multe guverne, dar nu poate să răstoarne reformele militare, cari *vor trebui* să fie votate. Ştie, că le-ar vota chiar şi opoziţia, dacă ar fi se ajungă de nou la putere; dar reforma electorală probabil că iar nu ar căuta să o facă, cum nu a făcut-o nici atunci, când putea şi avea datorinţa să o facă. Concluzia e deci, că reforma electorală mai curând şi mai sigur o vom primi dela guvern şi majoritatea sa, decât dela opoziţia obstrucţionistă.

Dela congresul rasselor. Părintele *Dr. Vasile Lucaciu*, care a participat la congresul internaţional al rasselor, ce se ţine în Londra, ca representant al comitetului executiv al partidului naţional român dela noi, a rostit discursul anunţat în numărul penultim al ziarului nostru despre *„misuinea rassei române in Orientul Europei“*, Vineri, în 28 Iulie n. Părintele *Lucaciu* a vorbit franţuzeşte şi a fost ascultat cu mare atenţiune. La fine i s'au făcut ovaţiuni, iar sara i s'a dat un banchet. Interesantul discurs e publicat in întregime în numărul de Marţi al *„Românului“* dela Arad.

Din Austria. Numai câteva şedinţe a ţinut senatul imperial din Viena, deschis în 17 Iulie n., în cari a votat guvernului legea despre banca comună austro ungară, iar Sâmbătă, în 29 Iulie n. a fost prorogat până la toamnă. Probabil că până atunci domnul *Gautsch* va ajunge la înţelegere cu conducătorii partidelor singuratice, pentru a-şi forma majoritatea necesară parlamentară. In şedinţele ţinute deputaţii români din Bucovina au desvoltat o activitate vrednică de a fi înregistrată. Deputatul socialist *Grigorovici* a interpelat în chestia confiscării, la gara din Budapesta, a unor ziare româneşti din Bucureşti, trimise unui domn din Viena, şi ministrul de resort a promis, că va căuta să afle cum s'a putut întâmpla lucrul acesta. Deputatul *Isopescu-Grecul* a presentat apoi senatului un memorand în chestia administrării fondului religionar din Bucovina, iar deputatul socialist *Grigorovici* a mai adresat guvernului alte două interpelări, bine motivate, şi anume: în chestia abusurilor săvârşite la ultimele alegeri şi în chestia măsurilor luate din

FOIŞOARĂ.

Maurice Maeterlinck.

Tăcerea

de *Vasile Stoica.*

(Urmare).

Cea mai mare parte dintre noi nu pricepe şi nu admite tăcerea, decât de două sau de trei ori în viaţă. Nu îndrăznim să primim acest musafir impenetrabil decât în împrejurări sărbătoreşti, dar atunci aproape toţi îl primim cu vrednicie; căci chiar şi cei mai ticăloşi au în viaţa lor momente, când se ştiu purta, ca şi când ar şti ceea ce ştiu zeii. Adu-ţi aminte de ziua când ai întimpinat fără teamă tăcerea ta dintâie. Ceasul înfiorător sunase şi ea-ţi răsăria înaintea sufletului. Ai văzut-o ridicându-se din noianurile vieţii, despre cari nu se mai grăieşte, şi din adâncurile mării lăuntrice de frumseţe sau de groază, şi n'ai fugit de ea... Era la vre-o revedere, în pragul vre-unei despărţiri, în ceslea vre-unei bucurii fără margini, alături de vre-o moarte, sau pe ţărmul vre-unei nenorociri. Adu-ţi aminte de acele minute, când toate comorile tainice se desvălesc şi toate adevărurile adormite se trezesc într'o clipă, şi spune-mi, nu-i bună şi necesară tăcerea atunci, nu-s săruturi divine săruturile acestui vrăşmaş prigonit fără astâmpăr? Săruturile tăcerii nenorocite — căci mai ales în clipe de nenorocire ne cuprinde tăcerea — nu pot fi uitate nici odată, şi de aceea sunt mai mult vrednici decât ceilalţi cei cari le-au cunoscut mai des decât ceilalţi. Poate numai ei singuri ştiu, pe ce ape tăcute şi adânci se odihneşte scoarţa subţirică a vieţii zilnice, ei s'au apropiat mai mult de Dumnezeu, şi paşii cari i-au făcut ei spre lumină sunt paşi, cari nu se mai perd nici odată, căci sufletul e ceva ce se poate opri în suişul său, dar de coborât niciodată nu poate...

„Tăcere, marea împărăţie a tăcerii“, esclamă iară Carlyle — care a cunoscut aşa de bine această împărăţie a vieţii, ce ne poartă — „mai înaltă decât stelele, mai adâncă decât stăpânirea morţii!.... Tăcerea şi vreduicii oameni tăcuţi!... Ei sunt împrăştiaţi pe ici, pe colo, fiecare în ţinutul său, cugetând în tăcere, muncind în tăcere, iar ziarele de dimineaţa nu spun despre ei nimica... Ei sunt însaşi sarea pământului, şi ţara care n'are oameni de acestia, sau care are prea puţini, nu merge pe drumul cel bun.... E o pădure care n'are rădăcini, care întreagă e tocluită numai din frunze şi crengi, şi care în curând va trebui să se uşte şi să nu mai fie pădure“...

Dar adevărata tăcere, care-i şi mai mare şi şi mai grea de apropiat decât tăcerea materială, despre care ne vorbeşte Carlyle, nu-i dintre zeiţele acelea, cari pot părăsi omenirea. Ne încunjură de pretutindeni, e fondul vieţii noastre subînţelese, şi de câteori bate căreva dintre noi la una dintre porţile abisului, totdeauna aceeaşi tăcere atentă-i deschide.

Aici încă, în faţa acestui „ce“ fără măsură suntem cu toţii egali; şi tăcerea regelui sau a sclavului în faţa morţii, durerii sau iubirii, are aceeaşi înfăţişare şi ascunde sub mantaua sa impenetrabilă acelaş fel de comori. Taina acestei tăceri, care e tăcerea esenţială şi refugiul inviolabil al sufletelor noastre, nu se va perde niciodată, iar dacă întâiul născut dintre oameni ar întâlni pe cel din urmă locuitor al pământului, într'acelaş fel ar tăcea în mijlocul sărutărilor, spaimelor, sau lacrimilor, într'acelaş fel ar tăcea în mijlocul a tot ce trebue înţeles fără minciuni şi în ciuda veacurilor, în aceeaş vreme ar înţelege, ca şi când ar fi durmit în acelaş leagăn, ceea ce n'o să înveţe buzele să rostească până-i lumea...

Indată ce adorm buzele, se deşteaptă şi se pun pe lucru sufletele, căci tăcerea-i elementul plin de surprinderi, de primejdii şi de fericire, în care sufletele sunt stăpâne pe sine în toată libertatea. Dacă vrei într'adevăr să te dai cu totul cuiva, atunci a taci, iar dacă ţi-e teamă de tăcere când eşti cu el — afară numai dacă această teamă nu-i teama sau avariţia augustă a iubirii, care totdeauna aşteaptă minuni, — fugi de el, căci sufletul tău ştie deja de ce să se ţie. Sunt fiinţe în apropierea cărora nu cutează a tăcea nici cel mai mare erou, suflete, cari n'au nimic de ascuns, totuşi tremură, că anumite suflete le descoper. Sunt alţii, cari n'au clipe de tăcere, şi ucid tăcerea din jurul lor, acestia-s singurele fiinţe, cari trec neobservate. Nici odată n'ajung acestia să treacă prin zona revelatoare, prin marea zonă a luminii hotărâte şi fidele. Nu ne putem face idee exactă despre acela, care nici odată n'a tăcut. Ai putea zice, că sufletul lui n'are nici un fel de faţă. „Noi nu ne cunoaştem încă — îmi scria cineva pe care-l iubiam foarte mult — n'am avut încă îndrăzneala de a tăcea, când eram împreună“. Şi avea dreptate; deja aşa de mult ne iubiam, încât ne temeam de încercarea asta supraomenească. Şi de câteori tăcerea, acest înger al supremelor adevăruri şi vestitor al necunoscutului special ce zace în fiecare iubire, se cobora între noi, sufletele noastre în genunchi păreau că cer îndurare şi imploră încă vre-o câteva ciasuri de minciuni nevinovate, câteva ciasuri de ignoranţă, sau câteva ciasuri de copilărie... (Va urma).

partea direcţiei căilor ferate din Bucovina, de a nu mai fi respectate sărbătorile româneşti, ci funcţionarii şi lucrătorii români sunt constrânşi să ţină sărbătorile catolice.

Conferenţele învăţătoreşti.

Cântarea şi însemnătatea ei educativă

de *Iuliu Crişan*, înv. în Sălişte.

(Urmare.)

O îmbunătăţire s'a început a se face în privinţa cântării bisericeşti prin introducerea cântării corale. Dar ce este curios, această musică corală nu numai că nu contribuie la formarea sentimentului religios, dar nu poate substitui pe deplin nici musica veche.

Şi acest fapt nu poate fi lipsit de cauză.

Cauza acestuia după părerea mea, nu zace în aceea, că doar cântarea corală n'ar fi potrivită cultului nostru, ci în împrejurarea, că aproape toate melodiile liturgice ce le avem sunt fabricaţiuni ale compositorilor, cari au imitat în privinţa aceasta musica altor popoare mai culte şi astfel aceste melodii fiind străine nu găsesc nimic în sufletul şi inima noastră.

In scopul dovedirii acesteia, Vă rog să ne gândim la copilărie, la acel timp de fericire, când în spre seara Paştilor, mamele ne gătau hainele şi la aşezeau la îndemână, pentru ca des de dimineaţă sculându-ne, să ne putem duce la biserică.

Şi des de dimineaţă ne sculam, cu ochii plini de somn, şi îmbrăcaţi de mamele noastre, de pe a căror feţe străluceau sentimentele serbătoreşti, ne duceam la biserică, unde la lumina, ce se respândia în întunerecul nopţii din sutele de luminări, la mirosul de tămâie, inimile ne erau cuprinse de un ce neînţeles, care la auzul unor cântări, pe cari le cânta bătrânul cântăreţ, se potenţa, iar mai la urmă te cuprindea un fel de tihnă, un fel de stare sufletească binefăcătoare.

Aceste cântări, ca cuvinte şi ca melodie, încetul cu încetul se întipăresc în mintea şi inimile noastre, şi în urmă atât ne cuprind, încât fără acele melodii, fără acele cântări, nu putem să simţim farmecul sărbătorii. Dedaţi să auzim un fel de cântare, bună-rea, care însă întâi ni-a pus inima la încercare, dedaţi să stăm proptiţi de o anumită strană, să vedem înaintea noastră un anumit feşnic, o anumită cruce, nu ne simţim bine, dacă ne ducem în altă biserică, nu ne simţim bine, dacă auzim cântându-se texte cunoscute pe alte melodii, şi nu ne simţim bine, dacă în aceiaş biserică auzim cântări cu totul străine.

Deci nu e mirare, dacă auzim espresiuni, ca: în biserica aceasta nu-mi place se mă duc, şi decând cu corul ăsta, nu mai am hasnă de nici o sărbătoare.

In aceasta zace cauza fenomenului amintit.

După aceste mi se va zice: bine, dar acelaş lucru se poate întâmpla şi în cazul, când copilul ar auzi cântări corale? Da, este adevărat în ce priveşte pe copil. Şi dacă toţi credincioşii ar fi copii, atunci am putea întroduce în biserică musica celui mai cult popor.

Dar în biserica noastră sunt credincioşi de diferite vârste, cari nu sunt accesibili a primi ori-ce inovaţiune. Şi în urmare, ori-ce îmbunătăţire trebuie făcută pe încetul, pe nesimţite, dacă voim să nu procurăm pentru majoritatea credincioşilor neplăcere, desgust chiar faţă de biserica atât de plăcută lor. Trebuie să facem o desvoltare înceată a musicei bisericeşti corale, încunjurând un stadiu de transiţie brusc, care ar avea urmări rele pentru biserică. Această cultivare aşa se va putea face, dacă melodiile liturgiei vor fi la început tot cele vechi cu mici acompaniente, mai târziu apoi să se scrie liturgii cu motive din aceste melodii şi numai mai târziu să se introducă liturgii ca cele de astăzi.

Cunosc multe liturgii, eu însumi am istruat cu elevii şcoalei din Sălişte liturgiile de Mugur, Stefănescu, Porumbescu, Popoviciu, dar toate sufer din cauza amintită mai sus.

O singură liturgie merită din punctul de vedere al musicei bisericeşti toată atenţiunea, şi aceea e liturgia de Popescu-Pasere, edată de cassa şcoalelor, care cuprinde melodiile vechi bisericeşti precum şi unele compuse din motive luate din musica bisericească. Această liturgie v'o recomand cu toată căldura, dacă e vorba ca cine va să înveţe cu copiii sei liturgia în cor. Esemplarul ce-l am eu e pentru trei voci: 2 de femei şi una de bărbaţi. Fiind-că aceasta mai greu se va putea înstrua în satele noastre, voi afla în timpul cel mai scurt, nu cumva o are şi numai pentru două voci.

Tot la musica religioasă aparţin şi cântările semi-religioase, cum sunt: verşul Floriilor, Verşul din Sâmbăta mare, Aghios-aghios etc. precum şi colindele. Aceste încă cuprind în ele o parte a sentimentelor religioase ale poporului nostru, în urmare şi acestora trebuie să li se deie toată atenţiunea, cu atât mai vârtos, că şi prin ele se contribuie în mare măsură la desvoltarea şi întărirea acelui sentiment.

Fiind aceasta musica religioasă a poporului nostru, numai prin ea se pot desvolta sentimentele religioase în elevii români. Ori ce musică, care nu ar aparţinea acesteia, cât de bine sunătoare se fie trebuie delăturată din şcoală. In urmare trebuie delăturate toate acele rugăciuni, cu care de obiceiu se încep colecţiunile de cântări, ce le avem. De ce am cânta „ţi aducem Dne sfinte“ şi nu „Pre Tine te lăudăm“, la sfârşitul lecţiunii, sau „Impărate ceresc“ la începutul prelegerii.?!

In ce priveşte muzica profană aceasta se poate împărţi în următoarele grupe: 1 Doine, 2 Cântece, 3 Cântece răsboinice 4 Cântece de joc, cari iar să subîmpart în hore, ardelene, învârtite etc.

Dintre aceste cea mai însemnată este doina, care este cântec de jale şi se deosebeşte de cântece prin aceea, că în ea anumite tonuri se pot lungi sau scurta fără ca melodia se sufere ceva; în urmare n'au o măsură regulată.

In ce priveşte originea doinei aceasta nu avem să o căutăm la Romani, căci după cum afirmă toţi câţi au studiat trecutul, Romanii nu aveau muzica lor proprie, ci muzica lor era împrumutată dela Greci şi un caracter deosebit n'a avut nici odată nici nu s'a desvoltat în o măsură deosebit de mare fiind lăsată mai mult pe seama sclaviior; chiar şi cântăreţii, cari cântau la mesele domnilor, erau Greci.

Mulţi însă, fiind-că în melodie se exprimă durere, au dedus numele ei dela doles, dolere, durere, ceia-ce s'a dovedit că nu stă.

Alţii i-au dedus originea dela daira dania, cu care se încep unele cântări, un fel de introducere. Eu încă cunosc din părţile noastre un cântec care se cântă la cununii, şi care sună astfel: Dania, daina, şi dania.

> Aşa-i rândul fetelor,
> Ca şi rândul merelor.
> Până-s mici şi tinerele
> Stau în creangă frumuşele,
> Iar după ce'nbătrânesc,
> De creangă se deslipesc.

Invăţatul nostru Haşdeu, fiind convins, că are de a afla originea unui cuvânt de însemnătate în limba noastră a stabilit în mod ştienţific originea lui.

El caută originea doinei în Dacia şi ajunge la rezultatul, că dania derivă din daena, dîna, ce însemnează lege, din cuvântul armenian deu, ce însemnează religie. Şi tot el ne spune, că la popoarele vechi, precum şi la agatârşi cari locuiau în Dacia, legile civile şi religioase se scriau în versuri. In urmare cuvântul acesta ne-a rămas sub toate împrejurările dela Daci şi cu el s'au numit în general versurile, poesiile, ceeace se poate vedea tot din cuvintele acestui învăţat, căci el zice: „Doina nu este, propriu zis, jalnica elegie, ci expresiunea sentimentului sub toate formele: tristeţă, bucurie, iubire sau ură, entusiasm şi disperare, pace şi războiu, dar tot deauna având în ea o notă de dor, de dorinţă şi de aşteptare“. In urmare cuvântul doină este egal cu poezie. Iar Delavrancea în un studiu*) al său ne spune, că doina este expresiunea energiei poporului nostru, iar nu a plângerii.

Se naşte însă întrebarea, că melodiile aceste triste tot dela Daci ne-au rămas?

La această întrebare e foarte greu a da un răspuns hotărât, căci nicăiri nu avem scris despre feliul lor de cântare.

Dar dacă vom socoti că Dacii au fost un popor independent, bine situat, putem susţinea, că ei n'au simţit lipsa de a se jeli, fiindcă n'au avut motive.

In urmare mai iute putem înclina spre conclusiunea, că aceste melodii s'au format din durerile ce le-a suferit poporul nostru în decursul veacurilor pe aceşte plaiuri, şi în urmare originea doinei ca melodie aparţine poporului român, acest popor fără noroc.

Şi dacă vom arunca privirea în trecut vom afla, că acest popor abia născut din „doi bărbaţi cu braţe tari şi cu voinţe oţelite“, a fost inundat de atâţi, cari lăcomiau la pământul şi la avutul lui. Şi el, stăpânul pe aceste plaiuri, a trebuit să se retragă în munţi şi să-şi blasteme viaţa de chin şi de robie, a trebuit să blasteme pe cutropitorii săi şi a trebuit să-şi plângă durerea frunzelor şi codrului şi să suspine după o viaţă mai bună, mai liniştită, mai senină.

Din timpurile aceste l-a apucat dragostea de codru şi de frunza verde, ca de nişte prieteni, cărora şi-a spus şi-şi spune şi astăzi cu toată încrederea tainele sufletului său. De aci înfrăţirea Românului cu codrul verde. (Va urma).

---

*) Vezi Albina.

Condiţiuni de primire

în şcoala civilă de fete a Asociaţiunii şi în internatul aceleia.

In clasa I a şcoalei civile de fete se primesc eleve:

a) care arată prin extras din matricula botezaţilor ori dela forul civil că au împlinit cel puţin vârsta de 9 ani şi

b) dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes IV clase elementare (poporale sau primare), ori apoi dovedesc pe baza unui examen de primire, că sunt bine orientate în materialul de învăţământ prescris pentru clasa a IV-a elementară.

In celelalte clase ale şcoalei civile de fete se primesc eleve care dovedesc prin atestat şcolar, că au absolvat cu succes vre-o clasă premergătoare la şcoale de categoria şcoalei civile.

Fără asemenea atestat, sau pe lângă atestat de pe clase V şi VI dela şcoala elementară poporală, se pot primi eleve în oricare clasă a şcoalei civile, ce corăspunde vârstei elevei, numai pe baza unui examen de primire, depus cu succes înaintea corpului profesoral al şcoalei, în sensul ordinaţiunii ministerului regesc-ungar de culte şi instrucţie publică, dto 11 August 1887, Nr. 29,000. Examenul de primire este scutit de taxă.

Elevele, care se inmatriculează întâiadată la şcoala noastră, au să producă atestat şcolar, extras din matricula botezaţilor, ori dela forul civil, şi certificat de revaccinare.

In cursul complementar (supletor), împreunat cu şcoala civilă de fete a Asociaţiunii, în sensul §-lui 6 din statutul de organizare al şcoalei, se primesc eleve care au absolvat patru clase civile (secundare). Se pot primi şi eleve care au absolvat cu note bune numai două clase civile, dacă au trecut de 15 ani şi sunt împiedecate a absolva cele patru clase civile.

Inscrierile pentru anul şcolar 1911/1912 se pot face din 1—6 Septemvrie 1911 stil nou.

Examenele de corigenţă se ţin în 2 Septemvrie 1911 s. n. la 8 ore a. m. cu elevele care s'au anunţat la direcţiune.

In 4 Septemvrie 1911 st. n. la 9 ore a. m. se ţin examenele de primire, iar în 5 Septemvrie se vor începe prelegerile regulate.

Didactrul e 5 cor. pe lună, iar pentru elevele, care se înscriu întâiadată la această şcoală se plăteşte încă, odată pentru totdeauna, o taxă de inmatriculare de 4 coroane. Acelaş didactru e şi pentru elevele din cursul complementar.

Elevele care voiesc să fie primite în internat, fie eleve ale şcoalei civile sau ale şcoalei elementare din loc, au să fie anunţate de timpuriu la direcţiunea şcoalei, înainte de începerea anului şcolar, pentru ca să se poată face dispoziţiunile necesare.

Taxa internatului e 550 coroane pe an, în care se cuprinde şi didactrul şi se plăteşte înainte, în patru sau în două rate. Spesele pentru cărţile de învăţământ, pentru materialul de scris, desemn şi lucru de mână, le poartă părinţii deosebit, precum şi cheltuelile pentru îmbrăcăminte şi încălţăminţe, pentru instrucţiune în forte-piano şi în limba franceză.

Taxele pentru instrucţiune în forte-piano sunt: pentru o elevă (singură), 2 ore pe săptămână, 12 cor.*) pe lună; pentru două eleve (împreună), două ore pe săptămână, 6 cor. pe lună de elevă.

Instrucţiunea din limba franceză: 3 cor. pe lună de elevă.

Toate taxele se plătesc direcţiunii şcolare.

Edificiul internatului este situat în mijlocul unei grădini frumoase, lângă parcul oraşului, şi e provăzut cu apaduct, baie proprie şi lumină electrică, încât oferă cele mai bune condiţii igienice.

Elevele din internat, afară de lecţii, au în fiecare zi anumite ore de conversaţie în limba franceză, maghiară şi germană, după trebuinţă. Pe lângă aceea ele se prepară şi învaţă lecţiile sub conducerea directoarei, a profesoarelor şi a guvernantelor.

Elevele, care voiesc să fie primite în internat au să aducă cu sine: o saltea, un covorel la pat, 2 perini, 4 feţe de perini, o plapomă sau ţol de coperit, 4 ciarşafuri (linţolii, lepedeie), 6 ştergare, 6 serviete, apoi perie de dinţi, săpun şi 2 piepteni, care rămân proprietatea elevei. Afară de acestea rufele sau albiturile câte ½ duzină din fiecare, o haină de vară şi una de iarnă, două fuste de lustre (jupon) şi două de flanel, ciorapi, batiste (mărămi) câte 1 duzină, 1 umbrelă (cort) şi încălţămintea trebuincioasă. In cursul anului vor primi în internat o haină uniformă. Strâns de uniformă se ţine: o haină, 2 şurţe în forma unei haine, pălărie de vară şi una de iarnă, care au să se facă aici şi care vor costa peste tot 40—60 cor.

Dela direcţiunea şcoalei se pot primi prin postă: „Statutul de organizare“ şi „Regulamentul intern“ al şcoalei, „Regulamentul pentru cursul complementar“, „Planul de învăţământ“ şi „Regulamentul ministerial pentru examenele publice, private, supletorii şi de emendare“, á 20 bani exemplarul.

Nagyszeben (Sibiiu), în Iunie 1911.

Direcţiunea şcoalei.

---

*) Din care sumă 2 cor. pe lună se contează institutului, pentru susţinerea forte-pianelor în stare bună.

Convocare.

Filiala Reghinului a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român“ îşi va ţinea

adunarea ordinară

în comuna Jabeniţa la 13 August s. c. n. în şcoala confesională gr.-or. la orele 4 p. m.

La aceasta adunare sunt invitaţi membrii societăţii precum şi toţi spriginitorii culturei române.

Program:

1. Deschiderea adunărei prin preşedintele filialei.
2. Raportul comitetului şi a cassariului.
3. Alegerea unei comisiuni pentru inscrierea membrilor noi şi incassarea taxelor.
4. Eventuale propuneri făcute conform statutelor.
5. Seara la 8 ore reprezentaţie teatrală în pavilonul de vară al băilor din loc.

Cu aceasta ocasiune să vor preda:

a) „Ruga dela Chiseteu“, comedie poporală într'un act, cu cântece şi joc, de Iosif Vulcan.

b) „Ţiganul cătană“ comedie poporală într'un act, de E. Suciu.

c) Să vor cânta deosbite cântece poporale de dnii Traian Veţan, Dumitru Cofar şi Vasile Marele.

Preţul de intrare: Locul de şăzut 2 cor. de stat 1 cor. de persoană.

Reghin la 27 Iulie 1911. n.

Sabin Popescu secretar. *Iosif Popescu* preşedinte.

Cursul de stupărit din Târgul-Murăşului.

Corespondenţă particulară a „Tel. Român“.

In Târgul Murăşului s'a ţinut din 5—22 Iulie n. cursul de stupărit pentru preoţii din părţile ardelene. La acest curs au participat 14 preoţi şi 4 învăţători, primiţi ulterior în lipsă de preoţi concurenţi. Participanţii au primit câte 3 cor. diurne şi spesele de drum cl. II. Trei călugări rom. cat. din Târgul-Murăşului, din causă că nu li s'au votat diurne, nu au luat parte. Intre preoţi au fost şi trei români şi anume: Alexandru Vlad, preot gr. orient. în Meg (tract. Sălişte), Aurel Muntean, preot gr. or. în Sebeşul-mare (tract. Cluj) şi Iuliu Boşoiu, vicerectorul dela seminarul teologic din Blaj.

Cursul a fost condus de veteranul profesor Ludovic Forgách din Arad, care în decurs de 40 ani s'a ocupat cu stupăritul, dispunând astfel de o praxă bună şi îndelungată.

Prelegerile s'au ţinut în stupăria situată în partea sud-ostică a oraşului, pe moşia preotului reformat din loc, moşie arândată de stat pe 15 ani. Această stupărie e la depărtare de circa 20 minute de oraş, pe un loc mai ridicat, pe care trebuia să-l suim zilnic odată, dimineaţa, căci până seara nu mai veniam acasă în oraş.

Ordinea de studiu şi de lucru a fost următoarea:

Zilnic în fiecare dimineaţă dela 8 ore până la 10 profesorul ne esplică. Ne-a vorbit despre istoricul, felurile, viaţa şi activitatea albinelor, despre folosul ce ni-l aduc, despre morburile şi vindecarea lor, despre plantele bune pentru albinărit, despre îngrijirea stupilor, despre coşniţele simple şi raţionale, despre instrumentele de stupărit, despre albinăritul raţional şi avantagiile lui, despre îngrijirea şi păstrarea mierei, etc. Aceste prelegeri au fost împărţite într'o parte teoretică şi una practică, şi predate în mod sistematic aşa, încât cine a voit să înveţe a putut învăţa foarte mult.

Dela 10 ore până la 12, făceam zilnic deprinderi în ale stupăritului, în mod practic şi intuitiv, ca astfel teoria să nu rămână literă moartă.

Dela 12 ore până la 2 era prânzul şi pausă, iar dela 2 ore până la 6 ore seara lucram la coşniţe raţionale. Iţi era mai mare dragul să vezi pe fiecare la masa sa cu ghilăul sau firezul în mână cum lucră după indigitările primite dela profesor, care în continuu era în mijlocul nostru. Fiecare cât poate lucra e al său şi şi-l poate duce acasă. In anul acesta am lucrat coşniţe cu 4 rânduri pentru 40 rame, aşa după cum a hotărât congresul de albinărit, ţinut în timpul din urmă la Gödöllő.

In ziua penultimă ni s'a ţinut de un alt profesor o prelegere despre iepuri de casă, dându-se fiecăruia la dorinţă o păreche de prăsilă în mod gratuit.

In ziua ultimă terminându-se instrucţia şi lucrul, a primit fiecare instrumente de stupărit în cinste, plata şi un atestat de frecuentarea cursului.

Ar fi de dorit, ca preoţimea noastră în viitor să arete un interes mai mare faţă de astfel de cursuri şi să ia parte în număr mai considerabil, cunoscută fiind rentabilitatea albinăritului raţional peste tot...

Stupi buni cu preţul moderat de 10 cor. se pot procura dela dnul Alexandru Vlad, preot român în Mag p. u. Sălişte.

Tilmon.

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

Conform cercularilului Preaveneratului Consistor arh. Nr. 1846 şcol. de dtto 2 Iunie 1911 v. să convoacă prin aceasta conferenţa învăţătorească din tractul Ilia pe zilele de 12 şi 13 Octomvrie a. c. v. în şcoala rom. gr. or. din Ilia cu următoriul

Program:

1. Miercuri în 12 Oct. la 8 ore serviciu divin cu invocarea Duhului sft.

2. Deschiderea conferenţei la $9^1/_2$ oare a. m.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.

4 Presentarea rapoartelor despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător şi alegerea unei comisiuni pentru censurarea acelor rapoarte.

5. Alegerea unei comisiuni privitoare la statorirea temelor pentru conferenţa anului viitor.

6. Comunicarea resoluţiei P. V. Consistor Nr. 12623/Bis. 910 privitoare la conferenţa din anul trecut.

7. Studiul religiunei în şcoalele noastre poporale:

a) Drăgan Mariş înv. clasa I. şi o prelegere practică. Recens. Nic. Chirciu par.

b) Petru Jojan înv. clasa II. Recens. Miron Oprean par.

c) Nica Savu înv. clasa III şi o prelegere practică. Recens. Traian Motora par.

d) Iosif Andrica înv. clasa IV. Recens. Aurel Crişan par.

e) Cornel Mircea clasa V. Recens. Ioan Dan par.

f) George Furdui înv. clasa VI şi o prelegere practică. Recens. Victor Iacob înv.

8. Disertaţia: Manualele de religie, cele mai bune cărţi de metodica învăţământului religios, necesitatea „Bibliei" etc... de Solomon Giurcoane paroh. Recens. Nic. Chirciu par.

9. Desertaţia: Educaţia religioasă în biserică şi şcoală cu ajutorul cântărilor etc. de Const. Popovici par. Recens. George Ţepos par.

10. Darea de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul 1910/911, de Toma Bălan înv.

11. Raportul comisiunei permanente despre starea învăţământului din tract în anul 1910/911 şcol. Recens. Traian Motora par.

12. Raportul comisiunei de sub pct. 4.

13. Raportul comisiunei de sub pct. 5.

14 Diverse.

Toate temele au să fie prezentate în scris oficiului protopresbiteral până în 20 Sept. v. 1911 spre a fi împărţite recenzenţilor.

La această conferenţă au a participa toţi învăţătorii şi catiheţii din tract, precum şi toată preoţimea, ca directori şcolari.

Ilia-Murăşană, la 19 Iulie 1911 v.

Z. Murăşan
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Profesori noi. La seminarul „Andreian" din Sibiiu au fost numiţi profesori suplinitori următorii domni: Dr. *Onisifor Ghibu*, Dr. *Pavel Roşca*, Dr. *Silviu Dragomir* şi Dr. *Ioan Felea*, tot puteri tinere şi bune, dornice de muncă, dela a căror activitate suntem în drept a aştepta mult bine pentru seminarul nostru.

*

Sfinţire de biserică. Biserica nouă din comuna Crihalma, tractul Cohalmului, va fi sfinţită Dumineca, în 24 Iulie v. (6 August nou) prin domnul asesor consistorial *Lazar Triteanu*, ca mandatar al Escelenţiei Sale, Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu*.

*

Hymen. Domnul Dr. *Ioan Borcia*, profesor la şcoala civilă de fete a „Asociaţiunei" şi a serbat Dumineca cununia, în catedrala din Sibiiu, cu domnişoara *Elena Şiandru*, profesoară la aceeaşi şcoală.

*

***Atragem atenţiunea** acelora pe cari îi priveşte asupra notificării oficiale din fruntea numărului de astăzi al ziarului nostru şi dorim, ca părinţii cu copii buni şi cu atragere spre cariera învăţătorească să înţeleagă frumosul gest al consistoriului arhidiecezan, grăbinduse a-i da mână de ajutor, ca se creeze pe seama arhidiecezei un corp învăţătoresc harnic şi constiu de misiunea grea, dar frumoasă, pe care o are.*

*

Pentru cei arşi. Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Franciso Iosif I, a trimis pe seama celor ce au rămas pe strade în urma groaznicului incendiu din Constantinopol suma de 20·000 coroane, iar oraşul Viena a trimis tot spre scopul acela 6000 coroane.

*

Colectă. Domnul *Dr. Ioan Şiandru*, medic secundar la clinica din Graz, a colectat, cu ocasiunea cununiei surorei sale, a doamnei *Elena Borcia*, suma de 72 coroane, pe care a oferit'o arhidiecezei gr. ort. române din Sibiu, cu scopul de a servi ca temeiu pentru un fond, din care să se ridice cu timpul un spital.

*

† Samuil Dörr. A decedat la 1 August n. în Nocrich, unde-şi avea domicilul, în frumoasa etate de 87 de ani, un fruntaş al Saşilor, *Samuil Dörr*, a cărui moarte, în urma legăturilor pe cari le avea defunctul cu familii româneşti, şi mai ales în urma simpatiilor pe cari le avea faţă de poporul nostru, a lăsat regrete adânci şi în cercurile sociale române. Adormitul în domnul a fost multă vreme deputat dietal, iar mai nainte prim-pretor în Nocrich, în care calitate a sa a fost totdeauna un bun povăţuitor şi sfătuitor al poporului nostru. Inmormântarea i s'a făcut Joi, în Nocrich. Odihnească în pace.

*

Director de bancă, la *„Haţegana"* din Haţeg a fost ales, dintre opt concurenţi, dl *Ioan Budiu*, şefcontabilul *„Luminei"* din Sibiiu.

*

Numire. Domnul Dr. *Constantin Sulică*, ajutor de bibliotecar la muzeul naţional unguresc din Budapesta, a fost numit din partea ministrului de culte şi instrucţiune publică *custode* la acelaşi muzeu.

*

Instalare. Instalarea dlui protopresbiter al tractului Bocşa, dieceza Caransebeşului, *Mihail Gaşpar*, va avea loc Dumineca în 24 Iulie (6 August st. n.) 1911, în Bocşa-montană. Comisar consistoriat va fi dl *Andreiu Ghidiu*, protopresb. în Caransebeş.

*

Un cor de militari la castelul Peleş. Scriu ziarele din Bucureşti, că Sâmbătă a dat un concert, la castelul Peleş din Sinaia, corul batalionului 8 de vânători din armata română, compus din 80 de soldaţi, şi condus de dl locotenent D. *Constantinescu.* A participat la concert: Regele Carol, Regina Elisabeta, întreaga familie princiară, aghiotanţii regali, damele de onoare şi mai mulţi invitaţi, luaţi mai ales dintre cei cunoscători de artă muzicală, între cari şi măestrul *Dinicu.* Corul a esecutat zece bucăţi din cele mai alese şi mai grele, şi toate au produs o impresie adâncă asupra ascultătorilor. Regele a fost încântat de frumoasele prestaţiuni ale corului şi a felicitat cu multă căldură, atât pe dl colonel *Petala*, comandantul batalionului 8 de vânători, cât şi pe dl locotenent *Constantinescu*, conducătorul corului, căruia i-a adus elogii şi măestrul *Dinicu.* Iată o frumoasă şi nobilisatoare ocupaţiune pentru soldaţii de rând!

*

S'a găsit Luni dimineaţa, în piaţa mare a Sibiiului, un portmoneu cu o sumă mai însemnată de bani. Să poate lua în primire din partea proprietarului la dl Rubinştein.

*

Americani în Budapesta. O sută şi patru de Americani, representanţi ai comerciului şi ai industriei mari, au sosit Luni în Budapesta, venind dela Viena, pentru a visita capitala ţării noastre. Au fost primiţi în mod oficios şi foarte afabil la gara din Budapesta, şi au fost conduşi pretutindenea unde este ceva mai însemnat şi vrednic de văzut în Budapesta. N'au lipsit nici obicinuitele banchete, cu şi mai obicinuitele toaste şi cu lăutari. Americanii au rămas încântaţi de primirea ce li s'a făcut, — scriu ziarele maghiare. Natural, căci în chestii de acestia ai noştri sunt mai americani decât Americanii!

*

Şarlatani. Dintr'o corespondenţă mai lungă, primită dela un amic al foaiei noastre, aflător acum în America, extragem faptul, destul de dureros şi condamnabil, că oameni lipsiţi de orice simţ de omenie, îşi bat joc pe acolo de cele sfinte, şi se dau de preoţi ai bisericei noastre, fără a avea nici o pregătire şi fără a fi împărtăşiţi de darul preoţiei. Sunt foarte număroşi ceice spun, că sunt călugări dela mănăstirile de pe muntele sfânt, oameni, cari adună parale pentru biserici, pe cari nu le zidesc, şi fac afaceri colosale cu miruri, oleiuri, iconiţe, cruciuliţe şi mătănii, ba şi cu buruieni de leac, cari sunt aduse, după spusele lor, deadreptul de pe muntele sfânt. Lumea crede şi plăteşte, iar călugării dispar, cu desagii plini de bani. Mai sunt apoi oameni, cari îmbracă haine preoţeşti, îşi lasă barbă şi se dau de preoţi, pentru a înşela lumea, cu toate că mai că nu ştiu nici să scrie nici să cetească. Aşa a făcut un fost servitor al Arhimandritului Ungurian din Canada şi un amic al seu. Mai sunt apoi şi de aceia, cari cerşesc sub enumite pretexte dela toată lumea. Au colecte în buzunar în toate limbele, şi dacă întâlnesc în calea lor un Român, îi cer ajutor pentru o biserică ori şcoală românească, cu colectă românească, iar dacă e Ungur, îi presentă colecta ungurească pentru o şcoală ori biserică ungurească. Şi ne întreabă corespondentul, ce e de făcut, pentru a se apăra cei din America în contra astorfel de şarlatani? Arătare la autorităţile publice de acolo, — răspundem noi — cari sigur vor pune pe cei păcătoşi la locul lor!

Viaţă socială.

Petrecere în Răşinari. Tinerii studenţi răşinăreni dau o petrecere de vară Dumineca, în 6 August st. n. 1911 în pavilonul Dlui Niculae Vidrighin. Inceputul la 6 ore seara.

*

Teatru în Viştea de jos. „Reuniunea pentru biblioteca poporala" din Viştea de jos dă o producţiune teatrală în favorul „zidirei unui local de teatru" Dumineca, în 6 August n. 1911, în localurile „Ospătăriei Şandru". Inceputul la $7^1/_2$ oare seara.

*

Avis. Tinerimea studioasă din Sălişte îşi va ţinea obicinuita petrecere de vară în ziua de 24/VII st. v. la „Rondó". La cas de timp nefavorabil petrecerea se va ţinea sara în sala festivă a şcoalei. Invitări speciale nu se fac.

*

Concert în Mihalţ. Comitetul parohial gr.-ort. din Mihalţ invită la concertul împreunat cu dans, ce se va aranja Dumineca în 13 August st. n. 1911 cu ocazia sfinţirii şcolii, cu concursul binevoitor al corului absolvenţilor de teologie din Sibiiu, în edificiul şcolii gr. ort. Inceputul la 8 ore seara.

*

Petrecere în Mercurea. Tinerimea română secăşană dă o petrecere de vară, („Sărbătoarea portului românesc") Dumineca în 6 August n. a. c. în pavilonul localităţilor scăldzilor dela Mercurea. Inceputul la 7 ore seara. Oaspeţii fără osebire de sex sunt rugaţi cu toată insistenţa să se prezinte în costume naţionale româneşti.

*

Petrecere în Uioara. Tinerimea română din Murăş Uioara şi jur dă o petrecere de vară Dumineca în 13 August st. n. 1911 în salele „Hotelului erarial" din Murăş-Uioara. In aceiaş zi la ceasurile 10 înainte de prânz e adunarea despărţământului IV. Murăş-Uioara, al „Asociaţiunii" în Căptălanul-de-Murăş, iar la orele 5 după prânz, adunarea filialei fondului de teatru în Murăş-Uioara, în sala cea mare a „Hotelului erarial".

Serviciu de informaţie pentru ţărani.

Primim spre publicare următoriul comunicat:

„Adunarea generală jubilară a „Economului", afară de seria de instituţii culturale, ce susţine, şi pe lângă acţunea filantropică constituită în ambulenţa „Ioan Petran" a încredinţat direcţiunea să organizeze un serviciu de informaţii de drept pentru ţăranii lipsiţi şi în primul rând pentru clienţii institutului.

In acest scop s'a constituit, cu ajutorul mai multor domni, cari şi-au oferit gratuit intervenţie, serviciul de informaţii pentru ţărani, care va funcţiona în fiecare *Joi*, în biroul „Economului" din Cluj d. a. dela orele 3—4.

In schimb pentru sprijinul acordat, *membrii ajutători* ai „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român" locuitori în judeţele unde „Economul" are centrala ori filiale, au singuri prorogativa de a cere şi primi *şi în scris* informaţii. Cererile de acest fel sunt a se adresa la secretarul serviciului.

Şeful serviciul este: d-l *Dr. Amos Frâncu*, advocat.

Secretarul: d-l *Dr. Valentin Poruţiu*, advocat, cari dau informaţii în toate afacerile de drept obicinuite la advocaţi şi pentru raporturile cu tovărăşiile. *Membrii serviciului:* In chestiuni de drept bisericesc şi şcolar: d-l protopop *Dr. Elie Dăianu.* Pentru afacerile orfanilor şi administrative: d-l *Ladislau Papp*, asesor orf. p. Pentru afaceri administr. săteşti şi dări directe: d-l *George Farago*, notar în p. Pentru afaceri de drept sanitare şi medicale: d-l *Dr. Basil Basiota*, medic. Pentru afaceri de socoteli: d-l *Iosif Orga*, secretar de bancă şi d-l *Sabin Nemeş*, funcţ. de bancă. Pentru asigurări de tot feliul: d-l *Valentin Drăganu*, cassier de bancă. Pentru afaceri militare: d-l *Traian Roman*, cancelist.

Apelăm la toţi bărbaţii noştri de încredere, să binevoiască a da cea mai largă publicitate acestui aviz şi să lămurească ţărănimea, că serviciul oferit este absolut gratuit

Direcţiunea
institutului de credit şi economii
„Economul" — Cluj.

Cărţi şi reviste.

„Pentru Domnul V. Goldiş", răspuns şi reflexiuni, de *Dr. Nicolae Ionescu*, Caransebeş 1911. Tipografia diecezană. O broşură de 17 pagini, cuprinzând date şi informaţiuni, cari vor putea fi utilisate cu succes din partea celui ce va scrie cândva istoria zilelor noastre. Să poate cere dela autor, în Caransebeş.

*

Grâul Românesc, răspuns dlui prof. Dr. Th. Kosutány, urmat de o anexă, cuprinzând studiul recoltelor din anii 1900-1908, de *Dr. Al. Zaharia*, profesor de chimie agricolă la facultatea de ştiinţe din Bucureşti. Un volum de 161 pp. Preţul?

*

România Agricolă, studiu economic, de *Dr. G. Maior*, profesor de agricultură la şcoala superioară dela Herăstrău şi la seminarul Nifon Metropolitul. Ediţia a doua completată. Bucureşti, 1911. Un vol. de 285 pp. Pretul: 3.50 lei.

*

Anuarul XXXV al gimnaziului român greco-oriental din Brad şi al şcolii primare anexate acestuia, pe al 42-lea an şcolar 1910/11, publicat de *Stefan Albu*, director provizor. — Cuprinde: Ce este şcoala? cuvânt rostit cu ocaziunea deschiderii anului şcolar, de Ioan Kéri. — Personalul didactic se compune din 8 profesori. Biblioteca centrală are peste 4000 volume, cu un spor anual de 233 vol. Bibliotecile celor 4 clase gimnaziale conţin 543 volume. Elevi examinaţi la finea anului: 112 în gimnaziu şi 156 în şcoala primară.

*

Şezătoarea Săteanului. Nr. 4—6 din 1911 are următorul sumar: Cum s'ar putea înfiinţa bănci populare în Macedonia. „Traian şi Decebal", poem istoric de Victor Eftimiu. Din viaţa intelectuală a Turcilor, de N. Baţaria. Cauzele cari au paralizat mersul lucrului manual în şcoala primară, de I. Popescu. Rugăciune, poezie de Gh. Udrişte. Naţionalismul, de Const. Noe. Edison, de I. C. C. Fără suflet, de Victor Eftimiu. Dela fraţii Macedo Români, de Farşerotul. Dela crâng, poezie de Const. V. Niculescu. Impresii din escursiunea din România. Salcia lui Badea, de P. Mănărcescu. Bustul lui Barbu Constantinescu în Bucureşti. † C. Alimăneşteanu. Dare de seamă, de G. Costescu-Rin. Bibliografii.

Nr. 8780 Bis. (272) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent, nou sistemizat, în conformitate cu dispozițiile §-lui 6 din regulamentul pentru parohii, pe lângă oficiul de paroh şi protopresbiter în **Turda**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental 2000 cor.

b) Jumătate ($^1/_2$) din venitele stolare după funcțiunile preoțeşti pe cari le va îndeplini dânsul.

Indatoririle capelanului ales vor fi:

a) Să provadă catechizația elevilor noştri dela toate institutele de învățământ din Turda, precum şi catechizarea elevilor meseriaşi.

b) Să deie mână de ajutor parohului-protopresbiter din Turda la îndeplinirea funcțiunilor preoțeşti de câte-ori va cere trebuința, sau dacă acela va fi împiedecat, să îndeplinească însuşi acele funcțiuni.

Dela concurenți se cere cualificația pentru parohii de clasa primă (I).

Cererile de concurs sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul fixat.

Sibiiu, din şedința Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 19 Iulie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 593/1910. (270) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan în parohia de clasa I. **Bulzeştii-de-sus**, conform ordinului consistorial dto 10 August 1910 Nr. 9299 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din toate venitele constatate şi cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preoțesc dela stat.

Petițiile de concurs instruate în sensul normelor în vigoare au a se înainta la subscrisul oficiu în terminul deschis.

Brad, la 9 Iulie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian
protopresb.

Nr. 2947/1911 pret. (271) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** în comuna **Ludoşul-mare** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanții la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6 art I. din 1883, respective §. 3. art XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu protopr. până în **26 August 1911**.

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 30 Iulie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner m. p.

Nr. 517/1911. (274) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Dânc** protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este de 1000 coroane şi anume: 170 coroane prin repartiție dela popor, 160 coroane din venitele cantorale, 200 coroane din ajutoriul votat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan, 170 coroane din întregire dela stat ce se sperează a se primi şi cuartir liber în edificiul şcoalei, precum şi grădina prescrisă de lege sau în locul ei prețul aceleia după împrejurările locale.

Alesul învățător este obligat a funga şi ca cantor la toate funcțiunile obvemenale şi cerute de popor, şi a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în toate Duminecile şi sărbătorile, prin urmare şi în feriile de vară.

Alesul învățător va avea dreptul la primul cuincuenal numai după ce a servit la această şcoală 5 ani neîntrerupt.

Reflectanții la acest post învățătoresc vor avea a-şi înainta rugările de concurs instruite conform prescriselor în terminul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, a-şi arăta desteritatea în tipic şi a fi cunoscuți poporului.

Fizeş-Sânpetru, 13/26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Unguraşului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roşca
protopresb.

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 7479 Epitr. a. c. se publică licitațiune minuendă pentru edificarea din nou a bisericei rom. gr. or. din Răstoşnea, protopresbiteratul Reghin.

Licitațiunea se va ținea în 31 Iulie v. (13 August) a. c. în Răstoşnea (Ratosnya) la 5 ore p. m.

Prețul de strigare este de **25 000 coroane**, după care sumă licitanții au a depune 10% ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare. Comitetul îşi rezervă dreptul, de a da în întreprindere zidirea. aceluia dintre minus oferenți în care va avea mai multă incredere.

Licitanții nu vor avea drept a pretinde spese de drum sau diurne.

Planul şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Polăți (Palotailva) unde se pot afla şi alte informațiuni.

Răstoşnea-Polăți, la 21 Iulie 1911.

Petru Cadar
par. preş. com. par.

Vasile Gliga
I epitrop.

Văzut:

Grigoriu Nicoară
adm. ppbteral.

(273) 1—3

Nr. 61/1911. (261) 3—3

Anunț de licitațiune.

In 24 Iulie st. v. (6 August st. n.) a. c. la oarele 2 după amiazi se va da pe cale de licitațiune minuendă în întreprindere edificarea bisericei rom. gr.-or. din **Măgura** (Bran-Törcsvár).

Prețul de strigare 18,104·03 cor.

Vadiu are a se depune 5% din prețul de strigare în bani gata sau în hârtii de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul şcoalei.

Planul, preliminariul de spese şi condițiunile se pot vedea la oficiul parohial din Măgura şi la oficiul protopesbiteral în Zărneşti.

Măgura, în 10 Iulie 1911.

Iosif Runceanu
par., preş. comit. par.

Văzut:

Ioan Hamsea
protopresbiter.

Făina lactată
NESTLÉ
Este dovedită dupa o lungă experiență cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. »**Ingrijirea Copiilor**« se poate avea gratuit de la
NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 30— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Pentru
Dame
indispensabil!
Cel mai bun mijloc de înfrumsețare
Crema-MARGIT a lui Földes
Neîntrecută şi cu efect miraculos
Feriți-vă de imitațiuni!
delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe față sgrăbunțele şi alte necurățenii de piele. Netezeşte încrețiturile feței, fața o înălbeşte, împrospetează şi întinereşte.
Prețul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinți Margit 1 coroană. Apă pentru față Margit 1 coroană.
Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:
CLEMENS v. FOLDES farmacist în ARAD.
Depozit central în Sibiiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfomeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Pissel & Schmidt, Ervin Rummler; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighişoara: A. W. Lingner; în Mediaş: Iosif Obert.

„ALBINA“, institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Incheierea semestrală cu 30 Iunie 1911.

CONTUL BILANȚULUI

ACTIVE.

		K f
Cassa în numărar		119,632·53
Monete		9,233·26
Cambii de bancă		14.054,625·79
Credite cambiale cu acoperire hipot.		5.425,201.86
Impr. hip. în scrisuri fonc.	11.064,596·51	
„ „ în numărar	403,193·43	11.467,789·94
Credit de cont-curent		6.048,635·90
Credite personale		1.929,116·60
Avansuri pe efecte publice		52,683·24
Casa institutului, real. dela gara Braşov şi diverse realități de vânzare		611,467·70
Efecte publice		3.455,251·41
Acții dela diverse bănci		168,250·—
Efectele fondului de garanție al scrisurilor fonciare		515,233·21
Efectele fondului de pensiune al funcționarilor institutului		310,185·90
Interese după efecte		31,996·98
Diverse conturi debitoare		35,578·74
		44.234,883·06

PASIVA.

		K f
Capital social: 150,000 acțiuni à K 200		3.000,000·—
Fondul de rezervă al acționarilor		740,000·—
Fondul de garanție al scrisurilor fonciare		500,000·—
Fondul special de rezervă		107,195·51
Fondul de pensiune al funcționarilor		746,914·90
Fondul Partenie Cosma		40,214·—
Depuneri spre fructificare		21.677,625·31
Scrisuri fonciare cu 5% în florini în circulațiune	612,000·—	
Scrisuri fonciare cu 5% în coroane în circulațiune	6.312,000·—	
Scrisuri fonciare cu $4^1/_2$%	2.416,000·—	9.340,000·—
Scrisuri fonciare eşite la sorți în circulațiune		226,500·—
Reescont		5.331,232·14
Diverse conturi creditoare		1.912,076·58
Dividende neridicate		8,196·—
Interese anticipate		219,174·80
Interese transitoare de scrisuri fonciare		128,117·50
Profit net		257,636·32
		44.324,883·06

CONTUL PROFIT ŞI PERDERE.

DEBIT.

		K f
Interese:		
pentru dep. spre fructificare	476,112·22	
pentru scrisuri fonciare	189,917·86	
pentru împrumuturi luate pe efecte	13,520·47	679,550·55
Spese:		
Salare	102,264·65	
Bani de cvartir	20,590·—	
Imprim., registre, porto, diverse	20,372·73	
Marce de prezență	5,472·—	148,699·38
Contribuțiune:		
directă	24,740·50	
10% dare la int. dela dep.	47.599·09	72,339·59
Profit net		257,636·32
		1.158,225·84

CREDIT.

		K f
Interese:		
dela cambii de bancă	367,494·08	
„ credite camb. cu acop. hipotecară	166,410·72	
„ împrumuturi hipotecare	346,853·89	
„ credite de cont-curent	109,463·82	
„ efecte publice	73,491·66	
„ credite personale	75 623·68	
„ avansuri pe efecte	1,777·28	1·141,115·13
Chirie		5,004·73
Proviziuni		12.105·98
		1.158,225·84

Sibiiu, 30 Iunie 1911.

A. Lebu m. p., prezident.
Cosma m. p., dir. executiv.
Iosif Lissai m. p., contabil-şef.
A. Bârsean m. p., membru al direcțiunii
Dr. Beu m. p., membru al direcțiunii.
Dr. Roşca m. p., membru al direcțiunii.
St. Stroia m. p., membru al direcțiunii.
Dr. L Lemény m. p., membru al direcțiunii.

Subsemnatul comitet am examinat conturile prezente şi le-am aflat în deplină regulă şi în consonanță cu registrele institutului.

Sibiiu, 29 Iulie 1911. (276) 1—1

COMITETUL DE SUPRAVEGHERE:

M. Voileanu m. p.
Emil Verzar m. p.
Ioan Henteş m. p.
Victor Fincu m. p.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 26 Iulie (8 August) 1911. Nr. 78.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Credinţa şi ştiinţa

de Dr. I. Broşu.

I.

In articolele anterioare ne-am ocupat şi ne-am pregătit pentru scrutarea diferitelor chestiuni religioase. Ne-am clarificat asupra dispoziţiei cugetării şi voinţii, pentru întimpinarea credinţii: adecă am admis o cugetare plină de umilinţă în chestiuni religioase şi iubire faţă de adevăr şi faţă de binele moral în viaţă. Aceasta e toată pregătirea necesară pentru de a putea urca muntele foarte înalt al credinţii.

Acum ni se iveşte însă o nouă întrebare de resolvat: oare ne putem noi în general urca pe acele înălţimi? Poate spiritul scrutător omenesc să pătrundă în secretele credinţii? Nu-l va opri pe acel ce vrea să ştie şi să înţeleagă adevărurile eterne, cu sabia de foc în mână, un înger, chiar la intrare? Esistă în general loc pentru credinţă în imperiul ştiinţii? Are raţiunea dreptari de cetăţean în oraşul credinţii şi în cetatea religiunii? Aceasta mai e singura întrebare antemergătoare, pe care vom cerca s'o răspundem, înainte de ce vom întra în adevăratul material. In ce relaţii se află credinţa cu ştiinţa? Esistă anume o ştiinţă, în chestiuni de credinţă, sau putem ajunge cel puţin la o oare-care siguranţă evidentă? Au valoare normele cugetării şi legile raţiunii şi la întrebări de credinţă? Ce posiţie ia ştiinţa faţă de credinţă, şi din această posiţie nu se nasc oare cele mai puternice conflicte, sau cel puţin nu se pot foarte uşor naşte? Noi trebue să ne clarificăm înainte de toate cu două lucruri, cu două estreme, adecă: atât cu *raţionalismul*, cât şi cu *fideismul*, lăpădând şi raţionalismul, ce identifică credinţa cu ştiinţa, voind adecă să aplice în întrebări religioase numai cercetarea empirică şi conclusia logică ce pretinde pentru resolvarea lor o siguranţă matematică, cât şi fideismul, care consideră credinţa şi ştiinţa ca pe două lucruri cu totul diferite şi independente unele de altele, două provincii deosebite ale activităţii spirituale, în cari legile cugetării n'au nici o valoare pentru domeniile credinţii religioase.

Credinţa şi ştiinţa, e adevărat, că nu sunt identice. In lucrurile credinţii nu se poate pretinde o ştiinţă absolută, iar misterul sfintei eucharistii, fie o minte cât de ageră, tot nu se poate argumenta, ca spre pildă de $2\times2=4$. Când e vorba despre întrebările credinţii, n'avem voe a pretinde aceeaşi siguranţă matematică deplină, ca şi la ştiinţele naturale, de oarece în cazul acesta credinţa ar înceta cu totul de a mai fi credinţă. Când istoricul stabileşte, că Caesar a fost ucis la anul 44, pe baza isvoarelor de cari dispune, sau când medicul şi fisiologul arată schimbările de funcţionare a organismului, causate în urma influinţii alcoholului, sau când filologul a aflat înrudirea etimologică a grecescului *Zeus patir* cu latinul *Iupiter*, cu vechiul *Dyaus-pixar* al Inzilor şi cu germanul *Ziu*, sau când matematicul demonstrează, că într'un triunghiu drept unghiular $a^2=b^2+c^2$: în toate casurile acestea s'a ajuns la o siguranţă aşa numită matematică, împotriva căreia nu se mai poate ridica nici o îndoială.

O astfel de siguranţă, fireşte, că nu posedem în chestiile credinţii. Cine o pretinde şi aici, uită, că în casul de faţă avem de lucru cu alte obiecte de ştiinţă, cătră cari nu ne putem apropia prin măsurare şi numărări, prin critica textului şi conjecturi, prin telescoape şi razele lui Röntgen. Ne aflăm pe un teren de chestiuni, faţă de cari — dupăcum am arătat în articolii trecuţi — pe lângă cugetarea raţiunii e dătătoare de ton şi voinţa inimii. Dar cu toate acestea, esistă şi în credinţă o siguranţă. Nefiind suficiente singure numai operaţiile cugetării pentru de a ajunge la siguranţă, pot, pe lângă ele, şi o esperienţă internă şi o autoritate să pună temelie unei siguranţe a convingerii. Mai întâi vine esperienţa internă, adecă glasul inimii: *le coeur a des raisons que la raison ne connaît*, zice Pascal, iar Vanvenargues: *il ya des vérités qu'on ne connaît que par le coeur.* Dacă privim la miile de credincioşi adevăraţi, cari după cum susţine o espresie modernă „vieţuesc intern" credinţa lor în Dumnezeu: câţi dintre ei pot argumenta şi rectifica ştienţificeşte credinţa lor? Să credem poate, că ei sunt mai puţin convinşi de esistenţa lui Dumnezeu, ca spre pildă noi de faptul istoric, că la Pharsalus Caesar a biruit pe Pompeius? De unde, ne vom întreba, vine siguranţa aceasta neclintită a acelor persoane? Este glasul inimii, care vorbeşte uneori mai puternic decât glasul raţiunii; prin experimentele vieţii zilnice, cu toate temerile şi speranţele cari le însoţesc, au câştigat ei o astfel de siguranţă asupra adevărului credinţii în Dumnezeu, cum, ca să mă folosesc de-o asemănare, n'o poate ajunge nici chiar fizicul, cu toate ale sale experimente de laborator.

Greşeşte dela început foarte acela, care ar voi să cerceteze în întrebări de religie, bazat numai pe metodul ştiinţelor naturale, şi ar admite numai aceea de adevărat şi sigur, ce s'a aflat şi dovedit prin ajutorul mijloacelor lor, adecă pe calea inducţiunii şi deducţiunii logice. Un orb, care ar anunţa de pildă o conferinţă despre culori şi lumină, ar trebui de bună seamă să se aştepte la un auditor foarte redus; un om, care este obicinuit numai cu o singură operaţie a cugetării, şi retrăgându-se departe de ori şi care altă metodă şi siguranţă, ar cerca să răspundă astfel la întrebări de natură religioasă, l-am putea foarte uşor asemăna acelui orb, adecă: el vorbeşte despre lucruri, pentru cari n'are ochi, pe cari nu le crede. Din cauza aceasta — mai jos voi vorbi mai pe larg — se întâmplă, că oameni, cari de altfel se bucură de un nume strălucit pe terenul ştiinţelor lumene, când discută chestii religioase fac greşeli foarte mari; aici nu mai sunt pe câmpul lor, pentrucă în religie nu are valoare singură raţiunea ce socoteşte şi numără, şi cugetarea speculativă numai; aici avem de-a face cu adevăruri, cari vreau să apuce cu totul alte cărări neobicinuite, şi nu pot să între în inimă prin porţile friguroase ale raţiunii: sunt adevărurile credinţii. Ştiinţa singură nu poate produce credinţa, iar credinţa nu se poate identifica de loc cu ştiinţa.

Intre credinţă şi ştiinţă nu există însă o deosebire aşa de mare, încât ca între amândouă să afle loc un conflict etern. Diferite direcţiuni din teologia protestantă şi filosofia religionară deosebesc absolut terenul credinţii de cel al ştiinţii, declarându-le de două lucruri incompatibile, cari nu se pot uni niciodată. In întrebările ştiinţii, zic ei, decid legile cugetării şi ale raţiunii, iar în întrebările credinţii sentimentul, dispoziţiile şi voinţa, iar acestea nu sunt legate strâns de nici o lege a cugetării; credinţii poate să-i fie şi să-i rămână un lucru adevărat, cu toate că ştiinţa argumentează imposibilitatea susţinerii lui. Aşa spre pildă credinţa îl poate susţinea pe Isus Cristos de fiul lui Dumnezeu, pe când ştiinţa îl declară simplu numai de un om. Dar o astfel de contrazicere între amândouă şi o duplicitate a adevărului, biserica noastră ortodoxă nu o cunoaşte. Credinţa este şi pentru noi, ce-i drept, un lucru al simţirii şi al voinţii, a vieţuirii interne, ca să mă folosesc de-un modernism, dar tot aşa de mult ea

---

FOIŞOARĂ.

Maurice Maeterlinck.

Tăcerea

de *Vasile Stoica.*

(Fine.)

Şi totuşi soarele ei trebue să vie. Ea este soarele iubirii şi ea coace roadele sufletului, precum celalalt soare roadele pământului. Dar nu fără motiv se tem oamenii de ea; căci nici odată nu se ştie, care va fi calitatea tăcerii, ce se va naşte. Dacă cuvintele se aseamănă toate, tăcerile se deosebesc toate, şi de cele mai multeori atârnă o întreagă menire de calitatea întâiei tăceri între două suflete. Amestecuri au loc, nu se ştie unde, căci reservoriile tăcerii sunt aşezate cu mult deasupra reservoriilor cugetării, şi neprevăzuta beutură devine, sau sinistru de amară, sau adânc de dulce. Două suflete admirabile şi cu puteri egale pot da naştere unei tăceri duşmănoase, şi pot porni în întunerec un răsboiu fără sfârşit, în loc ca sufletul unui ocnaş să tacă dumnezeeşte alături de sufletul unei fecioare.

Nu se ştie nimic înainte, totul se petrece într'un cer, care nu înştiinţează înainte nici odată, şi de aceea amanţii cei mai gingaşi reţin foarte des până în clipele din urmă intrarea sărbătorească a acestei mare desvăluitoare a adâncurilor fiinţii...

Şi ei ştiu, — căci adevărata iubire împinge pe cei mai uşurei în centrul vieţii — şi ei ştiu, că restul era numai joc de copil în jurul îngrăditurii, şi că abia acum cad zidurile şi se deschide esistenţa. Tăcerea lor va valora cât valorează zeii cuprinşi în ei, iar dacă nu se înţeleg în întâia lor tăcere, sufletele lor nu se vor putea iubi, căci tăcerea nu se transformă de loc. Se poate înălţa sau coborâ între două suflete, dar natura ei nu se va schimba nici odată; şi până la moartea lor ea va avea totdeauna ţinuta, forma şi puterea, care a avut-o în clipa, când de întâia dată a întrat în odaie.

Pe măsură cum înaintăm în viaţă, observăm, că totul se întâmplă după nu ştiu ce învoială prealabilă, despre care nu se spune nimic, la care nici nu ne mai gândim chiar, dar despre care ştim cu toate acestea, că esistă undeva, deasupra capetelor noastre. Cel mai fără efect om încă zimbeşte la întâiele întâlniri, de pare că ar fi vechiul ortac al ursitei fraţilor săi. Iar în domeniul unde suntem noi, chiar aceia simt mai bine, că vorbele nu esprimă nici odată relaţiunile reale şi speciale dintre fiinţe, cari ştiu vorbi mai adânc. Dacă vă grăesc în clipa aceasta despre lucrurile cele mai grave, despre iubire, despre moarte, sau despre soarte, eu nu ating moartea, iubirea sau soartea, şi cu toate sforţările mele va rămânea între noi pururi un adevăr, care nu s'a spus, pe care n'avem nici ideea de a-l spune, şi totuşi acest adevăr, care n'a avut glas, va fi trăit singur o clipă între noi, şi noi nu ne vom fi putut cugeta atunci la altceva.

Acest adevăr e adevărul nostru ce priveşte moartea, soartea sau iubirea, şi noi nu l-am putut întrevedea decât în clipe de tăcere. Şi nimic nu va fi avut importanţă, afară de tăcere.

„Surioarelor, zice un copil într'o poveste cu zine, voi aveţi fiecare câte un gând, un gând tainic, şi eu vreau să vi-l cunosc". Noi încă avem câte ceva, ce am voi să cunoaştem, dar acest ceva se ascunde mai sus decât gândul tainic, e tăcerea tainică. Dar întrebările-s fără folos. Agitaţia unui spirit împotriva paznicilor săi devine chiar pedecă în calea vieţii de a doua, care trăeşte în această taină. Ca să şti ceea ce de fapt esistă, trebue să cultivi tăcerea cu tine însuţi, căci numai într'ânsa se deschid o clipă florile acelea vecinice şi neaşteptate, cari îşi schimbă forma şi coloarea după sufletul alăturea de care stau. Sufletele se cufundă în tăcere, precum aurul şi argintul se cufundă în apă curată şi vorbele pe cari le rostim noi n'au înţeles decât graţie tăcerii în care se scaldă. Dacă-i spun cuiva că-l iubesc, nu va înţelege, ceea ce am spus eu poate la mii de alţii, dar tăcerea care va urma, dacă-l iubesc într'adevăr, va arăta până unde au străbătut astăzi rădăcinile acestui cuvânt, şi va face să se nască o siguranţă plină de tăcere la rândul său, iar tăcerea asta n'o să fie de douăori în viaţă aceeaşi...

Nu tăcerea determină şi fixează oare savoarea iubirii? Dacă am lipsi-o de tăcere, iubirea n'ar mai avea nici un gust, nici mirezme vecinice. Care dintre noi n'a cunoscut acele clipe mute, cari despărţesc buzele, ca să unească sufletele? Mereu trebue căutate. Nu-i tăcere mai docilă, decât tăcerea iubirii; şi e într'adevăr singura, care-i numai a noastră. Celelalte tăceri mari: ale morţii, ale durerii, sau ale sorţii, nu ne aparţin nouă. Acestea înaintează ele spre noi din adâncul întâmplărilor în ciasul pe care şi l-au ales, iar cei pe cari nu-i întâlnesc n'au să-şi facă mustrări. In calea tăcerilor iubirii însă putem eşi noi. Căci zi şi noapte aşteaptă ele în pragul uşii noastre. Şi tot aşa-s de frumoase, ca şi surorile lor. Mulţămită lor, cei cari n'au plâns aproape de loc pot trăi cu sufletele tot aşa de intim, ca şi cei cari au fost foarte nenorociţi, de aceea ştiu cei ce au iubit mult o mulţime de taine, pe cari alţii nu le ştiu, căci în ceea ce retac buzele prieteniei şi iubirii adânci şi adevărate, sunt mii şi mii de lucruri, pe cari alte buze nu le-ar putea retăcea nici odată...

este şi o chestiune a cunoaşterii. Şi cugetarea noastră, şi nu numai sentimentul, posede dorinţa şi puterea pentru o înălţare spre cer, dincolo peste toate adevărurile naturale şi istorice, şi chiar dacă cugetarea nu poate pătrunde cu aceeaş uşurinţă în adevărul revelaţiunii, ca în adevărurile naturale, totuş în credinţa noastră nu putem şi n'avem voie să primim astfel de adevăruri, cari ar sta în contrazicere cu legile raţiunii, şi nu s'ar putea rectifica cel puţin ulterior din partea cugetării raţionale. Adevărurile credinţii se sprijinesc pe adevărurile raţiunii, întocmai ca şi cupola unei biserici pe stâlpi şi pe ziduri; credinţa întregeşte şi încoronează frumos ştiinţa, cu un nimb biruitor.

O scrisoare a Impăratului Iosif II.

Intr'o gazetă veche germană aflăm publicate următoarele:

Oraşul Buda s'a adresat cu rugare către Impăratul Iosif al II-lea, ca să-i permită să ridice un monument bunului său Impărat, în una din pieţele capitalei ungare. Impăratul Iosif al II-lea a răspuns următoarele magistratului oraşului Buda:

„Către magistratul regestei cetăţi Buda, în Ungaria. Mulţămesc magistratului şi cetăţenimii pentru onoarea ce mi-a destinat, ca să-mi ridice statue în una din pieţele de frunte. Faptul, că eu, pentru grabnica înaintare a lucrărilor şi pentru prosperarea diregătoriilor imperiale, le-am împreunat pe acestea în Buda, — nu merită atâta onoare. Dacă însă voiu reuşi, ca *Ungurii să recunoască în general adevăratele raporturi dintre rege şi supuşi, şi voiu fi delăturat toate abusurile bisericeşti şi mireneşti*; după ce voiu fi reactivat industria şi comerciul, făcându-l înfloritor; după ce *voiu vedea provăzută ţara dela un capăt până la celalalt cu şosele şi canale navigabile, aşa cum sper eu să fie:* ei, atunci, dacă naţiunea va voi a-mi ridica un monument, poate că-l voiu fi meritat, şi-l voiu şi accepta cu mulţămire. Viena, Iunie 1784, *Iosif* m. p.“

Conferenţele învăţătoreşti.

Cântarea şi însemnătatea ei educativă

de *Iuliu Crişan*, înv. în Sălişte.

(Fine).

Cum-că acestea sunt cauzele formării acestor melodii, ne probează şi alţi scriitori. Astfel un profesor în studiul său despre doină*) zice: „Doina este tristul cânt, mult jelitul şi chinuitul copil al poporului român. Şi cu acest cântec Românul, îndecursul vremilor, s'a mângăiat în năcazurile şi nevoile sale.

In timpurile de restrişte, când vijelia hoardelor barbare s'a deslănţuit asupra scumpului său pământ, Românul s'a retras în creerii munţilor şi acolo jeluitu-s'a fratelui său codru de nedreptatea şi asuprirea ce i se făcea“.

Iar Alexandru Ruso în „Cântarea României“ zice:

„Doină şi iar doină! Cântecul meu e versul de moarte al poporului la şezătoarea priveghiului . . . pământul îi e de lipsă şi aierul îl îneacă . . . văzut-am flăcăii scuturându-şi pletele . . . şi fruntea lor a se încreţi fără vreme... florile de pe capul copilelor a se veşteji... şi poporul căutând în beţie uitarea năcazurilor. Trist e cântecul în şezătorile satului. Birul e greu, podoaba e grea... Bătrânii îşi ascund ochii plini de lacrimi, bărbaţii sunt obidiţi. Cântecele se sfârşesc în blăsteme şi copiii blastămă naşterea lor. Munceşte Române de dimineaţa până seara şi rodul muncii nu va fi al tău şi tu vei trăi vecinic robind... trupul şi sufletul tău vor fi străine pe pământul înrodit de tine . . . vei plăti aerul ce răsufli, vei plăti soarele ce te încălzeşte şi locul, unde zac oasele mamei tale, vei plăti dreptul să creşti vaca ce hrăneşte pe copiii tăi, şi boul ce-ţi ajută la muncă . . . trupul tău se va gârbovi sub bătaie şi partea ta în lume va fi ocară . . . Doină şi iar doină! Suntem pribegi în coliba părintească şi străini în pământul răscumpărat cu sângele nostru“.

Acestea sunt durerile cari l-au îndemnat pe Român să plângă. Bătut, chinuit, asuprit, aceasta i-a fost partea în lume. Şi e natural, că dacă n'a avut altă putinţă de a lucra, a plâns şi suspinele lui sunt doinele, acele melodii triste, pe cari le auzim şi astăzi prin văile şi câmpiile noastre. Şi cu drept cuvânt zice poetul, că ele:

Nu-s glasul unui suflet numai
Şi-a unei clipe trecătoare;
E neamul nostru 'ntreg, ce-şi plânge
Durerile de care moare.

Născute din dureri, din jale, nu e mirare dacă aceleaşi le simţim şi noi la auzul ei, fie cântată în umbra pădurilor din fluier, unde se îngână cu murmurul văilor şi fâsăitul frunzelor, fie cântată în arşiţa dogorâtoare a soarelui, de fetele secerătoare sau de cosaşul cu faţa înegrită şi brăzdată de sudoare.

Insă pentruca aceste melodii să aibă efect, trebue cântate cu multă măiestrie. Şi această măiestrie constă în coloratură, în floritură, în passge, în creştere şi decreşterea vocii.

Al doilea grup de cântări sunt cântecele. Acestea se deosebesc de doine prin aceea că au măsură regulată şi o mişcare ceva-ceva mai vie. Incolo acelaş fond de tristeţă, ca şi doinele.

Doinele şi cântecele formează partea cea mai esenţială a cântării noastre. Acestea cuprind notele cele mai caracteristice, prin cari muzica noastră se deosebeşte de a altor popoare. In urmare acestea ar fi şi cele mai potrivite a se introduce în şcoală. Dar dacă vom ţinea cont de caracterul lor plângător, de mişcarea lor molatecă şi greoaie şi de faptul, că doina nu permite a se cânta în grup, — trebueşte să fim cu multă reservă.

Sunt bărbaţi şi încă de mare valoare, cari escepţionează cu desăvârşire aceste două feluri de cântare din şcoală, sub cuvânt, că prin ele se influinţează în mod stricăcios asupra caracterului elevilor, făcându-i molateci, plângători, laşi chiar. Iar poporul nostru nu are lipsă de astfel de oameni, ci de oameni, cari să nu se plângă în faţa primejdiilor, ci să lupte cu ele. Insuşi G. Dima în studiul său publicat în Anuarul seminarial zice în această privinţă: „N'avem decât să ne înfăţişăm o petrecere românească. Când dispoziţia este cea mai minunată şi voia bună la culme, se aud cântări, cari stau în cea mai mare contrazicere cu întreaga situaţiune. Şi chiar de se avântă la o cântare vioaie, apoi ritmul este molatic, şi cu cât cântarea ţine mai lung, devine tot mai greoaie, până ce în fine se sfârşeşte cu fermata uriaşă“ . . .

Cu toate acestea, încercări trebue să se facă, şi poate din mulţimea cea mare de doine şi cântece se vor găsi şi de acelea, cari să se poată propune în şcoală.

Din punct de vedere educativ, mai mare însemnătate au cântările vitejeşti.

Cântări vitejeşti avem numai din timpul mai din urmă. Anul 48, când s'a şters iobăgia, ne-a creiat: Deşteaptă-te Române, iar resboiul din 77 ne-a creiat cele mai de samă cântări de vitejie. Acestea în cea mai mare parte sunt eschise din şcoală, pe deoparte prin legi, iar de altă parte prin înţelegerea greşită a circularului consistorial, în care se zice în general: Invăţătorii să se abţie dela învăţarea cântărilor...

Din cântările, cari nu se cântă astăzi în şcoale, vor fi unele, cari pot să cuprindă agitaţie, dar sunt unele, cari se pot cânta necuprinzând nimic ce ar putea fi esceptionabil. Ce agitaţie cuprinde Frunzuliţă-frunzuliţă, sau Drum bun?! etc. Acestea de ce nu s'ar putea cânta? Ne aflăm în o generală desorientare.

Dar afară de cântările acestea, Românii să aibă şi înainte astfel de cântări, căci dacă ei au ştiut să cânte cu atâta măestrie durerile lor au trebuit să ştie cânta, şi faptele eroilor lor. De altmintrelea şi istoria ne probează aceasta. Căci aflăm, că regele Mateia Corvinul poruncea unor lăutari să-i zică cântece bătrâneşti româneşti. Nu putem presupune, că aceste cântece să fi fost de altă natură decât, că acelea au cuprins laude aduse vârtuţii militare.

Iar când Constantin Vodă, care era aliatul lui Rákoczi, s'a dus la Oradea-mare, a pus pe muzicantul călăreţilor să-i cânte nota fetei româneşti, când şi-a perdut caprele şi plângând le caută prin munţi. Se vede, că această melodie, care se cântă şi astăzi, a trebuit să aibă şi text, dar acela s'a perdut. Dar cine ştie, dacă şi melodia e aceeaşi?

Afară de acestea mai sunt cântările de joc. In acestea se cuprind învârtitele, hăţeganele, someşanele etc. Acestea sunt cântări vesele, dar şi această veselie e moderată, căci şi acestea au în ele o parte de tristeţă. Dacă vom studia ori ce învârtită, vom constata, că ea constă din două părţi. Când partea primă e compusă din tonuri, ce aparţin tonalităţii dure, partea a doua constă din tonuri din tonalitatea moale. Astfel partea aceasta moderează partea prea veselă şi ne causează un fel de înmoire a inimii.

Din cântările de joc singură hora ne presentă o deosebire în ce priveşte măsura. Pe când toate celelalte feluri de cântări au o măsură de $^2/_4$ sau $^4/_4$, pe atunci hora are măsura de $^6/_8$. Numele acesta provine din cuvântul roman „chorum“ şi însemnează grămadă de oameni.

Lângă aceste grupe de cântări mai sunt de a se adauge acele zicători recitative, pe cari băieţii în jocurile lor atât de des le folosesc, şi cari din punct de vedere educativ au o prea mare însemnătate. Păcat, că nu le avem adunate.

Din aceste 5 grupe de cântări trebuesc luate cântările menite ca să fie propuse în şcoalele noastre, dacă e, ca cântarea să-şi ajungă scopul atât de însemnat.

---

*) Vezi Albina.

Din România.

Acţiune pentru ajutorarea inundaţilor din Moldova.

In Moldova au fost nu de mult ploi mari, cu ape mari, cari au nimicit sate întregi. In vederea acestei mari nenorociri, ministrul de interne, domnul *Marghiloman*, a lansat un apel către autorităţile din întreagă ţara românească, pentru a veni în ajutoriul victimelor. De oare ce e vorba de sate întregi, cari au fost distruse, şi de mii de săteni, rămaşi sub cerul liber şi în cea mai neagră miserie, în fruntea mişcării s'a pus A. S. Regală, Principesa *Maria*, care a luat hotărîrea de a aduna ea fondurile necesare de ajutorare, prin deschiderea de liste de subscripţie. In urma acestui frumos exemplu, număroase doamne şi domni din înalta societate românească din Bucureşti şi provincie, presidenţi şi presidente dela diferite societăţi culturale şi de ajutorare, s'au constituit într'un mare comitet de iniţiativă şi acţiune, care a început adunarea de fonduri pe întreaga linie, pentru reclădirea satelor distruse. Presidenţia comitetului a primit-o A. S. Regală, Principesa *Maria*. Fondurile vor fi adunate prin serbări, aranjate de comitet prin toate oraşele ţării, prin contribuiri benevole şi prin sume votate din partea societăţilor diferite de ajutorare. Vor fi depuse spre fructificare la Banca Naţională din Bucureşti. Un manifest, subscris de A. S. Regală, Principesa *Maria*, va fi adresat în curând ţării întregi. Comitetul de acţiune îşi are biroul în strada Biserica Popa Chiţu 22, unde se pot lua informaţiunile mai amănunţite, şi se pot trimite eventuale ajutoare. Ne bucurăm, că vedem intrată în o frumoasă acţiune umanitară societatea ţării vecine, în care până acuma toate se aşteptau dela stat şi dela guvern!

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoţime tractuală la conferinţa preoţească anuală ce se va ţinea Luni în 5/18 Septemvrie în comuna Cărmăzineşti.

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin cu invocarea S. Duch, prin preoţii: Ioaniche Luchu, Ioan Budoiu, George Ţepos şi Miron Oprean. Predica: Ear Isus auzind a respuns lui zicând: nu te teme numai crede şi te vei mântui. Luca c. 8. v. 50 Ev. din Dum. 24 privitor la credinţa, dragostea şi nădeşdea în Dzeu. de Ioan Budoiu ev. Petru Stef par.

2. La orele 10 a. m. deschiderea conferinţei.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferinţei.

Discuţiuni asupra serviciului divin şi a predicei.

5. Comunicarea ordinelor Preaveneratului Consistoriu Nrii 1782 Pres. 3020 Bis. 4398 Pres. 5608 Bis. 12759 Bis. 13525 Şc. din 1911 şi 12680 Bis. din 1910.

6. Rapoartele despre activitatea desvoltată de preoţime dela ultima conferinţă şi rezultatul aceleia. Aceste rapoarte au a fi înaintate of. protopresbiteral până în 10 August a. c. v. Şi raportul comisiunei de trei asupra acestor rapoarte.

7. Raportul comisiunei de trei despre rezultatul serviciului divin, ţinut în Dumineci şi sărbători de câte 3—5 preoţi.

8. Tema: Preotul român, chiemarea lui în viaţa poporului nostru, de Ioaniche Oprean par.

9. Tema: Obiceiuri superstiţioase la poporul nostru şi delăturarea lor, de Constantin Popoviciu par.

10. Presentarea unui plan cronologic privitor la obligamentele oficiale ale parohului, de Ioan Budoiu par.

11. Designarea temelor pentru conferinţa viitoare.

12. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor despre activitatea preoţilor.

13. Designarea locului pentru conferinţa viitoare.

14. Diverse.

15 Inchiderea conferinţei.

Ilia-Murăşan', la 21 Iulie 1911.

Z. Murăşan
protopresbiter.

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

In senzul „Circularului consistorial“ Nr. 1846 Şcol./911 prin aceasta convoc învăţătorii din tractul Sălişte la conferinţele, ce se vor ţinea în 7 şi 8 Octomvrie st. v. a. c. în comuna Săcel.

Ordinea de zi:

1. Chemarea Duhului sfânt, care se va face la 8 ore a. m.

2. Deschiderea conferinţei prin protopresbiterul tractului:

„Despre metodica religiunei“ de Dr. I. Lupaş.

3. Constituirea, constatarea celor prezenţi şi stabilirea definitivă a ordinei de zi.

4 Discuţie asupra materialului din studiul religiunei, cuprins în planul de învăţământ pentru cl. I. cu privire la completarea sau la omiterea din el pe baza poziţiilor formulate de Ioan Bratu înv. Tilişca.

5. Dtto referitor la mat. cl. II. proponent I. Crişan.

6. Dtto referitor la mat. cl. III proponent I. Iacob.

7. Dtto referitor la mat. cl. IV. proponent D. Lăpădat.

8. Dtto referitor la mat. cl. V. proponent N. Hanzu.

9. Dtto referitor la mat. cl. VI. proponent N. Bembea.

10. Dare de seamă despre manualele de religiune şi de metodică a înv. religios, despre întrebuinţarea Sf. Scripturi în şcoală şi despre necesitatea unei biblii şcolare, de Dr. D. Borcea, preot catihet.

11. Educaţiunea religioasă cu ajutorul cântărilor bisericeşti şi religioase, cu ajut. tablourilor, a mergerii la biserică şi a sărbătorilor şcolare, de I. Popa, preot catihet.

12. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică-literară la Români în anul 1910/11 de G. Miha, învăţător.

NB: Proponenţii de sub Nrii. 4, 6, 8 şi 9 vor avea să ţină şi câte o prelegere practică din mat. religiunei, stabilit pentru cl. I, III, V şi VI.

La aceste conf. sunt poftiţi a lua parte şi preoţii ca dir. şcol.

Sălişte, 22 Iulie 1911 st. v.

Dr. Ioan Lupaş
protopresb.

Dela direcţiunea

şcoalelor comerciale super. gr.-or. române din Braşov.

Aviz pentru anul viitor.

Anul şcolar 1911/12 se va începe la 1-a Septemvrie v. 1911. Inscrierile se fac de direcţiune în zilele de 1, 2 şi 3 Septemvrie v.

Pentru a se împiedeca o aglomerare prea mare de elevi în clasa I-a comercială şi a se putea face o selecţiune mai bună a lor, conferinţa a adus următoarea hotărâre:

1. Prenotările pentru înscriere în clasa I. comercială să se facă în fiecare an prin adresă în scris până în 15 August st. v. la direcţiune.

2. Lista celor prenotaţi să se pertracteze în conferinţa de începere a anului şcolar, în care se va decide eventuala primire sau respingere.

3. Sub nici o împrejurare să nu se primească în clasa I. comercială un număr mai mare de elevi. decât cel admis de regulament, adecă 40 de elevi.

4. Cei neinsinuaţi până la terminul fixat în punctul prim, precum şi ceice nu vor prezenta la insinuare atestatele cuvenite, pot fi primiţi la şcoală numai în cazuri de tot esceptionale.

In clasa primă pot fi primiţi numai acei elevi, cari au absolvat cu succes şi pot produce atestat de trecere din clasa IV. gimnazială, reală sau civilă, dela o şcoală publică. La înscrierea tuturora se cere atestat şcolar şi atestat de botez.

Examenele supletorii şi de emendare se vor ţinea în 1, 2 şi 3 Septemvrie v. Ceice vor întârzia, atât dela aceste examene, cât şi dela înscriere, pot fi admişi numai dacă vor dovedi cu certificate demne de credinţă cauza întârzierei. Examenele de privatişti se vor ţinea în 3 Septemvrie v. Aceştia au însă a se insinua în persoană la direcţiune cel mult până în 1-a Septemvrie v. Privatiştii au a plăti la direcţiune taxele pe un an şcolar şi taxa de examen de 80 coroane, deja la insinuare pentru examen.

Cu privire la taxele, ce se plătesc de către elevii acestei şcoale, s'a fixat următorul normativ:

A. *Didactru şi taxe şcolare.*

§ 1. Fiecare elev primit la şcoala comercială superioară gr.-or. română plăteşte la prima înscriere o taxă de înscriere de 8 coroane.

§ 2. Didactrul anual pentru fiecare clasă e de câte 60 cor. de elev.

§ 3. Fiecare elev plăteşte pentru fondul de penziune al profesorilor anual câte 10 coroane.

§ 4. Pentru amortizarea edificiului şcolar se plătesc anual câte 20 cor. taxă edilă din partea fiecărui elev.

§ 5. Elevii de confesiuni streine de cea greco-orientală şi greco-catolică română, precum şi cei din ţări streine, plătesc taxele înşirate mai sus duple.

§ 6. La înscriere fiecare elev e dator a mai plăti următoarele taxe şi competinţe în sumă întreagă:

a) 3 cor. pentru certificatul şcolar,

b) 1 cor. pentru biblioteca profesorală şi şcolară,

c) 1 cor. pentru anuarul şcoalei,

d) 2 cor. pentru societatea de lectură,

e) 6 cor. taxă de excursiuni şi alte cheltuieli şcolare,

f) 4 cor. pentru mijloace de învăţământ şi mobiliar,

g) 50 bani pentru locul de patinat.

Dela plătirea acestor taxe nu poate fi scutit nici un elev sub nici un titlu.

§ 7. Toate taxele se plătesc direct la Eforia şcolară şi direcţiunea are dreptul a primi şi înscrie în şcoală numai pe acei elevi, cari aduc bilet de îndreptăţire la înscriere dela Eforia şcolară.

B. *Taxe de examene.*

§ 8. La examene de clasă private, din câte un singur obiect, se plăteşte o taxă de 6 cor. de fiecare obiect, care revine profesorului examinator din obiectul respectiv, plus taxa de cor. 14.30 pentru director şi pentru certificatul şcolar.

§ 9. Privatiştii plătesc pentru fiecare examen de clasă toate taxele înşirate în aceşti paragrafi, plus taxa de examen de cor. 80 şi taxa de certificat de cor. 2.30.

§ 10. La examenele de diferinţă nu se plăteşte didactru, ci o taxă de examen de cor. 120 şi cor. 2.30 pentru testimoniul de clasă.

§ 11. Absolvenţii şcoalei au a plăti deodată cu înaintarea cererii pentru examenul de maturitate o taxă de examen de 20 cor. taxă de testimoniu de maturitate 6 cor. şi taxă pentru ceiete de maturitate 2 cor.

La examenele din câte unul sau două obiecte, precum şi la repeţirea examenului întreg, se plăteşte taxa de 20 cor.

§ 12. Nimeni nu poate fi scutit de achitarea taxelor înşirate în §§ 12, 13, 14, ci ele trebuesc achitate complect, deodată cu înaintarea cererii concesiunii de examen. La caz de respingere a cererii, taxele plătite se restitue petentului. Dacă însă petentul nu se supune la examen la terminul fixat din orice cauză, pierde taxele plătite.

§ 13. Elevii de confesiuni streine de cea greco-orientală şi greco-catolică română, precum şi cei din ţări streine, plătesc taxele de examen duple.

C. *Taxele de certificate şcolare.*

§ 14. Libere de taxe sunt numai conduitele semestrale şi certificatele şcolarilor ordinari dela finea anului.

§ 15. Oricare alte certificate sunt supuse la taxe şi anume:

a) Certificatul anual sau semestral de pe unul din cei 3 ani ultimi costă 2 cor. plus timbru 30 bani.

b) Certificat de frecventare, de moralitate etc. costă 1 cor. plus timbru 30 bani.

c) Extras de pe certificatul de maturitate costă 5 cor. plus timbru 1 cor.

d) Certificate speciale de altă natură costă 5 cor. plus timbru 1 cor.

Dacă certificatul cerut e mai vechiu ca de pe cei trei ani din urmă, taxa se plăteşte îndoit. — Taxele compet directorului.

§ 16 Toţi ceilalţi elevi, cari doresc să fie scutiţi de didactru, vor înainta până cel mai târziu în 30 Septembre v. pentru semestrul I şi până cel mai târziu în 28 Februarie v. pentru semestru II, direct la Eforia şcolară, petiţiuni speciale înzestrate cu atestat de paupertate, respective în caz de avere. cu extras dela cartea funduară şi cu testimoniul sau conduita şcolară. Petiţiunile înaintate după aceste termine nu se vor lua în considerare. Acei şcolari, cari n'au din studiu cel puţin nota „bine„ şi moralitatea „bună“, nu vor fi scutiţi de didactru.

§ 17. Scutiri se pot face absolut numai dela plătirea didactrului şcolar. Celelalte taxe sunt obligaţi să le plătească toţi şcolarii fără deosebire şi dela plătirea acelora nu poate fi nimenia dispensat sub nici o împrejurare.

§ 18. Didactrul şi taxele şcolare arătate se achită la cassa Eforiei şcolare în chipul următor:

1. Până la 5 Septembre v. toate taxele laterale: fără plătirea cel puţin a acestor taxe nici un elev nu va fi înscris.

2. Jumătate din suma didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Decembre v.

3. A doua jumătate a didactrului se va plăti până cel mai târziu la 31 Martie v.

Acei şcolari, cari nu vor achita didactrul până la terminile arătate, vor fi îndepărtaţi din institut şi despre această îndepărtare va fi încunoştiinţat părintele, tutorul sau îngrijitorul respectivului elev. Restanţe sau amânări de plată nu se admit.

*

Fiecare elev e dator a avea la începutul anului şcolar toate cărţile necesare, nouă şi în bună stare, deoarece legile şcolare opresc traficul de cărţi şi recvizite şi folosirea de cărţi vechi şi necorăspunzătoare. Cărţile vor purta viza institutului alăturea cu numele elevului.

Chipul şi uniforma proprie a şcoalei comerciale se recomandă a se procura deja în primele zile de şcoală şi se impune în mod obligatoriu tuturor elevilor din şcoala comercială. Forma şi coloarea se pot afla dela direcţiune. Pentru orice informaţiuni mai detailate părinţii şi tutorii şcolarilor să se adreseze la direcţiune.

Dela Reuniunea femeilor române din Sibiiu.

Prospect.

„*Şcoala pentru economia şi industria de casă*“ are o secţiune economică şi una industrială.

I. Instrucţiunea secţiunii economice (instructoară domnişoara Tulia Bogdan) cuprinde: *a*) învăţământ practic: pregătirea bucatelor şi a pânei; conservarea legumelor şi a poamelor; curăţirea şi ţinerea în ordine a locuinţei; grădinăritul; spălatul, călcatul şi îngrijirea rufelor; confecţionarea rufelor; *b*) învăţământ teoretic: economia de casă, chemia bucătăriei, contabilitatea; igiena, îngrijirea bolnavilor; literatura română.

Cursul acestei secţiuni e împărţit în: un curs care se începe la 1 Septemvrie şi durează până la 31 Ianuarie, şi în altul care începe la 15 Februarie şi durează până la 15 Iulie.

Elevele, ai căror părinţi sau îngrijitori nu sunt în Sibiiu, au să locuiască în edificiul şcoalei, *Berggasse nr. 9*, casa proprie a reuniunii.

Se primesc numai eleve, cari au împlinit 15 ani şi au terminat cel puţin şcoala elementară.

Instrucţia este esclusiv în limba română. Se conversează însă şi în alte limbi, îndeosebi în limba maghiară şi germană, dar numai în pauză şi la masă.

Elevele şcoalei de menaj, dacă voesc, pot lucra după amiaza în secţiunea industrială.

Taxele prescrise sunt: pentru fiecare curs elevele interne plătesc câte 300 cor., cele esterne câte 250 cor.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, o jumătate duzină din rufele necesare, 6 ştergare pentru bucătărie, pieptea, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare. Şorţurile pentru bucătărie şi le vor face elevele înseşi; dar şorţuri pentru casă au să aducă cu sine.

II. Instrucţiunea secţiunii industriale (instructoară dşoara Virginia Podoabă), cuprinde: cusut, croit, împletit cu maşina, tors şi ţesut.

Elevele pot fi interne şi esterne. Cele interne au să plătească pentru întreţinere o taxă lunară de 50 cor. şi didactru lunar de 10 cor., cele esterne didactru lunar de 10 cor. Elevele sărace, la cererea lor, pot fi dispensate de didactru.

Elevele interne au să aducă cu sine: saltea, plapomă, 2 perini, 2 schimburi pentru pat, o jumătate duzină din rufele necesare, pieptea, perie pentru cap, perie pentru dinţi, hainele necesare.

Cursul se începe în mod regulat la 1 Septemvrie n. şi se termină la 15 Iulie n.

Alte informaţiuni se pot primi dela:

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

NOUTĂŢI.

Despărţământul Nocrich al „Asociaţiunii“ invită pe membrii săi şi alţi binevoitori la adunarea generală, ce se va ţinea Duminecă la 13 August n. în comuna Cornăţel. Inceputul la ora 1 d. a. Cu prilejul acesta se va da şi o producţiune teatrală.

*

Incă o inovaţie. Ministrul nostru de culte şi instrucţiune publică a luat dispoziţiuni, ca din cărţile de şcoală, cari i se presentează pentru a fi aprobate, câte un esemplar să se trimită muzeului comercial din Budapesta, pentruca acesta să constate întâi de toate, dacă e tipărită cartea pe hârtie fabricată *în patrie?* In caz contrar cartea nu va fi aprobată. Avis autorilor de cărţi româneşti de şcoală!

*

Baronie. Domnul *Láng Lajos*, fost ministru de comunicaţiune, profesor de universitate, bărbat de stat cu mare vază, consilier intim al Maiestăţii Sale, a fost ridicat la rangul de *baron*, cu scutire de taxe.

*

Pentru masa studenţilor. Domnul *Pantaleon Lucuţa*, căpitan ces. şi reg. în retragere în Sibiiu, a donat pentru masa studenţilor români din Braşov suma de 20 coroane, ca rescumpărare de gratulaţiuni la ziua onomastică. Direcţiunea gim. gr. ort. român din Braşov îi aduce călduroase mulţămiri.

*

† **Take Protopopescu**, un fruntaş al partidului liberal din România, a decedat în Lausanne, unde mersese pentru aşi căuta de sănătate, în etate de 61 ani.

*

Hymen. Domnul *Ioan Meţian* şi dşoara *Bucuriţa Garoiu* îşi serbează cununia religioasă Duminecă în 13 August n. la orele 3 d. a. în biserica gr. ort. română din Zărneşti.

*

Bârsan arestat. Scriu ziarele noastre, că domnul *Zaharia Bârsan*, artistul nostru dramatic, împreună cu doamna Olimpia Bârsan şi cu dşoara Braşovean, au fost arestaţi în Rodna, pe motiv, că au „agitat“ în Sângiorgiul-românesc, prin declamarea poemului epic „Carmen Saeculare“. La intervenţia unor fruntaşi români au fost însă puşi în libertate, pedepsiţi cu o amendă de 60 cor. şi espulsaţi din ţară. Artiştii noştri au trecut în Bucovina.

*

Biologia şi igiena omului de Dr. Adolf Iuba, tradusă în româneşte de Dr. Ilie Beu, a eşit de sub tipar şi se poate procura dela direcţiunea şcoalei civile de fete a Asociaţiunii. Ediţiunea maghiară este aprobată de ministrul instrucţiunii publice; ediţiunea românească încă se va înainta, în scurt timp, pentru a obţinea clausula de aprobare. Scrierea aceasta se poate întrebuinţa cu folos în seminariile teologice, şi ca manual pentru studenţii în pedagogie. Cartea e provăzută cu 55 ilustraţiuni practice, binereuşite. Costă numai 2 cor.

*

Congresul bărbierilor. Bărbierii şi frizerii din ţara noastră ţin congres în 21, 22 şi 23 August n. în Arad, pentru a discuta chestii cari îi privesc mai de aproape, anume: modificarea legii industriale, înfiinţarea unei societăţi proprii de credit şi economii, şi înfiinţarea unui magazin de marfă trebuincioasă în saloanele de frizat şi bărbierit. Calfele de bărbieri şi frizeri pregătesc un memorand pe seama congresului, cerând şi ei ameliorarea situaţiei.

*

Şcoala industrială, susţinută de Reuniunea femeilor române din Sibiiu, între alte lucruri frumoase pregăteşte şi *odăjdii*, aplicând şi la acestea numai motive originale româneşti. Materialul ce se întrebuinţează la pregătirea odăjdiilor e de calitatea cea mai bună. Preoţii noştri ar face un lucru de laudă, dacă având trebuinţă de odăjdii s'ar adresa cu comandele lor către şcoala amintită (Sibiiu, Str. Schewis nr. 15). Suntem deplin încredinţaţi, că cu odăjdiile pregătite de şcoala industrială vor fi mulţămiţi, fiind şi mai frumoase şi mai durabile ca cele confecţionate de fabricile străine, cari nu se uită decât la câştig. Reuniunea femeilor române din Sibiiu, prin confecţionarea de ornate bisericeşti nu umblă după câştig, ci scopul ei este a da ocasiune bisericilor noastre, ca să se provadă cu ornate frumoase şi trainice, şi a introduce pretutindenea motivele de artă românească. Fără îndoială un scop nobil, care merită toată atenţiunea din partea preoţimii noastre de ambele confesiuni.

*

Inscrierile la universitatea din Budapesta să fac pe semestrul prim al anului 1911/12, în înţelesul publicaţiunei oficioase a rectorului, în zilele dela 1 până la 15 Septemvrie n. Inscrieri ulterioare să pot face numai în casuri escepţionale şi bine motivate, până în 14 Octomvrie. Rugările de înscriere sunt a se adresa rectorului universităţii budapestane.

*

Intâlnire colegială. Rugăm, conform înţelesului avut, pe toţi absolvenţii de acum 6 ani ai liceului din Blaj, să se prezinte la convenirea din 27 l. c. în Blaj. Program: la orele 12 a. m. banchet, după amiaz vizite. Blaj, în 5 August 1911. Ioan Moldovan, Victor Aaron, Niculau F. Negruţiu.

*

Intimpinare. Domnul *Augustin Cichindelean*, învăţător în Alţina, ne scrie următoarele: „Cele publicate despre mine în Nrul 76 al „Telegr. Român“ sub titlul „Să poate?“ nu corespund adevărului. Eu am fost numai instructorul acelui domn advocat în limba română, şi nu i-am făcut serviciul de ai câştiga clienţi din jur“. Luăm act.

*

Treisprezece milioane pentru neam şi patrie. Un Grec, care a făcut frumoase parale în Anglia, şi era acum cetăţean de stat al Angliei, un anumit *Marino Corgia Legno*, a testat treisprezece milioane de coroane pentru scopuri culturale şi patriotice din ţara mamă, Grecia, dispunând, ca o parte din bani să se folosească pentru îmbunătăţirea flotei greceşti, altă parte pentru înfrumseţarea Atenei, şi alta pentru înfiinţarea unui institut de educaţie pentru fete, pentru ridicarea de casarme, şcoale, temniţe moderne, ect. Cu executarea dispoziţiilor testamentare a fost încredinţat moştenitoriul de tron al Greciei, şi un profesor universitar din Atena.

*

Mulţămită. Comitetul parohial al bisericei gr. ort. române din Grind-Cristur aduce respectuoase mulţămiri marelui binefăcător al neamului românesc, domnului *Vasile de Stroescu*, pentru ajutoriul de 200 coroane, trimis pe seama bisericii din acea comună.

*

Un escroc. Advocatul Lilien din Lemberg a fugit în America, după ce a escrocat pe mai multe persoane cu sume mari, cari toate la olaltă trec peste un milion de coroane. Jupânul Lilien a defraudat sume însemnate şi dela o instituţie filantropică evreiască, încredinţată lui spre administrare. Banii se spune că i-a pierdut în cărţi. Escrocul a telegrafat din America rudelor sale, că a sosit acolo în pace şi că se simte bine! Sigur. Mai bine decât în temniţă, unde i-ar fi locul!

*

Foc într'o casă de nebuni. In oraşul Hamilton, din Canada, s'a aprins în una din nopţile trecute spitalul de nebuni. La început nebunii, deşteptaţi din somn, nu voiau să părăsască celulele în care se aflau, şi au început ceartă şi bătae cu servitorimea, dar au fost chemaţi întru ajutor pompierii, cari au legat pe cei mai mulţi nebuni şi i-au aruncat pe fereastră afară, unde au fost prinşi de alţi pompieri în pânzele întinse. Edificiul a ars cu desăvârşire, şi din cei 600 nebuni, câţi se aflau în el, vre-o 50 au ars şi ei, pentrucă nu au mai putut fi salvaţi. Au ars şi câţiva dintre servitori.

*

Nueluşa vrăjită. In Pistian se află o doamnă, cu numele Tűkőry, care cu o nueluşă pipăe pământul şi ştie se spună unde să află sub pământ, isvor de apă bună. A făcut minunea asta în mai multe rânduri; iar acum de curând a plecat chiar în Pistian în presenţa mai multor domni să caute un isvor cu apă bună de beut, pentrucă în Pistian e numai apă caldă cu pucioasă, şi atâta a tot căutat cu nueluşa, atingând cu ea pământul, până a aflat un loc unde spunea, că se află apă bună de beut. S'au făcut numai decât săpături, şi s'a dat cu adevărat de apă bună şi rece!

Cărţi şi reviste.

Raport despre institutele gr. cat. de învăţământ din Blaj, pe anul şcolar 1910-1911. Cuprinde, afară de obişnuitele ştiri şcolare, un studiu din filologia română, sub titlul: Verbalele auxiliare: *sunt, am* şi *voiu*, de Dr. Oct. Prie.

Poşta redacţiei.

Dlui G. M. în G. In mulţămita cu pricina s'a scus, că al doilea post de învăţător „*să înfiinţează*“, ceeace înseamnă, că el nu există încă dar va exista. Rectificarea e deci de prisos.

Nr. 324/1911 prot. (280) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti jos înşirate ale protopresbiteratului Sibiiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Rîul-Sadului** salar 1000 cor. solvibil din cassa bisericei, cuartir şi grădină în natură.

2. **Nucet** salar 1000 cor. adecă 600 cor. din cassa bisericei, iar 400 cor. întregire dela stat, cuartir şi grădină în natură

Aleşii învăţători după dispoziţiile în vigoare sunt obligaţi a cânta în strană la utrenie a instrua elevii în toate cântările liturgice şi a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile şi sărbătorile de preste an, prin urmare şi în feriile de vară.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor înainta la subsemnatul oficiu cererile lor instruite cu documentele prescrise (Atestat de botez şi dela şcoala medie, Absolutorul pedagogic, Diploma şi alte eventuale diplome sau atestate de serviciu) în terminul sus indicat şi se vor prezenta întrucât nu sunt cunoscuţi în parohie şi în biserică, nespective spre a se face cunoscuţi.

Sibiiu, în 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Anunţ.

Comuna bisericească **Grind-Cristur,** tractul Turda, posta Maros-Ludas, vinde în licitaţie publică, ce se va ţinea în **7/20 August 1911,** biserica vechie din lemn, resp. lemnul din aceia. Lemnul e în stare bună, apt pentru edificarea altei biserici ori case.

Grind-Cristur, din şedinţa comitetului parohial ţinută în 17/30 Iulie 1911.

(278) 1—3 **Comitetul parohial.**

Szebenvármegye alispánjától.

6471/1911 Szám. (277) 1—1

Arlejtési hirdetmény.

Szeben vármegyében a vármegyeház hivatalos helyiségeinek fűtéséhez 1911/12 évre szükséges kétszáz (200), m³ nem ásztatott, kemény, száraz tűzifa szállításának biztositása céljából 1911 évi augusztus, hó 22-én kedden d. e. 11 órakor ajánlattal egybekőtőtt versenytárgyalás fog tartani.

Kőzelebbi adatok Szeben vármegye hivatalos lapja 32 számában kőzzétett hirdetményben foglaltatnak.

Nagyszeben, 1911 julius hó 31-én.

Fabritius
alispán.

Nr. 301/1911. (263) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti de jos, ale protopopiatului Câmpenilor se publică concurs cu terminul 1 August 1911 st. v.

1. **Peleş** cu salar 1000 cor., 600 cor. dela biserică şi 400 cor. ajutoare, — locuinţă cu grădină.

2. **Poiana-Valeaverde** cu 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

3. **Sacatura** cu 1000 cor. din repartiţie şi locuinţă cu grădină.

4. **Vidra-de-sus** (postul II lea înv.) cu 1000 cor. din cassa bitericei şi relut de locuinţă 150 cor.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se vor compune numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopresb.

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala noastră gr.-or. din **Idicel-Sat** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotaţiunea împreunată cu acest post e 1000 cor. şi anume: 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. ajutor dela stat, cuartir, grădină şi lemne de foc, toate în natură.

Alesul învăţător va avea se conducă copii în Dumineci şi sărbători la biserică şi se formeze cor, pentru a cânta la sf. liturgie spre care scop se recere să fie versat în cunoştinţele muzicale.

Suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigoare sunt a se aşterne in terminul deschis subscrisului, în Ibăneşti (Libánfalva), şi petenţii vor avea a se prezenta în comună, spre a se face cunoscuţi poporului.

Ibăneşti, la 4 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Reghinului în conţelegere cu comitetul parochial.

(251) 3—3 **Grigoriu Nicoară**
adm. protopresbiteral.

Nr. 8780 Bis. (272) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent, nou sistemizat, în conformitate cu dispoziţiile §-lui 6 din regulamentul pentru parohii, pe lângă oficiul de paroh şi protopresbiter în **Turda,** se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental 2000 cor.

b) Jumătate ($^1/_2$) din venitele stolare după funcţiunile preoţeşti pe cari le va îndeplini dânsul.

Indatoririle capelanului ales vor fi:

a) Să provadă catechizaţia elevilor nostri dela toate institutele de învăţământ din Turda, precum şi catechizarea elevilor meseriaşi.

b) Să deie mână de ajutor parohului-protopresbiter din Turda la îndeplinirea funcţiunilor preoţeşti de câte-ori va cere trebuinţa, sau dacă acela va fi împiedecat, să îndeplinească însuşi acele funcţiuni.

Dela concurenţi se cere cualificaţia pentru parohii de clasa primă (I).

Cererile de concurs sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul fixat.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 19 Iulie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 2877/1911 prot. (262) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** în comuna **Apoldul-mic** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs nou şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform § 6. art. I. din 1883. respective § 3. art. XX. din 1900 şi cu atestate despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu pretorial până în **10 August 1911.**

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere neconditionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 18 Iulie 1911.

Pentru primpretorul cercual:

Dr. Baku
pretorul cerc.

Nr. 344/1911. (241) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa II **Romoşel,** din tractul Orăştiei, devenită vacantă conform rezoluţiunei consistoriale Nr. 3485 bis. 1911 se escrie concurs cu termin de 30 zile, socotite dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au de a subşterne rugările de concurs instruite cu documentele prescrise pentru parohia de clasa a II-a în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral şi cu încuviinţarea acestui oficiu se pot prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cele rituale şi a face cunoştinţă cu poporul.

Orăştie, 27 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domşa
protopresbiter.

Nr. 397/1911 (259) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela comunele de mai jos din protopresbiteratul Lupşa se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Ocolişul-mic,** salar dela comuna bis. 300 cor., solvibil în rate lunare anticipate, cuartir şi grădină în natură. Pentru restul de 700 cor. la salarul fundamental şi cvincvenalele legate s'a cerut la timp ajutul de stat. La caz, că alesul învăţător n'ar putea obţinea ajutul de stat, comuna nu i-se deobligă la nici un fel de dezdaunare de salar.

2. **Sălciua-de-sus.** Salar dela cassa şcolară 1000 cor., solvibil în rate lunare, cuartir şi grădină în natură. Cvincvenalele legate se computa numai după serviciul neîntrerupt dela această şcoală. Invăţătorul e dator a instrua elevii de toate zilele şi repetiţie şi în grădinărit, cultivând în regulă grădina şcolară, a-i conduce regulat la biserică şi a cânta cu ei în cor răspunsurile liturgice. In caz de lipsă conduce şi strana.

Rugările de concurs se înzestrează cu documentele cerute de regulamentele în vigoare şi se aşterne în terminul deschis oficiului protopresbiteral subscris.

Concurenţii înainte de alegere se vor prezenta în comună pentru care au concurat, spre a şi arăta desterităţile în cântările şi tipicul bis. şi a face cunoştinţă cu poporul.

Ofenbaia, 8 Iulie 1911.

Oficiul protopresbit. gr.-or. al Lupşei în conţelegere cu comitetele concernente:

Vasilie Gan
protopresb.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 30 Aprilie a. c. Nr. 5298 se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericii gr.-or. rom. din **Rusciori,** protopopiatul Sibiiului.

Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 August a. c.** în comuna Rusciori la 2 ore p. m. în sala şcoalei gr. or.

Preţul strigării este 5000 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la zidirea bisericii.

Vadiu are a se depune 10% dela preţul strigării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul de spese şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Rusciori.

Rusciori, în 2/15 Iulie 1911.

N. Platoş par. — preş.   **Vasilie Apolzan** epitrop.

Nr. 303/1911 prot. (269) 2—3

Văzut: **Dr. Ioan Stroia**
protopresbiter.

Nr. 448/1911. (234) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala confesională gr.-or. română din **Câmpuri-Surduc,** protopresbiteratul Ilia-Murăşană se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Tel. Rom."

Salarul 1000 cor. solvibili numai dela biserică ca susţinătoarea şcoalei, cvartir corăspunzător în edificiul şcoalei, grădină pentru legumi.

Dela concurenţi se cere să aibă cunoştinţă muzicală, şi să conducă şi instrueze corul bisericesc, ceeace prin declaraţie făcută în petiţiune, ori acluze să se facă evident, documentându-se şi aptitudinea sa. Va instrua şi şcoala de repetiţie. Cei apţi în a conduce orhestră sunt preferiţi.

Petenţii îşi înaintează cererile oficiului protopresbiteral concernent, şi se vor prezenta, — până la alegere, — în comună pentru a fi cunoscuţi că vor putea satisface celor poftite.

Oficiul protopresbiteral al tractului Ilia-Murăşană în conţelegere cu comitetul parohial.

Ilia-Murăşană, la 21 Iunie 1911.

Z. Mureşian
protopresbiter.

Nr. 132/1911. (238) 3—3

Concurs.

La şcoalele centrale gr. or. române din **Braşov** sunt vacante următoarele posturi pentru ocuparea cărora se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

a) La şcoala reală un post de profesor pentru catedra de matematică şi fizică.

b) La şcoala comercială superioară un post de profesor pentru catedra de maghiară şi germână.

Concurenţii îşi vor adresa petiţiunile lor Eforiei şcolare şi le vor însoţi de următoarele documente în original:

1. Cartea de botez, prin care vor dovedi că sunt români de religiunea gr.-orient.
2. Atestat de maturitate.
3. Atestat medical.
4. Revers, că se vor conforma întru toate legilor şi dispoziţiunilor bisericeşti-şcolare şi regulamentelor în vigoare şi la caz, că Eforia şcolară va pretinde, să deobligă a propune şi la celelalte şcoale, cari stau sub administraţia ei.
5. Pentru concurenţii de sub *a*) diploma de profesor conform art. de lege XXX din 1883, iar pentru cei de sub *b*) diploma pentru şcoalele comerciale, conform regulamentului ministerial din 1895.

Intrucât concurenţii nu ar avea încă diploma de profesor, vor avea să alăture cel puţin atestatul despre depunerea examenului fundamental şi absolutorul.

Beneficiile împreunate cu aceste posturi sunt:

Pentru profesorii ordinari în timpul serviciului ca suplinitori salar anual de 1600 cor.; pentru timpul de serviciu ca profesori provizori salar annal de 1800 cor., iar dela ocuparea definitivă a postului de profesor ordinar salar anual: pentru cel dela gimnaziu 2400 cor., iar pentru cel dela comerciale 2800 cor., apoi cinci cvincvenii de câte 200 cor. şi bani de cvartir 500 cor. anual până la 10 ani de serviciu, iar dela 10 ani de serviciu în sus, tot din cinci în cinci ani, cu câte 100 cor. mai mult, până la suma maximală de 800 cor.

Braşov, din şedinţa Eforiei şcolare, ţinută la 23 Iunie 1911.

Romulus Dogar secretar.   **Dr. V. Saftu** prezident.

---

ad Nr. 314/1911 (236) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională română gr.-or. din **Vărmaga** (tract. Devei) se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar anual: 1000 (una mie) coroane plătibile din repartiţia dela popor.

Cuartir şi lemnele de lipsă se dau în natură.

Doritorii de-a ocupa acest post au a-şi aşterne documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis. Au apoi a se prezenta în comună pentru a-şi arăta dexteritatea în cântări. Cei apţi a conduce cor cu tineretul vor fi preferiţi.

Vărmaga, 24 Iunie 1911.

Filimon Ioan not. com. par.   **Nicolau Duma** par. prez. com. par.

Deva, la 28 Iunie 1911.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter.

Am onoare a aduce la cunoştinţă onoratului public românesc, că mi-am deschis

cancelaria advocaţială

în **Budapesta, VIII., Hunyadi utcza 15.**

Dr. Liviu Linţa
(256) 3—3 advocat.

O casă

foarte rentabilă potrivită pentru argăsitor, măsar, văpsitor e de vânzare. Pentru informaţiuni mai deaproape la

(248) 6—6 **Rudolf Mühlsteffen,**
Sibiiu, Strada Cisnădiei Nr. 29.

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 25—40

Fumători de ţigarete!

Uniţi-Vă contra oribilei scumpiri a ţigaretelor! Nu Vă sfiiţi de mica osteneală! Folosiţi tuburi

Jacobi Antinicotin

ori foiţe de ţigar. „**OTOMAN**" (cac turcesc) şi „**TIP-TOP**" (cu bucătura aurită).

(255) 3—3

SALVATOR

Călcâie de gumă.

(275) 1—52

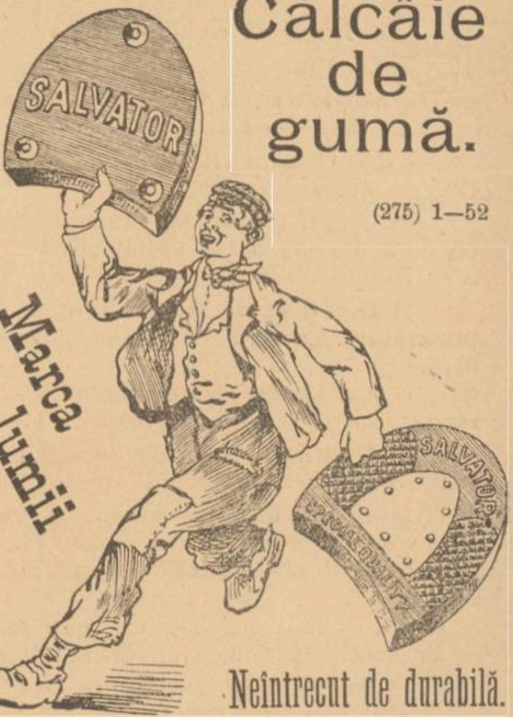

Se află în toate locurile.

Depozitul general:

HERMANN HIRSCH, Viena VII|3.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 28 Iulie (10 August) 1911. Nr. 79.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Credința și știința

de **Dr. I. Broșu.**

II.

Nu poate exista nici un conflict între credință și știință? In cazul lui Galilei n'a fost oare făcută credința mobilă în potriva unui resultat sigur al științii? Și nu se luptă și azi darvinismul, împreună cu monismul, în contra credinții?

Intrebările acestea nu le voiu examina toate în articolul de față, ci aceasta o voiu face pe rând, mai târziu. Aici ne preocupă numai chestiunea principiară, că de unde își au originea aceste conflicte? Cumcă sunt și au fost conflicte e foarte clar și nu mai poate exista nici o îndoială. Cauza lor trebuie să o căutăm însă în un *abuz de competență*, fie că se resolvau și se făceau concluzii, în numele credinții, și la astfel de întrebări, cari n'aveau nici o legătură cu credința, ci erau probleme ale științii, fie că știința și-a trecut hotarele, răspunzând la întrebări pe cari în numele ei nu le putea răspunde. Se nimerește foarte bine în cazul de față cuvântul lui Virgil: *peccatum est intra muros et cxtra!* Când le vorbia odinioară Isus Ovreilor despre împărăția lui Dumnezeu, credeau ei că le vorbește despre o stăpânire lumească, comentând fals cuvintele lui. In învățătura lui, după cum ne mărturisește scriptura, le vorbea însă cuvintele vieții eterne, — și oamenii au căutat în sfânta scriptură răspunsuri la întrebări din domeniile științelor naturale și ale istoriei, uitând că revelațiunea și cuvântul lui Dzeu nu au intenția să ne fie conducători spre resolvarea problemelor științii, ci ale religiunii adevărate! Trebue să recunoaștem liniștiți — ca și Petru în muntele Maslinilor — că s'a crezut, că trebue scoasă de multeori din teacă sabia credinții pentru apărare împotriva resultatelor recente ale științii, unde Cristos ar fi spus simplu: bagă sabia ta în teacă! Pentrucă nu era periclitată în cazul acesta credința, ci cel mult doar anumite conclusii învechite, opinii de școală sau păreri și argumente, cari au fost îndrăgite prea mult, din cauza unei întrebuințări îndelungate de secole, decât ca să se abzică ușor de ele. Dar tot astfel și știința și-a trecut competența și a hazardat teorii, cari ascultându-le avem tot aceeaș impresie, ca și când de pildă ochiul ar veni și ar spune: da, esistă coloare verde, pentrucă am văzut-o, însă nu esistă tonuri, frig, căldură și parfumuri, de oarece nu le-am văzut! Timpurile mai de demult aveau o maximă foarte înțeleaptă și anume: *o cugetare de jumătate depărtează dela credință, o cugetare întreagă reîntoarce la credință.* O cugetare întreagă înseamnează acea cugetare, ce e conștie de granițile sale și e convinsă, că adevărurile se pot afla și pe alte cărări decât numai din manuscriptele vechi, prin conclusiuni logice, înarmați fiind cu cuțitul anatomului și cu microscopul naturalistului în mână.

Aceste conflicte sunt reale, dar în adevăr, conform principiilor bisericii noastre ortodoxe, între credință și știință nu esistă serioase conflicte. Prin calea de mijloc ce am observat-o și o observăm și azi între toate estremele, atât ale bisericii catolice, cât și ale protestantismului, dogmatica noastră pare a fi chemată să închee alianța pacinică între cele două forțe beligerante! Departe de a nega valoarea legilor cugetării și a narcotisa principiile rațiunii, în chestiuni religioase credința noastră ortodoxă îi oferă științii un loc de onoare în saloanele distinse ale vieții spirituale. Toate și fiecare știință adevărată în special este stimată și cinstită după merit și este învitată de a lucra împreună cu noi la zidirea marelui templu spiritual al vieții, pentruca să locuiască în el adevărul divin, pe deasupra căruia își boltește grandioasa cupolă violetă revelațiunea. Credința noastră are lipsă și chiamă știința în ajutor totdeauna, de oarece ea ne aduce în ajutor cu îmbelșugare o mulțime de argumente tari, logice, morale, istorice și științifice, pentru înțelegerea tainelor revelațiunii, iar pentru primirea credinții ne servește ca singura și cea mai îndreptățită autoritate, căreia trebue umiliți să ne supunem cu toții. Știința este pentru noi autoritară, ea este, ca să spunem așa, *procurorul* credinții, de oarece chiar dacă nu argumentează toate propozițiile credinții, totuș ulterior le rectifică sobru înaintea forului rațiunii și a legilor cugetării. Și necredința are dogmele și postulatele sale, pe cari le poate tot atâta de puțin argumenta matematicește, ca și noi secretele credinții. Necredința însă este foarte arbitrară, de oarece ea nici nu caută cel puțin ulterior să-și rectifice dogmele sale înaintea rațiunii. De sigur, că prin progresele științii se vor abandona anumite prejudiții și argumente rele de ale credinții, dar în cazul acesta, acelea cari sunt cu adevărat lucruri ale credinții, vor străluci cu atât mai limpede și mai frumos, intocmai ca și o statuă de marmoră albă a lui Phidias, de pe care se ia pânza ce o acopere!

Ne-am luat prin urmare de problemă să săvârșim împăcarea între credința noastră de până acum și știința, ale cărei raze ne vor străluci de-aci înainte.

Nu ne temem, că nu o vom întemeia, dacă nu va lipsi bunăvoința noastră și harul lui Dumnezeu. Dar înainte de ce vom păși la resolvarea singuraticilor întrebări trebue să stabilim pentru eventuale conflicte următoarea regulă: noi trebue, ca chiar până nu vom supune chestiunile ce ne preocupă unei examinări serioase, să luăm dela început partea credinții! Pentrucă religia are tot atâta rațiune de a fi, ca ori și care altă știință, și credința ne oferе garanții chiar mai bune decât îndoiala și necredința. Religia este *rațională:* fundamentele ei trebuesc și sunt argumentate științificește, — existența lui Cristos de es., este tot atât de sigură ca și existența unui Pericles și Caesar, — iar învățătura de credință creștină, încât privește logica și consecvența, mărimea și frumusеța, nu stă de loc în urma ori și cărui sistem filozofic existent, și încât privește puterea de viață le întrece cu siguranță pe toate.

Secolul al 19-lea îi servește de cel mai puternic argument. Credința oferă garanții cu mult mai bune decât necredința și scepticismul. Chiar dacă ar fi să fie, ca pentru necredință să avem la îndemână tot atâtea argumente, ca și pentru credință — deși cele viitoare vor dovedi, că necredinciosul are argumente cu mult mai puține decât credinciosul, — va se zică, chiar dacă argumentele amândurora ar fi egale, ce urmează de aici? In cazul acesta am fi în poziția unui jucător la loterie, sau a unuia ce se rămășește, care poate pune mira și pe negru, dar și pe alb; însă el n'o pune orbește pe negru sau pe alb, ci cumpănește mai întâi, că în cazul unui câștig unde ar fi șansele cele mai mari, iar în cazul unei pierderi unde ar prăpădi mai puțin și s'ar păgubi mai ușor? Dar noi unde avem nădejdi mai bune, când punem mira, la credință, sau la necredință? Dacă admit, că credința este adevărată și există Dumnezeu și eternitatea, — ce-am riscat la pierdere și la câștig, dacă credința a avut dreptate? Dacă există un Dumnezeu și o eternitate, și eu îmi întocmesc viața conform acestei credințe, ducând o viață curată nobilă, frumoasă și înălțătoare, plină de virtute, atunci voi avea de câștig eternitatea, o viață fără de sfârșit și fericită, în Dumnezeu. Dacă credința n'are dreptate, și nu există nici Dumnezeu și nici vecinicie, nici raiul și nici iadul, atunci pentru

---

FOIȘOARĂ.

Bolnavii la „Sfintele Daruri“.

Din multele obiceiuri pe cari le posede poporul român, sunt unele cari prin rostul și vechimea lor azi fac parte din legea românească, și poporul ține la ele ca la un lucru sfânt, iar fără de ele nu și-ar putea închipui legea creștină. Aceste obiceiuri cunoscute deodată cu ființa noastră au format zidul puternic de separare și apărare, care ne-a mântuit de toate primejdiile în decursul atâtor veacuri; a le abandona deci înseamnează a depărta poporul de conducătorii lui și ai sdruncina mângăerea ce o are în credința lui.

Unii preoți țin și azi acelea obiceiuri, în formele lor primitive; alții au introdus oarecari modificări estetice, conform cerinței timpului, ca atât poporul, cât și inteligența deopotrivă să afle mângăere sufletească în ele, iar alți preoți iarăși au încercat a abandona unele obiceiuri, ca: pomenile, mergerea la daruri etc. pe deantregul.

Modul acesta de procedere a unor preoți a fost observat de bunul nostru Arhipăstor, de Excelența Sa Mitropolitul *Ioan Mețianu*, care pentru a pune capăt unor astfel de porniri dăunătoare, prin circularul nr. 5608/911 a îndemnat preoțimea a ținea cu sfințenie la acelea obiceiuri, cari prin aceea, că întăresc în creștin credința și iubirea față de Dzeu, lege și deaproapele, contribuesc la fericirea vremelnică și vecinică a poporului nostru.

De data aceasta mă voi ocupa numai cu obiceiul creștinilor bolnavi, trupește ori sufletește, de a participa la sfintele daruri.

Din timpurile cele dintâi ale cristalisării serviciului divin în formele sale de azi, s'au obicinuit creștinii a participa la sfintele daruri, stând în genunchi înaintea ușilor împărătești în decursul cetirii evangeliei, pe care o sărută și apoi se postează înaintea tetrapodului, până la eșirea cu sfintele daruri, când de asemenea să pun în genunchi și se ating de haina preotului. Mai rar se obicinuește pe unele locuri, ca creștinul să se pună pe foale, pentru a se trece cu darurile peste el. Se înțelege, că acesta nu e lucru frumos, și e și destul, dacă creștinul stă cu evlavie în genunchi.

Obiceiul de a merge la sfintele daruri esistă și acum pretutindenea, cu puține escepții, unde a încetat numai în timpul mai nou.

Creștinul merge la daruri din multe lipse, ori trupești, ori sufletești; cu deosebire când este sdruncinat sufletește, când are un fiiu răposat și inima îi este întristată, ori are un fiiu înstrăinat și nu-și găsește liniștea sufletului său, îngrijorat fiind ziua și noaptea. Mai merge omul la daruri și pentru ai da mulțămită lui Dzeu pentru vre o binefacere primită dela dânsul, sau când pleacă într'o cale depărtată etc. Prin participarea la sfintele daruri creștinul simte o elevațiune sufletească de nedescris, îi se înseninează cugetul și își întărește credința în puterea divină.

Incât privește taxa pentru venirea la daruri, ea e 2—3 cruceri, aparținând venitele acestea preotului; în unele locuri creștinii pun acesti cruceri pe evangelie — după cetire; alții îi dau direct în mâna preotului, imediat după cetirea evangeliei; mai rareori la crâsnic, pentru ai preda preotului; alți preoți, ca să fie mai moderni, nu primesc banii în decursul serviciului divin, dar nu permit nici participarea la daruri, ca ceva necorăspunzător timpului de azi; și aici cred eu, că este a se lua calea de mijloc. Natural, că a te ocupa în decursul serviciului divin cu primirea și schimbarea de bani, e incompatibil cu sfințenia serviciului divin; dar apoi a lipsi pe creștin de un izvor de mângăere sufletească, încă e o crimă față de legea lui Cristos; căci noi avem datorința imperativă, ca credința dătătoare de mântuire și făcătoare de minuni să o întărim tot mai mult în sufletul creștinului.

Eu am purces în chestia aceasta în modul următor:

Terminând în anul Domnului 1909 măreața biserică din Cioara (tractul Sebeșului), pentruca conform esteriorului impunător să capete și interiorul un suflet viu, dătător de vieață, am întemeiat fondul bucatelor, care prin colecte a ajuns azi la 200 ferd. grâu, fond menit pentru susținerea și înavuțirea bisericii. Iar pentru înființarea unui cor, avem fundațiunea Constantin Oancea, din ale cărei interese la timpul său are să se remunereze un învățător sau cantor capabil de a forma și conduce un cor cu tinerimea adultă, respective cor de bărbați și femei.

Spre acest scop am cedat pentru totdeauna banii veniți dela daruri, așezând o cutie ce se încuie cu 2 chei la strana stângă a cantorilor, ca creștinii în trecerea lor la daruri se așeze înșiși crucerii în ea; o cheie se conservă la mine și una la epitropul. Umplându-se cutia, banii se depun cu libel la bancă. Și pe când înainte abia venea foarte rar câte unul sau doi, azi nici o singură dată nu sunt mai puțin de 10 inși, de multeori 30—40, la sfintele daruri, așa, că în decurs de 2 ani fundațiunea Constantin Oancea a ajuns la suma de 220 cor., mai adăugându-se an de an câte 80—100 cor. E acesta un modest început, dar credința îl va face mare.

Calea aceasta mi-se pare cea mai potrivită pentru încassarea banilor dela daruri; creștinul știind scopul sublim, să acredința aceasta am abzis, ce-i drept, de foarte multe plăceri nenobile și libertăți în viață, fără de-a *nu* gusta însă din dulceața virtuții. Și dacă mă decid împotriva credinții și pun mira pe îndoială și necredință, viețuind astfel ca și când n'ar exista Dumnezeu și altă viață viitoare, — în cazul acesta, dacă necredința are dreptate, atunci poate am câștigat ceva pentru o bucată scurtă de viață, dar după aceste bucurii pământești trecătoare mă așteaptă o *nimica* înfiorătoare, o nirvana neînțeleasă. Iar dacă n'are dreptate și există Dumnezeu, am perdut la rămășag vecinicia și eternul meu noroc! Unde să ne punem așa dară mira convingerii noastre și pe ce să ne rămășim? Pe credință sau pe necredință? Dacă preferim credința, atunci în cazul, că are dreptate, câștigul nostru va fi nespus de mare, și pentru cazul că n'are dreptate, pierderea e foarte minimală; preferind însă necredința, atunci pentru cazul, că are dreptate, câștigul nostru este minimal, și pentru cazul că ne-a înșelat, pierderea nu se poate socoti — este o întreagă eternitate! Să avem prin urmare curajul bărbătesc și cu un gest nobil să cutezăm cu toată îndoiala a pune mira pe credință! *Pascal* are dreptate când spune: „dacă punem mira noastră pe credință.... vom cunoaște, că am pus-o pe ceva mai sigur și n'am perdut în schimb nimica“!

Cu o altă ocaziune voiu păși la examinarea singuraticilor chestiuni. Noi n'avem lipsă de o credință, căreia îi lipsește știința, și nici de o știință, căreia asemenea îi lipsește credința. Ținta noastră este, ca să fim oameni de știință ai credinții, și credincioși ai științii! Articolele ce vor urma, vor cerca să resoalve problema lui Dumnezeu: dacă e identic cu natura, cu universul și cu legile de cari e guvernat acesta? Vom cerca în fine să rectificăm credința creștină față de ateismul, de panteismul și de monismul modern.*)

Reforma electorală. A provocat mare sensație faptul, că domnul ministru-prezident Khuen-Hédervàry a adresat, în calitate de ministru al afacerilor interne, un circular instituțiunilor celor mai înalte culturale și economice din țară, precum și conducerii partidelor politice, cari nu sunt reprezentate în dietă, invitând toate aceste corporațiuni să-și precisese punctul lor de vedere în chestia reformei electorale în câte un memorand, care să fie înaintat guvernului în timpul cel mai scurt posibil, și cel mult până la finea anului curent. Cum se vede din acest pas însemnat al guvernului, necesitatea unei urgente reforme electorale e simțită și în sus, nu numai în jos.

In chestia tricolorului. Cetim în „*Românul*“ dela Arad, că domnul deputat dietal Dr. *St. C. Pop*, la recercarea mai multore, s'a prezentat de nou la domnul ministru-prezident în 1 August n. c. și i-a adus acestuia la cunoștință abusurile săvârșite în timpul din urmă în chestia tricolorului român. Domnul prim ministru, contele Khuen-Hédervàry, a declarat, că a luat din nou cele mai severe dispoziții pentru sistarea abusurilor și a asigurat pe dl deputat Dr. *St. C. Pop*, că în viitor nu se vor mai sevîrși astfel de abususi, ba a pus în vedere pedepsirea acelore, cari nu să vor conforma ordinațiunilor sale, de înțelesul, că *tricolorul român numai atunci poate fi confiscat, când e evident, că intențiunea e de a se face cu el demonstrație în contra statului.*

In contra obstrucției. Representanța orașului Pojon a votat Luni un proiect de resoluțiune, prin care condamnă obstrucția, fiindcă împedecă munca rodnică parlamentară. Cere sistarea ei, pentruca dieta să poată crea cât mai curând legea despre reforma electorală, urgentă și necesară. O hotărâre de condamnare a obstrucției a luat apoi eri, Marți, și congregația comitatului Somogy, care va trimite dietei adresă în acest înțeles.

Adunare poporală în Hațeg. Pe Sâmbătă, 6/19 August (sărbătoarea Schimbării la față) la orele 3 d. a. e convocată o adunare poporală în Hațeg, la care vor participa toți fruntașii partidului național român. Se va vorbi în general despre situația politică, apoi în chestia sufragiului universal și a reformelor militare.

Dela „Asociațiune“.

Convocare.

In sensul §§-lor 23 și 24 din statute, membrii „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se convoacă la

Adunarea generală ordinară

ce se va ținea în Blaj, în zilele de 28 și 29 August n. 1911.

Programul adunării:

Ședința I.

Luni, în 28 August n., la orele 11 a. m., în biserica catedrală.

Ordinea de zi:

1. Deschiderea adunării generale.
2. Inscrierea delegaților prezenți ai despărțămintelor.
3. Raportul general al comitetului central.
4. Alegerea comisiilor pentru:
   a) examinarea raportului general;
   b) censurarea socotelilor anului 1910 și a proiectului de budget pe anul 1912;
   c) înscrierea membrilor.
5. Alegerea unei comisii pentru întregirea prezidiului.
6. Prezentarea eventualelor propuneri.*)

Ședința II.

Marți, în 29 August n. la orele 4 p. m.

Ordinea de zi:

1. Raportul comisiei pentru examinarea raportului general și propunerile acestei comisii.
2. Raportul comisiei pentru censurarea socotelilor pe anul 1910, a proiectului de budget pe anul 1912 și propunerile acestei comisii.
3. Raportul comisiei pentru înscrierea de membri.
4. Alegerea prezidentului.
5. Fixarea locului pentru adunarea generală viitoare.
6. Dispoziții pentru verificarea procesului verbal.
7. Inchiderea adunării generale.

*

Ședința secțiilor științifice-literare.

Marți, în 29 August n. a. c. la orele 10½ a. m.

va avea loc ședința festivă a secțiilor științifice literare. Dl Dr. Iosif Popovici va ținea o conferință comemorativă despre Ioan Maiorescu, iar dl Octavian Goga despre literatura ardeleană în veacul al XIX-lea.

Sibiiu, din ședința comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultra poporului român“, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Bârseanu m. p.,
vice-prezident.

Oct. C. Tăslăuanu m. p.,
secretar.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Raportul desp. Săliște „al Asociațiunii“, către adunarea districtuală, convocată pe 13 August n. c. la Armeni.

Onorată adunare generală! Despre starea și lucrările culturale ale despărțământului V. Săliște al „Asociațiunii“ din anul 1910 (din 1 Ianuarie până 31 Dec.) avem onoare a prezenta următorul raport general:

De bază a raportului de față am luat anul școlar 1910, și nu răstimpul dela o adunare generală până la ceealaltă, cum se făcea până acuma, ca de aci înainte să se evite neorândueala, ca despre unul și acelaș lucru să se raporteze de 2 ori cu ocazia adunărilor generale cercuale.

In acest raport, ca să fie complet, vom repeta deci unele lucrări, despre cari s'a raportat și'n adunarea generală a desp. V. ținută în comuna Vale în toamna anului 1910.

Comitetul nostru cercual, observând slăbirea de interes a publicului românesc față de acest așezământ numit „Asociațiune“, care numai binele țăranilor noștri îl vrea, căci vrea anume în toți să samene gânduri bune, căci mare lucru e și gândul, mai mare decât fapta, deoarece fapta e numai fiica lui, iar din gânduri bune răsar fapte bune care vrea deci, iubiți țărani, prin îndemnurile vii și prin cărțile ce vi le pune la îndemână, ca D-Voastră să le cetiți, *să vă deschideți ochii* minții și să vă îndreptați pașii pe cărările ce duc la un mai bun și mai tihnit trai pământesc: Comitetul prin o „circulară“ a sa, dată în Octomvrie 1910, a trezit din nepăsarea amintită, piedecă a tuturor vrerilor bune, pe toți preoții, notarii, învățătorii, funcționarii de bancă ai despărțământului nostru și alți intelectuali, chemându-i să sprijinească „Asociațiunea“ întru aducerea la îndeplinire a scopurilor arătate, și a dat îndrumări detailate pentru înființarea de agenturi nouă prin comunele, în cari nu s'ar afla de acestea, formându-le și un program de activitate mai intensivă.

După rapoartele sosite nouă din cele *15 comune* ale acestui despărțământ, respective din cele 13, căci *Aciliul și Săcelul* au dat uitării circulara, neraportând nimic, eată de ce răsunet s'a învrednicit chemarea noastră la munca culturală:

Pe lângă cele 7 agenturi vechi s'au înființat și organizat trei agenturi nouă: în Tilișca, Orlat și Vale, așa, că despărțământul nostru are azi 10 agenturi. Mai harnice din acestea au fost agenturile din *Săliște, Tilișca, Orlat și Sibiel,* iar viață culturală destul de mulțămitoare au adus agenturile din *Gurarâului, Mag, Vale și Topârcea.* Conducătorii comunelor *Amnaș, Alămor, Cacova, și Gales,* cari de altfel nu s'au organizat în agenturi, puteau să lucreze mai mult în cadrele „Asociațiunii“. In comuna *Armeni* nu s'a lucrat nimic. Cauza ce ni-a mărturisit-o odată preotul local este: neînțelegerile dintre fruntașii satului.

Comitetul a răspândit în popor „Biblioteca poporală a Asociațiunii“. așa, că azi avem 317 membri ajutători, 71 membri ordinari, 10 membri pe viață și 1 membru fundator. Cu totul 399 de membri. Inscrierea de membri continuă.

După comune membri ajutători și ordinari sunt în Săliște 112, în Tilișca 43, în Orlat 39, în Gurarâului 32, în Sibiel 31, în Săcel 30, în Mag 21, în Aciliu 21, în Alămor 20, în Cacova 13, în Vale 11, în Topârcea 9, în Amnaș 1, în Armeni 1, iar în Gales 4 membri ordinari și nici unul ajutător.

In toate comunele despărțământului avem *biblioteci*, cari sunt de mai multe feliuri: parohiale sunt în cele mai multe comune, la cari sunt încorporate și cele poporale și ale agenturii. In comunele mai mari e și bibliotecă școlară deosebită, bibliotecă a meseriașilor (Săliște), a casinei române (Săliște), a economilor (Săliște) și a tinerimei (Săliște și Orlat). Numai în comunele Alamor și Armeni nu e nici un fel de bibliotecă. De toate sunt 26 biblioteci, cu 7125 volume. După cum vedeți cărți ar fi ele destule, nu v'ați putea tângui, dar răul cel mare zace în împrejurarea evidendă din rapoarte, că n'aveți sete, dor sau gust de cetit, cei cari știți ceti. Nici cei cari nu știți, nu vă puteți desvinovăți, căci de ați avea această sete fericitoare (de cetit) ați pune în serile lungi, când munca zilei încetează, pe copiii D-Voastre să vă cetească. Așa au ajuns cărțile scrise anume pe înțelegerea D-Voastră să zacă acoperite de praf în dulapul cutărui părinte ori domn învățător, fără să Vă treacă prin minte, ca să trimeteți pe vre-un copil să ceară și de acestea dela Domniile lor, cari de bună seamă cu bucurie v'ar fi dat. Dar aceasta nu e în tot locul așa. Mai mulți oameni cetesc cărți în Săliște, Tilișca, Sibiel, Cacova și Orlat. In celelalte comune să cetește mai puțin. Cetitorii de cărți anul trecut abia au fost 1000 de inși în tot despărțământul.

Aflând comitetul, că în comuna D-Voastră n'aveți nici cărți de cetit, s'a hotărât să Vă aducă mai multe, ca să alcătuiască așa numita bibliotecă. O dăm în grija preotului ori învățătorului, cu rugarea ferbinte: ca *să osteniți* a scoate câte o carte de acolo și cu sete a o ceti, precum și cerbul se ostenește după apa cea limpede ascunsă în izvoarele codrului.

Pentru întărârea credinței și a moralei publice, pentru trezirea conștiinței naționale, pentru îndrăgirea meseriilor și a negoțului, pentru îndrumarea la o economie mai rațională, pentru îngrijirea mai bună a sănătății, pentru cunoașterea drepturilor cetățenești, pentru cunoașterea gustului de cetit și pentru îmbrățișarea „Asociațiunei“, s'au ținut în Dumineci și serbători în toate comunele, afară de Armeni, 68 de prelegeri poporale. Acestea le-au ținut 14 preoți, 13 învățători, 9 notari, 2 medici, 1 farmacist, 1 profesor și 1 doamnă. Prelegerile au fost împreunate cu unele declamări, coruri de copii, altele cu reprezentații teatrale.

S'au aranjat serbări școlare și șezători culturale, în cari s'au cetit bucăți literare de diferiți scriitori populari, s'au împărțit și cărticele de cetit (în Săliște 58 cărți de conținut religios, economic și iuridic, iar în Tilișca 378 vol. de conținut folkloristic, economic, istoric și literar).

Prelegerile au fost destul de bine prelucrate pentru înțelegerea ascultătorilor, cei mai mulți țărani. Numărul tuturor cercetătorilor au fost peste 10,000 (zece mii).

Comitetul a aranjat în 2 Octomvrie 1910 și o expoziție bine reușită de posme și țesături românești, în comuna Vale, și pentru cele mai frumoase s'au împărțit premii.

S'au făcut încercări cu învățarea la scris și la cetit a neștiutorilor de carte (cursuri de analfabeți) în comunele Gales, Mag, Sibiel, Tilișca, Topârcea, Amnaș și Alămor, angajându-se la ținerea lor învățătorii. Aceste încercări n'au izbutit. Cauzele după mărturisirile raportorilor sunt: nu s'au prezentat oameni, n'au avut dor de învațătură, iar la Alămor „fiind amenințați de primărie“.

Averea și starea casei desp. Săliște este următoarea:

I. *Intrate*:

Cu 30 Septemvrie a rămas un rest de cassă de	7·77	cor.
Taxa dela 56 membri ordinari à 10 cor.	560·—	„
Ridicarea din depunere	280·—	„
Dtto	8·39	„
Taxa dela 125 membrii ajutători à 2 cor. și unu à 3 cor.	251·—	„
Interese capitalizate cu finea anului 1910	28·23	„
Total cu finea anului 1910 .	1135·39	cor.

Față de suma aceasta figurează ca

II. *Ieșite*:

Porto poștal	6·97	cor.
Recvizite de scris	4·19	„
Premii date cu ocaziunea expoziției de poame din Vale	22·—	„
Depuneri la „Cassa de păstrare“ . . .	412·—	„
Comitetului central taxa dela membrii ordinari și ajutători	662·—	„
Interese capitalizate	28·23	„
Total cu finea anului 1910 .	1135·39	cor.

Averea despărțământului cu finea anului 1910 e de 627 cor. 74 fileri, depuse la „Cassa de păstrare“ din Săliște.

(Va urma).

---

propie mai cu dragoste de sfintele daruri; pe de altă parte împrejurările grele în cari trăim ne îndeamnă, ca să ne asigurăm de pe acum un măestru de cântări, căci în multe locuri, cu toate că esistă școală confesională, din un motiv sau altul lipsind corul, biserica este mută; dar apoi unde lipsește școala conf. cu desăvârșire, corul este un puternic factor pentru susținerea legii și a obiceiurilor străbune.

Am adus acestea la cunoștință publică, ca și alți frați preoți să poată urma exemplul de mai sus, sau poate de se va afla potrivit a se discuta chestia în conferențele preoțești, pentru a ceda cu toții această mică jertfă în favorul bisericii; e drept, că datorințele ce ni se impun în toate direcțiunile sunt multe, greutățile cu cari avem să luptăm întru îndeplinirea misiunii noastre sunt mari, dar să ne mângăem cu aceea, că făcându-ne datorința, — calea pentru următori va fi mai puțin spinoasă.

Esistența și înflorirea unei astfel de fundațiuni, — din banii dela daruri, — este sigură în fiecare parohie, pentrucă isvorește în continuu din sufletul viu al credinții spre a ținea aprinsă tuturor lumina lui Cristos.

Constantin Oancea
preot.

---

*) *Bibliografie*: F. Brunetiére, Die zeitgemässe Begründung des Glaubens; G. Esser, Naturwissenschaft u. Weltanschaung; E. Dennert, Bibel u. Naturwissenschaft; I. Riem, Natur u. Bibel; I. Petersen, Naturforschung u. Glaube; Dr. Wil. Koch, Die Natur u. Gott; Pascal, Gedanken; Ph. Kneib Wissen u. Glauben etc.

*) Eventualele propuneri au să fie înaintate în scris prezidiului „Asociațiunii“ (Sibiiu. str. Șaguna, Nr. 6) cu 8 zile înainte de adunarea generală.

Conferențe învățătorești.

Convocare.

Cu provocare la ordinul Ven. Cons. din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Șco', convoc conferența tractuală a învățătorilor din acest protopresbiterat pe Marți și Miercuri, 11 și 12 Octomvrie a. c. în Abrud, pe lângă următorul

Program:

1. Serviciu divin cu chemarea Duh. Sf. la orele 9 a. m.
2. Deschiderea și constituirea conferenței în școala gr. or. română din loc.
3. Apelul nominal, la care fiecare învățător presentează în scris raport despre activitatea extrașcolară, care să predă comisiunei de 3.
4. Despre manualele din religie și de literatură didactică religioasă, disertant Pompiliu Acelenescu, înv. în Zlatna.
5. Despre educația religioasă în biserică și școală, proponent Emanuil Beșa paroh și catehet în Zlatna.
6. Studiu asupra materialului de religie și lecțiune practică pentru cl I, de I. Danciu, învăț. în B. Sat.
7. Studiu asupra materialului de religie cl. II, Aurel Ionuțiu înv. în Cărpiniș.
8. Studiu asupra materialului de religie și lecție practică pentru cl. III, Stefan Garciu înv. în Vârtop.
9. Studiu asupra materialului de religie pentru cl. IV, Dumitru Magda înv. în Galați.
10. Studiu asupra materialului de religie cl. V și VI, Vasilie Oniciu înv. în Bumingiena.
11. Dare de seamă despre mișcarea pedagogică în anul 1910/11, de Ioan Micu înv. B. Isbita.
12. Dare de seamă despre activitatea extrașcolară, referent Partenie Duca înv. în Zlatna.
13. Statorirea programului pentru conferența viitoare.

Invățătorii și catiheții dela școalele streine sunt obligați a participa la conferență, sunt invitați însă și directorii școlari și toți binevoitorii școalei.

Abrud, 18 Iulie 1911.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Dela sate.

Sfințirea bisericei și a școalei din Lasläul-român.

Duminecă în 30 Iulie n. c. harnicul popor român, în frunte cu iubiții lui conducători, din comuna bisericească gr. or. Lasläul-român, a săvârșit sfințirea bisericei renovate, precum și sfințirea școalei, de nou zidită de acolo.

Actul sfințirei l'a îndeplinit onr. domn preot local *Nicolae Aron*, ajutat fiind de câțiva preoți. După terminarea sfințirei bisericei onr. domn preot a ținut o cuvântare bine aleasă poporului, depărtându-să toți plini de mulțămire.

Nu mult după aceasta la sunetul clopotelor din nou s'au întrunit toți la noua școală, unde după obiceiul nostru crestinesc s-a îndeplinit actul sfințirei aceleia. Aici a cuvântat on. domn preot Ilie Joanoviciu din Șo'muș. Cuvântarea d-sale a fost plină de învățături frumoase, spunânduse în ea ce e școala, ce foloase aduce, și îndemnânduse poporul, ca și pe mai departe să o sprijinească și îngrijească, căci numai în școală și prin școală se pot cultiva și înainta în cultură, astfel, ca să poată ținea pași cu celelalte popoare, cari au avut parte mai mare de ea decât noi, Românii.

Poporul deștept și harnic cu mic cu mare asculta cu evlavie vorbirea, ba la unii se vedeau lacrămi de bucurie în ochi, fiindcă D-zeu le-a ajutat să și poate vedea visul împlinit. Așa o școală frumoasă rar să vede prin comunele noastre românești. Meritul cel mai mare la ducerea în îndeplinire l-a avut primariul cumunal deacolo, *Beniamin Florian*, pentru care faptă laudă ii să cuvine.

După terminarea și a acestei ceremonii, în o sală a școalei a fost banchet. S'a toastat. Primul care a toastat a fost veteranul preot din loc, încăruntit în fapte bune, ridicândoși pocalul în sănătatea Exelenției Sale, a domnului Archiepiscop și Mitropolit *Ioan Mețianu*. A toastat apoi spectabilul domn Dr. Ilarie Holom, advocat în Ibașfalău, sprijinitoriul confesiunei noastre ortodoxe din Ibașfalău și jur. A vorbit pentru domnul preot din loc, dorindui sănătate și mulți ani fericiți. A mai toastat d-nul Joanoviciu pentru anteprenor, iar d-nul preot Niculae Boier pentru comitetul parochial, judele comunal, notar și vrednicul popor de acolo.

La orele 8 sara s'a început petrecerea, cu teatru și cântări. Peste tot putem zice, că teatrul și cântările au reușit binișor. Cinste și laudă domnului învățător Ciatloș, care a aranjat și condus acestea. A urmat apoi jocul și veselia, domni și țărani împreună petrecânduși până la ziuă.

Cinste și laudă ție popor harnic și voauă, conducători buni și vrednici! Dee Dzeu, ca să aveți mulți imitatori, căci atunci cu dreptul vom putea zice: „Apa trece, pietrile rămân“.

Un oaspe.

NOUTĂȚI.

Cununie în casa domnitoare. După știrile mai noi, căsătoria Arhiducelui *Carol Francisc Iosif*, cu principesa *Zita*, să va întâmpla în luna Octomvrie, și încă în prima jumătate a lunii. Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Franciso Iosif I, va participa în persoană la nuntă, cu toți membrii curții sale.

*

Visite. In cursul săptămânei acesteia Principele Moștenitor de tron al României, *Ferdinand*, și Principesa *Maria*, vor face visite familiilor boerești maghiare *Szentkereszty* și *Mikeș*, din săcuime. Să fac pregătiri mari pentru primirea înalților oaspeți. Așa scrie o foaie din București.

*

Congresul învățătorilor din România. In zilele de 20-23 August v. să ține la Târgoviște al optulea congres al învățătorilor din regatul român. Congresul din anul acesta va presenta un interes deosebit, fiindcă să vor discuta în el multe chestiuni însemnate, privitoare la reforma învățământului rural. Domnul ministru al instrucțiunei publice, *C. C. Arion*, a anunțat, că va participa în persoană la desbaterile congresului. La congres vor participa toți învățătorii din țară.

*

† Anton Gruscha, cardinal, Arhiepiscopul romano-catolic al Austriei, cu reședința în Viena, a decedat Sâmbătă dimineața la orele 3, în etate de 91 ani. Defunctul a fost în vremea sa duhovnicul Arhiducesei *Sofia*, mama Monarhului nostru.

*

Consilier regesc. Domnul *Fabius Rezei*, notar public regesc în Lugoj, a fost distins din partea Maiestății Sale, Impăratului și Regelui Franciso Iosif I, cu titlul de consilier regesc.

*

Agitator. Scriu ziarele maghiare, că preotul greco-catolic *Ioan Jiroș* a rostit o vorbire agitatorică în contra lucrătorilor de naționalitate maghiară și germană dela mașinele de trierat, cari probabil au făcut, ca Românii băstinași din satul său să nu capete de lucru. A numit pe cei de altă naționalitate, veniți în comuna sa, „*venituri*“, și pentru aceasta s'a făcut arătare în contra lui la procuratură și s'a început procesul pentru „agitație“.

*

Boala Impărătesei Germaniei. Impărătessa Germaniei e bolnavă, sufere de anghină, din care pricină Impăratul Wilhelm, care era să plece în călătorie, rămâne încă acasă, până la completa însănătoșire a Impărătesei.

*

Călduri mari. Pe la noi nu mai sunt călduri mari, din contră, ploi și grindină, cari au făcut pe multe locuri mari stricăciuni. Sunt însă călduri mari pe alte locuri. Din Bruxela de ex. se telegrafează, că acolo au murit 15 inși de insolație. In părțile Rinului s'au înbolnăvit grav vreo 70 de persoane, din cauza căldurilor. La Anvers un bărbat a înebunit de căldură și și-a omorit nevaste și fiica, apoi s'a sinucis.

*

Holera. In Constantinopol să ivesc zilnic câte 40-50 de casuri de holeră, între cari foarte multe mortale. Asemenea și prin alte orașe ale Turciei. Casuri multe de holeră se semnalează apoi și din Italia, astfel, că aceste două state, Turcia și Italia, au se rămână pentru anul acesta cu totul isolate de lumea cealaltă.

*

Catastrofă. Din Constantinopol să telegrafiază, că Vineri s'a oficiat acolo cununia unui mare fabricant, Evreu, proprietar al unei fabrici de praf de pușcă. In curtea fabricei se ridicase un cort de catifea, sub care urma să aibă loc oficiarea cununiei religioase. In momentul când rabinul dădea tinerilor binecuvântarea, fabrica de praf de pușcă, în urma unei esplosii, a fost aruncată în aer. Tinăra păreche, părinții, rabinul, și încă 26 de oaspeți, au fost omorâți. Fabrica, cu clădirile ei din împrejurime, au fost distruse de tot.

*

Cămin românesc în Paris. Sub conducerea unui comitet de doamne române să va deschide în Octomvrie în Paris un cămin românesc, pe seama domnișoarelor române, cari terminând studiile liceale, sau școalele profesionale, ori conservatorul, merg la Paris pentru a-și completa studiile, ori a studia mai departe.

*

O biserică istorică. Zilele trecute a trăsnit în biserica din Wihorcan, pusă sub patronatul principelui de Hohenzollern, și biserica a ars cu desăvârșire, împreună cu multele documente de mare însemnătate aflătoare în ea, pentrucă biserica era din secolul al treisprăzecelea.

*

Inchiderea crâșmelor. Ni se scrie: „Reprezentanța comunală a comunei Lepindea, cercul Diciosânmărtin, la stăruința vrednicului nostru preot Iuliu Holdăr, a hotărât închiderea crâșmelor în zilele de Dumineci și sărbători, și anume, din presară, până în ziua următoare dimineața la 6 ore. Așteptăm, ca cei puși în fruntea comitatului nostru încă să-și facă datorința, aprobând hotărârea noastră“.

*

Activitatea parlamentelor. S'a făcut socoteală, că în Ungaria se țin 184 ședințe la an din partea dietei, în Francia 180, în Anglia 143, în Germania 105, în Austria 89. Dacă ar fi să se afle sporiul făcut în aceste ședințe, credem că datele ar putea fi întoarse.

*

Nu mai fumează! Cetim într'o foaie din București, că din cauza scumpirii tutunului 60 de țărani dint'un sat românesc dela noi, au hotărât să nu mai fumeze. Ci că și-au împachetat frumos *lulele* (sunt deci bănățeni) și leau trimis cadou domnului ministru de finanțe, Lukács László.

*

Mulțămită. La fondul săracilor, administrat de „Reuniunea femeilor gr.-or. române din Sibiiu suburbiul Iosefin“ au mai contribuit: Membrele comitetului cor. 5.10, Iosif Marcu sen. 1 cor. Valer Popa funcționar București, Dumitru Mohan, Petru Mohan, câte 50 fil, Simion Muntean 40 fil, Petru Simtion cantor, George Simtion și Stana Poplăcean câte 20 fil. Eugen Imbăruș preot în Ohaba cor. 1.20, Maria Imbăruș preoteasă, Pompiliu Imbărus, Letiția Imbăruș câte 20 fil. Virgil Imbăruș înv. Mediaș 1 cor. Le exprimăm tuturor sinceră mulțămită: *Victoria Boiu*, prezidentă. *Ana Imbăruș*, casieră.

*

Concert în Armeni. Tinerimea română din Armeni dă un concert împreunat cu producțiune teatrală-declamatorică Dumineca, în 13 August st. n. a. c. cu ocasiunea adunării generale a despărțământului V. Săliște a Asociațiunii în sala școalei gr. cat. din loc. Inceputul la orele 6 și jum. seara.

*

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, au mai dăruit: Ioan Marcu, cul. de litere și un „Petru“, câte 40 fil.; Nicolae Mohan, Ioan Pinciu, N. Stoica, G. Trifan, Fr. Heilman, C. Ioanoviciu, G. Mohan, D. V. Poponea, Horea Dopp, Isidor Marcoviciu, George Pascu și Stefan Duca, toți culegători de litere, fiecare câte 20 fileri.

*

Știri din România. Duminecă s'a pus cu mare solemnitate peatra fundamentală a bisericii armenești din București, bulevardul Carol.

— Pe la finea Iunei Septemvrie își serbează jubileul de 50 de ani de esistență școala de arte frumoase din Jași.

— Duminecă au sosit în București vreo 500 de escursioniști din Sofia, membri ai societății mutuale a jurnaliștilor din Bulgaria.

— Domnul Badea Angăru, subadministratorul casei bisericii din București, a fost decorat cu medalia „Resplata muncii pentru biserică“.

— Pentru inundații din Moldova Maiestatea Sa Regele Carol a dat 20,000 de lei, iar Principele Ferdinand, Moștenitoriul de tron al României, 10,000 de lei.

— In București s'a deschis piața „Carol I.“ Maiestatea Sa Regele Carol a semnat decretul prin care se sistemisează aceasta piață.

— In comuna Cislău, județul Buzău, s'a ridicat un frumos și mare monument, cel mai mare din țară, care comemorează pe cei 215 de viteji buzoieni, căzuți în răsboiul indepedenței. E de bronz. Inaugurarea i s'a făcut Duminecă.

Anunț.

Cursurile „Școalei pentru economia și industria de casă“, susținută de „Reuniunea femeilor române din Sibiiu“, se încep la 1 Septemvrie n. Instrucțiunea secțiunii economice cuprinde: *a*) învățământ practic: pregătirea bucatelor, conservarea poamelor și legumelor, spălatul și călcatul rufelor, confecționarea rufelor etc.; *b*) învățământ teoretic: economia de casă, contabilitatea etc. Instrucțiunea secțiunii industriale cuprinde: cusut, croit, împletit cu mașina, tors și țesut. E de dorit, ca elevele să se presenteze punctual pentru a lua parte la pregătirile pentru inaugurarea festivă a noului local al școalei în casa proprie a reuniunii.

Informațiuni se pot primi dela

Comitetul „Reuniunii femeilor române din Sibiiu“.

Din public.[*]

Mulțămită publică.

Cu ocaziunea concertului dat în 10 Iulie v. c. de inteligența română din Ocna-Sibiiului în scopul ajutorării nenorociților prin foc din comuna Broșteni, au suprasolvit domnii:

Dr. Nic. Cristea, advocat, 8 coroane, Dr. Ioan Dordea, adv., 4 cor., Nic. Albu, senator, 5 cor., toți din Ocna. Dr. Sam. Vladone, adv., Bozoviciu 6 cor. J. Cismaș, jud. de trib., Lugoj 6 cor. Dobolyi Sándor, notar, Broșteni și Cornel Mesaroș, inginer, Budapesta câte 2 cor. Eugenia Sânzian Pop, înv.. Hațeg 1 cor., E. Pantea, paroh, Ocna, 2 cor., Dr. Rusan, medic, Nocrich. Iuliu Pop, Gerla, Bleahu, Mediaș, Victor Neamțiu, teolog, Armeni, Octavian Deac, stud. med., Călvasser, Valeriu Pop, not., Boarta, câte 1 cor. Dr. T. Suciu, profesor, Brad 1 cor. 20 fil. Tincu, func. de bancă, Sibiiu, Fincu, cont. consistorial, Sibiiu, Dr. Gheaja, Sibiiu, câte 1 cor. Manuil, not., Greavu V., ambii din Topârcea, G. Solomie not. Vale, câte 40 fileri.

Primească și pe calea aceasta domnii contribuenți la un scop atât de creștinesc mulțămitele noastre.

Comitetul aranjator.

Oficială.

Pentru a putea încheia ratiociniul întregirii dotațiunii dela stat, parohii cari nu și-au ridicat încă competința sunt recercați, să-și trimită fără amânare cuitanțele oficiului cassei arhidiecezane.

Mersul trenurilor în Sibiiu.

I. Plecare.

1. Către *Copșa*, Ocna: 7·46 dimineața, 1 după ameazi, 4·34 d. a., 7·14 seara, 11·10 seara.
2. Către *Ocna*, la băi: 2 d. a., 3·30 d. a., și 9·07 seara. (Dumineca și în serb. mai pleacă la 9·00 a. m). Circulează până în 15 Septemvrie.
3. Către *Vinț*, Săliște: 3·05 noaptea, 7·43 dim., 3·50 d. a.
4. Către *Cunța*: 12·25 d. a. (Numai Marția, Vinerea, Dumineca și în serbători).
5. Către *Făgăraș*, Brașov: 4·20 dimineața, 1·30 d. a.
6. Către *Turnu-Roșu*, Căineni: 4·06 dim., 1·05 d. a.
7. Către *Cisnădie*: 5·21 dim., 7·30 n. d. a., 1·45 d. a., 8·31 seara. (Dumineca și în serbători, până în 15 Sept., mai pleacă la 3·56 d. a.)

II. Sosire.

1. Dela *Copșa*, Ocna: 3·55 noaptea, 7.25 dimineața, 11·55 n. de a., 5·22 d. a., 8 seara.
2. Dela *Ocna*, băi: 3·17 d. a., 6·11 d. a., 10·48 noaptea. (Dumineca și în serb. mai sosește la 11·28 n. d. a). Circulează până în 15 Septemvrie.
3. Dela *Vinț*, Săliște: 6·40 dim., 12·24 d. a., 8·21 seara.
4. Dela *Cunța*: 9·50 seara. (Numai Marție, Vinerea, Dumineca și în serbători).
5. Dela *Făgăraș*, Brașov: 7·16 dim., 8·59 seara.
6. Dela *Turnu-Roșu*, Căineni: 7·16 dim., 3·37 d. a., 10·27 seara.
7. Dela *Cisnădie*: 7 dim., 1·28 d. a., 3·22 d. a., 10·09 seara. (Dum. și în serbători mai sosește la 8·03 seara).

---

[*] Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Ad Nr. pp. 701/1911. (285) 1—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Panic**, prin aceasta se publică concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și aşterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat şi a se prezenta cu prealabila încuviințare a presbiterului în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 2 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în conțelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roşescu
protopresbirer.

Anunț de licitațiune.

Zidirea şcoalei confesionale gr.-orientală şi adaptarea cuartirului învățătoresc din **Sibişani** (Alvincz) se dă în întreprindere pe calea licitațiunei publice minuende, ce se va ținea Duminecă la **14/27 August a. c.** la 2 ore p. m. în şcoala veche din Sibişani.

Prețul de strigare e 4500 cor.

Licitanții au se depună vadiu de 10%.

Planul, preliminariul de spese şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Sibişani.

Lucrarea se va da aceluia dintre minusoferenți, în care comuna va avea mai mare incredere.

Sibişani, 17/30 Iulie 1911.

Comitetul parehial:

Nicolae Costea par. — prez.
Iacob Stânca notar.

Văzut: **S. Medean** protopresb.
(286) 1—1

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, cu Nr. 8774 Ep. se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din **Cenade**, protopopiatul Mercurei.

Licitațiunea se va ținea în **7/20 August** a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 2 ore d. m. în sala şcoalei.

Prețul de strigare este de 14000 cor. după care sumă licitanții au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla şi alte informațiuni.

Cenade, la 23 Iulie 1911.

Crucean Mărginean par. pres. com. par.
Dumitru Mircea I. epitrop.

Nr. 607/1911. (282) 1—3

Mercurea, la 23 Iulie 1911.

Văzut: **Avram S. Păcurariu** protopresbiter.

Nr. 477/1911. (283) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoreşti din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al **Abrudului**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Muntari** cu salar anual: 400 cor. repartiție şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.
2. **Ciuruleasa** cu salar anual: 600 cor. repartiție şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.
3. **Petrângeni**, cu salar annal: 447 cor. din cassa bisericei şi repartiție şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.
4. **Valea-Dosului** salar anual: 800 cor. repartiție şi restul dela stat, sau dela ven. Consistor.

Relut de cuartir şi grădină.

La cuincuenalii învățători aleşii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoli.

Cei ce doresc a ocupa aceste posturi, îşi vor trimite petițiunile de concurs instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştință cu poporul.

Abrud, 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Publicare de licitațiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. **Arini** (Lüget) protopresbiteratul Treiscaunelor, comitatul Treiscaune (Haromszék), pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan de dtto 28 Maiu 1911 Nr. 6500 Bis. dă în întreprindere prin licitațiune minuendă publică, ce se va ținea în 7/20 August 1911 la 2 ore d. p. în şcoală, zidirea unei biserici nouă.

Prețul de strigare este 20000 cor.

Licitanții trebue se depună înainte de licitațiune vadiu de 10%.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitațiunei.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da întreprindere acelui întreprinzător în care va avea încredere mai multă.

Arini, în 14 Iulie 1911.

Ioan Bucşa paroh preşed.
Andrei Bucşa notar.

Nr. 767/1911. (288) 1—3

Văzut: **Constantin Dimian** protopresbiter.

---

ad Nr. 357/1911 (279) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la şcoala confesională groco-orientală română din **Vălişoara** tractul Devei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane din care 800 coroane repartiție dela popor, şi 200 coroane ajutoriul ce se va cere dela preaveneratul Consistoriu Archidecezan.
2. Cuartir liber în edificiul şcoalei.
3. Grădină de legumi
4. Doi stânjini de lemne de foc, din cari are a se încălzi şi sala de învățământ.

Invățătorul ales este dator a conduce pre lângă şcoala de toate zilele (elevii dela 6—12) ani şi şcoala de repetiție (elevii dela 12—15 ani), este dator să ție strană la vecernie şi utrenie cu cantorul, să conducă copii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la S-ta liturgie.

Sunt preferiți cei-ce vor dovedi că pot înființa cor şi pot conduce.

Concurenții au a-şi aşterne cererile de concurs Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral gr. or. din Deva şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştință cu poporul.

Vălişoara, din şedința comitetului parochial ținută la 13 Iulie 1911.

Nicolae Roman paroh preş. comit.
Alexandru Resuga notarul comitetului.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre** protopop.

Anunț.

Comuna bisericească **Grind-Cristur**, tractul Turda, posta Maros-Ludas, vinde în licitație publică, ce se va ținea în **7/20 August 1911**, biserica vechie din lemn, resp. lemnul din aceia. Lemnul e în stare bună, apt pentru edificarea altei biserici ori case.

Grind-Cristur, din şedința comitetului parohial ținută în 17/30 Iulie 1911.

(278) 2—3 **Comitetul parohial.**

Nr. 8780 Bis. (272) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de capelan permanent, nou sistemizat, în conformitate cu dispozițiile §-lui 6 din regulamentul pentru parohii, pe lângă oficiul de paroh şi protopresbiter în **Turda**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare.

Beneficiile împreunate cu acest post sunt:

a) Salar fundamental 2000 cor.

b) Jumătate (1/2) din venitele stolare după funcțiunile preoțeşti pe cari le va îndeplini dânsul.

Indatoririle capelanului ales vor fi:

a) Să provadă catechizația elevilor noştri dela toate institutele de învățământ din Turda, precum şi catechizarea elevilor meseriaşi.

b) Să deie mână de ajutor parohului-protopresbiter din Turda la îndeplinirea funcțiunilor preoțeşti de câte-ori va cere trebuința, sau dacă acela va fi împiedecat, să îndeplinească însuşi acele funcțiuni.

Dela concurenți se cere cualificația pentru parohii de clasa primă (I).

Cererile de concurs sunt a se înainta Consistorului arhidiecezan în terminul fixat.

Sibiiu, din şedința Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 19 Iulie 1911.

Consistorul arhidiecezan

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan sub Nr. 7479 Epitr. a. c. se publică licitațiune minuendă pentru edificarea din nou a bisericei rom. gr.-or. din Răstoşnea, protopresbiteratul Reghin.

Licitațiunea se va ținea în 31 Iulie v. (13 August) a. c. în Răstoşnea (Ratosnya) la 5 ore p. m.

Prețul de strigare este de **25.000 coroane**, după care sumă licitanții au a depune 10% ca vadiu în bani gata sau hârtii de valoare. Comitetul îşi rezervă dreptul, de a da în întreprindere zidirea. aceluia dintre minus oferenți în care va avea mai multă incredere.

Licitanții nu vor avea drept a pretinde spese de drum sau diurne.

Planul şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Polăți (Palotailva) unde se pot afla şi alte informațiuni.

Răstoşnea-Polăți, la 21 Iulie 1911

Petru Cadar par. preş. com. par.
Vasile Gliga I epitrop.

Văzut: **Grigoriu Nicoară** adm. ppbteral.
(273) 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 30 Aprilie a. c. Nr. 5298 se publică licitațiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericii gr.-or. rom. din **Rusciori**, protopopiatul Sibiiului.

Licitațiunea se va ținea în **7/20 August a. c.** în comuna Rusciori la 2 ore p. m. în sala şcoalei gr. or.

Prețul strigării este 5000 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la zidirea bisericii.

Vadiu are a se depune 10% dela prețul strigării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminariul de spese şi condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Rusciori.

Rusciori, în 2/15 Iulie 1911.

N. Platoş par. — preş.
Vasilie Apolzan epitrop.

Nr. 303/1911 prot. (269) 3—3

Văzut: **Dr. Ioan Stroia** protopresbiter.

Nr. 301/1911. (263) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoreşti vacante din comunele biserieeşti de jos, ale protopopiatului Câmpenilor se publică concurs cu terminul 1 August 1911 st. v.

1. **Peleş** cu salar 1000 cor., 600 cor. dela biserică şi 400 cor. ajutoare, — locuință cu grădină.
2. **Poiana-Valeaverde** cu 1000 cor. din repartiție şi locuință cu grădină.
3. **Săcatura** cu 1000 cor. din repartiție şi locuință cu grădină.
4. **Vidra-de-sus** (postul II lea înv.) cu 1000 cor. din cassa bitericei şi relut de locuință 150 cor.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările concursuale cu documentele recerute la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se vor compune numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopresb.

Nr. 580/1911. (245) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la şcoala gr.-or. română din **Şard**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se excrie concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 1000 coroane, şi anume dela comuna bisericească 600 coroane, dela Prea Veneratul Consistoriu arhidiecesan 400 coroane. Cuartir în edificiul şcoalei.

Cuincuenalul numai după un serviciu neîntrerupt de cinci ani la această şcoală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, ai conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenții să-şi trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta poporului în biserică spre a fi cunoscuți.

Sighişoara, 1/14 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresbiter.

Nr. 482. (244) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr.-or. române din comunele mai jos numite prin aceasta să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Zerneşti** cu salariu fundamental 1000, relut de cuartir şi grădină conform legii.

Adausele cuincuenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții vor avea să dovedească că pe lângă cualificațiunea prescrisă de lege au şi cualificațiunea musicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc.

Invățătorul ales este dator se instrueze şi copiii dela şcoale de repetiție, să formeze cu elevii şcoalei cor şi să cânte cu ei la biserică, iar când corul nu va cânta să ducă singur o strană în Dumineci şi sărbători fără altă remunerațiune.

2. **Moeciul-superior** cu salar dela biserică 250 cor. iar 750 cor. se vor cere dela stat, cuartir şi 1/4 jugăr grădină în natură, eventual relut de cuartir şi grădină conform legii.

3. **Fundata** cu salar dela biserică 120 cor., iar restul de 880 cor. se vor cere dela stat. Cuartir şi 1/4 jugăr grădină în natură.

Concurenții au a şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a se face cunoscuți poporului şi a-şi arăta dexteritatea în cântările bisericeşti.

Zerneşti, în 24 Iunie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Hamsea
protopres.

Nr. 344/1911. (246) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela şcoala gr. ort română din **Orăştioara-de-sus**, protopresbiteratul Orăştie, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Emolumentele sunt: Salar fundamental 1000 cor., din care solveşte biserica din Orăştioara-de-sus 204 cor. 16 bani, cea din Bucium 140 cor. 84 bani, restul de 655 cor. precum şi cuincuenalele după definitivare la această şcoală se vor cere dela stat, cum le a avut şi decedatul învățător.
2. Cuartir din 2 odăi în edificiul şcoalei.
3. Grădină cu pomi 120□.
4. Partea învățătorului de pădure dată dela segregație, după care plăteşte darea şi spesele ce se mai cer după ea. Pentru încălzitul salei de învățământ dau bisericile lemne.
5. Dacă formează cor cu adulții e deosebit remunerat.
6. Invățătorul e dator a cânta în strană la vecernie, la utrenie, iar la liturgie a cânta regulat cu copiii. Şcoala de repetiție şi grădina şcolară e dator se o cultive.
7. Concurenții au să-şi aştearnă rugările conform normelor existente subsemnatului oficiu protopopesc şi a se prezenta la sf. biserică spre al cunoaşte poporul.

Orăştioara-de-sus, din şedința comitetului ținută la 29 Iulie 1911.

Romoşan prezident.
Remus Baciu notar ad hoc.

Orăştie, 30 Iunie 1911.

Vasile Domşa
protopresbiter.

O vilă

de închiriat, constătătoare din o odaie, salon, prânzător, verandă, bucătărie şi cămară. Doritorii să se adreseze la dl **Nicolae Achim**, Sibiiu, drumul Cisnădiei (Heltauerstrasse) Nr. 16. (281) 1—3

Pentru un **Hotel împreunat cu birt şi crâjmă**, în o comună cu circulațiune mare, — lângă care se construează de prezent o linie ferată nouă, — căutăm un

birtaş (arândaş) român

cu cauțiune potrivită spre imediata intrare. (287) 1—1

Oferentului să cere a şti ungureşte şi să pregătească mâncări gustoase şi bune.

Ofertele sunt a se adresa la:

„Mendel Sörfözde és kereskedelmi részvény társaság Torda“.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 30 Iulie (12 August) 1911. **Nr. 80.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 filj
rândul cu litere garmond.

Retragerea ministr. de răsboiu.

Sibiiu, 11 August n.

S'a vorbit de multeori în trecut despre o apropiată retragere a baronului *Schőnaich* din postul de ministru comun de răsboiu al monarhiei noastre, dar totdeauna știrea a fost desmințită, ca neadevărată. Sunt câteva zile, decând știrea a fost apoi de nou lansată, dar iarăși a fost desmințită, din partea chiar a ministrului de răsboiu, care a dat asigurarea acelora cari l-au întrebat, că el nu și-a înaintat demisia.

Și avea dreptate; pentrucă el de fapt nu și-a dat demisia. Dar nici nu e mai mult vorba de o retragere de bună voe a sa din postul de ministru de răsboiu, ci de o retragere de sâlă, în urma împrejurărilor și a situației în care a ajuns baronul Schőnaich: Coroana l-a abandonat, și el trebue să plece!

Se dă adecă din partea celor bine informați ca positivă știrea, că Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru, și-a spus acum cuvântul definitiv în chestia demisionării ministrului comun de răsboiu. Schimbarea în conducerea acestui ministeriu se va întâmpla pe la finea lunei curente. Atunci își va înainta bar. Schőnaich demisiunea, care va fi primită.

S'a făcut întrebare, atât la guvernul austriac, cât și la cel ungar, dacă aceasta schimbare, devenită necesară în conducerea afacerilor militare, nu va avea efect păgubitor pentru unul ori altul din guvernele Maiestății Sale, și răspunsul a fost din ambele părți acela, că posiția guvernelor, din Viena și Budapesta, rămâne aceeași, ori se duce, ori rămâne la postul seu bar. Schőnaich.

De aci urmează, că nu motive politice fac necesară retragerea ministrului comun de răsboiu, ci motive cu totul de altă natură, motive curat personale.

Să și spune, cari sunt aceste motive: Neînțelegeri, divergențe de păreri, ivite deoparte între șeful statului major al armatei și domnul ministru comun de răsboiu, iar de altă parte între acest din urmă și A. S. Imperială și Regală, Moștenitorul de tron *Francisc Ferdinand.* Mai ales conflictul cu Moștenitorul de tron. Să vestește adecă, cumcă pe baza unor informațiuni greșite, ministrul de răsboiu a făcut ceva, ce seamănă a răsvrătire în contra Moștenitorului nostru de tron. Că ce anume s'a întâmplat, nu se prea știe. Moștenitorul de tron s'a văzut însă îndemnat să ceară satisfacție dela Maiestatea Sa, și satisfacția i s'a dat. Cu ocasiunea ultimei audiențe pe care a avut-o Moștenitorul de tron la Ischl, Maiestatea Sa ia pus în vedere apropiata retragere a baronului Schönaich din postul de ministru de răsboiu.

Stăm deci în fața unui fapt împlinit: baronul Schönaich se duce!

Natural, că lumea curioasă caută să afle, care e conflictul dintre ministrul de răsboiu și Moștenitorul de tron, și ajunge la conclusia, că în cele din urmă totuși trebue să fie *reformele militare.* Moștenitorul de tron ar fi adecă supărat pe ministrul de răsboiu, pentru concesiunile pe cari le-a făcut Maghiarilor cu privire la admiterea limbei lor ca limbă oficioasă în procedura judecătorească militară. Și se poate, că e adevărată combinația aceasta. O acceptăm de corectă și noi, în urma tânguirilor cu cari vedem că primesc ziarele maghiare retragerea apropiată a baronului Schönaich.

Iată cum deplânge de ex. „*Bud. Hirlap*“ căderea ministrului de războiu:

„..Dacă Schönaich stă în fața supremului comandant al armatei ca martirul celor mai moderate aspirațiuni militare maghiare, atunci lucrul acesta e foarte trist și foarte nefericit. Abandonarea lui Schőnaich în momentul de față poate fi privită ca o fatalitate. Ea ar însemna, că reacția militară s'a ridicat iarăși deasupra, că acum națiunea maghiară să adresează iarăși unor urechi cari nu aud. că nu este cine să o asculte, ca în trecut, când mai era cine să o asculte. Mică poate să fie speranța națiunei maghiare, pusă într'un general. Dar dacă și de aceasta speranță e despoiată, dacă se rupe și această slabă fioare a încrederii, atunci e vorba de o insultare conștientă și de o protestare sgomotoasă în contra sentimentelor și a nisuințelor, dela cari Maghiarul nu va renunța nici odată!..

In dietă Hédervàry și majoritatea sa are să lupte cu obstrucția, iar în toiul luptei, drept surprindere, să pune capul lui Schőnaich deasupra zidurilor cetății. Ce înseamnă aceasta? Inmormântarea dorințelor minimale militare, a dorințelor, pentru cari și Schőnaich și întreaga ceată a generalilor austriaci s'a întrepus? Oare să voește ușurarea ori agravarea sorții proiectelor militare în camera ungară?.. Căci Schőnaich nu e un simplu general, nu e numai ministru de răsboiu, ci e ceva și în ochii și în inima națiunei maghiare, și cel ce se atinge de el lasă sentimente și amintiri amare, cu cari va avea de luptat. Depărtarea lui Schőnaich din postul de ministru de războiu nu se poate întâmpla, fără a se atinge soartea proiectelor militare. Crisa aceasta poate să dee ansă la astfel de crise și complicațiuni, cari în momentul de față nu sunt dorite de nime“.

*

Și cam așa scriu și alte ziare maghiare. Unele atacă cu necuviință pe Moștenitoriul de tron, că se amestecă în lucruri cari nu-l privesc, pentrucă el e încă *factor nechemat* de a decide în chestii de asemenea natură. Iar când din parte maghiară e regretată în ton atât de elegic și cam amenințător căderea bar. Schőnaich, natural, că cei din Austria, și poate că și alții, cari țin la unitatea monarhiei și mai ales la unitatea armatei austro-ungare, nu pot avea pentru domnul ministru comun de răsboiu al monarhiei noastre nici un cuvânt de părere de rău, din prilejul apropiatei sale retrageri.

Se duce și baronul Conrad. *Ziarele din capitală, primite astăzi, ne aduc știrea, că nu numai baronul Schőnaich să va retrage în curând din postul de ministru de răsboiu al monarhiei noastre, ci după manevrele mari de toamnă se va retrage din postul seu și baronul Conrad, șeful statului major al armatei austro-ungare, primind postul de inspector suprem al armatei. Motivul retragerei sale ar fi faptul, că nu poate străbate cu proiectele sale referitoare la desvoltarea armatei, din care cauză nu poate purta responsabilitatea oficiului seu.*

Circulara guvernului.

Am spus în numărul trecut, că domnul ministru-prezident, contele Khuen-Hédervàry, a adresat mai multor corporațiuni din patrie o circulară, în care le cere părerea în chestia votului universal. Scopul acestei circulare nu e acela, pe care a căutat să-l stabilească oposiția, anume: crearea unui curent favorabil guvernului în țara întreagă, pe tema votului universal, ci adunarea materialului trebuincios, pe seama guvernului, pentruca cu ajutoriul acestui material guvernul să poată face reforma electorală, așa cum cer cu adevărat interesele patriei și ale cetățenilor de diferite pături sociale.

Și tocmai fiindcă acesta e scopul mărturisit din partea guvernului, era bine, dacă părerile asupra felului cum e de resolvat la noi greaua problemă a reformei electorale, să

FOIȘOARĂ.

Creșterea copiilor în casa părintească.

— Conferență pentru popor. —

> De vei vedea un viteaz pe câmpul de luptă, de vei întâlni un stăpânitor în gândiri, să știi că acela a avut o mamă aleasă.
>
> *Carmen Sylva.*

Dumnezeu așa a lăsat pe om, ca îndată după naștere să aibă lipsă de ajutor. Tot Dumnezeu a întocmit lucrurile așa, ca părinții într'atâta să-și iubească copiii încât, dacă e de lipsă, și viața să și-o dee pentru ei; mai ales mama.

Cu câtă plăcere și cu câtă grijă, în toată dimineața și seara, își scaldă mama copilașul ei; cu cât drag îi întinde cârpile, în cari îl înfășie, ca să nu fie nici o dungă pe ele; cu cât drag, după ce l-a înfășiat, zicând un „Doamne ajută“ îi face cruce, îl pune la sân de-l lăptează, îl pune apoi în leagăn și-l leagănă, cântându-i până ce-l adoarme. Toate acestea le face mama, pentruca micuțul ei să crească și să-i fie bine.

Nimic nu este însă mai greu pe lumea asta, decât a crește copiii cum se cuvine.

Uitați-vă la un măestru, d. es. la un cismaș. Acela, dacă vrea să fie cismaș bun, trebue câte 3—4 ani să meargă ca ucenic și se învețe, adecă să pregătește pentru aceasta. Tot asemenea, ca să poți avea vite bune de prăsilă, și la acestea trebue să te pricepi.

Oare cu copiii nu stau lucrurile tot așa? O fată când să mărită nu se gândește la sarcina grea ce o așteaptă de a-și crește copiii. Ea se gândește numai la fericirea, s'au poate la nefericirea ce o așteaptă în traiul ei cu bărbatul.

Copilului, spre a se desvolta pe deplin, trebue să i se dee o mare îngrijire. La animale te îngrijești numai de trupul lor, pe când la copii trebue să ai în vedere mai ales sufletul și mintea lor.

Și fiindcă cei mai mulți părinți, mai ales mamele, n'au nici cea mai mică înțelegere pentru felul cum să-și crească pruncii, cei mai mulți copii dela sate sunt rău crescuți.

Sunt unii părinți, cari sub cuvânt că li-s „dragi“ copiii, trec cu vederea și cele mai mari greșeli ale copilului, de unde apoi urmează, că copilul acela nu mai ascultă de nime. Dar trebue să știe fiecare părinte, că cea mai mică greșală ce o facem în creșterea copiilor, va fi spre nenorocirea lor și a părinților.

Dacă ni-e drag de copilul nostru, dacă îl iubim, atunci nu-l lăsăm să facă lucruri necuviincioase.

E drept, că copilul mai ușor face rău decât bine, dar tocmai de aceea avem să fim cu îndoită băgare de seamă asupra purtării lui, să nu i dăm voe a face rău, ci să lăsăm să se desvolte în el numai acelea părți, cari îl îndeamnă a face bine. Să plivim buruiana din grâu, și să lăsăm să crească numai grâul. E un lucru cam greu aceste, dar cu puțină osteneală se poate face.

Cea mai mare putere asupra copiilor o are purtarea părinților. Toate dela ei le învață copilul. Părinții cu purtări bune au copii buni. Se poate întâmpla însă, ca părinți buni să aibă copii răi. Dar și aici tot părinții poartă vina, pentrucă n'au fost cu băgare de seamă, ca copilul lor să nu se întâlnească cu copii stricați, la jocuri pe uliță, sau la vite pe câmp.

Veți zice, că sunt și părinți bețivi, bătăuși, hoți, dar copiii lor sunt buni. Și eu zic că sunt, deși puțini, dar sunt. Să nu ne mirăm. Creșterea copiilor e întocmai ca și lucrarea pământului. Altcum să lucră pământul năsipos și altcum cel lutos. Ce se face bine în pământul năsipos, nu se face bine în cel lutos. Așa și copiii. Este câte unul pricepător, care vede el singur, că nu e bine cum să poartă tatăl său. Nu-i cade bine, când îl vede beat, tăvălit în tină, ori cu capul spart, sau dus de gendarmi, râs de oameni. Pentru un astfel de copil e destul, ca să învețe el singur din pățania părinților. Nu tot așa să întâmplă însă cu copilul mai ușuratic, care nu bagă în seamă toate acestea, apoi mai are și un tată, de-i dă sfat rău.

Multă băgare de seamă trebue la creșterea copiilor, dar durere, că tocmai aici facem mai puțin. Am zis, că purtarea părinților are cea mai mare putere asupra copiilor. Aceasta nime nu o poate trage la îndoială. Copilul tot ce învață, învață dela părinți. Copilul e oglinda părinților. Dacă te uiți la un copil și la purtarea lui, mai totdeauna ți se spune cine sunt părinții lui. Cum este isvorul așa e și părăul.

Sufletul copilului de micuț se înveninează în casa părinților, când acestia în fața copiilor să bat, să sfădesc, să îmbată, vorbesc tot felul de vorbe urâte, căci copilul își perde rușinea și se face om obraznic.

Sunt părinți, cari când aud pe copilul lor că înjură râd, și le pare bine, căci copilul e „ococș“. Copilului nu-i este însă ertat nimic rău să audă și să vadă la părinți.

Părinții să trăiască în frica lui Dzeu, ca și copiii lor să învețe să fie așa. Părinții se cerceteze biserica, ca și copiii lor să facă așa. Părinții să-și iubească școala, ca și copiii să facă aceasta. Părinții să trăiască în iubire cu vecinii și cu alții, ca și copiii lor să trăiască așa. Părinții să ajute biserica, școala, pe cei lipsiți, ei unii pe alții, ca și copiii lor să facă așa. Părinții să-și iubească legea, limba, neamul și patria, ca și copiii lor să facă astfel.

(Va urma).

cereau şi dela corporaţiuni sociale, economice şi culturale *nemaghiare*, nu numai dela cele maghiare. Faptul acesta însă, aşa credem, că nu împedecă pe nime să-şi comunice din iniţiativă proprie părerile în chestia votului universal, iar guvernul va studia, credem, cele cuprinse în vre-un memorand necerut de guvern cu aceiaşi minuţiositate, cu care va studia cele cuprinse în memorandele pe cari le-a cerut deadreptul, prin circulara din întrebare. Ori, ca să vorbim mai la înţeles, nime nu împedecă comitetul executiv al partidului naţional român, ca în chestia reformei electorale, care tot mai bine se apropie de resolvare, să preciseze într'un memorand punctul de vedere al poporului român din patrie, dorinţele pe cari le nutresc Românii de mult în privinţa aceasta, şi să înainteze memorandul guvernului spre studiare.

In circulara sa, domnul minustru-prezident spune, că „problema cea mai apropiată a legislaţiunei ungare *este reforma dreptului electoral*“, dela a cărei norocoasă resolvare atârnă interesele cele mari *„ale desvoltării viitoare a naţiunei“*. Ceea ce înseamnă, că guvernul e firm hotărât să ducă la îndeplinire întregul program cu care a venit la putere, primind dela Coroană conducerea ţării, deci şi punctul din program, care să refere la reforma electorală.

Să spune mai departe în circulară, că s'au luat măsuri, ca datele recensământului din urmă, de pe anul 1910, să fie prelucrate de urgenţă, fiindcă ele vor avea să servească de bază la compunerea proiectului de lege referitor la reformele electorale, însă guvernul vrea să aibă şi alt material la dispoziţie, pentruca procederea sa la rezolvarea problemei se fie cât se poate de corectă. De aceea, să cer şi doresc în circulară următoarele din partea domnului ministru-prezident:

„..In afară de îndrumarea prin datele statistice, afiu de lipsă să cunosc din păreri bine precizate, cari se ridică după posibilitate peste curentele politicei de, zi şi peste punctele de vedere de partid, concepţia acelor factori ai vieţii ştientifice şi sociale maghiare, cari pot să ţină cont de-a li-se lua în considerare părerile. Asemenea vreau să cunosc părerea acelor cercuri economice de specialitate, cari petrec cu atenţiune zilnic chestiunile practice ale ţării, îi simţesc nevoile şi cearcă modalităţile de sanare.

Spre acest scop mă adresez cu deplină încredere la acei factori ai vieţii publice, la a căror păreri ţin mult, şi dintre cari o parte s'a ocupat şi până acum cu problema reformei electorale din punct de vedere practic sau teoretic. Ii rog deci, să supună la o apreciere serioasă chestiunile principiare ale reformei dreptului electoral şi să binevoiască a-mi face cunoscut punctul de vedere în aceasta chestiune, încă în decursul anului, iar dacă e posibil, cât mai curând.

Natural, că părerile numai aşa vor face un serviciu bun cauzei, dacă factorii respectivi vor expune *nu numai direcţia fundamentală a punctului lor de vedere*, care de altfel la unii este cunoscută, ci vor şi lumina întrebările, *prin o motivare detaiată*“.

*

Asta e, ce se cere în circulara guvernului. Informaţiuni, cum ar fi bine să se facă reforma electorală, şi motivare detailată, că de ce să se facă aşa, şi nu altcum? Iar tocmai pentrucă scopul este adunarea de astfel de informaţiuni, credem, că nu ar fi rău, dacă informaţiunile s'ar da şi din partea acelora, cari nu au primit provocare să le dee, dar să ţin chemaţi şi îndreptăţiţi a le da. Guvernul sigur că le-ar primi cu bucurie.

Societatea pentru fond de teatru român.

Societatea pentru fond de teatru român îşi va ţinea *adunarea sa generală* în Blaj în zilele de 16/29 şi 17/30 August 1911. Invităm la această adunare generală pe toţi membrii fundatori, pe viaţă, ordinari şi ajutători ai Societăţii, precum şi pe toţi binevoitorii şi sprijinitorii culturii româneşti.

Braşov, în 23 Iulie (5 Aug.) 1911.

Virgil Oniţiu m. p., viceprezident. *Dr. Iosif Blaga* m. p., secretar.

Program:

I.

Şedinţa primă: Marţi, în 16/29 Aug. 1911.

1. Deschiderea adunării generale la 9 ore a. m.

2. Alegerea a doi notari pentru şedinţele adunării.

3. Presentarea raportului general al comitetului asupra lucrării sale dela adunarea generală din urmă, precum şi a rapoartelor de cassă.

4. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru cenzurarea raportului general al comitetului.

5. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, pentru cenzurarea rapoartelor de cassă şi a socotelilor.

6. Alegerea unei comisiuni de 5 membri, cari în înţelesul § lui 5 din statutele societăţii vor înscrie membri noi — fundatori, pe viaţă, ordinari şi ajutători.

7. Cetirea conferenţelor corăspunzătoare scopului societăţii, anunţate prezidentului înainte de adunare.

8. Inchiderea şedinţei.

II.

Şedinţa a doua: Mercuri, în 17/30 Aug. 1911.

1. Deschiderea şedinţei la orele 10 a. m.

2. Cetirea sumarului şedinţei precedente şi verificarea lui.

3. Raportul comisiunii pentru înscrierea de membri noi.

4. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului cassarului.

5. Raportul comisiunii însărcinate cu cenzurarea raportului general al comitetului.

6. Determinarea locului unde se va ţinea adunarea generală în 1912.

7. Alegerea unei comisiuni de 3 membri pentru verificarea sumarului din şedinţa a II-a.

8. Inchiderea şedinţii.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Raportul desp. Sălişte „al Asociaţiunii“, către adunarea districtuală, convocată pe 13 August n. c. la Armeni.

(Fine).

Iată şi prelegerile ţinute în comunele despărţământului:

1. Alămor:

1. „Despre tovărăşii“, de Simeon Alămoreanu, paroh (Alămor).
2. Scopurile „Asociaţiunii“, de Dr. Ioan Lupaş, protopop (Sălişte).
3. „Urmările beţiei“, de Const. Criştiu, învăţător în Sălişte.

2. Amnaş:

4. „Prăsirea pomilor din sămânţă“, de Ioan Dancu, înv. (Amnaş).

3. Aciliu:

5. „Chemarea dăscălească“, de Dr. Ioan Lupaş, protopop.

4. Cacova:

6. „Progresele noastre culturale şi economice în cei din urmă 50 de ani“, de Dr. I. Lupaş, prot.
7. „Despre poame“, de I. Hanzu, preot în Cacova.
8. „Despre nutrirea animalelor“, de I. Hanzu, preot.

5. Galeş:

9. „Despre lux“, de Ilie Iosof, preot în Galeş.
10. „Insemnătatea românească a sărbătorii sf. Paraschiva“, de Dr. I. Lupaş, prot.
11. „Importanţa dreptului electoral şi temeiurile sinodalităţii în biserica noastră“, de Dr. I. Lupaş, prot.
12 „Mama lui Şaguna“, de Nic. Răchiţan, capelan în Galeş.
13. „Despre holeră“, de Ioan Batuca, notar în Galeş.
14. „Despre boala de gură şi de unghii a vitelor“, de I. Batuca, notar.

6. Gurarâului:

15. „Legătura dintre conducători şi popor“, de Dr. I. Lupaş.
16. „Cuvinte de mângăere pentru cei arşi“, de Dr. I. Lupaş.
17. „Scopul „Asociaţiunii“, de I. Manta sen., preot în Gurarâului.
18. „Primejdia holerei şi alte boale lipicioase“, de Aurel Decei, notar în loc.
19. „Sfaturi igienice“, „Curăţenia şi sănătatea“, de I. Manta sen., preot.
20. „Viaţa lui Şaguna“, de I. Manta, preot în loc.
21. „Părinţii ca învăţători“, de Emilian Stoica, înv. în loc.
22. „Note din administraţie“, de Nic. Comaniciu, notar în loc.

Toate aceste prelegeri au fost împreunate cu teatru, declamări, cântece în cor de copii şi cu joc.

7. Mag:

23. „Despre „Asociaţiune“ şi reuniunile de morţi“, de Alexandru Vlad, preot în loc.
24. „Credinţele deşarte“, de George Ittu, învăţător în loc.
25. „Boale lipicioase şi despre holeră“, de Al. Vlad, preot în loc.
26. „Din geografie“, de Vasile Părăianu, înv. în loc.
27. „Despre cultura femeii“, de doamna Aurelia Pop din Săcel.
28. „Despre lapte“, de Vas. Părăianu, înv. în loc.

8. Orlat:

29. „Primejdia holerei şi mijloacele de apărare contra ei“, de Ioan Iliu, not. în Orlat.
30. Cetire din „Isprăvile lui Păcală“ ale lui P. Dulfu, de Leon Maior, învăţ. în loc.
31. „Fefeleaga“, nuvelă de Ioan Agârbiceanu, preot în Orlat.
32. „Despre însoţiri pentru asigurarea vitelor“, de I. Stoia, înv. în loc.

In Dumineci s'a declamat, s'a cântat în 2 voci; s'a predat trialogul: „Despre credinţe deşarte“ şi „Despre sărbătorile băbeşti“.

9. Sălişte:

33. „Despre măsurile, ce au de a se lua împotriva holerei“, de Dr. Nicolae Calefar, medic în Sălişte.
34. „Istoricul Asociaţiunii şi însemnătatea ei“, de Dr. I. Lupaş, prot. în loc.
35. „Despre apa de beut“, de Dumitru Banciu, farmacist în loc.
36. „Chestiuni economice locale din present“, de I. Chirca, notar în loc.
37. „Şezătoarea“, teatru de copii şi „Apostolul“, de Oct. Goga, tablou viu şi declamarea poezii aranjate de corpul învăţătoresc din Sălişte.
38. „A cui e şcoala?“ de Dr. I. Lupaş, prot. în loc.
39. „Viaţa unei mame credincioase“, de Dr. I. Lupaş, prot. şi „Despre creşterea şi hrănirea copiilor mici“, de Dr. N. Comşa, medic, Sălişte.

In ziua de sf. Andrei s'a aranjat o sărbare şcolară, unde elevii şcoalei au cântat în cor, au declamat; s'a predat „In seara de Crăciun“, dramă într'un act, de către învăţătorul Valeriu Pană şi dşoara Mărioara Goşa din Sălişte. S'au încassat 220 cor. în favorul copiilor săraci.

10. Săcel:

40. „Despre puterea credinţii“, de Dr. I. Lupaş, prot.
41. „Imbrăţişarea meseriilor“, de Const. Criştiu, înv. în Sălişte.

11. Sibiel:

42. „Apărarea contra holerei“, de Aurel Haţegan, notar în loc.
43. „Şcoala poporului“, de Dr. I. Lupaş, prot. în Sălişte.
44. „Despre meserii“, de Const. Criştiu, înv. în Sălişte.
45. „Pomărit: creşterea trunchiului şi a coroanei“, de Ioan Dobrotă, înv. în Sibiel.
46 „Folosul însoţirilor“ de Valer Popoviciu, preot în Sibiel.
47. „Poveţe“, de Anton Panu, cetire de Nic. Bembea înv. în loc.

S'au aranjat serbări şcolare, cu cântece şi declamări.

12. Tilişca:

48. „Puterea crucii“ de Dr. I. Lupaş, prot. în Sălişte.
49. „Insămnătatea „Asociaţiunei“ de Ioan Bratu, înv. în Tilişca.
50. „Măsuri contra holerei“ de Valer Milea, notar în loc.
51. „Insămnătatea bibliotecilor săteşti“ de I. Bratu înv. în loc.
52. „Creşterea vitelor şi boalele lor“, de I. Iosof, preot în loc.
53. „Despre testament“ de Gheorghe Păcurar înv. în loc.
54. „Despre morburi şi primul ajutor la oameni“ de Daniil Săroiu înv. în loc.
55. „Insămnătatea asocierilor în comune“ de Petru Iuga preot în loc.
56. „Creşterea copiilor în familie“ de I. Bratu, înv. în loc.
57. „Faptele mitropolitului Şaguna“ de Daniil Săroiu înv.

Aceste prelegeri au fost împreunate cu coruri de copii şi declamări.

13. Topârcea:

58. „Imbrăţişarea meseriilor“ de Dr. I. Lupaş, prot. Sălişte.
59. „Folosul cărţilor“ cetire de Dr. O. Ghibu, profesor, Sălişte.
60. „Despre viţa de vie“ de Cornel Schiau înv. în Topârcea.
61. „Despre băncile săteşti“ de Vasilie Suciu, preot în loc.
62. „Despre contracte, intabulări şi testamente“ de Iacob Manoilă, notar în loc.

S'au mai ţinut patru şezători literare.

14. Vale:

63. „Trecutul comunei Vale“ de Dr. I. Lupaş.
64. „Despre credinţele deşarte“ de Ion Agârbiceanu din Orlat.
65. „Despre holeră“ de Gheorghe Salomie, notar în Vale.
66. „Despre scopul „Asociaţiunii“ şi activitatea ei până în prezent“ de Gheorghe Ittu preot în Vale.
67 „Moştenirea părintească“ de Dr. I. Lupaş protopop Sălişte.

Sălişte, în 17/30 Iunie 1911.

Dr. N. Calefariu dir. desp. *Valeriu Pană* secretarul desp.

Serbările din Blaj.

Pentru serbările culturale, cari se vor ţinea în zilele 27—30 August n. c. în Blaj, s'a stabilit din partea unui comitet aranjator local, presidat de domnul *Dr. Iuliu Maniu*, următoriul *program*:

I. Preziua serbărilor.

(27 Aug. st. n.)

1. Primirea şi întimpinarea comitetului central al „Asociaţiunei“ şi al „Societăţii pentru fond de teatru român“.

2. Seara la orele 8 întrunire de cunoştinţă.

II. Ziua intâi.

(28 Aug. st. n.)

a) Dimineaţa la orele 7 şi trei pătrări liturgie solemnă în biserica catedrală, celebrată de Excelenţa Sa P. S. D. Metropolit.

b) La orele 11 a. m. şedinţa I. a „Asociaţiunei“, în biserica catedrală.

c) La orele 12 şi trei pătrări deschiderea expoziţiei culturale a despărţământului Blaj.

d) La orele 1 şi jum. d. a. banchet. *)

e) La orele 4 p. m. conduct etnografic. După aceasta dl dir.-prof. Dr. Ambrozie Cheţianu va ţinea prelegere poporală.

f) La orele 8 seara „Concert“.

III. Ziua a doua.

(29 Aug. st. n.)

1. Dimineaţa la orele 7 şi trei pătrări liturgie şi parăstas pentru întemeietorii „Asociaţiunei“.

2. La orele 9 a. m. şedinţa primă a „Societăţii pentru fond de teatru român“.

3. La orele 10 şi jum. a. m. şedinţa festivă a secţiilor literare.

4. După ameazi la 4 ore şedinţa a II-a a „Asociaţiunei“.

5. La orele 8 seara „Mănăstirea Argeşului“ şi după aceea bal.

IV. Ziua a treia.

(30 Aug. st. n.)

1. Dimineaţa la orele 6 şi trei pătrări liturgie şi doxologia cea mare.

2. La orele 9 a. m. şedinţa a doua a „Societăţii pentru fond de teatru român“.

3. La orele 11 a. m. alte adunări oficioase.

4. La orele 3 p. m. şedinţa continuativă a secţiilor ştiinţifice.

5. La orele 8 seara teatru.

---

*) Prenotări până la 25 Aug. n.

Din România.

Noul costum preoțesc.

In sesiunea de toamnă, membrii consistorului superior bisericesc din România vor avea de discutat un proiect de regulament, privitor la costumele pe cari le vor purta pe viitor preoții din regatul român. Acest proiect de regulament a fost întocmit de o comisie de membri ai consistorului superior bisericesc, cari s'au întrunit la Sinaia sub președința P. C. Sale, Arhimandritul Mitrofor *Dionisie*, starețul mănăstirei Sinaia.

Ca raportor al acestui regulament a fost ales preotul C. Ionescu dela biserica Cuibu cu Barză din capitala României.

Nouile costume prezintă particularități, cari au menirea de a da o înfățișare cu totul nouă îmbrăcămintei preoților din țară.

După proiectul de regulament, întocmit de membrii comisiei însărcinate cu acest lucru de consistorul superior bisericesc, cităm următoarele:

Potcapiul pe viitor va fi de postav negru, cu bordură puțin pronunțată, și cu panglică neagră de rips. Diaconii vor purta potcapiu fără panglică.

Sub nici un motiv nu se va permite, ca potcapiul să fie de pluș, de pâslă ori de catifea.

Culionul va fi purtat numai de preoții, cari au ocupat ori ocupă diferite demnități bisericești.

Culionul de culoare vișinie închisă va fi purtat de protoerei și revizori eclesiastici.

Culioanele de culoare violetă (liliachie) vor fi purtate de membrii consistoriilor spirituale.

Culioanele de culoare albastră închisă vor fi purtate numai de preoți, cari au ocupat demnități bisericești.

Purtarea culionului și a potcapiului va fi obligatorie când preoții vor merge la biserică, la autoritățile civile și la cele militare.

In afară de aceste împrejurări, preoții vor purta pălării de pluș negru lustruit, ca și preoții noștri.

Părul capului pe viitor va fi tuns și bine îngrijit.

Reverenda sau antereul va fi de culoare neagră și croit pe corp. Cordonul ce se pune peste reverendă va fi de culoare neagră și de panglică.

Preoții, cari ocupă demnități bisericești, vor purta cordoane la fel cu coloarea potcapiului.

Rasa sau giubeaua va fi de asemenea din materie de culoare neagră, nu va avea nici o despicătură și nu va avea nasturi de încheiat.

Numai la guler va avea o copcă, cu o încheetoare de găitan.

Dela 1 Mai până la 1 Septemvrie, din cauza căldurilor prea mari, preoții vor putea să poarte reverenzi și giubele de culoare cenușie închisă.

Preoții din parohiile rurale în hotarele comunei lor vor putea purta antereul și giubeaua mai scurtă, și făcută din materie de casă.

In afară de comuna lor, și când vor fi chemați înaintea autorităților comunei, se vor prezenta în uniforma reglementară.

Monahii, clerul monahal, va purta costumele de azi, cu foarte mici modificări.

Dela direcțiunea

gimnaziului român gr. or. din Brad.

Instiințare pentru începerea anului școlar 1911/1912.

Anul școlar 1911/1912 se începe la 1 Septemvrie n. adecă 19 August st v. 1911.

Părinții, cari doresc a-și da copiii la acest institut, sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau fiicele lor în cancelaria direcțiunii gimnaziale la 1, 2 și 4 Septemvrie n. adecă 19 20 și 22 August st. v. 1911, spre înmatriculare. Școlarii, cari se înmatriculează pentru prima dată la gimnaziu, ori școala primară, împreunată cu acesta, vor aduce testimoniu școlar, extras de botez și certificat de revaccinare. Testimoniul școlar de pe clasa precedentă îl vor prezenta toți școlarii, cari au absolvat clasa precedentă în institutul nostru. Examenele de corigență, de primire și supletorii se vor ținea la 30, 31 August n. c. Ceice se vor prezenta mai târziu, vor trebui să dovedească cauza întârzierii.

In clasa I gimnazială se primesc numai școlari, cari au împlinit anul al nouălea, dar n'au trecut peste al doisprăzecilea. Asupra primirii celor trecuți peste doisprăzece ani hotărește conferința profesorală, și numai în 5 Septemvrie se primesc atari școlari, dacă nu s'a ajuns numărul prescris pentru o clasă.

Școlarii din școala poporală se vor primi în școala primară, ori în cl. I. gimn.

In școala primară nu se solvește didactru.

In clasele gimnaziale școlarii români gr.-or. și gr. cat. din protopresbiteratele Zarandului și Hălmagiului solvesc didactrul de 16 cor. pe an, iar cei de alte confesiuni, de alte naționalități și din alte locuri, câte 24 cor. pe an.

Fiecare școlar solvește pentru bibliotecă câte 2 cor. la an, taxa de înscriere 6 cor., pentru atestate și anuar 3 cor., pentru „fondul școlarilor morboși“ câte 1 cor., pentru fondul de excursiuni 2 cor.

Școlarii *săraci, diligenți și cu conduită bună, se scutesc de didactru, sau se împărtășesc de ajutoare și beneficii din fondul „Masa studenților“, sau din alte mijloace,* de cari dispune institutul. Ceice se simt îndreptățiți la scutirea de didactru, la înscriere au a-și prezenta cererea instruată în regulă.

Didactrul se solvește deodată la înscriere sau în două rate, și anume: întâia rată la înscriere și a doua în Februarie necondiționat.

Toate celelalte taxe în sumă de 14 cor., se solvesc deodată la înscriere.

Fără știrea și învoirea direcțiunii gimnaziale, școlarii nu pot ocupa cuartire.

Fiecare școlar trebue să aibă cărțile de școală, admise la acest institut. Cărțile rupte și murdare se vor lua dela școlari și se vor nimici.

Dela fiecare școlar se cere să aibă îmbrăcăminte corăspunzătoare și haine de pat.

In 5 Septemvrie 1911 medicul gimnazial va vizita școlarii în prezența dirigentului de clasă, se va face împărțirea clasrelor și se vor începe prelegerile pe anul școlar 1911/1912.

In 10 Septemvrie n. 1911 se va face Invocarea Duhului Sfânt și cetirea legilor școlare.

Brad, 26 Iulie 8 August 1911.

Direcțiunea gimnazială.

NOUTĂȚI.

Adunare poporală. Duminecă în 20 August n. să ține în *Ohaba-Bistra,* de lângă Caransebeș, o adunare poporală, în chestia votului universal și a reformelor militare. Vor participa mai mulți membri ai comitetului național. Inceputul adunării la orele 3 și jumătate d. a.

*

Distincțiune. Domnul *Dr. Emilian Voiuțchi,* profesor la facultatea teologică din Cernăuți, a primit dela Maiestatea Sa, Monarhul nostru, titlul și caracterul de consilier aulic.

*

Conții între ei. Tinărul conte ungar, Károlyi József, a rostit zilele trecute o vorbire în dietă în contra reformelor militare, spunând între altele și următoarele despre armata monarhiei noastre: „La 1849, când au fost duși la eșafod cei mai buni ai noștri, *armata aceasta a avut rolul călăului.* Alt conte, din Austria, *Adalbert Sternberg,* care se află la Marienbad, luând cunoștință despre aceasta ofensă adusă armatei austro-ungare, a telegrafat contelui Károlyi următoarele: „Ai necinstit armata austriacă în care a servit cândva tatăl meu ca colonel și ca general. Dacă nu retractezi numai decât te declar în public de calumniator“. Va retracta oare prea tinerul conte Károlyi, ori va preferi să rămână calumniator?!

*

Achitat. Părintele *Ciordaș,* preot din Bihor, tatăl advocatului Dr. Ciordaș din Beiuș, a fost dat în judecată pentru agitație în contra Ungurilor, dar tribunalul regesc nu a aflat nici o urmă de agitație în sarcina acuzatului și l'a achitat.

*

Concurs de costume naționale. Liga culturală din București a ținut Duminecă un concurs de costume naționale, (al doilea) în Vălenii de munte. A participat multă lume, din toate clasele sociale, din București, mai ales studenți și studente. Cei sosiți pentru a lua parte la serbări au mers întâi la locuința domnului *N. Iorga,* care a așteptat și primit la poartă pe toți cei ce l'au visitat. Au luat parte la concurs costume foarte frumoase naționale, dintre cari cele mai frumoase au fost premiate. Seara s'a dat o serată dansantă.

*

Bun țintaș. Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru Francisc Iosif I, care se află acum la Ischl, a fost Luni la vânătoare, și cu un glonț de pușcă a culcat la pământ un prea frumos cerb. E un bun țintaș și acuma Monarhul nostru, la etatea frumoasă de 81 ani!

*

Holera. După ce s'au ivit cazuri de holeră și în Triest, guvernul austriac a luat toate măsurile necesare, ca holera să nu treacă și în monarhia noastră austro-ungară. Măsuri severe de apărare s'au luat de altcum și din partea guvernului nostru.

*

Congres contramandat. In Septemvrie era să se țină în Roma congresul dermatologic, la care își anunțaseră participarea capacități medicale din toate țările lumii. In urma holerei însă congresul a fost contramandat, respective amânat pe anul viitor, când se va ținea cu siguranță, în luna Aprilie.

*

† Ioan Doctor, funcționar tinăr de bancă, a decedat în Bruck lângă Muhr. Odihnească în pace.

*

Omor cu jaf. In comuna Edeléoy, nu departe de orașul Miskolcz, a fost omorât în una din nopțile trecute crâșmariul Czeiszler, nevasta lui, în etate de 18 ani, și sora lui, de 16 ani. Ucigașul, ori ucigașii, au furat apoi bani în sumă de 1000 coroane și mai multe obiecte de valoare, și au dispărut. Jandarmii au arestat pe un măsar, cu numele Regula, în contra căruia e mare bănuiala, că el ar fi făptuitorul acestei înfiorătoare crime.

*

Vlaicu va sbura la noi. Domnul inginer *Vlaicu,* care a avut în București o splendidă reușită cu noul seu aeroplan, are de gând să vină cu aeroplanul la noi, cu ocaziunea ținerii adunării generale a „Asociațiunei“ și să se urce în văzduh cu aparatul seu, de pe câmpul libertății din Blaj.

*

Avis. Cu ocaziunea adunării de constituire a noului despărțământ al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, — care se va ținea în 7/20 August a. c. la orele 10½ în biserica nouă din Sălciua de jos (A. Szolcsva), — se va da banchet, iar seara petrecere. Doritorii de a lua parte la acest banchet, sunt rugați a se însinua cu 3 zile înainte.
R. Gomboș, paroh.

*

Primarii din Ungaria în Praga. Optzeci și cinci de primari de ai orașelor din Ungaria au fost zilele trecute în Praga pentru a vizita instituțiunile orașului acestuia. Au fost primiți cu multă afabilitate și s'au dat în onoarea lor multe banchete.

*

† Petru Opre. In comuna Macea din comitatul Aradului a murit *Petru Opre,* cunoscut publicului mare pe urma curei sale de apă, pe care o practica cu bun succes în Arad. A vindecat pe mulți bolnavi de neurastenie, ca pe Rákosi Victor, Jeszenszky Sándor, și pe alții.

*

Hymen. *Elisaveta Henteș* și *Alexandru Vidrighinescu,* absolvent de teologie, cununați. Ocna-Superioară, în 17/30 Iulie 1911.

*

Dela direcțiunea de finanțe din Sibiiu primim informațiunea, că ministrul reg. ung. de comunicațiune a estins și asupra lunilor August și Septemvrie, anul curent, favorul reducerii de taxe pentru transportul de sare, făcut pe liniile ferate ale statului, sub condițiile de mai nainte, anume: dacă se folosesc în scopul acesta vagoane întregi. Amănuntele să pot afla la oricare gară.

*

Păduri aprinse. S'au aprins pădurile cele estinse dela Franzensfeste (Austria) și au ars în curs de mai multe zile, fără a putea fi stâns focul din partea pompierilor și a miliției. In cele din urmă focul a putut fi totuși localizat, și acuma e stâns de tot.

*

Invățători păcătoși. Comisiunea administrativă a orașului liber regesc Arad a suspendat pe învățătoriul Szöke Antal din post, pe motivul, că tribunalul l'a pus sub acuză pentru defraudare. In contra directorului de școală Szántó Lajos și în contra unui învățător cu numele Lantos Miksa a ordonat apoi cercetare disciplinală, pentru mai multe lucruri incorecte. Așa! așa. Măturați acolo, domnilor, unde e de măturat, nu în școalele noastre, unde grijim noi ca să fie observată curățenia!

*

De necrezut. Ziarele maghiare scriu, că într'o comună șvăbească din Bacioa (Banat), curatorul bisericei evangelice a ținut Duminecă în crâșma satului o vorbire de cuprins agitatoric, îndemnând șvabii să țină la limba lor și aruncând vorbe grele la adresa Maghiarilor. Șvabii l'au ascultat la început în liniște; apoi au început să-l înjure, l-au luat în urmă la bătaie, și l-au dat afară din crâșmă. Nu credem, că tocmai așa s'au întâmplat lucrurile!

*

Răscumpărare. Dl Octavian I. *Morariu* și d-șoara Victoria M. *Vasilie,* din Sibiiu, răscumpărându-și biletele de logodnă, au dăruit fondului Dr. P. Șpan, pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, suma de 10 coroane.

Cărți și reviste.

Cum s'a stricat limba românească, studiu literar și filologic, de *I. N. Lahovari,* doctor în drept, licențiat în litere, laureat al concursului general din Paris. Estras din *„Convorbiri literare“.* O broșură de 91 pagini, bine scrisă, care poate fi cetită cu folos de cei ce vreau săși însușască o limbă bună românească. Prețul nu e indicat.

Nr. 1211/1911.

Concurs.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ publică concurs pentru două burse de câte 400 Cor. și pentru o bursă de 700 Cor. din Fundațiunea Teodor Sandul, în următoarele condițiuni:

A. Bursele de câte 400 Cor. se dau tinerilor români, cari urmează vre-o școală specială de industrie (cum sunt: școlile de lemnărie și metalurgie din Aiud, Cluj, Murăș-Oșorheiu și Timișoara, școala pentru industria lemnului din Brașov, sau școala de ceramică din Zlatna, sau școlile de țesătorie din Késmárk și Cisnădie lângă Sibiiu).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursele se vor da tinerilor cari urmează la vre o școală inferioară de agricultură sau ramurile ei (cum sunt: școlile din Lugoj, Sânmiclăușul-mare, Șimleu și Mediaș, sau școala de grădinărit din Budapesta, sau școala de vințeleri din Aiud).

B. Bursa de 700 Cor. se dă tinerilor români, cari urmează la vre-o școală superioară de industrie (cum sunt: școlile de industrie din Budapesta și Cașovia).

Dacă nu se vor găsi concurenți, cari urmează la asemenea școli, bursa se va da tinerilor, cari urmează la vre-o școală superioară de agricultură (cum sunt: școlile din Magyaróvár, Cașovia, Debrețin și Cluj).

C. Toți concurenții dela școlile de industrie sau agricultură, cari doresc să obțină una dintre cele trei burse mai sus înșirate, au să-și înainteze până la 1 Septemvrie nou 1911, comitetului central al Asociațiunii (Sibiiu—Nagyszeben, Str. Șaguna Nr. 6) cererile însoțite de următoarele acte:

1. certificat de botez,
2. certificat de avere a lor și a părinților,
3. certificat de moralitate,
4. certificat de sănătate,
5. certificat despre praxa și studiile făcute,
6. eventual un act prin care să-și dovedească înrudirea cu fundatorul.

Dintre concurenți cei înrudiți cu fundatorul vor fi preferiți, dacă vor fi egali cu ceialalți în ce privește purtarea morală și cvalificația școlară.

Toți bursierii vor avea să se oblige în scris, că după terminarea studiilor se vor stabili în Ungaria pe teritorul locuit de Români, iar dacă nu vor putea împlini această condiție, vor avea să înapoieze Asociațiunii, în curs de 15 ani după terminarea studiilor, suma ce-au primit-o ca bursă din fundațiunea Teodor Sandul. Aceastä obligațiune va fi semnată și de părinții sau tutorii bursierilor.

Bursele votate se vor mandata din partea Asociațiunii numai atunci, când bursierii vor dovedi printr'un certificat, că sânt primiți la vre-o școală de meserii sau agricultură.

Cererile întrate după terminul de 1 Septemvrie n. 1911, nu vor fi luate în considerare.

Din ședința comitetului central, ținută la 19 Iulie 1911.

A. Bârseanu mp., v.-prezident.
Oct. C. Tăslăuanu mp., secretar.

Nr. 578/1911 prot. (292) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Zlagna** (Szàsz-Zalatna), protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartiţie pe popor 600 cor. iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales; cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Invăţătorul e îndatorat a cerceta sf. biserică şi a cânta cu şcolarii în Dumineci şi sărbători la sf. liturghie, iar după încetarea din vieaţă sau abzicerea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică pe lângă venitele cantorale uzitate.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis şi să se prezenteze în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Agnita în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 579/1911 prot. (291) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. română din **Agnita**, protopresbiteratul Agnitei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. şi anume 500 cor. din repartiţie dela popor, 500 cor. ajutor dela veneratul Consistor arhidiec.

2. 20 cor. remuneraţie pentru cultivarea grădinei şcolare de pomi.

3. 4 stângini ☐ de lemne dela comuna politică. Taxa pentru facerea lor în pădure şi adusul acasă cade în sarcina învăţătorului.

4. Locuinţa corespunzătoare în edificiul şcoalei.

La cvincvenale e îndreptăţit numai după un serviciu neântrerupt de 5 ani la această şcoală.

Invăţătorul ales se deobligă a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile la sf. liturghie, iar în serile din postul Crăciunului va instrua pe adulţi împărţindu-le cărţi din bibliotecă spre cetire.

Ceice vor fi în stare să formeze cor cu tinerimea, vor fi preferiţi şi remuneraţi deosebit.

Concurenţii să şi înainteze petiţiile cu toate documentele de lipsă în senzul regulamentului şcolar subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial din loc.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 580/1911 prot. (290) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Rodbav**, protopresbiteratul Agnitei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“ cu următoarele condiţii:

1. Venitele sunt:

a) din repartiţie şcolară 5% 32 cor. 25 fileri.

b) lemne dela comună (2 stângini) socotite în 40 cor.

c) subvenţie dela biserică (tot prin repartiţie) 327 cor. 75 fileri.

d) dela Vener. Consistor arhid. 200 cor.

laolaltă 600 cor.

Restul se va cere dela stat.

e) cvartir în edificiul şcoalei, iar în loc de grădină încă 2 stângini de lemne.

La mai mult parohia nu se obligă.

2. Invăţătorul ales va avea să propună şi la şcoala de repetiţie şi se îndatorează a conduce copiii regulat la biserică şi a cânta cu ei la st. liturghie.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezenteze într'o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 577/1911. (293) 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învăţător împreunat cu cantorat, dela şcoala gr.-or. română din **Ighişdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a)* dela biserică 435 cor. 66 fil., *b)* 5% din repartiţie 164 cor. 34 fil, iar restul până la 1000 cor. se va cere ajutor dela stat după documentele celui ales. La cuincuenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală şi se va cere dela stat şi aceasta.

Cuartir constătător din 2 odăi 1 bucătărie, 1 cămară şi pivniţă. Relut da grădină 20 cor. Dela bobotează circa 25 cor. Dela înmormântări circa 20 cor. Invăţătorul e dator a ţinea singur strana la vecernie şi utrenie, ear la liturgie a cânta regulat cu copiii fără vreo-altă remuneraţie.

Invăţătorul e dator a propune atât în şcoală de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religiunea, a conduce şcoala de repetiţie şi a cultiva grădina de pomărit.

Invăţătorul va avea să dovedească că pe lângă cualificaţiunea prescrisă de lege are şi cualificaţiunea muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, pentru care va fi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul.

Ighişdorfulromânesc în 14 Iulie 1911.

Pentru comitet:

Ioan Constantin pres. comit. par. — **Iosif Căluţu** notar.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protopresb.

Ad Nr. pp. 764/1911. (289) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale gr.-or. române din acest tract, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Butene** cu salar de 1000 coroane a) dela comuna bisericească prin repartiţie 407 cor. 28 fil, b) din venitul cantoral 108 cor. 72 fil, c) ajutorul ce se va cere dela stat 484 cor. 1/4 jug. grădină, lemne de foc şi cuartir liber în edificiul şcoalei.

2. **Călăţele** cu salar de 1000 coroane din care a) 300 cor. din cassa bisericei, b) 300 cor. repartiţie dela popor, c) 400 cor. ajutor dela stat ce se va cere, 1/4 jug. de grădină, 2 stângini lemne de foc şi cuartir în edificiul şcoalei.

3. **Cara** cu salar de 1000 cor. din care a) 600 cor. dela popor prin repartiţie şi naturalii, b) 400 cor. ajutor din fondul eparhial şcolar, c) 1/4 jug. grădină şi cuartir liber în edificiul şcoalei.

4 **Mănăsturul-ung** cu salar de 1000 coroane a) 600 cor. dela popor prin repartiţie, b) 400 cor. din fondul eparchial şcolar, 1/4 jug. de grădină şi cuartir liber în edificiul şcoalei.

Invăţătorii din aceste comune, sunt datori a propune religiunea şcolarilor de toate zilele şi de repetiţie, a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Duminecile şi sărbătorile de peste an, şi a instrua pe analfabeţi în cetit şi scris în timpul de iarnă.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciul neîntrerupt de 5 ani la respectiva şcoală.

Concurenţii au să şi înainteze petiţiunile subsemnatului în terminul sus indicat şi să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la s. biserică, ca să-şi arete dexteritatea în cântări şi ca să fie cunoscuţi de popor.

Cluj, 21 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Papier à Cigarettes
ABADIE
PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 8—

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni în Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 16—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 31— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.
Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote
ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 40 -52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.
Preţcuranturi ilustrate gratis.

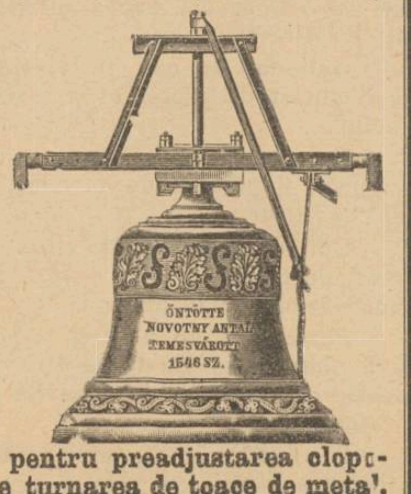

Cruţaţi şi Vă încercaţi norocul fără margini!

Fiecare loz câştigă necondiţionat! Câştigurile se plătesc imediat!

Tragerile şi câştigurile sunt chezăşuite din partea visteriei statului!!..

500,000 cor.

va fi câştigul principal, care se va sorţi la tragerea din 25 August 1911 a lozurilor dela Banca Hipotecară Ungară!

Vă invităm cu toată onoarea a cumpăra cel puţin o bucată două din lozurile acestea de prima bonitate, cari prezintă necondiţionat cel mai bun sistem de păstrare combinat cu celea mai extraordinare şanse de câştig, fără de nici un risic şi fără a pierde un ban măcar!!..

Pentru a înlesni oricui cumpărarea acestor lozuri, le vindem şi pe rate lunare şi anume de prezent pe: 36 rate de câte 6 coroane.

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, îi evităm a 4-a rată gratuit!!..

Deja după achitarea ratei prime participă fiecare cumpărător la joc, iar câştigul este în întregime al lui. Cu plăcere trimitem oricui prospectul cu explicările necesare. Binevoiţi a ne trimite adresa corectă.

6 trageri în fiecare an!!.. 25 Februarie, 25 Aprilie, 25 Iunie, 25 August, 25 Octomvrie şi 27 Decemvrie, în decursul cărora se trag la sorţi peste 2 şi 1/2 milioane cor. Durata jocului este încă circa 48 de ani, în care restimp se împarte proprietarilor de lozuri suma considerabilă de circa 130 de milioane cor.

Acelaş număr poate câştiga şi de mai multe-ori.

Lista oficioasă de trageri se trimite după fiecare tragere punctual!

Cu ocaziunea aceasta notăm, că câştigul principal dela tragerea ultimă din 26 Iunie a. c. în sumă de 100,000 cor. s'a solvit deja fericitului posesor al lozului Seria 950, Nr. 9.

Comandele sunt a se adresa pe cuponul dela mandatul postal către

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.
(258) 2—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 2/15 August 1911. *Nr. 81.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Despre cei ce se duc.

Sibiiu, 14 August n.

Presa, atât cea dela noi, cât și cea din Austria, comentează mereu știrea, care acum e considerată din toate părțile de adevărată, despre apropiata retragere a baronului *Schönaich* din postul de ministru comun de războiu al monarhiei noastre, și a baronului *Conrad*, șeful statului major al armatei austro-ungare. Firește, fiecare ziar în felul său și după priceperea sa. Ziarul „*Neues Wiener Journal*“, de pildă astfel, că s'a pus pe partea baronului Schönaich și a cam atacat pe Moștenitorul de tron, pricinuitorul retragerii sale, din care motiv ziarul a și fost confiscat. La noi în dietă s'a făcut apoi interpelare în chestia schimbării ce se face în conducerea armatei, pentrucă ai nostri cred, că au drept de ingerință și în direcția aceasta.

Dar cu toate, că se face multă vorbă pe tema retragerii generalilor Schönaich și Conrad din posturile la cari i-a chemat încrederea Coroanei, adevăratul motiv al acestei retrageri totuș nu se cunoaște și nu se știe. A apărut, ce e drept, și un comunicat semioficios, în ziarul „*N. W. Tagblatt*“, din care însă tot nu ne putem lămuri pe deplin. In acest comunicat să spune, că pe când retragerea baronului Schönaich din fruntea ministerului de războiu *e fapt împlinit*, demisia baronului Conrad *încă nu e sigură*, deși e — verosimilă. Cu privire la căderea baronului Schönaich să spun apoi următoarele:

„..Dacă vor ajunge cândva, după căderea baronului Schönaich, se fie publicate adevăratele premise ale căderii, atunci fiecare om nepreocupat și obiectiv va zice, că ministrul de războiu *a fost jertfa propriei sale neprecauțiuni*, și va recunoaște fiecare, *cumcă dreptatea a fost pe partea Moștenitorului de tron*... Proverbiala iubire de dreptate a Domnitoriului a eschis din capul locului posibilitatea de a se face vre-o nedreptate baronului Schöneich. Maiestatea Sa l'a ținut, până s'a putut, cu atât mai vârtos, că avea mari simpatii personale față de baronul Schönaich, cu toate că nu era secret nici pentru Maiestatea Sa, că între cancelaria Moștenitoriului de tron și ministeriul de războiu raporturile erau atât de încordate, încât nici nu mai comunicau deadreptul, ci prin comandantul marinei. Cu toate acestea, Regele a ținut la postul seu pe ministrul de războiu, *până acesta nu a făcut pasul, care a trebuit să-i provoace căderea*“.

E un fel de acuză aceasta, ridicată în contra baronului Schönaih, dar nu se spune apriat, că pentru ce, că acel pas, care i-a pricinuit căderea, *care a fost?* Se poate, că-l vom afla mai târziu, când se vor cunoaște toate premisele acestei retrageri involuntare a baronului Schönaich din postul de ministru de războiu, după cum se promite în acest comunicat.

Cât despre retragerea baronului Conrad, să spune în comunicat, că singura lui scădere e aceea, că face prea mult pentru armată spre a o pregăti pentru cazul de războiu și prea puțin pentru menținerea păcii, și de aceea să dorește în locul său un om mai calm, mai așezat, mai puțin războinic.

Deocamdată se caută deci urmași, și pentru unul și pentru altul dintre cei cari se duc din fruntea armatei monarhiei noastre. Și se vor găsi; pentrucă nime în lumea aceasta nu e neînlocuibil.

Planuri. Se vorbește în cercurile politice dela Budapesta despre următoriul plan al guvernului, croit pentru a învinge opoziția: Guvernul va prezenta dietei în curând proectul de lege despre reforma electorală, compus pe baza votului universal și egal, apoi secret în orașe, iar pe sate pe față, cu votare pe comune. Opoziția, văzânduse pusă în fața acestui fapt, ori va sista obstrucția și va vota legile militare, pentru a vota apoi și legea electorală, și guvernul a câștigat lupta, ori va continua cu obstrucția, și atunci se discreditează în fața țării. Guvernul atunci va disolva dieta și va face alegeri noi.

Inceputul și sfârșitul.

De **Dr. I. Broșu.**

I.

Am pus întrebarea în primul meu articol, că ce are să servească ca motiv conducător în toate câte le voiu scrie de-aci înainte: pentru ce cred și pentru ce vieţuesc în religia noastră ortodoxă? Din această întrebare fundamentală se desface o alta mai secundară, și anume: *de ce cred în general în religie?*

Ce 'nsemnează a fi religios? Nimic alta, decât a fi convins de existența unei ființe supreme, nevăzute și atotprezente, deosebită de univers, liberă de toate schimbările și marginele lumii, care e stăpână peste toate sistemele solare și puterile lor, și a se supune de bună voie acestei ființe, a-i da ei ce i se cuvine, și a cere dela ea aceea ce-i trebue trupului și sufletului. E o contrazicere și ridicol în sine faptul aparținerii la o religiune, fără de-a fi convins de existența acestei ființe supreme, ce se chiamă *Dumnezeu*. Și iarăș, e o contrazicere evidentă de-a voi religiunea fără a te supune de bunăvoie acestui Dumnezeu.

Dacă nu există Dumnezeu, atunci nu avem lipsă nici de religiune. Putem să năzuim după ceva ideal, dar aceasta nu e religiune. Și dacă nu ne supunem de bunăvoie acestui Dumnezeu, ci numai siliți de natură, trebue să spun din nou, că nici aceasta nu este religiune.

Dacă vrem să avem religiune, trebue să fim convinși, că există un Dumnezeu, sub maiestatea puterii căruia trebue să ne plecăm de bunăvoie, un Dumnezeu al libertății și nu al silei, un Dumnezeu personal, și nu al naturii, cum susține monismul. A fi religios înseamnă a aduce omagiu Dumnezeului liber. Dar există un Dumnezeu liber și personal? Aceasta este întrebarea, pe care ne vom da silința s'o răspundem mulțumitor, — cu altă ocaziune.

Dacă ne uităm înapoi în viața noastră de până acum, poate chiar până la acea oră în care mai întâi s'a trezit în noi conștiența de sine, aflăm, că chiar de-atunci credem într'un Dumnezeu. Toți oamenii aduc cu sine în germene credința aceasta pe lume. Este o moștenire din părinții noștri, o moștenire, care, ce-i drept, nu-i întrodusă în cartea funduară, dar e înpregnată în carnea noastră. Credința aceasta ce am moștenit-o, a silit-o să crească educația bună, și au determinat-o toate împrejurările în cari am trăit.

Instrucția, care am primit-o la școală, ne-a întărit-o și mai bine. Și chiar dacă educația, împrejurările și instrucția n'ar fi promovat-o, totuși n'ar fi fost în stare s'o nimicească. Din fire ne îndreptăm cătră Dumnezeu, întocmai ca și acul magnetic al unei busole cătră pol. „Anima humana naturaliter est christiana“, a spus Tertullian. Să ne pară oare rău, că este așa? Ne-am simți poate mai bine, dacă am fi rămas indiferenți față de Dumnezeu, chiar din ziua aceea în care s'a ivit în noi conștiința de sine pentru prima dată? In fine, credința noastră înăscută față de Dumnezeu, este în ultima analiză, sau adevărată și întemeiată, sau este falsă și neînteme-

---

FOIȘOARĂ.

Creșterea copiilor în casa părintească.

— Conferență pentru popor. —

(Fine.)

O plantă să desvoaltă bine în pământul cel bun, și din contră, în pământ rău tânjește (degenerează) Așa e și omul. Pământul în care să desvoaltă omul e casa părintească, iar grădinarul e mama. Mama e chemată în prima linie a da creștere bună copiilor ei, ea are să se îngrijească de mlădițele tinere ce au odrăslit dintr'ânsa, și numai cu începere dela anul al 6—7-lea vine școala să completeze munca mamei.

Un copil crescut rău acasă, dacă vine mai târziu la școală, chemată să-l îndrepte, întimpină greutăți. E cu neputință școalei, pe lângă cele mai mari străduințe, să plivească buruienile cari au prins rădăcină în sufletul copilului, crescut rău în casa părintească; și nici un învățător, fie picat din cer, nu e în stare să facă spor cu copiii stricați, precum nici cel mai harnic grădinar nu poate culege din spini portocale, din sălci struguri.

Mai au apoi unii părinți reaua datină, că dacă copilul face ceva rău, ca să-l sparie zice: „Lasă că te dau eu pe mâna dascălului, de te învață el“. Și atunci bietul copil, când numai aude de școală, par'că-l iau frigurile de frica ei, iar când vede pe învățător, tremură de groaza lui, căci vede în el un om rău. De aici apoi urmarea, că unii prunci fug de școală.

Despre școală și învățător trebue să vorbească părinții copilului încă din ciasul când el poate vorbi tot vorbe bune, să-i spună, că ce bine e la școală, ce lucruri frumoase și folositoare învață el la școală, cât de cinstiți sunt copiii cari merg la școală, cât de mult îi iubește și Dzeu pe școlari, așa, ca el abia să apuce să meargă la școală.

Ca să vă pot dovedi, că o mamă bună face mai mult decât 100 de învățători, că ea e magnetul ce atrage spre sine inimile tuturor celor din casă, că ea e luceafărul spre care sunt îndreptați ochii tuturor, că puterea ei este mai mare decât a tatălui, că mama crește sufletul copilului: vă amintesc câteva mame vrednice după felul cum și-au crescut ele copiii lor.

Ați auzit de marele mitropolit *Andrei baron de Șaguna*. Și e de dorit, să nu fie Român, care să nu știe cine a fost marele Andreiu. Pe mama lui a chemat-o Anastasia. Amândoi părinții lui Andreiu erau vestiți pentru fapte bune. Ei au venit din Macedonia, la Mișcolț, ca neguțători. Aici nu le-a mers bine negustoria. Ajunși în sărăcie, tatăl lui Andreiu, Naum, își părăsește legea strămoșească și se face catolic.

A mers la un arhiepiscop din Eger, Stefan Fischer, și-și dă copiii la acel episcop, să-i crească el în legea lui. Mama lui Andreiu nu se învoește la așa ceva și nu dă copiii ei preotului catolic, nici după moartea soțului ei.

A primit mama lui Andreiu mai de multeori porunci împărătești, ca să și dee copii acelui preot să-i crească, dar ea nu s'a supus. A venit însă o altă poruncă, că numai decât să-și dee copiii la acel preot catolic. Mai face biata mamă și acum o încercare. Face o rugare, în care zice, că ea pleacă cu copiii la Mișcolț la preotul catolic, numai ea să nu fie despărțită de ei. Acum copiii ei ajung rom. catolici. Dar mama lor și acolo, la preotul catolic, fiind tot cu ei, a știut să le dee creșterea cuvenită, căci copiii ei când au fost de 19 ani au trecut iar la legea lor strămoșească.

Vedeți ce a fost în stare să facă o mamă ca Anastasia, care în adevăr și-a iubit copiii ei! Trebue cu sfințenie să ne aducem aminte de ea, căci dacă n'ar fi fost ea o mamă vrednică, nu știu zău dacă biserica noastră ar fi avut mitropolit pe Șaguna!

O altă femee, din starea cea mai de jos, prin creșterea aleasă ce a știut da copilului ei, a făcut, că el a ajuns mitropolit. Aceasta a fost mama mitropolitului din Moldova, Iacob Stamati. Și dânsul mărturisia adeseori, că dacă dânsul a ajuns din sărac la o poziție așa de înaltă, are să o mulțămească mamei sale, care a sădit în sufletul lui de mic frica de Dzeu.

V'am auzit de multeori cântând: „Hai să dăm mână cu mână“. Poezia aceasta e făcută de vestitul și înțeleptul poet Vasile Alexandri, care nici pe de parte n'ar fi fost acela care a fost, dacă nu ar fi avut o mamă cum a fost mamă sa Elena, o femee frumoasă, blândă, înțeleaptă și iubitoare de muzică. Două virtuți mari au isvorât din iubirea mamei lui Alexandri în sufletul lui: iubirea pământului părintesc, și iubirea înflăcărată de țară și de neamul său.

V'am auzit apoi cântând și poezia: „Pe o stâncă neagră“. In cântecul acesta ne arată poetul Bolintineanu cum Stefan cel Mare a avut lupte cu Turcii. Intr'o luptă Stefan e învins, vine acasă în miez de noapte, bătut, rănit. Strigă să-i deschidă poarta, căci: „Vântul suflă rece, ranele mă dor“. Ce credeți, l-a lăsat mamă-sa să între? Nu. Ii zice: „Du-te la oștire, pentru țară mori, și-ți va fi mormântul 'ncoronat cu flori“. Stefan atunci să reîntoarce la luptă și bate pe Turci.

Dacă mama lui îl lasă să între, Românii rămâneau bătuți, rușinați și supuși Turcilor.

Aș putea să vă mai amintesc multe mame vrednice de amintit, cari s'au făcut nemuritoare prin creșterea bună dată copiilor lor, dar cred că din cele zise până aci a-ți putut vedea, că ce sunt părinții, și îndeosebi mama, pentru copii. Isvor de fericire!

Când astfel vor fi toate mamele române, străbătute în sufletul lor de dumnezeeasca lor chemare, atunci să fim siguri, că copiii vor fi bucuria părinților, podoaba școalelor, fala neamului nostru și fala patriei.

Așa să fie!

Cebea, la 21 Maiu (Constantin și Elena) 1911.

Petru Rusu
înv.

iată. Dacă este adevărată şi întemeiată, atunci pot spune cu tot dreptul, că ea îmi este o norocoasă moştenire, ce mi s'a venit pe neaşteptate. E întocmai ca un bulgăre de aur, ce mi s'a pus în leagăn de un înger. Insă dacă credinţa aceasta în Dumnezeu e falsă şi neîntemeiată, totuş trebue să admit, că în orice caz nu mi-a stricat şi nu m'a păgubit cu nimica. Ea nu mi-a împedecat nici desvoltarea dispoziţiilor mele şi n'a astupat nici măcar unul singur din isvoarele mele de putere, neînchizându-mi arbitrar porţile faţă de nici o acţiune nobilă. Din potrivă, ea mi-a servit ca un mijloc remarcabil pentru propăşirea morală, ca un pinten al puterii mele etice, şi ca un sprijin pentru slăbiciunile mele. Pot spune împăcat, că credinţa mi-a fost un prietin credincios din cei mai fragezi ani ai copilăriei mele.

Acum însă vreau să ştiu, dacă este ea şi adevărată! Şi împreună cu Augustin în „Mărturisirile“ sale mă adresez universului cu întrebarea: Dumnezeul meu, unde eşti? Intreb stelele mari şi pe cele mici, cari îşi urmează calea lor de mii de ani în nemărginire, şi îi întreb pe toţi şi pe toate, cari se află pe ele: Dumnezeul meu, unde eşti? Privesc apoi în procesul de cugetare al omenirii şi ascult ce simt, ce cugetă, ce voesc oamenii, întrebând pe şoptite: Dumnezeul meu, unde eşti?

Mulţi zic-şi azi, că înzădar întrebăm, şi că nu vom primi nici un răspuns, deoarece în univers nu există un ecou al lui Dumnezeu. Nu-l căuta, spun ei, nici în natură, nici în lumea spirituală a oamenilor, pentrucă nu-l vei afla! Cei cari susţin lucrul acesta, n'au cu totul nedreptate. Pe Dumnezeu nu-l aflăm în univers, dar urmele lui le simţim cu toată siguranţa.

Să considerăm încă în articolul de faţă natura în toată complexitatea ei şi să nu purcedem încă la cercetarea părţilor ei singuratice şi a vieţii spirituale din lume. Mai înainte de ce ne vom înălţa la speculaţiuni filozofice să ne zidim sub noi mai întâi terenul solid al experienţii ştiinţelor naturale. Aceea ce ne spun ştiinţele naturale în general despre natură ne conduce să cunoaştem urmele lui Dumnezeu, şi chiar şi aceea ce nu-s în stare să ne spună despre natură, ca un întreg, dar ce totuş noi am voi să cunoaştem, şi aceea ne rectifică adevărul credinţii noastre înăscute. Sunt întrebări acestea de-o înălţime grandioasă, pe cari pentru de a le răspunde eşti ameninţat în fiece moment să te rostogoleşti în prăpăstii şi abizuri fără de fund. Noi cunoaştem calea stelelor, ştim când răsar şi apun, am calculat chiar timpul ivirii cometţilor, ai acestor capricioşi oaspeţi interesanţi şi cunoaştem chiar şi aceea ce ochiul liber nu mai poate distinge din cauza depărtării, chiar numai prin presupuneri, cari se adeveresc apoi de exacte. Dar ce se află dincolo de eter? Ce mână l-a întins ca pe un cort şi cine şi după ce legi conduce atâtea nenumărate corpuri nelibere? Pentruce există oare toate acestea? In care clipă a eternităţii a sunat cea dintâi oară a lumii? Şi în care îi sună sinistru cea din urmă? Şi în fine, ce este eterul, ce-i lumina, ce-i fiinţa în sine?

Intrebările ni se înmulţesc pe fiecare zi, iar raţiunea noastră pare o corabie fără pânze şi catarge, rătăcind pe o mare necunoscută. Sunt însă lucruri, cari totuş se pot limpezi, prin o examinare nepărtinitoare. Şi acum să cercăm o asemenea clarificare, după cât ni se oferă din partea resultatelor mai nouă ale ştiinţii.

Un svon fals.

Cetim într'un ziar din Bucureşti următoarele:

„Keleti Értesitő“ află din Arad, că în cercurile Românilor circulă svonul, că între Mitropolitul *Ioan Meţianu* din Sibiu şi capii bisericii din România s'ar fi început tratative, ca Mitropolitul *Ioan Meţianu* să fie ales Mitropolit-Primat la Bucureşti.

Şeful bisericii din Ardeal însă, fiind acum de 82 ani, nu sunt speranţe că aceste tratative să aibă vre-un rezultat concret“.

Suntem autorizaţi a declara, că svonul acesta e lipsit de orice temeiu, din care motiv desminţim ştirea în modul cel mai categoric.

Conferenţele preoţeşti.

— Păreri din afară. —

Suntem din nou în prejma conferinţelor preoţeşti. Organul oficios al arhidiecezei noastre în curând ne va aduce convocări, iar pe urmă rapoarte despre decurgerea acestor conferinţe.

Şi pe când la toate mişcările, la toate asocierile şi instituţiunile noastre culturale ne întâlnim an de an cu nizuinţe de a aduce primeniri şi schimbări cari să asigure cât mai mult realizarea scopului pe care îl urmăresc: conferinţele preoţeşti decurg dela inaugurarea lor aproape după acelaş calapod.

Ar fi timpul suprem, ca şi noi preoţii să mai schimbăm ferul plugului şi să primenim seminţele, văzând că în ogoarele noastre, pe urma muncei noastre, să îmbulzesc tot mai multe buruieni, cari ne consideră de o tagmă de oameni guralivi, lipsiţi de voinţă şi vocaţiune, vecinic gânditori la lucruri, cari stau departe de viaţa şi chemarea adevăratului păstor.

E drept, că în vremea din urmă s'au făcut pe alocurea unele schimbări, dar acestea având de ţintă mai mult mijloacele, prin cari s'ar putea ajunge la un câştig mai bun material, nu numai că nu aduc cu sine lărgirea cercului de activitate al conferinţelor noastre, ci din contră, îl restrâng tot mai mult. Aşa am ajuns, că unii preoţi consideră conferinţele preoţeşti mai mult de un examen financiar, unde are să refereze fiecare despre realizarea câştigului material în decursul unui an de zile. Alţii iarăşi lucră câte o conferinţă sau predică, crezând că acesta ar fi punctul principal, iar alţii se pregătesc încă de acasă pentru o cât mai aspră critică a predicei, a conferinţei, sau a serviciului divin, celebrat de regulă de către preoţi tineri.

Etatea mea îmi impune multă rezervă faţă de conducătorii conferinţelor, precum şi faţă de toată căruntaţa câştigată în slujba bisericei noastre, şi nu trag la îndoială vrednicia şi priceperea nimărui.

Fiemi iertat însă, ca în prejma conferinţelor ce vor urma, să aduc în discuţie unele lucruri, pe cari eu le cred a fi de mare interes, şi cari, dacă s'ar putea realiza, ar avea urmări foarte bune pentru biserică şi pentru poporul nostru.

Intâiu de toate eu cred, că o conferinţă preoţească trebue să fie oglinda fidelă a activităţii preoţeşti din un tract. La o conferinţă nu-i de lipsă deci, ca un preot să predice colegilor săi despre datorinţele ce le au preoţii, căci acestea trebue să le cunoască singuri. Nu-i iertat nici aceea, ca timpul să se piardă cu conferinţe „despre urmările beţiei“ ş. a. căci trist ar fi dacă un preot nu le-ar şti acestea, şi ridicul e, când la sfârşitul conferinţei acelaş preot aleargă mai de grabă ca să se „răcorească“. Şi atât mai puţin cuviincios e, ca un preot să prezinte raport despre activitatea sa. Doar sunt cazuri proaspete, când un preot, cu ocasiunea unei conferinţe, a pus în uimire pe toţi colegii săi, iar în curând după aceea s'a dovedit, că el în realitate nu face nimic, ci să mândreşte cu faptele înaintaşului său.

In schimbul formalităţilor de astăzi ar fi deci de dorit, ca întreaga noastră preoţime să fie îndrumată şi chiar silită la o mai intensivă muncă spirituală pastorală, pentruca conferinţele să nu fie numai ale unor preoţi, ci ale tuturora.

Fiecare preot e dator să predice, şi fiecare tract îşi are păcatele sale, cari trebuesc combătute. Cu aceea că un preot ceteşte o disertaţie, pe care o ascultă numai preoţi, ba chiar şi credincioşii din o comună, păcatele nu se desrădăcinează, dar pier atuncea, când întreaga preoţime va predica contra acelor păcate.

De aceea ar fi consult, ca pentru fiecare conferinţă să se dee anumite teme pe cari să fie datori a le lucra în formă de predici toţi preoţii din tractul respectiv.

Aceste predici să fie înaintate încă cu câteva săptămâni înainte de conferinţă unei comisii, aleasă anume pentru censurarea predicelor, care să vină şi să rostească o judecată dreaptă asupra fiecăreia iar una sau două să fie rostile de către cei mai buni în faţa tuturora.

Eu cred, că aceasta ar fi cea mai potrivită cale de a îndemna şi de a sili pe preoţi să predice, şi să predice bine, presupunând, că un preot, care şi-a scris odată predica, o va şi învăţa, dând astfel învăţături bune credincioşilor săi.

Să mergem acum mai departe. Presupunând, că fiecare preot din fiecare tract ar lucra într'un an 4 predici, tot din doi în doi ani s'ar putea aduna cele mai bune în câte un volum, şi astfel am avea un câştig moral îndoit. Şi nu pot să nu accentuez şi aici, că predicile vor avea să fie practice-morale, iar istorice, liturgice, sau dogmatice cât se poate mai puţine, de oarece de acestea avem şi până acuma destule. Aşa de es. se fie bine primite predicele despre combaterea alcoolismului, nicotinului, socialismului şi nazarenismului, dar pe lângă acestea să fie cât mai multe predici, cari să arate credincioşilor nostri cum să muncească, cum să cruţe etc. Cele mai practice teme cred eu că ar fi chiar acum la început acelea, cu cari nici preoţimea noastră şi nici credincioşii nostri nu sunt dedaţi, dar cari pot aduce foloase extraordinare, bunăoară despre „datorinţa faţă de ţarină“ „datorinţa faţă de animale“ „datorinţele faţă de plante“ „datorinţele stăpânilor faţă de slugi“ „datorinţele slugilor faţă de stăpâni“, etc.

Dar sunt şi păcate de acelea, cari nu pot fi combătute prin predici, ci trebuesc aduse alte jertfe; de es. abţinere dela unele plăceri, de cari cu greu ne putem despărţi, şi croirea unei vieţi nouă creştineşti. In felul acesta şi numai aşa poate fi împedecat nazarenismul. „*In urmele lui Cristos*“ este o societate veche în America, şi s'a înfiinţat anume cu scopul de a ţinea pe cei aplicaţi spre o viaţă mai riguroasă legaţi de bisericile de acolo, ca să nu treacă la nazarenism.

O astfel de societate are biserica rusească de acolo, şi de aceea dintre Ruşii din America nici până astăzi n'a trecut încă nici unul de la legea lui la altă lege.

Conferinţele preoţeşti din anul acesta n'ar putea face deci o faptă mai laudabilă, decât să hotărască înfiinţarea astorfel de societăţi pe toate satele noastre. De membri să fie socotiţi toţi aceia, cari nu fumează, nu joacă cărţi, nu beau, nu fac păcate grele, vrajbe, certe etc. Să înţălege, că preoţii singuri sunt a să inscrie în primul rând, iar după aceea să urmeze credincioşii, din cari se pot creşte adevăraţi fii ai lui Cristos încă aici pe pământ. Că nu vor fi mulţi la început, nu are nimic a face, e destul se fie 5-10, căci cu timpul ei se vor înmulţi. Aceasta e o necesitate dintre cele mai mari, mai cu seamă in acele comune, unde sunt deja nazarineni; dar nu strică nici acolo, unde acest soiu de oameni lipseşte, căci totdeauna ne putem aştepta de acum înainte la ivirea misionarilor de felul acesta pe satele noastre.

Tot în sarcina conferinţelor preoţeşti ar cădea şi îngrijirea muzeului naţional din Sibiiu, precum şi scrierea monografiilor comunale-bisericeşti, pe baza cărora s'ar putea alcătui monografiile diferitelor tracte, cari ar cuprinde istoria arhidiecesei noastre. Vremea trece repede, şi ca mâne va sosi marea sărbare a reînfiinţării mitropoliei noastre, când sigur va trebui să apară în câteva volume istoria acestei mitropolii. Şi de unde va lua scriitorul toate datele de cari are lipsă, dacă noi nu le vom aduna de pe unde stau ascunse astăzi? Incă Mitropolitul *Şaguna* dăduse un circular, prin care făcea atenţi pe preoţi, ca să grijască de cărţile vechi şi să însemneze fiecare preot ce află mai însemnat în comuna sa, ca să rămână ştiri pe seama urmaşilor. In timpul din urmă am fost îndrumaţi din nou la purtarea condicelor bisericeşti. Cu toate acestea abea s'a făcut ceva pe unele locuri, aiurea nimica. Cine dar ne-ar putea sili, ca să ne împlinim aceste datorinţe, dacă nu noi prin conferinţele preoţeşti?

Conferinţele din anul acesta ar avea deci de hotărât, ca pe anul viitor fiecare preot să se prezinte cu monografia bisericei sale — fie scrisă cât de rău, numai să cuprindă date sigure din trecut, — şi cu o listă, în care să fie induse toate cărţile şi icoanele vechi bisericeşti, cu inscripţiile lor cu tot.

Ori va crede cineva, că e un lucru de prisos acesta? Fi-vor şi de aceia, dar cei mai mulţi cred că vor fi convinşi despre valoarea istorică a însemnărilor de pe tablele şi filele cărţilor vechi, precum şi despre datele cari se mai pot afla în archivele comunale şi bisericeşti, dar cari mâne pot să nu mai fie.

Sunt apoi la fiecare casă săculeţe, păstrate din moşi-strămoşi, pline cu hârtii mucegăite, pe cari adeseori găsim însemnate numele preoţilor noştri din bătrâni, pe câte o obligaţie, sau contract; iar prin casele mai sărace aflăm încă vase şi obiecte vechi, de o frumseţă rară, cari numai podoabă ar putea fi muzeului nostru, atât de sărac tocmai în ce ar trebui să fie mai bogat.

Iată deci atâtea lucruri bune şi frumoase, cari ar cădea în cadrul activităţii conferinţelor noastre, cari ar produce o variaţie plăcută, şi prin cari am dovedi şi noi, că suntem adevăraţi preoţi, adevărată sare a pământului şi lumina care luminează tuturora. Bărbaţii noştri mai de seamă, şi chiar streinii, cari ne consideră de o tagmă fără nici un rost pe lumea asta, ar ţinea la noi ca la cel mai puternic stâlp al vieţii şi culturii noastre româneşti, iar clevetitorii, cari azi nu mai încap de noi şi caută pe toate căile să ne micşoreze vaza, pe care încă o mai avem în faţa poporului nostru, ar amuţi şi şi-ar întoarce privirile în altă parte.

Astfel cred eu că e bine, astfel înţăleg eu rostul conferinţelor preoţeşti, iar alţii cred că se vor alătura, adăugând lângă aceste alte lucruri, poate de o şi mai mare însemnătate, prin cari convenirile noastre pot să îmbrace din an în an o haină tot mai variată şi tot mai plăcută ochiului şi sufletului.

Ioan Podea
preot.

Convocare.

In sensul decisiunei comitetului din 23 Iulie n. 1911, adunarea generală a „Reuniunii femeilor române din Mediaş şi jur“ să va ţinea în acest an în 3 Septemvrie n. la 3 ore d. a. în şcoala gr. cat. din Mediaş — cu următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin presidiu.
2. Raportul comitetului.
3. Raportul de cassă.
4. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor de sub p. 2 şi 3.
5. Alegerea unei comisiuni pentru înscrierea de membri şi încassarea taxelor.
6. Raportul comisiunei de sub p. 4.
7. Raportul comisiunei de sub p. 5.
8. Alegerea unei comisiuni pentru vericarea procesului verbal al acestei adunări.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea şedinţei adunării.

La această adunare sunt invitate a participa toate stimatele doamne, membre ale Reuniunii, precum şi toate femeile române din Mediaş şi jur.

Mediaş, 3 August 1911.

Filon Necşa
secretar.

Maria Moldovan
prezidentă.

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

Pe baza ordinului consistorial dtto 2 Iuniu a. c. Nr. 1846 Şcol. convoc pe învăţătorii din protopresbiteratul Sebeşului la conferinţa tractuală, ce se va ţinea în Sebeşul-Săsesc la 6 şi 7 Octomvrie n. a. c. cu următorul

Program:

1. Chemarea Duhului sfânt la 8 ore a. m.

2. Deschiderea conferinţei prin protopresbiterul tractual.

3. Materialul şi metodica studiului Religiunei, pentru

a) clasa I, de învăţătorul Simion Floca.

b) clasa II, de învăţătorul Sabin Fulea.

c) clasa III, de învăţătorul George Breazu.

d) clasa IV, de învăţătorul Alex. Duvlea.

e) clasa V, de învăţătorul Teodor Trifa.

f) clasa VI, de învăţătorul Ioan Pavel (Lancrăm) La a) c) e) şi f) şi câte o lecţiune practică.

4. Manualele de religie şi de literatură didactică religioasă. Disertaţie de Ioan Pavel înv. în Sebeş.

5. Educaţia religioasă în şcoală şi în biserică. Disertaţie de Pompiliu Predovici, preot catihet în Vingard.

6. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul şcolar 1910/911, de Ioan Miclăuş, înv. în Pianul de-sus.

7. Dare de seamă despre starea învăţământului din tract în anul 1911 şi despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător. Raportul comisiunei permanente.

La conferențe sunt poftiți să participe și preoții, ca directori școlari.

Sebeș, 1 August 1911.

Sergiu Medean
protopresbiter.

NOUTĂȚI.

Congregație. Ilustritatea Sa, domnul comite suprem al comitatului (Sibiiu) și comes al Sașilor Walbaum a convocat pe *21 August n. orele 9 dimineața*, adunarea generală extraordinară a comitetului municipal al comitatului Sibiiu, în sala mare a casei comitatense. Ca prim obiect e luat în ordinea de zi conclusul orașului Vârșeț, referitor la *desaprobarea obstrucției actuale din dietă.*

*

Banca de asigurare română. Tribunalul regesc din loc, ca for comercial, a înregistrat banca generală de asigurare, societate pe acții, cu sediul în Sibiiu, și statutele, provăzute cu clauzula de înregistrare, au fost restituite direcțiunei noului institut, care acum va face toate pregătirile, ca banca de asigurare să-și poată începe activitatea la 1 Ianuarie 1912.

*

Manevrele. In ministeriul comun de răsboiu a fost stabilit în mod final programul manevrelor mari de toamnă ale armatei austro-ungare, cari să vor ținea anul acesta în părțile de sus ale Ungariei. Să vor începe în 12 Septemvrie și se vor termina în 15 Septemvrie. Maiestatea Sa nu va participa la ele, ci conducerea lor o va face Moștenitorul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand. Președintele juriului va fi generalul Krobatin, despre care se afirmă, că are se iee apoi locul baronului Schöneich, ca ministru comun de războiu.

*

Numire. Maiestatea Sa, Monarhul nostru, a numit pe dnul major *August Spiess* dela regimentul de infanterie numărul 31, comandant al școalei de cadeți din Sibiiu.

*

Muzică militară. Escelența Sa, domnul comandant de corp din Sibiiu a dispus, ca în viitor să cânte iarăși muzica militară, în fiecare Dumineca și sărbătoare (romano-catolică), în piața mare a Sibiiului, dela orele 11 și jumătate până la 12 și jumătate.

*

Post vacant de vicenotar. In comuna Ludoșul mare e vacant postul de vicenotar. Salarul 1000 de coroane. Recursele sunt a se înainta până la 26 August n. dlui prim-pretor Dr. Bruckner din Mercurea.

*

† **Alexandru Bibescu.** Prințul *Alex. Bibescu*, ultimul fiu al principelui *G. D. Bibescu*, care a domnit în țara românească dela 1842 până la 1848, a decedat, în streinătate.

*

Hymen. *Iulia Câmpeanu* și *Dr. Ioan Roman* fidanțați. Gyergyószentmiklós, la 10 Aug. 1911.

*

Rugare. Domnii protopresbiteri, parohi, institute de bani și particulari, cari au primit liste de subscripție pe seama bisericei gr. ort. române din orașul *Panciova*, sunt rugați cu insistență să retrimită listele fără amânare, fie chiar și fără resultat, oficiului parohial gr. ort. român din Panciova, pentru a se putea încheia socotelile. Ajutoare benevole se primesc cu mulțămită și dela cei ce n'au primit liste de subscripție.

*

A ars hotelul Carlton. In una din zilele trecute s'a născut foc în hotelul Carlton din Londra, unul din hotelele cele mai mari din lume. După o muncă încordată pompierii au localisat focul, și au salvat teatrul din nemijlocita apropiere, precum și pe mulții pasageri, pentrucă au luat foc toate caturile uriașului edificiu. Cu toate acestea s'a întâmplat moarte de om. Un american s'a înecat de fum în odaea în care se afla. E de notat, că în hotel se afla tocmai atunci și vestitul *Edison*, și ministrul german *Dernburg*.

*

Apărarea bisericii. In Portugalia s'a început cu inventariarea averilor bisericești. Comisiuni compuse din funcționari de ai statului umblă dela biserică la biserică și iau în seamă toată averea bisericii. Credincioșii însă nu privesc nepăsători la acest act al puterii de stat, ci în Lisabona de ex. s'au adunat foarte mulți inși, înarmați cu coase, săcuri, ciomege, etc. și au împedecat intrarea comisiunei în biserică. S'a chemat poliția, în urmă miliția în ajutor, și soldații abia au putut se resfire cu bajonetele mulțimea, ca comisiunea să poată intra în biserică. Au fost mai mulți inși grav răniți.

*

Universitatea a treia. In ministeriul de culte și instrucțiune publică se lucrează cu zor pentruca a treia universitate să poată fi înființată cât mai curând în țara noastră. Lucrările sunt atât de înaintate, încât în budgetul ministeriului de culte au fost trecute pentru anul viitor două milioane de coroane, spese de înființare. Așa ne spune o foaie litografată. Nu ne spune însă, că *unde* va fi ridicată noua universitate?!..

*

Grevă mare. In Londra s'au pus în grevă căruțașii, cari aduceau mărfurile dela gări, și lucrătorii din port, la olaltă cam 100·000 de oameni. Dacă conflictul nu ar fi fost aplanat cât mai îngrabă, Londra era amenințată de foamete, căci nu avea carne și nu avea legume. Toate putrăzeau și se stricau prin gări și în port. Conflictul însă a fost aplanat Sâmbătă noaptea spre Dumineca. Lucrătorii primesc îmbunătățire de plată, 25% și reducerea timpului de muncă dela 12 la 10 ore pe zi. Și astfel Londra, cel mai mare oraș al lumii, a scăpat de o mare catastrofă. Cu toate acestea, urmările grevei să vor resimți multă vreme. Carnea fructele, legumele, au putrezit toate, iar magazinele sunt toate goale.

*

Monete vechi. Intr'o comună din comitatul Heves, lucrând niște oameni la vie, au dat de un vas plin de monete vechi, de prin veacul al XVI-lea. Intreaga comoară a fost trimisă muzeului național din Budapesta, unde s'a constatat, că sunt bani de aur și de argint din anii 1524—1559, și atât de mulți, că numai banii găsiți de pe vremea regelui Bela II mai dau o cvantitate atât de mare. Sunt la olaltă peste 16,000 de piese.

*

Leac contra reumatismului. Turcul Arif Mamul din Macin (România) suferind de mai mult timp de reumatism, fusese învățat de cunoscuții săi să se ungă pe corp cu benzină. El i-a ascultat și și-a uns bine cu benzină mânile și picioarele, apoi s'a dus să-și aprinză pipa. Bietul Turc a luat foc și s'a pârlit oribil. El declară însă, că a scăpat de reumatism, și că e foarte mulțămit de întâmplare.

*

Moarte prin streang. Criminalul Szalma István, care a omorit pe Iuhós György, cu premeditare, pentru a jăfui, a fost judecat din partea tribunalului regesc din Seghedin la moarte prin streang. Sentința a fost aprobată și de celelalte două foruri mai înalte judecătorești, iar rugarea de grațiare, înaintată din oficiu din partea Curiei, a fost respinsă. In urmare sentința a fost executată Vineri la orele 7 dimineața, când criminalul a fost spânzurat în curtea temniței din Seghedin.

*

Concert în Hațeg. „Reuniunea română de cântări din Hațeg“ va da un concert cu binevoitorul concurs al d-șoarelor Florica Teodosiu, Roma Ciuciu și Florica Ciuciu, Sâmbătă, în 6/19 August 1911 (Sărb. Schimbarea la față), în sala cea mare a hotel. „Mielul de aur“ din loc. Inceputul la 9 oare seara.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășan, pentru înzestrarea fetelor sarace, al „Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: George Marian, paroh (Adamuș), 1 cor.; „Necunoscut“ 1 cor. Din prilejul logodirei dșoarei învățătoare Elena, fiica măestrului pantofar Constentin Dragoș cu dl George Neculau, funcț. de vamă în Paloma (România), fiind oaspeți I. Ludwig cu soția Iuliana, Stefan Dragoș, primar (Blaj), cu soția Maria, W. Niedermajer, franzelar, d-na Kern, văduvă de compactor cu fiica Paula, apoi părinții C. Dragoș cu soția Maria, și copiii Ionel, culeg. tip. și Maria. S'au dăruit în total cor. 6 20.

*

Știri din România. Ministrul român de interne, domnul Alesandru Marghiloman, a plecat în concediu la Carlsbad. Il va substitui în absență, dl Ioan Lahovari, ministrul domeniilor și al agriculturii.

— Se vorbea, că manevrele de toamnă nu se vor ținea în România, din causa pagubelor mari pe cari le-au făcut ploile și inundațiile. S'a luat însă în ministerul de războiu hotărârea definitivă, de a nu fi contramandate manevrele de toamnă ale armatei române.

— Sâmbătă au sosit în gara de Nord din București rămășițele pământești ale regretatului Take Protopopescu, fruntaș al partidului liberal, mort în străinătate.

— Societatea corală română „Carmen“ din București, care urma să plece la 15 August v. în Italia, spre a lua parte la expoziția din Roma, și să viziteze orașele mai importante din Italia, a contramandat această excursiune, fiind avisată de serviciul sanitar de mersul progresiv al holerei, atât în acest stat, cât și în drumul ce l ar fi parcurs societatea.

— Directorul unei societăți israelite de operetă din Braila, cu numele Krause, a dispărut din oraș, cu primadona societății, dșoara Gorevitz, și cu suma de 12.000 lei, bani încasați dela proprietarul teatrului, pentru a fi achitați din ei artiștii. Poliția a luat măsuri de arestare.

Cărți și reviste.

Anuarul *școalei civile de fete cu internat și drept de publicitate a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“* din Sibiiu, pe anul școlar 1910/1911, publicat de *Dr. Vasile Bologa*, director. Conține frumoasa conferență a dlui director *Bologa*, ținută cu ocasiunea încheierii anului școlar, despre școala civilă de fete cu internat a Asociațiunei, istoricul înființării și desvoltării ei în curs de 25 de ani, cu numeroase ilustrațiuni, și obicinuitele știri școlare. Anuarul are o extensiune de 188 pagini.

Din România.

Sărbări mari în București.

In zilele de 28 August v. (Dumineca), 29 (Tăerea cap. Sf. Ion) și 30 (luarea Griviței) vor avea loc în parcul Carol I. dela Filaret grandioase sărbări populare, date de Liga pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

Pregătirile au început de multă vreme și acum se lucrează cu activitate pentru un succes cât mai strălucit, așa, ca publicul să se poată bucura timp de 3 zile de cele mai alese și mai variate distracții.

Dl B. St. *Delavrancea*, ministrul lucrărilor publice, apreciind însemnătatea acestor extraordinare sărbări a binevoit să acorde o reducere de 75% pe C. F. R din ori care punct al țării, astfel, ca toată lumea să poată lua parte la ele. E un avantagiu absolut escepțional. Vor veni la ele și Românii de peste hotare.

Intrarea la sărbări revine gratuit, căci se fac în schimbul cumpărării unui bilet din loteria Ligei (1 leu).

Intre punctele cari vor compune programul sărbărilor amintim:

1. Sborurri cu aeroplane.
2. *Expozițiie de costume naționale și concurs de costume naționale din toate ținuturile locuite de Români* (cu premii).
3. Doine, cântate din caval de ciobani din Vrancea.
4. Mare tombolă cu toate numerile câștigătoare.
5. Cinematograf special.
6. Călușei și dulap.
7. Serenade venețiene și coruri pe lac.
8. Muzici militare.
9. Bal popular cu diferite surprize.
10. Bătae cu flori, serpentine și confetti.
11. Dansuri și hore naționale.
12. Water-shute.
13. Curse de biciclete și automobil.
14. Premii de frumsețe și poștă.
15. Lupte de box, exerciții la bare și jocuri gimnastice.
16. Artificii și rachete.
17. Piese teatrale la arenele romane.
18. Iulian.
19. Asaltul dela Grivița (30 Aug.) etc. etc.

Programul special al fiecărei zile se va anunța la timp.

Inceputul sărbărilor va fi la ora 10 dim. și vor ținea până la 2 noaptea.

Tramvaele vor fi la dispoziția publicului în tot timpul.

Se prevede de pe acum afluența ce va fi, iar succesul sărbărilor va fi la înălțimea așteptării tuturor.

*

Suntem rugați a face împărtășire publicului românesc dela noi, că ceice vreau să participe la *expoziția de costume naționale și produse casnice românești din toate ținuturile locuite de Români*, care va fi aranjată în București, în zilele 28, 29 și 30 August v. curent, în înțelesul comunicărilor de sus, — au să trimită obiectele pe adresa doamnei *Russu-Șirianul*, (în București, Strada Fântânei 1) cu mențiunea „Pentru expoziția din parcul Carol, August 1911“ spre a fi scutite de vamă.

Economie.

Pentru prăsirea cailor.

Comisiunea pentru prăsitul cailor a comitatului Sibiiu ne vestește, că Luni, în 11 Septemvrie n. c. la ora 1 din zi va aranja în piața veche de cai (în fața terezianului din Sibiiu) o premiare de cai, împărțind premii în bani și diplome de laudă. Premiile în bani sunt de 930 cor., din cari 700 cor. dăruiți de ministrul de agricultură, iar 230 cor. din fondul pentru prăsila cailor.

1. Premii în bani se dau numai: *a)* pentru atari iepe în etate dela 4—12 ani presentate dimpreună cu mânzi deplin lăptați, cari sunt bine nutrite, sănătoase, puternice și posed recerințele pentru o iapă aptă de prăsilă; *b)* pentru astfel de mânze în etate de 3 ani, cari promit o deosebită facultate pentru prăsilă; *c)* pentru alți mânzi și mânze mai tineri, dar în toată privința escelenți, cari nu sunt amintiți sub p. *a)* și *b)*.

2. Iepele, precum și mânzii, ce vor concura sunt de a se presenta pe ziua numită până la ora 1 d. a. pe locul numit și a să posta în rând. Taxă pentru loc nu se solvește. Transportarea vitelor la locul destinat și de acolo acasă se întâmplă pe spesele și riscul proprietarului.

3. Despre fiecare iapă sau mânz trebue să se arete atestatul comunal, prin care se dovedește, că respectiva persoană ține iapa și mânzul înfățoșat de 6 luni în proprietatea se, precum și țidula de mânzit.

4. Comisiunea pentru împărțirea premiilor își va începe activitatea la ora 1 și jum. d. a. și o va termina cu distribuirea premiilor.

5. Numai acelui proprietar se va oferi premii în bani și diplome de laudă, care locuește pe teritorul comitatului Sibiiu și dovedește, că mânzul sau iapa înfățișată la premiare le-a crescut el însuși, sau e cel puțin proprietarul lor de 6 luni.

6. Premii în bani vor obținea numai agricultorii, iar persoane mai avute sau de rang mai înalt vor căpăta numai diplome de laudă. In cas, când un agricultor demn de premiat ar renunța la premiu de bani, atunci va obținea o diplomă de laudă.

7. Premiile în bani sunt: I. Pentru iepe cu mânzi bine lăptați: *a)* un premiu de 70 cor.; *b)* un premiu de 60 coroane; *c)* 2 premii de câte 50 cor.; *d)* 2 de câte 40; *e)* 3 de câte 30; *f)* 4 de câte 20 și *g)* 5 de câte 10 cor. II. Pentru mânze de 3 ani: *a)* un premiu de 50 cor.; *b)* un premiu de 40 cor.; c) un premiu de 30 cor.; *d)* un premiu de 20 cor. și *e)* 2 premii de câte 10 cor. III. Pentru mânzi de calitate eminentă sub 3 ani: *a)* 2 premii de câte 40 cor.; *b)* 1 premiu de 30 cor.; *c)* 4 premii de câte 20 cor.; *d)* 5 premii de câte 10 cor.

8. Diplome de laudă se distribuesc cultivătorilor aparținători la ori care clasă, în proporțiune cu calitatea calului și după buna chibzuință a comisiunii premietoare, anume: diplomă de clasa I. de aur, diplomă de clasa II. de argint, diplomă de clasa III. de bronz.

E timpul suprem, ca și cultivătorii noștri de cai, ținând seamă de premiile ce să împart, să ia cât mai mulți parte la această premiare. Apelăm și în această privință la cărturarii (preoți, învățători, notari, conducători de bănci etc.) noștri dela sate, ca aducând la cunoștința obștei această publicațiune a noastră, să o îndemne la participare.

Sibiiu, 7 August n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuța
prez.

Vic. Tordășianu
secretar.

Nr. 610/1911. (299) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Hălchiu** protopresbiteratul Brașovului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 coroane, cuartir și grădină în natură. Cuincuienalele se vor socoti numai după anii serviți la această școală; alesul are se îndeplinească și funcțiunea de cantor la biserică, având a beneficia de venitele împreunate cu acest post.

Doritorii de a competa să-și înainteze cererile concursuale instruite în ordine la subsemnatul oficiu în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Dumineca la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Brașov, în 31 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopresb.

Concurs.

Direcţiunea reuniunii de păstrare şi anticipare **„Buciumana“** în **Bucium-Poeni** (Bucsony) com. Alba-inferioară, escrie concurs cu termin până în **I Septemvrie st. n. a. c.** pentru ocuparea postului de **contabil**, cu salar anual de cor. 1200, cuartir în natură şi tantiema statutară.

Reflectanţii la acest post au să dovedească:

1) Că au absolvat o şcoală comercială,

2) Să cunoască bine limbile română şi maghiară în vorbire şi scriere.

3) Să aibă praxa îndestulitoare în afaceri de bancă, respective să fie în stare a conduce independent contabilitatea.

Postul e de a se ocupa după alegere imediat. Cel ales după serviciu de un an — la caz de va corăspunde — va fi ales defuitiv.

Se admit şi neabsolvenţi de comerciale, însă cu praxă bună.

(297) 1—3 **Direcţiunea**

Nr. 73/1911. (296) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. din **Gelmar** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistor şi din întregire dela stat, ce se sperează a se primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvinal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să-şi înainteze cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare în terminul legal Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Informaţiuni mai detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Gelmar, în 24 Iulie v. 1911.

Sever A. Pecurariu preş. com. par. **Nic. Cismaş** notar.

Nr. 421/1911.

In conţelegere cu subsemnatul.

Orăştie, 28 Iulie 1911.

Vasile Domşa
protopresb.

Nr. 425/1911. (295) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Cacova,** protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin pensionare, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. întregire dela stat. Cuartir şi grădină.

Invăţătorul e dator a instrua şi în şcoala de repetiţie şi în fiecare Duminecă şi sărbătoare a conduce copiii şi a cânta cu ei în biserică.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 29 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 29/1911 par. (294) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţătoriu la şcoala noastră confesională din **Dăişoara**, protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de cor. 1000, din care cor. 600, se vor plăti din repartiţie pe popor şi din „cassa proprietarilor“, iar restul de cor. 400. precum şi cvincvinalele se vor cere dela stat. — Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcoalei şi doi (2) stânjini de lemne pentru încălzit, aduse la şcoală.

Se cere ca concurenţii să fie de religiune greco-orientală şi alesul va fi îndatorat ca împreună cu celalalt învăţător să cânte la strană utrenia din Dumineci şi sărbători, iar la sf. liturgie să cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii, se vor trimite la oficiul protopresbiteral la Cohalmului, iar concurenţii se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dăişoara, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Iulie 1911.

Ioan Mihailă paroh-preşedinte. **Partenie Mihailă** înv., notarul com.

Văzut şi aprobat:

Cohalm, (Köhalom) în 28 Iulie 1911.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Nr. 8715 Şcol. (266) 2—3

Concurs.

Din fondurile arhidiecezane au devenit vacante următoarele stipendii:

1. Din fondul Francisc Iosif un stipendiu de 100 coroane.

2. Din fundaţiunea Dr. Absolon Todea un stipendiu de 100 coroane.

3. Din fundaţiunea Niculau Vlad un stipendiu de 100 coroane.

Pentru conferirea acestora se publică concurs cu terminul de **7/20 August a. c.**

Cererile de concurs sunt a se trimite la consistoriul archidiecezan cu următoarele documente în original:

a) carte de botez,

b) testimoniu şcolar,

c) testimoniu de paupertate,

d) alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecezan, ca senat şcolar ţinută la 14 Iulie 1911.

Consistoriul archidiecezan.

Anunţ.

Comuna bisericească **Grind-Cristur,** tractul Turda, posta Maros-Ludas, vinde în licitaţie publică, ce se va ţinea în **7/20 August 1911,** biserica vechie din lemn, resp. lemnul din aceia. Lemnul e în stare bună, apt pentru edificarea altei biserici ori case.

Grind-Cristur, din şedinţa comitetului parohial ţinută în 17/30 Iulie 1911.

(278) 3—3 **Comitetul parohial.**

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, cu Nr. 8774 Ep. se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din **Cenade**, protopopiatul Mercurei.

Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 August** a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 2 ore d. m. în sala şcoalei.

Preţul de strigare este de 14000 cor. după care sumă licitanţii au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla şi alte informaţiuni.

Cenade, la 23 Iulie 1911.

Crucean Mărginean par. pres. com. par. **Dumitru Mircea** I. epitrop.

Nr. 607/1911. (282) 2—3

Mercurea la 23 Iulie 1911.

Văzut: **Avram S. Păcurariu**
protopresbiter.

Nr. 121/1911. (237) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al II lea de învăţător la şcoala noastră confesională gr.-or. rom. din **Hondol**, protopresbiteratul Devei, pe baza înaltului ordin conzistorial din 18 Maiu a. c. Nr. 6019 Şcol., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

a) Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental cor. 1000, dela cassa bisericii, solvibili în rate lunare, cuartir în natură şi grădină.

b) Dela concurenţi se cere, pe lângă cualificaţiunea legală, să mai aibă şi dexteritatea de a înfiinţa, resp. a conduce corul bisericesc existent de adulţi, pentru care e în perspectivă o remuneraţie deosebită, şi a instrua şi pe şcolari răspunsurile liturgice.

La cuincuenalii alesul poate reflecta numai după serviciul de 5 ani la această şcoală.

Concurenţii vor aşterne, pe lângă suplicile concursuale instruate conform legilor în vigoare în terminul deschis, oficiului protopresb. al Devei şi atestat recomandator pentru dexteritatea în conducerea corului şi să se prezinte în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hondol, 26 Iunie v. 1911.

Petru A. Mihuţ m. p. par., prez. com. par. **Ioan Câmpean** m. p. notar.

ad. Nr. 317/1911.

Deva, 28 Iunie 1911.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopresbiter

Nr. 195/1911. (254) 3—3

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea posturilor de paroh din parohiile de clasa a III-a: 1. **Cerişor** şi 2. **Gaunoasa** cu filiile **Ciulpăz** şi **Cutini** în protopresbiteratul Hunedoara.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Competenţii la vre-unul din aceste posturi să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform normelor din vigoare la subscrisul oficiu până la terminul sus indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica din parohia la care a concurat spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta şi a face cunoştinţă şi cu poporul.

Hunedoara, la 6 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. ort. al Hunedoarei, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Avram P. Păcurariu
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. **Arini** (Lüget) protopresbiteratul Treiscaunelor, comitatul Treiscaune (Haromszék), pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preavenerabilul Consistor arhidiecezan de dtto 28 Maiu 1911 Nr. 6500 Bis. dă în întreprindere prin licitaţiune minuendă publică, ce se va ţinea în 7/20 August 1911 la 2 ore d. p. în şcoală, zidirea unei biserici nouă.

Preţul de strigare este 20000 cor.

Licitanţii trebue se depună înainte de licitaţiune vadiu de 10%.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitaţiunei.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da întreprindere acelui întreprinzător în care va avea încredere mai multă.

Arini, în 14 Iulie 1911.

Ioan Bucşa paroh preşed. **Andrei Bucşa** notar.

Nr. 767/1911. (288) 2—3

Văzut: **Constantin Dimian**
protopresbiter.

Nr. 578/1911 prot. (292) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Zlagna** (Szász-Zalatna), protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartiţie pe popor 600 cor. iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales; cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Invăţătorul e îndatorat a cerceta sf. biserică şi a cânta cu şcolarii în Dumineci şi sărbători la sf liturghie iar după încetarea din vieaţă sau abzicerea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică pe lângă venitele cantorale uzitate.

Ceice doresc a reflecta la acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis şi să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Agnita în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 81/1911. (252) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de paroh din parohia de clasa a III a **Lunca,** din protopresbiteratul Lupşa, se escrie din nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Concursele înzestrate cu documentele recerute de regulamentul parohial şi concluzul normativ al sinodului arhidiecezan Nr. 82 din 1910 sunt a se înainta subscrisului oficiu în termin deschis. Concurenţii cu previa înştiinţare aici se pot prezenta până incluziv 8 zile nainte de alegere în comună, ca se facă cunoştinţă cu poporul şi resp. spre a cânta şi celebra.

Ofenbaia, 3 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-oriental al Lubşei în conţelegere cu comitetul şi sinodul parohial concernent.

Vasilie Gan
protopresbiter.

O vilă

de închiriat, constătătoare din o odaie, salon, prânzător, verandă, bucătărie şi cămară. Doritorii să se adreseze la dl **Nicolae Achim,** Sibiiu, drumul Cisnădiei (Heltauerstrasse) Nr. 16. (281) 2—3

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 26—40

SALVATOR

Călcâie de gumă.

(275) 2—52

SALVATOR
Marca lumii
SALVATOR

Neîntrecut de durabilă.

Se află în toate locurile.

Depozitul general:

HERMANN HIRSCH, Viena VII|3.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu:

Carte de cântece
pentru
şcoalele primare, gimnazii inferioare, şcoale reale, civile şi preparandii
întocmită de
T. Popovici,
profesor de muzică la seminarul „Andreian“.

Partea I.

Aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor al arhidiecezei ortodoxe române sub Nrul 751/1911.

Preţul 60 fileri.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane, Anul LIX. Sibiiu, Joi 4/17 August 1911. Nr. 82.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apàre Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 filj
rândul cu litere garmond.

Nr. 9362/1911 Pl.

Notificare oficială.

Să aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că din 1 Septemvrie a. c. începând, taxele seminariale s'au urcat pentru internişti dela 320 cor. la 360 cor., iar pentru externişti dela 50 cor. la 100 cor.

Consistorul arhidiecezan.

Inceputul şi sfârşitul.

De **Dr. I. Broşu.**

II.

Ce ne spune ştiinţa naturală despre natură în toată întregimei ei? Toată natura împrejurul nostru, deasupra şi sub noi, se află în mişcare, în activitate; pretutindeni întâlnim lucrare şi putere. Chiar şi aceea ce numim noi lumină şi sunet, căldură, magnetism, electricitate şi radioactivitate, sunt resultate ale mişcării şi manifestaţii ale unei puteri şi energii active. Universul este întocmai ca un atelier uriaş. Materiile dimpreună cu puterile, cari sunt împrăştiate în ele, lucră în el şi primesc felurite forme. Materiile, lucrând produc căldură, căldura se schimbă în electricitate, electricitatea în lumină. în mişcare, şi lumina în căldură. Avem de a face prin urmare cu un proces circular de schimbări, fără de răpaus. *Nimic nu se pierde, nici din materie, nici din putere, şi nici din energie.* Quantitatea materiei şi a energiei din univers rămâne constantă.

Aceasta este o lege fundamentală a ştiinţii naturale, dovedită prin experienţă. Dar tot atât de nerestumabilă mai este şi o altă lege, iar a ştiinţelor naturale, şi anume: *Qualitatea energiei din lume nu rămâne constantă; scăzând mereu, pe încetul dar sigur, va putea presta lucru în măsură tot mai mică.* De ce? Tocmai pentrucă prin uriaşa energie şi muncă ce se desvoaltă în univers se produce căldură, iar căldura se răceşte cu câteva grade între marginile universului, şi astfel aceea ce s'a răcit odată nu se mai poate schimba în lucrare, rămânând în consecinţă neîntrebuinţabilă, adecă un capital mort.

Cu cât îmbătrâneşte mai mult această maşină uriaşă, pe care o numim univers, cu atât se micşorează, nu quantul puterilor pe cari le conţine, dar quantul puterilor *active* din el. Lumea se îndreaptă încet, dar cu necesitate, aşa, că noi oamenii nici n'o simţim, către un stadiu, în care nu va mai fi nici mişcare, nici activitate, şi nici viaţă, ci o linişte de moarte vecinică, o linişte îngheţată, până când un alt factor extern nu va aduce-o din nou în alt stadiu. In clipa aceea ultimă atelierul a încetat să se mai mişte şi ciasul lumii şi-a împlinit cursul său.

Aceasta este o hipoteză, hipoteza vestitului fizician *Clausius* din Bonn, împotriva căreia nu va putea ajuta nimic, nici o conglomerare eventuală de căldură artificială, şi nici chemarea în ajutor a sutelor de sisteme solare, ca să împrumute şi să toarne în vinele sistemului nostru solar viaţă, pentrucă toate câte le vedem cu ochii, şi toate câte nu le vedem, ci şi le poate imagina numai cea mai puternică fantazie de poet, sunt predestinate din vecinicie acestei morţi de ghiaţă eterne. Cât de frumos exprimă aceeaş idee şi *Eminescu* în Satira I când exclamă: „*Ca şi frunzele de toamnă, toate stelele — au perit*“.

Energia din univers tinde prin urmare, dupăce a lucrat şi s'a întrebuinţat odată, către un sfârşit. Qualitatea ei de muncă şi energie are o margine statorită. Dar acesta este un semn, că *quantitatea* acestei energii nu este infinită, căci dacă ar fi nemărginită, atunci nu s'ar putea termina în activitatea ei niciodată. *Energia din univers e finită:* acesta este primul resultat al contemplării naturii. Lângă el mai urmează apoi încă unul, şi anume: *energia din univers nu poate fi în activitatea sa eternă.*

Dacă ar fi din etern, atunci ar fi trebuit să se fi terminat de mult în activitatea ei. Nefiind prin urmare terminată, e un semn, că mişcarea şi activitatea ei a avut un început. Mişcarea şi activitatea nu *pot fi eterne.* Iar dacă nu sunt eterne, în casul acesta universul s'a aflat odinioară într'o stare de răpaos, către care tinde din nou. Cine l-a pus prin urmare în mişcare? S'a mişcat poate materia de sine? Faptul acesta este tot atât de puţin probabil, ca şi când am presupune, că un cias s'a pornit de sine; şi mai avem pe lângă asta o lege, care spune, că fiecare corp — aşadar şi universul — rămâne atâta timp în stare de răpaos, până când nu este silit de oarecari puteri active esterne, ca să-şi schimbe starea în care se află. Trebue să esiste în consecinţă o *putere afară din univers*, care să fi deşteptat energia adormită din el şi să fi topit puterile, cari se aflau în el într'o stare de ghiaţă. Aici n'avem de a face cu un cias, ce bate din eternitate. Orologiul acesta sta odată pe loc şi se va opri din nou, — astfel ne învaţă ştiinţele naturale. Universul cu toate puterile lui uriaşe nu-şi poate ajuta nimic, de oarece depinde şi el de altul. Nu aflăm prin urmare aici o urmă sigură a aceluia, pe care îl numim Dumnezeu, şi în care au crezut din cei mai tineri ani ai copilăriei sufletele noastre?

Ce nu e în stare însă ştiinţa naturală să ne spună despre univers şi totuş am vrea să ştim? Ea nu ştie de unde îşi are originea universul, care s'a aflat odinioară într'o completă linişte, până când n'a fost pus de o altă putere din afară în mişcare, şi până când, revenind din nou în aceeaşi stare, să fie mişcat poate, — aceasta n'o ştie nici o ştiinţă — iarăş tot de aceeaşi forţă ca mai înainte. Care e originea acestui admirabil univers, cu toate ale lui energii dormitante? De unde vine? Kant-Laplace a stabilit hipoteza, că la început totul era un glob necuprins şi nemişcat de gaz. Astfel însă nu s'a resolvat de loc chestiunea, că de unde au fost gazurile? Trebue căutată originea materiei originale a gazurilor. Sunt poate aşa numiţii electroni, părţile originale constitutive ale tuturor lucrurilor? Ori şi cum ni s'ar răspunde, totuş ne rămâne încă o întrebare nerăspunsă, şi anume, că de unde e materia?

Şi tocmai aceasta am vrea s'o ştim mai mult.

Unii susţin, că materia e eternă, şi prin urmare e superfluu a ne mai interesa de originea ei. Ea esistă! Dar bine, e aşa de uşor de priceput, că esistă? Şi e aşa de uşor a afirma, că esistă, tocmai în forma pe care o vedem, dimpreună cu forţele inerente şi nu în altă formă? Nu. Ea nici n'ar trebui şi n'ar putea fi chiar, numai în forma în care esistă azi. Materia e contingentă. Nu ne putem absolut de loc clarifica faptul, că lumea e necesară; şi dacă vine şi ne spune cineva, că esistă, eu dimpotrivă, voi întreba cu mai multă inzistenţă, ei bine, de ce esistă? Trebue să fie, şi trebue să fie tocmai astfel? Nu, universul nu-i de loc necesar. Ştiinţa naturală, şi în general toată ştiinţa, nu poate pe nici o cale argumenta necesitatea lumii; şi noi, oamenii, totuş am voi atât de mult să ştim, că *de ce* esistă? Teologul protestant *Rudolf Otto* susţine cu tot dreptul următoarele: „Raţiunea noastră nu se poate linişti cu răspunsul, că lumea esistă numai din întâmplare. Raţiunea pretinde neîncetat ceva absolut necesar, ca pe un fundament statornic al fiinţii lumii, care nu-i necesară“. (Naturalistische und religiöse Weltansicht. 1909, pag. 49).

Acesta este un adevăr al argumentului cosmologic, pe care nu-l poate mişca din loc nici Kant, şi nici unul din duşmanii lui.

FOIŞOARĂ.

Comori în orient.

— Cele mai nouă săpături. —

Poate că nici o altă ţară din lume nu ascunde în pământul său atâtea bogăţii istorice îngropate, cum ascunde Turcia, care pe fiecare metru pătrat din teritoriul ei poartă urme de mare interes pentru lămurirea faptelor din trecut.

Ţinând seamă de aceasta, noul regim turcesc a întreprins cercetări arhiologice într'o largă măsură, cheltuind sume colosale.

Pentru desgroparea tuturor antichităţilor, guvernul turc a numit o comisiune specială, pusă sub conducerea grecului erudit în ale arheologiei Kosmidi Efendi.

Comisiunea aceasta este însărcinată să facă săpăturile necesare acolo unde crede că s'ar găsi lucruri importante istorice, dar în acelaş timp are şi obligaţiunea să cerceteze şi aranjeze materialul extrem de bogat din arhiva Ildiz Kioskului, precum şi din alte arhive turceşti, cari sub regimul vechiu erau cu totul inaccesibile.

Ceea ce a putut fi descoperit până acuma în arhiva din Ildiz-Kiosk este de mare importanţă şi pentru turci, căci ei, după cum se ştie, n'au încă scrisă o istorie specială bazată pe dovezi positive şi cercetări minuţioase.

De ocamdată comisiunea a descifrat documentele, cari constituiau corespondenţa dintre vechii sultani cu stăpânitorii Persiei şi Arabiei, cu Hanii din Crimeia, cu autocraţii din Mongolia, Caucazia şi India, şi în această corespondenţă se găsesc pagini de mare interes.

Corespondenţa secretă cu statele europene este încheiată prin ultimele scrisori ale lui Abdul-Hamid, scrise chiar în ajunul detronării sale. Din cauza caracterului intim al acestei corespondenţe, cât şi a multor particularităţi de stil, o bună parte nu va fi dată publicităţii. S'a publicat însă ceva din scrisorile sultanilor cu domnitorii europeni din sec. XV şi XIV. Aşa spre exemplu este interesantă corespondenţa lui Frederich cel Mare, în care acesta caută să dovedească turcilor necesitatea împărţirei Poloniei, anunţându-i în acelaş timp de pregătirile de războiu ale Austriei la graniţa din spre Turcia.

Apoi iarăşi sunt foarte multe documente, în cari se vorbeşte despre războaiele avute cu ruşii, în cari se desvăluesc cu prisosinţă toate intrigile şi provocările ruşilor, şi cari vor scoate la iveală adevărata tactică a diplomaţiei ruseşti.

De asemenea în această arhivă a Ildizului, după cum spune ziarul turcesc *Al-Ich-Ram*, s'a găsit şi o evanghelie, care datează dela anul 41 al erei creştine. Evanghelia aceasta nu are valoare pentru istoria turcească, şi de aceea numitul ziar sfătueşte pe guvernul turcesc să o vândă vre-unui stat creştin pentru 50.000 lire sterlinge.

Dar Turcia va vinde, nu numai această evanghelie, ci şi multe alte lucruri găsite, din preţul cărora are de gând să reorganizeze flota de războiu şi să îndrepteze finanţele sdruncinate ale imperiului.

•

Săpăturile s'au făcut cu multă hărnicie în Siria şi Palestina. S'au descoperit lucruri demne de atenţiunea celor mai eruditi istorici în Sebastia (Samaria), care acum nu este altceva decât un sătuleţ sărac şi prin exteriorul său nu tradează trecutul glorios al Sebastiei de odinioară, capitala fostului regat samaritean.

Coloanele găsite arată, că Sebastia era capitala Iudeii încă dela 925 înainte de Cristos, şi că fiind distrusă, a fost reîntemeiată de Irod, dându-i numele de „Augusta“, în cinstea împăratului dela Roma.

Aici împărăteasa Elena ridicase o biserică frumoasă, pe care turcii au prefăcut-o în moschee. Dar ceva mai important decât acestea este aflarea închisorii lui Ioan Botezătorul. Atât închisoarea aceasta, cât şi palatul lui Irod, n'au atras atenţiunea nimănui până la începerea săpăturilor, cu toate că populaţiunea de acolo vorbea mereu de temniţa lui „Nebi-Iahia“, iar învăţaţii europeni nu aveau nici o cunoştinţă de locurile acestea.

La 1890 Sadic Paşa călătoreşte prin Palestina şi observă rămăşiţele istorice de pe aici. Răscumpără închisoarea lui Ion Botezătorul şi alte lucruri, tot aşa de importante, cari erau proprietate particulară, şi pune să se clădească geamia de care am vorbit, că poartă numele de Ioan Botezătorul, (turceşte Nebi Iahia) tot atât de respectat de musulmani ca şi de creştini.

Intrarea în această geamie se face prin câteva trepte, într'o săpătură adâncă subterană, boltită toată cu piatră, fără să aibă nici o deschizătură pentru aer sau lumină. Această săpătură era vechea închisoare din timpul lui Irod, unde a fost ţinut şi Ioan Botezătorul.

Şi înainte, dar mai ales acuma, s'a pus iarăşi întrebarea, decă Ioan Botezătorul a fost decapitat în Sebastia, ori în Maherona, de unde fusese adus? Evangelia nu spune nimic în această privinţă, iar Iosephus Flavius, care se pretinde martor ocular, susţine, că tăierea capului a avut loc în Maherona. Cei mai mulţi însă sunt înclinaţi să creadă, că actul necugetat al lui Irod a avut loc în Sebastia, pentrucă

Astfel științele naturale, prin acelea ce ni le spun sigur despre începutul și finitul mișcării din univers, și prin acelea ce nu le știu spune despre originea și causa esistenții lui, așa cum pretinde zilnic rațiunea, ne întăresc convingerea, că esistă o putere dincolo de lume, care a pus-o în mișcare, și nu numai atâta, dar care a și creat-o și a învestmântat-o în un scop măreț. Este acea putere, pe care în copilăria noastră o numeam cu dulceață Dumnezeu, ce cu o grandioasă energie și forță stăpânește peste miriadele strălucitoare în noapte de lumi, cu mult mai mari decât acelea, pe cari le vedem și le cunoaștem. Inaintea lui cădem la pământ și buzele curățite ca de cărbunele ce a atins odinioară gura profetului rostesc: „Lăudă-mu-te Dumnezeule! Cătră tine strigăm, ca și porumbița din ghiarele vulturului; cătră tine strigăm, ca și gazela pe care a sfâșiat-o tigrul; cătră tine strigăm, ca și rândunica, ce trecând peste mare, de oboseală sta să se înece, atingând apa cu aripile. Dumnezeule, puterea ta o preamărim. Inaintea ta se proșterne universul și te chiamă. Amin“.

Trei zile vacanță. Trei zile, Dumineca, Luni și Marți, dieta nu a ținut ședințe. Astăzi însă se continuă în dietă cu votările nominale, cu cetirea petițiunilor prezentate dietei și cu alte comedii sevârșite pe cheltuiala țării, care tot mai energic se pronunță în contra jocului frivol pe care l'a inscenat opoziția independistă în dietă. Mai multe comitate și mai multe orașe s'au pronunțat adecă de nou în contra obstrucției, condamnându-o cu asprime.

Retragerea baronului Schőnaich. Se telegrafiează dela Viena, că Dumineca a fost primit în audiență, la Ischl, din partea Maiestății Sale, generalul *Marterer*, șeful cancelariei militare de cabinet. Audiența aceasta stă în legătură cu retragerea baronului *Schőnaich* din postul de ministru de răsboiu. Se crede, că generalul *Marteres* a primit misiunea dela Maiestatea Sa de a comunica baronului *Schőnacih* hotărârea definitivă a Maiestății Sale, cu privire la demisionarea sa. Se așteaptă acum, ca baronul *Schőnaich* să se presinte în curând înaintea Maiestății Sale, pentru a-și da demisia.

Conferențele preoțești.

— Păreri din afară. —

Pe lângă toată aparența, privită prin prizma defectuoasă a cunoștinței mai aprofundate de causă, că oficiul statului preoțesc ar fi una din cele mai ușoare și comoade ocupațiuni: de cătră toți bărbații luminați și profund văzători a fost totdeauna și este și astăzi constatat adevărul, că oficiul și chemarea preoțimii e cea mai grea diregătorie dintre toate diregătoriile instituite cu anumite scopuri în societatea omenească.

Privind oficiul și chemarea preotului cu ochii laicului în causă, adecă numai din puncte de vedere materialistice și lumești, din punctele de vedere dominante în cercul îngust al celor cinci simțiri, cari sunt cântăritoarele lumei materiale, — foarte natural, că oficiul preotului e ușor, e comod!.. In Dumineci și sărbători 2—3 ciasuri „de oficiu“, incolo „timp liber“... Ingropăciunile și alte ceremoniale... „timp măsurat scurt și plătit bine“... 4—5 cor. pe ciasr.

Mulțimea oficianților altor diregătorii inchină oficiului lor $^3/_4$ și chiar $^4/_5$ ale timpului, rămânându-le timp liber abia $^1/_4$ ori $^1/_5$, în vreme ce preotul abia consacră oficiului său 1/20-a parte din tot timpul anului...

In acest greșit înțeles apreciind chemarea preoțească, fără îndoială, că ea să presentă „in comoditate“ și „ușurință“ superioară tuturor altor funcțiuni. Privind însă starea faptică a lucrului prin prizma cunoașterii îndestulitoare de causă, lucrul apare tocmai invers: oficiu mai greu, ocupație mai intensivă și fără întrerupere nu esistă alta, ca oficiul și chemarea preotului!

Aprecierile superficiale de mai sus, cari par aproape generale față de obligământul preotului ca „oficiant“, câtă vreme sunt susținute numai de indivizi străini de statul preoțesc, — tot numai în stadiul lor de „aprecieri“ vor rămânea, nesuferind causa nici o știrbire. Dar îndată ce aceste aprecieri intră și în internul staulului statului preoțesc, — „aprecierile“ ar deveni fatalminte constatări, cari apoi ar trage după sine incalculabile daune sublimității causei.

Din fericire însă ne place a constata cu toată positivitatea, că clerul în general și cu deosebire clerul român vede lucrurile în adevărata lor lumină, înțelege și simte, că „ocupația“ lui, cu abatere dela aceea a altor funcționari, — nu se mărginește în funcțiune la timp sau ore de oficiu, ci ea e de o continuitate neîntreruptă, dat fiind, că sufletul pe care-l nobilitează și cultivă este de continuitate vecinică, — „este osirduitor, pe când trupul este trecător“.

Da, preotul în funcțiunea sa se ocupă cu nevăzutul, cu nemuritorul, cu sufletul!

De aici sublimitatea diregătoriei sale și imensa greutate a oficiului său în comparație cu ocupația altor funcționari lumești. Funcționarii profani au „ore de serviciu“, în cursul cărora deapănă mereu la ghemul materialului impus, cu mai mult sau mai puțin spor, amăsurat energiei prestate. Intreruperi și chiar întrelăsări rămân mult-puțin neobservate în mersul afacerii.

In funcțiunile preotului însă o atare ținută și procedură este eschisă, căci în cas contrar își strică, atât sieși, ca diregătorie pastoral preoțească, cât și peste tot progresului funcțiunilor altor oficiali lumești, fiindcă aluatul etnic-moral, care constitue baza esistenței societății omenești, aici să plăsmuește și se face folositor și pentru acei funcționari.

Oficialul administrativ, sau de orice altă categorie, de sigur face mai pronunțat progres în afacerile oficiului său, câtă vreme materialul brut, — miezul sau massa individualităților, cu cari și pentru cari să ocupă — sunt prelucrate temeinic sub raportul disciplinei moralei publice, tocmai prin activitatea pastorală a preotului.

Adecă lucrul e cât se poate de clar: toți oficialii nisuesc a menținea și promova interesele societății mai mult sau mai puțin în direcție materială lumească, în vreme ce diregătoria pastorală a preoțimii cultivă părțile mai nobile ale ființei omenești, — calitățile sufletești.

In ce adecă constă oficiul și obligământul preotului? El în sfera sa de muncă are să crească, nu numai cetățeni pentru patria cerească, ci tot odată să impopuleze fața pământului cu elemente pacinice și de ordine... cari se împodobească lumea cu fapte mărețe. Preotul lucră la înaintarea păcii generale, la fericirea familiei și la înflorirea statului.

In firul acestei ordine de idei cine nu vede deci, că nobilitarea masselor, prelucrarea elementelor brute în material capabil și accesibil de ordine și progres, — condiția supremă de esistență și înflorire a tuturor statelor civilisate, — să prepară din partea păstorilor sufletești? Evident, că fiind apreciate aceste circumstanțe reale, ar trebui, ca statul prin organele sale să lucre mână în mână cu biserica, înlesnindu-i acesteia munca grea și nobilă, tocmai în interesul său propriu... Regretabilele constatări observate însă nu tocmai arareori, că acele organe adesea chiar stânginesc biserica în activitatea sa, — ne îndrumează la puterile noastre proprii.

Câtă vreme vânturi liniștite și prielnice au atins pânzăle corăbiei bisericești, aceasta a fost condusă și cârmuită cu mai puțină sforțare pe largul ocean al înaintării și progresului.

Astăzi însă, când nu vânturi împingătoare cătră malul mântuirii, ci adevărate uragane interne și esterne o lovesc din toate părțile, amenințându-o cu înecare, cârmacii numai cu puteri încordate și unite o mai pot susținea la suprafață, înaintând încet și cu greutate.

Cu puteri unite! Iată lozinca de salvare a corabiei, care ne-a adăpostit neamul prin primejdiile „viforului ispitelor“!.. Mulțămită înțelepciunei supremului cârmaciu al bisericei noastre, căci la timp oportun a dat această lozincă! Mulțămită tacticei prudente și agerei prevederi practice a I. P. S. Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan*, care prin organisarea unității puterilor de muncă rodnică, atinsă prin întroducerea *conferințelor preoțești*, a înlesnit munca noastră grea de păstori sufletești, făcând cu putință, ca biserica, făcând față multelor miserii de diferite proveniențe, să poată înainta în cadrele sale normale. Căci cine nu cunoaște și nu observă până la evidență roadele atinse prin conferințele preoțești, întroduse în ultimul deceniu?.. Câte chestii de ordin public social bisericesc și moral-creștinesc nu s'au scos la suprafață prin aceste conferințe?.. Câte idei salutare, ivite în urma schimbărilor reciproce de păreri, nu s'au ventilat în aceste corporațiuni de înalte interese, și câte din acestea nu s'au întrupat, putându-ne lăuda astăzi cu roade positive?..

Da, roadele sunt evidente, ba sunt chiar îndestulitoare, considerând, că aceste conferințe abia în timpul mai nou au căpătat viață la noi, că în primul deceniu al esistenței lor au fost așa zicând numai niște probe sau încercări, că oare putea-vom arăta resultate? Au fost niște întruniri de preoți, cu program de muncă măsurat, învârtindu-se aproape esclusiv în cercul de activitate contemplat de urzitorul acestor conferințe. Trecând însă acum peste acest prag de probă, iată că tot acel înțălept urzitor dorește a amplifica cercul de activitate al acestor conferințe, și a abate activitatea acestora către cărările multilaterale reclamate de feluritele trebuințe sociale-bisericești!.. Contemplează deci o nouă organisare a acestora, cu cerc de activitate lărgit, cu program de muncă mai amplificat și mai precis. In scopul acesta să solicită și părerile răslețe ale preoților, cari trăind prin păturile largi ale poporului credincios de diferite aptitudini, pot concurge cu indicii și păreri apreciabile, ajutând astmod în măsură însemnată, ca această nouă organisare a conferințelor preoțești să poată îmbrățișa tot necesarul și să poată desvolta o activitate unitară.

Crezând de folositoare ventilarea acestor chestiuni, în interesul cristalisării părerilor, chiar și pe această cale, îmi permit a arăta părerile mele în această materie.

Sunt de părere că, conferințele preoțești să se țină, nu numai în centrele protopresbiterale, ci și în parohiile din tract, și anume, nu numai „în casuri esceptionale“ și nu numai „în parohiile fruntașe“, ci în oricare parohie, unde să cere trebuința de conlucrare a mai multor puteri. Unele apucături stângace și păgubitoare, inculbate în miezul poporului, ca concubinatele, nereligiositatea, înstrăinarea prea vădită de biserică și așezămintele străbune... duhul slăbiciunii de a să desbrăca cu ușurință și fără mustrări de conștiință de vestmântul credinței în care s'a pomenit: cu bun succes să pot combate prin conferința preoțească, ținută în localitatea cu pricina. Cunosc aproape temeinic mersul de judecată și înclinările sufletești, cunosc în multă măsură și scăderile poporului nostru credincios din protopresbiteratele Hunedoara, Hațeg și Deva. Acest popor — cu ocasia unei conferințe preoțești — când vede în satul său pe protopopul tractului.. vede preoți mulți... și din depărtări mari... simte că aceștia toți l'au cinstit prin venirea lor... Aleargă deci cu mic cu mare la biserică! Eată un succes, căci mulți din aceștia, nici chiar ei nu știu decând n'au văzut fața altariului...

Aude aici sfaturile înțălepte din firul predicei, și cu toată împetrirea lui.. ceva să leagă de el.. Dacă toți preoții tractului, în frunte cu protopopul, au venit la el în sat — fără plată.... el vede, și acum în adevăr înțelege, că aceștia îi sunt adevărați părinți.. vede că-l iubesc cu adevărat și începe a crede în spusele lor.. Succesul va fi întreit ca cel obținut de o „conferință religioasă“, la care sunt de față de regulă preoții vecini, pe cari poporul îi cunoaște. E aproape sigur, că aceea ce nu să poate ajunge în mod satisfăcător prin salutarele „conferințe religioase“ — să poate obținea prin conferința preoțească, ținută în cutare sau cutare comună. Evident, că în casul acesta conferințele preoțești nu se pot ținea numai în zilele de lucru. Aici numai în Dumineci și sărbători ar putea avea loc, ca să poată fi adunat popor la biserică. „Dauna“ provenită din lipsirea preoților dela biserica lor în o zi din an să rebonifică însutit prin eventualul câștig moral, obținut la poporul unde s'a ținut conferința... Apoi și S-ta Scriptură zice, că „păstoriul cel bun lasă turma de 99 oi și caută după a suta — cea rătăcită — și dacă o va *găsi*, să bucură de ea mai mult ca de cele 99 ce nu s'au rătăcit“!.

Pe lângă conferințele preoțești tractuale ar fi de nespusă valoare și de foarte mare folos „conferințele generale“ ale întregei preoțimi eparhiale și chiar mitropolitane. Acestea ar fi conchemate și condusă de Arhiepiscopul-Mitropolit, sau locțiitoriul acestuia, din 3 în 3 ani, în centrul mitropoliei. Membrii acestei conferințe ar fi, pe lângă protopresbiterii tractuali, ca membri naturali, câte 3 preoți din fiecare protopresbiterat, cu mandat pe câte 6 ani. Agendele acestor conferințe generale ar fi:

a) selecționarea celor mai momentuoase și mai importante concluze aduse de diferitele conferințe preoțești tractuale și impunerea acelora în mod obligător pentru toate tractele.

b) Censurarea și selecționarea celor mai bune predici ținute în conferințele preoțești și în „conferințele religioase“ și editarea unor volume valoroase de predici practice.

c) Injghebarea unui fond cultural preoțesc, din ale cărui interese să se premieze cele mai bune predici și eventual alte lucrări de interes practic pastoral-preoțesc.

d) Discutarea deosebitelor chestiuni de ordin pastoral, ce privesc în general întreaga preoțime. Tot aici s'ar putea discuta și eventual rezolva și chestia gingașe

aici el își avea reședința și aci a făcut petrecerea, când i s'a cerut capul Botezătorului, care în urma poruncei lui a fost adus imediat.

In Sebastia se păstrează și rămășitele bisericei clădite de Sf. Elena, pe locul unde a fost îngropat corpul lui Ioan Botezătorul. Cu toate că aici a fost ridicată geamia, totuși au rămas destule urme, coloane de marmoră, sculpturi și picturi, cari arată măreția bisericii sf. Elena. Lăcașul acesta a avut o lungime de vre'o 46 metri și lățimea de 32.

In Sebastia lucrează acum mai mult de 700 lucrători, cari fac săpături sub conducerea unor încercați arheologi. Rezultatele sunt prețioase și a început să iasă bine la lumină vechiul palat cu coloanele și zidurile lui.

Lucrătorii sunt puși sub controlul unui funcționar turc, dar cu toate acestea multe din obiectele mărunte găsite sunt ascunse și apoi vândute turiștilor, cari au început să sosească in mare număr, din toate părțile Europei, și chiar ale Americei.

Toate sunt fotografiate de un profesor german, iar fotografiile trimese în Germania.

Unul dintre vizitatori i-a cerut câteva fotografii iar el i-a răspuns, că n'are dreptul, nu numai să dea, dar nici chiar să arate acele fotografii. Dacă cineva vrea să cerceteze amănunțit descoperirile, trebuiește să se adreseze societății archeologice din Germania, care de fapt conduce lucrările, și care hotărește dacă este sau nu potrivit să arete cele descoperite.

*

Toate săpăturile acestea, după cum se vede, sunt conduse de învățați germani, iar rezultatul muncii lor trece în Germania. Din cauza aceasta o parte din presa rusă a început o vie campanie împotriva guvernului rusesc, care n'a știut să profite de ocazie și să pună el mâna, prin archeologii ruși, pe importantele urme istorice din Asia-Mică.

La 1906 patriarhului Nicodin din Ierusalim i se propusese să cumpere pentru 500 lire sterlinge chiar locul unde se fac acum săpăturile, dar sub motiv că nu sunt parale guvernul rusesc n'a aprobat cererea.

De asemenea se aduc acuzațiuni și institutului arheologic rusesc din Constantinopol, care dela înființare și până acum n'a dat nici un fel de roade și nici n'a putut afla din vreme de demersurile făcute de germani, pentru a începe lucrările și de cererea tinerilor turci de a li se pune la îndemână învățați arheologi, cunoscători ai limbelor orientale pentru desvăluirea trecutului.

Din cauza aceasta rușii acum par să se fi hotărât să lucreze serios, ca cel puțin în viitor să poată face vre-o importantă cucerire științifică.

S'a pus la cale înființarea de societăți speciale archeologice orientale, iar o secție va fi însărcinată numai cu studiarea Palestinei, care-și va avea sediul în Ierusalim, la legațiunea rusă de acolo. De altfel la această legațiune există mai de mult un muzeu istoric, care însă s'a mărginit să adune lucruri descoperite numai prin întâmplare, fără să fi întrebuințat mijloacele științifice și fără să fi făcut sacrificii bănești.

Dar din toate aceste pregătiri ale Rusiei, de a nu rămânea în urma Germaniei cu descoperirile științifice, teamă ne este, ca și de data aceasta Rusia să nu facă mai multă politică decât știință.

Vorbe înțelepte.

Norocul vine cu lanțuri în picioare, încet și greoiu, ca să-l poți prinde; dar când se duce, sfărâmă lanțurile ca se poată fugi ca gândul de iute. Inzadar alergi după el, că nu-l mai poți prinde.

•

De cânele care latră mult să nu te temi, și nici de omul care vorbește mult. Să te temi însă de tăcerea omului rău, ca și de tăcerea cânelui rău.

•

Viața omului ar fi foarte scurtă, dacă nu ar fi nădejdea, care să o lungească.

a uniformisării măsurilor stolare preoţeşti, această apă tulbure în care pescuesc cu predilecţie mulţi chemaţi şi nechemaţi, şi din care au izvorit şi izvoresc multe neajunsuri, causând însemnate pagube morale şi materiale în sinul preoţimei şi a poporului credincios.

Instituţia conferinţelor generale preoţeşti, fiind expresia fidelă a întregei preoţimi, şi ocupându-se în mod autodictoric pe lângă chestii din ordin pastoral şi de chestiuni ce ating direct interesele morale şi materiale ale preoţimei, ar da întrupare „organisării preoţimei“ accentuată atât de des în timpul din urmă. Evident, că o „organizare“ contemplată în acest chip n'ar mai suferi bănuelile unei organizări clericale separatiste. Tot ce s'a arătat până acum de o pătură a preoţimei noastre dornică de o organisare oarecare a preoţimei, s'ar înfăptui în chipul acesta, întărind încă temeliile bisericii, şi nu slăbindu-le.

Referitor la „conferinţele religioase“ (grupuri preoţeşti de a sluji în sobor), cari în protopresbiteratul Hunedoarei să practisează mai de mult, s'ar recere:

1. Că absentările să fie *şi aici* cvulificate de transgresiuni disciplinare. Absentările nemotivate şi repeţite, pe lângă pedepsele prestate în favorul fondurilor tractuale, să fie arătate şi P. V. Consistor spre a fi traşi culpabilii în cercetare disciplinară.

2. Conducătorii grupurilor să grijească, ca cu toată ocazie să-se redacteze procese verbale despre cele petrecute, iar predicele rostite să-se alăture la protocol, pentruca la timpul său să poată ajunge la selecţionarea făcută din partea conferinţei generale.

3. Conducătorii şi membrii grupurilor să facă o severă revistă în parohia respectivă şi să se informeze în mod nemijlocit, dacă cele hotărâte de conferinţele preoţeşti să execută prompt ori nu? şi în raport să arate amănunte faptice şi drepte.

4. Toate ceremonialele săvârşite de conferinţele religioase: maslu, festănii, eşirea cu procesiune la câmp etc. etc. să se facă fără plată, chiar şi dacă ar oferi plată poporul, ca astfel oamenii să se convingă cât mai mult despre deosebirea dintre părinţii lui sufleteşti şi ceialalţi slujbaşi.

Cristalizarea părerilor e foarte necesară, pentruca să-se poată contempla o organizaţie a conferinţelor preoţeşti cât se poate de perfectă, de aceea aşi dori să-şi spună şi alţii cuvântul.

George Rain
paroh.

Arestarea artistului Bârsanu.

Am dat şi noi, după celelalte ziare româneşti, stirea despre arestarea artistului dramatic Z. Bârsanu, pe motivul, că a agitat prin declamarea poemului Carmen seculare, şi că a fost pus în libertate după plătirea unei amende în sumă de 60 coroane. Stirea astfel dată nu corespunde pe deplin adevărului. Starea faptică a lucrului o lamureşte cineva în numărul din urmă al „Gazetei Transilvaniei“, scriind în chestia arestării dlui Bârseanu următoarele:

„Arestarea, corect zis deţinerea artiştilor Bârsan, şi nici decât expulzarea lor, s'a întâmplat în Rodna-veche în călătoria artiştilor către Vatra Dorna din Bucovina, pentru simplul motiv de abatere dela programul, pentru care au primit dela protopretura din Rodna-veche permisiunea fără nici o şovăială.

Că artiştii noştri ar fi fost eliberaţi la intervenirea unor domni numai sub condiţia, ca până în zorii zilei să părăsească ţara în care s'au născut şi au drept ca ori şi care cetăţean ungar şi să plătească o amendă de 60 cor. pentru „agitaţia“ ce au provocat-o prin declamarea poeziei Carmen seculare, încă nu corăspunde întru toate, căci despre o silinţă a părăsi ţara n'a fost vorbă; chiar artiştii doreau doar să continue drumul lor către locul destinat Vatra Dorna, unde aveau să dea reprezentaţia anunţată de mai înainte.

Protopretorele Rodnei-vechi d-nul G. Hozsda, la pertractările cu domnii, cari au intervenit pentru eliberarea deţinuţilor, le-a pus alternativa: cercetarea cazului la pretură, escortarea la Bistriţa şi cercetarea acolo, ori o amendă corăspunzătoare pentru abaterea dela program.

Fireşte, s'au învoit cu toţii, atât artiştii, cât şi domnii cari au intervenit, mai bucuros la plătirea amendei, decât la urmarea cercetărilor la pretură, ori escortarea la Bistriţa, unde ar fi pierdut, nu 2—3 oare, cât a durat de fapt pertractarea în Rodna-veche, ci eventual săptămâni de-a rândul“.

NOUTĂŢI.

„Năravul din fire, n'are lecuire“ zice înţelepciunea proverbului românesc. „Tribuna“ în numărul său din 2/15 August a. c. sub titlul „Din durerile şcoalei“ publică o corespondenţă plină de invective la adresa consistoriilor române de ambele confesiuni. Că nu s'ar fi îngrijit de urcarea salariilor înv. după noua lege şcolară; că n'ar fi întrevenit pentru apărarea învăţătorilor suspendaţi sub diferite pretexte; c'ar fi îndemnat pe învăţători să voteze la alegerile dietale cu candidaţii guvernului, şi alte nesdrăvănii de aceste. Incât priveşte consistorul arhidiecezei noastre, suntem autorizaţi a declara în modul cel mai categoric, că cele afirmate în scrisoarea din „Tribuna“ nu corăspund adevărului. Pentru regularea competinţelor învăţătoreşti consistorul a făcut sforţări extraordinare, trecând bugetele preliminate cu zeci de mii; a întrevenit pentru apărarea învăţătorilor, de câteori i s'a părut, că acestia sunt persecutaţi, ori disciplinaţi pe nedreptul. Dovadă nenumăratele remonstraţii, tocmai în interesul învăţătorilor din comitatul Făgăraşului; pentru regularea salariilor cu ajutor de stat a intrevenit în scris şi cu graiul la toate forurile, dela cari depinde dobândirea aceluia. Adevărat, că sunt unele comitate în cari rezolvirea cererilor pentru dobândirea ajutorului de stat — din anumite motive, — să trăgănează cu anii; între aceste e şi comitatul Albei-inferioare. Un om cu scaun la cap însă nu va putea atribui consistoriului această trăgănare, sau lipsă de bunăvoinţă, ci mai curând altor împrejurări, bine cunoscute celor ce vreau să înţeleagă. Atât, — deocamdată!

*

Atentat asupra banului croat. Dumineca s'a săvârşit un atentat în Budapesta asupra banului din Croaţia, Dr. Tomaşici. Acesta şedea pe scaun, cu un funţionar înalt al său, pe cheiul Dunării, când un necunoscut se apropie de el şi începe să'l lovească cu pumnii şi cu bastonul. Loviturile au fost prinse de funcţionariul din societatea banului, iar insultatorul a fost prins de poliţie şi arestat. E un farmacist din Zagreb, şi se crede că e vorba de un atentat politic. Ministrul president al nostru, căruia i s'a depeşat numai decât întâmplarea la Tátralomnicz, unde se află, a trims telegramă banului, în care'şi esprimă indignarea pentru cele întâmplate şi totodată bucuria, că banului nu i s'a întâmplat nimica. Atentatorul va fi dat în judecată.

*

Adunarea dela Ohaba-bistra. In 20 August n. era să se ţină o adunare poporală în Ohaba-bistra, lângă Caransebeş, care însă, din motivul, că în comună s'au ivit mai multe casuri de boale contagioase de copii, nu se va ţinea. S'au făcut paşii de lipsă, pentru ca să se poată ţinea în comuna învecinată *Glinboaca*.

*

O jalbă îndreptăţită. Comuna Racoviţa are proces cu comuna Avrig, pentru o bucată de pădure şi dreptul de păşunat pe un munte. Pertractarea procesului, în care vor fi ascultaţi peste 300 de martori, se va face în prima jumătate a lunei Septemvrie, la faţa locului, pe munte. Referent în acest proces e judele de tribunal Klie Antal din Sibiiu, care nu posede limba română. Racoviţenii, cari sunt acusaţii în acest proces, au cerut dela tribunalul din Sibiiu trimiterea la faţa locului a unui judecător român, ori ştiutor de limba română, — dar rugarea lor nu a fost luată în considerare. Comuna a trimis apoi la ministrul de justiţie o deputaţiune, care presentată de dl deputat dietal Dr. Siegescu a fost primită în audienţă în 3 August, şi membrii ei au venit acasă cu declaraţia ministrului, făcută în faţa delegaţiunii, că cererea lor e justă şi că va lua măsuri să li se împlinească. Deputaţiunea a fost condusă de preotul Valeriu Florian.

*

In tipografie proprie. Ziarul „*Românul*“ apare cu începere de eri, Marţi, în tipografia „*Concordia*“ din Arad, proprietate a comitetului naţional. Tot în tipografia aceasta nouă şi bine asortată a fost tipărit şi numărul din urmă al foaiei „*Poporul Român*“, care acum nu mai apare în Budapesta, ci în Arad.

*

Cursurile dela Vălenii de munte. Luni 1 August v. s'a făcut închiderea cursurilor de vară în Vălenii de munte, rămânând, ca la anul viitor cursurile să se facă în localul cel nou şi vast, care va fi construit până atunci. In anul acesta prelegerile le-au ascultat 205 de inşi: studenţi, studente, profesori şi alte persoane.

*

† Bănuca Şerban născ. Streza, bunica după mamă a dlui deputat dietal Dr. Nic. *Şerban*, a decedat Vineri, 11 August n. în frumoasa etate de 98 ani. Odihnească în pace.

*

Sfinţire de biserică. Biserica de nou renovată din comuna Almaşulmare-Suseni tractul Geoagiului, va fi sfinţită Sâmbătă în 6 August v. (19 st. n) prin dl *Ioan Popovici*, protopop al Geoagiului, ca mandatar al Escelenţiei Sale, Domnului Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*.

*

Caz de moarte. In Carloveţ a murit mama I. P. S. Sale, a Patriarhului sârbesc *Lucian Bogdanovici*. I. P. S. Sa se afla la băi, în Carlsbad, unde a primit ştirea despre grava îmbolnăvire a mamei sale. A plecat numai decât spre casă, dar în Budapesta l'a aşteptat vestea, că mamă-sa a murit deja. Inmormântarea defunctei s'a făcut Luni.

*

Cartea de rugăciune a cardinalului Gruscha. Regele Ferdinand al Bulgariei şi-a exprimat dorinţa, că ar vrea să aibă cartea de rugăciune, pe care bunica sa a donat'o, acum de curând defunctului arhiepiscop al Austriei Gruscha, cu ocaziunea sfinţirei sale întru preot. Cei incredinţaţi cu conscrierea averii rămase de bătrânul cardinul au promis, că dacă să va afla cartea de rugăciune, o dau fără îndoială Regelui bulgar, pentru care are o valoare îndoită.

*

† Israels Iosif. Din Haga se vesteşte că acolo a murit pictorul vestit olandez, Iosif Israels, în etate de 87 ani.

*

Conţii între ei. Ca întregire a notiţei date sub titlul acesta în numărul penultim, putem comunica cetitorilor noştri, că contele Károlyi a provocat la duel pe contele Sternberg, şi că duelul a avut loc Dumineca, în Pojon. Ambii duelanţi au fost uşor răniţi. Acum sunt amici şi oameni de omenie iarăşi amândoi!

*

Călăul e nemulţămit. Călăul Bali Mihály, care a făcut în Seghedin săptămâna trecută executarea criminalului Szalma, şi-a prezentat procuraturei socoteala, cu suma de 307 coroane; dar procurorul regesc i-a plătit numai 225 coroaane, cu observarea, că pentru munca sa şi atâta e destul. Bali însă nu e mulţămit; ci a apelat la ministrul de justiţie, cerând dela acesta să-i onoreze după merit şi cuviinţă munca!

*

Foaie republicană. Fostul deputat independist în dieta trecută, Nagy György, săcuiul care a ofensat sub mantaua imunităţii pe toată lumea, s'a hotărât să scoată o foaie republicană maghiară, în care se scrie, — dupăcum spune în prospectul împărţit în ţara întreagă, — adevărul despre toate şi despre toţi, deci şi despre un oarecare Francisc Iosif I. Foaia apare la 14 a fiecărei luni, întru amintirea zilei de 14 Aprilie, când a fost detronat Maiestatea Sa la Debreţin. Costă la an 10 cor. De ce nu 14 cor., tot întru amintirea acelei zile?..., întrebăm noi.

*

Biologia şi igiena omului pentru uzul şcoalelor civile şi superioare de fete de Dr. Adolf Iuba, tradusă în româneşte de Dr. Ilie Beu, a eşit de sub tipar şi se poate procura dela direcţiunea şcoalei civile de fete a Asociaţiunii. Ediţiunea maghiară este aprobată de ministrul instrucţiunii publice; ediţiunea românească încă se va însinta, în scurt timp, pentru a obţinea clausula de aprobare. Scrierea aceasta se poate întrebuinţa cu folos şi în seminariile teologice şi, ca manual pentru studenţii în pedagogie. Cartea e provăzută cu 55 ilustraţiuni practice, binereuşite. Costă numai 2 coroane.

*

† Anton Purcherea, fost comerciant, a adormit în domnul în Braşov, Dumineca, în etate de 88 ani. A fost înmormântat eri, Marţi, în Braşov. Odihnească în pace!

*

Meeting mare. Un meeting, ca şi care nu s'a mai pomenit de multă vreme, e vorba să se ţină astăzi, Mercuri, în Bruxela. Vor participa peste 200,000 de persoane, astfel, că trebue ţinut afară, sub ceriul liber. Scopul e: demonstrare în contra actualei legi electorale şi reclamarea unei legi electorale moderne. Vor lua parte la meeting, nu numai muncitorii socialişti ci şi partidele oposiţionale parlamentare, cu toţi aderenţii lor.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Matei Nicoară, paroh (Rucăr) 1 cor.; Alexandru Băesan, paroh (Poiana-Ampoiţei) şi soţia sa Eva născ. Ţandrău, în memoria cumnatei resp. surorei lor Teresia măr. Trifa, fostă preoteasă în Mogoş Micleşti, 2 cor.; George Buca, învăţător (Rucăr) 50 bani. Starea fondului cor. 965 03. Pentru prinos aduce calde mulţămite, în numele comitetului „Reuniunii meseriaşilor români sibieni“, Vic. Tordăşianu, prez.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann continuă a da representaţiuni succese şi interesante, în fiecare zi de lucru la orele 6 şi jumătate şi 8 şi jumătate, iar în Dumineci şi sărbători la 3 şi jumătate, la 5, la 6 şi jumătate şi la 8 şi jumătate. Vineria nu se dau reprezentaţiuni. Reprezentaţiunile sunt bine cercetate totdeauna.

Din România.

Muzeul casei bisericei.

Incă un lucru vrednic de laudă se face în România: comisiunea monumentelor istorice, pusă sub controla ministrului de instrucţie şi prezidată de domnul J. Kalinderu, a luat hotărârea, ca să fie copiate în gips şi colectate toate frontispiţiile bizantine şi alte lucrări de artă de pe la diferitele biserici din ţară şi dela multele mănăstiri, spre a putea fi păstrate modelele pentru posteritate. Hotărârea s'a luat pe temeiul raportului amănunţit, înaintat comisiunei din partea domnului sculptor *C. Bălăcescu*.

Inceputul s'a făcut cu biserica din curtea închisorii Văcăreşti din Bucureşti, care posede frumoase desemne şi modele de artă bizantină. Se va continua apoi cu copiarea şi la celelalte biserici şi mănăstiri din ţară, astfel, că până la toamnă să fie terminată întreaga lucrare proiectată.

Copiile de ornamentică bisericească, adunate astfel de pe la toate bisericile şi mănăstirile din ţara românească, vor fi aşezate într'o sală spaţioasă a casei bisericii din Bucureşti, şi vor forma o permanentă expoziţie, pentru ceice vor voi să le vadă.

Primul aviator român ing. A. Vlaicu la Blaj.

Cu prilejul sărbărilor culturale, cari se vor desfăşura la Blaj în 28, 29, 30 August st. n. obştea românească va avea rara fericire de a se desfăta în zborul aviatorului nostru A. Vlaicu, care a ţinut să înalţe nimbul sărbărilor prin zborul său cu aparatul cel mai nou construit după sistemul propriu. — Zborul inginerului Vlaicu va fi un frumos gest în pervazul sărbărilor jubilare a culturii române. Români de pretutindenea, grăbiţi a fi martori ai acestui triumf al ştiinţei române! Nu întârziaţi a răsplăti cu obolul vostru năzuinţele şi jertfa ce aduce un fiu al neamului şi ţării noastre pe altarul ştiinţei universale!

Spre orientare avizăm P. T. public românesc, că zborul va avea loc în a doua zi a sărbărilor: Marţi, în 29 August sau la caz de timp nefavorabil Mercuri, în 30 August st. n. între orele 5—7 d. a.

Biletele de participare de persoană:

1. Loc I. 10 cor.
2. „ II. 5 „
3. „ III. 2 „
4. „ IV. 1 „

Anunţările să se facă necondiţionat până la 25 August, ca comitetul aranjator să poată lua măsuri pentru trenurile de lipsă, trimiţându-se deodată preţul biletelor la adresa: *Ioan F. Negruţiu jun. inginer Blaj—Balázsfalva.*

Comitetul aranjator.

NB. Gazetele româneşti sunt rugate să publice acest anunţ în proximul număr şi în numerii consecutivi.

Nr. 717/1911. (300) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română din **Cetatea-de-baltă** se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane și anume: 500 coroane ajutor dela Preaveneratbilul Consistor Arhidiecezan, și 500 coroane dela biserică.

2. Cuartir, o odaie în edificiul școalei.

3. Un stângin de lemne de foc și 10 coroane pentru grădina școlară.

4. Cuicuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți de popor, alesul va avea a cânta cu elevii Dumineca și în sărbători răspunsurile liturgice, apoi va ținea catichizația cu elevii cari vor cerceta școala de stat, și școala cu cei de repetiție.

Cetatea-de-baltă, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopresb.

Concurs.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea posturilor învățătorești din următoarele comune:

1. **Kosztafalva (Costeni)**, salar: 300 cor. dela popor din repartiție, restul de 700 cor. s'a cerut ca ajutor dela stat, cuartir în natură și relut de grădină 20 cor.

2. **Kiskörtvélyes (Curtuiușul-mic)**, salar: 200 cor. dela popor din repartiție, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, restul 700 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină în natură, o jumătate sesiune urbarială din pădure, lemne de foc, din cari se va încălzi și sala de învățământ.

3. (**Poiana-porcului**) **Lápos pataka,** salar: 300 cor. dela popor din repartiție, 42 cor. prețul lemnelor de foc, 258 cor. ajutor dela Prea. ven. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină în natură.

4. **Rohi** (**Rohia**), salar: 300 cor. dela popor din repartiție, 300 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat, locuință în edificiul școalei și relut de grădină 20 cor. Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la această școală

Invățătorii aleși la aceste școale sunt îndatorați a provedea învățământul și în școala de repetiție, a forma cu elevii cor bisericesc, a-i conduce pe acestia în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sta. liturgie.

La caz, când ajutorul cerut dela stat nu s'ar vota în decursul unui an școlar, atunci comunele bisericești, susținătoare de școale nu se obligă a presenta învățătorilor întreagă dotațiunea normată în art. de lege XXVII din 1907, ci numai emolumentele statorite în acest concurs.

Concurenții să-și înainteze cererile provăzute cu atestat de botez, testimoniu școlar, absolutoriu pedagogic, și diploma de învățător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, până la care termin li se dă voie a se prezenta în respectivele comune pentru a face cunoștință cu poporul.

Magyarlápos (Lăpușul-unguresc), 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

Vasilie Duma
(298) 1—3 protopresb.

Nr. 593/1910. (270) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan în parohia de clasa I. **Bulzeștii-de-sus,** conform ordinului consistorial dto 10 August 1910 Nr. 9299 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din toate venitele constatate și cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preoțesc dela stat.

Petițiile de concurs instruate în sensul normelor în vigoare au a se înainta la subscrisul oficiu în terminul deschis.

Brad, la 9 Iulie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian
protopresb.

Nr. 324/1911 prot. (280) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești jos înșirate ale protopresbiteratului Sibiiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Rîul-Sadului** salar 1000 cor. solvibil din cassa bisericei, cuartir și grădină în natură.

2. **Nucet** salar 1000 cor. adecă 600 cor. din cassa bisericei, iar 400 cor. întregire dela stat, cuartir și grădină în natură

Aleșii învățători după dispozițiile în vigoare sunt obligați a cânta în strană la utrenie a instrua elevii în toate cântările liturgice și a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile și sărbătorile de preste an, prin urmare și în feriile de vară.

Reflectanții la aceste posturi își vor înainta la subsemnatul oficiu cererile lor instruite cu documentele prescrise (Atestat de botez și dela școala medie, Absolutorul pedagogic Diploma și alte eventuale diplome sau atestate de serviciu) în terminul sus indicat și se vor prezenta întrucât nu sunt cunoscuți în parohie și în biserică, nespective spre a se face cunoscuți.

Sibiiu, în 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Sibiiului.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 328. (265) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător, dela școalele din comunele mai jos numite se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Ampoița** cu salar: 600 cor. dela biserică, cuartir și relut de grădină, restul prin întregirea dela stat, încă nevotată.

2. **Cetea,** postul I. cu salar: 640 cor. dela biserică și 360 cor. întregirea dela stat votată, — cuartir și relut de grădină.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se cel ales a instrua elevii în cântările bisericești, pentru a cânta cu ei în biserică unde îi va conduce în Dumineci și sărbători, preferiți fiind, în deosebi la postul de sub pct. 2, candidații capabili de a forma cor. Pentru a fi mai bine cunoscuți poporului, li-se recomandă concurenților a se prezenta, — pe lângă restricțiunile reglementare, — în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta.

Alba-Iulia, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba Iulia, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 279/1911. (264) 2—3

Concurs.

In protopopiatul Săliștii sunt de ocupat următoarele posturi învățătorești, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“, în condițiile mai jos înșirate:

I. In comuna **Aciliu:**

a) Salar fundamental (1000) una mie coroane din cassa bisericei, solvibil în 4 rate treilunare anticipative;

b) Cuartir natural în edificiul școalei sau aiurea;

c) Grădină școlară, unde învățătorul ales va fi îndatorat se instrueze și copiii dela școala de repetiție economică în legumărit și pomărit;

d) Pentru conducerea școalei de repetiție economică i se dă învățătorului o remunerație de (100) una sută coroane;

e) Cuincuenalele i se vor socoti numai după anii de serviciu neîntrerupt la această școală;

f) Totodată e îndatorat învățătorul, care va fi ales, să instrueze copiii de școală în cântările bisericești, formând cu ei cor în mai multe voci spre a putea cânta în biserică la sfânta liturgie.

II. In comuna **Gurarâului:**

a) Salar de (1000) una mie coroane și anume: 600 cor. dela cassa bisericii, iar 400 cor. din vistieria statului;

b) Cuartir natural sau 40 cor. anual din cassa bisericii;

c) Relut de grădină 20 cor;

d) Invățătorul va fi obligat a cânta în strană la Dumineci și sărbători și a propune și la școala de repetiție economică, fără remunerație deosebită.

Ceice doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt învitați a se prezenta într'o Duminecă sau sărbătoare în comunele respective spre a face cunoștință cu poporul și a-și arăta abtitudinile lor în cântarea bisericească.

Petițiile instruite cu toate documentele de lipsă în senzul regulamentului nostru școlar se vor înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopopesc.

Săliște, în 11/24 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc al Săliștii în înțelegere cu comitetele parohiale din Aciliu și din Gurarâului.

Dr. Ioan Lupaș
protopresb.

Nr. 2947/1911 pret. (271) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** în comuna **Ludoșul-mare** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs și provoc pe reflectanții la acest post a-și înainta cererile lor instruite conform §. 6 art I. din 1883, respective §. 3. art. XX din 1900 și cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu protopr. până în **26 August 1911.**

Cunoașterea în vorbire și scris a limbei românești se recere necondiționat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 30 Iulie 1911.

Primpretorul cercual:
Dr. Bruckner m. p.

---

ad Nr. 357/1911 (279) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională greco-orientală română din **Vălișoara** tractul Devei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane din care 800 coroane repartiție dela popor, și 200 coroane ajutoriul ce se va cere dela preaveneratul Consistoriu Archidecezan.

2. Cuartir liber în edificiul școalei.

3. Grădină de legumi

4. Doi stânjini de lemne de foc, din cari are a se încălzi și sala de învățământ.

Invățătorul ales este dator a conduce pre lângă școala de toate zilele (elevii dela 6—12) ani și școala de repetiție (elevii dela 12—15 ani), este dator să ție strană la vecernie și utrenie cu cantorul, să conducă copii de școală în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei la S-ta liturgie.

Sunt preferiți cei-ce vor dovedi că pot înființa cor și pot conduce.

Concurenții au a-și așterne cererile de concurs Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral gr. or. din Deva și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Vălișoara, din ședința comitetului parochial ținută la 13 Iulie 1911.

Nicolae Roman **Alexandru Resuga**
paroh preș. comit. notarul comitetului.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopop.

Ad Nr. pp. 764/1911. (289) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învățători la școalele confesionale gr.-or. române din acest tract, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ și anume:

1. **Butene** cu salar de 1000 coroane a) dela comuna bisericească prin repartiție 407 cor. 28 fil, b) din venitul cantoral 108 cor. 72 fil, c) ajutorul ce se va cere dela stat 484 cor. 1/4 jug. grădină, lemne de foc și cuartir liber în edificiul școalei.

2. **Călățele** cu salar de 1000 coroane din care a) 300 cor. din cassa bisericei, b) 300 cor. repartiție dela popor, c) 400 cor. ajutor dela stat ce se va cere, 1/4 jug. de grădină, 2 stângini lemne de foc și cuartir în edificiul școalei.

3. **Cara** cu salar de 1000 cor. din care a) 600 cor. dela popor prin repartiție și naturalii, b) 400 cor. ajutor din fondul eparhial școlar, c) 1/4 jug. grădină și cuartir liber în edificiul școalei.

4 **Mănăsturul-ung.** cu salar de 1000 coroane a) 600 cor. dela popor prin repartiție, b) 400 cor. din fondul eparchial școlar, 1/4 jug. de grădină și cuartir liber în edificiul școalei.

Invățătorii din aceste comune, sunt datori a propune religiunea școlarilor de toate zilele și de repetiție, a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Duminecile și sărbătorile de peste an, și a instrua pe analfabeți în cetit și scris în timpul de iarnă.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciul neîntrerupt de 5 ani la respectiva școală.

Concurenții au să și înainteze petițiunile subsemnatului în terminul sus indicat și să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la s. biserică, ca să-și arete dexteritarea în cântări și ca să fie cunoscuți de popor.

Cluj, 21 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. în conțelegere cu comitetele parochiale.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Nr. 517/1911. (274) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din parohia **Dânc** protopresbiteratul Ungurașului, se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este de 1000 coroane și anume: 170 coroane prin repartiție dela popor, 160 coroane din venitele cantorale, 200 coroane din ajutoriul votat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan, 170 coroane din întregire dela stat ce se sperează a se primi și cuartir liber în edificiul școalei, precum și grădina prescrisă de lege sau în locul ei prețul aceleia după împrejurările locale.

Alesul învățător este obligat a funga și ca cantor la toate funcțiunile obvemenale și cerute de popor, și a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în toate Duminecile și sărbătorile, prin urmare și în feriile de vară.

Alesul învățător va avea dreptul la primul cuincuenal numai după ce a servit la această școală 5 ani neîntrerupt.

Reflectanții la acest post învățătoresc vor avea a-și înainta rugările de concurs instruite conform prescriselor în terminul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral și a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a cânta, a-și arăta desteritatea în tipic și a fi cunoscuți poporului.

Fizeș-Sânpetru, 13/26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Ungurașului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 580/1911 prot. (290) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Rodbav,** protopresbiteratul Agnitei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“ cu următoarele condiții:

1. Venitele sunt:

a) din repartiție școlară 5% 32 cor. 25 fileri.

b) lemne dela comună (2 stângini) socotite în 40 cor.

c) subvenție dela biserică (tot prin repartiție) 327 cor. 75 fileri.

d) dela Vener. Consistor arhid. 200 cor.

laolaltă 600 cor.

Restul se va cere dela stat.

e) cvartir în edificiul școalei, iar în loc de grădină încă 2 stângini de lemne.

La mai mult parohia nu se obligă.

2. Invățătorul ales va avea să propună și la școala de repetiție și se îndatorează a conduce copiii regulat la biserică și a cânta cu ei la st. liturghie.

Concurenții să-și înainteze petițiile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopopesc și să se prezenteze într'o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta destoinicia în cântări.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Agnitei în înțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 477/1911. (283) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al **Abrudului**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Muntari** cu salar anual: 400 cor. repartiție și restul întregire dela stat, cuartir și lemne de foc.

2. **Ciuruleasa** cu salar anual: 600 cor. repartiție și restul întregire dela stat, cuartir și lemne de foc.

3. **Petrângeni,** cu salar anual: 447 cor. din cassa bisericei și repartiție și restul întregire dela stat, cuartir și lemne de foc.

4. **Valea-Dosului**, salar anual: 800 cor. repartiție și restul dela stat, sau dela ven. Consistor.

Relut de cuartir și grădină.

La cuincuenalii învățători aleșii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste școli.

Cei ce doresc a ocupa aceste posturi, își vor trimite petițiunile de concurs instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane,

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 6/19 August 1911. Nr. 83.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nr. 9362/1911 Pl.

Notificare oficială.

Să aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că din 1 Septemvrie a. c. începând, taxele seminariale s'au urcat pentru internişti dela 320 cor. la 360 cor., iar pentru externişti dela 50 cor. la 100 cor.

Consistorul arhidiecezan.

O teorie veche.

Sibiiu, 18 August n.

Cineva ne ceartă, pe noi, Românii, într'un număr mai recent al ziariului din Cluj „*Ujság*“, pentru faptul, că facem deosebire între cuvântul „*maghiar*“ şi „*ungar*“ şi nu zicem nici odată despre poporul maghiar, că e popor *ungar*, ori despre limba maghiară că e limbă ungară! Zicem deci: „geografia Ungariei“ şi „istoria Ungariei“, şi zicem gramatica limbei maghiare“ şi „carte de cetire maghiară“, etc. Şi tot aşa şi Nemţii. Şi ei au „magyarische Sprache“ şi „ungarische Geschichte“.

Necunoscutul autor al articolului ceartă însă mai ales guvernul ungar, pentrucă dă aprobare cărţilor de şcoală, în cari se face aceasta distingere, pentrucă prin aceasta guvernul mână lucrurile în mod involuntar *spre federalisarea ţării*, visul de aur al naţionalităţilor nemaghiare.

Mai spune apoi marele apărător al intereselor specifice maghiare, că o greşală şi mai mare a făcut guvernul atunci, când a trimis pentru şcoalele româneşti comisar guvernial un Român (trebuia să-l trimită pe d-sa!) pentrucă acesta însuşi face atent pe elevi, că ungar şi maghiar nu e tot una, şi astfel mână şi el apa, în numele guvernului, pe moara federaliştilor.

Şi toate acestea vin de acolo, că un afurisit de Neamţ, cu numele *Löhrer*, a scris înainte cu vre-o 40 de ani o carte, intitulată „*Die Magyaren und die übrigen Ungarn*“, stabilind teoria, că *ungar* şi *maghiar* nu e tot una.

Iată, acum lumea nemaghiară s'a luat după Neamţul acela scrintit, şi nu mai zice Maghiarilor *Unguri*, cum ar trebui, ci Maghiari, ceeace după ceice nu pot suferi pe Maghiari înseamnă: *hordă asiatică!*

Am putea să punem în faţa supărăciosului patriot cuvintele Mântuitoriului: *Tu ai zis!* Dar nu vrem să-l supărăm şi mai tare. Vrem să-l luminăm! Ii spunem deci, că cu adevărat, există o deosebire, şi încă o mare deosebire între *ungar* şi *maghar*, şi e numai de regretat, că limba maghiară nu are cuvinte deosebite pentru aceste două notiuni, cum avem noi, Românii, şi cum au Nemţii.

Ungaria e ţara întreagă, pe care o compune poporaţiunea de diferite limbi din ea, iar maghiară e naţionalitatea, care vorbeşte această limbă. Zicem deci stat ungar, patrie ungară, guvern ungar, parlament ungar, pentrucă acestea toate sunt ale totalităţii, ale întregului, ale *complexului*, format din toate neamurile din ţară. Zicem apoi presă maghiară, teatru maghiar, academie de ştiinţe maghiară, şi zicem limbă maghiară, pentrucă ea e numai a Maghiarilor, nu şi a celoralalte naţionalităţi. Nu putem zice limbă ungară, fiindcă limbă ungară nu există, întocmai cum nu există limbă elveţiană, ori limbă boemă. Un lucru atât de curat, ca soarele, şi e de mirat, că se află printre Maghiari oameni, cari nu-l înţeleg!

Cât pentru teorie, greşeşte marele patriot clujan (ne va ierta, că nu zicem *kolozsvárian*, cum ar dori d-sa) pentrucă ea nu e a Neamţului *Löhrer*. A existat ea şi înainte de Löhrer. E deci o teorie veche. Deosebirea între complexul de popoare, din cari e compus statul, şi singuraticele naţionalităţi, — deci şi naţionalitatea maghiară, — a existat totdeauna. Pentrucă totdeauna statul nostru a fost stat poliglot, stat compus din mai multe neamuri. Insuşi întemeetorul statului, Regele Stefan cel Sfânt, a recunoscut, că statul seu e compus din mai multe popoare, cu mai multe limbi, şi în învăţăturile scrise pe seama fiiului seu îi dă acestuia sfatul, ca aşa să-l conserve, cu popoare de mai multe limbi, pentrucă aşa e bine. Iar în cărţile de legi ale lui Verböczy încă se recunoaşte, că ţara aceasta nu e locuită numai de Maghiari, ci şi de alte neamuri, cu limbi deosebite, cu obiceiuri proprii şi legi proprii.

Dar să ne luăm argumentele din zilele mai apropiate de noi.

Dieta ungară dela anul 1861 alesese o comisiune, care se studieze în mod amănunţit chestia de naţionalitate şi se facă raport dietei cu privire la rezolvarea ei. Comisiunea şi-a împlinit misiunea, şi în şedinţa din 9 August 1861 a prezentat dietei raportul ei. In raport se spunea, că comisiunea a ajuns la convingerea, cumcă „Ungaria e avizată se nisuiască într'acolo, ca chestia naţională să o rezolveze prin dispoziţiuni legale, odată pentru totdeauna, pentruca sub scutul acestora se fie apărate justele pretensiuni ale singuraticilor cetăţeni, indicate în privinţa aceasta, în orice parte de teritor al patriei, şi în măsura în care are să fie garantată pe seama naţionalităţilor singuratice, ca corporaţiuni, putinţa de a se desvolta pe calea liberei asocieri“.

Iar pentru a se putea face cu succes şi spre mulţămirea generală lucrul acesta, comisiunea „a stabilit înainte de toate următoarele două principii fundamentale:

a) Că cetăţenii de orice limbă ai Ungariei, în privinţa politică *formează numai o naţiune, naţiunea ungară unitară şi indivisibilă, corăspunzătoare noţiunei istorice a statului ungar*.

b) Că toate popoarele locuitoare în ţară, anume: *Maghiarii, Slovacii, Românii, Nemţii, Sârbii, Rutenii, etc. sunt a se privi de naţionalităţi cu drepturi egale,* cari pot să-şi validiteze în deplină libertate şi fără nici o restrângere pretensiunile lor speciale naţionale, între limitele unităţii politice a ţării, pe baza libertăţii individuale şi de asociare“.

Şi pe basa acestor principii fundamentale a fost compus proiectul de lege, prezentat dietei din partea comisiunei.

Va se zică, una e naţiunea politică *ungară*, din care facem toţi parte, şi alta e naţionalitatea *maghiară*, care cu celelalte naţionalităţi împreună formează naţiunea politică *ungară*, care tocmai din acest motiv e ungară, şi nu maghiară. Că în limba maghiară nu există expresiune deosebită pentru una şi pentru ceealaltă din aceste două noţiuni, pe noi nu ne priveşte.

Şi tot aşa au fost lămurite lucrurile şi în dieta ungară dela anul 1865, din partea marelui înţelept al patriei *Deák Ferencz*, care încă a spus, înainte de aşi fi scris Lőhrer cartea cu pricina, că naţiunea politică ungară e aceea, pe care o compun toate naţionalităţile din patrie, deci Maghiarii, cu celelalte naţionalităţi. Şi tot pe teoria aceasta veche, pe principiile stabilite la anul 1861 din partea dietei ţării, e compusă şi legea de naţionalităţi dela anul 1866, existentă şi astăzi. Ba şi codul penal al nostru, cu paragrafii sei referitori la agitaţia săvârşită în contra vre-unei naţionalităţi tot pe baza aceasta a fost compus, dovadă procesele nenumărate, pe cari le-au avut Românii, Slovacii, Sârbii, etc. pentru delictul ori crima agitaţiei în contra naţionalităţii maghiare, nu în contra naţiunei ungare, pentrucă naţiunea ungară e întregul in contra căreia nu poate agita nime din cei ce fac parte din întreg, după cum foarte corect a stabilit înalta Curie în vre-o două rânduri.

E vorba deci de două lucruri deosebite, de două noţiuni, pentru

---

FOIŞOARĂ.

Documente istorice.

Câteva din circularele lui Ioan Popovici şi Ghedeon Nichitici.

De *Iosif Pop.*

Pe vremea lui Sofronie Chirilovici, al doilea episcop sârbesc, care a avut grija sufletească a Românilor ortodoxi din Ardeal, sub regimul de un absolutism luminat al lui Iosif II-lea, li se porunceşte preoţilor români, prin decretul împărătesc dela 11 Martie 1780, ca „la toate bisericile să aibă protocolum, întru care în toată vremea să scrie fieşte care în ce an, în ce lună, în ce zi a lunii, ce fel de poruncă împărătească sau gubernialicească a venit, ca să se ştie din neam în neam“.

Dela data aceasta deci protocoalele bisericeşti, cari se vor fi mai păstrând necunoscute pe la familiile foştilor preoţi în acel timp, ar fi preţioase isvoare — dupăce arhiva mitropolitană din Sibiiu s'a nimicit la 1848 — pentru cunoaşterea istoriei bisericeşti dela sfârşitul veacului al XVIII-lea.

S'au şi publicat, pe baza unor protocoale aflate, ordinaţiuni date de vicarul Ioan Popovici şi de episcopul G. Nichitici, între anii 1780 şi 1787.[1]

Aflând un astfel de „protocolum preoţesc la biserica Brăzeştilor“,[2] public mai la vale unele din circularele nepublicate până acum ale lui Ioan Popovici şi Ghedeon Nichitici.

Pe *Ioan Popovici*, — care a avut un rol însemnat, nu numai după moartea lui Gh. Adamovici, când ştim că a administrat eparhia Ardealului timp de 9 ani (1796—1805), ci şi înainte de aceasta, — îl aflăm ca vicar în timpul păstoririi lui S. Chirilovici. Se pare chiar, că conducerea eparhiei e *de fapt* mai mult în mânile lui, căci — la 1779 institue de protopop al Braşovului pe Radu Tempea,[3] apoi ordinaţiunile din anii 1780—83 toate sunt date în numele lui, fără a aminti numele episcopului, — decât în ale lui Chirilovici, care a păstorit *de drept* până la 1783. Ordinaţiunile sale în cea mai mare parte privesc regularea conflictelor religioase între Români, şi sunt o dovadă despre situaţia umilită, în care se afla religia ortodoxă a Românilor din Ardeal în acel timp — nu tocmai îndepărtat, — când legea noastră nu era socotită mai mult de cât ca o „suferită leage grecească neunită“, dupăcum spune decretul guvernului dela 29 Nov. 1732.

Ghedeon Nichitici, de naţionalitate sârb, care însă a trebuit să ştie bine româneşte, fiindcă înainte de-a ajunge episcop fusese şi protopop la Abrud,[1] a ocupat scaunul arhieresc după S. Chirilovici. Din cercularele sale se văd silinţele ce le-a făcut pentru reorganizarea eparhiei ortodoxe a Ardealului şi mângăerea sufletească a credincioşilor săi.

Dupăcum se ştie,[2] şi dupăcum se vede şi mai evident din cercularele sale ce se publică aci, Nichitici a avut în revoluţia lui Horia un rol de împăciuitor, împiedecând, prin singură autoritatea sa arhierească, multă vărsare de sânge. N'avem să ne mirăm de acest rol — care, de altfel, s'a impus şi episcopului Bob din Blaj, şi celui gr. ort. din Arad, — al episcopului ortodox, în această ţară, unde — dupăcum zice Bariţ,[3] — întocmai ca în imperiul turcesc, arhipăstorilor li se cerea răspundere personală pentru ţinuta pacinică a poporului.

Iată acum câteva din circularele nepublicate.

Prea cucernice protopoape, noao iubite frate!

Te înştiinţăm precum am primit un milostiv comision dela înălţatul crăescul Gubernium, datum 5-lea Fevruarie anul acesta, întru care cu milostivire porunceşte, precum s'au şi fost mai poruncit, ca nici de cum cătane înpărăteşti de reghement să nu cununaţi fără carte de slobozire dela reghementul său. Pentru aceea acum din nou se porunceaşte, ca să păziţi milostiva poruncă. Iară carele se va afla, că au îndrăznit a cununa cătane fără slobozire, să se pedepsească nu numai cu lipsirea de preoţie, ci supt perderea vieţii sale; pentru aceea foarte tare se porunceşte să păziţi această poruncă şi în protocolumul vostru să se pue pentru paza preoţilor. Glumă nu vă pae.

Aşa mila lui Hs. cu sfinţia ta pururea.

S'au dat în Sibiiu, 4-lea Martie 1782.

Bun voitoriu
Ioan Popovici
vicariş neuniţilor.
Iosif Adamovici
protopop neunit.

34
41
75

---

[1] M. Voilean, Momente din vieaţa bis a Românilor ortodoxi din Transilvania. 1780—1787; Dr. Ilarion Puşcariu, Documente pentru limbă şi istorie. 2 volume.

[2] Comuna Brăzeşti, in tractul Lupşa; pe la 1780 era sub jurisdicţia protopopului din Abrud, a cărui putere se estindea peste un teritor, care azi face parte din 3 protopopiate (Abrud, Câmpeni, Lupşa). Cf. Puşcariu, Documente pentru limbă şi istorie I, pg. 125—129.

[3] Cf. St. Stinghe, Documente I, pg. 290.

[1] N. Iorga, Studii şi Doc. XIII, pg. 28; Istoria bisericii II, pg. 208.

[2] Cf. N. Densuşan, Revoluţia lui Horia, mai ales pg. 277—280.

[3] Bariţ, Istoria Transilvaniei I, pg. 661.

cari noi şi Germanii avem espresiunile necesare, iar Maghiarii nu le au. Semnul, că limba noastră e mai bogată în cuvinte, iar limba maghiară mai săracă.

Din parlament. Mercuri şi Joi a ţinut dieta câte o şedinţă, în care de nou nu s'a lucrat nimica, ci s'a perdut vremea cu votări nominale fără rost. Proxima şedinţă a camerei ungare va fi Luni. Până atunci deputaţii au vacanţe, în vederea sărbătorilor din zilele acestea. Mercuri a interpelat deputatul Györffy în chestia retragerii ministrului comun de răsboiu, iar ministrul-prezident a răspuns, că guvernul nu are încă cunoştinţă despre aceasta retragere, şi astfel nu poate răspunde decât numai atâta, că dacă oposiţia e îngrijită cumva de soartea proiectelor militare, n'are decât să le voteze grabnic.

Retragerea ministrului Schőnaich. In chestia baronului Schőnaich, ministrul nostru comun de războiu, să mai scriu din Viena următoarele: baronul Schőnaich se află acuma în concediu. Când s'a lăţit vestea despre căderea sa, s'a făcut întrebare la locul competent, dacă trebue să-şi întrerupă concediul şi să se prezinte înaintea Maiestăţii Sale, dar s'a dat răspuns negativ. Astfel baronul Schőnaich rămâne în concediu, până la 16 Septemvrie, când îi expiră concediul. Până atunci schimbare în ministerul de răsboiu nu se face. Natural, că aflându-se în concediu, ministrul de răsboiu nu ia parte la manevrele de toamnă din Ungaria, ci-l va suplini generalul Krobatin, primul şef de secţie în ministerul de răsboiu. Retragerea actualului şi numirea noului ministru de răsboiu se va face deci abia prin 17, 18 Septemvrie, pe când şi Maiestatea Sa se va afla la Viena. Iar noul şef al statului major din armata comună austro-ungară va fi numit în Noemvrie, cu ocasiunea avansamentului ordinar.

Chestiuni şcolare.

Cine poate fi învăţător?

Nici un popor din patria noastră n'are aşa mare lipsă de învăţători conşcii de chemarea lor, ca noi Românii. Şi lipsa aceasta e observată şi simţită nu numai de conducătorii şcoalei şi ai neamului nostru peste tot, ci chiar şi de poporul de rând; ba drept vorbind, în unele locuri e mare lipsă de dascăl şi acolo, unde postul e întregit...

De şi cariera dăscălească e cea mai frumoasă şi mai cinstită, totuşi pe cariera aceasta nu să îmbulzesc tineri de ajuns, aşa, ca din cei buni să se poată înrola cei mai buni la o muncă atât de gingaşă, şi cari prin zăl şi dragoste să ridice statul învăţătoresc la demnitatea ce i se cuvine. S'a observat în trecut, şi poate vor fi şi astăzi unii dascăli, cari mai mult de silă ca de dragoste s'au dedicat carierei dăscăleşti, şi astfeliu toată sarcina de ai face să înţeleagă, ce trebue să fie un învăţător, precum şi de ai face să'şi însuşască dragoste către chemarea lor, a fost pusă în spatele profesorilor de pedagogie. Acestia de şi şi'au făcut conştienţios şi deopotrivă datorinţa faţă de toţi elevii lor, totuşi n'au putut scoate din ei dascăli deopotrivă în dragoste şi cu zel întru împlinirea chemării lor, — căci dela început nu din dragoste s'au dedicat ei carierei învăţătoreşti, ci numai împinşi de pofta de a se vedea odată căpătuiţi: de aşi asigura mijloacele de existenţă, cari pe altă cale mai uşoară nu le-au putut asigura.

Meseriaşii şi diregătorii peste tot pot fi cu diferite înclinări în poziţia ce o ocupă: pot fi adecă şi mai buni, şi mai slabi, după cum au dragoste sau trebuinţă de meseria ori de oficiile unde sunt puşi; învăţătorii însă trebue se fie unul ca unul întru împlinirea datorinţelor lor, fie că e mai bine, ori mai slab dotat, unul ori altul dintre ei.

După Dumnezeu cel mai mare binefăcător al omenimei este învăţătorul, şi cel dintâiu dascăl este dascălul din şcoala poporală.

In şcoalele poporale are să se pună temelia vieţii unui popor. Şi numai cel ce ştie bine plănui, acela e în stare să-şi pună temelie solidă la palatul sufletului românesc.

Nu există rudenie cu bogate comori; nu există moş si bunică, doritori de fericirea nepoţilor lor; nu există fraţi şi surori; ba nu există nici părinţi iubitori de fiii lor, cari să poată da tinerei generaţiuni aceea, ce poate şi ce e dator să-i deie un învăţător.

Rudeniile şi părinţii sunt datori şi se pot îngriji numai de hrana trupească a fiilor lor; de hrana sufletească, de luminarea minţii, de îndreptarea moravurilor, şi preste tot de a-i pregăti, ca să fie spre folosul, spre bunăstarea şi cinstea neamului, numai un învăţător conştiu de chemarea sa o poate face şi e dator să o facă. Şi aceasta o poate face cu bun succes numai învăţătorul, care are dragoste către neamul său şi către chemarea sa.

De ar avea un învăţător toată ştiinţa, — după zisa apostolului, — dacă n'are dragoste către chemarea sa, nimica nu are, şi nimica nu foloseşte.

La nici o diregătorie ori meserie activitatea şi ştiinţa omului fără dragoste către chemarea sa nu e aşa păgubitoare ca la cei chemaţi a fi dascăli, pentrucă învăţătorul, şi cu deosebire învăţătorul dela şcoala poporală, e chemat nu numai a pregăti tinerimea în cetire şi scriere, ci a forma caractere, a o deprinde la moravuri bune şi folositoare, a deştepta tinăra generaţiune, ca să se cunoască pe sine, să-şi cunoască datorinţele de fii ai unui popor plin de viaţă, a sădi în inimile fragede ale tineretului simţul dragostei de neam şi de patrie.

Cel ce să dedică carierei învăţătoreşti e dator să aibă totdeauna în vedere, că el e capul şi povăţuitorul unei familii de mai multe sute de membri, cari numai dela el aşteaptă să fie povăţuiţi şi binenorociţi, nu numai trupeşte, ci şi sufleteşte, căci cum am putea numi pe cei mulţi copii din un sat, cari an de an se perondează, intrând şi eşind din şcoală, crescând şi cultivându-se sub scutul şi supravegherea părintească a unui bărbat, doritor de a-şi vedea pe toţi fiii săi deopotrivă bine norociţi, decât fiii învăţătorului?

Respectul ce-l insuflă învăţătorul în şcolarii săi trebue să-i călăuzească în toată viaţa lor: din respect adecă către dascălul lor să se deprindă a săvârşi numai astfel de fapte, prin cari n'or mâhni nici când pe dascălul lor, şi n'or roşi nici când în faţa lui, ba din contră, i-or face numai cinste şi bucurie!

La alegerea carierii fiecare individ urmăreşte o ţântă anumită: ajungerea cât mai îngrabă şi sigur la bunăstare şi viaţă fericită. La cei ce să dedică însă carierei dăscăleşti, ţânta principală nu mai e şi nu mai poate fi ajungerea la bunăstare materială, ci ţânta principală e scopul cel urmăreşte şcoala noastră românească, şi numai în linia a doua vine pus scopul material.

Cel ce să dedică carierii dăscăleşti, având ca ţântă ajungerea la stare materială, nu e vrednic să ocupe postul de luminător al neamului nostru, pentrucă şcoala noastră are lipsă de învăţători cu suflete curate, de învăţători cu suflete mari, nobile şi nerobite de patimi josnice. Numai acela poate fi adevărat dascăl, care are la inimă soartea neamului nostru, şi care pricepându-şi chemarea se năzueşte prin fapte să ajungă la înălţimea chemării de adevărat dascăl, căci la doi domni nimenea nu poate servi.

Cei chemaţi a fi dascăli numai cu gând curat pot deci păşi peste pragul şcoalei, iar la din contră mai bine să o lasă închisă, căci în casul acesta nu e bine, ba e chiar păcat, să strici aceea ce nu mai poţi drege.

I. Bota.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Crihalma.

Comuna Crihalma (protopresbit. Cohalmului) a avut în Dumineca din 6 August n. c. o zi de rară şi măreaţă serbare: sfinţirea bisericii.

Era timpul suprem, ca şi aceşti creştini să-şi aibă o bisericuţă bună, zidită la loc potrivit, căci cea veche, o bisericuţă de lemn, aşezată de lături, pe vârful unui deal, era cu totul învechită şi putrăzită, ameninţând a cădea pe popor.

Noua biserică e în adevăr de o rară frumseţă, ca zidire, dar şi prin împodirea ei dinlăuntru, aşa, că oricine rămâne încântat şi mulţumit privindu-o.

Actul sfinţirii bisericii a fost ridicat prin faptul, că Excelenţa Sa, Inalt preasfiinţitul Arhiep. şi Mitropolit Ioan a trimis ca mandatar al său pe P. O. Domn asesor consistorial şi referent scolar *Lazar Triteanu*, ca să facă sfinţirea. Domnia Sa a sosit în Cohalm la administratorul nostru protopopesc Ioan Bercan încă de Sâmbătă, iar Dumineca dimineaţa la 6 oare, însoţit de părintele Ioan Bercan, de Dr. Drimba, advocat, G. Fuciu comptabil, I. Buzea cassar la „Economia“, Zacheiu Borcoman înv. ş. a. a plecat, cu 2 trăsuri ale marelui proprietar Aubin Károly, spre Crihalma, întâmpinându-i la Homorod un banderiu de călăreţi, ficiori cu steaguri şi cununi de flori în chipul sf. cruci, dând întregului convoiu un timbru deosebit creştinesc. In numele tinerimei aci a bineventat oaspeţii vătavul D. Bucur teolog şi a răspuns domnul mandatar. *L. Triteanu.* Bucurie nespus de mare se observa pe feţele tuturor.

Serviciul divin, împreunat cu sfinţirea noului Sion să începe, servind 12 preoţi, în frunte cu P. O. D. mandatar al Escelenţiei Sale. Părea că eşti pe alte lumi, ascultând sfânta slujbă îndeplinită de atâţia preoţi. Cântările în strană le-au condus învăţătorii participanţi şi teologul G. Comşa, iar unele răspunsuri liturgice le-a dat corul bărbaţilor din Comana de sus, condus de înv. A. Comşa.

Preoţii slujitori au fost: P. O. D. mandatar L. Triteanu, părintele Ioan Bercan, adm. protop. Cohalm. I. Brotea, Mateaş. S. Roşca sen. L. Roşca jun. Ungra, E. Maniu, Fântână, I. Mihailă Dăişoara, I. Popiţa Comana inf. I. Dumitrescu jun. Hălmeag, M. Ganea Veneţia inf., G. Bucur paroh local I. Dumitescu sen. Ticuşul-român, şi I. Leucă Mercheaşa.

Terminat serviciul sfinţirei noului Sion P. O. D. mandatar a ţinut o pătrunzătoare cuvântare, care a stors lacrămi de bucurie din ochii fiecărui creştin. Am auzit pilde nimerite din sfânta scriptură, învăţături practice date poporului, îndemn de înaintare în toate şi ferirea de rele, aşa, că a fost ca o minune venirea în părţile noastre a acestui trimis al capului bisericii noastre.

Fiind poporul comunei Crihalma împresurat cu multe năcazuri, între cari acum e şi comasaţia în lucrare, abia cu mari jertfe a putut face noua biserică. Mult ajutor a primit dela curtea grofească ce e în comună, căci marele proprietar Aubin Károly, om bun de inimă a procurat din al său clopotul cel mare, ba pe fruntarul bisericei a pus o icoană mare „restignirea“, pictată de dânsul, în mărime naturală, a pus trăsurile sale proprii la dispoziţie aducând şi ducând pe P. O. Domn mandator, pe şeful tractual cu inteligenţa noastră din Cohalm.

Aflând P. O. D. L. Triteanu de atâta bunăvoinţă din partea marelui proprietar Aubin Károly faţă de creştinii noştri, după serviciul divin i-a făcut vizita, însoţit de şeful nostru tractual, părintele I. Bercan şi fiind noroiu, marinimosul domn a trimis trăsura sa de gală de i-a dus până la curte şi i-a adus înapoi.

Pe la 2 ore s'a dat banchetul, în localul şcoalei, o mândră zidire lângă biserică, fica cu mama, într'o curte, în mijlocul comunei, aşa că aceste zidiri sfinte formează o podoabă a comunei.

La banchet s'a toastat din partea P. O. Domn mandatar pentru Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan*, părintele I. Bercan a toastat pentru P. O. Domn asesor L. Triteanu, părintele I. Dumitrescu, făcând istoricul interesant al comunei Crihalma, închină în sănătatea parohului local G. Bucur, adevăratul conducător al poporului, apoi închină în sănătatea marelui proprietar Aubin Károly, ca binefăcător al bisericii şi a tuturor binevoitorilor sfintei biserici. Părintele Roşca jun. toastează pentru notarul G. Taflan, preşedintele comitetului parohial. Au mai toastat înv. I. M. Popa pentru Gr. Marcu şi soţia, donatori ai sf bisericii, părintele Roşca sen. pentru secsul frumos, părintele gr. cat. Halmaghi pentru bunaînţelegere şi unirea între fraţi.

Sara s'a dat din partea tinerimei o producţiune teatrală bine reuşită. Instructor a fost teologul Dionisie Bucur (fiul parohului local) ajutat de juristul V. Roşca din Ungra şi gimnazistul G. Maior din loc.

După producţiune a urmat jocul, petrecându-şi tinerii şi bătrânii, veseli şi voioşi, până în zorile zilei următoare.

Vecinul.

Populaţiunea Rusiei.

Guvernul rusesc a făcut să se publice ultimele date statistice asupra populaţiunei întregului imperiu, după lucrările întocmite la finea anului trecut, date foarte interesante, dacă le punem în comparaţie cu cele obţinute mai înainte.

Prima statistică a populaţiunii s'a făcut în Rusia la 1714, ordonată de Petru cel Mare, şi atunci s'au găsit 14 milioane locuitori în Rusia întreagă.

Câţiva ani mai târziu, la 1742, pe timpul domniei Ecaterinei Petrovna, populaţiunea Rusiei se urcă la 16 milioane locuitori. Dela această dată numărul locuitorilor începe să crească repede, şi la repetatele numărători se obţin următoarele date: 19 milioane la anul 1760; 28 milioane la 1782; 36 milioane la 1800; 41 milioane la 1812; 45 milioane la 1815; 60 milioane la 1855 şi 69 milioane la 1861.

Statistica dela 1868 dă 74 milioane, iar la 1899 = 127 mil., pentruca la finea anului trecut să se găsească 160,100.000 locuitori. Cu adevărat, colos dela Nord!..

In mai puţin de 19 ani deci, populaţiunea Rusiei a crescut cu 33 milioane suflete, adecă aproape cu atâta, cât este populaţiunea Franţei întregi. Aceste resultate dovedesc, că în fiecare an Rusia capătă câte 2 milioane de locuitori mai mult. Cifrele de sus mai dovedesc, că după China, Rusia este statul cel mai populat din lume.

Intr'adevăr, imperiul Ţarilor are 77 milioane mai mult decât State'e-Unite, 99 milioane mai mult decât Germania, 111 mai mult decât Japonia şi 121 milioane mai mult decât Franţa.

Dar populaţiunea Rusiei va creşte şi pe viitor tot atât de repede, cu atât mai mult, cu cât dânsa are încă terenuri nelucrate, cari ar putea da de hrană încă la sute de milioane de locuitori.

Populaţiunea Rusiei este rară, mai rară decât al ori cărui alt stat, numărând de abia 8 locuitori pe km. p. în vreme ce Belgia are 237, Olanda 177, Germania 127, iar Franţa 83.

Rusia europeană singură, care e mai întinsă decât toate celelalte state europene la un loc, are 116,500 000 locuitori. Siberia, care ar putea uşor hrăni 30—40 milioane suflete n'are decât 7,878.000 locuitori.

Populaţiunea cea mai deasă e în Polonia-rusească, 127 la km. p. şi cea mai rară în gubernia Irkuţk, un locuitor la 19 km. pătraţi.

Urmând aceeaşi progresie, se poate afirma cu siguranţă, că peste 10 ani imperiul rusesc va avea mai mult de 200,000.000 locuitori.

Alta vă poruncim, ca nu numai voi, ci ca toţi preoţii să dai ştire şi poruncă să fie înţelepţi, treazvii, să nu facă nici un feliu de sminteală sau turburare întru legile lor, ci fieştecarele în legea sa cu pace şi fără nici o hulire sau defăimăre şi în linişte să aibă a trăi, dupăcum înnălţata împărăţie voeşte şi porunceşte, ca toţi preoţii noştri cu purtare de grije să se poarte.

S'au dat în Sibii, 24 Aprilie 1782.

Ioan Popovici
vicariş neuniţilor.
Iosif Adamovici[1]
protopop neunit.

Prea cucernice protopoape! Hristos au inviat!

Vă înştiinţăm precum am primit un milostiv comision dela înnălţatul crăescul Gubernium, de datum 29 Noemvrie a. c., întru care cu milostivire arată, precum a sa preamilostivul, înnălţatul înpăratul nostru, prin milostivul său decret, care cu milostivire la 8 zile a lui Noemvrie au eşit, bine au voit a porunci, ca toţi carii se află în legile cele primite şi în suferita leage grecească neunită, să aibă voe slobodă a ţinea leagea sa, precum mai luminat numita înnălţata înpărăţie poruncă aicea tipărită vă trimite şi vă arată singură milostivirea înnălţatului Înpărat; drept aceea fără zăbavă să dai la ştiinţa tuturor, public, ca fieştecarele înţelegându-o să poată înţelege torolaţiile (toleraţiile) dela milostivul înpăratul nostru; şi fără nici o hulire unul altuia grăind, frăţeşte să trăească, ferindu-se toţi de toate turburările. Aceasta cu întreaga înţelepciune şi fără zăbavă veţi da la tot clirul nostru cel neunit.

S'au dat în Sibii, la 24 Aprilie 1782.

Ioan Popovici
vicariş neuniţilor.
Iosif Adamovici
protopop neunit.

Prea cucernice protopoape, noao iubite frate!

Te înştiinţăm precum am primit un milostiv comision dela înnălţatul crăescul Gubernium, de datum 27 Aprilie a. c., întru care cu milostivire arată şi porunceşte, ca nici într'un chip preoţii noştri să nu cuteze a cununa cătane înpărăteşti, fără numai carii vor aduce carte de slobozenie dela reghementul lor; pentru aceea cu tărie să daţi la toţi preoţii voştri şi şi la protocolum să se pue şi să nu cuteze a cununa cătane, numai precum arată mai sus. Supt perderea vieţii sale.

Aşa mila lui Hs. cu sfinţia ta pururea.

S'au dat Sibii, 1 Septemvrie 1782.

Bun voitoriu
Ioan Popovici
vicariş neuniţilor.
Iosif Adamovici
protopop neunit.

(Va urma).

---

[1] Il aflăm ca urmaş lui Nichitici în scaunul protopopesc al Abrudului, de pe la 1780 până la 26 Ianuar 1790. Cf. Iorga, Studii şi Documente v. XIII, pagina 29.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Schimbarea la faţă“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.*

*

Ziua naşterii Maiestăţii Sale. Astâzi, Vineri, 18 August n. fiind ziua naşterii Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I, s'a oficiat în catedrala noastră serviciu divin, de către I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel, director seminarial, de asesorii consistoriali: Mateiu Voileanu, Galacteon Şagău şi Lazar Triteanu, si de diaconii Demetriu Câmpeanu şi Avram Boticiu, care în cursul sfintei liturgii a fost hirotonit întru presbiter, pentru parohia Căinel, iar absolventul de teologie Solomon Becsa a fost sfinţit întru diacon. La finea sfintei liturgii I. P. S. Sa a cetit obicinuita rugăciune pentru sănătatea şi îndelunga vieţuire a Maiestăţii Sale, iar credincioşii din catedrală au ascultat-o în genunchi. In onoarea zilei e astăzi masă mare la Escelenţa Sa, Mitropolitul nostru.

*

Jubileul baronului Fejérváry. In 14 August n. s'au împlinit 60 de ani de când baronul Fejérváry e ofiţer al armatei austro-ungare. Din prilejul acesta, Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I., care ţine foarte mult la credinciosul său general, i-a trimis un autograf preaînalt, plin de elogii la adresa jubilantului, pentru valoroasele servicii aduse tronului. Tot din prilejul acesta Maiestatea Sa a bătut o medalie frumoasă şi mare de aur, provăzută cu portretul jubilantului şi a trimis-o acestuia, iar 80 de copii de pe ea vor fi împărţite printre prietenii şi stimătorii baronului Fejérváry. Jubilantul a primit felicitări foarte multe, din ţară şi din străinătate, din prilejul rarului jubileu.

*

Inştiinţare. Biroul central al partidului naţional român e mutat la Arad, strada Zrinyi Nr. 1-a. Scrisori menite pentru biroul central să se trimită totdeauna recomandate pe adresa *Dr. Ioan Suciu*, Arad, strada Zrinyi 1-a.

*

Nou consilier intim. Escelenţa Sa, domnul comandant de corp din Sibiu *Hermann Kőves de Kőveshàza*, a fost numit din partea Maiestăţii Sale *consilier intim* al Maiestăţii Sale.

*

Nunta principesei Elena, fiica regelui Petru al Sârbiei, cu marele principe rusesc *Ioan*, se va ţinea, după ultimele informaţiuni, în 14 Septemvrie v. c. în Petersburg. Haina de mireasă a principesei a comandat-o însuşi ţarul Nicolae, din Bruxela.

*

Avis. Consfătuirea obicinuită a membrilor români ai adunării generale municipale se va ţinea Luni, în 21 August st. n. la orele 8 a. m. în localul Casinei române din Sibiu. Obiectul e: ordinea de zi a adunării generale extraordinare din aceeaşi zi.

*

Monument frumos. Intru amintirea marinarilor ruşi, căzuţi în răsboiul purtat în contra Japonezilor, a fost ridicată o frumoasă biserică în Petersburg, a cărei inaugurare solemnă s'a făcut Duminecă, în presenţa ţarului, a reginei Greciei, care se afla în Petersburg, a tuturor marilor duci, şi a unui public număros şi ales.

*

Instalare de episcop. Instalarea episcopului reformat din Debreţin, *Balthazár Dezső*, s'a făcut Duminecă, cu mare solemnitate. Episcopul a fost adus din partea unei deputaţiuni încă Sâmbătă la Debreţin, din Haidúböszörmény, unde fusese mai nainte preot. Duminecă, după instalare, noul episcop a rostit o frumoasă cuvântare, în care a spus, că programul său e: progresul omenimei pe toate terenele. A urmat banchetul. Oraşul Debreţin a fost frumos pavoazat, iar sara iluminat.

*

† Ioan Stoian, preot gr. ort. român în Ferighaz, a decedat în 12 August n. la orele 11 şi jum. noaptea, în etate de 47 ani şi în al 18-lea an al preoţiei şi al căsătoriei sale. A fost înmormântat Luni, la orele 11, în cimiteriul gr. ort. român din comuna Ferighaz. Odihnească în pace!

*

Fondul cultural Take Protopopescu. Pentru a eternisa memoria decedatului Take Protopopescu, fruntaş al partidului liberal-naţional din România, mort în streinătate, dar adus în patrie, unde Marţi a fost înmormântat cu onorurile cuvenite, în Bucureşti, s'a luat iniţiativa din partea conducerii partidului numit de a se deschide o subscripţie publică pentru întemeierea unui fond cultural, care se poarte numele defunctului. S'au adunat până acum sub titlul acesta peste 75,000 de lei.

*

Din Vârşeţ se scrie, că Duminecă, în 13 August n. s'a făcut acolo cu mare solemnitate şi în mijlocul unei frumoase însufleţiri sfinţirea şi aşezarea la loc a crucilor nouei biserici gr. ort. române, ce se ridică în acest oraş.

*

Jubileul unui preot. In comuna Petrovasela, comitatul Torontal, Banat, se va sărba în 20 August n. jubileul de 30 de ani de preoţie a părintelui *Ioanichie Neagoe*, parohul comunei. Va fi serenadă în preseară, iar în ziua jubileului şedinţă festivă, aranjată din partea corului vocal din localitate, apoi serviciu divin, felicitări, banchet, iar d. a. petrecere poporală.

*

† Preoteasa Aurelia Neagoviciu-Negoescu născută Coltofeanu, din Intorsătura-Buzăului, după lungi şi grele suferinţe a încetat din viaţă Luni, la orele 11 a. m. în Sighişoara, în al 36-lea an al etăţii şi al 19-lea an al fericitei sale căsătorii, fiind împărtăşită cu sf. taine. Rămăşiţele pământeşti ale răposatei s'au depus spre vecinică odihnă în cimiterul gr. or. din Intorsătura-Buzăului Joi, 4/17 August 1911, la orele 11 a. m. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Hymen. *Eugenia Derlean* şi *Costică Popovici*, căsătoriţi.

*

Cas de holeră în Viena. S'a ivit un cas de holeră asiatică şi în Viena. O femee, muncitoare de rând, a căpătat'o. S'au luat toate măsurile, ca lăţirea boalei să fie împedecată, şi se fac cercetări, pentru a se constata, pe ce cale a ajuns boala la Viena.

*

Târg în Sebeşul-săsesc. In Sebeşul-săsesc se va ţinea târgul de vite în 21, 22 şi 23 August, iar târgul de mărfuri în 24 August.

*

Aviz. Membrii români ai congregaţiunii comitatului Târnava-mică, sunt rugaţi a se presenta în număr complet la şedinţa comitatului, care se va ţinea în 21 l. c. la orele 10 a. m. Presidiul partidului naţional român din comitatul Târnavei-mici: Simion *Căluţiu* m. p., prezident. Dr. Romul *Boila* m. p., secretar.

*

Meetingul din Bruxela. Meetingul ţinut Marţi (nu Mercuri, cum am anunţat în numărul trecut), în Bruxela, a fost o manifestaţie puternică a socialiştilor şi a oposiţiei faţă de guvern şi partidul dela putere. Aşa ceva nu s'a mai văzut. Două sute de mii de cameni erau întruniţi pe stradele oraşului! Mulţimea s'a pus dimineaţa în mişcare, pentru a demonstra pe stradele principale, şi defilarea aceasta abia s'a terminat la orele 4 d. a. Vorbiri au rostit mulţimii 28 de oratori, îndemnând lumea să ceară mereu drept electoral universal şi egal, şi instrucţie obligătoare gratuită.

*

Combaterea grindinei. In prezent se fac la Paris experienţe asupra unei invenţiuni de o extraordinară importanţă. Este vorba de un paratoner perfecţionat, care ar fi în stare să împedece descărcarea furtunilor cu grindină. Aparatul a fost inventat de inginerul Beauchamp, şi se bazează pe observaţia, că grindina să produce numai când atmosfera e saturată de electricitate. Prin urmare pentru a fi scutită de grindină, se cere numai a face posibilă scurgerea cantităţii electrice din atmosferă, şi aceasta se obţine cu conductorul lui Beauchamp, prin absorbţiune. Inginerul afirmă, că cu trei aparate, aşezate în cele trei puncte mai înalte ale oraşului Paris: Turnul Eiffel, Panteonul, Biserica Sacré-Coeur, — întreagă periferia Parisului va fi asigurată contra averselor cu grindină. Judecând, că grindina cauzează anual pagube enorme, invenţia aceasta ar fi de însemnătate extraordinară.

*

Arestarea unui conte. Din Orşova se anunţă, că pe bordul unui vapor de persoane al societăţii: „Donau-Dampschiffartsgesellschaft“, plecat spre România şi rechemat din ordinul inspectorului poliţienesc Ivacicovici, a fost arestat contele rus Spiridon Cavadia, cunoscut în Grecia ca poet. Poliţia aflase, că are a face cu un periculos falsificător de bancnote. Contele Cavadia fusese în America, unde a angajat complici pentru punerea în circulaţie în Balcani a unei mari cantităţi de bancnote false de 100 dolari. La „nobilul“ conte s'a găsit o sumă însemnată, în bancnote false. Contele a petrecut câtva timp la băile Erculane, unde a dus o viaţă risipitoare, şi prin aceasta a atras atenţiunea poliţiei asupra sa.

*

Atragem atenţiunea Onor. public asupra anunţului Sam. Wagner de pe pagina ultimă.

*

Ştiri din România. In Galaţi se va face la toamnă desvălirea statuei regretatului Lascar Catargiu, fostul şef al partidului conservator din România. Lucrările săvârşite de sculptorul Romanelli sunt aproape terminate, şi comitetul de iniţiativă se va întruni în curând, pentru a alege locul unde se va aşeza statuea, care costă 40.000 lei. Lascar Catargiu are statue şi în Bucureşti.

— Funcţionarii ministerului de interne au luat hotărârea, ca pentru a veni şi ei întru ajutorul inundaţilor din Moldova, să dee leafa lor pe o zi din luna August pentru aceşti nefericiţi. Să crede, că frumoasa faptă va fi imitată şi de funcţionarii celoralalte autorităţi publice.

— Societatea din Bucureşti a supuşilor austro ungari a dat eri, Joi, seara un banchet, cu ocasia împlinirii anului 81-lea de etate a Maiestăţii Sale, Monarhului nostru. Astăzi, Vineri, se ţine, tot din acest prilej, serviciu divin în catedrala catolică din capitala României.

— La Galaţi s'au pus în grevă lucrătorii brutari, acum a doua oră, din motivul, că patronii nu se ţin de împăcarea făcută.

Cărţi şi reviste.

Necesitatea religiunei pentru omenire, de *Em. Elefterescu*, membru al „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, din Transilvania. Membru fondator al societăţei „Inocenţiu Micu Clain din Blaj“, etc., etc. Ediţia II-a revăzută şi adaogită. Preţul 50 bani. Câmpulung, tipografia şi libraria G. N. Vlădescu, 1911.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Tinerimea română din Mateiaş, cu ocaziunea sfinţirii şcoalei din loc a dat o reprezentaţie teatrală urmată de dans în 31 Aug. v. în favorul nou ziditei biserici din loc, cu un rezultat moral şi material destul de bun, la care au luat parte pe lângă o inteligenţă din jur în frunte cu Dl administr. protopopesc I. Bercan şi neobositul director al societăţii pentru „fondul de teatru rom“. Dl Aurel Bănuţ, atâţia membrii din comună, câţi au încăput în sala spaţioasă a şcoalei. Cu această ocaziune au suprasolvit Dnii: Ioan Bercan administr. protopopesc 3 cor. Ioan Mircea preot Agostin 3 cor. Ioan Brotea preot Mateiaş 3 cor. Dr. Romul Curta cor. 2.80. Zah. Tătar cor. 2.60. Gh. Andron cor. 2.40 Ioan Leucă preot Merchiaşa 2 cor. I. Csiki 2 cor. A Bănuţ 80 fil. Marta Brotea 50 fil., I. Bârsean 20 fil., I. Buzea cassar 2 cor. Gh. Fuciu comptabil cor. 1.20. cărora li-se aduce şi pe această cale mulţămită călduroasă.

Venitul curat de 101.50 cor. după acoperirea speselor cu 49.89 cor. din 151.39 cor. s'a depus în libelul bisericii la „Economia“ în Cohalm.

Mult au contribuit părinţii Ioan Leucă din Merchiaşa şi Ioan Mircea din Agoştin prin vorbirile dânşilor ca adaus la cele premerse la actul sfinţirii, spre învederarea scopului ce'l urmăreşte şcoala, cărora li se exprimă mulţămită, pentrucă lăsându-şi în aceeaş Duminecă poporul nemângăiat prin participarea la serviciul sfinţirei, au ridicat mult festivalul zilei.

Mateiaş, în 3/16 Aug. 1911.

Ioan Brotea
paroh.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Monografiile comunelor.

Concurs cu premii.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ şi-a luat de scop, ca prin împărţirea de premii în bani să dee îndemn şi ajutor acelora din cărturarii noştri, cari s'ar hotărâ să facă *descrierea amănunţită (monografia) a comunelor din comitatul Sibiiu.*

Fiecare lucrare are să cuprindă descrierea (monografia) unei singure comune, putând de altfel incurge despre o singură comună şi mai multe lucrări.

Lucrările incurse se vor examina de un juriu literar, la propunerea căruia comitetul Reuniunii agricole va conferi deocamdată următoarele 3 premii, şi anume:

Lucrarea care va fi aflată de cea mai bună se va premia cu 90 cor.

Lucrarea declarată ca a doua de bună, se va premia cu 60 cor.

Lucrarea declarată ca a treia de bună se va premia cu 50 cor.

Incurgând mai multe lucrări vrednice de premiat, acele se vor considera la concursul ce-l vom publica în 1912.

Monografiile au să cuprindă între altele cam următoarele:

Istoricul comunei, încât se pot afla date dela întemeere şi până astăzi. Numărul locuitorilor după gen, naţionalitatea şi religia lor. Câţi ştiu ceti şi scrie. Starea morală şi materială a locuitorilor, în trecut şi în present. Starea sanitară, traiul, ocupaţiunea (câţi au absolvat şcoli mai înalte, anume, cine şi ce ocupaţie are, câţi sunt aplicaţi la meserii, la negoţ, sau la alte întreprinderi?), îmbrăcămintea etc. locuitorilor. Obiceiurile şi datinile. Credinţele deşarte. Jocul, cântecele, chiuiturile, bocetele, poveştile, glumele etc. Limba vorbită, cu toate particularităţile ei etc. Descrierea stradelor, a caselor şi a celorlalte zidiri, materialul din care sunt alcătuite, cu câte încăperi şi cam câţi oameni locuesc în una.

Descrierea edificiului şcolar, anul zidirei lui, numărul încăperilor, al învăţătorilor şi al elevilor, mijloacele din cari se susţine şi eventualele isvoare din care s'ar putea susţinea şi pentru viitor şcoala. Câţi învăţători au funcţionat la şcoală şi cum se numesc ei?

Descrierea edificiului bisericii, cu anul zidirei, cu numele celor cari au adus jertfe mai mari la edificare; câte persoane încap în biserică. Dacă în biserică se găsesc lucruri vechi de interes arhitectonic, de sculptură, pictură, literatură etc. Mijloacele băneşti ale bisericii, fondul propriu şi celelalte eventuale fonduri şi fundaţiuni. Cercetarea bisericii. Numele preoţilor cari s'au perondat etc.

Descrierea progăzii (cimiterului) cu crucile, stâlpii, cu pomii şi cu celelalte podoabe închinate de poporaţiune în amintirea iubiţilor răposaţi.

Descrierea casei parohiale, a casei comunale şi a altor zidiri publice.

Descrierea grădinilor, mărimea şi felul de cultură al lor. Să se pună pond deosebit pe cultura poamelor şi a soiurilor de poame; descrierea şcoalei de pomi etc.

Să se descrie hotarul comunei peste tot, cu mărimea lui de odinioară şi de acum; apoi să se facă descrierea agrilor, livezilor (fânaţe), viilor, păşunilor, pădurilor şi a pământului neproductiv. Uneltele întrebuinţate la lucrarea pământului, odinioară şi acum, plantele ce se cultivă şi plantele a căror cultură nu este cunoscută, dar ar fi potrivite a se cultiva. Cât e roada aproximativă anuală, câtă se întrebuinţează de locuitori şi câtă se pune în vânzare.

Descrierea vitelor şi a altor animale. Soiul, preţul şi numărul lor. Aici să se arete anume, ce s'a făcut pentru îmbunătăţirea rassei şi ce ar fi de făcut şi cu ce mijloace pentru viitor.

Descrierea aşezămintelor din comună cum şi a tot ce de interes este.

Ca îndreptar la descrierea monografiilor recomandăm monografia comunei Orlat, de R. Simu, a comunei Gurarâului, de I. Muntean şi a comunei Răhău, de N. Cărpenişan.

Lucrările adresate „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“ să se trimită până la 25 Decemvrie n. 1911. Ele să se însoţească de un plic (cuvertă) închis, cuprinzând un bilet cu numele autorului, iar pe plic să se scrie titlul lucrării.

Reuniunea se va îngriji, ca lucrările aflate bune şi premiate să fie tipărite.

Sibiiu, în 12 August 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Nr. 9412 Bis. (308) 1—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de capelan, cu drept de succesiune în parohia de clasa I ă **Hărţăgani,** tractul Zarandului, se publică concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă jumătate venitele parohiale, fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat, cu excepţiunea congruei, carea rămâne numai în folosinţa parohului.

Suplicele concursuali instruate conform legilor în vigoare sunt a se subşterne oficiului protopresbiteral al tractului Zarand, iar petenţii în terminul concursual, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, cu încuviinţarea protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comună, spre a cuvânta, respective cânta şi oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 2 August 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 505/1911. (303) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia,** protopresbiteratul Cetatea-de-piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 23 Iunie a. c. Nr. 7714 Bis. prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate la coala B. pentru congruă.

Concurenţii vor înainta în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat cererile instruite conform normelor în vigoare şi se vor prezenta în comună, la biserică, în vre o Dumineca ori sărbătoare, spre a cuvânta, cânta ori celebra.

Lăpuşul-unguresc, 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Duma
protopresb.

Nr. 426/1911 prot. (304) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan permanent fără drept de succesiune din parohia de clasa I-ă **Mediaş,** protopresbiteratul Mediaşului, pe baza resoluţiunei Preaven. Consistor Arhidiecezan din 17 Maiu a. c. Nr. 6148 Bis. prin aceasta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi din dotarea dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi înainta cererile concursuale instruite cu testimoniu de 8 clase gimnaziale, absolutor teologic şi atestat de cualificaţiune preoţească subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, prezentându-se în vre-o Dumineca ori sărbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Mediaş, 24 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 692/1911 prot. (307) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Ferihaz,** protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane relut de grădină cu 20 coroane, total 1020 coroane din repartiţie dela popor solvibil în rate lunare. Cuartir în natură închiriat de comitetul parohial cu încălzit cu tot.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani la această şcoală.

Alesul este dator a propune toate obiectele de învăţământ prescrise de regulament în frunte cu religiunea atât în şcoala zilnică, cât şi elevilor de repetiţiune ai instrua în cântările liturgice, şi ai conduce în biserică în Dumineci şi sărbători.

Doritorii de a reflecta la acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta în vre o Dumineca sau sărbătoate în biserică, pentru a-şi arăta aptitudinea în cântările şi tipicul bisericei, şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 2/15 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 329/1911. (306) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a **Lăpugiul-superior** din tractul Dobrei, în înţelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a. c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, şi a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în parohie spre a-şi arăta desteritățile în cele rituale şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr-.or. în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 325/1911. (305) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele jos numite ale tractului Dobra se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Răduleşti,** salar 1000 cor. din care 500 cor. din repartiţie dela popor, iar 500 cor. întregire dela stat cerută în timpul prescris de lege, cuartir, grădină şi lemne de foc în natură.

2. **Lăsău,** salar 1000 cor. din care 600 cor. din repartiţie dela popor iar 400 cor. întregire ce se va cere dela stat, cuartir, lemne de foc şi grădină în natură.

Concurenţii la aceste posturi vor înainta cererile instruite cu documentele prescrise la subsemnatul oficiu în terminul indicat şi se vor prezenta în comună şi biserică spre a se face cunoscuţi.

Dobra, la 2 August 1911.

Oficiul protopresiteral gr.-or. rom. al Dobrei.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 324/1911 prot. (280) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti jos înşirate ale protopresbiteratului Sibiiu se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Riul-Sadului** salar 1000 cor. solvibil din cassa bisericei, cuartir şi grădină în natură.

2. **Nucet** salar 1000 cor. adecă 600 cor. din cassa bisericei, iar 400 cor. întregire dela stat, cuartir şi grădină în natură

Aleşii învăţători după dispoziţiile în vigoare sunt obligaţi a cânta în strană la utrenie a instrua elevii în toate cântările liturgice şi a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile şi sărbătorile de preste an, prin urmare şi în feriile de vară.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor înainta la subsemnatul oficiu cererile lor instruite cu documentele prescrise (Atestat de botez şi dela şcoala medie, Absolutorul pedagogic, Diploma şi alte eventuale diplome sau atestate de serviciu) în terminul sus indicat şi se vor prezenta întrucât nu sunt cunoscuţi în parohie şi în biserică, nespective spre a se face cunoscuţi.

Sibiiu, în 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Sibiiului.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 717/1911. (300) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională română din **Cetatea-de-baltă** se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane şi anume: 500 coroane ajutor dela Preaveneral bilul Consistor Arhidiecezan, şi 500 coroane dela biserică.
2. Cuartir, o odaie în edificiul şcoalei.
3. Un stângin de lemne de foc şi 10 coroane pentru grădina şcolară.
4. Cuicuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această şcoală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) pănă la terminul indicat mai sus, concurenţii să se presinte în vre-o Dumineca sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi de popor, alesul va avea a cânta cu elevii Duminecа şi în sărbători răspunsurile liturgice, apoi va ţinea catichizaţia cu elevii cari vor cerceta şcoala de stat, şi şcoala cu cei de repetiţie.

Cetatea-de-baltă, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopresb.

Nr. 517/1911. (274) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din parohia **Dânc** protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs, cu termin de 30 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salariul împreunat cu acest post este de 1000 coroane şi anume: 170 coroane prin repartiţie dela popor, 160 coroane din venitele cantorale, 200 coroane din ajutoriul votat de Preaveneratul Consistoriu arhidiecezan, 170 coroane din întregire dela stat ce se sperează a se primi şi cuartir liber în edificiul şcoalei, precum şi grădina prescrisă de lege sau în locul ei preţul aceleia după împrejurările locale.

Alesul învăţător este obligat a funga şi ca cantor la toate funcţiunile obvemenale şi cerute de popor, şi a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în toate Duminecile şi sărbătorile, prin urmare şi în feriile de vară.

Alesul învăţător va avea dreptul la primul cuincuenal numai după ce a servit la această şcoală 5 ani neîntrerupt.

Reflectanţii la acest post învăţătoresc vor avea a-şi înainta rugările de concurs instruite conform prescriselor în terminul sus indicat la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi a se prezenta înainte de alegere în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a cânta, a-şi arăta desteritatea în tipic şi a fi cunoscuţi poporului.

Fizeş-Sânpetru, 13/26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Unguraşului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roşca
protopresb.

Nr. 580/1911 prot. (290) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Rodbav,** protopresbiteratul Agnitei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“ cu următoarele condiţii:

1. Venitele sunt:

a) din repartiţie şcolară 5% 32 cor. 25 fileri.

b) lemne dela comună (2 stângini) socotite în 40 cor.

c) subvenţie dela biserică (tot prin repartiţie) 327 cor. 75 fileri.

d) dela Vener. Consistor arhid. 200 cor. laolaltă 600 cor.

Restul se va cere dela stat.

e) cvartir în edificiul şcoalei, iar în loc de grădină încă 2 stângini de lemne.

La mai mult parohia nu se obligă.

2. Invăţătorul ales va avea să propună şi la şcoala de repetiţie şi se îndatorează a conduce copiii regulat la biserică şi a cânta cu ei la st. liturghie.

Concurenţii să-şi înainteze petiţiile cu documentele de lipsă subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezenteze într'o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 477/1911. (283) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al **Abrudului,** se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Muntari** cu salar anual: 400 cor. repartiţie şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.

2. **Ciuruleasa** cu salar anual: 600 cor. repartiţie şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.

3. **Petrângeni,** cu salar annal: 447 cor. din cassa bisericei şi repartiţie şi restul întregire dela stat, cuartir şi lemne de foc.

4. **Valea-Dosului,** salar anual: 800 cor. repartiţie şi restul dela stat, sau dela ven. Consistor.

Relut de cuartir şi grădină.

La cuincuenalii învăţători aleşii pot reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la aceste şcoli.

Cei ce doresc a ocupa aceste posturi, îşi vor trimite petiţiunile de concurs instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi se vor prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Abrud, 22 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conţelegere cu comitele parohiale.

Petru Popoviciu
protopresbiter.

Nr. 328. (265) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător, dela şcoalele din comunele mai jos numite se escrie concurs, cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Ampoiţa** cu salar: 600 cor. dela biserică, cuartir şi relut de grădină, restul prin întregirea dela stat, încă nevotată.

2. **Cetea,** postul I. cu salar: 640 cor. dela biserică şi 360 cor. întregirea dela stat votată, — cuartir şi relut de grădină.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se cel ales a instrua elevii în cântările bisericeşti, pentru a cânta cu ei în biserică unde îi va conduce în Dumineci şi sărbători, preferiţi fiind, în deosebi la postul de sub pct. 2, candidaţii capabili de a forma cor. Pentru a fi mai bine cunoscuţi poporului, li-se recomandă concurenţilor a se prezenta, — pe lângă restricţiunile reglementare, — in vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta.

Alba-Iulia, 12 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Alba Iulia, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresbiter.

Nr. 279/1911. (264) 3—3

Concurs.

In protopopiatul Săliştii sunt de ocupat următoarele posturi învăţătoreşti, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“, în condiţiile mai jos înşirate:

I. In comuna **Aciliu:**

a) Salar fundamental (1000) una mie coroane din cassa bisericei, solvibil în 4 rate treilunare anticipative;

b) Cuartir natural în edificiul şcoalei sau aiurea;

c) Grădină şcolară, unde învăţătorul ales va fi îndatorat se instrueze şi copiii dela şcoala de repetiţie economică în legumărit şi pomărit;

d) Pentru conducerea şcoalei de repetiţie economică i se dă învăţătorului o remuneraţie de (100) una sută coroane;

e) Cuincuenalele i se vor socoti numai după anii de serviciu neîntrerupt la această şcoală;

f) Totodată e îndatorat învăţătorul, care va fi ales, să instrueze copiii de şcoală în cântările bisericeşti, formând cu ei cor în mai multe voci spre a putea cânta în biserică la sfânta liturgie.

II. In comuna **Gurarâului:**

a) Salar de (1000) una mie coroane şi anume: 600 cor. dela cassa bisericii, iar 400 cor. din vistieria statului;

b) Cuartir natural sau 40 cor. anual din cassa bisericii;

c) Relut de grădină 20 cor;

d) Invăţătorul va fi obligat a cânta în strană la Dumineci şi sărbători şi a propune şi la şcoala de repetiţie economică, fără remuneraţie deosebită.

Ceice doresc a ocupa vre-unul din aceste posturi sunt învitaţi a se prezenta într'o Dumineca sau sărbătoare în comunele respective spre a face cunoştinţă cu poporul şi a şi arăta abtitudinile lor în cântarea bisericească.

Petiţiile instruite cu toate documentele de lipsă în senzul regulamentului nostru şcolar se vor înainta în terminul indicat subsemnatului oficiu protopopesc.

Sălişte, în 11/24 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc al Săliştii în înţelegere cu comitetele parohiale din Aciliu şi din Gurarâului.

Dr. Ioan Lupaş
protopresb.

Băieţi de şcoală

se primesc ieftin în completă întreţinere, cu ajutor la studiarea limbei maghiare. (302) 1—2

Sibiiu, Rosmaringasse 6.

2—3 Băieţi de şcoală

se primesc în întreţinere conştiinţioasă — lângă vipt bun cu taxe moderate.

Chilie separată, plăcută şi cu ajutor la studiare. (301) 1—2

Sibiiu, Webergasse 2.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Ad Nr. pp. 701/1911. (285) 2—3

Concurs repeţit.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Panic**, prin aceasta se publică concurs repeţit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat şi a se prezenta cu prealabila încuviinţare a presbiterului în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a fi cunoscuţi din partea poporului.

Cluj, 2 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în conţelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roşescu
protopresbirer.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Comuna bisericească gr. or. rom. **Arini** (Lüget) protopresbiteratul Treiscaunelor, comitatul Treiscaune (Haromszék), pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Preavenerabılul Consistor arhidiecezan de dtto 28 Maiu 1911 Nr. 6500 Bis. dă în întreprindere prin licitaţiune minuendă publică, ce se va ţinea în 7/20 August 1911 la 2 ore d. p. în şcoală, zidirea unei biserici nouă.

Preţul de strigare este 20000 cor.

Licitanţii trebue se depună înainte de licitaţiune vadiu de 10%.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial până în ziua licitaţiunei.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul a da întreprindere acelui întreprinzător în care va avea încredere mai multă.

Arini, în 14 Iulie 1911.

Ioan Bucşa paroh preşed. — **Andrei Bucşa** notar.

Nr. 767/1911. (288) 3—3

Văzut: **Constantin Dimian**
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobate de Preaveneratul Consistoriu Arhidiecesan, cu Nr. 8774 Ep. se publică licitaţiune minuendă, pentru a se da în întreprindere edificarea bisericei rom. gr. or. din **Cenade**, protopopiatul Mercurei.

Licitaţiunea se va ţinea în **7/20 August** a. c. în Cenade (Szász Csanád) la 2 ore d. m. în sala şcoalei.

Preţul de strigare este de 14000 cor. după care sumă licitanţii au a depune 5% ca vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul îşi reservă dreptul, de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere.

Planul şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cenade unde se pot afla şi alte informaţiuni.

Cenade, la 23 Iulie 1911.

Crucean Mărginean par. pres com. par. — **Dumitru Mircea** I. epitrop.

Nr. 607/1911. (282) 3—3

Mercurea, la 23 Iulie 1911.

Văzut: **Avram S. Păcurariu**
protopresbiter.

Nr. 73/1911. (296) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr. or. din **Gelmar** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistor şi din întregire dela stat, ce se sperează a se primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvinal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să-şi înainteze cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare în terminul legal Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Informaţiuni mai detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Gelmar, în 24 Iulie v. 1911.

Sever A. Pecurariu preş. com. par. — **Nic. Cismaş** notar.

Nr. 421/1911.

In conţelegere cu subsemnatul.

Orăştie, 28 Iulie 1911.

Vasile Domşa
protopresb.

Concurs.

Direcţiunea reuniunii de păstrare şi anticipare **„Buciumana“** în **Bucium-Poeni** (Bucsony) com. Alba-inferioară escrie concurs cu termin până în **I Septemvrie st. n. a. c.** pentru ocuparea postului de **contabil**, cu salar anual de cor. 1200, cuartir în natură şi tantiema statutară.

Reflectanţii la acest post au să dovedească:

1) Că au absolvat o şcoală comercială,

2) Să cunoască bine limbile română şi maghiară în vorbire şi scriere.

3) Să aibă praxa îndestulitoare în afaceri de bancă, respective să fie în stare a conduce independent contabilitatea.

Postul e de a se ocupa după alegere imediat. Cel ales după serviciu de un an — la caz de va corăspunde — va fi ales defiuitiv.

Se admit şi neabsolvenţi de comerciale, însă cu praxă bună.

(297) 2—3 **Direcţiunea**

Nr. 8715 Şcol. (266) 3—3

Concurs.

Din fondurile arhidiecezane au devenit vacante următoarele stipendii:

1. Din fondul Francisc Iosif un stipendiu de 100 coroane.

2 Din fundaţiunea Dr. Absolon Todea un stipendiu de 100 coroane.

3. Din fundaţiunea Niculau Vlad un stipendiu de 100 coroane.

Pentru conferirea acestora se publică concurs cu terminul de **7/20 August a. c.**

Cererile de concurs sunt a se trimite la consistoriul archidiecezan cu următoarele documente în original:

a) carte de botez,

b) testimoniu şcolar,

c) testimoniu de paupertate,

d) alte eventuale documente recomandatoare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului archidiecezan, ca senat şcolar ţinută la 14 Iulie 1911.

Consistoriul archidiecezan.

Nr. 578/1911 prot. (292) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Zlagna** (Szász-Zalatna), protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar din repartiţie pe popor 600 cor. iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales; cvartir în edificiul şcoalei şi grădină.

Invăţătorul e îndatorat a cerceta sf. biserică şi a cânta cu şcolarii în Dumineci şi sărbători la sf. liturghie, iar după încetarea din vieaţă sau abzicerea actualului cantor va avea să îndeplinească toate funcţiunile de cantor în şi afară de biserică pe lângă venitele cantorale uzitate.

Ceice doresc a reflecta la acest post săşi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare oficiului protopresbiteral subsemnat în terminul deschis şi să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta destoinicia în cântări şi tipic.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Agnita în înţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 29/1911 par. (294) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţătoriu la şcoala noastră confesională din **Dăişoara**, protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de cor. 1000, din care cor. 600, se vor plăti din repartiţie pe popor şi din „cassa proprietarilor“, iar restul de cor. 400. precum şi cvincvinalele se vor cere dela stat. — Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcoalei şi doi (2) stânjini de lemne pentru încălzit, aduse la şcoală.

Se cere ca concurenţii să fie de religiune greco-orientală şi alesul va fi îndatorat ca împreună cu celalalt învăţător să cânte la strană utrenia din Dumineci şi sărbători, iar la sf. liturgie să cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii, se vor trimite la oficiul protopresbiteral la Cohalmului, iar concurenţii se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dăişoara, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 22 Iulie 1911.

Ioan Mihailă paroh-preşedinte. — **Partenie Mihailă** inv., notarul com.

Văzut şi aprobat:

Cohalm, (Kőhalom) în 28 Iulie 1911.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Nr. 425/1911. (295) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Cacova**, protopresbiteratul Sebeşului, devenit vacant prin pensionare, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. întregire dela stat. Cuartir şi grădină.

Invăţătorul e dator a instrua şi în şcoala de repetiţie şi în fiecare Duminecă şi sărbătoare a conduce copiii şi a cânta cu ei în biserică.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 29 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului în conţelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 577/1911. (293) 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învăţător împreunat cu cantorat, dela şcoala gr.-or. română din **Ighişdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a*) dela biserică 435 cor. 66 fil., *b*) 5% din repartiţie 164 cor. 34 fil, iar restul până la 1000 cor. se va cere ajutor dela stat după documentele celui ales. La cuincuenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această şcoală şi se va cere dela stat şi aceasta.

Cuartir constătător din 2 odăi 1 bucătărie, 1 cămară şi pivniţă. Relut da grădină 20 cor. Dela bobotează circa 25 cor. Dela înmormântări circa 20 cor. Invăţătorul e dator a ţinea singur strana la vecernie şi utrenie, ear la liturgie a cânta regulat cu copiii fără vreo-altă remuneraţie.

Invăţătorul e dator a propune atât în şcoală de toate zilele, cât şi în cea de repetiţie religiunea, a conduce şcoala de repetiţie şi a cultiva grădina de pomărit.

Invăţătorul va avea să dovedească că pe lângă cualificaţiunea prescrisă de lege are şi cualificaţiunea muzicală pentru instruarea şi conducerea unui cor bisericesc, pentru care va fi separat rebonificat.

Concurenţii sunt datori a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a-şi arăta dexteritatea în cântări şi tipic şi a face cunoştinţă cu poporul.

Ighişdorful românesc în 14 Iulie 1911.

Pentru comitet:

Ioan Constantin preş. comit. par. — **Iosif Căluţu** notar.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protopresb.

Nr. 579/1911 prot. (291) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. română din **Agnita**, protopresbiteratul Agnitei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. şi anume 500 cor. din repartiţie dela popor, 500 cor. ajutor dela veneratul Consistor arhidiec.

2. 20 cor. remuneraţie pentru cultivarea grădinei şcolare de pomi.

3. 4 stângini □ de lemne dela comuna politică. Taxa pentru facerea lor în pădure şi adusul acasă cade în sarcina învăţătorului.

4. Locuinţa corespunzătoare în edificiul şcoalei.

La cvincvenale e îndreptăţit numai după un serviciu neântrerupt de 5 ani la această şcoală.

Invăţătorul ales se deobligă a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile la sf. liturghie, iar în serile din postul Crăciunului va instrua pe adulţi împărţindu-le cărţi din bibliotecă spre cetire.

Ceice vor fi în stare să formeze cor cu tinerimea, vor fi preferiţi şi remuneraţi deosebit.

Concurenţii să şi înainteze petiţiile cu toate documentele de lipsă în senzul regulamentului şcolar subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezenteze în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial din loc.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 610/1911. (299) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Hălchiu** protopresbiteratul Braşovului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 coroane, cuartir şi grădină în natură. Cuincuienalele se vor socoti numai după anii serviţi la această şcoală; alesul are se îndeplinească şi funcţiunea de cantor la biserică, având a beneficia de venitele împreunate cu acest post.

Doritorii de a competa să-şi înainteze cererile concursuale instruite în ordine la subsemnatul oficiu în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Braşov, în 31 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopresb.

---

ad Nr. 357/1911 (279) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională groco-orientală română din **Vălişoara** tractul Devei se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane din care 800 coroane repartiţie dela popor, şi 200 coroane ajutoriul ce se va cere dela preaveneratul Consistoriu Archidecezan.

2. Cuartir liber în edificiul şcoalei.

3. Grădină de legumi.

4. Doi stânjini de lemne de foc, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ.

Invăţătorul ales este dator a conduce pre lângă şcoala de toate zilele (elevii dela 6—12) ani şi şcoala de repetiţie (elevii dela 12—15 ani), este dator să ţie strană la vecernie şi utrenie cu cantorul, să conducă copii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la S-ta liturgie.

Sunt preferiţi cei-ce vor dovedi că pot înfiinţa cor şi pot conduce.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile de concurs Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral gr. or. din Deva şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Vălişoara, din şedinţa comitetului parochial ţinută la 13 Iulie 1911.

Nicolae Roman paroh preş. comit. — **Alexandru Resuga** notarul comitetului.

Văzut: **Dr. Ioan Dobre**
protopop.

Ad Nr. pp. 764/1911. (289) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de învăţători la şcoalele confesionale gr.-or. române din acest tract, prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ şi anume:

1. **Butene** cu salar de 1000 coroane a) dela comuna bisericească prin repartiţie 407 cor. 28 fil, b) din venitul cantoral 108 cor. 72 fil, c) ajutorul ce se va cere dela stat 484 cor. 1/4 jug. grădină, lemne de foc şi cuartir liber în edificiul şcoalei.

2. **Călăţele** cu salar de 1000 coroane din care a) 300 cor. din cassa bisericei, b) 300 cor. repartiţie dela popor, c) 400 cor. ajutor dela stat ce se va cere, 1/4 jug. de grădină, 2 stângini lemne de foc şi cuartir în edificiul şcoalei.

3. **Cara** cu salar de 1000 cor. din care a) 600 cor. dela popor prin repartiţie şi naturalii, b) 400 cor. ajutor din fondul eparhial şcolar, c) 1/4 jug. grădină şi cuartir liber în edificiul şcoalei.

4 **Mănăsturul-ung** cu salar de 1000 coroane a) 600 cor. dela popor prin repartiţie, b) 400 cor. din fondul eparchial şcolar, 1/4 jug. de grădină şi cuartir liber în edificiul şcoalei.

Invăţătorii din aceste comune, sunt datori a propune religiunea şcolarilor de toate zilele şi de repetiţie, a cânta cu elevii răspunsurile liturgice în Duminecile şi sărbătorile de peste an, şi a instrua pe analfabeţi în cetit şi scris în timpul de iarnă.

Cuincuenalele se vor computa numai după serviciul neîntrerupt de 5 ani la respectiva şcoală.

Concurenţii au să şi înainteze petiţiunile subsemnatului în terminul sus indicat şi să se prezinte în vreo Duminecă ori sărbătoare la s. biserică, ca să-şi arete dexteritarea în cântări şi ca să fie cunoscuţi de popor.

Cluj, 21 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetele parochiale.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavĭ** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la

NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

O vilă

de închiriat, constătătoare din o odaie, salon, prânzător, verandă, bucătărie şi cămară. Doritorii să se adreseze la dl **Nicolae Achim,** Sibiiu, drumul Cisnădiei (Heltauerstrasse) Nr. 16. (281) 3—3

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în

Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 17—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 32— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare,** căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 10—52

Frumseţa.

Dorinţa cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, şi spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, îşi spoeşte obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumseţească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat şi de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia şi Germania) a îmbărbătat pe mulţi oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurăţeniile de piele,** cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele** etc. Se înţelege, aceasta nimănui nu i-a reuşit, căci secretul producţiunei **Cremei-Margit** îl cunoaşte excluziv numai inventatorul şi fabricantul, care şi păzeşte acest secret, prin aceea, că tot singur pregăteşte acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiaşi; pregătirea ei e conştienţioasă, din care cauză şi efectul ei e repede şi sigur. Admoniem deci damele, a-şi spoi obrazul cu fel şi fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat şi de medici renumiţi din Anglia, Francia şi America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios şi bun pentru susţinerea frumseţei.** Acest renumit mijloc de frumseţă e **Crema-Margit** a lui **Földes,** care deja după o întrebuinţare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feţei, pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele, roşaţa de faţă şi mâni le depărtează, iar feţei îi împrumută frumseţă ideală, împrospătare si tinereţă. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra-Margit** (albă, roza, şi crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite şi separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes,** farmacist în Arad.

Depozit central în **Sibiiu** (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummler, Pissel & Schmidt; în **Agnita**: Wilhelm Fröhlich; în **Sighişoara**: A. W. Lingner; în **Mediaş**: Iosif Obert. [132 a] 6—8

Ocaziune rară!

Ocaziune foarte rară de a-şi putea cineva procura o garnitură de treerat constătătoare din:

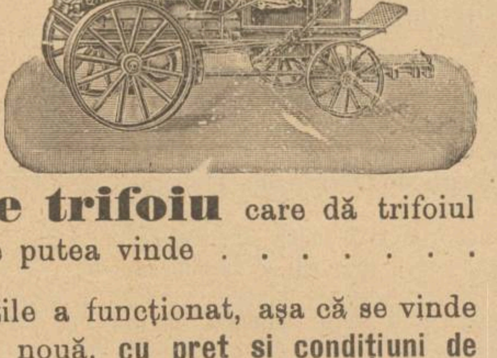

Un motor de 8—10 cai putere, încălzit cu benzin

O treerătoare de 1000 m/m cu curăţitor duplu .

Un elevator pentru făcut şire de paie şi . . .

O treerătoare de trifoiu care dă trifoiul de tot curat gata pentru a se putea vinde . . . .

Aceasta garnitură numai 10 zile a funcţionat, aşa că se vinde cu deplină garanţie ca şi una nouă, **cu preţ şi condiţiuni de plată foarte avantagioase.** Doritorii să se adreseze firmei:

SAM. WAGNER,
prima turnătorie de fier sibiană
fabrică de maşini agricole, atelier de mori şi mare prăvălie de fier,
(157) 10—10 **Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.**

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16
în casa sa proprie

„La cizma roşie"

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 3—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 41—52

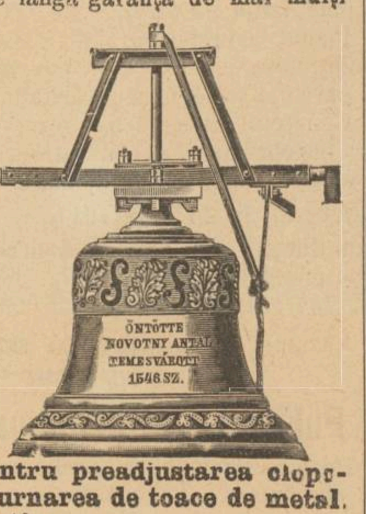
ÖNTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1546 SZ.

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Cruţaţi şi Vă încercaţi norocul fără margini!

Fiecare loz câştigă necondiţionat! Câştigurile se plătesc imediat!

Tragerile şi câştigurile sunt chezăşuite din partea visteriei statului!!..

500,000 cor.

va fi **câştigul principal,** care se va sorţi la tragerea din **25 August 1911** a lozurilor dela **Banca Hipotecară Ungară!**

Vă invităm cu toată onoarea a cumpăra cel puţin o bucată două din lozurile acestea de prima bonitate, cari prezintă **necondiţionat cel mai bun sistem de păstrare** combinat cu celea mai **extraordinare şanse de câştig,** fără de **nici un risic** şi fără a pierde un ban măcar!!..

Pentru a înlesni oricui cumpărarea acestor lozuri, **le vindem** şi pe **rate lunare** şi anume de prezent pe: **36 rate de câte 6 coroane.**

NB. Aceluia, care ne trimite primele 3 rate de odată, **îi evităm a 4-a rată gratuit!!..**

Deja după achitarea ratei prime participă fiecare cumpărător la joc, iar câştigul este în întregime al lui. **Cu plăcere trimitem oricui prospectul cu explicările necesare.** Binevoiţi a ne trimite adresa corectă.

6 trageri în fiecare an!!.. 25 Februarie, 25 Aprilie, 25 Iunie, **25 August,** 25 Octomvrie şi 27 Decemvrie, în decursul cărora se trag la sorţi peste **2** şi **1/2 milioane cor. Durata jocului** este încă circa **48 de ani,** în care restimp se împarte proprietarilor de lozuri suma considerabilă de circa **130 de milioane cor.**

Acelaş număr poate câştiga şi de mai multe-ori.

Lista oficioasă de trageri se trimite după fiecare tragere punctual!

Cu ocaziunea aceasta notăm, că câştigul principal dela tragerea ultimă din **26 Iunie a. c.** în sumă de **100,000 cor.** s'a solvit deja fericitului posesor al lozului **Seria 950, Nr. 9.**

Comandele sunt a se adresa pe cuponul dela mandatul postal către

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(258) 3—3 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

Anul LIX. Sibiiu, Joi 11/24 August 1911. **Nr. 84.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O conferență.

Sibiiu, 23 August n.

Compatrioții nostri sași au avut zilele trecute oaspeți plăcuți în Sibiiu. Mai mulți conaționali de ai lor, din Germania și din Austria, 38 la număr, studenți și profesori, advocați și medici, au ținut să-i visiteze la ei acasă, pentru a se convinge despre hărnicia acestui popor mic, dar cu însușiri bune, pentru a cunoaște din propria intuițiune poporul săsesc.

Li s'a făcut distinșilor oaspeți primire cordială, și s'au luat din vreme măsuri, ca ei să meargă acasă pe deplin lămuriți asupra trecutului și a presentului poporului săsesc din Ardeal. Șirul lung al sărbărilor frumoase, mai mult familiare, aranjate în onoarea lor, s'a început cu o ședință solemnă, ținută Vineri, la orele 7 sara în sala mare a consiliului comunal, cu care ocasiune dl deputat dietal al Sibiiului, *Emil Neugeboren*, a rostit o cuvântare mai lungă, despre trecutul și presentul Sașilor.

Din cele ce scrie organul oficios din loc al Sașilor despre această conferență, cu sujet luat din istoria poporului săsesc din Ardeal, aflăm, că domnul conferențiar nu s'a mărginit să comunice iubiților săi oaspeți numai trecutul poporului său, și să-i schițeze situația de astăzi, ci a zugrăvit chiar și viitorul, presentându-l ca o *luptă grea*, ce au să poarte Sașii în contra *inundației românimei*, dacă e să rămână și pe viitor aceea ce au fost în trecut și sunt astăzi: popor săsesc.

A spus adecă domnul conferențiar, că în urma decimării poporului săsesc și a perderilor avute în răsboaiele purtate în contra Turcilor, *s'au romanisat multe comune înființate de Sași*, și că acum *primejdia unei inundații a românimei e problema principală a apărării poporului săsesc.*

Frumos și cu multă precauțiune se esprimă domnul Neugeboren; dar noi credem că îl înțelegem totuși destul de bine. E esprimată în cuvintele sale temerea, că proprietatea săsească ajunge în mâni românești, în parte mai mare, ori mai mică, și aceasta e o primejdie pentru Sași. In contra acestei inundații a românimii ei trebue să se apere și stau gata de apărare!

Ne vor permite domnii dela conducerea politicei săsești să le spunem, că aceasta inundație a Românilor *e naturală*, e neforțată, e nemeșteșugită, iar aceea ce e natural nu poate fi împedecat pe nici o cale. E păcat deci de orice muncă, săvârșită în direcția aceasta, pentrucă la scop nu va duce. Nu este putere, care să ne poată împedeca să cumpărăm dela Sași aceea ce putem cumpăra, atunci când ni-se îmbie ocaziunea. Dovadă cumpărarea palatului Habermann din Sibiiu, pe care l'am luat dela Sași, așa zicând dinaintea nasului lor. E doară ceva firesc, ca acolo unde popoarele trăesc amestecate unele cu altele, schimbul de mărfuri să se facă cu neîntrerupere între ele: un popor cumpără dela altul aceea ce nu are și de ce are trebuință.

Ar fi bine deci să nu se accentueze prea des și prea pe față *primejdia inundației românimei*, care totuși nu e așa de mare pentru Sași, ca o altă primejdie, pe care o vedem noi, anume: cucerirea terenului în comerciu din partea firmelor, la cari credem că și compatrioții sași se uită cu aceeași neîncredere ca și noi, și să nu se vorbească de luptă de apărare în contra acestei inundațiuni, pentrucă la luptă sunt de regulă doi, și dacă se gătește de luptă unul, se gătește și celălalt. Ni se declară luptă?!! O primim! Dar noi nu o aflăm de necesară și de folositoare, nici pentru noi, nici pentru Sași. Oare ce ar zice dl Neugeboren, și cei de o părere cu d-sa, dacă noi imitându-i, am da lozinca și am îndemna pe cei ce fac *inundația primejdioasă*, și mai ales pe cei din țara românească, cari ar putea pune temeiu pe vorba noastră, să nu se mai îmbulzească atât de mult prin prăvăliile săsești, lăsând prin ele în fiecare an sumedenie de bani?!!

Dar noi nu facem lucrul acesta, pentrucă știm, că astfel de îndemnuri nici n'ar prea fi respectate dintr'odată. Omul în sfârșit e întâi de toate om, cu diferite lipsuri și trebuințe. Și nu este putere, care să-l împedece să nu-și acopere lipsurile și trebuințele de acolo, de unde *el* crede că și le acopere mai bine. Orice să facem deci, — va cumpăra și în viitor, ca în trecut, Sasul dela Român, și Românul dela Sas. Porunci nu putem da în privința aceasta, nici noi, nici Sașii, întocmai cum nu putem porunci nimenui, să urască pe cel ce i-a făcut bine și să iubească pe cel ce i-a făcut rău. Trăim împreună; și în această împreună viețuire avem să ne acomodăm *legilor naturii*, cari sunt vecinice, neschimbăcioase, și obligătoare, și pentru noi și pentru Sași. Iar dacă totuși Sașii vreau luptă, — n'au decât să o înceapă pe față. Stăm gata și noi de luptă și o vom ști purta până în sfârșit!

***Din parlament.** Iarăși nu s'a lucrat nimica în dietă, Luni și Marți, și probabil nu se va lucra nici astăzi, din pricina obstrucției. Țara însă se pronunță mereu în contra ei. Chiar și orașul Debrețin a condamnat-o!*

Adunarea dela Hațeg, ținută Sâmbătă, a fost foarte succeasă. Au participat cam la 5000 de persoane. S'au rostit vorbiri frumoase și s'a votat o moțiune identică cu cele votate în celelalte adunări românești.

Dela comitat.

In adunarea municipală a comitatului Sibiiu din 21 August a. c. pertractându-se curenda orașului Verșeț, privitoare la obstrucțiunea parlamentară, prezidentul clubului român, dl *Dr. Liviu Leményi*, în numele și din însărcinarea acelui club, a făcut următoarea declarațiune:

„Noi, Românii, *condamnăm obstrucția parlamentară*, în general, dar în deosebi în cazul de față, când e vorba de siguranța monarhiei și prestigiul ei, ca mare putere, căci noi întotdeauna și fără șovăire am dat Cezarului ce e al Cezarului, și am vărsat sângele nostru pentru patrie și tron.

Alipirea aceasta adâncă tradițională a noastră nu a putut-o altera sistemul de guvernare de veacuri dujmănos poporului nostru, și nu o alterează nici guvernul actual, lipsit de bunăvoință sinceră față de noi, în care deci nici nu avem nici o încredere.

Poporul nostru cere pentru sine, ca și pentru celelalte popoare din patrie, adevărată egalitate și *libertatea de a-și desvolta cultura națională pre toate terenele*, — nu împedecată, ci *sprijinită* de puterea statului.

Aceasta o așteptăm noi dela introducerea sufragiului universal, egal și secret, cu votare după comune, și cu o împărțire dreaptă a cercurilor electorale; aceasta o pretindem deci, pentrucă nu mai astfel va ajunge parlamentul țării să fie adevărata reprezentanță a opiniei publice, — aceasta o pretindem fără amânare, acum, când s'a promis serbătorește, prin cuvânt regal!"

Congregația a hotărât înaintarea unei adrese către dieta țării, pronunțându-se în ea în contra obstrucției, pe care o condamnă, ca păgubitoare intereselor statului și ale monarhiei întregi.

FOIȘOARĂ.

Documente istorice.

Câteva din circularele lui Ioan Popovici și Ghedeon Nichitici.

De *Iosif Pop.*

(Urmare.)

Prea cucernice protopoape, noao iubite frate!

Te înștiințăm precum am primit un milostiv comision dela înălțatul crăescul Gubernium, dat 19 August, întru care cu milostire arată și poruncește, precum mânăstirile, care se află la câmpuri și la locuri fără de oameni, să se șteargă[1] și călugări mai mult la dânsele să nu șază. Iară locurile unde stau acelea mănăstiri să se întoarcă la stăpânul carele le-au dat sau la sat, sau la posesori și călugării cari vor fi având dreptăți bune îi vom așeza la parohie. Pentru aceea, din porunca înălțatei împărații ș'-a înălțatului crăescului Gubernium, foarte cu tărie vă poruncim, ca toți preoții călugări cari slujesc preoțește mănăstirilor mirenilor, să-i opriți de toată preoția, și tot ce vor fi la mănăstiri, icoane, cărți, odăjdii, vase, să puneți în scrisoare și la o biserică vecină să le așezați, și cu scrisorile voastre și cu a lor dreptăți să i trimiteți la noi... (urmează câteva foi rupte)

Prea cucernice protopoape!

Cu mare mâhnire, cu destulă scârbă și simțitoare durere am înțeles[1] dintr'un milostiv decret a înnălțatului crăescului Gubernium, dela 5 Noemvrie după călindarul cel nou a anului curgător, supt Nrii 10323, 10324, 10525, 10332, precum în unele locuri în varmeghia Hunedoarei, în varmeghia Zarandului și a Bălgradului de jos, împreunându se oamenii, lăsând sfaturile celea sănătoase și învățăturile celea drepte și îndemnările celea creștinești, s'au lipit de niște povațe răzvrătitoare: ascultând păgubitoarele pornirile lor, părăsind pacea și liniștea, bună starea lor, să facă turburări și să se scoale cu rău asupra mai marilor săi și asupra deregătorilor și stăpânitorilor țării, stricând pacea cea de obște. Aceasta auzind și înțelegând, foarte cu inima și cu sufletul m'am întristat. Măcar că mai nainte de aceasta v'am fost înștiințat și v'am fost sfătuit ca un duhovnicesc părinte și arhiereu al vostru ca să tocmiți și să așezați și să împăciuiți norodul, și să-l învățați ca să fie plecat ascultător, supus mai marilor săi, preaînălțatei înpărătești stăpâniri și înălțatului crăescului Gubernium, și m'ați înștiințat cu scrisoare că este pace și liniște pretutindinea și așa ca părintele de fiii săi cei dulci și buni m'am fost bucurat. Da acea a mea bucurie acum din o rea veste, slabă și neplăcută oamenilor și urâtă lui Dumnezeu, s'au îndoit în scârbă, socotind în ce orbiciune și nemulțămire norodul acesta singur se sloboade, sau prin vrășmași și nepretini se lasă de se înșală și în prăpastie sufletul și trupul bagă. Ce voiu mai zice când auz de urăciune ca aceasta, care la tot clirul nostru neunit mare rușine pricinuește și în nemilă singur se pornește, la care a pune contenire se cuvine, dupăcum singur Dumnezeu poruncește prin sfânta Evanghelie: fiți supuși mai marilor voștri?!! și într'alt loc iarăși zice: ce este a lui Dumnezeu, dați lui Dumnezeu și ce este a împăratului, dați împăratului, prin care se înțelege, ca la toată stăpânirea să fie omul supus și ascultător... Dară aceasta pace prin cine voiu sămâna? Prin preacucernicia voastră, prin protopopi și prin preoți. Pentru aceea dară poruncesc vouă, după cuvântul Evangheliei, să siliți împreună cu preoții prin locurile unde veți simți a fi turburări, să eșiți și să învățați cu duhul blândețelor, ca să se lase de mișcarea aceasta și să nu asculte sfaturile celea rele a nepretinilor, ci să fie blânzi și să se părăsască de turburare și fiștecare să-și păzască locul său și moșia sa, casa și pruncii săi, și după cum am zis, ce este datoria sa se o înplinească, ca să aibă milă dela împăratul și îndurare dela înălțatul c. Gubernium, cinste dela oameni, nume bun dela stăpânitorii săi și dela noi blagoslovenie; că într'alt chip prin neînfrânarea lor și noi cu tot clirul vom avea mare rușine și pagubă și nenorocire, de care să ferească Dumnezeu...

Eu tot ca un dulce părinte nădăjduesc, că veți împăciui turburarea aceasta. De aceea siliți, ca să nu fie nădejdea noastră și silința înzădar și cum nădăjduesc așa să și fie. Așteptând vesel și plăcut răspuns de făcut pace între norod și încetarea turburării, rămân

S'au dat în Sibiiu, 27 Octomvrie 1784.

de tot bine voitoriu
Ghedeon Nichitici.
Episcop neunit al Ardealului.

Prea cucernice protopoape!

Nr. 137. Nu mă îndoesc precum veți fi înțeles din învățătura noastră cea trimisă la 27 Octomvrie a anului curgător la preacucernicia ta. Acum văzând că nu încetează turburarea între norod, singură persoana mea am eșit după datoria mea cea arhipăstorească care am, la care și osebită poruncă dela înălțatul gubernium mi s'a dat a eși la potolirea acestei turburări.

Pentru aceea auzind că turburătorii au băgat în urechile norodului și a oamenilor, că ar fi voia și porunca împărătească a se pune împotriva domnilor și a nemeșilor — dară aceasta nu este adevărat și aceasta numai înșelăciune este, amăgire și

---

[1] Deja la 13 Iunie 1761 s'a hotărât, ca mănăstirile, fiindcă erau centre de neînduplecată propagandă ortodoxă, cele de lemn să se ardă, iar cele de piatră să se dărâme (monasteria ubique comburantur lignea, lapidea destructantur) Cf. Dr. Il. Pușcariu, Doc. pentru limbă și istorie, I, pg. 233.

[1] Vezi și Densușan, Revoluția lui Horia, pg. 278.

Adunarea generală a „Asociațiunei“.

Spre orientarea din vreme a publicului românesc, care arată mare interes față de adunarea generală din anul acesta a „Asociațiunei“ noastre, convocată la Blaj, pe 28 și 29 August n. c. dăm din raportul general al comitetului central al „Asociațiunei“ către adunarea generală următoarele:

Comitetul își implinește întâi de toate trista datorință, de a anunța moartea presidentului Asociațiunii, *Iosif St. Șuluțu*, și a binefăcătorilor Asociațiunei: *Dr. Gh. Anca, Dr. G. Sândean și Petru Pană*, și propune, ca adunarea generală să dee expresie durerii sale în forma obicinuită...

Numărul membrilor „Asociațiunei“ a fost la 1 August n. c. acesta: Membrii onorari 9, secțiile 25 membri activi, 24 corespondenți, membri fundatori 118, membri pe viață 316, membri ordinari 1939 în total 2431. Spor față de trecut 395. Mai sunt apoi membri ajutători cam aproape de 11.000, cei mai mulți țărani.

Dintre despărțămintele Asociațiunei au desvoltat activitate 40, iar 20 nu au prea arătat interesul cuvenit față de cultura națională română. Dintre despărțămintele active 17 au primit ajutoare din centru pentru ținerea de prelegeri poporale, în sumă totală de 1700 cor. Prelegeri poporale au fost ținute peste tot 497, cari au fost ascultate de peste 100.000 de țărani români. Prelegerile au fost ținute de 231 conferențiari și anume: preoți, învățători, profesori, advocați, funcționari de bancă etc. Conferențiarul agronomic al Asociațiunei a ținut 13 prelegeri în anul 1910, și 36 prelegeri de la anul nou până acum. S'au ținut și conferențe pentru intelectuali, și anume: 61 conferențe în 14 despărțăminte. Pe unele locuri s'au dat și representații teatrale, serate etc. Șezătorile culturale încep să prindă teren pe la sate.

Cursuri cu analfabeții s'au ținut în zece despărțăminte și au învățat a scrie și ceti 236 de analfabeți. Se va continua și în viitor cu instruarea lor.

Comitetul central face amintire despre suma de 50,000 coroane, pusă la dispoziția Asociațiunei din partea marelui binefăcător al neamului românesc, *Vasile de Stroescu* în scopul înființării băncilor poporale la sate. Cu studiarea chestiei a fost încredințat Dl Osvadă și secția economică a „Asociațiunei“.

Pe mai multe locuri despărțămintele au aranjat expoziții bine succese. Cu sfârșitul anului trecut despărțămintele au avut 259 de agenturi și 375 de biblioteci poporale. Intre țărani s'au împărțit cu ocasiunea adunărilor cercuale și a prelegerilor poporale mai multe mii de broșuri folositoare. Numărul despărțămintelor să înmulțește mereu prin înființarea de despărțăminte nouă.

Din biblioteca tineretului au mai apărut 4 broșurele, iar din biblioteca poporală a Asociațiunei, începută la 1 Ianuarie 1911, au apărut 6 broșuri, împărțite celor 11,000 de membri ajutători al Asociațiunei.

Raportul general amintește apoi cum s'au întregit secțiile literare ale Asociațiunei, decretând modificarea §-lui 3 din regulamentul lor, astfel, ca în viitor numărul membrilor corespondenți la fie care secție să fie nelimitat, apoi spune, că în biblioteca Asociațiunei se află 6342 opere cu 7624 volume, 6607 broșuri și 27 hărți. Colecțiile muzeului s'au înmulțit cu 180 obiecte donate și cu 319 obiecte cumpărate.

La școala civilă de fete au fost înscrise anul trecut 110 eleve, dintre cari examenul l'au dat 101. Școala a avut: un director, 2 profesori definitivi, 2 profesoare definitive, 1 profesoară suplinitoare, 2 catiheți și 8 instructori și instructoare. In internat erau 73 eleve. Le a supraveghiat o directoară, două guvernante și 3 bone. Budgetul școalei s'a încheiat cu un deficit de 10.065 cor.

Averea întreagă a Asociațiunei a fost la sfârșitul anului trecul 1910, de 952,664 cor. 76 fil., iar datoriile fac 29.679 cor. 67 fil.

In cursul anului trecut s'au făcut mai multe donațiuni însemnate pe seama Asociațiunei, iar dintre fostii bursieri ai Asociațiunii, domnii *Andreiu Bârseanu*, profesor în Brașov, și *Andreiu Cosma*, director de bancă în Șimleu, au înapoiat Asociațiunei sumele primite la timpul seu.

Comitetul central a ținut în cursul anului 14 ședințe. In una din ele a inițiat ridicarea câte a unui bust în Sibiiu, lui Eminescu și lui Gheorghe Barițiu. Comitetul a votat spre acest scop suma de 1000 cor.

In urmă comitetul propune adunării generale următoarele:

a) să ia act cu aprobare de cuprinsul raportului general;

b) să deie expresiune durerii sale pentru pierderea prezidentului Iosif Sterca Șuluțu, a binefăcătorilor Dr. Grigorie Sândeanu, Dr. Gh. Anca și Petru Pană și a membrilor decedați dela ultima adunare generală încoace;

c) să mulțămească d-lui Vasile Stroescu pentru donațiunea de 60,000 de coroane, și tuturor celoralalți binefăcători, cari au făcut donațiuni pentru așezămintele instituțiunii noastre;

d) să aprobe modificarea §-lui 3 din „Regulamentul general al secțiilor științifice-literare“, omițând cuvintele „până la număr de 5“ din alineatul ultim;

e) să aprobe votarea sumei de 1000 cor. pentru busturile lui Mihail Eminescu și Gheorghe Barițiu;

f) să ia dispoziții în ce privește zidirea internatului pentru studenții universitari din Cluj;

g) să aprobe darea de seamă a comitetului central despre gestiunea financiară e anului 1910 și să deie comitetului central absolutor pentru această gestiune;

h) să aprobe proiectul de budget pe anul 1912;

i) să întregească prezidiul Asociațiunii;

k) să fixeze locul pentru adunarea generală viitoare.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Adunarea generală a desp. V. Săliște, ținută în 31 Iulie c. v. în comuna Armeni.

— Raport special. —

De o săptămână și mai bine, spre recâștigarea unei păci de zile, și poate chiar de săptămâni, spre dobândirea seninătății curate și înviorătoare, tăria cerului luptă cu puterea văzduhului purtat de vânt și îngrădit cu tot felul de nori, — ori plini de mană și binecuvântare, ori vrăjmași și răsbunători! Și ca din orice luptă, a isvorât mult dar, multă nădejde de roadă îmbelșugată, în unele părți însă din pricina luptei îndârjite și înverșunate și multă pagubă, pustiire și nimicire de rod tinăr, de rod promițător, mult potop de apă, distrugător și dărâmător de tot ce înțelepciunea și hărnicia omenească a isbutit în anii pacinici se îndrepteze, edifice și alcătuiască!

In jocul turbat de luptă a unei astfel de vremi, nu numai muncitorii pământului, economii, cari au mai multă nevoe de un amestec potrivit al zilelor de căldură cu de ploaie, ci toți aproape așteaptă o schimbare, o înseninare, o înveselire a vremii. Un astfel de gând, un astfel de dor al limpezirii de văzduh, frământă și sufletele membrilor doritori de a lua parte la adunarea generală a despărțăm. V. Săliște, chemați de astădată a propovedui povața învățăturilor în cea mai îndepărtată comună, pe câmpie, al cărei pământ mălos și ploi mai mici îl prefac într'o tină lipicioasă, care adeseori îngreunează mult străbaterea drumurilor. Astfel de temeri și griji, rețin acasă pe o seamă de doritori, lăsând a lua parte aproape numai persoane oficioase și prelegătoare. Pe cei rămași îi representă inima încă tinără și plină de viață a neobositului și întotdeauna gata a representa și conduce pe cercetătorii Săliștei în așezămintele și alcătuirile de seamă, îi representă inima largă a vestitului căpitan *Henț*, care fiind vorba de luminarea poporului și propășirea neamului, de jertfă națională, cu toată vechimea anilor, cărora numai luni le mai trebuește pentru a împlini măsura vieții omenești dată de scriptură, (70 ani) cu tot amestecul nehotărât al vremii, cu tot drumul îndepărtat, n'a pregetat a contribui și de astădată la înălțarea sărbării cu persoana-i simpatică și plină de însuflețire, cu graiul sonor, vesel și glumeț, cu sfatul bogat și plin de esperiența vieții.

Cu tot amestecul de senin și nor, de liniște și furtună, zilele trec. Dimineața zilei de 31 Iulie c. v. pare totuși a se deosebi întru câtva de surorile sale de până aci. E liniștită, nici o mișcare de vânt. Mai mult nori obosiți și ușori acoper tăria cerului, ba ici colo și câte un sarâs de senin, care pare tot mai cuceritor. Ajunși în largul drumului, deosebirea se vădește tot mai bine, înfățoșarea zilei devine tot mai plăcută, tot mai înveselitoare, tot mai promițătoare de vreme bună. Deodată cu ajunsul nostru în sat, soarele plin de mândrie și biruință ese și el la iveală spre a representa împărăția curată și senină a cerului, spre a înălța prin razele luminoase și dătătoare de viață însemnătatea zilei, însemnătatea luminătoare a învățăturilor.

Și acest schimb de vreme bună dă zilei două păci, a tăriei cu văzduhul, precum și a locuitorilor de confesionalitate deosebită, îngăduind frumsеța zilei a se ținea adunarea în liber și nu dupăcum doriau și unii și alții a se ținea în școala lor.

Ceva după 11 ore, meritosul prezident Dr. Nicolae Calefariu în cuvinte pline de însuflețire și conștiențiositate deschide adunarea. In introducerea cuvântului, în formă scurtă și înțeleasă, arată însemnătatea învățăturilor, în cari noi Românii din pricina trecutului plin de lupte și nevoi, din pricina încătușerii de libertate n'am putut ajunge departe. Totuși vremurile mai nouă, zice bunul prezident, în urma stăruințelor neobosite ale strămoșilor nostri, mai ales în urma isbutirii de a înjgheba și pentru poporul român o tovărășie culturală sub numele de „Asociațiune“ au devenit mai bune, mai milostive, mai iubitoare, împărțind și cu noi povața învățăturilor.

Subiectul cuvântului e „Urmările beției“. Făcând istoricul lor spune, că beuturile sunt cunoscute din vremurile cele mai vechi, că și tata Noe din scriptură s'a înveselit de rodul viții, — iar vesella nebună a beuturii, în jocul fermecat al fiicei sale, îndeamnă pe Irod la cererea fiicei a da în tipsie capul lui Ioan Botezătorul. Cu cunoștință medicală arată poporului ascultător tăria beuturilor și stricăciunea ce o pricinuesc trupului și sufletului omenesc folosite fără măsură și chibzueală. Se spune, că urmările cele mai triste și îngrozitoare, că toate crimele, toate fărădelegile se desvoaltă și săvârșesc numai și numai în focul beției. Spune, cum sub influența ei mădulările trupului slăbesc cu desăvârșire, că lucrurile tainice în beție se destăinuesc, că boalele cele mai multe de asemenea în beție se câștigă, că sărăcia cea mai mare prin ea vine.

Trecând la folosul lor spune, că în afară de unele cazuri, nu aduc nici un folos mai de seamă.

Arată, că în timpul din urmă spre isbăvirea omului de această patimă stricăcioasă și păgubitoare, s'au alcătuit societăți împotriva beuturilor de a nu le mai consuma. Dorind câți mai mulți membri, precum o folosire cât mai mică și potrivită a beuturilor, declară adunarea generală de deschisă.

Furtunoase aplause și strigăte de: să trăiască, răsplătesc frumosul și instructivul cuvânt.

Se alege o comisiune pentru censurarea socotelilor, precum și a raportului general, care fiind publicat și pentru popor de puțin înțeles, se primește a nu se mai ceti.

Se aleg: preotul V. Suciu din Topârcea, fruntașii M. Opriș și M. Gusan din Armeni.

In persoana preoților S. Opriș, V. Spătar și a fruntașului G. Petru, toți din Armeni, de asemenea se alege o comisie pentru inscrierea de membri noi.

Sunt la rând prelegerile. Preaonor. domn protopop Dr. Ioan Lupaș le vorbește despre „Inființarea Asociațiunii și însemnătatea ei pentru popor“. Cu darul rar al vorbirii, cu căldura dragostei și a însuflețirii cu care întotdeauna și în tot locul muncește și stărue, fiind vorba de luminarea și înaintarea poporului, de binele și fericirea lui, dsa și de astădată, prin graiul limpede și curat, dulce și frumos al adevăratei limbi românești cucerește toate inimile, toate privirile celor de față. Spune, că împlinindu-se anul acesta 50 de ani dela înființarea celei mai alese și de seamă tovărășii culturale românești, care cuprinde la sânu-i pe toți românii de pretutindenea, ba printr'un paragraf al legei chiar și pe străini, află cu cale a le vorbi despre înființarea ei, precum și despre roadele culturale ce le-a adus în 50 de ani.

Incepând cu anul 1860, arată poporului stările vremii, greutățile cu cari s'a înființat, stăruințele mari ale fruntașilor români în frunte cu vlădicii Șaguna și Șuluțu și cu luptătorii neînfrânți în munca deșteptării și luminării poporului, Barițiu și Cipariu. Că toți acestia erau pătrunși de simțământul, pe care vlădica Șaguna în prima adunare îl tâlmăcește în cuvintele următoare: „Monumentele materiale ale unui period cult se pot nimici prin mâni barbare și o nație liberă se poate lipsi de libertate prin niște legi draconice; însă monumentele spirituale și moravurile cele bune, precum și valoarea lor rămân pentru toți timpii nerăsturnavere, căci acestea sunt mai presus de ori ce putere silnică și fizică; de ele nu se poate atinge mâna barbarului; furul nu le poate fura, moliile nu le poate mânca“.

Incepând cu primul prezident al acestei întovărășiri culturale, care a fost marele vlădică Șaguna, le înfățoșează pe toți conducătorii, până la actualul vicеprezident Andrei Bârseanu, spunând despre toți aceea ce e de lipsă să știe și să cunoască și țăranul dela sate.

Intre foloasele cele mai de seamă aduse de „Asociațiune“ neamului, amintește de cele 2 expoziții dela Brașov și Sibiiu. Cea dintâi de cuprins casnic, de cusături și țesături românești, voind să trezască dragoste și interes față de podoaba cusăturii, a altițelor și a împănărli bogate în floricele, față de țesutul bun și trainic, frumos și ales al deosebitelor pănuri, pânze, ștergare și fețe de masă — să samene în sufletele române cinstea sentimentelor strămoșești de port și obiceiuri. Cea de a doua de lucrari economice, prin cari s'a înfățoșat vechimea, s'a arătat iscodirea nouălor unelte de lucru și mașini, s'a țintit să se dee o direcțiune nouă întregei economii naționale.

Arată folosul mare ce l-a adus prin întocmirea și purificarea limbei; prin înființarea unei școale pentru creșterea fetițelor; prin acordarea de stipendii pentru învățarea deosebitelor meserii și negoțuri; prin zidirea casei naționale și a muzeului, în care să se păstreze tot ce e de seamă și ales, tot ce e românesc, începând din cele mai vechi vremuri până în present; prin tipărirea a tot felul de cărticele, prin cari să se lumineze, să se sfătuiască, să se îndrume poporul în cerințele multe și deosebite ale vieții.

De încheere le mai spune și-i sfătuește, că Asociațiunea numai atunci își va ajunge adevăratul scop, când și oamenii nostri dela sate o vor sprijini, și că în schimbul ajutorului de 2 cor. primesc un dar cu mult mai mare și mai prețios, zece cărticele și un călindar. (Va urma).

Din România.

Marile serbări din parcul Carol I (București).

Avantagiile pentru onor. public.

Un lucru ce nu s'a accentuat până acum pentru onor. public ce participă la marile serbări organizate în parcul Carol I (Filaret) în zilele de 28, 29 și 30 August v. nu este numai *excepționala reducere de 75%* ce s'a dobândit pe toate liniile C. F. R, ci este și eventualitatea unui câștig din loteria Ligei, a cărei primă tragere va fi în ziua de 21 Noemvrie c.

Atunci urna va scoate pentru 306 fericiți câștigători tot atâtea numere norocoase în sumă totală de 27.250 lei, din care unul de 10.000 lei. Biletele sunt valabile și pentru tragerea a II, care va avea loc peste 6 luni, când vor fi încă 467 câștigari în valoare de 37.750 lei, între cari un altul tot de 10.000 lei. In total 773 câștiguri în sumă de 65.000 lei.

E necesar, ca fiecare participant să spună la cassa de bilete a gărei, că merge la București pentru serbările Ligei. Aceasta spre a se evita orice confusie.

Reducerea generală de 75% pe C. F. R. este valabilă pentru plecare în zilele de 26, 27, 28, 29 și 30 August v., iar pentru înapoere în zilele de 28, 29, 30 și 31 Aug. v. Reducerea este acordată pentru toate trenurile accelerate și de persoane.

Avantagiile excepționalei reduceri de 75% pe căile ferate și eventualitatea unui câștig din loteria Ligei sunt unite însă și cu alte motive de natură a determina pe oricine să vină la aceste frumoase serbări. Expoziția de costume, de produse casnice, artistică, istorică, sunt numai pentru onor. public. Oricine poate

---

minciună — pentru aceasta să învățați norodul ca să nu asculte pe amăgitori și turburătorii mincinoși, ci să le iasă din minte. Aceasta oamenilor să le arătați, ca să fie buni, ascultători și supuși preamilostivelor poruncilor înălțatului cr. Gubernium. Dară de va avea cineva vre-o nevoe, sau vreo plânsoare, sau jalbă, aceea prin calea care se cuvine să arate înălțatului cr. Gubernium și de acolo va dobândi mângăere. Dară neascultând aceasta a noastră părintească și arhierească învățătură, cu altă mijlocire, adecă cu armele împărătești se vor pedepsi. Ci să nu aștepte aceasta ca să pearză mila și bunătatea cea arătată dela înălțatul crăescul Gubernium.

Și dacă veți învăța așa și veți potoli turburarea aceasta, vei avea preacucernicia ta împreună cu preoții și oamenii cei ascultători dela Dumnezeu dar și dela noi blagoslovenie și molitvă.

Lângă aceasta poruncim ca aceste comisii ale noastre cu grabă, fără zăbavă să le trimiți din sat în sat la toți preoții, dupăcum scrie să se cetească, — și așa să urmeze. Și preacucernicia ta să priveghezi și să te silești ca să se așeze norodul și să nu mai facă turburare. Și precum ați împlinit și ați folosit, să ne faci înștiințare.

Rămân al preacucerniciei tale,
Sas-șebiș, 1 Noem. 1784.

de tot binele voitoriu
Ghedeon Nichitici
Episcop neunit.

Va urma).

expune asemenea produse, fie numai pentru expoziţie, fie şi pentru desfacere.

Doinele cântate de ciobanii din Vrancea, serenadele veneţiene pe lac, concursul de coruri populare etc. sunt tot atâteu producţiuni artistice, pentru ca onor. public să poată zice, că a petrecut în adevăr.

Asaltul dela Griviţa dat tocmai în ziua de 30 Aug. (luarea Griviţei) singur formează un punct, care va da cea mai deplină satisfacţie celui ce vine la serbările „Ligei“.

Nu mai vorbim de celelalte lucruri, căci fiecare în parte şi toate la un loc alcătuesc un program pe cât de bogat şi de variat, pe atât de atractiv şi de rar. Şi nu se întâlneşte în analele Ligei Culturale!..

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Luni 12/25 Septemvrie a. c. convoc On. preoţime tractuală la conferenţa preoţească anuală în comuna Saschiz.

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin cu invocarea s. duh prin preoţii Toma Bârsan, Romul Pulca şi Romul Doctor. Predică cu textul: Şi unuia i-a dat cinci talanţi, altuia doi, ear altuia unul, fiecăruia după puterea sa şi s'a dus îndată. Mateiu 25/15, de Ioan Hârţioagă, paroh, eventual Ioan Ganea paroh.

Şedinţa I.

2. La 10 ore deschiderea conferenţei.
3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
5. Comunicarea ordinelor consistoriale Nr. 13,673; 443 şi 444 Bis.
6. Pronunţarea conferinţei în chestia delăturării unor obiceiuri streine în cultul bisericei noastre ortodoxe. Circular Nr. 1782 Bis.
7. Discuţie şi decis referitor la înfiinţarea unei foi poporale, ordin consis. Nr. 3020 Bis.
8. Raportul comisiunei de trei esmisă în conferenţa anului trecut, referitor la activitatea preoţimei pro 1910.
9. Presentarea rapoartelor despre activitatea oficioasă şi extraoficioasă a preoţimei dela conferenţa anului trecut.
10. Esmiterea unei comisiuni pentru censurarea acelor rapoarte.
11. Vizitarea în corpore a arhivului parohial.

Şedinţa II.

12. Pronunţiamentul conferenţei despre aflarea arhivului parohial.
13. In nexu cu pastorala arhierească, tema: „Calea, mijloacele şi modul prin cari s'ar putea delătura relele ce ameninţă biserica“. Elaborată de Erofteiu Viserian, paroh în Criş.
14. Raportul epitropiei preoţeşti.
15. Stabilirea temelor şi defigerea locului pentru conferenţa procsimă.
16. Propuneri.
17. Designarea verificatorilor.
18. Inchiderea conferenţei.

Sighişoara, 28 Iulie 1911.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

Pe baza Circularului consistorial din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şcolar, convoc învăţătorii şi învăţătoarele din protopresbiteratul gr. or. rom. al tractului Sighişoara la conferenţa tractuală, ce se va ţinea în comuna Laslea-mare la 4/17 şi 5/18 Octomvrie a. c. cu următorul

Program:

1. Invocarea s. Duh la 8 oare a. m.
2. Deschiderea conferenţei prin protopresb. tractual.
3. Constituirea conferenţei.
4. Materialul şi metodica studiului religiunii pentru:

a) cl. I. de învăţătoarea Sultana Ciuleiu, teoretic şi practic.

b) cl. II., de învăţătorul Dimitrie Branea, teoretic.

c) cl. III., de învăţătorul Mihail Ranga, teoretic şi practic.

d) cl. VI., de învăţătorul Nicolae Brânduşă, teoretic.

e) cl. V., de înv. dirig. Ambrosiu Stoicoviciu, teoretic.

f) cl. VI. de învăţătorul Gavriil Hudea, teoretic şi practic. (V-VI)

5. „Manualele de religie şi literatură didactică religioasă“, disertaţie de învăţătorul Aurel Stoicoviciu din Sighişoara.
6. „Educaţia religioasă în şcoală şi biserică“. Disertaţie de învăţătorul Ilie Ciuleiu din Zoltan.
7. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică-literară la Români în anul şcolar 1910-1911, de învăţătorul Dimitrie Branea din Sighişoara.
8. Dare de seamă despre starea învăţământului în tract în anul 1910-1911. Raportul comisiunilor esmise în anul trecut.
9. Prezentarea raportului din partea fiecărui învăţător despre activitatea sa extraşcolară.

La conferenţă sunt poftiţi să participe şi preoţii ca directori şcolari.

Sighişoara, la 3/16 August 1911.

Dimitrie Moldovan
protopop.

NOUTĂŢI.

† Nicolae Vătăşan. După lungi şi grele suferinţe a adormit în Domnul, Vineri, la casa părintească din comuna Zoltan, profesorul seminarial în pensiune *Nicolae Vătăşan*, fost mai nainte şi colaborator intern al ziarului nostru, în etate de 42 ani. O boală grea l-a silit să-şi ceară pensionarea înainte cu câţiva ani, în cea mai frumoasă etate, lipsindu-se astfel seminarul de o putere bună profesorală, înzestrată cu mult simţ de datorinţă. S'a retras la sat, la casa părintească, pentru a-şi căuta de sănătate, dar boala sa a devenit tot mai gravă, suferinţele tot mai grele, astfel că numai o inimă plină de răbdare creştinească, cum a fost a decedatului, le-a putut suporta până în momentul din urmă, când pronia cerească l-a scăpat de ele. A fost înmormântat Dumineca în 20 August n. c. în cimiterul bisericii gr.-ort. române din Zoltan. Il deplânge: preotul Gheorghe Vătăşan şi soţia, ca părinţi, apoi Ioan şi Gheorghe Vătăşan, ca fraţi. Odihnească în pace!

*

Conferenţă interparlamentară. Se scrie din Roma, că în zilele 3, 4 şi 5 Octomvrie a. c. se vor ţinea şedinţele conferenţei interparlamentare la Roma. Deschiderea se va face în Capitoliu, iar şedinţele vor avea loc în camera deputaţilor. Pentru zilele următoare, 7 şi 8 Octomvrie, se plănuesc excursiuni la Neapol şi împrejurime.

*

Militare. Manevrele de toamnă ale honvezimei vor dura în anul acesta treizeci şi cinci de zile. Trupele vor face mai întâi exerciţii de regiment, brigadă şi diviziune; iar după terminarea acestora vor lua parte şi la exerciţiile finale ale corpurilor din armata comună.

*

Servilism. Ziarul săsesc „Kronstädter Zeitung“ condamnă purtarea preotului evang. săsesc din Basna, care cu prilejul inaugurării noului apaduct de la băile de acolo, *a cerut scuze* dela fişpanul şi dela ceilalţi maghiari prezenţi, că vorbeşte nemţeşte, din motivul, că nu ştie ungureşte, spre marea lui părere de rău. S'a îngrijit însă, ca copilul său să înveţe bine ungureşte, pentru a nu cădea în păcatul tatălui său!. Foarte bine! Inteligenţa săsească meghiarizeze-şi numai copiii, căci poporul lor se va *românisa* singur! Şi ştiţi pentru ce atâta servilism? Pentrucă guvernul a ajutat comuna la facerea apaductului cu 12.000 coroane...

*

Confiscat. Ziarul budapestan *A Nap* a fost confiscat pentru un articol antidinastic, publicat cu prilejul aniversării zilei natale de 18 August a Maiestăţii Sale Domnitorului nostru.

*

Şcolarii la împăratul Germaniei. Impăratul Wilhelm a invitat săptămâna trecută la castelul din Wilhemshöhe pe toţi şcolarii gimnaziului din Kassel. Impăratul adecă a fost cândva elev al acestui gimnaziu, şi acum a voit să dăruiască un drapel nou institutului în fiinţa de faţă a tuturor elevilor. Cu prilejul acesta împăratul Wilhem a ţinut şcolarilor o cuvântare, lăudând cultura clasică. A îndemnat tinerimea să înveţe cu sârguinţă limba grecească veche, ca să poată cunoaşte cultura însemnată a elinilor. Impăratul speră, că studierea literaturii greceşti şi cultura clasică va produce bune roade nu numai pentru indivizi, ci şi pentru comunităţi mai mari. Tinerimea, pe lângă carte, să se ocupe şi cu sportul şi să se ferească de a face abuz în băuturi alcoolice, luând pildă dela tinerimea viguroasă a Americei. La sfârşitul vorbirii împăratul a predat drapelul în mânile celui mai bun elev al gimnaziului. După serbare suveranul a ospătat atât pe profesorii, cât şi pe elevii institutului.

*

Ştire literară. O serie de volume literare ale scriitorilor români ardeleni va scoate de sub tipar dl O. C. Tăslăuanu, secretarul administrativ al „Asociaţiunii“. Publicaţiunea se va numi „Biblioteca scriitorilor dela noi“. Editura bibliotecii a fost încredinţată dlui Sebastian Bornemisă, proprietarul Librăriei Naţionale dela Orăştie. Primul volum al „Bibliotecii scriitorilor dela noi“ este scris de dl *Al. Ciura*, profesor, şi conţine povestiri interesante cu subiecte din viaţa românilor din Munţii apuseni.

*

Vlaicu sboară la noi. Renumitul inginer aviatorul *Vlaicu*, de origine din comuna Binţinţi de lângă Orăştie va sbura în Blaj Marţi 29 August st. n. a. c. intre orele 5—7 d. a. cu aparatul său cel nou, sistem propriu. Bilete de participare de persoană: loc I. 10 cor. — loc II. 5 cor. — loc III. 2 cor. — loc IV. 1. cor. Bilete se află la Librăria arhidiecezană, Sibiu.

*

† Gheorghe Cârţan. Primim ştirea, că badea Cârţan, veşnicul călător, a murit Dumineca, în Poiana Ţapului, în România. A fost înmormântat Marţi. Odihnească în pace!

*

Hymen. Dşoara *Anuţa Frăcia* din Tilişca şi dl *Drăgan Mariş*, învăţător în Sârbi, logodiţi.

— Dl Aurel Ioan Reu candidat de preot din Borgomijloceni (com. B. Năsăud) îşi anunţă celebrarea căsătoriei cu dşoara Mărioara Fulmen Goron, care se va ţinea în Cărăsău (com. Sătmar) la 28 August a. c.

*

Aviz. Amăsurat înţelesului din Iunie rog pe toţi colegii de liceu să iee parte la întâlnirea de zece (10) ani pusă pe ziua de 26 c. n. 1911. Dimineaţa la 6¾ parastas, la orele 10 a. m. visite la profesori, iar la 1 p. m. masă comună. Blaj, la 20 Aug. n. 1911. *Stefan Pop*, prof.

*

Bicicletă pe lac. Din Bucureşti se anunţă, că tinerul P. Mihailescu a făcut mai multe experienţe izbutite cu noul său aparat: o bicicletă plutitoare. La încercările făcute pe lacul Teiului a fost de faţă un public număros, care a făcut ovaţiuni tinerului inventator. Se crede, că aparatul va putea fi întrebuinţat cu deosebire în operaţiunile militare.

*

Cel mai nou fel de transport. In zilele trecute aviatorul francez *Vedrines* a dus cu aeroplanul său un transport de ziare din Paris la Trouville. — Acum se scrie din Berlin, că aviatorul *Hoffman*, imitând pe Vedrines, a dus un pachet de ziare pe maşina sa de sburat din Berlin până la Francfurt l. Oder, unde a sosit cu un ceas mai curând decât obişnuitul tren.

*

Inchiderea cârciumelor. Din Braşov se vesteşte, că mai mulţi români din Schei au înaintat magistratului din Braşov o petiţie, unde cer să se închidă cârciumele din Scheiul Braşovului începând de Sâmbătă seara până Luni dimineaţa. Cererea aceasta, nu încape îndoială, va fi sprijinită după cuviinţă de membrii români ai consiliului comunal.

*

Spaimă în tren. Un caz suspect de holeră a produs mare spaimă în trenul de persoane, care a sosit Sâmbătă după ameazi în Viena la gara căilor ferate de sud. O femee care venea din Triest, s'a bolnăvit fără veste şi a început a vărsa. Doi dintre călători s'au speriat atât de rău, încât la moment au sărit din vagon, deşi trenul era încă departe de gară. Amândoi călătorii s'au ales cu rane considerabile şi au fost transportaţi cu trenul următor la Viena. Cercetarea bacteriologică a dovedit, că femeea dela Triest nu avea bacilii holerei.

*

Congresul zioniştilor. Acum s'a ţinut în Basel al zecelea congres al zioniştilor. Au luat parte representanţi şi ziarişti în număr extraordinar de mare, vre-o două mii de oameni. Mişcarea zionistă, cum se ştie, avea de scop întemeerea unui stat evreu autonom în Palestina. Guvernul englez oferise mai anii trecuţi un teritor corăspunzător în Uganda, ca să se înfiinţeze acolo o colonie jidovească; ofertul însă a fost respins. Zioniştii acum au renunţat deocamdată la gândul de a întemeia un stat autonom în Palestina, şi zic că scopul lor este numai de a găsi adăpost în Palestina pentru evreimea, care pleacă din Rusia şi din România. Congresul dela Basel statoreşte, că nu este vorbă de întemeerea unui stat evreu, ci numai de colonizarea unui teritor din împărăţia sultanului. Averea zioniştilor a sporit în vreme de un an şi jumătate cu un milion de coroane, adunate prin colecte. In Iaffa şi în Ierusalim au făcut gimnazii şi şcoli industriale pe seama evreilor colonizaţi.

*

Holera. S'a constatat în mod oficial ivirea holerei în Fiume. Conform datelor statistice de până acum, în Fiume s'a înregistrat: un caz mortal şi 6 îmbolnăviri. Persoanele venite în atingere cu cei bolnavi, au fost isolate. Epidemia a produs nu puţină turburare între locuitorii oraşului. Autorităţile se grăbesc însă a linişti publicul şi a lua măsurile necesare pentru împedecarea respândirii grozavei boale.

*

Meseriaşii români sibieni — în serviciul săracilor. Din cercurile meseriaşilor aflăm, că Dumineca, în 13 August 1911, aranjând „Societatea pentru ajutorarea la Crăciun a copiilor săraci, fără deosebire de naţionalitate“ obicinuita producţiune publică, cu scop de a aduna pentru darurile de Crăciun, — căci ea vara adună pentru iarnă, — corul mixt al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, consistător din aproape 70 persoane, invitat să coopereze şi el alăturea de alte 4 coruri, a fost distins în mod de tot măgulitor de numerosul public, ce abia a încăput în spaţioasa grădină „Hermann“ şi în pavilonului de vară. Cele două cântări, conduse cu cunoscuta dibăcie a dirigentului Candid Popa, în urma nesfârşitelor aplauze, au fost repetate. Bună şi plăcută impresie a făcut asupra străinilor costumul naţional, care îmbracă atât de cu gust bravele noastre coriste. Laudă tuturor.

*

Teatru în Avrig. Tinerimea română din Avrig va da o Producţiune teatrală-declamatorică Luni, în 15/28 August (la Sf. Marie) 1911 în sala hotelului comunal din loc. Inceputul la 7½ ore seara.

*

Teatru în Poiana. Tinerimea studioasă din Poiana-Sibiiului va da o producţiune teatrală împreunată cu joc, Luni, în 15/28 August a. c. (ziua de Sf. Marie), în sala cea mare a şcoalei din deal. Inceputul la 7½ ore seara. Venitul curat e destinat pentru fondul zidirii bisericii din loc. Se va juca: I. Biletul de tramvai, comedie într'un act de Gr. Mărunţeanu, şi II. Pribegii, comedie în 2 acte, localizare de Dr. S. Stanca.

Poşta redacţiei.

Dlui N. Naşcu înv. Palotailva. Adresează-te *administraţiei*, nu redacţiunei. Noi i-am predat şi scrisoarea de acum, şi cea de mai nainte.

Cărţi şi reviste.

Revista politică şi literară, anul III, numărul 9—10. Cuprins bogat şi variat. Numărul 11—12 asemenea. Apare în Blaj. Director *Aurel Ciato.* Abonamentul 12 coroane pe an.

*

Blajul, *scurte noţiţe informative*, de profesorul *Dr. Ioan Raţiu.* O carte interesantă şi de actualitate, în vederea frumoaselor serbări culturale cari se vor desfăşura în zilele apropiate între zidurile acestui orăşel cu frumos trecut istoric. Preţul cărţii 80 bani.

*

Dinastia lui Radu Negru-Vodă în Ungro-Vlahia (Valahia-mare) şi *dinastia Basarabilor* în Oltenia (Valahia-mică) şi în Valahia mare, de *Dr. Atanasiu M. Marienescu*, membru al Academiei Române. Estras din Analele Academiei Române. Preţul 1 leu. O temeinică lucrare a ilustrului nostru academician, cetită în o şedinţă festivă a sesiunei din urmă a Academiei Române şi ascultată cu mult interes de publicul asistent.

*

O carte bună. A apărut în editura librăriei C. Sfetea: „*Metodica învăţământului primar*“ scrisă de Dnii Florian Cristescu şi I. G. Brato, institutori, cu o scrisoare a Dlui *P. Dulfu.* Cartea conţine teorie şi planuri de lecţiuni practice din toate obiectele de studiu, şi se află de vânzare la principalele librării din România. Se poate comanda şi prin librăria arhidiecezană. Preţul 6 lei exemplarul.

*

Candela, foaie bisericească literară, redactată cu concursul mai multor preoţi din arhidieceza Bucovinei de profesorul universitar Dr. Vasile Gheorghiu şi Arhimandritul Artemon A. Manastirsky. Anul 30. Nrul 8, pe luna August 1911. Cuprinsul: Dr. Silvestru Octavian Isopescu: legile agrare la Evrei. Dr. Lazar Gherman: Epistolele pastorale ale episcopilor noştri. Dr. Vasile Gheorghiu: Ce hotăreşte sfântul Apostul Paul, cu privire la căsătoria preoţilor? Text rutenesc. Scurte comunicări. Intrebări şi casuri pastorale. Cronică. Bibliografie. Abonamentul 8 coroane pe an.

Nr. 562/1911. (310) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din parohia **Sânta-Maria**, protopresbiteratul Ungurașului, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor. și anume dela popor prin repartiție 600 coroane și 400 coroane din ajutorul dela stat, care ajutor se va cere după ce învățătorul își va ocupa locul.

Afară de acest salar învățătorul până la edificarea școalei nouă va avea cuartir închiriat și va folosi grădina școalei.

Cvincvinalele se vor computa numai după înplinirea serviciului de 5 ani la acestă școală neîntrerupt.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aștерne cererile de concurs instruate conform legei la subsemnatul oficiu protopresbiteral și înainte de alegere au a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sărbăteare spre a fi cunoscuți alegătorilor.

Fizeșsânpetru, 3/16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Unguraș, în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 536/1911. (311) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învătător în comuna **Târnava**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela popor 600 cor. iar 400 cor. se va cere întregire dela stat.
2. Cuartir natural în edificiul școalei.
3. Lemne de foc.
4. Grădină de legumărit etc. eventual 20 cor.

Cel ce dorește a ocupa acest post, are a-și trimite petițiunea instruată cu documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul deschis și fiindu-i posibil a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Ilia-Murășană, la 4 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Z. Mureșan
protopresb.

Nr. 289/1911. of. pprezbit. (312) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele elementare confesionale gr. or. române din parohiile mai jos însemnate prin aceasta se escrie concurs cu termin de 20 zile, computate dela prima apariție a acestui concurs în ziarul „Telegraful Român“.

1. **Chiuești** cu salar de 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică și 400 cor. ajutor de stat votat deja, cvartir, lemne de foc și grădină.

2. **Deș** cu salar de 1100 cor., din care 200 cor. dela biserică și 900 cor. ajutor de stat, acordat și folosit și până acum, relut de cvartir 300 cor. și relut de grădină 20 coroane.

Cei aleși sunt datori a propune și religiunea în școala de toate zilele și în cea de repetițiune, a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei acolo.

Invățătorul din Deș, mai are a catechiza și pe elevii gr.-or. dela școalele elementare străine din orașul Deș în școala noastră. Pentru acest special serviciu poate conta la remunerație din centru.

Cvincvinalele se vor acoperi din ajutor de stat.

Concurenții au aș aștеrne rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți cu poporul.

Deș, 30 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 328/1911. (319) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl III-a **Brâznic**, din tractul Dobrei, în înțelesul ordinului consistorial Nr. 7837 Bis. a. c., să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 505/1911. (303) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia**, protopresbiteratul Cetatea-de-piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 23 Iunie a. c. Nr. 7714 Bis. prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate la coala B. pentru congruă.

Concurenții vor înainta în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat cererile instruite conform normelor în vigoare și se vor prezenta în comună, la biserică, în vre o Duminecă ori sărbătoare, spre a cuvânta, cânta ori celebra.

Lăpușul-unguresc, 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Duma
protopresb.

Nr. 325/1911. (305) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești din comunele jos numite ale tractului Dobra se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Răduleşti**, salar 1000 cor. din care 500 cor. din repartiție dela popor, iar 500 cor. întregire dela stat cerută în timpul prescris de lege, cuartir, grădină și lemne de foc în natură.

2. **Lăsău**, salar 1000 cor. din care 600 cor. din repartiție dela popor iar 400 cor. întregire ce se va cere dela stat, cuartir, lemne de foc și grădină în natură.

Concurenții la aceste posturi vor înainta cererile instruite cu documentele prescrise la subsemnatul oficiu în terminul indicat și se vor prezenta în comună și biserică spre a se face cunoscuți.

Dobra, la 2 August 1911.

Oficiul protopresiteral gr.-or. rom. al Dobrei.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 692/1911 prot. (307) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Ferihaz**, protopresbiteratul Sighișoarei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane relut de grădină cu 20 coroane, total 1020 coroane din repartiție dela popor solvibil în rate lunare. Cuartir în natură închiriat de comitetul parohial cu încălzit cu tot.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani la această școală.

Alesul este dator a propune toate obiectele de învățământ prescrise de regulament în frunte cu religiunea atât în școala zilnică, cât și elevilor de repetițiune ai instrua în cântările liturgice, și ai conduce în biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a reflecta la acest post să-și înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, și a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoate în biserică, pentru a-și arăta aptitudinea în cântările și tipicul bisericei, și a face cunoștință cu poporul.

Sighișoara, 2/15 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 329/1911. (306) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a **Lăpugiul-superior** din tractul Dobrei, în înțelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a. c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Reflectanții la acest post au a și înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a-și arăta desteritățile în cele rituale și a face cunoștință cu poporul.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în înțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 426/1911 prot. (304) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan permanent fără drept de succesiune din parohia de clasa I-ă **Mediaș**, protopresbiteratul Mediașului, pe baza resoluțiunei Preaven. Consistor Arhidiecezan din 17 Maiu a. c. Nr. 6148 Bis. prin aceasta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat și din dotarea dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-și înainta cererile concursuale instruite cu testimoniu de 8 clase gimnaziale, absolutor teologic și atestat de cualificațiune preoțească subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, prezentându-se în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mediaș, 24 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Concurs.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea posturilor învățătorești din următoarele comune:

1. **Kosztafalva (Costeni)**, salar: 300 cor. dela popor din repartiție, restul de 700 cor. s'a cerut ca ajutor dela stat, cuartir în natură și relut de grădină 20 cor.

2. **Kiskörtvélyes (Curtuiușul mic)**, salar: 200 cor. dela popor din repartiție, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, restul 700 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină în natură, o jumătate sesiune urbarială din pădure, lemne de foc, din cari se va încălzi și sala de învățământ.

3. (**Poiana-porcului**) **Lápos pataka**, salar: 300 cor. dela popor din repartiție, 42 cor. prețul lemnelor de foc, 258 cor. ajutor dela Prea. ven. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină în natură.

4. **Rohi** (**Rohia**), salar: 300 cor. dela popor din repartiție, 300 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat, locuință în edificiul școalei și relut de grădină 20 cor. Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la această școală.

Invățătorii aleși la aceste școale sunt îndatorați a provedea învățământul și în școala de repetiție, a forma cu elevii cor bisericesc, a-i conduce pe acestia în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sta. liturgie.

La caz, când ajutorul cerut dela stat nu s'ar vota în decursul unui an școlar, atunci comunele bisericești, susținătoare de școale nu se obligă a presenta învățătorilor întreagă dotațiunea normată în art. de lege XXVII din 1907, ci numai emolumentele statorite în acest concurs.

Concurenții să-și înainteze cererile provăzute cu atestat de botez, testimoniu școlar, absolutoriu pedadogic, și diploma de învățător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, până la care termin li se dă voie a se prezenta în respectivele comune pentru a face cunoștință cu poporul.

Magyarlápos (Lăpușul-unguresc), 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră, în conțelegere cu comitetele parohiale respective.

(298) 2—3

Vasilie Duma
protopresb.

Nr. 9412 Bis. (308) 2—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de capelan, cu drept de succesiune în parohia de clasa I ă **Hărțăgani**, tractul Zarandului, se publică concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă jumătate venitele parohiale, fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat, cu excepțiunea congruei, carea rămâne numai în folosința parohului.

Suplicele concursuali instruate conform legilor în vigoare sunt a se subșterne oficiului protopresbiteral al tractului Zarand, iar petenții în terminul concursual, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, cu încuviințarea protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comună, spre a cuvânta, respective cânta și oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din ședința consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 2 August 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Spre binevoitoarea atențiune!

Cu tot respectul îmi iau voie a atrage atențiunea onoraților visitatori ai Sibiiului și în deosebi a părinților cari aduc băieții la școală, că pe lângă mărfurile de băcănie cari mi-au sosit numai acuma proaspete și gustoase, mi-am asortat magazinul cu tot felul de recuisite pentru studenții de școală, **perii pentru haine, săpunuri**, etc.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

Cu toată stima:

N. Onițiu
Sibiiu, Strada Măcelarilor
edificiul „Albinei“.

(318) 1—

Băieți de școală

se primesc ieftin în completă întreținere, cu ajutor la studiarea limbei maghiare. (302) 2—2

Sibiiu, Rosmaringasse 6.

2—3 Băieți de școală

se primesc în întreținere conștiințioasă — lângă vipt bun cu taxe moderate.

Chilie separată, plăcută și cu ajutor la studiare. (301) 2—2

Sibiiu, Webergasse 2.

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 27—40

SALVATOR

Călcâie de gumă.

(275) 3—52

SALVATOR
Marca lumii
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Neîntrecut de durabilă.

Se află în toate locurile.

Depozitul general:

HERMANN HIRSCH, Viena VII|3.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 13/26 August 1911. Nr. 85.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

La Blaj!

Sibiiu, 25 August n.

Incă două zile, şi apoi se începe peregrinajul la Blaj, istoricul orăşel al Ardealului, spre care sunt îndreptate în momentele acestea privirile tuturor Românilor de bine, dela noi şi din alte ţări.

Şi după semnele ce se arată, mulţi Români vor face acest peregrinaj, în frunte cu Arhiereii celor două biserici româneşti dela noi, pentrucă *toţi* şi-au anunţat sosirea la Blaj şi participarea la frumoasele serbări culturale, cari vor avea loc acolo în primele zile ale săptămânei viitoare.

Prin faptul acesta Arhiereii români dau o frumoasă şi impunătoare dovadă despre sentimentul de solidaritate, care îi stăpâneşte totdeauna când e vorba de cultura şi bunăstarea poporului păstorit de ei!

In Blaj îşi ţine adecă Luni şi Marţi, săptămâna viitoare, adunarea generală anuală „Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român", iar Marţi şi Mercuri „Societatea pentru fond de teatru român", — înaltele şi singurele noastre tovărăşii mai mari culturale, înfiinţate în vremuri mai bune, de înaintaşi cu inimi mari şi cu vederi largi.

De însemnătate deosebită e adunarea generală a „Asociaţiunei", pentrucă e adunare *jubilară*, e a *cincizecea* adunare dela înfiinţarea acestui însemnat focular de cultură românească.

Ceice se vor întruni deci în Blaj, în numele „Asociaţiunei", vor avea întâi de toate să aducă prinos de recunoştinţă şi să preamărească memoria celor ce înainte cu cincizeci de ani au dat naştere acestei instituţiuni, iar apoi vor avea să-şi dee seamă, dacă în cei cincizeci de ani trecuţi mers'am noi pe calea croită de marii întemeetori ai acestui sfânt aşezământ, şi ce progrese am făcut?

Resultatul scrutărilor făcute cu răgaz nu poate să fie decât favorabil. Progres s'a făcut; mare şi îmbucurător progres. Poporul nostru de astăzi nu mai e poporul cel de înainte cu 50 de ani. Conştienţa naţională e bine desvoltată în toate păturile sale, şi atât în cele culturale, cât şi în cele economice am înaintat destul de frumos. Iar inteligenţa poporului nostru, pătura cultă, e astăzi atât de număroasă, încât înainte cu cincizeci de ani nime nu şi-o putea nici imagina.

Am mers deci frumos înainte. Ceeace însă nu înseamnă, că acum ne putem pune la odihnă, pe laurii cari împodobesc frunţile altora, nu ale noastre, ci nouă muncă trebue să începem, pe cărări noue, pentru a ajunge la noue resultate, mulţămitoare şi îmbucurătoare.

Să căutăm deci şi să stăm grupaţi toţi şi în viitor în jurul acestui arbor puternic şi maiestos, din roadele căruia are să-şi primească hrana sufletească poporul nostru, pentruca grijit bine, să-l vedem prosperând şi desvoltându-se tot mai măreţ, ca să poată cuprinde la umbra sa pe toţi cei dornici de învăţătură şi de cultură românească.

Negreşit, că de însemnătate mare e şi adunarea generală a celeialalte mari tovărăşii culturale româneşti, a „Societăţii pentru fond de teatru român", căci scopuri înalte culturale urmăreşte şi ea, ca şi sora ei mai mare: „Asociaţiunea". Şi cei ce se întrunesc în Blaj în numele acestei societăţi încă vor avea să croiască drumuri noue de umblat, pentruca scopul pe care-l urmăreşte societatea de teatru român să-l putem vedea ajuns cât mai curând.

Sub steagul culturii, care nu poate fi decât numai naţională, sub steagul luminării poporului român din patria aceasta, deci sub steagul păcii şi al iubirii frăţeşti se întrunesc Românii în zilele apropiate în Blaj, — din care motiv salutăm cu căldură pe toţi ceice vor lua parte la acest mare praznic românesc!

Impletească Românii întruniţi în Blaj o nouă cunună de glorie pe seama steagului culturei naţionale româneşti, purtat cu demnitate şi cu mândrie pretutindenea pe unde a putut să fie purtat, iar pronia cerească trimită de sus binecuvântările sale asupra lucrărilor ce se vor săvârşi în Blaj, spre binele şi înaintarea poporului român din patria aceasta, iubită de el în măsura în care-şi iubeşte limba şi legea.

Deci, la bună vedere, în Blaj!

Guvernul şi reforma electorală. *Intrebat din partea unui corespondent dela marele ziar german* „Frankfurter Zeitung" *asupra planurilor pe cari le are cu privire la reforma electorală, domnul ministru-president* Khuen-Héderváry *a răspuns următoarele:*

„*Reforma va putea fi pusă la ordinea zilei* în vara, ori în toamna anului viitor. *Mai curând nu. Işi are şi aceasta întârziere partea sa cea bună. Până atunci se limpezesc părerile şi se aplanează contrastele. Dar de făcut,* la tot cazul trebue să o facem, *pentrucă noi înainte de toate avem trebuinţă de reîntinerirea socială a Ungariei. Clasa de mijloc, care-şi teme perderea anumitelor privilegii, tot mai mult se convinge, că pentru ea aceste privilegii sunt păgubitoare. Pentru că adevărul e, că privilegiul la început e într'u adevăr favor, dar omul aşa se obicinueşte cu el, încât* îşi perde forţele de luptă în concurenţa vieţii. *Votul universal nu va îndrepta toate relele, dar va împedeca prepotenţa unei singure clase, şi în ceice până aci erau desmoşteniţi sădeşte conştienţa responsabilităţii proprii. Şi încă ceva. Din punctul de vedere al curatei oportunităţi politice, astăzi am mai putea fi cumva fără reforma electorală. Dar peste trei, patru ani, mişcarea (în favorul ei) ar fi de neînvins*".

Pe scurt deci, actualul guvern va face *legea despre votul universal, şi încă cel mult într'un an.*

Interview cu Mitropolitul Meţianu din Sibiiu.

Sub titlul acesta dl *Ioan Rusu-Abrudeanu,* cunoscutul publicist din Bucureşti, publică în „*Adevărul*" o interesantă scrisoare, datată din Sibiiu, 4 August v. c. pe care o reproducem în întregime dupăcum urmează:

„Ca fost bursier al Mitropoliei române din Sibiiu, de câteori sufletul meu se simte îndemnat de a călca pe pământul plin de duioase şi sfinte amintiri al Transilvaniei, o datorie de conştiinţă şi de profundă recunoştinţă totdeodată îmi impune plăcuta sarcină de a mă abate pe la Sibiiu, spre a prezinta omagiile mele pioase şi respectuoase veneratului Mitropolit Ioan Meţianu, această aleasă şi clasică figură a episcopatului român.

O adâncă mulţumire sufletească mă cuprinde, de câteori pot să-mi îndeplinesc această datorie. Când părăsesc încântătoarea reşedinţă de vară a octogenarului prelat, a cărui agerime de spirit şi vigoare sufletească te fac pentru moment să uiţi părul alb ca zăpada ce-i încadrează obrajii rumeni ca trandafirul, mă simt par'că mai om, mai bun şi cu moralul mai înălţat ca de obicei. Puţinii bătrâni, pe cari soartea îi mai păstrează pe câmpul de luptă al Românilor din Ungaria, au în cuvântul lor moderat o putere neînţeleasă de înţeleaptă persuasiune şi de o atât de trebuincioasă ridicare a inimelor!

Miercurea trecută, 3 August, pe la orele 5 după amiazi, am găsit pe Mitropolitul Meţianu tocmai în momentul când păşea pragul frumoasei sale vile spre a-şi face obicinuita preumblare prin splendidul şi istoricul parc al reşedinţei mitropolitane. Cum m'a zărit, o bucurie sinceră am văzut întipărindu-se pe faţa-i deschisă, bună şi vorbitoare. Cu un profund respect m'am plecat şi i-am sărutat mâna, exprimându-i totodată nespusa bucurie ce simt că cu toată povara celor 83 de ani, îl găsesc tot aşa de bine, de vioiu şi de sănătos ca şi în anii trecuţi.

— „Mulţumesc lui Dumnezeu — zise Mitropolitul cu vocea lui dulce şi sonoră — sunt foarte bine şi n'ai idee câtă îmbărbătare şi încredere mi-au insuflat binevoitoarele şi augustele cuvinte ale prea graţiosului nostru rege Franz Iosef, care cu prilejul ultimei mele audienţe, mi-a spus că deşi sunt mai bătrân cu 2 ani decât Majestatea Sa, speră să ne vedem şi peste 2 şi peste 5 şi chiar peste 10 ani tot atât

---

FOIŞOARĂ.

Documente istorice.

Câteva din circularele lui Ioan Popovici şi Ghedeon Nichitici.

De *Iosif Pop.*

(Fine).

Prea cucernice protopoape!

Cu mare durere s'au înţeles precum mulţi lăcuitori din ţara aceasta s'au înşelat de oamenii cei răi, cât nu ca oamenii, ci ca vitele celea sălbatice au umblat, au tălhărit, au pustiit şi însuşi om pe om au omorât, cât singuri pot pricepe ce răutate urâtă lui Dumnezeu şi oamenilor au făcut; şi singuri, cu neodihnitul cugetului lor, se gonesc şi caută scăparea sa în unghiuri şi în păduri, fiindcă ei prin aceasta, cu faptele sale celea grozave şi neomeneşti înpotriva voei şi a blândeţelor domnilor ţării au umblat şi cu aceasta s'au făcut vrednici a-i căuta cu (miliţia) şi ai mistui precum ei pe alţii au mistuit.

Măcar că crăescul Gubernium este întristat pentru aceasta a lor fărădelege şi nu voeşte ca prin aceasta să se mărească pedeapsa lor, pentru aceea au trimis pe prea de bun neam născutul domnul Mihael de Brukenthal, sfetnicul Guberniumului şi pe preaosfinţitul domnul Teodor Nichitici, episcop neuniţilor al Ardealului, ca să arate purtarea lor cea rea şi să le spue precum a sa mărirea împăratului, preamilostivul domnul nostru şi părintele ţării, nici decum rabdă turburările acestea toate, ce s'au făcut de turburători; este chiar înpotriva voei împărăteşti, — şi porunceşte ca toţi să se întoarcă la satele sale şi casele sale şi să trăească în linişte şi în ascultare, ca să nu cază în nenorocire.... Şi aşa noi în numele preamilostivului împăratului nostru înştiinţăm şi îndemnăm, ca toţi să se întoarcă la satele şi casele sale şi cu pace să trăească.

Voi aţi auzit câţi din oamenii cei răzvlătitori şi turburători s'au omorât şi câţi în temniţă s'au prins, voi aţi auzit că au căutat a se trimite pentru răutatea lor catanele celea înpărăţeşti asupra lor, — pentru aceea spuneţi tuturore, pe care veţi întâlni, ca să nu zică pe urmă că n'au ştiut. Spuneţi-le încă ca să urmeze poruncii acesteia. Şi celea ce s'au răpit să se dea îndărăpt, prin preoţi, dela cine ce au răpit. Şi noi mai sus numiţii şi aicea trimişii făgăduim, precum prin înălţatul c. Gubernium a le scoate milă şi ertare dela împăratul. Dară dacă nu se vor întoarce şi vor rămânea în răutatea lor, să ştie că se vor pedepsi ca hoţi şi ca tălhari.

S'au dat în Sas-şebiş, 2 Noemvrie 1784.

Mihael de Brukenthal
sfetnic gubernialicesc.
Ghedeon Nichitici
Episcop neunit al Ardealului.

Noi cu mila lu Dumnezeu Ghedeon Nichitici, Episcop neuniţilor Ardealului şi Mihael de Brukenthal, sfetnic a înălţatului crăescului Gubernium.[1]

Tuturor Românilor din Ardeal, care vor ceti sau vor auzi porunca aceasta, facem înştiinţare, precum noi suntem dela preamilostivul împăratul nostru rânduiţi, ca să potolim răscoala aceasta şi să aducem norodul cel românesc la calea cea bună şi dreaptă. Dacă fiindcă Horia căpetenia răutăţii şi a rebeliaşilor nu încetează a face răutate şi minciuni, care sânt înpotriva împăratului şi înpotriva legii şi a bisericii şi a blagosloveniei vlădiceşti:

Pentru aceea cu numele preamilostivului împăratului nostru arătăm, că voia împăratului este ca să fie tot omul în pace şi în ascultare. Deci noi cu numele împăratului nostru poruncim, ca nici un Român să nu îndrăznească a asculta minciunile lui Horie, nici să meargă la el, nici la adunarea lui, nici să-i dea ajutor lui, nici pe ascuns, nici la aratare, că, carii ar îndrăzni a călca aceasta poruncă împărătească, se vor pedepsi dela împăratul ca singuri rebeliaşi. Dară cari vor asbulta aceasta poruncă împărătească, vor avea milă dela împăratul şi dela arhiereu blagoslovenie şi dela domni ajutor.

S'au dat în Sassebiş, 5 Noemvrie 1784.

Mihael de Brukenthal
sfetnic gubernialicesc.
Ghedeon Nichitici
Episcop neunit al Ardealului.

Prea cucernice protopoape ot. Abrud, noao iubite!

Dupăcum la 1 Noemvrie am trimis la preacucernicia ta o scrisoare cu învăţătură pentru potolirea turburării şi pentru întărirea şi aşezarea păcii între norod, adăugând osăbită scrisoare la toţi preoţii din protopopiatul vostru, care gândesc că vei fi şi primit şi cărţile la preoţi vei fi trimis şi aşa vei fi urmat. Dară pentrucă nici la aceasta, nici la aceea dela 27 Octomvrie trimisă, nimic până acum nu mi ai răspuns, pentru aceea vei avea datoria a ne înştiinţa.

Lângă aceasta poruncim, ca cu toată osârdia să te sileşti a învăţa pe norod, împreună cu preoţii, ca să se aşeze şi să se împăciuească şi să se odihnească la casele sale, părăsindu-se de tot răul, ascultând preaînălţatele porunci urmând şi supuindu-se rânduelilor înălţatului crăescului Gubernium. Asemenea aceasta să te sileşti a scoate din capetele şi mintea lor, acelora întru a cărora au întrat minciuna aceasta prin răsvlătitori şi înşelători, că ar fi voia şi porunca împăratului să facă aceasta, care ca un lucru neadevărat să desrădăcinezi din slabă mintea lor. Dară uneltele, sculele şi alte celea ce răsvlătitorii au răpit dela unii şi dela alţii, acelea prin preoţi să se dee îndărăpt dela cine ce s'au răpit, nimic ascunzând, ca să poată veni la mânile de unde s'au luat şi s'au răpit. Pentru începătorii vrăjbii şi a răscolii acesteia, putând afla dela niscari oameni credincioşi, cine sânt, pende sănătoşi şi vigurosi! Puterea şi voia lui Dumnezeu e mare!“ *)

---

[1] Fragmente din această ordinaţiune v. la Densuşan, op. c., pg. 278.

Dupăce am comunicat apoi înaltului prelat câteva veşti bune asupra sănătăţei distinsului şi iubitului său fiu mai mare Dr. Iancu Meţianu, care se află în vilegiatură împreună cu soţia D sale la băile din Călimăneşti, convorbirea noastră a rulat asupra mai multor chestiuni la ordinea zilei.

— Inalt Prea Sfinţite — reluai eu — cum se face că ziarul „Keleti Értesitő“ din Budapesta te-a făcut mitropolit primat al României?

— „Foarte simplu, zise mitropolitul. Câte ştiri fanteziste nu publicaţi dvoastre, ziariştii? Ei bine, ziarul din Budapesta a comis şi el această greşală regretabilă, pe care eu imediat am desminţit-o în „Telegraful Român“, organul mitropoliei. Eram dator să dau această desminţire cu atât mai mult, cu cât nimenea nu mi-a făcut o asemenea ofertă şi chiar dacă mi s'ar fi făcut, vârsta mea înaintată şi o mulţime de alte considerante de ordin superior mi-ar fi impus obligaţiunea de a refuza această onoare. Avem atâtea de făcut şi de muncit la noi acasă, încât cea mai mare satisfacţie a sufletului meu este, ca puţinele zile ce mi-au mai rămas să le pot dedica cu folos fericirii poporului meu şi convieţuirii sale pacinice şi armonioase cu celelalte popoare din regatul ungar“.

— Inţeleg, Inalt Prea Sfinţite, temeinicia acestor rescane puternice. Cu toate acestea, fapt cert este, că multă lume serioasă din România nu vede întronarea păcii şi a liniştei în biserica de acolo, decât ridicând pe scaunul de mitropolit primat din Bucureşti pe un cleric român de vază din Ungaria?

— „Nu ştiu şi nici nu pot să ştiu dacă esistă o asemenea convingere în lumea dela dvoastră. Dar nu pot admite, ca printre membrii clerului din România să nu se găsească un bărbat capabil şi demn, care să se urce, înconjurat de stima generală, pe scaunul cinstit de Andrei Ivireanul şi alţi prelaţi aleşi. Arhierei destoinici, culţi, harnici şi neprihăniţi este imposibil să nu numere şi clerul dvoastre. Prea a progresat România în toate direcţiile, pentru ca noi cei de aici să putem presupune o aşa regretabilă sărăcie de oameni destinaţi înaltei misiuni a conducerii trebilor bisericeşti în conformitate cu canoanele, apoi cu recerinţele impuse de cultura modernă şi cu nevoile consfinţite de esperienţa vremurilor.

„Pentru a fi mai bine înţeles să-ţi dau o probă. In primăvara aceasta am fost solicitaţi de către Ioachim III., patriarhul din Constantinopol, toţi capii bisericii ortodoxe de răsărit, să ne dăm avizul asupra chestiunei dacă este sau nu admisibilă căsătoria a doua a preoţilor de mir, rămaşi văduvi şi cu copii de crescut. Sinodul nostru episcopesc, singurul for competent în asemenea materie, sesizat fiind de mine, a răspuns afirmativ la această întrebare. Tot afirmativ au răspuns şi Sârbii din Ungaria şi cei din Sârbia; după câte ştiu, chiar şi Ruşii. M'am mirat însă mult aflând, că sinodul bisericei dvoastre este în contra celei de a doua căsătorie a preoţilor — singurul mijloc de a alunga imoralitatea şi restriştea din casele preoţilor rămaşi văduvi şi cu copii“.

— O singură şi ultimă întrebare, Inalt Prea Sfinţite, şi nu vă voiu mai obosi: durerosul scandal bisericesc dela noi a avut vre-o repercusiune şi la dvoastre?

— „Graţie presei dvoastre şi apoi celei din Viena şi Budapesta, evident că da — şi încă o repercusiune din cele mai chinuitoare, pe care aşi fi fost fericit să n'o întâlnesc la adâncile mele bătrâneţe. Cu ocasia unei sfinţiri recente de biserică, oficiată de mine, am fost personal foarte îndurerat din această causă. Veniseră cu acest prilej toate autorităţile din comitatul Turda-Arieş să mă salute şi să-mi presente omagiile lor pentru cinstea ce le-am făcut-o de a le onora judeţul cu presenţa mea. Pe cât am fost de plăcut atins de această deosebită atenţiune a autorităţilor maghiare şi a representanţilor celorlalte confesiuni, pe atât am fost însă de profund mişcat şi îndurerat în momentul în care prefectul judeţului, binevoind a rosti la banchet un toast în sănătatea mea şi pentru prosperitatea bisericei române ortodoxe române din Ungaria, a ţinut să scoată în relief splendoarea bisericei noastre faţă cu cea din România, care tocmai da spectacolul cunoscut şi atât de regretat de toată lumea creştină, cu atât mai mult de suflarea românească. Momentul acesta a fost poate unul dintre cele mai penibile din viaţa mea“.

Aceasta este estrem de interesanta convorbire, pe care am avut-o cu prea veneratul cap al bisericei române ortodoxe din Ungaria şi pentru care la despărţire i-am mulţămit din adâncul inimii.

Dacă o dau în public, o fac convins fiindcă în calitatea mea de fiu sufletesc al Inalt Prea Sfinţiei Sale nu depăşesc întru nimic bunul gând al Nestorului prelaţilor români, care fără îndoială este figura bisericească cea mai ilustră şi mai cu suprafaţă dintre toţi membrii episcopatului român.

I. Rusu Abrudeanu“.

---

*) Trebue să rectificăm cuvintele acestea ale dlui *Rusu-Abrudeanu,* cari au fost rău înţelese. Nu Maiestatea Sa, Impăratul şi Regele nostru a spus aşa către Escelenţa Sa, Mitropolitul Meţianu, ci la cuvintele Maiestăţii Sale, adresate Mitropolitului: *„Mi se pare, că suntem de-o etate“,* — Escelenţa Sa a răspuns: *„Nu, Maiestate, eu sunt cu doi ani mai bătrân decât Maiestatea Voastră, şi totuşi sper, că ne vom putea revedea sănătoşi şi peste 3, 5, ori chiar mai mulţi ani“.* *Redacţiunea.*

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Adunarea generală a desp. V. Sălişte, ţinută în 31 Iulie c. v. în comuna Armeni.

— Raport special. —

(Fine).

In a treia prelegere li se vorbeşte de subsemnatul, despre „Buna înţelegere şi încunjurarea proceselor“. Conferenţa va fi publicată şi publicul se va putea pronunţa asupra ei. Nu o mai schiţez.

In urma celor trei prelegeri, ascultătorii par cam obosiţi. Vrednicul şi neobositul învăţător pens., dnul Nicolae Iosif, în temeiul cunoştinţelor largi a nevoilor şi păsurilor săteşti, atât de mult pătrunde în inimile lor, atât de bine le vorbeşte în neaoşul graiu al lor, încât nici nu ajunge bine în tractarea materialului şi feţele obosite se înviorează, se reîmprospătează. Din cunoştinţele frumoase câştigate în urma praxei unei vieţi de om în ale economiei, dl Iosif desprinde pe cele mai de seamă şi într'o formă dialogică cu însoţirea unor pilde măreţe şi povăţuitoare le spune şi-i învaţă cum să lucreze pământul, cum să-l are, grape, samene etc., ca la îmblătit cât mai multă şi mai bună şi curată roadă să câştige. Cum să se îmbunătăţească şi lărgească păşunatul, cum să cultive nutreţurile măestrite, ca trifoiul, luţerna, napii, măzărichea, ca astfel să-şi înmulţească numărul vitelor, dela cari atârnă mult purtarea întregei economii. Ii sfătueşte cum să pregătească şi din tulei şi paie un nutreţ bun.

Spre a putea face faţă tuturor greutăţilor îi îndeamnă pe lângă economia de câmp a se ocupa şi cu cultivarea grădinilor, prin sămânarea a tot feliul de legumi, mai ales prin plantarea lor cu tot soiul de pomi, cari sânt o comoară bogată pentru om. Deasemeni îi sfătueşte a se ocupa şi cu albinăritul, care dă omului miere şi ceară în casă, precum şi bani în pungă. Intru purtarea unei economii raţionale, precum şi în cazuri de încercări păgubitoare, recunoaşte, că trebue bani, ca să se poată cumpăra maşinile de lipsă, precum să se suplinească pagubele, cari adeseori ajung pe unul sau altul.

Spre a nu-i lăsa fără sfat nici în această privinţă, le spune prin înjghebarea unei tovărăşii sistem „Raifeissen, cum să-şi facă în sat o „maşină de bani“, care să le deie când şi cât le trebueşte, şi totodată să le mai aducă şi câştig — care ar avea la ce se întrebuinţa.

Prin rostul preşedintelui se aduc fiecărui prelegător calde mulţămite protocolare şi primeşte fiecare număroase aplause de „să trăiască“.

Ca representanţi ai despărţ. V. Sălişte, la adunarea generală din Blaj se aleg cu mare însufleţire membrii, Dr. Ioan Lupaş protopresbiter şi Nicolae Henţ notar pens.

In numele comisiunei cenzurătoare referează părintele V. Suciu. Propune, că găsind totul în rânduială să se dee absolutoriu casariului cât şi comitetului. In cuvinte calde, frumoase şi pline de mângăere scoate la lumină starea culturală a despărţământului, care, zice Sfinţia Sa, în temeiul prelegerilor publicate, ca număr, şi ţinute în despărţământ, precum în al celor auzite şi ascultate astăzi, este unul din cele mai muncitoare. Mulţămeşte călduros conducătorilor, cari stau în fruntea despărţământului pentru îngrijirea conştienţioasă şi munca stăruitoare.

In numele comisiunii pentru înscrierea de membri noi, referează părinte V. Spătar, aducând la cunoştinţa despărţământului un număr mare şi destul de însemnat de membri noi care se urcă peste 50, dintre cari 7 ordinari, iar ceialalţi ajutători.

Şi acest fapt îmbucurător precum şi atenţiunea şi grija ce s'a observat în întreg decursul adunării, care a ţinut până la jumătate la patru d. a. îndreptăţeşte pe oricine a spune, că satul Armeni are oameni buni, harnici şi ascultători, cu ajutorul cărora multe lucrări bune şi de seamă s'ar putea duce în îndeplinire spre binele şi folosul lor şi al satului.

Se împart acum preste 400 de broşuri, dintre cari o parte din biblioteca Asociaţiunii, mai mulţi numeri din anul I. al „Ţării Noastre“, iar 200 de broşuri, de cuprinsul „Insămnătatea bisericii“ le împarte zelosul protopresbiter Dr. Ioan Lupaş. Deasemeni se împart mai multe apeluri, împotriva beuturilor, de ale societăţii „Bunilor Templieri“.

E frumos şi îmbucurător faptul că mult stimatul Domn notar pens. Nicolae Henţ, cu datele cerute dela preotul V. Spătar, a făcut pe cel mai bun copil de şcoală membru ajutător al „Asociaţiunii“, spre a căpăta cele 10 broşuri şi calendarul solvind tacsa de 2 cor. La aducerea la cunoştinţă a acestei fapte nobile s'a adus ca mulţămită îndelungi aplause dlui Henţ.

Preaonoratul domn prezident încântat de reuşita adunării mulţămeşte celor de faţă, cari s'au înfăţişat după cum se zice „cu întreg satul“, cu mic cu mare pentru atenţiunea încordată, cu care au urmărit sfaturile adunării. Ii roagă să nu dee uitării sfaturile şi poveţele auzite, ci să le întrebuinţeze în viaţă, căci numai atunci adunarea şi-a ajuns scopul. De asemenea însărcinează pe conducător, ca despre constituirea agenturii ce a hotărât adunarea să înfiinţeze, să se raporteze despărţământului în termin de 15 zile.

Adunarea se închide.

De încheere o observare. In anul 1906 cu prilejul sărbărilor aranjate de România, în vederea atâtor fraţi ce s'au strâns din toate colţurile stăpânirilor străine, ca să vadă măreaţa expoziţie a fraţilor şi a întreg neamului românesc, — mai mulţi scriitori au sulevat ideea, ca pe viitor din ani în ani să strângă pe fraţi împreună la masa întinsă şi cuprinzătoare de toţi — la masa unităţii culturale. Despre astfel de întruniri zice un scriitor: „In starea vremilor în care suntem, cu mijloacele pe care le avem, ca legături cu fraţii noştri noi nu ne putem gândi decât la aceste sărbări culturale, unde fratele să poată sta lângă frate în împărtăşirea aceloraşi dorori şi bucurii. Pentru întemeerea acestor sărbări ori ce sacrificiu nu ar fi prea mare; oricât timp s'ar cheltui, nu ar fi prea mult; oricât de mult s'ar aduna, nu ar fi de prisos; oricât de număroşi ne am strânge, nu am fi de ajuns“. („Neamul Românesc“ An. I. nr. 49 p. 805).

Noi din îngrijire dumnezeească şi stăruinţă omenească, cu ajutorul Asociaţiunii am ajuns la astfel de sărbări cari pe hârtie cuprind pe toţi, nu însă şi în realitate.

Dee bunul Dzeu, ca viitorul, cel puţin sărbările despărţămintelor să le schimbe în adevărate „Olimpice“, la cari nu numai fraţii consăteni, ci şi dacă nu toţi din întreg despărţământul, dar cel puţin cei învecinaţi, cele 5—6 comune din jurul aceleia, în care se ţine sărbarea adunării generale, să iee parte, să se strângă frate lângă frate, să se cunoască, să petreacă câteva ceasuri împreună, în cari să-şi împărtăşească unul altuia bucuriile şi nevoile vieţii, — în cari împreună să asculte glasul şi povaţa îndrumătoare a unuia şi a altuia dintre conducători. Astfel sărbările despărţămintelor s'ar apropia tot mai tare, tot mai mult de adevăratul lor rost!

Ioan Popa
preot şi secr. subst.

Adunarea generală a despărţământului Nocrich al „Asociaţiunii“ în Cornăţel.

In 13 August şi-a ţinut despărţământul Nocrich al „Asociaţiunii“ adunarea generală în Cornăţel. Incă înainte de ora fixată, la care trebuia să se înceapă adunarea, a sosit prezidentul despărţământului, dl *Nicolae P. Petrescu,* însoţit de fiiul dsale *Horea,* şi încă de alţi câţiva intelectuali din jur şi loc. A cercetat întâi pe câţiva dintre fruntaşii comunei, stând cu ei de vorbă la locuinţele lor şi făcând în modul acesta, ca să crească încrederea ţăranului faţă de domni, să nu vadă în domn, cum încă şi până acum vede, numai pe unul care vine ca să-i iee, să-l despoaie, ci să vadă pe unul care vine ca să i şi dea.

La ora 1 d. a. apoi în mod foarte sărbătoresc sunetul clopotelor ne cheamă la adunare, care avea să se ţină în biserică. Se adună poporul din comună aproape complet. Sunt foarte mulţi ţărani şi din jur, şi ceea ce ne bucură foarte mult, s'a adunat un număr foarte frumos de intelectuali. Dl prezident în cuvinte foarte alese spune scopul adunării, spune că nu au venit domnii la adunarea de astăzi, ca să le iee ţăranilor nimic, ci numai ca să le dee unele sfaturi, pe cari urmându-le vom putea lupta şi noi Românii alăturea de celelalte naţionalităţi din jur, cari ar dori să ne vadă săraci şi rămaşi înapoi. Nu trebue însă să ne lăsăm, trebue să ne dăm toată silinţa, ca să ne câştigăm cât mai multe cunoştinţe, ca astfel să ne putem ţinea şi noi locul, care ni se cuvine. Cu aceasta salutând cu căldură pe cei adunaţi, deschide adunarea.

I se dă cuvântul dlui preot I. *Tatu* din Ţichindeal. Dsa pe înţelesul tuturora spune scopul „Asociaţiunii“, care este de a lucra la întărirea poporului român în cele culturale şi economice. Ne vorbeşte foarte frumos despre împrejurările, cari au îndemnat pe înaintaşii noştri să formeze Asociaţiunea, şi îndeamnă pe cei presenţi, ca să se facă, dacă şi nu membri fundatori sau ordinari, cel puţin membri ajutători, de oarece prin cărţile ce le primesc dela Asociaţiune li se va răsplăti împătrit puţinul de 2 cor. ce dau pe an.

---

tru aceea iară prin aceia prin care puteţi încredinţa lucrul acesta, să învăţaţi să aibă grije să nu scape, nici să fugă, iară de nu aţi înţeles nimic de aceia, încă prin oameni credincioşi să învăţaţi pe oameni ca să silească a-i afla şi bine a-i păzi a nu scăpa.

Pe norodul cu înţelepte învăţături să-l potoliţi şi către altă ascultare şi supunerea preaînălţatelor rânduelí şi preamilostivele poruncilor gubernialiceşti să-l tocmiţi... La care fără zăbavă aşteptând răspuns, rămân

Sasşebiş, 13 Noem. 1784.

de tot binele voitoriu
Ghedeon Nichitici
Episcop neuniţilor Ardealului.

Prea cucernice protopoape!

Din scrisoarea prea cucerniciii tale dela 7 Noemvrie, înţelegând şi cunoscând, precum că după silinţa cucerniciii tale, care ai făcut urmând poruncilor noastre celor date spre potolirea turburării, norodul au început a se aşeza, neam bucurat şi şi mai tare ne vom bucura dacă vom înţelege, precumcă toţi se vor aşeza şi se vor potoli pela casele sale cu toată liniştea.

Pentru aceea poruncim să te osteneşti a învăţa pe norodul, ca să fie întru toate ascultător şi supus preamilostivelor rânduelilor şi poruncilor înălţatului c. Gubernium.

Am înţeles dela prea de bun neam domnul Mihael de Brukenthal, chinţilarul şi comisareşul gubernialicesc, precum norodul dela Râul Mare[1] şi din satele din prejur ar fi trimis o ţidulă, rugându-se ca să merg eu acolo. Dară fiindcă n'au venit toţi oamenii la casele sale, pentru aceea nu sănt vrednici de venirea mea acolo. Pentru aceea să osteniţi singuri la Râul Mare şi la celea din prejur sate. Să le spui ca toţi până la unul să vie la casele sale şi să se aşeze la locurile sale. Şi aşa înţelegând de bună şi paznică aşezarea lor, nu vom înceta înpreună cu mai sus numitul domnul comisareşul, a ruga pe preaînălţata crăiasca gubernie pentru ertarea greşalelor lor.

Eu mâne de aicea voiu pleca la Orăştie, Deva şi la Belgrad. Scrisorile preacucerniciii tale acolo ne vor găsi. Supt aşteptarea răspunsului, rămân

de tot binele voitor
Sas-şebiş, 15 Noemvrie 1784.
Ghedeon Nichitici.

Instrucţie.[2]

Pentru preoţii care spre pâzire vor sluji comandelor milităreşti celea ce merg înpotriva turburătorilor.

Aceşti preoţi datori vor fi a se lipi sau a se lega de comandele milităreşti, şi când aceste vor nimeri pre adunatele turme ale rebeliaşilor şi se vor pune în rând de apărare, atuncea preotul, de vreme ce altminterea stare îngăduește, să se pue înaintea oştirii milităreşti şi rebeliaşilor să le dea înainte primejdia cea neîntrecută întru care ei se află şi soţietatea lor. Cu tot chipul care poate să-i îndemneze spre plecăciune şi la pace să-i aducă. El n'are putere ceva să făgăduiască lor, fără numai aceasta, că dacă vor urma ei la toate acelea, care lor ofiţirul dela comandă poronceşte, precum ei milă şi ertăciune să nădăjduească; într'alt chip grea cumplicìune vor simţi. Din aceasta poate că rebeliaşii vor arăta plecăciune, atuncea ofiţirul dela comanda aceea să facă ce i s'au rânduit dela slăvitul gheneral; dară de cumva rebeliaşii vor arăta înpotrivire, atuncea preotul cu glas deschis şi pe înţeles să spue, precum ar fi ei oameni de nu se pot îndrepta, care multe sfătuiri şi îndemnări au trecut cu vederea si au lăpădat ertarea şi bunătatea ce s'au fost făgăduit lor, şi nenorocirea care ar veni pe ei şi pe copiii lor şi pe neamurile lor, singuri ei fiind pricina loruşi, să o socotească; şi înaintea feţei lui Dumnezeu vor da grea samă şi răspuns pentru toată picătura de sânge care se va fi vărsat pentru înpotrivirea şi neascultarea lor. Şi dupăce şi aceasta se va face şi tot nu se vor potoli şi nu se vor pleca, atuncea preotul să se dea îndărăptul ostaşilor şi să lase treaba sa. Inpotrivirea toată au pus, carea nosc asupra rebeliaşilor sau înpotrivitorilor [s'au poruncit].

S'au dat la Abrud, 1 Dec. 1784.

Ghedeon Nichitici
Episcop neunit.

---

[1] Râul Mare a fost, pe vremea revoluţiei lui Horia, nume colectiv pentru următoarele comune de azi din munţii apuseni: Albacul, Săcătura Scărişoara, după Szilágyi şi Ponorelul; vezi Densuşan, op. c., pg. 83, nota 2.

[2] Cunoscută şi lui Densuşan în op. cit., pg. 377.

Să cetesc după aceea rapoartele, cari arată întărirea Asociațiunii și în tinărul despărțământ al Nocrichului, și ne îmbucură foarte mult faptul, că aproape în fiecare comună vedem câte o bibliotecă.

Se cetesc apoi 2 conferențe: Prima o cetește dl *Nicolae Căliman*, stud. med. din Cornățel. Arată în o limbă frumoasă poporală câteva cause de ale morburilor și modul cum ar trebui să se păzească poporul nostru de multele morburi, fiindcă „poporul nostru este unul dintre cele mai sănătoase, față de morburi unul dintre cele mai resistente popoare“.

A doua conferență o cetește preotul *Ioan Petrișor* din Alțina. Dsa cunoaște foarte bine poporul din această comună, și astfel știe foarte bine cum să-i vorbească ca să fie bine priceput. A vorbit despre stricăciunea beuturilor și despre pedeca ce o pun acestea la înaintarea noastră culturală și materială. Ambele conferențe sunt ascultate cu mare luare aminte.

Dl prezident mulțămește conferențiarilor, predă vre o 60 de cărți pentru bibliotecă și împărtește mai multe cărți poporului de față; iar dupăce preotul *George Simplăcean* mulțămește dlui prezident și celorlalți intelectuali, cari n'au pregetat oboseala de a veni în comuna Cornățel și a împărtăși în modul acesta sfaturile lor bune poporului din Cornățel, promițând că și dsa își va da toată silința de a câștiga cât mai mulți membri pentru Asociațiune, prezidentul declară adunarea de închisă.

După adunare a avut loc și o producțiune teatrală. S'a predat „*Pribegii*“, o piesă de altcum grea de predat, totuși toți și-au predat rolurile foarte bine.

Au fost foarte mult aplaudați Teodor Necșa și Ioan Vasiu în rolurile de Fir și Talpoș. Iar când a urmat „Țiganul cătană“, predată de economi, fără ca să vreai, îți venea în minte, că Românul nu e născut numai poet, ci și artist.

După producțiune a urmat joc, până ne-am depărtat, satisfăcuți cu toții de cele văzute și auzite. *Coresp.*

Școalele medii gr. or. rom. din Brassó (Brașov).

Inștiințare pentru anul școl. viitor.

Anul școlar 1911—12 se va începe în 1 Septemvrie st. v. 1911, adecă în 14 Septemvrie st. n. Părinții, cari doresc să-și dea copii la acestea școale sunt poftiți a se prezenta cu fiii sau cu fiicele lor în cancelaria direcțiunilor respective în zilele de 1, 2 și 3 Septemvrie v., adecă în 14, 15 și 16 Septemvrie st. n. pentru inmatriculare. — Școlarii, cari se inmatriculează pentru primadată la școalele noastre medii, vor aduce testimoniu școlar, certificat de naștere și certificat de revaccinare. Testimoniu școlar de pe clasa precedentă au să-l prezinte toți școlarii cari vin a se înmatricula, așadar și școlarii, cari au absolvat clasa precedentă la școalele noastre.

Din 31 August și până în 2 Sept. v. dela 8—12 oare a. m. se vor ținea examenele private, supletorii, de diferență și de corigență. Cei ce s'ar prezenta mai târziu, au să petiționeze la direcțiune, dovedind cu atestat valabil cauza întârzierii.

Notă. — Școlarii, cari vin dela un institut, unde în gimnaziul superior nu au învățat limba grecească, vor fi supuși unui examen de primire din limba grecească.

Didactrul în gimnaziul inferior și școala reală este de 24 coroane pe an, iar în gimnaziul superior (cl. V.—VIII) de 40 coroane pe an. — Cei inmatriculați pentru primadată mai plătesc odată pentru totdeauna o taxă de primire de 8 coroane. Școlarii neromâni plătesc didactrul, taxa de primire și taxa pentru fondul de penziune duplu. Taxa pentru fondul de penziune este în gimnaziul superior 10 cor., iar în gimnaziul inferior și școala reală 6 cor.,; taxa pentru testimoniu (Fond. Coresi) 3 coroane, taxa pentru anuar 1 cor.,; taxa edilă 6 coroane în clasele de jos, 10 cor. în clasele de sus; taxa p. mijl. de învăț. și mobiliar este de 2, resp. 4 cor.,; — taxa de patinat este de 30 bani. resp. 50 bani; taxa pentru bibliotecă e de 1 cor.; taxa de membru la societatea de lectură a studenților este pentru cl. V. și VI. gimn. 1 cor., pentru cl. VII. și VIII. gimn. 2 cor.

Afară de aceste taxe, cari se vor plăti la cassa Onoratei Eforii școlare, toți elevii școalelor medii vor mai solvi cu ocaziunea inmatriculării la direcțiunea școlară încă cor. 2.50 pentru procurarea de ghete de gimnastică trainice și uniforme pe sama fiecărui elev.

Didactrul se poate plăti în 3 rate, după normele stabilite în normativul Eforiei școl.

Școlarii, cari vor să fie scutiți de didactru, trebue să-și înainteze petițiunile lor până în 30 Septemvrie stil vechiu în cancelaria Eforiei școlare.

1) Indreptățiți a petiționa sunt acei școlari săraci, cari au moralitate bună și nota generală din studii: foarte bine sau bine.

Cu nota suficient pot fi scutiți numai acei elevi, cari sunt din Brașov și cercetează clasa I. și II. gimnaz. sau reală.

2) La petițiune se aclude atestatul de paupertate al oficialui comunal, vidimat și de parohul local.

3) Toți petenții au să acludă și testimoniul ultim de clasă.

Scutiri se acordă numai la didactru, — celelalte taxe trebue plătite de toți școlarii.

Brașov, în 5 August v. 1911.

Direcțiunea.

NOUTĂȚI.

***Din cauza** sfintei sărbători*, „Adormirea Născ. de Dumnezeu“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.*

*

Personal. Inaltpreasfințitul Domn Arhiepiscop și Mitropolit al nostru *Ioan* pleacă Dumineca d. a. la orele 4 și jumătate, cu trenul la Blaj, unde va sosi la orele 7 seara, pentru a participa la adunarea generală jubilară a „Asociațiunei“.

*

Procesiuni. La sărbătoarea Schimbării la față mănăstirea *Bodrogului* a fost cercetată și în anul acesta de mulți credincioși în grupe conduse de preoții satelor din împrejurime și din depărtări. Toate procesiunile au fost întimpinate pe teritorul mănăstirii de P. C. S'a arhimandritul *Augustin Hamsea*, care a celebrat liturgia cu o numeroasă asistență și a rostit peregrinilor o cuvântare bogată în învățături creștinești. Adevăratul peregrinej la mănăstire se va face în 15/28 August, la sărbătoarea Adormirii Născătoarei de Dumnezeu.

*

Dela Academia Română. Ședințele Academiei Române, după vacanța de vară, se vor redeschide cu ziua de Vineri în 2 Septemvrie v.

*

Examene. In ziua de 16 Octomvrie n. a. c., la orele 9 dimineața, se vor începe în *Cluj*, *Brașov* și *Sibiiu* examenele de pădurari și pândari. Cei interesați au să-și înainteze până în 30 Sept. n. petițiile la inspectoratele forestiere, unde voiesc să treacă examenele.

*

Militare. Ministrul r. u. pentru apărarea țării a dat ordin, ca nici în anul acesta să nu se țină adunările de control pentru soldații neactivi din armată și dela honvezime. Va avea însă loc obișnuitul raport (Hauptrapport) al ofițerilor în rezervă, al funcționarilor militari și al cadeților.

*

Limba germană. Ministrul de culte și instrucție publică va întroduce în preparandii un nou plan de învățământ, în care limba germană se va propune viitorilor învățători în mod mai intensiv, decât până acum. Elevii vor avea mai ales să cetească mult din scriitori germani clasici și moderni.

*

Curs de stupărit. Ministrul r. u. de agricultură a publicat concurs pentru aspiranți la cursul de stupărit, care se va ținea în Gödöllő și va avea o durată de doi ani. Se primesc persoane care au împlinit vârsta de 16 ani și n'au trecut de 35 de ani. Petițiile, provăzute cu timbru de o coroană și ajustate în regulă, au să se înainteze până în 30 Septemvrie a. c. deadreptul către ministrul de agricultură în Budapesta (5, Országháztér 11). Condițiunile mai de aproape se pot ceti în numărul din 17 August a. c. al foii oficiale a comitatului nostru.

*

Aviațiunea în armata franceză. Ministrul francez de răsboiu se ocupă în toată seriositatea cu ideea să pună aviațiunea în serviciul armatei. Aviatica va fi adecă *al patrulea* soiu de armă, pe lângă infanterie, cavalerie și artilerie. Planul ministrului este să organiseze o trupă din aviatori specialiști. La manevrele mari franceze din anul acesta va lua parte o ceată întreagă de aviatori: la patru corpuri de armată vor fi atașate 32 de aeroplane, al căror folos practic are să fie studiat cu deamăruntul din toate punctele de vedere.

*

Serviciu divin în limba maghiară. Membrii comunității bisericești greco-catolice din Macău au cerut dela preotul lor, să facă serviciul divin în limba maghiară. In Dumineca trecută preotul li-a împlinit dorința și a celebrat pentru întâia oară serviciul în limba aceasta.

*

† Ioachim Nadeșian, subjude reg. în pens. fost secretar cerc. magistratuar în Mediaș, a decedat acolo în etate de 70 ani, în 22 August a. c. la 8 ore seara, și a fost înmormântat în 24 August a. c. după am. la 2 ore, în cimiterul bisericii gr. or. din Mediaș. Fie-i țărina ușoară!

*

Drame nouă. Din Paris se vestește, că s'au descoperit două piese teatrale, până acum necunoscute, scrise de Alexandru *Dumas* tatăl. Lucrările în manuscris voluminos sunt scrise de mâna autorului.

*

Cercetări asupra pelagrei. Louis *Sambon*, care face călătorie de studiu cu scop de a lămuri cauzele pelagrei, a sosit zilele acestea în țara noastră. In drumul său este însoțit de o societate compusă din patru savanți, spanioli și englezi. Sambon și colegii săi sunt de părere că pelagra este produsă de un soi de musculițe foarte mici, numite *simulium*. Societatea sosește zilele acestea în părțile noastre ardelenești.

*

Record de înălțime. Aviatorul Brindley din Chicago a ajuns cu aeroplanul său o înălțime de trei mii cinci sute metri și a învins astfel recordul de înălțime al francezului Loridan.

*

Superstiție. Din Belgradul Sârbiei se scrie, că un țăran cu numele Pașici, din satul Brotcovici, a înșelat pe un țigan chemându-l în odae, unde l-a omorât, corpul i l-a tăiat în bucăți punându-l la foc să fearbă. Țăranul a comis fapta grozavă crezând că prin mijlocirea unsorii omului omorât va găsi locul ascuns, unde mănăstirea din apropiere își are săpată o comoară. Criminalul a fost arestat.

*

Una-alta. Cetim într'una din foile românești dela Arad următoarele: „*Leac contra reumatismului.* Turcul Arit Mamut *din localitate*, suferind de mai mult timp de reumatism“ etc. etc. Vezi notița din numărul 81 al ziarului nostru, și te minunează iubite cetitoriule de neștiința noastră!. Căci noi știam, că reumaticul turc se află *în Macin*, în România, când colo el e *în localitate*, în Arad! Fire-ai a naibei — *foarfecă!*

*

Frâna de alarmă. Doi patrioți din Félegyháza călătoreau Dumineca cu acceleratul la Kecskemét. Cei doi călători uitându-se cu interes la frâna de alarmă s'au mirat, când au cetit că trenul se oprește la moment, dacă tragi de frână. S'au înțeles să facă încercarea interesantă; pe urmă au smâcit cu puteri unite frâna de alarmă. Trenul, firește, îndată s'a oprit. Intre călători s'a produs o mare agitație. Stimabilii dela Félegyháza la început făceau haz; însă mai târziu, când conductorul i-a întrebat, că ce primejdie a fost la mijloc de au tras frâna, s'au cam spăriat și nu au știut ce să răspundă. Sosind la Kecskemét, curioșii au fost dați pe mâna poliției.

*

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ va da o petrecere de vară împreunată cu cântări, declamațiuni și joc, Dumineca, la 27 August n. 1911, în grădina Hermann. Inceputul la 7½ ore seara. Prețul de intrare: de persoană 1 cor. O parte a eventualului venit curat este destinată pentru renovarea bisericii gr. or. române din Sibiiu, suburbiul inferior. Suprasolviri marinimoase se primesc cu mulțămită și se vor cuita publice.

*

Secetă în Belgia. Vara anului 1911 va rămânea multă vreme în memoria orașului și provinciei Anvers. Conform știrilor apărute în presa belgiană, pagubele pricinuite de căldura înfricoșată a acestui an, sunt uriașe. In capitala Anvers s'au întâmplat numeroase incendii: într'una din zile erau în acelaș timp patru incendii, dintre cari unul a cauzat o daună de 8 milioane de franci. Pierderea în capitală a fost cu toate acestea neînsemnată, deoarece aproape toate clădirile și averile arse au fost asigurate, însă la țară catastrofele numeroase de incendiu au avut urmări cu mult mai rele. Păduri întinse de brad au fost nimicite de foc, precum și numeroase clădiri, care nu erau asigurate în contra focului. La șes înfățișarea țării este cu totul desolată: din 1 Iulie și până astăzi n'a căzut nici un strop de ploaie: Multe râuri și lacuri au secat cu desăvârșire, peștii dintr'însele au perit până la cel din urmă. Earba este uscată, vitele sunt nutrite cu fân. Prețurile zarzavatului, ale untului și laptelui s'au urcat simțitor. Lumea de pe sate, în urma secetei ne mai pomenite, este aproape desnădăjduită.

Conferențe învățătorești.

Convocare.

Conform instrucțiunei pentru ținerea conferențelor învățătorești și cu provocare la circulariul din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 școl. 1911, conferența învățătorilor din protopresb. Lupșa o declar de convocată pe zilele de Sâmbătă și Dumineca, în 1 și 2 Octovre v. a. c. în comuna centrală Ofenbaia cu următorul

Program:

1. Invocarea Duhului Sfânt ce va premerge — la oarele a. m. 7½ — ședinței prime.

2. Deschiderea conferenței prin subscrisul comis. conzistorial cu cuvântare, în care se dau directive în privința bazelor și direcțiunei ce trebuie să o ia învățământul religios din școalele noastre.

3. Constituirea conferenței, apelul nominal și alte curenții.

4. Tractarea materialului din religie în școalele poporale confesionale, pe baza planului de învățământ și îndreptarului metodic. Tractarea se face, specificând materialul din religie după cele 6 clase din școala poporală cu un singur învățător. Referenții pentru facerea de propuneri se institue: *a*) la clasa I: Aurelia Bedelean. *b*) la clasa II: Teodor Nicoră. *c*) la clasa III: Ioan Popița. *d*) la cl. IV: Vasile Bură *e*) cl V: Leonte Canja și *f*) clasa VI: Macaveiu Cutean Disertanții dela lit. a. c. e-f trebue să țină și câte o prelegere practică cu elevii claselor I. III și V-VI.

5. Manualele de religie (de literatura didactică religioasă) cu espunerea cărților celor mai bune de metodica învățământului religios și a cărților, între cari și „Biblia școlară“, ce trebue să formeze lectura religioasă a elevilor din școala poporală. Disertație de Iuliu Teuțan. Recenzentă: Ana Mateiu (Crăciun).

6. Educația religioasă în școală și biserică cu ajutorul cântărilor, tablourilor religioase, a mergerii la bis. și serbărilor școlare cu caracter religios. Disert. Diomid Bedelean. Recenzent: Antoniu Constantin.

7. Dare de seamă despre mișcarea ped. literară la Români în anul școlar 1910/1911 cu arătarea opului celui mai bun ce a apărut în acest an. Dis. Lazar Chirilă. Recenzent: Nicolae Fodorean.

8. Dare de seamă despre starea învățăm. din tract în 1910/911 cu considerare la folosul și funcționarea conferențelor didactice inițiate de conf. anului trecut. Raportor în numele comis. I: Iosif Panța.

9. Dare de seamă despre activitatea extrașcolară a învățătorilor pe baza rapoartelor ce fie care le prezentă în ședința I.

10. Statorirea programului conferenței viitoare pe baza propunerilor comisiunei permanente II.

11. Propuneri, alegerea comisiilor permanente și închiderea.

Invățătorii și catiheții din tract sunt obligați a participa la această conferență. Directorii școlari iau parte în mod benevol.

Obs. Respunsurile liturgice dela servițiul din Dumineca din 2 Octomvrie este obligat ale face corul învățătorilor din tract.

Ofenbaia, 2 August 1911.

Vasile Gan
prot., insp. școl.

Cărți și reviste.

Anecdote alese, de *C. Pop Florantin*, București, institutul de arte grafice Eminescu 1911. Prețul 50 bani.

*

Partea Românilor din Ardeal și Ungaria în cultura româneascĕ, *Influențe și conflicte*, de N. *Iorga*, membru al Academiei Române. O prea frumoasă conferință, ținută la Academie în sesiunea anului acestuia, în care se ia în apărare direcția poporanistă, inaugurată din partea Ardelenilor în literatura română. E o lectură plăcută și folositoare. Prețul 20 bani. Se poate comanda și prin librăria noastră arhidiecezană.

*

Anuarul XIV al Societății pentru fond de teatru român, pe anul 1909—1910. Brașov, tip. A. Mureșanu, 1911. — Cuprinde: Discursul de deschidere, rostit la adunarea generală din Alba-Iulia. de Dr. Ioan Mihu. Partea administrativă: Rapoarte, Sumarele ședințelor adunării generale și Regulamentul pentru administrarea fondului Dr. I. Mihu. Comitetele filiale, membrii Societății și orașele în care s'au ținut adunările generale din 1870—1911. Prețul 2 coroane. Se poate procura dela secretarul Dr. Iosif Blaga în Brașov.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești vacante ale comunelor bisericești de jos din protopopiatul Câmpenilor se publică de nou concurs cu terminul 25 August v. 1911.

1. **Peleș** cu salar 1000 cor. dela biserică și din ajutoare, locuință cu grădină.

2. **Poiana-Valeaverde** salar cu 1000 cor. din repartiție, locuință cu grădină.

3. **Secatura** cu salar 1000 cor. din repartiție locuință cu grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările lor concursuale la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se computā numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 9 August 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

(324) 1—3

Nr. 721/1911 prot. (320) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din **Hendorf**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din repartiție dela popor 351 cor. 68 fil.

2. Dela biserică 80 cor.

3. Dela comuna politică 2 stângini lemne 24 cor.

4. Pentru grădină 24 cor.

In total 479 cor. 68 fil.

Intregirea la salarul fundamental cu 520 cor. 32 fil., precum și cvincvinalele se vor cere dela stat.

Cuartirul în edificiul școalei.

Alesul conform dispozițiilor în vigoare, este obligat a instrua elevii de toate zilele, cei de repetițiune și tinerimea adultă în cântările liturgice, și a le conduce în toate Duminecile și sărbătorile de peste an în biserică de sine înțeles și în feriile de vară.

Reflectanții la acest post își vor înainta la oficiul mai jos însemnat cererile lor instruite cu documentele prescrise, precum atestat de botez și școala medie, absolutorul pedagogic și diploma de învățător, atestate de serviciu, eventual alte documente recomandatoare în terminul deschis, și se vor prezenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a și arăta destoinicia în cele rituali.

Sighișoara, 9/22 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 442/1911. (323) 1—3

Concurs.

In protopopiatul **Geoagiului** sunt de ocupat următoarele posturi învățătorești, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“, în condițiile următoare:

I. In comuna **Bozeș**:

1. Salar fundamental 300 cor. dela biserică din repartiție; la mai mult parohia nu se poate obliga. Intregirea până la 1000 cor. și cvincvinalele se va cere dela stat.

2. Locuință în edificiul școalei.

3. Lemne din pădurea foștilor iobagi, atâtea câte se vin pe fum;

4. Grădină pentru legumi lângă școală, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat se instrueze și școala de repetiție; se instrueze copiii în cântările bisericești și se cânte cu ei în biserică.

II. In comuna **Mada**:

1. Salar 600 cor. dela biserică din repartiție, întregirea până la 1000 cor. și cvincvinalele se va cere dela stat.

2. Locuință în edificiul școalei.

3. Lemne de foc.

4. Grădină, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat se instrueze copii în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică. Dacă va ști forma cor, de adulți, va avea favor deosebit.

Cei ce doresc să concureze sunt învitați să se prezinte în comunele respective, pentru a se face cunoscuți poporului.

Cererile de concurs, instruite conform regulamentului în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Geoagiu (Algyogy), 9/22 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 501/1911. (313) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din **Presaca**, tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane din care 600 cor. repartiție dela popor și restul întregire dela stat.

Cuartir și lemne de foc.

Invățătorul ales este dator a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la Sf. liturgie.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta petițiunile instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis, și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 5 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 331/1911. (325) 1—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Blajfalăul-de jos** tractul Bistriței prin aceasta se escrie din nou concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegratul Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. dela biserică prin repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. se va cere ca ajutor dela stat; adause cvincvinale după un serviciu de cinci ani la aceasta școală, cortel în natură eventual relut de cortel, grădină și un stângin de lemne.

Invățătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările liturgice și ai conduce în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile adjutate cu documentele de cualificațiune oficiului protopresbiteral gr.-or. al Bistriței, în terminul arătat; au însă a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări. Se observă că în tractul Bistriței nu sunt candidate de învățători cualificați.

Bistrița, 4/17 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 453/1911. (314) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ormindea** cu salar de 1000 coroane și anume 920 coroane din repartiție 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de acestea când participă la înmormântări are 1 coroană dela fiecare caz. Cvartir și grădină în natură. Alesul învățător este obligat a cânta în Dumineci și sărbători la sf. liturgie cu copiii de școală și cu adulții, iar la utrenie a ținea o strană. Cei ce sunt în stare a conduce corul bisericesc existent sunt preferiți.

2. **Buceș** cu salar de 400 coroane, cvartir și grădină.

3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

4 **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir și grădină.

5. **Peșterea** cu salar de 300 coroane.

6. **Bibița** cu salar de 400 coroane și grădină.

7. **Șesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

8. **Tomnatecul-de jos** și **de sus** cu salar de 400 de coroane, cvartir și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele de sub 2-14, până la suma recerută prin noua lege școlară sau cerut ajutor dela stat, și în caz de încuviințare cei insinuați vor beneficia de aceia întregire.

Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a prevedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție, eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 2 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Damian
protopresb.

Szebenvármegye alispánjától.

8343 és 8243/1911 alis. Sz. (317) 1—1

Versenytárgyalási hirdetmény.

Szebenvármegye közigazgatási bizottságának 1911 évi Augusztus hó 3-án 1614/1911. sz. a hozott határozatának a szelistye-ród-pojánai th. közut 1—4 km. szakaszán történt árvizkárok helyreállitására és 1589/1911. sz. a hozott határozatával a Nagyszeben-cód-talmácsi th. közut 11—12 km. szkaszán létesitendő utaszház épitésére,-továbbá a vármegyei alispán a szerdahely-doborka-zsinnai th. közuton levő és Doborka községben fekvő 5. sz. hid körül a patak meder rendezésére a fenék és partok biztositására,-ugyszintén a hortobágyfalva szakadát-fenyőfalvai th. közuton levő 18 sz. áteresz épitésére vonatkozó munkálatokat, valamint a vármegyei utmesterek részére szükséges utiszerek boszerzését engedélyezte.

A fentemlitett munkálatok kivitelének biztositása céljából **1911 évi szeptember hó 13-ik napjának délelőtt 10 órájára** Szebenvármegye székházában tartandó zárt ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

A versenyezni óhajtók felhivatnak, hogy a fentebbi munkálatok el vállalására vonatkozó és az általános feltételekben előirt $5_0/^0$-os bánatpénzt a nagygszebeni m. kir. adóhivatalba való letételét igazoló nyugtával ellátott zárt, szabályszerüen kiállitott ajánlataikat a kitüzött nap délelőtt 9 óraig hozzám anyival inkább adják be, mivel későbben érkezettek figyelembe vétetni nem fognak, megjegyeztetvén egyuttal, hogy fentebbi munkálatok a külön-külön ajánlatok adandók be.

A versenytárgyaláson ajánlattevők vagy igazolt képviselőik jelen lehetnek A versenytárgyalást tartó bizottság fentartja magának a jogot, hogy a beérkezett ajánlatok közül az ajánlott árakra való tekintet nélkül szabadon választhasson. Tárgyalás alá csakis szabályszerüen kiállitott, pecséttel lezárt, sértetlen boritékban elhelyezett, közvetlenül, vagy posta utján beadott ajánlatok vétetnek. távirat uton érkezett ajánlatok figyelemben kivül hagyatnak.

A szóban forgó munkálatokra vonatkozó kiirási müvelet a nagyszebeni m kir. államépitészeti hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthető

Ajánlat csakis az államépitészeti hivatalnál beszerezhető ürlapokon tehető

Ajánlattevők ajánlataikkal 30 napig kötve maradnak.

A versenytárgyalási bizottság előtt ismeretlen ajánlattevők iletve a kikkel a vármegye vállalati összeköttetésben nem állott, tartoznak szállitóképességüket és megbizhatóságukat azon kereskedelmi és iparkamara által kiállitott bizonyattal igazolni, a hová telepük szerint tartoznak.

Nagyszeben, 1911 évi Augusztus hó 21 én.

Fabritius
alispán.

Nr. 577/1911. (293) 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învățător împreunat cu cantorat, dela școala gr.-or. română din **Ighișdorful-românesc**, protopresbiteratul Agnita, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: *a)* dela biserică 435 cor. 66 fil., *b)* 5% din repartiție 164 cor. 34 fil, iar restul până la 1000 cor. se va cere ajutor dela stat după documentele celui ales. La cuincuenal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani la această școală și se va cere dela stat și aceasta.

Cuartir constătător din 2 odăi 1 bucătărie, 1 cămară și pivniță. Relut da grădină 20 cor. Dela bobotează circa 25 cor. Dela înmormântări circa 20 cor. Invățătorul e dator a ținea singur strana la vecernie și utrenie, ear la liturgie a cânta regulat cu copiii fără vreo-altă remunerație.

Invățătorul e dator a propune atât în școală de toate zilele, cât și în cea de repetiție religiunea, a conduce școala de repetiție și a cultiva grădina de pomărit.

Invățătorul va avea să dovedească că pe lângă cualificațiunea prescrisă de lege are și cualificațiunea muzicală pentru instruarea și conducerea unui cor bisericesc, pentru care va fi separat rebonificat.

Concurenții sunt datori a se prezenta în vreo Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a-și arăta dexteritatea în cântări și tipic și a face cunoștință cu poporul.

Ighișdorful românesc în 14 Iulie 1911.

Pentru comitet:

Ioan Constantin preș. comit. par.

Iosif Călutu notar.

Am văzut: **Ioachim Muntean**
protopresb.

Ad Nr. pp. 701/1911. (285) 3—3

Concurs repețit.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna **Panic**, prin aceasta se publică concurs repețit cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și așterne cererile de concurs instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat și a se prezenta cu prealabila încuviințare a presbiterului în vre-o zi de Duminecă sau sărbătoare la sfânta biserică spre a fi cunoscuți din partea poporului.

Cluj, 2 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. în conțelegere cu comitetul parochial.

Tuliu Roșescu
protopresbirer.

Nr. 425/1911. (295) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Cacova**, protopresbiteratul Sebeșului, devenit vacant prin pensionare, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor. din care 600 cor. întregire dela stat. Cuartir și grădină.

Invățătorul e dator a instrua și în școala de repetiție și în fiecare Duminecă și sărbătoare a conduce copiii și a cânta cu ei în biserică.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 29 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului în conțelegere cu comitetul parochial concernent.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 717/1911. (300) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională română din **Cetatea de baltă** se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

1. Salar fundamental 1000 coroane și anume: 500 coroane ajutor dela Preaveneratul Consistor Arhidiecezan, și 500 coroane dela biserică.

2. Cuartir, o odaie în edificiul școalei.

3. Un stângin de lemne de foc și 10 coroane pentru grădina școlară

4. Cuicuenalele se vor computa numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Cererile de concurs să se înainteze conform normelor în vigoare subsemnatului (u. p. Küküllővár) până la terminul indicat mai sus, concurenții să se presinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți de popor, alesul va avea a cânta cu elevii Dumineca și în sărbători răspunsurile liturgice, apoi va ținea catichizația cu elevii cari vor cerceta școala de stat, și școala cu cei de repetiție.

Cetatea-de-baltă, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al tractului Târnava.

Nicolae Todoran
protopresb.

Nr. 29/1911 par. (294) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățătoriu la școala noastră confesională din **Dăișoara**, protopresbiteratul Cohalmului se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de cor. 1000, din care cor. 600, se vor plăti din repartiție pe popor și din „cassa proprietarilor“, iar restul de cor. 400. precum și cvincvinalele se vor cere dela stat. — Locuință corespunzătoare în edificiul școalei și doi (2) stânjini de lemne pentru încălzit, aduse la școală.

Se cere ca concurenții să fie de religiune greco-orientală și alesul va fi îndatorat ca împreună cu celalalt învățător să cânte la strană utrenia din Dumineci și sărbători, iar la sf. liturgie să cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii, se vor trimite la oficiul protopresbiteral la Cohalmului, iar concurenții se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Dăișoara, din ședința comitetului parohial ținută la 22 Iulie 1911.

Ioan Mihailă paroh-președinte.

Partenie Mihailă înv., notarul com.

Văzut și aprobat:

Cohalm, (Köhalom) în 28 Iulie 1911.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Nr. 73/1911. (296) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională gr. or. din **Gelmar** prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Venerabilul Consistor şi din întregire dela stat, ce se sperează a se primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină, iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Alesul învăţător este obligat a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice Dumineca şi în sărbători.

La cvincvinal alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt la această şcoală.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare înainte de alegere în biserică pentru a face cunoştinţă cu poporul şi să şi înainteze cererile concursuale, înzestrate cu documentele necesare în terminul legal Preaonoratului oficiu protopresbiteral al Orăştiei.

Informaţiuni mai detaiate se pot primi dela oficiul parohial.

Gelmar, în 24 Iulie v. 1911.

Sever A. Pecurariu preş. com. par.
Nic. Cismaş notar.

Nr. 421/1911.

In conţelegere cu subsemnatul.

Orăştie, 28 Iulie 1911.

Vasile Domşa
protopresb.

Nr. 579/1911 prot. (291) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. română din **Agnita**, protopresbiteratul Agnitei se publică concurs cu termin de 30 de zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. şi anume 500 cor. din repartiţie dela popor, 500 cor. ajutor dela veneratul Consistor arhidiec.

2. 20 cor. remuneraţie pentru cultivarea grădinei şcolare de pomi.

3. 4 stângini □ de lemne dela comuna politică. Taxa pentru facerea lor în pădure şi adusul acasă cade în sarcina învăţătorului.

4. Locuinţa corespunzătoare în edificiul şcoalei.

La cvincvenale e îndreptăţit numai după un serviciu neântrerupt de 5 ani la această şcoală.

Invăţătorul ales se deobligă a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile la sf. liturghie, iar în serile din postul Crăciunului va instrua pe adulţi împărţindu-le cărţi din bibliotecă spre cetire.

Ceice vor fi în stare să formeze cor cu tinerimea, vor fi preferiţi şi remuneraţi deosebit.

Concurenţii să şi înainteze petiţiile cu toate documentele de lipsă în senzul regulamentului şcolar subsemnatului oficiu protopopesc şi să se prezenteze în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 26 Iulie 1911.

Oficiul protopopesc al Agnitei în înţelegere cu comitetul parohial din loc.

Ioachim Muntean
protopresb.

Nr. 562/1911. (310) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala confesională gr.-or. română din parohia **Sânta-Maria**, protopresbiteratul Unguraşului, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor. şi anume dela popor prin repartiţie 600 coroane şi 400 coroane din ajutorul dela stat, care ajutor se va cere după ce învăţătorul îşi va ocupa locul.

Afară de acest salar învăţătorul până la edificarea şcoalei nouă va avea cuartir închiriat şi va folosi grădina şcoalei.

Cvincvinalele se vor computa numai după înplinirea serviciului de 5 ani la acestă şcoală neîntrerupt.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne cererile de concurs instruate conform legei la subsemnatul oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere au a se prezenta la biserică în vre-o Duminecă sau sărbăteare spre a fi cunoscuţi alegătorilor.

Fizeşsânpetru, 3/16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Unguraş, în conţelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roşca
protopresb.

Nr. 328/1911. (319) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl III-a **Brâznic**, din tractul Dobrei în înţelesul ordinului consistorial Nr. 7837 Bis. a. c., să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cele rituale.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. rom. al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 9412 Bis. (308) 3—3

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului de capelan, cu drept de succesiune în parohia de clasa I ă **Hărţăgani**, tractul Zarandului, se publică concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă jumătate venitele parohiale, fasionate în coala B. despre ajutorul dela stat, cu excepţiunea congruei, carea rămâne numai în folosinţa parohului.

Suplicele concursuali instruate conform legilor în vigoare sunt a se subşterne oficiului protopresbiteral al tractului Zarand, iar petenţii în terminul concursual, în vre-o Duminecă ori sărbătoare, cu încuviinţarea protopresbiterului concernent, vor avea a se prezenta în comună, spre a cuvânta, respective cânta şi oficia în sfânta biserică.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 2 August 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 536/1911. (311) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învătător în comuna **Târnava**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela popor 600 cor. iar 400 cor. se va cere întregire dela stat.

2. Cuartir natural în edificiul şcoalei.

3. Lemne de foc.

4. Grădină de legumărit etc. eventual 20 cor.

Cel ce doreşte a ocupa acest post, are a-şi trimite petiţiunea instruată cu documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul deschis şi fiindu-i posibil a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în comună, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Ilia-Murăşană, la 4 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Z. Mureşan
protopresb.

Nr. 289/1911. of. pprezbit. (312) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr. or. române din parohiile mai jos însemnate prin aceasta se escrie concurs cu termin de 20 zile, computate dela prima apariţie a acestui concurs în ziarul „Telegraful Român“.

1. **Chiueşti** cu salar de 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică şi 400 cor. ajutor de stat votat deja, cvartir, lemne de foc şi grădină.

2. **Deş** cu salar de 1100 cor., din care 200 cor. dela biserică şi 900 cor. ajutor de stat, acordat şi folosit şi până acum, relut de cvartir 300 cor. şi relut de grădină 20 coroane.

Cei aleşi sunt datori a propune şi religiunea în şcoala de toate zilele şi în cea de repetiţiune, a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei acolo.

Invăţătorul din Deş, mai are a catechiza şi pe elevii gr.-or. dela şcoalele elementare străine din oraşul Deş în şcoala noastră. Pentru acest special serviciu poate conta la remuneraţie din centru.

Cvincvinalele se vor acoperi din ajutor de stat.

Concurenţii au aş aşterne rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica parohială pentru a cânta şi a se face cunoscuţi cu poporul.

Deş, 30 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deş în conţelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 329/1911. (306) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II-a **Lăpugiul-superior** din tractul Dobrei, în înţelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Reflectanţii la acest post au a şi înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a-şi arăta desteritäţile în cele rituale şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 505/1911. (303) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan cu drept de succesiune în parohia de clasa a III-a **Trestia**, protopresbiteratul Cetatea-de-piatră, pe baza ordinului Preaveneratului Consistor Arhidiecezan din 23 Iunie a. c. Nr. 7714 Bis. prin aceasta se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate la coala B. pentru congruă.

Concurenţii vor înainta în terminul deschis, la oficiul protopresbiteral subsemnat cererile instruite conform normelor în vigoare şi se vor prezenta în comună, la biserică, în vre o Duminecă ori sărbătoare, spre a cuvânta, cânta ori celebra.

Lăpuşul-unguresc, 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Duma
protopresb.

Nr. 325/1911. (305) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti din comunele jos numite ale tractului Dobra se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Răduleşti,** salar 1000 cor. din care 500 cor. din repartiţie dela popor, iar 500 cor. întregire dela stat cerută în timpul prescris de lege, cuartir, grădină şi lemne de foc în natură.

2. **Lăsău**, salar 1000 cor. din care 600 cor. din repartiţie dela popor iar 400 cor. întregire ce se va cere dela stat, cuartir, lemne de foc şi grădină în natură.

Concurenţii la aceste posturi vor înainta cererile instruite cu documentele prescrise la subsemnatul oficiu în terminul indicat şi se vor prezenta în comună şi biserică spre a se face cunoscuţi.

Dobra, la 2 August 1911.

Oficiul protopresiteral gr.-or. rom. al Dobrei.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 692/1911 prot. (307) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Ferihaz**, protopresbiteratul Sighişoarei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane relut de grădină cu 20 coroane, total 1020 coroane din repartiţie dela popor solvibil în rate lunare. Cuartir în natură închiriat de comitetul parohial cu încălzit cu tot.

Cuincuenalul numai după un serviciu de cinci ani la această şcoală.

Alesul este dator a propune toate obiectele de învăţământ prescrise de regulament în frunte cu religiunea atât în şcoala zilnică, cât şi elevilor de repetiţiune ai instrua în cântările liturgice, şi ai conduce în biserică în Dumineci şi sărbători.

Doritorii de a reflecta la acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, şi a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoate în biserică, pentru a-şi arăta aptitudinea în cântările şi tipicul bisericei, şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sighişoara, 2/15 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopresb.

Nr. 610/1911. (299) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Hălchiu** protopresbiteratul Braşovului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 coroane, cuartir şi grădină în natură. Cuincuienalele se vor socoti numai după anii serviţi la această şcoală; alesul are se îndeplinească şi funcţiunea de cantor la biserică, având a beneficia de venitele împreunate cu acest post.

Doritorii de a competa să-şi înainteze cererile concursuale instruite în ordine la subsemnatul oficiu în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Braşov, în 31 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 426/1911 prot. (304) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan permanent fără drept de succesiune din parohia de clasa I-ă **Mediaş**, protopresbiteratul Mediaşului, pe baza resoluţiunei Preaven. Consistor Arhidiecezan din 17 Maiu a. c. Nr. 6148 Bis. prin aceasta se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele parohiale fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat şi din dotarea dela stat pentru capelani.

Doritorii de a ocupa acest post, au a-şi înainta cererile concursuale instruite cu testimoniu de 8 clase gimnaziale, absolutor teologic şi atestat de cualificaţiune preoţească subscrisului oficiu protopresbiteral în terminul susindicat, prezentându-se în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Mediaş, 24 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Romul Mircea
protopop.

Concurs.

Prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“ pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din următoarele comune:

1. **Kosztafalva (Costeni)**, salar: 300 cor. dela popor din repartiţie, restul de 700 cor. s'a cerut ca ajutor dela stat, cuartir în natură şi relut de grădină 20 cor.

2. **Kiskörtvélyes (Curtuiuşul-mic)**, salar 200 cor. dela popor din repartiţie, 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, restul 700 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir şi grădină în natură, o jumătate sesiune urbarială din pădure, lemne de foc, din cari se va încălzi şi sala de învăţământ.

3. **(Poiana-porcului) Lápos pataka,** salar: 300 cor. dela popor din repartiţie, 42 cor. preţul lemnelor de foc, 258 cor. ajutor dela Prea. ven. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir şi grădină în natură.

4. **Rohi (Rohia)**, salar: 300 cor. dela popor din repartiţie, 300 cor. ajutor dela Preaven. Consistor Arhidiecezan, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat, locuinţă în edificiul şcoalei şi relut de grădină 20 cor. Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la această şcoală.

Invăţătorii aleşi la aceste şcoale sunt îndatoraţi a provedea învăţământul şi în şcoala de repetiţie, a forma cu elevii cor bisericesc, a-i conduce pe acestia în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei la sta. liturgie.

La caz, când ajutorul cerut dela stat nu s'ar vota în decursul unui an şcolar, atunci comunele bisericeşti, susţinătoare de şcoale nu se obligă a presenta învăţătorilor întreagă dotaţiunea normată în art. de lege XXVII din 1907, ci numai emolumentele statorite în acest concurs.

Concurenţii să-şi înainteze cererile provăzute cu atestat de botez, testimoniu şcolar, absolutoriu pedadogic, şi diploma de învăţător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, până la care termin li se dă voie a se prezenta în respectivele comune pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Magyarlápos (Lăpuşul-unguresc), 28 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. rom. Cetatea-de-piatră, în conţelegere cu comitetele parohiale respective.

(298) 3—3

Vasilie Duma
protopresb.

Nr. 593/1910. (270) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de capelan în parohia de clasa I. **Bulzeştii-de-sus,** conform ordinului consistorial dto 10 August 1910 Nr. 9299 Bis. se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt jumătate din toate venitele constatate şi cuprinse în coala B. pentru întregirea venitului preoţesc dela stat.

Petiţiile de concurs instruate în sensul normelor în vigoare au a se înainta la subscrisul oficiu în terminul deschis.

Brad, la 9 Iulie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Zarandului.

Vasiliu Dămian
protopresb.

Concurs.

Direcţiunea reuniunii de păstrare şi anticipare **„Buciumana“** în **Bucium-Poeni** (Bucsony) com. Alba-inferioară. escrie concurs cu termin până în **1 Septemvrie st. n. a. c.** pentru ocuparea postului de **contabil,** cu salar anual de cor. 1200, cuartir în natură şi tantiema statutară.

Reflectanţii la acest post au să dovedească:

1) Că au absolvat o şcoală comercială,

2) Să cunoască bine limbile română şi maghiară în vorbire şi scriere.

3) Să aibă praxa îndestulitoare în afaceri de bancă, respective să fie în stare a conduce independent contabilitatea.

Postul e de a se ocupa după alegere imediat. Cel ales după serviciu de un an — la caz de va corăspunde — va fi ales defuitiv.

Se admit şi neabsolvenţi de comerciale, însă cu praxă bună.

(297) 3—3 **Direcţiunea**

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie,** de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare,** căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 11—52

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 33— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Nr. 2947/1911 pret. (271) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vice-notar** în comuna **Ludoşul-mare** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta public concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6 art I. din 1883, respective §. 3. art XX din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor de până acuma subsemnatului oficiu protopr. până în **26 August 1911.**

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 30 Iulie 1911.

Primpretorul cercual:
Dr. Bruckner m. p.

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenţă fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvericale, — Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint,** — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 1—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvericale,** — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în

Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 18—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

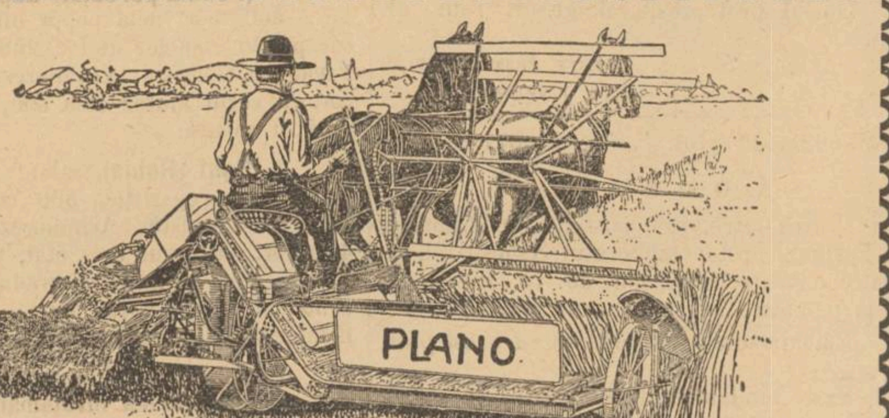

Prima turnătorie de fer sibiiană,

mare fabrică de maşini agricole şi industriale, precum şi mare prăvălie de fer a lui

SAM. WAGNER,
Sibiiu, Piaţa fânului Nr. 1.

Are onoare a anunţa pentru sezonul de vară tot soiul de maşini agricole, precum: **treerători cu mâna cu manej: cu motor încălzit cu benzin dela 2 cai putere în sus, maşini de secerat** cu şi **fără aparat de legat, sfoară pentru legat snopi** prima cualitate cu preţul cel mai redus şi pe lângă **garanţie, cositoare de fân,** greble americane, **stropitoare de vii** etc., avându-le în marele seu depozit aranjate pentru a-şi putea fieşte cine alege după plac, **cu preţurile cele mai reduse şi condiţiuni foarte avantagioase.**

Cine doreşte a-şi procura astfel de maşini agricole, — se viziteze în prima linie fabrica susnumită, unde va găsi tot ce doreşte, — şi să nu se lase a fi tras pe sfoară de imitatori. (159) 10—10

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 4—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 19—52

Telefon 172.

A apărut şi se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană** în Sibiiu:

Carte de cântece

pentru

şcoalele primare, gimnazii inferioare, şcoale reale, civile şi preparandii

întocmită de

T. Popovici,
profesor de muzică la seminarul „Andreian“.

Partea I.

Aprobată ca manual didactic de Preaven. Consistor al arhidiecezei ortodoxe române sub Nrul 751/1911.

Preţul 60 fileri.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 42—52

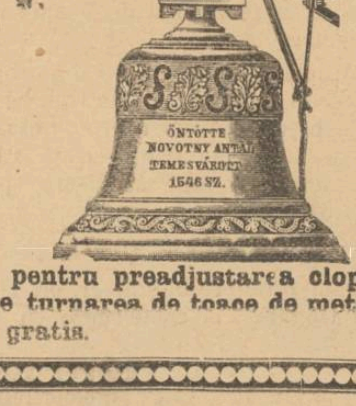

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 18/31 August 1911. Nr. 86—87.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Adunarea generală jubilară a „Asociațiunii“.

Cuvântul de deschidere

ținut de vice-prezidentul „Asociațiunii“, dl Andreiu Bârseanu, la adunarea jubilară din Blaj, din 15/28 August 1911.

Escelențiile Voastre, Inalt Preasfințiților Părinți Arhiepiscopi și Metropoliți!

Preasfințiților Părinți Episcopi!

Onorabilă Adunare generală!

Când văd înaintea mea un public așa de număros și ales, întrunit în acest dumnezeesc lăcaș în frunte cu Arhiereii Bisericii noastre naționale de ambele confesiuni, fără de voie răsar înaintea ochilor mei sufletești câte-va momente mari din trecutul vijelios al mult cercatului nostru neam. Cu deosebire se desfac luminoase clipele acelea mărețe, când într'o vreme de grea cumpănă, când era vorba de existența sau neexistența neamului nostru pe aceste plaiuri, fiii cei mai buni ai poporului nostru, fără deosebire de confesiune și de stare socială, stau îngrijorați înaintea acestui sfânt altar, așteptând sfatul Celui Prea-Inalt, până când, răsunând cuvântul de mântuire prin rostul trimisului lui și recunoscându-se unii pe alții ca frați de același sânge, cu aceleași suferințe și cu aceleași aspirațiuni, își jurară credință vecinică unii altora, credință pecetluită cu sângele multora dintre dânșii.

Cu totul de altă natură, deși pornind din acelaș complex de sentimente, este adunarea noastră de astăzi.

Ne-am întrunit, doamnelor și domnilor, ca să serbătorim împreună clipa aceea fericită, când, înainte de aceasta cu 50 de ani, părinții noștri, voind a asigura viitorul urmașilor lor, au pus temelie însoțirei închinate literaturii române și culturii poporului românesc.

O serbătoare de bucurie este aceasta, o serbătoare de pietate și de recunoștință, dar totodată un prilej de concentrare și de meditație, un moment de reculegere și de îmbărbătare pentru viitor.

Și unde s'ar fi putut ținea mai bine această serbare culturală românească, decât în orășelul acesta dela împreunarea Târnavelor, de unde au purces, timp de un veac și jumătate, atâtea raze de lumină în toate colțurile locuite de Români; unde au alergat atâtea generații de tineri, ca să-și stâmpere setea lor de știință, ajutați fiind în nizuințele lor de munificența unor mari Arhipăstori, doritori de înaintarea bisericei și neamului lor; unde a licărit de atâtea ori în nopțile lungi de iarnă candela răbdurie a cercetătorilor graiului și trecutului poporului nostru; unde a răsunat odinioară glasul marilor dascăli ai neamului nostru: al unui Samuil Micul, George Șincai și Petru Maior, al unui Timoteiu Cipariu și Simeon Bărnuț; de unde au pornit, plini de însuflețire, atâți apostoli devotați în toate ținuturile cu graiu românesc; unde s'au întrunit de atâtea ori în vremuri grele, căutând sfat și îmbărbătare, aleșii neamului nostru, în tocmai ca albinele pe lângă matcă; unde într'un moment hotărâtor, pe care l-am amintit mai sus, a bătut inima întreg poporului nostru din această patrie și în pământul căruia zac osămintele atâtor iubiți ai noștri?

In adevăr, multe centre înfloritoare românești avem, din mila lui Dumnezeu, în această țară, dar din toate nici unul nu se poate potrivì cu Blajul, când e vorba de serbarea unui moment de însemnătate istorică, de împreunarea presentului cu trecutul, de evocarea împrejurărilor de odinioară și de cumpănirea unor nouă îndrumări pentru viitor.

De aceea trebue să fim deosebit de mulțămitori fraților din acest despărțământ, că n'au pregetat a ne chemà la dânșii cu prilejul serbării semicentenare a însoțirei noastre culturale, făcându-ne astfel cu putință a ne concentrà din nou în inima ținutului ardelenesc, și privind atâtea lucruri, care ne amintesc trecutul, a ne întărì sufletele, în tocmai cum Anteu din poveștile cele vechi prindeà putere, de câte ori venià în atingere cu pământul, care-i erà mamă.

Bucuria noastră, când ne vedem adunați la un loc într'un număr așa de frumos în acest vechiu focular al culturii române, purtați de acelaș gând și de acelaș dor, ar fi deplină, când locul acesta de onoare, din care îndrăsnesc a rosti aceste cuvinte, ar fi cuprins de acela, care a condus un șir întreg de ani destinele însoțirei noastre și pe care am avut nefericirea a-l perde cu câteva luni mai înainte.

Cu ce entusiasm ne-ar fi vorbit mult regretatul Iosif Sterca Șuluț, bătrânul cu inimă tânără, reales președinte al «Asociațiunii» în adunarea generală din anul trecut, ținută în Dej, de însuflețirea, cu care s'a întemeiat însoțirea noastră culturală, începând dela petiția celor 181 fruntași români, în frunte cu nemuritorii Arhierei: Alexandru Șuluț, Andreiu baron de Șaguna și Ioan Alexi, adresată guvernului provincial ardelean în 10 Maiu 1860 și urmând cu conferența din Martie al anului următor, în care s'au urzit temeliile însoțirei atât de mult dorite! Cu câtă căldură ne-ar fi povestit despre adunarea de constituire ținută în Sibiiu, în zilele de 23—26 Octomvrie v. 1861, în care s'au înscris primii membri ai nou-înființatei societăți și în care eruditul Timoteiu Cipariu, mulțămind în numele celor adunați marelui Arhiereu Andreiu Șaguna pentru ostenelile depuse la înfăptuirea ei, a ținut acel scurt, dar măduvos discurs despre însemnătatea limbei materne, discurs, ale cărui cuvinte pare că sunt săpate în granit pentru toate timpurile! Cât de limpede și cu câtă vioiciune ne-ar fi desfășurat el schimbările, prin care a trecut însoțirea noastră în restimpul celor cincizeci de ani, de când există; cu câtă plasticitate ar fi fixat el momentele principale din vieața ei, din care la cele mai multe avuse prilej a fi însuș părtaș: strălucita adunare generală ținută în 1862 în Brașov, în ființa de față a ambilor Arhipăstori ai Bisericilor române surori și împreunată cu o frumoasă expozițiune industrială și agricolă, cea dintâiu la noi, Românii de dincoace de Munți; însuflețitele adunări dela Blaj, Hațeg și apoi din Alba-Iulia, din a. 1866, la care cei doi venerați Ierarhi ai Bisericei noastre stau din nou unul lângă altul, întocmai ca la Brașov, și întocmai cum avem fericirea a-i vedeà astăzi pe vrednicii lor urmași; adunarea următoare din Cluj, în care se alese ca președinte fericitul baron Vasile Ladislau Pop și care fu onorată cu prezența comisarului plenipotent regesc pentru Ardeal, contele Emanuil Pechy, și a fericitului Arhiereu Ioan Vancea de Buteasa, pe atunci episcop în Gherla, iar ceva mai târziu Arhiepiscop și Metropolit în acest de Dumnezeu păzit orășel, care va vestì pururea marinimositatea lui; cea din Șomcuta-mare din a. 1869, în care, la stăruințele consilierului aulic Iacob Bologa, se hotărî înființarea despărțămintelor, menite să pună în legătură Asociația cu massele cele mari ale poporului; cea din Năsăud, din anul următor, în care 44 comune din districtul năsăudean se înscriu între membrii fundatori și pe vieață ai Asociațiunei, încassându-se cu totul la această adunare suma de aproape 7000 fl.; a treia din Sibiiu, ținută în 1881 sub presidiul eruditului canonic Timoteiu Cipariu și cu prilejul căreia se întocmì o nouă exposițiune, cu mult mai bogată și mai succeasă ca cea din 1862; a doua adunare generală din Brașov, din a. 1883, în care s'a hotărît înființarea școalei civile de fetițe a «Asociațiunei», lucrare adusă la îndeplinire trei ani după aceea; a treia adunare ținută in Blaj, în a. 1895, în care, la cererea Guvernului țării, s'a hotărît schimbarea Statutelor «Asociațiunii», schimbare împreunată cu părăsirea unui nume istoric scump, dar care în schimb a dat însoțirii noastre putința a'și estinde binecuvântata sa lucrare asupra tuturor ținuturilor locuite de Români din patrie și în genere a dat regulilor ei fundamentale o formă mai corespunzătoare împrejurărilor; adunările din Lugoj, Beiuș, Mehadia, Oravița și Baia-mare, în care frații noștri din ținuturile de curând anexate la terenul de acțiune al «Asociației» au primit însoțirea noastră cu atâta însuflețire; în sfârșit memorabila adunare din Sibiiu de acum șase ani, condusă de însuși mult regretatul prezident Iosif Sterca Șuluț, cu prilejul căreia s'a inaugurat Muzeul istoric și etnografic al «Asociațiunii», inaugurare împreunată cu o frumoasă expozițiune retrospectivă și etnografică!

Cu câtă competență ne-ar fi înfățișat mult regretatul bătrân munca desfășurată sub steagul Asociației noastre timp de 50 de ani, problemele urmărite în acest timp destul de îndelungat, sfătuirile, lucrările și stăruințele comitetelor de pe vremuri, la care însuși luase parte timp de peste 30 de ani, jertfele aduse de publicul nostru pe altarul acestei instituțiuni, succesele și decepțiunile, de care nu poate fi lipsită nici o întreprindere omenească!

In lipsa fie-iertatului prezident, a cărui trecere din viață, deși la limitele extreme date muritorilor pe acest pământ, am deplâns-o cu toții, voiu încercà eu a scoate la iveală două-trei momente din viața de 50 de ani a instituțiunii noastre culturale, nu din autopsie, nu din intuiție proprie, nu din contactul direct al faptelor și al impresiunilor, ci mai mult pe temeiul însemnărilor reci și de multe ori defectuoase.

Două au fost, după a mea modestă părere, motivele de căpetenie, care au condus pe părinții noștri la înființarea acestei Asociațiuni: *dorul lor de lumină, de înaintare, și simțul lor de solidaritate națională.*

Rămași înapoi în privința culturii față cu celelalte neamuri conlocuitoare, în urma împrejurărilor vitrege din trecut, Românii din această țară nu doriau nimic mai ferbinte, ca delăturarea îngrăditurilor meșteșugite și nedrepte, care-i țineau departe de izvoarele luminei, desfacerea legăturilor năbușitoare, care le acopereau ochii minții, admiterea fiilor lor la învățătură și la tot felul de măiestrìi, cu un cuvânt: mântuirea lor, nu numai de iobăgia corporală, ci mai vârtos de cea spirituală.

Dorința aceasta ferbinte a moșilor și a strămoșilor noștri o vedem exprimată în toate plângerile și cererile adresate Domnitorilor și Staturilor țării în cursul veacului al XVIII-lea și în partea primă a veacului al XIX-lea, începând dela cererile energicului și în veci neuitatului Arhiereu Ioan Inocențiu Micul, până la rugămintea episcopilor Vasile Moga și Ioan Leményi, înaintată Dietei ardelene în a. 1842 «în causa Românilor locuitori pe pământul crăiesc, numit și săsesc» și până la rezoluțiunile memorabilei adunări de pe «Câmpul libertății» din 3/15 și 4/16 Maiu 1848.

Nizuințele înaintașilor noștri din restimpul acesta le-aș putea asemăna cu dorul de lumină al celui ce și-a perdut vederea, cu chinul celui însetoșat, care aude în apropiere murmurul unui isvor, la care însă nu poate ajunge, cu svârcolirile unei paseri închise în colivie, cu căutarea unei licăriri de lumină de planta, ce tânjește în întunerec.

Și când bătù ciasul de mântuire, când iobăgia se desființă, când se introduseră rânduieli nouă și în țara aceasta, rânduieli, care nu mai făceau deosebire între om și om, ci-l lăsau pe fie-care să se fericească după vrerea și putința sa, cu câtă râvnă se îndreptară părinții noștri pe câmpul larg și bogat în roade al culturii, cu câtă sete începură ei a sorbì din isvorul oprit mai înainte, cu câtă bucurie salutară ei raza de lumină, ce se arătase în sfârşit şi pentru dânşii!

Fiii foştilor iobagi alergau din toate părţile la învăţătură, peste tot începură a se ridica şcoli mai mici şi mai mari,de multe ori cu jertfe aproape supra-omeneşti, tiparele se puseră în mişcare, însemnând pe hârtie albă slovă românească, Biserica naţională începù a se organiza din nou şi în multe părţi ale ţării se înălţară din cenuşă altare nouă, drept semn de mulţămită Celui A-tot-puternic pentru norocoasa schimbare a lucrurilor.

In timpul acesta de reculegere naţională se ivì, sau, mai bine zis, se reluă ideea înfiinţării unei societăţi, care să aibă de scop cultivarea limbii, sprijinirea tinerei literaturi naţionale şi propagarea cunoştinţelor folositoare în mijlocul poporului: a unui «Partenon român», a unor «serbători olimpice», unde tinerii să audă pe bătrâni vorbind româneşte», a unei însoţiri, care „din o contribuire, ce o ar hotărî statutele“, ar înfiinţă „un fond pentru formarea de bibliotecă română, muzeu român“ şi la care „literaţii noştri şi mai ales cei începători, mai 'nainte de a-şi da opurile sale pe mâna fiilor lui Guttenberg, le-ar aşterne spre o revisiune literară“.

Ideea aceasta, reînviată de nou în această formă de venerabilul bătrân Ioan cavaler de Puşcariu, pe atunci pretorele cercului Veneţia din Tara Oltului, află răsunet în toate părţile. Din mai multe locuri se auziră glasuri, cari sprijiniau din toate puterile propunerea corespondentului anonim „din Ţara Oltului“, apărută în n-rul 12 din 24 Martie 1860 al foii „Telegraful Român“. Intre alţii, profesorul blăjan, fericitul Ioan Russu, mai pe urmă canonic metropolitan, scrià în aceeaşi foaie: „... N'am decât a aplauda şi a consimţì din inimă şi a dorì realizarea acestei idei; căci cine n'a simţit şi nu simte pănă astăzi trebuinţa unei asemenea reuniuni pentru cunoştinţele anticve şi literare, unde capacităţile noastre cele mai alese şi mai deprinse, având ocasiune a-şi comunica ideile şi cunoştinţele sale, prin aceasta ar da o direcţiune mai salutară şi mai avantagioasă literaturii noastre, — căci e prea cunoscut şi constatat acel adevăr, că fiecare naţiune, care s'a interesat de prosperarea şi înaintarea literaturii sale, numai prin atari asociaţiuni a putut ajunge la scopul dorit în sfera literaturii!... Având noi atari reuniuni, de care face pomenire corespondentele „Telegr. Rom.“ „din Ţara Oltului“, s'ar putea delătura multe pedeci, ce ni se ivesc chiar şi în privinţa limbii şi a scrierii; s'ar mijlocì şi statornicì o uniformitate, şi n'am orbeca şi nu ne-am conduce fieşte-care numai de principiile şi convicţiunile individuale. — Din atari asociaţiuni s'ar stârnì şi nutrì în bărbaţii noştri şi un spirit de emulare, de activitate şi încurajare, şi auctorii de productele literare n'ar avea teamă, că opurile lor vor zăcea cu zeci de ani necheltuite şi mâncate de pulbere. S'ar nevoì fiecare, zic, în sfera obiectelor sale, cu care s'a ocupat în vieaţă, să iasă la lumină cu niscari producte pipăite şi rumegate şi date la lumină numai după ce au suferit cu resultat bun proba acestei auctorităţi literare. Cu un cuvânt, literatura noastră ar avea astfel ocasiunea cea mai plăcută a înainta în productele sale, în diverse ramuri de ştiinţă“.

Propunerea pretorelui Puşcariu fu aşadară întâmpinată cu bucurie, cu deosebire din partea elementelor mai tinere din aceea vreme; cu toţii simţiau trebuinţa unei însoţiri de felul celei proiectate, dela care aşteptau atâta bine pentru viitor.

Era întrebarea însă, cine să ia iniţiativa pentru înfăptuirea ideii puse în mişcare, cine să aducă la îndeplinire aceea, ce se prefăcuse în dorinţa generală a părţii mai luminate a Românilor ardeleni?

Privirile tuturor se îndreptară la Arhiereii Bisericii naţionale, la conducătorii naturali ai poporului nostru, cari nici când nu şi-au părăsit în momente grele turma lor cuvântătoare şi a căror chemare era şi este tocmai apărarea intereselor mai înalte morale şi intelectuale ale neamului.

Şi cei trei nemuritori Arhierei, ale căror nume binecuvântate le-am amintit mai sus, înţelegând dorinţa generală, — dorinţă justificată şi de schimbările politice, ce erau în perspectivă, — nu pregetară a se face interpreţii ei. Ei îşi puseră numele în fruntea petiţiei din 10 Maiu 1860, acoperite de 181 iscălituri şi adresate Locotenenţei transilvane pentru permiterea unei „adunări consultătoare“ spre scopul înfiinţării unei reuniuni, „a cărei chemare să fie lăţirea culturii poporale şi înaintarea literaturii cu puteri unite“.

Resultatul acestei petiţii, după oare-care obiecţiuni şi trăgănări din partea Guvernului provincial transilvan şi dupăce într'aceea împrejurările politice din Monarhie se schimbară în mod însemnat în urma diplomei împărăteşti din 20 Octomvrie 1860, fu concesiunea adunării de consultare, adunare ţinută în zilele de 9—11 Martie v. 1861 în Sibiiu sub presidiul marelui şi în veci nemuritorului Arhiereu Andreiu Şaguna.

In această adunare se croì temelia, se fixară regulile fundamentale ale însoţirii atât de mult dorite şi care, după împrejurările politice de atunci, avea să poarte numele: „*Asociaţiunea transilvană pentru literatura română şi cultura poporului român*“.

Principiile şi convingerile, din care au pornit antecesorii noştri, când au hotărît, acum 50 de ani şi ceva, întemeierea acestei societăţi, se pot vedea mai bine din memorabila cuvântare ţinută cu acest prilej de marele Arhiereu Andreiu Şaguna. „Noi“, zice nemuritorul bărbat în acele momente însemnate, în care un viitor mai bun se părea că zimbeşte şi pentru mult cercatul nostru neam, „simţim în noi o putinţă de a ne perfecţiona pe noi şi pe ai noştri prin mijloacele libertăţii naţionale, şi spre a ajunge aceea, ne-am hotărît a ne consolida într'o asociaţiune bine organizată, care-şi face sieşi de problemă promovarea literaturii şi culturii poporului nostru român, precum şi înaintarea industriei şi a agriculturii în sânul naţiei noastre“.

Iară mai jos urmează astfel: »Se poate, că cineva îmi va înfăţişa starea cea strălucită a Romanilor vechi şi monumentele cele strălucite ale măririi lor de care ţara noastră este plină, şi asemănându-o cu starea noastră de astăzi, carea e destul de deplorabilă, va gândì: de ce să întreprindem un lucru mai mare spre cultivarea naţională, deoarece este posibil, că va venì un timp barbar, care lucrările noastre le va nimicì şi naţia o va degrada la stare de sclăvie?... Aşa este, căci nime nu poate trage la îndoială, că aceea, ce odată s'a întâmplat în lume, nu s'ar putea întâmpla mai de multe ori. Totuş eu într'acolo-mi dau părerea mea, că monumentele materiale ale unui period cult se pot nimicì prin mâni barbare şi o naţie liberă se poate lipsì de libertate prin nişte legi draconice; însă monumentele spirituale şi moravurile cele morale, precum şi valoarea lor rămân pentru toţi timpii nerăsturnavere, căci acestea sunt mai pre sus de orice putere silnică şi fizică: de ele nu se poate atinge mâna barbarului; furul nu le poate fura; moliile nu le pot mânca. Fiind aşa-dară problema noastră a înainta literatura, cultura, industria şi agricultura naţiunii noastre, adecă a înaintă starea spirituală şi materială a poporului nostru, vrem a deştepta prin mijloace naţionale facultăţile, va să zică: cugetările cele senine şi serioase în poporul nostru, ca să cunoască fiinţa şi destinaţia sa şi să o ştie întrebuinţă spre tot binele, precum şi alte naţii fac astăzi aceasta şi precum este spiritul cel civilizator al secolului nostru; darurile lui vor garantiza viitorul cel mai ferice al mult cercatei noastre naţiuni şi o vor ferì de nişte lovituri ucigătoare de religia şi limba ei».

Am reprodus din nou cuvintele acestea ale marelui bărbat, citate de atâtea ori, căci nicăiri nu aflăm înfăţişate mai evident ideile, pornirile şi aspiraţiunile, ce frământau neamul nostru acum 50 de ani şi din care a isvorît, între altele, şi Asociaţia noastră jubilară.

Vulturul, ce fusese înlănţuit atâta vreme, îşi întinsese aripile, în care simţia încă destulă putere, şi se pregătia a-şi lua zborul spre soare, spre sfere mai senine, pe care le doria cu atâta sete, dar de care fusese ţinut departe până acuma.

După desbateri serioase de trei zile, la care luară parte bărbaţi ca Ioan Bran de Leményi, Ioan Alduleanu, George Bariţ, Ioan Puşcariu, Iacob Bologa, Dr. Ioan Raţ, Ioan Codru, Nicolae Găetan, Ilie Măcelariu, Ioan Axente Severu, Ioan Hannia şi alţii, ideea, care planase până acum în aer ca o dorinţă, luă formă concretă. Noua instituţiune îşi avea conturile sale bine determinate. In graiul rece al paragrafilor menirea nou-urzitei însoţiri se normă astfel: «Scopul Asociaţiunei e înaintarea literaturii române şi cultura poporului român în deosebitele ramuri prin studiu, elaborarea şi edarea de opuri, prin premii şi stipendii pentru diferitele specialităţi de ştiinţă şi arte şi alte asemenea«. Mijloacele materiale ale ei aveau să se compună din taxele anuale ale membrilor şi din darurile, ce se sperau din partea binefăcătorilor. Ca membru putea să fie orice persoană privată sau morală, dacă plătia taxa anuală de 5 fl. sau dacă depunea odată pentru totdeauna un capital, care să producă această sumă ca interese. Sediul cancelariei Asociaţiunii avea să fie Sibiiul.

Primind, în 6 Septemvrie 1861, proiectul acesta de statute, cu o singură modificare, aprobarea Maiestăţii Sale, a bunului nostru Monarh, marele episcop Andreiu Şaguna, căruia i se împărtăşise rezoluţiunea împărătească, se şi grăbì a chema adunarea de inaugurare şi constituire a nouei însoţiri pe ziua de 23 Octomvrie v. al aceluiaş an.

Ne putem închipuì, cu câtă bucurie şi cu câtă însufleţire s'a ţinut această memorabilă adunare, care a durat cu totul 4 zile şi la începutul căreia marele Arhiereu a rostit următoarele cuvinte, isvorîte din adâncul inimei sale: «Iată, domnilor, a sosit ziua cea dorită pentru înfiinţarea unei Asociaţiuni, carea să aibă de problemă «literatura română şi cultura poporului român!...» Mărturisesc sincer convingerea mea, că eu problema Asociaţiunii noastre o caracterisez pre cât de nobilă şi frumoasă şi unică în felul său astăzi în întreaga noastră naţiune din toate părţile, unde se află ea, pe atâta şi de serioasă şi grea, pentrucă cere o perseveranţă de fer şi un sacrificiu din inimă».

Şi a terminat cu des repetata, dar în veci frumoasa şi mişcătoarea metaforă: «Masa dulcei maicii noastre este pregătită pentru oaspeţi mulţi; maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de acum înainte se îmbracă în haină de nuntă şi pofteşte la masă pre toţi fiii săi, ca să strălucească şi ea în casa şi cu casa sa şi să înnoiască pre fiii săi, precum se înnoiesc tinereţele vulturelui!».

Şi chemarea marelui Arhiereu nu rămase zadarnică. La această adunare se înscriseră 212 membri, între cari 9 fundatori, încassându-se cu totul suma de 7028 fl. 40 cr. şi 2 galbeni. Prima temelie materială a nouei însoţiri, pe care Timoteiu Cipariu în clasica sa vorbire o numeşte «un razim naţionalităţii române», o puseră cei doi Arhierei, contribuind Alexandru Sterca Şuluţ, care se afla în călătorie, suma de 2000 fl., iar Episcopul Andreiu Şaguna 1050 fl. Intre membri aflăm aproape pe toţi fruntaşii români din Ardeal din acea vreme, fără deosebire de confesiune şi de poziţie socială: preoţi şi mireni, funcţionari şi profesori, proprietari şi neguţători. Pâna şi alumnii din seminariul metropolitan din Blaj contribue cu suma de 43 fl. 40 cr.

Dar nu numai în Ardeal fu întâmpinată tânăra însoţire culturală cu însufleţire, ci înactivarea ei fu salutată cu bucurie şi în celelalte ţinuturi locuite de Români. Nobilul Andreiu Mocioni de Foen felicită pe cei adunaţi, trimiţând suma de 200 fl. Marele binefăcător Emanuil Gozsdu, pe atunci comite suprem al comitatului Caraşului, trimite de asemenea salutările sale, promiţând, că va întra în şirul membrilor fundatori şi va stăruì pentru înaintarea tinerei instituţiuni. Tot cu aceeaşi însufleţire salutară noua însoţire vrednicul Eudoxiu Hurmuzachi din Bucovina şi mult meritatul Ioan Maiorescu din Ţara Românească, care se anunţă ca membru pe sine şi pe fiul său.

Astfel trebue să dăm toată dreptatea nemuritorului Timoteiu Cipariu, când în discursul său de deschidere dela adunarea generală din Sibiiu, din anul 1881, zice: »*Asociaţiunea a fost înfiinţată prin zelul, stăruinţa şi patriotismul general al tuturor bărbaţilor de inimă şi devotament*«.

Tot cu asemenea armonie se făcú şi constituirea tinerei însoţiri, alegându-se preşedinte Episcopul Andreiu Şaguna, care avuse partea leului la întemeierea ei, ca vice-preşedinte eruditul Timoteiu Cipariu, al cărui clasic discurs electrizase pe cei adunaţi, ca prim-secretar mult meritatul George Bariţ, care, cu hărnicia-i caracteristică, nu întârziă a desfăşura un program întreg de acţiune pentru societatea nou-înfiinţată, de cassier neguţătorul sibiian Antoniu Bechnitz, de controlor Ioan Pinciu, proprietar în Răşinari, ca arhivar şi bibliotecar Visarion Roman, învăţător şi redactor tot din Răşinari, iară ca membri în comitet: Ilie Măcelariu, Ioan Axente Severu, canonicul Constantin Papfalvi, consilierul financiar Petru Manu, protopopul şi profesorul seminarial Ioan Hannia, care, resignând în cursul şedinţii, fu înlocuit cu consilierul şcolar D-rul Pavel Vasici, preotul din Răşinari Sava Popovici-Barcianu, protopopul braşovean Ioan Popasu, protosincelul Nicolae Popea, consilierul Iacob Bologa, directorul gimnazial Gavriil Munteanu din Braşov, profesorul Ioan Antonelli din Blaj şi advocatul sibiian Dr. Ioan Nemeş.

Aşa căpătă fiinţă şi-şi putu începe binecuvântata sa activitate Asociaţia noastră jubilară: prin însufleţirea şi colaborarea tuturor Românilor de inimă din aceea vreme, prin armonia sufletelor, prin unitatea voinţelor, — dovadă şi pildă pentru toate timpurile, că lucrurile mari se pot face numai prin bună înţelegere frăţească, prin încredere reciprocă, prin purcedere solidară, şi că atunci, când e vorba de interesele superioare ale neamului, ori ce ziduri despărţitoare trebue să cadă, orice ambiţii şi jicniri personale, întemeiate sau închipuite, trebue să dispară, orice interes personal sau de clică trebue dat la o parte, ca astfel un singur punct luminător să ţintuiască toate privirile şi sufletele: *binele* *şi înaintarea neamului, din care facem parte!*

Am stăruit ceva mai mult asupra modului cum s'a întemeiat Asociaţia noastră, de oarece acest moment din viaţa ei este tot aşa de însemnat, ca şi ziua naşterii pentru un individ şi de oarece tocmai pentru serbarea acestui moment ne-am adunat cu toţii astăzi aici.

Ar urmà acum să povestesc, cum s'au început şi cum au urmat timp de 5 decenii lucrările însoţirei noastre: cum conducătorii ei, văzând lipsa cea mare de intelectuali, lipsă simţită cu deosebire în deceniul 1860—1870, când viaţa publică oferià şi Românilor atâtea cariere, — ajutară un număr însemnat de tineri să urmeze şi să termine cursurile secundare şi superioare; cum, ceva mai târziu, convingându-se de necesitatea formării unei clase mijlocii la poporul nostru, sprijiniră un număr tot aşa de mare de ucenici şi de calfe, aşezaţi la diferite meserii, precum şi câţiva tineri, cari urmau şcoalele de comerciu; cum ajutară în diferite rânduri mai multe şcoli lipsite de mijloace; cum, voind să îndeplinească scopurile literare ale «Asociaţiunei», premiară şi publicară câte-va lucrări literare şi de ştiinţă, şi totodată, începând din a. 1868, editară foaia «Transilvania», care, cu deosebire sub neobosita şi stăruitoarea conducere a mult meritatului George Bariţ, dete la iveală un material istoric preţios; cum, spre acelaş scop, după câte-va încercări zadarnice, se organizară în a. 1900 secţiunile ştiinţifice şi literare, menite să dea mână de ajutor Comitetului central în cestiunile de specialitate şi în genere să urmărească şi să sprijinească mişcarea noastră literară, contribuind în acelaş timp la popularizarea ştiinţelor; cum, având în vedere chemarea însemnată a femeii în societate, Asociaţia noastră înfiinţă în a. 1886 cu mari jertfe materiale şcoala civilă de fetiţe din Sibiiu, şcoală menită să dea copilelor noastre o creştere solidă românească şi care în timpul de 25 de ani, de când există, şi-a şi îndeplinit în chipul cel mai strălucit menirea sa; cum, pentru adunarea şi păstrarea amintirilor istorice ale neamului nostru, precum şi pentru cunoaşterea felului de viaţă şi a aplecărilor artistice ale poporului nostru, s'a creat în anii din urmă un Muzeu istoric şi etnografic, adăpostit într'un edificiu propriu, muzeu, care şi până acum cuprinde destule lucruri vrednice de văzut şi care sperăm, că se va desvoltà şi mai mult în viitor; cum, încetul cu încetul, s'au format, cu deosebire prin daruri dela societăţi şi dela particulari, o modestă bibliotecă, care stă la dispoziţia publicului şi care de prezent numără peste 6000 opuri în 7600 volume, 6600 broşuri şi 27 hărţi; cum pentru desvoltarea spiritului de asociaţie la poporul nostru şi pentru înaintarea agriculturei, industriei şi artei s'au întocmit câte-va expoziţii mai mari şi mai mici, dintre care cele mai însemnate au fost cele din anii 1862, 1881 şi 1905; cum, pentru luminarea publicului nostru dela oraşe şi dela sate, s'a ţinut un număr însemnat de conferenţe şi prelegeri poporale; cum, în deosebi pentru luminarea sătenilor noştri, s'a dat la iveală o colecţie anumită de cărticele, iar pe seama tinerimei a început a se publicà acum mai pe urmă o modestă «Bibliotecă a tineretului»; cum la iniţiativa Asociaţiei noastre a început a se forma, cu deosebire în timpul din urmă un număr oare-care de însoţiri economice şi culturale, cum s'au făcut şi se fac încercări a deprinde cu cetitul şi cu scrisul pe cei neştiutori de carte; cum în sfârşit Asociaţia noastră a căutat să-şi îndeplinească menirea sa pe diferite căi, în consonanţă cu statutele sale, în timpul celor 50 de ani de când viază, sub conducerea neuitaţilor prezidenţi: Andreiu Şaguna şi Vasile Ladislau Pop, Iacob Bologa şi Timoteiu Cipariu, George Bariţ, Dr. Alexandru Mocsonyi şi Iosif Sterca Şuluţ, precum şi a venerabilului preposit capitular Ioan Micu Moldovan, pe care ne simţim fericiţi, că-l putem saluta în mijlocul nostru, «întreg, cinstit, sănătos», — şi a tovarăşilor lor de muncă, trecuţi în hotarele veciniciei, sau aflători în viaţă.

A tracta însă mai pe larg lucrurile acestea, ar trece peste cadrele unei festivităţi ca cea de astăzi şi ar obosì de bună seamă pacienţa D-Voastre, şi aşa, poate, prea obosită.

Un singur punct din activitatea semi-centenară a însoţirei noastre îmi voiu lua libertatea a-l atinge ceva mai cu din adinsul, anume, crearea şi desvoltarea despărţămintelor ei.

Instituite în a. 1869, despărţămintele erau chemate să ţină legătura între conducerea Asociaţiei şi între massele cele mari ale poporului, ţinând viu interesul publicului nostru şi mai vârtos al celui dela ţară faţă cu scopurile însoţirei noastre şi în deosebi înlesnind realizarea problemelor ei prin înfiinţarea de biblioteci poporale, prin ţinerea de prelegeri pentru popor, mai cu seamă din domeniul agriculturei, industriei şi comerciului, prin procurarea de maşini agricole şi explicarea întrebuinţării lor, prin înfiinţarea grădinilor şcolare şi a altor economii de model, prin îndemnarea poporului de a îmbrăţişa meseriile şi negoţul, precum şi a înfiinţa însoţiri economice şi culturale; în fine prin combaterea alcoolismului, prin răspândirea cunoştinţelor higienice şi a altor cunoştinţe folositoare.

La început, deşi înfiinţate, multe din ele abia vegetau, mărginindu-se a încassa taxele dela membri şi a ţinea din când în când câte o adunare cercuală.

Abia după noua arondare din a. 1888 şi mai cu seamă după noua organizare din 1898 începură despărţămintele a'şi împlinì în adevăr misiunea lor. Astăzi, constat cu cea mai mare mulţămire sufletească, ele sunt factorii cei mai însemnaţi ai Asociaţiei noastre la îndeplinirea lucrării ei mântuitoare pentru luminarea poporului şi pentru povăţuirea lui în toate cele bune şi folositoare; ele sunt rădăcinile, care dau pomului însoţirei noastre hrana trebuincioasă şi totodată ramurile pline de viaţă, prin care îşi împarte ea roadele sale din ce în ce mai bogate în mijlocul poporului nostru. In cele mai multe din ele, — care au început a pătrunde până la periferiile ţinuturilor locuite de Români în această ţară, chiar şi în Maramurăşul depărtat, — se observă în timpul din urmă o adevărată emulaţie de a face însoţirea noastră cât mai folositoare pentru neamul din care facem parte, şi nu găsesc cuvinte de ajuns a lăuda zelul conducătorilor lor, pătrunşi aşa de adânc de chemarea ce le e încredinţată.

Afle-şi mulţămirea aceşti campioni ai culturii noastre naţionale în conştiinţa, că şi-au împlinit şi-şi împlinesc o datorie sfântă faţă de fraţii lor de acelaş sânge, şi în încredinţarea, că seminţele aruncate prin silinţa lor nu se vor perde în zadar, ci vor produce rod însutit şi înmiit!

Se pot afla oameni, cari să nu fie pe deplin mulţămiţi cu lucrările îndeplinite de Asociaţia noastră în timpul de o jumătate de veac, de când viază, — lucrări, pe care mi-am permis a le schiţa în liniamente generale, — şi cărora să li se pară prea mare diferinţa între cele plănuite la plămădirea însoţirei noastre şi între resultatele obţinute. Unora ca acestora le aduc aminte, că întreprinderile omeneşti sunt supuse la diferite împrejurări, care pot promova sau împedeca lucrările acestor întreprinderi şi că împrejurările, sub care s'a desvoltat Asociaţia noastră, n'au fost totdeauna din cele mai favorabile.

Alţii iarăşi se vor întreba cu mirare, cum oare o societate culturală a unui popor de peste 3 milioane, după o vieaţă de o jumătate de veac a ajuns la resultate aşa de modeste materiale, având, împreună cu fundaţiunile ce le administrează o avere de abia un milion de coroane, pe când societăţi mai tinere ale popoarelor conlocuitoare din această ţară posed averi cu mult mai însemnate?

Unii ca aceştia n'ar trebuì să uite mai întâiu de relaţiile materiale nefavorabile, în care a trăit poporul nostru în trecut, şi apoi de jertfele deosebit de mari, pe care le-a adus şi le aduce acest popor pentru susţinerea instituţiilor sale morale şi culturale. Cine-şi dă seamă de greutăţile, cu care se luptă poporul nostru, ca să-şi poată susţinea cele vre-o trei mii de şcoli şi şi mai multe biserici, pe lângă purtarea greutăţilor Statului, ale comitatelor şi comunelor, nu se va mira, că n'a putut face mai mult pentru reuniunile sale, al căror număr se urcă de prezent la câte-va sute. Dimpotrivă va trebuì să ajungă la convingerea, că neamul nostru a făcut şi face, în raport cu starea sa materială, extraordinar de mult pentru păstrarea şi desvoltarea bunurilor sale sufleteşti, arătându-se astfel ca un popor capabil de cultură, şi că s'ar face vinovaţi de o mare greşală, de o crimă chiar în contra umanităţii şi a progresului aceia, cari, din ori şi ce consideraţiuni, ar căuta să-l împedece în nizuinţele lui culturale. Totodată, judecând progresele, pe care le-a făcut poporul nostru în ultimii 50 de ani, cu toate greutăţile, ce a avut a le întâmpina, va trebuì să constate, că Românul nici nu poate fi oprit în drumul său spre propăşire, de oare-ce el are într'ânsul puterea picăturii de apă, care sfarâmă stâncile: »*non vi, sed saepe cadendo*«.

Şi la aceste progrese ale poporului nostru din ultima jumătate de veac Asociaţia noastră de bună seamă încă a contribuit cu ceva.

Să binecuvântăm deci amintirea acelor bărbaţi cu suflet mare, cari au întemeiat acum 50 de ani această măreaţă instituţiune culturală, iar moştenirea lor să o păstrăm cu sfinţenie, să o înmulţim, să o facem tot mai folositoare neamului, ai căruia fii ne numim!

Şi acum, dupăce am aruncat o privire asupra trecutului de o jumătate de veac al însoţirii noastre, să ne cugetăm o clipă şi la viitor.

Ce drum să urmeze Asociaţia noastră de aici înainte? — cred, că este întrebarea, ce i se impune orişicăruia dintre noi în această clipită.

La această întrebare nu pot răspunde altceva, decât: calea ce a urmat-o până acum, care este în conglăsuire cu dorinţele fericiţilor ei întemeietori şi care s'a afirmat, că este cea dreaptă.

Vom cultivà deci înainte de toate graiul naţional: acel »tesaur, născut cu noi dela ţiţele maicei noastre, dulce ca sărutările măicuţelor, când ne aplecau la sânul lor; tesaur mai scump decât viaţa; tesaur, care, de l-am fi perdut, de l-am perde, de vom suferì vre-odată, ca cineva cu puterea, au cu înşelăciunea, au cu momele să ni-l răpească din mânile noastre, atunci mai bine, mai bine să ne înghită pământul de vii, să ne adunăm la părinţii noştri cu acea mângăiere, că nu am trădat cea mai scumpă ereditate, fără de care nu am fi demni de a ne mai numì fiii lor». Il vom cultiva, nu în înţelesul de a plăsmuì o limbă nouă, sau a reînvia forme vechi, ceeace s'a dovedit a fi o greşală, ci cercetând comorile aflătoare în popor, adăpându-ne din isvorul dătător de vieaţă, din care a gustat un Alexandri, un Eminescu, un Alexandru Odobescu şi un Ion Creangă, şi din care s'a inspirat şi se inspiră un George Coşbuc şi ceialalţi aleşi ai noştri, aflători în viaţă.

Vom grăì ori şi unde şi faţă cu ori şi cine cu mândrie acest graiu, care s'a arătat destoinic a exprima orice cugetare cât de înaltă, orice simţire cât de profundă. Il vom iubì din toată inima, îl vom păzì ca lumina ochilor şi-l vom apăra chiar şi cu preţul sângelui nostru, toţi fără deosebire: bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni. Vom preţuì ori şi ce limbă, mai vârtos ale concetăţenilor noştri, dar vom vorbì mai bucuros pe a noastră: *limba românească.*

Vom cerceta trecutul poporului nostru, cultivând istoria naţională şi adunând cu pietate ori şi ce urmă, ce ne aminteşte acest trecut. Poporul nostru din această ţară poate nu este în stare a arăta în trecutul său pagini aşa strălucite ca alte neamuri. E şi uşor de înţeles, de oarece trecutul său a fost mai mult o suferinţă îndelungată, din care ieşia strălucirea altora. Cu toate acestea şi în istoria neamului nostru vom afla câteva figuri mari şi vrednice de toată cinstea, care vor putea servì ori şi când ca pilde urmaşilor; din paginile, de multe ori mohorîte, ale ei vom desprinde învăţătura, că neamul nostru nu se pierde aşa de uşor, deoarece a fost oţelit în trecutul său aproape bimilenar de focul, aproape neîntrerupt, al încercărilor şi al suferinţelor.

Vom căuta mai departe să cunoaştem cu de-amăruntul pământul pe care locuim, cu frumuseţile şi bogăţiile sale, pământul, în care odihnesc osămintele moşilor şi strămoşilor noştri şi în sânul căruia vom odihnì şi noi odată, încredinţaţi fiind, că, cu cât îl vom cunoaşte mai bine, cu atât îl vom iubì mai mult.

Vom căuta înainte de toate să cunoaştem poporul din care facem parte, cu toate însuşirile şi particularităţile lui: cu graiul şi obiceiurile lui, cu credinţele şi superstiţiile lui, cu portul şi cu felul de vieaţă al lui, cu cântecele şi jocurile, cu lucrările lui artistice, care atrag tot mai mult atenţiunea pricepătorilor şi care ne pot servì în adevăr de falǎ.

Cunoscându-l, sau mai bine zis, cunoscându-ne, vom căuta să cultivăm şi să perfecţionăm părţile bune, iară pe cele rele să le delăturăm, întru cât ne va fi cu putinţă.

Ne vom îndrepta în deosebi cu dragoste privirile la poporul nostru dela ţară, care formează puterea neamului nostru şi care s'a arătat şi până acum ca un pământ primitor şi roditor, căutând să-l luminăm cu toate mijloacele culturii moderne, să-i desvoltăm încrederea în puterile proprii şi astfel să facem dintr'ânsul un popor conştiu şi tot mai folositor şieşi şi ţării, pe care o iubeşte cu atâtă căldură.

La această muncă, ce ne aşteaptă de aici înainte, chem toate elementele luminate ale neamului nostru din patrie, fără deosebire de sex şi de etate. Să ne înrolăm cu toţii, cu inimă curată şi cu suflet plin de însufleţire, sub steagul acestei însoţiri, care poartă deviza: »înaintarea literaturii române şi cultura poporului român«; să căutăm a ne face fiecare partea din aceea ce suntem datori neamului, din sânul căruia am eşit; să urmăm cu credinţă exemplul fericiţilor noştri înaintaşi, şi atunci putem privì fără teamă în viitor!

Şi acum, sub scutul Celuì Prea-Inalt, în al cărui sfinţit lăcaş ne aflăm şi care a venit de atâtea ori în vremuri grele în ajutorul moşilor şi strămoşilor noştri, să trecem într'a doua jumătate de veac a însoţirii noastre.

Cu binecuvântarea Inalt Prea Sfinţiţilor şi Prea Sfinţiţilor Arhierei, cari au binevoit a onora cu prezenţa lor întrunirea noastră, declar adunarea generală jubilară deschisă!

Serbările dela Blaj.

— Raport special. —

Sibiiu, 30 August n.

Au fost croite în stil mare din capul locului serbările noastre culturale din Blaj, aranjate din prilejul împlinirei primului semicentenar dela înfiinţarea „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", — opera măreaţă a nemuritoriului *Şaguna* şi a celorlalţi bărbaţi mari din zilele sale, — dar dimensiunile pe cari le-au luat ele în faptă, au trecut cu mult peste aceste planuri şi chiar peste toate aşteptările celor încredinţaţi cu aranjarea lor. S'a aşteptat şi a fost dorită multă lume românească la aceste serbări; şi au şi venit mulţi, foarte mulţi români la Blaj; dar totuşi parecă *prea* mulţi eram pentru referinţele modeste ale unui mic orăşel, abia acum pornit pe calea desvoltării.

Am fost atât de mulţi în Blaj, încât nici nu am ajuns să ne vedem toţi unii pe alţii şi se ne strângem mânile! Natural deci, că au trebuit să se ivească şi supărări şi nemulţămiri, mai mici şi mai mari, mai mult ori mai puţin motivate, — dar aduse la cunoştinţa zelosului şi neobositului comitet aranjator din localitate, ele au fost după putinţă delăturate, ori apoi ceice le-au îndurat, le-au dat cu totul uitării şi le-au înecat în valurile puternicei însufleţiri naţionale româneşti, pe care au văzut-o desfăşurându-se în faţa ochilor lor.

Căci a fost măreaţă şi sguduitoare această manifestare a dragostei faţă de graiul românesc, faţă de *cultura naţională română!*..

Splendoarea cea adevărată a sărbărilor a format-o însă negreşit participarea la ele a *tuturor* Arhiereilor români din patrie, — un eveniment epocal în viaţa noastră publică, pentrucă de când mirenii s'au despărţit în cele politice de Arhiereii lor, pe aceşti din urmă nu i-am prea văzut în fruntea mişcărilor noastre, — cel puţin nu pe *toţi* deodată şi împreună, ca de data aceasta.

Şi acesta e momentul cel mai însemnat al sărbărilor. Cel ce a văzut rara însufleţire a miilor de oameni (după unii au fost de faţă la sărbări 20.000, inteligenţă şi popor) totdeauna când vedeau pe înalţii prelaţi; cel ce a auzit aclamările sgomotoase, aplausele nesfârşite, aduse din partea mulţimii, Arhiereilor români, totdeauna când i se dădea ocasiunea: s'a putut convinge, că poporul nostru, inteligenţă şi oameni de rând, să simte nespus de fericit, mângăiat şi *întărit sufleteşte*, când vede în fruntea sa pe capii bisericilor sale româneşti, şi că poporul român *doreşte* să fie Arhiereii săi totdeauna în fruntea mişcărilor sale, fie ele de ori ce natură!

O dorinţă foarte justă, a cărei împlinire însă nu dela Arhiereii români depinde, — pentrucă cum am spus, *în cele politice* nu Arhiereii români au părăsit pe mireni, — ci după firma noastră convingere şi credinţă, dela aceia, cari ar avea datorinţa *să facă posibilă* participarea Arhiereilor la *toate* mişcările noastre publice!..

Premiţând acestea, vom cerca acum să ne revocăm în memorie toate cele văzute şi auzite în Blaj, pentru a pune pe hârtie cel puţin o parte din ele, ca să-şi poată face şi cetitorii, cari n'au participat la ele, măcar o idee cât de palidă despre măreţia sărbărilor, cari au avut loc în acest istoric orăşel al Ardealului.

Plecarea din Sibiiu.

Cu toate că începuse să plouă deabinele, inteligenţa română din loc s'a adunat Dumineca după ameazi (27 August n.) în număr foarte frumos la gară, pentru a pleca cu trenul dela Sibiiu la Blaj. Incă la orele 4 d. a. se afla în sala de aşteptare Inaltpreasfinţia Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu*, încunjurat de o suită număroasă şi aleasă, apoi domnul *Andreiu Bârseanu*, vicepreşedintele „Asociaţiunii", cu membrii comitetului central al acestui înalt aşezământ cultural românesc, şi alţi număroşi intelectuali, domni şi dame, din Sibiiu şi împrejurime. Când ne-am urcat în tren, am umplut toate vagoanele şi toate coridoarele, atât de mulţi eram. Cu noi deodată au plecat spre Blaj şi fraţii din România, cari şi-au făcut intrarea în ţara noastră pe la Turnul-roşu, şi cari tocmai atunci sosiseră cu trenul la Sibiiu. Era o îmbulzeală enormă pe tren şi graiu aproape esclusiv — românesc.

La Copşa-mică am luat trenul, ce tocmai sosise dela Braşov, udaţi însă cum se cade, pentrucă chiar în momentul schimbării trenului se descărcase o ploaie puternică asupra noastră. In trenul nou îndeseala şi mai mare. Om lângă om. Ca norocul, că drumul nu e lung. Câteva minute, şi suntem în Blaj. A trebuit însă să aşteptăm puţin în Micheasa, unde trenul care venea dela Budapesta, a sosit cu o mică întârziere. Astfel am sosit şi noi cu o mică întârziere la Blaj.

Primirea în Blaj.

Erau orele 7 când trenul s'a oprit la staţia dela Küküllőszeg. Ne dăm jos. In faţa noastră o mulţime mare de Români, cari ca dintr'un singur glas rostesc puternicul *„Să trăiască"* în momentul în care Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan* să dă jos din tren, — singur, neajutorat de nimeni.

Se dă jos din tren şi de toţi veneratul vicepreşedintele al „Asociaţiunii", domnul *Andreiu Bârseanu*, iar Reverendisimul domn canonic din Blaj, *Dr. Izidor Marcu*, într'o cuvântare frumoasă, salută pe Escelenţa Sa, Mitropolitul *Meţianu*, şi comitetul central al „Asociaţiunei", de bună sosire pe pământul Blajului, unde s'a aprins mai întâi făclia culturii naţionale româneşti.

Respunde frumos şi cu glas limpede Inaltpreasfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, cu o scurtă dar cuprinzătoare vorbire, care încălzeşte inimile. E des întrerupt şi la urmă aclamat cu frenesie.

Inaltpreasfinţia Sa e dus apoi, în sunetul clopotelor, cu trăsura mitropolitană la curtea Inaltpreasfinţitului domn Arhiepiscop şi Mitropolit al Blajului *Dr. Victor Mihalyi* de Apşa, unde au fost încartiraţi toţi arhiereii români. Orăşelul Blaj e frumos iluminat. Mai ales piaţa cea mare şi istorică, împreună cu impunătoarea catedrală.

Preasfinţiţii noştri Episcopi, *I. I. Papp* din Arad, şi *Dr. Miron E. Cristea* din Caransebeş, sosiseră cu jumătate de oară mai curând, cu trenul dela Budapesta, şi au fos primiţi la gară de aceeaşi mulţime de oameni şi cu aceeaşi dragoste românească, ca şi Escelenţa Sa, Mitropolitul *Meţianu.*

Vorbirea de bineventare le-a rostit'o tot domnul canonic *Dr. Izidor Marcu*, iar răspunsul l'a dat P. S. Sa, Episcopul *Papp* al Aradului, care cu cuvintele sale alese şi bine precisate a provocat nişte ovaţii foarte frumoase. (Vom da vorbirea întreagă. *Red.*)

Preasfinţia Sa, Episcopul *Dr. Demetriu Radu*, a sosit la Blaj seara la 9, cu trenul dela Oradeamare, iar P. S. Sa Episcopul *Dr. Hossu* al Lugojului, venise cu automobilul, însoţit de domnii de *Mocsonyi.* Preasfinţiile lor, aflânduse acasă în Blaj, nu au fost primiţi în mod solemn, ca Arhiereii bisericei noastre gr. ort. române.

S'a făcut apoi încuartirarea oaspeţilor, cu mare greutate şi cu multe pedici, şi s'a ţinut obicinuita sară de cunoştinţă. Publicul a fost împărţit în mai multe localuri publice. In pavilonul din curtea gimnaziului s'a ţinut proba generală a *„Mănăstirii Argeşului"*, celebra operă a maiestrului compositor *Iacob Mureşianu*, profesor în Blaj, care a fost dată apoi eri, Marţi seara, cu succes extraordinar. A ascultat multă lume proba generală şi a aplaudat mult corurile şi pe soliştii. Proba s'a terminat la orele 12 din noapte.

Ziua întâi.

Luni dimineaţa lumea încă înainte de orele 7 începe a se aduna în piaţa mare din faţa catedralei din Blaj. E multă inteligenţă şi e mult popor, de prin comunele apropiate. Piaţa e aproape plină. Se trage cordon şi se deschide o cale largă, pe care au se vină Arhiereii la biserică. Terasa cea mare a catedralei e îndesată de lume, care aşteaptă să se deschidă uşa bisericii pentru a-şi face întrarea în ea. Intrarea se face cu bilete, împărţite în număr restrâns, pentru a se evita vre-o aglemeraţie prea mare.

La orele 7 şi treisferturi Arhiereii îşi fac apariţia, vin spre biserică, dela reşedinţa mitropolitană. In frunte Inaltpreasfinţia Sa, Mitropolitul *Meţianu*, apoi P. S. Sa, Episcopul *Dr. Radu* cu P. S. Sa, Episcopul *Papp*, şi P. S. Sa, Episcopul *Dr. Hossu* cu P. S. Sa, Episcopul *Dr. Cristea.* Poporul îi aclamează în mod sgomotos, iar Arhiereii, cari impun şi prin frumoasele lor talare roşii, împart mereu binecuvântare cu preasfinţitele lor drepte mulţimei induioaşate până la lacrămi de frumseţa acestei vedenii extraordinar de covârşitoare.

Intre sgomotoase aclamări îşi fac Arhiereii întrarea în biserică, împreună cu cealaltă lume, care a putut încape în destul de încăpătorul locaş sfânt al Domnului. In scurt timp soseşte apoi şi I. P. S. Sa, Mitropolitul Dr. *Mihalyi*, adus în trăsură cu patru cai, şi în mijlocul unor urale sgomotoase întră şi el în biserică. E aşteptat la uşă de domnul preposit I. M. *Moldovan*, de domnii canonici Iosif Hossu, Gavriil Pop, Uilăcan, Muntean, Dr. Vasile Suciu, de directorul gimnazial Dr. Cheţianu şi de doi diaconi, toţi îmbrăcaţi în ornate. Inaltpreasfinţia Sa primeşte mantaua şi cârja arhierească şi înaintează spre altar. După investmântarea solemnă se începe sfânta liturgie, celebrată de I. P. S. Sa, cu asistenţa celor numiţi.

După sfânta evanghelie I. P. S. Sa urcă tronul arhieresc şi de acolo rosteşte o frumoasă predică, despre însemnătatea zilei, atât ca praznic bisericesc: Adormirea Preacuratei fecioare Maria, cât şi ca praznic cultural românesc.

A cântat la liturgie frumos şi cu precisiune corul mixt, condus de măestrul *Iacob Murăşanu.* Mai ales priceasna a fost o prestaţiune rară artistică.

La orele 10 şi un sfert sfânta liturgie e terminată. Publicul însă, împreună cu Arhiereii, rămâne în biserică, pentru a asista la deschiderea solemnă a adunării generale jubilare a „Asociaţiunii".

E o căldură de nesuferit, dar nime nu-şi părăseşte locul. Arhiereii, cari sub cursul sfintei liturgii au stat în scaunele canonicale (Escelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan* în scaunul mitropolitan) din strana din dreapta, îşi fac acum toţi intrarea în altar, iar în faţa altarului se pun mese şi scaune pentru a se putea începe

şedinţa primă.

Sunt orele 10 şi jumătate Arhiereii es din altar pentru a-şi ocupa locurile la masa presidială. Mulţimea din biserică le face ovaţii sgomotoase. La masă ocupă loc vicepreşedintele „Asociaţiunii", domnul *Andreiu Bârseanu*, având la dreapta sa pe Escelenţa Sa, Mitropolitul *Meţianu*, şi la stânga pe Escelenţa Sa, Mitropolitul Dr. *Mihalyi*, apoi iarăşi la dreapta pe Episcopii Dr. Radu şi Dr. Cristea, iar la stânga pe Episcopii I. I. Papp şi Dr. Hossu. Tot la masa presidială ocupă loc şi membrii din comitetul central şi secretarii „Asociaţiunii".

E de faţă şi comitele suprem al comitatului Alba-inferioară, domnul *Szász József*, însoţit de alţi patru funcţionari înalţi ai comitatului. E reprezentantul oficios al înaltului guvern ungar. E prezent şi Escelenţa Sa, generalul de divizie în retragere *Şandru*, şi alţi domni ofiţeri.

Domnul *Bârseanu* să scoală acum pentru a-şi rosti vorbirea de deschidere a adunării generale jubilare a „Asociaţiunei", dar la dorinţa insistentă a publicului din biserică urcă amvonul, pentru a putea fi văzut de toţi, şi de acolo a vorbit, frumos, şi cu putere de convingere, întocmai cum odinioară tot dela acel loc a vorbit şi marele *Bărnuţiu.* Vorbirea de deschidere, — pe care o dăm în întregime în numărul de astăzi al ziarului nostru, la loc de frunte, — a fost întreruptă de multeori de sgomotoasele aplause şi aprobări ale ascultătorilor, mai ales părţile referitoare la Arhierei, apoi la datorinţele ce le avem de a ne cultiva limba.

Cum stătea în picioare pe amvon, cu faţa spre altar şi Arhierei, razele de soare, cari străbăteau prin ferestrile catedralei, luminau frumos fruntea şi de altcum luminată a acestui înţelept bărbat al neamului nostru, iar lumea asculta cu o rară evlavie vorbele sale dulci şi înţelepte, întocmai cum o altă lume românească, asculta la altă ocaziune îndepărtată, vorbele altui înţelept, rostite tot în catedrala Blajului.

Şi precum înţeleptul de atunci, şi-a terminat vorbirea lungă cu apelul adresat inteligenţei române, *să nu se depărteze de popor*, — *„ţineţi cu poporul toţi"*, — aşa şi cuvântarea dlui *Bârseanu* s'a terminat cu îndemnarea, de a ne îndrepta privirile toţi şi totdeauna *spre poporul dela sate,* căci el este tăria şi viaţa noastră!

Vorbirea dlui *Bârseanu* e acoperită de sgomotoase aclamări, iar prelaţii români felicită pe rând pe distinsul orator.

Ia acum cuvântul I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Dr. Victor Mihalyi*, şi după o motivare frumoasă şi bine simţită propune, ca adunarea generală jubilară a Asociaţiunei să hotarască trimiterea unei telegrame omagiale la adresa Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I, care a dat intrupare „Asociaţiunei", prin aprobarea preaînaltă a statutelor ei, întâmplată înainte cu 50 de ani.

Intre aplause generale propunerea se declară din partea presidiului de primită cu unanimitate şi cu executarea hotărârei se încredinţează biroul.

Vorbeşte apoi Inaltpreasfinţia Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, următoarele:

„Ilustră adunare! Dupăce domnul preşedinte în frumoasa cuvântare de deschidere a binevoit a aprecia şi participarea noastră, a Arhiereilor, la această întrunire, ţin să declar, că noi, Arhiereii, cu drag am venit să conlucrăm cu D-voastră la promovarea culturii religioase morale a poporului nostru, fiind aceasta o esenţială datorinţă şi a chemării noastre. Iar eu, care am fost fericit, înainte cu 50 de ani, a participa şi la înfiinţarea acestei Asociaţiuni, m'am crezut dator a participa şi la aceste serbări jubilare ale cultur şi ale unităţii noastre naţionale, *iar aceasta atât din recunoştinţă, fiindcă preabunul Dumnezeu s'a îndurat a-mi reserva şi această mare mângăiere, cât şi din pietate cătră memoria în veci binecuvântată a fericiţilor întemeietori, şi mai ales a iniţiatorului întemeierii, a Mitropolitului* Andreiu baron de Şaguna.

Am venit şi eu, dimpreună cu Preasfinţiţii domni Episcopi, la aceste serbări culturale şi naţionale, *şi pentruca să vază şi să înţeleagă toţi ai noştri, din apropiere şi depărtare, şi mai ales ceice nu apreciază după merit valoarea „Asociaţiunii" şi nu o sprijinesc după putinţă, că deşi noi, Românii din acest stat, suntem împărţiţi în două confesiuni, fiind însă noi toţi de aceeaş origine, de aceeaşi viţă şi de aceeaşi limbă strămoşască, toţi avem şi aceeaşi sfântă datorinţă* de a lucra împreună la cultura şi înaintarea poporului nostru, *pentru a-i asigura şi lui, şi nouă, un viitor tot mai bun şi mai ferice, precum fac aceasta şi alţi compatrioţi ai noştri, împărţiţi în mai multe confesiuni, pentru înaintarea şi cultura proprie.*

In fine am venit şi noi aici domnilor şi pentruca, precum au binecuvântat întemeerea acestei Asociaţiuni fericiţii noştri mitropoliţi de pie memorie Şaguna *şi* Şuluţu, *înainte cu 50 de ani, şi precum a binecuvântat-o astăzi în sfânta biserică, şi Escelenţa Sa domnul Dr.* Victor Mihalyi de Apşa, *Inaltpreasfinţitul Mitropolit al Românilor gr. catolici din Ungaria şi Transilvania, tot asemenea* să o binecuvintez şi eu, ca Mitropolit al Românilor gr. orientali din Ungaria şi Transilvania, *şi să rog şi eu pe bunul Dumnezeu, ca aceea ce binecuvântăm noi, ambii Mitropoliţi români, cu mânile noastre debile, să binecuvinte şi el cu sfânta sa dreaptă, făcând, ca* scumpa noastră Asociaţiune să fie isvor nesecat de cultură religioasă-morală şi naţională, *în folosul iubitului nostru neam şi al iubitei noastre patrii, acum şi în toţi vecii".*

Entusiasmul pe care l-a provocat vorbirea aceasta e de nedescris. Insuşi conducătorul şedinţei, domnul *Bârseanu*, a fost adânc emoţionat, şi cu voce tremurătoare mulţămeşte în termini calzi Excelenţei Sale pentru aceasta clasică vorbire, care a fost apoi şi după şedinţă viu comentată şi apreciată din partea celor ce au avut fericirea de a o putea asculta.

Se rostesc acum alte două vorbiri, foarte frumoase: una din partea domnului preposit *Ioan M. Moldovan,* care salută adunarea în numele Blajului, şi alta din partea domnului *Vasile Goldiş* dela Arad, care a salutat adunarea generală jubilară a „Asociaţiunii" în numele surorei mai mici, a „Societăţii pentru fond de teatru român".

La ambele vorbiri, cari vor fi publicate, şi publicul va putea admira întreaga lor frumseţă, a dat respunsurile cuvenite domnul *Bârseanu*, prezidentul adunării.

Se întră acum în ordinea de zi. Delegaţii despărţămintelor sunt rugaţi să se anunţe la birou. Raportul general al comitetului central către adunarea generală se consideră de cetit, fiind tipărit în voluminosul număr jubilar al „Transilvaniei". Se aleg comisiunile pentru: *a*) examinarea raportului general, *b*) pentru censurarea socotelilor anului trecut şi a proiectului de budget al anului viitor, *c*) pentru înscrierea de membri noi şi *d*) pentru întregirea presidiului. Să cetesc cinci propuneri înaintate comitetului central, cari se predau comisiunii alese pentru censurarea raportului general, apoi prezidentul mulţămeşte emoţionat Arhiereilor pentru splendoarea dată adunării prin prezenţa lor şi publicului pentru participare şi indulgenţă, şi declară şedinţa primă încheiată.

La orele 12 şi un sfert mulţimea părăseşte cu mare greutate, din cauza îmbulzelei mari, măreaţa catedrală a Blajului, în care a avut momente atât de frumoase de îmbărbătare şi de întărire în credinţa, că: *„Românu 'n veci nu piere"*.

La esposiţie.

Când eşim din catedrală, o privelişte admirabilă avem înaintea ochilor. Piaţa Blajului e plină de popor, împărţit în grupuri, probabil după comune. Unele grupuri au steaguri. Auzim un glas cunoscut. E al profesorului din Blaj *G. Precup*, care face acum deschiderea esposiţiei, cu o vorbire scurtă dar cuprinzătoare, rostită la întrarea în esposiţie. Arhiereii, cu presidentul Asociaţiunei şi cu membrii comitetului central, precum şi celalalt public, întră să vadă frumoasa esposiţie, aranjată în edificiul gimnasial din Blaj.

Trecem prin toate secţiunile esposiţiei. Sus în etaj e secţia şcolară, secţia istorică-culturală, secţia industriei de casă şi secţia agriculturii şi a silviculturii. Jos în parter apoi e secţia meseriaşilor, unde se pot vedea obiecte foarte frumoase, lucrări de artă, sevârşite de mânile meseriaşilor români.

In etagiul edificiului preparandial e apoi esposiţia de pictură şi frumoasa esposiţie a ţăsătoriei renumite din Orăştie.

Toate secţiile sunt frumos şi cu mare pricepere aranjate, şi fiecare din ele ofere visitatorului multă şi plăcută variaţie. Cea mai interesantă însă e secţia istorică-culturală. Aci găsim lucruri foarte însemnate şi de mare preţ. Sunt espuse manuscripte de ale nemuritorului *Samuil Klein*, luate din biblioteca călugărilor din Blaj, e espus steagul companiei Episcopului *Aron*, dela anul 1756—1764, apoi diferite diplome, crisoave, sigile, conscripţii etc. din colecţia Mitropolitului Dr. *Mihalyi*. Icoane vechi, cărţi vechi, româneşti şi evreeşti, (am văzut şi o toră jidovească, pe pergament) manuscripte şi cărţi vechi, din colecţia nemuritorului *Cipariu*, apoi ornate frumoase bisericeşti, portretele lui *George Şincai* şi *Petru Maior*, până astăzi necunoscute, şi am văzut hrisovul original al lui Constantin Basarab, din 15 Iunie 1700, prin care acesta donează moşia Merişanii, *mitropoliei gr. ort. române din Alba Iulia*. Face parte din colecţia prepositului *Moldovan*. Tot dela el e şi ziarul marelui episcop *Ioan Inocenţiu Klein*, purtat pe vremea când era în exil. Am mai văzut orologiul lui Bărnuţiu, călimara lui Şincai, manuscripte de ale lui Bariţiu, relicvii şi obiecte preţioase dela Mitropolitul Vancea, baronul Ursu şi regretatul Dr. Bunea. Am văzut deci în secţia aceasta un tesaur foarte preţios istoric, care încă nu e din destul esploatat. Şi văzându-l, trebue să presupunem, că mai este şi alt preţios material istoric în Blaj, care-şi aşteaptă studiarea. Inţelegem deci, cum de în Blaj se pot desvolta istoriografi de prima forţă, cum e de toţi veneratul preposit capitular, dl I. M. Moldovan, şi cum a fost mult regretatul Dr. A. Bunea.

Banchetul.

Dupăce au luat în privire cu deamăruntul toate secţiile esposiţiei, Arhiereii au mers la curtea mitropolitană, unde au odihnit puţin, apoi la orele două au luat parte toţi la banchetul festiv, dat în pavilonul din curtea gimnaziului. Au luat parte la banchet peste 700 de persoane. Toastele oficioase, rostite la banchet au fost următoarele: Prezidentul, dl *Andreiu Bârseanu*, a toastat în onoarea Maiestăţii Sale, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif. Mesenii au ascultat toastul în picioare. S'au făcut frumoase ovaţiuni M. Sale, iar musica a intonat imnul: „Doamne ţine şi protege“.

A rostit apoi un prea frumos toast domnul *Vasile Goldiş*, în onoarea Arhiereilor. Vorbele calde ale oratorului au electrisat publicul, care a adus omagii frumoase capilor celor două biserici româneşti. Iar când oratorul a terminat cu: „Mitropoliţii români să trăiască“, a isbucnit o puternică furtună de aplause şi de aclamări. Publicul se ridică în picioare şi intonează cu glas puternic o strofă din „Deşteaptă-te române“, terminând cu strofa „Preoţi, cu crucea 'n frunte“. A fost un moment rar, un moment solemn, impunător şi covârşitor!

La dorinţa generală a publicului se ridica Escelenţa Sa, Mitropolitul *Meţianu*, şi mulţămeşte domnului *Goldiş* pentru cuvintele adresate Arhiereilor, şi mulţămeşte şi publicului pentru ovaţiunile aduse Arhiereilor. Face declaraţia, că două datorinţe mari au adus de astă dată pe Arhierei în mijlocul turmei lor, anume: sentimentul datorinţei faţă de chemarea lor, de a fi acolo unde e turma, şi sentimentul iubirei de neam. Doreşte o bunăînţelegere, pentru a putea lucra noi toţi împreună spre binele şi fericirea neamului şi cere binecuvântare de sus, ca tot ce facem, se fie bun şi folositor obştei. Ridică păharul în onoarea celor ce conduc „Asociaţiunea“. (Vom publica toastul întreg în numărul viitor. *Red.*)

Vorbeşte acum Excelenţa Sa, Mitropolitul Dr. Mihalyi. Ridică păharul în onoarea Inalţilor sei oaspeţi, pe seama cărora spune, că stă totdeauna deschisă curtea sa şi palatul seu, în care doreşte să se simţească totdeauna bine.

Vorbirea a făcut o impresie adâncă asupra ascultătorilor.

Domnul asesor consistorial *Nicolae Ivan* ridică paharul în onoarea reprezentantului înaltului guvern, Ilustritatea Sa, domnul comite suprem Szász Jozsef şi a suitei sale, (Se va publica toastul întreg. *Red.*) iar domnul Szász răspunde ungureşte, că se simte foarte fericit a putea raporta guvernului care l'a încredinţat cu reprezentarea sa la aceste festivităţi, câte dovezi frumoase şi pipăibile de înaintare culturală au dat Românii, prin serbările acestea. Ridică păharul, dorind prosperare „Asociaţiunei“ noastre.

Mai toastează foarte frumos domnul deputat dietal Dr. *St. C. Pop*, în onoarea societăţii pentru fond de teatru român şi apoi dl *George Pop de Baseşti*, pentru popor şi pentru Arhierei, capii bisericeşti ai poporului, iar la orele 4 şi ceva masa se ridică şi Arhiereii se duc de nou la reşedinţa mitropolitană, între aclamările nesfârşite ale mulţimei din curtea gimnaziului şi din piaţă.

E de regretat, că toastele din urmă au fost premerse de nişte conturbătoare strigăte ale unora cari cred, că dacă nu contribuesc cu cotisaţiile lor la susţinerea şi prosperarea „Asociaţiunii“, au dreptul se contribue la discreditarea şi compromiterea ei, cu sbierături fără rost. Pentrucă atâta ar trebui să ştie orişicine, că la astfel de ocasiuni, şirul toastelor se stabileşte înainte, în mod oficios, şi altul nime nu poate vorbi, decât numai după ridicarea mesei, când se pot ţinea şi toaste neoficioase.

Toaste neoficioase au rostit de data asta dl O. Goga şi Dr. Dăianu.

Conduct etnografic.

In piaţă era înşiruit milităreşte poporul, după comune, cu stegari şi cu table, pe cari era tipărită numirea comunei de care se ţin singuraticele grupuri de oameni. La orele 6 d. a. apoi poporul a fost adunat la un loc şi directorul gimnazial, dl Dr. A. Cheţianu, i-a ţinut o frumoasă prelegere. Inainte de începerea conductului etnografic, poporul şi-a petrecut în cântări şi jucând, la sunetul unui fluier, ori al unei vioare modeste.

Concertul.

Sărbările zilei prime s'au terminat cu concertul dat la orele 9 seara în pavilonul din curtea gimnaziului. Programul a fost următorul:

1. Uvertură festivă „*Stefan cel Mare*“ (orchestră) de Iacob Mureşianu.

2. Imnul „*Astrei*“, poezie de Andreiu Bârseanu, muzică de Iacob Mureşianu (cor cu orchestră).

3. Prologul din opera „*Pagliaci*“ de R. Leoncavallo.

Doine româneşti de Tiberiu Brediceanu:

a) „*Arde mi-te ai codru des*“;

b) *Foaie verde pup de crin*“, esecutate de dl Ionel Crişan.

4. „*Mândro de dragostea noastră*“, de Tib. Brediceanu.

„*Spune-mi codrule vecine*“, de I. Scarlatescu.

Aria din opera „*La Boéme*“, de G. Puccini, esecutate de dl Stefan Mărcuş.

Toate piezele au fost esecutate în mod artistic. S'au făcut frumoase ovaţiuni măestrului Mureşianu, şi domnilor Brediceanu, Mărcuş şi Ionel Crişanu. Concertul s'a terminat pe la miezul nopţii. A participat un public enorm de mare.

Jubileul Asociaţiunii în desp. Sebeşului.

Primul despărţământ.

Nici unul dintre centrele româneşti n'a îmbrăţişat ideea alcătuirii despărţămintelor Asociaţiunii cu atâta căldură ca Sebeşul. Aici s'a înfiripat primul despărţământ îndată la început, încă în anul când s'a decis crearea desp., 1869. Actele desp. Sebeş ne sunt mărturie, cu câtă dragoste şi zel s'au pus pe lucru fruntaşii acestui cerc. Dela început au ştiut acapara interesul şi însufleţirea poporului pentru acest aşezământ. O dovadă e faptul că încă în anul prim al existenţii sale, 1870, desp. Sebeşului a ţinut două adunări generale foarte frumoase, cari trăesc şi azi vii în amintirea celor ce au fost de faţă.

Norocul a voit ca acest despărţământ să aibă în frunte tot bărbaţi de inimă, astfel că pe când alte desp. tânjeau în amorţeala lâncezirii, desp. nostru lucra, trăia viu şi da înainte. Astăzi a ajuns să aibă o organizaţie exemplară atât în principiile de conducere cât şi în cele administrative. Şi a ajuns la o trăinicie statornică pentru totdeauna, încât acest cel dintâiu şi cel mai vechiu desp. al Asociaţiunii poate cu drept să-şi revindice şi locul cel dintâi între surorile sale.

Conştii de însemnătatea marelui nostru aşezământ naţional al Asociaţiunii, şi despre îndatoririle despărţămintelor faţă de idealele după cari aleargă, comitetul desp. Sebeş a decis, ca şi în acest desp., primul între celelalte, să prăznuiască cu cinste deosebită vârsta frumoasă de o jumătate de veac a mamei comune.

Adunarea generală a desp. şi-a ţinut-o acum în pragul praznicului naţional dela Blaj, în cadrul unor festivităţi de adevărata sărbătoare naţională românească.

Faptul că desp. nostru a prăznuit pe de o parte jubileul de o jumătate de veac al Asociaţiunii, pe de alta momentul însemnat că acest desp. a trecut peste vârsta de patru decenii, a dat întregei adunări un caracter pronunţat de sărbătoare, ceeace a atras întreg publicul intelectual din comunele din jur.

Festivitatea s'a început d. a. la 2 oare, dupăce înainte de ameazi se săvârşise serviciul divin obicinuit. Grădina încăpătoare a hotelului „La leul de aur“ din Sebeş se umpluse de lume, intelectuali şi un număr frumos de ţărani.

Prez.-director al desp. dl protopop *Sergiu Medean* deschide adunarea în aclamaţiile vii ale celor prezenţi. Cuvântarea ocazională a dlui prezident străluceşte în accente de caldă însufleţire pentru problemele mari ale aşezământului în fruntea căruia stă. In cuvinte de curată pietate şi admiraţie evocă faptele mari ale fundatorilor Asociaţiunii, momentele grele prin care a trecut şi măestria şi jertfele mari aduse de aceia pentru statornicirea acestui aşezământ. Incheind aduce prinos de adâncă veneraţiune umbrei marelui Andrei şi vrednicilor săi tovarăşi.

Secretarul desp. Dr. Seb. *Stanca* presentă raportul comitetului, iar cassarul G. *Tatar* raţiociniul.

Comisia esmisă pentru censurarea acestora (Ion Oncescu, not. pens., E. Pop-Păcurar, prot. şi I. Florian, not.) scot în relief cu deosebită laudă corectitatea rapoartelor, apreciază munca comitetului, care arată un spor preţios în progresul despărţământului. Comitetul a înfiinţat în desp. 18 agenturi, a întemeiat 19 biblioteci pe sate şi una mare centrală în Sebeş, a ţinut în anul trecut 28 prelegeri poporale, a cumpărat un skioptikon, a înfiinţat tovărăşii economice şi a împărţit o mulţime de cărţi între popor. Adunarea generală primeşte cu deosebită satisfacţie rapoartele.

Un moment important în cursul adunării a fost disertaţia secretarului Dr. S. *Stanca* despre „*istoricul desp. Sebeş*“. In termini adevăraţi literari, într'o limbă frumoasă şi poetică românească arată până în amănunte toate fasele cu multe momente interesante prin cari a trecut desp. Sebeşului până azi. Adunarea încântată de frumoasa lucrare la propunerea dlui Dr. Dum. *Ştefan* decide, ca să se publice pentruca să fie un model de monografie şi pentru alte despărţăminte.

In sfârşit comisia pentru înscrierea de membri noi raportează o încassare de 339 cor.

Prez. încheie apoi adunarea adresând celor presenţi îndemnuri de sinceră alipire către acest aşezământ naţional românesc de o valoare nepreţuită pentru ridicarea poporului nostru din cătuşile întunerecului.

Seara la 8 ore s'a continuat festivitatea zilei cu o frumoasă petrecere românească.

Diletanţii Sebeşului au dat două representaţii teatrale: 1. „Incăpăţinaţii“, comedie representată de dşoara Veta *Tecău* şi dl Laur. *Boldor* şi 2. Bucătăreasa, de dşoara Anuţa *Üvegheş* şi dl Aurel *Dobrin*. Diletanţii s'au achitat de rolurile lor în mod demn şi spre mulţămire generală. Au mai declamat apoi dl Titu *Morar*, cunoscutul nostru declamator bine apreciat şi dl Aurel *Dobrin*, farmacist, câteva poezii dând publicului câteva momente de deosebită elevare sufletească.

Sărbarea s'a încheiat cu o vie petrecere cu joc până dimineaţa. S'a întrunit la această sărbătoare tot ceea ce are acest desp. bun şi românesc, s'au întrunit aproape toţi intelectualii nostri fără osebire de prejudiţii şi preocupaţii personale, o dovadă că cei mai mulţi dintre oamenii nostri de aici se pot înălţa peste acest fel de patimă omenească atunci, când e vorba de probleme comune naţionale şi o dovadă, că în acest centru românesc considerat ca un cuib de patimă şi păcate în timpul din urmă s'a sălăşluit în pături largi pacea şi buna înţelegere.

Să dee Dzeu ca dăinuirea păcii să fie statornică pentru totdeauna.

Corespondent.

Apel.*)

In comuna noastră a fost un foc mare în 9/22 August şi a lăsat în mizeria cea mai mare vre-o 30 familii. Au ars şuri grajduri, nutreţ, paie, grâu adunat şi încă neîmblătit, recvizite economice, porci, galiţe. Paguba e foarte mare şi e simţitoare, mai ales acum, când se apropie toamna şi earna, rămânând familiile cu copilaşii şi cu vitele lipsiţi de mijloacele de traiu. Apelez şi pe această cale la inimile nobile să întindă mâna de ajutor celor nenorociţi. Ajutorul să se trimită la adresa: „Epitropia bisericei gr. ort. în Ludoşul mare (Nagyludas) com. Sibiiu“. Suma încasată se va cvita pe cale ziaristică.

Ioan Stanciu
par. gr.-ort.

Conferenţe învăţătoreşti.

Convocare.

Pe baza ordinului preavenerabilului Consistor arhidiecezan Nr. 1846 din 2 Iunie a. c. convoc învăţătorii din protopresbiteratul Târnava şi catiheţii gr.-or. români de pe teritorul acestui tract la conferenţa tractuală, ce se va ţinea în Cetateadebaltă, pe ziua de 14 şi 15 Octomvrie s. v. a. c. în şcoala noastră confesională, cu următoriul

Program:

1. La 8 oare a. m. serviciu divin în biserică.

2. Deschiderea conferenţei în şcoală prin protopresbiter.

3. Constatarea membrilor presenţi şi constituirea conferenţei.

4. Alegerea comisiunei de trei pentru proiectarea temelor conferenţei viitoare.

5. Cetirea lucrărilor despre studiul religiunei în şcoalele noastre poporale, şi anume despre materialul pentru:

a) cl. I şi II., de învăţătorul Alexandru Mateiu.

b) cl. III. de învăţătorul Ioan Neamţiu.

c) cl. IV. de învăţătorul Ioan Ciotlos.

d) cl. V şi VI. de învăţătorul Ioan Benţia.

6. „Manualele de religie şi de literatură didactică religioasă“, disertaţie de învăţătorul Emil Sămârghiţan.

7. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul şcolar 1910/11, de învăţătorul Pompiliu Popa.

8. Dare de seamă despre starea învăţământului în tract în anul şcolar 1910/11 şi despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător, de raportorul comisiunei de trei, învăţătorul Ioan Vălean.

9. Raportul comisiunei de trei asupra punctului 4 şi hotărârea temelor conferenţei viitoare.

La conferenţă sunt îndatoraţi să participe şi toţi preoţii din tract.

Cetateadebaltă, 8 August 1911.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Convocare.

In sensul circularului consistorial din 2 Iunie a. c. nr. 1846 şcol. convoc prin aceasta conferenţa învăţătorească din tractul Agnitei pe zilele de Mercuri şi Joi în 19 şi 20 Octomvrie a. c. cu următorul

Program:

1. Serviciu divin cu chemarea Duhului Sf. la 9 ore a. m.

2. Deschiderea conferenţei în şcoala gr. or. din loc.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.

4. Presentarea rapoartelor despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător şi alegerea unei comisiuni de 3 pentru censurarea acelor rapoarte.

5. Studiu asupra materialului din religie:

a) pentru cl. I. cu o lecţie practică de I. Părău, cap. ppesc şi catihet; *b)* pentru cl. II., de I. Berghea, paroh-catihet: *c)* pentru cl. III. cu o lecţie practică, de Em. Terchilă, paroh catihet; *d)* pentru cl. IV., de I. Şerban, înv.; *e)* pentru clasa V., de G. Conta, paroh-catihet; *f)* pentru cl. VI. cu o lecţie practică pentru cl. V. şi VI., de G. Stănuleţ, înv.

6. Discuţiune asupra acestor studii şi prelegeri.

7. Dare de seamă despre manualele de religie şi de metodică a învăţământului religios, despre sf. scriptură ca mijloc de învăţământ şi despre necesitatea unei „Biblii şcolare“, de G. Bânda, înv.

8. Educaţiunea religioasă cu ajutorul cântărilor bisericeşti şi religioase a tablourilor, a mergerii la biserică şi a sărbătorilor şcolare, de Octavian Sumea, înv.

9. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul şcolar 1910/11, de I. Dragotă, înv.

10. Dare de seamă despre starea învăţământului din tract în anul 1910/11, de cei 3 delegaţi V. Nastea, A. Varga şi C. Măhăra.

La aceste conferenţe sunt poftiţi a lua parte şi domnii preoţi, ca directori şcolari.

Agnita, 9 August 1911.

I. Muntean
protop.

---

*) Foile noastre sunt rugate să reproducă acest apel.

NOUTĂȚI.

Personal. Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan Meţianu* a sosit eri, Marţi sara, la reşedinţă, dela sărbările culturale din Blaj, însoţit de P. S. Sa, Episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului, iar P. S. Sa, Episcopul *Dr. Miron E. Cristea*, a sosit la Sibiiu astăzi, Mercuri, la ameaz, venind tot dela Blaj.

*

Fundaţiunea Gozsdu. Representanţa fundaţiunei Gozsdu îşi începe şedinţele astăzi, Mercuri, la orele 10, aici, în Sibiiu, sub prezidenţia Escelenţiei Sale, a Arhiepiscopului şi Mitropolitului *Ioan Meţianu.*

*

Profesori noi. La institutul pedagogic al diecezei Caransebeşului au fost numiţi profesori dnii *Dr. Ioan Baciu şi Sabin Evuţanu*, absolvenţi ai facultăţii de filozofie dela universitatea din Budapesta.

*

Adunare generală ordinară ţine în Arad, în 4/17 şi 5/18 Septemvrie curent, „Reuniunea învăţătorilor dela şcoalele poporale confesionale gr. ort. române din protopopiatele arădane I—VII.“

*

Inscrierile la gimnaziul de stat din Sibiiu pe anul şcolar 1911/12 se fac în ordinea următoare: Vineri în 1 Septemvrie se înscriu şcolari în clasa I şi II, în 2 Sept. Sâmbătă în cl. III şi IV, iar Luni în 4 Sept. în cl. V—VIII gimn., totdeauna dela orele 8—12 a. m. Taxele, care are să le plătească fiecare elev la înscriere, sunt 15 coroane 60 fileri. In clasa I gimn. se primesc şcolarii, cari au împlinit vârsta de 9 ani şi n'au trecut de 12. dacă au terminat patru clase primare sau fac examen de primire (taxa acestui examen e 20 cor).

*

D'ale învăţătorilor. Şedinţele congresului învăţătorilor dela şcolile statului s'au ţinut zilele acestea în Budapesta. O cuvântare mai lungă a unui orator a fost întreruptă cu următoarea observare a unui învăţător: „Mai puţină vorbă, şi mai multă pâne!“..

*

Curiosităţi. Oraşul bănăţean *Reşiţa*, cu 20 mii de locuitori, are trei şcoli primare de stat. Edificiul şcolar al acestor institute era aproape de ruină şi de aceea autorităţile au cerut să se facă îndreptările necesare, sau să se închirieze alte localităţi corăspunzătoare. Inspectorul şcolar din Bocşa, în urma însărcinării primite, a şi închiriat pentru o chirie anuală de 700 coroane sala de învăţământ a fostei şcoale *confesionale* evanghelice şi a destinat o pe seema şcolii de stat. Picantul afacerii este, că şcoala confesională evanghelică din Reşiţa fusese închisă din partea guvernului tocmai din motivul că „nu era corăspunzătoare pentru scopuri şcolare“.

*

Holera a încetat în oraşul Fiume. Se întinde însă în Turcia şi Italia tot mai mult.

*

Libercugetători. In 20 Septemvrie a. c. se va întruni la Roma congresul internaţional al libercugetătorilor. Poliţia din Triest a oprit reuniunea libercugetătorilor din acest oraş de a face excursiunea proiectată la numitul congres din Roma.

*

Poezii nouă. Ziarul budapestan „Pester Lloyd“ scrie, că regina Elisabeta a României a terminat un nou volum de poezii, dintre cele mai frumoase ale genialei poete. Noua lucrare a Carmen Sylvei poartă numirea *Reife Früchte* (Fructe coapte) şi va apărea la iarnă în editura unei firme din Hamburg.

*

Preşedinte al republicei. Adunarea naţională portugheză, cum se anunţă din Lisabona, a ales în 25 August a. c. cu 121 de voturi pe *Manuel Arriaga* de preşedinte al republicei. Au votat cu totul 217 deputaţi. Arriaga este un bărbat de 70 de ani. A fost advocat, apoi profesor universitar şi în urmă procuror de stat. Este ales pe o durată de patru ani, fără a putea fi re-ales. N'are să locuească în palat, şi familia sa cu prilejul festivităţilor publice nu se va bucura de nici un privilegiu. Toate republicele, atât cea din Franţa, cât şi cele din Statele unite şi din America de sud, au recunoscut noua stare de lucruri din Portugalia. Statele monarhice vor urma pilda lor.

*

Dela teatru. Dl director Szilágyi D. ne anunţă, că trupa sa teatrală, constătătoare din 60 de membri, îşi va începe seria de representaţiuni pe scena teatrului din Sibiiu cu ziua de Vineri, în 1 Septemvrie a. c. Direcţiunea a întocmit un repertoriu din cele mai nouă operete şi drame, care au obţinut succese strălucite pe toate scenele din ţară şi străinătate. Reprezentaţiile trupii vor fi deplin îngrijite.

*

Un celebru tablou — dispărut. Sunt zece zile, de când în Luvrul Parisului s'a făptuit unul dintre furturile cele mai îndrăzneţe. Un preţios obiect de artă, podoaba Luvrului, portretul *Mona Lisa*, pictat de Lionardo da Vinci (1452—1519), a dispărut fără ca poliţia să poată da de urma făptuitorilor. Se spune, că pictorul a lucrat 4 ani la tabloul acesta, cumpărat de regele Franţei Francisc I. cu 4000 de galbeni; valoarea tabloului se socoteşte astăzi la câteva milioane de franci.

*

† Clemente Nicola, paroh gr. or. rom. în Feredeu, a murit în 28 August n. în al 58-lea an al etăţii şi după 31 ani de slujbă credincioasă la altariul Domnului. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului se vor aşeza spre odihnă vecinică astăzi Mercuri în 30 August a. c. n. la 1 oară d. m. în cimiteriul bisericei gr. or. din Feredeu. Odihnească în pace!

*

Spirtui se scumpeşte. In urma faptului, că cu începere dela 1 Septemvrie n. c. spirtul e mai scump, sunt provocaţi din partea direcţiunei financiare din Sibiiu toţi ceice au spirt în cantitate mai mare de 10, respective 5 litre, fie la ei în locuinţă, ori altundeva, să se anunţe la finanţi, pentru a face fasiunile necesare, pe tipărituri primite dela finanţi. Crâşmarii cari au mai puţin de 10 litre de spirt, şi particularii cari au mai puţin de 5 litre, sunt scutiţi de a face această înştiinţare.

*

† Traian Ionaşiu, fost profesor de gimnastică şi învăţător la şcoala de aplicaţie a institutului pedagogic caransebeşan, a încetat din viaţă Marţi săptămâna trecută şi a fost înmormântat Joi în 24 l. c. în cimiterul ortodox român din Caransebeş. Odihnească în pace!

*

Rugare. Comitetul parohial din comuna bisericească Mogoş-Mămăligani roagă toate institutele de bani şi pe toţi domnii, cari au primit liste de subscripţiune pe seama şcoalei din acea comună, să binevoiască a retrimite listele şi ajutoarele cu posibilă grăbire, pentru a putea fi încheiate socotelile.

*

La fondul „Episcopul Nicolae Popea“ pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, la masa comună aranjată în restaurantul Niedlich (trei stejari), din incidentul adunării generale a corporaţiei măestrilor cismari, la propunerea măestrilor cismari Teodor Moldovan şi Zaharie Aron s'au făcut următoarele dăruiri: Alexandru Albu, intreprinzător de lucrări de păduri (Roşiamontană) 5 cor., Petru Birău al Gheţii, intrepr. de lucrări de păduri (Sohodol), Nicolae Prasca, tipograf şi soţia Maria (Bucureşti), Vasile Creţu, intr. de lucrări de păduri (Bistra), Zaharie Aron şi Teodor Moldovan. măestri cismari, câte 2 cor., Boga Lajos, Kolár János, Tonts János, Berkési István, Zeck Mihail, Pfilp Andreas, Huber Matias, Tomas Schenker, Binder Daniel, Pereszta Lajos, Conerth Daniel, Iohann Adam, Ioh. Hein, Iohann Herbert, George Adam, Teodor Cora, N. Timar, I. Vulcan, I. Nicula, Császár Iános, M. Barabaş, G. Ucenic, Const. Lazar, G. Adam, N. Coman, Isidor Grindean, Boros Iános, Iohann Kraus, toţi măestri cismari, câte 1 cor., G. Herbert, fiacărist, M. Niedlich, crâşmar, Csomos Arpád, mecanic la căile ferate, M. Sinu, m. croitor, N. Henteş, m. pantofar, Iohann Fenig, econ, A. Nyegreş, comerc., Blaj, Teodor George şi Teodor Vasilie, cond. de lucrări de păduri, Muşca, câte 1 cor., St. Astner, m. cismar 60 fil., Martin Biemel, m. cismar, 50 fil., Kováts Kálmán, I. Suciu, Iacob Marian, G. Rehu, Iohann Hahn, Gustav Hahn, dna Suciu, soţie de cismar, Iohann Kraus, M. Hermann, măestri cismari, câte 40 fil., Barabás István, frizer, Blaj 50 fil., Nicolae Varză, funcţionar, Viena 40 fil., Valeriu Cozac 30 fil., Boga Jáuos, m. cismar, Bonos István jun., m. cismar, S. Coman, sodal cismar, Costică Lazar, şcolar cl. II. norm., Iohann Bacha, m. pantofar, George Buzat, Molnár Lajos, G. Savu, S. Banea şi I. Morariu, economi din Vurpăr, câte 20 fil., Schorscher Andreas, cursor la magistrat, 40 fil. In total 60 cor. 30 fil.

Concertul Reuniunii sodalilor români.

Duminecă, în 27 August c. „Reuniunea sodalilor români“ din loc a aranjat un concert împreunat cu unele declamări.

La iniţiativa dlui G. Poponea, vicepreşedintele Reuniunii, s'a aranjat acest concert cu menirea filantropică de a ajuta, din o parte a venitului curat, biserica gr. or. din suburbiul inferior pentru renovarea ei.

Programul variat al concertului a fost compus din unele bucăţi noi, iar restul din compoziţii cunoscute publicului. Cu toată vremea nefavorabilă totuşi a participat lume multă.

Corul condus cu preciziune de dl Candid Popa, învăţător la şcoala de aplicaţie a seminarului „Andreian“ s'a achitat în mod conştienţios, satisfăcând deplin cerinţelor publicului asistent. Mai ales dl I. Stanciu. simpaticul tenor al nostru, a captivat inimile ascultătorilor cu vocea sa melodioasă şi puternică prin mai multe bucăţi cântate solo. E atât de cunoscut dl Stanciu publicului sibian, încât e de prisos a mai stărui asupra talentului său muzical. Dl Dumitru Axente a recitat cu cunoscuta-i vervă „Curcanii“ de T. Speranţă.

Cu o mimică uimitoare, cu o admirabilă eleganţă în mişcări, fără pic de afectaţie — rău, de care sufer foarte mulţi, — dşoara *El. Bordia* a recitat falnica poezie a bardului dela Mirceşti „Oda ostaşilor români“, fiind viu aclamată de întreg publicul asistent. De asemenea s'a remarcat dşoara E. Roman cu solo de sopran la compoziţia „Durerea Românului“ de I. Crişan, şi dl N. Işan cu solo de tenor la „Răsunetul dela Crişana“ de Vidu. La urmă un hâtru glumeţ a mai aţâţat râsul în sală prin cântarea unor cuplete satirice.

După concert a urmat dansul până aproape în zori de zi. *E. M.*

Cărţi şi reviste.

Biserica Ortodoxă Română nr. 4 din Iulie 1911 cuprinde: Demisiunea I. P. S. Mitropolit Atanasie. Carte pastorală. Sumarele şedinţelor sftului Sinod. Ciril Lucaris, de C. Erbiceanu. Pentruce învăţaţii despreţuiau şi urau creştininismul, de Drag. Demetrescu. Rolul educativ al Profesorilor, de M. P. Creştinismul daco-roman, de P. G. Cronică bisericească, de G. şi Arhim. I. Scriban. Preţul abonamentului în străinătate 12 lei pe un an. Adresa revistei: Bucureşti, Strada Principatele Unite nr. 60.

*

Anuarul XIV al Societăţii pentru fond de teatru român, pe anul 1909—1910. Braşov, tip. A. Murăşanu, 1911. — Cuprinde: Discursul de deschidere, rostit la adunarea generală din Alba-Iulia. de Dr. Ioan Mihu. Partea administrativă: Rapoarte, Sumarele şedinţelor adunării generale şi Regulamentul pentru administrarea fondului Dr. I. Mihu. Comitetele filiale, membrii Societăţii şi oraşele în care s'au ţinut adunările generale din 1870—1911: Preţul 2 coroane. Se poate procura dela secretarul Dr. Iosif Blaga în Braşov.

*

„Luceafărul“, revistă literară şi artistică nr. 15—17, 1911 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: A. Bârseanu: La jubileul de cincizeci de ani al „Asociaţiunii“. St. O Iosif: Bolnav (poezie). Mihail Sadoveanu: Intr'o poiană. Livia Rebreanu, V. Eftimiu. I. U. Soricu: Cântece. I. Agârbiceanu: Fraţii Constanţa Hodoş: La întuneric. Il. Chendi: Cincinat Pavelescu. Maria Cunţan: Madonna mării (poezie). Corn. Moldovan: După ploaie. Otilia de Cozmuţa: Anatole France. I. U. Soricu: Apostata, Chemare (poezii). Em. Grigorovitza: Dragoste târzie. V. Stoica: Catrene (poezie). Dr. H. P. Petrescu: Influinţa curentelor teatrale. Lisandru Teofil: In vis (poezie). Dr. A. Dobrescu: Originea vieţii pământene. Dări de seamă: I. L.: Vasile Pârvan: Contribuţii epigrafice: Il. Chendi: N. N. Beldiceanu: La un han, odată; Constanţa Marino Moscu: Ada Lazu. Cronică: Sărbările din Blaj. „Cultura creştina“. Un viitor aviator-literat. Operele postume ale lui I. T. Mera. Motive vechi de decoraţiune românească. „Bai Canciu“. „Tribuna“ şi „Românul“. Elevul lui Duiliu. Un insultător al scriitorilor. A II-a expoziţie de pictură şi sculptură a doamnei şi dlui Iordănescu. Alexandru Dobrescu. Sărbările Ligei. Ştiri din Bucovina. Suflete înstrăinate. Scrisori. Mona Lisa. La Rome. Notiţe. — Poşta Red. Bibliografie, Ilustraţiuni: Leonardo da Vinci: Mona Lisa (în colori). I. Iordănescu, E. I. Iordănescu. A. Dobrescu: Reproduceri artistice. Adaus muzical: I. Murăşianu: Duetul 1 din „Erculean“, Cheruvicul.

Din public.+)

Mulţămite publice.

Cu ocazia serbărilor aranjate de desp. Sebeşului, din prilejul jubileului din acest an al Asociaţiunii, în oraşul Sas Sebeş la petrecerea cu joc au binevoit a contribui cu suprasolviri domnii: Ioan Oncescu not. pens. şi Dr. Eugen Curta medic, ambii în Sebes câte 3 cor. Ion Florian not. în Laz 2 cor. Ion Tincu măestru Sebeş şi Aurel Barb not. în Lancrăm câte 1 cor. Ion Recean măestru în Sebeş 50 fil, I. Neagu preot în Draşov, A. Ludu catehet în Cluj, Ion Pavel înv. şi G. Ştefan propr. ambii din Sebeş câte 40 fil Tuturor acestora li se aduce pe această cale sinceră mulţămită.

Sebeş, în 20 August n. 1911.

Comitetul despărţământului.

Sergiu Medean prot.-director. *Dr. Seb. Stanca* secretar.

*

La producţiunea teatrală aranjată de tinerimea română din Cornăţel în 13 August st. n. a. c. cu ocaziunea adunării generale a „Asociaţiunii“, despărţământul Nocrich, au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Dr. Enea Andreia advocat Agnita 3 cor. Ilie Aleman înv. Săcădate 20 fil. Ioan Câmpean, silvicultor Nocrich 1 cor. Teofil Căliman înv. Răşinar cor. 1.80 Simion Dragoman înv. penz., Ţichindeal 2 cor. Ioan Dămian paroh gr. or. Nucet cor. 1.20 O. Fruma v. notar, Nucet cor. 1. 80 Toma Modran paroh gr. or. Bungard 3 cor. Toma Măhăra înv. Săcădate 20 fil. Ioan Maniu cassar de bancă Fofeldea 20 fi. Aron Necşa econom Cornăţel 69 fil. Ioan Oprean funcţionar la tren Cornăţel 20 fil. Toma Oprean paroh gr. or. Ţichindeal 50 fileri, Ioan Petrişor paroh gr. or. Alţina 1 cor. Nicolae Petrescu dir. de bancă Fofeldea cor. 2 60, Ioan Pampu înv. Hosman cor. 1.40 Dr. Ilarie Rusan medic Nocrich 80 fil. Nicolae Stoica înv. penz. Bungard 50 fil. Stoia înv. Veştem 40 fil. Ioan Tat paroh gr. or. Ţichindeal 40 fil. Nicolae Vas paroh gr. or. Hosman 40 fil. Total cor. 23.70.

Marinimoşilor contribuenţi le exprimăm şi pe calea aceasta cele mai profunde mulţămite.

Cornăţel, în 20 August 1911.

Comitetul aranjator.

Concurs.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ va da pentru anul şcolar 1911/12 următoarele burse:

1. Din *„Fundaţiunea Ioan Petran“* două burse anuale de câte 300 cor. pentru studenţi universitari de naţionalitate română, cari urmează la una din facultăţile universităţii din Cluj. Cei împărtăşiţi de bursă din aceasta fundaţiune vor fi obligaţi a lua parte la „Masa studenţilor academici“ din Cluj.

2. Din *„Fundaţiunea Ioan Gallianu de Kecskés“* o bursă de 120 cor. anual pentru un elev de naţionalitate română, care urmează la vreuna din şcoalele medii din Transilvania. Se vor preferi, în înţelesul literilor fundaţionale, descendenţii familiilor Popu şi Antonu.

3. Din *„Fondul Avram Iancu“* o bursă de 100 cor. anual, destinată pentru tineri români dela şcoale secundare.

4. Din *„Fundaţiunea Radu M. Râureanu“* bursă anuală de 80 cor. pentru elevii de naţionalitate română cari urmează şcoalele secundare din Ungaria.

Cererile pentru obţinerea acestor burse se vor înainta comitetului central al „Asociaţiunii“ (Sibiiu, str. Şaguna Nr. 6) până la 20 Septemprie nou a. c. însoţite de următoarele acte:

a) certificat de botez.

b) certificat de studii în original sau copie legalizată (la universitari index) pe anul şcolar trecut 1910/11.

c) certificat de paupertate, eventual

d) actele cari se dovedească înrudirea cu fundatorii.

Cererile intrate după terminul indicat, nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, 25 August nou 1911.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“.

Andreiu Bârseanu prezident. *Oct. Tăslăuanu* secretar.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 358/1911. (331) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești vacante din comunele mai jos însemnate în tractul protopresbiteral al Cohalmului, se escrie concurs cu terminul de 6 Septemvrie 1911 st. v.

1. **Valendorf**: Salar 1000 cor. și anume: 600 cor. din cassa bisericii și 400 cor. ajutor dela Venerabilul Consistor arhidiecezan; ¼ jugăr de grădină; 12 cor. anual pentru lemne de foc și cvartir corespunzător în edificiul școalei. Cuincuenalele se socotesc numai după anii de serviciu prestați la această școală.

2. **Roadeș**: Salar 1000 cor. și anume: 120 cor. din cassa bisericii; restul și cuincuenalele dela stat; cvartir în edificiul școalei; ¼ jugăr grădină și lemne de foc după trebuință.

Invățătorii aleși sunt obligați a cânta în biserică cu elevii răspunsurile liturgice în fiecare Dumineca și sărbătoare.

Concurenții sunt ținuți a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică, iar cererile de concurs instruite conform legii să și-le înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, în 13 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Bercan
adm. prot.

Nr. 464/1911. (323) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele gr. orientale:

1. **Dâncul-mare** și 2. **Măgura**, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotațiunea, împreunată cu postul din Dâncul-mare e 600 cor. din pășunat eventual repartiție, 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cvartir în noul edificiu școlar, constătător din 2 odăi de locuit, culină și cămară, grădină și lemne de foc.

Dotațiunea pentru postul din Măgura e 400 cor. din repartiție, 200 cor. din fondul eparhial și 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat Cvartir în edificiul școalei, grădina și lemne de foc.

Alesul învățător va avea să conducă copiii în Dumineci și sărbători la biserică pentru a cânta la sfânta liturgie

Suplicele sunt a se așterne subsemnatului oficiu în terminul indicat, și petenții vor avea a se prezenta în comună spre a-și face cunoștință cu poporul.

Orăștie, în 12 August 1911.

In conțelegere cu comitetele parohiale:

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 811/1911. (328) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia devenită vacantă în urma pensionării parohului neputincios G. Pralea de clasa a II **Breaza** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela publicarea primă în „Telegraful Român“. Emolumentele sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele conform normelor din vigoare adecă atestat de opt clase gimnasiale cu maturitate să se înainteze oficiului subsemnat în terminul arătat.

Făgăraș, în 1 Iulie 1911.

Oficiu protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

8640/1911 alis. Sz. (324) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvenyhatóságánál meg üresedett **egy járási irnoki állásra** ezennel pályázatot hirdetek.

Felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t. cz. 19. §-ában előirt minősitést, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányaikkal felszerelt pályázati kérvényeiket a vármegye főispánjához ozimezve hozzán a 125000/1902 B M. számu V. Ü Sz. 4. § ában előirt módon folyó évi szeptember hó 30-áig nyujtsák be.

Az állással a XI. fizetési osztálynak megfelelő illetmények járnak.

Nagyszeben, 1911 évi augusztus hó 23-án.

Fabritius
alispán.

Nr. 229/1911. (330) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-ort. română din **Cerișor** protopresbiteratul Hunedoarei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor salar fundamental din care 600 cor. repartiție dela popor, iară restul de 400 cor. se va cere ajutor dela Preaveneratul Consistor eventual dela stat cuartir în localul școalei, grădină de legumi și 2 stângini de lemne de foc, din care e a se încălzi și salar de învățământ.

Concurenții la acest post au să-și aștearnă cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral îndatorați fiind a se prezenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Hunedoara, la 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 897/1911. (316) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Perșani** tractul Făgărașului prin aceasta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane din repartiție de pe popor, iar restul până la 1000 coroane se va cere dela stat cu documentele alesului. La cuincvenalelii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această școală.

Invățătorul ales este deobligat a învăța pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce și a cânta cu ei în biserică și a ținea strană în Dumineci și sărbători.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Făgărașului având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Făgăraș, în 1 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Borzea
protop op.

Nr. 257/1911 (315) 1—3

Concurs.

In baza ordinului Venerabilului Consistor Arhidiecezan de datto 4 August 1911 Nr. 9442 Școl. prin aceasta se escrie concurs din oficiu pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala noastră confesională din comuna **Jibărt**, tractul protopresbiteral al Cohalmului cu terminul de 6 Septemvrie 1911 st. v.

Salariul este 1000 cor. și anume: dela comuna bisericească cor. 720; — 4 stânjini de lemne dela comuna politică socotiți în cor. 80. — și folosirea unui pământ de 1 jugăr 221 st. □ sămănat cu lucernă, socotit cor. 200.

Cvincvenalele se vor socoti numai după anii de serviciu prestați la aceasta școală, iar nou alesul e îndatorat că în Dumineci și sărbători să conducă strana la utrenie, iar la liturgie să cânte răspunsurile cu elevii,

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform prescriselor legei subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și sunt ținuți a se prezenta poporului în biserică.

Cohalm, în 13 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cohalm.

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Nr. 623/1911 prot. (327) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr-or. română din **Țichendeal**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Beneficiile sunt:

1. folosirea a două bucăți de luncă în preț de 160 cor.

2. în bani din darea de 5% 97 cor.

3. ajut dela comuna politică 120 cor. iar restul de 623 cor. — se va cere dela stat.

4. locuință în edificiul școalei.

5. ¼ jug. grădină.

Dela învățător se cere să conducă elevii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Petițiile instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar să se aștearnă oficiului ppesc în Agnita, în terminul susindicat.

Agnita, 10 August 1911.

In urma înțelegerii cu comitetul parohial concernent:

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 231/1911. (329) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala noastră confesională gr.-ort. română din opidul **Hunedoara** protopresbiteratul Hunedoarei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1100 coroane salar fundamental solvibil anticipative în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în natură, 50 coroane relut de lemne, și 20 coroane relut de grădină.

Dela învățătorul care va fi ales la acest post să cere ca să propună și religiunea în școală, să fie cântăreți bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe și locul de cantor și ca atare când nu e ocupat cu școala sau cu corul în Dumineci și sărbători e dator a conduce regulat și cântările din strană fără alta remunerațiune având a cânta cu elevii și răspunsurile la liturgie.

Concurenții la acest post au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat având a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântări.

Hunedoara, 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 94—1911. [326] 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Prea Ven. Consistor arhid. dto 21 Iulie 1911 Nr. 8756 Școl. și de comisiunea administrativă comitatensă din 9 August 1911 n. Nr. 1000/1911 comuna bisericească **Boholt**, cottul Hunyad, protopresbiteratul Devei, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe calea licitațiunei publice verbale minuendă **Duminecă în 4 Septemvrie a. c.** în localul școalei la orele 2 p. m. cu prețul strigărei de 5640 cor, având licitanții a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă peatra necesară altceva nimic afară de suma ce se va statori. Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea școalei aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Boholț, în 12 August 1911.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Olariu, jun.
epitrop.

Ioachim Marcu
paroh-prez.

Nr. 412/1911.

Vidi:

Dr. Ioan Dobre
protopresb.

Nr. 289/1911. of. pprezbit. (312) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele elementare confesionale gr. or. române din parohiile mai jos însemnate prin aceasta se escrie concurs cu termin de 20 zile, computate dela prima apariție a acestui concurs în ziarul „Telegraful Român“.

1. **Chiuești** cu salar de 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică și 400 cor. ajutor de stat votat deja, cvartir, lemne de foc și grădină.

2. **Deș** cu salar de 1100 cor., din care 200 cor. dela biserică și 900 cor. ajutor de stat, acordat și folosit și până acum, relut de cvartir 300 cor. și relut de grădină 20 coroane.

Cei aleși sunt datori a propune și religiunea în școala de toate zilele și în cea de repetițiune, a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei acolo.

Invățătorul din Deș, mai are a catechiza și pe elevii gr.-or. dela școalele elementare străine din orașul Deș în școala noastră. Pentru acest special serviciu poate conta la remunerație din centru.

Cvincvinalele se vor acoperi din ajutor de stat.

Concurenții au aș așterne rugările concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserica parohială pentru a cânta și a se face cunoscuți cu poporul.

Deș, 30 Iulie 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului gr.-or. Deș în conțelegere cu comitetele parohiale.

Teodor Hermann
protopresb.

Nr. 536/1911. (311) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător în comuna **Târnava**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar dela popor 600 cor. iar 400 cor. se va cere întregire dela stat.

2. Cuartir natural în edificiul școalei.

3. Lemne de foc.

4. Grădină de legumărit etc. eventual 20 cor.

Cel ce dorește a ocupa acest post, are a-și trimite petițiunea instruată cu documentele recerute subsemnatului oficiu în terminul deschis și fiindu-i posibil a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Ilia-Murășană, la 4 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or.

Z. Mureșan
protopresb.

Nr. 331/1911. (325) 2—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Blajfalăul-de-jos**, tractul Bistriței prin aceasta se escrie din nou concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegrafiul Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. dela biserică prin repartiție dela popor, iar restul de 400 cor. se va cere ca ajutor dela stat; adause cvincvinale după un serviciu de cinci ani la aceasta școală, cortel în natură eventual relut de cortel, grădină și un stângin de lemne.

Invățătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările liturgice și ai conduce în Dumineci și sărbători la biserică.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile adjutate cu documentele de cualificațiune oficiului protopresbiteral gr.-or. al Bistriței, în terminul arătat; au însă a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări. Se observă că în tractul Bistriței nu sunt candidate de învățători cualificați.

Bistrița, 4/17 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 453/1911. (314) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ormindea** cu salar de 1000 coroane și anume 920 coroane din repartiție 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de acestea când participă la înmormântări are 1 coroană dela fiecare caz. Cvartir și grădină în natură. Alesul învățător este obligat a cânta în Dumineci și sărbători la sf. liturgie cu copiii de școală și cu adulții, iar la utrenie a ținea o strană. Cei ce sunt în stare a conduce corul bisericesc existent sunt preferiți.

2. **Buceș** cu salar de 400 coroane, cvartir și grădină.

3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

4 **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir și grădină.

5. **Peșterea** cu salar de 300 coroane.

6. **Bibița** cu salar de 400 coroane și grădină.

7. **Șesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

8. **Tomnatecul-de jos** și **de sus** cu salar de 400 de coroane, cvartir și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele de sub 2-14, până la suma recerută prin noua lege școlară sau cerut ajutor dela stat, și în caz de încuviințare cei insinuați vor beneficia de aceia întregire.

Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a prevedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție, eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 2 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Damian
protopresb.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești vacante ale comunelor bisericești de jos din protopopiatul Câmpenilor se pubică de nou concurs cu terminul 25 August v. 1911.

1. **Peleș** cu salar 1000 cor. dela biserică și din ajutoare, locuință cu grădină.

2. **Poiana-Valeaverde** salar cu 1000 cor. din repartiție, locuință cu grădină.

3. **Secatura** cu salar 1000 cor. din repartiție locuință cu grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările lor concursuale la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se computǎ numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 9 August 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

(324) 2—3

Nr. 442/1911. (323) 2—3

Concurs.

In protopopiatul **Geoagiului** sunt de ocupat următoarele posturi învățătorești, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“, în condițiile următoare:

I. In comuna **Bozeș**:

1. Salar fundamental 300 cor. dela biserică din repartiție; la mai mult parohia nu se poate obliga. Intregirea pănă la 1000 cor. și cvincvinalele se va cere dela stat.

2. Locuință în edificiul școalei.

3. Lemne din pădurea foștilor iobagi, atâtea câte se vin pe fum;

4. Grădină pentru legumi lângă școală, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat se instrueze și școala de repetiție; se instrueze copiii în cântările bisericești și se cânte cu ei în biserică.

II. In comuna **Mada**:

1. Salar 600 cor. dela biserică din repartiție, întregirea până la 1000 cor. și cvincvinalele se va cere dela stat.

2. Locuință în edificiul școalei.

3. Lemne de foc.

4. Grădină, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat se instrueze copii în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică. Dacă va ști forma cor, de adulți, va avea favor deosebit.

Cei ce doresc să concureze sunt învitați să se prezinte în comunele respective, pentru a se face cunoscuți poporului.

Cererile de concurs, instruite conform regulamentului în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Geoagiu (Algyogy), 9/22 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 721/1911 prot. (320) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din **Hendorf**, protopresbiteratul tractului Sighișoara, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din repartiție dela popor 351 cor. 68 fil.

2. Dela biserică 80 cor.

3. Dela comuna politică 2 stângini lemne 24 cor.

4. Pentru grădină 24 cor.

In total 479 cor. 68 fil.

Intregirea la salarul fundamental cu 520 cor. 32 fil., precum și cvincvinalele se vor cere dela stat.

Cuartirul în edificiul școalei.

Alesul conform dispozițiilor în vigoare, este obligat a instrua elevii de toate zilele, cei de repetițiune și tinerimea adultă în cântările liturgice, și a le conduce în toate Duminecile și sărbătorile de peste an în biserică de sine înțeles și în feriile de vară.

Reflectanții la acest post își vor înainta la oficiul mai jos însemnat cererile lor instruite cu documentele prescrise precum atestat de botez și școala medie, absolutorul pedagogic și diploma de învățător, atestate de serviciu, eventual alte documente recomandatoare în terminul deschis, și se vor prezenta sub durata concursului în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a și arăta destoinicia în cele rituali.

Sighișoara, 9/22 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 328/1911. (319) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. III-a **Brâznic**, din tractul Dobrei, în înțelesul ordinului consistorial Nr. 7837 Bis. a. c., să publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și înainta cererile instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, și se vor prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Dobra, la 3 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Dobra.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 501/1911. (313) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din **Presaca**, tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane din care 600 cor. repartiție dela popor și restul întregire dela stat.

Cuartir și lemne de foc.

Invățătorul ales este dator a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la Sf. liturgie.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta petițiunile instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis, și se vor prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 5 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 562/1911. (310) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc dela școala confesională gr.-or. română din parohia **Sânta-Maria**, protopresbiteratul Ungurașului, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Salarul împreunat cu acest post este de 1000 cor. și anume dela popor prin repartiție 600 coroane și 400 coroane din ajutorul dela stat, care ajutor se va cere după ce învățătorul își va ocupa locul.

Afară de acest salar învățătorul până la edificarea școalei nouă va avea cuartir închiriat și va folosi grădina școalei.

Cvincvinalele se vor computa numai după înplinirea serviciului de 5 ani la acestă școală neîntrerupt.

Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne cererile de concurs instruate conform legei la subsemnatul oficiu protopresbiteral și înainte de alegere au a se prezenta la biserică în vre-o Dumineca sau sărbăteare spre a fi cunoscuți alegătorilor.

Fizeșsânpetru, 3/16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Unguraș, în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezentă fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvericale, — Oroloage, articoli** de **aur** și **argint**, — au sosit; și învit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 2—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős
Deposit de fabrică în **Juvericale, — Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint.**
Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7½ până seara la 7½ ore.

In negoțul subsemnatului află aplicare cu 1 Septemvrie a. c. ca

învățăcel

un tinăr din casă bună care a terminat cel puțin 3 clase reale sau gimnaziale și are cunoștința limbilor română, germână și maghiară.

Nicolae Dușoiu
Brașov

(326) 1—2

Școală de lucru

pentru **cusut** practic de rufe **și croit**, precum și toate lucrurile fine de mână, începând din 1 Septemvrie la

Marie Lurz
Str. Măcelarilor Nr. 6.

(325) 1—3

Să primesc și domnișoare în cost.

Spre binevoitoarea atențiune!

Cu tot respectul îmi iau voie a atrage atențiunea onoraților visitatori ai Sibiiului și în deosebi a părinților cari aduc băieții la școală, că pe lângă mărfurile de băcănie cari mi-au sosit numai acuma proaspete și gustoase, mi-am asortat magazinul cu tot felul de recuisite pentru studenții de școală, **perii pentru haine, săpunuri,** etc.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

Cu toată stima:

N. Onițiu
Sibiiu, Strada Măcelarilor
edificiul „Albinei“.

(318) 2—

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 28—40

SALVATOR

Călcâie de gumă.

(275) 4—52

SALVATOR
Marca lumii
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Neîntrecut de durabilă.

Se află în toate locurile.

Depozitul general:
HERMANN HIRSCH, Viena VII|3.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 20—52

Telefon 172.

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public român că cu **1 Septemvrie** mi-am strămutat

Atelierul de croitorie

în strada Măcelarilor Nr. 5

vis-a-vis de casa orașului, în apropiere cu *Hotel Bonfert.*

Regia în acest local fiind mai mică, sunt în putința de a lucra mai ieftin, mulțumindu-mă numai cu câștigul ce rezultă din lucru fără a mai computa și procentele obicinuite la stofă. Scopul meu este ca prin lucru solid, ieftin și prompt să-mi câștig o clientelă bună. Deci rog pe toți binevoitorii mei a mă sprijini!

Rog deci onoratul public a mă onora cu prețioasele comande, pe cari le voiu executa cu cea mai mare îngrijire și croială modernă.

Onorata preoțime și candidați de preoți rog a mă onora cu comande de reverenzi și alte haine necesare.

Reverenzi și ornate bisericești. — Prețuri moderate. — Lucru solid. Vă rog încercați și vă veți convinge!

Cu deosebită stimă

Ioan Părău
măestru croitor.

(327) 1—

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, 20 August (2 Septemvrie) 1911. *Nr.* 88.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Dela serbările din Blaj.

Toastul Escelenției Sale, Inaltpreasfințitul nostru Arhiepiscop și Mitropolit ***Ioan Mețianu****, rostit la banchetul dat Luni, la orele 2 d. a. cu ocaziunea serbărilor din Blaj.*

„Mulțumesc cordial, Domnului antevorbitor, (Vasile Goldiș), pentru elogioasele cuvinte, rostite și la adresa noastră, a Arhiereilor. Totodată vă mulțumesc și Dvoastre, domnilor membri ai Asociațiunei, pentru simpatica manifestare, cu care ați binevoit a însoți acele cuvinte elogioase.

Țin să declar, că două sentimente mari și puternice ne-au întrunit și pe noi, Arhiereii Dvoastre, la aceste serbări jubilare *ale culturii și unității noastre naționale*, și anume: sentimentul datorinței și acela *al iubirei noastre de neam,* cari ne chiamă și pe noi acolo, unde este și turma noastră cuvântătoare.

Noi, Arhiereii, știm bine, domnilor, că *atât onoarea, cât și poziția noastră, după Dumnezeu, avem a o mulțămi turmei noastre cuvântătoare.* Căci dacă n'ar fi turma, nu ar fi nici păstorul. Și credem, că tot asemenea va ști și turma noastră cuvântătoare, că fără de păstori, nici ea nu ar putea exista.

Purcezând de aici, este nu numai o mare și sfântă datorință, dar și cel mai mare interes al nostru, ca și al tuturor adevăraților păstori, a lucra, precum zice și sfântul Apostol: „cu vreme și fără vreme“, la bunăstarea, binele și fericirea turmei, căci binele și fericirea turmei este și binele și fericirea păstorului, ca și din contră.

De aceea, precum fiecare părinte numai atunci se simte bine și ferice, când știe și pe fiii sei bine și ferice, tot asemenea și păstoriul numai atunci se simte bine și este fericit, când știe și pe păstoriții sei, că sunt bine și ferice.

Deși bisericile noastre naționale ne ofer, nouă, Arhiereilor români, de ambele confesiuni, un vast și mănos teren de activitate, la promovarea culturii religioase-morale, și prin aceasta la promovarea binelui și fericirii păstoriților noștri: totuși datorința și iubirea noastră față de popor ne-a adus și la această frumoasă întrunire, pentruca să conlucrăm și noi, împreună cu D voastră, domnilor, *la opul cel mare al viitoriului nostru*, să conlucrăm și noi, împreună cu D-voastră, la înzestrarea poporului nostru cu armele luminii și ale culturii, pentru a putea suporta, cu bun succes, apriga luptă de esistență, ce decurge în lume, și pentru a-și putea creia un viitor tot mai bun și mai ferice.

Dar fiindcă și sfânta carte ne spune, că „de nu va zidi Domnul casa bunătăților, înzadar ne-am osteni“, adecă, dacă lucrările și stăruințele noastre nu vor fi însoțite și de ajutoriul cel puternic al lui Dumnezeu, înzădar ne-am osteni: eu rog ferbinte și din acest loc pe bunul Dumnezeu, să ne lumineze cu Duhul dragostei și al înțelepciunei sale și să reverse darul și binecuvântarea sa asupra tuturor membrilor Asociațiunei și asupra tuturor lucrărilor noastre, în folosul nostru și al iubitei noastre patrii, pentruca și în aceasta să se preamărească vecinic Presfînt numele seu.

Iar pe D-voastre, domnilor, vă rog, să închinați împreună cu noi, Arhiereii, acest păhar în sănătatea și fericita viață a membrilor comitetului, și în deosebi *a domnului președinte* al „Asociațiunei“.

Respunsul dat din partea Preasfinției Sale, Episcopul ***Ioan I. Papp*** *al Aradului, la vorbirea de bineventare, cu care a fost întimpinat la gara din Blaj, Preasfinția Sa și Preasfințitul Episcop* ***Miron*** *al Caransebeșului.*

„Primiți, Vă rog, profunda și sincera noastră mulțămită pentru această întimpinare neașteptată și pentru căldura dragostei frățești, cu care ne salutați la descălecarea noastră pe aceste locuri, neumblate până acum de către mulți dintre noi, dar pe cari le cunoaștem din evenimentele lor istorice și de după bogatele instituțiuni centrale de cari dispune Blajul, instituțiuni culturale, binevăzute și apreciate de întreg neamul românesc.

Noi, Arhiereii de acum ai bisericei române din iubita noastră patrie, întocmai ca și antecesorii noștri, suntem conștii de chemarea și datorința noastră, și ca atari nu încetăm a ne da seamă de legătura sfântă în care stăm cu neamul, ai cărui fii suntem, precum nu încetăm a ne da seama și de legătura duhovnicească în care stăm cu poporul, ai cărui luminători și conducători firești suntem.

Dându-ne seamă de acestea, nu putem pierde din vedere nici adevărul, că un popor trăiește și se afirmă *prin limba și literatura sa,* deci trebue să ne dăm seama, că cultivarea limbei și a literaturei naționale este de cea mai mare importanță pentru fiecare neam de oameni, și astfel și pentru neamul nostru românesc, neam cu aspirațiuni juste de consolidare și cu drepturi naturale de existență, desvoltare și de conservare a individualității sale.

Conduși de aceste vederi și sentimente, este de înțeles bucuria, cu care clerul și poporul românesc din iubita noastră patrie a întimpinat vestea, că „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ își serbează jubileul de 50 de ani al existenței și activității sale rodnice, deci este de înțeles și motivul din care și noi Arhiereii am luat îndemn de participare la aceste sărbători rari, la aceste sărbători de *unitate culturală.*

Noi Arhiereii am grăbit să venim aici înainte de toate, ca să dăm tributul recunoștinței noastre memoriei acelor bărbați vrednici de amintire, în creerii cărora s'a conceput ideea, în a căror minte prevăzătoare s'au tors firele și cu a căror dragoste de neam s'a țesut pânza, din care s'a cusut flamura, sub care neamul nostru se grupează cu noi împreună, în scopul conservării și cultivării limbei și literaturei sale naționale.

Am venit să dăm tributul recunoștinței noastre și acelora, cari au condus în trecutul îndepărtat și apropiat, precum și acelora, cari conduc în present destinele acestei instituțiuni curat culturale, și am venit cu scopul și dorința, ca luându-ne și noi partea cuvenită din bucuria prăznuirii acestor sărbători jubilare, să facem deplină bucurie neamului, și să dăm și dovadă vie generațiunii de acum și celor viitoare, că deși noi Românii din această patrie suntem divizați în două biserici, *totuși suntem una în ce privește cultivarea și conservarea limbei și a literaturei noastre naționale* și ne presentăm totdeauna *„ca doi brazi într'o tulpină, ca doi ochi într'o lumină“*.

Reînoindu-ne acum sincerile noastre mulțămiri pentru buna primire, implorăm darul și binecuvântarea cerească asupra Asociațiunii noastre literare și a lucrărilor ei, precum implorăm și darul și binecuvântarea cerească asupra patriei noastre iubite, a cărei cetățeni credincioși suntem și dorim a rămânea“.

Toastul domnului asesor consistorial ***Nicolae Ivan****, ridicat în onoarea reprezentantului guvernului, la banchetul din Blaj.*

„Ilustră masă! Inaltpreasfințiți Domni Arhiepiscopi și Mitropoliți, Preasfințiți Domni Episcopi!

Ochii Românilor dela Carpați până la Tisa sunt îndreptați spre Blaj, acest focular de cultură națională, în care la cererea obștei românești, am ținut să serbăm jubileul de 50 de ani dela întemeierea celei mai înalte instituții culturale naționale. Și nici că se putea un loc mai nimerit, ca Blajul cu cele mai vechi așezăminte de cultură, cu bărbați de valoare, cari și-au înscris numele în istoria noastră națională și culturală cu litere de aur.

Proporțiile mari pe cari le-au luat aceste festivități de caracter cultural, la cari participă spre nespusa noastră bucurie și mândrie, toți Arhiereii bisericilor noastre, și tot ce avem mai de seamă în viața noastră publică, dela Vlădică până la opincă, au atras și atențiunea guvernului M. Sale asupra lor, și guvernul a exmis ca reprezentant al seu, pe Ilustritatea Sa domnul comite suprem al acestui comitat, *Szász József*, cavaler al ordinului coroana de fier cl. III, bărbat, care ne cunoaște limba, cunoaște poporul, știe că aspirațiile noastre naționale sunt numai spre binele și folosul țării, și al patriei și pe care eu îl rog să fie tălmaciu sincer și loial la cel mai competent loc, că noi, Românii suntem un popor de ordine, ținem la neamul și credința noastră, ținem cu toată sfințenia la glia părintească, la mormintele în cari ne zac moșii și strămoșii, și un popor dinastic și loial ca al nostru are dreptul să fie sprijinit în năzuintele sale culturale, căci cultura e premergătoarea libertății și fericirei popoarelor, e schinteea dumnezeiască, sădită în sufletele oamenilor, ca să ajungă la cel mai înalt grad de perfecționare.

Salutăm deci cu drag pe reprezentantul guvernului în mijlocul adunării noastre, dorindu-i un sincer „Să trăiască“!

Vorbirea domnului ***Vasile Goldiș****, cu care a salutat în catedrala din Blaj* ***«Asociațiunea»****, în numele „Societății pentru fond de teatru român“.*

„Domnule Președinte! Onorată Adunare!

Din partea comitetului Societății pentru crearea unui fond de teatru național român am primit onorifica misiune, ca în reprezentanța și în numele acelei societăți să salut această adunare generală a Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român.

Mă achit din tot sufletul de această onorifică îndatorire.

In această zi frumoasă și mare, când Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român serbează anul al 50-lea dela înființarea sa, la care a luat parte atâtea suflete nobile și bărbați ca Andrei baron de Șaguna, Timotei Cipariu și Gheorghe Barițiu, care român nu simte oare încălzându-i-se sufletul de nespusă bucurie pentru roadele bogate ale activității celei de jumătate de veac a Asociațiunii noastre culturale, și în fața trecutului frumos care suflet românesc nu va prinde nădejdi înveselitoare pentru mărirea viitoare a neamului nostru?!

Atât de mare este ziua aceasta, atât de sfântă și plină de adânc înțeles, încât par'că simțim cu toții, că nu se află cuvinte îndestul de potrivite, cari să exprime tot ceeace simțim, tor ceeace gândim în zilele acestea marețe dela Blaj. Și dacă s'ar afla vr'un măiestru al graiului românesc, care să aibă în sufletul său rostirea congruentă a simțirilor noastre de astăzi, cine știe dacă ea totuși ar putea să fie rostită?

Eu unul simțesc, că salutând adunarea aceasta în numele Societății pentru crearea unui fond de teatru național român nu am în cuvenita măsură darul cuvântului, ca să pot spune tot ce simt și ce gândesc în clipele acestea ale triumfului nostru cultural.

Să mi se ierte deci, că împrumut din cuvintele de aur ale înțeleptului Timoteiu Cipariu, care în anul 1861 în ziua de 4 Noemvrie n. la Sibiiu, când s'a înființat această Asociațiune, văzându-se împresurat prin frați români de pretutindeni, a exclamat *atunci,* cum ar putea să exclame și astăzi:

„Chiar și această zi solemnă, care ne-a adunat din toate părțile patriei, e un testimoniu al vieții românești și o protestațiune mai solemnă decât jurământul, că națiunea română nu vrea și nu va suferi niciodată ca să apună din seria națiunilor ca națiune română, nu vrea și nu va suferi niciodată batjocura, ca să se lapede de al său nume și de a sa limbă în favoarea nici a celei mai culte națiuni și limbi din lume“.

Și dacă în conștiința modestei mele puteri de a afla taina vorbei potrivită gândului, am împrumutat acestea clasice cuvinte dela preaînvăţatul canonic Timoteiu Cipariu, cum putere-aş să termin mai potrivit salutul meu la adresa scumpei noastre Asociaţiuni, decât prin cuvintele cu care şi-a terminat marele Andreiu baron de Şaguna discursul său de inaugurare a acestei Asociaţiuni:

„Domnilor, masa dulcei maicei noastre este pregătită pentru oaspeţi mulţi. Maica noastră a fost până acum îmbrăcată în doliu, dar de-acum înainte se îmbracă în haină de nuntă şi pofteşte la masă pe toţi fiii săi, ca să strălucească şi ea în casa sa şi să înoiască pe fiii săi, precum se înoiesc tinereţele vulturului şi se roagă lui Dumnezeu zicând: Doamne, al puterilor, fi cu Asociaţiunea aceasta acum şi totdeauna, căci tot darul desăvârşit e de sus dela Tine, părintele luminilor, Amin“.

Ziua a doua a serbărilor.

Marţi dimineaţa, la orele 7 şi trei sferturi, s'a ţinut serviciu divin în catedrala Blajului. L'a oficiat domnul preposit *I. M. Moldovan*, asistat de canonicii *Dr. Isidor Marcu* şi *Dr. Vasile Suciu*, apoi de profesorul *Nestor* şi de diaconii *Pop* şi *Micu*, cari au servit şi în ziua premergătoare. A urmat parastasul pentru odihna sufletelor celor ce au întemeiat „Asociaţiunea“. Au participat la acest act de pietate toţi Arhiereii români. Panegiricul l'a rostit domnul *I. F. Negruţiu*, directorul pedagogiei din Blaj. A vorbit frumos, şi cu mult sentiment de veneraţiune faţă de măreţele umbre ale marilor şi înţelepţilor noştri înaintaşi. S'a ţinut apoi

Adunarea societăţii teatrale.

La orele 10 şi jumătate se ţine adunarea generală a Societăţii pentru fond de teatru, în pavilonul din curtea gimnasiului. Sunt de faţă ca la 5000 de oameni. Arhiereii, invitaţi de o comisiune de trei să participe la adunare, îşi fac apariţia şi sunt primiţi cu căldură şi însufleţire din partea mulţimei. Preasfinţiţii Episcopi *Dr. Radu* şi *Dr. Cristea* ocupă loc la masa presidială, iar Inaltpreasfinţiile lor, Mitropoliţii *Mefianu* şi *Dr. Mihalyi*, cu Preasfinţiţii Episcopi *I. I. Papp* şi Dr. *V. Hossu* se aşează pe scaunele din primul rând.

Fiind împedecat, atât dl *Dr. I. Mihu*, presidentul societăţii teatrale, cât şi dl *V. Oniţiu*, vicepresidentul, adunarea generală a Societăţii pentru fond de teatru român o deschide domnul *Vasile Goldiş*, cu următoarea cuvântare:

„Cu adâncă părere de rău trebue să anunţ, că atât ilustrul preşedinte al acestei societăţi, d-nul *Dr. Ioan Mihu*, cât şi vrednicul nostru vicepreşedinte d-l *Virgil Oniţiu*, din motive sanitare sunt împedecaţi a lua parte la această adunare generală.

Astfel în ultimul moment, ca membru mai vechiu al Comitetului, am fost necesitat eu să primesc asupră-mi de astădată conducerea adunărei generale a „Societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român“.

Regret adânc această întâmplare, nu numai pentru motivul, că ea ne a lipsit de bucuria de a avea între noi pe cei doi bărbaţi distinşi ai neamului nostru, dar o regret şi pentru cuvântul, că în ăst chip această adunare generală, menită să contribue la înălţarea serbărilor culturale ale naţiunii noastre, cari se desfăşură cu atâta splendoare în acestea zile pe pământul Blajului, sfinţit prin atâte scumpe amintiri, este lipsită de decorul, pe care l'am fi primit prin conducerea ilustrului prezident, ori a vrednicului nostru vicepreşedinte.

Şi tocmai acum am fi avut mai mare trebuinţă de înţelepciunea acestor fraţi ai noştri, când societatea pentru crearea unui fond de teatru român întră în o nouă fază a propăşirii spre măreţul scop, pentru care s'a înfiinţat şi pentru care cu adevărat idealism a fost susţinută prin atâtea greutăţi şi îndoeli.

In adunarea generală extraordinară din anul trecut s'a făcut schimbarea statutelor acestei societăţi, în scopul ca să avem putinţa de a iniţia lucrările pregătitoare pentru inactivarea faptică a teatrului român. Guvernul a încuviinţat această schimbare de statute şi astfel societatea noastră se află în faţa problemei, ce şi cum este de făcut, ca visul frumos al înaintaşilor noştri, care atâta vreme multora dintre noi li se părea într'adevăr vis în veci nerealisabil, teatrul nostru naţional român, — să se înfăptuiască.

E mare şi grea problema aceasta, dar ea este totodată una din cele mai arzătoare, din cele mai frumoase probleme ale vieţii noastre obşteşti, căci aşa simţim, teatrul român are să devie mijlocul cel mai efectiv pentru desăvârşirea conştientei noastre naţionale şi în consecinţă pentru consolidarea unităţii culturale a întreg neamului românesc, căci teatrul ce voim a înfiinţa nu va fi „teatrul meserie“, întreprindere comercială, ci trebue să fie „teatrul artă“, biserică a bunelor moravuri, şcoală de însufleţire şi sfânt îndemn spre tot ce este bun, nobil şi frumos.

Suntem adânc convinşi şi de adevărul cuprins în cuvintele lui M. Eminescu: „Dacă repertoriul e sufletul unui teatru, actorii sunt corpul lui, sunt materia în care se întrupează repertoriul“.

Teatrul naţional român, pe care voim a-l înfiinţa, trebue să fie suflet frumos în trup sănătos, căci numai în acest chip el va deveni templul, în care se va lucra cu însufleţire şi devotament la făurirea mărirei şi fericirei naţiunii noastre româneşti.

Şi tocmai, fiindcă a sosit ceasul în care societatea teatrală română are să pună temelie principiilor, cari să fie diriguitoare la crearea repertoriului potrivit al fiitorului teatru român, precum şi la creşterea, îndrumarea şi angajarea puterilor necesare de actori, trebue mai vârtos să regretăm lipsirea din mijlocul nostru a prezidenţilor acestei societăţi, cari ar putea să aibă şi îndreptăţirea şi chemarea, dar şi pătrunderea înţeleaptă spre a desemna linii conducătoare pentru resolvirea problemei frumoase, dar grele, care ne preocupă.

Mie îmi lipsesc doar toate acestea, dar fără îndoială îmi lipseşte îndreptăţirea, ca dela acest loc să preocup prin ale mele vederi dorinţele şi hotărârile eventuale ale onor. adunări asupra chestiunilor, cari de astădată vor fi puse la ordinea zilei.

Simţesc, că în acest loc nu am alt drept, decât datorinţa conducerii formale a desbaterilor onor. adunări generale.

Problemele date spre resolvire acestei adunări sunt cuprinse toate în rapoartele comitetului, cari vi s'au înaintat. Aş putea deci să termin, dar prilejul pentru care societatea teatrală îşi ţine adunarea sa generală anul acesta la Blaj, mă îndeamnă ca şi din acest loc să esprim fericirea noastră, că ni s'a dat să fim martori şi părtaşi la aceste zile măreţe, la această triumfală sărbătoare a culturii naţionale româneşti.

Sora mai mică, dar soră dulce şi iubitoare „Societatea pentru crearea unui fond de teatru“ a venit cu drag şi cu mândrie să iee parte la nunta frumoasă şi veselă a surorei sale mai mari, la nunta *la care cu binecuvântarea tuturor mitropoliţilor şi episcopilor români, naţiunea română din Ungaria şi Transilvania a jurat credinţă pe veci unităţii sale culturale, unităţii sale în cugete şi în simţiri.*

Din ceriuri ne privesc marii arhierei, cari au fost, şi Andreiu cu umilinţă se prosterne dinaintea tronului celui atotputernic zicând:

„Ţie îţi mulţămesc, Doamne, căci văd înoindu-se fiii naţiunii mele, cum se înoesc tinereţele vulturului“.

Adunarea generală a societăţii pentru crearea unui fond de teatru naţional român o declar deschisă“.

Ia acum cuvântul P. S. Sa, Episcopul Dr. *Miron E. Cristea* şi rosteşte o disertaţie frumoasă despre originea jocurilor şi a teatrului la popoarele păgâne şi la poporul nostru.

Preasfinţia Sa episcopul Dr. Cristea a vorbit cam următoarele:

Inaltpreasfinţite dle mitropolit, Preasfinţiţilor frati, Onorată adunare generală!

Intre aşezămintele de cultură ale unui popor teatrul naţional trebue să ocupe loc de frunte, căci dacă-i bine condus teatrul, poate să devină o şcoală din cele mai însemnate pentru creşterea şi entusiasmarea masselor mari ale poporului,

o şcoală, care preste tot ne nobilitează ca oameni;

o şcoală, care ne reaminteşte şi prezintă faptele glorioase ale strămoşilor, înălţându-ne astfel conştiinţă şi mândria naţională şi oţelindu-ne vârtuţile cetăţeneşti cu toate ramificaţiunile iubirii de patrie şi de neam;

o şcoală care mai presus de toate contribue la formarea caracterelor, fără de cari nici un popor nu poate ajunge la creangă verde;

o şcoală, care ne înfăţişează viaţa idilică a poporului cu toate neîntrecutele noastre obiceiuri, datini şi cu manifestaţiunile ei caracteristice.

Teatrul trebue să mai cultive muzica, cântările şi dansurile cele originale ale poporului, cari sunt comori din cele mai de preţ ale Românului. Şi am face o greşală de neiertat, dacă n'am fixa şi n'am cultiva şi dacă am lăsa să piară aceste însuşiri admirabile ale poporului dela ţară, pe cari viaţa modernă din zilele noastre tot mai tare le surghiuneşte din satele noastre odinioară atât de pline de farmec, de poezie şi de viaţă idilică.

Să nu vi se pară curios, dnilor şi dnelor, faptul, că un preot, ba chiar un arhiereu vorbeşte despre lucruri, pe cari mulţi le ţin atât de profane sau lumeşti: despre teatru, cântări, dansuri sau jocuri. Doară Sfântul Ioan gură de aur altfel de om a fost, şi totuşi mai ales în tinereţe — voind a cunoaşte toate sbuciumările sufleteşti ale societăţii de pe atunci — s'a interesat, ba a cercetat şi el teatrul dela Atene.

Eu zic, Onorată adunare generală, că şi un preot şi un arhiereu chiar, se poate interesa şi poate vorbi, despre toate trebuinţele unui popor. Atârnă numai ce vorbeşte şi cum?

Mulţi din D-Voastră veţi fi surprinşi, dacă vă voiu descoperi adevărul istoric, *că dansurile, jocurile şi teatrul au izvorît din religia popoarelor.*

Au existat în trecut popoare, ce-i drept necreştine, şi mai există şi azi, la cari dansurile nu sunt altceva, decât acţiuni rituale, religioase de preamărire a zeilor, sau de mulţămită şi cerere.

In această privinţă se pot înşira sute şi mii de exemple. Dar ajung şi numai unele.

Grecii vechi d. e. aveau multe *jocuri religioase.*

In Delos jucau junii la sunet de flaute şi citeră în jurul jertfelor, ce se aduceau. Mai ales pe insula Creta erau în us dansurile religioase, numite päane însoţite de cântări. Jucau în semn de mulţămită sau bucurie pentru scăparea de v'run năcaz sau suferinţă. Prosodion sau enoplion era un alt joc ritual, de procesiune, când mergeau la vr'un altar la vr'un templu, sau cu care încunjurau templele.

Procesiunile religioase din zilele noastre d. e. din România şi şi din ţările catolice, în frunte cu preoţimea, cu episcopii şi cu icoane făcătoare de minuni, sunt rămăşiţele unor asemene procesiuni cu jocuri rituale păgâne.

Chiar şi Grecii de azi au o sărbare poporală, *Panigyri*, la care poporul — ţărani şi ţărance — joacă şi cântă (tragoudia) în progadia bisericilor în cinstea maicei Domnului sau a unui sfânt.

Şi în eparhia mea, la Lugoj, pe la rugă sau hram, adecă la Sf. Mărie mare, joacă poporul adunat din tot jurul în curtea bisericei. Cel mai mare preot — protopopul — fie şi de 80 ani începe hora cu cea d'intâi femeie din parohie.

Danţurile religioase, ce compuneau în vechime cultul păgân al poporului german din Saxonia Turingia şi al Francilor, au trecut şi în viaţa religioasă creştină a poporului german. Mai ales jucau în noaptea Crăciunului în progadia bisericilor. Apostolul Nemţilor, Bonifacius, a păşit împotriva lor (743).

In ţinutul râurilor Rin şi Mosel erau foarte lăţite jocurile ss. Veit şi Ioan Bot. Focul Sânzienilor, în jurul căruia jucau, e şi azi un us lăţit la unii Germani şi Slavi. L-am văzut astăvară în Istria. Irodiada încă cu jocul a câştigat capul sf. Ioan Botezătorul.

Jucau şi preoţii. Episcopul Burchard din Worms a dat (1024) circulare de oprire. Totuşi s'au susţinut şi până în veacul 17. Iesuitul Menetrier istoriseşte, că (1682) a văzut în unele biserici feţe bisericeşti şi copiii din cor, jucând prinşi de mâna şi cântând cântări de mulţămită, pline de evlavie.

Jocuri religioase au avut şi Romanii. Dela ei au trecut şi la noi. Junii din jurul Sibiiului joacă căluşerul şi bătuta etc., tocmai la sărbătorile Crăciunului şi Anului nou. Dovadă, că provenienţa lor e religioasă.

In biserica „Maicei încoronate“ din Neapole e o icoană pictată de Giotto (1276—1336), care represintă o nuntă. Preotul cunună şi nuntaşii joacă hora, ţinându-se de mâni. Şi în biserica noastră tot la nuntă — prinzându-se de mâni preotul, mirii şi naşii — într'un fel de horă lină — încunjură iconostasul cel mic, cântându-se „Isaia dănţueşte“.

Vestitul visitator al muntelui Athos *Didron* spune în „Ermyneia tys zografykys“ (pag. 327 trad. de Godeh. Schäfer Trier 1855): „In biserica grecească dansul e o parte întregitoare a serviciului divin . . . . In biserica din Eleusis — zice el — am văzut la botezul unui copil pe preotul, pe naşi şi pe invitaţi, jucând în jurul baptisteriului (cristelniţei). In Atena am văzut pe nuntaşi şi pe preoţii slujitori, jucând în biserică“. Iconografia bizantină, ilustrând fraza psalmistului „toată suflarea să laude pe Domnul“, zugrăveşte între toate fiinţele lumii şi pe unii jucând, aşa *un june joacă cu o jună şi un moş cu nepotul şi nepoata sa*“ chiar şi frunza pomilor saltă tremurând (p. 239).

Aceeaşi origine religioasă o are şi teatrul. Mulţi scriitori ne spun, că „la greci drama s'a născut din cultul grecesc“.

Iară la popoarele creştine primele începuturi de teatru au fost copiii cu steaua şi cu cei trei crai dela răsărit.

După aceste representaţii primitive au urmat vestitele producţiuni teatrale religioase, numite *misterii*. Fiind compuse din elemente curat religioase se jucau în biserică; apoi vârându se în ele şi elemente lumeşti preoţii le au scos din biserică şi s'au continuat în progădii, de unde iarăşi au fost scoase în măsura, în care s'au sporit în ele elemente lumeşti.

Astăzi atât dansurile, cât şi teatrul au devenit lucruri aproape esclusiv de distracţie lumeşti.

Să fiu, onorată adunare generală, bine înţeles! Am făcut această reprivire istorică, nu că doară aşi dori să se reintroducă în viaţa religioasă jocul şi teatrul, sau că aşi voi să scuz pe unii preoţi tineri, cari joacă când n'ar trebui, ci numai ca să arăt provenienţa religioasă a acestor lucruri, ajungând la concluzia: *că — precum persoanele — aşa şi instituţiunile nu-i iertat să-şi renege trecutul.* Deci şi teatrul naţional al poporului nostru cu toate apartinenţele lui — ţinând cont de originea sa religioasă — să caute a se feri de ori ce esagerări şi de degenerare; şi să se desvoalte în cadrele unei educaţiuni pururea morale a poporului.

Atunci teatrul nostru — când vom fi fericiţi a-l avea — va deveni o instituţiune de mare folos. Ceea ce nu poate face biserica, şcoala şi celelalte aşezăminte de cultură, va suplini teatrul ca astfel cultura poporului să fie deplină fără lacune, şi astfel în mod armonic se vor cultiva toate facultăţile şi însuşirile cele frumoase, cari formează fiinţa noastră etnică de Români.

Aşa doreşte biserica să devie teatrul nostru naţional şi în această direcţiune să se desvoalte şi pregătirile, ce premerg înfiinţării. —

Ne-am întrunit la o sărbare culturală jubilară a „Asociaţiunii“ aici în Blaj. Ca să se ridice splendoarea ei, „Societatea pentru crearea unui fond de teatru român“ încă ni s'au ataşat.

Cu adevărat pentru prăsnuirea jubileului de 50 de ani de existenţă a „Asociaţiunii“, nu se putea statori alt loc mai potrivit, decât *Blajul.* Căci dacă Asociaţiunea s'a plăzmuit la 1861 în Sibiiu, centrul bisericei ortodoxe române, sub conducerea lui Şagune, încunjurat de fii ambelor biserici româneşti, înfrăţiţi sub steagul culturei naţionale: era lucrul cel mai firesc, ca după 50 de ani să serbăm amintirea nemuritorilor întemeietori în cadrele mărite ale unei munci de 5 decenii aici, în Blaj, centrul mitropoliei gr. cat. române, în acest focular de cultură românească, plin de neperitoare tradiţii pentru luminarea neamului întreg şi de pretutindenea.

Până la înfiinţarea „Asociaţiunii“ erau bisericile române, ici-colea şi ziaristica, singurii îndrumători ai culturii poporului; iar în curs de 50 de ani a desvoltat şi „Asociaţiunea“ şi „Societatea pentru fond de teatru român“ însemnată muncă în această privinţă, sprijinind biserica în nizuinţele ei spre luminarea poporului.

Episcopatul român îndeplineşte deci numai o sfântă datorinţă, când s'a decis să fie oarecum corporativ de faţă acolo, unde credincioşii bisericilor române s'au întrunit sub stindardul culturii naţionale. Unde sunt 2 sau 3 adunaţi în numele culturii noastre, acolo noi datorinţă sfântă avem a fi de faţă, căci nu numai mântuirea vecinică a sufletului credincioşilor noştri, nu numai cultivarea virtuţilor creştineşti şi cetăţeneşti sau patriotice, este misiunea bisericii române, ci şi mântuirea vremelnică a poporului nostru prin armele luminei şi ale culturii româneşti.

Iară îndeosebi noi episcopii bisericei ortodoxe am ţinut să fim toţi de faţă la această serbare a culturii noastre, ca deoparte să aducem prinos de recunoştinţă marelui nostru ierarh Andrei, care a avut partea leului la înfiinţarea „Asociaţiunii“ şi să arătăm, că suntem conştii de misiunea noastră de a urma pilda lui, care a promis a sprijini din toate puterile sale Asociaţiunea; iară de altă parte venit'am, ca să ne închinăm şi noi memoriei sfinte a acelor mari Români, cari au trăit aici, să ne închinăm memoriei acelui smerit apostol român, care în desagii săi purta întreaga comoară din trecutul neamului, şi tuturor nemuritorilor lui ucenici; am venit să ne închinăm şi tuturor tradiţiilor culturale scumpe, a căror duh străbate în măsură sporită şi azi atmosfera acestui loc.

Facem aceasta, ca să arătăm tuturor fiilor bisericilor române, că numai înrolându-ne dela „vlădică până la opincă“ la munca pentru cultura românească, întemeiată pe vechile sale tradiţii bisericeşti, putem asigura viitorul poporului nostru, aşteptând ca pilda noastră să fie un simbol, un îndemn puternic, pentru toţi credincioşii noştri de a pune la o parte, — când e vorba de cultivarea poporului — orice fel de separatism, orice susceptibilităţi, căci în această privinţă nu putem admite decât o singură rivalitate: de a ne întrece la fapte bune unii pe alţii. De altă parte dorim, ca nu numai unii, ci toţi cărturarii de pretutindenea, să simtă datorinţa a sprijini „Asociaţiunea“, „Societ. p. f. d. t. r.“ şi toate însoţirile noastre culturale, căci — durere — mai sunt multe ţinuturi, unde fruntaşii se ceartă pentru nimicuri şi mărunţişuri, iară în alte locuri pentru nişte fraze goale, zădărnicind faptele, cari singure închiagă şi întăresc temeliile de progres ale poporului.

Nu 2500 membrii ordinari trebue să aibă „Asociaţiunea“, ci cel puţin 10.000. Celelalte societăţi asemenea.

Deci — dacă voim să serbăm cu vrednicie memoria marilor noştri înaintaşi şi întemeietori ai aşezămintelor de cultură, — trebue toţi de pretutindenea — punând deoparte indiferentizmul sau susceptibilităţile de orice natură — să ne facem fie şi numai ca simpli gregari datorinţa către cultura neamului. Aşa făcând, toate instituţiunile culturale în frunte cu Asociaţiunea vor înainta cu paşi mai repezi; iară poporul se va deştepta, lumina şi mântui din întunerecul, de care în multe locuri mai e cuprins.

Şi fiindcă o manifestaţie culturală atât de solidară şi unitară în frunte cu lamura inteligenţei şi cu întreg episcopatul român, n'au mai fost la noi, decând ne-am pomenit pe aceste plaiuri şi câmpii: nu aflu cuvinte mai potrivite de-a scoate la iveală acest fapt măreţ, decât dorinţa exprimată de Şaguna la încheierea constituantei Asociaţiunii în cuvintele: „*Dee Dzeu, ca până la capătul veacului să fie tot aşa. Să ne mai întâlnim la masa mamei noastre comune, să ne îndulcim de limba, naţionalitatea şi de toate câte sunt ale Românului*“.

Veacul, în care a trăit Şaguna, s'a încheiat; deacea se iveşte trebuinţa de-a completa dorinţa marelui ierarh, zicând: *Dee D-zeu, ca până la sfârşitul veacurilor să fie tot aşa; să muncim împreună — ortodocşi şi uniţi — în frăţească dragoste şi deplină armonie pentru înaintarea scumpului nostru popor în cele bisericeşti, culturale şi în toate privinţele, căci prin aceasta mijlocim şi progresul iubitei noastre patrii, în care Românii formăm o parte foarte însemnată a celor mai credincioşi locuitori ai ei.*

Să ne ţie D-zeu pe toţi urzitorii şi propoveduitorii culturii noastre româneşti. Amin.“

Vorbirea a făcut impresie adâncă. Domnul *Goldiş* emoţionat mulţămeşte Preasfinţiei Sale pentru admirabila disertaţie şi îi doreşte mulţi ani fericiţi.

In numele blăjenilor societatea teatrală e salutată prin rostul domnului Dr. A. Cheţianu, directorul gimnaziului din Blaj. Preşedintele mulţămeşte şi comunică adunării, că mai multe reuniuni învăţătoreşti sunt reprezentate la adunare prin delegaţi. Ii salută şi le mulţămeşte pentru participare.

Prezidentul numeşte notari ai adunării pe domnii Caliani profesor în Blaj şi Dr. Horia P. Petrescu, apoi se intră în ordinea de zi.

Se aleg comisiunile pentru *a*) censurarea raportului general, *b*) pentru censurarea socotelelor şi a budgetului şi *c*) pentru înscrierea de membri noi.

Domnul *Dr. V. Branişce* ţine disertaţie despre „actul de botez“ al primei societăţi culturale româneşti, din August 1848, în urmă se cetesc telegramele întrate dela dl V. Oniţiu, şi dela dl Dr. Dobrin. Ambii felicită adunarea şi-şi scuză absenţa. Apoi prezidentul închide şedinţa.

Şedinţa festivă a secţiilor „Asociaţiunei“

La orele 12 domnul *Andreiu Bârseanu* deschide şedinţa festivă a secţiunilor literare şi stienţifice ale Asociaţiunei. S'a ţinut tot în pavilonul din curtea gimnaziului. S'a dat cuvântul întâi domnului *Dr. Iosif Popovici*, profesor universitar, care a vorbit despre *Ioan Maiorescu*, din prilejul centenariului dela naşterea sa, şi apoi dlui *Oct. Goga*, care a vorbit despre literatura românească în veacul al XIX-lea. Ambii conferenţiari au fost aclamaţi şi aplaudaţi cu căldură. Şedinţa se termină după ora unu.

A urmat masă mare la Excelenţa Sa Mitropolitul Mihalyi, participând la ea toţi Arhiereii, membrii comitetelor Asociaţiunei şi fondului teatral, şi alţi fruntaşi, în număr de peste 100 de persoane.

Şedinţa a doua a „Asociaţiunei“.

După ameaz, la orele 4 s'a ţinut a doua şedinţă a Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român. A fost de scurtă durată, pentrucă lumea să grăbea să meargă pe Câmpul libertăţii ca să vadă sborul aviatorului Vlaicu. In şedinţa aceasta au fost proclamaţi membri de onoare ai Asociaţiunei noastre Excelenţiile Lor Mitropoliţii *Meţianu şi Mihalyi*, apoi domnul preposit *I. M. Moldovan şi* Ilust. Sa. domnul *Ioan cavaler de Puşcariu*. Li s'au făcut ovaţiuni frumoase tuturor.

A urmat apoi în ziua aceasta a doua a serbărilor din Blaj *sborul lui Vlaicu*, despre care vorbim la alt loc, iar sara reprezentarea operei *Mănăstirea Argeşului* despre care vom aduce raport amănunţit. Notăm că atât la sborul lui Vlaicu cât şi la reprezentaţia teatrală a participat o lume enormă.

La concertul din seara premergătoare a cooperat şi distinsa noastră cântăreaţă, doamna *Veturia Triteanu*, precum şi domnul *Octavian Mureşianu*, cărora li s'au făcut ovaţiuni furtunoase.

Noul presidiu al „Asociaţiunei“.

In şedinţa ţinută Mercuri, adunarea generală a „Asociaţiunei“ a ales cu nespusă însufleţire prezident pe domnul *Andreiu Bârseanu*, iar viceprezident pe domnul canonic din Blaj, *Dr. Vasile Suciu.*

Desminţire.

Unele ziare din Budapesta scriu, că Excelenţa Sa, Mitropolitul *Ioan Meţianu*, ar fi declarat în faţa unui corespondent al ziarului „Universul“ din Bucureşti, că pentru Români folositoare poate să fie numai politica de înţelegere cu Maghiarii şi că ar fi condamnat procedura acelor politiciani, cari în loc să agiteze pentru politica de împăcare, să năzuesc a respândi calomnia, că politica sa, făcută pentru Românii din Ungaria, ar face serviciu guvernului român, în fine, că ar fi declarat, că mai corect ar fi, dacă cu apărarea intereselor Românilor din Ungaria, ar fi încredinţat clerul.

Suntem autorisaţi a declara, că nimic din acestea nu corespunde adevărului. Excelenţa Sa, Mitropolitul nostru, nu a făcut în faţa nimenui astfel de declaraţiuni. Tot ce a spus Excelenţa Sa, la toate ocasiunile, şi tuturor acelora, cari i au cerut părerea, este, că Excelenţa Sa în cele politice e aderent al unei direcţii de înţelegere cu cei dela putere, precum era şi Marele Şaguna, e deci pentru direcţia politică reprezentată de ziarul nostru. Atâta şi nimic mai mult.

Din România.

Marile sărbări din Bucureşti.

Grandioasele sărbări organizate în parcul Carol I. (Filaret) din Bucureşti de Liga Culturală în zilele de 28, 29 şi 30 August v. şi pentru care s'a obţinut reducerea generală de 75% pe toate liniile C. F. R. se vor desfăşura dupa un program, pe cât de bogat, pe atât de variat şi de rar:

1. Sboruri cu aeroplane; 2. Expoziţie de porturi româneşti din toate ţinuturile locuite deRomâni; 3. Expoziţie istorică şi etnografică; 4. Expoziţie de pictură şi sculptură; 5. Concursuri de coruri populare; 6. Muzici militare; 7. Cârciuma artistică; 8. Mare tombolă cu toate numerele câştigătoare; 9. Bătăi cu flori, confeti, serpentine şi poştă; 10. Premii de frumseţe; 11. Dansuri şi hore naţionale; 12. Piese teatrale la Arenele Romane; 13. Cinematograful special; 14. Doine din caval şi bucium, cântate de ciobanii din Vrancea; 15. Serenadė veneţiene şi coruri pe lac; 16. Lupte romane, lupte de box, exerciţii la bare, jocuri gimnastice etc.; 17. Water-chute; 18. Curse de biciclete şi automobile; 19. Căluşei şi dulapuri; 20. Concurs de povestaşi; 21. Distracţii americane; 22. Concursuri de jocuri naţionale; 23. Artificii şi rachete; 24. Asaltul dela Griviţa (30 August); 25. Mare bal cu surprise.

Pentru sărbările noastre se poate pleca în zilele de 26, 27, 28, 29 şi 30 Aug. şi se poate înapoia la 28, 29, 30, 31 Aug. şi 1 Sept. v. Ori cine poate călători cu ori care tren şi cu ori care clasă, având la toate esceptionala reducere de 75%.

Sărbările încep la ora 10 dim. şi ţin până la ora 2 noaptea. Tramvaele vor fi la dispoziţie în tot timpul. Parcul va fi bine luminat. Farul dela întrare va fi de asemenea luminat. Programul zilnic se va anunţa la timp.

Pentru expoziţia de porturi româneşti, expoziţia de stofe, expoziţia de pictură şi sculptură, ce se organisează cu această ocasie în pavilionul regal se pot trimite de cei ce doresc ori ce fel de obiecte pe adresa Ligei Culturale, indicându-se şi preţul dacă domnii esposanţi doresc ca obiectele să se vândă.

Societăţile corale din capitală şi din ţară care doresc să participe, sunt rugate să se anunţe de acum spre a putea aranja amănunţit programul pentru producţiile muzicale ce vor avea loc la arenele romane şi pentru serenadele veneţiene.

Sborul lui Vlaicu.

Aviatorul român, domnul inginer Aurel Vlaicu, *originar din Binţinţ, de lângă Orăştie, a sburat în Blaj, de pe Câmpul libertăţii, Marţi, la orele 5 şi jumătate, cu cel mai splendid succes. S'a ridicat dela pământ cu monoplanul seu, cu o uşorinţă rară, până la înălţime de 700-800 metri, apoi a făcut ocoluri în jurul Blajului, a stat puţin deasupra bisericii catedrale, a sburat până la comunele din apropiere, iar la orele 6 s'a coborât frumos, încet, pe acelaşi loc de pe Câmpul libertăţii, de pe care s'a urcat în văzduh.*

Mulţime de oameni se afla pe Câmpul libertăţii pentru a-i vedea sborul, în frunte cu Arhireii; iar pe dealurile din împrejurime, prin vii şi prin holdele frumoase, mii şi mii de ţărani.

Entusiasmul publicului a fost enorm de mare. Toţi erau încântaţi de acest splendid triumf al ştiinţei româneşti. Când a ajuns Vlaicu iarăşi pe pământ, ovaţiunile ce i s'au adus au primit forma unui orcan puternic. A fost purtat pe braţe, el şi tatăl său, un ţăran din Binţinţ, iar Prelaţii noştri l'au îmbrăţişat şi l'au sărutat pe frunte.

Domnul Vlaicu *ne va face onoarea de a sbura şi la noi, în Sibiiu, şi va mai sbura şi în Braşov şi în Arad.*

NOUTĂŢI.

Intregire. Din vorbirea Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan*, rostită în catedrala Blajului şi dată în întregime în numărul trecut, a remas, din greşală, necules un pasaj, care se refere la „bucuria ce a simţit-o Escelenţa Sa, când a văzut la adunare pe Reverendisimul domn preposit *I. M. Moldovan*, care încă a participat la înfiinţarea „Asociaţiunei“, al cărei president a fost apoi mai târziu“. Facem această întregire.

*

Căsătoria arhiducelui. Cum se vesteşte din capitala austriacă, arhiducele *Carol Francisc Iosif* îşi va serba căsătoria cu principesa *Zita* de Bourbon-Parma în 18 Octomvrie n. La ceremonia cununiei va participa şi domnitorul, împreună cu membrii familiei domnitoare şi cu membrii familiei princiare de Parma.

*

Vilegiatura Monarhului. Din Viena se anunţa, că Maiestatea Sa Monarhul nostru îşi va termina cu ziua de 8 Septemvrie vilegiatura din Ischl şi va călători cu tren special la gara dela Penzing, iar d'acolo la Schönbrunn.

*

Hymen. Dşoara *Mărioara I. Lupan* şi dl *Dr. Iustin Cl. Iuga* îşi sărbează cununia Duminecă, în 3 Septemvrie st. n. (21 August st. v.) a. c. la orele 11 a. m. în biserica sf. Nicolae din Braşov-Scheiu.

— *Gabriella Gherlan* şi *Dr. Demetriu Mangra* îşi anunţă cununia lor, care se va celebra la 3 Septemvrie 1911 st. n. la orele 5 şi jum. d. a. în biserica gr. or. rom. din F.-Oşorheiu.

*

Moştenitorul tronului turcesc în România. *Iussuf Izzedin*, prinţul moştenitor din Constantinopol, a sosit Duminecă la Constanţa şi de acolo şi-a urmat călătoria la Sinaia, unde a sosit după ameazi la orele două. Regele Carol a dat în castelul Peleş o masă festivă în onoarea oaspelui său. Au luat parte la masă miniştrii şi membrii corpului diplomatic. S'au acordat mai multe distincţiuni atât principelui, cât şi membrilor suitei sale. Dela Sinaia prinţul Iussuf Izzedin va pleca la Cernavoda, ca să vadă marele pod de peste Dunăre.

*

Aviz şcolar. Inscrierile la şcoala centrală elementară gr.-ort. română din Sibiiu. se vor face pentru anul 1911/1912 şcol. din 1 — 5 Sept. st. n. Dreptaceea sunt poftiţi toţi p. t. părinţi şi binevoitori ai şcoalei române a grăbi cu înscrierea copiilor lor la timpul indicat, ca astfel să se poată începe prelegerile regulat. Inscrierile se vor face în edificiul şcoalei numite, în Sibiiu, strada Şaguna Nr. 14—16.

*

Reprezentaţie oprită? Cetim într'un ziar de dincolo de munţi, că primarul din Slănicul Prahovei a oprit reprezentaţia piesei teatrale „*Lipitorile Satelor*“, cunoscuta lucrare a poetului *Alecsandri*. Oprirea reprezentaţiei s'a făcut la cererea evreilor aflători la băile de acolo. — Cam greu de crezut, că Alecsandri să fie proscris în Ţara românească.

*

Inaugurare. Duminecă s'a inaugurat în parcul Goethe din *Carlsbad* statua suveranului nostru Francisc Iosif, ridicată de oaspeţii din Germania ai băilor. S'au trimes depeşe omagiale atât împăratului Francisc Iosif, cât şi împăratului Wilhelm al Germaniei.

*

Deraiare. Trenul de persoane, care mergea Duminecă dela Arad la Timişoara, a deraiat la gara din St. András şi s'a ciocnit cu vagoanele de mărfuri ce aşteptau în gară. Oameni nu s'au nenorcit. Cinci vagoane goale au fost rău deteriorate.

*

Biroul de informaţiune, aflător în Piaţa mare a Sibiiului, începând cu 1 Septemvrie, este deschis: dimineaţa dela orele 8 până la 12, iar după ameazi dela 2 — 5 ore; Dumineca şi în sărbători dela orele 8 până la 10 a. m.

*

Adunări poporale. Partidul social democrat, cum se scrie din Budapesta, va porni o mişcare în interesul asigurării libertăţii de presă. Mişcarea aceasta va fi împreunată cu un protest împotriva urcării sarcinilor militare, şi afară de aceasta se va continua activitatea partidului în favorul votului universal. Atât în capitală, cât şi în provincie se vor ţinea numeroase adunări poporale.

*

Hoţi în tren. Negustorul Ştefan Hudetz călătorind zilele acestea cu acceleratul către Braşov, a fost adurmit cu ajutorul cloroformului de către nişte indivizi cu cari călătorea în acelaş vagon Deşteptându-se la gara Piski, a observat că i s'au furat 24 mii coroane şi ceasornicul de aur. Unul dintre făptuitori, un pungaş notoric, cu numele Scheiber, a fost arestat. Tovarăşii săi sunt urmăriţi.

*

Holera. La o fabrică de gelatină din Pesta nouă a izbucnit holera. Doi muncitori, unul român, au fost transportaţi bolnavi la spital, unde au încetat din viaţă. Al treilea muncitor a venit la Budapesta, şi acolo a murit prezentând simptomele holerei. Cercetările bacteriologice au constatat holera aziatică.

*

Sgârcenie. Săptămâna trecută, într'o casă părăsită din capitala engleză, au găsit moartă o femee bătrână cu numele Batteseau. Făcându-se cercetări, s'a aflat, că nenorocita fiinţă, care era foarte sgârcită, a murit de foame. In locuinţa ei au dat de 140 mii coroane în bani gata, plus o mulţime de efecte bine păstrate.

*

Al 32-lea membru pe viaţă la „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ s'a înscris dl Teodor Moldovan, măestru cismar din Sibiiu, cu taxa de 50 cor. plătibilă în rate. Fie ca această faptă să afle cât mai mulţi imitatori în şirul meseriaşilor noştri.

„Masa studenţilor dela Albina“

Concurs

Pentru ocuparea locurilor vacante la *masa studenţilor* dela institutul „Albina“, se publică concurs. Şcolarii de naţionalitate română, cari doresc să fie admişi la această masă, au să-şi înainteze la direcţia institutului *până la 10 Sept. n.* a. c. cererile cu următoarele documente:

1. Act de botez.
2. Atestat despre averea părinţilor.
3. Atestat şcolar din anul din urmă.
4. Atestat de primire în una din şcolile medii ale Sibiiului.

Se vor lua în considerare mai ales cererile dela scolarii din clasele superioare, a V—VIII. gimnazială.

Sibiiu, 31 August 1911.

Direcţiunea „Albinei“.

Nr. 811/1911. (328) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia devenită vacantă în urma pensionării parohului neputincios G. Pralea de clasa a II **Breaza** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela publicarea primă în „Telegraful Român“. Emolumentele sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoţeşti dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele conform normelor din vigoare adecă atestat de opt clase gimnasiale cu maturitate să se înainteze oficiului subsemnat în terminul arătat.

Făgăraş, în 1 Iulie 1911.

Oficiu protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Spre binevoitoarea atenţiune!

Cu tot respectul îmi iau voie a atrage atenţiunea onoraţilor visitatori ai Sibiiului şi în deosebi a părinţilor cari aduc băieţii la şcoală, că pe lângă mărfurile de băcănie cari mi-au sosit numai acuma proaspete şi gustoase, mi-am asortat magazinul cu tot felul de recuisite pentru studenţii de şcoală, **perii pentru haine, săpunuri**, etc.

Preţuri moderate, serviciu prompt.

Cu toată stima:

N. Oniţiu
Sibiiu, Strada Măcelarilor
edificiul „Albinei“.

(318) 3—

Școală de lucru

pentru **cusut** practic de rufe **și croit**, precum și toate lucrurile fine de mână, începând din 1 Septemvrie la

Marie Lurz
Str. Măcelarilor Nr. 6.

(335) 2—3

Să primesc și domnișoare în cost.

In negoţul subsemnatului află aplicare cu 1 Septemvrie a. c. ca

învăţăcel

un tinăr din casă bună care a terminat cel puţin 3 clase reale sau gimnaziale şi are cunoştinţa limbilor română, germână şi maghiară.

Nicolae Dușoiu
Brașov

(326) 2—2

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 21—52

Telefon 179.

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 43–52

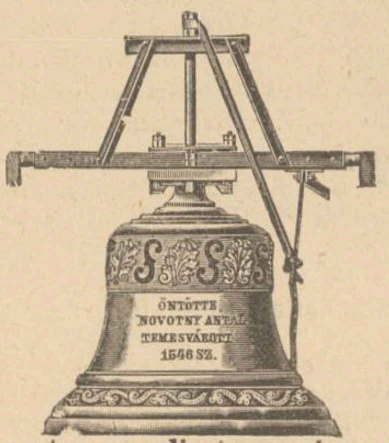

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

Pentru

Dame

indispensabil!

Cel mai bun mijloc de înfrumseţare

Crema-MARGIT a lui Földes

Neîntrecută și cu efect miraculos

delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe faţă sgrăbunţele şi alte necurăţenii de piele. Netezeşte increţiturile feţei, faţa o înălbeşte, împrospetează şi intinereşte.

Preţul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinţi Margit 1 coroană. Apă pentru faţă Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

CLEMENS v. FOLDES farmacist în ARAD.

Depozit central în Sibiiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Pissel & Schmidt, Ervin Rummler; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighişoara: A. W. Lingner; în Mediaş: Iosif Obert.

Feriţi-vă de imitaţiuni!

Am onoare a aduce la cunoştinţa onoratului public român că cu **1 Septemvrie** mi-am strămutat

Atelierul de croitorie

în strada Măcelarilor Nr. 5

vis-a-vis de casa oraşului, în apropiere cu *Hotel Bonfert.*

Regia în acest local fiind mai mică, sunt în putinţa de a lucra mai ieftin, mulţumindu-mă numai cu câştigul ce rezultă din lucru fără a mai computa şi procentele obicinuite la stofă. Scopul meu este ca prin lucru solid, ieftin şi prompt să-mi câştig o clientelă bună. Deci rog pe toţi binevoitorii mei a mă sprijini!

Rog deci onoratul public a mă onora cu preţioasele comande, pe cari le voiu executa cu cea mai mare îngrijire şi croială modernă.

Onorata preoţime şi candidaţi de preoţi rog a mă onora cu comande de reverenzi şi alte haine necesare.

Reverenzi și ornate bisericești. — Prețuri moderate. — Lucru solid. Vă rog încercați și vă veți convinge!

Cu deosebită stimă

Ioan Părău
măestru croitor.

(327) 2—

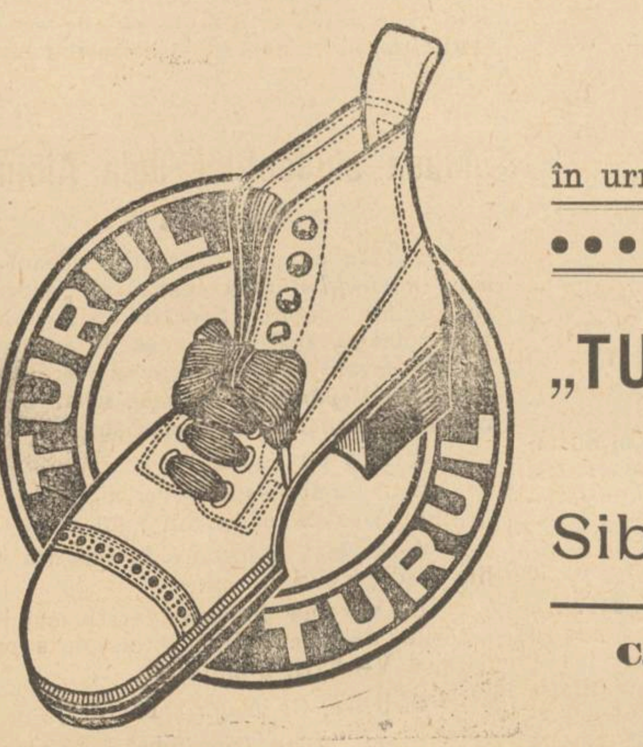

GHETELE „TURUL“

în urma superiorităţii lor au câştigat un renume universal şi sunt recunoscute ca fabricaţiune bună pe lângă **preţuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119) 7—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.**

Nr. 642/1911. (340) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învăţător la şcoala confesională gr.-or. rom. din **Rodbav** ppresbiteratul Braşovului se publică concurs în termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din fondul bisericei, iar restul de 400 cor. întregire dela stat, cuartir şi grădină în natură, eventual relut de cvartir.

Alesul învăţător este dator a conduce şi cânta cu elevii răspunsurile liturgice în fiecare Duminecă şi sărbătoare şi a instrua şi în şcoala de repetiţie. Cvincvenalele se vor socoti numai după anii serviţi la această şcoală.

Doritorii de a competa să-şi înainteze cererile concursuale instruite în ordine la subsemnatul oficiu în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Braşov, în 10 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Braşov în conţelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamzea
prot adm.

Nr. 358/1911. (331) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele mai jos însemnate în tractul protopresbiteral al Cohalmului, se escrie concurs cu terminul de 6 Septemvrie 1911 st. v.

1. **Valendorf**: Salar 1000 cor. şi anume: 600 cor. din cassa bisericii şi 400 cor. ajutor dela Venerabilul Consistor arhidiecezan; $^1/_4$ jugăr de grădină; 12 cor. anual pentru lemne de foc şi cvartir corespunzător în edificiul şcoalei. Cuincuenalele se socotesc numai după anii de serviciu prestaţi la această şcoală.

2. **Roadeş**: Salar 1000 cor. şi anume: 120 cor. din cassa bisericii; restul şi cuincuenalele dela stat; cvartir în edificiul şcoalei; $^1/_4$ jugăr grădină şi lemne de foc după trebuinţă.

Invăţătorii aleşi sunt obligaţi a cânta în biserică cu elevii răspunsurile liturgice în fiecare Duminecă şi sărbătoare.

Concurenţii sunt ţinuţi a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică, iar cererile de concurs instruite conform legii să şi-le înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, în 13 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Bercan
adm. prot.

Nr. 442/1911. (333) 3—3

Concurs.

In protopopiatul **Geoagiului** sunt de ocupat următoarele posturi învăţătoreşti, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 30 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“, în condiţiile următoare:

I. In comuna **Bozeş**:

1. Salar fundamental 300 cor. dela biserică din repartiţie; la mai mult parohia nu se poate obliga. Intregirea până la 1000 cor. şi cvincvinalele se va cere dela stat.

2. Locuinţă în edificiul şcoalei.

3. Lemne din pădurea foştilor iobagi, atâtea câte se vin pe fum;

4. Grădină pentru legumi lângă şcoală, eventual relut după înţeles.

Cel ales e obligat se instrueze şi şcoala de repetiţie; se instrueze copiii în cântările bisericeşti şi se cânte cu ei în biserică.

II. In comuna **Mada**:

1. Salar 600 cor. dela biserică din repartiţie, întregirea până la 1000 cor. şi cvincvinalele se va cere dela stat.

2. Locuinţă în edificiul şcoalei.

3. Lemne de foc.

4. Grădină, eventual relut după înţeles.

Cel ales e obligat se instrueze copii în cântările bisericeşti şi să cânte cu ei în biserică. Dacă va şti forma cor, de adulţi, va avea favor deosebit.

Cei ce doresc să concureze sunt învitaţi să se prezinte în comunele respective, pentru a se face cunoscuţi poporului.

Cererile de concurs, instruite conform regulamentului în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis.

Geoagiu (Algyogy), 9/22 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente,

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 229/1911. (330) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-ort. română din **Cerişor** protopresbiteratul Hunedoarei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor salar fundamental din care 600 cor. repartiţie dela popor, iară restul de 400 cor. se va cere ajutor dela Preavenerat ul Consistor eventual dela stat cuartir în localul şcoalei, grădină de legumi şi 2 stângini de lemne de foc, din care e a se încălzi şi salar de învăţământ.

Concurenţii la acest post au să şi aştearnă cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral îndatoraţi fiind a se prezenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Hunedoara, la 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 897/1911. (316) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din **Perşani** tractul Făgăraşului prin aceasta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane din repartiţie de pe popor, iar restul până la 1000 coroane se va cere dela stat cu documentele alesului. La cuincvenalelii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această şcoală.

Invăţătorul ales este deobligat a învăţa pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce şi a cânta cu ei în biserică şi a ţinea strană în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii au a-şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Făgăraşului având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Făgăraş, în 1 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al Făgăraşului în conţelegere cu comitetul parohial concernent

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 257/1911 (315) 2—3

Concurs.

In baza ordinului Venerabilului Consistor Arhidiecezan de datto 4 August 1911 Nr. 9442 Şcol. prin aceasta se escrie concurs din oficiu pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala noastră confesională din comuna **Jibârt**, tractul protopresbiteral al Cohalmului cu terminul de 6 Septemvrie 1911 st. v.

Salariul este 1000 cor. şi anume: dela comuna bisericească cor. 720; — 4 stânjini de lemne dela comuna politică socotiţi în cor. 80. — şi folosirea unui pământ de 1 jugăr 221 st. □ sămănat cu lucernă, socotit cor. 200.

Cvincvenalele se vor socoti numai după anii de serviciu prestaţi la aceasta şcoală, iar nou alesul e îndatorat că în Dumineci şi sărbători să conducă strana la utrenie, iar la liturgie să cânte răspunsurile cu elevii,

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform prescriselor legei subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi sunt ţinuţi a se prezenta poporului în biserică.

Cohalm, în 13 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cohalm.

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Nr. 623/1911 prot. (327) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Ţichendeal**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Beneficiile sunt:

1. folosirea a două bucăţi de luncă în preţ de 160 cor.

2. în bani din darea de 5% 97 cor.

3. ajut dela comuna politică 120 cor. iar restul de 623 cor. — se va cere dela stat.

4. locuinţă în edificiul şcoalei.

5. $^1/_4$ jug. grădină.

Dela învăţător se cere să conducă elevii la biserică şi să cânte cu ei la sf. liturgie.

Petiţiile instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului şcolar să se aştearnă oficiului ppesc în Agnita, în terminul susindicat.

Agnita, 10 August 1911.

In urma înţelegerii cu comitetul parohial concernent:

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 231/1911. (329) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învăţător dela şcoala noastră confesională gr.-ort. română din opidul **Hunedoara** protopresbiteratul Hunedoarei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1100 coroane salar fundamental solvibil anticipative în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în natură, 50 coroane relut de lemne, şi 20 coroane relut de grădină.

Dela învăţătorul care va fi ales la acest post să cere ca să propună şi religiunea în şcoală, să fie cântăreţi bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe şi locul de cantor şi ca atare când nu e ocupat cu şcoala sau cu corul în Dumineci şi sărbători e dator a conduce regulat şi cântările din strană fără alta remuneraţiune având a cânta cu elevii şi răspunsurile la liturgie.

Concurenţii la acest post au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat având a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuţi poporului şi a-şi arăta desteritatea în cântări.

Hunedoara, 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. român în conţelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 94—1911. [336] 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobate de Prea Ven. Consistor arhid. dto 21 Iulie 1911 Nr. 8756 Şcol. şi de comisiunea administrativă comitatensă din 9 August 1911 n. Nr. 1000/1911 comuna bisericească **Boholt**, cottul Hunyad, protopresbiteratul Devei, dă în întreprindere edificarea şcoalei sale pe calea licitaţiunei publice verbale minuendă **Duminecă în 4 Septemvrie a. c.** în localul şcoalei la orele 2 p. m. cu preţul strigărei de 5640 cor, având licitanţii a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă peatra necesară altceva nimic afară de suma ce se va statori. Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea şcoalei aceluia dintre minus oferenţi, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Boholt, în 12 August 1911.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Olariu, jun. epitrop. **Ioachim Marcu** paroh-prez.

Nr. 412/1911.

Vidi: **Dr. Ioan Dobre**
protopresb.

Nr. 721/1911 prot. (320) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc dela şcoala confesională gr.-or. română din **Hendorf**, protopresbiteratul tractului Sighişoara, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Din repartiţie dela popor 351 cor. 68 fil.

2. Dela biserică 80 cor.

3. Dela comuna politică 2 stângini lemne 24 cor.

4. Pentru grădină 24 cor.

In total 479 cor. 68 fil.

Intregirea la salarul fundamental cu 520 cor. 32 fil., precum şi cvincvinalele se vor cere dela stat.

Cuartirul în edificiul şcoalei.

Alesul conform dispoziţiilor în vigoare, este obligat a instrua elevii de toate zilele, cei de repetiţiune şi tinerimea adultă în cântările liturgice, şi a le conduce în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an în biserică de sine înţeles şi în feriile de vară.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta la oficiul mai jos însemnat cererile lor instruite cu documentele prescrise, precum atestat de botez şi şcoala medie, absolutorul pedagogic şi diploma de învăţător, atestate de serviciu, eventual alte documente recomandatoare în terminul deschis, şi se vor prezenta sub durata concursului în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a şi arăta destoinicia în cele rituali.

Sighişoara, 9/22 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 464/1911. (333) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele gr.-orientale:

1. **Dâncul-mare** şi 2. **Măgura**, protopresbiteratul Orăştiei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Dotaţiunea, împreunată cu postul din Dâncul-mare e 600 cor. din păşunat eventual repartiţie, 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cvartir în noul edificiu şcolar, constătător din 2 odăi de locuit, culină şi cămară, grădină şi lemne de foc.

Dotaţiunea pentru postul din Măgura e 400 cor. din repartiţie, 200 cor. din fondul eparhial şi 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat. Cvartir în edificiul şcoalei, grădina şi lemne de foc.

Alesul învăţător va avea să conducă copiii în Dumineci şi sărbători la biserică pentru a cânta la sfânta liturgie.

Suplicele sunt a se aşterne subsemnatului oficiu în terminul indicat, şi petenţii vor avea a se prezenta în comună spre a-şi face cunoştinţă cu poporul.

Orăştie, în 12 August 1911.

In conţelegere cu comitetele parohiale:

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 331/1911. (325) 3—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională din **Blajfalăul-de-jos**, tractul Bistriţei prin aceasta se escrie din nou concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. dela biserică prin repartiţie dela popor, iar restul de 400 cor. se va cere ca ajutor dela stat; adause cvincvinale după un serviciu de cinci ani la aceasta şcoală, cortel în natură eventual relut de cortel, grădină şi un stângin de lemne.

Invăţătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările liturgice şi ai conduce în Dumineci şi sărbători la biserică.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile adjutate cu documentele de cualificaţiune oficiului protopresbiteral gr.-or. al Bistriţei, în terminul arătat; au însă a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări. Se observă că în tractul Bistriţei nu sunt candidate de învăţători cualificaţi.

Bistriţa, 4/17 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 501/1911. (313) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala confesională gr. or. română din **Presaca**, tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane din care 600 cor. repartiţie dela popor şi restul întregire dela stat.

Cuartir şi lemne de foc.

Invăţătorul ales este dator a conduce copiii în Dumineci şi sărbători la biserică şi a cânta cu ei la Sf. liturgie.

Cei ce doresc a ocupa acest post îşi vor înainta petiţiunile instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis, şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Abrud, 5 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

„BIBLIOTECA ŞAGUNA“
REDACTATĂ DE **Dr. I. LUPAŞ**, SĂLIŞTE

A apărut şi se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană, în Sibiiu:
Nr. 1.
Însemnătatea bisericii
Nr. 2.
Despre pocăinţă
de
Dr. I. Lupaş.
Preţul à 10 fil. + porto 5 fil.

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești vacante ale comunelor bisericești de jos din protopopiatul Câmpenilor se pubică de nou concurs cu terminul 25 August v. 1911.

1. **Peleș** cu salar 1000 cor. dela biserică și din ajutoare, locuință cu grădină.

2. **Poiana-Valeaverde** salar cu 1000 cor. din repartiție, locuință cu grădină.

3. **Secatura** cu salar 1000 cor. din repartiție locuință cu grădină.

Doritorii de a ocupa unul din aceste posturi să trimită rugările lor concursuale la subscrisul oficiu.

Cvincvinaliile se computâ numai după serviciul în aceste posturi.

Câmpeni, 9 August 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

(324) 3—3

Nr. 453/1911. (314) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Ormindea** cu salar de 1000 coroane și anume 920 coroane din repartiție 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de acestea când participă la înmormântări are 1 coroană dela fiecare caz. Cvartir și grădină în natură. Alesul învățător este obligat a cânta în Dumineci și sărbători la sf. liturgie cu copiii de școală și cu adulții, iar la utrenie a ținea o strană. Cei ce sunt în stare a conduce corul bisericesc existent sunt preferiți.

2. **Buceș** cu salar de 400 coroane, cvartir și grădină.

3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

4. **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir și grădină.

5. **Peșterea** cu salar de 300 coroane.

6. **Bibița** cu salar de 400 coroane și grădină.

7. **Șesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

8. **Tomnatecul-de jos** și **de sus** cu salar de 400 de coroane, cvartir și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele de sub 2-14, până la suma recerută prin noua lege școlară sau cerut ajutor dela stat, și în caz de încuviințare cei insinuați vor beneficia de aceia întregire.

Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a prevedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție, eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 2 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Damian
protopresb.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 12—52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 34— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Băieți

se primesc ca **învățăcei** în jimblăria (franzelăria) dnului **Stefan Moga**. (339) 1—3

Sibiiu, Strada gării Nr. I

Dr. Ittu

medic universal

s'a reîntors din străinătate și ordinează zilnic. (338) 1—3

Sibiiu—Nagyszeben, Str. Cisnădiei Nr. 43.

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint**, — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 3—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela $7^1/_2$ până seara la $7^1/_2$ oare.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 19—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Fabrica drezdană de motoare

societate pe acții.

Cea mai mare și mai veche fabrică de motoare a Germaniei.

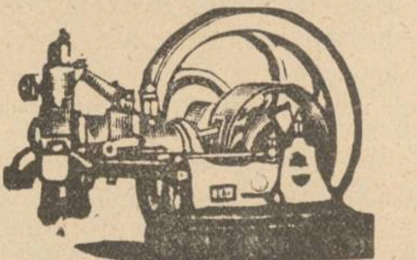

Liferează în cercuri specialiste bine cunoscutele

Motoare și Locomobile

cu benzin, uleu crud, gaz, petroleu,
precum și
Motoare cu tragere de gaz.
Noutate surprinzătoare!
Generator cu tragere de gaz universal.
Cheltuieli de mânare:
pe oră și putere de cai numai circa 1 filer.
Depositar general:
Ignácz Gellért & Comp.
Budapest, Teréz körut 41. Telefon 12—91.
Garanție foarte bună. — Condiții de plată favorabile.
(408) 20—26

Se află de vânzare la Librăria arhidiecezană, Sibiiu.

Ioan cav. de Pușcariu:

Fragmente istorice

despre

boierii din țara Făgărașului.

La partea I 40 fileri, la partea II 60 fileri, la partaa III 80 fileri, la partea IV cor. 5·20.

Biblioteca Bunului Păstor,

redactată de Dr. N. Bălan.

Nr. 1.

Taina pocăinții

Studiu pastoral
de
Ioan Hanzu,
preot ort. rom.

Prețul 50 fil. + 5 fil.

Se află de vânzare la **Librăria arhidiecezană, Sibiiu.**

Piese muzicale de Tib. Brediceanu.

Doine și cântece.

(Voce și piano.)

CAIETUL I.

Foaie verde, foi de nuc.
Cântă puiul cucului.
Bădișor depărtișor.
Spune mândr' adevărat.
Vai, bădiță, dragi ne-avem.
Cine m'aude cântând.
Bade, zău, o fi păcat.
Bagă, Doamne, luna 'n nor.

CAIETUL II.

Știi tu, bade, ce mi-ai spus.
Vino, bade, iar acasă.
Năcăjit, ca mine, nu-i.
După ochi ca murele.
Floare fui, floare trecui.
Cântec haiducesc.
Trageți voi boi!
Cine n'are dor pe vale.

Jocuri românești.

(Piano solo.)

CAIETUL I.

Lugojana.
Măzărica.
Ardeleana (ca în Banat) I.
Pe picior I.
Ardeleana I.
Brâu I.
Hora.
Ardeleana (ca în Banat) II.

CAIETUL II.

Ardeleana (ca în Banat) III.
Ardeleana II.
Pe picior II.
Țarina.
Învârtita I.
De doi.
Ardeleana III.
Brâu II.

CAIETUL III.

Brâu III.
Hațegana.
Ardeleana (ca în Banat) IV.
Învârtita II.
Pe picior III.
Ardeleana (Abrudeana) IV.
Ardeleana (ca în Banat) V.
Brâu IV.

Prețul unui caiet: $\frac{\text{cor. } 4\cdot—}{\text{fr. } 5\cdot—}$

Preludiu și **Hora** din **„Serata etnografică“**, pentru piano, ed. II.
Rândunica, vals, pentru piano, ed. II.
Viorele, vals, pentru piano, ed. II.
Nou! — **Aurora,** vals pentru piano. — Nou!

Prețul à $\frac{\text{cor. } 2\cdot—}{\text{fr. } 2\cdot50}$

De vânzare la toate librăriile românești.

Depozit general:

Librăria arhidiecezană Sibiiu (Nagyszeben).

Cărți pentru bibliotecile parohiale-școlare.

Dela **Librăria arhidiecezană din Sibiiu** se pot procura următoarele cărți mai noi apărute:

	cor.
Agârbiceanu I., Novele	1·50
— Două iubiri, novele	2·—
— In clasa cultă, novele	2·—
Adam I., Constanța pitorească .	2·—
Alexandrescu Dorna, Arnăuta, roman	1·—
Andersen, H. C., Povestiri, trad. de Ruxandra Vlăhuță . . .	2·50
Anghel-Iosif, Caleidescopul I/II à	1 50
— Cireșul lui Luculus, nuvele	1·50
Anghel, Fantazii, poezii . . .	1·50
Asachi G., Poezii	1·50
Balzac H., Moș Goriot, roman .	1·—
Bârseanul I., Rapsodie și balade	1·50
Basme din toate ținuturile românești	1·90
Bianu Dr. V., Doctorul de casă sau Dicționarul sănătății împodobit cu 315 chipuri . . .	14.—
Bolcaș L., Seri albastre (Pentameron)	1·50
Bolcaș L., La cărările vieții . .	1·50
Björnstjerne-Björnson, Veselul strengar, nuvele	1·50
Björnstjerne-Björnson, Synove Solbakken	1·50
Boteni I. I., Din satul nostru, nuvele	1·50
Bucura Dumbravă, Haiducul, roman	2·—
Calmuțchi V., Floricele, poezii .	1·—
Caraivan V., Povești de pretutindeni . . . , ...	2·—
Caragiale, Schițe nouă	2·50
Carmen Sylva, Prințul codrului traducere după original de Lia Hârsu	—·30
Cazaban, Chipuri și suflete, nuvele	1·50
Cerna, Poezii	2·—
Ciocârlan I., Pe plaiu, nuvele .	1·50
Corbu I., Ad Astra! Astronomie poporală în icoane. Cu mai multe ilustrațiuni și icoane în text .	2·—
Cuza A. C., Poezii, epigrame și cugetări	1·50
Dauș L., Iluzii, roman	1·50
Delavrancea P., Sultănica, nuvele	2·—
Dulfu, Cântece și povești . . .	1·50
Dragoslav I., La han la trei ulcele	1·50
Dunăreanu N., Răsplata, nuvele	1·50
Eminescu M., Poezii. Ediție ilustrată și revizuită de I. Scurtu	2·—
Farago E., Șoapte din umbră .	1·50
Flaubert, Doamna Bovary, roman	2·—
Gane N., Spice, nuvele . . .	2.—
Gârleanu E., Nucul lui Odobac, nuvele	1·50
Gârleanu E., Intr'o noapte de Maiu, nuvele	2·—
Gârleanu E., Bătrânii, nuvele .	3·—
Hodoș E., Departe de lume, nuvele	1·50
Holban, Oamenii celebri din anticitate	3·50
Iosif N. N. O., Primăvară . .	1·—
Ibrăileanu, Spiritul critic în cultura românească	2·—
Ibrăileanu, Scriitorii și curente .	2·—
Iorga N., Istoria lumei în vremile mai nouă dela Ludovic al XIV până astăzi	3·—
Iorga N., Istoria Românilor pentru poporul român	3·—
Iorga N., Din faptele străbunilor	1·50
Ispirescu P., Legende sau Basmele Românilor	1·50
Lecca I. G., Dreptul vieții, roman	2·—
Lovinescu E., Viața și opera lui G. Alexandrescu	2·—
Lovinescu E., Critice I. . . .	3·—

Anul LIX. **Sibiiu**, Marţi 23 August (5 Septemvrie) 1911. ***Nr. 89.***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Andreiu Bârseanu.

Sibiiu, 4 Septemvrie n.

Iată un nume, care de azi înainte nu e numai numele celui ce şi până acuma l-a purtat cu cinste şi spre fala noastră, a tuturor Românilor din patria aceasta, ci e un *steag* mândru, sub care vom fi chemaţi în viitor la lupta cea frumoasă ce avem să o purtăm pentru înaintarea poporului nostru în cultură şi bunăstare.

Adunarea generală jubilară a „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ a ales adecă în şedinţa a treia, ţinută Mercuri, în Blaj, prezident al „Asociaţiunii“, în locul decedatului Iosif St. Şuluţu, pe domnul *Andreiu Bârseanu*, până aci vice-prezident al acestei înalte instituţiuni culturale româneşti.

Prin alegerea aceasta adunarea generală a „Asociaţiunii“ s'a onorat pe sine însăşi, căci întru adevăr, a ales pe cel mai vrednic dintre cei vrednici.

Domnul *Andreiu Bârseanu* e unul dintre cei mai luminaţi bărbaţi ai neamului nostru de pretutindenea. Stăpân totdeauna pe gândirile sale, are darul de a şi le şti turna, cu graiul şi în scris, într'o formă desăvârşită, care captivează şi încântă deodată; iar zelul său de a munci pentru binele de obşte e neîntrecut, întocmai cum sus de tot stă şi caracterul seu nobil şi mare, curat ca raza soarelui.

Cine altul putea deci să fie chemat şi pus în fruntea Asociaţiunii noastre, ca nou conducător şi ca nou îndrumător spre alte scopuri frumoase pe cari vrem să le ajungem în viitor, decât numai de toţi veneratul *Andreiu Bârseanu?*

Se ştie, că aurul nu răsare dela sine, nici în holda bine lucrată a muncitorului agronom, şi nici în grădina luxoasă, plină de plante exotice a bogătanului, ci el trebue *căutat* şi *aflat*. Şi tot aşa şi pietrile cele scumpe. Nu mai puţin însă şi oamenii cu caractere mari, cu inimi curate şi cu vederi largi, cari trăesc retraşi, de multeori ascunşi de lumea ce-i încunjură.

A fost deci un noroc mare pentru noi, când înainte cu şase ani am scos din ascunzişurile sale pe acest modest fruntaş al neamului nostru şi l-am pus în fruntea Asociaţiunii, ca viceprezident al ei, dându-i prilejul de a-şi arăta toate facultăţile rari şi frumoase şi toate însuşirile bune în cea mai frumoasă lumină, iar pe noi, pe toţi ceialalţi, punându-ne în plăcuta posiţie de a putea esclama: Iată omul de care avem trebuinţă!..

Astăzi îl avem pe dl Bârseanu în fruntea Asociaţiunii, ca prezident al ei, şi liniştiţi putem să fim toţi, căci în mâni mai bune, mai destoinice şi mai curate, destinele Asociaţiunii noastre nu puteau să fie depuse.

Suntem mândri, că putem să-l salutăm în fruntea celei mai mari şi mai înalte instituţiuni culturale pe care o avem, noi, Românii din partea aceasta, pe acest ales dintre aleşi, şi suntem siguri, că cu înţelepciunea sa, cu tactul seu cel rar, cu munca sa neobosită, cu darul seu de a atrage şi a închiega, dl Bârseanu nu poate să ducă decât numai la glorie. la mărire şi la înflorire Asociaţiunea noastră, întocmai cum a dus'o şi celalalt *Andreiu*, marele seu înaintaş în prezidenţia Asociaţiunei: *Şaguna!*

Dumnezeu să-i dee deci putere şi voie de muncă, viaţă şi sănătate, ca să-şi vază, şi el, şi noi, visurile împlinite.

Dela serbările din Blaj.

Cuvântarea ilustrisimului domn prepozit şi membru al Academiei române ***Ioan M. Moldovan****, rostită din prilejul inaugurării festivalului „Asociaţiunii“ din Blaj.*

Azi e zi cu soare,
Azi e zi de sărbătoare!

Şi încă aşa sărbătoare, cărei asemenea Românii numai una au mai avut.

Aci ne vedem adunaţi din toate câmpiile, din toate ascunzişurile şi din toate poienile, cari înfrumseţează această parte minunată a patriei noastre. Ba dorul de fraţi ne-a surprins şi cu prezenţa unora din regiuni depărtate.

Inima mea saltă de bucurie, când văd o adunare atât de impunătoare, precum nu am sperat să ajung acum la apusul vieţii mele.

Vă salut cu iubire frăţească, şi din adâncul sufletului meu vă zic: Bine aţi venit!

Şi trec la ocaziunea, care a făcut să convenim cu toţii într'acest loc de mare însemnătate pentru toată suflarea română.

Cu 50 - 60 de ani înainte nemţii făceau pe aici opintiri mari, ca să răspândească limba şi cultura germană, iar alte tendinţe culturale să le sugrume şi stârpească cu totul.

Atunci o pleiadă de bărbaţi bătrâni şi tineri, pătrunşi de frică, că nu cumva să ni se ştirbească sau chiar să perdem tezaurul, pentru care, după mărturia celor vechi, părinţii noştri au luptat mai mult decât pentru vieaţă, — într'o înţelegere deplină s'au ridicat ca un singur om, conştiu de ceeace vrea să facă, şi în loc de a se descuraja sub greutatea apăsării duşmane, s'au umplut de însufleţire deosebită şi împreunându-se într'o falangă puternică, au început să stăruie cu înţelegere bună şi devotament rar, ca să înfiinţeze un adăpost sigur pentru apărarea limbei, şi totodată mijloc puternic pentru desvoltarea ei.

Inteligenţii români erau pe atunci în număr foarte restrâns. Afară de cariera preoţească, pe alte cariere ale vieţii publice aveam foarte puţini indivizi. Mai înainte ne-a împedecat iobăgia, nesuferind proprietarii, ca averea lor cu tip de om să li se subtragă de sub liberă dispunerea dânşilor. Iar după sfărmarea acelui jug, au întrevenit alte piedeci. Regimul absolutistic legase în cătuşi de fier ori ce mişcare cu tendinţe naţionale; iar stările materiale erau cele caracterizate pentru toate timpurile prin vorba „nu am pâne, nu am sare“, care-o cântau în cor toţi locuitorii, fără deosebire de limbă şi naţionalitate. Foarte puţini puteau dară să grijească de creşterea pruncilor sei. Mijloacele de comunicaţiune, întru cari azi ne îmbuibăm, lipsiau mai de tot, încât o călătorie la Braşov, la Şomcuta-mare, la Haţeg, era o adevărată jertfă de timp, de forţe trupeşti şi de bani, pentrucă oamenii se foloseau mai mult numai de drumuri aşternute de mama natură, lipsite între altele şi de adăposturi, în cari călătorul să se poată odihni de ostenelele zilei.

Cu toate greutăţile, stăruinţa de fier a bărbaţilor noştri a ajuns acolo, de în 23 Octomvrie vechiu 1861 societatea noastră s'a inaugurat, în adunarea ce s'a ţinut la Sibiiu, participând numai 131 indivizi dintr'un popor de preste 2,000.000.

Pe cât de mic a fost numărul membrilor la început, pe atât de modeste erau şi resursele materiale ale societăţii noastre.

Ani de-arândul nu a fost în stare de a ţinea fie măcar o singură persoană, care să poată dedica dânsei toată activitatea sa.

Cu toate acestea societatea noastră necontenit a făcut progres încet şi lin, însă sigur. Ea s'a adus pe sine la cunoştinţa poporului român reslăţit în regiuni depărtate; ea s'a dovedit ca un centru destinat a ţinea în legătură strânsă toate tendinţele noastre culturale.

Progresele uimitoare ce a făcut şi face omenimea, se resimt din ce în ce mai mult şi la poporul nostru, şi aşa societatea noastră a luat avânt. Prin conducere înţeleaptă şi aplicarea unor indivizi, cari cu devotament sacrifică toată activitatea sa spre realisarea scopurilor acestei societăţi, ea a devenit creerul în care se cern, se frământă şi se ordinează toate mişcările culturale ale noastre, şi verigele cari duc pulsaţiunile centrului spre periferie devin din ce în ce mai număroase şi mai tari.

Ea a putut cugeta, pe lângă smerenia mijloacelor sale, la crearea unor instituţiuni de mare însemnătate pentru desvoltarea şi luminarea noastră.

Avizaţi totdeauna numai şi numai la puterile noastre, nici odată nu am fi ajuns acolo, ca dela un număr de 131 indivizi, când se plinesc 50 de ani, să-i putem sărba jubileul în număr atât de impunător, încât necum casele, dară nici stradele acestui loc nu-l poate cuprinde, — dacă societatea noastră nu ar fi ţinut necontenit în vedere două lucruri.

Intâi, ea s'a ferit ca de foc de politică. Recunoaştem cu toţii şi mărturisim sincer dorinţele noastre de a ne câştiga în concertul conlocuitorilor nostri valoarea, ce ni se cuvine după dreptate. Dar lucruri de felul acesta sunt cu totul eschise din cadrele activităţii acestei societăţi. Totdeauna am tins şi avem să tindem şi în viitor numai la paza tezaurului nostru celui mai preţios, care este limba noastră. Am ţinut în vedere totdeauna numai şi numai desvoltarea literaturii noastre şi cultura poporului, — şi aceste am tins a le apăra fără cea mai mică jignire a celor din jur. Fiind poporul nostru destul de număros întru aceste părţi şi spornic, a lipsit orice tendinţă agresivă, şi aşa prin cârmuire înţeleaptă am desfăşurat puterile noastre spre ţânta ce ne este prefiptă.

Al doilea lucru de mare moment, care a adus binecuvântare pentru societatea noastră este că din sinul ei au fost exchise diferenţele de clasă şi confesiune.

Lipsită de politică şi de confesionalism, cari adeseori otrăvesc relaţiunile vieţii omeneşti, societatea noastră a ajuns la desvoltarea îmbucurătoare, despre care este mărturie serbarea de azi.

Cumcă românii, când e vorba de această instituţiune culturală, ştiu aprecia după merit interesele ei, ne adevereşte mai pe sus de toate chiar adunarea prezentă, la care cu deosebită mângăiere sufletească şi sperări încurăjătoare pentru viitor, salutăm pe toţi măriţii arhierei ai celor două biserici ale noastre. Exemplul dat de prea devotaţii noştri arhierei va servi de faclă animătoare luminând cărările credincioşilor săi, şi arătându-le pe unde şi cum sunt datori a purcede faţă de această instituţiune culturală. Ei şi-au câştigat titli de drept la mulţămita şi recunoştinţa nu numai a noastră, celor ce suntem de faţă, dar a toată suflarea română.

Preasfinţiţi Părinţi, domni şi fraţi! Serbăm jubileul de 50 ani a celei dintâi societăţi culturale a poporului român de pe aceste plaiuri. Mai suntem pe aci un număr mic, dintre cei ce au luat parte la constituanta din 1861. Ca depositari credincioşi ai tradiţiunilor neamului nostru, avem mângăiarea de-a constata, că prin conducere înţeleaptă şi lucrarea însufleţită a tinerimei noastre societatea noastră a luat avânt îmbucurător, de care este foarte mare lipsă acum, când sistemul de creştere restringe mult aspiraţiunile noastre culturale.

*

Animat de aceste idei şi simţeminte, vă zic la toţi, cel mai sincer: Bine aţi venit!

Totodată vă rog pe toţi, ca pentru insuficienţa noastră de-a primi după cuviinţă o adunare atât de impunătoare, să nu ne faceţi imputări: că ne-am încumetat a invita adunarea aceasta într'un loc atât de mic. Nu am făcut'o din încredere în puterile noastre, cari le ştiam a fi atât de slabe: ci pentruca să ne plecăm dorinţei de a se ţinea aceste serbări culturale în locul, care este cel mai vechiu cuib al deşteptării noastre naţionale. Nu căutaţi dară la puţina comoditate, ce vă putem oferi: ci mai vârtos apreciaţi simţemintele noastre de iubire frăţească, cu care vă îmbrăţişăm şi vă zicem încă odată: Bine aţi venit!

Telegrame.

In urma hotărârii luate din partea adunării generale a „Asociaţiunei“, în şedinţa primă, ţinută Luni, săptămâna trecută, în catedrala Blajului, s'a expedat din partea prezidentului Asociaţiunei noastre următoarea telegramă cancelariei de cabinet a Maiestăţii Sale, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif I:

„Arhiereii Românilor de sub coroana sf. Stefan şi toţi membrii Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român, întruniţi în adunarea generală din Blaj, spre a serba a 50-a aniversare a întemeierii acestui aşezământ cultural, îşi aduc cu recunoştinţă aminte de bunătatea Maj. Sale preagraţiosului nostru Monarh, care încuviinţând la anul 1861 înfiinţarea Asociaţiunei, a dat un razim puternic limbei şi culturei române şi mijloc sigur de înaintare spre binele şi prosperarea patriei. In aceste momente solemne, miile de membri ai Asociaţiunei depun cu încredere fiască la treptele Prea Inaltului Tron omagiile lor de alipire, credinţă şi supunere nestrămutată faţă de capul încoronat al patriei noastre.

Prezidentul Asociaţiunei:
***Andreiu Bârseanu*».**

O telegramă cam de acelaş cuprins a fost trimisă şi guvernului nostru, respective domnului ministru-prezident *Khuen-Hédervàry*. Iar marelui mecenat al neamului nostru, Ilustrului domn *Vasile de Stroescu*, membru onorar al Asociaţiunei, i s'a trimis următoarea telegramă:

„Adunarea generală a „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, serbându-şi în Blaj jubileul de 50 ani, sub conducerea părintească a tuturor arhiereilor români din patrie, în faţa zecilor de mii de cărturari şi ţărani, întruniţi din toate părţile în acest vechiu focar al culturei române, a hotărât cu însufleţire nemărginită să Vă exprime sentimentele sale de gratitudine pentru generoasele binefaceri, cu cari Dvoastră sprijiniţi nizuinţele culturale ale poporului nostru. Când ne împlinim această datorie, sufletul nostru, care Vă va păstra totdeauna o caldă recunoştinţă, mulţămeşte lui Dumnezeu, că prin rostul Dvoastră a dăruit mult încercatului nostru neam, în aceste zile grele, un atât de puternic razim al existenţei sale naţionale.

Prezidentul Asociaţiunei:
***Andreiu Bârseanu*».**

Ziua a treia a serbărilor.

Dimineaţa, în ziua a treia (Mercuri 30 August n.) s'a oficiat iarăşi sfânta liturgie în catedrala Blajului, iar la orele 10 şi jumătate s'a ţinut

Şedinţa a doua a societăţii teatrale.

A fost ţinută în sala de gimnastică a gimnaziului din Blaj. Cu toate, că o parte mare din oaspeţi plecase din Blaj, au participat totuşi foarte mulţi inşi la ea. Domnul *Vasile Goldiş*, deschizând şedinţa salută cu căldură pe artiştii teatrului naţional din Bucureşti Aristiţa Romanescu, Petru Liciu, Zaharia Bârsanu şi Olimpia Bârsanu, cari se aflau de faţă. Salută ca oaspeţi dragi şi bineveniţi şi pe tenorul Corfescu şi pe aviatorul Vlaicu.

Se întră în ordinea de zi. Domnul profesor Caliani cetește procesul verbal al şedinţei prime pentru a fi verificat. In momentul acesta întră în sală domnul *N. Iorga*, care sosise în zorile zilei la Blaj. E primit cu furtună de aplause şi cu aclamări, cari nu mai vreau să înceteze. Domnul *Iorga* e condus la masa prezidială de domnii Dr. Iuliu Maniu, Dr. Branişce şi Vasile Goldiş.

După potolirea sgomotului se continuă cu cetirea procesului verbal, care apoi a fost verificat.

In numele comisiunei încredinţate cu adunarea de membri noi raportează dl Dr. A. Cheţianu, că s'au înscris mulţi membri fundatori pe viaţă şi ordinari, şi că s'a încassat suma de peste 4000 cor. Inscrierile însă continuă, lista remâne deci deschisă pe seama celor ce vreau încă se între în sânul membrilor societăţii teatrale.

In numele comisiunei exmise pentru censurarea raportului general al comitetului către adunarea generală, raportează domnul Dr. Branişce. Face o expunere amănunţită a fazelor prin cari a trecut societatea, mai ales în ultimii zece ani. Spune de ce a fost necesitate de modificările făcute şi aprobate de guvern, încă cu unele restricţiuni şi rezerve. Guvernul adecă cere ca crearea şi subvenţionarea din partea societăţii a unei trupe teatrale să fie cerută în mod special la timpul seu şi apoi separat încuviinţată din partea guvernului.

Propune, ca adunarea să voteze noul plan de acţiune, elaborat din partea comitetului pe temeiul statutelor celor noue, să dee comitetului absolutoriul obicinuit pentru anul de gestiune expirat, iar faţă de memoria decedatului Procopie Cazotti care a testat societăţii suma de 10.000 lei adunarea să-şi exprime veneraţiunea prin sculare.

Propunerile se primesc fără discuţie. Se cetesc mai multe telegrame de felicitare, întrate la birou, apoi dl profesor din Blaj, *G. Precup*, propune iar adunarea decide, ca societatea teatrală să creeze o bursă pentru un măestru de dans care să studieze jocurile noastre naţionale spre a putea fi cultivate şi mai departe în societatea românească. Se decide că la proxima adunare generală comitetul să vină cu o propunere concretă în chestia aceasta.

Prezidiul face comunicarea, că domnul *N. Iorga*, profesor universitar în Bucureşti va scoate în curând din tipar operile autorilor români dramatici, şi din fiecare broşură va pune la dispoziţia societăţii câte 200 exemplare. Se ia cu plăcere la cunoştinţă şi publicul face ovaţiuni dlui *Iorga*

Urmează acum o interesantă conferenţă, despre „Publicul şi teatrul“ pe care a cetit'o dl Dr. Horia P. Petrescu. A fost ascultată cu atenţiune şi conferenţiarul a fost aplaudat şi felicitat.

Fiind eshauriată ordinea de zi, domnul *Vasile Goldiş* reasumează pe scurt lucrările săvârşite din partea adunării generale a Societăţii pentru fond de teatru român, şi constată că festivităţile din Blaj au primit o importanţă enorm de mare în urma faptului, că la ele au participat toţi Arhiereii, şi Românii din toate părţile şi ţările.

„Din decursul înălţător al serbărilor şi adunărilor de până acum — zicea oratorul — ies în relief 3 momente importante pentru viitorul culturei neamului nostru. Fondul de teatru îşi ţine adunarea sa generală pentru a doua-oară împreună cu Asociaţiunea. Prin aceasta s'a dat dovadă, că ambele societăţi stau în cea mai strânsă legătură, că între ele nu există rivalitate, ci numai dragoste de muncă, că societatea teatrală nu se teme de înaintarea Asociaţiunei, din contră, ea doreşte, ca Asociaţiunea să se întărească tot mai mult, căci întărindu-se ea, se întăreşte şi sora mai mică. Această emulaţie sublimă *consfinţeşte deci principiul solidarităţii*, care are să ne stea pururea înaintea ochilor noştri.

Al doilea moment marcant este, că ambele societăţi au în vedere *fericirea neamului nostru prin ridicarea culturei poporului dela ţară.*

Al treilea moment, care s'a afirmat, este, ca să nu aşteptăm ajutorul altora, ci lozinca noastră să fie: prin noi înşine. (Ovaţii şi aplauze îndelungate). Iar cel mai distins purtător şi promovător al acestor trei principii este distinsul nostru savant, pe care avem onoarea a-l vedea în mijlocul nostru“.

La aceste cuvinte publicul isbucneşte în urale însufleţite la adresa d-lui N. Iorga, cerând cu insistenţă să vorbească. Uralele încetează de-abia după ce d-l Dr. V. Branisce aduce la cunoştinţa adunării, că se vor face paşi la autorităţi pentru obţinerea permisiunei, ca d-l Iorga să rostească după amiazi o conferenţă despre trecutul Blajului. Permisiunea însă nu s'a dat, din motivul, că astfel de anunţări au să se facă cu 24 de ore mai nainte, iar nu în aceeaşi zi.

După acestea preşedintele încheie între aplauze generale adunarea, rămânând ca locul viitoarei adunări să-l fixeze comitetul central. După închiderea şedinţei se fac din nou ovaţiuni călduroase d-lui N. Iorga.

Şedinţa „Asociaţiunei“

Mercuri după ameaz, la orele 4, s'a ţinut şedinţa *a treia* a Asociaţiunei, tot în sala de gimnastică a gimnasiului din Blaj. E de faţă un public număros şi ales. Lângă vicepresidentul Asociaţiunei, dl *Andreiu Bârseanu*, ocupă loc la masa presidială I. P. S. Sa, Mitropolitul *Mihalyi* şi P. S. Sa Episcopul *Radu*. Ceialalţi arhierei au plecat din Blaj.

Presidentul, deschizând şedinţa, salută pe înalţii prelaţi, apoi pe aviatorul *Vlaicu* şi pe profesorul *N. Iorga*, presenţi ambii la această şedinţă de încheere. Publicul le face ovaţiuni, tuturor.

Urmează rapoartele diferitelor comisiuni. Raportul general al comitetului central către adunarea generală s'a luat la cunoştinţă. Socotelile anului trecut s'au aflat în regulă, comitetului i se votează absolutoriul şi i se votează budgetul pentru anul viitor. In numele comisiunei pentru inscrierea de membri noi raportează apoi profesorul *Stefan Roşian*, că dela respectabilul număr de membri noi s'a încassat suma de 9230 coroane. Adunarea generală ia act cu plăcere.

Presidentul mulţămeşte membrilor noi pentru interesul manifestat faţă de înalta noastră instituţiune culturală.

Se dă acum cuvântul domnului deputat dietal *Dr. Stefan C. Pop*, care în numele comisiunei esmise pentru facerea unei propuneri, cu privire la întregirea postului de president al Asociaţiunei — care comisiune s'a constituit sub prezidenţia Ilustrităţii Sale prepositului *I. M. Moldovan*, — comunică adunării, că pentru postul de preşedinte al Asociaţiunei comisiunea nu a găsit decât un singur om vrednic, care deja şi până acuma a fost alesul neamului, pe domnul *Andreiu Bârseanu* (Aclamări frenetice). Propune deci, ca adunarea să proclame president al Asociaţiunei pe domnul *Bârseanu*, cel mai demn de a ocupa scaunul presidenţial al lui Şaguna şi al celoralalţi mari şi ilustri presidenţi ai Asociaţiunei. (Domnului *Bârseanu* i se fac ovaţiuni frumoase).

Acelaş raportor al comisiunei de candidare propune mai departe, ca în locul devenit vacant de vicepreşedinte al Asociaţiunei să fie ales distinsul canonic din Blaj, domnul *Dr. Vasilie Suciu*, ca nou vicepresident al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român.

Propunerea e primită cu aprobări generale şi cu aclamări la adresa domnului canonic *Suciu*.

Mulţămeşte întâi domnului *Bârseanu* pentru onoarea ce i s'a făcut, chemat fiind la însemnatul post care i s'a oferit, de prezident al Asociaţiunii, şi promite, că toate puterile şi le va pune în serviciul Asociaţiunei şi al culturei neamului românesc.

Domnul *Bârseanu* proclamă apoi ales ca vicepresident al Asociaţiunei pe domnul canonic *Dr. Vasile Suciu*.

Noul vicepresident asemenea mulţămeşte pentru rara distincţie de care l'a împărtăşit adunarea generală a Asociaţiunii, şi cu toate că nu se simte destul de destoinic de a satisface onorificei şi grelei sarcini, speră, că cu ajutoriul prezidentului şi al comitetului central va putea conlucra la causa cea mare şi nobilă a Asociaţiunei.

I. P. S. Sa Mitropolitul *Mihalyi* felicită în cuvinte calde pe domnul Bârseanu, noul prezident al Asociaţiunei, şi pe domnul Dr. Vasilie Suciu, noul muncitor în ogorul înaltei instituţiuni culturale româneşti. Le doreşte sănătate şi viaţă îndelungată, implorând în urmă darul de sus asupra activităţii lor din viitor.

In numele adunării, deci în numele poporului, domnul prezident Bârseanu şi domnul vicepreşident Dr. Suciu e salutat din partea domnului deputat Dr. St. C. Pop.

Publicul face de nou ovaţiuni sgomotoase domnilor Bârseanu şi Suciu.

Determinarea locului, că unde să se ţină adunarea generală viitoare, se lasă în grija comitetului central. Asemenea şi luarea măsurilor pentru verificarea proceselor verbale ale adunării generale jubilare.

Fiind eshauriată ordinea de zi, urmează încheerea şedinţei. Domnul prezident Bârseanu rosteşte o frumoasă vorbire de încheere.

— „Ne am adunat în acest orăşel istoric — zice dnul A. Bârseanu, — ca să aducem prinosul recunoştinţei noastre celor trecuţi dintre noi şi să chibzuim asupra causei culturale a poporului nostru. Sufletul ne e plin de o nespusă bucurie, când ni s'a dat prilej să vedem în fruntea noastră pe toţi arhiereii bisericilor noastre. Pot constata cu o deplină satisfacţie, că între noi nu esistă nici o deosebire, că una suntem în cugete şi în simţire în ce priveşte ridicarea şi bunăstarea poporului nostru pe terenul cultural şi economic. Prin presenţa vrednicilor noştri arhierei s'a cimentat şi mai mult încrederea în biserica noastră. Le mulţămim din toată inima pentru presenţa lor“.

Aduce apoi elogii dlui N. Iorga şi închee cu dorinţa, ca sărbările măreţe din Blaj să cimenteze tot mai mult legăturile frăţeşti între noi.

Adunarea se încheie între aclamaţiuni şi aplause puternice la adresa arhiereilor şi a prezidentului.

Mercuri a fost *teatru*, cu puteri dela teatrul naţional din Bucureşti. Representaţiunea s'a dat în pavilonul din curtea gimnaziului. A fost lume multă la teatru şi s'au făcut ovaţii artiştilor.

Joi noaptea apoi şi Joi dimineaţa aproape toţi oaspeţii veniţi la Blaj au părăsit acest mic orăşel, care şi-a luat iarăşi faţa sa obicinuită, de *liniştit* centru al culturii naţionale române.

Peregrinaj la sf. mănăstire Hodoş-Bodrog.

— Corespondenţă particulară a „Tel. Român“. —

Sărbătorile noastre bisericeşti îşi au totdeauna importanţa lor culturală-religioasă.

Ne serveşte spre deosebită mângăere sufletească, că în timpurile grele în cari trăim, dragostea şi alipirea poporului nostru faţă de biserica sa străbună ia nouă forme de manifestare, neobicinuite până acum. Fără îndoială peregrinajele la sf. mănăstire Hodoş Bodrog, la praznicele mari ale bisericii şi îndeosebi la sărbătoarea Adormirii Preacuratei Născătoare de Dzeu, sunt cele mai imposante sărbări religioase, la cari se adună multe mii de credincioşi, veniţi din toate părţile locuite de Români.

Vom aminti aici numai grupele mai mari de peregrini, conduse de preoţi, învăţători şi credincioşi fruntaşi, cari începură a sosi în ordine esemplară deja de Vineri, înainte de praznic. Credincioşii din Şimand sosiră sub conducerea învăţătorului Ioan Tocăniţă; din Birtin (com. Bihor), sub conducerea preotului Petru Cipău; din Socodor în frunte cu preotul Aurel Pap; grupa din Zarand sub conducerea preotului Aurel Iancu; din Ghiroc, în frunte cu preotul David Voniga; din Şeitin, sub conducerea preotului Petru Német; din Otlaca, în frunte cu preotul Romul Mladin; din Micălaca, în frunte cu preotul Ioan Morar; din Chesinţ, sub conducerea preotului Ilie Moţ; din Bătania, sub conducerea preotului Simeon Cornea; din Sânnicolaul mic, sub conducerea preotului Petru Marşieu; din Arad, în frunte cu parohul Traian Văţan; din Cerneteaz, sub conducerea înv. Nicolae Ludae; din Giula, sub conducerea înv. pens. Ivan. Grupe mai mici sosiră din comunele: Pilul-mare, Chişoda, Vaşca, Mişca, Nădab, Şiria, Silindia, Curtacher, Săcusigiu, Monar, Chisoros, Lipova, Râpsig, Curtici, Vălcani, Sânnicolaul-mare, Nereu, Cenad, Sarafola, Chiseteu, Belinţ, Babşa, Şiclău, Igriş, Mehala, Pesac, Macea; din Nădlac sub conducerea fruntaşului Uros *Pătean*, Boroşineu, Vărşand, Tornea, Sat-chinez, B. Comloş, Musca, Sinitea şi din alte multe comune.

Toate aceste grupe au fost întimpinate la sosirea lor pe teritorul mănăstirei de P. C. Sa, Arhimandritul şi Egumenul sf. mănăstiri *Augustin Hamsea*. Rând pe rând încunjură sf. biserică în sunetul clopotelor, apoi păşind în faţa amvonului dela capela de vară, părintele arhimandrit le adresează cuvinte părinteşti şi-i binecuvântează. Şirul înălţătoarelor servicii dumnezeeşti s'a început Sâmbătă seara cu priveghere, după care cetele de peregrini au petrecut toată noaptea în cântări religioase. La liturgia solemnă de Dumineca, la privegherea de Dumineca seara şi la liturgia din ziua praznicului a pontificat P. C. Sa părintele Arhimandrit *Augustin Hamsea*, cu asistenţa preoţilor sus amintiţi, precum şi a presbiterului Dr. Teodor *Botiş* şi a diaconilor Dr. Lazar *Iacob* şi Cornel *Lazar*.

La finea ambelor liturgii, atât Dumineca, cât şi în ziua praznicului părintele arhimandrit a ţinut predici, în care îmbinând însemnătatea evenimentului mare, ce se sărbează şi adevărurile neînşelătoare ale legii noastre strămoşeşti cu trebuinţele actuale ale poporului, a espus o adevărată programă de viaţă pentru combaterea nimerită a greutăţilor şi năcazurilor între împrejurările vieţii de astăzi. Cu deosebire în aceste predici a accentuat momentele cele mai însemnate din viaţa religioasă: însemnătatea credinţii în Dumnezeu şi alipirea neclătită către biserica strămoşească, însemnătatea lucrului, a zelului şi plăcerii de lucru, ca eflux al inimii creştine însufleţite de adevărurile religiunii. Buna îngrijire de câştigul realizat prin lucru, diferinţa între avere şi capital şi modul cum fiecare om are să fie conştiu de datorinţele sale religioase prin o ţinută deamnă creştinească.

A accentuat mai departe faptul, că baza bunăstării şi fericirii omeneşti este în prima linie credinţa în divinitatea instituţiunii căsătoriei, precum şi buna creştere a pruncilor, care numai atunci este succeasă, când este pătrunsă şi însufleţită de frica de Dumnezeu. Cu privire la contactul credincioşilor între sine, a accentuat stima şi ajutorul reciproc, baza ori cărei vieţi sociale.

La finea ambelor cuvântări vorbitorul a resumat cele espuse, constatând că deşi timpurile în cari trăim sunt grele, totuşi vieţuind după principiile sf. evangelii unul fiecare şi toţi laolaltă putem să dăm vieţii noastre un îndreptar, din care să ne putem împărtăşi de mare mulţămire, bunăstare şi să putem ajunge acea fericire, ce este dată omului pe pământ.

Avem însă — zice vorbitorul — o datorinţă mai însemnată decât aceasta, şi anume, că după ce noi oamenii nu avem aici pe pământ casă stătătoare, ci ne aşteaptă altă casă nezidită de mâni omeneşti, în ceriuri, viaţa noastră întreagă să ne-o întocmim astfel, ca odinioară când Dzeu va voi, să putem da seamă înaintea dreptului judecător despre modul, cum am folosit talantul cel însemnat, pe care-l numim viaţă.

Ambele cuvântări mulţimea poporului le a ascultat cu toată atenţiunea şi fiind ele un estras din învăţătura sf. noastre biserici, judecând după impresiunea făcută asupra credincioşilor sperăm, că vor afla pământ roditor în sufletul şi inima lor şi vor contribui la înaintarea poporului pe toate terenele vieţii şi desvoltării sale.

După finea sf. liturgii singuraticele grupe s'au depărtat dela sf. mănăstire în cea mai frumoasă ordine, însoţite în sunetul clopotelor de păr. arhimandrit. La despărţirea singuraticelor grupe păr. arhimandrit le-a ţinut câte un scurt discurs, din care amintesc aici cele zise către grupul poporenilor din Arad, Curtici, Macea, Otlaca şi din părţile banatice. In acest discurs a accentuat, că despărţirile de cei iubiţi ai nostri sunt dureroase şi grele, despărţirea noastră nu este astfel, de care ce precum ne-am îmbinat sufletul şi inima noastră toţi deopotrivă în sf. rugăciuni săvârşite către Dzeu şi alipirea către biserică, tocmai aşa ne va ajuta Dumnezeu, ca să ne întărim în simţul nostru de pietate şi în legătură nedespărţită unii faţă de alţii.

Peste tot impresiunile câştigate de popor în acest peregrinaj sunt un bun augur pentru o mai nimerită şi succeasă viaţă a poporului nostru. *Teologul.*

Din România.

Marile sărbări din Bucureşti.

Activitatea intensă cu care se lucrează de atâta timp pentru marile sărbări populare ale Ligei Culturale din zilele de 28, 29 şi 30 Aug. v., le-a asigurat încă de mult cel mai strălucit succes. N'au fost altădată atari sărbări pentru care publicul din toată ţara, dela oraşe şi dela sate, să depună atâta interes, să le urmărească cu atâta atenţiune, să le aştepte cu atâta nerăbdare.

Şi în adevăr, că avantagiile exceptionale de călătorie cu *reducerea generală de 75%* la dus şi întors pe toate liniile C. F. R. de ori unde până la Bucureşti, este un lucru atât de rar, încât nu ştim cine nu va căuta să profite de acest prilej pentru a veni la Bucureşti şi la sărbările „Ligei“.

Şepte zile se va călători cu această reducere de 75% şi anume: Pentru dus dela 26—30 August, iar pentru întors dela 28 August — 1 Sept. v. inclusiv. Reducerea e acordată pentru toate trenurile şi pentru toate clasele.

Zilnic sosesc cereri de câte 20—30 bilete de legitimaţie din comunele rurale. Inştiinţăm prin aceasta pe onor. public, că nu se face călătoria cu cărţi de legitimaţie individuale. Ar fi şi imposibil de satisfăcut toate cererile. Ori cine merge în zilele amintite (26—30 Aug.) la gară şi cere bilet de tren pentru Bucureşti pentru sărbările Ligei, va căpăta biletul cu reducerea de 75%.

Ca legitimaţie pentru dus vor servi biletele loteriei Ligei, care se iau dela cassa fiecărei gări deodată cu biletul de tren. In cazul când la vre-o gară se vor termina biletele de loterie, se vor lua dela staţiunea următoare.

La înapoiere se vor presenta biletele de intrare la sărbări, cari se dau gratuit, participanţii primind un bilet de loterie în schimbul plăţii à 1 leu. Deci toţi cei ce iau parte la aceste grandioase sărbări au şi şansele unuia din cele 773 câştiguri în valoare de 65.000 lei din loteria Ligei. Tragerea I. este la 21 Noemvrie, iar a II-a în Maiu viitor. Biletele sunt valabile la ambele trageri.

Acestea toate împreună cu bogatul program al sărbărilor au contribuit, ca toţi să aştepte sărbările Ligei cu o nerăbdare destul de esplicabilă de altfel.

NOUTĂŢI.

Consistoriu mitropolitan. Astăzi Luni, la orele 9 s'au început şedinţele consistoriului mitropolitan, sub prezidenţia Excelenţiei Sale, Domnului Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu.*

*

Vlaicu sboară şi la noi. Aviatorul român, sărbătorit atât de mult la Blaj, dl *Aurel Vlaicu,* va sbura şi în Sibiiu, Duminecă în 17 Septemvrie n. Aeroplanul său e expus spre vedere publică în sala dela Gesellschaftshaus. Preţul de întrare 1 coroană. Studenţii, soldaţii şi ţăranii plătesc 50 fileri.

*

Reuniunea femeilor române din Sibiiu a primit 20 cor. ca donaţiune dela institutul de credit „Lipovana“ din Lipova.

*

Moştenitorul de tron la manevre în Germania. Din Viena se anunţă, că arhiducele moştenitor Francisc Ferdinand pleacă astăzi Luni, în 4 Septemvrie, din Salzburg la Kiel, pentru a participa la manevrele din anul acesta ale flotei germane. In suita principelui moştenitor, care va petrece trei zile în Germania, se găseşte admiralul contele Montecuccoli şi alţi înalţi militari.

*

In sfârşit o părere dreaptă. Ziarele ungureşti din Cluj şi din Budapesta şi-au trimis raportorii lor la sărbările culturale româneşti din Blaj. Presa şoviniştilor noştri cu toate acestea, ocupându-se de sărbările noastre, n'a putut să se reţină de a publica insulte, denunţări şi cârtiri mai mari şi mai mărunte la adresa Românilor de pretutindenea. In mijlocul glasurilor urâte şi răguşite ale compatrioţilor, constatăm cu plăcere că s'a găsit totuşi un ziar maghiar, „*Világ*“, care nu se teme să rostească o judecata cuviincioasă şi dreaptă asupra lucrurilor româneşti ce le-a văzut în mişcările dela Blaj. Este foarte greşit, zice ziarul „Világ“, a căuta tendenţă de separare în mişcarile culturale româneşti şi a face larmă, când o societate literară se întruneşte în adunare şi discută ca ori şi care societate culturală de-a Maghiarilor . . . Adunarea ţinută la 1848 în Blaj n'a fost nici o „conjuraţie împotriva Ungurilor“, ci a fost o adunare de oameni cinstiţi, cari şi-au spus năcazurile şi suferinţele, scoţând la iveală ideile cele mai democratice, aprobate şi de elementele maghiare, însă nerealisate nici până în ziua de azi . . . . La jubileul Asociaţiunii, sărbat la Blaj, avem să fim pătrunşi cu toţii de bucuria ce trebue să cuprindă pe ori ce om modern, când vede propăşirea culturală a unui popor: cultura *Ungariei*, zice „Világ“, face progrese prin cultura popoarelor, care formează ţara aceasta.

*

Expoziţie de artă. Secţiunea sibiană a reuniunii săseşti „Sebastian Hann“ a deschis zilele acestea o expoziţie de artă şi industrie veche. Sunt expuse tablouri şi mobile din vremuri trecute, obiecte de artă bine păstrate în propietatea familiilor săseşti din localitate. Expoziţia este instalată în pavilionul lacului de patinat în strada Schewis. Este deschisă zilnic dela orele 9. a. m. până la 6 sara, şi e vrednică să fie văzută. Intrarea 50 de bani.

*

Vară călduroasă. De multă vreme n'a mai fost o vara atât de caldă, cum a fost vara din anul acesta. Institutul meteorologic din Budapesta arată, că temperatura cea mai înaltă medie în ţara noastră a fost de 34.1 grade Celsius, şi anume în 25 Iulie 1911; dar în câteva locuri termometrul s'a mai urcat în ziua aceasta câteva grade. In munţii Ardealului şi pe Tatra temperatura era atunci cam 15 gr. Celsius. In Iulie n'a plouat mai deloc în ţară.

*

Balet în călătorie. Trupa de balet dela opera din Viena se pregăteşte să facă un turneu în străinătate. Va da mai multe reprezentaţiuni în oraşele din Franţa şi Anglia. Este primul caz, când se permite, ca trupa de balet dela opera vieneză să facă turneu artistic în străinătate.

*

Pentru jocurile de hazard. Guvernul din Petersburg a desfiinţat o veche reuniune germană din Moscova, pentru motivul că în localităţile sale se obişnuiseră membrii a-şi petrece vremea cu jocuri de hazard. Reuniunea avea 600 de membri şi a fost întemeiată pe la începutul veacului trecut.

*

Liberat. In luna lui Mai a. c. s'a întâmplat, că inginerul german Eduard *Richter* din Jena a căzut în mânile unor bandiţi greci, cu prilejul călătoriei sale în Grecia. Acum se anunţă, că după o închisoare de 15 săptămâni, inginerul a fost pus libertate pentru un preţ de patru mii funţi turceşti. Banditii greci au pertractat săptămâni întregi cu însărcinatul consulului german din Soloniki. Inginerul Richter sosind în sfârşit la Soloniki a fost întâmpinat la gara de o ceată numeroasă de ziarişti, cari doreau să afle întâmplările şi suferinţele prin câte a trecut prisonierul banditilor. Richter însă s'a scuzat, că slab şi frânt cum este, deocamdată e incapabil să le povestească chinurile îndurate, şi că de trei luni de zile nu şi-a mai schimbat albiturile. Inginerul, odinioară elegant, avea hainele sdrenţuite, ghete fără talpă, părul lung până la umeri, barba mare şi sburlită. Acum îşi aşteaptă soţia la Soloniki.

*

Advocat nou. Domnul Dr. *Petru Grozea* şi-a deschis cancelaria advocaţială în Deva, strada Petőfi Sándor 4, în faţă casei comitatului.

*

Bănci de şcoală. Devenind superflue *15* bănci de şcoală, sistem nou, de câte 2 elevi, după folosinţă de abia un an, deci în stare foarte bună, — prin aceasta se atrage atenţiunea celor ce ar avea lipsă, că aceste sunt de vânzare. Şeica-mare (Nagyselyk, Nagy-Küküllő m.) Preotul P. *Moruşca.*

*

Universitate arabă. In Damasc, capitala Siriei, se înfiinţează o universitate arabă. Damascul este astăzi unul din centrele cele mai însemnate ale Turciei aziatice. Universitatea va fi la înălţimea ştiinţei moderne.

*

A cincizecea călătorie Se anunţă din Friedrichshafen, că unul din baloanele dirigeabile, *Schwaben*, construit de Zeppelin, a făcut din 15 Iulie până astăzi 50 de drumuri ducând cu sine un respectabil număr de pasageri. Balonul făcea călătorie chiar şi în zilele fierbinţi şi nepotrivite pentru sburat. A percurs cu totul 6100 chilometri; calea aceasta corăspunde distanţei dela Berlin până la Cairo. Iuţala medie a balonului Schwaben este de 53 chilometri pe oră. A transportat în termin mediu unsprăzece persoane de fiecare călătorie, cu totul 605 de călători.

*

Mesalianţe în familia ţarului. Familia imperiala a Rusiei a avut în vremea din urmă multe neplăceri, din cauza mesalianţelor numeroase întâmplate în familia aceasta. De aceea ţarul a modificat un paragraf al statutului familiar, oprind pe marii duci şi ducese ruseşti de a se căsători cu persoane din familii de rang neegal.

*

Rasă necunoscută. Sunt trei ani, de când exploratorul *Stephenson*, însărcinat de muzeul ştiinţelor naturale din Newyork, a plecat spre polul nordic. Acum a sosit o scrisoare dela Stephenson, care vesteşte o descoperire dintre cele mai interesante. Spune, că într'un ţinut, considerat până astăzi de nelocuit, a dat de nişte oameni, cari nici odată n'au văzut nici om alb şi nici indian. Limba şi obiceiurile lor samănă cu a eschimoşilor, însă statura îi arată că sunt de origine caucaziană, şi anume din Scandinavia. Se crede, că ar fi urmaşii acelor 3000 de corăbieri scandinavi, cari în veacul al XV-lea au părăsit Groenlanda şi s'au depărtat în pământuri necunoscate. Stephenson mai scrie, că expediţia sa a fost împreunată cu greutăţi de nedescris: uneori el şi oamenii săi au suferit lipse atât de mari, încât trebuiau să-şi roadă hainele de piele, ca să-şi poată stâmpăra foamea cumplită.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: dl Teodor Medan, din Kapolnokmonostor, 10 cor.: Iordan Curcubătă, paroh (Budila), 4 cor.; Ilie Iosof, paroh (Galeş), 1 cor., Dr. Ioan Dămianu, adv. (Sânmiclăuşul mare 3 cor., Dr. Nicolae Robu, medic (Baia de Criş), 1 cor. Avram Roman, paroh (Luncoiul de sus), şi Dr. Nerva Oncu, adv. (Baia de Criş), câte 2 cor. şi Miorica Tordăşianu 10 bani. Starea fondului cor. 1001·33. Pentru prinos exprimă sincere mulţămite, pentru comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Victor Tordăşianu, prezident.

*

Teatru. Sezonul teatral al trupei dlui director D. Szilágyi, în teatrul sibian, s'a început Vinerea trecută. In seara dintâi s'a presentat personalul de operete în piesa lui Lehár, *Dragostea ţigănească*, care deşi e cunoscută din anul precedent, este şi astăzi mult gustată de public, din cauza muzicei dulci a iscusitului compositor Lehár. In a doua seară, Sâmbătă, s'a prezentat personalul dramatic. Intr'o piesă mai nouă franceză, *Fecioara fără minte* (La Vierge folle), în 4 acte de Henry *Bataille*, autorul, care e unul dintre cei mai talentaţi scriitori moderni ai teatrului parisian, are în fiecare act scene interesante şi pline de efect, unele chear de o poezie sublimă. Drama, — pe lângă părţile sale câteodată exagerate şi false, (treaba artiştilor de pe scenă ar fi, ca părţile acestea să le subţieze, şi nu să le exploateze), — are în general o înfăţişare de realitate şi adevăr. Representaţiile prime ale trupei dlui Szilágyi sunt, pentru împrejurările din provincie, deplin reuşite. Astăzi, Luni, se joacă a două oară *Dragostea ţigănească*, operetă, iar mâne Marţi, se dă *Ofiţerul* (A tes őr), comedie de F. Molnar. Inceputul la 8 ore seara.

*

Mulţămită.

Ne simţim datori a exprima pe această cale sincera noastră mulţămită Excelenţei Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu,* Venerabilului Consistor Arhidiecezan, Onor. Corp profesoral dela seminarul „Andreian“ şi tuturor amicilor şi cunoscuţilor, cari au luat parte la doliul cauzat nouă prin trecerea din viaţă a iubitului nostru fiu şi frate Nicolae.

Zoltan, în 1 Sept. 1911.

Preotul *George Vătăşan*
şi familia

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi în 27 Iulie 1911 Reuniunea sodalilor români a ţinut a VII-a şedinţă literară, care tot odată a fost şi festivă.

Dl George Poponea, vice-prezidentul reuniunii, anunţă publicului azistent că dl prezident V. Tordăşianu fiind dus din Sibiiu va conduce domniasa şedinţa literară. După cetirea protocoalelor luate în şedinţele administrative, dl G. Poponea îşi ţine instructivul cuvânt de deschidere.

Intre altele se referă asupra punctului cetit din partea dlui notar prin care se anunţă, că harnicul prezident al Reuniunii, dl Victor Tordăşianu a fost ales membru onorar al societăţii „România Jună“ din Viena pe baza meritelor sale neperitoare şi al sacrificiului desinteresat pus în cauza clasei noastre de mijloc.

In câteva schiţe biografice se expune activitatea acestui neobosit luptător al meseriaşilor români de sub coroana sfântului Ştefan, arătându-se într'o palidă icoană munca uriaşă ce a depus-o dl Tordăşianu în decurs de aproape 14 ani, de când stă în fruntea Reuniunii, pentru interesele meseriaşilor şi comercianţilor noştri.

Mai vorbeşte apoi referitor la ajutorarea săracilor la Crăciun, spunând că „societatea internaţională pentru ajutorarea copiilor săraci în preajma Crăcinului“, între alte societăţi, a invitat şi Reuniunea sodalilor români să-şi dea concursul prin corul de care dispune; a arătat însemnătatea acestei instituţii filantropice, exprimându-şi dorinţa de a da tot concursul posibil şi „Reuniunea sod. români“ la o sărbare cu un scop atât de nobil.

După-ce mai vorbeşte în linii generale referitor la meseriaşii noştri, declară şedinţa literară a VII-a, care tot odată e festivă, de deschisă.

Punctul prim l-a format corul bărbătesc al Reuniunii, cu unele bucăţi foarte drăguţe. Dl Ioan Stanciu, cu puternica-i voce de tenor, a cântat romanţe sentimentale, fiind viu aplaudat. Invăţăcelul tipograf Gavrilă a fost comic în predarea anecdotei lui Speranţă: Fluerul săcuiului. Dşoara A. Vestemanu, cu vocea-i dulce de sopran farmecă întreg publicul prin cântarea unor doine duioase. A urmat din nou corul bărbătesc al Reuniunii cu două bucăţi foarte bine predate. Dl Ignaton cu o artă deosebită a executat mai multe doine la violină. Tremura lin arcuşul pe gâtul vioarei, scoţând suspine din obiectul acela neînsufleţit, care sub vrăjitele-i mâni căpăta viaţă, iar câteodată atingea sublimul prin notele dureros de dulci ce le scotea din fermecata-i vioară. Publicul a isbucnit în aplauze silindu-l să repete din nou. După aceea învăţăcelul rotar I. Văcariu a declamat poeziile „De-a băiatul“, „La părău“ şi „Culegând floricele“ de C. Negri.

Au mai fost şi alţii, cu unele declamaţiuni, ale căror nume îmi scapă.

Se sortează apoi între participanţi mai multe broşuri.

După aceasta dl G. Poponea mulţămeşte publicului azistent pentru participare şi invită la viitoarea şedinţă care se va ţinea în 31 August n. c. *El. M.*

Nr. 130/1910 of. paroh. (341) 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 11 Octomvrie 1910 Nr. 11854 Școl. se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea **școalei gr.-or. rom. din Cărpiniș** protopresbiteratul **Mercurea.**

Licitațiunea se va ținea în 29 August (11 Sept. n.) a. c. la 2 ore p. m. în sala școalei gr.-or. din Cărpiniș.

Prețul strigărei este 13.600 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la școala nou edificândă.

Vadiu are să se depună 5% dela prețul strigării în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, aceluia în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cărpiniș.

Cărpiniș, în 12/25 August 1911.

Cornel Muntean preș. com. par.
Ioan Munthiu paroh.

Nr. 666/1911. Am văzut:

Avr. P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 340/1911. (344) 1—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Prea Ven. Consistoriu arh. dto 5/18 August 1910 Nr. 8400 Școl., comuna bis. **Bărești,** tractul Hațegului, dă în întreprindere zidirea locuinței învățătorești pe calea licitațiunei publice minuende, care se va ținea **Duminecă în 4/17 Septemvre a. c. la 3 ore p. m.** în localul școalei cu prețul de strigare de coroane 2360.—, având licitanții a depune vadiul de 10% dela prețul strigării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comuna bis. dă peatra, năsip, cărăușii și 80 zileri.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Bărești, în 18/31 August 1911.

Victor Șandru paroh-preș.
Niculae Păcurariu notar com. par.

Vidi: **Dr. Cornel Popescu**
protopresb.

Nr. 811/1911. (328) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia devenită vacantă în urma pensionării parohului neputincios G. Pralea de clasa a II **Breaza** se escrie concurs cu termin de 30 de zile dela publicarea primă în „Telegraful Român“. Emolumentele sunt cele rasionate în coala B. pentru întregirea venitelor preoțești dela stat.

Cererile de concurs înzestrate cu documentele conform normelor din vigoare adecă atestat de opt clase gimnasiale cu maturitate să se înainteze oficiului subsemnat în terminul arătat.

Făgăraș, în 1 Iulie 1911.

Oficiu protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 642/1911. (340) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala confesională gr. or. rom. din **Rodbav** ppresbiteratul Brașovului se publică concurs în termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din fondul bisericei, iar restul de 400 cor. întregire dela stat, cuartir și grădină în natură, eventual relut de cvartir.

Alesul învățător este dator a conduce și cânta cu elevii răspunsurile liturgice în fiecare Duminecă și sărbătoare și a instrua și în școala de repetiție. Cvincvenalele se vor socoti numai după anii serviți la această școală.

Doritorii de a competa să-și înainteze cererile concursuale instruite în ordine la subsemnatul oficiu în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Brașov, în 10 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamzea
prot adm.

Nr. 229/1911. (330) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-ort. română din **Cerișor** protopresbiteratul Hunedoarei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1000 cor salar fundamental din care 600 cor. repartiție dela popor, iară restul de 400 cor. se va cere ajutor dela Preaveneratul Consistor eventual dela stat cuartir în localul școalei, grădină de legumi și 2 stângini de lemne de foc, din care e a se încălzi și salar de învățământ.

Concurenții la acest post au să-și aștearnă cererile instruite conform legilor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral îndatorați fiind a se prezenta inainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Hunedoara, la 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Nr. 257/1911 (315) 3—3

Concurs.

In baza ordinului Venerabilului Consistor Arhidiecezan de datto 4 August 1911 Nr. 9442 Școl. prin aceasta se escrie concurs din oficiu pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala noastră confesională din comuna **Jibărt,** tractul protopresbiteral al Cohalmului cu terminul de 6 Septemvrie 1911 st. v.

Salariul este 1000 cor. și anume: dela comuna bisericească cor. 720; — 4 stânjini de lemne dela comuna politică socotiți în cor. 80. — și folosirea unui pământ de 1 jugăr 221 st. ☐ sămănat cu lucernă, socotit cor. 200.

Cvincvenalele se vor socoti numai după anii de serviciu prestați la aceasta școală, iar nou alesul e îndatorat că în Dumineci și sărbători să conducă strana la utrenie, iar la liturgie să cânte răspunsurile cu elevii,

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform prescriselor legei subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și sunt ținuți a se prezenta poporului în biserică.

Cohalm, în 13 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cohalm.

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Nr. 623/1911 prot. (327) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Țichendeal,** protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Beneficiile sunt:

1. folosirea a două bucăți de luncă în preț de 160 cor.

2. în bani din darea de 5% 97 cor.

3. ajut dela comuna politică 120 cor. iar restul de 623 cor. — se va cere dela stat.

4. locuință în edificiul școalei.

5. 1/4 jug. grădină.

Dela învățător se cere să conducă elevii la biserică și să cânte cu ei la sf. liturgie.

Petițiile instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar să se aștearnă oficiului ppesc în Agnita, în terminul susindicat.

Agnita, 10 August 1911.

In urma înțelegerii cu comitetul parohial concernent:

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 501/1911. (313) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala confesională gr. or. română din **Presaca**, tractul protopresbiteral al Abrudului se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 1000 coroane din care 600 cor. repartiție dela popor și restul întregire dela stat.

Cuartir și lemne de foc.

Invățătorul ales este dator a conduce copiii în Dumineci și sărbători la biserică și a cânta cu ei la Sf. liturgie.

Cei ce doresc a ocupa acest post își vor înainta petițiunile instruite cu documentele de lipsă la subsemnatul oficiu în terminul deschis, și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 5 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 94—1911. [336] 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobate de Prea Ven. Consistor arhid. dto 21 Iulie 1911 Nr. 8756 Școl. și de comisiunea adminis'rativă comitatensă din 9 August 1911 n. Nr. 1000/1911 comuna bisericească **Boholt**, cottul Hunyad, protopresbiteratul Devei, dă în întreprindere edificarea școalei sale pe calea licitațiunei publice verbale minuendă **Duminecă în 4 Septemvrie a. c.** în localul școalei la orele 2 p. m. cu prețul strigărei de 5640 cor, având licitanții a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă peatra necesară altceva nimic afară de suma ce se va statori. Planul și preliminarul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își reservă dreptul de a da în întreprindere edificarea școalei aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Boholț, în 12 August 1911.

Pentru comitetul parohial:

Ioan Olariu, jun. epitrop.
Ioachim Marcu paroh-prez.

Nr. 412/1911.

Vidi: **Dr. Ioan Dobre**
protopresb.

Nr. 231/1911. (329) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea definitivă a postului de învățător dela școala noastră confesională gr.-ort. română din opidul **Hunedoara** protopresbiteratul Hunedoarei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1100 coroane salar fundamental solvibil anticipative în rate lunare din cassa bisericei, cuartir în natură, 50 coroane relut de lemne, și 20 coroane relut de grădină.

Dela învățătorul care va fi ales la acest post să cere ca să propună și religiunea în școală, să fie cântăreți bun, obligat fiind să conducă corul, să ocupe și locul de cantor și ca atare când nu e ocupat cu școala sau cu corul în Dumineci și sărbători e dator a conduce regulat și cântările din strană fără alta remunerațiune având a cânta cu elevii și răspunsurile la liturgie.

Concurenții la acest post au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat având a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a se face cunoscuți poporului și a-și arăta desteritatea în cântări.

Hunedoara, 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-ort. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Spre binevoitoarea atențiune!

Cu tot respectul îmi iau voie a atrage atențiunea onoraților visitatori ai Sibiiului și în deosebi a părinților cari aduc băieții la școală, că pe lângă mărfurile de băcănie cari mi-au sosit numai acuma proaspete și gustoase, mi-am asortat magazinul cu tot felul de recuisite pentru studenții de școală, **perii pentru haine, săpunuri,** etc.

Prețuri moderate, serviciu prompt.

Cu toată stima:

N. Onițiu
Sibiiu, Strada Măcelarilor
edificiul „Albinei“.
(318) 4—

Dr. Ittu

medic universal

s'a reîntors din străinătate și ordinează zilnic. (338) 2—3

Sibiiu—Nagyszeben, Str. Cisnădiei Nr. 43.

Băieți

se primesc ca **învățăcei** în jimblăria (tranzelăria) dnului **Stefan Moga**. (339) 2—3

Sibiiu, Strada gării Nr. 1

Anicuța Voileanu,

absolventă cu diplomă de stat dela academia c. r. de muzică din Viena, și premiantă, **dă instrucții de pian.** Informații se pot lua zilnic între orele 11—1. **Berg-gasse 24.**

(343) 1—3

Școală de lucru

pentru **cusut** practic de rufe și **croit**, precum și toate lucrurile fine de mână, începând din 1 Septemvrie la

Marie Lurz
Str. Măcelarilor Nr. 6.
(335) 3—3

Să primesc și domnișoare în cost.

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 29—40

Nr. 358/1911. (331) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești vacante din comunele mai jos însemnate în tractul protopresbiteral al Cohalmului, se escrie concurs cu terminul de 6 Septemvrie 1911 st. v.

1. **Valendorf**: Salar 1000 cor. și anume: 600 cor. din cassa bisericii și 400 cor. ajutor dela Venerabilul Consistor arhidiecezan; 1/4 jugăr de grădină; 12 cor. anual pentru lemne de foc și cvartir corespunzător în edificiul școalei. Cuincuenalele se socotesc numai după anii de serviciu prestați la această școală.

2. **Roadeș**: Salar 1000 cor. și anume: 120 cor. din cassa bisericii; restul și cuincuenalele dela stat; cvartir în edificiul școalei; 1/4 jugăr grădină și lemne de foc după trebuință.

Invățătorii aleși sunt obligați a cânta în biserică cu elevii răspunsurile liturgice în fiecare Duminecă și sărbătoare.

Concurenții sunt ținuți a se prezenta înainte de alegere în vre-o Duminecă sau sărbătoare poporului în biserică, iar cererile de concurs instruite conform legii să și-le înainteze subsemnatului oficiu protopresbiteral.

Cohalm, în 13 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cohalmului în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Bercan
adm. prot.

SALVATOR

Călcâie de gumă.

(275) 5—52

SALVATOR
Marca lumii
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Neîntrecut de durabilă.

Se află în toate locurile.

Depozitul general:

HERMANN HIRSCH, Viena VII|3.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane, Anul LIX. Sibiiu, Joi 25 August (7 Septemvrie) 1911. Nr. 90.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Situaţia politică.

Sibiiu, 6 Septemvrie n.

Sunt două luni de când s'a început obstrucţia în dieta ungară, şi ne aflăm şi acuma, după două luni, tot la începuturile ei. Ceice o conduc, au studiat bine regulamentul casei şi se folosesc din prisosinţă de toate scăderile lui. Inaintează petiţiuni, cer votări nominale asupra lor, interpelează, deschid discuţii asupra regulamentului, şi astfel omor vremea şi risipesc banii ţării, fără a lucra ceva. Pentrucă discuţie serioasă nu se mai poartă în dieta ţării noastre, de două luni.

Şi e aproape supărăcios să auzi ori să ceteşti, cum se laudă eroii cari fac obstrucţie, că ei fac aceea ce fac în interesul patriei, în interesul cetăţenilor, — când ştiut este, că cetăţenii, pretutindenea, chiar şi în comitatele opoziţionale, s'au pronunţat şi se pronunţă mereu în contra obstrucţiei.

Până acuma treizeci şi şase de municipii au luat hotărâri de condamnare în contra obstrucţiei, şi au decis să înainteze reprezentaţiuni la dietă pentru luarea unor măsuri energice, ca în viitor obstrucţia să devină cu totul imposibilă; iar celelalte municipii, cari încă nu s'au pronunţat, sigur, că tot în sensul acesta se vor pronunţa. Pentrucă înzadar, dar aşa e astăzi curentul în ţară: *contrar* obstrucţiei.

Dacă, cu toate acestea, oposiţia se crede îndreptăţită a continua cu obstrucţia, motivul nu este de căutat acolo, unde oposiţia vrea să-l afle: în sprijinul pe care l-ar avea în ţară, şi pe care de fapt nu-l are, ci în dorinţa ei de a ajunge iarăşi la putere, unde se simţea în trecutul apropiat atât de bine, încât îşi uitase cu totul, că a primit puterea cu condiţia să facă noua lege electorală, de care apoi numai dupăce a ajuns se mânce de nou pânea cea amară a oposiţiei şi-a adus iarăşi aminte.

Şi dacă ar veni de nou la putere, sigur că de nou aşa ar face: şi-ar uita iarăşi de legea electorală şi ar căuta să rămână cât de mult la putere pentru a se sătura iarăşi bine, fără a se mai gândi la cei desmoşteniţi.

Dar vorba e, că pot să rămână lucrurile multă vreme tot aşa: obstrucţia în plină desvoltare, în floarea ei, iar guvernul şi majoritatea parlamentară condamnată să privească în mod pasiv la risipa ce se face cu timpul cel scump, pe banii ţării?...

Sigur că guvernul îşi are deja planurile sale, pe cari nu le cunoaşte nime. Combinaţiuni însă e îndreptăţit să facă ori şi cine. Şi se şi fac multe combinaţiuni. Unii prorocesc, că guvernul se va retrage şi va face loc altuia, care va face apoi încercarea să ajungă la înţelegere cu oposiţia, pentru a o desarma; alţii spun, că cel mult peste 2—3 luni guvernul va disolva parlamentul şi va face alegeri noi; va apela adecă la ţară, pentruca să se pronunţe însaşi ţara, dacă aproabă ori nu obstrucţia?

Dar acestea sunt numai combinaţiuni. Sigur de tot e numai faptul că ministrul prezident, contele Khuen Héderváry, va merge pe la mijlocul lunei acesteia la Viena, pentru a fi primit în audienţă din partea Maiestăţii Sale, Monarhului nostru. Cu ocaziunea aceasta domnul ministru prezident va face propuneri concrete Maiestăţii Sale cu privire la regularea raporturilor parlamentare din Ungaria. De ce natură vor fi propunerile acestea, nu se ştie, dar se crede, că ori cari să fie, Maiestatea Sa *le va accepta*, dupăce are cea mai desăvârşită încredere în actualul seu guvern ungar.

Pe scurt deci, ne putem aştepta în viitoriul apropiat, ori la înăbuşirea obstrucţiei cu forţa, pe o cale oarecare, poatecă cu ajutoriul unei şedinţe în permanenţă, ori poate la primenirea guvernului şi punerea lui sub conducerea unui nou şef, ori apoi la disolvarea dietei şi efectuirea de alegeri noi. Pentru ţară ori care din aceste soluţii poate să fie bună. Pentru opoziţia obstrucţionistă însă nici una. Atunci de ce mai obstruiază opoziţia? Asta e întrebarea, pe care ar trebui să şi-o pună ea singură.

Răsplata muncei învăţătoreşti.

Patima materialismului nu tot deauna călătoreşte împreună cu moralitatea. Ba, dacă cerci să ispiteşti tainele celor robiţi de patima materialismului, să poate constata, că ţinta lor e numai şi numai resplata materială. La resplata morală, cei mai mulţi să cugetă numai în rândul al doilea. Ba cu drept vorbind, cei mai mulţi la răsplata morală nici nu mai reflectează în mintea lor, ca şi cum materialismul ar fi unicul si singurul mijloc prin care omul poate fi desăvârşit, după cum ar fi chemat să fie.

Nu numai, că nu să ia în nume de rău unui om, care în ruptul capului să trudeşte, ca prin muncă să ajungă la o stare materială bună şi mulţămitoare, ci e un merit pentru fiecare om, când munca lui e bine răsplătită şi când are în vedere ţinta de a ajunge la bunăstare şi fericire.

Ţinta învăţătorului însă nu are să fie în locul prim, resplata materială pentru sine, ci ţinta lui la locul prim e răsplata morală, şi apoi răsplata materială.

E adevărat, că nici o muncă nu e atât de grea şi împreunată cu atâta răspundere, ca munca învăţătorului, dar nici o muncă nu e aşa de frumos răsplătită, ca munca unui învăţător, când e aceea ce trebue să fie: învăţător în toată puterea cuvântului.

Munca unui învăţător conştiu de chemarea sa, ce e drept, nu e răsplătită în de ajuns în bani, dar în schimb e răsplătită cu răsplată morală, pentrucă ce folos ar fi de viaţa şi activitatea unui dascăl, dacă munca lui de dascăl ar fi fost răsplătită numai în bani, căci el atuncia a fost zileriu pentru bani?

Dacă răsplata materială a muncei unui dascăl n'a fost însoţită şi de răsplata morală, apoi n'a meritat nici pe cea materială; ba din contră, răsplata materială a fost spre paguba şi ruşinea celor ce l'au plătit.

De răsplata materială a unui învăţător conştiu de chemarea sa nici nu mai vorbim. Să vedem însă ce răsplată morală are şi trebue să aibă un astfel de învăţător?

Numai cel ce a fost, sau este învăţător, îşi poate închipui, în ce poziţie plăcută se va afla un tinăr dascăl la finea primului an şcolar, dacă cu dor şi dragoste s'a aplicat pe cariera dăscălească, când va vedea, că cei vre o 50—80 şcolari, cari înainte cu câteva luni au întrat în şcoală aproape fără nici o cunoştinţă, abia după câteva luni toţi pe întrecute să silesc să facă învăţătorului lor bucurie prin răspunsurile lor.

Mulţumirea şi bucuria ce o sâmte învăţătorul în sufletul său când culege fructele ostenelelor sale încă e o răsplată, pe care un dascăl cuminte şi cu simţeminte nobile o preţueşte mai mult decât salarul său.

Răsplata morală a muncei dăscăleşti nu să încheie cu anul şcolar, nici nu e dată numai pe anumit timp, ci durează toată viaţa învăţătorului, ba din respect către el o erezesc şi fiii lui, iar mormântul său pentru posteritate e mormânt sfânt.

Pentru cel ce nu'şi împlineşte însă cu sfinţenie această mare misiune, răsplata e dispreţul şi ocara neamului până va fi el în viaţă, iar după moarte mormântul lui va fi uitat şi desconsiderat.

Un dascăl cinstit îşi poate câştiga în o comună nume nemuritor şi atunci când va servi şi numai 2—3 ani.

Dacă după 10—20 de ani de muncă împlinită cu dragoste şi sfinţenie în o comună, va privi ca un adevărat părinte la întreagă tinerimea cu care a petrecut atâţa ani, de bună samă se va bucura de bucuria foştilor sei elevi şi în suferinţe se va întrista de năcazul lor.

Cu inimă nefăţărită să va bucura împreună de binele şi bucuria celor ce se bucură, şi se va mâhni de răul şi năcazul celor din năcazuri, pe cari îi va mângăia ca un părinte bun.

Bucuria unui astfel de învăţător, pentru buna creştere a tinerimei conduse oarecând de dânsul, nu va fi oare o bună răsplată a ostenelelor sale?

Dacă învăţăturile sămănate în inimile tinerimei şi sfaturile cele bune vor aduce roadele aşteptate, oare află-se om, care să poată preţui răsplata morală ce o primeşte un învăţător, nu numai dela sătenii unde a servit, ci şi dela toţi cunoscuţii şi oamenii de bine?

FOIŞOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

Persoanele:

Guvernanta. Frosinica. Leonora.

(O odaie cu o uşă la mijloc, în dreapta şi în stânga câte o fereastră şi alte două uşi).

SCENA I.

Frosinica (la fereastra din dreapta) şi *Leonora* (la cea din stânga). — fiecare cu câte un binoclu la ochi, pe o masă în fund se găsesc cărţi şi o hartă.

Frosinica. Incă nu vezi nimic?

Leonora (uitându se pe fereastră) Nimic!

Fr. Nici eu!

L. Ah! Ce ne facem?

Fr. Nici măcar un nouraş de pulbere!

L. Nimic!

Fr. Ce mâhnită sunt!

L. Mă simţesc grozav de nefericită!

Fr. Oare ce am greşit, Doamne!

L. Şi lucrul este hotărât.

Fr. Sigur!

L. De mult s'a făcut înţelegerea.

Fr. Sigur, sigur!

L. Şi acum?

Fr. Noi nu ştim nici un cuvânt!

L Drumul este numai de cinci poşte!

Fr. După masă ar fi putut pleca.

L. Incă nu vezi nimic?

Fr. (ca mai sus) Nimic!

L. Asta prea e mult!

Fr. Dar tu?

L. Tot nimic!

Fr. Har Domnului, că nici tu nu vezi mai mult decât mine!

L. Frumoasă mângăere!

Fr. Şi totuşi e o mângăere! — Gândesam, că dacă curierul ţi ar aduce acum vestea, că tutorul tău a aprobat dorinţa ta, eu de sigur aş fi cuprinsă de invidie, dacă Ionel nu mi-ar fi trimis vorbă, că tatăl meu îşi va da învoirea; — par'că tu n'ai face asemenea!

L. De ce să nu fiu eu veselă, când îmi văd o amică fericită, chiar şi dacă eu n'aş fi? Dacă nu pot gusta fericirea, oare de ce să te invidiez?

Fr. Pst, pst! la loc! — De-ar da D-zeu să sosească acum curierii, înainte de ce guvernanta noastră va lua dejunul; o ştii, că se supără...

L. Guvernanta într'adevăr ne iubeşte, numai de n'ar împinge bunacuviinţa până la nebunie! Să te miri, cum ţine la forme învechite şi ruginite...

Fr. Oare cum să facem, să nu afle nimic? Fratele meu lipseşte, şi în treburi de aceste el ar fi isteţ.

L. Doamne, numai de n'ar primi dânsa scrisorile! O ştii, că i cu gărgăuni.

Fr. Mă faci într'adevăr neliniştită.

L. Ah! de-ar veni curierii acum, înainte de ce guvernanta îşi ia cafeaua. — Altfel e înzadar.

Fr. (ca mai sus) Ei?

L. Ce?

Fr. Incă nu vezi nimic!

L. Vai, nu! — Şi tu?

Fr. Nici eu nu văd nimica!

L. Asta e tortură!

Fr. (ca mai sus). Colo, unde poiana se perde în fundul văii, şerpueşte cărarea ce duce la castel; acolo a vorbit Ionel al meu cu tata, de sigur încă ieri, asta este adevărat, şi eu să nu ştiu nimic! ..

L Colo pe deal se vede foarte lămurit prin ochian, tocmai alăturea stejarului trece drumul. Tutorul meu a luat cina la Graf Stein; Fritz al meu l-a întâlnit şi toate le-a pus la cale. El s'a învoit de sigur, eu pot fi fericită, şi totuşi stau să mor de îndoială.

Fr. (ca mai sus) Dumnezeule! Leonoro, ascultă!

L (fără să se depărteze de fereastră). Ce vezi?

Fr Ean, uită te! A!

L. De ce ţipi?

Fr. El, el este!

L. Cine?

Fr. El! — Ah, nu-i el: Este un car de fân!

L. Copilă, ce copilă! Vezi, vezi cât de mult ţi-a căzut tronc la inimă! Ai luat carul de fân drept călăreţ? Cine poate să fie aşa de zăpăcit...

Fr. Ah, Dumnezeule! Frica, pravul, m'aş fi rămăşit...

L. (ca mai sus) Tu!

Fr. Ce-i?

L. Uite!

Fr. (se apropie de fereastra Leonorei). Unde?

L. Colo!

Fr. E tot un car de fân?

L. Ba nu; este el!

Fr. Cine!

L. E el!

Fr. Cine el?

L. Jocheul!

Fr. Unde?

L. Uite haina roşie! Uite chipiul de aur, tocmai lângă arbore!

Fr. Dumnezeule! Nu vezi? Este vârful turnului!

L. Dragă Frosinico!

Fr. Dar, gândeşte-te, acolo este un sat, tu vezi turnul, turnul bisericii!

L. Uite, uite! Nu credeam.

Fr. Carul meu de fân, nu-i vorbă, nu era tocmai lucru frumos; dar dacă ţie ţi se pare, că un coperiş de ţigle este haină de curier, şi globul din vârful turnului îl faci chipiu, asta e prea prea! Ce face iubirea!

(Va urma).

Inștiințare.

Abecedarul și cărțile de cetire pentru anii II—VI de școală, lucrate după planul de învățământ confesional și al celui de stat, de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan cuprind material din toate obiectele de învățământ.

Abecedarul și cărțile de cetire pentru anii II—IV sunt aprobate de Preaven. Consistor arhidiecezan cu Nr. 5750/1910, iar de In. ministru: Abecedarul sub Nr. 56863/910, cărțile de cetire: pentru anul II sub Nr. 99113/908, anul III sub Nr. 61238/909 și anul IV sub Nr. 63709/910.

Cartea de cetire pentru anii V—VI apărută acum, în urma ordinațiunii ministeriale Nr. 16593/911, până va primi aprobarea, se poate folosi în școale în anul școlar 1911/912.

Prețurile: Abecedarul 40 fil., Cartea de cetire a II a 50 fil., a III-a 60 fil., a IV-a 70 fil., a V—VI cor. 1·80. Se află la Libraria arhidiecezană în Sibiiu și la autori în Săliște, Szebenm.

(346) 1—3 **Autorii.**

Nr. 295—1911. (347) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești dela școalele elementare confesionale gr.-or. din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Hațegului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Petrila lunca din sus** cu salar de 600 cor. din repartiție, cuartir în edificiul școalei, diurn la conferența învățătorească 10 cor., 2 stângini de lemne. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 400 cor., și alte 200 cor. din repartiție și 200 cor. din fondul școlar eparhial, relut de grădină 20 cor. și lemnele trebuincioase. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Dela concurenți se cere, să fie cântăreți buni, să conducă strana și să cânte cu elevii în biserică, având a se prezenta înainte de alegere în comună, spre a face cunoștință cu poporul.

Concurenții au să își înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis.

Hațeg, în 22 August v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

Nr. 382/1911. (342) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Geoagiu-de-sus**, se escrie concurs cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică, iar restul prin întregirea dela stat cerută; cuartir și grădină în natură. Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această școală.

Invățătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în terminul indicat.

Of. protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 19 August 1911.

Ion Teculescu
protopresb.

Nr. 3287/1911. IV. (348) 1—2

Concurs.

La magistratul orașului Szászsebes sunt a se ocupa următoarele posturi de amploiați din nou sistemizate.

1. Postul unui **consilier orășenesc**, carele este împreunat cu un salar fundamental de 3200 cor., cinci cvincvenali de câte 10% și dreptul la pensiune.

2. Postul unui **inginer orășenesc**, carele este împreunat cu un salar fundamental de 3200 cor., cinci cvincvenali de câte 10%, dreptul la pensiune și îndreptățire la praxa privată.

Ambele posturi se vor ocupa deocamdată numai pentru restul periodei de alegere până la finea anului 1913.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a-și înainta rugările lor în scris instruate cu atestatul medical, de cualificațiune și eventual atestatul despre serviciul de până acum, arătând totodată și cunoștința de limbi, până în 20 l. c. la subsemnatul magistrat orășenesc.

Pentru reflectanții la postul de inginer se recere cualificațiunea prescrisă în § 10 din art. de lege I ex 1883.

Szászsebes la 1 Septemvrie 1911.

Magistratul orășenesc.

Nr. 464/1911. (333) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele gr.-orientale:

1. **Dâncul-mare** și 2. **Măgura**, protopresbiteratul Orăștiei, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Dotațiunea, împreunată cu postul din Dâncul-mare e 600 cor. din pășunat eventual repartiție, 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat, cvartir în noul edificiu școlar, constătător din 2 odăi de locuit, culină și cămară, grădină și lemne de foc.

Dotațiunea pentru postul din Măgura e 400 cor. din repartiție, 200 cor. din fondul eparhial și 400 cor. ajutor ce se va cere dela stat. Cvartir în edificiul școalei, grădina și lemne de foc.

Alesul învățător va avea să conducă copiii în Dumineci și sărbători la biserică pentru a cânta la sfânta liturgie.

Suplicele sunt a se așterne subsemnatului oficiu în terminul indicat, și petenții vor avea a se prezenta în comună spre a-și face cunoștință cu poporul.

Orăștie, în 12 August 1911.

In conțelegere cu comitetele parohiale:

Vasile Domșa
protopresbiter.

Nr. 897/1911. (316) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională din **Perșani** tractul Făgărașului prin aceasta se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 coroane din repartiție de pe popor, iar restul până la 1000 coroane se va cere dela stat cu documentele alesului. La cuincvenalelii alesul poate reflecta numai după un serviciu de 5 ani fără întrerupere la această școală.

Invățătorul ales este deobligat a învăța pe copii răspunsurile liturgice, ai conduce și a cânta cu ei în biserică și a ținea strană în Dumineci și sărbători.

Concurenții au a-și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele necesare în terminul deschis oficiului protopresbiteral al Făgărașului având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători la biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Făgăraș, în 1 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al Făgărașului în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 130/1910 of. paroh. (341) 2—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 11 Octomvrie 1910 Nr. 11854 Școl. se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea **școalei gr.-or. rom. din Cărpiniș** protopresbiteratul **Mercurea**.

Licitațiunea se va ținea în 29 August (11 Sept. n.) a. c. la 2 ore p. m. în sala școalei gr.-or. din Cărpiniș.

Prețul strigărei este 13 600 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la școala nou edificândă.

Vadiu are să se depună 5% dela prețul strigării în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, aceluia în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cărpiniș.

Cărpiniș, în 12/25 August 1911.

Cornel Muntean preș. com. par. — **Ioan Munthiu** paroh.

Nr. 666/1911. Am văzut:

Avr. P. Păcurariu
protopresb.

Dr. Ittu
medic universal
s'a reîntors din străinătate și ordinează zilnic. (338) 3—3
Sibiiu—Nagyszeben, Str. Cisnădiei Nr. 43.

Băieți
se primesc ca **învățăcei** în jimblăria (franzelăria) dnului **Stefan Moga**. (339) 3—3
Sibiiu, Strada gării Nr. I

Nr. 340/1911. (344) 2—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Prea Ven. Consistoriu arh. dto 5/18 August 1910 Nr. 8400 Școl., comuna bis. **Bărești**, tractul Hațegului, dă în întreprindere zidirea locuinței învățătorești pe calea licitațiunei publice minuende, care se va ținea **Dumineca în 4/17 Septemvre a. c. la 3 ore p. m.** în localul școalei cu prețul de strigare de coroane 2360.—, având licitanții a depune vadiul de 10% dela prețul strigării în bani gata sau în hârtii de valoare.

Comuna bis. dă peatra, năsip, cărăușii și 80 zileri.

Planul și preliminariul de spese se pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea aceluia dintre minus oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită.

Bărești, în 18/31 August 1911.

Victor Șandru paroh-preș. — **Niculae Păcurariu** notar com. par.

Vidi: **Dr. Cornel Popescu**
protopresb.

Nr. 642/1911. (340) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător la școala confesională gr.-or. rom. din **Rodbav** ppresbiteratul Brașovului se publică concurs în termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 600 cor. din fondul bisericei, iar restul de 400 cor. întregire dela stat, cuartir și grădină în natură, eventual relut de cvartir.

Alesul învățător este dator a conduce și cânta cu elevii răspunsurile liturgice în fiecare Dumineca și sărbătoare și a instrua și în școala de repetiție. Cvincvenalele se vor socoti numai după anii serviți la această școală.

Doritorii de a competa să-și înainteze cererile concursuale instruite în ordine la subsemnatul oficiu în terminul indicat, având a se prezenta în vre-o Dumineca la biserică spre a se face cunoscut poporului.

Brașov, în 10 August 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Brașov în conțelegere cu comitetul parohial.

Ioan Hamzea
prot adm.

Mult onoratului Public
și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint,** — au sosit; și învit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 4—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:
Iuliu Erős
Deposit de fabrică în **Juvaericale, — Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint.**
Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.
Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7½ până seara la 7½ oare.

Anicuța Voileanu,
absolventă cu diplomă de stat dela academia c. r. de muzică din Viena, și premiantă, **dă instrucții de pian.** Informații se pot lua zilnic între orele 11—1. **Berg-gasse 24.**
(343) 2—3

Am onorul a vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis
cancelaria advocațială
în Deva (strada Petőfi Sándor Nr. 4, în fața casei comitatului și vecinătatea tribunalului regesc).
Cu deosebită stimă:
Dr. Petru Groza,
advocat.
(345) 1—3

Nr. 453/1911. (314) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Ormindea** cu salar de 1000 coroane și anume 920 coroane din repartiție 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de acestea când participă la înmormântări are 1 coroană dela fiecare caz. Cvartir și grădină în natură. Alesul învățător este obligat a cânta în Dumineci și sărbători la sf. liturgie cu copiii de școală și cu adulții, iar la utrenie a ținea o strană. Cei ce sunt în stare a conduce corul bisericesc existent sunt preferiți

2. **Buceș** cu salar de 400 coroane, cvartir și grădină.

3. **Grohot** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

4. **Lunca** cu salar de 300 coroane, cvartir și grădină.

5. **Peșterea** cu salar de 300 coroane.

6. **Bibița** cu salar de 400 coroane și grădină.

7. **Șesuri** cu salar de 300 coroane, cvartir și relut de grădină.

8. **Tomnatecul-de jos** și **de sus** cu salar de 400 de coroane, cvartir și relut de grădină.

Pentru întregirea salariilor la școalele de sub 2-14, până la suma recerută prin noua lege școlară sau cerut ajutor dela stat, și în caz de încuviințare cei insinuați vor beneficia de aceia întregire.

Cvincvinalele se vor socoti numai după serviciu neîntrerupt la aceste școale.

Cei aleși vor fi îndatorați a prevedea instrucțiunea în cursurile de toate zilele și în cele de repetiție, eventual în școala de repetiție agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericești, ai conduce în Duminecile și sărbătorile de peste an la biserică și a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucțiunea din religie în toate clasele.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis și pentru a se face cunoscut poporului să se presenteze într'o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Brad, la 2 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Vasilie Damian
protopresb.

VASILE BAN
Strada Ocnei 7 ★ SIBIIU ★ Strada Faurului 16
în casa sa proprie
„La cizma roșie"
cel mai mare
Depozit de încălțăminte
pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.
Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 5—
Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. **Sibiiu, Sâmbătă 27 August (9 Septemvrie) 1911.** ***Nr. 91.***

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Ce e viața?

De **Dr. I. Broșu.**

I.

In toate articolele mele mi-am luat de temă existența lui Dumnezeu. Există Dumnezeu și unde îl aflăm? Aceasta e chestiunea. Din cele mai vechi timpuri natura și universul s'a ținut ca de-o carte măiastră deschisă, pe ale cărei pagini strălucite fiecine vede sau cel puțin trebue să vadă degetul unui Dumnezeu, creator, atotputernic și atotînțelept. In zilele noastre însă, vedem că știința naturală cearcă și are intenția să șteargă numele „Dumnezeu“ din cartea vrăjită a naturii și să-l exileze cu totul din marginile lumii.

Cunoscutul materialist *C. Vogt* spunea odinioară, că Dumnezeu e peatra de hotar pe câmpul mare al universului, ce trebue cu atât mai mult dată îndărăt, cu cât înaintează mai tare știința.

Să fie adevărat? Dacă există cineva pe care îl interesează mai mult chestiunea aceasta, atunci noi, universitarii, suntem cei dintâi cari voim să fim clarificați cu întrebarea, că știința naturală progresivă poate admite lângă ea loc și pentru Dumnezeu și credință, sau explicând ea lumea din sine și fără de ajutorul lui Dumnezeu îi șterge și îi nimicește urmele din natură și din lume?

In articolul ultim am căutat să aflăm urmele lui Dumnezeu în clădirea uriașă pe care o numim univers, întrebând materia și puterile ei, că de unde sunt și de când există?

Răspunsul, care l-am primit a fost, că un Dumnezeu atotputernic ni-a dat ființă! Dar nouă ni se pare, că în lume și pe pământ, afară de puterile cari mișcă stelele și norii, cari se descoper în tunet și fulger și cari fac să lucreze mașinile și electromotorii, mai sunt și alte energii și puteri. Adecă înțeleg acele puteri, pe cari le conțin corpurile plantelor, animalelor și omului: *puterile vieții.*

Unul din cele mai misterioase fenomene dintre acelea pe cari le cunoaștem, este acela pe care îl numim „*viață*“. Ce e viața? De unde vine? Aveau oare dreptate învățații mai vechi cari credeau, că pentru explicarea vieții avem lipsă de alte puteri nouă, de deosebite puteri de viață, — (hipoteza aceasta se chiamă explicarea vitalistică a naturii) — în cari iarăș am descoperi urmele mânei creatoare a lui Dumnezeu? Sau poate că are dreptate așa numita teorie a vieții mecanistice, care susține, că resultatele vieții se pot explica și fără de Dumnezeu și fără de acceptarea unor puteri speciale, singur numai din forțele și legile chemice și mecanice, cari sunt active în lumea anorganică? Vom aștepta ca să ne răspundă chiar biologia, chiar resultatele ei de până acuma. Noi vom întreba, ca și mai înainte, că ce știe știința naturală să ne spună despre viață și ce nu știe?

Ce ne spune despre viață și referința ei față de lipsa de viață? Ea stabilește cu toată siguranța, că între aceeace e viu și aceeace e lipsit de viață, între lumea organică și anorganică există un gol, ce nu poate fi trecut de nimeni. Această prăpastie, spune ea, nu există numai între o piatră moartă și între un om dotat cu rațiune, nu numai între un corp mort și unul viu, al unui animal sau om, dar chiar și între formațiunile anorganice și între cele mai inferioare ființe ale lumii organice.

Firește, că știința naturală a monismului nu vrea să recunoască această deosebire, pe care ni-o arată experiența zilnică, în toată siguranța și evidența. Și pentruce nu voește s'o facă? Răspunsul e foarte simplu. Monismul susține, că există numai un singur fenomen natural și acela constă din activitatea legilor și proceselor chemice și fizicale, cari de-opotrivă sunt active, atât în natura organică, cât și în cea anorganică, așa încât nu mai e de lipsă de-a cerceta urmele unei alte puteri speciale și ale altei cauze a vieții. Ori și cine poate observa, că argumentul acesta e simplu numai o *petitio principii,* la care nu mă voi opri mai mult. Cred că e de-ajuns dacă voi argumenta, că afirmarea aceasta din punctul de vedere al științelor naturale e falsă.

Adevărat este, ceeace știm și azi, că ființele organice (planta, animalul și omul), constau din aceleași materii chemice, ca și obiectele anorganice (mineralele, metalele, etc.) și că resultatele științelor naturale au ridicat zidul, ce se află între chemia organică și anorganică. Analisa chemică a obiectelor organice și anorganice ni-a arătat că ambele constau din aceleași elemente, și anume din: carbon, hidrogen, oxigen, sulfur, fosfor, clor, caliu, calciu, fier și alte substanțe. Știm apoi mai departe, că toate schimbările și funcțiunile organizmului sunt legate de legile chemice și fizicale, cari sunt active în laboratoriul chemicului sau în ori și ce altă mașină. Dar cu toată această egalitate organismul viu e infinit altfel și cu mult mai mult decât simplu numai o mașină și un laboratoriu.

La organisme aflăm acele substanțe chemice — (substanța originală din care se desvoaltă toate ființele organice se numește protoplasmă) — într'o astfel de combinație aparte, cum nu o aflăm nici unde în natura anorganică. In laboratoare se pot face fel de fel de combinații din materii organice, dar producerea unei ființe vii va rămânea pentru eternitate o imposibilitate. Viața, în acele combinații de protoplasmă, atârnă de o structură fină și de un princip formal, și nu de părțile constitutive materiale. Dacă de pildă, se fărâmă protoplasma și se macină, până ce ajunge în stare de făină, materialul dur chemic râmâne ce-i drept și mai departe, dar viața e nimicită. A cerca de a explica viața numai pe baze curat chemice, este aproape tot aceeași, ca și când ar voi cineva să explice o carte, chemice, pentrucă e făcută numai din părți constitutive chemice, din hârtie și din cerneală.

Chiar și în privința dinamică organismul e infinit cu totul altul decât o mașină simplă. Voi atrage atențiunea numai asupra celor patru însușiri fundamentale ale tuturor organismelor. Ele se desvoaltă conform unui principiu de organizație imanent, se propagă, moștenesc firea lor specială, cresc prin asimilare de materii străine, se regulează de sine, ba ce e mai mult, chiar se regenerează din puterile proprii, adecă un membru sau un organ stricat se vindecă de sine și crește astfel mai departe, înlocuindu-se prin unul tânăr. Unde aflăm numai un singur fenomen din cele amintite într'o mașină la care au valoare numai legi chemice? Tocmai aici zace tot secretul vieții și aici se deschide acea prăpastie necuprinsă între lumea organică și anorganică. „Cu un oare care drept s'ar putea acum spune, că prăpastia între cele două științe naturale, în aceeași măsură a devenit mai adâncă, cu cât se aprofundează și cunoștințele noastre fizicale și chemice, morfologice și fiziologice, ale organismelor“, — acestea sunt cuvintele unui însemnat cercetător al naturii din zilele noastre (Oskar Hertwig).

Demisia baronului Schönaich. *Se telegrafiază dela Viena, că baronul Schönaich, ministrul comun de războiu, și-a înaintat Mercuri demisia. Din acest motiv baronul Schönaich nu va participa la manevrele mari de toamnă. Maiestatea Sa se va pronunța în curând asupra demisiunei acceptându-o și numind un nou ministru comun de războiu.*

FOIȘOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

(Urmare.)

L. Se vedea numai vârful... Cum te poți înșela! Mie mi s'a părut par'c'ar alerga.

Fr. Nu, dragă, stă locului. Postilion de amor, cu sfârleaza aurită și cu tunica de țigle, ha, ha, ha!

L. Bine, bine, e de râs, ș'atât!

Fr. Incă nu; asemănarea ta a fost prea ciudată.

L. Dumnezeule, se deschide ușa, vine guvernanta.

Fr. Iute, la loc, liniște!

L. Ah, afurisitul de curier!

Fr. Lucru în mână!

L. Stau să mor de necaz!

Fr. (cu ochii la fereastră) Incă nu vezi nimic?

L. (ca mai sus) Nimic! Ea vine!

Fr. Nici eu nu văd nimic.

L. Ah!

Fr. Prost'a de car de fân!

L. Și coperișul de țigle!

Fr. Dacă află, că n'am făcut nimic, ai grijă să nu ne certe.

L. Iată cartea, citește! (Ii dă o carte, și ea își ia una).

Fr. Idee fericită! (ca mai sus) Nimic?

L. (ca mai sus) Nimic?

Fr. Pst, pst, vine!

L. Să ne încredem în zeii atotputernici!

Fr. (privind cartea) Am luat cartea întoarsă.

L. (asemenea) Dumnezeule, sunt litere grecești!

SCENA II.

Cele de sus. Guvernanta.

Guvernanta. Bon jour, mesdames! A, a! mult sunteți diligente! Ah, c'est charmant! E într'adevăr a opta minune. Domnișoară, ce citești dta?

Frosinica. Este....

Guv. Un roman?

Fr. Nu!

Guv. Paul et Virginie?

Fr Nu, nu!

Guv Ei, dă-l încoace!

Fr. Dar să nu ți bați joc.

Guv. (ia cartea). „Povețe temeinice pentru stârpirea cloțanilor!“ Cum ai ajuns dta la lectura aceasta, draga mea?

Fr. Tata a spus, că e de folos, de oarece... am mare plăcere pentru economia rurală.

Guv. Pasiunea aceasta n'am observat-o la dta, deloc. Și dta, domnișoară?

Leonora. Eu...

Guv. Ce citești dta?

L. Puțin; subiectul este plicticos, citesc numai de dragul stilului.

Guv. Numele cărții nu s'ar putea spune?

L. Nu!

Guv. Pentru-ce?

L. Nici eu nu-l știu.

Guv. Eh bien!

L. Cartea....

Guv. Ei haide! dă-o încoa!

L. Ai să mi pierzi locul răsfoind.

Guv. (ia cartea) Ah ciel!... Litere grecești! — Cum, nu ți-e rușine dtale, să citești o carte păgână?

L. Eu — eu voiam numai....

Guv. Spune! Ce s'a întâmplat?

L. Aș păzi secretul; dar... a spune adevărul este datoria mea; eată îl mărturisesc: De citit n'am citit-o, crede-mă; am voit să-mi aleg modele de brodat din foile acestea; s'ar potrivi prea bine drept arabescuri, și gândeam să cos o bonetă pentru dta, să-ți fac o surpriză de ziua numelui; însă tocmai dta a trebuit să afli...

Guv. Atunci n'am văzut nimic, nu știu nimic, ma petite! — Dar ai să mi-o faci după fasonul vechi!

L. Dta știi acum, și totuși vrei să te certi.

Guv. Imi iau voie. — Eh bien! să ținem lecție!

Fr. Ah, Dumnezeule!

Guv. Dta suspini? Ce?

Fr. Este oare permis, să ne țineți legate de bancă încă din copilărie? — Suntem mari și destul de frumușele, ca să putem străluci în lume. Ce ne ajută sentențele? Nici o carte cuminte nu ni se dă în mână; o carte bună însemnează contrabandă. — In etate de optsprezece ani să mai învăț geografie, ca nu cumva lumea să-mi fie străină. Asta prea e de tot!

Guv. Ah ciel! Ce aud! Nelegiuito, părăsită de D-zeu! Am să te spui tatălui dtale. — Să fi vorbit eu astfel profesoarei mele, apără-mă Doamne, ce ar fi făcut! O, o! Educație decăzută! Generațiune rebelă! Eh, voi à ton ouvrage!

L. Frosinica are dreptate! Da! E prea mult! In etatea cea mai frumoasă ne dați știință seacă, fără nici un plan. — Eu nu mă împotrivesc; știu, că omul trebue să învețe toată viața, însă ce folos au lecțiile noastre? Ce, folos?

Guv. Și dta te revolți? — O, vipere! Nerecunoscătoare! A mai comis o ființă așa nelegiuire?... Le-am legănat în brațele mele, am renunțat la plăceri, am trăit numai pentru binele lor, — câte nopți nedormite, les Dieux m'en sont temoins, — am veghiat lângă patul lor. — Și recunoștința?...

(Va urma).

Sborul lui Vlaicu în Sibiiu.

Indrăsneţul aviator Aurel Vlaicu, care la serbările culturale din Blaj a uimit publicul cu minunatele sale sboruri, a binevoit să primească învitarea de a face o ascensiune şi în Sibiiu. Ascensiunea va avea loc *Dumineca în 17 Septemvrie st. n. 1911*, la orele 5 p. m., pe câmpul de exerciţii militare din loc.

Preţurile de întrare sunt următoarele:

Locul I . . . 10 cor.
„ II . . . 6 „
„ III . . . 3 „
„ IV . . . 1 „

Ne împlinim o plăcută datorie, când luăm sub ocrotirea aşezământului nostru cultural această izbândă a ştiinţii, care face cinste neamului românesc.

Ne adresăm deci tuturor oamenilor noştri, cari pot aprecia importanţa problemelor culturale, rugându-i să grăbească cu toţii şi să îndemne pe toţi Românii din împrejurime a lua parte la această frumoasă sărbătoare a geniului românesc.

Sibiiu, 5 Septemvrie 1911.

Prezidiul Asociaţiunii:
Andreiu Bârseanu.

NB. Biletele de întrare se pot primi dela biroul central al Asociaţiunii şi dela librăria arhidiecezană din Sibiiu. Prevăzându-se aglomerare mare de public, doritorii sunt rugaţi a-şi procura biletele în cel mai scurt timp.

Ceva istoric din biografia mea.

In viaţa mea, de douăsprezece ori am fost în Bucureşti la şedinţele Academiei Române, în fiecare an câte o lună. Am dus acolo totdeauna conştiinţa mea de Român, ca unul dintre cei mai învăţaţi şi culţi români de dincoace de Carpaţi, adecă din Ungaria şi Ardeal.

Şi aceia, cari au stat mai aproape de mine ştiu, că în viaţa mea nu am făcut alta decât tot am învăţat şi lucrat, dar aceasta o dovedesc şi operile mele. Pentru cariera mea de jurist am făcut două examene de stat, doctoratul de drepturi, şi ambele examene de advocatură. Am fost jude la tribunalul din Oraviţa-montană şi din Timişoara, am fost jude de tablă crăiască în Budapesta şi în Oradea-mare. Şi am anume să scot la iveală, că în Oraviţa şi în Timişoara am fost şi referent şi exmis de tribunal în cause urbariale, iară la tabla regească din Oradea-mare referent şi în chestii urbariale.

In Timişoara am scris un op „Despre pământurile remanenţiale“, în limba maghiară, şi am arătat abuzurile în contra legilor ţării; dar *Atanasiu Raţ*, vicespanul din Timişoara, născut cu mine împreună în Lipova, şi patronul meu, nu m'a lăsat să-l tipăresc, ca să nu provoc supărări. Opul îl am şi azi.

In Oradea-mare am scris un op: „Datorinţele exmisului tribunalului în afacerile urbariale“, asemenea în limba maghiară. Unii advocaţi români din Oradea-mare l-au decopiat, şi judecătorii din Arad l-au cerut ca să-l decopieze.

Am amintit aceste numai ca să arăt, că m'am făcut capabil, ca să ştiu da informare pentru relaţiunile iobagilor din Ungaria, şi astfel în cas de lipsă şi miniştrilor din România şi altor oameni de omenie de acolo să pot da informare precisă şi adevărată despre deslegarea chestiunilor iobagiale din Ungaria. Ba, judecând după interesele comune ale noastre cu ale acelor din ţară, eu în numele meu şi al tuturor Românilor dela noi, am simţit şi datorinţa, pe care noi toţi de dincoace o avem de a da sfaturi, când chestiunea se referează la esistenţa tuturor, la întărirea vieţii romanismului.

Mergând la Bucureşti şi auzind câte toate de soartea ţăranului român, toate cărţile cari au apărut despre chestiunea aşa numită a ţăranilor români le-am studiat şi am ajuns la convingerea, că în Europa încă numai causa ţăranilor din România nu e aranjată după simţul de dreptate şi umanitate, şi că ţăranul român e cel mai maltratat în Europa, ba într'un op un literat a zis, că *„e străin în ţara sa“*. Dela 30 Sept. 1900 fiind pensionat şi locuind în Sibiiu, am experiat cum Românii din prejurul Sibiiului treceau în ţară, pentru lucru de pământ şi mai ales de seceriş, şi cum aceştia reîntornându-se au povestit, că ce grozăvenii fac unii boieri şi unii arândaşi cu ţăranii de acolo, şi s'au plâns, că ce au făcut şi cu ei. Ziceau sătenii noştri, că acolo oamenii nu mai cugetă la Dzeu, — acolo „domnii nu sunt creştini“, etc. Şi apoi mai cetind eu şi auzind, că în România numele *„român“* e nume de batjocură, cu înţeles „om prost“ (ungureşte: paraszt ember) — şi genialii şi înţelepţii de acolo încă nu au adus la conştiinţă de sine pe ţăran, spunându i că e Român şi că cine şi ce e Românul, şi că Românul nu-i dobitocul ţării, precum adeseori îl numesc aceia, cari îl despreţuesc şi astăzi.

Şi acolo în Bucureşti, mulţi prorociau o turburare în ţară, o revoltă a ţăranilor, — şi spre nenorocirea lor, primăvara, în anul 1907, ea s'a şi întâmplat.

Eu de mulţi ani, din causa viitorului tuturor Românilor eram neliniştit. Când mă culcam, când mă trezeam, combinam la un leac, pentru soartea ţăranilor din ţară.

In 11 Martie 1907 s'au început şedinţele sesiunii generale ale Academiei Române. Pe timpul şedinţelor, revoluţiunea ţăranilor era deja lăţită, şi se descria ca ceva groaznic. O revoluţiune numai grozavă poate fi.

La Academia Română, şi în tot oraşul Bucureşti se vorbia numai despre revoluţiune, şi mulţi se făceau medici, că în ce mod pot vindeca durerile ţăranilor şi relele ce s'au ivit în ţară.

Era lucru de tot natural, ca şi eu să mă amestec în discuţiunile unora şi ale altora, să mă fac şi eu medic şi să le spun leacul, cu care s'au vindecat chestiunile ţăranilor în Ungaria, — şi astfel m'am apucat, ca pe mai mulţi să-i informez despre lucrurile dela noi.

Ştiind pe *Petre Poni* de un bărbat cu mare capacitate şi de un Român cu inimă bună, mă cam acăţam de el, ca să-l informez, că regii Ungariei şi Ungurii cu câtă înţelepciune şi bunăvoinţă au aranjat chestiunile iobagilor şi au împărţit pământurile.

Intr'o zi, când era şedinţă publică, dar publicul încă nu s'a adunat, am aflat pe Petre Poni într'o chilie laterală a Academiei Române. M'am pus lângă dânsul, am cerut permisiune, ca să-l informez şi dânsul dorind, ca să-l informez, cu pacienţă m'a ascultat.

Am luat o coală de hârtie, i-am arătat că ce e sesiunea de pământ în Ungaria, câte jugăre şi ce fel de pământuri se cuprind în ea, şi apoi optaşul, pătrarul şi jumătatea de sesiune, din câte jugăre şi ce fel de pământuri sunt compuse. Pe când arătam acestea, vine Şenchea, fostul ministru Olănescu şi alţi 3—4 inşi şi mă ascultă.

Şi atunci fostul ministru mă întreabă, că cum s'a dat ţăranilor de dincolo aceste pământuri?

Eu: „Prin legile din 1848 şi cele următoare. S'a adus lege, că fiecare sătean care în 1 Maiu 1848 a folosit ca iobagiu pământuri dela domnii de pământ (proprietarii mari), din 1 Maiu 1848 este proclamat proprietar peste toate pământurile, ce la 1 Maiu 1848 le-a avut în folosinţă; şi s'a adus lege, ca proprietarii cei mari, pe baza unei preţuieli a bunurilor, ce se predau iobagilor, vor fi despăgubiţi prin stat.

Fostul ministru îmi răspunse: „Proprietatea mea e sfântă, eu nu las, ca legea să mi-o răpească!“

Eu am zis: „Şi datorinţa dtale către poporul român şi statul român — încă e sfântă. Cu sila nime nu ţi va răpi pământurile. Dar şi mai sfântă e esistenţa poporului şi a statului român!“ Unii mai puseră atari întrebări, şi când bătu clopoţelul, că se deschide şedinţa publică, unii din cei de faţă îmi ziseră: „Scrie-ne despre deslegarea chestiunii ţăranilor din Ungaria, ca să ne informezi“.

Eu am răspuns: „Voiu scrie, voiu scrie, pentru informaţiune“. Şi ne-am dus în şedinţa publică.

Dar sesiunea Academiei Române ţinând cam o lună, m'am apropiat şi de alţi membri. Intre oamenii înţelepţi şi bunii Români am privit şi pe Dr. *I. C. Istrati*. Şi în vorbirea mea i-am zis: „Ajutaţi ţăranilor!“ Istrati cu câteva săptămâni mai nainte era ministru de domeniile statului, şi îmi răspunse: „Când eram încă ministru, am făcut un proiect de lege pentru deslegarea chestiunii ţăranilor, l-am lucrat după conştiinţă, ca şi de ţărani şi de ţară să fie bine, dar am căzut din minister, însă cred că se va ajuta ţăranilor“. Şi atunci am văzut lacrime în ochii lui Istrati.

Intre bărbaţii de frunte priviam eu şi pe Spiru Haret, ministrul de culte şi instrucţiune publică. Nu puteam ca să mă întâlnesc cu el, dar pentru dânsul în şedinţă am scris părerea mea şi i-am predat o în scris. In fine considerând pe dl Ion Kalinderu dintre cei mai înţelepţi ai ţării şi ştiind, că el a făcut foarte mult pentru bunăstarea şi cultivarea poporului român din domeniile coroanei, — am vorbit şi cu dânsul.

Cu Sturdza, care era ministru-prezident şi secretar general al Academiei Române, nu am cutezat să vorbesc, pentrucă ştiindu-i natura şi obiceiurile mă temeam, că-mi zice: „N'am nici o lipsă de sfatul dtale, vom şti noi ce să facem în ţara noastră etc.“

Reîntornând acasă în Sibiiu, îndată după Paşti am umblat prin biblioteci, mi am adunat legile şi cărţile de lipsă şi am lucrat până în 17/4 Dec. 1907. In dorul meu de a da informaţiune acelora, cari au cerut-o, în dorul meu de a ajuta ţăranilor, am lucrat şi lucru, căci doară trebue să mă pun în serviciul unei cause naţionale, — credeam eu, — şi manuscrisul lucrării mele a dat 109 de pagini, adecă peste 50 de coale.

E de lipsă ca să arăt cuprinsul manuscrisului.

Relaţiunile iobagilor cu domnii de pământ (sau ţăranii şi proprietarii mari) *în Ungaria.* Studiu istoric juridic, de Dr. *Atanasiu Marienescu*, membru al Academiei Române.

Prefaţă, subscrisă în 17/4 Dec. 1907.

Partea I-a. Starea relaţiunilor iobagiale cu domnii de pământ, dela început până la urbariu (anii 1000—1764)

Cap. I. Regatul Ungariei s'a fundat ca stat romano-catolic, cu putere preponderantă eclesiastică.

Cap. II. Organizarea staturilor civile.

Cap. III. Legile Ungariei faţă de alte religiuni, respective faţă de confesiuni.

Cap. IV. Ungurii (Maghiarii) faţă de regele şi de Austria îşi asigură drepturile la toate diregătoriile.

Cap. V. Nobilii şi libertăţile lor personale.

Cap. VI. Nobilii sunt dispenzaţi de multe sarcini publice.

Cap. VII. Domnii de pământ.

Cap. VIII. Migrarea iobagilor.

Cap. IX. Relaţiunile ţăranilor cu prelaţii romano catolici şi domnii de pământ.

Partea II a. Resolverea tuturor relaţiunilor ţăranilor cu domnii de pământ.

Cap. X. Urbariul reginei Maria Terezia, introdus în 1764 prin patentă regească.

Cap. XI. Aranjarea urbarială pe calea legislativă din 1836.

A) Pământ de arat.

Cap. XII. *B*) Fânaţe, *C*) Păşune, *D*) Pădure, *E*) Trestie.

Cap. XIII. Datorinţele iobagilor sau prestaţiunile şi serviciile lor către domnii de pământ şi contractele agricole după legile din 1836.

Cap. XIV. Viile.

Cap. XV. Legile din 1840 şi 1848.

Cap. XVI. Executarea despăgubirilor pentru domnii de pământ.

Cap. XVII. Cartea funduală.

Cap. XVIII. O reprivire istorică (glorificarea Mariei Tereziei, a lui Franciso Iosif I. şi a altor regi cari au ocrotit şi apărat pe ţărani).

Acestea le-am compus numai pentru informaţiune. Nu este nici un cuvânt în manuscris, prin care eu aşi da sfat bărbaţilor de stat din România, că ei cum au să resolveze chestiunea ţărănească la ei acasă. Eu am descris numai, că unii regi ai Ungariei, cu câtă înţelepciune şi bunăvoinţă au deslegat chestiunile iobagilor din Ungaria.

Mai departe am ştiut, că în politica tuturor staturilor (unde sunt miniştri înţelepţi), unde sunt chestiuni de o natură cu chestiunile vecinilor, fiecare stat cercetează, că vecinii cum au deslegat aceste chestiuni, ca statul să întreacă în deslegarea benevolă pe alte state, ca să nu facă asemenea greşeli etc., şi pentru aceasta datorinţa bărbaţilor de stat ai României ar fi, ca atunci când au să deslege chestiunea ţăranilor, să studieze întâi şi să înveţe, că Ungurii, Bulgarii, Ruşii în ce mod au deslegat astfel de grele chestiuni, pentruca Românii să nu rămână îndărăt cu umanitatea, creştinătatea şi dreptatea faţă de vecinii lor.

Şi eu am crezut, că aceia cari m'au provocat, precum şi fiecare Român bine simţitor pentru ţară, are lipsă de informările mele, şi că barem din curiositate le vor şi ceti, dacă nu şi studia.

Dar nu am putut să fiu profet, şi nu am ştiut, că în calea mea, cu gândul tot către Dzeu, şi tot de a face bine, mă întâlnesc cu răutatea.

Incă în Decemvrie 1907 am trimis manuscrisul meu la Academia Română, cu rugarea, ca să-l tipărească în Anale. Eu credeam, că întârziu cu manuscrisul până în Martie 1908, când puteam merge la sesiunea generală, şi astfel am grăbit cu trimiterea manuscrisului la Bucureşti.

Manuscrisul fiind un op istoric, s'a predat secţiunii istorice spre opinionare. Dl Ioan Bogdan s'a numit de referinte. N'a fost grabă de referare, şi nici în Martie 1908, când venisem la sesiunea generală, nu era grabă de el, dar nici eu n'am umblat să urgez, pentrucă simţisem, că sunt dispoziţiuni rele faţă de mine.

Eu cu scaunul meu şed între dl Bian şi dl Sturdza, dar cu jumătate de paş mai îndărăpt. Regulamentul spune, şi praxa a fost, că un raport al secţiunii se aşterne plenului, că raportul se ceteşte, ori de secretarul general, dl Sturdza, ori de dl Ion Bian, şi astfel se publică raportul şi Academia Română desbate asupra raportului şi hotăreşte.

Intre cele de referat văd că e şi manuscrisul meu, care se aşterne cu raportul. Dar nici dl Sturdza, nici dl Bian nu ceteşte raportul, şi văd cu ochii mei, cum dl Bian şopoteşte ceva dlui Sturdza, acesta apoi subscrie raportul, adecă decizіunea secţiunii istorice, şi tăcând îl împinge prezidentului, şi acesta tace şi îl subscrie. Văzui că-mi îngropară lucrarea, şi aceşti creştini şi prietini nu avură nici măcar atâta milă, ca să-mi cânte în public prohodul. Fireşte, că membrii ceialalţi vorbiau între sine şi nu au văzut. Dl Sturdza şi dl Bian au făcut-o aceasta în taină şi la spatele Academiei Române.

Judecaţi, cât de mare mi-a putut fi mâhnirea, că aceasta s'a făcut înaintea ochilor mei. N'am vrut să mă scol, ca să fac scandal, când în faţă mă batjocorira, ci am tăcut, ca să văd, că ce vor mai face în cauză, şi aşteptam totuşi o deciziune a Academiei Române. E o virtute a mea, că totdeauna când am fost insultat de cineva, am ştiut să tac.

Nu peste multe zile dl Bian se apropie de mine, şi cu nişte vorbe aspre îmi împărtăşeşte, că manuscrisul meu nu se poate tipări.

Eu i-am zis: Te rog să-mi dai deciziunea Academiei în scris.

— Nu se poate, răspunse dl Bian.
— Barem să mă laşi să o cetesc.
— Nu se poate, răspunse dl Bian.

Dl Bian e în secţiunea literară, şi nu se putea însărcina, ca unui membru din secţiunea istorică (unde sunt eu) să-i publice vre o hotărâre. De un asemenea caz, la Academie, nu am mai auzit. Insă când se fac abuzuri oficioase din partea puternicilor, aceştia nu au să se ţină de regulament şi de statute.

Apoi în Analele Academiei nici nu s'a amintit cauza manuscrisului meu.

Lucru natural, că a trebuit să mă năcăjesc şi să mă supăr mult timp, că la ce batjocură a ajuns unitatea culturei române, reprezentată prin Academia Română.

Dl Sturdza, care e tare şi mare la Academia Română din Bucureşti, dacă avea numai un grăunte de înţelepciune şi numai un grăunte de bunăvoinţă către mine şi către autoritatea şi demnitatea Academiei Române, trebuia să mă chieme la sine sau şezând aproape unul de altul să mi zică: „Domnule Marienescu! Iţi mulţămesc, că ţi-ai dat ostăneala şi ai scris operatul cu intenţiune bună, ca să ne orientezi şi să ne ajuţi în chestiunea ţăranilor, dar nu putem uza de el, pentrucă şi pentrucă şi pentrucă, ci te rog să-ţi retragi operatul.“

Eu atunci răspundeam: *Il retrag!*

Eu nu am dat motiv dlui Sturdza, ca să semănie pe mine, fără nici o cauză. In urmare nu m'a deobligat să-l preamăresc. Eu le-am scris acum acestea din punct de vedere naţional şi istoric, ca să vadă lumea, că unii au luat în stăpânire Academia Română, iar aceasta nici nu cutează să se apere în contra lor.

Dar eu voiu reveni, dacă va fi de lipsă, pentru istoria şi cultura noastră.

Sibiiu, Sept. 1911.

Dr. Atanasiu Marienescu
membru al Academiei Române.

Din protopresbiterate.

Convocare

Prin aceasta convoc On. preoţime tractuală la conferenţa preoţască anuală, ce se va ţinea la 17 şi 18 Oct. v. a. c. în comune Ludoş.

Program:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin cu invocarea sf. duh şi sfinţirea apei prin preoţii: Ioan Dăian, Ilie Beu şi Virgil Păcurariu. Predică: temă liberă de Ioan Crăciun.

2. La orele 10 a. m. deschiderea conferenţei.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.

4. Discuţii asupra serviciului divin şi a predicei.

5. Comunicarea ordinelor conzistoriale Nrii. 733 B. 1020 B. 1805 B şi pastorala arhierească dto 9/V. a. c.

6. Rapoartele preoţilor despre activitatea desvoltată dela ultima conferenţă. Aceste rapoarte au să fie înaintate Of. prot. până în 15 Sept. a. c. v.

7. Rapoartele grupurilor preoţeşti au să fie aşternute la of. prot. tot până în 15 Sept. v., cari vor fi predate spre studiere şi raportare unei comisiuni de 3.

8. Raportul comisiunei constatatoare din preoţii din Poiana, Jina şi Rod în chestia înfiinţării unui fond preoţesc tractual şi presentarea unui proiect de statute pentru înfiinţarea unei reuniuni de înmormântare.

9. Discuţie asupra monografiilor comunelor.

10. Raportul preoţilor despre numărul membrilor, ce vor să între în reuniunea de înmormântare.

11. Raportul comisiunei despre înfiinţarea bibliotecii tractuale.

12. Alegerea unei comisiuni pentru statorirea programei şi designarea locului conferenţei viitoare.

13. Inchiderea conferenţei.

Mercurea, 20 August 1911.

Avr. S. Pecurariu
prot.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Tăierea capului sfântului Ioan", *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Mercuri la orele obicinuite.*

*

Inaugurarea unei cruci. Invăţătorii din Romania, întrunţi zilele acestea în congres la Târgovişte, au luat parte la inaugurarea crucii ce s'a ridicat în acel oraş lui *Tudor Vladimirescu*, marelui erou al revoluţiei dela 1821. Crucea de peatră a fost ridicată prin subscripţie publică, la iniţiativa şi stăruinţa dnei Smara, învăţătoare. Monumentul este pus în oraşul, unde Tudor Vladimirescu şi-a găsit moartea prin cursa întinsă de grecul Ipsilante, şi poartă inscripţia următoare: *Eroului Tudor Vladimirescu, martir al redeşteptării naţionale, 27 Mai 1821*". La serbare au participat, afară de cetăţenii Târgoviştei, toţi congresiştii, în frunte cu ministrul cultelor şi al instrucţiunii publice, dl C. C. Arion.

*

Turist nenorocit. In săptămâna trecută 4 studenţi români au făcut o excursiune pe vârfurile din valea Cernei dela Băile Erculane. Unul dintre studenţi, cu numele Popovici, s'a rostogolit de pe o stâncă şi a rămas mort pe loc. O expediţie de salvare a pornit la faţa locului, a găsit în prăpastie cadavrul, care a fost transportat la Băile Erculane, şi de acolo acasă în România.

*

Parastas Dumineca la 10 Septemvrie n. c. după sf. liturgie să va servi în biserica Catedrală din Sibiiu un parastas întru vecinica odihnă a răposatului c. şi r. colonel în retragere *George Popovici*, decedat la 20 August n. c. în Graz.

*

In contra răsboiului. Ca la 100 000 muncitori s'au adunat Dumineca într'un parc al Berlinului, pentru a protesta contra porniirilor răsboinice, şi pentru pacea lumii. Zece oratori, pe tot atâtea tribune, au vorbit poporului, zicând că este o crimă ca germanii şi francezii, două naţiuni atât de civilizate, să ajungă la un conflict cu armele din cauza neînţelegerilor din Africa. Adunarea lucrătorilor a decurs în linişte.

*

† Ana Benţia născ. Papp de Murăş-Ciugud soţia dlui Nicolae Benţia, funcţionar la „Albina", a încetat din viaţă după lungi şi grele suferinţe, Joi în 7 Septemvrie st. n. 1911 la orele 10 şi jum. a. m., împărtăşită fiind cu Sfintele Taine, în anul al 53-lea al etăţii şi al 30-lea an al fericitei sale căsătorii. Inmormântarea se va face Sâmbătă, în 9 Septemvrie a. c. st. n. la 3 ore p. m. dela locuinţa sa din Ternschulgasse 19 în cimiterul central din loc. Fie-i ţărâna uşoară şi memoria binecuvântată!

*

Orele de casă *la Institutul de credit şi de economii „Albina" din Sibiiu* se ţin cu începere din *11 Septemvrie st. n.* şi până la altă dispoziţiune *dela 8—12 a. m. şi 3—4½ p. m. Direcţiunea.*

*

Meseriaş român sibian — premiat în Roma. Cunoscutul croitor din Sibiiu, dl *Ioan Petraşcu*, cu prăvălia bine asortată din Strada Cisnădiei, participând cu mai multe obiecte, între cari şi cu un rând de reverenzi, la expoziţia din Roma, dintre 800 esponenţi croitori a fost distins cu primul premiu „Grand Premio" şi cu Medalia de aur. — Această distincţie bine meritată ar trebui să îndemne pe fiecare român a-l sprigini în întreprinderea sa, cu atât mai mult că e singurul român căruia i-a succes să se pună alăturea cu multele şi marile firme străine din strada principală a Sibiiului. *P—a.*

*

Inginerul Richter. Am anunţat, într'un număr trecut, liberarea inginerului Richter din mâna banditilor greci. Un ziarist a izbutit să afle câteva amănunte din gura numitului inginer despre păţaniile şi suferinţele sale din Grecia. — Richter are de gând să şi scrie însuşi toată istoria celor întâmplate, şi de aceea nu prea dă bucuros informaţiuni raportorilor. In timpul de câteva luni, cât a stat în prinsoare, a încăruntit de tot. S'a jăluit, că banditii i au nimicit harta şi toate scrisorile sale. A stat mai multe săptămâni culcat într'o peşteră îngustă, cam de 2—3 metri. Banditii nu l-au legat nici odată la mâni; l-au legat însă foarte adeseori la ochi. In vremea din urmă îl ameninţau mereu, că îl vor omorâ; de care ce nu mai soseau banii. Banditii, zice Richter, păreau oameni foarte evlavioşi şi neîncetat făceau rugăciuni; le plăcea mult jocul de cărţi. Preţul de rescumpărare, în sumă de patru mii de funţi turceşti (cam 90 mii coroane), li s'a trimis în butoiaşe în bani de metal. Imediat după primirea banilor inginerul a fost pus pe cal şi trimes către Elassona, cu poruncă severă că nu i este ertat să privească îndărăt. In Elassona a fost bine văzut în societatea ofiţerilor turceşti. După câteva zile a sosit apoi la Saloniki, unde se află şi astăzi.

*

Etate frumoasă. In comuna Reşhita a decedat văduva *Ioana Stănilă născută Duvla*, în 9 August, în etate de 123 ani. N'a fost bolnavă de loc, ci în câteva ceasuri a adormit în Domnul lin, fără durere, cum se stânge candela, când i-se gata untul de lemn. Despre baba Ioana s'a scris în numărul 122 din anul 1909 al ziarului nostru, ca era totdeauna veselă, cânta şi povestea despre năvălirea Turcilor în ţară, şi despre alte întâmplări din vremea veche pe cari le ştia, ori din propria păţanie, ori dela moşul ei, care i le povestise când era ea mică. Odihnească în pace în sânul pământului!

*

De ale „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu". Cassariatul acestei Reuniuni a solvit ajutorul statutar după răposaţii membri Nicolae Morariu, ziler, Nicolae Vătăşan, prof. semin.-penz. (Zoltan). şi Nicolae de Palosi, funcţ. magistratual. Acestea formează cazurile 183, 184 şi 185 de moarte în sinul Reuniunii.

*

La fondul Dr P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii au mai dăruit: Ioan Moţa, red. „Libertăţii" (Orăştia), 80 bani; Vasile Runcean, paroh 1 cor.; Dem. N. Kabadaiev, pictor şi soţia sa Maria n. Drăgan (Sălişte), 2 cor.; Anastasiu Beşa, funcţ. „Albina" (Mediaş), 1 cor.; Nicolae Bălănescu, deputat (Giurgiu), 5 cor.; Andreiu Bârseanu, prez. „Asociaţiei", N. Droc-Barcianu, prof. (Giurgiu), Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta), câte 2 cor.; I. C. Panţu, prof. (Braşov), Ioan Petraşcu, croitor; Aurel Pop şi Enea Hodoman, funcţionari la „Albina", câte 1 cor.; Ioan Leuca, par. (Mercheaşa), 50 bani. Starea fondului 1021 c. 63 fil. Pentru prinos aduce sincere mulţămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu": Vic. Tordăşianu, prezid.

*

Servitor norocos. Anton Schuster braşovean de loc şi servitor la banca austro-ungară, a câştigat cu un loz al băncii ipotecare ungare o jumătate de milion de coroane. Norocosul câştigător a ieşit îndată din serviciul de până acum şi s'a stabilit în Braşov, unde are de gând să înfiinţeze şi să cond că o bancă proprie.

*

Una-alta. Expresiunea „*aplicare momentană*" o întâlnim prea adese în coloanele ziarelor noastre; dar totdeauna este greşit întrebuinţată, când se scrie bună oară: „Un candidat de advocat poate afla *aplicare momentană* în cancelăria dlui X... din Y..." — Anunţul astfel stilizat însemnează, că aplicarea durează *un singur moment.* Dl X. însă voeşte să zică alt ceva, şi anume, că în cancelăria sa de advocat doreşte să angajeze *numai de cât* (sau *imediat*, sau *la moment*) un candidat, pe vreme de sigur mai lungă sau mai scurtă, dar nu momentană.

*

La pol. Din Berlin se scrie, că exploratorul Douglaz Mawson, care în curând va pleca la polul sudic cu vaporul Aurora, va duce cu sine şi un aeroplan. Acest aeroplan va fi condus de sublocotenentul Watkins.

*

Din şcoală. Invăţătorul: — „Vedeţi aşadară, iubiţi şcolari, că nu se pot aduna decât cantităţi de *acelaş fel*; un măr cu o peară nu sunt două mere, nici două pere; un câne şi un bou nu sunt doi câni, nici doi boi"... Un elev: — „Mă rog, dle învăţător, decâte ori tata adaogă la *un* litru de apă *doi* litri de vin, face totdeauna *trei litri de vin*".

*

Spargeri. Din comitatul Hunedorii se vestesc mai multe spargeri. Sâmbătă noaptea au pătruns făptuitori necunoscuţi la casa administraţiei forestiere din Deva şi au furat patru sute de coroane şi mai multe arme. In aceeaş noapte au întrat şi în biserica românească din Deva, de unde au furat bani din lăzi şi alte lucruri. Altă spargere s'a comis în biroul poştal din Brad, de aci hoţii au dus cassa Wertheim întreagă, au spart-o în câmp, afară de oraş, şi au luat zece mii de coroane dintr'ânsa. Jandarmeria cercetează.

*

Petrecere poporală împreunată cu reprezentaţie teatrală, declamatorică va da tinerimea din Gurasada în 10 Sept. n. Profitul curat e destinat pentru *biblioteca poporală* din loc. Rugăm pe toţi aceia, cari doresc înaintarea poporului, să ne sprijinească. Daruri marinimoase (cărţi sau bani) sunt a se trimite la adresa: *Silviu Rusu* stud. abs. în Gurasada com. Hunyad (Guraszáda, Hunyad m.)

*

Mersul holerei. Epidemia în Italia a făcut numeroase jertfe. Se vesteşte adecă din Viena, că din Iunie, când s'a constatat în mod oficial ivirea holerei în Italia, şi până la sfârşitul lui August s'au întâmplat aproape opt mii de îmbolnăviri cu peste trei mii de cazuri mortale, constatate oficial. Cuibul epidemiei este Sicilia, dar se arată cazuri numeroase în mai toate oraşele Italiei. In săptămâna ultimă din August au fost în Roma 51 de îmbolnăviri, cu 31 de cazuri mortale, în Veneţia 15 îmbolnăviri şi 2 cazuri de moarte. Conform convenţiunii internaţionale, autorităţile italiene au comunicat statistica aceasta grozavă tuturor guvernelor europene, au comunicat-o şi la Berlin, Viena şi Budapesta, s'au rugat însă pe cale diplomatică, ca ştirile despre holeră să nu fie date publicităţii în considerare la serbările jubilare din Italia, precum şi având în vedere faptul, că guvernul italian a luat măsurile necesare pentru combaterea epidemiei; — aşa s'a întâmplat, de străinătatea abea a aflat câte ceva despre mersul holerei în Italia.

*

Teatru. Opereta în 3 acte „*Susana nevinovată*", representată în Sibiiu Mercuri seara, este o piesă dintre cele slabe. Muzica, abia ici colo acceptabilă, în general e foarte săracă; iar libretul este chiar mai banal, decât cel obicinuit la operete. Unul din acte se petrece în vestita casă pariziană „Moară roşie", cu bătrâni cheflii, cu tineri cheltuitori de bani agonisiţi de alţii şi cu cocoane frivole, setoase de dans şi şampanie, în sfârşit cu tot aparatul sgomotos al operetelor mai nouă; — piesa cu toate acestea n'a reuşit. Cevas mai norocoasă a fost „*Călătoria lui Mihail Strogoff*", jucată asează Joi, cu faptele vitejeşti ale rusului în drumul său dela Moscova la Ircuţc, expuse în mai multe tablouri după povestirea lui Jules Verne. Piesa din urmă se repetă mâne, Sâmbătă.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

Pe temeiul circularului Prea Ven. Consistor de dto 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şc. convoc pe toţi învăţătorii, învăţătoarele şi pe catiheţii dela şcoalele confesionale şi dela cele străine din tractul Bistriţei la conferenţa ce se va ţinea Joi şi Vineri în 6/19 şi 7/20 Octomvrie a. c. în *Borgo-Prund* cu următorul

Program:

1. Serviciu divin pentru chemarea Duhului Sfânt la 8 ore a. m.

2. Deschiderea conferenţei prin comisarul consistorial.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.

4. Fiecare învăţător prezintă în scris raport despre activitatea sa extraşcolară în anul 1910/11. Se alege o comisiune pentru cenzurarea acelora.

5. Studiu asupra materialului din religiune după planul de învăţământ, şi anume:

a) Pentru cl. I, cu o lecţie practică *Teodor Rânea*: *b)* pentru cl. II, *Ştefan Bărbos.* *c)* pentru cl. III, cu lecţie practică Alex. Boeriu catih. şi înv. Maced. Pop. *d)* pentru cl. IV, *Izidor Suceava*, catihet şi *Alex. Cziboc* înv. *e)* pentru cl. V, şi VI, cu lecţie practică *Nicolae Şoneriu* catihet şi *Nic. Bogdan*, event. Vas. Ieican învăţător.

Discusiune asupra acestor studii şi lecţii.

6. Darea de samă despre manualele de religiune şi metodica învăţământului religios precum şi despre necesitatea unei biblii şcolare: *Nicolae Şoneriu* şi *Teodor Rânea.*

7. Educaţia religioasă cu ajutorul cântărilor biericeşti, a cercetării bisericei şi a tablourilor: *Eugen Tănase.*

8. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică şi literară la Românii în anul 1910/11 *Grigore Ştefan* şi *Ioan Griga.*

9. Darea de seamă despre starea învăţământului în tract în anul şc. 1910/11. Comisiunea permanentă, prin referentul *Ioan Duca.*

10. Statorirea programei pentru conferenţa viitoare.

La conferenţă sunt obligaţi a lua parte toţi învăţătorii confesionali, învăţătoarele şi toţi catiheţii dela şcoalele străine. Sunt invitaţi şi toţi parohii ca directori şcolari precum şi alţi binevoitori ai şcoalei.

Bistriţa, 3/16 August 1911.

Greg. Pletosu
protop. comisar consist.

Expoziţie de copii din Lancrăm.

Apelul cald al comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu", lansat în cauza expoziţiei de copii, a aflat viu răsunet în inimile fruntaşilor din Lancrăm şi împrejurime. In conferenţa ţinută în astă cauză s'a luat cu plăcere la cunoştinţă, faptul că la premiile de distribuit va contribui: comuna politică Lancrăm 70 cor., comuna bisericească 30 cor., banca „Agricola" din Sebeşul săs. 50 cor., banca „Sebeşana" 50 cor. stând astfel cu contribuirea de cor. 50 a „Reuniuni agricole în total 250 cor. la dispoziţie de împărţit între mamele harnice din Lancrăm. Pentru a asigura buna reuşită a acestei lucrări de interes higienic, economic s'a instituit un comitet aranjator local, care desvoaltă activitate laudabilă în toate direcţiunile. Tinerimea locală în însufleţirea ei va aranja o petrecere împreunată cu reprezentaţiune teatrală şi cu concert.

Pentru formarea juriului au fost propuşi, în afară de fruntaşii din Lancrăm şi de membrii comitetului central al Reuniunii agricole, domnii: Dr. I. Elekeş, Dr. At. Moga, medici în Sebeşul săs, Dr. Traian Petraşcu, medic în Tălmaciu, Sergiu Medean şi Eugen Pop Păcurariu, protopresbiteri, G. Tătar, contabil, I. Băilă, tutor, Dr. Seb. Stanca, par., Ioan Oncescu, not. emer. şi I. Pavel învăţător, toţi din Sebeşul săsesc. Conferenţe se vor ţinea mai multe tractând despre higienă etc. Cu fotografiatul grupelor etc. se însărcinează unul din fotografii din Sebeşul săsesc. Terminul expoziţiei s'a defipt pe Dumineca 24 Septemvrie n. c. Detaiii va da comitetul central al Reuniunii agricole.

„Cu noi este D-zeu"!

Cărţi şi reviste.

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor din România, nr. 1—2 din Iulie 1911 cuprinde: Congresul învăţătorilor dela Târgovişte. Conferenţele didactice. Educaţiunea personală şi lectura. Problema pedagogiei experimentale. Importanţa şcolilor de adulţi. Spre democraţie. Spiritul de cruţare, şi alte numeroase şi variate articole. Abonamentul 5 lei anual. Adresa D. Faur, înv. Măicăneşti R. Sărat, România.

*

Neamul românesc literar Nr. 24 din 31 Iulie 1911 cuprinde: Decăderea portului poporal. La răspântie poezie de I. M. Sorica. Nici tu n'o să rămâi, poveste turcească de Gr. Tăutu. Cugetări. Nocturnă, poezie de G. Rotică. Poveste (din W. Hauff), de Mih. Pricopie. O nouă carte despre Brancovici, de S. Dragomir. Cugetări, de I.

Poşta redacţiei.

Dlui I. H. în L. La neadevărurile din întrebare am răspuns noi, numai decât în numărul 82. E de prisos deci a mai publica observările dtale, de altcum foarte juste şi corecte. Vorba aluia: Ajunge o bâtă la un car de oale!

Nr. 71/1911 par. (350) 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobate de Venerabilul Consistor Arhidiecezan Nr. 1751/1911 Școl., se publică licitațiune minuendă pentru edificarea școalei rom. gr.-or. din comuna **Săliște** (tr. Zarand) (1 sală nouă de înv. și 1 anticameră), ce se va ținea în sala școalei vechi din Săliște în 28 August a. c. la 2 ore p. m. st. v.

Prețul de strigare e 4300 cor. din care sumă licitanții au a depune 10% vadiu în bani gata sau în hârtii de valoare. Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia, în care va avea mai multă încredere.

Comuna dă piatra necesară și lemne de păreți de care dispune. Licitanții nu vor avea drept a pretinde spese de drum sau diurne.

Planul și preliminariul de spese și condițiile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din comuna Săliște, unde pot afla cei-ce să interesează și alte informațiuni.

Din ședința comitetului parohial ținută în Săliște, 25 Iulie 1911.

Nicolae Perian paroh. preș. com. par. — **Petru Pêrva** notar.

Văzut: **Vasilie Damian** protopresb.

Nr. 130/1910 of. paroh. (341) 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat prin decisul P. V. Consistor Arhidiecezan din 11 Octomvrie 1910 Nr. 11854 Școl. se publică licitațiune minuendă pentru a se da în întreprindere edificarea **școalei gr.-or. rom. din Cărpiniș** protopresbiteratul Mercurea.

Licitațiunea se va ținea în 29 August (11 Sept. n.) a. c. la 2 ore p. m. în sala școalei gr.-or. din Cărpiniș.

Prețul strigărei este 13 600 cor. dând comuna bisericească tot materialul recerut la școala nou edificândă.

Vadiu are să se depună 5% dela prețul strigării în bani gata, sau în hârtii de valoare.

Comitetul își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea aceluia dintre minus oferenți, aceluia în care va avea mai multă încredere.

Planul, preliminarul de spese și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Cărpiniș.

Cărpiniș, în 12/25 August 1911.

Cornel Muntean preș. com. par. — **Ioan Munthiu** paroh.

Nr. 666/1911. Am văzut:

Avr. P. Păcurariu protopresb.

Inștiințare.

Abecedarul și cărțile de cetire pentru anii II—VI de școală, lucrate după planul de învățământ confesional și al celui de stat, de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat și Iuliu Crișan cuprind material din toate obiectele de învățământ.

Abecedarul și cărțile de cetire pentru anii II—IV sunt aprobate de Preaven. Consistor arhidiecezan cu Nr. 5750/1910, iar de In. ministru: Abecedarul sub Nr. 56863/910, cărțile de cetire: pentru anul II sub Nr. 99113/908. anul III sub Nr. 61238/909 și anul IV sub Nr. 63709/910.

Cartea de cetire pentru anii V—VI apărută acum, în urma ordinațiunii ministeriale Nr. 16593/911, până va primi aprobarea, se poate folosi în școale în anul școlar 1911/912.

Prețurile: Abecedarul 40 fil., Cartea de cetire a II a 50 fil., a III-a 60 fil., a IV-a 70 fil., a V—VI cor. 1·80. Se află la Libraria arhidiecezană în Sibiiu și la autori în Săliște, Szebenm.

(346) 2—3 **Autorii.**

Nr. 382/1911. (342) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Geoagiu-de-sus**, se escrie concurs cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică, iar restul prin întregirea dela stat cerută; cuartir și grădină în natură. Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această școală.

Invățătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu, în terminul indicat.

Of. protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie în conțelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 19 August 1911.

Ion Teculescu protopresb.

Anicuța Voileanu,

absolventă cu diplomă de stat dela academia c. r. de muzică din Viena, și premiantă, **dă instrucții de pian.** Informații se pot lua zilnic între orele 11—1. **Berg-gasse 24.**

(343) 3—3

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 35— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

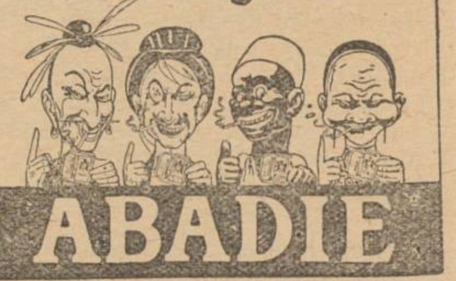

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 9—

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în **Budapesta.**

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 20—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

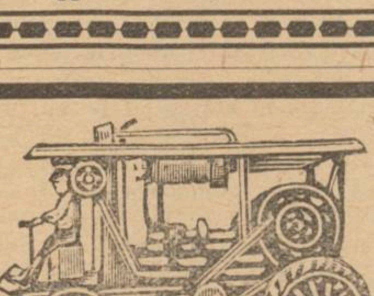

De sine mergatoare, simple si renumite in lume

Locomobilele cu benzin

și

Mașini de treerat

sunt aprobate și eminente pentru **regiuni muntoase.** Funcționare perfectă și sigură, crutare în folosirea benzinului, construcție simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple și de sine mergătoare pentru

Joagăre și spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi și dăpănat.

Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenți și mijlocitori se honorează.
(15) 12—26

Am onorul a vă aduce la cunoștință, că mi-am deschis

cancelaria advocațială

în Deva (strada Petőfi Sándor Nr. 4, în fața casei comitatului și vecinătatea tribunalului regesc).

Cu deosebită stimă:
Dr. Petru Groza,
(345) 2—3 advocat.

Nr. 3287/1911. IV. (348) 2—2

Concurs.

La magistratul orașului Szászsebes sunt a se ocupa următoarele posturi de amploiați din nou sistemizate.

1. Postul unui **consilier orășenesc**, carele este împreunat cu un salar fundamental de 3200 cor., cinci cvincvenali de câte 10% și dreptul la pensiune.

2. Postul unui **inginer orășenesc**, carele este împreunat cu un salar fundamental de 3200 cor., cinci cvincvenali de câte 10%, dreptul la pensiune și îndreptățire la praxa privată.

Ambele posturi se vor ocupa deocamdată numai pentru restul periodei de alegere până la finea anului 1913.

Reflectanții la aceste posturi sunt datori a și înainta rugările lor în scris instruate cu atestatul medical, de cualificațiune și eventual atestatul despre serviciul de până acum, arătând totodată și cunoștința de limbi, până în 20 l. c. la subsemnatul magistrat orășenesc.

Pentru reflectanții la postul de inginer se recere cualificațiunea prescrisă în § 10 din art. de lege I ex 1883.

Szászsebes la 1 Septemvrie 1911.

Magistratul orășenesc.

CURS DE DANS

Am onoare a aduce la cunoștința On. public din loc și jur că cu **ziua de 18 Septemvrie n.** voiu deschide în sala „Gesellschaftshaus“ un curs de dans în care se vor preda toate jocurile moderne pentru salon — ținându-se cont și de cele naționale românești — precum și manierele elegante după estetica originală franceză.

Cursul durează 6 săptămâni și costă pentru începători: 12 cor., pentru repetenți 6 cor. — Probele cursului: Lunia, Mercurea și Joia, pentru studenți dela 6—8, pentru adulți dela 8—10 oare seara.

Inscrieri se pot face în Libraria arhidiecezană și în decursul probelor de dans.

Cu deosebită stimă:
Nicolae Stoica,
(353) 1—3 măiestru de dans dipl.

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită după o lungă experiență cafoarte bună pentru copii **sănătoși și bolnavi** cât și pentru **bolnavii de stomac.** Impedică și înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broșura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la **NESTLÉ**, Viena I. Biberstrasse 11.

Recuisite de scris se pot procura de la **Libraria arhidiecezană**

Crutați și Vă încercați norocul!

In

30 Septemvrie

va fi **a 2-a tragere a lozurilor de Tisa**, cari afară de cele două câștiguri principale de câte

Cor. 180,000

mai au câștiguri în sumă totală de

Cor. 2.800,000

și aduc pe lângă toate acestea încă și **4% interese.** De prezent vindem aceste lozuri pe **48 rate lunare** de câte **10 coroane.**

Nici un rizic! Banii nu sunt perduți ca la alte multe loterii de noroc. **Toate cassele statului primesc aceste lozuri ca cauțiune!** Ele sunt o hârtie de valoare de prima bonitate, — care oricând se poate vinde la bursă sau se poate lombarda la ori și care bancă.

Ultima tragere va fi în **anul 1930**, până la care termin **tot lozul trebue să se tragă necondiționat cu un câștig** mai mic sau mai mare.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i te extradă cu reîntoarcerea poștei, — la toate tragerile, iar câștigurile sunt în întregime ale lui.

Trimițându-ni-se rata primă prin mandat postal, pentru asignarea celoralalte rate punem la dispoziția stimaților nostri cumpărători cecuri postale.

Grăbiți cu comandele, căci proxima tragere e deja la ușe. Nu lăsați ocaziunea să treacă. Puneți mâna pe noroc.

☞ Se caută agenți în provincie. ☜

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(352) 1—2 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. — **Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.**

Anul LIX. Sibiiu, Joi 1/14 Septemvrie 1911. **Nr. 92.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi insertiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Despre serbările din Blaj.

Ne-a surprins mult faptul, că presa maghiară, atât de vorbăreaţă din fire, nu a scris la început nimica despre frumoasele noastre serbări culturale din Blaj, cu toate că au participat la ele, ca privitori, mulţi gazetari maghiari. Nici chiar despre mult admiratul sbor al lui Vlaicu, o netăgăduită izbândă a ştiinţei, de care toţi ar trebui să ne bucurăm din inimă, fără deosebire de naţionalitate, nu s'a scris nimica în ziarele maghiare.

Ne-am explicat lucrurile astfel: Rău nu pot să scrie despre noi colegii maghiari, iar bine *nu vreau* să scrie. De aceea tac şi nu scriu nimica. Dar sentimentul opiniunei publice maghiare totuşi nu a putut să fie de tot înăbuşit, ci el a trebuit să fie exprimat pe calea presei. Au venit la un târziu câteva ziare maghiare şi şi-au spus cuvântul asupra celor văzute în Blaj. Fireşte, ocărându-ne şi insultându-ne, pe tema — patriotismului. Ceeace nu are să ne supere de loc. Tocmai aceasta e dovada cea mai eclatantă, că frumoase şi impunătoare lucruri am săvârşit în Blaj.

Intre vocile maghiare, cari s'au pronunţat asupra serbărilor noastre culturale din Blaj, e însă şi una, care merită întreaga noastră atenţiune.

E a unui domn cu numele *Kós Károly*, care a fost în Blaj pe când erau întruniţi acolo miile de Români, le-a văzut însufleţirea, iubirea şi alipirea faţă de fruntaşii lor, le-a admirat disciplina şi ordinea exemplară, şi impresiile pe cari le-a dus cu sine acasă le comunică Maghiarilor într'o scrisoare, publicată în ziarul „Budapesti Hirlap“, numărul de Mercuri, săptămâna trecută. Iată ce spune domnul *Kós Károly:*

„Am văzut adunarea *Astrei*, şi aşi dori să vorbesc poporului meu maghiar din Ardeal despre zilele din Blaj. Am văzut sărbarea aceea şi ştiu, că ea e *învingerea valahimei asupra noastră!* Aşi vorbi poporului meu despre duşmanii noştri, fără însă a-i înjura şi fără a le desconsidera munca!

Pentrucă am văzut adunându-se în Blaj şase mii de oameni, domni şi doamne din România, iar dela noi din toate colţurile de ţară: prelaţi, profesori, proprietari, advocaţi, deputaţi, preoţi şi dascăli, industriaşi, comercianţi şi popor de rând: o întreagă societate. Şi această mulţime, acesti diferiţi oameni au venit *din însufleţire, de bună voe* aici. Nu pentruca să bee, să-şi petreacă, ci ca *să se însufleţească*, să înveţe, să asculte ce spun conducătorii, pentruca vorbele lor să şi le graveze în inimă şi să ducă acasă o nouă voe de muncă pe alţi zece ani şi o nouă conştienţă naţională, pentru ei, şi pentru cei rămaşi acasă.

Noi, Maghiarii, nu putem face lucrul acesta aşa ca şi ei. Noi, Ardelenii, *suntem obosiţi*, iar opinia publică din Ungaria acum nu o interesează soartea maghiarimii, ci de interes mare e, că o foaie, care a trăit din improşcări, poate să-şi lăţească mai departe murdăria ori nu printre poporul maghiar, sub scutul sfinţeniei libertăţii de presă?

Despre zilele din Blaj ziarele din capitală au adus unele articole, adevărat, că scrise *în mod foarte greşit şi curios*, dar s'a trecut iute la ordinea zilei şi acum să imblătesc mai departe firele goale de paie ale obstrucţiei. Dar noi nu putem trece la ordinea zilei aşa uşor, pentrucă e vorba de pielea noastră, şi nu numai de a noastră, în mod direct, ci în urmările ei şi de a maghiarimei intregi.

Am mers la Blaj, ca să învăţăm ceva, pentrucă avem mare lipsă de învăţătură. Şi *am putut să învăţăm multe acolo dela — Valahi.*

Am văzut o puternică adunare naţională, şi am auzit vorbiri serioase până la plictiseală. N'am văzut pe nime pozând numai şi fraze nu am auzit. Asta e o învăţătură.

Am văzut acolo o armată, o armată naţională. Pentrucă adunarea aceasta nu a mai fost gloata lui Iancu şi Axente, care să ne atace cu coase şi cu tunuri de lemn. Şi nu va sta nici în serviciul Vienei. Ce am văzut e *naţiune*, provăzută *cu muncă conştientă*, cu bani şi cu *cultură*... Asta e a doua învăţătură.

Am văzut apoi cum poporul adunat acolo *sorbea în sine cu evlavie învăţăturile conducătorilor*, şi cum asculta cu însufleţire vorbirile de multeori plictisitoare. Dar el, poporul, a fost mulţămit cu tot ce a căpătat, nu a criticat, ci şi-a dat cu bucurie filerii pentru „Astra“. Şi *nu a fost acolo neorânduială, nu a fost vorbă de politică, nu s'a făcut agitaţie;* am ascultat cum se fac socoteli seci, cum se înşiră fapte seci, în vorbirile liniştite, de multeori plictisitoare ale oratorilor.

Şi am rămas cu impresia, că *acesta a fost evenimentul cel mai mare politic al anilor din urmă, că aceasta a fost cea mai periculoasă agitaţie naţionalistă politică.* Şi asta e a treia învăţătură!..

Astăzi, după adunarea Astrei, putem să ştim, dacă cumva nu ne închidem ochii şi nu ne astupăm urechile, că în Ardeal stă gata societatea valahă, organisată în cele economice, sociale, şi chiar şi culturale. Societatea aceasta e în curat cu forţele sale, cu scopurile sale. Societatea aceasta *e disciplinată, e fanatică, e idealistă.* Societatea aceasta e — *naţiune*...

Această societate valahă e în aşa măsură *duşmanul nostru natural*, încât nici cu vorbe frumoase, nici cu forţa, *nu o putem câştiga pe partea noastră.* Aceea ce jertfeşte statul şi societatea în scopul acesta *e o muncă cu totul nefolositoare şi e curată risipă de forţe.* Valahul din Ardeal din îndemn propiu *nu se face Maghiar niciodată.* De învăţarea limbei maghiare nu are trebuinţă, căci noi, Maghiarii din Ardeal, avem cu mult mai mare trebuinţă de învăţarea limbei valahe. Ei mai curând îşi fac copiii se înveţe limba franceză şi germană. Dar *nici pentru ideea de stat maghiar nu mai putem cuceri pe Valahii noştri, decând avem în nemijlocita vecinătate o Românie liberă, naţională şi puternic desvoltată.*

Situaţia noastră e aceea, că faţă de valahimea, care înaintează în rânduri închegate, în mod constient, sub conducere unitară, societatea maghiară, sărăcită, obosită şi lipsită de orice speranţă, pas de pas, încet dar necontenit *trebue să se retragă de pe teren.* Ne vedem soartea şi în minuni nu mai putem crede. Noi suntem slabi şi în ajutoriul nostru nu vine, nici societatea din Ungaria, nici puterea de stat“...

Dar e destul din aceea ce scrie domnul Kós Kàroly în organul imperialiştilor din Budapesta. Omul ne-a văzut în Blaj aşa cum suntem: o societate compactă, bine organizată, *o naţiune* cu avere proprie, cu conducere proprie, cu *cultură* proprie, bine înaintată. Toate pedecile cari s'au pus în curs de patruzeci şi mai bine de ani în calea înaintării noastre culturale şi economice, nu au folosit deci nimica, pentrucă noi, nu că am fi dat îndărăt, dar nici măcar nu am stat pe loc, ci am mers mereu înainte, făcând progresele pe cari lumea le-a putut vedea cu ocaziunea serbărilor noastre din Blaj.

Dela unul, care astfel de clar vede lucrurile, şi astfel de corect le ştie espune, am fi fost în drept să aşteptăm, ca şi în conclusiile sale finale să fie tot aşa de corect şi de limpede la judecată. Iar conclusiile nu puteau să fie altele, decât următoarele: Românii din patria noastră sunt un popor plin de viaţă, dornic de înaintare în cultură şi bunăstare, un popor, care nu cunoaşte nici o pedecă când e vorba să meargă înainte pe căile apucate. De aceea păcat de orice muncă, din partea

---

FOIŞOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

(Urmare.)

Fr. Dumnezeul meu! Cine a zis, că dta n'ai suferit pentru binele nostru? Noi ţinem la dta, cu credinţă, din toată inima, şi te considerăm ca pe mama noastră. Numai cât, dta să nu treci cu vederea, pe socoteala acelor zile, că unele lucruri astăzi ne *anuează*, ne plictisesc.

L. Da, da, ma bonne, noi de sigur nu suntem nerecunoscătoare. — Iartă, am vorbit în glumă.

Guv. Ce, glumă? Voiţi să vă bateţi joc de mine? Nu găsiţi alta materie, să vă stâmpăraţi sburdălnicia? Ah les ingrates!

Fr. O, Doamne. Noi n'am voit să te supărăm...

L. Noi n'am înţeles aşa...

Fr. Cum ai putut dta gândi, că am vorbit în toată seriositatea. — Şi ca să-ţi dovedim, iată, avem să fim foarte liniştite şi să ţinem lecţia.

L. Dacă dta eşti supărată, eu sunt nemângăiată.

Fr Ai milă! O vorbă bună...

L. Ma bonne!

Fr. Mademoiselle!

Guv. Ei bine, să uităm! — Acum daţi hartele încoace, să învăţăm.

Fr. Ah, Dumnezeule!

Guv. Iute! iute!

L. (a privit pe fereastră şi se face ca şi când ar căuta hartele, Frosinica asemenea se apropie de fereastră). Nimic?

Fr. Nimic!

Guv. Allons! Despre ce e vorba?

Fr. Nu găsesc harta!

Guv. Acolo-i!

Fr. Ab, da!

L. (ca mai sus) Nimic?

Fr. Nimic!

Guv. Daţi puţin masa la o parte, deschideţi harta! — Unde am rămas, unde? Ei, vecinic să vă întreb?

Fr. In...

L. La...

Guv Numele! — E bine — ce aveţi?

Fr. La...

L. In...

Guv. La — In — In — La! Dumnezeule, asta n'are nici un înţeles. Mes dames! Attention! Aşa v'am crescut? — Unde am rămas?

Fr. La...

L. In...

Guv. In Valea Neamţului!

L. Aşa-i!

Fr. Intocmai!

Guv. Unde zace?

L. Mi-aduc foarte bine aminte.

Guv. Spune-mi, unde?

Fr. (încet către Leonora). Incă nu vezi nimic?

Guv. Unde?

L. Locul era albastru (caută pe hartă).

Guv. Degetul merge bine. Cât sunt de mulţumită, dacă sunteţi silitoare! Eşti sigură, că era într'un loc albastru?

L. O, Doamne, îndată am să-l găsesc.

Fr. Stau ca pe jăratec.

L. (aparte) Incă nu vezi nimic?

Fr. (asemenea) Nimic!

Guv. Cum? Dta cauţi în Turcia? Dacă te-aş spune cuiva, nu m'ar crede. Ah ciel! Dta eşti zăpăcită. Soyez donc raisonnables. (Luând harta): Aici e, în ţara noastră, aici! Unde e? Te întreb acum pe dta.

L. Locul era albastru.

Guv Voilà, mon etourdie! Ei, domnişoară Frosa! Ai adurmit poate? Rândul e la dumnieata.

Fr. (la o parte) Incă nu vezi nimic de către Graf Ştein?

Guv. Ce? Un graf? Ce te interesează?!... In grabă să spui! Am auzit bine, n'ai să mă păcăleşti.

Fr. Graf! Ma bonne, acum mi se pare ai durmit dta. Am zis...

Guv. Ai zis graf!

Fr. Am zis geograf.

Guv. Aşa? Inţeleg.

L. (încet) Tu, nelegiuito.

Fr. (aparte) Faci, cum poţi.

Guv. Acum, mergem mai departe. Aşa veniţi mai aproape! Luaţi cartea; nu îndoiţi tabelele! Pagina o sută trei, dincolo de Valea Neamţului.

Fr. (citeşte) „Un turn vechi“...

Guv. Mai departe!

Fr. Imi sticlesc ochii! Astăzi nu pot să citesc.

Guv. (către Leonora) Ia dta cartea! (către Frosinica): Copila mea, asta este din pricina sângelui!

L. Cruţă-mă şi pe mine; nu sunt bine! N'am durmit toată noaptea, îţi jur, nici un minut!

Guv. Aceeaşi pricină. Draga mea, causa e sângele! Daţi-mi ochelarii! Sângele meu nu este aşa de înferbântat... Unde sunt cei optsprezece ani! Dumnezeule, Dumnezeule! Ei, iute! iute!

Fr. Pofteşte, ma bonne! (îi dă ochelarii).

Guv. (caută în carte): Aşadară — „Un turn vechi“...

Fr. (aparte). Incă nu vezi nimic?

L. (asemenea) Nimic!

Guv. Se spune, că „Un turn vechi“, pe o colină, stă singuratic; la fereastră este...

Fr. (sare în sus sgomotoasă, cu faţa către fereastră). Curierul!

L. (asemenea) Curierul!

Guv. Mes dames! Sunteţi nebune? Curierul în fereastră?

(Va urma).

guvernului, ori din partea societății maghiare, de a contopi acest popor român, fie și numai culturalicește, în poporul maghiar, pentrucă e o muncă zadarnică, ce dă resultat tocmai contrar. *Să lăsăm deci pe Români să se desvolte în voea lor, căutând să ni-i câștigăm numai de pretini*, pentruca înaintarea lor să ne fie și nouă de folos.

Asta era resonarea corectă și logică. Dar dl Kós Károly nu resonează astfel. El zice așa, că puterea de stat trebue să facă tot posibilul, pentru a *împedeca* înaintarea Românilor. Să nu permită deci, ca Românul să cumpere moșii dela Ungur (cum se face cu Polonii în Posen) să nu permită altă limbă în școală, decât cea ungurească, și să nu dee drept de alegere, de cât numai celui ce știe ungurește!

Ce înseamnă aceasta? Nimic alta, decât că chiar și Ungurii, cari ne cunosc vredniciile, nu sunt în stare să se desbrace de șovinismul cel atât de bine lățit în patria aceasta, și întunecați de această uricioasă boală nu sunt în stare să judece după drept și dreptate când e vorba de ei și de noi. E așa numita *mentalitate ungurească*, care nu cunoaște legi logice, nu cunoaște, decât numai interese de rasse, și toate le judecă din punctul de vedere al acestor interese. Facem numai constatarea aceasta, fără a face încolo imputare nimănui, nici chiar dlui — Kós Károly.

Momente din viața Marelui Arhiereu Șaguna.

Răsfoind printre scriptele mele mai vechi am dat peste un document, care-mi revoacă în memorie fericitele timpuri de acum 50 de ani, când popoarele monarhiei, între cari și poporul românesc — după delăturarea sistemului absolutistic începură să răsufle mai liber și se pregăteau a-și aranja condițiunile de viață pe baze nouă de libertate, egalitate și frățietate.

In elanul de generală însuflețire „juriștii“ români dela academia din Sibiiu, capitala țării și reședința guvernului, în care se aflau și câțiva români ca consilieri, purtau cu fală mândrul costum național de gală, cu căciuli à la „Mihaiu-Viteazul“, iar ceialalți studenți și studentași ne împodobiam pieptul, pălăriuța ori căciulița cu cocarde-tricolore.

Acesta era aspectul esterior al vieții publice și nime nu se împedeca de astfel de manifestări ale sentimentului patriotic-național; dar nici nu se știa pe atunci de agitatori sau trădători de patrie, ci cu toții: români, nemți și unguri trăiam în dragoste și bună înțelegere frățască.

In periodul acesta de tranziție, marele arhiereu Andreiu, înțeleptul îndrumător al vieții noastre publice pe terenul politic, cultural și economic, în preocupările sale multilaterale, între cari se numără și înființarea „Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român“, n'a uitat a se îngriji îndeosebi și de numeroasa tinerime studioasă română de pe la școlile străine din Sibiiu, ca pe lângă educațiunea religioasă-morală, la care ținea cu stricteță, să i se împărtășască și cunoștințe limbistice și elemente din istoria noastră națională.

In scopul acesta a deschis la anul 1860 în seminarul nostru din Sibiiu — aflător atunci în strada Cisnădiei — un curs de instrucțiune privată.

Cu conducerea cursului a încredințat pe 3 studenți în drepturi dela academia din Sibiiu:

1. Iosif Pop din Șard, răposat în anul 1910 ca jude la curia regească din Budapesta, trecut la pensie.

2. Aron P(op) Densușanu, din Densuș, răposat în anul 1900 ca profesor universitar în Iași, și

3. Horvat, fost fiscal, sau procuror, despre care însă nu am informațiuni mai de aproape când și unde a murit.

Cursul acesta, care nu știu să fi durat mai mult de 1—2 ani, l am frecventat și eu, ca elev. Drept dovadă servească documentul amintit mai sus, pe care-l aclud în copie fidelă spre publicare.*)

Arhiereului Andreiu baron de Șaguna i s'a făcut din unele părți imputarea absolut nebazată, că ar fi ținut prea mult la confesionalism. O singură privire asupra subscrierilor din acest „testimoniu“ ne arată contrarul. Toți 3 instructorii — dacă nu mă înșel — au fost de confesiunea gr. cat., dar buni și înflăcărați Români, după cum reese din prelegerile lor, de cari îmi aduc încă destul de bine aminte și acum după un lung interval de 50 de ani.

Cu cel dintâi am convenit în mai multe rânduri, dându-mi cinstea de a mă și cerceta acasă în Gurarâului, pe ceialalți 2 nu i-am mai văzut. Odihnească în pace!

Despre neuitatul arhiereu Andreiu baron de Șaguna mi-au rămas, mai cu samă din zilele ultime ale vieții sale, ca fost cleric absolvent în anul 1873, multe reminiscențe. Despre acestea însă poate că de altădată.

Agnita, 27 August 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

---

*) E următorul: Testimoniu de instructiune privată. Joachimu Munteanu dein Tilisca — scolariu de clasea a IV normale in scolele elementarie dela Catolici primesce la propri'a cerere ca frecuentante a scolei de instructiune privata dein seminariulu gr. r. de aici urmatoriulu atestatu: Frecuentarea: fórte diligenta. Progresulu in studia: fórte multiumitore. Sibiiu 15/3 Juliu 1861. *Josif P. Pop* m p Juristu, *Arone P. Densusianu* m p Juristu, *Horvath* m p

---

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Conform instrucțiunii pentru ținerea conferențelor învățătorești și cu provocare la circularul consistorului arhidiecezan din 2 Iuniu a. c. nr. 1846 școl, conferența învățătorilor din protopresbiteratul Unguraș o declar de convocată pe zilele de Vineri și Sâmbătă, în 14 și 15 Octomvrie v. a. c. în comuna Cubleșul-român cu următorul

Program:

1. Invocarea Duhului Sfânt ce va premerge — la orele 7 a. m. — ședinței prime.

2. Deschiderea conferenței prin subscrisul ca comisar consistorial.

3. Constituirea biroului, adecă alegerea unui prezident și a lor doi notari din sinul învățătorilor.

4. Constatarea celor presenți.

5. Studiarea materialului din religiune a cl. I. și predarea istorioarei morale „Mitrișor cel neascultător“, de Vas. Nose, învățător în Rachiș.

6. Studiarea materialului din religiune a cl. II-a, de Georgiu Bodev, înv. în Gălpuia.

7. Studiarea materialului din religiune a cl. III-a și predarea istor. „Vameșul și Fariseul“, de Georgiu Lazar, înv. în Cubleșul-român.

8. Studiarea materialului din religiune a cl. IV-a, de Ioan Terec, înv. în Baica.

9. Studiarea materialului din religiune a cl. V-a și predarea lecțiunii practice „Datorințele copiilor către părinți“, de Petru Ferghete, înv. în Fizeș-Sânpetru.

10. Studiarea materialului din religiune a cl. VI a, de Gavriil Păușan, înv. în Păușa.

11. „Despre manualele de religiune și de literatură didactică religioase, despre cele mai bune cărți de metodică a învățământului religios, despre sf. scriptură ca mijloc de învățământ și putința întrebuințării ei în școală, despre necesitatea unei biblii școlare, apoi despre lectura literaturii religioase, care s'ar putea face în școalele noastre de toate zilele și de repetiție“, disertațiune de Ioan Georgea, înv. în Bălan.

12. „Despre educația religioasă în școală și biserică cu ajutorul cântărilor bisericești și religioase, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică, a sărbărilor școlare cu caracter religios, a irozilor și a colindelor“, disertațiune de P. Bura, înv. în Jimborul-mare.

13. Darea de seamă despre mișcarea pedagogică literară în anul școlar 1910/11, disertațiune de Gavriil Păușan, învăț. în Păușa.

14. Darea de seamă despre starea învățământului din tract în anul 1910/11, de Petru Bura, înv. în Jimborul-mare.

15. „Darea de seamă despre activitatea extrașcolară a fiecărui învățător“, are a o pregăti fiecare învățător în parte, și acel raport până în 15 Sept. n. a. c. sub urmarea pedepsei de 10 cor. a se înainta învățătorului Ioan Terec în Baica, care apoi are îndatorirea a face un raport general despre activitatea extrașcolară a tuturor învățătorilor din tract.

16. Propuneri, alegerea comisiunilor permanente și închiderea conferenței.

Invățătorii și catiheții din tract sunt obligați a participa la această conferență. Directorii școlari iau parte în mod benevol.

Fizeș-Sânpetru, 24 August 1911.

Pavel Roșca
prot. și com. cons.

Convocare.

In senzul circulariului conzistorial din 2 Iunie a. c. de sub Nr. 1846 Școl., prin aceasta convoc conferența învățătorească din protopresbiteratul Clujului pe Vineri în 14, și Sâmbătă în 15 Octomvrie st. v. a. c., ce se va ținea în sala de catechizare din Cluj cu următorul

Program:

1. La 8 oare a. m. serviciul divin cu chemarea sf. Duh.

2. La 11 oare deschiderea conferenței prin protopresb. tract ca prezident.

3. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.

4. Prezentarea rapoartelor despre activitatea extra-școlară a fiecărui învățător și alegerea unei comisiuni de 3, pentru cenzurarea acestor rapoarte.

5. Cetirea lucrărilor despre studiul religiunei în școalele noastre poporale, de învățătorii designați: Ioan Bogdan, Simion Todoran, Iosif Coste, Gavril Pica, Ioan Luca și George Prodan.

6. Discusiune asupra acestor lucrări.

7. Disertație de Ioan Frâncu „Despre manualele de religiune și literatura didactică religioasă“.

8. Disertație de Ioan Manica „Despre educația religioasă“.

9. Dare de samă despre „Mișcarea pedagogică-literară la noi“ în anul școl. 1910/11, de înv. Remus Roșca din Sebeșul mare.

10. Discuții asupra acestor disertații.

11 Cetirea temelor fixate în conferența din anul trecut.

12. Raportul comisiunei de 3 despre activitatea extra școlară a învățătorilor.

13. Raportul bibliotecarului și al cassarului despre starea bibliotecei tractuale.

14. Propuneri.

15. Incheierea conferenței prin președinte.

La aceste conferențe sunt îndatorați să participe toți parohii din tract, ca directori școlari.

Cluj, 8 August 1911.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Convocare.

In conformitate cu circularul consistorial din 2 Iunie a. c. nr. 1846 școl. convoc învățătorii și catiheții din protopresbiteratul gr. or. rom. al Turzii la conferența tractuală, ce se va ținea în Turda în zilele de 26 și 27 Octomvrie a. c. v.

Program:

1. Invocarea Sf. Duh la 10 ore a. m.

2. Deschiderea conferenței prin comisarul consistorial.

3. Constituirea conferenței.

4. *Materialul și metodica studiului religiunii:*

a) cl. I., de Stefan Aruncutean, înv. în Muerău, teoretic și practic;

b) cl. II., de Ladislau Pop, învățător în Botez, teoretic;

c) cl. III., de Alexandru Teuțan, înv. în Găbud, teoretic și practic;

d) cl. IV., de Simeon Crainic, înv. în Vaidasig, teoretic;

e) cl. V.—VI., de Ioan Mețian, învățător în Agriș și Vasiliu Roșca, învățător în Turda, teoretic și practic.

5. Manualele de religie și literatură didactică religioasă, indicând și cele mai bune cărți de metodică a învățământului religios; despre necesitatea unei „Biblii școlare“ și despre putința întrebuințării ei în școalele noastre poporale, disertație de Dr. Ioan Mardan, capelan-catihet în Turda.

6. Educația religioasă în școală și biserică cu ajutorul cântărilor bisericești și religioase, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică și altele, (vezi circul.), disertație de Vasile Sândean, paroh-catihet în Sânmihaiu.

7. Dare de seamă despre mișcarea pedagogică-literară la Români în anul școlar 1910—1911, de comisia de 3.

8. Dare de seamă despre starea învățământului în tract în anul școlar 1910—1911. Raportul comisiunii de 3.

9. Raportul comisiunii de 3 asupra activității extrașcolare pe baza singuraticelor rapoarte intrate.

10. Eventuale propuneri și închiderea conferenței.

La conferență sunt pofțiți a lua parte și preoții, ca directori școlari.

Turda, la 23 August 1911.

Jovian Murășianu
protop. comisar consistorial.

Convocare.

Conform circularului conzist. dto 2/VI. a. c. Nr. 1846 Școl. prin aceasta convoc învățătorii din tractul Mercurei la conferențele ce vor avea loc la 23 și 24 Octomvrie a. c. v. în comuna Poiana.

Ordinea de zi:

1. Chemarea duhului sf. la orele 8 a. m.

2. Deschiderea conferenței prin protopresbiterul tractual.

3. Constituirea, constatarea celor prezenți și statorirea ordinei de zi după împrejurări.

4. Studiul religiunei pentru cl. I.: materialul inomis de propus și metodul, prelegător practic înv. Vasilie Greavu.

5. Materialul cl. II, propune Nicolae Ivan.

6. Materialul cl. III, propune Nicolae Fărcaș și preleg. practic.

7. Materialul cl. IV, propune Nicolae Vlad Stejar (catechet).

8. Materialul V și VI., propune Ilie Oltean și prelegător practic.

9. Dare de seamă despre manualele de religiune și de metodică a învățământului religios, despre întrebuințarea Sfc. Scripturi în școală, și despre necesitatea unei biblii școlare, de Ioan Preda.

10. Educația religioasă cu ajutorul cântărilor bisericești, a tablourilor sfinte și a mergerii la biserică, și a sărbătorilor școlare, de Ioan Dăian (catechet).

11. Dare de samă despre mișcarea pedagogică la Români în anul 1910/11, de înv. Nicolae Fara.

12. Raport verbal despre activitatea înv. extrașcolară.

13. Disertație despre însemnătatea lucrului de mână, de Eva Negrilă.

14. Inchiderea conferenței.

Toți preoții sunt din oficiu îndatorați a participa.

Mercurea, 20 August 1911.

Avr. S. Păcurariu
prot. comisar consist.

Prelegerile pentru anul școlar 1911/12 se încep precis la 1 Septemvrie v. a. c. la toate școalele din tract.

Convocare.

In nex cu circularul consistorial din 2 Iunie a. c. nr. 1846 școl. convoc conferența învățătorească tractuală pe Joi 6/19 și Vineri 7/20 Octomvrie a. c. în școala din Dobra cu următorul

Program:

1. Chemarea Duhului Sfânt la orele 8 a. m.

2. Deschiderea și constituirea conferenței.

3. Presentarea rapoartelor despre activitatea extrașcolară a fiecărui învățător, cari se predau comisiunii permanente.

4. Discuție asupra materialului din studiul religiunii cu privire la completarea sau omiterea lui, în raport cu planul de învățământ, pentru

a) clasa I, învățătoarea Eleftera Buga-Stinghe și lecțiune practică I.

b) clasa II-a, învățătoarea Galini Literat;

c) clasa III a,, învățătorul Ioan Petruțoniu și lecț. practică III.

d) clasa IV-a învățătorul T. Neamțu;

e) clasa V-a învățătorul Petru Incicău și lecț. practică V.—VI.;

f) clasa VI-a înv. Toma Roșu.

5. Dare de seamă despre manualele de religiune și metodica studiului religiunii, precum și despre folosirea bibliei în școală, de preotul-înv. Petru Hădan.

6. Educația religioasă cu ajutorul cântărilor și tablourilor religioase, a mergerii la biserică și a sărbărilor școlare. Disertație de R. Emanuil Șuiaga.

7. Dare de seamă despre mișcarea pedagogică literară la români în an. școl. 1910/11, de înv. Toma Roșu.

8. Raportul comisiunii permanente despre starea învățământului din tract în a. școl. 1910/11.

9. Dare de seamă asupra activității extrașcolare a învățătorilor în a. școlar 1910/11, prin un membru al comisiunii de 3.

La conferență sunt îndatorați a participa toți parohii ca directori școlari, eventual catiheți.

Dobra, la 1/14 August 1911.

Iosif Morariu
protop.

NOUTĂŢI.

Banchet în onoarea dlui Bârseanu. Românii din Sibiiu au dat Sâmbătă sara, la orele 8, un banchet în onoarea domnului *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociaţiunei“, în sala dela restaurantul Brote. Au luat parte la banchet, vre-o 80 de persoane din clasa inteligentă română din Sibiiu şi jur, în frunte cu toţi membrii comitetului central al „Asociaţiunei“. Domnul şi doamna *Bârseanu*, la intrarea în sală, au fost sgomotos aclamaţi. Şirul toastelor l-a început domnul *Parteniu Cosma*, iniţiatorul banchetului, care a ridicat paharul în onoarea noului president al „Asociaţiunei“. Preacuvioşia Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhidiecezan, a toastat apoi în onoarea dlui Bârseanu ca nou membru al societăţii române din Sibiiu şi membru în corporaţiunile din cari face parte (consiliul de administraţie al „Albinei“, asesor în consistoriul arhidiecesan şi în cel mitropolitan, etc., etc.) A răspuns dl *Bârseanu* frumos şi cuminte ca totdeauna, iar domnul asesor consistorial *Nicolae Ivan* a ridicat paharul în onoarea dlui vicepreşedent al „Asociaţiunei“ domnul canonic *Dr. Vasile Suciu*, care asemenea era de faţă la banchet. După răspunsul acestuia a urmat toastul dlui *Negruţiu*, director preparandial în Blaj, în onoarea celor mai vechi membri din comitetul central al „Asociaţiunii“, *Parteniu Cosma* şi *Dr. Ilarion Puşcariu.* A răspuns P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Puşcariu*, apoi domnul asesor consistorial *Lazar Triteanu* a toastat în onoarea primsecretariului „Asociaţiunei“ dl *Oct. Goga*, care a răspuns în termini frumoşi. Frumoasa societate română a rămas până pe la orele 12 din noapte împreună, în cea mai bună dispoziţie, la care mult a contribuit toastul hazliu al dlui *Ermil Borcea*, rostit în jargon săsesc-românesc. *b.*

*

Profesori noi. La şcolile noastre centrale din Braşov au fost aleşi profesori: dnii *Dr. Ioan Baciu* la şcoala comercială şi *Vasile Micula* la şcoala reală.

*

† Gheorghe Feier, advocat în Boroşineu, un fruntaş distins al vieţii noastre publice, membru al tuturor instituţiunilor noastre culturale, deputat sinodal şi congresual, a decedat într'un sanatoriu din Oradea-mare, după lungi şi grele suferinţe, şi Vineri a fost înmormântat în Boroşineu, prin P. C. Sa, protosincelul *Roman R. Ciorogariu*, asistat de 18 preoţi. Preacuvioşia Sa a rostit un frumos discurs funebral, scoţând în el la iveală nobleţa sufletului şi meritele pentru neam şi biserică, pe cari şi le-a câştigat decedatul, regretat şi deplâns acum de toţi câţi l au cunoscut. La înmormântare a participat lume multă, inteligenţă şi popor. Odihnească în pace!

*

Aviz. Conferenţa clubului comitatens român din Făgăraş, convocată pe Duminecă în 10 l. c. s'a amânat pe: *Luni în 18 Sept. la 7 oare sara în Hotel Paris* în preseara congregaţiei comitatense.

*

Serbările dela Cluj. Reuniunea de maghiarizare din Cluj, „*Emke*“, şi a serbat Vineri în 8 l. c. jubileul de 25 de ani dela înfiinţare. Arhiducele Iosif a fost împedecat să participe la serbări. Monarhul nostru a fost reprezentat de ministrul de culte, contele Ioan Zichy. Intre oaspeţiii sosiţi au fost şi Széll Kálmán, contele Apponyi, redactorul Rákosi dela „Budapesti Hirlap“ şi mai mulţi deputaţi. Şedinţa festivă s'a deschis dimineaţa la orele 8 în palatul teatrului. A vorbit contele Zichy din încredinţarea şi în numele suveranului; a urmat apoi Berzeviczy Albert ca reprezentant al dietei şi al Academiei, Széll Kàlmán, Rákosi şi contele Apponyi. După şedinţa festivă s'a constituit congresul sub prezidenţia lui Széll. Unul dintre conducătorii reuniunii, Dr. Ákây, a raportat despre activitatea desvoltată în ultimii doi ani ai societăţii. A urmat o conferenţă despre „Situaţiunea naţionalităţilor în patrie şi în străinătate“. Cuvântul rostit de Rákosi a terminat congresul. Serbările s'au sfârşit cu banchetul festiv aranjat în două locuri: în hotelul Newyork şi la Mensa Academica. Cu trenurile de noapte cei mai mulţi oaspeţi au părăsit Clujul.

*

Edison în Viena. Marele inventator *Edison*, împreună cu familia sa, a petrecut câteva zile în Viena, unde a sosit cu automobilul din Berlin.

*

Amânare. Conferenţa interparlamentară, cum se anunţă din Bruxela, s'a amânat pentru primăvara viitoare, din cauza holerei ce bântue în Italia.

*

Dela teatrul naţional. Dl Ioan C. Bacalbaşa, director general, a întocmit repertoriul stagiunei 1911—12 a teatrului naţional bucureştean. Stagiunea se deschide cu Reea Silvie, piesă în 5 acte de N. Scurtescu. Intre piesele originale se vor juca şi următoarele: Irinel, de Barbu Delavrancea, Dinu Rucăreanu, piesă în versuri de Bengescu Dabija; Dreptatea, de Haralamb G. Lecca; Catarina Varga, de Constanţa Hodoş; Cocoşul negru, de Victor Eftimiu; Tot înainte, de Gheorghe Dismandi; Valurile dragostei, de Maria Horia Rosetti. Au mai făgăduit piese dnii A. Hertz, Miclescu ş. a. Se vor juca câteva piese din scriitorii clasici străini: Hamlet, Romeo şi Julieta şi mai multe comedii de Molière. Din Ibsen se vor reprezenta Stâlpii Societăţii şi alte lucrări, traduse de scriitori de seamă.

*

Târgul de toamnă al Sibiului, şi adecă târgul de mărfuri, se începe mâne, Joi în 14 şi se continuă 15, şi 16 Septemvrie n. a. c.

*

Inginerul Richter, răscumpărat din mâna bandiţilor, a sosit săptămâna trecută în Viena şi a plecat mai departe spre Iena.

*

Telegrafia fără sârmă. Din Londra se vesteşte, că marina engleză a terminat zilele acestea lucrările necesare pentru telegrafia fără sârmă. Astfel Londra va avea legătură telegrafică nemijlocită cu cele mai depărtate colonii, chiar şi cu Australia şi cu insulele din Polinezie.

*

† Alexandru Onae, dirigent şcolar şi membru al mai multor instituţiuni culturale, după un morb greu a răposat în domnul Marţi în 5 Septemvrie în Sibiiu în al 36-lea an al vieţii. Rămăşiţele pământeşti ale decedatului au fost aşezate spre vecinică odihnă Vineri la 8 Septemvrie n. 1911, la oarele 11 a. m. în cimiteriul gr. or. român din Lugoj. Fie-i odihna lina şi memoria binecuvântată!

*

Adunare. Reuniunea femeilor de religiunea greco-catolică şi gr.-orientală din comitatul Târnavei-mici (Kisküküllö) îşi va ţinea adunarea generală ordinară în Diciosânmărtin, Joi în 21 Septemvrie n. 1911, (sărbătoarea s. Maria mică) la 2 oare d. a. în biserica gr. cat. Sunt invitaţi la aceasta adunare toţi membrii şi binevoitorii Reuniunii.

*

Recensământ. In anul acesta s'a făcut primul recensământ în China. Conform datelor statistice, care se vor publica în curând, cele 18 provincii ale Chinei împreună cu Mandjuria cuprind 438 de milioane de locuitori.

*

Petrecere poporală în Sibiiu. In cinstea iubitului nostru aviator Vlaicu, se va da Duminecă la 17 Sept. a. c. st. n. după sbor o petrecere poporală cu dans în pavilionul „*Hermannsgarten*“ (Strada Şaguna Nr. 9) peste drum de casele „Asociaţiunei“, la care invită cu toată dragostea pe toţi Românii de bine *Comitetul aeronautic aranjator.*

*

Al 186-lea. Casariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“, a plătit ajutorul statutar după răposata Ana Benţa n. Papp de Murăş Cugud. Acesta este al 186-lea caz de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

Alcoolul şi şcoala. Ministeriul din statul Weimar a dat un ordin, în care se arată influenţa stricăcioasă a alcoolului consumat de tinerimea şcolară; de aceea ministrul opreşte pe viitor vânzarea de băuturi spirtuoase cu prilejul excursiunilor şi festivităţilor şcolare.

*

Bătae sângeroasă. In comuna Cămărzana, din comitatul Sătmarului, cu prilejul unui joc ţărănesc s'a întâmplat zilele acestea o bătae sângeroasă. Se vorbeşte de 30 de răniţi mortal şi vreo 300 de răniţi mai uşor. Rănirile s'au făcut cu pietri şi mai ales cu cuţitele. Jandarmeria se zice, că au fost puţină şi n'a îndrăznit să intervină.

*

Aviaţiune. Graham *White*, cunoscutul aviator englez, s'a hotărât să călătorească cu aeroplanul *din Londra în Africa.* Calea aceasta voeşte să o facă în 48 de ore, fără nici o întrerupere.

*

Marş nenorocit. Regimentul de infanterie nr. 26 staţionat în Raab, a plecat dimineaţa, într'una din ultimele zile din August, cătră comuna Héreg. Căldura era atât de grozavă, încât majoritatea regimentului, compusă din rezervişti, a căzut la pământ. Trei soldaţi au murit, şi 335 au fost duşi la spital. S'a pornit o cercetare severă, pentru a se constata, din a cui vină s'a făcut acest marş forţat.

*

Serbările Ligei culturale, aranjate Duminecă, Luni şi Marţi în Bucureşti, au avut succes foarte frumos. Vom aduce raport amănunţit.

*

Bancnotele falsificate. Direcţiunea poliţiei din Viena, anunţă că va da un premiu de *cinci mii de coroane* acelor persoane, care vor mijloci aflarea şi arestarea falsificatorilor de bancnote de 100 cor. — Despre felul falsificării am dat ştire într'unul din numerele trecute ale foii noastre.

*

Statua lui Petöfi. Vinerea trecută s'a inaugurat în Pressburg o statuă ridicată poetului Petöfi în faţa teatrului. Trupa *germană* a teatrului din Pressburg a dat seara o reprezentaţie festivă din prilejul serbărilor.

*

Teatru. In repertoriul acestei săptămâni sunt: Luni *Ofiţerul* de Molnár, a doua oară; Marţi *Orfeu*, operetă de Offenbach; Mercuri *Omul misterios*, dramă; Joi Păpuşica, operetă nouă de Fall. In pregătire piesele: Prinţesa; Părintele regimentului ş. a.

*

Un monument lui Icar. Vechea mitologie grecească spune, că *Icar*, fiul lui Dedal, a scăpat cu tatăl său din Labirint cu ajutorul unor aripi lipite cu ceară. Icar însă, copil neascultător, s'a apropiat de soare, ceara aripilor s'a topit şi tânărul a căzut în mare. Acum, în veacul nostru, este vorbă să se ridice un monument lui Icar, primului om care şi-a perdut viaţa în serviciul artei sborului. Doi aviatori francezi, Deutsch *dela Meurthe* şi Georges *Cain*, au călătorit la insula Creta, ca să adune la faţa locului toate legendele şi tradiţiile, care se mai găsesc acolo despre sborul lui Icar. Deutsch de la Meurthe a dat 19 mii de coroane primarului unui sat, în apropierea căruia se crede că s'a ridicat în văzduh nenorocitul fiu al lui Dedal: suma aceasta se va întrebuinţa pentru un monument ridicat celui dintâi martir al aviaţiunii.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: George Perian, paroh (Şugag), soţia sa Agata n. Paul şi copiii lor Ana, Axente, Liviu, Aurora şi „Victor“ cor. 3; Dr. Nicolae Robu, medic (Baia de Criş), soţia sa Aurelia n. Candrea şi copiii lor Eugeniu, Mărioara, Neli şi Dora cor. 1.20; Eugenia de Palosi n. Todea în amintirea răposatului său soţ Nicolae de Palosi, fost funcţ. orăşenesc, cor. 1·71; Teodor Muica, paroh (Erdősângeorgiu), soţia sa Aurelia n. Rusu şi copiii lor Reli, Dora şi Emil 2 cor. şi Ioan Gărbacea, exped. consist., 40 bani.

Cărţi şi reviste.

Bai Ganciu, celebra şi populara povestire satirică a lui Aleco Constantinov a apărut în *Biblioteca Lumina* un volum de 208 pagini. Preţul 60 bani. Se poate comanda şi prin librăria arhidiecezană.

*

Vatra şcolară, revistă pedagogică Nr. 7 din Septemvrie 1911 cuprinde: Nicolae Mihulin: Iubirea în şcoală. — V. Stan: Sfaturi pentru începători. Sica: Notiţe referitoare la metodica religiunei. — Invăţătorii tractului Turda: Reflexiuni la cartea: Cercetări privitoare la situaţia învăţământului nostru primar şi la educaţia poporală de Dr. Onisifor Ghibu, ref. şcol. — Informaţiuni: † Aurel Bratu şi Nicolau Vătăşan. Serbările culturale din Blaj. Congresul rasselor. Adunarea generală a Reun. învăţ. timişoreni. Supliment muzical: Doina, de T. Popovici. — Bibliografie. — Corespondenţă. Redactor: Dr. V. Stan, profesor seminarial. Redacţia şi administraţia: Sibiiu, str. Măcelarilor Nr. 27. Abonament: Pe an 8 Coroane în patrie, 10 Coroane în străinătate. Pe jum. an 4 Coroane în patrie, 5 Coroane în străinătate.

Din public.*)

Multămite publice.

Pentru arşii din Broşteni au binevoit a contribui în urma apelului publicat la insistenţa I. P. S. Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan*, Vener. Consistor cu suma de 1000 cor., care s'a distribuit prin P. O. D. protopop Păcurariu. Şi pe această cale esprimăm cele mai sincere multămite pentru purtarea de grije asupra credincioşilor, ca unui mare păstor.

„Reuniunea sodalilor“ din Sibiiu a dat o petrecere în favorul arşilor, şi a trimis ca resultat suma de 60 cor.

Inteligenţa română din Ocna a aranjat un concert în folosul nenorociţilor din Broşteni şi a trimis suma de 120 coroane drept resultat.

Şi pe calea aceasta li se esprimă cele mai călduroase multămite celor ce au iniţiat şi au stăruit pentru umana faptă, precum şi tuturor contribuenţilor.

Pentru cei nenorociţi:

Ioachim Marcu
preot.

*

Cu prilejul ţinerei producţiunii „Teatrale“ aranjate de cătră tinerimea adultă din opidul Cincu-mare în 29 August a. c. (Ziua s. Mării) sub conducerea pedagogului Traian Mandocea au binevoit a suprasolvi următorii domni:

Dionise Stanuleţ cassar la banca „Armonia“ din loc 1 cor. Dr. Ioan Titieni cand. de advocat în loc 4 cor. V. Mărginean conducător la consumul român 1 cor. N. Niculiciu înv. gr. cat. în loc 60 fil. Nicora notar în Calbor. 2. cor. G. Conta paroh gr.-or. în loc 1 cor. Dr. Dăreguş advocat în loc 2 cor. Ioan Pascu 1 cor. N. Bologa învăţător 1 cor. Emil Mandocea înv. pens. 1 cor. şi Ioan Bălaş ferar 1 cor.

Venitul brut preste tot a fost de 134 cor., din care subtrăgându-se spesele de 124 cor., venitul curat de 10 cor. s'a administrat epitropiei parohiale gr.-or. pentru augmentarea fondului bisericesc. Marinimoşilor contribuenţi le aducem şi pe această cale cea mai mare multămită, pentru sprijinul material ce ni-au dat.

Cincu-mare, în 7 Septembre 1911.

Pentru comitetul aranjator:

Emil Mandocea
înv. pens.

*

In 13 August st. n. 1911 în comuna Hida, în favorul nou edificândei biserici gr. or. române, cu ajutoriul tinerimei de pe valea Almaşului şi jur s'a dat o petrecere de vară, împreunată cu producţiune declamatorică musicală, şi cu această ocasiune au binevoit a suprasolvi următorii:

P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roşca dir. seminarial din Sibiiu 5 cor, Vasiliu Magdaş silvanist Ciachgiârbău 1 cor, Paul Roşca prot. F.-sânpetru 5 cor, Jovian Andreiu prot. Ciachigârbău 3 cor, Vasiliu Pop prot. Cristolţiel 1 cor, Vasiliu Farcaş preot Cubleşul român 1 cor, Pop Simion preot în Drag 1 cor, George Puscaşiu preot Sântămărie 2 cor, Petru Foran mare proprietar Aschileul mic 2 cor, Ioan Bochiş preot F. sân Craiu 2 cor, Laurenţiu Blan preot Seplac 3 cor, Vasiliu Pop preot Szilágysziget 2 cor, familia Nossa din Trestia 5 cor, Vasiliu Sestraş preot Chendrea 1 cor. Elie Şerban preot Fizeş 1 cor, Ioan Andrei Domşa preot Rachiş 3 cor, Dr. Stefan Morariu advocat Cluj 25 cor, Dr. Alexandru Bogya advocat Hida 10 cor, Ioan Pop preot Baian 1 cor. Ioan Stefan preot Bercia 2 cor, Valeriu Bologa comp. B. Huedin 1 cor, Zaharie Murăşan înv. Fizeş 1 cor, Ioan Târnovean not. Bălan 1 cor, Demetriu Mureşan preot Cehiechiş 1 cor, Augustin Pop preot, 1 cor, Victor Both preot Bălan 1 cor, Bányai László sub. pretore Hida 2 cor, Emil Petran preot Almaşul mare 5 cor, Páska Zoltán pretore suprem Hida 15 cor, Vasiliu Ferghete preot Dânc 3 cor, Dr. Simion Támaşiu advocat Hida 18 cor, Joil Giuriţan preot Unguraş 2 cor, Alexandru Andrei iurist Hida 2 fil. şi Petru Ferghete înv. Fizeşsânpetru 2 coroane.

La aceasta petrecere în total au incurs 364 cor. 02 fil. şi după ce s'au detras spesele de 124 cor 26 fileri a remas venit curat: 239 cor. 76 fileri, care sumă s'a predat epitropiei parohiale.

Mă simt plăcut îndemnat a aduce şi pe această cale multămită sinceră tuturor P. O. Domni şi Doamne, cari ne-au onorat cu presenţa şi au binevoit a suprasolvi în favorul sfintei noastre biserici; deosebită multămită aduc şi stimaţilor tineri şi dşoare, cari prin producţiunea dată ne-au câştigat momente plăcute şi de adevărată mângăere sufletească, şi în fine deosebită multămită aduc dlui Petru Bura învăţător în Jimborul mare, care n'a cruţat osteneală şi jertfe materiale întru a instrua tinerimea în mai multe cântări frumoase, iar prin intonarea frumoaselor cântări ni s'a câştigat o seară dintre celea mai plăcute.

Hida, la 29 August st. n. 1911.

Iuliu Chiffa
preot gr. or. rom.
şi cassar al petrecerei.

Poşta redacţiei.

Vulcan. Astfel de apeluri, dacă vreţi să aibă resultat bun, şi să fie reproduse, cum cereţi, de toate ziarele, au se fie cât se poate de *scurte.* Compuneţi deci altul, scurt de tot, şi-l publicăm.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 10283/1911 Şcol. (354) 1—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala elementară confesională gr. or. română din parohia **Maşca**, tractul protopopesc al Cetăţii de peatră, prin aceasta se escrie concurs din oficiu cu termin de 10 zile computat dela prima publicare a acestui concurs.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este: 300 coroane dela comuna bisericească, 300 coroane ajutor dela Venerabilul Consistor, iar restul de 400 coroane se va cere din ajutor de stat. Cvartir în natură, relut de grădină 20 coroane şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetăţii-de-peatră în Magyar-Lápos în terminul deschis şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica parohială pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sibiiu, din şed. cons. arh. ca senat şcolar, ţinută la 25 August st. v. 1911.

Consistoriul arhidiecezan gr. or.

Nr. 464/1911 protop. (357) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul **Mediaş**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hoghilag filie la Elisabetopole**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar 200 cor. dela comuna politică, cvartir şi grădină în natură.

2. **Păucea**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie iar 200 cor. întregire dela cassa consistorială, relut de cvartir şi de grădină.

La ambele aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi din partea statului.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie — a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări; iar în special cel ales la postul învăţătoresc din Hoghilag, va fi îndatorat şi la ocuparea locului de cantor.

Mediaş, în 23 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 685/1911. (351) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Păuca** protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiţie pe popor, 200 cor. din arânzele pământului şcolare, şi 200 cor. eventual ajutor dela Preaveneratul Consistor. Cvartir în natură.

Cvincvenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, a i conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să şi trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se prezinte poporului în biserică spre a face cunoştinţă.

Mercurea, 24 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comitetul parohial.

Avr. S. Păcurariu
protopresb.

Nr. 382/1911. (342) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoala noastră din **Geoagiu-de-sus**, se escrie concurs cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salarul: 1000 cor., din care 600 cor. dela biserică, iar restul prin întregirea dela stat cerută; cuartir şi grădină în natură. Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această şcoală.

Invăţătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs şă se înainteze la subsemnatul oficiu, în terminul indicat.

Of. protopresbiteral gr.-ort. al Albei-Iulie în conţelegere cu comitetul parohial.

Alba-Iulia, 19 August 1911.

Ion Teculescu
protopresb.

Nr. 473/1911. (358) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Simontelke-Şimotelnic**, în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 25 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental: 1000 cor. şi anume 400 cor. dela biserică, iar 600 se primesc deja ca întregire dela stat; cortel în natură corespunzător cu grădină; cvincvenalele după lege iarăşi asecurate dela stat după toţi anii de serviciu.

Invăţătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările bisericeşti, a cânta cu ei la liturgie şi a forma cor; apoi până la altă dispoziţie, în lipsa de cantor, va fi obligat a purta şi slujba de cantor, pentru carea va primi remuneraţie separată.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile adjustate cu documentele de cualificaţiune oficiului protopresb. gr.-or. în Bistriţa în terminul arătat; au însă a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Se observă în tractul Bistriţei de prezent nu sunt candidaţi de învăţător cualificaţi.

Bistriţa, 27 August st. n. 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 22/1911. (355) 1—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de P. Ven. Consistor arhid. dto. 9 Decemb. 1910 Nr. 14,221 Şcol. şi de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 5191/1911, comuna bisericească **Amnaş** (Omlás cottul Sibiiu) protopresbiteratul Săliştei, dă în întreprindere edificarea unei sale de învăţământ, pe calea licitaţiunei verbale minuende Duminecă în 11/24 Sept. 1911 în localul şcoalei la orele 2 p. m. cu preţul strigărei de 1200 cor. având licitanţii a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă tot materialul trebuincios şi lucrători, planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare să pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea salei aceluia dintre minus-oferenţi, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită

Amnaş, la 24 August 1911.

Ioan Oprean
epitrop.

Ioan Predoviciu
paroh, preş.

Văzut:

Sălişte, în 26 August 1911.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

Nr. 295—1911. (347) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr. or. din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Haţegului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Petrila lunca din sus** cu salar de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcoalei, diurn la conferenţa învăţătorească 10 cor, 2 stângini de lemne. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 400 cor., şi alte 200 cor. din repartiţie şi 200 cor. din fondul şcolar eparhial, relut de grădină 20 cor. şi lemnele trebuincioase. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Dela concurenţi se cere, să fie cântăreţi buni, să conducă strana şi să cânte cu elevii în biserică, având a se prezenta înainte de alegere în comună, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopr. în terminul deschis.

Haţeg, în 22 August v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 30—40

Nr. 392/1911 prot. (360) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învăţătoresc devenit vacant la şcoala noastră elementară română gr. or. din **Poplaca**, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. şi anume 650 cor. din cassa bisericei, solvibil în rate treilunare anticipative, iar 350 cor. întregire dela stat.

2. Relut ae cuartir 30 cor.

Alesul învăţătoriu după dispoziţiile în vigoare este obligat a instrua elevii în toate cântările liturgice şi a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an.

Cererile de concurs instruite în înţelesul dispoziţiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiului.

Poplaca, din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 9 Septemvrie 1011.

Georgiu Modran
preşedinte.

Ioan Viţelariu
notariu.

Văzut:

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

CURS DE DANS

Am onoare a aduce la cunoştinţa On public din loc şi jur că cu **ziua de 18 Septemvrie n.** voiu deschide în sala „Gesellschaftshaus“ un curs de dans în care se vor preda toate jocurile moderne pentru salon — ţinându-se cont şi de cele naţionale româneşti — precum şi manierele elegante după estetica originală franceză.

Cursul durează 6 săptămâni şi costă pentru începători: 12 cor., pentru repetenţi 6 cor. — Probele cursului: Lunia, Mercurea şi Joia. pentru studenţi dela 6—8, pentru adulţi dela 8—10 oare seara.

Inscrieri se pot face în Librăria arhidiecezană şi în decursul probelor de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,
măiestru de dans dipl.

(353) 2—3

● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ● ●

Dr. Beu,
medic practic,
va lipsi din Sibiiu până la începutul lui Decemvrie a. c.

(356) 1—3

Am onorul a vă aduce la cunoştinţă, că mi-am deschis

cancelaria advocaţială

în Deva (strada Petőfi Sándor Nr. 4, în faţa casei comitatului şi vecinătatea tribunalului regesc).

Cu deosebită stimă:

Dr. Petru Groza,
advocat.

(345) 3—3

SALVATOR
Călcâie de gumă.

(275) 6—52

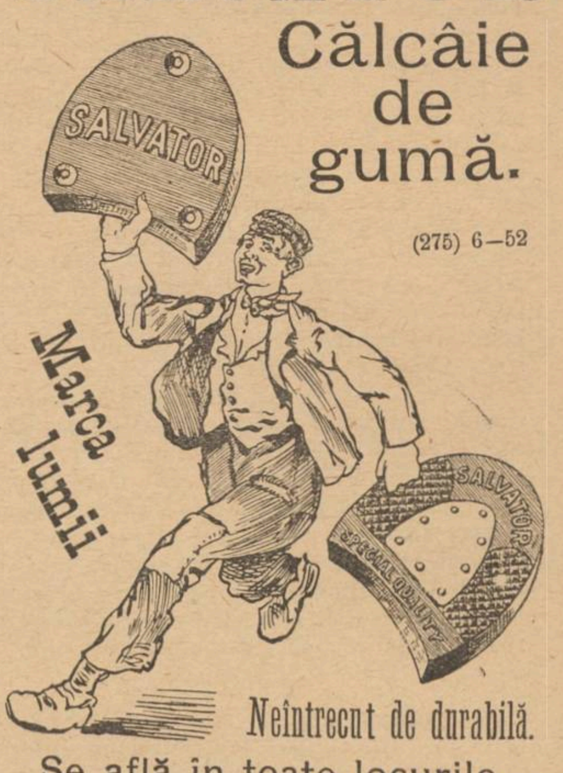

Se află în toate locurile.
Depozitul general:
HERMANN HIRSCH, Viena I|3VI.

Cruţaţi şi Vă încercaţi norocul!

In

30 Septemvrie

va fi **a 2-a tragere a lozurilor de Tisa**, cari afară de cele două câştiguri principale de câte

Cor. 180,000

mai au câştiguri în sumă totală de

Cor. 2.800,000

şi aduc pe lângă toate acestea încă şi **4% interese.** De prezent vindem aceste lozuri pe **48 rate lunare** de câte **10 coroane.**

Nici un rizic! Banii nu sunt perduţi ca la alte multe loterii de noroc. **Toate cassele statului primesc aceste lozuri ca cauţiune!** Ele sunt o hârtie de valoare de prima bonitate, — care oricând se poate vinde la bursă sau se poate lombarda la ori şi care bancă.

Ultima tragere va fi în **anul 1930**, până la care termin **tot lozul trebue să se tragă necondiţionat cu un câştig** mai mic sau mai mare.

Deja după solvirea ratei prime participă cumpărătorul, — pe baza listei de rate ce i se extradă cu reîntoarcerea poştei, — la toate tragerile, iar câştigurile sunt în întregime ale lui.

Trimiţându-ni-se rata primă prin mandat postal, pentru asignarea celoralalte rate punem la dispoziţia stimaţilor nostri cumpărători cecuri postale.

Grăbiţi cu comandele, căci proxima tragere e deja la uşe. Nu lăsaţi ocaziunea să treacă. Puneţi mâna pe noroc.

☞ Se caută agenţi în provincie. ☜

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(352) 2—2

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Septemvrie 1911. **Nr. 93.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Ce e viața?

De **Dr. I. Broșu.**

II.

Hipoteza despre viață a mecanico-monistilor, este din punctul de vedere al științelor naturale aproape părăsită. Botanicul Reinke, zoologul Driesch și anatomul Hertwig, toți trei distinși corifei pe terenele lor speciale, și-au spus de mult cuvântul de osândă împotriva teoriei de viață monistică-materialistă, recunoscând de principiu *vitalismul*, adecă susțin, că viața se poate explica numai prin admiterea unei puteri vitale, speciale. E indiferent cum numesc ei principiul acesta, una însă este sigur și anume, că știința naturală exactă ne spune, că pentru explicarea lumii organice, avem lipsă de alt principiu, de altă cauză și de alt șir de causalități. Dar de unde vine această putere nouă? Unde-și are originea? Ce ne spune despre ea știința naturală, sau mai bine zis, ce nu ne spune?

Care-i originea vieții? Este exclusă presupunerea unei generații echivoce, adecă a unei astfel de teorii, ce susține, că cele dintâi organisme s'au desvoltat din materii anorganice, numai prin ajutorul unor puteri chemice și fizicale. Căci dacă prăpastia dintre lumea organică și cea neorganică nu se poate trece, în cazul acesta o desvoltare a uneia din ceialaltă, e o absurditate. E foarte ușor de explicat, că un Empedocles și Aristoteles, iar mai târziu și școlasticii, credeau că țânțarii se desvoaltă din carne stricată și râmele de ploaie din nămol umed, dar că un Haeckel și toată ceata lui de adoratori orbiți, mai năzuește să explice încă originea vieții, prin generație echivocă, e aproape imposibil de explicat! Dacă există vre-o propozițiune, care să fi fost mai mult argumentată prin experimente moderne, atunci între cele dintâi, trebue s'o punem pe următoarea: *omne vivum ex vivo!*

Cine nu cunoaște experimentele lui Pasteur și Tyndall, cari au arătat până la evidență, că azi nu se mai pot produce ființe vii, din lumea anorganică? E neștiințific absolut, ca să afirme cineva, că aceea ce astăzi chemice și fizice e imposibil, s'a putut însă întâmpla cu mii și milioane de ani înainte! „*E șarlatanie*, scrie naturalistul Reinke, *dacă afirmă Haeckel, că cele dintâi și mai primitive organisme s'au desvoltat prin generație echivocă, din material anorganic*“. (Natur. wiss. Vorträge 1, 20). „*Generația echivocă e ceva, la care nu ți poți imagina nimic*“ (1, 59); „*toată teoria lui Haeckel despre generația echivocă este un humbug științific*“ (1, 59).

Ne mai rămâne prin urmare să răspundem la întrebarea, că de unde este viața? Trebue să fie un început! Viața pe pământ nu e din eternitate, de oarece atât paleontologia, cât și geologia aduc din arhivele lor de piatră ale timpurilor preistorice argumente pipăibile, că în istoria evoluției pământului este un așa numit period azoic, în care n'a existat nici o ființă vie. Iar cosmogonia ne spune, că din causa ferbințelii enorme ce se afla în materiile topite n'a putut asemenea viețui nici o ființă vie pe nici unul din corpurile multe cerești. La o temperatură de 100°, organismele și protoplasma își perd forța vitală. Din causa aceasta e imposibil de acceptat teoria lui Helmholz, esmisă din nou în zilele noastre de *Arrhenius*, că semințele vii ale organismelor au venit pe pământ de pe alte corpuri cerești.

In fine am ajuns la următorul resultat: știința naturală ne spune, că viața și-a avut începutul său și totodată ne mai comunică despre ea, că nu s'a putut produce cu nimica. *Dar despre originea ei, științele naturale tac* Peste acest secret al începutului e întins zăbranicul străvechiu, etern și totuși nou al misterului. Pentru esplicarea vieții rămâne numai o singură posibilitate și anume, presupunerea că a trebuit ca o altă putere din afară, să fi influențat actul creării și să fi dat materiei forme și variații nenumărate, preschimbându-o în organisme vii, cu o superioară și nemărginită inteligență. Această activitate se poate asemăna cu a unei persoane, care preschimbă materia și energiile pe cari le conține aurul, argintul și arama în mecanismul unui orologiu gingaș sau al unei cumplite mașini. După cum nu s'a putut forma de sine fără ajutorul inteligenții omenești din aur și argint, sau fer un orologiu, sau o mașină, tot atât de puțin s'au putut produce și organisme vii, fără de o influență esternă, fără de o inteligență cosmică uriașe, *pe care o numim Dumnezeu și a cărei influență o numim creare!*

Știința naturală nu-l scoate pe acest Dumnezeu afară din lume, de oarece ea îl pretinde și nu se poate lipsi de maiestatea lui. Chiar și dacă operează cu el numai ca și cu un X necunoscut totuși ne spune, că acest X măreț trebue să esiste. „E absurd a afirma, că știința naturală duce la ateism“, zice naturalistul Reinke. Problema vieții în special conduce sau la urmele lui Dumnezeu — sau la neștiințifica hipoteză a generației echivoce... Haeckel zice undeva: „dacă n'aș ținea strict la generația echivocă, aș fi silit să primesc învățătura bisericii“. Generația echivocă e în fine condamnată din partea științii naturale. Ce-i rămâne prin urmare de făcut unui om serios, ce cugetă limpede? Știința vieții ne arată foarte frumos calea: ea ne conduce și ne îndeamnă să intrăm în imperiul binefăcător al credinții. Să așteptăm oare ceasul al unsprăzecelea?!

Adunare poporală. Aderenții partidului național român din comitatul Aradului sunt convocați la *adunarea poporală,* care se va ținea în *Buteni* la 4/17 Septemvrie 1911, Dumineca, la orele 11 a. m. pe piață dinaintea casei comunale, cu ordinea de zi obișnuită.

La Viena. Ministrul-prezident, contele Khuen-Héderváry, pleacă mâne, Sâmbătă, la Viena, și Duminecă va fi primit în audiență particulară din partea Maiestății Sale, Monarhului nostru. Domnul prim-ministru ungar va face raport Maiestății Sale despre situația politică și probabil și propuneri cu privire la atitudinea guvernului și a majorității parlamentare față de minoritatea obstrucționistă. Dela această audiență a prim-ministrului nostru se așteaptă o însemnată întorsătură în situația politică dela noi.

Serbările culturale din București.

Serbările organizate din partea comitetului central al Ligei pentru unitatea culturală a Românilor, și ținute în București în parcul Carol I, în zilele de Duminecă, Luni și Marți, au avut un succes, care trece peste toate așteptările. In urma reducerii transportului cu 75% pe căile ferate române, mulțime de oameni, multe zeci de mii, au venit la București pentru a participa la serbări. Au mers mulți și dela noi, din Ungaria, Transilvania și Banat, și au venit mulți din Bucovina. După o socoteală aproximativă au intrat în România înainte de serbări 150 000 de oameni, prin diferitele puncte de graniță. Iar din țară vor fi fost iarăși atâția, dacă nu mai mulți cei ce au participat la serbări. Capitala României, orașul București, era încă de Sâmbătă împopulată ca pe vremea expoziției jubilare, și cu toate că multă lume plecase încă Duminecă sara ori noaptea din București, Luni și Marți aglomerația pe strade era tot atât de mare ca în ziua primă a serbărilor.

S'au luat măsurile cele mai extinse, pentruca toți să fie mulțămiți, dar totuși s'au întâmplat firește, și neajunsuri, căci la astfel de ocaziuni neajunsurile nu pot fi încunjurate de tot. Lucrurile la nici un

---

FOIȘOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

(Urmare.)

Fr. El este!

L. In adevăr, este el!

Guv. (se lasă pe spate) Ce? Vedeți năluci? Nasul în carte și nu la fereastră; altcum, Dieu le sait, s'a isprăvit cu lecția.

Fr. Uite, cum aleargă calul!

L. Vine ca săgeata!

Guv. Unde sunteți dvoastre?

Fr. Auleo, unde să fim? In Valea Neamțului!

Guv. Așadară: „Un turn vechi, stă singuratic“.

L. (privind spre fereastră). Se dă jos de pe cal!

Guv. Turnul?

Fr. Se oprește!

Guv. O, ce prostii!

Fr. Nu mai pot sta!

L. Eu îmi perd firea, trebue —

Guv. Ce trebue?

L. Asa-i!

Guv. Ce?

L. La dânsul!

Guv. La turn? Copila mea ești neapărat bolnavă? — Ce dorință curioasă să mergi la Valea Neamțului.

Fr. Doamne! dar cine vorbește de Valea dtale?

Guv. Despre turn?

Fr. Ba!

Guv. Ba? — Da? — Ce este? — Spuneți odată!

Fr. Au sosit doi curieri, pentru noi, s'au oprit la poartă. Ii așteptăm demult. — O, lasă-mă să merg, să iau scrisoarea!

Guv. O scrisoare? Ferească Dumnezeu! Nu o permit, nici odată! Am s'o desfac eu, în zadar, — taisez-vous!

L. Scrisoarea este pentru noi, nu pentru dta, și dta nu trebue să știi tot ce ni se scrie! Nu! Ințelegi, nu!

Fr. E grozav!

L. Teribil!

Guv. Tăcere! Scrisorile eu le cetesc, aceasta e voința tatălui vostru. — Mă duc și le aduc.

Fr. Cum? Dta te ostenești pentru noi? — Aceasta nu o pot suporta! O, trimite-mă pe mine!

Guv. Ți-ar plăcea! — Așa nu mă păcălești. Ah, voilà les ingrates! Să îndrăzniți! O să vedeți, că nu sunt urechistul din fabulă! — Restez ici, patience, et soyez raisonnables! (Pleacă prin ușa din mijloc).

SCENA III.

Leonora. Frosinica

Leonora. Se duce!

Frosinica. Da, se duce!

L. Și noi?

Fr. Noi rămânem!

L. Poate cineva să-și închipuească atâta cruzime?

Fr. Curierii au intrat —

L. Au dat scrisorile —

Fr. Și noi? Noi nu știm nimica!

L. S'a mai auzit așa ceva?

Fr. Acum perd răbdarea toată!

L. Asta puțin îți ajută! Acum doar cu rugămintea mai putem izbuti. — Nu poate guvernanta să resiste.

Fr. Degeaba crezi, ea rămâne o inimă de peatră pe vecie!

L. Dacă nu reușim cu rugămintea, vom isbuti cu șiretenia.

Fr. A! Se încercăm.

L. N'ar fi oare bine, dacă i-am ascunde ochelarii? Cel puțin nu poate afla conținutul scrisorilor.

Fr. (îi ascunde undeva). Foarte bine! Adă-i încoace! — Aci sunt bine grijiți.

L. Vine!

Fr. Cu scrisorile în mână...

L. Aide! Incepem cu rugămintea, pe urmă vine șiretlicul.

SCENA IV.

Aceleași. Guvernanta (cu două scrisori în mână vine în mijloc).

Guvernanta. O, ce păcătoase ființe! Ah, de n'aș fi aflat nici odată! Nu este d'ajuns, că primiți așa Bilet-doux, un răvășel, nu! Ce-i mai grozav, un servitor — Ciel! — să le spună în față fraze frumosse. — Pe vremea mea să fi făcut eu așa ceva! — Un servitor! — Dumnezeule! Temps, voilà tes horreures!

Frosinica. O Doamne! Pentru ce ești atât de severă?

Guv. Mai întrebi?

Leonora. Am să mă rușinez din toată inima îndată, numai să știu pentru ce?

Guv. Pentru ce? — Doamne, Dzeule! Lucrul cel mai sfânt a ajuns în lumea aceasta de batjocură? Virtutea nu mai are nici un preț?

L. Curioase arme ai dta! — Ce are a face virtutea cu o scrisoare! — Nu cumva inima noastră este stricată, fiindcă un domnișor necunoscut ne scrie, că stă să moară după noi?

Guv. A, e altfel de scrisoare! E scrisă de o mână iubită; postilionul d'amour se vede că e cunoscut la castel...

Fr. Ei, da, știm de unde sunt scrisorile, și am ști toate, dacă dta nu le ai fi luat. Imi scrie tata.

L. Tutorul îmi scrie, ca să...

caz nu se pot petrece ca în vremuri normale.

Serbările au decurs după programul cunoscut deja. Deschiderea lor a făcut-o dl *Dimitrie Onciul*, profesor universitar din Bucureşti, vicepresidentul Ligei culturale cu următoarea vorbire:

„La chemarea Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor, răspuns'au şi au venit mii şi mii de Români de pretutindeni, Români din toată ţara şi de pe tot pământul românesc, ca să ia parte la serbările ei.

Acest răsunet ce cuvântul Ligei l-a aflat în toată Românimea şi în toate stratele sociale ale neamului românesc de pretutindeni, e o manifestare înălţătoare a conştiinţei de unitate culturală, a solidarităţei naţionale a neamului românesc întreg. Acest răsunet e o îmbărbătare însufleţitoare a tuturor acelora, cari îşi închină munca şi viaţa pentru marile probleme ale culturei naţionale şi ale unităţei noastre culturale: O îmbărbătare, ca să nu şovăiască în năzuinţele lor, căci pământul pe care cade sămânţa ce ei aruncă, e pământ roditor şi va da rod înzecit la timpul său, rod însutit când va suna ceasul cel mare.

In fruntea năzuinţelor pentru unitatea culturală a tuturor Românilor păşeşte Liga. Salutată cu cea mai caldă însufleţire la înfiinţarea ei, ea a avut să îndure pe urmă, din păcate, grele încercări, şi să treacă prin o criză din care numai de curând a început să se reculeagă. Politicianismul, care nu lasă nimic neprihănit unde se vâră, s'a atins şi de această instituţie, care trebue să fie sacrosanctă fiecărui Român. Astăzi, din fericire, politicianismul este expulzat dela conducerea Ligei Culturale, a cărei menire nu este şi nu poate să fie decât a cultiva şi întări unitatea culturală a neamului românesc, lucrare ce trebue să rămână neatinsă de orice înrăurire streină de scopul cultural ce urmărim. Astăzi, în fruntea Ligei nu sunt, nici liberali, nici conservatori, nici democraţi, ci numai Români, conduşi de un singur gând: întărirea unităţei culturale a tuturor Românilor şi a solidarităţei naţionale.

Conştiinţa acestei unităţi şi a acestei solidarităţi se manifestă astăzi în modul cel mai îmbucurător pentru noi. Nu am să fac aci vorbă multă pentru a da expresie sentimentelor ce ne însufleţesc în acest moment; nici nu am să fac o conferenţă despre scopul şi problemele Ligei; acestea sunt scrise în inima fiecărui Român simţitor, în inima fiecărui om de bine. Voiu reaminti numai, că aceste serbări ale Ligei, la cari aţi venit să luaţi parte, să le daţi strălucire prin prezenţa dv. şi să le asiguraţi succesul, au un scop îndoit. Ele sunt făcute mai înainte de toate, ca să cheme pe fraţii de pretutindeni la o frăţească întrunire în capitala Regatului Român, în capitala României, întrunire, care să învedereze şi să întărească conştiinţa unităţei noastre culturale, solidaritatea noastră naţională. Acest scop s'a ajuns pe deplin prin participarea dv. atât de numeroasă. In al doilea rând, serbările sunt făcute pentru ca din produsul lor, şi mai ales al loteriei, ale cărei bilete urmează a se desface cu acest prilej, să se sporească fondul pentru clădirea nouei case naţionale a Ligei în capitala regatului, casă menită să-i chezăşuiască buna stare şi să-i sporească activitatea. Casa Ligei va fi casa neamului românesc de pretutindeni.

In numele Ligei vă aduc viile ei mulţămiri pentru dragostea cu care aţi răspuns la chemarea ei şi vă spun frăţeasca salutare: Bine aţi venit!

Bine aţi venit, iubiţi fraţi şi scumpe surori de peste hotare. Bine aţi venit dela Tisa şi dela Nistru, de peste munţi, de peste Molna, de peste Prut şi de peste Dunăre! Bine aţi venit din toată ţara, dela Severin până la Dorohoi! Din câmpia Turdei cea sfinţită cu sângele eroului martir al ideei unităţii naţionale, de pe Târnave, unde acum două săptămâni o măreaţă manifestare a culturii naţionale a încălzit inimele româneşti de pretutindenea: din Ţara-Oltului, cu care ne uneşte amintirea unor legături seculare; din dulcea Bucovină, mormânt de eroi şi fală românească, parte ruptă din trupul vechei Moldove; de pretutindenea, unde sună limba dulce şi străbună, bine aţi venit.

Şi întorcându-vă la vetrele voastre, spuneţi fraţilor de acolo, că o ţară frumoasă, liberă şi independentă, un regat mândru, ce năzueşte mereu înainte, mereu tot înainte, condus de un înţelept şi glorios Rege, un regat, care este şi trebue să fie mândria şi speranţa neamului românesc întreg, v'a primit cu braţe deschise şi îmbrăţişare frăţească. Spuneţi, că o cultură românească creşte şi înfloreşte aci, o cultură al cărei soare ce se înalţă e menit să trimită razele sale de lumină, de căldură şi de viaţă peste tot pământul românesc.

Spuneţi şi propoveduiţi dragostea ce uneşte fraţii de un sânge, de o limbă şi de o lege; spuneţi şi propoveduiţi credinţa în puterea de viaţă a acestui neam, sperarea în viitorul României. Cu dragostea, cu credinţa şi cu sperarea ce ne însufleţeşte, vă zic: Bine aţi venit!

Declar deschise sărbările Ligei pentru unitatea culturală a tuturor Românilor.

Trăiască România!

Trăiască neamul românesc!"

Aeroplanul „Vlaicu".

Despre aeroplanul domnului inginer *Aurel Vlaicu*, cu care va sbura şi la noi Dumineca în 17 Septemvrie n. (orele 5—7 d. a.) au scris toate ziarele din Sibiiu în mod foarte elogios. Mai pe larg însă organul oficios săsesc din loc, „*S. D. Tageblatt*", ale cărui păreri în materia aceasta sunt următoarele:

„In sala dela „Gesellschaftshaus" e expus de câteva zile aparatul de sburat „Vlaicu", care în Blaj a adus posesorului seu mare succes, lăţit departe, peste hotarele ţării noastre. Inginerul Vlaicu, om tiner, abia de 29 de ani, şi-a construit aparatul în mod deosebit de celelalte aeroplane, esistente, astfel, că o răsturnare, ce-i mai mare pericol pentru aviatic, — este cu totul eschisă. La aparatul Vlaicu cârma nu este aplicată înapoia aeroplanului, ci înaintea lui. Ea se află la capătul extrem al unei rude găurite (cilindru) prin care trece sârma cu care se regulează cârma. Maşina lui Bleriot se află tocmai înaintea motorului, iar cârma la Bleriot e înapoi. Dimpotrivă la Vlaicu se află înapoi o coadă formată din patru aripioare, prin ceea ce se face posibilă o eterizare complet netedă şi orisontală. Motorul, aşa numit „motorgnom", e mai jos aplicat ca la toate celelalte maşini de sburat, cunoscute până acum. Această împrejurare contribue mai mult şi mai bine la susţinerea echilibrului aparatului. Motorul se învârte de 1100 de ori pe minut. Mai departe Vlaicu are la maşina sa de sburat nu numai o singură, ci două helice. Prin aceasta aparatul se poate urca mai uşor şi mai repede. Peste tot aparatul face şi asupra omului laic o impresie liniştitoare, oferindu-ţi siguranţă deplină, între marginile posibilităţii. Vlaicu, care şi-a construit primul seu aparat în arsenalul regatului român, l-a vândut pe acela guvernului român cu 50,000 de lei şi şi-a construit altul, pe cel expus în Sibiiu care e lucrat în şcoala de industrie din Bucureşti. Executarea frumoasă îi face acesteia mare cinste".

„Biblioteca şcolarilor buni".

Sub titlul acesta are intenţiunea dnul *Vasile Stan*, profesor seminarial şi redactor al „*Vetrei Şcolare*" să scoată din tipar broşuri bune şi folositoare copiilor dela şcoală. Intru ajungerea acestui scop a adresat întregei învăţătorimi următorul *apel*:

P. T. Domnule învăţător! In practica carierei D-v. de luminători ai satelor Vă veţi fi convins adeseori, că cartea de cetire singură nu poate fi lectură suficientă pentru şcolarii D-v. Veţi fi regretat atunci, că noi românii încă n'am ajuns să punem la îndemâna copiilor, cari ne cercetează şcoalele, o *bibliotecă şcolărească*, care să le promoveze desvoltarea intelectuală prin producte literare folositoare şi distractive.

O astfel de bibliotecă pentru copii, cum au toate popoarele civilizate, este azi o necesitate *arzătoare*, întocmai ca hrana trupească, pentrucă azi, când călătorim cu automobile, tren electric şi suntem în ajunul cuceririi văzduhului, întreagă civilizaţia omenească înaintează într'un tempo tot atât de grăbit. Ca să ţinem cât de cât pas cu progresul celorlalte neamuri, trebue negreşit să gustăm şi asimilăm mai mult din hrana culturală, căci lectura din şcoală, chiar nici în cele mai ascunse cătune, nu îndestuleşte trebuinţele şi cerinţele sufleteşti. Ceea ce nu poate da şcoala, să încercăm a suplini prin lectură privată.

Dar sufletului neprihănit al copilului şi intelectului lui necopt nu-i putem da hrana intelectuală, cu care se nutresc oamenii mari. Trebue dar o seamă de cărticele întocmite anume pentru şcolari, în care din mulţimea productelor spirituale să selecţionăm numai ce ei sunt în stare să mistue.

O astfel de bibliotecă pentru şcolari am de gând să iniţiez, cu scopul de a promova printre micuţii noştri dragostea de carte, şi prin ea dragostea faţă de literatura noastră şi de neamul din care facem parte. La această lucrare de importanţă educativă necontestată vreau să câştig interesul şi sucursul dăscălimii noastre în chipul următor:

Fiecare învăţător să fie întemeietor al acestei biblioteci prin faptul, că odată pentru totdeauna contribue cu o cvotă de 5 cor. care are să formeze baza capitalului social, de lipsă la acoperirea cheltuelilor de editură. Societarii vor desface broşurile apărute între şcolarii lor, iar pentru osteneală vor reţinea pentru ei din preţul exemplarelor vândute 30% ca rabat şi interese după capitalul de 5 cor.

In chipul acesta elevii D-v. vor ajunge la o lectură ieftină, sănătoasă, morală şi în spirit românesc, prin care li se va oţeli caracterul şi îmbogăţi mintea; iar cartea românească va dobândi un sprijin enorm, care va micşora numărul analfabeţilor.

Fiecare număr din biblioteca proiectată va cuprinde 1—2 coale de tipar format mic şi se va vinde cu 6—12 fileri, amăsurat extensiunii tiparului, aşa ca fiecare elev, chiar şi cel mai sărac să şi-o poată cumpăra. Intr'un an vor apărea 12—15 numere.

Cei ce vor participa la această întreprindere culturală (şi de dorit ar fi să participe toţi învăţătorii) vor realisa şi un câştig lateral frumos. Să presupunem, că într'un an vor apărea din această bibliotecă 15 numeri à 10 fileri şi un societar ar vinde 50 exemplare din fiecare număr — ceea ce se poate cu mare uşurinţă — ar vinde 750 ex. = 75 cor. din care sumă rabatul de 30% în sumă de 22 cor. 50 fil. ar fi remuneraţie pentru osteneală şi interese după 5 cor. Acest venit lateral cu sporirea numerilor ar spori şi el. Dar profitul moral cine ar putea să-l calculeze!

Fac deci apel la D-v., ca pătrunzându-vă de enorma importanţă a acestei intreprinderi, să vă grăbiţi a intra în şirul întemeietorilor Bibliotecei şcolarilor buni, trimiţând la adresa subscrisului până cel mult la 1 Noemvrie a. c., taxa de fondare 5 cor. spre a se putea face pregătirile de lipsă, ca de sf. sărbători ale Naşterii Domnului să apară cei dintâi numeri.

In speranţă, că acest apel va întimpina inimi calde şi înţelegătoare, semnez

Sibiiu, Septemvrie 1911.

cu dragoste colegială:

Dr. Vasile Stan

profesor semin., redactor

„Vetrei Şcolare".

In chestia catehizării.

Catehizarea elevilor noştri dela gimnaziul ev. ref. din Orăştie a ajuns din nou obiect de discuţie în ziaristica română. Pentru orientarea şi liniştirea opiniei publice alarmate suntem autorizaţi a declara, că în aceasta chestiune Conzistoriul arhidiecezan *a stat şi stă strict pe punctul de vedere legal şi nu cedează nici o iotă din dreptul bisericei de a-şi catechiza credincioşii în limba sa liturgică.* Conzistoriul şi-a precizat punctul său de vedere în două memorii adresate, unul d-lui ministru de culte, iar altul directorului bisericei ev. ref. din Cluj, neprimind păn'acum nici un răspuns. Aşa stând afacerea, ori-ce alte combinaţii sunt lipsite de adevăr.

La ziua sf. Andreiu.*)

> „Să lăudăm pe bărbaţii cei măriţi şi pe părinţii noştri în neamul lor. Până în veac va rămânea sămânţa lor şi mărirea lor nu va peri. Trupul lor cu pace s'a îngropat, iar numele lor trăeşte în neamuri. Inţelepciunea lor o povestesc popoarele şi lauda lor o vesteşte adunarea".
> (Iisus fiul lui Sirah cap 44, v. 1, 13—15).

I.

Fraţilor! După înţeleptele întocmiri ale sfintei noastre biserici dreptmăritoare fiecare prăznuire religioasă şi naţională e chemată să sădească şi să înrădăcineze în inima poporului credincios sămânţa adevărului creştinesc, sămânţa evangheliceştilor învăţături, din cari izvoresc toate gândurile şi pornirile bune, din cari rodesc cu timpul toate faptele cele alese, folositoare şi binecuvântate. Aceasta este însemnătatea cea mare a sărbătorilor noastre creştineşti: ele ne îmbie cele mai frumoase prilejuri de creştere, de învăţătură, de educaţie a poporului credincios. Din bogăţia lor de amintiri se adapă mintea omenească vecinic însetată după adevărul d-zeesc, din farmecul lor de sfinţenie se hrăneşte sufletul creştinului, pe care vârtejurile prăpăstioase şi învăluirile ispititoare ale acestei vieţi l-ar seca, l-ar surpa cu totul, dacă n'ar fi credinţa cea mântuitoare, care să-l ocrotească, să-i dea tărie şi să-l înalţe.

Când adevărurile credinţei par neînţelese, necuprinse de mintea omenească, atunci vine în ajutor o sărbătoare, cu amintirile ei frumoase şi înălţătoare, cari în chip cu totul neaşteptat, dar convingător, ne înfăţişează întrupate în fiinţe omeneşti aceste adevăruri, ne arată cum lucrează ele, dupăce s'au sălăşluit temeinic şi au prins rădăcini în inima celor aleşi de D-zeu, şi prin pilde vii, luate din viaţa omenească, ajută poporul, să înţeleagă ceeace a spus psalmistul, că *„sfinţilor celor din pământul lui, minunate a făcut Domnul toate voile sale într'înşii"*. (Psalm. 15, v. 3).

O îndoită sărbătoare este pentru noi Românii dreptcredincioşi ziua de astăzi, care în rândul întâi face să se deschidă porţile de amintire creştinească ale vremurilor apostoleşti, înfăţişându-ne pilde din viaţa şi credinţa celui *întâi chemat* apostol al lui Cristos, apoi chiamă în amintirea noastră plină de evlavie şi de recunoştinţă figura celui mai mare mitropolit, pe care l-a trimis milostivul D-zeu, tocmai la plinirea vremii, ca să ne scape din vâltoarea pieirii biserica, legea şi neamul.

Să cercăm deci a tălmăci mai întâi însemnătatea creştinească-religioasă a zilei de astăzi, apoi şi pe cea naţională-românească.

II.

Apostolul Andreiu era fiul unui pescar din Betsaida, un orăşel în Galileia. Când predica Mântuitorul Iisus în părţile acelea, se adăpostea în casa părinţilor lui Andreiu. Acesta a înţeles curând, că Iisus este mântuitorul lumii şi a urmat cu multă râvnă cuvintele şi sfaturile fiiului lui D-zeu. Andreiu a fost cel dintâi din apostolii Mântui-

---

Fr. Ar trebui...

Guv. Da, ar trebui să rămâneţi copii fără de frica lui Dumnezeu! — Pe mine n'aveţi să mă prostiţi, e osteneală degeaba; n'o să mă trageţi pe sfoară...

L. Cine gândeşte la tras pe sfoară? Venim, să te rugăm. Inima dtale este bună, dta ai o inimă de aur...

Fr. Şi dacă noi am greşit, este pentru ultima oară; scapă-ne de chinul grozav!

L. Dta ni-ai arătat adeseori bunătatea dtale; te putem socoti, cu drept cuvânt, o a doua mamă...

Fr. Tot ce am învăţat în lumea aceasta, bun şi frumos, am învăţat dela dta; au fost binecuvântate mânile dtale...

L. (netezindu-o) Şi, după vorbă, scrisorile! Te rog...

Guv. Linguşitoarele se cunosc, pe netezire; puteţi netezi, eu rămân neclintită, şi nici odată n'am fost atât de hotărâtă, ca acum: scrisorile rămân la mine, până le voi citi, după aceea le trimit sigilate părinţilor voştri..

Fr. (indignată) A! Asta nu o voi suferi!

L. Nici eu!

Guv. Taisez-vous! Ce vorbă a fost asta? Ce? Cum? A nu suferi? Nu cumva eu să vă întreb pe dvoastre, cu toată cuviinţa?! — Unde e respectul! Je n'ose pas le dire. Auzi: Nu sufer! Ah, ciel! Vă împotriviţi? Ei bine, am să fiu de peatră! Şi eu am fost tinără, însă n'am citit nici odată un Bilet-doux; pe fereastră i aruncam; aş fi putut să-l citesc, că eram singură! Dar nu, ci îl duceam guvernantei mele, care îl ardea. Bună femeie! Cam aspră, dar bună. Şi cât aş dori, să o mai văd odată! Sânt treizeci de ani, decând n'am văzut-o. Eu am încărunţit, ea va fi albă, e aproape de şaptezeci de ani... Ea, ea ar fi potrivită pentru voi!

Fr. (înţepată) Zadarnică osteneală, suntem mulţumite şi cu dta!

L. (ca mai sus) Dta n'ai trebuinţă de ajutorul alteia.

Fr. Ma bonne! Scrisorile.

Guv. Nimic!

L. Scrisorile!

Guv. Taisez-vous! Mă duc la cabinet, încui uşa; să vadă tata, în cine se încrede. Respect, patience, silence! Ne faites pas de bâtisses! (Ese într'o parte).

SCENA V.

Frosinica. Leonora.

Leonora. (strigând în urma ei): Indurare!

Frosinica. Ma bonne!

L. Se duce!

Fr. Ea nu ne aude!

L. Uşa e închisă!

Fr. Ah!

L. Ah!

Fr. Răbdare, o sfântă datorinţă!

L. Doamne, mulţumescu-ţi! că ni-ai dat în gând, să ascundem din bună vreme ochelarii. Cel puţin nu poate citi scrisorile.

(Va urma).

---

*) Predică rostită în ziua de sf. Andreiu, 30 Noemvrie 1910, în biserica cea mare din Sălişte, cu prilejul conferenţei preoţeşti, de *Dr. Ioan Lupaş*.

torului, de aceea se şi numeşte *întâi chematul* (protoclet). El se mai numeşte şi *mijlocitorul*, fiindcă la stăruinţele şi prin mijlocirea lui s'a înduplecat a urma lui Iisus şi fratele său Simon, căruia Mântuitorul îi dădu numele Petru. Dupăce amândoi fraţii au fost martori la mai multe din minunile, prin cari s'a adeverit puterea d-zeească a învăţăturilor lui Iisus, s'au făcut ucenicii Lui, dar nu-l urmau pretutindeni. Atunci s'a întâmplat, că găsind Iisus pe Andreiu şi pe fratele său Simon Petru învăluiţi tocmai cu grijile meseriei lor, cu pescuitul, i-a chemat pentru totdeauna la apostolie, la slujba Evangheliei, spunându-le să lase vânatul de peşte, căci îi va face pe ei *vânători de oameni.* Cei doi fraţi lăsându-şi îndată mrejele, au urmat lui Iisus şi nu s'au mai despărţit de dânsul. Mai ales Andreiu se alipia de Mântuitorul cu toată văpaia sufletului şi credea Lui fără şovăire. Când lui Iisus urmară cele 5 mii de oameni în pustie cari nu aveau merinde spre a-şi potolì foamea, când Filip făcea socoteală, că n'ar ajunge două sute de dinari pentru atâta lume, Andreiu a fost acela, care avea credinţă tare şi nu se îndoia, că Iisus, dacă va voi, va face să strălucească şi de astădată puterea sa mântuitoare, săturând cu cele 5 pâni şi 2 peşti întreagă mulţimea, dupăcum s'a şi întâmplat.

Dupăcum spun unii din scriitorii cei vechi, apostolul Andreiu a răspândit cuvântul Evangheliei prin Scilia, Grecia şi Tracia, şi într'un rând predicând într'un oraş grecesc, a făcut pe filozofi să tacă. Andreiu purta deci pe de-arândul cu biruinţă flacăra credinţei, până când apostolia lui şi-a primit obştescul sfârşit prin cununa muceniciei, fiind răstignit pe cruce.

Văzând crucea, pe care avea să fie răstignit, apostolul Andreiu striga din depărtare: „Fii binecuvântată cruce scumpă, care ai fost sfinţită prin trupul D-zeului meu şi împodobită prin mădularele sale, ca cu nişte petri scumpe. Mă apropiu de tine plin de bucurie, primeşte-mă în braţele tale. O cruce mântuitoare, care ai fost înfrumseţată prin mădularele Domnului, cu foc te-am iubit; de mult te doresc şi te caut. Dorinţa mi s'a împlinit, primeşte-mă în braţe scoţându-mă din mijlocul oamenilor şi mă du la stăpânul meu. Acel ce s'a slujit de tine spre a mă rescumpăra, să mă primească prin tine!"

III.

Aceeaş tărie apostolească, aceeaşi flacără a credinţii şi aceeaşi neînfrântă statornicie a nădejdii şi dragostii creştineşti se vădeşte şi în viaţa şi în faptele mitropolitului Andreiu Şaguna.

Temelia vieţii şi a vredniciei lui o găsim în creşterea bună, ce a primit mai ales dela mama sa Anastasia, care precum odinioară părinţii apostolului Andreiu primiau la casa lor pe Isus, aşa şi dânsa a pregătit în inima sa evlavioasă o locuinţă sfântă, ca să se poată sălăşlui într'ânsa Isus, s'o înveţe, s'o povăţuiască, s'o îndrume cum să-şi crească mai bine copilul, ca să poată ajunge cu vremea slujitorul cel mai zelos la altarul Domnului.

In orăşelul său de naştere Mişcolţ, ca şi în oraşele mari şi sgomotoase, Pesta şi Viena, grija şi privegherea neadormită a mamei sale l-a scăpat pe tinărul Anastasiu din vârtejul tuturor ispitelor şi a reuşit să-l pregătească numai pentru slujba bisericii drept credincioase, în care şi-a primit sfântul botez, şi pentru înaintarea poporului nostru orfan, care aştepta de mult un îndrumător luminat milos şi drept, cum a ştiut să fie mitropolitul Şaguna.

Când a luat jugul Domnului asupra sa, intrând în cinul călugăresc, numele său din botez Anastasiu l-a schimbat cu numele apostolului *Andreiu cel întâi chemat.* Era o mare sarcină ce lua asupră-şi prin acest nume şi o frumoasă făgăduinţă, pe care cu ajutorul lui Dzeu o împlini prin o viaţă atât de harnică şi străduitoare, nevoind nicicodată să ştie ce e odihna şi negăsind altă plăcere în viaţă, decât munca sfântă şi necurmată, munca tăcută şi cinstită, alături de rugăciunea izbăvitoare şi de lupta hotărâtă pentru a înlătura din calea bisericii şi neamului său toate pedecile, toate stâncile înţepenite de veacuri.

Când a venit în Ardeal, ce a găsit aici? O vale a plângerilor, un popor năcăjit, o turmă risipită, care părea a-şi fi uitat cuvântul de îmbărbătare al Evangeliei, că va veni vremea când vor fi cei dintâiu în urmă, şi cei din urmă vor fi ajuns întâiu. Altul cu o credinţă mai puţină, mai slabă în suflet, ar fi desnădăjduit văzând starea cea jalnică a bisericii şi a turmei, pe care era chemat să o păstorească în vremuri atât de grele şi vijelioase. Dar sufletul lui Şaguna era înflăcărat de credinţă neclintită ca şi odinioară al apostolului Andreiu şi întărit în nădejdi frumoase şi înălţătoare. El credea tare, că Mântuitorul dacă va voi, va face să strălucească puterea sa dumnezeiască şi în ţara Ardealului şi, precum a săturat odinioară în pustie 5000 de oameni cu 5 pâni şi 2 peşti, aşa va potoli şi milioanelor de Români vechea lor foame după drepturi şi dreptate, ridicând poporul acesta umilit şi pustiit de nedreptatea veacurilor întunecate la treapta vredniciei omeneşti şi creştineşti, punându-l în rând cu celelalte popoare ale acestei ţări şi îndreptându-l spre limanul izbăvirii.

Din credinţa cea tare a sufletului său Şaguna a ştiut să reverse tărie şi îmbărbătare şi în sufletul poporului său credincios. Prin ştiinţa şi munca sa, prin propoveduirea necontenită a cuvântului lui Dzeu a ştiut să deştepte poporul nostru din amorţeală, învăţându-l să-şi înalţe fruntea spre cer, de unde vine binecuvântarea dzeească şi roua nădejdilor, cari fac să întinerească sufletul popoarelor, precum se înnoesc tinereţele vulturului. A început deci să fâlfâe din ce în ce mai strălucitoare flacăra credinţii strămoşeşti, văpaia iubirii de neam şi de lege, încrederea în ajutorul lui Dzeu şi în puterile proprii, după porunca cea dreaptă: „Ajută-te însuţi şi Dzeu te va ajuta".

Precum odinioară apostolul Andreiu a ştiut face pe filozofii păgâni să tacă, aşa şi mitropolitul nostru Andreiu prin ştiinţa şi dibăcia sa a reuşit să amuţească multe glasuri răsunătoare de ură, de răutate şi dispreţ asupra bisericii şi neamului nostru a isbutit să potolească multe patimi pornite cu vrăjmăşie cutropitoare asupra părinţilor nostri, a ştiut să adune pe cei risipiţi pieirii, să-i chivernisească, să-i organiseze, să-i lumineze prin biserică, prin şcoli, prin gazete, prin cărţi şi învăţături de tot soiul.

Iar când după 25 ani de cârmuire bisericească şi naţională, sufletul lui s'a desfăcut din legătura durerilor acestei vieţi trecătoare, va fi putut să păşească împăcat în faţa dreptului judecător, dându-şi samă cu câtă vrednicie şi-a împlinit chemarea, cu care a fost trimis în lume şi fiind deplin îndreptăţit să rostească cuvintele apostolului Pavel: „Luptă bună am luptat, curgerea am plinit, credinţa am păzit" (II. Timotei 4, 7).

Dacă trupul lui s'a aşezat spre vecinica odihnă în pacea mormântului de sub poalele Carpaţilor, în preajma sfintei biserici la Răşinari, numele lui trăeşte şi va trăi în neamuri, cum spune înţeleptul Sirah, învăţăturile, alcătuirile lui vor străluci mereu şi vor cârmui destinele neamului nostru, cât timp acesta va mai avea din darul şi din mila lui Dzeu, zile, pe aceste plaiuri strămoşeşti. Inţelepciunea lui o vestesc popoarele şi a vestit-o, de mult chiar unul dintre aceia cari nu sunt prea grabnici în cuvintele de laudă şi de recunoştinţă la adresa vre-unui fiu al bisericii sau al neamului nostru. Insuşi ministrul Eötvös a spus, că Şaguna avea în capul său mai multă înţelepciune decât o jumătate de ţară!... Aşadar iată cum se adeveresc cuvintele scripturii, că: înţelepciunea bărbaţilor celor măriţi o povestesc popoarele şi lauda lor o vesteşte adunarea!

Cum să vestească lauda acestui mare cârmuitor al bisericii şi mare fiu al neamului sărbătoreasca noastră adunare de astăzi?

Alături de faptele lui mărețe, de gândurile lui luminoase, de binefacerile fără număr, ori ce încercare de a potrivi în cuvinte sunătoare lauda lui, va rămânea neputincioasă şi întunecată ca o umbră alături de strălucirea vie a razelor de soare.

Mai mult decât prin vorbe de laudă va trebui să-i aducem marelui nostru mitropolit Andreiu prinos de evlavie şi recunoştinţă prin faptele noastre şi prin hotărârea nestrămutată de a îndrepta toţi paşii vieţii noastre, după sfaturile înţelepte, pe cari ni le-a lăsat el drept moştenire. Să pregătim deci şi noi locuinţă sfântă în inimile noastre pentru învăţăturile mântuitoare ale lui Isus.

Să urmăm cu toţii pilda vieţii lui. Voi tineri copilaşi şi fetiţe să ascultaţi de părinţii vostri, cum a ascultat el de mama sa Anastasia, căci numai ascultând de ei şi împlinind poruncile lor veţi ajunge creştini buni şi oameni de ispravă.

Voi, părinţilor să vă daţi silinţa a creşte copiii vostri în frica lui Dzeu, în deprinderea moravurilor bune şi în alipirea neclintită faţă de credinţa noastră strămoşească, faţă de biserică şi şcoală, faţă de toate aşezămintele noastre de cultură religioasă şi naţională.

Iar voi, fraţilor preoţi şi învăţători, cari sunteţi chemaţi să munciţi cu însufleţire pentru apărarea şi sporirea moştenirii lui Şaguna, să fiţi neobosiţi întru împlinirea datorinţelor voastre de propoveduitori, să stăruiţi cu vreme şi fără vreme a ridica poporul nostru spre culmile acelea către cari năzuia nemuritorul Andreiu; să fiţi totdeauna harnici şi destoinici, ca prin graiul vostru de prietini şi îndrumători ai poporului să puteţi revărsa din flacăra inimii voastre, ca nişte raze de soare însufleţirea religioasă şi naţională, credinţa de întărire şi nădejdea mângăitoare asupra întregului nostru popor dreptcredincios. Amin.

NOUTĂŢI.

Personal. Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţiann* pleacă mâne, Sâmbătă dimineaţa, cu trenul la Mesterháza, tractul Reghinului, unde va face Dumineacă, în 4/17 Septemvrie, sfinţirea bisericii noue de acolo.

*

Sfinţire de biserică. Preasfinţia Sa, Domnul Episcop *Ioan I. Papp* al Aradului, a făcut Luni sfinţirea bisericei din comuna Şastra, tractul Belinţului. Inaltul Prelat a fost însoţit de P. C. Sa, Arhimandritul *Augustin Hamzea*, protopresbiterul din Timişoara *Dr. Traian Putici* şi diaconul *Dr. Lazar Iacob.*

*

Autonomia catolică Din capitala ungară se vesteşte, că ministrul de culte Zichy a terminat proiectul de lege privitor la autonomia catolică, şi că proiectul a fost primit în consiliul miniştrilor. Atârnă dela situaţia parlamentară timpul, când ministrul de culte va înainta camerei proiectul de lege amintit.

*

Aviaţiune. Terminul sborului aviatorului Vlaicu *în Braşov* s'a fixat pe Dumineacă în 24 Septemvrie. Festivitatea se va face sub protecţia casinei române braşovene şi a despărţământului Asociaţiunii din acel oraş.

*

Cărţi nouă de joc. Ziarul „Minerva" publică modelul cărţilor nouă de joc, întocmite pentru România. Modelele au fost executate în acuarelă de răposatul pictor Aman. Fiecare carte poartă chipul unui domn sau domniţe din istoria ţării româneşti. Intre alţii, vedem că sunt puşi la contribuţie: Ştefan cel Mare, Mihai Viteazul, Tudor Vladimirescu, Aprodul Purece, Doamna Radu Negru, Doamna Bogdan Vodă, Florica ş. a. Cărţile nouă de joc vor fi în curând puse în vânzare.

*

Advocat nou. Domnul *Dr. Coriolan Balta,* advocat Timişoara, aduce la cunoştinţa publicului că şi-a deschis cancelarie advocaţială în Timişoara, Cetate, Strada Eröd Nr. 6.

*

Holera. Câteva cazuri de holeră se anunţă din Budapesta la oameni, cari au beut din apa Dunării.

*

Masa studenţilor la „Albina". Joi, la 1/14 l. c. s'a deschis „Masa studenţilor" la institutul financiar „Albina" pentru anul scolar 1911/12. Admişi sunt: Din clasa VIII. 5 Din clasa VII. 7. Din cl. VI. 17. Din cl. V. 12. Din cl. IV. 6. Din cl. I. 2. Extern 1. Total 50. Din acestia unul este student al şcoalei reale ev. luth., ceialalţi toţi ai gimnaziului de stat din Sibiiu.

*

Banchier răpit. Directorul de bancă *Saranga*, care a petrecut vara în Cishili, a fost răpit zilele acestea de bandiţi. Şase indivizi înarmaţi au pătruns noaptea în odaea de durmit a directorului şi, cum povesteşte soţia sa, au poruncit bărbatului său să se îmbrace la moment şi să plece cu dânşii. Bandiţii au lăsat pe urma lor o scrisoare, în care declară că preţul de rescumpărare a directorului este 30 de mii de franci, şi că în cinci zile se vor anunţa din nou.

*

Iubirea de mamă. Femeea Ana Şorban din Pâncota şi-a pierdut viaţa în împrejurări foarte jalnice. Pe când era ocupată în curte, fără veste s'a aprins în bucătărie leagănul, în care durmea copilaşul său. Mama n'a observat focul decât atunci, când casa întreagă ardea în flacări. Cuprinsă de spaimă femeea a alergat în bucătărie, a smuls copilul din foc şi l'a dat pe fereastră oamenilor cari stăteau afară; după aceea voind să iasă şi dânsa pe fereastră, în momentul din urmă s'a prăbuşit coperişul casei şi nenorocita mamă n'a mai putut fi scoasă din ruinele casei, care s'a făcut scrum.

*

Etna ameninţă. Vulcanul Etna, cum se depeşează din Catania, aruncă masse mari de fum, lavă şi cenuşă. S'au format pe munte două cratere nouă. Torentul de lavă înaintează cu o iuţeală de $\frac{1}{2}$ chilometru pe oră şi pe o lăţime de 300 metri. Pe întindere de 10 chlm. a distrus viile, pădurile de castani şi câteva clădiri.

*

La expoziţia de copii din Lancrăm, între alţi prelegători, o conferenţă higienică va ţinea, dl Dr. *Traian Petraşcu*, medic în Tălmaciu. Dl Dr. Petraşcu, fiu al Lancrămului, cunoscând stările higienice de acolo, prin conferenţa sa aduce preţioase servicii cauzei.

*

Din tractul Agnita. In tractul *Agnitei* au avut loc în timpul din urmă mai multe alegeri de preoţi şi învăţători şi anume: In 7 Aug. v. a fost ales de paroh în *Prostea* preotul Dum. Pulca din Beşa, în 14 Aug. absolv. de curs. teologice Simeon Turtea de paroh în Sasaus, în 24 Iulie învăţătorul Ioan Bârsan de învăţător în Soarş, în 16 Aug. învăţătorul Nicolae Neamţu de învăţător în *Zlagna* si în 29 Aug. ablolv. de curs. teologice E. Muntean din Saschiz de învăţător în Agnita. Toate alegerile, conduse de P. O. D. protopop *Joachim Muntean*, au decurs în cea mai bună ordine şi s'au făcut cu totalitatea voturilor date.

*

Sfinţire de şcoală. Şcoala cea nouă gr.-ort. română din comuna Sântindreş, va fi sfinţită în 8/21 Septemvrie a. curent. Va fi banchet, prelegere poporală, petrecere pentru popor, concert şi joc.

*

Ţinerea postului. Consiliul de miniştri turceşti a hotărât ca mohamedanii, cari nu vor ţinea postul ramazanului, să fie pedepsiţi cu temniţă dela una până la patru săptămâni şi cu o amendă dela un funt până la 15 funţi.

*

Să sprijinim tipografiile româneşti! Primim spre publicare următoarele: In zilele trecute am primit dela oficiul parohial din Chişcadaga un apel de colectă pentru zidirea unei biserici în filia Burzene. Apelul e tipărit în o tipografie ungurească din Deva şi cetindu-l ţi se urcă sângele 'n obraz de indignare. Sărmana noastră limbă! Ai crede că apelul e scris de vre un Ungur, înainte de aceasta cu vreo 3 secole. M'am crezut dator să înfierez acest procedeu, ca aşa ceva să nu se mai întâmple. Nu avem noi destule tipografii româneşti, cari să nu-şi bată joc de scumpa noastră limbă?! Nu se putea oare tipări apelul în o tipografie românească, în Orăştie, sau în cea arhidiecezană din Sibiiu, sau la ori care altă tipografie românească din alte centre? Nu se putea trimite prin poştă apelul spre tipărire la ori care tipografie românească din patrie? Ni se cruţa limba de schimonoseli ca acelea din apelul de care vorbesc. Ori ce vom avea de tipărit, să tipărim deci în tipografii româneşti! Dacă nu ne conducem noi, *preoţii*, de lozinca „prin noi înşine", cum să cerem acest lucru dela turma păstorită de noi?!

Preotul *Aurel Nistor.*

*

Hotel fără servitorime. Ziarele parisiene tipăresc un anunţ, care promite o adevărată minune în desvoltarea industriei hoteliere. In Paris se va deschide adecă în curând un hotel, a cărui organizare deleagă într'un mod foarte simplu chestiunea supărătoare a bacşişului. Serviciul în hotel nu se va mai face cu ajutorul mânilor omeneşti, ci cu — electricitate. Se vor introduce maşini automatice în toate apartamentele, şi nu va fi trebuinţă de nici un chelner. Hotelul va avea şi o orchestră electrică, un miracol al mehanicei, care la un semn va putea executa piesele cele mai celebre. Partea arhitectonică a clădirii este cu totul nouă şi corespunde nu numai comfortului, ci şi cerinţelor de estetică.

*

Romanul cusătoresei. In biblioteca Charpentier a apărut romanul *Marie-Claire,* scris de o cusătoreasă săracă parisiană, cu numele Marguerite Audoux. Romanul aceste, cum am anunţat şi noi, a fost distins cu un premiu. Octave Mirbeau a scris o prefaţă, în care zice despre autoară următoarele: „O cusătoreasă, bolnavă totdeauna, foarte săracă, câteodată lipsită şi de pâne, a scris lucrarea sa nu cu nădejdea să o publice, ci ca să nu aibă timp de a se gândi prea mult la mizeria sa, şi ca să-şi mai uite singurătatea". — Cuprinsul interesantei cărţi este descrierea vieţii nepretenţioase a unei fete sărmane şi bolnăvicioase, începând dela etatea de 5 ani până la 20 de ani. Romanul s'a tradus în mai multe limbi şi este cetit cu deosebire în lumea femeilor din toate ţările.

*

Teatru. In drama de senzaţie, *Omul misterios,* care s'a representat Mercuri, se analisează un caz interesant de psihiatrie: crima unui nebun, care se crede pe sine omul cel mai sănătos la minte. Liberat din sanatoriu, nenorocitul se consideră prigonit şi înşelat de toată lumea, şi într'un acces de furie îşi sugrumă soţia şi fratele. — Eri Joi s'a jucat întâia oară *Păpuşica.* Muzica lui Fall şi-a făcut efectul şi cu ocazia aceasta. Ariile şi dansurile operetei au fost bine executate şi, la dorinţa publicului, câteva au trebuit să fie repetate. Piesele acestea, întru cât priveşte rolurile principale, au fost studiate cu multă îngrijire. Astăzi, Vineri se joacă o piesă de Ohnet (Le maitre de forges); mâne Sâmbătă se dă opereta *Prinţesa.*

Nr. 509/1911. (362) 1—3

Concurs.

Cu provocare la ordinul Ven. Consistor din 2 August a. c. Nr. 9204 Bis. se publică nou concurs pentru întregirea parohiei **Bucium-Muntan** (cl. III), cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul arătat mai sus îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă încuviinţarea prealabilă a acestui oficiu, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 24 August 1911.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 473/1911. (321) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I **Roşia-Montană**, tractul protopresbiteral al Abrudului, în înţelesul ordinului consistorial dela 19 Iulie a. c. Nr. 8826 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Concurenţii îşi vor trimite cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul arătat şi se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective cânta şi oficia în sfânta biserică.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 8 August 1911.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 606/1911. (284) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II de clasa I, din comuna **Rod**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotaţiunei preoţeşti dela stat.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile lor instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu în terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra şi cuvânta.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conţelegere cu comitetul parohial

Mercurea, 23 Iulie 1911.

Avram S. Păcurariu
protopresb.

Nr. 295—1911. (347) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele elementare confesionale gr.-or. din comunele mai jos însemnate, din protopresbiteratul Haţegului, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Petrila lunca din sus** cu salar de 600 cor. din repartiţie, cuartir în edificiul şcoalei, diurn la conferenţa învăţătorească 10 cor., 2 stângini de lemne. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

2. **Valea-Sângeorgiu** cu salar de 400 cor., şi alte 200 cor. din repartiţie şi 200 cor. din fondul şcolar eparhial, relut de grădină 20 cor. şi lemnele trebuincioase. Intregirea salarului până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Dela concurenţi se cere, să fie cântăreţi buni, să conducă strana şi să cânte cu elevii în biserică, având a se prezenta înainte de alegere în comună, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopr. în terminul deschis.

Haţeg, în 22 August v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetele parohiale.

Dr. Cornel Popescu,
protopresbiter.

Dr. Beu,

medic practic,

va lipsi din Sibiiu până la începutul lui Decemvrie a. c.

(356) 2—3

CURS DE DANS

Am onoare a aduce la cunoştinţa On public din loc şi jur că cu **ziua de 18 Septemvrie n.** voiu deschide în sala „Gesellschaftshaus“ un curs de dans în care se vor preda toate jocurile moderne pentru salon — ţinându-se cont şi de cele naţionale româneşti — precum şi manierele elegante după estetica originală franceză.

Cursul durează 6 săptămâni şi costă pentru începători: 12 cor., pentru repetenţi 6 cor. — Probele cursului: Lunia, Mercurea şi Joia, pentru studenţi dela 6—8, pentru adulţi dela 8—10 oare seara.

Inscrieri se pot face în Librăria arhidiecezană şi în decursul probelor de dans.

Cu deosebită stimă:

Nicolae Stoica,
măiestru de dans dipl.

(353) 3—3

Nutreţ de oi cel mai eftin.

O sută de jugăre pădure de stejari tineri potriviţi de frunzare de nutreţ bun şi de ajuns la circa cinci mii de oi pe întreaga iarnă, se află de vânzare. Cumpărătorii au a se adresa la (359) 1—1

Grigoriu Crăciunaş,
preşedintele composesoratului Ciubanca (Alsó-csobánka) p. u. Şimişna (Semesnye) gara Glod (Szamossosmező), comit. Solnoc-Dobâca.

Inştiinţare.

Abecedarul şi cărţile de cetire pentru anii II—VI de şcoală, lucrate după planul de învăţământ confesional şi al celui de stat, de Dr. I. Stroia, D. Lăpădat şi Iuliu Crişan cuprind material din toate obiectele de învăţământ.

Abecedarul şi cărţile de cetire pentru anii II—IV sunt aprobate de Preaven. Consistor arhidiecezan cu Nr. 5750/1910, iar de In. ministru: Abecedarul sub Nr. 56863/910, cărţile de cetire: pentru anul II sub Nr. 99113/908 anul III sub Nr. 61238/909 şi anul IV sub Nr. 63709/910.

Cartea de cetire pentru anii V—VI apărută acum, în urma ordinaţiunii ministeriale Nr. 16593/911, până va primi aprobarea, se poate folosi în şcoale în anul şcolar 1911/912.

Preţurile: Abecedarul 40 fil., Cartea de cetire a II a 50 fil., a III-a 60 fil., a IV-a 70 fil., a V—VI cor. 1·80. Se află la Librăria arhidiecezană în Sibiiu şi la autori în Sălişte, Szebenm.

(346) 3—3 **Autorii.**

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 36— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 21—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 13—52

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint,** — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 5—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

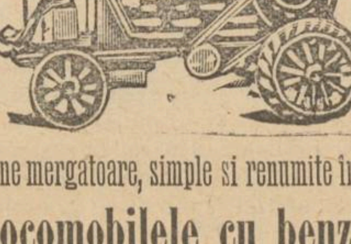

De sine mergatoare, simple si renumite în lume

Locomobilele cu benzin

şi

Maşini de treerat

sunt aprobate şi eminente pentru **regiuni muntoase**. Funcţionare perfectă şi sigură, cruţare în folosirea benzinului, construcţie simplă.

Renumite în lume ca sugative de gaz

Motoarele de oleu brut svediane

simple şi de sine mergătoare pentru

Joagăre şi spărgătoare de pietri, arangiamente complete de mori.

Garnituri de treerat cu aburi şi dăpănat.

Kellner & Schanzer,
Budapesta V., Aulich-utcza 2.
Agenţi şi mijlocitori se honorează.
(15) 13—26

Făina lactată NESTLÉ

Este dovedită dupa o lungă experienţă cafoarte bună pentru copii **sănătoşi şi bolnavi** cât şi pentru **bolnavii de stomac.** Impedică şi înlătură **vărsăturile, diareea, catarul intestinelor** — Broşura. **»Ingrijirea Copiilor«** se poate avea gratuit de la

NESTLÉ, Viena I. Biberstrasse 11.

Frumseţa.

Dorinţa cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, şi spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, îşi spoeşte obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumseţească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat şi de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia şi Germania) a îmbărbătat pe mulţi oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios, care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurăţeniile de piele,** cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele** etc. Se înţelege, aceasta nimănui nu i-a reuşit căci secretul producţiunei **Cremei-Margit** îl cunoaşte excluziv numai inventatorul şi fabricantul, care şi păzeşte acest secret, prin aceea că tot singur pregăteşte acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiaşi; pregătirea ei e conştienţioasă, din care cauză şi efectul ei e repede şi sigur. Admoniem deci damele, a-şi spoi obrazul cu fel şi fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat şi de medici renumiţi din Anglia, Francia şi America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios şi bun pentru susţinerea frumseţei.** Acest renumit mijloc de frumseţă e **Crema-Margit** a lui **Földes,** care deja după o întrebuinţare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feţei, pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele, roşaţa de faţă şi mâni le depărtează, iar feţei îi împrumută frumseţă ideală, împrospătare şi tinereţă. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra Margit** (albă, roza, şi crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite şi separat. **Crema-Margit** a lui **Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes,** farmacist în Arad.

Depozit central în **Sibiiu** (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummler, Pissel & Schmidt; în **Agnita**: Wilhelm Fröhlich; în **Sighişoara**: A. W. Lingner; în **Mediaş**: Iosif Obert.

[132 a] 7—8

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 44—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

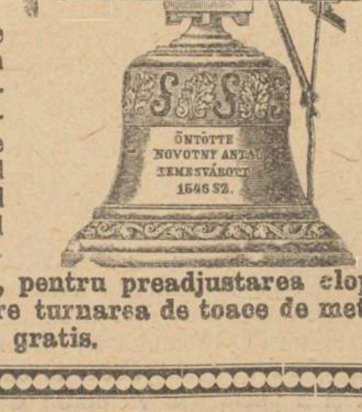

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 6/19 Septemvrie 1911. *Nr. 94.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Un discurs.

Am regretat toți foarte mult, că distinsul nostru fruntaș, domnul *Dr. Ioan Mihŭ*, nu a putut să participe la serbările culturale din Blaj și se conducă adunarea generală a *„Societății pentru fond de teatru român"*, al cărei președinte, — mai ales că în vorbirile sale de deschidere, domnul *Mihu* totdeauna are de spus câte ceva. Iși pregătise și pentru anul acesta vorbirea de deschidere, pe care acum a dat-o publicității, și pe care, pentru ideile cuprinse în ea o reproducem și noi, la locul acesta, dupăcum urmează:

Onorată adunare!

Primul meu cuvânt este acel de mulțumire la adresa comitetului din localitate, care a oferit și membrilor Societății pentru fond de teatru românesc, fericitul prilej să asiste la serbările înălțătoare, împreunate cu praznicul jubilar al „Asociațiunii" noastre.

Ascultând glasul de chemare al confraților din Blaj, încât mă privește, cu „frică și cu dragoste" m'am apropiat de acest orășel, mic și modest în înfățișarea sa, dar mare și falnic prin tradițiile sale glorioase, prin importanța sa în prezent și scump inimilor românești pentru marile nădejdi, ce le legăm de rostul său viitor, în desfășurarea vieții românești din această țară, care este și a noastră.

Cu dragoste a trebuit să ne apropiem, onorată adunare, căci, după negura vremilor de urgie, aici s'a ivit raza aurie, caldă și luminoasă, care a reînviat un întreg neam la cunoștința de sine, și prin aceasta la o nouă viață românească.

Cu dragoste a trebuit să ne apropiem, pentrucă: de aici s'a aruncat în ogorurile românești acea sământă binecuvântată, din care a încolțit și rodit: ideia naționalității românești, întemeiată pe conștiința reînviată a latinității noastre, care ne-a salvat de pierzare în trecut și care este, și, în orice împrejurări, va trebui să rămână steaua noastră conducătoare și în viitor.

Cu dragoste a trebuit să venim, onorată adunare, și pentru aceea, că de aici a pornit dorul de carte românească și de libertate națională, sub a căror înrâurire s'a plămădit sufletul nostru românesc, care reaflându-și rostul său în lume, de atuncea răsbește cu aripi tot mai întărite spre ținta sa — astăzi, durere, încă îndepărtată, țintă care este: închegarea acelei mentalități românești, care trebue să rezulte din unitatea sufletească și culturală a neamului.

Multe, mari și scumpe sunt amintirile, ce ne leagă de acest petec de pământ al Ardealului nostru, și eu regret mult că n'am nici răgazul, nici darul trebuitor, să le invoc pe toate așa, cum ar cere importanța lor; — peste un eveniment însă nu pot să trec, pentrucă mi se pare prea important, prea instructiv și pentrucă e prea scump tuturor Românilor, înțeleg: pilda măreață de solidaritate românească ce ni s'a dat aici, în acea zi de veci memorabilă, de 3/15 Maiu, când părinții noștri, înțelegând poruncile vremii, au lăsat la o parte orice considerații înguste și mici veleități, și alergând aici din văi și din câmpii, sub conducerea înțeleaptă a căpeteniilor celor două biserici surori, a episcopilor după vremuri, marele Șaguna și Lemény, mână în mână, umăr la umăr, în frățească bunăvoire s'au sfătuit, și mai pe urmă au luptat pentru a întrupa aceea-ce formează: evanghelia mântuirii noastre naționale!

Cred că nu greșesc — pentru-că nu mă îndoesc că vorbesc din inima d-voastră, — când spun, că mult am dori, ca această pildă de solidaritate, să o vedem cât de des repetată și în veci perpetuată, spre fericirea și mândria neamului și spre binele și întărirea patriei comune, a cărei credincioși fii am fost, suntem și vrem să rămânem!

Socotesc că, la asemenea zi de sărbătoare românească, se cuvine, să ne aducem aminte de gândurile și faptele trecutului, și aflu că e bine și necesar să o facem, mai ales în zilele noastre, când, în lipsa de convingeri tari și orientări sigure, prea adeseori suntem ispitiți să rătăcim dela calea cea dreaptă, și prea ușor ne aprindem, ne dedăm la porniri și împărecheri păgubitoare, la frământări sterile, atât de regretabile în o epocă, când și altcum întâlnim atâtea suflete slăbite și chinuite de îndoială, ce în chip fatal rezultă din situația în care ne aflăm și la a cărei îndreptare datori am fi a lucra umăr la umăr!

Dar, cum spuneam la început, nu numai cu dragoste, ci în acelaș timp, și cu frică, adecă pătrunși de un legitim sentiment de răspundere, a trebuit să venim la acest leagăn al vieții românești.

Da, onorată adunare, pentru-că, de sigur nicăiri nu este locul mai nimerit ca aici, să ne punem întrebarea: Cum am gospodărit cu acel complex de idei românești, ce ne au rămas dela înaintașii noști, cari nu arare-ori au fost adevărați eroi ai gândirii, simțirii și făptuirii românești? Aici e locul să ne examinăm pentru a vedea, judecat din punct de vedere românesc, cari ne sunt cugetele, dar mai ales, cari ne sunt faptele?, — ce duh stăpânește viața noastră particulară și publică?, — cum ne împlinim îndatoririle noastre sfinte față de biserică, școală și problemele Asociațiilor noastre culturale? — cum cinstim limba noastră „dulce și frumoasă", cel puțin în acele domenii, unde folosirea ei ni-a rămas îngăduită, sau unde nu e chip să fie împedecată?, ce sprigin dăm și ce dragoste păstrăm scrisului românesc, reprezentat astăzi, spre bucuria noastră, acasă și în regat, prin scriitori de valoare, cari pot să formeze mândria ori-cărui neam? — cari ne sunt preocupările serioase pentru rămășițele vechi și începuturile noui de artă și muzică românească, apreciate adese-ori mai just de catră străini, decât de cătră noi?, — în deosebi însă aici e locul, să ne dăm seamă, dacă am făcut și facem noi tot, ce cu bun spor am putea face, pentru luminarea și înălțarea semenilor noștri, mulți, mici și buni, din satele românești, prin a căror trudă și hărnicie, ne-am ridicat și trăim și astăzi cei mai mulți din noi, în situațiile la cari am ajuns?

Scurt spus, aici e locul să se mărturisească fie-care înaintea conștiinței sale, și să precizeze, ce este fond adevărat și ce sunt numai aparențe, în manifestările sale de viață românească?

Numai făcându-ne această analiză severă, se va desluși, încât se potrivesc și la noi, cuvintele poetului filosof:

„La noi totul e spoială,
Totu-i lustru fără bază,
Noi nu credem în nimic."

sau acele ale cântărețului pătimilor noastre:

„Noi suntem drumeții piticilor vremi,
Pitici în putință și vrere!"

Iar dacă răspunsurile datorite acestor întrebări, nu vor putea fi deplin mulțumitoare, tot aici e locul, ca, primind îndemnuri din învățăturile trecutului, să luăm fiecare noui și tari hotărâri, pentru o muncă românească conștientă, solidară și fără preget!

Când această necesitate va fi înțeleasă de mii de minți, va fi mărturisită pe față de mii de glasuri, când pentru înfăptuirea ei vor fi puse în mișcare mii de energii, atuncea, onorată adunare, putem conta, că odată și odată, totuși se va împlini prorocirea neuitatului Bunea, eternizată în cântecul său de lebedă dela adunarea noastră din Alba Iulia, când, cu acel farmec ce-l caracteriza, între aplauzele noastre însuflețite, astfel a glăsuit:

„Dar, pe ruinele vechi noi vom reclădi odată iarăși templul dărâmat, vom ridica iarăși templul culturii și libertății noastre naționale."

Da, onorată adunare, muncind fie-care în sfera sa de activitate, mai largă sau mai restrânsă, stăruitor, în frățească bună înțelegere și cu credință tare, nu ne este îngăduit să ne îndoim de rezultatul final al nădejdilor noastre, pentrucă cum a spus un mare cântăreț al neamului, în acea minunată creație alegorică, cu care și-a ilustrat paginile sale de Paști unul dintre cotidianele noastre:

„Nebiruit e omul, ce luptă cu credință,
El știe, că pe lume nimic zadarnic nu-i,
Că, dincolo de truda și jertfa clipei lui,
In taină, vremea țese la sfânta biruință,
Că vuetele toate visează armonie,
Că… este o dreptate și… trebue să vie!"

Onorată adunare!

Dacă este însă să statornicim o viață românească înfloritoare în această țară locuită de neamuri diferite, — de un lucru trebue să fim pătrunși, anume, că națiunile nu trăesc decât prin cultura lor națională specifică, căci un popor n'are alt mijloc de a se păstra decât cultivându-și cu dragoste limba, sufletul și însușirile sale, rămase dela moși-strămoși, — iar din cultura neamurilor înaintate, împrumutând numai ce e ferment de progres real ce poate fi asimilat, sau ce nu poate strica sufletul propriu.

Cel ce dorește deci să ducă o viață românească în țara noastră poliglotă, trebue să țină cu o hotărâre încăpăținată, cu îndărătnicie chiar, la cultura sa națională și la tot ce e specific al nostru!

Nu e vorbă, lupta pentru esistența și afirmarea unui neam poate fi dată pe diferite tărâmuri; cu toate acestea ar fi greșit în judecata sa cel ce ar mărturisi, că problemele culturale ale neamului pot fi lăsate în planul al doilea. O, nu! Pentrucă este un adevăr etern, indiscutabil ce a spus la adunarea Asociațiunii dela Oravița, mult regretatul nostru Ales. Mocsonyi, fără îndoială cel mai ilustru representant luptător național al vremilor din urmă:

„Lupta pentru cultură, zice dânsul în acel discurs, nu este decât lupta pentru esistență națională! Firește, numai cultura adevărata are această putere conservatoare, dar cultura adevărată nu poate să fie alta, decât numai și numai cultura națională".

Așa fiind, după felul meu de a vedea, este de datoria celor ce se află la conducerea neamului, să potrivească un echilibru just între diferitele noastre probleme și silinți, căci în împrejurări cum sunt ale noastre ar fi păcat, domnilor, să dăm preferinți esagerate, sau chiar esclusive altor probleme în paguba evidentă a celor culturale și sufletești!

Onorată adunare!

Astfel judecând importanța vieții culturale a unui neam, sunt foarte fericit, că în fața unui public atât de număros și așa de select, am cinstea deosebită să pot presida adunarea anuală a unei societăți, care în sfera sa mai restrânsă și cu mijloace mai modeste încă are menirea înaltă să facă operă conștientă de cultură și conservare națională. In adunările noastre anterioare dela Alba-Iulia și Reghinul-săsesc am căutat să deslușesc, care poate fi rostul Societății noastre în situația dată și să precisez căile și mijloacele ce ne pot apropia mai bine de țânta la care tindem?

Văzând, că pentru multe din cele susținute cu acele prilejuri a început să se formeze oareșicare curent favorabil în opinia noastră publică, și știind că comitetul Societății vine cu propuneri concrete în direcția indicată, cred că nu e nevoe să insist de nou asupra acestor chestiuni îndeosebi. Mă mărginesc deci să accentuez, că în anul despre care urmează să vă dăm seamă, am făcut un pas însemnat spre scopul ce-l urmărim. Anume: după prevederile statutelor sale, Societatea noastră nu avea altă îndatorire, dar nici altă îndreptățire, decât a strânge fondurile necesare pentru un teatru național al viitorului. In urma modificărilor ce le-am introdus în acest an în textul statutelor, modificări, cari au avut darul să afle fără zăbavă, aprobarea îndatoritoare a guvernului țării, Societatea noastră astăzi este în situație a face toate pregătirile necesare pentru înființarea teatrului dorit, având asigurat și acel drept prețios de a organiza, susținea sau subvenționa una sau mai multe trupe teatrale ambulante. Pentru a putea însă înfăptui, ceea ce astăzi ne este îngăduit de către autoritatea legal constituită în stat, avem nevoe indispensabilă să ne înmulţim fondurile şi să le sporim renta anuală, căci la modificarea statutelor am ţinut să rămână nealterat scopul iniţial al Societăţii, drept aceea am prevăzut anume, ca stocul capitalului şi înmulţirea lui prin capitalizarea unei părţi a venitelor normale în ori ce caz să rămână şi în viitor neatinse.

In vederea acestei necesităţi, mă folosesc de acest moment festiv să fac un cald apel către toţi Românii de bine, din apropiere şi din depărtare, tineri şi bătrâni, femei şi bărbaţi, în special rog pe toţi cei presenţi, cari n'ar fi încă membrii Societăţii noastre, să se înroleze sub mândrul nostru steag, ca astfel cu puteri unite învingând şi ultima greutate ce ne stă în cale, adecă insuficienţa fondurilor, cu o zi mai degrabă, cel puţin în parte să vedem, ceea ce a fost visul bunilor nostri bătrâni şi este dorul ferbinte şi datoria sfântă a generaţiei de astăzi!

După acestea fie-mi îngăduit, să mă întorc către Escelenţa Voastră Inalt Preasfinţite Părinte şi cu fiiască afecţiune să Vă rog să binevoiţi a primi asigurarea omagiului sincer, consideraţiunii înalte şi dovotamentului profund ce vă păstrăm — şi să vă mulţămesc ferbinte pentru cinstea rară ce ne-aţi făcut şi încuragiarea mare ce ne-aţi dat prin înaltul act de presenţă cu care ne-aţi învrednicit.

Terminând, vă rog pe toţi cari mânaţi de dorul şi dragostea culturii şi vieţii româneşti aţi grăbit să asistaţi la adunarea noastră de faţă, să primiţi salutul frăţesc al comitetului Societăţii — şi cu acestea deschid a XXXVIII-a adunare anuală a Societăţii pentru fond de teatru românesc.

Serbările culturale din Bucureşti.

Dăm astăzi un raport mai amănunţit despre cele întâmplate Dumineca, Luni şi Marţi în Bucureşti, folosindu-ne de informaţiunile ziarului *„Epoca"*, din care scoatem următoarele:

In ajunul serbărilor.

Pentru serbările anunţate de Liga pentru unitatea culturală a Românilor, au început de Sâmbătă dimineaţă să sosească în Capitala României grosul vizitatorilor.

Trenurile toate au fost tixite de pasageri. Majoritatea vizitatorilor au fost primiţi la gară cu solemnitate de comitetul de primire al Ligei culturale.

Mulţi dintre cei veniţi, şi mai cu seamă din ţările subjugate, au fost găsduiţi cu îngrijirea Ligei culturale, ai cărei membri au depus o activitate rodnică şi neobosită, pentru ca să nu se producă nici o nemulţumire.

Capitala e în plină sărbătoare. Toate magazinele au arborat drapelul naţional. Pe străzile principale şi în special pe calea Victoriei e o afluenţă de nedescris.

Pretutindeni, grupuri de săteni chipeşi, curat îmbrăcaţi în incomparabil de frumoasele şi variatele costume naţionale, fac obiectul de entuziastă admiraţie a publicului. In aceste clipe se vede cât de bine şi de prietenos au fost primiţi fraţii noştri, din Transilvania, Banat, Bucovina şi Crişana. Pe calea Victoriei curge neîntrerupt torentul de lume.

In grădinile publice, în sălile de spectacole, o înghesuială nemaipomenită. Pe calea Victoriei nici nu mai circulă trăsurile.

O cameră liberă de hotel pare ceva rar, şi în larma pe care o fac miile de oameni, trec mulţimi şi zâmbitori ţărani, preoţi, studenţi şi cărturari, apostolii culturii noastre naţionale în ţările subjugate.

Se prevede pentru Ligă un succes fără îndoială bine meritat, şi despre dl Iorga, — organizatorul lor şi sufletul Ligei, — numai cuvinte de mulţumire şi laudă.

Autorităţile au dat tot concursul lor preţios. Incepând cu reducerea acordată pe c. f. de dl Barbu Delavrancea, ministrul lucrărilor publice, şi sfârşind cu grija poliţiei de a găsi adăpost şi hrană convenabilă miilor de provinciali şi fraţi de peste munţi, atât cât omeneşte a fost posibil, s'au făcut servicii preţioase miilor de vizitatori, cari furnică pe străzile oraşului Bucureşti, admirând clădirile instituţiilor statului român, străzile drepte şi curate şi viaţa intensă a Capitalei regatului liber.

Seara cu ultimul tren au sosit în gara de Nord 1500 de fraţi bucovineni, dintre cari 500 studenţi, ai societăţilor Bucovina şi România din Bucovina.

Li se face o primire frumoasă. Se rostesc cuvântări înflăcărate de o parte şi de alta.

Printre flăcăi se remarcă plăeşii — ţărani frumoşi, cu plete bogate, îmbrăcaţi în cojoace albe ca laptele, cumpătaţi la vorbă şi atât de mândri la înfăţişare. Vorbesc rar, aşezat, spun totdeauna lucruri interesante şi sunt amărâţi sufleteşte de ceea ce s'a petrecut în patria lor.

Până târziu oraşul vueşte de atâta lume. Spre orele mici ale nopţii, linştea se desăvârşeşte din ce în ce.

Ziua primă.

Dumineca dimineaţă. Un timp admirabil. Seninul imens nu are măcar o pată, un nor. O răcoare înviorătoare, după atâtea zile de zăpuşală.

Grupurile de săteni, conduse de cărturari, trec învioraţi. Pe bulevard admiră statuele lui Mihai-Viteazul şi ale celorlalţi oameni mari ai neamului: Ion Heliade Rădulescu, Gheorghe Lazăr, Ion Brătianu şi C. A. Rosetti.

Vioiciunea fraţilor noştri dă farmec nespus străzilor. Porturile lor bizar şi variat colorate, cu splendidele motive naţionale, contrastează cu hainele nemţeşti ale noastre.

O adevărată zi de sărbătoare naţională.

Pe reţeaua de tramwaye: Palatul justiţie-Expoziţie, circulă un număr înzăcit de vagoane.

Toate sunt tixite.

Parcul Carol se umple din ce în ce cu vizitatori.

Publicul se aşează liniştit pe bănci, în amfiteatru. Muzicele militare intonează în aplauzele sonore şi entuziaste, duioasele şi evocatoarele cântece ale românismului.

Animaţia umple sufletele de bucurie şi speranţe.

Dl *N. Iorga* — valorosul secretar al Ligei — înconjurat de sute de admiratori convinşi, dă explicaţii interesante tuturor.

I se fac manifestaţii spontanee de admiraţie şi strigătele de *„Să trăiască dl Iorga"* sunt acoperite de ropote de aplauze.

Restaurantele din expoziţie nu mai pridides cererile miilor de oameni. Mulţi mănâncă mulţumiţi, pe earba verde, privind minunatele clădiri şi vederile încântătoare ale parcului.

*

Orele 1 după amiazi. Lumea merge în valuri pe aleele principale, se resfiră repede prin cărările care duc la turnul lui Ţepes, la palatul Artelor.

Ţărani îmbrăcaţi de sărbătoare, vizitează cu deamănuntul pavilioanele.

La întrări abea se pot prididi cererile de bilete ale miilor de nou veniţi.

In pavilionul regal, şi în acel al Neamului Românesc, dl *Iorga*, savantul istoric, a expus documente, stampe şi efigii din trecutul glorios al românismului, picturi foarte interesante, ţesături şi lucrări artistice de o netăgăduită valoare, în sfârşit, produsul unei bogate şi variate activităţi.

Incep serbările propriu zise. Cursele de biciclete ale societăţi „Principele Carol", sunt urmărite cu mult interes.

In arene nu mai e loc liber, curtea şi locurile spectatorilor şi scena sunt tixite.

Muzicele militare nu mai sfârşesc şirul cântecelor noastre populare, cari produc un entusiasm indescriptibil printre cei prezenţi.

Vaterşutul, căluşeii, bărcile de uscat şi cele de apă, distrează publicul. Un amănunt: Sătenilor de peste munţi nu li s'au cerut taxe pentru aceste distracţii.

Cabaretul artistic cu intrări pentru cine poate da, oferă publicului un spectacol artistic gustat. Artiştii şi artistele Teatrului Naţional spun monoloage şi declamă bucăţi războinice.

Dl Murnu, simpaticul caricaturist face câte-va şarje şi picturi reuşite.

Dl N. Vlădescu, un merituoz cântăreţ, vinde publicului care vrea să cumpere vinuri înfundate, vinuri... culturale.

Voioşia asistenţilor e pornită din toată inima.

Câte-va case comerciale, între care apreciata fabrică ciocolată de Zamfirescu, Saint Marceaux, Durieu şi altele, au oferit produse apreciate, cabaretului pe care îi indică publicului o placardă de Murnu, cu recentele caricaturi ale dlor Virgil Arion, N. Iorga, Ranetti, Brezeanu, Grigorescu şi alţii.

Dar în mijlocul dispoziţiei generale, vin din depărtare semnele unei furtuni şi a unei ploi torenţiale.

Publicul începe să plece, temându-se de această neplăcută perspectivă. Şi, pe când artificiile, spre 7 şi jumătate seara, pornesc să lumineze colorat cerul, o ploaie nu tocmai binefăcătoare pentru public, începe să cadă.

Panica, — aş putea zice, — nu se poate descrie. In lipsă de adăpost, unii alergau buimăciţi, alţii îşi căutau rudele sau pretenii, toată lumea fuge, şi strada 11 Iunie, apoi calea Rahovei, sunt invadate de un public, care fuge mereu, fără ţintă, aşteptând un singur lucru: să stea ploaea.

Un loc în tramway devine mai preţios ca un teren în California. Pe sub balcoane, prin ganguri, prin localurile deschise, lumea dă o năvală disperată.

Dar ploaia stă repede. Şi publicul se scurge încet, încet, spre centru, spre birturi, spre hoteluri sau spre internate.

Succesul moral al serbărilor a fost la înălţimea sforţărilor conducătorilor Ligei Culturale: dnii Virgil Arion şi N Iorga. Cel material, neaşteptat.

Ziua II.

Luni după ameazi a avut loc a doua serbare a Ligei culturale.

Străzile toate sunt pavoazate cu drapele naţionale. O mulţime de vizitatori se îndreaptă pe jos, în tramway şi în trăsuri spre Parcul Carol I.

Şirul vehiculelor pare nesfârşit.

Piaţa Carol I, e un furnicar de oameni, îmbrăcaţi variat. Predomină portul naţional, cu ţesăturile şi forma lui deosebită după ţările de origină.

Aceiaşi lume, ca şi eri Dumineca. In schimb mult mai numeroşi vizitatori au intrat în parcul Carol, şi plimbarea începe încet. Şivoiului de oameni nu i se mai vede nici începutul, nici sfârşitul. Valuri de lume dă năvală pe poartă, fericită că a scăpat de inevitabila înghesuială a intrării.

Pretutindeni glume şi voioşie. Provincialii se opresc să observe amănunţit pavilioanele, iau parte la toate distracţiunile din parc, şi discută valoarea obiectelor din expoziţiile organizate de Ligă, iar localurile de consumaţie fac minunate câştiguri.

La atrăgătorul Waterchut, sute de curioşi iau locuri, bărcile se ocupă cu o iuţeală remarcabilă. Vor toţi să guste senzaţiile puternice ale vertiginoasei alunecări, dela ameţitoarea înălţime, ca apoi, cu repejune nebună câştigată de greoaia barcă, să plutească pe lacul parcului.

Animalele sălbatice şi păsările expuse în cunoscutele cuşti şi locuri îngrădite, atrag sute de curioşi.

In arene, locurile sunt ocupate până la unul. Cu greu se ţine ordinea.

Incepe defilarea istoricului cortegiu. Publicul isbucneşte în aplauze după trecerea fie căruia din eroii neamului nostru. Mulţimea e într'o animatie, care umple inimile de speranţe.

Şi pe când întârziaţii au rămas pe de lături şi regretă în gură mare scăparea unui atât de înălţător spectacol, arcaşii lui Ştefan-cel-Mare şi ţăranii cu furci as ţanţoşi din arene şi se înşiră cadenţat spre marginile aleelor.

La cabaretul artistic seria producţiilor continuă.

D na Romanescu, distinsa şi apreciata noastră artistă, spune *Mioriţa*, cutremurând asistenţa cu tragicul continuatei şi susţinutei serii de metafore a duioasei poezii populare. Aplauze frenetice o recheamă la rampă. Declamă iar, înfiorând pe cei prezenţi, cu imprecaţia faimoasă din poezia *De la Nistru pân' la Tisa.* Aplauzele se transformă în ovaţii, şi mulţămind mişcată publicului de simpatia sinceră cu care o învălue, d na Romanescu îşi şterge două lacrimi care-i picură timide pe obraji.

Mai declamă reuşit d na Fărcăşanu, d-nii Grigorescu, Mărculescu, Belcot şi Constantinescu.

Se înserează. Lampioanele şi artificiile luminează feeric lacul şi întreaga asistenţă. La intervale pocnituri şi strigăte de bucurie, cântece naţionale, cimpoiul care distrează pe toţi cari se dau în căluşei, cari se învârtesc ameţitor, şi pe aleea principală, „du-te-vino" al publicului continuă fără cea mai mică întrerupere.

Dl N. Iorga şi toţi membrii comitetului Ligei Culturale nu mai sfârşeau cu esplicaţiunile interesante şi cu grija mulţămirii tuturor.

Dar şi de astădată publicul pleacă din vreme. Norii se arată ameninţători şi o bură de ploaie rară şi rece cade pe neaşteptate.

Iată a doua zi a serbărilor Ligei.

Ziua a treia.

A treia zi şi ultima a serbărilor Ligei Culturale a avut tot aşa de mare succes, — cu amănuntul, că nici o ploaie nu i a turburat sfârşitul.

Lumea a început să vie de pe la 10 ore dimineaţa.

Cu toate acestea, programul propriu zis al sărbării din a treia zi anunţă, că producţiile încep la orele 4 după ameazi.

Muzicile cântă pe rând şi timpul trece pe nesimţite. Spre orele 12 din zi mulţi săteni şi-au întins mesele modeste prin iarba verde la umbră.

Şi din vorbele lor nu vezi decât voe bună şi deplină mulţămire, că şi-au împlinit visul cu ochii să vadă sărbătorile înălţătoare ale neamului nostru.

Publicul intră grăbit pe poarta triumfală. Aglomeraţia şi goana după vehicule a avut aceleaşi proporţii. Tramw-yele în cari nu se mai găseşte un loc liber circulă în şir până la palatul justiţiei.

Birjarii se dedau la o speculă în adevăr scandaloasă. Par mai mult nişte escroci, suiţi pe capră, ca să jupoaie pe cei cari le cad în mână.

Un exemplu? Am luat o trăsură dela palatul justiţiei, şi la parcul Carol, după un sfert ne ceas de drum, birjarul mi-a pretins . . . 3 lei.

*

Aleele sunt bătătorite de aceeaşi mulţime agitată, care se întrece sau se resfiră la întâmplare.

In Arenele Romane reîncepe acelaşi frumos şi înălţător spectacol: „Povestea Neamului".

O mare de oameni cutremuraţi de atâtea senzaţii evocative, dintr'un trecut neuitat al unui popor de viteji, isbucneşte în tunete de aplause şi strigăte de: ura!

In aceleaşi arene au loc ceva mai târziu luptele antice şi moderne.

Programul anunţă apoi conferenţa dlui N. Iorga în pavilionul regal.

In faţa unui public de admiratori entusiaşti, savantul profesor vorbeşte despre românism, despre legătura de suflete, care trebue consolidată între fiii aceluiaş neam de frunte.

Activul secretar al Ligei termină în aplausele furtunoase ale ascultătorilor.

*

Il văd o clipă singur. Il întâmpin şi spunându-i în ce calitate îi cer o convorbire, — dl N. Iorga zâmbeşte uşor şi îmi răspunde:

— „Ce să-ţi spun? Vezi şi d ta! Lume foarte multă. Au ţinut mulţi din fundul munţilor, unde românii constituesc o cetate de neînvins, să vină la serbările noastre.

Liga a făcut de sigur o „afacere" bună. Cât, precis numai cei dela intrări ar putea să-ţi spună.

In curând însă vom avea şi noi palatul nostru, pe care îl vom clădi pe locul oferit de primărie".

Dl N. Iorga zâmbeşte, e mulţumit de mişcarea din parc.

Ce să-l mai întreb? Nu e oare acest zâmbet cea mai deplină confirmare a succesului moral şi material adus de serbări? De sigur.

Ii mulţumesc călduros.

Eruditul istoric e înconjurat în clipa următoare de un grup de preoţi din Ardeal.

O jumătate de oră mai târziu, un biplan trece pe deasupra parcului, face un admirabil viraj deasupra Uzinei şi îşi reia sborul în direcţia din care venise.

Zece minute mai târziu, principele Bibescu, la 200 metri, trece cu *Bleriot*-ul său, şi pe deasupra parcului aruncă asistenţilor bilete de loterie de ale Ligii Culturale.

Pe uşoru-i monoplan, cunoscutul pilot evoluează elegant spre Cotroceni.

Mulţi cari văd pentru prima oară un aeroplan în sbor, aplaudă cu căldură.

Se înserează. O bună parte din public pleacă. Sute de noui veniţi umplu golurile lăsate.

Incep iluminaţiile Rachetele şi artificiile lasă dâre colorate, cari se reflectă feeric în lacul parcului.

Lumea petrece. Muzicile cântă, spre 10 din noapte ultimele partiţii.

O circulară.

Venerabilul consistoriu arhidiecezan a adresat, sub numărul 10343 Şcol. 1911, următoarea *circulară*, către toate oficiile protopresbiterale, parohiale şi către toţi învăţătorii dela şcoalele confesionale din arhidieceza ortodoxă română a Transilvaniei:

Prin aceasta Vi se aduce la cunoştinţă, că *Planul de învăţământ* pentru şcoalele noastre poporale, pus în practică la anul 1909 şi întrebuinţat, prin hârtia noastră Nr. 10635/910, până acum, începând cu ziua de azi se scote din uz şi în locul lui se introduce noul *„Plan de învăţământ şi Indreptar metodic“* pentru şcoalele poporale confesionale greco-orientale române de sub jurisdicţiunea bisericei greco-orientale române din Ungaria şi Transilvania (Nagyszeben [Sibiiu] 1911), care a fost aprobat de către Prea Ven. Consistor mitropolitan sub Nr. 178 M./1911 şi de către dl ministru al instrucţiunei publice sub Nr. 73311/1911, şi din care se trimite prin aceasta cate un exemplar pe seama fiecărui protopresbiter, a fiecărui învăţător şi a fiecărui catehet, având aceştia a plăti pentru el, la mâna dlor protopopi, suma de 3 (trei) coroane v. a., care sumă se va înainta, în termin de 30 de zile, Consistorului arhidiecezan.

Incepând cu ziua de azi şcoalele noastre, atât cele cari au ajutor de stat, cât şi acelea cari n'au astfel de ajutor, au un plan de învăţământ definitiv, satisfăcând astfel §. 20 al art. de lege XXVII. din 1907. In chipul acesta, pentru toate şcoalele noastre, obligator e numai acest plan, în care se cuprind şi dispoziţiile fundamentale ale planului edat de dl ministru al instrucţiei publice sub nr. 80,000/910, care plan pentru noi încetează de a mai fi obligator.

Planul acesta e dator a-l studia, până în cele mai mici amănunte, toţi dnii protopopi, cateheţi şi învăţători, pentru a putea promova în chipul acesta învăţământul nostru primar şi educaţia credincioşilor bisericii noastre. Necunoaşterea acestei cărţi de mult aşteptate, care trebue să fie una din temeliile învăţământului nostru, aduce după sine pedepsirea celui vinovat.

Tot cu acest prilej se mai aminteşte că *„Planul de învăţământ“* relativ la *Religie* e obligator pentru toţi catiheţii noştri dela şcolile primare străine, din care cauză el se şi impune tuturor cateheţilor, — precum şi aceea că, drept bază a discuţiilor din conferenţele învăţătoreşti ale anului acestuia, se va lua acest Plan de învăţământ.

Sibiiu, în 23 August 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

Cu provocare la circulariul consistorial din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 şcol. convoc conferenţa învăţătorească tractuală pe 12/25 Octomvrie 1911 şi zilele următoare în şcoala gr. or. rom. din Orăştie.

Programul este:

1. Chemarea Duhului Sf. la orele 8 a. m.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Rapoarte despre activitatea extrascolară a fiecărui învăţător din anul şcol. 1910/11.

4. Tema consistorială despre studiul religiunei cu privire la completarea sau omiterea lui, în raport cu planul de învăţământ, pentru

a) despărţ. I. lecţiune practică, şi tractat de George Daniil.

b) despărţ. II. tractat, de Ioan Banea.

c) despărţ. III. lecţiune practică şi tractat de Nicolae Popovici sen.

d) despărţ. IV. tractat de Teofil Crişan.

e) despărţ. V, VI. lecţiune practică şi tractat de Porfiriu Nicoara.

5. Dare de seamă despre manualele de religiune şi metodică a studiului religiunei, precum şi despre folosirea bibliei în şcoală, de învăţătorii Ilie Bura şi Sabin Safta.

6. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică literară la români în anul şcolar 1910/11, de Nicolae Popovici jun.

7. Raportul comisiunei permanente despre starea învăţământului din tract în anul şcol. 1910/11, de învăţ. dir. Constantin Baicu.

8. Educaţia religioasă cu ajutorul cântărilor şi tablourilor religioase, a mergerii la biserică şi a sărbărilor şcolare, de preotul Adam Băsărabă.

9. Organizarea definitivă a bibliotecii pedagogice.

La conferenţă sunt îndatoraţi a participa toţi învăţătorii şi parohii ca directori şcolari, eventual cateheţi.

Orăştie, la 2 Sept. 1911 v.

Vasile Domşa
protopresbiter.

NOUTĂŢI.

Vlaicu n'a putut sbura. In urma timpului nefavorabil, — a plouat eri, dela orela 2 d. a. până târziu în noapte, — domnul inginer *Vlaicu* n'a putut să sboare cu aeroplanul seu. Şi venise atâta lume la Sibiiu ca să-l vadă sburând. Selişteni au venit cu tren separat, vre-o 400 de persoane. Mai mulţi învăţători din apropiere, români şi saşi, veniseră cu elevii lor, ca să vadă şi ei frumosul succes al ştiinţei româneşti. Şi toţi au trebuit să plece deprimaţi acasă. Te durea inima să vezi atâtea feţe posomorite pe stradele Sibiiului, cari gemeau eri de lume românească. Astăzi vremea încă e posomorită. Dacă s'ar fi limpezit ceriul până după ameazi, Vlaicu sbura astăzi, la orele 4. N'ar fi avut însă astăzi publicul pe care'l avea eri, dacă ceriul nu ne trăgea o atât de necruţătoare dungă peste socoteală. Auzim că dl Vlaicu va zbura Duminecă.

*

Congregaţie. Adunarea generală ordinară de toamnă a comitatului municipal din comitatul Sibiiului se va ţinea în 2 Octomvrie n. c. în sala mare a casei comitatense. La ordinea zilei sunt puse diferitele budgete ale comitatului pe anul 1912, şi votarea unui aruno pentru fondul de disposiţie.

*

Sfinţire de biserică. Comitetul parohial gr. or. din Şieul mare învită la actul târnosirei bisericii de acolo, precum şi la actul sfinţirii fruntarului din nou făcut, cari acte se vor îndeplini Duminecă, în 11/24 Septemvrie 1911 din încredinţarea şi cu binecuvântarea Escelenţiei Sale Inalt Preasfinţitului domn Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu prin protopresbiterul tractual, dl Gregoriu Pletosu, ca mandatar arhiepiscopesc.

*

Astra. Cunoscutul roman *Astra*, lucrarea reginei Carmen Sylva, a fost dramatizat de dl Rădulescu-Niger. Noua piesă teatrală în cinci acte se va reprezenta în viitoarea stagiune a teatrului naţional din Bucureşti.

*

Floarea Reginei. Turiştii, ca să aibă o amintire din excursiunile de pe munţi, culeg cu multă lăcomie Floarea Reginei (Edelweiss). De pe multe vârfuri din Alpi a dispărut cu totul floarea aceasta delicată, pentrucă a fost smulsă *cu rădăcini cu tot*. Elveţia, unde fiecare turist cere câte un Edelweiss, se ajută aşa că aduce florile dela grădinari specialişti din Paris şi le vinde cu preţuri bune călătorilor. — — Dar nu numai pe Alpi, ci şi pe munţii noştri ardeleneşti, în anii din urmă, s'au cam rărit albele steluţe de munte, tot din pricina pomenită mai sus.

*

Serbări în Kiev. In săptămâna trecută s'a făcut desvălirea festivă a statuei ridicate ţarului *Alexandru al II.* în oraşul Kiev. La serbare a luat parte ţarul Nicolae, ţarevna, moştenitorul de tron, mai mulţi mari duci, ministrul preşedinte Stolipin şi alte persoane de distincţie.

*

Inscrierile universitare. In primele 12 zile din Septemvrie a. c. s'au înscris la universitatea din Budapesta 4639 de studenţi, cam cu o sută mai mulţi decât în acelaş timp al anului trecut. Cu deosebire s'a sporit numărul studenţilor la facultatea de medicină, dar a mai scăzut puţin la facultăţile de drept şi litere.

*

Export oprit. Recolta de cucuruz în Sârbia este atât de slabă, încât guvernul a oprit exportul cucuruzului. Oprirea intră în vigoare cu 1 Octomvrie.

*

Universitate de 500 de ani. Oraşul *Saint-Andrews* din Scoţia şi-a serbat acum jubileul de cincisute de ani dela înfiinţare. La serbări au fost representate universităţile britanice prin 50 de delegaţi, ear cele străine prin 40 de delegaţi. Cincisprezece state şi-au trimis reprezentanţi la serbările numitei universităţi.

*

Atentat în Rusia. La o reprezentaţie teatrală, dată săptămâna trecută în Chiev, s'a comis un atentat în contra prim-ministrului *Stolipin*. Un glonţ a rănit greu pe ministru, cu toate acestea starea sa nu e desperată şi se crede că va scăpa cu viaţa. Atentatorul, fiul unui bogat proprietar, *Bragrov*, a fost arestat.

*

Serbătorile catolice. Camera de comerţ şi industrie din Praga s'a pronunţat în principiu pentru reforma serbătorilor romano-catolice, şi adecă: din cele 17 serbători să se pună şapte pe zile de Duminecă, iar zece pe zile de Sâmbătă.

*

Distincţie. Juriul expoziţiei de blănării din Budapesta a conferit medalia de bronz blănarului *Ilie Steflea*, care îşi are prăvălia în Piaţa-mare din Sibiiu.

*

Steagul confiscat. Clubul catolic din Arad a fost pedepsit în zilele trecute din partea poliţiei arădane cu o amendă, pentrucă arborase la o serbătoare steagul papal. Sentenţa aceasta a fost anulată săptămâna trecută în a doua instanţă, care a dispus, ca steagul confiscat să fie restituit. In motivarea sentenţei se spune, că clubul n'a arborat steagul papal cu intenţiunea de a face agitare împotriva statului.

*

De-ale advocaţilor. O adunare a advocaţilor, ţinută în oraşul *Würzburg* din Germania, a respins cu 619 contra 244 voturi propunerea, ca numărul advocaţilor să fie legat de aşa numitul „numerus clausus“.

*

Peţitul în Olanda. Intr'o revistă străină cetim următoarele obiceiuri olandeze: Flăcăul din Olanda, când vrea să peţească, se duce la casa fetei, bate în uşă şi cere foc, să-şi aprindă ţigara. Acesta e primul pas, care n'are alt scop, decât să atragă atenţiunea părinţilor fetei asupra viitorului ginere. Primul pas se repetează a doua şi a treia oară. Când peţitorul nu le convine nici părinţilor, nici fetei, nu i se dă focul cerut; la dincontră este poftit în odae, unde flăcăul bine primit îşi fumează ţigara întreagă. Dacă acum, la a treia venire, fata îi aduce o nouă ţigară şi i-o aprinde cu mâna ei, aceasta însemnează că se învoeşte să-l ia de bărbat. Urmează apoi logodna celor învoiţi.

*

Aviz. Intrând „Revista Politică şi literară“ în al IV an al existenţei sale doritorii de-a cunoaşte aceasta revistă sunt rugaţi a se adresa în terminul cel mai scurt administraţiei Revistei Politice şi Literare (Blaj — Balázsfalva) de unde vor primi gratuit primul număr de pe anul IV de apariţie.

*

O informaţiune americană. Un oarecare raportor dela o foaie obscură din Chicago descrie în modul următor furtul tabloului *Mona Lisa*: „O mică domnişoară, cu numele Miss Gioconda, numită şi Mona Lisa, a vizitat zilele acestea muzeul din Luvru, când deodată s'a ivit un individ necunoscut, a luat pe Miss în braţe şi a dispărut cu dânsa. Este regretabil, zice tot raportorul binevoitor, că mamele noastre îşi lasă fetiţele să se preumble singure prin muzee; cetitoarele tinere să fie cu deosebită băgare de samă, când vizitează muzeele“...

*

Teatru. Se va representa astăzi Luni *Păpuşica*, a doua oară; mâne Marţi *Banul Bánk*, tragedie. Pentru zilele următoare se anunţă: Tatăl regimentului, Milionul, Manevrele de toamnă, Prinţesa.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: veselii oaspeţi dela nunta tinerilor Ioan Roman, pantofar (Sibiiu) cu juna Ana Panţa (Guşteriţă) anume la sfatul proprietarului Iacob Moldovan, cor 5.16 Octavian Veştemean, sodal maşinist tipograf, 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta), 1 cor. Ioan Sandi privat întru vecinica odihnă a fiului său Aurel Sandi, fost culeg. tip., decedat în Mosburg (Bavaria) şi a fiicei sale Elenuţa răpos. în Sibiiu, 2 cor. In lădiţa învăţăceilor s'a găsit cor 1.63 *La legatul T. L. Albini al acestui fond, pentru ajutorarea copiilor din Cut* aplicaţi la meserii, au dăruit, Victor Roman, inspectorul „Casei rurale“ (Bucureşti) soţia sa Maria şi copiii lor: Visarion, Radu şi Veturia, cor. 20 Gavriil Precup, prof. (Blaj), Ioan B. Comşa comerc. (Târgu-Jiu), câte 1 cor. Dr. Vasile Suciu, canonic (Blaj) şi v. prez. al Asociaţiei, 2 cor. Alexandru Simonescu, funcţ. comitatenz si Victor Oniţ, comers., câte 40 bani şi Vic. Tordăşianu, prezid., 10 bani. Starea legatului cor. 129.90.

*

Expoziţia de copii din Lancrăm. Sărbările expoziţiei a şasa de copii ce o va aranja comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, Duminecă, la 24 Septemvrie st. n. în localurile şcoalei gr. or. române din Lancrăm se vor face după următorul program: 1. Primirea oaspeţilor la gara din Sebeşul-săsesc cu banderiu de călăreţi, la 7 ore dimineaţa. 2. Dela 8—10 ore serviciu divin în biserica locală. 3. Deschiderea expoziţiei de copii: *a)* conferenţa higienică întitulată „Nutrirea copiilor“, de Dr. Traian Petraşcu, medic în Tălmaciu; *b)* conferenţa educativă: „Greşeli în creşterea copiilor“, de Ioan Pavel, din Sebeşul-săsesc; *c)* Premiarea copiilor; *d)* încheierea expoziţiei şi producţiunea corului şcolarilor; *e)* fotografarea copiilor premiaţi. 4. La orele 2 d. a. banchet. Preţul unei coverte 4 cor. 5. Dela orele 7 şi jum. sara concert şi teatru împreunat cu joc.

*

Statistica turbării. Au apărut datele statistice pe anul trecut ale institutului Pasteur din Budapesta. Conform acestor date, în anul 1910 s'au prezentat la institut pentru a cere ajutor medical 5830 de persoane, dintre care s'au primit 4089, şi anume 2664 bărbaţi şi 1415 femei, ear restul copii. Au fost muşcaţi de câni 3622 de oameni (adecă 88.57 procente), de pisici 295 (7.20₀/⁰), de alte animale 150 (3.66₀/⁰). Din 4089 de bolnavi s'a supus curei întregi 3961, dintre cari au murit de turbare 21, ear 3940 au rămas în viaţă. Dela înfiinţarea institutului s'au prezentat cu totul 61.412 de bolnavi, dintre cari au fost vaccinaţi 49.382. Din aceştia au murit 186, adecă 0.37 procente, ceilalţi au scăpat.

*

Mulţămită.

Tuturor stimaţilor domni şi doamne, care au binevoit a participa la înmormântarea mult regretatei noastre *Ana Benţia, născută Popp de Murăş-Ciugud*, precum şi celor ce au consolat cu graiul, ori în scris, le exprimă cea mai călduroasă mulţămită

Familia Benţia.

Economie.

Maşină de sămănat.

Subscrisul comitet central pune la disposiţia economilor noştri din comunele, în cari folosirea maşinei de sămănat nu este cunoscută, *maşina Drill de Losoncz* cu 17 rânduri, cu care se poate sămăna grâu, săcară, trifoiu, napi etc. şi poate fi trasă de 2 vite.

Cererile pentru folosire se adresează comitetului şi vor fi considerate în ordinea, în care au întrat. La cererea pentru folosire să se alăture o consemnare a economilor din cutare comună, cari doresc a folosi maşina, consemnare compusă de parohul sau învăţătorul locului, în care să se facă şi declaraţiunea, că maşina o vor transporta pe spesele lor şi o vor reda comitetului în stare bună. Celelalte condiţiuni pentru folosire se vor stabili la luarea în primire a maşinei.

Sibiiu, 13 Septemvrie 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
prez.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Cărţi şi reviste.

Carte de cântece, pentru şcolile primare, gimnazii inferioare, şcoli reale, civile şi preparandii, întocmită de T. *Popovici*, prof. de muzică la seminarul „Andreian“. Partea I. Preţul 60 de bani. De vânzare la libraria arhidiecezană în Sibiiu.

*

„Povestea Trăsnetului“. A apărut Nr. 18 din cunoscuta Bibl. *Lumina* conţinând *„Povestea Trăsnetului“*, una din cele mai de seamă lucrări ale tânărului scriitor Ion Dragoslav. Un frumos volum de 128 pag. 30 bani. Se poate comanda şi prin libraria arhidiecezană.

Poşta redacţiei.

Noi şi organele superioare. Nu se poate publica.

Dlui N. Iorga. Foiţa „Comori în Orient“ este reprodusă cu unele modificări din ziarul „Seara“, al cărui nume — din greşală — nu s'a cules.

Nr. 392/1911 prot. (360) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învăţătoresc devenit vacant la şcoala noastră elementară română gr. or. din **Poplaca**, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. şi anume 650 cor. din cassa bisericei, solvibil în rate treilunare anticipative, iar 350 cor. întregire dela stat.
2. Relut ae cuartır 30 cor.

Alesul învăţătoriu după dispoziţiile în vigoare este obligat a instrua elevii în toate cântările liturgice şi a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile şi sărbătorile de peste an.

Cererile de concurs instruite în înţelesul dispoziţiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiului.

Poplaca, din şedinţa comitetului parohial, ţinută la 9 Septemvrie 1011.

Georgiu Modran
preşedinte.

Ioan Viţelariu
notariu.

Văzut:

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

Nr. 464/1911 protop. (357) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul **Mediaş**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Hoghilag filie la Elisabetopole**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie, iar 200 cor. dela comuna politică, cvartir şi grădină în natură.
2. **Păucea**, salar de 600 cor. şi anume: 400 cor. din repartiţie iar 200 cor întregire dela cassa consistorială, relut de cvartir şi de grădină.

La ambele aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învăţătorilor şi recunoaşterea celor aleşi din partea statului.

Reflectanţii la aceste posturi îşi vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatoraţi fiind cei aleşi a conduce la biserică copiii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie — a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări; iar în special cel ales la postul învăţătoresc din Hoghilag, va fi îndatorat şi la ocuparea locului de cantor.

Mediaş, în 23 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 509/1911. (362) 2—3

Concurs.

Cu provocare la ordinul Ven. Consistor din 2 August a. c. Nr. 9204 Bis. se publică nou concurs pentru întregirea parohiei **Bucium-Muntan** (cl. III), cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul arătat mai sus îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă încuviinţarea prealabilă a acestui oficiu, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conţelegere cu comitetul parohial.

Abrud, 24 August 1911.

Petru Popoviciu
protopresb.

Dr. Beu,
medic practic,
va lipsi din Sibiiu până la începutul lui Decemvrie a. c.
(356) 3—3

O Damă care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu
Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.
Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 31—40

Tipografi!
Maşinist-şef pentru sala maşinelor; **Zeţar-şef** pentru sala de compoziţie, se caută la stabilimentul de arte grafice
Albert Baer,
Bucureşti.
(364) 1—1

Nr. 473/1911. (358) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Simontelke-Şimotelnic**, în tractul Bistriţei se escrie concurs cu termin de 25 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental: 1000 cor. şi anume 400 cor. dela biserică, iar 600 se primesc deja ca întregire dela stat; cortel în natură corespunzător cu grădină; cvincvenalele după lege iarăşi asecurate dela stat după toţi anii de serviciu.

Invăţătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările bisericeşti, a cânta cu ei la liturgie şi a forma cor; apoi până la altă dispoziţie, în lipsa de cantor, va fi obligat a purta şi slujba de cantor, pentru carea va primi remuneraţie separată.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile adjustate cu documentele de cualificaţiune oficiului protopresb. gr.-or. în Bistriţa în terminul arătat; au însă a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a şi arăta desteritatea în cântări.

Se observă în tractul Bistriţei de prezent nu sunt candidaţi de învăţător cualificaţi.

Bistriţa, 27 August st. n. 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 22/1911. (355) 2—3

Anunţ de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminarului de spese aprobat de P. Ven. Consistor arhid. dto. 9 Decemb. 1910 Nr. 14,221 Şcol. şi de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 5191/1911, comuna bisericească **Amnaş** (Omlás cottul Sibiiu) protopresbiteratul Săliştei, dă în întreprindere edificarea unei sale de învăţământ, pe calea licitaţiunei verbale minuende Duminecă în 11/24 Sept. 1911 în localul şcoalei la orele 2 p. m. cu preţul strigărei de 1200 cor. având licitanţii a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă tot materialul trebuincios şi lucrători, planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare să pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea salei aceluia dintre minus-oferenţi, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită

Amnaş, la 24 August 1911.

Ioan Oprean
epitrop.

Ioan Predoviciu
paroh, preş.

Văzut:

Sălişte, în 26 August 1911.

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

SALVATOR
Călcâie de gumă.
(275) 7—52

SALVATOR
Marca lumii
SALVATOR
SPECIAL QUALITY
Neîntrecut de durabilă.

Se află în toate locurile.
Depozitul general:
HERMANN HIRSCH, Viena I|3VI.

Nr. 10283/1911 Şcol. (354) 2—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala elementară confesională gr. or. română din parohia **Maşca**, tractul protopopesc al Cetăţii de peatră, prin aceasta se escrie concurs din oficiu cu termin de 10 zile computat dela prima publicare a acestui concurs.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este: 300 coroane dela comuna bisericească, 300 coroane ajutor dela Venerabilul Consistor, iar restul de 400 coroane se va cere din ajutor de stat. Cvartir în natură, relut de grădină 20 coroane şi lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a şi aşterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetăţii-de peatră în Magyar-Lápos în terminul deschis şi a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica parohială pentru a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Sibiiu, din şed. cons arh. ca senat şcolar, ţinută la 25 August st. v. 1911.

Consistoriul arhidiecezan gr. or.

Nr. 685/1911. (351) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr.-or. română din **Păuca** protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiţie pe popor, 200 cor. din arânzele pământului şcolare, şi 200 cor. eventual ajutor dela Preaveneratul Consistor. Cvartir în natură.

Cvincvenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, a i conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să şi trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se prezinte poporului în biserică spre a face cunoştinţă.

Mercurea, 24 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurea în conţelegere cu comit. parohial.

Avr. S. Păcurariu
protopresb.

VASILE BAN
Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16
în casa sa proprie
„La cizma roşie“
cel mai mare
Depozit de încălţăminte
pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.
Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 6—
Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Unde se pot procura
REVERENZI
croite cu chic şi lucrate bine? Numai la
IOAN PETRAŞCU
măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,
pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.
Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 22—52
Telefon 172.

Am onoare a aduce la cunoştinţa onoratului public român că cu **1 Septemvrie** mi-am strămutat
Atelierul de croitorie
în strada Măcelarilor Nr. 5
vis-a-vis de casa oraşului, în apropiere cu *Hotel Bonfert.*
Regia în acest local fiind mai mică, sunt în putinţa de a lucra mai ieftin, mulţumindu mă numai cu câştigul ce rezultă din lucru fără a mai computa şi procentele obicinuite la stofă. Scopul meu este ca prin lucru solid, ieftin şi prompt să-mi câştig o clientelă bună. Deci rog pe toţi binevoitorii mei a mă sprijini!
Rog deci onoratul public a mă onora cu preţioasele comande, pe cari le voiu executa cu cea mai mare îngrijire şi croială modernă.
Onorata preoţime şi candidaţi de preoţi rog a mă onora cu comande de reverenzi şi alte haine necesare.
Reverenzi şi ornate bisericeşti. — Preţuri moderate. — Lucru solid. Vă rog încercaţi şi vă veţi convinge!
Cu deosebită stimă
Ioan Părău
măestru croitor.
(337) 3—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Joi 8/21 Septemvrie 1911. **Nr. 95.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Nr. 10711 Şcol. 1911.

Notificare oficială.

Se aduce la cunoştinţa învăţătorilor şi cateheţilor noştri din arhidieceză, că a eşit de sub tipariu şi se poate procura spre folosire din librăria arhidiecezană „Istoria bisericească" pentru şcoalele poporale în ediţia a VII-a, în care s'au delăturat scăderile indicate de înaltul ministeriu în ediţiunea premergătoare.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan ca senat şcolar, ţinută la 1 Septemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Primul memorand.

Sibiiu, 20 Septemvrie n.

Stimaţii cetitori îşi vor aduce aminte, că ministrul-prezident, contele Khuen-Héderváry, a adresat încă pe la începutul obstrucţiei o recercare mai multor corporaţiuni şi instituţiuni mai înalte din ţară, ca fiecare din ele să comunice guvernului cu posibilă grăbire, însă cel mult până la finea anului acestuia, părerile trecute într'un memorand asupra felului cum ar fi de întocmit noua lege electorală, ca cu ea toţi să fie mulţămiţi?

Prima corporaţiune mai de samă care a răspuns la aceasta invitare a ministrului nostru prezident, a fost aşa numita *„Ligă liberală poporală"*, în numele căreia s'a prezentat Sâmbătă în faţa domnului prim-ministru o deputaţiune de patru membri şi i a predat memorandul dorit. In memorandul acesta „Liga liberală poporală" cere drept de vot pe sama fiecărui cetăţean trecut de 24 ani, care ştie ceti şi scrie, fără nici o altă restricţiune, iar votarea doreşte să fie secretă, nu numai la oraşe, ci şi la sate. Ideea pluralităţii să fie apoi necondiţionat abandonată.

Domnul prim-ministru a luat cu multă bunăvoinţă în primire memorandul „Ligei liberale poporale" şi a mulţămit pentru promptitudinea cu care i s'a împlinit dorinţa; dar cu privire la punctul de vedere pe care se află guvernul în chestia reformei electorale n'a spus alta, decât numai atâta, că guvernul aşteaptă şi părerile celoralalţi, pentruca studiindu-le pe toate să-şi croiască calea cea bună, care să ducă acolo, ca cu noua lege electorală *să fie toţi mulţămiţi.*

De interes pentru noi e vorbirea pe care a rostit-o conducătorul deputaţiunei, dl Bókay Arpád, în faţa domnului ministru-prezident, fiindcă în vorbirea aceasta s'a spus, că „Liga liberală poporală" pentru ce nu leagă acordarea dreptului electoral de cunoaşterea limbei maghiare, aşa, cum ar dori o parte a lumii politice maghiare? Anume: întâi, pentrucă preponderanţa elementului maghiar nu e deloc periclitată prin aceea, că alegătoriului nu i se pune condiţia cunoaşterii limbii maghiare, şi al doilea, pentrucă „Liga liberală poporală" *nu vrea să fie nedreaptă nici faţă de naţionalităţi.*

Acestea sunt declaraţiuni foarte corecte, cari nu pot decât să ne mulţămească şi să ne facă să credem, că în sfârşit vor începe şi compatrioţii maghiari să aibă alte păreri despre noi, cei de altă limbă, despre interesele noastre şi despre drepturile noastre. E de mare preţ vorba eşită din gura unui politician maghiar, că *„nu vrem să fim nedrepţi faţă de naţionalităţi"*, într'o vreme, când lumea maghiară e obicinuită a considera de cel mai înalt patriotism nedreptatea săvârşită faţă de naţionalităţile nemaghiare.

Da, *asta* cerem şi noi: să nu se mai facă nedreptate naţionalităţilor nemaghiare din patrie, nici la croirea nouei legi electorale, nici la compunerea altor legi, nici la împărţirea sarcinilor, nici la împărţirea drepturilor, ci cu măsură dreaptă să se măsure tuturor, cum se cuvine într'o ţară constituţională liberală, şi atunci s'a aflat calea pe care ne putem apropia cu deplină încredere unii de alţii, pentru a cimenta legăturile de frăţietate, legăturile de dragoste, care are să lege de olaltă pe fiii aceleiaşi patrii, fie ei de orice naţionalitate şi religiune.

Nu mai puţin corectă e şi ceealaltă afirmare a domnului Bókay, anume, că prin faptul, că nu se face nedreptate naţionalităţilor în chestia electorală, preponderanţa elementului maghiar nu e de loc periclitată, pentrucă de fapt aşa e. Să ne aducem numai aminte, că la anul 1848, când s'a adus în Ungaria legea electorală cu censul stabilit pe seama celor dela sate în 11 jugăre de pământ, sau un sfert de sesiune urbarială, acest drept electoral nu era alta decât *vot universal* pentru zilele acelea, fiindcă atunci fiecare sătean avea în proprietate, (atunci primită) cel puţin un sfert de sesiune urbarială de pământ. (Vorbim despre Ungaria, nu despre Ardeal!) Şi să ni se spună, că acest vot universal dela 1848 cum şi întrucât a periclitat preponderanţa maghiară, în dieta patriei noastre?

N'a periclitat-o de loc. Şi astfel n'are să o pericliteze nici noua lege electorală, compusă astfel, ca în ea naţionalităţile nemaghiare să nu vadă un nou act de nedreptate, săvârşită în contra lor. Şi nu putem, decât să dorim, cu „Liga liberală poporală" împreună, ca ea întru adevăr aşa să fie compusă, ca să mulţămească *pe toţi*, deci şi naţionalităţile nemaghiare din această patrie comună, căci numai atunci va fi ea o lege bună şi binefăcătoare, pentru stat şi cetăţeni.

In audienţă. Domnul prim-ministru al nostru, contele Khuen Héderváry, a fost primit Luni în audienţă din partea Maiestăţii Sale în palatul din Schönbrunn. Audienţa a durat dela orele 11 până la 12 şi un sfert. Despre rezultatul ei nu se ştie nimica, decât numai atâta, că Maiestatea Sa a luat la cunoştinţă toate comunicările făcute de domnul ministru-prezident, de care s'a despărţit apoi în mod foarte graţios.

Demonstraţiuni sângeroase în Viena.

Duminecă s'au întâmplat la Viena ciocniri sângeroase între muncitorime şi poliţie, în ajutoriul căreia venise şi miliţie, cari au dat ca rezultat final 6 morţi, vreo 80 răniţi şi 260 arestaţi. Amănuntele sunt următoarele:

Duminecă dimineaţa a avut loc în Viena, în faţa primăriei şi a pieţei, o manifestaţie social-democrată, în contra scumpirei alimentelor şi a interdicţiei importului carnei. Au luat parte la această manifestaţie cam 40.000 de persoane.

Când era să se spargă manifestaţia, s'a întâmplat dezordine: manifestanţii au strigat în faţa primăriei, au spart o mulţime de geamuri la acest edificiu, precum şi la mai multe case particulare. Trupe de cavalerie şi infanterie au trebuit să intervină, căci poliţia era insuficientă şi ordinea a fost restabilită: au fost răniţi printre manifestanţi şi printre agenţii poliţiei.

Grupuri de manifestanţi au pricinuit apoi excese mai cu seamă în mahalaua Ottekring, unde vitrinele prăvăliilor şi felinarele au fost sparte; mulţimea a devastat o şcoală, a atacat mai multe vagoane de tramvai, aşa încât şi aci trupe de cavalerie şi de infanterie au intervenit şi au risipit pe manifestanţi.

Spre seară, excesele au luat un caracter foarte serios în cartierul Ottekring, unde în scop de a opri mişcările trupelor şi a poliţiei, manifestanţii au ridicat baricade, şi au spart felinarele spre a produce întunerec. Apoi mulţimea ascunsă în dosul baricadelor, a aruncat diferite proiectile în contra poliţiei şi a trupelor. S'a făcut atunci uz de arme din partea forţei publice. Se asigură că au fost 6 morţi şi patru manifestanţi grav răniţi; mai sunt peste 80 răniţi mai puţin grav. Printre poliţişti şi militari sunt mulţi răniţi în mod grav. In tot decursul zilei s'au făcut 260 de arestări, dintre cari 160 numai în Ottekring. Pe la ora 11 seara s'a restabilit liniştea.

Partidul socialist a publicat o proclamaţie relevând, că după manifestaţia

FOIŞOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

(Urmare.)

Fr. Ideea, negreşit, a fost foarte cuminte din partea noastră; ei, vezi, cu rugarea n'am dus-o departe, am prevăzut; acum e rândul şireteniei. Dar cum? Când? Unde? Iată trei grele chestiuni!

L. (gânditoare) Mi-am făcut un plan, însă nu e tocmai clar.

Fr. (ca mai sus) Şi eu mi-am făcut...

L. Dacă am...

Fr. Cum ar fi...

L. Poate...

Fr. Să se...

L. Nu am putea să...

Fr. Ce?

L. O, nu; asta nu se poate!

Fr. Păcat! — Cum?

L. L-ai găsit?

Fr. Nici aşa nu se poate.

L. Taci, asta se poate!

Fr. Şi asta se poate!

L. Da! Bine; e cam riscat, dar am curajul; dacă nu succede, la urmă zici, că a fost glumă, şi o asemenea glumă nu face ruşine unei fete, care gândeşte.

Fr. Ideea mea...

L. Dar ascultă!

Fr. Pst, pst, guvernanta!

L. Ea! Iute în cabinet, până ce nu ne zăreşte! Acolo îţi spun planul meu, tu îmi spui vicleşugul tău, şi dacă n'o să secerăm nici acum victorie, putem muri liniştite: două fete bătrâne. (Amândouă ies în dreapta).

SCENA VI.

Guvernanta (singură).

Guv. Nu ştiu ce am făcut cu ochelarii, — poate au rămas aici. — Scrisorile de iubire sunt mărunt scrise şi nu pot deslega nici o vorbă. — Oare unde sunt domnişoarele? Imi vine greu să caut; văd foarte rău. Mes dames! Ecoutez! Pot tot striga! Dacă au plecat odată, nu mai ascultă de chiemare. De bună seamă, fantasează, fac ştrengării în grădină! — Răbdare, tu nu mă părăsi! Mult trebue să aştept! E ciudat, cum scrisorile au deşteptat în mine visurile din tinereţe! — O, Dumnezeule! — Unde ai dispărut tu, timp de aur al fericitelor triumfuri, pline de gingăşie, când un roi de tineri toată ziulica zăcea la picioarele mele... Când mergeam Duminecă la biserică, ei stăteau în şir până colo; când intram în bal, se făceau duele pentru un dans cu mine; ear pentru un loc la masă lângă mine, îşi rupeau oamenii gâtul. — Timp frumos de aur, tu n'o să mai vii! Nu! — Odată, îmi aduc aminte, îmi era cald, din nas îmi curgea sânge şi întreaga ceată de adoratori era în extas: sburau esenţele, parfumurile şi batistele şi fiecare se simţea „au comble du bonheur", dacă putea prinde măcar un picurel de sânge în batistă; întru aducerea aminte a acestor trofee, o astfel de batistă nici n'a mai văzut apa. — Acum, bunule Dumnezeu! timpurile au trecut! — Astăzi lumea s'a întors pe dos: oul dă învăţătură găinii! Tineretul resfăţat, pe zi ce merge, se face tot mai rău. Cine vrea să fie drăgălaş şi curtenitor, e numit o secătură, nu idrocefal; cine calcă regulele bunei cuviinţe, se numeşte geniu şi este admirat. Că ar trebui să se însoare, cu asta nu-şi mai bat capul: un mire e rară poamă în ziua de astăzi. Dacă ar fi fost vrednic de osteneală, eu mi-aş fi dat şi viaţa pentru un bărbat. Dar mulţumesc lui Dumnezeu, am trecut şi aşa peste primăvara vieţii! Erau alte vremuri în tinereţele noastre, noi am încărunţit, şi toate s'au întors pe dos, lumea este oarbă, nu vede că stricăciunea e la culme, — ei, dar pe mine n'are să mă seducă, Dieu me protégera!

SCENA VII.

Guvernanta. Frosinica (îmbrăcată ca june elegant, cu ochelari şi mustăcioare).

Frosinica. (aparte) Aha, eat-o! Treaba merge, dulapul de haine al fratelui meu m'a ajutat bine, ea nu mă recunoaşte, îi lipsesc ochelarii. Aide, ori ce întreprindere primejdioasă poate spera niţel noroc. (tare) Madame!

Guvernanta. Ce este? Mon Dieu, O faţă străină de bărbat!

Fr. Madame!

Guv. Monsieur? —

Fr. Mă aduce dragostea şi datoria.

Guv. Dragostea? —

Fr. Da, Madame! Imi spuse adineaori curierul meu, că a dat scrisoarea mea la o adresă falşă.

Guv. Dieu m'en préserve! Dta eşti?

Fr. Eu sunt Ionel Vălişorean şi n'am să plec din locul acesta, până ce nu mi se va da îndărăt neatinsă scrisoarea, care a luat-o o mână perfidă...

Guv. Monsieur!

Fr. Madame!

Guv. Dta ai greşit casa!

Fr. In punctul acesta îţi rămân dator cu răspunsul.

Guv. Domnia-ta eşti prea îndrăzneţ în odăile acestea —

Fr. Voi fi având poate dreptate...

Guv. Nici un om de treabă nu o face aceasta.

Fr. Nici asta n'am să o contest.

(Va urma).

calmă a muncitorilor în contra scumpirei alimentelor, niște elemente turbulente nu s'au conformat disciplinei recomandate și s'au încăierat cu poliția și militarii. Comitetul partidului invită pe lucrători să se rețină dela orice altă manifestație și să reia munca obișnuită.

Apel

către Românii inteligenți de pretutindenea.

In discursul meu academic: „*Dinastia lui Negru-Vodă în Ungro vlahia*“ (între Siret și Olt, între Carpați și Dunăre) am dovedit, că Ardelenii, cari din Făgăraș au descălecat în Ungro-vlahia, la anul 1215 au ales pe Radu Negru în Câmpulung de voevod, că Radu-Negru, Mihaiu fratele său, Dan feciorul său și Stefan Mailat, nepotul său, formând o dinastie, au domnit 110 ani.

In 7/20 Maiu c. Academicii români au făcut o escursiune la Curtea-de-Argeș și eu cu acea ocasiune, la gara de acolo studiând pe călători, în 8—9 inși am aflat ardeleni după port și în parte după vorbă și ca resultat al convingerii mele am zis, că acei ardeleni dela gară sunt strănepoții acelora, cari au descălecat cu Radu-Negru.

Despre aceasta am făcut raport verbal Academiei Române și apoi am publicat impresiile în „Telegraful Român“ din Sibiiu (nr. 54 din anul 1911) unde mi-am spus convingerea:

1. Că acei săteni din satele dimprejurul orașului Curtea-de-Argeș, văzuți și studiați la gara de acolo, sunt întru adevăr ardeleni.

2. Că acei săteni trebuie să fie rămășițele, strănepoții poporului ardelean și ai ostașilor, cari au descălecat în Cumania de atunci, mai târziu numită Valahia-mare, azi România.

3. Că Radu-Negru mai nainte și-a făcut reședința în Câmpulung și aci la 1215 și-a așezat tronul și mai târziu și-a mutat reședința și tronul la Argeș (azi Curtea-de-Argeș).

4. Că Radu-Negru a domnit dela 1215 până la 1239, adecă 24 de ani.

5. E lucru natural, că Radu-Negru pe Ardelenii veniți cu el i-a așezat mai întâiu în Câmpulung și împrejur, și dacă s'a mutat la Argeș, aci și împrejur.

6. Că Radu-Negru a trebuit, ca împrejurul lui să pună tot oameni credincioși de ai lui, adecă ardeleni, în multe sate dimprejur, ca să-i fie de aproape pentru apărarea tronului și a dinastiei lui 110 de ani, adecă până la 1325.

7. De 696 de ani sunt ardelenii lui Radu-Negru aci colonizați, și tot insul, care are un pic de învățătură îi vede și azi de ardeleni; dar istoricii din România nici n'au întrebat, cu atâta mai puțin au arătat, că de unde și de când sunt ardelenii acestia în România?

Fiecare om inteligent va pricepe, că această întrebare e destul de mare și de interesantă pentru începutul istoriei României, și eu cred că și ardelenii, și aceia, cari azi locuesc în România, și aceia, cari sunt mai ales pe la poalele Carpaților în Ardeal, au datorința, ca să scruteze și lumineze, ori și cât de nepăsători ar fi fost românii până acum în toate materiile istorice.

Eu, îndată ce am făcut descoperirea de mai sus, am scris directorului școalelor de băieți, dlui M. *Ivancean* în Curtea-de-Argeș și i-am dat ceva instrucțiune, ca să înceapă a scruta, și dl Ivancean deja în 12 Maiu vechiu 1911 despre acei ardeleni mi-a scris: „Pe lângă propria lor mărturisire (a ardelenilor din satele din jurul Curții-de-Argeș) că sunt de dincolo (adecă din Ardeal), pe lângă port, graiu și fapte, în favoarea judițioasei Domniei Voastre observări, militează și rațiunea și împrejurările istorice. Cel puțin de pe la jumătatea secolului XVI. emigrare nu s'a putut efectui, pentrucă condițiunile de traiu ale celor de aci din țară nu erau mai răsărite, mai bune, ca a celor de dincolo (Ardeal). Prin urmare așezarea lor, este de o dată anterioară. Pentru convingere, pentru lumină, se cer: destoinicie, credință, bunăvoință, dar mai ales sacrificiu. Cine le va face? De sigur, cum spuneți, oamenii de bine“.

Astfel dl M. Ivancean se alătură părerii și asertiunii mele, și ce se atinge de putința unei colonizări mai târzie decât descălecarea lui Radu-Negru, am să răspund, că am studiat mai toate istoriile altor români, până după anul 1400, adecă și timpul lui Mircea, și am să spun încă anume, că dela Radu Negru până la Mircea nu se află urmă de atare colonizare; și o colonizare mai târzie nu se putea face așa de sistematic, ca satele să se așeze jur împrejur de Curtea-de-Argeș, pentrucă nici n'ar fi avut loc. Eh! Dar dacă cineva ar crede posibilă astfel de colonizare, să facă bine și să dovedească, căci și aceea ar fi un adevăr istoric ce dovedește.

E de mare însemnătate ce a zis dl M. Ivancean, că respectivii ardeleni din jurul Curții-de-Argeș se deosebesc de ceialalți locuitori ai țării, prin port, prin graiu și prin fapte. Și mai ales de însemnătate e deosebirea prin graiu.

Și literații din România și istoricii să nu știe că au în țară locuitori și cu alt graiu românesc? Am căutat, doară voiu afla vre-o etnografie (descrierea poporului) din România, dar până acum nu mi-a succes să aflu. Dar se știe, că la care popor lipsește etnografia țării sale, acel popor nu e încă la începutul cunoașterii sale, nici la începutul culturii sale generale.

Fiind dar chestiunea graiului ardelenilor din jurul orașului Curtea-de-Argeș de mare însemnătate, Academia Română și ministrul de culte și de instrucțiune au datorința de a trimite un lingvist recunoscut la fața locului, ca să scruteze acel graiu la fața locului, să studieze și să facă un raport științific.

Avem doi lingvisti foarte buni pentru asemenea scop. Pe Dr. Sextil Pușcariu, profesor la universitatea din Cernăuț, și pe Dr. Iosif Popovici, docent la universitatea din Budapesta, cari au mai cercetat graiuri românești și au dovedit, că se pricep.

Dar fiecare inteligent, și de dincoace și de dincolo de Carpați, încă are datorința, ca în atare mod să stee într'ajutor, și poate că datorința cea mai mare o au locuitorii din județul Curții-de Argeș, pentruca îndeosebi istoria lor are să se desvălească și statorească.

Pentru aceasta mă adresez către toți românii, și apoi mai în special către românii din Ardeal de pe la hotarele Carpaților, ca ei ca Ardeleni să meargă în jurul Curții-de Argeș, și să se îndrepte și mai departe.

Recomand tuturora pe dl M. Ivancean de conducător în scrutare și toate descoperirile să le împărtășească cu dânsul, — sau dacă vreți cu mine, căci eu mă voiu pune în înțelegere continuă cu dl Ivancean.

Cred, că cu toții înțelegeți, că acest lucru ar fi în interesul istoriei neamului nostru, și al celui de dincoace și al celui de dincolo.

Sibiiu, 1/14 Septemvrie 1911.

Dr. At. Marienescu
membru al Academiei Române
(Strada Wiesen nr. 26).

Din Brad.

— Inaugurarea anului școlar. —

Duminecă în 10 Sept. n. s'a făcut inaugurarea anului școlar la gimnaziul român gr. or. din Brad.

La orele 10 profesorii și elevii institutului au asistat la serviciul divin, iar la orele 11 însoțiți de popor, meseriași, inteligență, în mare parte părinți de ai elevilor, s'au dus la sala de gimnastică, unde s'a făcut sfințirea apei de către dnii preoți Petru Rimbaș și Ștefan Albu. Răspunsurile le-au dat elevii gimnaziului.

Terminându-se stropirea cu apă sfințită, dl Stefan Albu director gimnazial vorbește elevilor despre școală, punându-le la inimă împlinirea datorințelor lor acasă și în școală. Arată elevilor cum trebue să învețe, ca învățătura câștigată să le fie de folos în viață. Indeamnă elevii la purtare bună, la respectarea ordinei și a curățeniei.

In vorbirea ocazională dl profesor Vasile Boneu îndeamnă elevii la muncă.

Dl profesor Dr. Traian Suciu cetește regulele disciplinare.

In urmă dl director Ștefan Albu atrăgând luarea aminte a elevilor asupra învățăturilor și sfaturilor date și îndemnându-i a le urma întru toate, declară serbarea inaugurărei anului școlar de închisă.

Bucurie se vedea pe fețele tuturor la vestea, că deși se pun gimnaziului greutăți de tot felul, totuși numărul elevilor în gimnaziu crește în mod neașteptat. In clasa primă gimnazială sunt 41 elevi, cu 15 mai mulți ca în anul trecut.

La sporirea numărului a contribuit foarte mult dl director Ștefan Albu, care în feriile de vară a alergat neobosit pe valea Crișului alb și pe sub podgorii până la Arad, îndemnând părinții a nu se feri de gimnaziul nostru, pentrucă are numai 4 clase, că ajuta-ne-va Dzeu și în scurt timp se va completa la 8 clase și atunci nu vor mai alerga necăjiți pe la alte gimnazii.

Un participant.

A VI-a Expoziție de copii

organizată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiu“.

I. Programul

expoziției a VI-a de copii, ce se va ținea Duminecă, la 24 Septemvrie n. 1911, în comuna Lancrăm.

1. In scopul promovării stărilor igienice și a îmbunătățirii condițiilor de traiu ale poporațiunii, „Reuniunea română de agricultura din comitatul Sibiiu“, va aranja Duminecă, la 24 Septemvrie n. 1911 în comuna Lancrăm o expoziție de copii împreunată cu distribuire de premii în bani.

2. Expoziția se va ținea în ziua amintită, începând dela 11 oare înainte de ameazi și până la 2 oare d. a., când va urma premiarea.

Expoziția se va ținea în salele școalei gr. or. române.

3. La expoziție de data aceasta se primesc numai copiii locuitorilor din Lancrăm cu vârsta dela 1 până la 4 ani.

4. Primirea copiilor în expoziție se face prin comitetul aranjator local, care va publica de cu vreme dispozițiunile luate. Comitetul poate refuza primirea, însă numai din cauze binecuvântate. Despre copiii primiți se compune consemnare exactă.

5. Exponenții (mamele și îngrijitoarele) sunt îndatorați a purta înșiși grijă de copiii expuși.

6. Se vor distribui 58 premii, în valoare de 250 coroane. La aceste concurge: Reuniunea agricolă cu 50 cor.; Comuna politică Lancrăm cu 70 cor.; Institutul de credit și economii „Sebeșana“ și „Agricola“ din Sebeșul săsesc cu câte 50 cor. și comuna bisericească gr. or. cu 30 cor.

Premiile se împart astfel:

Grupa I. băeți:

a) dela vârsta de 1—2 ani:

1 premiu de 10 cor.
4 premii de câte 5 cor.
1 premiu de 4 cor.
2 premii de câte 3 cor.
3 premii de câte 2 cor.

b) dela 1—3 ani:

1 premiu de 10 cor.
4 premii de câte 5 cor.
1 premiu de 4 cor.
2 premii de câte 3 cor.
2 premii de câte 2 cor.

c) dela 3—4 ani:

1 premiu de 10 cor.
3 premii de câte 5 cor.
1 premiu de 4 cor.
3 premii de câte 3 cor.
2 premii de câte 2 cor.

Grupa II. fetițe:

a) dela vârsta de 1—2 ani:

1 premiu de 10 cor.
3 premii de câte 5 cor.
1 premiu de 4 cor.
2 premii de câte 3 cor.
2 premii de câte 2 cor.

b) dela 2—3 ani:

1 premiu de 10 cor.
4 premii de câte 5 cor.
1 premiu de 4 cor.
2 premii de câte 3 cor.
2 premii de câte 2 cor.

c) dela 3—4 ani:

1 premiu de 10 cor.
3 premii de câte 5 cor.
2 premii de câte 3 cor.
2 premii de câte 2 cor.

Pe lângă premiile în bani se va împărți și câte o broșură cu conținut igienic.

II. Premiarea

1. In scopul premiării se institue juriul constătător din domnii: Dr. Nicolae Calefariu, medic în Săliște, totodată prezident al juriului; Dr. Ilie Iancu, medic, Dr. N. Ittu, medic (Sibiiu), Dr. Nicolae Comșa, medic (Săliște), Dr. I. Bucur, medic (Rășinar) Dr. Traian Petrașcu, medic (Tălmaci), Dr. Victor Mihu, medic (Poiana), Dr. Ilarie Rusan, medic (Nocrih), Dr. Ioan Elekeș și Dr. At. Moga, medici (Sebeșul-săs.), Petru Draghita, totodată prezident al expoziției, Pant. Lucuța, Ioan Chirca, notar și d-na (Săliște), R. Simu și d-na, Dr. V. Stan și d-na, Dr. I. Stroia și d-na, Dr. L. Borcia, A. Teodor. A. Cosciuc, Vic. Tordășianu și d-na, Rom. Perian, Nicolae Iosif, Oprea Steflea, toți din Sibiiu; Nicolae Cărpinișan, paroh, Răhău; Ioan Popescu, propr., Sibiel; doamna Agnes Dr. Măcelariu, Mercurea; Sergiu Medean și Eugeniu Pop Păcurariu, protopresbiteri, George Tátar, contabil, Ioan Băilă, tutor orf., Dr. Seb. Stanca și Avram David, parohi, Ioan Oncescu, notar emer., Ioan Pavel, învățător, toți din Sebeșul-săsesc, Vasile Matei și Ioan Lașiță, preoți și doamnele, Avram Savu, Ioan Pavel, Vasile Blaga, învățători și doamnele, Ioan Bucur, înv. penz., Aurel Barbu, notar.

Membrii absenți se vor înlocui prin supleanți aleși din partea celor presenți.

2. Nu este iertat a funcționa ca juror, când vorba e de copiii proprii sau ai rudeniilor mai de aproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a copiilor expuși, îi examinează pe rând și apoi se consultă asupra premiării, având comitetul aranjator îndatorirea să îngrijească, ca publicul și exponenții să nu înrâurească asupra hotărârilor de luat.

4. Prezidentul juriului votează întotdeauna. La caz de voturi egale — decide soartea. Asupra fiecărei premiări se votează deschilinit.

5. Exponenții de premiat se petrec în lista premiaților, care statorită se subscrie de prezident și secretar cum și de 2 membri ai juriului.

6. Impărțirea premiilor se face în mod sărbătoresc la ora 2 d. a., ținându-se mai întâi în presența juriului, a comitetului aranjator, a exponenților și a publicului întrunit conferența:

a) medicului Dr. Traian Petrașcu întitulată: „Nutrirea copiilor“ și *b*) a învățătorului Ioan Pavel întitulată: „Greșeli la creșterea copiilor“.

7. Exponenții premiați adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica corăspunzătoare.

8. Copiii premiați se vor cântări, măsura și fotografia.

9. Secretarul juriului compune un raport special asupra expoziției și premiilor. Raportul subscris de prezidentul și secretarul juriului, se păstrează în arhiva Reuniunii și se publică prin ziare.

III. Dispoziții de premiare.

1. Scopul expoziției este mai ales a promova stările igienice și a lucra la îmbunătățirea condițiilor de traiu ale poporațiunii. Drept aceea se va lua în socotință nu atât intenția vădită de a străluci cu copii anume gătiți ca exemplare de paradă, ci mai ales hărnicia și priceperea dovedită la ținerea în curățenie a copiilor și a locuințelor, a îmbrăcămintei, la priceperea dovedită, la alimentație și celelalte, cari condiționează puterea vitală a generațiilor viitoare.

2. Copiii cu înfățișare inteligentă și vioi, cei sănătoși și fără defecte trupești, cei bine hrăniți și ținuți în curățenie, cei cu bunăcuviință, nefricoși și prietinoși, copii orfani și din familii mai scăpătate cum și cei din familii cu copii mai număroși, între condițiuni egale vor fi preferiți.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde copii vrednici de premiat, premiile se pot destina pentru altă grupă mai bogată. Premiile, cari nu s'ar împărți, revin Reuniunii.

4. Acelaș exponent nu poate dobândi în aceeași grupă decât un singur premiu. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate.

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, ținută la Sibiiu în 13 Septemvrie 1911.

Pant. Lucuța
president.

Vic. Tordășianu
secretar.

Dela sate.

Sfințirea bisericei și a școalei în comuna Pianul-de-jos.

Dragostea, însuflețirea, spiritul de jertfă, arătate de către neamul românesc cu ocasiunea marilor serbări dela Blej pentru cultura și literatura sa, nu sunt manifestațiuni sporadice, cum cred protivnicii noștri, ci acestea calități viază continuu în inima fiecărui fiu al neamului nostru și es la iveală cu belșug și se înfăptuesc de câteori cere trebuința.

Aceeași dragoste, aceeași însuflețire, acelaș spirit de jertfă a înstăpânit și pe harnicii noștri frați din fruntașa comună Pianul-de-jos, de au ridicat un falnic edificiu școlar, au reparat și înfrumsețat biserica cu jertfe mari din mijloace modeste.

Aceste lăcașuri închinate culturii noastre naționale s'au sfințit cu mare pompă în 6/19 August 1911 de către P. O. D. protopop Sergiu *Medean*, asistat de parohul Dr. S. *Stanca*, Sebeș și I. *Bena*, parohul locului. La serviciul divin a fost întreg satul de față. Bătrâni, bărbați, femei, școlari și școlărițe. Pe fețele tuturora se reoglindea bucuria și mulțămirea. La finea liturgiei parohul I. *Bena* a rostit o predică bine simțită și instructivă, care a impresionat adânc pe ascultători.

Dela biserică s'a făcut procesiune la edificiul școalei, unde s'a sfințit apa, s'a cetit rugăciunea pentru noul edificiu şcolar, care rugăciune s'a ascultat în genunchi, s'a stropit apoi noul lăcaş şi poporul cu apă sfinţită. In urmă P. O. D. protopop S. *Medean* a ţinut o însufleţitoare cuvântare festivă prin care a predat edificiul şcolar sublimei sale meniţiuni şi a mulţămit credincioşilor pentru jertfele aduse întru creşterea şi luminarea fiilor lor.

Poporul a răspuns prin un întreit „Să trăiască“.

Tot în procesiune s'a reîntors întreg publicul în biserică. După o scurtă pauză directorul despărţământului „Asociaţiunii“ pentru literatura română şi cultura poporului român, S. *Medean*, spune poporului, că tot azi se vor ţinea şi prelegeri poporale şi dupăce arată însemnătatea „Asociaţiunii“, scopurile şi mijloacele urmărite de ea, dă cuvântul prelegătorului Dr. S. Stanca. Acesta prelege despre: Insemnătatea şcoalei în general şi în special la noi la Români. Prelegerea fiind instructivă a fost ascultată cu viu interes, iar prelegătorul a fost la în heere aplaudat. In urmă poporul a plecat acasă, fiind toţi mulţumiţi în suflet că au săvârşit un lucru bun, folositor lor şi neamului; iar fruntaşii şi intelectualii veniţi din afară s'au întrunit în noul edificiu şcolar la un prânz. La acest prânz ca de obiceiu n'au lipsit toastele. S'a închinat întru sănătatea Excelenţiei Sale Metropolitului *Ioan Meţianu*, întru sănătatea şefului tractual, care a depus mari stăruinţi la zidirea şcoalei, a parohului I. Bena, a comitetului parohial nou şi vechiu şi a poporului credincios şi jertfitor. S'a remarcat faptul că primăria comunală n'a luat parte la această festivitate precum nici învăţătorul dirigent *Teodor Trifa*. Absenţa acestui din urmă — orice motive ar fi avut — e nejustificabilă.

Tot din acest incident s'a dat de către tinerimea studioasă seara o producţiune teatrală urmată de joc. S'au jucat piesele: *Aşa a fost să fie* de *Ţinţar* şi *Chinemotograful* de *Suciu*. Rolurile le-au interpretat cu bun succes dşoarele Victoria şi Silvia Bena şi Ana Florea; Domnii Dan I Ordean învăţător, P. Savu student technic, I. Bena, S. Ursu şi E. Savu abiturienţi.

Jocul a durat până către zorile zilei în bună armonie şi dispoziţie. Producţiunea a fost bine cercetată. S'au incassat aproape la 300 cor.

Pentru jertfa adusă întru zidirea noului Sion de mărire şi înaintare intelectuală, — morală şi culturală se cuvine laudă harnicilor Pienari, parohului lor Ioan Bena, precum şi tinerimei studioase. Dzeu să le răsplătească jertfă şi ostenela înmulţit.

Participant.

NOUTĂŢI.

***Din** cauza sfintei sărbători,* „Naşterea N. de Dumnezeu“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Personal. Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, a sosit Luni sara acasă la reşedinţă, dela sfinţirea de biserică din comuna Meşterháza, tractul Reghinului, împreună cu P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca,* care l-a însoţit în această călătorie.

*

Vlaicu va sbura Duminecă. Avisăm publicul, din loc şi din afară, că domnul inginer *Vlaicu* va sbura cu aeroplanul seu Duminecă d. a. (24 Septemvrie n) la orele 4-6. Biletele cumpărate sunt valabile pentru Duminecă.

*

Terminarea manevrelor. Vineri s'au terminat manevrele împărăteşti din părţile nordice ale ţării. Arhiducele Francisc Ferdinand a dat un ordin de zi, în care îşi manifestează deplina mulţumire cu resultatul acestor manevre.

*

Caz de moarte. A încetat subit din vieaţă la Sinaia fostul ministru plenipotenţiar al României, *Emil Ghica*. Decedatul a fost agent diplomatic la Sofia, după aceea ministru plenipotenţiar la Belgrad, la Atena, Petersburg şi în urmă la Viena.

*

† **Remus Nicola,** absolvent de şcoalele gimnaziale, a decedat în 16 Septemvrie st. n., în al 19-lea an al fragedei etăţi, după scurte dar grele suferinţe. Rămăşiţele pământesti i s'au aşezat spre odihnă vecinică, Luni în 18 Septemvrie n. a. c., la ora 1 d. m., în cimiterul bisericei gr. or. rom. din Feredeu. Odihnească în pace!

*

Stolipin a murit. Prim-ministrul Rusiei, *Stolipin,* asupra căruia s'a săvârşit un atentat săptămâna trecută, în teatru, a murit Luni sara. La început starea sa era mulţămitoare şi era mare speranţa, că se va putea însănătoşa, dar în ziua din urmă s'au ivit complicaţiuni, cari au făcut catastrofa inevitabilă.

*

Turneul tenorului Rădulescu. Domnul Ion Rădulescu, absolvent al conservatorului bucureştean, un distins elev al clasei de operă a domnului Dimitrie Popovici, va da o serie de concerte în următoarele oraşe: Arad, Duminecă, în 17 Sept. nou (din prilejul serbărilor aranjate de congresul învăţătorilor). Lugoj, Marţi, în 19 Sept. nou; Orăştie, Joi, în 21 Sept. nou; Blaj, Duminecă, în 24 Sept. nou; Sibiiu, Marţi, în 26 Sept. nou; Braşov, Joi, în 28 Sept. nou; Cluj, Duminecă, în 1 Octomvrie nou; Oradea, în 3 Octomvrie nou; Beiuş, Joi, în 5 Oct. nou; Şimleu, Sâmbătă, în 7 Oct. nou; Seini, Duminecă, în 8 Oct. n.; Sighet, Mercuri, în 11 Oct. nou. Avizăm publicul nostru românesc din numitele oraşe şi împrejurime să sprijinească pe acest artist de valoare, dându-i tot concursul moral şi material. In curând vom avea ocazia să dăm programul amănunţit.

*

In amintirea celor vrednici. Din Simotelnic primim următoarele: „In 28 August a. c. s'a servit în parohia din Ida mare, protopopiatul Bistriţei, un parastas pentru odihna sufletului răposatului preot *Ştefan Rusu* şi a soţiei sale *Maria*, răposată nainte cu 29 de ani şi care cu ocazia aceasta s'a exhumat din grădina parohială şi s'a aşezat în cimiterul bisericii lângă soţul ei Ştefan, mort în anul trecut. In aceeaşi zi s'a sfinţit, prin trei preoţi, un frumos monument ridicat vrednicilor părinţi de către fiii lor: Ioan Rusu preot, Constantin preot, Stefan protopop, Alexandra şef de gară, Rafila protopopeasă, Ludovica şi Ana preoteasă. Tot cu această ocaziune membrii familiei Rusu au dăruit bisericii ortodoxe române din Ida mare suma de 200 coroane, ca fundaţiune în memoria neuitaţilor părinţi. Primiţi etc. Un asistent“.

*

Socialiştii contra armatei. Socialiştii din Italia, Austria şi Ungaria se vor întruni, în earna ce vine, în Triest. Vor ţinea o conferenţă cu scop de a protesta contra urcării sarcinelor militare şi vor pretinde reducerea greutăţilor împreunate cu înarmarea; în locul armatelor stabile vor cere înarmarea generală a poporului şi o educaţie poporală militară.

*

Omul nesocotit. Un muncitor dela moara cu vapor Concordia din Budapesta s'a lăudat tovarăşilor săi, că el îndrăzneşte să bea din apa Dunării, pentru a dovedi că medicii greşesc, când consideră apa aceasta contaminată de bacilii holerei. Oamenii i-au zis să nu facă prostie. Muncitorul însă n'a ascultat, ci a beut un pahar de apă din Dunăre. Peste două zile s'a bolnăvit. Cercetarea bacteriologică a constatat, că sufere de holeră asiatică.

*

Sălbătăcie. Din capitala Muntenegrului se scrie, că în comuna Ciutie s'a îmbolnăvit un ţăran de holeră. Când ţăranii muntenegreni au prins de veste, au încunjurat casa bolnavului şi i-au dat foc. Nenorocitul s'a sculat cu multă greutate, voind să scape din casă; însă mulţimea de popor nu l-a lăsat, şi astfel bolnavul a perit în flacări. Fiul său, dus la lucrul câmpului, s'a grăbit să vină acasă. Ţăranii văzându l l-au prins, şi de teamă că şi tinărul e atins de holeră l-au tocat în cap şi i-au aruncat cadavrul în casa, care tot mai ardea.

*

Constituire. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna“ a elevilor din sec. ped. din Sibiiu s'a constituit pe anul şcolar 1911/12 în şedinţa ţinută la 29 August 1911 sub presidiul P. C. S. Domnul Dr. Eusebiu Roşca director seminarial în modul următor: 1. Preşedinte: Dr. Vasile Stan prof. sem. 2. Vicepreşedinte Nicolae Oltean ped. c. IV. 3. Notar I. Constantin Iencica ped. c. IV. 4. Notar II. George Măsar ped. c. II. 5. Cassar: Manea Bungărzean ped. c. III. 6. Controlor Ambroziu Nemeş ped. c. II. 7. Bibliotecar Gavriil Bogdan ped. c. III. 8. Vicebibliotecar Florin Manta ped. c. I. 9. Redactor Vasile Streulea ped. c. IV. 10. Econom Ilie Iuga ped. c. III. Membri în comisiunea literară: 1. George Clinciu ped. c. IV. 2. George Spârchez ped. c. IV. 3. Dionisie Albu ped. c. III 4. Grigorie Urs ped. c. III. 5. Nicolae Nistor ped. c. II. 6. Vasile Voicu ped. c. II. 7. Ioan Costei ped. c. I. 8. Ştefan Şular ped. c. I.

*

Intrunire în Hunedoara. Reuniunea muzeului ardelean (Erdélyi muzeum egyesület) îşi va ţinea adunarea din anul acesta în 7—9 Octomvrie la Hunedoara. Se vor ţinea mai multe conferenţe în sala castelului, toate consacrate memoriei Huneadeştilor.

*

La fondul jubilar Nicolae Cristea pentru monumentele bărbaţilor bine meritaţi ai meseriaşilor, întemeiat de Reuniunea sodalilor rom. sibieni, au mai dăruit: dna Agnes Dr. G. Măcelariu (Mercurea) şi dşoara Mărioara Măcelariu (Sibiiu), în amintirea profesorului Aurel Bratu câte 5 cor., Petru Ilieş, compactor şi v. prez. secţiei industr. a Societăţii agricole (Orăştie) 1 cor., Avr. S. Păcurariu, protopresb. (Mercurea) 1 cor., Dr. Alex. Măcelariu, medic (Govora) 5 cor., Teodor Moldovan şi Zach. Aron. cismari, câte 50 bani, Simeon Simoneti, pantof. (Sălişte), membru onorar al Reun., 1 cor., Constantin Dragoş, pantof. 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta) 1 cor., Nepoţeii mult regretatului Nic. Cristea, cercetând Reuniunea, cor 6.40 şi Miorica Tordăşianu, 10 bani.

*

Teatru. Seria pieselor uşoare a fost de astădată întreruptă prin representarea unei tragedii istorice, a *Banului Bánk*, jucată în teatrul sibian aseară, Marţi. Tragedia aceasta în 5 acte, care zugrăveşte cu măestrie stările desolate dintr'o epocă depărtată, este unica lucrare a scriitorului din vremuri, Katona, autor nedreptăţit şi nerecunoscut de contimporanii săi crescuţi în şcoala romantismului. Aproape toate rolurile piesei vestite pretind puteri de prima calitate. Trupa teatrală a dlui director Szilágyi a făcut tot ce a putut şi a obţinut şi aseară un succes considerabil. A asistat public număros. — Astăzi Mercuri se continuă din nou seria operetelor. Mâne Joi se dă *Milionul*, piesă hazlie.

O carte bună.

Nu de mult a apărut nr. 46 din „Biblioteca poporală a administraţ unii domeniului Coroanei“, din România, de sub îngrijirea dlui I. Kalinderu, intitulată „*Invăţaţi şi meserii*“ şi datorită cunoscutului povestitor poporal I. *Dragoslav.*

In cărticica aceasta autorul ne dă vre-o 4 istorioare, — îmbrăcate în frumoasa haină a limbii noastre poporale, — în cari arată cum omul, fie el din ori ce clasă, învăţat ori neştiutor de carte, dacă ştie vre-o meserie, niciodată nu poate fi muritor de foame. In prefaţa cărţii dl Kalinderu, între altele, spune:

„Odinioară omul trăia mai uşor; pământ era mai mult, căci şi oameni erau, puţini, carte nu se învăţa mai de loc, aşa că nu se găseau slujbaşi; puţinii cari erau abia ştiau să cetească şi să scrie. Azi aproape nu sunt locuri nici pentru cei cu şcoli înalte, nici chiar de scriitori. Apoi şi pământul cât a fost şi cât ar fi de mult, tot împărţindu-se între membrii unei familii, tot fărâmiţându se şi nesporindu-se prin nimic, într'o zi nu va mai ajunge urmaşilor şi copiilor lor. Şi atunci ce-i de făcut? Nu le rămâne decât robia. Dar Românul din fire e doritor de libertate, iar pe de altă parte servitoria încă se poate înlătura, dacă va lua un drum, unul bătut de veacuri cu pietre scumpe, adecă meşteşugul, „*brăţara de aur*“.

E interesantă şi totodată foarte instructivă mai ales povestirea primă „Povestea celor cinci fraţi“, unde un părinte văzându-şi pe cei cinci copii ai săi băieţi mari, cari toată ziulica nu făceau altceva decât să se certe cu vecinii şi să şterpelească lucruri de prin curţile oamenilor, s'a gândit să le facă şi lor vre-un rost în lume, căci după bruma de pământ ce avea nu poate trăi unul, dar decum toţi cinci. Deci ştiindu şi băeţii cam lăsători şi fără atragere de lucru, i-a chemat într'o zi la el şi le-a zis: „Dragii tatii văd, că nu e de făcut nimic cu voi, decât să vă fac păzitori de comori. Am o comoară undeva ascunsă, cu tot felul de averi şi pietre scumpe, şi aş vrea să n'o dau decât în păstrarea aceluia, care ar fi mai vrednic decât toţi, ca după moartea mea tot el să împartă celorlalţi“. Şi astfel ca să se încredinţeze de hărnicia băeţilor, le mai zise: „Vă dau drumul să vă duceţi prin lume 3 ani, şi acela care se va întoarce cu vre-o învăţătură mai bună ca ceilalţi, — facă-se ciobotar, rotar, lăcătuş, vânzător de mărfuri, cojocar, ce-a fi, — care a veni cu hârtie că s'a purtat mai frumos şi a fost mai cinstit, acela, cum am spus, va fi mânuitorul averii“.

Şi astfel au plecat toţi, cu gândul că vor putea moşteni comoara de care le vorbia tatăl lor, şi care a fost numai o scornitură de a bătrânului lor părinte, care numai în felul acesta i-a putut pune pe drumuri să înveţe şi ei ceva. Destul că după trei ani s'au întâlnit iar fraţii la casa părintească şi fiecare avea câte un meşteşug: unul fierar, altul croitor, altul boltaş iar cel mai mic pielar. Şi cu toate acestea fiecare se întrecea să fie mai harnic în vederea câştigării comorii. Iar când s'a dus unul dintre ei, nerăbdător să deschidă lada cu comoara dela locul cu pricina, a aflat înăluntru o hârtie pe care era scris: „*Cheia de deschis pivniţele cu comori este munca, iar pivniţa este chiverniseala*“.

Tocmai după aceasta au înţeles ei, că comorile sunt în munca braţelor şi în chiverniseala noastră. Au înţeles ei că povestea părintelui lor cu comoara a fost drumul, pe care i-a pus şi pe ei în rând cu alţi oameni de omenie.

Şi din celelalte istorioare reiese aceiaşi tendenţă de a îndemna sătenii să-şi dee copiii la meseriii, şi cari, prin farmecul povestirii, se citesc cu plăcere de ori şi ce sătean. Ar fi foarte potrivit, dacă conducătorii poporului, în primul rând preotul şi învăţătorul, s'ar interesa de această carte folositoare, căutând să o răspândească cât mai mult în massele mari ale poporului. Cărticica aceasta se poate căpăta şi la librăria arhidiecezană în Sibiiu. Preţul 50 fil. + porto poştal.

El. Măgean.

Din România.

Serbări mari în Iaşi.

La sfârşitul acestei luni Capitala Moldovei. Iaşii, va sărbători unul din cele mai mari evenimente culturale şi naţionale. In zilele dela 26 Septemvrie şi până la 1 Octomvrie v. se va sărbători jubileul universităţei din Iaşi şi tot în aceste zile se va face desvelirea statuelor domnitorului Al. Cuza şi a iluştrilor bărbaţi ai neamului: V Kogâlniceanu şi Vasile Conte.

Comitetele pentru ridicarea acestor statui au hotărât, ca monumentul lui Kogâlniceanu, care urma să se ridice în faţa Universităţei, să fie aşezat în Piaţa nouă din faţa noului palat administrativ, iar statuia lui Conta în dreptul Universităţei. In sfârşit, marele monument al domnitorului Al. Cuza va fi aşezat în piaţa Unirei.

Pentru desvelirea monumentelor va fi rezervată câte o zi separată pentru ca astfel să se dea toată importanţa cuvenită acestor evenimente. Monumentul domnitorului Al. Cuza va fi desvelit în ultima zi, la 1 Octomvrie v.

Cărţi şi reviste.

Ramuri, revista lunară din Craiova, au apărut nrele 18—20 din 1911. Volumul este un omagiu din partea revistei închinat profesorului *N. Iorga.* Cuprinde articole, parte originale, parte reproduse, referitoare la viaţa şi la opera distinsului scriitor cu prilejul zilei de 5 Iunie, când dl Iorga a împlinit patruzeci de ani. Articolele sunt scrise de dnii I. Lupaş, H. Stahl, I. Agârbiceanu, A. C. Cuza, A. Bârseanu, D. Anghel, S. Puşcariu, O. Ghibu, I. U. Soricu ş. a. Mai multe portrete împodobesc volumul. Exemplarul costă 3 lei.

*

Neamul românesc literar Nr. 31 cuprinde: Un fanatic ţăran al romantismului naţional: Badea Cârţan, de N. Iorga. Când noaptea e'n putere, poezie trad. de Dinu C. Volbură. „Verde e speranţa“, după A. Kielland, de Mihail Pricopie. O nouă carte despre Brancoviceşti, de Dr. S. Dragomir. Cronică, de N. Iorga. — Nr. 32 din 21 August 1911 are următorul cuprins: Serbările de la Blaj, însemnătatea lor culturală şi literară, de N. Iorga. Bătrânii, de François Coppée, poezie, de Mihail Iorgulescu. Din satele noastre, notiţe fugare, de Victor I. Slăvescu. O carte nouă despre Brancoviceşti, urmare, de Dr. S. Dragomir.

*

Despre educaţie, de *Dr. Onisifor Ghibu,* Sibiiu 1911. tip. Arhidiecezană. O broşură de 40 pp. Preţul 50 de fileri. Cuprinde un extras din „Indreptarul metodic“ al Planului de învăţământ edat de consistorul Mitropoliei ortodoxe române din Transilvania şi Ungaria. Autorul a avut în vedere, la lucrarea aceasta, atât rezultatele mai nouă ale ştiinţei pedagogice, cât şi trebuinţele actuale ale şcolilor noastre. Capitolele despre educaţie au următoarele numiri: 1. Educaţia morală, 2. Educaţia intelectuală, 3. Educaţia estetică, 4. Educaţia fizică şi 5. Educaţia practică. In partea a doua se cuprind chestiuni de organizare a învăţământului şi de disciplină.

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2—3 culegători români, cari să fie iniţiaţi şi în lucrări de axidenţă. Primirea se face momentan.

Nr. 505/1911. (365) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confes. gr.-or. din **Ludeşti-Costeşti**, se publică concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. Cu acest post este împreunat salariu anual de 1000 coroane; — 600 coroane din repartiție pe popor și 400 cor. se va cere dela stat.

2. Cuartir în edificiul școalei.

3. Grădină de legumi în natură.

4. 2 st. □ lemne de foc.

Cvincvenalele se vor socoti numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Dela concurenți se cere să fie cântăreți buni să conducă strana și să cânte cu copiii răspunsurile liturgice în biserică în Dumineci și sărbători, preferiți vor fi cei ce vor instrui cor bisericesc.

Concurenții au a-și înainta cererile conform normelor în vigoare oficiului subsemnat, înainte de alegere a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului.

Orăștie, 3 Septemvrie 1911.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresb.

Nr. 611/1911. (363) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II-lea de învățător dela școala confesională gr.-or. română din parohia **Bălan**, protopresbiteratul Unguraș, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual de 1000 coroane, din care 100 coroane prin repartiție dela popor și 900 coroane ajutor dela stat ce se vor cere după întregirea postului.

Pentru cuartir 40 coroane dela popor.

Doritorii de a ocupa acest post, au a și așterne rugările instruite conform legei la subsemnatul în terminul deschis.

Cel ales va avea eventual a îndeplini și postul de cantor. Preferiți la alegere vor fi acei concurenți, cari vor documenta că sunt în stare de a înființa și conduce cor.

Concurenții înainte de alegere vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a fi cunoscuți alegătorilor și a-și arăta desteritatea în tipic.

Fizeșsânpetru, 30 August, (12 Septemvrie) 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 911/1911.. (366) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al doilea de învățător la școala rom. gr. or. din comuna bisericească **Bretcu (Bereczk)**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt 800 coroane și cvartir natural dela comuna bisericească, iară 200 cor. ajutor dela stat.

Cvincvenalul se computá numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Alesul spre a putea fi cunoscut de popor, va avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări, având a fi aternativ tot a doua săptămână și cantor după obiceiul local și a instrua pe copii a cânta în cor în biserică și la producțiuni.

Concurenții vor avea a-și înainta cererile însoțite de documentele necesare subscrisului oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Treiscaune în înțelegere cu cooperațiunea parohială.

Constantin Dimian
protopresb.

Nr. 485/1911. (367) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Feredeu** (stațiune balneară) în protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești. Alesul va împărți venitele din parohie cu văduva fostului paroh până la 15/28 August 1912.

Cererile concursuale sunt a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în comună — cu știrea protopopului — pentru a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu-Algyógy, 29 August v. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial din Feredeu.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 606/1911. (284) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II de clasa I, din comuna **Rod**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile lor instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu în terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mercurea, 23 Iulie 1911.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Păcurariu
protopresb.

Nr. 473/1911. (321) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I **Roșia-Montană**, tractul protopresbiteral al Abrudului, în înțelesul ordinului consistorial dela 19 Iulie a. c. Nr. 8826 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții își vor trimite cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul arătat și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective cânta și oficia în sfânta biserică.

Abrud, 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 10283/1911 Școl. (354) 3—3

Concurs din oficiu.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala elementară confesională gr. or. română din parohia **Mașca**, tractul protopopesc al Cetății de peatră, prin aceasta se escrie concurs din oficiu cu termin de 10 zile computat dela prima publicare a acestui concurs.

Dotațiunea împreunată cu acest post este: 300 coroane dela comuna bisericească, 300 coroane ajutor dela Venerabilul Consistor, iar restul de 400 coroane se va cere din ajutor de stat. Cvartir în natură, relut de grădină 20 coroane și lemne de foc.

Doritorii de a ocupa acest post au a și așterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Cetății-de peatră în Magyar-Lápos în terminul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la biserica parohială pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Sibiiu, din șed. cons. arh. ca senat școlar, ținută la 25 August st. v. 1911.

Consistoriul arhidiecezan gr. or.

Nr. 685/1911. (351) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr.-or. română din **Păuca** protopresbiteratul Mercurei, se escrie concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiție pe popor, 200 cor. din arânzele pământului școlare, și 200 cor. eventual ajutor dela Preaveneratul Consistor. Cvartir în natură.

Cvincvenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, a i conduce și cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții să și trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și să se prezinte poporului în biserică spre a face cunoștință.

Mercurea, 24 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurea în conțelegere cu comit. parohial.

Avr. S. Păcurariu
protopresb.

Nr. 22/1911. (355) 3—3

Anunț de licitațiune.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de P. Ven. Consistor arhid. dto. 9 Decemb. 1910 Nr. 14,221 Școl. și de comisiunea administrativă comitatenză sub Nr. 5191/1911, comuna bisericească **Amnaș** (Omlás cottul Sibiiu) protopresbiteratul Săliștei, dă în întreprindere edificarea unei sale de învățământ, pe calea licitațiunei verbale minuende Duminecă în 11/24 Sept. 1911 în localul școalei la orele 2 p. m. cu prețul strigărei de 1200 cor. având licitanții a depune vadiul de 5% după acea sumă în bani gata sau în hârtii de valoare acceptabile.

Comuna bisericească dă tot materialul trebuincios și lucrători, planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare să pot vedea la oficiul parohial.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere edificarea salei aceluia dintre minus-oferenți, în care va avea mai multă încredere fără privire la suma oferită

Amnaș, la 24 August 1911.

Ioan Oprean
epitrop.

Ioan Predoviciu
paroh, preș.

Văzut:

Săliște, în 26 August 1911.

Dr. Ioan Lupaș
protopop.

Nr. 464/1911 protop. (357) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate în protopresbiteratul **Mediaș**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Hoghilag filie la Elisabetopole**, salar de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartiție, iar 200 cor. dela comuna politică, cvartir și grădină în natură.

2. **Păucea**, salar de 600 cor. și anume: 400 cor. din repartiție iar 200 cor întregire dela cassa consistorială, relut de cvartir și de grădină.

La ambele aceste posturi salarele se vor întregi dela stat la suma de 1000 cor. după definitivarea învățătorilor și recunoașterea celor aleși din partea statului.

Reflectanții la aceste posturi își vor înainta cererile lor concursuale instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu în terminul deschis, îndatorați fiind cei aleși a conduce la biserică copiii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei sf. liturgie — a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări; iar în special cel ales la postul învățătoresc din Hoghilag, va fi îndatorat și la ocuparea locului de cantor.

Mediaș, în 23 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Mediașului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 392/1911 prot. (360) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea unui post învățătoresc devenit vacant la școala noastră elementară română gr. or. din **Poplaca**, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental 1000 cor. și anume 650 cor. din cassa bisericei, solvibil în rate treilunare anticipative, iar 350 cor. întregire dela stat.

2. Relut de cuartir 30 cor.

Alesul învățătoriu după dispozițiile în vigoare este obligat a instrua elevii în toate cântările liturgice și a le executa cu ei în biserică în toate Duminecile și sărbătorile de peste an.

Cererile de concurs instruite în înțelesul dispozițiunilor noastre legale din vigoare sunt a se înainta în terminul legal oficiului protopresbiteral gr.-or. al tractului Sibiiului.

Poplaca, din ședința comitetului parohial, ținută la 9 Septemvrie 1011.

Georgiu Modran
președinte.

Ioan Vițelariu
notariu.

Văzut:

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

Dr. Beu,
medic practic,
va lipsi din Sibiiu până la începutul lui Decemvrie a. c.
(356) 3—3

UN MILION coroane
cel mai mare câștig din lume!!...
Cel mai bun sistem de păstrare
împreunat cu **celea mai extraordinare șanse de câștig** pentru sărac și bogat îl prezintă fără doar și poate **obligațiunile de câștig** dela
Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,
căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câștiguri din lume** și pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă și **să câștige** necondiționat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..
9 trageri anual!!.. Câștigurile principale:
Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000. 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** și o mulțime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.
Proximele trageri vor fi în
5 și 25 Octomvrie a. c.
Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane**.
Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câștiguri de peste **$3\frac{1}{2}$ milioane cor.**
Vindem aceste oblig. de câștig și **singuratice** și anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.,** iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**
NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evităm a 4-a rată gratuit!!**...
Grăbiți cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la ușe!
Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!..
Prospecte și explicări trimitem la dorința oricui gratis și franco.
Se caută agenți în provincie.
Cu deosebită stimă:
Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.
(361) 1—7

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,
Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 13/26 Septemvrie 1911. Nr. 96.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Centenariul

seminariului din Sibiiu.

Joi, în 15/28 Septemvrie, ziua marelui mucenic Nichita Romanul, corpul profesoral dela seminarul „Andreian“ din Sibiiu serbează, împreună cu elevii, împlinirea centenarului prim dela întemeierea acestui institut românesc.

Programul acestei serbări jubilare cetitorii îl pot afla la alt loc, în numărul de astăzi al ziarului nostru. E modest acest program, şi întreaga serbare jubilară e croită în cadre foarte înguste, cu caracter mai mult familiar, — dar pentru aceea însemnătatea serbării e foarte mare, şi ea priveşte, nu numai biserica noastră, ci întregul neam românesc.

E vorba doară de *munca* uriaşă, pe care a sevârşit-o seminarul nostru în curs de o sută de ani pentru întărirea bisericii, şi prin ea pentru întărirea neamului; e vorba de *folosul* pe care l-a adus seminarul nostru, în curs de o sută de ani, poporului român, prin lăţirea luminii, a învăţăturilor religioase-morale, a culturii, — prin toţi cei eşiţi, ca luminători ai poporului, dintre zidurile sale.

O monografie amănunţită a seminarului, compusă cu multă sârguinţă din partea P. C. Sale, Protosincelului *Dr. Eusebiu R Roşca*, directorul actual al seminariului „Andreian“, şi scoasă tocmai acuma din tipar, — poate să dee celui ce vrea să cunoască trecutul de o sută de ani al seminarului nostru „Andreian“ informaţiile cele mai esacte despre tot ce a prestat în trecut acest focular de lumină şi de cultură.

Lista lungă a profesorilor, cari s'au perândat la seminar în curs de o sută de ani, în frunte cu marele şi nemuritoriul *Gheorghe Lazar*, primul profesor al acestui institut, ne arată, câţi bărbaţi însufleţiţi şi-au cheltuit întreaga lor forţă spirituală, pentru a scoate din seminar pioneri buni şi constienţioşi ai culturei române, ai luminării poporului român. Şi numărul acestor pioneri e de mai multe mii!

Când ne gândim deci la serviciile frumoase şi neperitoare, pe cari le-a adus seminariul jubilant bisericii noastre şi neamului întreg, în curs de o sută de ani, nu putem să ne arătăm veneraţiunea şi recunoştinţa faţă de el altcum, decât recitând cuvintele ce le-a rostit la anul 1830 marele Român bănăţean *Damaschin T. Bojinca*, la adresa pedagogiei din Arad, în elogiile aduse acestui institut în prefaţa cărţii sale: „*Diregătoriul bunei creşteri*“. Zicea aşa:

„... Nemărginit ar trebui să fiu, de aşi sta a descrie *folosul*, care din tine, mărit colegiu, se revarsă spre Români. Ci ca să nu mă văd multe a fi cuvântat, iată zic, că precum eu, aşa şi toată gintea română de acum, cunoaşte şi recunoaşte, că tu eşti îndemnătoriul tinerimei române spre înalte ştiinţe, tu eşti alungătoriul întunerecului, tu eşti înrourătoriul plantelor tragede române, tu eşti zdrobitoriul lanţurilor de asuprire, tu eşti apărătoriul şi scutitoriul învăţăturilor, tu eşti viu exemplu de urmare a poporului întreg, din care unele comunităţi au şi supt duhul adevăratei naţionalităţi, tu eşti dătătoriul de caracter naţional al Românilor, cu un cuvânt, tu eşti mântuitorul nostru din năcazuri şi *creatorul bunei norociri româneşti*...“

Da, mărite seminar Andreian, *asta* ai fost şi tu în frumosul şi lungul trecut de o sută de ani, şi eşti mai ales astăzi, când te-ai ridicat la înălţimea cuvenită: alungător al întunerecului, dătător de caractere naţionale româneşti, creator al bunei norociri pe seama credincioşilor bisericii noastre, căci dintre zidurile tale au fost resfirate în toate părţile razele luminii, razele culturii româneşti!

Fi deci şi în viitor, aceea ce ai fost totdeauna în trecut, şi aceea ce eşti astăzi, izvor de învăţătură creştinească şi focular de cultură românească, spre mângăerea şi bucuria bisericii sub scutul căreia ai stat şi stai, şi spre fericirea neamului întreg românesc. Să trăeşti, şi să înfloreşti!

Adunare poporală. Aderentii partidului naţional român din comitatul Turda-Arieş şi din comitatele învecinate ţin adunare poporală în Muresludos, în 8 Octomvrie n. c. la orele 10 dimineaţa. Se va vorbi despre situaţia politică, despre reforma dreptului electoral, despre proiectele militare şi la urmă să va prezenta un proiect de rezoluţiune spre votare.

Noul ministru de răsboiu.

Evenimentul zilei e schimbul de persoane, făcut cu privire la conducerea afacerilor din ministeriul comun de răsboiu al monarhiei noastre. De mult se vorbea şi se ştia despre acest schimb de persoane, care acum a primit formă concretă. Foaia oficioasă militară a publicat în numărul de Vineri autograful preaînalt, datat din 20 Septemvrie n. c., prin care baronul *Schőnaich*, ministrul comun de răsboiu de până acuma, e dispensat de purtarea şi pe mai departe a acestui oficiu, şi un alt autograf preaînalt, prin care generalul de infanterie, cavalerul *Auffenberg*, comandantul corpului de armată din Bosnia şi Herţegovina, e numit din partea Maiestăţii Sale ministru comun de răsboiu al monarhiei austro-ungare.

Faţă de baronul *Schőnaich* Maiestatea Sa a ţinut să şi esprime preaînalta mulţămită pentru serviciile pe cari le-a adus credinciosul general tronului şi monarhiei în curs de 50 de ani de serviciu, ca membru al armatei Maiestăţii Sale, şi să-l onoreze cu fotografia sa cea mai nouă, aşezată în cadre frumoase şi provezută cu o dedicaţie, scrisă de mâna Maiestăţii Sale. Ceea ce dovedeşte, că nu din motive personale a trebuit să se retragă baronul Schőnaich din fruntea ministeriului de răsboiu, ci cu totul din alte motive, despre cari se vorbeşte, dar cari nu se cunosc încă în adevărata lor fiinţă. Increderea Maiestăţii Sale la tot casul a avut'o baronul Schőnaich, până în momentul retragerii sale din postul seu înalt.

Despre noul ministru de răsboiu se vorbesc lucruri bune. E om cu frumoase facultăţi, om energic, şi om obicinuit a umbla pe cărările proprii, nu pe cele indicate de alţii. Cei dela noi, din Ungaria, au căutat să afle ceva dela el cu privire la programul său de muncă, şi au isbutit să li se acorde unele interviewuri. Le-a spus dl ministru, că nu e condus de sentimente de antipatie faţă de Unguri şi de Ungaria, din contră, îşi aduce totdeauna cu drag aminte de zilele petrecute în garnisoanele din Ungaria. Nu e adevărat deci, că ar urmări tendinţe duşmănoase Ungariei.

Nu e adevărat apoi nici aceea, că armata comună ar urmări tendinţe de *germanisare*, cum se afirmă din unele părţi maghiare. Limba germană se întrebuinţează în armată din puncte de vedere curat *practice*. Ea e numai limbă de serviciu şi de comandă, nimic mai mult. In jos fiecare trebue să vorbească aşa, ca să fie înţeles, deci *în limba soldaţilor!*

Cu privire la întărirea armatei şi la năzuinţele maghiare, noul nostru ministru de răsboiu a spus apoi următoarele:

„Nu ne putem ascunde de necesitatea, de a avea pentru timpuri necalculabile o armată bine organizată. Dacă nu o avem, într'un moment decizător urmează pentru Austria un nou Königrätz, iar pentru Ungaria un nou Mohács. Fără a întra în reflexii mai amănunţite politice, pot să stabilesc următoarea teză fundamentală: *Dorinţele Ungariei se vor împlini, dacă ele cad în cadrele posibilităţii tecnice.* Astfel

---

FOIŞOARĂ.

Guvernanta.

Farsă într'un act, de Teodor Körner.

(Fine).

Guv. Dta nu eşti cavaler!

Fr. Asta nu pot să o judec.

Guv. Este o ştrengărie de copil!

Fr. Mă dojeneşti?

Guv. Grăbeşte, să ieşi din casa aceasta! Ce vrei?

Fr. Scrisoarea!

Guv. Scrisoarea?

Fr. Da, da, scrisoarea! Altfel nu plec de aici.

Guv. Te rog să n'o prea întinzi, că se rupe.

Fr. Am venit să-mi iau scrisoarea şi nu mă duc, asta o jur pe cuvântul meu de cavaler! Aci am să stau, aici. Dta fă ce-ţi place!

Guv. Impertinent! Asta va să zică obrăznicie la culme! (Incet) Dar tăcere! Asemenea domni sunt totdeauna poltroni! Indată îl dau eu afară. (Tare) In fiecare minut aşteptăm, domnul meu, pe stăpânul meu, pe stăpânul casei cu fiul său, vin dela vânătoare din pădurea vecină. Dacă te găseşte aici, Doamne păzeşte! Ai păţit-o!

Fr. Şi n'am să mă mişc din loc.

Guv. Stăpânul e iute la fire, Doamne! nu cruţă pe nimeni; te dă afară, cât zici.

Fr. Sunt deprins.

Guv. In mânia lui el te scoate cu cânii şi sare asupra dtale!

Fr. Mi ar face onoare deosebită.

Guv. Incă tatăl e blând; dar să vezi pe fiul, fiul! te omoară!

Fr. Asta îmi face una din cele mai mari plăceri!

Guv. (aparte) Aici mi se isprăveşte înţelepciunea. Al dracului băeat! Voi fi politicoasă, doar mi-a succede. (Tare) Monsieur, je vous en pris, depărtează-te!

Fr. Indată ce am scrisoarea în mână, am eşit.

Guv. Dar scrisoarea—?

Fr. Dumnezeul meu, ce e de socotit? Iţi dau cuvântul de onoare, n'am să plec. —

Guv. Quel embarres!

Fr. Scrisoarea! Pentru aceea am venit, înţelegi dta!

Guv. Nu pot. — Grand Dieu, ayez pitié de moi!

SCENA VIII.

Aceleaşi. Leonora (îmbrăcată ca o cocoană bătrână)

Leonora Ah ciel, ce sgomot! Ce se întâmplă aici? — Un rendez-vous? Dumnezeul meu! Aşa departe am ajuns? Am muncit fără de folos? aceste sunt fructele? — Un rendez-vous! Fi donc! Copilă, uiţi de tine?

Guvernanta. Je suis toute consternée! — Mie mi s'a zis astfel? — O copilă, care uit de mine!

Frosinica. (aparte) Leonoro, eşti sarmantă!

Guv. Incă nu ştiu, Madame...

Fr. (aparte) N'a fost rea ideea!

L. Cum? Nu mă cunoşti? — Ticăloasă generaţie! O, lume ingrată, vrednică să fi mistuită de foc! — Eu sunt, — ascultă şi despereză! — bătrâna dtale guvernantă!

Guv. Cum? — Dta? Guvernanta mea de pe vremuri?

L. Eu sânt. Je le suis!

Guv. O, musafir binevenit! Decând te aştept! — Dar grozav de ciudat te-ai schimbat.

L. Timpul a luat pe încet puţinul farmec...

Guv. Numai la faţă, — altfel erai subţirică!

L. Bătrâneţa m'a strâmbat niţel de spate; încolo, mulţumesc lui Dumnezeu, îmi merge binişor, deşi sunt de 70 de ani.

Guv. Cum se află Monsieur?

L. Mille grâces! Te salută!

Guv. Şi a petite? Va fi aproape bunică?

L. E plină casa de copii, mari şi mici.

Guv. Oare de câţi ani...

L. Cam de treizeci de ani. — Ah ciel! Copila mea, şi dta, dta ai păr cărunt! Talia s'a cam mai dus, degetele îţi sunt slabe...

Guv. Dumnezeul meu! Treizeci de ani nu te întineresc. Nici înţelepciunea, nici rugăciunea nu te apără de bătrâneţe.

L. Hélas, c'est vrai! Ils sont pas és ces jours de fête! — Dar ce văzui, când am intrat: Un domn tiner, singur cu eleva mea! — Aşa se calcă jurământul modestiei? Cuvintele mele au fost vorbite în vânt? Ah, scélérate!

Guv. Mon dieu! Imi faci nedreptate: Da, domnişorul a venit din alte motive.

L. N'are a face! Cât de uşor nu dispare curajul! — Virtutea e o sticlă, — omul are ceasuri de slăbiciune...

Fr. Domnia-ta să fi fără teamă, te înşeală părerea; cer numai o scrisoare, care îmi aparţine.

L. Cum? O scrisoare? — Ah ciel! — O scrisoare dela dama aceasta? Adieu réputation! Adio, tu nume bun! Dta, eleva mea! du-te dinaintea ochilor mei! Pleacă! — Grand Dieu! îmi tremură picioarele! Tenez-moi! — Je suis morte!

Guv. Dumnezeul meu, dar ascultă: Scrisoarea nu e pentru mine, şi nici nu i dela mine, — domniata crezi...

de dorinţe se pot realisa fără nici un contraserviciu. Dar dacă dorinţele *cad în afară de cadrele posibilităţii*, atunci nici un contraserviciu nu e destul de mare pentru realisarea astorfel de *aspiraţiuni păgubitoare*. Iar pentru a constata, că posibilitatea tecnică până unde se estinde, în prima linie e chemat ministrul de răsboiu, pentrucă armata în sfârşit nu e alta, decât o organisaţie complicată tecnică, instrumentul cel mai scump tecnic. Ar fi deci lucru de neînţeles dacă s'ar pretinde, ca *în chestii de armată să nu fie decizători oamenii de specialitate*"...

Vorbe clare, din cari aceia, pe cari îi priveşte, pot să scoată învăţătură bună. Cu privire la reformele militare, cari se obstruiază în dieta maghiară, noul ministru de răsboiu a spus, că asupra lor nu se poate pronunţa, până nu a ascultat întâi părerea factorilor competenţi. Le cunoaşte toate părţile bune, dar şi părţile rele; nu ştie însă, că acestea din urmă se pot, şi cum s'ar putea delătura, iar dacă nu se pot delătura, care e motivul, că trebue să fie menţinute? Procedura nouă judecătorească la miliţie o află de necesară; dar nici după procedura veche nu s'au făcut nedreptăţi. In curs de 40 ani, cât a fost ea pusă în practică, greşeli de drept rareori s'au întâmplat.

Din toate acestea putem vedea, că noul ministru de răsboiu e bine orientat în toate chestiile, în cari îşi are părerile sale bine precisate şi scoase din o profundă studiare a lor, prin urmare bune şi folositoare servicii poate să aducă tronului şi monarhiei, ca urmaş al baronului *Schőnaich*. Fie binevenit deci în noul post pe care-l ocupă!

Serbare jubilară.

Corpul profesoral dela seminarul „Andreian“ din Sibiiu învită la Serbarea jubilară ce o aranjază Joi, la 15/28 Septemvrie a. c., în ziua marelui Mucenic Nichita Romanul din prilejul împlinirii *Centenarului prim* dela întemeierea institutului.

Program:

I.

In biserica catedrală.

La 9 ore dimineaţa liturghie împreunată cu rugăciune de mulţămită şi cu parastas pentru arhiereii şi profesorii răposaţi.

II.

In sala Muzeului Asociaţiunii.

La 11 ore: Matineu.

1. Cuvânt de deschidere, de Dr. Eusebiu R. Roşca, director.
2. Imn la centenarul seminarului „Andreian“, text de I. Teculescu, muzică de T. Popovici, cântat de un cor din foşti şi actuali elevi ai seminarului.
3. Insemnătatea culturală a seminarului „Andreian“, de Dr. A. Crăciunescu, profesor.
4. Mănăstirea Putna, legendă de D. Bolintineanu, muzică de I. Vorobchievici, cântată de corul seminarial.

NB. La 1 oră prânz comun în restaurantul Brote. Ceice vreau să participe la acest prânz, să anunţe profesorului seminarial Eugen Todoran, cel mult până în 14/27 Septemvrie a. c.

L. Taisez-vous! Şi dacă n'a fost scrisă de dta şi nici pentru dta: a fost în mâna dtale, veninul a rămas în ea; nici un om cuminte n'are să mă contrarieze, dacă stăruiesc s'o afum, ca pe o scrisoare infectă! Les Dieux m'en sont témoins, această corespondenţă e mai stricăcioasă, sans doute, decât răsboiul şi pestilenţa! — Unde sunt scrisorile?

Guv. Mais...

L. Silence! — Unde sunt?

Guv. (îi dă scrisorile). Aici.

Fr. Aceasta o cer eu; scrisoarea e dela mine.

L. Poftim, tinere!

Guv. Dumnezeul meu! Dumnea-ta încă nu ştii. — Este o înşelăciune la mijloc; pe mine vreau să mă păcălească. — Scrisorile au sosit pentru fetele mele; mulţumesc lui Dumnezeu, că din fericire le-am primit eu.

Fr. (desfăcând scrisoarea ceteşte) Tata şi-a dat învoirea!

L. (asemenea) Tutorul se învoeşte!

Fr. (deschide braţele) Iubito!

L. La pieptul meu! (Se îmbrăţişează) Putem fi fericite!

Guv. Ma bonne! — Tinere! O minuni! Minuni! — Ea în braţele lui! — Grand Dieu! Se sfârşeşte lumea!

Cortina.

Trad. de *Z. H.*

Moartea lui Stolipin.

Am anunţat pe scurt în numărul trecut, că ministrul-president al Rusiei, *Stolipin*, asupra căruia s'a săvârşit un atentat politic în teatrul din Kiev, a decedat Luni seara, în urma rănilor primite. Completăm acum ştirea dată cu constatarea, că tragicul sfârşit al ministrului president rusesc a atins dureros toate cercurile politice sănătoase din Rusia, pentrucă decedatul era incontestabil unul dintre cei mai de seamă bărbaţi ai imperiului rusesc. Cu deosebire dureros atins a remas ţarul *Nicolae* al Rusiei, care a perdut în decedatul pe cel mai credincios şi devotat consilier al seu.

Corpul neînsufleţit al decedatului a fost dus Marţi la o mănăstire din Kiev, de unde i s'a făcut apoi şi înmormântarea cu mare solemnitate. A fost îngropat în curtea mănăstirii. Atentatul sevârşit asupra regretatului bărbat de stat rusesc, a decurs, conform declaraţiilor martorilor oculari, în modul următor:

In cinstea vizitei imperiale la Kiev, oraşul a dat Vineri sara, la teatrul municipal, o reprezentaţie de gală, cu o operă a lui Rimsky-Korciacov: *Ţarul şi Sultanul.*

Ţarul asista cu fiicele sale şi cu ceilalţi membri ai familiei imperiale la reprezentaţie.

Parterul era plin de o asistenţa strălucită, între care şi notabilităţile oraşului.

Dl Stolipin ministrul-president, ocupa locul său obişnuit: primul fotoliu la dreapta întâiului rang al fotoliurilor de orchestră. Lângă dânsul se aflau: ministrul de răsboi, generalul Sukomlinov, dl Kokovtov, ministrul de finanţe, generalul Federic, ministru al curţei, şi alte personalităţi.

Toţi funcţionarii purtau uniforme de vară, de pânză albă.

In timpul dintre acte toată lumea stătea în picioare, deşi Impăratul, cu familia, se retrăgea după perdelele lojei.

La al doilea act, dl Stolipin, rezemat de rampa orchestrei, şi cu faţa spre sală, vorbea cu ministrul de răsboiu, căruia tocmai îi reproşa măsurile de pază prea riguroase, pe care le luase, dat fiind lealismul populaţiei din Kiev, şi apoi cu contele Potoţki, un magnat din Volhynia.

Spectatorii treceau spre foyer, pe când un mare număr de persoane se apropiau spre a saluta pe primul-ministru. Deşi printre aceştia se găseau unele cu totul necunoscute primului ministru, totuşi dl Stolipin le strângea cu graţiositate mâna.

Un tânăr, venind din rândurile fotoliurilor de orchestră, şi care se distinsese — zice-se — prin aclamaţiile sale în onoarea familiei imperiale — înainta de asemenea spre dl Stolipin.

Preşedintele consiliului se întoarse spre dânsul, ca pentru a-i răspunde la salutări.

Necunoscutul era la doi paşi, când, scoţând din buzunar un revolver foarte mic, trase de două ori.

Primul glonţ lovi pe domnul Stolipin în piept; al doilea îl izbi întâi în mâna dreaptă, apoi ricoşând pe rampa orchestrei, răni pe un violonist la picior.

Detunăturile armei provocară o adevărată stupoare. Dl Stolipin fu văzut ducându-şi mâna sângerată la piept, descheindu-şi tunica, apoi căzând în fotoliu.

Dânsul era de o paloare mortală.

Atunci, pe jumătate leşinat, face un gest către loja imperială, aşa cum ar fi făcut semnul crucei.

Totul se petrecu în câteva minute.

Asasinul, profitând de învălmăşeală, fugea spre ieşire. Un ofiţer de jandarmi îl apucă de gât, făcându-l să-i scape revolverul de care se servise.

La sgomotul detunăturilor, împăratul veni în faţa lojei şi văzu cum dl Stolipin era transportat spre eşire. Ţarul rămase liniştit, privind în sală. Asistenţa intonă imediat imnul naţional. Ţarul răspunse salutând, apoi părăsi teatrul.

In acest timp asasinul, împins spre foyer, era să fie linşat de către public. Dacă poliţia nu-l înconjura, ar fi fost cu siguranţă omorât.

Mizerabilul a fost scăpat numai cu mare greutate.

După marea slăbiciune din primul moment, dl Stolipin, transportat la spitalul de lângă teatru, îşi recăpătă toată luciditatea, şi deşi suferea groaznic, dictă totuşi ultimile sale dispoziţii.

Mai întâi ceru să se transmită Ţarului, expresiunea devotamentului său:

— „Spuneţi M. Sale, că voi muri mulţumit că mi-am împlinit datoria“.

Apoi făcu să se adreseze o telegramă soţiei sale, care se afla împreună cu copii la moşia sa din Kovno, asigurând-o că rana nu este periculoasă. Primul-ministru avu chiar forţa d'a semna depeşa.

După aceea puse să se telegrafeze fratelui său la Petersburg şi d lui Haritonov, controlor general.

— „Şi acum, adaugă rănitul, chemaţi un preot“.

După ce se spovedi, dormi vr'o patru ore. Dimineaţa la 7 primi vizita Ţarului şi întrevederea fu foarte emoţionantă.

...Cu toate îngrijirile permanente, cu toată constituţia sa robustă, dl Stolipin n'a putut rezista.

O peritonită s'a declarat, făcând să dispară speranţele de vindecare, şi după două zile de luptă cu moartea, primul-ministru rusesc a sucombat, căzând ca un soldat pe câmpul de luptă.

Atentatorul, Bagrov, a fost osândit la moarte.

Turburările dela Viena.

Despre manifestaţiunile sângeroase din Dumineca trecută, întâmplate pe stradele Vienei, se dau amănunte interesante, din cari spicuim şi noi următoarele:

Dupăcum am spus şi în numărul trecut, mai îndârjită a fost lupta dintre manifestanţi şi miliţie în cartierul Ottekring. Aci s'au desfăşurat scenele cele mai sălbatice.

Manifestanţii n'au cruţat nici localurile: cafenelele, restaurantele, cofetăriile au fost devastate, mobilierul distrus şi întrebuinţat la ridicarea de baricade. Toate geamurile au fost sparte. Ferestrele dela casarma gărzei au fost deasemenea sparte. Felinarele au fost scoase şi întrebuinţate şi ele la baricade.

Ciocnirea cea mare între manifestanţi şi miliţie a fost la colţul format de bulevardul Ottekring cu piaţa Andreas Hofer. Acolo mulţimea a dat năvală asupra a 2 tramvaie electrice, le-a oprit, a gonit persoanele din ele şi apoi le-a dat foc. Tramvaiele au ars complect. Chiar şi părţile de metal s'au topit.

Poliţiştii călări au şarjat atunci mulţimea spre a o împrăştia. Manifestanţii au întins însă pe jos sârme cu cuie, în cari caii poliţiştilor se împedecau, se înţepau şi cădeau. Mai mulţi poliţişti au căzut jos de pe cai.

Autorităţile au dat atunci ordin infanteriei ca să înainteze asupra manifestanţilor. O adevărată ploae de tot felul de proiectile a întimpinat pe soldaţi. Manifestanţii aruncau cu sticle, cărămizi, lemne şi pietri. Soldaţii loviţi de proiectile de abia s'au putut stăpâni ca să nu tragă în mulţime. Soldaţii bosniaci au vrut să tragă salve, dar au fost împedecaţi de ofiţeri.

Un tinăr foarte îndrăzneţ, care se apropiase mai mult de miliţie şi puse mâna pe baioneta unui soldat ca să i-o smulgă, a fost arestat. Mulţimea văzând aceasta a început să dea şi mai tare cu pietri şi striga mereu: „Lăsaţi-l liber!“

Ofiţerii spre a linişti mulţimea au dat ordin să se libereze arestatul. Dar în loc ca să se calmeze, mulţimea a prins curaj şi a început să atace pe ofiţeri, voind să le ia săbiile. Atunci ofiţerii au comandat foc.

O panică enormă s'a produs la auzul împuşcăturilor. Unii manifestanţi au rupt-o la fugă, alţii şi mai îndârjiţi, au dat năvală spre miliţie. Vre-o 40 de manifestanţi au fost culcaţi la pământ de gloanţe. După tragerea salvei mulţimea s'a mai împrăştiat.

Pe strada Thalia manifestanţii au ridicat o baricadă, de unde aruncau cu pietri şi alte proiectile asupra soldaţilor. Aproape de această stradă, pe Habsburger-Platz, mulţimea a devastat şi a aprins o şcoală. Băncile din şcoală au fost duse la baricadă şi întrebuinţate acolo.

Miliţia a trebuit să ia şi acest punct cu asalt. Dar manifestanţii nu prea aveau teamă de baionete şi soldaţii numai cu mare greutate au putut goni mulţimea din dosul baricadei. După ce operase infanteria, a venit cavaleria şi cu câteva şarje a curăţit strada de manifestanţi.

Toată noaptea autorităţile s'au sfătuit ce măsuri să ia spre a preîntimpina noui turburări. Poliţia a hotărât să tipărească afişe mari, prin cari să îndemne publicul a păstra ordinea. Se va face cunoscut publicului, că dacă se vor repeta scenele, se va declara starea de asediu.

Prefectura poliţiei a afişat o publicaţiune, prin care se pune în vedere populaţiei din cartierul Ottekring să închidă porţile caselor la orele 8 seara. Cafenelele, restaurantele şi cârcimele vor trebui să fie închise la orele 9 seara. Publicul este rugat să nu părăsească locuinţele, decât în casuri urgente. Cei cari contravin la aceste dispoziţiuni, vor fi pedepsiţi.

In zilele următoare, Luni şi Marţi, s'au mai întâmplat mici neorândueli pe stradele Vienei, pe cari poliţia le-a delăturat în mod pacinic, fără conflicte, iar de Mercuri încoace ordinea şi liniştea e restabilită cu desăvârşire în Viena.

Luni dimineaţa, la orele 8 şi jumătate, Impăratul şi Regele nostru Francisc Iosif a sosit dela Schönbrunn la palatul imperial din Viena (Burg).

Trecând pe străzile unde au avut loc turburările, Maiestatea Sa s'a aplecat din trăsură şi a privit cu atenţiune locurile devastate. Cei presenţi au putut observa cum Maiestatea Sa comenta cu vioiciune cele văzute. Monarhul a cerut să i se facă un raport amănunţit despre turburări. Asemenea s'a interesat de evenimentele de Duminecă arhiducele Franz Ferdinand, moştenitorul tronului şi arhiducele Carol Franz Iosef, viitorul moştenitor.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferenţa preoţimei din protopopiatul Câmpenilor se va ţinea în Câmpeni la 22 Septemvrie v. 1911 cu următoarea

Programă:

1. Serviciul divin cu predică, de Traian Banciu, preot în Vidra-de jos, la 7½ oare a. p.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei preoţeşti.
3. Consultarea pastoralei arhiereşti dela Nr. 4398 Pres., de Ioan Nicola, preot în Arada.
4. Urmarea la săvârşirea tainei „mărturisirea“, de Demetriu Goia, paroh în Sohodol.
5. Cum şi cu ce s'ar putea ocupa preoţimea, de Traian Costea, preot în Gârda-de-sus.
6. Infăţişarea preotului la săvârşirea serviciilor preoţeşti, de Nicolau Oneţ, preot în Peleş.
7. Rapoartele on. preoţi despre activitatea şi resultatele acesteia, de fiecare preot.

On. preoţi se îndatorează a se prezenta la această conferenţă.

Câmpeni, 5 Septemvrie 1911.

Romul Furdui
protopop.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

Conferenţa tractuală a învăţătorilor din protopopiatul Câmpenilor se va ţinea în 6 şi 7 Octomvrie v. 1911 în Câmpeni cu următoarea

Ordine:

1. Participarea la serviciul divin.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.
3. Constatarea învăţătorilor prezenţi şi absenti.
4. Religiunea, clasa I, de înv. Traian Paşca.
5. Religiunea, clasa II, de înv. Ioan Lazar.
6. Religiunea, clasa III, de înv. Nicolau Mateş.
7. Religiunea, clasa IV, de înv. George Nariţe.
8. Religiunea, clasa V, de înv. George Rasiga.
9. Religiunea, clasa VI, de înv. Avram Sârbu.
10. Despre manualele din religie, de înv. Ioan Motora.
11. Despre cărţile pedagogice în anul 1910/11, de înv. Gerasim Sicroie.
12. Darea de samă despre starea învăţământului din tract pe anul 1910/11 (comisiunea).
13. Rapoartele despre activitatea învăţătorilor afară de şcoală, de fiecare învăţător.

La această conferenţă se invită toţi învăţătorii din protopopiatul Câmpenilor, precum şi directorii şcolari.

Câmpeni, 2 Septemvrie 1911.

Romul Furdui
protopop.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Ziua Crucii“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Sfinţirea bisericii din Meşterháza. Şi până ni se va trimite un raport mai amănunţit despre sfinţirea bisericii din Meşterháza, săvârşită prin I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, înregistrăm, că suita Excelenţiei Sale au format-o: P. C. Sa, protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, asesorii consistoriali: Nicolae *Ivan*, Lazăr *Triteanu*, Galacteon *Şagău*, protopresbiteri, Victor *Fincu*, asesor consistorial şi Demetriu *Câmpianu* diacon, şi că actul sfinţirii I. P. S. Sa Arhiep. şi Mitropolitul *Ioan* l-a săvârşit asistat de P. C. Sa, protosincelul *Roşca*, de protopresbiterii *Ivan*, *Triteanu*, *Şagău*, *Duma*, de administratorul protopresbiteral *Nicoara*, de 15 preoţi şi de diaconul *Câmpianu*. Excelenţiei Sale i s'a făcut pretutindenea primire frumoasă.

*

Vlaicu a sburat. N'a fost timpul favorabil, nici eri, pentrucă bătea vântul după ameaz destul de tare, dar cu toate acestea dl *Vlaicu* a sburat cu aeroplanul seu. Şi a sburat foarte frumos. S'a ridicat în sus, la orele 5 şi jum. la înălţime destul de mare, cu o iuţală uimitoare, apoi a sburat spre Şelimbăr, dar numai cam 2 chilometri, căci aeroplanul începuse a se clatina şi dl Vlaicu l'a lăsat iute în jos, la pământ. Nu s'a întâmplat nimica. Dl *Vlaicu* a fost viu aclamat.

*

Aviz *Reuniunea română de muzică din Sibiiu* îşi începe acum Mercuri în 14/27 l. c. la 6 ore seara probele sale în sala şcoalei centrale. Membrii activi precum şi toţi aceia (Dame şi Domni) cari vor să se înscrie în şirul membrilor activi, sunt rugaţi a participa la această probă. *Comitetul.*

*

Un vechi manuscript. Teologul Adolf *Harnack* şi docentul dela universitatea din Atena, *Dr. Diobouniotis*, cum se anunţă dela Berlin, au făcut o descoperire importantă din punct de vedere al istoriei bisericeşti, şi adecă au aflat un comentar al lui *Origene* (185—283), făcut la *apocalips*. Nu demult Diobouniotis trimisese lui Harnack o copie de pe un manuscript dintr'o mănăstire. Manuscriptul cuprindea textul revelaţiunii făcute sfântului Ioan Evangelistul până la cap. 14, v. 4, cu un comentar. Acest comentar, după părerea celor doi teologi, datează din veacul al treilea şi este opera lui Origene.

*

Ştire ziaristică. „Librăria Naţională“ din Orăştie, sub conducerea dlui S. Bornemisa, va publica începând cu 1 Octomvrie a. c. o nouă revistă literară, purtând numele *Cosinzeana*. In primele 3 luni revista va apărea de douăori pe lună (în 10 şi 25) şi va costa o coroană. Dela anul nou publicaţiunea va eşi de trei ori pe lună, ori poate în fiecare săptămână. *Cosinzeana*, care se va tipări cu ilustraţiuni, e destinată pentru familiile române. Abonamentul de 1 cor. se trimite la adresa: „Librăria Naţională, S. Bornemisa“, în Orăştie.

*

† **Nicolae Aron**, paroh gr. or. în Laslăul-român a încetat din viaţă Vineri, în 9/22 Septemvrie a. c., în anul al 64-lea al etăţii, 35-lea al căsătoriei şi 31-al preoţiei. Rămăşiţele pământeşti ale decedatului s'au aşezat spre vecinică odihnă Dumineca, în 11/24 Septemvrie a. c., la 1 oră d. a. în cimiterul bisericii gr. or. române din Laslăul-român (tractul Târnava-mică). Odihnească în pace!

*

Hymen. Domnişoara *Armida Popescu* din Sibiiu şi Domnul *Dr. Remus Pasca*, advocat în Câmpeni, logodiţi.

*

Dela comitat. In scopul stabilirei listei virilistilor comitatului Sibiiu, comisiunea verificatoare a comitatului ţine şedinţă *în 3 şi 4 Octomvrie n.* în sala mică a casei comitatense, când cei îndreptăţiţi pot cere se fie luaţi în lista virilistilor, fie cu graiul, ori în scris. Conspectele oficiilor de dare, cari vor servi de bază la compunerea listei virilistilor, sunt espuse spre privire publică, din 25 Septemvrie, până în 2 Octomvrie, în cancelaria domnului protonotar comitatens.

*

Constituire. Societatea de lectură a despărţământului teologic din Arad, în şedinţa din 12 Sept. st. n., ţinută sub prezidiul Prea Cuvioşiei Sale Dlui director seminarial Roman R. Ciorogariu s'a constituit astfel: Vice-preşedinte: Nicolae Ilieşiu stud. t. c. III. Secretar: Ioan Cociuban stud. t. c. II. Cassar: Vasile M. Vaidean st. t. c. II. Controlor: Vasile Ţiţ stud. t. c. III. Notar I: Ilie Chebeleu st. t. c. III. Notar II: Vasile Rugea st. t. c. I. Bibliotecar: Sever Şepeţian st. t. c. II. Vice-bibliotecar: Emilian Căpitan st. t. c. I. Econom: Petru Ţieran teol. c. II. Comisia literară: Teodor Ciuhandu t. c. III. Melentie Şora st. t. c. III. Vasile Borza st. t. c. II. Aurel Sebeşan st. t. c. II Cornel Megier t. c. I. Ştefan German t. c. I. Comisia revizoră: Mihail Nistor st. t. c, II. Silviu Sabău st. t. c. I.

*

Impotriva scumpirii traiului. Partidul social-democratic a ţinut Joi în Budapesta 12 adunări poporale, în care a protestat împotriva scumpirii mijloacelor de trai. Ordinea publică n'a fost turburată.

*

Mişcări revoluţionare. Greva muncitorilor din Spania degenerează în anarhie revoluţionară. Din mai multe oraşe se vestesc revolte. Până acum miliţia a izbutit să localiseze mişcările revoluţionare.

*

Statistică. Reuniunile crematoriilor din ţările în care se permite arderea cadavrelor, şi-au publicat datele statistice de pe anul trecut 1910. Aflăm din aceste date, că în Europa funcţionează astăzi optzeci de crematorii, iar numărul cadavrelor arse în 1910 este aproape 14 mii.

*

Sbor împrejurul pământului. Din Paris se vesteşte, că pilotul *Mamet* are să facă un sbor împrejurul pământului, şi adecă pe un monoplan nou inventat, ducând cu sine un passager. Aviatorul are să-şi înceapă sborul în Franţa, de acolo va trece în Spania, Algir, Tunis, Tripolis şi Egipt; apoi peste India, Australia, America sudică şi Africa orientală se va întoarce acasă. Fireşte, calea pe mare o va face cu vaporul, iar în unele oraşe va organiza sboruri, pentru a-şi arăta arta şi a câştiga banii necesari pentru acoperirea cheltuielilor.

*

Al 187-lea. Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare sibiene“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Nicolae Roşca, fost măcelar. Acesta este al 187-lea caz de moarte în sinul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“.

*

Mulţămită. Domnul *Victor Aisler*, cu soţia *Sara*, locuitori în Ţărăţiel, lucrători la minele de aur, au dăruit bisericii noastre gr.-ort. din *Vaca* un rând de vestminte preoţeşti, în preţ de 100 coroane. Li se aduce mulţămita şi pe calea aceasta. Vaca, 4 Septemvrie 1911, *Iosif Costea*, paroh gr.-ort. român.

*

Erupţia Etnei. Conform depeşelor din Catania, s'au format pe vulcanul Etna peste o sută de cratere, care neîntrerupt aruncă lavă. Pagubele pricinuite până acum de erupţiune se evaluează la 15 milioane de lire. Torentele de lavă au împresurat câteva sate, isolând peste patru mii de oameni, cari nu mai au putinţa de a scăpa.

*

Cura de struguri. Apropiindu-se culesul viilor, este earăşi actuală chestiunea curei de struguri. In vremea veche se credea, că strugurii pot să vindece *reumatismul*, boalele de *stomac*, de *ficat* şi de *plumâni*. Cu excepţia boalelor de ficat, cura de struguri se consideră şi astăzi de potrivită pentru vindecarea sau cel puţin îndreptarea pomenitelor boale. S'a mai constatat, că strugurii bine copţi au cea mai bună înrâurire asupra nervilor şi a inimii; şi de aceea se recomandă persoanelor neurastenice. Bolnavii însă nu trebue să înceapă cura, mai nainte de a consulta un medic. Tuberculoşilor şi celor ce sufăr de catar intestinal, cura de struguri poate să le strice. Persoanele, cărora li se permite, au să consume zilnic două chilograme de struguri; cantitatea aceasta se urcă cu încetul la 4—5 chilograme pe zi: dimineaţa, la ameaz şi sara, totdeauna cu o oară *nainte* de mâncare. Strugurii *trebue* totdeauna spălaţi. Coaja şi simburii nu trebue înghiţiţi. Cât ţine cura, — trei, patru săptămâni — să nu se consume mâncări unsuroase, nici salate şi nici bere. După fiecare porţiune de struguri, gura şi dinţii să se spele cu peria; căci altfel acidul din struguri înegreşte şi strică dinţii. — Se mai întrebuinţează cura de struguri la oamenii, cari vreau să slăbească; dar în cazurile acestea nutremântul are să fie moderat, căci altfel cheltueala este zadarnică.

*

Pentru cei obligaţi la gloate. Magistratul din *Sibiiu* dă de ştire următoarele: Obligaţii la gloate, dacă au servit în armata comună, la marină, la honvezi, jandarmerie sau în rezerva suplinitoare, precum şi cei provăzuţi cu bilet de recomandare (coloare roza) pentru gloate, sunt obligaţi a se prezenta în persoană sau în scris la casa oraşului din loc, şi adecă cei ce se ţin de Sibiiu au să se anunţe în 4 Oct. n. a. c., iar cei din alte locuri în 5 Oct., la orele 8 dimineaţa. Absentarea dela anunţare se pedepseşte cu 4 până 200 coroane, sau cu închisoare. Alte informaţiuni se pot câştiga la magistratul oraşului.

*

Sfârşitul poligamiei. Capul bisericii mormonilor, Iosif *Smith*, a fost zilele acestea în Washington în neşte afaceri. Ocazia aceasta au exploatat-o damele şi ziariştii din oraş, pentru a se apropia de interesantul bărbat, care are tocmai cinci neveste legiuite. Ziariştii au întrebat pe părintele Smith: ce părere are despre poligamie? Părintele Smith a declarat, că dacă un mormon de astăzi se căsătoreşte cu mai multe femei, este imediat exclus din sinul bisericii. El, Smith, îşi mai ţine de datorinţă să se îngrijească de soţiile sale, cu care s'a căsătorit înainte de aducerea acestei legi; deşi astăzi nu mai trăieşte cu ele. Fiind cap de biserică, s'a nizuit totdeauna să introducă la credincioşii săi obiceiul monogamiei. Părintele Smith, care de altfel este tatăl fericit al unui număr considerabil de copii (patruzeci şi trei, până acum), a mai declarat în sfârşit, că în urma scumpirii traiului şi în deosebi în urma pretensiunilor tot mai mari ale femeilor moderne, poligamia devine cu timpul imposibilă, — şi astfel problema aceasta se poate considera deslegată dela sine.

*

Insultarea unui ofiţer englez. O afacere neplăcută ţine în agitaţie corpul ofiţeresc dela regimentul de honvezi nr. 21 din Cluj. Locotenentul acestui regiment, Albert Dánffy, a făcut cu prilejul unei călătorii în străinătate cunoştinţa unui locotenent de artilerie englez, *Brockman*, pe care l-a învitat să vină odată la Cluj. Brockman a primit învitarea şi a sosit zilele acestea în oraşul Clujului. Indată după sosire, a căutat să afle adresa ofiţerului Dánffy, şi s'a dus la comanda districtului honvezesc. Englezul, îmbrăcat în haine civile, a intrat — după obiceiul ţării sale — cu pălăria în cap în localul comandei, unde se găsea un funcţionar, fost sublocotenent de honvezi. Brockman, care ştie puţin nemţeşte, a întrebat, unde locueşte ofiţerul Dánffy? Funcţionarul, fără a i răspunde la întrebare, i-a strigat, — se 'nţelege ungureşte, — să-şi ia pălăria din cap! Străinul n'a înţeles vorba, ear funcţionarul s'a ridicat furios şi la moment i-a trântit pălăria din cap. Brockman a îngălbinit, dar n'a zis nimic la insultă, ci şi-a lăsat carta de vizită şi a ieşit. Locotenentul Dánffy a auzit cazul abea peste câteva zile. Ofiţerii s'au întrunit îndată şi au hotărât să dea cea mai deplină satisfacţie locotenentului englez insultat pe nedreptul.

*

Teatru. Astăzi Luni se joacă a patra oară *Dragostea ţigănească*, operetă; mâne Marţi se representă *Ana Karenin*, piesă dramatizată după celebrul roman al lui Tolstoi.

Incunoştinţare.

La împlinirea centenarului dela înfiinţarea institutului seminarial, am aflat de bine, ca această aniversare însemnată pentru desvoltarea noastră culturală bisericească să o marchez prin expunerea momentelor mai însemnate din trecutul institutului dela început până astăzi, în formă de „*Monografie*“, cu următorul cuprins:

I. Infiinţarea şi organizarea institutului. 1. Până la înfiinţarea institutului. 2. Dela 1811—1845. 3. Dela 1845—1873. Desvoltarea institutului sub arhiepiscopul-mitropolit Andreiu baron de Şaguna. 4. Dela 1873 până astăzi. II. Instrucţiunea. 1. Obiecte de învăţământ. 2. Planul de învăţământ. 3. Şcoala de aplicaţie. 4. Grădina economică. 5. Lucrul de mână. III. Funcţionarii institutului. 1. Directori. 2. Profesori: *a*) profesori ordinari; *b*) profesori extraordinari; *c*) profesori suplinitori. 3. Spirituali. 4. Inspectori şi economi. 5. Medici. IV. Elevi.*) *A*) Din secţiunea teologică. 1. Elevi ordinari. 2. Elevi extraordinari. 3. Elevi cari au absolvat cursurile teologice prin depunerea examenului de pe cursul III. în cale privată. *B*) Din secţiunea pedagogică. 1. Elevi ordinari. 2. Examene private pedagogice. V. Biblioteca şi mijloacele de învăţământ. 1. Biblioteca. 2. Mijloacele de învăţământ. VI. Edificiul seminarial. VII. Internat. VIII. Fonduri. 1. Fondul seminarial. 2. Fondul pentru trebuinţele elevilor. 3. Fondul corpului profesoral. 4. Fondul corului seminarial. 5. Fondul muzeului şcolar. IX. Donaţiuni. X. Stipendii. 1. Pentru elevii din secţiunea teologică. 2. Pentru elevii din secţiunea pedagogică. XI. Anuare. XII. Uniforma. Adnexe. *A*. Regulele şcolare. *B*. Instrucţiunea din 1865. *C*. Regulamentul seminarial. *D*. Instrucţiune pentru economul seminarial. *E*. Dispoziţiuni normative pentru examenele private din cursurile pedagogice. *F*. Regulament despre administrarea şi folosirea bibliotecii seminariale. *G*. Normativ pentru disciplina în seminarul arhidiecezan „Andreian“. *H*. Normativ referitor la administrarea fondului corpului profesoral pentru ajutorarea profesorilor la tipărirea de manuale. *I*. Litere fundaţionale pentru fundaţiunea „Ioan Hannia“. *K*. Statutele fondului „Miron Romanul“. *L*. Litere fundaţionale pentru fundaţiunea „Ioan Popescu“.

Ceeace aduc la cunoştinţa tuturor, cari se interesează de acest focular cultural al arhidiecezei noastre ortodoxe române cu o înrâurire atât de importantă în lucrarea de regenerare a bisericei noastre strămoşeşti, şi deosebi o aduc la cunoştinţa onoraţilor *preoţi* şi *învăţători*, pentru cari în linia primă s'a scris.

Se poate procura dela subscrisul sau dela „Librăria arhidiecezană“ cu preţul: legată 4 cor., broşată 3 cor. 50 fil., la cari sume este a se mai adauga 30 fil., pentru porto-poştal, făcută espedarea sub bandă.

Comandelor se va satisface imediat.

Sibiiu, 12/25 Septemvrie, 1911.

Dr. Eusebiu R. Roşca
dir. sem.

Cărţi şi reviste.

Ştii Româneşte? Observări asupra limbii cum se scrie astăzi la noi, — un volum de 160 de pag. de *Ion Gorun*. — Preţul 1.35. lei — Deposit general la autor, Bucureşti, strada Zece Mai 3.

*

Candela, foaie bisericească literară, Nr. 9 din Septemvrie 1911 cuprinde: Legile agrare la evrei, de Dr. S. O. Isopescu. Epistolele pastorale ale episcopilor noştri, de Dr. Lazar Gherman. Ce hotăreşte s. ap. Paul cu privire la căsătoria preoţilor, de Dr. V. Gheorghin. Text rusesc. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică.

*

„Luceafărul“ revistă literară şi artistică, Nr. 18, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Oct. C. Tăslăuanu, Serbările din Blaj. Şt. O. Iosif. Cântareţul. Trec nopţile. Nopţi de veghe (poezii). Ion Gorun. „Permis liber!“ I. N. Pârvulescu. Bunicul (poezie). ⁂ Andreiu Bârseanu. G. Rotică. Venus înaintea lui Paris (poezie). Victor Eftimiu. Ispas. Alice Călugăru. Strofe pentru amurg (poezie). ⁂ Dr. Vasile Suciu. E. Hodoş. Hoţu. A. P.-Bănăţeanul Intr'o seară de toamnă. Cronică: Asociaţiunea în Maramurăş (O. C. T.). Producţiuni muzicale în Blaj (T. B.). Teatru în Blaj (Un Blăjan) Rivalitate surdă. Cultura naţională. Poetul Cotruş (E.). † Badea Cârţan (I. Agârbiceanu). Arta poporală din Austria. Monumentul lui Eminescu. Bibliografie. Ilustraţiuni: 13 ilustraţii privitoare la adunarea generală din Blaj. Andreiu Bârseanu. Dr. Vasile Suciu.

*

Icoane din trecut. A apărut în editura *Bibliotecei pentru toţi* o carte pe care o recomandăm cu stăruinţă cititorilor noştri. E vorba de o pagină din viaţa românească supt Moruzi şi Ypsilanti, tradusă de dl *Al. D. Sturdza*. Autoarea, Cristina Reinhard, a vizitat principatele dunărene în anul 1806, când soţul ei fusese numit consul al Franţei la Iaşi. In timpul trecerei ei de la graniţă prin Bucureşti până la Iaşi şi în timpul şederei în capitala Moldovei, a scris mamei sale o serie de scrisori, în cari povesteşte tot ce a văzut şi toate întâmplările cari au avut loc. Corespondenţa aceasta a fost găsită atât de importantă, încât Societatea de istorie contemporană, una dintre cele mai de seamă societăţi istorice din Franţa, a publicat o în colecţiunea sa. Pentru noi românii cetirea acestor scrisori prezintă un interes deosebit, întru cât ele evoacă icoane din trecutul nostru. Obiceiurile cari domneau la noi pe timpul ultimilor fanarioţi, starea în care se găsea ţărănimea, moravurile boerimei, toate acestea sânt menite să atragă curiozitatea noastră întru cât sânt descrise de un martor ocular. Este drept, că autoarea spune multe adevăruri crude la adresa noastră. Ne mângăem însă făcând o comparaţie între situaţia de atunci şi cea de azi şi constatând cât de mari sânt progresele pe cari le-am realizat. Broşura costă numai 30 de bani. De vânzare la toate librăriile.

---

*) Se publică toţi elevii, cari au terminat cursurile teologice sau pedagogice din 1849/50—1910/1.

Nr. 983/1911. (368) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Rucăr** protopresbiteratul Făgăraș se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiție pe popor, ear 400 cor. se va cere dela stat cu documentele alesului. Cvartir în natură.

Cvincvenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, a-i conduce și cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții să-și trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și să se prezinte poporului în biserică spre a face cunoștință.

Făgăraș, 7 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 349/1911. (371) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc de curând vacant, dela școala comunei bisericești **Certege** în protopopiatul Câmpenilor, se publică concurs cu terminul de 15 Sept. v. 1911. Venitele sunt: 1000 cor. salar, 600 cor. din cassa bisericei, 400 cor. dela stat, locuință cu grădină.

Cuincuenaliile se vor da după serviciul la această școală și învățătoriul e dator a cânta în strană, a învăța elevii respunsurile liturgice dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi o remunerație separată.

Doritorii a ocupa acest post se trimită concursele cu documentele recerute la subsemnatul oficiu.

Câmpeni, 31 August 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 479/1911. (369) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Vingard** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar fundamental 1000 cor., dela comuna bisericească, cuartir și grădină în natură ori relut în bani.

Invățătorul e dator a instrua în școala de repetiție, a ținea Dumineca și sărbătoarea strana și a cânta cu copiii în biserică.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 9/22 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 473/1911. (358) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională din **Simontelke-Şimotelnic**, în tractul Bistriței se escrie concurs cu termin de 25 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental: 1000 cor. și anume 400 cor. dela biserică, iar 600 se primesc deja ca întregire dela stat; cortel în natură corespunzător cu grădină; cvincvenalele după lege iarăși asecurate dela stat după toți anii de serviciu.

Invățătorul ales va fi îndatorat a instrua elevii în cântările bisericești, a cânta cu ei la liturgie și a forma cor; apoi până la altă dispoziție, în lipsa de cantor, va fi obligat a purta și slujba de cantor, pentru carea va primi remunerație separată.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile adjustate cu documentele de cualificațiune oficiului protopresb. gr.-or. în Bistrița în terminul arătat; au însă a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

Se observă în tractul Bistriței de prezent nu sunt candidați de învățător cualificați.

Bistrița, 27 August st. n. 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 509/1911. (362) 3—3

Concurs.

Cu provocare la ordinul Ven. Consistor din 2 August a. c. Nr. 9204 Bis. se publică nou concurs pentru întregirea parohiei **Bucium-Muntan** (cl. III), cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Venitele cu întregirea dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu în terminul arătat mai sus îndatorându-se concurenții a se prezenta pe lângă încuviințarea prealabilă a acestui oficiu, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta și predica, resp. celebra.

Abrud, 24 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 505/1911. (365) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confes. gr.-or. din **Ludești-Costești**, se publică concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cu acest post este împreunat salariu anual de 1000 coroane; — 600 coroane din repartiție pe popor și 400 cor. se va cere dela stat.
2. Cuartir în edificiul școalei.
3. Grădină de legumi în natură.
4. 2 st. ☐ lemne de foc.

Cvincvenalele se vor socoti numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Dela concurenți se cere să fie cântăreți buni să conducă strana și să cânte cu copiii răspunsurile liturgice în biserică în Dumineci și sărbători, preferiți vor fi cei ce vor instrui cor bisericesc.

Concurenții au a-și înainta cererile conform normelor în vigoare oficiului subsemnat, înainte de alegere a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului.

Orăștie, 3 Septemvrie 1911.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresb.

Nr. 611/1911. (363) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învățător dela școala confesională gr. or. română din parohia **Bălan**, protopresbiteratul Unguraș, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual de 1000 coroane, din care 100 coroane prin repartiție dela popor și 900 coroane ajutor dela stat ce se vor cere după întregirea postului.

Pentru cuartir 40 coroane dela popor.

Doritorii de a ocupa acest post, au a și aşterne rugările instruite conform legei la subsemnatul în terminul deschis.

Cel ales va avea eventual a îndeplini și postul de cantor. Preferiți la alegere vor fi acei concurenți, cari vor documenta că sunt în stare de a înființa și conduce cor.

Concurenții înainte de alegere vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și a fi cunoscuți alegătorilor și a-și arăta desteritatea în tipic.

Fizeșsânpetru, 30 August, (12 Septemvrie) 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Ungurașului în conțelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roșca
protopresb.

Nr. 485/1911. (367) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Feredeu** (stațiune balneară) în protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești. Alesul va împărți venitele din parohie cu văduva fostului paroh până la 15/28 August 1912.

Cererile concursuale sunt a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în comună — cu știrea protopopului — pentru a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu-Algyógy, 29 August v. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial din Feredeu.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 606/1911. (284) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei a II de clasa I, din comuna **Rod**, protopresbiteratul Mercurea, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. pentru întregirea dotațiunei preoțești dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile lor instruite conform normelor în vigoare la subscrisul oficiu în terminul susindicat, având a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în biserică spre a cânta, respective a celebra și cuvânta.

Mercurea, 23 Iulie 1911.

Oficiul protopresb. gr. or. al Mercurei în conțelegere cu comitetul parohial.

Avram S. Păcurariu
protopresb.

Nr. 473/1911. (321) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. I **Roșia-Montană**, tractul protopresbiteral al Abrudului, în înțelesul ordinului consistorial dela 19 Iulie a. c. Nr. 8826 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții își vor trimite cererile instruite conform legilor în vigoare, subsemnatului oficiu în terminul arătat și se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective cânta și oficia în sfânta biserică.

Abrud, 8 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popoviciu
protopresb.

Nr. 911/1911. (366) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al doilea de învățător la școala rom. gr. or. din comuna bisericească **Brețcu (Bereczk)**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 800 coroane și cvartir natural dela comuna bisericească, iară 200 cor. ajutor dela stat.

Cvincvenalul se computâ numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Alesul spre a putea fi cunoscut de popor, va avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări, având a fi aternativ tot a doua săptămână și cantor după obiceiul local și a instrua pe copii a cânta în cor în biserică și la producțiuni.

Concurenții vor avea a-și înainta cererile însoțite de documentele necesare subscrisului oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék.

Oficiul protopresbiteral român gr. or. al tractului Treiscaune în înțelegere cu cooperațiunea parohială.

Constantin Dimian
protopresb.

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 32—40

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2—3 culegători români, cari să fie inițiați și în lucrări de axidență. Primirea se face momentan.

Pcăturle de stom ach ale lu Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 15—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint,** — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 6—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela $7^1/_2$ până seara la $7^1/_2$ oare.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 8—52

Se află pretutindenea.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (372) 1—26

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian,

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Septemvrie 1911. Nr. 97.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Centenarul seminarului.

Dăm la alt loc al ziarului nostru, în numărul de astăzi, raport amănunţit despre serbarea jubilară, organizată din prilejul împlinirei primului centenar dela înfiinţarea seminariului „Andreian“ din Sibiiu, iar la locul acesta dăm frumoasa vorbire cu care P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, a făcut deschiderea serbării. A fost următoarea:

Escelenţia Voastră!

Inalt Preasfinţite Dle Arhiepiscop şi Mitropolit!

Onorat public!

Călătorul se opreşte din când în când pentru puţin repaus, şi făcându-şi seamă cu neajunsurile întimpinate, pe baza experienţelor, îşi statoreşte un plan şi mai bun pentru calea ce are a o percurge spre a ajunge la ţinta şi idealul ce urmăreşte.

După suferinţi şi greutăţi fără sfârşit, ce veacuri dearândul am îndurat, pentru realisarea idealelor noastre culturale-naţionale, iată-ne ajunşi la momente de popas, ca făcându-ne seamă cu peripeţiile şi neajunsurile întimpinate în trecut, cu mulţumire sufletească să putem constata succesele realisate, — şi noauă, generaţiunei de astăzi, şi celor viitoare este reservat, ca pe diferite terene, din ce în ce tot mai mult, să avem parte de astfel de momente de elevare sufletească.

De astădată suntem ajunşi la un punct culminant din esistenţa institutului teologic-pedagogic, care a fost şi este cea mai însămnată instituţiune culturală a bisericei noastre strămoşeşti din arhidieceză, împlinindu-se 100 de ani dela înfiiinţarea lui.

Greutăţile împreunate cu înfiinţarea lui; fasele de organizare şi desvoltare, astăzi sunt făcute evidente în mod amănunţit, şi când îl vedem trecut biruitor peste un veac, solid şi bine închegat, cu forţe puternice de resistenţă pentru alte veacuri înainte, nici că voiu atinge peripeţiile trecutului.

Fapt este, că soartea bisericei noastre din arhidieceză a fost strâns legată de puterea de viaţă a acestui institut, pentru aceea vedem, că marele regenerator al bisericii noastre ortodoxe române, în veci neuitatul arhiepiscop-mitropolit *Andreiu,* cu tărie şi încordare a muncit, ca acestui institut să-i dee o desvoltare solidă şi viguroasă, convins fiind, că tăria temeliei noastre culturale naţionale au să o formeze apostolii neamului: preoţii şi învăţătorii în măsura, în care pot fi provăzuţi cu hrană sufletească la sinul cald şi dătător de viaţă al bisericei, şi de această convingere au fost conduşi şi fericiţii lui urmaşi din trecut, precum este condus şi prea vrednicul său urmaş de astăzi.

Miile de făclii aprinse cu lumina cunoştinţei în acest focular, au împrăştiat întunerecul ce ca o ceaţă grea s'a pus pe ochii sufletului credincioşilor bisericei noastre, şi rând pe rând şi colţurile cele mai întunecate şi-au primit lumina binefăcătoare: *pentru deşteptarea conştiinţei de demnitate, pentru desvoltarea puterii de resistenţă şi pentru câştigarea de încredere în un viitor mai bun*

Ba voiu susţinea fără hesitare, că acestui institut este a se datori în cea mai mare parte progresul cultural al fiilor bisericei noastre din arhidieceză, pentrucă în efectul lucrărilor sale este a se căuta isvorul celor mai multe instituţiuni culturale, deoarece întocmai ca o mamă bună, s'a lipsit pe sine şi a dat hrană îmbelşugată unde numai s'a simţit trebuinţa, bucurându-se de prosperarea celor adăpostiţi cu iubirea sa.

Pentrucă mă întreb, că sutele de şcoale, bisericile solide, nu arareori pompoase, menite a susţinea tăria credinţei în legea strămoşească, astăzi, cele multe fonduri cu scopuri culturale şi de binefacere, oare nu sunt a se datori în cea mai mare parte iniţiativei şi sprijinului cu capitalul intelectual şi material al preoţilor şi învăţătorilor eşiţi din acest institut?

Astăzi este dată posibilitatea a privi în oglinda fidelă a trecutului acestui institut, şi faţă de orice perhorescări tendenţioase se poate constata, că tot ce a avut arhidieceza mai bun ca intelect, în cea mai mare parte în cadrul acestui insitut şi-a desvoltat forţele şi a îndeplinit muncă stăruitoare şi plină de abnegaţiune, cu înrâurirea cea mai binefăcătoare, inspirându-se de devotaţiune către neam şi biserică, şi însufleţindu-se de nobilul impuls, că lucră în ogorul deşţelenit de marele Andreiu, al cărui falnic nume îl poartă acest institut.

Stăpâniţi de convingerea, că mari şi bune servicii a prestat bisericei şi neamului acest institut în decurs de un veac; cu recunoştinţă amintindu-ne memoria vrednicilor nostri înaintaşi; avându-i de pildă în devotament şi abnegaţiune, cum este a se lucra desinteresat pentru binele obştesc: muncitorii de astăzi din acest focular, corpul profesoral, s'a văzut îndemnat, ca şi în această formă să dee espresiune însemnătăţii momentului, când trecem pragul în *veacul al doilea*, ca mulţămirea noastră sufletească la împlinirea primului centenar cu mândrie să fie transpusă urmaşilor şi să le dăm pildă de nobilă emulare.

Mulţămiţi în sufletele noastre, profesori şi elevi, pentru atenţiunea de care ne-aţi învrednicit prin participarea număroasă la această serbare, şi în deosebi mulţămind Escelenţiei Voastre I. P. S. D. Arhiepiscop şi Mitropolit, că ne-aţi învrednicit şi de astădată de părinteasca binevoitoare atenţiune, — festivitatea jubilară, arangiată de corpul profesoral la împlinirea primului centenar dela înfiinţarea institutului, o declar de deschisă.

Serbare culturală în Sibiiu.

— Raport special. —

Sibiiu, 28 Septemvrie n.

A fost modestă, cum se spunea în numărul trecut al ziariului acestuia, dar pentru aceea foarte frumoasă, serbarea jubilară, organizată din partea corpului profesoral dela seminariul „Andreian“ în cursul zilei de astăzi, din prilejul împlinirei primului centenar dela înfiinţarea seminariului sibiian.

Pentru a participa la serbare au sosit încă în ziua premergătoare la Sibiiu mulţi preoţi şi mulţi învăţători, al căror număr s'a înmulţit apoi astăzi, cu cei din apropieri mai mici. Au participat la serbare mulţi protopresbiteri şi aproape întregul public românesc din Sibiiu. A făcut bună impresie participarea la această serbare confesională a bisericii gr. cat. române, reprezentată prin domnul protopop din loc *Nicolae Togan* şi domnul protopop onorar *Arseniu Bunea.*

Serbarea a decurs, conform programului publicat în numărul trecut, după cum urmează:

Dimineaţa, la orele 9 s'a celebrat sfânta liturghie în catedrala din Sibiiu, prin I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu,* asistat de Preacuvioşiile Lor, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu,* vicariu arhiepiscopesc, şi *Dr. Eusebiu R. Roşca,* Protosincel, director seminarial, de protopresbiterii *Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu, Galacteon Şagău* şi *Dr. Ioan Stroia,* apoi de diaconii *Demetriu Câmpeanu* şi *Dr. Vasile Stan.*

După sfânta liturgie, încheiată cu rugăciunea de mulţămire, s'a oficiat parastas, pentru Arhiereii şi profesorii reposaţi. Sub decursul liturgiei a cântat corul mixt, condus de domnul profesor *T. Popovici,* iar la parastas corul seminarial.

La orele 11 şi un sfert oficiul divin din catedrală a fost terminat.

La orele 11 şi jumătate s'a început apoi *matineul,* în sala festivă a muzeului „Asociaţiunei“, care era îndesată de lume, domni, doamne, elevi şi eleve.

I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu,* la intrarea în sală a fost primit cu aclamări sgomotoase. Era însoţit de P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu,* şi de alţi domni asesori consistoriali.

După sosirea Escelenţei Sale, a Domnului Mitropolit, Preacuvioşia Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca,* rosteşte re-

FOIŞOARĂ.

Imn

la centenarul Seminarului «Andreian».

Fioasă, profundă ca psalmul credinţii
Ce tu o-ai păzit,
Cântare 'ntreită azi ţie-ţi aducem
Lăcaş preacinstit.

E darul din darul, ce tu ni l-ai dat
Măreţul irmos,
Ce azi ţi-l aduce prinos, tot poporul
Cel dreptcredincios...

Să te bucuri unuia
Ţie se cuvine,
Azi când: aliluia
Cântăm jur de tine.

Mărirea ta vrednică
Cânte-o toată strana,
Răsune puternică
Cântarea: osana!

Osana, lăcaş preasfânt,
Cămin de lumină,
Primeşte al nostru cânt
Din inimă plină...

Prin valuri şi neguri, tu far de lumină
Ai fost ne'ncetat.
Cărarea cea dreaptă a legii străbune
Tu o-ai luminat...

Şi neamului preoţi: cârmacii isteţi
Şi-ai legii străjeri,
Şi dascăli strădalnici, ai slovei cuminte
Cinstiţi pioneri,

Un secol dearândul, ca raze din soare,
Tu singur i-ai dat...
Pe toţi din potirul credinţii şi-al limbii
I-ai cuminecat....

— — — — — — — —
— — — — — — — —

Tu nu ai portaluri mărețe, pompoase
Şi turle înalte,
Dar duhul mai sfânt şi mai mare e'n tine
Ca 'n oricare alte.

De-aceea spre Domnul genunchii smeriţi
Azi toţi îi plecăm
Şi rugă pioasă din suflet pornită
Lui îi înălţăm:

Păzeşte lăcaşul sfânt
Şi de-aci 'nainte,
El legea ta pe pământ
O 'nvaţă, Preasfinte!

Celate pentru popor
Fie 'n infinit....
Iar înger apărător
Andreiu cel slăvit!

— — — — — — — —

Alba-Iulia, 1911. **Ioan Teculescu**
protopop.

Monografia seminariului din Sibiiu.

Dr. Eusebiu R. Roşca. Monografia, institutului seminarial teologic-pedagogic „Andreian“ al arhidiecezei gr. or. române din Transilvania. Sibiiu, Tiparul tipografiei arhidiecezane, 1911.

— Dare de seamă. —

Se împlinesc acum o sută de ani dela înfiinţarea celui mai important institut cultural, ce-l avem noi românii ardeleni de legea ortodoxă răsăriteană: a seminarului „Andreian“ al arhidiecezei gr. or. rom. Monografia acestui institut, publicată de P. C. Sa *Dr. E. R. Roşca,* directorul acestui seminar, ne este foarte binevenită, pentrucă ne arată în rezumat munca săvârşită în decurs de o sută ani întru propagarea culturii naţionale şi a credinţei strămoşeşti. Scrierea aceasta însă nu este numai curat ocazională, de valoare efemeră, ci ea întrucât expune soartea străduinţelor noastre de înaintare pe terenul cultural în decursul veacului trecut, se prezintă ca o lucrare a cărei valoare residă în ea însaş, independent de momentul, în care a apărut.

E destul să invocăm rolul ce l-au avut *preoţii* şi *învăţătorii* în viaţa noastră naţională-culturală, ca să înţelegem importanţa institutului, al cărui istoric ni se desfăşură în cartea directorului *Dr. E. R. Roşca.* Toate întocmirile realizate la această şcoală superioară se resimt în întreaga provincie arhidiecezană, astfel că în istoria institutului seminarial se cuprinde şi esenţa istoriei învăţământului din şcoalele noastre confesionale în genere. Fireşte, nu poate servi această carte ca lectură de distracţie uşoară, căci după felul ei de a fi o monografie, ea conţine o mulţime de documnete importante, şi expunerile pas de pas sunt însoţite cu provocări la acte oficiale scoase din diferite arhive, unde zăceau sub stratul gros de praf. Lucrul acesta n'a putut fi tocmai uşor, deoarece există numai o singură schiţare a istoricului institutului, publicată de fostul director seminarial *Ioan Hannia* în anuarul prim al institutului edat la 1885; dar această schiţare, cu tot meritul ce-l are ca prima încercare făcută în această materie, oferă prea puţine date, cari iară nu se pot utiliza fără controlul, ce se mai poate face pe baza actelor încă existente. In această monografie autorul înfăţişază desvoltarea institutului dela început şi până în ziua de azi, prezentând cu o exactitate vrednică de laudă tot ce poate contribui la completarea unei icoane fidele şi plastice a institutului din toate punctele de vedere.

marcabilul discurs de deschidere, pe care'l publicăm în intregime, la loc de frunte, în numărul de astăzi al ziarului nostru.

Discursul a fost viu aplaudat, iar oratorul felicitat din toate părţile.

A urmat *imnul festiv*, compus de domnul *I. Teculescu*, protopresbiter, muzică de profesorul *T. Popovici*, care a fost cântat de un cor puternic, compus din actuali şi din foşti elevi ai seminariului „Andreian".

Imnul îl publicăm la foiţă, dăm deci posibilitatea cetitorilor noştri de a-l cunoaşte în întregime, iar despre muzică putem să spunem, că e foarte succesă, iar esecutarea din partea corului a fost impunătoare.

După aplausele meritate, aduse corului, autorului şi compositorului, domnul profesor *Dr. A. Crăciunescu* a cetit o interesantă conferenţă despre însemnătatea culturală a seminariului „Andreian", pe care credem a o putea publica în întregime.

Incheerea s'a făcut cu „*Mănăstirea Putna*", legendă de *D. Bolintineanu*, muzica de *I. Vorobchievici*, cântată de corul seminarial, condus de dl profesor *T. Popovici*, cu o precisiune admirabilă. Atât în cântarea aceasta cât şi în imnul festiv am admirat de nou vocea frumoasă a dlui *Oct. Mureşianu*, ca solist.

După potolirea aplauselor, cu cari a fost acoperită cântarea din urmă, a luat cuvântul I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, şi a adresat câteva cuvinte frumoase părinteşti tinerimei din seminar. I-a spus, că se simte nespus de fericit, că a fost învrednicit să ajungă şi aceasta serbare, atât de rară, care nu e alta decât un tribut de recunoştinţă faţă de aceia, cari au întemeiat seminariul din Sibiu. Le spune elevilor, că între multele însuşiri bune ale omului, sădite în el din partea Dumnezeirii, este şi simţul de gratitudine, de recunoştinţă, de mulţămire faţă de binefăcători.

Oamenii venerează în multe chipuri memoria binefăcătorilor lor: prin parastase, prin monumente, prin fonduri şi fundaţiuni. Sărbarea de astăzi încă nu e alta decât act de recunoştinţă, de gratitudine faţă de ceice au întemeiat seminarul, ajuns să împlinească primul centenar dela înfiinţare. Seminarul acesta a dat poporului şi bisericii mii de preoţi şi învăţători, sute de protopresbiteri, şi a dat şi Arhierei, dintre cari unul e şi I. P. S. Sa. (Aplause îndelungate). Sărbând însă centenarul dela înfiinţarea seminarului, nu săvârşim, ori nu avem să săvârşim numai un act de recunoştinţă faţă de ceice l au înfiinţat, ci avem să tragem şi învăţături din viaţa lor, din munca lor. Prima învăţătură ce trebue să o scoatem e, că cu cât e cineva mai recunoscător faţă de binefăcătorii sei, cu atât mai mulţi binefăcători are, şi din contră, cu cât e cineva mai nerecunoscător, cu atât mai puţini binefăcători are. A doua învăţătură e, că toate sunt trecătoare în lumea aceasta: glorie, mărire, avere, frumseţe, numai fapta bună rămâne pentru totdeauna. Să fim deci cu recunoştinţă faţă de binefăcătorii nostri şi se ne obicinuim a face fapte bune, pentrucă nime nu are ocasiune mai bună pentru a le face, decât preotul şi învăţătorul. Să nu se plângă nime, că vremile sunt grele, pentrucă mai grele au fost ele în trecut, şi estrem de grele pe la începutul creştinismului, când nu erau decât trei mii de creştini, pe cari îi persecutau sute de mii de păgâni, dar s'au prăpădit păgânii, şi au remas creştinii, cari au cucerit lumea. Indeamnă deci tinerimea la muncă neîntreruptă, care va învinge toate greutăţile, apoi dă binecuvântare arhierească elevilor şi publicului, care isbucneşte în sgomotoase aclamări.

La ora una şi un sfert serbarea a fost terminată.

A urmat masa comună, în restaurantul *Brote*, la care au participat cam 100 persoane.

Şirul toastelor îl deschide P. C. Sa, Protosincelul *Dr. E. R. Roşca*, directorul seminarial, ridicând păharul în onoarea probatului cârmaciu, cu frumoase însuşiri, zala între trecut şi viitor, a Excelenţiei Sale, Mitropolitului *Ioan Meţianu*.

Profesorul *Dr. Vasile Stan* toastează pentru domnul director seminarial *Dr. Roşca*, căruia este a i se atribui consolidarea de astăzi a seminariului.

Profesorul *Dr. A. Crăciunescu* toastează pentru consistorul arhidiecezan şi în special pentru P. C. Sa Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, comisar consistorial la examenele seminariului.

P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Puşcariu* mulţămeşte, şi face tabloul nimerit al seminariului de pe vremea când însuşi a fost primit în seminar, spunând cum a studiat, cum a ajuns profesor etc. Ridică paharul în onoarea corpului profesoral dela seminar şi în special a directorului *Dr. E. R. Roşca*.

Protopresbiterul *Ioan Teculescu* toastează pentru corpul profesoral şi directorul Dr. *Roşca*.

Profesorul Dr. *Roşca* pentru foştii profesori ei seminarului, în numele cărora răspunde dl *Demetriu Comşa*, ridicând păharul pentru prosperarea societăţilor de lectură „Andreiu Şaguna" a teologilor şi pedagogilor din Sibiiu.

Toastează apoi dl Dr. *Vasile Bologa*, dorind ca seminarul nostru să fie în curând intregit cu o pedagogie de fete.

Profesorul Dr. *Nicolae Bălan* vorbeşte în frumosul său toast despre rolul istoric al bisericii şi despre paznicii comorii noastre naţionale, despre preoţi, cari au zidit biserica vie a sufletului românesc.

Profesorul Dr. *Onisifor Ghibu* toastează pentru al doilea factor, tot atât de însemnat ca preoţimea, pentru învăţători.

Profesorul Dr. *Silviu Dragomir* pentru mirenii, cari au onorat sărbarea de astăzi cu presenţa lor.

Răspunde dl *Parteniu Cosma*, directorul „Albinei" accentuând, că Românii vor trăi ca Români numai până vor rămânea în biserică, fii credincioşi ai acesteia.

Profesorul *V. Păcală* toastează pentru biserica gr. cat. română, representată prin protopresbiterul *Nicolae Togan*, care mulţămeste imediat, relevând faptul istoric, că *unitul* Aron Budai a fost secretar al episcopului *neunit*. Toastează pentru profesorii şi directorul seminariului „Andreian".

Mai toastează preotul *Oct. Mureşian* pentru protopresbiterul *Ioan Teculescu*, autorul imnului ocasional şi pentru profesorul *T. Popoviciu*, armonizatorul imnului, iar dl *Victor Tordăşianu* salută sărbarea seminariului în numele meseriaşilor români. In urmă P. C. Sa, Protosincelul Dr. *E. R. Roşca* mulţămeşte tuturor pentru participarea la serbarea seminariului şi la orele 4 masa se ridică.

Serbarea jubilară cu aceasta a fost încheiată. *Raportor.*

Crisa bisericii române.

Organul oficios al Patriahiei din Constantinopol, ziarul „*Eclisiastihi Alithia*", scrie într'un număr mai recent despre crisa bisericească din România cu multă bunăvoinţă, indemnând lumea să judece lucrurile cu calmitate, să ierte pe cei vinovaţi, iar bisericii române dorindu-i *să se reculeagă* cât mai curând din crisa prin care e silită să treacă. Reproducem articolul în întregime, după cum urmează:

„Presa română descrie cu colorile cele mai negre scandalurile clerului român. Arhiereii se acuză în mod oficial (în public) de păcate grele, iar clerul inferior, imitând exemplul ierarhiei, se prezintă lumei ca o vătămare şi corupţiune făţişă. Poporul grăind de rău ierarhia înaltă — rodul său — se batjocureşte reciproc singur pe sine şi astfel starea morală a păstorilor şi păstoriţilor se prezintă jalnică. Judecând cineva după presă, ar crede că pe toţi i-a părăsit prudenţa şi ruşinea. Aceastâ criză morală, prin care trece biserica României, o urmăreşte marea biserică a lui Cristos cu aceeaşi durere şi nelinişte, cu care muma iubitoare urmăreşte slunecările fiicei sale emancipate, şi se cutremură gândindu-se la consecinţele dezastroase ale unei astfel de situaţiuni nenorocite, căci nu poate fi necunoscut bisericii mume, că toate acestea sânt semnele stingerei fără timp a sentimentelor religioase şi morale, a căror manifestaţiune este credinţa ortodoxă.

Incetând religiunea de a mai avea ca bază nişte astfel de simţeminte, din cari să-şi ia suc şi viaţă, este neputincioasă de a mai produce fapte, aşa, că mărginindu se numai la tipuri dogmatice seci, se vestejeşte şi se pierde. Credinţa aceea înflăcărată de altă dată a poporului o înlocueşte acea lâncezire religioasă şi indiferenţă, care este mai rea de cât ateismul, surpând temeliile religiunei şi de multe ori poporul mişcat de instinctul moral îmbrăţişază o altă religiune, pe care o crede mai curată, deşi poate că nu este astfel.

Acestea spunându-le noi, nu ne propunem câtuşi de puţin de a arunca toată răspunderea acestui rău numai asupra clerului românesc; în mare parte este vinovată şi *societatea*, al cărei copil este clerul. Dealtmintrelea se aplică şi aici legea moştenirei, după care copiii moştenesc dela părinţii lor însuşirile cele bune sau cele rele, şi de aceea amar se înşeală cel ce voeşte să judece despre morala unei părţi din popor, fără să aibă în vedere starea generală a întregei societăţi.

Cât de nedreaptă este ura poporului numai contra clerului pentru abuzurile lui, ne arată pe lângă multe alte exemple, cari mărturisesc, că starea clerului merge totdeauna în paralel cu a poporului, şi exemplul inchiziţiunei.

Istoria nepărtinitoare şi nefalsificată ne asigură astăzi, că excesele inchiziţiunei nu erau străine de celelalte dispoziţiuni ale legislaţiunei penale, căci este dovedit istoriceşte, că de multe ori însuşi poporul împingea biserica catolică la acele înfricoşate excese ale inchiziţiei. Ba chiar au fost împrejurări, la începutul persecuţiunei ereticilor, când însăşi biserica a scăpat pe cei persecutaţi din ghiarele poporului înfuriat de mânie.

Aceste legi, cari conduc societatea şi ierarhia, având-le în vedere şi marea biserică, nu înţelege câtuşi de puţin de a se face judecător aspru al celor ce se petrec în biserica României, condamnându o în mod absolut, ci numai ca mamă sfătueşte pe fiica biserică, pe care prin evanghelie a născut-o întru Isus Cristos, *să se reculeagă* pe sine, ca nu cum-va pentru dânsa să se defaime numele lui Dumnezeu printre neamuri, — iară poporul judecând cu blândeţe greşalele păstorilor săi, şi aducându-şi aminte zicerea Mântuitorului: „cel fără păcat să ia piatra s'o arunce", este dator de a se reforma însuşi moraliceşte, şi a se reforma şi ierarhia, şi nu trebue câtuşi de puţin, ca din spirit de reacţiune contra ierarhiei bisericeşti şi increzându-se în uneltirile duşmanilor ortodoxiei, să cadă în mrejele propagandei catolice, lăpădându-şi legea strămoşească. Ortodoxia, care bine exercitată este religiunea idealului, a insuflat urmaşilor ei acel curaj eroic, cu care au respins variatele încălcări ale popoarelor străine, şi a salvat popoare şi naţiuni de o ruină sigură. Ortodoxiei în mare parte şi România datoreşte existenţa sa, ca naţiune şi stat liber.

Această ortodoxie vie, păstrându-o ş pe viitor poporul românesc, va păşi pururea tot mai departe din progres în progres. Istoria ne mărturiseşte, că numai atunci popoarele s'au mărit, când simţemintele lor religioase şi morale erau înflorite şi vioae, şi au căzut atunci, când simţemintele acestea se găseau în stare de veştejire şi de cădere.

Reînvierea acestor simţeminte o dorim bisericii române, ca astfel clerul ş poporul deşteptându-se şi reîntorcându-se pe calea prudenţei, să proslăvească pe Dumnezeu".

Dela Academia Română.

Comunicarea dlui Nicolae Iorga: Breasla blănarilor din Botoşani.

In şedinţa publică de Vineri, 9 l. c. a Academiei Române dl N. Iorga a făcut o comunicare asupra breslei blănarilor din Botoşani.

In biserica sf. Ilie din Botoşani s'a păstrat un catastiv de breaslă. care se deosebeşte de cele dinainte. Acelea erau nişte pomelnice ale binefăcătorilor breslei, pe când catastivul breslei blănarilor Botoşăneni cuprinde pe lângă actul de întemeiere şi unele condiţiuni, cari se aseamănă cu statutele din copiarul breslei ciocliilor Focşăneni din prima jumătate a veacului al 18-lea.

Actul de întemeiere datează din a. 1768, 13 Maiu şi este întărit cu iscălitura mitropolitului Gavril şi a voevodului Gr. I. Kalimaki. Pecetea poartă data 1716.

Această grupare locală a avut ca scop apărarea meşteşugarilor de ori ce concurenţă străină şi ajutorarea reciprocă.

Legăturile breslei cu biserica erau foarte strânse. Patron al ei a fost sf. Ilie. Aceste legături au împedecat intrarea între breslaşi a elementelor străine, precum Armeni şi Jidani.

Breasla s'a întemeiat cu 30 membri între cari şi un Grec. Parte din ei erau blănari, parte işlicari. „Fraţii" au ales staroste, după cum spune procesul verbal din 7268, pe Andrei Işlicaru. Starostele era ajutat de patru epitropi. Inlocuirea lui se făcea numai în cas de îmbolnăvire. Lui fiecare trebuia să i dea ascultare şi cinstea cuvenită, în cas contrar cel nesupus era globit cu 6 zloţi. Starostele primia ca dar în fiecare an dela fiecare membru 1 leu. Ca ucenici la un meşteşugar din breaslă puteau întra fiii de ţărani, meşteşugari, învăţători şi preoţi. Când ucenicul scăpa calfă, era obligat să dea o masă. In fiecare an în 20 Iulie breasla sărba un praznic, dela care nimeni nu putea lipsi, care lipsea era globit. Gloaba e un fel de pedeapsă mai nobilă, potrivită cu valoarea socială a meşteşugarilor.

Un cas de dimisie se întâmplă în 1772, când chiar Işlicaru cearcă să dimisioneze spunând, că s'a supărat, breslaşii nu i se supun şi caută să-l împedece. Cine supăra de aci înainte pe staroste, era pedepsit cu 5 copeici daţi breslei, iar 10 lei judecătorului din Botoşani. De astădată s'a întrodus şi pedeapsa cu bătae: 50 beţe la tălpi. Aceasta este o dovadă, că obiceiul rău a început să se întroducă printre tovarăşi şi moralul breslei a început să decadă.

De multeori străinii au încercat să între în mijlocul fraţilor fie ca meşteri, fie ca ucenici. Mai târziu unui jidan botezat, Zalmaz, îi şi succede. Starostele a luat măsuri în contra elementului străin şi a găsit şi aprobarea dregătorului local, că nimenea nu are dreptul să primească ucenici din „limbi străine".

In anul 1797 înaintează o cerere, în care se plânge, că breslele apropiate nu-i respectează drepturile şi mai ales nişte vânzători vând blănuri în târg, ceea ce e un drept al blănarilor.

Dela 1813 Botoşanii îşi perd însemnătatea de centru al industriei de blănuri şi de haine. Breasla merge tot mai rău. Mulţi meşteşugari de prin mahalale nu mai fac parte din breaslă. Jidanii încep să pătrundă tot mai tare între meşteşugari. Bisericile şi mănăstirile se încunjoară tot de meseriaşi străini, ceeace pentru breaslă înseamnă o decadenţă absolută.

Cu toate acestea breasla merge destul de bine. Ea a fost în stare la 1837 să repare biserica sf. Ilie. Contractul încheiat de staroste şi meşterul Constantin sin Iordache e cel mai vechiu act de învoială la noi.

Breasla începe a slăbi. Acest fenomen se datoreşte neînţelegerii dintre oameni. Breslaşii încep a fi înlocuiţi de străini, cari aveau mai mult spirit de solidaritate. In 1850 dispare cu totul, fiindcă nici statul nu a băgat în seamă

Cu sârguinţă şi cu multă jertfă de muncă vedem adunate documentele privitoare la înfiinţarea şi organizarea institutului, începând dela modesta şcoală clericală de 6 luni de pe timpul episcopului Moga, dela şi mai primitivul curs pedagogic de 6 săptămâni ţinut de Moise Fulea, la care curs urmau candidaţii de învăţători, aducându-şi merinde de acasă pentru tot timpul studiilor, continuând apoi cu multele ameliorări făcute şi în privinţa pregătirei candidaţilor de preoţi şi învăţători de către arhiepiscopul şi mitropolitul *Andreiu Şaguna*, până în prezent, când institutul a ajuns a satisface cerinţelor timpului nostru, stând la înălţimea altor instituţiuni de feliul acesta.

Organizaţia instrucţiei din seminar, planul de învăţământ din ce în ce mai amplificat, pregătirea profesorilor, condiţiunile de primire ale elevilor, precum şi spiritul în care sunt crescuţi, espuse de autor, clar şi bogat documentate, sunt date, pe baza cărora cetitorul poate să şi formeze o idee clară despre modul, cum s'a săvârşit treptat progresul din prezent. Dar şi istoriograful, care se va ocupa cu apreţiarea stării noastre culturale va putea utiliza aceste date cu uşurinţă, fiind exacte şi bine sistemizate. Nu e fără interes espunerea biografiei profesorilor, cari s'au succedat la acest institut de o sută de ani încoace, începând cu *George Lazar*, marele dascăl al neamului; căci din aceasta se poate constata, că cei mai de seamă dintre intelectualii noştri, şi-au dat tributul lor la ridicarea vazei acestui institut, în care ei înşişi aproape fără esceptie şi-au făcut pregătirea, completându-şi apoi studiile şi la universităţile din apus cu ajutoare în bani dela biserică. E de interes şi publicarea elevilor, cari şi-au terminat studiile în acest institut, căci din conspectul lor cronologic se poate vedea că seminarul „Andreian" nu a dat naţiunii numai conducători destoinici în afacerile bisericeşti, ci şi o seamă de bărbaţi, cari la rândul lor s'au distins ca profesori liceali, ca literaţi, ca conducători politici etc.

Instructive sunt amănuntele despre fondurile, din cari se provăd trebuinţele seminarului, modul cum s'au creat şi administrat până azi; apoi istoricul edificiului seminarial, precum şi a năzuinţelor pentru edificarea unei noui clădiri seminariale; înfiinţarea şi organizarea internatului, istoricul şi starea de azi a bibliotecii. Cu un cuvânt tot ce priveşte institutul e descris în această monografie cu esactitate.

Nu e de lipsă a mai recomanda în special această scriere, căci ea de sine se recomandă prin bogăţia conţinutului ei bine aranjat. Ea este o carte plină de învăţături isvorîte din însuşi nexul faptelor espuse, şi nici unul dintre bărbaţii, cari se interesează de mersul acestei instituţiuni, n'ar trebui să o ase necetită; îndeosebi *preotii* şi *învăţătorii* vor trebui să o cetească cu luare aminte, că să cunoască pe deplin trecutul şi starea de azi a institutului, în care s'au pregătit pentru cariera lor.

Preţul este 3 cor. 50 broşată, 4 cor. legată.

X.

elementul național cultivat de industrie și comerciu.

„Breasla blănarilor e nu numai un obiect de cercetări istorice, ci și un obiect de meditațiune morală“.

I. Ț.

Dela sate.

Se deșteaptă și Românii din Săcuime!

Galomfalău, în Septemvrie.

In butul sbuciumărilor timpului de astăzi, și al sistemului păcătos, care pe toate căile cearcă să împedece înaintarea, atât pe teren cultural, cât și economic, a poporului nostru, vedem cu bucurie înaintarea noastră, pretudindenea și pe toate terenele.

Departe în săcuime, pe unde e rară suflarea românească, se află comuna Galomfalăul mare, în comitatul Odorheiu, unde provedința ca prin minune a susținut încă 72 familii de Români, cari și-au pierdut limba și portul strămoșesc, mai mult din vina conducătorilor, inconștii de chemarea lor. Când stai însă cu acești oameni de vorbă, parecă ți se înalță inima, văzând încă la ei conștiința națională puternic desvoltată, credința strămoșească nepătată în sufletele lor, și ei aplicați spre tot ce ie bun și frumos.

In anul curent, la stăruința parohului și inițiativa dirigentului agenturei „Albinei“ din Ibașfalău, *Oct. Tobiaș*, s'a înființat o însoțire de credit, care conform statutelor dăruește jumătate din venitul curat bisericii, pentru reînființarea școalei confesionale. Insoțirea lucră până acum cu un capital de 100,000 coroane.

Tot în anul acesta a cumpărat însoțirea o moșie, în hotarul comunei, de 600 jugăre, care parte mare s'a împărțit între membri și nemembri, adecă și la Săcui. Din această moșie a rămas ca avere comună 368 jugăre pășune pentru însoțire.

De mare importanță e această pășune pentru Români, deoarece comuna nu are pășune de loc, și așa Românii, cari erau cu totul desconsiderați de Săcui, au ajuns să aibă acum rolul de conducere în cele economice. Mă simt plăcut îndatorat a aduce și pe calea aceasta mulțămite d-lui advocat Dr. Al. Morariu din Ibașfalău, care cu stăruință și pacință de fier a adus lucrul acesta în îndeplinire. Dee bunul D-zeu să avem mulți advocați români așa de devotați causei și intereselor poporului nostru.

Mi-am ținut de datorință a aduce lucrarile acestea bune la cunoștință publică, nu cu scopul de a aduce laude cuiva, ci numai cu intențiunea curată, ca să fie de exemplu multor comune românești, unde în cele mai multe casuri preotul și învățătorul fiind certați, lucră tocmai în contra intereselor celor ce îi susțin și pe ei.

Rogu-vă din inima, frați preoți, cărora vă ieste dată fericirea cel puțin a comunica în limba mamei cu credincioșii voștri, apărați-le interesele în tot locul, adunați-i cu iubire în jurul vostru, căci pe munca noastră se zidește viitorul neamului. Nime altul nu ne ajută, fără numai bunul D zeu și noi înșine. Sus dară inimile, și cu D zeu înainte!

Ioan Ganea
paroh.

Sfințirea scoalei din Petrifalău.

Românii gr.-or. din vechea comună săsească Petrifalău, onde veniseră pe vremuri ca lucrători simpli, au serbat în ziua de 8/21 Septemvrie deodată cu prasnicul „Nașterea Născătoarei de D zeu“ și un alt praznic, cultural: Sfințirea școalei nouă, care s'a clădit în locul celei vechi și umilite. O adevărată serbătoare națională. Clopotele dela biserica gr.-or. sunau parcă și ele mai sărbătorește. Bărbați, femei copii, cete, cete, dând ascultare chemării clopotelor, se'ndreptau cu pași grăbiți către sfânta biserică, care le vestea botezul ficei sale de nou născută și împodobită, cu haina nouă a culturii. Dar să spunem pe rând cum au decurs aceste serbări cu adevărat înălțătoare de suflet.

La orele 8 se'ncepe serviciul divin. Celebrează Presor. domn protopop *Sergiu Medean* însoțit de preoții Dancilă și Teglar și de preotul local Nicolae Oarcea. La sf. liturgie răspunsurile le dă corul mixt instruat de învățătorul S. Romonițan din loc. Liturgia prof. Popovici, care a fost executată cu precisiune, a plăcut mult și a fost ascultată cu pietate.

La 11 ore urmează însuși actul sfințirii școalei. Dela biserică se pornește în procesiune impozantă până la școală. In curtea școalei, decorată frumos cu verdeață, se face sfințirea apei de aceiași preoți. Protopresbiterul tractual în o cuvântare plină de avânt și însuflețire arată scopul măreț al școalei, predând o destinațiunei sale. Cuvintele acestea, purcese din inimă, la inimă au întrat și lacrămi storceau din ochii ascultătorilor.

Atât la serviciul divin în biserică cât și la școală au luat parte și conlocuitorii sași în frunte cu notarul Seifert, adecă reprezentanța comunală; școala ev. lut. a fost reprezentată prin dir. ei Binder și înv. Sommer, iar fabrica de hârtie prin directorul Rettel. In număr frumos au venit și preoții și învățătorii cu alți fruntași din jur.

Terminată și sfințirea școalei au urmat 2 prelegeri ale „Desp. Sebeș al Asociațiunii“. Cea dintâi a ținut-o advocatul *Ștefan*, despre execuții și despre cartea funduară, a doua contabilul G. *Tătar*, despre tovărășii de vite, reuniuni de înmormântare și însoțiri cooperative, pentru valorizarea productelor economice. Ambele prelegeri au fost ascultate cu cea mai mare atențiune și credem, că sămânța aruncată de prelegători va și încolți.

După-ce s'a isprăvit și cu prelegerile, la 2 ore p. m. s'a 'nceput banchetul. Au luat parte toți cei înșirați mai sus. Șirul toastelor l-a început dl protopresbiter, Sergiu Medean, închinând pentru capul bisericii noastre, pentru Exselența Sa mitropolitul *Ioan Mețianu*. Preotul Oancea din Cioara toastează pentru șeful tractual; advocatul Stefan pentru reprezentanța comunală, preotul Morar din Berghin pentru prelegătorii despărțământului, înv. Zdrenghea pentru președintele și comitetul parohial, notarul Seifert pentru buna înțelegere dintre Români și Sași, contabilul G. Tătar pentru preoți și învățători. S'a mai toastat pentru architectul consistorial Pamfilie, pentru popor, iar diretorul fabricei de hârtie, Rettel, în o vorbire avântată, face propunerea, ca să se colecteze chiar la banchet pentru biblioteca școlară. Propunerea e primită cu însuflețire și se colectează îndată 37 cor. cari s'au și predat învățătorului pentru a cumpăra cărțile de lipsă.

Tot din prilejul sfințirii școalei seara s'a aranjat petrecere cu băeții de școală și cu adulții. Au fost cântări corale și declamări, sub conducerea învățătorului Romonițan. După producțiune a urmat joc, începându se cu frumoasa noastră horă, apoi învârtite, hațegane etc. In pauză s'a jucat „Călușerul“ și „Bătuta“.

De încheiere mai amintesc, că venitul curat e destinat bibliotecii școlare, care, în urma sumei conziderabile de 221 cor. 70 fil. cât s'a încassat cu totul, se va putea augmenta binișor.

Dee D zeu, ca pilda Românilor din Petrifalău s'o urmeze cât de mulți.

Un participant.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferența preoțească din tractul Orăștiei e vonvocată pe Duminecă în 25 Septemvrie a. c. la 11 ore în comuna Căstău cu următorul program:

1. La 8 ore a. m. celebrarea sf. liturghii cu chemarea duhului sfânt; predică rostită de către protopresbiterul tractual. La acest serviciu vor lua parte și preoții din apropiere cari până la acel timp pot îndeplini serviciul recerut acasă.
2. La $9^1/_2$ ore sfințirea apei și maslu cu predică pentru pazirea sănătății și a cumpătului bun, de Octavian Bude, paroh în Pischinț.
3. La 11 ore deschiderea conferenței preoțești și constituirea.
4. Raport despre activitatea preoților în tract conform circ. Nr. 6656 Bis. a. c.
5. Comunicarea concluselor dela Ven. consistoriu referitor la conferență și alte comunicări oficioase.
6. Discuțiune asupra îmbunătățirii culturale, morale și economice a credincioșilor.
7. Propuneri.

La aceasta conferență se invită toți preoții din tract.

Orăștie, 29 August 1911.

Vasilie Domșa
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc on. preoțime tractuală la conferenta anuală pe Marți 11/24 Octomvrie a. c. în Agnita cu următoriul

Program:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului Sfânt și deschiderea conferenței în sala școalei noastre din loc.
2. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.
3. Comunicarea circularelor cons. de sub Nrii prot. 223, 272 și 315 din 1911.
4. Instrucțiuni date de protopresbiterul cu privire la compunerea rapoartelor și a datelor statistice anuale, spre adnotare.
5. Prezentarea temei: Cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din „Sfaturile arhierești“ cuprinse în pastorala dela 29 Iunie 1909 Nr. 7983 Prez.
6. Deciziunea asupra colectei făcute în conferența din an 1910.
7. Proiect de „Statute pentru tinerimea jună“, prezentat de comisiune.
8. Studiu pentru întroducerea „uniformității la serviciile preoțești și la taxele stolare“, prezentat de comisiune.
9. „Monografia tractului Agnita“, operat prezentat de comisiune.
10. „Principiile ce trebuie să le observe preotul la mărturisire“, temă lucrată de R. Constantinescu.
11. „Mijloacele de care trebue să se folosască preotul la îndeplinirea misiunei sale“, temă lucrată de G. Conta.
12. Organizarea tractului în „grupări religioase“.
13. Statorirea programului pe an. 1912.
14. Incheierea.

Agnita, 12 Septemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Aviz.

In 2 Octomvrie anul curent st. n. la orele 9 dimineața se va ținea adunarea generală ordinară de toamnă a comitatului Sibiiu. Consfătuirea obicinuită a representanților municipali români se va ținea în aceeaș zi la orele 8 dimineața, în casina română din Sibiiu.

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Conform circularei consistoriale de dto 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Școl. convoc învățătorii și catiheții din ppresb. Alba-Iulia la conferența tractuală, care se va ținea în 20 și 21 Oct. st. v. a. c. în localul școalei din Alba-Iulia-oraș cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 9 ore a. m. rugăciunea prescrisă, în biserică.
2. Deschiderea și constituirea conferenții, precum și comunicarea rezoluțiunii consistoriale asupra ultimei conferențe.
3. Constatarea celor prezenți, cu prezentarea, din partea fiecărui învățător, a raportului despre activitatea extrașcolară; rapoartele se vor preda comisiunii permanente spre referare.
4. Studiul Religiunii, pe baza noului Plan de înv.
   - *a*) cl. I. teoretic și practic: — Victoria Frățilă.
   - *b*) cl. II. teoretic: Em. Repede.
   - *c*) cl. III. teoretic și practic: Dan. Petrașcu.
   - *d*) cl. IV. teoretic: Vas. Murgău.
   - *e*) cl. V+VI teoretic și practic: Ioan Medrea.
5. Manualele de religie, întrebuințarea Sf. Scripturi în școală etc., disertație de: Ilie Tanase.
6. Educația religioasă în școală și în biserică etc., disertație de preotul catihet: Ion Neagoe-Stremțiu.
7. Darea de samă despre mișcarea ped.-literară la români în an. școl. 1910/11, de Simion Lazar.
8. Dare de samă despre starea învățământului din tract în an. 1910/11, — comisia, prin Vas. Micuda.
9. Dare de samă despre activitatea extrașcolară a fiecărui învățător-comisar, prin Nic. Borzea.
10. Desbatere în cauza bibliotecii tractuale.

Domnii preoți, ca directori școlari, se așteaptă a lua parte în număr cât mai mare la conferență.

Alba-Iulia, 9 Septemvrie 1911.

Ioan Teculescu
protopresb.

Convocare.

Conform circularinlui Preaveneratului Consistoriu de dto 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Școl., prin aceasta convoc conferenta învățătorească din protopresbiteratul Reghinului pe Luni in 24 și Marți 25 Octomvrie st. v. a. c. în școala din Jabenița, cu următoriul

Program:

1. Invocarea Sf Duh la orele 8 a. m.
2. Deschiderea conferenței.
3. Constatarea celor prezenți și constituirea biroului.
4. Materialul și metodica studiului religiunei cu privire la completarea sau omiterea lui, în raport cu planul de învățământ, pentru
   - *a*) clasa I, de înv. Teodor Buciu, teoretic și practic,
   - *b*) clasa II, de înv. George Crăciun, teoretic.
   - *c*) clasa III, de înv. Dimitrie Cofariu, teoretic și practic,
   - *d*) clasa IV, de înv. Constantin Brătean, teoretic,
   - *e*) clasa V, de înv. George Gabor, teoretic și practic,
   - *f*) clasa VI, de înv. Elie Șulariu, teoretic și practic.
5. Disertațiune despre manualele de religiune și metodica studiului religiunei, precum și despre folosirea Bibliei în școală, de înv. Nicolau Nașcu.
6. Educația religioasă în școală și biserică în ajutorul cântărilor bisericești și religioase, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică (etc. vezi circul.), disertație de înv. Grigoriu Ceontea.
7. Dare de seamă despre mișcarea pedagogică-literară la români în anul școlar 1910/1911, de înv. Zaharie Frandeș.
8. Dare de samă despre învățământul din tract în an. școl. 1910/1911 precum și darea de seamă despre activitatea extrașcolară a învățătorilor în anul școlar 1910/1911, tractate de înv. Ioan Borșan.

Pentru a se putea face raportul general despre activitatea extrașcolară a tuturor învățătorilor din tract, fiecare învățător are a pregăti raportul în parte și a-l înainta înv. Ioan Borșan, Deda, până la 25 Septemvrie st. v. a. c.

9. Discuție asupra acestor disertații.
10. Propuneri și închiderea conferenței.

Invățătorii și catiheții din tract sunt obligați a participa la această conferență. Directorii școlari iau parte în mod benevol.

Ibănești, la 6 Septemvrie 1911 s. v.

Grigoriu Nicoară
adm. ppbt., comisar const.

Convocare.

In sensul circularului consistorial de dto 2 Iunie 1911 Nr 1846 Școl. prin aceasta convoc învățătorii din tractul Mediașului la conferența învățătorească, ce se va ținea la 15 și 16 Octomvrie st. v. a. c. în școala rom. gr.-or. din Mediaș cu următorul

Program:

1. La orele 8 a. m. chemarea duhului sfânt.
2. Deschiderea conferenței prin protopresbiterul tractului.
3. Constituirea, constatarea celor prezenți și stabilirea definitivă a programului.
4. Comunicarea resoluției consistoriale Nr. 12152 Școl. 1911 privitoare la conferența din anul trecut.
5. Discuție asupra materialului din studiul religiunei cuprins în planul de învățământ pentru cl. I cu privire la completarea sau la omiterea din el pe basa posițiilor formulate: de Alexe Chețan înv. Frâuă și Miron Racoța înv. Agârbiciu.
6. Dtto referitor la materialul cl. II. proponenți: Ghedeon Henteș înv. Veseud și Stefan Pocau înv. Ernea săs.
7. Dtto referitor la mat. cl. III proponenți: Aurel Oltean înv. Hașag și Ilarion Ghiaja înv. Blășel.
8. Dtto referitor la mat. cl. IV proponenți: Filon Albu înv. Curci și Adrian Neagoe înv. Buzd.
9. Dtto referitor la mat. cl. V, proponenți: Ioan Langa înv. Dârlos și Ioan Neculoiu înv. Șaroș.
10. Dtto referitor la mat. cl. VI proponenți: Mihail Jampa înv. Chesler și Al. Sofariu înv. Vorumloc.
11. Dare de seamă despre manualele de religiune și de metodică a înv. religios despre întrebuințarea sf. scripturi în școală și despre necesitatea unei „biblii școlare“ de Pompeiu Morușca, preot catehet.
12. Educațiunea religioasă cu ajutorul cântărilor bisericești și religioase, cu ajutorul tablourilor, a mergerii la biserică și a sărbătorilor școlare de: Virgil Imbăruș înv. Mediaș.
13. Dare de seamă despre mișcarea pedagogică-literară la Români în anul 1910/1911, de comisia permanentă.
14. Proponenții de sub Nri. 5. 7. 9. și 10 vor avea să țină și câte o prelegere practică din materialul religiunei, stabilit pentru cl. I. III. V. și VI.

La această conferență sunt poftiți a lua parte toți catehetii și preoții ca dir. școlari,

Mediaș, 12 Septemvrie 1911 st. v.

Romul Mircea
protopresb.

Zidirea Seminarului
şi
Şcoala centrală din Sibiiu.

Domnule redactor!

Te rog să binevoieşti a da loc în coloanele »Telegrafului Român« documentelor alăturate, pe cari le public cu autorizare dela cel mai competent loc, pentruca să se vadă încât zidirea seminariului a fost împedecată prin zidirea şcoalei centrale, şi încât directorul seminariului Dr. Eusebiu R. Roşca, are dreptate să învinue pe consistoriu şi să mă atace pe mine în cartea sa scoasă de sub tipar din incidentul serbărilor centenare ale Seminarului nostru.

Cu însaşi chestia zidirei seminarului, pentru de a nu conturba atmosfera sărbătorească din prilejul centenarului, mă voiu ocupa altă dată — şi voiu arăta, că nu consistoriul poartă vina la trăgănarea zidirei, ci parte mare însuşi directorul.

Nicolae Ivan
protopresb., asesor consist.

I.

Protocol

luat în sinodul parohial extra-ordinar din Sibiiu Cetate, ţinut în 17 Februarie v. 1902 în seminariul «Andreian» în urma decisului venerabilului Consistor Arhidiecezan dto 4 Februariu Nr. 3412 Pl. în cauza cedării teritoriului împreună cu biserica şi casa parohială arhidiecezei, pentru zidirea bisericei catedrale.

Prezenţi: Ioan Papiu paroh-preşedinte şi membrii: Nicolae Benţa, Dr. Ilie Beu, Anastasiu Boiu, Baptist Boiu, Dr. Vasile Bologa, Nicolae Căldărea, Parteniu Cosma, Petru Dragomir, Ioan Işan, Ilie Moga, Emil Pinciu, Petru Pipoş, Constantin Pop, Candid Popa, Ioan de Preda, Dr. Gheorghe Proca, Dr. Eusebiu R. Roşca şi Dr. Nicolae Vecerdea.

1. Preşedintele protopresbiter Ioan Papiu constată, că convocarea sinodului s'a publicat în biserică în Dumineca trecută, că astăzi s'a oficiat chemarea Duhului Sfânt, expune pe scurt motivul convocării sinodului extra-ordinar, apoi declară sinodul de deschis, provocându-l ca să-şi aleagă un notar.

Sinodul aclamă de notar pe Candid Popa.

2. Se pune la ordinea zilea modificarea concluzului sinodal din 11/24 Aprilie 1900 referitor la cedarea în schimb a bisericei şi casei parohiale în proprietatea arhidiecezei, în scopul ca pe teritorul ocupat de acelea să se edifice biserica catedrală.

Inainte de toate se dă cetire hârtiei conzistoriale dto 4 Februarie a. c. Nr. 3412 Pl. prin care se aduce la cunoştinţă sinodului, că concluzul amintit se aproabă cu următoarele modificări:

«La punctul I. arhidieceza zideşte casa cea nouă parohială numai încât va fi posibilă în colţul din strada Brukenthal, îi stă însă în voie a da în schimb şi altă zidire potrivită din cele ce are acum în apropiere sau a zidi şi pe alt teritor decât cel designat prin sinodul parohial.

Stipulaţiunea din punctul 5 lit. a. şi b. se anulează, va să zică că parohia nu va putea purta nici un disc în biserică pentru trebuinţele sale, şi nici nu va putea vinde stranele, — după ce arhidieceza ia asupra sa toate sarcinile din punctul 7., aşa pe lângă prevederea bisericei cu ornate, odoare şi cărţi tot arhidieceza are să provadă biserica cu lumini, unt de lemn, tămâie şi prescuri.

»Punctele celelalte din concluzul sinodal rămân întru toate neschimbate şi se aproabă întocmai«.

Se dispune mai departe, ca sinodul să designeze pe delegaţii săi, cari împreună cu delegaţii Consistorului arhidiecezan vor subscrie actul ce se va redacta conform punctului 8, ca astfel la cartea funduară să se poată face transcrierea teritorului cedat încă înainte de-a începe lucrările pentru zidirea catedralei, pe numele bisericei catedrale, *rămânând dreptul parohiei garantat prin document până la terminarea zidirei, eventual până la cedarea altei case, ca locuinţă pe seama parohului protopresbiter.*

Se dă cetire mai departe raportului comitetului parohial, care în şedinţa sa dela 15 a curentei a pertractat hârtia Consistorului şi ţinând cont de dificultăţile indicate în aceea, cu privire la locul, pe care are să se zidească casa parohială propune spre primire un text, care corăspunde condiţiunilor Consistorului, — nu pricepe însă raţiunea terminului »anulare« din decisiunea consistorială, pentrucă abstracţie făcând dela împrejurarea, că Consistorul, ca organ executiv al arhidiecezei în afacerea aceasta este tocmai aşa parte contrahendă ca şi sinodul nostru parohial, sinodul nu a luat nici un concluz, care nu ar cădea în competenţa sa şi nu pricepe pentruce se »anulează« şi punctul 5 »b« al concluzului? în care se zicea că parohia »*nu va putea nici vinde nici pune vr'o taxă pe stranele din biserică*«, ceeace crede, că este şi intenţiunea Consistorului.

In fine comitetul nu vede necesitatea de »a designa sinodul pe delegaţii săi, cari împreună cu delegaţii Consistorului arhidiecezan vor subscrie actul ce se va redacta conform punctului 8«, pentrucă în acel punct 8 este prevăzută deja această necesitate din partea parohiei, pe care are să o reprezente comitetul parohial.

După acestea comitetul parohial face următoarea propunere:

1. La II. *b*) să se adaugă următoarea alinea ultimă:

»Intrucât însă teritorul arhidiecezei din apropierea bisericei catedrale în strada Brukenthal n'ar fi suficient sau n'ar fi potrivit pentruca pe acela să se zidească şi casa parohială, aceea după o pertractare ulterioară cu parohia, cu învoirea aceleia se va putea zidi şi pe alt loc în apropierea bisericei catedrale sau în schimb se va putea da parohiei altă casă existentă de ale arhidiecezei, dar aceasta are să se finaliseze cel mult în restimp de 10 ani dela datul contractului de schimb«, care în acest caz la dorinţa arhidiecezei se poate încheia cu reservele cuvenite şi înainte de zidirea bisericei catedrale.

2. Din punctul 5 se eliminiază cuvintele »cu următoarele restricţiuni«, precum şi sub punctele *a*) şi *b*).

3. In urma modificărilor din punctul precedent punctul 7 are să capete următorul text:

»Sarcina de a provedea biserica catedrală în viitor cu vestminte preoţeşti, cu cărţi bisericeşti, cu odoare, lumini, unt de lemn, tămâie, prescuri, vin etc., va să zică cu toate cele trebuincioase, va fi a arhidiecezei«.

Prezidentul provoacă sinodul să se pronunţe asupra propunerilor comitetului parohial, dar neluând nime cuvântul nici în general nici în special, acelea se declară primite din partea sinodului cu unanimitate.

Astfel întregul concluz al sinodului în această afacere se primeşte în următorul text:

I. Sinodul parohial dela biserica cu hramul »Schimbarea la faţă« din Sibiiu-Cetate, în scopul de a face posibilă edificarea bisericei catedrale pe complexul de intravilane, între cari se află şi casa parohială cu biserica acestei parohii, cedează în posesiunea şi proprietatea arhidiecezei gr. or. române din Transilvania:

1. Teritorul cuprins în protocolul funduar nr. 594 1 + ord. 463 top. din Sibiiu-Cetate, cu edificiile ce se află pe acel teritor, care sunt biserica şi casa parohială în valoare după inventar de 44,000 cor.

2. Mobiliarul din biserică, care după inventar representă următoarea valoare:

a) Icoanele 5945 cor.
b) Sfeşnicile 346 cor.
c) Candelele 2360.
d) Vase şi aparatele de serviciu 560 coroane.
e) Crucile 1108 cor.
f) Vestmintele preoţeşti 2119 cor.
g) Cărţile bisericeşti 264 cor.
h) Diversele din punctele 1—8 şi 12 ale Inventarului 270 cor. Total: 12.972 cor.

II. In schimb pentru acestea arhidieceza:

1. Va da parohiei alt teritor potrivit în strada Brukenthal în cornul din sus al teritorului catedralei în mărime corăspunzătoare şi pe acela va edifica pe spesele sale o casă parohială cu un etaj, care va servi pentru totdeauna drept cuartir pentru parohul şi eventual drept local pentru şcoala parohială.

Acel edificiu trebue să aibă:

a) In etaj (cuartirul propriu al preotului) cel puţin 5 odăi, 1 cămară, o culină şi o latrină duplă.

b) In parter o odae spaţioasă (cancelăria), o odae mai mică, arhiva oficiului parohial şi protopresbiteral, o sală mare pentru şedinţele comitetului parohial şi pentru sinod, în care să se adăpostească şi arhiva parohiei şi care în caz de necesitate să se poată transforma în sală de învăţământ pentru şcoala elementară parohială, o odae pentru servitor şi o culină de spălat.

In suteran o pivniţă cu trei despărţăminte, în curte 1 şopron.

Atât în etaj, cât şi în partere are să se instaleze lumina electrică şi apaductul.

Curtea şi casa parohială se separează de celalalt teritor prin un grilaj de fer.

Sinodul parohial îşi reservă dreptul a examina şi aproba planul de edificare prin comitetul parohial.

După colaudare şi luarea în posesiune a casei parohiale se va estrada din ambele părţi contractul de schimb, pe baza căruia deodată se va esopera transcrierea şi în cartea funduară.

Din acest moment conservarea acestui edificiu cade în sarcina parohiei.

Intrucât însă teritorul arhidiecezei din apropierea bisericei catedrale în strada Brukenthal n'ar fi suficient sau n'ar fi potrivit pentruca pe acela să se zidească şi casa parohială, aceea după o pertractare ulterioară cu parohia, cu învoirea aceleia se va putea zidi şi pe alt loc în apropierea bisericei catedrale sau în schimb se va putea da parohiei altă casă esistentă de ale arhidiecezei, dar aceasta are să se finalizeze cel mult în răstimp de 10 ani dela datul contractului de schimb, care în acest caz la dorinţa arhidiecezei, se poate încheia, cu rezervele cuvenite şi înainte de zidirea bisericei catedrale.

2. Până la predarea casei noue parohiale, arhidieceza este datoare a pune la dispoziţia parohiei un cvartir potrivit pentru parohul protopop, care să aibă cel puţin atâtea încăperi câte are cuartirul de astăzi, precum şi instalaţiune electrică şi apaduct, sau echivalentul acestora în sumă de 1000 cor. anual.

3. Arhidieceza va contribui şi mai departe la salariul parohului cu 400 cor. anual, şcoala şi cuartirul învăţătorului însă, până când ea va servi drept şcoală de aplicaţie pentru institutul seminarial, rămâne tot la seminar în condiţiunile actuale.

4. Cu ziua sfinţirei bisericei catedrale înceată datorinţa parohiei de a avea crâznicul său, având de aici încolo arhidieceza de a se îngriji şi de provederea acestor agende, cari după uz cad în sarcina crâznicului.

5. Biserica catedrală va servi pentru toţi vecii şi drept biserică parohială pentru parohia din Sibiiu-Cetate, deci organele acestei parohii îşi vor esercia în biserică toate acele drepturi, cari după uz şi după Statutul Organic le compet.

6. Parohia îşi rezervă, şi arhidieceza îi recunoaşte parohiei dreptul ca şi în viitor să-şi aleagă pe parohul şi învăţătorul eventual învăţătorii săi şi pe toate celelalte organe parohiale, la care ca pe parohie independentă o îndreptăţeşte Statutul Organic şi uzul.

Deci biserica catedrală are să se pună la dispoziţia organelor parohiale dimpreună cu ornatele preoţeşti şi cu toate cele trebuincioase la funcţiunile preoţeşti în, şi afară de biserică, tocmai aşa ca şi când ea ar fi numai biserică parohială, deasemenea şi crâznicul are să-şi facă serviciul la funcţiuni preoţeşti în, şi afară de biserică tocmai ca şi când el ar fi în serviciul parohiei.

7. Sarcina de a provedea în viitor biserica catedrală cu vestminte preoţeşti cu odoare, lumini, unt de lemn, tămâie, prescuri, vin, etc. va să zică cu toate cele trebuincioase, va fi a arhidiecezei.

8. Detaiurile necesare pentru punerea în lucrare a acestor dispoziţiuni, se vor stabili ulterior într'un act, care se va redacta în o comisie mixtă din delegaţii Consistorului arhidiecezan şi din comitetul parohial, prin care însă nu se pot altera principiile şi dispoziţiunile concrete, cuprinse în punctele 1—7 ale acestei învoeli.

3. Autenticarea acestui protocol se încredinţează membrilor comitetului parohial cari au fost prezenţi la sinod.

Cu aceasta terminate fiind agendele acestui sinod, preşedintele îl declară de încheiat.

Dat ca mai sus.

Ioan Papiu m. p., *pres.* — *Candid Popa* m. p., *not. sinod. par.*

Cetit şi verificat. Sibiiu, 22 Febr. 1902.

Parteniu Cosma m. p. — *Dr. E. Roşca* m. p.
Dr. N. Vecerdea m. p. — *Ioan Preda* m. p.
Petru Pipoş m. p. — *Dr. Ilie Beu* m. p.

«*Aprobat*».

Sibiiu, din şedinţa consist. arhidiecezan ca senat plenar ţinută în 1 April 1902.

Dr. Elie Cristea m. p..
arhidiacon secretar.

Pentru conformitate cu originalul.
Sibiiu, 12 Septemvrie 1911.

Dr. George Proca
secretar.

II.

Nr. 2550/1902 Plen.

Preaonorate Dle Protopresbitere!

Concluzul sinodului parohial din Sibiiu-Cetatea adus în şedinţa extraordinară dela 17 Februar a. c. în obiectul cedărei teritorului pe care e zidită biserica şi casa parohială în schimbul altor drepturi stipulate în concluzul precitat-promovat cu raportul P. On. D-tale din 27 Februarie a. c. şi provăzut cu clauzula de aprobare se restitue sub ·/. cu ordinul să-l promovezi comitetului parohial, rămânând ca actul, în care se vor statori detaiurile pentru punerea în luclare a dispoziţiilor din concluzul aprobat, să se redacteze la timpul său.

Sibiiu, din şedinţa plenară a consistorului arhidiecezan, ţinută la 1 Aprilie 1902.

Ioan m. p.
Aepp.

P. On. Domn Ioan Papiu
protopresbiter al tractului Sibiiu.

Pentru conformitate cu originalul.
Sibiiu, 12 Septemvrie 1911.

Dr. George Proca
secretar.

III.

Venerabil Consistor Arhidiecezan!

Expirând în anul viitor restimpul de 10 ani de când parohia Sibiiu-Cetate a cedat arhidiecezei teritorul său din strada Măcelarilor pentru zidirea bisericei catedrale, comitetul parohial, prin concluzul alăturat sub ·/. recearcă Veneratul Consistor a da parohiei, în senzul învoelei aprobate la 4 Faur 1901 Nr. 3412 Plen. teritorul dimpreună cu edificiul din strada Şaguna zidit în 1910 pentru şcoala centrală şi a lua dispoziţii pentru transcrierea lor pe numele parohiei.

Totodată notificăm Veneratului Consistor, că în cazul, că dorinţa noastră se va realiza, până când şcoala centrală nu se va folosi şi de sala a III. şi a IV. de învăţământ din acest edificiu, parohia ia asupra sa angajamentul a le pune şi pe mai departe la dispoziţia seminarului.

Sibiiu, 3/16 Septemvrie 1911.

Pentru comitetul parohial:

Candid Popa m. p., *notar.* — *P. Cosma* m. p., *prezident.*

Pentru conformitate cu originalul.
Sibiiu, 12 Septemvrie 1911.

Dr. George Proca
secretar.

IV.

Estras din protocolul şedintei comitetului parohial din Sibiiu-Cetate, ţinută la 3/16 Septemvrie 1911.

Nr. 2.

Prezidentul comitetului parohial, provocându-se la concluzul sinodului parohial din 4/17 Aprilie 1902, luat în afacerea cedării teritorului din strada Măcelarilor pentru zidirea bisericei catedrale, în posesiunea arhidiecezei, prezentează următoarea propunere:

Având în vedere, că în 25 Ianuarie 1912 espiră timpul de 10 ani, în care consistorul arhidiecezan era dator a zidi parohiei în schimbul teritorului cedat pentru catedrală, o casă parohială conform stipulaţiunilor din pct. II. 1 *a*) şi *b*) ale concluzului amintit;

Având în vedere, că Ven. Consistor a edificat în grădina din strada Şaguna nr. 12—14, o casă destinată pentru şcoala centrală, în care s'a făcut cvartir şi pentru parohul nostru protopop;

Având în vedere, că parohia cu ocaziunea cedării locului său din strada Măcelarilor a dat arhidiecezei următoarele valori:

a) Locul, pe care a fost biserica şi casa parohială, a valorat după inventarul din 1902 Cor. 44,000.

b) Mobiliarul dimpreună cu odoarele şi cărţile din biserică. Cor. 12,912.

c) Fondul turnului parohiei în sumă de cor. 15,000.

d) Iar cu ocaziunea numitei şcoli centrale, parohiile afiliate au dat «Fondurile şcoalei centrale în sumă de cor. 24,127.20. In total coroane 96,099.20;

Având în vedere, că edificiul acesta din strada Şaguna întruneşte aproape toate condiţiile din pct. II. 1 *a*) şi *b*) ale concluzului sinodului parohial, la edificarea căruia parohia a contribuit cu suma de circa 100,000 cor., face propunerea, că comitetul parohial să intervină la consistor cu rugarea, că acesta să considere acest teritor cu edificiul de pe el, ca răscumpărare a acelui edificiu şi teritor, care în senzul învoelii amintite e dator să le cedeze şi transcrie pe parohie cu ocaziunea schimbului;

Comitetul primeşte cu unanimitate această propunere şi o înaintează consistorului.

Sibiiu, 3/16 Septemvrie 1911.

Candid Popa m. p. notar. — *P. Cosma* m. p. prezident.

Pentru conformitate cu originalul.
Sibiiu, 12 Septemvrie 1911.

Dr. George Proca
secretar.

NOUTĂŢI.

Personal. Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan* va pleca Duminecă dimineaţa la *Săcel,* unde va săvârşi în ziua aceea sfinţirea bisericii celei nouă, cu asistenţă număroasă.

*

Adunarea poporală, convocată pe 8 Octomvrie n. la Mureşludoş, a fost amânată pe *15 Octomvrie n.* la orele 10 a. m., din motivul că în 8 Octomvrie n. se ţine adunare mare poporală în Timişoara.

*

Dela comitat. Comitetul permanent al comitatului (Sibiiu) a primit adresa comitatului Peşta referitoare la modificarea legei de presă, cu adaosul prezentat de membrul *Nicolae Ivan*, ca acele curţi cu juraţi, unde se tipăreşte foaia, să judece şi delictele de presă, — iar cauţiunea ce se cere pentru foile politice, *să se şteargă.* Se va face propunere în acest înţeles congregaţiei din 2 Octomvrie.

*

La direcţia de finanţe din Sibiiu, orele de oficiu, cu începere dela 1 Octomvrie n. sunt: în zilele de lucru dela 8 până la 2, şi în Dumineci şi sărbători dela 9 până la 12. Părţilor li se dau informaţiuni numai în zilele de lucru, între orele 11—12.

*

Inaugurare. Comitetul pentru ridicarea unui monument poetului Eminescu, sub conducerea prezidentului său, a dlui Cornel Botez, a stabilit data inaugurării pe zilele prime din Octomvrie v. s. c. Monumentul lucrat de sculptorul Storck este complet terminat şi va fi adus la Galaţi, unde va fi aşezat pe soclul din parcul oraşului. La serbare au fost învitate toate instituţiile culturale române, în frunte cu Academia Română. Vor merge la Galaţi cu prilejul inaugurării mai multe grupuri de inteleotuali atât dela noi, cât şi din Bucovina. In programul sărbărilor este pusă şi comedia *Lais*, de Augier, localisată în versuri de Eminescu. Rolurile acestei comedii vor fi interpretate de artiştii Teatrului Naţional bucureştean.

*

Nouă agentură poştală. In comuna *Marpod*, comitatul Sibiiului, se va institui cu ziua de 1 Octomvrie 1911 o agentură poştală. Cercul său de activitate se întinde asupra comunelor Marpod şi Ilimbav. Noua agentură primeşte şi expedează scrisori şi mandate postale în toate ţările; iar pachete şi scrisori cu bani primeşte şi expedează numai în interiorul ţării, în Austria, Bosnia, Herţegovina şi Germania.

*

Ministru-prezident rusesc. Din Petersburg se scrie, că ţarul a numit în locul lui Stolipin, de ministru-prezident pe *Kokovţev*, fost până acum ministru de finanţe.

*

In urma demonstraţiilor. Pagubele cauzate în cursul demonstraţiilor sângeroase din Viena, după constatările experţilor, fac cu totul 180 mii coroane, dintre care în cartierul Ottakring o sută de mii coroane.

*

Defraudare. Evreul Isac *Halpern*, funcţionar la banca provincială din Cernăuţ, a pierdut sume colosale la jocul de bursă. Ca să câştige bani, a falsificat cambii în valoare de 150 mii coroane. De frică să nu fie descoperit, a fugit din Cernăuţ.

*

Sborul lui Vlaicu Toate ziarele noastre şi cele săseşti au adus rapoarte elogioase despre sborul aviatorului nostru *Vlaicu.* In raportul ziarului „Gazeta Transilvaniei" se spune că Duminecă, pe vremea când sbura Vlaicu în Sibiiu, vântul avea o iuţală de 11-12 metri pe secundă; o iuţală deci, care eschide aproape cu totul posibilitatea unui sbor. După părerile mai multor esperţi, lucrul nu stă astfel. La o iuţală de 11-12 metri pe secundă a vântului se poate sbura. Şi Bleriot a sburat şi la o iuţală de 14 metri pe secundă. La iuţală mai mare nu a sburat însă nime până acuma. Iuţala vântului la noi, în Sibiiu, a fost apoi Duminecă, când sbura Vlaicu, cu mult peste 14, cam între 16—18 metri pe secundă. Era deci un vânt puternic. Vlaicu, prin faptul, că a sburat şi pe un vânt atât de primejdios, a dat dovadă despre un curaj estraordinar, şi totodată a atins cel mai înalt record în lupta cu vântul, pentrucă, cum am spus, la o iuţală de peste 14 metri pe secundă a vântului nu a cutezat nime până acuma să se urce în văzduh, decât numai — *Vlaicu!*

*

Teatru românesc în Sibiiu. La „Reuniunea meseriaşilor români din Sibiiu" se urmează cu multă diligință repetiţiile pentru reprezentarea piesei teatrale de V. Alexandri, „*Doi morţi vii*" care va avea loc Duminecă, în 8 Octomvrie n. c. în teatrul orăşenesc din loc. Pe lângă aceasta piesă teatrală se vor reprezenta mai multe „*tablouri vii*", din frumoasele poezii ale poeţilor noştri Coşbuc şi Goga. Venitul curat e destinat pentru darurile de Crăciun ce se împart între săracii noştri. Programul îl dăm în numărul viitor.

*

† Ioan Teodorovici, major ces. şi reg. în retragere, preşedintele direcţiunei institutului de credit şi economii „*Timişiana*" din Timişoara, a decedat Marţi, în 26 Septemvie n. în etate de 82 ani şi a fost înmormântat Joi, în 28 Septemvrie, cu onorurile militare, după ritul bisericii gr. ort. române. Odihnească în pace!

*

Record aviatic. Pilotul francez *Matieu*, cum se vesteşte din Paris, s'a ridicat la o înălţime de 2470 metri cu aeroplanul său pe care avea un pasager. Matieu afirmă, că uşor s'ar fi putut înălţa până la trei mii de metri, dacă el şi tovarăşul său de călătorie ar fi dus cu sine haine mai călduroase; în regiunile de sus ale aerului frigul a fost atât de aspru, încât s'au văzut necesitaţi să se coboare mai nainte de-a ajunge înălţimea de trei mii de metri.

*

O piesă de Tolstoi. O lucrare dramatică, întitulată *Cadavrul viu*, s'a găsit printre manuscriptele rămase după moartea lui Tolstoi. Piesa se va reprezenta pe scena teatrului din Moscova, precum şi la teatrul Burgului din Viena. Va fi o premieră senzaţională, la care numeroşi americani au reţinut locuri.

*

Şcoală încălzită cu electricitate. Incălzirea cu electricitate este, până acum, împreunată cu mare cheltuială. Cu toate acestea, într'o localitate din Elveţia, în satul *Schuls*, şcoa'a este încălzită cu ajutorul electricităţii, findcă localitatea muntoasă dispune de o putere considerabilă de apă. Şcoala are şi lumină electrică; — astfel comuna aceasta mică se poate lăuda, că a întrodus în şcoala sa lumina şi încălzirea cea mai modernă şi cea mai igienică.

*

Statul moştenitor. Averea rămasă după scriitorul Jókai, constătătoare din o bibliotecă preţioasă, tablouri şi o corespondenţă a poetului, a trecut în proprietatea statului pentru un preţ de 130 de mii coroane, care se va plăti în forma unei rente viagere de 6 mii coroane anual văduvei scriitorului.

*

Explosiune. In portul dela Toulon s'a întâmplat Luni o mare catastrofă. Vasul de răsboiu „*Libertée*" s'a aprins, focul a pătruns repede până la camera unde se păstrează materia explosivă a vasului. Intr'un moment alcătuiala întreagă a fost aruncată în aer. Explosiunea are trei sute de victime; aproape toţi marinarii de pe bord s'au înecat. Vasul „Libertée" a costat 40 de milioane franci şi a fost construit în anul 1905.

*

Manevrele viitoare. Se anunţă din Viena: In cercurile înalte militare este vorba ca manevrele mari din anul viitor să se ţină în Bosnia şi Herţegovina, sub comanda supremă a moştenitorului de tron. Cu prilejul acesta arhiducele Francisc Ferdinand va face prima sa călătorie în provinciile anectate.

*

Pelagra. Doctorii englezi, Sambon şi Chalmers, făcând cercetări asupra pelagroşilor din câteva comune din România, afirmă şi mai departe, că boala nu se datoreşte consumării de cucuruz stricat, ci protozoarului *Simulium reptans.* Inţepăturile acestei insecte produc pelagra, întocmai cum ţânţarii anopheles pricinuesc frigurile.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără lucru, al „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu," au mai dăruit: Teodor Moldovan, cismar, 50 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta), 1 cor., George Praşca cismar, 20 bani, Zaharie Aron, cismar 50 bani, Ioan Petruţa, învăţăcel cismar, 20 bani, Isidor Grindean, cismar şi soţia sa Elena, întru vecinică odihnă a fiului lor Victor, fost paroh în Iclandul mare, 1 cor., Ioan Topârceanu, pantofar (Sălişte) şi Ioan Limpede, pantofar (Sibiiu), câte 50 bani, Ioan Mihălţan, pantofar, 20 bani şi Vic. Tordăşianu prezident, 10 bani.

*

Degenerare. Baronul Conorigny, un tinăr francez de 18 ani, la îndemnul mamei sale a împuşcat, în castelul familiar de lângă Paris, pe tatăl său — pentrucă acesta nu voia să i dee bani de chefuit.

*

Teatru. Astăzi Vineri se dă opereta *Husarii jucând,* mâne Sâmbătă farsa cu cantece *Teodor şi Comp.;* amândouă representaţiile se dau în beneficiu. Duminecă şi Luni vor fi ultimele representaţiuni în stagiunea actuală.

Din România.

Sărbările din Iaşi.

Dl *Dimitrie A. Greceanu,* primarul oraşului Iaşi a fost la Sinaia, pentru a conferi cu M. Sa Regele asupra sărbărilor jubilare ale universităţii din Iaşi. Ele vor avea loc în zilele de 27, 28 şi 29 Sept. v. şi la ele va participa întreaga familie regală. Programul sărbărilor suferă o modificare, aceea că în loc de banchet va avea loc un mare bal de galâ, în sala teatrului naţional, la care vor lua parte Suveranii şi Principii moştenitori. Marele bal va avea loc în seara zilei de 29 Septemvrie. M. S. Regele va avea reşedinţa la comandamentul corpului IV. de armată, iar A. S. R. la cercul militar.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, la 31 Aug. n. 1911, „Reuniunea meseriaşilor sibieni" şi-a ţinut a 8-a şedinţă literară. Prezidentul nostru Tordăşianu, rentors din concediu, după cuvintele de laudă la adresa comitetului, în frunte cu v. prezidentul G. Poponea, pentru înţeleapta conducere, şi mai ales pentru activitatea neîntreruptă de pe timpul absentării sale, ne transmite salutul meseriaşilor din Lugoş, în mijlocul cărora a avut fericirea să petreacă în câteva rânduri în cursul verii. Despre meseriaşii români lugoşeni nu vă pot spune alta, zice Tordăşianu, de cât că ei, în marea de străini, ce e în continuă creştere, conştii de a lor chemare, fiecare în parte îşi iubeşte meseria, e mândru de neamul său şi e străbătut de convingerea, că dacă cele 3 clase ale noastre, urmând esemplul altora, vor ţinea cu mai multă îndărătnicie şi cu frăţască dragoste şi înţelegere unii la alţii, în viitorul cel mai apropiat cuceri-va şi meseriaşul român locul ce i se cuvine, atât după număr, cât şi după prestaţiunile sale. Şi ca să ajungem aci, e bine şi neapărat să ţinem mereu unii şi alţii, la pilda atât de grăitoare, dată de fiul de pescar, care, în urma jertfelor părinţilor săi sărmani, după absolvarea şcoalilor mai înalte, ajuns vlădică şi-a atârnat în salonul locuinţei un mare năvod (rociu) care să-i fie, pentru toate timpurile, dar mai ales pentru timpul când după noua sa poziţie şi-ar uita de mediul, din care a eşit, aducătoare aminte de obârşia sa şi nu numai să cinstiască, ci şi în ajutor să le stea acelora (pescarilor), cari au asudat în folosul său!

Cum ne găsim în pragul deschiderii şcoalelor, dl Tordăşianu face apel la părinţi să chibzuiască bine, să fie cu băgare de seamă la croirea carierelor şi cu acestea la croirea viitorului şi fericirii ulterioare a fiilor lor. Să pună preţ pe carierele practice, pe meserii, cari se învaţă în timp mai scurt, cu cheltueli mai puţine şi în acelaş timp asigură fiitorului cetăţan independenţă şi câştiguri neasămânat mai bune. In această ordine de idei împărtăşeşte, că în timpul mai nou i-a succes să aplice drept învăţăcei: pe băiatul Romul Morariu din Saschiz, în fabrica de lăcătuşerie V. Török; pe orfanul Niculiţă Vestemean din Sibiiu la frizerul (barb er) I. Roman, iar în urma publicaţiunilor noastre, învăţătorului în penz. Pop din Diciosânmărtin i-a succes, ca fiul său Aurel să fie primit învăţăcel pantofar pe 3 ani, primul între români, pe spesele statului, esclusiv îmbrăcămintea, la şcoala specială de pantofărie din Sibiiu.

In fine aducând calde mulţămite dlui Arcadie Olariu, prezidentul „Reuniunii de cetire şi cântări a meseriaşilor români din Nădlac" şi notarului ei dlui I. Ilovici, pentru datele preţioase despre statul meseriaşilor nostri de acolo, date de cari ne vom folosi în curând, declară şedinţa deschisă.

Notarul Duca ceteşte sumarul şedinţelor administrative, domnul M. Neagu ni-a cântat cu căldură câteva arii, Mihail Pomiciu ni a predat cu naivitate „Greerul şi furnica". Cu viu interes a fost ascultată „Cronica lunară" a dlui I. Măgianu, în care ni a expus toate evenimentele mai de seamă dela ultima şedinţă încoaci, între cari a amintit despre năzuinţele fraţilor meseriaşi din Cluş, despre sărbările din Blaj şi în legătură despre începuturile ce s'au făcut în scopul consolidării comersanţilor, despre moartea prietinului, ciobanului Cârţan, care odinioară ospitase la şedinţele noastre etc. Au urmat declamări, cântări, şi la urmă obicinuita sortare de cărţi, apoi şedinţa a fost încheiată.

Emanuil.

Curs de cântăreţi la Orăştie.

Pe baza rezoluţiunei consistoriale Nr. 5491 Bis. 1909 deschidem curs de cântăreţi pe timp de 5 luni începând din 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1911 până în 20 Martie (2 Aprilie) 1912. Scopul acestui curs este a împodobi bisericile noastre cu cântăreţi buni.

La acest curs se primesc tineri adulţi, cari au împlinit vârsta de 15 ani şi au absolvat cursurile şcoalei poporale, rămaşi la economie sau meserie.

Obiectele de propunere sunt:

1. Cele 8 glasuri cu troparele şi antifoanele lor, precum şi podobiile acestor glasuri.
2. Rânduiala vecerniei, utreniei, şi liturghiei aşezate de sfinţii 3 erarhi Vasilie, Grigorie, şi Ioan gură de aur.
3. Irmoasele şi pricesnele din Dumineci şi sărbători.
4. Tipicul, — sau ştiinţa cum are cantorul de a pune la rând în biserică aceste cântări în Dumineci şi sărbători.

Taxa pentru instruare în cântări e a se solvi de părinţii elevilor participanţi cu câte 40 cor. pentru tot timpul de instrucţie anticipativ la mâna instructorului conducător al acestui curs, în rate, şi anume:

1. 20 coroane la începerea cursului.
2. 10 coroane la 1 Ianuarie 1912.
3. 10 coroane la terminarea cursului.

Pentru cuartir 4 coroane pe lună, petru cost în casă privată 24 coroane pe lună, fără spălat sau după învoire.

Tinerii cari voesc a fi primiţi la curs, au a se înştiinţa la subscrisul oficiu înainte de începerea cursului, şi la presentare a dovedi prin Atestat dela oficiul parohial, că au purtare bună şi îi recomandă spre a fi primiţi.

La finea cursului vor fi examinaţi din cântările indicate şi vor primi după examen „Atestat", cu care vor fi îndreptăţiţi a competa la posturile vacante de cantori la bisericile noastre din arhidieceză.

Orăştie, 5 Septemvrie 1911.

Vasile Domşa
protopresb.

Cărţi şi reviste.

Carte de cetire, pentru anul V. şi VI. de şcoală, de *Dr. I. Stroia* protopresbiter şi fost profesor, *D. Lăpădat* director şcolar, şi *I. Crişan* învăţător. Ediţia I. Tipografia Arhidiecezană din Sibiiu, 1911. Preţul K 1.80. De vânzare se găseşte la Librăria Arhidiecezană.

*

Şcoala română şi învăţătorul român din Ungaria în lumină adevărată, de *Iosif Stanca*, învăţător. O carte de 88 pagini, în care se vorbeşte cu multă competenţă şi cunoştinţă de causa despre stările create de legea şcolară din anul 1907, despre greutăţile pe cari le întimpină învăţătorii întru împlinirea misiunei lor şi despre multe alte lucruri, cari cad în cercul de activitate al şcoalei române şi al învăţătorului român. Cartea e dedicată domnului *Nicolae Iorga.* E tipărită în tipografia diecezană din Arad şi costă exemplariul 1 coroană. Pentru România 1 leu 50 bani.

*

„Cultura Creştină", revista profesorilor de teologie din Blaj, Nrul 14. a apărut cu următorul sumar: Dr. Vasile Moldovan: Temeiul credinţei. — Dr. Ioan Sâmpăleanu: Un caz de procedură matrimonială vinculară. — Dr. Alexandru Nicolescu: Nemurirea sufletului (I.) — Aurel Fodor: Edificiile publice ale bisericii. — Cronică: Poporul de rând la serbările din Blaj; Dascăli români; Reducerea serbătorilor latine; Cazul Iatho; Congregaţia Mechitariştilor. — Cărţi şi reviste. — Telefon.

*

Obiecte bisericeşti, studiate şi descrise de *Sp. Cegăneanu*, arhitect, edit. Muzeul naţional de antichităţi, Bucureşti 1911. — Publicaţiunea are de scop a oferi publicului un catalog amănunţit al obiectelor cuprinse în secţiunea eclesiastică a Muzeului naţional de antichităţi. Volumul apărut acuma descrie, pe lângă numeroase ilustraţiuni, obiecte adunate de pe la mănăstiri şi biserici: cădelniţe, chivote, potire, epitrafire, cruci de mână, engolpioane, vase diferite, covoare decorative ş. a. Nu încape îndoială, materialul acesta va face servicii din cele mai preţioase cercetărilor istorice şi artistice. Preţul volumului nu este indicat.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională greco-orientală română din comuna **Văleni** protopresbiteratul „Cetatea de piatră“ să escrie concurs cu termin **de 15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariu fundamental 600 cor. din repartiție pe popor, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat.
2. Cuartir corăspunzător.
3. Un pătrar de jugăr grădină.
4. Lemnele de foc recerute.

Cuincuenalele să socotesc numai după anii serviți la această școală, în caz că se va primi ajutor dela stat, atunci se pot computa toți anii de serviciu.

Invățătorul e îndatorat a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei în cor la sfta liturgie și totodată să instrueze și pe elevii din școala de repetiție.

Doritorii de a ocupa acest post să aștearnă rugările instruate cu atestat de botez testimoniu școlar, absolutoriu pedagogic diploma de învățător, eventual și alte documente recomândătoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta în comună într'o Dumînecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Lăpușul-unguresc, (Magyarlápos), 7/20 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră.

Vasile Duma
protopresbiter.

(373) 1—3

Nr. 1070/1911. (377) 1—2

Licitațiune.

Primăria comunală **Strugari** publică că la 8 Octomvrie la 8 ore înainte de ameazi se dă în arândă prin licitațiune publică joagărul din Tomnatec pre anii 1912. 1913. 1914.

Prețul strigării 800 coroane. Vadiul 10% care trebue depus înainte de începerea licitațiunei. Numai astfel de oferte închise se primesc, cari sunt provăzute cu vadiul necesar și în cari se cuprinde declarația, că oferentul cunoaște condițiunile de licitare.

Condițiunile mai de aproape se pot privi în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 22 Septemvrie 1911.

Primăria comunală.

Nr. 494/1911. (376) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională gr.-ort. română din **Lupșa**, protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele:

a) 1000 coroane salar fundamental, din cari 500 cor. dela biserică și 500 cor. din fundul școlar eparhial.

b) Cvartir corespunzător în natură,

c) 20 cor. relut de grădină,

d) Cvincvenalele legale, cari însă se computa numai după anii serviți la această școală.

Concurenții pe lângă datorințele strict oficioase, sunt obligați a conduce tineretul la biserică în Dumineci și sărbători și a executa răspunsurile liturgice în cor.

Concursele înzestrate cu documentele legale și recomandatoare conform normelor în vigoare să se înainteze în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, prezentându-se după posibilitate și în comună concurenții, spre a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, (Aranyosbáyna), 12 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Găn
protopop.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștința on. public, că după un serios studiu ce-am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și earnă ori ce icoane portative (mobile), care le pot executa acasă le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu
pictor bisercesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(375) 1—3

A apărut:

Carte de cetire
pentru
anul V. și VI. de școală.
De
Dr. Ioan Stroia,
protopresbiter, fost profesor la „Seminarul Andreian“,
Dumitru Lăpădat, director școlar. și **Iuliu Crișan,** învățător.

Ediția I-a.

Prețul **cor. 1.80.** + porto poștal **30 fileri.**

Se poate procura dela:

Librăria arhidiecezană în Sibiiu.

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni
în
Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 22—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.

VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 37— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „**Picături de stomach de Mariazell**“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 16—25

In Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Papier à Cigarettes
ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 10—

O vai!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

O să mă înnece această tusă rea!

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 2—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 45—52

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

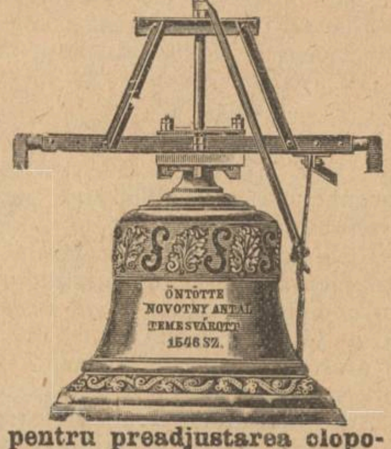

UN MILION coroane

cel mai mare câștig din lume!!...

Cel mai bun sistem de păstrare

împreunat cu **celea mai extraordinare șanse de câștig** pentru sărac și bogat îl prezintă fără doar și poate **obligațiunile de câștig** dela

Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câștiguri din lume** și pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă și **să câștige** necondiționat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..

9 trageri anual!!.. Câștigurile principale:

Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000, 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** și o mulțime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.

Proximele trageri vor fi în

5 și 25 Octomvrie a. c.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane**.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câștiguri de peste **3½ milioane cor.**

Vindem aceste oblig. de câștig și **singuratice** și anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.,** iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**

NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evităm** a **4-a rată gratuit!!**...

Grăbiți cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la ușe!

Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!..

Prospecte și explicări trimitem la dorința oricui gratis și franco.

Se caută agenți în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(361) 2—7

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 20 Septemvrie (3 Octomvrie) 1911. **Nr. 98.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Deák și naționalitățile.

Un articol interesant a fost publicat nu tocmai demult în ziarul budapestan *„Világ“*, făcându-se în acest articol o nimerită și dreaptă paralelă între felul, cum era privită și tratată chestia de naționalitate în patria noastră cu patruzeci-cincizeci de ani în urmă, și între felul cum e ea tratată astăzi. Atunci fiecare vorbea cu bunăvoință, ori cel puțin cu indulgență în chestia de naționalitate, iar astăzi chiar și numai atingerea ei e motiv de supărare mare patriotică. Atunci oameni cu minți luminate și cu vederi largi căutau să afle modalitatea resolvării ei, convinși fiind, că dela mulțămirea, barem în parte, a naționalităților, depinde în mare măsură fericirea patriei întregi, — ear astăzi e dea-dreptul negată esistența chestiei de naționalitate, și e trasă la îndoeală îndreptățirea naționalităților de a-și avea organisarea și viața lor publică națională.

In deosebi se aduc elogii în coloanele ziarului „Világ“ marelui patriot *Deák Ferencz*, care a avut cea mai mare bunăvoință față de naționalități și le-a sprijinit totdeauna în aspirațiunile lor îndreptățite naționale. Iar pentru ilustrarea acestei afirmațiuni se face provocare la faptul, că Deák Ferencz a fost odată în contra trecerii în budgetul statului a unei subvenții nu tocmai neînsemnate pe seama teatrului național unguresc din Budapesta, din motivul, că marele patriot nu putea aproba, ca statul să cheltuiască din banii publici sume anumite, fie mici, fie mari, pentru teatrul numai al unei naționalități, ci zicea, că dacă se dă subvenție din vistieria statului, atunci ea să se dee teatrelor *tuturor* naționalităților! Și cei dela ziariul „Világ“ spun, că dacă astăzi ar vorbi cineva astfel, declarațiile sale ar fi calificate de trădătoare de patrie!

La tot casul. Și tot așa se amintește și o altă declarație a marelui înțelept *Deák*, făcută cu ocasiunea desbaterii asupra unui budget, când a spus că trei sute de gimnasii unguresti nu fac atâta cât *un* gimnasiu cu limba de propunere a naționalității pe teritoriul căreia e ridicat, pentrucă cultura nime nu o poate primi, decât numai *în limba sa maternă.* Era adecă vorba despre subvenționarea gimnasiului sârbesc din Neoplanta, din vistieria statului, subvenție, care nu s'a dat în urma promisiunei făcute din partea guvernului ungar, că va ridica el în Neoplanta gimnasiu de stat, cu limba de propunere sârbească. Gimnasiul a și fost ridicat, dar ca limbă de propunere a fost decretată cea — *maghiară!*

Ne putem provoca deci toți la multe declarațiuni de ale lui *Deák Ferencz*, pentru a dovedi, că față de naționalități el a avut întru adevăr atitudine corectă, dictată de simțul de dreptate și de interesele mari ale statului ungar, pe care îl compun toate popoarele țării.

Dar tot așa ne-am putea provoca toți și la declarațiuni de înțeles cu totul contrar, făcute de marele patriot pe vremea, când și el credea, că naționalitățile nemaghiare *pot* să fie contopite cu ușurință în elementul maghiar. Cetească numai domnii dela ziariul *„Világ“* vorbirile lui *Deák* rostite înainte de anul 1848, și vor găsi în ele și declarațiuni de cuprinsul, că naționalitățile nemaghiare nu au dreptul de a-și avea aspirațiunile lor proprii.

Nu vrem prin aceasta se afirmăm, că Deák nu a fost consecvent. E doară bine știut, că în politică nu prea este consecventă. Din contră, Déak a fost foarte înțelept, și foarte mare patriot, când convingându-se, că naționalitățile nu pot fi șterse atât de ușor de pe harta țării, cum se credea la început, a stabilit principiul, că și pentru Unguri, și pentru cei de altă limbă, mai bine e, dacă chestia de naționalitate e resolvată cu bună înțelegere, dându-li-se naționalităților aceea ce e al lor.

Vor mai ști apoi domnii dela ziarul *„Világ“*, întocmai ca și noi, că o atitudine binevoitoare maghiară față de naționalitățile celelalte a fost pusă ca condiție lui *Deák* și din partea Coroanei, cu ocaziunea pertractărilor purtate pentru a se ajunge la transacția dela 1867, la redobândirea constituției maghiare și la numirea ministeriului unguresc, întocmai cum o condiție analogă a fost pusă Maghiarilor și cu privire la chestia croată. Croații au fost mai norocoși, pentrucă lor le-a lăsat *Deák* în liberă voe să-și preciseze singuri pretensiunile naționale; iar pentru noi *Deák* a crezut, că face destul cu atâta cât e trecut în legea de naționalități, pentru a ne asigura progresul în cultură, și nouă, naționalităților nemaghiare. Și poate că ne mulțămeam noi și numai cu atâta, dacă nu veneau alții, cari se dărime opera lui *Deák*, să împedece esecutarea legii de naționalități, cu toate că după cum știm cu toată positivitatea, nu a fost guvern unguresc, dela 1867 încoace, căruia Maiestatea Sa, Monarhul nostru, să nu-i fi pus condițiunea de a trata bine cu naționalitățile și de a le face să fie mulțămite. Mărimea lui *Deák* este deci de aflat în faptul, că a fost om luminat și drept, dar mai ales în faptul, că a fost politician *cinstit*, care a căutat să împlinească toate angajamentele luate față de Coroană, în numele poporului seu maghiar. Când vor ajunge deci iarăși la conducere în politica maghiară oameni luminați și corecți ca *Deák*, chestia de naționalitate va fi iarăși tratată cu bunăvointa și calmitatea din zilele sale, și apoi va fi și resolvată, cu siguranță, spre mulțămirea generală. De-ar veni odată aceste zile! Căci *trebue* să vină!

Răsboiul turco-italian.

Guvernul otoman neprimind cererile cuprinse în ultimatul italian cu privire la ocuparea Tripolitaniei, Italia și Turcia sunt în stare de răsboi cu începere de Vineri 29 Septemvrie, orele 2 și jum. Blocarea coastei Tripolitaniei și Cirenaicei va fi notificată puterilor neutrale. Debarcarea trupelor italiene în Africa a și început.

In chestia bisericească.

Redactorii dela ziarul *„România creștină“* din București, cu ale căror păreri noi nu am consimțit și nu consimțim, s'au adresat părintelui *Constantin Morariu* din Bucovina cu rugarea, să-și spună părerea asupra întrebării: *„Au Românii* (din regat) *o chestie mai arzătoare de deslegat decât chestia bisericească“?* Iar domnul *Morariu* le-a trimis drept răspuns un studiu mai lung și temeinic, care a fost publicat în numărul din urmă al ziarului numit, de unde îl reproducem și noi, pentru ideile corecte cuprinse în el, — după cum urmează:

„După convingerea mea cea mai intimă și nestrămutată, întrebarea aceasta întrece, în însemnătate, oricare altă problemă și stă, necondiționat, drept temelie, la baza tuturor celorlalte probleme vitale ale neamului nostru, ba, ce este mai mult, ea stă nu numai ca cea mai trainică putere actuală, deși enorm sguduită în unele părți, în a cărei lipsă totală s'ar prăbuși tot ce numim al nostru, ci și ca singurul izvor, menit sau să învioșeze succesiv existența perpetuă cea mai deamnă și mai fericită a poporului românesc în tot viitorul său, dacă necurmat ne vom sili să ne folosim de el cu toată convingerea, sinceritatea și sfințenia sufletului nostru, sau să nimicească această existență definitiv, dacă vom persevera și mai departe în nepăsarea față cu el, căci, acestea zice Domnul: „iată Eu am dat inaintea feței voastre calea vieții și ca'ea morții“ (Ieremia 21, 8), dar „Dumnezeu nu a făcut moartea, nici se bucură de perirea celor vii“ (Ințel. Sol. 1, 13). E deci datoria cea dintâiu și cea mai imperioasă a tuturor preoților și laicilor noștri luminați de pretutindeni, să nu piardă din vedere niciodată deslegarea norocită a acestei probleme, singura, dela care atârnă viața sau moartea noastră ca neam. E datoria cea mai imperioasă să stăruim din răsputeri a ajunge odată vremea, când fiecare Român și mai ales cârmacii maselor poporului nostru să fie călăuziți, în toate faptele vieții lor, numai de lumina legii lui Hristos.

Ești bunăoară tată și ai un copil drag cum se zice, ca sufletul tău. Și se întâmplă

FOIȘOARĂ.

Buna înțelegere și încunjurarea proceselor.

Conferență pentru popor. Ținută cu prilejul adunării generale a despărțăm. V. Săliște în comuna Armeni

de preotul *Ioan Popa.*

Duhul vremilor nouă se deosebește mult de cel al vremilor vechi. Pecetea vremilor vechi era nestatornicia, năvălirea deosebitelor popoare dintr'un loc într'altul, era lupta în care se măsurau puterile, se încerca tăria, se punea stăpânire asupra țării, asupra cetăților cu bogatele comori strânse în ele, — asupra poporului învins! Și acel neam de oameni, acel popor era mai cu vază, mai cinstit, mai mare și mai puternic, care avea mai multe fortărețe, cetăți de apărare, mai multe brațe vânjoase și închegate de om tinăr, mai multe cătane înzestrate cu cele trebuincioase, bineorânduite, bine instruite întru purtarea și învârtirea fierului ucigător al lăncei, puștei și sabiei, întru cunoașterea locurilor și a ascunzișurilor, în largul sau strâmtoarea cărora adeseori se deslănțuia urgia luptei pe moarte și pe viață, se purta răsboiul, se câștiga biruința, se subjugau popoare pacinice și liniștite — sau se înfrâna vrăjmășia și sălbătăcia, dorul și setea de luptă a popoarelor barbare.

Astăzi încă avem cătane, cari și ele spun și mărturisesc deosebirea vremilor nouă de cele vechi; căci pe când în vechime din pricina nestatorniciei și a năvălirilor amintite, din pricina multelor hărțueli și răscoale, din pricina nesiguranței a mult puținului avut ce în decursul anilor liniștiți isbutea să strângă unul sau altul, ca om singuratic sau ca popor — fie pentru apărarea bunurilor trupești și sufletești, pentru păstrarea credinței, a legei și moșiei, feciorii se înrolau, din partea împărățiilor pe viață, mai pe urmă pe 16, 12 ani, pe când astăzi se iau pe 3 ani.

Astăzi năvălirile s'au potolit, fiecare popor aproape și-a găsit locul, după înțelepciune, număr și vitejie, după înfrățire în cugete și simțiri, mai mare sau mai mic, pe care după nume îl numește locul sau țara sa. Numărul resbelelor și al întăriturilor în fortărețe și cetăți, lupta cu pușca și cu sabia a încetat aproape cu totul. A încetat însă numai în formă, în schimbarea de arme, căci lupte sunt încă și astăzi, și încă adeseori mai obositoare și mai istovitoare de puteri, mai întețite și mai îndârjite ca odinioară, căci pe când în vechime lupta o purta mai mult tăria trupului — astăzi o poartă tăria și înțelepciunea sufletului!

Amăsurat acestei cerințe a vremii, popoarele caută care de care să se întreacă în luptă, să se întărească mai bine și mai puternic. Iși îngrădesc orașele și satele dela o margine la alta a țării, cu fortărețe și cetăți culturale, cu biserici și școli, cu tot felul de zidiri, al căror duh luminat să le păstreze și înmulțească comorile pământești, dar mai ales pe cele sufletești, să le susțină și întărească credința, să le țină în curățenie limba, obiceiurile și datinile strămoșești, să le învețe a cunoaște tot felul de învățături și povețe menite să ușureze munca brațelor, să ușureze traiul vieții, să le asigure viitorul!

Scurt, locul fortărețelor și al întăriturilor l-au ocupat școalele și societățile de tot soiul; locul lăncei, puștei și al sabiei, învățătura cărții și povața ei. Astăzi acel popor e mai văzut, mai bogat și mai cinstit, care are mai multe cetăți culturale, adecă școli, mai multă învățătură!

Față cu acest schimb de vreme n'au putut rămânea nepăsători nici conducătorii neamului românesc.

E drept, că din pricina vitregiei timpului n'am putut să ne desvoltăm conform pildei altor popoare. La stăruința neobosită a strămoșilor conducători, cari n'au încetat de a bate la ușile împăraților până nu li s'au deschis, vremile mai nouă s'au arătat mai surizătoare și pentru noi românii, mai prietenești, mai milostive, mai îngăduitoare. Astfel căpătăm drepttăți de a ne îngrădi și noi cu cele culturale dintru ale noastre. Pe lângă numărul mic de școale ce se găsiau cu câteva zeci de ani înainte în satele noastre, fruntașii neamului românesc în frunte cu cei doi vlădici ai vremii Șaguna și Șuluțu pun temeiu și unei însoțiri culturale, care la sânul larg și curat să cuprindă pe toți românii fără deosebire de credința religioasă, de „vechi și noi“, dupăcum numește greșit poporul această desbinare tristă — cu nobilul scop, pe care conducătorul adunării de alcătuire, vlădica Șaguna, în cuvântul de deschidere îl cuprinde în următoarele: „a înainta literatura, cultura, industria și agricultura națiunei noastre, adecă a înainta starea spirituală și materială a poporului nostru, vrem a deștepta prin mijloace naționale facultățile, va să zică cugetările cele senine și serioase în poporul nostru, ca să cunoască ființa și destinația sa și să o știe întrebuința spre tot binele, precum și alte națiii fac astăzi aceasta și precum cere spiritul cel civilizator al secolului nostru; darurile lui vor garantiza viitorul cel mai ferice al mult cercatei noastre națiuni și o vor feri de niște lovituri ucigătoare de religia și limba ei“. (Dr. Ioan Lupaș, Mitropolitul Andreiu baron de Șaguna, p. 295).

In numele acestei întovărășiri, care poartă numele de „Asociațiune“ și pe al cărei steag e scris cu slove mari de aur, că pe acel scump copil îl vezi mort pe malul de lângă o apă în care el, scăldându-se s'a înnecat, iar oameni, ce se silesc a-i da ajutor, îl trezesc la viață și scumpul tău deschide ochii. Cine poate înțelege fiorii de bucurie ce-ți pătrund toată ființa? Ești preot sau laic luminat și simțești adânc, că nu ai alt odor de copil mai drag și mai scump decât neamul tău întreg; dar vezi că acest odor al dragostei tale celei mai fierbinți, înnecat în valurile tuturor patimilor, deși suflă, totuși aevea este mort, și tu știi bine că numai ajutorul Doftorului trupurilor și al sufletelor îl poate trezi la viață. Se poate să stai nepăsător și rece în fața acestei realități, ce presintă cea mai crâncenă durere omenească?

Vă mulțumesc dar, iubiților frați redactori dela „România Creștină“, că mi-ați dat prilej să răspund din nou la o întrebare, ce demult mă preocupă și care am și rezolvit-o, în o mică parte, în broșurica de 35 pag. „Chestia noastră bisericească“, tipărită în Caransebeș, 1909.

Chestia aceasta, fiind atât de vastă și în adevăr arzătoare, cum ziceți dv., ba chiar usturătoare până la măduvă, cum simțesc eu, se înțelege că ar trebui să fie tratată cu competința celui mai distins teolog al neamului nostru, cum e savantul profesor universitar dl Eusebiu Popovici, de care răposatul Mihai Teliman zicea, cu tot dreptul, că tremură Petersburgul înaintea ieremitului din strada Francisc din Cernăuț.

Ea ar trebui să fie îmbrățișată cu toată căldura de toți fruntașii învățați români, și eu am firma speranță, că aceștia nu vor întârzia să apară în publicitate cu luminile lor, căci doară e vorba de cea mai grea primejdie ce amenință un neam întreg.

Observ că, în broșurica amintită, am tratat numai o parte a chestiei ce am crezut că nu mai poate suferi nici o amânare, anume necesitatea cea mai urgentă de cărți religioase și morale, scrise în limba cea mai ușoară pentru toți cărturarii noștri, căci din lipsa lor aproape totală, rezultă un evident pericol, mai ales acum, când pretutindeni prin comunele noastre se fac societăți sau case de cetire și se înzestrează cu biblioteci, ce au scrieri aproape numai profane. Lipsa aceasta am constatat-o nu de mult în chipul cel mai dureros. Cumpărând adecă prin un cunoscut, deadreptul din București cărțile bibliotecii casei poporale din Pătrăuți pe Suceava, am dorit să fie între ele cât se poate de multe cărți religioase și morale. Dar ce decepție, când au sosit cărțile! De rușine trebue să-ți acoperi fața cu amândouă mânile. Căci, închipuiți-vă: tânărul a perindat toate librăriile din Capitală, și, afară de „Noul Testament“, „Istoria sfântă a Vechiului și Noului Testament“ și alte câteva cărți destul de scumpe și puțin potrivite pentru popor din cauza limbei; cele mai multe, ca „Sf. Haralambie“, „Sf. Sisoe“, „Antonie cel Mare“, „Ioan Gură de aur“, „Sf. Nicolae“, „Paraclisul Constantin și Elena“, „Sf. Alexie“, „Sf. Dimitrie“, „Sf. Paraschiva“, „Sf. Gheorghie“, sunt broșurele de câteva file, tipărite în tipografii jidovești, de unde vezi, cu cea mai adâncă mâhnire, că neamul lui Israil speculează detestabila noastră indolență, până și în lucrurile ce ar trebui să ne fie cele mai sfinte. Față cu realitatea aceasta așa de tristă, strigătele de alarmă ni se îndeasă în gât fără de voe, și noi toți siliți suntem să țipăm: să facem, să facem ceva, căci apa potopului ne ajunge până la gură!

*

Și acum, mai adăogând câte ceva vom înșira pe scurt, în sprijinul problemei puse, sinteza dovezilor din broșurica amintită, citând aici verbal începutul ei:

„Neîntrecutul cugetător și muncitor pentru binele obștesc al neamului nostru, dl profesor universitar Nicolae Iorga, a zis, cu tot dreptul, că chestia bisericească este, pentru noi Românii, cea mai mare. Eu iscălesc această aserțiune cu amândouă mânile. Ba mai adaog că chestia bisericească este pentru noi prima condiție de viață și trebue să ne fie și cea mai sfântă, căci eu sunt cu totul convins, că numai resolvirea ei norocită poate cimenta temeliile de viață ale neamului nostru cu acea sfântă și uriașă putere, care să fie în stare a asigura clădirea noastră națională, în contra tuturor furtunilor și uraganelor prezentului și viitorului, ce ne amenință din toate părțile. Fie-mi dară permis a încerca resolvirea acestei chestii așa, după cum o înțeleg eu“.

„Toată viața omenească, fie ea numai a unui individ, ori a unui popor, ori a tuturor popoarelor, se manifestează numai ca rezultat al sufletului, căci sufletul este isvorul și cârmaciul întregului complex de fapte omenești. Se știe însă că condițiile de viață sunt garantate numai de buna orânduială, care însămnează tot atâta, cât însăși viața, pe când nerânduiala duce, în mod fatal, la distrugere și moarte. Ințelegem dar că mai întâiu sufletul omului trebue să se afle în bună orânduială, mai ales el trebue să fie obiectul celei mai grijulii purificări de toată tina și rugina, dacă e vorba să rămâie izvor limpede și curat, din care să curgă numai fapte de viață. Drept mijloc de purificare a sufletului omenesc a servit, servește și va servi totdeauna, în prima linie, cuvântul, menit să înțelepțească pe om, și mai ales să-l încununeze cu cununa moralității, care e singura podoabă și vrednicie adevărată și neperitoare a vieții omenești“.

„Dar să zugrăvim acum un mic tablou. Să ne închipuim un imperiu, în al cărui cuprins se adăpostesc 120 milioane de oameni, dintre cari 60 milioane sunt robi, 40 milioane supuși și 20 milioane stăpâni. Robii, deși oameni sunt și ei, n'au absolut nici un drept. Stăpânii însă au, în general, toate drepturile, și, în special, au dreptul să-i cumpere și să-i vândă pe robi, mânându-i cu zecile de mii pe piețele orașelor și despărțind soț de soție și copii de părinți, — au dreptul să ție pe cei tineri și voinici legați în lanțuri, ca pe câni, pe lângă palatele lor, ori să-i deprindă a face slujba cailor, ori să-i ucidă fără nici o răspundere, ori să-i bată, să-i chinuiască, să-i trimită cu puțină mâncare în arșița cumplită a soarelui, la munca câmpului, iar peste noapte să-i ferece în cătuși și să-i închidă în vizuini suterane; și dacă ei ar cuteza să fugă, să-i prindă cu ajutorul breslașilor, numiți fugitivari, cari să-i înfiereze pe frunte și să le dea de două ori mai multă bătaie și de două ori mai mult de lucru; — iar la urma urmelor, fiind robii bătrâni, slabi, ori cu totul istoviți de puteri, să-i arunce pe drumuri, ori să-i trimită la moarte. In putredul imperiu al Romanilor, crâmpeiul acesta de tablou a fost realitate. Pentru a-l mai completa puțin, nu mai zic nimic de soartea supușilor, ci amintesc numai că stăpânii puteau, la unele întâmplări, să-și ucidă soțiile și să-și vândă ori să-și ucidă copiii. Abea pe timpul împăratului Alexandru Sever (222—235 d. H.) s'a stătorit legea că tatăl n'are voe să-și ucidă fiul, fără să i se dovedească întâiu vinovăția înaintea tribunalului. De altfel setea cea mai mare a stăpânilor era vânarea avuțiilor, a luxului celui mai exagerat și a săturării tuturor poftelor; iar dacă ei își perdeau averile și sănătatea cu desmerdările și desfrânările cele mai fantastice, atunci se duceau la moarte împreună cu gladiatorii.

Impărații Tiberiu, Caiu Caligula, Claudiu, Nero, Galba, Oto și Viteliu, cari au urmat pe tron în șir neîntrerupt după olaltă, au murit toți sapte de o moarte năprasnică, anume unul fiind otrăvit, altul junghiat și ceialalți uciși în alt mod. — N'a avut Corneliu Tacit tot dreptul să zică, că imperiul roman gemea sub greutatea mâniei dumnezeiești? Și oare se poate dovadă mai lămurită că singur numai cuvântul omenesc sau singură numai înțelepciunea omenească nu poate purifica sufletul, nu-l poate duce pe om la orânduiala și moralitatea aceea, care garantează faptele de viață, ci mai vârtos îl duce la culmea sumeției, la egoismul cel mai cras, la nerânduială și la moarte!?“. Va urma).

Centenarul seminarului „Andreian“.

Din priiejul serbărilor aranjate la împlinirea primului veac dela întemeierea seminarului, au sosit următoarele epistole și telegrame de felicitări:

Cernăuți. Urările mele cele mai sincere la serbarea jubilară a institutului.

Mitropolitul Wladimir de Repta.

*

Arad. Participăm cu bucurie și vă salutăm cu dragoste la marele praznic jubilar al centenariului seminariului „Andreian“. Apreciind trecutul acestui focularu de cultură superioară din arhidieceza metropoliei noastre, implorăm darul și binecuvântarea cerească asupra lui cu dorința ferbinte, să corespundă pentru toate timpurile ideilor și numelui marelui Andreiu, și să-și îndeplinească scopul măreț, de a crește apostoli luminați și destoinici spre deșteptarea neamului și spre apărarea intereselor sfintei noastre biserici.

Episcopul Ioan.

*

Mult onorată direcțiune seminarială! Primirea învitării la serbarea primului centenar dela întemeierea seminarului „Andreian“, cu trimiterea căreia m'ați onorat, mi-a cauzat plăcerea de a mi se reaminti cei 3 ani de studiu petrecuți în acel institut de cultură bisericească românească; iar aceste reamintiri mi-au deșteptat în suflet un puternic sentiment de recunoștință către marii dascăli drept credincioși și Români, cari cu o pricepere de admirat și cu zel înfocat de rari apostoli ai bisericii noastre naționale, au pus temelii puternice culturii speciale clericale și învățătorești la număroase generații de tineri români, deveniți azi muncitori conștienți în ogorul nu numai al arhidiecezei, ci și al mitropoliei întregi. Precum mulți alții, așa îndeosebi și eu am să mulțămesc foștilor mei profesori seminariali temelia culturii ce o am, constatând că creșterea din seminarul „Andreian“ mi-a ocrotit calea pe care am apucat și m'a ridicat acolo, unde și din mila lui Dzeu mă aflu azi.

Deci binecuvântată să fie de Dzeu memoria neuitaților foști profesori seminariali *Ioan Popescu, Dr. Daniil P. Barcianu, Dr. Ioan Crișanu* și a celorlalți repausați, a căror cuvinte pline de cultură și de apostolești îndemnuri parecă și astăzi le resimțim, ca cele mai părintești îndemnuri de a munci pentru înălțarea poporului român, care ne-a crescut ca să-i fim povățuitori.

Iară acum, când această înaltă școală de cultură românească bisericească trece pragul centenarului al II lea, mă simțesc plăcut îndatorat de a ruga pe bunul Dzeu, ca să dăruiască profesorilor ei de astăzi oțelite puteri trupești și sufletești, ca să poată da bisericei, neamului și patriei multe generații de valoroși conducători și crescători ai poporului nostru; iară din parte-mi adaug mai ales pentru profesorii mai tineri sfatul, că — imitând pe dascălii vechi ai seminarului — să se năzuiască a preda elevilor estinsele lor cunoștințe cu acea căldură mișcătoare, care întărește convingerea și predispune la muncă nu de simplu slujbaș, ci de apostol plin de zel desinteresat și înfocat, căci fără o pleiadă întreagă de asemenea preoți și învățători credincioși bisericii noastre cu greu vom putea da înainte.

Recunoștința unui neam întreg fie-vă suprema resplată tuturor celor ce răspândiți tinerilor generații lumină!

Fă, Doamne, seminarului „Andreian“, parte multe multe veacuri de mănoasă activitate și de bogate succese spre binele și înaintarea scumpei noastre biserici naționale și a credinciosului ei popor român!

Caransebeș, în 12 Septemvrie 1911.

Cu arhierească binecuvântare:

Dr. Elie Miron Cristea
episcop și fost elev al seminarului
„Andreian“.

(Va urma.)

O serbare la seminarul „Andreian“.

Primim următoarele: In ajunul sărbărilor jubilare ale seminarului Andreian, s'a petrecut în cadrul familiar al acestui institut un act dintre cele mai frumoase și mai înălțătoare. Elevii institutului sub conducerea spiritualului seminarial, dl Aurel Popoviciu, au hotărât desvălirea unui tablou care înfățișează pe P. C. Sa dl director seminarial *Dr. Eusebiu Roșca*, ca un semn pentru munca conștiențioasă desvoltată în calitate de director seminarial și pentru buna conducere a instituțiunii, în fruntea căreia stă de un lung șir de ani.

In fața P. C. Sa, a membrilor corpului profesoral, a câtor-va preoți, veniți pentru serbările centenarului aici în centru, și a elevilor seminariali, clericul Gregoriu Vermeșan, rostește următoarele:

„Panteonul culturii noastre, cu glas de bucurie ne-a învitat să prăznuim măreața și însămnata zi a centenarului; ziua în care și-a luat începutul, punând sub aripile sale ocrotitoare multe și foarte multe generațiuni, menite a respândi cultura și artele, în toate păturile societății, menite a înlesni și a îmbunătăți traiul și soartea tuturor fiilor acestei drept credincioase biserici, dar ce e mai mult, a răspândi și întări credința în unul și adevăratul Dumnezeu și prin aceasta a îndrepta turma cea cuvântătoare spre idealul ce trebue să ne preocupe: mântuirea sufletului și câștigarea vieții de veci.

Această instituțiune măreață nu prin edificiile sale, ci prin scopul ei sublim, prin misiunea sa sfântă a propovedui înaintarea și luminarea, povățuirea și sfătuirea poporului român, am venit și noi astăzi cu credința întăririi în sfaturile cele bune, ca să vă spunem unele învățături și povețe, cari numai de bine și de folos să vă fie în viață. Din parte-mi cunoscând, că pricina, dușmanul cel mai mare a tot ce e bun și ales, frumos și de seamă, zăgazul a tot ce duce spre o propășire și înaintare în toate cele înalte, e neînțelegerea, care prea adeseori se sfârșește cu judecăți, am aflat cu cale în cele următoare a vă vorbi despre puterea cea mare a bunei înțelegeri și încunjurarea de procese.

De purtăm socoteala zilelor de peste an, ca să știm câte sunt senine, liniștite și fără de vânt, și câte nouroase și pline de furtuni mici și mari, vedem că numai o parte mică sunt de tot senine și liniștite, de tot împăcate; iar ceealaltă parte e acoperită cu nori ușori sau grei, cu nori binecuvântați sau răsbunători, cu vânturi răcoritoare sau dărâmătoare. Tot asemenea se întrețes și zilele anilor noștri, se amestecă cele bune cu cele rele, cele amare cu zilele cele dulci, și numai puține sunt curate și pline de seninul păcii și al bunei înțelegeri, al dragostei și al mângăerei, al împăcării de sine și al fericirii, pe când cele mai multe sunt încărcate de greutăți și de sarcini, de durere și jale, de neînțelegeri și certuri, de neliniște și nemângăere! Și împărțirea acestora nu e, dupăcum s'ar crede, numai pentru cei săraci și năcăjiți. Nu. Prea adeseori vedem și auzim, cum bogatul se plânge asupra lumii acesteia, se plânge asupra săracului și săracul asupra lui, sluga asupra stăpânului și stăpânul asupra slugii, vecinii unul asupra altuia, conducătorii asupra oamenilor, acestia asupra lor, și unul asupra altuia, tinerii asupra bătrânilor, bătrânii asupra tinerilor, frate asupra fratelui, bărbatul asupra soției, soția asupra bărbatului, copiii asupra părinților și părinții asupra copiilor, — și nici unul aproape nu este întru toate mulțămit cu traiul și cu starea sa.

Câtă neînțelegere, neliniște, turburare și ceartă e chiar și în acele familii, societăți, sate și orașe, unde ori cine ar fi îndreptățit să aștepte în urma premenirii satelor cu biserici și școale, mai ales însă cu conducători noi și luminați, pe cari vremea nouă i-a adus la păstorire și conducere, zic — câtă cioromoneală și acolo, unde oricine ar fi îndreptățit să aștepte și să vadă o bună întocmire, o bună rânduială, o muncă neobosită, în bună înțelegere și într'o adevărată dragoste creștinească pe toate căile bune.

Despre povestea aceasta tristă și neplăcută a desfășurării vieții noastre aproape pretutindenea ne-am putut și ne putem cu mare durere în suflete încredința zi cu zi.

Unul dintre apostoli recunoscând, că viața în sine este destul de grea, a zis: „Ajunge zilei greutatea ei“. Recunoscând acest adevăr, întotdeauna să ne avem răspunsul înainte, că pentruce am mai împovăra-o și noi? Ca să recunoaștem odată, că pricina traiului viforos și neînțeles, neîmpăcat și turburat, pricina sărăciei materiale și culturale, pricina unei propășiri și înaintări mai pronunțate, suntem noi înșine! Noi suntem acei oameni mici și strânși la suflet, cari lăsându-ne orbiți și întunecați de câte și mai câte patimi și slăbiciuni, de deosebite interese, de îngâmfare și trufie, de nepăsare și măreție deșartă, nu căutăm să stângem scânteia neliniștii, turburării și a neînțelegerii până n'a ajuns să-și mărească puterea să se formeze în pară de foc. Noi suntem pricina, că nu căutăm printr'o îngăduire creștinească și omenească, printr'o iubire și de vrășmaș, dupăcum ne povățuește legea creștină, nu căutăm printr'o recunoaștere de daruri și talente, cari într'o măsură mai mare sau mai mică s'au împărțit de Dzeu unuia sau altuia, nu căutăm printr'o cugetare și judecată dreaptă, printr'o bărbăție și voință tare, printr'o muncă trează și stăruitoare, să ușurăm „greutatea zilei“, dar mai ales să delăturăm mulțimea de patimi și slăbiciuni, să le oblicim — să le biruim! Dimpotrivă, lăsând frâu liber tuturor neînfrânărilor și turburărilor le lăsăm în mâna sorții, în voia întâmplărilor, așteptăm o îndreptare de sine, petrecându-ne zilele puține ale unei vieți de om într'o nepăsare dobitocească, într'o continuă hârăială, hărțuială și neînțelegere!

Și e o mare pagubă, o mare perdere pe care cuvântul nici nu o poate spune îndestul, a ne petrece viața într'o astfel de boală!

E pagubă, perdere pentru om singuratic, pentru familie și societate, pentru biserici și școale, pentru satele noastre, pentru întreg neamul românesc! Căci încuibându-se la rădăcinile lor filoxera patimilor, viermele răutății, nu numai că nu mai pot prospera, dar și ce a fost și mai este, se roade, se nimicește! Să ne apropiem însă mai cu îndrăzneală, să străbatem mai în adânc.

Din lăsământ ceresc omul spre a-și întregi mai cu înlesnire puterile trupești și sufletești, întru îndeplinirea mai cu ușurință a nevoilor zilnice, spre a se putea ajuta unul cu altul, e orânduit să trăiască în societate, în sate și orașe. Și mult să pot ajuta, mult bine își pot face locuitorii satelor și orașelor, mult pot să se întărească în cele materiale și culturale, în cele economice, mult pot să propășească și să înainteze în toate alcătuirile lor mai de seamă. Această întărire și înaintare atârnă însă numai și numai dela viața ce o petrec împreună! Și în astfel de sate, fie ele cât de mici și de amărâte, unde viața dintre locuitori e a dragostei și a păcei, a înfrățirii într'un gând și o voință — a bunei înțelegeri, acolo totuși e bine, e belșug și îndestulare, toate se înveselesc și se bucură, toate înaintează!

(Va urma).

totdeauna binele, frumosul adevărul, iubirea, credința și speranța, cari toată la olaltă formează idealul după care trebue să alerge ori-ce ființă omenească. Și când vedem rezultatele ei frumoase, nu putem să nu mulțămim cu căldură, plini de încredere într'un viitor mai favorabil, prea bunului Dumnezeu, că în fruntea acestei biserici și în fruntea acestei instituțiuni, ne-a hărăzit bărbați vrednici și conștii de chemarea și misiunea lor. Și ne simțim și noi mândri, că putem face încă parte din șirul celor-ce sunt sub îngrijirea și sub ocrotirea lor!

Și pentru-ca serbările ce vor avea loc mâne, să fie preîntimpinate de dorul nostru pentru o cât mai vădită recunoștință celor-ce meniti sunt din partea lui Dumnezeu a duce înainte steagul culturii noastre naționale religios-morale, cu inima plină de cea mai vădită bucurie venim astăzi să dăm prinosul nostru de recunoștință mult iubitului nostru director seminarial Dr. Eusebiu Roșca, care în timpul de față fiind în fruntea institutului nostru măreț, conlucră cu trup cu suflet la ridicarea noastră a tuturor atât în ce privește cultura, dar apoi mai mult în ce privește moralul, care este baza a tot ce poate să existe pentru ridicarea omenimii la o cultură adevărată!

Primiți, mult On. D-le director, acest tablou cu cea mai mare bucurie, căci el este expresia sinceră a juvenilelor noastre sentimente de iubire și adânc respect ce Vă păstrăm! Dee Dumnezeu ca atari momente să servească de model pentru o cât mai bună apropiere între inimele elevilor și ale profesorilor lor, ca astfel cu toți să conlucre la solidarizarea culturii noastre naționale sub scutul și ocrotirea bisericii!

Să trăiți la mulți și fericiți ani!"

Intre uralele de „să trăiască" a tuturor să ridică și elevul George Clinciu și prin câteva cuvinte frumoase se alătură celor spuse de antevorbitor.

La acestea P. C. Sa, Dr. Eusebiu Roșca, răspunde prin o vorbire înflăcărată, mișcat fiind mai ales pentru iubirea și recunoștința elevilor, a cărei manifestare sinceră se arată prin acest act solemn. Mulțămește din inimă, pentru onoarea făcută, accentuând că crezul său de lucrare a fost și va fi totdeauna înfiltrarea credinței și a moralei creștine în inimile elevilor, cărora le este al doilea părinte.

Un „să trăiască" prelung răsună, și cu aceasta s'a sfârșit această mică serbare după forma ei, dar însemnată în ce privește fondul. *I. B.*

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența învățătorească tractuală din protopresbiteratul gr.-or. al Zarandului pe zilele 24 și 25 Octomvrie st. v. a. c. la Brad cu următorul:

Program:

1. Participarea la serviciul divin la 8 ore a. m.
2. Deschiderea conferenții la 10 ore a. m. în localul școalei noastre poporale.
3. Constituirea conferenții.
4. Lucrările cari cuprindă materialul și metodica Religiei în toate 6 clasele, în sensul circulariilor consistoriale numerii 1846 și 10,343 Școl. 1911 cu care s'au trimis „Planul de învățământ și Indreptariul metodic", comunicate de aici tuturor pe cari îi privește.

Aceste lucrări vor fi prezentate și propuse pentru:

a) Clasa I. de învățătorul George Juls, teoretic și practic.

b) Clasa II. de învățătoarea Irina Coșciuc, teoretic.

c) Clasa III. de învățătorul Ioan Micu, teoretic și practic.

d) Clasa IV. de învățătorul Petru Mateș, teoretic.

e) Clasa V. de învățătorul Ioan Faur, teoretic.

f) Clasa VI. de învățătorul Pavel Lazar, teoretic și practic.

5. Manualele de religie și de literatura didactică religioasă. Disertație de inv. catehet Ioan German.
6. Educația religioasă în școală și în biserică. Disertație de învățătorul Mihail Stoia.
7. Darea de seamă despre mișcarea pedagogică literară la Români în anul școlar 1910/11, de inv. Petru Rusu.
8. Darea de seamă despre starea învățământului din tract în anul 1911, de comisia aleasă în acest scop.
9. Darea de seamă despre activitatea extrașcolară, de fiecare învățător.
10. Alegerea comisiunei de 3 pentru studiarea stării învățământului în decursul anului.
11. Alegerea comisiunei de 3, care să prezinte propuneri cu privire la temele didactice pedagogice pentru conferența proximă, și cu privire la persoanele cărora să li se încredințeze elaborarea.

La această conferență se invită toți învățătorii ordinari și suplenți precum și toți catihetii dela școalele străine din tract.

Tot asemenea sunt poftiți a participa după putință parohii și administratorii parohiali precum și alți credincioși cari se interesează de soartea învățământului nostru din școalele poporale.

Brad, la 12 Septemvrie 1911.

Vasiliu Damian
protopresb.

Convocare.

Conferența tractuală a învățătorilor din protopresbiteratul Sibiiului se va ținea în 7/20 și 8/21 Octomvrie a. c. în sala școalei centrale din Sibiiu cu următorul:

Program:

1. La 7½ invocarea Duhului Sf. în biserica catedrală.
2. La 8 ore deschiderea și constituirea conferenței:
3. Constatarea celor prezenți.
4. Stabilirea ordinei de zi și tractarea obiectelor avizate conferenței

a) Reflecsiuni asupra materialului din religie, și adecă pentru clasa I, Ioan Bratilescu, pentru clasa II Nicolae Modran, pentru clasa a III Petru Popa, pentru clasa a IV Ștefan Pau, pentru clasa a V, Ioan Bânde, pentru clasa a IV, Maria Mosora. Ioan Bratilescu, Petru Popa, și Maria Mozora vor ținea și lecție practică pentru anul respectiv.

b) Dare de seamă asupra manualelor de religie, de literatură didactică religioasă și de metodica învățământului religios, de Oprea Olariu.

c) Despre educația religioasă în școală și în biserică cu ajutorul cântărilor bisericești și școlare, a tablourilor religioase, a mergerei la biserică, a serbărilor școlare, de Bucur Sas.

d) Mișcarea pedagogică literară la Români în anul școlar 1910/11, de Aurel Barbu.

e) Despre starea învățământului în protopopiat în anul școlar 1910/11, de Candid Popa.

f) Despre activitatea extrașcolară a membrilor conferenței pe baza rapoartelor prezentate, de Șerban Cioran.

Participarea la conferența prezentă din cauza obiectelor puse la ordine este obligătoarea pentru toți preoții, catecheții și învățătorii tractuali.

Sibiiu, în 16/29 Septemvrie 1911.

Dr. Ioan Stroia
protopresb.

NOUTĂȚI.

Adunare poporală. Aderenții partidului național român din comitatul Timișului sunt convocați la *adunarea poporală*, care se va ținea în *Belinț*, în 22 Octomvrie 1911 st. n. Dumineca, la orele 2 d. a. pe piața dinaintea casei protopopului Gherasim Sârbu cu următoarea ordine de zi: 1. Situația politică generală. 2. Sufragiul universal. 3. Proiectele militare. 4. Propuneri, proiect de rezoluții.

*

Constituire. Societatea de lectură a despărțământului pedagogic din Arad, în ședința din 12 Sept. st. n. ținută sub prezidiul P. C. Sale dlui director seminarial *Roman R. Ciorogariu*, s'a constituit în modul următor: Vice-prezident: Amos Oarcea ped. c. IV. Secretar: Eutim T. Serafolean ped. c. III. Notar I.: Corneliu Voda ped. c. IV. Notar II.: Aureliu Miloș ped. c. III. Controlor: Stefan Trifu ped. c. IV. Cassar: Ioan Petica ped. c. III. Bibliotecar: Ioan Valea ped. c. IV. Arhivar: Constantin Iliuța ped. c. III. Comisia literară: Dimitrie Budiu, Vasile Mangra ped. c. IV. Sever R. Boșcaiu, Teodor Selagian ped. c. III. Nicolae Cărmănuș ped. c. II. Ioan Ilica ped. c. I. Comisia revizoră: Alexandru Pătcaș ped. c. IV. Anastasie Roman ped. c. III. Comisia muzicală: Valeriu Popovici ped. c. IV., Nicolae Barbu ped. c. III., Liubomir Luchiciu ped. c. II., Ioan Popoviciu ped. c. I.

*

Legitimarea biletelor cu preț redus. Direcțiunea căilor ferate ungare aduce la cunoștința celor interesați, că legitimările provăzute cu fotografie pentru a primi bilete cu prețul de jumătate au să se înainteze, pentru prolungire pe 1912, cel mai târziu până în 31 Decemvrie a. c. La cerere este a se alătura o taxă de 2 coroane în mărci postale (nu timbre).

*

Aviz. Reuniunea română de muzică din Sibiiu va ținea probă *Miercuri* în 4 Octomvrie n. la 6 ore seara în sala școlii centrale.

*

Banca de asigurare. Direcția „Băncii generale de asigurare" din Sibiiu, întrunită în ședința plenară din 24 l. c., a luat la cunoștința improtocolarea firmei și a stabilit tarifele ramilor de asigurare. Director general al băncii de asigurare a fost ales dl *Ioan I. Lăpădatu*, directorul executiv al „Ardelenei" din Orăștie.

*

Aviațiune. Lunia trecută s'au făcut câteva încercări de sbor în Oradea-mare. Aviatorul Csermák a executat cu succes primul sbor; însă la încercarea a doua n'a putut să pună în mișcare aparatul. Publicul neliniștit a rupt barierile și s'a apropiat amenințător de locul unde se găsea aviatorul. In momentul ultim aviatorul a izbutit să se înalțe în aer la câțiva metri; dar la aterisare s'a rupt una din osiile mașinei. La sfârșit publicul a aclamat pe aviator.

*

Mulțămită. Pentru cumpărarea unui rând de odăjdii am primit la oficiul parohial, dela următorii români din America 25 dol. și 5 cenți, pentru care sumă le mulțămesc și pe calea aceasta, dorind ca să le răsplătească Dzeu. Nicolae D. Neagoe fecior de cantor din Viștea de jos 5 dol. Stefan V. Popa din Viștea de jos 5 dol. Nicolae Bobeș din Conța 50 cenți Zozim die Dăișoara 50 cenți Vasile V. M. Șiandru d. Viștea de jos 5 dol. George Suma din Cohalm 25 cenți. Nicolae M. Cârje d. Viștea de jos 2 dol. Zaharie I. Grapă din Viștea de jos 2 dol. Nicolae Popa din Viștea de sus 30 cenți I. Maier din Lăslău 25 cenți. Ioan Borcoman din Cohalm 25 cenți. Oficiul parohial din Viștea de jos: Borzea paroh.

*

Copil sinucigaș. Intr'un sat din comitatul Hajdu s'a sinucis un băiat de opt ani. Băiatul, într'una din zile, când părinții săi erau duși de acasă, a eșit în curte și s'a spânzurat de un fragar. Părinții lui, când au sosit acasă, l-au găsit mort.

*

Al 188. și 189-lea. Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare sibiene" a plătit ajutorul statutar după răposații membri Nicolae Aron, fost paroh în Lăslăul-român și Ana G. Moga, văduvă de econom. Acestea formează cazurile 188. și 189-lea de moarte în sinul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu".

*

Rostand și Goethe. Se scrie din Paris, că poetul Rostand a terminat traducerea lui Faust, celebra piesă a lui Goethe. Tragedia poartă titlul *Le Faoust* și, cum se spune, redă cu multă artă frumusețile originalului. Se va reprezenta la teatrul Odeon în earna aceasta.

*

Onorarul unui artist. Marele tenorist italian *Caruso* a cântat în trei seri la opera din Viena. In aceste 3 seri s'au încassat la operă 140 de mii coroane, din care sumă cântărețul Caruso a primit un onorar de 45 de mii coroane..

*

Chestiune de vârstă. Două cocoane se întâlnesc la ușa unei biserici și nu se pot înțelege: care să intre mai întâi? Cineva dela spate, înțelegând despre ce e vorbă, le zise: „Să intre întâi cea mai bătrână dintre dumneavoastră!" Cocoanele s'au privit furioase și s'au întors îndată acasă, nevoind nici una să intre în biserică înaintea celeilalte.

*

Foamete în Siberia. Din Petersburg vine vestea, că în urma recoltei slabe din anul acesta s'a ivit o foamete cumplită în Siberia. Se afirmă, că până acum au murit de foame 250.000 de persoane. Pe străzile orașelor și satelor zac oamenii cu sutele, slăbiți de nemâncare își așteaptă moartea cu o resignare tâmpită. Din toate părțile țării au pornit trenuri încărcate cu bucate, ca să aline întrucâtva suferințele nenorociților.

*

La „Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu, au fost primiți următorii membri ordinari: Nicolae Droc, măestru cojocar și măcelar (Reșinar), Iosif Bucșa (originar din Alțina), sodal cismar, frații Ioan Braniște, sodal pielar și Aurel Braniște (originari din Agnita) sodal croitor, Octavian Veștemianu (orig. din Sibiiu), sodal mașinist tipograf, George Spânu (orig. din Gușteriță) sodal zidar, Ioan Covaciu (orig din Săliște), sodal curelar, Victor Comșa (orig. din Săliște), și Ioan Chirilă (orig. din Cristian), sodali pantofari. Intre membrii ajutători au binevoit a se înscrie dnii Dr. Silviu Dragomir, Dr. Ioan Felea, Dr. Pavel Roșca, și Eugen Todoran, profesori la seminariul „Andreian".

*

Femeile la amvon. Un organ bisericesc din Germania scrie: Femeile încep a cuceri amvonul. In fruntea lor stă o tinără germană, Gertruda Petzold, care și-a făcut studiile teologice în Anglia și Germania. A predicat mai întâi în Leicester într'o biserică unitară, apoi în America. A fost și la Berlin și în Brema, unde însă n'a putut să predice decât în biserici americane. Dșoara Petzold călătorește acum în Elveția, unde bisericile nu exclud pe femei dela amvon. A ținut predici, cu mare succes, în Zürich și în alte orașe elvețiene. Afară de predici mai ține și conferențe publice, ascultate de numeroși asistenți.

*

Soartea islamului. Un ziarist din capitală a vorbit cu orientalistul Armin Vámbéry despre ocuparea țării din Africa de nord, Tripolis, prin trupe italiene. Cu ocazia aceasta numitul orientalist a zis următoarele: Ca om liberal nu aprob ocuparea țării Tripolis cu putere armată; însă judecând lucrul din punct de vedere al interesului cultural, trebue să aprob fapta aceasta și să zic, că islamul trebue stârpit. Am fost totdeauna apărător al islamului; dar cu timpul m'am convins, că religiunea aceasta nu este vrednică de o soarte mai bună. Mohamedanii sunt religioși până la fanatism; însă nu au caracter, nici nu știu ce va să zică cuvântul acesta. Religiositatea lor este dușmană culturii. Se spune, că islamul este foarte puternic, de oarece numără 300 de milioane de credincioși. E adevărat. Insă dintr'aceștia trăesc sub stăpânire engleză șaptezeci de milioane, sub stăpânire rusească 30 de milioane. Mai rămân 200 de milioane, și totuși peirea lor este sigură. De ce? De oarece mohamedanul, cum am zis, este lipsit de caracter, și afară de aceasta nu știe altceva decât să facă rugăciuni, *fără să muncească.* Dintre toate țările musulmane nici una nu merită să fie numită *țară.* Statele mohamedane trebue să se desmembreze, pentrucă nici unul nu are structură internă. Statele europene cheltuesc miliarde pentru cultivarea coloniilor. Anglia în India, iar Franța în Algir și Tunis dau sume uriașe pentru facerea drumurilor, pentru construirea de căi ferate, porturi și alte lucrări publice; popoarele din țările acestea sunt împărtășite cu toate binefacerile culturii. Iar în schimb ce primesc europenii? Cea mai fanatică *ură.* Italia, dacă își va ajunge ținta și va ocupa țara Tripolis, va ști să exploateze dealurile bogate ale Africei de nord și va putea scoate la lumină miliarde din adâncimile pământului de acolo.

*

Apolo-Bioscop, din piața Hermann, își urmează reprezentațiile instructive. In fiecare zi cântă muzica militară. Luni și Marți, în 2 și 3 Octomvrie, se va vedea vânătoarea de vulpi a împăratului Wilhelm la Donauschingen, și alte scene interesante. Reprezentațiile se încep în zilele de lucru la 6 și 8 ore seara; în Dumineci sau sărbători la orele 3, 4½, 6 și 8 seara. Prețurile obișnuite.

Cărți și reviste.

Publicul nostru și teatrul, de *Dr. Horia Petra Petrescu*, conferență publică cetită în a doua ședință a „Societății pentru fond de teatru român" în Blaj, în ziua de 17/30 August 1911. Arad, tipografia, Concordia. O interesantă broșură de 22 de pagini. Prețul?

Din despărț. „Asociațiunii".

Convocare.

Onor. membri ai despărțământului XXIX Mediaș a „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român" precum și toți, cari doresc înaintarea acestei instituțiuni culturale, prin aceasta sunt invitați la adunarea generală ordinară a acestui despărțământ, care se va ținea în școala gr.-cat. din comuna Agârbiciu la 8 Octomvrie a. c. st. nou d. am. la 2 ore, după următorul

Program:

1. Deschiderea adunării prin președintele-directorul despărțământului.
2. Raportul comitetului cercual.

Alegerea a 2 comisiuni pentru censurarea raportului și pentru înscrierea de membri și incasarea taxelor.

3. Disertații.
4. Raportul comisiunilor.
5. Alegerea comitetului cercual.
6. Eventuale propuneri.
7. Cuvânt de încheiere

Mediaș, 28 Septemvrie 1911.

Dr. Dionisie Roman
dir. desp.

Nr. 55/1911. (378) 1—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de P. V. Consitor Arhidiecezan sub Nr. 9877/1911. Ep. se publică licitațiune minuendă pentru zidirea bisericei rom. gr.-or. din **Almășel** p. u. Zám tractul M.-Ilia (Maros-Ilye).

Licitațiunea se va ținea Marți la 8/21 Octomvrie 1911 la 2 ore d. am. în școala din Almășel.

Prețul strigării este 5899 cor. 60 fil. Comuna bisericească dă lemnul în pădure și peatra trebuincioasă. Licitanții vor depune vadiu 5% dela prețul strigării în bani gata ori în hârtie de valoare.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Micănești, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei aceluia dintre minus-oferenți, în cari vor avea mai multă încredere. Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 29 August (11 Septem.) 1911.

Solomon Giurcoanea paroh preș. com. par. — **Florea Han** epitrop I.
Ion Zomoniță notar. — **Floria Han** epitrop II.

Nr. 593/1911.
Văzut: **Z. Mureșian** protopresb.

Nr. 465/1911. (309) 1—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a, **Căinelul de sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Competenții au să-și aștearnă rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare, până inclusive 8 zile mai nainte de sinodul electoral în biserică, pentru a cânta și cuvânta, respective a celebra.

Brad, la 16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresb.

Nr. 396/1911. (380) 1—1

Concurs.

Pentru ocuparea postului al IX lea de învățător la școala confesională gr. or. română din **Săliște** se publică concurs cu termin de 15 zile dela I a apariție în „Telegraful Român“.

Cei doritori de a ocupa acest post își vor înainta la oficiul protopopesc din Săliște, în terminul indicat, petițiile lor instruite cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Diplomă de învățător corăspunzătoare §-lui 58 punct a) din Regulamentul nostru școlar;
3. Eventuale atestate de serviciu și
4. Absolutoriu de teologie împreună cu atestat de maturitate, în sensul concluzului comit. parohial din 16/IX. 1911 (acestea se cer și din motiv, că nou alesul va avea să îndeplinească și servicu de catihet atât la școala de toate zilele, cât și la școala de meserii și de repetiție).

Cuincuenalele se vor socoti numai după anii de serviciu îndepliniți la această școală în calitate de învățător definitiv.

Concurenții sunt obligați a se prezenta, cu încuviințarea prealabilă a oficiului protopopesc, în biserica cea mare din Săliște într'o Duminecă sau sărbătoare spre a și dovedi desteritatea în cântarea sau în cuvântarea bisericească.

Săliște, în 18 Septemvrie 1911.

Dr. Comșa preș. com. par. — **Iacob Steflea** preot, notar ad hoc.
Văzut: **Dr. Ioan Lupaș** protopop.

Nr. 911/1911. (366) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului al doilea de învățător la școala rom. gr. or. din comuna bisericească **Brețcu (Bereczk)**, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt 800 coroane și cvartir natural dela comuna bisericească, iară 200 cor. ajutor dela stat.

Cvincvenalul se computâ numai după un serviciu de 5 ani la această școală.

Alesul spre a putea fi cunoscut de popor, va avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări, având a fi aternativ tot a doua săptămână și cantor după obiceiul local și a instrua pe copii a cânta în cor în biserică și la producțiune.

Concurenții vor avea a-și înainta cererile însoțite de documentele necesare subscrisului oficiu protopresbiteral în Bereczk, comitatul Háromszék.

Oficiul protopresbiteral român gr.-or. al tractului Treiscaune în înțelegere cu comperațiunea parohială.

Constantin Dimian
protopresb.

Nr. 485/1911. (367) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Feredeu** (stațiune balneară) în protopresbiteratul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a dotației preoțești. Alesul va împărți venitele din parohie cu văduva fostului paroh până la 15/28 August 1912.

Cererile concursuale sunt a se înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în comună — cu știrea protopopului — pentru a se face cunoscuți poporului.

Geoagiu-Algyógy, 29 August v. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu în conțelegere cu comitetul parohial din Feredeu.

Ioan Popoviciu
protopop.

Nr. 349/1911. (371) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc de curând vacant, dela școala comunei bisericești **Certege** în protopopiatul Câmpenilor, se publică concurs cu terminul de 15 Sept. v. 1911. Venitele sunt: 1000 cor. salar, 600 cor. din cassa bisericei, 400 cor. dela stat, locuință cu grădină.

Cuincuenaliile se vor da după serviciul la această școală și învățătoriul e dator a cânta în strană, a învăța elevii respunsurile liturgice dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi o remunerație separată.

Doritorii a ocupa acest post se trimită concursele cu documentele recerute la subsemnatul oficiu.

Câmpeni, 31 August 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 479/1911. (369) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învățătoresc din **Vingard** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar fundamental 1000 cor., dela comuna bisericească, cuartir și grădină în natură ori relut în bani.

Invățătorul e dator a instrua în școala de repetiție, a ținea Dumineca și sărbătoarea strana și a cânta cu copiii în biserică.

Concurenții au să-și înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-și arăta desteritatea în cântări.

Sebeș, 9/22 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Sebeșului

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 983/1911. (368) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala gr. or. română din **Rucăr** protopresbiteratul Făgăraș se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiție pe popor, ear 400 cor. se va cere dela stat cu documentele alesului. Cvartir în natură.

Cvincvenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, a-i conduce și cânta cu ei în biserică în Dumineci și sărbători.

Concurenții să-și trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, și să se prezinte poporului în biserică spre a face cunoștință.

Făgăraș, 7 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraș în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 505/1911. (365) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confes. gr.-or. din **Ludești-Costești**, se publică concurs, cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. Cu acest post este împreunat salariu anual de 1000 coroane; — 600 coroane din repartiție pe popor și 400 cor. se va cere dela stat.
2. Cuartir în edificiul școalei.
3. Grădină de legumi în natură.
4. 2 st. ☐ lemne de foc.

Cvincvenalele se vor socoti numai după 5 ani de serviciu la această școală.

Dela concurenți se cere să fie cântăreți buni să conducă strana și să cânte cu copiii răspunsurile liturgice în biserică în Dumineci și sărbători, preferiți vor fi cei ce vor instrui cor bisericesc.

Concurenții au a-și înainta cererile conform normelor în vigoare oficiului subsemnat, înainte de alegere a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare, spre a se face cunoscut poporului.

Orăștie, 3 Septemvrie 1911.

In conțelegere cu comitetul parohial.

Vasilie Domșa
protopresb.

Nr. 494/1911. (376) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător dela școala confesională gr.-ort. română din **Lupșa**, protopresbiteratul Lupșei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele:

a) 1000 coroane salar fundamental, din cari 500 cor. dela biserică și 500 cor. din fundul școlar eparhial.

b) Cvartir corespunzător în natură,

c) 20 cor. relut de grădină,

d) Cvincvenalele legale, cari însă se computâ numai după anii serviți la această școală.

Concurenți i pe lângă datorințele strict oficioase, sunt obligați a conduce tineretul la biserică în Dumineci și sărbători și a executa răspunsurile liturgice în cor.

Concursele înzestrate cu documentele legale și recomandatoare conform normelor în vigoare să se înainteze în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, prezentându-se după posibilitate și în comună concurenții, spre a face cunoștință cu poporul.

Ofenbaia, (Aranyosbáyna), 12 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Lupșei în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională greco-orientală română din comuna **Văleni** protopresbiteratul „Cetatea de piatră“ să escrie concurs cu termin **de 15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariu fundamental 600 cor. din repartiție pe popor, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat.
2. Cuartir corăspunzător.
3. Un pătrar de jugăr grădină.
4. Lemnele de foc recerute.

Cuincuenalele să socotesc numai după anii serviți la această școală, în caz că se va primi ajutor dela stat, atunci se pot computa toți anii de serviciu.

Invățătorul e îndatorat a conduce elevii în Dumineci și sărbători la biserică și să cânte cu ei în cor la sfta liturgie și totodată să instrueze și pe elevii din școala de repetiție.

Doritorii de a ocupa acest post să aștearnă rugările instruate cu atestat de botez testimoniu școlar, absolutoriu pedagogic diploma de învățător, eventual și alte documente recomândătoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta în comună într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta și a se face cunoscut poporului.

Lăpușul-unguresc, (Magyarlápos), 7/20 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră.

(373) 2—3 **Vasile Duma**
protopresbiter.

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2—3 culegători români, cari să fie inițiați și în lucrări de axidență. Primirea se face momentan.

„Albina“
institut de credit și de economii în Sibiiu.

A XV-a tragere la sorți publică

a scrisurilor fonciare de 5% ale *Institutului de credit și de economii „Albina“* a urmat în *26 Sept. 1911* în prezența domnului notar public regesc *Gavriil Zágoni*, a doi membri din direcțiune și doi membri ai comitetului de supraveghiare ai institutului. S'au tras, în valoare totală de *coroane 168,000* următorii numeri:

à K. 500 Nr.: 19, 27, 59, 75, 151, 164, 193, 226, 253, 262, 283, 337, 344, 397, 403, 439, 455, 484.
à K. 1000 Nr.: 5, 34, 94, 137, 151, 180, 209, 295, 317, 318, 359, 363, 367, 407, 408, 414, 422, 425, 440, 471, 487, 513, 557, 567, 586, 612, 634, 658, 686, 723, 728, 769, 830.
à K 2000 Nr.: 53, 74, 82, 87, 143, 161, 235, 258, 269, 314, 340, 348, 366, 375, 447, 472, 501, 514, 542, 564, 579, 657, 747, 748, 835, 858, 866, 877, 890, 932, 979, 1077, 1079, 1128, 1136, 1183, 1195, 1338, 1347, 1364, 1393 1405, 1442, 1480, 1513, 1515, 1528 1595, 1596, 1630, 1770, 1783, 1786, 1841, 1869, 1932, 1950, 1961.

Cu începere dela *1 Aprilie 1912* aceste scrisuri fonciare se răscumpără la *cassa institutului* în *Sibiiu*, la *Filialele* sale în *Brașov, Lugoș, Murăș Oșorheiu* și *Mediaș*, la *Wechselstuben - Actien - Gesellschaft „Mercur“*, și la *Wiener Filiale der Zivnostenská banka pro Cechy a Moravu* în *Viena*; la *Ungarische Escompte- und Wechsler-Bank* și la *Pester ungarische Commercial-Bank* în *Budapesta*, precum și la *Filiale der k. k. priv. oesterr. Credit Anstalt für Handel und Gewerbe in Triest*, în întreaga valoare nominală împreună cu interesele curente; însă se pot răscumpără și mai nainte oricând prin escomptare, sau se pot schimbà cu alte scrisuri fonciare după cursul zilei.

Cu *1 Aprilie 1912* încetă interesele lor mai departe, și cupoanele de interese scadente mai târziu, dacă la prezentarea scrisurilor fonciare lipsesc, se subtrag din suma acestora.

Din scrisurile fonciare eșite la sorți la tragerile de mai nainte nu s'au prezentat încă pentru răscumpărare următoarele:

à K. 500 Nr.: 233, 385, 415 (din 1908).
à K. 1000 Nr.: 86 (din 1906), 278, 287, 296 (din 1900), 313, 323, 397 (din 1907), 401 (din 1905) 555.
à K. 2000 Nr.: 198, 437, 585 (din 1905), 672 (din 1905), 678 (din 1909) 693, 1122 (din 1908), 1193, 1208 (din 1909), 1285, 1293, 1322 (din 1907), 1372 (din 1908), 1408 (din 1907), 1413, 1516.

Sibiiu, în 26 Septemvrie 1911.

(379) 1—1 **Direcțiunea.**

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 33—40

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 9—52

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Se află pretutindenea.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian, Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane, Anul LIX. Sibiiu, Joi 22 Septemvrie (5 Octomvrie) 1911. Nr. 99.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Limba e „bun naţional“.

Nu e din zilele noastre, ci din vremi foarte îndepărtate constatarea făcută din partea istoriografilor, că poporul nostru, strămoşii nostri, au luptat mai mult pentru limbă, decât pentru viaţă. De ce? Pentrucă ştiau bine strămoşii nostri, că viaţa fără limbă nu mai are nici o valoare, ori mai bine zis, ştiau ei, că pierzându-şi un popor limba, îşi pierde totodată şi viaţa, pentrucă încetă de a mai fi poporul care era mai nainte.

Limba e deci un tesaur de nepreţuit pentru un popor, e comoara cea mai scumpă pe care o are el, şi pe care dator e să o apere cu încordarea tuturor puterilor de cari dispune. Iar după canonicul *Dr. Wenzel Frind*, profesor de morală la facultatea teologică a universităţii germane din Praga, limba e *„bun naţional“*, care aparţine tuturor, şi care trebue să fie apărat de toţi. Iată ce scrie acest învăţat profesor în cartea sa *„Das sprachliche und sprachlich-nationale Recht in polyglotten Statten“* despre acest *„bun naţional“*, despre *limbă:*

„Nu fără motiv se spune, că *limba* e incorporarea, e *haina gândirii*, pentrucă de fapt, dacă noţiunile şi ideile pot să fie exprimate în cuvinte şi în ziceri, este a se mulţămi frumoasei şi măreţei donaţiuni spirituale a creatorului: *limbii.* Atât deşteptarea ideilor, cât şi comunicarea lor, se face cu ajutoriul limbii, care prin urmare e condiţia primordială şi mijlocul reciprocei comunicări.

Nu putem să accentuăm cu destulă energie, din capul locului, că scopul este *comunicarea*, iar limba e *mijlocul* pentru ajungerea scopului, — o teză, pe care nime nu o contestă, deşi mulţi au nedumeriri cu privire la concluziile etice, scoase din ea.

Haina gândirii, *limba*, nu e unitară. Sunt mai multe limbi, şi scopul diversităţii limbilor e destul de evident. Dacă ar exista numai o limbă, omenimea ar fi despoiată de o mulţime de direcţii de desvoltare spirituală.

Omul nu ar putea ajunge la conştienţă, că alegerea limbii încă ar putea să cadă în teritoriul dreptului. Chestia de drept ar fi numai aceea, dacă e să se facă vre-o comunicare, şi când; pecând în zilele noastre chestia de drept e: cum, în care limbă să se facă comunicarea?

Dar limba este a se considera nu numai ca *mijloc* de comunicare, ci şi ca *facultate* de a comunica. Iar facultatea de a se putea cineva esprima în limba cutare sau cutare, ori chiar în mai multe limbi deodată, e o particularitate, o *însuşire* a persoanei respective. Insuşirea aceasta, de a-şi face comunicările în limba maternă, formează momentul, care de regulă e decizător pentru naţionalitatea persoanei respective.

Există o iubire naţională, permisă, a naţionalităţii proprii, şi numai aceea ce trece peste această iubire permisă se numeşte: *naţionalism.* E bazată pe legi psihologice adânca afecţiune a sufletului, faţă de limba în care s'a mişcat întreaga sa viaţă spirituală. Şi dacă o numim *„limbă maternă“*, exprimăm prin aceasta numai temeiul îndreptăţirii acestei iubiri.

E evident deci, că limba maternă nu are pentru om numai valoarea corespunzătoare întrebuinţării ei, ca mijloc de comunicare, ci şi valoarea *afecţiunei*, formând ea totodată obiectul unei iubiri bine determinate.

Competenţei dreptului, ca obiect de drept, aparţine apoi limba pe urma faptului, că e un — *bun.* Un bun născut, un bun moştenit, un bun cu privire la întrebuinţare, şi cu privire la afecţiune. Şi fiind că cu privire la însuşirea din urmă, în ce priveşte adecă afecţiunea, iubirea faţă de limba maternă, toţi cei de o naţionalitate sunt de aceeaşi părere, şi fiindcă limba maternă e considerată de regulă ca semn distinctiv al naţionalităţii, prin urmare, în limba maternă vine iubit un bun comun al naţiunei: limba poate fi numită *„bun naţional“* ...

Deci bun comun, *„bun naţional“*, e limba fiecărui popor, prin urmare şi limba noastră românească, la care am ţinut totdeauna şi ţinem şi acuma toţi cu atâta sfinţenie. Suntem îndreptăţiţi să ni-o iubim şi suntem datori să ni-o iubim, să ni-o conservăm şi să ni-o desvoltăm, pentru a o putea lăsa şi noi moştenire urmaşilor noştri, întocmai cum noi am primit-o moştenire dela înaintaşi, dela strămoşii noştri.

Să ne ţinem deci toţi de frumoasele învăţături, pe cari ni le-a dat venerabilul prezident al „Asociaţiunei“, domnul *Andreiu Bârseanu*, în memorabilul seu discurs de deschidere din Blaj, cu privire la cultivarea graiului naţional, şi „să grăim orişiunde şi faţă de orişicine cu mândrie acest graiu, care s'a arătat destoinic a exprima orice cugetare, cât de înaltă, orice simţire, cât de profundă. Să-l iubim din toată inima, să-l păzim ca lumina ochilor, şi să-l apărăm chiar şi cu preţul sângelui nostru, toţi, fără deosebire: bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni“. Căci făcând astfel, nu facem alta, decât aceea ce au făcut şi strămoşii noştri: luptăm mai mult pentru limbă decât pentru viaţă, luptăm pentru cel mai preţios *„bun naţional“* pe care-l avem, ca popor român.

Răsboiul turco-italian.

O ştire din Berlin spune, că marile puteri ar fi dispuse a mijloci pacea între italieni şi turci. Este o părere generală, că răsboiul va dura scurt timp. Se plănueşte, ca marile puteri să dea mandat Italiei pentru ocuparea Tripolitaniei; iar Italia să plătească Turciei o despăgubire corăspunzătoare în bani.

Din parlament. Cu ocazia zilei onomastice a Maiestăţii Sale Monarhului nostru, şi din cauza serbărilor naţionale maghiare dela Arad, camera deputaţilor a hotărât să ia vacanţe. Incepând cu ziua de astăzi, Miercuri, nu se vor ţinea şedinţe până Luni în 9 Octomvrie n.

Centenarul seminarului „Andreian“.

(Fine).

Scrisori şi telegrame de felicitare:

Cernăuţi. Trăiască, crească, înflorească alesul institut „Andreian“ şi în sutele viitoare pentru binele bisericii şi al naţiei. *Arhimandritul Calinescu.*

*

Zădorlak. Impreună prăznuind serbarea jubilară a centenariului seminariului „Andreian“ implor din acest sfânt loc darul şi binecuvântarea Domnului asupra institutului său. *Arhimandritul Hamzea.*

*

Prea Cuvioase Părinte Director,

Ca sufletul cald Vă însoţim în spirit la înălţătoarea serbare a Seminarului frate. Vă mulţămim din inimă pentru invitarea cu care ne-aţi onorat şi nu avem altă părere de rău decât aceea, de a nu putea fi faţă, pentru ca, împreună cu Prea Cuvioşia voastră şi cu onoratul Corp profesoral al Seminarului „Andreian“, să putem cinsti ziua când lucrătorul se uită înapoi la lucrul îndeplinit cu tragere de inimă şi încununat de roade frumoase.

In numele Corpului profesoral al Seminariului Central din Bucureşti, Vă adresăm cele mai calde şi inimoase urări, pentru ca Inalta Şcoală bisericească, pe care o conduceţi şi care cu vrednicie şi-a îndeplinit menirea până acuma, să strălucească şi să rodească şi de acum înainte. Fie ca numele Marelui Mitropolit pe care îl poartă să fie veşnic lăudat prin şcoala sa, iar Sfânta noastră Biserică Ortodoxă să culeagă într'însa pe cei mai vrednici păstori ai săi.

Binevoiţi, Prea Cuvioase Părinte Director, a primi asigurarea iubirii mele de frate în Hristos şi devotat coleg.

Arhim. I. Scriban, director.

*

Galaţi. Subscrisul şi profesorii seminarului din Galaţi dorim seminarului „Andreian“ din Sibiiu, care serbează acum jubileul de una sută de ani, viaţă milenară şi spor în răspândirea ortodoxiei, iar pentru cârma bisericei neamului românesc cât mai mulţi Şaguni.

Director Arhimandrit V. Puiu.

*

Putna. Serbez sufleteşte cu dvoastră şi doresc institutului progres în lăţirea credinţei şi al adevărului.

Arhimandritul Patraş-Putna.

*

Braşov. Urez seminarului „Andreian“ încă multe veacuri de rodnică activitate. *Bârsean.*

*

Cernăuţi. Cu dorinţa fierbinte ca venerabilul seminar „Andreian“, care cu mândrie poate privi la succesele dobândite sub steagul ştiinţei pe terenul culturii poporului nostru, în primul centenar, şi în viitor cu succes strălucit să urmărească ţinta sa măreaţă, unim cugetele noastre în esclamarea isvorită din inimă: vivat, crescat, floreat seminariul „Andreian“. Profesorii facultăţii de teologie din Cernăuţi: Clemens Popovici, Voiutschi, Toader Tarnavschi, Seghin, Vasile Tarnavschi, Gheorghiu, Isopescul.

*

Bucureşti. Impărtăşim cu domniavoastră bucuria ce simţiţi astăzi, când seminarul „Andreian“ împlineşte 100 de ani dela întemeierea lui şi facem urări, ca această instituţiune să ajungă la prosperare desăvârşită. Decan *D. Boroian*, al facultăţei de teologie din Bucureşti.

*

Arad. Corpul profesoral dela seminariul din Arad se închină înaintea culturii de o sută de ani a seminarului „Andreian“, şi imploră binecuvântarea cerului asupra viitorului.

Roman Ciorogariu, director.

*

Caransebeş. Surorii celei mai mari toată dragostea şi recunoştinţa noastră la a suta aniversare dela zămislirea ei. *Corpul profesoral dela seminarul din Caransebeş.*

*

Bucureşti. Cu ocaziunea serbării centenarului, dorim ca seminarul să înflorească înmortalizând memoria fericitului fondator. Trăiască conducătorii!

Dr. Popescu, directorul seminarului Nifon.

*

Blaj. Din prilejul serbărilor centenarului prim dela întemeierea *„institutului seminarial Andreian“* vă salutăm şi felicităm, fraţilor iubiţi tovarăşi de muncă în ogorul culturii neamului românesc! dorind ca şi binecuvântarea Domnului şi Mântuitoriului nostru Isus Cristos să fie cu voi cu toţi, amin.

Corpul profesoral dela Institutul Pedagogic.

*

Câmpeni. Cu sufletul particip la serbarea centenară a scumpului nostru seminar arhidiecezan, şi pentru seminarul nou ofer 200 coroane. *Furdui*, protopop.

*

Braşov. Salutăm cu pietate institutul centenar, această mamă a călăuzilor spre lumină a neamului nostru. Trăiască, înflorească în veci. *Virgil Oniţiu*, director gimnazial şi corpul profesoral.

*

Brad. La serbarea de azi a centenarului dorim înflorirea seminariului „Andreian“. *Corpul profesoral.*

*

Blaj. La serbarea de un veac a institutului vă rog să primiţi felicitările corpului profesoral dela gimnaziu.

Dr. Cheţianu, director.

*

Râmnic-Vâlcea. Cu ocazia centenariului institutului teologic-pedagogic „Andreiu Şaguna“, societatea studenţilor în teologie din Bucureşti urează mulţi ani de prosperitate.

Preşedintele *Toma Bulat.*

*

Câmpulung. Participăm la înălţătoarea serbare a primului centenar dela întemeierea institutului şi dorim înflorire viitoare. Pentru gimnaziul din Câmpulung Bucovina: Director *Voronca.*

*

Craiova. Oc. Director al Seminarului „Andreian“! Rugăm primiţi din partea mea şi a elevilor liceului Carol I. din Craiova cele mai sincere urări pentru propăşirea mult preţioasei instituţii româneşti ce dv. conduceţi.

Profesor *Alecsandru Barbulescu.*

*

Trai-Skirchen. Centenarul viitor fie rodnic ca cel trecut. Felicitări directorului şi corpului profesoral.

Dr. V. Cioban.

*

Braşov. Salut serbarea jubilară dorind institutului să propage iubirea de neam şi de biserica noastră strămoşească.

George Dima.

*

Braşov. Să trăiască, să crească şi să înflorească mult iubitul nostru seminar. Dea D-zeu ca în vecii vecilor să iasă din el numai şi numai apostoli adevăraţi şi neînfricaţi, cari să-şi jertfească şi viaţa pentru biserica şi neamul nostru.

Dr. Saftu.

*

Bistriţa. In numele preoţimei din tractul Bistriţei şi al meu salutăm cu bucurie jubileul centenar al seminariului „Andreian“, îi dorim prosperare şi perfectă desvoltare până la cea mai mare şi durabilă înălţare. Protopop. *Pletosu.*

*

M.-Ujvár. Particip deşi din depărtare cu tot sufletul meu la serbările institutului nostru. *Ioan Ghibu.*

*

Deva. Primiţi omagii de recunoştinţă faţă de măreţul far, care a luminat şi încălzit un veac întreg sufletele conducătorilor poporului român.
Dr. Dobre, protopop.

*

Orăştie. In numele preoţimei tractuale salut cu devotament serbarea jubilară a centenariului şi doresc corpului profesoral dela institut perseverantă, şi binecuvântare cerească asupra activităţii lor culturale. Protopop *Domşa.*

*

Arad. Prinos de recunoştinţă pentru trecut şi isbândă în viitor. *Dr. Ciuhandu.*

*

Boroşineu. Ca fost elev al seminarului „Andreian" îmi esprim bucuria la serbarea centenariului şi îi doresc înflorire şi în noul veac. *Georgia*, protopop.

*

Caransebeş. Primiţi-mă să jubilez şi eu ca fost elev al seminarului „Andreian".
Andrei Ghidiu, protopop.

*

Arad. Din prilejul zilei ce serbaţi, trimit felicitările mele: dumneavoastră, corpului didactic şi institutului. Vivat, crescat, floreat. *Goldiş.*

*

Braşov. P. C. Sale Dlui Dr. Eusebiu Roşca, director seminarial. O sută de ani a fost seminariul „Andreian" vatra caldă a culturei creştine româneşti. Să dee Dumnezeu să devină şi să rămână încă multe veacuri cel mai puternic focular al culturei noastre. Pe d-ta te felicitez îndeosebi, azi la serbarea centenară a acestui seminar. *Dr. Nicolae Vecerdea.*

Inmormântarea parohului Nicolae Aron.

Dumineca în 11/24 Septemvrie a. c. s'a dat mormântului rămăşiţele pământeşti ale vrednicului paroh *Nicolae Aron*, în comuna Laslăul-român, tractul Târnava-mică.

Vineri, în ziua catastrofei, acest muncitor neobosit se pregătea pentru munca câmpului, dar moartea nemiloasă îi curmă calea, şi în mod neaşteptat, îl răpuse la pământ, fără de a mai putea zice un cuvânt, fără de-a putea zice măcar un rămas bun celor scumpi ai sei, pentru susţinerea, creşterea şi fericirea cărora a muncit întreaga sa viaţă.

Vestea tristă se răspândi ca fulgerul, şi sunetul doios al clopotelor anunţa cuvântul scripturii, care zice: „Cu adevărat deşertăciune sunt toate, şi viaţa nu e decât umbră şi vis".

Casa plină de viaţa de odinioară a acestui părinte înţelept şi iubitor deodată se schimbă într'un loc de jale, unde 6 fice şi un fiu, chemaţi din depărtări, în haine înegrite deplângeau pierderea scumpului lor părinte.

Ca să se ştie cine a fost acest păstor vrednic, voiu arăta pe scurt biografia sa:

Nicolae Aron s'a născut în Sibiiu, la 1847 din părinţii Ioan Aron fost paroh în Cornăţel şi soţia Maria n. Sitof. Studiile le-a făcut în Sibiiu, la şcoalele de stat şi săseşti. La anul 1865 şi 1866 a studiat pedagogia în Sibiiu, fiind cu locuinţa la profesorul şi redactorul „Telegrafului Român", fericitul în Domnul Nicolae Cristea, care văzând inteligenţa lui l-a aplicat ca corector al jurnalului amintit. In anii 1867—1869 a studiat teologia, care a absolvat-o cu notă eminentă. In cursul teologiei a fost aplicat în cancelaria consistorială sub fericitul şi marele metropolit Andreiu. După absolvarea teologiei la invitarea protopopului Ioan Gall, a mers ca învăţător în Munţii Apuseni în comuna Bucium, în anul următor în oraşul Abrud, unde s'a bucurat de mare cinste.

Trecând examenul de cualificaţiune învăţătorească precum şi cel preoţesc cu nota „eminent", invitat de directorul gimnaziului din Brad, a fost ales învăţător la şcoalele normale din acel oraş, servind în acest post 5 ani. In intervalul acesta distingându se prin muncă şi pricepere, Preaven. Consistor l-a numit conducător al cursului suplimentar învăţătoresc, la care aparţineau tracturile Abrud, Zarand şi Câmpeni, câştigându-şi lauda superiorilor şi stima şi iubirea colegilor sei din Munţii-Apuseni. Tot aici, a făcut cunoştinţă cu fiica fruntaşei familii Teodor Tomuş din Bucium, şi a luat-o în căsătorie.

Dorinţa lui ferbinte a fost ca să se preoţească; astfel în 1879 a fost sfinţit întru preot şi ales în comuna Laslăul-român, unde a funcţionat până la sfârşitul vieţii sale.

Aici deasemenea s'a pus pe muncă; comuna se afla într'o stare, ca multe comune de-ale noastre pe acele timpuri. Primul lucru de care s'a apucat, a fost ca să ridice un locaş sfânt corespunzător; astfel mai întâi a zidit sfânta biserică la 1880, la 1884 şcoala, la 1890 casa parohială cu supraedificatele necesare, la 1904 a pus bază unui fond parohial şi altor fonduri, iar în urma nouei legi şcolare şi a dispoziţiilor acesteia, în anul trecut a fost nevoit să zidească de nou şcoala, care astăzi face cinste nu numai comunei, ci tractului întreg.

Drept răsplată pentru munca sa neobosită la anul 1896 a fost distins din partea superiorităţii bisericeşti cu brâul roşu.

Şi chiar acum, după ce numai cu câteva zile mai înainte a avut mulţămirea sufletească să-şi vadă munca isprăvită, numai câteva zile dela sfinţirea măreţei şcoale şi a bisericii renovate, când credea că a înfruntat toate nevoile, când să se bucure de roada ostenelelor sale, moartea vine pe furiş şi-l smulge dintre ai săi, lăsând în mare jale o văduvă credincioasă, doi orfani şi cinci fice căsătorite.

Actul înmormântării a fost oficiat de mai mulţi preoţi, în frunte cu parohul N. Oancea din Petrifalău. In biserică a vorbit parohul Iuliu Holder, arătând meritele răposatului, ca preot, apoi parohul George Dănilă, care prin cuvântarea sa duioasă a stors lacrămi din ochii celor presenţi; iar în numele fruntaşilor naţionali a vorbit dl Dr. Căluţ, advocat, scoţând la iveală munca desvoltată de răposatul şi pe terenul naţional. La mormânt a vorbit parohul Traian Popa luându-şi rămas bun în numele preoţimii din acel tract, iar în urmă parohul Ilie Ioanovici, mulţămeşte în numele familiei jalnice tuturor celor ce au ţinut să dee răposatului cea de pe urmă onoare, şi în special mulţămeşte parohienilor pentru sprijinul şi ascultarea ce au dat-o răposatului în cursul păstoririi sale de 31 de ani.

După finirea acestora, când soarele cobora spre sfinţit, trupul rece şi fără simţiri a fost coborât în sinul pământului între cântările jalnice ale preoţilor, între plânsetele familiei, rudeniilor şi a întregei comune, cari cu mic cu mare au însoţit pe păstorul lor sufletesc până la calea cea de pe urmă.

Dormi dar în pace, cinstite muncitor, memoria ta va fi pururea vie în sufletele noastre! *G. P.*

Din protopresbiterate.

Convocare

Având în vedere dispoziţiunile cuprinse în instrucţiunea Veneratului Consistor despre conferenţele preoţeşti, prin aceasta convoc conferenţa preoţească din acest tract pe Vineri, în 28 Octomvrie a. c. st. v. ce se va ţinea în sala de catehizare din Cluj cu următorul

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciul divin cu invocarea Sf. Duh prin preoţii Ioachim Pop din Bărăi, Aurel Crainic din Bicarom, Vasiliu Lăpuşte din Feneşel, dintre cari parohul Ioachim Pop va ţinea predica ocasională.

Şedinţa I.

2. La 10 ore deschiderea şedinţei prin protopresbiter, ca prezident.
3. Constatarea celor presenţi şi alegerea unui notar ad hoc.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
5. Comunicarea ordinaţiunilor consistoriale date spre deliberare în conferenţa preoţească.
6. Relatarea fiecăruia despre aceea, cum a îndeplinit cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti", trimisă la adresa fiecărui paroh prin pastorala dela 29 Iunie 1909 nr. 7983 Pres., şi ce resultat practic a obţinut în sfera sa de activitate?
7. Disertaţie de parohul Sim. Ciuca din Mociu, în care să arete cauzele din cari să înstrăinează poporul de biserică, se nasc diferite secte, şi mijloacele ce ar fi de a se aplica pentru stirpirea lor şi atragerea lui la biserică.
8. La 1 oră prânz comun în localul designat.

Şedinţa II.

9. Cetirea temelor lucrate de unul sau altul dintre preoţi.
10. Raportul bibliotecarului despre starea bibliotecii preoţimei tractuale şi încassarea taxelor.
11. Statorirea temelor pentru conferenţa viitoare.
12. Propuneri.
13. Designarea verificatorilor şi încheierea conferenţei.

Cluj, 15 Septemvrie 1911.

Tuliu Roşescu
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoţime din acest tract la conferenţa anuală, pe Joi în 27 Oct. v. a. c. la 9 ore a. m. în Galaţi.

Program:

1. Serviciu divin se începe la 7 ore a. m. vor celebra preoţii: *Ioan Conora, Vasile Răduleţ* şi *Valer Literat*, ear *G. Şolca* va cuvânta: tema, *răpirea fetelor, concubinagiul.* Chemarea duhului sfânt şi deschiderea conferenţei.
2. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.
3. Critică asupra modului de slujit şi asupra predicei.
4. Resoluţiunile, la conclusele conferenţei Nr. 12.753,6,7. Bis.
5. Nota tractului Ilie, de a înfiinţa „Foaia poporală".
6. Vizitarea arhivei şi bibliotecei parohiale.
7. Referada asupra rapoartelor preoţilor, de *Ilariu Cocan*, despre tema: cum a îndeplinit fiecare paroh, în parohia sa, punctele din pastorala Excelenţei Sale, Domnului Arhiepiscop şi Metropolit, cu Nr. 7983 din 29 Iun. 1909.
8. Referada, asupra rapoartelor preoţilor, de: *Mihail Ganea*, despre starea fondurilor de edificare, înfrumseţare şi salarisare, — statorite în conferenţa a IV din 1908 şi aflate de salutare cu resoluţia Nr. 13675 Bis. 909.

Rapoartele de sub 7 şi 8 fiecare paroh, să le trimită la subsemnatul oficiu, până la 1 Oct. v. a. c. *sub răspundere.*

9. Cum se încasează repartiţia dela cei renitenţi, de *Chiolda.*
10. Impărţirea tractului în cercuri de conferenţe religioase.
11. Eventuale propuneri.
12. Alegerea verificatorilor şi încheerea şedinţei.

Făgăraş, în 14 Septemvrie 1911.

Nicolae Borzea
protopresbiter.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In înţelesul circularei consistoriale dela 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şcol. prin aceasta convoc conferenţa învăţătorească tractuală pe Mercuri şi Joi, 12/25 şi 13/26 Octomvrie a. c. în şcoala din *Geoagiu*, cu următorul

Program:

1. Chemarea duhului sf. la 8 ore a. m.
2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.
3. Prezentarea rapoartelor despre activitatea extraşcolară, cari se vor da unei comisiuni.
4. Materialul din Religie pe baza planului de învăţământ şi a îndreptarului metodic:
    a) pentru clasa I de Aron Todea.
    b) pentru clasa II de Ioan Giurgiu.
    c) pentru clasa III de Andrei Câţoiu şi V. Paşcău.
    d) pentru clasa IV de Filip Budoiu.
    e) pentru clasa V de Lazar Stoica.
    f) pentru clasa VI de Sebastian Ciapa.
5. Dare de seamă despre manualele de religie şi de literatură didactică religioasă, de Aron Todea şi Petru Lula.
6. Disertaţie despre Educaţia religioasă acasă şi în biserică, de Nicolae Botean.
7. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică-literară în 1910/11, de fie care învăţător.
8. Dare de seamă despre starea învăţământului în tract, de comisiunea permanentă.
9. Raportul comisiunii de sub Nr. 3.

La conferenţă sunt obligaţi a participa toţi învăţătorii, toţi catiheţii şi *toţi preoţii din comunele unde nu este şcoală.*

Geoagiu, 16/29 Septemvrie 1911.

Ioan Popovici
protopop.

Convocare.

In sensul circularului Prea. Ven. consistor din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şc. convoc pe toţi învăţătorii, învăţătoarele din protopresbiteratul Branului şi pe catiheţii dela şcoalele confesionale şi streine de pe teritoriul acestui tract la conferenţa tractuală, ce se va ţinea în comuna *Zerneşti* Luni şi Marţi în 24 şi 25 Octomvrie st. v. a. c. în şcoala noastră confesională, cu următorul

Program:

1. Serviciu divin împreunat cu chemarea duhului sfânt la 9 ore a. m.
2. Deschiderea conferenţei prin comisariul consistorial.
3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.
4. Studiu asupra materialului din Religie al singuraticilor clase, pe baza planului de învăţământ şi a îndreptariului metodic, şi anume:
    a) Pentru cl. I cu o lecţie practică: Ioan Butta,
    b) Pentru cl. II Virgil Bude,
    c) Pentru cl. III cu o lecţie pratică: Ioan Balcăş,
    d) Pentru cl. IV Neculae Runceanu,
    e) Pentru cl. V şi lecţie practică pentru cl. V şi VI: Bartolomeiu Tipei,
    f. Pentru cl. VI: Vasile Muntean,
5. Dare de seamă despre manualele de religie şi metodica învăţământului religios, despre St. Scriptură ca mijloc de învăţământ şi despre necesitatea unei biblii şcolare: de George Enescu, paroh şi catihet.
6. Educaţia religioasă în şcoală şi în biserică, cu ajutorul cântărilor bisericeşti, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică şi a serbărilor şcolare: de Gerasim Popa.
7. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică-literară la Români în anul şcolar 1910/1911, de Pompiliu Dan.
8. Dare de seamă despre activitatea extraşcolară a învăţătorilor din tract pe baza singuraticelor rapoarte, de Anania Boldor.
9. Statorirea programei pentru conferenţa viitoare.

La conferenţă sunt poftiţi a participa şi toţi preoţii din tract.

Zerneşti, în 30 August 1911.

Ioan Hamzea
protopop.

NOUTĂŢI.

Ziua Maiestăţii Sale. Astăzi Mercuri, fiind ziua onomastică a Maiestăţii Sale Impăratului şi Regelui nostru *Francisc Iosif I*, s'a oficiat serviciu divin, la orele 8 dimineaţa, prin I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu, asistat de P. C. Sa Dr. Il. Puşcariu, arhimandrit şi vicar, P. C. Sa protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, director seminarial. Au fost de faţă elevii seminariali, elevii români dela toate şcoalele publice din Sibiiu, elevele şcolii civile, profesori, profesoare ş. a.

*

Sborul dela Braşov. Nici la Braşov n'a fost timpul favorabil pentru sborul din Dumineca trecută al dlui Vlaicu. Monoplanul său a avut să poarte o luptă aspră cu vântul, ca şi la Sibiiu. Pe la orele 5 d. a. aviatorul s'a înălţat până la 100 de metri; dar, după vre-o trei minute, a fost nevoit să aterizeze la o distanţă de 2 chilometri pe câmp liber. La coborâre s'a întâmplat un mic incident: s'a frânt una din roţile monoplanului. — Din cauza vremii extrem de nefavorabile, dl Aurel Vlaicu, cum ni se spune, a renunţat la sborurile, ce era să le ţină în toamna aceasta la Arad şi la Orăştie.

*

Serbările din Iaşi La serbările jubilare ale universităţii din Iaşi va asista şi Regele Carol şi familia regală. Şedinţa principală se va ţinea la Teatrul Naţional, unde vor cuvânta: Suveranul ţării, rectorul universităţii Gh. Bogdan, ministrul de culte Arion şi primarul Greceanu. Vor mai fi serbări la universitate, curse de cai pe platoul Abatorului, reprezentaţie de gală la Teatrul Naţional, bal ş. a.

*

Filială în Newyork. Institutul *„Albina"*, hotărând a întemeia o filială în marele oraş american Newyork, a numit director al acestei filiale pe dl *Dr. Tiberiu Brediceanu.*

*

Dela universitatea vieneză. Dl *Dr. Iancu Nistor*, docent universitar pentru Istoria Europei ostice a evului mediu şi nou, a anunţat un curs la universitatea din Viena pentru semestrul de iarnă ce începe în Octomvrie.

*

Acuzaţi. Pentru cântarea imnului „Deşteapta-te române" la congregaţia dela Făgăraş din 20 Mai 1910, fruntaşii făgărăşeni au fost puşi sub acuză.

*

Seară de cunoştinţă. Studenţii români dela universitatea din Budapesta îşi vor ţinea seara de cunoştinţă Sâmbătă în 7 Octomvrie n. a. c., în sala din localităţile „Saskör", strada Irányi nr. 17.

*

Hymen. Dl *Alexandru I. Persu* din Bucureşti şi dşoara *Ecatarina Eminescu* din Mizil şi-au serbat cununia Dumineca în 1 Octomvrie n. în biserica Sf. Ion din Mizil.

— Dşoara *Anuţa M. Burdan* şi dl *Ioan Rebega*, se vor cununa Joi în 12 Octomvrie n. 1911 la 11 ore a. m. în biserica gr. or. română din Boroş neu.

*

Impotriva Turcilor. Din Sofia se anunţă, că foşti insurgenţi macedoneni vor forma un corp de voluntari împotriva Turcilor. Corpul va oferi serviciile sale consulului italian.

*

Ce nu zice Scriptura. Un preot zicea unui beţiv: — „Rachiul e duşmanul tău cel mai mare!" — „Părinte, a răspuns beţivul, sfânta Scriptură zice, că trebue să ne iubim şi duşmanii. — „Asa este, urmă preotul; dar nu zice să-i şi înghiţim!"

*

Victima jocului de cărţi. Un industriaş din Zenta în zilele acestea a pierdut în jocul de cărţi opt sute de coroane. De supărare s'a spânzurat. In scrisoarea de adio, adresată soţiei sale, scrie că un om care e în stare să piardă în cărţi atâţia bani, nu este vrednic să mai trăească.

*

Leac nou. Din Francfurt se anunţă, că doctorul *Ehrlich* lucrează la un medicament împotriva cancerului (racului).

*

Chinematograful în numeri. Statele Unite ale Americei au cele mai multe chinematografe. In Newyork se găsesc 450, care pot să cuprindă deodată 93 de mii de spectatori; în Chicago sunt 310 pentru 57 mii de persoane; în Filadelfia sunt 160 pentru 54 mii de oameni. — Berlinul a avut în 1910 peste 160 de chinematografe, care sunt cercetate zilnic de 130 de mii de persoane în termin mediu. După Germania urmează Anglia cu cele mai multe chinematografe.

*

Moravuri. *Tripolis*, despre care se vorbeşte astăzi atât de mult, este punctul de plecare al caravanelor din deşertul Saharei. Călăuzii de caravane sunt toţi tripolitani şi s'au dovedit a fi oameni dintre cei mai cinstiţi. Un francez povesteşte, că în 1880 un călăuz arab a fost atacat în pustietate de nişte hoţi, cari i-au răpit marfa încredinţată, în valoare de 30 de mii coroane. Arabul s'a simţit dator să plătească paguba omului, care l-a încredinţat cu transportul ei. Neavând însă parale de ajuns, s'a făcut negustor. Peste douăzeci de ani, adecă în 1899, a surprins pe moştenitorii omului, care într'aceea murise, cu restituirea sumei de 30 mii coroane. Cazuri analoge povestesc şi alţi călători. Părerile acestea nu se prea potrivesc cu cele afirmate de orientalistul Vámbéry în „soartea islamului", de care am pomenit în numărul trecut al foii noastre.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, din prilejul sfinţirii bisericii din Meşterhaza, la apelul clericului *I. Ignaton*, au binevoit a dărui: Iosif Popescu, director de bancă (Reghinul-săsesc), 5 cor.; doamna Ana Sbârcea, 4 cor.; Dr. Liviu Tilea, medic, I. Antal, propr., Dr. S. Sbârcea, adv., dşoara Luţi Antal şi doamna Ileana Antal, toţi din Topliţa rom., Vasile Duma, protopresb. (Cetatea-de-peatră) şi doamna Ana Duma, preoteasă (Săcal), fiecare câte 2 cor.; parohii Ioan Szleghi (Idicel), Ioan Vodă (Deda), P. Olteanu (M.-Cueşd), I. Brătianu (Potoc), G. Cazan (Filea), Ioan Duma (Săcal), Mih. Todea (Idicel), Gavr. Maier (Topliţa-rom.), Zah. Lupu (Hodac), Ios. Popescu (Dumbrava), Petru Cadariu (Poleţ), adm. prot. Grigoriu Nicoară (Ibăneşti), notarul I. Bucur (Deda), direc. de bancă Victor Caliri (Reghinul-săs.), înv. I. Borşanu (Deda), cassarul Mihail Covrig (Idicel), adv. Dr. I. Harşa (Reghin), contabilul Sabin Popescu (Reghin), fiecare câte 1 cor.; Teodor Libeg, înv. (Filea) 50 bani; clericii cursului III: Il. Paştina, T. Ganea, G. Popovici, L. Aron, V. Debău, I. Ignaton (dirigentul corului); absolv. de teol.: G. Comşa, Dorift Şuteu; curs. cons. Ilie Dragomir, fiecare câte 20 bani; cler. cursului III.: S. Sofonea, R. Bucşa şi N. Vidrighin, fiecare câte 30 bani. In total cor. 44.20. La acelaş fond au mai dăruit: Vic. Lazar, func. la Acad. Rom. (Bucureşti), I. B. Comşa, comers. (T.-Jiu), Ioan Neamţu, propr. (Alămor), G. Borzea, par. (Coveş), câte 1 cor.; Andreiu Teodor, grădinar (Sibiiu), Mateiu Mateiu, direc. şcolar (Veneţia-inf.), câte 2 cor. Starea fondului cor. 1073.83. Pentru prinos aduce mulţămite pentru comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu": Vic. Tordăşianu, prezident.

*

Constituire. Societatea de lectură „*Ioan Popasu*", secţia pedagogică din Caransebeş, în şedinţa din 18 Sept. st. v. ţinută sub prezidiul dlui Sabin Evuţianu profesor s'a constituit în modul următor: Vicepreşedint: Gheorghe Molin ped. c. IV. Secretar, notar Nicolae Răduţiu ped. c. III. Controlor: Dimitrie Găescu ped. c. III. Cassar: Toma Surlaş ped. c. IV. Bibliotecar: Vasile Miloia ped. c. III. Vicebibliotecar: Emilian Novacovici ped. c. II. Comisia literară: Dimitrie Nedescu, Trăilă Peia ped. c. IV. Vasile Miloia, Nicolae Răduţ ped. c. III. Cornel Nica ped. c. II. Gheorghe Velciu ped. c. I. —, Dirigentul corului: Nicolae Răduţ ped. c. III.

*

Expoziţie de oi în Jina. Ni să scrie: Conferenţa fruntaşilor noştri din Jina, luând în deosebită consideraţiune apelul lansat de comitetul central al „Reuniunii române agricole sibiene", în cauza organizării expoziţiei de oi a 2-a, a luat cu multă însufleţire hotărârea, ca expoziţia să se ţină Dumineca, la 22 Octomvrie n. 1911. In scopul facerii preparativelor s'a instituit un comitet aranjator local, care lucrează din răsputeri, luminând poporaţiunea despre scopurile urmărite şi îndemnând la participare. Apel s'a făcut şi către puternicile comune Poiana, Şugag etc. spre a participa cu cât mai preţios material. La acoperirea cheltuelilor expoziţiei comuna politică şi comuna bisericească Jina contribue cu câte cor. 50. De altfel şi primăriile comunelor admise cu oile la expoziţie cum şi aşezămintele lor au fost rugate să participe cu cât le stă în putinţă la acoperirea cheltuelilor, ce să fac în folosul obştei din partea locului.

Răspuns la atacurile din „Foaia Poporului".

Stimate domnule redactor!

Vă rog să binevoiţi a publica în coloanele „Telegrafului Român" următorul răspuns, care ar fi trebuit să apară în „F. Poporului". Dl N. Bratu însă, redactorul acestei foi, n'a voit să-l publice decât impunându-mi unele condiţiuni, aproape egale cu un refuz.

Astfel sunt nevoit a recurge la ospitalitatea ziarului Dvoastre. Mulţămindu-vă pentru această ospitalitate, semnez cu stimă: *Dr. I. Lupaş.*

Răspunsul adresat dlui Bratu, care se crede chemat a da îndrumări de ordin cultural, literar şi naţional-economic, este acesta:

Domnule Redactor!

In numărul 38 al „Foii Poporului" aţi binevoit a publica un articol despre „biblioteca poporală a Asociaţiunii" cu vădita intenţie de a îndrepta câteva atacuri nedrepte asupra unei broşuri, scrisă de subsemnatul şi apărută la nr. 1 al acestei biblioteci.

Motivele, din cari isvorăsc acele atacuri, nu pot fi decât răutatea sau nepriceperea autorului. Căci propoziţia, pe care îşi permite dânsul a o frânge în câteva părţi, nici din punct de vedere gramatical, nici din cel stilistic, nu are absolut nici o greşală. Lungimea ei nu împedecă nici decum înţelesul. Poporul nostru, te asigur dle redactor, e cu mult mai inteligent decât autorul articolului. Cuvintele poetului Rutilius Namatianus sunt adevăruri curate, cari se pot dovedi cu toate scrierile evului mediu, în cari se face amintire de puterea civilizatorică şi de stăpânirea iscusită a Romei. Numai o imaginaţie bolnăvicioasă ori o logică perversă poate să scoată din acele cuvinte încheierea, la care ar vrea să ajungă autorul articolului cu pricina. Tot adevăruri istorice sunt şi cuvintele, în cari e vorba despre păcatele şi slăbiciunile lui Domiţian. Autorul, dacă n'ar fi fost orbit de patimă, ar fi putut să vază, că acele cuvinte nu sunt ale subsemnatului, ci fiind luate deadreptul dintr'un isvor istoric, sunt puse între ghilemele. Cuvintelor „sburdări trupeşti" în nici un dicţionar românesc din lume nu li se dă înţelesul, pe care vrea să-l forţeze colaboratorul dtale. Aci se potriveşte vorba, pe care o vei fi auzit şi dta pe la Berlin: „Wie der Schelm ist, so denkt er".

Se pare, că autorul articolului ar dori să desfiinţeze broşura mea sau chiar întreaga bibliotecă a Asociaţiunii, şi mai ales Calendarul, de teamă, că Asociaţiunea va face concurenţă „altor tipografii şi librării". Teama aceasta este cu totul lipsită de motiv, precum nemotivate sunt şi înţepăturile şi isbucnirile autorului contra broşurii mele, pe care o critică tocmai pentru partea, care a fost mai mult şi mai bine apreciată de către oameni, cari înţeleg cum trebue scrisă o carte de istorie pentru popor.

Imi veţi îngădui, dle redactor, să vă înfăţişez în cele următoare câteva aprecieri venite din partea unor oameni, a căror competenţă şi pricepere nu va putea fi trasă la îndoială.

Revista „Sămănătorul" (24 Dec. 1906 nr. 52 pag. 1067) a întimpinat apariţia celei dintâi ediţiuni a acestei broşuri cu următoarele cuvinte: „Dl Dr. Ioan Lupaş, profesor la seminarul teologic gr. or. din Sibiiu a scris pentru „biblioteca poporală a Asociaţiunii" o broşură despre Inceputul neamului românesc. Autorul e stăpân pe cunoştinţele istorice moderne şi lămureşte problema pe cât de exact, pe atât de popular. E şi o plăcere literară să ceteşti lucrarea populară pe deplin îngrijită, ca fond şi stil a dlui Lupaş. Ea este de sigur cea mai bună între cele 25 broşuri din „biblioteca poporală a Asociaţiei" şi cea dintâi popularizare modernă a istoriei începutului Românilor. Ilustraţii multe lămuresc diferitele informaţii istorice".

Tot cu acel prilej se publicau în revista „*Viaţa literară*" (1906 nr. 52) despre această broşură următoarele rânduri: „Dl Dr. I. Lupaş, istoricul cu cele mai înalte vederi şi cu avântul cel mai curat al Românilor de peste hotare, a scos în „bibl. poporală a Asociaţiei" o broşură despre *începutul neamului românesc.* E bine povestit amestecul celor 3 popoare, din care a rezultat neamul nostru. Limba e foarte limpede. „Asociaţia" a nimerit acum, ca în puţine alte dăţi, un bărbat, care *ştie scrie pentru popor*".

In revista *Neamul românesc* (din 28 Decemvrie 1906 nr. 67 pg. 221) scrie dl N. Iorga astfel:

„Dl I. Lupaş dă în cărticica „*Inceputul neamului românesc*", pe care o tipăreşte „Asociaţia", o limpede privire asupra istoriei neamurilor, din care vine al nostru şi asupra împrejurărilor de vechiu războiu între Daci şi Romani, în care se pune temeiul poporului celui nou. *Graiul e şi frumos şi lesne de înţeles.* Ilustraţiile sunt bine alese. Şi la noi s'ar putea răspândi cu mult folos în popor cărticica. „Steaua" ar putea da chiar o ediţie pentru Români" (Această propunere a dlui Iorga s'a şi dus la îndeplinire în anul 1908, când cărticica a apărut şi în biblioteca „Steaua, nr. 16).

Dl Andreiu Bârseanu, a scris în revista „*Convorbiri literare*" (1908 nr. 2 pag. 211). despre broşura mea următoarele rânduri:

„Ca semn că şi istoriografia Românilor din Ardeal şi Ţara Ungurească se îndreaptă tot mai mult spre adevăr, amintim scrierea dlui Dr. I. Lupaş, profesor în Sibiiu, despre *Inceputul neamului românesc*, care apăru în anul 1907 în a 2 a ediţie. D-sa admite trei elemente la alcătuirea neamului românesc, pe Daci, pe Români, şi în parte şi pe Slavi. Cartea nu este scrisă pentru oamenii de ştiinţă, ci pentru harnica noastră ţărănime, care prin faptul, că într'un an s'au petrecut 2000 exemplare din această scriere poporală, a dovedit, că ea ar ceti foarte bucuros scrieri istorice, dacă ar fi cine să i le dea în mână şi mai ales, dacă le-ar căpăta scrise după priceperea ei".

Intr'un raport oficios, adresat în 15/28 Decemvrie 1907 către Consistorul din Sibiiu, se exprimă dl *Andrei Bârseanu* despre valoarea acestei broşuri în modul următor:

„Lucrarea *Inceputul neamului românesc*, deşi lucrare de popularizare, totuş, după cum s'a recunoscut din partea bărbaţilor noştri celor mai competenţi (vezi între alţi: N. Iorga în foaia „Neamul românesc" Nr. 67 din 1906 pg. 221) e de o valoare deosebită. Ea ţine seamă de ultimele rezultate ale ştiinţei cu privire la urzirea poporului nostru, dar în acelaş timp este tractată aşa fel, încât *poate fi înţeleasă de orişicine, chiar şi de necărturari*; oricare Român va urmări cu interes expunerea clară şi vie a materialului şi în oricine se va trezi şi se va întări dragostea faţă de neamul nostru, izvorit din obârşie aşa de aleasă".

„In această scriere ese mai bine la iveală priceperea autorului de a tracta materialul istoric, metodica lui iscusită chiar faţă de oamenii cei mai puţin pregătiţi şi care îl califică şi pentru acela, cari nu l-ar cunoaşte personal şi nu l-ar fi văzut nici când la catedră ca profesor excelent" (vezi Arhiva consistorială, actul de sub nr. IV. 522. 1907.

Iar despre a 3-a ediţie a broşurii, apărută în anul 1911 sub titlul *De de mult* scrie dl Enea *Hodoş* în foişoara „*Telegr. Român*" (din 26 Aprilie 1911 nr. 44) astfel: „Prima broşură cu titlul *De de mult* este o povestire istorică întocmită de părintele protopop al Săliştii, Dr. Ioan Lupaş. Cetirea acestei broşuri, ca tot ce ese din condeiul istoricului nostru, este *foarte atrăgătoare* chiar şi pentru oameni cu pretenţii de cultură mai întinsă. Douăsprezece capitole pe 112 pagini povestesc, în graiu cumpănit şi temeinic, despre fapte şi întâmplări istorice, pentru noi de cea mai mare însemnătate . . . Autorul, dupăce explică ce va să zică cartea trecutului pentru popoarele luminate, se opreşte asupra originii neamului românesc, descrie pe strămoşii noştri Romani şi Daci, cu însuşirile lor bune şi rele, povesteşte despre războaiele lor cumplite şi despre bărbaţii cei mai de seamă, atât Daci, cât şi Romani: Burebista, Iuliu Cesar, Decebal, Traian ş. a., cari toţi sunt zugrăviţi cu multă iubire de adevăr şi pătrundere critică . . . Triumful împăratului Traian şi alcătuirea poporului românesc pe plaiurile unde trăeşte şi astăzi, încheie cărticica deplin isbutită a dlui Lupaş". —

După cum vezi, dle redactor, în fiecare din aceste aprecieri se scoate la iveală îndeosebi „graiul popular, limpede, frumos, lesne de înţeles şi cumpănit" al broşurii, despre care colaboratorul dtale susţine, că ar fi scrisă într'un stil greoiu şi neînţeles de popor. Judecă acum dta, dacă sunt mai temeinice părerile dlor N. Iorga, Andreiu Bârseanu şi Enea Hodoş, cari au scris şi scriu atât de mult pentru popor, — ori părerea separată a caraghiosului meu critic, care într'un articol scris pentru o foaie poporală crede că pot încăpea expresiuni ca acestea: „mentalităţi, imităm, expunere, stilizate, fluent, propoziţii chilometrice, exemplu, transfug, infame, perversităţi sexuale, specialist ş. a."

Va recunoaşte ori cine, că astfel de vorbe latineşti sunt neînţelese de popor; şi cine îşi împodobeşte stilul cu ele, nu mai poate fi în drept a da lecţii altora, cum se scrie pe înţelesul poporului.

Dta poate îţi mai aduci aminte, dle redactor, că şi eu am colaborat odinioară la „Foaia Poporului". Dar în ceea ce am scris eu pentru popor, nu cred că ar putea să găsească cineva vorbe păsăreşti.

De încheiere observ, că autorul articolului nu ar fi avut motiv să se ascundă sub pseudonimul *Dela margină* (?!), fiindcă si aşa îl cunosc, căci îl tradează stilul. Ştii dta, vorba veche: „Stilul e omul", se potriveşte şi în cazul de faţă. Nici simpaticul urechiat din fabulă nu s'a putut ascunde deplin în pielea leului.

In sfârşit ţin să ţi mulţămesc, dnule Bratu, pentru bunăvoinţa ce ai avut de a publica în „Foaia Poporului" acel articol critic. Probabil, că în chipul acesta ai voit să-ţi arăţi recunoştinţa pentru colaborarea subsemnatului la foaia dtale.

Sălişte, 19 Sept. 1911.

Dr. Ioan Lupaş.

Teatru român în Sibiiu.

„Reuniunea sodalilor români din Sibiiu" va da Dumineca în 8 Octomvrie st. n. 1911 *O reprezentaţie teatrală*, în favorul darurilor de crăciun pentru săracii noştri, în teatrul orăşenesc din loc cu următorul program:

I.

Doi morţi vii,

vodevil în 2 acte de Vasile Alexandri.

Persoanele:

D. Ghiftui, proprietar bogat .	Dl D. Axente
Hagi-Flutur, bătrân ridicol .	„ G. Pascu
Acrostihescu, tinăr poet . .	„ I. Vasiu
Egor, lipovan	„ I. Marcovici
Talpă-Lată, arândaş . . .	„ I. Jinga
Tiţa, orfană	Dna Ana Axente
Ferchezanca, actriţă . . .	„ Victoria Chidu
Cârcioc, candidat de judecătorie	Dl O. Vestemean
Ion, lacheu al lui Ghiftui .	„ H. Dopp

Un băiat de ţăran. — Prietini ai lui Ghiftui.

II.

Tablouri vii,

întreţesute cu cîntări şi arii naţionale din fluer:

1. Apostolul, de O. Goga.
2. Doina, de G. Coşbuc.

Inceputul la $7\frac{1}{2}$ ore seara precis.

Preţul locurilor:

Loge parterre, 3 persoane	K	4·50
Loge parterre, 4 persoane	„	6·—
Loge parterre, 5 persoane	„	7·50
Loge rangul I., 4 persoane	„	8·—
Loge rangul I., 3 persoane	„	6·—
Loge pentru onoraţiori	„	12·—
Loge rangul II., 3 persoane	„	4·—
Loge rangul II., 4 persoane	„	5·—
Loge rangul II., 5 persoane	„	6·20
Un loc în balcon rând I.	„	2·—
Loc în balcon rândul II. şi III.	„	1·50
Loc în balcon rândul IV. şi V.	„	1·—
Cercle, 4 rânduri dela începnt	„	2·—
Stal, dela rândul al 5-lea	„	1·50
Parterre numerizat	„	1·—
Loc de stat, în parterre	„	—·80
Loc de stat, în partere militari şi studenţi	„	—·60
Galerie numerizat, rândul I.	„	—·80
Galerie num., r. II. până la cel din urmă	„	—·60
Galerie loc de stat	„	—·40

Biletele se pot procura, începând de Marţi, 3 Octomvrie st. n., dela Librăria arhidiecezană, iar în ziua reprezentaţiei de'a 10—$12\frac{1}{2}$ a. m. şi dela 6—$7\frac{1}{2}$ oare seara la cassa teatrului. Intre acte cântă muzica orăşenească.

Nr. 509/1911 (381) 1—3

Concurs.

In protopopiatul **Geoagiului** sunt de ocupat următoarele posturi învăţătoreşti, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 15 zile dela întâia apariţie în „Telegraful Român“, în condiţiile următoare:

I. In comuna **Mada**:

1. Salar 600 cor. dela biserică din repartiţie, întregirea până la 1000 cor. şi cvincvenalele se va cere dela stat.
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Lemne de foc.
4. Grădină, eventual relut după înţeles.

Cel ales e obligat să instrueze copiii în cântările bisericeşti şi să cânte cu ei în biserică. Dacă va şti forma cor de adulţi va avea favor deosebit.

II. In comuna **Bozeş**:

1. Salar fundamental 300 cor. dela biserică din repartiţie; la mai mult parohia nu se poate obliga. Intregirea până la 1000 cor. şi cvincvenalele se va cere dela stat.
2. Locuinţă în edificiul şcoalei.
3. Lemne din pădurea foştilor iobagi, atâtea câte se vin pe fum;
4. Grădină pentru legumi lângă şcoală, eventual relut după înţeles.

Cel ales e obligat să instrueze şi şcoala de repetiţie; să instrueze copiii în cântările bisericeşti şi să cânte cu ei în biserică.

Cei ce doresc să concureze sunt învitaţi să se prezinte în comunele respective, pentru a se face cunoscuţi poporului.

Cererile de concurs, instruite conform regulamentului în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protop. în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyogy), 13/26 Sept. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conţelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popovici
protop.

Nr. 611/1911. (363) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al II lea de învăţător dela şcoala confesională gr. or. română din parohia **Bălan**, protopresbiteratul Unguraş, se escrie concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt, salariu anual de 1000 coroane, din care 100 coroane prin repartiţie dela popor şi 900 coroane ajutor dela stat ce se vor cere după întregirea postului.

Pentru cuartir 40 coroane dela popor.

Doritorii de a ocupa acest post, au a şi aşterne rugările instruite conform legei la subsemnatul în terminul deschis.

Cel ales va avea eventual a îndeplini şi postul de cantor. Preferiţi la alegere vor fi acei concurenţi, cari vor documenta că sunt în stare de a înfiinţa şi conduce cor.

Concurenţii înainte de alegere vor avea a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi a fi cunoscuţi alegătorilor şi a-şi arăta desteritatea în tipic.

Fizeşsânpetru, 30 August, (12 Septemvrie) 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Unguraşului în conţelegere cu comitetul parohial.

Pavel Roşca
protopresb.

Nr. 396/1911. (380) 2—2

Concurs.

Pentru ocuparea postului al IX lea de învăţător la şcoala confesională gr. or. română din **Sălişte** se publică concurs cu termin de 15 zile dela I a apariţie în „Telegraful Român“.

Cei doritori de a ocupa acest post îşi vor înainta la oficiul protopopesc din Sălişte, în terminul indicat, petiţiile lor instruite cu următoarele documente:

1. Atestat de botez;
2. Diplomă de învăţător corăspunzătoare §-lui 58 punct a) din Regulamentul nostru şcolar;
3. Eventuale atestate de serviciu şi
4. Absolutoriu de teologie împreună cu atestat de maturitate, în sensul concluzului comit. parohial din 16/IX. 1911 (acestea se cer şi din motiv, că nou alesul va avea să îndeplinească şi servicu de catihet atât la şcoala de toate zilele, cât şi la şcoala de meserii şi de repetiţie).

Cuincuenalele se vor socoti numai după anii de serviciu îndepliniţi la această şcoală în calitate de învăţător definitiv.

Concurenţii sunt obligaţi a se prezenta, cu încuviinţarea prealabilă a oficiului protopopesc, în biserica cea mare din Sălişte într'o Duminecă sau sărbătoare spre a şi dovedi desteritatea în cântarea sau în cuvântarea bisericească.

Sălişte, în 18 Septemvrie 1911.

Dr. Comşa
preş. com. par.

Iacob Steflea
preot, notar ad hoc.

Văzut:

Dr. Ioan Lupaş
protopop.

Nr. 349/1911. (371) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc de curând vacant, dela şcoala comunei bisericeşti **Certege** în protopopiatul Câmpenilor, se publică concurs cu terminul de 15 Sept. v. 1911. Venitele sunt: 1000 cor. salar, 600 cor. din cassa bisericei, 400 cor. dela stat, locuinţă cu grădină.

Cuincuenaliile se vor da după serviciul la această şcoală şi învăţătoriul e dator a cânta în strană, a învăţa elevii respunsurile liturgice dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi o remuneraţie separată.

Doritorii a ocupa acest post se trimită concursele cu documentele recerute la subsemnatul oficiu.

Câmpeni, 31 August 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. al Câmpenilor.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 479/1911. (369) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului învăţătoresc din **Vingard** se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

Salar fundamental 1000 cor., dela comuna bisericească, cuartir şi grădină în natură ori relut în bani.

Invăţătorul e dator a instrua în şcoala de repetiţie, a ţinea Dumineca şi sărbătoarea strana şi a cânta cu copiii în biserică.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile instruite conform normelor din vigoare, în terminul deschis, subsemnatului oficiu protopresbiteral şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Sebeş, 9/22 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Sebeşului.

Sergiu Medean
protopresbiter.

Nr. 983/1911. (368) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala gr. or. română din **Rucăr** protopresbiteratul Făgăraş se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt: 600 cor. din repartiţie pe popor, ear 400 cor. se va cere dela stat cu documentele alesului. Cvartir în natură.

Cvincvenalul numai după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală.

Alesul va fi obligat a instrua copiii în cântările liturgice, a-i conduce şi cânta cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători.

Concurenţii să-şi trimită cererile lor instruite cu documentele prescrise în timpul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi să se prezinte poporului în biserică spre a face cunoştinţă.

Făgăraş, 7 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Făgăraş în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Borzea
protopop.

Nr. 494/1911. (376) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător dela şcoala confesională gr.-ort. română din **Lupşa**, protopresbiteratul Lupşei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Cu acest post sunt împreunate venitele:

a) 1000 coroane salar fundamental, din cari 500 cor. dela biserică şi 500 cor. din fundul şcolar eparhial.

b) Cvartir corespunzător în natură,

c) 20 cor. relut de grădină,

d) Cvincvenalele legale, cari însă se computǎ numai după anii serviţi la această şcoală.

Concurenţii, pe lângă datorinţele strict oficioase, sunt obligaţi a conduce tineretul la biserică în Dumineci şi sărbători şi a executa răspunsurile liturgice în cor.

Concursele înzestrate cu documentele legale şi recomandatoare conform normelor în vigoare să se înainteze în terminul deschis subscrisului oficiu protopresbiteral, prezentându-se după posibilitate şi în comună concurenţii, spre a face cunoştinţă cu poporul.

Ofenbaia, (Aranyosbáyna), 12 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresb. gr.-or. al Lupşei în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Vasile Gan
protopop.

Nr. 1070/1911. (377) 2—2

Licitaţiune.

Primăria comunală **Strugari** publică că la 8 Octomvrie la 8 ore înainte de ameazi se dă în arândă prin licitaţiune publică joagărul din Tomnatec pre anii 1912 1913. 1914.

Preţul strigării 800 coroane. Vadiul 10% care trebue depus înainte de începerea licitaţiunei. Numai astfel de oferte închise se primesc, cari sunt provăzute cu vadiul necesar şi în cari se cuprinde declaraţia, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare.

Condiţiunile mai de aproape se pot privi în orele oficioase în cancelaria notarială din loc.

Strugari, la 22 Septemvrie 1911.

Primăria comunală.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională greco-orientală română din comuna **Văleni** protopresbiteratul „Cetatea de piatră“ să escrie concurs cu termin **de 15 zile** dela prima publicare în „Telegr. Rom.“ pe lângă următoarele emolumente:

1. Salariu fundamental 600 cor. din repartiţie pe popor, restul de 400 cor. s'a cerut dela stat.
2. Cuartir corăspunzător.
3. Un pătrar de jugăr grădină.
4. Lemnele de foc recerute

Cuincuenalele să socotesc numai după anii serviţi la această şcoală, în caz că se va primi ajutor dela stat, atunci se pot computa toţi anii de serviciu.

Invăţătorul e îndatorat a conduce elevii în Dumineci şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei în cor la sfta liturgie şi totodată să instrueze şi pe elevii din şcoala de repetiţie.

Doritorii de a ocupa acest post să aştearnă rugările instruate cu atestat de botez testimoniu şcolar, absolutoriu pedagogic diploma de învăţător, eventual şi alte documente recomândătoare, la subsemnatul oficiu protopresbiteral în terminul deschis, având a se prezenta în comună într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta şi a se face cunoscut poporului.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos), 7/20 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de piatră.

(373) 3—3

Vasile Duma
protopresbiter.

Nr. 465/1911. (309) 2—3

Concurs repeţit.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a, **Cainelul de sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Competenţii au să-şi aştearnă rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu prealabila încunoştiinţare a acestuia să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare, până inclusive 8 zile mai nainte de sinodul electoral în biserică, pentru a cânta şi cuvânta, respective a celebra.

Brad, la 16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresb.

Nr. 55/1911. (378) 2—3

Publicare de licitaţiune.

Pe baza planului şi preliminariului de spese aprobat de P. V. Consitor Arhidiecezan sub Nr. 9877/1911. Ep se publică licitaţiune minuendă pentru zidirea bisericei rom. gr.-or. din **Almăşel** p. u. Zám tractul M.-Ilia (Maros-Illye).

Licitaţiunea se va ţinea Marţi la 8/21 Octomvrie 1911 la 2 ore d. am. în şcoala din Almăşel.

Preţul strigării este 5899 cor. 60 fil. Comuna bisericească dă lemnul în pădure şi peatra trebuincioasă. Licitanţii vor depune vadiu 5% dela preţul strigării în bani gata ori în hârtie de valoare.

Planul şi preliminariul de spese, precum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Micăneşti, de unde cei interesaţi pot afla orice informaţiuni.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în înteprindere zidirea bisericei aceluia dintre minus-oferenţi, în cari vor avea mai multă încredere. Licitanţii n'au drept a pretinde diurne şi spese de călătorie.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 29 August (11 Septem.) 1911.

Solomon Giurcoanea
paroh preş. com. par.

Florea Han
epitrop I.

Ion Zomoniţă
notar.

Floria Han
epitrop II.

Nr. 593/1911.
Văzut:

Z. Mureşian
protopresb.

UN MILION coroane

cel mai mare câştig din lume!!...

Cel mai bun sistem de păstrare

împreunat cu **celea mai extraordinare şanse de câştig** pentru sărac şi bogat îl prezintă fără doar şi poate **obligaţiunile de câştig** dela

Banca Hipotecară Ungară şi Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câştiguri din lume** şi pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă şi **să câştige** necondiţionat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..

9 trageri anual!!.. **Câştigurile principale:**

Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000, 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** şi o mulţime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.

Proximele trageri vor fi în

5 şi 25 Octomvrie a. c.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligaţiuni de câştig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane**.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câştiguri de peste **3½ milioane cor.**

Vindem aceste oblig. de câştig şi **singuratice** şi anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.**, iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**

NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evitâm a 4-a rată gratuit!!**...

Grăbiţi cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la uşe!
Nu lăsaţi ocaziunea să treacă! Puneţi mâna pe noroc!!..

Prospecte şi explicări trimitem la dorinţa oricui gratis şi franco.

Se caută agenţi în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(361) 3—7

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane,

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 24 Septemvrie (7 Octomvrie) 1911. Nr. 100.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Societatea ortodoxă-națională
a femeilor române din regat

de *Vasile Gan*, protopresb.

I.

Pornirile din regatul român, dușmănoase bisericii ortodoxe, și mai ales uneltirile celor din fruntea internatelor și școalelor romano-catolice, de a infiltra renegatismul religios în sufletele nevinovate ale fetițelor române, cari din nenorocire cercetau acele școale, au avut darul de a sgudui opinia publică din România, de altcum destul de apatică în trebile religiei și bine saturată cu diferitele teorii ale liber-cugetătorilor.

Repede, ca fulgerul care despică norii deslănțuiți în furtună, a trecut dela un capăt de țară la altul vestea tristă, că mărețul edificiu al bisericii naționale, care două mii de ani a format scut pe seama neamului românesc de pe aceste plaiuri, se află în primejdie mare, e aproape de prăbușire. Și țipete sfășietoare a scos vestea tristă din piepturile îngrijorate de soartea bisericii și a neamului. Căci știau toți, că atacată fiind biserica, e atacat neamul în bazele esistenței sale!

Cu o oră mai înainte, până nu e prea târziu, trebuia deci stângenită în estindere această operă a streinilor și a dușmanilor bisericii ortodoxe române. Și luarea măsurilor de apărare nici nu a întârziat mult. Mântuirea a venit dela factorul cel mai interesat în causă, dela conservatoarea neamului și a bisericii: dela *femeea română*, gata totdeauna a săvârși fapte morale și bineplăcute lui Dumnezeu și oamenilor. Proselitismul îndreptat în contra fetițelor române a atins în prima linie ambiția femeii, mamei, matroanei române, totdeauna romîncă și ortodoxă, și de aceea *ea* a și primit lupta de apărare.

Lozinca dată de femeea română din regat era, să fie scoasă tinerimea din ghiarele lupilor îmbrăcați în piele de miel, și așezați în țară sub pretextul unei bunevoințe prefăcute; căci în fond urmăriau scopuri streine țării românești. „Să înființăm nòi, așezămintele noastre naționale, — s'a zis, — în cari odrasla română, pe lângă cunoștințele generale ce le primește, se sugă și duh bisericesc, duh național și patriotic din sufletul românesc al dascălilor“.

Iată deci încă odată, ca de nenumărateori în cursul istoriei neamului nostru, pildă de însuflețire dată altora *din partea femeii române*, îngrijată totdeauna de viitoriul neamului și al bisericii!

Lozinca femeilor române a aflat grabnic ecou în opinia publică. Rîndurile s'au strâns iute și s'au închiegat. Ideea s'a cristalisat, și a devenit trup. S'a înființat pe urma ei așezământul, care formează astăzi fala României moderne, așezământul întitulat: „Societatea ortodoxă-națională a femeilor române“, cu ramuri estinse asupra întregului regat român. Acest așezământ formează subiectul cercetărilor mele prezente.

Am studiat statutele acestei societăți și regulamentul special pentru parohii, întocmit pe baza statutelor, și din dispozițiile aflate în ele, voi face câteva spicuiri, pentruca să aduc și duhul nostru mai aproape de duhul coreligionarilor și fraților nostri din regat, cu cari, după zisa apostolului, prin credință *una* suntem; dar și ca să înțelegem, cum se zidește acolo pe terenul religios, ca tot așa să zidim și noi, cei de dincoace, emulând unii cu alții în cele bune și folositoare.

Să vedem, care e scopul urmărit din partea societății? E fixat destul de pregnant în articolul (§-ul) 5 al statutelor și are definiția următoare: „Scopul societății este desvoltarea culturei și a educației copiilor români, din punctul de vedere religios și moral, așa precum cere interesul patriotic“.

Se cuprinde în definiția aceasta vre-o tendință agresivă? Numai cel ce caută pete în soare va putea spune că, *da*. Pot să afle urmă de agresiune în locul prim ceice prin munca lor sobolică au dat motiv la înființarea societății, și aceia, pentru cari simplul fapt al acestei mișcări înseamnă agresiune, căci ei ar dori, ca să stee mulcom pe pace societatea română și să se lase să fie tunsă și mulsă de alții. Cei cu gânduri curate, vor zice însă împreună cu noi, că societatea s'a înființat în numele culturii și a educațiunii copiilor români, deci scopul ei este sfânt și uman!

Statutele societății vorbesc de cultura și educația religioasă-morală și patriotică a copiilor români. E vorba deci de o împlinire a datorinței părintești! Datorință inherentă în prima linie fiecărui părinte, dar în linia a doua și societății; pentrucă îngrijind societatea de educarea religioasă-morală și patriotică a tinerimei, lucră la consolidarea societății. Nu s'a văzut stat, biserică, ori altă instituție, care să poată dăinui vreme mai îndelungată, lipsindu-i aceste criterii ale esistenței. S'a văzut însă, cum se desfac societăți, state, biserici, etc. din simplul motiv, că nu au de bază educația religioasă-morală.

Dacă ar esista deci cumva voci contrare nobilei și binefăcătoarei instituțiuni, cu drept cuvânt am putea cere, ca ele să amuțească, odată pentru totdeauna.

In fața noastră, a celor de dincoace, cari prin prisma obiectivității și a adevărului, totodată însă și a iubirii de neam și de biserică vedem lucrurile, societatea ortodoxă națională a femeilor române se prezentă ca factor, care umple un mare gol în organizația bisericească și de stat a României, căci ea a introdus un organism nou și viguros în biserică și stat, și ține la suprafață agitația, pentru realizarea problemelor comune statului și bisericii.

Statele moderne, în urma complexului lucrărilor la care sunt angajate, nu pot resolva problemele grele cu iuțala fulgerului, ci încetul cu încetul, precumpănind bine toate lucrurile. A avut multe probleme grele de resolvat și regatul român, și copleșit astfel de ele în măsură foarte mare, deși e stat național și stat ortodox: a scăpat din vedere să dee destulă atenție culturei religioase-morale și naționale-politice, atât de necesare cetățenilor sei. Streinii, șireți și totdeauna invențioși, au înțeles apoi în grabă unde pot bine pescui, unde își pot urmări scopurile. Au înființat deci ei internate și școale, cu scopul de a delătura lacunele din sistemul de învățământ al statului. Și puteau să ajungă școalele lor să formeze putere în stat, dacă femeile române nu luau inițiativa de a înlocui internatele streine cu internate românești.

Acesta e organismul nou și viguros, introdus dincolo în organisația bisericească și de stat, despre care am vorbit mai sus. Instituția aceasta noua urmărește *idealul național*, și e eșită din iniativă particulară, din însuflețirea femeii române! Așezământul are în vedere cel mai curat și mai înalt patriotism, căci vine în ajutorul statului și completează munca statului: întregește educația tinerimei, formează caractere, ridică steagul idealismului în mijlocul societății române, și astfel esistența acestui așezământ se presintă în ochii nostri, a celor de dincoace, și în ochii tuturor oamenilor de bine, ca cel mai curat idealism și naționalism, și totodată și ca pildă grăitoare, ca întru adevăr numai *prin noi înșine* putem face aceea ce e de folos neamului, și că mare și puternic adevăr conțin cuvintele: „*Ajută-te pe tine, și te va ajuta și Dumnezeu*“.

FOIȘOARĂ.

Buna înțelegere și încunjurarea proceselor.

Conferență pentru popor. Ținută cu prilejul adunării generale a despărțăm. V. Săliște în comuna Armeni

de preotul *Ioan Popa*.

(Urmare.)

Sărăcia se alungă, greutățile se poartă cu bărbăție și ușurință mare, fața palidă, posomorâtă și sărăcăcioasă se spală, se schimbă într'o față mândră și îmbujorată, într'o față sănătoasă, harnică și surâzătoare!

Să înfățișez cele spuse și prin două pilde din viață plantelor și a animalelor, care se asemănă întru toate cu viața oamenilor.

„Firele singuratice de mușchiu sunt așa de slabe, că ele se încovoaie la pământ și sub greutatea unui gândăcel. Dar cum ele cresc îndesite unul lângă altul, adecă în societate și aceste fire slabe pot face ceva. Mușchiul dă adăpost și căldură peste iarnă roadelor de arbori, ce au căzut în sinul lui, cât și multor gândăcei cari își fac culcuș și dorm în el până vine căldura. In el își culcă multe animale puii lor.

„Cât de mică și neputincioasă este o albină singură. Insoțite însă mai multe mii într'o coșniță, ele cresc cu hrană în timpul verii, zeci de mii de albine tinere, dau naștere unui sau mai multor roi, umplu coșnița de faguri și adună în anii buni zeci de chilograme de miere pentru sine și pentru stăpânul lor“. (Țara Noastră, an. I. nr. 16, f. 247—248).

Dacă fricelele de mușchiu, micile albine atât de mult fac prin viața lor plină de dragoste și unire, plină de înțelegere între olaltă, cu cât mai mult ar putea face stăpânul pământului și al lor, omul, căruia spre deosebire de plante și viețăți i-a dat Dzeu pricepere și graiul limbei spre înțelegere!

Ce nu s'ar putea duce în deplinire în satele noastre, dacă toate sufletele ca într'o armonie cerească s'ar uni într'un glas și o voință, s'ar înțelege întru toate, ar merge cu toții pe calea dreaptă a progresului.

Nu ar fi nimic sub soare, nici o societate de seamă, care în măsura puterilor să nu se poată înființe, susținea și înainte. In fiecare sat avem o bisericuță și o școală. Cu cât chiu și vai nu se susțin aceste altare, cu câtă greutate nu se scoate darea bisericească, precum și repartiția învățătorească. De ne întrebăm, pentruce? Intotdeauna înșiruind nevoile zilei, le punem acoperemânt cu sărăcia. Vom fi și săraci; pentruce însă? Pentru aceea, că din pricina multelor patimi și slăbiciuni ce sunt încuibate în viața satelor noastre, rămânem despărțiți, singuratici, și singur omul cu greu poate trăi, — nu ne apropiem unul de altul, ca prin apropiere să ne ajutorăm, să ne înfrățim, să ne mărim sporiul, după cum a lăsat Dzeu, nu suntem una, nu ne aducem aminte de cuvintele poetului, „că strop cu strop face al mărilor potop“, — nu ne dăm mână cu mână, nu ne întovărășim, ca prin fonduri deosebite și societăți anumite, să ne întărim biserica și școala, cari dacă nu astăzi, mâne, să ne scutească de dări și repartiții. Nu ne asociem, ca după pilda altor popoare cu cari trăim împreună, să înființăm și noi în satele noastre cât mai multe societăți menite să ne țină în curățenie biserica și școala, să ne cultive sufletul, să ni-l reîmprospăteze, să ni-l înalțe, să ne lumineze mintea, — societăți cari să ne ușureze și sporească munca brațelor; în cazuri de încercări de pagube și perderi să ne restitue avutul, societăți menite să ne înlesnească viața; să ne țină și pe noi la aceeași treaptă a culturii și înaintării, pe cari s'au ridicat alte neamuri.

In ce sat nu s'ar putea înființa care în folosul bisericii și al școalei un „fond de bucate“, care pe lângă o administrație corectă să ajungă în câțiva ani la un capital frumos, și spre sporirea căruia să fie îndatorată toată gazda din sat a contribui după statorire și putere cu o măsură oareșcare de grâu, cucuruz, săcară, orz, cu un cuvânt din ce a dat anul roadă mai multă? Dar oare femeile, strânse și ele într'o „reuniune de femei“, nu ar putea alcătui un „fond de ouă“, la care în vremea, când ouă sunt destule dela Dzeu, să contribue cu câteva la acest fond menit să înfrumsețeze și să țină în curățenie biserica și școala, cimiterul sau alte locuri de seamă?

In ce comună n'ar încăpea o societate de cântări, care amăsurat poruncii bisericești, în cor să laude și să mărească pe Domnul; de asemenea o societate de cetire împreunată cu o bibliotecă frumușică; vre-o „societate de pompieri“, pentru stângerea focului. Unde nu s'ar putea ajunge să se înființeze vre-o tovărășie pentru cumpărarea de mașini, semințe, pomi ș. a., vre-o tovărășie pentru asigurarea vitelor, vre-o însoțire de împrumut și păstrare (cruțare) așa numite Raiffeisen ș. a.

La aceste întrebări nu pot răspunde decât, că peste tot și în toate satele, fie mari, fie mici, unde conducători și popor trăesc în frățietate și bună înțelegere, în unire în „cugete și în simțiri“, se pot face astfel de lucruri!

(Va urma).

Răsboiul turco - italian. Veştile despre aplanarea conflictului se susţin. In cercurile politice din Roma se crede, că împăcarea va fi posibilă după ocuparea Tripolisului. Italia e dispusă a plăti Turciei o despăgubire de 80 până la 100 de milioane de lire. Indată ce Turcia recunoaşte ocupaţiunea Tripolisului, Italia este gata să înceapă tratativele de pace.

In chestia bisericească.

(Urmare.)

Ilustrul nostru frate, dl A. C. Cuza, scrie în „Neamul Românesc", a. c., n-l 88, la pag. 1399: „Ceeace ne preocupă, în întâiul rând, este interesul vieţii, din punctul de vedere teoretic, practic, al existenţei noastre ca oameni", şi, aşi adăoga eu: mai ales al existenţei noastre, ca neam, într'un imens ocean de primejdii.

„Ce suntem? De unde venim? Pentruce trăim? Care este scopul suferinţelor noastre? Unde ne ducem?".

„Acestea sânt întrebările pe care le aruncă mintea omenească, şi la care nu poate să răspundă, în mod satisfăcător, decât religia"... explicându-le prin credinţă.

Rezervându-mi a dovedi că, în special, religia noastră creştinească răspunde la întrebările de mai înainte, nu numai în mod satisfăcător, ci şi în modul cel mai satisfăcător, chiar pentru cei mai simpli oameni, amintesc aici mult preţioasa operă „Biserica adevărată şi chemarea Bisericii române, de arhimandritul Nicefor Iliescu Sprinceană, Bucureşti, 1868", în care aflăm dovezile cele mai evidente, că ultimul temeiu al tuturor ştiinţelor este numai credinţa.

Prin urmare, conceputul „credinţă" nu înseamnă cătuşă sau lanţ, cum îl numesc raţionaliştii, ci el formează o parte constitutivă a conştiinţei omeneşti, întocmai aşa ca şi ştiinţa pozitivă. Deci, numai filozofia aceea ce caută să descopere temeiurile şi scopurile a tot ce există ca corp şi ca spirit nu numai cu ajutorul raţiunii, ci şi cu ajutorul revelaţiunii dumnezeeşti, numai ea merită să fie numită „fiică a cerului, trimisă pe pământ să lumineze şi să fericească omenirea", cum o numeşte arhimandritul pomenit. Filozofia însă, care caută să descopere acele temeiuri şi scopuri numai cu ajutorul raţiunii, a fost până la Hristos şi este şi de atunci încoace, labirint întunecos şi distrugător de viaţă omenească.

Invăţatul spaniol Donoso Cortes (1809—1853), citat în „Grundriss einer Geschichte der Moralphilosophie von Don Karl Werner, Wien 1859", ne arată deosebirea între filosofia creştină şi cea raţionalistică, zicând:

„Menirea omenirii este o taină adâncă, explicată într'un fel de filozofii creştini şi în alt fel de filozofii raţionalişti. Şi unii şi alţii, au clădit sisteme depline de morală. Morala creştină conţine binele fără amestecul răului. Morala raţionalistică conţine răul fără amestecul binelui. (Ce bine ar fi să-şi noteze această sentinţă, drept obiect de serioasă cugetare, toţi înfumuraţii noştri intelectuali, cari, sorbind numai din izvorul culturii umanistice, cred că biserica lui Hristos e menită numai pentru masele ignorante!)

Morala creştină învaţă, că firea omului e căzută şi coruptă în toată fiinţa sa şi în toate părţile ce o constitue. Raţiunea omenească, în corupţiunea sa, nu poate afla adevărul, dar dacă i se îmbie, ea îl vede. Voinţa, în corupţiunea sa nu poate nici voi, nici face binele fără ajutor, şi ajutorul îi vine abea atunci, când ea este învinsă şi ţinută în frâu. Raţiunea omenească nu poate vedea adevărul, dacă nu i-l arată o autoritate nefalibilă şi învăţătoare. Voinţa omenească nu poate nici voi, nici face binele, dacă nu e ţinută în frâu de frica de Dumnezeu. Când voinţa se emancipează de Dumnezeu, atunci fără piedecă domneşte în lume rătăcirea şi răul.

Morala raţionalistică învaţă însă, că firea omului e deplină şi sănătoasă în toată fiinţa sa şi în părţile ce o constitue. Şi pentrucă omul se află în neslăbita posesiune a puterilor sale, de aceea, raţiunea omenească poate vedea adevărul şi-l poate afla. Şi pentrucă voinţa omului e sănătoasă, de aceea ea voeşte şi face binele în urma impulsiunilor sale fireşti. Presupunând acestea, este clar că raţiunea va izbuti singură de sine să afle adevărul şi anume întregul adevăr, şi voinţa omenească va realiza, cu timpul, singură de sine, binele necondiţionat. Numai atâta e vorba, ca raţiunea şi voinţa omului să rupă cătuşele ce le apasă ca o povară, şi aşa să capete deplina şi neîmpiedecata libertate pentru realizarea scopurilor celor mari ale omenirii".

„Opunând sistemul filozofic creştin, ca sistem al conservării, sistemului filozofic raţionalistic, ca sistem al distrugerii, Donoso Cortes formulează din primul principiile sociale-religioase, şi din al doilea principiile sociale raţionalistice, precum urmează:

„Principii sociale-religioase ale sistemului conservării:

1. „Există un Dumnezeu personal, care e pretutindenea present.

2. „Acest Dumnezeu personal şi pretutindeni present domneşte în cer şi pe pământ."

3. „Acest Dumnezeu Domnitor în cer şi pe pământ guvernează absolut lucrurile Dumnezeeşti şi omeneşti."

„Deducţiunile politice-sociale din aceste principii sunt:

1. „Există un Rege care, prin locţiitorii săi, e pretutindeni present."

2. „Acest rege pretutindeni present, domneşte asupra supuşilor săi."

3. „Regele Domnitor asupra supuşilor săi îşi guvernează supuşii."

„Astfel doctrina politică e numai urmarea doctrinei religioase."

„Instituţiile politice, în care aceste principii sunt încoronate, se împărţesc în monarhii absolute şi constituţionale, şi în aceste din urmă principiile numite sunt recunoscute şi representate de toţi moderaţii."

„Principii sociale-raţionalistice, ale sistemului distrugerii:"

1. „Dumnezeu există şi domneşte, dar stă prea sus, ca să poată guverna lucrurile omeneşti. Aceasta e negaţiunea în prima potenţă, negaţiunea deiştilor, cărora le convine acel partid politic care zice: Regele există şi domneşte, dar nu guvernează. Deistul neagă Providenţa; partidul său politic, conform cu ideile sale, neagă guvernarea."

2. „După deist apare panteistul şi zice: Dumnezeu există, dar nu ca persoană, ci ca tot ce vedem, tot ce trăeşte, tot ce se mişcă, ca omenire, şi de aceea el nici nu dominează, nici nu guvernează. Aşa dar panteistul nu neagă existenţa lui Dumnezeu, îi neagă însă existenţa personală, dominarea şi guvernarea, şi, cu el, vine republicanul şi zice: Potestatea există, dar ea nu-i persoană, şi, de aceea, nici nu dominează, nici nu guvernează. Potestatea e tot ce trăeşte, tot ce există, tot ce se mişcă. Prin urmare potestatea o are mulţimea şi aşa nu mai e nici un mijloc de a guverna, afară de sufragiul universal, şi nici un fel de guvernare, afară de republică. Astfel filozofia panteismului corespunde, în ordinea politică, republicanismului."

3. „După deişti şi panteişti vine ateistul şi zice: Dumnezeu nici nu dominează, nici nu guvernează, nefiind nici persoană, nici mulţime, neexistând de fel. Şi Proudhon vine şi zice: Nu există guvernare."

„Astfel o negaţiune provoacă altă negaţiune, un abiz, alt abiz. Negaţiunea scărită la a treia potenţă e disolvarea chaotică a tot ce există, e întunecime deasă, pipăibilă. Europa a intrat în stadiul negaţiunii a doua şi păşeşte către negaţiunea a treia. Să nu credem că vre-o putere omenească va opri-o în această păşire. Invingerea vremelnică e, sigur, pe partea moralei raţionalistice. Voit-a omul să fie liber? El va fi! Nu-i plac lui cătuşele? Ele vor pica, ca pulberea, la picioarele sale! Mersul firesc al lucrurilor omeneşti se sfârşeşte totdeauna cu învingerea răului asupra binelui, iar triumful binelui asupra răului e rezervat unei acţiuni personale a lui Dumnezeu. Fiecare epocă istorică îşi are sfârşitul în o catastrofă funestă, în un triumf funest al răului asupra binelui, care triumf însă provoacă imediat o acţiune personală a lui Dumnezeu în scopul izbirii şi nimicirii răului. Aşa a fost la sfârşitul primei epoce universale care a durat până la potop, aşa a fost şi la sfârşitul timpului celui vechi păgân, care a încetat cu ivirea lui Hristos pe pământ şi cu întemeerea şi lăţirea Bisericii Sale, aşa va fi la sfârşitul tuturor timpurilor, când, groazei judeţului celui de pe urmă, îi va premerge dominarea universală a lui Antihrist."

„Prin contrastul brusc, în care Donoso Cortes a pus morala filozofică creştină şi cea raţionalistică, el şi-a atras din partea raţionaliştilor imputarea că ar fi despreţuitor al filozofiei. Donoso respinge imputarea precum urmează: Dacă filozofia este ştiinţa care cuprinde, sistematic, şi expune, metodic, cele cugetate şi cunoscute; dacă ea coordonează, în un întreg armonic şi plin de lumină, adevărurile cele revelate fundamentale de un fel ori de altul, şi deduce, din sânul lor rodnic, o serie de adevăruri ce pot servi singuraticului sau mulţimii drept învăţătură, — atunci eu stimez şi venerez filozofia ca ceva ce venerează şi înalţă genul omenesc. Aşa a fost filozofia în mâna învăţătorilor bisericeşti, aşa a fost ea în mânile sfântului Augustin, care relativ la profunditate, ingeniositate şi putere pătrunzătoare spirituală a rămas până astăzi neîntrecut... Dacă însă a filozofa va să zică a cunoaşte pe Dumnezeu fără ajutorul lui Dumnezeu, a cunoaşte pe om fără ajutorul celui ce l-a creat, a cunoaşte societatea omenească fără ajutorul celui ce tainic o cârmueşte, — atunci mie nu-mi mai trebue filozofie".

Acelaşi cântec îl auzim şi dela Iosef de Maistre în mult lăudata sa carte „Abendstunden zu St. Petersburg, Francfurt a M. 1824", care, la timpul său, cum zice amintitul Dr. Karl Werner, „a fost cetită în cercurile înalte şi cele mai înalte" (pg. 59), şi în al cărei tom 1, la pag. 451, aflăm: „Filosofia (raţionalistică) nu cunoaşte balsamul mângăerii. Ea poate numai să usuce inima şi s'o împietrească, şi, după ce l-a împietrit pe om, crede a fi făcut din el un filozof".

Acelaşi cântec ni-l cântă şi distinsul nostru literat, dl Ioan Slavici, în „Fapta omenească — scrisori adresate unui om tânăr" — (Foiţa ziarului „Tribuna" din Sibiiu, anul 1888, pag. 969—1154), în care ne spune că a căutat să se dumerească prin filozofia lui Kant, Schopenhauer, Fichte, Schelling, Hegel, etc., dar, la urmă, s'a simţit aşa de nefericit, încât, ca să aibă un razim în lumea aceasta, a trebuit să se întoarcă la învăţăturile cele sfinte. Şi adevărul că ştiinţa şi credinţa sunt părţi constitutive ale conştiinţei, ni-l spune acolo şi fratele Slavici aşa: „Iubite amice... eu doresc numai să deştept în inima ta simţimântul că omul totdeauna, când se opinteşte să ştie şi să se convingă, ajunge, în cele din urmă, la îndoială; fiindcă totdeauna scrutările îl duc la hotarul, peste care ştirea şi convingerea nu mai e cu putinţă. Iar îndoiala e stricăciune sufletească, fiindcă celce se deprinde cu neastâmpărul pe care îndoelile îi produc în suflet, îşi pierde, încetul cu încetul, tot rostul moral şi ia, în cele din urmă, toate lucrurile, ba se ia chiar şi pe sine însuşi în zeflemea. De aici superioritatea etică a credinţei faţă cu ştiinţa, şi eu n'am putut nici odată să-mi închipuiesc o „morală" întemeiată pe idei şi principii, iar nu pe credinţe nestrămutate".

Fratele Slavici îşi încheie „Fapta omenească": „Citeşte, iubite amice, cărţile sfinte şi vei vedea, că numai ceeace am greşit am zis dela mine. Fă aşa cum te povăţuiesc ele, totdeauna, cu toată inima ceeace faci, şi viaţa ta va fi plină de veselie, lumea ta plină de lumină".

Va să zică:

Din miriade de fiinţe
Pe tine te-am menit,
Să fii coroana tuturora,
Să-Mi fii cel mai iubit.

Şi, când vezi toate cum M'ascultă,
Tu singur ai voi
— Cu mintea ta — să fugi la Mine,
Să zici că nu aş fi?

E timpul să 'nţelegi odată,
Că totul e'n zadar:
Mă vrei, ori nu mă vrei pe Mine,
Eu sunt al tău hotar!

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Conferenţa preoţească din protopresbiteratul Cetatea-de-peatră se va ţinea în comuna *Borcut*, la 14/27 Octomvrie 1911 cu următorul

Program:

1. Serviciul divin cu invocarea Duhului Sfânt, la 8 ore a. m. şi predici rostite de preoţii: Nicolae Ţăgeanu *„despre dreapta credinţă"* şi George Gheţe *„despre patima beţiei"*.

2. Deschiderea conferenţei şi constituirea.

3. Discusiune asupra serviciului divin şi asupra predicelor rostite.

4. Comunicarea rescriptului consistorial din 14 Decemvrie a. tr. nr. 12.616 Bis. a circularului consistorial din 1 Martie a. c. nr. 1782 Bis. şi a pastoralei arhiereşti din 7 Septemvrie a. c. nr. 11.197 Pres.

5. Raportul comisiunii (preoţii Nic. German, Nicolae Ţăgeanu, Stefan Micle şi Alexandru Buda) însărcinate cu compunerea statutelor pentru reuniunile de temperanţă.

6. Raportul comisiunii (preoţii Ioan Perhaiţă, Aurel Greblea şi George Gheţe), însărcinate cu compunerea statutelor pentru biblioteca tractuală.

7. Raportul general despre activitatea preoţimii tractuale. (Preoţii, cari încă n'au înaintat rapoartele cerute prin circularul meu din 18 Maiu a. c. nr. 362, să le înainteze aici în timp de 8 zile).

8. Reuniunile de înmormântare, disertaţie de preotul Alexiu Latiş.

9. Tema generală *„Cum a îndeplinit preoţimea arhidiecezană cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti"*, cuprinse în pastorala dela 29 Iunie 1909 nr. 7983 Pres. şi ce resultate practice au obţinut în sfera lor de activitate, se va prelucra şi presenta în scris din partea fiecărui preot.

10. Interpelări, propuneri şi închiderea conferenţei.

Lăpuşu'-unguresc, 19 Sept. 1911.

Vasile Duma
prot.

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

In înţelesul ordinului Preavenerabilului Consistoriu arhidiecezan din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şcol. convoc pe învăţătorii din protop. Avrigului la conferenta tractuală ce se va ţinea în comuna *Porumbacul inferior* în zilele de Joi şi Vineri în 20, şi 21 Octomvrie 1911 st. v. cu următorul program:

1. Invocarea duhului sfânt şi deschiderea conferenţei prin protopresbiterul tractual la 8 ore a. m.

2. Constituirea conferenţei.

3. Materialul din religiune pe baza planului de învăţământ şi a îndreptarului metodic pentru:

a) cl I. de învăţătorul Vasile Popjanos, având a ţinea şi o lecţie practică;

b) cl. II. de învăţătorul Stefan Frâncu;

c) cl. III. de învăţătorul Isaia Popa, având a ţinea şi o lecţie practică;

d) cl. IV. de învăţătorul Ilie Aleman;

e) cl. V. de învăţătorul Victor Degenariu şi Toma Calin;

f) cl. VI. de învăţătorul George Bărbat, având a ţinea şi o lecţie practică cu clasa V+VI.

4. Manualele de Religiune şi de literatură didactică religioasă, disertaţie de învăţătorul-diacon Andreiu Gâlea;

5. Educaţia religioasă în şcoală şi în biserică cu ajutorul cântărilor bisericeşti şi religioase, de învăţătorii Nicolae Voila şi Adrian Udrişte;

6. Darea de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul 1910/11, de învăţătorii Iosif Stoica şi Toma Mehără;

7. Darea de seamă despre starea învăţământului din tract în anul 1910/11, de comisiunea permanentă.

La conferenţă sunt obligaţi a participa toţi învăţătorii şi catiheţii, precum şi preoţii ca directori şcolari.

Avrig, 12 Septemvrie 1911.

Ioan Cândea
protopop.

Convocare.

In sensul circularului Prea Ven. Consistoriu din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şc. convoc pe toţi învăţătorii, învăţătoarele din protopresbiteratul Braşov şi pe catiheţii dela şcoalele confesionale şi streine de pe teritorul acestui tract la conferenţa tractuală, ce se va ţinea în sala cea mare a gimnaziului român din *Braşov*, Joi şi Vineri în 27 şi 28 Octomvrie st. v. a. c. cu următorul

Program:

1. Serviciu divin împreunat cu chemarea Duhului Sfânt, la 9 ore a. m. în biserică Sf. Nicolae din Braşov-Şchei.

2. Deschiderea conferenţei prin comisarul consistorial.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţii.

4. Studiu asupra materialului din Religie al singuraticilor clase, pe baza planului de învăţământ şi a îndreptarului metodic şi anume:

a) Pentru cl. I cu o lecţie practică: Candid Muşlea.

b) Pentru cl. II, Nicolae Furnică.

c) Pentru cl. III, cu o lecţie practică: Nicolae Ilie.

d) Pentru IV, Vasile Bărbier.

e) Pentru cl. V şi lecţie practică, pentru cl. V şi VI: Romul Cosma.

f) Pentru cl. VI, Nicolae Cârstea.

5. Dare de seamă despre manualele de religie şi metodica învăţământului religios, despre Sf. Scriptură ca mijloc de învăţământ şi despre necesitatea unei biblii şcolare: de Dr. Nicolae Stinghe, catihet

9. Educaţia religioasă în şcoală şi în biserică, cu ajutorul cântărilor bisericeşti, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică şi a sărbărilor şcolare: de George Preşmerean.

7. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică literară la Români în anul şcolar 1910/1911, de Radu Prişcu.

8. Dare de seamă despre activitatea extra-şcolară a învăţătorilor din tract pe

baza singuraticilor rapoarte, de Nicolae Hamsea.

9. Statorirea programei pentru conferenţa viitoare.

La conferenţă sunt poftiţi a participa şi toţi preoţii din tract.

Braşov, în 16 Septemvrie 1911.

Ioan Hamsea
prot. adm.

Expoziţia de copii din Lancrăm.

— Raport special. —

„Reuniunea română agricolă sibiană", Duminecă la 24 Septemvrie n. 1911, a organizat în comuna Lancrăm a VI-a expoziţie de copii împreunată cu distribuire de premii în bani. Scopul acestei expoziţii a fost, ca şi la celelalte 5 expoziţii de mai nainte, îmbunătăţirea stărilor sanitare şi uşurarea traiului de toate zilele a neamului nostru. Pentru ca şi această lucrare de interes obştesc-românesc să ducă la bun sfârşit, comitetul central din Sibiiu a trimis în mijlocul poporului din Lancrăm oameni harnici şi înţelegători ai foloaselor ce le pot aduce astfel de expoziţii ţăranului nostru, care veacuri de-arândul de când trăeşte pe acestea plaiuri străbune, astăzi este mai avizat ca ori când la sfaturile şi îndemnurile acelora, cari s'au ridicat din mijlocul său.

De astă dată rolul conducerii l-au avut vrednicul profesor dela seminarul „Andreian", dl Dr. *Vasile Stan* şi secretarul Reuniunii, *Vic. Tordăşianu*, cari fără de preget au luat asupra lor această sarcină grea, dar onorifică.

Trimişii Reuniunii au fost însoţiţi de tinărul medic Dr. *Traian Petraşcu* din Tălmaciu şi de dl *Gheorghe Comşa*, abs. de teologie.

Ajunşi Duminecă dimineaţa la orele 7 în Sebeşul-săsesc, li s'a făcut o primire frumoasă. Bravii „lăncrăjeni" au ştiut să se impună, cu toate că cerul nu se părea a fi de bun augur. Dimineaţa cădea o ploaie torenţială, totuşi au trimis întru întâmpinarea oaspeţilor din centru călăreşi mândri, între cari se găsea cărturarul alăturea cu ţăranul.

La frumoasele cuvinte de bun ajuns ale învăţătorului *A. Savu*, a răspuns în cuvinte alese dl Dr. V. Stan şi apoi luând drumul dea lungul Sebeşului-săs, s'au îndreptat cu toţii spre Lancrăm. Bucurie şi veselie a dominat în drumul până în comună, unde înaintea şcoalei aşteptau domnii: Vasile Mateiu şi Ioan Leşiţă, preoţi cu stim. doamne, notarul comunal dl A. Barbu şi primăria comunală, dimpreună cu alţi intelectuali, în fruntea poporului, venit întru aşteptarea povăţuitorilor săi, într'un număr cât se poate de mare.

Preotul Mateiu bineventează pe trimişii Reuniunii şi îi răspunde dl Dr. V. Stan prin cuvinte binesimţite. Se îndreaptă apoi cu toţii spre paladiul existenţii noastre, spre sf. biserică, participând la serviciul dzeesc şi mulţi intelectuali din jur. După serviciul divin, oficiat cu multă solemnitate de dl V. Mateiu, la orele 11 era tixit locaşul şcoalei, unde avea să se ţină expoziţia. Membrii juriului constituindu-se, în absenţa membrilor designaţi de comitetul central, proclamă prezident al expoziţiei pe dl Dr. V. Stan, prezident al juriului pe dl Dr. I. Elekes, ear de raportor pe dl Vic. Tordăşianu. O samă a membrilor absenţi a fost înlocuită prin domnul şi d-na G. Creiţaru, controlor opid., dl şi dna Iosif Goia, domnul şi dna Victor Sădbăduş, toţi din Sebeşul-săs. Acestea lucrări s'au îndeplinit într'una din spaţioasele sale ale şcoalei, care de data aceasta se prefăcuse într'un bogat magazin al neîntrecutelor lucruri de mână, datorite hărniciei ţărancei din Lancrăm. Reuniunea femeilor rom. din Lancrăm, organizatoarea acestei admirabile expoziţii, a ţinut să facă o plăcută surprindere publicului care a rămas încântat de rarităţile expuse.

Prezidentul Dr. V. Stan deschide expoziţia prin o vorbire rostită pe înţelesul poporului, arătând cum s'au năzuit diferitele state, bine consolidate, a uşura viaţa cetăţenilor. A scos la iveală, cum toate statele cari au avut în vedere acest scop, au ajuns la convingerea, că numai prin ridicarea la o treaptă cuvenită a omului, va fi posibil un trai mai uşor.

Acest scop voeşte a-l ajunge şi „Reuniunea de agricultură prin distribuirea de premii în cadrele expoziţiunii a VI. de copii, pe care o declară deschisă. Juriul după aceasta şi-a început lucrările. Comitetul „Reuniunii" a distribuit între mititeii expuşi coşuleţe cu bomboane şi smochine. Fără şovăire putem spune că n'a fost o muncă tocmai uşoară examinarea copiilor mai ales dacă luăm în considerare, că au fost expuşi 107 copii (51 băeţi, şi 56 fetiţe), deci un număr considerabil, dar mai vârtos că s'a dovedit că mamele copiilor expuşi au dat dovezi de hărnicie, şi au ştiut îngriji ca de lumina ochilor de copilaşii lor. Astfel fiind aproape toţi copiii vrednici de premiat, era greu a stabili lista copiilor, cari în primul rând să fie premiaţi. Luându-se în considerare cu ocaziunea examinării împrejurările mai ponderoase pe cum curăţenia, priceperea la nutrirea copiilor, înfăţişarea vioaie şi inteligentă, lipsa de părinţi, starea materială etc., s'a stabilit distribuirea alor 58 premii. La lucrările juriului medicii: Dr. I. Elekes, Dr. T. Petraşcu şi Dr. A. Moga şi-au avut partea leului.

Inainte de a se aduce la cunoştinţă numele premiaţilor, în prezenţa juriului, a comitetului aranjator, a mamelor — în general în faţa mulţimii, s'a ţinut din partea dlui Dr. Petraşcu, medic în Tălmaciu, o conferenţă intitulată „Nutrirea copiilor".

Dl Petraşcu e fiu al comunei Lancrăm. Dânsul a alergat cu dragă inimă la sărbătoarea comunei sale natale împlinind o datorinţă prin poveţele date mamelor din Lancrăm întru creşterea bună a copiilor lor. Am ascultat cu atenţiune conferenţa aceasta, ţinută liber, şi m'am convins, că mamele noastre nu prea purced după principiile bune, stabilite de dl Petraşcu şi expuse ascultătorilor într'o limbă înţeleasă de toţi.

După aplauzele sincere ce le-a primit conferenţiarul, a urmat a doua conferenţă tot atât de instructivă a învăţătorului *Ioan Pavel* din Sebeşul-săsesc, sub titlul: „Greşeli în creşterea copiilor".

Dl Pavel a cetit conferenţa cu multă însufleţire şi era ascultat cu drag, deoarece s'a folosit în expunere de exemple scoase din viaţa familiilor noastre cu copii, sbiciuind nenumăratele greşeli ce le fac părinţii aproape zilnic, greşeli cari au o înrâurire stricăcioasă asupra desvoltării ulterioare a copiilor. Dl Pavel, „lăncrăjan" şi dânsul, a venit spre a şi arăta dragostea faţă de poporul, în mijlocul căruia şi-a petrecut copilăria, şi pentru care munceşte cu tot devotamentul.

Amândoi conferenţiarii şi-au câştigat titluri de recunoştinţă pentru munca depusă în folosul poporului şi în deosebi în al mamelor române; ear conferenţele lor, vrednice de a fi distribuite în popor, precum aflu, Reuniunea agricolă le va scoate în broşură.

Cu considerare la faptul, că timpul era de tot înaintat (erau orele $4^1/_2$), s'a cetit lista copiilor premiaţi, rămânând ca banii să-i distribue dl notar A. Barbu, ear un număr de preste 100 broşuri folositoare a rămas să se împartă prin corpul didactic între copii de şcoală. La apelul secretarul Tordăşianu, se înscriu câţiva membri la Reuniunea agricolă.

Prezidentul Dr. V. Stan, după toate acestea, mulţămind bunului Dzeu pentru ajutorul dat întru terminarea cu bun sfârşit a lucrărilor expoziţiei, constată, că aceasta a avut o însemnătate deosebită, înţeleasă cum trebue de poporul din Lancrăm. Mulţămeşte tuturor factorilor, cari au contribuit prin munca lor la ridicarea nivelului expoziţiei şi întreţesând învăţături de interes obştesc, declară expoziţia închisă. Preotul Mateiu mulţămeşte conducătorilor Reuniunii pentru bunăvoinţa arătată faţă de poporaţiunea din Lancrăm şi asigură, că toţi factorii vor lucra într'acolo ca sămânţa aruncată astăzi să fie priincioasă propăşirii noastre a tuturora.

Terminându-se şi lucrările anevoioase cu luarea în fotografie a grupei mamelor cu copii în braţe, a grupei copiilor premiaţi, a unei grupe de bărbaţi în floarea vârstei şi a mai multor familii fruntaşe, cei cari mult au obosit în cursul zilei au fost chemaţi la masa comună din sala mare a primăriei. Aici s'a cântat, s'a toastat. Vor rămânea pe multă vreme în mintea celor ce au fost de faţă vorbirile ce s'au ţinut, în legătură cu chestiuni actuale de ale noastre.

La ora $7^1/_2$ sara am asistat la frumosul concert şi la reprezentaţia teatrală, organizată în cinstea zilii, de intelectualii lăncrăjeni. Descrierea amănunţită a acestor sărbări o las în sama altora, mai competenţi ca mine. Ţin să amintesc aici, că la „Fondul de ajutorare al femeilor lăuze, dar sărace din Lancrăm", creat la propunerea secretarului Tordăşianu, căruia s'a pus bază cu cor. 20 dăruite de Reuniunea agricolă, şi-au dat obolul lor şi doi bravi lancrăjeni, ambii apotecari, anume: dl Simeon Blaga din Turnu Severin, trimiţând cor. 50 şi dl Ioan Miga din Constanţa cor. 35. Acest fond e dat în administrarea şi îngrijirea Reuniunii femeilor române din Lancrăm, de sub conducerea înţeleaptă a dnei preotese Iustina Matei n. Cândea.

Astfel, cred eu, a fi expus însămnătatea zilei de 24 Sept. n., de cari doresc să ne mai dea bunul Dzeu. *Gh. C.*

NOUTĂŢI.

Curs de limbă română. In semestrul de iarnă, la universitatea vieneză, se va ţinea un curs de limbă şi literatură română sub conducerea cunoscutului profesor universitar Wilhelm Meyer-Lübke. Se ştie, că asemenea cursuri există de câtva timp pe lângă universităţile din Berlin şi Lipsca.

*

Staţiune aviatică militară. Secţia de marină a ministeriului de războiu va construi în Pola o staţiune aviatică militară. Se va experimenta cu biplane de construcţiune particulară. Aparatele vor putea nu numai să sboare, ci la trebuinţă să şi plutească pe apă, ca nişte corăbii.

*

Mormântul lui David. Din Londra a plecat o expediţie arheologică cu intenţiunea de a face săpături la Ierusalim, şi anume pe locul vechiului Sion, unde înainte cu doi ani s'au mai făcut cercetări pentru a descoperi mormântul lui David şi Solomon. Conducătorul expediţiei este căpitanul Parker, însoţit de Clarence Wilson şi alţi patru englezi. Indată după sosirea lor în sfântul oraş, se vor apuca de lucru la poala muntelui Ophel, unde au stat pe vremuri zidurile vechiului Sion.

*

Impotriva consumării de alcool. Ministrul căilor ferate din Prusia a dat mai de mult un ordin, în care opreşte funcţionarii de a consuma băuturi alcoolice în timpul orelor de serviciu. Ministrul voeşte acum să oprească consumarea băuturilor spirtuoase şi pentru călători. A dispus adecă, să nu se mai servească bere şi alte spirtuoase pe la gări, decât numai după orele zece nainte de ameazi. Coniac şi rachiuri au să se dee în vagonul restaurat începând dela miezul nopţii şi până la 10 ore dimineaţa numai în cazuri de îmbolnăviri sau nenorociri. In schimb toate restaurantele gărilor vor avea să ţină în cantitate suficientă cafea şi lapte cald.

*

Monument unui artist. Un comitet, format din artiştii teatrului din Iaşi, a luat iniţiativa ridicării unui monument regretatului artist *Grigore Manolescu*, care are neperitoare merite în istoria teatrului românesc. Pe scenă a obţinut mari succese în roluri numeroase: In Roy-Blas al lui Victor Hugo, în Macbeth, Kean, în piesa lui Alecsandri Despot-Vodă, unde a creat rolul eroului principal, şi mai la urmă în tragedia Hamlet, care a jucat-o şi în Viena şi a pus în uimire celebrităţi ca Salvini, Rossi, şi Sonnenthal. Pe la anii 1880, în drumul său către Paris, Manolescu s'a oprit şi în părţile noastre ardeleneşti şi a dat reprezentaţii neuitate în mai multe oraşe.

*

Holera. Se crede, că epidemia a încetat în capitala ţării noastre, în considerare că din 24 Septemvrie şi până astăzi n'au mai fost îmbolnăviri suspecte. In Pesta nouă însă tot se mai ivesc cazuri de holeră azietică.

*

Pentru cei ce călătoresc în România. Guvernul român a dat ordin ca, din cauza holerei, toţi călătorii cari intră în ţară prin porturile dunărene sau pela Predeal, Căineni, Burdujeni, Ungheni şi Gara-Prutului să fie puşi sub supraveghiere medicală timp de cinci zile. Muncitorilor în grupe mai mari nu li se permite intrarea în ţară.

*

Filantropie. Miliardarul *Carnegie* a întemeiat fundaţiuni cu scop de binefaceri în mai multe ţări. Până acum a dat peste 300 de milioane de coroane. In timpul mai nou Carnegie a dăruit trei milioane de coroane regelui Victor Emanuel pentru o fundaţiune, ce are să se înfiinţeze în Italia cu scop de a da premii pentru fapte eroice săvârşite în viaţa civilă.

*

Locuitorii Franţei. Alfred *Picard* a ţinut, nu de mult, o conferenţă despre viitorul Franţei. Datele espuse de conferenţiar sunt îngrijitoare pentru toţi oamenii, cari ţin la ţara aceasta. In ultimele trei decenii locuitorii Germaniei s'au sporit cu 18 milioane, ai Angliei cu 10 milioane, ai Franţei însă abia cu două milioane de suflete. Picard mai constată, conform bilanţului comercial din anul trecut, că importul în circulaţiunea internaţională este cu 1143 milioane mai mare decât în anul precedent; este un semn rău, când Franţa e silită să mărească importul din ţări străine, căci aceasta însemnează descreşterea locuitorilor Franţei. Savantul francez cere în sfârşit să se introducă măsuri sanitare pentru a împedeca mortalitatea copiilor; deoarece, după părerea sa, mortalitatea aceasta este cauza principală a scăderii locuitorilor.

*

Teatru român în Sibiiu. Interesul publicului pentru representaţia teatrală de Dumineca a Reuniunii meseriaşilor noştri e în continuă creştere. Diletanţii Reuniunii vor procura oaspeţilor o sară din cele mai plăcute. Tablourile vii vor forma o parte frumoasă şi atrăgătoare a seratei.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu" au mai dăruit: Vasile Ban, măestru cismar, Alesandru Predovici, măestru curelar (Râmnic Vâlcea), câte 2 cor.; Mihăilă Muntean şi Alexandru Morariu, sodali cismari, câte 1 cor.; Ioan Şerban, sodal cismar 25 b.; Ioan Boariu, Toader Popa şi Ioan Vasilie, învăţăcei cismari, câte 20 bani; George Lăzăroaie, sodal măsar (Avrig) 50 bani; Stefan Albu, dir. gimn. şi Dr. I. Radu, prof. gimn. (Brad), câte 1 cor.; Radu Marcovici, paroh (Smig) şi Ioan Banciu, cassarul „Asociaţiei", câte 50 bani; Moise Fărcaş, sodal vărsător de metal 20 bani; iar la „*Legatul T. L. Albini*", al acestui fond, pentru ajutorare copiilor din Cut, aplicaţi la meserii au mai dăruit: Ioan Băilă, tutor orf. opid. (Sebeşul-săsesc) 30 bani; George Moian, inginer de comasare (Jacul-rom.), soţia sa Aurelia năs. Stoica, învăţătoare şi fetiţele lor Minerva şi Olimpia, 2 cor.; Dr. Traian Petrascu, medic (Tălmaciu) 3 cor.; Pompiliu Pisc, paroh (Cărpeniş-Abrud) 1 cor.; Aurel Barbu, notar (Lancrăm) 30 b. şi Miorica Tordăşianu 10 bani. Starea legatului 137 cor. 60 bani.

*

Una-alta. Redactorul (!) unei foi, destinate pe seama *ţărănimii*, a publicat într'un număr mai nou (38) al organului său, un articol despre chestiunea cărţilor scrise pentru poporul de rând. Din introducerea la acest articol reţinem câteva cuvinte şi propoziţii cu atât mai ales, că alcătuirea lor se datoreşte *redacţiunii* foii, menite pentru popor. „Toţi cei ce s'au *interesat* de literatura pentru popor, — zice introducerea — au ajuns la *convingerea*, că *gradul* de cultură"… …„Materialul… trebue ales cu îngrijire şi *expunerea* făcută astfel, încât să *corespundă* cât mai *perfect* cerinţelor… O cultură *superioară*… nu *constitue* … pentru a *contribui* la *perfecţionarea* bibliotecii *edate* de Asociaţiune… cercul său de *activitate*". — Dacă aşa scrie redacţiunea însaşi, nu e mirare când unii din colaboratorii săi încearcă să o imiteze, ba să o şi întreacă în „expunerea cugetelor", ca să le înţeleagă uşor (!) poporul.

*

Muzica şi animalele. In grădina zoologică din Londra se fac experimente interesante cu privire la influenţa muzicei asupra animalelor. Intr'o dimineaţă, când urşii durmeau adânc, s'a apropiat de cuşca lor un violinist şi a început să cânte. Trei urşi s'au deşteptat pe rând şi s'au apropiat de gratii, să asculte jocul violinistului. La un ton fals urşii s'au dat înapoi, ca şi când s'ar fi speriat. Sunetele unui marş au făcut pe urşi să umble în sus şi'n jos în cuşcă. Asemenea s'au purtat şi leii. Insă lupii s'au speriat grozav, au început a-şi arăta colţii şi a se burzului. Asupra vulpilor şi şacalilor muzica n'a prea făcut înrâurire. Măimuţele toate s'au înfricat. La concertul unei orchestre de 60 de membri, un elefant uriaş se zice că vărsa lacrimi şiroaie; doi lei au încetat să mai mănânce şi ascultau cu luare aminte muzica; lupii s'au retras înspăimântaţi; tigrii ascultau cu ochii închişi; ear urşii, cerbii şi căprioarele au început să joace. Sunetele valsului pare că le făcea să viseze; un marş funebral de Chopin scotea urlete jalnice din gâtlejul fiarelor…

Din despărţ. „Asociaţiunii".

Convocare.

Comitetul cercual al despărţământului VII. al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", învită pe toţi sprijinitorii literaturii şi culturii româneşti la adunarea anuală ordinară, ce se va ţinea la 15 Octomvrie st. n. 1911, la orele 11 a. m. în şcoala gr. c. din Bouţarul-de-jos.

Program:

1. Deschiderea adunării prin prezident.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul casierului.
4. Raportul bibliotecarului.
5. Alegerea unei comisiuni pentru censurarea rapoartelor, iar a ta pentru înscrierea membrilor.
6. Prelegeri.
7. Raportul comisiunilor.
8. Statorirea bugetului.
9. Eventuale propuneri.
10. Inchiderea adunării.

Din şedinţa comitetului, ţinută la 1 Octomvrie st. n. 1911.

Dr. Gavril Suciu
direct. desp.

Victor Pop
secret. desp.

Nr. 11327/1911 Bis. (384) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III-a **Techereu**, tractul Geoagiului, se publică de nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român" pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru ajutoriul dela stat.

Petenţii vor substerne suplicele concursuali, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Geoagiului, şi cu încunoştiinţarea protopresbiterului, se vor prezenta la sfânta biserică spre a cânta şi cuvânta.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 20 Septemvrie 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 10961/1911 Bis. (386) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna vacantă **Folt**, tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român" pe lângă emolumentele din coala B. despre întregirea ajutoriului dela stat.

Petenţii vor avea a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare cu prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului concernent în comună spre a face cunoştinţă cu poporul, respective a cânta şi cuvânta în sf. biscrică.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinutu la 20 Septemvrie 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

O calfă

şi **un învăţăcel** află aplicaţie în plăvălia de manufactură

N. S. Nadasdy
(385) 1—1 Piaţa mică.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Seliste, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase**, **steaguri**, **epitafii**, **icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
(383) 1— strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim** deci să fiţi precauţi la **cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 14—52

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 38— Director-şef
Dr. Cosmutza.

O vai!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, şi nu înfluinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

O să mă înnece această tusă rea!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 3—26

UN MILION coroane

cel mai mare câştig din lume!!...

Cel mai bun sistem de păstrare

împreunat cu **celea mai extraordinare şanse de câştig** pentru sărac şi bogat îl prezintă fără doar şi poate **obligaţiunile de câştig** dela

Banca Hipotecară Ungară şi Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câştiguri din lume** şi pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă şi **să câştige** necondiţionat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..

9 trageri anual!!.. Câştigurile principale:

Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000, 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** şi o mulţime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.

Proximele trageri vor fi în

25 Octomvrie şi 27 Decemvrie a. c.,

ieşind la sorţi cu ocaziunea din urmă câştigul principal de

UN MILION.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligaţiuni de câştig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane**.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câştiguri de peste **3½ milioane cor.**

Vindem aceste oblig. de câştig şi **singuratice** şi anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.**, iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**

NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evitam a 4-a rată gratuit!!...**

Grăbiţi cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la uşe! Nu lăsaţi ocaziunea să treacă! Puneţi mâna pe noroc!!..

Prospecte şi explicări trimitem la dorinţa oricui gratis şi franco.

☛ Se caută agenţi în provincie. ☚

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(361) 4—7 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

ÖNTÖTTE
NOVOTNY ANTAL
TEMESVÁROTT
1546 SZ.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 46—52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal**

Preţouranturi ilustrate gratis.

TURUL
TURUL

GHETELE „TURUL"

în urma superiorităţii lor au câştigat un renume universal şi sunt recunoscute ca fabricaţiune bună pe lângă **preţuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL" fabrică de ghete, societate pe acţii în Timişoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis şi franco. **Angajaţi peste 1200 lucrători.**

130 filiale în şi afară de patrie. (119) 8—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. **Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.**

Anul LIX. Sibiiu, Marți 27 Septemvrie (10 Octomvrie) 1911. **Nr. 101.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adresese Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Societatea ortodoxă-națională
a femeilor române din regat

de *Vasile Gan*, protopresb.

II.

Trec peste dispozițiile luate în statutele societății cu privire la adunarea fondurilor de cari are trebuință pentru a-și împlini misiunea frumoasă, și mă opresc la *instituțiile*, pe cari societatea, în înțelesul statutelor, are să le ridice, și la *curentele spirituale*, pe cari are să le țină la suprafață.

După statute, societatea organisează conferențe religioase, de istorie, de literatură națională, din higienă, etc. Inființează grădini de copii, școale și internate pentru băieți și fetițe. Dă premii și încurajază autorii scrierilor educative și moralisătoare. Anchetează stările morale și materiale ale enoriașilor (parohienilor) și face propagandă pentru deșteptarea sentimentelor religioase-morale, în cercurile în cari acestea nu sunt deșteptate. Stabilește causele, pentru cari copiii români umblă la școale străine și caută să le delăture. Dă serbări școlare, pe seama copiilor, cu cântări religioase, etc.

Este deci destul de larg câmpul sufletesc pe care se învârte societatea. Pe terenele acestea, în direcțiile indicate, se lucră și la noi. Dar la noi o parte mare din lucrările acestea le sevârșește însași biserica, grație organizării pe care o are, din înțelepciunea marelui *Andreiu*, și grație îndemnurilor actualului cap bisericesc, ale Excelenței Sale, Mitropolitului *Ioan*, care premerge neintrerupt cu exemplu însuflețitor, chiar și acuma, la etatea ce trece hotarele vieții omenești.

La noi educația religioasă a tinerimei se face în școalele confesionale, cari stau (în timpul din urmă mai mult cu numele) sub autoritatea bisericească; iar în școalele streine, instrucția religiei o fac catiheții, instituiți de biserică. La noi grădini de copii înființează tot biserica, acolo, unde poate. Producții cu copii se fac și la noi. Anchetări cu privire la moralitate dispune apoi §-ul 23 din statutul organic să se facă și la noi, prin comitetele parohiale, datoare să supravegheze religiositatea și moralitatea credincioșilor. Iar unde îndepărtarea credincioșilor de datinele strămoșești și de legile bisericești e prea mare, își fac datorința, cu succes, conferențele religioase ale preoțimei noastre, introduse de actualul cap venerat al bisericei noastre.

Alte lucrări apoi, din acelea pe cari în regat le-a luat asupra sa *„Societatea ortodoxă-națională a femeilor române"*, le sevârșește la noi, în cadrele statutelor proprii, *„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român"*. Ea încă înființează școale și internate, înființează biblioteci, tipărește cărți religioase-morale, dă burse tinerilor diligenți dar săraci, premiază cărți, inițiază ținerea de conferențe pentru popor, de cuprins moral, economic, istoric, științific, etc., angajând în timpul din urmă, în scopul acesta, conferențiari speciali, profesori ambulanți. In urmă arta religioasă și profană o propagă la noi *„Societatea pentru fond de teatru român"*.

Cu un cuvânt, tot ce s'a obligat să facă *„Societatea ortodoxă-națională a femeilor române"* din regat, se face la noi de multă vreme. Și totuși societatea are *ceva* în programul ei, ce la noi încă nu se face. Societatea își estinde adecă privirile și asupra acelor fii și fiice din popor, cari terminând școalele, nu se mai împărtășesc de nici o grijă, ci sunt lăsați de capul lor, dați pradă împrejurărilor și împrejurimei, din care motiv mulți din ei devin perduți pentru neam și biserică.

Societatea și-a trecut în program mântuirea acestor esistențe, prin aranjarea de cursuri gratuite pe seama lor. Dispoziția aceasta o țin eu de cea mai însemnată, și în direcția aceasta ar trebui să facem și noi ceva. Căci până sunt copiii mici, ei stau sub autoritatea părinților, au deci ca supraveghetori pe cei mai deaproape interesați de soartea lor. Când au devenit apoi bărbați și femei, și au întrat în societatea omenească și cetățenească, sunt destul de maturi, au caractere deja formate, și nu mai au lipsă de supraveghiere. Dar avem motive destule de a ne teme tinerii, cari ies din școală la etatea de 14—15 ani, și cari lăsați de capul lor, necontrolați și nesupraveghiați de nime, rătăcesc și se perd.

Nu știu cum e în România; dar știu că la noi țăranii nu mult își mai bat capul cu copiii, cum au trecut peste 14—15 ani. Fie ei acasă, fie la străini în serviciu, sunt lăsați de capul lor. „Minte are, — zice țăranul român despre fiiul seu, — judece deci singur, că ce e bine și ce nu!" Dar mintea copilului e ușuratică și-l duce pe căi rele. Pe sate tineretul e foarte decăzut. La orașe poatecă și mai tare. De mici copiii se înglodează în păcate diferite. Nu dau nimica pe venerabilele căruntețe, ci își bat joc de ele; nu respectă cinstea părinților sufletești, și din alte păcate săvârșite ajung la boale uricioase și primejdioase.

Măsuri de îndreptare ar trebui deci să fie luate și la noi în direcția aceasta. Femeile române ortodoxe să se pună și la noi pe lucru.

Așa știu, că pe vremea marelui *Șaguna* s'au făcut pași pentru îngrijirea adulților. Se ținea școală cu ei. Poatecă pe ici pe colea, după pilda Sașilor, se mai ține și astăzi. Pe cele mai multe locuri însă, nu s'a făcut și nu se face nimica. Tinerii noștri cercetează crâșmele, și iau parte la toate orgiile. Bătăile, terminate de multeori cu omor, le inscenează tinerii la crâșme, și de multeori trebue să vezi pe banca acuzaților băieți tineri, încă fără mustață, învinuiți cu crima omorului. Și nici fetele nu sunt altfel. Pe unele locuri și ele se simțesc bine, împreună cu nevestele, în atmosfera inficiată a crâșmelor, — acest mormânt al poporului. O organizație deci, în scopul de a îndrepta această stare de lucruri, ne-ar prinde bine și nouă. Și ar fi bine, ca ea să nu întârzie prea mult!..

Răsboiul turco-italian. După o împresurare de trei zile, italienii au ocupat capitala Tripolis. Ocuparea n'a fost tocmai sângeroasă. Garnisoana turcească a cetății abia s'a apărat, — după a treia bombardare s'a retras în interiorul țării. Dintre marinarii italieni n'a căzut nici unul, și nici n'a fost rănit nici un soldat; turcii au lăsat între zidurile întăriturilor trei morți și douăzeci de răniți. Bombardarea a făcut foarte puțină stricăciune în oraș. Corpul de armată italian, cu menirea de a ocupa provincia întreagă, va debarca în Africa pe la mijlocul lui Octomvrie. Se crede, că după ocupare vor urma îndată tratativele de pace între Poartă și guvernul italian.

Răspunsul Monarhului.

Ziarul „Unirea" scrie sub titlul *Mai nou* următoarele: Dl Dr. Iuliu Maniu, directorul despărțământului Blaj al Asociațiunii, a primit următoarea scrisoare:

Sz. 610/1911 főisp.

Alsófehér vármegye főispánjától.

Ő császári és apostoli kir. Felsége a román irodalmi és közmüvelődési egyesületnek ötven éves fenállása alkalmából Balázsfalván tartott ünneplö közgyüléséből küldött távirati hodolatát legkegyelmesebben köszönettel fogadni méltozlatott.

Nagyenyed, 1911 szeptember 22 én.

Szász Jozsef s. k,
főispán.

*

FOIȘOARĂ.

Buna înțelegere și încunjurarea proceselor.

Conferență pentru popor. Ținută cu prilejul adunării generale a despărțăm. V. Săliște în comuna Armeni

de preotul *Ioan Popa*.

(Urmare.)

Luând în seamă trecutul, străbătându-l cu ochiu cercetător, vedem că tot ce ni s'a hărăzit, ne a rămas moștenire numai prin puterea bunei înțelegeri.

Căci dacă azi avem o lege, dacă tinăra biserică creștină n'a fost surpată și nimicită de asupritorii ei de tot soiul, dacă legea creștină n'a fost sugrumată de cei fără de lege nici chiar prin goanele cele mai înfiorătoare, — acest fapt este a se mulțămi nu numai tăriei și credinței, ci mai vârtos puterii aceleia, care ținea pe toți strânși la olaltă prin încopcierea voinții tuturora, prin farmecul bunei înțelegeri frățești și al credinței în puterea obștească, este a se mulțămi unirii „în cugete și în simțiri", ce domnea între creștinii de pe acea vreme!

O minunată pildă despre înțelegere și neînțelegere, despre unire și neunire, ne dă povață veche și de un adevăr netrecător, care ne povestește despre un tată, că cunoscând răutatea și neînțelegerea în care trăiau cei patru copii ai săi, voind să le mai dee și ultimul sfat părintesc pe patul morții îi chemă pe toți patru lângă sine și le întinde un mănunchiu de nuele strâns legate la olaltă, spre a le rupe. Zadarnice au fost toate încercările fiilor de a rupe mănunchiul. Atunci tatăl desface mănunchiul și luând nuea de nuea le rupe pe rând pe toate. Le dă apoi învățătura, pe care li-o lasă de moștenire ca o avere mare după moartea sa: „cât timp veți fi uniți în cugetele și sfaturile voastre, precum au fost nuelele din acest mănunchiu înainte de a-l desface, veți fi tari, puternici și nimic nu vă va putea înfrânge, nime nu vă va putea face nici un rău. Atunci veți fi ca stânca din mijlocul mării, pe care valurile primejdioase o lovesc mereu, — dar nu o pot sfărma. Atunci în bună înțelegere veți duce la bun sfârșit și lucrurile cele mai grele".

Câte nu ne spune, câte nu ne învață această mică istorioară veche ca și lumea aceasta? Ea e o icoană vie despre adevărul cel mare, că nimic pe lume nu aduce omului mai mult folos și mai multă mângăere sufletească, decât buna înțelegere; și dimpotrivă cea mai stricăcioasă și mai urâtă deprindere a omului e zavistia, gâlceava, mânia, mama tuturor răutăților.

Despre frumoasele roade ale bunei înțelegeri între frați, ne povestesc prin rostul trecutului multe pilde, cari de cari mai grăitoare. Să ne aducem numai aminte de acel mare strămoș al nostru, care ca nimenea înaintea lui și după el, a ridicat la înălțime mare numele neamului românesc, de Stefan cel Mare, Voevodul românilor moldoveni, care prin înțelegerea cea bună ce făcea să fie în întreg poporul său, începând de jos, dela opincă până la vlădică, a întărit țara cum nu s'a mai pomenit până la el, și cum ar trebui să fie totdeauna o țară cinstită. Prin credința și prin puterea aceasta a lui Dzeu i-a ajutat de a fost aproape o jumătate de veac spaima păgânătății turcești, zidul în care se frângeau toate săgețile otrăvite ce îndreptau dușmanii românilor asupra Moldovei într'o vreme, când biruința păgânilor se arată tot mai apropiată.

Dar să venim mai aproape. Să ne aducem aminte de ocrotitorul bisericii gr. or. de aici, din această țară, de marele și în veci neuitatul mitropolit Andreiu Șaguna. Ce am fost noi românii din Ungaria înainte de venirea lui? Turmă împrăștiată, pe care o mulgea și o tundea cine voia, iar la pășune nimenea nu o mâna. Prin ce ne-am ridicat noi dela venirea lui Șaguna? Prin acea fericită împrejurare, că Șaguna a știut alege lângă sine oameni înțelepți, cari erau pătrunși de vecinicul adevăr, că lucrurile mari se fac prin stăruinți mari și prin întrunirea tuturor, prin buna înțelegere. Fiind una cu sfetnicii săi și cu ajutătorii săi, Șaguna a putut face ca într'o țară, care ne era până aci mamă mașteră, să ajungem și noi la anumite drepturi ale noastre, și într'un oraș, care până aci își ținea porțile sale închise înaintea românilor, să ajungem la o putere și înaintare destul de însemnată.

Astăzi știm cu toții, ce putere mare e biserica noastră, care-și are centrul în Sibiiu, și sufletul însetat al tuturor românilor ortodocși din țara asta se poate împărtăși ca de o sfântă cuminecătură de roadele ostănelii lui Șaguna, cari sunt mai presus de toate: roadele bunei înțelegeri și roadele îndelungatei stăruinți. Pildă vie avem deci înaintea noastră, trebue numai cu toții să culegem din ea și să facem și noi în ale noastre așișderea, fiecare acolo unde soartea îl aruncă — și după măsura puterilor cu care l-a dăruit Dzeu.

Ca să ne fie de folos cele auzite până aici, ni se cuvine să ne întoarcem acum la noi acasă, la viața satelor, să vedem cum se desfășură viața în ele? Și această întoarcere cu atât ne îndatorează mai mult, cu cât știm, că viața neamului românesc din țara ungurească e legată aproape pe de-a întregul de ele. Căci până azi deși avem și noi oameni de ai nostri, cari locuesc la orașe, totuși nu avem nici un oraș, în care cei mai mulți să fim români.

(Va urma).

Dela Prefectul comitatului.

Maiestatea Sa cesaro și regească apostolică s'a îndurat prea grațios a primi cu mulțumită telegrama omagială ce i s'a trimis din adunarea generală festivă ținută la Blaj cu prilejul jubileului de 40 ani a Asociațiunii pentru literatura și cultura română.

Aiud, 22 Sept. 1911.*)

Sfințirea bisericii din Meșterhaza.

— Dare de seamă. —

Rară zi de serbătoare a fost ziua din 4/17 Sept. a. c., când a avut loc sfințirea bisericii din comuna noastră *Meșterhaza*, tractul Reghinului, sfințire săvârșită de însuși I. P. S. Sa Arhiepiscopul și Metropolitul nostru Ioan Mețianu.

I. P. Sfințitul nostru arhiereu plecând să sfințească noul Sion din comuna amintită, a trecut prin ținuturi pe cari le-a văzut înainte cu 8 ani, și spre bucuria sa sufletească a aflat că poporul nostru din părțile Murășului și-a păstrat toate comorile morale moștenite dela înaintași.

Nu cu alaiu a voit să meargă în popor, pentrucă din capul locului a dorit să nu i se facă primiri sgomotoase. Insoțit de domnii: *Dr. E R. Roșca*, dir. sem., *G. Șagău, N. Ivan, L. Triteanu, D. Câmpeanu, V. Fincu* și de arhitectul consistorial *I. Pamfilie*, venind și corul unui grup de clerici dela seminarul „Andreian“, ajunge după o cale lungă la gara comunei Deda, de lângă Murăș.

Aici preotul I. Vodă cu credincioșii săi bineventează pe Inaltul Prelat. Excel. Sa mulțămește tuturora, spunându-le că cinstea ce i se face e a noastră a tuturora, pentrucă păstorul și turma una sunt, iar manifestările ce i se fac îl asigură, că ele sunt isbucniri sincere sufletești.

In drumul până la Meșterhaza, credincioșii noștri fac ovații căduroase păstorului lor.

La gara din Meșterhaza ajungem la orele 5. Preoțimea tractului, în frunte cu administratorul tractual G. Nicoară, întâmpină cu mare solemnitate pe Arhiereul său.

Administratorul tractual bineventează prin cuvinte alese pe I. P. S. Sa, esprimând bucuria întregei preoțimi din tract și a poporului credincios întreg, că pot avea din nou pe povățuitorul înțelept în mijlocul lor.

Excelența Sa adresează și aici mulțimii adunate cuvinte de îndrumare, mulțămind părintește pentru primirea frumoasă. Poporenii din Meșterhaza, între dangătul clopotelor și bubuiturile treascurilor, așteaptă pe cealaltă parte a Murășului, în frunte cu vrednicul preot Alecsandru Nicolescu și o mulțime de inteleotuali din loc și împrejurime.

Excel. Sa trece Murășul pe o punte îngustă, venind în urmă mulțime nespus de mare de popor.

Aflându-ne în fața poporului credincios din Meșterhaza, preotul adresează Excel. Sale cele mai nimerite cuvinte de bun ajuns. La cuvintele de bineventare Mitropolitul nostru răspunde în cuvinte pătrunzătoare, și cetesi din fața credincioșilor că sunt stăpâniți de cele mai rare momente de bucurie.

Inainte de a arăta cum a decurs actul sfințirii bisericii, voi descrie în câteva cuvinte comuna și credincioșii ei spre a se vedea cum și-au putut ridica lăcașul pentru preamărirea lui Dzeu.

Comuna Meșterhaza este curat românească, așezată pe coastele râului Murăș. Locuitorii și-au păstrat până acum neatinse limba, obiceiurile și portul românesc. Ocupațiunea lor principală este pădurăritul și prăsirea vitelor; solul fiind stâncos și rece este puțin acomodat pentru cultura cerealelor. Această ocupațiune aduce cu sine, că acest popor se distinge prin un puternic simț religios.

Acest puternic simțământ religios explică pe deplin ridicarea bisericei impunătoare, căreia în întreg Ardealul anevoie i s'ar găsi păreche. Edificiul este făcut din peatră naturală, scoasă toată dintr'o stâncă prin măiestrii italieni, meșteri neîntrecuți în lucrul de petrar. Peatra este așazată tot cu cement, ear însuși zidul bisericii și a celor două turnuri este fără tencuială, încât întreagă clădirea se prezintă ca o singură bucată de stâncă, imaginând astfel tăria și durabilitatea.

Biserica s'a ridicat sub controla arhitectului consistorial Ioan Pamfilie. Este zidită în stil byzantin, cu cupolă, 2 turnuri cu mai multe columne frumos sculptate de peatră, din câte o singură bucată.

In interiorul bisericii ochiul privitorului se fixează mai întâi asupra sfinților pictați în cupolă, care mult puțin se asămănă cu pictura cupolei catedralei din Sibiiu. Sub cupolă vedem pe cei 4 Evangheliști cu simboalele lor, mai jos sunt cei 4 proroci mari. Intre proroci deasupra galeriei dela hora dreaptă: Schimbarea la față, ear la cea din stânga: fuga în Egipet. Lângă Iconostas pe păreți de desupt spre dreapta se află „Fariseul și Vameșul“, ear dea stânga Isus cu Samarineanca la patul lui Iacob. Deasupra amvonului e mitropolitul Șaguna și în față mucenicul Sava.

Iconostasul are împărțirea în deobște cunoscută, și anume: icoanele împărătești, cina cea de taină și cei doisprezece apostoli. Deasupra altarului pe ceriul bisericei sunt: Maica Domnului, cu fiul în brațe și îngerii, ear în altar pe păreți Arhidiaconul Ștefan și sf. părinți: Vasile, Grigore și Ioan.

Intorcându-ne între hore și naia femeilor vedem pe păreți pe mucenița Varvara și Maria Magdalina, ear sus pe semicupola deasupra altarului sfta Treime și pe semicupola deasupra corului este „creațiunea“, bine reușită. Locurile dintre singuraticele tablouri sunt intercalate cu motive românești.

Pictura este opera pictorului Dumitru *Cabadaiev*, care a dovedit un adevărat talent de artist.

* *

Trecând la actul sfințirii, amintesc că Sâmbătă seara, în spre ziua sfințirii, s'a ținut vecernie, în modesta bisericuță veche, din partea dlui director seminarial Dr. E. R. Roșca și a preoților tractuali.

Aranjamentul interior al acestei bisericuțe denoată o îngrijire exemplară și îți aduce involuntar aminte, de felul cum au petrecut intr'ânsa până acum credincioșii de azi și strămoșii lor.

In ziua sființirii, deși vremea a fost ploioasă, comuna era plină de fețele senine ale sutelor de credincioși veniți la actul măreț.

După sfințirea apei, corpul preoților invită pe I. P. S. Sa la actul sfințirii. Intre cântările de laudă ale preoților și clericilor, I. P. S. Sa, după încunjurarea și stropirea cu apă a zidurilor bisericii, își face intrarea pontificând în un mod înălțător Sf. liturghie, la care a dat răspunsurile corul clericilor, și în decursul căreia I. P. S. Sa a sfințit întru preot pe diaconul I. Lașiță din Lancrăm.

La sfârșitul slujbei a ținut o cuvântare cu adevărat arhierească, în care pe lângă învățăturile adresate mulțimii care abea încăpea în Sionul spațios, — a scos la iveală rolul bisericii noastre, ca singură apărătoare a intereselor noastre vitale. A arătat, cât ține creștinul nostru la biserica sa, ceea-ce au dovedit și credincioșii din Meșterhaza, jertfind cu sutele bani pentru ridicarea acestei sfinte case.

După acestea I. P. S. Sa între cântările frumoase ale cântăreților a fost însoțit la locuință la casa preotului, unde au urmat recepțiunile. S'a prezentat preoțimea tractuală sub conducerea administratorului ppresbiteral, G. Nicoară, frații gr.-catolici în frunte cu protopopul A. Popa din Reghin, confesiunea reformată condusă de preotul reformat din Toplița-română, și învățătorii tractului.

A urmat apoi banchetul în sala cea mare a școalei noastre de acolo. I. P. S. Sa toastează pentru Majestatea Sa, administratorul Nicoară pentru Excelența Sa, Nic. Gliga paroh în Râpa-superioară pentru gremiul consistorial, protosincelul Dr. E. R. Roșca pentru autoritățile prezente ale statului.

Dl asesor Nicolae Ivan, rostind un avântat toast, vorbește pentru frații greco-catolici, cu cari avem comune mari interese. Asemenea mai vorbesc dnii asesori consistoriali Lazar Triteanu și G. Șagău. A mai vorbit harnicul protopop Vasile Duma pentru domnii Pamfilie și Cabadaiev, apoi preotul Vodă și primpretorul Reicher.

De încheere pot să constat, că poporul din Meșterhaza, și peste tot din părțile acelea ale Murășului, e foarte darnic. Cu un astfel de popor poți face multe. Aceasta a dovedit o părintele Nicolescu, care poate fi mângăiat că s'a luptat luptă cinstită întru ridicarea lăcașului sfânt, pe lângă care călătorii vor trece gândindu-se la inima bună și sufletul creștinesc al credincioșilor de acolo.

Astfel de cameni sunt vrednici să fie cercetați de Arhiereul lor, căruia îi dorim ca bunul D-zeu să i dea sănătate și putere să mai poată mângăia credincioșii noștri și din alte părți. *C.*

In chestia bisericească.

(Fine).

Și vine acum un adevărat profet, cel mai rodnic în tot trecutul său, prin faptele mântuitoare de neam atât de elogios relevate încă de fericitul George Barițiu în organul său „Observatorul“, vine cu înțelesul deplin al glasului vremii și cu amară grijă, cu care vede precipitându-se soartea neamului românesc într'un haos de nenorociri, și asemenea profeților din vechime, rostește o sguduitoare profeție. Este Inalt Prea Sfinția Sa Mitropolitul *Ioan Mețianu*, care cu prilejul vizitei ce i-au făcut studenții facultății de teologie din București s'a exprimat în mod categoric:

„La dvoastră, dacă se va perde credința, cu toate instituțiile de stat veți muri!“

Ar fi de ajuns această singură profeție, ca să rămânem cu toții deplin lămuriți, că noi în timpul de față nu avem absolut altă chestie mai urgentă și mai arzătoare de deslegat, decât chestia bisericească. Dar să ne mai întrebăm: Oare poetul german Goethe, cu nedreptul zice că „toate epocile, în cari domnește credința, ori în ce formă ar fi ea, sunt strălucite și aducătoare de roduri pentru contimporani și posteritate. Toate epocile însă, în cari credința în ori ce formă câștigă o învingere sărăcăcioasă, chiar dacă acele epoci s'ar mândri pe un moment cu o strălucire închipuită, ele dispar din posteritate, fiindcă nimenea nu se chinuește bucuros cu cunoștința sterilității!?“ Oare, cu nedreptul scrie Hettinger în „Dogmele creștinismului“, că numai „sarea bisericii este în stare să scutească un popor de putrezirea morală. Cultura umanistică fără de creștinism se sfârșește numai decât cu baia de sânge a revoluției și a comunei. Nu e nici o îndoială, că realisându-se odată ursitele amenințătoare ale viitorului, învingerea va fi acolo, unde e puterea mai mare a credinței. Căci istoria tuturor timpurilor, a dovedit cât de adevărat a vorbit Tocquevile, zicând că un popor care voește sa fie liber și tare, trebue să creadă și un popor care nu voește să creadă, trebue să servească!“ Oare cu nedreptul scrie arhimandritul Nicefor Iliescu Sprinceană cuvintele și astăzi atât de potrivite la actualitatea noastră: „Afară de religiune și moralitate nu este fericire, nici virtute, nici viață, ci numai ticăloșie, ură, corupțiune, nefericire și moarte! Exemple de acest fel avem o mulțime dinaintea ochilor noștri, începând întâiu dela starea noastră de astăzi, care este numai resultatul disprețului religiunii și moralității. Ce fericire, ce viață poate să mai fie acolo, unde nu este nici adevăr, nici dreptate, nici libertate, nici iubire, nici sinceritate și nici un sentiment moral? Acestea numai în religiune și în moralitate pot fi, numai prin ele se pot câștiga. Nu credem că vre-unul din noi va avea curajul să nege în conștiința sa; din contră, credem că cu toții trebue să recunoaștem, că puțin preț dăm religiunii și moralității. Aceasta dovedește destul de invederat răcea'a cea mare, la care ne aflăm către aceste două elemente de viață. *Tot așa de puțin preț punem pe sentimentul național! Acesta își primește viața și puterea dela sentimentul religios și moral. In ce măsură va fi desvoltată și prefăcută în suc și în sânge religiositatea și moralitatea într'un individ, într'o națiune, tot în acea măsură, nici mai mult, nici mai puțin, va fi și naționalitatea!?“*

Și n'am văzut toți, cu inimă însângerată de cea mai crâncenă durere, băile de sânge ale revoluției și ale comunelor în anul 1907? Și n'am asistat, cu aceeași durere, la tristele evenimente ce s'au petrecut în Sfântul Sinod? Ce roade poate să culeagă posteritatea de pe urmele acestei epoci?

In fața sinistrei situații, în care ne aflăm noi Românii în general, logica cea mai nemiloasă a reflexiunilor de mai înainte ne silește să concedem numai decât că, dacă vom pierde credința, în adevăr, toată cultura umanistică și toate instituțiile de Stat nu ne vor ajuta absolut nimic, ci noi vom lâncezi și mai departe în întunerecul și în umbra morții, de care suntem cuprinși.

O, neprețuită și sfântă lumină cerească a credinței, tu niciodată nu ni-ai fost mai de lipsă și niciodată mai primejduită decât acum. In vremile cele vechi păgâne credincioșii lui Hristos erau prigoniți de dușmani cu sabie, chinuiți cu muncile cele mai grele, aruncați în temnițe, în gropile fiarelor sălbatice și în căldări cu oleiu clocotit, erau arși de vii, ucişi cu pietre, răstigniți, ferestruiți cu ferestrăul și, cu cât mai mult sânge curgea, cu atât mai mult credința se întăria și sporea; cu cât mai întunecoase erau temnițele în cari îi băgau pe credincioși, cu atât mai strălucit lumina văpaia credinței și se lăția în milioane de credincioși noi. Acum însă, deși nu avem dușmani cari ni ar prigoni credința în felul arătat, totuși avem dușmani cu mult mai primejdioși, avem creșterea cu totul greșită prin școli și duhul diavolesc al lumii, care ne închide ochii sufletului să nu vedem lumina cea mântuitoare a credinței, avem leghioane de patimi, pilde și ispite păgâne, cârtițe, ce pe furiș și fățiș ne sapă zi și noapte temeliile sfintei credințe strămoșești, așa încât puternice temeiuri ne silesc să exclamăm și noi, rugându-ne cu Psalmistul: „Adă-ți aminte, Dumnezeule de poporul Tău..., îndreaptă-ți pașii tăi către derâmăturile bisericii Tale, unde dușmanii toate le-au stricat și au pus, cu semne, semnele lor. Semnele noastre (din vremea unui Ștefan cel Mare) nu le mai vedem... și, cu noi, nu este nimeni care să știe, până când va ținea aceasta... Pline sunt ascunsurile țării de locuințele silniciei“ (Psalm 74, 2—10 și 20).

La noi, în cea mai mare parte, „conduce orb pe orb și amândoi cad în groapă“ (Mateiu 15, 14), de oarece — cum zice Sfântul Ciril dela Ierusalim — „ochiul, care luminează cugetul nostru, este credința. El dă cunoștință, pentrucă zice prorocul Isaia: dacă nu credeți, nu veți cunoaște“. Și Sfântul Ciril dela Alexandria zice: „Credința este intrarea și calea în viață“. Vrem noi să fim drepți și să nu murim? „Dreptul prin credință va fi viu“ (Romani 1, 17), căci „fără credință nu este cu putință a plăcea lui Dumnezeu“ (Evrei 11, 6), și „cine nu crede, nu va vedea viață, și mânia lui Dumnezeu rămâne peste el“ (Ioan 3, 36). Dacă numai credința ne garantează cel mai desvoltat sentiment național și, dacă numai prin credință putem ajunge la libertatea deplină, fiindcă numai „unde e Duhul Domnului, acolo e slobozenia sau libertatea“ (II Corinteni 3, 17) și numai credința cea mai sinceră și mai umilită, la care Sf. Augustin ne îndeamnă: „credeți din toată inima, credeți fără să șovăiți și fără să atingeți credința cu îndoieli omenești“, numai acest fel de credință ne învață că, precum „Dumnezeu și-a pus sufletul pentru noi“, așa „și noi suntem datori să ne punem sufletul pentru frați“ (I Ioan 3, 16) și „bucuroși să cheltuim și să ne cheltuim și pe noi pentru sufletele fraților“ (II Corinteni 12, 15) — oare cine mai poate nega solidaritatea si puterea titanică, la care am ajunge noi Românii, dacă cu toții, câte milioane suntem, ne-am „robi toată mintea spre ascultarea lui Hristos“ (II Corinteni 10, 5) și ne am întocmi și toate faptele vieții numai după acea sfântă și uriașă forță, cu care Germanii și Englejii, fiindcă s'au folosit de dânsa cu tot dinadinsul, au ajuns la culmea puterii lumești!?

Când Isus Hristos a început a învăța pe oameni, în strălucita Sa predică de pe munte, virtuțile creștinătății, El a rostit la întâiul loc: „Fericiți cei săraci cu duhul, că acelora este împărăția cerurilor“ (Matei 5, 3). De ce? Pentrucă — după vorba sfântului Ioan Gură de aur — „sărăcia cu duhul este umilința“. Va să zică prima piatră fundamentală, pusă de însuși Mântuitorul la edificiul credinței sau bisericii Sale, este umilința. Acest adevăr nestrămutat ni-l dovedește sfântul Augustin, care, întrebat fiind de un anume Dioscuros, ce să facă, ca să vie la calea adevărului și să fie creștin deplin, iată ce răspuns i-a dat în scris: „Tu mă întrebi, care-i lucrul cel dintâi, ca să poți ajunge la deplinătatea creștinească, și eu îți răspund: *Umilința;* și care i al doilea lucru? *Umilința;* și care-i al treilea? *Umilința;* și încă mai ce? *Umilința!*. Deci cine este cel ce biruește lumea? Numai cel ce crede, că Isus este Fiul lui Dumnezeu. Credința noastră, (întemeiată pe piatra fundamentală a umilinței), este biruința care biruește lumea“. (I Ioan 5, 4 și 5). Cei credincioși cu toată umilința, sau cei ce-și supun mintea absolut „ascultării lui Hristos“, aceia au împărăția cerurilor acum aici, pe pământ, căci notați bine, Isus nu zice: „acelora va fi“, ci „acelora este împărăția cerurilor“.

Ziceam, în broșurica tipărită în 1909, vorbind numai de mântuirea noastră vremelnică: „Care om, cu un picuș cât de mic de rușine și de simțire și judecată dreaptă și scurtă, poate rămânea nezguduit, în toată ființa, față cu făgăduința dată cu jurământ, a lui Isus „Adevăr zic vouă, nimeni nu este, care și-a lăsat casa sa sau frații sau surorile, sau pe tatăl sau pe mama sa, sau muierea sau fii sau moșiile pentru mine și pentru evanghelie, și să nu ia *de o sută de ori mai mult acum în viața aceasta*, (anume) casă și frați și surori și mamă și fii și moșii între prigoniri, (adică chiar prigoniți de ar fi), și în veacul cel viitor — viața de veci!?“ (Marcu 10, 29 și 30). Și, dacă însuși Fiul lui Dumnezeu ne făgăduește așa, de ce să nu luăm noi Românii, *chiar în viața aceasta, de o sută de ori mai mult, decât avem aievea?* De ce să nu ne însutim puterile, când avem pildele vii că Germanii şi Englezii aievea şi le-au însuşit, supunându-şi mintea spre ascultarea lui Hristos? De ce să nu facem acest lucru, când vedem că fraţii ardeleni, cu toată apăsarea lor ne mai pomenită, totuşi iau puteri de viaţă şi se ţin, iar fraţii din liberul Regat şi noi becisnicii bucovineni, în loc să ne facem împărăţia cerurilor chiar aici pe pământ, ne măcinăm energiile în luptele cele mai sterile şi fără nici un rost altul, decât doară spre moartea noastră sigură, cum zice I. P. S. Sa Mitropolitul Meţianu!? Şi oare nu se întâmplă această păcătoasă ispravă de energii mai ales din pricina, că cei mai mulţi din intelectualii noştri conducători pretind a avea suflet format din altă stofă decât cel al mulţimii şi urmând cutărui Papă, care a zis: „si vulgus decipi vult, ergo decipiatur“, cred că credinţa şi biserica lui Hristos este menită numai pentru mojici!? Sărmani intelectuali şi încă conducători, ai destinelor neamului, păcat că vă încălzesc razele soarelui! Sunteţi cei mai de compătimit şi mai de plâns, dacă nu vă puteţi pleca înaintea faptelor istorice celor mai autentice ce urmează, înaintea cărora se pleacă, spre fericirea lor şi a voastră, atâtea suflete umilite, dar „ignorante“ — cum ziceţi voi — din mulţime.

---

*) Administrație punctuoasă și loială: un rescript regal comunicat fără dat, și spedat în 22 Sept. 1911. dela prefect. se înmanuează abia la 6 Oct. 1911.

Red. „Unirii“

Preotul *Constantin Morariu*
din Pătrăuţi pe Suceava (Bucovina).

Conferenţele învăţătoreşti.

Convocare.

Pe temeiul circularei consistoriale din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şcol. şi a circularei subscrisului din 28 Iunie a. c. Nr. 401, convoc pe toţi învăţătorii şi pe catiheţii dela şcoalele noastre şi cele streine, din protopresbiteratul Cetăţii de piatră, la conferenţa învăţătorească tractuală, ce se va ţinea în 10/23 şi 11/24 Octomvrie 1911, în comuna *S. Copalnic* cu următorul:

Program:

1. Serviciu divin cu invocarea Duhului Sfânt la 8 ore a. m.

2. Deschiderea conferenţei prin comisarul consistorial.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea.

4. Comunicarea ordinului Consistorial dto 10 Februarie a. c. Nr. 12.052 Şcol. 1910. referitor la activitatea conferenţei învăţătoreşti tractuale din anul trecut.

5. Studiu asupra materialului din Religie pe baza planului de învăţământ şi a îndreptariului metodic:

a) pentru clasa I. teoretic şi cu o lecţie practică, Ştefan Bărbos;

b) pentru clasa a II-a, teoretic, Ioan Danciu;

c) pentru clasa a III-a, teoretic şi cu leţie practică, Ioan Dragomir;

d) pentru clasa a IV-a, teoretic, Gavriil Nichita;

e) pentru clasa a V-a, şi a VI-a, teoretic, Ioan Bărbos şi cu o lecţie practică, Vasilie Thira.

Discusiune asupra acestor studii şi lecţii practice.

6. Dare de seamă despre manualele de religie şi metodica studiului religiunei, de Valeriu Bărbos.

7. Sânta scriptură, ca mijloc de învăţământ, şi despre necesitatea unei „bibliii şcolare“, de Grigorie Roman.

8. Educaţia religioasă în şcoală şi biserică cu ajutorul cântărilor bisericeşti, de Cornel Cosma.

9. Dare de seamă despre mişcarea pedagogică-literară la Români în anul 1910/1911, de Nicolae Man şi Augustin Herman.

10. Dare de seamă derprea învăţământului din tract în anul şcolar 1010/11. Comisiunea permanentă.

11. Prezentarea din partea învăţătorilor a rapoartelor despre activitatea lor extraşcolară.

12. Pertractare asupra bibliotecii pedagogice tractuale.

Toţi preoţii ca directori, sunt îndatoraţi a participa la conferenţă.

Lăpuşul-unguresc, 17/30 Septemvrie 1911.
Vasile Duma
protopop.

Convocare

In senzul circularului consistorial din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Şcol., prin aceasta convoc învăţătorii şi catiheţii din protopresbiteral Haţegului la conferenţa învăţătorească, care se va ţinea la 18 şi 19 Octomvrie st. v. a. c. în şcoala gr.-or. română din *Petroşeni* cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 10 ore a. m. chemarea Duhului sfânt.

2. Deschiderea conferenţei.

3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea biroului.

4. Materialul şi metodica studiului religiunei pe baza noului „Plan de învăţământ“, pentru:

a) clasa I, de învăţătoarea Judita Pop, teoretic şi practic;

b) clasa II, de învăţătorul Toma Nistor, teoretic;

c) clasa III, de învăţătorul Nicolae Paraschivu, teoretic şi practic;

d) clasa IV, de învăţătorul Ioan Muntean, teoretic;

e) clasa V, de învăţătorul Nicolae Părăianu, teoretic şi

f) clasa VI, de învăţătoarea Ana Hodoş, teoretic şi practic;

5. Dare de seamă asupra manualelor de religie şi de metodica învăţământului religios, de învăţătorul Ioachim Cerbiceanu jun.

6. Despre educaţia religioasă în şcoală şi în biserică cu ajutorul cântărilor bisericeşti şi religioase, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică, a serbărilor şcolare, de catihetul Ioan Podea, preot în Lupeni.

7. Dare de seamă despre starea învăţământului din tract în anul şcol. 1910/11, de învăţătorul Nicolae Haneş.

8. Dare de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător, pe baza rapoartelor prezentate, de învăţătorul Ioan Arad.

9. Propuneri.

10. Incheierea conferenţei.

La această conferenţă sunt poftiţi a lua parte toţi învăţătorii şi catiheţii din tract.

Haţeg, în 18 Septemvrie v. 1911.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.-comisar consistorial.

NOUTĂŢI.

Hirotesire. Inaltpreasfinţitul Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* a hirotesit Sâmbătă, în 7 Octomvrie n., întru protopresbiter pe părintele *Dr. Vasile Saftu*, noul şef al tractului Braşov.

*

Viriliştii români ai comitatului Sibiiu pe anul 1912 sunt următorii: Excel. Sa Mitropolitul *Ioan Meţianu* 4860 cor. primul virilist în comitat. Parteniu *Cosma*, directorul „Albinei“ 3025 cor. Dr. Octavian *Russu*, advocat (Sibiiu) 2218 cor. Nicolae *Vidrighin*, econom (Răşinari) 1763 cor. Petru *Comşa*, comerciant (Sălişte) 1259 cor. Samuil *Gangolea*, fabricant (Sibiiu) 1211 cor. D. *Banciu*, farmacist (Sălişte) 1195 cor. George *Imbăruş*, inginer (Sibiiu) 1194 cor. Dr. Vasile *Preda*, advocat (Sibiiu) 1030 cor. Ioan B. *Boiu*, paroh ort. (Sibiiu) 966 cor. Alexandru *Lebu*, privatier (Sibiiu) 882 cor. Ioan *Mihaiu*, hotelier (Sibiiu) 877 cor. Dr. Atanasiu *Marienescu*, jude de tablă î. p. (Sibiiu) 715 cor. Dr. Ioan *Elekeş*, medic (Sebeşul săsesc) 705 c. Teodor V. *Păcăţian*, redactor (Sibiiu) 678 cor. Ioan *Bozdoc*, (Veştem) 665 cor. şi Ioan de *Preda*, advocat (Sibiiu) 644 cor.

*

Călătoria Maiestăţii Sale. Din Viena se anunţă, că Maiestatea Sa monarhul nostru nu va veni în luna aceasta la Budapesta. Abea în luna lui Noemvrie va sta timp mai îndelungat în capitala ungară. In 21 Octomvrie Maiestatea sa pleacă la Schwarzau, pentru a fi de faţă la căsătoria arhiducelui *Carol Francisc Iosif* cu principesa *Zita*, şi în aceeaş zi seara se întoarce cu automobilul la Schönbrunn.

*

Alegere de protopop. Joi s'a făcut alegere de protopop în tractul Banat-Comloş din dieceza Aradului. Maioritatea voturilor a întrunit-o, din 3 recurenţi, adm. protop. *Mihail Păcăţianu*, ales cu 53 din 63 de voturi. Comisar consistorial la această alegere a fost protopopul Dr. Traian Putici.

*

Un mare filantrop. Milionarul sârb *C. Vasici* a lăsat după moartea sa 3 milioane cor. pentru Academia de ştiinţe din Belgrad şi pentru alte instituţiuni culturale sârbeşti.

*

Atentat în camera austriacă. Joi d. a., când se discuta în Reichsrathul din Viena chestitunea scumpirii traiului, un individ a tras din galerie câteva gloanţe de revolver asupra băncii ministeriale, strigând „Trăiască social-democraţia“. Gloanţele nu şi-au atins ţinta. Atentatorul a fost arestat. Este un tinăr dalmatin, de 25 de ani, cu numele Nieguş Vavrac, născut din părinţi muntenegrini. A declarat, că a comis atentatul în contra ministrului de justiţie.

*

Confesiunea în şcoli. Un funcţionar din Seghedin nu şi-a botezat doi copii. Când au ajuns mărişori, i-a trimis la şcoală să înveţe toate obiectele de învăţământ, afară de religie. Din studiul acesta copiii n'au fost clasificaţi, astfel nici nu puteau trece în clasa următoare. Afacerea a fost înaintată la ministru, care a adus hotărârea, că nota din religie este neapărat trebuincioasă la un atestat şcolar, prin urmare şcolarii, cari nu fac examen din religiune, nu sunt admişi în clasa următoare. Copiii funcţionarului vor avea să repeteze clasa din anul şcolar trecut.

*

Expoziţie în Bulgaria. In Sofia se va organiza în anul viitor 1912 o expoziţie internaţională, care va fi deschisă din Iunie până în Septemvrie. Pusă sub prezidenţia de onoare a ministrului de agricultură al Bulgariei, expoziţia va cuprinde următoarele secţiuni: industrie, comerţ, agricultură, arte, învaţământ, igienă, alimentaţiune şi sport. Intreprinderea, fiind organizată într'un an jubilar, va atrage un mare număr de vizitatori în capitala bulgară. Interesaţii se pot adresa pentru informaţiuni la: „Comitetul expoziţiei internaţionale din 1912“, Sofia, Piaţa Alexandru 5.

*

Cel mai mare tun Peste doi ani va fi terminat cel mai mare tun din lume şi va fi aşezat la intrarea canalului din Panama. Tunul va avea o greutate de 130 de tone, iar ţeava o deschidere de 480 de milimetri. Fiecare foc va costa cinci mii de coroane. Tunul va fi astfel întocmit, ca un singur om să-l poată îndrepta în toate părţile.

*

Asigurare contra incendiului. La o bancă de asigurare vine un ţaran să-şi asigure averea contra focului. Directorul băncii îl întreabă: — „Are satul dumneavoastră ceva rânduială pentru a stânge focul?“ — „Are, domnule, are, — zice ţăranul, — că dă Dumnezeu câte-o ploaie, când şi când“.

*

In Agnita Aducem la cunoştinţă onoratului public românesc din Agnita şi comunele vecine, că dl comerciant *Ioan Millea* şi-a deschis prăvălia perfect asortată cu tot felul de mărfuri, lângă reşedinţa protopopească în Agnita. Nădăjduim, că va fi bine cercetată de Români.

*

A doua înflorire. Dintr'o grădină din Sibiu, în partea din „groapă“, ni se adus în redacţie câteva flori frumoase dintr'un măr înflorit a doua oară în anul acesta. Lumea crede, că de astădată vom avea parte de o iarnă aspră.

*

† **Gavrilă Vertic**, jude reg. de tribunal în pensiune, membru pe viaţă al „Asociaţiunei“, membru ordinar al societăţii pentru fondul de teatru etc. a decedat Vineri în 6 Octomvrie st. n. 1911 la 5 ore p. m. în al 71-lea an al etăţii şi al 38 lea an al fericitei sale căsătorii. Rămăşiţele pământeşti ale defunctului s'au aşezat spre odihnă vecinică Dumineca în 8 Octomvrie 1911 la 2 ore p. m. în cimiteriul gr.-cat. din Bistriţa. Odihnească în pace!

*

Opereta şi Muntenegru. O trupă de teatru sârbească era să joace în mai multe localităţi din Muntenegru opereta „Văduva veselă“, de Lehar. Representaţiile au fost însă oprite, sub cuvânt că Muntenegrul nu este un stat pentru operete.

*

Caravanele din Tripolis. Din Tripolis pleacă toate caravanele mari, care au să treacă peste deşertul african de nord, ca să ajungă la târgurile Sudanului din Africa centrală. Comerţul caravanelor, în imprejurări norocoase, produce câştiguri considerabile. Dar se înţelege, este împreunat şi cu mari primejdii. Caravanele, care străbat pustiul Saharei, nu arare ori au câte o mie de cămile, şi afară de acestea o mulţime de măgari, capre şi oi. După un drum de vre-o trei sute de mile germane de-alungul pustietăţii, caravana soseşte la cel dintâi târg însemnat din Sudan. In drum se prăpădesc aproape totdeauna multe animale, uneori şi oameni. Marfa transportată este cea mai variată: lână, bumbac (mai ales englezesc), mătasă, mărgele, sticlărie, zahăr, droguri, ceai ş. a. Toată marfa aceasta se vinde în schimb pentru produsele Sudanului, dintre care cele principale sunt: osul de elefant, penele de struţ, pravul de aur, diferite piei şi altele. Câte odată trece un an întreg, până când caravana se întoarce din Sudan, aducând adesea cu sine o povară în valoare de trei patru milioane cor. Pericolul cel mai mare pentru caravane este uraganul de năsip, care durează uneori 6—7 zile. Grozăvenia unui uragan al deşertului nu se poate descrie.

*

Scăderea alcoolismului în Franţa. Doctorul Bertillon a ţinut zilele acestea o conferenţă interesantă în academia ştiinţelor de politică şi moravuri din Paris. Invăţatul medic a vorbit despre chestiunea alcoolismului în Franţa şi a constatat, că patima aceasta scade neîntrerupt la poporul francez. Scăderea s'a început din 1897, când a intrat în vigoare legea, care a moderat darea pe vin şi bere, a urcat-o însă în mod considerabil pe băuturile destilate. Scăderea se observă mai ales la oraşe, unde băuturile spirtuoase se mai şi vămuesc; pe sate nu se percepe nici o taxă de vamă, şi din cauza aceasta se şi consumă băuturi alcoolice în cantităţi mai mari decât la oraşe.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru inzestrarea fetelor sărace, al „Reuniunii meseriaşilor sibieni“, au mai dăruit: Nicolae Dimboiu (Sebeş, com. Făgăraş) şi logodnica s'a, dşoara Lucreţia Crăciun (Mediaş), 1 cor., Teodor Cora, măestru cismar, 20 bani, Ioan B. Comşa comers. (T. Jiu), 1 cor.. George Lăzăroaie sodal măsar (Avrig) 50 bani, Ioan Nicula măestru cismar, 20 bani, Simeon Simoneti, pantof. membru onor. al Reun. (Sălişte), 1 cor., Mateiu Mateiu, directorul şcoalei centr. (Veneţia inf.) în amintirea soţiei salei Elisaveta n. Comanici, 2 cor., George Cocoveanu, înv. zidar şi George Borzea, paroh (Coveş), câte 50 bani, I. Ch (Cacova), 30 bani, Victor Lazăr funcţ. Acad. Rom. (Bucureşti), 60 bani, Ioan Crăciun comers. (Mediaş), soţia s'a Ana n. Pinciu şi copii lor Lucreţia, Aurelian, Eleonora, Octavian, Mărioara şi Silvia, cor., 1.60 şi Ioan Moţa, red. „Libertăţii (Orăştie) 20 b.

Cărţi şi reviste.

Doine, şi alte cântece, culese de *I. I. Ciuncanu*, Craiova, 1911. — Broşura nr. 10 din „Biblioteca Folcloristică“. Preţul 30 bani.

*

Insemnările unui trecător, crâmpeie din sbuciumările dela noi, de *Octavian Goga*, Arad, 1911. Tip. „Tribuna“. — Un vol. de 287 pp. Preţul: 3 coroane, pentru România 3.50 lei.

*

„Luceafărul“. Nr. 19 din 1911 a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: T. R. Popescu: Excursiuni în Munţii Ţibinului, Făgăraşului şi Braşovului. I. Borcea: Sonet, Cântec (poezii). I. N. Pârvulescu: Plopul, O cruce. (poezii). Al. Cazaban: O fabulă în proză. I. U. Soricu: Flori şi aur (poezie). P. Pădure: Cântec (poezie). A. Lupeanu: Mandi Lăncerul. Cronică: Sborul lui Vlaicu în Sibiiu. Fiul lui Segantini. Blajul. Băncile şi „Asociaţiunea“. Rodin. Revista Balcanică. Naţionalismul d lui Ovid Densuşianu. Excursiuni în munţi. Enciclopedia bisericii Românilor de pretutindeni. Monumentul lui Eminescu în Galaţi. Notiţe. — Poşta Redacţiei. — Bibliografie. Ilustaţiuni: Sibiiul. Ocna-Sibiiului. Cetăţuia Slâmnic. Cisnădia şi Cisnădioara. Păltiniş. Cioban mărginean. Ţigani la Prislop. Port din Reşinari. Port din Sălişte. Reşinari lângă râul caselor. Fată din Reşinari. Lacul Bâlii. Colibă lângă lacul Bâlii. Coliba soc. carp. Urlătoarea Bâlii. Podragu. Muntele Surul. Vedere spre Negoiu. Cascada „Miezuinele“. Piatra Craiului. Cetăţuia Râşnov. Braşovul. Castelul „Peleş“ în Sinaia.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Cu ocaziunea concertului dat în 17 Septemvrie n. c. de tinerimea română din Păuşa în favorul bisericii din loc, au suprasolvit domnii: Gavrilă Mureşan, paroh, Jimbor 2 cor. 40 fil. O. Popp, not. pens.. 1 cor., I. G. 40 fil., Kovács Dezső, not. 6 cor., E Robrean, stud., 2 cor. 40 fil., A. Romitan, înv. 40 fil. toţi din Unguraş. Ioan Nossa, paroh, Bogdana 2 cor. E. Micles, paroh, Baica 1 cor. M. Moldovan, paroh, V. Tufescu, înv., câte 1 cor. 40 fil., V. Goia, econom, 1 cor. toţi din Agrişiu. I. Unguraşan, înv., Treznea, 40 fil. D. Iles, D. Mărginean, învăţători, câte 1 cor. 40 fil., N. Veszelovszky, cand. de not. 1 cor. toţi din Bucium. G. Dobocan, înv,, Sângeorgiu, 1 cor. I. Mierea, Bodio, 40 fil. Klein A., Hersh B., Braum J. şi fam, Stern, toţi din Păuşa câte 1 cor.

Cu aceste suprasolviri s'a incasat suma de 190 cor. 20 fil., spesele au atins suma de 90 cor. rămânându-ne astfel un profit curat de 100 cor. 20 fileri.

Primească şi pe calea aceasta domnii contribuenţi mulţămitele noastre.

Comitetul aranjator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr. or. română din **Apoldul mic**, tractul protopresbiteral al Mercurei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar 400 cor. ajutor dela stat. Relut de cuartir 60 cor. și relut de grădină 20 cor.

Cei cu cunoștință muzicale vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în terminul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a și arăta desteritatea în cântare.

Apoldul mic, din ședința comitetului parohial ținută la 8 Septemvrie 1911.

Ilie Beu
președinte.

Nicolae Fărcașiu
notariu.

Nr. 732/1911. (382) 1—3

Văzut: **Avram S. Păcurariu**
protopresb.

Nr. 757/1911 prot. (387) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala poporală gr.-or. română din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele emolumente:

1. Aruncul de 5% după darea de pământ cor. 18.

2. din repartiție dela popor, cor. 582 întregirea de 400 cor. se va cere dela stat, pe baza documentelor celui ales;

3. cinci (5) stânjini lemne de foc din pădurea comunală — de făcut și de adus se va îngriji învățătorul;

4. cvartir în natură: o odaie lângă și o pivniță sub sala de învățământ. La mai mult ca atât comuna bisericească nu se obligă.

Invățătorul va avea să instruneze elevii și să cânte cu ei în Dumineci și sărbători la sf. liturghie în biserică

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările împreună cu documentele de lipsă în terminul indicat subsemnatului și să se prezenteze în biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 21 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înțălegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 509/1911 (381) 2—3

Concurs.

In protopopiatul **Geoagiuiui** sunt de ocupat următoarele posturi învățătorești, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 15 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“, în condițiile următoare:

I. In comuna **Mada**:

1. Salar 600 cor. dela biserică din repartiție, întregirea până la 1000 cor. și cvincvenalele se va cere dela stat.

2. Locuință în edificiul școalei

3. Lemne de foc.

4 Grădină, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat să instrueze copiii în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică. Dacă va ști forma cor de adulți va avea favor deosebit.

II. In comuna **Bozeș**:

1. Salar fundamental 300 cor. dela biserică din repartiție; la mai mult parohia nu se poate obliga. Intregirea până la 1000 cor. și cvincvenalele se va cere dela stat.

2. Locuință în edificiul școalei.

3. Lemne din pădurea foștilor iobagi, atâtea câte se vin pe fum;

4. Grădină pentru legumi lângă școală, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat să instrueze și școala de repetiție; să instrueze copiii în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică.

Cei ce doresc să concureze sunt învitați să se prezinte în comunele respective, pentru a se face cunoscuți poporului.

Cererile de concurs, instruite conform regulamentului în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protop. în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyogy), 13/26 Sept. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popovici
protop.

Aviz.

☛ **Să sprijinim arta română.** ☚

Aduc la cunoștința on. public, că după un serios studiu ce-am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și earnă ori ce icoane portative (mobile), care le pot executa acasă le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu
pictor bisercesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(375) 2—3

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 10—52

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Se află pretutindenea.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

☛ Mărci 600,000 ☚

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30.000**
„ **303,000**	„ **20 000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu 48,405 câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1 75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

27 Octomvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 1—16

Nr. 55/1911. (378) 3—3

Publicare de licitațiune.

Pe baza planului și preliminariului de spese aprobat de P. V. Consitor Arhidiecezan sub Nr. 9877/1911. Ep. se publică licitațiune minuendă pentru zidirea bisericei rom. gr.-or. din **Almășel** p. u. Zám tractul M.-Ilia (Maros-Ilye).

Licitațiunea se va ținea Marți la 8/21 Octomvrie 1911 la 2 ore d. am. în școala din Almășel.

Prețul strigării este 5899 cor. 60 fil. Comuna bisericească dă lemnul în pădure și peatra trebuincioasă. Licitanții vor depune vadiu 5% dela prețul strigării în bani gata ori în hârtie de valoare.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din Micănești, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în înteprindere zidirea bisericei aceluia dintre minus-oferenți, în cari vor avea mai multă încredere. Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 29 August (11 Septem.) 1911.

Solomon Giurcoanea
paroh preș. com. par.

Florea Han
epitrop I.

Ion Zomoniță
notar.

Floria Han
epitrop II.

Nr. 593/1911.

Văzut: **Z. Mureșian**
protopresb.

Nr. 11327/1911 Bis. (384) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa I I a **Techereu**, tractul Geoagiului, se publică de nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru ajutoriul dela stat

Petenții vor substerne suplicele concursuali, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Geoagiului, și cu încunoștiințarea protopresbiterului, se vor prezenta la sfânta biserică spre a cânta și cuvânta.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 20 Septemvrie 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 34—40

Pentru

Dame

indispensabil!

Cel mai bun mijloc de înfrumsețare

Crema-MARGIT a lui Földes

Neîntrecută și cu efect miraculos

Feriți-vă de imitațiuni!

delătură deja după vre-o câteva zile pistruele, petele de pe fată sgrăbunțele și alte necurățenii de piele. Netezește încrețiturile feței, fața o înălbește, împrospetează și întinerește.

Prețul unei doze mici 1 cor., iar al unei doze mari 2 coroane. ARTICLU SPECIAL DE TOILETĂ: Pudră-Margit 1·20 cor. Săpun-Margit 70 bani. Pastă de dinți Margit 1 coroană. Apă pentru fată Margit 1 coroană.

Se expediază prin ramburs sau la trimiterea anticipativă a banilor de fabricantul:

CLEMENS v. FOLDES farmacist în ARAD.

Depozit central în Sibiiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Pissel & Schmidt, Ervin Rummler; în Agnita: Wilhelm Fröhlich; în Sighișoara: A. W. Lingner; în Mediaș: Iosif Obert.

Cele mai bune și mai durabile **Roate de tors** se află totdeauna la

George Schuster

tâmplărie de lemn și galanterie cu motor electric

în Sibiiu, strada Ocnei Nr. 17.

Fiecare roată de tors cumpărată dela mine, e făcută din cel mai bun material uscat, și garantez că funcționează liniștit și fără greș.

Prețul numai 5 coroane

Tot odată îmi iau voia a aduce la cunoștința multstimatului public, că toate lucrările din branșa mea le primesc și le execut în modul cel mai solid prompt și cât se poate de ieftin. (388) 1—3

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 29 Septemvrie (12 Octomvrie) 1911. Nr. 102.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

1866

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conferenţele învăţătoreşti.

A sosit iarăşi timpul adunărilor de învăţători. Seria conferenţelor învăţătoreşti, în cele 34 de protopopiate ale arhidiecezei noastre, s'a început în zilele acestea, şi ea se va continua încă timp de vre-o patru săptămâni.

Conferenţele anului acestuia sunt de o însemnătate mai mare decât obicinuitele conferenţe anuale. Mai întâi la aceste adunări vor lua parte, pe lângă cei 800 de învăţători ai noştri, şi cei 250 de catiheţi dela şcolile străine, cari împreună cu învăţătorii vor avea să chibzuiască asupra celei mai importante şi mai gingaşe chestiuni de educaţie: asupra educaţiei religioase a întregului nostru popor. Al doilea: în conferenţele anului acestuia, spre deosebire de conferenţele de până acum, cari aveau un program foarte variat, se va discuta o singură chestiune: educaţia religioasă în şcolile noastre primare. Cel puţin trei din cele patru şedinţe ale conferenţelor vor fi ocupate exclusiv de discuţiile relative la acest obiect devenit tot mai însemnat şi mai actual în viaţa noastră bisericească-naţională. Şi în sfârşit, discuţiile acestea se vor face în legătură cu noul *Plan de învăţământ*, edat în săptămânile din urmă, plan a cărui parte relativă la Religiune va trebui să o studieze încă înainte de conferenţe până în amănunte fiecare învăţător, spre a putea discuta în deplină cunoştinţă de causă.

Puse pe aceste baze, conferenţele anului acestuia voesc să adâncească cât se poate de bine problema religioasă lăsată în grija şcoalei noastre confesionale. Felul după care vor decurge discuţiile în jurul acestei chestiuni, va fi barometrul după care se va judeca interesul religios al învăţătorilor noştri confesionali şi al catiheţilor noştri. El ne va da o icoană fidelă despre adâncimea sau superficialitatea credinţei noastre religioase şi despre viitorul culturii noastre morale, pe care mulţi îl văd foarte întunecat. Considerând, că chestiunea religioasă nu se va mai pune la ordinea zilei în conferenţele învăţătoreşti încă foarte multă vreme, — căci în conferenţele anilor viitori se vor pune, consecutiv, în discuţie celelalte obiecte de învăţământ, — atât comisarii consistoriali, cât şi toţi participanţii la conferenţe au datoria de a se ocupa de ea cu toată seriositatea pe care o reclamă caracterul religios-confesional al şcoalelor noastre şi importanţa problemei în întreaga lume cultă.

Despre modul în care au să decurgă conferenţele, vorbeşte amănunţit circulara consistorială nr. 1846/1911, publicată şi în nr. 63 al ziarului nostru.

Chestiunea principală la discuţiile în jurul lucrărilor celor opt proponenţi, nu e stabilirea valorii acestor lucrări, nici aducerea obicinuitei mulţămite protocolare, ci adâncirea în toate amănuntele Planului de învăţământ relativ la Religie. Şi prin aceea se deosebesc conferenţele de acum, că ele trebue să fie nişte *cursuri metodice*, în cari să se lucreze cu îngrijire minuţioasă toate părţile chestiunii puse la ordinea zilei. Numai dupăce s'a exhauriat din toate punctele de vedere o parte a materialului, se poate trece la o altă parte, aşa ca la sfârşitul conferenţelor fiecare învăţător să fie pe deplin orientat asupra întregului „Invăţământ religios“.

Un moment însemnat care nu e permis să se peardă din vedere în cursul discuţiilor, e *raportul dintre învăţământul religios şi dintre educaţia religioasă*. Remarcăm acest moment din motivul, că la noi pare a se confunda aceste două noţiuni, cari sunt totuşi atât de deosebite. La noi adesea se crede, că scopul şcoalei e să împărtăşească elevilor un învăţământ religios sistematic, şi se uită că acest învăţământ e un simplu *mijloc* pentru *educaţia religioasă*. Religia n'o învăţăm *pentruca să o ştim, ci pentruca să o simţim*.

In aceasta constă marea deosebire dintre Religie şi dintre celelalte obiecte de învăţământ. Chestiunea care va trebui discutată va fi deci: ce trebue să facem şi cum trebue să propunem Religia, pentruca să stârnim în elevi sentimente şi convingeri religioase; care trebue să fie grija noastră pentru a putea produce în elevi *religiositate activă?* Care trebue să fie atitudinea învăţătorului şi a catihetului faţă de *marea problemă a etizării raporturilor noastre de viaţă prin Religie* şi cum trebue să ne păzim de a cădea, chiar cu ajutorul învăţământului religios greşit aplicat, în mrejile *utilitarismului* care ne copleşeşte viaţa noastră publică şi care e atât de puţin concordabil, atât cu doctrina creştină, cât şi cu principiile pedagogice? Cum se facem ca să turnăm în copiii noştri *duh* de viaţă făcător, omorând *litera* cărţii?

Materialul de învăţământ religios e fixat în Planul de învăţământ, în privinţa *alegerii* lui nu va mai fi de spus mult în conferenţe. Cel mult vor trebui scoase în relief deosebirile dintre materialul din Planul cel nou şi dintre cele dela 1909 şi 1903, spre a face evident progresul pe care l-a făcut cel dintâi. Cu atât mai mult va trebui insistat asupra valorii lui educative şi asupra modului lui de propunere, tot astfel şi asupra celorlalte mijloace de educaţie religioasă, despre cari vor avea să vorbească cei din urmă doi proponenţi şi cu privire la cari Consistorul a luat în anul din urmă mai multe măsuri, cari vor trebui aprofundate cu acest prilej.

Prin punerea la ordinea zilei a educaţiei religioase în toate conferenţele învăţătoreşti din arhidieceză, această chestiune atât de actuală şi atât de importantă pentru viaţa noastră naţională poate găsi o soluţiune norocoasă, dacă atât învăţătorii, cât şi preoţii noştri vor *voi* să fie la înălţimea chemării lor. De o vreme încoace se accentuiază din multe părţi tot mai mult, că educaţia religioasă, atât a poporului, cât şi a clasei noastre culte, e în decadenţă. E rândul celor doi factori, prin cari trăeşte biserica noastră, să dovedească, că sunt destul de tari spre a putea învinge indiferentismul cras şi ireligiositatea, care se manifestă mai ales la intelectualii noştri, precum şi sectele religioase cari cuceresc teren pe sate.

Sfinţirea bisericii din Săcel.

— Raport special. —

In atmosfera liniştită a vieţii dela sate ni se presentă ca o adevărată înălţare sufletească momentul, când conducătorii naturali ai poporului vin în mijlocul lui, spre a se bucura împreună cu el la săvârşirea unor fapte bune şi plăcute şi oamenilor şi lui Dzeu.

Un astfel de moment sărbătoresc ni-a oferit ziua de Duminecă (18 Sept. st. v.), când I. P. S. Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, însoţit de P. C. Sa dnul arhimandrit Dr. *Ilarion Puşcariu*, de domnii asesori consistoriali: *Nicolae Ivan*, *Mateiu Voileanu*, *Lazar Triteanu*, protopresbiterul Dr. *Ioan Stroia*, asesorul Demetriu *Câmpean*, a săvârşit actul sfinţirii bisericii din nou zidite din *Săcel*, tractul Săliştii.

Des de dimineaţă alergau pâlcuri credincioşii din comunele învecinate spre a participa la acest act sărbătoresc. Puteai observa între credincioşii, cari se străduiau a fi de faţă la această sărbătoare, mulţi îngreunaţi de povara anilor şi albiţi de iarna vieţii, fericiţi însă că şi de astădată se pot împărtăşi de binecuvântarea bunului stăpân.

Deja la întrare în comună aveai impresia, că se fac pregătiri de sărbătoare. Stradele măturate frumos şi curate, iar dela casa parohului până la biserică pe ambe laturile drumului şiruri de mesteacăni verzi împodobeau strade. Pe jos era presărată iarbă verde. La capătul comunei, peste drumul ţării, se ridica falnic o poartă triumfală din verdeaţă cu inscripţia: „*Intru mulţi ani, stăpâne!*“

FOIŞOARĂ.

Omagiu

cu prilejul jubileului de 100 ani al seminariului „Andreian“.

Aşezământ clădit măestru,
De neclintită trăinicie,
Ţi-au zămislit îndemnuri sfinte
Neprihănita-ţi temelie.
La vatra ta a ars pururea
Lumina flacării curate
Poporului robit de veacuri,
In suferinţe şi păcate.

S'au năpustit atâtea patimi
In graba vremilor fugare,
Asupra neamului slugarnic,
Cu gând viclean de destrămare.
Şi-au altoit în noi otrava
Porniri ascunse şi dulcege,
Să sfarme 'n suflete credinţa
Şi cinstea pentru sfânta lege.

Dar mugurii nădejdii calde
La sinul tău au înviat,
Zăvorul negrelor păcate
Povaţa ta l-a sfărâmat.
Pornirile trezirii noastre
De-'nfiriparea ta-s legate;
Ni-ai dat apostoli, ce sdrobiră
Pecetea vrerii ferecate.

Un neam întreg a supt din tine
Ne'nfrântă sete de viaţă,
Şi-a învăţat tăria crucii,
Şi sfânta jugului povaţă.
Şi tu ne-ai picurat în suflet
A cărţii largă-'nţelepciune,
Statornicia 'n sfânta lege,
Şi pilda vremilor străbune.

Ci azi când îţi plineşti cu cinste
Văleatul vremii de un veac,
Venim şi noi, ostaşii crucii
Unui popor trudit, sărac,
Şi-'nfioraţi de înţelesul
Poveţelor luminii tale,
Iţi preamărim statornicia
In psalmi, în strune şi chimvale.

La Domnul ne purcede 'n rugă
Smerit al sufletului rost,
Ca nehotarnica lui milă
Să-ţi fie scut şi adăpost.

Cuvântul tău de-apururi fie
Apostolia desrobirii,
Ca-'ntrânsul neamul să-şi închege
Tăria legii ş'a iubirii.

Dr. Seb. Stanca.

Buna înţelegere şi încunjurarea proceselor.

Conferenţă pentru popor. Ţinută cu prilejul adunării generale a despărţăm. V. Sălişte în comuna Armeni

de preotul *Ioan Popa*.

(Urmare.)

Străbătând cu ochiu cercetător viaţa dela sate, putem vedea că avem şi sate cam puţine, în cari stăpânind duhul păcei şi al bunei înţelegeri între conducători şi popor, se stărue întru cele bune, se munceşte pe toate căile ducătoare la lumină şi la bunăstare. Cele mai multe însă, cu toate că de mult s'a făcut ziuă, ba soarele a trecut chiar şi de amiezi, nu sunt trezite din somnul lin, dar păgubitor al trândăviei şi nepăsării!

Şi dacă între conducători, între fruntaşi se naşte neînţelegere din lucruri de nimica, cu cât mai uşor se naşte ea între oamenii de rând? Ştim, că o parte mare din certuri şi judecăţi la sate vine din patima lăcomiei, de a lua o bucată de loc, o coasă de fân dela vecinul, care de multeori pe lângă vorbele urâte de ceartă se plăteşte amar. Cele mai dese certuri, pe lângă cele amintite cari foarte uşor s'ar putea delătura — vin apoi din pricina, că părinţii până trăesc nu-şi orânduesc avutul, nu-şi împart averea între copii, nu-şi fac aşa numitul testament, prin care să-şi spună lămurit, după cum cere legea, voinţa cea de pe urmă, — ci lasă totul în voia întâmplării, care aduce ceartă peste ceartă, judecată peste judecată, până de multeori cheltuelile se ridică deasupra moştenirii.

Aşa de pildă, abia a închis tata sau mama ochii, ba de multeori nici nu ajung în sânul rece al pământului, să fie îngropaţi, şi cei rămaşi, copiii sau rudeniile de aproape, moştenitorii, dintre cari de multeori unul sau altul până sunt părinţii sau vre-unul din neamuri bolnavi nici nu merg să-i vadă, ci şi încep la planuri, la împărţeală, că grădina din capul satului e a mea, locul din mărăjdie al meu, cel din răzi al meu, viea e a mea, locul de curte de lângă şcoală e al meu — etc.

Neînţelegerea şi judecata e gata. Cutare şi cutare în zori de ziuă punându-şi traista după cap apucă drumul oraşului, drumul judecăţii, ca ea să împărţească. „Măcar să ştiu că nu-mi rămâne nimic, că mânc tot cu judecata şi tot nu mă învoesc cum vreau ceialalţi“. Vrajba, neînţelegerea, desbinarea între văduva mamă

Aici se face primirea la întrarea în comună a înaltului oaspe. Un banderiu de călăreţi întimpină pe I. P. S. Sa la întrarea în hotarul Săcelului. Conducătorul banderiului, vice-notarul N. Bucşa, prin o alocuţiune scurtă tălmăceşte bucuria tinerimii, când poate bineventa pe înaltul oaspe şi se poate împărtăşi de binecuvântarea arhierească. I. P. S Sa mulţămeşte tineretului pentru această plăcută surprindere şi împărtăşindu-i binecuvântarea arhierească, banderiul însoţind întreaga suită aleargă galopând spre comună.

La întrarea în comună mulţime de popor din loc şi jur, copiii de şcoală postaţi în ordine, preoţii, învăţătorii şi notarii din întreg cercul, în frunte cu şeful tractual protopresbiterul Dr. Ioan Lupaş şi şeful administrativ prim-pretorul Petru Dragits, aşteptau sosirea Excel. Sale. Un soare cald pluteşte pe bolta cerească şi prin măreţia lui ridică sfinţenia momentului.

Ivirea sprintenilor călăreţi însoţitori ne vestesc, că cei aşteptaţi se apropie. Semeţii telegari de rassa Orloff ai trăsurii dinainte păşesc mai rar, iar Escel. Sa împreună cu întreaga suită sunt întimpinaţi cu puternice „să trăiască!“

Cu toţii îşi descoper capetele şi o linişte profundă se face. Excelenţa Sa se pogoară din trăsură, iar protopresbiterul Ioan Lupaş prin cuvinte alese îl bineventează în numele preoţimii şi învăţătorimii tractuale, dorindu-i sănătate şi tărie pentru binele bisericii. Prim-pretorul Petru Dragits îl salută în numele diregătoriilor administrative, tălmăcind bucuria şi fericirea, care o simt totdeauna, când pot saluta pe I. P. S. Sa în mijlocul lor, doreşte de asemenea multe zile senine I. P. S. Sale.

I. P. S. Sa răspunde ambilor vorbitori, mulţămindu-le pentru cuvintele adresate şi pentru această primire impunătoare. Laudă hărnicia ambilor şefi, cari fideli trecutului prin împreună şi înţeleaptă lucrare ridică nimbul şi vaza acestui ţinut. Puternice urale de „să trăiască“ la adresa şefilor încunună vorbirea Excel. Sale, care urcând din nou trăsura descinde la casa parohului Aron Flucuş.

După o scurtă pauză preoţimea se întruneşte la biserica cea nouă, de unde îmbrăcaţi cu toţii în ornate preoţeşti, — dupăce se îndeplineşte slujba sfinţirii apei prin asesorul cons. Lazar Triteanu, protopresbiterii Dr. Ioan Stroia, Dr. Ioan Lupaş şi parohul I. Oţoiu, pleacă însoţiţi de popor număros în frunte cu prapurii după arhiereul pontificant. Impreună cu arhiereul conductul tot mai număros se întoarce iarăşi la biserică.

Inaintea uşii bisericii dând cel mai mare binecuvântarea şi cetind rugăciunea de sfinţire a lăcaşului dumnezeesc, se face încunjurarea de 3 ori a acesteia şi se stropeşte cu apă sfinţită. După încunjurare se face întrarea în biserică, ungerea interiorului de către arhiereu, iar la urmă se începe serviciul divin, la care au oficiat: Preacuvioşia Sa arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu, asesorii: Nicolae Ivan, Mateiu Voileanu, Lazar Triteanu, protopresbiterii Dr. Ioan Stroia, Dr. Ioan Lupaş, parohul Ioan Manta sen.. împreună cu număroşi preoţi din tract, iar ca diaconi au servit asesorul Demetriu Câmpean şi Aurel Rea, acest din urmă hirotonit de paroh în decursul serviciului divin.

Răspunsurile liturgice le-a executat corect corul teologilor din Sibiiu, sub conducerea clericului N. Ignaton.

La finea serviciului divin rosteşte I. P. S. Sa o cuvântare plină de învăţături şi poveţe scoase din viaţa de toate zilele. Arată cum puterea şi farmecul credinţii în Dumnezeul cel adevărat a putut închega omenimea de atâtea sute ani, şi cum a căutat aceasta a da espresiune sentimentelor sale de veneraţiune şi gratitudine celui Atotputernic prin înălţare de altare sfinte. Şi de astădată — zice I. P. S. Sa — închinăm îngrijirii Sale un lăcaş sfânt, de toată frumseţa.

Schiţează pe înţelesul tuturor rolul important al bisericii pentru viaţa noastră spirituală, arătând că până când cei mai mari binefăcători ai nostri, mamele noastre, cari ne-au născut ne povăţuesc numai până la un timp oare care al vieţii, până atunci maica noastră biserică ne însoţeşte nu numai aici pe pământ, ci prin rugăciunile ei alină suferinţele noastre şi dincolo de mormânt.

Nimerit zugrăveşte scopul vieţii noastre pe pământ prin următoarea asemănare: Omul are 3 prietini în viaţă: banii, rudeniile şi faptele cele bune. Banii sunt cei mai necredincioşi, rudeniile ne însoţesc până la marginea mormântului, faptele cele bune însă ne însoţesc şi după moarte şi ele ne păstrează cu sfinţenie pomenirea.

In firul vorbirii aminteşte şi pe acei marinimoşi dăruitori, cari prin obolul lor au ajutat mai mult zidirea acestui lăcaş sfânt, între cari cei mai generoşi au fost fraţii *Gligor* şi *Ioan Dancu*, cari din agonisita lor şi a părinţilor lor au dăruit pentru zidire 20.000 cor. (cel dintâi 13.000 cor., al doilea 7000 cor.) şi cari prin această faptă s'au făcut cei mai mari ctitori şi binefăcători ai bisericii din Săcel.

A urmat apoi stropirea poporului cu apă sfinţită şi împărtăşirea lui cu anafora.

Deşi timpul înaintase, Excelenţa Sa înfruntând oboselile trupeşti, ceteşte la mormintele unor familii fruntaşe molitvele de deslegare, deasemenea cercetează locuinţele lor, ear pe urmă întorcându-se la casa parohului, primeşte corporaţiunile bisericeşti şi politice din tract precum şi comitetul parohial din Săliştе. Atât din o parte cât şi din altă se asigură Excel. Sa de devotamentul şi alipirea credincioşilor din acest tract, cari au privit în arhiereul lor totdeauna pe căpetenia bisericii, chemate a povăţui turma lui Dzeu la păşunea adevărului.

La orele 2 ½ d. a. s'a început banchetul în sala şcoalei, la care au participat peste 80 persoane.

Toastul prim s'a ridicat de I. P. S. Sa, în sănătatea Maiestăţii Sale Monarhului, care a sancţionat Statutul nostru organic.

Toastul a fost acoperit de furtunoase aclamări.

Protopresbiterul Dr. Ioan Lupaş închină în îndelunga sănătate a Excelenţei Sale. Ilustritatea Sa vicarul arhiepiscopesc toastează pentru binefăcătorii bisericii din Săcel şi pentru popor, Dr. Nicolae Comşa pentru sfetnicii Excel. Sale pentru arhimandritul Dr. Il. Puşcariu şi pentru asesorii consistoriali, asesorul N. Ivan pentru şeful administrativ Petru Dragits, accentuând activitatea atât de mănoasă a acestuia pentru binele comunelor din cerc, precum şi curăţenia simţemintelor lui de român, pe cari totdeauna cu demnitate le-a dovedit. Primpretorul adânc emoţionat mărturiseşte, că totdeauna a căutat a da sprijin bisericii şi şcoalei, crezând că numai astfel îşi îndeplineşte conştienţios şi cinstit chemarea sa de diregător. Doreşte ca simţăminte curate să stăpânească pe conducătorii bisericei şi şcoalei din Săcel. Asesorul Mateiu Voileanu închină în sănătatea preoţimei şi învăţătorimii tractuale, protopresbiterul Dr. Ioan Stroia pentru parohul Aron Flucuş şi familia Dancu, principalii contribuitori la zidirea bisericei cari prin această danie frumoasă ni-au dat o dovadă despre vechea virtute a românilor. Parohul Aron Flucuş pentru protopresbiterii Dr. Ioan Stroia şi Dr. Ioan Lupaş, cari îmbărbătând şi sfătuind au contribuit mult la realizarea zidirii bisericii. Parohul Ioan Oţoiu vorbeşte pentru notarul Valeriu Pop, care deşi de altă confesiune a căutat prin organele comunei politice a da tot sprijinul atât în decursul lucrărilor, cât şi acum la aranjarea serbării de sfinţire.

Notarul Valeriu Pop mărturiseşte, că s'ar fi simţit nemângăiat în suflet, dacă nu ar fi dat sprijinul cerut; doreşte ca spiritul creştinesc şi de adevărată morală să stăpânească pe toţi, şi atunci lucruri mari se pot săvârşi.

La orele 5 p. m. Excelenţa Sa mulţămind încă odată pentru frumoasa primire, ce i sa făcut, masa se ridică.

Pentru seară programul serbărilor anunţa concertul teologilor şi al corului mixt din Săcel. Indeosebi cel din urmă a fost o plăcută surprindere pentru toţi; căci deşi de puţină vreme înfiinţat, prin stăruinţa membrilor săi a obţinut rezultate deplin mulţămitoare. Laudă se cuvine învăţătorului George Miha, însufleţitului conducător al corului.

Inceputul producţiunii se face prin piesa „Doinitorii români“, executată de corul teologilor, Corurile s'au achitat peste aşteptare de rolurile lor.

După concert a urmat dans. In pausă o ceată de feciori chipeşi, conduşi de vicenotarul Bucşa, îşi fac întrarea în sală spre a ne delecta cu jocurile naţionale, „Căluşerul“ „Bătuta“.

Astfel s'a serbat sfinţirea bisericii din Săcel. Actul acesta a săpat urme adânci în inimile credincioşilor, cari cu evlavie îşi vor aduce aminte multă vreme de bucuria şi fericirea, de care s'au împărtăşit.

Ioan Oţoiu
paroh.

Incă o serbare în Seminarul „Andreian“.

Sub impresia serbărilor jubilare ale seminarului nostru, elevii din Secţiunea teologică, n'au scăpat ocaziunea binevenită de a-şi aduce aminte de acei mari dascăli ai vremii, cari au pregătit calea spre o cultivare şi înaintare de care ne bucurăm azi şi să dedice, — cu toate că societatea de lectură nu s'a constituit încă — o şedinţă, memoriei marelui român şi „dascăl“ al timpului său, nemuritorului *George Lazar*.

Ca conferenţiar al acestei şedinţe s'a anunţat clericul *Ioan Sandu*, pentru seara de 16 Septemvrie v. c.

Plini de însufleţire ne-am adunat dornici de a auzi amănunte din viaţa acestui apostol, care tot timpul liber şi l-a consacrat pentru a pregăti generaţiunile tinere spre o cale adevărată şi sigură a înaintării.

Satisfăcuţi am rămas, văzând cu câtă profunditate, conferenţiarul a studiat viaţa lui *George Lazar* şi cu câtă măestrie a stiut să ne-o predea. Iată câteva pasagii din conferenţă:

„Acum când sărbăm jubileul de 100 de ani dela înfiinţarea Seminarului nostru, şcoala noastră superioară cea mai veche, se cuvine să ne aducem aminte de acela, care mai întâi a aruncat sămânţa curată a învăţăturii, în sufletul feciorilor de ţărani, cari veneau să se facă preoţi; să ne aducem aminte cu pietate de el, ca de un apostol care strigă mulţimii să se deştepte, şi se deşteaptă.

De aceea amintirea lui ne este sfântă şi mormântul lui atât de scump.

Căci pentru întâia dată un dascăl învăţat, trecut prin şcoli străine, sădeşte în sufletul feciorilor de ţărani, dragostea pentru neamul nostru împovărat şi năcăjit, pentru întâia-dată trezeşte în inima lor de iobagi, simţul pentru trecutul nostru plin de durere şi de umilinţă.

Aceştia vor fi sorbit cuvânt de cuvânt; căci vorbele lui *Lazar* erau vorbe vii, ieşau din adâncul cel mai intim al inimii şi se îndreptau spre inimă. Plini de admiraţie şi cu veneraţiune se vor fi uitat aceşti soli întârziaţi ai satelor noastre la omul acesta învăţat şi-şi închipuiau că e un apostol trimis anume pentru neamul nostru.

Certat însă de arhiereul Moga, pentru vorbele rostite mulţimii, *Lazar* părăsi Sibiiul şi plecă, să samene airea sămânţa Românismului.

Dincolo de Carpaţi gemea acelaş popor, în robia întunericului şi în jugul sclăviei. Spre ei se îndreaptă apostolul cu pasul sigur şi gândul curat, ca să sdrobească cătuşele robiei şi „precum Negru Vodă cu spada, deasemenea Lazar cu cartea în mână trecu muntele, ca să spună Românilor de sub domnia Fanarioţilor, că *erau Români*!“

... Şi „acest pribeag din ţara cu suferinţele cele mai multe, făcu o mare minune de prefacere: din varga de pedagog, din cotul de măsurător al moşiilor, el făcu toiagul lui Moisi, cu care lovind în sufletele curate ale unui neam bun, făcu să ţişnească pentru îndestularea atâtor rânduri de urmaşi apa de viaţă“.

... Şi câtă vreme vor exista acele braţe aspre ale ţăranului oltean, cari scurmă glia puţin roditoare cu sapa în arşiţa dogoritoare a soarelui de Cuptor din zori până'n noapte, ca să aibă de unde să ţină greul pe umeri, câtă vreme vor exista acele braţe ale oltencii, cari frâng cânepa toamna cu gândul dus departe la bărbatul în cătănie, ca să apere ţara de duşmani, şi câtă vreme valurile tulburi ale Oltului bătrân se vor rostogoli ostenite pe pământul scump al Ardealului, duhul lu *Lazar* va pluti asupra noastră, va pluti ca un nor de lumină, în întunerecul în care zac satele noastre, mândrele sate ale lui Negru Vodă dela poalele frumoase ale Carpaţilor!“.—

Şi dacă societatea de lectură ar fi fost constituită, am fi putut prin o bună pregătire să consacrăm memoriei acestui mare bărbat o şedinţă cu mai multe şi variate puncte. Ne pare bine însă, că am putut în parte satisface datorinţei ce ne incumbă între împrejurările date.

G. Vermeşan
teolog.

şi copiii rămaşi îşi pune temelii tot mai largi.

De aci înainte nu se mai uită unul la altul; şi pricina e, că bătrânul tată n'a spus până a fost în viaţă, că cărui ce parte, care loc i se cuvine.

Şi astfel se desface povestea tristă a neînţelegerii pe toate căile. Şi bine să se ştie, că într'o ceartă pe lângă cei împricinuiţi se mai alătură şi alţii. Cutare e neam, e prieten, e fin. Cum să nu se supere şi el dacă de pildă fratele, nepotul, vărul, naşul are ceva cu un altul? S'ar putea ca el să stea nepăsător, să nu ţie cu neamul, de are dreptate sau de nu are?... şi astfel se împarte bietul sat în câte şi mai câte partide. Şi într'un astfel de sat să nu ne mirăm de loc că-i sărăcie mare, că nu se poate da înainte. Cum să se şi poată, când atâtea şi atâtea neînţelegeri, duşmănii şi judecăţi otrăvesc sufletele locuitorilor?

Prin judecăţi oamenii caută să-şi recâştige numele cel bun, cinstea, averea, dreptul propriu, — caută dreptatea. Mai de multeori însă acestea se plătesc cu perdere de timp, zile nelucrate, bani cheltuiţi cu grămada, ba avem atâtea cazuri, în cari câştigul nu acopere cheltuelile, de trebue să le plătim cu bani de ai noştri. De atâtea şi de atâtesori se constată adevărul netăgăduit al sfatului vechiu „Mai bine o învoială strâmbă, decât o judecată dreaptă!“

Se amintesc o pildă: „Trăiau odată doi fraţi, cari moşteniseră dela tata lor o turmă de oi. Dar în loc să trăiască în pace, ei se certau mereu, căci aveau o fire pornită spre vecinică gâlceavă. Nu se înţelegeau la nimic şi de multeori se băteau pentru lucruri, cari nu erau vrednice nici să fie spuse. Până la o vreme au dus-o cum au dus-o, dar în sfârşit nu s'au mai învoit de loc. Unul voia să ducă turma la dreapta, altul la stânga. Au ajuns la împărţirea turmei. O oaie mie, una ţie. Dar numărul oilor fiind fără soţ, cearta s'a pornit din nou, pentru oaia din urmă. Unul dintre ei cerea s'o taie numai decât şi să împartă carnea, celalalt stăruia să n'o taie până ce va fi lâna pe ea bună de tuns şi se împartă dintâi lâna.

— „Bine, zise cel dintâi, să n'o tăiem. Dar eu vreau să tundem oaia chiar astăzi, căci vreau să-mi fac sfori pentru opinci.

— „Ba, să mă ierţi, răspunse celalalt. Cine Dumnezeu tunde oile de pe acum! S'aşteptăm cu tunsul până la vremea lui.

— „Ce-mi pasă mie când tund alţii oile! Eu tund oaia mea când îmi place mie!

— „Oaia ta? Par'că e şi oaia mea, şi oaia mea o tund când îmi place mie, nu când le place altora.

— „Atunci eu tund partea mea! Iar tu tundeţi partea ta când vrei!

„Cel ce nu voia s'o tundă s'a împotrivit. Dar pe când lipsia dela stână, celalalt a tuns jumătate oaie. Când s'au întâlnit seara, s'au luat din nou la ceartă pentru partea tunsă.

— „De ce ai tuns partea din dreapta? Era a ta? M'am învoit eu să tunzi partea asta? Trebuia să ne înţelegem: care parte o vreau eu şi care tu!

„Dar asta n'a fost nimic. A doua zi oaia, împinsă de vânt a căzut într'o prăpastie. S'au coborât după ea şi-au găsit-o moartă.

— „Tu eşti de vină, că ai tuns oaia! Uite-o a îngheţat de frig, că ai tuns-o prea de vreme.

— „Ba tu eşti de vină, că n'ai tuns-o! I s'a încurcat vântul în lână şi a luat o cu el! Dacă era tunsă, nu o ducea vântul!

— „Ba atunci ar fi dus-o mai lesne, c'ar fi fost mai uşoară! Dar tu eşti de vină, că de-ar fi fost netunsă, ar fi stat mai cumpănită în faţa vântului. Aşa, a luat-o vântul că era mai uşoară pe partea ta cea netunsă. Nu vezi, că pe partea asta a şi căzut pe pământ?

Altă bătaie. In sfârşit au ajuns la judecată şi s'au pârât cu mare sgomot de guri. O, o! strigară judecătorii, ce caz interesant!“ Şi începură judecătorii şi advocaţii să răsfoiască prin cărţile lor şi văzând ce soiu de oameni sunt acesti fraţi, au tot răsfoit şi-au îndelungat procesul un an şi doi, până ce fraţii au rămas fără oi şi fără lână!“ (G. Coşbuc, Alb. anul X. nr. 10 pag. 253—54).

Am adus ca pildă povaţa unui om dintre cei mai luminaţi, dintre cei mai iscusiţi în înţelepciunea învăţăturilor, dintre cei mai dornici de o deşteptare şi înaintare curată a poporului, precum de o vindecare şi o curăţire a slăbiciunilor ce-l stăpânesc şi cari atât de mult îl împedecă în săvârşirea lucrurilor bune. Am amintit-o voind a arăta, cu câtă uşurinţă şi nesocoteală, pentru lucruri de nimic, sunt gata oamenii noştri, conduşi de ambiţii sterpe, să înceapă judecate.

Judecătorilor, dupăcum am văzut din pildă, de asemenea nu le cade bine, ca oamenii să se joace cu judecata: şi în astfel de cazuri ca să-i înveţe minte şi să-i facă să nu mai alerge cu toate fleacurile şi măruntişurile la judecată, ştiu ce să facă, ştiu cum să întoarne paragrafii legii până să le mănânce totul, ca nici să nu mai aibă pentruce se certe. Sunt pe deplin convins, că astfel de întâmplări ar putea povesti oamenii din fiecare sat

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească anuală pe Marţi în 18/31 Octomvrie cu următorul program:

1. La 8 ore dimineaţă celebrarea sfintei liturghii cu chemarea duhului sfânt, preoţii Ioan Vătăşan, George Branea şi Irimie Lădoşan. Predică rostită de preotul Teodor Muica.

2. Deschiderea conferenţei în şcoala confesională şi constituirea biroului.

3. Constatarea celor prezenţi şi discuţie asupra serviciului divin şi asupra predicei.

4. Observări critice asupra temei: *„Despre convieţuirile nelegiuite şi măsurile, ce sunt a se lua în scopul delăturării lor“*, de parohul Alecsandru Oltean.

5 Tema: *„Despre patima beţiei şi mijloacele de delăturare“*, elaborată de parohul Petru Popa.

6. Comunicarea resoluţiunei consistoriale Nr. 13935 B./910 referitoare la concluzele conferenţei din anul trecut.

7. Deliberare asupra celor mandate prin circulariile Nrii. 1782 Bis. şi 3020 Bis/1911.

8. Raportul fiecărui preot, din care să fie evident că „Cum a îndeplinit cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti“, conform circulariului Nr. 6656 Bis. a. c.

9. Proiectul despre organizarea preoţilor în „grupuri religioase“, prezentat de către parohul Pavel Suciu.

10. Alegerea comisiunei pentru a pregăti programul viitor.

11. Vizitarea arhivei parohiale.

12. Inchiderea conferenţei.

Murăş-Oşorheiu, 21 Septemvrie 1911.

Stefan Russu
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc Onor. preoţime din tractul Bistriţei la conferenţă anuală, ce se va ţinea Joi la 27 Octomvrie a. c. st. v. în *Bistrita* cu următoarea *ordine de zi*:

1. La 8½ ore dim. chemarea duhului sfânt.

2. La 9 ore deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea.

3. Comunicarea rezoluţiilor consistoriale asupra concluzelor din conferenţa trecută; comunicarea mai multor circulare consistoriale normative.

4. Raportul general asupra activităţii preoţimei dela ultima conferenţă, întocmit de Iul. Suceava şi N. Şoneriu pe baza rapoartelor speciale, ce au a le înainta preoţii până cel mult 10 zile înainte de conferenţă oficiului protopresb.

Discuţie asupra acestui raport.

5. Tema designată de Prea Ven. Consistor: Cum a îndeplinit preoţimea tractuală cele 12 puncte sau unele din acele, cuprinse în pastorala „Sfaturi arhiereşti“, de dto 29 Iunie 1909 Nr. 7983 împărtăşită cu Nr. 453/of. pp. ex. 1909. — *Va raporta fiecare paroh în scris.*

6. Discuţiune asupra întrebării: Cari pot să fie cauzele, că mersul administraţiunii bisericeşti şi oficiul pastoral se mişcă încă atât de greoi? Va refera în poziţiuni Elisea Dan.

7. Formarea grupurilor religioase prevăzute în § 16 al Instrucţiunii pentru conferenţele preoţeşti.

Bistriţa, 19 Septemvrie 1911.

Greg. Fletosu
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească a tractului Geoagiu pe ziua de Joi, 20 Octomvrie (2 Nov.) a. c. în biserica din *Geoagiu-suseni*, cu următorul

Program:

1. La 8 ore dimineaţa participare în corpore la serviciul divin cu chemarea Duhului sf. Vor servi preoţii Vasile *Păşcău*, Romul *Mermezean* şi Stefan *Dunca*. Va predica Ioan D. *Andrei*.

2. Deschiderea şi constituirea conferenţei.

3. Scurte observări asupra serviciului divin şi a predicei.

4. Temă din viaţa pastorală, de Ioan *Iancu*.

5. Prezentarea unor resoluţiuni şi circulare consistoriale şi decidere în unele cauze.

6. „Casuri excepţionale în viaţa pastorală“, de Nicolae *Todea*.

7. Indrumări cu privire la compunerea protocoalelor, rapoartelor, datelor statistice şi altor acte scripturistice,

8. Dare de seamă asupra broşurii de Hanzu: „Taina pocăinţii“, — de R. *Mermezan*.

9. Propuneri.

10. Dispoziţii pentru verificarea protocolului.

Geoagiu, 23 Septemvrie 1911.

Ioan Popovici
protopop.

AMVONUL.

Predică,

rostită în biserica din Ghelariu (tractul Hunedoarei) la 2 Iulie n. cu ocazia slugirei în sobor,

de *George Rain*, preot.

> „De n'aş fi venit şi n'aş fi grăit lor, păcat n'ar avea, iar acum răspuns nu au pentru păcatul lor“. (Ioan cap. 15, v. 22.)

Iubiţi ascultători! Bunul Dzeu a înzestrat omenimea cu fel şi fel de bogăţii trupeşti şi sufleteşti, de cari folosindu-se înţelepţeşte, să poată înainta şi să poată fi fericită. Dintre aceste bogăţii sau daruri Dzeeşti, cari împodobesc sufletul, cele mai de căpetenie sunt *dragostea* şi *datorinţa*. Dragostea, din care se naşte şi împlinirea datorinţelor de tot soiul faţă de Dzeu şi faţă de semenii noştri, este podoaba tuturor darurilor primite dela Dzeu, fără de care toate celelalte bunuri trupeşti şi sufleteşti nu pot aduce nici un folos.

Iată dară, cum la întrebările voastre tăcute, că oare ce poate fi cauza aceasta, că de-o vreme încoace cam des ne cercetează bunii noştri preoţi... vă răspund eu, iubiţilor, că la aceasta ne împinge dragostea faţă de voi. Dragostea nemărginită, ce vă păstrăm, ne sileşte a ne împlini datorinţa mare şi sfântă pe care o avem faţă de voi, ca păstori şi părinţi sufleteşti ce vă suntem. Dar pare că vă aud şoptind, că doară „şi prin vremile trecute am avut noi preoţi, cari tot părinţi sufleteşti ne erau, dar n'am prea avut fericirea de a-i vedea aşa des printre noi, ci numai când noi rugam să vină, să ne facă vre-o slujbă oare-care“...

Schimbarea acestor stări de lucruri se naşte de acolo, că părinţii şi moşii voştri, ba până bine de curând şi voi cei de azi, aţi fost pe deplin sănătoşi sufleteşte.

O ştiţi prea bine, că părinţii până copiii sunt pe deplin sănătoşi, nu prea umblă în călcâiul lor pentru a le supraveghea tot paşul, toată mişcarea. Se îngrijesc de hrana şi îmbrăcămintea lor, în colo îi lasă în libera lor voie, bucurându-se şi desfătându-se de desvoltarea lor.

Dar îndată ce bagă de samă, că unul sau altul dintre iubiţii lor se bolnăveşte, iubitorul tată şi năcăjita mamă nu încetează a priveghea la patul celui bolnav, urmărindu-i toată mişcarea, supraveghindu-i toată sbuciumarea, rugând necontenit pe „doftorul sufletelor“, ca să facă sănătos pe cel, după care li se topeşte inima părintească.

Ba chiar şi după ce s'a însănătoşat puţin, încă tot caută necontenit la tot paşul bolnavului, ca nu cumva să pice din nou în boală.

Tot asemenea stă lucrul, iubiţilor, şi cu noi preoţii, cari vă suntem părinţi şi încă *părinţi sufleteşti*! Deci dacă părinţii unor copii sunt veseli, când aceia sunt frumoşi şi sănătoşi, şi din contră sunt rupţi de teamă şi durere, când îi văd bolnăvicioşi şi galfezi, cu cât mai mult sunt cuprinşi de aceste simţăminte, iubiţilor, acei părinţi cari pe lângă trupuri grijesc în măsură şi mai mare de *sănătatea sufletelor*? Dacă e scumpă sănătatea trupului, care fie ea ori cât bună, deplină şi îndelungată, totuşi odată are să se gate, lăsând trupul prada durerilor morţii, cu cât mai scumpă şi mai preţioasă trebue să fie sănătatea sufletului care nu moare în veci, ci după cum îi va fi fost grijită acea sănătate până când a fost sălăşluit în trup, adecă până când a vieţuit în această lume, aşa are să rămână în vecii vecilor!

E învederat deci, că grija preoţilor, a părinţilor voştri sufleteşti, este cu mult mai mare şi mai grea pentru fiii lor sufleteşti; de care ce această îngrijire se resimte şi în cer, nu numai pe pământ. Şi dacă nu aţi prea văzut voi până bine decurând adunaţi aşa des şi atâţia părinţi sufleteşti în mijlocul vostru, ca să vă îndemne cum să vă păziţi de multele rele şi ispite aducătoare de moarte sufletească, este, că nu s'au ivit boale stricăcioase prin şirurile voastre. Şi earăşi, dacă acum de o vreme încoace vă cercetăm mai des şi mai mulţi — o mărturisesc cu adâncă întristare — se explică prin faptul, că unii dintre voi au început a se îmbolnăvi de unele boale sufleteşti, cari dacă ar rămânea nelecuite cu leacurile vindecătoare ale deşteptării, v'ar duce la groaznică moarte atât vremelnică, cât şi vecinică.

Şi acum, după ce cred, că aţi înţeles rostul venirii noastre aici, în mijlocul vostru, după ce pricepeţi că o boală grea, un păcat de moarte, a început a-şi întinde înfricoşatul laţ prin şirurile voastre, — vă rog să fiţi cu băgare de seamă şi să primiţi leacurile binefăcătoare, adecă sfaturile şi poveţele ce vi le întindem din inimă părintească şi cu durere de soartea voastră ca adevăraţii noştri fii sufleteşti!

Iară tu, mare Dumnezeu! care ne-ai îndemnat a veni şi astăzi aici în mijlocul acestor credincioşi ai Tăi, luminează-mă cu lumina sfântului Tău duh, ca să pot arăta poporului „taina rânduelii Tale“. Deschide uşa inimilor acestor credincioşi, ca să poată pătrunde în ele sămânţa vestitoare a cuvântului Tău aducător de viaţă. Caută cu îndurare la slăbiciunile şi neputinţa mea, şi aceea ce nu voi putea eu, facă darul Tău Dzeesc!

(Va urma.)

NOUTĂŢI.

Ştire personală. Dumineca d. a. la 4 ore au sosit în Sibiu prinţul moştenitor *Wilhelm de Wied*, cu sora sa, prinţesa *Luiza* şi soţia sa prinţesa *Sofia*, cu suita lor. Au călătorit cu automobilul dela Sinaia, peste Braşov şi pe valea Oltului, şi au sosit în oraşul nostru după o cale de 7 ceasuri. Luni înainte de amiazi au vizitat oraşul şi la orele 11 s'au întors în România prin pasul dela Turnu roşu. Când a trecut Alteţa Sa, cu suita, prin Avrig, venind la Sibiiu, s'a întâmplat, că al doilea automobil, în care se afla doamna *Bengescu*, damă de onoare la curtea regală din Bucureşti, cu fiicele ei, s'a lovit de un stâlp şi s'a deteriorat puţin. Până i s'a făcut repararea, ilustrii călători, cari erau însoţiţi şi de domnul *Tzigara-Samurcaş*, au intrat prin câteva case ţărăneşti din Avrig, pentru a vedea ţesături şi cusături, făcute de ţărancele noastre.

*

Sfinţire de biserică. Biserica nouă din comuna Ocolişul-mare, tractul Lupşei va fi sfinţită Dumineca, în 9/22 Octomvrie c. prin P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, ca mandatar al Escelenţiei Sale, Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru *Ioan Meţianu*.

*

Gaz subpământean în Ardeal. Camera de industrie şi comerţ din Murăş-Oşorhei a înaintat ministrului de finanţe o petiţie, în care cere să se facă cercetări nouă pe teritorul comitatului, în considerare că din mai multe locuri se anunţă urme de gaz subpământean. Ministrul de finanţe a răspuns, că cercetările nouă sunt de prisos, de oarece în apropierea oraşului Murăş-Oşorhei, la M. St.-Georgiu şi la Ugra, s'au făcut explorările necesare cu un resultat atât de bun, încât nu numai un oraş, ci toate stabilimentele industriale din comitat vor putea obţinea gazul necesar în cantitate îndestulătoare.

*

Insărcinare. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, conform articolului de lege 30 din 1883, a însărcinat pe dl *Kuncz Elek*, director de studii al cercului de învătământ clujan, să viziteze în anul şcolar 1911/12 gimnaziile noastre confesionale din Braşov şi Brad, precum şi şcoala reală inferioară gr. or. română din Braşov.

*

Teatru german. Trupa teatrală de sub direcţiunea dlui Leo Bauer îşi începe reprezentaţiile, în teatrul sibian, cu ziua de Sâmbătă, 14 Octomvrie n. Stagiunea se deschide cu o comedie, *„Vienezele“*, de Hermann Bahr.

*

Pedepsirea unui medic. Un juriu de onoare medical din Berlin a aprobat condamnarea unui medic la o amendă de 300 marce şi pierderea dreptului de alegător la camera medicală pe mai mult timp. Doctorul osândit era învinuit, că în orele sale de consultaţiune a sărutat cu forţa o fetiţă de 15 ani.

*

Recensământ. Conform recensământului mai nou, în Prusia au fost în 1910, după confesiune: 25 milioane de protestanţi, 15 milioane romano-catolici, 400 de mii israeliţi şi 300 de mii de alte confesiuni. In anii ultimi romano-catolicii s'au sporit, în raport, mai mult decât protestanţii.

*

Onorarul artiştilor. Directorii dela teatrele de varietăţi din Londra se ocupă cu ideea de a pune stavilă pretensiunilor exagerate în onorarii ce le fac artiştii din ziua de astăzi. Se ştie, că pentru o singură reprezentaţie un artist câştigă până la 15 mii de coroane. Cel mai mare onorar îl primesc balerinele celebre. Ana Pavlovna, dansatoare rusească, incasează în Chicago 40 mii coroane pentru o singură producţiune.

*

Aghiotantul ministrului de răsboiu. Domnul major *Demetriu Cioban*, din statul major al armatei austro-ungare, a fost numit aghiotant al generalului *Auffenberg*, noul ministru de răsboiu al monarhiei noastre. Suntem veseli, că un Român a fost chemat se ocupe acest post însemnat.

*

Pentru masa studenţilor caut o română sub 45 de ani, fără familie, pentru serviciul în bucătărie. Lămuriri la masa studenţilor. *Maria Cosma.*

*

Dela teatru. Reuniunea sodalilor români din Sibiu a dat Dumineca seara o izbutită reprezentaţie în sala teatrului sibian. S'a jucat, în scop umanitar, un vodevil în 2 acte, *Doi morţi vii*, de V. Alecsandri; iar la sfârşit s'au perindat mai multe *Tablouri vii*, însoţite de explicări şi arii poporale. In piesa teatrală, care de astă dată a fost studiată cu multă îngrigire, diletanţii noştri meseriaşi au arătat că ştiu să cultive şi frumoasele arte. Inregistrăm cu laudă jocul doamnelor Ana Axente şi Victoria Chidu, ai dlor D. Axente, G. Pascu, I. Marcovici şi ceilalţi. Tablourile vii, desvoltate din cuprinsul poeziilor *Apostolul* şi *Doina*, — cea dintâi de O. Goga, a doua de G. Coşbuc — au prezentat grupe ţărăneşti dintre cele mai poetice. Figurile expresive, în deosebi Doina, — înfăţişată de dşoara Victoria Bărdaş, — precum şi tălmăcirile potrivite dintre culise au făcut ca tablourile să fie şi mai bine înţelese şi gustate de un public numeros peste aşteptare. Aplauzele dese au fost o recompensă bine meritată pentru toţi cei ce au lucrat în folosul procurării darurilor de Crăciun, menite săracilor noştri. Muzica oraşului, condusă de dl Nowak, a cântat, între acte, doine şi hore naţionale. După teatru lumea s'a întrunit la restaurantul Brote, unde a petrecut câteva ore în bună dispoziţie.

*

Catâri în locul cailor. Societatea generală de omnibus din Berlin începe să întrebuinţeze catârii în locul cailor. Catârii adecă ajung o vârstă de până la 40 de ani; caii însă abea 18 ani. Nutreţul catârilor este neasămănat mai simplu. Dobitoacele acestea sunt cu mult mai puţin expuse boalelor, decât caii.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“ au mai dăruit: Romul Perian, referent consist., 20 bani; I. Crăciun, comersant (Medieş), 40 bani; Traian Andreica, contabil la „Doina“ (Câmpeni), 1 cor.; George Borzea, paroh (Coveş), 50 bani; Gavriil Sbera, sodal faur (Deva), 20 bani; Iuliana Liuba, învăţătoare (Lugoş), 15 bani; Paul Iovescu, cassar penz. (Lugoş), 20 bani şi Eug. Tordăşianu, privat. (Ilia-murăşană) 10 bani.

*

Condamnat. Tribunalul din Nyitra a pertractat zilele acestea afacerea unui capelan slovac, Ştefan *Fridrichowsky*, din Nagybossány. Capelanul era acuzat, că la o petrecere în cârciumă, unde ţiganii executau cântece ungureşti, a strigat vorbele *„pfui“* şi *„abtzug“*, scuipând cu dispreţ, şi poruncind ţiganilor să cânte cunoscutul cântec slovăcesc *Hei, Slovane!* — Tribunalul a condamnat pe capelan la temniţă pe opt zile. Condamnatul a apelat sentenţa tribunalului.

*

Act de mulţămire. In decursul lunilor de vara, Iulie şi August, dl *Nicolae Baciu*, pictor din Agârbiciu, comitatul Târnavei mari, a luat în lucrare frontarul bisericii noastre gr.-or. române din Biertan pentru a-l picta din nou. Venim acum şi pe calea publicităţii a aduce tinărului zelos sincere mulţămiri şi a-l recomanda celor interesaţi ca pe un bun şi priceput pictor. Biertan, 20 Sept. 1911. In numele poporului credincios: *Vasilie Isailă*, preot.

*

Din secretele spiritusmului. Vestitul psiholog berlinez *Dessoir* a ţinut săptămâna trecută o interesantă conferenţă în Viena, vorbind despre spritism din punct de vedere ştiinţific. Conferenţiarul a zis, că spiritismul are şi astfel de taine, pe care ştiinţa de astăzi nu le poate explica. Dintr'o mie de şedinţe spiritistice, cel mult o sută merită a fi cercetate din punct de vedere ştiinţific. Mediile, în cele mai multe cazuri, sunt femei isterice, care pot fi uşor influenţate. Cel mai vestit mediu este o fată americană, *Peipers*, care de mulţi ani e controlată de doctori şi numeroşi savanţi. Dşoara Peipers scrie şi ceteşte, ca şi când ar fi purtată de o putere misterioasă; are, cum se afirmă, şi dânsa darul de a chema spiritele răposaţilor şi a le face să vorbească. In toate cazurile acestea, se zice, că nu este vorbă de înşelătorie sau de sugestiune.

Nr. 349/1911 (390) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc de curând vacant dela școala comunei bisericești **Certege** în protopopiatul Câmpenilor se publică concurs nou cu terminul 15 Oct. 1911 st. v. Venitele sunt: 1000 cor. salar, 600 cor. dela cassa bisericei și 400 cor. dela stat, locuință cu grădină.

Cinceniile se vor da după serviciul la aceasta școală și învățătorul e dator a cânta în strană a învăța elevii cântările liturgice și dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi o remunerație deosebită

Doritorii a ocupa acest post să trimită concursele cu documentele recerute la subsemnatul oficiu.

Câmpeni, 24 Sept. 1911.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 392/1911. (395) 1—J

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. din **Livezeni**, protopresbiteratul Hațegului, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 600 coroane din repartiție dela popor, cuartir în edificiul școalei, grădină și lemne după trebuință. Intregirea până la 1000 coroane se va cere dela stat.

Doritorii de a ocupa acest post, au să-și aștearnă rugările lor concursuale, instruite conform normelor în vigoare, la subsemnatul oficiu în terminul deschis și au a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a-și arăta desteritatea în cântările bisericești.

Hațeg, în 25 Septemvrie v. 1911.,

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

Nr. 10961/1911 Bis. (386) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna vacantă **Folt,** tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele din coala B. despre întregirea ajutoriului dela stat.

Petenții vor avea a se prezenta în vre o Dumineca ori sărbătoare cu prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent în comună spre a face cunoștință cu poporul, respective a cânta și cuvânta în sf. biserică.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținutu la 20 Septemvrie 1911.

Consistoriul arhidiecezan

Nr. 11327/1911 Bis. (384) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III-a **Techereu,** tractul Geoagiului, se publică de nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru ajutoriul dela stat.

Petenții vor substerne suplicele concursuali, instruite conform normelor în vigoare la oficiul protopresbiteral al Geoagiului, și cu încunoștiințarea protopresbiterului, se vor prezenta la sfânta biserică spre a cânta și cuvânta.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ținută la 20 Septemvrie 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr.-or. română din **Apoldul mic,** tractul protopresbiteral al Mercurei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar 400 cor. ajutor dela stat. Relut de cuartir 60 cor. și relut de grădină 20 cor.

Cei cu cunoștință muzicale vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în terminul deschis și a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a și arăta desteritatea în cântare.

Apoldul mic, din ședința comitetului parohial ținută la 8 Septemvrie 1911.

Ilie Beu **Nicolae Fărcașiu**
președinte. notariu.

Nr. 732/1911. (382) 2—3

Văzut: **Avram S. Păcurariu**
protopresb.

„Cassa de păstrare, Mercurea“

societate pe acții (comitatul Sibiiu).

Primește depuneri spre fructificare atât la centrală, cât și la filiala din Alba-Iulia cu **5%**. Pentru depuneri dela 5000 cor. în sus cu termin de abzicere mai lung solvește la filială **5½%** interese, iar la centrală dela 10,000 cor. în sus în aceleași condiții **5%**. Interesele neridicate se capitalisează la semestru; darea după interese o plătește institutul.

Atât la centrală, cât și la filială acoardă împrumuturi pe cambii, pe hipotecă replătibilă în rate, pe obligațiuni cu cavenți, credite de cont curent cu asigurare hipotecară sau de valori, pe lângă cele mai favorabile condițiuni posibile.

Mijlocește cumpărări, vânzări, arândări și parțelări de realități, sprijinește înființarea de însoțiri și tovărășii, îndeplinește tot feliul de afaceri de bancă pe lângă serviciu prompt.

Filiala din Alba Iulia s'a înactivat cu 1 Octomvrie a. c. Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) lângă firma Misselbacher.

(392) 1—2 **Direcțiunea.**

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell

ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“,** sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 17—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M. | Anunț de noroc! | Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg M. 6 (K 7)	Jumăt. de los M. 3 (K 3·50)	Sfert de los M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco.**

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. **Totodată** rog comande cel mult până în

27 Octomvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

.... A se rupe aci. ....

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
.... { „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
{ un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

....

Suma o primiți alăturat }
Prin mandat postal } Ce nu corespunde a se șterge.
Ridicați-o prin ramburs }

(389) 2—16

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2—3 culegători români, cari să fie inițiați și în lucrări de axidență. Primirea se face momentan.

Nr. 509/1911 (381) 3—3

Concurs.

In protopopiatul **Geoagiului** sunt de ocupat următoarele posturi învățătorești, pentru întregirea cărora se publică concurs cu termin de 15 zile dela întâia apariție în „Telegraful Român“, în condițiile următoare:

I. In comuna **Mada**:

1. Salar 600 cor. dela biserică din repartiție, întregirea până la 1000 cor. și cvincvenalele se va cere dela stat.
2. Locuință în edificiul școalei.
3. Lemne de foc.
4. Grădină, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat să instrueze copiii în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică. Dacă va ști forma cor de adulți va avea favor deosebit.

II. In comuna **Bozeș**:

1. Salar fundamental 300 cor. dela biserică din repartiție; la mai mult parohia nu se poate obliga. Intregirea până la 1000 cor. și cvincvenalele se va cere dela stat.
2. Locuință în edificiul școalei.
3. Lemne din pădurea foștilor iobagi, atâtea câte se vin pe fum.
4. Grădină pentru legumi lângă școală, eventual relut după înțeles.

Cel ales e obligat să instrueze și școala de repetiție; să instrueze copiii în cântările bisericești și să cânte cu ei în biserică.

Cei ce doresc să concureze sunt învitați să se prezinte în comunele respective, pentru a se face cunoscuți poporului.

Cererile de concurs, instruite conform regulamentului în vigoare să se înainteze subsemnatului oficiu protop. în terminul deschis.

Geoagiu, (Algyogy), 13/26 Sept. 1911.

Oficiul protopresbiteral al tractului Geoagiu, în conțelegere cu comitetele parohiale concernente.

Ioan Popovici
protop.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
(383) 2— **strada Valea**
Szelistye—Szebenmegye.

Nr. 757/1911 prot. (387) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala poporală gr.-or. română din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele emolumente:

1. Aruncul de 5% după darea de pământ cor. 18.
2. din repartiție dela popor, cor. 582 întregirea de 400 cor. se va cere dela stat, pe baza documentelor celui ales;
3. cinci (5) stânjini lemne de foc din pădurea comunală — de făcut și de adus se va îngriji învățătorul;
4. cvartir în natură: o odaie lângă și o pivniță sub sala de învățământ. La mai mult ca atât comuna bisericească nu se obligă.

Invățătorul va avea să instruneze elevii și să cânte cu ei în Dumineci și sărbători la sf. liturghie în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările împreună cu documentele de lipsă în terminul indicat subsemnatului și să se prezenteze în biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 21 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înțălegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

UN MILION coroane

cel mai mare câștig din lume!!...

Cel mai bun sistem de păstrare

împreunat cu **celea mai extraordinare șanse de câștig** pentru sărac și bogat îl prezintă fără doar și poate **obligațiunile de câștig** dela

Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câștiguri din lume** și pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă și **să câștige** necondiționat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..

9 trageri anual!!.. Câștigurile principale:

Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000, 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** și o mulțime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.

Proximele trageri vor fi în

25 Octomvrie și 27 Decemvrie a. c.,

ieșind la sorți cu ocaziunea din urmă câștigul principal de

UN MILION.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane.**

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câștiguri de peste **3½ milioane cor.**

Vindem aceste oblig. de câștig și **singuratice** și anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.,** iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**

NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evităm a 4-a rată gratuit!!**...

Grăbiți cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la ușe!
Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!..

Prospecte și explicări trimitem la dorința oricui gratis și franco.

Se caută agenți în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(361) 5—7 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 1/14 Octomvrie 1911. **Nr. 103.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Compromis.

Sibiiu, 13 Octomvrie n.

După o odihnă binemeritată de cinci zile, în cari s'au bucurat de o nouă vacanţă parlamentară, părinţii patriei s'au întrunit Luni de nou în frumosul palat al ţării de pe malul Dunării, pentru a-şi continua obositoarea activitate de legiuitori ai acestei patrii. Fireşte, în forma de până acuma, făcând numai votări nominale asupra unor propuneri ori petiţiuni de minimală importanţă, ori ascultând interpelări în chestii lipsite de orice interes. Căci aşa vrea oposiţia obstrucţionistă: în merit parlamentul să nu lucreze nimica, ci să răpească timpul cel scump cu comedia condamnată de întreaga opiniune publică din ţară, cu *obstrucţia,* de astădată întru adevăr nemotivată.

Şi guvernul, cu sdrobitoarea sa majoritate parlamentară, stă, conform promisiunei făcute din capul locului, cu totul impasibil în faţa acestui joc frivol al oposiţiei, şi aşteaptă cu indulgenţă, ca oposiţia să depună armele de bună voie, — când se va simţi obosită.

Aşa se pare, că ne-am apropiat deja bine de acest moment însemnat. Intrunirea de nou a deputaţilor ţării s'a făcut Luni într'o zodie norocoasă. Pecând mai nainte nu se vorbea, decât de purtarea luptei în contra guvernului până'n pânzele albe, iar din ceealaltă parte despre absoluta necesitate de a fi sdrobită oposiţia *cu forţa,* pentru a se putea aduce la valoare principiul despre respectarea voinţei majorităţii: acum se vorbeşte şi se scrie foarte mult despre posibilitatea legării unui compromis între partidul dela putere şi oposiţia obstrucţionistă, după receptul cel vechiu şi bine cunoscut, ca să se sature şi capra, şi să remână şi varza.

Incă nu stăm în faţa unui fapt împlinit, dar semnele arată, că compromisul va fi legat, ori acum, ori mai târziu. Celce a luat iniţiativa şi a purtat şi poartă pertractările cu factorii competenţi, pentru a duce lucrurile la bun resultat, e prezidentul camerei, domnul *Albert Berzeviczy,* fireşte, cu ştirea şi consentimentul guvernului. Mercuri a avut dl *Berzeviczy* o lungă consfătuire cu domnul *Justh,* iar eri, Joi, cu dnul *Kossuth,* apoi cu conţii *Andrássy, Zichy* Aladár şi *Károlyi* József, toţi şefi de partide mai mult ori mai puţin obstrucţioniste, dar toate opoziţionale.

Partidul guvernamental nu e străin de ideea compromisului, nu pune pedeci realizării ei, dar cere în modul cel mai hotărât, ca opoziţia să nu recurgă la arma folosită în trecut şi să ceară capul prim-ministrului, ori retragerea întregului cabinet, ca jertfă, pentrucă la aceasta majoritatea compactă parlamentară de astăzi nu se va învoi nici de cum. Şi opoziţia a şi declarat prin şefii ei, că jertfe personale de astădată nu cere. Tot ce cere opoziţia, se poate reasuma în următoarele: Discuţia asupra legilor militare să fie intreruptă şi amânată până la mijlocul lui Decemvrie, din motivul, că ele nici în Austria nu sunt puse încă la ordinea zilei. Opoziţia imediat va sista apoi obstrucţia tecnică şi va vota fără multă vorbă budgetul anului viitor, pe care ministrul de finanţe l-a prezentat dietei în cursul şedinţei de eri, pentruca ţara să nu ajungă în stare de ex-lex, cu începerea anului ce vine. Cere însă, ca guvernul să se oblige, că în anul 1912 va prezenta dietei proiectul de lege despre reforma electorală, astfel, ca până la finea anului 1912 proiectul să poată fi discutat şi votat. Parlamentul să înainteze apoi adresă Regelui, în care acesta să fie rugat să rezolveze chestia steagului şi a emblemei conform dreptăţii şi dorinţei naţiunei maghiare.

Oricine poate vedea şi poate înţelege, că nu e mult aceea ce cere opoziţia, şi că formularea pretensiunilor ei în felul acesta seamănă mult cu o capitulare formală. Nu e act de dejosire deci, dacă guvernul şi majoritatea sa *primeşte* aceste condiţiuni, sub cari apoi parlamentul ungar se poate apuca de o muncă mai rodnică decât aceea pe care o sevârşeşte de vre-o trei luni încoace. Şi cu toate acestea, este o greutate mare, care trebue învinsă, pentru a se putea lega compromisul pe care-l va saluta cu bucurie întreaga ţară, anume: noua lege electorală. Se ştie, că altcum doreşte partidul lui Justh să fie făcută aceasta lege, altcum contele Tisza, sufletul partidului guvernamental, şi altcum dl Kossuth cu ai sei partisani. E vorba acum, că va putea ajunge guvernul la înţelegere cu partidele opoziţionale în chestia reformelor electorale, ori nu? Dacă se ajunge la înţelegere, compromisul se face, în cas contrar nu. Interesele ţării cer însă, ca să se facă înţelegerea, să se lege compromisul, pentruca parlamentul să fie adus la funcţionare normală; şi ţinând cont cei chemaţi şi competenţi de aceste mari interese ale ţării, credem că vor căuta să delăture toate greutăţile şi să ajungă la mult dorita buna înţelegere, astfel însă, ca ea să nu fie în detrimentul, ci în favorul popoarelor patriei acesteia. Sperăm deci, că vom putea vesti cât mai curând sistarea obstrucţiei şi întrarea parlamentului în apele unei munci rodnice şi fericitoare pentru patrie şi *toate* popoarele ei!

Pe lângă posibilitatea legării unui compromis pledează şi împrejurarea, că după cum se vesteşte, cercurile înalte dela Viena nu sunt mulţămite cu proiectele militare, aflătoare în discuţie în dieta ungară, şi ar voi să facă în ele mai multe modificări, reclamate de planul de muncă al noului ministru de răsboiu. Şi astfel la tot cazul ne putem aştepta la o schimbare apropiată a situaţiei politice dela noi.

Cum să fie organizarea preoţimii?

(Articol din „Biserica şi Şcoala".)

Natura începe a zăvori tot mai mult drumurile pribegilor, iar gândurile omului lucrător cu mintea, se adună împrejurul căminului său de lucru. Ne aflăm adecă, în sezonul de muncă al păturei intelectualilor. Preotul încă fiind un astfel de lucrător, pe lângă alte ocupaţiuni zilnice, are răgaz să se ocupe şi cu meditaţiunea asupra multelor afaceri ale artei sale: păstorirea sufletelor.

Iată, aşa am ajuns şi eu, de astădată să mă cuget asupra unicului mijloc, care-i poate servi preotului de sfătuitor şi luminător în greaua sa chemare, care este: adunarea în conferenţe.

Am cetit, că în districtul Orăzii-mari, s'au reactivat conferenţele pastorale, după un program cuminte stabilit, ceva noutate în Metropolia noastră. In arhidieceză, se vorbeşte că, acum se rânduesc conferenţele preoţeşti după tracte*). In celelalte două dieceze, încă se ţin conferenţe tractuale, dar nu pretutindenea şi nu în modul cum cer trebuinţele timpului. Această împrejurare denotă, că suntem în formaţiune, nu am ajuns încă în poziţia de a sistemiza unica şcoală practică pentru educarea reciprocă a clerului.

Trebue să constatăm, că ţinerea conferenţelor preoţeşti, în felul cum s'a uzitat până acum, şi rezultatele sporadice din unele tracte protopopeşti, nu pot satisface massa preoţimei din întreaga mitropolie, cu atât mai vârtos, că lipseşte unitatea de acţiune, care să urmărească sistematic şi intenziv, ajungerea uneia şi aceleiaşi ţinte.

Şi ce vedem? Nemulţămirea preoţimei cu starea latentă, în care se află, e tot mai înteţită. O bună parte pretinde dreptul de organizare în reuniune, ca să-şi vază de trebile sale şi să-şi vindece ranele de cari sufere. Adevărat, că doleanţele celor mai mulţi, cari reclamă înfiinţarea reuniunei, se refer exclusiv la ameliorarea stării materiale, şi numai disparent de puţin am auzit accentuându-se partea cea mai ponderantă — după mine — educarea şi instruirea clerului pe calea asocierii, care e sufletul chestiunei. Evident însă, că există o lacună în viaţa preoţimei care trebuie delăturată.

E doară fapt constatat, că faţă de trecut agendele oficioase şi extraoficioase ale preotului, azi s'au sporit radical, şi ca să poată sta la înălţimea chemării, are lipsă de consultare înţeleaptă, de lumină tot mai multă şi de îndemnuri stăruitoare. Dar se mai ştie, că sunt între preoţi de ceice dispun de un capital mai mare intelectual şi au nobila ambiţiune să şi-l aducă la valoare. Cei mai mulţi însă se învârtesc într'un orizont strâmt de vederi asupra lucrurilor de natură pastorală; făclie, care le luminează cărările e de opaiţ, şi în faţa problemelor vieţii stau neorientaţi; iar aceste neajunsuri se întemeiază pe împrejurarea, că nu au ocaziune a se adânci în meditaţiune şi a discuta împreună asupra lucrurilor. Urmează din acestea, că clerului nostru trebuie să i se dea ocaziune a-şi face selecţiunea, dictată de împrejurări, precum o cere interesul bisericii, ceea ce se poate ajunge numai prin întruniri.

Dar ce fel de întruniri?

Onoraţii cetitori vor aştepta poate, ca eu să aderez la organizarea preoţimii în reuniune. Din capul locului declar însă, că nu pot fi aderentul unei astfel de organizări. Şi nu pentrucă doară nu ar fi bună, ci din simplul motiv, că nu se poate susţinea; căci odată înfiinţată, de bună seamă şi-ar da de mal. Aceasta voiu să o şi dovedesc.

Acum câţiva ani, trei preoţi fruntaşi ai diecezei noastre, începuseră a face propagandă pentru organizarea preoţimei în reuniune. Unul era profesor seminarial, doi dintre ei s'au promovat mai târziu la demnitatea de protopresbiter, şi dintre toţi numai unul din aceşti din urmă trăeşte. Destul, că dânşii s'au fost adresat şi subscrisului, ca în conferenţa tractului Timişorii, să le sprijinesc apelul. Chestia s'a pus, din partea actualului părinte protopop, la ordinea zilei, şi s'a deschis discuţiunea asupra ei: pro şi contra. Iar rezultatul? Un coleg cu judecată calmă şi înţelept la cuvânt, care e încă în viaţă, şi îi doresc să fie si sănătos, combătu ideia în acest senz: Bine. Dacă ne constituim în reuniune, trebuie să luăm parte şi la adunări. Şi precum se ştie, ţinându-se ele în localităţi, cari nu pot fi aproape de toţi preoţii, în absenţa noastră pe mai multe zile de acasă, cine ne cuminecă bolnavii şi ne îngroapă morţii? Iar alţii mai făceau observări de tot aspre în alte privinţe. Şi după motivări ca acestea, se înţelege dela sine, că discuţia nu s'a putut încheia decât cu perhorescarea ideii, de notorietate pentru prezent, ca tocmai în conferenţa acelor preoţi, din sinul cărora s'a pornit acum o nouă mişcare.

Evident dară, că în statul preoţesc domnesc alte împrejurări, cari nu îngăduie a-l pune în comparare cu statul oamenilor din alte branşe, cari se constituie în reuniuni. Membrii reuniunei preoţeşti nu sunt în poziţia de a lua parte la adunări, precum cere interesul lor.

Şi mai este o împrejurare, care nu favorisează înfiinţarea reuniunii preoţeşti. Pe protopresbiteri nu i-ar putea obliga statutele a fi membri activi, cel mult pot fi pasivi. Şi de regulă se întâmplă, că preoţii cei mai destoinici şi însufleţiţi, cari stau azi în fruntea conducerii, mâne se promovează la demnitatea de protopresbiter, prin ce legăturile cu reuniunea se frâng de bunăseamă, şi nu odată se poate întâmpla, ca să nu se afle alţii, cari să le umple locul.

Altfel, reuniunea preoţască nici nu poate fi o instituţiune perfectă, când din sinul ei lipseşte floarea preoţimei; pentrucă între protopresbiteri sunt cei mai luminaţi preoţi, iar prin statute s'ar putea exercia presiune asupra lor, ca să-i oblige de membri activi.

In consecinţă, tocmai pentrucă adunările preoţeşti ţintesc la luminarea şi cultivarea clerului, trebuesc acvirate elementele cele mai luminate, pentru a lua parte activă. Aceasta însă se poate numai pe o singură cale: prin conferenţele puse de lege şi anumit sistemizate în cadrele unui regulament, votat din partea autorităţii supreme bisericeşti, pentru întreagă Metropolia. Regulamentul să cuprindă toate dispoziţiunile, cari urmăresc prosperarea bisericii, cultivarea clerului şi ameliorarea sorţii lui. Se recere acest regulament pentru întreagă Metropolia, căci precum biserica lui Hristos este una, astfel una să fie şi acţiunea membrilor ei. Ţinerea conferenţelor să fie obligătoare, pe termine fixe, întocmai ca ţinerea sinoadelor şi cu agende detaiate.

De încheiere trebuie să observ, că şi în privinţa aceasta, biserica soră din România ne-a întrecut. Acolo s'a votat în anul trecut (1910) de Consistorul superior bisericesc şi de sf. Sinod, regulamentul pentru conferenţele pastorale ale preoţilor şi diaconilor din întreagă ţara. Conferenţele sistemizate prin acel regulament, urmăresc aceleaşi scopuri, cari le urmărim şi noi şi sunt de 2 feluri: pe judeţe şi pe cercuri. Cele pe judeţe se ţin odată pe an. La acestea iau parte toţi preoţii cercului; la cele pe judeţe fiind în 2 serii — în considerarea depărtării locului şi ca funcţiunile preoţeşti din parohii să nu sufere — iau parte câte jumătate din preoţi la o serie. Atât protoiereii, ca prezidenţi, cât şi preoţii au rol foarte activ, şi în senzul regulamentului sunt datori a observa ţinută deamnă şi cuviincioasă. Regulamentul s'a publicat în „Bis. ort. rom".

O asemenea organizare se potriveşte şi cu interesele bisericii şi preoţimii noastre. Şi cred că a sosit plinirea vremii, ca să o dobândim. *Nicolae Crişmariu.*

*

---

*) La noi în arhidieceză conferenţele preoţeşti s'au reactivat din anul 1899, de când a venit în fruntea arhidiecezei actualul arhiep. şi mitropolit, I. P. S. Sa, *Ioan Meţianu.* *Red.*

Acest articol, publicat la loc de frunte în „*Biserica* şi *Şcoala*“ din Arad, l-am reprodus în „Telegraful Român“, pentru ca să vadă preoţimea noastră cum judecă oamenii înţelepţi şi cumpătaţi. Din partea noastră completăm articolul On. Domn Nicolae Crişmariu, paroh în Bărăteaz, cu două observări şi anume:

1. Dacă preoţimea noastră din metropolia întreagă — prin o minune oarecare, — s'ar organiza într'o reuniune, întrebăm noi: *unde* s'ar putea întruni cei 3000 de preoţi?

2. Ori-ce organizare în afară de prescrisele Statutului organic ar reclama compunerea de statute speciale, cari trebue să aibă şi aprobarea guvernului ţării.

Redacţiunea.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei din Sântandreş.

La întâlnirea romanticei văi a Cernei cu şesul Murăşului e situată fruntaşa comună *Sântandreş*, care până mai ieri alaltăieri îşi adăpa micuţele odrasle, din isvorul culturii, la olaltă cu cei din Sântuhalm, într'o zidire afară de comună la marginea drumului de ţară, care a servit cândva de cârciumă şi era în stare derăpănată.

Venit-a însă timpul, când fraţii au trebuit să se despartă, şi fiecare din ale sale să-şi susţie şcoala proprie, — şi aceea în lăcaşe corăspunzătoare timpului şi legilor.

Vrednicii sântandreşeni au înţeles glasul vremii şi la stăruinţele zelosului lor preot George *Popovici*, care abia se află între ei de un an şi jumătate şi a învăţătorului Ioan *Popovici*, şi-au zidit aproape numai din mijloacele lor proprii (repartiţie) o şcoală imposantă, un adevărat palat, care întruneşte toate recerinţele moderne, încât cu fală stă în rând cu cele mai fruntaşe şcoale din comitat. Zidirea cu loc cu tot costă la 15—16.000 cor.

In ziua „Naşterii Născ. de Dzeu“ s'a săvârşit sfinţirea acestei şcoale cu o solemnitate deamnă de însemnătatea actului. Des de dimineaţă neastâmpărul făcuse a se aduna în faţa nouei şcoale aproape întreg poporul cu preotul şi învăţătorul în frunte, spre a aştepta pe P. O. D. protopresbiter şi însoţitorii săi. Erau de faţă încă mulţi din jur, membrii corului din Orăştie sosiţi cu trenul de 7 ore dela Pişchi, preoţi şi popor din jur. De pe faţa fiecăruia se putea ceti bucuria omului conştiu, că şi-a împlinit în mod demn chemarea, — şi acum cu drag aşteaptă pe cel ce în numele mai marilor vine să-i ia în seamă rodul muncii.

La orele 9 se iveşte cotind din drumul ţării un convoiu de trăsuri, cari aduceau pe oaspeţii mult aşteptaţi. Intre acestia am remarcat pe P. O. D. protopresbiter Dr. Ioan *Dobre*, pe dl Dr. F. *Hossu-Longin* şi doamna, Dr. Iustin *Pop*, adv., Dr. P. *Groza*, Dr. *Tătar*, advocat, toţi din Deva, cari representau comitetul despărţământului „Asociaţiunii“, apoi pe dnii preoţi Ghila şi Şinca cu doamna şi încă alţi mulţi domni şi doamne, cari mi-au trecut cu vederea.

După descălecare în faţa şcoalei părintele G. *Popovici* din loc, prin o vorbire scurtă şi ţinută în terminii cei mai călduroşi, bineventează pe noii oaspeţi ca representanţi ai comitetului despărţământului Asociaţiunii. Arată, în numele comitetului parohial şi a întregului popor, marea bucurie ce le causează venirea în mijlocul lor a representanţilor culturii româneşti.

După acestea îndreptându-ne cu toţii la sf. biserică, s'a servit sf. liturgie prin P. O. D. protopresbiter Dr. Dobre însoţit de preoţii G. Ghila din Băcia, N. Troancă din Bârcea-mică, A. Lula din Biscaria, G. Popovici din loc, G. Copos din Cristur şi Şinca din Căinelul-de jos.

Răspunsurile liturgice le a dat corul mixt al dlui Branga din Orăştie, executând neîntrecuta liturgie a măestrului G. Dima, cu o rară precisiune şi făcând o puternică electrisare a sentimentelor poporului, de care era ticsită biserica şi jurul ei din afară. Eram trecuţi în lumea idealelor şi a viselor. Trebue să amintesc aci, că corul dlui Branga dispune de puteri bune şi condus de dsa se validitează ca un cor probat şi de prima forţă.

Terminându-se sf. liturgie ne-am îndreptat în lung convoiu, băieţii de şcoală sub conducerea înv., bărbaţii în şiruri de câte patru cu capetele descoperite, cu prapori şi icoane în mâni, în sunetul clopotelor şi a cântărilor preoţilor cu un şir nesfârşit de femei spre noua şcoală.

E aproape de nedescris minunatul tablou ce ne înfăţişa convoiul acesta compus din vre-o 1000 de strănepoţi de ai marelui Traian: bărbaţi, femei, copii, inteligenţi, popor, toţi cuminţi, smeriţi, cucernici, dându şi fiecare seamă de însemnătatea actului măreţ. Cu încredere în viitor mergeau, ca plecându şi genunchele fiecare să-şi înalţe rugăciunea ferbinte către Tatăl cel de sus, să-şi reverse darul său peste noul lăcaş al culturii, care să fie isvorul nesecat, la care să se adape miile de odrasle ale poporului, din neam în neam.

Ajunşi la şcoală, după ce s'a făcut sfinţirea apei şi s'a cetit molitva îndatinată, P. O. D. protopresbiter Dr. *Dobre* rosteşte o prea frumoasă predică, în care după ce face istoricul şcoalei noastre confesionale dela întemeietorul ei, marele *Andreiu Şaguna* până în zilele noastre, accentuiază cu cuvinte de laudă zelul preotului local G. Popovici, a înv. I. Popovici şi a întregului popor, cari toţi la olaltă prin muncă încordată şi în bună înţelegere dându-şi seamă de cerinţele timpului s'au ştiut însufleţi şi au ridicat acest altar al culturii.

Pomeneşte cu mulţămită şi cu recunoştinţă despre ajutoarele primite dela P. Ven. Consistor, dela marele mecenat V. Stroescu şi dela Inst. „Decebal“ din Deva.

Face asemănarea, că un popor fără cultură e asemenea unui om orb, pe când cel cu cultură e asemenea unui om cu vedere. Până când cel cu vedere înaintează pe toate căile, findu-i dată posibilitatea de a se ferici; cel fără vedere se poticneşte la tot pasul, fiind viaţa pentru el numai un chin. Indeamnă poporul a îmbrăţişa cu toată dragostea învăţătura, singura care e în stare a-l duce la înaintare pe toate căile.

Predă apoi destinaţiunii noul locaş al şcoalei, îndemnând poporul a o griji ca tesaurul cel mai scump, — şi rugând pe Dzeu ca să-i fie protectorul în toate timpurile, pentru a putea fi isvor de adevărată cultură pentru fiii şi urmaşii acestui popor din neam în neam.

A urmat stropirea cu apă sfinţită a încăperilor şcoalei şi a poporului.

La 1 oră d. a. despărţământul „Asociaţiunii“ şi-a ţinut adunarea în faţa şcoalei. Prima adunare sub conducerea actualului nou director, dl protopresb. Dr. Dobre. După deschiderea adunării s'a dat cetire raportului general, care luându-se la cunoştinţă a urmat conferenţa dlui advocat Dr. Iustin *Pop* despre însemnătatea şi scopul „Asociaţiunii“, conferenţă lucrată şi predată cu multă pricepere şi cunoştinţă de causă.

După adunare ne-am întrunit la banchet în sala şcoalei, la care au participat aproape 100 persoane. S'a toastat: P. O. D. protopresbiter pentru Excel. Sa I. P. S. domn Arhiepiscop şi Mitropolit *I. Meţianu*, păr. N. *Troancă* pentru dnul protopresbiter, ca şef tractual, inspector şcolar şi nou director al despărţământului Deva al „Asociaţiunii“, părintele locului George *Popovici* pentru membrii comitetului desp., mulţămind totodată participanţilor pentru presentarea lor, care a ridicat mult praznicul, Dr. I. *Pop* pentru doina română, închinând în sănătatea membrilor corului şi a dirigentului *Branga*, la ceea ce răspunde dl Branga. Au mai vorbit păr. *Lula* pentru preotul, învăţătorul, comitetul parohial şi pentru popor, Dr. *Tătar* pentru femeea română, închinând pentru doamna *Hossu*, prezidenta Reuniunii femeilor rom. din comitatul Hunedoarei. In fine a vorbit dl Dr. *Francisc Hossu Longin* pentru tinerime.

După banchet s'a început nedeea poporală. Iţi era mai mare dragul să vezi, cum la sunetul fanfarei de ţărani din Sântuhalm se încinseseră într'o horă straşnică popor şi inteligenţi. Nedeea a durat până în de seară, când am mers la o casă vecină pentru a putea admira hărnicia ţărancelor din comună, după lucrurile lor, aranjate în o mică expoziţie de ţesături şi cusături. Cu această ocasie s'au distribuit câteva premii pentru încurajare şi un album al dşoarei Cosma pentru perfecţionarea lucrurilor cu motive româneşti.

Seara a urmat concertul. Lume cu mult mai multă ca la celelalte festivităţi, căci mai veniseră după amiazi şi în de seară.

Era o pleiadă de preoţi cu familiile, advocaţi, învăţători şi alţi funcţionari. Aşa începerea concertului era aşteptată cu nerăbdare din partea tuturor. Concertul a reuşit splendid. Punctele programului au fost executate cu precisiune rară şi multe în urma aplauselor fără sfârşit au trebuit bisate. Am dori numai ca să avem cât mai dese ocasiuni a ne putea delecta la auzul corurilor ca a dlui Branga în straturile poporului, la sate, care sărmanul e atât de străin de admirarea corurilor, a muzicei perfecţionate. Aceasta, pe lângă că l-ar nobilita mult în sentimentele sale, ar întări legătura şi apropierea ce trebue să fie între „domn“ şi ţăran.

O mică întâmplare. Un biet moş bătrân, ascultând aiurit frumoasele cântări ale corului, zice către altul cu un fel de mirare: „Doamne, Doamne, da frumos mai cântă, trei zile să tot asculţi, şi uite că cântară tot româneşte, oare români să fie toţi?“ Am intrat cu el în vorbă şi l-am convins că da, toţi sunt români, fii de ţăran ca şi el. Şi câţi, Doamne, nu vor fi îndeosebi în aceste părţi ca moşul de mai sus?!

După concert a urmat joc şi veselie, cum rar se pot vedea, şi care a durat până dimineaţa.

Intr'adevăr, zi de adevărat praznic au avut bravii sântandreşeni şi neştearsă le va rămânea în inimi amintirea sărbării sfinţirii altarului culturii, la care nu mă îndoesc, că vor şti ţinea şi pe mai departe cu aceeaşi însufleţire şi dragoste, cu care au fost la întreprinderea zidirii, fiind pildă vie şi celorlalte comune din jur, pildă vrednică de urmat. Fie siguri, că cu drag sunt aţintite asupra lor privirile fraţilor lor din jur şi cu laudă li se pomeneşte numele, şi chiar şi duşmanii vor vorbi cu respect şi admirare despre un popor ce începe a se deştepta şi afirma.

cs.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Pe Vineri 28 Oct. st. v. a. c. convoc On. preoţime tractuală la conferenţa preoţească anuală în *Reghin*.

Program:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin cu invocarea s. duh, prin preoţii designaţi ad hoc. Predică: temă liberă, de Ioan Sileghi, paroh.
2. La 10 ore deschiderea conferenţei.
3. Constatarea celor prezenţi şi constituirea conferenţei.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
5. Comunicarea ordinelor consistoriale Nr. 12043 Bis şi pastorala arhierească dto 9/V a. c.
6. Raportele preoţilor cu privire la tema generală designată de către Preav. Consistoriu: „Cum a îndeplinit preoţimea arhidiecezană cele 12 puncte din *Sfaturile arhiereşti*“, comunicate prin pastorala de'a 29 Iunie 1909 Nr. 7983 Pres., şi ce rezultate practice au obţinut în sfera lor de activitate.

Aceste rapoarte are a le înainta fiecare paroh of. ppbiteral până la 10 Oct. v. a. c.

7. Pronunţarea conferenţei în chestia delăturării unor obiceiuri streine în cultul bisericii noastre ortodoxe române. Circulara Nr. 1782 Bis.
8. Discuţie şi decis referitor la înfiinţarea unei foi poporale. Circulara cons. Nr. 3020.
9. Disertaţiune: elaborat liber în cadrele instrucţiunii despre conferenţele preoţeşti, de Ioan Vodă paroh.
10. Stabilirea temelor pentru conferenţa proximă.
11. Propuneri.
12. Inchiderea conferenţei.

Ibăneşti, la 20 Septemvrie 1911.

Grigoriu Nicoară
adm. protopresb.

FOIŞOARĂ.

Buna înţelegere şi încunjurarea proceselor.

Conferenţă pentru popor. Ţinută cu prilejul adunării generale a despărţăm. V. Sălişte în comuna Armeni

de preotul *Ioan Popa*.

(Fine).

Să fim deci cuminţi şi cât putem să ne ferim de judecăţi ca de foc, să încunjurăm procesele! Lucrurile mărunte, nefiind noi înşine în stare să le isprăvim, să cerem ajutorul celor mai deaproape, a oamenilor aleşi de noi, să cerem sfatul preotului, notarului, precum şi al judelui şi al juraţilor, cari fiind din sat, cunoscând nevoile mai de aproape, mai cu înlesnire, mai cu puţină cheltuială ne vor împărţi dreptatea, ori neputându-o împărţi totuşi ne vor da un sfat, pe care urmându-l numai de bine ne poate fi.

Şi acum, deşi în marginile unei prelegeri cari nu pot să fie prea întinse, spre întregirea lucrării, spre a nu ne fi prea cu mirare, cum din lucruri mici se pot ajunge la lucruri mari, afla cu cale a mă opri o clipă şi asupra celei mai mari patimi care dă naştere tuturor desbinărilor — şi care nu este alta, decât patima *mâniei*.

De ne grăim de rău, de ne pismuim, de ne batjocorim, de venim în ceartă cu cineva, de ajungem în judecăţi, de cele mai demulteori *mânia* este pricina. Până n'am ajuns cu cineva în mânie, nu ne-am gândit la nimic ce ar putea fi spre răul şi paguba lui; cum am ajuns însă, câte şi mai câte porniri păgubitoare se urzesc şi din tr'o parte şi din tralta, — toate spre stricăciunea celor învrăjbiţi. Şi până unde poate ajunge răul, ne va arăta descrierea următoare a mâniei:

„Mânia este o patimă şi încă mai urâtă, mai crudă şi mai grozavă decât ori care alta. Mânia este soră cu nebunia şi cu beţia, este o spăimântătoare aducătoare de tot soiul de nenorociri. Ea uită până şi legăturile de rudenie, nu e în stare a deosebi dreptatea şi adevărul, caută să se reverse spre a se îneca în sânge şi omor“, zice un slugitor al lui Cristos.

Continuă apoi spunând: „Omul în mânie îşi pierde judecata. Ii cunoşti fără îndoială chipul: Sângele clocoteşte în jurul inimei sale, mânia îi dă o faţă grozavă la văzut, înroşită de fierberea lăuntrică a sângelui său, ochii săi nu mai sunt aceiaşi ci aprinşi şi scânteietori; părul zburlit; buzele învineţite îi tremură, răsuflarea îi este şuerătoare, el geme şi mugeşte; dă din mâni, şi picioarele îi tremură, dinţii îi scrâşnesc. Nu cruţă pe nimeni“. (Albina An. VIII. pag. 759).

Ce nu este omul în stare să săvârşească în flacăra unei astfel de patimi? La câte urmări negândite şi îngrozitoare, la câte pagube trupeşti şi sufleteşti — la ce judecăţi ne sfârşite nu ne poate duce? Căci omul, cuprins în vârtejul apelor sale, este nebun, este beat, nu ştie ce face!

Invăţăturile evangelice, cât şi-a oamenilor înţelepţi, cunoscând roadele crude, amare şi otrăvitoare de suflete ale mâniei, ca un îndemn de străduinţă, de-a ne desface de a ne feri şi păzi, de a o smulge cu rădăcină cu tot această buruiană periculoasă, din pământul inimilor noastre, n'a încetat şi nu încetează a ne sări într'ajutor prin poveţe de bine doritoare, adevărate şi sfinte, cari să ne slugească de călăuză în viaţă.

Evangelia ne'ndeamnă: „Să nu apună soarele întru mânia voastră“. Inţeleptul Solomon zice: „Cel târziu la mânie cu multă minte este, dar cel iute la mânie îşi arată nebunia“, şi „cel târziu la mânie este mai mare decât un viteaz“. Sfântul apostol Iacob ne sfătueşte: „Drept aceea, fraţii mei iubiţi, să fie tot omul grabnic la auzit, târziu la vorbit, târziu la mânie, căci în mânia omului nu lucrează dreptatea lui Dumnezeu“.

Poetul zice:

„Mânia'n oamenii cei buni
„Se naşte moartă, se topeşte,
„In cei cuminte un ceas trăeşte;
„In semidocti trăeşte luni,
„Trei ani în proştii cei din gloată,
„Iar în mişei viaţa toată“
(Trad. d. G. Coşbuc, Alb. an. VIII. p. 760).

Să recunoaştem odată, că vremea ne-a chemat şi ne cheamă şi pe noi mlădiţe vechi ale unui trunchiu ales şi vestit la o viaţă nouă şi luminată, la o viaţă cuviincioasă pe care avem marea şi sfânta datorie de a o trăi cu cinste, dându-ne seamă în fiecare moment, că viaţa unui popor ca şi viaţa unui om, nu constă numai în a trăi de azi pe mâne, în a-şi împăca năcazurile de Joi până mai apoi, ci scopul nostru ca oameni şi ca popor trebue să fie cu mult mai însemnat şi mai frumos de a năzui spre desăvârşire în toate faptele, în toate lucrările, în toate alcătuirile vieţii, ascunzişurile viitorului de multeori ne aduc neplăceri, ne'nţelegeri, mânie, ură, ceartă şi răutate faţă de cei mai de aproape totuşi să fim treji la minte, buni la inimă, ca în noi mânia cum se naşte, să şi moară, să se topească şi să nu rămânem luni ba chiar ani stăpâniţi şi purtaţi de ea. Iar când e vorba de lucruri obşteşti şi mari, de apărarea, susţinerea şi întărirea bisericii şi a şcoalei, de alcătuirea deosebitelor societăţi, ca de pildă a unei agenturi a despărţământului, care să nu mai lase pe săteni părăsiţi, ci cei chemaţi, deşteptătorii să-i cheme în timpul de earnă în Dumineci şi sărbători în unele din sările săptămânei la ospăţul luminării, la prelegeri şi şezători literare, în cari spre întărirea credinţei, de lege şi neam, să li se arate obârşia, să li se spună, cari au fost conducătorii cei mai viteji, să se sfătuească asupra nevoilor zilei, să se îndrume a purta o economie mai cuminte, când e vorba de înciriparea unei biblioteci, care să înlesnească cetitul; a unei reuniuni de cântări, pompieri... precum şi a anumitelor fonduri, atunci zic să se lase ambiţia măririi deşerte să se lase mânie, pizmă, ură, cu'n cuvânt toată răutatea, toată ne'nţelegerea ce-ar putea zădărnici înfiinţarea, şi astfel purcezând să-şi dea cu toţii mâna — mâna alcătuirii de lucruri bune şi folositoare! Să se urmeze neuitatei pilde a doi oameni din vechime: Temistocle şi Aristide, cari erau vrăjmaşi de moarte unul cu altul. Fiind cei mai cuminţi, s'au ales

NOUTĂŢI.

Distincţiuni. S'a conferit dlui Dimitrie *Florian*, căpitan în reg. de inf. nr. 64, „Crucea pentru merit“. Dlui *D. Herbay*, căpitan în reg. de inf. nr. 2, i s'a exprimat mulţumita şi recunoştinţa prea înaltă a Suveranului pentru serviciile militare.

*

Furia poporului. Din o corespondenţă ce ni s'a trimis din părţile Branului, aflăm cu părere de rău, că învăţătorul Nicolae Boşiu din Predeal a ajuns în conflict acut cu locuitorii comunei din pricina competinţelor sale învăţătoreşti. Invăţătorul zice, că şi-a formulat pretenziunile sale pe baza legii, cerând d. e. relut de cuartir 200 cor., deşi el din comună fiind avea casă proprie, iar poporul i-a oferit sau cuartir în natură, sau relut în bani, corespunzător împrejurărilor locale. Invăţătorul însă n'a primit ofertul şi n'a ascultat nici sfaturile binevoitorilor săi, ci a apelat la forurile administrative purtând oamenii pe la judecăţile civile, prin ce le-a cauzat supărări şi spese zadarnice. Acestor neînţelegeri, se zice, a căzut jertfă învăţătoriul. Nişte răufăcători au dat foc şi i au pricinuit o pagubă de peste 6000 coroane. Desaprobăm cu toată hotărâ ea astfel de fapte necreştineşti, dar tot-odată sfătuim pe învăţătorii noşti să nu ducă lucrurile la extrem, ci să se poarte faţă de popor cu mai multă bunăvoinţă.

*

Concertul tenorului I. Rădulescu. Suntem informaţi, că Dumineca în 15 Oct. la ora 7½ tinărul şi simpaticul artist dl I. Rădulescu va concerta în sala muzeului naţional din Sibiiu. Dl I. Rădulescu este absolvent al conservatorului de muzică din Bucureşti şi în vremea din urmă a concertat la Lugoş şi Arad, stârnind admiraţia sinceră a publicului românesc care s'a grăbit să-l asculte. Nădăjduim, că dl Rădulescu va şti să lase şi printre Românii din Sibiiu aceeaşi impresie bună, — de-aceea îndemnăm publicul nostru iubitor de artă adevărată să-i dea tot sprijinul său călduros. Programul concertului se va împărţi Dumineca sara la cassă. Biletele de intrare se pot găsi la Librăria arhidiecezană şi sara la cassă.

*

Cel mai lung tunel. In Vladicavcaz s'a ţinut Sâmbăta trecută o consfătuire asupra zidirii unui tunel, lung de 21 chilometri, în Caucaz. La consiliul inginerilor au luat parte specialişti ruşi şi străini. Construirea tunelului va dura 7—8 ani. Cheltuelile vor face cam o sută de milioane de ruble.

*

Universitatea şi ateismul. Intr'o şedinţă din zilele acestea a sinodului evanghelic din Lipsca s'a anunţat, că un neamţ bogat din Olanda a oferit universităţii o fundaţiune de mai multe milioane pentru îngrijirea şi răspândirea ateismului. Universitatea din Lipsca a refuzat ofertul.

*

Iarăşi furt de tablou. Intr'un oraş din provincia franceză Bretania s'a furat tabloul „Neptun şi Amfitrite“, o lucrare de Boucher, în valoare de 25 mii de franci.

*

Teatru. Mâne, Sâmbătă, îşi începe societatea teatrală germană reprezentaţiunile în teatrul orăşenesc din loc. Se dă mâne: „*Der gardeoffizier*“, comedie în 3 acte, Dumineca d. a. la orele 3, cu preţuri reduse, drama: „*Der stille See*“, iar sara farsa „*Glück bei Frauen*“. Luni drama: „*Nachmir*“, iar Marţi opereta „*Zigeunerliebe*“.

*

Falsificători de bani. Jandarmeria din Geoagiul-inferior a descoperit zilele acestea o bandă de falsificători de bani, şi a arestat pe locuitorul din Almaşul-mare, Păscuţ *Păşcan* şi pe culegătorul tipograf fără ocupaţiune Romul *Budoi*. Acest din urmă a recunoscut, că a voit să pună în circulaţiune falsificatele; Păşcan însă până acum tăgădueşte că ar fi vinovat. Banii falsificaţi sunt turnaţi din zinc şi suflaţi cu aur. Răspândirea lor, între ţăranii neştiutori, n'a fost tocmai lucru greu. Jandarmeria cercetează, ca să afle şi pe ceilalţi membri ai bandei.

*

Contra scumpirii traiului. In săptămâna aceasta s'au ţinut mai multe adunări poporale, atât în capitală, cât şi în oraşele din provincie. In adunările acestea s'a cerut, ca guvernul să permită fără amânare importul de carne din Sârbia şi Argentina. S'a mai cerut suspendarea taxelor vamale pe grâu şi pe alte alimente.

*

Inaugurări. Zilele acestea s'a inaugurat noua clădire a gimnaziului săsesc din Bistriţa, — o zidire monumentală modernă. In anul viitor va veni la rând Mediaşul, după aceea Braşovul şi Sibiiul. — Dorim, să putem anunţa acelaş lucru cât mai curând şi despre Bradul nostru din Zarand.

*

Refugiaţi din Tripolis. Pe un vapor al societăţii Adria au sosit Dumineca număroşi refugiaţi turci tripolitani la Fiume. Refugiaţii povestesc, că în Neapol au fost închişi într'un hotel două zile, şi nu li s'a dat nimic de mâncare şi beutură. După multă rugăminte li s'a permis în sfârşit să plece din Neapol la Fiume. Sunt cu totul vre o 40 de familii, bărbaţi, femei şi copii. Consulul turc din Fiume li-a dat îndrumări şi bani, iar refugiaţii au pornit mai departe spre Constantinopol.

*

A nins pe munţii Făgăraşului şi ai Sibiiului. Avem vreme frumoasă şi rece.

*

Tribunal în Beiuş. O deputaţiune beiuşană, condusă de contele Stefan Tisza, s'a prezentat la ministrul de justiţie Székely pentru a cere înfiinţarea unui tribunal în Beiuş. Ministrul a promis să împlinească dorinţa aceasta.

*

Salarul medicilor. Comisiunea administrativă a comitatului Timiş a ţinut Luni o şedinţă, în care s'a constatat, că pe teritorul comitatului sunt vacante *douăsprăzece* posturi de medici comunali şi cercuali. Comisiunea a hotărât, să ceară dela ministrul de interne încuviinţarea de a îmbunătăţi salarul la mai multe din aceste posturi de medici, prin un adaos de câte o mie de coroane.

*

Expoziţie plutitoare. O societate naţională s'a format în Paris, cu scop de a face cunoscute productele industriei franceze în piaţa lumii. Vase uriaşe vor întreprinde călătorii în jurul pământului, se vor opri în porturile principale şi vor organiza pe bord expoziţii periodice. Astfel de întreprinderi s'au mai făcut în Rusia, Anglie, Germania şi Suedia. Primul vas francez va pleca în martie din Havre şi va sta mai multe zile în: Boston, Newyork, Filadelfia, Rio de Ianeiro şi în alte porturi. Tura întreagă va dura 8 luni.

*

Congres al abstinenţilor. Reprezentanţii organizaţiunilor de abstinenţă din toate părţile Austriei s'au întrunit la 8 l. c. la Graz în al doilea congres austriac împotriva alcoolismului. Protector al congresului a fost guvernatorul contele Clary-Aldringer. S'au ţinut număroase şi importante conferenţe. S'a accentuat necesitatea introducerii unei legi împotriva beţiei. S'a vorbit despre înrâurirea alcoolului asupra organismului copiilor; despre obiceiul de a bea cu prilejul serbărilor tinerimii şcolare; — în legătură cu aceasta s'a hotărât, ca ministrul de instrucţie să fie învitat a opri tinerimea din şcolile medii să facă parte din reuniunile studenţeşti. Ordinariatele episcopeşti vor fi rugate să se îngrijească a lămuri tinerimea din seminarii asupra stricăciunii produse de alcool. Se va cere în lupta aceasta şi ajutorul preoţilor şi al catheţilor. „Problemele viitoare naţionale şi sociale, a zis unul din conferenţiarii congresului, vor putea fi deslegate numai de capete deplin treze“.

*

Curiositate pedepsită. Frânarul unui tren de mărfuri, care plecase către Seghedin, era curios să vadă mai bine podul de fier dela Algyő. Când trenul trecea pe pod, frânarul şi-a scos capul pe fereastra vagonului, dar s'a lovit de un stâlp şi a căzut între roatele trenului, care l-a sdrobit aproape cu desăvârşire. Muribundul a fost transportat la un spital din apropiere.

*

Pardoseală de piele. In vara anului trecut s'a construit în oraşul Birmingham o stradă, la a cărei pardosire s'a întrebuinţat *piele*. De atunci şi până astăzi, într'un timp relativ destul de lung, noul fel de pardoseală s'a dovedit foarte durabil. Pielea destinată pentru acest scop a fost tăiată în bucăţele mărunte şi mestecată cu asfalt şi cu păcură. Combinarea pomenitelor substanţe formează un material dintre cele mai bune pentru pardosire. Nu face praf aproape de loc, este material elastic, şi mai ales are partea bună că nu pricinueşte sgomotul asurzitor al altor soiuri de pardoseli.

*

Legatul Victor Petrişor al fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi. Neconsolata mamă *Ana Petrişor n. Ogreanu*, văduvă de învăţător din Veştem, în nemărginita durere pentru perderea unicului său fiu *Victor Petrişor*, absolvent al şcoalei economice dela Herestreu (Bucureşti) şi fost şef de cultură la domeniul coroanei Sadova (România), din prilejul împlinirii aniversarului al 3-lea dela moartea lui, pune temeiu cu 100 cor. la *Legatul Victor Petrişor al fondului Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi*, întemeiat de „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“. Din venitele legatului, care va spori din cametele capitalului, din donaţiuni pioase făcute de rudeniile şi prietinii decedatului, de obştea din Veştem şi de alţii: 20% se vor capitalisa, iar 80% se vor folosi la ajutorarea copiilor săraci, dar cu purtări bune şi sârguincioşi din Veştem, cari se vor aplica la meserii, iar când va fi dată putinţa să se activeze masa învăţăceilor, li se va da cel puţin o mâncare pe zi. Din 100 cor., doamna Ogreanu a pus la mâna prezidentului Tordăşianu 20 cor., rămânând ca restul să-l plătească în rate. Dat fiind, că Reuniunea meseriaşilor sibieni dispune şi de legatul T. L. Albini, cu scop de a ajutora copiii săraci din Cut, legatul mult regretatului Victor Petrişor este al 2 lea. Angajată în felul acesta poporaţiunea din comuna Cut şi Veştem la contribuiri, avem speranţă, că părinţii din partea locului îşi vor da copiii cu mai mult drag la meserii pe deoparte, iar pe de alta, dată îi va fi şi Reuniunii cu mai multă uşurinţă putinţa să inaugureze de mult şi de mulţi dorita „Masa învăţăceilor meseriaşi“. In scopul înmulţirii legatelor Reuniunea va face apel la oficiile parchiale concernente, să stărue cu deosebire în postul mare al sfintelor Paşti, când credincioşii sunt mai aplicaţi la aducerea de prinoase întru iertarea păcatelor pentru contribuiri cât de modeste, cari de altfel pot fi şi în naturalii sau alte produse economice, ce se pot preface în bani.

Dzeu vede.

---

să meargă ca deputaţi, ca apărători ai drepturilor poporului, în o ţară depărtată. „Ajungând la hotarul ţării lor, a zis Aristide: Temistocle, să lăsăm vrajba şi neînţelegerea ce avem între noi pe piatra aceasta, căci călătorim pentru folosul maicei noastre, a Patriei, şi întorcându-ne iarăşi pe aicea o vom lua atuncea“. Astfel să facem şi noi, căci toată propăşirea şi înaintarea, toată ajungerea la o stare înfloritoare, toată bogăţia materială şi culturală, toată alcătuirea de societăţi, la cari a ajuns unul sau altul din satele noastre, e nu numai fala, mândria, şi lauda lui, ci şi a neamului întreg. Căci „numai neamul, ai cărui fii hrănesc aceleaşi doruri şi se încălzesc la flacăra aceloraşi nădejdi, au rost pe lume, prin urmare numai aceştia au dreptul de a trăi. Neamurile ai căror fii îşi risipesc puterea în certuri, zavistie, uneltiri unul împotriva celuilalt, neamurile cari nu au o stea conducătoare în lume, nu-s vrednice să vadă faţa soarelui, menirea lor e mormântul de veci, fiindcă n'au nici un rost pe lume“, zice un de bine doctor. Ţara Noastră, An. I. Nr. 10, p. 155.

Când apoi cu toţii pentru singurul scop mare al vieţii noastre creştineşti şi româneşti fi-vom una, neclintiţi şi neturburaţi în gândurile şi în voinţa noastră, armele duşmanilor noştri se vor frânge de zidul nebiruit al piepturilor şi minţii noastre, şi acel vis neîmplinit de jalea căruia ne-au răposat şi moşii şi părinţii, ni l vom vedea cu ochii.

AMVONUL.

Predică,

rostită în biserica din Ghelariu (tractul Hunedoarei)
la 2 Iulie n. cu ocazia slugirei în sobor,

de *George Ra in*, preot.

(Urmare.)

Iubiţi Creştini! Socotind după călindar cursul anului, tocmai în Dumineca viitoare se împlinesc 5 ani, decând s'a sfinţit această sfântă biserică, reparată în mod fundamental, cu jertfa şi sudoarea voastră. Dimpreună cu mai mulţi preoţi m'am învrednicit şi eu atunci a lua parte la sărbarea voastră. Din partea veneratului nostru protopop, mie mi s'a încredinţat atunci să vă arăt, cât e de fericitor, cât e de dumnezeesc a ţinea cu toată tăria la legea străbunilor nostri, mărturisită de biserica noastră gr.-ort., a vă arăta apoi înfricoşata rătăcire a celor slabi de înger de a-şi părăsi ce au mai scump în cer şi pe pământ: botezul sfânt cu care s'au botezat, şi în sfârşit de a vă arăta, că această biserică care s'a sfinţit atunci, ca o mamă duioasă şi a întins braţele calde ca să strângă cu căldură la sinul său pe toţi cari o adoară şi se alipesc de dânsa.... V'am spus atunci, că această iubită maică, gătită în haine de sărbătoare — ca o mireasă împodobită cu salbe şi cu mărgele în ziua cununiei — a fost plină de o dumnezeească bucurie, văzând tăria credinţei şi alipirea neclătită a unor fii ai săi. V'am spus atunci, că această sfântă maică biserică cunoscând de altă parte şi clătinarea unor fii ai săi mai nesocotiţi, întru a o părăsi şi a se depărta dela sinul ei cald.... în aceea zi de mare praznic pentru dânsa — prin rugăciunile înnălţate — a îndreptat către stăpânul ceresc un mare şi sfânt jurământ... că de aci înnainte nu va mai slobozi de sub aripile sale de mamă adevărată nici un singur suflet... Ba într'atâta îi va îndulci şi îi va încălzi, ca nici măcar prin vis, nici măcar prin gând să nu-i mai treacă vre-unuia a se depărta dela dânsa!...

Cinci ani de zile au trecut de atunci!.. Acel mare şi sfânt jurământ a sburat la cer!.. Şi — această biserică gr.-ort. a noastră — care l-a rostit, stă tăcută şi înnecată în nespusă obidă, văzând slăbiciunea unor fii ai săi, cari fără nici o vină au părăsit o, ori se poartă cu gândul de a o părăsi — silindu-o a-şi călca jurământul dat... Da, suflete creştine! Deschideţi urechea — inimei şi ascultă sfăşietoarele tânguiri ale maicei tale — bisericei tale, — pentru perderea ta! Ascultă şi auzi amarele ei suspine înnecate, cari îi sfâşie peptul pentru rătăcirea şi nefericirea ta, către care alergi în mod nesocotit din însaşi voea ta!

Fiindcă pe aici prin „pădurărime“ semnele înfricoşatei boale sufleteşti spuse mai sus încă nu s'au şters cu totul, ba cu groază pare că vedem, că să înmulţesc.. iertaţi-mi ca şi de astădată să vă mai arăt înspăimântătoarea oglindă a celui mai greu păcat dintre toate câte să pot face: *părăsirea legii strămoşeşti.* —

Fraţilor! Cred că e un lucru cât se pote de uşor de înţăles din partea ori şi cui, că Stăpânul făpturii, — Dzeu, tuturor făpturilor sale le-a dat legi şi rândueli, cărora au să se supună şi de cari trebue să se ţină, dacă doresc a nu vătăma pe marele Stăpân, şi dacă nu-şi doresc nimicirea şi dreapta osândă.

Priviţi în jur de voi şi veţi afla, că toate vieţuitoarele neînsufleţite se află bine în legea dictată lor de Dzeire!.. Floricelele, cari împodobesc câmpii şi plaiurile, nu sunt ele mulţămite cu legea dată lor de D-zeu?. Când aţi putut măcar şi numai gândi, ca de pildă floarea roşietică a mărului să-şi fie urât coloarea ei, şi să dorească a se preface în floare albă de cireş?... Trecutu-v'a cândva prin minte gândul, că de pildă spicul curat de grâu să râvnească a se îmbrăca în forma paiului de cucuruz!!...

Tot asemenea se ţin strâns de legea lor toate dobitoacele, ba chiar şi elementele naturei cum sunt: vântul, ploaea, căldura, zăpada... tot ce putem vedea, ce putem simţi, se ţin dela întemeearea lumii de natura şi legea lor... Şi numai tu, omule, care ai suflet nemuritor şi ai minte de înţăles.. numai tu, şi chiar tu să-ţi baţi joc de Stăpânul tău din cer, arătând că nu eşti îndestulit cu legea ce ţi-a dat-o, şi cu care au trăit şi au murit părinţii şi moşii tăi?..

Iubiţi fraţi! Astăzi venind la voi, când am trecut prin minunaţi codri de pe coastele acestor munţi, am stat uimit în faţa unei vedenii... Acel codru cu frunza verde, cu lăstarii mlădioşi, cu sgomotul şi şopctul de frunzişuri legănate de vânt... mi se părea că eu l am mai văzut par'că ieri ... alaltăeri... După ce însă mă trezii din visurile mele, înţălesei, că de când mai pe urmă am văzut *acest* codru, au trecut 5 ani de zile!.... Dar cum se poate? In cinci ani au fost cinci toamne şi cinci ierni?.. Cum de nu s'a îngălbinit frunza! Cum de n'a picat!.. Cum de nu s'a uscat fragedul lăstar!!.. Căci în adevăr acest codru e tocmai chiar acela, pe care l-am văzut acum 5 ani.... Dar eată, că o aburealâ mai aspră de vânt făcându-şi drumul prin crengile înverzite, pare că'mi zice: „Fiiul omului! noi, vlăstarii acestui codru, nu suntem cei de acum 5 ani... Suntem numai din primăvara asta; ... dar suntem tocmai ca aceia, fiindcă noi urmăm întru toate legea părinţilor noştri, şi nu numai de cinci ani, ci poatecă de cinci mii de ani ne ţinem de această lege a noastră, decând ne-a dat-o Stăpânul... Noi nu ne lăsăm legea noastră, precum vedem că o fac unii dintre creştini... In legea aceasta ne-a lăsat Dzeu, aceasta o şi ţinem până va fi pământul“... Sub povara unor astfel de sbuciumări sufleteşti, sub greutatea unei atari luminări a capului meu mă trezesc ca dintr'un vis, şi sufletul meu obosit se înnalţă către luminoasele tronuri ale Impăratului împărţitor de legi... şi plin de amărăciune suspin din adânc... „Dzeule Sfinte! Codrul acesta, lemnele acestea fără viaţă împlinesc voinţa Ta. Işi ţin legea ce le-ai dat-o neschimbată ... în vreme ce unii dintre credincioşii bisericii Tale — unii dintre harnicii noştri „pădureni“ omeni făcuţi după chipul şi asemănarea Ta.. Te vatămă Dne, pe Tine!. Vatămă ţărina părinţilor cari i-au adus pe lume... depărtându-se de legea Ta Sftă şi făcându-se necunoscuţi de moşii şi strămoşii lor!...

(Va urma.)

Nr. 440/1911. (394) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător, din comunele mai jos numite, se escrie concurs, cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Ciugudiu**, cu salar: 600 cor. (200 cor. din un loc al şcoalei, 400 cor. din repartiţie) restul cerut dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi relut de grădină.

2. **Inuri**, cu salar: 600 cor. din repartiţie, restul cerut dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

3. **Păclişa**, cu salar: 600 cor. din repartiţie, restul votat dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

La toate trei posturile cei aleşi vor fi datori a instrua elevii în cântările bisericeşti şi a-i conduce în Dumineci şi sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, fiind poftiţi concurenţii a se prezenta înainte de alegere la biserică spre a cânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Alba Iulia, 26 Septemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresb.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 39— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Frumseța.

Dorinţa cea mai ferbinte a oricărei dame e fără îndoială: a fi cât mai frumoasă, şi spre a ajunge acest scop, ea prinde orice ocaziune, îşi spoeşte obrazul cu mijloacele cele mai de necrezut, ceeace în cele mai multe cazuri are ca urmare, că obrazul, în loc să se înfrumseţească, se ruinează, astfel, că are lipsă de un timp îndelungat şi de o îngrijire deosebită, pănăce din nou e restabilit.

Singurul succes în lume, pe care l-a dobândit farmacistul Clemens v. Földes cu **Crema-Margit** (cu deosebire în Francia şi Germania) a îmbărbătat pe mulţi oameni la imitarea acestui mijloc renumit, nestricăcios. care singur are un efect miraculos în contra tuturor **necurăţeniile de piele**, cum sunt **pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele** etc. Se înţelege, aceasta nimănui nu i-a reuşit, căci secretul producţiunei **Cremei-Margit** îl cunoaşte excluziv numai inventatorul şi fabricantul, care şi păzeşte acest secret, prin aceea că tot singur pregăteşte acest preparat. Se vede dar că **Crema-Margit** rămâne deapururea aceiaşi; pregătirea ei e conştienţioasă, din care cauză şi efectul ei e repede şi sigur. Admoniem deci damele, a-şi spoi obrazul cu fel şi fel de alifii; să folosească numai acel mijloc, care e recomandat şi de medici renumiţi din Anglia, Francia şi America, **ca unicul mijloc cu efect sigur, nestricăcios şi bun pentru susţinerea frumseţei**. Acest renumit mijloc de frumseţă e **Crema-Margit** a lui **Földes**, care deja după o întrebuinţare de 4—5 zile schimbă pe deplin pielea feţei, pistruele, petele de ficat, sgrăbunţele, roşaţa de faţă şi mâni le depărtează, iar feţei îi împrumută frumseţă ideală, împrospătare şi tinereţă. Pe lângă toate acestea **Crema-Margit** e cu totul nestricăcioasă. O dosă mică costă 1 coroană, una mare costă 2 coroane. **Săpunul-Margit** 70 fileri. **Pudra Margit** (albă, roză, şi crême) 1 cor. Toate aceste mijloace pot fi folosite şi separat. **Crema-Margit a lui Földes** se poate căpăta în toată farmacia mai mare, dacă însă undeva nu se află de vânzare, doritorul să se adreseze direct inventatorului **Clemens v. Földes**, farmacist în Arad.

Depozit central în Sibiiu (Nagyszeben): Guido Fabritius, fabrica de săpun a lui Gustav Meltzer, parfumeria Meltzer, drogueria Carl Morscher, Carl Müller, Ervin Rummler, Pissel & Schmidt; în **Agnita**: Wilhelm Fröhlich; în **Sighişoara**: A. W. Lingner; în **Mediaş**: Iosif Obert. [132 a] 8—8

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 23—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Papier à Cigarettes

PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 11—

Câştigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!
Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult pănă în

27 Octomvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 3—16

Am onoare a aduce la cunoştinţa p. t. damelor, că m'am reîntors deja din călătoria mea de cumpărări şi am adus cele mai frumoase noutăţi de seson în

pălării de dame, fete și copii

și în căciuli de pâslă. Invit respectuos p. t. damele a vizita bogatul meu sortiment în articolele numite, care le ofer **cu prețurile cele mai moderate.**

Reparaturi se fac în modul cel mai frumos prompt şi foarte ieftin.

Cu deosebită stimă:

Hanna Adleff
salon de pălării de modă
strada Honterus Nr. 8.

(396) 1—2

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 4—26

UN MILION coroane
cel mai mare câştig din lume!!...
Cel mai bun sistem de păstrare

împreunat cu **celea mai extraordinare șanse de câștig** pentru sărac şi bogat îl prezintă fără doar şi poate **obligațiunile de câștig** dela

Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câștiguri din lume** şi pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă şi **să câștige** necondiţionat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..

9 trageri anual!!.. Câştigurile principale:

Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000. 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** şi o mulţime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.

Proximele trageri vor fi în
25 Octomvrie și 27 Decemvrie a. c.,
ieşind la sorţi cu ocaziunea din urmă câştigul principal de
UN MILION.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligaţiuni de câştig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane**.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câştiguri de peste **3½ milioane cor.**

Vindem aceste oblig. de câştig şi **singuratice** şi anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.**, iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**

NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evităm** a **4-a rată gratuit!!**...

Grăbiţi cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la uşe!
Nu lăsaţi ocaziunea să treacă! Puneţi mâna pe noroc!!..
Prospecte şi explicări trimitem la dorinţa oricui gratis şi franco.

Se caută agenţi în provincie.

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
Budapest V., Sas-u. 24 sz.

(361) 6—7

Anul LIX. Sibiiu, Marți 4/17 Octomvrie 1911. Nr. 104.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Serbările dela Iași.

Săptămâna trecută a fost aproape întreagă consacrată frumoaselor serbări culturale, cari au avut loc în *Iași*, a doua capitală a regatului român, din prilejul împlinirei semicentenarului dela înființarea universității din această capitală de odinioară a Moldovei.

Splendoare acestor serbări a dat faptul, că la ele a participat și Maiestatea Sa Regele Carol, cu Maiestatea Sa Regina Elisaveta, cu Alteța Sa Principele Ferdinand, Principesa Maria, și cu întreaga familie domnitoare. Moștenitoriul de tron, Principele Ferdinand, a venit la serbări dela manevrele mari de toamnă ale armatei române, pe cari le-a condus anul acesta.

Fiind vorba de o înaltă instituțiune culturală română, care a răspândit multă lumină în regatul român, și a dat țării românești de astăzi generații întregi de patrioți luminați, de conducători și îndrumători ai poporului român din regat pe calea civilisațiunei și a înaintării: am participat cu gândul și cu sufletul nostru și noi la aceste serbări înălțătoare de inimi, despre a căror decurgere venim acum să dăm și cetitorilor nostri informațiile pe cari le scoatem din ziarele din București. Anticipăm însă din ele, la locul acesta, splendidul discurs al Maiestății Sale, Regelui Carol, rostit cu ocasiunea ședinței festive a serbărilor jubilare, ținută în sala teatrului național din Iași, Marți, în 27 Septemvrie v. A fost următoriul:

„Cu cea mai vie bucurie urez bună venire învățaților noștri oaspeți, (representanții universităților străine) cari ne-au făcut marea cinste de a sărbători cu noi primul jubileu al tinerei noastre Universități din Iași. Mulțumirea îmi este cu atât mai mare, că Mă găsesc în mijlocul iubiților Mei Ieșeni, și că prezidez o serbare de așa mare însemnătate, pentru desvoltarea culturală a României.

Intemeiată acum 50 de ani de către Principele *Alexandru Ion Cuza,* din inițiativa marelui său ministru *Mihail Cogălniceanu,* a cărui neștearsă amintire se va slăvi mâne, această Universitate a fost primul loc binecuvântat al unirii principatelor dunărene, cea dintâi manifestare a redeșteptării intelectuale și naționale, mult timp dorită și împiedecată. Ea s'a ridicat pe ruinele Academiei Mihăilene, unde cuvântul înflăcărat al lui *Cogălniceanu* răsunase deja, aruncând sămânța cea mântuitoare și vestind timpurile mai bune ce erau să sosească.

La cursul său de Istorie Națională, însuflețit de un adânc patriotism, *Cogălniceanu* rostește, nu ca un moldovean, ci *ca un Român,* care pătrunde viitorul și îl pregătește.

Dar această îndrăzneală prematură provoacă o nemiloasă reacțiune: voinicul luptător o plătește cu surghiunul, chiar Academia Mihăileană este închisă.

Nu trecu mult timp și *Cogălniceanu*, ajuns sfetnicul ascultat al unui domnitor patriot, a avut fericirea de a putea atinge țelul urmărit fără preget în tot timpul tinereții sale, adecă de a deschide larg ușile acestei Universități și de a da sufletului românesc hrana intelectuală, care trebuia să-l ușureze și să-l regenereze. In acest moment înălțător, sub impresiunea unor profesori cu iubire de țară, conștiința națională începu a lua cunoștință de ea însăși; iar calea propășirei se deschide largă în toate direcțiunile și pentru toate treptele sociale.

Luând contact cu știința și civilizația, am putut să ne asimilăm cu încetul progresele dobândite de celelalte popoare, să ne apropiem de ele și să eșim din izolarea și întunecimea în care trăisem.

Acesta este nemărginitul folos ce l-am căpătat prin întemeerea ambelor noastre universități.

Ele ne-au învățat a cunoaște condițiunile neapărate ale adevăratei culturi și ale adevăratei păreri a unei țări, adecă munca stăruitoare, care îmbogățește, instrucția sănătoasă, care lărgește judecata, și educațiunea *morală*, care *alcătuește caractere tari* și asigură buna ordine socială.

Universitatea este dar cheia de boltă a clădirii Statului, menită pe câmpul cunoștințelor folositoare ale adevărului și frumosului, ca un focar puternic, a lumina mințile și a încălzi inimile, spre a le îndruma pe căile rodnice și moralizătoare ale muncei aprigi și a le închina muncei obștești.

Iată, domnilor profesori, progresul și domeniul vostru de acțiune, ce-l cuprinde nu mai puțin ca întregul viitor al Patriei și acest fapt, ca să vă dea împreună cu mândria falnicei voastre chemări și simțământul marei răspunderi ce apasă asupra conștiinței domniilor voastre.

Dați-mi voe să vă amintesc una din frumoasele învățături ce le dădea bătrânul voevod *Neagoe Basarab* fiului său. Ea vă va arăta această răspundere sub o formă și mai mișcătoare:

„*Mintea stă în trupul omului, ca steagul în mijlocul războiului. Și toată oastea caută la steag, și până stă steagul în războì nu se cheamă acel războì biruit, măcar de are și năvală grea spre sine, toți caută steagului și se adun împrejurul lui, iar dacă steagul cade, atunci toate oștile se risipesc și nu se știe unul pe altul ce fac și încotro merg*“.

Acest steag, de care atârnă viitorul nostru, îl țineți în mânile voastre, sub cutele lui aleargă o tinerime doritoare de izbândă.

Dea Domnul, ca să stea tot sus pe calea mântuirii și preamăririi neamului și să se vază departe, pentru cinstea și înălțarea scumpei noastre Românii.

Aceasta este cea mai rodnică și cea mai mare dorință a inimei Mele“.

*

Iată acum raportul amănunțit despre cele petrecute în Iași în cursul săptămânii trecute.

Serbările și-au luat începutul încă *Duminecă, în 25 Septemvrie v.* când a sosit la Iași familia regală.

Nici odată străzile Iașului nu au fost mai animate, după cum nici odată nu s'a văzut atâta însuflețire, ca de astădată.

Faptul, că întreaga familie regală vine să cinstească serbările jubilare ale Universităței și a desvelirei statuei marelui bărbat de stat *Mihail Cogălniceanu* cu prezența ei, a dat acestor serbări caracterul unei grandioase manifestații naționale.

E prea mic orașul Iași pentru a cuprinde între zidurile lui zecile de mii de oameni, cari au inundat încă de dimineața străzile, pentru a eși întru întâmpinarea familiei regale, căci în afară de cetățenii Iașului din cari n'au rămas în casă decât doar suferinzii, toate trenurile soseau ticsite de publicul venit din toate unghiurile țărei și de peste hotare, pentru a asista la aceste grandioase serbări.

Pare că și satele au invadat orașul, de oarece în mulțimea compactă care se leagănă în valuri imense pe străzi, strălucește portul național în toată rustica lui splendoare. Sunt primarii tuturor comunelor rurale din județ, însoțiți de câte o delegație de zece țărani, îmbrăcați în costume naționale, unele mai frumoase decât altele.

Orașul Iași e de altcum frumos pavoasat. Sunt ridicate mai multe arcuri de triumf, cari seara vin iluminate cu becuri electrice. Pe dealungul străzilor, dela gară până la Mitropolie, și de aci până la comandament, reședința familiei regale, sunt înșirați stâlpi îmbrăcați în verdeață și flori și împodobiți cu steaguri.

Balcoanele caselor toate împodobite cu covoare frumoase, și pe fiecare casă steaguri naționale. Astfel așteaptă orașul Iași sosirea familiei regale.

Pentru a saluta pe Maiestatea sa Regele Carol în Iași, a sosit aci o delegație trimisă de țarul Nicolae al Rusiei, condusă de guvernorul Basarabiei, contele *Ioan Victorovici Kaukrum,* iar Monarhul nostru a trimis asemenea o misiunea militară la Iași, în acelaș scop, condusă de generalul cavaler de *Gissinger*, din Cernăuți. Erau apoi prezenți în Iași toți miniștrii români, cu excepția celor aflători în concediu, și următorii oaspeți: prof. Svoboda, reprezentantul Universităței din Viena, prof. Valdayer, reprezentantul Universităței din Berlin, prof. Iarnik, dela Universitatea din Praga, profesor Acaste, din Neapole, profesorii Martonne și Roques din Paris, prof. Haceck din Goettingen, profesorii Tarnavski, Pușcariu, Șirițeanu, Ștefanelli, Dr. Cezar Pomeranzy și Dr. Rapaport din Cernăuți; Carusot, ministrul Greciei la București, care reprezenta Universitatea din Atena, apoi delegațiuni ale societăților academice din Cernăuți, Chișinău, Viena, Buda-Pesta, etc. profesorul Fridwanger din Francfurt pe Main, P. S. Sa arhiepiscopul catolic Nicolas Camille etc. etc.

Dumineacă dimineața, la orele 10 s'a făcut în Iași, la Mitropolie, sfințirea noului drapel al cercului studențesc, în presența unui public număros și ales. Sfințirea a săvârșit-o I. P. S. Sa, Mitropolitul *Pimen,* în presența dlui *Bogdan,* rectorul universității din Iași. După sfințire Mitropolitul a predat steagul dlui ministru C. C. Arion, cu cuvintele: „Incredințez acest steag, care în numele bisericii doresc să fie conducătoriul studențimei pe calea binelui, a înțelepciunii și a iubirei de neam, D-voastre, domnule ministru, representantul suprem al învățământului“.

Ministrul *Arion* a mulțămit Mitropolitului pentru urările de bine și a spus, că steagul acesta trebue să fie emblema muncii și a progresului pentru propășirea neamului. A predat apoi steagul dlui rector Bogdan, care l-a încredințat președintelui cercului studențesc, I. Dinescu. S'au rostit mai multe vorbiri din partea studenților, iar la orele 12 solemnitatea sfințirii steagului a fost terminată.

După ameaz încă dela orele 2 lumea a început peregrinajul la gară, pentru a aștepta sosirea familiei regale. La orele 4 au sosit și miniștrii, celelalte persoane oficioase, representanții puterilor străine și delegațiunile speciale militare.

La orele 4 jum. fix trenul regal își face intrarea pe peronul gărei din Iași.

Muzica militară intonează Imnul Regal, iar mulțimea aclamă cu entuziasm pe Suveranii și familia regală, care apare la ferestre.

Cel dintâi coboară din tren M. S. Regele, apoi M. S. Regina, căreia d-na Greceanu îi oferă un frumos buchet de flori, Principele Ferdinand, Principesa Maria și Principii Carol și Elisabeta, cărora li se oferă flori de d-nele dr. Bogdan, colonel Mustață, Racoviță, Gan și Castano.

Dl D. Greceanu, primarul orașului Iași, oferă Suveranului tradiționala pâne și sare.

Pe urmă M. S. trece în revistă compania din regimentul 13, de sub comanda căpitanului Constantinescu.

Dl dr. Bogdan, rectorul Universităței, urează familiei regale bună venire și mulțumește M. S. Regelui, că a răspuns cu atâta bună-voință la apelul Universităței din Iași, — care sărbătorește existența de 50 de ani.

M. S. Regele în puține cuvinte a mulțumit d-lor Greceanu și Bogdan pentru primirea ce i s'a făcut, spunând, că totdeauna a venit cu drag în capitata Moldovei.

Pe urmă M. S. Regele s'a întreținut cu d-nii miniștri, cu misiunile trimise de Impărații Austriei și Rusiei, exprimând mulțumire pentru onoarea ce i s'a făcut.

Trecând la grupul de profesori, au fost prezentați M. Sale toți reprezentanții universităților străine, întreținându-se cu fiecare în parte.

La orele 5 familia regală pornește într'un impozant cortegiu spre Mitropolie, în ordinea următoare:

Escadronul de jandarmi călări, prefectul poliției, primul landou în care se aflau Regele, Regina și dl primar Greceanu, al doilea landou în care se aflau AA. LL. Principele Ferdinand, Princesa Maria și Principii Carol și Esisabeta.

Apoi trăsurile cari duceau pe d-nii miniștri, reprezentanții autorităților, etc.

Pe tot parcursul străzilor s'au făcut familiei regale o primire entuziastă: dela balcoane se aruncau jerbe de flori M. S. Regelui și Reginei, care aveau o înfățișare foarte veselă, mulțumind grațios publicului entusiast.

Pe la orele 5 și jumătate cortegiul ajunge la Mitropolie. La ușa de intrare familia regală e întâmpinată de Mitropolit, Episcopii aflători în Iași și tot clerul catedralei.

Mitropolitul oferă M. S. Regelui crucea și evanghelia, pe care suveranul le sărută. Corul mitropolitan intonează Imnul Regal.

Se oficiază apoi un scurt Te-Deum, iar la orele 6, cortegiul regal se îndreaptă spre comandament, unde e reședința familiei regale.

*

La orele 8 sara s'a dat banchet la reședința regală, la care au participat, afară de membrii familiei regale și princiare, toți miniștrii și toți fruntașii orașului Iași, apoi guvernorul Basarabiei și delegația militară austro-ungară. A toastat în onoarea familiei regale primariul Greceanu, iar Maiestatea Sa, Regele Carol a răspuns spunând, că e foarte recunoscător orașului pentru frumoasa și inimoasa primire ce s'a făcut atât M. Sale, cât și Familiei Regale.

„Imi voiu reaminti cu plăcere, — zicea M. S., — de această primire și voiu duce cele mai plăcute amintiri de frumoasele zile, petrecute în mijlocul ieșenilor. Constat cu mulțumire, că Iașul întinerește și că este o mare deosebire între Iașul de odinioară și cel de azi. Sper că, cu ajutorul tuturor, Iașul nu se vă mulțumi a fi numai un centru cultural, ci va trage profit din avântul luat de ţara întreagă în ultimul timp“.

M. S. ureză iubiţilor săi ieşeni sănătate şi progres.

După banchet a urmat cerc cu asistenţii, cari la orele 11 au fost concediaţi din partea M. Sale.

Studenţii au avut bal în sala societăţii de gimnastică, şi au petrecut bine până în zorile zilei.

*

Luni, 26 Septemvrie v. Ziua a doua a serbărilor jubilare. Studenţii fac dimineaţa peregrinaj la mormântul lui *Cogălniceanu* din cimiteriul „Eternitatea“. Sunt prezenţi toţi membrii familiei. Serviciul divin e oficiat din partea Mitropolitului *Pimen*, încunjurat de înaltul seu cler. După terminarea serviciului divin I. P. S. Sa a rostit o cuvântare frumoasă, lăudând în ea iniţiativă studenţilor de a comemora pe marii şi înţelepţii bărbaţi, cari au luptat pentru înaintarea neamului. In numele oraşului Iaşi a vorbit Dr. Cosmovici, lăudând asemenea iniţiativa studenţilor şi făcând apologia lui Cogălniceanu. Vorbesc apoi studenţii Dinescu şi Isacescu, iar în numele familiei mulţămeşte dl V. Cogălniceanu pentru frumoasa manifestaţie a studenţilor.

Pa la orele 11 Suveranii români au eşit prin oraş, cu trăsura, vizitând mai multe biserici şi aşezăminte culturale şi umanitare. La Mitropolie au fost primiţi de I. P. S. Sa, Mitropolitul Pimen.

La ora 1 a fost dejun la reşedinţa regală, la care au participat, afară de membrii familiei regale şi princiare, numeroase persoane marcante din viaţa publică a României şi representanţii universităţilor străine.

Tot la ora 1 s'a dat un alt banchet, din partea dlui Maiorescu, ministru de externe, în onoarea celor două misiuni militare: din Rusia şi Austro-Ungaria.

Studenţii şi-au ţinut apoi festivalul lor la orele 2 d. a. în sala teatrului naţional. A asistat şi familia regală şi a fost primită cu mare entusiasm.

La orele 2 şi jumătate a avut loc o audiţiune muzicală în apartamentul M. Sale Reginei, cu care ocasiune s'au produs mai mulţi diletanţi din localitate; iar la orele 4 şi jumătate s'a oferit ciaiu în saloanele clubului Jockey. în onoarea familiei regale. Maiestăţile Lor au fost primite cu sgomotoase aplause şi aclamări. Erau de faţă membrii misiunilor străine şi representanţii universităţilor. Familia regală a rămas până la orele 6 în saloanele clubului. Inainte de a merge la club, M. Sa Regele a visitat expoziţia viticolă din Iaşi.

Sara apoi, la orele 8, a avut loc banchetul pe care l-a dat ministrul instrucţiei, dl Arion, în onoarea delegaţilor universităţilor străine.

A toastat rectorul, Dr. Bogdan, şi i-a răspuns profesorul Jarnik din Praga, esprimându-şi dragostea ce o are pentru limba şi poporul românesc şi scoţând în relief duioşia limbei poporului român. Sunt 35 de ani, de când a descoperit această comoară a sufletului românesc, de care îl leagă puternice sentimente. Oratorul îşi esprimă admiraţia pentru scrierile lui Ion Creangă, pe care îl numeşte adevăratul povestitor al inimei poporului român. Inchină pentru universitatea din Iaşi, urându-i prosperitate, nu numai pe terenul ştiinţei naţionale, ci şi pe terenul ştiinţei universale.

A mai vorbit profesorul din Iaşi D. Alexandrescu şi D. C. Disescu, profesor la universitatea din Bucureşti şi fost ministru de culte, iar la orele 11 banchetul s'a terminat.

Tot la orele 8 sara a fost banchet şi la cartirul regal, dat în onoarea trimişilor estraordinari ai Monarhului nostru şi ai Ţarului Nicolae din Rusia. Cu acest prilej Maiestatea Sa Regele Carol a rostit toastul următor:

„Indeplinesc o datorie scumpă inimii mele, ridicând paharul meu în sănătatea Maiestăţilor Lor, Impăratul Francisc Iosif şi împăratul Nicolae, cari au binevoit să mă salute cu prilejul şederii mele la Iaşi prin trimişi speciali. Esprim Maiestăţilor Lor adânca mea recunoştinţă pentru această graţioasă atenţiune, care atinge în mod viu, şi formez urările cele mai călduroase pentru fericirea Lor şi pentru propăşirea imperiilor Lor, cu cari suntem legaţi printr'o strânsă amiciţie. In sănătatea M. S. Impăratului Austriei şi rege al Ungariei, şi în sănătatea M. S. Impăratului tuturor Rusiilor!“

Toastul a fost primit cu sgomotoase aplause.

*

Marţi, 27 Septemvrie v. Ziua a treia, adevărata zi festivă.

Dimineaţa, la orele 10 şi jum. a avut loc în sala Teatrului naţional şedinţa festivă a serbărilor jubilare de 50 ani ai Universităţei.

Familia regală îşi face intrarea în sala Teatrului la orele 11 fără un sfert, în mijlocul uralelor şi în sunetul Imnului Regal, executat de orchestra ministerului de instrucţie.

M. S. Regele, Prinţul Ferdinand şi Prinţul Carol iau loc pe scenă, unde se aflau reprezentanţii universităţilor străine, precum şi profesorii universităţei din Iaşi.

M. S. Regina, Principesa Maria, Principesa Elisabeta, iau loc în loja Regală. In avant scenă iau loc toţi miniştrii, Mitropolitul Moldovei cu Episcopii aflători în Iaşi, precum şi membrii misiunilor străine.

După ce orchestra ministerului instrucţiei execută poemul naţional al lui Enescu, iar corul mitropolitan imnul „Copii ai patriei iubite“, întreaga asistenţă se ridică în picioare pentru a asculta cuvântarea M. S. Regelui, pe care o publicăm în întregime, la loc de frunte, în numărul de astăzi al ziarului nostru.

După Maiestatea Sa, vorbeşte frumos şi cuminte ministrul de culte şi instrucţie C. C. Arion, apoi I. Negruzzi, presidentul Academiei Române, care salută serbarea jubilară în numele Academiei.

Urmează cuvântarea frumoasă, rostită în limba franceză de profesorul universitatea din Iaşi A. D. Xenopol. După terminare, Maiestatea Sa, Regele Carol i-a strâns mâna cu căldură şi a declarat, că covârşit de frumoasa cuvântare s'a decis *să întemeieze şi la Iaşi o fundaţiune universitară, cum e fundaţiunea Carol din Bucureşti.*

A vorbit acum profesorul Pangratti dela universitatea din Bucureşti, predând dlui rector Bogdan un album comemorativ al profesorilor universitari din Bucureşti.

Rostesc apoi discursuri frumoase următorii reprezentanţi ai universităţilor străine: Waldayer, din Berlin, Swoboda, din Viena, Saghin, din Cernăuţi, Martone, din Paris, Jarnik, din Praga, Agura, din Sofia, Friedwanger, din Frankfurt am Main, Dr. Sextil Puşcariu, din Cernăuţi, Benedetto de Luca, în numele universităţii din Bologna, iar în urmă a mai vorbit profesorul universitar N. Iorga, profesorul Hurmuzescu, şi Stefanelli, din Bucovina. Sara a avut loc la Teatrul Naţional reprezentaţia de gală, la care au participat Suveranii, Membrii familiei Regale, miniştrii aflători la Iaşi şi tot ce Iaşul are mai select.

S'a executat următorul program: Concert executat de orchestra Ministerului de instrucţie, care a fost mult aplaudată, Imn, dedicat Universităţii din Iaşi, versuri de Al. Naum, spuse de dl Dragomir.

Concert de cântece populare executat de excelentul cor al Mitropoliei din Iaşi, sub conducerea dlui Dimitriu.

Familia regală a fost viu impresionată de corul Mitropolitan.

S'a reprezentat apoi de artiştii Teatrului Naţional piesa „*Ursita*“ a dlui I. Găvănescu, care a fost mult aplaudată.

*

Mercuri, 28 Septemvrie v. Ziua a patra a serbărilor. In ziua aceasta s'a făcut la orele 10 dimineaţa, desvălirea statuei lui M. Cogălniceanu, aşezată în faţa Universităţii din Iaşi. Au fost de faţă Alteţele lor Regale, Principii Ferdinand şi Carol, miniştrii, profesorii şi toţi fruntaşii vieţii publice române, aflători în Iaşi. Pe soclul statuei erau depuse mai multe coroane, între cari era şi a M. Sale Regelui Carol cu inscripţia: „*Regele, neuitatului seu sfetnic M. Cogălniceanu, recunoştinţă neuitată*“.

Serviciul divin l-a oficiat I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen*, cu Preasfinţiţii Episcopi şi Arhierei aflători în Iaşi, şi cu înaltul seu cler mitropolitan.

După terminarea serviciului divin Mitropolitul Pimen a tras pânza de pe statue şi s'au început vorbirile. Rectorul Dr. Bogdan încredinţează statuia marelui Cogălniceanu primăriei oraşului Iaşi, în numele căreia răspunde primarul Greceanu că o va păstra şi îngriji cu sfinţenie.

Vorbeşte apoi ministrul de instrucţie Arion, profesorul A. D. Xenopol, profesorul Iorga, dl Ionel Brătianu, şeful partidului liberal şi alţii. La orele 12 solemnitatea a fost terminată.

Sara la orele 8 a dat camera de comerciu, în saloanele proprii, un banchet în onoarea dlui ministru Neniţescu. S'au rostit toaste frumoase, şi mai ales al ministrului Neniţescu a făcut o excelentă impresie asupra ascultătorilor. Banchetul s'a terminat la 11 ore.

La orele 12 din zi Liga Culturală din Iaşi a dat un banchet în onoarea reprezentanţilor universităţilor străine; iar sara a avut loc în sala Teatrului Naţional un bal organizat de comună în onoarea Suveranilor, la care au asistat întreaga societate ieşană. Familia regală a venit la orele 10 jumătate, întreţinându-se în chip foarte afabil cu asistenţa până la orele 12, când MM. LL. Regele şi Regina au părăsit balul.

*

Joi, 29 Septemvrie v. La orele 11 din zi s'a făcut deschiderea solemnă a cursurilor universităţii, în presenţa familiei regale, a ministrilor, a oaspeţilor străini, a profesorilor universitari, etc. La intrare familia regală a fost întimpinată de rectorul universităţii şi de corpul profesoral. Corul seminarului a intonat „Imnul regal“, iar studentele au oferit Reginei buchete de flori. Un scurt serviciu divin a fost oficiat din partea Mitropolitului *Pimen*, apoi rectorul Dr. Bogdan a rostit vorbirea de deschidere a cursurilor universitare, încheind cu elogii aduse casei domnitoare.

Maiestatea Sa Regele Carol răspunde următoarele:

„Sunt viu mişcat de sentimentele de dragoste şi credinţă ce mi le reînoiţi din partea universităţii Iaşilor şi care găsesc un adânc răsunet de recunoştinţă în inima mea.

După vrednicele sărbări ale jubileului universităţii în care s'a amintit trecutul, am dorit să viu din nou în mijlocul vostru, la deschiderea cursurilor pentru a ne îndrepta gândul împreună spre viitor şi a vă arăta desăvârşita mea încredere în roadele acestui înalt aşezământ de cultură, care a primit acum o nouă sfinţire şi va răspunde aşteptărilor ţării. Aceste aşteptări le cunoaşteţi: *O muncă sârguitoare închinată binelui şi adevărului; păstrarea neştirbită a credinţelor strămoşeşti şi ridicarea patriei prin forţele morale şi intelectuale ce le veţi dobândi aci.*

Jertfele însemnate ce le face statul pentru voi, iubiţi studenţi, solicitudinea, necurmatul interes pentru studiile voastre, vă vor îndemna cu siguranţă a vă arăta vrednici de dragostea ce vă înconjoară.

Ca un semn al acestui interes şi ca un imbold la muncă, *am hotărît în amintirea acestor sărbări a dărui 300.000 lei, a căror dobândă se va întrebuinţa de senatul universitar pentru tipăriri de teze şi mai ales pentru sprijinul studenţilor lipsiţi de mijloace.*

Urez ca anul universitar, care începe să ne aducă dovezi, că nădejdea ce punem în voi este pe deplin întemeiată şi că din cuvântul profesorilor, ca dintr'o sămânţă bună aruncată într'un ogor mănos va răsări un rod îmbelşugat spre folosul vostru şi al scumpei noastre ţări“.

Profesorul A. D. Xenopol mulţămeşte M. Sale pentru frumoasa donaţiune, profesorul Riegler salută oaspeţii străini, iar decanul Socor ţine disertaţie despre „înrâurirea ochilor asupra intelectului“. In urmă se subscrie din partea Suveranilor şi a asistenţilor hrisovul comemorativ despre sărbările jubilare şi la orele 12 solemnitatea e terminată.

Vineri, 30 Septemvrie v. la orele 5 d. a. familia regală şi princiară a plecat din Iaşi, la Sinaia, unde a sosit Sâmbătă dimineaţa, şi oraşul Iaşi şi-a primit înfăţişarea de mai nainte, căci sărbările jubilare au luat sfârşit.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Onorata preoţime din tractul Haţegului se convoacă prin aceasta la conferenţa preoţească, care se va ţinea la 19 Octomvrie st. v. a. c. în biserica gr.-or. română din Petroşeni cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 10 ore a. m. sf. liturgie, celebrată de preotul Avram Stanca cu asistenţa preoţilor Mihail Muntean şi Pompiliu Popoviciu. Predica o va ţinea preotul Ioan Podea din Lupeni.

După sf. liturgie va urma — din prilejul împlinirei primului centenar dela înfiinţarea seminariului „Andreian“ — parastas pentru profesorii seminariali repausaţi.

2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor presenţi şi constituirea biroului.
3. Discuţiune asupra serviciului divin şi a predicei.
4. Comunicarea circularelor conzistoriale.
5. Tema: „Cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti“, cuprinse în pastorala dela 29 Iuniu 1909 Nr. 7983 Prez., de preotul Victor Ungur din Vulcan.
6. Tema: „Indigitări asupra compunerii monografiei parohiilor din tract“ de protopresbiterul tractual.
7. Raportul comisiunei esmise în cauza înfiinţărei „Fondurilor de naturalii“.
8. Organizarea tractului în conferenţe religioase.
9. Eventuale propuneri.
10. Incheierea conferenţei.

Haţeg, în 19 Septemvrie v. 1911.

Dr. Cornel Popescu
protopresbiter.

AMVONUL.

Predică,

rostită în biserica din Ghelariu (tractul Hunedoarei) la 2 Iulie n. cu ocazia slugirei în sobor,

de *George Rain*, preot.

(Urmare.)

Da, fraţilor! Fiinţele neînsufleţite ţin strâns la rânduiala dată lor de Dzeu, iar unii dintre oameni şi cu deosebire unii dintre credincioşii bisericii noastre cu uşurinţă se desbracă de vestmântul sfântului botez, se înstrăinează de înrudirea sufletească avută cu tata şi cu mama lor!

Iubiţi creştini! Omul fiind cununa tuturor făpturilor lui Dzeu, mai are în fiinţa sa pe lângă trup şi o părticică din însaşi dumnezeirea: sufletul. Sufletul nu moare nici odată, dar nici aici nu petrece în veac. El trebue să se întoarcă de unde a venit, sus la cer, la Tatăl unde „multe lăcaşuri sunt“... Puntea însă, pe care are să treacă sufletul de pe pământ la cer, este legea şi credinţa în care s'a pomenit, este botezul, în care s'a botezat. Pe această punte au trecut sufletele fericiţilor noştri părinţi la lăcaşul vecíniciei, şi tot numai pe această punte vor putea sosi acolo şi ale noastre. Ce se va alege oare de acel suflet, care depărtându-se de această punte — adecă de legea moştenită de străbuni, pe puntea altora, adecă prin legea altora ar dori să găsească sus la Dzeu între „multele lăcaşuri“ — lăcaşul iubiţilor săi părinţi şi fraţi?... Va umbla rătăcind, cum rătăcit a fost şi aici pe pământ, dar pe cei ce îi doreşte nu i va găsi în veac! Dar apoi ce va răspunde oare Stăpânului, când îl va întreba de haina botezului său pe care şi a lăpădat o încă aici pe pământ, iar alt botez nu a putut avea, ca să-şi poată îmbrăca sufletul cu alt vestmânt? Va sta nenorocitul înaintea Lui gol, ruşinat şi neavând ce răspunde!...

Fraţilor! Noi oameni suntem, slabi şi neputincioşi, deci supuşi păcatelor fără număr. Păcătuim în toată ziua, în tot ceasul, ba păcătuim şi cu gândul şi chiar şi în vis. Indurarea lui Dzeu însă pe toate ni le iartă, dacă ne pocăim şi ne întoarcem la timp ca „fiiul rătăcit“. Căci vă întreb, cine „s'a făcut mai întâi locuitor raiului? Oare nu tâlharul cel mare, care în toată viaţa lui a ucis, a jefuit, a aprins; n'a fost răutate pe care el să nu o fi făcut; dar s'a pocăit din inimă şi a zis lui Hs.: „Pomeneşte-mă, Doamne, când vei veni întru împărăţia Ta!“ Hs. i-a văzut căinţa... l-a primit cu braţele deschise, l-a iertat şi i-a întins fericirea zicându-i „astăzi vei fi cu mine în raiu!“ Petru, cel mai iubit apostol al lui Hs., care din semnele şi minunile lui Hs. i-a cunoscut îndestjuns dzeirea, care a şi zis odată: „Due, de mi s'ar cere chiar şi capul, mi-l pun pentru Tine“, — în vremea primejdiei într'un singur ceas de treiori s'a lăpădat de El, jurându-se pe tot ce avea, că el nu cunoaşte pe omul acela, adecă pe Is., că el în viaţa lui nici când nu l-a văzut, decum să i fie învăţăcel ori cunoscut. Dar „cântând cocoşul“ şi a adus aminte de grozavul lui păcat şi „plângând cu amar“, iarăşi a fost primit, iarăşi a devenit prietinul iubit al lui Is.! Un singur păcat nu l a iertat Dzeu şi nu l va ierta în veac... şi acela e marele păcat al apostolului Iuda, care şi-a lăsat legea de apostol! Despre aceasta ne-a încredinţat însuş Domnul Hs., care în rugăciunea Sa adresată părintelui său înainte de patimă şi moarte a zis: „Părinte! Pe câţi mi-ai dat mie, pe toţi i-am păzit nici unul n'a perit, fără numai fiiul perzării. Părinte, mai bine era, dacă nici nu s'ar fi născut omul acela“. Deci cel mai greu şi mai întunecat păcat e acela: a-ţi lăpăda legea şi credinţa în care te ai pomenit!

Creştinul, care socoteşte că poate schimba legea lui străbună ori când ca o haină netrebnică — pe lângă osânda înfricoşată ce şi o va lua dela Dzeu — îşi mai câştigă şi dispreţul şi neîncrederea, ba chiar batjocura oamenilor. Căci întreb, cinstite creştine! In casul, că ai avea tu o pâră la judecătorie, în care causă tu eşti curat ca aurul, eşti drept ca lumina, şi în acea pâră ai avea de martor, care să-ţi adeverească înaintea legii nevinovăţia ta, pe un om care s'a dovedit, că pe legea lui strămoşească nu pune preţ, cum vei putea să aştepţi, ca un atare om să respecteze adevărul, să ţină legea cuvântului făgăduit, când el slăbănogul nu şi a putut ţinea nici măcar marele jurământ pus pe credinţa şi legea lui atunci când s'a botezat? Cum să nu te vândă pe tine la lege, când el nenorocitul, prin lăpădarea legii şi credinţii moştenite din părinţi şi moşi — a vândut chiar pe tata şi pe mama lui?!

Da, iubiţilor creştini! Oamenii aceia sunt cei mai fără preţ înaintea lumii, sunt petele de ruşine ale bisericii lui Hs.!

Iubiţi fraţi! La faima grozavă, că pe aici prin „păduri“, această rătăcire a prins a se lăţi, maica noastră biserică străveche s'a cutremurat din temelii. In faţa întunecatului păcat săvârşit de unii „pădureni“ ai noştri s'a clătinat dureros chiar şi strălucitul toiag vlădicesc. Căci iată cel mai mare păstor al turmei acestei biserici, I. P. S. nostru Mitropolit de acolo de sus dela înălţimile tronului său păstoresc, văzând marea şi nefericita rătăcire de pe aici, ne strigă şi porunceşte cu glas răspicat: „Preoţimii cei de prin împrejurimile Hunedoarei! Lăsaţi din când în când turmele voastre de acasă, cari pasc liniştite la păşunea sănătoasă a dreptei noastre credinţe, şi alergaţi în „ruptul capului“ sus la „păduri“, că iată din turma mea cea atât de sănătoasă până bine de curând, au început unele oi a rătăci, a se bolnăvi şi peri. Alergaţi şi le abateţi cu toiagul cuvântului vostru de păstori şi lor, nu le lăsaţi să rătăcească, să peară, căci veţi avea a da seamă Stăpânului despre perirea lor“.

(Va urma.)

NOUTĂŢI.

Personal. Inaltpreasfinţia Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu* a plecat Sâmbătă dimineaţa, însoţit de P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, şi de asesorii consistoriali *Mateiu Voileanu*, *Lazar Triteanu* şi *D. Câmpeanu*, la *Vinerea*, unde a fost oaspele distinsului nostru fruntaş *Dr. Ioan Mihu*, iar eri dimineaţa a plecat cu trăsura la *Pişchinţi*, lângă Orăştie, unde a săvârşit sfinţirea bisericei de acolo, cu asistenţă număroasă. Excelenţa Sa s'a reîntors la reşedinţă eri, Dumineca sara.

*

† Profesorul Agura, dela universitatea din Sofia, care a participat la serbările din Iaşi, şi a ţinut vorbire în limba română, a murit Mercuri, în mod subit, în Iaşi. Maiestatea Sa Regele a depus o coroană pe sicriul decedatului, care şi-a făcut studiile universitare în Iaşi, iar profesorii, cu decanul în frunte, şi cu delegaţii străini, au mers la biserica Bunavestire, unde a fost depus corpul mortului, pentru a da onorurile din urmă regretatului coleg. Guvernul bulgar a fost încunoştinţat pe cale telegrafică despre tragica întâmplare.

*

Noul lordmajor din Londra. In zilele trecute a fost ales în Guild Hall din Londra noul primar pe anul 1912. Alegerea a căzut de astădată asupra unui medic, *sir Thomas Crosby*. Noul lordmajor, deşi se află la vârsta patriarcală de 81 de ani, totuşi este voinic şi plin de sănătate. Funcţiunea de căpetenie a lordmajorului este a reprezenta capitala engleză la multele ocaziuni serbătoreşti. Are să participe aproape în fiecare seară la mese festive, să facă recepţiuni, să prezideze, să deschidă, să viziteze fel de fel de serbări şi întruniri. Doctorul Crosby şi-a făcut ca medic o avere considerabilă, de care astăzi va avea mare trebuinţă; deoarece demnitatea de primar al capitalei engleze este împreunată cu cheltueli de peste şase sute de mii de coroane, iar salarul cât primeşte un lordmajor, face numai modesta sumă de 240 de mii coroane.

*

In jurul răsboiului. Ştirile cele mai contrazicătoare sosesc despre luptele pe mare purtate în răsboiul turco-italian. De aici urmează aproape dela sine, că se respândesc cele mai variate păreri nu numai despre întâmplările expediţiei, ci şi despre locul răsboiului şi despre forţele celor două armate duşmane. Teritorul, pe care italienii îşi desvoaltă forţele, are o lungime de două mii de chilometri şi o lăţime de o mie de chilometri. Puterea armată, cu care italienii au început luptele pe mare, se compune din 74 vase de răsboi. Flota turcească are abea 28 de corăbii. Italienii au şase panţerate, turcii; două; — cam acelaş raport este şi între celelalte soiuri de vase ale puterilor, ce poartă răsboiul pentru domnia Tripolitaniei.

*

Universitate pentru popor. In luna aceasta se va redeschide universitatea poporală din Bucureşti. Aşezământul acesta lucrează abea de un an şi s'a dovedit a fi foarte folositor pentru toţi râvnitorii la o cultură mai temeinică. Programul cuprinde secţiunile următoare: ştiinţe, istorie, doctrine juridice şi sociale, literatură şi filozofie, şi în sfârşit cursuri practice: desemn, limbi, contabilitate.

*

Apele Dunării de câtva timp sunt foarte scăzute. Piciorul podului lui Traian, dela T.-Severin, se poate vedea bine. La suprafaţa apei se zăresc stâncile dela Poarta de fier. Vapoarele cele mari sunt silite să facă transbordări de pasageri şi mărfuri.

*

Dela băile din Carlsbad. In săptămâna trecută a sosit la Carlsbad oaspele de băi al 70.000-lea în sezonul acestui an.

*

Jale în Sârbia. A treia aniversare dela anexarea Bosniei şi a Herţogovinei a fost serbată în toată Sârbia ca zi de doliu naţional. Conform unui ordin ministerial, în ziua aceasta toate şcolile din ţară au stat închise. Ordinul ministerial datează din anul anexării şi dispune pentru toate timpurile, ca aniversarea anexarii celor două provincii să fie serbată, an de an, ca zi de doliu. Ziarele sârbeşti, fără deosebire de partid, au consacrat lungi articole de fond acestei zile de jale pentru sârbi.

*

Deschiderea canalului de Panama. Preşedintele Taft al Statelor Unite a declarat, că cel dintâi vapor va trece prin canalul de Panama, după toate probabilităţile, la 1 Iulie 1913.

*

Dela concert. Inainte de a pleca în străinătate pentru a se perfecţiona în studii muzicale, dl *Ionel Rădulescu* în turneul său artistic s'a oprit Dumineca în Sibiiu şi a concertat în sala muzeului Asociaţiei. Tinerul artist, dl Rădulescu, este un remarcabil cântăreţ. Ieşit din şcoala dlui Dimitrie Popovici-Bairuth, cântările sale îţi revoacă în minte multe din calităţile maestrului din Bucureşti: dicţiune clară şi răspicată, manieră nepretenţioasă, un mare grad de inteligenţă şi dispoziţiune muzicală. Organul său de tenor liric, dacă n'are încă volum, are tonuri frumoase în toate registrele şi e capabil de desvoltare. Programa a conţinut atât piese clasice, cât şi poporale, alese din Schubert, Verdi, Puccini, Tostti şi G. Dima şi I. Brătianu. Publicul numeros le-a urmărit cu mult interes şi a aclamat pe simpaticul artist. Acompaniamentul la pian a fost ţinut de dna *Minerva Brote*, pianista noastră bine apreciată în lumea muzicală.

*

Achitare. Ziarul budapestan „A Nap“ publicase înainte cu vreo două luni un articol, pentru care procurorul a pornit proces de lesă Maiestate. Răspunderea pentru acest articol a primit-o publicistul Anton Kalmár. Curtea cu juraţi din Budabesta, la pertractarea ţinută Vineri, a rostit un verdict de achitare.

*

Odae pentru studente. Inmulţindu-se numărul studentelor la universitatea din Viena, rectoratul universităţii a întocmit o odae, unde studentele vor putea sta în pauzele dintre prelegeri. Până acum studentele trebuiau să petreacă în pauză pe coridoare, împreună cu studenţii.

*

Rătăcit într'un labirint. In peştera unei stânci, din ducatul Luxemburg, a fost găsit Lunea trecută un croitor aproape mort de foame şi de sete. Intrase în peşteră la 2 Octomvrie, se rătăcise şi n'a mai putut ieşi din labirint. După şapte zile nişte lucrători l-au scos la lumină şi i-au dat primele ajutoare. Nenorocitul nu mâncase şi nu beuse nimic timp de o săptămână întreagă.

*

Atentat împotriva unui episcop. Un ziar din Lemberg anunţă, că preotul rutean Paul *Kaminsky* a venit întruna din zile la palatul episcopesc din Stanislau şi a năvălit asupra episcopului Chomystzyn ca să-l străpungă cu un cuţit. La strigătele celui atacat au sosit câteva persoane în ajutor, şi Kaminsky n'a putut să atingă pe episcop. Atentatorul atunci şi-a împlântat cuţitul în piept şi a căzut la pământ fără simţire. A fost transportat la spital, unde zace greu bolnav. Ziarele polone scriu, că atentatul s'a comis din cauze politice.

*

Holera. Din Malta se anunţă, că a izbucnit holera în Tripolis. Până acum au murit mai multe persoane de boala aceasta.

*

O provocare la duel. Generalul turcesc Fuad Paşa a publicat în ziare din Constantinopol o scrisoare violentă contra Italiei şi a armatei italiene. Corespondentul din Constantinopol al ziarului *Giornale d' Italia* a provocat pe generalul Fuad la duel. Generalul a refuzat să se bată cu un „agent de informaţiuni“ al guvernului italian. Corespondentul, în urma acestui refuz, a declarat pe generalul Fuad de om laş, şi a zis că generalii turci pe semne învârtesc mai uşor peana decât sabia.

*

Balon aruncat cu pietri. Un balon din Saxonia, în gondola căruia se găseau membrii reuniunii aviatice din Dresda, trecând deasupra oraşului Tarnau, din Boemia, a fost primit cu aruncături de pietri din partea ţăranilor boemi. Pietrile au rănit pe unul dintre călători şi au stricat globul balonului. S'a pornit cercetare.

*

Aviaţiune. Dumineca s'a terminat concursul aviatic din Wiener-Neustadt. Concursul de durată l-a câştigat aviatorul *Illner*, care în monoplanul său a stat în aer patru oare şi cinci minute fără întrerupere. Alte premii au mai câştigat Adolf Varhalovski, locotenentul Bier ş. a.

*

Caz de moarte. A murit în Edinburg vestitul chirurg *Dr. Iosif Bell*, în etate de 74 de ani. Bell este modelul detectivului „*Sherlock Holmes*“ cunoscut din scrierile lui Conan Doyle, atât de răspândite în toate ţările. Se ştie că Dr. Bell avea darul de a observa repede lucrurile cele mai mărunte şi la părere neînsemnate, şi a face apoi concluziile, care puneau în uimire pe toţi cei ce-l ascultau.

*

Constituire. Societatea academică „Petru Maior“ din Budapesta aduce la cunoştinţă, că în şedinţa sa generală ordinară de constituire, din 8. Oct. 1911. s. n., şi-a ales următorul comitet: Preşedinte: Ioan Ţeicu, med. rig. V.-preşedinte: Nicolae Căliman, med. rig. Secretar: George Stefanică, stud. în drept. Notari: George I. Popescu, stud. în filos. şi Ioan Tâmpănariu, stud. filos. Cassar: Victor Popovici, stud. la acad. com. Controlor: Ioan Teleguţi, med. rig. Bibliotecar: Virgil Biberea, stud. în drept. V. bibliotecar: Sever Păscuţiu, stud. med. Econom: Matei Sofonea, stud. med. In comisia supraveghetoare s'au ales domnii: Ioan Radulovici, stud. med., Ioan Popovici, stud. med. şi dşoara Georgina Roşu, stud. med. In comisia literară s'au ales domnii: Cornel Ţeicu, stud. în drept., Ioan Fira, stud. med., Nicolae Căliman, med. rig., Aurel Sasu, stud. med., Ioan, Ţeicu, med. rig., Petru Şuba, stud. med., şi Ioan Ciosa, stud, med.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi aplicaţi la meserii au mai dăruit: Leonte Puşcariu, funcţ. la „Vatra“ (Cluş), soţia s'a Elena n. Hosu şi fiiilor Mircea şi Emil 5 cor., Ciprian, fiul parohului Dr. D. Borcea (Sălişte), 1, cor., Zenovie Popovici, paroh (Sătulung), soţia sa Maria n. Comşa şi fiica lor Virginia 3 cor., Ioan Fodorean, par. (Galaţi-Abrud) 1 cor., Demetrie Bulmez, înv. (Sulighete) 20 bani, iar învăţăcelul pantofar Silvestru Marta (originar din Săliciva sup.), a transpus cor. 4 dăruite de învăţăceii: Nistor Nistor, Ioan Marta, Dem. Jitianu, Ioan Dicu, pantofari, Toma Lupaş, croitor, Dem. Lupaş, blănar, Ioan Mâzgăreanu, lustruitor, Traian Vintilă, comers., Andreiu Moşneagu, măsar, fie care câte 20 bani, Zaharie Barac, Nic. Macaveiu, fauri, Ioan Mohan, măsar, Alexandru Coman, pantofar, Vas. Jiurgiu, Romulus Jiurgiu, covrigari, câte 10 bani, Teodor Lup 4 bani, Vas. Florea, cismar şi Ioan Deaja, măsar, câte 6 bani, Ioan Botaş, tinichigiu, 30 bani şi Silvestru Marta, pantofar cor. 1.14. Starea fondului cor. 1088.03. Pentru prinos aduce sincere mulţămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordăşianu, prezident.

Voci din public.

Stimate Domnule redactor! Ca vechi abonat de 45 ani al valorosului nostru „Telegraful Român“, îmi iau voie să vă rog cu tot respectul ca să binevoiţi a aduce prin acest ziar la cunoştinţa stimaţilor şi cucernicilor preoţi ortodocşi din regatul Ungariei următoarea rugare din partea subsemnatului:

Sunt de 10 ani venit ca paroh în comuna Filipeşti din judeţul Brăila (România) şi am mare trebuinţă de un cântăreţ bun pentru această biserică. Rog deci pe toţi onoraţii confraţi preoţi ortodocşi, ca să binevoiască a-mi recomanda din parohiile Sfinţiilor lor un asemenea cântăreţ, care ar fi aplicat să vie aici. El va avea serviciul de cântăreţ al II-lea, retribuit dela stat cu 11 lei lunar şi folosinţa a $2^1/_2$ pogoane pământ arabil, care arândat i-aduce un venit de $62^1/_2$ lei anual, plus venitele dela biserică şi din parohie pentru diferite servicii religioase 200 lei pe an. Va mai îndeplini apoi şi serviciul de paracliser (crâznic) şi clopotar, retribuit cu 200 lei anual, şi va avea alţi 200 lei pe an pentru îngrijirea şi lucrarea grădinii din curtea bisericii, în total deci 594 lei 50 bani anual. Cu timpul va avea şi locuinţă gratuită, deocamdată va locui cu chirie, care maximum dacă se urcă la 5 lei lunar. Pe lângă aceastea dispune de timp liber în de ajuns, ca să mai muncească dacă voeşte la câmp, sau dacă cunoaşte vre-o meserie (cismărie, croitorie etc), la aceasta, aşa că poate să mai câştige şi cu acestea frumoase parale. Pentru un om cinstit şi harnic acest post este foarte bun, şi nu pot decât să sfătuesc pe doritorii de a-l ocupa, ca să-şi înainteze subsemnatului ofertele lor.

Mulţumindu-vă, Dle redactor, cu anticipaţie pentru publicarea ce veţi binevoi a o da acestei rugări în coloanele st. Dvoastră ziar, vă asigurez de deosebita mea stimă.

Filipeşti (of. Făurei, Jud. Brăila) 26 Sept. 1911.

Econom *Stavrofor Ioan Todescu*
paroh.

Teatru.

Astăzi, Luni, *Nach mir!* dramă, iar mâne, Marţi, *Zigeunerliebe*, operetă.

Poşta redacţiei.

„*Un răspuns*“. Se publică, însă cu eliminarea părţilor vatămătoare. Cine se apără, are să rămână pe lângă apărare, şi *să nu atace*, pentrucă atunci cade în păcatul pe care-l combate.

„*O boală naţională primejdioasă*“. Ii vom face loc, dar ceva mai târziu.

Dlui I. L. în F. Nu putem întrebuinţa raportul trimis, decât numai dupăce vom primi raport despre decurgerea conferenţii. Până acum nu ni-a sosit.

Se aduce la cunoştinţa învăţătorilor noştri, că **orarele (împărţirea oarelor)** pentru şcolile cu un învăţător şi cu doi învăţători, aprobate de P. V. Consistor metropolitan şi de dl ministru al instrucţiei publice, s'au retipărit şi deosebit şi s'au pus în vânzare prin Libraria arhidiecezană. Un exemplar costă 6 fil. Porto 2 fil.

Economie.

Foloasele grapei de livezi.

Faptul, că roada livezilor e din ce în ce mai nemulţămitoare, ne îndeamnă să atragem luarea aminte a economilor noştri asupra foloaselor, ce ni le dă întrebuinţarea grapei de livezi (de muşchi). S'a dovedit, că prin grăpare pe lângă că s'au îndoit produsele (roada) fânaţelor, dar s'a îmbunătăţit şi calitatea ierbii. Grăparea e aproape de acelaş preţ cu gunoirea. Dacă grăpăm şi şi gunoim, roada e de 3—4 ori mai mare. Gunoirea fără grăpare nu plăteşte mult. Profesorul Anderegg, în lucrarea sa întitulată „Cultivarea raţională a livezilor din locuri muntoase“, arată că o livadie împărţită în 4 părţi deopotrivă de mari a dat resultatul următor: 1. partea negrăpată şi negunoită a dat 377 klgr. fân; 2. partea negrăpată, dar gunoită 833 klgr.; 3. partea grăpată, dar negunoită 770 klgr., iar 4. partea grăpată şi gunoită 1563 klgr.

Prin grăpare se urmăreşte scopul de a îndepărta muşchii; de a scormoni (deschide) pământul aşa, ca cei 3 factori dătători de viaţă pentru plante: aerul, umezeala şi căldura să poată străbate neîmpedecaţi. O grapă de livezi bună e plug şi în acelaş timp şi grapă, de oarece taie iarba bătucită, scoate din pământ rădăcinile putrezite şi prin aceasta înrâureşte asupra încolţirei (râmurirei) rădăcinilor sănătoase; stârpeşte o mulţime de insecte stricăcioase; risipeşte muşunoaiele de furnici şi de şoboli, prin urmare iarba se poate tăia până la pământ. Despre acest folos s'au convins cei cari cosesc cu maşinile.

Cum astăzi neajunsurile sunt multe, nu putem recomanda din destul economilor noştri, ca parte singuratici, parte întovărăşindu-se să se provadă cu grape de livezi. Noi bucuros le mijlocim procurarea de astfel de grape bune şi folositoare.

In legătură, subscrisul comitet pune la dispoziţie spre folosire grapa sa de muşchi, mai ales între economii din comunele, în cari folosirea grapei nu este cunoscută. Potrivit ar fi ca acest lucru preoţimea noastră să-l aducă la cunoştinţa poporaţiunii.

Sibiiu, 7 Octomvrie c. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
president.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Nr. 615/1911. (398) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**, salar fundamental 400 coroane din repartiție, cuartir, ¼ jugăr grădină și 2 stângini de lemne.

2. **Soharu**, salar fundamental 352 coroane, cuartir, ¼ jugăr grădină și lemne de foc.

Intregirea la suma prescrisă de lege și cvincvenalele pentru ambele posturi se va cere dela stat.

Cei ce doresc să concureze sunt învitați a se prezenta în comune spre a face cunoștință cu poporul.

Cererile de concurs instruite conform regulamentului în vigoare, să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul arătat.

Abrud, 28 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Abrudului în conțelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popovici
protopresb.

Nr. 465/1911. (309) 3—3

Concurs repețit.

Pentru întregirea postului de paroh din parohia de clasa a III-a, **Căinelul de sus**, se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Competenții au să-și aștearnă rugările instruate conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu prealabila încunoștiințare a acestuia să se prezinte în vre o Duminecă ori sărbătoare, până inclusive 8 zile mai nainte de sinodul electoral în biserică, pentru a cânta și cuvânta, respective a celebra.

Brad, la 16 August 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Zarandului în conțelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresb.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala noastră confesională gr.-or. română din **Apoldul mic,** tractul protopresbiteral al Mercurei se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela biserică, iar 400 cor. ajutor dela stat. Relut de cuartir 60 cor. și relut de grădină 20 cor.

Cei cu cunoștință muzicale vor fi preferiți.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și așterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, la oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Mercurei în terminul deschis și a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a și arăta desteritatea în cântare.

Apoldulmic, din ședința comitetului parohial ținută la 8 Septemvrie 1911.

Ilie Beu
președinte.

Nicolae Fărcașiu
notariu.

Nr. 732/1911. (382) 3—3

Văzut: **Avram S. Păcurariu**
protopresb.

Nr. 757/1911 prot. (387) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învățător la școala poporală gr.-or. română din **Ruja**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele emolumente:

1. Aruncul de 5% după darea de pământ cor. 18.

2. din repartiție dela popor, cor. 582 întregirea de 400 cor. se va cere dela stat, pe baza documentelor celui ales;

3. cinci (5) stânjini lemne de foc din pădurea comunală — de făcut și de adus se va îngriji învățătorul;

4. cvartir în natură: o odaie lângă și o pivniță sub sala de învățământ. La mai mult ca atât comuna bisericească nu se obligă.

Invățătorul va avea să instruneze elevii și să cânte cu ei în Dumineci și sărbători la sf. liturghie în biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să trimită rugările împreună cu documentele de lipsă în terminul indicat subsemnatului și să se prezenteze în biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 21 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Agnitei, în înțălegere cu comitetul parohial concernent.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 10961/1911 Bis. (386) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna vacantă **Folt,** tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs din oficiu cu termin de 15 zile dela prima publicare în foaia „Telegraful Român“ pe lângă emolumentele din coala B. despre întregirea ajutoriului dela stat.

Petenții vor avea a se prezenta în vre o Duminecă ori sărbătoare cu prealabila încunoștiințare a protopresbiterului concernent în comună spre a face cunoștință cu poporul, respective a cânta și cuvânta în sf. biserică.

Sibiiu, din ședința consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ținutu la 20 Septemvrie 1911.

Consistoriul arhidiecezan.

Nr. 349/1911 (390) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc de curând vacant dela școala comunei bisericești **Certege** în protopopiatul Câmpenilor se publică concurs nou cu terminul 15 Oct. 1911 st. v. Venitele sunt: 1000 cor. salar, 600 cor. dela cassa bisericei și 400 cor. dela stat, locuință cu grădină.

Cinceniile se vor da după serviciul la aceasta școală și învățătorul e dator a cânta în strană a învăța elevii cântările liturgice și dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi o remunerație deosebită

Doritorii a ocupa acest post să trimită concursele cu documentele recerute la subsemnatul oficiu.

Câmpeni, 24 Sept. 1911.

Romul Furdui
protopop.

Nr. 440/1911. (394) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător, din comunele mai jos numite, se escrie concurs, cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Ciugudiu**, cu salar: 600 cor. (200 cor. din un loc al școalei, 400 cor din repartiție) restul cerut dela stat; cuartir în edificiul școalei și relut de grădină.

2. **Inuri**, cu salar: 600 cor. din repartiție, restul cerut dela stat; cuartir în edificiul școalei și grădină.

3. **Păclișa**, cu salar: 600 cor. din repartiție, restul votat dela stat; cuartir în edificiul școalei și grădină.

La toate trei posturile cei aleși vor fi datori a instrua elevii în cântările bisericești și a-i conduce în Dumineci și sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, fiind poftiți concurenții a se prezenta înainte de alegere la biserică spre a cânta și a se face cunoscuți poporului.

Alba Iulia, 26 Septemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Alba Iulia, în conțelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresb.

„Cassa de păstrare, Mercurea“

societate pe acții (comitatul Sibiiu).

Primește depuneri spre fructificare atât la centrală, cât și la filiala din Alba-Iulia cu **5%**. Pentru depuneri dela 5000 cor. în sus cu termin de abzicere mai lung solvește la filială **5½%** interese, iar la centrală dela 10,000 cor. în sus în aceleași condiții **5%**. Interesele neridicate se capitalisează la semestru; darea după interese o plătește institutul.

Atât la centrală, cât și la filială acoardă împrumuturi pe cambii, pe hipotecă replătibilă în rate, pe obligațiuni cu cavenți, credite de cont curent cu asigurare hipotecară sau de valori, pe lângă cele mai favorabile condițiuni posibile.

Mijlocește cumpărări, vânzări, arândări și parțelări de realități, sprigineşte înființarea de însoțiri și tovărășii, îndeplinește tot feliul de afaceri de bancă pe lângă serviciu prompt.

Filiala din Alba Iulia s'a înactivat cu 1 Octomvrie a. c. Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1 (Alvinczi utcza 1 szám) lângă firma Misselbacher.

(392) 2—2 **Direcțiunea.**

O Damă care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 35—40

A apărut:

Carte de cântece

întocmită pe bază pedagogică și în conformitate cu planul de învățământ din 1911 pentru școalele primare, de profesorul de muzică dela seminariul „Andreian“ din Sibiiu,

T. Popovici.

Cuprinte peste 80 cântece alese din comoara muzicală națională și aranjate cu deosebită îngrijire și **e aprobată ca manual didactic** de Preaven. Consistor arhidiecezan.

Partea I cuprinde cântece în 1 și 2 voci, pentru clasele I—IV; prețul e **60 fil.**

Partea II cuprinde cântece în 2 și 3 voci, pentru clasele V—VI; prețul e **1 cor.**

Porto 10 fileri. La comande de peste 10 ex. **se dă rabatul** cuvenit.

Cartea poate fi folosită cu succes și în gimnazii și școale reale și inferioare, în școale civile și preparandii.

Se poate comanda la:

Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint,** — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 7—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7½ până seara la 7½ oare.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 11—52

Se află pretutindenea.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștința on. public, că după un serios studiu ce-am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și earnă ori ce icoane portative (mobile), care le pot executa acasă le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu
pictor bisercesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(375) 3—3

Câștigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și **8** premii, așa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

27 Octomvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 4—16

Am onoare a aduce la cunoștința p. t. damelor, că m'am reîntors deja din călătoria mea de cumpărări și am adus cele mai frumoase noutăți de seson în

pălării de dame, fete și copii

și în căciuli de pâslă. Invit respectuos p. t. damele a vizita bogatul meu sortiment în articolele numite, care le ofer **cu prețurile cele mai moderate.**

Reparaturi se fac în modul cel mai frumos prompt și foarte ieftin.

Cu deosebită stimă:

Hanna Adleff
salon de pălării de modă
strada Honterus Nr. 8.

(396) 2—2

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 6/19 Octomvrie 1911. *Nr. 105.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Societatea ortodoxă-națională
a femeilor române din regat

de *Vasile Gan*, protopresb.

III.

Voiu încheia acum analisările mele cu expunerea telului, cum e organisată și cum funcționează „*Societatea ortodoxă-națională a femeilor române*“ din regatul român.

Născută fiind din inițiativă particulară, în fruntea ei stau tot persoane neoficioase. E pusă însă sub patronajul bisericii, ceeace resultă din faptul, că presidenți de onoare ai societății sunt cei doi mitropoliți ai țării românești, din București și din Iași. Societatea de altfel o conduce comitetul central, care-și are sediul în București. In fruntea comitetutui e prezidenta, care are pe lângă sine ca membre inamovibile 14 doamne, și ca membri consultatori 10 bărbați clerici și mireni, cari se aleg, ori realeg din 3 în 3 ani. Locul vacant al vreunei membre inamovibile îl întregește comitetul. Dintre cei zece bărbați cooptați, comitetul alege un viceprezident.

De atribuțiile comitetului central, care poate lucra și în secții de câte patru persoane, sub conducerea unei doamne din comitet, se țin următoarele: pregătirea regulamentelor speciale pentru comitetele parohiale și filiale, și supraveghiarea activității acestora, administrarea averii societății, înaintarea rapoartelor cătră congres despre activitatea comitetului, convocarea adunărilor generale și a congresului, conferirea titlilor de onoare, ajutorarea copiilor buni, recompensarea preoților și a învățătorilor, cari se disting întru promovarea intereselor societății, ținerea legăturilor cu fruntași cari pot să aducă foloase societății, etc. etc.

Comitetele parohiale, supuse comitetului central, sunt formate din membri al căror număr se stabilește din cas în cas, după imprejurări. Preoții și institutorii (învățătoarele) sunt membri naturali ai comitetelor parohiale. Comitetul își alege prezidentă și cassieră, iar parohul e viceprezident și învățătorul secretar.

Comitetul parohial adună membri noi, încassează și administrează comitetului central taxele, ori apoi le folosește conform îndrumărilor primite dela comitetul central.

Sufletul societății îl formează comitetele acestea parohiale. Ele anchetează, ca să stabilească stările morale ale oamenilor, și ele caută să afle causele, pentru cari părinții își trimit copiii la institute streine. Ele fac propagandă pentru intoarcerea celor rătăciți iarăși la sinul bisericii dreptmăritoare. Țin ședință în fiecare lună, iar la finea anului fac raport și propuneri comitetului central.

Comitetele parohiale, cu delegații filialelor, și cu membrii comitetului central, țin o adunare generală, în luna Maiu, în scopul stabilirii unui program general de muncă. In luna Noemvrie a fiecărui an se ține apoi *congresul.* Acesta e cel mai înalt for, chemat să supravegheze activitatea comitetului central și să-i aprobe raportul general anual. La congres pot participa toți membrii societății, cu vot decisiv. In desbatere pot să ajungă însă numai chestii, cari sunt trecute în ordinea de zi a congresului. Ședințele congresului le conduce prezidenta comitetului central, cu escepția casului, când la congres participă și vreunul dintre presidenții de onoare ai societății, ori ambii, când prezidenția are să o primească cel mai bătrân dintre presidenții de onoare.

Vedem deci, că conducerea societății e depusă în mâna celor două elemente, celor doi factori, cari și în România, ca și la noi, stau mai aproape de biserica și de interesele poporului: în mâna *femeii române* și a *clerului român.* Președinții și vicepreședinții numai din aceste două elemente se pot recruta. Femeile au vot decisiv în comitetul central, în care ele formează majoritatea, iar în comitetele parohiale rolul clerului este destul de însemnat, aproape decisiv.

Ce se atinge de activitatea comitetului central, unde conducerea și rolul decisiv e al femeilor, ea nu poate fi trasă la îndoeală, cunoscut fiind devotamentul, cu care damele române s'au pus în serviciul causei frumoase și însemnate. Nu numai numele ilustrelor matroane, cari fac parte din comitetul central, ne dau garanță suficientă în privința aceasta, ci și trecutul peste tot al femeii române e chizășia cea mai bună pentru zelul ei de a munci spre binele bisericii și al neamului.

Dar cum stăm oare cu devotamentul celuialalt factor, cu devotamentul clerului? Aud lucruri neliniștitoare. Se vorbește, că clerul din regat nu se știe și nu se poate însufleți din destul pentru lucrările acestei societăți inaugurate cu atâta însuflețire! N'ar fi bine dacă ar fi așa. Gândească-se confrații de dincolo, că mare e răspunderea lor înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor. Gândească-se, că a lor ar fi datorința să facă tot ce s'a angajat societatea femeilor române din regat a face, prin urmare a lor e și mai mare datorința, de a ajuta din toate puterile, ca intențiunile bune ale societății să fie realisate, causa sfântă a bisericii și a neamului să triumfeze.

Așa să fie!

Compromisul. Pertractările purtate din partea prezidentului camerei ungare, a domnului *Berzeviczy,* cu șefii partidelor opoziționale, pentru legarea unui *compromis,* încă nu au dat resultate reale; dar ele cu toate acestea se continuă, și este speranță, că vor duce la bun sfârșit. Greutatea e, cum am spus în rândul trecut, *reforma electorală,* fiindcă nici un partid nu e destul de sincer în chestia aceasta și nu-și mărturisește pe față credeul. Pentru a raporta Maiestății Sale Regelui despre pertractările purtate în chestia compromisului, a fost prim-ministrul țării, contele *Khuen-Hédervâry,* la Viena, unde Dumineca a fost primit în audiență lungă de două ore din partea Monarhului, căruia i-a expus în mod amănunțit situația. Maiestatea Sa a luat raportul la cunoștință. Cu acest prilej domnul prim-ministru a propus M. Sale, să numească ministru de comerciu pe *Beöthy László,* deputat dietal. Maiestatea Sa a acceptat propunerea.

Desfacerea triplei alianțe.

Vorba lui Bismarck, pentru a putea purta răsboiu să cer numai trei lucruri: *bani, bani* și iarăși *bani!* Și cum Turcia nu are bani, nici nu se mai gândește să scoată pe îndrăsneții Italieni din Tripolitania, cari acum rămân stăpâni pe această parte de lume, din care, cu bani, cu foarte mulți bani, pot se facă un adevărat Canaan. Tripolitania remâne deci în proprietatea Italiei, pe care, cu toate că nici nu s'a prea întâmplat vărsare de sânge, o costă totuși ocuparea acestei provincii africane cam la 500 de milioane, bani pe cari îi va scoate ea cu bune interese din pământul fructifer al nouei sale proprietăți. Se vede însă, că lumea nu e mulțămită, că așa de ușor a putut ajunge Italia în posesiunea acestei provincii! Și în prima linie nu sunt mulțămiți *prietenii*, domnii din Berlin, cei ce stau în strânsă alianță cu Italienii. Incep deci a face propagandă pentru desfacerea triplei alianțe, adecă pentru scoaterea Italiei din această alianță, în care să remână pe viitor numai Germania și Austro-Ungarie. Iată ce scrie, anume, un ziar mare berlinez „(*Berliner Tageblatt*“) în chestia aceasta:

„Ce folos ne aduce nouă Italia? Nu știm nici un caz, când Italia a dat vre un sprijin diplomatic celor două puteri din tripla alianță; din contră, totdeauna am văzut-o în rândurile dușmanilor noștri. — Experiența ne-a învățat, că în momente de primejdie, ori de câte ori am cerut ajutor Italiei, a fost zadarnică cererea noastră. Ceva mai mult, Austria se aștepta în orice moment, ca în situații critice să fie atacată de pe la spate de Italia.

Pentru ce ne trebuește nouă acest aliat fățarnic, care aduce foloase numai Italiei, iar pe noi ne obligă să-i venim în ajutor?

Dacă se va desface tripla alianță, relațiunile noastre cu Italia vor deveni mai sincere. Noi voim să trăim cu Italia în bună înțelegere, iar în ce privește viața culturală, voim comunitate cu Italia. Din punct de vedere politic însă nu mai permitem, ca Italia să ne conducă de nas,

---

FOIȘOARĂ.

Mănăstirile în Rusia.

Mănăstirile coreligionarilor Ruși au făr de multe lipsuri, care au nevoie de îndreptare. Nu au însă numai lipsuri, ci și calități, care le fac în stare să-și menție oarecare prestigiu și să poată atrage persoane din înalta societate în sânul lor. Astfel nu e mult, de când marea-ducesă Elisabeta, soția marelui-duce Sergiu, care a fost ucis cu o bombă de dinamită în timpul revoluțiunii de acum câțiva ani în Moscva, a părăsit vieața societății și s'a făcut călugăriță.

Despre cazul acesta s'a vorbit în lume, ziarele străine au scris ca despre un fapt care nu se petrece des în vieața oamenilor.

Cu această ocaziune revista „*Internationale Wochenschrift* din Berlin (nr. din 6 August 1910) se ocupă de mănăstirile rusești. Ea zice:

„Faptul că marea-ducesă Sergiu a luat de curând shima monahală și a devenit stareța unei mănăstiri de maice rusești, a atras mai adânc atențiunea asupra mănăstirilor Rusiei, care, ca multe lucruri din împărăția țarilor, sunt încă puțin cunoscute în apus Și totuși mănăstirile Rusiei joacă un mare rol în împărăția țarilor, în cât pot fi de interes unele amănunte asupra acestor institute bisericești și a vieții dintr'ânsele“...

După ceea ce corespondentul din Moscva scrie în această revistă, bărbații nu pot fi admiși să îmbrace shima monahală dacă n'au 30 de ani, iar femeile dacă n'au 40 de ani. Pe cei ce au intrat în această stare nu trebuie să-i mai lege nici o îndatorire către lume: Nici căsătoria, nici datoriile, nici vreo chestiune judecătorească. Doi soți se pot lepăda de lume în acelaşi timp. Dar nu trebuie să lase după ei copii minori.

Călugărul care și-a părăsit mănăstirea, nu-și mai poate căpăta vechea sa stare lumească: serviciul, onorurile și demnitățile de altă dată; el se întoarce în starea pe care a avut-o la naștere. El nu mai poate intra în serviciul statului și, mai nainte de a trece șapte ani, nu are voie să se stabilească în vreunul din orașele mari ori în guvernământul în care se află mănăstirea pe care a părăsit-o. Nici un călugăr nu are dreptul să stăpânească imobile, nici să facă negustorie pentru propria sa persoană.

Mănăstirile rusești sunt de două grade. Cele mai distinse și mai însemnate se numesc *lavre*, celelalte *mănăstiri*. Numirea de lavră vine din grecește, și înseamnă mai întâi stradă, mahala. Din cele mai vechi timpuri ale bisericii orientale ea se dă mănăstirilor formate dintr'un grup de pustnicii care înprejmuiau cu totul un spațiu lăuntric. Mai târziu mănăstirile se numesc astfel mai cu seamă ca locuri îngrădite de jur împrejur.

După insemnătatea lor mănăstirile rusești urmează șirul următor: Lavra Pecersca din Kiev, a Sfântului Antonie, care în special e numită marea și minunata mănăstire a mântuirii; mânăstirea Treimii a Sfântului Serghie (Troițcaia lavra), la 64 de kilometri departe de Moscva; mănăstirea Sfântului Alexandru Nevschi (Nevscaia lavra); mănăstirea Inălțării la Cer a Sfintei Fecioare (Uspenscaia lavra) pe muntele Pociaiev în districtul Cremeneț din guvernământul Volâniei. Și mănăstirea Ciudov din Moscva, în care a fost înmormântat asasinatul mare-duce Sergiu, e numită lavră în documentele vechi. Azi însă nu mai este socotită în categoria aceasta.

Fiecare episcopie are cel puțin o mănăstire, al cărei stareț e de drept membru în administrațiunea eparhială. Astăzi sânt în imperiu ca la 550 de mănăstiri, cu aproape 11,000 de călugări și 18,000 de călugărițe, deci cam 29,000 de persoane de amândouă sexele care aparțin clerului negru. Cu novici cu tot însă populațiunea mănăstirilor trece de 50.000.

Și acum se vorbește în Rusia despre bogățiile mănăstirilor. Aceste bogății trebuesc cunoscute mai de aproape. Unul din cei mai buni cunoscători ai Rusiei și ai treburilor rusești, cunoscutul scriitor francez Leroy Beaulieu, a tratat și despre mănăstirile rusești în opera se în trei volume „*l'Empire des Tzars*“. După dânsul mănăstirile și-au perdut cele mai multe din pământurile lor. Dar averea mișcătoare, darurile care s'au adunat în curs de secole, au rămas încă în mâna lor. Nici în Italia, nici în Spania, nu se găsește ceva măcar pe departe asemănător cu strălucirea și podoaba celor ce se găsesc în mănăstirile rusești. Aurul și argintul acopăr raclele moaștelor și catapiteazma. Icoanele și sfintele podoabe sânt literal presărate cu pietre scumpe. In veșmântăria dela Troița toate aceste daruri, podoabe, vase scumpe, stofe grele, mărgăritare și opere de tot felul, care trec în mare măsură peste ceea ce trebuie serviciului bisericesc, au fost așezate într'un muzeu, care în Europa n'are alt egal decât veșmântăria patriarhală din Moscva.

Afară de aceste bogății, bolțile Troiței ascund încă, așa zicând, munți întregi de mărgăritare și pietre scumpe nelegate în metal. Aceste bogății aparțin icoanelor și sfinților; călugării sunt numai păzitorii acestor bogății, prin care sărăcia lor nu se schimbă întru nimic.

(Va urma).

referindu-se la convenția încheiată între noi.

Din aceasta nu mai dorim nimic, ne-am trezit, a fost destul.

Să se sfârșească tripla alianță!

Pe timpul crizei provocate cu ocazia anexării Bosniei și Herțegovinei, Germania și Austria au arătat, că sunt gata să țină piept înființărei unei noui alianțe în Europa și să se sprijinească reciproc; Italia însă, cu toate că ne era aliată, a trecut în tabăra dușmanilor.

In viitor aceste relațiuni cu Italia trebue să se schimbe.

Cu mult mai prețioase ne sunt nouă relațiunile amicale cu Turcia și sperăm, că Italia în curând se va convinge, ce a pierdut din cauza duplicității sale. Ii vom arăta, că în actualul conflict cu Turcia, în curând vom da sprijin poporului turc, care va fi aliatul nostru".

E de prisos a spune, că oricât de serios e de altcum ziarul în care se scriu lucrurile acestea, acum nu are să fie luat în serios, pentrucă, cum am spus, e numai isbucnirea unei invidii, care nu mai putea fi ascunsă, fiindcă Italia a pus mâna pe această bucată de pământ și nu — Germania! Aceasta e sensul tânguirii ziarului berlinez, nu altul. Tripla alianță sigur că va remânea în ființă și pe mai departe, în formațiunea și sub condițiunile de până acuma, pe lângă toate tânguirile, ori amenințările ziarului berlinez.

Din Bucovina.

Inaugurarea monumentului Impărătesei și Reginei Elisabeta.

In Cernăuț s'a făcut Dumineca inaugurarea monumentului Impărătesei și Reginei *Elisabeta*, în presența Arhiducelui Leopold Salvator, care a representat la sărbare pe Maiestatea Sa, Monarhul nostru, a autorităților publice, a misiunii speciale române și a unui public foarte mare. Misiunea română, trimisă anume de M. Sa Regele Carol la sărbarea aceasta, a fost compusă din domnul D. Greceanu, fost ministru, primar al orașului Iași, și din căpitanul Negrutzi.

La stația de graniță Ițcani misiunea română a fost primită de un funcționar înalt al guvernului din Bucovina, de șeful administrativ, precum și de un locotenent de ulani, în societatea cărora și-a continuat drumul la Cernăuț, unde a sosit Sâmbătă la orele 2 d. a.

La orele 3 a sosit apoi Arhiducele Leopold Salvator, pe care misiunea română l-a salutat la gară, în numele Regelui Carol. La orele 4 și jumătate Alteța Sa a primit misiunea română în audiență.

Sara a fost banchet, la guvernatorul Bucovinei. A participat Arhiducele Leopold Salvator, misiunea română, I. P. S. Sa, Mitropolitul *Repta* și șefii tuturor dicasteriilor. Arhiducele a toastat pentru Regele României, mulțămindu-i pentru trimiterea misiunii speciale la sărbarea aceasta, ceea ce formează o probă nouă despre strânsa amiciție dintre cele două dinastii.

Sara misiunea română a asistat și la representațiunea de gală, dată în teatrul municipal.

Inaugurarea monumentului s'a făcut cu ceremonia obicinuită. Despre omagiile poporațiunii din Bucovina și despre sosirea unei misiuni speciale române, Arhiducele Leopold Salvator a făcut raport telegrafic Maiestății Sale, precum și despre aceea, că misiunea română a depus coroane pe monument, în numele Suveranilor români.

Maiestatea Sa Impăratul și Regele Franciso Iosif I. i-a răspuns tot pe cale telegrafică, mulțămind poporațiunii pentru omagii și spunând, că: „trimiterea misiunei din partea Maiestății Sale, Regele și Regina României, la această sărbătoare, și depunerea de coroane pe monument din partea acestei misiuni, *„nu a lipsit a mă impresiona în modul cel mai plăcut și de a mă însufleți de o deosebită gratitudine*".

Sub cursul sărbării Arhiducele Leopold Salvator a primit și dela castelul Peleș din Sinaia o călduroasă telegramă, trimisă de Regele Carol, căruia Arhiducele imediat i-a răspuns, esprimându-și mulțămirile cele mai devotate și comunicându-i, că „nu am lipsit de a raporta M. Sale Impăratului meu preagrațios" despre toate cele întâmplate.

La toate ocasiunile potrivite muzica a intonat imnul regal român și imnul casei domnitoare austro-ungare.

Luni misiunea română s'a reîntors acasă.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoțime din tractul Alba-Iulia la conferența anuală, care se va ținea Joi în 27 Octomvrie v. a. c. în școala din Alba-Iulia-oraș, cu următoarea:

Ordine de zi:

1. La 8 ore dimineața chemarea Duhului sfânt.
2. Deschiderea conferenței, constatarea celor prezenți și constituirea.
3. Comunicarea circularelor consistoriale avizate pentru conferență.
4. Tema dată de P. V. Consistor: „Cum a îndeplinit preoțimea arhidiecezei cele 12 puncte din „Sfaturile arhierești", trimise la adresa fiecărui paroh prin pastorala dela 29 Iunie 1909 Nr. 7989 Prez. și ce rezultate practice a obținut, în sfera lor?" Raport în scris la această temă va trimite fiecare preot, cel mult până la 8 zile înainte de conferență, la of. protopr., de unde se vor preda rapoartele spre referare păr. Ion Frâncu.
5. Tema: „Care trebue să fie ținuta preotului nostru, în toate referințele, pentru a-și câștiga respectul și încrederea deplină a poporului?" de păr. Alex. Băieșan.
6. Tema: „Cum se pot înființa și administra mai bine fondurile de: bucate, vin etc.?" de păr. Candiu Suciu.
7. Decizi une în cauza înființării bibliotecii tract. preoțești.
8. Impărțirea tractului în „grupuri religioase".
9. Designarea celor 2 preoți, cari împreună cu șeful tractual vor statori ordinea de zi a viitoarei conferențe.
10. Propuneri.

Alba-Iulia, 30 Septemvrie 1911.

Ioan Teculescu
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența preoțească a tractului Deva pe ziua de Luni în 24 Octomvrie st. v. a. c. în Deva, cu următorul:

Program:

1. La ora 7½ a. m. serviciu divin cu invocarea sf. Duh, săvârșit de parohul Petru Mihuț. Predica: „Despre rugăciune" o va ținea par. Alexandru Stoica jun.
2. La orele 9½ a. m. deschiderea conferenței.
3. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.
4. Discuțiune scurtă asupra serviciului divin și a predicei.
5. Comunicarea unor ordinațiuni consistoriale.
6. Prin ce mijloace s'ar putea delătura din biserică obiecte și obiceiuri contrare ritului nostru, de par. G. Copos.
7. „Modalitățile, prin care preotul poate îndemna poporul la cercetarea mai regulată a bisericei", de par. Adam Lula.
8. Raport despre conferențele religioase, prezentat de președinte.
9. „Matriculele bisericești și civile, și coordonanța lor", de par. Alimpiu Oprea.
10. Rapoartele despre activitatea desvoltată de preoțime dela ultima conferență încoace. Raportor G. Goga.

Aceste rapoarte, precum și cele despre ținerea conferențelor religioase au să fie înaintate oficiului protopresbiteral până în 10 Octomvrie v. a. c. sub pedeapsă de 5 cor. în favorul fondului protopopesc.

11. „Insămnătatea catehizării în timpul de față, scăderile în felul cum se practică și de ce mijloace să se folosească catihetul-paroh pentru ajungerea scopurilor educative ale învățământului catihetic — în genere, și în special acolo unde nu este nici un fel de școală (conf. Circ. Cons. Nr. 5346/1911 Școl.)" de par. Ioan Popa.
12. Discuție și decis asupra înființării unei foi poporale.
13. Discuțiune asupra înființării unei biblioteci parohiale tractuale.
14. Alegerea unei comisiuni pentru compunerea programului conferenței viitoare.
15. Eventuale propuneri.
16. Alegerea a 2 verificatori a protocolului și închiderea conferenței.

Deva, la 26 Septemvrie 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

AMVONUL.

Predică,

rostită în biserica din Ghelariu (tractul Hunedoarei) la 2 Iulie n. cu ocazia slugirei în sobor,

de *George Rain*, preot.

(Fine).

Iată deci, iubiților, de ce vă cercetează de o vreme încoace mai des și a venit și astăzi la voi căpetenia protopopiatului nostru, mult onoratul nostru protopop, și ne-a adus și pe noi cu sine, pentrucă să-i ajutăm a căuta, a afla și dacă e cu putință a aduce pe umăr în „strunga" bisericii noastre oaea cea rătăcită!!

Acum știți de ce am venit la voi și astăzi! Să vă arătăm cu degetul nostru de adevărați părinți calea cea plină de spini și să vă îndemnăm a vă întoarce pe calea limpede și bună, care duce la fericire vremelnică și la odihnă sufletească! Să vă arătăm urmele părinților și moșilor voștri, cari tot pe această cale au trecut prin valurile lumii la raiul desfătării. Să vă spunem, că acei fericiți părinți și moși ai voștri mai bucuros și-ar fi pus capul sub bardă, decât să se abată dela această cărare ducătoare la fericire! Glasul nostru e glasul părintelui cu durere de soartea fiilor săi și nu al „năimitului", care vă îndeamnă a vă abate dela cărările bătute de dragii voștri părinți! Am venit să vă deschidem ochii ca să cunoașteți binele și să pricepeți răul!

Am venit, să vă propoveduim adevărul!! Deci „cine va crede și se va îndrepta, mântuit va fi". Iară în casul, că și de astăzi înainte se vor mai ivi unii slabi de înger, cari să nu se întoarcă dela gândul păcătos, dela calea rătăcită, inima noastră de părinți adevărați va sângera de durere pentru perirea lor. Știind însă, că datorința de părinte ne am făcut-o — în fața părintelui ceresc, când ne va trage la socoteală pentru acei nenorociți, vom răspunde cu suflet ușurat: „Părinte Sfinte! De nu ne-am fi dus la ei și de nu le-am fi spus lor adevărul, păcat nu ar avea, dar căci am fost i-am sfătuit și nu s'au îndreptat: răspuns nu avem pentru păcatul lor. Vrednici s'au făcut de pedeapsa Ta!"

Și acum, înainte de a încheia cuvântul meu și de a părăsi această casă dumnezeească, către voi se îndreaptă glasurile noastre, prea vrednice fiice ale neamului nostru! Către voi cinstite mame ale fiilor poporului nostru! Un neam întreg și chiar și alte neamuri vă admiră pe voi „pădurence", căci fală ați adus poporului românesc! O mare cinste v'a ajuns pe voi și prin voi întregul popor românesc! Să nu știți oare ce s'a întâmplat? Să vă povestesc.

In marele oraș al Aradului din mijlocul împărăției noastre, înainte de asta cu vre o doi ani, cei mai luminați bărbați și cele mai distinse femei a neamului, dorind a face cunoscută și străinilor hărnicia femeii române dela sat, au rânduit acolo o arătare de fel și fel de cusături și țesături lucrate de țărancele noastre din toate colțurile țării. In aceea arătare (expoziție) de lucruri de mână au fost și câteva rânduri de haine bărbătești și femeești de pe aici, de prin „pădurile" Hunedoarei. Și comisia aleasă ca să judece, care ar fi cel mai vechiu, cel mai original (băștinaș) și chiar mai împodobit port de prin cele multe colțuri de țară — a strigat în lungul și latul țării, că cusătura „pădurencei" hunedorene n'are păreche!! E cea mai frumoasă.

Chiar și premiul (câțiva galbeni), care trebuia dat celor mai prețioase cusături, cusătura ta l-a câștigat, iubită pădureancă! Ne închinăm vouă și vă încununăm cu laudă, căci ați dovedit și străinilor, că voi sunteți acelea, cari prin acul vostru isteț, prin suveica voastră săltăreață și ușoară ca sborul de pasăre ne-ați păstrat din adânca vechime adevăratul port vechiu românesc, precum și-a păstrat codrul verdeața și floarea mirosul! Dar acum ascultați iubitelor!

Să nu uitați, că precum trupul își are portul său, tot asemenea și sufletul își are haina sa.. și aceea este *legea și credința* noastră gr.-ort. este botezul cu care ne-am botezat noi. Deci dacă voi ați ținut cu atâta tărie și ne ați păstrat portul strămoșesc prin satele de ani, cu cât vi-e mai mare datorința, ca fiice ale bisericei, ca mame ale credincioșilor, ca să păstrați cu scumpătate și vestmintul sufletului.. — legea noastră străbună?. Și asta cu atât mai mult, fiindcă acest vestmânt — legea strămoșească — chiar și de am voi noi a-l schimba cu altul, nu să poate, fiindcă fiii și ficele voastre să îmbracă cu acest vestmânt prin taina botezului; iar aceea o știți, că nime sub soare mai mult de cât odată nu poate fi botezat.

Deci vă sfătuim părintește, să urmați pilda mamelor voastre, cari prin satele de ani păstrând portul nostru românesc, au păstrat cu aceeași scumpătate și legea noastră străbună.

Când te dăruește cerul cu un fiu sau cu o fiică, — deodată cu hrana dintâiu varsă în sufletul fătului său și tăria tinerii la legea în care l-ai botezat. Adu-ți aminte dragă pădureancă de *capul tuturor păcatelor* — de lăpădarea legii — și când pentru prima dată desvălindu-ți peptul, întinzi fiiului tău laptele, roagă fierbinte pe Dzeu, ca de ispita acestui mare și neiertat păcat să păzească puiul tău în toată viața lui!..

Și acum, iartă-mi părinte să-mi ridic către Tine glasul meu slab și umilit!.. Iartă-mi să-ți rostească buzele mele nevrednice cuvintele dumnezeești ale Celui unuia născut fiiului Tău, rostite Ție înainte de drumul greu spre Golgota: „Părinte, ce mi-ai dat mie — am dat lor". Iartă-mi să-ți zic și eu: „Părinte ceresc! Ce ai șoptit capului meu, prin duhul tău cel dumnezeesc, eu am arătat și am spus acestor credincioși ai Tăi!"

Am arătat lor „taina rânduelii Tale". Sămânța dumnezeescului Tău cuvânt o am aruncat. Fă, ca aceea să nu fi căzut pe peatră, nici în cale, nici în spini, ci în pământ bun. Trimite îndurate și ploaia darului Tău, ca să încolțească și rod vrednic să aducă, pentruca apoi acești creștini să Te preamărească pe Tine în vechea Ta lege gr. ort. astăzi și mâne, acum și totdeauna și până la sfârșitul veacurilor, *Amin!*

NOUTĂȚI.

Sfințire de biserici. P. S. Sa *Ioan I. Papp*, episcopul Aradului, a sfințit Dumineca biserica restaurată din comuna *Bocsâg*, lângă Boroșineu. In aceeaș zi P. S. Sa *Dr. Miron E. Cristea*, episcopul Caransebeșului, însoțit de P. C. Sa arhimandritul *Filaret Musta* a plecat la *Cliciova*, în protop. Făgetului, unde a sfințit biserica de nou zidită.

*

Catedre nouă la universități. Din budgetul pe 1912 se vede, că guvernul nostru plănuește să organiseze patru catedre nouă la facultatea de medicină din Budapesta, și anume pentru următoarele studii: *istologia sistemului nervos, istologia patologică, diagnosticul boalelor interne* și *istoria medicinei*. Se vor mai organiza două catedre la universitatea din Cluj, una la facultatea juridică și alta la cea de medicină.

*

Expulzarea unor ziariști. Corespondenții mai multor ziare italiene, cum se anunță din Constantinopol, împreună cu directorul agenției telegrafice italiene, au primit ordinul de a părăsi capitala Turciei. Ziariștii expulsați au și plecat Sâmbătă.

*

O reuniune kneippiană în Sibiiu. Aflăm, că aderenții din orașul nostru ai metodului de cură Kneipp se vor întruni într'o adunare generală, pentru a se constitui în reuniune. Adunarea se va ținea într'una din Dumineci le apropiate.

*

Descoperirea unui templu roman. Se vestește din Milano, că pe o colină din localitatea Buggiate s'au descoperit ruinele unui templu roman închinat lui Jupiter. Se crede, că acest templu este mai vechiu de două mii de ani. Descoperirea e de mare interes istoric, de oarece astfel de scrutări făcute chiar și de celebrul Teodor Mommsen, au rămas până astăzi fără resultat.

*

Urcarea tarifei pe căile ferate ungare. Ministrul de finanțe anunță, că începând cu 1 Ianuarie 1912 se vor urca prețurile de călătorie pe căile ferate ale statului ungar. Guvernul speră să încasseze un plus de 22 milioane coroane din tarifa schimbată.

*

Principe din India în călătorie. In săptămâna trecută a venit la Cluj principele din India *Hanul Julhuddin*, cu soția sa și alți însoțitori. Principele călătorește cu automobilul și a sosit în Ardeal venind dela Londra.

*

Un institut central. Orașul Toledo, pe vremuri un centru al culturii spaniole, va primi în curând un institut de cercetări asupra limbii și literaturii ebraice. Așezământul se va instala în vestita sinagogă „del Transito", clădită în secolul al 14-lea și prefăcută mai târziu în capelă catolică, ear din 1875 declarată de monument național. Institutul se va deschide în luna aceasta și va forma un centru al tuturor studiilor moderne ebraice.

*

Decorați. Cu prilejul serbărilor din Iași, Regele Carol al României a binevoit să confere mai multe decorațiuni. Intre alții au fost decorați: Teodor *Tarnavschi*, profesor universitar în Cernăuț, Urban *Iarnik*, prof. universitar din Praga, *Friedwagner*, profesor universitar din Frankfurt, Teodor *Stefanelli*, consilier al curții de casație din Cernăuț, F. *Saghin*, rectorul universitar și Dr. Sextil *Pușcariu*, prof. univ. în Cernăuț, membru corespondent al „Academiei Române“ din București, acest din urmă cu ordinul *„Coroana României“ în gradul de comandor.*

*

Fapta unui nebun. In comuna Cisnădie din apropierea Sibiiului sunt plasați o sută de alienați pe la familii săsești și românești. Unul din acești nenorociți, cu numele Béla Fröhlich, în etate de 22 ani, de naștere din Deva, a sărit săptămâna trecută asupra îngrijitoarei sale și cu o săcure a izbit-o în cap. Femeea, greu rănită, mamă la mai mulți copilași, a fost transportată la spitalul civil din Sibiiu. Făptuitorul Fröhlich, împreună cu soțul său Iosif Török, un alt alienat, au fugit din comună și au dispărut în Dumbravă sau în părțile Rășinarului.

*

Monumentul unei scriitoare Dumineca trecută s'a inaugurat un monument în orășelul breton *Vitré.* Monumentul este o statuă ridicată în memoria unei scriitoare franceze, *Marchiza de Sevigné* (1626 1696). Scrisorile sale, adresate către fiică sa, sunt considerate ca modele de stil și de observațiuni adânci.

*

Duel între savanți Veste ciudată se anunță din Paris. *Doyen*, marele chirurg parisian, și-a trimis martorii la profesorul *Delorme.* Martorii s'au întrunit pentru a stabili condițiunile duelului. Cei doi savanți se bat, fiindcă nu se pot înțelege asupra chestiunii microbilor.

*

Revoluție în China. Din imperiul ceresc sosesc știri tot mai îngrijitoare. Câteva provincii s'au resculat și au de gând să isgonească dinastia din Peking și să proclame republica. In capitala Chinei este mare tulburare; militarii, în mare parte se înfrățesc cu revoluționarii. Conducătorul revoluției este fostul ofițer Iuniaceng, pe capul căruia guvernul a pus un preț de 300 de mii franci.

*

Locuitorii Rusiei. Comitetul de statistică al ministerului de interne rusesc a publicat datele privitoare la numărul locuitorilor din împărăția nordului. Rusia are în 1 Ianuarie 1911 cu totul 163,800.000 de suflete. După naționalitate sunt: 65·5% ruși, 10·6% turco-tatari 6·2% poloni, 3·9% evrei. — Rusia în 1897 avea 127 milioane de locuitori.

*

De-ale chelnerilor. O mare mișcare s'a produs între chelnerii din Londra. Mișcarea este pornită împotriva bacșișului Chelnerii pretind adecă să li se dee plată, ear nu daruri. Supărarea celor nemulțumiți este îndreptată și contra tovarășilor, cari sub titlul de „Zahlkellner“ fac câștiguri de 10—15 funți sterlingi pe săptămână, pe când chelnerii ordinari trebui să se mulțumească cu un funt sterling.

*

Evreii în școlile din capitală. Elementul creștinesc din Budapesta este tot mai mult cutropit de jidovime. Elevii de religia moziacă înscriși astăzi la școlile medii ale capitalei ungare dau cifra de 3673 (sau 45 procente) din 8244. In gimnaziile pentru fete raportul este și mai favorabil pentru evrei: dintre 790 eleve sunt nu mai puțin de 400 jidance, adecă 54 procente.

*

La fondul Andreiu baron de Șaguna pentru ajutorarea văduvelor și orfanilor al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, au mai dăruit: Ana Simoneti n. Olariu, soție de pantofar (Săliște), 1 cor.; Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta), 2 cor.; Ioan Stoica, pantofar (Avrig), 1 cor.; Aurel Barbu, notar (Lancrăm), 20 bani; Constantin Moldovan, paroh (Cristian), în memoria fiiului său † Miron, 1 cor.; cu pălăria „Dzeu vede“, la convenirea din 27 Aug. c. cor. 8.41; Nicolae Tălmăcean, ec., în amintirea soției sale † Paraschiva n. Stanciu, 1 cor.; din lădițele săracilor în Iul., Aug. și Sept. (2.66+4.02+3.01) cor. 9.69 și Vic. Tordășianu, prez. 10 bani.

*

Bioscopul Apollo, din piața Hermann, are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și serbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi, cântă la representație muzica militară.

Economie.

A 2-a expoziție de oi

aranjată de „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“.

I. Programul

expoziției de oi, ce se va ținea Dumineca, la 22 Octomvrie n. 1911 în comuna Jina, cercul Mercurei.

1. In scopul de a înainta economia de oi „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului“ va aranja la 22 Octomvrie n. 1911 în comuna Jina o expoziție de oi, având a se împărți de astădată premii în valoare de 400 coroane, la cari Reuniunea agricolă contribue cor. 300, puse la dispoziție de On. comisie economică a comitatului Sibiiu, cu câte cor. 50 contribue comuna politică și comuna bisericească Jina. Se vor mai împărți și eventualele sume destinate spre acest scop și dăruite de așezămintele noastre din comunele admise cu oile la expoziție.

Expoziția se va mărgini exclusiv la oi.

2. Expoziția se va ținea în ziua amintită, începând dela 10 ore înainte de ameazi și până la 1 oră după ameazi, când va urma premiarea.

Expoziția se va ținea în grădina Rotariu (de lângă biserică).

3. La expoziție se primesc oile locuitorilor din comunele Jina, Poiana, Rod, Răchita, Strugari și Șugag.

Pentru oile aduse din afară de Jina, se cer pasapoarte în regulă.

Cerând trebuința proprietarii au să dovedească, că au ținut înșiși oile în timp de ½ de an cel puțin.

Oile trebue expuse în grupe de 5—20 capete; oi expuse în număr de 1—2 nu se premiază.

4. Primirea oilor în expoziție se face prin comitetul aranjator local, care va publica din parte-și dispozițiunile luate. Comitetul poate refuza primirea însă numai din cauze binecuvântate.

Oi cari nu pot servi la prăsirea mai departe, nu se primesc în expoziție și respective nu se premiază.

La fiecare grupă de oi comitetul aranjator alătură o tabliță sau bilet, cuprinzând numărul curent, rassa, genul, etatea numărul oilor și numele proprietarului.

Oile se așează în grupele, la cari aparțin.

5. Despre oile primite comitetul aranjator alcătuește o listă generală, în care se petrec datele amintite la punct 4.

6. Exponenții sunt îndatorați a purta înșiși grije de oile lor și a le da hrana trebuincioasă.

7. Se vor distribui premii în valoare de 400 coroane, și anume:

A) Pentru oi, berbeci, noatini și noatine, cor. 200 în bani, precum urmează:

Grupa I. Rasa țurcană și țigae:

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor. 1 premiu de 8 cor., și 2 premii de câte 5 coroane.

b) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor. și 1 premiu de 8 coroane.

c) noatini, noatine și miei: un premiu de 10 cor. și 3 premii de câte 5 cor.

Grupa II. Rasa stogoșe și bârsană.

a) berbeci de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor., 1 premiu de 5 cor. și 2 premii de câte 5 cor.

b) oi de 1—5 ani: 1 premiu de 15 cor., 1 premiu de 10 cor. și 1 premiu de 6 cor.

c) noatini, noatine și miei: 1 premiu de 10 cor., 3 premii de câte 5 cor.

B) Pentru Societatea oerilor din Jina ce se va alcătui, o mașină de tuns lâna, în preț de cor. 130.

C) Pentru cei mai buni baci (băcițe), cari au dat dovezi de hărnicie în facerea cașului, iar în privința curățeniei în stâni și cășerii pot fi luați drept pildă de urmat, cor. 40.

D) Pentru cei mai buni 4—5 câni de turmă (ciobănești) cor. 30.

II. Premiarea.

1. In scopul premierii, comitetul central al Reuniunei agricole a numit juriul consistător din domnii: Ioan Chirca, prim notar în Săliște, viceprezident al Reun., totodată prezident al juriului; Dr. Arnold Brukner, primpretor Mercurea, totodată reprezentant al comisiunei econ. comitatense; Avram Pecurariu, protopresbiter, Dr. Nicole Schiau, advocat, ambii din Mercurea; Ioan Banciu, cassarul și Aurel Cosciuc, conferențiarul „Asociațiunii“; Dr. Vasile Stan, Nicolae Iosit și Victor Tordășianu, toți din Sibiiu; Ioan Șerbu, Nicolae Dobrotă și Ilie Dobrotă, parohi; George Bărbat, notar; Ilie Georgescu, dir. școl., Ioan N. Oprean Nr. 328, econ, Romul Vraciu, înv., Nicolae Muntean, Nr. 1116, econom, toți din Poiana; Dumitru Pamfilciu, paroh, Nicolae Opreanu, notar Constantin Streulea, fost primar; Ioan Sava, dir. școl., Nicolae Pamfilciu, primar Ioan Păcală, înv., Nicolae Vlad Stezar, paroh și Pamfilie Prode econ., toți din Jina; Dionisie Iuga, notar Constantin Ghișe paroh, Vasile Dobrescu, înv. și Ioan P. Dobrescu, econom, toți din Rodu; Octavian Berghezar, notar, George Perian, paroh Teodor Ciuchendea, înv. și 4 economi din Șugag, cari se vor alege în ziua expoziției; Ioan Ghișe, paroh, Ioan Raica înv., Mazim Vulcu, paroh și câte 3 economi din Răchita și din Strugari.

Membrii absenți sau împedecați dela vot se înlocuesc prin suplenți.

2. Nu este iertat a funcționa nimenea ca juror, când este vorba de oile proprii, sau de-ale rudeniilor mai deaproape.

3. Juriul ia în primire lista generală a oilor expuse, examinează pe rând și cu deosebită luare aminte fiecare grupă și apoi se consultă asupra premiărei, îngrijindu-se ca publicul și exponenții să nu înrâurească câtuși mai puțin asupra hotărârilor de luat.

4. In ședința, ce urmează examinărei, membrii juriului se consultă din nou și se pronunță, dovedind îndreptățirea propunerilor și apoi hotărând cu majoritate absolută de voturi.

Prezidentul votează întotdeauna. La caz de voturi egale decide soartea.

Asupra fiecărei premiări se votează deschilinit.

5. Exponenții de premiat se petrec în o listă separată care, odată stabilită, se subscrie de prezident și secretar, precum și de alți doi membri ai juriului.

6. Impărțirea premiilor urmează a se face în mod sărbătoresc, ținându-se mai întâiu conferența d-lui I. Banciu, cassarul „Asociațiunii“ despre „Cultura oilor preste tot și despre valorizarea lânei îndeosebi“.

Exponenții premiști adeveresc primirea banilor prin subscrierea numelui în rubrica „Adeveresc primirea în regulă a premiului“.

7. Secretarul juriului se însărcinează a compune un raport special asupra expoziției și premiilor. Raportul, subscris de prezidentul și secretarul juriului, se păstrează în arhiva reuniunii.

III. Dispozițiile de premiare.

A. In general.

1. Scopul expoziției este mai ales a urni și încuraja adevărata propășire în economia oilor. Drept aceea, în privire se va lua nu atât intențiunea vădită de a străluci cu oi de paradă, ci mai cu samă buna chibzuire în alegerea oilor de prăsilă, hărnicia și inteligența dovedită în realizarea scopului urmărit.

Prin urmare, oile altcum defectuoase încâtva, se pot premia în rând cu oile oare-cum desăvârșite. Intervenind împrejurările de mai sus chiar și întâietate se va da oilor de a doua mână. Dar' nici măcar în totală lipsă de altele mai bune, nu este iertat a premia oi hotărât rele sau având scăderi însemnate.

3. Dacă cutare grupă nu cuprinde îndestule oi vrednice de premiat, premiile ce ar prisosi, se pot destina pentru o altă grupă. Premiile, care, din una sau altă cauză, nu s'ar fi împărțit, se adaugă la fondul reuniunii.

4. Aceia, cari au prăsit înșiși oile, vor avea întâietate față cu aceia, cari au expus oi prăsite de altcineva.

Nimenea nu poate fi premiat, care n'a ținut oaia în grija proprie ½ an cel puțin.

5. Același exponent nu poate dobândi decât un singur premiu în aceeași grupă. Față cu cel premiat în cutare grupă, concurenții din altă grupă au întâietate, presupunând că oile lor sunt deopotrivă.

B. In special.

1. Ca vrednice de premiat se consideră mai ales oile, cari întrunesc în mare măsură însușirile oilor mari, puternice, frumoase la trup, lăptoase, bune de prăsilă și de îngrășat.

Față cu oile corcite se va de întâietate oilor de rassă curată.

2. Intre scăderile, cari nu îngădue premiarea, se numără: trup bolnăvicios, murdar, cu totul slăbit sau cu boale înăscute, cum și scăderi cari supără vederea (d. e. un corn rupt, rane urâte etc.)

2. Ca semne de lapte mult se consideră trup prolungit, piept larg, uger plin și mare și nu prea cărnos, nici prea gras, înzestrat cu păr scurt și moale și având ține moi, groase lungi, deopotrivă de mari, pielea molatică, privire blândă.

4. Ca bune de îngrășat sunt a se considera mai ales oile trunchioase, lungi, spătoase, cu capul mic, oase supțiri, piept larg și cărnos, șolduri îndepărtate, coapsă lătărească, piele mișcăcioasă, lână moale.

5. Intâietate se cuvine mai ales oilor mari, cărnoase, lăptoase și bogate în lână frumoasă și subțire, moale și lungă; deasemenea se cuvine întâietate oilor de soiu vestit și însoțite de miei cu blană aleasă.

6. Rassa țigae și stogoșe se preferă rassei bârsane (țurcane),

Din ședința comitetului central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiului“, ținută la Sibiiu, în 7 Octomvrie n. 1911.

Pant. Lucuța prez. *Vic. Em. Tordășianu* secretar.

Teatru.

Mercuri, se dă farsa *„Glück bei Frauen“*, iar Joi *„Der Gardeoffizier“*, comedie.

Cărți și reviste.

„Vatra Școlară“, revistă pedagogică, nr. 8 (Octomvrie) a apărut cu următorul cuprins: Ioan Teculescu: Imn la centenarul seminarului „Andreian“. — Vas. Stan: Seminarul „Andreian“. — Dr. P. Pipoș: Dr. W. Rein și sistemul său pedagogic. Sica: Notițe referitoare la metodica religiunii. — Din viața școlară: Jubileul seminarului „Andreian“, de Tip. Necesitatea farmaciilor școlare, de N. Bembea. — Din viața dăscălească: Răspuns la „reflexiunile învățătorilor din tractul Turda“, de Dr. Onisifor Ghibu, ref. școl. Rara avis, de I. Crișanu. — Dare de seamă, de Verus. Informațiuni: Adunări învățătorești. Situația școalelor maghiare din România. Invățătorul. Desvoltarea capacității intelectuale a elevilor. Reforma învățământului primar în Italia. Tolstoi și pedepsele școlare. Inștiințări. — Bibliografie. Redactor: *Dr. V. Stan*, profesor seminarial. Redacția și administrația: Sibiiu, str. Măcelarilor nr. 27. Abonament: Pe an 8 cor. în patrie, 10 cor. în străinătate. Pe jum. an 4 cor. în patrie, 5 cor. în străinătate.

Conferențele învățătorești.

Convocare.

In sensul Circularului Prea Ven. Consistor din 2 Iunie a. c. Nr. 1846 Școl. convoc pe toți învățătorii și catiheții noștri din protopresbiteratele Deva și Hunedoara, la conferența învățătorească tractuală, ce se va ținea în Deva Luni și Marți în 17 și 18 Octomvrie st. v. a. c., în școala noastră confesională, cu următorul

Program:

1. Serviciu divin împreunat cu chemarea Duhului sfânt la 8 ore a. m.

2. Deschiderea conferenței prin comisarul consistorial.

3. Constatarea celor prezenți și constituirea conferenței.

4. Studiu asupra materialului din Religie al singuraticilor clase, pe baza planului de învățământ și a îndreptarului metodic, și anume:

a) Pentru cl. I. cu o lecție practică: Sabin Bogdan.

b) Pentru cl. II. Petru Doroga.

c) Pentru cl. III. cu o lecție practică: Nicolae Igna.

d) Pentru cl. IV. Silviu Petruțoniu.

e) Pentru cl. V. și lecție practică: Ioan Popovici.

f) Pentru cl. VI. Ioan Câmpian.

5. Dare de samă despre manualele de Religie și metodica învățământului religios, despre sf. Scriptură, ca mijloc de învățământ și despre necesitatea unei biblii școlare: de Ilariu Tulburean.

6. Educația religioasă în școală și în biserică cu ajutorul cântărilor bisericești, a tablourilor religioase, a mergerii la biserică și a serbărilor școlare: de Avram Laslău.

7. Dare de samă despre activitatea extrașcolară a învățătorilor din ambele tracte — pe baza singuraticilor rapoarte, cari le va prezenta fiecare învățător în I a ședință, — de Ioan Câmpian.

8. Dare de samă despre starea învățământului în tracte, de comisiunea permanentă.

9. Dare de samă despre mișcarea pedagogică-literară la Români în anul școlar 1910/911, de Ioan Câmpian.

10. Alegerea comisiunei permanente.

La conferență sunt obligați a participa toți învățătorii, toți catiheții și toți preoții din comunele unde nu este școală.

Deva, 26 Septemvrie 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopop.

Nr. 40/1911. (400) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului întâi de învățător la școala noastră confesională din **Dăișoara**, protopresbiteratul Cohalmului devenit vacant prin moartea fostului învățător Părtenie Mihailă, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de cor. 1000, din care cor. 600, se vor plăti din repartiție pe popor și din „cassa proprietarilor“, iar restul de cor. 400, precum și cvincvenalele se vor cere dela stat. Locuință corespunzătoare în edificiul școalei și doi (2) stângini de lemne pentru încălzit, aduse la școală.

Alesul va fi îndatorat ca împreună cu celalalt învățător să cânte la strană utrenia din Dumineci și sărbători, iar la sf. liturgie să cânte răspunsurile cu copii

Cererile de concurs instruite conform legii, se vor trimite la oficiul protopresbiteral al Cohalmului, iar concurenții se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta și a face cunoștintă cu poporul.

Dăișoara, din ședința comitetului parohial ținută la 25 Septemvrie st. v. 1911.

Ioan Mihailă paroh și președinte. **Ioan Pulca** jud. și notar.

Nr. 444/1911 văzut și aprobat:

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Nr. 539/1911. (401) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învățător, sistemizat la școala din **Daia**, protopresbiteratul Șebeșului, se publică concurs cu termin 30 de zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental: 600 Cor. dela comuna bisericească și 400 cor. întregire dela stat.

b) Cuartir și grădină în natură sau relut în bani.

Invățătorul e dator a conduce Dumineca și sărbătoarea copiii la biserică și a cânta cu ei la sf. liturgie.

Concurenții au să-și aștearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, și înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a și arăta desteritatea în cântări.

Șebeș, 30 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Șebeșului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 432/1911. (402) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II a **Lăpugiul-superior** din tractul Dobrei, în înțelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a. c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Se observă că în lipsă de concurenți cualificați pentru parohii de cl. II-a vor fi candidați și cei cu cualificațiune inferioară.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat.

Reflectanții la acest post au a-și înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, și a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a-și arăta desteritățile în cele rituale și a face cunoștință cu poporul.

Dobra, la 1 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în înțelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 877/1911 protopresb. (397) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. a III a **Zoltan** protopresbiteratul tractul Sighișoara, devenit vacant prin penzionarea parohului George Vătășan, se publică în conformitate cu veneratul ordin consistorial din 13 Septemvrie a. c. Nr. 11,121. Bis. concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, cu observarea, că intravilanul parohial pe jumătate, rămâne în senzul venerabilei rezoluții Consistoriale dto 12 Iulie a. c. Nr. 7344 Bis. în folosința parohului penzionat pe restul vieții sale.

Petenții vor subșterne suplicele concursuali instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral și cu încunoștiințarea protopresbiterului tractual se vor prezenta în sfânta biserică în vre o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta și cuvânta, eventual celebra.

Sighișoara, 27 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara în conțelerere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul — **90 bani și C. 1·60.** 6 sticle cu **C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80,** trimite franco fabricantul **C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II.** Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 18—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câștigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Șanselor de câștig
garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranță trebue câștigate!.
Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și **8** premii, așa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco.**

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

27 Octomvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi { un los intreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa:

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 5—16

A apărut și se află de vânzare la
Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător**, crâmpeie din sbuciumările dela noi. Prețul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N Iorga, **Serbările dela Blaj**. Insemnătatea lor politică, culturală și literară, à 30 fil. porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Șerban, à 50 fil, porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericești și politicianismul.** O cuvântare și articole. Prețul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Prețul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul**, traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Prețul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann și Derotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Prețul 80 fil., porto 5 fil.

Nr. 349/1911 (390) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc de curând vacant dela școala comunei bisericești **Certege** în protopopiatul Câmpenilor se publică concurs nou cu terminul 15 Oct. 1911 st v. Venitele sunt: 1000 cor. salar, 600 cor. dela cassa bisericei și 400 cor. dela stat, locuință cu grădină.

Cinceniile se vor da după serviciul la aceasta școală și învățătorul e dator a cânta în strană a învăța elevii cântările liturgice și dacă va putea forma cor bisericesc, atunci va primi o remunerație deosebită

Doritorii a ocupa acest post să trimită concursele cu documentele recerute la subsemnatul oficiu.

Câmpeni, 24 Sept. 1911.

Romul Furdui
protopop.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictură bisericească. adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
(383) 3— **strada Valea**
Szelistye—Szebenmegye.

UN MILION coroane
cel mai mare câștig din lume!!...
Cel mai bun sistem de păstrare

împreunat cu **celea mai extraordinare șanse de câștig** pentru sărac și bogat îl prezintă fără doar și poate **obligațiunile de câștig** dela

Banca Hipotecară Ungară și Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie,

căci ambele au **celea mai multe trageri** anual, totodată **celea mai mari câștiguri din lume** și pe lângă toate acestea **fiecare loz trebue** să se tragă și **să câștige** necondiționat. Deci **nici un risic,** nici o perdere!!..

9 trageri anual!!.. **Câștigurile principale:**

Cor. 1.000.000, 500.000, 400.000. 300.000, 2 de **200.000, 100.000, 2** de **75.000,** și o mulțime de **50.000, 40.000, 30.000, 25.000, 10.000,** etc. etc.

Proximele trageri vor fi în
25 Octomvrie și 27 Decemvrie a. c.,
ieșind la sorți cu ocaziunea din urmă câștigul principal de
UN MILION.

Pentru a înlesni fiecui cumpărarea acestor obligațiuni de câștig le **vindem** de prezent **ambele** în grupă, — adecă din fiecare câte o bucată, — pe **38 rate lunare** consecutive à **10 coroane**.

Deja după achitarea ratei prime participă cumpărătorul la proximele trageri, iar achitând ratele regulat, va participa la **9 trageri** anual cu câștiguri de peste **3½ milioane cor.**

Vindem aceste oblig. de câștig și **singuratice** și anume celea dela **Banca Hipotecară Ungară** pe **35 rate** lunare à **6 cor.**, iar celea dela **Prima Cassă de Păstrare Pestană din Patrie** pe **35 rate** lunare à **5 cor.**

NB. Aceluia, care ne trimite **primele 3 rate** de odată, îi **evităm** a **4-a rată gratuit!!**...

Grăbiți cu comandele, căci tragerile viitoare sunt la ușe!
Nu lăsați ocaziunea să treacă! Puneți mâna pe noroc!!..

Prospecte și explicări trimitem la dorința oricui gratis și franco.

☞ Se caută agenți în provincie. ☜

Cu deosebită stimă:

Ústredná Banca Účastinný Spolok,
(361) 7—7 **Budapest V., Sas-u. 24 sz.**

CĂLINDARUL POPORULUI ROMAN
ANUL VISECT 1912
ANUL X JUBILAR
PREȚUL 40 FILERI

A APĂRUT CALENDARUL JUBILAR AL
POPORULUI ROMÂN
::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: „Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul Ary Murnu din București.

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.**

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 8/21 Octomvrie 1911. Nr. 106.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Tripla alianţă.

Sibiiu, 20 Octomvrie n.

Vorbeam în numărul trecut despre propaganda pe care o face un ziar mare berlinez, — care de altcum reprezintă mai mult interesele economice, decât cele înalte politice ale Germaniei, — pentruca Italia să fie scoasă din tripla-alianţă, şi spuneam, că nu credem în realisarea acestei dorinţe. Tripla alianţă are să esiste şi mai departe, în formaţiunea ei actuală şi în condiţiunile în cari ea a fost legată.

Ne-am scos şi ne scoatem afirmaţiunea aceasta din faptul, că tripla alianţă a fost reînoită la timpul seu cu termin până la finea anului 1914, iar până atunci nici una dintre marile puteri europene, cari o compun: Germania, Austro-Ungaria şi Italia, nu poate eşi, cu atât mai puţin poate fi *scoasă* din legăturile în cari aceste state au întrat din buna lor voe. Iar până la finea anului 1914 multe se mai pot întâmpla pentru a determina pe cele trei mari puteri să remână şi pe mai departe în alianţa în care se află, şi încă de multă vreme.

Căci alianţa în care se află aceste trei state a primit fiinţă la anul 1879, întâi ca dublă-alianţă, legată numai între Germania şi Austro-Ungaria, iar dela 1882 ca triplă alianţă, subscriind atunci contractul de ajutorare mutuală, în cas de primejdie, şi — Italia.

Ideea a fost a cancelarului de fier *Bismarck* al Germaniei, care pentru a vedea imperiul german acoperit şi asigurat în contra unui eventual atac din partea Rusiei, a căzut de acord cu ministrul comun de esterne al monarhiei noastre cu privire la legarea unei alianţe de apărare în contra Rusiei. Alianţa a avut deci din capul locului un caracter defensiv în ce priveşte statele aliate, şi în general menţinerea păcii, atât de necesară tuturor popoarelor Europei.

In comunicările oficiale şi semioficiale, făcute la timpul seu, s'a spus, că alianţa nu urmăreşte scopul de a ataca pe nimeni; din contră, ţinta ei este asigurarea şi consolidarea păcii europene, şi astfel ea e o *alianţă defensivă* în sensul cel mai strict al cuvântului, legată numai în interesul păcii şi eventual pentru garantarea ajutoriului reciproc în caz de necesitate.

Când are să se dee acest ajutor? E stipulat destul de clar în contractul legat şi subscris în 7 Octomvrie 1879 în Viena. Se spune adecă în contract, că atunci, când una din părţile contractante va fi atacată în interesele ei din partea unei puteri, *care nu e Rusia*, deci din partea oricărei alte puteri, atunci partea ceealaltă are să remână în neutralitate binevoitoare. Dacă însă e atacată de Rusia, ori de un stat, care e sprijinit de Rusia, atunci aliata e datoare să sară întru ajutoriul aliatei ei atacate, cu toate puterile de cari dispune.

E evident deci, că alianţa a fost legată cu scopul de a pune frâu aspiraţiunilor ruseşti, pe cari le nutreau cei din Petersburg cu privire la peninsula balcanică, unde Rusia voia să ajungă dictatoare.

Italia a întrat în aceasta alianţă trei ani mai târziu, în 20 Mai 1882, când a subscris şi reprezentantul ei legal, ministrul de esterne, contractul, şi anume, din motivul, că pe atunci Italia se afla în raporturi foarte încordate cu Francia, unde clericalismul, stăpân pe situaţia politică, lucra în direcţia de a readuce la nouă viaţă puterea sdruncinată a Papei, şi a'l face iarăşi pe el stăpân în Roma, capitala Italiei unite.

Prin întrarea Italiei în alianţă, adecă, prin prefacerea dublei alianţe de mai nainte în triplă alianţă, scopul ei a devenit îndreptat nu numai în contra Rusiei, ci acum în mod indirect şi în contra Franciei, care tocmai din acest motiv s'a văzut necesitată a lega şi ea alianţă de apărare cu Rusia, formându-se astfel în Europa, pe lângă tripla alianţă a Germaniei, Austro-Ungariei şi Italiei, şi o dublă alianţă, legată întră Francia şi Rusia.

La anumite intervaluri alianţa a fost reînoită astfel, că ea e acum legată, cum am spus, până la finea anului 1914. Dar în cursul vremii situaţia s'a schimbat. In Francia clericalii au perdut terenul de sub picioare. Italia nu mai avea motiv a se teme, că din partea Franciei se va face vre-o încercare pentru restabilirea puterii lumeşti a Vaticanului. In locul raporturilor încordate de mai nainte au întrat raporturile cele mai amicale între Francia şi Italia. Dar în raporturi bune a început a trăi şi Germania şi monarhia noastă cu Rusia. Astfel, că dacă avem în vedere scopul pentru care a fost legată alianţa, mai că am putea spune, că ea astăzi e de prisos.

Dar aceea ce vrem să constatăm este, că afară de angajamentul luat din partea celor trei puteri mari europene de a se sprijini reciproc atunci când va fi atacată careva din ele din partea Rusiei, ori din partea unui stat apărat ori ajutorat de Rusia, nu au nici un obligament nici una din ele faţă de celelalte. Au mână liberă şi poate fiecare din ele să întreprindă orice acţiune reclamată de interesele proprii, fără a cere învoirea aliatelor. De unde urmează, că Italia, prin faptul că a ocupat Tripolitania, pe socoteala proprie, nu a vătămat contractul legat cu celelalte două puteri din tripla alianţă!

Se ştie doară, că nici Austro-Ungaria nu a făcut întrebare la Roma, când a anexat Bosnia şi Herţegovina, dacă sunt învoiţi Italienii să se facă anexarea, căci dacă se făcea această întrebare, sigur că Italia răspundea cu un categoric *nu*, în urmă raporturilor de intimitate, cari esistă între curtea domnitoare din Roma şi cea din Belgrad, stiindu-se, că pentru Sârbia anexarea era o chestie din cale afară însemnată. Ocuparea Tripolitaniei din partea Italiei nu atinge deci de loc interesele triplei alianţe şi prin ea nu se vatămă contractul legat între cele trei puteri aliate. Prin urmare, supărările presei din Berlin pe Italia, din prilejul acestei ocupări, nu sunt motivate. Dar nici ameninţările ei cu scoaterea Italiei din tripla alianţă nu se vor realisa, pentrucă tripla alianţă va esista şi mai departe, ca o necesitate reclamată de împrejurări şi de situaţia politică din Balcani, unde în fiecare moment se pot ivi grave complicaţiuni.

Sfinţirea bisericei din Pişchinţ.

Poporul nostru din comuna Pişchinţ a ridicat întru mărirea lui Dumnezeu o biserică nouă, aşezată pe o colină de unde are o privire frumoasă.

Biserica aceasta a fost sfinţită Dumineca, în 2/15 Oct. a. c. şi dată destinaţiunii sale prin Inalt Preasfinţia Sa Părintele Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu, care a plecat din Sibiiu Sâmbătă cu trenul de dimineaţa, însoţit de P. C. Sa, arhimandritul vicar arhiepiscopesc Dr. Ilarion Puşcariu, asesorii consistoriali Mateiu Voileanu şi Lazar Triteanu şi de diaconul Dimitrie Câmpean.

La gara dela Şibot Inalt Preasfinţia Sa a fost întimpinat de protopopul tractului Orăştiei, Vasiliu Domşa, care în fruntea preoţimei, a învăţătorimei din tract, şi în presenţa unei frumoase cununi din poporul nostru credincios de pe Câmpul pânei, prin cuvinte alese a bineventat pe păstorul cel bun, care cu zel apostolic îngrijeşte de turma sa credincioasă.

Inalt Preasfinţia Sa răspunde în cuvinte alese, mulţămind pentru bineventare şi declară, că de câteori se află în mijlocul credincioşilor săi, primeşte nouă puteri şi nouă îndemnuri de a lucra pentru înaintarea lor în cele bune şi folositoare, în cele vremelnice şi vecinice.

Dela Şibot Inalt Preasfinţia Sa luând trenul pe linia Şibot Cugir, în 15 minute ajunse la fruntaşa comună Vinerea. Aici tot poporul, cu mic şi mare, tineri, bă-

---

FOIŞOARĂ.

Mănăstirile în Rusia.

(Fine).

Mănăstirile se bucură în Rusia, ca aşezăminte de stat, de dreptul de persoane morale. Totuşi, ori de câteori îşi capătă vre-o nouă bucată de pământ, indiferent dacă prin cumpărare ori prin dăruire, ele au trebuinţă de o autorisare specială. De cele mai multeori însă statul nu s'a ocupat de înmulţirea bunurilor mănăstirilor, [illegible] de împuţinarea lor. De foarte multeori însă statul nu numai a permis primirea de daruri, ci singur a cedat călugărilor bunuri luate din domeniile coroanei. Se socoteşte, că în chipul acesta guvernul imperial a împărţit dela 1836 până la 1860, 9000 desiatine de pământ arabil şi livezi, şi 16000 desiatine de pădure la 180 de mănăstiri. Spre sfârşitul domniei lui Alexandru II. posesiunea teritorială a clerului negru s'a socotit la 156000 de desiatine. De atunci ea trebue să fi crescut încă. Mănăstirile din guvernamântul Novgorod posedau singure aproape 10 000 de desiatine; Sfântul Sergiu singur 7000. Dacă voim să taxăm adevărata valoare a posesiunii imobiliare, nu trebue să uităm că în Rusia şi mai cu seamă în nordul imperiului, unde se află cele mai multe mănăstiri, se găsesc moşii de 50.000 de desiatine, ba chiar şi de 100.000 de hectare şi mai mult. De asemenea nu trebue să uităm, că produsul acestor suprafeţe colosale sunt mai mici decât ale fermelor din apus care sunt de douăzeci de ori mai puţin întinse decât cele ruseşti. Pe de altă parte e adevărat, că unele mănăstiri sunt aşa de bogate, încât a trebuit să se nască întrebarea, dacă nu cumva ar avea dreptul să fie representate în adunările provinciale (zemstvo). Aceste moşii formează totuşi numai partea cea mai puţin însemnată a averilor sau veniturilor unei mănăstiri. Multe dintre ele posedă încă şi capitaluri pe care stareţii lor le depun cu mari dobânzi.

Isvorul principal al veniturilor mănăstireşti a rămas încă în mâna călugărilor; acestea sunt darurile pentru scopuri sfinte. Ele sunt un isvor străvechiu şi adânc, care de secole ţâşneşte din toate păturile pământului rusesc, şi în loc de a seca devine tot mai puternic. In mânile mănăstirilor se află cele mai multe moaşte şi icoane renumite. Din cauza aceasta la ele aleargă cel mai mare număr de închinători şi în mânile lor vin cele mai bogate milostenii. Căile ferate, desfiinţarea robiei ţăranului şi concesiunile care i s'au făcut, au desvoltat obiceiul închinătorilor de a se duce la mănăstiri în chip enorm.

Până acum 20 de ani Kievul se mândrea cu vizita a 200.000 de închinători. La unele sărbători medicii erau plini de grije pentru sănătatea publică din cauza acestei enorme îngrămădiri de oameni. Se spunea că, după cum la marile mulţimi de închinători din Persia, Arabia şi India, acum se pare că holera şi-a luat uneori ca punct de plecare pioasele cete din Kiev. Numărul credincioşilor cari se duc astăzi la catacombele dela Pecersca Kievului, s'a împătrit şi încincit. Kievul a ajuns prima şi cea mai însemnată dintre locurile de închinare din lumea creştină, ba poate chiar cel dintâi din lumea întreagă. După cum se asigură, în unii ani s'au numărat în sfântul oraş dela Nipru ca la un milion de închinători, şi toţi au adus lumânări şi şi-au depus obolul lor.

In Sfântul Serghie ca şi în Pecersca îmbulzeala este la unele sărbători aşa de mare, în cât nu se mai găsesc lumânări de ajuns pentru vânzare. Călugărilor dela Troiţa li se întâmplă nu rare ori la mormântul Sfântului Serghie să vândă aceeaşi lumânare de cinci ori la închinători.

Alt izvor de venituri pentru mănăstiri e *fabricarea lumânărilor şi a icoanelor cu care se ocupă călugării*. Icoanele servesc ca obiecte de amintire pioasă şi se vând credincioşilor cu un câştig de 100% şi chiar 200%! Din prescuri rezultă pentru Troiţa un câştig de 80.000 până la 100,000 de ruble pe an. Pe la 1870 această mănăstire câştiga din prescurile sale cam 30,000 de ruble, iar pe la 1830 abea numai 1000. La aceasta trebue să se adauge liturghiile care se slujesc continuu în cele douăsprăzece biserici ale lavrei, tedeumurile care se fac la moaştele Sfântului Serghie şi diferitele parastase.

O treime din aceste venituri aparţine mitropolitului, restul e al mănăstirii. Călugării sunt şi ei răsplătiţi cu câştigul din cânturile lor pe la alte moaşte şi icoane renumite, căci pietatea negustorilor din Moscova e în continuă mişcare.

Mănăstirile cele mari mai au un izvor de venituri: hanurile şi crişmele (cârciumele), clădite dinaintea porţilor lor şi pe care călugării le închiriază la antreprenori şi negustori. Astfel casele de găzduit ale lavrei Troiţa pot da adăpost la mii de oameni. In Troiţa, Pecersca, şi în multe alte mănăstiri, închinătorii fără mijloace sunt primiţi gratis, sau mai drept, la plecarea lor lasă un dar a cărui valoare rămâne la propria lor chibzuinţă. In diferite mănăstiri închinătorii nu se mulţămesc cu o vizită scurtă. Sânt mulţi cari, pentru a-şi împlini o făgăduinţă, rămân mai mult timp la mănăstire, din pietate sau pentru pocăinţă. Din cei 10,000 sau 15,000 de călători care profită de scurta vară dela Arhanghel pentru a se duce pe apă la cetăţuia călugărească dela Marea Albă, mulţi trâni, bărbați și femei, aștepta sosirea arhiereului celui mare. Inaltul oaspe a fost primit cu poartă de triumf și cu banderiu de călăreți. Poporul era îmbrăcat în haine de sărbătoare. In fruntea poporului se afla marele proprietar și fruntașul bisericii și al neamului nostru, dnul Dr. Ioan Mihu, care în numele poporului salută pe Inalt Preasfinția Sa de bunăvenire, dorindu-i încă mulți ani fericiți, ca să poată veni peste doi ani și la sfințirea unei biserici nouă și în Vinerea.

Adânc mișcat de dragostea și alipirea manifestată și la această ocasiune, Inalt Preasfinția Sa mulțămește, spunând, că a venit în mijlocul poporului, atât pentru a se ruga cu el împreună lui Dzeu, pentru cele bune și de folos sufletului și trupului nostru, cât și pentru a-i da și unele învățături bune și folositoare. Spre care scop învită poporul a se întruni în sf. biserică, la 3 ore după ameazi.

Dela gară Inalt Preasfinția Sa a mers la casa ospitală a domnului Dr. I. Mihu, unde a prânzit, dimpreună cu suita sa.

La orele 3 p. m. sunând clopotele bisericei, preoții au mers la biserică, s'au îmbrăcat în sfintele odăjdii și în sunetul clopotelor și al cântărilor evlavioase au sosit la casa domnului Dr. Ioan Mihu, de unde au condus pe Inalt Preasfinția Sa la biserică, unde după terminarea vecerniei Inalt Preasfinția Sa a ținut poporului o frumoasă cuvântare de învățătură.

Dumineca dimineața la orele 8 un banderiu de călăreți a petrecut pe Inalt Preasfinția Sa în comuna vecină Pișchinț, unde cu rară pompă s'a săvârșit sfințirea bisericii celei nouă. După terminarea ritualelor arhiereul a ținut poporului cuvântarea obicinuită plină de învățături și de îndemnuri spre toate cele bune și folositoare. Răspunsurile liturgice le a dat corul disciplinat și bine condus al domnului învățător din Orăștie, Ioan Branga.

La festivitatea aceasta a luat parte poporul din comunele vecine. De tot frumos a fost representată floarea intelectualilor nostri din Orăștie, în frunte cu deputatul sinodal și congresual dl Dr. Aurel Vlad.

După terminarea ritualelor Inalt Preasfinția Sa s'a reîntors la Vinerea, unde a luat prânzul în casa domnului Dr. Ioan Mihu, iar la orele 3 a plecat la gara din Șibot și cu trenul dela orele 8 seara a ajuns sănătos la reședința sa.

Pentru „Cultura creștină“.

— Un răspuns. —

Domnul Dr. Vasile *Moldovan*, profesor de teologie la seminarul gr. cat. român din Gherla a publicat în numărul 11 din 1 Iunie v. 1911 al revistei „Cultura creștină“, ce apare în Blej un articol întitulat „Credințe deșarte“. Comunică adecă o parte din articolul dlui Victor *Cholnoky*, profesor la universitatea din Cluj, publicat în nr. 114 al ziarului „Pesti Napló“ din 14 Maiu 1911, în care acesta presentează poporul românesc, ca pe unul dintre cele mai ignorante popoare din lume, care nu merită o soarte mai bună. O face aceasta pe motivul afirmativ, că „o însușire caracteristică a întregului nostru popor“ este credința lui în superstiții, dintre cari specia cea mai scârboasă este credința în strigoi, păstrată la noi în cea mai virgină curățenie, față de care ori ce superstiție din lume fie ea ori cât de tirană și de grozavă este numai o jucărie de copii.

Dl Cholnoky zice, „că manifestarea reală în afară a acestei superstițiuni este deschiderea mormintelor și mutilarea cadavrelor“ și, ca dovadă susține, „că în scurtul interval de 2 săptămâni, din 3 locuri a sosit vestea, că țărani valahi au săpat mormântul morților, abia îngropați, le-au ciungărit cadavrele și le-au străpuns inima cu par ori cu rudă ascuțită“.

Mai susține, că cea mai mare parte din aceste casuri rămâne taină, pentrucă o tăinuește însuși primarul satului, eventual și dascălul, ba chiar și popa, cari și ei cred în superstiția strigoilor. In urmă esclamă: „Nu antropofagia și nu nenorocitul, care moare de foame, ori cel ce din această causă își extirpează familia, — nu acestea formează rușinea veacului XX., ci acestea grozăvenii nocturne de cimiterii tăinuite pe vecie!“

*

Dl profesor de teologie Dr. Vasile *Moldovan* combate, ceea ce bine a făcut — asertiunile de rea credință și tendențioase ale dlui Cholnoky; trage la îndoială casurile aduse de acesta, pe cari nu le poate controla și constată, că „credința deșartă a însoțit omenimea dela leagănul ei în toate timpurile și o va însoți poate până va esista“. Prin următorul citat din Pallas Lexikon-ul unguresc vol. XVI. p. 631: „Această străveche închipuire superstițioasă despre strigoi e răspândită pe întreg rotogolul pământului, iar în Europa centrală e desvoltată mai ales la popoarele slave de sud“, dovedește că credința deșartă nu este însușirea caracteristică, specifică a poporului român.

In această combatere dl Moldovan admite, că esistă diverse superstițiuni și la poporul nostru românesc, care „foarte adeseori esercează un cult și fals și superfluu“, și că preoțimea română atât gr. cat., cât și gr. orientală în multe casuri, în loc să combată credința deșartă din popor, cum îi este datorința, o nutrește din lăcomie că-i aduce venite.

In combaterea sa dl Moldovan zice: „Vreau să ating și eu o chestiune similară“, „un fapt“, care e următorul:

„In anul 1910, la sărbătoarea Preacuratei un preot-protopop on. gr. or. cu știrea și asistența preoțimii din întreg protopopiatul a cumpărat o icoană din orașul învecinat și sfințindu-o cu asistența tuturor preoților a decretatu-o făcătoare de minuni. Motivele adevărate sunt ușor de înțeles, dar pe față se spunea, că lucrul acesta s'a făcut, pentruca credincioșii să nu mai peregrineze la o mănăstire gr. cat. din apropiere. După sfințirea icoanei a urmat apoi o petrecere până dimineața, iar sfârșitul a fost de tot nedemn pentru preoți“.

*

Cum vedem, dl Moldvan *pune acest caz cu sfințirea icoanei alăturea cu grozăveniile susținute de dl Cholnoky*. Adecă d-sa își dă silința, să servească dlui Cholnoky cu acest caz concret întru sprijinirea grozavelor superstițiuni, ce acesta cu atâta nedreptate și cu atâta răutate le aruncă în fața poporului român!

Este din cale afară trist acest rol al dlui Moldovan, când la aparință să arată combătând pe dl Cholnoky, iar de fapt să năzuește a-l sprijini. Această atitudine este cu atât mai condamnabilă, cu cât cazul concret îl prezentează într'o formă, care de loc nu corespunde adevărului, și deci calumniează preoțimea întreagă din un tract gr. or. român, învinuindu-o, că propagă supestițiuni la poporul român.

Notez, că dl Moldovan în articolul său nu numește nici pe preotul-protopop onorar gr. or. și nici comuna, în a cărei biserică s'a săvârșit sfințirea icoanei și nici protopopiatul, la care aparțin preoții gr. or. asistenți la actul sfințirei. Eu cred însă, că sub preot-protopop onorar gr.-or. m'a înțeles pe mine, care sunt preot gr or. în parohia Diug, iar sub preoții asistenți, pe preoții din protopopiatul Deșului, de care se ține și parchia mea Diug. Sub mănăstirea gr. cat. din apropiere a înțeles mănăstirea gr. cat. română din Nicula, în apropierea orașului Gherla.

In această credința reflectez la conținutul acelui articol cu privire la sfințirea icoanei și la petrecerea ținută cu aceea ocaziune, despre al cărei sfârșit se susține, că „a fost de tot nedemn pentru preoți“.

Cazul cu sfințirea icoanei în chestiune este următorul:

Prin ordinul protopresbiterului tractual Teodor Hermann din Deș, dtto 8 Iulie 1910 Nr. 281, conferența preoțească anuală din acest tract a fost convocată pe 20 Iulie (2 August) 1910 în parohia mea Diug. Deci a fost convocată pe altă zi și nu pe ziua Adormirei Preacuratei, când se fac peregrinagii la mănăstirea din Nicula. La acel dat însă conferența nu s'a putut ținea din cauză, că în acea vreme s'a întâmplat în acest ținut o ezundare de apă, despre care s'a scris și prin ziare și care a ruinat și dus podurile de preste păraele și apele, cari cad în drumul ce duce la Diug. Terminul întrunirei conferenței s'a fixat apoi pe 14/27 și 15/28 August 1910, adecă pe ziua adormirei Născătoarei de Dumnezeu, când s'a și ținut și când mi-am ținut și eu jubileul meu de 30 ani al preoției.

In aceea zi a Adormirei Preacuratei, la liturgie, la timpul potrivit, eu și preoțimea prezentă din tract în frunte cu protopresbiterul tractual *am sfințit în biserică o icoană a Preacuratei* așa, precum, după ritul oriental, trebue sfințită ori ce icoană vrednică de a fi așezată în biserică; *deci s'a săvârșit un act strict ritual, impus de canoane și prevăzut ca obligător în euhologionul bisericei răsăritului*. Icoana aceasta a fost donată bisericei noastre de un binefăcător gr. cat., prin urmare n'a fost cumpărată.

La finea liturgiei parchul Gavriil Micu din Gâlgău a ținut în biserică o predică despre patima și păcatul urei, în care nici cu un cuvânt nu a amintit despre această icoană, necum el, ori noi, ceialalți preoți, să o fi decretat ca făcătoare de minuni. Nimănui dintre noi nici prin minte nu ni-a trecut așa ceva și nici aceea, ca în ascuns ori pe față să spunem și să lucrăm pentru împedecarea credincioșilor dela peregrinajul la mănăstirea din Nicula.

Dl Moldovan, când a scris despre sfințirea icoanei amintite, sau a fost rău informat, sau apoi informațiunea primită o a utilizat cu tendențiozitate. Dânsul, ca bărbat de știință, trebuia să controleze datele primite și apoi să scrie purul adevăr, pentru a nu se compromite, ca în cazul de față. Controlarea o putea face cu atât mai ușor, cu cât comuna Diug este învecinată cu comuna sa natală Căianul-mic, unde tatăl dsale e preot și unde adeseori vine, fără a ținea, — încât am auzit, — nici barem o predică poporului român de acolo, care, în dorul său de a auzi învățături bune și folositoare, cu deosebire la înmormântări, mă chiamă pe mine, să i țin cuvântări. —

Petrecerea despre care cam cu răutate scrie dl Moldovan, că a avut „sfârșit de tot nedemn pentru preoți“, a fost o petrecere separat pentru inteligența, ce m'a onorat cu prezența sa la jubileul meu preoțesc și separat pentru poporul meu, care m'a jubilat. Ambele au decurs în cea mai exemplară ordine și la ele au asistat pe lângă preoții noștri gr.-or., și protopresbiterul gr.-or. tractual și și preotul gr.-cat. Ioan Oltean din Suciul de sus, ambii bărbați deștepți, cu trecere mare la poporul românesc din acest ținut și esemple vii de moralitate creștină în toată puterea cuvântului, cari pot mărturisi de celea ce au văzut atunci la petreceri și cari de sigur nu ar fi asistat la ele, dacă acelea ar fi fost nedemne de preoți.

Acesta e adevărul. L-am espus în adevărata sa lumină, pentruca onoratul public român să-și poată forma convingerea și să poată constata, pe a cui parte este dreptatea.

Teodor Cotuțiu
paroh gr.-or. român
în Diug.

---

rămân luni și chiar ani întregi în Solovețc și se pun de bună voie în serviciul călugărilor.

Așa de mare e pietatea în poporul rusesc și în chip așa de greu conștiința păcatelor apasă asupra multora.

Afară de locurile de închinare renumite, de asemenea sunt puține mănăstiri care să nu vadă în cuprinsul zidurilor lor un cât de mic număr de vizitatori, mai cu seamă dacă se află acolo vreo icoană care se bucură de deosebită venerațiune. De oarece însă nu toți pot veni la mănăstire, icoanele acestea sânt luate uneori și duse din loc în loc în procesiuni sfinte, pentru ca toată lumea să-și poată da tributul său de venerațiune.

Poporul se îngrămădește împrejurul lor și se luptă pentru cinstea de a le săruta, a le duce, ori a le adăposti peste noapte în casa sa. Poporul rusesc e foarte legat cu sufletul de cinstirea icoanelor. Cine a vizitat Moscva, n'a putut să nu vadă la poarta principală din Piața Roșie (care desparte Kremlinul de târg) o mică capelă. In această bisericuță, pe lângă care puțini Ruși trec fără a se închine, se păstrează icoana iberiană (Iverscaia) a Sfintei Fecioare, care e renumită în toată Moscva. Impăratul nu vine nicicodată în vechea capitală, fără a vizita și acea capelă și a se închina la sfânta Icoană.

Moaștele și Icoanele făcătoare de minuni sunt toate în mânile clerului negru. La acest motiv de cinstire pentru mănăstiri se mai adaugă încă unul: Rușilor le place să-și aleagă locul de veșnică odihnă în apropiere de mormântul unui Sfânt. In felul acesta mănăstirile au ajuns în scurt timp cele mai aristocratice și mai căutate locuri de înmormântare. Ca și în occident, în Rusia a domnit mult timp obiceiul, ca la apropierea morții, principii și boierii să îmbrace shima monahală și să fie înmormântați în mănăstire. Astăzi cei din Petersburg se ceartă de-a binele pentru un loc în cimitirul Alexandru Nevski sau, dacă asta e imposibil, pentru un loc în mănăstirea Sfântului Serghie dela Strelna pe țărmurile golfului finlandic.

Mai populate încă de cât mănăstirile de călugări sânt cele de maice. Tot mai mult crește numărul femeilor care îmbracă shima monahală. Cele mai multe maice provin din familiile de preoți și de nobili, de asemenea însă și din clasa neguțătorilor și a societății mijlocii. Aproape toate mănăstirile de maice trăesc din milosteniile, pe care le adună maicele care cutreieră ținuturile în acest scop, sau și din munca proprie a maicelor.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența preoțească pe Sâmbătă în 29 Octomvrie v. la Brad cu următoarea:

Ordine de zi:

1. Serviciul divin la 8 ore a. m. Vor funcționa parohii: Ioan Jurca, Aron Roman și Ioan Boloț. Predica o va rosti parohul Sebestian Rusan.

2. Deschiderea conferenței în sala gimnazială.

3. Constituirea conferenții și constatarea prezenților.

4. Cetirea ordinațiunilor și rezoluțiunilor consistoriale, cari privesc cercul de lucrare al conferenții.

5. Reflexiuni asupra modului:

a) cum s'a ținut serviciul divin,

b) cum s'a ținut predica.

6. „Despre muzica bisericească“, tractat de Ioan Matei.

7. Raport din partea fiecărui paroh despre cum a îndeplinit cele 12 puncte din „Sfaturile arhierești“. Temă dată de Veneratul Consistor prin circularul din 9 August a. c. Nr. 6656 Bis. 1911.

8. Raport din partea fiecărui paroh despre activitatea sa în cursul anului trecut.

9. Proiect de constituire a preoțimii din tract în grupări religioase.

10. Alegerea comisiunei pentru pregătirea programei conferenții viitoare.

11. Inchiderea conferenții.

Brad, la 24 Septemvrie 1911.

Vasiliu Damian
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc onorata preoțime din tractul Cohalmului în conferență preoțească pe ziua de 7 Noemvrie v. a. c. în Cohalm.

Programă:

1. La 8 ore dimineața sfta liturgie celebrată de preoții Ioan Grecean și Ilariu Enciu. Predică de preotul Dumitru Șica.

2. Deschiderea conferenței și constituirea biroului.

3. Discuție asupra serviciului divin și asupra predicei rostite.

4. Comunicarea resoluțiunilor consistoriale asupra concluselor conferenței trecute. Alte comunicări.

5. „Cum a împlinit preoțimea cele 12 puncte din sfaturile arhierești“. Temă dată de Ven. Consistor și lucrată de preotul Ioan Dumitrescu jun. — pe baza rapoartelor speciale. Fiecare preot e ținut a înainta la of. ppesc raport în chestiune până cel mult în 20 Octomvrie st. v. a. c.

6. „Din trecutul comunei Ticușul-Român cu deosebită considerație la trecutul bisericii și al școalei“, temă lucrată pe baza de isvoare acreditate, de preotul Ioan Dumitrescu jun.

7. Cari sunt causele sporirei anevoioase la Românii, cari locuesc între Sasi, și cum s'ar putea ele delătura? temă lucrată de preotul Ioan Grecean.

8. Statorirea temelor pentru conferența viitoare.

9. Inchiderea conferenței.

Cohalm, în 1 Octomvrie 1911.

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența preoțească a tractului Târnava pe ziua de Luni în 7/20 Noemvrie a. c. în biserica gr.-or. română din Suplac, cu următorul

Program:

1. La 8 ore dimineața serviciu divi cu chemarea Duhului Sf. Vor servi preot Ilie Ioanoviciu, George Dănilă și Iuliu H der, iară Traian Popa va predica.

2. Deschiderea conferenței, cons rea celor prezenți și constituirea biroul

3. Discuție asupra serviciului divin și a predicei.

4. Comunicarea resoluțiunei consistoriale Nr. 15099 Bis. din 16 Martie 1910, asupra conferenței trecute.

5. Deliberare asupra punctelor cuprinse în Circulariul Consistorial Nr. 1782 Bis. din 1 Martie a. c. transpus preoțimei cu Nr. 327 of. prot.

6. Deliberare asupra cercularului Nr. 3020 B. în cauza înființării unei „Foi Poporale“.

7. Fiecare preot va raporta în scris până în 15 Octomvrie asupra temei: „Cum a îndeplinit preoțimea cele 12 puncte din

sfaturile arhiereşti" conform Cerc. Nr. 6656 Bis. a. c. (şi cuprinsă în pastorala Nr. 7983 din 1909).

8. Temă „Cum se poate mai uşor îmbunătăţi starea materială a poporului, avându-se în vedere creşterea de vite, lucrarea pământului mai raţional şi din acestea cum s'ar putea îndupleca mai uşor la înfiinţarea de fonduri", de parohul Iuliu Moldovan.

9. Deliberare asupra grupărei religioase a preoţimei (§. 16. din instrucţiune).

10. Propuneri.

11. Vizitarea arhivei parohiale conform conclusului conferenţei anterioare.

12. Inchiderea conferenţei.

Cetateadebaltă, 30 Sept. 1911.

Nicolae Todoran
protopresb.

Moarte tragică.

Vin a raporta, că Dumineca trecută a fost înmormântat unul dintre cei mai buni şi mai harnici învăţători din tractul Cohalmului: tinărul *Partenie Mihăilă* din Dăişoara. Abia a ajuns etatea de 25 ani şi moartea nemiloasă prin mâna unui nefericit i-a răpus viaţa. In Vinerea aceleiaşi săptămâni nefericitul „boltaş cel tinăr" I. Bucuţa sosind beat acasă din Cohalm, dupăce şi-a pus foc la boltă a eşit în uliţă puşcând prin întunerec. La strigătul de alarmă al oamenilor ce alergau la foc — aleargă şi înv. *Partenie Mihăilă* urmat de câteva femei; — dar abia face vre o 50 de paşi dela casa lor, şi cade lovit de un glonţ — în urma căruia la moment moare. Ucigaşul care fără se ştie ce face — din causa beţiei — şi care în viaţa lui nu avusese nimic cu învăţătorul — la strigătul de spaimă al celor adunaţi în jurul mortului, ajutat de întunerec, a dispărut şi nici până azi nu se ştie despre el că unde e. Bietul înv. azi e sub glia rece, unde îl jeleşte şi plânge tinăra-i soţie, apoi tatăl şi mama-sa, cari şi-au perdut pe singurul lor fecior, nădejdea şi mângăerea bătrâneţelor, unchiul său, părintele Mihăilă, care îşi pusese toată nădejdea în el, neamurile îndurerate, sătenii, cari când mergeau la biserică aflau mângăere în cântările sfinte esecutate de corul format de el în 4 voci. Il jelesc apoi colegii săi, pe cari totdeauna era în stare a-i face veseli şi a le alunga norii grijilor. Serviciul funebral a fost oficiat de părintele *Blaga* din Jibert şi *Buzea* din Ştene. Răspunsurile au fost esecutate de corul învăţătorilor presenţi. Cuvântarea funebrală a ţinut-o părintele *Blaga*, luându-şi ca motto: „Caine, Caine, sângele fratelui tău cere răsplătire". Iar în numele colegilor săi a vorbit cu multă căldură învăţătorul I. *Maniţiu-Popa* din Comana-de-jos, care prin espunerea durerii pe care o simţesc colegii mortului a înduioşat pe ascultători. Sicriul decedatului a fost condus la mormânt de 6 învăţători în jalnicele plângeri ale tuturor. Mângăere să le trimită bunul Dzeu obidaţilor părinţi, scumpei sa'e soţii, unchiului şi tuturor celor ce l-au iubit.

Colegul.

Cum să ne apărăm contra răcelii.

Cu ivirea frigului este foarte actuală întrebarea: Cum avem să ne apărăm împotriva răcelii? A purta haine călduroase, nu este de ajuns. De multeori ne îmbolnăvim tocmai fiindcă purtăm haine prea călduroase. Un distins profesor de medicină zice, că apărarea cea mai bună contra răcelii este îngrijirea sistematică a corpului şi îmbrăcămintea potrivită. Hainele prea calde ne înferbântă şi ne fac să asudăm; în casul acesta chiar şi un vânt mai mic poate să ne causeze o tusă, un guturai, sau o îmbolnăvire mai serioasă. Cine se spală zilnic cu apă rece şi nu se fereşte de aerul răcoros, nu se poate răci uşor. Boala „influenţii" ce bântue mai ales iarna şi primăvara, se naşte cu deosebire din împrejurarea, că corpul acoperit cu haine groase este cu totul ferit de aer. Băile dese sunt necesare şi în vreme de iarnă; însă după o baie caldă trebue neapărat să luăm duşuri răci, — atunci n'avem să ne răcim nici odată după astfel de băi. Ne mai apărăm împotriva răcelii, dacă aerisim bine odăile în fiecare zi de douăori: dimineaţa când ne sculăm şi seara înainte de a ne culca, pentruca plumânile să se deprindă cu aerul răcoros şi curat. Sunt mulţi oameni, cari dorm iarna şi vara cu ferestrile deschise. Acestia sunt cei mai sănătoşi şi nu se jăluesc nici odată de răceli. Fireşte, ca să poţi durmi cu fereastra deschisă, trebue mai întâi să-ţi oţăleşti corpul; iar oţălirea are să se înceapă în zilele calde ale verii şi nu iarna.

NOUTĂŢI.

Serbare în Braşov. Dumineca s'a ţinut în sala festivă a gimnaziului nostru braşovean serbarea *Sfintei Sofii*, patroana şcolilor centrale române din Braşov. După serviciul divin, şcolarii, profesorii şi alt public s'au întrunit la gimnaziu, unde părintele protopop Dr. Vasile Saftu a săvârşit sfinţirea apei, ear dl V. Neguţ, profesor a rostit un cuvânt ocazional. A mai vorbit părintele protopop Saftu, îndemnând tinerimea la muncă în noul an şcolar. Corul elevilor, condus de profesorul G. Dima, a executat câte o rugăciune la începutul şi la sfârşitul serbării.

*

Adunări poporale. Aderenţii partidului naţional român din comitatul Braşovului sunt învitaţi la *adunare poporală* pe Vineri în 27 Octomvrie n. în *Braşov;* cei din comitatul Târnavei mici şi din comitatele învecinate pe ziua de 29 Octomvrie n. în *Dicio-Sânmărtin.* Programul obişnuit. — In 26 Octomvrie n. c. la orele 11 din zi, se ţine adunare poporală în *Săini*, comitatul Sătmarului, în curtea hotelului „Coroana", iar la 29 Octomvrie n. la orele 2 d. a. în comuna Chevereşul-mare, comitatul Timiş (Banat).

*

Consistoriul superior bisericesc al României se întruneşte zilele acestea în sesiune ordinară de toamnă. După terminarea lucrărilor consistoriului, se va deschide apoi sesiunea de toamnă a sfântului sinod, care va avea de astădată să facă propuneri, cu privire la îndeplinirea scaunului vacant de Mitropolit-Primat şi de episcop la Roman.

*

Pentru scopuri culturale au dat în anul trecut (1910) băncile săseşti sumele următoare: Cassa de păstrare generală din Sibiiu 300,000 coroane; institutul de credit fonciar tot din Sibiiu 112,000 coroane; cassa de păstrare din Braşov 77,000 cor., cea din Sighişoara 21,000 cor. şi cea din Mediaş 4000 cor. ca să nu inşirăm şi pe celelalte, cu sume mai mici. Când vom putea înregistra şi din partea băncilor noastre astfel de jertfe însemnate aduse pe altariul culturei naţionale române?!.

*

† Dr. Stefan Erdélyi, medic, fruntaş al Românilor din Orăştie, a decedat Marţi, în 17 Octomvrie n. în etate de 60 ani. A fost înmormântat Joi, cu mare pompă. Odihnească în pace!

*

Nou ziar. Primim cele dintâi două numere ale ziarului „*Le Courrier du Danube*", ziar politic, literar, artistic, economic şi financiar. Poartă numirea de organ francez independent. Apare în Bucureşti la 1 şi 15 a fiecărei luni. Abonamentul pe an: 25 lei pentru străinătate.

*

Post de medic. In 6 Noemvrie st. n. 1911 va fi alegerea de medic cercual în comuna fruntaşă *Tohanul vechi*, un post de nou înfiinţat, de care se ţin comunele: Tohanul vechi şi nou, Poiana mărul, Holbav şi Zărneşti, toate comune româneşti. Un tinăr medic român şi-ar putea croi aici un bun viitor. Salarul fix este 2450 de coroane, — afară de aceasta primeşte lemne de foc. Rugările se înaintează la pretura din Bran (Törcsvár) până în 27 Octomvrie n. a. c.

*

Hymen. *Teodora Ulman* şi *Stefan Perian*, absolvent de teologie şi preot ales, aduc la cunoştinţă serbarea religioasă a cununiei lor, ce se va ţinea Dumineca, în 9/22 Octomvrie a. c., în biserica gr.-or. română din Vârşeţ.

— Dşoara *Armida Popescu*, cu dl *Dr. Remus Paşca* adv. îşi anunţă celebrarea cununiei religioase, care va avea loc Dumineca, 29 Octomvrie st. n. 1911 la orele 4 după ameazi, în biserica catedrală greco-orientală din Sibiiu.

*

Avansament. Din Viena se scrie, că avansamentul pe Noemvrie a. c. în statul major va fi de astă dată foarte favorabil. — In statul major ofiţerii astăzi ajung cu 30 de ani, în termin mediu, rangul de căpitan; la 38 de ani sunt majori, la 41 de ani subcoloneli, ear la 44 de ani coloneli,

*

Nenorocire. Marţi după ameazi s'au prăbuşit schelele unei clădiri cu patru etaje în piaţa Rákóczy din Budapesta. Sfărmăturile de grinzi şi materialul de zidit — var, cărămizi şi nisip — au îngropat 36 de lucrători, dintre cari mai mulţi inşi au fost omorâţi, câţiva sunt greu răniţi, alţii mai puţin. Cauza prăbuşirii ar fi construirea slabă şi încărcarea peste măsură a schelelor.

*

Premiul Nobel. Un ziar din Stockholm scrie, că premiul Nobel pentru literatură se va acorda în anul acesta dramaturgului Maurice Maeterlink.

*

Reprezentaţii festive în Bayreuth. Se vor organiza şi în vara anului 1912 reprezentaţiuni wagneriane. Repertoriul cuprinde: Maeştrii cântăreţi din Nürnberg, Parsifal şi Inelul Nibelungelor. Reprezentaţiile se încep în 22 Iulie, şi durează până în 20 August. Preţul unui bilet este 25 mărci, adecă 30 coroane.

*

Surpare de pământ. Pe linia căii ferate Lugoş-Ilia, intre staţiile *Margina* şi *Coştei*, s'a întâmplat o surpare a drumului ferat. Reparările vor dura zece zile. Circulaţiunea persoanelor se face până atunci prin transbordare.

*

Casa fatală. In Petersburg cunoaşte fiecare om casa fatală din Fontanca nr. 16. Este proprietatea statului şi a fost locuită mai în urmă de ministrul preşedinte *Stolipin.* Casa aceasta, ani dearândul, a adus nenorociri asupra tuturor locuitorilor săi. Nainte cu 32 de ani aici a fost omorât de revoluţionari adjutantul general Mesenţov, unchiul doamnei Stolipin. Urmaşul lui, generalul Potaţov, a nebunit în aceeaşi casă; miniştrii Sipiaghin şi Pleve au căzut victime răsbunării nihiliştilor. Noul ministru preşedinte rusesc, Cocovţev a renunţat să se mute în casa nenorocită din Fontanca nr. 16, care deocamdată este cu totul părăsită.

*

Consituire. Societatea de lectură „Andreiu Şaguna" din Sibiiu s'a constituit pe anul şcolar 1911/12 în şedinţa ţinută la 2/15 Octomvrie 1911 sub prezidiul Prea Cuv. Sale Dr. *Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, în modul următor: Preşedinte: Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial. Vicepreşedinte: Grigorie Vermeşan, cleric c. III. Notar I. Ioan Magda, cleric c. III. Notar II. Aurel Ştefan, cleric c. I. Cassar: Ioan Ciuca, cleric c. II. Controlor: Vasile Dabău, cleric c. III. Bibliotecar: Ioan Sandu, cleric c. II. Vicebibliotecar: Silviu Ţeposu, cleric c. I Econom: Ilarion Bratu, cleric c. II. Membri în comisiunea literară: Petru Chirca cleric c. III. Alexandru Man cleric c. III. Ilie Paştină cleric c. III. Dionisie Bucur cleric c. II. Mircea Oprea cleric c. II. Romul Popa cleric c. II. Constantin Bodea cleric c. I. Iosif Indrieş cleric c. I. George Rimbaş cleric c. I.

*

Pustiirea şerpilor şi a fearelor. Statistica publicată zilele acestea de guvernatorul din India arată că în anul 1910 au murit în India 22·500 de oameni muşcaţi de şerbi veninoşi (cu trei mii mai mulţi decât în anul precedent). Au căzut jertfă tigrilor 850 de persoane, leoparzii au omorât 350 de oameni, lupii 320, urşii 110. Au mai nimicit, afară de aceasta, şi 93·000 de animale domestice. Dimpotrivă, oamenii în 1910 pustiit: 91·000 şerpi, 5000 leoparzi, 3100 lupi, 2300 urşi, 1400 tigri.

*

Al 190-lea. Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare sibiene" a plătit ajutorul statutar după răposatul membru Paraschiva Tălmăcean, soţie de econom. Acesta formează cazul al 190-lea de moarte în sinul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu".

*

La „Reuniunea română agricolă sibiană" au fost primiţi următorii membri ordinari: Ioan Hanzu, poliţai şi Ioan Dancu mare proprietar, ambii din Săcel, Nicolae Răchiţan, capelan în Galeş, Andreiu Bârseanu, prezidentul „Asociaţiunii", Ioan Lasiţă, primar, Avram Sava, Longin Bucur, învăţători Ioan Lasiţă, paroh şi Nicolae Henegaru comersant, toţi din Lancrăm, Nicolae Todor, vice-notar în Orlat, Romul Vintilă, econom în Sibiiu.

*

Un concurs. Autorităţile de supraveghiare asupra minorilor din oraşul Caşovia au publicat un concurs de 3000 coroane pentru următoarea lucrare: „Cum să se poarte cu succes lupta împotriva alcoolismului în Ungaria?" Concurenţii vor arăta: stricăciunile morale şi materiale, pricinuite de alcoolism în statul nostru; lupta purtată în lumea civilizată contra relelor produse de băuturile spirtuoase; problemele ce au să rezolve astăzi învăţătorii, preoţii, judecătorii, funcţionarii administrativi, societatea şi guvernul, ca să învingă alcoolismnu; propuneri concrete se vor face pentru a izbuti în lupta aceasta în toate direcţiile. Terminul de concurs este 30 Mai 1912. Acordarea premiului se face în toamna anului 1912. Amănunte se dau în cancelăria autorităţilor amintite din Caşovia.

*

Nou soi de asigurare. In Newyork se va înfiinţa o societate de asigurare pentru cazuri de divorţ. Atât bărbaţii, cât şi femeile, în caz când se despart, au să primească o rentă.

*

Concert în Reghin. Comitetul filial al Societăţii pentru fond de teatru român în Reghin dă un mare concert în 23 Octomvrie 1911 st. n. la orele 8 seara în sala cea mare a hotelului orăşenesc din Reghin, cu concursul domnului tenor dramatic de operă Nicu Corfescu şi d-na Maria Corfescu. Acompaniamentul la pian îl face d-şoara Alexandrina Ceuşan. După concert urmează dans.

Teatru.

Programul zilelor apropiate e următoriul: Sambătă drama studentească „*Filia hospitalis*", Dumineca d. a. „*Glück bei Frauen*", farsă, seara „*Der fidele Bauer*", operetă. Luni „*Der Gardeoffizier*", comedie. Marţi „*Filia hospitalis*" şi Mercuri opereta „*Zigeunerliebe*".

Oficială.

Neavând provocarea dela 19 Martie a. c. nr. 3520 Plen. — resultatul dorit, ne îndreptăm cu rugămintea pe această cale către toţi intelectualii nostri obligaţi prin conclusul sinodal nr, 62/910 a contribui la fondul cultural arhidiecezan, cari însă nu s'au achitat de datorinţa lor, ca până la finea anului curent să trimită la casa arhidiecezană cotizaţia ce li s'a cerut prin adresă specială.

Cărţi şi reviste.

Contabilitatea la societăţi colective, comandite şi la societăţie pe acţiuni, de I. C. *Panţu*, Braşov, tip. Ciurcu et Comp. 1911. Un vol. 8° mare, 68 pp. De vânzare la Librăria Arhidiecezană în Sibiiu.

*

Hermann şi Dorotea, de Goethe, traducere în hexametri de *Maria Baiulescu*, Braşov, editura Librăriei Ciurcu, 1911. Un volum de 73 pp. Cuprinde: Soarte şi milă, Hermann, Cetăţenii, Mama şi fiul, Omenirea, Pasul vremii, Dorotea, Hermann şi Dorotea, Desnodământul. — De vânzare la Librăria Arhidiecezană. Preţul: franco 85 bani.

*

Cosinzeana revistă literară ilustrată, redactată în Orăştie de Seb. *Bornemisa.* A apărut nr. 1 din 15 Oct. 1911 cu poezii de: I. U. Soricu, V. Eftimiu, Vioara din Bihor, V. Stoica, S. Bornemisa; nuvele şi povestiri de: Mih. Gaşpar (o nuvelă istorică), Ecaterina Pitiş (o traducere), Al. Ciura şi V. A. Urechia. Are şi câteva bune ilustraţiuni. O rubrică, „Flori de o zi", cuprinde notiţe, noutăţi şi alte mărunţişuri interesante. Redacţiunea acestei reviste pentru familii anunţă, că publicaţiunea „Cosinzeana" va fi o copilă sârguincioasă şi cumintă, care se vă năzui să împrăştie împrejurul său numai zimbete, lumină şi încredere. Primul număr se presentă în condiţiuni promiţătoare, atât în ce priveşte materialul literar, cât şi ilustraţiile. Abonamentul revistei, care apare de douăori pe lună, este până la sfârşitul anului 1 cor., în străinătate 2 cor. Adresa: „Librăria Naţională", S. Bornemisa în Orăştie.

*

„Luceafărul", revistă literară şi artistică nr. 20. 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Octavian Goga: Drumul unui cuceritor: Aurel Vlaicu. I. U. Soricu: Reminiscenţă (poezie). Tiberiu Cradu: O scrisoare. Maria Cunţan: Elegie (poezie). Sandu A. Hodoş: Cântec de toamnă (poezie). I. N. Pârvulescu: Clipe (poezie). Dări de seamă: Il. Chendi: I. Dragoslav: Povestea trăsnetului. M. S.: Michail Eminescu: Quelques poésies traduites en français par Al. Gr. Soutzo. Cronică: Idei de reformă în educaţia fetelor. Este luxul îndreptăţit? Aniversări şi festivităţi jubilare. Centenarul seminarului din Sibiiu. Fraze stereotipe. Observaţiile cetitorilor. Plagiatul „Luceafărului". Sărbarea teatrală a „Reuniunii sodalilor Români". Reviste şi ziare. Cincizeci de abonamente gratuite. — Poşta Redacţiei. — Bibliografie. Ilustraţiuni: Satul Binţinţi. Casa în care s'a născut Vlaicu. Un interior al casei bătrâneşti. Curtea casei: Tatăl şi fratele Ion. Aeroplanul nr. II. al ing. Vlaicu. In sbor deasupra Câmpului Libertăţii în Blaj. Ingin. A. Vlaicu în aeroplan. Sborul ingen. Vlaicu în Blaj la o înălţime de 700 m. Ingin. Vlaicu în Sibiiu luptându-se cu vântul.

Nr. 615/1911. (398) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**, salar fundamental 400 coroane din repartiţie, cuartir, ¼ jugăr grădină şi 2 stângini de lemne.

2. **Soharu**, salar fundamental 352 coroane, cuartir, ¼ jugăr grădină şi lemne de foc.

Intregirea la suma prescrisă de lege şi cvincvenalele pentru ambele posturi se va cere dela stat.

Cei ce doresc să concureze sunt învitaţi a se prezenta în comune spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile de concurs instruite conform regulamentului în vigoare, să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul arătat.

Abrud, 28 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Abrudului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popovici
protopresb.

Nr. 440/1911. (394) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător, din comunele mai jos numite, se escrie concurs, cu termin de 15 zile, dela prima publicare în acest jurnal.

1. **Ciugudiu**, cu salar: 600 cor. (200 cor. din un loc al şcoalei, 400 cor. din repartiţie) restul cerut dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi relut de grădină.

2. **Inuri**, cu salar: 600 cor. din repartiţie, restul cerut dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

3. **Păclişa**, cu salar: 600 cor. din repartiţie, restul votat dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi grădină.

La toate trei posturile cei aleşi vor fi datori a instrua elevii în cântările bisericeşti şi a-i conduce în Dumineci şi sărbători la biserică, unde va cânta cu ei la sf. liturgie.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral, în terminul indicat, fiind poftiţi concurenţii a se prezenta înainte de alegere la biserică spre a cânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Alba-Iulia, 26 Septemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr. or. al tractului Alba-Iulia, în conţelegere cu comitetele parohiale.

Ioan Teculescu
protopresb.

Se arendează

pe timp de 12 ani o moşie a unui grof, cu pământ excelent, teritor de 2500 jugăre catastrale, din cari 1500 jugăre e loc de cosit (fânaţ) şi de păşune, iar 1000 jugăre loc de arat.

Preferiţi sunt proprietarii de oi cu capital suficient.

Moşia are o posiţie frumoasă în cel mai bun comitat al Ardealului, în apropierea unei staţiuni a căilor ferate.

Cu informaţiuni detailate serveşte

Akontz Márton
(404) 1—4 Kolozsvár
Király utcza 20 szám.

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2–3 culegători români, cari să fie iniţiaţi şi în lucrări de axidenţă. Primirea se face momentan.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 40— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni

în

Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 24—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „**Picături de stomach de Mariazell**“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul — **90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80,** trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 19—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câştigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30.000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi 8 premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000.**

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7)	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco.**

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

27· Octomvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ……… { un los întreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75) }

Adresa: ………

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 6—16

Bănci de şcoală folosite

încă în stare foarte bună, sunt **ieftin de vânzare** la

Wilhelm Connerth
(403) 1—3 Sibiiu
Strada Guşteriţei Nr. 53.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă **diverse falsificate** a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea vreunei imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 15—52

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (372) 5—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 47–52

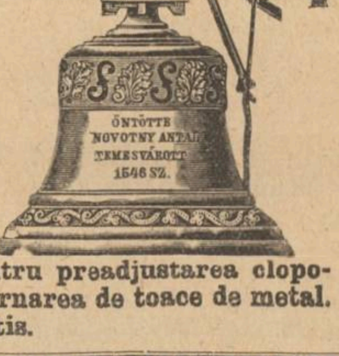

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

A XXIX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 losuri. **55.000 câştiguri.**

Tot al doilea los câştigă.

Câştigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

şi aşa mai departe.

La clasa I-ă

tragerea în 16 şi 17 Noemvrie.

Recomandă şi trimite losuri originale cu preţurile oficioase de

los original:	⅛	¼	½	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poştal!** La dorinţă losurile se expediază şi prin **rambursă.** La cerere chequri poştale, precum şi planuri de joc se trimit **gratuit** şi **franco. Informaţiuni gratuite.** (405) 1—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,
Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 11/24 Octomvrie 1911. *Nr. 107.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Budgetul anului viitor.

Sibiiu, 23 Octomvrie n.

Budgetul statului, compus din partea guvernului pentru anul 1912 și prezentat dietei ungare nu de mult de către ministrul de finanțe, domnul *Lukács László,* e urcat, față de cel din trecut, în mod foarte însemnat. Sunt mai mari, cu multe zeci de milioane, cheltuelile țării, preliminate pentru anul viitor, dar în aceeași măsură sunt urcate și venitele țării, astfel, că trebuințele sunt toate acoperite și mai rămâne și un escedent de 52.663 coroane. Bilanțul e încheiat adecă astfel: erogate ordinare și extraordinare 1,852.694,994 coroane, iar venite 1,852.747,661 coroane.

Despre urcarea cheltuelilor presa maghiară are o singură părere, anume, că ea e reclamată de desvoltarea pe care a luat'o țara în timpul din urmă, deci e *motivată*; iar despre urcarea venitelor părerile sunt diferite, unele spun că ele vor putea fi încassate, altele că sunt numai venite fictive, cari la timpul seu vor fi înlocuite cu un credit nou, cerut dela parlament din partea guvernului.

Din partea noastră ținem pe domnul ministru de finanțe de o capacitate cu mult mai mare financiară, decât să presupunem, că nu ar fi fost destul de scrupulos în socotelile sale, și că nu ar fi pus budgetul țării și cu privire la venite pe baze cu desăvârșire *reale.* Se vor încassa deci, credem, pentru acoperirea trebuințelor mai mari, și venitele mai mari trecute în budget, firește, dela contribuabili, dela cetățeni.

Urcare de cheltueli s'a făcut la fiecare ministeriu, în măsură mai mare ori mai mică. Cea mai mare urcare e la ministeriul de comerciu, de resortul căruia se țin căile ferate ale statului, un aparat colosal de mare, care singur reclamă câteva zeci de milioane de cheltueli noue.

Pentru noi mai de interes însă e budgetul ministrului de culte și instrucțiune publică, urcat pentru anul viitor și el cu 16.800,000 coroane, din care sumă 4.500,000 coroane sunt destinate pentru educația poporală, deci pentru școale, apoi e urcată cu 1.270,000 coroane suma destinată pentru acoperirea trebuințelor școalelor medii: gimnazii și școale reale, și cu 893,000 coroane suma destinată pentru ajutorarea bisericilor.

Cumcă din aceste sume cu cât vor fi ajutorate școalele poporale, școalele medii și bisericile românești, nu știm. Știm însă, din foaia oficioasă a Sașilor *„S. D. Tageblatt“* din loc, ce sume a destinat guvernul în budgetul anului viitor pentru biserica lor și pentru cultura lor.

Intâi, Sașii vor primi în anul viitor cu 66,000 de coroane mai mult ca dotație dela stat pentru acoperirea trebuințelor bisericii lor, adecă 346,000 coroane. O sumă fabuloasă, când ne gândim, că biserica evangelică săsască nu a primit până la anul 1906 mai mult de cât 32,000 coroane ajutor anual dela stat.

Dar nu e numai atâta. Iată ce mai capătă Sașii din budgetul anului viitor: 400,000 coroane pentru zidirea unui gimnaziu nou în Sibiiu, 350,000 coroane pentru zidirea unui gimnaziu nou în Sigișoara, 83,000 coroane pentru terminarea lucrărilor la gimnaziul nou din Mediaș, și alte sume mai mărunte, cari adaugate la sumele mari de sus, dau milionul.

Un milion deci pentru scopuri culturale și 346,000 coroane pentru acoperirea trebuințelor bisericei evangelice săsești se dă din vistieria statului unui popor cam de 200,000 suflete, și de altcum destul de bine situat! Oare după aceași cheie, cât ar trebui să ni se dee nouă, Românilor, pentru scopuri culturale și pentru trebuințele bisericei? *Ar trebui;* pentrucă de fapt noi, un popor de trei milioane, nu căpătăm ajutor dela stat, după numărul sufletelor, în proporția în care'l capătă Sașii, și celelalte biserici din patrie. Aceea ce primim noi, e nimica pe lângă ce primesc alții. Constatăm faptul și regretăm, că suntem atât de desconsiderați față de alte neamuri și alte biserici!

Compromisul. Pertractările pentru crearea unor stări normale în parlamentul țării nu sunt terminate. Ele se continuă cu mult zel din partea tuturor celor interesați și este speranță, că vor duce la bun sfârșit. Inclinarea spre pace e mare la toți corifeii diferitelor partide.

Cununia presumptivului moștenitor de tron. Sâmbătă s'a oficiat în castelul din Schwarzau cununia religioasă a Alteței Sale, Arhiducelui *Carol Francisc Iosif,* presumptivul nostru moștenitor de tron, cu principesa *Zita de Bourbon-Parma.*

La actul căsătoriei a participat Maiestatea Sa, Impăratul și Regele nostru *Francisc Iosif I,* care a sosit în scopul acesta cu tren special de curte la Shwarzau, Sâmbătă dimineața la orele 10, și toți membrii casei domnitoare. Dar au luat parte la actul însemnat, cu gândul și cu inima lor, toate popoarele monarhiei, în fruntea căreia va sta cândva tinărul mire, alături cu frumoasa sa mireasă *Zita,* viitoarea noastră Impărăteasă și Regină.

Cununia s'a celebrat în biserică, prin majordomul Papei, care a rostit o frumoasă vorbire tinerei părechi, în limba franceză și în cea italiană. La ameazi a fost apoi masă mare în saloanele vechiului castel al familiei Parma. La masă Maiestatea Sa, Impăratul și Regele Francisc Iosif, a rostit un frumos toast în onoarea tinerei părechi, după terminarea căruia muzica militară a intonat un marș nou, dedicat principesei *Zita.* Maiestatea Sa Monarhul a plecat d. a. la orele 4 cu trenul îndărăt la Schőnbrunn.

Serbarea Sfintei Sofii în Brașov.

Am spus în numărul trecut, că în Brașov s'a serbat și în anul acesta ziua Sfintei Sofii, patroana școalelor noastre de acolo, cu solemnitatea cuvenită, în presența elevilor, a profesorilor, și a unui public număros și distins. Cu acest prilej, domnul profesor *Vasile Neguț,* a rostit următoriul *discurs festiv:*

Onorat Public!
Iubită tinerime școlară!

Cu inimile pline de evlavie am intrat în acest măreț altar închinat științelor și virtuții, ca și de astădată să prăznuim memorabila zi a sfintei Sofii, patroana acestor școale, — și deschizând pentru câte-va momente mormântul sfânt al fericiților noștri înaintași, să ne însuflețim de nobilele lor fapte și să învățăm ce va să zică adevăratul spirit de jertfă pentru binele obștesc.

Intocmai precum odinioară Creștinii cei dintâi căutau în timpuri de restriște mormintele martirilor lor, pentruca aici să se întărească în credință, așa și noi avem datorința sfântă să serbăm această zi; să aprindem în sufletul nostru flacăra amintirii și să primim astfel din faptele mărețe ale bărbaților noștri mari îndemnuri nouă la lupta, ce ne așteaptă în viitor.

Mă poartă gândul cu 60 de ani în urmă și un simțământ de profundă venerațiune mă cuprinde, în fața fericiților noștri antecesori, cari dornici de a-și vedea neamul — rămas în urma împrejurărilor maștere așa de înapoiat în cele culturale — să-l vadă zic pornit pe calea progresului, n'au crutat nici un fel de jertfă, numai să-și vază realizat visul lor întruchipat în cuvintele lui Popasu: „Să zidim Ierusalimul românesc“.

60 de ani s'au împlinit anul acesta în 17 Sept., de când pe acest sfânt petec de pământ, mice, dar inimoasa ceată a brașovenilor, în frunte cu fericitul Popasu — pe atunci protopop al Brașovului — aștepta în o sărbătorească încordare pe marele Șaguna, chiemat anume ca însuși să pună piatra fundamentală a acestui lăcaș predestinat să devină un puternic far de cultură nu numai pentru brașoveni, ci pentru toți Românii din această patrie.

Folosesc prilejul de față pentru a Vă expune în scurte cuvinte câte-va momente din primii ani de viață ai acestor școale — bine'nțeles fără pretenția originalității, ci luându-mi drept călăuză valoroasa lu-

---

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma,

trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

I. Introducere.

Despre eretici și despre șismatici.

După datele istorice din broșura primă a mea, Românii din Ungăria și Ardeal se numesc acuș eretici, acuș șismatici. Pentru a înțelege datele, trebuie să dau noțiunile de lipsă și să clarific, că în înțelesul strâns, cine sunt ereticii și cine sunt șismaticii, pentru a nu primi explicări fantastice și false.

A) Ereticii.

Haeresis, după limba grecească, în biserica creștină orientală are înțelesul de „învățătură rătăcită“, de „rătăcire“ și din acel cuvânt grecesc, în forma de adiectiv, s'a format: *haereticos,* de unde *eretic,* ungurește eretnek, nemțește Ketzer, cu înțelesul de om rătăcit, care s'a abătut dela învățătura generală, stabilită și recunoscută în biserica orientală; și din învățătură generală creștină, statorită în sinoadele generale ale bisericei orientale, crede ceva altcum, contrariu cu hotărârile sinoadelor, contrariu cu credința creștinilor adevărați.

O parte însemnată din istoria bisericei orientale o formează cearta pentru dogme (învățătură) și prigonirea ereticilor. Așa s'a predicat creștinilor, că adevărul sfânt creștin se cuprinde în dogmele, ce s'au primit de biserica orientală. Dar spiritul oamenilor era încă liber și independent, și omul a cercat a cerceta, că adevărul sfânt numai în dogme se cuprinde? Și aceste cercetări, uneori au creat profunde cugetări, dar mai de multeori, niște păreri ușuratice, sau chiar nebunii față de dogmele așezate și primite în general.

Aceste păreri nouă și contrare s'au numit erezii, adecă învățături rătăcite, și aceia, cari au primit aceste păreri nouă și contrare s'au numit eretici grupați în despărțăminte, mai de aproape numite secte (despărțiți, separați).

Pe timpul lui Iraeneus (an. 177 d. Cr.) erau deja 32 de secte; dar acestea cu timpul s'au mai înmulțit. Cei din secte se considerau de eretici.

Patriarhii, mitropoliții, în general capii bisericei, câștigând și pe împărați în partea lor pentru susținerea dogmelor așezate de biserică, au căpătat influință asupra cetățenilor și militarilor, și pe cei din secte adeseori i-au pedepsit cu moarte, adeseori cu confișcarea bunurilor, a bisericilor și mănăstirilor lor.

Biserica dela apus, adecă dela Roma, la început susținând încă tot dogmele bisericii orientale, a fost liniștită în sine, dar unii papi au început a se amesteca în afacerile eretice din Orient, pentrucă ereziile au trecut și la apus, ori acolo s'au format secte nouă, și papii au început și mai rigoros și mai crudel a pedepsi pe ereticii lor.

Pe timpul lui Teodosiu cel mare (începând la an. 346 d. Cr.), când Maxim a cucerit provințele dela apus, papii ori clerul a mijlocit la Maxim, de acesta a poruncit, ca Pristilian cu toți soții săi sectari să fie uciși. Și în Trier toți s'au omorât la anul 385. (Karl Rotteck V. p. 229—251).

Dar când papismul prin cler și-a votat tot felul de drepturi, și prin aceasta s'a ridicat puterea papilor, acestia au început a-și lăți puterea și asupra domnitorilor și popoarelor lor, și papii și prin domnitori au început persecutările cele mai aspre asupra ereticilor și șismaticilor, cari se aflau sub stăpânirea domnitorilor, cari de regulă au întrat în serviciul papilor, și-au ajutat la confiscarea bunurilor, bisericilor și mănăstirilor ereticilor și șismaticilor, făcând, ca acele să se predee clerului catolic, ba domnitorii au suferit și aceea, ca papii prin trimișii lor să judece la moarte pe eretici și șismatici — în țările domnitorilor.

Și toate după aceea au decurs tot mai rău pentru eretici și șismatici. Papa Grigorie XI-lea la anul 1229 a conchemat la Toulouse în Francia un consiliu bisericesc și aci a constituit (înființat) județe în contra ereticilor, (Ketzergerichte), în sensul strâns o inchisițiune aspră, ca să afle pe eretici și șismatici de vinovați și să-i poată judeca la moarte.

Mai în toate țările, papii au denumit „Magister Haereticorum“ (Ketzermeister) și li-a dat putere nerestrânsă asupra libertății, vieței și bunurilor acelora, cari nu au primit religiunea bisericii catolice, sau n'au primit dogma nouă, că duhul sfânt purcede nu numai dela tatăl, ci și dela fiiul.

Inchisiție înseamnă investigare, cercetare și s'a zis inquisitio haereticae pravitatis (cercetarea răutății eretice), atâta cât județul contra ereticilor, ba acest județ s'a numit crare scrisă cu ocazia jubileului de 50 de ani al acestor şcoale, de distinsul nostru bărbat Andreiu Bârseanu*), pe care nu de mult votul întregei obşti româneşti întrunite la Blaj l-a ridicat — în urma preţioaselor servicii aduse culturii româneşti — în scaunul de preşedinte al „Asociaţiunii“ şi căruia şi cu această ocaziune să-i dorim, ca bunul D-zeu să ni-l ţină încă multă vreme în deplină putere trupească şi sufletească spre binele şi fericirea neamului şi spre mândria noastră, a braşovenilor.

*

Conştii de marea însemnătate, ce o are şcoala în viaţa unui popor, Românii din cetatea Braşovului cumpărară — la îndemnul lui Popasu — încă în anul 1844 o frumoasă grădină, ce se afla pe locul numit Groaveri, cu scopul ca aici să se ridice o clădire şcolară pentru fiii parohienilor din cetatea şi Şcheii Braşovului, având ca noua şcoală să fie susţinută de ambele aceste parohii, — şi încă în acelaş an inginerul Ştefan Emilian pregăti planurile de lipsă pentru zidire.

Anii următori însă n'au fost tocmai prielnici chestianilor şcolare şi astfel ideea concepută în 1844 deocamdată fu părăsită, pentru ca apoi cu atât mai mare însufleţire să fie reluată în anul 1850, — întrucât acum braşovenii hotărâră — în urma stăruinţelor lui Popasu — ridicarea unui gimnaziu cu 4 clase pentru toţi fiii Românilor din împrejurimea Braşovului, iar pentru susţinerea proiectatului gimnaziu reprezentanţa bisericii Sft'lui Nicolae oferi anual suma de 2160 fl., iar reprezentanţa dela bis. Sftei Adormiri din Cetate 500 fl. „până la timpul când acest gimnaziu ar fi ajutat de către stat sau de naţiunea română“.

Cu toate acestea sumele subscrise nu erau suficiente, căci mai trebuiau cam 1000 fl. anual pentru acoperirea trebuinţelor împreunate cu susţinerea unui gimnaziu cu 4 clase.

Insufleţirea braşovenilor era însă mare, iar dorul de carte românească cuprinsese sufletele lor, şi iată 18 dintre ei îşi deschid cu dragă inimă pungile şi se obligă prin contract a plăti în timp de 10 ani — fiecare după puterile sale — sume mai mari şi mai mici, asigurând astfel pe seama gimnaziului câte 1200 fl. anual.

Amintesc dintre aceşti bravi şi inimoşi Români pe fericitul Ioan Iuga, care şi plăti înainte pe 10 ani câte 100 fl., total deci 1000 fl.

Trecând peste greutăţile începutului o comisiune aleasă pentru pregătirea actelor necesare la inaugurarea gimnaziului proiectat, care nu preste mult primi numirea de Eforie şcolastică şi în fruntea căreia era protopopul Popasu, — închiriă în casele Băcanului: 6 odăi, în cari în toamna anului 1850 se şi deschise şcoala centrală constătătoare din 4 clase de băieţi şi 2 de fetiţe, cl. 4-a astfel întocmită, că de fapt servea ca prima clasă gimnazială, — şi ca profesor pentru această clasă fu chiemat harnicul director de mai târziu Gavril Muntean.

Aceste începuturi — de altcum destul de frumoase — nu erau totuşi de natură de a mulţumi pe neobositul Popasu, care — mai ales după-ce văzu interesul cel mare al publicului faţă de noua şcoală — nu află odihnă, până ce nu convinse pe membrii Eforiei, că a sosit timpul ridicării noului edificiu şcolar. Tot la îndemnul lui arhitectul Şt. Emilian pregăti un nou plan de zidire, în care să încapă — pe lângă şcoala primară — un gimnaziu complet cu 8 clase.

Cu însemnata sumă de 6000 fl., promisă spre acest scop de reprezentanţa bis. Sftului Nicolae, dar cu inima plină de încredere în Dzeu şi în simţul de jertfă al braşovenilor se ocupă acest mare bărbat de zidirea Ierusalimului românesc, şi iată însufleţirea lui şi a bravilor săi tovarăşi de muncă face minuni.

Toţi din toate părţile se grăbesc a-şi trimite obolul lor la noua clădire; bis. Sftului Nicolae votează pe lângă cele 6000 fl. încă 5300, iar mai târziu alţi 4270 fl., fericitulul Nicolae Măciucă dărueşte 58 mii cărămizi, şi mai făgădueşte 50 mii, Românii din Ţânţari dăruesc 50 stejari şi împreună cu cei din Sân-Petru, Herman şi Preşmer promit a ajuta la căratul materialului, văduva Elena Prişcu şi ginerile său Otoţoiu dăruesc şcoalelor muntele Radu-Hovelu, Paraschiva Radu Borcan o grădină în valoare de 2000 fl., şi tot acum cele 2 parohii se obligă printr'un „Legământ“ a susţinea în bunăstare edificiul ce avea să se ridice.

Ca o strălucită dovadă a entusiasmului, cu care Românii braşoveni îmbrăţişară cauza şcolară, şi a încrederii cu care priveau în reuşita întreprinderii lor, poate servi reprezentaţiunea înaintată de cele 2 comune bisericeşti episcopului Şaguna, care îşi exprimase dorinţa ca noul gimnaziu să aibă caracter confesional, şi să corăspundă întru toate dispoziţiunilor pretinse de lege, — ca astfel apoi să poată fi recunoscut şi din partea statului.

Iată ce zic ei — între altele — în numita reprezentaţiune:

„Noi credem tare, că Inaltele locuri ne vor împlini cererea noastră peste tot, cu atât mai vârtos, că noi suntem hotărâţi, că de am căpăta de o sută de ori negativă, de o sută de ori să recurăm la dreptatea şi mila prea înduratului nostru împărat, care au garantisat la toate naţiunile, aşa şi la a noastră, libertatea de a se putea cultiva. Am hotărât, ca să nu ne lăsăm de această întreprindere, de am merge pe jos măcar până la înălţatul tron împărătesc în Viena, ca să cădem acolo în genunchi şi să ne rugăm“.

Paşii făcuţi până acum aflară şi binecuvântarea lui Şaguna, care la rugarea braşovenilor promise, că va veni, ca însuşi să pună peatra fundamentală la noua clădire şi fixă spre scopul acesta ziua de 17 Sept. 1851.

Nu se poate descrie bucuria braşovenilor la primirea acestei veşti. Bărbaţi şi femei, tineri şi bătrâni trecuţi de 70 de ani se întreceau în a-i oferi cu toată dragostea serviciile lor pentru pregătirea celor de lipsă la actul sfinţirii.

Ziua mult aşteptată fu favorizată de un timp frumos. După terminarea serviciului devin în bis. Sftului Nicolae, la care pontifică însuş Şaguna, un impozant convoiu porni în frunte cu praporii bisericii, în sunetele de sărbătoare ale clopotelor şi între bubuituri de piuliţe, spre locul ales pentru noua clădire. Aici fu întâmpinat cu un frumos marş naţional de muzica regimentului Bianchi.

In ochii tuturor celor de faţă se puteau vedea lacrimi de bucurie, şi fiecare preamărea în inima sa pe Tatăl ceresc, care i a învrednicit de aceste momente rare.

(Va urma).

Cronică pedagogică.

Are instrucţiunea în cântări, în şcolile noastre, vre-o înfluinţă asupra vorbirei copiilor?

Dacă în şcoala poporală se face instrucţiunea în limbă, de sigur se face cu scopul, de a da copiilor posibilitatea a se folosi *corect* de limbă în vorbire şi în scris. Exerciţiile, cari se fac în scopul acesta, se reduc la forma frumoasă a zicerilor, la desfacerea întregului etc., pe scurt: la partea *arhitectonică* a limbei, dar nu se ţine cont de o tractare sistematică a elementelor de vorbire, a producerei corecte de vocale şi consonante, din cauză, că presupune acestea ca şi primite din casa părintească.

Astfel în oraşe mai mari, cred unii, că au făcut în desjuns, dacă copiii, cari au greşeli de vorbire bătătoare la ochi, îi duc în diferite institute auxiliare, la diferite cursuri, cari te mântuesc de gângăvit. Eară preste toţi ceialalţi, cari au greşeli mai mici de vorbire trec „*tacendo*“, căci le lipseşte timpul de a se ocupa cu o cultură sistematică a vorbirei!

Lucrul acesta, care ar aparţinea instrucţiunei în limbă, în mare parte îl ia o altă disciplină: *instrucţiunea în cântări*. In celea următoare, nu am scopul de-a îngrămădi pe lângă materialul cel vechiu unul nou, ci de-a cerceta şi documenta, întru cât ajută rezultatul, pe care îl prestează instrucţiunea în cântări în privinţa cultivărei sunetului organului omenesc, economiei de respiraţie, etc. mai întâiu sie şi, adecă *limbei vorbite* şi *nu cântate?*

Cântarea şi vorbirea sunt cu mult mai înrudite decum se crede în deobşte.

Din punct de vedere technic, (— las partea artistică cu totul—), în ultima analisă, *cântarea* ni se prezintă ca o *vorbire ritmică şi metodică bine stilizată!* Singuraticii ritmi, cari în vorbirea noastră urmează unul după altul altul fără de nici o regulă sunt aduşi mai întâiu la o *unitate* ritmică, apoi la olaltă împreunaţi sunt aranjaţi după regulele simetriei. Asemenea e şi la *melodii*. Până când la *vorbire* melodia nu se ia în seamă, la cântare serveşte ea de bază!

La vorbire urmarea înălţimilor tonurilor se poate stabili întocmai aşa, ca şi la cântare, numai cât ficsarea lor scripturistică e cu mult mai grea întâi, pentrucă melodia vorbirei nu se leagă de semitonurile şcoalei, cromatice, ci foloseşte intervale cu mult mai mici, ca intervalele de semitonuri, şi al doilea: pentrucă nu sare dela un ton la altul atingând toate cari zac într'acea distanţă. Cauzele acestea şi împrejurarea, că înălţimea tonului nu rămâne constantă, nu numai la un cuvânt dară nici chiar la o vocală, fac să fie ilusorie ficsarea scripturistică a melodiei vorbirei.

Cântarea stilisează melodia chiar ca şi ritmul, întrucât reduce singuraticele înălţimi de tonuri la una (tonul fundamental în care se mişcă cântarea) şi continuă apoi, aranjându-le după trebuinţă.

Deosebire cardinală între cântare şi vorbire nu esistă.

La ambele partea *tonică constitutivă e esenţa*, ambele se produc prin *aceleaşi organe*, eară *greşelele* la ambele sunt *aproape aceleaşi*.

*

Această scurtă precugetare e de lipsă dacă e a se da instrucţiunei în cântări posibilitatea de a delătura greşeli, cari se ţin curat numai de vorbire!

Aceeaşi măsură de vocalisare corectă are şi cântarea ca şi vorbirea, dacă au pretenţii de frumseţă. Sigur e, că lipsuri mici în direcţia aceasta rămân de regulă necunoscute, din cauza dialectului care tâmpeşte puterea de observaţie a urechei. Pe lângă acestea fiecare sunet vorbit are lipsă numai de o părticică mică de timp pe care o foloseşte. Cât de mare însă e adevărul, că sunete singuratice, produse prin folosirea nenaturală a organelor laringitice, causează organismului de vorbire daune mari, pentrucă mai adeseori vorbim decât cântăm! Instrucţiunea de limbă sub imprejurările actuale trebue să se mulţămească cu aceea, ca să depărteze la elevii singuraticii scăderile bătătoare la ochi.

Cu totul deosebită e instrucţiunea în cântare. Cântarea deja pe treapta elementară se ocupă *sistematic* cu *cultura vocalelor*. Eserciţiile pe cari le face spre scopul acesta, numai în locul al doilea sunt eserciţii laringitice, în locul prim se reduc la ascuţirea urechei, ca să poată deosebi vocalul curat de cel turburat al dialectului. Şi numai după ce s'a cunoscut cel adevărat, are elevul a-l forma şi el. De regulă elevii, (— poporul întreg —) dau vocalei un timbru prea spălăcit.

Cele profunde sunt prea deschise, eară cele deschise sunt prea profunde.

In Germania, astăzi pretutindenea metoda „*Vogel Orgelmethode*“ cum o numeau, şi care consta în aceea, că cântările, pe cari aveau să le înveţe elevii, le cântau cu violina sau cu alt instrument de atâtea ori până ce le ştiau elevii — au pus'o „*ad acta*“! La *noi Românii*, pot zice, că pretutindenea — *durere se foloseşte încă tot această metodă.*

Cântarea, cum trebue propusă astăzi, trebue pusă pe alte baze, — raţionale!

Cu ajutoriul de eserciţii sistematice să se conducă elevii la stăpânirea distanţei întregi a intervalelor, şi astfel să li se dea posibilitatea şi însuşirea, ca cântările, cari au să devină proprietatea spirituala a elevului, să şi le preluore atât melodic, cât şi ritmic.

Tot aşa de mare influinţă binefăcătoare au avut şi au şi şcoalele înalte de cântare, cu toate că scopul înfiinţării lor a fost cântarea artistică.

In şcoalele poporale din Germania, însămnătatea cea mai mare o are momentul *culturei vocale*, care deşteaptă *interesul* pentru frumseţa tonului.

Eserciţiile de vocalisare, care, natural stau pe treapta primă, au scopul de a produce *vocale curate*. Şi de fapt, de acestea vorbirea are chiar aşa mare lipsă, ca şi cântarea.

Se înţelege de sine, că nu e permis să presupunem, că elevii în conversaţie folosesc „*per absolutum*“ ceea ce au învăţat în direcţia aceasta la instrucţiunea cântărilor, şi vorbesc *limba literară*; dar influinţa, ce o au eserciţiile de vorbire ale orelor de cântări asupra sunetelor vorbite e prea însemnată, ca să o putem trece cu vederea.

Şi mare ajutor are învăţătorul, care observă greşelile de vorbire, dacă îşi dă silinţa, a face pe elevi atenţi la cântare, şi caută să-i silească a forma vocalul de pricină întocmai cu vocalul acela dela cântări! *Octavian Murăşan*, preot.

(Va urma.)

şi sanctum oficium (diregătorie sfântă) a hierarhiei bisericii catolice, pentru aflarea şi pedepsirea ereticilor cu perderea vieţii, cu confiscarea bunurilor bisericilor, mănăstirilor eretice, şi pentru aceasta cu nedreptate s'au numit eretici şi aceia, cari întru adevăr nu erau eretici, dar ca să le confişte binele.

In diferite timpuri şi grecii din Grecia, apoi toată biserica orientală s'a numit eretică, ca să se justifice răsboaiele cruciate.

Românii din Carpaţi şi România sunt credincioşi creştini după dogmele bisericei orientale încă din primii secoli ai creştinismului; ei nu sunt urmaşii vre-unei secte şi astfel nici după o esplicare, fie cât de îndrăsneaţă, nu au fost şi nu sunt eretici. Minciunile apusenilor, pe lângă puterea lor s'au susţinut mai multe veacuri, dar lumina şi adevărul istoric azi le-a descoperit, că au fost şi sunt minciuni. (Lex. de conv. Mayer: haeretici).

B) Şismaticii.

In secolul al IV-lea creştinii apuseni (occidentali din Italia, Francia etc.) aveau învăţăturile religioase, teologice în spiritul bisericei greceşti din Răsărit; dar interesele politice, când s'a format imperiul roman dela răsărit şi dela apus, au provocat şi despărţirea bisericei a apusului de către cea din răsărit. In secolul al V-lea în orient erau într'o legătură strânsă bisericească patriarhii din Constantinopol (Bizanţ) Alexandria, Antiohia, Caesarea, Ephesos şi Ierusalim, toţi coordinaţi, nici unul mai mare, nici unul mai mic, ci laolaltă hotărau învăţăturile şi organizarea bisericei orientale; dar la apus episcopul din Roma, numit *papă*, s'a considerat de patriarhul dela apus şi a năzuit, ca el să fie primul patriarh, pentrucă el e urmaşul sfântului apostol Petru — în Roma.

Şi patriarhul din Constantinopol, cu scaunul său în reşedinţa împăratului dela răsărit, încă a vrut să-şi ridice vaza şi autoritatea faţă de ceialalţi patriarhi din răsărit şi a vrut să imiteze pe papa din Roma ca absolut domnitor la apus. Prin acestea a început a suferi unitatea bisericei orientale. Dar certele pentru primat nu se mai înşiră aici.

Până ce soboarele bisericei orientale au învăţat, că duhul sfânt purcede dela tatăl, în Roma sub Leo al III-lea (795—816) s'a băgat în simbolul credinţei, că duhul sfânt purcede nu numai dela tatăl, ci şi dela fiul. Astfel Roma a făcut erezie în contra învăţăturii generale a bisericii. Patriarhul din Constantinopol şi toată biserica orientelă a acuzat pe papa, că a modificat şi falsificat simbolul credinţei creştine, şi pe papa l-a acuzat de schismă (despărţire, separare) de biserica orientală. Biserica orientală nu a primit această însuşire, adecă — şi dela fiul.

Dar papa a strămutat şi esenţa cuminecăturei, pentrucă apusenii au început a se folosi de pâne nedospită. Biserica orientală nici această inovaţiune nu a primit-o. Atunci papa a făcut mai multe strămutări, înoiri în biserica dela apus, p. e., că postul se poate ţinea mâncând ouă şi lapte, că preoţii să-şi radă barba, că preoţii să nu se căsătorească. Patriarhii şi biserica orientală nu au vrut să primească înoirile introduse de papi în biserica catolică, ci le-au respins, pentrucă papii prin aceste înoiri au făcut şismă (despărţire, separare) de biserica veche creştină, adecă de cea ortodoxă, de biserica originară.

Atunci papa Victor al II-lea, 1051—1057, s'a mâniat tare asupra bisericei orientale şi deosebi pe patriarhul din Constantinopol, şi a anatemisat pe toţi şi a trimis Legaţi (soli) şi aceştia în 16 Iulie 1054, anatema papei au depus-o pe altarul sfintei biserici Sofia. Şi patriarhul, ce a putut să facă, decât că a anatemisat pe papa dela Roma. (Karl Rotteck V. p. 300. Lex. de conv. Mayer: die griechische Kirche, p. 718).

Astfel papa dela Roma a modificat şi reformat tot mai tare biserica apusană, sau biserica Romei, şi a introdus multe înoiri, iară patriarhul din Constantinopol şi biserica orientală nu au vrut să primească înoirile, nu s'au alăturat Romei, nu au împreunat biserica orientală cu cea apusană, nu s'au împreunat, nu s'au învoit cu ea, ba toate înoirile le-au respins şi au protestat în contra lor.

Pentru aceasta biserica orientală, nefiind unită cu cea din Roma şi nerecunoscând înoirile Romei, nici nu a putut *să se despartă* de Roma, şi *astfel orientalii nici nu au făcut şisma* (despărţire, separare), pentrucă nu au fost uniţi cu Roma; ci apusenii, cari la început au fost împreunaţi cu orientalii, au făcut şismă, adecă: despărţirea de biserica orientală.

(Va urma).

---

*) Istoria şcoalelor Centrale rom. gr. or. din Braşov. — Braşov 1902.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc On. preoţime din tractul Mediaşului la conferenţa preoţească, care se va ţinea Luni în 31 Octomvrie v. a. c. în şcoala din Mediaş cu următoarea

Ordine de zi:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea.
3. Comunicarea ordinului Consistorial referitor la concluzele conferenţei din anul trecut, precum şi a altor circulare consistoriale.
4. Tema: „Cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti". Raportor preotul Toma Stanciu.
5. Tema: „Consultarea pastoralei arhiereşti" Nr. 4398 Pres. 1911, de preotul Zaharie Pope.
6. Apreţierea şi completarea statutului pentru înfiinţarea de reuniuni femeieşti. Raportor preotul Ioan Dordea.
7. Comunicarea regulamentului pentru biblioteca tractului şi încasarea taxelor.
8. Eventuale propuneri.
9. Alegerea comisiunei permanente.
10. Incheierea conferenţei.

Mediaş, în 6 Octomvrie 1911.

Romul Mircea
protopop.

Din Budapesta.

Constituirea corului bisericii gr.-or. române.

După feriile de vară şi reîntoarcerea tinerilor universitari s'a constituit din nou corul bisericei greco-or. române din Budapesta.

Acest cor înfiinţat cu menirea de a cultiva cântările bisericeşti şi a ridica prin frumseţa lor nimbul cultului divin, şi-a întocmit cu prilejiul constituirii sale din anul acesta un program de activitate pe terenul cultural. Şi anume, prin aranjări de conveniri şi serate doreşte a închiega inteligința română într'un cerc curat românesc cu cultură românească şi a face prin aceasta posibilă tinerimei desvoltarea sa morală şi intelectuală.

Acest scop înalt va contribui la promovarea tinerilor întru tot ce este bun şi folositor pentru societate. Va aduna corul sub steagul culturii româneşti pe toţi acele, cari conştii de chemarea lor, râvnesc la tradiţiile şi trecutul neamului nostru şi se încălzesc de doinele şi cântecele vibrătoare ale poporului românesc.

Va face posibilă apropierea tinerilor străini universitari de inteligința română din loc şi va delătura stavila, care până acum împiedeca concentrarea lor într'o societate comună, cu ace'eaşi idealuri şi aceeaş menire.

Aceasta ne este ţinta, de care dorim a ne apropia prin noua constituire. Sub acest raport am ţinut în 26 Septemvrie n. o şedinţă extraordinară, în care comunicându-se membrilor programul anului acestuia şi însemnătatea cuprinsului său, s'au legat de conştiinţa tuturora datorinţele, ce le au cu privire la împlinirea chemării noastre, şi am purces la alegerea factorilor conducători.

Dupăce cu învoirea tuturora am ales de preşedinte onorar pe Ilustritatea Sa dnul *Dr. Iosif Gall*, acest patron şi mare sprijinitor al tinerimii, tot cu aceeaşi aclamaţiune am ales ca preşedinte activ pe tinărul şi energicul advocat dnul *Dr. Liviu Linţa*, sub conducerea căruia credem a fi realizabil scopul măreţ, la ajungerea căruia cu atâta însufleţire ne-am angajat.

S'a numit şi primit apoi de secretar *Vasile Mircu*, stud. med., de notar *I. Popovici*, stud. med., de cassar *Constantin Popescu*, funcţionar, de arhivar *Virgil Biberia*, stud. iur., şi s'au format patru comitete, anume: pentru presă, muzică, dans şi comitetul aranjator.

După constituirea noastră formală, toţi în corpore, împreună cu noul preşedinte, ne-am prezentat la patronul nostru şi preşedinte onorar, Ilustritatea Sa dnul *Dr. Iosif Gall*, precum şi la Preacuvioşia Sa dnul protosincel *Ghenadie G. Bogoevici*, şi mulţămindu-le pentru sprijinul şi interesul, faţă de cor şi tinerime, apoi prezentându-le programul nostru din anul acesta, i-am rugat ca şi pe viitor să ne fie întru ajutor, căci e mare datorința, care conform programului nou am luat-o asupra noastră faţă de sfânta maică biserică şi neamul românesc.

Am apelat apoi la inteligința română din loc pentru sprijinul ei, fără de care ar fi deşartă toată nizuința noastră. Şi nu puteam fi unilaterali, ca cu ocaziunea aceasta, să uităm a cere şi sprijinul intelectualilor noştri din provincie, fie acela şi material, ca prin sprijinul de care ne vom putea bucura, să punem bază cât mai solidă instituţiunei noastre şi să putem înainta fără pedeci către scopul măreţ, de care ne-am încălzit.

Rugăm deci inteligința română, ca cu privire la împrejurarea, că deja în luna Noemvrie voim a aranja petrecerea primă a anului acestuia, dela reuşita căreia va depinde viitorul organizării noastre, să ne aprecieze iniţiativa şi să stăruiască şi conlucre la împlinirea misiunei noastre.

Budapesta, 4/17 Octomvrie 1911.

In numele corului:

Aron Dorca
membru în cor.

NOUTĂŢI.

Episcopul Gherlei. Primim informaţia, că episcop gr.-cat. român la Gherla a fost numit Preasfinţia Sa, Episcopul *Dr. Vasile Hossu* al Lugojului.

*

Decorat Maiestatea Sa regele Carol al României a conferit Alteţei Sale Regale principelui *Carol*, cu ocazia aniversării a 18-a a naşterii sale, colanul ordinului Carol I.

*

Desvălirea monumentului Eminescu. Din Galaţi se vesteşte, că desvălirea monumentului poetului Eminescu se va face Duminecă 16/29 Octomvrie 1911. La această serbare culturală vor participa români din toate ţările.

*

Conferenţe literare. Tinerimea română dela universitatea din Cluj se pregăteşte să ţină la earnă o serie de conferenţe literare, pentru care se vor invita scriitorii cei mai distinşi.

*

Distincţiune După sborurile excelente executate la Iaşi, dl inginer Aurel *Vlaicu* a fost decorat de M. Sa regele Carol cu „Coroana României", în gradul de cavaler.

*

Biblioteca Academiei Române. In Septemvrie 1911 s'au consultat 1745 volume şi broşuri de către 629 cetitori. 380 manuscripte, 1126 documente au fost comunicate la 159 cetitori. Colecţiile bibliotecii a sporit în această lună cu 1123 volume şi broşuri. Biblioteca este deschisă în fiecare zi de lucru dela 8 dimineaţa până la 6 seara.

*

Izvoare calde. Lângă localitatea Iaice în Bosnia, s'au descoperit întâmplător câteva izvoare calde. O cercetare făcută de profesorii universitari din Agram ar fi dovedit, că compoziţia chemică a izvoarelor din Bosnia se aseamănă perfect cu apa vestită dela Carlsbad. Gradul de temperatură al nouălor izvoare face 64 C.

*

Vijelie. O uriaşă vijelie, cum se vesteşte din sfântul munte, din Athos, a cauzat mare pagubă în toată Macedonia. Arbori vechi de peste o sută de ani au fost desrădăcinaţi. Pagubele se urcă la patru milioane de coroane.

*

Holera. Din Constantinopol se scrie, că holera a început să scadă. Oraşul a avut până acum 2530 de îmbolnăviri şi 1471 de cazuri mortale.

*

† Ioan Mălâncrăvean, învăţător la şcoala gr. ort. română din Bărghiş, a decedat la 7/20 Oct., 4 şi $^1/_2$ oare dim. în etate de abia 21 ani, şi a fost înmormântat la 9/22 Oct. 1 oară p. m. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Pe patul de moarte. In Orşova a murit, zilele acestea, un bătrân de 80 de ani, Ioan Kálmán, care a mărturisit pe patul morţii, că înainte cu 61 de ani şi-a omorât pe fratele său mai mare, ca să-l moştenească.

*

Daunele incendiilor. Datele biroului central de statistică acum apărute arată, că în August 1911 au fost 2310 incendii în 1642 comune din ţara noastră; paguba pricinuită face aproape 12 milioane coroane.

*

Mama şi fiica. Soţia ţăranului Toma *Iernea* din Pâncota făcea de unăzi foc în cuptor. Fetiţa ei se găsea în apropiere; nu se ştie cum, hăineţele sale au luat deodată foc. Mama a ridicat în braţe copila, ale cărei haine ardeau şi s'a grăbit să iasă la fântână. Intr'acea s'au aprins şi vestmintele mamii; până când au sosit vecinii în ajutor, au ars hainele pe ele. In aceaşi zi, în urma arsurilor primite, au murit şi mama şi fata.

*

Din epoca de peatră. Dr. Henry *Martin* a făcut la Academia de ştiinţe din Paris o comunicaţiune despre o importantă descoperire privitoare la timpul preistoric. Este vorba de un schelet complet al omului din epoca de peatră. Doctorul Martin a arătat căpăţina acestui schelet; restul corpului se află într'o groapă adâncă lângă o localitate din Charente. Capul, despre care e vorbă, are dinţi foarte tari, şi arcul sprâncenelor este enorm desvoltat.

*

Expoziţie dăruită. Grupa de pavilioane *Ligner*, în care era expus omul şi viaţa omenească, după cum se vesteşte dela expoziţia de igienă din Dresda, a fost dăruită acestui oraş. Pavilioanele amintite era să le cumpere dela Ligner guvernul american, care îi oferise patru milioane de mărci; el însă a preferat să le dăruiască oraşului Dresda.

*

Soldat lunatic. Petru Rosman, soldat simplu în cazarma Jellaşich din Fiume, a fost găsit într'o dimineaţă cu trupul zdrobit în curtea cazarmei. Dus la spitalul militar s'a constatat, că Rosman este lunatic, care în nopţile cu lună a mai rătăcit din cazarmă. Se crede, că în stare de somnambulism nenorocitul a căzut din al doilea etaj.

*

Sârbii şi cometa. Locuitorii comunei Loznica, de lângă râul Drina, au zărit pe cer într'o seară din săptămâna trecută o cometă foarte lucitoare. Poporul superstiţios, a cărui fantazia este şi de alt fel agitată de ştiri răsboinice, explică ivirea cometei în modul următor: Capul cometei este îndreptat spre Bosnia, ear coada e înclinată spre Sârbia, aceasta însemnează: capul cometei se va rupe şi va cădea în capul „şvabilor" (aşa numesc sârbii pe austrieci) în Bosnia; iar cometa, care prevesteşte un mare războiu, arată totodată sârbilor drumul, încotro au să pornească lupta.

*

Azile de copii. In Germania nu numai la fabrici şi în ateliere, ci şi în băncile şcolilor primare şi secundare putem găsi „soţi de principii". Partidul social democrat din Germania desvoltă o mare agitaţie. Tipăreşte un ziar pe seama copiilor, — publicaţiunea aceasta, care este în anul al treilea, are 65 mii de abonaţi. Comitetul central din Berlin pentru creşterea tinerimii are astăzi în ţara întreagă 450 de comitete filiale, a căror problemă de căpetenie este înfiinţarea de azile. Până acum s'au întemeiat 147 de aşezăminte, unele mai mici, altele mai mari. Azilele au aproape toate biblioteci proprii, o sală de conversaţie, unde copiii se distrag cu jocuri sociale, cu şahul şi altele. Alcoolul şi tutunul, în toate formele lor, sunt excluse din localităţile acestea. Budgetul anual al celor 147 de azile face 46 mii de mărci. Comitetele se îngrijesc de cultura tinerimii nu numai prin mijlocirea bibliotecilor, ci şi prin ţinerea sistematică de prelegeri, cursuri, reprezentaţiuni artistice şi călăuzire pe la muzee. La prelegeri participă peste o sută de mii de copii şi tineri. Se mai organisează festivităţi, conferenţe literare, excursiuni, jocuri. Se distribue tinerilor, în mare parte gratuit, broşuri şi cărticele potrivite, — în anul trecut li s'au dat aproape două milioane de cărţi. Comitetele au încasat în 1910 o sută mii de coroane şi au cheltuit 90 de mii. Astfel de muncă culturală e vrednică să fie urmată şi de alte ţări.

*

Legatul Mateiu Mocanu. Duminecă, la 2/15 Octomvrie 1911, s'a celebrat în biserica catedrală din Sibiu, prin protopresbiterul militar Pavel Boldea şi în presenţa coloniei bănăţenilor din Sibiu, cununia religioasă a dlui *Coriolan I. Buracu*, candidat de preoţie din Prigor (com. Caraş Severin), cu dşoara *Mărioara Mocanu* din Cernatul Săcelelor. Naşul tinerei părechi, dl *Ghiţă Ghimbăşanu*, fabricant de caşcaval şi brânzeturi în Azuga (România) cum şi mama miresei, din acest fericit incident, au pus la mâna dlui Vic. Tordăşianu, preşedintele „Reuniunii meseriaşilor români din Sibiiu", primul cor. 60, iar doamna Mocanu cor. 40, sau în total cor. 100, drept temeiu la legatul care se poarte numele fericitului în Domnul *Mateiu Mocanu* decedat la 21 Septemvrie 1899 în Cernat. Scopul legatului este ajutorarea copiilor săraci, dar sârguincioşi din Cernatul Săcelelor, cari se vor aplica la meserii. Acesta este al 3-lea legat al „*fondului Episcopului Nic. Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi*" al numitei Reuniuni. El se va administra după normele stabilite la celelalte legate şi va spori cu darurile rudeniilor şi prietinilor familiilor întemeietorilor legatului, din daniile credincioşilor din Cernat etc. „*Dzeu vede*".

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi serbători la 3, 4$^1/_2$, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Calendar pe 1912. Primim dela Tipografia şi Libraria diecezană ortodoxă română din Arad *Calendarul* său pe anul dela Hristos 1912 împreună cu Calendarul de părete al acestui aşezământ. Calendarul diecezan dela Arad cuprinde şi de astădată o materie instructivă şi interesantă, cu mai multe ilustraţiuni potrivite. Un exemplar cu şematism costă 50 de bani, fără şematism 30 de bani. De vânzare în toate librăriile.

Oficială.

Neavând provocarea dela 19 Martie a. c. nr. 3520 Plen. — resultatul dorit, ne îndreptăm cu rugămintea pe această cale către toţi intelectualii nostri obligaţi prin conclusul sinodal nr, 62/910 a contribui la **fondul cultural arhidiecezan**, cari însă nu s'au achitat de datorinţa lor, ca până la finea anului curent să trimită la casa arhidiecezană **cotizaţia** ce li s'a cerut prin adresă specială.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă comedia: „*Der Gardeoffizier*", iar mâne, Marţi, „*Filia hospitalis*", piesă studenţască în 4 acte.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Credincioşii noştri din comuna bisericească Osoiu (tractul Dejului) şi-au renovat biserica. La acoperirea cheltuielilor împreunate cu renovarea mulţi dintre ei, pe lângă sprijin de altă natură, au mai contribuit şi cu sume în bani, şi anume:

Pantilimon Pop, paroh 30 cor. Petru Duma 20 cor. Ioan Măgdaş 6 cor. Mihai Gavruş 10 cor. Vasile Duma 4 cor. Iaon Gavruş 10 cor. Dumitru Duma 10 cor. Alecsandru Gavruş 10 cor. Vasile Gavruş 4 cor. Simion Peter 4 cor. Ioan Boldean 5 cor. Pavel Pop 10 cor. Ioan Pop 5 cor. Ioan Pop Dani 20 cor. Alecsandru Dascăl 10 cor. Bernad Coţu 1 cor. Alecsandru Duma 6 cor. Vinuc Duma 4 cor. George Mureşan 10 cor. Teodor Duma 4 cor. Vasile Duma 5 cor. Irimie Ciupe 5 cor. Ioan Percea 10 cor. Ionaş Duma 6 cor. Teodor Duma al Floarei 10 cor. Grigorie Duma 2 cor. Ioan Pop al lui Gavril 10 cor. Vasile Pop 3 cor. Ioan Gavruş 6 cor. Sofron Gavruş 2 cor. Vasile Gavruş 20 cor. Ambrosie Duma 4 cor. Trăian Pop 20 cor. Nicolae Duma 10 cor. Ioan Mureşan 5 cor. Teodor Horvath 3 cor. Grigorie Pop 2 cor. Simion Mureşan 4 cor. Ilie Mureşan 4 cor. Sandor Pop al lui Pamfil 20 cor. şi Cilie Mureşan 4 cor:

Dzeu să le răsplătească fapta creştinească.

*

Cu ocaziunea întrunirii conferenţei preoţeşti, ţinută în 2/15 Oct. a. c. în parohia Unguraş, ppopiatul cu celaş nume, la propunerea veteranului preot din Jimbor. Gavrilă Mureşan, au binevoit a se înscrie la colecta pentru zidirea bisericii noastre.

Garvilă Mureşan paroh în Jimbor cu 50 cor. Vasiliu Ferghete paroh în Dânc, George Bodea paroh în Bozna, Victor Both paroh în Bălan câte 20 cor. Gavriil Olar paroh în Stâna, George Olar paroh în Stâna, Gavriil Cure paroh în Dol, Emil Miclea paroh în Baica, Teodor Puşcaş paroh în Bodia, Vasiliu Farcaş paroh în Cubleş, Iuliu Chiffa paroh în Hida, Andrei Mureşan paroh în Tămaşa, George Vlaic paroh în Păuşa, George Puşcaş paroh în Stămărie, câte 10 cor. Vasiliu Gog paroh în Jac cu 5 cor. In total cor. 215: douăsutecincisprezece.

Primească marinimoşii donatori prinosul nostru de recunoştinţă pentru jertfa adusă întru înălţarea noului nostru Sion, iar fapta lor servească de pildă vrednică de urmat tuturor conferenţelor noastre preoţeşti din neam în neam!

In numele comitetului parohial:

Unguraş, 4/17 Octomvrie 1911.

Ioil Ghiuriţan
preot.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 455/1911. (407) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Paloş** cu salariu fundamental de 1000 coroane şi anume: 700 coroane dela comuna bisericească şi 300 cor. din fondurilor arhidiecezane; relut de cvartir conform legei şi relut de grădină 20 coroane. Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciul prestat la aceasta şcoală. Se mai cere dela concurenţii la acest post, să aibă cunoştinţe musicale, căci cel ales va fi obligat a înfiinţa şi conduce un cor în mai multe voci, pelângă remuneraţie specială.

2. **Viscri** cu salariu de 1000 cor. şi anume 200 cor. dela comuna bisericească, ear restul şi cvincvenalele dela stat, pe baza documentelor învăţătorului ales. Apoi 3 stângini de lemne dela comuna politică şi locuinţă în edificiul şcoalei.

Invăţătorii aleşi sunt obligaţi a instrua pe elevi şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice, ear la trebuinţă sunt obligaţi a cânta şi în strană utrenia şi vecernia din Dumineci şi sărbători.

Cererile de concurs se vor trimite subsemnatului oficiu, ear concurenţii sunt ţinuţi a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică.

Cohalm, în 7 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Nr. 580/1911. (406) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. română din **Băcăinţ**, tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor. şi anume 600 cor. dela parohie şi 400 cor. notaţi dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi lemnele trebuincioase, eventual relutul pentru acestea fixat în foaia de emolumente învăţătoreşti.

Invăţătorul e obligat a ţinea în Dumineci şi sărbători o strană, şi a conduce copiii de şcoală la biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul şi-a cânta în strană.

Geoagiu (Algogy), 5/18 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului în conţelegere cu respectivul comitet parohial.

Ioan Popovici
protopop.

M. Z. 11879/911. (409) 1—1

Kundmachung.

Vom unterzeichneten Magistrate wird verlautbart, dass die Vorschreibung über die zur Deckung der Kosten der täglichen Hauskehrichtabfuhr einzuhebenden Wohnungssteuer (Abfuhrgebür) in der Zeit vom 20.—30. Oktober l. J. in der städtischen Buchhaltung zur Einsichtnahme durch die Hauseigentümer aufliegt. Reklamationen können in derselben Frist bei der städtischen Buchhaltung mündlich oder schriftlich eingebracht werden.

Die fälligen Gebüren für das IV. Quartal des l. J. sind spätestens bis zum 10. November l. J. in die Stadtkassa einzuzahlen.

Nagyszeben, am 18. Oktober 1911.

Der Magistrat.

Nr. 615/1911. (398) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti din comunele mai jos însemnate, tractul protopresbiteral al Abrudului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Bucium-Cerbu**, salar fundamental 400 coroane din repartiţie, cuartir, 1/4 jugăr grădină şi 2 stângini de lemne.

2. **Soharu**, salar fundamental 352 coroane, cuartir, 1/4 jugăr grădină şi lemne de foc.

Intregirea la suma prescrisă de lege şi cvincvenalele pentru ambele posturi se va cere dela stat.

Cei ce doresc să concureze sunt învitaţi a se prezenta în comune spre a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile de concurs instruite conform regulamentului în vigoare, să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul arătat.

Abrud, 28 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Abrudului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Petru Popovici
protopresb.

Nr. 539/1911. (401) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învăţător, sistemizat la şcoala din **Daia**, protopresbiteratul Şebeşului, se publică concurs cu termin 30 de zile, dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental: 600 Cor. dela comuna bisericească şi 400 cor. întregire dela stat.

b) Cuartir şi grădină în natură sau relut în bani.

Invăţătorul e dator a conduce Dumineca şi sărbătoarea copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturgie.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Şebeş, 30 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Şebeşului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 432/1911. (402) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II a **Lăpugiul-superior** din tractul Dobrei, în înţelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a. c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Se observă că în lipsă de concurenţi cualificaţi pentru parohii de cl. II-a vor fi candidaţi şi cei cu cualificaţiune inferioară.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, şi a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a-şi arăta desterităţile în cele rituale şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dobra, la 1 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 877/1911 protopresb. (397) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. a III a **Zoltan** protopresbiteratul tractul Sighişoara, devenit vacant prin penzionarea parohului George Vătăşan, se publică în conformitate cu veneratul ordin consistorial din 13 Septemvrie a. c. Nr. 11,121. Bis. concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat, cu observarea, că intravilanul parohial pe jumătate, rămâne în senzul venerabilei rezoluţii Consistoriale dto 12 Iulie a. c. Nr. 7344 Bis. în folosinţa parohului penzionat pe restul vieţii sale.

Petenţii vor subşterne suplicele concursuali instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu încunoştiinţarea protopresbiterului tractual se vor prezenta în sfânta biserică în vre-o Dumineca sau sărbătoare spre a cânta şi cuvânta, eventual celebra.

Sighişoara, 27 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelerere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 40/1911. (400) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului întâi de învăţător la şcoala noastră confesională din **Dăişoara**, protopresbiteratul Cohalmului devenit vacant prin moartea fostului învăţător Pärtenie Mihailă, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de cor. 1000, din care cor. 600, se vor plăti din repartiţie pe popor şi din „cassa proprietarilor“, iar restul de cor. 400, precum şi cvincvenalele se vor cere dela stat. Locuinţă corespunzătoare în edificiul şcoalei şi doi (2) stângini de lemne pentru încălzit, aduse la şcoală.

Alesul va fi îndatorat ca împreună cu celalalt învăţător să cânte la strană utrenia din Dumineci şi sărbători, iar la sf. liturgie să cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii, se vor trimite la oficiul protopresbiteral al Cohalmului, iar concurenţii se vor prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare pentru a cânta şi a face cunoştintă cu poporul.

Dăişoara, din şedinţa comitetului parohial ţinută la 25 Septemvrie st. v. 1911.

Ioan Mihailă
paroh şi preşedinte.

Ioan Pulca
jud. şi notar.

Nr. 444/1911 văzut şi aprobat:

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 4—

Se arendează

pe timp de 12 ani o moşie a unui grof, cu pământ excelent, teritor de 2500 jugăre catastrale, din cari 1500 jugăre e loc de cosit (fânaţ) şi de păşune, iar 1000 jugăre loc de arat.

Preferiţi sunt proprietarii de oi cu capital suficient.

Moşia are o posiţie frumoasă în cel mai bun comitat al Ardealului, în apropierea unei staţiuni a căilor ferate.

Cu informaţiuni detailate serveşte

Akontz Márton
Kolozsvár
Király utcza 20 szám.

(404) 2—4

Bănci de şcoală folosite

încă în stare foarte bună, sunt **ieftin de vânzare** la

Wilhelm Connerth
Sibiiu
Strada Guşteriţei Nr. 53.

(403) 2—3

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 36—40

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate

(275) 12—52

Se află pretutindenea.

In tipografia arhidiecezană din Sibiiu a apărut:

Abecedarul pentru analfabeţi

de I. Bota, înv. penz.

Abecedarul acesta e unic în felul său, nu numai la noi, ci putem zice că şi la alte popoară; pentrucă e lucrat cu multă precauţiune şi pricepere. E cel mai lesnicios, cel mai plăcut şi atrăgător, ba şi cel mai uşor de predat, aşa că oricare cărturar ce ştie ceti şi scrie îl poate preda cu succes, şi aşa fiind e cel mai ducător la scop.

Pentruca neştiutorul de carte să se poată deprinde mai uşor, — în toate prelegerile alfabetului mic scris sau întocmit cuvinte numai din câte-o silabă: din câte 2—3 litere adecă:

In partea primă, la alfabetul mic scris şi tipărit, cele mai multe prelegeri sunt urmate de un joc de cuvinte, cari cetite dela stânga spre dreapta, de sus în jos şi invers, ne dau diferite cuvinte, de exemplu:

cuc	arc	eram	arap	gard
una	rar	roma	para	amor
car	ura	amor	amar	rama
		mare	sapa	drag

apoi printr'acestea se mai află cuvinte, dela cari se adaugă sau se lasă iniţiala, d ex.:

. . . u	straiu	todor
. . iu	. traiu	. odor
. aiu	. . raiu	. . dor
maiu	. . . aiu	. . . or
	. . . . iu	. . . . r
	. . . . . u	

Intre unele prelegeri mai urmează cuvinte la cari punând iniţială nouă ne dau alte diferite cuvinte de exemplu cu iniţialele: „d, l, m, s, r, p,“ putem ceti cuvântul „acul“.

Toate prelegerile din partea a II a a alfabetului mare scris şi tipărit sunt urmate de câte 2—5 sentinţe şi proverbe instructive, a căror iniţială e litera dela prelegerea premearsă.

Tot în partea aceasta, pe 8 pagini se află 14 piese de cetit, detot uşoare, cari pot servi ca bază la învăţământul instructiv, şi cari sunt o pregătire pentru cetitul fluent.

In partea a treia urmează vre-o 11 piese de cetire şi trei de poezii foarte instructive anume: 1. Cartea cea mare; 2. Pestalozzi; 3. Unde poţi ajunde cu râvna la învăţătură; 4. Cea mai preţioasă moştenire; 5. Davire; 6. Iubirea fiască şi frăţească; 7. Iubirea fiască; 8. Moş Toader; 9. Din urmările beţiei; 10. Beţivul, poezie de P. Dulf; 11 Şi a întors inima spre Dumnezeu; 12. Natura; 13 Ruga copilului, poezie; 14. Imn.

La predarea acestui abecedar nu se recere multă trudă şi dibăcie dăscălească, căci fiind uşor şi lesnicios, devine plăcut elevului, aşa că află plăcere a se ocupa şi singur cu învăţarea cetitului. Şi astfel fiind e de recomandat şi pentru şcolarii din şcoalele noastre poporale.

Abecedarul se extinde numai pe **72 pagini** şi costă **40 fileri exemplarul.** Se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben).

La cumpărări mai mari se dă rabatul obicinuit.

Abecedarul e aprobat din partea secţiunii şcolare a „Asociaţiei pentru literatura şi cultura poporului român“ din Sibiiu, votându se din partea acesteia şi un ajutor în bani pentru acoperirea în parte a speselor de tipar.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane, Anul LIX. Sibiiu, Joi 13/26 Octomvrie 1911. Nr. 108.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Răsboiul turco-italian.

Sibiiu, 25 Octomvrie n.

Graba mare şi îndrăsneala cu care Italia a declarat răsboiu Turciei, ca din senin, pe neaşteptate, şi numai decât a şi ocupat Tripolitania, a cam surprins lumea diplomatică şi a zăpăcit'o puţin, astfel, că la început nu ştia ce să facă. Era aproape gata să incline spre Turcia şi să o iee sub scutul şi apărarea sa, mai ales că din partea Turciei i se *ceruse* acest scut. S'au resgândit însă diplomaţii, şi la recercările primite au dat răspuns Turciei, că nu se amestecă în răsboiul dintre Turcia şi Italia, ci Turcia caute să ajungă la înţelegere cu Italia. Răsboiul le priveşte pe ele două.

Dar Italia ocupase acum Tripolitania, provincia africană pe care-şi pusese ochii încă înainte cu treizeci de ani, şi nu aştepta decât momentul potrivit, ca să poată întra în ea cu trupele sale şi cu planurile sale, de a face din acest colţ de lume negles şi părăginit un nou Canaan. Ce putea deci Turcia să facă, în faţa faptului împlinit, şi în lipsa oricărui sprigin din partea puterilor mari europene? A convocat de urgenţă parlamentul, pe care l-a deschis Sultanul cu un cuvânt de tron destul de energic în ce priveşte apărarea intereselor statului în afară, dar nu destul de energic, după părerea opoziţiei din parlamentul turcesc, în contra duşmanului ţării, în contra Italiei.

S'a cerut deci darea în judecată a guvernului turcesc, pe motivul, că a negles luarea măsurilor necesare, ca Turcia să se apere cu demnitate şi cu succes în contra Italiei, şi s'a ţinut şedinţă deschisă şi secretă pentru a se discuta asupra acestei propuneri, iar resultatul a fost, că guvernul a convins parlamentul, că nu se *puteau* lua măsurile mai energice şi mai eficace, din simplul motiv, că statul nu are armată, nu are arme, nu are muniţii, şi toate acestea nu le are, pentrucă nu are — bani! Lucrurile s'au desvoltat apoi astfel, că în loc de darea în judecată, s'a votat *încredere* deplină guvernului, după ce acesta a declarat, că se va sili din toate puterile să apere onoarea naţională şi drepturile suverane ale Turciei.

Onoarea naţională pe semne aşa va fi apărată, ca ici colea se mai însceneazǎ câte o ciocnire a trupelor turceşti cu cele italieneşti, pe teritoriul Tripolitaniei, şi se dau depeşi chiar despre învingerea Turcilor, iar drepturile Turciei asupra Tripolitaniei aşa vor fi apărate, că Turcia va cere respectarea suzeranităţii sale asupra acestei provincii şi o anumită despăgubire, cum a fost acordată şi de Austro-Ungaria, când cu anexarea Bosniei şi Herţegovinei.

Fireşte, dacă se învoeşte Italia, stăpână pe situaţiune. Şi Italia şi-a şi formulat deja condiţiunile de pace, în cari se ţine întru câtva cont de interesele şi drepturile Turciei, deşi nu în măsura dorită de Turci. După un ziar mare francez, Italia e gata adecă să lege pace cu Turcia în condiţiunile următoare:

1. Turcia să recunoască anexarea Tripolitaniei la Italia.

2. Italia va plăti o despăgubire bănească pentru Domeniile Coroanei otomane din această provincie — îndemnizaţie ce urmează să se stabilească după evaluarea proprietăţilor.

3. Italia e gata să renunţe la privilegiul capitulaţiunilor în imperiul otoman, dacă şi celelalte puteri fac o declaraţiune identică.

4. Italia e dispusă să consimtă la sporirea taxelor vamale şi la impunerea streinilor la patentă, dacă şi celelalte puteri vor accepta aceste măsuri fiscale, care privesc interesele comerciului lor.

5. Italia va recunoaşte pe sultan ca şef spiritual al mohamedanilor din Tripolitania, şi va permite, ca un reprezentant religios al Padişahului, având prerogativele unui episcop catolic, ori ale unui Mare Rabin evreu, să reşeadă la Tripolis.

6. Odată pacea încheiată, Italia e gata să asigure sultanului sprijinul ei leal în apărarea intregităţei imperiului otoman din Europa şi Azia.

*

Acestea sunt condiţiunile de pace ale Italiei.

Cum Turcia e lăsată singură, de capul ei, căci nu are nici o putere mare europeană pe partea ei, probabil, că va accepta condiţiunile acestea de pace şi astfel războiul turco-italian va lua în curând sfârşit, lăsând în urma sa învăţătura, că statele au să stee totdeauna gata de războiu, pentrucă nu pot şti când şi din care parte vine pe neaşteptate atacul asupra lor.

Interpelări. In chestia răsboiului turco-italian ambele guverne ale monarchiei noastre au fost interpelate, si ambii ministri-presidenţi au răspuns eri Joi, spunând, că o intervenţie din partea monarhiei noastre *nu e actuală*, după ce interesele monarhiei noastre *nu sunt periclitate.*

La Viena. Primministrul nostru, contele *Khuen Héderváry*, şi noul ministru de comerciu, *Beöthy László*, au sosit Duminecă la ameaz la Viena. Luni apoi, la orele 10, s'au presentat ambii înaintea Maiestăţii Sale, în mânile căruia ministrul de comerciu a pus jurământul de fidelitate, Maiestatea Sa l'a primit numai decât, după prestarea jurământului, în audienţă particulară. La ameaz apoi a fost primit în audienţă domnul ministrupresident, care a raportat Maiestăţii Sale despre mersul pertractărilor cu opoziţia din dietă, în chestia compromisului. Şansele înţelegerii sunt acum mai slabe, dar pertractările nu sunt încă încheiate, ci se continuă, până la finea septămânii acesteia pentrucă mai mult nu vrea se aştepte — guvernul. Dacă nu se leagă pacea în cursul săptămânii acesteia, urmează surprinderea mare: *disolvarea parlamentului.*

Serbarea Sfintei Sofii în Braşov.

(Fine).

Făcându-se sfinţirea apei, episcopul Şaguna boteză temeliile noului lăcaş, şi înghienunchiând ceti o ferbinte rugăciune, în care imploră darul Părintelui de sus asupra clădirei; luă apoi cu lingura tenciu şi aruncându-l asupra pietrii fundamentale binecuvântă clădirea, dorindu-i să fie în veci lăcaşul ştiinţei şi al virtuţii. — Mulţi din cei prezenţi îl imitară.

Deodată se face tăcere adâncă. Providenţialul bărbat urcă tribuna şi rosteşte memorabila-i vorbire despre însemnătatea Sftei Sofii în legătură cu sfinţirea pietrii fundamentale a noului edificiu. — Reţin din această megistrală vorbire următoarele:

„Am ieşit sărbătoreşte din casa lui Dzeu — zise el — şi ne-am aşezat în locul acesta, care de azi înainte are să ne fie sfânt şi prea sfânt. Locul acesta, unde stăm astăzi, este menit pentru gimnaziu, va să zică pentru nişte şcoli mai înalte de cum am avut până acum.

Vă pot încredinţa, că nu am căutat după călindar, când m'aţi poftit să hotărăsc o zi pentru punerea şi sfinţirea pietrii fundamentale la viitorul nostru gimnaziu, ci simplu, fără multă gândire am zis, ca pe astăzi să fie punerea şi sfinţirea pietrii fundamentale. — Imi vine însă a zice, că Pronia d-zeească a vrut, ca piatra cea din capul unghiului a gimnaziului nostru în ziua de astăzi să se sfinţească şi să se pună, — zic astăzi să se întâmple aceasta, când Sfânta Maica noastră biserică prăznueşte ziua sf. Sofii.

Nu pot tăinui convingerea mea cea din lăuntru, ci o spui în auzul a tuturor, că întâlnirea cea într'o zi a sărbătorii sftei Sofii şi a fiicelor ei cu punerea şi cu sfinţirea pietrii fundamentale la gimnaziul nostru o mărturisesc de o lucrare învederată a Proniei dzeeşti, care prin semnele acestea văzute ale întâlnirii cei într'o zi a acestor două sărbători va să ne zică nouă, că gimnaziul nostru să-l întemeiăm pe înţelepciunea aceea, care a avut trei fiice, şi anume: pe Credinţa, Nădejdea şi Dragostea, căci numai aceasta este înţelepciunea cea adevărată.

Şi aşa pentru preamărirea Proniei dzeeşti — care a vrut, ca astăzi, când punem piatra fundamentală a gimnaziului nostru, să se întâmple sărbătoarea Sftei Sofii şi a 3 fiicelor sale, precum şi pentru vecinica aducere aminte a acestei Pronii dzeeşti, — proch em pe sfta Sofia împreună cu 3 fiicele sale de Patroana gimna-

---

FOIŞOARĂ.

Legaţii şi inchisitorii papilor din Roma, trimişi în Ungaria şi Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

In împrejurarea, că orientul nici când nu a recunoscut autoritatea papei din Roma, că a unui primat în toată biserica creştină peste toţi ceialalţi patriarhi şi peste tot biserica orientală, nu se cuprinde nici o şismă din partea orientalilor, şi în urmare orientalii nu se pot numi şismatici, iar aceia cari îi numesc, minţesc în contra adevărului istoric.

Şi fiindcă papii şi pe toţi Românii din Ungaria şi din Ardeal, şi pe toţi Românii de peste Carpaţi, în decretele lor îi numesc tot *şismatici* şi-i *recheamă* în biserica apusană, catolică, ca şi când Românii s'ar fi despărţit de catolici, de Roma, — vorbesc în contra adevărului istoric, pentrucă Românii încă dela începutul bisericei creştine orientale şi până azi s'au ţinut şi se ţin de biserica orientală, de mama lor cea veche, şi pentru aceasta numai din minciuni se numesc şismatici. Căci numai aceia sunt şismatici, cari s'au despărţit de corporaţiunea cea mare, de biserica orientală, mama tuturor creştinilor şi au primit ori şi cât de puţin dela biserica cea nouă apusană catolică.

II. Legaţii (solii) şi inchisitorii papilor trimişi în Ungaria şi Ardeal.

In decretele şi bulele papilor din Roma şi ale regilor din Ungaria şi Ardeal, Olahii (Vlahii, Românii) se numesc *eretici* şi *şismatici.* Aceste decrete şi bule au descris istoria persecuţiunii religioase ortodoxe în Ungaria şi în Ardeal.

Legaţii papilor au fost soli de pace, ca cu persvadarea să facă catolici. Inchisitorii papilor au fost judecători, pedepsitori de eretici şi şismatici, unii — omorâtori, adecă poruncind altora să omoară.

Materialul lucrării de faţă e din epocele dela regele Andrei al II-lea, 1205—1235, până la Mathia Corvinul, 1458—1490, iară încât se atinge de papi, dela papa Grigorie al IX-lea, 1227—1241, până la Sixtus al IV-lea, 1471.

După o introducere în istoria bisericii orientale, opul meu de aci înainte îl împart după Legaţi şi Inchisitori, căci ca studiu istoric ar fi fost mai greu de a-l împărţi după domnia regilor din Ungaria, ori domnia papilor.

1. *Introducere istorică.*

La 1203 cruciaţii din Francia şi din Veneţia informează pe papa Inocenţiu al III-lea, că ei au cucerit cetatea Constantinopolei (Documente pentru istoria Românilor, culese de Eudoxie Hurmuzaki vol. I. 1—13). Papa Inocenţiu III. la 1203 invită pe cruciaţii dela Constantinopole să insiste, ca împăratul Alexiu Anghel să declare prin un act public, că primeşte religiunea catolică, iar patriarhul de acolo să recunoască primatul bisericii romane (Hurm. I. pagina 15) Aceasta dovedeşte, că cât de puternic era atunci papa în lume. Dar de aci încolo trecem în Ungaria, ca să i se vadă puterea asupra regilor Ungariei şi asupra Ungariei.

La 1204, papa Inocenţiu III. autorisează pe episcopul catolic din Oradea-mare să visiteze mănăstirile greceşti din Ungaria şi se cerceteze, dacă din aceste se poate forma un singur episcopat, supus scaunului apostolic. (Hurmuz. I. pag. 39). Dar începe şi un pericol naţional al Românilor. La 1211 regele Andrei II. dărueşte cavalerilor teutoni *Ţara Bârsei* din Transilvania pentru apărarea regatului Ungariei în contra incursiunilor Cumanilor. (Hurm. I. p. 56). La 1212 Andrei II. dărueşte cavalerilor teutoni nouă drepturi şi libertăţi în Ţara Bârsei, şi adecă Saşilor aşezaţi aci, ca să apere graniţele în contra Cumanilor. (Hurm. I. p. 58).

La 1218 papa Honoriu III. ocupă mănăstirea grecească a sfântului Dimitrie a Grecilor de lângă râul Sava. (Hurm. I. p. 61). La 1219 Andrei II. s'a reîntors din răsboiul cruciat, care l-a purtat în Palestina. (Hurm. I. p. 66).

La 1222 regele Andrei II. confirmă donaţiunile ce le-a făcut cavalerilor teutoni în Ţara Bârsei şi le concede, ca să nu plătească nici o vamă când trec prin Ţara Secuilor şi Ţara Blacilor (valahi, români). (Hurm. I. p. 74). La 1223 Andrei II. confirmă donaţiunea ce a făcut-o bisericei catolice din Kerch (Cârţa) şi prin care s'au luat pământuri din posesiunea Blacilor (valahilor). (Hurm. I. p. 79). La 1224 Andrei II. concede Saşilor, ca să folosească pădurea Blacilor (românilor) cu Românii şi cu Bisenii laolaltă. (Hurm. I. p. 83). La 1223 Honoriu III. zice, că Ţara Bârsei şi ziului nostru și totodeadată vă las ca un amanet scump acea îndatorire, ca să vă fie vouă tuturor, precum și directorului, profesorilor și tuturor învățăceilor ziua de astăzi în tot anul o sărbătoare școlară, ca voi, cari sunteți părinți, să vă aduceți aminte totdeauna în ziua de astăzi de Pronia dzeească, care ni s'a arătat la ziua punerii și sfințirea pietrii fundamentale la aceste școale gimnaziale“.

Vorbi apoi directorul Gavril Muntean, se recitară 2 poezii, iar corul elevilor intonă un imn ocazional.

A doua zi bunul episcop plecă spre Sibiiu, dupăce prin prezența sa turnă tărie de muncă și încredere în sufletele brașovenilor, și de altfel însuflețiți pentru cauza obștească.

Inceputul era făcut; lucrarea trebuia însă continuată. — Și acum începe din nou rolul celuilalt mare bărbat, protopopul Popasu, care cu cuvânt și cu fapta îmbărbătează la muncă și ține vie flacăra aprinsă în inimile brașovenilor, și nu odată îl vedem în mijlocul școlarilor suind „Obănul“, de unde se aducea piatra pentru temelie.

La începutul anului șc. 1851/52 se deschide și cl. II g., iar anul următor cl. III g.

In timpul acesta — la sfatul lui Șaguna — se făcură pașii de lipsă pentru recunoașterea gimnaziului de către forurile mai înalte și investirea lui cu dreptul de publicitate, și încă în 11 Sept. 1853 sosi marele-arhiereu din nou în mijlocul Brașovenilor, ca însuș să le aducă rescriptul ministerial, prin care se încuviințează deschiderea gimnaziului român gr. or. din brașov ca gimnaziu inferior cu 4 clase — mai trebuind delăturate unele mici lipsuri, pentru ca să fie învestit și cu dreptul de publicitate — și cum însuși zice către membrii Eforiei: „Am venit să mă bucur și eu împreună cu voi. Primiți-mă și pe mine la ospățul bucuriei voastre“.

Cu începutul anului școlar 1853/4 se deschide și cl. IV. g., mutându se clasele gimnaziale din casa Băcanului în a lui Ioan Popescu.

Venirea lui Șaguna la Brașov servi spre nouă îndemnuri brașovenilor, cari aveau să lupte cu un puternic dușman: lipsa de bani; și clădirea era numai pe jumătate gata.

In acele grele împrejurări s'a ivit chiar părerea — deși respinsă din multe părți — să se zălogească edificiul școlar.

E interesantă și totodată înduioșetoare scrisoarea fericitului Nic. Măciucă către membrii Eforiei școlare:

„Domnilor și fraților“ zice el, „vă rog de un cuvânt„ să mi-l luați în băgare de seamă foarte bine: pentru școală să ne înțelegem cu toții frățește, după cum ne-am și legat tot frățește. — Să ne luăm seama între noi înțelepțește cu planurile, care le facem între noi, ca să îndatorăm școala. — Dar trebue să ne socotim întâi: bine va fi ca să punem povară pe dânsa? Oare nu va veni vremea, cu o mână să zidim și cu zece să stricăm? Oare putea-vom să dăm și dobandă grea și să ținem și profesori? — La aceasta să ne socotim foarte bine, că degeaba am zidit, dacă nu vom avea putere, ca să ținem profesori într'însele.

Așa dară, fraților, dupăcum suntem legați cu contract, trebue să ne jertfim și să nu lăsăm lucru, să vie să râză alte nații de noi, nici să ne risipim, cum s'au risipit dela Turnu Vavilonului pe vremea lui Noe. — Ci noi să de ținem toți de mână, după cum am început. — Ce s'a început, să isprăvim cu ajutorul Domnului, ca să vază și alte neamuri, că nația română au început un lucru și l-au săvârșit, și să nu ne spăriem, că ne vom sărăci; că până acuma să dăm slavă lui Dzeu, că din noi nici unu n'au rămas la aman. Așadară să punem fiecare umăr și să săvârșim, ce s'au început, și să nu îngreuiem școala cu datorii, ce nu le poate purta, că eu din partea mea pui ce mi-o mai ajunge, și Dvoastră să puneți deopotrivă cu mine toți“.

Alte colecte se porniră, biserica Sf. lui Nicolae promise 4000 fl., cea din Cetate 2000, iar 11 fruntași din cele 2 parohii subscriseră câte un împrumut de 1000 fl. pe timp nedeterminat, și în felul acesta lucrările se continuară cu mare zel și însuflețire, care crescu și mai mult în urma primirii decretului ministerial din 28 Ian. 1856, prin care noul gimnaziu fu înzestrat cu dreptul de publicitate.

Tot la stăruințele lui Popasu se alese o comisie de 3 membri — în frunte cu fericitul protopop Ioan Petric — cu scopul de-a inzista pe lângă cei-ce au contribuit numai odată pentru clădire, să mai facă o ultimă sforțare și să ajute cu creițarul lor la terminarea lucrărilor.

Din nou se deschid pungile, unii dau din prisos, cei mai mulți își trag dela gură — și aceștia însă dau cu dragă inimă, — și astfel în urma atâtor uriașe încordări în vara anului 1856 vedem terminată falnica clădire, ce ne adăpostește astăzi, și în care încă în decursul anului șc. 1854/5 se mutară atât clasele gimnaziale, cât și cele primare.

Aș abuza poate de paciința D-voastră, înșirând încă luptele și greutățile, ce au avut să întâmpine bravii brașoveni de odinioară — și s'ar cuveni ca toți să cunoaștem aceste greutăți — până ce au văzut asigurate mijloacele de lipsă pentru existența și pe mai departe a gimnaziului.

Amintesc numai, că începând cu anul 1862 se deschiseră pe rând clasele V, VI, VII și VIII g., iar în 8 Iunie 1866 — la întrevenirea lui Șaguna, Curtea Aulică din Viena învesti întreg gimnaziul cu dreptul de publicitate, recunoscându-i totodată și dreptul de-a ținea examene de maturitate.

Incă odată își manifestă nemuritorul Șaguna dragostea sa față de gimnaziul din Brașov, și în 14 Iunie 1866 vine, ca însuși să conducă primul examen de maturitate, arătând astfel marea însemnătate a acestui institut, pe care în Istoria sa bisericească îl numește „Coroană a întregei trebi școlare din Ardeal“.

D-lor și D-nelor!

Părinții noștri au ridicat cu mari jertfe acest gimnaziu, și noi — dacă voim să fim demni urmași ai lor — avem datoria sfântă nu numai să-i amintim și să ne fălim cu ei, ci să și urmăm pildele lor frumoase, contribuind din toate puterile la înaintarea lui, și aducând — de va fi nevoie — jertfe și mai mari pentru susținerea lui pentru totdeauna.

Trecutul îi e mare; atârnă de noi, cum îi va fi viitorul.

Iar, voi, iubiți elevi, priviți-l ca pe o sfântă moștenire, și la depărtarea voastră de aici, nu uitați, că el v'a fost al doilea cămin părintesc.

Cinstiți și iubiți întocmai ca pe părinții voștri, pe profesori, munciți zi și noapte, și adunați cu sârguință comori sufletești, ca la timpul său să puteți deveni fii harnici și folositori scumpului nostru neam și iubitei noastre patrii.

Cronică pedagogică.

Are instrucțiunea în cântări, în școlile noastre, vre-o influență asupra vorbirii copiilor?

(Fine).

Dacă causa sunetelor urâte și schimonosite e organismul, atunci la o delăturare totală a defectului nu ne putem cugeta, fără de-a avea în ajutor operația medicală. Dară casurile acestea sunt așa de rari, nu cum susține o parte însemnată de oameni, căci din o 1000 de cazuri de elevi cu defecte, de abia 3-5% au defect de organism.

De regulă poartă vina — *limba.*

Căci, pentru ca să iasă undulațiunile tonului limpede prin gură, e de lipsă, ca limba să zacă nemișcată. Dacă însă se ridică vârful sau partea dinapoi, reflecsiunea undulațiunilor de ton se face ilusorică prin piedeca aceasta și e aruncată sau pe nas, sau îndărăt în laringe. Prin aceasta atât cântarea, cât și vorbirea, primește caracterul nasal.

Și în cazul acesta cântarea contribue în mare parte la delăturarea răului, căci în cântare sunete de acestea sunt insuportabile, și elevul, care în vorbire nu poate observa nefrumseța acestora, prin *cântare le observă.*

Pe lângă acestea vocalele lungi, cu cari are elevul de lucru la vocalisare, îi dau ocasiunea pentru o schimbare conștie posiției limbii.

La cuvântul rostit de regulă nu rămâne timp, căci tonul a trecut deja, înainte de ce poate cunoaște elevul, că l-a format incorect.

Dacă limba la cântare s'a obicinuit cu posiția de jos, ușor o poate așeza și la vorbire în aceeași posiție, și e de ajuns o reamintire, ca să se folosească de aceasta și la vorbire.

Tot așa ajută instrucțiunea în cântare și la *formarea consonantelor.*

Ce e drept aici obvin mai puține greutăți, ca la vocale.

Esercițiile trebue să aibă în vedere cu deosebire consonantul cu pricina și pentru aceasta în școalele poporale (— ale noastre —) *învățătorul nu are timpul necesar.*

Bine să fiu înțeles: instrucțiunea în cântare nu poate fi o disciplină, care să aibă de *țintă* delăturarea greșelilor și defectelor, dar totuși e silită a desvolta fiecare literă, atât vocalele cât și consonantele.

Influința cea mai binefăcătoare a instrucțiunei în cântări o are pe terenul *economiei de respirație.*

E lucru clar și recunoscut, că un procent foarte mic dintre oameni respiră corect, și frumseța limbei nu e prin nimic mai mult schimonosită, decât prin respirație rea.

De regulă, când nu funcționează organele formărei de voce, respirația și espirația sunt de aceeași durată. Starea aceasta se schimbă îndată ce aerul espirat se aplică la formarea de sunete. In casul acesta coardele vocale se apropie la o distanță foarte mică, și astfel aerul poate eși numai pe încetul, pe când la respirație aerul intră fără de-a avea vre-o piedecă.

Esistă copii, cari reproduc și repetează silabe din cuvinte cu multe vocale. Greșala aceasta e așa de bătătoare la ochi, încât trebue delăturată și la vorbit.

La cântare respirația trebue să fie foarte repede. Dacă nu deschide buzele și dinții destul de tare, sau limba nu zace liniștită în gură, atunci aerul se lovește de părțile cărnoase și produce un fel de zgomot.

Zgomotul de felul acesta sigur nu-l va ținea nimenea de frumos, și dacă îl observă la cântare, imediat se poate curăți de el. Și dela cântare până la vorbire este doară numai un pas.

Unii expiră prea puțin, și astfel trebue să-și întrerupă vorbirea foarte des.

Alții, respiră prea adânc, și nu sunt apoi în stare să folosească cantitatea de aer în mod economic, ei nu stăpânesc în deajuns plumânile, ca să poată împiedeca să nu iasă cu cuvintele prime toată cantitatea de aer.

Instrucțiunea în cântări face esercițăi deosebite, prin cari se pot stăpâni plumânile.

Prin observarea consecventă a regulelor de respirație, acestea stăpânesc pe individ în așa măsură, încât rămân stăpâne și atunci, când se împreună tonul cu cuvântul.

Respirația e corectă numai atunci, când respiră în sus și nici decum cu ajutorul pântecelui, ci cu pieptul și laturile de subsuori. Prof. Dr. Hermann Zopff în scrierea sa: „Die Behandlung guter und schlechter Stimmen“, zice: „Urmarea respirației cu ajutorul pântecelui este că partea de din jos, care conține sute și mii de canaluri microscopice, în care se poate aduna o cantitate mare de aer, conține totodată și o aplicație mai mare pentru împetrire și ofticå, ceea ce se observă mai cu samă când urci vre-un deal sau mai multe trepte!“

O esperiență interesantă se poate face cu gângavii. Aproape toți folosesc organele de vorbire, *cînd cântă,* foarte normal. Indată ce îi punem însă să recitează textul cântării, gângăvesc din nou. Chiar și la copii, cari nu sunt în stare a recita nici 3 cuvinte unul după altul, nu se observă defectul acesta la cântare de loc. Că din punct de vedere fisiologic cum se esplică împrejurarea aceasta, nu știu, de oarece nu cunosc în desjuns literatura, care se ocupă cu anomaliile vorbirii și cu terapia lor specială; dar la tot casul e destul de însemnată, ca să-i dee un pricepător esplicarea necesară.

In timpul petrecut ca învățător în Sebeș, am făcut de mai multeori următorul esperiment: Intre copiii din clasa mea (a III-a) erau vre-o 4 gângavi, dintre cari unul avea defectul acesta în grad foarte mare. De câteori doriam un răspuns, i se găta graiul vorbirii.

Și am cercat să-mi cânte răspunsul! Aceasta mi-a succes și i-am pus să repeteze răspunsul scoborând la fiecare repetire înălțimea tonului. Fără de nici o pedecă am reușit. In urmă am recitat răspunsul într'un ton adânc și le-am spus să mi-l reciteze încă odată liniștiți și respirând regulat, ca și când ar cânta-o. Azi așa, mâne așa, la sfârșitul anului am ajuns la resultatul, că la 3 din cei 4 de abia puteai cunoaște, că au gângăvit cândva, iar al 4 lea putea vorbi destul de bine,

---

Transalpina (dincolo de Carpați adecă o parte din Cumania, mai târziu din Ungro-Vlahia) au să fie supuse numai scaunului apostolesc (adecă papei), și nu supuse vre-unui arhiepiscop din Ungaria. Aceasta se repetește. (Hurm. I, 82, 85, 88).

Din acestea vedem estinderea puterii papilor peste Ungaria, Ardeal și peste Carpați, în Cumania (mai târziu Ungro-Vlahia).

2. Legatul, episcopul Portuens.

La 1225 papa Honoriu al III-lea către episcopul Portuens, „legatus sedis apostolicae“: Precum am scris carisimului în Cristos fiului nostru Ilustrului rege al Ungariei (Andrei al II-lea) despre plânsorile ce iubiții frați ai nostri, ai casei sfintei Marie a teutonilor din Țara Bârsei și dincolo de munții cu neauă au suferit, tenoarea scrisorii ce despre aceasta i-am îndreptat-o regelui, mai pe larg se va învăța. Iți poruncim, că scrisoarea noastră să o esplici regelui și să-l admoniezi, ca cu iustiția sa să nu mai vateme pe frații numiți“. (Hurm. I. p. 90). De aci se vede, că frații teutonici s'au așezat și dincolo de Carpați, adecă în Cumania sau în partea ei numită ungro-vlahică, și cum s'a arătat mai sus teutonii și Țara Bârsei și Transalpina au fost supus-o scaunului apostolesc, adecă papei. Urmează încă câteva dojene din partea papei către regele Andrei II. tot în interesul teutonilor din Țara Bârsei și Transalpina.

Dar regele scoate din țările acestea pe teutoni și papa trimite pe legatul său în Ungaria, ca să dojenească pe regele, pentrucă teutonilor nu le-a restituit țările dăruite de regele. (Hurm. I. anul 1232, p. 123).

3. Legatul, episcopul Iacob Prenestin.

La 1232 papa Grigorie IX. denumește pe episcopul Iacob Prenestin de legatul scaunului apostolic în Ungaria. La an. 1234 Bela, fiul lui Andrei II., principele de coroană, depune jurământul următor înaintea lui Iacob Prenestin și a altora:

„Noi din grația lui Dzeu, rege întâiul născut al ilustrului, domnului Andrei, regele Ungariei. Tuturor cari vor vedea literile noastre le facem cunoscut, că la rugarea venerabilului părinte, a domnului Iacob Prenestin alesul Legat al scaunului apostolic, în presența lui și a mai multora, am *jurat pe sfânta evangelie a lui Dzeu,* că pe cei supuși jurisdicțiunii noastre din țările noastre și din țările, cari voind Dzeu pe viitor se vor supune nouă, *pe toți ereticii și pe alți creștini,* cari părăsind credința creștinătății s'au întors cu superstițiunile ismaeliților și judeilor, ori sub ce nume s'ar numi, și pe creștinii falși din țările noastre, cu bună credință ne vom năzui, după puteri a-i *stârpi* (estirpare). Și pe aceia, cari în țările noastre nu sunt obedienți (ascultători) bisericii romane, după ritul a fiecărei națiuni, cari nu sunt în contra credinții catolice, — *să-i silim* ca să asculte de biserica romană. Pentru dovedirea acestui lucru am poruncit, ca literele acestea cu sigilul nostru să se întărească. Dat în Strigoniu“. (Hurm. I. p. 128).

4. Legatul, episcopul Filip Firmanul.

La 1279 papa Nicolae al IV-lea a trimis în Ungaria ca Legat pe episcopul Filip Firmanul, ca regele Ladislau al IV-lea *să joare* pe ce voește papa, înaintea Legatului și a altora. Jurământul sună astfel:

„Noi Ladislau, regele Ungariei, jurăm că trec *dela ritul păgânătății la recunoașterea credinței, prin mijlocirea domnului părinte Filip episcopul Firman,* Legatul scaunului apostolic, și cu misteriul sfântului dub, jurăm pe sfânta evangelie a lui Dzeu în fața aceluiași părinte Legat și înaintea tuturor prelaților și bărbaților religioși și a satrapului nostru, cari sunt de față.

Iară mai întâiu jurăm, că credința catolică și libertatea bisericească o vom păstra și ținea și vom face, ca în regatul nostru și în țările noue supuse să se păstreze și să se țină, și ca constituțiunile și decretele sfinților regi înainte mergători ai nostri și bunele obiceiuri ale lor, jurate cu ocasiunea încoronării lor, nevătămate le vom păstra, și venerabilului părinte domnului Filip, Legatul scaunului apostolic și altora, cărora din oficiu li se cuvine, vom sta întru ajutor cu brachiul îndatorat pentru efectul jurisdicțiunii și potestății noastre, *ca să prindem pe eretici și să-i alungăm din regatul nostru și din țările supuse nouă“.*

Ladislau s'a numit *Cumanul,* pentrucă a trăit tot între Cumani între Tisa și Dunăre. In document e vorba despre acești Cumani. Și cele ce le înșir mai jos, le aduc cam extractive, pentrucă nu toate părțile au interes pentru noi.

(Va urma).

făcând după fiecare cuvânt o mică întrerupere.

*

Azi în școala poporală trebue necondiționat abandonată ideea, că propunerea și instrucțiunea în cântare se mărginește numai la învățarea unor cântări bisericești sau lumești, și fiecare învățător — conștiu de chemarea sa — va trebui să țină cont de o instrucție *rațională* a cântării, pentrucă numai astfel vom ajuta și ne vom îngriji de copilul mașter al școalei noastre poporale: *cântarea*, care de atâta timp și de către atâția a fost nebăgată în seamă.

Sibiiu, în Septemvrie 1911.

Octavian Murășan
preot.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Convoc preoțimea tractuală la conferența anuală, pe Luni în 31 Octomvrie v. a. c. în școala din Sebeșul săsesc, cu următorul

Program:

1. La 8 ore dimineața chemarea Duhului sfânt și predică despre „taina pocăinții“ de Avram David paroh în Sebeș.
2. Deschiderea și constituirea conferenței.
3. Presentarea de ordinațiuni consistoriale.
4. Tema dată de Veneratul Consistor Arhidiecezan: Cum a împlinit fiecare paroh în parohia sa, „Sfaturile arhierești“ sau unele din acelea, indicate în pastorală Nr. 7983 din 1909. Fiecare paroh să aștearnă aici raport în scris până *cel mult* la 24 Octomvrie a. c.
5. Discuție asupra predicei amintite sub 1.
6. Incassarea competențelor preoțești. Dare de samă de parohul Dr. Sebastian Stanca din Sebeș asupra scrierii: In slujba adevărată, de I. N. Potapenko, trad. de Dr. I. Duscian, și discuție asupra ei.
7. Designarea grupărilor religioase.
8. Măsuri pentru pregătirea programului conferenței viitoare.

Sebeș, 30 Septemvrie 1911.

Sergiu Medean
protopresb.

Serate de ale meseriașilor nostri.

Joi, la 28 Septemvrie 1911, „Reuniunea meseriașilor sibieni“ și-a ținut a 9-a ședință literară. Prezidentul Tordășianu, dupăce felicită pe tinerii căsătoriți Ioan Morariu, sodal cojocar și pe soția sa Elena n. Comanescu, și dupăce exprimă condolențele Reuniunii: dlui v.-prezident George Poponea, pentru perderea îndurată prin moartea socrului său, a vrednicului paroh Nicolae Aron din Laslăul-român, cum și notarului II, dlui cul. tip. Nicolae Roșca pentru moartea tatălui său, măcelarul Nicolae Roșca, pune în vedere, că Reuniunea, pentru ziua de astăzi, când biserica prăznuește al 100-lea an dela înființarea seminarului „Andreian“, a îmbrăcat și ea haină de sărbătoare, spre a sărbători așezământul, între zidurile căruia s'a plăsmuit prima instituțiune românească a meseriașilor nostri din această țară, numită „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“, și în apropierea și cu spriginul căruia, ea progresează spre întărirea și înflorirea neamului nostru. Am reprezentat, în societatea dlui v.-prezident Poponea, pe meseriașul român recunoscător la sărbările centenarului prim al seminarului, esclamă dl Tordășianu, și din însuflețirea, cu care ne-am ales dela sărbări, vă împrumutăm și vouă, fraților meseriași, spre a fi întotdeauna însuflețiți și cu dragoste pentru sfânta noastră biserică, carea ni a conservat și ni-a dat tot, cu ce neamul românesc se poate mândri!

Referindu-se la noul legat al Reuniunii, la „Legatul Victor Petrișor“, din Veștem, dl Tordășianu își exprimă dorința, ca oamenii nostri de inimă și cei cu durere pentru întărirea clasei noastre de mijloc cu meseriași harnici, luminați și cu iubire de neam, să urmeze exemplul dnei Petrișor din Veștem, să creieze asemenea legate, ca astmod să putem da ființă așezământului numit „Masa învățăceilor meseriași“, care cu timpul s'ar putea preface în un fel de „Cămin al meseriașului român“, unde femeia română, asemenea conlocuitoarelor noastre germane, s'ar îngriji de cel puțin o hrană pe zi pentru învățăceii meseriași săraci dar sârguincioși și cu purtări bune; pe aceștia i-ar sfătui despre cum să-și păstreze curățenia sufletească și corporală, cum să-și cinstească biserica, neamul și îmbrăcămintea, le-ar fi povățuitoare în ce privește creșterea religioasă și morală, cu un cuvânt li s'ar da acestor copii ai muncii grele măcar o parte din ce le lipsește din creșterea familiară și din cea școlară. „Fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași“, care a ajuns abia la suma de ceva preste 2200 cor., inclusiv legatul T. L. Albini și Victor Petrișor, ar spori și s'ar apropia cu pași mai repezi de scopul ce-l urmărește, dacă preoții, învățătorii și ceilalți cărturari ai noștri, ar stărui prin comunele, din cari să găsesc băieți la meserii, să facă danii fie în bani, fie în naturalii, danii cu cari Reuniunea să se ajute în întreprinderile sale caritative.

Dupăce notarul St. Duca cetește sumarele ședințelor administrative, s'a executat variatul program compus din declamări, cântări, etc.

La fine, dupăce se împart 15 cărticele folositoare, dl Tordășianu mulțumește tuturor pentru toate și declară ședința încheiată.

„Invingătorul“.

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Cuv. Paraschiva“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Luni la orele obicinuite.*

*

Promoție. Tinărul profesor dela seminarul din Arad, dl *Avram Sădean*, originar din Răhău, a fost promovat în 21 Octomvrie n. a. c. la universitatea din Cluș, *„doctor cum laude“* în filozofie.

*

Reactivare. Reuniunea română de gimnastică și cântări din Brașov a hotărât săptămâna trecută, în ajunul jubileului său de 50 ani de existență, reactivarea secției muzicale a reuniunii. In curând se va convoca și adunarea generală, în care va fi ales noul comitet al acestei societăți.

*

Premiile Nobel. Am anunțat, că premiul literar Nobel din anul acesta se acordă lui *Maeterlinck.* Din Stockholm se scrie, că s'au mai dat următoarele premii Nobel: pentru chemie profesorului *Nernst,* pentru medicină lui Alvar *Gullstrand,* profesor universitar în Upsala. Premiul păcii l-a obținut Ellen *Key.*

*

Dela congresul de patologie. La congresul internațional de patologie, ținut în Turin, a participat și *profesorul Dr. V. Babeș,* directorul institutului de patologie și bacteriologie din capitala română. Dl Babeș a ținut o conferență despre pelagră. Concluziile sale asupra acestei boale au fost aprobate în unanimitate de membrii congresului; — și anume, că pelagra se produce mai cu seamă pe un teren pregătit prin mizerie, malarie, sifilis, și că este în legătură cu nutremântul compus aproape exclusiv din cucuruz; cu cât acest nutremânt este mai stricat, cu atât dă naștere mai ușor pelagrei. — Savantul român a fost întimpinat în Turin cu multe onoruri atât la ședințe, cât și la banchetul dat la sfârșitul congresului.

*

Serbări în amintirea lui Liszt. Implinindu-se în 22 Octomvrie 1911 o sută de ani dela nașterea lui Francisc *Liszt,* s'au organizat în capitală mari festivități, cu o bogată programă: serviciu divin, unde s'a executat compoziția lui Liszt făcută cu prilejul încoronării din 1867, reprezentație festivă la operă, primire la palatul din Buda, banchete ș. a — Liszt a fost de 2 ori și în Ardeal: în 1846 și 1879. In Sibiiu a concertat în 20 Noemvrie 1846; de aici s'a dus la Cluj, de acolo s'a întors earăși la Sibiu, pe la mijlocul lui Decemvrie, ca să plece de aici la București. In toate locurile a fost primit cu mari onoruri.

*

Dl Dr. Silviu Dragomir, profesor al seminarului „Andreian“, va ținea o prelegere instructivă Joi în 13/26 Octomvrie n. c. la ședința literară a Reuniunii meseriașilor sibieni.

*

Congregație. Vineri în 27 Octomvrie n. se va ținea în Deva congregația comitatului Hunedorii.

*

Episcop ucis. Din Salonic se anunță, că episcopul grec *Emilianos,* care făcea o vizită în eparhia sa, a fost atacat de tâlhari și omorât împreună cu însoțitorii săi. Se crede că este un act de răzbunare al bandiților greci, denunțați de episcop.

*

Nenorocirea unui acrobat român. Intr'un teatru de varietăți din Praga s'a întâmplat zilele acestea o mare nenorocire. Conducătorul *Popescu* al trupei de acrobați a executat câteva producțiuni foarte îndrăznețe. La un salt mortal triplu, nu se știe din ce motiv, Popescu a căzut în creștet și a rămas întins la pământ. Muribundul a fost ridicat pe un automobil și transportat la spital.

*

Greva școlarilor. Elevii din clasa a 8 a a gimnaziului de stat din Suceava au declarat grevă, din 2 cauze: îngrămădirea cu lecții și asprimea draconică a domnilor profesori.

*

Dela universitatea clujană. Numărul studenților universitari, înscriși în semestrul de iarnă la facultățile universității clujene, este 2405, cu 46 mai mulți decât în semestrul de iarnă al anului trecut. Dintre cei înscriși sunt români cam 300.

*

† **Vasile Mândreanu,** fost profesor și director gimnazial în București, a încetat din viață Sâmbătă în 21 Oct. n. Născut în Turcheșul de lângă Brașov, a terminat liceul brașovean, a fost profesor diplomat la școlile de stat din Caransebeș, de unde a trecut la liceul din Focșani, în urmă la școală normală de institutori și la gimnaziul „Cantemir“ din capitala română. De câțiva ani, fiind lovit de paralizie, a trăit ca penzionar. Răposatul, pe vremea când era în Caransebeș, s'a bucurat de simpatia episcopului Popasu și a generalului Doda. Odihnească în pace!

*

Reclădirea orașului San-Francisco. Au trecut cinci ani, decând un puternic cutremur de pământ a nimicit orașul San-Francisco. S'au prăbușit atunci 28 de mii de case. Cu o energie de admirat s'au apucat americanii să reclădească orașul, care astăzi este aproape terminat. S'au zidit 31 mii de case; au fost create părți cu totul nouă de oraș, care acum este mai frumos decât a fost odată. S'au ridicat 35 de școale și alte mari edificii publice. — In 15 Octomvrie a. c. s'au început lucrările pentru o expoziție internațională în noul oraș.

*

Descoperire de pe vremea Celților. Intr'o localitate din comitatul Somogy, unde s'au mai descoperit numeroase obiecte de pe vremea Celților și Romanilor, se urmează cu săpăturile. De curând lucrătorii au dat peste mai multe rămășițe, între care și un colan de aur, constătător din 33 de bucăți. Obiectele acestea se crede, că datează din jumătatea a doua a veacului al treilea.

*

† **Valeria Scutea n. Maniu,** a decedat Luni la orele 4 dimineața, după lungi și grele suferințe, în etate de 27 ani și al 10-lea an al fericitei căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctei se vor așeza spre vecinica odihnă, astăzi, Mercuri în 25 Octomvrie v. la ora 1 p. m. în cimiterial bisericei gr.-or. din Păucea. Odihnească în pace!

*

Iarăși foc in Constantinopol. Un foc uriaș a izbucnit Sâmbătă în capitala Turciei. Au ars câteva sute de clădiri. Incendiul din 24 Iulie a. c. a nimicit două mii de case, pricinuind o daună de 20 milioane; incendiul de acum al Constantinopolului se pare că a luat aceleași dimensiuni, ca și cel din Iulie.

*

Spaima arabilor. Se depeșează din Tripolis, că un căpitan italian, Piazza, a făcut un sbor cu aparatul său Blériot. Sborul căpitanului a produs mirare și spaimă cumplită în mijlocul arabilor, cari cred că aeroplanele sunt purtate de duhuri necurate.

*

Atacată de vultur. Mama unui mare proprietar, cu numele Redek din Vașcău, a fost atacată de un vultur. Proprietarul văzând primejdia, s'a grăbit cu o pușcă în ajutorul mamei sale, și a tras un foc asupra vulturului. Glonțul însă n'a nimerit vulturul, ci pe mama lui Redek. Femeea a căzut moartă pe loc.

*

Aviațiune. Aviatorul *Levasseur* a plecat pe un monoplan, într'una din zilele trecute la 8 ore 56 minute demineața, din Bologne, s'a înălțat în câteva minute la vre-o mie de metri, și într'o oră și ceva *a trecut peste Apenini.* La 10 ore 28 minute s'a coborât în Florențe. Distanța de o sută chilometri dintre Bologna și Florența a parcurs-o într'o oră și 30 de minute. Levasseur a fost primit la aterisare cu mari ovațiuni.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni“ au mai dăruit: Vasile Runceanu, paroh, Traian Duma, procurist (București), în amintirea tatălui său Ioan Duma, fost notar, Ioan Tomaiaga, c. și r. preot militar (Lemberg), câte 1 cor. Iulius Aranyosi, funcț. la căile ferate, 40 bani, Petru Tincu, funcț. „Albina“, 20 bani, Ghenadie Bogoevici, protosincel (Budapesta) 2 cor., I. Imbăruș, inv. (Sibiiu), soția sa Maria n. Muica și fiul lor Ioan, 60 bani, Ioan Lauca, paroh (Mercheașa), 50 bani

*

Bandiți. Locuitorii din ținutul Făgărașului, de mai multe luni, sunt ținuți în agitație de o bandă hoțească, condusă de Andrei *Budac.* Bandiții se adăpostesc în munții Făgărașului. S'au mobilizat până acum 160 de jandarmi, ca să pună mâna pe Budac și pe tovarășii săi. Osteneala este încă tot zadarnică.

*

Copii puși la muncă. Scriitorul G. H. *Wells* a publicat o carte interesantă despre viitorul Americei. Autorul arată, cu câtă lipsă de inimă și de pricepere se exploatează puterile slabe ale copiilor în munca economică și industrială. Aproape două milioane de copii, în etatea fragedă de sub 15 ani, lucrează în fabricile, minele, atelierele și stabilimentele economice ale Statelor Unite. O mare parte a copiilor puși la muncă sunt veniți din Europa; căci, americanul veritabil nu-și dă copilul la o nimicire sigură. Sunt și băeți de 5 sau 6 ani, cari lucrează dela șase ore dimineața cu puțină întrerupere până seara. Copii de 10 ani muncesc în minele de peatră câte 10-12 ore pe zi. Mulți se prăpădesc repede sau devin schilozi pentru toată viața.

*

La „Reuniunea sodalilor români din Sibiiu“ au fost primiți următorii membri ordinari: Alexandru Sasu, Petru Totoianu (originari din Oarda sup.), sodali curelari; Constantin Velțanu (originar din Cut, cu 2 cl. gimn.) culeg. tip.; Mihail Buda (orig. din Ilie), Vasile Șofran (orig. din Râșnov), sodali argăsitori; Ioan Stoica (orig. din Săliște), Ioan Hurdubele (orig. din Rășinari), sodali covrigari; Teodor Coborzan (orig. din Muierău), Ilie Teutelecan (orig. din Panic), Ioan Cornea (orig. din Cața), sodali cismari; Ioan Moga (orig. din Apoldul mare), sodal zidar; Ioan Solomon (orig. din Măgărei), Teodor Stoica (orig. din Șoimușul rom.), sodali pantofari; George Cărata (orig. din Mercurea), sodal rotar. Intre membrii ajutători a binevoit a se înscrie d-na Elena S. Nadașdi n. Popovici, văduvă de comersant.

*

Bioscopul-Apollo din Piața Hermann va da în 30 și 31 Octomvrie nou (Luni și Marți, săptămâna viitoare) reprezentațiuni interesante: *Viața Mântuitorului nostru Isus Cristos.*

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă opereta *„Zigeunerliebe“*, iar mâne, Joi: *„Wienerinnen“*, comedie în 3 acte.

Oficială.

Neavând provocarea dela 19 Martie a. c. nr. 3520 Plen. — resultatul dorit, ne îndreptăm cu rugămintea pe această cale către toți intelectualii noștri obligați prin conclusul sinodal nr, 62/910 a contribui la **fondul cultural arhidiecezan**, cari însă nu s'au achitat de datorința lor, ca până la finea anului curent să trimită la casa arhidiecezană **cotizația** ce li s'a cerut prin adresă specială.

Conferențele învățătorești.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferența tractuală a învățătorilor rom. gr.or. din Treiscaune pe Mercuri în 9/22 Novemvrie a. c. în Bacitelec (prin gara Kökös) cu următorul:

Program:

1. La 8 ore a. m. chemarea Duhului Sfânt.
2. Deschiderea conferenței.
3. Constatarea celor prezenți.
4. Constituirea conferenței.
5. Cum are a primi învățătorul pe micii elevi spre a le câștiga încrederea.
6. Propunerea limbii materne în anul al V.
7. Ce rami a propus din economie? Prăsirea vitelor, pomăritul legumăritul, albinăritul etc.
8. Ce colecțiuni a făcut fiecare învățător din insecte, plante, minerale?
9. Cum ar avea a propune computul în anul VI de școala spre a servi elevului de îndreptar în cariera viitoare?
10. Cetirea ordinelor Nrii. 2647 din 10 Febr. și Nr. 4898 din 12 Maiu a. c.
11. Fixarea temelor viitoare.
12. Cum s'ar putea produce o conlucrare armonică între preot și învățător.
13. Incheerea conferenței.

Brețcu, 5 Octomvrie 1911.

Constantin Dimian
protopresb.

Nr. 410/1911. (393) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Țelna** (cl. II.), conform ordinului P. Ven. Consistor arhid. de dto 30 August a. c. Nr. 10218 Bis. se escrie nou concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta — pe lângă restricțiunile reglementare, — în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 26 Septemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr. ort. al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ion Teculescu
protopresbiter.

Nr. 767/1911 (408) 1—3

Concurs.

Amăsurat rezoluțiunei consistoriale Nr. 10.668 B. dela 13 Septemvrie a. c. pentru întregirea parohiei de clasa I-a **Hidiș**, se publică concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Teleg. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și subșterne petiția concursuală instruată cu documentele prescrise pentru parohia de clasa primă în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral și cu previa încunoștințare a acestui oficiu se pot prezenta în vre o sărbătoare sau Duminecă la biserică spre a-și arăta destoinicia către onorificul oficiu ce-l au al ocupa și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 1 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul paroh.

Ioachim Muntean
protopop.

Publicațiune.

Sâmbătă în 28 Octomvrie st. n. a. c. la orele 3 după ameazi se exarendează **pășunatul de iarnă** al comunei **Noul-săsesc** pe timp din **1 Noemvrie 1911** până în **1 Martie 1912.**

Condițiunile mai detaiate se pot afla în cancelaria comunală.

Noul-săsesc, în 24 Octomvrie 1911.

(413) 1—1 **Primăria comunală.**

Nr. 580/1911. (406) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din **Băcăinț**, tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor. și anume 600 cor. dela parohie și 400 cor. notați dela stat; cuartir în edificiul școalei și lemnele trebuincioase, eventual relutul pentru acestea fixat în foaia de emolumente învățătorești.

Invățătorul e obligat a ținea în Dumineci și sărbători o strană, și a conduce copiii de școală la biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în terminul deschis și să se prezinte în comună pentru a face cunoștință cu poporul ș'-a cânta în strană.

Geoagiu (Algogy) 5/18 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului în conțelegere cu respectivul comitet parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 455/1911. (407) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești vacante din comunele bisericești mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Paloș** cu salariu fundamental de 1000 coroane și anume: 700 coroane dela comuna bisericească și 300 cor. din fondurilor arhidiecezane; relut de cvartir conform legei și relut de grădină 20 coroane. Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciul prestat la aceasta școală. Se mai cere dela concurenții la acest post, să aibă cunoștințe musicale, căci cel ales va fi obligat a înființa și conduce un cor în mai multe voci, pelângă remunerație specială.

2. **Viscri** cu salariu de 1000 cor. și anume 200 cor. dela comuna bisericească, ear restul și cvincvenalele dela stat pe baza documentelor învățătorului ales. Apoi 3 stângini de lemne dela comuna politică și locuință în edificiul școalei.

Invățătorii aleși sunt obligați a instrua pe elevi și a cânta cu ei răspunsurile liturgice, ear la trebuință sunt obligați a cânta și în strană utrenia și vecernia din Dumineci și sărbători.

Cererile de concurs se vor trimite subsemnatului oficiu, ear concurenții sunt ținuți a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică.

Cohalm, în 7 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Aviz.

Dșoara Delia Olariu, profesoară de cant și pian locuește în Sibiiu, Quergasse (strada Poplăcii) Nr. 35 etagiul I. (412) 1—3

Bănci de școală folosite

încă în stare foarte bună, sunt **ieftin de vânzare** la

Wilhelm Connerth
Sibiiu
Strada Gușteriței Nr. 53.

(403) 3—3

Se arendează

pe timp de 12 ani o moșie a unui grof, cu pământ excelent, teritor de 2500 jugăre catastrale, din cari 1500 jugăre e loc de cosit (fânaț) și de pășune, iar 1000 jugăre loc de arat.

Preferiți sunt proprietarii de oi cu capital suficient.

Moșia are o poziție frumoasă în cel mai bun comitat al Ardealului, în apropierea unei stațiuni a căilor ferate.

Cu informațiuni detailate servește

Akontz Márton.
Kolozsvár
Király utcza 20 szám.

(404) 3—4

Pentru Sibiiu și jur a se adresa la firma comercială **N. Onițiu, Sibiiu,** strada Măcelarilor.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 5—

Mult onoratului Public
și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint,** — au sosit; și învit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 8—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineța dela $7^1/_2$ până seara la $7^1/_2$ oare.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600 — 2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 5.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 1—

Am onoare a aduce la cunoștința onoratului public român că cu **1 Septemvrie** mi-am strămutat

Atelierul de croitorie

în strada Măcelarilor Nr. 5

vis-a-vis de casa orașului, în apropiere cu *Hotel Bonfert.*

Regia în acest local fiind mai mică, sunt în putința de a lucra mai ieftin, mulțumindu-mă numai cu câștigul ce rezultă din lucru fără a mai computa și procentele obicinuite la stofă. Scopul meu este ca prin lucru solid, ieftin și prompt să-mi câștig o clientelă bună. Deci rog pe toți binevoitorii mei a mă sprijini!

Rog deci onoratul public a mă onora cu prețioasele comande, pe cari le voiu executa cu cea mai mare îngrijire și croială modernă.

Onorata preoțime și candidați de preoți rog a mă onora cu comande de reverenzi și alte haine necesare.

Reverenzi și ornate bisericești. — Prețuri moderate. — Lucru solid. Vă rog încercați și vă veți convinge!

Cu deosebită stimă
Ioan Părău
măestru croitor.

(337) 4—

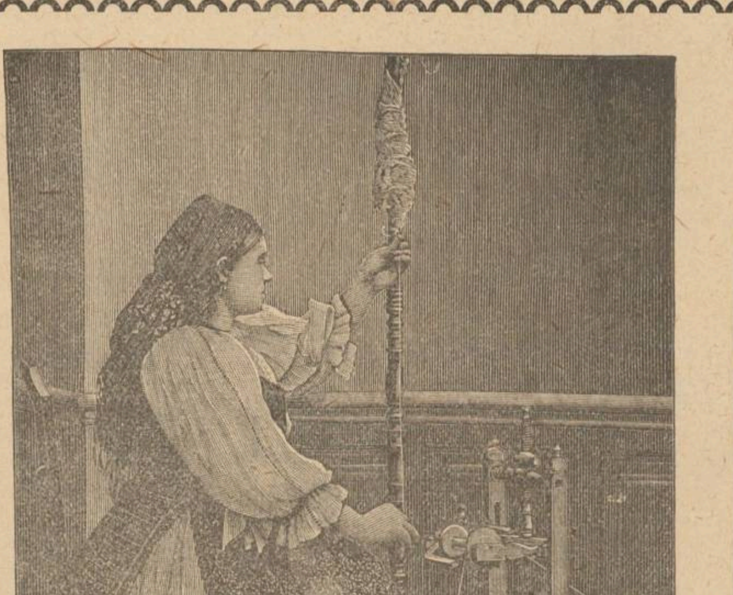

Cele mai bune și mai durabile **Roate de tors** se află totdeauna la

George Schuster

tâmplărie de lemn și galanterie cu motor electric
în Sibiiu, strada Ocnei Nr. 17.

Fiecare roată de tors cumpărată dela mine, e făcută din cel mai bun material uscat, și garantez că funcționează liniștit și fără greș.

Prețul numai 5 coroane

Tot odată îmi iau voia a aduce la cunoștința multstimatului public, că toate lucrările din branșa mea le primesc și le execut în modul cel mai solid prompt și cât se poate de ieftin. (388) 2—3

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 18/31 Octomvrie 1911. *Nr. 109.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

O boală națională primejdioasă

de *Eugeniu Munteanu*, preot în Vărd.

Cu acest titlu am cetit un articol în foaia nemțească din Sighișoara, „Schässburger Zeitung“ în care se descopere năzuința părinților de azi de a asigura copiilor lor o astfel de poziție socială, în care să fie exclusă munca fizică, deoarece toate clasele sociale sunt de credință, că comerțul și industria sunt ocupațiuni dejositoare. Și aceasta, din cauză, că nu se dă atențiunea cuvenită muncei productive. Iar cei-ce poartă o astfel de meserie, nu sunt stimați și cinstiți deajuns.

Poziția de advocat, medic, funcționar și alte asemenea sunt, la care râvnește în ziua de azi fiecare. Nu este însă așa în alte țări, cu deosebire în Anglia, unde se dă adevărata cinste clasei de mijloc; căci lordul bogat își crește copiii — cu deosebirea celui întâi născut, — pentru a deveni comercianți sau industriași, și nu le este rușine părinților de copiii, cari vând de după tejghea, sau de cei ce își șterg sudoarea feței cu șorțul vânăt dela brâu în vre-o fabrică.

Acestea sunt ideile pe cari le desvoaltă sus numitul articol. Chestia însă ne privește și pe noi.

Afirmațiile acestea sunt atât de adevărate și actuale, încât merită să ne ocupăm și noi cu ele, căci se potrivesc stării noastre sociale de acum.

Oare ce să zicem noi Românii, când și Nemții sau Sașii se plâng de aceasta? Ei, cari au în mână comerțul și industria din Ardeal.

Trebue să recunoaștem, că suntem tare nepăsători față de clasa mijlocie, și nu sprijinim deajuns această clasă socială.

La noi, cel din urmă econom, dacă a apucat cumva și și-a trimis copilul la școală în oraș — nu se oprește cu gândul până la poziția sau „domnia“ cea mai mare în care ar fi să ajungă feciorul lui. Despre clasa inteligentă nici nu mai vorbim. O damă de a noastră ar fi în stare să-ți scoată ochii din cap, când ai îndrăzni să-i recomanzi vre-un meșteșug băiatului ei plin de secunde. Boala aceasta impedecă mult.

Este recunoscut, că noi Românii am produs multă inteligență în deceniile din urmă. Asta, la tot cazul, ne înveselește. Aceasta o constată și străinii. Clasa de mijloc a înaintat și înaintează încă cu pași mai greoi. Și oare pentru ce? Ne-am prea înălțat dintr'una, vrând să ajungem deodată în vârful scării.

Răul zace ce e drept și în stările maștere, neatârnătoare de noi, în cari am fost. Căci, cum se știe am fost excluși, în timpurile vechi, atât dela carte cât și dela meserii.

La noi în Ardeal tot comerțul și industria era exclusiv în mânile Armenilor și Sașilor, cari colindau pe vremuri întocmai ca jidanii de azi, din sat în sat, cu carele încărcate de mărfuri, pe unde erau meseriași și negustori, fiind ei așezați de regulă în centre și vindeau și cumpărau din greu. Negustori nu erau atunci pe sate. Ba s'ar putea vorbi și de unele privilegii, pe cari le-au avut acești negustori. Românul nu avea dreptul acesta, dar nici nu putea isprăvi așa ceva, că era străin de carte, așa că de ce avea lipsă, târguia dela străin.

Iar când stările s'au mai îndulcit încâtva, când am fost lăsați la școli, am pornit toți pe învățătură. Toți se sileau să se facă domni, precum e și în ziua de azi. Și dacă un băiat dat la școlile din oraș s'a opintit în vre-o clasă, nu să cerce părinții a-i găsi altă carieră, ci haide cu el acasă de unde a pornit, așa că rămânea — precum rămân mulți și în ziua de azi — bietul băiat nici domnișor, nici băiat de plugar. Din aceștia se formează apoi așa numiții „semidocți“, oameni periculoși pentru societatea românească. Alții iar din lipsa de mijloace trebuiau să părăsească gimnaziul, la care au făcut 2—3 clase, și să vină în sat, să ia coarnele plugului în mână, căci la meșteșug nu erau părinții învoiți să meargă.

Meseriile erau desprețuite.

De comerț nu mai vorbesc, căci acolo fiind săraci și fără spirit de întreprindere, nu aveau loc. Iar dacă un părinte, — fie domn ori plugar mai cu stare, — avea copii la școală, îi lăsa să învețe pentru a se face cu toții domni.

Cu vremea am venit apoi și noi la gândul bun de a ne da copiii la meșteșug; dar unde era aceasta cu putință, căci străinii nu prea primeau la învățătură băieți de român. Acum însă sunt în unele părți chiar avizați la băieți de ai noștri în lipsa celor de ai lor.

După terminarea anilor de ucenicie, ce făceau însă, și ce fac în ziua de azi sodalii sau calfele? Ei ne având mijloace sau atragere — cum se observă aceasta la Sași îndeosebi — ca să facă călătorii de studii prin orașe și țări străine, se înfundă iute și de grabă în satul lor, unde își încep meseria. Natural, că neînvățați pe deplin, nesprijiniți în fața greutăților începutului și fără credit, ei tânjesc și devin niște cârpaci. Așa, că de abia pot trăi de azi pe mâne. Nu e în toate cazurile așa, dar totuș în cele mai multe.

Dar iată răul cel mai mare. Nu ne sprijinim oamenii noștri. Admit, că vor fi cazuri când aceasta provine din vina cutărui profesionist sau institut de al nostru.

Vom fi în altele, dar în punctul acesta suntem slabi naționaliști. Așa că meseriașii noștri trebue să lupte mult — în multe cazuri zadarnic — până ce-și asigură o clientelă românească. Dar uite cazul. Făgărașul este poate cel mai puternic centru, încunjurat de marea de Români. Și câți comercianți avem aci? Ți se rupe inima, când vezi, Vinerea, sutele și miile de Români ce forfotesc în piață, intrând cu bani și eșind fără bani din prăvăliile comercianților străini.

Dar aici joacă rol de multe ori banul.

Comerciantul sau meseriașul român își începe meșteșugul cu bani puțini. El neavând capital și credit mare, lucrează cum poate. Și se întâmplă, că el trebuie să lucreze la început ceva mai scump. Intre împrejurările acestea clientul român nu-l mai caută, căci e vorba să dea mai mult.

Inteligența ar trebui să meargă cu exemplu bun. Și atunci când am sprijini cu toții pe oamenii noștri, scăderile înșirate s'ar delătura și am căpăta și noi acea clasă de mijloc, care acum ne lipsește. Am căpăta oameni independenți, pricepuți și harnici, cari să jertfească pentru afaceri bisericești, dând exemplu celorlalți. Căci avem mare trebuință de astfel de oameni.

Alegerile pentru congres.

In urma dispozițiilor luate din partea consistorului mitropolitan cu privire la efectuirea alegerilor de deputați la congresul național-bisericesc, — consistoriul arhidiecezan ortodox român din Sibiiu a stabilit pentru actul electoral zilele următoare: Pentru alegerile deputaților din cler *27 Octomvrie v.* Pentru alegerile deputaților mireni în sinoadele parohiale: *Dumineca, 30 Octomvrie v.;* având a se publica ținerea acestor sinoade în biserică, cu 8 zile mai nainte, adecă *Dumineca, în 23 Octomvrie v.* Pentru întrunirea colegiilor de scrutiniu: *Dumineca, 6 Noemvrie v.* la orele stabilite în regulamentul congresual.

Comisari consistoriali pentru conducerea alegerilor de deputați preoțești, respective pentru scrutiniile alegerilor de deputați mireni la congresul național-bisericesc, au fost numiți din partea consistoriului arhidiecezan următorii domni:

Pentru colegiul electoral preoțesc *Sibiiu cetate*, — aleg cercurile Sibiiu și Săliște, — P. C. Sa, *Dr. Eusebiu R. Roșca*, protosincel, director seminarial.

Pentru *Alba-Iulia*, — aleg cercurile Sebeș și Alba-Iulia, — *Nicolae Ivan*, protopresbiter, asesor consistorial.

Pentru *Deva*, — aleg cercurile Deva și Hațeg, — *Lazar Triteanu*, protopresbiter, asesor consistorial.

Pentru *Ilia*, — aleg cercurile Ilia și Geoagiu, — *Dr. Ioan Dobre*, protopresbiter în Deva.

Pentru *Abrud*, — aleg cercurile Zarand și Câmpeni, — *Vasile Damian*, protopresbiter în Brad.

Pentru *Cluj*, — aleg cercurile Turda și Cluj, — *Pavel Roșca*, protopresbiter în Fizeș-Sân-Petru.

Pentru *Deș*, — aleg cercurile Solnoc și Bistrița, — *Teodor Herman*, protopresbiter în Deș.

Pentru *Mediaș*, — aleg cercurile Târnava și Sighișoara, — *Demetriu Moldovan*, protopresbiter în Sighișoara.

Pentru *Brașov*, — aleg cercurile Treiscaune și Brașov, — *Dr. Vasile Saftu*, protopresbiter în Brașov, și

Pentru *Făgăraș*, — aleg cercurile Bran și Făgăraș, — *Mateiu Voileanu*, protopresbiter, asesor consistorial.

Pentru alegerile de scrutiniu, în cercul *Sibiiu: Pantaleon Lucuța*, căpitan ces. și reg. î. p., asesor consistorial.

Cercul *Săliște: Parteniu Cosma*, directorul „Albinei“, asesor consistorial.

Cercul *Sebeș: Ioan A. de Preda*, fiscal consistorial.

Cercul *Alba-Iulia: Dr. George Proca*, secretar consistorial.

Cercul *Deva: Dr. Ioan Mihu*, mare proprietar.

Cercul *Hațeg: Ambroziu Bârsan*, senator magist. în penziune.

Cercul *Ilia: Dr. Liviu de Lemény*, advocat, asesor consistorial.

Cercul *Geoagiu: Dr. Aurel Munteanu*, advocat.

Cercul *Zarand: Dr. Ioan Papp*, advocat.

Cercul *Câmpeni: Dr. Zosim Chirtop*, advocat.

Cercul *Turda: Dr. Valer Moldovan*, advocat.

Cercul *Cluj: Vasile Almășan*, advocat.

Cercul *Solnoc: Dr. Gavriil Buzura*, advocat.

Cercul *Bistrița: Dr. Vasile Pahone*, advocat.

Cercul *Târnava: Dr. Dumitru Pop*, advocat.

Cercul *Sighișoara: Dr. Nicolae Vecerdea*, dirigent de bancă.

Cercul *Treiscaune: Ioan Lengher*, advocat.

Cercul *Brașov: Virgil Onițiu*, dir. gimn.

Cercul *Bran: Iosif Pușcariu*, advocat, și

Cercul *Făgăraș: Nicolau Garoiu*, advocat.

Viață bisericească în Bihor.

— Conferența pastorală din Peșteș. —

Conferențele preoțești, — după o stagnare de câțiva ani, — s'au inaugurat iarăși în districtul Consistorului nostru eparhial din Oradea-mare. Inceputul s'a făcut cu conferența tractului *Peșteș*, care s'a ținut la 6 a. c., în localul frumoasei școale confesionale din comuna Peșteș. Conferența a fost prezidată de P. O. D. protopop tractual *Alecsandru Munteanu*, iar în calitate de delegat consistorial a azistat P. O. D. *Gheorghe Tulbure*, asesor consistorial.

După săvârșirea sf. liturghii, în cursul căreia tinărul prof. Tiberiu *Baciu* din Cuieșd a rostit o cuvântare cu subiect din evanghelia zilei, — ne-am întrunit toți preoții în număr de 28 (3 au lipsit) la școală, unde dl protopop a deschis conferența prin o vorbire plină de povețe bune pentru adevărata păstorire. A urmat imediat discursul frumos și avântat al dlui delegat cons., care a pătruns adânc în inimile ascultătorilor.

A fost următoriul:

„Onorată Conferență!

„Incredințat de Ven. Consistor eparhial, să reprezint autoritatea superioară bisericească la această conferență pastorală, fie-mi iertat întâi de toate, să vă salut cu dragoste frățească și să dau expresiune sincerei bucurii ce o simțesc, văzând că la glasul de chemare al circularei consistoriale, Sf. Voastre ați răspuns prin cea mai demnă și impunătoare prezență.

Infățișarea Sf. Voastre în număr aproape complet, mulțămirea și însufleţirea, ce se zugrăveşte pe pe feţele dv., avântatul cuvânt de deschidere al iubitului dv. şef tractual, toate acestea sunt înaintea ochilor mei probe invederate, că dispoziţiunea consistorului nostru privitoare la reactivarea conferenţelor preoţeşti a răspuns unei *trebuinţe generale* şi de mult simţite, în rândurile preoţimei.

In adevăr, on. conferenţă, cred că tălmăcesc o intimă convingere a cercurilor noastre preoţeşti de pretutindeni, când constat, că în măsura, în care s'au lărgit cadrele vieţii bisericeşti, în aceeaşi măsură s'au sporit, îndatoririle legate de chemarea preoţească,; şi ca o urmare firească, în acelaş raport se iveşte şi trebuinţa imperioasă, ca preoţimei se i se deie prilejuri mai dese şi potrivite, unde să-şi poată da seama fiecare despre rezultatele muncii sale, pe terenul pastoral, unde să-şi poată lua îndemnuri nouă la continuarea apostoliei, lămurindu-şi totodată linia drumului, pe care să purceadă, spre a se apropia de idealul cel înalt şi sfânt al chemării sale.

*

Vremurile patriarhale — când rostul preotului român se mărginea aproape numai la alinarea durerilor sufleteşti ale dreptcredincioşilor creştini — au apus. Generaţia preoţimei, a cărei întreagă pregătire se reducea la cunoştinţele practice de ritual bisericesc, astăzi numai cu greu mai poate să facă faţă multiplelor sarcini ale păstorului de suflete. Trebuie să recunoaştem însă şi de data aceasta, că — fără să se fi putut avânta la o treaptă mai înaltă de cultură, — preoţii din bătrâni au săvârşit totuş o muncă de importanţă netăgăduită, pentru conservarea neamului ce l-au păstorit.

Ei au fost, dealungul veacurilor de răstrişte, singurele vestale, cari n'au lăsat să se stângă din candela sufletului românesc flacăra credinţei şi a dragostei de lege şi de limbă. Iar minunea aceasta, on. conferenţă, preoţii cei simpli şi fără multă învăţătură de carte, din trecut, n'au putut să o săvârşească, decât sub puterea magică a unui adânc îndemn sufletesc, care li-a inspirat *o înţelegere profundă a rostului lor în viaţa poporului, un adevărat şi conştient duh de păstorire bună.* Numai având acest îndemn tainic, s'a putut avânta vechea preoţime la rolul istoric de păstrătoare a comorilor sufleteşti, care alcătuiesc fiinţa şi individualitatea specifică a neamului românesc. Din vrednicia aceasta strălucitoare a generaţiilor de preoţi, coborâţi în morminte, a rămas şi astăzi, o rază aurie, smulsă din aureola glorioasă, cu care i-a împodobit simţul nostru de recunoştinţă, pentru marea operă istorică, ce au săvrşit.

Spre a corăspunde chemării noastre de luminare, de zidire şi de păstorire, eu cred, aşadară, că prima şi cea mai cardinală îndatorire a noastră culminează în: a ne strădui să păstrăm nevătămat *patrimoniul sufletesc*, rămas nouă moştenire dela vrednicii noştri înaintaşi în preoţie. Căci îndrăznesc să afirm, că numai păstrând legătura spirituală cu înaintaşii şi continuând firul tradiţional în interpretarea datoriilor noastre către biserică şi neam, ne vom arăta vrednici, să slugim la altarele, dela cari buzele lor cuvioase neîncetat au fărâmat rugăciuni pentru mântuirea din robie a unui *neam obidit* şi sărac.

*

Dacă dorim însă, şi trebue să dorim, să muncim, ca slugi bune şi credincioase în viia Domnului, atunci, în rândul al doilea, ni se impune datorinţa, *să înmulţim talantul* moştenit dela antecesori.

Deodată cu evoluţia generală a omenimei, s'au schimbat şi referinţele de trai şi condiţiunile de propăşire ale poporului nostru, şi în consecinţă s'au sporit şi îndatoririle impreunate cu păstorirea lui. Pe lângă răspândirea credinţei şi propoveduirea bunelor moravuri, dela preotul veacului nostru se mai pretinde, să fie şi un luminat sfetnic al credincioşilor săi, în toate direcţiunile positive ale vieţii lor spirituale şi materiale, începând cu ramurile vieţii culturale, sociale şi economice şi terminând cu terenul de luptă, pe care se afirmă şi se cucerese drepturile fireşti, cari condiţionează existenţa şi întărirea neamului. Cu un cuvânt, preoţii de astăzi trebuie să fie arterele de căpetenie ale organismului naţional, şi canalurile, prin cari toată învăţătura ce ieste de folos, să se scurgă în straturile de jos al poporului.

Am greşi de moarte, on. conferenţă, dacă ne-am lăsa ispitiţi de credinţa, că astăzi, când clasa noastră cultă, pătura intelectualilor noştri de toate categoriile s'a sporit în chip îmbucurător, preoţii satelor ar fi absolvaţi de alte îndatoriri, în afară de zidurile bisericii. Nu. Astăzi — poate mai mult decât totdeauna — se impune trebuinţa, ca tot biserica să rămână focarul vieţii naţionale şi tot în sinul aşezămintelor ei să se păstreze neprihănită *viaţa sufletească* a poporului nostru, pentrucă singurii *hrănitori ai sufletului* poporului încă tot numai noi preoţii suntem şi avem să rămânem.

Ear spre a satisface acestor sărcini multiple, de bună seamă şi sf. voastre V'aţi convins, că nu mai sunt suficiente preotului nici cunoştinţele de liturgică şi tipic, nici frumoasa înţelepciune mângăetoare a Molitvelnicului. Pregătirile şi cunoştinţele teoretice ale preotului zilelor noastre trebuie să fie mai solide şi mai variate, arsenalul vieţii sale intelectuale trebuie să fie îmbogăţit cu tot soiul de arme spirituale. Necesitatea *preoţilor cărturari*, a preoţilor, cari să aibă toate atribuţiunile unei tagme de oameni cu carte şi cu serioase preocupări de ordin intelectual, e reclamată de acum, nu numai de exigenţele vremilor schimbate, ci chiar şi de trebuinţele sufleteşti ale poporului nostru, ale cărui orizonturi intelectuale, în timpul din urmă, s'au lărgit în mod simţitor.

Spre ilustrarea acestei constatări, se ne întrebăm numai, on. conferenţă, cum va susţinea preotul nostru lupta cu mulţimea duşmanilor de azi ai credinţei religioase, şi cum va satisface importantei sale misiuni de catihet şi apologet, dacă nu va fi înarmat cu trebuincioasele cunoştinţe teologice? Cum va şti preotul, să profeseze principiile de credinţă, şi să apere drepturile bisericii sale — amândouă aceste deopotrivă primejduite în zilele noastre, — dacă nu va avea cuvenita pregătire dogmatică şi canonică? Şi în sfârşit: cum va corăspunde feluritelor sale datorinţe oficiale, reclamate de aparatul complicat al administraţiei bisericeşti şi civile, dacă nu va posede o orientare sigură în domeniul legilor, regulamentelor şi al concluzelor votate de corporaţiunile noastre superioare bisericeşti?

Ori cât de netăgăduit ar fi adevărul acestor aserţiuni, nu trebue să trecem cu vederea însă, că pe lângă toate aceste atribuţiuni de calificaţie profesională se mai cere preotului o însuşire de căpetenie, ca o condiţiune sine qua non la împlinirea chemării sale. Aceasta este dragostea conştientă şi însufleţirea sinceră faţă de misiunea sa apostolică. Lipsit de această aşa numită vocaţiune, ori câtă minte şi învăţătură ar avea preotul, din sufletul lui va lipsi ori ce îndemn nobil la muncă, iar el va rămânea un simplu funcţionar, un om de meserie, un mădular mort în trupul bisericii. Şi cei cari urmăriţi cu băgare de seamă manifestările unei părţi a preoţimii noastre din timpul mai recent, aţi putut observa, că de fapt în atmosfera bolnavă care s'a înstăpânit în viaţa noastră bisericească din anumite părţi, a şi răsărit deja embrionul acestui prototip de preot-funcţionar în sinul bisericii noastre. Observând cu multă durere sufletească şi meditând şi eu asupra acestui fenomen, îndrăznesc să afirm, on. conferenţă, că generalizarea lui nu ne va aduce altceva decât ruperea legăturii fireşti şi istorice dintre clerul şi poporul nostru şi în consecinţă surparea temeliilor bisericii. De ceea ce Dumnezeu să ne ferească!

In resumat aşadar, duhul de păstorire bună al vechilor preoţi, înfrăţit cu o temeinică pregătire teologică şi încălzit de o conştientă dragoste de chemare, iată on. conferenţă, cele trei atribuţiuni cardinale, iată cele trei ipostazuri cari cred eu că trebue să fie sintetizate în fiinţa sufletească a preotului român de astăzi, pentruca să corăspundă pe deplin misiunii sale apostolice.

Iar pentru desvoltarea şi desăvârşirea acestor atribuţiuni, cum şi pentru validitarea tuturor tendinţelor spre progres ale preoţimii, terenul cel mai potrivit în cadrele vieţii constituţionale ale bisericii noastre autonome, sunt de bună seamă conferenţele pastorale. In marginile lor ne putem împărtăşi vederile, cunoştinţele şi esperienţele de viaţă pastorală, împrumutându-ne astfel unul altuia lumină din lumină; aici putem aduce în discuţie lămuritoare toate chestiunile şi problemele cari ne privesc mai de aproape, având astfel ocasiune, ca la focul curăţitor al discuţiilor să ne făurim nouă arme de păstorire rodnică. Prin conferenţe numai putem susţinea neîntreruptă legătură cu disciplinele teologice cari le-am urmat în cursul anilor de seminar. In cadrele lor se pot afirma stăruinţele spre progres şi poate eşi la suprafaţă hărnicia şi destoinicia câte unui preot mai zelos. Şi tot numai în acest areopag intim ne putem destăinui păsurile, nesjunsurile şi greutăţile cu cari avem să luptăm, purtând jugul lui Hristos între grelele împrejurări de viaţă, pe care soartea mašteră ni le-a reservat. Ştim toţi, că mulţimea acestor greutăţi şi nesjunsuri şi povara nevoilor de ordin material este nu arareori atât de mare, încât bietul nostru preot izolat într'un sat sărac şi uitat de lume, ori câtă râvnă şi însufleţire ar avea pentru frumseţa chemării sale, este ispitit să-şi piarză tăria, nădejdea şi adeseori chiar şi voia de lucru. Intre astfel de împrejurări şi pentru asemenea preoţi, supuşi de trudă şi desnădejde, o conferenţă pastorală, o revedere şi o întrunire cu colegii săi de apostolie este chemată să-i slugească de adevărat isvor răcoritor, din care adăpându-se va lua nouă îndemnuri şi nouă putere de muncă.

*

O deosebită bucurie simte sufletul meu, on. conferenţă, că mi-a revenit cinstea să dau espresiune — fie şi numai în linii generale — acestor câteva păreri şi convingeri ale mele privitoare la chemarea preoţească, dându-mi-se astfel prilejul să mă reprezint în faţa dvoastre şi pe mine individual, ca unul care însumi am solicitat reactivarea conferenţelor pastorale şi care sunt însufleţit de dorinţa de a eşi cât mai des în mijlocul preoţimei şi a lua parte activă la toate acţiunile şi străduinţele ei spre progres şi emancipare.

Şi o îndoită bucurie am, că mi-a fost dat să mă present în mijlocul sf. voastre al preoţilor din tractul Peşteşului, cari în zilele trecute atât de solidar v'aţi manifestat în publicitate aderenţa faţă de „principiul muncii şi al luminei". Vă felicit călduros pentru acest gest frumos de conştientă afirmare. Prin manifestarea de aderare la muncă şi lumină aţi proclamat înşi-vă principalele pârghii ale progresului şi aţi fixat înşi-vă chintesenţa programului conferenţelor pastorale.

Vă pot asigura, că tot în numele acestui principiu v'a chemat şi Ven. Consistor în aceste întruniri colegiale, la hărnicie în împlinirea datorinţelor faţă de biserica străbună, sfânta cetate a naţionalităţii noastre.

Să eşim deci pe câmpul de muncă, pe care atât de larg ni-l deschide viaţa noastră bisericească, conştii fiind, că numai prin muncă se va putea afirma clerul, numai prin muncă se va face vrednic şi de răsplată, şi numai prin lumină vor deveni în viaţa bisericească şi naţională un factor viu şi folositor, aşa cum îl doria marele Şaguna.

Inspirat de aceste sentimente încheiu cu dorinţa, ca conferenţa pastorală de astăzi cu care se deschide seria conferenţelor similare din tot districtul consistorului nostru, să fie de cel mai bun augur şi să deschidă o epocă de sănătoasă lucrare primenitoare în ogorul bisericii.

Doresc în sfârşit, ca lucrările, desbaterile şi hotărârile acestei conferenţe să verse în inimile noastre nouă puteri şi îndemnuri spre activitate rodnică şi să ne întărească încrederea în forţele proprii şi nădejdea în viitorul sfintei noastre biserici, pe care cu toţii îl dorim să fie vecinic măreţ şi fericit".

*

După constituirea biroului şi cetirea apelului nominal s'a trecut la ordinea de zi.

1. S'a discutat asupra serviciului divin şi s'a hotărât ca, spre a ajunge odată la mult dorita uniformitate a tuturor serviciilor religioase, conferenţele să roage P. S. Sinod episcopesc, să însărcineze o persoană competentă, care să elaboreze un *Indreptar practic*, ca manual pentru oficiarea tuturor slujbelor, care să fie impus în mitropolia întreagă.

2. Preotul I. *Bonaţiu* a disertat despre: *Cauzele din care se nasc sectele religioase la poporul nostru şi mijloacele pentru stârpirea lor.* Tema a fost lucrată cu multă competenţă şi temeinicie, pe baza reală a pracsei pastorale. Asupra ei a cetit o frumoasă recensiune preotul Z. *Bulzan* Apoi s'a discutat mult şi serios asupra sectelor, cari rod la temelia bisericii. Pentru stârpirea lor s'a înfiinţat un *cerc preoţesc*, şi s'a esmis o comisiune de patru preoţi, bine iniţiaţi în afacerea sectelor, cari până la proxima conferenţă să prezinte un *proiect despre organizarea şi împărţirea cercurilor preoţeşti*, chemate a servi în sobor şi a predica prin satele, unde bântuie sectarizmul şi alte cangrene ale vieţii religioase.

3. Preotul S. *Iacob* a disertat frumos despre: *Abaterile, provenite din obiceiuri locale, în săvârşirea funcţiunilor religioase şi în administrarea sf. taine.* Recenziunea preotului I. *Moldovan*, a fost însaşi o temă, care a întregit disertaţia. S'a hotărât să se culeagă obiceiurile şi abaterile, cari se practică la diferitele funcţii religioase, în toate comunele din Bihor. Pe baza acestui material să se compună îndreptarul practic mai sus amintit.

4. Tema din urmă a cetit-o preotul Şt. *Domocoş* despre: *Conducerea corectă a matriculelor bisericeşti şi espunerea diferitelor proceduri referitoare la rectificările matriculare.* Recenzent a fost pr. Gh. *Morarescu.*

Toate temele au fost bine lucrate, ceea ce a constatat şi dl comisar consist. spre mulţumirea tuturora.

5. S'au adus mai multe concluze salutare, ca de pildă; *icoane şi utenzilii bisericeşti* să nu se mai procure dela firme streine, cari ne-au umplut bisericile de icoane neortodoxe şi chiar de caricaturi. La pictarea bisericilor să se angajeze pe viitor numai *pictori români ortodocşi*, cari au deja praxă şi nume recunoscut pe terenul picturii orientale.

Conferenţa a decurs în cel mai demn mod şi a durat dela orele $10\frac{1}{2}$ a. m. până la $3\frac{1}{2}$ p. m., când eshauriat fiind programul, dl protopop o închide mulţumind dlui comisar Talbure pentru interesul manifestat şi participarea la toate discuţiunile. In numele preoţimii mulţămeşte preotul *P. Cipău.*

In sfârşit ne-am întrunit la masa comună, în oraşul *Aleşd* din apropiere, unde între toaste şi cântări însufleţitoare am petrecut câteva momente, în cari s'au cimentat şi mai mult legăturile dragostii colegiale dintre noi, preoţii de pe valea Crişului repede. *Un preot.*

Sfinţirea şcoalei din Râşnov.

— Raport special. —

Pentru oameni cari lucrează, şi voiesc să lucreze şi prin lucru să înainteze, nu există timpuri grele.

Aceasta este impresiunea, ce a făcut asupra noastră *şcoala cea frumoasă* zidită de poporul nostru din fruntaşa comună *Râşnov.*

Inainte cu 25 ani au zidit biserică, — biserică din cele mai frumoase din arhidieceză, — iar astăzi se ridică cu fală în vecinătatea bisericei noul edificiu şcolar, care ar putea cu demnitate ocupa loc în ori-care oraş.

Iată ce se poate face în o comună, unde conducătorii sunt la locul lor şi unde turma credincioasă ascultă de păstor.

Sămânţa aruncată înainte de $\frac{1}{2}$ secol de actualul Cap al bisericei noastre în calitate de păstor sufletesc în Râşnov, — a dat roade îmbelşugate.

Şi dacă împrejurările nu i-au permis să fie în mijlocul nostru, să se bucure de bucuria noastră, — cu spiritul a fost între noi, după cum însuş a mărturisit-o prin graiul trimisului său.

Au ţinut râşnovenii, ca cu ocaziunea sfinţirii acestui pompos edificiu, să aibă in mijlocul lor pe toţi intelectualii ieşiţi din poporul din Râşnov.

Acestei invitări a răspuns arhimandritul şi egumenul mănăstirii Hodoş-Bodrog, Augustin *Hamsea*, secretarul consistorului arhidiecezan Dl Dr. George Proca, protopresbiterul Ioan Hamsea din Zerneşti, preoţii I. Nan (Sâmpetru), I. Modroiu (Vama-Buzău), D. Soiu (Vâlcele) şi Dr. Olteanu cand. de advocat (Braşov); şi-au scuzat absenţa protopopul pensionat Voicu Hamsea (Lipova) şi parohul Nic. Soiu (Turcheş), precum şi fostul paroh în această comună, protopopul Ioan Teculescu (Alba-Iulia), care a trimis o frumoasă epistolă de felicitare şi mai mulţi râşnoveni aflători în România.

Iar actul sfinţirii a fost rugat să-l îndeplinească P. C. Sa arhimandritul Augustin Hamsea în 9/22 Octomvrie a. c.

Deja din zori de zi, întreaga comună era îmbrăcată în haină de sărbătoare. Curtea bisericei şi a şcoalei, împodobită cu brazi.

In sunetul armonios al clopotelor soseşte la sfânta biserică părintele arhimandrit, salutat la uşa ei cu un călduros bine-ai venit din partea parohului local Const. Proca.

Părintele arhimandrit răspunde, că a satisfăcut dorinţei râşnovenilor, pentru-că de această comună îi sunt legate cele mai plăcute amintiri, amintirile din copilărie.

Indată se începe sfta liturgie, pontificând părintele arhimandrit, asistat de asesorul consistorial Mateiu Voileanu, protopopul tractual Ioan Hamsea, preoţii Constantin Proca, Ioan Nan, Ioan Modroiu, Dumitru Soiu şi diaconul Dr. Lazar Iacob profesor de teologie în Arad, iar cântările liturgice le-a executat cu toată precisiunea corul mixt de copii, sub conducerea harnicului învăţător B. Tipeiu.

Spaţioasa biserică plină. Pe lângă poporul nostru credincios, am remarcat cu deplină satisfacţie prezenţa compatrioţilor Saşi, în frunte cu onorabilul paroh Heinrich Gusbeth şi întreaga reprezentanţa comunală, în frunte cu notarul Pfaff. Iar dintre onoraţiorii dimprejur am remarcat prezenţa Domnilor Dr. Iancu Meţianu (Zerneşti), Nicolae Garoiu, Dr. A. Străvoiu, Dr. C. Moga advocaţi, Daşoiu şi Lenca inginerii şi totodată antreprenorii noului edificiu etc.

La priceasnă părintele arhimandrit ţinu poporului adunat o frumoasă şi instructivă predică ocazională: laudă zelul de jertfă, îndeamnă la *întărirea în credinţă*, la ţinerea la lege şi limbă, la păstrarea datinelor religioase-naţionale, la buna chivernisire a averii părinteşti şi păstrarea portului. Poporul a fost adânc impresionat, După săvârşirea sfintei liturgii, preoţimea şi poporul, între sunetele clopotelor merse înaintea şcoalei, unde se oficiă sfinţirea apei.

După stropirea salelor cu apă sfinţită, părintele asesor consistorial *Mateiu Voileanu* ca trimis al Escelenţiei Sale păr. Arhiepiscop şi Mitropolit Ioan Meţianu în cadrul unei instructive cuvântări a cetit actul Escelenţiei Sale, prin care îl însărcinează a spune poporului, că deşi nu poate participa în persoană la acest act, cu sufletul e între ei . . . va ruga pe bunul Dumnezeu a răsplăti cu darurile sale cele bogate ostenelele şi jertfele aduse pentru ridicarea noului edificiu şcolar şi să facă acea şcoală izvor de bine şi de fericire nu numai pentru tineretul din acea comună, ci şi pentru biserică, neam şi patrie.

Şi precum toate popoarele înaintate numai prin învăţătură religioasă morală s'au ridicat la vază, la bunăstare, la bine şi fericire, tot asemenea şi noi Românii numai prin asemenea învăţătură ne putem ridica la cele bune şi folositoare. De aceea nici pe viitor să nu se retragă la nici o jertfă pentru buna creştere a tineretului, căci nici o cheltuială şi nici un ban nu se răsplăteşte atât de bine, ca şi banul întrebuinţat la buna creştere a tinerimei. In fine Inaltul Prelat trimite binecuvântarea sa tuturora mari şi mici, bogaţi şi săraci.

Cetirea cuvântului arhieresc a făcut adâncă impresie asupra celor prezenţi, cari au erupt în puternice strigăte de „să trăiască!“ la adresa Escelenţiei Sale.

Continuând apoi asesorul Voileanu cuvântarea sa, arătând importanţa cea mare ce are şcoala confesională în desvoltarea poporului nostru, termină prin frumoasele cuvinte ale înţeleptului Solomon: „Să fie ochii tăi deschişi spre casa aceasta ziua şi noaptea, spre locul acesta care ai zis să se cheme numele tău într'ânsul“. (Cartea II. Paralipomenon cap. 6 vers 20.)

Banchetul.

La orele 2 p. m. în sala cea mare a hotelului comunal s'a ţinut un banchet, la care au participat peste 120 persoane: preoţii slujitori în frunte cu P. C. Sa părintele arhimandrit Aug. Hamsea, reprezentanţa comunală, comitetul parohial toţi oaspeţii, cari au luat parte la sfinţire şi o parte însemnată din popor.

Şirul toastelor l-a început părintele arhimandrit Hamsea pentru Maiestatea Sa preagraţiosul nostru Împărat şi Rege.

Indată după aceea, tot părintele arhimandrit Hamsea a rostit un toast însufleţit, relevând multele merite câştigate de Escelenţa Sa I. P. S. nostru arhiepiscop şi mitropolit Ioan Meţianu pentru biserică şi neam.

La toastul părintelui Hamsea răspunde prin frumoase cuvinte dl Dr. Iancu Meţianu.

Asesorul M. Voileanu vorbeste pentru părintele arhimandrit Hamsea, fiul acestei comune

Domnul Dr. Proca arată, că dacă astăzi largă frumoasa biserică vedem ridicată şi pe fiica ei, şcoala noastră confesională şi peste tot, dacă vedem, că poporul nostru din Râşnov caută să emuleze cu conlocuitorii noştri Saşi, este a se atribui bunei înţelegeri, care a existat între popoarele conlocuitoare Saşi şi Romani. Ridică paharul său pentru prosperarea comunei Râşnov, pentru reprezentanţii conlocuitorilor Saşi, cari au ţinut de bine să ia parte la bucuria noastră: parohul Heinrich Gusbeth şi notarul comunal Iosif Pfaff.

Momentan se ridică venerabilul paroh al bisericei luterane Dl Henrich Gusbeth. Face apel la preoţii şi învăţătorii români să nizuiască, ca buna înţelegere şi armonie ce există între aceste 2 popoare conlocuitoare, nici pe viitor să nu se conturbe, fie-care să se desvoalte în limba şi legea sa neconturbat de nimenea, iar pe a deaproapelui său să o respecteze.

Protopresbiterul tractual Ioan Hamsea vorbeşte pentru asesorul Mateiu Voileanu.

Dl notar M. Pfaff, în cuvinte duioase parentează memoria defunctului fost dascăl al acestei comune, George Proca, chemat de Domnul în anul trecut la cele eterne, căruia nu i-a fost dat să ajungă această zi de bucurie, după ce o întreagă viaţă îşi pusese puterile sale cu cari l-a înzestrat Dzeu în serviciul acestei comune şi a cărui amintire va rămânea neştearsă din inimile răşnovenilor, fără deosebire de confesiune şi neam (In veci pomenirea lui).

Dl înv. dir. R. Cristoloveanu ridică paharul său în sănătatea şefului tractual Dl Ioan Hamsea

Dl advocat N. Garoiu vorbeşte pentru preoţii, învăţătorii şi comitetul parohial.

Parohul C. Proca mulţămeşte Dlui antevorbitor pentru frumoasele cuvinte.

S'au mai rostit toaste pentru Dl secretar consistorial Dr. George Proca, pentru Dl diacon Dr. Lazar Iacob, pentru antreprenorii Duşoiu şi Leuca, pentru popor etc, iar la orele 4 şi ½, părintele arhimandrit Augustin Hamsea ridică masa.

Sara apoi a fost tot în sala comunală concert şi reprezentaţiune teatrală, dată de tinerime sub conducerea corpului învăţătoresc, cari toate au reuşit bine, iar după aceea a urmat dans până către ziuă.

*

Terminând acest raport, nu pot să nu relevez faptul vădit, că ce se poate face într'o comună, pe care a înzestrat-o Dumnezeu cu conducători harnici.

Comuna Râşnov în anul Domnului 1886 şi a ridicat biserică, iar acum după 25 ani şcoală. Meritul la ridicarea celei dintâi este legat de numele răposatului dascăl George Proca, iar al scoalei, de numele fiului său parohul C. Proca.

Corespondentul.

NOUTĂŢI.

Virilişti români. Lista viriliştilor pe anul 1912 în comitatul *Braşovului* cuprinde următorii membri români: Dr. N. Mănoiu, George B. Pop, Emanuil Safranc, Dumitru Căpăţină, Ioan Săbădeanu, Petru Popovici, George Furnică şi Ioan Duşoiu.

*

Răscumpărare pentru felicitări de ziua onomastică. Domnul Arhimandrit şi Vicar arhiepiscopesc *Dr. Ilarion Puşcariu* s'a răscumpărat pentru felicitări de ziua sa onomastică dăruind suma de 50 coroane la masa studenţilor dela şcoalele române din Braşov.

*

Adunările poporale. Adunarea ţinută Dumineca, în comuna fruntaşă *Belinţ* din Bănat, a fost cercetată de trei mii de oameni, fruntaşi şi ţărani din împrejurime. A fost deschisă şi condusă de protopopul locului Gherasim Sârb. Vorbiri au ţinut, afară de preşedinte, domnii: Dr. I. Suciu, Dr. C. Brediceanu, Dr. C. Crăciunesc, Dr. L. Gheorghevici, Dr. V. Branişte, Dr. A. Cosma şi ţăranul Ioan Văsii din Satu-mic. Adunarea a decurs cu multă însufleţire. — Joi în 26 l. c. s'a ţinut în *Seini* comitatul Sătmarului altă adunare poporală, ear Vineri în 27 în *Braşov*. Dintre fruntaşi au luat parte şi au vorbit la Braşov dnii: I. Lengeru ca prezident, Al. Vaida Voevod, V. Dămian Dr. I. Maniu, V. Goldiş, Dr. N. Vecerdea, Dr. Niţescu şi prot. Dr. V. Saftu. Adunarea aceasta asemenea a fost bine cercetată. — Pe ieri Dumineca în 29 Octomvrie au fost convocate adunări în: *Dicio-Sânmărtin*, în comitatul Târnavei mici, şi în *Chevereş*, comitatul Timişului.

*

Nou plan de examene. Foaia oficială din Budapesta a publicat noul plan de studii şi examene pentru studenţii facultăţii de drept. S'a sistemizat un al treilea examen fundamental, care are să fie trecut la sfârşitul semestrului al şaselea. Noul plan intră în vigoare cu anul şcolar 1912/13. — In considerare, că trecerea examenelor fundamentale este legată de termine fixe, se îngreunează şi mai mult cercetarea universităţilor străine pentru acei studenţi, cari doresc să se perfecţioneze în studii, ascultând prelegerile celebrilor profesori ai străinătăţii.

*

Universitate în Dobriţin. Se veşteşte din Budapesta, că a treia universitate se va înfiinţa în *Dobriţin*. E mare bucurie în oraşul reformaţilor.

*

Profesor universitar. Dl Simeon *Mândrescu* a fost numit profesor la catedra de limba şi literatura germană dela facultatea de litere a universtăţii din Bucureşti.

*

Şedinţă literară festivă. Societatea de lectură „Petru Maior“ a studenţilor români din Budapesta a ţinut Dumineca seara o sedinţă festivă în amintirea poetului *Mihai Eminescu.* Şedinţa a deschis-o preşedintele societăţii, dl Ioan Ţeicu, stud. în med, după care a urmat conferenţa dlui N. Ştefan despre importanţa poeziei lui Eminescu. Dl C. Ţeicu stud. în drepturi, a vorbit despre principiile generale din arta marelui poet. A mai cuvântat dl I. Dume, stud. în filosofie, a recitat dl N. Păscut, ear dl Olariu stud. med. a cântat câteva doine frumoase. Ca oaspeţi au asistat la şedinţă P. C. Sa protosincelul Dr. Gh. Bogoevici, dl Dr. I. Beu, cu dna, din Sibiiu, dna Muntean cu dşoarele, Dr. Cosmuţa, Dr. Bilaşcu ş. a.

*

Concert. Aflăm cu plăcere, că Doamna *Lucia Cosma*, mult apreţiata noastră artistă, va da un concert în Sibiiu în 17 Nov. a. c., cu concursul Dşoarei *Anicuţa Voileanu*, absolventă a Academiei de muzică din Viena, în favorul Reuniunii femeilor române din Sibiiu, la sfinţirea zidirii celei noui pentru şcoala de menaj şi de industrie de casă cu internat a Reuniunii. Programul concertului se va publica în curând.

*

Turneu artistic. Dl Ionel *Rădulescu*, mult apreciatul tenor liric, mai concertează în localităţile următoare: *Oradea-mare* în 9 Noemvrie n., *Beiuş* Dumineca în 5 Noemvrie, *Şimleu* Mercuri în 8 Nov., *Cluj* în 10 Nov., *Dej* în 12 Nov., *Bistriţa* în 19 Nov. şi *Blaj* în 23 Nov. — Nădăjduim, că artistul va fi bine primit şi în locurile acestea.

*

Teatrul din Craiova. Cu concursul „Societăţii scriitorilor români“ s'a deschis Dumineca stagiunea teatrului naţional din Craiova, al cărui director este astăzi nuvelistul Em. Gârleanu. Prologul de deschidere, scris de dnii Anghel şi Eftimiu, a fost recitat de artistul Mărculescu, cunoscut şi de publicul sibian. După prolog s'a jucat schiţa dramatică „Când ochii plâng“, de tinărul scriitor A. de Herz. Rolul principal a fost interpretat de marea artistă Agata Bârsescu. Cântecelul comic de Alecsandri, „Barbu Lăutarul“, a fost reînviat cu tot farmecul lui bătrânesc, de artistul Anestin. A urmat apoi „Rapsozii“, apoteoză într'un act, în versuri, de V. Eftimiu. Este un dialog între Alecsandri şi Eminescu. Poeţii Iosif, C. Moldoveanu, D. Nanu, Minulescu şi Stamatiad au făcut cetiri. Programul s'a terminat cu „Văduvele Domnului Daniel“, farsă într'un act de Carmen Sylva, tradusă de Şt. O. Iosif. După teatru noul director, dl Gârleanu, a fost viu felicitat.

*

Dela universitatea din Budapesta. S'au înscris în semestrul de earnă la universitatea budapestană 7667 de studenţi, cu 121 mai mulţi decât în anul trecut. La facultatea teologică sunt 100, la cea juridică 3586, la medicină 2495, la filozofie 1195 de studenţi. La şcoala de farmacie sunt înscrişi 342.

*

Moşia lui Tolstoi. Consiliul de miniştri, cum se scrie din Petersburg, a dat autorizare ministrului de finanţe să cumpere moşia lui Tolstoi dela Iasnaia Poliana pe seama statului pentru 500·000 de ruble.

*

Căsătoria unui arhiduce. Arhiducele *Ferdinand Carol*, fratele moştenitorului de tron Francisc Ferdinand, cum se anunţă din Viena, se va căsători în zilele acestea cu *Berta Czuber*, fiica unui profesor şi consilier al curţii. Maiestatea Sa şi-ar fi dat, se zice, învoirea la căsătoria aceasta. Arhiducele va renunţa la rangul şi titlul, purtat până acum, şi va primi un apanaj de 40 de mii de coroane.

*

Un premiu. Ministrul de interne a pus un premiu de două mii de coroane pentru prinderea bandiţilor Budac şi tovarăşii săi din părţile făgărăşene.

*

Avis. Am onoare a aduce la cunoştinţă domnilor învăţători, că „Cartea de cetire III. pentru şcoalele poporale“, de Ioan Popescu, revăzută de Dr. P. Şpan, a apărut în ediţiune revăzută de subsemnatul cu luarea în seamă a observărilor ministeriale. Aprobarea ministerială va urma în timpul cel mai scurt. Dr. *Cornel Popescu,* protopop.

*

Serbări în Poiana. Cu prilejul adunării generale a despărţământului Mercurea al „Asociaţiunii“ se vor ţinea în Poiana următoarele serbări: Dimineaţa, la 8 ore serviciu divin în biserica cea mare. Răspunsurile la liturgie le va da corul meseriaşilor din Poiana. După serviciul divin urmează adunarea generală a despărţământului Asociaţiunii, tot în biserica cea mare. La ora 1 d. a. banchet în şcoala din deal. Sara *producţiune teatrală*, organizată de membrii „Reuniunii române de cântări şi teatru din Mercurea“, în sala şcoalei din deal. Se va preda piesa *Nepotul răsfăţat*, farsă în 5 acte, prelucrată de T. V. Păcăţianu. După producţiune, cântări executate de corul tractual al învăţătorilor, apoi cină comună şi joc. Inceputul la 7 ore sara. Venitul net e destinat în părţi egale pentru biserica din Poiana, Reuniunea de cântări şi teatru din Mercurea şi despărţământul Asociaţiunii. — — In 5 şi 6 Noemvrie se vor ţinea în Poiana şi conferenţele învăţătoreşti.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Nicolae Coman, măestru cis., 20 bani, doamna Mărioara Lazar, soţie de cismar, 30 bani; Constantin Lazar, cismar, 20 bani; Simion Simoneti, pantofar (Sălişte), membru onorar al Reun., 1 cor.; Iacob Marianu, cismar, 40 bani: doamna Paraschiva Baciu, soţie de cismar, 20 b.; Ilie Topârcian, pantofar (Sălişte), 50 bani şi Miorica Tordăşianu, 10 bani; iar la „Legatul T. L. Albini“ al numitului fond pentru ajutorarea copiilor din Cut, aplicaţi la meserii, au dăruit: Dr. Elie Dăianu, protopop (Cluj), 5 cor.; Iosif Jinga, pantofar, 20 bani şi Pompiliu Dan, învăţător (Zerneşti), 50 bani. Starea legatului cor. 143.30.

*

Producţiune treatrală în Cohalm. Din prilejul conferenţei învăţătoreşti, care se va ţinea în Cohalm la 26 Oct. (8 Noemvrie) a. c. (Sf. Dumitru) în care zi se serbează şi hramul şcoalei române gr.-or. — tinerimea şcolară împreună cu tinerimea adultă din Cohalm, va organiza sub conducerea dlui director artistic al societăţii noastre teatrale, dl Aurel P. Bănuţ *o producţiune muzicală-teatrală*, în sala hotelului „Schlosser“, la orele 7½ seara cu cântări, dialoguri şi piese teatrale. Se va reprezenta: „O Sâmbătă norocoasă“, piesă poporală în 4 acte de I. V. şi „Geloşii“, comedie într'un act de Moşul. Venitul net e destinat pentru biblioteca şcolară şi biblioteca poporală, în părţi egale. La această serbare sunt invitaţi toţi prietinii şcoalei.

*

Noroc colosal are banca lui Gaedicke (Budapest Kossuth-Lajos u. 11) unde cu prilejul încheierei a 28-a loteriei, muşterii norocoşi ai acestei bănci a câştigat din nou premiul cel mare de *605,000 cor.* cu losul Nr. 55503. Banca Gaedicke dintre toţi colectanţii din ţară arată cele mai mari şanse de câştig.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann, are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi serbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Teatru.

Astăzi, Luni, se reprezentă întâia oară „*Auf Schloss Dolova*“, dramă în 5 acte. Marţi: „*Das neue Mädchen*“, piesă cu cântece. Miercuri: d. a. „*Der Müller und sein Kind*“, iar seara „Taifun“.

Din România.

Consistorul superior bisericesc.

Membrii Consistorului superior bisericesc s'au întrunit Miercuri dimineaţă, în sesiune ordinară de toamnă, în sala de recepţie a Seminarului Central din Bucureşti.

La orele 9 jum. dimineaţa, prelaţii şi preoţii membri ai Consistorului au asistat la un serviciu religios.

După terminarea serviciului religios membrii Consistorului superior bisericesc, împreună cu d. C. C. Arion ministrul cultelor şi D. Boroianu administratorul Casei bisericii au trecut în sala de şedinţe.

I. P. S. Mitropolit Pimen al Moldovei, ocupând locul prezidenţial, a dat cuvântul dlui ministru Arion.

Dl. C. C. Arion a dat citire decretului regal, prin care membrii Consistorului superior bisericesc au fost convocaţi în sesiune ordinară de toamnă.

S'a procedat la constituirea biroului şi la alegerea membrilor din diferite comisii.

Intrându se în discuţia ordinei de zi, I. P. S. Mitropolit al Moldovei a consultat Consistorul, dacă se poate lua în discuţie proectul de regulament privitor la costumele bisericeşti.

P. S. Nifon, Episcopul Dunărei de jos, a observat că ar fi bine, să se amâne această chestiune până după alegerea Mitropolitului Primat, care ar putea avea de făcut observaţiile sale, cu privire la alcătuirea noilor uniforme.

Au mai luat cuvântul şi alţi membri ai consistorului.

Ministrul de culte, dl Arion, a spus privitor la alegerea noului Mitropolit Primat, că aceasta se va face în scurt timp după deschiderea Corpurilor legiuitoare.

I. P. S. Mitropolit al Moldovei, pune la vot propunerea, dacă trebue discutată în actuala sesiune, chestia privitoare la nouăle costume preoţeşti.

Se votează cu unanimitate ca această chestiune să fie luată în discuţie în actuala sesiune.

Şedinţa următoare a fost convocată pe astăzi Luni, la orele 9 dimineaţa.

Nr. 352/1911. (391) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de nou înființată de cl. I **Lupeni**, pe baza înaltului ordin consistorial din 7 Iunie a. c. Nr. 6942/1911 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafui Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Salar fix de 1600 coroane, solvibil în rate lunare anticipative din cassa bisericei.
2. Bani de cuartir 400 coroane.
3. Pentru încălzit 120 măji metrice de cărbuni și 4 care de lemne.
4. Stola stabilită de sinodul parohial.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul arătat și se vor prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective a cânta și oficia în sf. biserică

Hațeg, în 3/16 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

Nr. 804/1911 Protp. (418) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala poporală gr.-or. română din **Bârghiș**, protopresbiteratul Agnitei, devenit vacant prin decedarea fostului învățător Ioan Mălâncrăvean, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele beneficii:

1. Salar fundamental din repartiție cor. 1000.

Cvincvenalul după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se va cere dela Preavener. Consistor arhidiecezan conform ordinului dto 15 Maiu 1908 Nr. 7971 Școl.

2. Cvartir în edificiul școalei și lemnele trebuincioase de foc în acest cvartir.
3. Relut de grădină cor. 20.

Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturghii în biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Extras de botez, Absolutor, diploma de învățător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandație și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 14 Octomvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 108/1911. (414) 1—3

Anunț de licitațiune.

In **13/26 Noemvrie a. c.** la orele 2 după ameazi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere adaptarea bisericei gr. or. rom. din **Șpring** tractul Mercurei, comitatul Albei-inf.

Prețul de strigare e 10,000 cor.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtie de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei. Comuna bisericească dă cărămida și năsipul. Planul și preliminariul aprobate de P. V. Consistor arhidiecezan sub Nr. 14484/1910, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial, de unde cei interasați pot lua și alte informațiuni cu privire la unele abateri dela plan și preliminariu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere adaptarea bisericei aceluia dintre minus-oferenți în care va avea mai multă încredere. Licitanții n'au drept de-a pretinde diurne și spese de călătorie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 25 Sept. v. 1911.

Ioan Crăciun
paroh, preș. com. par.

Nr. 756/1911.

Văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresb.

O Damă

care ține mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintițele și a ajunge la o piele fragedă și teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băț
de Bergmann și Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile și parfumăriile. (32) 37—40

Nr. 40/1911. (400) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului întâi de învățător la școala noastră confesională din **Dăișoara**, protopresbiteratul Cohalmului devenit vacant prin moartea fostului învățător Părtenie Mihailă, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental de cor. 1000, din care cor. 600, se vor plăti din repartiție pe popor și din „cassa proprietarilor“, iar restul de cor. 400, precum și cvincvenalele se vor cere dela stat. Locuință corespunzătoare în edificiul școalei și doi (2) stângini de lemne pentru încălzit, aduse la școală.

Alesul va fi îndatorat ca împreună cu celalalt învățător să cânte la strană utrenia din Dumineci și sărbători, iar la sf. liturgie să cânte răspunsurile cu copii.

Cererile de concurs instruite conform legii, se vor trimite la oficiul protopresbiteral al Cohalmului, iar concurenții se vor prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Dăișoara, din ședința comitetului parohial ținută la 25 Septemvrie st. v. 1911.

Ioan Mihailă
paroh și președinte.

Ioan Pulca
jud. și notar.

Nr. 444/1911 văzut și aprobat:

Ioan Bercan
adm. protopresb.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase**, **steaguri**, **epitafii**, **icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 6—

Câștigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

☛ Mărci 600,000 ☚

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305,000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și **8** premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

17 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg 36.**

.... A se rupe aci. ....

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 7—16

Banca culturală

institut de credit = și economii = **„LUMINA“** societate pe acții = în Sibiiu. =

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murășoșorheiu** și **Turda**.

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă „ 15,000
Depuneri . . . . „ 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate și pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii și obligații cu cavenți cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu **4**½% cari se pot ridica fără anunț,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, și
cu **5**¼% dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

(416) 1—

Direcțiunea.

Noroc colosal:

la Gaedicke.

La tragerea acum încheiată de clasa a VI-a am adus noi premiul cel mare **în Sibiiu**

de 605,000·— cor.

cu Numărul Losului 55503 la plată!

Cu privire la norocul ne mai pomenit cari l-am ajuns cu câștigurile noastre, Vă oferim pentru tragerea

clasei I. în 16 și 17 Noemvrie

1/1	1/2	1/4	1/8	**losuri**
12·—	**6·—**	**3·—**	**1·50**	**coroane.**

Cassa de bancă Gaedicke
Budapest, Kossuth-Lajos utcza 11.

Comandă.

Pentru I. clasă a Loteriei de clasă ungară priv. vă rog

Los Nr. ...., și planul oficios a mi-le trimite.

Suma de .... **cor.** .... **fil.** se binevoiți a rambursa / Vă trimit prin Mandat } ce nu Vă convine să ștergeți.

Adresa corectă.
Numele, Ocupațiunea ....
Locuința ....
Poșta ultimă ....

Taxa pentru I. clasă este:

Losul:	1/1	1/2	1/4	1/8
Coroane:	**12·—**	**6·—**	**3·—**	**1·50**

(415) 1—2

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 20 Octomvrie (2 Noemvrie) 1911. Nr. 110.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi insertiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nr. 9591 Şcol. 1911.

Circulară

către toate oficiile protopopeşti şi parohiale din arhidieceza ortodoxă-română a Transilvaniei.

Anul agricol se apropie de sfârşit. In curând vin iarăşi zilele de iarnă, în care plugarul nostru îşi odihneşte trupul ostenit de munca grea a câmpului. Tineri şi bătrâni găsesc în acest timp prilej de întărire şi de pregătire pentru ceeace vor să înceapă la primăvară.

In acest timp părinţii trebue să se gândească cu tot dinadinsul la creşterea copiilor lor, pentru cari au greaua datorie dată de Dumnezeu, să se îngrijească de ei până la vârsta în care singuri se vor putea cârmui.

Dacă observăm mai deaproape ce fac cei mai mulţi părinţi în privinţa creşterii copiilor lor dupăce aceştia ies din şcoala poporală, constatăm că foarte mulţi părinţi nu-şi trag bine seama de datoria lor faţă de copii, pe cari li i-a dat Dumnezeu.

Plugarul nostru pare că ar trăi înainte cu trei mii de ani, când educaţia era pusă în serviciul castelor, face şi azi, aproape fără esceptie, din toţi copiii săi numai plugari. Pământul fiind vecinic acelaş şi împărţindu-se între mai mulţi copii, ajunge tot mai puţin pe unul — şi aşa sărăcia e din zi în zi tot mai mare şi, paralel cu ea, tot mai mare şi nemulţămirea şi demoralizarea.

Urmarea e că un însemnat număr de credincioşi de ai noştri, ne mai putându-se hrăni din petecuţul de moşie pe care o au, sunt siliţi să apuce în mână jalnicul toiag al pribegiei, şi s'o ia sau într'o ţară străină din apropiere, sau peste mări şi ţări, în America tuturor năcăjiţilor. Ştiţi cu toţii ce fac în America oamenii noştri: lucrează până se istovesc pentru a-şi putea plăti datoriile de-acasă. Mulţi din ei se prăpădesc pe acolo, — mulţi se strică. Dar aproape toţi sunt siliţi, pentru a putea trăi, să se apuce acolo de alte lucruri, decât acelea pe cari le ştiau de-acasă. Acolo nu-i mai pune nimeni la plug, ci-i înfundă în fabrici, unde trebue să înveţe cele mai grele şi cele mai primejdioase meşteşuguri, după cari, la câţiva ani se aleg cu pieptul slăbit şi cu oasele băgate în boală. Şi în vreme ce ei duc povara cea mare, în căldurile cele cutropitoare, Neamţul şi Englezul, cari au învăţat din copilărie câte un meşteşug, stau la o parte, dau porunci şi iau plată întreită şi încincită.

Iată cum fac ale popoare, cari îşi trag seama cu cele ce au de făcut! Popoarele luminate îşi dau copiii la meserii, dupăce ies din şcoală, şi-i pregătesc astfel pe toţi pentru a putea trăi o vieaţă mai uşoară şi pentru a putea trăi la ei acasă, lângă fraţi şi lângă surori.

Au pentru noi nu e destul de largă această ţară, — au nu ne e ea destul de scumpă? Aceasta ni-ar putea-o spune numai aceia, cari trecând peste ocean, au înmulţit cu lacrămile lor apele sărate ale mării! Au nu cumpărăm noi totul dela străini, au nu străinii ne fac nouă toate lucrurile pentru cari îi plătim cu bani grei, — au în oraşele în jurul cărora trăim, nu sunt atât de puţini negustori şi meseriaşi români? Noi plecăm la America şi lăsăm ca în satele şi oraşele noastre să se aşeze străinul, care să ne facă el lucrurile trebuincioase, în vreme ce flăcăii noştri se irosesc prin fabricile îngrozitoare ale Americii! Să nu fi sosit oare vremea, ca să vedem că aşa nu mai merge? Tatăl care-şi trimite câte 2—3 feciori la America, dupăce aceştia şi-au petrecut tinereţea acasă, mai degiaba, lucrând la petecul de moşie care n'ajungea pentru atâtea guri, n'ar face mai bine să-şi dee un ficior sau doi la vre-o meserie bună şi cinstită? Vremurile acelea în cari se credea că Românul nu se pricepe le tainele meseriilor, au trecut. Atâţia meşteri români iscusiţi au dovedit, că noi putem fi cel puţin tot aşa de buni pentru meserii, ca şi alte neamuri străine. Mai deunăzi a pus în uimire ţara întreagă un fecior de ţăran, inginerul Aurel Vlaicu, cu iscodirea unei maşini de sburat.

Iată deci, că noi suntem tot aşa de dibaci ca şi alţii, şi avem şi mare trebuinţă de a îmbrăţişa meseriile, pentru a putea fi de folos şi nouă şi poporului şi pentru a nu mai sili pe atâtea zeci de mii de inşi să se ducă la America, unde să înveţe la bătrâneţe meşteşugul, pe care ar fi trebuit să-l înveţe în tinereţe.

Acum, când o seamă de copii de ai noştri, cari în Iunie au ieşit din şcoala de toate zilele sau de repetiţie, sunt pe cale de a apuca cu toţii coarnele plugului, pentruca mai târziu să apuce cu toţii calea Americii, ne întoarcem către voi toţi, cari păstoriţi poporul dreptcredincios al arhidiecezei noastre şi vă îndrumăm să sfătuiţi poporul a nu-şi mai ţinea toţi copiii la plug, ci a-şi da pe câte unul şi la meserii, pentru a putea trăi mai uşor.

Circulara aceasta sunteţi poftiţi cu toţii a o ceti într'una din Dumineci în biserică şi a stărui într'o predică asupra acestei împrejurări însemnate. In afară de aceasta să căutaţi, ca cunoştinţa despre meserii să străbată tot mai mult în popor, pentruca mai curând decum s'ar crede să putem ajunge şi noi să avem meşterii noştri de toate soiurile. Să nu mai fim în starea de până acum, ca până şi bisericile şi şcoalele noastre, ba chiar şi hainele de pe noi să ni le facă străinii.

Indrumăm totodată şi pe învăţătorii şcoalelor noastre confesionale, ca la loc potrivit să atragă luarea aminte a elevilor asupra meseriilor şi să trezească în ei interes viu pentru acestea.

Sibiiu, din şedinţa consistorului arhidiecezan, ca senat şcolar, ţinută la 16 Octomvrie 1911.

Dr. Ilarion Puşcariu m. p.,
arhimandrit, vicar arhiepiscop.

Dr. George Proca m. p.,
secretar consistorial.

Influenţa bisericii asupra statului.

Astăzi, când năzuinţele celor încredinţaţi cu conducerea statelor merg aproape pretutindenea într'acolo, ca biserica să fie tot mai mult subordonată şi aservită statului, pecând biserica e o instituţiune *superioară* statului, vor putea fi cetite cu interes şi cu mult folos părerile pe cari le avea fericitul şi înţeleptul bărbat de stat maghiar: baronul *Iosif Eötvös*, despre rolul bisericii în stat şi *despre influenţa ei asupra statului*. Le scoatem din celebra sa carte: *„A XIX század uralkodó eszméinek befolyása az államra"* şi le dăm, împărţite în trei articole, după cum urmează:

I.

E fapt, a cărui corectitate nime nu o poate trage la îndoială, — presupunând că cunoaşte istoria -- cumcă nici un stat nu poate să esiste, fără religiune. Motivul e acela, că pentru a putea esista, fiecare stat are trebuinţă de anumite noţiuni de drept recunoscute în general de corecte, iar noţiunile de drept se basează totdeauna pe ideile ce le avem despre religiune.

Prin urmare, totdeauna e primejdios pentru stat aceea ce clătină noţiunile de credinţă ale poporului şi nici o formă de organizare de stat nu poate corespunde necesităţii, dacă statul e lipsit de garanţa *morală*, pe care nu poate să i-o împrumute decât numai religiunea.

Legătura intimă dintre stat şi religiune, împrejurarea deci, că părerile despre credinţă ale poporului sunt a se considera de cel mai solid sprijin al statului, — e recunoscută de mulţi şi de multeori e apoteosata în vorbiri frumoase, prin urmare e de prisos să mai analizăm în mod amănunţit astfel de teze, a căror esactitate nime nu o trage la îndoeală.

Atâta vreau însă să spun, că în viaţa practică cel puţin atunci când sunt a se stabili raporturile dintre stat şi biserică, oamenii procedează de regulă astfel, ca şi cum ar fi tocmai *despre contrariul* convinşi, iar de sub greutatea acestei acuze nu pot să fie scoşi nici chiar aceia, cari în modul cel mai lărmuitor se declară pe ei de cei mai mari stimători ai religiei.

Au trecut însă de mult epocele îi cari creştinismul era atacat cu multă patimă, şi au trecut, ca norocul, şi vremile, în cari nepăsarea faţă de chestiile aparţinătoare credinţei era considerată ca dovadă despre un grad superior de cultură şi în cari capitaliştii cei mari numai în faţa primejdiilor ameninţătoare se pocăiau şi se întorceau iarăşi la religie. O apariţie, de care nu avem să ne mirăm de loc. Religia dacă e rezultat al sentimentelor noastre nobile, dă omului puterea cea mai mare, şi astfel e numai cu o dovadă mai mult, cât de slab e omul, dacă el numai în cas de primejdie şi *de frică* devine religios.

Decând Napoleon, care de altcum a acceptat fără nici un scrupul toate tradiţiile revoluţiunei celei mari, a început să manifeste altă atitudine faţă de biserică, au început şi celelalte puteri de stat să se poarte cu cea mai mare veneraţiune faţă de religiune. Oamenii au înţeles, că pentru conservarea stărilor esistente, dacă ele stau în contrast cu interesele mulţimii, nu ajunge nici cea mai mare forţă materială; şi astfel au luat sub scutul lor, au atras în cercul de interese ale puterii de stat şi au împărtăşit de toate favorurile şi de cele mai înalte onoruri — *biserica.*

Dar va înţelege fiecare om gânditor, că posiţia statului faţă de biserică nu e deloc ducătoare la scopul dorit, din două motive, întăi, fiind că religiunea, avizată la sprijinul statului, ori religiunea, care poate să esiste numai graţie sprijinului puterii de stat, nu poate să ofere statului nici un sprijin, şi al doilea, fiindcă poziţia pe care o are biserica în stat, stă tocmai în contrast cu principiile fundamentale ale creştinismului, care eserciază o influenţă atât de mare asupra întregei cetăţenimi a statului.

Dacă nu considerăm statul de resultat al forţei brutale, ci de aceea ce trebue să fie, de o instituţiune de drept, înfiinţată în scopul asigurării intereselor materiale şi morale, basele sale cele adevărate le căutăm şi aflăm în convingerile oamenilor: atunci principiile de care e călăuzit statul pot tot atât de puţin să se împotrivească convingerilor religioase ale poporaţiunei, cât de puţin pot să vatăme interesele cetăţenilor, ca membri ai statului, scopurile, pe cari le are statul în vedere.

De aici urmează, că în constituţia statului, întâi de toate trebue să se ţină cont *de noţiunile de credinţă ale poporului* şi religiunea trebue recunoscută de factorul, care dă puterii de stat posibilitatea de a-şi croi limitele morale. Şi, fiindcă lucrul acesta contribue la întărirea poporului în părerile sale faţă de credinţă, deci puterea bisericească vine sprijinită de puterea lumească: statul are să o facă aceasta în interesul său propiu, promovând în mod eficace înrădăcinarea noţiunilor religioase. Nici cu un paş înse mai departe puterea de stat nu are să meargă! Pentrucă religia e temelia pe care e ridicat întregul edificiu de stat, şi tocmai din acest motiv puterea de stat nu are să clatine la această temelie, nu are să facă altă, decât să folosească religia de sprijin al său.

Religiunea, care nu poate esista fără sprijin acordat din partea puterii lumeşti, nu poate fi susţinută de nici o putere de stat, şi cu atât mai curând va deveni o simplă apariţie lucitoare, cu cât mai multă splendoare esternă se caută a i se da, şi a se întări cu legi, aceea ce trebue să fie baza legilor totdeauna. Dovezi eclatante se pot scoate în privinţa aceasta din istoria tuturor vremilor.

Importanţa religiunii asupra statului nu a fost înţeleasă niciodată şi nici unde atât de bine, ca în Roma. Chiar şi dupăce clasele mai inteligente s'au desfăcut de mult de legăturile de credinţă, în cari au crescut moşii şi părinţii, şi considerau pe zeii lor numai de nişte personificări ale noţiunilor morale, sau de oameni mari, ridicaţi din partea posterităţii recunoscătoare la rangul de zei, — statul îşi ţinea de cea mai însemnată datorinţă menţinerea în popor a credinţei sale religioase. Ridica biserici tot mai pompoase, aranja jocuri tot mai strălucitoare, se adresa pasărilor pentru a le cere sfatul, consulta cărţile sibilice, cu un cuvânt, pe lângă toată necredinţa claselor superioare ale societăţii, n'a făcut statul roman nimica ce putea să fie jignitor pentru credinţa poporului de rând. Nici când puterea de stat nu a arătat o veneraţiune mai mare faţă de religia poporului, nici când nu s'au pus atâtea năzuinţe pentru a fi întărită prin legi puterea clătinătoare a credinţei. De câteori nu a oprit senatul şi împăratul adorarea zeilor streini, ori întroducerea vreunui cult nou, şi cât de aspre erau legile, cari împedecau influenţa creştinismului asupra credinţei poporului în zeii săi! Dar fără resultat au rămas năzuinţele în Roma, şi pretutindenea, unde dela stat s'a aşteptat întărirea unui lucru, care statului are să-i servească de cea mai bună garanţă, atunci, când îşi are rădăcinile în convingerea oamenilor.

Biserica numai întru atâta poate să formeze sprijin pe seama statului, întrucât statul o consideră de ceva *superior*, şi învăţăturile sale le ia de cinosură în toate acţiunile pe cari le intreprinde. Dacă însă statul foloseşte biserica de *mijloc* pentru a ajunge la scopurile sale, de o instituţiune cu scopul de *a servi* statului ca sprijin: statul are să fie despoiat de acest sprijin tocmai atunci, când are mai mare trebuinţă de el...

Eu sunt pe deplin convins, că ori ce alt sprijin dat din partea statului unei biserici, afară de respectarea principiilor sale şi ajutoriul dat întru răspândirea acestor principii, poate numai să slăbească influenţa pe care o are religia asupra sufletelor omeneşti. Cu cât mai mult este atrasă biserica în afacerile de stat, şi pusă să facă servicii statului, cu atât mai tare se înstreinează, cei ce sunt nemulţămiţi cu conducerea statului, şi de biserică, ameninţată fiind şi biserica, împreună cu statul. Şi mai ales se iveşte casul acesta atunci, când influenţa, pe care caută să o esercieze statul asupra bisericii, stă în evidentă contrazicere cu principiile fundamentale ale bisericii, deci cu ale creştinismului.

Creştinismul nu e religia unui popor, unui stat, unei formaţiuni speciale de stat, ci e religia *tuturor*. Nota caracteristică a creştinismului e *universalitatea* lui. Apostolul *Pavel* aşa scrie în epistola sa către Romani: (X. 12. 13.) „Nu este osebire Jidovului şi Elinului, pentrucă acelaş este Domnul tuturor, care îmbogăţeşte pe toţi, cari îl chiamă pe el; căci toţi cari vor chema numele Domnului, se vor mântui".

Mânecând dela originea comună tuturor oamenilor, dela păcatul strămoşesc, asemenea comun, şi dela ideea răscumpărării acestui păcat, — *unitatea* omenimei întregi este ideea fundamentală, în jurul căreia se învârtesc toate învăţăturile creştinismului. Crearea unei stări de lucruri ca toate popoarele acestui pământ *să poată trăi în pace* unele lângă altele, în conştienţa unei frăţietăţi adevărate, ca formând o singură comunitate, să servească toţi numai lui Dumnezeu, stăpânului lor: iată idealul, spre care năzueşte mereu creştinismul. Religiunea creştină a recunoscut capacitatea mai înaltă, pe care o au unii dintre noi, deosebirea între oamenii de talent şi cei de rând, şi cu toate, că impune ca datorinţă iubirea şi ajutorarea reciprocă: nici deosebirea cea mai mare în situaţiile sociale, care esista pe vremea când ea s'a ivit, nu a fost atacată din partea ei!

Dar între popoare, religia creştină *nu cunoaşte nici o deosebire* cu privire la facultăţile intelectuale şi la îndreptăţiri. *Toate sunt egale*. Precum presenţa lui Dumnezeu nu e legată de vre-un Sion ridicat întru mărirea Lui, ci Dumnezeu e pretutindenea unde doi se sfătuesc în numele Lui, aşa şi *fericirea şi dreptul e dat pentru toate popoarele*, şi nici un popor *nu are prerogative în privinţa aceasta şi nici îndreptăţirea de a asupri pe alt popor*. Legile dumnezeeşti au să stăpânească peste întreg pământul; ca formând părţi din marea împărăţie a lui Dumnezeu, au să se roage toate popoarele, ca *„voia Sa să fie, precum în ceriu, aşa şi pe pământ"*.

Desvălirea monumentului Eminescu.

— Dare de seamă. —

Despre serbările de Dumineca, organizate în Galaţi, cu prilejul desvălirii monumentului înălţat întru slăvirea poetului *Mihai Eminescu*, dăm după ziarele din România următorul raport:

Monumentul, care s'a desvălit Dumineca privirei admiratorilor marelui Eminescu, se datoreşte însufleţirii şi stăruinţei unui număr restrâns de prieteni sufleteşti ai genialului poet

In 1909 când s'au împlinit 20 de ani, de când poetul a trecut la cele eterne, grupul acesta entusiast a hotărât să nemurească în marmură chipul aceluia ce va rămânea, atât cât se va vorbi şi se va simţi româneşte aci şi dincolo de munţi.

Hotărârea lor s'a înfăptuit.

La apelul comitetului Gălăţenii au răspuns în mod sincer şi generos. Prin serbări, prin conferenţe, la care şi-au dat obolul toţi românii de seamă, în frunte cu N. Iorga, prin publicaţiuni, prin subscripţii s'a strâns zi cu zi suma de care a fost trebuinţă — 12.500 lei — pentruca lucrarea aceasta să fie săvârşită.

Operă a sculptorului F. Storck, monumentul acesta, constitue o mândrie a sculptorului, o operă vrednică de geniul aceluia pe care îl imortalisează.

Desvăluirea lui a atras admiraţiunea tuturor. Ochii celor întruniţi la festivitate au fost aţintiţi spre pânza, care acoperea chipul aceluia, pe care toţi l-au admirat, toţi l-au plâns, dar puţini l-au înţeles deplin.

*

Iată şi actul comemorativ:

„Intru slăvirea poetului Mihail Eminescu s'a înălţat acest monument, ca să fie deapururi mărturie a admiraţiunii celor de azi şi să transmită viitorimei chipul şi numele genialului cântăreţ al durerii şi patimilor omeneşti, al vitejiei străbune şi al aspiraţiunilor poporului român de pretutindeni.

„Această operă a fost înfăptuită din iniţiativa şi stăruinţa unui comitet, alcătuit din Constantin Calmuski, Grigorie Conduratu, Gh. D. Drăgănescu, Aug. Frăţilă, Grigorie Fortu, Constantin Hamangiu, George G. Orleanu şi Grigorie L. Trancu, în frunte cu Corneliu Botez, şi prin entuziasta contribuţiune a gălăţenilor.

„Astăzi în 16 Octomvrie 1911 fiind dl Constantin C. Arion, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice, autorităţile locale şi reprezentanţii aşezămintelor şi publicaţiunilor de cultură naţională din ţară şi ale Românilor de peste hotare, s'a desvelit acest monument în mijlocul rugăciunilor oficiate de P. S. Sa Nifon, Episcopul Dunărei de Jos.

„Făcut în două exemplare, din care unul se va păstra de comună şi celălalt de Biblioteca publică V. A. Urechia, din Galaţi".

(Urmează semnăturile).

*

Pe la orele 9 au început să sosească în grădina municipală delegaţii Ligei Culturale din Bucureşti, Tulcea şi localitate, fiecare cu drapele, societăţile particulare, delegaţii societăţilor culturale de peste munţi, şcoalele, autorităţile civile şi militare, directorii şcoalelor primare şi superioare, împreună cu întreg corpul didactic, d-nele din societatea gălăţană, invitaţii, delegaţii tuturor societăţilor, etc.

La orele 10 a venit dl ministru C. C. Arion, însoţit de dl ajutor de primar, de dl Corneliu Botez, preşedintele comitetului pentru ridicarea statuei, de prefecţii de judeţ şi alte persoane oficiale.

Dl ministru a luat loc în tribuna rezervată comitetului aranjator.

Imediat după aceasta a început serviciul religios, oficiat de P. S. Sa Episcopul *Nifon* al Dunărei de Jos. Răspunsurile au fost date de corul episcopal.

La orele 10 jum. terminându-se serviciul religios, pânza care acoperea chipul de marmoră al lui Eminescu, a căzut în aplauzele mulţimei.

P. S. Sa a stropit statuia cu apă sfinţită. Pe urmă P. S. S. Episcopul luând loc în tribuna, unde se afla d. ministru şi membrii comitetului organizator, s'a început seria cuvântărilor.

După discursul dlui C. Botez preşedintele comitetului, şi după răspunsul dlui T. Missir ajutor de primar, a luat cuvântul dl *C. C. Arion*, ministrul cultelor şi instrucţiunei publice. D-sa spune că azi se inaugurează în marmoră albă monumentul cugetărei adânci şi senine al poeziei nemărginite, al iubirii de neam şi ţară, cum n'a fost vreodată.

In crerul puternic al lui Eminescu se adâncesc cugetările cele mai înalte, în inima lui poezia cea mai fermecătoare, în versul lui strălucitor o limbă românească neasemuit de frumoasă.

De aceea opera sa e mare; ea a rodit asupra contimporanilor săi, ea radiază azi, ea va radia în veci. Precum razele soarelui fac să răsară din pământ sămânţa aruncată, opera lui Eminescu face să încolţească germenii de talent în minţile poeţilor noştri

Eminescu, spune d. Arion, e un poet mare şi pentru ideile generoase, pe care le exprimă adresându-se omenirei, şi pentru expresia în formă neperitoare a simţului pururea naţional. El e un iubitor pasionat al trecutului; în contact cu gloria străbună mintea lui scoate din nou şi găseşte neasemuite accente, ca să cânte iubirea de ţară...

In numele Academiei române a vorbit dl *D. Zamfirescu*, aducând prinosul admiraţiei sale ca un omagiu marelui scriitor.

Dl N. *Iorga* a cuvântat ca reprezentant al curentului de critică şi muncă.

Au mai rostit discursuri domnii D. Anghel, I. Basarabescu, I. Calmuschi, I. Bacalbaşa, H. P. Petrescu ş. a.

După aceasta corul şcoalelor superioare din Galaţi, sub conducerea dlui profesor de muzică Rădulescu şi însoţit de orchestra regimentului, a intonat un imn care a fost aplaudat de cei de faţă.

Delegaţiile, învitaţii, publicul şi oficialii, părăsind grădina care era arhiplină, s'a dat drumul şcoalelor din localitate, care fuseseră înşirate dealungul străzii Domneşti, să defileze pe dinaintea marmorei din care răsărea chipul lui Eminescu, încunjurat de mulţimea coroanelor de flori naturale.

*

După terminarea solemnităţii desvălirii monumentului, dl ministru C. C. Arion însoţit de dl Boroianu, administratorul casei bisericei şi ceilalţi invitaţi s'au retras la palatul episcopal unde au luat masa.

Invitaţii şi delegaţii s'au dus la gazde şi hotelurile ce le au fost rezervate.

La ora 4 şi jum. a avut loc la teatrul Papadopol festivalul, la care au dat concursul scriitori şi artiştii teatrului naţional.

Teatrul Papadopol a fost frumos decorat cu brad şi tricolor; un tablou representa pe Eminescu, pictat de pictorul Catelin.

Festivalul a început cu marşul „La arme", executat de corul şcoalelor secundare.

Dl C. *Rădulescu-Motru* a rostit disertaţia dsale despre: „Ce este Eminescu pentru cultura română". Arată, că mintea lui Eminescu a fost deschisă la toate gândurile care frământă omenirea; el s'a inspirat din întreaga cultură a timpului său. După ce citează versuri din Eminescu spre a sprijini tema dsale, dl Rădulescu-Motru conchide, că operă adevărat naţională face numai acela care îmbracă în vestmânt românesc gânduri de valoare, etern omeneşti, aşa cum a făcut Eminescu.

Dl V. *Leonescu*, artist al teatrului naţional a recitat „Venere şi Madona".

Dnul State *Dragomir* a recitat „Lui Eminescu", de Vlahuţă, şi un fragment din satira III.

Dl *Mărculescu* a recitat romanţe.

Doamna *Lucia Cosma* a cântat admirabil mai multe bucăţi, cuvinte de Eminescu, fiind acompaniată la pian de d-şoara Lucia *Fernic*.

Festivalul s'a terminat cu piesa „Lais", de Em. Angler, localisată în versuri de Eminescu, jucată de artiştii Teatrului Naţional.

La sfârşit orchestra regimentului a executat mai multe bucăţi.

Doamnei Lucia Cosma şi d-şoarei Lucia Fernic li s'au oferit frumoase buchete de flori.

Serbările s'au terminat cu un banchet, dat în onoarea scriitorilor şi a delegaţilor diferitelor societăţi culturale reprezentate la festivităţi.

Sfinţirea bisericii din Ocolişul mare.

— Raport special —

Dumineca la 9/22 Oct. s'a ţinut o mare serbare în fruntaşa comună Ocolişul-mare, de pe valea romantică a Arieşului. P. C. Sa Protosincelul Dr. Eusebiu R. Roşca, ca mandatar al Escelenţei Sale Inaltpreasfinţitului Domn Arhiepiscop şi Mitropolit al nostru Ioan Meţianu, a săvârşit sfinţirea celei mai frumoase biserici în stil oriental ce s'a ridicat în părţile acestea.

Popor mult a sosit din văile ascunse ale Arieşului, ca luând parte la serviciu să se împărtăşească de bucurie cea mare ce au simţit-o locuitorii acestei comune, când şi-au văzut visul realisat şi munca de zeci de ani încununată de succes.

La întrarea văii Ocolişului-mare s'a ridicat o poartă frumoasă triumfală de brad cu inscripţia „Bine aţi venit!" Aci, Sâmbătă după amiazi, cu preoţimea din jur, în fruntea poporului îmbrăcat sărbătoreşte, protopopul Vasiliu Gan a eşit întru întimpinarea P. C. Sale Protosincelului Dr. Eusebiu R. Roşca, adus de un banderiu de călăreţi, în mijlocul poporului ce îl aclamă. P. C. Sa este însoţit de prof. seminarial Vasile Stan şi protopresbiterul tractului Turda, Jovian Murăşan.

Protopresbiterul Vasiliu Gan salută călduros pe P. C. Sa în numele preoţimii, învăţătorilor şi a poporului din tract. P. C. Sa răspunde în scurte cuvinte şi mulţămeşte de primirea călduroasă, de care este împărtăşit, apoi încunjurat de popor întră în comună şi e sălăşluit la înv. pens. A. Muntean.

După scurt timp în biserica cea mică se serveşte vecernia, iar seara se dă o cină comună.

Dumineca dimineaţa la orele 7 şi jumătate P. C. Sa Dr. E. R. Roşca, însoţit de cei doi protopresbiteri şi diaconul prof. seminarial Vasile Stan şi zece preoţi, în bisericuţa veche se îmbracă în ornate. Apoi ridică toate obiectele sfinte şi în o vorbire potrivită ia adio dela acest lăcaş, care în timp de aproape douăsute de ani a fost călăuza acestui popor în timpuri mai mult furtunoase, decât liniştite. In procesiune şi în sunetele clopotelor, urmat de popor, întră în biserica cea nouă. Indată se purcede la săvârşirea sfinţirii apei, se cetesc molitvele sfinţirii bisericii şi în cântări de mărire se încunjură de treiori biserica de către preoţi şi popor, stropindu-se cu apă sfinţită, ca să se lege acest lăcaş cu cercul tare al puterii lui Dumnezeu. Pompos s'a servit liturgia, în decursul căreia pe feţele luminate de bucurie ale multora s'au văzut lacrămi.

La finea serviciului divin P. C. Sa, în o cuvântare plină de învăţături bune şi folositoare, îndeamnă poporul la fapte bune şi morale, la statornicie în credinţa strămoşească, la alipirea către maica noastră biserică şi fiica ei şcoala, cari sunt menite să ne câştige fericirea vecinică şi binele vremelnic. Arată, că ridicarea acestui edificiu monumental în prima linie este a se atribui bunului Dzeu, apoi statorniciei în credinţă şi simţului de jertfă al acestui popor, precum şi hărniciei părintelui protopop Vasile *Gan* şi a parohului Nestor *Manciu*, cari cu înţelepciune, tact şi muncă neobosită au ştiut conduce acest popor de munte, ca să ridice o casă măreaţă lui Dzeu. Este a se atribui mai departe vrednicilor fruntaşi, înv. pens. A. Muntean, curatorului Ioan Muntean, comitetului parohial.

Răspunsurile liturgice le-a dat corul ţăranilor din Agârbiciu.

La orele 3 în pavilionul anume făcut s'a început banchetul. A luat parte peste o sută de persoane, între cari şi număroşi ţărani.

In decursul banchetului s'au rostit mai multe toaste. P. C. Sa Dr. Eusebiu R. Roşca a toastat pentru Maiestatea Sa Monarhul. Protopresbiterul Vasile Gan pentru I. P. S. Sa Arhiepiscopul nostru Ioan. Protopresbiterul Jovian Murăşan pentru P. C. Sa Dr. E. Roşca, preotul Vas. Şpan pentru protop. Vasile Gan şi pentru oaspeţi. Preotul Romul Gomboş pentru administraţie, căruia îi răspunde pretorele M. Sandor. Prof. seminarial Vasile Stan toastează pentru parohul local Nestor Manciu şi comitetul parohial, laudă simţul de jertfă şi de alipire al acestui popor faţă de biserică şi aşezămintele ei şi sfârşeşte cu cuvintele: Părinţii acestui popor, înainte de aceasta cu aproape două sute de ani, au ridicat o bisericuță de lemn; dacă urmașii cei de astăzi vor rămânea atât de tari în credința strămoșească și se vor alipi cu aceeași tărie de biserică și așezămintele ei, de limbă și datini strămoșești, atunci nu vor peri, ci pot privi cu liniște în viitorul depărtat. — Simion Pașca închină pentru preoți și învățători, advocatul Dr. Valer Moldovan pentru popor, vorbirea sa este viu aplaudată, advocatul Dr. Ioan Jurjiu pentru buna înțelegere între naționalități. Preotul Vas. Sândean vorbește pentru înv. pens. A. Muntean. Preotul Simion Vasinca pentru meestru, iar la urmă preotul locului Manciu mulțămește tuturor oaspeților, cari prin presența lor au mărit nimbul sărbătoarei.

Seara corul țăranilor din comuna Agârbiciu delectează publicul prin un concert foarte bine reușit.

După concert urmează petrecere, care ține până târziu, pentru popor în pavilion, iar pentru inteligență în sala caselor înv. pens. A. Muntean.

Dimineața oaspeții se depărtează, ducând amintiri plăcute dela o sărbare, care atât de mult a înălțat sufletele tuturor celor de față.

S. Vasinca
preot.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Convoc On. membri din despărțământul Mercurea al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, precum și pe binevoitorii și sprijinitorii săi la adunarea generală ce se va ținea în *Poiana* Duminecă în 5 Noemvrie 1911 st. nou în biserica cea mare la 10 ore a. m. pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. Deschiderea adunării și constituirea biroului.
2. Raportul comitetului.
3. Prelegeri.
4. Censurarea socotelilor și înscriere de membri.
5. Alegerea comitetului agenturii din Poiana a „Asociațiunii“.

Mercurea, la 20 Octomvrie n. 1911.

Avram S. Păcurariu
președinte.

In afacerea tricolorului.

E cunoscută și pre cunoscută goana făcută de jandarmii țării noastre asupra pantlicelor tricolore ale portului țărănesc. Sătenii și sătencele române aveau să sufere prea adese pedepse în bani grei și temniță, din cauză că purtau pe hainele lor tricolorul.

In vara acestui an s'a dat în confidență un ordin ministerial, care oprește pe jandarmi de-a smulge și confișca cele trei colori ale portului românesc.

O hotărâre bună și cuminte, în aceeaș afacere, a dat nu demult vicecomitele din comitatul Turda-Arieș, dl *Lovassy* Andor.

Eată această hotărâre, pe care o publicăm în traducerea făcută de „Libertatea“ din Orăștie:

Dela vicecomitele comitatului Turda-Arieș, ca instanță a 2-a

Nr. 312—1611.

Obiect: Transgresiunea Sofiei Igna, din Bistra.

Dlui primpretor, în Câmpeni.

Vicecomitele comitatului Turda-Arieș, ca instanță judecătorească a doua în trangresiunile polițiale avizate organelor administrative, în pricina pornită pe temeiul arătării jandarmăriei din Câmpeni la protopretura cercului Câmpeni, ca instanța I, contra locuitoarei din Bistra *Sofia Igna* — față de judecata de sub N. 259/1 1911 recurată aici, a

judecat

în următorul chip:

Am luat în revizie judecată Nr. 259/1911 în acea parte a ei, prin care Sofia Igna a fost osândită la 10 cor. pedeapsă în bani pentru trasgresiunea, cu care ar fi călcat ordinațiunea ministerială Nr. 62693 din 1895, — și scot prin aceasta pe Sofia Igna din Bistra de sub vina de transgresiune și de sub urmările ei.

Motive: Așa a trebuit să hotăresc, căci colorile articolilor de îmbrăcăminte numai în acel caz pot fi socotite ca oprite, dacă acelea se poartă cu scop de demonstrare; — în cazul de față însă scopul de demonstrare n'a fost dovedit cu nimic și purtarea pantlicei în păr nu poate fi socotită ca faptă ce are să fie pedepsită, pentru aceea recuranta a trebuit scutită de pedeapsă.

Turda, la 29 Iulie 1911. *Lovassy* Andor, vicecomite, ca instanță de judecare a II-a în af. polițiale. —

*

Care va să zică, tricolorul pe portul românesc este iertat să se poarte. Iar persoanele, cărora li s'a smuls, îl pot pretinde, să li se restitue dela protopretori, cerând să li se șteargă pedeapsa ce li s'ar fi dictat.

NOUTĂȚI.

Sfințire de biserică. Biserica cea nouă din *Făurești*, prot. Cetatea de peatră, se va sfinți Dumineca în 23 Oct. v. a. c. prin părintele protosincel *Dr. Eusebiu R. Roșca* în calitate de mandatar al Excelenței Sale I. P. S. D. Arhiepiscop și Metropolit *Ioan Mețianu.*

*

Serbare în Brașov. Dumineca se va face punerea pietrii fundamentale a *internatului* gimnaziului român brașovean.

*

Medalie comemorativă. Ministrul comun de finanțe a dispus baterea unei medalii în amintirea vizitei făcute de Monarh în Bosnia și Herțegovina la anul 1910. Se vor bate patru mii de exemplare în bronz și se vor distribui tuturor autorităților publice din provinciile anexate, precum și la unele persoane de înaltă poziție.

*

Căi ferate locale. O deputațiune numeroasă din comitatul Mureș-Turda s'a prezentat Sâmbătă la miniștrii Khuen-Hédervàry și Lukács, pentru a cere construirea cât mai grabnică a căilor ferate locale din acest comitat. Miniștrii au dat deputațiunii răspunsuri favorabile.

*

Moștenire. Universitatea sârbească din Belgrad moștenește dela comerciantul Luca *Tielovici* tot din Belgrad o avere în valoare de zece milioane coroane.

*

Hymen. Dl *Dr. Onisifor Ghibu*, prof. sem. și Domnișoara *Veturia Nicolau* își serbează cununia religioasă Dumineca 23 Octomvrie, v. 1911, ora 2, în biserica sf. Vineri (Hereasca) din București.

*

Explosiune la Șărmășel. Dumineca noaptea a explodat gazul subpământean dela Sărmășel în mai multe locuri. Focul arde pe un teritor de câteva sute de metri. Linia ferată, pe o întindere de 300 de metri, a fost distrusă. S'a prăbușit și o casă, două persoane au fost grav rănite. Sătenii din comunele apropiate sunt cuprinși de mare spaimă.

*

Bancnote falșifiicate. Ziarele din capitala ungară scriu, că earăși circulează în mai multe locuri bancnote falșificate de 20 coroane. Se pot cunoaște pe următoarele semne: Coloarea falșificatelor este deosebită de coloarea bancnotelor veritabile. Hârtia celor dintâi este mai groasă și mai moale, decât la aceste din urmă.

*

Strivit de un arbore. Din Caransebeș se anunță următorul caz: In Poiana Mărului, în stabilimentul marelui negustor de lemne Winkler, un arbore tăiat a strivit pe un băeat de 16 ani. Nenorociri de felul acesta s'au mai întâmplat adeseori în stabilimentul amintit; din cauza aceasta parchetul din Caransebeș a pornit cercetare să afle, nu cumva firma Winkler este vinovată pentru numeroasele accidente.

*

Convocare. Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu pentru educarea poporului își va ținea ședința sa lunară regulată *Vineri* în 3 Nov. a. c. st. n. la 11 ore a. m. în sala cea mică a casei comitatului. Am onoare a invita pe O. Dni membri la aceasta ședință. *Iuliu Bárdosy*, prezident.

*

Tunel sub canal. Se anunță din Londra, că s'a stabilit și partea financiară privitoare la clădirea tunelului sub canalul La Manche. Anglia va contribui pentru acest scop 160 milioane, iar Franța 200 de milioane de franci. Lucrările vor dura cinci ani.

*

Constituire. Societatea de lectură „Inocențiu Micu Clain“ a teologilor din Blaj, și-a ales pentru anul 1911/12, următorul comitet: Prezident: Teodor Groza teol. an. IV. Vice-prezident: Ioan Crișan teol. an. III. Secretar: Ioan Bejan, teol. an. IV. Cassar: Emil Tatar, teol. an. III. Constrolor: Ioan Bozdog, teol. an. II. Bibliotecar: Vasile Cerghizan, teol. an. II. Vice-bibl.: Alesandru Precup, teol. an. I. Arhivar: Ioan Crăciunean, teol. an. III. Notar: Ioan Oltean, teol. an. I. Economi: Nicolae Nicoară, t. a. III, Ionel Câmpian, t. a. I. și Aron Ignat. t. a. I. In comisia literară: Emilian Cosma și Leon Târnăvean, t. a. IV., George Ivan și Leonte Opriș, t. a. III, Septimiu Câmpean și Romul Moldovan, t. a. II., Ioan Modrigan și Ioan Pop, t. a. I. Conducătorul corului și orhestrei: Ioan Bacău, teol. a. IV.

*

Iarăși Cook. Exploratorul Cook, hui dit nu demult la o conferență ținută în Copenhaga, a sosit zilele acestea cu soția sa la Berlin. Aici exploratorul își caută un editor, care va avea să îngrijească traducerea lucrării sale. Cook afirmă sus și tare, că de fapt a atins polul nordic, și că în opera sa va expune dovezile acestei călătorii.

*

Automonia confesiunii izraelite. Ziare din Budapesta scriu, că ministrul de culte, contele Zichy, a pus în budgetul anului viitor suma de 120,000 coroane, din care o parte se va întrebuința pentru acoperirea chieltuelilor necesare la lucrările pregătitoare ale autonomiei confesiunii izraelite.

*

Microbii și cărțile de cetit. Un medic își tipărește într'o revistă medicală engleză, cercetările făcute asupra cărților de cetit. Pe cărți eșite din tipografie, scrie medicul, n'a găsit nici un soi de microbi; însă pe cărțile școlarilor și ale bibliotecilor publice a dat de numeroși microbi, dintre cari unii sunt indiferenți în ceea ce privește producerea boalelor. Cu toate acestea, a constatat și microbi de boale grele, ca bunăoară microbul tuberculozei, al scarlatinei și al difteriei. Microbii aceștia de pe întinderea hârtiei sunt în stare pe timp îndelungat să dee naștere boalelor. Prin urmare, afirmă medicul, nu este lucru cuminte, ca întorcând foile unei cărți, să ne servim de degetul muiat prin atingerea limbii, cum fac mulți cetitori.

*

Tinăra generație. Mișcarea revoluționară, ce a cuprins spiritele rasei galbene, este un resultat al activității tinărei generațiuni chineze. Junimea aceasta, în frunte cu *Sun-Yat-Sen*, a hotărât nici mai mult, nici mai puțin, decât detronarea dinastiei Mandju, care domnește din secolul al 17-lea (1644) asupra marei împărății. Sun-Yat Sen, cu numeroși tovarăși de muncă, a studiat la universități europene, americane și japoneze. Dorul de reforme și propășire al tinărilor se vede și din împrejurarea, că în ultimii patru ani, de când se fac pregătirile revoluționare, au studiat la școli superioare japoneze 130 de mii de studenți chinezi, cari susțineau mereu legăturile politice cu cei rămași acasă. Organizatorul revoluției, Sun-Yat-Sen, a primit bani pentru scopuri naționale dela comercianții chinezi din San-Francisco și Singapore. Ținta sa este: *republica federală*, — în cadrele acestei forme de stat speră să îndeplinească renașterea țării. Armata, cu deosebire partea nou alcătuită, este pătrunsă de necesitatea ideilor moderne: această armată asigură aproape un succes desăvârșit pentru Sun-Yat-Sen. Se spune, că mișcarea de acum nu este îndreptată împotriva europenilor, ci numai contra dinastiei corupte Mandju.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al „Reuniunii meseriașilor sibieni“, din prilejul expoziției de copii din Lancrăm, au dăruit: G. Comșa, abs. în teol., I. Băilă, tutor orf. opid. (Sebeșul-săs.), Dr. Traian Petrașcu, medic (Tălmaciu). Dr. V. Stan, prof., Aurel Barbu, notar, Longin Bucur, Vasile Blaga, Ioan Pavel, Avram Savu, învățători, Ioan Bucur, înv. pens., Lucreția Savu năs. Blaga, toți din Lancrăm și fiecare câte 20 bani; G. Tătar, cont. (Sebeșul-săs.), Nicolae Todor, v. notar (Orlat), câte 30 bani; Vasile Mateiu, paroh, 24 bani; Iustina Mateiu n. Căndea, preoteasă, 40 bani și Vic. Tordășianu, secretar, 10 bani. La acelaș fond au mai dăruit: Victor Ungur, paroh (Vulcan) și soție sa Silvia n. Frâncu (Cetea) cor. 2.50; Ioan Popa, paroh (Slimnic), soția sa Elisaveta n. Iosof și fiul lor Virgil, 1 cor.; Livia Tihirel, 20 bani; Ioan Bercan, adm. protopresbiteral (Cohalm), 3 cor.; Paraschiva Muntean, în amintirea soțului † Simion, 1 cor., iar fiul lor Simion, vameș, 60 bani; doamna Dr. Vasile Stan, soție de prof. și Dr. Stefan Banfi, medic c. și r. locot. milit., câte 2 cor.; dșoara Sabina Vidrighin (Rășinari), 1 cor.; Vasile Dumitru 2 lei; Fugătă, P. Popovici, Cornel Leucuța, A. Manu, câte 20 bani și subl. L. v. H., 40 bani.

*

Bioscopul Apollo, din piața Hermann, are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și serbători la 3, $4^1/_2$, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Teatru.

Joi se dă comedia „*Wienerinnen*“, de H. Bahr. Vineri: teatrul e închis. Sâmbătă: „*Der junge Medardus*“, Dumineca: „*Husarenfieber*“.

Cărți și reviste.

Cultura Creștină, revista profesorilor de teologie din Blaj, a apărut nrul 16 cu următorul sumar: Dr. Alexandru Rusu: Evoluția dogmelor. — Zenove Pâclișan: Legăturile românilor ardeleni cu refoormațiunea în veacul XVI. și XVII. (I). — Virgil Pop: La unirea bisericilor. (I). — ***: O sentență. — Dr. Paul Lauran: Presa și viitorul nostru. — Cronică: O nouă sărbare culturală; Conferențele învățătorești ale arhidiecezei de Sibiiu; Congres anabaptist; Biserica catolică în Tripolis; O colectă; O hotărâre municipală împotriva abuzului cu alcoolul; Congresul euharistic. — Cărți și reviste: Al.: „Vestitorii credinții“; „Telegraful Român“; „Katholische Kirchenzeitung“. — Telefon.

Apel

către băncile românești și către comercianții și industriașii români.

„Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“ va pune în zilele acestea sub tipar *Calendarul* „Bibliotecii poporale a Asociațiunii“. Acest calendar va fi întocmit anume pentru trebuințele țăranului român și se va tipări în 30,000 de exemplare, dintre cari jumătate se vor trimite celor 15,000 de abonați țărani. Știind noi, că țăranii în multele lor lipsuri își caută adesea refugiu la reclamele din calendare, ne-am hotărât să adaogăm la calendarul nostru și câteva coale pentru *reclame*. Aceasta o facem conduși de cea mai curată convingere, că prin aceasta aducem un plăcut serviciu băncilor, comercianților și industriașilor români. Vrem să dăm acestora prilej, ca pe lângă un preț neînsemnat să-și poată recomanda publicului mare mărfurile lor.

Prețurile reclamelor sunt foarte moderate, și anume:

Pentru o pag. întreagă mărimea Bibliotecii poporale 30 cor. Pentru o pag. de jumătate 15 cor. Pentru un pătrar de pagină 8 cor.

Cunoscând băncile, comercianții și industriașii români însemnătatea reclamei, care astăzi e sufletul negoțului — credem, că nu va întârzia nici unul a ne trimite o reclamă cât de mică, mai cu seamă, că calendarul nostru va fi unul dintre cele mai răspândite.

Textul inserțiunilor, însoțite de prețul lor sau de obligație de achitare, să se trimită până în *15 Noemvrie n. a. c.* pe adresa: Administrația Bibliotecii poporale a „Asociațiunii“, — Sibiiu (Nagyszeben), strada Șaguna Nr. 6.

Sibiiu, în 25 Octomvrie 1911.

Administrația
Bibliotecii poporale a „Asociațiunii“.

Cursuri de perfecționare pentru meseriași.

Direcțiunea școalei industriale din Sibiiu ne vestește, că direcțiunea muzeului technologic din Budapesta a orânduit să se țină în Sibiiu 3 cursuri de perfecționare pentru meseriași, și anume unul din corespondența comercială, unul din contabilitate și unul pentru computul și geometria industrială. Invățământul se dă în fiecare curs în două seri pe săptămână dela 7—9 ore. Cursurile se încep în zilele prime ale lunei Noemvrie și se încheie cu examen la sfârșitul lui Februarie. Pentru fiecare curs trebue plătită la înscriere o taxă și anume de 2 coroane pentru contabilitate și de câte 1 coroană pentru celelalte 2 cursuri. Limba de propunere e germană și maghiară. La aceste cursuri pot participa măestri, calfe și astfel de elevi (învățăcei), cari sunt scutiți dela cercetarea școalei. Inștiințarea pentru participare, la unul sau mai multe cursuri, trebue făcută până cel mult la finea lui Octomvrie la directorul școalei orășenești de industrie din Sibiiu Martin *Schuster* (str. Turnului 29 etajul I.), care este însărcinat cu conducerea acestor cursuri, și anume în fiecare zi dela 12—1. Se pot ținea și alte cursuri pentru meseriași, d. e.: pentru geometria descriptivă, pentru desemnul liber, pentru desemnul constructiv și alte cursuri de specialitate pentru măsari etc., dacă se înștiințează participanți destui (15—30). Astfel de dorințe sunt a se aduce la cunoștința conducătorului cursurilor.

Punem la inima meseriașilor nostri cele de sus.

Sibiiu, 27 Octomvrie 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notari

Nr. 626/1911. (420) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din **Târnovița** tractul Iliei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor., dintre cari 600 cor. dela popor și 400 cor. se va cere ajutoriu dela stat. Cuartir în natură, și relut de grădină 20 cor.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciu prestat la aceasta școală.

Ilia-mureșană, la 15 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conțelegere cu respestivul comitet parohial.

Z Mureșan
protopresb.

634/1911. (417) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala din comuna **Vârtop**, tractul Abrudului, se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 600 cor. din cassa bisericei, restul se va cere dela stat, cuartir și 20 cor. relut de grădină.

Invățătorul e obligat a ținea în Dumineci și sărbători strană și a conduce elevii la biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în terminul deschis și să se prezinte în comună pentru a face cunoștință cu poporul.

Abrud, 12 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conțelegere cu comitetul parohial.

Petru Popopoviciu
protopresb.

Nr. 689/1911. (421) 1—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a doua **Șimon** bis. veche protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare sigure fasionate în coala B.

Se notează, că ori ce serviciu în și afară de biserică, capelanul nu poate săvârși fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Șimon bis. veche cu prealabila încuviințare a subscrisului spre a cânta, respective celebra și cuvânta.

Zernești, 17 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Branului.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 660/1911. (419) 1—3

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“. pentru ocuparea posturilor învățătorești la școalele noastre confesionale:

1. **Costeni**, cu salariu de 300 cor din repartiție pe popor și 700 cor. ajutor dela stat, cuartir și grădină.

2. **Curtuiușul mic**, cu salar de 200 cor. din repartiție pe popor. 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistoru Arhidiecezan și 700 cor. ajutor cerut dela stat, cuartir și grădină.

3. **Poiana porcului**, cu salariu de 600 cor. din repartiție pe popor și ajutor dela Preaven. Consistoru Arhidiecezan și 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir și grădină.

4. **Vima-mare**, cu salariu de 600 cor. din repartiție pe popor și 400 cor. s'a cerut ajutor de stat, cuartir și grădină.

Concurenții să aștearnă rugările instruite cu atestat de botez, testimoniu școlar, absolutoriu pedagogic și diploma de învățător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, iar pentru a face cunoștință cu alegătorii au voie a se prezenta într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpușul-unguresc, (Magyarlápos) 15/28 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetății de piatră în conțelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 767/1911 (408) 2—3

Concurs.

Amăsurat rezoluțiunei consistoriale Nr. 10.668 B. dela 13 Septemvrie a. c. pentru întregirea parohiei de clasa I-a **Hidiș**. se publică concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Teleg. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și subșterne petiția concursuală instruată cu documentele prescrise pentru parohia de clasa primă în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral și cu previa încunoștințare a acestui oficiu se pot prezenta în vre o sărbătoare sau Duminecă la biserică spre a-și arăta destoinicia către onorificul oficiu ce-l au al ocupa și a face cunoștință cu poporul.

Turda, 1 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conțelegere cu comitetul paroh.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 410/1911. (393) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Țelna** (cl. II.), conform ordinului P. Ven. Consistor arhid. de dto 30 August a. c. Nr. 10218 Bis. se escrie nou concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta — pe lângă restricțiunile reglementare, — în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 26 Septemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr. ort. al tractului Alba-Iulia, în conțelegere cu comitetul parohial.

Ion Teculescu
protopresbiter.

Nr. 352/1911. (391) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de nou înființată de cl. I **Lupeni**, pe baza înaltului ordin consistorial din 7 Iunie a. c. Nr. 6942/1911 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Salar fix de 1600 coroane, solvibil în rate lunare anticipative din cassa bisericei.

2. Bani de cuartir 400 coroane.

3. Pentru încălzit 120 măji metrice de cărbuni și 4 care de lemne.

4. Stola stabilită de sinodul parohial.

Concurenții își vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul arătat și se vor prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective a cânta și oficia în sf. biserică

Hațeg, în 3/16 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Hațeg în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

Nr. 804/1911 Protp. (418) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala poporală gr.-or. română din **Bârghiș**, protopresbiteratul Agnitei, devenit vacant prin decedarea fostului învățător Ioan Mălâncrăvean, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“ pe lângă următoarele beneficii:

1. Salar fundamental din repartiție cor. 1000

Cvincvenalul după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această școală se va cere dela Preavener. Consistor arhidiecezan conform ordinului dto 15 Maiu 1908 Nr. 7971 Școl.

2 Cvartir în edificiul școalei și lemnele trebuincioase de foc în acest cvartir.

3. Relut de grădină cor. 20.

Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturghii în biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Extras de botez, Absolutor, diploma de învățător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandație și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Agnita, 14 Octomvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 108/1911. (414) 2—3

Anunț de licitațiune.

In **13/26 Noemvrie a. c.** la orele 2 după ameazi se va da prin licitațiune minuendă în întreprindere adaptarea bisericei gr. or. rom. din **Șpring** tractul Mercurei, comitatul Albei-inf.

Prețul de strigare e 10,000 cor.

După aceasta sumă are a-se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtie de valoare.

Licitațiunea se va ținea în edificiul școalei. Comuna bisericească dă cărămida și năsipul. Planul și preliminariul aprobate de P. V. Consistor arhidiecezan sub Nr. 14484/1910, orecum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial, de unde cei interasați pot lua și alte informațiuni cu privire la unele abateri dela plan și preliminariu.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere adaptarea bisericei aceluia dintre minus-oferenți în care va avea mai multă încredere. Licitanții n'au drept de-a pretinde diurne și spese de călătorie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 25 Sept. v. 1911.

Ioan Crăciun
paroh, preș. com. par.

Nr. 756/1911.

Văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresb.

Aviz.

Dșoara Delia Olariu, profesoară de cant și pian locuește în Sibiiu, Quergasse (strada Poplăcii) Nr. 35 etagiul I. (412) 2—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 7—

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 13—52
SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY
Se află pretutindenea.

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint**, — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 9—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** și măfuri de **aur** și **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7½ până seara la 7½ oare.

Câștigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și **8** premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. **M. 50,000**, acela al cl. a 7-a event. **M. 600,000.**

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

17 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

.... A se rupe aci. ....

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 8—16

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune a publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc) cu prețuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 2—

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 22 Octomvrie (4 Noemvrie) 1911. Nr. 111.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Influenţa bisericii asupra statului.

II.

Creştinismul e deci religia omenimei întregi. Dar creştinismul e şi religia *libertăţii.* S'a discutat mult chestiunea, dacă creştinismul a avut vre-o influenţă asupra libertăţii cetăţeneşti, ori nu? Dupăce însă sub învăţătura creştinească: *„iubeşte pe deaproapele tău, ca pe tine însuţi,“* e cu neputinţă să înţelegem aceea, că avem să remânem indiferenţi în faţa tiraniei, care asupreşte pe alţii, iar religia, care propaga frăţietatea şi face de datorinţă fiecăruia observarea aceloraşi principii morale, năzueşte ca şi din partea statului să fie acceptate aceste principii morale: mi se pare cu totul greşită părerea acelora, cari caută să atribue creştinismului influenţe *păgubitoare* asupra libertăţii cetăţeneşti. Din contră, în măsura în care s'a întins creştinismul, *s'au rupt lanţurile tiraniei,* a fost recunoscută demnitatea omului, şi cu toate că puţine state se pot lăuda cu libertatea politică pe care o aveau cetăţenii în evul vechiu, totuşi creştinismul a îmbunătăţit soartea masselor excluse cu desăvârşire dela eserciarea drepturilor politice, şi a asigurat pe seama fiecăruia *libertatea individuală*, măcar şi numai în măsură mai restrânsă.

De altcum oricare să fie părerea noastră în chestia aceasta, şi oricât de mult să fim convinşi, că teza cunoscută, cumcă orice putere e dela Dumnezeu, şi cel ce se împotriveşte puterii, lui Dumnezeu se împotriveşte, a fost folosită mai de multeori pentru întărirea şi justificarea tiraniei, precum abus s'a făcut, pentru a se ataca ordinea esistentă, şi cu cuvintele evangheliei că toţi oamenii sunt egali: un lucru e afară de orice îndoială, anume, că biserica *a reclamat pentru sine totdeauna libertatea cea mai mare*, independenţa cea mai desăvârşită, cu privire la convingerile religioase ale credincioşilor ei.

Dacă considerăm creştinismul de religie a omenimei, cu misiunea de a servi de legătură între toate popoarele cari i se închină, şi dacă admitem, că desăvârşita libertate a popoarelor este un rezultat al principiilor fundamentale stabilite din partea religiunei, care stă deasupra puterii bisericeşti şi lumeşti, adecă deasupra raporturilor ce esistă între ele: raporturile de subordonare în cari e adusă în unele state biserica, nu numai că nu întăresc creştinismul, dar reduc în mod esenţial influenţa sa moralizătoare, şi astfel au o influenţă păgubitoare asupra statului însuşi.

Dacă sunt principiile fundamentale ale creştinismului cele mai favorabile principii pentru formarea de state solide, e o chestie, pe care unii pot să o tragă la îndoeală. Unde religia e restrânsă în cercurile unui singur stat, şi credinţa formează propietatea unui singur popor, unde e sancţionat din partea religiunei principiul fundamental, că dreptul individual e un rezultat al cetăţeniei de stat, şi că suprema virtute a individului este, a se supune cu totul statului, a-şi jertfi interesele şi sentimentele sale personale interesului public: natural, că credinţa *aceasta* formează mai bun sprijin pe seama statului, decât cea scoasă din învăţăturile creştine. Creştinismul a avut destul de lucru cu stabilirea şi propagarea principiilor *umanitare*, şi pentru state nu a putut să facă atâta, cât religiunile din evul vechiu. Dar dupăce prefacerea principiilor fundamentale ale credinţei nu depinde nici odată dela stat, şi mai ales acuma când drepturile cetăţeneşti trebue să le considerăm ca rezultate ale noţiunilor stabilite din partea creştinismului, şi dupăce statul, dacă are trebuinţă de sprijin religios nu l poate afla decât numai în creştinism: e evident, că e foarte greşit când sub pretextul unei veneraţiuni extraordinare şi cu intenţiunea de a apăra religiunea, se dă bisericii un rol în stat, cu totul opus celor mai însemnate principii fundamentale ale sale.

Nu acolo e pus creştinismul pe basele cele mai solide, unde el e încunjurat de cea mai mare splendoare din partea statului, unde se ridică bisericile cele mai mari şi mai bogate în ornamentarea internă, arătându-i-se cea mai mare veneraţiune din partea statului. Toate acestea pot să dee dovadă despre sentimente creştineşti; dar unde sentimentele nu esistă, nu vor fi provocate prin ele. Puterea creştinismului *reşede în sufletul omului*! Misiunea sa e aceea, de a face pe fiecare individ *bun şi mulţămit*; să îndemne pe cel slab la răbdare, şi pe cel tare la înfrânarea morală a puterii sale. Cum să-şi poată împlini creştinismul misiunea aceasta acolo, unde puterea de stat l-a luat sub scutul său, şi *i-a luat independenţa*, făcându-i cu neputinţă intervenţia atunci, când individul se vede neîndreptăţit tocmai din partea puterii de stat?

Singurul lucru pe care-l cere creştinismul dela puterea de stat, este deci *libertatea desăvârşită*, libertatea, pe care statul trebue să o dee *fiecărei biserici*, căci singura posiţie naturală a religiunei în stat este aceea, dacă *puterea lumească şi cea bisericească stau cu totul independente una în faţa celeilalte.*

Precum încercările bisericii, de a-şi subordona sieşi statul, nu au dus la bun resultat, tot aşa nu va succede nici statului, cât esistă creştinismul, să lege biserica în mod durabil de capriţiile puterii de stat, chiar şi dacă ar întrebuinţa spre scopul acesta lanţuri de aur.

Pentruca să formeze deci sprijin pe seama statului, *biserica trebue să fie liberă* căci altcum va esista în stat religie de stat, dar nu va esist creştinismul!

Conced, că o astfel de posiţie a bisericii faţă de stat nu se potriveşte cu principiul suveranităţii poporului, stabilit din partea revoluţiunei franceze. Dar principiile creştinismului încă stau în contrast cu domnia poporului, în înţeles francez, dacă aceasta ar fi să se estindă şi asupra chestiilor de conştienţă, asupra lucrurilor, cari nu cad în competenţa statului. De unde urmează, că ar trebui să abandonăm creştinismul, dacă e să facem de nou posibilă domnia eserciată de poporul roman şi de împăraţii romani, căci posiţia care a fost dată în Roma religiunei de stat, nu contribue de loc la întărirea creştinismului...

Nici un stat nu esistă, căruia să nu i se fi îmbiat ocasiunea de a-şi estinde puterea de stat, în interesul tuturor; şi e greu a lua îndărăt dela stat aceea ce a trecut odată în posesiunea sa. Noţiunea uniformităţii depline pretinde ca toate să fie conduse din centru, căci aci e garanţa conservării ordinei. Dar obicinuindu-se oamenii cu noţiunea despre atotputernicia statului, chiar şi pe lângă cea mai mare însufleţire pentru ideea egalităţii desăvârşite, se poate întâmpla, ca ei să treacă şi peste hotarele pe cari le-a stabilit constituţia între stat şi părţile sale singuratice. In urma puterii celei mari pe care o are statul în zilele noastre, şi în urma motivelor, cari fac, ca puterea aceasta să iee estensiune tot mai mare, trebue să presupunem, că puterea de stat caută să cucerească tot mai mult teren, lucru, pe care nu-l putem altcum împedeca, decât stabilind bine cercul, peste care puterea de stat nu poate să treacă, sub nici un fel de împrejurări. Iar cercul acesta nu poate să fie decât *biserica*, fiind că

FOIŞOARĂ.

Legaţii şi inchisitorii papilor din Roma,

trimişi în Ungaria şi Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

„Mai departe am jurat noi (regele) şi am promis domnului Legat Filip, a primi şi conserva articolii mai în jos scrişi, pe cari pentru cultul justiţiei şi unitatea credinţei Uzuz şi Tolon, principalii cumanilor, au hotărât a-i observa în numele lor şi a tuturur cumanilor; şi cât se atinge de oficiul nostru crăesc, vom pune toată grija şi truda... afară de acestea, acei procuratori ai cumanilor, cu umilinţă s'au rugat de domnul Legat, ca însuşi domnul Legat să se îngrijească de a ordina atari *inchisitori* vrednici de credinţă să incvireze toate, ca acela care cu atare permisiune a trecut graniţele iertate, pedeapsa bisericească de care e demn să o primească dela acelaş părinte (Filip) şi dela biserica sa, şi prin noi (regele) să simtă răsbunarea temporală. Altcum adeseori numiţii procuratori, sub numele de procuratori pentru sine şi pentru cumani *renunţă şi abzic de toate mănăstirile, de biserici şi de bunurile mănăstirilor, bisericilor şi de binele nobililor şi al tuturor creştinilor,* ce până aci cu nedreptate le-au ocupat şi le ţin în posesiune, promiţând acei cumani, că sunt gata ca acele toate să le remită şi restitue după porunca aceluiaş Legat“. (Hurm. II. p. 421).

După document, regele trece dela păgânătate la credinţa catolică. Mai în jos se vede, că acei cumani au fost creştini; căci în alte locuri s'a dovedit, că cumanii când s'au mutat din Cumania de pe teritorul românesc între Dunăre şi Tisa, au fost increştinaţi, că pentru aceea au avut mănăstiri şi biserici, dar acestea acum au trecut în posesiunea şi sub jurisdicţiunea bisericii catolice.

La 1279 papa Nicolae al III-lea dojeneşte pe Ladislau Cumanul, că nu şi-a împlinit jurământul ce l-a depus înaintea lui Filip, episcopul Firman, Legatul scaunului apostolic, — *în privinţa ereticilor* şi cumanilor. (Hurm. I. p. 430).

Papa zice: „Nicolae episcopul, către cel mai iubit fiu în Cristos, regele ilustru al Ungariei. Tatăl cel etern al bisericii militante pe fiul său propriu pe Isus Cristos l-a pus de fundament al religiunii, şi îndurarea lui Cristos a vrut, ca la regimul acestei biserici pe pontificele roman să-l pună în locul său etc.

Pe Filip fratele nostru, episcopul Firman l-am trimis la tine, ca pe îngerul păcii, căci toate le facem pentru prosperitatea ta. Acelea ce Filip ţi le-a spus despre observarea credinţei, precum şi despre decretele şi obiceiurile protopărinţilor tăi, ca să conservezi libertatea bisericii, aceasta o faci *prin scoaterea ereticilor din regatul tău*, şi aceasta să o faci şi în ţările supuse ţie, căci tu la altar ai jurat, atingând sfintele evangelii şi le-ai promis“ (p. 432).

La 1279 papa Nicolae al III-lea învită clerul şi poporul Ungariei să dee ajutor Legatului apostolic (Filip), ca religiunea catolică să nu slăbească în Ungaria şi pe *şismatici* să-i alunge afară din ţară.

Papa se adresează către arhiepiscopi, episcopi, către egumeni, priori etc., cu un cuvânt către tot clerul catolic. Şi le zice: „daţi ajutor Legatului nostru, şi *păfugând pe şismatici*, credinţa noastră şi mai glorios să se lăţească“. (Hurmuzaki I. p. 435).

La 1280 legatul papei ia jurământul şi dela Elisabeta, mama regelui Ladislau Cumanul, că pe *eretici îi va alunga din ţinuturile sale*, şi ea zice: „Elisabeta, regina mai mare a Ungariei, ducesa de Machon şi de Warna, tuturor credincioşilor lui Cristos, cari vor vedea această scrisoare, salute, spre mântuirea tuturor. Spre notiţa tuturora, prin şirele acestea voim a ajunge, că aceia cari doresc sfânta credinţă catolică în ducatele de Machon (Makó) şi de Warna şi în comitatele Posaga (Pozsega) şi Wolkon şi în celelalte comitate supuse jurisdicţiunii noastre şi în alte ţări, pe cari ajutându-ne Dzeu în viitor le vom avea, *stricând ereziile şi scoţând afară, adecă stricând pe eretici cari năzuesc, ca biserica sfântă în credinţa ei să o ruineze şi spre pagubă a o distruge*... la recercarea şi comunicarea domnului părinte al nostru Filip, din mila lui Dzeu episcopul Firman, Legatul scaunului apostolic, prin literile presente promitem şi primim, *că toate statutele, drepturile şi decretele date în contra ereticilor şi răutatea eretică, ori sub ce nume s'ar afla acelea,* aduse prin sfântul scaun apostolic şi aprobate sau primite, noi (Elisabeta) le vom observa, şi la mandatul sfintei biserici romane le vom face ca să se împlinească din partea supuşilor nostri“ etc. (Hurm. I. p. 436).

(Va urma).

numai ea se mişcă pe un teren, unde naşterea de conflicte poate fi evitată, şi fiind-că în urma principiului dătător de viaţă al bisericii, ea e şi destul de tare pentru a se putea opune puterii de stat, atunci, când statul îi atacă independenţa.

In statul în care e recunoscută puterea nelimitată a conducerii de stat şi e acceptat principiul centralisării, fie şi numai în interesul unei administraţiuni mai bune, *e primejduita orice independenţă!* Instrucţia şi adevărata libertate a bisericii se bucură de prea puţine garanţii. Dar dacă biserica e cu totul independentă faţă de stat, în ea şi prin ea sunt date garanţiile pentru toate independenţele pe cari le asigură constituţia pe seama singuraticelor părţi ale statului.

Libertatea bisericii şi libertatea comunelor se sprijinesc reciproc, pentrucă ambele sunt puse pe aceeaş bază, anume: că puterea de stat se poate mişca numai în un cerc anumit, iar peste acel cerc nu poate trece. Natural, că principiul despre independenţa bisericii numai acolo poate fi dus la izbândă, unde independenţa esistă de fapt; pecând acolo, unde puterea supremă a statului a fost recunoscută şi din partea bisericii, în chestii de credinţă, împotrivirea e zadarnică.

Din acestea resultă, că toate dispoziţiunile din constituţie, cari restrâng influenţa puterii de stat la anumite cercuri, şi toate legile, cari dispun, ca în anumite chestii cari judecătorii au să decidă, numai atunci pot să corespundă scopului, dacă cu privire la biserică se recunoaşte în ele şi se pune în practică principiul, că *asupra ei puterea de stat nu se poate estinde.* Căci *libertatea bisericii e suprema, singura şi neclătinata garanţă morală pentru părţile singuratice ale statului, faţă de puterea materială a comunităţii care formează statul.*

Din Viena. Cabinetul Gautsch şi-a dat Marţi demisiunea, care a fost primită. Contele *Stürgkh*, ministrul de culte, a fost încredinţat cu formarea noului cabinet, care s'a şi constituit ieri, Joi, sub prezidenţia sa. Ministeriul Stürgkh este simpatic boemilor şi cercurilor clericale. Va fi, cu toate acestea, un ministeriu de transiţie.

Răsboiul turco-italian. Când trupele italiene au debarcat în 10 Octomvrie pe pământul african, ziarele din Italia profeţiau, că generalul *Caneva* în timp de-o săptămână va pătrunde în interiorul Tripolitaniei. Au trecut de atunci mai mult de trei săptămâni; iar astăzi situaţia italienilor este atât de puţin favorabilă, încât deocamdată nu poate fi vorba de a străbate mai departe de ţărmurii mării. Trupele din Tripolis, Bengazi, Derna se găsesc tot pe locul unde au debarcat. In împrejurimile acestor localităţi, nu tocmai la mare distanţă, pândesc trupe regulate turceşti şi seminţii arabe de insurgenţi fanatisaţi. Trupele duşmane neliniştesc mereu, mai ales în vreme de noapte, pe italieni. S'au respândit ştiri, că oraşul Tripolis ar fi căzut în mâni turceşti, şi că italienii ar fi pierdut câteva mii de soldaţi morţi şi prisonieri. Ştirile, în forma aceasta, nu se adeveresc. Se vede însă, că turcii şi arabii poartă lupte aspre pentru ocuparea oraşului amintit, şi în zilele din urmă au obţinut câteva succese pe câmpul de luptă. In Constantinopol, fireşte, este mare însufleţirea la vestea acestor biruinţe.

Seminariile din România.

Consistorul superior bisericesc din România a ales în sesiunea anului trecut *inspector* al seminariilor din regatul român şi al învăţământului superior şi secundar din ţară pe Preasfinţitul Arhiereu *Calist I. Botoşăneanu*, cu încredinţarea să se convingă despre mersul învăţământului şi despre starea seminariilor şi apoi să facă raport despre cele văzute şi esperiate. Preasfinţia Sa şi-a împlinit cu mult zel misiunea care i-a fost încredinţată, şi despre cele constatate a înaintat forului competent un raport amănunţit, pe care-l reproducem şi noi, fiindcă din el se poate cunoaşte starea în care se află seminariile din România. Raportul e următorul:

Inalt Prea Sfinţite Stăpâne! In puterea dreptului ce mi s'a încredinţat anul trecut de onoratul consistor superior bisericesc, când m'a ales ca inspector al seminariilor şi al învăţământului superior şi secundar din ţară, am inspectat, la intervale de timp, toate seminariile esistente şi pe alocurea şi şcoalele secundare.

In aceste inspecţiuni pe deoparte am asistat la lecţiunile dlor profesori, iar pe de altă parte am ţinut să-mi dau cont şi de disciplina şcolarilor, precum şi de starea materială a fiecărui seminar.

Aşa fiind, împart raportul de faţă în trei capitole: 1) partea privitoare la corpul didactic în genere; al 2) partea referitoare la disciplina şcoalelor şi al 3) partea privitoare la starea materială a fiecărui seminar.

*

Relativ la corpul didactic, la profesori, la ale căror lecţiuni am asistat, fie religioase, fie profane în genere, n'am decât cuvinte de laudă; căci mi-am format convingerea, că atât părinţii profesori, cât şi domnii profesori îşi îndeplinesc datoria în mod conştienţios şi demn de misiunea lor; fie că în predarea lecţiunilor întrebuinţează sistemul predării ex catedram, fie că folosesc practica pedagogică modernă.

Am de făcut oare cari mici observaţiuni.

Aşa unii din profesorii de religie, întru cât nu au manuale aprobate de onor. minister al cultelor şi instrucţiunii publice, pe care să le pună la dispoziţia elevilor, folosesc la clasa I. de seminar pe lângă esplicaţiunile dlor şi textul bibliei. Cum însă în biblie se găsesc pasagii pe care copiii, ca copii, nu le pot pricepe, opinez că acest mod de predare nu este tocmai nimerit.

Nu este nimerit apoi nici sistemul pe care l-am observat la seminarul din Iaşi, unde li se dau elevilor de clasa I. să citească biblia de Buzău. Această biblie fiind scrisă cu litere chirilice, şi cum elevii de clasa I. nu pot ceti aceste litere, urmează o perdere de timp până să citească, silabisind.

De asemenea n'am găsit nimerit nici faptul observat la seminarul din Galaţi, tot la clasa I., că întrebuinţează biblia societăţii britanice. Ştim cu toţii, că această biblie nu corăspunde cu textul adevărat al bibliei şi mai adăogând că e făcută în sensul vederilor pe care le urmăreşte numita societate.

Din causa acestui procedeu al predării cu biblia am constatat, că cu toată silinţa ce şi-au dat-o părinţii profesori respectivi, abia s'a putut face într'o lecţie la Iaşi, „Adam şi fiii săi“, iar la Galaţi „Samuel cel mare preot şi judecător“.

Va resulta din acest procedeu după părerea mea, că într'un an nu se va putea face nici jumătate din studiul vechiului testament; iar după program trebue făcut în întregime.

*

Tot relativ la corpul didactic mai am ceva de observat.

Ştim cu toţii, că doctrina bisericii creştine ortodoxe s'a fixat deja de cele 7 sinoade ecumenice. Conform acestei doctrine profesorii de religie au absoluta datorie şi a scrie şi mai ales a vorbi şcolarilor. Sub nici un motiv nu e permis a introduce altă învăţătură sau a face în faţa elevilor vre-o critică contrară învăţăturii bisericii. Făcând astfel, vor strica, iar nu vor zidi. Căci misiunea corpului didactic mai ales la seminarii nu este de a sădi în inimile elevilor scepticism, ci de a le zidi, a le întări, a face inimi neşovăitoare.

Am asistat la prelegerea unui părinte profesor, care trata despre monahism. Ştiu că monahismul a fost primit în biserică ca mijloc de a se ajunge la cel mai înalt grad de perfecţiune morală. Ei bine, părintele profesor îşi făcea o plăcere să trateze acest subiect prin a critica monahismul şi a-l prezenta ca ceva derizoriu. Nu trata monahismul în sine, scopul monahismului, ci starea de decadenţă a monahismului din timpul de faţă.

Mă întreb, ce vor crede elevii cărora li se ţine un atare curs, fie acum când sunt pe băncile şcoalei, fie atunci când vor deveni servitori ai altarului, despre Mitropoliţii şi Episcopii lor?

Am atras atenţia părintelui profesor, că istoria monahismului, ca orice doctrină bisericească, să o facă aşa cum este primită de biserică. Că nu indivizi cari se abat dela principiile monahismului formează monahismul, ci totalitatea celor ce observă preceptele lui, aşa după cum le-a stabilit şi observat Pavel Tebeul, Teodosie cel Mare, Saba cel sfinţit, Atanasie cel Mare, Vasilie, Grigorie şi Ioan, etc.

*

Am de observat şi în privinţa modului de predare, al Sf. Evangheliî.

Ar fi dorit ca învăţăturile dogmatice şi morale ce se cuprind în Sf. Evanghelii, profesorii de religie să le pună în legătură şi cu partea practică ce rezultă din acestea, dându-se o deosebită atenţiune faptelor morale ale străbunilor noştri, a căror fapte ni-i arată, din cele rămase în fiinţă şi azi dela dânşii, că au fost buni creştini şi că au lucrat conform învăţăturilor evangelice.

Respectiv de aceasta am asistat la lecţiunea unui domn profesor, care nara şi explica sf. Evanghelie din Dumineca lăsatului de carne. Atât naraţiunea cât şi explicaţiunea morală a fost foarte bine făcută, dar nefiind ilustrată cu fapte, parcă nu avea viaţă. Dacă aceste explicaţiuni, ar fi fost însoţite de faptele străbunilor noştri, ar fi edificat mult pe elevi.

Mi-am cerut atunci permisiune D-lui profesor respectiv şi am pus elevilor următoarele întrebări: Potrivit sfatului Domnului din Evangelia ce vi s'a explicat „adăpaţi pe cel însetat“, străbunii noştri şi urmaşii lor au fost ei următori acestei învăţături? După oarecare gândire şi îndemnându-i conform metoadelor pedagogice mi s'a răspuns, că da. Fântânele, cişmelele, puţurile de prin sate, de pe la răspântii, de prin câmpii etc. sunt tot atâtea urme că străbunii noştri au fost următori sfatului Domnului.

Am pus apoi întrebarea: dacă pentru găzduirea şi hranirea celor săraci şi flămânzi, făcut-au strămoşii noştri ceva? Ni-au rămas urme dela dânşii în această privinţă? Asupra acestei întrebări neprimind nici un răspuns, şi cum eram la seminariul dela Bistriţa, le-am atras atenţiunea că dânşii învaţă carte tocmai într'un local care este consecinţa urmărei de sfatul Domnului de către străbunii noştri. Le-am amintit, că Banii Craiovişti şi Domnii Ţării de mai târziu au făcut sf. Mănăstire a Bistriţei, aşa după cum s'au făcut mai toate mănăstirile ţărei noastre. Şi le-au făcut nu numai pentru monahii, cari necontenit înalţă rugăciuni la ceruri pentru iertarea păcatelor şi eterna fericire a celor ce le-au făcut şi a tuturora, ci au zidit mănăstirile Banii şi Domnii noştri şi pentru primirea streinilor şi hrănirea celor flămânzi. Le-am adăogat apoi ca o altă probă, că strămoşii noştri au fost următori sfaturilor evangelice, ni-o dă încă şi mulţimea spitalelor ţării noastre, aşezate pe lângă mănăstirile şi bisericile zidite de ei.

Toate acestea, cred că desvoltă în inima elevilor dragoste de neam şi un puternic îndemn pentru urmarea sfaturilor evangelice.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească pe Joi în 10/23 Noemvrie 1911 în Bacteleo (p gara Kökös) cu următorul:

Program:

1. Serviciul divin la 3 ore a. m. Vor servi parohii Moise Greceanu, Iosif Tătulea şi Eremia Ticuşan. Predica o va rosti parohul G. Hamsea.
2. Deschiderea conferenţei în şcoala noastră din loc.
3. Constatarea celor prezenţi.
4. Constituirea conferenţei.
5. Discuţie asupra decurgerei serviciului divin şi reflecsii cum s'a ţinut predica.
6. Discuţie asupra ordinelor consistoriale Nrii. 1782 Bis. şi Nr. 3020 Bis. din anul acesta.
7. Măsurile de luat, ca rapoartele şi administrarea taxelor să incurgă la timp regulat.
8. Raport scripturistic din partea fiecărui preot din tract, cum a îndeplinit cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti, având a-l înainta la oficiul protopresbiteral până în 5/18 Novemvrie a. c.
9. Cum s'ar putea eloca banii bisericilor mai rentabil?
10. Alegerea comisiunei pentru pregătirea programei conferenţei viitoare.
11. Cum s'ar putea produce o conlucrare armonică între preoţi şi învăţători?
12. Incheerea conferenţei.

Breţcu, 25 Octomvrie 1911.

Constantin Dimian
protopresb.

Convocare.

Prin aceasta se convoacă On. preoţime din tractul Hunedoarei la conferenţa anuală ce se va ţinea la 6/19 Noemvrie a. c. — cu ocaziunea sfinţirii bisericii — în Nădăşia superioară cu următorul

Program:

1. La 8 ore — sfinţirea bisericii.
2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea.
3. Comunicarea rezoluţiilor consistoriale asupra concluselor din conferenţa trecută, şi prezentarea unor circulare consistoriale referitoare la conferenţe.
4. Observări cu privire la curăţenia şi ordinea din biserică şi îndrumări referitoare la arhiva parohială.
5. Raportul general — compus pe baza rapoartelor speciale dela fie-care paroh — despre aceea: Cum a îndeplinit cele 12 puncte recomandate de Escelenţa Sa Arhiepiscopul în Pastorala „Sfaturi Arhiereşti“, 1909, comunicată de aici cu Nr. 210/1909 prot.

Acele rapoarte, singuraticii parohi să le aştearnă acestui oficiu, cel mult până Sâmbătă în 22 Octomvrie a. c. Referent Leontin Ungur paroh Zlaşti.

6. Raport general despre activitatea grupurilor preoţeşti, întocmit de parohul George Rain, pe baza rapoartelor dela conducătorii acelor întruniri religioase; care rapoarte au a întra aici cu 15 zile înainte de conferenţă.
7. Tema: Indrumări practice referitoare la compunerea raţiociniilor şi a aducerei în ordine a averei bisericeşti, — de Constantin Dăncilă, paroh Mâniărău.
8. Eventuale propuneri, — ori disertaţiuni anunţate prezidiului cu 3 zile înainte de conferenţă.

Hunedoara, la 1/14 Octomvrie 1911.

Avram P. Păcurariu
protopresb.

Erupţiunea gazului dela Şărmaş.

Mociu, 30 Dec. n. 1011

Duminecă, în 29 Oct. pe la orele 3 dimineaţa, oamenii din Mociu izbiţi de o lumină extraordinară se deşteptară din somn cu spaimă că în curtea lor s'a aprins ceva. Lumina în timp de 5 minute a fost atât de mare, încât se vedea tocmai ca ziua. După ce se mai desmeticiră, văzură că lumina vine de peste dealuri, din direcţiunea Şărmaşului.

Pentru a vedea cu ochii cele întâmplate la Şărmaş, Duminecă am mers la faţa locului, unde mi s'a dat să văd minunea ne mai pomenită: la o distanţă de 2 km. se auzea un sgomot puternic, iar pe o întindere de 100 metri se vedea un foc uriaş cu o flacără de 3–4 metri înălţime, locul unde a erupt gazul din pământ Sgomotul provenea dela masina cu care a fost inchis gazul, 500—600 paşi dela locul de erupţiune, iar focul eşea din craterele pe unde a erupt gazul subpământean.

Erupţiunea s'a întâmplat astfel:

Cam de 2 zile, spune păzitorul scălzii, se auzeau detunături tâmpite sub pământ, iar în noaptea spre 29 Oct. pe la 12 ore s'a întâmplat o erupţiune lângă calea ferată cu o detunătură ca de trăsnet.

Femeea şi copiii din casa de lângă scaldă, numită „buigău“, a cărei apă mereu bulbucă, ca şi când ar clocoti, s'a dus la un vecin mai îndepărtat. Când cătră 3 ore dimineaţa oamenii auziră cum trăsnesc şinele dela calea ferată, femeea a grăbit cătră casă să-şi scoată lucrurile de acolo. Când era să între în odaie, se clătină pământul şi se crepă la o distanţă cam de 100 m. Văzduhul se aprinde şi femeea arzând şi izbită de petrile ce cădeau aruncate cu foc în văzduh, căzu jos; atunci doi oameni cu espunerea vieţii o scot leşinată şi o duc la o casă din apropiere, unde nici după o zi nu şi-a venit în fire. Feciorul femeii grăbeşte la grajd să-şi scoată vacile: o peatră cu foc arzândă îi cade pe grumazi, îl loveşte şi arde, el voeşte să fugă la un părăoaş să stângă focul, un curent puternic il răstoarnă la pământ, de unde sculându-se a intrat în grajd de şi-a scos vacile, care lovite de petrile arzând, cu mare greu, rănite şi arse, au scăpat de sub ploaia petrilor. Porcii, galiţele, bucatele şi tot ce a avut au ars cu totul.

Erupţiunea s'a făcut pe un teren de 100 m. lungime şi 4—5 m. lăţime, formându-se mai multe deschizături, cari varsă flacără până la 4—5 metri înălţime, iar flacările toate întâninduse formează o singură coloană de foc dela calea ferată până la casă.

Erupţiunea a scos grămez de materie din mari adâncimi şi le-a aruncat la depărtare de peste o jumătate km. cu atâta putere, încât petrile intrau binişor în pământ, deşi erau bucăţi colosale în greutate de peste 1 măjă.

Corpul drumului de fer din apropierea erupţiunii a fost împins cu totul ca de 1 metru la o parte, iar şinele îndoindu-se în forma literei S, fără a se fi rupt.

Şesul pe unde a crepat pământul s'a prefăcut în dâlmă din materiile scoase din erupţiune.

Pe şesul de pe partea cealaltă a căii ferate asemenea s'a întâmplat în 4 locuri erupţii tot atunci, dar acelea nu ard.

Causa aprinderii gazului nu se ştie; se dă cu socoteală, că femeea când s'a întors să-şi ducă câte ceva din casă, a aprins un chibrit şi fiind crepat pământul s'a vărsat gaz, care a luat foc.

Lumina extraordinar de mare ce s'a văzut prima dată, a venit probabil de acolo, că înainte de aprindere atmosfera a fost plină de gaz, şi când a luat foc gazul de jos, s'a aprins şi cel din văzduh.

Craterele varsă foc mereu şi inginerii veniţi stau ne ajutoraţi, neştiind cum să stângă focul.

Mai toată Câmpia, automobilele din Cluj, Oşorhei, oameni în trăsuri şi pe jos grăbesc să vadă minunea dela Şărmaş; iar poporul din Şărmăşel, cam de 1 km. distanţă, cuprins de groază — se pregăteşte să-şi părăsească satul.

Dela cei ce în 30 Oct. au fost la faţa locului am aflat, că au sosit pioneri cari cu pământ se încearcă a stânge focul, dar fără succes; căci dacă se astupă şi încetează într'un loc, isbucneşte pe alt loc. Astfel gazul arde mai departe, oferind vizitatorilor un spectacol măreţ şi ne mai văzut.

Simeon Ciuca
preot.

Dela „Asociaţiune“.

Către domnii directori ai despărţămintelor „Asociaţiunii“.

Vă aducem la cunoştinţă, că dl Aurel Cosciuc a fost angajat din nou ca *conferenţiar agronomic* al „Asociaţiunii“, având chemarea a veni în ajutorul poporului nostru în cele economice, prin ţinerea de prelegeri şi demonstraţiuni practice, prin aranjarea de cursuri din toate ramurile economiei, şi anume: din cultura pământului, a plantelor agricole, a fâneţelor şi păşunilor, prăsirea animalelor de casă (vite, cai, oi, porci), cultura viilor, pomilor şi a legumelor. Conferenţiarul agronomic va sta în ajutorul economilor noştri la procurarea de seminţe, de unelte şi maşini agricole, de animale de prăsilă şi altele, şi va da îndrumări la toate întrebările ce i se vor pune, ţinând seamă totdeauna de lipsurile ţăranilor noştri. Deasemenea se va îngriji, ca în despărţămintele, în cari va ţinea prelegeri, să se întocmească şi diferite expoziţii şi anume: de vite, produse agricole, maşini şi altele. Mai departe conferenţiarul va stărui şi va sta în ajutorul poporului nostru şi la înfiinţarea de tot felul de însoţiri agricole, la înfiinţarea de bănci populare, lăptării şi alte însoţiri cu caracter economic.

Ca acest organ al „Asociaţiunii“ să-şi poată îndeplini chemarea sa, rugăm cu toată stăruinţa pe d-nii directori ai despărţămintelor, să binevoiască a se pune în legătură directă cu dânsul, arătându-i trebuinţele cele mai neapărate ale economilor noştri din comunele ţinătoare de respectivele despărţăminte şi invitându-l cât mai des să meargă în mijlocul poporului, ca să-i dea sfaturile şi îndrumările trebuincioase.

Trimiterea conferenţiarului se va face în ordinea, în care vor intra cererile, ţinându-se seamă — întru cât va fi cu putinţă — şi de dorinţele speciale ale despărţămintelor.

Cheltuielile de drum ale conferenţiarului le vor acoperi despărţămintele din mijloacele ce le au la dispoziţie, iară diurnele le va acoperi Comitetul central.

Sibiiu, în 11/24 Octomvrie 1911.

Pentru „Comitetul central“, biroul „Asociaţiunii“:

Andreiu Bârseanu prezident. *Oct. C. Tăslăuanu* secretar.

NOUTĂŢI.

Post de revizor şcolar. La consistorul ort. român din *Arad* s'a sistemizat un post nou de revizor şcolar diecezan. Pentru îndeplinirea acestui post se publică concurs. Beneficiul este: Salar anual de 2400 cor., bani de cvartir 500 cor. şi diurne pentru vizitarea şcolilor. Cererile se înaintează în timp de 30 de zile la Consistorul ort. rom. din Arad.

*

Adunare poporală, convocată tot de partidul naţional român, se va ţinea în *Şimleu*, la 8 Noemvrie n., orele 12, pe Piaţa lemnelor, înaintea Hotelului Naţional. Ordinea de zi e cunoscută.

*

Ştiri aviatice. Inginerul nostru Aurel *Vlaicu* s'a ridicat cu aeroplanul său deasupra grădinii Cismigiului la o înălţime de *o mie* de metri. Sborul a durat aproape o oră. — Din Viena se anunţă, că aviatorul *Warchalowsky* a executat un sbor pe aerodromul dela Wiener-Neustadt, având pe biplanul său trei pasageri. Sborul său a durat 45 de minute. — Tot din Viena se vesteşte, că congresul aviatic internaţional se va deschide în 20 Noemvrie n. a. c. la *Roma*. La acest congres şi-au anunţat sosirea aviatori din toate ţările. Viitorul congres internaţional se va ţinea la Viena.

*

Dela Asociaţiune. Conform hotărârii Nr. 511 din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii“ dela 28 Octomvrie n. a. c. *orele de birou ale funcţionarilor*, cu începere dela 1 Noemvrie n. a. c., se vor ţinea *iarna* dela 8 a. m. — 2 p. m., iar vara dela 7 a. m. — 1 p. m.; sala de lectură a bibliotecii va fi deschisă pentru public în toate zilele de lucru dela 5—7 seara. Comunicarea cu publicul se va face dela 11 a. m. — 1 p. m. Sibiiu, în 1 Noemvrie 1911. *A. Bârseanu*, prezidentul „Asociaţiunii“.

*

Răscumpărare de felicitări. Dl cassar consistorial *Dumitru Vulcu* rescumpără felicitările de ziua sa onomastică, dăruind epitropiei parohiale din Sibiiu—Cetate suma de 20 cor. în favorul „Fondului pentru ajutorarea copiilor săraci“.

*

Dela o vânătoare. Colonelul *Berger*, din garnizoana noastră, a împuşcat zilele acestea pe munţii Orlatului un căprior, două vulpi şi un formidabil urs, care făcuse mare pagubă în vitele oamenilor din partea locului.

*

Seri de popice. Un comitet al tinerimii române sibiene s'a constituit pentru organizarea *serilor de popice*. Serile îşi iau începutul cu ziua de 1 Noemvrie a. c. şi se ţin în fiecare săptămână, *Mercuri seara*, la popicăria din restaurantul şi cafeneaua „Unicum“. Inceputul la orele 8 seara.

*

Cârciume închise. In comuna *Şpring*, din comitatul Albei inferioare, la stăruinţa *preotului Ioan Crăciun*, reprezentanţa comunală a hotărât închiderea cârciumelor în dumineci şi sărbători. Comitatul a respins hotărârea reprezentanţei de două ori; a treia oară însă a aprobat concluzul. Abia de 3 luni sunt închise birturile în dumineci şi sărbători, şi se şi văd urmările bune ce rezultă pentru poporul dela sate din astfel de hotărâri. Laudă conducătorilor, cari îşi cunosc chemarea!

*

Virilăştii români în comitatul Selaj pe anul 1912 sunt următorii: Andrei Cosma, director de bancă; Gheorghe Pop de Băseşti, Dr. Gheorghe Pop, advocat; Dr. Alexandru Pop, advocat; Emeric Pop, director de bancă; Vasile Mica, proprietar; Florian Cocian, adv.; Dr. Ladislau Gyurkó adv.; Petru Pop, preot; Dr. Mihai Pop, adv.; M. Mihai Bohăţel, director de bancă; Mihai Pop, preot; Laurenţiu Bran, preot; Gheorghe Filep, proprietar; Constantin Iuga, preot; Ioan Cheseli-Dragomir, preot; Patriciu Lebonţ, preot; Demetriu Rugău, proprietar, şi Gavrilă Vaida, preot.

*

„Mâna neagră“. Poliţia din Chicago a descoperit în casa unui italian o bandă întreagă, alcătuită din membrii „Mânei negre“. La perchiziţie au fost găsite mai multe lăzi cu dinamită, revolvere, pumnale şi muniţiune. S'au confiscat acte compromiţătoare, împreună cu o listă de-a membrilor acestei societăţi, care cum se ştie, are obiceiul de a teroriza pe oamenii bine situaţi. Pe temeiul listei aflate, poliţia a putut să aresteze îndată 500 de membri ai societăţii secrete italiene.

*

Statistică. Biroul de statistică al *Sârbiei* arată, că poporaţiunea Sârbiei este astăzi de 2,922 000 de suflete, cam cu 200 de mii mai mult decât în 1905.

*

Fată de ministru la strugărie. Din Copenhaga se scrie: Dşoara Horsböl, înainte cu doi ani terminând obişnuitul curs, a făcut examen cu resultat foarte bun din strugărit. In urma sârguinţei sale şi-a câştigat muşterii şi din cercurile cele mai distinse ale societăţii. Pilda sa a avut mare înrâurire asupra damelor din Danemarca. Astfel în zilele acestea, între alte femei, s'a hotărât şi fiica ministrului preşedinte danez să înceapă meşteşugul strugăriei. Cinci ani va învăţa ca ucenic, şi după aceea se va face calfă. Ministrul aprobă fapta fiicei sale, care şi-a ales cariera aceasta; căci este de părere, că „munca folositoare înalţă pe om, ear nelucrarea îl demoralisează“.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, au mai dăruit: Ioan Moldovan, stud, silv. (Şemniţ), 10 cor, Filaret Dăişorean, înv. (Netuş) 20 bani, Victor Ungur, par. (Vulcan) soţie sa Silvia n. Frâncu, cor. 2.50; Ioan Podea par, (Lupeni) soţia sa Elena n. Moga şi copiii lor Eric şi Ontario, 1 cor.; ear cu prilejul expoziţiei de oi din Jina, au dăruit: Dr. Nic. Schiau, adv. (Mercurea) Nic. Vlad Stezar, par. (Jina), câte 2 cor., Const. Cristiu, înv. (Sălişte), G. Bărbat, notar, Nic. Dobrotă, par. (Poiana), Ioan Candrea, agent de asigur. (Sibiiu), Nic. Bogdan, ec. (Şugag) şi Cornelia Tintea n. Hociotă, soţie de înv. (Jina), câte 1 cor., Nic. Oprean, not, Ana Oprean n. Streulea soţie de not. (Jina), câte 60 bani, Ioan Păcală, înv. Ioan Prode, ec., (Jina), Panfilie Istrate, Ioan Bogdan l. Nicolae ec. din Şugag, câte 50 bani, Panfilie Prote ec. Const. Streulea l. Todor, ec. (Jina), Teodor Ciuchendea, înv. (Şugag), câte 20 bani; Nic. Panfiloiu, ec. (Jina). Nic. Ştefan şi Nic. Barbu, ec. (Şugag), câte 40 bani, Dem. Pamfiloiu, par. (Jina) 5 cor. şi Vic. Tordăşian, secretar 10 bani. Starea fondului cor. 1121.83. Pentru prinos aduce calde mulţumite, în numele comitetului Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu: Vic. Tordăşianu, prezident.

*

Producţiune teatrală în Mediaş. Din prilejul sfinţirii şcoalei gr. or. române, societatea română din Mediaş organisează o *producţiune corală-teatrală, urmată de joc*, Duminecă, în 5 Noemvrie st. n. 1911 în sala dela hotelul „Traube“. Programa conţine coruri bărbăteşti şi două piese teatrale. Inceputul precis la 7½ ore seara.

*

Concert în Budapesta. Primim următoarele: Abia s'a constituit din sinul tinerimii universitare corul bisericesc gr. or. rom. budapestan, şi astăzi numără peste 60 membri. Direcţiunea corului a hotărât, în urma acestui fapt îmbucurător, ca în 25 Noemvrie st. n. a. c. se organiseze un *concert* împreunat cu o *serată etnografică*, la care este invitat cu onoare publicul român atât din capitală cât şi din provincie. Venitul net e menit pentru sporirea fondului coriştilor, precum şi pentru fondul ziariştilor români. Un comitet aranjator, constătător din 80 membri, lucrează la compunerea programei artistice. Vor figura în programă: cor mix, cor bărbătesc, pian, violină şi cant, alese din operele renumiţilor artişti şi executate de excelente puteri. Cu deslușiri serveşte bucuros preşedintele activ al corului, *Dr. Liviu Linţa* advocat, Budapesta VIII. Hunyadi út, 15.

*

Producţiune şi petrecere în Galaţi. Cu ocazia conferenţei preoţeşti din protopresbiteratul Făgăraşului, care se va ţinea în Galaţi Luni în 24 Octomvrie (6 Noemvrie st. n.) a. c. elevii şi elevele şcoalei de repetiţiune dela şcoala confesională vor aranja o *producţiune* cu cântări, declamări şi teatru, urmat de joc, la care va cânta *„fanfara“* celor 24 ţerani gălăţeni. La această producţiune şi petrecere se invită cu toată onoarea Onoraţii membri ai conferenţei preoţeşti cu st. familii, precum şi toţi binevoitorii înaintărei noastre culturale. Invitări speciale nu se fac. Programul: 1. *Cisla*, cântec umoristic-satiric de G. Porumbescu. 2. *Grozea*, poezie de V. Alecsandri, declamaţie. 3. *Graiul nostru*, de G. Coşbuc, declamaţie. 4. *La arme*, poezie de E. Krüger, cântec, 5. Cinel-Cinel, comedie de V. Alecsandri. Venitul net e destinat pentru biblioteca parohială. — Oferte se primesc cu mulţămită. *Comitetul.*

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi serbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Oficială.

Atragem atenţiunea oficiilor parohiale asupra ordinului consistorial Nr 11375/1911 Ep., conform căruia terminul ultim pentru **solvirea taxelor sidoxiale** e ziua de 1-a Noemvrie v. a. c.

Oficiile parohiale să îndrume deci epitropiile parohiale, ca până la terminul amintit, — negreşit să administreze cassei arhidiecezane, atât sidoxia pro 1911, cât şi eventualele restanţe din anii trecuţi.

Teatru.

Sâmbătă: *„Der junge Medardus“*, întâia oară. Dumineci: *„Husarenfieber“*. Luni: *„Die goldene Eva“*.

Cărţi şi reviste.

Poezii, de *G. Rotică*, ediţia a II., Editura Librăriei şi tipografiei „Şcoala română“. Câmpulung, 1911. — Un vol. 8° de 111 pp. Preţul 2 cor.

*

Soarele Abecedar pentru copii începători şi adulţi analfabeţi, după metodul imitaţiunii, de *Petru Hadan*, preot şi învăţător. Arad, 1911. Tip. Diecezană. Preţul Abecedarului 50 fil.; al Călăuzei 50 fil., tăbliţă 20 fil., litere mobile 2·50 fil.

*

Candela, foaia bisericească literară din Cernăuţi, nr. 10 din Octomvrie 1911 cuprinde: Exodul, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noştri, de Dr. L. Gherman. Ce hotărăşte S. ap. Paul cu privire la căsătoria preoţilor? de Dr. V. Gheorghiu. Comunicări. Intrebări şi cazuri pastorale. Cronică. Bibliografie.

*

Bazele Socialdemocraţiei, traducere din K. *Kautsky*, Bucureşti 1911. Un vol. 8° de 288 pp. Preţul 2·50 lei. Cuprinde o prefaţă de C. Dobrogeanu Gherea; cinci capitole despre: peirea micei întreprinderi, proletariatul, clasa capitalistă, societatea viitoare şi lupta de clasă. Volumul se sfârşeşte cu un studiu de C. Dobrogeanu-Gherea: Asupra socialismului în ţările înapoiate.

*

Comasaţia pe baza articolilor de lege VII. şi XXXIX din anul 1908. Pentru economi. Budapesta. Imprimeria „Pallas“. 1912. Preţul 1 coroană. Cuprinde: Comasaţia în general şi foloasele ei. Cum se cere comasaţia? Hotărârea ministerială. Putinţa de a se îngădui comasaţia. Lucrările pregătitoare. Alegerea geometrilor. Ce trebue să aibă în vedere sub durata lucrărilor prealabile mai cu seamă proprietarii? Clasificaţia şi preţuirea. Legalizarea lucrărilor de consemnare, şi consemnarea schimbărilor în posesiune. Procedura meritorică. Introducerea. Cheltuelile comasării. Remedii de drept. — De vânzare în toate librăriile.

*

Fecioara dela Argeş, de D. *Gaselli*, nr. 588 al „Bibliotecii pentru toţi“ este o povestire istorică din vremea celor dintâi Basarabi, scrisă după cronici, hrisoave şi cărţi vechi. E interesantă deci lucrarea nu atât ca literatură, cât mai ales ca o icoană a vremurilor turburi din prima jumătate a veacului al XIV-lea, aşa de puţin cunoscute, vremuri în cari s'au plămădit începuturile statului muntenesc prin strângerea micilor voivodate sub un singur sceptru şi prin luptele glorioase purtate contra lui Carol Robert. Volumul, având şi numeroase ilustraţii costă 30 bani. Se află de vânzare la librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Cosinzeana, revistă literară ilustrată, redactor Seb. Bornemisa, în Orăştie, nr. 2 din Noemvrie 1911 cuprinde: Poezii de: Ecaterina Pitiş, Aurelia Pop, Victor Eftimiu şi T. Murăşan. Proză de: Mih. Gaşpar, Seb. Bornemisa, T. Liviu Blaga, Tudor Pamfile ş. a. Ilustraţii: tribunul Clemente Aiudeanu; Podul suspinelor în Veneţia; Vederi din Tripolis; Scenă din retragerea garnisoanei din Tripolis. — Revista „Cosinzeana“ apare până la anul nou de 2 ori pe lună şi costă până la acest timp 1 coroană. Banii de abonament se trimit la adresa „Librăriei Naţionale“, Seb. Bornemisa, în Orăştie. Preţul unui exemplar 30 de bani.

Publicaţiune.

In 6/19 Noemvrie a c. se licitează locul de **păşunat de oi** al bisericei gr.-ort. române din **Biertan** (Berethalom) pentru 200—250 oi, un loc foarte potrivit pentru oi, pe un an.

Condiţiunile mai precis se pot vedea în cancelaria oficiului parohial. (422) 1—3

Nr. 519/1911 protop. (423) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala elementară confesională gr.-or. română din parohia **Ernea-săsească**, tractul protopopesc al Mediaşului, prin aceasta se escrie concurs cu termin **de 15 zile** computate dela prima publicare a acestui concurs.

Dotaţiunea împreunată cu acest post este: 800 coroane din repartiţie, iar 200 coroane întregire dela Preavenerabilul Consistor. Cvartir în natură şi relut de grădină.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, îndatoraţi fiind cel ales a conduce la biserică copii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie, a se prezenta poporului în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, în 18 Octomvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 660/1911. (419) 2—3

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român". pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti la şcoalele noastre confesionale:

1. **Costeni,** cu salariu de 300 cor. din repartiţie pe popor şi 700 cor. ajutor dela stat, cuartir şi grădină.

2. **Curtuiuşul mic,** cu salar de 200 cor. din repartiţie pe popor. 100 cor. ajutor dela Preaven. Consistoru Arhidiecezan şi 700 cor. ajutor cerut dela stat, cuartir şi grădină.

3. **Poiana porcului,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie pe popor şi ajutor dela Preaven. Consistoru Arhidiecezan şi 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir şi grădină.

4. **Vima-mare,** cu salariu de 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. s'a cerut ajutor de stat, cuartir şi grădină.

Concurenţii să aştearnă rugările instruite cu atestat de botez, testimoniu şcolar, absolutoriu pedagogic şi diploma de învăţător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, iar pentru a face cunoştinţă cu alegătorii au voie a se prezenta într'o Duminecă ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos) 15/28 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de piatră în conţelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasile Duma
protopop.

Nr. 455/1911. (407) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti vacante din comunele bisericeşti mai jos însemnate, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Paloş** cu salariu fundamental de 1000 coroane şi anume: 700 coroane dela comuna bisericească şi 300 cor. din fondurilor arhidiecezane: relut de cvartir conform legei şi relut de grădină 20 coroane Cvincvenalele se vor socoti numai după serviciul prestat la aceasta şcoală. Se mai cere dela concurenţii la acest post, să aibă cunoştinţe musicale, căci cel ales va fi obligat a înfiinţa şi conduce un cor în mai multe voci, pelângă remuneraţie specială.

2. **Viscri** cu salariu de 1000 cor. şi anume 200 cor. dela comuna bisericească, ear restul şi cvincvenalele dela stat pe baza documentelor învăţătorului ales. Apoi 3 stângini de lemne dela comuna politică şi locuinţă în edificiul şcoalei.

Invăţătorii aleşi sunt obligaţi a instrua pe elevi şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice, ear la trebuinţă sunt obligaţi a cânta şi în strană utrenia şi vecernia din Dumineci şi sărbători.

Cererile de concurs se vor trimite subsemnatului oficiu, ear concurenţii sunt ţinuţi a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică.

Cohalm, în 7 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Ioan Berean
adm. protopresb.

Nr. 580/1911. (406) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. română din **Băcăinţ**, tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor. şi anume 600 cor. dela parohie şi 400 cor. notaţi dela stat; cuartir în edificiul şcoalei şi lemnele trebuincioase, eventual relutul pentru acestea fixat în foaia de emolumente învăţătoreşti.

Invăţătorul e obligat a ţinea în Dumineci şi sărbători o strană, şi a conduce copiii de şcoală la biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul şi-a cânta în strană.

Geoagiu (Algogy) 5/18 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al Geoagiului în conţelegere cu respectivul comitet parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 432/1911. (402) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de cl. II a **Lăpugiul-superior** din tractul Dobrei, în înţelesul decisului consistorial dela 31 Maiu a. c. Nr. 6448 Bis. — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Se observă că în lipsă de concurenţi cualificaţi pentru parohii de cl. II-a vor fi candidaţi şi cei cu cualificaţiune inferioară.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B pentru întregirea dotaţiunei dela stat.

Reflectanţii la acest post au a-şi înainta cererile de concurs instruite cu documentele necesare subsemnatului oficiu în timpul indicat, şi a se prezenta în vre o Duminecă sau sărbătoare în parohie spre a-şi arăta desterităţile în cele rituale şi a face cunoştinţă cu poporul.

Dobra, la 1 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. în înţelegere cu comitetul parohial.

Iosif Morariu
protopop.

Nr. 539/1911. (401) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului al IV-lea de învăţător, sistemizat la şcoala din **Daia**, protopresbiteratul Şebeşului, se publică concurs cu termin 30 de zile, dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele sunt:

a) Salar fundamental: 600 Cor. dela comuna bisericească şi 400 cor. întregire dela stat.

b) Cuartir şi grădină în natură sau relut în bani.

Invăţătorul e dator a conduce Dumineca şi sărbătoarea copiii la biserică şi a cânta cu ei la sf liturgie.

Concurenţii au să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor din vigoare în terminul susindicat, subsemnatului oficiu protopresbiteral, şi înainte de alegere a se prezenta poporului în biserică spre a-şi arăta desteritatea în cântări.

Şebeş, 30 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Şebeşului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Sergiu Medean
protopresb.

Nr. 877/1911 protopresb. (397) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de cl. a III a **Zoltan** protopresbiteratul tractul Sighişoara, devenit vacant prin penzionarea parohului George Vătăşan, se publică în conformitate cu veneratul ordin consistorial din 13 Septemvrie a. c. Nr. 11,121. Bis. concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român", pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat, cu observarea, că intravilanul parohial pe jumătate, rămâne în senzul venerabilei rezoluţii Consistoriale dto 12 Iulie a. c. Nr. 7344 Bis. în folosinţa parohului penzionat pe restul vieţii sale.

Petenţii vor subşterne suplicele concursual instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral şi cu încunoştiinţarea protopresbiterului tractual se vor prezenta în sfânta biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a cânta şi cuvânta, eventual celebra.

Sighişoara, 27 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara în conţelerere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 767/1911 (408) 3—3

Concurs.

Amăsurat rezoluţiunei consistoriale Nr. 10.668 B. dela 13 Septemvrie a. c. pentru întregirea parohiei de clasa I-a **Hidiş** se publică concurs nou cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Teleg. Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele computate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi subşterne petiţia concursuală instruată cu documentele prescrise pentru parohia de clasa primă în terminul indicat la subscrisul oficiu protopresbiteral şi cu previa încunoştinţare a acestui oficiu se pot prezenta în vre o sărbătoare sau Duminecă la biserică spre a-şi arăta destoinicia către onorificul oficiu ce-l au al ocupa şi a face cunoştinţă cu poporul.

Turda, 1 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. în conţelegere cu comitetul paroh.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 804/1911 Protp. (418) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala poporală gr.-or. română din **Bârghiş**, protopresbiteratul Agnitei, devenit vacant prin decedarea fostului învăţător Ioan Mălâncrăvean, se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român" pe lângă următoarele beneficii:

1. Salar fundamental din repartiţie cor. 1000.

Cvincvenalul după un serviciu neîntrerupt de 5 ani la această şcoală se va cere dela Preavener. Consistor arhidiecezan conform ordinului dto 15 Maiu 1908 Nr. 7971 Şcol.

2. Cvartir în edificiul şcoalei şi lemnele trebuincioase de foc în acest cvartir.

3. Relut de grădină cor. 20.

Invăţătorul ales e obligat să instrueze elevii şi să cânte cu ei cântările sf. liurghii în biserică în Dumineci şi sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului şcolar şi anume: Extras de botez, Absolutor, diploma de învăţător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual şi alte atestate de recomandaţie şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 14 Octomvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

634/1911. (417) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala din comuna **Vârtop**, tractul Abrudului se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 600 cor. din cassa bisericei, restul se va cere dela stat, cuartir şi 20 cor. relut de grădină.

Invăţătorul e obligat a ţinea în Dumineci şi sărbători strană şi a conduce elevii la biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Abrud, 12 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popopoviciu
protopresb.

Aviz.

Dşoara Delia Olariu, profesoară de cant şi pian locueşte în Sibiiu, Quergasse (strada Poplăcii) Nr. 55 etagiul I. (412) 3—3

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 41— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Cancelarie administrativă
şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 25—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell"**, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul — **90 bani şi C. 1·60.** 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei", Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 20—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!
Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape
jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în
17 Noemvrie.
Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa:

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 9—16

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele **Abadie**, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea vreunei imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 16—52

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin

marca Cal pe băţ

de Bergmann şi Comp. Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 38—40

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu înfluinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (372) 6—26

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie“

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 7—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

A XXIX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 losuri. **55.000 câştiguri.**

Tot al doilea los câştigă.

Câştigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

şi aşa mai departe.

La clasa I-ă

tragerea în 16 şi 17 Noemvrie.

Recomandă şi trimite losuri originale cu preţurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poştal!** La dorinţă losurile se expediază şi prin **rambursă.** La cerere chequri poştale, precum şi planuri de joc se trimit **gratuit** şi **franco. Informaţiuni gratuite.** (405) 2—4

Banca culturală

institut de credit şi economii **„LUMINA“** societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda.**

Capital social	. cor.	600,000
Fond de rezervă	„	15,000
Depuneri . . .	„	1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7%**
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8%**

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4½%** cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5%** cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5¼%** dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziţie.

(416) 2— **Direcţiunea.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 48—52

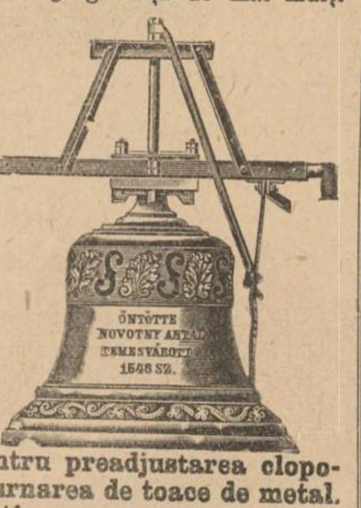

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţouranturi ilustrate gratis.

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

Octavian Goga, **Insemnările unui trecător,** crâmpeie din sbuciumările dela noi. Preţul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
N. Iorga, **Serbările dela Blaj.** In semnătatea lor politică, culturală şi literară, à 30 fil., porto 5 fil.
N. Iorga, **Un biruitor,** Radu Vodă Şerban, à 50 fil., porto 5 fil.
N. Iorga, **Tulburările bisericeşti şi politicianismul.** O cuvântare şi articole. Preţul 75 fil., porto 5 fil.
Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Preţul 60 fil., porto 10 fil.
Rudolf von Gottschall, **Trădătorul,** traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Preţul 30 fil., porto 5 fil.
Goethe, **Hermann şi Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Preţul 80 fil., porto 5 fil.

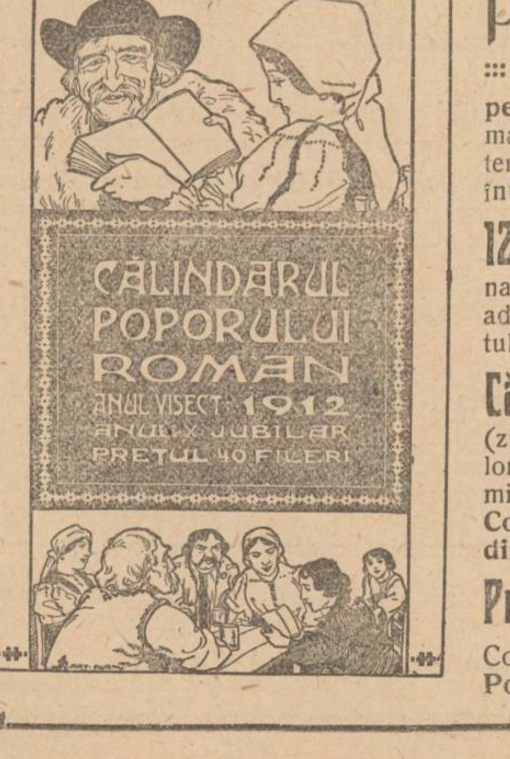

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMAN

::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole şi articolaşi literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reuşită: „Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“

125 ilustraţiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naţionale şi vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din Bucureşti.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audienţelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaţilor români, a funcţionarilor români din ministerii şi a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaţilor români din Ungaria şi o mulţime de alte lucruri de folos.**

Preţul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianţii şi vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administraţia „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint,** — au sosit; şi invit pe această cale la o vizitare a depositului meu! (322) 10—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate!

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale, — Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

Am onoare a aduce la cunoştinţa onoratului public român că cu **1 Septemvrie** mi-am strămutat

Atelierul de croitorie

în strada Măcelarilor Nr. 5

vis-a-vis de casa oraşului, în apropiere cu *Hotel Bonfert.*

Regia în acest local fiind mai mică, sunt în putinţa de a lucra mai ieftin, mulţumindu-mă numai cu câştigul ce rezultă din lucru fără a mai computa şi procentele obicinuite la stofă. Scopul meu este ca prin lucru solid, ieftin şi prompt să-mi câştig o clientelă bună. Deci rog pe toţi binevoitorii mei a mă sprijini!

Rog deci onoratul public a mă onora cu preţioasele comande, pe cari le voiu executa cu cea mai mare îngrijire şi croială modernă.

Onorata preoţime şi candidaţi de preoţi rog a mă onora cu comande de reverenzi şi alte haine necesare.

Reverenzi şi ornate bisericeşti. — Prețuri moderate. — Lucru solid. Vă rog încercați și vă veți convinge!

Cu deosebită stimă
Ioan Părău
măestru croitor.

(337) 5—5

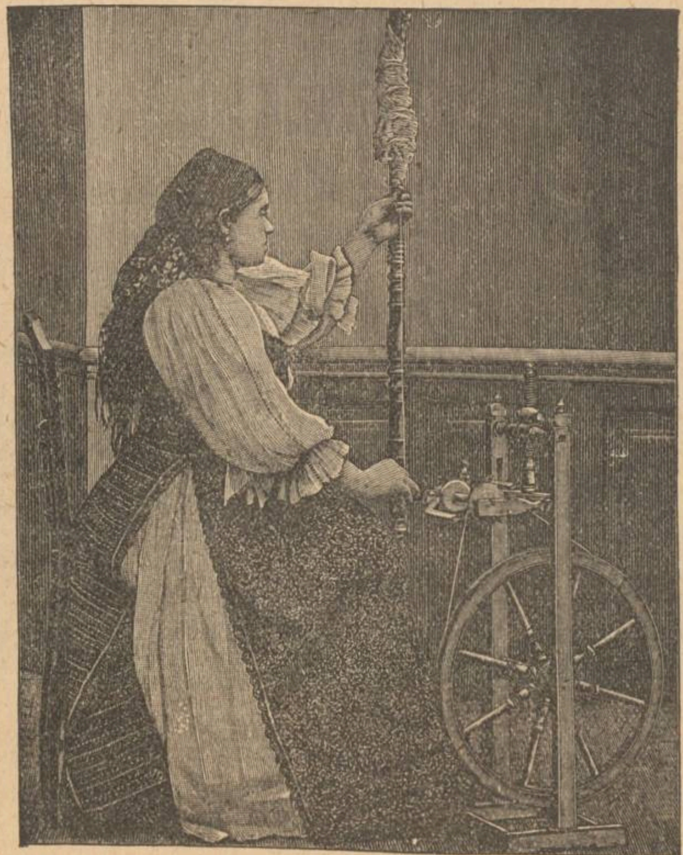

Cele mai bune şi mai durabile **Roate de tors** se află totdeauna la

George Schuster

tâmplărie de lemn și galanterie cu motor electric
în Sibiiu, strada Ocnei Nr. 17.

Fiecare roată de tors cumpărată dela mine, e făcută din cel mai bun material uscat, și garantez că funcționează liniștit și fără greș.

Prețul numai 5 coroane

Tot odată îmi iau voia a aduce la cunoștința multstimatului public, că toate lucrările din branșa mea le primesc și le execut în modul cel mai solid prompt și cât se poate de ieftin. (388) 3—3

Noroc colosal:

la Gaedicke.

La tragerea acum încheiată de clasa a VI-a am adus noi premiul cel mare în Sibiiu

de 605,000·— cor.

cu Numărul Losului 55503 la plată!

Cu privire la norocul ne mai pomenit cari l-am ajuns cu câștigurile noastre, Vă oferim pentru tragerea

clasei I. în 16 și 17 Noemvrie

1/1	1/2	1/4	1/8	**losuri**
12·—	**6·—**	**3·—**	**1·50**	**coroane.**

Cassa de bancă Gaedicke

Budapest, Kossuth-Lajos utcza 11.

Comandă.

Pentru I. clasă a Loteriei de clasă ungară priv. vă rog

Los Nr. ...., și planul oficios a mi-le trimite.

Suma de .... cor. .... fil. se binevoiți a rambursa / Vă trimit prin Mandat } ce nu Vă convine să ștergeți.

Adresa corectă.
Numele, Ocupaţiunea ....
Locuinţa ....
Poşta ultimă ....

Taxa pentru I. clasă este:

Losul:	1/1	1/2	1/4	1/8
Coroane:	**12·—**	**6·—**	**3·—**	**1·50**

(415) 2—2

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

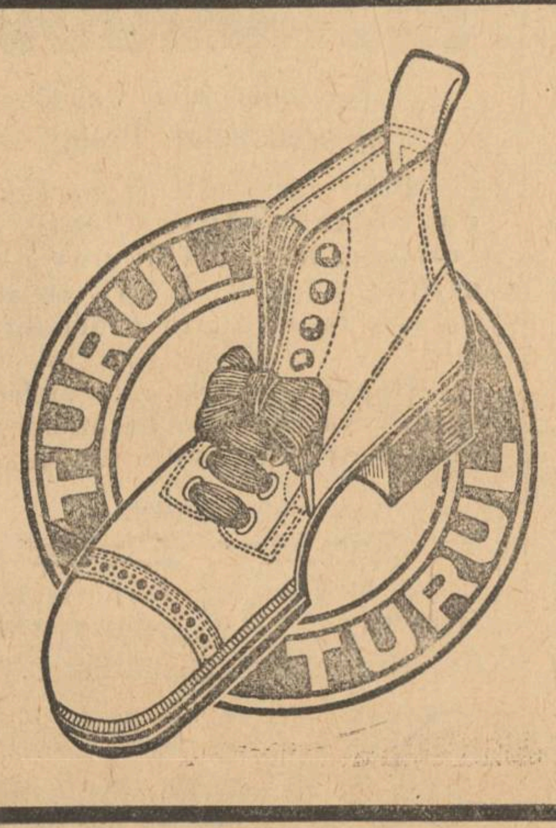

GHETELE „TURUL“

în urma superiorităţii lor au câştigat un renume universal şi sunt recunoscute ca fabricaţiune bună pe lângă **prețuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL“ fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:

Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119) 9—10

Anul LIX. Sibiiu, Marți 25 Octomvrie (7 Noemvrie) 1911. *Nr. 112.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil
rândul cu litere garmond.

Influența bisericii asupra statului.

III.

Esistența statelor mai mari stă în legătură atât de nedespărțită cu trebuințele cari cresc mereu, în urma progresului făcut din partea cetățenilor săi, iar puterea pe care statul trebue să o dee în mod necesar puterii de stat, în interesul independenței sale proprii, e atât de mare, încât statul poate să fie considerat de asigurat în contra tuturor primejdiilor, cari ar putea să-l amenințe, în urma autonomiei, independenții, date singuraticelor părți din stat; iar năzuințele după o anumită libertate individuală, a cărei satisfacere pretinde, ca să se dee o independență oarecare cercurilor în cari mai ales se învârte individul singuratic, formează garanța cea mai bună în contra prepotenței statului, și năzuințele generale din secolul nostru, după o egalitate oarecare, împedecă întărirea corporațiunilor mai mici, făcută în contul altor corporațiuni, acolo, unde inegalitatea situațiunilor e evidentă.

Intreaga direcție a epocei noastre e atât de favorabilă formațiunei și consolidării de state mai mari, încât conflictele, cari s'ar putea naște între puterea de stat și independența părților singuratice ale statului, nu pot să fie, pentru acestea din urmă, în cele mai multe casuri, iar pentru stat niciodată — primejdioase.

Urmează deci, că aceea ce s'a dat statului prin constituție, să fie respectat neîntrerupt. Să se poarte grijă de instituțiuni, cari împedecă conflictele între stat și părțile sale singuratice, instituțiuni, cari mai ales cu privire la cercurile, cari în urma naturii lucrurilor, nu aparțin terenului puterii de stat, fac cu neputință orice amestec ori influență a puterii de stat asupra lor. Statele au deci trebuință de legi clare, cari să garanteze independența justiției, pentruca croirea dreptății să nu fie atârnătoare de caprițiile celor dela conducerea statului, și statele au în prima linie *să asigure independența desevârșită a bisericii.* Nu mai trebue accentuat, că dacă statul nu face aceste două lucruri, nu va fi în stare să combată și învingă teoriile greșite, cari se lățesc mereu cu privire la atotputernicia statului.

Cercul de competență, stabilit pe seama puterii judecătorești, și independența garantată în stat pe seama bisericii, se poate că nu va suplini respectul cuvenit drepturilor câștigate și nici efectul pe care-l eserciază religia asupra sufletului omenesc, în măsură în care se așteaptă, precum peste tot nici o instituțiune nu poate să dee statului firmitatea, care poate fi scoasă numai din convingerile oamenilor. Dar precum respectul față de drepturile câștigate nime nu-l poate promova mai bine, decât statul însuși, premergând cu exemplu bun, astfel și efectul religiunei asupra internului omenesc *depinde numai dela independența bisericii.* Acolo, unde statul recunoaște puterea drepturilor singuguratice de hotare morale pentru sine, și consideră religia de ceva superior, de un lucru, asupra căruia *puterea sa nu se poate estinde*, se poate conta cu siguranță la respectarea dreptului și a religiunei, stâlpii cei puternici ai fiecărui stat.

Dacă comparăm favorurile pe cari le acorda statului centralizarea, cu pagubele pe cari le produce; dăcă ne gândim, cu ce greutăți e împreunată realisarea acestui principiu, în mijlocul unei cetățenimi deștepte și contrare centralisării, și cât de grea e stabilirea punctului, unde ai să te oprești în munca de aplicare a acestui principiu, dacă odată l-ai recunoscut de corect; dacă în fine, consultând esperiența, aflăm că primejdiile cu cari sunt amenințate statele în zilele noastre, sunt provocate de evenimente născute tocmai la centru: trebue să ne convingem, că nimic nu poate contribui în măsură mare la potolirea turburărilor, de cât numai *abandonarea sistemului, care face să fie luați la ochi toți cei nemulțămiți cu raporturile esistente*, pentru că tăria arătată față de ei e numai — aparentă.

Fiecare stat numai așa poate fi asigurat în contra atacurilor, dacă el corespunde noțiunilor pe cari le au cetățenii despre el. Și fiindcă ideea dominantă a epocei noastre e *libertatea:* atacurile dese îndreptate în contra statului formează dovada cea mai eclatantă, că instituțiunile statului nu corespund noțiunilor pe cari le au cetățenii sei despre ele, nu corespund măsurii de libertate, pe care ei se simțesc îndreptățiți a o avea; și astfel relele ce se arată, nu pot fi îndreptate decât numai *prin acordarea unei libertăți mai mari pe seama indivizilor singuratici.* Puterea de stat să fie restrânsă numai la aceea, ce în urma naturii lucrului, aparține statului întreg; iar încolo *să se dee autonomie, independență*, firește, întrucât nu e periclitată esistența statului unitar, — *tuturor cercurilor cari vreau să o aibă!*

Precum în contra puterii de stat, fie că ea e eserciată din partea domnitorului, ori din partea poporului, singurul mijloc sigur de apărare este *autonomia* acordată cercurilor diferite cetățenești, tot așa formează aplicarea acestui principiu și garanța cea mai bună, ba chiar singura garanță, *în contra revoluțiunilor.* Eu sunt pe deplin convins că alt mijloc, afară de acesta, nu este, cu care s'ar putea stârpi din rădăcină relele cari bântuesc de present pretutindenea.

Nimic nu e atât de ușor, ca stabilirea unui ideal de stat. Și dacă nu suntem cu considerare la înclinările oamenilor, și la patimile lor, ci avem în vedere numai trebuințele lor, ori dacă ne închipuim, că pe ei nu-i conduce alta, decât rațiunea, și nu recunoaștem, decât numai virtuțile lor, ori după receptul lui Machiavelli, numai greșelile lor, apoi vom și afla cu ușurință o formă de stat, care să ne fie foarte potrivită. Căci utopiile nu au lipsit în nici un secol, și nu lipsesc nici în secolul nostru. Și utopii nu sunt numai planurile croite fără considerare la înclinările naturale și la însușirile oamenilor, ci și aceea ce a esistat, ori esistă încă, pentru anumite timpuri și anumite state, în cari nu se mai poate susținea. Pe scurt deci, în contra primejdiilor cari amenință statul, cea mai bună apărare e aceea, dacă, fără a se scăpa din vedere trebuințele statului, ca corp întreg și închiegat, acolo unde centralisarea nu e neîncunjurat necesară, *se acordă cea mai largă autonomie!*

Din parlament. In ședința de astăzi, Luni, a camerei ungare președintele Berzeviczy *își va da demisiunea.* Partidul muncii voește să aleagă de președinte al camerei pe contele Ștefan *Tisza.* După alegerea acestuia vor demisiona și cei doi viceprezidenți, iar în locul lor se crede că vor fi aleși deputații Paul Beöthy și Géza Antal. Se vestește, că opoziția este decisă a desvolta în cameră o lungă desbatere în criza alegerilor prezidențiale. Astfel situația se încurcă și mai mult.

Răsboiul turco-italian. De pe câmpul de răsboi se vestește, că holera bântuie atât între italieni, cât și între turci și arabi. In curând vor pleca la Tripolis trupe nouă italiene, pentru a umplea golurile făcute în ultimele lupte. Guvernul italian este silit să înceapă tratative în vederea unui împrumut; de oarece cheltuielile răsboiului cresc enorm în fiecare zi: Italia cheltuește *zilnic* pentru expediția africană *trei milioane* de lire, ca să poată susținea flota si armata. — Izvoare din Constantinopol anunță, ca trupele italiene ar săvârși măceluri împotriva bătrânilor, copiilor și femeilor arabe din Tripolis.

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma, trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

La 1280 Ladislau al IV-lea regele Ungariei promite lui Filip, Legatului apostolic, că în regatul său toate ordinațiunile pontificelui roman, *aduse în contra ereticilor*, le va esecuta.

Regele după un text, ca cel de mai sus, promite că ordinațiunile papii *în contra ereticilor* le va esecuta prin toți moștenitorii lui, prin duci, comiți, baroni, nobili, juzi, oficiali ai poporului. (Hurm. I. p. 437).

5. *Legatul Benevenuto episcopul din Engubin.*

La 1290, papa Nicolae al IV-lea scrie episcopului Benevenuto din Engubin, ca Legatului scaunului apostolesc în Ungaria și în Cumania, că Ladislau al IV-lea regele Ungariei să predice expedițiune cruciată în contra Cumanilor, Saracenilor, Neugirilor și păgânilor *și în contra ereticilor din Ungaria.* „Mai departe voim, ca ție și mai expres să-ți spunem, că dacă tatarii și ceialalți păgâni numiți, sau din ei ori care ar îndrăsni ca năzuințele lor rele și păcătoase să le exercite în contra cultivătorilor credinței ortodoxe, — tu între marginile legațiunii tale, ca nu cumva crudelitatea lor spre paguba acestei credințe să se întărească, tu în contra lor și altora, cari țin cu ei și în *contra ereticilor* cari din diferite părți ale lumii, se adună în unele locuri supuse delegațiunii tale, să le predici cuvântul crucii" etc., adecă răsboiu cruciat, moarte.

Sub *credința ortodoxă*, numită mai sus, se înțelege religiunea catolică. Aci pentru prima dată se află această numire. (Hurm. I. p. 492).

La 1290 papa Nicolae al IV-lea scrie lui Rudolf, împăratul Germaniei, că pe episcopul Benevenuto din Engubin l-a trimis de legat apostolic în Ungaria și Cumania, de oarece regele Ladislau IV. desprețuește religiunea catolică și roagă pe Rudolf, ca să-i dee ajutor în contra popoarelor numite *și în contra ereticilor.* (Hurm. I. p 495).

La 1290 papa Nicolae IV. roagă pe Gregoriu, banul Sclavoniei și pe Roland voivodul Transilvaniei, ca lui Benevenuto, episcopului din Engubin, Legatului apostolic să-i dee ajutor *în contra șismaticilor și ereticilor*: „Te rugăm și te provocăm și în numele fiului tatălui pentru iertarea păcatelor voastre". (Hurm. I. p. 497).

La 1290 papa Nicolae IV. scrie lui Benevenuto, Legatului apostolic din Ungaria, ca să cerceteze că regele Ladislau Cumanul, care a fost primit credința catolică, murit-a ca catolic, ori ca eretic? (Hurm. I. p. 499).

6. *Legatul, Ion episcopul din Esino.*

Le 1291 papa Nicolae IV. scrie lui Ion episcopul din Esino, că l-a trimis Legat apostolic în Ungaria, ca să cerceteze că Ladislau al IV-lea regele Ungariei, murit-a ca catolic creștin și nu *ca eretic, nici ca șismatic?* (Hurm. I. p. 503).

La 1291 papa Nicolae IV. trimite Legat apostolic pe Ioan episcopul din Esino în Ungaria să îngrijească, ca drepturile bisericii romane să rămână nealterate. „Iară regele Ladislau în timpul, când venerabilul frate al nostru episcopul Firman era în oficiul legațiunii sale la regele, acesta mai multe a promis și a jurat, dar mai tărziu nu le-a împlinit. Și-ți dă truda, ca în tot regatul să introducă biserica romană". (Hurm. I. p. 507).

La 1291 papa Nicolae IV. dojenește pe arhiepiscopul din Calocea, că nu a raportat nimic, dacă *turburările șismaticilor* ivite în Ungaria pe timpul domniei lui Ladislau Cumanul au încetat ori nu.

E un document de însemnătate, numai pentrucă unii istorici străini și români nu l-au înțeles și au crezut, că românii au făcut atare rebeliune religioasă și aceasta a fost motivul, că Radu Negru din Făgăraș a pornit peste Carpați și s'a așezat în Cumania. Eu documentul îl voiu traduce, ca să se vadă rătăcirea lor.

„...Nicolae episcopul (papa) etc. Venerabilului frate, arhiepiscopul diecesei Calocea, salute. A venit până înaintea noastră, — și nu fără causă de a mă mira, că după moartea lui Ladislau, regelui Ungariei, despre starea regatului și noutățile multe întâmplate acolo nu ai adus nimic la notița scaunului apostolic, — și despre acelea scaunul apostolic a auzit variate și deosebite din relațiunile verbale ale mai multora, ca și când ție (arhiepiscoape) despre acestea nu ți-a venit cunoștință plină de siguritate și mai ales, când

Seminariile din România.

(Fine)

Am de făcut observaţie şi în privinţa practicei liturgice.

In unele seminarii se predă această practică prin a ceti şi memoriza elevii în clasă, fără a fi duşi în capelele cari sunt mai pe lângă toate seminariile.

Şi asupra acestui punct am atras atenţiunea profesorilor respectivi, ca practica liturgică să o facă nu în clasă, ci în capelele sau bisericile seminariilor, întru cât va folosi mai mult elevilor, deprinzându-i cu biserica şi rânduiala ei.

Ar fi de dorit iarăş ca seminariştii, fiind viitori preoţi să se deprindă a ceti curgător caracterele cirilice, cu care sunt scrise şi tipărite cărţile bisericeşti din trecut, şi care ştiut ne este că n'au dispărut încă din toate bisericile.

*

Tot la acest capitol mai am o observaţiune de făcut.

Azi se cere ca preotul să se distingă în mijlocul turmei sale nu numai prin exercitarea serviciilor religioase în biserică şi în afară de biserică, ci trebue să fie pe cât e posibil şi pildă ca bun cunoscător întru ale agriculturei, ce, şi din acest punct de vedere, poporul să-l urmeze.

Chiar legiuitorul Seminariilor, potrivit acestui scop, a prevăzut în programa acestor şcoli, ca şi în aceea a şcoalelor normale de învăţători, învăţământul agricol şi al grădinăriei cu toate formele lui.

Cum s'a predat însă până în prezent acest învăţământ, nu s'a ajuns la nici un rezultat practic. A învăţa agricultura, grădinăria, pomicultura în clasă de pe catedră sau la tablă, fără a face practică pe teren, nu se face altceva decât se încarcă memoria elevilor pentru un timp cât se poate de scurt, fără a câştiga absolut nimic.

Astfel fiind, când seminariştii ies din şcoală şi devin preoţi, sau chiar şi normaliştii după ce devin învăţători, în zadar li se cere activitatea extrabisericească sau extraşcolară, căci nu se pricep ce trebue să facă.

Pentrucă ţăranul nostru nu are dela cine învăţa diferitele sisteme de cultură, cred că ar fi de mult folos ca la şcolile unde se pomăzuesc apostolii satelor, să se menţină învăţământul mai sus arătat, însă să se pună la dispoziţia fiecărui seminar şi şcoală normală, cel puţin un hectar de teren cultivabil. Şi numai acolo, pe teren, profesorul respectiv la timpul cerut să facă lecţiile cu elevii şi să-i pună a aplica cunoştinţele căpătate.

Numai aşa vom putea avea cu timpul preoţi, cari pe lângă morală să strălucească în mijlocul ţăranilor şi ca buni şi pricepuţi lucrători ai pământului.

Slujba bisericească împreunată cu munca au practicat-o şi însuşi Sfinţii Apostoli cu deplin succes în mijlocul poporului, unde au propoveduit cuvântul Domnului.

*

Relativ la ţinuta seminariştilor am a observa că atunci, când sunt în afară de şcoală, în oraş sau pe stradă, sunt lipsiţi de simţul colegialităţei şi al respectului.

Aşa când un coleg întâlneşte un alt coleg sau un conşcolar, trec fără a se saluta reciproc ca şi cum nu s'ar cunoaşte, deşi costumul îi arată că sunt seminarişti. De asemenea atunci când seminariştii întâlnesc un preot, trec pe lângă dânsul fără a-l saluta ca pe un mai mare al lor.

Din această cauză, din lipsa de respect reciproc de pe băncile şcoalei, seminariştii chiar după ce devin preoţi nu se mai salută. De aceea, nu arare ori, chiar atunci când sunt salutaţi de noi, se uită cu mirare. Se întreabă parcă, pentru ce este salutat.

Se mai observă la seminarişti şi o aversiune faţă de costumul preoţesc. Şi aceasta se manifestă atunci când devin preoţi. Aşa adeseori fiecare din noi am văzut pe stradele oraşelor: pe un preot cu pălărie lioneză, pe altul cu pălărie tare numai pe creştetul capului, pe altul cu căciulă, pe altul cu rasă fără anteriu şi aceasta numai până la genunchi, pe altul cu reverendă şi pe deasupra cu paltonul ce l-a purtat în mirenime, pe altul cu anteriul şi rasa aşa de strâmtă, că din moment în moment te aştepţi să-l vezi descusându-se, pe un altul cu mustăţile şi barba tunse, pe altul cu părul lung, altul cu părul pe spate, iar altul tuns milităreşte.

Şi nu numai pe stradă se poartă astfel preoţii, dar merg chiar şi la sfânta biserică cu pălăria, în anteriu sau în rasă, sau numai în pantaloni şi suman, — cum fac în genere preoţii dela sate.

M'am întrebat şi mă întreb, ce fel de apostoli sunt aceştia, şi ce fel de disciplină au? Socot, că cu această stare de indisciplină vin preoţii chiar de pe băncile şcoalei. Nu sunt deprinşi cu disciplina din seminar chiar.

*

Intru cât am vizitat şi şcoalele laice, tot aci găsesc nimerit să arăt că în aceste şcoli nu se găsesc în sălile de studii ca şi în dormitoare nici un fel de icoane. Aceasta dovedeşte, că în atari şcoli deşi se predă în mod sumar cunoştinţa religiunii creştine ortodoxe, totuşi îţi face impresia că aceste şcoli nu ar fi ale unui stat român creştin ortodox, ci ale unui stat iconoclastic.

Acest fapt nu s'a văzut nici odată în trecutul nostru românesc.

Străbunii nostri nu îngăduiau ca nici odăile de serviciu ale servitorilor să fie lipsite de sfintele icoane, decum în şcoli, întru cât presenţa lor ne pune în vedere pe Dumnezeu şi aleşii săi; fapt pentru care s'a şi zis că icoanele sunt „Biblia laicorum“.

Ca profesor de religie şi ca membru al Sf. Sinod şi altădată am adus la cunoştinţa Sf. Sinod, şi prin el onor. minister de culte şi instrucţie publică, lipsa icoanelor din şcolile ţării.

Şi de data aceasta rog respectuos înalta autoritate bisericească să intervină pe lângă domnul ministru de culte şi instrucţiune publică, ca cât mai neîntârziat să dispună a se introduce sfintele icoane în sălile şcoalelor laice de ambele sexe. Aceasta va arăta vizitatorilor, că noi suntem creştini ortodoxi.

*

Şi acum ceva despre starea materială a seminariilor. Prin legea clerului mirean şi a seminariilor din 1893, numărul seminariilor a fost redus dela 6 inferioare şi 2 superioare, numai la 2 superioare: unul la Bucureşti şi altul la Iaşi. Aceste două seminarii, graţie împrejurărilor, au fost plasate în localuri bune. Cu toate acestea ar trebui ca din când în când să li se facă oare cari îmbunătăţiri; căci altfel vor ajunge şi acestea cum au ajuns cele mai multe din liceele statului, cari nefiind întreţinute cu zeci de ani, au ajuns într'un mare hal. A trebuit să ne vie ştirea, că în ţară intră holera, ca onor. minister de culte şi instrucţiune publică, de această teamă să dea ordin a li se face şi acestor şcoli mici reparaţiuni de zidărie şi vopsire.

Pe lângă cele două seminarii superioare amintite, a funcţionat şi funcţionează şi seminarul „Nifon Mitropolitul“ din Bucureşti, care se găseşte în aceleaşi condiţiuni ca şi seminariile statului.

Cu timpul s'a dovedit, că aceste 3 seminarii superioare nu sunt de ajuns ca să dea numărul de preoţi de care se simţea nevoia şi atunci s'au mai creiat două semiarii: unul la Galaţi sub patronul Sf. Andrei şi altul la sfânta mănăstire Bistriţa din Vâlcea, sub patronul Sfântului Nicolae.

Ambele aceste două seminarii funcţionează în present cu câte 3 clase şi cu un număr de câte 180 elevi de fiecare.

Asupra acestora am de observat următoarele:

Seminarul Sf. Andrei din Galaţi este instalat într'un local cu totul impropriu nu pentru oameni, dar chiar pentru dobitoace. Atât este de infect! Mulţămită lui Dumnezeu, sunt informat că domnul ministru de culte şi instrucţiune publică a prevăzut pentru anul acesta o sumă de 200.000 lei, ca să se poată face la Galaţi un local de seminar potrivit timpului în care trăim.

Cel de al doilea, adecă cel din sf. mănăstire Bistriţa, este instalat în palatul fostului domnitor al Munteniei Barbu Ştirbei. In acest local care este împrejurul sf. mănăstiri mai locuesc şi domnii profesori respectivi, directorul şi personalul de serviciu.

Localul este foarte frumos şi poate rivaliza cu ori care din cele trei seminarii superioare.

Sunt informat însă, că din causa greutăţilor de a se putea întreţinea cu cele necesarii esistenţei elevilor, fiind situat la peste 40 kilometrii din oraşul Râmnic, dl ministru de culte şi instrucţie publică în înţelegere cu P. S. episcop respectiv, au ajuns la ideea de a strămuta numitul seminar în vechiul local al seminarului din Râmnic. Localul acesta însă nu va putea servi ca local potrivit cu această destinaţiune, dacă nu i se vor face mai întâi îmbunătăţirile trebuitoare şi dacă nu se va completa treptat cu numărul de clase până la opt şi cu dormitoarele necesare. In starea actuală în care se găseşte, lasă mult de dorit şi se aseamănă întru câtva cu starea actuală a localului seminarului Sf. Andrei din Galaţi.

Acesta este resultatul misiunii mele de inspector asupra seminariilor din ţară cu care am fost însărcinat; iar azi cu cel mai profund respect, îl supun la cunoştinţa onor. consistor superior bisericesc, spre cele de cuviinţă.

Inspector (ss) *Callist I. Botoşăneanu.*

Nr. 9633 Plen.

Circulară

către membrii ordinari şi extraordinari ai sinodului protopresbiteral gr.-or. din tractul Reghinului.

Prin ordinul Consistorului arhidiecezan din 11 Iulie v. anul crt Nr. 9633 Plen. fiind numit comisar pentru alegerea de protopresbiter în tractul Reghinului, prin aceasta în conformitate cu regulamentul pentru procedura la alegerea de protopresbiter §§ 14 15 şi 16 convoc *comitetul protopresbiteral* pe ziua de *Marţi, 8 Novemvrie a. c. st. v.*, la orele 4 d. a. în cancelaria oficiului protopresbiteral din Reghin, spre a se constata cualificaţiunea candidaţilor şi a se compune lista de candidare, iar pe ziua următoare *Mercuri, în 9 Noemvrie a. c. st. v.* convoc *sinodul protopresbiteral electoral*, în locul central Reghin, anume în biserică. Serviciul divin se va începe dimineaţa la orele 9, iar după terminarea aceluia la 11 ore a. m. se va deschide şedinţa sinodului electoral.

Sibiiu, 20 Octomvrie v. 1911.

Lazar Triteanu,
comisar consistorial

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta îmi iau voe a convoca pe ziua de *9 Noemvrie st. v. 1911* pe toţi preoţii, capelanii şi diaconii din protopopiatul Săliştii la a doua conferenţă preoţească, ce se va ţinea în centrul protopopiatului pe lângă următoarea

Ordine de zi:

1. La orele 8 a. m. serviciu divin, la care vor celebra preoţii: Valeriu Popoviciu din Sibiel, George Ittu din Vale, Ioan Manta junior din Gurarâului şi capelanul Nicolae Răchiţan din Galeş.
2. Predica o va rosti preotul Ioan Predoviciu din Amnaş.
3. La orele 9 şi jum. a. m. deschiderea conferenţei în sala festivă a şcoalei din Sălişte şi constituirea biroului.
4. Comunicarea actului consistorial nr. 9074/1911 bis., prin care P. V. Consistor se esprimă asupra resultatelor din conferenţa I. preoţească ţinută în 4/17 Martie 1911.
5. Comunicarea ordinelor consistoriale de sub nrii 1782 şi 3020 bis. din 1911 şi discuţie asupra cuprinsului lor.
6. Disertaţia preotului Iacob Şteflea despre secta pocăiţilor şi combaterea ei.
7. Disertaţia preotului Ioan Popa: „Rolul cultural şi social al preotului român“.
8. Proiectul de chestionar al comisiunii permanente pentru uniformizarea slujbelor dzeeşti.
9. Eventuale recensiuni asupra materialului, pe care membrii conferenţei îl vor recomanda spre publicare în biblioteca Şaguna.

---

câteodată în timpurile trecute s'au întâmplat perderi mari *şi turburări, ce în diecesa şi provincia caloceană, locuitorilor li-a adus crudelităţi ucigătoare din partea şismaticilor* şi încă şi din partea păgânilor, că tu, aceluiaş scaun prin literile tale să-i dai de ştire, totuşi să ştiu, că după moartea numitului rege (Ladislau) că astfel de rele şi pericole încetat-au oare? Sau să cunosc, că s'au mai întărit şi că statul aceluiaş regat cu foloasele sale în pace şi în linişte merge înainte. Nouă nu ni-a trimis nici un anunţ, sau prin litere sau în atare mod etc. (Hurm. v. I. p. 509).

Note. 1. Diecesa Calocei şi provincia Calocei e teritor între Dunăre şi Tisa. Acest teritor pe acel timp şi azi se numeşte Cumania. Dacă turburările şismaticilor au fost în diecesa Calocei şi nu pe teritor românesc, anume în Ardeal, cum să se poată numi rebeliune religioasă românească, şi să fantasezi despre atari consecinţe imposibile? (Vezi Despre mănăstiri, făscioara primă pag. 13 şi 14).

2. Că în diecesa şi provincia Calocea şi pe la anul 1275 erau preoţi greci, în urmare şi şismatici, am arătat în opul meu: *„Ţara Severinului“* pag. 22 şi cumcă în diecesa Calocea au putut să se afle şi români din ţară, veniţi cu Cumanii cari au fost aşezaţi între Dunăre şi Tisa.

3. Ion V. Rusu în Compendiu de istoria Transilvaniei p. 134 la anul 1290 şi pentru asprimele papei Nicolae IV. pune trecerea lui Radu Negru la 1290, aşa şi alţii din motivul unei rebeliuni religionare, dar aceasta am spus-o în alt loc, că nu e adevăr istoric, ci este un neadevăr, că Radu Negru la 1290 a trecut peste Carpaţi.

7. Inchisitorul, George arhiepiscopul din Strigoniu.

La 1299 Bonificiu VIII. invită pe George, arhiepiscopul din Strigoniu, că în *contra ereticilor din Ungaria să procedeze cu inchisiţiune* şi pedepse canonice pentru a conserva bunăstarea şi liniştea regatului.

In text se zice: „Poftind utilitatea publică şi grăbind necesitatea, tu care în diecesa Albensă (Székesfejérvár) mai întâi ai fost ales de preposit şi după aceea în diecesa Strigoniului ai fost ales de arhiepiscop. Şi ca regatul Ungariei să se poată susţinea în stare bună şi prosperătoare, precum şi în stare de pace, *în stat să privegheze credinţa catolică, ca ciuma de erezie a şismei şi păgâniei să se desrădăcineze în acel stat şi pentru aceasta îţi dau putere în contra ereticilor, şismaticilor şi păgânilor*, în contra sprijinitorilor şi ajutătorilor, primitorilor şi apărătorilor lor (adecă a ereticilor şi şismaticilor) ca pe aceia, pe cari graţie predicatorilor, sau de ordinul minorilor (minoriţi) sau pe cari magistrul şi ministrul general al ordinului, ţie ţi-i va spune cu numele (pe eretici şi şismatici) tu faţă de acestia, să exercitezi oficiul inchisiţiei şi a pedepsirii după sancţiunile canonice şi legale aprobate de scaunul apostolic, şi putere în contra turburătorilor stării liniştite în acel regat; asemenea şi în contra rebelilor bisericei romane şi în contra turburătorilor de pace a zisului regat. Să convoci pe arhiepiscopi, episcopi, abaţi şi pe alţi prelaţi ai bisericii şi capitulele sau conventul secularilor şi alte persoane bisericeşti şi mireneşti ale acelui regat, ca să execuţi cele zise mai sus şi să procedezi în contra împedecătorilor etc. Şi Noi (papa) prin autoritatea scrisorii presente îţi concedem libera indulgenţă (puterea de a ierta păcatele etc.) pe un an şi 40 de zile“. (Hurm. I. p. 545).

Notă. Elisabeta văduva comitelui Herbord, fiul lui Henningi de Vinch (Vinţ) inferior, a testat bisericilor catolice din Ardeal o sumă mai mare. Capitalul bisericii sfântului Mihail arhangel din Transilvania împarte acea sumă: Zece marce dăm fratribus predicatoribus de domo Albense (Belgrad), spre lipsa bisericii sfintei fecioare; zece marce dăm fratribus heremitanis sancti Augusti de conventu Albensi spre lipsa bisericii sfântului Stefan primul martir; cinci marce dăm fratribus predicatoribus de Cybinio (Sibiiu) spre lipsa bisericii sfintei cruci; cinci marce dăm fratribus minoribus de Cybinio, pentru lipsa bisericei sfintei Elisabete; zece marce dăm fratribus predicatoribus in Vinch . . . cinci marce dăm fratribus de Candela şi zece marce dăm fratribus predicatoribus de Segesvar (Sighişoara). Am adus notiţă, ca să se vadă că la 1301 Ardealul cât a fost de plin de călugări catolici, inimicii şismaticilor, adecă: a românilor.

8. Legatul Nicolae, episcopul din Ostia şi din Velletre.

La 1301 papa Bonifaciu VIII. trimite în Ungaria şi Cumania de Legat pe Nicolae episcopul, ca să propage credinţa catolică. Dar papa în text zice, că pe Nicolae episcopul cu oficiu de legaţiune îl trimite şi în ţările Dalmaţia, Croaţia, Rama şi în Servia, apoi în Polonia, Galiţia şi Lodomeria, spre întărirea catolicismului şi a bisericii romane şi îl învaţă pe Legat, ca în contra împedecătorilor şi contrarilor în acele ţări, evellas et destruas, dissipes, adecă: să stârpeşti, să rupi, să prăpădeşti şi pustieşti, să împrăştii, şi apoi în numele Domnului (Isus Cristos) să edifici, să plantezi, să statuezi de nou aşa precum vei afla de bine şi pentru consiliul fraţilor nostri, te destinăm ca pe *îngerul păcii.* (Hurm. I. p. 554).

La 1301 papa Bonifacius VIII. scrie regelui Bohemiei, că regatul Ungariei e aproape ruinat de năvălirile Cumanilor, Tatarilor şi *şismaticilor*, pentru aceasta a trimis pe Legatul Nicolae, episcopul din Ostia şi Velletre pentru aceea te rog, ca să-i ajuţi. (Hurm. I. p. 557).

(Va urma).

10. Dare de seamă din partea comisiunii permanente asupra rapoartelor, ce vor intra dela fiecare preot ca răspunsuri la tema dată de P. Vener. Consistor prin circulara nr. 6656 bis. din 1911: „Cum a îndeplinit preotimea cele 12 puncte din Sfaturile arhiereşti“ trimise la adresa fiecărui paroh prin pastorala din 29 Iunie 1909 nr. 7983 prez., şi ce resultate practice a obţinut fiecare preot în sfera sa de activitate? Această pastorală arhierească s'a expedat fiecărui preot din protopopiatul Săliştii sub nr. prot. 215/1909.

Pentruca să-şi poată îndeplini comisiunea permanentă datorinţa de a studia toate rapoartele preoţilor şi de a relata în conferenţă exact şi fidel asupra lor, fiecare preot e obligat a înainta subsemnatului oficiu protopopesc raportul său până în 1 Noemvrie st. v. a. c.

Sălişte, în Octomvrie 1911.

Dr. I. Lupaş
protop.

NOUTĂŢI.

***Din cauza** sfintei sărbători*, „Mucenicul Dumitru“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Sf. Sinod al României îşi deschide sesiunea de toamnă astăzi Luni, în 24 Octomvrie v. Chestiunea de căpetenie ce va fi discutată în sesiunea actuală, va fi: modificarea legii sinodale.

*

Avansare. Pe ziua de 1 Noemvrie 1911 a fost avansat în gradul de general al infanteriei Excelenţa Sa Dl *Hermann Kövess de Kövessháza*, comandantul corpului al 12-lea de armată din Ardeal.

*

Ştire literară. Cu ocazia petrecerii dela *Constanţa*, regina Carmen Sylva a acordat mai multe audienţe scriitorilor: D. Anghel, Em. Gârleanu, Cincinat Pavelescu, A. Herz şi altora. In cursul acestor convorbiri literare, Maiestatea Sa regina a avut o idee foarte fericită: a învitat scriitorii să-şi scrie impresiunile petrecerii de pe ţărmul mării şi dela pavilionul regal. Impresiunile acestea vor alcătui un volum, care va purta titlul: *Sunt lacrymae rerum*, şi are să apară în mai multe limbi. Carmen Sylva a luat asupra sa însărcinarea de a face traducerea germană. Lucrarea va apărea în Decemvrie a. c.

*

Militare. Cu ziua de 1 Noemvrie 1911 au fost avansaţi, dintre români, următorii ofiţeri din armata comună: la rangul de *Locotenent-colonel* majorul Nic. Logojan, dela reg. de artilerie nr. 36. — *Majori*, capitanii: Cornel Cosgarea, la reg. de inf. 51 şi Petru Babeu la reg. de inf. 38, *Căpitani*, locotenenţii: Eug. Contean, prof. la şcoala de cadeţi, Al. Vlad, din reg. de inf. 87, Petru Jucu, din reg. artil., Ioan Morariu, din regimentul de inf. 61.— *Locotenenţi*, sublocotenenţii: Aurel Georgescu (reg. de inf. 36), Val. Todoruţ (51), Eug. Cimpoca (65), Florian Medrea (1), Al. Pop (33), A. Bogdan (50), O. Soreseu (50), I. Lăzăroi (4), M. Colıban (60), Val. Smeu, Leonida Pop reg. de husari 2, Mircea Păscuţ, prof. la şcoala de cadeţi, G. Spătariu la reg. de tren 4, Simion Piso la reg. de art. 12, — *Sublocotenenţi*, cadeţii: Brut Benţa (2), I. Popp (63), I. Vancea (64), Aurel Petrovici (63), Vasile Barbu (64) Valeriu Tatu (50), G. Stoia (52), Zah. Babeu (31).

*

Eroii văzduhului. Aviatorul *Wellman* şi inginerul *Vaniman* vor încerca şi în anul acesta să treacă în sbor oceanul Atlantic. Noul balon este gata. Acum se fac încercări de sboruri la Atlantic City. Vaniman speră cu multă siguranţă, că vor ajunge cu balonul des-dreptul în Anglia. Noul dirigeabil care e provăzut cu cele mai perfecte aparate, este un balon cu adevărat uriaş, cum n'a mai existat până astăzi.

*

Turneu european. In urma evenimentelor răsboinice din Africa, cunoscuta scriitoare, baroneasa Berta *Suttner*, care a obţinut un premiu Nobel, face de prezent un turneu european. Ieri, Duminecă, a ţinut o conferenţă în Budapesta, unde a vorbit despre războiul turco-italian şi despre mişcările de pace universale.

*

O paralelă. Intre forţa armată a României şi a Bulgariei, precum şi a Sârbiei, iată o mică paralelă: In vreme de pace *România* are un efectiv de 96.000 oameni, ear în caz de mobilizare 320.000, dintre cari cel puţin 150.000 sunt perfect instruiţi. *Bulgarii* nu pot mobiliza decât 160.000 de oameni, dintrecari numai 85.000 sunt complet înarmaţi. *Sârbia* poate să mobilizeze cel mult 80.000 soldaţi, între aceştia cam 30.000 sunt bine pregătiţi.

*

Răscumpărare. Ca răscumpărare a felicitărilor de ziua onomastică, dl *Demetriu Câmpean* of. şi asesor consistorial, a donat pentru masa studenţilor români din Braşov suma de 10 coroane.

*

Foamete. In urma recoltei slabe şi a boalelor de vite a izbucnit foametea în Bosnia şi Herţegovina. Numărul mare al soldaţilor din provinciile anexate face ca mizeria să crească şi mai mult. O deputaţiune va fi trimisă la Maiestatea Sa Monarhul.

*

† Ioan Efticiu, învăţător-director gr. or. român pensionat în Pecica, l. Arad, a răposat la 3 Noemvrie 1911 în etate de 75 ani. Inmormântarea s'a făcut dupa ritul bisericii ort. române Sâmbătă la 4. Nov. n. a. c. la 10 ore nainte de ameazi. Odihnească în pace!

*

Pentru ziua numelui. Membrii „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, culegătorii tipografi Dumitru Axente şi Dumitru V. Popones, au răscumpărat felicitările de ziua numelui lor cu câte 2 cor., dăruite „Fondului de 20 bani“ pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe sama meseriaşilor noştri. La acelaş fond au mai dăruit: Ioan Dejenar, 40 bani Liviu Brote, restaurator, 1 cor. şi Vic. Tordăşian, prezident, 10 bani.

*

Persecuţiuni. Guvernatorul rus din Iecaterinoslav a expulsat de pe teritorul guvernementului său pe toţi evreii, cari s'au stabilit acolo dela 1882 încoace. Se zice, că aproape o mie şi cinci sute de familii vor trebui să părăsească ţara.

*

Pentru defraudare. Societatea literară „Srbski Matiţa“ şi-a ţinut săptămâna trecută adunarea generală în Neusatz. Adunarea a făcut responsabil comitetul pentru suma de 43 mii coroane, defraudate de fostul cassier şi contabil al societăţii.

*

Examen la şcoala de dans. Şcoala de dans *Simkovits* din Sibiiu va aranja Sâmbătă în 11 Noemvrie a. c. în sala cea mare dela „Casa Societăţii“ (strada Schewis) un examen cu producţiune de dansuri. In programa jocurilor este pusă şi *Romana*, dansată de 20 părechi. Intrarea: 2 coroane de persoană, pentru studenţi 1 coroană. Inceputul la 8 ore seara. Bilete se vând la librăria Budovszky şi seara la cassă.

*

Strănepotul profetului Mohamed. In oraşul Saint-Etienne din nordul Franţei s'a ţinut o nuntă interesantă. Fiica unui distins funcţionar de stat, *Rosa Beuque*, şi-a serbat cununia cu *Mulai Ibrahim*, un urmaş direct al profetului Mohamed, şi anume strănepotul al treizeci şi şaselea. Mulai Ibrahim este domnitorul unei provincii independente din Africa, aproape de ţinutul Oran; tinerul strănepot este de 21 ani, soţia sa de 16 ani. In vara trecută domnitorul african venise la Saint-Etienne, ca să studieze industria marelui oraş francez. Aici a făcut cunoştinţă cu tinera Roza, pe care acum a luat-o în căsătorie.

*

Din compoziţiunile lui Ciprian Porumbescu, editate de reuniunea de cântece „Ciprian Porumbescu“ din Suceava, au apărut până acum 6 fascicole. — Fasc. 3 conţine 7 coruri bărbăteşti, anume: Imn („Pe cerul Bucovinei“), Cântec vânătoresc („De cu ziuă până în seară“), Serenadă („Zefiru 'n melodie“), „Salutare“, „Numele tău“, „Românul“ şi „Imn festiv“ (In ţara mândră a fagilor). — Fasc. 4 cuprinde 4 coruri mixte: „Oda ostaşilor români“, „Frunză ferde foi de nalbă“, „Cântecul Margaretei“ şi „Serenadă“ (Dormi uşor.) — Fasc. 5 conţine frumosul vals pentru cor bărb. cu acompaniament de pian „La malurile Prutului“. — Fasc. 6 cuprinde: „Frunză verde mărgărit“, pentru cor mixt cu acompaniament de pian, „Câtu-i ţara românească“ cu acelaş aranjement şi „Noapte de primăvară“ pentru mezzo sopran, tenor şi bas cu acomp. de vioară şi pian. — Fasc. 3, 5 şi 6 se vând cu 1 cor. 50 bani (în România 2 lei), iar fasc. 4 cu 1 cor. 20 bani (în România 1 leu 50 bani). — Comandele să se adreseze reuniunii de cântare „Ciprian Porumbescu“ în Suceava. — Broşurile sunt împodobite cu portretul compozitorului. Sub tipar se află trei hore: „Peneş Curcanul“, „Bătrâneasca“ şi faimoasa „Hora detrunchiaţilor“ (se ştie că „detrunchiaţi“ au fost numiţi membrii comitetului societăţii „Arboroasa“, în procesul ei „politic“); apoi un „potpouri de cântece naţionale“, toate pentru pian.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 sera, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi serbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Din România.

Consistorul superior bisericesc.

In şedinţele din săptămâna trecută, membrii consistorului superior bisericesc au citit şi discutat mai multe memorii şi rapoarte.

Proiectul de regulament, privitor la noua uniformă a preoţilor, s'a votat cu mici modificări.

Pr. Severin şi-a citit raportul asupra unui calendar întocmit de d. maior Leonte.

Consistorul amână discuţia asupra acestui punct.

P. S. Sa Arhiereul Valerian citeşte un raport al comisiunei de petiţiuni, cu privire la cererea făcută de profesorii de religie de a li se egala salariile.

Pr. C. Ionescu citeşte un raport al său relativ la un proiect de regulament, prin care se arată care trebue să fie situaţia şi şi activitatea preoţilor militari.

Pr. Economul *Nazarie* propune Consistorului, să ia în proprietatea şi editura sa cartea scrisă relativ la credinţă, de P. S. Sa Arhiereul Nicodem Băcăoanul.

S'a mai discutat propunerea privitoare la îmbunătăţirea salariilor preoţilor dela sate şi dela oraş.

Lucrările din actuala sesiune s'au terminat în şedinţa de Sâmbătă.

Acte vechi.

Scrisoarea preotului Stefan Marcu din Sălişte către episcopul Vasilie Moga.

(26 Oct. 1826.)

Prea Luminate şi Prea Osfinţite Doamne,
Dmne Episcoape mie Prea Milostive!

1-ma. Arăt înaintea Mării tale, cumcă dela anul 1799. din 31. X-ber supt litera A. sau poruncit prin Domniia sa Domnul Ioan Popovici Vicariuşul nostru al Neuniţilor, ca mie săm plătească preoţii noştri cei Neuniţi din Sălişte sidoxiea pe casele, pe care am plătit mai mult sidoxiea decât am avut şi nu miau plătit.

2-da. Şi din 9 Dekemvrie 1821 Din Porunca Mării Tale supt litera B. iară sau poruncit a se aşeza parohiile la un paroh ca şi la altul. Şi nu sau aşezat!

3-tia. Din 29 Noemvrie 1824 supt litera: C: din mila Mării Tale sau poruncit să să împace preoţii unul cu altul ca fraţii şi nu sau împăcat!

4-ta. Din 4 Ianuarie 1825 supt litera: D: au dat Judele şi Juraţii cu Notariuşul satului Atestatum, cumcă preoţii nostri cei neuniţi să nu aibă nice unul mai multe, nice o casă unul decât altul. Şi nice aceasta nu sau isprăvit!

5-ta. Aşa eu mă rog de mila Mării Tale, ca să te milostiveşti a porunci, ca după parohia popi Nicolae Mogga să mi să dea mie a doua parohie după bătrâneţele noastre. Apoi de ci încolea iară aşa va urme, ca şi până acume.

6-ta. Eu sânt preoţit de 32 de ani şi nam avut parohie cum se cade, ci am slujit tot pe de Laturea Satului la toţi oamenii preoţeste. Acuma eu nu mai pociu sluji pe de Laturi, ci mă rog sămi fie parohiea mea adunată la un loc!

7-a. Oprea Bloţ strică simbria preoţilor, umblând prin sat şi zicând către oameni, să nu mai plătiţi la popi pentru îngropăciunea oamenilor celor mari mai mult ca 5 zloţi în hârtie, nu în argint. Dară Părintele Protopop Ilie Popovici de două ori iau poruncit lui Oprea Bloţ, ca să nu să amestece la simbria Preoţilor! Şi sânt

Al Mării Tale mai mic şi prea plecat între preoţi

1826 X-ber 26.

Stefan Marc(u)
preot neunit în Sălişte.

*

Notă. După „*Regulatio Diocesis Transilvanicae Disunitae anno 1805*“, publicată în revista „Transilvania“ 1911, în Sălişte erau la 1805 opt preoţi neuniţi şi anume: 1. *Moise Moga*, care fusese preoţit în Ţara Românească la anul *1746*; 2. *Ioan Neam(ţ)* alias Samoil, preoţit în Ţara Românească la *1761*; 3. *Asesorul consistorial Stefan Marcu* senior, preoţit în Transilvania la *1770*; 4. *Dumitru Samuilă*, preoţit la episcopia sârbească din Buda în *1778*; 5. *Nicolae Moga*, preoţit în Transilvania la *1791*; 6. *Stefan Marcu* junior, preoţit în Transilvania la *1794*; 7. *Stan Moga*, preoţit în Transilvania la *1795* şi 8. *Daniil Samuilă*, preoţit la episcopia din Arad în *1796*.

Autorul scrisorii adresate la 26 Oct. 1826 către episcopul Moga este *Stefan Marcu jun.*, care se vede că până era tatăl său, Stefan Marcu sen. în viaţă, nu avuse parohie, ci slujia numai „pe de laturea satului“. Din scrisoarea aceasta rezultă, că la 1826 preoţii înşiraţi sub nrii 1—4 nu mai erau în viaţă, astfel încât rămăsese ca cel mai bătrân între preoţii sălişteni: Nicolae Moga. Guvernul ardelean dăduse la anul 1806 sub nr. 517 ordin, ca să se reducă numărul preoţilor din Sălişte („Poparum in Szelistye numerus reducendus est ad ternarium juxta usum“ 517/1806 Gubl.) Acest ordin însă n'a avut efect

I. Lupaş.

Oficială.

Atragem atenţiunea oficiilor parohiale asupra ordinului consistorial Nr. 11375/1911 Ep., conform căruia terminul ultim pentru solvirea taxelor sidoxiale e ziua de 1-a Noemvrie v. a. c.

Oficiile parohiale să îndrume deci epitropiile parohiale, ca până la terminul amintit, — negreşit să administreze cassei arhidiecezane, atât sidoxia pro 1911, cât şi eventualele restanţe din anii trecuţi.

Poşta redacţiei.

I. Laslo, paroh în Fueş-Băgara. Raportul D-Tale despre activitatea preoţimei din tractul Iliei a sosit la redacţie şi în curând i se va face loc în coloanele ziarului nostru.

Teatru.

Astăzi Luni se reprezentă „*Nach mir*“, dramă în 3 acte. Marţi: „*Der junge Medardus*“, piesa istorică. Miercuri: „*Das neue Mädchen*“, operetă în 3 acte.

Economie.

Insoţirile de credit Raiffeisen.

Comitetul central al Reuniunii rom. agricole sibiene a lansat către Insoţirile de credit săteşti următoarea rugăminte:

Onorabilă Direcţiune!

Dupăce din cauze neatârnătoare de voinţa noastră, am fost siliţi să mai amânăm pe un timp oarecare afacerea înfiinţării de mulţi şi de mult doritei *Centrale* a Insoţirilor noastre; dupăce Reuniunea noastră agricolă, iniţiatoarea şi conlucrătoarea la înfiinţarea aproape a tututor Insoţirilor noastre de credit, nu se poate dispenza nici pe viitor dela îndatorirea de a continua munca desinteresată, începută cu aproape două decenii înainte de aceasta, şi dupăce la continuarea în această direcţiune a muncii noastre, datele din viaţa Insoţirilor noastre de credit sunt proprii de a îndemna şi încuraja la înfiinţare pe oamenii de bine şi din comunele în cari asemenea instituţiune încă nu s'a alcătuit,— îndrăznim a Vă roga să binevoiţi a ne transpune cu posibilă grăbire socotelile Insoţirii D-voastre sistem „Raiffeisen“ pe 1910, însoţite de un raport amănunţit, din care să fie evidente schimbările referinţelor economice din comună dela înfiinţarea Insoţirii încoaci; numărul membrilor însoţirei, al deponenţilor, cu minimul şi maximul depunerilor; numărul datoraşilor cu minimul şi maximul datoriilor; numele membrilor din direcţiune şi al celor din comitetul de supraveghere. Din acelaş raport să fie mai departe evidente lucrările de interes obştesc economic întreprinse de Insoţire, cum şi cele ce intenţionează a întreprinde în viitor.

Datele de interes obştesc le vom da în raportul nostru general pro 1910, ce se găseşte în redactare.

Cu o cale ne luăm voie a pune şi de data aceasta Onorabilei Direcţiuni în vedere, că pentru a asigura bunul mers în afacerile însoţirei şi pentru a regula referinţele dintre însoţiri şi organele statului cu privire la bilanţ şi imposite, la rapoarte anuale etc., am recurs la bunăvoinţa Direcţiunei Cassei de păstrare din Sălişte, rugându-o ca să însărcineze pe directorul său, dl Constantin Herţa, ca în calitate de revizor general, să facă revizuni la toate însoţirile noastre, cu acel adaus, că dacă D-voastră până în prezent n'aţi reflectat la întrevenirea d-lui Herţa, să binevoiţi a o face fără zăbavă, dat fiind, că modestele jertfe, pe cari însoţirea le-ar aduce, să compensează prin instrucţiile folositoare, ce domnul Herţa le dă persoanelor încredinţate cu purtarea contabilităţii.

De încheiere Vă mai comunicăm, că punem la dispoziţia Insoţirilor cu preţ convenabil cărţile de contabilitate, tipăriturile de lipsă, obligaţiuni, libele pentru datoraşi şi deponenţi etc.

Mulţumindu-Vă pentru osteneala D-voastre, Vă rugăm să primiţi expresia dragostei frăţeşti.

Sibiiu, 27 Octomvrie 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
president.

Vic. Tordăşianu
secretar.

Nr. 352/1911. (391) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de nou înfiinţată de cl. I **Lupeni**, pe baza înaltului ordin consistorial din 7 Iunie a. c. Nr. 6942/1911 Bis., se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegrafui Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt următoarele:

1. Salar fix de 1600 coroane, solvibil în rate lunare anticipative din cassa bisericei.
2. Baui de cuartir 400 coroane.
3. Pentru încălzit 120 măji metrice de cărbuni şi 4 care de lemne.
4. Stola stabilită de sinodul parohial.

Concurenţii îşi vor înainta cererile instruite conform legilor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul arătat şi se vor prezenta în vre o Dumineca sau sărbătoare în parohie, spre a cuvânta, respective a cânta şi oficia în sf. biserică

Haţeg, în 3/16 Septemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. român al tractului Haţeg în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Cornel Popescu
protopresb.

Nr. 410/1911. (393) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Ţelna** (cl. II.), conform ordinului P. Ven. Consistor arhid. de dto 30 August a. c. Nr. 10218 Bis se escrie nou concurs, cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta — pe lângă restricţiunile reglementare. — în o Dumineca sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 26 Septemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr. ort. al tractului Alba-Iulia, în conţe'egere cu comitetul parohial.

Ion Teculescu
protopresbiter.

634/1911. (417) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala din comuna **Vârtop**, tractul Abrudului se escrie concurs cu termin de **15 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental 600 cor. din cassa bisericei, restul se va cere dela stat, cuartir şi 20 cor. relut de grădină.

Invăţătorul e obligat a ţinea în Dumineci şi sărbători strană şi a conduce elevii la biserică.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze rugările instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul oficiu în terminul deschis şi să se prezinte în comună pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Abrud, 12 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român al Abrudului, în conţelegere cu comitetul parohial.

Petru Popopoviciu
protopresb.

Nr. 108/1911. (414) 3—3

Anunţ de licitaţiune.

In **13/26 Noemvrie a. c.** la orele 2 după ameazi se va da prin licitaţiune minuendă în întreprindere adaptarea bisericei gr. or. rom. din **Şpring** tractul Mercurei, comitatul Albei-inf.

Preţul de strigare e 10,000 cor.

După aceasta sumă are a se depune vadiul de 10% în bani gata sau în hârtie de valoare.

Licitaţiunea se va ţinea în edificiul şcoalei. Comuna bisericească dă cărămida şi nasipul. Planul şi preliminariul aprobate de P. V. Consistor arhidiecezan sub Nr. 14484/1910, orecum şi condiţiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial, de unde cei interasaţi pot lua şi alte informaţiuni cu privire la unele abateri dela plan şi preliminariu.

Comitetul parohial îşi rezervă dreptul de a da în întreprindere adaptarea bisericei aceluia dintre minus-oferenţi în care va avea mai multă încredere. Licitanţii n'au drept de-a pretinde diurne şi spese de călătorie.

Din şedinţa comitetului parohial ţinută la 25 Sept. v. 1911.

Ioan Crăciun
paroh, preş. com. par.

Nr. 756/1911.

Văzut: **Avr. S. Pecurariu**
protopresb.

Nr. 626/1911. (420) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. română din **Târnoviţa** tractul Iliei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor., dintre cari 600 cor. dela popor şi 400 cor. se va cere ajutoriu dela stat. Cuartir în natură, şi relut de grădină 20 cor.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciu prestat la aceasta şcoală.

Ilia-murăşană, la 15 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conţelegere cu respestivul comitet parohial.

Z Mureşan
protopresb.

Nr. 689/1911. (421) 2—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a doua **Şimon** bis. veche protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare sigure fasionate în coala B.

Se notează, că ori ce serviciu în şi afară de biserică, capelanul nu poate săvârşi fără prealabila încuviinţare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post îşi vor aşterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Dumineca sau sărbătoare în biserica din Şimon bis. veche cu prealabila încuviinţare a subscrisului spre a cânta, respective celebra şi cuvânta.

Zerneşti, 17 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Branului.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 519/1911 protop. (423) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învăţătoresc dela şcoala elementară confesională gr.-or. română din parohia **Ernea-săsească**, tractul protopopesc al Mediaşului. prin aceasta se escrie concurs cu termin **de 15 zile** computate dela prima publicare a acestui concurs

Dotaţiunea împreunată cu acest post este: 800 coroane din repartiţie, iar 200 coroane întregire dela Preavenerabilul Consistor. Cvartir în natură şi relut de grădină.

Doritorii de a ocupa acest post au a-şi aşterne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, îndatoraţi fiind cel ales a conduce la biserică copii în Dumineci şi sărbători şi a cânta cu ei sf. liturgie, a se prezenta poporului în biserică spre a cânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Mediaş, în 18 Octomvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Mediaşului în conţelegere cu parohial.

Romul Mircea
protopop.

Nr. 660/1911. (419) 3—3

Concurs.

Se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român". pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti la şcoalele noastre confesionale:

1. **Costeni**, cu salariu de 300 cor. din repartiţie pe popor şi 700 cor. ajutor dela stat, cuartir şi grădină.
2. **Curtuiuşul mic**, cu salar de 200 cor. din repartiţie pe popor. 100 cor. ajutor dela Preaven Consistoru Arhidiecezan şi 700 cor. ajutor cerut dela stat, cuartir şi grădină.
3. **Poiana porcului**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie pe popor şi ajutor dela Preaven. Consistoru Arhidiecezan şi 400 cor. s'a cerut ajutor dela stat, cuartir şi grădină.
4. **Vima mare**, cu salariu de 600 cor. din repartiţie pe popor şi 400 cor. s'a cerut ajutor de stat, cuartir şi grădină.

Concurenţii să aştearnă rugările instruite cu atestat de botez, testimoniu şcolar, absolutoriu pedagogic şi diploma de învăţător, la subsemnatul oficiu protopresbiteral, în terminul deschis, iar pentru a face cunoştinţă cu alegătorii au voie a se prezenta într'o Dumineca ori sărbătoare la biserică spre a cânta.

Lăpuşul-unguresc, (Magyarlápos) 15/28 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral al Cetăţii de piatră în conţelegere cu respectivele comitete parohiale.

Vasile Duma
protopop.

Publicaţiune.

In 6/19 Noemvrie a c. se licitează locul de **păşunat de oi** al bisericei gr.-ort. române din **Biertan** (Berethalom) pentru 200—250 oi, un loc foarte potrivit pentru oi, pe un an

Condiţiunile mai precis se pot vedea în cancelaria oficiului parohial. (422) 2—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 8—

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 14—52
Se află pretutindenea.

Banca culturală

institut de credit şi economii „LUMINA" societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda.**

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă „ 15 000
Depuneri . . . „ 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7%**
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8%**

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4½%** cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5%** cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5¼%** dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziţie.

(416) 3— **Direcţiunea.**

A XXIX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 losuri. **55.000 câştiguri.**

Tot al doilea los câştigă.

Câştigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

şi aşa mai departe.

La clasa I-ă

tragerea în 16 şi 17 Noemvrie.

Recomandă şi trimite losuri originale cu preţurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAŞOV
Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poştal!** La dorinţă losurile se expediază şi prin **rambursă.** La cerere chequri poştale, precum şi planuri de joc se trimit **gratuit** şi **franco. Informaţiuni gratuite.** (405) 3—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian,

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 29 Octomvrie (11 Noemvrie) 1911. Nr. 113.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Internat pentru tinerime.

In viaţa şcolilor noastre centrale braşovene s'a petrecut Dumineca trecută o lucrare de mare însemnătate.

Prin cuvintele rostite de protopopul Braşovului: *Pentru întărirea bisericii şi a neamului!* s'a aşezat şi sfinţit peatra fundamentală a internatului român, ce se va înălţa pe lângă institutul cultural, care de şase decenii revarsă lumină în minţile fragede şi primitoare ale elevilor veniţi din toate ţinuturile, unde trăiesc astăzi români.

Intr'o grădină largă, din strada Prundului, pe locul dăruit de fericiţii binefăcători Andrei şi Elena Buntoi, are să se clădească lăcaşul, care dorim să servească de bun adăpost tinerelor generaţiuni ce se pregătesc să ducă mai departe soartea viitoare a bisericii şi neamului nostru.

*

Iată decursul festivităţilor braşovene:

Dumineca dimineaţa s'a oficiat serviciu divin în biserica Sf. Nicolae, la care au fost de faţă profesorii, tinerimea şcolară şi un public numeros. Sfârşindu se slujba dumnezeească, o procesiune de peste o mie de persoane, în frunte cu praporii bisericii şi cu preoţimea, s'a dus dela biserică până în strada Prundului, unde se fac lucrările pentru clădirea internatului şcolilor noastre secundare.

S'a sfinţit apa; iar corul elevilor, sub conducerea profesorului G. Dima, a cântat rugăciunea „Cămara Ta, Mântuitorule“.

Luând cuvântul protopopul *Dr. V. Saftu* a rostit următoarea predică:

In numele Tatălui şi al Fiului şi al sfântului Duh...

Sunat-au azi în zori de zi cu glas duios clopotele bisericii Sf. Nicolae, ca să cheme toată suflarea românească în lăcaşul Domnului.

Profesori şi învăţători, studenţi şi şcolari, bărbaţi şi femei, băieţi şi fetiţe, cu toţi dela mic până la mare, în haine de sărbătoare, grăbit-au de cu vreme să se adune înaintea altarului Impăratului ceriurilor.

Imbrăcatu-s'au preoţii cu dreptate şi înălţat-au cu evlavie rugăciuni fierbinţi către Domnul puterilor!

Venit-am „cu crucea'n frunte“ în „pământul făgăduinţei“, ca să sfinţim peatra din capul unghiului!

Cântat-aţi şi voi, iubiţilor şcolari, cântat-aţi Dumnezeului nostru, Impăratului nostru, că el este împărat a tot pământul — Dumnezeu! Cântat-aţi cu înţelegere!

Iubiţilor fraţi!
Iubite sorioare!

Nu simţiţi voi, că lăcaşurile vecinicei s'au deschis?!

Nu vedeţi voi, colo sus, la masa cerească, cum stau de veseli şi de voioşi arhiereul Şaguna, protopopul Popazu, căpitanul George Cristureanu, negustorii Dimitrie şi Zoe Ienciovici, Andrei, Elena şi Onisim Buntoiu?!

N'auziţi voi fanfara strălucitorilor cheruvimi, cât cântă de mândru şi de frumos?!

Tăceţi mulcom, tăceţi... Popazu vrea să ne vorbească:

„Inălţaţi mai repede pe această sfântă peatră mândru palat întru fericirea neamului! ....Destul umblat-au pustii şi răsleţi feciorii Ierusalimului meu!

„Voi, Eforii şcoalelor, să îngrijiţi, ca de ochii voştri din cap de sănătatea, de mintea şi de inima lor!

„Vrem cu orice preţ, ca toţi feciorii noştri să fie Feţi-Frumoşi ca peatra de sănătoşi!

„Vrem cu orice preţ ca mintea lor să fie bogată şi limpede, cu scaun la judecată!

„Vrem cu orice preţ, ca inima lor să fie un nesecat isvor de credinţă, de dragoste şi de nădejde:

„De credinţă în Dumnezeul cel tare şi mare al moşilor şi strămoşilor noştri;

„De dragoste către scumpa noastră biserică ortodoxă română;

„De nădejde în strălucitul viitor al mult cercatului nostru neam românesc!....

„Ţie, directore şi urmaşilor tăi după vremuri, îţi glăsuiesc, cu inimă să stăruieşti şi porunca-mi să'mplineşti!

„N'auziţi voi fanfara strălucitorilor cheruvimi, cât cântă de mândru şi de frumos?“

Iubiţilor fraţi!
Iubite sorioare!

Inălţa-vom cu evlavie mândru palat întru fericirea neamului! Amin.

*

După predica festivă, părintele Dr. V. Saftu a dat cetire următorului act, sosit dela I. P. S. Sa Metropolitul *Ioan Meţianu*:

Nr. 12376 Pres.

Prea Onorate Domnule Protopresbiter!

Din raportul P. O. D. Tale dela 18 ale curentei Nr. 217, cu mare mângăiere sufletească, văzând că bunul Dumnezeu V'a ajutat a decreta clădirea unui internat de băieţi, pe lângă şcoalele noastre centrale de acolo, a cărui lipsă încă de mult era tare simţită, şi că în ziua de 23 ale curentei se vor şi începe lucrările de clădire cu punerea pietrii fundamentale, viu a binecuvânta şi eu acea frumoasă şi folositoare întreprindere şi a ruga pe prea bunul Dumnezeu, că ceea ce binecuvânt eu cu mâna mea debilă aici pe pământ, să binecuvinte şi El în ceriu.

Tot aşa de ferbinte mai rog pe bunul Dumnezeu, ca acel internat să fie tinerilor adăpostiţi în el izvor de inspirare la adevărata învăţătură religioasă morală, pentru a deveni folositori bisericii, neamului şi patriei.

Deşi sunt convins, că toţi câţi aţi conlucrat la realizarea acelei salutare întreprinderi, aţi făcut aceasta, pentru ca să Vă împliniţi şi o dorinţă a sufletului Vostru: Vă mulţămesc totuş tuturor şi eu cordial pentru acea mare binefacere, rugând pe bunul Dumnezeu să Vi-o răsplătească cu darurile sale cele bogate.

După cari cu binecuvântarea arhierească am rămas

Al vostru de tot binele voitor

Ioan
arhiepiscop.

Sibiiu, 19 Octomvrie 1911.

*

A urmat discursul directorului *V. Oniţiu*, care a zis următoarele:

Preaonorate d-le Protopresbiter şi prezident al Eforiei şcolare!

Onoraţilor d-ni efori şi delegaţi!

Stimaţi colegi şi iubită tinerime şcolară!

La actul festiv al zilei de azi, una din cele mai măreţe zile în istoria şcoalelor noastre, trebue să mulţămim înainte de toate bunului Dzeu, care în nesfârşita lui îndurare ne-a învrednicit, s'o ajungem. Căci rar îi este dat omului zilelor noastre, copleşit de grija trudnică a traiului din an în an tot mai anevoios şi oropsit de năvala oarbă a unei lumi, care-şi caută şi găseşte problema vieţii sale în mici căpătueli, şi socoteşte, că a raportat cel mai însemnat triumf în viaţă, dacă i-a succes să mai îmbrâncească vreun slăbănog, care şi el biet să svârcolise să-şi mai cârpocească traiul său necăjit, — zic, — rar îi este dat omului zilelor noastre, să vadă întruchipându-se într'o singură clipă mare şi istorică atâtea nădejdi, generositate, atâta dragoste curată.

Ziua de azi este o serbare a dragostei sfinte şi curate către ce avem noi mai scump: către tinerimea noastră şcolară. Stăruinţe de decenii se împlinesc azi, când punem piatra fundamentală a Internatului şcoalelor noastre medii. Opera mare a lui Şaguna şi Popazu, cari au ridicat în Groaverii Braşovului „Ierusalimul românesc“, acum se încununează prin actul cel mai însemnat în viaţa şcoalelor noastre în deceniile din urmă. Generoşii binefăcători după vremuri, cari cu gând avântat au lăsat averile lor, pentru-ca cu timpul fiii neamului nostru să se poată adăposti într'un lăcaş de lumină şi sănătate şi să fie întreţinuţi cu toate cele trebuincioase pentru desvoltarea lor trupească şi sufletească, — azi saltă şi se veselesc în lăcaşul lor etern de fericire. Căpitanul Gheorghe Cristureanu, soţii Dimitrie şi Zoe Ienciovici şi Andreiu şi Elena Buntoiu, — marii mecenaţi generoşi ai creşterii tinerimei noastre, planează cu Duhul asupra acestui loc sfinţit şi înalţă rugăciuni la Domnul, pentru-ca piatra din unghiu ce o aşezăm azi să fie tare şi neclătinată şi să poarte ani fără număr lăcaşul de dragoste creştinească: internatul şcoalelor noastre medii.

Aducând în numele şcoalelor noastre, a corpului profesoral şi îndeosebi a tinerimii noastre şcolare prinosul nostru de recunoştinţă şi de pioasă veneraţiune către memoria acelor generoşi binefăcători, cari şi-au lăsat rodul muncii unei vieţi întregi, pentruca tinerimea noastră şcolară să aibă un adăpost bine îngrijit în internatul ce se va înălţa pe acest loc dăruit de fericiţii soţi Andreiu şi Elena Buntoiu, — mă întorc către aceia prin a căror solicitudine şi stăruinţe atâtea dorinţe, atâtea nădejdii şi atâtea aşteptări azi încep să se împlinească.

Preaonorate d-le Prezident al Eforiei şcolare! Onoraţilor domni efori şi delegaţi!

Nimic nu înalţă sufletul omului ca săvârşirea unei fapte bune. Toată ura unei lumi nelegiuite şi tot rânjitul de aparentă mulţămire a pătimaşilor din lume, cari se răsfaţă în succesul unei răsbunări crude, — nu trag atâta în cumpăna sufletului omenesc, cât trage un singur ban jertfit pentru binele altora.

FOIŞOARĂ.

Legaţii şi inchisitorii papilor din Roma,

trimişi în Ungaria şi Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

La 1301 papa Bonifaciu VIII. scrie Legatului Nicolae: „Pontificele roman e constituit de Dzeu peste regi şi regate, ca eclesia militantă esistă (papa) ierarhul cel mai înalt care a primit principatul peste toţi cei muritori, şi şezând pe scaunul judeţului, judecă cu linişte, şi cu privirea sa risipeşte tot răul“.

Şi „apoi pontificii romani în special au năzuit, ca regatul Ungariei să fie cruţat de cele stricăcioase, mai ales de năvălirile duşmănoase ale cumanilor, tatarilor, păgânilor şi *şismaticilor*. Pe lângă acestea Noi ţie nu ţi-am ascunde şi nu voim a te lăsa la îndoială, că numitul regat al Ungariei, de către sfântul Stefan primul rege creştin al Ungariei cu tot dreptul şi potestatea şi cu devoţiune a fost oferit (închinat) bisericii sacrosancte romane şi predat acesteia.. şi onoare unui rege numai dacă e chemat dela Dzeu i se cuvine, şi pentru aceasta nu dela ori şi cine, ci dela vicarul lui Isus Cristos şi următorul lui Petru primeşte diadema regească“. (Hurm. I. p. 558).

Am citat acestea, ca să se priceapă, că papa cât de mare s'a ţinut în lume, că ce drepturi are el asupra Ungariei, şi că aceasta scrisoare către Legatul său e pregătire, pentruca pe Carol Robert să-l facă rege în Ungaria, precum mai târziu l-a şi făcut, şi să se vadă, că şismaticii cu cine au stat în faţă?

9. Legatul Gentili dela Sfântul Martin.

La 1307 papa Clemente V. trimite pe Cardinalul Gentili, dela Sfântul Martin în Munţi, de Legat apostolic în Ungaria şi Cumania (Valahia).

Scrisoarea e aproape identică cu a papei Bonificaciu VIII., se repeţesc lucrurile ce s'au scris Legatului Nicolae la 1301. Vezi 8. Legatul Nicolae partea întâia. Papii se imitează unii pe alţii. (Hurm. I. p. 565).

La anul 1309 cardinalul Gentili, Legatul scaunului apostolic excomunică pe Ladislau voivoda Transilvaniei, din causă, că voeşte să mărite pe fiica sa catolică după fiiul regelui din Servia, căci căsătoria între catolici şi ortodoxi e oprită; mai departe îl excomunică pentrucă regele Carol Robert e pe tron şi Ladislau punând mâna pe coroană nu vrea să o predee lui Carol Robert.

E lucru rar, când şi Legaţii papilor dispun ceva în numele şi prin subscrierea lor. Aci avem un exemplu de puterea unui Legat al papei în Ungaria. Legatul zice: „Voim, ca statul principelui, domnului Carol, ilustrul rege al Ungariei, să fie în pace şi linişte, precum şi al persoanelor cari locuesc în acel regat, şi voiu năzui a supraveghea anume, ca nimenea din regalia zisului rege să nu cuteze a ocupa sau usurpa, ori cele ocupate ori usurpate să le ţină, ci în timp de trei luni să le predee regelui când va fi recercat de el şi vrea să evite nota infidelitatis şi pedeapsa, căci aceste se pot ţinea în posesiune numai din voinţa regelui şi a noastră (a Legatului) până când ţinem oficiul legaţiunii. Mai departe, pentrucă noi pe numitul Ladislau neîncetat l-am provocat, ca coroana sacră a regatului Ungariei ce el o ţine la sine ocupată, să o predee sau Nouă sau bisericii Albense (Székesfejérvár) sau regelui, dar n'a dat-o, pentru aceasta îi poruncesc etc.

Iară în contra zisului Ladislau, pentru contractul matrimonial punem pedeapsă ce în numita constituţiune e expresă, ca în contra ajutătorului *ereticilor* şi în contra inimicului bisericii noastre, — şi toată ţara lui care e supusă (lui Ladislau, adecă Ardealul) şi a partizanilor lui „*o pun sub interdictum eclesiasticum*“ etc. (Hurm. I. p. 568). Astfel Legatul Gentili dispune de drepturile ce le are însuşi papa, de bună seama, acestea în decretul de legaţiune i s'au şi dat.

10. Călugării predicatori din Ungaria trimişi ca inchisitori.

La 1304 papa Benedict XI. scrie către priorul călugărilor predicatori din Ungaria, să trimită nişte fraţi în Albania şi Cumania, pentrucă acolo se află atari episcopi de legea grecească, şi fraţii să propage credinţa catolică. (Hurm. I. p. 563).

La 1327 papa Ion XXII. scrie priorului călugărilor predicatori din Ungaria, ca la marginile Ungariei să trimită

Cel mai mic și cel mai trecător bine ce-l săvârșim pentru altul, ne înalță sufletește și ne ridică peste nivelul oamenilor de rând.

Dară-mi-te, când binele nu s'a săvârșit numai pentru un singur om și când nu-i făcut în treacăt, ca să se uite până mâne, ci este menit pentru mulți și pentru toate vremurile!

Oh, atunci sufletele noastre se înalță în sfere cerești, unde nu este nici ură, nici răutate, ci dragoste creștinească și recunoștință eternă către binefăcători!

Preaonorate d-le president al Eforiei școlare!

Onoraților efori și delegați!

Stimați binefăcători ai tinerimii noastre școlare!

Vă mulțămesc în numele școalelor și al elevilor noștri pentru osteneala ce ați pus și jertfa ce ați adus, ca să ridicați pe peatra ce s'a sfințit astăzi, mărețul internat al școalelor noastre, săvârșind un act de cea mai mare și mai largă binefacere. D-zeu vă va binecuvânta pentru aceasta, iar noi vă vom păstra un sentiment sincer de eternă recunoștință.

Și când solicitudinea d-voastră, jertfele și stăruințele d-voastră vor fi desăvârșite, când mărețul adăpost al tinerimii noastre școlare se va înălța falnic și în salele spațioase și senine va mișuna un roiu vesel, harnic și sănătos de fii de-ai neamului nostru, fiind scutit de ploi, de vânt, de arșiță și de ger și fiind înzestrat cu toate cele trebuincioase, atunci d-voastră veți trece mulțumiți și mângăiați în fața acestui locaș de viață și de muncă și inimile d-voastră vor bate mai tare ca altădată, căci veți fi fericiți în sufletul d-voastră pentru binele ce l-ați săvârșit.

Dar nu veți fi singuri, d-lor efori și delegați, nu veți fi singuri în fericirea d-voastră. O faptă mare de dragoste este ca soarele, care încălzește pe toți deopotrivă. Vom fi fericiți noi profesorii școalelor, pentru-că vom avea o fortăreață tare în viitorul internat, care va păstra rodul muncii noastre școlare și nu va lăsa să fie smuls de către mediul vitreg, în care erau condamnați să trăiască până acum — durere — cei mai mulți dintre elevii noștri. Vor fi fericiți elevii noștri, cari vor fi primiți în internat, căci vor putea munci fără griji, având tot ce le trebue pentru creșterea și întărirea lor. Și în fine fericiți vor fi părinții școlarilor noștri, cari numai ei știu câte nopți nedurmite veghiază azi, câte griji nu-i frământă, de teama, ca în lipsa unei griji corespunzătoare, fiii lor îndepărtați să nu devieze și să nu se primejduiască.

Dee bunul D-zeu, ca atâtea nădejdi de bine și de fericire, câte se leagă de peatra aceasta unghiulară, să se întrupeze aievea în fiitorul internat spre mângăierea noastră a tuturor, spre înălțarea Sfintei noastre biserici, spre întărirea iubitului nostru neam și spre înflorirea patriei noastre strămoșești!

*

După discursul d-lui Onițiu, părintele I. Prișcu a dat cetire următorului *act comemorativ*:

„Cu vrerea Tatălui, cu ajutorul Fiului și cu săvârșirea Sfântului Duh . . . .

. . . .

Acum, în zilele Domnitorului nostru, Impărat și Rege, Francisc Iosif I, și cu bunăvoia și cu aplecarea spre vrerea noastră a Inalt Prea Sfințitului nostru Arhiepiscop și Mitropolit, Ioan Mețianu, și cu binecuvântarea protopopului nostru și paroh întâiu a bisericii Sf. Nicolae, Dr. Vasile Saftu și al parohului al doilea, Ioan Prișcu;

Noi, Românii brașoveni, parohieni ai bisericilor Sf. Nicolae din Șchei și Sf. Adormiri din Cetate, cu cheltuiala noastră și cu osârdia aleșilor noștri efori, delegați și profesori, fiind prezident al Eforiei protopopul Dr. Vasile Saftu, al delegațiunilor Dr. Nicolae Vecerdea și director al școalelor secundare, Virgil Onițiu;

Am început, să zidim și din temelie să ridicăm Internatul acesta de băieți în anul dela Mântuirea lumii 1911, în luna lui Octomvrie, în a 23-a zi, iar dela întemeierea liceului nostru în al 62-lea an curgător, fiind plănuitori și meșteri ai zidirei George Dușoiu și Ioan Leucă;

Și am zidit pe locul din ulița Prundului în Șchei, dăruit școalelor de răposatul drept credincios al bisericii noastre și milostiv și bun român, Andreiu Buntoiu, și am ridicat acest lăcaș, ca să fie în veci spre cinstea și lauda creșterii naționale românești și ca să slujească pentru sănătatea trupurilor și pentru curățirea și înălțarea sufletelor și pentru isbăvirea de multe rele a bunilor copii și tineri români, din ori-ce parte ar veni ei în orașul și la școalele noastre; căci în aceste zile grele, în cari trăim, numai în ei ne mai stă toată nădejdea!

Și spre adeverire am pus această peatră și scrisoare în temelia casei, ca să-i fie sprijin și tărie! Amin.“

*

Actul comemorativ a fost închis de părintele protopop Dr. V. Saftu într'o cutie și așezat în piatra unghiulară, după care act, părintele protopop a executat cele trei lovituri de ciocan, însoțindu-le cu cuvintele: *Pentru întărirea neamului și a bisericii;* apoi a rostit în genunchi următoarea *rugăciune:*

„Doamne, Dumnezeul nostru, Cela ce cu înțelepciunea Ta ai orânduit unei mari părți din mult cercatul nostru neam românesc să se sălășluiască de opt-spre zece veacuri în aceste de Tine binecuvântate plaiuri; Cela ce în vremuri cu nemărginita Ta bunătate ai ridicat din sânul nostru bărbați plini de duhul priceperei, ca arhiereul Șaguna și protopopul Popazu, cari ni-au făcut și ni-au lăsat nouă, ca o sfântă moștenire, mândrul nostru liceu român ortodox;

Auzi-ne pe noi, cari ne-am întrunit astăzi aici, ca — cu binecuvântarea actualului nostru arhiepiscop și Mitropolit, Ioan Mețianu, — să punem piatra fundamentală la mult doritul Internat al școalelor noastre secundare române ortodoxe;

Rugămu-ne Ție cu credință fierbinte și neclintită:

Păzește și ocrotește în lăcașurile drepților pe marii binefăcători ai acestui Internat: Căpitanul George Cristureanu, negustorii Dimitrie și Zoe Ienciovici, Andreiu, Elena și Onisim Buntoiu!

Fă, Doamne Dumnezeul părinților noștri, ca în vecii vecilor să iasă din acest Internat numai și numai adevărați Apostoli întru propășirea și înflorirea scumpei noastre biserici strămoșești române ortodoxe și întru adevărata fericire a mult cercatului nostru neam românesc! Amin.“

*

Corul elevilor a executat compoziția maiestrului Dima: „Spre cer ridic ochii inimei mele“.

A urmat apoi stropirea pietrii fundamentale și a publicului numeros, după care procesiunea s'a întors între sunetele clopotelor la biserică.

In decursul zilei au sosit mai multe felicitări telegrafice, între cari dela P. C. Sa arhimandritul Dr. Il. Pușcariu, Andreiu Bârseanu, președintele Asociațiunii, Dr. Dobrin în numele Lugojenilor, N Oncu din Arad, M. Voileanu, Dr. Proca și D. Câmpianu din Sibiu.

Din parlament. A produs surprindere generală pacea neașteptată, încheiată în ședința de Miercuri, între guvern și partidele din cameră. Ieri, Joi, s'a făcut alegerea noului președinte, în locul lui Berzeviczy, care și-a dat demisiunea. Alegerea a căzut asupra lui *Návay* Lajos, fostul vicepreședinte al camerei. Astăzi, Vineri, se face alegerea de vicepreședinte și se începe desbaterea asupra budgetului. Se va continua apoi discuția asupra proiectelor de reforme militare, — fără ca opoziția să le împedece prin obstrucțiune tehnică. Ministrul președinte Khuen Héderváry va raporta Dumineca Maiestății Sale despre evenimentele din urmă parlamentare.

Anexarea Tripolitaniei. Deși Italia este departe de a fi cucerit teritorul african, totuși a notificat puterilor, că a proclamat anexarea Tripolitaniei și a Cirenaicei. Notificarea guvernului italian a fost primită cu liniște. Marile puteri n'au făcut până acum nici o declarație, dacă aprobă sau nu anexarea. Turcia protestează energic împotriva hotărârii Italiei. Din Tripolis se anunță, că generalul Caneva a publicat anexarea provinciilor cu ziua de Miercuri, în 8 Noemvrie; la ceremonia aceasta, în Tripolis, au asistat coloniștii italieni și mai multe căpetenii arabe. Luptele, cu toate acestea, durează în afară de zidurile cetății.

Sfântul Sinod al României.

Prima ședință s'a ținut Luni, în 24 Octomvrie v. 1911.

Membrii Sf. Sinod, convocați în sesiune ordinară de toamnă, s'au întrunit la orele 9 și jumătate dimineața la mitropolie, unde au asistat la serviciu religios oficiat de P. S. Arhiereu Teodosie Ploeșteanu.

La orele 10 și jumătate membrii Sf. Sinod s'au adunat în localul propriu, sub prezidenția I. P. S. Pimen, mitropolitul Moldovei.

La ședință a luat parte și dl C. C. Arion, ministrul cultelor, însoțit de dl D. Boroianu, administratorul Casei bisericilor.

După îndeplinirea formalităților obicinuite dl C. C. Arion a cetit mesagiul regal, prin care membrii Sf. Sinod au fost convocați în sesiune ordinară de toamnă.

S'a procedat apoi la constituirea biroului și alegerea diferitelor comisii.

P. S. Nifon, episcopul Dunării-de-jos, propune ca sub îngrijirea Sf. Sinod să se editeze toate lucrările de muzică bisericească din timpii mai vechi până azi.

Dl C. C. Arion aduce laude P. S. episcop al Dunării-de-jos pentru propunerea făcută și își esprimă dorința să se alegă o comisiune pentru a supraveghea această lucrare.

Au fost aleși în această comisiune următorii: P. S. Nifon Episcopul Dunării-de-jos, P. S. Timus Episcopul Argeșului și P. S Arhiereu Evghenie Piteșteanu.

Mai nainte de a fi ridicată ședința, I. P. S. Pimen Mitropolitul Moldovei comunică Sf. Sinod, că din partea fostului Episcop de Roman Arhiereul Safirim Gerasim s'a înaintat un protest, în care susține, că pe nedrept a fost condamnat de Sf. Sinod în procesul avut cu fostul Mitropolit-Primat Atanasie Mironescu.

Protestul nu s'a cetit în ședința aceasta.

Ședința a doua s'a convocat pe astăzi, Vineri dimineața, la orele 9.

Dela sate.

Borgojoseni, 31 Oct. 1911.

Ziua din 27 Oct. a. c. a fost o zi de sărbătoare pentru comuna ortodoxă română Borgo-Mijloceni, când poporul acestei comune fruntașe a salutat în mijlocul său pe tinărul preot-capelan *Aurel Reu.*

Pentru a-și putea manifesta dragostea fiiască purtată păstorului mult asteptat, au alergat tinări și bătrâni ca să-i rostească un sincer: bine ai venit!

Un banderiu din 36 călăreți, în frunte cu învățătorul Macedon Pop, l-a întimpinat cu o vorbire potrivită la gara din Borgo-Rus, iar ajungând în comuna sa natală Borgo-Mijloceni a fost bineventat în numele comitetului parohial de dl învățător Ioan Duca, în numele representanței comunale de dl notar Fülöp Miksa și de dl primar Ioan Cucr.

Ajunși la biserică și săvârșindu-se serviciul divin, a fost introdus prin o vorbire rostită de părintele protopop tractual Gregoriu Pletosu în această frumoasă comună a văii Bârgăului.

Dorim, ca noul preot-capelan să isbutească deplin în lucrarea sa îndreptată spre înaintarea în cele bune a obidităului nostru popor românesc din părțile acestea.

Mai amintesc, că în ziua aceasta s'a pus bază unui fond bisericesc, la care s'au contribuit 50 cor. Și tot cu această ocasiune s'a donat din partea doamnei și dlui Alimpiu Duca, comisar de drum din Bistrița, un stihar în preț de 61 cor. 12 fil. Se cuvine laudă tuturor acestor binefăcători! *Bârgăuanul.*

*

Gernesig, 3 Noemvrie 1911.

In 1 Octomvrie a. c. s'a făcut sfințirea bisericii renovate în comuna bis. ort. română *Vidrasău*, tractul M.-Oșorheiului, prin P. O. Domn Stefan Rusu, protopop tractual, în calitate de mandatar al Excelenței Sale Ioan Mețianu.

La serviciul divin, săvârșit după prescrisele tipicoonale, au luat parte și preoții: Vasile Hodoș din Iclandul-mare, Petru Fărcaș din Malomfalău, George Branea din loc și Pavel Suciu din Gernesig.

Terminându-se serviciul divin părintele protopop apare înaintea ușilor împărătești, dă cetire actului preaînalt, prin care a fost încredințat cu această sfântă sarcină, apoi prin cuvinte respicate rostește o cuvântare de mare efect, făcând cunoscut credincioșilor însemnătatea serbării și lăudând vrednicia părintelui Branea pentru lucrările duse în deplinire la reparatul bisericii; îndeamnă totodată poporul din această comună să țină cu tărie

---

câțiva frați spre a face investigațiuni în *contra ereticilor*, cari fac năvăliri în Ungaria și abat pe locuitori dela credința catolică. In text papa zice: „Cum dară, precum am înțeles, în regatul Ungariei sunt dușmanii crucii, și frații trimiși făcând *oficiul inchisițiunii* în contra stricării răutății *eretice*, și ei cu diligență și grăbnicie să esecute, precum Dzeu li a dat-o lor contra ereticilor, crezătorilor în ei, ajutătorilor, apărătorilor și primitorilor lor, — după aceleași statute cu toată autoritatea concească, precum s'a conces și altor inchisitori“. (Hurm. I. p. 598).

Tot la 1327 papa Ioan XXII. laudă zelul și autoritatea comitelui Salamon din Brașov pentru exterminarea (stârpirea) națiunilor necredincioase, și roagă pe Salamon ca să primească cu onoare pe călugării, cari vor veni acolo ca să facă inchisițiuni în părțile acele în contra inimicilor crucii. (Hurm. I. p. 600).

La 1327 papa Ioan XXII-lea scrie priorului provincial al fraților din ordinul predicatorilor din Ungaria: „Intru acestea, pentru creșterea credinții catolice, cu toate dorințele noastre năzuim, ca să nu umblați în cercuitul lupului rapace, care cu astuție oile din turma Domnului le răpește și prăpădește, ci mai ales din via Domnului *rădăcina nedreptății eretice să se scoată*, care ruinează credința catolică, ci umblați ca să aducă roduri purității catolice; pentru aceasta îți poruncim (priorului) să trimiți pe frații tăi (călugării) în contra tuturor transilvanilor, bosniacilor și slavonilor, *cari ar fi eretici* prin regatul Ungariei, și frații să predice crucea (răsboiu cruciat) și cu autoritatea noastră asigură pe aceia, cari luând crucea vor porni spre stârpirea ereticilor, că le vom da indulgența noastră ce s'a îndatinat a se da acelora, cari au pornit în ajutorul țării sfinte (Palestina), adecă iertarea păcatelor“. (Hurm. I. p. 601).

La 1327 papa Ioan autorisează pe călugării *dominicani* (minoriți) să predice expedițiunea sfântă în contra ereticilor din Transilvania și Slavonia. E identic cu cele de mai sus. (Hurm. I. p. 601).

La 1327 papa Ioan XXII. invită pe călugării predicatori din Ungaria, ca să nu exerciteze dreptul de inchisițiune în ținuturile acelea, unde dreptul acesta a fost dat de mai nainte călugărilor minoriți (dominicani). (Hurm. I. p. 604). Tot la 1327 papa Ioan XXII. scrie regelui Carol Robert, că călugării *minoriți* protestează în contra dreptului de inchisițiune al călugărilor predicatori asupra ereticilor din Transilvania, Bosnia și Slavonia, pentrucă acel drept îl câștigară dânșii (minoriții) dela papa de mai nainte. (Hurm. I. p. 605).

La 1327 papa Ioan XXII. revoacă dreptul de inchisițiune al călugărilor predicatori în contra ereticilor din Transilvania și Slavonia, încât dreptul de inchisițiune încă de mai nainte a fost acordat călugărilor minoriți. (Hurm. I. p. 607). Aceasta o scrie papa arhiepiscopului din Strigoniu, și Calocea și tuturor sufraganilor lor și-i provoacă să poarte crucea (răsboiu cruciat) în contra ereticilor!

La 1328 papa Ioan XXII. scrie prelaților din Ungaria, să procede ze cu blândețe la strângerea dijmelor dela Cumani și dela Alachi (Olahi, Vlahi, români), *cari s'au întors la religiunea catolică*, ca nu cumva pentru tratarea rea să se înstrăineze de biserica romană. (Hurm. I. pag. 609). Papa zice: „Ni-a dat de știre fiul nostru în Cristos, ilustrul Carol (Robert) regele Ungariei, cumcă voi (Arhiepiscopi și episcopi, abați, priori) pe unii din Cumani, Alachi și Sclavi și din alți necredincioși, i-ați întors la credința catolică, din grație divină și cu îndemnul zisului rege și dela astfel de rentorși să nu scoateți dijmele întregi cu rigurositate“ etc.

La 1330 papa Ioan XXII. invită pe călugării predicatori din Ungaria să facă inchisițiuni și să extermineze (stârpească, omoară) pe *ereticii*, cari se află pe la marginile regatului. „Noi voind a procede contra acestora, ca nu cumva credincioșii catolici a aceluiași regat să se inficieze de ciuma rătăciților eretici, liber să procedeze oficiul inchisițiunii, ca în privința aceasta să n'aibă nici o pedecă“ etc. (Hurm. I. p. 614).

11 Felurite persecuțiuni în contra ereticilor și șismaticilor.

La 1332 papa Ioan XXII. scrie regelui Carol Robert, că-i concede a treia parte din toate venitele bisericești (catolice) din Ungaria, ca pe *șismatici* și *necredincioși* să-i poată alunga dela frontierele Ungariei, pentrucă fac năvăliri continue în regatul său. (Hurm. I. p. 618). Și iară a treia parte din dijmele de pe 6 ani le concede lui Carol Robert. (Hurm. I. p. 621) **(Va urma).**

și dragoste la sfânta biserică, prin ale cărei rugăciuni primesc tot darul de sus și toată dragostea.

După ce a sfârșit părintele protopop cuvântarea, s'a împărțit anaforă credincioșilor, s'au uns cu sf. mir și s'a făcut stropirea poporului cu apă sfințită.

In fine dl protopop și preoții liturgisitori ne-am dus la casa părintelui Branea, unde am fost bine primiți.

Nici o bucurie lumească însă nu-i lipsită de durere: pe când ne ridicam dela masă iată că întră în casă trist cantorul din loc cu numele Orosan și roagă pe dl protopop, ca împreună cu preoții liturgisitori să ia parte la actul înmormântării unui fiu de al său, răposat în etate de 25 ani. Așa am plecat la înmormântarea junelui Orosan.

Serviciul funebral se îndeplinește cu multă duioșie. Părintele protopop rostește o cuvântare funebrală, plină de mângăiere sufletească, și cearcă sa alineze inima sfâșiată de durere a acestui tată, care într'un interval de abia de trei luni și-a perdut pe doi copii, o fată de 20 ani și pe junele acesta....

Pavel Suciu
preot.

NOUTĂȚI.

Viriliștii români în comitatul Hunedorii pe anul 1912 sunt următorii: Dr. A. Vlad, I. Vulcu, Dr. I. Mihu, Dr. A. Muntean, Nic. Vlad, Dr. N. Moțu, Ivănuț Ștefănescu, Dr. Enea Papir, Dr. S. Moldovan, Aron Feier, Const. O'ariu, Dr. R Boca, C. Baicu, Dr. C. David, I. Moța, Iosif Indreș, Dr. G. Dubleș, Dr. A. Deac, Dr. R. Dobo, I. Baicu, T. Doboș, Dr. G. Sulin, S. Corvin, Al. Petrovici, Dr. Șt. Rozvan, I. Petrovici, S. Chiria, I. Cutean, S. Oltean, Dr. I. Margita, Al. Pop Vulcan, Dr. I. Pop (Orăștie), Fr. Hossu, N. Socol (Petroșeni), Dr. Iustin Pop, V. Boneu, Nic. Opincariu, Manasse Iaz, Andrei Truța, Petru Onea, Nic. Obedeu și Dr. Al. Hossu.

*

Adunare generală. Universitatea săsească este convocată în adunare generală ordinară pe ziua de Vineri 17 Noemvrie n. a. c.

*

† Paul Budiu. Primim știrea tristă despre încetarea din viață a harnicului profesor *Paul Budiu*, dela școlile noastre centrale din Brașov. Corpul profesoral dela aceste școli a publicat următorul anunț: Cu inima îndurerată anunțăm tuturor amicilor și cunoscuților noștri, că colegul nostru *Paul Budiu*, profesor la gimnaziul gr.-or. român din Brașov, în anul al 58-lea al vieții și în al 32-lea al activității sale profesorale, și-a dat sufletul în mânile Creatorului Miercuri, în 26 Octomvrie v. la 4 ore p. m. Dumnezeu să-i facă parte de odihnă eternă în locașul celor drepți! Brașov, în 27 Octomvrie v. 1911. *Corpul profesoral dela școalele medii gr.-or. române din Brașov.*

*

Examene de maturitate. Direcțiunea gimnaziului de stat din Sibiiu anunță, că în 18 Decemvrie n. a. c. se vor ținea examene de maturitate pentru corigenți. In 14—16 Decemvrie vor fi examenele în scris, iar în 18 cele orale. Cei interesați au să se anunțe la direcția gimnaziului până în 10 Decemvrie n. a. c.

*

Militare. In Martie 1912 se vor face unele schimbări de garnizoană, care privesc și corpul al 12-lea de armată; și adecă: batalionul prim din Abrud și batalionul al patrulea din Orăștie al regimentului de infanterie nr. 64 își vor schimba garnizoana reciproc; iar compania a 5-a a batalionului 12 de pioneri va merge dela Bălgrad la Pola.

*

† Modest Cav. de Grigorcea. Marele proprietar *Modest Cavaler de Grigorcea* din Bucovina a repausat la Berlin în 2 Noemvrie în etate de 64 de ani. Românii bucovineni pierd în reposatul boer pe unul din cei mai cu trecere bărbați ai țării. Inmormântarea s'a făcut Marți în 7 Noemvrie n. la Carapciu pe Siret.

*

Concertul Lucia Cosma. Vânzarea biletelor pentru concertul de Vineri 17 Noemvrie n. a. c., aranjat de dna *Lucia Cosma*, cu binevoitorul concurs al dșoarei *Anicuța Voileanu*, se va face începând de *Marți* în 14 Noemvrie n. în librăria G. Meyer din Piața mare. Prețul locurilor: Loge: 10 cor., Cercle: 3 cor., Parchet: 2 cor, Loc de stat 1 cor. Pentru studenți 60 bani. — Concertul se dă în folosul școlii de industrie, susținute de Reuniunea femeilor române sibiene. Programa se va publica în numărul viitor.

*

Medic nou în Sibiiu. Dl *Dr. Al. Dobrescu*, medic universal și specialist în dentistică, s'a stabilit în orașul nostru, Piața mare, nr. 11.

*

Vânătoare de urși. In pădurile dela Borgo-Prund s'a început la 1 Noemvrie a c. o vânătoare de urși întocmită de mai mulți aristocrați ai țării. In primele două zile ale vânătoarei au fost impușcați cinci urși. In ziua cea dintâi s'a întâmplat un incident, și adecă un urs înfuriat de gonaci s'a aruncat asupra unui vânător și l-a rânit cu talpa la un umăr. Rănitul a fost îndată împărtășit de ajutor medical.

*

Monument. Mercuri a fost desvelit la Pitești un bust așezat în grădina publică, în memoria profesorului și publicistului *Ionescu Gion.*

*

Cazuri de moarte. Din București se anunță încetarea din viață a scriitorului *I. Bonifaciu Hétrat*, vechi publicist și profesor de limba franceză la școala militară de infanterie. Francez de origine, a fost o figură foarte simpatică în cercul intelectualilor bucureșteni. Poet distins, a tradus lucrări românești în limba franceză și a colaborat la mai multe reviste și ziare. S'a stâns în vârstă de 65 de ani.

— In 21 Oct. a. c. a răposat *Iosif Enescu*, proprietar și econom în Șimon, tatăl dlui Iuliu Enescu, funcționar la „Albina“. Răposatul a trăit 86 de ani.

— In Sibiiu a murit la 5 Noemvrie a. c. *Petru Indrieș*, notar comunal pensionat, în etate de de 64 ani. Odihnească în pace!

— Ni se scrie: *Ioan Băloiu*, cancelist în Bistrița după un morb îndelungat, provăzut cu sf. taine ale muribunzilor și-a dat blândul suflet în mânile Creatorului, Vineri în 3 Noemvrie 1911 în al 45-lea an al etății și al 20-lea al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre odihnă vecinică Dumineca în 5 Noemvrie în cimiterul din Bistrița. Fie-i țărâna ușoară!

*

Știre ziaristică. Cu începere dela 1 Ianuarie 1912 va apărea în capitala română un nou ziar zilnic, „*Lumina*“, organ al partidului naționalist democrat. Noul ziar va fi pus sub direcțiunea d-lui N. Iorga.

*

Expoziție artistică. Se anunță din Berlin, ca pentru anul 1913, cu prilejul jubileului de domnie a împăratului Wilhelm, se va organiza o mare expoziție artistică universală.

*

† Aurel Dobrinu (Delascurta), farmacist, a încetat din viață Sâmbătă în 4 Noemvrie n. a. c. la 12½ ore din zi, după un morb scurt și greu, abia în al 27-lea an al etății. Rămășițele pământești ale defunctului s'au ridicat Luni în 6 Noemvrie a. c. la 2 ore p. m. din casele părintești din Bucium și s'au așezat spre odihnă vecnică în cimiterul bisericii de acolo. Odhnească în pace!

*

Cei mai bogați oameni. Conform revistei engleze „Strand Magazine“, cei mai bogați oameni ai lumii sunt următorii șase: Rockefeller, Morgan, Astor, lord Strachtona, Carnegie și Rotschild. Averea acestor șase domni face o mie de milioane funți.

*

Filială. „Ajutorul“, societate pe acții din Șeica-mare a deschis cu începutul lunii Noemvrie a. c. *o filială în Mediaș*, care se ocupă cu tot felul de afaceri de bancă. In special: 1. Primește depuneri spre fructificare cu interese de 5%—6%. 2. Acordă împrumuturi: pe obligațiuni cu cavenți, pe cambii, lombard, hipotecă, cu int. 7—8% Cu conducerea filialei s'a încredințat dl Nic. Tipuriță, dirigent. Filiala „Ajutorul“ din Mediaș își are localul în vila G. Morscher din piața mică.

*

Coroane eterne. Șef contabilul băncii „Agricola“ din Hunedoara, dl Virgil Comșa, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatului său unchiu Petru Indrieș, fost notar penz. în Sibiiu, dăruește cor. 10 la fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii. — La acelaș fond au mai dăruit: Ioan Prescure, cand. de adv. (Retișdorf) 1 cor., Lazar Tomici, sodal barbier, 20 bani, iar participanții la conferența învățătorească din tractul Albei Iulia la propunerea parohului catihet Ioan Neagoe (Stremți) au dăruit cor. 12·10 Starea fondului cor. 1145 13. Pentru prinos aduce calde mulțumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordășianu, prez.

*

Inchiderea cârciumelor. Pretura cercuală din Miercurea a hotărât, ca în comunele *Jina*, *Dobârca* și *Ludoș* să se țină cârciumele închise în Dumineci și sărbători.

*

Sentență casată. Din Budapesta se anunță, că luându-se în desbatere apelul dat împotriva achitării fraților Zsilinszky, cari au omorât pe deputatul Achim, Curia regească a casat sentența tribunalului din Giula și a ordonat o nouă desbatere a procesului. Desbaterea aceasta se va face la Curtea cu juri din Budapesta.

*

Alcoolismul rasselor inculte. Comitetul din Londra, organizat pentru apărarea popoarelor inculte împotriva alcoolismului, și-a publicat zilele acestea raportul despre lucrarea sa din ultimii cinci ani. Raportul cuprinde unele părți destul de interesante despre băuturile alcoolice consumate în Africa de nord și de vest. Germania exportă în părțile acestea mari cantități de rachiu prost, făcut din cartofi. Sălbaticii africani obișnuesc a se îmbăta mai ales la înmormântări și la nunți. Medicii din Africa de vest spun, că barbarii de acolo nu sunt iubitori de băutură, și că nici n'ar gusta-o, dacă negustorii europeni nu li ar oferi mereu să bee. Cârciumile sunt totdeauna goale; deoarece un sălbatic dacă voește să bee rachiu, îl duce acasă, unde dupăce a înghițit bine se culcă să doarmă, ca să nu-l poată vedea oamenii în stare de beție. Numai când s'a trezit deplin, îndrăznește să iasă în lume fără a fi arătat cu degetul de tovarășii săi...

*

Aeroplanul în războI. Ziua de Mercurea trecută a fost zi memorabilă în istoria aviațiunii. Pentru întâia oară a luat parte activă la războiu un aeroplan, care a aruncat la Tripolis bombe în mijlocul dușmanilor. Aeroplanele au făcut atât în războiul italo-turc, cât și în rescoala mexicană excelente servicii de recunoașteri; botezul focului însă l-au primit numai în zilele acestea. Locotenentul *Gavotti* dela secția aeroplanelor armatei italiene s'a ridicat dimineața cu monoplanul sistem Etrich, luând pe mașină câteva bombe, construite special pentru aviatică. Bombele au mărimea și forma unei mici portocale, sunt făcute din oțel și încărcate cu o materie explosivă dintre cele mai simțitoare. Gavotti a sburat câteva mile spre sud-ost dela Tripolis, deasupra unei oaze unde se găsea o trupă de vreo două mii de arabi. Dela o înălțime de 500 metri, locotenentul a svârlit prima bombă asupra arabilor, și a văzut cum bomba lovindu-se de pământ a explodat, după aceea n'a mai zărit decât un nor negru de fum și soldați alergând. A mai aruncat după aceasta alte trei bombe, însă n'a putut stabili efectul lor nimicitor.

*

Concert în Orăștie. Reuniunea română de cântări din Orăștie aranjează din prilejul inaugurării salei celei nouă de producțiuni dela hotelul „Central“ Sâmbătă, în 11 Noemvrie st. n. 1911, un *Concert* cu acompaniare de pian și orhestră militară. în sala mare dela hotelul „Central“. Venitul net încurge la fondul reuniunii. Damele sunt rugate să se prezinte la petrecere în costume naționale. Programa conține coruri mixte, solo pentru voce de sopran și bariton, și piese executate de orchestra militară.

*

Bioscopul Apollo, din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și serbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

*

Mulțămită.

Tuturor binevoitorilor, pretinilor și cunoscuților, cari mi-au adresat cuvinte de mângăiere și îmbărbătare din incidentul trecerii la cele eterne a scumpei și neuitatei mele soții *Valeria Scutea n Maniu*, le exprim pe calea aceasta cea mai sinceră mulțămită.

Păucea, 23 Octomvrie 1911.

Valeriu Scutea
preot. gr. or.

Teatru.

Sâmbătă, cu prilejul serbării în amintirea lui *Schiller*, se reprezentă: *Wallensteins Lager*, poemă dramatică într'un act, după care va urma *Lied von der Glocke*, ilustrat cu tablouri vii.

Oficială.

Atragem atențiunea oficiilor parohiale asupra ordinului consistorial Nr. 11375/1911 Ep., conform căruia terminul ultim pentru **solvirea taxelor sidoxiale** e ziua de 1-a Noemvrie v. a. c.

Oficiile parohiale să îndrume deci epitropiile parohiale, ca până la terminul amintit, — negreșit să administreze cassei arhidiecezane, atât sidoxia pro 1911, cât și eventualele restanțe din anii trecuți.

Cărți și reviste.

Monografia comunei Săcădate este titlul unei broșuri scrise de dl Ioan Podea, preot ort. rom. Ea a fost prezentată la concursul publicat de comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, și a fost premiată cu premiul I. de 90 cor. Prefața monografiei e scrisă de dl Vic. Tordășianu, secretarul Reun. rom. agricole sibiene. In monografie, între altele, se dă istoricul comunei Săcădate (din comitatul Sibiiu), descrierea ei, hotarul, mănăstirea și bisericile, școala și starea culturală, administrația comunii, computul comunal și institutul de credit „Plugarul“. Prețul monografiei e cor. 1, cu portul postal cor. 1·10. Se poate procura dela librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

Amintiri, schițe și nuvele de Alecsandru *Ciura*. Orăștie. Edit. „Librăriei Naționale“, S. Bornemisa, 1911. Un vol. în 8⁰, de 263 pp. Prețul 1·60 coroane. — Este primul volum din „Biblioteca scriitorilor dela noi“, ce apare sub îngrijirea dlui Oct. C. Tăslăuanu și sub auspiciile Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român. Ținta bibliotecii este a trezi o mișcare literară mai intensivă aici la noi acasă, și totodată a pune la îndemâna cetitorilor lucrările scriitorilor noștri de valoare. Librăria națională dela Orăștie a luat asupra sa o sarcină împreunată cu jertfe considerabile, când s'a hotărât a porni această întreprindere literară. Volumul dlui *Ciura* cuprinde vre-o 20 de povestiri, mai ales scene bine prinse din traiul românilor din Munții-apuseni. Cartea tinărului scriitor ardelean se citește cu plăcere. Tiparul și formatul de toată frumusețe.

*

„Luceafărul“, revistă literară și artistică, Nr. 21, din 1911, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: I. Agârbiceanu: La moartea unui prietin. M. Săulescu: Adese coboară noaptea (poezie). T. R. Popescu: Excursiuni în Munții Făgărașului. D. Nanu: Visul unui amurg de iubire, piesă într'un act după H. Bataille. Maria Cunțan: Iubirea noastră (poezie). Cronică: Serbările jubilare din Iași (M. S.). Literatura ca artă și ca profesiune (B.). Poeziile lui Cincinat Pavelescu (B.). Plaga micilor anonimi. Concertul tenorului I. Rădulescu la Sibiiu (M. S.). Cronică școlară (B.). Asociațiunea și Emke. Teatrul românesc în Ardeal (B.). Ian van Eyk. Reviste și ziare. — Poșta Red. Bibliografie. Ilustrațiuni: Ian van Eyk: Altar. Satul Porcești. Efect de lună în munți. Vârful Urlei și Pisoul Somnului. Vedere spre sud-ost de pe Geleageaul. Vedere de pe seaua Lăculețe. Vârful Urlei. Vedere de pe Vârful Urlei spre Vest. Colțul Bolăceni. Vânatul în Munții Carpaților. Peatra Caprei. Mănăstirea Grecilor.

*

Revista politică și literară. Primim nr. 2, an. IV. din excelenta „Revistă politică și literară“, ce apare la Beiuș sub conducerea dlui Aurel *Ciato*, și cu colaborarea celor mai distinși scriitori. Conținutul bogat și variat al acestui număr e următorul: Aurel Ciato: Post festa. Em. Grigorovitza: Elemente românești în limba Sașilor din Transilvania. Dr. Cassiu Maniu: Cum are să fie un centru cultural românesc. Simion Gocan: Presimțirea (nuvelă). Dr. Ștefan Pop: Din trecutul cultural-politic al Bănatului. Henric Sthal: Călătoria în lună a unui Român (fragment). Oct. Lupeanu: Cântarea mea (poezie). Dr. Franz Oppenheimer: Statul, trad. de Ionica. Gavril Todica: Arcuri. P. Papazissu: Serenadă (poezie) T.: La școală (nuvelă) Dr. V. Hăucu: Despre aer și condițiunile igienice ale unei camere de locuit. Note politice. Informațiuni. Redacțional. Ilustrațiuni. Revista aceasta se poate procura pentru prețul de 12 cor. pe an; pentru învățători și preoți: 8 cor.; în România: 15 cor.

Nr. 626/1911. (420) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. română din **Târnovița** tractul Iliei, se publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: Salar fundamental 1000 cor., dintre cari 600 cor. dela popor și 400 cor. se va cere ajutoriu dela stat. Cuartir în natură, și relut de grădină 20 cor.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciu prestat la aceasta școală.

Ilia-murășană, la 15 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Iliei în conțelegere cu respestivul comitet parohial.

Z Mureșan
protopresb.

Nr. 689/1911. (421) 3—3

Concurs.

Pentru instituirea unui post de capelan cu dreptul de succesiune în parohia de clasa a doua **Șimon** bis. veche protopresbiteratul Branului se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt jumătate din venitele stolare sigure fasionate în coala B.

Se notează, că ori ce serviciu în și afară de biserică, capelanul nu poate săvârși fără prealabila încuviințare a parohului local.

Doritorii de a ocupa acest post își vor așterne în terminul sus indicat, subscrisului oficiu protopresbiteral, cererile concursuale, instruite conform legilor în vigoare, având a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserica din Șimon bis. veche cu prealabila încuviințare a subscrisului spre a cânta, respective celebra și cuvânta.

Zernești, 17 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr.-or. al Branului.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 519/1911 protop. (423) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului învățătoresc dela școala elementară confesională gr.-or. română din parohia **Ernea-săsească**, tractul protopopesc al Mediașului. prin aceasta se escrie concurs cu termin **de 15 zile** computate dela prima publicare a acestui. concurs.

Dotațiunea împreunată cu acest post este: 800 coroane din repartiție, iar 200 coroane întregire dela Preavenerabilul Consistor. Cvartir în natură și relut de grădină.

Doritorii de a ocupa acest post au a-și aștèrne rugările lor concursuali, instruite conform normelor în vigoare, subsemnatului oficiu protopopesc în terminul deschis, îndatorați fiind cel ales a conduce la biserică copii în Dumineci și sărbători și a cânta cu ei st. liturgie, a se prezenta poporului în biserică spre a cânta și a face cunoștință cu poporul.

Mediaș, în 18 Octomvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr. or. al Mediașului în conțelegere cu parohial.

Romul Mircea
protopop.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.
[448] 42— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

ABADIE

PARIS

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 12—

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 26—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Picăturile de stomach ale lui Brády

cu

Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „**Picături de stomach de Mariazell**“, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc. Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 21—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câștigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

17 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

………… A se rupe aci. …………

Coupon de com. cătră Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi …………
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: …………

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se ștèrge.

(389) 10—16

Publicațiune.

In 6/19 Noemvrie a c. se licitează locul de **pășunat de oi** al bisericei gr.-ort. române din **Biertan** (Berethalom) pentru 200—250 oi, un loc foarte potrivit pentru oi, pe un an.

Condițiunile mai precis se pot vedea în cancelaria oficiului parohial. (422) 3—3

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2—3 culegători români, cari să fie inițiați și în lucrări de axidență. Primirea se face momentan.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scèpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (372) 7—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 49—52

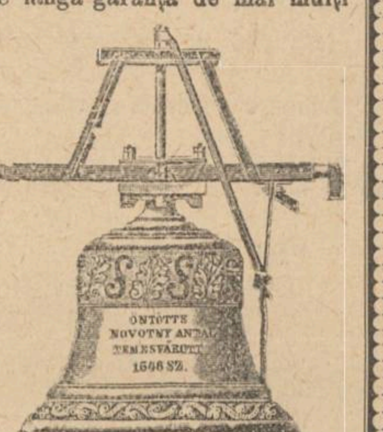

ONTÖTTE NOVOTNY ANTAL TEMESVÁROTT 1846 SZ.

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura S, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

A XXIX-a ces. reg. priv.

LOTERIE DE CLASĂ

110.000 losuri. **55.000 câștiguri.**

Tot al doilea los câștigă.

Câștigul cel mai mare:

1.000,000	200,000	80,000
600,000	100,000	70,000
400,000	90,000	60,000

și așa mai departe.

La clasa I-ă

tragerea în 16 și 17 Noemvrie.

Recomandă și trimite losuri originale cu prețurile oficioase de

los original:	1/8	1/4	1/2	1/1
pentru **cor.**	**1·50**	**3·—**	**6·—**	**12·—**

Colectura principală

JULIUS FRIEDE & Co.

SIBIIU
Str. Cisnădiei 1

BRAȘOV
Str. Mănăstirii 23.

Comandele se efectuesc în modul cel mai simplu prin **mandat poștal!** La dorință losurile se expediază și prin **rambursă.** La cerere chequri poștale, precum și planuri de joc se trimit **gratuit** și **franco. Informațiuni gratuite.** (405) 4—4

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 1/14 Noemvrie 1911. **Nr. 114.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Criza financiară
a băncii centrale din Bucovina.

Publicul român din Bucovina și din alte țări se interesează mult de pierderea cea mare, ce a suferit Centrala însoțirilor de păstrare și credit din Cernăuți, care s'a angajat în afaceri de esploatare de lemne, cu firma Balan et Comp.

In urma întreprinderii nenorocoase, se zice că rămâne un deficit aproape de 4 milioane coroane.

Acoperirea acestei sume cade în prima linie asupra băncii centrale din Cernăuți, apoi asupra tuturor însoțirilor sătești de credit, cari stau în legătură cu Centrala.

Pentru însoțirile amintite, membrii lor, — aproape toți țărani, — au avut să garanteze cu toată averea lor, cu casa și moșia.

Ne putem închipui, în ce stare critică au ajuns bieții țărani, ca fără de vina lor, din neprecauțiunea conducătorilor dela Centrală, să li se vândă curtea și moșia.

Acum toți politicianii români din Bucovina, preoții ca conducători ai poporului și ai băncilor sătești, întemeiate în mare parte de ei, caută căile și mijloacele cari să-i scape din această încurcătură ducătoare la sapă de lemn.

Cei dela conducerea Centralei, ca cei mai deaproape interesați, după cum ne spun foile de acolo, aleargă prin Viena, să mijlocească ajutor dela fondul religionar al bisericii ortodoxe.

Preoții împreună cu poporul au ținut întruniri, la Vatradornei, Rădăuți, Gurahumorului și în Câmpulung, unde protestează energic contra încercării folosirei fondului religionar spre plătirea întregului deficit dela Centrală, ci zic să se acopere numai o parte, care ar cădea pe țărani; căci fondul religionar are menire mai înaltă, nu de a acoperi enorme deficite resultate din întreprinderi de speculațiune. Ei roagă pe I. P. S. Sa Mitropolitul Repta, să păzească averea bisericii și întregitatea fondului.

Credem că ar fi mare rău pentru preoții și biserica din Bucovina, dacă fondul va fi atacat. Ar trebui deci căutate alte mijloace, spre a sări în ajutoriul țăranilor, ca să nu se ruineze. Căci ruina poporului este și ruina bisericii, un popor ruinat nu se mai interesează de biserică, nici de preoți. Când azi preoții aleargă în apărarea poporului, își împlinesc prin urmare nu numai o sfântă datorință, impusă de chemarea lor, dar lucră și în interesul bisericii și al lor propriu, știut fiind, că păstoriul cel bun și sufletul și-l pune pentru oile sale, dar cel năimit, când vine lupul, lasă turma și fuge, căci străin este.

Cu toate acestea, nu este nici decât consult ca fondul religionar să se folosească spre alte scopuri, străine menirei lui. Dacă totuși s'ar face un precedent ca acesta periculos, după părerea mea, — cu timpul ar putea urma și alte asemenea cazuri, cari ar putea nimici fondul cu totul.

Compătimim din tot sufletul pe bieții țărani, cari au ajuns fără vina lor în o stare atât de critică. Pentru a-i scăpa dela licitarea averii lor, aș propune primirea unei idei, care văd, că e pusă în aplicare în țara noastră, și anume: Când se întâmplă, ca unui locuitor din sat să i se liciteze moșia, atunci biserica îi vine în ajutor, o cumpără ea din fondul enoriei de-acolo; iar când nu are parohia bani, atunci preotul cu fruntașii bisericii din localitate recurg la fondurile eparhiale pentru împrumuturi cu procente ușoare pe timp îndelungat, cumpără moșia și *o dau iarăși țăranului, ca să o plătească pe rând și în condiții favorabile.*

Așa fac toate confesiunile din țara noastră, ortodoxii, gr.-cat., protestanții și romano-catolicii.

Ar trebui deci să ia țăranii un împrumut din fondul religionar, pe care au să-l amortiseze în timp mai lung cu procente moderate.

Dacă ar cădea d. e. pe fiecare țăran să plătească o sumă de 7–8 sute sau 1000–2000 de coroane, în mulți ani, cu dobândă puțină, cred că nu s'ar ruina materialicește, — iar fondul religionar n'ar suferi pagubă.

Leandru.

Șaguna și dualismul.

Fruntașii poporului român din aceasta patrie au fost rugat pe *Șaguna*, în toamna anului 1866, să meargă de nou la Viena, unde fusese de atâtea ori, și să roage pe Maiestatea Sa, Monarhul nostru, ca cu ocaziunea schimbărilor ce se prevedeau în conducerea de stat, să nu dee uitării pe credincioșii sei Români. Și *Șaguna* s'a declarat gata a merge la Viena, împreună cu Mitropolitul Blajului, dar numai cu un memorand, în care să nu fie vătămată, nici Coroana, nici guvernul. Fruntașii au considerat probabil de *refuz* condiția pusă, și la finea anului 1866 au trimis cu memorandul pe Barițiu și pe Dr. Ioan Rațiu la Viena, dintre cari singur cel din urmă s'a prezentat în fața Maiestății Sale, fiindcă Barițiu se bolnăvise.

In anul 1867 apoi, deputații naționaliști români din dieta țării încă au căutat să înduplece pe *Șaguna*, ca să meargă la Viena, cu o deputațiune mai mare, și să ceară dela Maiestatea Sa să nu încuviințeze legea transacției, legea dualismului. Dar *Șaguna* nu s'a angajat să facă drumul la Viena, cu toate că Mitropolitul Blajului, *Șuluțu*, se declarase gata de plecare.

Despre încercările făcute din partea deputaților naționaliști români din dieta ungară de a îndupleca pe ambii mitropoliți să meargă la Viena și să roage pe Monarhul să denege sancționarea legilor, cari inaugurează dualismul, a publicat interesante amănunte *Vincențiu Babeș*, în ultimul număr din anul 1876 al *„Albinei“*. Ele sunt următoarele:

„A fost pela Paști, anul 1867. Legile cu sistemul dualistic erau votate și subșternute pentru sancționare. Sancționarea avea să urmeze nemijlocit cu încoronarea și cu jurământul Monarhului pe această constituțiune. Și noi, cari prevedeam gravele urmări și ruina și confusiunea, și în consecință căderea și desfacerea monarhiei, noi și cu câțiva puțini încrezuți, cari asemenea ca și noi erau pătrunși de acea pie aderență a Românilor către tron și patrie, nu mai găsiam odihnă și liniște, și după multă frământare a minții în fine concepurăm ideea, și combinarăm un plan de a ne prezenta printr'o deputațiune compusă din cei mai de frunte 10—12 bărbați ai națiunei (române) la Maiestatea Sa, pentruca descoperindu-i din fir în păr, cu date neinfrângibile, după legile logicei și ale moralei, prin graiu viu și printr'un memoriu, pericolul ce zace în pasul ce tocmai avea a se face, să încercăm cu genunchii plecați, și chiar prin declararea opoziției noastre morale, prin apelul nostru la opiniunea publică a Europei, a împedeca sancțiunea și punerea în lucrare a acestei politice și sisteme funeste, nenaturale, nedrepte, nedemne de un părinte al întregei patrii și al tuturor popoarelor sale, și deadreptul înfrângător de atâtea altisime parole, date popoarelor peste tot, și anume, națiunii române!

Spre acest scop, după ce ni-a succes a câștiga recerutul număr de deputați, și încă pe cei mai de frunte, mai fiindu-ne neapărat de lipsă a câștiga pe ambii Mitropoliți, pe *Șaguna* din Sibiiu și *Șuluțiu* din Blaj, la opt zile după Paști plecară din Pesta Antoniu Mocsonyi și cu Babeș spre Transilvania, mai întâiu la Sibiiu, fiind siguri, că odată părintele Andreiu capacitat și câștigat, capacitarea și câștigarea părintelui Alesandru nu poate să întimpine greutăți.

După o consultare secretissimă de 4—5 ore cu Șaguna, unde dânsul la început încercase a spăra, că Maiestatea Sa a trebuit să fi cumpănit bine politica ce vrea să o sancționeze și introducă, și că nu se poate să nu fi luat în considerațiune conștiințe, interesele, sentimentele și drepturile tuturor popoarelor, și toate împrejurările momentului și ale viitorului, și că deci nu am fi tocmai îndreptățiți a ne teme atât de tare, sau tocmai de a despera pentru lipsa de corectiv în contra șovinismului, netoleranței maghiare, patimei oarbe și ultragiilor, cari constituesc chiar firea domnilor maghiari. După ce însă B. i-a amintit întreaga istorie a trecutului, care nu are un alt esemplu de sobrietate și moderațiune, fie ertatul arhipăstor a plecat capul și a zis: „Zeu, caută să recunosc, că temerile și prevederile Domniilor Voastre, fraților, sunt îndreptățite, și eu pe deplin recunosc, că planul vostru este, nu numai înțelept, dar și de cel mai pur patriotism și de cea mai sublimă loialitate, care tocmai pentru aceasta poate să facă ceva efect. Insă mă tem, tare mă tem, că nu va fi realisabil. Mă

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma,
trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

La 1334 papa Ioan XXII. vestește răsboiu sfânt (expedițiune cruciată) în contra *șismaticilor* și a tatarilor, cari amenință să facă năvăliri nouă în Ungaria. (Hurm. I. pag. 630). Tot în 1334 acel papă concede iertarea păcatelor tuturor acelora, cari vor *muri în răsboiu cu șismaticii* și tatarii, cari fac năvăliri în Ungaria. Papa zice: „Tuturor în Cristos credincioșilor din Ungaria și din alte țări supuse regelui (Carol Robert): Ne ridicăm mintea, ca credința catolică să se întărească și *ginții cari nu cunosc pe Dzeu* și se încred în puterea lor să se cutremure. Când dară, precum din partea voastră ni s'a spus, că voi de către *șismatici*, tatari, păgâni și alți necredincioși suferiți lovituri, devastări, captivități, servituți, temnițe și alte pedepse de multe feluri, pentruca eu să vă animez pentru apărarea credinței catolice în contra *șismaticilor și altor necredincioși*, acelora cari se luptă în contra acestor șismatici și cari în răsboaie au murit, „le concedem iertarea deplină a păcatelor“. (Hurm. I. p. 630).

La 1335 papa Benedict XII. invită pe arhiepiscopul din Strigoniu să dărâme sinagoga de nou edificată a jidovilor din Pozson, pentrucă e zidită lângă o capelă catolică și monahii nu pot zice rugăciunile canonice, de larma ce se aude din sinagogă. (Hurm. I. p. 639).

La 1339 papa Benedict XII. în urma plânsorilor regelui Carol Robert scrie tuturor creștinilor catolici din Ungaria, că papa va ierta păcatele tuturor acelora, cari vor muri în răsboaie cu șismaticii din Ungaria și cu ceialalți necredincioși, vecini ai Ungariei. Papa zice: „Ca creștinii (catolici) și mai ales aceia, cari cu vitejie se luptă în contra dușmanilor acelei credințe (catolice) să fie favorisați și mai tare de grațiile spirituale și să se însuflețească și mai tare la exterminarea lor (șismaticilor etc.), căci ni s'a adus Nouă la cunoștință de cel mai iubit fiu în Cristos, ilustrul rege al Ungariei, că el cu păgânii și șismaticii din regat și din țările sale locuitori, și cu vecinii a purtat răsboiu și mai ales cu atari șismatici, cari s'au abătut dela devoțiunea către sfânta biserică romană, pentru aceasta vouă, cari v'ați luptat cu ei și cari au murit în lupta, vă dau iertarea deplină a păcatelor“. (Hurm. I. p. 657). Aci se înțelege bătaia lui Carol Robert cu Basarab (1330).

La 1345 papa Clemente VI. informează pe Ludovic regele Ungariei, că mai mulți români din Ungaria, Transilvania, Muntenia (Ultra-alpina) și din Sirmiu au primit credința catolică, și alții sunt dispuși ca să o primească; pentru aceasta papa a adresat mai multe scrisori lui Alexandru Basarab și altor români, anume, principelui Nicolae din Remetea, lui Vlad voivodul din Bivin, lui Stanislav din Siprach, lui Ambrosie voivodului din Zopur și lui Nicolae voivodului din Auginas.

„Noi Clemente episcopul (papa) celui mai iubit fiu în Cristos, lui Ludovic, ilustrului rege al Ungariei, salute!

De mult s'a adus la cunoștința apostolatului nostru, că Olahi (*Români*), cari locuesc în părțile Ungariei, Transilvaniei, Ultra-alpina (dincolo de Carpați-Muntenia) și în Sirminium. Acela, care pe tot omul ce vine în lume, îl luminează, asemenea mintea acelora, cu vărsarea grației sale a ilustrat-o, că atari din ei prin primirea credinței catolice au cunoscut deja calea adevărului, prin care celor ce cred li se deschide ușa împărăției cerești, puterea șismei e eschisă și de sine mai de tot lăpădată, și alte eresuri (erori), cu cari îndemnătorul salutei umane, inimile lor le-a ținut încătușate și unii alții, de lucirea clarității de sus, iluminați, pe sine însuși s'au supus la credință, iar Noi, cari în locul Lui (Cristos) deși cu merite neîndestulitoare diregem pe pământ, și care pe toți căutăm a-i mântui și nu vrem pe nimenea să-l perdem, de salutea acestor Olahi și pentru întărirea *credinței ortodoxe* (catolice) suntem îngrijați și lucrăm bucuros, scrisori diverse și oportune ale noastre, parte deschise, parte închise am adresat, așa Ție (Ludovic regele), precum ~~și~~ în Cristos preaiubitei fiicei noastre Elisabeta, regina Ungariei, născătoarei Tale și altora“ etc. (Hurm. I. p. 697).*)

La 1351 papa Clemente VI. concede regelui Ludovic ca în regatul Ungariei să înființeze mai multe biserici catem, că nu ne vom putea înțelege cu cei dela Blaj, de oarece aceia decând sunt, pururea au fost în contra planurilor eşite dela noi“.

---

*) Olahi, Români. Numele Român pentru poporul nostru român, mai întâi apare la papa Clemente VI. la anul 1345. De bună samă au fost trimiși și preoți catolici între români, acestia au descoperit pe români și au făcut papei raport despre esistența lor.

— „Aceasta lasă să rămână lucrul nostru Excelență“, — i-a răspuns M.

Aceasta s'a întâmplat Mercuri sara. Joi, des de dimineață, M. şi B. pleacă spre Blaj, peste Mândra, şi după ameaz, pe la 3, ajunseră acolo. Dar părintele Alesandru tocmai lipsia de acasă, aflându-se la moşia din Şpring. Minten însă se porni din curte un curier călare, ca să-i anunțe oaspeții rari şi neaşteptați, şi după timp de patru ore, tocmai spre sară, iată venerabilul bătrân vine în cărucioara sa de țară, în alergatul cailor, şi bucuria lui este nemărginită.

După cele mai cordiale îmbrățişări şi sărutări oaspeții îi văzură curțile şi locuința. Fiind sara foarte frumoasă, fie iertatul mitropolit îi luă pe amândoi de braț şi îi duse în grădină. Fireşte, pricepea agerul bătrân, că are să afle un plan secret. Preumblându-se prin grădină, B. în puține trăsături îi descoperi motivul misiunei şi respective causa de care e vorba şi la care se lucră, la ce apoi venerabilul Arhipăstor nu mai ştia să-şi mai ascundă surprinderea şi plăcerea. Urmă cina, la care fură chemate numai încă două persoane, de cea mai completă încredere ale bătrânului, pe cari fiindcă trăesc, nu ne este permis a le numi. După cină persoana mai tînără se retrase, şi remaseră patru, cari continuară un discurs pur național, cu privire la trecut, present şi viitor, de cea mai mare însemnătate, încât bunul bătrân, care regulat se culca pe la 9 ore sara, nici nu simți cum trecuse de unsprezece. In fine petrecând oaspeții la chiliile lor, acolo le zise: „Auziți, dragii mei, atâta este iubirea şi încrederea mea către voi, încât mă supun planurilor voastre necondiționat. Merg cu voi, ori unde mă veți duce. Iar fratelui dela Sibiiu spuneți-i, că ori ce program va face, cu voi împreună, eu din capul locului l-am primit, şi ori unde me veți pune, voi sta cu demnitate, ori unde îmi veți comanda să merg înainte, voi merge cu demnitate. Şi acum noapte şi odihnă bună!“

A doua zi, dela dejun până la prânz, neîncetat se urmă discursul asupra misiunei, tot mai mult esplicându-se importanța planului. Iar bătrânul tot mereu repeta: „Dragii mei, frații mei, dispuneți de mine până la moarte“.

In aceeaşi zi sara, M. şi B. fiindcă încă de dimineață îşi expedaseră trăsura până la jumătate de cale, ca să-i aştepte acolo cu caii odihniți, iar până acolo îi transportă repede căruța Mitropolitului dela Blaj, încă destul de timpuriu ajunseră iarăşi la Sibiiu, unde Mitropolitul Andreiu îi aştepta cu o cină luculică. Cu toate acestea, cina s'a terminat iute, numai între trei (persoane), cari pe la 9 retrăgându-se în extrema aripă şi localitate a curții, au început discursul asupra resultatului adus din Blaj. Părintele Andreiu fieiertat de astădată purta în față o seriositate şi îngrijire încă mai mare decât cu două zile mai nainte, şi dupăce ascultă şi le află toate cu un fel de neîncredere, atât către ambii săi oaspeți, dar mai vârtos către Blaj, încercă iarăşi a ridica îndoieli peste îndoeli în privința succesului şi temerii de fiasco. B. îi reflectă şi argumentă, că: „datorința bărbaților de caracter şi convingere în astfel de caz este a încerce, a face şi a întreprinde toate pentru a feri tron, patrie şi națiune de rău, de sdruncinare. Temerea de fiasco nu poate să fie motivul unor bărbați de resoluțiune şi devotament“. In fine, că în acest caz „mai uşor este a lua responsabilitatea față de viitor şi de istorie, pe lângă încercări energice, solide, serioase, apoi macăr cu zece fiasco, decât fără de atari“.

Toate înzadar. Părintele Şaguna în urma urmelor declară, că s'a socotit şi nu poate să se angajeze. Apoi scoase un proces verbal ce pregătise asupra acestor întâlniri şi consultațiuni şi pofti, ca acela să se subscrie de toți trei spre eternă memorie. Babeş îi reflectă, că prea bucuros, numai cât atunci trebue completat cu unele puncte esențiale, cari tocmai lipsesc şi trebue făcut în două exemplare. Dar adause, că dânsul este convins, că Excelența Sa aceasta nu o va voi, de oarece Excelența Sa, ca bărbat politic atât de experimentat, nu se poate să nu fie pătruns de absoluta necesitate a urmărilor prevăzute, cari deci vor forma o acuză grea asupra mitropolitului romîn, cât şi asupra intimului consilieriu de stat al Maiestății Sale.

Auzindu-le acestea înaltul bărbat, stete mult timp aprofundat în cugete, cu hârtia sa în mână. Era către miezul nopții şi domnia tăcerea cea mai absolută, încât se auzia resuflarea celor trei dela masă. In fine imposanta statue să mişcă, rupând documentul din mâna sa în patru şi aruncândul sub masă, iar B. spre liniştire îi promise, că cât timp va fi Excelența Sa în viață, fără consentimentul seu nu va face obiect de discuțiune publică din această întâmplare.

Astfel s'a terminat un plan, ce după a noastră convingere putea să modifice întru câtva pornirea carului de stat dela calea spre ruină şi perire. Astfel în fine s'a încercat a se inaugura o opozițiune română imposantă în contra distrucțiunei maghiare. Durere, fără succes. De unde apoi a trebuit cu grele opintiri mai târziu să creăm alta, fără capii bisericei şi ai națiunei, şi astfel cu mult mai puțin eficace!

Atâta am simțit de lipsă a descoperi astăzi despre aceea încercare, cu atâta ne-am simțit datori nouă, între fatalele imprejurări de astăzi, când monarhia, patria, națiunea, tronul ni se par ajunse acolo, unde cu siguritate provedeam că au să ajungă. Specialitățile încă mai interesante decât cele generale, pe cari le atinserăm mai sus, precum şi ideile noastre asupra schimbării cugetului Mitropolitului Andreiu în timp de două zile (care schimbare abia a putut să fie spontană), ne rezervăm a le descrie, dacă vom mai avea zile, la un timp şi loc mai potrivit. Atunci vom apreția mai de aproape şi geniul ambilor noştri mari bărbați publici Andreiu Şaguna şi Alexandru Sterca Şuluțu, şi vom revela relațiunile noastre către ambii.“*)

*

Ziarul *„Telegraful Român“* din Sibiiu, condus pe atunci de Arhimandritul *Nicolau Popea*, mai târziu episcop al Caransebeşului, şi de asesorul consistorial *Nicolae Cristea*, amândoi oameni de încredere ai lui *Şaguna*, cari ştiau multe din secretele marelui Arhiereu, luând act în numărul 9 din anul 1877 despre destăinuirile lui Babeş, nu le trăgea la îndoeală exactitatea, dar ar fi dorit a le vedea făcute încă în viața lui Şaguna, pentrucă acesta să le fi putut întregi şi respective îndrepta. Procesul verbal l-a compus Şaguna din precauțiune, pentrucă era Stan pățitul, şi îi plăcea să procedeze corect în astfel de chestii mari, ca să nu-i poată fi răstălmăcite cuvintele mai târziu. De altcum toate destăinuirile lui Babeş formează mărturie în favorul Mitropolitului Şaguna, pentrucă: „ce alta se poate deduce din istorisirea faptului, decât că Şuluțiu nefiind scrupulos, se învoi din capul locului, primind *necondiționat* propunerea lui Babeş, pecând Şaguna, fiind mai scrupulos, rumegându-o timp îndelungat şi purtând pe față o seriositate şi îngrijire mare“, află cu cale în urma urmelor a nu o primi. Tocmai aici zace puterea lucrului! Tocmai asta este, ce nu a mulțămit pe Babeş, că adecă Şaguna nu a primit şi însă *necondiționat*, politica acestuia, ci a rămas pe lângă a sa. Un Şaguna ca „bărbat politic atât de experimentat“ va fi văzut poate nefructuositatea politicei lui Babeş, şi nu va fi voit să fie dus pe ghiață!“

*

Pentru noi, cei de astăzi, chemați şi îndreptățiți să judecăm pe cei mari ai noştri din trecut, numai după faptele lor, atât cele săvârşite, cât şi cele nesăvârşite, destăinuirile de sus ale intransigentului politician român Vincențiu Babeş sunt de mare însemnătate, fiindcă ele ne presintă pe ambii mari mitropoliți români, Şaguna şi Şuluțiu, aşa cum ei au fost în ființa lor, unul, cel din Blaj, impresionabil, înflăcărat şi la moment gata să sară în foc pentru neam, pentru fericirea poporului său, ori pentru împedecarea vreunei nefericiri, care amenință naționalitatea română din patria aceasta, altul calm, cu sânge rece, vecinic cântăritor de fapte şi de situații, adevărat politician şi diplomat, care nu se gândea nici odată la aceea, că ce ar trebui să se facă, ci la aceea, că dacă se face un lucru, care are să-i fie resultatul real, urmările, bune ori rele? Şi după lungi frământări de creeri şi poatecă după o noapte nedormită, Şaguna a ajuns la convingerea, că pasul propus de cei doi deputați fruntaşi naționalişti români nu are să ducă la nici un succes, la nici o îmbunătățire de situațiune. A declarat deci, că nu poate să-l accepteze. Păcat, că nu s'a conservat acel proces verbal pe care'l compusese Şaguna, despre pertractările avute în chestia aceasta, căci în el sigur că să cuprindeau *motivele*, cari au îndemnat pe Şaguna să decline dela sine onoarea de a se pune în fruntea unei mişcări, dela care el nu a aşteptat nici un bine şi nici o îndreptare a sorții poporului român, pe care atât de mult îl iubea. Faptul însă, că fără iel ceialalți nu au cutezat să întreprindă nimica în direcția aceasta, cu toate că la Viena puteau să meargă şi fără Şaguna, ba şi fără Şuluțiu, căci politica intransigentă română, fără capii bisericei, se începuse deja pe la finea anului 1866, când au fost trimişi la Viena George Barițiu şi Dr. Ioan Rațiu, ca să presinte Monarhului plângerile Românilor din Ardeal, într'un memorand temeinic — dovedeşte, că argumentele sale aduse în contra mergerei deputațiunei la Viena erau atât de puternice, încât cei doi deputați români, Mocsonyi şi Babeş, comunicându-le celorlalți, dupa reîntoarcerea lor la Pesta, ele au induplecat şi pe aceştia, şi chiar şi pe M şi B. să renunțe la pasul pe care voiau să-l facă. Şaguna ştia foarte bine, că Maghiarii formează acum o putere, de care Coroana trebue să țină cont, iar Românii nu sunt putere, care ar putea să strice tronului şi dinastiei. Mai ştia, că legile dualistice, pe cari le votase dieta ungară şi îşi aşteptau acum sancționarea preaînaltă, sunt resultatul unor pertractări, cari au decurs ani dearândul între Coroană şi fruntaşii Maghiarilor. Deci Monarhul şi a dat bine seamă despre aceea ce face cu introducerea sistemului dualistic de guvernare în monarhia austro-ungară şi odată determinat pentru acceptarea acestuia, nu este putere care să-l mai poată abate dela calea pe care a apucat, şi cu atât mai puțin este putere care să-l mai poată face săşi detragă cuvântul odată dat Maghiarilor. Şi astfel era clar în mintea sa, ca lumina soarelui, că o intreprindere ca aceea, de a ruga pe Domnitoriul țării se nu sancționeze legile dela cari era făcută pendentă inaugurarea unei epoce de pace şi de linişte internă în Ungaria şi chiar şi încoronarea sa de rege apostolic al Ungariei, nu numai că nu ar avea nici un resultat real, ci l-ar mai espune pe el, pe Şaguna, şi înfruntărilor şi suspicionării, că nu e în stare să înțeleagă situațiuni politice şi să tragă concluziuni corecte din ele. De aceea Şaguna a refuzat să meargă la Viena, în anul 1867, precum a refuzat şi în anul premergător 1866 când cu ocasiunea ținerii adunării generale a Asociațiunei în oraşul Alba Iulia fruntaşii români întruniți acolo l-au rugat cu mari insistențe să meargă cu un memorand la Impăratul, ştiind el foarte bine aceea ce îi spusese nu tocmai cu mult mai nainte Impăratul, când l-a chemat anume spre acest scop la Viena, că „dacă Maghiarii imi vor face concesiuni, *am să le fac şi eu*“. Legile dualistice erau tocmai resultatul acestor concesiuni reciproce, făcute la spatele Românilor. Deci, ş-a zis Şaguna, de ce să mai merg şi să bat la uşa, care acum nu mi se va mai deschide?!....

---

*) Din *„Albina“* anul 1876. numerii 117 şi 118.

Expoziția de oi din Jina.

— Raport special. —

După frumoasa sărbare a pasărilor şi pomilor din *Tălmăcel*, după bine cercetata expoziție de vite din *Săcel* şi după de tot instructiva expoziție de copii din *Lancrăm*, Reuniunea agricolă sibiană, prin aranjarea expoziției de oi din Jina îşi înscrie o nouă vrednicie la activul său. Cum comuna Jina, aşezată pe vârful munților, unde numai cu anevoe poți străbate, nu a prea fost căutată de aşezămintele noastre, brava ei poporațiune a folosit prilejul oferit de expoziție, să-şi arete toată dragostea, ce o poartă aşezămintelor noastre şi în acelaş timp să şi manifesteze şi recunoştința față de cei cari pentru popor muncesc fără altă recompenză decât mulțămirea sufletească de a fi făcut binele, fiindcă este bine! Duminecă (la 22 Oct. n.) des de dimineață, şi pe o vreme încântătoare, piața Jinei abia mai încăpea mulțimea (peste 100) flăcăilor şi a bărbaților în floarea vârstei, cari, îmbrăcați în haine de sărbătoare şi formați în ceată de mândri călăreți, în frunte cu harnicul notar dl Nic. Opreanu, au luat drumul spre frumoasa Poiană, în mijlocul căreia au dat față cu representanții Reuniunii, domnii: I. Chirca, prim-notar (Sălişte) totodată v. prezid., N. Iosif şi A. Cosciuc, membri în comitet şi Vic. Tordăşianu, secretar, cari, însoțiți de domnii Dr. A. Crăciunescu şi Victor Stanciu, profesori sem., I. Banciu, casier, (Sibiiu) Dr. Nic. Schiau, adv. şi Göncz Ödön, veterinar cerc. (Mercurea),

---

tolice spre a converti pe şismatici, pe cumani şi pe tatari, cari locue o parte în Ungaria parte în vecinătatea regatului, la credința catolică. Şi papa zice: „că în anumite părți ale Ungariei şi aproape de regat esistă mulți şismatici, păgâni şi alți necredincioşi, şi pe acestia regele să-i conducă la sfântul botez şi la credința catolică şi pentru ei regele să edifice câteva biserici parohiale în locuri mai acomodate, dar între marginile regatului său şi cu destule venituri să le provadă“ etc. (Hurm. I. p. 16).

La 1352 papa Clemente VI laudă zelul regelui Ludovic din Ungaria, fiindcă voeşte ca dela frontierele Ungariei să alunge pe toți şismaticii şi alți necredincioşi. Şi papa zice: „Noi pentru aceasta astfel de propus al tău îl lăudăm şi îl recomandăm în numele Domnului, şi acel propus îl urmărim cu favoruri şi remunerări apostolice şi pentru aceasta, toate şi fiecare provincie, cetăți, castre, sate, întărituri şi ori ce fel de locuri, cari tu — cu ajutorul lui Dzeu — din mânile şismaticilor şi altor necredincioşi cu puterea din mânile lor le vei scoate şi le vei supune puterii tale, — ajutându ți mâna dreaptă a lui Dzeu . . . să fie ale tale şi ale moştenitorilor tăi, şi aceste Noi cu autoritate apostolică le concedem şi le dăruim“. (Hurm. I. p. 24).

Aci se înțelege Țara românească.

La 1352 papa Clemente VI. scrie episcopilor din Agram (în Croația), din Oradea-mare şi Cianad, şi prin acestia tuturor prelaților şi catolicilor, că papa toată dijma ce se cuvine bisericilor etc., a conces-o regelui Ludovic ca să-şi poată apăra regatul său în contra *şismaticilor* şi altor necredincioşi. (Hurm. I. 2 p. 27).

La 1356 papa Inocențiu VI. concede regelui Ludovic ca să meargă cu răsboiu asupra ereticilor şi şismaticilor din Serbia şi-l provoacă ca totodată să alunge din regatul său pe toți *şismaticii* şi necredincioşii. (Hurm. I. p. 39) Pe atunci Oros (Uroş) era regele Rasciei, Sârbiei. (Hurm. I. p. 39).

Tot la 1356 papa Inocențiu VI. invită pe toți catolicii ca să facă rugăciuni lui Dzeu pentru învingerea şi îndelunga viața a regelui Ludovic, care voeşte să meargă cu răsboiu asupra şismaticilor din Sârbia şi din vecini. (Românii. Hurm. I. pag. 41).

La 1336 Ludovic regele Ungariei ordona nobilimii din comitatele Cuvin (Kewe) şi Caraş să prindă pe toți preoții slavi de acolo dimpreună cu femeile şi copiii lor şi să-i ducă înaintea comitelui Benedict Hem, care să trateze cu dânşii după cum îi va ordona regele. In text se zice, voi aveți acolo preoți slavi sau şismatici. (Hurm. I. pag. 132). Acesti preoți slavi, verosimil au venit din Sârbia.

La 1374 papa Grigorie XI. scrie lui Ludovic regelui Ungariei: „Mai deunăzi a venit la cunoştința noastră, că o parte anumită a mulțimii națiunii Valachonilor (Valahilor), cari locuesc anumite margini ale regatului său de către tătari, şi trăesc după ritul şi şisma grecilor, precum o parte mare a acelora încă trăeşte, tu, cu zel ferbinte, care spre sporirea credinții adevărat creştine totdeauna ai fost gata şi te-ai arătat grațios şi ce a fost spre adevărat zisei credințe (catolice) îngrijindu-te tu, s'au reîntors acum o parte şi că unii din acei Valachoni, sunt oameni simpli şi convertibili, şi la observarea credinței catolice, la însaş credința, destul de uşor s'ar rentoarce, când cu ajutorul favorului său şi de căpetenia lor (acelor părtaşi la catolicism) proprie, prin scaunul apostolesc s'ar provedea ei, când — se zice — *de serviciul preoților unguri*, nu sunt bine îndestuliți. Noi (papa) de cele spuse vrând a avea cunoştință mai sigură, ca cu grijă mai mare să putem influința asupra lor (românilor), Noi venerabililor frați ai noştri, arhiepiscopilor din Strigoniu şi din Calocea, le-am trimis scrisori cu mandate, ca despre aceste recercând sfatul excelenției regeşti (adecă al regelui), şi de toate ce pentru salutea sufletelor şi propăşirea credinței în acele părți ar fi de folos, cu trudă mai mare să se informeze şi să ne dee de ştire, şi ca şi tu (regele) să ajungi la un premiu etern“. (Hurm. I. 2. p. 216).

Tot la 1374 papa Grigorie XI. invită pe arhiepiscopii din Ungaria, să cerceteze dacă e adevărat, că românii catolici, cari locuesc în părțile despre tatari, *nu sunt îndestuliți cu preoții lor unguri*, şi dacă nu ar fi bine, ca de episcop al românilor de acolo, papa să numească pe călugărul minorit, Antonio de Spoleto, care ştie limba românească şi care a întors pe mai mulți români la legea catolică. Şi în părțile acele, Vlachonilor li s'ar ridica biserică, catedrală şi în fruntea ei s'ar pune episcop fratele Antonio de Spoleto, profesor din ordinul minoriților, şi el însuşi pe mulți din Vlachoni i-a întors la religiunea catolică şi i a botezat etc. (Hurm. I. 2. p. 217)

(Va urma).

Constantin Cristiu, învăţător (Sălişte) şi I. Candrea, agent de asigurări, veniau dinspre Sălişte. La cuvintele calde de întimpinare ale notarului Oprean a răspuns tot cu căldură v.-prezidentul Chirca.

Drumul din Poiana până în Jina l-am făcut încurjuraţi de marea ceate a călăreţilor, aceşti demni urmaşi ai grăniţerilor din Jina. Intraţi în Jina, o privelişte nu se poate mai frumoasă şi greu de descris s'a desfăşurat înaintea ochilor noştri. Intreagă Jina, cu mic cu mare, cu bătrân şi tinăr, era adunată în piaţă, unde cuvinte de bun sosit a rostit parohul D. *Panfiloiu*, care, făcând istoricul Jinei, ne pune în vedere, că locuitorii ei din timpuri vechi tot cu oieritul s'au îndeletnicit şi că şi astăzi sunt aproape cu toţii oieri. Isolaţi cum sunt de cealaltă lume, ei sunt muncitori şi iubitori a tot cei românesc. Astăzi sunt mândri că sunt căutaţi la vatra lor de cei cari la inimă poartă soartea muncitorului român, cu drag îi primeşte şi cu drag vor asculta sfaturile ce li se vor da. Viceprezidentul Chirca răspunzând, mulţumeşte pentru primirea impunătoare ce i se face Reuniunii, care, ca şi alte dăţi, ne cruţând jertfe de oboseală şi de muncă, a ţinut ca de data aceasta să caute pe oierul nostru acasă la sine şi aici sfaturi şi poveţe să-i dee.

După descălecare am cercetat în cimiterul bisericii locul de odihnă al vrednicului căpitan C. *Stezariu*, acest sfetnic şi conştienţios chivernisitor al averii marelui Andreiu. La mormântul lui am rostit o rugă ferbinte către Dzeul neamurilor spre a ne da mulţi bărbaţi înzestraţi cu cinstea şi cu iubirea nefăţărită de neam a acestui stejar. Ca vecini îşi dorm somnul în acest cimiter vrednicul fost notar I. Streulea şi soţia preotului Panfiloiu. In salele spaţioase ale şcoalei apoi, după o gustare potrivită, s'a constituit juriul proclamând prezident al expoziţiei pe v.-prezidentul Chirca, iar de reportor al juriului pe secretarul Tordăşianu. La locurile vacante au fost numiţi în juriu domnii: Dr. A. Crăciunescu, Vic. Stanciu, C. Cristiu, Const. Save, înv, G. Grosu, N. Stefan (Şugag), I. Dobre (Rodu). N. Barbu, I. Prode, I Dan şi inginerul silvic Baiu Crăciun. Munca obositoare a juriului a durat peste 3 ore, căci exponenţi au fost în număr de 170 (148 din Jina, 19 din Şugag, 2 din Răchita şi 1 din Rodu) cu numărul total de 1442 capete expuse (1117 oi, 149 berbeci şi 176 noatini şi noatine). Materialul expus cea mai mare parte a aparţinut soiului de oi ţurcane păroase şi stogoşe. Lâna oilor expusă, de calitate fină. De altfel s'a constatat, că în scopul îmbunătăţirii rassei oilor de astăzi, se recere o încrucişare grabnică cu oi de rassă superioară, dacă vorba este ca îndeletnicirea cu prăsira oilor să dea resultatele dorite. Ciobanii jinari şi şugăjeni sunt cu multă dragoste pentru cultura oilor. Cei mai săraci au 10—30 capete, cei mai mulţi dispun de 80—100 capete.

Juriul întrunit în şedinţă a hotărât în principiu, că deşi este pentru vederile comitetului central în ceace priveşte premiile de împărţit pentru oi, pentru cei mai buni baci şi pentru cei mai buni câni de turmă (ciobăneşti), cu considerare la împrejurarea, că juriului nu i s'a dat putinţa să constate pe baze reale (in mod intuitiv), cari din baci (sau băciţe) au dat dovezi de mai multă dibăcie la facerea caşului şi cari s'au dovedit a fi de model şi pentru alţii în privinţa curăţeniei în stâni şi căşerii etc., ear în cât pentru câni la expoziţie abia au fost aduşi 2, de data aceasta premiile de cor. 40 şi de cor. 30, în total cor. 70, menite pentru baci şi pentru cânii ciobăneşti, nu se distribue, ci să consideră drept temeiu al fondului „Societăţii oierilor din Jina şi jur“, contemplate de comitetul central, în a cărei proprietate intră şi maşina de tuns lâna, al cărei preţ, inclusiv masa de tuns, curelele de legat etc., este cor. 140. După multe desbateri s'a stabilit lista premiaţilor, conform căreia s'au decernut 22 premii pentru oi, 9 premii pentru be baci şi 11 pentru noatini, noatine şi mioare. Premiaţi au fost 33 exponenţi din Jina, 6 din Şugag, 2 din Răchita şi 1 din Rodu.

Prezidentul Chirca, constatând cu vie mulţămire, că expoziţia de oi din Jina, atât cu privire la numărul exponenţilor, cât şi cu privire la materialul expus, se consideră de reuşită, pune în vedere, că prelegea dlui I. Banciu, despre „Cultura oilor şi valoarea lânei“, din cauza timpului de tot înaintat, se amână pe primăvară, când dl Banciu se va prezenta spre a pune în practică şi maşina de tuns lână, când apoi va ţinea şi conferenţa şi dă cuvântul raportorului Tordăşianu, care aduce în numele Reuniunii sincere mulţămite comisiei econ. comitatense pentru ajutorul de 300 cor.; comunei politice şi bisericeşti Jina, pentru câte 50 cor.; comunei Şugag pentru cor. 25 şi băncii „Mărgineana“ din Poiana pentru ajutorul de cor. 20; apoi arată cum din cor. 445, cât au stat la dispoziţie: cor. 245 s'au decernut drept premii pentru exponenţii cu oi; cor. 130 este preţul maşinei de tuns lâne, ear cor. 70 să depun la bancă drept temeiu al unui fond, ce să se dea „Societăţii oierilor din Jina şi jur“ cu menirea, ca atunci când fondul va permite, să se trimită vre un tiner în străinătate, unde să-şi câştige cunoştinţe temeinice cu privire la pregătirea caşului şi a diferitelor soiuri de brânzeturi. Incât pentru „Societatea oierilor“, alcătuirea ei să lasă în grija fruntaşilor oieri din Jina şi jur. Scopul ei va fi propăşirea în ale economiei de oi cum şi a negoţului cu lână, brânză şi alte producte ale oilor, ear ca mijloace la ajungerea acestaia va servi: îmbunătăţirea şi nobilitarea rassei indigene de oi, producerea raţională a brânzii, untului, etc şi valorizarea lor şi cu deosebire vinderea în tovărăşie a lânei etc.; acordarea de împrumuturi şi avansuri de bani; întrevenirea la guvern şi alte diregătorii în scopul înlesnirii purtării economiei de oi şi a negoţului etc. şi în fine luarea de păşuni in arândă. Impărţirea premiilor, în vederea timpului înaintat, s'a încredinţat dlui notar N. Opreanu. Toate isprăvite, dl Chirca, mulţumind tuturor pentru toate, declară expoziţia încheiată.

La masa comună, cinstită de fruntaşii din Jina, s'au continuat discusiunile privitoare la starea oieritului nostru. Părintele Panfiloiu, oier şi el, a spus neajunsurile ce le îndură oierii, dl Chirca şi Tordăşianu speră mult bine dela „Societatea oierilor“ plănuită, pentru a cărei întrupare face calde promisiuni zelosul notar Opreanu. Participanţii la expoziţia de oi din Jina nu vor uita în curând aceastä serbare înălţătoare, închinată ciobanului român. Meritul bunei reuşite revine comitetului aranjator în frunte cu notarul Opreanu şi cu intelectualii din Jina.

„*Invingătorul*“.

NOUTĂŢI.

Alegeri pentru congres. Deputaţi *clericali* pentru congresul naţional bisericesc au fost aleşi în arhidieceză următorii domnii: Cercul *Sibiiu: Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicar arhiepiscopesc. Cercul *Alba-Iulia: Nicolau Ivan*, asesor consistorial. Cercul *Deva: Lazar Triteanu*, asesor consistorial. Cercul *Ilia: Lazar Triteanu*, asesor consistorial. Cercul *Abrud: Vasilie Dămian*, protopresbiter, deputat dietal. Cercul *Cluj: Dr. Eusebiu R. Roşca*, protosincel, director seminarial. Cercul *Dej: Gregoriu Pletosu*, protopresbiter. Cercul *Mediaş: Mateiu Voileanu*, asesor consistorial. Cercul *Braşov: Dr. Vasile Saftu*, protopresbiter şi cercul *Făgăraş: Nicolae Borzea*, protopresbiter.

*

Concertul doamnei Lucia Cosma. Vineri, în 17 Noemvrie 1911 st. n. la 8 oare seara va avea loc în sala societăţii (Gesellschaftshaus), după cum am anunţat deja, concertul doamnei *Lucia Cosma*, dat cu binevoitorul concurs al domnişoarei *Ana Voileanu*, pianistă. Se va executa următorul program: 1. L. Delibes: Arie din „Lakmé“. 2 Hugo Wolf: Die Spröde, Die Bekehrte, Nimmersatte Liebe. R. Strauss: Wiegenlied. 3. G. Dima: Şi dacă ramuri bat în geam. Ana Voileanu: Dorinţa. Ionel Borgovan: Toarce puica. T. Brediceanu: Când treci bade pe la noi, toate cântate de doamna *Lucia Cosma*. 4. Rachmaninoff: op. 3, Prelude Cis moll Chopin: Ballade G-moll de dşoara *Ana Voileanu*. Pausă. 5. Ana Voileanu: Sommernacht. Theodor Fuchs: Es hing der Reif. Bertha Bock: Märzsturm. Friedrich Meyer: Der Hufschmied. 6. Puccini: Arie aus „Bohême“. Bemberg: Nymphes et Sylvains, cântate de doamna *Lucia Cosma*. Preţul locurilor: Loge 10 cor. Fotel de orhestră 3 cor. Stal 2 cor. Loc de stat 1 cor. Bilet de studenţi 60 fileri. Bilete se capătă începând de Marţi 14 Noemvrie la Librăria Georg Mayer şi seara la cassă. Deschiderea cassei la 7 ore seara. Inceputul la 8 ore seara.

*

Distincţie. Judecătorul dela Curie, dl *Ioan Mezei*, cu prilejul penzionării sale, a fost distins din partea Maiestăţii Sale cu conferirea Crucei de cavaler al ordinului Leopold, ca recunoştinţă pentru serviciul zelos şi îndelungat.

*

Promoţie. Domnul *Ioan Mateiu*, absolvent de teologie şi colaborator al ziarului nostru, a fost promovat Sâmbătă, în 11 Noemvrie n. *doctor în ştiinţele juridice* la universitatea din Cluj. Sincere felicitări.

*

Dela comitat. Pentru întregirea unui loc vacant de membru la congregaţia comitatului Sibiiu, în cercul electoral *Slimnic*, se face alegere *în 23 Noemvrie n. c.* Alegerea se începe la orele 9 dimineaţa şi se termină la 4 d. a. La acest cerc electoral aparţin comunele: Hamba, Şuramare, Roşia şi Slimnic. Alegători sunt toţi cei trecuţi în listele alegătorilor de deputat dietal, valabilă pentru anul 1911.

*

Sfinţirea noului edificiu şcolar al comunei bisericeşti gr. ort. române din comuna Agârbiciu, tractul Turda, se face în 19 Noemvrie n. la orele 3 d. a., iar sara la orele 6, va avea loc concertul corului din acea comună.

*

Caz de moarte. Din Londra se scrie, că Joe *Smith*, capul mormonilor, a murit în etate de 81 de ani la Salt Lake City, reşedinţa statului mormonilor. Este jălit de cinci soţii, 21 de băeţi şi 21 de fiice.

*

Un stabiliment de electricitate se va construi în oraşul Braşovului cu o cheltuială de aproape două milioane de coroane.

*

Pentru seminarul din Caransebeş. Societatea de lectură a elevilor dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeş „Ioan Popasu“ aranjază o Serată literară-muzicală, cu o bogată programă, în folosul Seminarului episcopesc, Duminecă în 13/26 Noemvrie 1911 în sala mare a otelului Lichtneckert. Oferte se primesc cu mulţămită şi se vor cvita pe cale publică. Având în vedere scopul măreţ de a vedea ridicându-se cât mai curând templul adevărului religios şi al culturii naţionale, on. public este rugat să răspundă la învitarea tinerimii, luând parte în număr cât mai mare la serată. Preţurile de intrare şi ofertele se pot trimite pe adresa preşedintelui Societăţii: Dr. Moise Ienciu, profesor în Caransebeş.

*

Ajutorul statului. Ministrul de finanţe Lukács a trimis oraşului Kecskemét o adresă, în care declară că va înainta parlamentului un proiect de lege cu scop de a veni în ajutorul poporaţiunii păgubite pe urma cutremurului de pământ. Statul adecă va acorda oraşului un împrumut de 6 milioane de coroane. Până atunci ministrul ofere un avans de un milion şi 200 de mii cor. pentru acoperirea cheltuelilor celor mai necesare.

*

Nouă piesă de Tolstoi. Moştenitorii marelui scriitor rus au dat directorului unui teatru din Moscova o dramă inedită, rămasă după moartea lui Tolstoi. Piesa este o dramă din viaţa ţărănească şi poartă numele: *De aici se naşte tot răul.* Autorul arată urmările alcoolismului, cu icoane luate din viaţa poporului. Prima reprezentaţie se va da în Decemvrie a. c.

*

Premiul Nobel Din Stockholm se scrie, că Academia suedeză de ştiinţe a acordat premiul pentru fizică profesorului Wilhelm *Wien* din Würzburg, ear premiul pentru chimie doamnei *Curie* dela universitatea din Paris. Premiile fac în anul acesta câte 194 330 franci.

*

Bătrâneţe adânci. Se găsesc acte autentice, care dovedesc, că mulţi oameni au trecut binişor de vârsta de o sută de ani. Cel mai cunoscut este un marinar suedez, *Drakenberg*, care împlinise o sută patruzeci şi şase de ani când a murit; a suferit 15 ani în robie şi s'a căsătorit la etate de 111 ani. Un ţăran englez *Toma Parr*, care în toată viaţa lui n'a mâncat decât pâne, caş, brânză şi a beut lapte, a trăit 153 de ani. O revistă franceză aminteşte pe doc. *Dufournel*, care în etate de 112 ani a fost prezentat lui Napoleon. Meşnicov, celebru medic parisian, îşi aduce aminte de un pacient al său care a răposat la vârsta de 140 de ani. Cei mai mulţi din moşnegii, ajunşi la aceste adânci bătrâneţe, au dus o viaţă foarte cumpătată. Ieşiţi mai ales din pătura ţărănească săracă, s'au ferit de băuturile alcoolice.

*

Greva advocaţilor. O mişcare interesantă din punct de vedere social se pregăteşte în Seghedin, şi adecă: advocaţii de acolo au de gând să proclame grevă. Cauza acestei mişcări este împrejurarea, că judecătoriile pretind dela advocaţi prea multe apărări gratuite în cazuri de procese. Advocaţi amintiţii plănuesc să înainteze un memorand către ministrul justiţiei şi să ceară o reformă în stările actuale ale apărărilor gratuite.

*

Publicaţiune. Comuna Strugari dă în arândă prin licitaţiune publică jogărul din Tomnatec. Licitaţiunea se va ţinea la 19 Noemvrie 1911 la 8 ore înainte de ameazi în cancelaria notarială. Preţul strigării 600 coroane. Vadiu de 10% Oferte închise se pot da până la începerea licitaţiunii.

*

Cât câştigă un advocat? Revista „Strand Magazine“ arată cât câştigă unii advocaţi: astfel Sir Edward Garson şi Rus Isaacs, membrii ai parlamentului englez, câştigă fiecare anual câte 504 mii lei, având un onorar obicinuit de 25.200 lei plus 2520 lei de fiecare zi de judecată, dacă procesul ţine mai multe zile. In America unii advocaţi au devenit milionari: I. G. Tomlinson de pildă a luat într'un an din 2 procese: odată 1 milion 512 mii lei, altădată 252 mii lei. Advocatul Chauncey Depew a luat 1,008.000 lei dela o declarare în stare de faliment; iar Elin Root, fost secretar la ministrul de răsboiu al Statelor-Unite, a luat 1 milion 260 mii lei pentru aranjarea succesiunii Russel Sage, afacere care i-a răpit din viaţă... 48 de ore, ceea ce însemnează 630 mii lei pe zi. Probabil însă recordul va fi întrecut în curând în ţara dolarilor.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Silvia Corcodel, elevă de croitor, 1 cor., Octavian Neagoş, cassarul „Luminei“ din prilejul botezului fiului său Petru, 5 cor., Şirian Coman, învăţăcel măsar, 50 bani; la nunta mehanicului Gavriil Radu cu dşoara Elisaveta Şerban, naşii George Trifan şi soţia Elena n. Grindeanu, câte 1 cor. = cor. 2, Maria Imbăruş, moaşă, 60 bani, Ioan Imbăruş exped. Foaiei pop., 40 bani ear ceialalţi oaspeţi cor. 3.10. Au mai dăruit: Ana Hareti Candrea n. Ghianţu şi fiica sa dşoara Lucreţia Oniţiu, câte 1 cor. = cor. 2, şi Ştefan Mărginean, sodal pantof. (Măgina), aplicând pe fratele său Victor, în fabrica de lăcătuşerie Török V., 40 bani.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa a XII-a ordinară preoţească din protopresbiteratul gr. or. român Deş, care se va ţinea în *Deş, la 6/19 Noemvrie 1911* şi la care e dator a participa fiecare preot.

Program:

1. Invocarea Duhului Sfânt la 8½ ore dimineaţa. — Predica o va ţinea parohul Ştefan Gheţie.
2. Vizitarea arhivei parohiale.
3. Deschiderea conferenţei.
4 Critică asupra liturgiei şi a predicei.
5. Rezoluţiunea Ven. Consistor asupra concluzelor conferenţei XI din 1910.
6. Impărţirea comunelor tractuale în grupări religioase.
7. Referadă asupra rapoartelor preoţilor despre activitatea lor.
8. Cum au împlinit preoţii celea 12 puncte din pastorala arhierească ddto. 29 Iuniu 1909 Nr. 7983? Despre aceasta fiecare preot să trimită în 8 zile raport la prezbiterul Gavriil Hango în Gherla.
9. Referadă asupra proiectului normativului: „Regularea obiceiurilor şi petrecerilor tineretului“.
10. Raportul comisiunii pentru procurarea de cărţi pe seama bibliotecii protopresbiterale.
11. Raportul şi raţiociniul despre starea bibliotecii protopresbiterale in 1910.
12. Executarea ordinului Ven. Consistor din 1 Martie 1911 Nr. 1782 B. şi a pastoralelor arhiereşti din 9 Maiu 1911 Nr. 4398 Prez. şi din 7 Sept. 1911 Nr. 11197 Prez.
13. Chestiunea înfiinţărei unei „Foi poporale“.
14. Statorirea programei conferenţei proxime.

Deş, 15 Octomvrie 1911.

Teodor Hermanu
prot. gr. or. rom.

Cărţi şi reviste.

Spre prăpastie, de Roman R. *Ciorogariu*, Arad, 1911, „Tribuna“, institut tipografic, Nichin şi cons. O broşură de 68 pp. Preţul 50 de bani.

*

La masa calicului, nuvele şi schiţe de *Caton Theodorian*, 1911, Bucureşti. Preţul 1 leu 50 bani. — Un volum de 179 pp., cu 14 interesante povestiri.

Teatru.

Astăzi, Luni, „*Die goldene Eva*“, comedie în 3 acte, mâne, Marţi, „*Die keische Susanne*“, operetă în 3 acte.

Nr. 11,768 Bis. (425) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de paroh în comunele bisericeşti de clasa III a din **Cerişor** şi **Găunoasa**, tractul Hunedoarei, se publică din oficiu al treilea concurs cu termin de 30 zile pe lângă emolumentele din coala B. despre ajutoriul dela stat.

Suplicele concursuali instruite conform normelor regulamentari sunt a se aşterne Consistorului, iar reflectanţii vor avea cu observarea restricţiunilor regulamentari a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în comună spre a cânta şi predica în sfta biserică.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 25 Octomvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 12,079 Bis. (426) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III a **Bucium-Muntari**, tractul Abrudului, se publică din oficiu al treilea concurs în termin de 30 zile, pe lângă emolumentele din coala B. privitoare la congruă, având a se aşterne rugările concursuali, instruite conform normelor în vigoare Consistorului, iar suplicanţii, în vre-o Duminecă ori sărbătoare pe lângă restricţiunile regulamentari, a se prezenta la biserică în numita comună, spre a şi arăta desterităţile inherente tagmei preoţeşti.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 25 Octomvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 684/1911. (424) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

1. **Crişcior**, cu salar 1000 cor. din repartiţie, locuinţa şi grădină în natură şi relut de lemne 100 cor.

2. **Ormindea**, cu salar 1000 cor. şi anume 920 cor. din repartiţie, 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de aceasta când participă la înmormântări are 1 cor. de fiecare caz. Cuartir şi grădină în natură. Alesul este obligat ca în Dumineci şi sărbători la utrenie să ţină o strană.

3. **Stânija**, cu salar 600 cor. suma până la 1000 cor. se va cere din nou dela stat, şi cuartir în natură deocamdată 1 (o) odaie.

4. **Zdrapţi**, cu salar 1000 cor. 800 cor. dela comuna bisericească, iar 200 cor. ajutor dela Veneratul Consistor, cuartir, grădină în natură şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la aceste şcoale.

Cei aleşi vor fi îndatoraţi a provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie, eventual în şcoala de repetiţie agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucţiunea din Religiune în toate clasele.

Cei ce sunt în stare a instrua şi conduce corul bisericesc sunt preferiţi şi li se pune în vedere prospect şi oarecare renumeraţie.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis şi pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a cânta.

Brad, 22 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. el Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Damian
protopresb.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 15—52

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALIT.

Se află pretutindenea.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 9—

Câştigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000**.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

17 Noemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ………… un los întreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: …………

Suma o primiţi alăturat / Prin mandat postal / Ridicaţi-o prin ramburs — Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 11—16

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune a publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 3—

Banca culturală

institut de credit şi economii „**LUMINA**“ societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu**
şi **Turda**.

Capital social	cor.	600,000
Fond de rezervă	„	15 000
Depuneri . . .	„	1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4**½% cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5**¼% dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la disposiţie.

(416) 4—

Direcţiunea.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 23—52

Telefon 172.

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător**, crâmpeie din sbuciumările dela noi. Preţul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N Iorga, **Serbările dela Blaj**. In semnătatea lor politică, culturală şi literară, à 30 fil. porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Şerban, à 50 fil, porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericeşti şi politicianismul.** O cuvântare şi articole Preţul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Preţul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul**, traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Preţul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann şi Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Preţul 80 fil., porto 5 fil.

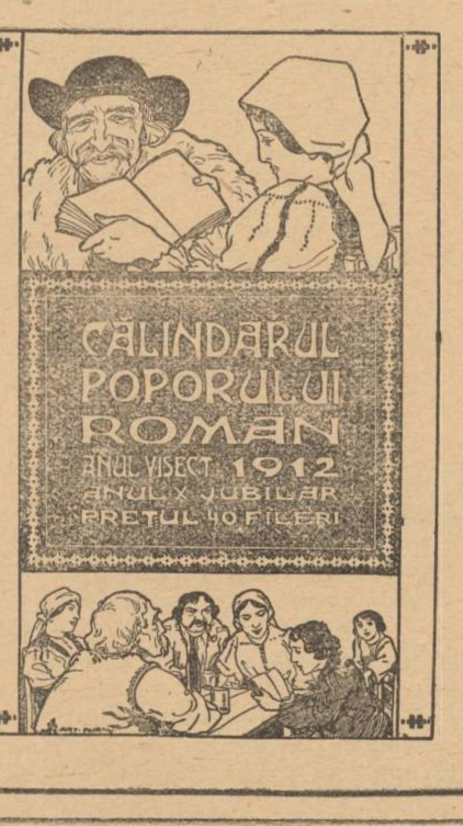

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMAN

::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole şi articolaşi literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reuşită: „Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“

125 ilustraţiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naţionale şi vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul Ary Murnu din Bucureşti.

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audienţelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaţilor români, a funcţionarilor români din ministerii şi a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaţilor români din Ungaria şi o mulţime de alte lucruri de folos.**

Preţul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianţii şi vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administraţia „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian, Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 3/16 Noemvrie 1911. Nr. 115.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Bilingvismul și urmările lui.

De *Iosif Stanca**).

In multe lucruri jignitoare, pe cari ni-le aduce legea școlară pentru școala și cultura românească de pe aceste plaiuri, locul prim îl ocupă *bilingvismul*, care din firea lucrurilor duce la surmenaj, iar acesta în mod fatal la ruinarea generațiunilor școlare și a învățătorimii.

Dacă deschidem istoria pedagogiei vom da de acest fenomen încă în evul mediu, când să introduceau în școalele medii, limba greacă și latină, cu scopul bine determinat, ca tinerimea școlară, ajunsă în posesiunea acestor limbi, să studieze în original limba și literatura acelor popoare clasice, cari prin trecutul lor glorios, prin cultura lor neîntrecută, au fost și vor fi veacuri de-arândul izvor de primenire pentru sufletele însetate de tot ce e nobil și frumos. Acest scop s'a urmărit întotdeauna în școalele medii și să urmărește chiar și în zilele noastre.

Introducerea bilingvismului în școalele elementare aparține vremilor mai nouă, când aceasta să face din cauze politice, ca mijloc de desnaționalizare. Astfel au purces Germanii cu Polonii din Posen, etc. Bilingvismul în școalele elementare nu are îndreptățirea ce o are în școalele medii, unde limba străină este privită ca mijloc pentru câștigarea noilor cunoștinți. In școalele elementare cunoștințele să predau, precum e natural să se predee, *în limba maternă*, iar predarea acelorași cunoștințe în două limbi, pe lângă aceia, că apare ca un non sens, produce și *surmenaj*, ale cărui urmări dezastruoase ne vom încerca să le fixăm.

Să luăm ca pildă un copil de țăran, care este osândit de soarte să-și petreacă întreaga viață la țară, fiind deobligat, ca cunoștințele elementare să și-le însușească în două limbi în timpul de școală.

Copilul când vine la școală nu știe să vorbească limba sa maternă cum să cade. Este cunoscut, câte greutăți întimpină învățătorul cu elevul, până ce acesta își însușește un mănunchiu de cunoștințe. Greutatea asimilării provine din motive psihologice: cunoștințele predate oricât de intuitiv și oricât de atrăgător, rămân un ce abstract pentru mintea copiilor, care sboară spre alte plaiuri mai fericite, spre jocuri și spre ștrengării inerente firii copilărești. Firea lor pretinde cea mai mare libertate, de care îi despoaie tocmai școala cu organizația sa. Nu e destul însă numai atâta. Orice apercepție noauă, numai atunci formează proprietatea sufletească a elevului, dacă să pune în legătură cu apercepțiunile cele vechi, dacă să sistemizează. Ce muncă încordată trebue să desvoalte învățătorul de nou, ca să sistemizeze cunoștințele atât de răslețe ale elevilor din școalele elementare, cari trăiesc în cea mai mare parte într'un mediu foarte nepriincios culturei și educațiunei peste tot.

Când școala și-a ajuns scopul cu sistemizarea cunoștinților câștigate în limba maternă, vine limba străină, cu care cunoștințele anterioare, în loc să se fortifice și cristalizeze tot mai mult, să slăbesc și să întunecă, nefiind între ele nici o afinitate, ca să se poată face asociarea necesară. Neputându-se face asociarea ideilor, în capul copiilor să produce un haos nemaipomenit, o confuzie generală. Zăpăceala e evidentă din răspunsurile confuze, vagi, adeseori bizare ale copiilor, la vrâsta în care între împrejurări normale te-ai aștepta, ca mintea lor să scapere de lumină și seninătate. De aici mehanism pe toată linia. Ceeace reproduc elevii, reproduc, nu ajutați într'atâta de memorie și inteligență, ci mai mult în mod mehanic, ajutați de exercițiul îndelungat. Peste corpul lor obosit de grabă să întinde o moleșală, în aerul încropit de miasme otrăvitoare. O căscare generală să simte în toată clasa. Din ochii lor osteniți a dispărut orice foc juvenil; pleoapele lor să sbat a lene, după somn. Și din colțurile mai discrete ale clasei, la firile cele mai trudite să observă ațăpiri tot mai sistematice. Din astfel de școale a dispărut orice viață, orice farmec. Salele, cari ar trebui să fie adevărată plăcere pentru ei, devin în curând adevărate temnițe. Și știința, care ar trebui să fie dulce, ca fagurul de miere, devine poama cea mai acră din lume. Firea lor dornică de libertate caută alt adăpost, cu mult mai prielnic. Și unde l'ar putea găsi, decât în templul minunat al naturii, unde dumnezeirea vorbește prin mii de guri, unde lumina să revarsă în raze ondulătoare, unde cântecile răsună din belșug, unde veselia curge gârlă și unde peste tot nu găsești decât armonie, farmec și colori? Acest învățător e cu mult mai atrăgător, de oarece acesta le predă toate pe nesimțite, fără salturi, în porțiuni bine cumpănite și într'un mod fermecător. In procedura lui e ascunsă atâta înțelepciune, atâta bunătate și atâta farmec, pe când dascălul le dă toate artificial, lipsit adeseori de dragostea și de farmecul ce să recere, — ca să știe să lumineze, să încălziască și să fascineze. Ce proces straniu psihologic trebue să se desvoalte în capul acestor școlari, încărcați cu atâtea cunoștințe diverse, în două limbi! Și ce roade detestabile o să culeagă omenimea pe urma acestui sistem de educație cu totul greșit! Firește, acestea vor urma cu mult mai târziu, ca diferite simptome sociale. Iată cum caracterizează doi bărbați de școală dela noi starea tristă în care a ajuns școala noastră:

„Pusă în slujba unor tendințe potrivnice legilor firești, școala poporală nu mai poate fi privită ca un institut de creștere, ci ca un laborator de periculoase experimentări, ca un loc de dresură dobitocească, de tâmpire a minții și de strivire a inimii“.[1]

„In acestea (școalele bilingve) a încetat orice tendință de educație, orice cultură a voinței și a sentimentelor; singura lor tendință e de a îngrămădi mințile bieților copilași cu *cunoștințe formale*. E ușor de închipuit spre ce prăpastie îngrozitoare duc în chipul acesta școlile noastre“...[2]

In țările, în cari e întrodus bilingvismul, pentru exhauriarea unei programe cât de reduse să recere, după cum e firesc, îndoit atâta timp și energie desvoltată; va să zică, ca să se ajungă la exhauriarea programei, trebue mărit în mod conziderabil orariul. Că ce înseamnă șederea alor 80 de copii la un loc, câte 6–7 ore pe zi, în aer infectat și în etatea fragedă de 6—12 ani, pentru orice om cu mintea sănătoasă nu este greu de gâcit.

Din astfel de școale e numai natural, dacă vor eși generații de surmenați, cu fața pururea ofilită, cu spinarea încovoiată, cu mintea pururea adormită; niște ființe nenorocite, vrednice de compătimit și de plâns, cari nici pe departe nu vor putea să concureze în lupta cea grea pentru existență alături de sucrescența altor neamuri, în toate privințele mai bine înarmată decât a noastră.

Să ascultăm acum părerea unui bărbat de școală din Bucovina, pentru ca să ne convingem și mai bine despre dezastrul ce-l produce școala,

---

*) Din cartea *„Școala română și învățătoriul român din Ungaria în lumină adevărată“* pe care o recomandăm de nou în atențiunea domnilor învățători.
Redacțiunea.

[1] I. L. „Vatra Școlară“ an II. p. 117.

[2] Dr. Onisifor Ghibu „Luceafărul“ an X. p. 98

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma,

trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

Asemenea la 1374 papa Grigorie XI. scrie arhiepiscopului din Ungaria, că pe la marginile Ungariei în părțile despre tatari se află o mulțime mare de români, cari s'au întors la credința catolică și nu sunt mulțămiți cu preoții lor, cari sunt unguri, așa ar fi bine ca să li se dee un episcop catolic, care știe limba lor.

„Noi Grigorie episcopul etc. La auzul apostolatului nostru o relație vrednică de credință ni s'a produs, că la marginile Ungariei către tatari, este o mulțime de atari popoare, cari se numesc valachoni (valahi) și trăesc după ritul și șisma grecilor și sunt oameni simpli, dar convertibili la credința catolică și la observația adevărului credinței creștinești. Și că cel mai iubit fiu al nostru în Cristos, Ludovic, ilustrul rege al Ungariei, e un zelos ferbinte al credinței creștine, și el a câștigat o parte anumită din acele popoare și le-a trecut la credința catolică; dar acesti trecuți nu au antistia (căpetenia bisericească) lor și nici preoți proprii ai lor, și puțini *preoți din unguri*, pentru ministrarea sacramentelor bisericești, dar diferența limbelor, moravurilor, sau și din alte cause nu sunt bine îndestulați cu preoții... Și voi cu consfătuirea regelui, hotărâți că în ce loc să se ridice scaunul episcopului, în ce mod să fie dotată biserica episcopului, cum să fie marginile diecesei și cărui mitropolit să se supună?“ (Hurm. I. 2 p. 220).

La 1379 papa Urban VI. concede călugărilor minoriți dreptul, ca în Sârbia și în Țara Basarabilor să înființeze mănăstiri catolice. (Hurm. I. 2 p. 268).

Intrebarea cu episcopul catolic la marginile Ungariei despre tatari, începe a se deslușì. La anul 1390 papa Bonifaciu IX. numește pe fratele Francisc de S. Leonardo, din ordinul Carmeliților de episcop Argiensis (de Argeș) în Valahia și îl supune mitropolitului din Calocea. Decretul e din 16 Maiu anul 1390. Se adaugem aci ce se ține de Argeș. La 1400 papa Bonifaciu IX. confirmă dreptul de jurisdicțiune al arhiepiscopului din Strigon, unde se zice: in dicta (diocesi) transilvanensi, olim. Argensi Diocesi. (Hur. I. 2 p. 409).[1]

Revenind la șirul lăsat, la 1339 papa Bonifaciu IX. în 15 Dec. scrie: „Pentru înaintarea convertirii Grecilor, Valahilor, Bulgarilor și Armenilor, cari locuesc în Brașov, dăm scrisoare de iertarea păcatelor, și Bonifaciu pentru sporirea credinței catolice sacro-sancte întinde mână ajutătoare. Când dară precum am auzit în opidul Corvina (Kronstadt, Brassó) sau la popor, numit Brascho, ce se ține de diecesa Strigoniului, așezat la marginile creștinătății, în care opid așa mulțime mare de Greci, Valahi, Bulgari, Armeni și de alți necredincioși locuește și trăește, au atare biserică în orașul numit pentru usul și cultul zeilor, la olaltă cu credincioșii lui Cristos cari locuesc tot în acel oraș și câți mai mulți de astfel și alți necredincioși, inspirați de grația divină, vreau a se reîntoarce la credința zisă (catolică) și doresc de mânjirea și pata veche să se curețe în sfântul isvor al botezului, și au propus de laudă de a rămânea credincioși (catolici) și spre scopul acesta, Noi dăm scrisoare pentru iertarea păcatelor“. (Urkundenbuch, de Franz Zimmermann, Carl Werner și Georg Müller, tom. III. pagina 246).

---

[1] La anul 1295 (Hurm. I. pag. 526) într'un decret al papei Bonifaciu VIII. (1294—1303) se află: în dicta (diaecesi) Transilvanensi olim Argensi diaecesi. Dat în Roma la Sfântul Petru XVIII. Kalend. Decembris pontificatus nostri, anno primo. Din document s'ar vedea dară, că în Transilvania a fost diecesă catolică și că diecesa Argeșului, verosimil ca sufragană, s'a cuprins în cea din Transilvania. Dar la anul 1400 Bonifaciu IX. asemenea confirmă drepturile de jurisdicțiune pentru toate diecesele catolice din lume. (Hurm vol. I. partea 2 pag. 410). Și în acest text se află tot aceea: la dicta Transilvanensi, olim Argensi diaecesi. Dat în Roma la Sfântul Petru XVIII. Kalend Decembris pontificatus nostri, an. XI. (adecă anul 1400). Bonifaciu IX. a domnit dela 1389—1404.

Decretul lui Bonifaciu VIII. la Fejér tom. X. 3 p. 107, iar al lui Bonifaciu IX. la Fejér tom. X. 2. pag. 789, originalul în arhiva arhiepiscopului din Strigoniu, adecă se află două documente separate.

La anul 1295 în Ungro-vlahia domnitor a fost Dan, † 1298, fiul lui Radu-Negru, la anul 1400 în România a fost Mircea. De pe timpul lui Dan nu se află nici o pertractare din partea papilor pentru înființarea unei episcopii catolice pe teritorul român dela marginile Ungariei, până ce pertractările lui Bonifaciu IX. sunt înșirate mai sus și din ele a purces înființarea episcopiei catolice a Argeșului după anul 1400. Astfel pentru episcopia din 1295 nu se află nimic afară de amintirea lui Bonifaciu VIII. cum e citată mai sus.

când funcționează între împrejurări cu totul abnormale, documentând prin aceasta, că rătăcirea tot rătăcire rămâne, ori în ce țară s'ar ivi ea. Iată ce zice acel bărbat!

„Fiind copiii instruiți într'o limbă ce n'o pricep, pierd interesul pentru școală, devin apatici, ba chiar dușmănoși școlii și umblă fugari pe drumuri. Urmarea acestor stări e, că cei mai mulți elevi repețesc în decursul obligativității lor mai mulți ani școlari și foarte puțini absoalvă clasa a 6-a. Rezultatele ce să obțin în progresul învățământului în școlile cu două limbi de propunere sunt cu mult inferioare rezultatelor dela școlile cu o limbă de propunere.“[1]

De aceia țările în cari e întrodus bilingvismul sunt pururea osândite să rămână staționare, cel puțin pentru partea oprimată a locuitorilor, și apar ca un paradox față de acelea, cari își dau toată osteneala, ca să reducă munca scolară, ca tinerimea astfel să vină în atingere cât mai îndelungată cu elementele naturii: aer și lumină, din cari rezultă forța fizică și scăpărarea vie a sufletului omenesc.

Este evident, că în țările aceste pierderea e duplă și ireparabilă.

Pierderea e duplă, pentrucă pe de o parte va rămânea pururia o chimeră tendința acelora, cari vreau să se opună legilor celor mai naturale cu atâta îndărătnicie, iar de altă parte prin aceia, că prin încătușarea spiritelor omenești să pune stavilă înfloririi și propășirii generale.

Pierderea e ireparabilă, din motivul, că având de a face cu spiritul omenesc, acesta nu să poate schimba de pe o zi pe alta. Sufletul omenesc odată zdruncinat, cu greu să mai poate aduce în ogașul său normal, ci mai totdeauna este osândit să rămână în starea de degenerare și să-și aducă roadele sale patologice. Aici, mai mult ca la artele plastice, să potrivesc vorbele marelui nostru critic literar Tit Maiorescu:

„Ai un singur bloc de marmură; dacă îl întrebuințezi pentru o figură caricată, de unde să mai poți sculpta o Minervă?“[2]

Făcând reprivire asupra relelor semnalate venim la convingerea, că relele acestea sunt de așa natură, că din partea noastră nu să pot îndrepta. Toată activitatea celor chemați să se îndrepte într'acolo, ca să *convingă* la anumite ocaziuni cercurile conducătoare despre *rătăcirea* cea mare ce să face atunci, când nu să ține cont de legile naturale de desvoltare la un popor întreg, ci se pretinde aceia ce este peste puterile omenești.

---

[1] N. Simionovici „Școala“ an II. p. 49.

[2] „Critice“ Prefața ed. 1874 p. XV.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțască din tractul Ungurașului.

Conferența preoțească a tractului protopresbiteral Unguraș s'a ținut la 2/15 Octomvrie a. c. în comuna Unguraș. Era o zi frumoasă, dar cam rece, de toamnă.

Conferenței i-a premers serviciul divin celebrat de protopresbiterul Pavel Roșca, de preoții Andreiu Măgurean din Tămașa și Vasiliu Ferghete din Dâno. care a cetit și o predică despre milostenie. Fiind predată la înțeles și ascultată cu multă atențiune de cei prezenți cred, că va avea efectul dorit în popor.

După serviciul divin ne-am întrunit în casa părintelui din loc, Joil Ghiurițan, unde am luat dejunul.

De aici am mers la școala noastră confesională care, laudă conducătorilor e destul de bine aranjată. Pe mine însă m'a surprins, că a fost decorată cu niște tabele de cetit numai unguresți. De ce oare nu și românești?

Intruniți în sala de învățământ s'a cântat „Impărate ceresc“, apoi președintele protopop deschide conferența cu o vorbire acomodată, în care arată marea importanță a conferențelor preoțești.

Urmează constituirea, și se alege de notar Iuliu Chifa, preot în Hida, ear ca bărbați de încredere Ioan Andreiu din Rachiș și Gavril Murășan din Jimborul mare.

Părintele Murășan încă la dejun ne spune, că parochia Unguraș, în locul modestei biserici de lemn, voește a-și ridica o biserică de peatră, și face propunerea ca noi preoții întruniți în această conferență să ne arătăm prin fapte dragostea către sfânta biserică și se întreprindem între noi o colectă. Propunerea s'a primit, având ca rezultat după cum știu peste 200 cor.

Părintele Ioan Andreiu face propunere să se trimită adresă de aderință Excelenței Sale Archiep. și Mitropolitului *Ioan Mețianu*, ear părintele Gavril Murășan ca să se trimită una din prilejul centenariului directorului Seminariului Andreian, P. C. Sale *Dr. Eusebiu R. Roșca.* Se primesc ambele propuneri și cu compunerea și trimiterea telegramelor se însărcinează biroul. —

Se purcede la constatarea celor prezenți și se constată presența alor 18 preoți, ear absenți sunt 4, dintre cari 3 cu scuză, ear unul fără scuză. Din cei cu scuză numai a unuia se primește, ear ceialalți se pedepsesc cu câte 10 cor. în favorul fondului ppresbiteral.

Se cetesc unele circulare, cari se iau la cunoștință.

Preotul Andreiu Măgureanu cetește raportul său asupra rapoartelor întrate dela preoți despre activitatea extra-bisericească. Din raport reese, că stăm destul de binișor în cele materiale și morale, având fonduri aproape în toate parohiile.

Urmează cetirea elaboratului de Remus Roșca, preot în Tresnee, „Nazarinismul istoria, ființa și combaterea lui“. Lucrarea a fost ascultată cu mare atențiune fiind vorba de o chestie actuală, căci durere și în părțile noastre începe a se lăți această sectă primejdioasă.

Se cere ședință secretă și se discută asupra serviciului divin, asupra predicei și asupra unor scăderi observate la unii preoți. După discuție se observă, că serviciul a fost bine celebrat, ear predica a fost bine succeasă, ear pentru scăderi e rugat dl ppresb. ca pe cei vinovați să-i admonieze.

Ar fi urmat darea de samă asupra pastoralei Excelenței Sale dto 29/VI 909 Nr. 7983 Pres. dar nefiind lucrată în scris de membrul insărcinat cu aceasta, se amână până la conferența anului viitor, care se va ținea conform usului de a fi conferențele ambulante, la învitarea părintelui Gavril Mureșan, în Jimborul mare. Ne mai fiind alte obiecte, ședința se închide.

După ședință ne-am întrunit cu toții la masa părintelui din loc Joil Ghiurițan, unde ni s'a servit un prânz excelent. N'au lipsit nici toastele obicinuite la asemenea ocaziune. Sara ne-am depărtat cu dorul de a ne revedea la anul în Jimborul mare.

B-l

Conferența preoțască din protopresb. Iliei.

Binevoiți, dle redactor, a da loc raportului despre decursul conferenței preoțesti din tractul Iliei, ținută la 5/18 Sept. 1911 în comuna Cărmăzinești.

La această conferență au luat parte aproape toți preoții, deși a fost un timp nefavorabil, plouând toată ziua.

S'a ținut serviciul divin, servind preoții Ioanichie Luch, George Țăpos și Miron Oprean, iar predică ocasională a rostit preotul Petru Ștef.

După finirea serviciului divin, la 10 ore, P. O. D. protopresbiter *Zevedeiu Murășan* prin o cuvântare acomodată, arătând vremile grele în cari trăim și îndemnând pe toți a fi privighietori neadormiți, părinți și povățuitori adevărați ai poporului, declară conferența de deschisă.

După constatarea celor presenți și după constituirea conferenței prin alegerea preoților Romul Iacob și Ioanichie Oprean ca bărbați de încredere și a păr. Miron Oprean, ca notar, se pune la ordine desbaterea asupra serviciului divin și a predicei.

Conferența declară serviciul divin și predica de succeasă.

Se cetesc din partea presidiului mai multe circulare, cari servesc spre știință tuturora. Privitor la dispozițiunea din Circ. Nr. 1782 Pres. pc. 9 conferența își esprimă dorința, că iconițele să se pregătească în centru, în stilul nostru, de unde apoi să se procure pe seama credincioșilor noștri. Ear în ce privește Circ. Nr. 3020 Bis. privitor la înființarea unei foi poporale, care să corespundă cerințelor tuturora, în spirit bisericesc, sub supraveghierea oreși cum a bisericii, conferența o primește cu vioă însuflețire.

Protopresbiterul Zevedeiu Mureșan comunică preoțimei, că având în vedere cum că în tractul acesta aproape toți preoții tebue să fie și catecheți, unii la școli comunale, ear alții la școalele de stat decrește și cere, ca fiește-care să-și împlinească datorința cu conștiințiositate.

Se pune la ordine raportul despre activitatea preoțimei din tract. dela ultima conferență. Raportorul Ioan Laslo, constată, că partea cea mai mare a preoțimei și-a implinit chemarea.

Urmează la ordine raportul comisiunei de trei despre resultatul serviciilor divine în Dumineci și sărbători de câte 3-5 preoți. Oprean comunică conferenței, că resultatul serviciilor a fost depin multămitor pentru popor, deși numai în 6 comune din tract s'au săvârșit aceste servicii.

Conferența însărcinează preoțimea și mai departe cu astfel de servicii, săvârșite în fiecare comună de câte 3-5 preoți și impreunate cu predici de cuprins religios moral.

Se pune la ordine tema: „Preotul român și chemarea lui în viața poporului nostru“, lucrată de preotul Ioanichie Oprean. Tema fiind bine lucrată, conferența o ia cu plăcere la cunoștință și esprimă părintelui I. Oprean mulțămită protocolară.

Se pune la ordine tema: „Obiceiuri superstițioase la poporul nostru și delăturarea lor“, de păr. Constantin Popoviciu. Fiind tema bine lucrată, conferența o declară pe deplin succeasă.

Se presintă „Planul cronologic privitor la obligamentele oficioase ale preotului“, de Ioan Budoiu. Planul fiind bine lucrat, conferența decide a se tipări și în chipul acesta a se împărți între preoțime. Cu designarea temelor pentru conferența viitoare se însărcinează oficiul protopresbiteral. Pentru censurarea rapoartelor despre activitatea preoților conferența designează și pentru anul viitor pe păr. Ion Laslo. La invitarea preotului Longin Pope, conferența pentru anul viitor se va convoca în comuna Tătărăști.

Exhauriat fiind programul, P. O. D. protopop Zevedeiu Murășan ca încheiere a ținut o vorbire instructivă, cu vorbe bine alese, îndemnând preoțimea la muncă și la fapte nobile. In decursul prânzului comun s'a toastat pentru inițiatorul conferențelor preoțești, care este Excelența Sa Inalt Prea Sfinția nostru metropolit *Ioan Mețianu.* După prânz fie care s'a îndepărtat la ale sale cu dorul de a munci și în viitor cu bun sporiu în via Domnului.

Preotul: *Oprean*
not. al conf.

Dela conferențele învățătorești.

Conferența tractului Târnava.

20 Octomvrie 1911.

După aproape 2 zile de muncă și de sbuciumare continuă, ne vedem iarăși între cei patru păreți ai școalei. Conferența tractului nostru, ținută în 14 și 15 Octomvrie v. în Cetatea de baltă, ni-a dat posibilitatea de a ne gândi mai serios asupra problemelor puse la ordinea zilei. Mai ales, că de data asta am avut în mijlocul nostru și pe coreferentul din Sibiiu, *Dr. Ghibu,* care cu bunăvoință a luat parte la toate desbaterile noastre. Tot materialul din Religiune, începând dela clasa I până la a VI-a, s'a desbătut temeinic, conform noului Plan de învățământ, la care dl coreferent *Ghibu* ni-a dat explicările de lipsă, arătându-ne însemnătatea întregului material care trebue predat în școala noastră confesională.

Iar acum să revin asupra lucrărilor cetite în conferență. Nu sunt chemat, ca eu să fac darea de samă asupra lor, ci las acest lucru altuia, mai competent; numai să nu ne facă judecată prea aspră, pe care poate nu o merităm, căci după vorbele apostolului Pavel: „De va cădea vre-un

---

12. Legatul Angelo dela Sfântul Laurențiu.

La 1403 papa Bonifaciu IX. autorisează pe Angelo cu titlul de Sfântul Laurențiu, presbiter cardinal al scaunului apostolic, ca Legat trimis în Ungaria, Valahia etc. îndeosebi să dea ajutor regelui Ladislau, ca să ocupe tronul Ungariei. (Hurm. I. 2 p. 411).

La 1410 papa Ioan XXII. scrie nunciului său (ambasador, sol la curtea Ungariei) episcopului Placentin, că de oarece, *credința eretică* se estinde tot mai tare în Ungaria și aceasta se întâmplă din causă, că în apropiere imediată se află Valahi, Cumani și alți necredincioși, pentru aceasta nunciul să pună capăt acestor abusuri, decretând pedepse asupra preoților și călugărilor catolici, cari nu-și împlinesc datorința și pentru aceasta ei nu pot cere, ca de nou să fie confirmați în beneficiile lor. (Hurm. I. 2 p. 466).

La 1410 papa Ioan XXII. scrie nunciului său, episcopului Placentin din Ungaria, că pe la frontierele Ungariei să înființeze biserici catolice, de oarece bisericile ce esistau mai nainte le-au ruinat tatarii și alți necredincioși. (Hurm. I. 2 p. 468).

La 1412 papa Ioan XXII. biserica catolică din Lemberg o înalță la rangul de biserică mitropolitană *și îi dă dreptul de jurisdicțiune asupra episcopilor de ritul grecesc,* din Premisl, Chelm, Camenița, Vladimir, Siret și Chiev.

La 1433 papa Eugeniu IV. confirmă privilegiul dat călugărilor minoriți, pentru Bănatul Severinului, Țara românească, Cumania, Bulgaria, Bosnia și *mai ales cu privire la Banatul Severinului și Țara Hațegului,* și papa concede călugărilor minoriți, ca să extermineze (stârpească) *credința eretică* de acolo, să boteze, să dee iertarea păcatelor, să înființeze biserici și reședințe pentru călugări.[1]

Scrisoarea papei e foarte lungă, dar voiu spune pe scurt punctul lui de plecare și ce se află în raport cu istoria bisericească.

Eugeniu către vicarul ministrului general și fraților din ordinul minoriților. Pontificele roman e următorul cerescului Claviger (purtător de cheie) al sfântului Petru și papa e vicarul lui Isus Cristos Toate țările lumii și toate cualitățile națiunilor locuitoare în ele le discută cu consideratiune părintească, ca îndatorat din oficiu a căuta salutea și o dorește, așa singuraticilor, precum și turmelor dumnezeești etc. „Noi în via Domnului Sabaoth vrem să trimitem lucrători noi, la ginții cari nu cunosc pe Domnul nostru Isus Cristos, și cari nu se supun bisericii romane sacrosancte și vă dăm vouă toată puterea pentru iertarea păcatelor și spre luminarea mulțimii oarbe și stârpirea falsității eretice etc. Pe lângă aceasta vi se dă vouă facultate (îndreptățire) *de a absolva pe ucigătorii clericilor și a persoanelor religioase* etc. (a altor popoare). Când însă, precum *am auzit* din relațiunea celui mai iubit fiu al nostru în Cristos, Sigismund ilustrul împărator al Romanilor (în Ungaria ca rege), ca voi să aduceți roduri mai multe în biserica lui Dzeu, și apoi mai multe suflete ale credincioșilor să le puneți înaintea Domnului în țările: Harabko, Alsan, Kabol, Kewi, Orșva, Keverd, Chery, Sebes și Hatzag (Hațeg)[2] supuse aceluiaș rege (Sigismund) în cari, cei mai mulți sunt eretici și șismatici și ei și poporul nu au idee adevărată despre Dzeu, și pentru aceasta nu întârziați“. (Hurm. I. 2 p. 575).

Așa se vede, că regele Sigismund s'a plâns papei în contra ereticilor și șismaticilor.

13. Inchisitorul Iacob de Marchia, cel mai rigoros.

La 1436 papa Eugeniu IV. numește pe Iacob de Marchia, profesorul călugărilor de ordinul minoriților ca inchisitor în Ungaria în contra ereticilor. Papa în decret zice: „Ești trimis prin scaunul apostolic de inchisitorul răutății eretice, care varsă venin în toate părțile și e lipsă de un medicament, ca rătăcirile (erorile) ei să nu prospereze, și credința catolică mai tare să se întărească în Ungaria. Se adresează către inchisitor, pe care persoane nobile l-au recomandat și ca prin diligența ta, rădăcina răutății eretice să se stârpească și în via domnului Sabaoth, lucrând cât mai deplin să aducă puritatea catolică“ etc. (Hurm. I. 2 p. 603).

La 1436 Iacob de Marchia inchisitorul trimis de papa Eugen IV. spre stârpirea credinței eretice și din țara românească, Sârbia și Bosnia, e învitat de clerul catolic din Oradea-mare, ca să înceapă inchisiția și în contra ereticilor de acolo. In învitare Ioan episcopul catolic din Oradea și tot clerul catolic învită pe Iacob de Marchia spre desrădăcinarea acestui fel de sectă blăstămată și de erezie“. (Hurm. I. 2 p. 604).

(Va urma).

---

[1] Banatul Severinului stătea din comitatul Carașului și comitatul Severinului pe teritorul Ungariei dela răsărit între Dunăre, Oltenia și comitatul Hunedoarei.

[2] Aceste mai toate sunt comune din Banatul Severin, sau din Țara Hațegului. E dară vorba de ereticii și șismaticii *români.*

om în vre-o greșală, voi îndreptați pe unul ca acela cu duhul blândeței“.

Fiind exhauriat întreg programul referitor la materialul din Religiune, Dr. Ghibu face o dare de samă a cărților religioase-bisericești mai bune, cari se pot folosi pentru școalele noastre confesionale. Se trece apoi la „darea de samă despre starea învățământului și activitatea extrașcolară“ a fiecărui învățător, — temă lucrată de Ioan Vălean.

Și de astădată ne este dat să auzim, că învățământul la școalele noastre stagnesză, din cauză că copiii nu cercetesză regulat școala. Vina o poartă la aceasta forurile administrative, cari nu se interesează de loc de acest lucru. Neîncasarea salariului regulat, lipsa de recvisite școlare, edificiile necorăspunzătoare, sunt tot atâtea piedeci în mersul învățământului la noi. La cari vina nu o poartă învățătorul, după cum la cei mai mulți le place să o pună pe acest apostol al zilelor de azi, care e bătut de toate vânturile pe furtunoasa mare a vieții dăscălești.

La „darea de samă despre mișcarea pedagogică-literară la Români în anul școlar 1910/11“, temă lucrată de Pompiliu Pope, se vorbește și despre cartea dlui Dr. Ghibu „Cercetări privitoare la starea învățământului nostru primar“, carte, care ne descrie în colori de tot triste. Drept satisfacție însă învățătorii noștri au primit cartea în dar! Numai de ar avea influință binefăcătoare asupra învățătorimei noastre! In lucrarea de mai sus se tractează și alte chestii de actualitate referitoare la îmbunătățirea stărilor noastre de astăzi. Dar înzadar, că pe noi nimeni nu ne aude și nimeni nu ne crede!

Dr. Ghibu ne recomandă apoi mai multe cărți pedagogice, ca să le procurăm, atât pentru noi cât și pentru biblioteca pedagogică-tractuală, înființată în anul acesta la inițiativa Consistorului nostru. Tot odată s'au încasat și taxele dela membri pentru sporirea acestei biblioteci, adunându-se suma de 24 cor, destinată spre cumpărarea de cărți pedagogice.

Se discută apoi unele lucruri mai mărunte, unde ajută și sfatul dlui coreferent, apoi conferența se încheie Sâmbătă la 12 ore din zi.

Președintele și comisarul mulțămesc dlui Dr. Ghibu pentru binevoitoarele-i sfaturi, care între aclamări părăsește sala.

— „Când veniți pela Sibiu, în afaceri școlare, vă puteți abate și pela mine“, — au fost vorbele lui, la despărțire.

De încheiere vreau să constat un lucru îmbucurător. Dintre 13 învățători ai tractului Târnava, au fost prezenți 12 inși, lipsind numai 1, iar catehetți au fost prezenți 5 inși.

De unde se vede, că învățătorii noștri, simțind greaua chemare a apostolatului lor, alergă totdeauna cu dragă inimă acolo unde îi cheamă simțul de datorință și dorul de muncă și înaintare.

Voi, învățătorilor, fiți adevărați apostoli ai zilelor de astăzi, căci munca voastră sfântă cât de târziu tot își va căpăta răsplata bine-meritată! *P. P.*

NOUTĂȚI.

Mitropolitul Blajului bolnav. Cetim în „*Unirea*“, că Escelența Sa, Mitropolitul *Victor* al Blajului, s'a bolnăvit în Budapesta și a fost dus în Sanatoriul Grünwald, unde Luni i s'a făcut o operație succeasă. Inaltul prelat să află în condiții foarte bune și în câteva zile va fi deplin restabilit.

*

Sfințire de biserică. Săptămâna viitoare, Marți în *8/21 Noemvrie* a. c. în ziua arhanghelilor *Mihail și Gavril* va fi sfințirea bisericei din Reghinul-săsesc, acum pentru întâiașdată zidită. Sfințirea bisericei va îndeplini-o P. O. D. asesor consistorial, *Lazar Triteanu*, ca trimis al I. P. S. Sale Dlui arhiepiscop și metropolit *Ioan Mețianu*.

*

Festivitate. Dumineca trecută, la orele 11 dimineața, s'a sărbătorit desvelirea bustului mult regretatului *D. Aug. Laurianu* în București. Bustul este ridicat în curtea liceului Sfântu Sava, unde Laurianu a lucrat ca profesor de filosofie. La festivitate au luat parte mulți dintre foștii elevi, prieteni și cunoscuți ai merituosului bărbat.

*

Promoțiune. Domnul *Ioachim Ciurea* născut în Moeciul inferior (Bran) a fost promovat Sâmbăta trecută, 11 Noemvrie a. c., la gradul de doctor în științele juridice la Universitatea din Budapesta.

*

Parastasul Andronic. Miercuri, la 8/26 Octomvrie c., fiind sărbătoarea marelui mucenic Dimitrie, în biserica din Sibiiu Suburbiul iosefin, s'a celebrat cu multă pietate prin parohul I. B. Boiu parastasul obicinuit întru vecinica odihnă a fundatorului *Demetriu Andronic*, care de 31 ani își doarme somnul de veci în cimiterul de lângă biserică. Reuniunea meseriașilor sibieni a fost reprezentată la parastas prin presidentul ei dl Victor Tordășian, referent consistorial.

*

Demonstrațiuni. Dumineca s'a ținut în Budapesta o mare adunare, organizată de socialiști. Adunarea a protestat, în numele muncitorimii internaționale, împotriva răsboiului turco-italian și a militarismului. — In aceeași zi s'au întrunit și socialiștii din Berlin în mai multe adunări, demonstrând pentru pace și condamnând răsboiul african.

*

Din ziaristica vieneză. Ziarul conservator *Vaterland* își sistează apariția cu sfârșitul anului 1911. Va fi înlocuit cu ziarul *Reichspost.*

*

Filantropie. Pentru institute de educațiune, cum se scrie din Newyork, *Carnegie* a dăruit iarăși 25 milioane de dolari.

*

Earăși bandiți grecești. Din Constantinopol vine știrea, că inginerul austriac *Dublevski* a fost răpit în Anatolia de bandiți grecești, cari nu voesc să-l libereze, decât pentru un preț uriaș.

*

Vizită regală. Regele Petru al Sârbiei, însoțit de ministrul Milovanovici, a sosit la Paris.

*

Călătoria părechii regale engleze. Se anunță din Londra, că regele și regina Angliei au plecat Sâmbătă cu o mare suită în călătorie spre India.

*

Femee redactor. Se scrie din Timișoara, că Emilia *Römer* a primit zilele acestea conducerea ziarului cotidian „Süd-ungarische Reform“. Este primul caz în Ungaria, când unei femei i se încredințează conducerea unui ziar politic.

*

Fragment din Sofocle. Istoricul Dr. A. S. Hunt a comunicat academiei engleze în Londra, că a găsit un fragment al dramei *Jhneutas* de *Sofocle.* Descoperirea a făcut mare senzațiune în academie, pentrucă din drama aceasta a lui Sofocle până acum nu se cunoștea, decât titlul.

*

De-ale ziarelor. Ca să ne facem o idee de înaintarea ziaristicei engleze, ar fi de ajuns să pomenim de ziarul *Daily Mail.* Ziarul acesta, care există de 15 ani, în ediția pentru Londra se tipărește zilnic în un milion și două sute de mii exemplare. Alt ziar englez, *Morning Post*, se tipărește într'un milion de exemplare, *Daily Expres* în 700.000, *Daily Chronicle* în 500 000, *Daily Telegrapf* și *Morning Leader* în câte 350.000, Daily News în 300.000 exemplare zilnice.

*

Eroii văzduhului. Doi aeronauți din din Paris, Jean Francia și Georges Oestreicher, s'au ridicat Luni dimineața cu balonul „La Mouche II“, și trecând peste Strassburg, Nürnberg, Linz au sburat peste Carpați; a doua zi, Marți după ameazi, s'au coborât într'un sat din comitatul Ung. Au plutit în văzduh mai mult de 24 de ceasuri și au percurs cam 1700 chilometri. Aviatorii și-au continuat drumul cu trenul dela Budapesta la Paris.

*

Fugit din temniță. Se anunță din Lemberg, că Miroslav *Syczinsky*, studentul rutean, care împușcase pe guvernatorul Potoțzki al Galiției, — a scăpat neobservat din temnița dela Stanislau. Syczinski a fost condamnat la moarte, dar osânda aceasta s'a schimbat, din grația Maiestății Sale, în temniță pe 20 de ani. Se crede, că păzitorii închisorii, fiind cumpărați, au înlesnit fuga lui Syczinski, care până acum n'a putut fi prins

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea calfelor (sodalilor) fără de lucru al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: George Cocoveanu, învățăcel zidar 50 bani, parohul Nicolae Dorca (Loamnăș) și soția sa Maria n. Neamtu, în amintirea ficei lor † Aurelia, 2 cor., George Șoenanu inv. cismar, 50 bani, George Borzea, par. (Coveș) 1 cor., George Șoima lăcătuș, soția sa Elisaveta și fiul lor George, 50 bani și Eugenia Tordășianu prof. 10 bani.

*

Curiosități. O foaie bisericească (protestantă) spune, că într'unul din institutele teologice ale țării noastre au fost pedepsiți 3—4 teologi, cari au jucat cărți în localitățile seminarului. Foaia aceasta mai spune că teologii cari învață jocul cărților n'ar trebui pedepsiți, pentrucă (cităm textual): „la noi în Ungaria, pretutindeni se joacă cărți, casinele domnilor noștri se susțin de-a dreptul din banii câștigați prin cărțile de joc; astfel că pe sate dacă nu știi mesteca foițele, ești socotit de multe ori ca un om înzestrat cu adevărat defect“. — Cu alte cuvinte, viitorii preoți din comune ungurești, ca să nu fie învinovățiți de creștere defectuoasă, vor trebui neapărat să se perfecționeze și în jocul cărților. Fără comentar.

*

Norvegia și alcoolismul. Societățile de cumpătare ale Norvegiei obțin pe zi ce merge resultate tot mai mari în combaterea alcoolismului. Nainte cu o jumătate de veac băuturile spirtuoase făceau mari pustiiri în țările scandinave, cu deosebire în Norvegia. Țara aceasta s'a liberat de sub stăpânirea daneză în 1814; în anul acela cetățenii norvegieni au câștigat dreptul fabricării de spirt, care până atunci fusese monopol al statului. Norvegienii ferbeau în mii de căldărușe veninul alcoolului și-l consumau pe întrecute. Pescarii și corăbierii îndrăzneți, oțeliți în clima aspră a nordului, degenerau în cârciumele numeroase ale țării. Pe străzi se împedecau, mai ales în zi de sărbători, femei și bărbați amețiți de băutură. Toată societatea scandinavă era străbătută de ideea, că poporul este amenințat cu nimicire totală. Măsuri legislative de oprire n'au folosit mult. Au trebuit să intre în luptă toți factorii societății, pentru a pune stavilă pestilenței, care amenința cu exterminare o națiune întreagă. Lucrarea aceasta, astăzi după 50 de ani, a dat într'adevăr rezultate miraculoase. Mai de mult se venea pe un locuitor al Norvegiei 32 — 35 litri spirt pe fiecare an; acum se vine abea doi litri de cap, — și chiar și cantitatea aceasta este consumată în mare parte de călătorii sosiți din străinătate. Zece procente din locuitorii Norvegiei actuale sunt abstinenți, adecă nu beau nici un fel de băutură alcoolică.

*

Poșta și românii. Dintre 585 funcționari poștali, câți are Bucovina întreagă, sunt *numai 63 români,* — scrie „Foaia Poporului“ din Cernăuț.

*

Petrecere în Seleușul-mare. Dumineca în 6/19 Noemvrie a. c. din incidentul sfințirii școalei noi și a bisericei renovate, tinerimea rom. din Seleușul-mare aranjază o producțiune teatrală-declamatorică, sub conducerea învățătorului Iustin Sârbu, la care pe toți binevoitorii școalei îi invită. Venitul curat e destinat pentru procurarea de recuisite școlare.

*

Bioscopul Apollo, din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și serbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

*

Mulțămită.

Subsemnata exprim pe această cale adânc simțita mea mulțămită tuturor binevoitorilor, prietenilor și cunoscuților cari mi au adresat cuvinte de consolare din tristul incident al reposării iubitului și neuitatului meu soț *Nicolae Aron* fost paroh gr. or.

Laslăul-român, 1 Noemvrie v. 1911.

Văd. Laura Aron n. Tomuș.

Cărți și reviste.

Țara Nouă, revistă lunară, anul I nr. 1, din 15 Octomvrie 1911, cuprinde: Monumentul lui Cuza Vodă, de A. D. Xenopol. Odiseea, de Homer, traducere de Gh. Murnu. Clasicism, romantism, realism, de N. I. Apostolescu. Cât cheltuesc românii în străinătate, de Nicolae Xenopol. Arta de a judeca, de Demetriu Negulescu. Lui Cincinat, versuri cu prilejul volumului său, de D. Nanu. Scrisori din Rusia. — Un ministru rus moldovean, de Leandru. Covoarele mele, versuriri de B. Neamțu. Cronică politică. Cronică teatrală, de C. Ridulet. Ecouri. Dispariținnea Jocondei. — Progresele educațiunii tinerimii noastre. — Monumentul lui Mihail Eminescu la Galați. Răsboiul dintre Turcia și Italia, de Remus. Cronică informativă: Cărți și reviste române și străine. Teatru — Ilustrațiuni. — Redacția și administrația: București, Strada Arcului 5. Director: Nicolae Xenopol. Abonamentul pentru Austro-Ungaria 10 coroane pe an.

*

Vrâsta ca impediment la alegerea în episcopat, studiu canonic și juridic. București, ed. ziarului „Curierul Judiciar“, 1911. — O broșură de 44 pp. Prețul?

Poșta redacției.

Brad. Se va publica. *Olpret.* Nu o putem publica. *Dlui P. B. în J.* S'a primit. Dlui *L. Ch. în M.* Asemenea. *Dlui G. P. Budapesta.* Suntem îngrămădiți cu material de altă natură și nu-i putem face loc, decât poate mai târziu.

Din public.*)

Mulțămite publice.

In urma apelului trimis la frații noștri aflători în Indiana Harbor, America, pentru zidirea unei nouă școli în comuna Seleușul mare s'au colectat prin Nicolae Dudaș și Zosim Dudaș 217 cor. dela următorii:

Dumitru Onea 5 dolari din Seleușul mare, N. Balu 50 cenți, Ioan Gligor Manciu, din Cornățăl, Zaharie Căbaș, Zaharie Muntean câte 26 cenți, ambii din Daneș, Isidor Moga, Nicolae Moga, câte 10 cenți ambii din Deal, Nicolae Dudaș, Ambrosiu Florea, George Pușcaș, Zosim Dudaș, Ioan Stângaciu câte 5 dolari, Ioan Barb 10 dolari, toți din Seleușul-mare, Zaharie Oprea, Nicolae Oprea câte 25 cenți, Eronim Oprea 50 cenți, toți din Lasleu-mare, Petru Caliman, Ioan Mihailă câte 25 cenți din Nocrichiu, Nicolae Hârțoagă 50 cenți, Petru Toma 1 dolar, ambii din Seleușul-mare.

Din încredințarea comitetului parohial aducem și pe calea aceasta tuturor donatorilor de mai sus în numele credincioșilor cele mai sincere mulțumiri.

Seleușul-mare, 26 Octomvrie 1911 v.

Iustin Sârbu
înv. rom. ort.

Ioachim Boholț
epitrop I.

Zosim Onea
epitrop II.

*

In 24 Octomvrie a. c. v. cu ocaziunea conferenței preoțești din protopresbiteratul Făgărașului, ținută în Galați, la producțiunea teatrală cu declamări și cântări din partea elevilor și elevelor școalei de repetițiune confesională din Galați, arangeată pentru „biblioteca parohială din Galați“, au binevoit a contribui cu oferte următorii p. t. domni: David Ghiujdea, paroh gr.-or. Șinca nouă, Dumitru Purece, paroh gr.-or. Hurez, George Bărăscu, paroh gr.-or. Comana sup., Ioan Popița, paroh gr.-or. Comana inf., Nicolau Aron, paroh gr.-or. Galați, cu câte 2 cor. Valeriu Literat, paroh gr.-or. Luța, cu 1 cor. George Șolca, paroh gr.-or. Calbor, cu 40 fileri. Mihail Ganea, paroh gr.-or. Veneția inf., cu 1 cor. 80 fil. George Nicoară, notar cerc. Calbor, cu 3 cor. 40 fil. Dr. Liviu Pandrea, advocat în Făgăraș, cu 4 cor. Nicolae Silagyi, comerciant în Făgăraș, cu 1 cor. 40 fileri. Nicolae Borzea, protopresbiter gr.-or. Făgăraș, cu 6 cor. 80 fil. Ioan Dejenar, contabil al băncii „Furnica“ în Făgăraș, cu 1 cor. Grünfeld Ede, comerciant Făgăraș, cu 40 fil. Ilie Beleuță, catihet gr. or., Făgăraș, cu 2 cor. și Bucur Buzdugan, învățător gr.-or., Făgăraș, cu 1 cor.

Venitul curat al acestei producțiuni pentru biblioteca parohială din Galați a fost *60 cor.*, din care sumă se vor cumpăra cărți folositoare poporului gălățean, setos de cultură.

Tuturor marinimoșilor contribuenți li se aduce mulțămită.

Galați, 29 Octomvrie st. v. 1911.

Nicolau Aron
par. gr.-or. rom.

Oficială.

Atragem atențiunea oficiilor parohiale asupra ordinului consistorial Nr. 11375/1911 Ep., conform căruia terminul ultim pentru **solvirea taxelor sidoxiale** e ziua de 1-a Noemvrie v. a. c.

Oficiile parohiale să îndrume deci epitropiile parohiale, ca până la terminul amintit, — negreșit să administreze cassei arhidiecezane, atât sidoxia pro 1911, cât și eventualele restanțe din anii trecuți.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, „*Auf Schloss Dolova*“, dramă în 5 acte Mâne, Joi, „*Der Probekandidat*“, dramă în 4 acte

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 475/1911. (428) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Cristeşti** (cl. III), conform ordinului P. Ven. Consistoriu arhid. de dto 18 Oct. a. c. Nr. 12131 Bis. se escrie nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 24 Octomvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia.

Ioan Teculescu
protopresb.

N. 626/1911. (427) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Băcâia**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti, cu observarea că $1/2$ din ele compet văduvei preotese Ana Cristea până la 15 Octomvrie v. 1912, conform Regulamentului parohial.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar petenţii să se prezinte în comună — pe lângă observarea prescriselor regulamentare — pentru a celebra, a cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 28 Octomvrie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Băcâia.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 684/1911. (424) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Crişcior**, cu salar 1000 cor. din repartiţie, locuinţa şi grădină în natură şi relut de lemne 100 cor.

2. **Ormindea**, cu salar 1000 cor. şi anume 920 cor. din repartiţie, 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de aceasta când participă la înmormântări are 1 cor. de fiecare caz. Cuartir şi grădină în natură. Alesul este obligat ca în Dumineci şi sărbători la utrenie să ţină o strană.

3. **Stânija**, cu salar 600 cor. suma până la 1000 cor. se va cere din nou dela stat, şi cuartir în natură deocamdată 1 (o) odaie.

4. **Zdrapţi**, cu salar 1000 cor. 800 cor. dela comuna bisericească, iar 200 cor. ajutor dela Veneratul Consistor, cuartir, grădină în natură şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la aceste şcoale. Cei aleşi vor fi îndatoraţi a provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie, eventual în şcoala de repetiţie agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucţiunea din Religiune în toate clasele.

Cei ce sunt în stare a instrua şi conduce corul bisericesc sunt preferiţi şi li se pune în vedere prospect şi oarecare renumeraţie.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis şi pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze în vre-o Duminecă ori sărbătoare spre a cânta.

Brad, 22 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. el Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Damian
protopresb.

Nr. 11,768 Bis. (425) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de paroh în comunele bisericeşti de clasa III a din **Cerişor** şi **Găunoasa**, tractul Hunedoarei, se publică din oficiu al treilea concurs cu termin de 30 zile pe lângă emolumentele din coala B. despre ajutoriul dela stat.

Suplicele concursuali instruite conform normelor regulamentari sunt a se aşterne Consistorului, iar reflectanţii vor avea cu observarea restricţiunilor regulamentari a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în comună spre a cânta şi predica în sfta biserică.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 25 Octomvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 12,079 Bis. (426) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III a **Bucium-Muntari**, tractul Abrudului, se publică din oficiu al treilea concurs în termin de 30 zile, pe lângă emolumentele din coala B. privitoare la congruă, având a se aşterne rugările concursuali, instruite conform normelor în vigoare Consistorului, iar suplicanţii, în vre-o Duminecă ori sărbătoare pe lângă restricţiunile regulamentari, a se prezenta la biserică în numita comună, spre a şi arăta desterităţile inherente tagmei preoţeşti.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 25 Octomvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 39—40

Banca culturală

institut de credit şi economii „LUMINA" societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda**

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă „ 15 000
Depuneri 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4**½% cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5**¼% dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la disposiţie.

(416) 5— **Direcţiunea.**

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 24—52

Telefon 172.

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie"

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 8—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

In tipografia arhidiecezană din Sibiiu a apărut:

Abecedarul pentru analfabeţi
de I. Bota, înv. penz.

Abecedarul acesta e unic în felul său, nu numai la noi, ci putem zice că şi la alte popoară; pentrucă e lucrat cu multă precauţiune şi pricepere. E cel mai lesnicios, cel mai plăcut şi atrăgător, ba şi cel mai uşor de predat, aşa că oricare cărturar ce ştie ceti şi scrie îl poate preda cu succes, şi aşa fiind e cel mai ducător la scop.

Pentruca neştiutorul de carte să se poată deprinde mai uşor, — în toate prelegerile alfabetului mic scris sau întocmit cuvinte numai din câte-o silabă: din câte 2—3 litere adecă:

In partea primă la alfabetul mic scris şi tipărit, cele mai multe prelegeri sunt urmate de un joc de cuvinte, cari cetite dela stânga spre dreapta, de sus în jos şi invers, ne dau diferite cuvinte, de exemplu:

c u c   a r c   e r a m   a r a p   g a r d
u n a   r a r   r o m a   p a r a   a m o r
c a r   u r a   a m o r   a m a r   r a m a
                    m a r e   s a p a   d r a g

apoi printr'acestea se mai află cuvinte, dela cari se adaugă sau se lasă iniţiala, d ex.:

. . . u   s t r a i u   t o d o r
. . i u   . t r a i u   . o d o r
. a i u   . . r a i u   . . d o r
m a i u   . . . a i u   . . . o r
            . . . . i u   . . . . r
            . . . . . u

Intre unele prelegeri mai urmează cuvinte la cari punând iniţială nouă ne dau alte diferite cuvinte de exemplu cu iniţialele: „d, l, m, s, r, p," putem ceti cuvântul „acul".

Toate prelegerile din partea a II a a alfabetului mare scris şi tipărit sunt urmate de câte 2—5 sentinţe şi proverbe instructive, a căror iniţială e litera dela prelegerea premearsă.

Tot în partea aceasta, pe 8 pagini se află 14 piese de cetit, detot uşoare, cari pot servi ca bază la învăţământul instructiv, şi cari sunt o pregătire pentru cetitul fluent.

In partea a treia urmează vre o 11 piese de cetire şi trei de poezii foarte instructive anume: 1. Cartea cea mare; 2. Pestalozzi; 3 Unde poţi ajunde cu râvna la învăţătură; 4. Cea mai preţioasă moştenire; 5. Davire; 6. Iubirea fiască şi frăţească; 7. Iubirea fiască; 8. Moş Toader; 9 Din urmările beţiei; 10. B ţivul, poezie de P. Dulf; 11 Şi a întors inima spre Dumnezeu; 12. Natura; 13 Ruga copilului, poezie; 14. Imn.

La predarea acestui abecedar nu se recere multă trudă şi dibăcie dăscălească, căci fiind uşor şi lesnicios, devine plăcut elevului, aşa că află plăcere a se ocupa şi singur cu învăţarea cetitului. Şi astfel fiind e de recomandat şi pentru şcolarii din şcoalele noastre poporale

Abecedarul se extinde numai pe **72 pagini** şi costă **40 fileri exemplarul**. Se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben).

La cumpărări mai mari se dă rabatul obicinuit.

Abecedarul e aprobat din partea secţiunii şcolare a „Asociaţiei pentru literatura şi cultura poporului român" din Sibiiu, votându se din partea acesteia şi un ajutor în bani pentru acoperirea în parte a speselor de tipar.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 5/18 Noemvrie 1911. Nr. 116.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 filj
rândul cu litere garmond.

Auto-educaţiunea.

Pentru desvoltarea vieţii externe şi interne a omului e de o însemnătate enormă educaţiunea proprie, ori auto-educaţiunea, pe care trebue să şi-o facă fiecare om singur. E adecă cert, că nime nu poate să ajungă la un scop anumit, pe care-l are în vedere, decât numai în casul, când simte în sine boldul intern de a ajunge la acel scop. Acest bold provoacă auto-educaţiunea, şi acest bold există în inima fiecărui om, dela începutul vieţii sale.

Să privim numai la copii. Neîntrerupt se năzuesc să înveţe, să înţeleagă, să ştie, să facă ceva, din aceeace ştie şi face împrejurimea lor, şi-şi bat capul şi combinează cu o diligenţă laudabilă, ca se ajungă la perfecţiune cu privire la intenţiunile lor. Dar ei ca copii sunt avisaţi încă la ajutoriul şi îndrumările altora, cari au să-i îndemne la muncă şi au să le altuiască în inimă iubirea faţă de aceea ce e frumos, adevărat şi nobil. La copii încă nu e desvoltată puterea voinţei proprii, boldul, care ne face să aflăm singuri mijloacele, cu ajutoriul cărora putem să ne ridicăm singuri acolo, unde voim să ajungem, fără ajutoriul nimănui. Copiii ascultă, şi trebue să asculte de vorbele părinţilor şi ale învăţătorilor lor, pentrucă ei în mod instinctiv simţesc, că aceştia le voesc binele şi fericirea.

Mai târziu apoi li se deşteaptă conştienţa şi înţeleg, care e rostul acestei povăţuiri, şi ce e binele, care se deosebeşte de răul ce trebue încunjurat? Tot mai clar li se înfăţişează înaintea ochilor un scop anumit, pe care au să-l ajungă şi în care ei văd concentrat tot ce poate fi numit — *bun.* Şi gândindu-se la acest grad de perfecţiune, la care ar trebui să ajungă fiecare om, îşi aruncă privirea asupra omenimei, asupra celor din jurul lor, pentru a vedea şi a se convinge, că dintre aceştia cari, şi întrucât s'au apropiat de frumosul scop pe care trebue să-l aibă în vedere fiecare om. Ba privirile se îndreaptă şi spre trecut, spre ceice nu mai sunt, pentru a stabili, că aceştia cât de aproape, ori de departe, au fost de perfecţiunea la care trebuiau să ajungă?

Şi făcând comparaţiuni între aceea ce ar trebui să vadă şi între ce văd aievea, între aceea ce este astăzi şi ce era ieri, între prezent şi trecut, — le apare înaintea ochilor icoana frumoasă a idealelor, cari primesc forma anumitelor personalităţi, a acelora, cari mai mult s'au apropiat în trecut de frumoasele scopuri pe cari le are omul pe pământ. Tot mai mult să aprofundează, în urma înţeleptelor cuvinte ale altora, cari formează dogme sfinte pentru ei, ori în urma meditării proprii, asupra fiinţei acestor ideale, în fruntea cărora stă sus pus, ca supremul şi cel mai adorat ideal al omenimei: *Isus Cristos,* icoana blândului fiu al lui Dumnezeu, imprimată în fiecare suflet curat!

In jurul persoanei lui Isus Cristos, idealul tuturor idealelor, se învârtesc gândirile tuturor celor buni, pentrucă în fiiul lui Dumnezeu e personificată nobleţa, inocenţa, curăţenia, adevărul şi frumseţa! In el vedem perfecţiunea şi sublimitatea supremului scop al omului pe acest pământ. Cu întreaga voinţă personală, primită în urma îndemnurilor din şcoală şi de acasă, caută sufletul celui bun să atingă aceasta perfecţiune, să ajungă la acest frumos scop. Fiecare are înaintea ochilor icoana idealului, ori idealurilor sale, şi luându-o de model, caută să-şi îndrepte viaţa pământeană, îndreptându-şi greşelile şi părerile false.

Iată cum, pe calea aceasta, ca copii încă, am primit primul impuls, prima îndrumare, de a ne face auto-educaţiunea: prin meditare, prin comparări, prin voinţă firmă şi nestrămutată. Ca copii ne-am adunat comori mari în şcoală, comori, cari pot să ne ducă la scopul ce-l avem înaintea ochilor, dupăce am eşit din anii copilăriei, şi am întrat în şirul celor mari, datori să-şi croiască singuri calea vieţii. Am ajuns cu aceste comori, adunate în şcoală, în mijlocul unei lumi, care vecinic se mişcă, vecinic clocoteşte, face valuri, ca marea, şi noi bine trebue să grijim, nu numai ca să nu perdem comorile pe cari le-am adunat în tinereţe, ci ca să le şi valorăm în folosul nostru. Avem deci acum să ne apucăm de muncă rodnică şi folositoare, pentru noi şi pentru alţii.

Şi e atât de mult ogor la noi, în care se poate munci cu folos! Terenuri mari, cu totul înţălenite! Se cere numai un anumit grad de stăpânire de sine pentru a călca pe aceste teritorii largi. Peatra fundamentală o avem în noi, în învăţăturile primite în şcoală. Pe ea avem să ridicăm edificiul cel măreţ, însă fiecare din propria sa putere, neajutorat de nime. Şi spre acest sfârşit nu se cere alta, decât tărie de voinţă şi stăpânire de sine. Căci multe lucruri noi şi în parte necunoscute ni se va da se vedem, şi la unele din ele sufletele noastre tinere se vor cutremura. Primejdii şi ispite nenumărate se vor apropia de noi; şi noi cum să le învingem, dacă nu avem *tărie de voinţă,* puterea de a ne stăpâni, dacă nu putem face, ca nu aceea ce e rău, ce e josnic, se între în cercul cel nou al vederilor noastre, ori dacă ne perdem caracterul personal, fiinţa divină, imprimată din copilărie în sufletul nostru?

Dacă suntem atât de tari în voinţă, ca totdeauna binele să ne stăpânească conştienţa, — nu avem să ne temem niciodată, că răul ne va putea stăpâni, pentrucă-l vom şti deosebi totdeauna şi ne vom şti feri de el, încunjurându-l. Căci de multe ori binele şi răul se arată deodată omului, şi omul e pus la mare cercare de a alege, ori binele, ori răul. Dacă el ştie afla calea bună şi dreaptă, dovedeşte prin aceasta maturitate internă şi firmitate!

Mai ales de firmitate are trebuinţă omul în toate afacerile sale, pentrucă acuma nu se mai află sub influinţa părinţilor, ori sub supraveghiarea şi povăţuirea altora, dintre semenii sei cei cu multă experienţă, ci singur trebue să ştie şi să afle, că ce are să facă în situaţia dată. Iar spre acest sfârşit trebue să-şi cunoască caracterul şi să-l îndemne necontenit la funcţionare, la muncă.

Cum se aplicăm deci la noi înşine educaţiunea proprie, auto-educaţiunea? Ocasiunile sunt foarte numeroase pentru a săvârşi acest lucru. Chiar şi cea mai mică lucrare pe care o facem, putem să o săvârşim pe calea educaţiei proprii, şi ce ni se cere este numai, ca să fim totdeauna, în fiecare moment, în cea mai desăvârşită curăţenie de gândire, şi să nu scăpăm din vedere idealul pe care-l avem ascuns în inima noastră. Atât în viaţa practică, cât şi în cea religioasă, trebue să avem necontenit în vedere combaterea reului în noi, învingerea voinţei, care inclină spre reu şi delăturarea tuturor pedecilor, cari stau în calea binelui. E o luptă pe care avem să o purtăm cu noi înşine. Şi a se lupta cu sine, este lupta cea mai grea pe care poate să o poarte omul; dar a se învinge pe sine, în sens ideal, este cea mai mare învingere a omului, este învingerea, care te mulţămeşte, însufleţeşte şi întăreşte.

Resboiul turco-italian.

Resboiul între Turcia şi Italia, pentru provincia Tripolitania, nu e terminat, ci se continuă cu multă înverşunare. Turcii, treziţi din buimăceala pricinuită de surprinderea ce li s'a făcut de Italieni, şi-au adunat toate puterile, şi-şi apără acum drepturile asupra Tripolitaniei. Şi precum vestesc tot ei, prin telegrame trimise din Constantinopol, cu bun succes, pentrucă bat pe Italieni, unde numai pot. După ştirile date din partea acestora însă Turcii sunt bătuţi de trupele italiene. Astfel apoi, fireşte, că adevărul nu-l prea putem afla, despre cele ce se petrec în Tripolitania. Sigur e numai, că Italienii au pus piciorul în provincia aceasta, şi cu greu îi vor mai putea scoate Turcii de acolo, chiar dacă ar avea trupe mai numeroase decât Italia. Alt lucru sigur este faptul, că Italia voia să înceapă lupta în contra Turciei şi în Europa, pe marea Egeei, probabil, pentru a o face să-şi împartă forţele, ca apoi cu atât mai uşor să o poată învinge în Africa, — dar au intervenit puterile mari europene, şi au sfătuit pe Italieni, să nu aprindă focul şi în Europa, pentrucă e necalculabilă primejdia ce s'ar putea naşte din el, ci să rămână răsboiul localisat deocamdată şi estins numai pe teritorul Tripolitaniei. Sfatul a prins, pentrucă precum se vesteşte, Italia a renunţat la executarea planului pe care-l avusese. Resboiul va decurge deci şi mai departe între Italieni şi Turci, însă numai în Tripolitania, până la obosirea Turcilor, ori până la întrevenirea puterilor în favorul legării păcii. Pentru a putea purta lupta până la sfârşit cu bun succes, Italia trimite mereu trupe noi în Tripolitania, astfel, că acum sunt aproape 100,000 de soldaţi italieni în Africa, pecând la începutul răsboiului se aflau acolo numai 30,000. Cam puţini pentru cucerirea unei ţări destul de mari!

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din tractul Orăştiei.

Dela inaugurarea conferenţelor preoţeşti, întroduse în arhidieceză prin înaltul ordin al Excelenţei Sale, Dlui Arhiepiscop şi mitropolit *Ioan Meţianu,* în toate tractele protopresbiterale s'au ţinut şi se ţin în fiecare an conferenţe preoţeşti, cu un strălucit succes.

Din unele protopopiate s'au dat rapoarte şi în anul acesta în ziare despre activitatea lor şi conclusele aduse, şi eu am tot aşteptat, ca un condeiu mai ager, să facă un raport detaliat şi despre decurgerea conferenţei preoţeşti din tractul Orăştiei, care conferenţă la iniţiativa părintelui Nicolae Andreiu în anul acesta a fost invitată în comuna sa Căstău, — dar am aşteptat înzădar. Vin deci eu a face pe reportorul de astădată.

Amesurat convocatoriului din partea oficiului protopresbiteral, preoţimea cu puţină escepţiune s'a prezentat, în frunte cu iubitul şi de toţi stimatul D. *Vasilie Domşa,* protopresbiter al tractului, pe ziua hotărâtă în fruntaşa comună Căstău, pentru ţinerea conferenţei anuale.

Conform programului s'a celebrat serviciul divin împreună cu chemarea Duhului sfânt, prin 3 preoţi. Predica a rostit-o preotul Octavian Bude.

După terminarea sf. liturghii s'a slujit parastas pentru binefăcătorii sf. biserici şi pentru cei reposaţi, cu care ocasiune prea on. D. protopresbiter V. Domşa a ţinut poporului o predică instructivă, scoţând la iveală unele lucruri mai însemnate, anume, preamărind faptele celor vrednici şi binefăcători, şi aducând la cunoştinţă poporului, care se prezentase în număr foarte mare, că preotul Ioan Botean din Binţinţ, din incidentul trecerei la cele eterne a scumpei sale fice Sofia, pe lângă ridicarea unei cruci de marmoră la mormântul decedatei, întru amintirea acestei fice pune basă la o fundaţiune de 200 fl. pentru biserica din Căstău, spre scopuri bisericeşti şi şcolare.

După cum sunt informat, acest stimat preot în decursul cel lung al preoţiei sale multe lucruri bune a săvârşit în comuna sa, atât pentru biserică cât şi pentru şcoală, ba acum mai de curând, în anii din urmă, a înfiinţat şi pentru comuna sa natală o altă fundaţiune de 1000 fl. tot pentru scopuri bisericeşti şi şcolare.

Respectivul s'a bucurat de altcum de o stimă rară chiar şi la colegii sei preoţi, căci prin anii 1880 l-au fost ales deputat în 2 periode la sinodul arhidiecezan.

Ca să revin la obiect, amintesc, că terminându-se toate acestea, a urmat sfinţirea casei comunale, o clădire pompoasă, cum în rare locuri prin comune se poate vedea.

Această fruntaşă comună, Căstău, e locuită numai de Români, nu e amestecată cu alte elemente streine, dispune de o avere bunicică, locuitorii sunt toţi agronomi, dispun de braţe destul de vigoroase şi stau bine. Toate acestea trecătoriul le poate observa din cele văzute, căci au o biserică destul de spaţioasă şi frumoasă, asemenea şi şcoală, cari edificii s'ar potrivi şi pentru un oraş chiar de frunte.

Dovadă că în fruntea acestei comune stau oameni conştii de chemarea lor, precum e preotul, notariul şi învăţătoriul, cari toţi mână în mână lucrează şi se sprijinesc reciproc, numai ca să poată folosi şi să aducă locuitorii comunei la o stare înfloritoare.

Am trecut apoi în sala şcoalei, unde s'a ţinut conferenţa preoţească, sub presidiul Dlui protopresbiter tractual, care prin un dicurs instructiv deschide conferenţa. Tot odată aduce la cunoştinţă preoţimei, că de astă dată conferenţa poate saluta în mijlocul ei pe un distins oaspe, pe D. profesor Dr. *Nicolau Bălan* din Sibiiu.

Intrându se în meritul conferenţei s'au constatat cei prezenţi, s'a raportat din partea comisiunei însărcinate cu censurarea rapoartelor întrate dela fiecare preot despre activitatea sa pastorală, presidiul aduce la cunoştinţă unele ordinaţiuni şi circulare, şi tot odată comunică preoţimei resoluţiunile consistoriale cu privire la conclusele conferenţei din anii trecuţi.

In fine D. profesor Dr *N. Bălan* ţine o prelegere despre cetirea sf. scripturi, plină de sfaturi şi învăţiuni. Pentru prelegere i se fac ovaţiuni şi i se votează mulţămită.

Agendele conferenţei terminate, P. o. D. protopresbiter închide conferenţa.

Timpul înaintase binişor, când ne-am întrunit cu toţii la o masă comună în spaţioasa sală a casei comunale, unde ni s'a servit un prânz bogat, la care nu au lipsit nici toastele.

Un participant

Raport despre activitatea desvoltată de preoţimea tractului Ilia.*)

Preaonorate Dle Protopresbiter!
Onorată Conferenţă!
Iubiţi Fraţi!

Mă simţesc mult onorat, că mie, ca poate celui mai tiner în via Dlui, mi-a revenit misiunea grea de a censura rapoartele despre activitatea Frăţiilor Voastre dela ultima conferenţă încoace.

Fraţilor! Ştim cu toţii, că dintre toate oficiile, oficiul nostru este cel mai sublim, dar totodată şi cel mai greu şi mai cu mare responsabilitate. Nu este oficiu pe lumea aceasta, care să aibă o misiune aşa de înaltă, aşa de sublimă, ca oficiul nostru preoţesc. Se învederează aceasta şi din numirea ce ni se dă de „lumina lumii şi sarea pământului", de părinţi sufleteşti etc. Insă trebue să ştim, că numai atunci vom fi „lumina lumii şi sarea pământului", numai atunci vom fi adevăraţi „părinţi sufleteşti", dacă prin învăţăturile noastre, prin sfaturile şi pildele noastre în tot locul şi la toate ocaziunile ne vom năzui a alunga întunerecul neştiinţei din inimile credincioşilor noştri, pururea învăţându-i şi predicându-le, nelăsând nici o ocaziune de a-i îndruma pe calea cea bună spre scopul final, spre fericirea vremelnică şi viaţa cea vecinică. „Amar mie, de nu voi binevesti, căci datorinţa mă sileşte", zice apostolul *Pavel*.

Vedeţi dar, fraţilor ce responsabilitate zace pe sufletul nostru pentru conducerea turmei şi ce datorinţă grea şi sfântă avem să îndeplinim?! Căci toţi ceialalţi oficianţi sunt responsabili lui Dzeu numai pentru faptele lor, dar noi suntem responsabili înaintea lui Dzeu şi a oamenilor nu numai pentru faptele noastre, ci şi pentru faptele turmei încredinţate nouă spre păstorire. O vedem aceasta şi din cuvintele proorocului Ezechil ce zice: „Tu nu ai osebit nici ai grăit celui fără de lege, ca să se întoarcă dela căile sale şi să fie viu, cel fără de lege întru nedreptatea lui va suferi, iar sângele lui din mâna ta-l voiu cere".

Dar oare câţi dintre noi ne împlinim cu conştienţiositate datorinţele impuse nouă de oficiul nostru? Puţini, foarte puţini, după cum vă veţi putea convinge din icoana ce o voiu aşterne mai la vale, începând cu rapoartele după cum au fost înaintate Preaon. oficiu ppresbiteral, şi anume:

1. Părintele Iosnichie Luchu din Cărmăzineşti cu filia Boiul de jos şi Dănuleşti, ne raportează că a predicat în Dumineci şi sărbători şi la diferite ocaziuni. A întreprins o colectă pentru procurarea alor 3 icoane în preţ de Cor. 150. La stăruinţa frăţiei sale a procurat un creştin icoana „Cina cea de taină", în preţ de Cor. 100. Două părechi trăind în concubinat la însistinţa sa au început proces de divorţ, iar a treia s'a şi cununat. Un caz important şi care merită toată atenţiunea, e că un izraelit din filia Boiul de jos a trecut la legea noastră ortodoxă. Cât priveşte filia Dănuleşti nu ne spune nimic.

2. Părintele Gerasim Olariu din Bacia cu filia Cueş, deşi înaintat în vârstă, ne înaintează un raport destul de binişor. Ne spune, că biserica din materă a acoperit-o cu şindilă, cea din filie fiind din lemn s'a tenciuit, văruit şi acoperit cu ţiglă. A întrodus discul în biserică, a înfiinţat bibliotecă parohială. In dumineci şi sărbători a predicat resp. a cetit din „Cazanie".

3. Păr. Petru Ştef din Cerbia cu filia Pogăneşti. Ne aşterne un raport amănunţit şi conştienţios. Ne spune, că serviciul divin îl săvârşeşte pe rând. Când nu predică, ceteşte din „Cazanie" la sf. liturgie răspunsurile le dă corul elevilor condus de învăţător, catehizează la şcoala de stat din Zam. A înfiinţat 2 fonduri: „Fondul Şaguna", dar nu ne spune scopul şi fondul zidirii unui nouă biserici, ajutat şi de marele mecenat, V. de Stroescu. Fondul a crescut azi la Cor. 400. In filie asemenea a înfiinţat un „fond pentru pictarea bisericii", la care asemenea a dăruit V. de Stroescu Cor. 200. La îndemnul frăţiei sale s'a procurat din partea credincioşilor în materă un rând de vestminte bisericeşti şi un apostol, în filie un rând de odăjdii bis. şi un prapor. Prin întrevenirea Dlui protopresbiter a câştigat pentru filia Pogăneşti o bucată de pădure de 16 jug. dela proprietarul Cernovich din Zam. La insistinţa sa credincioşii nostri susţin şcoala confesională, în scopul căreia prin mijlocirea dlui ppresbiter a primit dela Prea Ven. Consistor în 3 rânduri ajutor în sumă de 1150 Cor.

4. Păr. Constantin Popovici din Bârjuc ne raportează, că predică şi învaţă la toate ocaziunile. In postul Crăciunului a ţinut catechizaţie Dumineca cu adulţii, prelegând despre cultul divin, ornate, vase şi în deosebi despre taina Eucharistiei şi nu fără rezultat, căci credincioşii se mărturisesc astăzi, în număr mai mare. La stăruinţele sale s'au procurat pentru sf. biserică mai multe vase, icoane şi cărţi, şi s'a primit dela marele mecenat V. de Stroescu Cor. 200. A îngrădit cimiterul cu gard viu, a înfiinţat o „Reuniune de bucate". Agendele oficioase le resolvă la timp.

5. Păr. Nicolau Chirciu din Almaş-Sălişte ne raportează, că predică la toate ocaziunile. In comună se simte lipsa de naşteri. Opurile bibliotecii parohiale se citesc tot mai mult, prin înfiinţarea însoţirii de credit sistem „Raiffeisen" speredză o îndreptare în cele economice. Reuniunea femeilor progresează. La stăruinţa sa s'au procurat 2 rânduri de odăjdii bisericeşti. Catehisează la şcoala comunală din loc.

6. Păr. Octavian Albani din Bărăşti cu filiile Dumeşti şi Luncşoara raportează, că a renovat, pictat şi provăzut bis. din materă cu cele mai de lipsă. Spesele le-a acoperit parte din ajutoriul Prea. Ven. Consistor şi al marelui V. de Stroescu, parte din contribuiri benevole. A înfiinţat „Fondul Şaguna" — nu ne spune scopul. — A ţinut catehizaţie cu adulţii. In ziua de „*Const. şi Elena*", a ţinut în materă serviciu divin cu mai mulţi preoţi, cu care ocaziune s'a vorbit despre cultivarea pomilor. In postul mare i-a succes a-şi mărturisi aproape toţi credincioşii prin ameninţarea denegării sf. Paşti. Cât priveşte filia Dumeşti şi Luncşoara nu ne spune nimic.

7. Păr. Ioan Budoiu din Câmpuri-Câmpeni-Surduc asemenea ne aşterne un raport conştienţios şi amănunţit. Ne spune, că atât în, cât şi afară de biserică predică şi învaţă la toate ocaziunile. A predicat în decursul anului de 16-ori. In postul mare a mărturisit un număr mare de credincioşi. Biserica e cercetată bine de popor. A ţinut serviciu cu mai mulţi preoţi, cu care ocaziune s'a vorbit credincioşilor despre îmbrăţişarea mai cu căldură a meseriilor şi comerciului. La stăruinţa fr. sale s'a donat de unii credincioşi un rând de odăjdii bis. şi un prapor. Averea bisericii a sporit. Biserica a beneficiat şi anul acesta de un ajutor de Cor. 600 dela însoţirea de credit din loc. Biblioteca parohială se ceteşte regulat.

Ne mai aminteşte şi unele inconveniente, ce le-a avut cu învăţătorul, din a cărui cauză cântările la liturgie au fost neglese, precum şi cercetarea bisericei din partea elevilor, chiar şi în butul repeţitelor admonieri a învăţătorului. Şcoala de altcum a fost cercetată regulat. Societăţile esistente ca: „Reuniunea femeilor", „Reuniunea de muzică", şi însoţirea de credit sistem „Raiffeisen" progresează frumos, dela cari biserica are câştig atât moral cât şi material. Agendele oficioase le-a rezolvat la timp.

8. Păr. Miron Oprean din Gothatea cu filia Ulieş, ne mărturiseşte în raportul fr. sale, că în urma unor curente dujmănoase nu a sporit cu nimic. Cu toate acestea aflăm cu plăcere, că la insistinţa fr. sale un credincios aflându-se pe patul de moarte a donat sf. biserici Cor. 200. In filie asemenea s'a făcut o donaţiune de Cor. 200. Numărul concubinaţilor s'a micşorat atât în materă, cât şi în filie.

9, 10, 11, 12. Păr. Longin Poenariu din M. Bretea, Longin Popa din Tătăreşti, George Ţeposu din Certejul de jos, cu fil. Boiul de sus şi Coaja, şi Traian Motora din Vorţa cu filia Valea lungă ne aştern nişte rapoarte scurte prin cari ne spun, că agendele oficioase le-au rezolvat la timp, dar că ar fi făcut şi alt ceva nu ne spun, afară de L. Poenariu, care a îngrădit cimiterul cu gard de sârmă şi că răspunsurile la liturgie le cântă tineretul.

13. Păr. Teodosiu Popa din Furcşoara, ne raportează următoarele: Pentru întărirea simţului religios a celebrat din când în când cu preoţii vecini, cu care ocaziune s'a şi predicat conform împrejurărilor. Pentru a deda credincioşii la mărturisire i-a constrâns prin denegarea sf. paşti, şi zice că nu fără rezultat. In decursul iernei în zile de dumineci şi sărbători, precum şi în zilele de lucru, mai ales seara, pentru a abate oamenii dela cârcimă, a ţinut şezători, cetindu-se din ediţia poporală a „Asociaţiunii" şi din alte cărţi economice. La insistinţa fr. sale, premergând cu exemplu, s'a procurat un prapor, o lingariţă o copie şi 2 minee.

14. Păr Ion Laslo din Faeşbăgara. Cât priveşte activitatea mea am a raporta următoarele: Pe lângă agendele oficioase, cari toate le-am rezolvat la timp, am să amintesc ca cel mai important caz, zidirea şcoalei confesionale, care fără multele mele umblări pela administraţie şi inspectorul regesc şi fără mergerea în persoană la Prea Ven. Consistor, — toate aceste căi făcute din sărăcia mea, — nu ar esista. Administraţia, care pe lângă că ni-a ţinut planul încâlcit mai mult de 4 ani, purtându-ne dela Caiafa la Pilat şi viceversa, mai îmbăta şi bietul popor cu apă rece — făgăduind câte toate, — numai ca să facă şcoala comunală. Poporul, de altcum foarte sărac şi fără carte, era uşor de înduplecat, şi numai cu mari sforţări şi pe lângă multă neodihnă l-am putut aduce acolo, că azi ne vedem şcoala noastră confesională ridicată, deşi nu terminată de tot, din cauza prea marei sărăcii a poporului.

Am îngrădit cimiterul cu gard, am întrodus discul, care aduce anual 40-50 cor. Am terminat raţiociniile parohiei restante pe 16 ani făr'de nici o remuneraţie. Am plătit datoria bis. de peste 300 cor. Am predicat la diferite ocasiuni, îndemnând credincioşii la contribuiri pe seama sf. biserici, şi nu fără resultat. Mi s'a donat un prapore, o candelă şi o cădelniţă de argint de China. Faţă de concubinaţi am aplicat mijloacele cele mai aspre, aşa că din vre-o 70 părechi abia mai sunt vre-o cinci, dar şi acestia au făcut paşii necesari, ca să se poată cununa.

15. Păr. protopop Zevedeiu Mureşanu din Ilia. Am lăsat raportul acesta mai la urmă, fiind unul dintre cele mai conştienţios şi amănunţit lucrate. Fr. sa, pe lângă multele agende, ce le are ca şef tractual şi pe lângă puţinul timp de care dispune, a desfăşurat o muncă stăruitoare, ce se vede din raportul voluminos, ce ni-l aşterne. Ne spune, că la venirea sa şi ocuparea postului de paroh şi protopresbiter în Ilia, biserica atât ca interior, cât şi ca esterior, era într'o stare deplorabilă. Coperişul ciuruit, cimiterul deschis, fără stăpân, păşune porcilor şi vitelor. A pus la cale o colectă, premergând însuşi cu aproape cor. 200., iar colecta prin intervenirea femeilor s'a sporit dela credincioşi — nededaţi la aşa ceva — până la 400 cor., donând unii fruntaşi ca Iuliu Orbonaş, Ioanichiu Olariu şi Dr. Chirilovîciu sume dela 25 — 50 cor. Astfel s'a îngrădit cimiterul, în mijlocul căruia se află biserica, apoi şcoala confesională, costând peste 800 cor., făr'de a se spesa ceva din banii bisericii. Tot la sfatul şi îndemnul său au donat 2 credincioşi două rânduri de odăjdii bisericeşti în preţ de cor. 400. Fruntaşul Iuliu Orbonaş a cumpărat un clopot în preţ cor. 270. Tot prin o colectă a frăţiei sale, mai cu seamă printre fruntaşi — s'au procurat patru prapori de mătasă în preţ de cor. 800. In decurs de un an s'au făcut procurări de cor. 2.270. A iniţiat o colectă pentru renovarea bisericei, azi ajunsă la cor. 4000. Tot în scopul renovării bisericii a întrodus un al doilea

---

*) Cetit în conferenţa preoţească din tr. Ilia ţinută la 5/18 Septemvrie a. c. în Cărmăzineşti

---

FOIŞOARĂ.

Legaţii şi inchisitorii papilor din Roma,

trimişi în Ungaria şi Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

La 1436 papa Eugeniu IV. şi conciliul sacru din Basileia a trimis pe Iacob de Marchia, ca în Bosnia, Sârbia şi Ţara românească să stârpească credinţa eretică, dar acum George episcopul catolic din Alba-Iulia (Belgrad) invită pe Iacob de Marchia, ca acesta să treacă şi în Transilvania ca să stârpească credinţa eretică şi Husiţilor, cari din Moldova au trecut în Transilvania (Hurm. I. 2 p. 604).

La 1436 George episcopul catolic din Transilvania roagă pe Iacob de Marchia călugărul inchisitor, că după terminarea misiunii sale în diecesa Orăzii-mari să treacă numai decât în Transilvania şi stârpească secta eretică de aici. (Hurm. I. 2 p. 605).

La 1436 Albert Arhidiaconul catolic al Timişoarei invită pe Iacob de Marchia, şi inchisitorul ca să treacă şi în părţile Banatului pentru stârpirea credinţei eretice şi ca aici în Chanudin (Cianadin) să binevoeşti a sămâna graţiile divine. (Hurm. I. 2 p. 605).

La 1436 Ioan episcopul catolic din Oradea-mare scrie papei, lui Eugen IV. că Iacob de Marchia, venerabilul bărbat vicarul din Bosnia din ordinul sfântului Francisc, inchisitorul, a trecut în Transilvania unde ereticii s'au sculat cu arme în contra clerului, că Marchia i-a întors iară la credinţa cea adevărată catolică, *dupăce pe mai mulţi eretici i-a condamnat la moarte.* Iacob de Marchia care şi în diecesa mea varadina, asemenea prin predicaţiune pe mai mulţi, *cari au fost infectaţi de răutatea eretică, i-a condamnat la moarte.* (Hurm. I. 2 p. 606).

La 1436 capitlul arhiepiscopiei din Calocea scrie papei lui Eugenie IV., că Iacob de Marchia, vicarul Bosniei trimis ca inchisitor în contra ereticilor din Ungaria, după ce a călătorit cu fraţii săi călugări prin diferite părţi ale Ungariei a prins pe mai mulţi clerici şi laici infectaţi de credinţa eretică, şi făcând o serioasă investigaţiune a aflat, că mai mulţi din cei prinşi au profanat lucrurile sfinte, ducându-le cu sine prin păduri, prin peşteri şi prin alte locuri ascunse; că unii purtau sfânta cuminecătură în pungi legate de gât şi alţii îşi stropiau hainele cu sângele Domnului Cristos şi pe toţi acestia i-a pedepsit cu o pedeapsă binemeritată şi astfel a *exterminat credinţa eretică* în diecesa de acolo. (Hurm. I. 2 p. 607).

La 1436 arhiepiscopul din Strigoniu scrie papei lui Eugeniu IV. şi laudă pe Iacob de Marchia inchisitorul, care în Ungaria a stârpit secta Husiţilor şi pe mai mulţi şismatici (români) i-a întors la credinţa catolică. (Hurm. I. 2 p. 608).

La 1437 papa Eugeniu IV. scrie regelui Ungariei, lui Sigismund, că Ioan împăratul Constantinopolei şi Iosif patriarhul de acolo vor lua parte la conciliul dela Ferrara şi roagă pe Sigismund, ca şi dânsul să dee ajutor, ca biserica orientală să se unească cu biserica apusană. (Hurm. I. 2 p. 613).

14 Legatul Ioan episcopul Signensis.

La 1437 papa Eugeniu IV. trimite pe Ioan episcopul Signensis, ca Legat apostolic în Ungaria, ca să predice expediţiune cruciată (răsboiu) în contra turcilor şi în contra necredincioşilor (românilor) dela frontiere, cari după cum s'a plâns regele Sigismund la papa, adeseori fac năvăliri şi devastări în Ungaria. Totodată papa iartă păcatele acelora, cari vor purta semnul crucii şi vor merge în contra acestor inimici ai credinţei catolice şi primeşte persoanele şi familiile lor sub protecţiunea Sfântului Petru şi a scaunului apostolic. (Hurm. I. 2 p. 633).

La 1439 papa Eugeniu IV. scrie lui Frideric ducelui din Austria că Ioan Paleolog împăratul şi Iosif patriarhul Constantinopolei şi trimişii Valahilor (românilor) cu mitropoliţi şi clerici, cari au luat parte la conciliul ecumenic din Italia (în Ferrara) şi că ei au adoptat dogma, că „Spiritul sfânt purcede totodată dela Tatăl şi dela Fiul". (Hurm. I. 2 p. 661).

15. Inchisitorul Fabian de Bachia.

La 1444 papa Eugeniu IV. înştiinţează pe toţi credincioşii, că în regatul Moldovei esistă o mulţime de Husiţi, cari răspândesc doctrinele lor periculoase şi între locuitorii din Ungaria. Din această causă pontificele numeşte pe Fabian de Bachia, vicarul minoriţilor din Bosnia *şi pe toţi succesorii săi, ca „inchisitori perpetui"* în contra credinţei eretice din Moldova, Ţara românească, Bulgaria şi Sârbia, (Hurm. I. 2 p. 706).

(Va urma).

disc, care trece peste cor. 200. A înfiinţat „Fondul Şaguna“ neatacabil, în sumă de cor. 140. Datoria bisericii de 3300 cor. a scăzut-o la 600 cor., care sumă, afară de cor. 1000 incurse prin repartiţie şi cor. 600 dela Prea Ven. Consistor, s'a depurat din colecte. A înfiinţat o „Reuniune a femeilor rom. ort. pentru înfrumseţarea bisericii“, a cărei sumă administrată până azi e de 460 cor. Astfel într'un an şi jumătate, la iniţiativa, insistenţă, prin intrevenirea şi ajutorul Fr. Sale, biserica din Ilia a bineficiat aproape de cor. 10 000.

Serviciul divin l-a ţinut regulat, a predicat de 12 ori predici de conţinut religios moral, a ţinut catehizaţiune în postul Naşterii, îndrumând credincioşii la viaţă casnică morală, combătând lenea şi beutura. Averea bisericii e adusă în ordine, raţiociniile restante pe 7 ani azi sunt aprobate.

Vedeţi dar, fraţilor, că preotul conştienţios şi convins de sublimitatea misiunei sale, — pe lângă toate agendele oficioase şi pe lângă tot timpul puţin, de care dispune, e în stare să facă minuni.

16. Preoţii: Ioanichiu Oprean din Booz, Aurel Crişan din Brădeleţ, Serafim Olariu din Branişca, Romul Iacob din Gurasada şi Toma Tămaş din Visca nu au binevoit a înainta rapoartele.

Aceasta ar fi icoana despre activitatea noastră dela ultima conferenţă până în ziua de faţă. Am espus sincer, şi scurt tot ce am aflat în ele, poate faţă de unii am fost mai aspru, dar nu cu gândul de a mustra, resp. a acuza, ci cu iubire şi dragoste frăţească a îndrepta. După cum aţi auzit, vă puteţi convinge că afară de doi, trei, toţi am lucrat puţin sau foarte puţin, iar alţii nici de cât.

Aşa însă nu mai merge! Starea noastră s'a îngreunat şi se îngreunează din zi ce merge; necredincioşii, şi păcătoşii şi bârfitorii noştri se înmulţesc ca ciupercile, iar noi cei mai mulţi stăm cu mânile în sin, ne îngrijim mai mult de noi înşine, iar de biserică şi poporul încredinţat nouă spre păstorire puţin, sau de loc. Şi aceasta este ruşine pentru noi, cei ce purtăm numele de „părinţi sufleteşti“.

Deci să ne punem pe lucru, să lucrăm până e ziuă, să imităm cu cuvântul şi cu fapta pe zelosul şi neobositul nostru şef, care deşi înaintat în etate, totuşi e mai tiner, decât noi la inimă şi lucru, — şi atunci ni se vor potrivi cuvintele apost. Pavel: „Fiţi modele credincioşilor, cu cuvânt, viaţă, dragoste, cu duh, credinţă şi curăţenie“. Să nu încetăm a învăţa turma încredinţată nouă la toate ocaziunile şi în tot locul spre tot lucrul bun şi folositor, spre a face întru toate voia Dlui, pentru a putea ajunge la ţinta finală, la fericirea vremelnică şi la viaţa vecinică, şi atunci credincioşii una cu noi vor fi.

De încheiere, fraţilor, vă pun la inimă cuvintele Mântuitorului rostite către Apostoli: „Aşa să lumineze lumina voastră înaintea oamenilor, ca văzând ei faptele voastre cele bune, să preamărească pe tatăl vostru cel din ceriuri“. Amin.

Ioan Laslo
preot ort. român.

Sărbătorirea lui Eminescu în sem. „Andreian“.

— Raport special. —

Sibiiu, 3/16 Noemvrie.

Sărbările în onoarea marelui nostru poet *Eminescu* nu se vor găta nici odată, pentrucă lumina propoveduită de el încă este neperitoare şi va străluci pururea pentru toţi cei ce îşi vor da silinţa ca să o priceapă. „Luceafărul literaturii“ noastre va străluci şi pe mai departe cu aceeaş *putere*, îndreptând spre progres şi lumină paşii noştri ai tuturor. Meritele lui l-au ridicat acolo, unde de mult ar fi trebuit să stea şi au îndemnat lumea românească la săvârşirea acelei opere neperitoare de a-i ridica la *Galaţi* în timpul de faţă măreţul monument spre vecinica lui pomenire!

Şi când întreaga lume românească a tresaltat de bucurie în faţa acelui monument înăltător, şi noi elevii seminarului „Andreian“ nu am trecut nepăsători peste acest eveniment istoric, ci ne am năzuit a-i dedica în semn de pioasă amintire o *serată literară* frumoasă şi atrăgătoare şi prin varietatea conţinutului ei.

Prin cuvintele înăltătoare ale dnului profesor Dr. Nicolae *Bălan*, prezidentul societăţii noastre, în cari scoate la iveală afirmaţiile poetului referitor la legea şi biserica noastră creştină, desvălind totodată măreţia gândirii acestui adânc cugetător, ne îndeamnă a urma idealului lui de regenerare, căci numai aşa vom putea satisface datorinţelor mari cari ne aşteaptă.

Imnul nostru naţional, cântat în cor după discursul amintit, umple inimile tuturor de însufleţire.

Urmează disertaţia clericului Greg. *Vermeşan*: „Eminescu printre noi şi pentru noi cei din Austro-Ungaria“, în care în o formă plastică şi atrăgătoare, desvoaltă petrecerea poetului printre noi şi activitatea sa referindu-se în special la noi.

O adevărată elevaţie sufletească a fost pentru noi momentul, când corul c. III. teol. a executat frumos piesă muzicală: Se bate miezul nopţii (text de M. Eminescu) cu melodie de Ioan *Ignaton* cl. c. III., în care părea că s'a cristalisat întreg pesimismul marelui poet. — Disertaţia clericului Ioan *Sandu*, care cu adevărat duh oratoric face o scurtă caracterisare a poetului sărbătorit, ne pune în poziţia de a-i putea aprecia mai bine activitatea sa gigantică. Orchestra cursului II. teol. execută mai multe melodii dela cântările cu text de Eminescu foarte frumos, iar Vasile *Dăbău* declamează cu adevărat talent artistic: fragment din Satira a III-a de Eminescu.

După toate aceste momente înălţătoare, ca concretisare a sentimentelor noastre de iubire şi respect pentru marele poet, la propunerea lui Ioan Sandu societatea primeşte cu bucurie a i face un tablou care să fie aşezat în sala de lectură.

Bine ar fi să avem de sărbătorit încă multe figuri literare de talia lui Eminescu.

Ioan Buedug
teolog.

NOUTĂŢI.

Sfinţire de biserici. In Dumineca viitoare se va sfinţi biserica din *Suplac* protopopiatul Târnavei, prin părintele asesor consistorial *Mateiu Voileanu*, iar în ziua Sfinţilor Arhangheli Mihail şi Gavriil, biserica din *Nădăjtia superioară* prin părintele protopresbiter *Avram P. Păcurariu*, ambii în calitate de mandatari ai Excelenţei Sale I. P. S. D. arhiepiscop şi mitropolit *Ioan*.

*

Noua universitate. Ministrul de culte, contele Zichy, va înainta camerei ungare în zilele acestea proiectul de lege cu privire la înfiinţarea universităţii celei nouă.

*

Emigrare. In Septemvrie a. c. conform datelor statistice acum apărute, au emigrat din ţara noastră 4577 de oameni. In America s'au dus dintre aceştia 3503, în România 550, în Germania 278. După naţionalitate, dintre emigranţi sunt maghiari 1580 (34.5 procente), ear restul nemaghiari. In asemănare cu Septemvrie 1910, emigrarea din aceeaş lună a anului 1911 a scăzut ceva, — în Sept. 1910 emigraseră adecă 5357 de persoane.

*

Holera. In Becicherecul mare s'au închis toate şcolile din cauza holerei. S'au ivit în oraş mai multe cazuri de holeră, dintre care unele mortale. In comitatul Torontal au fost cu totul, în luna lui Octomvrie, 74 de îmbolnăviri suspecte de de holeră; au murit 38.

*

Atentat în biserică. In capela unui seminar din Petersburg, în timpul serviciului divin, un fost seminarist a atăcat cu un cuţit pe arhiepiscopul de Volhinia *Antoniu*. Cuţitul a atins numai mâna arhiepiscopului. Atentatorul a fost arestat de cei de faţă. Motivele atentatului nu sunt cunoscute.

*

In interesul muncitorilor. Vicecomitele din Szentes, în comitatul Csongrád, a iniţiat o mişcare dintre cele mai salutare: a învitat pe fabricanţii din comitatul său să nu-şi plătească muncitorii Sâmbătă seara, ci în ziua când se ţine târgul de săptămână al oraşului, deoarece în felul acesta banii mai usor pot ajunge în mânele soţiilor, care fac cumpărăturile trebuincioase pentru familie. Mişcarea aceasta este vrednică de toată lauda, când ne socotim că plăţile de Sâmbătă seara duc pe cei mai mulţi muncitori drept la cârciume, unde îşi consumă de obicei întreg câştigul de pe o săptămână, şi îşi lasă nevasta şi copiii muritori de foame, fără să mai înşirăm alte nenorocite urmări ale acestui fel de viaţă.

*

Ştire ziaristică. Partidul conservator din România a hotărât să publice un ziar cotidian *francez*, mai ales pentru informaţiunea străinătăţii. Noul ziar se va numi „*La Politique*“ şi va apărea cu ziua de Marţi, 15 Noemvrie st. v. 1911.

*

Pentru scriitorul Ioan Neniţescu Dumineca s'a făcut la Tulcea desvălirea unui bust înălţat lui Ioan *Neniţescu* în parcul Carmen Sylva. La serbarea, organizată în amintirea autorului versurilor „Pui de lei“ şi a fostului prefect de judeţ, au asistat autorităţile civile şi militare şi un mare număr de cetăţeni.

*

„Hora“. Comitetul tinerimei române învită şi pe această cale pe domnişoarele şi domnii, — cari nu au încă cunoştinţă, — la probele de *jocuri naţionale*, ce se vor reîncepe cu ziua de 18 Nov. n. şi se vor ţinea dela 8 oare seara în restaurantul *Liviu Brote*.

*

Advocat nou. Domnul *Dr. Sever de Orbonaş*, anunţă că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Orăştie (Szászváros), strada Postei vechi Nr. 4, (casa dlui Mihu).

*

Gaz subpământean. De mai mult timp se fac cercetări la Dicio-Sân-Mărtin pentru a se descoperi isvoare de gaz subpământean. Acum în sfârşit dela o adâncime de 300 metri a isbucnit în adevăr un isvor de gaz, care curge fără întrerupere cu egală putere.

*

Dela magistrat oraşului Sibiiu. Se aduce la cunoştinţa celor interesaţi, că nisip şi pietriş nu se mai poate scoate din rîul Cibin, decât numai cu licenţă dela oficiul de idilitate al oraşului.

*

Cadavru în Someş. Se vesteşte din Dej, că în săptămâna trecută a fost găsit în Someş în apropierea satului Beclean, cadavrul unui bărbat de 23—24 de ani, îmbrăcat ţărăneşte. Conform părerii medicale corpul a stat vre o zece zile în apă. Identitatea persoanei până acum nu s'a putut statori. Jandarmeria cercetează.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi, ai „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Ilie Ţimpea, învăţăcel lăcătuş, 50 bani; Ioan Petraşcu, croitor, 1 cor.; Şerban Coman, învăţăcel măsar, 50 bani; Emil Petrut, măsar, 40 bani; Dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem., 50 bani; Liviu Brote restaurator, 1 cor.; Dr. Vasile Stan, prof. sem. 20 bani, şi Vic. Tordăşian prez. 10 bani. Din lădiţa învăţăceilor cor. 1·50, ear din taxele şedinţei literare festive (a 4 a) cor. 7·51.

*

Mascagni în Viena. Direcţiunea operei vieneze tratează cu maestrul Pietro Mascagni, pentru a-l angaja la acest institut. Este aproape sigur, că în earnă numitul compozitor va dirigea orchestra operei din Viena.

*

Post de notar comunal. Pentru ocuparea postului de notar comunal în comuna românească Corbu (Gyergyóholló) din comitatul Csik este publicat concurs cu salar anual de 1·600, şi locuinţă în natură. Cererile sunt a se înainta prototopretorului din Gyergyó-ölgy s. Alegerea se ţine în 29 Noemvrie a. c. în cancelaria amintitei comune.

*

Tragere la ţintă. Artileria din garnizioana noastră va face în 18 şi 20 Noemvrie n. a. c. exerciţii de tragere la ţintă pe şesul dela Poplaca. Circulaţiunea în partea locului este oprită în zilele amintite, începând dela orele 8 dimineaţa până la 12 la ameazi.

*

Demonstraţie. In oraşul *Aix en Provence* s'a inaugurat Dumineca statuea romanţierului Emil *Zola*. Din acest prilej clericalii au făcut o demonstraţie, căreia nu i s'a putut pune sfârşit, decât prin intervenirea puterii militare. Statuea lui Zola este deocamdată păzită de soldaţi.

*

Jandarmi detectivi. Ministrul de interne a trimis la comanda jandarmeriei din Dobriţin o scrisoare, în care arată că se plănuesc unele reforme cu privire la jandarmerie. Ministrul adecă voeşte să introducă sistemul de detectivi şi la instituţiunea jandarmeriei, în consideraţie că uniforma prea bătătoare la ochi adeseori zădărniceşte cercetările. Serviciul de jandarmi detectivi se va încerca mai întâi la Dobriţin; şi dacă va reuşi, are să se organiseze în toată ţara.

*

Medic nou în Sibiiu. Dl *Dr. Al. Dobrescu*, medic universal şi specialist în dentistică, s'a stabilit în oraşul nostru, Piaţa mare nr. 11.

*

Hymen. *Paraschiva Petruţiu* şi *Ambroziu Nistor* înv. anunţă sărbarea cununiei lor religioase, ce să va celebra Dumineca, în 26 Noemvrie n. c., la 3 ore p. m. în biserica cea mare din Sălişte.

*

Mulţămită. Stimabila doamnă Aneta C. *Săvoiu* n. Guma din Târgu Jiu (România) a donat sf. noastre biserici gr. or. din Sibiiu, suburbiul Iosefin — întru memoria fericitului tată Nicolae Guma, care doarme somnul vecinic în cimiterul nostru parohial — două sfeşnice argintate în valoare de 80 cor. Pentru acest frumos dar subscrisul îi esprim în numele comitetului parohial cea mai sinceră mulţămită. Sibiiu, 3 Nov. 1911. *Ioan B. Boiu*, paroh.

*

Concert. „Reuniunea română de muzică din Sibiiu“ va da concert *Vineri* seara în *11/24 Noemvrie* a. c. în sala societăţii (Gesellschaftshaus) sub conducerea dirigentului Alfred Novak şi cu binevoitorul concurs al capelei orăşeneşti din loc. Programul concertului se va publica în numărul viitor.

*

Concert în Blaj. Societatea de lectură „Inocenţiu M. Clain“ a teologilor din Blaj va da un concert Dumineca la 26 Noemvrie st. n. 1911 în „sala de gimnastică“ a gimnaziului. Inceputul la 8 ore seara.

*

Teatru în Braşov. Comitetul filial al societăţii teatrale române din Braşov va da o reprezentaţiune teatrală urmată cu joc, Marţi, în 8/21 Noemvrie 1911 (sf. arhangheli Mihail şi Gravriil) în sala cea mare a redutei orăşeneşti. Inceputul la orele 8 seara. Programa: a) „*La Turnu Măgurele*“, de V. Alexandri, şi a) „*Unica fiică*“, com. în 2 acte loc. din nemţeşte de Elena de Iacobich.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi serbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc literar, nr. 33, cuprinde: Teatru de diletanţi şi teatru ambulant. Prizonierа, baladă, de Iulia P. Hasdeu, trad. de Delaziişte. Din lumea basmelor, de G. Vlădescu Albeşti. Nomen Numen, Lumen, poezie după V. Hugo, de Mihail I. Procopie. Cugetări, de N. Iorga. Instrăinata, întâmplări bucovinene, de I. Midu. O nouă carte despre Brancoviceşti, de Dr. Silviu Dragomir. De acuma-i pun iubirii tale cruce, poezie, de Mihail I. Procopie. Cântece poporale bucovinene, de M. Baciu. Cronica, de I.

*

Almanahul scriitorilor dela noi, redactat de Sebastian Bornemisa, stud. în filosofie, Orăştie „Tipografiia Nouă“, I. Moţa 1911. — Preţul 1·80 cor. Cuprinde note biografice şi publicaţiuni de-ale scriitorilor români în în viaţă din ţara noastră, însoţite de portretele lor. Scriitorii almanahului sunt următorii: A Bârseanu I. Agârbiceanu, O. Goga, Al. Ciura, G. Coşbuc, Dr. S. Puşcariu, Dr. N. Bălan, Ioan cavaler de Puşcariu, V. Osvadă, Dr. Il. Puşcariu, I. Scurtu, M. Gaşpar, O. C. Tăslăuanu, G. Todică, I. Borcia, N. P. Petrescu, E. Borcia, S. Moldovan, I. Lupădatu, Tr. Ţăranu, E. Chiffa, A. Florian, V. Stoica, T. V. Păcăţianu ş. a.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă drama „*Ein Fallissement*“, de *Björnson*, Dumineca după ameazi: „*Die goldene Eva*“, comedie, iar seara „*Der Zigeunerbaron*“, cu cooperarea artistului *Karl Streitmann* dela teatrul *An der Wien*, din Viena.

Din public.*)

Mulţămită publică.

Dela petrecerea aranjată de societatea română din Mediaş, în 5 Noemvrie cu prilejul sfinţirii şcoalei gr. or. din loc a resultat un venit curat de 97 cor., care venit s'a împărţit în părţi egale ambelor şcoale din loc.

Suprasolviri au făcut următorii domni: Anastasiu Boiu, dirigent la filiala „Albina“ 20 cor., Dr. Dionisiu Roman, adv. 20 cor., Adam Stan, cassar 10 cor., Ioan Sava, contabil 10 cor., N. N. 7 cor., Romul Mircea, protopop 10 cor., Ioan Moldovan, protopop, Atanasiu Popoviciu, comerciant, Mihail Popovici, cassar la filiala „Albina“, Hotea Ioan, câte 5 cor., Dr. Negrea 3 coroane, Dr. Bleahu, Grünfeld, Grünfeldné, I. Kis, câte 2 cor., Pantilie Ivan, proprietar, Boian 2 cor. 60 fil., N. Pop, D.-sânmărtin 3 cor., Racoţi, G. Bârsan, Pop, V. Neamţu, câte 1 cor., Emil Sămărghiţan 40 fil., Tufescu 20 fileri, Nic. Călbureanu 60 fil., Ilarion Ghişa, învăţător 1 cor., Vasile Langa, proprietar, Darlac 2 cor.

Esprimăm pentru aceasta tuturor acestora, precum şi acelor stim. domni şi dame, cari prin binevoitorul dlor concurs au promovat reuşita petrecerii, cele mai sincere mulţămiri.

Comitetul aranjator.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Primăria comunei Sălişte.

Nr. 724/1911. (430) 1—3

Escriere de concurs.

Primăria comunei **Sălişte,** comitatul Sibiiu, în scopul esecutărei lucrărilor de construire a unui stabiliment electric împreunat cu baie de abur publică concurs cu termin de **20 Decemvrie st. n. 1911.**

Se vor da următoarele lucrări:

1. Clădirea centralei electrice şi a băii de abur.

2. Instruarea maşinală a centralei şi reţelei electrice.

3. Aranjamentul intern al băii de abur.

Oferte se pot înainta atât asupra întregii lucrări, cât şi numai a unor părţi din lucrare.

Se provoacă deci interesaţii la astfel de lucrări a-şi înainta ofertele timbrate corespunzetor, la primăria comunei Sălişte. până la 12 ore meridiane 20 Decemvrie 1911. Oferte întârziate nu se i-au în considerare. In oferte e inomis de lipsă a se indica numele aceluia, carele are cvalicaţia recerută pentru esecutarea astorfel de lucrări.

Oferenţii necunoscuţi în comună sunt datori a-şi legitima îndreptăţirea la concurs prin un certificat dela camera comercială.

Ofertele sosite la timp se vor deschide în aceaş zi la 4 ore p. m. în sala de şedinţe a primăriei comunale în prezenţa representanţei comunale.

Datele referitoare la lucrări, planurile, condiţiunile de licitare şi punctaţiunile de contract se pot vedea la primăria comunei dela publicarea concursului începând în decursul orelor de oficiu.

Ofertele sunt a se instrua conform dispoziţiunilor regulamentului ministerial pentru liferări publice Nr. 83000/1907. B. M. şi conform acestuia, se pot furnisa numai articoli de provenință indigenă, întrucât se produc aici în ţară.

Fiecare oferent e obligat a depune la cassa comunei un vadiu de 5% în bani gata sau hârtii de valoare, iar la ofert e a se alătura cuite despre depunere sau recepisa postală despre trimiterea cauţiunei.

Comuna îşi rezervă dreptul a alege dintre oferenţi fără privire la sumele oferite.

Sălişte, în 15 Noemvrie 1911.

Primăria comunei:

Vasile Dadarlat
primar.

Ioan Chirca
primnotar comunal.

N. 626/1911. (427) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Băcâia**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti, cu observarea că ½ din ele compet văduvei preotese Ana Cristea până la 15 Octomvrie v. 1912, conform Regulamentului parohial.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar petenţii să se prezinte în comună — pe lângă observarea prescriselor regulamentare — pentru a celebra, a cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 28 Octomvrie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Băcâia.

Ioan Popovici
protopop.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul **— 90 bani şi C. 1·60.** 6 sticle cu **C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80,** trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 22—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 10—

Cancelarie administrativă şi biurou de informaţiuni
în
Budapesta.

Procur şi dau informaţiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative şi comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare şi amortizaţionale ieftin şi în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, maşini, motoare, şi alte rechisite economice; finanţez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoţi, învăţători, şcoale şi pentru cumpărarea de izlaze şi păşuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual şi la bursă prompt, pe lângă taxe moderate şi anticipaţia pentru corespondenţă. (84) 27—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII. Aggteleki-u. 10., I. 7. Telefon 171-27.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.

[448] 43— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Papier à Cigarettes

ABADIE
PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 13—

P. T.

In cercurile cele mai largi s'a exprimat dorinţa pentru combaterea scumpetei generale ce se măreşte din zi în zi, ca

Insoţirea de consum a aplicaţilor căilor ferate,

care până acuma a servit esclusiv numai interesele funcţionarilor căilor ferate, să se facă accesibilă şi pentru alţi funcţionari publici şi privaţi, profesori şi alţi salarizaţi, pe cari îi priveşte în primul rând scumpirea zilnică a mijloacelor de trai.

Insoţirea de consum a aplicaţilor căilor ferate, apreţiind dorinţa aceasta generală, a hotărât lărgirea cercului ei de activitate şi de comerţ, şi în scopul acesta, publică

Apel

pentru înscrierea de membrii.

Membru al Insoţirii de consum poate fi ori şi cine, care semnează cel puţin o cuotă în valoare nominală de **20 cor.** Plătirea cuotei se face deodată sau cel mult în 2 rate lunare. După fiecare altă cuotă cumpărată, Insoţirea de consum plăteşte **5%** interese şi dă membrilor săi şi dividendă din câştigul curat realizat, în raportul cumpărărilor făcute.

La înscriere sunt a se plăti **2 cor.** taxă de înscriere.

Cumpărările se fac cu bani gata. Credit se dă numai până la 75% a valorii cuotelor plătite. Creditul acordat trebue achitat în fiecare lună.

Insoţirea de consum se va sili în totdeauna să prevadă membrii săi cu mărfurile cele mai bune şi după natura mărfurilor **sub preţul pieţii locale.** (429) 1—1

Insoţirea de consum a aplicaţilor de căi ferate.
(Vasutasok fogyasztási szövetkezete).
Sibiiu, strada Măcelarilor Nr. 7—9.

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY
în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 50—52

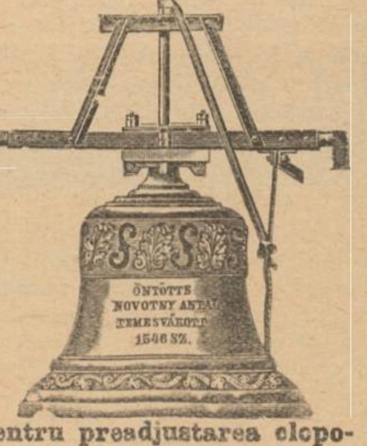

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcouranturi ilustrate gratis.

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

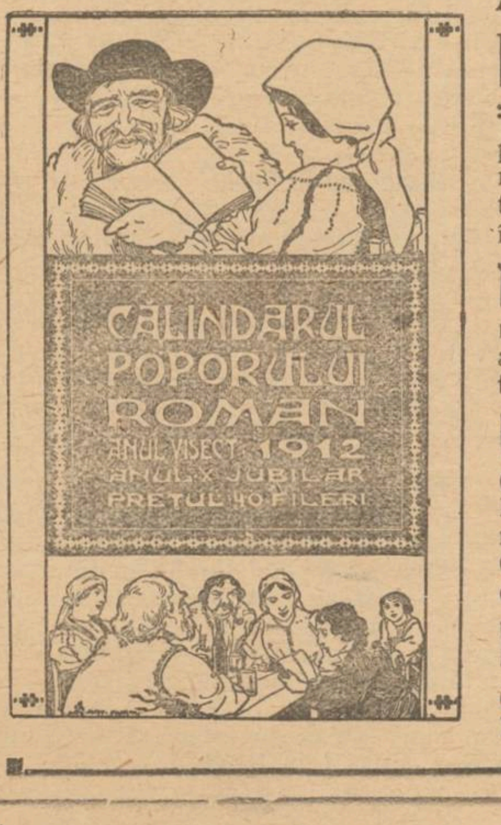

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL
POPORULUI ROMAN
::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole şi articolaşi literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reuşită: **„Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“**

125 ilustraţiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naţionale şi vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din Bucureşti.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audienţelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaţilor români, a funcţionarilor români din ministerii şi a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaţilor români din Ungaria şi o mulţime de alte lucruri de folos.**

Preţul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianţii şi vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administraţia „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător,** crâmpeie din sbuciumările dela noi. Preţul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N. Iorga, **Serbările dela Blaj,** Insemnătatea lor politică, culturală şi literară, à 30 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor,** Radu Vodă Şerban, à 50 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericeşti şi politicianismul.** O cuvântare şi articole Preţul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Preţul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul,** traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Preţul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann şi Dorotea,** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Preţul 80 fil., porto 5 fil.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 8/21 Noemvrie 1911. Nr. 117.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se inapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Românii din America.

Sibiiu, 20 Noemvrie n.

Suntem în principiu în contra mergerii oamenilor noştri la America, pentru a-şi afla acolo o patrie mai bună şi un traiu mai liniştit, din motivul, că de braţe destoinice tot mai are trebuinţă şi patria noastră, unde terenul de muncă e încă deschis pe seama tuturor celor ce vreau şi pot se muncească, dar şi fiindcă e foarte adevărată vorba bătrânească: „Fie pânea cât de rea, tot mai bine 'n ţara mea“. Cu toate acestea, faţă de ceice din anumite motive au fost siliţi să nu ne primească sfatul, dat la toate ocasiunile, ci s'au dus se muncească şi se agonisească în o prea îndepărtată parte a lumii, de care ne desparte marele ocean, avem cele mai sincere simpatii şi urmărim cu mult interes activitatea ce o desvoltă în marea de streini, pentru a se conserva şi acolo, unde sunt, ca buni Români şi ca buni creştini.

Cuvinte de deosebită laudă avem apoi mai ales la adresa acelora, cari în lupta grea ce au se o poarte pentru croirea unei situaţii mai bune, nu-şi uită nici de cei de acasă, ci din prisosinţele lor trimit câte ceva pentru vre-o biserică, pentru vre-o şcoală, pentru vre-o instituţiune culturală românească dela noi, avizate toate la sprijinul celor buni şi cu inimi curate. Nu odată, ci de nenumărateori, am publicat şi noi dări de seamă şi mulţămite publice despre însemnate colecte de bani, făcute de credincioşii noştri din America, pentru cei din patria lor veche.

Durere însă, că nu totdeauna bunele intenţiuni şi bunele făptuiri ale credincioşilor nostri din America au atins scopul avut în vedere, pentrucă nu totdeauna banii trimişi au ajuns la locul destinaţiunii, din motivul, că nu toate mânile prin cari au trecut au fost mâni curate. Dar în privinţa aceasta aşteptăm acum o însemnată îndreptare spre bine dela institutul de bani din Sibiiu „*Albina*“, care cu începerea anului ce vine va deschide o sucursală în America, oferind oamenilor nostri din America garanţa cea mai desăvârşită, că banii pe cari îi vor încredinţa ei spre chivernisire, ori spre trimitere la cei de acasă, nu vor mai fi bani perduţi.

*

Aşa se spune, că în America banii se câştigă uşor, fiindcă munca prestată se plăteşte bine. Oamenii noştri, dedaţi la un traiu din cale afară simplu, modest, nepretenţios, pot deci se pună o însemnată parte din câştigul lor la o parte, pentru zilele negre, iar din aceste prisosinţe pot să rupă câte o părticică şi pentru cei de acasă, pentru acoperirea trebuinţelor lor culturale şi de altă natură. Aceea ce ar fi de dorit e numai, ca această contribuire benevolă, la acoperirea trebuinţelor noastre, a celor de acasă, să se facă în mod mai raţional, mai sistematic, şi să nu fie lăsat fiecare în voia lui, se dee numai când vrea şi pentru ce el vrea.

In privinţa aceasta a făcut unul dintre emigraţii noştri din America, domnul *G. Raica*, o propunere foarte sănătoasă într'o foaie deacolo, anume, că fiecare Român trecut în America să se oblige la o anumită *dare naţională*, se dee adecă pe fiecare lună de es. câte 5 cenţi, cam 25 bani, pentru fondul gazetarilor români, întemeiat de distinsul nostru fruntaş, domnul *Dr. Ioan Mihu* şi administrat în Orăştia, pentruca din dobânzele fondului să se poată ajutora gazetarii români când sunt întemnitaţi pentru exprimarea convingerilor lor, şi să se poată acoperi cheltuelile constituţionale, la alegerile de deputaţi dietali, în cercurile electorale româneşti.

Ideea e bună, şi bucurie mare ne face, că putem constata esistenţa unor sentimente atât de nobile şi de curate naţionale în inima unui Român, care-şi trăeşte zilele în mijlocul oamenilor dedaţi să trăiască numai pentru ei. Realizarea ideii ne-ar aduce întru adevăr, nouă, celor de acasă, mari foloase, pentrucă mulţi de ai nostri se află resfiraţi prin America şi dela mulţi mult s'ar putea aduna. Nu suntem însă de o părere cu propunătoriul în privinţa *scopului* pentru care ar fi de întrebuinţat contribuirile adunate dela emigraţii noştri din America. Astăzi poporul român dela noi mai are şi alte trebuinţe, tot aşa de mari şi tot aşa de însemnate ca acelea la cari s'a gândit dl Raica, ba necesităţi chiar cu mult mai arzătoare, cum e de es. *susţinerea şi pe mai departe a şcoalelor sale confesionale*, aduse în mare primejdie prin noua lege şcolară. O dare naţională, pusă pe toate sufletele româneşti din America, în scopul salvării şcoalelor româneşti, şi încassată şi administrată în mod conştienţios, ar fi o faptă deci din cele mai însemnate naţionale, ce ar putea să fie sevârşite în zilele de astăzi.

Insă pentru realizarea acestei idei şi pentru executarea ei în mod exact, se cere o bună organizaţie a tuturor oamenilor noştri aflători în America, cam la felul, cum cetim că au fost organizaţi Saşii şi Nemţii de acolo, tot în scopul de-a ajutora cu bani şcoalele lor de acasă şi de a promova cultura lor naţională. Numai aşa s'ar putea încassa cotizaţiile dela toţi!..

După cunoştinţele pe cari le avem, oamenii noştri din America au mai multe societăţi, întemeiate pentru anumite scopuri, mai ales pentru ajutorarea membrilor lor, în caz de nefericire. Aceste societăţi, după informaţiile ce le avem, cam şasezeci la număr, cu sediul în diferite oraşe ale Americei, ar trebui deci unite într-o mare *centrală*, unde să fie concentrată întreaga conducere, şi de unde să fie puse în executare toate ideile bune, cu ajutoriul societăţilor, cari ar rămânea şi mai departe în fiinţă.

Natural, că în fruntea centralei ar trebui să fie pus un om de cea mai desăvârşită încredere, cu destulă pricepere pentru a-şi împlini chemarea, dar şi cu destul tact şi inţelepciune, pentru a putea întruni întreaga încredere a oamenilor noştri din America. Il au cei din America? Să-l caute şi să-l încredinţeze cu conducerea lor!.. Iar dacă nu-l au, ceară-l de aici, din centru, şi credem că li se va trimite. Ori poate că şi fără a mai aştepta cererea lor, s'ar putea trimite un bărbat potrivit, fie laic, fie preot, poate chiar protopop, de aici, din centru, pentru a face organisarea credincioşilor noştri din întreagă America, pentru a-i închiega într'un corp mare, puternic, folositor lor, dar folositor şi celor de acasă, din patrie veche, şi pentru a-i îndemna la împlinirea datorinţelor lor faţă de cei de acasă, cărora le prinde bine ori ce ajutor primit dela fraţii lor îndepărtaţi. Dacă nu ne înşelăm, aşa s'a făcut şi organizarea Saşilor din America: s'a trimis acolo de aici unul dintre cei mai buni preoţi ai Saşilor, (cu pregătiri academice, fost profesor la seminar), care i-a luminat, deşteptat şi îndemnat să formeze uniunea culturală pe care o au astăzi. Dăm deci ideea, ca cei în drept să mediteze asupra ei şi eventual să o şi realiseze.

Din parlament. In urma armistiţiului legat între guvern şi opoziţia din parlament, să lucră cu mult sporiu în dietă. Discuţia generală asupra budgetului anului viitor a fost terminată în patru şedinţe, şi s'au votat pe articole şi budgetele mai mărunte: al ministrului de pe lângă Maiestatea Sa, şi al ministrului croat. Astăzi se începe discuţia pe articole asupra budgetului ministrului de interne. La acest budget va vorbi şi deputatul naţionalist român *Dr. Alexandru Vaida-Voevod*, iar la budgetul ministrului de agric. va vorbi *Dr. Stefan C. Pop* şi la budgetul ministrului de culte şi instrucţiune publică *Dr. Teodor Mihali*.

FOIŞOARĂ.

Legaţii şi inchisitorii papilor din Roma,

trimişi în Ungaria şi Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

Tot la 1444 papa Eugeniu IV. scrie: „Celor mai iubiţi fii ai mei în Cristos, regilor şi celor mai iubite fice ale mele în Cristos, reginelor, venerabililor fraţi arhiepiscopi etc. şi tuturor locuitorilor Moldovei, Valahiei, Bulgariei şi Raxiei (Sârbiei)“, că a numit pe Fabian, vicarul minoriţilor din Bosnia şi pe succesorii săi, ca inchisitori perpetui în contra credinţei eretice din ţările aceste, şi pe regi şi pe toţi îi învită, ca pe inchisitori să-i primească cu toată onoarea şi să le dee mână de ajutor, ca să poată întoarce poporul la unitate cu biserica Romei. (Hurm. I. 2 p. 711).

La anul 1446 papa Eugeniu IV. înştiinţează pe toţi credincioşii, că în Moldova esistă o sectă număroasă de Husiţi, cari cu dogmele lor au infectat şi o parte oarecare din locuitorii Ungariei, din această causă pontificele numeşte pe Fabian de Bachia, vicarul călugărilor minoriţi din Bosnia şi pe succesorii săi, *ca inchisitori perpetui* în contra ereticilor din Moldova, din Ţara românească, din Blachia de peste Dunăre, din Bulgaria, din Sârbia şi din Slavonia. (Hurm. I. 2 p. 723). Blachia în text se numeşte Bollachia.

16. Ioan de Capistran inchisitor.

La 1455 papa Calist III. trimite pe călugărul minorit Ioan Capistran de inchisitor în contra ereticilor din Ungaria (Frater Ioannes de Capistran, haereticae provitatis generalis incuisitor). Inchisitorul primeşte în confraternitatea călugărilor minoriţi pe nobilul român, Iacob de Macicaş din Banat şi pe soţia sa Ana în semn de mulţămită şi recompensă pentru ajutoarele ce dânşii le-au dat ordinului minorit. S'a dat în Sebeş, comitatul Severinului, (Hurm. vol. p. 2, pag. 57).

La 1457 papa Calist III. învită pe preoţii tuturor bisericilor greceşti, ca în serviciul divin al liturgiei, numele pontificelui roman să se amintească şi să se roage pentru bunăstarea bisericii catolice, de oarece în conciliul din Florenţa biserica grecească s'a unit cu biserica romană, de asemenea în timpul liturgiei să reciteze simbolul credinţei după ritul bisericii romane cu formula: „Care (duhul sfânt) dela Tatăl şi dela Fiul purcede“. (Hurm. vol. II. partea 2 pagina 82).

17. Inchisitorul Iacob de Marchia a douaoară.

La 1457 papa Calist III. trimite pe călugărul minorit Iacob da Marchia, ca inchisitor asupra ereticilor din Ungaria şi din Bohemia şi-l autoriseazӑ, ca pe eretici să-i încarcereze şi pedepsească şi dacă vor depune jurământul că se lapădă de erezie, să-i absolveze de păcate. (Hurm. II. p. 2 pag. 86).

Pe atunci în Ungaria solul papei era Ioan Cardinalul dela Sanctus Angelus. La 1457 papa îi scrie şi astuia, că papa Calist confirmă toate bulele ce le duse mai nainte papa Eugeniu IV. în contra ereticilor şi învită pe solul apostolic din Ungaria, ca să dee mână de ajutor lui Iacob de Marchia, ca să poată extermina pe eretici, şi „să ai grije ca fratelui Iacob cel mai iubit fiu al nostru în Cristos regele Ungariei şi alţi principi şi prelaţi, în toate să-i dee favorurile oportune“. (Hurm. v. II. partea 2, p. 86).

La anul 1474 papa Sixtus IV. dă iertare de păcate tuturor acelora, cari vor ajuta să se termine biserica Sfintei Fecioare din Braşov, oraş însemnat, situat la marginile creştinătăţii şi aproape de hotarele necredincioşilor din Ţara românească şi în care oraş locuesc o mulţime de români armeni, bulgari şi greci. (Hurm. II. p. 2, pag. 229) vezi sub punctul 11 obiectul din urmă. Oraş (Braşovul) situat la graniţele creştinătăţii şi în aretele necredincioşilor ţării Valahiei.

18. Mathia Corvin regele Ungariei şi papa Sixtus IV.

La 1476 regele Mathia Corvin avea în Roma pe Stefan Jakeyta ca ambasador al Ungariei şi papa îl numeşte oratorul (vorbitorul) lui Mathia Corvinul. Oratorul în numele regelui se plânge papei, că în părţile Ungariei de către Sârbia (adecă în Banat) esistă mai mulţi locuitori de ritul grecesc, cari sunt persecutaţi şi molestaţi etc.

(Va urma.)

Din România.

Sesiunea Sfântului Sinod.

Sfântul Sinod al României şi-a ţinut Vineri ultima şedinţă, cu care sesiunea ordinară de toamnă a fost încheiată. Şedinţele Sfântului Sinod au fost presidate şi conduse de I. P. S. Sa Mitropolitul *Pimen* al Moldovei. Dintre hotărârile Sfântului Sinod, luate în sesiunea de acume, amintim următoarele:

S'a dat ascultare rugării înaintate din partea Albanezilor aflători în Bucureşti, ca să li se dee o biserică în care preotul lor să poată oficia în Dumineci şi serbători în limba albaneză, şi spre scopul acesta a fost destinată biserica numită „Dintr'o zi“, din Bucureşti. Dispoziţia e numai provisorie, până la terminarea bisericii pe care şi-o ridică Albanezii în Bucureşti.

S'a respins cererea preoţilor Păunescu şi Vasilescu, căterisiţi pentru atacurile îndreptate în contra fostului Mitropolit-Primat Atanasie, pe motivul, că sentinţa croită nu se mai poate schimba.

S'a discutat protestul fostului Episcop al Romanului, *Safirim*, în contra hotărârii Sfântului Sinod, prin care a fost destituit din post, şi s'a hotărât cu unanimitate respingerea protestului, pe motivul, că hotărârea adusă în contra Episcopului *Safirim* a fost espresiunea unanimă a Sfântului Sinod, deci canonică, asupra căreia nu se mai poate reveni. Sfântul Sinod numai atunci ar putea întra din nou în discuţie asupra acestei chestiuni, dacă ar fi fost vre-o abţinere dela votare, ori vre-un vot dat contra hotărârii aduse.

S'a hotărât să se tipărească în multe mii de esemplare cărţi mici de rugăciune, cari se fie puse în vânzare cu preţuri foarte mici.

S'a discutat în fine un proiect, după care ar fi să se modifice legea sinodală în părţile ei necanonice. Proiectul a fost votat şi va fi înaintat guvernului, care prin rostul domnului ministru de culte *C. C. Arion* a declarat, că va modifica părţile legii sinodale, declarate de necanonice din partea Sfântului Sinod.

Intr'o consfătuire intimă membrii Sfântului Sinod au căzut de acord, să recomande pentru demnitatea de Mitropolit-Primat al ţării pe P. S. Sa, Episcopul *Gherasim Timuş* al Argeşului, iar în locul seu, ca episcop, pe Arhiereul *Meletie Constănţeanu*, şi de Episcop la Roman pe Arhiereul *Calist Botoşăneanu.*

Sub întreaga durată a sesiunii a domnit cea mai perfectă bună înţelegere între membrii Sfântului Sinod.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Unguraşului.

Jimborul mare la 4 Noemvrie n.

Indemnat şi de astă dată de un motiv al datorinţei, am luat pesna în mână, ca să vază obştea românească, ce şi cum lucră învăţătorii din un tract situat în partea nordică a Ardealului.

Ni s'a imputat în timpul din urmă din mai multe părţi, că învăţătorimea noastră nu ar fi la culmea chemării. Cei ce şi-au formulat astfel de păreri despre învăţătorimea noastră nu îşi dau seamă de împrejurările grele, între cari şi cu cari se luptă azi învăţătorimea, şi aşteaptă prea mult dela ea.

Dar viitorul apropiat va dovedi, că învăţătorimea şi-a împlinit chemarea cu sfinţenie şi că obştea românească are să-i fie mult recunoscătoare pentru munca ce o depune pe altarul culturii româneşti. Şi acum să revin la obiectul ce mă preocupă, să vedem cum a decurs conferenţa din tractul Unguraşului.

Pe ziua de 14/27 Oct. a. c. a fost convocată conferenţa învăţătorească în parohia Cubleşul-român, unde după serviciul divin, — la care au luat parte aproape toţi învăţătorii din tract, în frunte cu comisarul Consistorial, Prea On. Domn *Pavel Roşca*, protopresbiter, — s'a deschis la orele 10 a. m. în şcoala conf. rom. prin dl comisar, cu un discurs frumos, în care s'a arătat rolul cel mare al creşterei bune religioase în şcoalele noastre poporale.

D-nul comisar roagă apoi conferenţa ca să se constitue, alegându-şi un preşedinte, doi notari şi doi bărbaţi de încredere. De preşedinte se alege I. George, de notari V. Nossa şi P. Bura, iar de bărbaţi de încredere I. Tereo şi P. Ferghete.

Cetindu-se apelul nominal, se constată că presenţi sunt 17 învăţători, iar absenţi 4. Dintre cei absenţi şi-au înaintat scuzele doi inşi.

La ordinea zilei se pune cetirea lucrării „Studiarea materialului din religiune pentru cl. I“ prin V. Nossa. La discuţia ce s'a încins în jurul acestui obiect, iau parte: I. Tereo, I. Ungurăşan, G. Păuşan şi P. Bura, susţinând marea însemnătate a poveştilor faţă de istorioarele morale, iar P. Ferghete şi catehetul G. Mureşan sprijinesc espunerile disertantului, care prefere istorioarele morale faţă de povestirile, cărora nu le dă aşa mare importenţă. In urmă după constatările preşedintelui se hotăreşte, ca învăţătorul să se acomodeze după împrejurări.

Se ceteşte lucrarea „Studiarea materialului din religiune pentru cl. II“ prin G. Bodea. La discuţie iau parte P. Ferghete, I. Tereo, P. Bura, I. Ungurăşan şi V. Nossa şi susţin în genere toţi, că e prea mult material pentru cl. II, şi că cu greu se va putea propune amănunţit în puţinele oare de religie. Tot aci s'a esprimat dorinţa, ca religia să se ia din mâna învăţătorilor şi să se dea preoţilor. Contra acestei dorinţe vorbeşte comisarul consistorial şi catehetul G. Mureşan, în urma cărora conferenţa abstă dela dorinţa esprimată, iar lucrarea se ia la cunoştinţă.

Se ceteşte lucrarea „Studiarea materialului din religiune pentru cl. III“ prin G. Lazar. La acest obiect vorbeşte V. Nossa, care observă, că tema e bine lucrată, însă materialul şi de altcum redus faţă de cel de anul trecut, nu se va putea percurge, deci catechismul să se omită cu totul, şi în locul lui să se ia istoria biblică, până în anul al V-lea. De altcum tema se ia la cunoştinţă.

Urmează lucrarea „Studiarea materialului din religiune pentru cl. IV“ cetită prin I. Tereo. La discuţie ia parte P. Bura, care laudă zelul autorului întru a aranja materialul, şi ideile sulevate în lucrarea sa, deci roagă conferenţa, ca să o ia la cunoştinţă. Se primeşte.

Tot asemenea, după-ce s'a cetit, la propunerea lui I. Tereo, se iau la cunoştinţă lucrările: Studiarea materialului din religiune pentru cl. V de P. Ferghete şi a lui G. Păuşan pentru cl. VI. După aceştea la 1½ oare p. m. şedinţa se închide.

La 3 oare p. m. redeschizându-se şedinţa se pune la ordinea zilei predarea ist. morale „Mitrişor cel neascultător“ pentru cl. I. prin V. Nossa. Terminându se predarea, prelegătorul îşi face autocritica zicând, că a lucrat tema după treptele formale, ca metoda cea mai ducătoare la scop, şi nu le va abandona, până când metoade mai superioare acestora nu vor esi la iveală. La discuţie iau parte: I. Tereo, G. Păuşan, I. Ungurăşan, P. Bura, şi catihetul G. Mureşan, cari fac unele observări cu privire la ţinuta învăţătorului, la punerea întrebărilor, precum şi cu privire la provincialismele cari au să se omită, pe cât e posibil, din şcoala poporală şi să se folosească o limbă mai literară, ca astfel şi copiii să se obicinuiască a vorbi o limbă frumoasă şi curată românească. De altcum prelegerea se declară de deplin succeasă.

Urmează predarea lecţ. practice „Fariseul şi Vameşul“ pentru cl. III prin G. Lazar. Prelegătorul după predare îşi face autocritica zicând, că a lucrat-o după treptele formale, împărţându-o în două unităţi metodice, însă luând în considerare timpul scurt a predat-o în o singură unitate. La discuţie iau parte P. Ferghete, I. Tereo şi V. Nossa, cari constată între altele, că prelegerea a fost bine desvoltată, însă încâtva predarea a fost prea monotoană şi prelegătoriul a întrebat tot numai cam pe unii şi aceeaşi băeţi, ceea ce e greşală. Incolo tema se declară de succeasă.

Se predă tema practică „Datorinţele copiilor către părinţi“ cu elevii cl. V-a prin P. Ferghete. După predare prelegătorul îşi face autocritica zicând, că a ţinut cont de treptele formale la desvoltarea temei, cu toate că din principiu e în contra catehismului în şcoală, şi ar dori, ca catehismul să nu se propună ca obiect separat, ci numai întru cât ar obveni necesitatea, în legătură cu istoria biblică. La discuţie ia parte G. Păuşan, care cu o deosebită satisfacţie scoate în relief modul de predare al prelegătorului. Tema se declară de foarte succeasă.

Se ceteşte elaboratul „Manualele de religie şi de literatură didactică-religioasă“ etc. prin I. Georgea. La discuţia ce se încinge în jurul acestui obiect iau parte: inv. I. Tereo, P. Ferghete, P. Bura şi V. Nossa, cari constată, că disertantul s'a abătut peste tot dela obiect, nu a desvoltat nici pe departe ceea-ce s'a cuprins în titlul temei, ci cu totul altceva. Se primeşte propunerea înv. V. Nossa în senzul, că tema fiind de actualitate şi de o importanţă foarte mare, să se dea spre elaborare din nou la doi membri, cari să fie îndatoraţi a veni cu ea gata la conferenţa trei lunară ce se va ţinea în curând. Tema se încredinţează spre elaborare învăţătorilor I. Ungurăşan şi G. Păuşan.

Urmează la ordinea zilei „Darea de seamă despre mişcarea pedagogică literară în anul 1910—11“, cetită prin G. Păuşan. Se ia la cunoştinţă. Cu acestea şedinţa la 7 oare p. m. se închide.

In 25/28 Oct. a. c. la 7½ ore a. m. se deschide şedinţa a III-a şi se pune la ordinea zilei disertaţiunea „Despre educaţiunea religioasă în şcoală şi biserică cu ajutorul cântărilor bisericeşti şi religioase“, de Petru Bura, înv. în Jimborul mare. Deschizându-se discuţie asupra ei, vorbesc înv. I. Tereo şi dl comisar consistorial, cari laudă diligenţa disertantului, ideile şi stilul viciu în care şi-a îmbrăcat espunerile, iar conferenţa primeşte propunerea membrului G. Păuşan, ca această disertaţiune, fiind foarte succeasă, să se publice în „Vatra şcolară“.

Urmează „Darea de seamă despre starea învăţământului din tractul Unguraşului de pe anul şcol. 1910/11“, cetită prin referentul P. Bura. La discuţie iau parte G. Păuşan şi I. Ungurăşan, cari constată, că raportul e fidel întru toate, numai cer unele clarificări, că cum e a se scrie numele de familie al copiilor, după ce e bine cunoscută ordinaţiunea ministerială, — după care este a se scrie numele de familie al copiilor cu ortografie ungurească. — Aci dl comisar dă unele deslușiri zicând, că noi nu avem să luăm în considerare ordinile ministeriale publicate în foi oficioase de-ale lor, ci în privinţa aceasta avem să ne conformăm întru toate ordinaţiunilor ce vin dela Prea V. Consistor ca for suprem şcolar; şi aşa şi cu scrierea numelor de familie.

Urmează „Darea de seamă despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător“, cetită prin referentul I. Tereo. Deschizându-se discuţie asupra ei, vorbeşte V. Nossa, care îşi esprimă indignarea faţă de faptul, că cei mai mulţi înv. nu şi-au înaintat raportul referentului I. Tereo şi cere ca acei membri să se justifice înaintea conferenţei, — ceea ce a făcut numai I. Ungurăşan şi G. Păuşan, cel dintâi motivându-şi netrimiterea prin aceea, că în anul trecut şcolar nu a funcţionat în tractul Unguraşului, iar al doilea nu şi-a înaintat raportul din principiu, fiind el contra dării de seamă despre activitatea extraşcolară. Raportul se ia la cunoştinţă.

După acestea dl comisar consistorial aduce la cunoştinţă că, conform regulamentului pentru bibliotecile pedagogice tractuale, conferenţa are să-şi aleagă un bibliotecar, un cassar şi un controlor, precum şi a se destina un local pentru bibliotecă. Conferenţa alege de bibliotecar pe I. Tereo, cassar P. Bura şi controlor pe V. Nossa, iar local pentru bibliotecă se angajează a da învăţătorul I. Tereo, în casa sa proprie din parohia Baica.

Urmează propunerile. Petru Bura face următoarea propunere: „Fiecare învăţător dela şcoalele noastre confesionale din tractul Unguraşului să insiste pe cât numai e posibil pe lângă neştiutorii de carte din comune, în care funcţionează, a se înscrie la cursul de analfabeţi ce e îndatorat a ţinea în decursul acestui an şcolar fiecare învăţător, şi despre resultatul ajuns să facă raport amănunţit la conferenţa din anul viitor“. Conferenţa o primeşte.

Tot P. Bura face următoarea propunere: „Fiecare învăţător simţind imperioasa necesitate a unei lecturi bune pentru şcolari, să folosească ocasiunea şi să se grăbească a întra în şirul întemeietorilor „Bibliotecii şcolarilor buni“, trimiţând dlui Dr. V. Stan, iniţiatorul acestei intreprinderi, — în timpul cel mai scurt posibil — taxa de fondare 5 coroane.“ Conferenţa o primeşte.

Se mai primesc propunerile cari urmează, şi anume a înv. I. Tereo în sensul, ca conferenţa să roage pe P. Vener. Consistor, ca pe viitor toate circularele ce privesc şcoala şi pe învăţător să fie publicate în foaia „Vatra Şcolară“, iar a înv. G. Păuşan în înţelesul, ca conferenţa să roage pe Prea Ven. Consistor să impună tuturor învăţătorilor abonarea foii „Vatra Şcolară“.

Membri în comisia pentru statorirea temelor conferenţei viitoare se aleg: P. Bura, I. Tereo şi V. Nossa, iar în comisia pentru facerea raportului despre starea învăţământului din tract se aleg G. Păuşan, şi Petru Bura.

Conferenţa se hotăreşte a se ţinea în anul viitor în Dol.

Cu acestea terminate fiind agendele conferenţei, dl comisar mulţămind membrilor conf. pentru zelul dovedit la desbaterea obiectelor puse spre deliberare, declară conferenţa înv. de închisă.

Isprăvind cu acest raport nu pot să trec cu vederea şi să las ne amintită isteţimea şi priceperea înăscută ţăranului român — până ieri alaltăieri încătuşat, ce mi-a fost dat să văd şi de astădată în Cubleşul-român, comună curat românească. Un ţăran cu numele Matei Chiorean şi-a construit adecă un aeroplan în toată regula — numai motorul îi lipseşte. La dorinţa dlui comisar şi a învăţătorilor numitul ţăran şi-a scos aeroplanul din şură şi l-a espus vederii tuturora. Dexteritatea cu care sunt aşezate toate părţile din maşinărie, fineţa şi eleganta cu care sunt făcute tot de mâna dibace a ţăranului Matei Chiorean, ne au frapat şi pus în uimire pe toţi cei de faţă. Mi-am zis atunci: „Ce pagubă că nu a avut norocul să fie dat la şcoală, azi poate ar sbura alăturea cu Vlaicu!“

Dar nu numai atât, acest ţăran face sculpturi în lemn de toată frumseţa şi pictează fără a fi învăţat undeva. Şi oare câte talente deosebite nu se perd în sinul poporului român din causa sărăciei? Fără îndoială multe. Unul e şi acest ţăran isteţ, care în lipsa de sprijin material e silit a rămânea necunoscut. Un sprijin din partea societăţii româneşti ar fi bine venit.

După toate cele văzate în Cubleşul-român încântaţi şi plini de speranţe frumoase în viitorul poporului român, ne-am întors la vetrele noastre.

P. Bura.

Inştiinţare.

Pentru ridicarea unui monument la mormântul profesorului seminarial repausat Dr. Petru Şpan, din iniţiativa proprie au întrat ca contribuiri la subscrisa direcţiune în total suma de 53 cor. 94 fileri, ceea ce s'a cvitat din cas în cas în foaia arhidiecezană „Tel. Român“, iar redacţiunea „Tel. Rom“ a transpus suma de 5 cor. primită dela parohul Ioan Rafiroiu din Cernatul-inf., care prin un „Apel“ a fost luat iniţiativa ca foştii elevi ai profesorului repausat să contribue pentru a se pune basă la un fond cu numirea „Dr. Petru Şpan“, pentru întreţinerea în seminar a celui mai sărac elev din secţiunea teologică sau pedagogică.

De oarece fraţii erezi ai repausatului profesor i-au ridicat deja la mormânt o cruce frumoasă, corpul profesoral prin concluzul nr. 68 din 18/31 Octomvrie a. c. a decis, că dacă donatorii vor consimţi, acestea sume să se administreze la fondul „Muzeului şcolar“, care s'a iniţiat la propunerea profesorului Dr. P. Şpan şi conform concluzului corpului profesoral tot din 18/31 Oct. a. c. nr. 67 i s'a dat numirea de „Fondul Dr. Petru Şpan“.

Acest decis al corpului profesoral se aduce la cunoştinţa celor interesaţi pe această cale cu observarea, că până în 1/14 Decemvrie a. c. să notifice subscrisei direcţiuni, dacă consimt cu decisul corpului profesoral, sau doresc a se destina spre alt scop sumele dăruite de ei.

Sibiiu, 7/20 Noemvrie 1911.

Direcţiunea seminarului „Andreian“.

Concertul Lucia Cosma.

Sibiiu, 18 Nov. 1911.

(*e*) Amatorii de muzică serioasă au avut prilej Vineri seara, în 17 Noemvrie, de a se reuni în sala dela „Casa Societăţii“, pentru a asculta din nou cântecile doamnei *Lucia Cosma*, care în anul trecut ni-a dat două concerte, unul tot în sala aceasta încăpătoare, iar al doilea în localul mai strâmt, dar mai cochet dela „Unicum“.

Şi iarăş a fost o sală plină până la cel din urmă loc...

In programa, alcătuită ca de obiceiu cu un desăvârşit gust artistic, se cuprindeau: două arii, mai multe cântece — unele din popor — şi două piese la pian.

Cele două arii, una din „Lakmé“ de Delibes, alta din „La Bohême“ de Puccini, pe lângă toate greutăţile lor, au fost executate precis şi uşor.

Liedurile, cântecele predilecte ale sopranei noastre, erau representate prin bucăţi din Hugo Wolf, R. Strauss (un cântec de leagăn, cu note mângăioase şi dulci, mai ales dacă şi acompaniarea la pian este plină de gingăşie), apoi din Berta Bock (Mä zsturm, cuvinte de Carmen Sylva), G. Dima, Ana Voileanu, F. Mayer (Der Hufschmied), Bemberg (Nymphes et Sylvains) ş. a.

Muzica poporală a putut fi apreciată în două doine ardeleneşti, armonizate de T. Brediceanu.

Talentul cu care dna Lucia Cosma a cântat piesele acestea, este astăzi prea cunoscut publicului sibian şi nesibian, — noi l-am relevat în ziarul nostru de repeţiteori. Ar fi de prisos să mai revenim. Calităţile vocii n'au scăzut; din contră, ni se pare că uneori vocea artistei noastre a câştigat în căldură şi forţă.

Un preţios concurs a dat concertului de Vineri dşoara *Ana Voileanu,* care dela primele acorduri s'a dovedit o stăpână suverană a pianului. Afară de acompaniamentul la bucăţile cântate de doamna Lucia Cosma, dşoara Ana Voileanu a cântat o celebră baladă (G-moll) de Chopin şi preludiul Cis moll — o expresie a caracterului rusesc — de Rahmaninov. Execuţie virtuoasă, despre care nu se pot spune decât cuvinte măgulitoare.

Tinăra pianistă, dşoara Voileanu, are să facă o carieră splendidă.

Amândouă artistele au fost întimpinate de public cu simpatii, manifestate prin dese aplause şi belşug de flori.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta convoc conferenţa preoţească din tractul protopresbiteral al Branului, care se va ţinea în Zerneşti la 1 Decemvrie 1911 cu următoarea ordine de zi:

1. La 8 ore a. m. serviciu divin împreunat cu chemarea Duhului Sfânt. Predică: temă liberă de parohul Ioan Mănoiu.

2. Deschiderea conferenţei.

3. Constatarea celor presenţi şi constituirea.

4. Comunicarea circularelor consistoriale.

5. Tema: „Cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din „Sfaturile Arhiereşti“, cuprinse în pastorala dela 29 Iunie 1909 Nr. 7983 Pres., de parohul Virgil Pop.

6. Tema: „Preotul ca duhovnic“, de parohul Ilarie Plotogea sen.

7. Impărţirea comunelor bisericeşti tractuale în grupuri religioase.

8. Măsuri pentru pregătirea ordinei de zi a conferenţei viitoare.

9. Propuneri.

10. Inchiderea conferenţei.

Zerneşti, în 4 Noemvrie 1911.

Ioan Hamsea
prot.

Convocare.

Prin aceasta convoc on. preoţime din tractul Abrud, la conferenţa, ce se va ţinea Joi în 17 Noemvrie a. c. în şcoala din Abrud, cu urmatorul

Program:

1. La orele 9 a. m. serviciu divin cu chemarea Duhului Sfânt, celebrat de preoţii Ioan David şi Ioan Ance. Predica o va ţinea preotul Pompiliu Piso.

2. Deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea.

3. Discuţie asupra serviciului divin şi predicei.

4. Comunicarea circularelor consistoriale menite pentru conferenţă.

5 Tema dată de Vener. Consistor. „Cum a îndeplinit preoţimea cele 12 puncte din Sfaturile arhiereşti trimise fiecărui preot cu pastorala din 29 Iunie 1909 nr. 7983 Prez. şi ce resultat practic a obţinut?

Raport în scris la această temă va trimite fiecare preot cel puţin cu 5 zile înainte de conferenţă.

6. Decis în causa înfiinţării bibliotecii tractuale preoţeşti.

7. Impărţirea tractului în grupuri religioase.

8. Designarea celor 2 preoţi, cari împreună cu protopresbiterul vor statori programul conferenţei viitoare.

9. Propuneri.

Abrud, 26 Octomvrie 1911.

Petru Popovici
protop.

Induraţi-vă spre săracii noştri.

> „Mila dată săracilor, te curăţă de păcate, îţi câştigă îndurare şi viaţa vecinică“.*)

Mulţămirea sufletească a dăruitorilor şi împărţitorilor darurilor şi lacrimile săracilor miluiţi anii trecuţi, ne îndeamnă să apelăm şi de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a dărui bani, vestminte şi alimente, ca să se împartă în ajunul Naşterii Domnului între săracii noştri (învăţăcei-meserieşi-şcolari, femei şi bărbaţi scăpătaţi).

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul, ca şi bogatul, caută să-şi încălzească sufletul şi corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povăţuitorul a toate, v'a binecuvântat din belşugul său, daţi putinţă şi celor lipsiţi, ca cel puţin în zilele de bucurie ale Naşterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul şi făpturile sale.

Impărţirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga şi Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrămile vărsate de săracii noştri servească drept cea mai înaltă răsplată pentru toţi aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorinţe bine plăcute şi lui Dunezeu.

Sibiiu, 17 Noemvrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordăşianu *Stefan Duca*
prezident. notar.

---

*) Inscripţia icoanei Maicei Domnului, ce atârnă deasupra lădiţii cu crucerii săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

NOUTĂŢI.

Parastas. Astăzi, Luni, s'a oficiat un parastas solemn în catedrala din Sibiiu, pentru odihna sufletului Impărătesei şi Reginei *Elisabeta*, prin I. P. S Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de Preacuvioşiile lor: Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc, şi Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, de protopresbiterul *Dr. Ioan Stroia*, presbiterul *Dr. A. Crăciunescu*, profesor seminarial şi de diaconii Demet. *Câmpeanu* şi Dr. Vasile *Stan*. Au participat elevii dela toate şcoalele noastre, cu profesorii şi învăţătorii lor.

*

Sfinţire de biserică. Sfinţirea bisericei, a şcoalei, şi a caselor parohiale gr. or ent. nouedificate din comuna Gernesig, se va săvârşi Dumineca, în 13 Nov. v. (26 Noemv. n.) a. c. prin Prea On. Domn *Nicolae Ivan*, asesor consist. După serviciul divin va urma banchet, iar seara producţiune teatrală-declamatorică, împreunată cu dans, aranjată de tinerimea inteligentă din Mureş-Oşorheiu şi jur.

*

Succesul unei artiste. Dşoara *Cella Delavrancea*, distinsa pianistă română, cunoscută şi publicului sibian, a dat zilele trecute un concert în Viena, în sala cea mai mare de acolo şi a provocat cu arta ei neîntrecută un entusiasm de nedescris. Publicul român şi străin a rămas fascinat de talentul şi destoinicia acestei rare artiste, de care mândri suntem toţi Românii!

*

Festivitate în Craiova. In cursul acestei luni se va inaugura la Craiova monumentul lui *Ioan Maiorescu*, opera sculptorului Iordănescu. Vor lua parte la această serbare şi miniştrii C. C. Arion şi Titu Maiorescu.

*

Dela Academia Română. Dl *Dimitrie A. Sturdza* a cetit în şedinţa de Vineri d. a. (17 Noemvrie) a Academiei Române o comunicare despre: Anul 1858, Adunarea electivă din Iaşi.

*

Hymen. Poetul *D. Anghel* şi-a serbat Joi căsătoria cu dna *Natalia Negru* în Bucureşti.

*

Ferdinand Burg. Arhiducele Ferdinand Carol, fratele mai tinăr al moştenitorului nostru de tron, va purta începând cu ziua de Vineri, 17 Noemvrie, numele *Ferdinand Burg*. Arhiducele, căsătorindu-se fără permisiune mai înaltă cu Berta Czuber, fiica unui profesor universitar, a renunţat la rangul şi titlul de arhiduce, precum şi la poziţia sa ocupată în armată. Renunţarea a fost primită.

*

Cutremur de pământ. Vineri seare, în 17 Noemvrie n., la orele 5 fără trei minute, s'au simţit în Sibiiu şi în împrejurime două uşoare sguduiri de pământ, una după alta, însoţite de un sgmot surd. Cutremurul a avut o direcţiune dela sudost spre nordvest. Sguduirile, fiind foarte slabe, n'au fost observate decât de unele persoane.

*

Dela cassa arhidiecezană. Dl controlor consistorial *Victor Fincu* răscumpărând felicitările de ziua onomastică dărueşte fondului pentru ajutorarea copiilor săraci suma de 10 cor.

*

Caz de moarte. Mercuri în 19 Octomvrie c. v. a răposat în Domnul parohul gr. ort. rom. *Ioachim Comşa*, din Zdrapţi, în etate de 72 ani şi 52 ani de preoţie; ear Vineri în 31 Oct. a fost înmormântat în cimiterul gr. ort. din Zdrapţi. Prohodul a fost condus de şeful tractului Prea. On. Domn *Vasile Damian*, însoţit de 11 preoţi. Pe răposatul îl deplâng, ginerele său Gavril Simedrea, preot, şi nepoatele sale orfane de mamă Cornelia, Eugenia şi Octavia Simedrea. Odihnească în pace!

*

Monument. Un comitet a luat hotărârea să ridice în Vaslui un monument, care să glorifice vitejia ostaşilor căzuţi în răsboiul pentru neatârnarea României la 1877—78. Comitetul care va ţinea un concurs cu premii, doreşte ca cei ce participă la concursul de machete să se inspire din poezia *Peneş Curcanul* de Alecsandri. Autorul machetei premiate va fi încredinţat cu esecutarea monumentului Peneş Curcanul.

*

Resultatele recensământului. Foaia oficială din Budapesta tipăreşte datele definitive privitoare la recensământul din oraşele şi comunele, care au avut mai mult de zece mii de locuitori în anul 1910. Capitala Budapesta are 880.371 suflete; Seghedinul 118.328; Pressburg, Timişoara, Aradul între 61.000—78 000; Clujul 60.808; Braşovul 41.055; Sibiiul 33 489; Murăş-Oşorhei 25 517; Turda 13.455; Bistriţa 13.236; Bălgradul 11.616; Sighişoara 11 587; Dej 11.452.

*

Milionar osândit. Banchierul Henry Clay din Newyork şi-a omorât soţia, pentru aceasta a fost osândit la moarte. Preşedintele Taft a respins cererea de graţiare a banchierului criminal, care va fi executat în 24 l. c.

*

Caz de moarte. Din Atena se scrie, că a reposat acolo Constantin *Cristomanos*, fostul instructor de limba grecească-nouă al împărătesei şi reginei noastre Elisavete. După moartea suveranei, Cristomanos a publicat un volum de amintiri interesante din viaţa curţii, şi promisese că le va întregi cu un nou volum, care însă n'a apărut.

*

Locuitorii Italiei. Numărătoarea din urmă arată, că locuitorii Italiei sunt astăzi în număr de 35 milioane, cu un spor de peste două milioane, (adecă 6.8 procente) dela ultimul recensământ.

*

Boala regelui Spaniei. Din Madrid se anunţă, că starea sănătăţii regelui Alfonso al Spaniei inspiră mari îngrijiri. Regele spaniol sufere de aceeaş boală, de care a murit şi tatăl său.

*

Incoronarea din India. Părechea regală engleză a plecat pe iahtul *Medina* în India depărtată. In 12 Decemvrie adecă se va face încoronarea, împreunată cu o pompă orientală, cum numai în India se poate vedea. Regele şi Regina Angliei se vor întoarce acasă abea la primăvară.

*

Insulă nouă. In strâmtoarea de mare aflătoare între Trinidad şi Venezuela, a ieşit la suprafaţa mării o insulă nouă. Ştirile americane spun, că înainte de a se ivi insula, apa mării s'a răscolit grozav, apoi s'a dat în lături şi din mijlocul ei au izbucnit flacări şi nori de fum. Indată ce a dispărut fumul, s'a zărit insula cea nouă. Cu prilejul cutremurelor de pământ s'au mai întâmplat asemenea cazuri.

*

„Cadavrul viu“, drama rămasă după moartea lui Tolstoi, a fost jucată în teatrul Burgului din Viena. Deşi piesa are o mare valoare literară, totuşi n'a făcut efectul aşteptat.

*

Pentru ziua numelui. Referentul consistorial dl Victor *Tordăşianu*, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei sale a dăruit 5 cor. fondului pentru cumpărarea unei case proprii şi a supraedificatelor pe sama Reuniunii române agricole din comitatul Sibiiu, iar 5 coroane pentru procurarea chipului în uleu al mult regretaţilor săi împreună muncitori Petru Ciora şi Dr. Petru Şpan.

*

Pentru imnul naţional. La adunarea generală din comitatul Făgăraşului, ţinută în 25 Maiu 1910, cum se ştie, românii făgărăşeni au cântat imnul „Deşteaptă-te Române“. Pentru faptul acesta au fost acuzaţi de agitaţie împotriva naţionalităţii maghiare. Procesul s'a pertractat Joi în 16 Noemvrie 1911 la tribunalul din Braşov. Deputatul Dr. Nicolae *Şerban*, acuzatul de căpetenie, a fost osândit la 2 luni închisoare de stat, pedeapsă principală şi o amendă de 200 cor. sau în locul acesteia alte zece zile închisoare. Advocatul Dr. Teodor *Popescu*, preoţii *A. Şerban, M. Brumboi, G. Vosu* şi *I. Fulicea* sunt pedepsiţi cu câte o lună închisoare de stat şi alte 5 zile închisoare sau amendă de câte 100 cor. Protopopul Nic. *Borzea* şi preotul *Dragomir Trandafir* au fost achitaţi. Acuzaţii au avut de apărători pe domnii I. Lengeru şi Dr. Virgil Pagubă. Procurorul s'a mulţămit cu sentenţa, iar apărătorii au anunţat recurs de nulitate.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 sara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi serbători la 3, $4^1/_2$, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Viaţă socială.

Concert în Budapesta. Corul bisericii ortodoxe române din Budapesta arangează la 25 Noemvrie n. sub patronajul Ilustrităţii Sale Domnului *Dr. Iosif Gall*, membru în Camera Magnaţilor, un concert urmat de dans. Concertul se va da în localităţile Casinei Funcţionarilor (Budapesta, VIII., Eszterházy-u. 4.) Inceputul concertului fix la orele 8 seara.

*

Concert în Sighişoara Cu ocasiunea sfinţirei şcoalei gr. or. române din Sighişoara, se ţine acolo o producţiune corală-teatrală, urmată de joc, Dumineca în 13/16 Noemvrie 1911, în sala cea mare a oraşului, din piaţă. Inceputul precis la 8 ore seara. Venitul curat este destinat pentru şcoală. Oferte benevole se primesc cu mulţămită şi se vor cuita pe cale ziaristică.

*

Concert. Reuniunea română de muzică din Sibiiu“, cum am anunţat în numărul trecut, va da *Vineri* în 11/24 Noemvrie a. c. în sala dela Casa Societăţii (Gesellschaftshaus) un *concert*, sub conducerea directorului de muzică Alfred Nowak cu următorul program: 1 Dr. L. Domide „Inşiră-te, mărgărite“, baladă pentru solo de sopran, dna V. Triteanu, solo de bariton dl A. Murăşan, cor şi acompaniare de orhestră. 2. L. v. Beethoven: „Ah perfido“, arie pentru sopran (dna V. Triteanu) cu acompaniare de orhestră. 3. N. Popovici: „Hora Dobrogeană“ pentru cor şi orhestră. 4. I. Haydn: Arie din oratorul „Creaţiunea“ pentru solo de bass (dl O. Murăşan) şi acompaniare de orhestră. 5. M. Bruch: „Schön Ellen“, baladă pentru solo de mezzosopran, dna V. Triteanu, solo de bariton, dl O. Murăşan, cor şi acompaniare de orhestră. *Inceputul la orele 8 seara precis.* Preţul locurilor: Locul I. 3 Cor. Locul II: 2 Cor. Loc de stat: 1 Cor. Prenotările se pot face Joi în 10/23 l. c. în casina română la orele 2—3 la cassarul reuniunii dl T. R. Popescu; vânzarea biletelor neprenotate se va face în aceeaşi zi dela orele 5—6, Vineri dela 2—3, precum şi seara la cassă.

Teatru.

Astăzi, Luni, cu cooperarea artistului dela Viena *Karl Streitmann*, se dă opereta. *„Der Graf von Luxenburg“*, iar mâne, Marţi, opereta *„Dollarprinzessin.*

Cărţi şi reviste.

Cosinzeana, revistă literară ilustrată, din Orăştie nr. 3 din 15 Noemvrie 1911, cuprinde poezii de V. Eftimiu, I. U. Soricu, A. Cotruş şi — E. Borcea. Proză de: L. Rebreanu, Osvadă, C. Ş. Făgeţel ş. a. Ilustraţiuni: Eminescu, Cimitir din Genua, Preoţi mohamedani, soldat bersaglier.

*

Vatra Şcolară, revistă pedagogică, nr. 9 din Noemvrie 1911, cuprinde: Dr. W. Rein şi sistemul său pedagogic, de Dr. P. Pipoş. Indreptări în instrucţia morală de V. Stan. Samarineanul milostiv, lecţie practică de R. Prişcu. Reducerea treptelor formale, de Iosif Stanca. Insemnătatea excursiilor şcolare, de I. Sporea. Darea de samă, de Ungureanul. Informaţiuni. Bibliografie. — Abonamentul 8 coroane pe an. Redactor Dr. V. Stan, prof., Str. Măcelarilor 27.

*

„Luceafărul“, Nr. 22, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: Al. Ciura: Noemvrie. P. Pădure: Doi plopi (poezie). D. Nanu: Visul unui amurg de iubire, piesă într'un act după, H. Bataille. M. Săulescu: Unei trecătoare (poezie). Alice Călugăru: Altă seară (poezie). I. N. Pârvulescu: In noapte (poezie). II. Chendi: Haralamb C. Lecca: Poezii. A zecea sută: ***: Stelian Petrescu: Odoarele dela Neamţu şi Secu. Cronică: Desvelirea monumentului lui Eminescu în Galaţi (H. P. P.). Pictorul Antonino Zeiler. Piese ungureşti pe scenele teatrelor din România. Cronică şcolară. Dintr'un carnet de drum (B.). — Bibliografie. Ilustraţiuni: Fr. Storck: Statuia lui Eminescu în Galaţi. A. Zeiler: Uşa împărătească cu Bunăvestirea, Apostolii Petru şi Paul (Chramul bisericii din Ludoş), Mântuitorul, Maica Domnului, Uşa dela miezănoapte, Sf. Ştefan, Sf. Nicolae, Pictorul Antonino Zeiler.

Nr. 569/1911. (431) 1—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învăţător la şcoala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriţei, prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental de 1000 cor. deplin asicurat; adause cuincuenale după lege dela serviciul prestat la această şcoală; cortel corespunzetor în natură; grădină şi lemne de foc.

Reflectanţii la acest post îşi vor înainta cererile instruate cu documentele de lipsă până la terminul arătat subscrisului oficiu, putând a se prezenta şi în parohie spre a cânta şi face cunoştinţă poporului. Cel ales va fi îndatorat a instrua pe elevi şi tinerimea adultă şi în cântările bisericeşti şi ai conduce în Dumineci şi sărbători în biserică.

Bistriţa, (Bersztercze) 4/17 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Bistriţei.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 619/1911. (432) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. din **Şibot**, tractul Orăştiei, să deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor. restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cuincuenalele se socotesc după 5 ani de serviciu la această şcoală.

2. Cuartir în natură şi 2 stângini de lemne.

3. Un ¼ jug. grădină în natură sau relut în bani.

Invăţătorul ales e obligat să instrueze elevii şi să cânte cu ei cântările sf. liturghii în biserică în Dumineci şi sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului şcolar şi anume: Extras de botez, absolutor, diploma de învăţător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual şi alte atestate de recomandaţia şi să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoştintă cu poporul.

Orăştie, 1 Noemvrie 1911.

Vasile Domşa
protopresb.

Nr. 620/1911. (435) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala noastră confesională din **Tohanul nou** protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Din fondul bisericii 100 cor. la mai mult comună bisericească nu se obligă; iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Relut de cvartir şi grădină 60 cor.

Adausele cvincvenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenţii au a şi înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a face cunoştinţă poporului.

Zerneşti, 12 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopresb.

Sz. 38676/1911. I. (433) 1—1

Hirdetmény.

A nagyszebeni m kir. pü. igazgatóság ezennel közhirré teszi, hogy a m. kir. pénzügymin. f. é. november 4-én kelt 57991/1911 sz. rendelete értelmében Nagyszeben r. t. vàron, továbbá a nagyszebeni, nagydisznodi, ujegyházi és szelistyei járások összes községeinek közönségét érintő fogyasztási adó — és jövedéki birság ügyek a nagyszebeni m. kir. fövámhivatal kezeléséből az 1911 évi január hó 1-ével a nagyszebeni m kir. adóhivatal kezelésébe adatnak át.

Felhivja ennélfogva az igazgatóság az érdekelt adozó közönséget, hogy az 1912 évi január hó 1 től kezdődőleg mindennemü fogyasztási (szesz, sör, cukor ásványólaj adó és jövedéki birság kihágási ügyekben az ezen ügyek kezelésével megbizott nagyszebeni m. kir. adóhivatalhoz forduljon.

Nagyszeben, 1911 november 15 én.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

Nr. 11,768 Bis. (425) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor de paroh în comunele bisericeşti de clasa III a din **Cerişor** şi **Găunoasa**, tractul Hunedoarei, se publică din oficiu al treilea concurs cu termin de 30 zile pe lângă emolumentele din coala B. despre ajutoriul dela stat.

Suplicele concursuali instruite conform normelor regulamentari sunt a se aşterne Consistorului, iar reflectanţii vor avea cu observarea restricţiunilor regulamentari a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare în comună spre a cânta şi predica în sfta biserică.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 25 Octomvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 12,079 Bis. (426) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa III a **Bucium-Muntari**, tractul Abrudului, se publică din oficiu al treilea concurs în termin de 30 zile, pe lângă emolumentele din coala B. privitoare la congruă, având a se aşterne rugările concursuali, instruite conform normelor în vigoare Consistorului, iar suplicanţii, în vre-o Duminecă ori sărbătoare pe lângă restricţiunile regulamentari, a se prezenta la biserică în numita comună, spre a şi arăta desterităţile inherente tagmei preoţeşti.

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 25 Octomvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 475/1911. (428) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Cristeşti** (cl. III), conform ordinului P. Ven. Consistoriu arhid. de dto 18 Oct. a c. Nr. 12131 Bis. se escrie nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se concurenţii a se prezenta pe lângă restricţiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 24 Octomvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia.

Ioan Teculescu
protopresb.

Nr. 684/1911. (424) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti în comunele mai jos însemnate se publică concurs cu termin de 20 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

1. **Crişcior**, cu salar 1000 cor. din repartiţie. locuinţa şi grădină în natură şi relut de lemne 100 cor.

2 **Ormindea**, cu salar 1000 cor. şi anume 920 cor. din repartiţie, 80 coroane venitul cantoral. Deosebit de aceasta când participă la înmormântări are 1 cor. de fiecare caz. Cuartir şi grădină în natură. Alesul este obligat ca în Dumineci şi sărbători la utrenie să ţină o strană.

3. **Stânija**, cu salar 600 cor. suma până la 1000 cor. se va cere din nou dela stat, şi cuartir în natură deocamdată 1 (o) odaie.

4. **Zdrapţi**, cu salar 1000 cor. 800 cor. dela comuna bisericească, iar 200 cor. ajutor dela Veneratul Consistor, cuartir, grădină în natură şi lemne de foc.

Cuincuenalele se vor socoti numai după serviciul neîntrerupt la aceste şcoale.

Cei aleşi vor fi îndatoraţi a provedea instrucţiunea în cursurile de toate zilele şi în cele de repetiţie, eventual în şcoala de repetiţie agronomică, a instrua pe elevi în cântările bisericeşti, ai conduce în Duminecile şi sărbătorile de peste an la biserică şi a cânta cu ei răspunsurile liturgice. A provedea instrucţiunea din Religiune în toate clasele.

Cei ce sunt în stare a instrua şi conduce corul bisericesc sunt preferiţi şi li se pune în vedere prospect şi oarecare renumeraţie.

Concurenţii au să şi înainteze cererile instruite conform normelor în vigoare la subsemnatul în terminul deschis şi pentru a se face cunoscut poporului să se prezenteze în vre o Duminecă ori sărbătoare spre a cânta.

Brad, 22 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. el Zarandului în conţelegere cu comitetele parohiale.

Vasile Damian
protopresb.

N. 626/1911. (427) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa III. **Băcâia**, în protopresbiteratul Geoagiului, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat a venitelor preoţeşti, cu observarea că ½ din ele compet văduvei preotese Ana Cristea până la 15 Octomvrie v. 1912, conform Regulamentului parohial.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul deschis, iar petenţii să se prezinte în comună — pe lângă observarea prescriselor regulamentare — pentru a celebra, a cuvânta şi a face cunoştinţă cu poporul.

Geoagiu, 28 Octomvrie v. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial din Băcâia.

Ioan Popovici
protopop.

Primăria comunei Sălişte.

Nr. 724/1911. (430) 2—3

Escriere de concurs.

Primăria comunei **Sălişte,** comitatul Sibiiu, în scopul esecutărei lucrărilor de construire a unui stabiliment electric împreunat cu baie de abur publică concurs cu termin de **20 Decemvrie st n. 1911**.

Se vor da următoarele lucrări:

1. Clădirea centralei electrice şi a băii de abur.

2. Instruarea maşinală a centralei şi reţelei electrice.

3. Aranjamentul intern al băii de abur.

Oferte se pot înainta atât asupra întregii lucrări, cât şi numai a unor părţi din lucrare.

Se provoacă deci interesaţii la astfel de lucrări a-şi înainta ofertele timbrate corespunzetor, la primăria comunei Sălişte, până la 12 ore meridiane 20 Decemvrie 1911. Oferte întârziate nu se i-au în considerare. In oferte e inomis de lipsă a se indica numele aceluia, carele are cvalicaţia recerută pentru esecutarea astorfel de lucrări.

Oferenţii necunoscuţi în comună sunt datori a-şi legitima îndreptăţirea la concurs prin un certificat dela camera comercială.

Ofertele sosite la timp se vor deschide în aceaş zi la 4 ore p. m. în sala de şedinţe a primăriei comunale în prezenţa representanţei comunale.

Datele referitoare la lucrări, planurile, condiţiunile de licitare şi punctaţiunile de contract se pot vedea la primăria comunei dela publicarea concursului începând în decursul orelor de oficiu.

Ofertele sunt a se instrua conform dispoziţiunilor regulamentului ministerial pentru liferări publice Nr. 83000/1907. B. M. şi conform acestuia, se pot furnisa numai articoli de provenință indigenă, întrucât se produc aici în ţară.

Fiecare oferent e obligat a depune la cassa comunei un vadiu de 5% în bani gata sau hârtii de valoare, iar la ofert e a se alătura cuite despre depunere sau recepisa postală despre trimiterea cauţiunei.

Comuna îşi rezervă dreptul a alege dintre oferenţi fără privire la sumele oferite.

Sălişte, în 15 Noemvrie 1911.

Primăria comunei:

Vasile Dadarlat
primar.

Ioan Chirca
primnotar comunal.

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 1—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictură bisericească, adecă: **Iconostase**, **steaguri**, **epitafii**, **icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 11—

O Damă

care ţine mult la îngrijirea sănătoasă a corpului (pielii), în special pentru a înlătura lintiţele şi a ajunge la o piele fragedă şi teint alb, — se spală numai cu

Săpun din lapte de crin
marca Cal pe băţ
de Bergmann şi Comp.
Tetschen a/E.

Bucata costă 80 bani, se află de vânzare în toate farmaciile, drogeriile şi parfumăriile. (32) 40—40

SALVATOR
SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 16—52
Se află pretutindenea.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune a publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 4—

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 10/23 Noemvrie 1911. Nr. 118.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 filj rândul cu litere garmond.

Nr. 12,969 Prez.

Circulară.

Preaonoraţilor protopresbiteri, onoraţilor preoţi şi învăţători din arhidieceza ortodoxă a Transilvaniei.

Dacă ne vom reaminti, că în lume de veacuri decurge o aprigă luptă de existenţă între oameni, luptă ce se poartă numai cu armele învăţăturii şi ale minţii luminate, atunci ne vom convinge şi despre acel mare adevăr, că omul care dispune de armele învăţăturii şi ale minţii luminate, învinge, supune şi aserveşte pe cel-ce nu dispune de aceleaşi arme şi ocupă tot mai mult din mijloacele de traiu sau de subsistinţă ale celui învins, până când acesta ajunge la cea mai mare lipsă şi sărăcie.

La aceea luptă fiind angajat şi poporul nostru, care din vitregitatea timpurilor în mare parte este lipsit de armele învăţăturii şi ale luminii, dacă voim, precum dorim foarte, — să nu sucumbe în acea luptă şi să nu devie învins, aservit şi sărăcit, atunci trebue să stăruim din toate puterile la înzestrarea lui cu aceleaşi arme ale învăţăturii şi ale luminii, cu cari sunt înzestrate şi celelalte popoare din jurul lui.

Iar dacă ne vom mai reaminti, că pe celelalte popoare numai preoţii şi învăţătorii lor le-au înzestrat cu armele învăţăturii şi ale luminii, atunci vom înţelege, că asemenea datorinţă de a învăţa şi a lumina şi pe poporul nostru avem şi noi, preoţii şi învăţătorii lui. Avem datorinţă a face aceasta fără amânare şi pentrucă fără de asemenea învăţătură şi lumină s'ar periclita nu numai existinţa poporului nostru, dar şi a bisericei noastre; căci un popor decăzut şi sărăcit, în amarul său, nu se mai gândeşte la susţinerea bisericei şi a şcoalei, şi cu atât mai puţin la susţinerea preoţilor şi a învăţătorilor săi.

Pentru evitarea unei asemenea mari nefericiri, pentru care noi, preoţii şi învăţătorii, de sus până jos, am avea cea mai grea răspundere înaintea lui Dumnezeu şi a posterităţii, nu rămâne decât să lucrăm cu toţii, din toate puterile şi la înzestrarea poporului nostru cu armele învăţăturii şi ale luminii, ca să poată suporta, cu bun succes, lupta de existinţă.

Dar fiindcă baza oricărei învăţături şi luminări este cartea, de care o mare parte a poporului nostru nu se poate folosi, căci nu ştie ceti: mă văd silit a renoi însărcinarea dată prin circularul din 20 Noemvrie 1908, Nr. 13,440, şi a vă provoca şi îndatora şi prin aceasta, pe voi toţi iubiţilor preoţi si învăţători, ca acum când poporul a terminat lucrul câmpului, şi când dispune de mai mult timp liber, mai ales în serile lungi de iarnă, să reîncepeţi, cu puteri nouă, *instruirea gratuită, în cetire şi scriere, a tuturor poporenilor din parohiile voastre, cari n'ar şti ceti şi scrie.*

Spre scopul acesta, mai nainte de toate preoţii din comunele în cari ar fi analfabeţi, să se conzulte cu învăţătorii noştri confesionali, ca unul dintre dânşii, adecă ori preotul, ori învăţătorul, să ia asupră-şi sarcina de a învăţa pe analfabeţi cetitul şi scrisul, punându-se în vedere celui ce ar face aceasta şi o remuneraţie din partea consistorului. In comunele acelea, unde ar fi mai mulţi preoţi şi învăţători, să se conzulte şi să decidă toţi împreună, care dintre ei să ia asupra-şi aceea sarcină; iar unde n'ar fi învăţător confesional, ori în caz când acesta n'ar fi în stare a instrua, acolo însuşi preotul să instrueze pe analfabeţi cetitul şi scrisul.

După această înţelegere, preotul în cea mai de aproape Duminecă ori sărbătoare să spună poporului, la înţeles, că dorind noi foarte o soarte tot mai bună poporului nostru, dar ştiind, că fără învăţătură nu va putea ajunge asemenea soarte, şi ştiind că o parte a poporului nostru nu ştie carte, din care să se înveţe şi lumineze, ba mai ştiind noi şi că tot din cauza lipsei de carte poporul nostru nu e luat în seamă, ca popoarele cari ştiu carte, nici la alegeri comunale, comitatense şi dietale: am aflat de bine a orândui ţinerea de cursuri de iarnă pentru cei neştiutori de carte, şi a îndatora pe preoţi şi învăţători să înveţe *în dar,* fără nici o plată, a ceti şi scrie, pe toţi cei ce n'ar şti carte. Şi aşa a sfătui şi îndemna pe toţi neştiutorii de carte, a se aduna în sările cele lungi de iarnă la acele cursuri, unde, în scurt timp, toţi vor învăţa cetitul şi scrisul.

Intr'una cu aceasta să li se mai spună şi aceea, că pentru a le înlesni învăţarea, — la cerere — li se vor trimite abecedare din tipografia noastră arhidiecezană, anume întocmite pentru analfabeţi, cu preţ ieftin, — iar dupăce vor învăţa cetirea vom îngriji să le trimitem cărţi de cetire cu cel mai redus preţ, din cari se vor deştepta şi lumina, cum să-şi crească şi să şi norocească mai bine pe fiii lor, cum să-şi ducă mai bine afacerile lor, ca să aibă mai mult folos din acelea, cum să ajungă o viaţă mai tignită şi cum să-şi cunoască şi să-şi apere şi dreptul lor în cas de lipsă.

După aceste pregătiri, urmând a se începe cursurile de învăţătură, preoţii să ia un protocol în care să se inducă ziua începerii cursurilor, apoi toate celelalte zile în cari s'au ţinut prelegerile, ca să se ştie câte prelegeri s'au ţinut, şi în fine când s'au încheiat prelegerile.

De asemenea să se poarte o consemnare şi despre cei ce au cercetat cursurile, precum şi despre aceea, *câţi analfabeţi au învăţat cetitul şi scrisul.*

Cursurile acestea să se înceapă în luna aceasta şi să se încheie la 15 Februarie anul viitor 1912, când apoi preoţii până la finea lui Februarie 1912 vor raporta respectivelor oficii protopresbiterale pe scurt: cât timp a durat cursul? câţi analfabeţi s'au întrunit la cursuri şi cu ce resultat? cine a condus prelegerile? şi altele, ce vor mai afla de bine, iar oficiile protopopeşti vor raporta consistorului cel mult până la 10 Martie 1912, pentruca şi consistorul să poată raporta proximului sinod arhidiecezan.

In fine, fiindcă la toate acestea pe lângă stăruinţele noastre se mai cere şi ajutorul cel puternic al lui Dumnezeu, îl rog şi eu ferbinte să ne împărtăşească acel ajutor şi să binecuvinte cu darurile sale cele bogate pe toţi cei ce vor conlucra şi la această întreprindere folosisitoare.

După cari cu binecuvântare arhierească am rămas

Sibiiu, la 1 Noemvrie 1911.

Al vostru tuturor
de tot binele voitor:
Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Legea sinodală din România.

La începutul săptămânii viitoare se întrunesc corpurile legiuitoare române în sesiune ordinară anuală.

Deschiderea lor se va face, ca totdeauna, prin mesaj de tron, rostit de Maiestatea Sa Regele Carol.

Scriu ziarele din Bucureşti, că consiliul de ministri s'a ocupat deja cu stabilirea mesajului de tron, care va fi prezentat în zilele acestea Regelui spre aprobare, şi că în proiectul de mesaj al guvernului sunt trecute toate legile, pe cari guvernul român are intenţiunea să le prezinte spre votare corpurilor legiuitoare ale României.

Intre aceste proiecte de legi aflăm şi legea despre *modificarea legii sinodale,* care a fost deja prezentată consiliului de ministri, prin ministrul de culte şi instrucţiune pu-

---

FOIȘOARĂ.

Legaţii şi inchisitorii papilor din Roma,

trimişi în Ungaria şi Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

Iar decretul papei sună: „Sixtus episcopul etc. Tuturor şi singuraticilor episcopi şi prelaţi şi ordinarilor organizaţi în regatul Ungariei şi în alte locuri, salute! Din relaţiunea iubitului fiu al nostru în Cristos, al nobilului bărbat Stefan Jakeyta, oratorul celui mai iubit fiu al nostru în Cristos, Mathia, ilustrul rege al Ungariei şi al Bohemiei, am înţeles, că în partea aceea a Ungariei ce e mărginaşă cu Sârbia, mulţi creştini botezaţi după ritul grecesc locuesc între catolici şi cu ei sunt amestecaţi, pe cari înşişi catolicii îi încunjură (se retrag de ei) şi au datina în predicaţiunile lor către popor a zice, că cei botezaţi după ritul grecesc sunt rău botezaţi. Pentru aceasta se face, că acei creştini mai de multeori se chinuesc, şi în conştiinţa lor pătimesc scandal, şi aceasta e mai mult spre paguba republicei cristiane, iar credinţei ortodoxe (catolice) nu aduce folos şi câştig. Pentru aceasta Noi (papa) cu afect părintesc considerând, că aceia cari urmează credinţa creştină (adecă botezaţi după ritul grec) mai curând sunt a se trata cu umanitate şi blândeţă, a-i scoate din erorile în cari au căzut, decât a-i năcăji până la amărăciune sau a-i respinge; şi ca romanii pontifici de sfântă aducere aminte, premergătorii nostri, despre aceste altele au preaîngrijit, pentru grijea oficiului pastoral am decis, ca acestui lucru să-i prevenim, că cu cât acestia (botezaţi după ritul grec) vor fi priviţi şi tractaţi mai uman, cu atâta mai cu voe bună — cari se apasă prin domnia cea mai grozavă a turcilor — şi sub ritul lor (a turcilor) sunt botezaţi, să treacă la alţi creştini (catolici). Pentru aceasta prin cuprinsul scrisorii de faţă, pe voi (episcopi, prelaţi) vă legătuim şi ca autoritate apostolică vă poruncim, ca întru cât astfel de creştini se află în diecesele voastre, nu e iertat ori pe sub ascuns, ori în public de către predicatorii nostri sau de ori şi cine, cu data ocasiune a-i vexa, ci pe aceia să-i toleraţi cu bunăvoinţă şi blândeţă în bisericile şi cimiteriile voastre, când adecă voi veţi fi recercaţi de a-i îngropa, să concedeţi şi când nu s'ar afla preot de ritul lor să-i ascultaţi în mărturisirile lor şi sunteţi îndatoraţi de a-i absolva în forma bisericii romane, dar nici sacramentul botezării, — când veţi fi recercaţi să nu-l denegaţi, şi astfel cei de faţă şi viitori spre îmbrăţişarea ritului catolic să fie îndemnaţi şi conduşi“. (Hurm. v. II. p. 2 pag. 244).*)

Dar viaţa preoţilor catolici în multe părţi nu a fost amăsurată regulelor creştine. La 1477 regele Mathia Corvin desfiinţează mănăstirea Kertz (Cârţa din ţara Făgăraşului) din causa moravurilor corupte şi a vieţii desfrânate a Abaţilor (Igumenilor) mănăstirii, dar şi pentru nepăsarea de edificii, posesiuni şi predii, precum şi pentru lucrurile ce se ţin de cultul divin, şi mănăstirea a supus-o prepositurii bisericii sfintei Mariei Fecioare din cetatea Sibiiului. (Hurm. I. 2 pag. 245).

La 1479 papa Sixtus IV. autorisează pe episcopul catolic din Moldova, ca să absolveze pe preotul catolic din parohia Sfântul Nicolae de Eezeel din diecesa Albei-Iuliei pe Ladislau Fabian de păcatul, că pe un eretic român a lăsat să-l tragă în par.

Papa Sixtus IV. zice în decret: „Mai deunăzi mi s'a inmanuat petiţiunea iubitului fiu Ladislau Thabiasi, rector, plebanul numitei biserici a Sfântului Nicolae de Eezeel, diecesa albensă din Transilvania. Petiţia a cuprins în sine, că Thabiasi a fost trimis în cancelaria celui mai iubit fiu al nostru, al regelui Ungariei Mathia Corvin, ca să scrie cateva scrisori în numele a însuşi regelui către domni diverşi şi oficiali spre a administra justiţia regelui, dar şi în blică *C. C. Arion,* şi va fi înaintată parlamentului român spre votare imediat după deschiderea sesiunei sale ordinare.

---

*) In documentele până la acest timp unii din domnitorii Ungariei înşişi au provocat pe papi la asprime în contra ereticilor şi şismaticilor. Numai regele Mathia Corvin s'a plâns la papa în contra silniciilor şi chinuirilor din partea catolicilor în contra ereticilor şi şismaticilor. Dintre toţi papii până la acest timp numai papa Sixtus IV. a scris aşa de cu umanitate pentru tractarea cu blândeţă cu ereticii şi şismaticii. Catolicii au scornit, că ereticii şi şismaticii sunt botezaţi după ritul turcesc (fireşte românii din Banat) şi pentru aceasta catolicii s'au simţit îndreptăţiţi, ca pe necatolici să-i prindă, să-i bată şi cu puterea să-i boteze de nou, după ritul catolic Dar şi Sixtus IV. vrea pe toţi ereticii şi şismaticii să-i catoliseze, însă nu cu sila, ci cu blândeţe. Dar se va vedea, că nu s'a îmbunătăţit soartea necatolicilor, pentrucă papii neîncetat au înverşunat pe catolici în contra ereticilor şi şismaticilor.

Guvernul român îşi câştigă mari merite pentru neam şi biserică prin graba cu care caută să delăture şi ultima pedecă, ce stătea în calea restabilirii ordinei şi a păcii în biserica gr.-ort. din România, trecută în timpul din urmă prin mari sguduiri, cari au reclamat şi unele jertfe însemnate personale. Şi în deosebi laudabilă e intenţiunea guvernului român de a face, ca spiritele să fie cu desăvârşire liniştite în toată privinţa, delăturându-se toate nemulţămirile, şi numai după aceea a convoca marele colegiu electoral, pentru alegerea unui nou Mitropolit-Primat, pentruca astfel nici umbra eserciării vreunei influinţări ori presiuni din partea guvernului asupra cuiva să nu mai poată fi accentuată, ori constatată.

In proiectul domnului ministru *C. C. Arion,* discutat şi admis de consiliul de ministri, şi compus în perfectă consonanţă cu vederile esprimate de Sfântul Sinod, se cuprind următoarele dispoziţiuni principale, cu privire la modificarea legii sinodale:

1. Dreptul consistoriului superior bisericesc de a putea judeca pe membrii Sfântului Sinod se cassează.

2. Se cassează şi dreptul consistoriului superior bisericesc de a putea aduce hotărâri în materie de dogme şi canoane, ci în privinţa aceasta poate să-şi dee numai părerea.

3. Consistoriul superior bisericesc nu va mai forma for de apel în procesele asupra cărora s'au pronunţat consistoriile eparhiale, ci va judeca în viitor numai în procese, pe cari Sfântul Sinod le trimite în competenţa consistoriului superior bisericesc, cassând sentinţa primă.

4. Nici guvernul, nici sinodul nu mai au să ceară avisul consistorului superior bisericesc, cu privire la îndeplinirea scaunelor vacante în Sinod.

5. Cercul de competenţă a consistorului superior bisericesc e redus în viitor numai la partea administrativă a clerului.

6. Alegerea membrilor consistoriului superior bisericesc se va face direct, de către preoţi şi monahi, fără ca ministrul să mai aibă vreo ingerinţă şi dreptul de a numi el pe careva dintre candidaţi.

Acestea sunt modificările, cari vor fi făcute în legea sinodală din România, isvorul conflictului regretabil sinodal din timpul din urmă. Credem, că ele vor mulţămi pe toţi cei până aci nemulţămiţi, şi vor face, ca pacea şi buna înţelegere să-şi iee locul iarăşi în biserica gr.-ort. din România. Va provoca mai ales mulţămire generală dispoziţia, ca şi consistoriul superior bisericesc să fie în viitor un corp înalt, matur, cu totul independent, eşit din alegeri neînfluinţate., deci o adunare consultativă, care să fie expresia cea mai desevârşită a alegătorilor. Iar Sfântul Sinod va fi reintegrat prin modificările acestea în toate drepturile sale canonice, şi va putea căuta să fie la înălţimea chemării sale, pentruca biserica gr.-ort. din România să poată intra în apele reculegerii, ale închiegării şi întăririi, spre bucuria şi fericirea credincioşilor ei.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Ilia.

In tractul Ilia, conferenţele învăţătoreşti au fost ţinute anul acesta în 12 şi 13 Octomvrie v. după programul publicat în numărul 77 al ziarului nostru. Deschiderea conferenţei a făcut-o domnul protopresbiter tractual, *Zevedeiu Mureşianu,* ca comisar consistorial, cu următoarea cuvântare, despre *importanţa studiului religiunei:*

Onorată Conferenţă! Preavenerabul Consistoriu Arhidiecezan, îngrijorat de soartea, de viitorlul poporului nostru, cu considerare la duhul vremii, la spiritul ce a început a se încuiba în o parte a omenimei, şi încă parecă chiar în pătura cea mai cultă, la răceala faţă de adevărata religiune a lui Dzeu, la depărtarea de maica biserică a lui Dzeu, iar de altă parte fiindcă la nici un alt popor din lume, maica biserica, nu a fost ca la noi românii singura făclie luminătoare a vieţii noastre, steaua conducătoare, izvorul mântuirei şi conservărei fiinţei noastre: a aflat de consult conform circulariului Nr. 1846 Şc. din 2 Iunie 1911, să dispună a se tracta în anul acesta în conferenţele învăţătoreşti din Arhidieceză singurul obiect de învăţământ în şcoala poporală: *Studiul religiunei.*

Onorată Conferenţă! De vom cerceta istoria neamului omenesc, ne vom convinge, că chiar dela început, toate popoarele şi-au avut credinţa religiunei lor. Şi ne vom convinge mai departe, că acele popoare, cari n'au ţinut cu toată tăria la credinţa, la religiunea lor, s'au stâns de pe faţa pământului, de la unele abia le a mai remas numele.

Au rămas şi trăesc acelea, cari au ţinut cu toată tăria şi cari au fost gata o jertfi totul, chiar şi vieaţa, pentru credinţa, pentru religia lor.

Unul dintre popoarele cele mai exemplare, cu privire la ţinerea cu toată tăria la religiunea sa, e poporul evreesc, care pe lângă toate vijeliile trecute peste capul seu, pe lângă toată împrăştierea sa aşa zicând în lumea întreagă, resfirat ici şi colo, în multe ţări şi locuri chiar şi numai persoane singuratice, totuşi a înfruntat toate şi îl vedem şi azi consciu şi ţinând cu tărie neclintită la religia sa, mai tare şi azi ca ori care alt popor de pe faţa pământului.

Poporul român, la care datează creştinismul dela însuşi începutul existinţei sale, încă a fost şi este şi azi unul dintre cele mai credincioase, mai evlavioase şi mai religioase popoare, care a ţinut cu toată tăria la credinţa strămoşească, la legea, la religiunea străbună.

La poporul român legea strămoşească, religiunea, şi prin ea maica biserică a fost în toate zilele locul de repaus, de mângăiere, de conservare şi mântuire. *Şi când vânturi reci şi periculoase vor clătina acest arbore, şi vor mişca rădăcinile lui atunci să ştiţi, că vremurile sunt grele, viitoriul neamului nostru tainic nesigur, ba pot zice positiv, că nu e aducător de bine şi fericire.*

Pentru aceea, fiindcă vieaţa neamului românesc e strâns legată de religiunea sa, pentru întărirea acesteia, pentru păstrarea neatinsă a credinţii, a religiunei la poporul nostru, intactă cum ne-au lăsat-o noue părinţii şi strămoşii noştri, noi toţi cei chemaţi, preoţi, învăţători şi toţi fruntaşii neamului, suntem datori înaintea lui Dzeu şi a oamenilor, să jertfim toate: muncă, osteneală, cu un cuvânt, să aducem ori ce feliu de jertfă.

Onorată conferenţă! Toate religiunile, chiar şi cele păgâne, cuprind în sine raze din adevărul divin. Insă religiunea creştină este însuşi *adevărul.* Nici o religiune nu dă, nu poate da, aceea ce dă şi poate da religiunea creştină. Singur numai religiunea creştină este în stare a ridica pe om din robia păcatului şi prin mijlocirea darului Duhului Sfânt a împăca pe om cu Dzeu. Religiunea adevărată este legătura nevăzută, care uneşte cele trecătoare cu cele eterne, cele pământeşti cu cele cereşti, omenimea cu Dzeu. Şi în adevăr, lipsit de religiune omul ar duce o vieţa tristă, desperată, şi ar cădea mai pe jos chiar şi decât animalele. Tocmai pentru acea, religiunea în şcoală este primul obiect de învăţământ, este factorul principal al educaţiunei şi instrucţiune: obiectul ce face a creşte toată cultura.

Religiunea este întărirea inimei şi a conştiinţei; de aceea ea trebue să pătrundă în inimă şi să o încălzească. Dacă în şcoală se plantează simţemintele nobile, religiunea trebue să le crească. Florile fără căldură şi lumină dela soare nu se desvoaltă, tot aşa nici simţemintele nobile, fără soarele religiunei. Religiunea corege erorile şi suprimă viţiurile. Fără religiune nu poate esista morală şi deci un popor fără religiune nu poate avea nici moralitate, şi unde nu e moralitate, este apunere, este stângere şi perire. Istoria ne spune o sumedenie de astfel de casuri.

Din toate acestea motive religiunea este şi are să fie primul şi cel mai important obiect de învăţământ în şcoala poporală. Insă nu e de ajuns numai a admite aceasta, ci se mai cere, ca propunerea şi tractarea ei să corespundă pe deplin cu vederile acestea; căci tractarea este care deschide fondul cultural al obiectelor de învăţământ. In special religiunea este piatra, pe care un Moise trebue să o atingă cu toiagul seu, pentru ca din ea se curgă apă vie, apa mântuirei omeneşti.

Pentru ca tractarea religiunei se corespundă pe deplin importanţei acestui obiect cardinal, este de lipsă a se ţinea cont de creşterea dată copilului în familie, în casa părintească.

Este ştiut, că basă religiunei se pune în însăşi casa părintească, şi este ştiut, că în unele familii, fiind părinţii religioşi, evlavioşi şi conştii de chemarea lor părintească, încă de mici seamănă în inimile fragede ale fiilor lor frica de Dzeu şi iubirea către Dzeu. Cu astfel de elevi e uşor catihetului a continua desvoltarea simţului religios-moral. Dar ştim, că sunt şi multe familii, mulţi părinţi, cari nu pot da copiilor lor aproape nimic din ale religiunei, unii fiindcă sunt simpli, nepricepuţi, alţii împedecaţi fiind din alte motive, de a da copiilor lor mici barem în parte sămânţa iubirei şi fricei de Dzeu. Aici are catihetul a-şi împlinea toată activitatea sa, aici are să-şi arete destoinicia întru predarea şi tractarea religiunei.

Dela catihet se cere, — fie el preot sau învăţător — să ştie însuşi cum se cade, ce este chiemat a propune şcolarilor sei. Nimenea nu poate da, ce însuşi nu are. Ba un proverb zice: că învăţătorul, care ştie un obiect numai pe jumătate, poate da din el numai un pătrar.

Insă ştiinţa singură nu este de ajuns, ci se cere mai vârtos, ca catihetul să aiba credinţă şi iubire în Dzeu, să fie pătruns de zel şi devotament către înalta sa misiune şi să ardă de dorinţa de a transplanta şi în şcolarii sei adevărurile religioase, de cari este inspirat.

Un pedagog renumit a zis: „Un dram de credinţă vie, face mai mult ca un sac de învăţătură moartă, un picur de iubire adevărată, mai mult de cât o mare întreagă din ştiinţa tuturor secretelor".

Nu se poate spera nici un resultat, când religiunea se propune de către acei, cari o profesează numai cu buzele, iar nu şi din inimă. Catihetul trebue să privească religiunea de un lucru foarte serios şi să o propună cu zel şi iubire. „De-aş vorbi în limba îngerilor, iar iubire nu am, sunt ca o aramă sunătoare".

Catihetul trebue să cunoască principiile didactice, după cari este a se propune religiunea. Trebue să ştie, că religiunea nu este opera exclusivă a inteligintei; căci atunci oamenii cei mai învăţaţi ar trebui să fie şi cei mai religioşi. Religiunea însă nu este nici opera voei sau a moralului; căci sunt fapte, cari par a fi morale, în fond însă nu sunt. Ba nu este tocmai cu neputinţă, ca fapte glorificate de oameni, înaintea lui Dzeu să fie crime.

Tocmai pentru aceea, religiunea să se tracteze în şcoală astfel, ca şcolarii să o cuprindă şi înveţe, nu numai cu memoria, nici chiar numai cu inteligenţa, ci cu *inima.* Spre acest scop se cere, afară de cele sus amintite, ca catihetul să propună religiunea liber, fără carte, şi anume: istoria biblică, enarându-o liber, iar învăţăturile din catehism desvoltându-le liber, în formă dialogică, adecă catihisând.

Numai aşa catihetul va fi în stare a privi neîntrerupt în ochii şcolarilor sei. Numai aşa vocea şi fisionomia sa vor reflecta inspiraţiune şi bucurie faţă de virtute, ură şi dispreţ faţă de pacate. Numai aşa învăţăturile sale vor străbate la inima şcolarilor. Din inimă apoi religiunea va pătrunde totodată la inteligenţă şi va influinţa asupra voei, cultivând astfel omul întreg.

De aci urmează, că religiunea nu este a se impune şcolarilor cu bâta, ori prin memorisarea din carte a istorioarelor din cuvânt în cuvânt, măcinându-se, cum şi acum se mai face în multe şcoale, şi de multeori fără de a fi înţelese.

La toate obiectele de învăţământ învăţătorul trebue să ţină cont de adevărul

---

causa criminale a scris, cu a cărora putere câţiva făcători de rele, dovedindu-se vinele lor şi vrednicia de pedeapsă, şi justiţia mijlocindu-se prin zişii domni şi oficiali, au fost condamnaţi la moarte şi au fost şi predaţi spre executare.

Şi când şi însuşi Ladislau Thabiasi la olaltă cu fiul său George Thabiasi, — tatăl acestuia — prin însuşi regele a fost trimis la oficiul de judecătură în zisul regat, atunci Ladislau Thabiasi, *pe atare eretic valah* (român) *după datina patriei a poruncit ca să-l tragă în par* şi a poruncit ca pe unul din colonii săi numiţi iobagi (a celui tras în par) să-l acheţe în spânzurătoare şi a urmat moartea; şi dovedindu-se vinele lor şi justiţia asemenea mijlocitoare a făcut şi a poruncit (Ladislau Thabiasi) ca şi câţiva alţi oameni prin oficialii aceluiaş Ladislau - deşi despre aceia, n'a ştiut, pentru executarea justiţiei, asemenea fură predaţi la moarte. Când dară — precum şi în acea petiţiune se adauge — numitul Ladislau, pentru moartea oamenilor, în alt mod nu a fost de vină, dar şi de cele ce le-a spus în petiţie îl doare în lăuntrul său şi doreşte din afectul său propriu, la toate ordinile şi la cele sacre a se promova, zisul Ladislau Thabiasi s'a rugat de Noi (papa) ca pe el de escesul acestui mod de . . . . . . să-l absolvăm" etc. pentru absolvare (iertarea de păcate pentru omoruri) papa Sixtus IV. autoriseză pe episcopul Moldovei, ca acesta să absoalve pe preotul catolic Ladislau Thabiasi etc. (Hurm. II p. 2, pag. 262).

Notă. Şi numai mărturisirea lui Ladislau Thabiasi făcută în petiţia sa proprie, îl arată că, ca poruncitor la crimă, e de vină, că dacă nu s'ar fi simţit vinovat, nu ar fi avut dureri din lăuntru şi nu ar fi cerut absolvare. Dar şi papa s'a ţinut de vinovat, pentrucă Thabiasi dela papa a cerut absolvare, dar papa nu şi-a amestecat conştiinţa în causa aceasta, ci a împuternicit pe episcopul din Moldova ca să-l absolvèze etc.

19. Inchisitorul Nicolae Ignaciu din Caşovia.

La 1483 papa Sixtus IV. trimite pe Nicolae de Ignaciu din Caşovia, călugăr din ordinul predicatorilor şi profesor de teologie, ca inchisitor în contra ereticilor şi şismaticilor din Ungaria, pentrucă erezia se estinde tot mai tare. Papa zice către Nicolae de Ignaciu: „Zelul religiunii, ştiinţa literelor, intregitatea vieţii şi conştiinţa credinţei şi alte merite laudabile de probitate şi virtute. Cu astfel de testimoniu eşti recomandat şi-ţi încredinţăm toate afacerile, prin cari dorim ca credinţa ortodoxă (adecă credinţa catolică) să se ridice, iară eresul şi stârpirea erorilor — după dorinţa inimei noastre să peară. Când dară prin regatul Ungariei, în care spre durerea noastră multe erori şi erezii viează pe sub ascuns, şi precum se aude neîncetat puiează şi cresc cu numărul, şi acum nu esistă acolo (în Ungaria) nici un inchisitor a răutăţii eretice, dar te trimitem pe tine, pentrucă Noi dorim, ca astfel de erori şi erezii de tot să se stârpească şi ca lumina credinţei numite mai sus (catolică) în părţile aceste tot mai tare să strălucească etc. şi te împuternicim pe tine, ca în contra fiecărui şi a tuturor *ereticilor şi şismaticilor* din părţile acele să procedezi şi să investigezi si pe *acestia să-i prinzi, să-i incarcerezi şi să-i pedepseşti.* Şi toate altele ce se ţin de oficiul de inchisitor după drepturi căpătate şi obiceiuri, iţi dăm ţie libertatea să faci, să exercezi, să executezi, să porunceşti, cu autoritatea apostolică după tenoarea decretului presinte. Tu să predici cuvântul lui Dzeu în regatul şi în universul domniei numitului rege, în contra ereticilor, şismaticilor şi a turcilor perfizi". (Hurm. II. p. 2, pag. 277).

Mai sus pe papa Sixtus IV. îl lăudasem pentru umanitatea şi blândeţa sa, — dar pe tot omul numai după moarte să-l lauzi, dacă a lăsat ceva — de laudă.

La 1490 Frater Franciscanus Grigorie de Silysio, profesorul călugărilor minoriţi din Transilvania primeşte în ordinul sfântului Francisc pe nobilul român Ioan de Mutnik şi pe soţia sa Dorotea din comitatul Caraş în Banat, şi anume în semn de recompensă pentru diferitele acte de caritate ce ei le-au făcut acestui ordin. (Hurm. II. p. 2, p. 317). Mai este un cas asemenea, cu Macskàsy. Cine a mai văzut femei în ordinul Franciscanilor?

La 1496 papa Alexandru VI. trimite lui Constantin, regelui din Georgia, o copie de pe bulla papei Eugeniu IV., dată în conciliul din Florenţa, prin care se face cunoscut tuturor creştinilor, că în Florenţa Latinii şi Grecii s'au unit în privinţa principiului despre purcederea spiritului sfânt, şi că pontificele roman este primatul întregei biserici creştine (adecă şi al acelei răsăritene ortodoxe) următorul apostolului Petru şi vicarul lui Isus Cristos pe pământ, şi că al doilea după pontificele roman e patriarhul din Constantinopol. (Hurm. II. p. 2, pag. 370). La orientali e şi „întru duhul sfânt cel ce dela Tatăl purcede"; la apuseni cel ce „dela Tatăl şi dela Fiul purcede". Dar fireşte, că orientalii neagă, că la Florenţa s'a făcut împăcăciune.

(Va urma.)

„Non multa, sed multum“. Însă la religiune cu atât mai mult trebue observat acest adevăr.

Nimic fără a pricepe de ajuns! Nimic fără înţeles, ci toate spre nobilitarea inimei, spre desvoltarea simţului religios şi îndemnarea la virtute, care singură aduce pe om în stare de a-şi îndeplini bine toate funcţiunile ce i le impune posiţiunea sa socială.

Onorată conferenţă! Am arătat pe scurt, în liniamente generale, însemnătatea religiunii, scopul şi calea cum ar fi a se propune mai cu efect în şcoala poporală şi prin aceasta însaşi ţânta ei: creşterea poporului nostru în religiositate şi moralitate. Sper şi doresc, ca desbaterile ce vor urma în conferenţă însăşi să fie cât mai înălţătoare şi resultatul cât se poate mai favorabil, demn de însemnătatea obiectului dela ordine: „Studiul religiunii“.

Cu aceasta salutându-vă cu un bine aţi venit şi mulţămindu-vă pentru presentarea aproape în număr complet a preoţimii şi învăţătorimii din tract, conferenţa învăţătorească pe anul 1911 o declar de deschisă.

NOUTĂŢI.

Alegeri pentru congres. Deputaţi *mireni* pentru congresul naţional-bisericesc au fost aleşi în arhidieceză următorii domni: Cercul *Sibiiu: Parteniu Cosma*, director la banca „Albina“ în Sibiiu. Cercul *Sălişte: Dr. Nicolae Comşa*, medic în Sălişte. Cercul *Sebeş: Ioan de Preda*, adv. în Sibiiu. Cercul *Alba Iulia: Dr. George Proca*, secretar cons. în Sibiiu. Cercul *Deva: Dr. A. Vlad*, advocat în Orăştie. Cercul *Haţeg: Dr. Nic. Vecerdea*, dir. la fil. „Albina“ în Braşov. Cercul *Ilia: Dr. Eugen Meţianu*, advocat în Braşov. Cercul *Geoagiu: Dr. Ioan Marghita*, advocat în Geoagiul-inferior. Cercul *Zarand: Dr. Ioan Popp*, adv. în Brad. Cercul *Câmpeni: Dr. Vasile Preda*, advocat în Sibiiu. Cercul *Turda: Dr. Valeriu Moldovan*, advocat în Turda. Cercul *Cluj: Vasiliu Almăşan*, advocat în Cluj. Cercul *Solnoc: Dr. Gavril Buzura*, adv. în Lăpuşul-ung. Cercul *Bistriţa: Dr. Vasiliu Pahone*, adv. în Bistriţa. Cercul *Târnava: Octavian Goga*, secretarul lit. al Asociaţiunii, Sibiiu. Cercul *Sighişoara: Virgil Oniţiu*, dir. gimn. în Braşov. *Treiscaune: Dr. Iancu Meţianu*, proprietar în Zerneşti. *Braşov: Arseniu Vlaicu*, dir. şcoalei comerc. în Braşov. Cercul *Bran: Ioan cav. de Puşcariu*, jude la curia reg. în penz. în Bran. Cercul *Făgăraş: Dr. Ioan Şenchea*, adv. în Făgăraş.

*

Despărţământ nou. In 26 Noemvrie n. Dumineca la ora unu d. a. se ţine în Beclean adunarea constituantă a noului despărţământ al „Asociaţiunei“, înfiinţat din comunele aparţinătoare cercului administrativ Beclean şi din unele din comunele aparţinătoare cercului Chiochiş. Delegat al comitetului central, încredinţat cu înfiinţarea noului despărţământ e domnul Dr. Liviu Micşa, advocat în Dej.

*

Biblioteca Academiei Române. In Octomvrie 1911 au cercetat biblioteca Academiei Române 761 de cititori, cari au consultat 1888 volume; la 216 cititori au fost comunicate 820 manuscripte, 734 documente şi 18 cărţi vechi. Colecţiunile bibliotecii au sporit în Octomvrie cu 511 volume şi cu numeroase alte tipărituri.

*

Contele Tisza în România Ziarele din capitala română au publicat ştirea, că în zilele acestea contele Ştefan Tisza va ţinea o serie de conferenţe în Bucureşti, rostite în limba franceză. Contele ar avea de scop să propage ideea unei sincere conlucrări a românilor cu ungurii. — Ziarele din Budapesta se grăbesc să desminţească ştirea despre conferenţele acestea.

*

Concert. Concertul „Reuniunii române de muzică din Sibiiu“, anunţat pe Vineri în 11/24 l. c., din cauză independentă de reuniune, s'a amânat pe *Vineri în 1 Decemvrie st. n.*

*

Promovare. Dl Dr. S. *Albu*, fiul domnului Stefan Albu, director gimnazial în Brad, a fost promovat Sâmbătă în 18 Nov. de doctor în ştiinţele medicale la universitatea din Budapesta.

*

Conferenţele lui Richepin. Vestitul scriitor *Jean Richepin*, membru al Academiei franceze, a sosit la Budapesta, unde Sâmbătă şi Dumineca a ţinut două conferenţe: una despre Napoleon şi legendele sale, a doua despre Cântecul cerşitorilor.

*

Propaganda Bunilor Templieri. Pentru a respândi cât mai mult obiceiul de abţinere dela băuturile alcoolice, Bunii Templieri vor ţinea în luna aceasta câteva şezători poporale în Bucureşti. Intrarea la toate şezătorile este liberă.

*

Accident Ioan *Muţiu*, un bătrân fruntaş din satul Ludoşul-mare, s'a nenorocit Sâmbătă seara pe la 6 ore în gara din Apoldul-inferior. Când bătrânul era să se dea jos din vagon, trenul s'a pus în mişcare, omul a căzut şi roţile trenului i-au sfărâmat picioarele. Nenorocitul a fost adus la spitalul din Sibiiu, unde i s'a amputat un picior. Cercetarea pornită va dovedi, cine este vinovat pentru nenorocirea întâmplată.

*

Nenorocire. Din Oraviţa se scrie, că între staţiunile Măidan şi Lisava un tren de marfă s'a izbit de nişte vagoane, în care se găseau mai mulţi lucrători dela căile ferate. Muncitorii au observat prea târziu apropierea trenului şi n'au mai putut scăpa de ciocnire. Doi inşi, Iosif Brînzei şi Pavel Prede, au fost omorâţi; alţi 18 muncitori au rămas greu răniţi. O anchetă s'a trimis la faţa locului.

*

Despăgubire însemnată. O persoană, care la o ciocnire de trenuri americane şi-a perdut braţele şi un picior, a pornit proces de despăgubire împotriva unei societăţi a căilor ferate. Judecătoriile din America au adus o sentenţă vrednică de însemnat: a condamnat societatea să plătească nenorocitului suma frumoasă de *patru sute şasezeci şi cinci de mii* de coroane.

*

Ceasornic de nisip. Cea mai nouă achizaţie a parlamentarismului francez este ceasornicul de nisip pe tribuna oratorilor din cameră. S'a hotărât adecă în şedinţa dela 15 l. c., ca durata unei cuvântări în desbaterea generală asupra budgetului să nu fie mai lungă de un sfert de oră. Oratorul n'are decât să privească la ceasornicul de nisip şi va şti preţui valoarea minutelor. Inoirea pariziană s'ar putea introduce şi în alte camere.

*

Apanaj Se anunţă din Sofia, că secţiunea financiară a sobraniei s'a ocupat zilele acestea cu proiectul guvernului, care cere votarea unui apanaj anual de 600.000 franci pe seama moştenitorului de tron *Boris*. Secţiunea financiară a respins proiectul, pentru motivul, că principelui moştenitor Boris, fiind minor, nu i se cuvine apanaj.

*

Telegrafie fără sârmă. La Vălenii-de-Munte, aproape de gară, a fost instalat un post de telegrafie fără sârmă. S'au făcut mai multe încercări de comunicare cu alte posturi. Telegreme s'au trimis la Constanţa şi la Sinaia, de unde s'au primit răspunsuri. Astfel experienţele au succes deplin.

*

Asigurare de vite. Pentru a se feri de pagube, proprietarii suedezi de vite au hotărât să asigureze *toate* vitele lor. La 46 de societăţi proprietarii plătesc *5 milioane* pe an, pentru vite în preţ de 300 de milioane coroane.

*

Benzina. Teodor Igriţan, servitorul tinăr al unui medic din Bistriţa, într'una din zile când îşi curăţea hainele cu benzină, din nebăgare de seamă s'a apropiat de cuptorul ferbinte, hainele au luat foc şi tinărul s'a ales cu rane atât de grave, încât după suferinţe de două zile a murit.

*

Record în cântatul la pian. Un pianist cu numele A. Bennet în South Betlehem a cântat la pian fără întrerupere 27 de ore şi 46 minute. Era vorba de un rămăşag, pe care artistul l-a şi câştigat. Indată ce a încetat de a mai juca la pian, Bennet a căzut fără simţire la pământ.

*

Carne de gazelă. In piaţa Parisului oamenii fac probe foarte originale pentru a se ajuta în vremea de astăzi a scumpirii traiului. Un comerciant adusese înainte cu doi ani carne ieftină de cămilă; însă marfa nu s'a prea căutat. Acum un alt comerciant a început a face neguţătorie cu carne de gazelă, şi vinde chilogramul cu un franc şi jumătate. Sprintenele gazele sunt împuşcate de locuitori din nordul Africei, iar un măcelar din Tunis le furnisează comerciantului parisian. Carnea de gazelă este foarte gustoasă şi cu mult mai ieftină, decât alt soi de carne.

*

† **Dr. Vályi János**, episcopul gr.-catolic al Eperjeşului a decedat Dumineca, în etate de 74 ani, în urma unei pneumonii. Cu câteva zile mai nainte fusese în Budapesta, unde a participat la conferenţele episcopatului catolic, iar la reîntoarcere acasă a răcit pe drum şi şi-a atras boala, care în două zile i-a curmat firul vieţii. Va fi înmormântat mâne, Joi.

*

Pedeapsă aspră Tribunalul din Reims a osândit la muncă silnică de 20 de ani pe caporalul Deschemps; de oarece numitul soldat a furat o mitralieză şi a vândut-o Germaniei.

*

Dela examen. Profesorul: — „Ce ştii despre Bertold Schwarz?“ — Elevul: „Bertold Schwarz a inventat praful pentru stârpirea insectelor“.

*

Mort pe urma salvarsanului. Ziare din capitala aduc ştirea, că procurorul din Cluj Dr. Török a murit săptămâna trecută în împrejurări suspecte, şi că moartea sa a fost provocată de o injecţiune cu serul Ehrlich. Numitul procuror, în urma salvarsanului, s'a bolnăvit de meningită (inflamaţiunea membranelor care scopăr creerii), şi după câteva zile a încetat din viaţă. Disecţia a constatat înveninare prin salvarsan. Se zice în Cluj, că acesta este al patrulea caz, în care injecţiunea Ehrlich s'a terminat cu moarte.

*

Mulţămită. In numele comitetului parohial din Mogos-Mămăligani tr. Lupşa, aduc şi pe această cale cele mai sincere mulţămiri următorilor contribuenţi în folosul zidirii şcoalei noastre confesionale: Şi anume: 1, Buciumana, reuniune de păstrare şi anticipare în B. Poieni cu 25 cor. 2, Nicu Corfescu tenorist de operă 5 cor. 3, Nicolae Nestor canonic, Lugoş 5 cor. 4, Romul Coţoiu, Baia de Criş 11 cor. 5, mai mulţi poporeni din Fînteuşul-mare 3.44 cor. 6, Augustin Hermann dela mai mulţi 4.60 cor. 7, Onea Stefan, Almaşul-mare, 1.20 cor. 8, Nicolau Crişan prot. militar, Braşov 5 cor. *Vas. Dan.*

*

O nouă boală infecţioasă. Din orient vine ştirea unei boale până acum necunoscute. In sudul Europei, în Italia şi Grecia, s'au ivit cazuri de *friguri negre*, numite în orient *kala-azar*. Boala aceasta este originară din India, unde pustieşte îngrozitor. Nici China nu este cruţată, de acolo a fost dusă în Arabia şi Egipet, ear de aici a trecut în Europa. Boala se aseamănă cu malaria, este însoţită de friguri straşnice, de anemie şi de umflarea splinei. Mortalitatea celor atinşi de kala-azar este înspăimântătoare: 96 de procente. Pricinuitorul boalei este un animal microscopic, care după descoperitorul său poartă numele de Leithmania. Precum ciuma se răspândeşte şi prin pişcăturile de stelniţe, tot aşa se crede, că frigurile negre se răspândesc prin mijlocirea acestor paraziţi. Pentru combaterea boalei se foloseşte salvarsanul.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace cu prilejul unei conveniri familiare a membrilor corului bisericesc al Reuniunii meseriaşilor sibieni au dăruit: tenorul liric, dl Ionel Rădulescu 5 cor.; Candid Popa, dir. cor. 22 bani şi soţia sa Elisabeta 20 bani; Valer D. Poponea, cul. tip. 30 b.; Isidor Marcovici, cul. tip., soţia sa Maria şi copiii lor Stefan şi Eugenia 60 bani; I. Pinciu, cul. tip., soţia sa Ana n. Macrea si copiii lor Elena, Mărioara, Eugen şi Ioan 80 bani; Dem. Axente, cul. tip., soţia sa Ana n. Banea, fiul lor Cornel, bunicul şi bunica acestuia Toma şi Ana Banea 1 cor.; Stefan Vlad, pantofar, soţia sa Varvara şi fiul lor Aurel, practicant la „Albina“, 70 bani; I. Marcu, cul. tip., soţia sa Paraschiva n. Apolzan şi fiica lor Aurica Cioran, 1 cor.; I. Stanciu, zugrav de case, soţia sa Ana n. Stanciu şi fiul lor Victor, 60 bani; Stefan Duca, cul. tipog., soţia sa Maria n. Imbăruş şi copiii lor Valeria şi Ioan, 80 bani; George Botezan, strugar, soţia sa Paulina şi fiii lor Ioan şi Aurel, 1 cor.; Ilie Baciu, cul. tip., soţia sa Frida şi fiul lor Cornel, 1 cor.; Panfilie Crişan, sodal lăcătuş, soţia sa Ana şi copiii lor Cornelia, Ionel şi Leontina, 1 cor.; George Trifan, cul. tip., soţia sa Elena n. Grindean, 1 cor. şi finul lor Traian Săsărman, 20 bani; G. Săsărman, pantofar, soţia sa Maria n. Grindean şi copiii lor Victoria şi Traian, 1 cor.; Nic. Işan, pilar, soţia sa Paraschiva şi copiii lor Aurel, Ana, Ionel şi Mărioara, 50 bani; G. Poponea, prezident al corului, 5 feciori şi 1 fetiţă a lui, 1 cor. 20 bani; Liv. Brote, restaurator, soţia sa Maria n. Morandini şi fiica lor Teofane, 1 cor. şi Vic. Tordăşianu, prez., 10 bani, sau în total 19 cor. 20 bani.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representanţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Rugare.

Subscrişii în numele comitetului parohial gr.-oriental din Murăş-Oşorheiu pe această cale rugăm pe onoratele oficii parohiale, institute de credit şi pe St. Domni privaţi, cărora li s'a trimis vreun apel pentru oferte benevole la zidirea bisericei gr.-or. din Murăş Oşorheiu (Marosvásárhely) a le retrimite, chiar şi în cazul când nu s'ar fi colectat nimic, pentruca să se poată face darea de samă.

Murăş-Oşorheiu, la 5/18 Noemvrie 1911.

Stefan Russu protopop. *Nicolau Vulcu*

Cărţi şi reviste.

Călindarul arhidiecezan pe anul 1912 a apărut în tipografia arhidiecezană din Sibiiu, cu un cuprins bogat şi variat. Pe lângă şematismul autentic al bisericii ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, se află în călindariul arhidiecezan: Evidenţa pentru oficiile parohiale, protopresbiterale, pentru clerici şi învăţători etc. Partea literară conţine lucrări foarte interesante. Preţul unui esemplar 80 fil. Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu. Asupra conţinutului acestui călindar vom reveni.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, cu cooperarea artistului *Karl Streitmann* dela Viena, se dă opereta *„Zigeunerliebe“*, iar mâne frumoasa operetă *„Eine Nacht in Venedig“*, de *Iohann Strauss.*

Din public.*)

Mulţămită publică.

Părintele G. Neagoviciu Negoescu a dăruit 100 cor. în amintirea iubitei sale soţii, reposata Aurelia n. Coltofeanu, Irimie Negot şi soţia sa Ana Ola, a dăruit 100 cor. Văd. Maria Zernescu în amentirea reposatului său soţ George M. Neagoviciu, a dăruit 100 cor. văd. Ana Baciu în amintirea lui † Ioan Olteanu, soţul său, 100 cor. Reveca Baciu măritată Bularca, suma de 100 cor. şi Vasile N. Ola şi soţia Maria Negoţ 100 cor. punând astfel baza fie care la câte un fond pe seama s. n. biserici, şi pentru care dar viu a exprimă în numele comunei bisericeşti sincere mulţămite: dorim ca bunul Dzeu celor vii să le lungească firul vieţei, iar pe răposaţi Dzeu să-i odihnească.

Intorsura Buzăului-Magyarbodza, 1911 luna lui Octomvrie.

George Tohoneanu
epitrop.

Publicare de licitaţiune.

Comuna **Ucea-inferioară** dă în **arândă** casa de **crâjmă comunală**, prin licitaţie publică verbală şi cu oferte scrise, care se va ţinea în *26 Noemvrie st. n. 1911*, la 9 ore a. m. în cancelaria notarială. Arândarea se face pe 4 ani, începând din 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1915. (437) 1—2

Preţul strigărei este 800 coroane. La oferte are a se acluda în numărar 10% ca vadiu dela preţul strigărei.

Condiţiunile mai deaproape se pot vedea în cancelaria notarială.

Ucea-inferioară, la 5 Noemvrie 1911.

Primăria comunală.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea

Nr. 569/1911. (431) 2—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învățător la școala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriței, prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental de 1000 cor. deplin asicurat; adause cuincuenale după lege dela serviciul prestat la această școală; cortel corespunzetor în natură; grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruate cu documentele de lipsă până la terminul arătat subscrisului oficiu, putând a se prezenta și în parohie spre a cânta și face cunoștință poporului. Cel ales va fi îndatorat a instrua pe elevi și tinerimea adultă și în cântările bisericești și ai conduce în Dumineci și sărbători în biserică

Bistrița, (Bersztercze) 4/17 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriței.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Nr. 619/1911. (432) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. din **Șibot**, tractul Orăștiei, să deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor. restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cuincuenalele se socotesc după 5 ani de serviciu la această școală.
2. Cuartir în natură și 2 stângini de lemne.
3. Un 1/4 jug. grădină în natură sau relut în bani.

Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturghii în biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Extras de botez, absolutor, diploma de învățător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandația și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 1 Noemvrie 1911.

Vasile Domșa
protopresb.

Nr. 620/1911. (435) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Tohanul nou** protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Din fondul bisericii 100 cor. la mai mult comună bisericească nu se obligă; iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat

Relut de cvartir și grădină 60 cor.

Adausele cvincvenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a face cunoștință poporului.

Zernești, 12 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 475/1911. (428) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia **Cristești** (cl. III), conform ordinului P. Ven. Consistoriu arhid. de dto 18 Oct. a. c. Nr. 12131 Bis. se escrie nou concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs se vor înainta subsemnatului oficiu, în terminul indicat, îndatorându-se concurenții a se prezenta pe lângă restricțiunile regulamentare în o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre a cânta și predica, resp. celebra.

Alba-Iulia, 24 Octomvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Alba-Iulia

Ioan Teculescu
protopresb.

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie"

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 9—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 8—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 25—52

Telefon 172.

Banca culturală

institut de credit și economii **„LUMINA"** societate pe acții în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murășoșorheiu** și **Turda**

Capital social	. cor.	600,000
Fond de rezervă	„	15,000
Depuneri . . .	„	1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate și pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii și obligații cu cavenți cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu **4**1/2% cari se pot ridica fără anunț,
cu **5**% cari rămân mai mult de 1/2 an la institut, și
cu **5**1/4% dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

(416) 6—

Direcțiunea.

**Mult onoratului Public
și preastimați Preoți!**

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** ș **argint**, — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 2—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7 1/2 până seara la 7 1/2 oare.

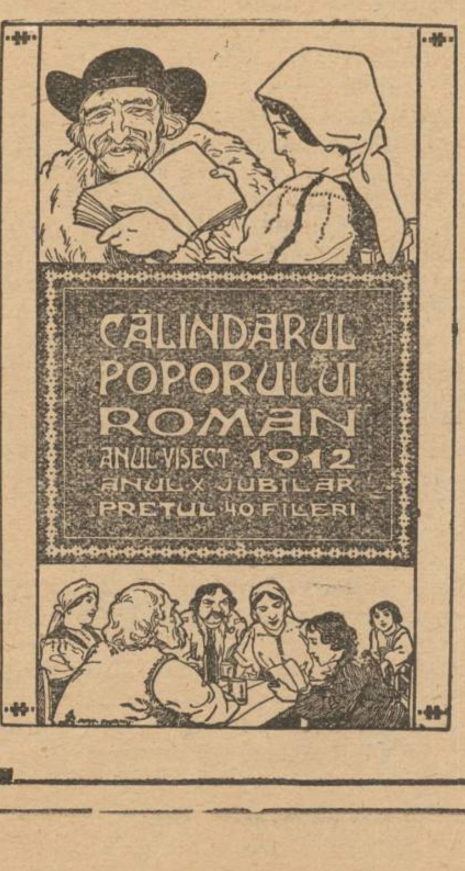

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMAN

::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: **„Burdea re'ntors la vechea lui lefterie"**

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din București.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.**

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administrația „Foii Poporului Român", Budapesta, VII., István-ut 11.**

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător,** crâmpeie din sbuciumările dela noi. Prețul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N. Iorga, **Serbările dela Blaj**, Insemnătatea lor politică, culturală și literară, à 30 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Șerban, à 50 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericești și politicianismul.** O cuvântare și articole. Prețul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Prețul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul,** traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Prețul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann și Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Prețul 80 fil., porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 12/25 Noemvrie 1911. *Nr. 119.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 filj
rândul cu litere garmond.

Budgetul internelor.

Sibiiu, 24 Noemvrie n.

Luni s'a început în dietă discuția asupra budgetului ministrului de interne, la care, pe la încheerea ședinței, a vorbit și deputatul naționalist român *Dr. Teodor Mihali,* înșirând motivele, pentru cari deputații naționaliști nu au încredere în actualul guvern și nu pot să-i voteze budgetul.

Domnul *Mihali* s'a ocupat în vorbirea sa mai ales cu atrocitățile administrației ungurești, săvârșite față de poporul românesc dela țară, și cu prigonirea tricolorului românesc, cerând dela guvern să nu lase, ca jandarmii să hotărască, dacă se află demonstrație ori nu în purtarea colorilor românești, și cerând presentarea unui proiect de lege, prin care transgresiunile ar avea se fie predate în competența forurilor judecătorești ordinare, și se nu mai fie lăsate în competența organelor administrative, cari abusează de dreptul ce-l au, croind amende mari pentru lucruri de nimica, atunci, când e vorba de vre-o răzbunare politică.

Nu cunoaștem încă vorbirea în întregime. Trebue însă, că a spus și alte multe adevăruri domnul *Mihali* colegilor sei din dietă, pentrucă în ședința următoare, ținută Marți, *doi* s'au sculat din partidul guvernamental pentru a-l combate. Intâi Slovacul maghiarizat Haydin, care a tras la îndoeală, că administrația ungurească ar fi atât de rea precum a prezentat-o *Mihali;* iar dacă totuși se pot ridica nemulțămiri și acuze în contra ei, atunci singurul remediu este *statificarea ei.*

Natural, că ideea a fost aprobată din partea majorității parlamentare, și tot așa și declarațiunile deputatului Rakovszky Iván, tot din partidul muncii, care a fost mai energic față de naționalități, și în special față de Români, și mai categoric în chestia statificării administrației. Acest părinte al patriei a spus, că dacă organele administrative fac ici colea fapte, cu cari naționaliștii nu sunt multămiți, — n'au se fie condamnate, ci lăudate, pentrucă bun lucru fac. Primpretorii doară nu pot se candideze și se permită se fie aleși de notari și primari la sate oameni, *cari atacă integritatea statului!* Ar fi foarte miserabil regimul, care ar permite înaintarea în front a naționalităților, și ar privi cu mânile în sân cum se nimicește supremația maghiară. Față de nisuințele naționalităților, *îndreptate în contra integrității teritoriale a țării*, e permisă ori ce pășire energică a organelor guvernului. Vrea și el pacea cu naționalitățile, dar această pace numai așa va putea fi ajunsă, dacă naționalitățile recunosc unitatea de stat maghiar și supremația maghiară. Cât privește administrația, *ea trebue statificată*. Asta e o chestie atât de însemnată și de arzătoare, încât *întâi trebue făcută statificarea administrației, apoi reforma electorală!*

Nu știm, cum se vor fi simțit domnii deputați ai Sașilor, când vor fi auzit aprobările generale ale celor din partidul din care fac și ei parte, cu cari a fost primită dorința lui Rakovszky de a se face întâi statificarea administrației, apoi reforma electorală, pentrucă pentru Sași statificarea administrației înseamnă ultima lovitură dată comitatelor astăzi încă aflătoare în mânile lor. Dar nici nu ne prea privește lucrul. Ce ne privește este, că atunci, când s'ar crede, că stăm cam aproape de realizarea dorinței de care e stăpânită țara întreagă, când s'ar părea, că nu mai e mult și vom primi o lege dreaptă, modernă electorală, — se scot idei la suprafață, cari chiar și numai formând obiect de discuție pot să amâne pe multă vreme reforma electorală, așteptată cu mare sete de toți cetățenii țării și declarată de urgentă din partea Coroanei încă înainte cu 5-6 ani, dar până astăzi totuși nerealisată. Aceasta înseamnă, că și dieta actuală *se teme* de reforma electorală, cum s'a temut dieta din trecut, a coaliției, care avusese poruncă dela Coroană să o facă în doi ani de zile și totuși n'a făcut'o nici în patru ani. In fața acestei situații, natural că se așteaptă cu mare interes vorbirea ministrului president, care în calitate de ministru de interne încă va vorbi la budgetul internelor, poate chiar în ședința de astăzi, și va lămuri toate chestiile sulevate. Va fi deci foarte bine, dacă mai ales în chestia reformei electorale domnul prim ministru al țării va spune clar, care e programul și intențiunea guvernului, spre orientarea țării, și spre liniștirea celor desmoșteniți, cari au indulgența de a mai aștepta, dar să poate, că dela o vreme să gată și cu răbdarea lor, și vor începe a reclama mai cu energie și ei drepturile cetățenești pe cari astăzi nu le au, cum s'a întâmplat lucrurile și în alte state. Iar marea și compacta majoritate parlamentară de astăzi, care începe acum *a se feri* de reforma electorală, ar face bine să nu uite pe nici un moment, că esistența sa are să o multămească lozincei despre *votul universal*, sub care s'au făcut alegerile trecute și faptului, că aproape toți deputații s'au presentat alegătorilor lor ca *aderenți ai votului universal.* Nu facă deci, ca alegătorii lor se rămână de nou desilusionați și înșelați în așteptările lor juste, ca pe vremea coaliției.

Episcopul Gherlei. *Scriu ziarele din capitală, că Maiestatea Sa, Monarhul nostru, a subscris actul prea înalt, prin care P. S. Sa, Episcopul Lugojului,* Dr. Vasile Hossu, *este numit Episcop al văduvitei dieceze gr. catolice române a Gherlei. Numirea va fi publicată astăzi în monitorul oficial. Ne alăturăm și noi la cei ce vor aduce urări de bine noului Episcop al Gherlei.*

Dela conferențele învățătorești.

Tractul Lupșei.

Urmând glasul de chemare al organelor noastre școlare, învățătorimea acestui tract și-a ținut în 1 și 2 Octomvrie v. c., conferența anuală plină de îndrumări pedagogice roditoare întru prosperarea neîntreruptă a școalei românești.

Obișnuitei întruniri i-a premers serviciul divin, celebrat de dl *Vasile Gan*, protopresbiter și comisar consistorial, Simeon Samuilă și Eugen Muntean, parohi, prestând răspunsurile de strană învățătorimea tractuală. Localul de întrunire este școala primară gr. or. din Ofenbaia, unde dl protopresbiter, în calitate de comisar, deschide ședințele conferenței pentru anul școlar 1911/12 prin un magistral discurs de netăgăduită valoare și de direcție sănătoasă pentru instrucțiunea religioasă în școală. Dar eată amănuntele:

Ședința I-ă.

Ținută în 1 Octomvrie v. a. c. la orele 8 a. m.

Dl comisar cetește discursul de deschidere, după cum urmează:

Onorată conferență!
Domnilor învățători!

Mare parte a bărbaților de știință ai timpului consideră omul de simplu produs al „mamei pământ“. Din pământ iese, cu pământ se hrănește și pământ devine după moarte. Viața dincolo de mormânt are numai continuarea ce o are mielul sfâșiat de lup: devine carne din carnea lupului și oase din oasele lui. Se repetă la om rotațiunea, ce se repetă la sămânța aruncată în pământ. Sămânța răsare ca iarbă, iarba face spic, spicul grăunțe, grăunțele din nou se seamănă, din nou răsare.... Deosebirea între om și sămânță numai în formă se remarcă, nu și în esență. Trăim, va să zică, după moarte, numai ca elemente, ce de regulă constitue ființa altor lucruri lumești. Pot, adevărat prin nutrițiune elementele ce odinioară au fost om să formeze din nou corp omenesc, ființă de om, însă nu mai mult în combinația primitivă. Ce odată s'a risipit, nu se mai adună la un loc cum a fost.

Existența reală a sufletului dincolo de mormânt? Poezie frumoasă, ori cum am numi-o: *iluzie!* Abia memoria de ni se păstrează în creerii celor ce ne supraviețuesc. Se păstrează și memoria numai acelor persoane cari scriu pagini glorioase în istorie, până ce trăesc....

Care este acum moralul apostolatului astfel predicat? Se poate reda în cuvin-

---

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma, trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

La 1500 Vladislav regele Ungariei ordinează de nou tuturor românilor, cari locuesc pe pământurile catolicilor, ca capitului catolic din Alba-Iulia să dee dijmele din toate veniturile economiei lor. (Hurm. II. p. 2, pag. 447). Dijmele pentru capitale adeseori au fost deasupra de dijmele ce se dădeau domnilor de pământ. (II. pag. 447).

La 1500 Vladislav regele Ungariei, confiscă moșiile nobililor Mihailo și Nicolae din districtul Mihald (Mehadia), din causă că dânșii părăsind religiunea catolică, au trecut *la secta șismatică* a românilor, și regele moșiile acestea le dăruește nobililor Ladislau și Ludovic Fiat (cândva români) din Ormeniș.

In text se zice: „Ce se face din causa aceea, că acei Myhaylo și Nicolae, părăsind religiunea credinței creștine, s'au alăturat la păgubitoarea sectă șismatică a Wolachilor sau Rascianilor (Sârbilor) și totodată moșiile le dăruim cu orice foloase și pertinenții, pământuri arabile cultivate și necultivate, cu agri, predii, pășune, câmpi, fânațe, păduri și dumbrave, munți și văi, cu vii, cu promontorii, cu ape, cu râuri, cu pescării, cu mori etc. (Hurm. II. p. 2, pag. 448). Mihail și Nicolae au avut numirea: Kwkawycza de Porecha în satele: Felseu porecha și Alsóporecha și Symonoivcz.

La 1500 Vladislav regele Ungariei ordonă capitului din Arad să întroducă pe nobilii Ladislau și Ludovic Fiat în posesiunea moșiilor ce le confiscase dela nobilii Mihailo și Nicolae, din causă că dânșii despreţuind religiunea catolică au trecut în secta șismatică a românilor. (Hurm. II. p. 2, pag. 451).

La 1512 papa Iulius II. unește episcopia Milcoviei (din Moldova la râul Milcov) cu arhiepiscopia din Strigoniu (oraș în Ungaria lângă Dunărea-de-sus), până când orașul Milcov și catedrala vor putea să fie cucerite din mânile necredincioșilor (românii din Moldova). In text papa zice: „Pontificele roman, care are prerogativa dreptului singular asupra ori cărei biserici și prin instituțiunea divină a primit principatul (ca vicarul lui Isus Cristos) și pe lângă aceea, din biserici unele ce se deţin (cuprind) dela necredincioși, cu altele a le uni și a le adnexa, după cum se cere dela timp și dela persoane. Când zisa biserică Milcovensă și cetatea de către șismaticii necredincioși și dușmanii numelui lui Cristos cu 70 de ani sau mai de mult a fost ocupată, și fructele și veniturile și foloasele ei sunt puține, ce în diecesa Milcovensă decanatele (protopiatele) bisericilor Cibiniense (din Sibiiu) și Brasoviense (din Brașov) și câteva parohii se adună“. (Hurm. II. p. 3, pag. 57). Astfel protopopiatele catolice din Sibiiu și Brașov erau încorporate în diecesa Milcovia din Moldova.

Tot la 1511 papa Iuliu II. încorporează diecesa din Milcov în arhiepiscopia din Strigoniu în Ungaria și dispune ca decanatul din Sibiiu, Brașov și Kyzd și din Kozd, dimpreună cu preoții lor cari mai nainte se țineau de episcopia Milcoviei, acum se încorporează în arhidieceza din Strigoniu, și clerul și preoții să se bucure, pentrucă de acum toate privilegiile și prerogativele ce le are clerul din arhiepiscopia Strigoniului se lățesc peste clerul din protopopiatele incorporate. (Hurm. II. p. 3, pag. 70). Se vede, că papa nu s'a pus în legătură cu Bogdan, domnitorul Moldovei, nici cu regele Ludovic II., ca să se învoească la incorporațiune, căci papa această chestiune încă nu o atinge, — așa de mare și-a ținut dreptul său în toate țările.

De această materie se ține și ce papa Leo X. în 1513 a scris, adecă a invitat pe decanii bisericilor catolice din Sibiiu, din Brașov, din Kezd și din Kozd să asculte de ordinile arhiepiscopului din Strigoniu, ca de părintele lor sufletesc, de oarece papa Iuliu II. diecesa Milcoviei a incorporat-o în arhidieceza Strigoniului. (Hurm. II. 3, p. 13).

20. Legatul Toma arhiepiscopul din Strigoniu.

La 1513 papa Leo X. numește pe Toma arhiepiscopul din Strigoniu de Legat apostolic pentru Ungaria, Valahia și alte țări, ca să aranjeze expedițiune cruciată în contra turcilor, cari vreau să extermineze religiunea creștină. (Hurm. II. 3, p. 113).

(Va urma.)

tele bogatului din Evanghelie: „Mănâncă, suflete, bea, odihneşte-te până trăeşti, căci ai multe bunătăţi adunate pe mulţi ani“! Conform acestui moral filozofic se şi predică, cum că dreptul de-a fi în lume îl are cel mai tare, că a jupui pe aproapele e vârtute. Păcătos este, zice-se, cel slab; de ce nu se afirmă şi el? Curat morala lupului din fabulă, când a sfăşiat mielul.

Este sănătoasă concepţia materialistă despre poziţia omului în univers? Pusă în aplicare filozofia aceasta, înşişi propagatorii ei se înfiorează de urmări. Ce ar deveni lumea, dacă ar fi tradusă învăţătura în fapte? Caritatea ar peri din lume, moravurile s'ar sălbătăci. Ar trebui şterse toate azilele, casele de invalizi şi reuniunile de ajutorare, cari fac decorul societăţii moderne. Cu ştergerea s'ar nimici şi ordinea socială existentă, deci şi civilizaţia. In loc de-a strânge şirurile, spre a realiza problemele mari ale omenimei, societatea s'ar desface din ce în ce. (Omul fiară, se ştie, nu poate trăi în comunitate cu omul fiară). Atomizarea are de urmare perirea, ca şi fumul ce se risipeşte, lipsind cohesiunea între atomii ce-l compun.

Că morala aceasta filozofică aduce pagube, uşor pricepem din efectele ei stricăcioase ce deja se observă. Numai puţin au străbătut ideile scălciate în societate, şi deja stările sunt insuportabile. Frământări, certe, lupta pe întreagă linie. Nimeni nu îngăduie aproapelui nimic. Numai e sfânt numele de mamă, tată, frate, soră.... Egoismul este idolul. Egoismului se închină mic şi mare.

Intorc acum privirea noastră la altă concepţie a vieţii. Deschid cartea cărţilor: *Biblia*. Cetim acolo, că omul îşi are originea dela D-zeu. Menit era omul primit v a ţinea societate lui Dumnezeu. Numai păcatul l-a făcut rătăcitor în lume. Venit-a însă harul lui Isus Christos şi-a rupt păretele despărţitor între D-zeu şi om. Menirea de acum a omului este a reprezenta pe D-zeu, adecă idealul perfecţiunii în lumea cealaltă. Subt raportul biblic cetăţenia omului în lume, este cetăţenia ce asigură dreptul altei cetăţenii, — nu efemeră, ca cea de pe pământ, nu trecătoare, ci veşnică, şi deplin fericită în societatea lui D-zeu. Cu cât mai mult sunt fatigiile lumeşti, cu atât mai îndestulită va fi starea sufletească dincolo de mormânt. Mai mult. Numai în mijlocul necazurilor, servind unii altora, prin iertarea greşelilor reciproce, — întemeierea împărăţiei lui D zeu pe pământ, — ne facem vrednici de cetăţenia cerească.

Câtă mângăiere sufletească în concepţia creştină! Cât avânt sufletesc dă ea. Indemn la altruism, etc.... Cu ajutorul ei s'a 'ntors lumea dela barbarism şi s'a pus bază civilizaţiei. In lipsa concepţiei de viaţă mai înaltă, omenimea ar trăi şi azi în sălbatica barbarie. Nu părerea mea individuală o spun aci. Toţi umaniştii, toţi sociologii, toţi bărbaţii adevăraţi de stat, aşa au cugetat în toate timpurile şi aşa cugetă azi. Cu abstracţie dela câţiva speculanţi, ori anarhişti de profesiune... aşa cugetă obştea creştină.

In şcoale, cum de sine se înţelege, trebue să se propage concepţia creştină relativă la poziţia omului în lume, pentru-că numai aceea nobilitează sentimentele, produce echilibru între mintea şi inima creştinului şi determină pornirile nobile.

Intrebarea e: *Cum se poate aduce la valoare concepţia creştină, ca să se paralizeze ori nimicească total efectele contrare concepţiei?*

Pedagogii uşuratici nu pun o aşa întrebare, ori dacă o pun, trec în grabă mare peste ea, fără răspuns mai temeinic. Şi se pare, că problema este deja rezolvită prin faptul, că'n şcoală se propune „*religia*“. Acesta e motivul, pentru-care nu-şi bat capul cu aprofundarea tezei. Nimic mai eronat, decât a crede aşa. Invăţarea preceptelor religioase — e fapt dovedit — nu nobilitează inima, nu împedecă pe nimeni dela rele. Dintre cei ce ucid, fură, sunt destui, cari cunosc bine preceptele religiunii. Ba se spune, că mulţi hoţi înainte de-a lua drumul hoinăritului, rostesc câte un „Tatăl nostru“ şi îşi fac cruce, caşi când s'ar pregăti la cea mai nobilă întreprindere.

Invăţământul în sine, predat sec şi fără a stârni sentimente corespunzătoare, fără a întări dorinţa în direcţie bună, se poate asemăna cu maşina de vorbit (gramofonul) care şi ea, cât mai perfect, cât mai imperfect reproduce cele mai sublime sonerii; de simţit nu simte însă, şi nici nu i a venit nimănui în minte a pretinde dela gramofon, ca să se amuzeze de arta sa, ori să-şi moduleze soneriile conform artei ce-o propagă.

Intrebarea, deci trebuie să ne-o punem şi trebuie să-i dăm răspuns meritoric.

Răspunsul e: Concepţia creştină obţine roade de fapte bune în sinul societăţii creştine numai dacă:

a) este concepţie deplin clară în mintea creştinului şi se impune ca forţă, întunecând orice concepţii contrare, şi dacă

b) este primită de inimă şi poate determina inima (toate simţămintele şi pornirile) *a merge în direcţia ce-o indică concepţia, sau cu alte cuvinte, dacă învăţământul religios cultivă voinţa elevilor.*

Două criterii de căpetenie acestea, dela cari atârnă predominarea curentului religios în mulţime. Fără aplicarea lor, învăţământul e mască, spoială mult-puţin strălucitoare, fără durabilitate, şi nici decât determinătoare de fapte. Că sunt adevărate criteriile, se dovedeşte cu procederea falsilor apostoli. Aceia îmbată în tâiu mulţimea cu învăţături nouă. Imbătată mintea, apelează la aplicările inimei. Nu se poate dar contesta adevărul, că cine e stăpân pe mintea şi inima mea, acela-mi va dicta şi faptele. Pe această cale a învins la început şi creştinizmul: a propagat idealul absolut, a convins oamenii de folosul ce-l aduce. Oamenii convinşi, apoi s'au înrolat în taberile lui, nepăsându-le nici de temniţă, nici de furci, nici de foc, nici de apă. Decadenta în moravurile creştine îşi are începutul în întunecarea şi nesimţirea adevărurilor creştine.

Accentuând criteriile acestea, poate voiu întimpina şi altă imputare. Se va zice, că învăţământul religios voiesc a-l aşeza pe baze polemice, combătând ateismul, ba poate şi învăţăturile altor biserici creştine în prelegeri. Nici decum nu stă argumentaţia. Polemiile sunt bune pentru zizanii, producerea de patimi religioase; zidind pe polemii, numai desbinări şi lupte se produc. Adevărurile religioase, propagate în şcoală, trebuie să fie *adevăruri absolute*, cari luminează ca soarele în senin şi au în sine şi pentru sine valoarea lor.

Criteriile, după mine, se pot realiza în învăţământul religios din şcoale şi pot aduce foloase reale în moralizarea poporului ţinând prelegerile şi peste tot instrucţia şcolară cont de următoarele principii:

A. Privitoare la sădirea sentimentelor religioase.

Duhul lui D-zeu străbate lumea, cum pe timpul creştinismului primitiv şi în toate timpurile a străbătut-o. (Unde voiu fugi dela faţa Ta Doamne, şi dinaintea Ta unde voiu scăpa? Psalm.) Voinţa divină în conducerea lumei şi azi se manifestă cum s'a arătat la zidirea ei; puterea divină n'a încetat nici pe un moment a fi puterea mare şi nepătrunsă, nici de cel mai ager ochiu. Acestea sunt adevăruri reale, de cari la tot pasul ne izbim; adevăruri ce nici o ştiinţă adevărată nu le poate resturna, — trudească-se cât s'ar trudi.

Se întâmplă ceva ce schimbă judecata omenească neprihănită. Ştiinţele ce cu de obiect studiul naturii, numite din această cauză şi ştiinţe naturale, în urma argumentaţiilor realiste ale bărbaţilor de ştiinţă, în desvoltarea lor — dela un timp încoace, iau curs potrivnic credinţei. Anume: In explicarea fenomenelor, bărbaţii de ştiinţă, substitue cauzei primordiale, care este însuşi Dumnezeu, alte cauze mai aproape, cari le pot cuprinde cu raţiunea. Cauza primordială, care a dat primul impuls la repetarea fenomenelor, se lasă cu totului din combinaţie, ori şi dacă o amintesc învăţaţii, îi dau definiţii de cuprins vag, ce nici nu se pot referi la persoană. Ideea Dumnezeirii, deci nici ca hipoteză nu e primită în ştiinţele naturii, deşi ştiinţa naturii, ca toate ştiinţele, geme de hipoteze.

Mintea omului, oricât se ţine de sus, stă foarte departe încă de-a cunoaşte *adevărul absolut*. Nu se ţine de obiect a cerceta motivele învăţaţilor. De data asta ne interesează efectul scrutărilor ştiinţifice asupra judecăţei mulţimii în materie de religie. Inţelegând mulţimea, că fenomenele se pot explica şi pe cale naturală, (mulţimea puţin scrupuloasă nu întreabă, da'că *toate* fenomenele şi în *toate* amănuntele se pot explica pe cale naturală) s'a făcut în grabă mare judecată, că propriaminte nu Dumnezeu cârmuieşte lucrurile; a început deci a se departa de Dumnezeu, a-l considera numai ca ideie, credinţă bătrână.

Este lucrul cam aşa, ca la eschimoşii cari nu cred în existenţa soarelui, fiindcă soarele este întors de către ei aproape întreg anul, şi în urma negurilor permanente dela pol, — ei nu prea văd soarele; povestirile despre soare au la ei atâta credinţă, câtă au la noi povestirile despre feţii năsdrăvani din serile de şezători.

Invăţământul religios trebue să spulbere această credinţă, trebue să scoată la iveală ideea dumnezeirii din toate fenomenele naturii, să arete care cum pe Dzeu elevilor, ca să i simtă puterea, măreţia, influenţa mare ce o are în ocârmuirea lumii.

Elevii vor deveni oameni religioşi, putând ceti în natură, că Dzeu este „Alfa şi Omega“ în toate lucrurile. Nainte de a-i deprinde în această cetire, nu putem aştepta, nici trebue să aşteptăm, ca sentimentul puternic religios să i conducă în faptele lor.

Formarea sentimentului religios se obţine *a*) prin abandonarea dogmatismului din planul de învăţământ, respective reducerea dogmatismului la cadre mai modeste în şcoalele poporale. Mare se chiamă în împărăţia lui Dzeu — după cuvintele scripturii — nu cel ce învaţă mult, ci cel ce face mult. Planul de învăţământ, atunci când constrânge a percurge toată istoria biblică cu considerare la punctul de vedere dogmatic al bisericii, când dă în mâna elevilor catehism ştiinţific, şi când ştiinţificeşte prescrie şi materialul din istoria bisericii, mai mult învaţă decât dedă elevii a face ceva. De aceea nici nu este pentru şcoala poporală. Invăţământul religios din şcoala poporală trebue să se grupeze în jurul cultului divin, a datinelor religioase, a faptelor ce trebuesc săvârşite ş. a. Ar fi destul, dacă s'ar face prin anul 6 de şcoală mai ştiinţific, şi poate nici atunci n'ar fi nici o lipsă de el.

Inţelegând bine elevii rolul cultului divin şi a datinelor din comună şi îndeletnicindu-se în exercitarea lor, destul de luminaţi creştini devin, când cresc mari şi fără ştiinţă sistematică.

b) Prin scoaterea mai intensivă la iveală a ideii religioase din materiile ce se predau în şcoala poporală. In planul de învăţământ, cu adevărat, nu singur obiectul religiei este ştiinţific, ci în plan toată instrucţia s'a specializat ştiinţificeşte în multe discipline, aşa că bietul elev primeşte grămadă mare de cunoştinţe, dar nu şi sentimente, cari nobilitează inima.

Deosebit cade sub critică planul din punctul de vedere al educaţiei tineretului. Nimic, sau foarte puţin din materiile predate se referă la moral, deşi se zice că punctul arhimedic al şcoalelor este educaţia. Eu moralul religios îl am în vedere şi aşi pretinde dela instructor să facă, ca din materiile predate să transpire puterea şi înţelepciunea divină, care produce şi conduce. Intreaga natură adevereşte cuvântul Psalmistului: „Mare eşti, Doamne şi minunate sunt lucrurile Tale şi nici un cuvânt nu este destul spre lauda minunilor Tale“. Potrivit acestui punct de vedere şi în istorie şi în geografie, fizică şi chimie, în toate, dar în toate se poate face învăţământ religios. Până şi zisa: „Dzeu nu bate cu bâta“, este adeverită în natură. Se ştie, că creştinul care nu observă legile fireşti în mâncare, beutură, îmbrăcăminte şi alte fapte ale sale, se pedepseşte de însaşi natura, însă pedeapsa nu este a naturii, ci a celei ce a dat naturii legi!

Instructorul iscusit va arăta elevilor pe Dzeu şi-i va convinge despre măreţia lui mai mult la propunerea altor obiecte de învăţământ, decât la însuşi obiectul religiei. Din acest punct de vedere obiectul poate fi menit mai mult a recapitula cunoştinţele câştigate pe cale esperimentală. Iată causa din care se pretinde:

c) Ca învăţătorul să concentreze întreg învăţământul din şcoala sa sub raportul religiei.

Planul de învăţământ nu ţine cont de concentraţie. In punctul acesta se poate numi defectuos. Unii sunt de părere, că nici nu este bine a complica prelegerile cu filozofări religioase. Respund tuturor:

Defectuozitatea planului nu-i motiv pentru nime a perzista în scăderi, când le observăm, de altă parte învăţăturile religioase nu se înţeleg aşa, că instructorul neapărat trebuie să ţină lecţii lungi de religie, când propune materiile. Ales nu e lipsă de fraze lungi, sforăitoare. O aluzie, o vorbă, un semn chiar, e destul ca elevii în fenomenul dat să vadă desvoltându-se înaintea lor minunăţia puterii şi înţelepciunii lui D zeu.

B. *Privitoare la fortificarea sentimentelor religioase.*

Paralel cu formarea conştiinţei religioase, trebuie să meargă fortificarea sentimentelor, ca să poată determina şi la fapte. Fortificarea se face:

a) prin serbări şcolare, aranjarea de producţii, unde elevii au rol activ. Acestea ridică nimbul religios şi leagă şi poporul de şcoală şi biserică, de aceea trebue a se aranja de mai multe ori pe an, fie în cadrul hramului bisericii şi şcoalei, fie independent.

b) prin înfiinţarea de tovărăşii şcolare, cu scop de ajutorare, de procurări, de crearea fondurilor etc. In tovărăşii se dedau elevii la exercitarea faptelor caritative, la lucrare altruistă, se 'nchiagă între ei legături sociale şi se disciplinează etc. Toate acestea duc la aplicarea principiilor morale, ce li s'au propus din catehism, — principii, ce în viaţă le sunt de cel mai mare folos.

c) Se fortifică sentimentul de casă, să-i zic aşa — a şcoalei. Invăţătorul în contelegere cu directorul, la fie care început de şcoală, să afişeze pe păretele şcoalei regulele de conduită a elevilor, în felul cum prescrie catihismul purtările.

Regulele la început se explică, în câteva oare consecutive şi se fac atenţi elevii a le ţinea. De aici încoio se explică din caz în caz, când eventual se aplică pedeapsa disciplinară. Regulele le ţine şi învăţătorul alăturea cu elevii, ba el premerge cu pildă bună în toate.

d) Mijloc puternic de fortificare este însuşi învăţământul religios. Predarea materialului să fie cât se poate de vioae şi intuitivă, lipsită de bombasticism şi fraseologie înaltă, neînţeleasă de elevi.

Forma predării de regulă e cea narativă, pentru că e mai captivantă şi ţine mai bine încordată atenţiunea. Chiar şi materiile de instrucţie religioasă e bine să se dea în formă narativă. Invăţătorul la început, atrage atenţia asupra lucrului ce vrea a-l face cunoscut, reîmprospetează pe scurt unele momente ce le ţine de necesare la priceperea naraţiunei, apoi face naraţiunea, accentuând cu preferinţă frazele principale. Acestea le poate scrie şi pe tablă spre a le fixa cât mai bine elevii, din toate punctele de vedere. Terminând cu predarea, doi, trei din elevii mai buni reproduc naraţiunea. Aprofundarea se face aducând în legătură ideile nouă ce se propun cu ideile dobândite deja.

Aici este locul a aduce înainte şi a a căuta nexul între ideile dobândite din studiul religiunii şi cele dobândite pe cale de observaţie din alte studii d. e. istorie, geografie, fizică, chemie, etc. La recapitulare e de dorit a ceti textele originale din biblie. Textele cetite au folosul, că sunt scrise în stilul simplu, poporal şi le înţeleg uşor elevii; ele ofer şi autoritate, pentru că elevii ştiu, că din ele „duhul Domnului“ grăeşte; prin faptul, că se pot şi memoriza, contribue la inzestrarea elevilor cu maxime de viaţă. Acestea sunt şi motivele pentru care circulara nr. 1846 şcol., 1911 îndrumă la necesitatea introducerii „*Bibliei şcolare*“

Din punctul de vedere ce ne preocupă, cea mai mare greşală ar fi, când învăţătorul nu s'ar îndeletnici cu esplicatul şi ar da copiilor de-a gata materialul să-l înveţe din carte, mechanizând astfel toată instrucţia religioasă. Păcat neiertat al învăţătorului este mechanizarea! Să se ferească de ea.

Domnilor învăţători! Am desfăşurat momentele ce le consider eu de folositoare scopului ce-l urmărim. Poate aceea n'am accentuat încă, că procedarea învăţătorului să fie blândă, nu despotică faţă de elevi. Despotismul totdeauna a produs fructe rele şi produce şi în şcoală. Am desfăşurat, zic, părerile mele. Al D-voastră e rândul acum să discutaţi, să cerneţi grâul din pleavă. Nădăjduesc, că aşa veţi şi face. Salutându-vă deci de bună venire, implor din nou graţia „Provedinţei“ asupra lucrărilor D-voastre şi conferenţa prezentă o declar de deschisă“. (Va urma).

Din Făgăraş.

Lămuriri.

Referitor la procesul Făgărăşenilor înaintea tribunalului din Braşov pentru „Deşteaptă-te Române“, — cu care atâta reclamă s'a făcut, — a fost publicat în nr. 243 din „Tribuna“ un raport necontrolat, după „Gazeta Transilvaniei“, în care raport obvine pasagiul acesta:

„O penibilă impresiune face asupra publicului românesc present năzuinţa funcţionarilor comitatensi de a scoate nevinovat pe părintele protopop Borzea“.

Eu, fiind reţinut la pat, nu am putut vedea penibila impresie în sala tribunalului din Braşov. Dar din această publicare văd, cât de curios raţionează domnul corespondent. Observaţi numai, cum printre rânduri ar voi să mă facă trădător de neam, pentrucă nu mi s'a putut constata şi dovedi faptul copilăresc cuprins în fasiunile martorilor, ori poate chiar şi din motivul, că nu am cântat cu dl Dr. Şerban atunci în sala comitatului „Deşteaptă-te Române!“

Ori ar fi dorit poate corespondentul să l vadă osândit cu tot preţul pe protopopul Borzea, chiar şi fără vină? Sau ar fi voit, ca martorii să jure strâmb spre a fi osândit şi protopopul? Dar nici una, nici alta, ci a voit să arete, că protopopul gr. or. e trădător, este rău român. Dacă se aruncă însă vina de tradare de neam asupra mea, ca protopop gr. or. pe motivul, că am fost achitat, dupăce tot achitat a fost şi părintele Trandafir Dragomir şi alţi preoţi mulţi, cari au fost la acea adunare, precum şi mirenii Dr. Şenchea şi Dr. Vas, ba chiar şi domnul vicar gr. cat. Macaveiu, prietinul d'lui Dr. Şerban: *cum de nu sunt şi ei, şi nu e si vicarul gr. cat. trădător de neam?*

Foarte rele servicii fac publicului românesc asfel de corespondenţe şi rapoarte tendenţioase!

Ca să știe, atât „Gazeta“, precum și publicul românesc, care a fost present la aceea pertractare și care s'ar fi indignat, că eu nu am putut fi mucenic național alături cu Dr. Șerban, și, ca opiniunea publică românească să fie în curat cu stările noastre din ținutul Făgărașului — descrise atât de fals de cei ce au luat „Gazeta“ în stăpânire, și acum și „Românul“, — trebue să las modestia la o parte și să mărturisesc, că nu am voit a face causă comună cu cel ce „numai eri-alaltăeri a întors oiștea către noi“, sau cu „recidivistul cunoscut în materie de balansare politică“, vorbele dlui *Goga.* Și nu am voit, fiindcă i-am cunoscut bine faptele din trecut și așa nu am mai voit să sprijinesc pe omul, care a făcut atâtea greșeli politice, văzând eu că prin aceasta cântare, începută de dânsul în sala comitetului, dar rău executată — între noi fie zis, — voește a se mai susținea la suprafața politicei naționale. Eu deci *nu am cântat cu dânsul* în sala comitatului și nici vicarul Macaveiu. Drept aceea am fost scoși ambii de sub acusă, și eu și vicarul, după dreptate.

Acesta le-am scris aflându-mă în pat, fiind dator publicului cu lămuriri — ca să se știe, că rapoartele din „Gazeta“ sunt tendențioase, confesionale.

Nicolae Borzea
protopep gr. or.

NOUTĂȚI.

Personal. Domnul *Tache Ionescu,* șeful partidului conservator democrat din România, a fost zilele trecute în Sibiiu, în chestia procesului ce-l poartă în contra universității săsești, pentru munții ei din România. A făcut vizită I. P. S. Sale, Mitropolitului nostru *Ioan*, și distinsei familii *P. Cosma.*

*

Sfințire de biserică. In Dumineca proximă se va sfinți biserica cea nouă din *Ghernesig* prin Preacuviosia Sa părintele protosincel *Dr. Eusebiu R. Roșca*, în calitate de mandatar al I. P. S. Sale Domnului arhiepiscop și mitropolit *Ioan.*

*

Sfințire de școală. Frumosul edificiu al școalei noastre confesionale din *Sighișoara* se va sfinți în 13/26 Noemvrie a. c. prin părintele asesor consistorial *Galacteon Șagău* în calitate de mandatar al I. P. S. Sale Domnului arhiep. și mitropolit *Ioan.*

*

† Generalul Budișteanu, fost ministru român de răsboiu, a decedat în București, și a fost înmormântat Mercuri, fără paradă militară, căci așa a fost dorința decedatului. Maiestatea Sa, Regele Carol, a depus o frumoasă cunună pe sicriul regretatului seu general.

*

Alegere de protopresbiter. Sinodul protopresbiteral electoral pentru întregirea postului de protopresbiter în tractul vacant al Reghinului, s'a ținut *Miercuri, în 9/22 Noemvrie a. c.* sub conducerea P. O. Domn *Lazar Triteanu*, asesor consistorial. Sinodul protopresbiteral electoral e compus din 72 membri, dintre cari au fost prezenți și au votat 68 inși. Voturile s'au împărțit între cei doi candidați astfel: Pentru Vasile *Duma* protopresbiter în Lăpușul unguresc au votat 36, iar pentru Grigorie *Nicoară* paroh în Ibănești 32 membri. Alegerea a decurs în cea mai perfectă ordine.

*

Sfințirea bisericei din Reghinul-săsesc, contemplată pe ziua arhanghelilor Mihail și Gavril, — nefiind pictura întru toate terminată, — s'a amânat pe timp nehotărât.

*

Concertul doamnei Lucia Cosma. Ca întregire a raportului nostru din numărul 117 despre concertul doamnei *Lucia Cosma* mai amintim, că doamnele române din Sibiiu au oferit distinsei artiste o frumoasă cunună de lauri, de argint, în semn de stimă și recunoștință.

*

Nou ministru plenipotențiar. Maiestatea Sa Domnitorul nostru a primit în audiență solemnă pe dl *Mavrocordat*, noul ministru plenipotențiar al României, care a remis scrisorile sale de acreditare suveranului.

*

Rangul lui Ferdinand Burg. Cetim în ziarul vienez *Zeit*, că în conformitate cu părerile din cercurile curții, monarhul nostru după câtva timp va reprimi pe Ferdinand Burg în familia împărătească. Căsătoria arhiducelui cu Berta Czuber va fi considerată ca morganatică, soțul său va primi earăș titlul și rangul avut, afară de cel militar.

*

Pentru ziua numelui. Protopresbiterul *Galacteon Șagău*, asesor consist. în Sibiiu, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei sale, a dăruit 10 cor. la fondul „Darurilor de Crăciun“ al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. Pentru prinos aduce sincere mulțumite în numele comitetului: V. c. Tordășian, prezident.

*

Clasa a treia la trenuri accelerate. Ministrul nostru de comerț a declarat, că deodată cu urcarea tarifei căilor ferate se va introduce și clasa a treia pe fiecare linie, cel puțin la *un* tren accelerat.

*

Boala de vite In săptămânile din urmă s'a răspândit foarte repede boala de gură și de unghii la vitele din Austria superioară. Numărul vitelor bolnave este 6530 în 280 de localități. Este mare trebuință de medici veterinari.

*

Expoziție în Sofia. Intr'un număr trecut am dat știrea, că în capitala bulgară se va organiza în 1912 o expoziție internațională. Informațiuni mai nouă din locuri competente spun, că cercurile hotărâtoare din Bulgaria stau cu totul departe de întreprinderea aceasta, considerată ca un experiment lipsit de seriositate. Aviz meseriașilor și comercianților interesați.

*

Cifrele vorbesc. Ministrul de justiție bavarez primește regulat comunicări despre înrăurirea băuturilor alcoolice asupra cazurilor de crime săvârșite în Bavaria. Conform datelor adunate pe 1910, judecătoriile bavareze au osândit în acest an 8674 persoane, care au comis fapte punibile în stare de beție; alte 190 de condamnări se raportă la fapte săvârșite de indivizi cunoscuți ca alcooliști notorici. S'a constatat un fapt interesant, că adecă: nu adevărații bețivi dau contingentul principal în crimele săvârșite în stare de beție, ci băutorii de ocazie.

*

Misiune franceză omorâtă Ministerul coloniilor franceze anunță, că medicul militar Légendre și doi ofițeri, cari se aflau în călătorie de explorație în China sudică, au fost măcelăriți pe teritorul Lolo. Se pare, că revoluționarii chinezi nu sunt vinovați pentru omorul francezilor.

*

La învățătură. Principele *George* al Sârbiei, cum se anunță din Paris, a fost primit în academia de stat-major francez.

*

Catedrală celebră distrusă de foc. Celebra biserică Sf. Martin din Münster, capitala Vestfaliei, a luat foc, turnul s'a prăbușit, ear clădirile din vecinătatea bisericii au fost asemenea cuprinse de flacări. Catedrala aceasta a fost restaurată nu demult cu mari cheltueli.

*

Aeroplanul fără motor. Frații Wright din America fac de câtva timp experiențe de sbor pe un aparat fără motor și fără helice. Experiențele se fac în secret, și astfel amănuntele tehnice până acum nu sunt cunoscute. Cu acest aeroplan aviatorii se vor deprinde a cârmui și a pluti fără primejdie că motorul ar înceta de a mai lucra.

*

† Ioan Popp paroh gr. or. în Ozun, a decedat în 20 Noemvrie n. în etate de 68 ani și a fost înmormântat Joi, 10/23 Noemvrie a. c. la 2 ore p. m. în cimiteriul bisericei române gr.-or. din Ozun. Odihnească în pace!

*

Insula alcooliștilor. Aproape de țărmurile Seelandei nouă s'a cumpărat insula numită *Cumpătarea.* Corăbierii de câtva timp o numesc Insula bețivilor. Aici sunt deportați nenorociții robi ai băuturilor spirituoase, aduși de corăbiile unei societăți de filantropie, care a cumpărat insula anume pentru a combate alcoolismul. Pe insulă nu se găsește nici un fel de băutură alcoolică. Locuitorii primesc numai poame, zarzavat și apă de isvor. Alcooliștii aduși pe locul acesta se îndreaptă în scurtă vreme, și nu recidivează aproape nici unul. Tribunalul din Seelanda nouă a făcut de curând o lege, care pedepsește cu temniță pe cei ce sunt deportați a patra oară în insula Cumpătarea Deocamdată localitatea servește numai pentru primirea bărbaților; pentru femeile alcooliste se va cumpăra un alt loc potrivit.

*

Au imigrat în America în 1910 aproape 900 de mii de oameni. Intre aceștia: 190 mii de italieni, 4555 români, 17 mii slovaci, 16 mii unguri, 91 mii evrei, 66 mii germani, 9 mii sârbi și bulgari, 17 mii francezi ș. a.

*

Dela poștă. Direcțiunea din Cluj a poștei și telegrafului anunță, că începând cu 1 Decemvrie a. c. se fac unele schimbări în felul expedării pachetelor poștale. Și anume: pachetele cu valoare declarată de cel puțin 100 K. (100 franci sau marce) asemenea și toate pachetele care conțin juvaere, ceasornice, sau obiecte de aur și argint se vor administra deosebit, și au să fie însoțite de bilete de expediție (szállítólevél) *separate*, pentru fiecare pachet. Bucățile singuratice de pachete, a căror valoare este sub 600 K. se înseamnă cu litera „*V*“; iar acelea care au valoare de 600 K. sau mai mult, au să poarte semnul „*V V*“, care se lipsește atât pe pachet, cât și pe biletul poștal de expedare.

*

Constituire. Societatea academică „România Jună“ din Viena s'a constituit, în adunarea generală din 5 Noemvrie a. c. în următoriul mod: Președinte: Alexie Voiutschi, cand. în drept. Vicepreședinte: Ionel Hozan, cand. în drept. Secretar de externe: George Pridie, cand. în drept. Secretar de interne: Constantin Cimponeriu, stud. exp. Cassar: Ioan Lelcu, cand. în litere. Controlor: Romul Mărcuș, stud. exp. Bibliotecar: Teodor Țabre, cand ing. forest. Econom: Ilie Bruja, stud. med. In comisia de reviziune sunt aleși domnii: Iuliu Crișan, cand. med., Dominic Medrea, cand. med. și Remus Doctor, cand. med.

*

Ucenici Români. Pentru o mare fabrică de postav în Sibiiu se caută în grabă 4 ucenici Români de 15—17 ani, sănătoși și voinici. Ucenicia ține 4 ani, în cari cei primiți capătă locuință și pentru vipt (mâncare) în anul I. la zi câte 80 fileri, în anul II. 1 cor., în anul III. și IV. câte 1 cor. 20 fil. A se adresa prin redacția „*T. Român*“.

*

Documente judițiare. O expoziție interesantă s'a deschis acum în palatul justiției din Anvers. Poartă numele de „Expoziție de documente judițiare“ și cuprinde tot ce se raportă la procedura judecătorească din epocele mai vechi: acte, între care se găsesc pagine îngălbenite privitoare la procesul contelui d'Egmont (decapitat în 1568), semnăturile lui Carol V. și Filip II.; număroase instrumente de tortură, lanțuri, cuțite, săcuri, săbii ș. a. din vremile cele „bune“; o cheie grea dela temnița, în care a stat regina Maria Antoaneta, fiica împărătesei Maria Terezia; multe tablouri privitoare la justiție și la representanții săi.

*

Constituire. Societatea de lectură a elevilor școalei comerciale superioare gr. or. române din Brașov s'a constituit pe anul 1911/12 în chipul următor: Președinte: Dr. Ioan Baciu, profesor. Vicepreședinte: Nicolae Dinu cl III c. Secretar: Gheorghe Ciuca cl. III c. Vicesecretar Valeriu O. Pascu cl. II. Casar: Augustin Popan cl. III Controlor: I. Catilina cl. II. Bibliotecar: I. Hentea cl. II. Vicebibliotecar: I. Jurca cl. I. Econom: L. Macarie cl. I. *Comisia literară*: Președinte: Nicolae Dinu cl. III. Membri: C. Dobrotă, P. Fodor, D. Simian cl. III. N. Cristea, C. Russu cl. II, I. Gârbacea cl. I.

*

Petrecerea în Cohalm. „Junimea“, societate de lectură, în Cohalm, invită la Producțiunea teatrală-muzicală, urmată de joc ce o va aranja Sâmbătă 12/25 Noemvrie 1911, în sala hotelului „Central“. din localitate. Inceputul la oarele $7\frac{1}{2}$ seara.

*

Medic nou în Sibiiu. Dl *Dr. Al. Dobrescu*, medic universal și specialist în dentistică, s'a stabilit în orașul nostru, Piața mare nr. 11.

*

Bioscopul Apollo, din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representanții se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3 $4\frac{1}{2}$, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Teatru.

Astăzi, Vineri, se dă opereta „*Die Fledermaus*“, cu cooperarea artistului dela Viena *Karl Streitmann.* Mâne se dă tot opereta „*Die Fledermaus*“, iar Dumineca d. a. la orele 3 comedia „*Wienerinen*“, și sara opereta „*Der unsterbliche Lump*“. Pentru astăzi și mâne biletele sunt deja toate vândute.

Avis.

„Albina“ institut de credit și de economii în Sibiiu, ne trimite spre publicare următoarele:

Aducem la cunoștința publică și a stimaților noștri bărbați de încredere și clienți, că cu ziua de *1-a Octomvrie* a. c. atât *Centrala*, cât și *Filialele* noastre *au încetat a fi representanțe generale* ale societății de asigurare „*Donau*“ (Dunărea).

Aflăm de cuviință a da acest aviz, fiind că după informațiile, ce avem, de numele institutului nostru s'a făcut uz și după încetarea legăturilor dintre noi și „Dunărea“ în scopul acuirării de asigurări pe seama acesteia din urmă. *Direcțiunea.*

Economie.

„Banca generală de asigurare“ Sibiiu.

In legătură cu avizul „Albinei“ relativ la abuzul ce-l fac unele societăți cu numele ei întru acvirarea de afaceri de asigurare, suntem în măsură de a ști, că biroul *Băncii generale de asigurare* din Sibiiu e deja instalat și și-a început lucrările. Tarifele de premii și condițiunile de asigurare ale băncii noastre de asigurare sunt sub presă și în 2—3 săptămâni vor fi puse la dispoziția publicului. Și până atunci însă banca primește și pertractează ori ce afaceri de asigurare, așa că cei interesați i se pot adresa direct. Din partea noastră sfătuim cu tot dinadinsul publicul nostru să rezerve și să facă toate afacerile de asigurare la noua noastră bancă.

Cărți și reviste.

Candelă nr. 11 din Noemvrie 1911 cuprinde: Exodul, traducere și comentar, de Dr. V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noștri, de Dr. L. Gherman. Ce hotărește s. apostol Paul cu privire la căsătoria preoților, de Dr. V. Gheorghiu. Text rusesc. Comunicări. Intrebări și cazuri pastorale, Cronică. Bibliografie.

*

Biserica Ortodoxă Română nr. 7, din Octomvrie 1911, cuprinde: Reforma seminariilor, de B. Mangâru. Combaterea unei scrieri papistașe despre clerul și biserica română, de Erbiceanu. Creștinismul dacoroman. Iuliu apostatul în tradiția creștină. Mahometismul, sporul și efectele produse. Pentruce învățații desprețuiau creștinismul, de Dreg. Demetrescu. Acte privitoare la alegerea și instalarea episcopului ardelean Vasile Moga, de Dr. I. Lupaș. Jubileul universității din Iași. Rolul preotului în îmbunătățirea stării materiale a poporului. Raport despre călătoria prin Transilvania și Ungaria, de N. Gr. Popescu. Predică ocasională, de P. Drăghici. Mișcarea în personalul clerical din țară. Donațiuni.

Din public.+)

Mulțămită publică.

Cu ocasiunea representației teatrale din Cohalm ținută în 8 Nov. n. sub conducerea dnului director artistic Aurel P. Bănuțiu au binevoit a contribui cu suprasolviri următorii domni: Ioan Bercan, paroh, Cohalm 18 cor., Dr. G. Drimba, advocat 14 cor., George Faciu, cont. 8 cor., din Cohalm, G. Taflan, notar, Ticușul-rom, 5 cor., G. Andron, înv., Ungra 2 cor., K. Zink, notar, Cohalm, I. Drăghiciu, învăț, Valendorf, câte 2 cor., I. Brotea, paroh, Mateiaș, M. Schiopu, tâmplar, N. Mircea, cand. de advoc., din Cohalm, G. Maican. înv., Ticușul-rom., F. Schlosser, comersant, Cohalm, câte 1 cor. 60 fil., N. Oprea, pantofar, Cohalm 1 cor., I. Bârsan, înv, Bogata 1 cor., Ioan Borcoman, econom, Cohalm 1 cor., I. Leucă, paroh, Mercheașa, I. Popoviciu, înv., Mercheașa, G. Pop, învățător, Cața, I. Ciucan, înv., Mateiaș, I. Haizea, înv., Proștea, G. Borcoman, înv., Ștena, G. Stelea, înv., Bundorf. I Dumitrescu, paroh, Hălmeag, I. Mircea, paroh, Cohalm, C. Furtună, înv., Lovnic, câte 80 fileri, I. Țenghea, com., Cohalm, I. Buzete, înv., Felmer, N. Lancea, înv., Crihalma, câte 60 fileri, V. Suciu, înv., Archita 40 fileri, P. Recean, înv., Roadeș 30 și I. Buta, înv., Jibert 20 fileri, cărora le esprimăm și pe calea aceasta sincerele noastre mulțămite. Venitul curat de 60 cor. 30 fileri s'a împărțit în părți egale bibliotecei poporale și bibliotecei scolare școlare din loc. *Comitetul aranjator.*

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacțiunea nu primește răspunderea.

Nr. 869/1911 protp. (438) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-ort. română din comuna **Ilimbav**, tractul protopresbiteral Agnita să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor., dintre cari 520 cor. provin dela stat, 400 cor. provin dela comuna politică, 80 cor. din aruncul 5% după darea directă a credincioșilor bisericei.

Cuartir în natură în edificiul școalei de azi, care după zidirea școalei celei nouă va rămânea întreg ca locuință de învățătoriu.

Grădină în natură.

Cvincvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I. și al II-lea cvincvenal mai contribue biserica cu câte 100 cor. Cvincvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la aceasta școală. Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii în cântările liturgice și să cânte cu ei în biserică în Dumineci și sărbători. Să notează, că concurenții, cari vor avea desteritatea de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiți, de aceia să cere ca să se prezinte în vre-o Dumineca la serviciul divin spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar.

Agnita, 7 Noemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 651/1911. (439) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școala noastră confesională din **Ilia**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental cor. 1000 solvit anticipative în rate lunare din cassa bisericei.
2. Cuartir corespunzetor.
3. 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ.
4. Grădină eventual relut de cor. 20 pe an.

La acest post se vor candida numai cei cari vor fi cântăreți buni, având a ținea în Dumineci și sărbători o strană în biserică; se instrueze și conducă un cor bisericesc. Și pe lângă aceste va avea se provadă instrucțiune în sala de repetiție, precum și a ținea cursuri cu tinerimea în Duminecile din postul Maicei Dlui și a Sf. paști.

Concurenții la acest post au ași așterne cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și au a se presenta în vre-o Dumineca ori Sărbătoare la biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Ilia, la 8 Noemvrie 1911 v.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Z. Mureșan
protopresb.

Nr. 98/1911 (441) 1—2

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de P. V. Conzistor Arhidiecezan sub Nr. 10.494/1911 Ep. se publică licitațiune minuendă pentru terminarea zidirei bisericei rom gr.-or. din **Surduc-Copalnic**: Szurdukkápolnok: p. u. Kápolnok monostor tractul: Cetatea de peatră.

Licitațiunea se va ținea **Sâmbătă la 9 Decemvrie st. n. 1911**. la 10 ore a. m în școala din Surduc-Copalnic.

Prețul strigării este 13.500 coroane.

Comuna bisericească dă materialul de peară și cărămidă. Licitanții vor depune vadiu 10 % dela prețul strigării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei, respective terminarea zidirii aceluia dintre minus oferenți în cari vor avea mai multă încredere Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie.

Din ședința comitetului parohial ținută la 4/17 Noemvrie 1911.

Stefan Micle
paroh preș. com. par.

Ioan Dragomir
epitrop I.

Vasiliu Tarta
epitrop II.

Publicare de licitațiune.

Comuna **Ucea-inferioară** dă în **arândă** casa de **crâjmă comunală**, prin licitație publică verbală și cu oferte scrise, care se va ținea în *26 Noemvrie st. n. 1911*, la 9 ore a. m. în cancelaria notarială. Arândarea se face pe 4 ani, începând din 1 Ianuarie 1912 până la 31 Decemvrie 1915. (437) 2—2

Prețul strigărei este 800 coroane. La oferte are a se acluda în numărar 10% ca vadiu dela prețul strigărei.

Condițiunile mai deaproape se pot vedea în cancelaria notarială.

Ucea-inferioară, la 5 Noemvrie 1911.

Primăria comunală.

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 14 Decemvrie

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20.000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și **8** premii, așa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000**.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

14 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg 36.**

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat
Prin mandat postal
Ridicați-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 12—16

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 1—10

Cancelarie administrativă și biurou de informațiuni

în

Budapesta.

Procur și dau informațiuni în toate afacerile procesuale, extraprocesuale, administrative și comerciale, mijlocesc împrumuturi personale, hipotecare și amortizaționale ieftin și în scurt timp; mijlocesc cumpărări, vânzări, exarândări de bunuri, mașini, motoare, și alte rechisite economice; finanțez parcelări de mori, exoperez ajutoare de stat pentru preoți, învățători, școale și pentru cumpărarea de izlaze și pășuni; efeptuiesc tot felul de comande comerciale eventual și la bursă prompt, pe lângă taxe moderate și anticipația pentru corespondență. (84) 28—

Dr. Constantin Manea,
advocat diplomat.
VIII Aggteleki-u 10., I. 7. Telefon 171-27.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 9—26

Premiat cu medalia cea mare la expoziția milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote și fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanță de mai mulți ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 51—52

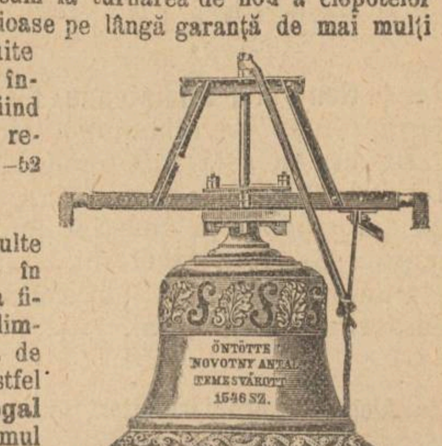

Clopotele găurite

o invențiune proprie și premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut și cu vibrare mai voluminoasă de cât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel **că un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca și spre turnarea de toace de metal.**

Prețcuranturi ilustrate gratis.

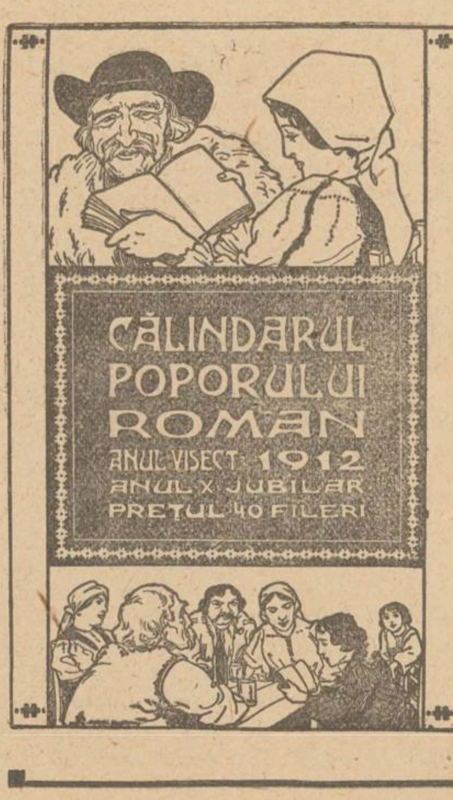

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMÂN

::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: **„Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“**

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din București.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.**

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administrația „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător**, crâmpeie din sbuciumările dela noi. Prețul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N Iorga, **Serbările dela Blaj**, Insemnătatea lor politică, culturală și literară, à 30 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Șerban, à 50 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericești și politicianismul.** O cuvântare și articole Prețul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Prețul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul**, traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Prețul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann și Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Prețul 80 fil., porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 15/28 Noemvrie 1911. *Nr. 120.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Interpretare greșită.

Sibiiu, 27 Noemvrie n.

Un domn cu numele Papp János, doctor în drepturi, a tipărit acum de curând o broşură, în care pledează pentru *modificarea* legii de naționalitate.

Nu cunoaştem broşura, nu i-am cetit cuprinsul, prin urmare nu cunoaştem nici argumentele, înşirate din partea autorului broşurii, pentru a *motiva* necesitatea modificării legii. Din recensiunile apărute în foile maghiare deducem însă, că autorul cam ce cere în broşura sa: ştergerea şi scoaterea din aplicare a paragrafilor din legea de naționalitate, cari încă nu au fost cassați prin dispoziţiuni luate de alte legi, de dată mai nouă!

Ceeace ar însemna: *ştergerea* legii de naționalitate, iar nu modificarea ei, pentrucă dacă se şterge şi aceea la ce se mai pot provoca naționalitățile nemaghiare, ca la un drept al lor, nu mai remâne nimica din legea, care şi de altcum esistă numai pe hârtie pentru cetățenii de naționalitate nemaghiară ai acestei patrii.

Pe lângă toate laudele, pe cari le-a adus autorului broşurii presa maghiară, pentru „temeinicia“ cu care a tratat chestia şi pentru „soluția norocoasă“ dată chestiei de naționalitate dela noi, s'a aflat şi unul, care nu e mulțămit cu broşura din întrebare, şi care constată în coloanele marelui ziar „*Budapesti Hirlap*“, că domnul Papp János a înțeles rău lucrurile şi a făcut rău serviciu maghiarimii, când a constatat, că au să fie şterse din legea de naționalitate dispozițiile, cari sunt astăzi lipsite de valoare şi neesecutabile. Pentrucă ce înseamnă aceasta? Nici mai mult, nici mai puțin, decât că avem lege, care e în ființă încă, dar *nu e esecutată*. Şi nu e esecutată, pentrucă interesele bine pricepute ale statului maghiar pretind, ca să nu fie esecutată! Iar lucrul acesta, chiar adevărat să fie, nu e permis să se spună. Căci atunci dreptatea ar fi pe partea naționalităților, cari ar fi îndreptățite să ridice acusă în contra puterii de stat, că împedecă esecutarea unei legi aflătoare în ființă, în mod arbitrar. Pentrucă ori cum, dar câtă vreme legea e lege, nu despre aceea are să fie vorba, că pentru unii (pentru Maghiari) ea e rea, ci despre aceea, că *trebue esecutată* în interesul acelora, pentru cari ea e bună!

Aşa resonează domnul dela „Bud. Hirlap“. Dar se mângăe cu aceea, că din norocire pentru Maghiari lucrurile nu stau aşa, că s'ar afla ceva în legea de naționalitate, ce n'ar fi esecutat, şi anume, din considerare față de Maghiari. De esemplu, paragraful 7, în care se spune, că la judecătoriile de forul prim este a se folosi, cu graiul şi în scris, limba părților. Dispoziția aceasta a fost luată atunci, când justiția nu era încă statificată, ci aparținea corpului de funcționari municipali. La anul 1872 însă, despărțându-se justiția de administrație, şi statificată fiind, a căzut numai decât sub dispozițiile §-lui 13 din legea de naționalitate, care spune, că la judecătoriile numite din partea guvernului se foloseşte esclusiv, cu graiul şi în scris, *limba maghiară*, ca limbă oficioasă.

Şi aşa anonimul din „Budapesti Hirlap“ a dat gata pe domnul Papp Iános, pentrucă i-a dovedit, că § ul 7 din legea de naționalitate *e şters deja*, nu are să mai fie şters. El nu se refere de loc la judecătoriile cari funcționează de'a 1872 încoace, ci se referea la cele de mai nainte. Căci dela statificarea justiției încoace, tocmai în înțelesul legii de naționalitate, la tribunalele regeşti, la judecătoriile de ocol, la autoritățile de carte fonduară, etc. nu s'au mai primit rugări compuse în alte limbi, decât numai în cea maghiară!

„Cu toate acestea, — citām acum cuvintele de încheiere ale celebrului anonim, — naționalitățile încă şi astăzi consideră de gravamen lucrul acesta, călăresc mereu pe dispozițiile acestea ale legii de naționalitate (§-ul 7) şi nu vreau să iee cunoştință despre faptul, că *o lege de dată mai apropiată a scos din vigoare părțile legii referitoare la limba oficioasă a judecătoriilor*. Dar nu vrea să ia cunoştință nici Papp Iànos, care află că trebue şters din lege aceea, ce de mult e şters“.

Ar avea dreptate domnul dela „Budapesti Hirlap“, dacă cu adevărat aşa ar sta lucrurile. Dar din nefericire pentru el, nu stau astfel. Prin statificarea justiției, paragraful 7 din legea de naționalitate nu a fost şters, ori scos din folosință, ci din contră, *întărit* în drepturile sale. Să cetească numai domnii dela „Budapesti Hirlap“ legea despre judecătorii, şi vor afla în ea trecută dispoziția, că pe lângă alte însuşiri, pe cari trebue să le aibă judecătoriul dela forul prim, e şi aceea, că *trebue să corespundă cerințelor cuprinse în §-ul 7 al legii de naționalitate*; va să zică, e dator să cunoască în graiu şi în scris limba naționalității în mijlocul căreia se află. N'a sters deci legea despre judecătorii § ul 7 din legea de naționalități, ci din contră, a decretat, că are să fie susținut şi respectat. Şi dacă nu ne înşală memoria, lucrul acesta s'a întâmplat la cererea marelui bărbat de stat şi patriot *Deák Ferencz*, care spunea, că dupăce în țară vor fi negreşit introduse judecătoriile cu jurați, sunt a se lua din vreme măsurile, ca judecătorii, cari vin puşi în nemijlocită atingere cu părțile, să cunoască limba acestora şi să poată comunica cu ele în limba lor.

Dar să vedem cum glăsueşte legea însaşi.

In articolul de lege IV din anul 1869 se spun în §-ul 4 următoarele: „La ocuparea posturilor de judecători este a se avea în special în vedere, că la numirile dela tribunalele de prima instanță şi dela judecătoriile singuratice, — pe lângă cualificația din paragrafii 6 şi 7 (ai acestei legi), — judecătorii să fie luați de pe teritoriul tribunalelor de prima instanță cu considerarea justă a celor cuprinse în §-ul 27 din legea de naționalitate, art. 44 dela 1868, *numindu-se indivizi de diferite naționalități de pe teritoriul tribunalului respectiv*“. Iar § ul 6 al aceleiaşi legi conține următoarele: „Oficiul de judecător îl poate ocupa acel cetățean de stat ungar, care: *a)* e trecut de 26 ani, *b)* are purtare ireproşabilă, *c)* nu stă sub curatelă şi nu se află în concurs, *d) e în stare să corespundă dispozițiilor din art. de lege 44 dela 1868, referindu-se §-ul 13 din aceasta lege şi de aci înainte* ***numai la judecătoriile mai înalte***, *e)* posede cualificația teoretică şi practică, stabilită în §-ul următor“...

E clar deci, că § ul 7 din legea de naționalitate e în vigoare şi astăzi, şi domnul dela „Budapesti Hirlap“ spune un mare neadevăr, când afirmă, că ar fi şters prin legea despre judecătorii, care tocmai îl confirmă, ori prin vre o altă lege ulterioară.

Le-am spus acestea, în fuga condeiului, pentruca să se vadă, cum publicul maghiar e indus în eroare, prin informațiuni greşite, cum e cea de sus, şi vine făcut să creadă, că întru adevăr, naționalitățile nemaghiare *calumniază* în afară puterea de stat când o acuză cu fapte pe cari nu le-a săvârşit; şi ca să se vadă, cum dreptatea e de fapt pe partea naționalităților nemaghiare, cari cu tot dreptul se pot plânge, că avem legi, încă în ființă, cari nu sunt esecutate şi nu se esecută în părțile lor favorabile celor de limbă nemaghiară. Căci nu numai §-ul 7 din legea de naționalitate, neştersa prin nici o lege ulterioară, din contră, întărit prin legea despre judecătorii, nu e esecutat de loc, dar nu e esecutată nici legea despre judecătorii, căci la numirile de jude-

---

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma, trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

La 1513 papa Leo X. îndrumă pe Toma Legatul apostolesc al Ungariei, Valahiei etc. ca să viziteze toate mănăstirile şi să reformeze ce va afla de lipsă, iar dacă vor fi contrazicători, să purceadă după instrucția: Contradictores. (Hurm. II. 3, p. 115).

Dar la 1513 Vladislav regele Ungariei scrie Legatului Toma, arhiepiscopului din Strigoniu, în contra uniunii episcopiei din Milcov cu arhidieceza Strigoniului şi regele zice: „Când astfel de uniune nu a trebuit să se facă fără consensul nostru, ca şi patronului general al tuturor bisericilor regatului nostru unguresc şi apoi al bisericilor din părțile supuse; şi decretele canoanelor sacre apriat poruncesc, că patronul general (regele) la uniunea unor biserici, e dreptul lui de a consimți“ etc., pentru aceasta regele roagă pe Legatul Toma, adecă pe arhiepiscopul din Strigoniu: „Să binevoeşti pentru aceasta pe acei plebani şi cetățeni şi supuşii noştri a-i conserva în drepturile lor vechi şi obiceiuri; vă rugăm pe reverenția voastră părinte, ca să voeşti să ai răbdare pentru această uniune şi să nu faci nimica înoire în contra libertăților şi a obiceiurilor vechi ale plebanilor şi *Saşilor noştri*“. (Hurm. II. 3, pag. 132).

La 1514 Toma, arhiepiscopul Strigoniului şi Legatul papii, — acum are titlul Cardinalis strigoniensis et *patriarcha Constantinopolis* şi Primas Ungariae — scrie, că având în vedere că diecesa Milcoviei, care a fost încorporată la mitropolia Strigoniului este prea îndepărtată de scaunul Arhiepiscopiei, ca interesele bisericii să nu sufere, confirmă pe decanul din Braşov, cu vechile sale drepturi administrative, dar aceste drepturi numai provisoriu la confere. (Hurm. II. 3, p. 213).

Dar papa nu dă nimic pe vorbele regelui. Papa Leo X. în 2 Sept. 1513 a scris lui Toma arhiepiscopului şi Legatului său, iară Toma a trimis decanului din Sibiiu şi din Braşov bula papei şi le spune, că diecesa Milcoviei după dreptul canonic a fost unită cu mitropolia Strigoniului şi invită pe decani, pe cler şi pe popor, ca să asculte de arhiepiscopul din Strigoniu, ca de părintele lor sufletesc. (H. II., 3, pag. 221).

Saşii au luat posițiune față de Toma Legatul. *a)* la 1513 Antonie Ioan, preotul catolic din comuna Sâm-Petru de lângă Braşov se înfățişează în Strigoniu înaintea notarului public şi cere, ca să improtocoleze următorul protest: Că dânsul a fost trimis din partea capitului din Braşov, care se ține de diecesa Milcoviei, ca să ceară dela arhiepiscopul Strigoniului confirmarea vechilor drepturi ce le avea decanatul Braşovului mai nainte de a se uni diecesa Milcoviei cu mitropolia din Strigoniu, însă arhiepiscopul Strigoniului în diploma ce a dat-o (vezi anul 1514 pag. 213) a restrâns vechile drepturi ale capitului din Braşov, dar el nu primeşte diploma. (Hurm. II. 3, p. 223).

b) La 1516 capitulul din Sibiiu şi capitulul din Braşov, cari se țineau de diecesa Milcoviei roagă pe regele Vladislav, să le apere în vechile lor drepturi şi obiceiuri, de oarece Toma arhiepiscopul Strigoniului cercând să unească diecesa Milcoviei cu arhiepiscopia Strigoniului, voeşte prin aceasta să-şi aroage dijmele şi întreagă jurisdicțiunea acestei biserici. In protest se înşiră mulțime de plânsori. (Hurm. II. 3, p. 238).

c) La 1518 Mihaiu episcopul Milcoviei convoacă la sinodul care se va ținea în Moldova în oraşul Trotuş pe toți decanii (protopopii) şi preoții catolici din decanatele Baia-Moldovei, Vrancea, Milcov, Siret, Chilia, Cetatea-Albă, cum şi pe decanii şi preoții catolici din districtele Milcoviei, dincolo de Carpați (în Ardeal) anume din Braşov, din Sibiiu şi din săcuime. (Hurm. II. 3, p. 294).

d) Papa Leo X. la anul 1519 învită clerul şi poporul diecesei Milcoviei să fie supuşi şi să asculte de ordinele episcopului Mihail, pe care îl numise episcop al Milcoviei încă papa Iuliu II. De asemenea învită şi pe arhiepiscopul Strigoniului şi pe episcopul catolic din Transilvania, ca pe viitor să nu se mai amestece în afacerile interne ale episcopiei Milcoviei. După text decanatul din Braşov, Sibiiu etc. se țin de episcopia Milcoviei. (Hurm. II. 3, p. 301).

(Va urma.)

cători, la forurile prime judecătorești, nu s'a ținut și nu se ține cont de cerințele §-ului 7 din legea de naționalitate, care dispune, că judecătorul trebue să asculte, să iee procese verbale, și să aducă hotărâri și sentințe în limba pe care o vorbesc ceice așteaptă dreptate dela el. Acesta e adevărul!

Discursul dlui deputat Dr. Vaida. Afară de presidentul clubului parlamentar naționalist, dl *Dr. Teodor Mihali*, a mai vorbit la budgetul ministrului de interne, în ședința de Joi a dietei ungare, și deputatul naționalist român *Dr. Alesandru Vaida Voevod.* In partea primă a vorbirei sale oratorul s'a ocupat cu chestia de naționalitate, înșirând gravaminele și motivele de nemulțămire ale naționalităților nemaghiare din patrie, iar în partea a doua cu starea deplorabilă în care se află higiena publică a statului nostru. A propus guvernului, să ordonese închiderea cârcimelor în zilele de Dumineci și sărbători, și a propus sistemisarea unui ministeriu de salubritate publică, trimiterea unei comisiuni, care să studiese referințele sanitare din România, și introducerea numai decât a votului universal, egal și secret la alegerile pentru dietă. Partea primă a vorbirei sale a fost des întreruptă, iar partea a doua a fost ascultată cu mult interes și — aprobată de întreaga dietă.

Furtună în dietă. Vineri a vorbit în dietă, la discuția asupra budgetului ministrului de interne, și deputatul naționalist român *Dr. St. C. Pop.* A spus, că comitatele sunt astăzi cuiburi de corupție și nepotism, că legea despre egală îndreptățire a naționalităților nu e executată, că naționalitățile nemaghiare sunt neîndreptățite pe toate terenele, — tot lucruri cari au provocat indignarea patrioților și o gălăgie mare în dietă. Oratorul a fost îndrumat de mai multeori la ordine din partea presidentului camerei, și des întrerupt din partea colegilor. Semnul, că bine a vorbit. La sfârșitul ședinței a vorbit apoi și domnul ministru-president, recunoscând, că în unele privințe au dreptate deputații români. Sunt stări de lucruri, cari trebuesc îndreptate, și guvernul va căuta să le îndrepte. Despre reforma electorală nu a spus nimica dl ministru-president.

Dela conferențele învățătorești.

Tractul Cohalmului.

In 26 și 27 Octomvrie v. c. s'a ținut în localul școalei gr. or. din Cohalm conferența tractuală învățătorească, sub supravegherea adm. protopopesc, a vrednicului paroh al Cohalmului, Ioan *Bercan.*

In ziua primă, sărbătoarea sf. Dumitru, am asistat la frumoasa sărbare a sfințirii hramului școalei gr. or., cu care ocasiune învățătorul Z. Borcoman cu școlarii săi a dat o producțiune cu cântări și dialoguri.

Intrunindu-ne în conferență, după ce P. O. Domn administrator protopopesc deschide conferența prin o vorbire foarte instructivă din domeniul religiunii, și după ce înv. G. Maican răspunzând la cuvântul de deschidere, arată însuflețirea spre înaintare a învățătorimii tractuale și însuflețirea la toată suflarea românească din tract din împrejurarea, că conducerea tractului e pusă în mâna P. O. Domn admin. Ioan Bercan, bărbat bine văzut de toți și recunoscut ca motorul principal de înaintare pe toate terenele în tractul nostru, pe care îl asigură de dragostea și devotamentul corpului învățătoresc spre a duce în deplină armonie împreună muncind carul înaintării noastre tractuale spre scopul dorit, — să purcede la constituirea conferenței, alegându-se de prezident înv. G. Maican, notari: G. Stelea și G. Borcoman, iar verificători Z. Borcoman și N. Lancea.

Presidiul înainte de a se trece la ordinea de zi, în cuvinte foarte călduroase reamintind trecerea din viață a eruditului nostru pedagog, a prof. Dr. Petru Șpan, numindu-l „tatăl pedagogiei românești“ și reamintind perderea colegului P. Mihăilă din șirul învățătorilor tractuali, conferența își esprimă durerea prin sculare, rostind după obiceiul nostru creștinesc un „Dumnezeu să-i ierte“.

Presidiul, salută cu plăcere presența la ședința conferenței învățătorești a harnicului director al teatrului român A. P. Bănuț, a notarului G. Taflan, contabilului dela „Economia“ G. Fuciu, cassarului I. Buzea și a altor binevoitori ai școalei române.

Se intră în ordinea de zi, stabilindu-se programul lucrărilor ședințelor conferenței. Conferența a ținut de tot patru ședințe, în cari s'a discutat cu deosebită temeinicie materialul din religiune pentru toate clasele școalei poporale, pe baza noului plan de învățământ. Invățătorii cari au lucrat teme din religiune au fost: G. Stelea, N Lancea, G. Andron și E. Bârsan...

Despre manualele de religie și de literatură didactică religioasă ne-a dat o lucrare, bazată pe sfânta scriptură, catihetul Ioan Leucă.

„Despre educația religioasă în biserică și școală“, ne-a dat catihetul I. Dumitrescu o lucrare foarte instructivă, arătând adevărata cale, pe care trebue să se purceadă, voind a da tinerimii și poporului nostru o educație cu adevărat religioasă, iar înv. G. Maican, prin lucrarea sa „dare de seamă despre mișcarea pedagogică-literară la români în anul școlar 1910—1911“, a uimit pe toți prin temeinicia cu care a lucrat-o și prin modul său atrăgător de predare.

Dintre hotărârile mai însemnate luate de conferență amintesc:

1. Inființarea bibliotecei pedagogice tractuale, spre care scop s'a și plătit tacsa de 2 cor. de fiecare membru.

2. Fiecare învățător să se inscrie ca membru fundator la înființânda *„Bibliotecă a școlarilor buni“*, prin prof. Dr. V. Stan, trimițând taxa de 5 cor. în acest scop.

3. Cu ocaziunea conferenței să se țină oară de cântări cu toți învățătorii, exercitând una, ori două cântări pentru școlari. Instructori să fie doi învățători pricepători în ale muzicei instrumentale.

4. Fiecare învățător să-și aboneze „Vatra școlară“.

In tot decursul ședințelor s'a arătat din partea învățătorimei o mare însuflețire față de causa școlară și mult interes și pricepere în desbaterea lucrărilor pertractate. P. O. D. comisar a luat parte activă la desbaterile conferenței și prin sfaturile sale înțelepte a ajutat la deslegarea cu succes a temelor puse în discuție.

In timpul de două zile cât am petrecut în Cohalm, am fost toți împreună, și la prânz și la cină, prin ce în fața streinilor am impus foarte mult. Inteligența din centru ne-a onorat și la banchet cu prezența și anume: Dl Dr. Drimba, G. Fuciu contabil la „Economia“, I. Buzea cassar, dl director al teatrului român A. P. Bănuț și alții din jur, ca notarul G. Taflan, preoții-catecheți Ioan Dumitrescu. I. Leucă, I. Mircea ș. a.

Iar în seara de sf. Dumitru s'a dat din partea junimei din Cohalm, instruată de harnicii contabili G. Fuciu și Stanila, în frunte cu A. P. Bănuț, o petrecere teatrală bine reușită.

Petrecerea teatrală a fost pentru noi o școală, luând fiecare îndemn de a da și în alte sate astfel de petrecerri. Dl A. P. Bănuț ni-a promis că și în viitor se va îngriji, ca cu ocazia conferențelor noastre să se dee astfel de petreceri teatrale, ba va da și unele îndrumări, cum e a se instrui și pune la cale producțiuni teatrale cu tinerimea pe sate...... Să-i ajute Dumnezeu, că noi primim cu plăcere sfatul cel bun.

„Eu“.

Tractul Lupșei.

(Urmare.)

Conferența aplaudează însuflețit discursul și la invitarea comisarului se constitue biroul conferenței astfel: Președinte Lazăr Chirilă, notari: Gavriil Rancea și Diomid Bedelean, bărbați de încredere: Ana Mateiu și Nicolae Fodorean. Biroului se încredințează și autenticarea procesului verbal. Președintele salută membrii conferenței și marchează în general lipsa de aprețiare după merit a prestigiului învățătoresc din partea societății noastre. Din partea presidiului sunt salutați ca oaspeți ai conferenței dd.: Simeon Samuilă, Aurel Boeriu, Ioan German, ca parohi, apoi Eugen Muntean, Andreiu Streja și Nicolae Lazar ca catiheți. La apelul nominal răspund 19 învățători, absenți 4.

Președintele prezintă currențiile următoare:

a) Circularul consist. din 14 Iulie a. c. Nr. 8972 școl. 1911, referitor la înjghebarea de bibliotecii pedagogice tractuale.

b) Statutele fondului de ajutorare, din protopresbiteratul Lupșa. Esibitul „a“ se predă comisiunei I., iar esibitul „b“ comisiunii II. permanente, ca să prezinte, într'una din ședințele proxime, raport în merit.

Aurelia Bedelean referează materialul din religie pentru cl. I. și se identifică întru toate cu planul. Președintele și Leonte Canja observă aglomerat de materie în cl. I. Comisarul se declară contra istorioarelor profane, ca materie de religie pentru cl. I. susținând ca materie religioasă colinde, legende, datini legate de praznicele noastre creștine. Membrii conferenței se îndrumă a ținea cont de îndrumările acestea la stabilirea programei pentru fiecare școală.

Aurelia Bedelean ține lecție de model despre „Cei trei fluturași“ pentru cl. I. Elevii se dimit și prelegătoarea își scuză rezultatul prin faptul că a avut la îndemână școlari începători, fără rutină școlară. In discuție intră Iosif Panța, imputând neprivirea temei pentru începători, căci conține elemente abstracte puțin intuibile. Metoda, însă, corespunde. L. Canja, nu e mulțămit cu limbajul plin de cuvinte greoaie și nepotrivite.

Președintele află greșala în împrejurarea, că unitatea metodică n'a fost repartizată în partii mai mici, cari reproduse fiecare în parte dau o narațiune rotundă. La aprofundarea strictă însă, aproape toți prelegătorii de religie întrebuințează numai frazele stereotipe, de „bine“ și „rău“ întru scoaterea calităților. Așa și la prelegătoarea prezentă se observă această greșală.

Comisarul susține, *că sentimentul se comunică prin sentiment, iar nu prin idei, de aceea prelegătoarea trebuia să propună mai cu sentiment și însuflețit,* accentuând cu deosebire momentul, când cei 3 fluturași n'au fost primiți supt adăpost de laleauă și crin. Prelegerea se declară de reușită.

Absentând referenții și prelegătorii dela cl. II, III și VI, pentru prepararea referadei se împarte materia membrilor: Iuliu Tăuțan pentru cl. II, Sofronie Mitrea cl. III, și Andreiu Streja paroh și catihet, cl. VI, cu încredințarea, ca în una din ședințele proxime să prezinte rapoarte meritorice. Sofronie Mitrea prelege lecția „Nunta din Cana“, Andreiu Streja „Apostolii“. Intâmplându se acestea, delibărarile se amână pentru ședința viitoare.

Ședința II-a, ținută în 1 Octomvrie v. la oarele 3 p. m. Președintele L. Chirilă deschizând ședința, prezintă propunerea de a se exprima prin sculare condolențele conferenței față de meritosul profesor, trecut la cele veșnice, Dr. Petru Șpan.

Se întâmplă.

Iuliu Tăuțan referează asupra materialului prescris din religie pentru cl. II. Aderează la materia susținută de programă.

Diomid Bedelean propune a se decreta eliminarea din plan a istoriei jidovești, propunându-se numai „Testamentul nou“.

Comisarul se declară pe lângă susceperea în programă și a „Testamentului vechiu“, însă din materiile prescrise învățătorii să propună numai material strict religios, din care reiese *acțiunea Dumnezeirii asupra sorții omenești,* iar părțile mai profane, ce au în vedere istoria poporului jidovesc, să se excludă.

Se îndrumă învățătorii a tracta materia „Testamentului vechiu“ conform punctului accentuat prin comisar. In alte privințe se susține programa în întregime.

Sofronie Mitrea propune acceptarea programei de religie, cu restricția de a se ținea cont de conclusul adus în punctul anterior cu considerație la „Testamentul vechiu“. Fără discuție se ridică la valoare de conclus.

Asupra lecției „Nunta din Cana“ se deschide discuție liberă. Vorbește Sofronie Mitrea. Președintele accentuează faptul, că fiind lecția improvizată, n'are curs metodic unitar, încât la sfârșit n'a ajuns la rezultatul așteptat.

Comisarul impută prelegătorului, că n'a predat destul de intuitiv, și n'a scos din destul la iveală momentul principal „minunea“, ca să priceapă școlarii pe deplin cum s'a prefăcut apa în vin. Trebuia apoi, ca lecția să o introducă prelegătorul cu provocare la nuntele credincioșilor noștri, unde chiar se cetește această pericopă. Prelegătorul se scuză cu împrejurarea, că a preles numai la întâmplare, fără a fi făcut preparație premergătoare. Lămuririle date se iau spre știință, iar prelegerea se declară de succeasă.

Vasile Butură, încredințat cu expunerea materialului pentru cl. IV. din religie, arată, că materia din programă este bine plasată și ordonată, însă în împrejurările noastre nu se poate exhauria pe deplin, de aceea unele materii, ca „Banul de dare“, etc. se pot omite, iar celelalte parabole să se preleagă mai prescurtat.

L. Canja crede a se susținea toată materia biblică cuprinsă în program, cere însă eschiderea catehismului din această clasă, dorind ca acest obiect să formeze materia religioasă pentru cl. VI, findcă elevii din anul din urmă de școală sunt mai accesibili pentru consumarea preceptelor religioase.

Comisarul e pentru plan, acceptând și catehismul, însă e de părerea, că materialul să se combine cu „Simbolul credinței“ și să se marginească la principalele dogme ale bisericii, *evitându-se prea multele dogmatizări teoretice.*

Invățăturile bisericii se pot propune în legătură și cu rugăciunile. Predarea materiei să se facă mai cu sentiment, și dacă învățătorii n'au darul povestirii fluente, să ia biblia și de acolo să cetească copiilor parabolele.

Conferența susține materia programei cu lămuririle și întregirile auzite din partea membrilor ei.

L. Canja în calitate de reportor își face referada din religie pentru clasa V., iar în absența lui Macaveiu Cutean se estinde și asupra cl. VI. Raportorul își susține vederile esprimate la clasa IV., dorind prelegerea completă a istoriei bisericești în clasa V, iar catehismul să se propună în a VI-a clasă.

Din istorie să se omită părțile: ca „Luptele pentru icoane“ ș. a. Partea generală să aibă percurs mai fugitiv, dar partea specială (istoria bis. din Ungaria și Transilvania) să se preleagă mai pe larg, îndeosebi epoca lui Andreiu Șaguna, unde să se adaugă și tractarea „Statutului organic“.

Diomid Bedelean se alătură la părerile referentului.

Educația religioasă are 3 momente: simțul religios, fapta religioasă și convingerea religioasă. Simțul și fapta isvoresc din inimă, iar isvorul convingerii este mintea. Propunerea istoriei produce simț și determină la fapte. Catehismul apelează mai mult la rațiune. Acesta e motivul, pentru care aderează la propunerea catehismului în cl. VI.

Prezidentul L. Chirilă susține împărțirea programei și dă indigitări metodice la propunerea catehismului, care trebue să se îmbine cu biografiile și faptele sfinților părinți. Istoria să se propună mai pe larg ca în manual și mai atrăgător, folosindu se învățătorul de manuale și lectură cu conținut mai bogat. Chiar și copiilor se pot da cărți din biblioteca școlară, ca lectură privată, cu materii din istoria bisericească, referând ei despre cele cetite în ora de religie.

Conferența aderează la susținerea programei, acceptând și vederile date de învățători.

Se încinge discuție asupra lecțiunii „Apostolii“, de A. Straja. Prelegătorul recunoaște, că s'a abătut dela țântă, fiind oare cum surprins și ca preot nu destul de dexter în ale metodicei.

Comisarul află, că cea mai esențială greșală a prelegătorului reșede în faptul, că n'a enarat întreagă unitatea metodică, apoi să fi făcut esplicările de locuri, respective noțiuni, ci numai câte o frază spunea, care o repeta, când singuratic, când în cor, trecând mai departe și repetând procedura. Astfel prin întrețeserea aluziilor și frazelor, amuzante în repetiții, a produs o vioiciune în școlari, care a dominat prelegerea dela început până la sfârșit. In faptul acesta residă meritul prelegătorului. Cu aceste observări prelegerea e declarată de succeasă.

Dupăce Iuliu Tăuțan n'a presentat operat în privința manualelor de religie, discuția asupra acestui punct se face între marginile desbaterilor libere.

Ana Mateiu nu e mulțămită cu nici unul din manualele esistente. Cel mai mare defect al lor consistă în aceea, că nu sunt scrise după plan, și unele din ele au un stil greoiu și nu destul de biblic. Ar trebui înlocuite cu altele, din cari să se elimineze fraseologia lungă și întrebările stereopipe (catehism), cari mehanisează învățământul și-l spoliază de elementul educativ. Până la o ediție mai perfectă vom folosi „istoria biblică și bisericească“ de Sibiiu.

S. Mitrea și L. Canja insistă a nu se restrânge la manualele amintite de antivorbitoare, ci să introducem manualele lui Dr. Barbu, D. Voniga etc.

Comisarul ar dori, ca învățătorii să propună religia fără manual, lăsând a servi manualele esistente mai mult ca lectură privată, prin ce învățământul ar deveni cu mult mai educativ. Propune a se cere dela autoritatea noastră bisericească edarea „Bibliei poporale“ care, ca lectură ajutătoare, s'ar putea pune în servicioul instrucțiunii. In ediția aceasta ar fi să se cuprindă partiile și pericoapele cele mai edificătoare pentru credincioșii bisericii noastre.

Conferența ia la cunoștință lămuririle date, le aprobă și roagă Preavener. Consistor a iniția, fie și prin un concurs, edarea „Bibliei poporale“ și a manualelor mai corăspunzătoare și mai literare.

Diomid Bedelean își cetește operatul său cu titlul: „Educația religioasă în școală cu ajutorul cântărilor, tablourilor religioase, a mergerii la biserică și serbărilor școlare cu caracter religios“.

Se ascultă cu atenție încordată. La propunerea catihetului Eugen Muntean, conferența esprimă autorului mulțămită.

Lucrarea se aclude la protocol, cu dorința ca autorul după o prefacere și întregire să o publice în vre un organ de publicitate, ca să poată fi accesibilă și publicului mai larg. Autorul scuză lipsele operatului prin lipsa de timp. Ședința se ridică.

(Va urma)

Convocare.

Prin aceasta convocăm adunarea generală a despărțământului Sibiiu al Asociațiunii pe ziua de 20 Noemvrie (3 Decemvrie a. c.) a. c. în Sibiiu la 11 ore a. m. în sala festivă a muzeului Asociațiunii.

Adunării îi va premerge serviciu divin.

Programa:

1. Deschiderea adunării prin prezident.
2. Raportul secretarului.
3. Raportul cassarului.
4. Alegerea unui comitet nou.

Rugăm pe această cale pe toți p. t. membri ai Asociațiunii să binevoiască a participa la adunare.

Sibiiu, 13/26 Noemvrie 1911.

Parteniu Cosma — președinte. *Dr. A. Crăciunescu* — secretar.

Din România.

Deschiderea sesiunei corpurilor legiuitoare.

Mâne, Marți, 15 Noemvrie v. se deschide în București sesiunea ordinară a corpurilor legiuitoare române. La orele 10 se va oficia serviciu divin la Mitropolie, în presența deputaților și a senatorilor, cari apoi la 11 și jumătate se vor întruni în sala de ședințe a camerei și vor aștepta sosirea Regelui. Pornirea cortegiului regal dela palat va fi anunțată prin 101 bubuituri de tunuri. La orele 12 Maiestatea Sa va întra în sală, însoțit de Moștenitorul de tron Principele Ferdinand, va urca tronul și înconjurat de domnii miniștri va ceti mesajul de deschidere a adunărilor legiuitoare. După plecarea Regelui corpurile legiuitoare române își încep activitatea. Sesiunea ordinară parlamentară ține în România dela 15 Noemvrie până la 15 Februarie.

La Sf. Arhangheli.

In bisericile din capitala română, al căror hram este ziua de Sf. Mihail și Gavriil, s'au oficiat și în anul acesta parastasele obicinuite întru pomenirea Domnitorului Mihai Viteazul. In biserica Mihai Vodă, după terminarea slujbei religioase, P. C. Sa Arhimandritul Iuliu Scriban a ținut o predică, ca delegat al Ligei culturale, și a vorbit despre marele voevod, arătând cât de puternică i-a fost iubirea de neam și credință, pentru care s'a și jertfit. — Ziua aceasta s'a mai serbat în mod deosebit și la liceul „Mihai Viteazul“, de sub direcțiunea dlui G. Bogdan-Duică.

Congresul societății ortodoxe a femeilor.

Primul congres anual al Societății ortodoxe naționale a femeilor române se va ținea Dumineca și Luni, în 27 și 28 Nov. st. v. 1911, în sala Ateneului bucureștean. Ordinea de zi este următoarea: Dumineca, la orele 10 dimineața se va ținea serviciu divin la mitropolie; după amiazi se va vizita muzeul Casei bisericii; seara la 9 ore dl N. Iorga, profesor universitar, va vorbi la Ateneu despre valoarea tradițiilor naționale în educația femeii. Luni, la orele 2 d. a. se va deschide congresul prin cuvântarea P. S. Sale Arhiereului Teodosie Ploeșteanu, vicepreședent al societății; vor urma apoi rapoartele, propunerile și discuțiunile privitoare la activitatea societății. Profesorul universitar, dl S. Mehedinți, va rosti cuvântul de închidere.

Indurați-vă spre săracii noștri.

> „Mila dată săracilor, te curăță de păcate, îți câștigă îndurare și viața vecinică“.*)

Mulțămirea sufletească a dăruitorilor și împărțitorilor darurilor și lacrimile săracilor miluiți anii trecuți, ne îndeamnă să apelăm și de data aceasta la inimile generoase, să binevoiască a dărui bani, vestminte și alimente, ca să se împartă în ajunul Nașterii Domnului între săracii noștri (învățăcei-meserieși-școlari, femei și bărbați scăpătați).

Ne găsim în preajma zilelor, în cari săracul, ca și bogatul, caută să-și încălzească sufletul și corpul.

Cei pe cari Dumnezeu, povățuitorul a toate, v'a binecuvântat din belșugul său, dați putință și celor lipsiți, ca cel puțin în zilele de bucurie ale Nașterii Mântuitorului nostru să preamărească pe Creatorul și făptuirile sale.

Impărțirea darurilor se va face cu cuvenită solemnitate sub binevoitorul protectorat al stimabilelor doamne Minerva Dr. Brote, Ana Dr. Moga și Elisaveta Bugarsky.

Darurile benevole să se trimită la adresa „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Lacrămile vărsate de săracii noștri servească drept cea mai înaltă răsplată pentru toți aceia, cari posibilă ne fac împlinirea acestei datorințe bine plăcute și lui Dumnezeu.

Sibiiu, 17 Noemvrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu — prezident. *Stefan Duca* — notar.

---

*) Inscripția icoanei Maicei Domnului, ce atârnă deasupra lădiții cu crucerii săracilor din localul Reuniunii sodalilor.

NOUTĂȚI.

Vizitație canonică. P. S. Sa episcopul *Ioan I. Papp* al Aradului a făcut zilele acestea o vizitație canonică în protopopiatul Butenilor. Primiri impozante i s'au făcut pretutindeni.

*

Alegerea dela Vinț. Joi s'a terminat la Curie desbaterea în merit asupra petițiunii înaintate din partea alegătorilor români din cercul electoral al Vințului, în contra alegerii de deputat din acest cerc. Pentru publicarea sentinței Curia a pus termin pe 7 Decemvrie n. c. orele 12. Pertractarea la Curie a ținut opt zile; în primele 4 zile s'a comunicat resultatul cercetărilor făcute la fața locului, iar în celelalte patru zile și-au făcut advocații observările și pledoariile. Causa Românilor a apărat-o în fața Curiei advocatul din Budapesta, *Dr. Ioan Erdélyi*, care a cerut nimicirea mandatului deputatului Dr. Mayer și proclamarea candidatului *Dr. Iuliu Maniu* de deputat al cercului electoral al Vințului, pentrucă adevărata majoritate a alegătorilor el a avut-o. Sentința Curiei e așteptată cu mult interes de toate cercurile românești.

*

Călătorie în Bosnia. Arhiducele Carol Francisc Iosif cu soția sa Zita, în călătoria lor de nuntă, au sosit zilele acestea in Bosnia. Au petrecut jumătate de zi în Saraievo apoi au plecat către Brod.

*

Instalare de protopop. In ziua de Sf. Arhangheli Mihail și Gavril s'a făcut instalarea părintelui protopop *Fabrițiu Manoilă* în scaunul protopopesc al Lipovii. Instalarea a fost săvârșită de asesorul consistorial Gheoghe Popovici.

*

Marina militară a României. Armata română pe uscat, fiind organizată conform cerințelor moderne, guvernul României își îndreaptă acum luarea aminte asupra marinei militare. In budgetul de pe anul viitor al ministrului de răsboi se vor cuprinde sumele necesare pentru acest scop. In Constanța se va creea un port militar de primul rang și se vor clădi mai multe vase de răsboi.

*

Hirotoniri. Sâmbătă, în 25 Nov. n. a. c. Escelența Sa I. P. S. Arhiepiscop și Mitropolit *Ioan* a hirotonit întru presbiter pe clericul Andreiu *Moldovan* ales preot în Hendorf (tractul Sighișoarei), iar Dumineca pe clericul Traian *Tomuț* ales preot în Roșia.

*

Ninsoare. In Lunia trecută a început să ningă tare în munții Tatra. In părțile noastre a fost cea mai primăvăratică vreme.

*

La școala politehnică din Budapesta s'au înscris în semestrul prim al anului scolar 1911/12 cu totul 2038 de studenți, față de 1855 din anul școlar trecut. Dintre cei înscriși în semestrul acesta: 871 sunt elevi ingineri, 228 arhitecți, 783 mehanici, 165 chemici. In anul prim s'au înscris 624 de studenți, dintre acestia 440 au venit dela licee, iar 184 din școale reale.

*

Dare pe necăsătoriți. Camera principatului Mecklemburg, în ședința sa din urmă, a votat un proiect de lege, care stabilește o dare de 25 precente pe fiecare bărbat neînsurat trecut de 30 de ani. Sunt scutiți numai aceia, cari au să-și susțină părinții sau frații neputincioși.

*

Concerte pentru popor. Consiliul comunal din Berlin a votat o subvenție anuală de șasezeci de mii de mărci pe sama Societății filarmonice, sub condiție, ca societatea aceasta să organizeze în fiecare vară concerte menite pentru popor.

*

Falsificator arestat. Se vestește din Cernăuți, că falsificatorul de bancnote *Miselovitz* a fost arestat la granița română tocmai în momentul când se pregătea să călătorească în orient. In geamantanul său au fost găsite bancnote falsificate austro-ungare, rusești și românești, în valoare de mai multe milioane. Miselovitz avea de gând să-și valoreze falsificatele în Constantinopol.

*

In locul cailor. Administrația militară belgiană, cum se anunță din Bruxela, face încercarea de a întrebuința la tunurile mici înhamarea cânilor în loc de cai. Doi câni puternici sunt înhamați la tun. Exercițiile de până acuma au dat rezultate atât de bune, încât încercarea aceasta se va introduce la toate regimentele armatei belgiene.

*

O aniversare. In 20 Noemvrie a. c. s'a împlinit anul dela moartea lui Tolstoi. Poliția din Petersburg a luat măsurile cele mai largi pentru a întâmpina orice demonstrațiuni. La universitate, cu toate acestea, îndată ce profesorii au întrat în salele de prelegeri, studenții au început să cânte în cor: „In veci pomenirea lui!“ Prelegerile au trebuit să fie întrerupte, tinerimea a ieșit din sale și s'a adunat în aulă serbând memoria lui Tolstoi. In Moscova și Chiev asemenea s'au făcut demonstrațiuni mai mari de studenți. Poliția însă a împrăștiat pe demonstranți.

*

Lupta împotriva tuberculosei. Guvernul britanic a luat o nouă măsură pentru combaterea tuberculosei. Cu ziua de 1 Ianuarie 1912 toți doctorii din Anglia sunt îndatorați să anunțe la poliție pe ori ce bolnav, care sufere de tuberculosă și se găsește în tratament medical. Biroul de igienă al administrației fiecărui oraș are să poarte de aici nainte o listă esactă a bolnavilor de tuberculosă. Bolnavii vor fi instruiți, ce au să facă pentru a nu răspândi boala în mijlocul oamenilor cu cari vin în atingere.

*

Publicul și ziarele. Un ziar străin descrie raportul de astăzi dintre o gazetă și cetitorii săi. Iată câteva din aceste note jalnice: „A redacta un ziar este o îndeletnicire grozav de plăcută. Dacă ziarul se ocupă mult de politică, cetitorii pretind literatură; dacă li se dă literatură, cer mai multă politică. Când literile sunt prea mici, nu le pot ceti; când literile sunt prea mari, ziarul cuprinde prea puțin material. Dacă se tipărește câte o glumă când și când, ziarul nu e destul de serios; iar dacă nu se tipărește nici o glumă, ziarul este redactat de ființe reci și moroase. Un raport *nepărtinitor* despre o adunare, teatru sau concert, este mai bine să nu-l faci, iar dacă nu-l faci, iarăși ai supărat lumea. Publicând biografia unui om însemnat, redactorul este părtinitor; dacă nu i-o face, redactorul este nepăsător, ori chiar răutăcios. Merge dl redactor la biserică, este clerical retrograd; nu merge la biserică, este om lipsit de credință. Dacă șede prea mult în redacție, desconsideră publicitatea; dacă stă în cafenea sau restaurent, se zice că mai bine ar merge acasă sau în redacție să-și lucreze foaia. Ești cumva rău plătitor, îți indușmănești colaboratorii; îi plătești în regulă, atunci lumea zice, că cine mai știe din ai cui bani?“ — Toate jăluirile acestea privesc, se înțelege, publicul străin, nu cel — românesc.

*

La fondul de 20 bani pentru cumpărarea unei case cu hală de vânzare pe seama meseriașilor români sibieni, din prilejul convenirei dela restaurantul Brote, după concertul doamnei Lucia Cosma, au mai dăruit următorii: Locotenent Golescu (București), 5 cor.; doamna Lucia Cosma, Dr. Aurel Cosma, adv. (Timișoara), R. Cosma, Dr. I. Frume, Dr. Eugen Piso, advocat, câte 2 cor.; Nic. Hanțu, not. emer. (Săliște). Gregoriu Boldea, locot., doamna Ana I. Lupaș, soție de protop. (Săliște), I. Agârbiceanu, par. (Orlat), Reghina Dragomir, văd. de notar (Gurasada), doamna Livia Dr. Frume, doamna Miți Popp, C. Popp, Dr. Nicol. Schiau, adv. (Mercurea), dșoara Eugenia Turcu (Făgăraș), O. Goga și doamna, Dr. Nic. Ittu, medic, dșoara Septimia Damian (Zlatna), Dr. Aurel Dobrescu și Dr. Alexandru Dobrescu, medici, câte 1 cor.; Dr. T. Bredicean, Gerasim Cărpenișanu, cassar (Sebeșul-săs.), dnele Elvira Barcianu și Eusebia Brediceanu, câte 50 bani; V. Cărpenișan, înv. (Răhău), 40 bani; I. Sociu, Roma Șuluțu, Maria R. Agârbiceanu, Dr. C. Bucșan, A. Esca, V. Stanciu, V. Radu, Dr. D. Rusanu, P. Tincu, Adrian Cristea, Dr. I. Muțu, Dr. Silv. Dragomir, Dr. Alex. Dragomir, V. Nistor, Dr. P. Roșca și A. Beca, câte 20 bani și Vic. Tordășianu, prezid., 10 bani, sau în total cor. 34.72.

*

Scufundarea unui vapor. Vaporul italian „Romagna“ s'a scufundat Vineri dimineața la orele 4, aproape de Ravenne, parte din causa vântului Sirocco, parte din causa, că niște saci cu orez, rostogolindu-se, au făcut ca vasul să-și pierdă echilibrul. S'au înecat 70 de persoane, dintre cari numai 10 au fost salvate. Vaporul comunică regulat între Triest și Ravenna, în fiecare săptămână.

*

Despărțiți. Tribunalul din Florența a enunțat desfacerea căsătoriei între soții *Toselli*. Fosta principesă moștenitoare a Saxoniei a scăpat de muzicant.

*

Ucenici Români. Pentru o mare fabrică de postav în Sibiiu se caută în grabă 4 ucenici Români de 15—17 ani, sănătoși și voinici. Ucenicia ține 4 ani, în cari cei primiți capătă locuință și pentru vipt (mâncare) în anul I. la zi câte 80 fileri, în anul II. 1 cor., în anul III. și IV. câte 1 cor. 20 fil. A se adresa prin redacția „*T. Român*“.

*

Bioscopul Apollo, din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă „*Papa*“, comedie în 3 acte. Marți „*Die keusche Susanne*“, operetă în 3 acte. Mercuri „*Don Carlos*“, tragedie. Joi „*Papa*“ comedie. Vineri „*Haimat*“, dramă, și Sâmbătă „*Käthhen von Heilbronn*“, dramă, de *Kleist*.

Poșta redacției.

Dlui I. P. în F. Nu putem publica lucrări cetite în conferențe, înainte de a publica *raport* despre decurgerea conferenței; iar raport nu ne-a trimis nime. Lucrarea am primit-o.

Dlui T. S. în A. Asemenea.

Cărți și reviste.

Călindare. Au apărut *Calendarele pe 1912* din editura lui W. Krafft din Sibiiu, și anume:

„*Amicul poporului*“, anul LII, întocmit cu cunoscuta-i competență și pricepere de I. Popovici. Are în frunte un frumos portret al d-lui Andreiu Bârseanu, noul președinte al Asociațiunii. — Evenimentele mai importante din vieața culturală a Românilor află un loc ales în acest bun calendar. Aflăm aci portretul dlui prof. N. Iorga, cu un articol elogios asupra acestui uriaș al gândirii românești, și câteva cugetări ale dânsului. Se aduce un articol asupra cursurilor de vară dela Vălenii-de munte și resumatul a 5 lecțiuni dela acele cursuri, ceeace ridică mult valoarea acestui călendar. Publică portretul lui Iosif St. Șuluțu și caracterizarea acestui fost președinte al Asociației, scrisă de N. Iorga; portretul și necrologul pedagogului Dr. Petru Șpan. Are câte un articol comemorativ despre Ioan Maiorescu și Leo Tolstoi. Descrierea festivităților neuitate dela Blaj cu ilustrațiuni, între cari portretul ing. Vlaicu în societatea poetului Goga. — O frumoasă poezie de I. Borcia și un articol despre întunecimea de soare din 1912 de Gavr. Todica, un articol privitor la clasa noastră de mijloc, o cronică a anului bogat, ilustrată (V. Stroescu), șematismul statistic al Românilor ș. a. m. fac din acest calendar un adevărat almanah, în care orice om poate găsi destulă hrană sufletească și distracție folositoare. Prețul 70 fil.

„*Posnașul*“ lui Haralamb Călămăr (Ermil Borcia), calendar umoristic ilustrat cu nenumărate caricaturi, anul XVII, nu-l poți lăsa din mână până nu l-ai cetit tot; și dupăce l-ai pus jos, iarăș îl iai și mai cetești, când una când alta, când toate glumele și poznele dintr'ânsul, căci sunt atât de bune. Cine iubește umorul sănătos, să-și cumpere un Poznaș cu 60 fileri și va râde de zece zloți.

„*Calendarul Săteanului*“, anul XXI, apare mai bogat în text ca până acum, se vede că a ajuns la vârsta de voinic și a moștenit pe unchiașul cu slove cirile, care și-a trăit traiul și nu se mai ivește de aci încolo. Lectură folositoare și instructivă pentru săteni. Prețul de 30 fileri îl face a fi cel mai ieftin calendar românesc.

Nr. 529/1911. (442) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător dela școala noastră din **Suligete**, se escrie concurs cu termin de 30 de zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salar 600 cor. din repartiție, ear 400 cor. se vor cere dela stat.

Cuartir și grădină în natură.

Cuincuenaliile se vor socoti numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această școală.

Invățătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile și sărbătorile la biserică și a cânta cu ei la sf. liturghie.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Deva, la 8 Noenvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Devei în conțelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr.-or.

Szebenvármegye alispánjától.

11622/1911 alisp. Sz. (443) 1—1

Pályázati hirdetmény.

Szebenvármegye törvényhatóságánál elhalálozás folytàn megüresedett egy a X fizetési osztály szerint javadalmazott **vármegyei irodatiszti állásra.** valamit az ennek betöltésével esetleg megüresedő más álláésokra pályázatot hirdetek.

Felhivom pályázni óhajtókat, hogy az 1883. évi I. t. c. 19 §-ában előirt minősitést, valamint eddigi alkalmaztatásukat igazoló okmányikkal felszerelt pályázati kérvényeiket a vármegye főispánjához cimezve nozzán a 125000/1912. B, M. sz. V. U. Sz. 4. §ában előirt módon folyó évi december hó 30-in nyujtsák be.

Nagyszeben, 1911. évi november hó 22 én.

Fabritius
alispán.

Nr. 620/1911. (435) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala noastră confesională din **Tohanul nou** protopresbiteratul Branului se escrie concurs cu termin **de 30 zile** dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

a) Din fondul bisericii 100 cor. la mai mult comună bisericească nu se obligă; iar restul până la 1000 cor. se va cere dela stat.

Relut de cvartir și grădină 60 cor.

Adausele cvincvenale se vor socoti numai dela ocuparea definitivă a acestui post.

Concurenții au a și înainta cererile concursuale înzestrate cu documentele recerute în terminul deschis subsemnatului oficiu protopresbiteral având a se prezenta în una din Dumineci sau sărbători în biserică spre a face cunoștință poporului.

Zernești, 12 Oct. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. al tractului Bran în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Hamsea
protopresb.

Nr. 619/1911. (432) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învățător la școala confesională gr.-or. din **Șibot**, tractul Orăștiei, să deschide concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salar fundamental de cor. 1000 dela biserică 775 cor. restul de 225 cor. e cerut dela stat. Cuincuenalele se socotesc după 5 ani de serviciu la această școală.

2. Cuartir în natură și 2 stângini de lemne.

3. Un 1/4 jug. grădină în natură sau relut în bani.

Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii și să cânte cu ei cântările sf. liturghii în biserică în Dumineci și sărbători.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar și anume: Extras de botez, absolutor, diploma de învățător, ultimul testimoniu despre studiile pregătitoare, eventual și alte atestate de recomandația și să se prezinte în vre-o Duminecă sau sărbătoare în biserică spre a face cunoștință cu poporul.

Orăștie, 1 Noemvrie 1911.

Vasile Domșa
protopresb.

Nr. 869/1911 protp. (438) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățător la școala confesională gr.-ort. română din comuna **Ilimbav**. tractul protopresbiteral Agnita să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor., dintre cari 520 cor. provin dela stat, 400 cor. provin dela comuna politică, 80 cor. din aruncul 5% după darea directă a credincioșilor bisericei.

Cuartir în natură în edificiul școalei de azi, care după zidirea școalei celei nouă va rămânea întreg ca locuință de învățătoriu.

Grădină în natură.

Cvincvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I. și al II-lea cvincvenal mai contribue biserica cu câte 100 cor. Cvincvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la aceasta școală. Invățătorul ales e obligat să instrueze elevii în cântările liturgice și să cânte cu ei în biserică în Dumineci și sărbători. Să notează, că concurenții, cari vor avea desteritatea de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiți, de aceia să cere ca să se prezinte în vre-o Duminecă la serviciul divin spre a-și arăta desteritatea în cântări și a face cunoștință cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului școlar.

Agnita, 7 Noemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 651/1911. (439) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învățătoriu dela școala noastră confesională din **Ilia**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental cor. 1000 solvit anticipative în rate lunare din cassa bisericei.

2. Cuartir corespunzetor.

3. 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi și sala de învățământ.

4. Grădină eventual relut de cor. 20 pe an.

La acest post se vor candida numai cei cari vor fi cântăreți buni, având a ținea în Dumineci și sărbători o strană în biserică; se instrueze și conducă un cor bisericesc. Și pe lângă aceste va avea se provadă instrucțiune în sala de repetiție, precum și a ținea cursuri cu tinerimea în Duminecile din postul Maicei Dlui și a Sf. paști.

Concurenții la acest post au a și așterne cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis și au a se presenta în vre-o Duminecă ori Sărbătoare la biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cântări.

Ilia, la 8 Noemvrie 1911 v.

Oficiul protopresbiteral în conțelegere cu comitetul parohial.

Z. Mureșan
protopresb.

Nr. 98/1911 (441) 2—2

Publicare de licitațiune minuendă.

Pe baza planului și preliminarului de spese aprobat de P. V. Conzistor Arhidiecezan sub Nr. 10.494/1911 Ep. se publică licitațiune minuendă pentru terminarea zidirei bisericei rom gr.-or. din **Surduc-Copalnic**: Szurdukkápolnok: p. u. Kápolnok monostor tractul: Cetatea de peatră.

Licitațiunea se va ținea **Sâmbătă la 9 Decemvrie st. n. 1911**. la 10 ore a. m. în școala din Surduc-Copalnic.

Prețul strigării este 13.500 coroane.

Comuna bisericească dă materialul de peară și cărămidă. Licitanții vor depune vadiu 10 % dela prețul strigării în bani gata ori în hârtii de valoare.

Planul și preliminariul de spese, precum și condițiunile de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc, de unde cei interesați pot afla orice informațiuni.

Comitetul parohial își rezervă dreptul de a da în întreprindere zidirea bisericei, respective terminarea zidirii aceluia dintre minus oferenți în cari vor avea mai multă încredere Licitanții n'au drept a pretinde diurne și spese de călătorie

Din ședința comitetului parohial ținută la 4/17 Noemvrie 1911.

Stefan Micle
paroh preș. com. par.

Ioan Dragomir
epitrop I.

Vasiliu Tarta
epitrop II.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Sel'ște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 12—

Primăria comunei Săliște.

Nr. 724/1911. (430) 3—3

Escriere de concurs.

Primăria comunei **Săliște,** comitatul Sibiiu, în scopul esecutărei lucrărilor de construire a unui stabiliment electric împreunat cu baie de abur publică concurs cu termin de **20 Decemvrie st n. 1911**.

Se vor da următoarele lucrări:

1. Clădirea centralei electrice și a băii de abur.

2. Instruarea mașinală a centralei și rețelei electrice.

3. Aranjamentul intern al băii de abur.

Oferte se pot înainta atât asupra întregii lucrări, cât și numai a unor părți din lucrare.

Se provoacă deci interesații la astfel de lucrări a-și înainta ofertele timbrate corespunzetor, la primăria comunei Săliște. până la 12 ore meridiane 20 Decemvrie 1911. Oferte întârziate nu se i-au în considerare. In oferte e inomis de lipsă a se indica numele aceluia, carele are cvalicația recerută pentru esecutarea astorfel de lucrări.

Oferenții necunoscuți în comună sunt datori a-și legitima îndreptățirea la concurs prin un certificat dela camera comercială.

Ofertele sosite la timp se vor deschide în aceaș zi la 4 ore p. m. în sala de ședințe a primăriei comunale în prezența representanței comunale.

Datele referitoare la lucrări, planurile, condițiunile de licitare și punctațiunile de contract se pot vedea la primăria comunei dela publicarea concursului începând în decursul orelor de oficiu.

Ofertele sunt a se instrua conform dispozițiunilor regulamentului ministerial pentru liferări publice Nr. 83000/1907. B. M. și conform acestuia, se pot furnisa numai articoli de proveniență indigenă, întrucât se produc aici în țară.

Fiecare oferent e obligat a depune la cassa comunei un vadiu de 5% în bani gata sau hârtii de valoare, iar la ofert e a se alătura cuite despre depunere sau recepisa postală despre trimiterea cauțiunei.

Comuna își rezervă dreptul a alege dintre oferenți fără privire la sumele oferite.

Săliște, în 15 Noemvrie 1911.

Primăria comunei:

Vasile Dadarlat
primar.

Ioan Chirca
primnotar comunal.

Nr. 569/1911. (431) 3—3

Concurs.

Devenind vacant postul de învățător la școala noastră confesională din **Ida mare** (Nagy Ida) în tractul Bistriței, prin aceasta se publică concurs cu termin de 20 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

Salar fundamental de 1000 cor. deplin asicurat; adause cuincuenale după lege dela serviciul prestat la această școală; cortel corespunzetor în natură; grădină și lemne de foc.

Reflectanții la acest post își vor înainta cererile instruate cu documentele de lipsă până la terminul arătat subscrisului oficiu, putând a se prezenta și în parohie spre a cânta și face cunoștință poporului. Cel ales va fi îndatorat a instrua pe elevi și tinerimea adultă și în cântările bisericești și ai conduce în Dumineci și sărbători în biserică

Bistrița, (Besztercze) 4/17 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr. or. al tractului Bistriței.

Gregoriu Pletosu
protopresb.

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint**, — au sosit; și învit pe aceastä cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 3—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Depozit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7½ până seara la 7½ oare.

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 17—52
Se află pretutindenea.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Banca culturală

institut de credit și economii „LUMINA“ societate pe acții în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murășoșorheiu** și **Turda.**

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă „ 15 000
Depuneri . . . „ 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate și pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii și obligații cu cavenți cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu **4**½% cari se pot ridica fără anunț,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, și
cu **5**¼% dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziție.

(416) 7—

Direcțiunea.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecesane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 17/30 Noemvrie 1911. Nr. 121.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Discursul dlui prim-ministru.

Sibiiu, 29 Noemvrie n.

In ședința de Vineri a dietei a vorbit, dupăcum am anunțat pe scurt în numărul trecut, și domnul ministru-prezident al țării, contele *Khuen-Hédervàry*, apărându-și politica și budgetul. ca ministru de interne.

Vorbirea sa are părți, cari ne privesc mai deaproape, părți interesante, cari ne îndeamnă să ne ocupăm cu ea în mod mai amănunțit. Ințelegem părțile vorbirei, în cari se cuprindea răspunsul dat la discursurile deputaților naționaliști români, rostite în dietă, în cursul discuției asupra budgetului ministeriului de interne.

Domnul prim-ministru spunea, că colegul seu, deputatul *Dr. Teodor Mihali*, nu fără motiv s'a plâns în chestia dreptului de întrunire, căci cu adevărat, s'au întâmplat *foarte multe casuri*, când Românii au voit să țină întruniri, dar autoritățile administrative i-au oprit, ori le-au făcut greutăți. In asemenea casuri, domnul prim-ministru, ca ministru de interne al țării, a dat totdeauna ordin autorităților administrative, să nu oprească ținerea întrunirilor. „Și adaug cu plăcere, — a spus domnul ministru-prezident, — că *nu s'a ivit nici un pericol pe urma întrunirilor*, cari au decurs astfel, că nu a fost trebuință de nici o intervenție din partea autorităților administrative“.

A spus apoi domnul ministru-prezident, că colegul seu, deputatul Dr. Teodor Mihali, a mai înșirat și alte plângeri, de însemnătate mai mică, și a avut și cu privire la acestea toată dreptatea. Probabil, că domnul prim-ministru a înțeles chestia cu *tricolorul*, persecutat și astăzi de jandarmi pe unele locuri, cu toate că au primit ordin confidențial să nu se mai atingă de el.

A mai spus apoi domnul ministrt president, cu privire la folosirea limbei poporului, acasă, în comună, următoarele:

„Nu mă sfiesc a recunoaște, că este foarte natural, ca autoritățile comunale să știe limba poporului. Lucrul acesta este atât de natural, încât nici nu mai trebue discutat. Și eu cred, că în cea mai mare parte a țării așa se și prezintă situația, anume, că autoritățile comunale *cunosc* limba poporului, iar unde nu e așa, e excepție, si excepțiile sunt foarte rari. (O voce: Notarii!) Notariul încă este organul autorităților comunale și trebue să stee în continuă legătură cu poporul“.

In general, în chestia de naționalitete, domnul ministru-prezident a rostit apoi cuvintele următoare:

„Dacă colegii mei (deputații) naționaliști, ar lucra mână în mână cu noi, nu s'ar mai auzi astfel de plângeri. Chestia de naționalitate este foarte simplă. Cu puțină bunăvoință și cu mai mult patriotism din partea naționalităților chestia s'ar putea rezolva foarte ușor. Naționalitățile nu trebue să ridice astfel de pretensiuni, cari nu pot fi satisfăcute, căci pretensiuni de acestea, dacă se repetă de multeori, agravează numai situația. Dacă s'ar găsi modalitatea, de a se pune capăt stării încordate dintre naționalități și Maghiari, situația ar fi limpezită și chestia resolvată...“

Așa a vorbit domnul ministru-prezident în chestia de naționalitate.

Notăm, că enunciațiunile sale au fost aprobate, de cei din partidul guvernului și de cei din opoziție, ba unele din ele chiar și de deputații naționaliști. Și ele sunt de așa, că pot să fie aprobate de toată lumea. Intâi de toate, trebue să mulțămească pe toți *tonul* în care sunt făcute, limbajul fin și nevătămător, folosit de omul cu înaltă cultură, care nu știe să vateme pe nime, și e obicinuit să recunoască adevărul și atunci, când nu i-ar prea plăcea.

Mărturisim, că din fotoliul ministerial nu am auzit încă vorbiri în chestia de naționalitate ținute într'un ton atât de conciliant și de binevoitor. Eram obicinuiți să auzim numai vorbe de ocară, de batjocură și amenințări, că ce va face guvernul, ca să amuțiască ori ce graiu de nemulțămire, pentrucă naționalitățile nemaghiare *nu au motiv* se fie nemulțămite. Le merge în acest fericit stat mai bine decât în sinul lui Avram, iar chestie de naționalitate nici nu esistă la noi. Și iată că vine un om cuminte, care recunoaște, că chestia de naționalitate trebue resolvată, că au motiv naționalitățile nemaghiare se fie nemulțămite cu situația lor, și care dă Românilor cel mai frumos atestat de bună purtare politică, constatând în fața parlamentului, că sunt un element de ordine, căci pe urma întrunirilor lor politice nu s'a ivit nici o primejdie, cum credeau guvernele din trecut, cari tocmai din acest motiv nu permiteau, ca să se țină întruniri românești.

Glasul domnului ministru president nu e deci glasul dușmanului, care te desconsideră, care vrea să te zdrobească, fiindcă nu are alt plan, decât acela de a te nimici, ori cel puțin de a te slăbi, pentru a-i fi mai puțin primejdios, ci e glasul celui ce-ți caută pretenia, împreună lucrarea, apropierea, ca să dispară starea încordată dintre Maghiari și cei de altă naționalitate și în sufletele tuturor să se sălășluiască iubirea și bună înțelegerea. Și domnul primministru caută *modalitatea*, de a se pune capăt încordărilor dintre Maghiari și Nemaghari! Il asigurăm, că e pe calea cea mai bună de a o afla. Nu are decât să continue și să recunoască de îndreptățite plângerile motivate ale celor de altă naționalitate, și să caute *să delăture isvorul lor*. Pentrucă trebue să facem o mică rectificare: stările încordate nu au esistat niciodată și nu esistă nici astăzi între naționalități și Maghiari, ci între naționalități și *guvern*, dela care au venit toate relele; deci guvernul le poate și delătura.

Sfințirea bisericei din Suplac.

In 6 Noemvrie v. c. s'a făcut sfințirea bisericii din *Suplac*, prin P. O. Domn *Mateiu Voileanu*, asesor consistorial, care cu acest prilej a rostit cuvântarea următoare, ascultată cu multă evlavie de numărosul public din biserică:

> „Ca să fie ochii tăi deschiși spre casa aceasta ziua și noaptea“. Cartea II Paralipomenon VI. 20.

Cuvintele acestea sunt luate, iubiți ascultători, din cartea a doua Paralipomenon, anume din rugăciunea, care o a rostit Impăratul Solomon la sfințirea bisericei celei pompoase din Ierusalim.

Isvor nesecat de învățătură pentru orice întâmplare din lume aflăm noi în sfânta scriptură, și pentru întâmplarea noastră de azi izvor în veci nesecat aflăm noi în cartea chronicei, unde ni se arată ce s'a lucrat, cum s'a lucrat la ridicarea bisericei din Ierusalim și cu ce pompă s'a făcut sfințirea aceleia.

In măsură mică asemenea s'a făcut și aici cu ridicarea, cu sfințirea acestei case a Domnului, precum s'a făcut la poporul cel ales al Domnului, la Israilteni cu zidirea bisericei din Ierusalim.

Sfânta scriptură ne arată, că proorocul și Impăratul David ani de a rândul a adunat mijloace pentru zidirea bisericei, în care poporul cu inimă fierbinte să ridice rugăciuni către cel preaînalt, rugăciuni de cerere la zile de prigonire, la zile de răsboiu, la zile negre de grele asupriri, la zile de potop, la zile de secetă, la zile de năvălirea altor neamuri, la zile de boale grele, la zile de urgie a resboiului dintre noi.

Tot în biserică s'a adunat poporul israiltean la zile de bucurie, când a rodit pământul, când au umblat vremi pacinice, când Dumnezeu a ferit poporul de boale, și acolo au ridicat către ceriu rugăciuni de mulțămită pentru toate, câte a dat Domnul poporului seu credincios.

Ceeace s'a petrecut acolo în mare, aceea s'a petrecut aici în mic.

Precum acolo mai marele poporului, părintele cel bun al poporului, Impăratul David, a adunat bani și material în zile bune, spre a se putea apuca la vreme prielnică de zidirea bisericei, întocmai s'a întâmplat și în comuna aceasta mică la număr, dar ferită de Dumnezeu. Conducătorii, mai marii, povățuitorii acestui popor, adevărații părinți sufletești ai acestui popor de ani, în zile bune au adunat, au pus la o parte spre a se zidi la vreme binevenită casa lui Dumnezeu.

Precum la poporul ales al Domnului, la Israilteni, împăratul a cerut jertfe dela popor pentru biserică, tot asemenea s'a întâmplat și aicea. Și precum odinioară poporul lui Israil a adus jertfă tot ce a avut mai bun, aur, argint, pietri scumpe, întocmai a făcut și poporul acesta, din ce i-a dăruit Dumnezeu, cu mână largă, cu inimă caldă a dat pentru biserică, a dat din ale Domnului Domnului pentru sfânta biserică.

Și Dumnezeu a privit cu îndurare asupra poporului său, a binecuvântat ostenelele, a binecuvântat munca, lucrul acestui popor, a privit cu ochiul îndurărei asupra acestui popor, asupra mai marilor lui, asupra conducătorilor lui. Și azi noi avem ziua cea mare, ziua cea de bucurie, ziua pe care o a avut Impăratul Solomon, când în fața poporului adunat, a săvârșit sfințirea și a rostit cuvintele puse de mine în fruntea cuvântărei mele de azi.

Să ne umilim deci, iubiților creștini, să ne umilim cu inima noastră înaintea a tot puternicului Dumnezeu și noi și să-i aducem cu lacrimi în ochi rugăciunea de laudă și de mulțămită pentru ajutorul ce ni-a dat la zidirea acestei biserici.

Veacuri dearândul pe șesul binecuvântat al Târnavei-mici a vețuit un popor, care a avut o comoară neprețuită în inima sa, temerea de Dumnezeu, iubirea de aproapelui și nădejdea.

Născut în legea Domnului, tare în credință, între toate împrejurările cu încredere în Dumnezeu și cu nădejdea în zile mai bune, poporul românesc din valea aceasta a trecut prin toate încercările veacurilor trecute.

Veacuri triste întunecoase, veacuri triste furtunoase au trecut peste capul moșilor și al strămoșilor noștri, și noi am rămas ceea ce au fost moșii și strămoșii noștri, creștini și români.

După puterile noastre din acele zile furtunoase ne am ridicat în fiecare sat câte o bisericuță, de obiceiu o am așezat la capul satului, dacă s'a putut pe un deal mai la o parte de locuințele oamenilor, mai ferită de păcatele oamenilor, după cum îmi esplica acest lucru un moșneag bătrân la o sfințire de biserică în toamna aceasta, și în acele bisericuțe ne adunam la zile de sărbătoare dumnezeească.

Acolo ascultam cu evlavie sfânta slujbă, slujită în limba noastră, acolo ascultam rugăciunile preotului, rostite în limba noastră, care pătrundeau adânc în inima noastră.

Preot din neamul nostru, preot din sângele nostru, preot mucenic și el al suferințelor noastre, preot de aceeaș soarte ca și noi, dus la robotă domnească deopotrivă cu poporul nostru, un asemenea preot ridica rugăciuni pentru o soarte mai bună a poporului nostru. O asemenea rugăciune pătrundea inimile credincioșilor, o asemenea rugăciune se înălța spre cer, o asemenea rugăciune era primită la cer, precum primită a fost jertfa lui Avel.

Veacuri dearândul aceasta a fost soartea noastră. Biserica a fost unicul loc, unde noi ne-am răcorit inimile, biserica a fost unicul loc, unde noi am aflat adăpost, biserica a fost alinarea noastră și preotul acelor vremi a fost proorocul venerabil, care a picurat picături de nădejde în inima poporului amărât.

Și așa am crescut noi, ocrotiți de bisericuțele noastre, legați cu cele mai firești și mai tari obezi ale iubirii, ale credinței, ale speranței, legați de biserica noastră, care era mântuirea noastră.

Și preotul era ființa inspirată de Dumnezeu, care în zilele de lucru era de aceeași soarte, în aceeași brazdă a domnului de pământ, lovit și trudit ca noi; Dumineca însă îmbrăca odăjdiile, înălța jertfa către cer, iar în inimile noastre picura balsamul răcoritor al încrederii în Dumnezeu și ne zugrăvea zile mai senine.

Frumoasele rugăciuni ale ritualului nostru, credința în Dumnezeu, care ne-a certat pentru păcatele noastre, era mângâierea poporului nostru, și zori mai senine ni se puneau în vedere, dacă vom avea tărie până în sfârșit, căci zilnic ni se spunea: rabdă până în sfârșit și te vei mântui.

Veci dearândul ni s'au petrecut zilele astfel, și s'a închegat legătură firească între noi și între preoțimea noastră, care ne-a întărit în credință, ne-a învățat să răbdăm, și ne-a ținut vie speranța în zile de mântuire.

Un minut nu a fost despărțită preoțimea de soartea, de credința, de aspirațiunile poporului.

Astfel a fost biserica scutul nostru și ca creștini și ca români, astfel a fost preotul nostru proorocul vestitor de zile mai bune.

Preotul a fost păstorul, ear poporul a fost turma.

Păstorul, ca cel din Evangelie, a mers în frunte, el a chemat, el a condus turma, și turma i-a urmat, orbește i-a urmat, căci i-a cunoscut glasul.

Raportul acesta intim, raportul acesta firesc al tatălui către fii, și al fiilor către părintele cel bun, acest raport ni se arată și aici, Iubiților ascultători.

Acest raport a făcut ca această comună bisericească, mică la număr, să poată ridica o biserică nouă întru mărirea lui Dumnezeu.

Azi am eșit din bisericuța cea vechie de lemn, și am făcut intrarea în biserica cea nouă. Așa ni-a fost de grea despărțirea.

In bisericuţa cea vechie ni s'a păstrat ce avem noi mai scump în lumea aceasta, comoara cea mai scumpă a inimei noastre, legea şi limba noastră. Intreagă fiinţa noastră e crescută cu bisericuţele noastre. Ni se pare că se rupe o coardă din inima noastră decâteori ne despărţim de locurile sfinte, cari au fost în trecutul nostru plin de furtune scutul şi apărarea noastră.

Doamne Dumnezeul părinţilor noştri, ascultă rugăciunea robului tău, care o înalţă către tine din acest nou locaş al tău!

Să fie ochii tăi pururea deschişi asupra casei acesteia. Fie ca duhul din bisericuţa ca vechie să între cu ziua de azi în biserica cea nouă. Precum în trecut biserica a fost mângăierea, scutul, acoperemântul neamului nostru, asemenea scut, mângăiere şi apărare să fie ea şi în viitor. Aici să alerge poporul în zile de necaz, aici să se înalţe rugăciuni spre ceriuri, rugăciunile de cerere pentru necazurile poporului.

Să fie ochii tăi pururea deschişi asupra casei acesteia.

Şi precum în trecut una a fost soartea poporului cu a preotului, precum asemenea aspiraţiuni au umplut inima poporului cu a preotului, precum una au fost ei şi în bine şi în rău, dă Doamne ca asemenea să fie şi în viitor.

Şi precum ai primit jertfa împăratului Solomon odinioară la sfinţirea bisericei din Ierusalim, primeşte Doamne şi jertfa care noi o am adus astăzi ţie, şi ascultă rugăciunea robului tău, ca pe văile acestea în acel graiu, cu aceeaşi credinţă cu aceeaşi nădejde ca şi moşii şi strămoşii noştri, să putem înălţa către tine rugăciuni din acest Sfânt lăcaş al tău.

Ascultă Doamne rugăciunea mea pe care o înalţ din acest nou lăcaş al tău. Să fie urechile tale luând aminte spre glasul rugăciunei mele. Caută cu ochiul tău întru milă bunule spre rugăciunea noastră celor ce ne-am adunat astăzi în casa aceasta.

Intărirea celor-ce nădăjduiesc spre tine, întăreşte Doamne biserica ta, care o ai răscumpărat cu scump sângele tău.

Să fie ochii tăi pururea asupra casei acesteia, ca să asculţi rugăciunea poporului.

Când va jura strâmb, când se va frânge el înaintea vrăşmaşilor sei, când se va închide ceriul şi nu va ploua, când va fi foamete pe pământ, moarte de om de va fi, stricăciune de aier, gălbinare, lăcuste, omidă, când îl va năcăji vrăşmaşul, sau în orice năcaz, tu să auzi cererea poporului din lăcaşul tău cel sfânt şi să te milostiveşti şi să-i dai după inima lui.

Sunt puţine zilele noastre de bucurie, Iubiţilor ascultători, şi între acele puţine este a se numera mai ales ziua de astăzi, când am sfinţit biserica aceasta şi o am dat destinaţiunei sale.

De bucuri anoastră sunt părtaşi preoţii cari au ostenit din mari depărtări spre a lua parte la sfinţirea bisericei şi la sărbările împreunate cu ea. De bucuria noastră sunt părtaşi fraţii noştri din comunele vecine, de aceeaşi lege, de aceeaşi limbă cu noi, cari şi ei au ostenit azi aici spre a locui împreună cu noi câteva ceasuri în acest sfânt lăcaş al Domnului, spre a se împlini şi aici cuvintele din cântarea bisericească: *„Eată acum ce e bun sau ce e frumos, fără numai a locui fraţii împreună, că întru aceasta a făgăduit Domnul vieaţa de veci"*

Semne de simpatie şi dragoste evangelică au dat bisericele ref. şi unitare din loc, primăria comunală, cari asemenea au fost aici cu noi prin reprezentanţii lor, spre a ne mări bucuria noastră.

Se bucură cu noi împreună românii din valea Târnavei mici, se bucură românii ortodocş din toate locurile pe unde a străbătut vestea, că în Suplac poporul român ortodox a ridicat biserică nouă, pompos lăcaş lui Dumnezeu.

Şi împreună cu noi cu toţi se bucură Pressfinţitul Arhiepiscop şi Mitropolit, care din causa adâncilor bătrâneţe şi a multor ocupaţiuni nu a putut osteni, ca în persoană să sfinţească această biserică, dară în scrisoarea cu care mă trimite pe mine aici, iată cum vorbeşte:

Preaonorate domnule asesor!

Din raportul oficiului protopopesc al Târnavei din 16 Octomvrie 1911, Nr. 825, văzând cu mare mângăiere, că credincioşii noştri din *Suplac* au terminat cu zidirea şi cu adjustarea bisericei celei noue în onoarea şi mărirea lui Dumnezeu şi spre folosul lor sufletesc şi trupesc, am simţit o mare bucurie în sufletul meu.

M'am bucurat foarte pentru acea faptă bună şi frumoasă a acelor iubiţi poporeni, care faptă va vesti vrednicia lor nu numai fiilor şi nepoţilor lor, ci şi celor-ce vor trece pe acolo; dar şi mai mult m'am bucurat având convingerea, că preabunul Dumnezeu, care remunerează toate faptele bune, le va răsplăti şi lor cu darurile sale cele bogate.

Şi dacă totuş îmi conturbă ceva bucuria, aceasta este numai, că nu am putut merge să sfinţesc eu însu-mi acea biserică, din cauza înaintatei mele vârste, şi a multelor agende oficioase ce le am aici, şi să o închin măreţei ei destinaţiuni.

Pentru-ca totuşi să le împlinesc barămi în parte dorinţa, Te autorizez pe P. O. D-Ta să sfinţeşti acea biserică *în Dumineca din 6 Noemvrie a. c.* şi să spui acelor iubiţi poporeni, că eu nici de aici din depărtare nu voiu întrelăsa a ridica ferbinţi rugăciuni, către Părintele nostru cel ceresc, ca biserica cea nouă să le fie lor şi urmaşilor lor izvor de bine şi de fericire.

Să le mai adaugi, că acea biserică numai în acel caz le va fi izvor de bine şi de fericire, dacă se va cerceta cât mai regulat, mai ales în Duminèci şi sărbători, nu numai ca şi acolo să se roage lui Dumnezeu, dar şi pentru-ca din sfintele slujbe şi mai ales din scrierile sfinţilor Apostoli, Evanghelişti şi Profeţi, precum şi din cuvântările preoţilor, să scoată învăţături frumoase şi folositoare, considerând biserica nu numai ca casă de rugăciune şi de săvârşirea sfintelor taine, ci şi de învăţături folositoare.

Urmând aşa, nu vor rămânea nerăsplătite ostenelile lor dela zidirea acelei biserici, nici darul şi binecuvântarea lui Dumnezeu din casele, familiile, câmpurile şi întreprinderile lor.

După-cari împărtăşind şi eu numiţilor credincioşi binecuvântarea arhierească, am rămas

Sibiiu, 21 Octomvrie, 1911.

Al Vostru tuturora

de binevoitor:

Ioan Meţianu,

Arhiepiscop.

In această bucurie generală se mulţămim tuturor acelora, cari ni-au făcut cu prezenţa lor mai veselă ziua de azi şi să dorim ca la o ziuă de asemenea bucurie a lor să putem lua şi noi parte.

Să mulţămim apoi, Iubiţilor Creştini, să mulţămim Domnului pentru ajutoriul ce ni-a dat la zidirea bisericei şi să-l rugăm să nu întoarcă faţa sa dela noi, slugile sale.

Doamne Dumnezeul părinţilor noştri, caută şi în viitor cu îndurare spre noi, şi să fie ochii tăi pururea deschişi spre casa aceasta, ca să primeşti rugăciunile poporului tău. Amin.

Dela conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Lupşei.

(Fine).

Şedinţa a III-a, ţinută în 2 Octomvrie v. la orele 8, a. m. Preşedintele deschide şedinţa şi constată, că la şedinţa de azi s'a prezentat şi învăţătorul absent Teodor Nicoară. Se ia act.

Punctul VII din convocator, despre darea de seamă asupra mişcării pedagogice la români în anul 1910/11, cu consensul unanim al conferenţei, se amână pentru anul viitor.

Comisiunea I prin referentul Iosif Panta, prezintă „Darea de seamă despre starea învăţământului din tract în anul şcolar 1910/11. „Referatul are 2 părţi principale. Partea I-a se refere la activitatea conferenţelor didactice intime ale învăţătorilor, partea II-a priveşte însuşi sporiul din şcoale şi împrejurările şcoalelor. Din partea I-a cunoaştem, că conferenţele didactice intime numai în 2—3 cercuri s'au ţinut mai intensiv, restul a funcţionat mai puţin. In un cerc nici constituirea n'a urmat. In partea a II-a se expune tabloul şcoalelor ca edificii, înzestrarea cu rechizite, cercetarea din partea elevilor, metod şi spor în studii etc. In privinţa progresului s'arată îmbunătăţiri faţă de trecut, dar cercetarea şcoalelor prin copii arată acelaş stadiu, dacă nu cumva regres faţă de trecut. După lămuririle date de referent, L. Canja, preşedinte şi comisarul consistorial, conferenţa decide:

a) că raportul se ia la cunoştinţă şi se exprimă referentului pentru zelul depus, spiritul fin de-a observa, multămită protocolară.

b) conferenţa îndrumă învăţătorii a ţinea *regulat conferenţele didactice intime* şi a se constitui în scopul ţinerii acelora şi acolo, unde nu s'au constituit încă. Iniţiativa o poate lua oricare dintre învăţători, ca membri ai conferenţelor didactice intime. Până la finea lui Maiu să facă preşedinţii acestor conferenţe raport comisiunii I., care studiază învăţământul din tract.

c) raportul despre starea învăţământului să se extindă cu preferinţă la acelea momente, cari promovează sau împedecă mersul instrucţiunii. In chestia aceasta să se facă comparaţie între trecut şi prezent.

d) Comisiunea îndată după esmiterea din partea conferenţei să se constitue şi să decidă felul cum au să facă membrii cercetarea şcoalelor, cum să participe la examene, etc. iar înainte de conferenţa generală să statorească raportul ce-l prezintă atât pe baza experienţei proprii, cât şi a rapoartelor ce le primeşte dela preşedinţii conferenţelor intime didactice.

Membrii corpului didactic primar iau parte acum în corpore la serviciul divin, unde corul învăţătoresc dă răspunsurile liturgice. După biserică conferenţa se întruneşte din nou.

Şedinţa IV-a s'a ţinut în 2 Octomvrie, la orele 12 a. m. Referentul I. Panta prezintă raport asupra activităţii extraşcolare, care raport e susţinut de Iosif Herdea, care expune în special, ce a lucrat fiecare învăţător.

D. Bedeleanu se pronunţă contra acestor rapoarte, fiind cam neplăcut faptul, că învăţătorul e adus în situaţia de-a se lăuda pe sine şi activitatea sa.

T. Nicoară e contra rapoartelor din motivul, că fiind învăţătorii îngreuiaţi cu instrucţia şcolară, n'au timp de jertfit şi pentru lucrări extraşcolare.

S. Mitrea s'alătură la părerile antivorbitorului şi din motivul, că nu e permis a face adunări de popor, a ţinea convenire secrete, etc.

L. Canja se pronunţă pentru susţinerea punctului în programele conferenţei, şi doreşte ca toţi învăţătorii să lucre ceva şi 'n afară de oficiul lor, căci numai aşa vor deveni stimaţi şi apreciaţi de obştea care-i susţine.

Preşedintele îndrumă atenţiunea asupra cauzelor, cari nu rodesc activitatea extraşcolară, prin următoarele:

a) Terenul activităţii extraşcolare la noi e foarte puţin exploatat, din motivul, că învăţătorul stă în faţă cu acţiunea tuturor factorilor, cari nu sprijinesc pe învăţători în munca extraşcolră. In alte părţi de lume, învăţătorii sunt favorizaţi de administraţie, care e motorul pricipal de acţiune. Al doilea e statul, care patronează, dă direcţiune şi aproabă orice mişcare cu tendinţă de cultură.

b) La noi în Ungaria şi Ardeal, încă până 'n zilele noastre, învăţătorul nu e factor atât de autoritativ şi preţuit.

c) Pentru viaţa practică trebue oameni multilateral cualificaţi, deci pentru activitatea extraşcolară ne trebue pregătire specială, ca: cursuri de cooperaţie de toate soiurile, escursii, cunoştinţe de economie naţională, de legi şi drepturi.

In regatul român învăţătorii fac întradevăr progrese regeneratoare supt îndemnul şi supravegherea guvernului, şi în special a Ministrului de instrucţie publică.

Casa rurală e instituţie proprie învăţătorească, cu sutele ei de sucursale dela sate. Luând acestea în vedere, susţine activitatea extraşcolară ca punct în deliberările conferenţelor.

Comisarul rectifică unele aserţiuni şi relevă faptul, că lucrare adevarat umanitară săvârşesc învăţătorii prin crearea feluritelor instituţii folositoare. Entusiasmul e crieteriul hotăritor în succesul muncii.

Conferenţa pe lângă discuţiile auzite susţine şi pe mai departe darea de seamă asupra activităţii extraşcolare, cu adausul, ca aceea să nu formeze miez de laude; acceptează, ca pe viitor acest punct să formeze parte întregitoare în raportul comisiunii permanente, care raportează asupra stării învăţământului. Comisiunea să-şi ia datele din protocolul de vizitaţie ce-l susceпe protopopul cu prilejul examenelor.

Iosif Panta referează asupra circularului nr. 8972/1911 şcolar şi propune, ca biblioteca pedagogică tractuală să se înfiinţeze ca bibliotecă independentă şi cu sediul în Sălciua de jos.

Comisarul nu admite să vină supt desbatere sediul bibliotecii, căci chestia este decisă deja prin conferenţa anului trecut şi e decisă şi prin Regulamentul bibliotecilor tractuale-pedagogice, edat de Consistorul Arhidiecezan.

Se decide a se înfiinţa biblioteca pedagogică în centrul protopopiatului, însă, ca bibliotecă de sine stătătoare şi cu dulap propriu. Baza vor forma-o cele 7 opere transpuse de Consistor, conferenţei învăţătoreşti. Dulapul se va procura prin casier, controlor şi bibliotecar din repartiţ a de 2 coroane, de pe anul curent, şi încă 2 ani consecutivi. Din acest arunc se vor procura cărţile indicate în catalogul librăriei arhidiecezane.

Funcţionarii bibliotecii se aleg astfel: bibliotecar: Lazar Chirilă, casier: Gavriil Rancea, controlor: Nicolae Fodorean. Preşedintele propune şi conferenţa decide: a esmite apel de subscripţie pentru donări benevole pe seama bibliotecii pedagogice.

Comisiunea II-a încredinţată cu studiarea „Statutelor de ajutorare din tractul Lupşa" prin referentul Lazar Chirilă propune şi conferenţa decide a adera la ideea înfiinţării fondului chestionat, angajându-se la beneficiarea favorurilor şi suportarea sarcinelor ce se impun prin dispoziţiile fondului de ajutorare.

Comisiunea II pentru statorirea programei conferenţei viitoare, prin referentul Diomid Bedelean propune şi conferenţa acceptează, ca în programa conferenţei viitoare să între următoarele obiecte:

a) Temele ce le va fixa Ven. Consistor Arhidiecezan.

b) Raportul comisiunii permanente despre starea învăţământului în tract pe anul 1911/12.

c) Darea de seamă despre mişcarea pedagogică-literară la români în anii din urmă, cu arătarea celui mai bun op pedagogic apărut, disertaţie de L. Chirilă.

d) Alte teme ce eventual le-ar fixa comisarul consistorial, precum şi raportul esmişilor conferenţei. Distribuirea temelor se lasă în competenţa comisarului consistorial.

Preşedintele propune şi conferenţa ia act, că răspunsurile liturgice la serviciul divin de azi le-a prestat corul învăţătorilor.

Faţă de absenţii: Ioan Popuţa, Macaveiu Cotean şi Ioan Bacur se procede la repartizarea unei amende de câte 5 coroane în favorul bibliotecii pedagogice-tractuale, iar T. Nicoară se scuză.

D. Bedelean relevă necesitatea organizaţiei unitare a învăţătorilor din întreaga mitropolie. In scopul acesta recomandă conferenţei a esmite din sinul său 2 delegaţi să participe la conferenţa comună ce se va convoca în scopul pregătirii bazelor pentru organizaţie.

Prezidentul propune a esopera întâi învoirea consistorială, apoi să se esmită delegaţi.

Comisarul nu află destul de motivată organizaţia învăţătorilor, deci înainte de a decide ceva în această privinţă, propunătorul ar trebui să presente un plan sau programă de muncă, din care ar resulta necesitatea organizaţiei unitare. N'ar fi însă contra, dacă conferenţa ş'-ar esprima dorinţa, ca Ven. Consistor să admită convocarea unei anchete de învăţători (din când în când), care să statorească un plan comun de acţiune, pe care apoi să-l execute conferenţele învăţătoreşti.

In urma acestora conferenţa renunţă la esmiterea delegaţilor şi invită pe dnul Bedelean, ca la conferenţa proximă să presente plan de acţiune comună, spre a se vedea încât are rost şi încât nu, organizaţia învăţătorilor.

Conferenţa roagă Vener. Consistor Arh., că dacă află de bine convocarea anchetei, să o facă cum s'a făcut pe timpul regulării salarelor învăţătoreşti. Invoindu-se Ven. Consistor, conclusul present se va comunica tuturor conferenţelor învăţătoreşti din arhidieceză.

Ca punct nou se admite alegerea comisiunilor permanente. Unanim se proclamă de membri ai comisiunilor:

a) Comisiunea I. pentru studiarea învăţământului din tract: Iosif Panta, L. Canja şi Diomid Bedelean.

b) Comisiunea II. pentru studiarea programei conferenţei: Gavriil Rancea, V. Maca şi Silvestru Moruşca.

Prezidentul constată, că programa s'a eshauriat şi închide şedinţa prin îndemnurile sale, în care doreşte ca învăţătorimea română să se pătrundă de duh, de disciplină, emancipare de sub toropeala îndoelilor şi crearea de judecată independentă în chestii de educaţie. Esprimă recunoştinţă protocolară dlui comisar pentru tactul pedagogic ales în ale şcoalei române. Conferenţa aclamă sgomotos pe prezident şi comisar.

In accente puternice de satisfacţie sufletească, că chestia educaţiei populare româneşti e pusă în inimi entusiaste, ne-am resfirat în grabă, ca santinele de pază, acolo unde suntem aşezaţi.

L. Chirilă.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei din Seleuşul-mare.

Dumineacă în 6/19 Noemvrie a. c. s'a săvârşit sfinţirea bisericei renovate şi a şcoalei noi din comuna Seleuşul-mare, protopresbiteratul Sighişoarei, prin P. O. Domn Dimitrie Moldovan, protopop în Sighişoara, ajutat fiind la serviciul divin de părintele local Ioan Lungociu.

Căntările liturgice au fost intonate de tinerimea şcolară şi adultă, sub conducerea învăţătorului.

Terminându-se serviciul divin, părintele protopop în termini aleşi spune credincioşilor, că cu bucurie a primit invitarea comitetului parohial de a săvârşi însuş actul sfinţirii bis. şi a şcoalei, şi deci roagă pe credincioşi să l însoţească în procesiunea, ce se face până la edificiul nou şcolar. Ajunşi la şcoală, părintele protopop a făcut sfinţirea apei, stropind noul edificiu, apoi pătruns de dragostea ce o poartă faţă de neam, a ţinut o cuvântare plină de învăţături frumoase, făcând mai întâiu istoricul şcoalei confesionale dela întemeietorul ei, Marele Andreiu, până în ziua de azi, apoi arată însemnătatea şcoalei din toate punctele de vedere, îndemnând poporul să-şi facă datorinţele faţă de ea, căci numai aşa va putea aştepta dela ea roade binecuvântate. In urmă aduce mulţămită în numele Ven. Consistor conducătorilor pentru zelul şi sârguinţa, cu care au lucrat la împlinirea acestei salutare întreprinderi, precum şi poporului, care a înţeles glasul lor, aducând jertfa peste aşteptări, numai şi numai ca să-şi vadă dorinţa veche realizată, adecă şcoala, care azi în înfăţişarea ei frumoasă face cinste Seleuşenilor, cari abia ating nrul de 35 familii.

A mai amintit părintele protopop cu recunoştinţă şi mulţămită, că la edificarea şcoalei a contribuit şi Ven. Consistor cu un ajutor de 1000 cor., iar Ilustritatea Sa, Dl Vasile de Stroescu, cu un ajutor de 500 cor.

In sfârşit părintele protopop îngenunchind rosteşte cu ton sonor o frumoasă rugăciune, cerând binecuvântarea părintelui ceresc asupra şcoalei noi, şi astfel o predă destinaţiunii sale.

Notez, că la actul sfinţirii a luat parte întreg poporul, precum şi un număr însemnat de creştini din satele vecine, dintre cari mulţi, la cuvântarea pătrunzătoare a părintelui protopop, au fost adânc mişcaţi, vărsând lacrămi de bucurie.

După ce părintele protopop a terminat rugăciunea, au fost stropiţi credincioşii cu apă sfinţită, depărtându-se astfel pe la casele lor cu convingerea, că au săvârşit un lucru bun pentru el şi plăcut înaintea lui Dumnezeu, iar părintele protopop, cu preotul locului, cântăreţii şi alţii, ne-am întrunit în casa învăţătorului penzionat Nicolae Sârbu la o masă bogată, unde n'au lipsit nici toastele obicinuite.

Mai amintesc, că seara s'a dat o producţiune teatrală-declamatorică de tinerimea adultă, în folosul şcoalei, sub conducerea învăţătorului Iustin Sârbu. A succes peste aşteptări, dovadă aplausele frenetice ale publicului asistent. Această producţie, deşi a fost prima încercare de soiul acesta in comuna Seleuş, totuşi a fost cine cercetată de publicul din afară şi şi-a avut efectul dorit.

Toate cele de mai sus dovedesc, că mult se poate face, dacă fiecare e la locul său.

S. N.

Serate de ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 26 Octomvrie n. 1911, data şedinţei literare a 10-a (a 4-a festivă), salele Reuniunii meseriaşilor români sibieni abia mai încăpeau număroşii participanţi din toate clasele noastre sociale. Prezidentul Tordăşianu face o scurtă dare de samă asupra resultatului desăvârşit şi moral şi material al representaţiei teatrale din 8 Oct. n. c. Incât pentru succesul moral acesta a fost apreciat de zieristica noastră, iar succesul material, a întrecut aşteptările noastre. Iată motivul pentru care comitetul nostru a crezut, că împlineşte o datorinţă elementară, când a hotărât, ca din venitul producţiunii noastre să destineze modesta sumă de 50 cor., pe care a depus-o la bancă pe numele lui Cornel Axente, fiul dlui D. Axente, cel care atâtea merite şi-a câştigat parte ca declamator, parte şi mai ales ca diletant la aproape toate representaţiunile noastre teatrale dela 1897 încoaci. Dl Tordăşianu, predând dnului Axente libelul, îl roagă, ca suma de 50 cor. să n'o ridice dela bancă până când băiatul Cornel va ajunge şcolar şi atunci banii să se folosească la acoperirea primelor lui cheltueli şcolare. In acelaşi timp îi pune dlui Axente în vedere, că comitetul, dispenzându-l pentru totdeauna dela solvirea taxelor de membru, a luat angajamentul să contribue regulat din venitul curat al representaţiunilor noastre viitoare în scopul înmulţirii sumei de 50 cor. Dnul Axente, mulţămind pentru această atenţiune neaşteptată şi plăcută surprindere, care are de scop să-l lege nu numai pe d-sa, ci şi pe fiul său de Reuniune, promite că ori de câteori i se va cere, va sări împreună cu toţi membrii familiei sale, în folosul ei şi în al singuraticilor membri, cari au atât de multă trebuinţă de a se cultiva în limba maicii lor.

Inainte de a se întra în însaşi şedinţa literară dl Tordăşianu recomandă pe dl profesor Dr. Silviu *Dragomir*, care asemenea colegilor săi, pătrunşi de importanţa clasei noastre de mijloc, a binevoit a să angaja cu ţinerea unei conferenţe instructive.

Notarul Duca ceteşte procesele verbale despre şedinţele administrative, iar corul clericilor de sub conducerea clericului Igneton, a esecutat o cântare înălţătoare.

Dl profesor Dr. Dragomir, urcând tribuna, ne spune, că cu dragă inimă va contribui la luminarea clasei de mijloc, pe care ţine, că e bine s'o facă cunoscută cu oamenii mari ai bisericii noastre, cari ne-au conservat limba şi legea, şi zice că în trecutul nostru avem puţine figuri mai luminoase, cari s'ar putea desface din şirul ierarhilor vechi ai bisericii noastre. Cel dintâi a fost neapărat *Sava Brancovici*, arhiereul cu viaţă aşa de abuciumată şi cu sfârşit aşa de trist. Născut în Inău, dintr'o familie nobilă de frunte, care avea întinse legături de înrudire cu magnaţi din Ardeal, el putea uşor să ajungă pe scaunul mitropolitan din Ardeal. Aici s'a dovedit un isteţ diplomat, care ştia să şi ţină scaunul şi în vremurile cele mai furtunoase, cari au venit peste Ardeal. Dela o vreme însă îndrăzneala, apărarea credinţei şi energia lui, i-au creat duşmani în două părţi: în sinul bisericii sale s'au ridicat împotriva lui preoţii calvinizanţi, iar superintendenţii calvini au pornit lupta împotriva lui din altă parte. Lupta aceasta, una din cele mai măreţe, a fost purtată multă vreme. Sava îsi căută şi el aliaţi în domnii din Ţara Românească şi în acei magnaţi ardeleni cari erau nemulţămiţi cu politica principelui Apafi. Aşa lupta Mitropolitului Sava n'a avut numai un caracter religios, ci şi unul politic. Apafi însă a rămas biruitor si atunci a trebuit să cadă Mitropolitul Sava. Prin toată viaţa sa şi prin sfârşitul său Mitropolitul Sava Brancovici şi-a asigurat un vrednic loc între martirii neamului nostru.

Timp de aproape o oră dl Dragomir în posesiunea unui limbagiu fluent şi de toţi înţeles, ne-a ţinut in cea mai acordată atenţiune, iar la fine a fost viu aplaudat. După interesanta conferenţă au urmat declamaţiuni şi cântări.

La fine după sortarea alor 15 articole folositoare, dl Tordăşianu mulţămind tuturor debutanţilor şi în special dnului profesor Dr. Dragomir, invită la şedinţa a 11-a din 30 Nov. n. c., pe când şi-a oferit binevoitorul concurs dl profesor Dr. A. *Crăciunescu*.

„Dzeu vede!“

NOUTĂŢI.

Maiestatea Sa Monarhul nostru, cum se veşteşte din Viena, în anul acesta nu va mai călători la Budapesta; abia în Mai va veni pe câteva săptămâni la Gödöllö şi la palatul din cetatea Budei.

*

Sfinţirea şcoalei din Lugoj. Duminecă s'a făcut în Lugoj sfinţirea noului edificiu şcolar, ridicat de credincioşii bisericii noastre, prin însuşi P. S. Sa, Episcopul *Miron*, al Caransebeşului, cu solemnitate mare. Preasfinţia Sa a sosit în Lugoj Sâmbăta sară. I s'a făcut primire frumoasă la gară.

*

Episcopul Gherlei. Preasfinţia Sa, *Dr. Vasile Hossu*, noul Episcop al Gherlei, a depus jurământul de fidelitate în mânile Maiestăţii Sale Monarhului nostru, eri, Marţi, în prezenţa ministrului de culte, contele Zichy János, în Viena.

*

Congregaţie. Ilustritatea Sa, domnul comite suprem *Wallbaum*, a convocat congregaţia comitatului Sibiiu pe 6 Decemvrie n. c. la şedinţă estraordinară, care se va ţinea la orele 9 dimineaţa, în sala casei comitatense din Sibiiu. La ordinea zilei sunt puse 113 obiecte de diferită natură administrativă.

*

Colecţiunile moştenitorului de tron. Din Viena se anunţă, că în noul Burg se fac pregătiri pentru a espune colecţiunile arhiducelui moştenitor de tron Francisc Ferdinand. Multe din obiectele acestei expoziţii sunt adunate din călătoria în orient a arhiducelui.

*

In reşedinţa de iarnă. Regele şi regina României au plecat din Sinaia cu un tren special Duminecă la ora 3 d. a. şi au sosit la 5 şi jumătate în capitală, unde şi-au reluat reşedinţa de iarnă.

*

Expoziţie şcolară internaţională. Sub protecţia marelui duce Alexandru Mihailovici se va deschide în 28 Aprilie 1912 o expoziţie şcolară în Petersburg. Expoziţia va sta deschisă trei luni şi va fi împărţită în mai multe secţiuni, care vor cuprinde: Clădiri şcolare, aparate necesare în şcoală, lucruri de igienă, mijloace de intuiţiune, aranjamente de şcoli industriale şi de agricultură, instrumente de gimnastică şi de sport ş. a.

*

Vizită princiară. Principele *Enric* din Prusia, frate cu împăratului Wilhelm, a sosit Sâmbătă la Budapesta. Arhiducele Iosif a dat un dineu în onoarea principelui.

*

Executat pe scaunul electric. Milionarul Henry Clay, despre care am dat ştirea că a fost condamnat la moarte pentru uciderea soţiei sale, cum se veşteşte din Richmond (statul Virginia), n'a putut fi graţiat. Vineri nainte de ameazi osânditul a fost dus în sala, în care era instalat scaunul electric. Criminalul abea acum a recunoscut, că şi-a ucis soţia pentru a se putea căsători cu o actriţă. Tinărul milionar a şezut în scaunul electric, care de astă dată a funcţionat perfect, şi într'o jumătate de minută Clay a încetat de a mai trăi.

*

Camera advocaţială din Sibiiu a primit în lista advocaţială pe dnul Emilian Sfetcu, advocat în Mercurea.

*

Balonul şi aeroplanul. Un ofiţer german, Vassel, face o asemănare interesantă între aeroplan şi balonul cu motor. Balonul cu motor percurge pe oră cam 70 kilometri, se înalţă până la două mii de metri şi poate duce cu sine o greutate de patru mii de chilograme. Aeroplanul percurge pe oră cam 140 km., se ridică la o înălţime de 3500 m., dar nu poartă cu sine o greutate mai mare de 700 kg. Aeroplanul este superior balonului cu motor în repejune şi înălţime, dar este inferior în purtarea de greutăţi. La un răsboi în văzduh, nu încape îndoială, aeroplanele vor ieşi învingătoare asupra baloanelor în construcţia lor de astăzi.

*

Balurile şi banul Croaţiei. Tinerimea universitară croată şi sârbă, cum se scrie din Agram, a hotărât să nu învite pe banul Croaţiei la nici unul din balurile ce se vor aranja în carnevalul cel mai de aproape; de oarece tinerimea consideră domnia banului ca neconstituţională şi ilegală. Tinerii sârbi şi croaţi sunt decişi a boicota toate balurile, la care ar fi învitat şi banul.

*

Descoperire de monete. La Nagyberki în comitatul Somogy s'au găsit zilele trecute 2600 bucăţi de monete romane de argint din prima jumătate a veacului al treilea. Intre monete se află şi câteva de pe vremea împăratului Adrian. Tot acolo s'au mai descoperit câteva mii de dinari de argint de pe timpul lui Ludovic cel mare. Monetele au fost duse la muzeul naţional din Budapesta.

*

Turneu artistic. Marele artist italian *Novelli* îşi face turneul de adio prin oraşele mari ale lumii. In zilele acestea a sosit şi la Bucureşti. Publicul ştiind, că nu va mai avea ocazie de a admira arta vestitului Novelli, a luat biletele cu asalt.

*

Dar pentru şcoală. P. T. doamna protopopeasă din Sighişoara Ioana *Moldovan* a dăruit pentru şcoala din Seleuşul-mare 4 icoane, pe cei patru evanghelişti şi 1 lampă, toate în preţ de 25 cor., pentru care dar marinimos în numele credincioşilor îi esprim şi pe această cale sincere mulţămiri. Seleuşul-mare, 8/21 Noemvrie 1911 Iustin *Sârbu*, înv. rom. ort.

*

Universitate în Pojon. O deputaţiune mai mare s'a presentat la ministrul de culte, contele Zichy, în afacerea universităţii din Pojon. Ministrul a răspuns, că oraşul acesta are tot dreptul, în urma desvoltării sale culturale, să ceară o universitate, şi că deodată cu înfiinţarea universităţii dela Dobriţin se va întemeia şi cea din Pojon şi va fi organizată cu toate facultăţile universitare.

*

Dela academia militară tereziană. Din Wiener-Neustadt se anunţă: Este primul caz, când un tinăr însurat cercetează academia militară tereziană din localitate. Academicul însurat este un supus al statului chinez şi poartă numele *Cang Ghie*. I s'a permis să locuească afară de academie pe timpul cât îşi face educaţia militară. Soţia sa, tot o chinezoaică, poartă costumul patriei sale.

*

Leac împotriva racului. Dr. Otto Schmidt, medic în Colonia, a concurs la premiul de 100 000 de lire, instituit de către deputatul Mariani din Roma în memoria tatălui său mort de cancer. Premiul îl va primi medicul, care va fi în stare să vindece cu serum cinci cazuri de boala aceasta. Doctorul Schmidt afirmă, că a vindecat cu leacul său patruzeci de cazuri.

*

Proprietarul şi chiriaşii. Un particular din comuna Hallein lângă Salzburg, s'a împuşcat din mâhnire pentru perderea soţiei sale. Proprietarul a lăsat prin testament daruri însemnate pentru toţi chiriaşii casei sale.

*

Constituire. Societatea acad. teol. rom. *„Academia Ortodoxă“*, din Cernăuţ şi-a ales în adunarea generală ordinară din 23 Noem. st. n. a. c. pentru al XXVIII-lea an administrativ, următorul comitet: Preşedinte: Procopiu Jitariu. Vice-prezident: Ioan Creangă, secretar I.: Ioan R. Cazacu, secretar II.: Ioan Saciu, casier: Erast Hostiuc, bibliotecar: Gh. Berariu senior, controlor: Grigorie Agapie, econom: Valerian Bocancea, membru fără funcţie: D. Voevidca, comisia revizuitoare: Prezid. Victor Percec, adlaţi: V. Hahon şi I. Janca. Secţia literară: Prez. Al. Lanivschi, referend. Just. Bunescu, substitut: Ionel Dobrinescu. Secţia muzicală: Prez. D. Voevidca, ref. Ax. Niţan, bibl. Gr. Agapie.

*

La fondul Dr. P. Şpan, pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii, cu prilejul căsătoriei tinerilor Dr. Remus Paşca, advocat în Câmpeni, cu dşoara Armida Popescu, fiica dlui Iuliu Popescu, secretar general al băncii „Dunărea“, la iniţiativa dlui Nicolae Todea, funcţ. la „Albina“, au întrat următoarele daruri: Dr. R. Paşca, Dr. Vurm, Romul Todea, Ioan Petru Todea şi Iuliu Popescu, câte 10 cor., Petrişin, R. Pop, câte 5 cor.: Emilia Dr. Raţiu şi Nicolae Todea, câte 4 cor., Dr. O. Russu, Bergleiter, Simeon Piso, Camilo Piso, Dr. Bardosy şi Sever Decian, câte 2 cor., sau în total 80 cor., La acelaş fond au mai dăruit: Ioan Vodă paroh (Deda), soţia sa Maria n. Iuga şi copiii lor Adela şi Ştefan, cor. 3.40, George Devan, socal zugrav de case (Abazia) 1 cor., Dr. Aur. Vlad, adv. (Oăştia), 2 cor., Dem. Banea, econ. (Visca), aplicând pe fiul său Zaharie la fabrica V. Török, 20 bani şi Andreiu Moldovan, ales paroh în Hendorf şi soţia sa Valeria n. Suciu (Abrud), cor. 2.50. Starea fondului cor. 1234.23. Pentru prinos aduce sincere mulţumite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, Vic. Tordăşianu, prezident.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat si interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

Neamul Românesc Literar. Nrele 34-37, acum primite la redacţie, cuprind între alte articole: Două cuvântări, ţinute de N. Iorga la serbările Ligei culturale. Invierea lui Ştefan Vodă, poem istoric de N. Iorga. Bucovinenii la mormântul lui Eminescu, de M. Ciunagea. O veche idilă, prefaţă la Pavel şi Virginia, de N. I. Poezii, cântece poporale, poveşti, amintiri ş. a.

*

Călindarul arhidiecezan pe anul 1912 a apărut în tipografia arhidiecezană din Sibiiu, cu un cuprins bogat şi variat. Pe lângă şematismul autentic al bisericii ortodoxe române din Ungaria şi Transilvania, se află în călindariul arhidiecezan: Evidenţa pentru oficiile parohiale, protopresbiterale, pentru clerici şi învăţători etc. Partea literară conţine lucrări foarte interesante. Preţul unui esemplar 80 fil. Se poate procura dela Librăria arhidiecezană din Sibiiu.

Teatru.

Astăzi, Mercuri se dă *„Don Carlos“*, tragedie, Joi pentru a doua oară comedia *„Papa“*. Vineri *„Jugend“*, Sâmbătă *„Kätchen von Heilbronn“*, de Kleist. Duminecă d. a. *„Papa“*, comedie şi sara opereta *„Die keusche Susanne“*.

Din public.*)

Mulţămită publică.

In 6/19 Noemvrie a. c. la producţiunea teatrală-declamatorică, aranjată de tinerimea adultă, din prilejul sfinţirii şcoalei noi şi a bisericii renovate din Seleuşul-mare (protop. Sighişoarei), a binevoit a suprasolvi următorii p. t. domni: Dimitrie Moldovan, protopresbiter în Sighişoara 7 cor. 40 fileri, Ioan Ban, preot gr. ort. în Iernea 2 cor., Pompiliu Costantin, învăţ. în Daneş 60 fileri, dşoarele Mărioara şi Elisaveta Florea, Daneş 1 cor. 60 fileri, C. Medrea, teolog abs., Daneş 40 fileri, I. Oltean, înv., Laslea-mare 20 fileri, P. Postoiu, înv., Şoard 1 cor., Rudolf Nemenz, notar, Seleuşul-mare 5 cor., Ioan Cristea, cârcimar, Daneş 60 fileri şi V. Albu, mechanic, Laslea-mare 20 fil.

Venitul curat al acestei producţiuni a fost 30 cor. 64 fil., care sumă s'a predat epitropiei parohiale pentru procurarea de recuisite şcolare.

Tuturor marinimoşilor suprasolvenţi li se aduce mulţămită.

Seleuşul mare, 8/21 Nov. 1911.

Iustin Sârbu
înv. rom. ort.

Ioachim Boholţ
epit. cassar.

Zosim Onia
epit. II.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră conf. gr.-or. din **Gelmar**. prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Veneratul Consistor şi din întregirea dela stat ce să sperează a se primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină; iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Dumінecă ori sărbătoare înainte de alegere pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile concursuale să se înainteze oficiului protopopesc din Orăştie.

Sever A. Pecurariu preşedinte. **Nicolae Cismaş** notar.

Nr. 639/1911. Vidi: (447) 1—3

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 13,244 Plen. (445) 1—3

Concurs.

In scopul conferirei de stipendii şi ajutoare din fundaţiunea *„Andronic“* pe anul 1912 să publică concurs:

1. Pentru învăţăcei de orice meserie.

2. Pentru sodalii eliberaţi în decursul anului 1911.

3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri.

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.

2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor.

3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinţilor concurentului, ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au se dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat;

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul cel arată în meserie, despre diliginţă şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1911, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale art. de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceeace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi, şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arate anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestru, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile se fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la *31 Decemvrie 1911 st. v.*

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale, cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi vor să se prefecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari se poată câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, la 5 Noemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 883/1911 protp. (444) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala poporală gr.-or. română din comuna **Hundrubechiu**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele beneficii:

1. Salariu anual de 506 cor. şi anume: *a*) de Preav. Cons. Arhid. conform rezoluţiunei din 25 August a. c. Nr. 10,289 Şcol. 200 cor. *b*) din repartiţie dela popor 261 cor. *c*) 5% arunc după dare 45 cor. iar restul de 494 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. Tot dela stat se vor cere şi cvincvenaliile.

2. Locuinţă în natură şi folosinţa ¼ jug. grădină.

Invăţătoriul e obligat să instruieze şi tinerimea adultă şi să cânte cu elevii la sf. liturghie Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Ceice doresc să ocupe acest post, să înainteze rugările instruite cu Estras de botez Atestatul ultim despre studiile pregătitoare, Absolutor de pedagogie, diplomă şi alte eventuale documente de recomandaţie, la subsemnatul şi să se prezinte la serviciul divin în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 11 Noemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 869/1911 protp. (438) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-ort. română din comuna **Ilimbav**, tractul protopresbiteral Agnita să publică prin aceasta concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: salar fundamental 1000 cor., dintre cari 520 cor. provin dela stat, 400 cor. provin dela comuna politică, 80 cor. din aruncul 5% după darea directă a credincioşilor bisericei.

Cuartir în natură în edificiul şcoalei de azi, care după zidirea şcoalei celei nouă va rămânea întreg ca locuinţă de învăţătoriu.

Grădină în natură.

Cvincvenalele de câte 100 cor., trei sunt deja asigurate dela stat. La I. şi al II-lea cvincvenal mai contribue biserica cu câte 100 cor. Cvincvenalele se vor socoti însă numai după serviciul prestat la aceasta şcoală. Invăţătorul ales e obligat să instrueze elevii în cântările liturgice şi să cânte cu ei în biserică în Dumineci şi sărbători. Să notează, că concurenţii, cari vor avea desteritatea de a cânta la serviciul divin, vor fi preferiţi, de aceia să cere ca să se prezinte în vre-o Duminecă la serviciul divin spre a-şi arăta desteritatea în cântări şi a face cunoştinţă cu poporul.

Doritorii de a ocupa acest post să înainteze oficiului protopopesc rugările instruite cu documentele de lipsă conform regulamentului şcolar.

Agnita, 7 Noemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 651/1911. (439) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţătoriu dela şcoala noastră confesională din **Ilia**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt:

1. Salariu fundamental cor. 1000 solvit anticipative în rate lunare din cassa bisericei.

2. Cuartir corespunzetor.

3. 16 metri de lemne, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ.

4. Grădină eventual relut de cor. 20 pe an.

La acest post se vor candida numai cei cari vor fi cântăreţi buni, având a ţinea în Dumineci şi sărbători o strană în biserică; se instrueze şi conducă un cor bisericesc. Şi pe lângă aceste va avea se provadă instrucţiune în sala de repetiţie, precum şi a ţinea cursuri cu tinerimea în Duminecile din postul Maicei Dlui şi a Sf. paşti.

Concurenţii la acest post au aşi aşterne cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul deschis şi au a se presenta în vre-o Duminecă ori Sărbătoare la biserică, pentru a-şi arăta desteritatea în cântări.

Ilia, la 8 Noemvrie 1911 v.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Z. Mureşan
protopresb.

Nr. 529/1911. (442) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoala noastră din **Suligete** se escrie concurs cu termin de 30 de zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salar 600 cor. din repartiţie, ear 400 cor. se vor cere dela stat.

Cuartir şi grădină în natură.

Cuincuenaliile se vor socoti numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această şcoală.

Invăţătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Deva, la 8 Noenvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr.-or.

La Librăria arhidiecezană în Sibiiu, se află de vânzare:

Album
de
brodării şi ţesături româneşti.
Compus şi editat
de
Minerva Cosma.
Preţul 16 cor.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
(440) 2—10 pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie
26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 44— Director-şef
Dr. Cosmutza.

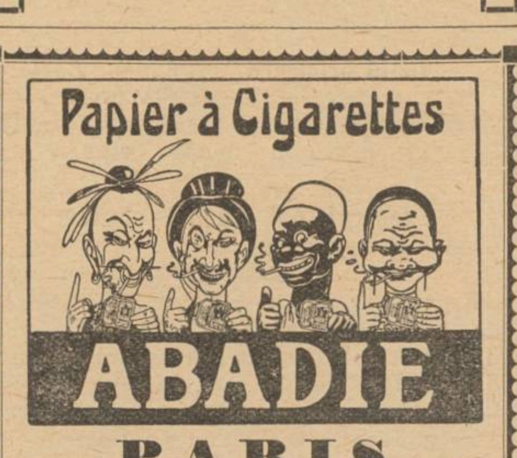

Papier à Cigarettes
ABADIE
PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 14—

Mult onoratului Public
şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi învit pe aceastä cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 4—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint**.
Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.
Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite „Picături de stomach de Mariazell“, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc. Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 23—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câştigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 14 Decemvrie

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!
Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Căşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. **50,000**, acela al cl. a 7-a event. M. **600,000**.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

14 Decemvrie.
Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în Hamburg 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa:

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 13—16

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 19 Noemvrie (2 Decemvrie) 1911. Nr. 122.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45.
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Monografiile satelor noastre.

Scrierea de monografii comunale și bisericești este astăzi o chestie dintre cele mai arzătoare. Administrația ne schimbă numele comunelor; matricula civilă ne schimbă numele de familii; comasația aduce cu sine schimbarea numirilor din hotar; legile țării ne schimbă feliul de învățământ de până acuma și pe alocurea ni se închid școlile; curentele moderne — aproape toate dușmănoase instituțiunilor noastre, — produc schimbări chiar și în vieața noastră religioasă-bisericească; semidoctismul, care tot mai mult se întinde pe satele noastre, ne strică graiul; Jidanii cu zdrențăriile lor ne schimbă portul, așa, că în curând ne vom trezi în o lume cu totul nouă, care foarte puțin va mai sămăna cu cea de astăzi, și mai puțin cu vieața noastră din trecut.

In fața acestor stări regretabile, nouă, celor ce ne zice lumea *conducători ai poporului*, nu ne-ar fi ertat să rămânem nepăsători, ci dacă nu ne mai stă în putință de a abate vieața în alvia pe care a curs până acuma, cel puțin atâta mai putem face, *ca să adunăm la olaltă toate semnele și sfărâmăturile unei vieți românești, care pe multe locuri se apropie de apus,* ca cel puțin în felul acesta să mai putem fi de folos celor ce ne vor urma noauă. Să nu ne mai tot îndemnăm unii pe alții — prin articole chilometrice — la scrierea monografiilor, ci să le scriem odată, bine, rău, oricum, numai să le avem. Lucrul de căpetenie e, ca toate însemnările, toate datele istorice și toate descrierile să fie *esacte.* Având odată întreg materialul adunat, se va afla apoi și bărbatul vrednic și priceput, care din miile de frânturi să ne dee un întreg frumos, o icoană a vieții noastre, care până astăzi ne lipsește.

Și asta să fie acum, nu mai târziu! E porunca vremilor de astăzi.

Nu delà mine pornește aceasta idee. Sunt ani, de când tot scriem la proiecte și tot ascultăm indigetări. dar de făcut, aproape nimic. In toamna asta cetisem un articol, al păr. *I. Podea,* în care se cerea, ca forurile noastre bisericești să impună preoțimii această sarcină, nu tocmai din cale afară de grea, și acuma vedem, că în rapoartele conferințelor de până acuma nu se face nici pomenire de această propunere serioasă. Suntem dar tot acolo, unde am fost și mai înainte: la nimic.

Și monografiile comunelor noastre nu sunt tocmai de așa mic interes, după cum vorbim despre ele. O monografie bună, scrisă la înțelesul poporului, astăzi e o adevărată biblie, o adevărată faclă luminătoare și povățuitoare pe toate căile cele bune a poporului pe care îl privește.

Am înaintea mea „Monografia comunei *Săcădate*“, scrisă de preotul *I. Podea,* care mai nainte de a da sfaturi altora, lucră însuși. Și în monografia asta nu admir mulțimea datelor istorice, despre trecutul comunei, bisericilor și școalei, ci felul cum a știut autorul să le expună, așa, că totul îți pare ca o povestire dintre cele mai alese. Și nici paciința autorului de a descrie vieața, obiceiurile, starea materială, sanitară, morală și culturală, până la cele mai neînsemnate amănunte, ci feliul cum explică înrădăcinarea și urmările unor păcate, și cum știe sfătui și convinge, fără a supăra pe cineva. Aceasta este cea mai aleasă parte a monografiei acesteia, care din cele de până acuma lipsește.

Iată câteva exemple.

La pagina 24—25, dupăce ne spune, care a fost cauza înființării școalei de stat, și că a noastră are mersul racului, urmează: „Oh! dacă ar fi știut strămoșii noștri, ce ticăloși și nemernici vor fi urmașii lor, ce bucuroși și-ar fi făcut și ei niște căsuțe, să aibă unde își pleca capul, din piatra și cărămida aceea, adunată cu chin și cu năcaz, care e pusă în zidurile școalei. Și noi ne batem joc de gândurile lor atât de sfinte! Și dacă e așa, au doară vom putea ispăși păcatul cu una cu două? O, nu! Nu este păcat, care să nu se răzbune, și pentru acest păcat al nostru noi încă va trebui să fim pedepsiți. Vor veni asupra noastră blăstemele fiilor și nepoților noștri, atuncea când nu vor mai avea un loc, unde să învețe cel puțin a se ruga în limba maicii lor. Amar și vai vouă, celor ce nu grijiți de biserică și școală, și le lăsați să piară, căci din peirea lor urmează peirea noastră, și rușinea numelui nostru, care va rămânea pe veci“.

La pag. 60—61, vorbind despre folosul gazetelor, zice: „De acum înainte numai gazetele mai pot înlocui școala românească, căci ele ne mai spun cine am fost, ce suntem și ce putem fi. Gazetele ne sunt isvorul, din care ne mai putem stâmpăra setea sufletească; ele ne chiamă la muncă și ne arată calea pe care să mergem.

Aceasta ar fi chemarea școalei, dar bietul învățător de astăzi e îngrădit cu legi aspre și e silit a tăcea și acolo, unde inima i-ar da să vorbească. Să cetim dar gazete, cât mai multe și cât mai regulat. Ceice pot, — să-și trimită copiii și la școlile mai înalte dela oraș, iar la școala din sat să alerge toți, nu siliți, ci din dragoste, ca să învețe carte, căci „cine are carte, are parte“.

La pagina 33—34, după ce ne spune, cum anumiți oameni — între cari sunt și preoți, abuzând de naivitatea poporului, îl despoaie de bani, prin păscălie și slujbărie, și după ce ne amintește, că în urma păscălerilor și slujberilor mincinoși se stâng vieți fără vreme, își perd sufletele credința și trupurile sănătatea, — urmează iarăși sfatul:

„Sunt minciuni, iubiți consăteni! nu mai credeți în fleacuri, ci fiți creștini buni, și oameni cuminți. Dacă sunteți bolnavi, cercetați pe doctor, doar și doctorii sunt lăsați de Dumnezeu, iar dacă aveți dureri sufletești, cercați a le vindeca prin împlinirea faptelor bune, prin rugăciuni și împărțire de milă, celor ce au lipsă de ea. Păscălia și slujbăria n'a mântuit încă pe nimenea, nici bine n'a făcut, nici un mic folos n'a adus. Acestea sunt ca o groapă, unde omul nu numai că își înmormântează sufletul său, credința sa, ci și trupul și averea sa. In anii din urmă știți, că a bântuit în comuna noastră o boală grea între copii, așa, că s'au prăpădit aproape toți. Dacă acești slujberi și păscăleri, sunt atât de meșteri, pentruce nu au venit cu păscăliile lor, ca să facă se înceteze boala? Pentrucă sunt cei mai neputincioși, cei mai fără credință și fără știință oameni, cari nu știu altceva decât să înșele“, etc.

Iată dar, că preotul I. Podea, pe lânga că a cuprins în câteva capitole istoria comunei sale natale, pe lângă că ne dă o frumoasă icoană despre vieața dela sate, a dat consătenilor săi și multe și sănătoase povețe, pe cari totdeauna le vor avea cu ei.

Monografia aceasta fie spre laudă autorului și noauă spre îndemn. Iar Preav. Consistor cred, că va impune tuturora scrisul monografiilor comunelor noastre, căci prin aceasta s'ar face un foarte mare serviciu intereselor noastre românești. *I. M.*

Din parlament. In ședința de eri a dietei s'a terminat discuția pe articole asupra budgetului ministerului de interne. Astăzi se discută, probabil, budgetul ministerului de justiție. Cu toate că votarea budgetului se face destul de repede, guvernul va cere totuși indemnisare pe o lună, ca se fie asigurat pentru eventualitate, că budgetul nu e votat întreg până la finea anului.

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma,

trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Urmare.)

e) La 1520 Mihaiu episcopul catolic al Milcoviei scrie papei Leo X., că diecesa Milcoviei fiind foarte estinsă și dânsul neavând preoți de mir destui, ca să administreze bisericile, a fost silit să numească în funcțiuni de preoți și persoane din clerul religios, *din cari unii erau apostați, alții ucigași și alții afurisiți* (anatemisați) și a făcut-o din motiv, ca religiunea catolică să nu sufere. De aceea papa Leo X. autorisează pe episcopul Mihail al Milcoviei, ca persoanele acele să le poată absolva de păcatele lor și să-i poată promova în gradul de preoți, dar acest drept să nu se estindă și peste ținutul care e supus autorității călugărului din Bacou. (Hurm II. 3, p. 326).

f) Dar Sașii, oameni înțelepți. La 1545 decanii bisericilor săsești din districtul Sibiiului și al Țărei Bârsei (Brașov), cari se țineau și acum de episcopia Milcoviei se întrunesc la Mediaș cu decanii bisericilor din episcopia Alba-Iulia, și se declară de membri ai unui corp și ai unei singure religiuni, ai acelei *luterane.* (Hurm. v. II. partea 4 pag. 376). Și apoi la 1545 adunarea universității săsești din Transilvania decide, ca să îndemne pe locuitorii orașelor și ai satelor, cari încă nu au primit religiunea *luterană*, să o primească și dânșii. (Hurm. II. p. pag. 383).

Caprițiile papilor și ale Legatului Toma, ca decanatele Sibiiului și Brașovului să se țină de episcopia Milcoviei, în resultatele lor s'au arătat neînțelepte, și pentru aceasta mișcarea, ca Sașii catolici să treacă la luterani, se vede începută *din Sibiiu și din Brașov.*

21. Cătră fine și turcii.

Cu venirea turcilor în Europa, papa și-au făcut de lucru în contra lor, și pentru aceasta au cam încetat bulele și decretele lor. Și popoarele din Ungaria și Ardeal au căpătat atare armistițiu din partea lor. Când au venit la 1241 tatarii în contra Ungariei, ereticii și șismaticii din Ungaria, Ardeal și Ungro-vlahia asemenea au căpătat cutare repaus de resuflare din partea papilor.

La 1570 papa Piu V. invită pe regele Poloniei, ca să înduplece pe principele Transilvaniei să primească religiunea catolică și să trimită misionari capabili în Transilvania, ca pe de diferitele națiuni de acolo să le întoarcă iară la vechia credință catolică. (Hurm. II. p. 5, pag. 690).

Tot la 1570 papa Piu V. roagă pe Sigismund August regele Poloniei să insiste pe lângă Ioan II. principele Transilvaniei, ca în țările sale să primească religiunea catolică, să o mențină cu constanță și să alunge de acolo pe ereticii străini. (Hurm. II. p. 6, pag. 691).

Ferdinand I. deja la 1551 primește Transilvania sub ascultarea sa.

La 1581 patriarhul Emanuel Ieremie dă ambasadorului imperial austriac, lui Sinsendorf adeverință, că națiunea grecească în imperiul turcesc se bucură pe deplin de libertate confesională. (Hurm. III. p. 1, pag. 62). Tot acelaș patriarh Emanuel Ieremie dă adeverință nouă ambasadorului Sinsendorf, că turcii nu jignesc libertatea confesională a creștinilor. (Hurm. III. p. 1, pag. 63).

Acest adevăr trebuia ca papilor și domnitorilor din Austria și Ungaria, Ardeal să le fie de esemplu, dar știm că ce legi au adus Ungaria și Ardealul în contra creștinilor de religiunea răsăriteană, — și că acele legi sunt inferioare celor turcești față de toți creștinii din răsărit. Isus Cristos a apărat pe creștinii săi de barbari; dar domnii creștini nu au vrut sau nu i-au putut apăra în contra barbarilor.

22. De încheiere.

Trebue spus ceva despre materialul istoric publicat aci, ca să scoatem resultatele.

Am studiat peste o mie de bule și decrete ale papilor — pentru diferite și speciale chestiuni aparținătoare de istoria bisericească și națională a Românilor, și am aflat că în partea primă a bulelor și decretelor papilor de regulă e aserțiunea, că papa e următorul sfântului apostol Petru și că e vicarul sau locțiitorul Domnului nostru Isus Cristos pe pământ, și de aci purcede puterea papilor asupra tuturor bisericilor ori de ce credință ar fi, în urmare de aci are papa toată puterea asupra ereticilor, șismaticilor și păgânilor.

(Va urma.)

Din tractul Târnava.

Sfinţirea bisericii din Suplac.

Lepindea, 10 Noemv. 1911.

De o zi veselă s'a bucurat poporul nostru credincios din Suplac, din prilejul sfinţirii bisericii celei noi de acolo, întâmplată în 6/19 Noemvrie a. c.

Parohia aceasta, până la ocuparea postului de paroh prin dl Nicolae Boieriu, prezenta omului o icoană posomorâtă. Pe lângă disordinea în cele administrative bisericeşti, pe lângă o stare materială slabă a poporului de aice, mai era şi o mare neînţelegere şi o învălmăşală printre oameni. Ear bisericuţa veche din bârne era în stare de plâns; şi era aproape de necrezut, că acest popor se va putea îndrepta şi se va putea scoate din marginea prăpastiei unde ajunsese.

Dar astăzi mulţămita lui Dumnezeu, pot zice, că prin lupta energică şi cu tact din partea preotului lor actual Nicolae Boieriu, cum şi la îndrumările şi sfaturile şefului tractual, P. On. Domn Nicole Todoran, situaţia s'a schimbat, şi astăzi ne mândrim cu case parohiale încăpătoare, şi mai presus de toate cu o biserică pompoasă, cum rar se mai găseşte pe valea Târnavei mici şi care îţi umple sufletul de mândrie şi mângăiere, căci e o podoabă această casă a Domnului, atât a comunei cât şi a tractului nostru, corespunzând întru toate recerinţelor moderne.

Sfinţirea acestui nou Sion ni-a servit tuturora, cari am luat parte la ea, de o cerească bucurie şi de o nobilă însufleţire.

Actul sfinţirii a fost încredinţat din partea Exc. Sale a Inaltpreasfinţitului Domn Arhiep. şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, distinsului asesor Consis., Prea On. Domn *Mateiu Voileanu*, care împreună cu şeful tractual Prea On. Domn Nicolae Todoran, încă de Sâmbătă, cu trenul de seară, au sosit în parohie. La gară preotul Nicolae Boieriu, în cuvinte frumoase şi bine chibzuite binevantează pe înalţii oaspeţi.

Indată ce au descalecat, Preaonoratul mandatar cu şeful tractual şi preotul local, au făcut vecernia şi priveghierea.

Dumineca dimineaţa sunetul rugător al clopotelor, resunând până departe, peste dealuri şi coline, des de dimineaţă cheamă pe fii credincioşi la momente de bucurie.

Preoţii, 8 la număr, adecă: Prea On. Domn mandatar Mateiu Voileanu, Prea On. Domn şef tractual Nicolae Todoran, preoţii: Nicolae Boieriu din loc, George Dănilă din Bohuea, Iuliu Holdăr din Lepindea, Traian Popa din Coroiusâmărtin, Elie Ioanoviciu din Şoimuş şi Iustin Teglariu din Deag, îmbracă sfintele odăjdii de sărbătoare, şi se începe serviciul dumnezeesc.

„Mărire Treimei celei de o fiinţă“ etc. resună dintr'un glas duios, dulce şi sonor, e glasul mandatarului. E semn, că s'a început sântul serviciu. Se cetesc cele 3 evangelii, după cari la cântarea: „Veniţi să încunjurăm poporelor Sionul“, se încunjură biserica, iar cugetul ne sboară departe, la Părintele cel ceresc, însoţit de rugăciunea:

„Doamne, scuteşte acest lăcaş plăcut al Tău de toate primejdiile, de văzuţii şi nevăzuţii vrăjmaşi, ear pe poporul Ţie rămas pururea credincios condu-l pe căile Tale bune şi frumoase.“

Se face intrarea în spaţioasa şi frumoasa biserică, poporul credincios dornic să vadă momentele cele sublime ce se desfăşurau înaintea ochilor sei umple biserica şi cuprinde întreg spaţiul.

Se serveşte prima liturgie, de preoţii fungenţi, sub conducerea mandatarului.

Forţa şi splendoarea actului de sfinţire a fost frumoasa şi instructiva cuvântare ocazională rostită de Prea Onor. Domn mandatar. Cuvinte din o minte luminată şi inimă simţitoare şi caldă au fost acestea, predate poporului în limba lui dulce şi simplă, cu menirea de a ajunge earăş la minte şi inimă. Am dori, ca vorbirea să se publice. (Am publicat-o întreagă în numărul trecut, Red.)

A urmat apoi stropirea cu apă sfinţită şi ungerea cu sf. Mir.

Ţin a remarca, că la bucuria aceasta sărbătorească au aflat de bine a se prezenta şi următorii străini de biserica şi legea noastră, anume: Biserica reformată şi unitară, prin preoţii săi; antistia comunală, prin notariu şi judele com., învăţătorii dela şcoală de stat, precum şi alţi mulţi străini.

După terminarea ceremonialului, ne-am întrunit cu toţii la prânzul festiv, în sala şcoalei de stat. Un prânz bogat şi bine pregătit, cu o primire călduroasă. Ca în toate locurile şi la toate întrunirile de această natură, aşa şi aici n'au lipsit toastele. Primul toast l-a ridicat Prea onoratul domn mandatar, în sănătatea bunului părinte Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*. Şeful tractual a toastat apoi pentru mandatar; preotul Iuliu Holdăr, pentru şeful tractual, preotul George Dănilă pentru preotul local Nicolae Boieriu, preotul Nicolae Boieriu pentru comitetul parohial, preotul Traian Popa, pentru bunaînţelegere între naţionalităţile şi confesiunile din loc, notariul din Laslău Victor Comes pentru damele şi domnişoarele prezente, iar preotul Iustin Teglariu, pentru poporul credincios din Suplac.

Aşa s'a predat această casă sfântă Stăpânului ei, care tărie poporului Său va da! *Iuliu Holdăr*
preot.

Sfinţirea şcoalei din Sighişoara.

— Corespondenţă particulară a „Teleg. Român“. —

Stimate dle redactor! Având prilejul a asista Dumineca trecută, în 26 Noemvri a. c. la o frumoasă serbare în oraşul Sighişoara, la dorinţa mai multor fruntaşi de acolo, Vă trimit următorul raport.

Poporul nostru ortodox român de acolo, după numărul sufletelor aproape la 4000, se află într'un stadiu de progres îmbucurător.

Dovadă vie al acestui progres este şi ridicarea noului edificiu şcolar, situat în centrul oraşului. Este o clădire modernă, igienică, precum s'a exprimat însuşi dl inspector reg. de şcoale, un adevărat palat, care ar face onoare oricărei comune bisericeşti.

Multe jertfe s'au cerut desigur şi la ridicarea noului templu de cultură, care a costat 44,000 coroane, nesocotind în această sumă materialul folosit din şcoala cea veche. Dar unde avem o bună conducere, se pot realisa multe lucruri spre binele obştesc. In cazul de faţă meritul principal revine P. O. D. protopresbiter tractual Dimitrie *Moldovan*, care a ostenit ziua zi noaptea până când ideea trup s'a făcut. Laudă se cuvine şi comitetului parohial, care a sprijinit pe dl protopop în năzuinţa sa nobila, în fine poporului credincios, care prin zidirea şcoalei şi-a impus o însemnată jertfă.

Actul sfinţirii s'a îndeplinit prin P. O. D. asesor conzistorial Lazar *Triteanu* ca mandatar al Inalt preasf. Domn arhiepiscop şi mitropolit al nostru *Ioan Meţianu*. Serviciul divin s'a început la 8 ore dimineaţa în vechea biserică din suburbiul „Corneşti“, în raport cu numărul poporului foarte îngustă. A celebrat dl mandatar, asistat de protopopul Moldovan şi preoţii Ioan Muntean (Sighişoara), N. Stoicovici (Malencrav), Ambrosiu Tătar (Hetur), Ioan Cristea (Şaeş) şi capelanul Moldovan din Hendorf.

La finea slujbei înălţătoare de inimi dl mandatar a dat cetire gramatei arhiereşti. Apoi imposantul convoiu, în frunte cu tinerimea şcolară, popor, preoţii slujitori urmaţi de inteligenţă şi popor s'a pus în mişcare. In sunetul clopotelor şi între frumoase cântări s'a percurs drumul dela biserică până sus la şcoala din cetate. Erau deja orele 12, când s'a început în sala festivă sfinţirea apei.

La acest solemn act au luat parte şi mai mulţi onoraţiori, între cari dl vicecomite al comitatului Târnava-mare Dr. Iuliu Schaser.

S'au rostit două cuvântări: una din partea dlui mandatar despre însemnătatea şcoalei noastre confesionale, cu o interesantă reprivire istorică. Alta din partea protopopului, aducând mulţămită Preaven. Consistoriu pentru ajutorul de 7000 cor. votat şcoalei.

O elevă declamează şi predă dlui asesor Triteanu un frumos buchet. In fine s'a stropit întreg publicul asistent cu apă sfinţită. Trecând din nou prin toate salele de învăţământ, locuinţa directorului şi a învăţătorilor, m'am convins şi mai mult despre buna întocmire a şcoalei.

După o scurtă pausă a urmat banchetul la hotel „*Transilvania*“. S'a petrecut în bună voiă până la orele 4 d. a. De sine înţeles că toastele n'au lipsit. Mai întâi a închinat dl mandatar pentru îndelunga viaţă a Excelenţei Sale dlui arhiepiscop şi metropolit *Ioan Meţianu* (Vii aclamări). Apoi a vorbit cu verva-i proprie protopresb. tractual D. Moldovan pentru dl mandatar Triteanu. Invăţătorul Branea salută pe inspectorul reg. dl Benedek, care răspunde imediat cu elogii la adresa şefului tractual. Parohul I. Muntean vorbeşte pentru Conzistoriu, directorul şcolar A. Stoicovici pentru dl protopop, Aurel Stoicovici inv. toastează în onoarea comitetului parohial în frunte cu prezid. Ioan Muntean. Dl Anastasiu *Boiu*, dirigentul filialei „Albina“ (Mediaş), ţine un avântat toast pentru preoţime. Parohul Muntean scoate la iveală meritul arhitectului Letz. Protopopul Moldovan salută pe oaspeţii Reinhardt căpitanul oraşului şi Gyöngyösi, directorul şcoalei de stat. Ambii domni răspund în cuvinte calde la adresa poporului român. Mai vorbeşte parohul Ioan B. Boiu din Sibiiu pentru poporul credincios, dorind a vedea înălţat şi noul Sion românesc. Directorul Stoicovici mulţămeşte tuturor în numele dăscălimei. In fine după un cuvânt binesimţit al dlui mandatar, masa se ridică între aclamări şi acorduri dulci ale muzicei lui Grama.

Seara la orele 8 s'a început *producţiunea* corală-teatrală. Frumoasa şi spaţioasa sală din casa oraşului era ticsită de lume: din Sighişoara inteligenţă şi mult popor, apoi oaspeţi din Sibiiu, Braşov, Odorheiu, Mediaş etc. Mai întâi au cântat elevii şcoalei sub conducerea învăţătorului Branea, un „Imn ocazional“, apoi s'a predat dialogul „Despre buna cuviinţă“. Elevii şcoalei s'au mai produs cu „Imnul unirei“, iar publicul a aplaudat. După o scurtă pauză a urmat predarea comediei „*Leac pentru soacre*“. Diletanţii Aurel Stoicovici (Nicu Izvorean), dşoara Valeria Stoicovici în rolul Anei, dşoara Elena Mosora (Bold s u), doamna Bârsan (Petreanu), dl Ştefan Chelemen (Frunzescu) şi dl N. Muntiu (Dr. Crivăţ) s'au achitat bine de rolurile lor. Publicul i-a răsplătit cu aplause şi buchete de flori. Mult haz a produs şi comedia „*Nunta ţiganului*“ de Emanuil Suciu jucată de patru diletanţi ţerani. Cu piesa lui Vidu „Peste deal“ cor mixt şi solo, esec. de tinerimea adultă din Sighişoara, programul s'a eshauriat.

Era aproape de miezul nopţii, când s'a încins „hora mare şi frumoasă“. A urmat bostonul, apoi iar dansuri naţionale. In pauză au jucat 15 voinici frumos costumaţi, cu mare efect *căluşerul şi bătuta*.

Astfel va rămânea ziua sfinţirei şcoalei memorabilă pentru fraţii noştri de pe ţermul Târnavei. Să le ajute bunul Dumnezeu să ajungă tot mai mult *prin cultură la putere!* *Un oaspe.*

Din protopresbiteratul Agnitei.

— Corespondenţă particulară a „Teleg. Român“. —

In unele comune din protopopiatul Agnitei există din vechime buna rânduială, că în fiecare an toamna, după ce plugarii noştri adună toate rodurile de pe câmp — să face într'o Dumineca sau sărbătoare din luna Octomvrie sau Nov. rugăciune de mulţămită lui Dzeu, dela care vine toată darea cea bună şi tot darul.

In Agnita s'a făcut această rugăciune în 26 Octomvrie, la sărbătoarea sf. Dumitru. In 8 Nov. s'a săvârşit ea apoi în Ilimbav.

Cu această ocaziune păr. Ioan Alexandru în consonanţă cu instrucţiunea pentru conferenţele preoţeşti, prin care să îndrumă preoţimea a să constitui în grupuri mai mari religioase, a învitat pe confraţii săi în Chs. din comunele vecine Chirpăr, Fofeldea, Marpod, Nocrihiu şi Alţina a să întruni pe ziua aceea la Ilimbav. Au venit 5 preoţi, cari laolaltă au slujit Sf. liturgie în sobor, apoi o sfeştanie şi Sf. Maslu.

La urmă păr. Ioan Petrişor din Alţina a ţinut o cuvântare instructivă poporului adunat în spaţioasa biserică, cu tema: „Tot cel ce lucrează pământul să va sătura de pâne, iar cel ce petrece în lene, în lipsă şi sărăcie va fi!“

Aceasta cuvântare a fost bine lucrată şi potrivită pentru poporul din Ilimbav, care de altcum este un popor muncitoriu, căci împreună cu cel din Alţina, prin preoţii lor, au cumpărat moşia aşa numită „Androchiel“ cu 95 mii cor. despre care lucru înţelegând saşii din comuna vecină Marpod, au înbiat pe vânzătoriu cu douăzeci (20) de mii peste cele 95 de mii cu cari îl înbiase românii, numai ca să o răpească din mâna românilor.

Acestia însă, ca să nu lase să ajungă moşia românească în mâna străinilor, au fost siliţi să dea şi ei aceasta sumă.

Dar de oarece în anul acesta venitul moşiei nu a adus interesele după suma împrumutaţi — unii din poporeni au început a despera şi a se jălui pentru povara ce li să impune, prin acoperirea deficitului şi edificarea şcoalei ce are a să face la primăvară.

Păr. Petrişor prin vorbirea sa i-a înbărbătat şi încurajat, ca să să pună bărbăteşte la muncă mai raţională, şi atunci moşia va aduce nu numai anuităţile ce au a le plăti, ci şi un plus de câştig, şi în viitoriu copiii lor vor fi mai uşuraţi de sarcini şi aruncuri.

Această cuvântare a făcut impresie bună asupra poporului. In fine le spune păr. Petrişor, că slujba din ziua de astăzi s'a făcut drept mulţămită lui Dzeu pentru că le a păzit hotarul de vremi grele, şi le-a dat roduri bune în acest an.

Tot odată le mai spune, că păstoriul lor sufletesc, păr. Ioan Alexandru, mai mulţămeşte lui Dumnezeu şi pentru aceea, că din darul său a împlinit 25 de ani lucrând ca zelos în viia Dlui, în parochia Ilimbav, pentru înaintarea poporului său, sărbându-şi astăzi aşa zisul jubileu de 25 de ani.

Un paroh an mulţămeşte păstoriului pentru buna conducere de până aci, şi-i doreşte, ca Dzeu să-l ţină încă mulţi ani spre binele lor, cum a fost şi până aci.

Păr. Alexandru mulţămeşte arătând, că la ceea ce s'a făcut — lucru bun — în comuna lor, a fost sprijinit şi de fruntaşii acestei comune, pe cari îi roagă, ca şi pe viitor să-i dea mână de ajutoriu, ca astfeliu lucrând în bună înţelegere şi de aci înainte cu ajutoriul lui Dzeu să poată progresa pe calea cea bună.

După aceea ne-am întrunit la o masă comună, la care pe lângă preoţii slujitori au luat parte mai mulţi fruntaşi din comună.

La masă s'au ţinut vorbiri frumoase din partea preoţilor, aşa, că cei prezenţi din popor au rămas mângăiaţi şi însufleţiţi. *Un participant.*

Convocare.

Prin aceasta convocăm adunarea generală a despărţământului Sibiiu al Asociaţiunii pe ziua de 20 Noemvrie (3 Decemvrie a. c.) în Sibiiu la 11 ore a. m. în sala festivă a muzeului Asociaţiunii.

Adunării îi va premerge serviciu divin.

Programa:

1. Deschiderea adunării prin prezident.
2. Raportul secretarului.
3 Raportul cassarului.
4, Alegerea unui comitet nou.

Rugăm pe această cale pe toţi p. t. membri ai Asociaţiunii să binevoiască a participa la adunare.

Sibiiu, 13/26 Noemvrie 1911.

Parteniu Cosma *Dr. A. Crăciunescu*
prezident. secretar.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Şarpotoc.

Sărbătoarea Sf. Arhangeli Mihail şi Gavriil a fost de astădată pentru poporul român ortodox din comuna Şarpotoc, protopresbiteratul Sighişoarei, o zi de mare însemnătate, o zi aşteptată de mulţi ani, o zi de balzam mângăitor şi întăritor, căci în ea s'a dat sublimei sale destinaţiuni noua biserică gr. ort. română prin actul sfinţirii.

Considerând numărul mic de 50—60 familii şi starea sărăcăcioasă a credincioşilor noştri români, precum şi lipsa de conducători vrednici în trecut şi împrejurările nefavorabile actuale, ţi se umple sufletul de admiraţie în faţa alipirii nefăţărite şi adevărate a poporului acestuia de credinţa şi legea sa strămoşească şi românească!

Cunoscătorul temeinic al trecutului şi al împrejurărilor nefavorabile şi detestabile bisericeşti de aici de lungă durată, va trebui să aproabe constatarea, că pe acest mic popor numai o putere tainică şi neînţeleasă l-a însoţit şi l-a nutrit veacuri întregi în credinţa sa drept mărturisitoare, şi că noul Sion cu adevărat se poate considera de rodul propriei credinţi originale şi neprihănite a credincioşilor noştri de aici.

Numărul considerabil al administratorilor parohiali, din causa suspendărilor dese a parohilor nevrednici şi serviciul de scurtă durată al acestora, ne arată în deplină lumină pe păstorii necorăspunzători textului evangelic ce se ceteşte la utrenia Sf. Arh. Mihail şi Gavriil, şi pe turma lipsită de păstor, ce carbecă după păşunea trebuitoare singură prin munţi.

Faptul, că planul pentru zidirea bisericei nu s'a putut esecuta în timp de 36 ani (1875) până acum, sub administraţia parohului din vecini şi tocmai în timpul acesta de mare scumpete; că prin noua biserică s'a scos din folosinţă o biserică de bârne, construită la anul 1837 pe spesele credinciosului Ioan Pintea iarăşi din cause, că biserica de pe atunci se ruinase cu totul şi preotul era indiferent, justifică şi comentează în deajuns constatările mele de mai sus.

Biserica cea nouă este o zidire frumoasă şi din material solid, aşezată în una din poziţiile cele mai frumoase şi mai corăspunzătoare în spre mijlocul comunei.

Actul sfinţirii l-a îndeplinit în calitate de mandatar arhiepiscopesc P. O. D. protopresbiter tractual Dimitrie *Moldovan* în mod impunător şi cu toată demnitatea cu cooperarea preoţilor tractuali: I. Herţioagă, paroh în Daia-săsească şi administrator al parohiei Şarpotoc, Chirion Muntean, paroh în Apoldul-săsesc, Ioan Cristea, paroh în Şaeş şi Patriciu Pintea, paroh în Caţa, protopr. din Cohalm, originar din Şarpotoc.

In preseară s'a ţinut în biserica veche privegherea prescrisă.

Adânc pătrunzător a fost deja începutul festivităţii din ziua sfinţirii. După signalul începerii dat prin trasul clopotelor, mandatarul arhieresc însoţit de corul preoţesc şi de popor în evlavie şi tăcere urcă în paşi domoli spre biserica veche. Sosiţi aici, după scurte esplicări şi enarări din partea veteranului şi de toţi stimatului învăţător pensionat Patriciu Pintea cu privire la vechimea clopotului (1696) a clopotniţei de stejar (1764) şi a construirii bisericii pe spesele moşului său I. Pintea şi alte lucruri de interes istoric, întrăm în vechea biserică, de unde aveam să strămutăm, conform tipicului, vasele sfinte şi alte obiecte sfinte trebuincioase.

Deja la întrare ne cuprinse pe toţi, preoţi şi popor, o adâncă emoţiune, ca şi când fiii şi fiicele credincioase se întrunesc sărbătoreşte în jurul maicei lor iubite pentru a şi lua ultimul rămas bun. Parecă simţeam cu toţii şoapta unui gingaş vers de tânguire: „Astăzi voi fi părăsită pentru totdeauna de voi toţi, preoţi şi mireni. De azi înainte voi amuţi şi voi înceta măreaţa mea chemare, avută pe acest loc sfânt de sute de ani, de maică crescătoare şi conducătoare a voastră spre fericire, de casa lui Dumnezeu, de loc de rugăciune şi voi ajunge iarăşi ce am fost odinioară: loc de verdeaţă spre slujba oamenilor şi păşune spre slujba dobitoacelor“.

Pătrunşi de astfel de şoapte interne greu de descris, după îmbrăcarea ornatelor şi împărţirea vaselor şi obiectelor sfinte între preoţi spre strămutare, îngenunchind cu toţii, mandatarul arhieresc rosteşte în genunchi în uşa împărătească o pătrunzătoare rugăciune de mulţămită însoţită de suspinele tuturor celor presenţi, apoi cu intonarea cântării de laudă: „Fie numele Domnului binecuvântat de acum şi până 'n veac“ (de 3 ori) am părăsit vechea biserică în sunetul clopotelor dela biserica cea nouă, ducând vasele cele sfinte cu litie şi cântând troparul: „Bine eşti cuvântat, Cristoase Dumnezeul nostru“.

Glasul de chemare al clopotelor vechi din turnul bisericii nouă ne schimbă repede simţămintele de emoţiune avute înainte cu vre-o câteva minute, căci şoapte contrare celor auzite în vechea biserică, şoapte de mângăere şi încurajare pătrund în inimile simţitoare, zicând: „Veniţi voi preoţi şi popor, cu mic cu mare, tineri şi bătrâni! De astăzi înainte uşile mele vor fi deschise pentru voi! Prin rugăciunile preoţilor voi deveni maica voastră iubită şi sfântă, casa lui Dumnezeu, în care să vă rugaţi şi să vă mângăiaţi sufletele în întristări şi năcazuri!“

Atraşi de aceste şoapte interne de chemare întrând în noua biserică am depus obiectele sfinte la locul lor. După aceasta mandatarul arhieresc dă cetire actului, prin care este autorisat din partea Escelenţei Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Ioan* a sfinţi biserica, şi se începe şi efectueşte actul sfinţirii, în presenţa unui public număros din loc şi jur, între cari şi maghiari, în frunte cu preotul rom. cat. şi învăţătorul evg. reformat, ca representanţi oficioşi ai bisericii lor din loc, cari impresionaţi de impunătorul serviciu şi-au esprimat admiraţia şi complăcerea lor.

Nu mai puţin au fost răpite dela cele pământeşti la cele cereşti mai ales sufletele credincioşilor noştri ortodoxi, atât de serviciul sfinţirii, cât şi de cel al sf. liturgii — urmate după sfinţire — la care punctul de supremă elevare sufletească l a format cuvântarea ocasională la „pricesnă“ a mandatarului arhieresc.

Terminată sf. liturgie poporul a fost stropit cu apă sfinţită. La eşire întreg publicul, în frunte cu muzica a petrecut pe servitorii altarului până la casa destinată pentru banchet, unde mandatarul arhieresc a mulţămit publicului cu cuvinte acomodate şi pătrunzătoare pentru onoarea şi dragostea manifestată faţă de corul preoţesc.

La masă au luat parte, pe lângă preoţi şi cântăreţi, membrii comitetului parohial şi preotul rom. cat.

S'au rostit toastele oficioase obicinuite, anume: Mandatarul arhieresc pentru Escelenţa Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, părintele I. Herţiogă pentru mandatarul arhieresc, părintele P. Pintea pentru administ. parohial şi comitetul parohial, mandatarul arhieresc pentru representantul bisericii rom. cat., părintele Chirion Muntean pentru arhitectul Andreias Lingner etc.

Seara tinerimea a avut petrecere cu dans.

In chipul acesta s'a terminat festivitatea sfinţirii bisericii din Şarpotoc, spre bucuria şi mulţămirea sufletească generală, dar în special a credincioşilor poporeni din loc şi spre lauda şi mărirea lui Dumnezeu. *Un participant.*

Avis.

Intrunirea obicinuită a membrilor români ai adunării municipale din comitatul Sibiiului se va ţinea în ziua adunării generale: 6 Decemvrie a. c. la orele 8 dimineaţa în localul casinei române din Sibiiu.

Dr. L. Borcia
secretar.

NOUTĂŢI.

Din cauza sfintei sărbători, „Intrarea în Biserică“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Miercuri la orele obicinuite.*

*

Deraiări. Direcţiunea căilor ferate ungare anunţă, că Luni noaptea s'a ciocnit la Solnoc o locomotivă cu trenul de persoane, care circulează între Arad şi Budapesta. Locomotiva trenului a deraiat, ear două persoane de serviciu au fost uşor rănite. Trenul şi-a urmat călătoria cu o întârziere de 2 ore 14 minute. — Sâmbătă noaptea la orele 11 a deraiat un tren la staţia Palota, în România. Douăsprezece vagoane, a căror frână era ruptă, s'au sfărmat cu totul. Frânarul Ion Stoica a fost omorât. Alt frânar Alexe Ion a rămas grav rănit. Linia ferată este stricată pe o întindere de un chilometru.

*

Expulsarea unui arhiepiscop. Guvernul republican, cum se anunţă din Lisabona, a expulsat pe arhiebiscopul Guardei Don Manuele Vieira de Maddos, pentrucă în eparhia sa a făcut propagandă în favorul ideilor monarhice. Arhiepiscopul are să părăsească Portugalia în cinci zile şi nu i se permite intrarea în ţară timp de trei ani.

*

Cheltuelile războiului italian. Guvernul italian a preliminat până în 30 Noemvrie a. c. 65 de milioane lire, ca spese pentru răsboiul din Tripolitania.

*

Hymen. D-şoara *Elisabeta Ursu* şi dl *Drăgan Mariş*, învăţător în Sirbi, şi-au sărbat cununia religioasă Dumineca, în 13/26 Noemvrie a. c. în biserica gr. or. română din Sebeşul-săsesc.

*

Desminţire. Mai multe ziare au adus ştirea, că archiducele Francisc Salvator, ginerele suveranului nostru, are să se retragă din serviciul activ al armatei. Din Viena se depeşează, că ştirea este neîntemeiată.

*

Greva studenţilor. Studenţii dela şcoala de veterinari din Lemberg au hotărât să declare o grevă de şapte zile, deoarece localităţile de învăţământ, muzee, laboratorii şi bibliotecă nu sunt corespunzătoare. Intr'o adunare, ţinută Luni, greviştii au decis să înainteze ministrului de culte un memorand, în care să ceară clădirea unei nouă academii, şi înfinţarea unei catedre speciale pentru bacteriologie.

*

Foamete în Rusia. In părţile de răsărit ale Rusiei europene, în guvernamentul Orenburg, a izbucnit o foamete înfricoşată, produsă de lipsa totală a recoltei. Ţăranii ruşi îşi vând vitele pentru preţuri bagatele, căci nu mai au cu ce să le nutrească. Pe deasupra mai bântue şi tifosul.

*

Un nou bacil. O descoperire medicală importantă se vesteşte din Berlin. Dacă descoperirea se adevereşte, este speranţă că ştiinţa în curând va putea să vindece una dintre boalele cele mai primejdioase ale animalelor, şi anume: boala de gură şi de unghii. Un profesor berlinez adecă, după cercetări îndelungate, a descoperit microorganismele, care produc la animale boala de gură şi de unghii. Profesorul, cu numele *Dr. Siegel*, a expus resultatul lucrărilor sale în congresul veterinarilor din Prusia. Conferenţa sa şi preparatele arătate au stârnit un interes enorm. Consilierul Ostertag dela serviciul sanitar a declarat, că lucrarea doctorului Siegel trebue recunoscută şi cercetarea urmată pe temeiurile indicate de conferenţiar.

*

Aviz. Concertul „Reuniunei române de muzică din Sibiiu“ anunţat din împrejurări neprevăzute se va ţinea săptămâna viitoare Vineri în 8 Decemvrie st. n. în sala dela Gesellschaftshaus. Programul îl vom publica în numărul proxim. Membrii activi sunt invitaţi a se prezenta în număr complet la proba generală ce se va ţinea Joi la 1/25 ore în sala concertului.

*

Proces. Din Viena se anunţă, că Miercuri s'a început pertractarea procesului contra lui Njegus, care atentase la viaţa ministrului de justiţie Hochenburger.

*

Sinucigaş de 119 ani. Legătorul de cărţi Iosif Monier din Bucureşti, în vârstă de 119 ani, suferind de o boală incurabilă, s'a spânzurat în podul casei sale.

*

Nu te juca cu arma. In comuna Raho din Maramurăş candidatul de advocat Al. Bercovici a întrat în prăvălia unui negustor şi l a întrebat, nu cumva doreşte să-şi cumpere un revolver sistemul Browning. A început îndată să arate revolverul său, pentru a explica cum funcţionează. Negustorul l-a rugat să lase arma la o parte, să nu se întâmple vre-o nenorocire. Bercovici însă a voit să-i probeze, că revolverul nu se descarcă, şi din glumă l a îndreptat către sine. In clipa aceasta arma s'a descărcat şi nenorocitul candidat, nimerit în inimă, a căzut mort la pământ.

*

Licitarea comorilor lui Abdul Hamid. In săptămâna aceasta s'a început în Paris licitarea juvaerelor fostului sultan Abdul Hamid: ceasornice, diademe, coliere, ceşti, mărgele, binocluri ş. a. mai toate împodobite cu petri scumpe dintre cele mai preţioase. In ziua primă a licitării s'au incassat aproape trei milioane de franci. Preţul cel mai mare de 920 mii franci s'a dat pentru un colier cu trei şire de mărgăritare şi cu încheetori de diamant. De altfel între comorile acestea sunt puţine de valoare artistică.

*

Furt de milioane. Se anunţă din Constantinopol, că din cassa ministerului de finanţe s'au furat patru milioane de coroane. Făptuitorul, până acuma, n'a putut fi descoperit.

*

După teatru. Directorul: — „Cum de primadona noastră face o gălăgie atât de infernală?“ — Regisorul: „E furioasă, că a primit numai opt buchete de flori“. — Directorul: „Şi nu-i sunt de-ajuns opt?“ — Regisorul: „Nu, findcă a comandat zece“.

*

Panică în biserică. Sâmbătă nainte de ameazi s'a desprins în biserica Notre Dame din Epernay candelabrul greu de 300 de chilograme şi a căzut în mijlocul bisericii, tocmai când se celebra un botez. Căderea a produs o panică de nedescris. Patru persoane au fost greu rănite şi transportate la spital.

*

Milioane în fum. Regia monopolului tutunurilor a publicat zilele acestea datele statistice privitoare la fumat pe timpul din Ianuarie până la sfârşitul lui Septemvrie 1911. Conform acestor date în primele nouă luni ale anului s'au consumat 20 de mii chilograme de tabac (tutun pulverisat), 450 de milioane pachete de tutun, ţigări: 3 milioane regalitas, 22 milioane trabuco, 14 milioane britanica, 62 mil. cuba, 77 mil. portorico, 7 mil. virginia ş. a. S'au incasat cu totul 114 milioane coroane.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Mihail Ganea, paroh (Veneţia inf.) şi soţia sa Valeria, 2 cor. 40 bani; Lazar Tomici, sodal frizer, 20 bani; Ioan Prescure, cand. de adv. (Retişdorf) 1 cor.; Ilie Ţimpea, înv. lăcătuş, 50 bani; I. Raţiu, (originar din Oieşdea) şi soţia Anuţa năs. Gruia (Cacova), deschizând atelierul lor de croitorie de bărbaţi (civili şi militari) în Alba-Iulia (strada Széchényi 6) 2 cor.; George Devan, zugrav de case (Abazia) 1 cor.; Dem. Benea, ec. (Visca), aplicând pe fiul său Zaharie în fabrica de lăcătuşerie V. Török 20 bani şi Andreiu Moldovan, ales paroh în Hendorf şi soţia sa Valeria n. Suciu (Abrud) 2 cor. 50 bani.

*

Bioscopul Apollo, din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Duminеci şi sărbători la 3 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

*

Cartea adreselor din Sibiiu. A apărut anul al 12 lea al cărţii de adrese sibiene, editate de reuniunea industrială din Sibiiu. De vânzare în toate librăriile.

*

Scad săracii din Anglia. Conform rapoartelor ministeriului de interne englez, numărul persoanelor din Londra împărtăşite de ajutoare au fost în anul acesta 142 de mii, sau cu 3800 mai puţine decât în anul trecut. Afară de Londra au fost ajutaţi 750 de mii de oameni, sau cu 50 de mii mai puţini, decât în anul trecut. Scăderea aceasta însemnată este pricinuită mai ales de faptul, că s'au dat penziuni în urma vârstei înaintate şi persoanelor acelora, care au primit mai nainte ajutoare.

Invitare.

„Reuniunea română de muzică din Sibiiu“ invită la *adunarea generală*, care se va ţinea Dumineca, în 10 Decemvrie 1911 st. n. la orele 5 d. a. în sala dela „Şcoala centrală“.

Obiectele de pertractat:

1. Raportul general.
2. Censurarea socotelilor şi darea absolutorului şi a indemnizării pentru supraerogate.
3. Statorirea bugetului pe anul 1911/1912.
4. Propuneri eventuale.*)
5. Alegerea noului comitet.
6. Alegerea unei comisiuni pentru verificarea procesului verbal al adunării generale.

Din protopresbiterate.

Convocare.

Prin aceasta îmi iau voie a convoca pe ziua de 9 Decemvrie vechiu a. c. pe toţi preoţii, capelanii şi diaconii din protopopiatul Braşovului la conferenţa preoţească, care se va ţinea în sala de şedinţe a Comitetului parohial dela Biserica Sf. Nicolae din Braşov Şcheiu, cu următoarea

Ordine de zi:

1. La orele 9 a. m. serviciu divin, la care vor sluji preoţii: Zenovie Popoviciu din Satulung, Octavian Simtion din Cernatu şi Aurel Oancea din Bacifalu.
2. Predica o va rosti preotul Zenovie Popovici din Satulung.
3. Deschiderea conferenţei, constatarea celor prezenţi şi constituirea ei.
4. Discuţie asupra serviciului divin şi a predicei.
5. Lucrarea dată de Venerabilul Consistor: Cum a îndeplinit preoţimea cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti trimise fie-cărui preot cu pastorala din 29 Iunie 1909 Nr. 7983 Pres. şi ce rezultat practic a obţinut?

   Un scurt şi precis raport asupra acestei lucrări va trimite fiecare preot cel puţin cu 3 zile înainte de conferenţă.
6. Preotul Ioan Broju din Dârste va ţinea o conferenţă despre „Impărăţia lui Dumnezeu“.
7. Impărţirea protopopiatului în grupe religioase.
8. Alegerea a 2 preoţi, cari împreună cu protopopul vor stabili programul conferenţei viitoare.
9. Propuneri.

Braşov, 14 Noemvrie 1911.

Dr. V. Saftu
prot.

Teatru.

Astăzi, Vineri „*Jugend*“, dramă. Mâne, Sâmbătă, din prilejul împlinirei centenariului dela moartea autorului dramatic *F. Kleist*, se dă piese acestuia „*Käthchen von Heilbronn*“, Dumineca d. a. „*Papa*,“ comedie, iar sara „*Die Keusche Susanne*“, operetă.

Poşta redacţiei.

Dlui Z. M. în Alpret. Nu-i putem face loc. Ni se trimit atâtea predici, încât ne este cu neputinţă să le publicăm pe toate.

Dlui N. R. în S. Trimite-o, şi vom căuta să i facem loc.

Dlui V. Isaila, preot Biertan. La întrebările puse nu-ţi putem răspunde mai mult, decât că ucenicii se caută pentru fabrica de postav Scherer din Sibiiu. Adresează te dlui Scherer.

---

*) Propuneri independente sau interpelări, sunt a se anunţa în scris prezidentului cu 48 ore înainte de adunarea generală.

Nr. 680/1911. (436) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Zdrapţi**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. despre întregirea dotaţiunei dela stat.

Competenţii au să-şi înainteze cererile instruate în sensul legii la oficiul protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului au a se prezenta în biserică pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Brad, la 31 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 529/191. (1442) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător dela şcoala noastră din **Suligete**. se escrie concurs cu termin de 30 de zile, dela prima publicare în acest jurnal.

Salar 600 cor. din repartiţie, ear 400 cor. se vor cere dela stat.

Cuartir şi grădină în natură.

Cuincuenaliile se vor socoti numai după un serviciu de 5 ani neîntrerupt prestat la această şcoală.

Invăţătorul ales va fi îndatorat a conduce elevii în toate Duminecile şi sărbătorile la biserică şi a cânta cu ei la sf. liturghie.

Cererile de concurs să se înainteze la subsemnatul oficiu în terminul indicat.

Deva, la 8 Noenvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Devei în conţelegere cu comitetul parohial.

Dr. Ioan Dobre
protopop gr.-or.

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute şi de toţi cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atenţiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. **Vă sfătuim deci să fiţi precauţi la cumpărarea** vreunei **imitaţiuni fără valoare**, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des Papiers Abadie. (124) 17—52

Városmajor-Sanatorium
şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 45— Director-şef
Dr. Cosmutza.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani şi aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipaţie, durere de cap şi stomach, greaţă, colică, insomnie, anemie şi gălbinare etc.** Se găseşte în farmacii cu preţul — 90 bani şi C. 1·60. 6 sticle cu C. 5·40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenţie la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roşie şi subscriere ca aici pe clişeu. (4) 24—25

În Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Câştigul cel mai mare ev. 600,000 M. | **Anunţ de noroc!** | **Câştigurile le garantează statul.**

Prima tragere la 14 Decemvrie

Invitare la participarea
Şanselor de câştig
garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care
9 mil. 841,476 Mărci
cu siguranţă trebue câştigate!
Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:
Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape
Jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prompt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în
14 Decemvrie.
Samuel Heckscher senr.
Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi ....
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ....

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 14—16

O vai!
La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.
„Pastilele de piept ale lui Egger“
au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.
Un carton 1 coroană şi 2 coroane.
Carton de probă 50 bani.
Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17
Trăiască!
O să mă înnece această tusă rea!
Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 10—26

Banca culturală

institut de credit şi economii **„LUMINA“** societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda**

Capital social	cor.	600,000
Fond de rezervă	„	15,000
Depuneri . . .	„	1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7%**
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8%**

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4½%** cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5%** cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5¼%** dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la disposiţie.

(416) 8— **Direcţiunea.**

Premiat cu medalia cea mare la expoziţia milenară din Budapesta în 1896.

Turnătoria de clopote şi fabrică de scaune de fier pentru clopote

ANTONIU NOVOTNY

în Timişoara-Fabric

se recomândă spre pregătirea clopotelor noue, cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, spre facerea de clopote întregi, armonioase pe lângă garanţă de mai mulţi ani, provăzute cu adjustări de fier bătut, construite spre a le întoarce cu uşurinţă în orice parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o lature, fiind astfel mântuite de crepare. Cu deosebire sunt recomandate (278) 52 52

Clopotele găurite

o invenţiune proprie şi premiată în mai multe rânduri. Aceste clopote, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri ca figura *S*, au ton mai intensiv, mai adânc, mai limpede, mai plăcut şi cu vibrare mai voluminoasă decât clopotele turnate după sistemul vechiu, astfel că **un clopot patentat de 327 kg., este egal în ton cu unul de 461 kg** turnat după sistemul vechiu. — Mai departe se recomândă pentru facerea de **scaune de fier bătut, de sine stătătoare, pentru preadjustarea clopotelor vechi cu adjustare de fer bătut, ca şi spre turnarea de toace de metal.**

Preţcuranturi ilustrate gratis.

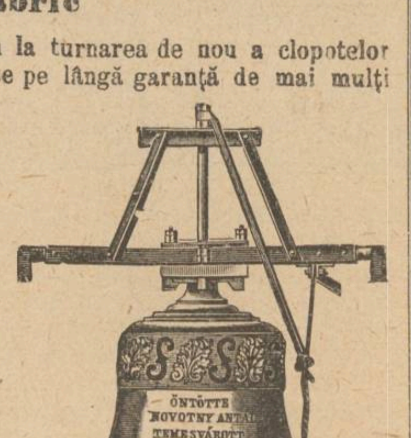

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 5—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Orologe** şi mărfuri de **aur** şi **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

CALINDARUL
POPORULUI
ROMAN
ANUL VISECT: 1912
ANUL X JUBILAR
PREŢUL 40 FILERI

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMAN

(BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11)

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole şi articolaşi literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reuşită: „Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“

125 ilustraţiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naţionale şi vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din Bucureşti.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audienţelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaţilor români, a funcţionarilor români din ministerii şi a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaţilor români din Ungaria şi o mulţime de alte lucruri de folos.**

Preţul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianţii şi vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administraţia „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

A apărut şi se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător**, crâmpeie din sbuciumările dela noi. Preţul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N. Iorga, **Serbările dela Blaj**, Insemnătatea lor politică, culturală şi literară, à 30 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Şerban, à 50 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericeşti şi politicianismul.** O cuvântare şi articole Preţul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Preţul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul**, traducere din limba germană de Alexandru Frunz scu. Preţul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann şi Dorotea** tradusă în hexametrii de Maria Baiulescu. Preţul 80 fil., porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 24 Noemvrie (7 Decemvrie) 1911. Nr. 123.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

O demisie sensațională.

Sibiiu, 6 Decemvrie n.

Pe la finea săptămânei trecute lumea politică, dela noi și din străinătate, a fost surprinsă foarte mult de știrea neașteptată și sensațională, că șeful statului major al întregei armate austro-ungare, generalul de infanterie *Conrad de Hötzendorf*, și-a dat demisia, pe care Maiestatea Sa, Monarhul nostru, a primit-o.

Sensația o forma tocmai faptul din urmă: *primirea* demisiei din partea Monarhului, dupăce se știa, că baronul *Conrad* e un militar de rară capacitate și energie, de ale cărui servicii Monarhul nu poate să se lapede așa de ușor, și fără motiv.

S'a căutat deci motivul acestei neașteptate retrageri a generalului *Conrad* din postul însemnat de șef al statului major al armatei austro-ungare, și motivul s'a aflat. L-a spus pe față, un comunicat, despre care se susține, că a fost dat la dorința și în consonanță cu vederile Moștenitorului nostru de tron, Arhiducele *Francisc Ferdinand*. In acest comunicat se spun următoarele:

„E de mult secret public, că între ministrul de externe și șeful statului major există divergențe de păreri. Ele zac în natura celor două resorturi, și despart necontenit paginile istoriei mai noue. Ministrul de externe are trebuință de armată, pentruca în caz de necesitate să-și poată impune politica cu forța, și de aceea pretinde, ca manifestările de viață ale armatei să se acomodeze scopurilor și mijloacelor sale politice. Șeful statului major iarăși nu poate să-și împlinească oficiul bine, dacă nu urmărește necontenit și amănunțit aparițiile politicei externe, făcându-și propunerile și luând măsurile conform constelațiunilor politice pe cari el le vede înainte. Aceste terene de atingere devin însă ușor terene de frecare. In timpul din urmă contrastele dintre contele Aehrenthal și baronul Conrad au luat o intensitate atât de mare, încât raporturile deveniseră insuportabile. Și dupăce o schimbare de persoane la esterne Maiestatea Sa nu a aflat'o de oportună în situația generală de astăzi, a trebuit să se retragă șeful statului major. Faptul acesta e foarte regretabil, căci în țară, generalul Conrad e onorat, iar în străinătate stimat, ca un general distins, înzestrat cu talent pronunțat de a fi conducător, și cu un caracter rar și de o înaltă valoare!

Pentru armata austro-ungară generalul *Conrad* e un model de virtute militară, la care ea privea cu deplină încredere. Cel ce cunoaște raporturile dintre armată și baronul Conrad, va înțelege, *cât de greu îi cade Arhiducelui Francisc Ferdinand, eșirea șefului de stat major din oficiul avut.* Dar ca soldat ascultător, *a trebuit să se supună și Moștenitoriul de tron decisiunei preaînalte.* Dar baronul Conrad nu-și părăsește nici de cum postul, ca om căzut în disgrație. Din contră, Maiestatea Sa l'a destinat de *inspector al armatei*, cu reședința în Viena. Binemeritatul general va putea deci să-și valoreze și pe mai departe bogatele sale esperiențe, științele și cunoștințele sale recunoscute militare, spre binele armatei, în postul, care în cas de răsboiu îi acordă o măsură cu totul deosebită de independenți, și în care el poate se trăiască liber și neîmpedecat de raporturile politice, esclusiv numai pentru misiunea sa militară. Alteța sa Imperială și Regală, Moștenitoriul de tron, a asigurat pe șeful statului major într'o audiență particulară de stima nestrămutată și de afecțiunea sa *pentru tot viitoriul*“.

Din cuprinsul acestui comunicat se vede, cât de greu i-a căzut Moștenitorului de tron, că generalul *Conrad* a trebuit să demisioneze din postul de șef al statului major al armatei noastre.

Dar i-a căzut greu și Maiestății Sale, că perde pe probatul său șef de stat major, căci iată ce autograf frumos și măgulitor i-a adresat:

„Iubite baroane Conrad, general de infanterie! Aflu de dorit, ca însușirile deosebite de conducător, știința bogată militară și vastele esperiențe ale Dtale să le valorez și pe alte terene de serviciu, în favorul armatei, din care motiv te dispensez de agendele de șef al statului major al armatei mele, și te numesc *inspector de armată.* Drept recunoștință pentru activitatea escelentă și de o abnegațiune estraordinară desvoltată în oficiul de până acum, îți donez, cu scutire de taxe, *crucea mare a ordului leopoldin.* Viena, 2 Decemvrie 1911 *Francisc Iosif* m. p.“

Se vor întreba mulți, că dacă i-a fost atât de drag, și Monarhului și Moștenitorului de tron, generalul *Conrad*, de ce l-au lăsat să plece? Maiestatea Sa de ce i-a primit demisia? Pentrucă vremile și împrejurările sunt de multeori mai tari decât voința celui mai tare domnitor! Lucrurile stăteau adecă așa, că generalul Conrad doria o reorganizare a armatei monarhiei noastre în mod radical, cu cheltueli cu mult mai mari, ca cele proiectate, și cu alte sarcini mai grele decât cele trecute în proiectele militare, cari se discută în dieta ungară, iar ministrul de esterne, împreună cu cei doi ministri-prezidenți, — din Austria și Ungaria, — s'au opus acestor planuri ale șefului de stat major. A mai voit apoi generalul Conrad o pășire mai energică a monarhiei noastre față de Italia, deci concentrarea de trupe la granița de către Italia, și ridicarea de întărituri, lucruri la cari asemenea s'a opus ministrul de esterne, pe motivul, că monarhia noastră trebue să *conserve* raporturile de prietenie cu Italia, iar nu să le rupă, și s'au opus și cei doi ministri-prezidenți, pe motivul, că ei nu pot să acopere cheltuelile reclamate de planurile șefului de stat major. Și astfel generalul Conrad a trebuit să tragă consecințele și să demisioneze, iar Maiestatea Sa a trebuit să primească demisia, pentrucă în casul contrar demisiona ministrul de esterne, și poatecă și guvernele amândouă, din Austria și Ungaria, și astfel situația devenia foarte complicată în monarhia noastră.

Cu toate acestea, generalul *Conrad* nu se retrage ca un om învins, ci ca unul, care se va mai ivi pe arena politică. Lucrul acesta îl prevestește și marele ziar *„Berliner Tageblatt“*, care ocupându-se mai amănunțit cu chestia, scrie între altele și următoarele într'un număr mai recent:

„..Că domnul Aehrenthal, căruia i s'a dat dreptate, va și rămânea cu dreptatea, depinde dela Italia. Dacă va succede, ca Italia să fie reținută, cu mijloace mai puțin drastice decum erau acelea pe cari voia să le aplice șeful de stat major, dela trecerea cu răsboiul și în peninsula balcanică, atunci politica lui Aehrenthal e justificată și poziția sa, — acum cam sdruncinată în urma duelului avut cu șeful de stat major, — pe multă vreme întărită. Cel puțin cu privire la Impăratul Francisc Iosif. Și tocmai acesta e punctul, care dă episodului o importanță foarte serioasă. Precum Impăratul și Regele a stat la spatele diplomatului, așa a stat urmașul seu la spatele militarului. Moștenitorul de tron *regretă* căderea șefului de stat major, și faptul acesta ne deschide o perspectivă pentru viitor, pe care noi nu avem motive a o dori, dar de care trebue să ținem cont. Generalul Conrad de Hötzendort *s'a retras în aproape sigura așteptare, de a veni iarăși îndă-*

FOIȘOARĂ.

Legații și inchisitorii papilor din Roma,

trimiși în Ungaria și Transilvania,

de *Dr. A. Marienescu.*

(Fine).

In partea a doua se cuprind dispozițiuni de tot felul pentru stârpirea tuturor ereticilor, șismaticilor și păgânilor, și mai fiecare papă își dă truda ca să întreacă pe ceialalți în modurile de asprime, de tiranie, și fără de milă purcede în contra acelora, cari nu sunt catolici, ba unii papi provoacă la luptă neîncetată pe catolici în contra ereticilor, șismaticilor și păgânilor, și dacă catolicii mor în luptă, papii absoalvă de toate păcatele pe aceia, cari au omorât necredincioșii, adecă iartă păcatele acelor catolici, cari au făcut fără de legi.

Principiul, tendința papilor era, ca pe toată lumea să o facă catolică; în toată țara mai întâiu sileau pe domnitori ca să fie catolici și să-i asculte, când papa le trimite mandate, și tot această manieră o avea și față de cel din urmă iobagiu sau rob al domnitorilor. Și manierele lor erau, ca pe catolic să-l facă un bigot, un fanatic, un înverșunat de moarte în contra tuturor, cari nu erau catolici; și în acest mod făcând din barbari astfel de oameni, i-au lăsat să rămână tot barbari, dar supuși puterii papilor.

Papii au arătat puțină tendință, ca din barbarii pe cari i-au făcut catolici să-i facă și creștini buni și adevărați. Nu veți afla nici un decret, în care să se afle ceva din învățăturile umane și creștine ale lui Isus Cristos, p. e. Iubește pe deaproapele tău, ca însuți pe tine. In decretele papilor nu se află nimic spre îmblânzirea oamenilor pentru a-i face buni în lume, spre ridicarea sufletelor lor către Dzeu, ca să trăiască în bunăvoință unii către alții. Căutați învățături de acestea în bulele și decretele papilor și nu veți afla.

Firește, că papii apriat zic, că catolicii trebue să fie creștini, dar nu spune nici unul că ce datorință au creștinii către toată lumea și toți oamenii; dar nici un decret nu se află, că barem pe domnitori să-i lămurească, că ce e creștinismul cel adevărat?

In documentele peste o mie, n'am aflat vre-o scrisoare a papei către domnitori și prelații țărilor, că pe acestia să-i provoace a zidi și aranja *școale* pentru catolici, pentru creștini, pentru a deștepta pe oameni, — este urmă numai de profesori de teologie, cari ca și Legații și Inchisitorii papilor, adeseori în internul lor erau cei mai mari barbari față de eretici și șismatici, și astfel papii au uitat să dispună ceva pentru îmblânzirea și cultivarea, pentru a face umaniști pe aceia pe cari i-au făcut catolici, pe cari i-ar fi făcut și creștini.

Preoții catolicilor erau mai toți ocupați cu persecutarea și stârpirea celor ziși necredincioși; aveau să aranjeze espedițiuni adecă răsboaie cruciate în contra acelora, cari nu se supuneau papilor. Ușor se aduceau dovezile, că cineva era eretic ori șismatic, și în toată Europa județele în contra ereticilor judecau pe atâți nevinovați, ca să fie arși de vii, sau în alt mod îi judecau la moarte. Și trebue să te îngrozești, când domnitori din Ungaria și Ardeal la mandatul papilor joară înaintea Legatului și Inchisitorului papilor, că vor stârpi pe ereticii și șismaticii din țările lor! Vai și amar de soartea Românilor, pentrucă în Ungaria și în Ardeal, ereticii și șismaticii erau mai numai Români de legea drept credincioasă răsăriteană. Iată aci istoria cea bisericească a noastră, istoria persecuțiunilor și a patimilor Românilor, și aceste patimi cu greu le-ar fi suferit alt popor în Europa. Și precum am arătat în prima mea broșură *„Despre mănăstiri,* papii și catolicii au confiscat bisericile, mănăstirile și pământurile nenorocoșilor eretici și șismatici.

Să nu ne mirăm dară, că scrisorile papilor au stârnit ura și batjocura domnitorilor și a catolicilor asupra ereticilor și șismaticilor, adecă a Românilor, și că acestea au ținut secoli dearândul, căci abea regele Francisc Iosif a trecut pe catolici din epoca barbară în epoca creștină, atunci când legile regelui au dat egalitate și religiunii drept credincioase răsăritene, și azi trebue să așteptăm dela bărbații de stat maghiari, dela cei înțelepți și cu simț de dreptate, să ne învețe carte și să conducă toate popoarele țării la o cultură creștină și pe toți cetățenii să-i facă oameni mai buni, — ca să nu mai vină epoca puterii papilor, când buzele erau de creștin, iară inimile de lupi, ci să procedăm după învățăturile lui Isus Cristos, cu inimi de adevărați creștini.

Sibiiu, 15/2 Aprilie 1911.

răt. Căci când odată de toţi veneratul Impărat Francisc Iosif va închide ochii, se va întâmpla în Austro-Ungaria *mai mult decât o criză ministerială,* să va întâmpla o *schimbare de sistem!...*“

Să fie aceasta o vorbă întâmplătoare numai, ori afirmare positivă şi categorică făcută cu esactitate matematică din partea celor ce cunosc oamenii şi împrejurările? Ne va spune şi arăta viitorul!

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tractului Haţeg.

In ziua de 19 Oct. v. frumoasa biserică din Petroşeni era plină de lume, adunată, ca să asculte sf. Liturgie, celebrată de vrednicul şi bătrânul preot local Avram Stanca, cu asistenţa preoţilor Mihail Muntean şi Pompiliu Popoviciu, — şi frumoasele cântări liturgice (liturgia Dima) executate de corul preoţimei tractului Haţeg, întrunită la conferenţă anuală.

La sfârşitul liturgiei, după ce toţi preoţii se împărtăşesc cu sf. cuminecătură, preotul I. Podea rosteşte o binechibzuită predică *despre dărnicie*, scoţind la iveală însemnătatea bisericii pentru poporul nostru, curentele nouă cari ţintesc la sdruncinarea instituţiunilor noastre morale-culturale, şi datorinţele credincioşilor de a aduce cât mai însemnate jertfe pentru înfiinţarea de fonduri parohiale, ca astfel trăinicia bisericii noastre să fie deplin asigurată şi în viitor.*)

Poporul se împrăştie, iar Preacn. D. ppresbiter Dr. Cornel Popescu, în calitate de comisar consistorial, rosteşte un scurt şi instructiv discurs, în care schiţează chestiunile ce-şi aşteaptă deslegarea dela această întrunire a preoţimei, apoi declară conferenţa de deschisă.

Alegându-se un notar şi doi bărbaţi de încredere, şi constatându-se numărul celor absenţi, dintre cari nici unul nu şi-a înaintat scuse, se trece la punctul 1 din program, la discuţia asupra serviciului divin şi a predicei, din care reese, că atât serviciul divin, cât şi predica au fost deplin succese.

Comunicându-se apoi cuprinsul mai multor circulare consistoriale, se iau spre ştire. Discuţie se naşte asupra întrebărei dacă e timpul, ca Consistoriul arhidiecezan, pe lângă *„Telegraful Român“* ca foaie oficioasă a arhidiecezei, să mijlocească şi tipărirea unui adaus săptămânal pentru popor sau ba? Vorbesc mai mulţi preoţi. La urmă se primeşte propunerea păr. I. Podea în forma următoare: — Dacă Asociaţiunea nu află consult înfiinţarea unei foi pentru popor, findcă nu demult s'a început editarea unor broşuri, cari apar regulat în un interval hotărât, nu cred că adausul la „Telegraful Român“ ar fi bine primit, sau dacă da, atunci la tot cazul că numărul abonaţilor dela biblioteca Asociaţiunei va scădea, şi astfel în schimbul unui câştig ar fi totodată şi o totatât de însemnată perdere. Dacă însă va inceta editarea broşurilor din biblioteca Asociaţiunii, atunci Preacn. Consistor să se pună în înţelegere cu comitetul Asociaţiunei, ca nu cumva să ne trezim cu două foi poporale, amândouă slab sprijinite, ci numai cu una, *căreia noi preoţii să-i putem asigura un viitor.*

Şi dacă, sau într'un caz sau în altul se va face lângă „Telegraful Român“ adausul pentru popor, atunci la acel adaus fiind susţinut din fondurile noastre culturale *şi din abonamentele pe cari numai noi preoţii le vom putea face,* să nu se pue redactor şi coloboratori plătiţi, ci unul dintre profesorii noştri să-şi ia asupra sa redactarea, iar noi să ne îmbiem colaborarea gratuit.

La întrebarea cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti, răspunde preotul Victor Ungar din Vulcan, care neavând toate rapoartele, dintre cele înaintate fiind unele foarte defectuoase, nu poate da o icoană clară, despre activitatea preoţimei din întregul tract. Fiind introducerea raportului sf. sale cam aspră, unii dintre preoţi nu o ascultă chiar liniştiţi, ba la urmă cearcă să-şi arate supărarea, cu toate că, o acuză generală nu trebue să şi-o ia nimenea asupra sa când nu e culpabil.

Raportul se retrage, pentru mulţămirea tuturora. Preotul Ioan Podea e contra ca preoţii să-şi facă singuri rapoartele despre activitatea lor, de oarece nici unul dintre rapoarte nu poate cuprinde adevărul. Nimenea nu e stât de nechibzuit, ca să spună că nu a lucrat nimic. Dacă cineva, pe baza rapoartelor din ppresbiterate va face un raport general, *am avea oglindă, în care ne vedem ca nişte dşoare gata de bal.* In realitate însă nu suntem aşa. Primim controla oricui, dar ca noi să ne judecăm, nu e corect!

Urmează p. 6: Indigitări asupra compunerii monografiei parohiilor din tract. Deplin convins despre folosul, pe care preoţii l-ar aduce comunelor noastre bisericeşti, dl ppresbiter în cuvinte cuminţi ne îndeamnă la muncă, pentru adunarea datelor istorice din trecutul bisericilor şi şcoalelor noastre. Ceteşte o schiţă pe baza căreia s'ar putea lucra şi singuraticele monografii, şi face propunerea ca la conferinţa anului fiecare preot să aibă gata monografia comunei sale bisericeşti. Se primeşte.

Comisiunea aleasă în causa înfiinţării „Fondurilor de naturalii“ raportează, că până acuma, s'a făcut foarte puţin în privinţa aste, dar e nădejde că în curând o să avem multe fonduri de felul acesta, şi dacă preoţii vor fi cu tragere de inimă, în curând o să ne lăudăm şi cu rezultate frumoase.

Ca poporul să aibă ocaziune de a asculta şi pe alţi preoţi, se introduce şi în tractul Haţeg slujirea în grupuri, şi la anul viitor fiecare preot are să raporteze dacă slujitul în sobor a avut vre-un efect asupra credincioşilor, sau ba.

Propuneri se fac două. Preotul I. Podea propune ca fiecare preot să lucreze patru predici, cari să fie înaintate of. ppresbiteral cu patru săptămâni înainte de conferenţa anului viitor. Se primeşte cu modificarea, că nu patru ci numai *două* predici să se lucre din partea fiecăruia dintre cari una *despre icoanele străine şi icoanele noastre; dacă este o lege românească, se poate vorbi şi despre icoane româneşti sau ba?*

A doua propunere o face dl protopresbiter, referitor la zidirea unei mănăstiri lângă Boşorod. Spunând că lângă Boşorod este un izvor vindecător la care aleargă lumea din toate părţile şi amintindu-ne, că în întreg ţinutul acesta nu avem nici o mănăstire, cum au alţii, ca şi credincioşii noştri să aibă unde pelegrina la anumite zile mari din an, să rugăm pe Inalt Preasfinţia Domnul arhiepiscop şi metropolit al nostru *Ioan,* ca dând binecuvântarea, să încuviinţeze zidirea acestea mănăstiri.

Propunerea se primeşte, se scrie rugarea care are să fie înaintată Inalt Preasfinţiei Sale, şi se subscrie de toţi preoţii câţi au fost presenţi.

Ne mai fiind altceva la ordinea zilei şi fiind şi timpul înaintat, conferenţa se declară de închisă. *Rap.*

Conferenţă preoţească din tractul Târnava.

Lepindea, la 11 Neemvrie v.

Pe Luni în 7/20 Noemvrie a. c. a fost convocată conferenţa preoţească a tractului Târnave, în Suplac.

Conferenţei i-a premers celebrarea serviciului divin, oficiat de preoţii: George Dănilă, Iuliu Holdăr şi Nicolae Todoran. Cântările şi răspunsurile le-au dat mai mulţi preoţi. După finea sf. liturgii şi chemarea Duhului sfânt, păşeşte în uşile împărăteşti preotul Traian Popa, pentruca să-şi rostească predica.

Terminate acestea, şi după depărtarea poporului din biserică, Prea Onoratul Domn protopop N. Todoran, salutând preoţii întruniţi declară conferenţa de deschisă, apoi invită preoţimea să-şi aleagă un notar pentru conducerea protocolului şi doi bărbaţi de încredere. Bărbaţi de încredere se aleg: Iuliu Holdăr preot în Lepindea şi Nicolae Boieriu preot în Suplac, iar notar George Dănilă preot în Bahnea.

Urmează cetirea apelului nominal şi se constată că sunt prezenţi 15 membri, absenţi 6.

Prezidiul cu cuvinte înduioşate comunică membrilor prezenţi cumcă unul dintre membrii acestei conferenţe şi unul dintre cei dintâi preoţi ai acestui tract, părintele Nicolae Aron, din Laslăul-român, a trecut la cele vecinice, deci roagă preoţimea prezentă ca prin sculare să-şi dee espresiune durerii. — Preoţimea sculându-se rosteşte cuvintele „vecinica lui pomenire“.

Conform programei, urmează discuţia asupra serviciului divin şi a predicei. După ce mai mulţi membri iau cuvântul, spunându-şi părerile, se constată, că serviciul divin şi predica au fost deplin succese.

Se ceteşte acum resoluţiunea Preavener. Consistor arhidiecezan Nr. 15099 Bis. din 16 Martie 1910, asupra conferenţei trecute. Se ia spre ştire.

Urmează: Deliberare asupra punctelor cuprinse în circulariul consistorial Nr. 1782 Bis. şi asupra circulariului Nr. 3020 Bis. în cauza înfiinţării *„Foaiei Poporale“.*

Punctele cuprinse în circulariul Nr. 1782 Bis. se iau spre ştire, iar cu privire la înfiinţarea unei „Foi Poporale“, conferenţa face propunerea ca „Foaia Poporală să se redacteze ca supliment la „Telegraful Român“.

Conform programei ar fi urmat rapoartele preoţimei asupra temei: „Cum a îndeplinit preoţimea cele 12 punte din sfatarile Arhiereşti“. Din împrejurarea însă că n'au intrat toate rapoartele la oficiul protopresbiteral, nu s'a putut discuta asupra lor, ci s'a îndatorat preoţimea, ca până la conf. proximă să înainteze rapoarte.

Urmează: „Cum se poate mai uşor îmbunătăţi starea materială a poporului, având-se în vedere creşterea de vite, lucrarea pământului mai raţional, şi din acestea cum s'ar putea îndupleca mai uşor la înfiinţarea de fonduri“. Tema a fost dată preotului din Crăciunel, Iuliu Moldovan.

Din cauza timpului prea înaintat însă operatul a rămas să fie cetit în conferenţa proximă.

Conform §. 16 din Instrucţiune, comunele bisericeşti din tract s'au împărţit în 4 grupuri, având preoţii din fiecare grup obligământul la anumite zile însemnate a servi în sobor, pre cum şi a predica şi a ţinea conferenţe poporului. In fine preotul Iuliu Holdăr face propunerea ca: conferenţa preoţască să roage Prea Veneratul Consistor Arh. să dispună să poată primi şi preoţimea diurne pentru participarea la conf, şi anume 10 cor. pe zi şi spesele de drum.

Conferenţa primeşte propunerea.

In modul acesta fiind terminate agendele conferenţei, prezidiul mulţămeşte preoţimei, pentru zelul, bunavoinţa şi interesul manifestat faţă de toate obiectele ce s'au desbătut în această conferenţă, pe care o declară închisă.

După încheierea conferenţei, întreagă preoţimea se întruneşte la masă la preotul local, Nicolae Boeriu.

In decursul mesei părintele protopop relevând din nou însemnătatea conferenţelor preoţeşti, mulţămeşte Inaltpreasfinţiei Sale, Dlui Arh. şi Mitropolit *Ioan* pentru reactivarea lor, dorindu-i viaţă lungă, spre binele şi înaintarea bisericii noastre. Ridicându-se masa, o parte din preoţime a plecat acasă, ear altă parte a luat-o spre Şoimuş, pentru a participa la sfinţirea şcoalei conf. gr. ort. rom. de acolo.

Iuliu Holdăr.
preot.

Dela sate.

Sfinţirea bisericii din Gernesig.

— 17 Noemvrie v.

Dumineca, în 13/26 Noemvrie, s'a săvârşit — pe lângă o azistenţă de 10 preoţi şi un diacon — actul sfinţirii bisericii, şcoalei şi caselor parohiale din Gernesig, de către Preacuvioşia Sa, Dr. *Eusebiu R. Roşca,* protosincel şi director seminarial, ca mandatar al Excelenţei Sale, Arhiep. şi Mitrop. *Ioan.*

Preacuvioşia Sa, însoţit de protopopul tractului, Ştefan Russu, şi de diaconul Andrei Gâlea, a sosit încă Sâmbătă după ameazi la gara Gernesig, unde a fost întâmpinat de preotul Bandului de câmpie, Opre, cu tinerimea, iar înaintea vechiului lăcaş dumnezeiesc, de toţi parohienii, în frunte cu harnicul lor preot, Pavel Suciu.

Seara, s'a făcut vecernia şi ceealaltă slujbă dumnezeiască, prescrisă de tipic, iar Dumineca dimineaţa, la orele 9, se mai intră pentru ultima dată în biserica cea veche, scundă şi cârpită cu scânduri, unde preoţii se îmbracă în ornatele bisericeşti, iar dl mandatar, în vorbirea de despărţire de acest lăcaş, (a cărei pictură primitivă şi caracteristică n'ar strica să se păstreze), scoate la iveală un moment însemnat, care caracterisează poporul român: „marea minune, că legea lui s'a păstrat în *astfel* de biserici“.

După aceasta se începe sfinţirea bisericii celei nouă şi slujba sfintei liturgii, la care, pe lângă publicul ortodox, a azistat şi protopopul reformat din loc Csekme, însoţit de întreg presbiteriul şi poporul său.

La sfârşitul sfintei liturgii rosteşte Preacuvioşia Sa o predică, dintre cele mai înălţătoare şi convingătoare, în care nu prin fraze goale şi sunătoare, ci prin tăria convingerii şi înşirarea faptelor într'adevăr mareţe, scoate lacrimi din ochii ascultătorilor. Remarcă în deosebi faptul ne mai pomenit în istoria bisericii noastre, că parohienii de aici au făcut câte 100 zile de lucru cu mâna şi 70 zile cărăuşie, numai să şi vadă biserica gata.

Respunde parohul local, Pavel Suciu.

Intre ctitorii şi binefăcătorii acestei sfinte biserici am auzit pomenindu-se cu deosebită plăcere familia contelui Teleky, care a donat 2 icoane frumoase şi altele.

După stropirea cu apă sfinţită a şcoalei şi caselor parohiale, se face în aceste din urmă recepţiunea inteligenţei ortodoxe, a comitetului parohial şi în fine a presbiterului reformat, constătător din vre o 40 de membri şi condus de protopopul Csekme. Doamne, cât au eşit de mărgăiaţi aceşti străini de lege şi de neamul nostru, auzind vorbirea Preacuvioşiei Sale!

In urmă face dl mandatar, însoţit de protopopul Russu, vizită contelui Teleky şi protopopului reformat Csekme, iar la 2 ore se începe banchetul, la care a luat parte un public numeros. Aici se ridică câte un toast pentru Maiestatea Sa, Excelenţa Sa, Preacuvioşia Sa, protopopul tractual şi reprezentanţii confesiunilor, la care respunde protopopul Csekme, aducând laude adevărate acestei parohii şi conducătoriului ei şi încheindu-şi vorbirea cu cuvintele: „Imi plec şi eu steagul înaintea astorfel de fapte mareţe şi neperitoare“. A fost bine primită şi vorbirea ctitorului celui mai de frunte al acestei biserici, a fruntaşului comunei Vasile Maloş.

Seara la orele 7½ se dă o reprezentaţie teatrală, bine reuşită, de tinerii din Murăşoşorheiu şi jur, la care — cu toată vitregia timpului, a luat parte şi contele din loc, Teleky, însoţit de cumnatul său.

Cu aceasta s'a încheiat serbarea cea mai mare ce a avut această comună bisericească, căci nu cred să se fi mai mândrit cândva vre-o parohie, constătătoare din 70 de familii şi periclitată în tot momentul de asimilare, cu astfel de aşezăminte, edificate din temelie în unul şi acelaş an, şi nu cred să fi luat parte cineva la această sfinţire şi să nu se fi mirat de această minune, zicând: „Laudă ţie popor harnic, laudă ţie păstoriule, căci vrednic eşti de turma ta!“ *Raportor.*

Sfinţirea bisericei gr.-or. din Rişca.

Rişca, filiala parohiei Mănăsturul românesc (tractul: Cluj) Marţi în 8 Noemvrie c. la sf. Arh. Mihail şi Gavril şi-a văzut încununată truda şi activitatea bisericească de 2 ani, prin sfinţirea noului Sion.

Prediul Rişca abia numără 80 familii resfirate la împreunarea sudică a hotarelor parohiilor Mănăşturul-românesc şi M. unguresc (ţinându-se locuitorii de ambele parohii) şi totuşi câtă însufleţire şi evlavie, câtă jertfă şi abnegaţiune au dovedit oamenii aceia!

Acum 2 ani patru fruntaşi au păşit cu ideea ridicării unui locaş Dzeesc prima oară înaintea harnicului administrator Simeon Nosse, paroh în Mănăşturul unguresc, care văzându-le pornirea nobilă, s'a alăturat lângă ei şi cu tact bun au lucrat împreună pentru întruchiparea ideii.

Lucrul nu a fost uşor, mai cu samă, că parohia n'a avut mijloacele de lipsă, ba n'a avut nici teritor de zidire.

In schimb a fost mare însufleţirea în popor, care a jertfit cât numai se poate. Unii au dat locul recerut, alţii au contribuit cu banii aşa, încât în scurtă vreme s'au adunat peste 12.000 cor.

Astfel mijloacele de lipsă fiind la îndemână şi permisiunile prea înalte exoperate, s'au apucat oamenii de zidirea bisericii, care în toamna anului c. s'a terminat şi provăzut cu toate cele trebuincioase. Inalt Prea Sf. Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu* din Sibiiu a delegat pe Prea On. D. protopop din Cluj, să săvârşească actul sfinţirei, dar acesta fiind reţinut de morbul greu al mamei sale, actul sfinţirei l-a condus vrednicul şi zelosul preot Gavril Condor din Călata-mare, însoţit de preoţii din jur: Aurel Muntean din Sebeşul mare, Simeon Nossa din Mănăşturul-unguresc (adm. prediului Rişca), Aurel Crainic din Bica română, Vasile Veres din Giurcuţa şi George Tosdor din Văleaul-unguresc. Deja de dimineaţă a venit mulţime de popor, încât nu încăpea în biserica frumoasă de peatră, destul de mare. Peste o mie de oameni s'au adunat.

După terminarea ritualului prescris la sfinţire de biserici, preotul Gavril Condor din Călata-mare a dat cetire decretului venit dela Excelenţa Sa In. P. S. Domn Arhiepiscop Ioan Meţianu din Sibiiu şi a predat antimisul trimis bisericii (cu hramul sf. Arh. Mihail şi Gavril) din prediul Rişca. S'a început apoi sf. Liturghie, iar după terminarea serviciului divin preotul Aurel Muntean din Sebeşul-mare a rostit o predică ocasională, ascultată cu viu interes, apoi a urmat stropirea poporului cu apă sfinţită.

Sub decursul stropirei oamenii au dăruit din nou fiecare cât a voit pe sama sf. biserici. S'au încasat 1015 cor., o sumă întradevăr frumoasă.

La 2 ore p. m. s'a început banchetul, la care s'a toastat pentru capul bisericii Excelenţa Sa, I. P. S. D. Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan Meţianu*, pentru şeful tractual P. On. D. protopop Talliu Roşescu, pentru conducătorul sfinţirei păr. Gavril Condor din Calata-mare, pentru parohul Gavril Crainic, (preot în Mănăşturul-unguresc, de care se ţine prediul Rişca) ce din causa bătrâneţelor şi a morbului care îl ţine legat de pat n'a putut să participe la aceasta zi de bucurie pentru preotul administrator Simeon Nossa, laptătorul adevărat pentru ridicarea noului locaş divin, pentru preoţii asistenţi şi pentru poporul brav din Rişca, care din simţ adevărat de evlavie şi din indemnul său propriu s'a nevoit în scurt timp a ridica această frumoasă şi sf. casă întru lauda şi mărirea lui Dzeu.

---

*) S'a slujit şi parastas, pentru profesorii seminariali, cu ocaziunea împlinirii sutei de ani dela înfiinţarea seminarului Andreian.

Cu impresie plăcută ne-am întors pela vetrele noastre, şi cu mângâere deplină văzând, ce e în stare să facă credinţa şi dragostea faţă de D-zeu, armonia şi buna înţelegere întru popor şi conducători.

Tilmon.

Biblioteca poporală a Asociaţiunii.

Asociaţiunea a îndeplinit o lipsă de mult simţită prin înfiinţarea acestei biblioteci. Un ceas norocos a fost acela, în care s'a născocit această idee. *„Să luminăm poporul, dacă vrem să înaintăm, că e rămas îndărăt“* — se aud voci din toate părţile.

Mulţi dintre învăţaţi propoveduiesc din greu şi cu cuvinte alese „luminarea ţăranului român“, puţini sunt însă aceia, cari şi prin fapte să arete cum trebuie făcută aceea luminare.

A venit Asociaţiunea şi a zis: Nu-i desjuns ca să meargă cărturarii noştri din când în când în mijlocul poporului ca să-i împărtăşească învăţături prin vorbiri, ci e de lipsă ca ţăranul să aibă un dascăl care să fie în totdeauna cu el, care să-l înveţe de câteori are lipsă de o povaţă. Un astfel de dascăl nu poate fi altul decât *cartea*. Cărţi bune de cetit să dăm ţăranilor noştri, în cari ei să afle sfaturile şi indemnurile de cari au lipsă în vieaţă, şi deşteptarea dorită va urma negreşit. Şi cuvântul faptă s'a făcut. Asociaţiunea a început să scoată în anul acesta câte o cărticică în fiecare lună, pe cari le trimite (ce lângă o plată de numai 2 cor.) ţăranilor români de pretutindenea.

O scurtă reprivire a celor 10 cărticele apărute până acum e desjuns, ca să se convingă pe deplin ori cine, că Asociaţiunea a înţeles bine felul cum trebuie făcut lucrul de care s'a apucat. Iată cari sunt cărticelele tipărite:

Nr. 1. *De demult.* Povestire istorică de părintele protopop Dr. I. Lupaş. Toţi ne batem pieptul şi ne lăudăm, că strămoşii noştri sunt Romanii. Când ne ar lua însă cineva de scurt să istorisim, că oare cum am ajuns noi pe plaiurile de azi, mulţi, din numele lui Traian încolo, n'am şti spune aproape nimic. Dl Dr. I. Lupaş, unul dintre cei mai de seamă istorici ai noştri, povesteşte în această cărticică istoria Romanilor, luptele acestora cu Dacii, cucerirea Daciei şi plămădirea neamului românesc. Povestirea e uşoară, pe înţelesul poporului. Cartea e împodobită cu mai multe ilustraţii.

Nr. 2. *Floarea Soarelui.* Legendă în versuri de Stefan Cacoveanu. Un împărat are trei fete. Peţitorii peţesc tot pe cea mai mică, care e mai frumoasă. Celelalte două, supărate foc, îi împletesc fire albe în cosiţă, ca împăratul să creadă că e căruntă şi să o mărite după ori cine. O şi mărită după cel dintâi peţitor, care era Soarele. Surorile duşmănoase, cari au aflat cine e bărbatul ei, au îndemnat o să nu se ţină de porunca lui de a nu i se uita nici odată în faţă şi într'o noapte când dormea alături de el, a aprins o lumânare şi i s'a uitat în faţă. Soarele îndată a părăsit-o. Ea de supărare s'a ofilit şi ursita a prefăcut o în *floarea soarelui.*

Nr. 3. *Din vieaţa sfinţilor.* In aceasta carte ni se spune despre vieaţa plină de minuni a Sfântului Ioan Gură-de-aur. Ţăranul român, care de ori ce lucru s'apucă, chiamă ajutorul Celui de sus şi al sfinţilor, numai bucura se poate, când i se dau astfel de cărţi în mână.

Nr. 4—5. *Povestea lui Harap alb.* E una dintre cele mai frumoase povestiri ale neîntrecutului povestitor Ioan Creangă. Ne spune păţăniile prin care a avut să treacă un fecior de craiu până ce a putut să ia de soţie pe o fată frumoasă de împărat.

Nr. 6. *Lucrarea pământului*, de Aurel Cosciuc. Poveţele unui om priceput, cum trebuie făcută economia câmpului. Arată totodată şi uneltele cari sunt mai bune pentru lucrarea pământului. E o carte de bun folos pentru ţăran.

Nr. 7. *Cântece din bătrâni*, de Vasile Alexandri. Cinci cântece alese din minunatele poezii poporale ale lui Vas. Alexandri.

Nr. 8. *Povestiri din vieaţa ţăranilor*, de Ion Pop-Reteganul. Se publică două povestiri, din cari cetitorul ţăran poate trage multe învăţături, căci în ele se arată pilde vrednice de urmat în vieaţă şi se combat unele rele înrădăcinate în poporul nostru.

Nr. 9 şi 10. *Alexandria.* In aceste numere se publică povestea atât de cunoscută şi iubită de ţărani a lui Alexandru Machedon.

Calendarul Asociaţiunii pe 1912 se va termina în zilele aceste. Cuprinde material bogat şi variat.

Se poate vedea din acestea, că „Asociaţiunea“ s'o năzuit, ca şi în aceste 10 cărticele să dee ţăranului învăţături din felurite ramuri. Cât de minunat a ştiut „Asociaţiunea“ să aleagă material pe placul poporului, ne-o dovedeşte faptul, că îndată ce s'au răspândit cei dintâi numeri, ţăranii s'au abonat în număr tot mai mare, încât cu sfârşitul anului 1911 are peste 11.000 de abonaţi, ca membri ajutători. Dar acest număr e neînsemnat totuş când ne gândim, că noi Românii suntem 3 milioane în ţera asta. Ştim că Românul se mişcă greu, mai cu seamă când e vorba să deie bani pe cărţi. Afară de aceasta lucrul s'a început cam în pripă, încât n'a putut ajunge la urechile tuturora.

Ne punem nădejdea însă în anul ce vine. De aceea grăim iarăş preoţilor şi învăţătorilor. Ei sunt chemaţi în primul rând să se îngrijească de premenirea sufletului ţăranului nostru. Fiecare să-şi ţină deci de datorinţă sfântă a îndemna pe ţărani să se înscrie membrii ajutători ai „Asociaţiunii“. La alte neamuri ţăranii sunt cu mult mai înaintaţi. Ei plătesc bani frumoşi de bună voie, fără să aştepte cărţi în schimb, pe seama societăţilor culturale dela ei. Da, pentrucă aceia au ajuns să înţeleagă, că o societate culturală aduce foloase nepreţuite unui neam. Avem şi noi o societate de felul acesta: „Asociaţiunea“, pe care suntem datori să o sprijinim cu toţii, ca să poată lucra tot mai mult pentru răspândirea culturii în popor.

NOUTĂŢI.

Conferenţele Asociaţiunii. Duminecă în 10 Decemvrie nou a. c. se vor începe iarăş obicinuitele *conferenţe*, în sala festivă a muzeului Asociaţiunii. Inainte de sărbători se vor ţinea următoarele conferenţe: 1. 10 Decemvrie *Dr. Aurel Dobrescu*, medic, „Sistemul nervos şi boalele mentale“. 2. 17 Decemvrie, *Horia P. Petrescu*, „O călătorie în Germania“ (cu proecţiuni de schiopticon). 3. 24 Decemvrie, *Dr. Silviu Dragomir*, „Călătorii români ardeleni din sec. XVII şi XVIII în Rusia“. 4. 31 Decemvrie *T. R. Popescu*, „O călătorie din Sibiiu prin Turnu-Roşu la R. Vâlcea“ (cu proiecţiuni). Conferenţele se vor începe *în fiecare Duminecă la orele 5 p. m.* Taxa de intrare, 10 bani de persoană. Pentru studenţi gratuit. Seria a doua a conferenţelor se va începe după sărbători. Biroul Asociaţiunii.

*

Universităţile cele nouă. Ministrul de culte şi instrucţie publică, contele Zichy, a prezentat în şedinţa de Vineri a camerei ungare proiectul de lege despre întemeerea universităţilor din *Pojon* şi *Dobriţin.* In motivarea proectului ministru zice, că 5 oraşe din Ungaria ar avea dreptul de-a pretinde pentru sine universitate: Pojonul, Dobriţinul, Caşovia, Seghedinul şi Cincibiserici; dar, din lipsa mijloacelor materiale, deocamdată nu se pot înfiinţa, decât două. In Seghedir, îndată ce vor permite stările financiare, se va întemeia o şcoală de tehnică.

*

Numire Preşedinte la curtea cu juraţi din Sibiiu pe anul 1912 a fost numit preşedintele de tribunal dl Dr. Iuliu *Kemény*, ear de substitut al său dl Desideriu *Mihály*, judecător la tabla regească.

*

Ridicarea diurnelor. In cercurile parlamentare din capitala română se discută chestiunea de a se depune un proiect de lege, prin care diurnele deputaţilor şi ale senatorilor să fie ridicate dela 20 la *30 de lei.*

*

Anunţ. Societatea română de lectură din Sibiiu (casina) în 5 Decemvrie a. c. şi-a mutat localul din *Muzeul Asociaţiunii* în strada *Măcelarilor nr. 45 parter* (casele arhidiecezei) ceea ce se aduce la cunoştinţa on. membri şi a p. t. public.

*

Adunarea generală ordinară a XXIII-a a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, din cauză independente de voinţa comitetului central, nu se va ţinea în Galeş, ci în comuna *Turnişor*, în una din Duminecile din luna Decemvrie n. c,

*

Concertul „Reuniunei române de muzică“ se amână din nou pe timp nedeterminat. Adunarea generală anunţată pe Duminecă în 10 Decemvrie la 5 ore, *să va ţinea inomis* în şcoala centrală. Membrii sunt rugaţi a participa în număr complet. *Comitetul.*

*

Contribuire. La fondul „Dr. Petru Şpan“ pentru înfiinţarea muzeului şcolar a întrat la direcţiunea seminarului „Andreian“ dela parohul Petru Tămăşoiu din Ştârci 2 cor.

*

Incendiu. In comuna *Vaţa*, de lângă Baia-de-Criş, s'a aprins zilele acestea casa comunală şi a stat în flacări vreme de 24 de ciasuri. Arhiva comunei a fost distrusă aproape întreagă.

*

Banchote vechi. La demolarea unei case din apropierea oraşului Kecskemét s'au găsit într'un loc ascuns 9 bucăţi de câte 100 florini, şi 6 bucăţi de câte 50 florini, toate împăturate în interiorul unui ciorap. Bancnotele, ieşite din circulaţie, sunt lipsite de valoare.

*

† Elena Dumitru născ. Iancu a încetat din viaţă în 4 Decemvrie st. n. 1911, la orele 4 p. m., în al 22-lea an al etăţii şi în al 7-lea al fericitei sale căsătorii, fiind împărtăşită cu sf. Taine ale muribunzilor. Inmormântarea va fi astăz, în 6 Decemvrie n. 1911, la ora 1 p. m., în cimiterul gr.-or. din Beriu. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Parlamentul ardelean. Din Cluj se anunţă că în curând se va demola una din clădirile de însemnătate istorică pentru Ardeal, şi anume, casa unde staturi e ardelene au proclamat *uniunea* Ardealului cu Ungaria. Zidirea aceasta, în timpul din urmă, a fost întrebuinţată ca sală de întruniri. In locul ei Clujul va zidi, cu o cheltuială de peste un milion de coroane, o casă de închiriat. In zidirea aceasta s'a ţinut pertractarea şi s'a publicat sentinţa în procesul Memorandului.

*

La răsboiul sfânt. In Reşiţa din Bănat se stabiliseră în anii din urmă mai mulţi mohamedani din Macedonia, Albania şi din alte părţi ale Turciei, si se ocupau cu vânzarea de zaharicale. Erau oameni pacinici, răbdători şi foarte de omenie. In vremea din urmă, de când cu răsboiul turco-italian, oamenii începură a deveni neliniştiţi, au ţinut câteva întruniri şi într'una din zile s'au dus la primărie, au arătat actele lor, declarând, că trebue să plece acasă, căci a izbucnit răsboiul sfânt; ei nu pot sta cu mânile în sân, când Italia vrea să nimicească islamul. Mohamedanii, mulţămind reşiţenilor de bună primire, au plecat cu toţii la răsboiul sfânt...

*

† Teodor Necşa, elev de a VI-a clasă gimnazială în Sibiiu, a decedat, după grele suferinţe, Luni în 4 Decemvrie n. 1911, la orele 8 Dimineaţa, in etate de 18 ani. Va fi înmormântat astăzi, Mercuri, 6 Decemvrie n., la 2 ore d. a. în cimiterul bisericii din Cornăţel. Odihnească în pace!

*

Brutalitate. Din gara dela Copşa mică se anunţă, că în Joia trecută un bătrân ţăran român, când era să se urce în trenul gata de plecare a fost lovit de un servitor dela căile ferate şi trântit cu brutalitate la pământ. Bătrânul neputându-se ridica de jos, a fost ajutat de câţiva călători şi urcat în vagon. Purtarea neomenoasă a servitorului, despre care se zice că ar fi portarul din gară, a produs mare indignare în publicul călător.

*

Osândire. Curtea cu juraţi din Viena a osândit pe lucrătorul Niegus la şapte ani de temniţă grea pentru încercare de omor, făcută asupra ministrului de justiţie, în şedinţa parlamentului din 5 Octomvrie a. c.

*

Aviz. Direcţiunea poştelor şi telegrafelor din Cluj a publicat un aviz privitor la împachetarea şi adresarea corectă a pachetelor poştale. Cu prilejul sărbătorilor de Crăciun şi anul nou se expedează un număr enorm de pachete, care numai aşa pot ajunge la destinaţie, dacă publicul împlineşte regulele poştale cu privire la adresă şi la împachetare. Nu este permis a se trimite bani sau juvaere în acelaş pachet cu alte obiecte. Afară de adresa corectă a primitorului este de dorit, ca trimitătorul să-şi însemne numele şi locuinţa proprie, precum şi numele şi locuinţa primitorului nu numai pe biletul poştal de expediţie, ci şi în *interiorul* pachetului, ca în caz când adresa din afară ar deveni ilegibilă, organele poştale totuşi să se poată orienta, cui să înmanueze pachetul.

*

Convocare. Comisiunea permanentă a comitatului Sibiiu pentru educarea poporului îşi va ţinea şedinţa lunară Vineri în 8 n. c. la 11 ore î. a. în sala cea mică a casei comitatului. Am onoare a învita pe st. domni membri la aceasta şedinţă. *Iuliu Bárdosy*, prezident.

*

Piesă teatrală nouă. Ziarele bucureştene scriu, că pe la începutul lunei Decemvrie se va juca la teatrul naţional pentru întâia oară piesa *Irinel*, scrisă de măestrul Delavrancea. Premiera se va da în scop filantropic.

*

La fondul congresului meseriaşilor al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Traian Petrişor, paroh (Gusteriţa), şi soţia sa Livia n. Bălăban, 50 bani; Constantin Liuba, înv. 30 bani; Iuliana Liuba n. Iovescu (Lugoş), 20 bani; Paul Iovescu, cassar penz, 15 bani; Miorina Tordăşian, 10 bani; şi Iontchie Olariu, cassar (Ilie), 30 bani.

*

Rugare. Subscrisul, în numele senatului şcolar, pe această cale rog on. oficii parohiale, institute de credit şi d-nii cărora li s'a trimis apel pentru zidirea şcoalei din parohia gr. ort. Mogoş-Mămăligani, să le retrimită, chiar şi dacă nu s'a colectat nimica, pentru a se putea face darea de seamă. Tododată rog toate inimile nobile, cărora nu li s'a trimis apelul, dacă au voe să ne stee întru ajutor, pentru a ne putea duce în deplinire scopul nobil, fie cu o sumă cât de mică, trimiţându-o la adresa subscrisului. *Vasile David*, preot.

*

Comorile sultanului. Vestitele comori ale lui Abdul Hamid au stat espuse două zile în sala mare a negustorului de obiecte artistice *Georges Petit* în Paris, iar după aceea s'au vândut la licitaţie în Hotel des Ventes. Comorile fostului sultan, alcătuite din inele, brăţări, diademe, cercei, teci de săbii, smaragde, mărgăritare, diamante, presentau în adevăr icoana miraculoasă din o mie şi una de nopţi. Au sosit cumpărători din toate părţile lumii, cari voiau neapărat să obţină ceva din comorile espuse la Paris de guvernul turcesc. Se veşteşte, că guvernul a incassat o jumătate de miliard de franci. Va avea aşadar cu ce să poarte răsboi în Africa.

*

Nou record în telegrafia fără sârmă. Vaporul Neckar al societăţii germane de nord Lloyd, în drumul său dela Brema la Baltimore, a creiat un nou record pe terenul telegrafiei fără sârmă. Cea mai mare depărtare, dela care a putut trimite ştiri, este 3234 chilometri.

*

Poporul evreiesc. Numărul total al evreilor se socoteşte astăzi cu 11,300 000, din care partea cea mai mare (aproape zece milioane) trăeşte în Europa. America are 1,800 000, Azia 500.000, Africa preste 300.000, Australia vreo 17.000 de fii de ai lui Israil. Cei mai mulţi se găsesc în Rusia, care are peste cinci milioane, Austria 1,200.000, urmează îndată *Ungaria* cu 851.000, Germania 600 000, Turcia europeană 280 000, România 238.000, Anglia 106.000, Franţa 100.000, Italic 52 000. Cu totul alt cum sunt raporturile în centrele mari ale lumii: aici în fruntea tuturora stă oraşul New-york cu peste un milion de evrei, urmează Varşovia cu 200 000, în locul al treilea e *Budapesta* cu 186.000, Viena are 146 000, Londra 144.000, Odessa 138.000, Berlinul 98.000, Chikago 80.000, Soloniki şi Filadelfia câte 75.000, Parisul 70 000, Constantinopolul 65.000, Ierusalimul 53.000, Lemberg 54.000, Bucureştii 40 000.

*

Atragem atenţiunea On. public asupra suplimentului dela banca „Ustredna“.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, *„Johanisfeuer“*, dramă în 4 acte, de Sudermann. Inceputul la orele 7 şi jumătate. Mâne, Joi *„Das Fürstenkind“*, operetă nouă, de Sehár. Inceputul la 7 ore.

Poşta redacţiei.

Dlui N. G. în Rohia. S'a primit şi se va publica. Dlui *A. B. în Poiana.* Asemenea. *Dlui I. R. în C. i.* Se va publica, imediat cum îi ajunge rândul, căci mai sunt şi altele cari îşi aşteaptă publicarea. Dlui *I. D. în G.* Ii vom face loc cât mai curând. *Petru Oltean, Zerneşti* Adresaţi-vă dlui *Carol Scherer*, Tuchfabrikant Sibiiu; ori mai bine, prezentaţi-vă toţi în persoană la el. *Gherla.* A remas pentru numărul viitor.

Nr. 13011 Bis. (450) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Feredeu**, tractul Geoagiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român", pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigoare Consistoriului, având pe lângă restic-ţiunile regulamentari, a se prezenta în comună, la biserică, spre a cânta, respective a celebra sf. liturgie şi a predica în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 15 Noemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Nr. 658/1911. (448) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Bozeş** în tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile adjustate conform regulamentului să se trimită în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat, iar concurenţii sunt poftiţi a se prezenta în comună — cu prealabila înnoire a protopopului — pentru a celebra, a cânta şi cuvânta.

Geoagiu, 14/27 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conţelegere cu respectivul comitet parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 883/1911 protp. (444) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala poporală gr.-or. română din comuna **Hundrubechiu**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român", pe lângă următoarele beneficii:

1. Salariu anual de 506 cor. şi anume: *a*) de Preav. Cons. Arhid. conform rezoluţiunei din 25 August a. c. Nr. 10,289 Şcol. 200 cor. *b*) din repartiţie dela popor 261 cor. *c*) 5% arunc după dare 45 cor. iar restul de 494 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. Tot dela stat se vor cere şi cvincvenalile.

2. Locuinţă în natură şi folosinţa ¼ jug. grădină.

Învăţătoriul e obligat sà instruieze şi tinerimea adultă şi să cânte cu elevii la sf. liturghie Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Ceice doresc să ocupe acest post, să înainteze rugările instruite cu Estras de botez, Atestatul ultim despre studiile pregătitoare, Absolutor de pedagogie, diplomă şi alte eventuale documente de recomandaţie, la subsemnatul şi să se prezinte la serviciul divin în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 11 Noemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 13,244 Plen. (445) 2—3

Concurs.

In scopul conferirei de stipendii şi ajutoare din fundaţiunei „*Andronic*" pe anul 1912 să publică concurs:

1. Pentru învăţăcei de orice meserie.

2. Pentru sodalii eliberaţi în decursul anului 1911.

3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri.

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.

2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor.

3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinţilor concurentului, ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cerceteazà şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au se dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat;

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul cel arată în meserie, despre diligință şi purtarea morală.

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1911, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale art. de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceeace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi, şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arate anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestru, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile se fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la *31 Decemvrie 1911 st. v.*

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale, cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi vor să se prefecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari se poată câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, la 5 Noemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Câştigul cel ma mare ev. 600,000 M.

Anunţ de noroc!

Câştigurile le garantează statul.

Prima tragere la 14 Decemvrie

Invitare la participarea

Şanselor de câştig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranţă trebue câştigate!

Câştigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câşt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30,000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ş. a. m. d.

In total conţine loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câştiguri şi **8** premii, aşa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câştige

Câştigurile se urcă clasă cu clasă şi anume cel mai mare câştig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Preţul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los întreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum şi lista exactă a câştigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis şi franco**.

Fiecare participant primeşte după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câştigurile se solvesc prómpt pe garanţia statului. Totodată rog comande cel mult până în

14 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

…………………… A se rupe aci. ……………………

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.**
Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteţi-mi …………
un los întreg à M. 6·— (K 7·—)
„ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50)
un sfert de los à M. 1·50 (K 1·75)

Adresa: ……………………………………

Suma o primiţi alăturat
Prin mandat postal
Ridicaţi-o prin ramburs
Ce nu corespunde a se şterge.

(389) 15—16

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră conf. gr.-or. din **Gelmar**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Veneratul Consistor şi din întregirea dela stat ce să sperează a se primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină; iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile concursuale să se înainteze oficiului protopopesc din Orăştie.

Sever A. Pecurariu preşedinte. **Nicolae Cismaş** notar.

Nr. 639/1911. Vidi: (447) 2—3

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 680/1911. (436) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Zdrapţi**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român"

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. despre întregirea dotaţiunei dela stat.

Competenţii au să-şi înainteze cererile instruate în sensul legii la oficiul protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului au a se prezenta în biserică pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Brad, la 31 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 13—

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 18—52

Se află pretutindenea.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 26—52

Telefon 172.

Banca culturală

institut de credit şi economii „LUMINA" societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda**

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă . 15,000
Depuneri 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4½**% cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5¼**% dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziţie.

Direcţiunea.

(416) 9—

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 26 Noemvrie (9 Decemvrie) 1911. Nr. 124.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adresese Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

In jurul demisiei bar. Conrad.

Sibiiu, 8 Decemvrie n.

Demisia generalului de infanterie, acum inspector de armată, *Conrad de Hötzendorf*, din postul însemnat de șef al statului major în armata austro-ungară, formează și acum, și poate va forma încă multă vreme, obiect de discuție în presa dela noi și în presa din străinătate.

Părerea generală e, că retragerea baronului *Conrad*, întâmplată în împrejurările cunoscute, e o lovitură gravă pentru ministrul nostru de externe, contele Aehrenthal, care mult nu va mai putea rămânea în postul seu de astăzi.

Astfel demisia baronului Conrad ar avea de urmare o nouă demisie, a contelui Aehrenthal, a cărui învingere, raportată de astădată asupra șefului de stat major, e cam fatală pentru el, căci el e un învingător — învins.

Se vorbea și de demisionarea ministrului de răsboiu, a generalului *Altenberg*, care s'ar fi declarat solidar cu fostul șef al statului major, baronul Conrad, dar într'o audiență avută zilele trecute la palat, Maiestatea Sa, Monarhul, l'a asigurat de nemărginita sa încredere, și astfel ministrul de răsboiu remâne încă la postul seu. Și va rămânea în post și ministrul de externe, contele Aehrenthal, până nu se limpezește situația în politica externă, — turburată și cu concursul seu, — iar atunci va pleca și el. Va *trebui* se plece, pentrucă-l va sili — Moștenitoriul de tron, Arhiducele Francisc Ferdinand!

Pășirea energică a viitorului nostru Monarh în chestia aceasta a provocat păreri deosebite. Se susține de o parte, că nu e bine că s'a amestecat Moștenitorul de tron într'o afacere atât de delicată, resolvată bine din partea Monarhului, singur îndreptățit se dispună, așa cum crede că e bine, căci făcând așa, cum a făcut, se ridică deasupra Monarhului, și se ține îndreptățit să critice și se desaprobe făptuirile preaînalte. De altă parte iarăși se crede, că e bine, dacă Moștenitorul de tron dă semne de proprie voință și gândire, pentrucă prin aceasta deșteaptă speranța în supușii sei de mai târziu, că va fi cu totul independent de alte păreri în acțiunile și făptuirile sale, ca viitor Monarh, și nu se va lăsa se fie influințat și condus de nime! Iar un astfel de Domnitor, e de neprețuit!

Cei dela noi, — înțelegem presa maghiară, — inclină spre părerea primă, și nu sunt mulțămiți cu atitudinea Moștenitorului de tron, afabilă din cale afară față de generalul Conrad, și ostentativă față de ministrul de externe Aehrenthal. Și nu sunt mulțămiți, pentrucă se tem, că viitorul nostru Monarh va păși și în alte chestii tot cu energia dictată de mintea și conștiența proprie, pe care a folosit'o în chestia cu generalul Conrad!

Iată de es. cum se pronunță în chestia aceasta unul din cele mai mari ziare maghiare: „*Budapesti Hirlap,*“ vorbind, firește, mai mult printre șire, dar așa, ca totuși se fie înțeles:

„Incercarea Moștenitoriului de tron de a da splendoare retragerii baronului Conrad, aruncă o lumină îngrozitoare asupra nesiguranței în care trăim și în care se află cele mai înalte interese de stat ale noastre. Răsboiul și pacea sunt atârnătoare de un fir de păr; și se pare, că o pasiune, ori un capriț, poate se devină isvorul unor îngroziri sângeroase. o mare de sânge și de lacrimi. Militarul se amestecă în politică și vrea să se ridice desupra factorilor constituționali și responsabili; și atunci, când în urma întâmplării, în urma împrejurărilor, create de situațiunea esternă, e silit se cedeze și să se retragă, *cea mai înaltă putere militară, cunoscută astăzi în monarhie, se pune pe partea militarului împins la o parte, cu o ostentațiune, care pune lumea în mirare.* Ca militar ascultător, *cedează* constrângerii; dar în sufletul seu, în gândirea sa, în părerile sale, *nu cedează și nu se supune!* Trebuia să se facă alegere, între Aehrental și Conrad, și în mod demonstrativ se spune, că *se regretă* îndepărtarea șefului de stat major, și că ministrul de esterne nu e încă abandonat numai din motivul, că nu se poate abandona, în urma încordării situației esterne!

Cu tot dreptul s'ar putea pune întrebarea, că ce se întâmpla cu contele Aehrenthal, dacă nu purta Italia răsboiu cu Turcia, și ce se va întâmpla cu el atunci, când va înceta acest răsboiu periculos? Dar mai poate fi pusă și o altă întrebare: ce poate face în oficiul seu un astfel de ministru de esterne, care e espus la atacuri grele dela loc înalt, ca contele Aehrenthal? Are și poate avea, — după vestitul comunicat, — ministrul de esterne în lumea politică autoritatea necesară pentru conservarea cu succes diplomatic a intereselor monarhiei noastre? Diplomația lumii întregi poate vedea, că contele Aehrenthal nu mai are siguranța și viitorul care împrumută putere, pentrucă e evident, că la prima ocasiune bine venită îi va da druml *puterea*, care acum *n'a voit să jertfească pe Conrad*“.....

Sunt alese cuvintele pe cari le folosesc domnii dela ziariul numit, și totuși ies din ele destul de bine la iveală împunsăturile îndreptate în contra Moștenitoriului nostru de tron. Cetitorii își pot închipui apoi, cum scriu celelalte ziare maghiare, cari nu și prea aleg cuvintele!

Și toate resonează într'un fel: Dacă acuma face Moștenitoriul de tron astfel de lucruri, ce va face când va ajunge Domnitor? Dacă acuma vrea se fie mai mare decât Monarhul, cum va fi ca Monarh?

Noi însă zicem. că bun și drept Domnitor are se fie acela, care-și are propriul seu mod de gândire, de simțire și de judecată, pentrucă asupra lui nu pot se influințeze, nici oamenii, nici interesele acestora, ci judecata sa are se fie isvorâtă numai din simțul curat de dreptate, cultivat în inima sa nobilă. Să nu ne spăriem deci și se nu privim cu groază la viitorul ce ne așteaptă, ci cu cea mai deplină încredere, simțindu-ne fericiți, că avem un Moștenitor de tron cu voință proprie și cu judecată proprie. Iar ceice totuși se tem de aceste frumoase însușiri ale Alteței Sale, Arhiducelui Francisc Ferdinand, nu fac alta decât recunosc, că *au motiv* să se teamă de dreptatea viitorului nostru Monarh.

„E sigur viitorul poporului săsesc?“

Unul dintre Sașii cei mai resemnați, cu numele Dr. H. Siegmund, caută să dea un răspuns hotărât întrebării de mai sus, într'un articol din „Volkskalender“ pe 1912, un călindar întocmit pentru poporul săsesc din Ardeal. Cumpănind cu răceala rigidă săsească toate momentele vieții poporului săsesc, ajunge la concluzia, că viitorul Sașilor este cât se poate de *nesigur.* Pe lângă celelalte mărturisiri puține de natura acesteia, constatarea autorului articolului amintit este o dovadă mai mult, că de fapt înșiși Sașii sunt convinși, că temelia vieții lor e șubredă și temerea de peire îndeamnă pe fruntași să strige cu glas de desperare poporului: „înmulțiți-vă, sporiți-vă“. Proverbul românesc însă adeverit de veacuri, că: „de ce te temi nu te trece“, își va adeveri temeinicia cu siguranță asupra „iubiților nostri confrați“.

Iată articolul amintit:

> „Noi Sașii toți ne iubim poporul, iubim și prețuim limba săsească, cugetul și inima săsească, obiceiurile și moravurile săsești — cu toate, că avem multe păcate și ni le cunoaștem bine. Le iubim cu atât mai mult cu cât știm, că istoria poporului săsesc este plină de lupte eroice cu tot feliul de dușmani. Dar resultatele de până acum să nu ne ispitească la prea mare încredere și trândăvie. Căci ce ști, nu ecsistă cumva elemente întunecate, cari rod la rădăcina arborului nostru de viață, până ce dintr'odată acesta pornește să se usuce, începând dela vârf, și sfârșitul va fi inevitabil în fața tuturora. Și se pare, că aevea catastrofa pășește mereu înainte, de nu ne va succede să îi resistăm cu energie. Noi însă nu voim și nu vom despera, ci ne vom arunca în focul luptei pentru poporul nostru, armați cu tradiționala noastră circumspecție (!), vânjoșie și perseveranță.
>
> Și de unde ne amenință primejdia?
>
> Un popor se osebește de celelalte prin limba, obiceiurile, istoria și moravurile sale. Religia adesea îi dă pecetea învidualității. Copiii noștri, dacă își vor uita (verlernen) limba maternă, nu vor mai fi Sași. Insușindu-și alte moravuri în tot cazul își pierd și limba și și caracterul de Sași. Pentru noi Sașii biserica evang. e de veacuri legătura cea mai trainică. Ne amenință prin urmare din partea aceasta vre-o primejdie? Da, de sigur, pentrucă din toate părțile influințează elemente străine, cari strâmtoresc limba, obiceiurile și religia noastră. Iar acestea numai așa se vor putea zădărnici, dacă le vom ținea *noi înșine* cu toată tăria și le vom menaja. Prin urmare *moartea culturală* nu ne poate înspăimânta; cel mai bun mijloc de apărare e *simțul nostru curat săsesc.*
>
> Fiecare popor îl constitue membrii săi. Trăește și moare prin aceștia, crește cu numărul acestora și e puternic prin puterea acestora.
>
> Războaele distrugătoare pot nimici popoarele cu desăvârșire. Așa erau războaele vremurilor trecute, căci numai prin nimicirea vrășmașului își putea învingătorul acoperi exigențele de trai din țara cucerită.
>
> Dar dacă mor an de an mai mulți decât se nasc, atunci poporul respectiv cu încetul piere. Și dacă îl consumă și emigrarea, atunci peirea i-se accelerează. Cum stăm noi? Născuții nostri în cuprinsul bisericei noastre au întrecut pe cei morți în 1906 cu 1672 suflete, în 1907 cu 1593, în 1908 cu 1779 și în 1909 cu 1758 suflete. In punctul acesta n'am sta chiar rău, cu toate că ar putea și ar trebui să stăm și mai bine. Astfel deci cad pe o miie de suflete săsești în 1909: 28—32 nașteri, pe când la nemți din Germania 36·1, în Austria 37·1, în Ungaria 40·4. In 1909 au emigrat 2800 Sași, s'au întors 980, o pierdere de 1820 suflete. In comparație cu nașterile prin urmare *am perdut în anul 1909: 62 suflete.* Deoarece însă în cursul anului s'au produs diferite fluctuații, nu vom considera numărul acesta chiar tragic.
>
> Dar ceea ce e sigur, numărul de mai sus ne atrage atenția asupra unor împrejurări, cari pot abate, ba au început deja să abată asupra poporului săsesc *moartea numerică.* In punctul acesta să avem mare precauțiune.
>
> Un popor e sănătos numai până când și membrii lui sunt sănătoși. Sănătatea însă și vigoarea singuraticilor se validitează numai pe temeiul *însușirilor moștenite.* Cel cioplit din material bun suportă cu ușurință loviturile sorții, cărora cel născut din părinți slabi trebue să sucumbe.
>
> O boală fără leac (Krebschaden) în poporul nostru este sistemul de doi copii, care se pare înrădăcinat în toate comunele săsești, se'nțelege în diferite proporții.
>
> Pe lângă aceasta o mare pagubă pentru materiile sporirii omenești, în cari zac însușirile fizice și sufletești ale urmașilor noștri, o constitue veninul sifilisului, al tuberculosei și al alcoolului. Intrebării, că oare este poporul nostru amenințat de *moartea rassei*, deocamdată nu-i putem da răspuns hotărât, deoarece ne lipsesc datele concrete. In tot cazul însă sistemul de doi, sifilisul, tuberculosa și alcoolul sunt cătuși și poveri, cari în sfârșit pot să ne devină periculoase.
>
> Privind acum poporul săsesc ca un întreg corp viu, trebue să vorbim și de *moartea trupească*, atunci când de ex. tagma meseriașilor, sau a plugarilor, sau altă parte de mare însemnătate vitală e îmbolnăvită, încât viața întregului stagnează. Emigrarea și sistemul de doi copii dovedesc deja o mare boală în trupul pop. săsesc. Vindecarea e grea și reclamă timp îndelungat, așa că trebue fără îndoială să recunoaștem în punctul acesta o criză serioasă. Cu toate acestea avem în toate părțile elemente pentru paralizarea pericolului, cari dau semne de viață și în urmare putem trece gândul *morții trupești* în planul al doilea.
>
> Pierde un popor în urma influințelor esterne, ca de es. în lupta pentru glie o bucată de pământ după alta, atunci îl pândește *moartea spațiului* (Raumtod). De prezent moartea aceasta *s'a așezat largă în calea noastră a Sașilor și ne provoacă la luptă de împotrivire.* Iată cum ne pierdem pământul de sub picioare. In cei trei ani din urmă n'au cucerit Sașii decât numai în *două* comune pământul dela Români, în schimb în *23* comune au perdut în favorul Românilor. Pierderea întreagă face 263 jug. 1503 stânjini. De va merge aceasta tot așa înainte, ajunge poporul nostru în cea mai mare primejdie, câtă vreme întreagă proprietatea lui se ridică abia la un milion de jugăre.
>
> Din aceste, deși puține și fugitive considerații putem vedea, că *viitorul poporului săsesc deocamdată nu-i sigur*, pentrucă ne fuge pământul de sub picioare.
>
> Să nu desperăm însă. Ne cunoaștem primejdia, iar energiile noastre latente în curând se vor desmetici și se vor validita în plină putere. O condiție de cea mai mare însemnătate este însă, să ne ajutorăm reciproc în economie, comerciu, în industrie, și să fim solidari. Tinerimea trebuie să ni-o creștem în spiritul acesta. Tre-

bue să fim însă uniţi şi în tendinţa pentru conservarea şi sporirea pământului săsesc. De aceea să-şi ţină fiecare Sas de sfântă datorinţă, nu numai în vorbe, ci şi în fapte, a împlini porunca: „Ţine-ţi strâns pământul, caută să ţi-l sporeşti şi ajută în tendinţa aceasta pe fiecare conaţional al tău, chiar şi atunci, când acesta ţi-ar fi adversar sau antipatic“. (*tr. ss.*)

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tractului Mediaş.

Conferenţa preotească a tractului Mediaş s'a ţinut în 31 Octomvrie v. a. c. în centrul protopopiatului şi cu programul publicat mai nainte în foaia noastră. Obicinuiţi, ca în trecut, cu deschiderea conferenţei după slujba sf. liturgii, preoţimea nu s'a putut întruni deja la 8 ore, ci abia pe la 10. In schimb însă a luat parte, cum rar se întâmplă, toţi preoţii tractului afară de unul singur.

Cuvântul de deschidere a păr. protop. *Mircea* a scos la iveală importanţa conferenţelor preoţeşti, pentru cari s'a manifestat şi grija P. V. Consistor prin întocmirea unei nouă instrucţii, care la rândul ei introduce ca normă generală împărţirea tractelor în cercuri religioase menite a fi un însemnat sprijin în activitatea noastră pastorală. După deschidere se numesc verificători păr. V. Isailă şi Z. Sas, iar notar subscrisul.

Rezoluţia P. V. Consistor privitoare la hotărârile conferenţei anului trecut s'a luat spre ştire cu singura observare asupra diurnelor dela aceste conferenţe. P. V. Consistor a socotit, că nu se cuvine preoţimii diurnă şi cheltueli de drum pentru participarea la conferenţele anuale, dar preoţimea tractului şi-a luat voe a supune de nou chestia deliberării P. V. Consistor în baza următoarelor motive: 1. fiind obligată participarea, obligământul deja involvă în sine şi îndreptăţire.. la diurnă; 2. învăţătorilor ca şi preoţilor catiheţi acelaş P. V. Consistor, în urma concluzului sinodal din anul trecut, prin circulara nr. 1846 şcol. stabileşte 5 coroane diurnă, plus cheltuelile de drum, deşi şi învăţătorii încă se întrunesc tot pentru a-şi spori cunoştinţele, ca la vreme să-şi poată împlini misiunea, ca şi preoţii, cărora se denegă această îndreptăţire, şi 3. V. Consistor dela Oradea-mare în meritul aceleiaşi chestiuni a statorit pentru fiecare preot participant diurnă şi viatic 12 cor. (conf. Rev. teol. nr. 10—11 a. c.) Ce e drept şi echitabil sigurea şi pentru alţii, e cuviincios şi pentru noi. Socotim chiar, că o normă generală se putea da şi în această privinţă prin noua instrucţie, care cu multă părere de rău constatăm nu va aşeza conferenţele pe drumul sigur al progresului, ci mai curând le face staţionare, reducând chiar avântul din unele tracte, unde aceste întruniri anuale erau mai înaintate decum se contemplează acum. Fragmentar am mai spus ici-colea cum ar trebui organizate aceste conferenţe, pentruca să răspundă nevoilor vremilor de acum. Aci fac numai constatarea, că instrucţia din vorbă nici acum nu ne îngădue dreptul de element conducător în biserică şi nu ne dă posibilitatea de a ne putea pronunţa asupra tuturor chestiunilor şi problemelor, ce agită viaţa bisericească şi prin aceasta nu ne îngădue o influenţă mai pronunţată nici în biserică preoţi fiind, ceea ce înseamnă că noi suntem şi în casa noastră străini. Voi avea prilejul să arăt în special scăderile instrucţiei în legăturile cu stările bisericeşti morale şi materiale din arhidieceză, asupra cărora s'a stârnit o largă discuţie prin tractarea în conferenţe a celor două pastorale arhiereşti: 1. „Sfaturi arhiereşti“ şi 2. „Pastorală pentru conferenţele preoţeşti“. La noi asupra celei dintâi au raportat păr. I. Fodorean, apoi părintele T. Stanciu pe larg; iar asupra celei de a doua păr. Z. Popa. Dar conferenţa din toată discuţia lungă şi destul de aprinsă n'a fixat nimic, nici părerile raportorilor nu le-a marcat, lăsând astfel deschise o seamă de chestiuni şi probleme de cea mai mare importanţă, atât pentru progresele bisericii, cât şi pentru soartea noastră, dela care ori cât de idealişti am fi, totuşi se condiţionează în chip hotărâtor munca noastră de păstorire.

Conferenţa a mai desbătut şi stabilit un statut pentru reuniunile femeeşti prin parohii. Tot asemenea a votat un regulament pentru înfiinţarea unei biblioteci tractuale, preoţească, acceptând în teză generală regulamentul pentru bibliotecile pedagogice tractuale. Propunerile: 1. ca pe viitor între temele designate pentru conferenţa anuală să se dee locul cuvenit şi unei teme din domeniul ştiinţei teologice. 2. Conferenţa să îngrijească, respective cel ce se simte mai chemat să se însinue de duhovnic tractual, rămânând însă libertatea alegerii, şi 3. Comisia permanentă — deci cei 2 preoţi — să nu se mărginească numai la stabilirea programului conferenţei viitoare, cum prevede instrucţia, ci să aibă datoria a da mână de ajutor păr. protopop şi în executarea hotărârilor conferenţei anterioare şi să ajute chiar la îndrumarea vieţii bisericeşti a tractului în legătură cu oficiul nostru, — se trimit spre studiare şi resolvire comisiei permanente, în care au fost aleşi preoţii Z. Sas şi P. Moruşca.

După obicinuitele formalităţi conferenţa s'a încheiat.

Preotul *P. Moruşca*
notarul conferenţei.

Conferenţa preoţească din tractul Murăş-Oşorheiu.

Vidrasău, 12/25 Noemvrie.

Conferenţa preoţească a tractului Murăş-Oşorheiu s'a ţinut în anul curent în 18/31 Octomvrie în comuna Murăş-Orba.

Conferenţei i-a premers serviciul divin celebrat de preoţii Stefan Stoicoviciu din Murăş-Cristur, Teodor Muica din Sângeorgiul-de-pădure şi George Branea din Vidrasău. După serviciul divin s'a slujit parastas pentru odihna sufletelor adormiţilor ctitori şi binefăcători, precum şi a preoţilor răposaţi ai comunei. După terminarea serviciului divin preotul Teodor Muica din Sângeorgiul-de-pădure a rostit o predică cu text din evangelia zilei, ascultată de credincioşii comunei, cari se aflau în număr mare la sfânta biserică cu multă atenţiune.

De aici am mers la şcoală, unde dl protopresbiter *Stefan Russu* prin o vorbire scurtă deschide conferenţa preoţească.

Dintre membrii conferenţei au lipsit 4 preoţi, dintre cari doi şi-au înaintat scuza, iar doi fără scuză. Acestia au fost pedepsiţi, conform statutelor, în favorul fondului protopresbiteral.

Urmând constituirea, se alege notar Partenie Matei, iar bărbaţi de încredere Stefan Stoicoviciu şi Dumitru Vidrighin.

Se discută apoi asupra serviciului divin şi asupra predicei. După discuţie se constată, că serviciul divin a fost destul de bine succes, precum şi predica.

La ordinea zilei era pusă lucrarea preotului Alexandru Oltean din Medeşfalău asupra temei: „Despre convieţuirile nelegiuite şi măsurile ce sunt a se lua pentru delăturarea lor“, dar fiind absent părintele Oltean, nu s'a cetit.

Se hotăreşte, ca în viitor, când cineva e împedecat a lua parte la conferenţă, să-şi trimită lucrarea dlui protopresbiter înainte de ţinerea conferenţei, ca să poată fi cetită prin altul.

Tema despre „Patima beţiei şi mijloacele de delăturare“, lucrată de părintele Petru Popp din Cerghidul-mare, a fost ascultată de toţi membrii conferenţei cu multă atenţiune.

Urmează mai multe resoluţiuni consistoriale, cari se iau spre ştire. Discuţie se încinge numai asupra concluzului neaprobat de P. V. Consistor arhidiecezan cu privire la diurnele preoţilor la conferenţele preoţeşti. S'a hotărât să se pună chestia în discuţie în sinodul protopresbiteral, eventual să fie dusă la sinodul arhidiecezan, apoi şi la congresul naţional bisericesc.

In urmă îşi presentă fiecare preot raportul său despre felul cum a îndeplinit cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti, cari rapoarte se predau preotului Dumitru Vidrighin, ca la conferenţa proximă să vină cu un raport general asupra lor. La dorinţa mai multor preoţi, presidiul dispune cetirea a două rapoarte şi anume, a celui mai bătrân şi a unui mai tinăr preot. Astfel se cetesc rapoartele părintelui Nicolae Motora ca mai bătrân preot şi a părintelui George Branea ca mai tinăr.

Urmează proiectul despre „Organizarea preoţilor în grupuri religioase“, presentat de către preotul Pavel Suciu din Gernesig. Se primeşte.

In sfârşit se visitează arhiva preotului local Dimitrie Sângeorgean, care se află în cea mai perfectă ordine.

Eshauriat fiind programul, P. Onor. Domn protopresbiter mulţămeşte preoţimii pentru dragostea şi iubirea arătată faţă de conferenţa preoţească şi declară conferenţa de închisă.

După conferenţă ne-am adunat la masa bogată a părintelui local, unde nu au lipsit nici toastele. Primul toast l-a rostit P. O. Domn protopresbiter întru sănătatea Escelenţei Sale Dlui Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan*. A toastat apoi părintele Pavel Suciu pentru domnul protopresbiter, părintele Nicolae Motora pentru iubirea ce trebue să esiste între preoţi, în sfârşit părintele George Branea pentru doamna preoteasă din loc şi mama dsale, preotessa din Petea, cari au ostenit pentru noi.

După prânz fiecare se grăbeşte spre casa lui, cu dorul de a munci şi mai mult şi mai bine în viitor în via Domnului.

G. Branea
preot ortodox.

Conferenţa preoţească din tractul Devei.

Preoţimea tractului Deva s'a adunat în 24 Octomvrie (6 Noemvrie v) a. c în oraşul Deva, unde şi-a ţinut obicinuita conferenţă tractuală.

Conferenţei i-a premers serviciul divin cu invocarea Duhului Sfânt oficiat de parohul Petru Mihuţ din Hondol, iar în locul pricesnei s'a rostit o predică despre rugăciune de parohul Al. Stoica din F.z.ş.

După serviciul divin ne-am întrunit cu toţii la şcoala noastră confesională, unde P. O. D. protopresbiter Dr. I. Dobre deschide şedinţa prin o cuvântare potrivită, arătând necesitatea ardentă pentru preoţime de a se cultiva tot mai mult prin lectură teologică şi profană pentru îndeplinirea cu tot mai mult efect a misiunei sale. Incheie, arătând scăderile privitoare la munca preoţimei şi îndeamnă a lucra cu tot mai mult devotament şi râvnă la întărirea şi înaintarea bisericii străbune.

Urmează constituirea. Se alege notar Emilian Şince, paroh în Căinelul-de-jos, iar bărbaţi de încredere G. Gile, paroh în Bacia şi Al. Pătrău, paroh în Cherges.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că toţi sunt presenţi afară de 3.

Se pune la ordinea zilei discuţia asupra serviciului divin şi a predicei, cari se declară de reuşite.

Se dă cetire din partea presidiului unor ordine şi circulare consistoriale. Infiinţarea unei foi poporale sub egida bisericii, se aprobă şi se decide, ca să fie de cuprins religios-moral şi economic cultural. Să fie totodată şi ilustrată cu chipuri şi scene biblice de natură educativă.

Parohul G. Copos ceteşte operatul său „Prin ce mijloace s'ar putea delătura din biserică obiectele şi obiceiurile contrare ritului nostru ortodox?“ Conferenţa, fiind tema bine lucrată, o declară pe deplin succesă. In legătură cu aceasta se decide a se îndemna poporul ca nimic să nu cumpere pe sama bisericii fără ştirea şi învoirea preotului şi se îndatorează oficiul protopresbiteral a interveni pe la librăriile noastre ca să editeze preţcurante ilustrate despre lucrurile bisericeşti ortodoxe şi acelea să se trimită oficiilor parohiale pentru eventuale comande.

Prezidentul presentă un raport general despre conferenţele religioase ţinute în cele 11 cercuri din tract în decursul anului trecut şi constată, că obiectul tuturora a fost de un cuprins religios, obţinând în parte toate resultatul dorit.

Se dă cetire lucrării „Matricalele bisericeşti şi civile şi coordonanţa lor“, prin parohul Al. Oprea. Tema a fost ascultată cu mult interes şi atenţiune, fiind lucrată cu temeiu spre a clarifica pe cei cari poate nu erau în clar cu multe în ce priveşte purtarea lor în casuri complicate. Conferenţa o declară pe deplin succesă.

Fiind timpul înaintat şedinţa se încheie, ear după prânz se deschide şedinţa II-a.

Parohul G. Guga ceteşte raportul despre activitatea preoţimei în anul expirat. Tema o tratează numai din punct de vedere general şi arată, că cu escepţiunea alor 5 inşi toţi şi-au înaintat rapoartele, pe baza cărora se arată o muncă rodnică şi un dor de înaintare.

Urmează la ordinea zilei cetirea lucrării: Insemnătatea catehizării în timpul de faţă, scăderile în felul cum se practică şi de ce mijloace să se folosească catihetul-paroh pentru ajungerea scopurilor educative ale învăţământului catihetic în genere şi în special acolo unde nu este nici un fel de şcoală, (conform circulariului consist. Nr. 5346/1911 Şcol.), de parohul Ioan Popa din Foinadia.

Lucrarea a fost ascultată cu viu interes atât pentru însemnătatea mare, ce o are tema în zilele noastre, cât şi pentru felul cum e desvoltată şi predată tema. Prelegătoriul privind cu ochii unui adânc observător a înţeles rostul catehizării şi rolul catihetului în zilele noastre, şi mai ales în tractul Devei şi în comitatul Hunedoarei peste tot. Conferenţa declară tema pe deplin succesă, aduce mulţămită protocolară prelegătoriului.

In fine preşedintele pune în discuţie chestiunea înfiinţării unei biblioteci tractuale. Conferenţa primeşte ideea înfiinţării unei biblioteci, şi pentru studiarea modalităţii înfiinţării ei esmite o comisiune constătătoare din 4 persoane: preşedintele şi 3 parohi: L. Carea din Deva, G. Popoviciu din Sântandreş şi V. Florea din Noşag.

Dintre multele şi instructivele propuneri ţin să remarc: 1. Propunerea preşedintelui de a se alege un duhovnic, căruia să i se mărturisească preoţimea tractuală. Se alege în persoana parohului S. Curiac. Mărturisirea are să se facă în fiecare an în postul Paştilor.

2. La propunerea preşedintelui de a se facă fiecare preot din tract membru al Asociaţiunei, se înscriu îndată pe lângă ceia cari au fost înscrişi deja încă 5 ceeace asemenea dovedeşte nu pas spre bine.

De încheiere preşedintele adresează câteva cuvinte de mulţămită preoţimei pentru viul interes manifestat în tot decursul şedintei şi o îndeamnă la muncă tot mai intensivă, reclamată acum mai mult ca totdeauna de interesele noastre bisericeşti.

Notarul.

Conferenţa preoţească din tractul Sălişte.

Decursul conferenţei preoţeşti din tractul Săliştei, ţinută la 9/22 Noemvrie 1911 în comuna Sălişte, a fost următoriul:

Deschiderii şedinţei îi premerge serviciul divin, oficiat de preoţii: Valeriu Popoviciu, George Ittu, Ioan Manta junior şi capelanul Nicolae Răchiţan. La priceasnă preotul Ioan Predoviciu din Amnaş rosteşte cuvântarea ocazională cu textul din evanghelia zilei, spusă într'o limbă poporală şi ascultată cu atenţiune mare din partea credincioşilor.

Intâmplându-se ocazional şi un parastas, s'a săvârşit şi acesta prin susnumiţii preoţi, ear după terminarea serviciului am trecut cu toţii în sala şcoalei din loc.

Preşedintele P. O. D. protopresbiter *Dr. Ioan Lupaş* ca în totdeauna, astfel şi acum, adresându-ne cuvinte de îmbărbătare în chemarea nobilă şi grea ce o avem fiecare preot, şi dorindu-ne spor şi succes în îndeplinirea acestei chemări, declară şedinţa de deschisă.

După constatarea celor prezenţi se constitue biroul conferenţei, alegându-se bărbaţi de încredere preoţii Iacob Ştefle şi Ioan Popa, ear notar Nicolae Răchiţan.

Lucrarea conferenţei se începe cu discuţia asupra serviciului divin şi a predicei.

Conferenţa declară serviciul divin şi predica de foarte succese.

Se cetesc din partea prezidiului mai multe circulare, cari se iau la cunoştinţă.

Privitor la circ. Nr. 3020 Bis. în chestia înfiinţării unei foi poporale, conferenţa ia cu plăcere act despre aceasta şi promite a da tot spriginul moral şi intelectual întru realizarea aceleia.

După cetirea circularelor conzistoriale şi primirea lor, urmează disertaţia părintelui Ioan Popa din Sălişte, intitulată „Rolul preotului român în viaţa culturală a satelor“.

După cetirea ei se încinge o discuţie mai lungă asupra acestei teme, de altfel actuală.

Toţi au simţit, că tema e lucrată cu multă sârguinţă şi dragoste pentru cauză şi e predată într'un limbagiu foarte frumos; mulţi însă au fost de părerea, că autorul temei s'a abătut dela realitate şi afirmaţiunile sale ar fi mai mult idealuri, cari sunt cel puţin astăzi, în condiţiunile de faţă a poporului nostru, nerealisabile.

Fiind părerile deosebite asupra valorei ei, preşedintele o înaintează părintelui Nicolae Răchiţan pentru a aduce o critică mai amănunţită asupra ei.

La ordinea zilei urmează proiectul comisiunei permanente pentru uniformizarea slujbelor dzeeşti, prezentat de preotul Dr. Dumitru Borcea.

Proectul de faţă cere mai întâi uniformizarea celor trei servicii însemnate: Vecernia mare, Utrenia şi sf. Liturghie, înşirând întrebari minuţioase asupra felului cum se săvârşesc acestea slujbe în diferitele comune din tractul nostru, ca pe baza răspunsurilor date şi a tipicului prescris de biserica noastră să se poată compune un îndreptar, care să ne fie de ciaozură tuturora în serviciile publice.

Părintele Ioan Hanzu prezintă 2 recensiuni, una asupra lucrării „Viaţa unei mame credincioase“ şi alta asupra lucrării „Temeliile traiului nostru“ de Dr. Ioan Lupaş.

Ambele lucrări, fiind scrise în cunoscuta limbă frumoasă şi adevărat poporală şi cuprinzând în acelaşi timp fapte moralizatoare şi instructive, se primesc cu bucurie de conferenţă, şi la propunerea recensentului se dispune ca să fie tipărite pe spesele fondului Şaguna şi împărţite între popor în fiecare comună a tractului, gratis, sau cum vor permite împrejurările.

Ca punct de încheiere urmează raportul asupra felului cum a îndeplinit preoţii cele 12 puncte din pastorala intitulată „Sfaturi Arhiereşti“.

Au înaintat rapoarte toţi preoţii, întrând înse acestea rapoarte prea târziu,

comisiunea permanentă nu s'a ocupat în detail cu fiecare din ele, şi-a luat însărcinarea însuşi părintele protopresbiter Dr. Ioan Lupaş şi a făcut un estras din rapoartele prezentate, aratând câţi s'au distins dintre preoţi pe teren bisericesc, economic, administrativ, cultural şi politic; constată cu mulţămire sufletească, cumcă preoţimea tractului acestuia stă la un nivel destul de înalt în privinţa îndeplinirii cu conştienţiozitate a agendelor sale, şi mulţămind membrilor conferenţei pentru zelul şi interesul arătat şi cu această ocaziune, anunţă terminul proximei conferenţe pe luna Martie 1912, apoi declară şedinţa încheiată. *Nicolae Răchiţan*
not. al conf.

Conferenţa preoţească a tractului Cohalm.

In ziua de 7 Noemvrie v. c. s'a ţinut conferenţa preoţească a tractului Cohalm, în sala cea mare a şcoalei gr. or. din Cohalm.

Conferenţei i-a premers serviciul divin, celebrat de preoţii Ilarion Enciu din Mucundorf şi Ioan Grecean din Lovnic. Predica a ţinut-o preotul Dumitru Sica din Draos.

După terminarea sfintei liturghii preoţimea se întruneşte în sala mare a şcoalei gr. or. din loc, unde Dl administrator protopresbiteral, părintele Ioan Bercan prin o vorbire pătrunzătoare deschide conferenţa şi o invită a se constitui. Conferenţa se constitue, alegându-se: president Dl administrator protopopesc, bărbaţi de încredere Ieronim Buzea paroh în Stena şi Emil Gheaja paroh în Paloş şi în fine notar Ioan Leuca paroh în Merchiaşa.

Se constată că sunt absenţi şapte preoţi, dintre cari numai doi şi-au înaintat scuze. Asupra celorlalţi conferenţa decide ca să fie pedepsiţi cu câte 10 coroane în favorul fondului tractual, dacă în decurs de 8 zile nu-şi vor înainta la oficiul protopresbiteral scuze acceptabile.

Se deschide discuţie asupra serviciului şi asupra predicei.

După unele mici observări se declară serviciul divin de bine săvârşit, deasemenea şi predica cu observarea, că predicatorul a greşit când s'a adresat în predica sa preoţilor presenţi, căci de fapt predica, care se rosteşte cu ocasia conferenţelor preoţeşti, are să fie predică pentru popor.

Se comunică resoluţiunile consistoriale asupra concluselor conferenţei trecute. Se iau la cunoştinţă.

Se comunică faptul îmbucurător, că adunarea generală din anul curent a institutului „*Economia*“ din Cohalm a votat în ajutor anual de 300 coroane, până la plătirea împrumutului contractat pentru ridicarea caselor tractuale.

Totodată se comunică propunerea conferenţei din anul trecut a tractului Ilie, de a se înfiinţa în arhidiecesă o foaie poporală de caracter bisericesc, subvenţionată din fondurile arhidiecezane. Conferenţa declară, că aderează la aceea propunere, cu observarea că foaea nu numai să fie subvenţionată din fondurile arhidiecesane, ci să se împartă poporului chiar gratuit, şi adecă în câte 2—3 exemplare pentru fiecare parohie.

Fiind timpul înaintat, la propunerea presidentului se întrerupe şedinţa.

Redeschizându-se la orele 2 d. a, urmează lucrarea parohului Ioan Dumitrescu junior din Hălmeag, adecă: „raport despre activitatea preoţilor în decursul anului curent“, compus pe basa rapoartelor speciale ale preoţilor. Ni se presentează un raport serios şi cu îngrijire lucrat. Din el reese, că preoţimea tractuală a sevârşit fel de fel de lucruri bune. Unii au înfiinţat reuniuni de femei pentru înfrumseţarea bisericii, alţii au întemeiat fonduri de bucate, tovărăşii agricole, au cumpărat pământuri, au esoperat donaţiuni pe seama bisericii, etc. etc.

Vreo câţiva preoţi nu au înaintat raport. Aceştia s'au justificat cu aceea, că după ce în anul trecut au înaintat un raport detaliat asupra activităţii desvoltate dela începutul carierei, nu au aflat de necesar a repeta acele lucruri, după ce în decursul anului curent nu li s'a dat ocasiune a duce în îndeplinire lucrări mai de samă în parohie. Conferenţa anunţă, că pe viitor acei membri, cari nu vor înainta raport despre activitatea lor în cursul anului respectiv, vor fi pedepsiţi.

Urmează tema părintelui Ioan Dumitrescu sen: „Din trecutul comunei Ticuşul-român cu deosebită considaraţie la trecutul bisericii şi al şcoalei“.

Părintele Dumitrescu, unul din cei mai bătrâni preoţi din tract, cu modul seu de a vorbi simplu, dar atrăgător, ne desfăşură pe basă de documente foarte vechi, pe cari le avea la sine, întreg trecutul comunei sale Ticuşul-român, arătând fasele şi peripeţiile prin cari a trecut dela întemeierea sa până în present. Ne desfăşură întreg trecutul bisericii şi şcoalei, indicând cu numele pe diferiţii preoţi, cari s'au perondat pe vremuri până la dânsul.

Conferenţa îşi exprimă plăcerea pentru această lucrare interesantă şi-i aduce autorului mulţămite, ear presidiul pune la inima preoţimei, a-şi ţinea de o datorinţă a aduna întru cât se poate fiecare datele referitoare la comuna sa, în special cele referitoare la tecutul bisericii şi al şcoalei, ca astfel cu timpul acelea să servească de basă pentru alcătuirea unei monografii a tractului.

Cetirea temei: „Cari sunt causele sporirei anevoioase la Români, cari locuesc între Saşi, şi cum s'ar putea ele delătură?“ cu care a fost însărcinat parohul Ioan Grecean din Lovnic, din causa timpului prea înaintat, s'a amânat până la conferenţa anului viitor.

Cu acestea presidentul mulţămind preoţilor pentru interesul şi ordinea observată în şirul desbaterilor şi exprimându-şi satisfacţia, că a avut ocasia de a conduce prima conferenţa preoţească, declară şedinţa conferenţei de închisă la orele 4 seara. *Ioan Grecean.*

Iarăşi pentru „Cultura Creştină“.

In legătură cu cele scrise de dl Dr. V. Moldovan, prof. de teol. în Gherla, în „*Cultura Creştină*“ Nr. 11, redacţiunea acestei foi în Nr. 16 aduce la cunoştinţa cetitorilor sei după „Telegrafal Român“ Nr. 106, că păr. T. Cotuţiu din Diug n'a declarat de făcătoare de minuni icoana Preacuratei Fecioare Maria din biserica sa parohială sfinţită cu ocaziunea conferenţei preoţeşti tractuale din a. tr., dar retace din respunsul păr. Cotuţiu desminţirea privitoare la sfârşitul nedemn pentru preoţi al petrecerei aranjate cu acea ocaziune, aşteptând o clarificare din partea dlui Dr. V. Moldovan, pentruca să poată spune, pe a cui parte e adevărul. Constată însă, că respunsul păr. Cotuţiu nu l'a putut publica din causa părţilor vătămătoare, cum tot din causa aceasta a refuzat să îl publice în întregime şi „*T. R.*“

Contra-respunsul aşteptat s'a şi dat din partea dlui Dr. V. Moldovan şi „*C. Cr.*“ l'a publicat în Nr. 17. — In contra-respunsul acesta dl Dr. V. Moldovan susţine din nou, alăturea cu prof. Cholnoky dela universitatea din Cluj: „că şi între preoţii gr.-cat. şi gr.-ort. sunt, cari promovează *superstiţii în genere*, iar nu cea în strigoi“ şi că „preoţii nu se nizuesc din destul a stârpi aceste superstiţii... ba de multeori le favorisează“, provocându-se chiar la „*T. R.*“ Nr. 36, unde se zice: „Dar aici iarăşi se poticneşte plugul în rădăcină. Mulţi, *foarte mulţi* preoţi, în loc să lucreze într'acolo, ca credinţele deşerte să dispară, se bucură când cresc. Pentrucă credinţele deşerte sunt doar cel mai bun venit pe lângă congrua, care o primim dela stat“.

Apoi privitor la icoană zice: „Eu cred păr. Cotuţiu, că în biserică s'a observat la sfinţirea icoanei ritul prescris şi în predică nu s'a făcut nici o alusie, fiindcă nu era consult. Dar credincioşii din Căian şi Diug, de unde au ştiut de icoana făcătoare de minuni sfinţită în Diug? Şi apoi chiar un învăţătoriu de naştere din Diug întăreşte cele zise“.

In fine cu privire la petrecere zice: „Incât priveşte sfârşitul petrecerei, e drept, că nu are mare legătură cu casul din chestie, *dar e adevărat.* Nu pot să pun pe hârtie ce s'a întâmplat, ca să nu se afirme, că servesc un document despre necultura noastră. Că au fost acolo şi oameni cu trecere mare, încă nu dovedeşte nimic. Poate n'au stat până la sfârşit“.

Cu aceasta închee zicând şi de astădată: „Departe de mine de a învinui întreaga noastră preoţime, fie gr.-cat. fie gr.-or. cu promovarea superstiţiei. Nu vreau să cad în păcatul generalisării, cum face de pildă dl Cholnoky. Decât, cazurile singuratice şi sporadice nu se pot nega, şi ori cât de puţine să fie aceste cazuri, *ele trebue să înceteze,...* în interesul credinţei adevărate“.

La toate afirmaţiunile acestea nedocumentate cu cazuri concrete şi bazate numai pe vorbe adunate de pe strade şi neautentice, — subscrisul, la însărcinarea şi în numele preoţilor gr.-ort. rom. din protopresbiteratul Deş, adunaţi în conferenţa ordinară ţinută în Deş la 6/19 Noemvrie a. c., declar următoarele:

1. Nu-i adevărat, că vre-unul din preoţii acestui protopresbiterat ar promova ori ar favoriza vre-o superstiţiune în popor, ci din contră: toţi preoţii din acest protopresbiterat s'au nizuit şi se nizuesc a lumina tot mai mult poporul pe calea progresului adevărat religios-moral; dovadă conclusele conferenţelor preoţeşti din acest tract, luate şi aplicate în acest scop.

2. Nu-i adevărat, că icoana Preacuratei Fecioare Maria dela biserica din Diug ar fi fost declarată de icoană făcătoare de minuni, cum crede poate poporul, dar fără a-i sugera aceasta cineva, şi precum crede, dus în rătăcire, despre icoana dela Nicula, care încă nu e făcătoare de minuni, fiind numai o copie după icoana originală, afirmative făcătoare de minuni, dela biserica Piaristilor (rom.-cat.) din Cluj, dusă dela Nicula.

Dacă păr. Cotuţiu prin sfinţirea icoanei din biserica sa parohială ar fi intenţionat abaterea credincioşilor bisericei noastre dela cercetarea unei mănăstiri străine, declarând, că şi icoana Preacuratei din biserica sa este *tot aşa* de făcătoare de minuni ca şi cea dela Nicula, — ar fi purces numai *corect* şi precum i ar fi dictat şi datoria de preot ortodox, ferindu-şi poporul de esploatare şi de infectare cu doctrine eterodoxe.

3. Nu-i adevărat, că petrecerea respectivă s'ar fi sfârşit într'un mod nedemn pentru preoţi, şi aceasta în cas de lipsă o vor dovedi nu numai străinii, ci şi autorităţile politice, cari au fost de faţă.

4. Cele ce se spun în pasagiul ultim al respunsului: „Departe dela mine“ etc., se iau la cunoştinţă.

La celelalte afirmaţiuni, cari privesc numai pe păr. Cotuţiu personal, va respunde păr. Cotuţiu, dacă va afla de lipsă. Constat însă, că în faţa conferenţei el le-a declarat de nebasate şi conferenţa e *convinsă* că sunt nebasate.

Gherla, 15/28 Noemvrie 1911.

Gavriil Hango
presbiter.

Dela sate.

Sfinţirea şcoalei conf. gr.-ort. din Soimuşul-român.

Lepindea, 12 Noemv. 1911. v.

O zi de mare bucurie a fost pentru poporul nostru credincios gr.-ort. român din Şoimusul-român, ziua sfinţilor Arh. Mihail şi Gavriil, când s'a sfinţit noul şi impozantul edificiu şcolar.

Incă des de dimineaţă s'a auzit sunetul armonios şi dulce al clopotelor, chemând pe credincioşi la biserică. Şi alergau credincioşii cu mare plăcere şi bucurie, ştiind că astăzi găsesc în biserică pe cel mai iubit fiu al acestei comune, găsesc în biserică pe cel mai distins şi mai luminat om, ce până de prezent a dat comuna Şoimuş, neamului şi bisericii nostre, anume pe Prea Onor. Domn asesor Cons. *Mateiu Voileanu*, care în calitate de mandatar a venit să sfinţească noua şcoală conf. gr.-ort. română.

Mulţime multă de credincioşi ascultau cu mare evlavie serviciul divin, oficiat de: distinsul mandatar Prea Onor. Domn Mateiu Voileanu cu asistinţa Prea Onor. Domn şef tractual Nicolae Todoran şi a preoţilor Ilie Ioanoviciu din loc, Iuliu Moldovan din Crăciunel, Iustin Teglariu din Deag, Nicolae Boieriu din Suplac şi Iuliu Holdăr din Lepindea.

După terminarea serviciului dumnezeesc în biserică se invită poporul a lua parte şi la sfinţirea şcolii, care se va celebra în curtea edificiului şcolar.

Se scot din biserică praporii, sfeşnice şi cruci, apoi în sunetul clopotelor convoiul se pune în mişcare, şi în ordinea cuvenită ajungem la locul destinat.

Curtea şcoalei deşi destul de mare, s'a umplut de credincioşi. S'a început sfinţirea apei.

La finea serviciului Prea Onor. Domn mandatar a rostit cuvântarea ocazională, desvoltând şi arătând cu multă pricepere poporului însemnătatea şi datorinţa unei bune şcoale conf. şi foloasele ce le poate aduce ea naţiunei. Arată, cum şcoalele bune au ridicat toate naţiunile la acel grad de cultură, la care se află astăzi. Indeamnă şi pune la inima poporului datorinţa sfântă de a nu cruţa nimica pentru ridicarea şi susţinerea şcolii conf., pentru-că numai singură şcoala este cărarea care conduce pe om din necaz şi mizerie la liman de fericire.

Arată cum în timp relativ scurt, la stăruinţa de fer a conducătorilor şi în special a şefului tractual, s'au ridicat în acest tract vre-o 11 şcoale confesionale.

Iar când P. On. Domn mandatar a făcut pomenire de abandonarea portului frumos românesc al şoimuşenilor, înlocuindu-l şi corcindu-l, cu deosebire femeile, cu portul săcuiencelor, am văzut cum unii bătrâni şi bătrâne ale satului lăcrimau.

După ce a fost stropit poporul cu apă sfinţită şi după ungerea cu s. mir, ne-am reîntors în biserică, unde după încheierea serviciului preoţimea şi oaspeţii străini mai însemnaţi s'au adunat la masa ospitală a preotului local Ilie Ioanoviciu.

Seara, la orele 6, s'a dat producţiunea teatrală, aranjată şi condusă de harnicul şi neobositul învăţător Ioan Ciotloş, cu un succes foarte frumos.

I. Holdăr
preot.

Una-alta din comuna Balşa.

Dela Geoagiu, spre apus, la distanţa de 17 km., este situată comuna Balşa.

Din vremuri îndelungate comuna aceasta şi-a avut câte un bărbat mai însemnat, dar, mai ales familia *Dămian*, a dat Românilor mulţi bărbaţi de valoare.

Din sinul acestei comune muntoase, au eşit preoţi, învăţători, notari etc., cari au ocupat funcţiuni în diferite locuri, şi tot din sinul acestei comune am eşit noi: preotul şi învăţătorul actual.

Tradiţia ne spune, că în vremile de demult a fost aici reşedinţa unui protopop gr.-or. român.

Un monument vechiu, aşezat în cimiterul bisericii noastre, la anul 1842 ne mărturiseşte de un oarecare *Mihail Crainic de Felső-Uriş* (*Orosz*), care a reposat aici la 1818, ca protopop.

Cu toate aceste, n'avem urme, n'avem documente, cari la scrierea monografiei acestei comune să ne poată da îndrumări fidele. Prin cărţile bisericeşti nu aflăm notiţe mai însemnate, ba suntem lipsiţi chiar şi de cărţi bisericeşti vechi, cari probabil în anii 1848-9 vor fi fost distruse, întocmai ca şi Matriculele, cari abia cu anul 1850 îşi iau începutul.

Nici o urmă nu ne spune de fapte mai importante, ce s'ar fi petrecut în această comună.

Biserica zidită la anii 1842-1844, deşi e foarte spaţioasă, şi dă dovadă de vrednicia poporului de pe acel timp, acum e foarte deteriorată, şi are lipsă de reparatură temeinică.

Situată în mijlocul comunei, pe un teren ridicat, este foarte expusă curentelor de aer, mai ales acum, când şi pe aici pădurile au dispărut, şi locuri pleşuve, aproape neroditoare, ne împrejmuesc.

In vara anului 1903 s'a descărcat asupra turnului acestei biserici un treznet, care a cauzat stricăciuni însemnate.

In ziua de 17/30 Iulie 1911, zi de Dumineca, pela $10^1/_2$ ore a. m. un alt trezmet foarte puternic a nimicit total partea superioară a turnului, cauzând stricăciuni mari atât la turn, cât şi în zidirea bisericii.

Spun cei cari au văzut, că întregul edificiu al bisericii era încunjurat într'o pară de foc; după dispariţia flacărei apoi fumega întreagă biserica, ca şi când s'ar fi aprins.

Cu toate aceste n'a ars nimic, decât s'a ruinat turnul şi s'au produs crepături periculoase în zidurile bisericii.

In ziua aceea fatală, din fericire nu s'a făcut serviciu divin în biserică, numai cantorii au făcut utrenia, existând abia 10-15 oameni, dintre cari pe o femeie fulgerul a omorât-o, iar pre vre-o 4—5 inşi i-a vulnerat greu.

Aproape de biserică se află situată şcoala noastră confesională, zidită prin anii 1895—1899, care cuprinde 2 sale de învăţământ spaţioase, şi cuartir pentru 1 învăţător. Edificiul şcoalei se prezentă în condiţiuni foarte bune, şi este neesceptionabil.

Simţim lipsa unui al doilea învăţător, dar din cauza lipsei salariului nu putem deschide al doilea post.

Ca ori care comună, care ţine la vrednicia de a-şi avea aceste edificii culturale, parohia noastră încă şi le-a făcut, deşi cu destulă greutate.

Un aşezământ mai de valoare însă, cu scop cultural pentru viitor, nu s'a întemeiat aici până în vara acestui an.

In ziua de 20 Iulie 1910 st. v. a repausat adecă fostul păstor al acestei parohii, fericitul în Domnul Nicolae Dămian, care 40 de ani a păstorit această parohie.

Cu ocazia împlinirei anului dela repausarea părintelui Dămian, văduva remasă, împreună cu vrednicii sei fii, au ridicat la mormântul repausatului un frumos monument de granit, care va fi martor pe vremi îndelungate, că în această parohie a servit ani 40, fericitul Nicolae Dămian.

In ziua proorocului Ilie din acest an s'a servit parastas întru odihna repausatului, şi s'a sfinţit acest monument de către protopopul tractual şi subscrisul.

Dar un monument cu mult mai preţios şi mai strălucitor pentru memoria repausatului, s'a aşezat prin întemeierea fundaţiunei de 1000 (*una mie*) coroane, întru pomenirea vecinică a soţilor Nicolae şi Ana Dămian.

Conform literelor fundaţionale din interesele acestei fundaţiuni se vor folosi pe viitor: $^1/_3$ parte pentru creşterea fondului, $^1/_3$ parte pentru ajutorarea unor băieţi aplicaţi la meserii ori negoţ, şi $^1/_3$ parte pentru întemeierea unei biblioteci parohiale, în scopul cultivării şi înaintării acestui popor.

Bază la această bibliotecă a pus părintele Moţa din Orăştie, prin dăruirea a 100 de cărticele cu conţinut potrivit pentru priceperea şi gustul de cetit al poporului. Aceste cărţi se şi dau acum gratuit spre cetire, acelora cari le cer.

Iată un aşezământ făcut cu înţelepciune şi îngrijire pentru ajutorarea poporului în viitor! Şi Doamne, dacă în ale noastre comune bisericeşti s'ar fi făcut încă în trecut astfel de aşezeminte culturale, n'am fi atât de rămaşi înapoi.

In special dispoziţia din literele fundaţionale, privitoare la ajutorarea băieţilor la meserii şi negoţ, este de mare preţ pentru viitor, căci prin ajutoare fie şi mai mici vom putea mişca poporul nostru pe căile negoţului şi ale meseriilor, cari sunt cele mai sigure pentru existenţa noastră în viitor.

Fie deci, ca fundaţiunea Dămian, făcută cu scopurile indicate, să aducă în viitor roade îmbelşugate, fie ca aceasta faptă creştinească să dea îndemn şi altora, ca să întemeieze asemenea aşezăminte, şi în fine, fie ca poporul nostru să ştie uza cu înţelepciune de ajutorul ce pe această cale i s'a dat pentru vremuri îndelungate în viitor, iar pe reposatul părinte Dămian, să-l aşeze Domnul în ceata drepţilor!

Balşa, la 15 Noemvrie 1911.

N. Todea
paroh.

Impresii dela o Sfinţire de biserică.

Departe de sgomotul lumii, încunjuraţi numai de munţi cu piscuri înalte, trăesc credincioşii bisericii noastre din Valea Inzelului. Sunt abea vre-o 45—50 familii, cari ca toţi fiii naturii trăesc numai din mila Tatălui Ceresc. N'au case bogate, lunci întinse şi ogoare mănoase, coastele petroase tufişele şi câteva râturi sărăcăcioase le asigură esistenţa. La ei nu esistă prisosinţă, totul se mărgineşte la strictul necesar.

Şi această mână de bravi Români şi buni creştini ni-a dat cea mai frumoasă dovadă de abnegaţie, de jertfă pentru un bun comun, pentru bunul suprem al Românului, pentru *biserică*. Acest popor, încercat de greul trecutului, îngreuiat de povara prezentului, dar cu nădejdea tare într'un viitor mai bun, a arătat pildă de urmat, a arătat cum un popor, fie cât de mic la număr, punând umăr la umăr, şi punând ultimul ban pe altariul jertfii, poate să sevârşească lucruri mari.

Aceşti bravi oameni de rând, aceşti „mocani“ pot servi ca model tuturor Românilor de pe acestea plaiuri, cari sunt în situaţii mult mai bune, în condiţii de trai mult mai favorabile decât ei şi cari dacă ar avea o inimă tare cum ei au, dacă ar jertfi cum ei jertfesc, dacă s'ar uni în cugete şi simţiri cum ei sunt uniţi, şi mai pe sus de toate dacă ar iubi pe Dzeu şi casa Dlui cum o iubesc ei, — ar putea face adevărate minuni, înaintea cărora ar trebui să se închine şi cel mai împetrit duşman al sermanului nostru popor încercat.

Zi însemnată a fost ziua de 3/16 Noemvrie în viaţa bravilor Valea-Inzeleni, ziua sfinţirii bisericuţii lor.

Lacrămi îmi curg din ochi, de câte ori cuget la acel act măreţ, la bucuria sinceră de care a fost cuprins micul popor. Imi este imposibil să descriu entuziasmul şi fericirea unor oameni, cari întru adevăr au fost pătrunşi de sentimentele dulci ale mulţămirii şi indestulirii, văzându-şi idealul lor, dorul lor întrupat, — văzându-şi bisericuţa lor ridicată, şi ziua mult aşteptată a sfinţirii sosită.

Şi parecă şi ceriul le-a stat întru ajutor, pe fiii naturii mama natură nici de astădată nu i-a părăsit: ceriul limpede şi azuriu, soarele vesel şi strălucitor, au aşteptat parecă ziua aceasta, ca pentru ultima dată în această toamnă lungă să-şi dezvălească farmecele, şi să contribue astfel şi Domnul la acest act pompos.

Când am văzut cum poporul ne întimpină vesel, cu mic cu mare, tinăr şi bătrân, cu prapori şi icoane sfinte, înălţând cântări de laudă Tatălui Ceresc, acompaniaţi de sunetul melancolic alor 3 clopote din turnul falnic al bisericuţii, care îşi aştepta prin noi darul ceresc; când am văzut cum bătrânii cu pletele cărunte, încovoiaţi de greul esistenţii, bărbaţi ca brazii munteiui, — femeile şi tinerii sfioşi îşi plecau capul cu cinste înaintea noilor veniţi cerând şi aşteptând binecuvântarea părintească, — am înţeles întru adevăr puterea operii Mântuitorului.

Doamne! Câtă credinţă, câtă iubire faţă de Sfântul Tău locaş şi servitorii lui!

Ce inimi curate, ce sentimente dulci sub acestea sumane simple! Din ochii lor câte nu se puteau ceti!

Să fi asistat, iubite cetitor, la acest act măreţ, să fi văzut fericirea intipărită pe feţele acelor oameni, când au auzit cuvintele Exc. Sale Arhiep. şi Mitrop. nostru *Ioan*, tălmăcite prin vorbirea prea frumoasă a protopresbiterului *I. Teculescu*, te-ai fi convins de adevărul, că „numai cuvinte ieşite din inimă pot întra în inimi“.

Ce bucurie pentru ei, când au văzut că ştiu cei din depărtare de opera lor! Ce mulţămire sufletească pentru ei, auzind cum Exc. Sa îi laudă şi binecuvântă pentru măreaţa lor faptă! Să fi văzut ochii lor scăldaţi în lacrămi, ţântiţi asupra icoanei Mântuitorului! Să fi văzut, cu ce pietate rosteau rugăciuni ferbinţi către Tatăl ceresc şi Preacurata Fecioară!

Brav popor cu adevărat, pe care credinţa sa îl va mântui. Credinţa, biserica, care i-a conservat viaţa şi fiinţa etnică atunci când valurile încercărilor îl ameninţau cu perire! Credinţa, biserica care ne susţine şi azi! Credinţa în Dzeul părinţilor noştri, biserica sfântă a Mântuitorului nostru, care ne va călăuzi şi în viitor spre fericire.

I. D.

Scrisori din America.

— A venit iarna. — Filiala „Albinei“. — Ne trebue un om harnic ca conducător. —

Suntem în plină iarnă. Vânturile reci ale lacului Michigan nu mai contenesc. Bieţii muncitori trec cu paşi repezi unii pe lângă alţii, venind dela fabrică, învăliţi în haine groase de iarnă. In cârciume se aud adeseori chicote şi gălăgie mare. Sunt fericiţii, cari şi-au făcut mia şi banii drumului. Obiceiul Românilor din America este, că înainte de ce pleacă acasă în patria veche, trei zile cel puţin trag chefuri într'una. Aceasta mi se pare mie a fi în loc de un „Doamne ajută“ pentru drumul cel lung ce-i aşteaptă.

Precum rândunelele se adună în ciopor, ca se plece în ţeri mai călduroase, astfel şi Românaşii noştri, de regulă se adună în vre-o cârciumă, unde după putinţă îşi întăresc sufletul, pentru ca să fie călătoria mai uşoară.

Soseşte timpul de plecare. Se deschid uşile cârciumei, fiecare înhamă obicinuiţii desagi, şi hai la gară! Un alaiu nesfirşit îi urmează, cu vioare, clarinete, fluere, căci vezi Doamne, voia bună fără puţină muzică nu plăteşte nimic la Român.

*

Primim vestea îmbucurătoare că „*Albina*“ va deschide o filială în New-York. Acest lucru de mult trebuia să-l facă băncile noastre, deoarece prea mari rădăcini au prins bancherii streini în busunarele Românilor noştri. Şi socotind bine banii câţi trec oceanul, ajungi la o cifră, care te pune în uimire. Prin înfiinţarea filialei în New-York câştigăm două lucrari mari, anume: banii Românilor trec prin mânile Românilor, şi nu va mai fi temere de înşelăciuni şi bancrotări, precum se obicinueşte la bancherii streini. Rămâne numai, ca conducătorii filialei să ştie câştiga încrederea Românilor, cari acum cam prea s'au jidovit. Drept aceea cutez a zice, că filiala va avea să lupte întâi cu bancherii străini, cari vor simţi perderea şi apoi cu neîncrederea Românilor. In vârtutea acestora, ca unul care cunoaşte împrejurările din America, cred că fac un bun serviciu acestei instituţiuni, care va face un mare bine Românilor emigraţi, ba şi vădită onoare în faţa streinilor, dacă îmi permit să anticip modestele mele păreri, spunând cum şi-au câştigat bancherii streini clientela? Au făcut o reclamă americană! Cuferile Românilor sunt pline de mandate pentru trimiterea de bani de ale cutărui sau cutărui bancher Ca se facă pe gustul omului, i-au mai trimis şi 2 sau 3 chipuri, hârtie şi plic.

Toate acestea pentru omul serios se par lucruri comice, fără de nici o valoare, pecând pentru ţeranul nostru sunt lucruri, cu cari îl cumperi, sau cel puţin îl obligi.

Astfel va trebui ca şi filiala să facă o mare reclamă. Această reclamă se între în busunarul fiecărui Român. Pe contul institutului „Albina“ se poate face reclamă cu toată încrederea; căci care Român nu a auzit de „Albina“ din Sibiiu?

Părerea mea ar mai fi, ca directorul filialei se convoace adunări poporale în toate centrele locuite de Români, unde se se vorbească oamenilor despre filială. Cu acest fel de reclamă s-ar cuceri mai bine încrederea oamenilor. Acestea adunări nu sunt greu de arangiat, deoarece în fiecare orăşel avem cel puţin o societate românească, care rugată fiind, pregăteşte totul.

*

Cea mai ardendă trebuinţă pentru Românii emigraţi este trimiterea unui bărbat energic, pentru a se face aici o organisare mai bună din punct de vedere naţional. Mult naţionalism se face între Românii din America, păcat numai că nu s'a ivit acea persoană, care să-i închege. Se ceartă cele două foi, ca la uşa cortului. Şi drept învăţătură bieţii Românaşi pretutindeni sunt în nesfîrşite hărţueli, încât ţi-e scârbă de atâtă ceartă.

Nu mai puţin decât 52 de societăţi române, legate într-o uniune, de 6 ani cearcă să obliască calea cea dreaptă, pe care să meargă poporul român, şi de atâta intrigă şi ceartă aproape că sunt tot acolo de unde au plecat. Atâta avem, că suntem în posesiunea unei tipografii şi a unei foi, curat românească. In fruntea acestei foi, organul societăţilor române, va trebui în curând să stee un bărbat cu mână de fer, care să adune într'un mănunchiu pe toţi Românii emigraţi. Toate celelalte popoare emigrate, ca: Sârbii, Slovacii, Croaţii, Boemii, şi chiar şi Ungurii, sunt în privinţa naţională mai bine organisaţi. Atât unii cât şi ceilalţi au înfiinţat fonduri puternice, din cari se trimit frumoase sume acasă. Cine ar avea mai mare lipsă de astfel de ajutoare ca noi? Noi avem un singur fond: „Fondul Naţional“ căruia până acum nu-i s'a dat nici o importanţă.

Un lucru mă miră: atâta naţionalism, cât se face în America, la ocasiuni, ca: sfinţiri de steaguri, sfinţiri de biserici, şi alte petreceri, nu se face în trei ţări, şi totuşi din punct de vedere naţional suntem foarte slab organisaţi, ba chiar de loc. Drept urmare va trebui, ca societăţile române în curând se aducă un bărbat serios, cu deosebită energie, care se pună temeiu acestei organisaţii, atât de imperativă pentru neamul nostru. O atmosferă de tot rea domneşte între Românii emigraţi. Socialismul, indiferentismul faţă de biserici şi beţia, sunt boale cari se încuibă tot mai rău în inima Românilor emigraţi. O îndreptare se recere. Preoţii în biserici sunt singuri, deoarece sunt siliţi să-şi câştige salarul din repartiţie benevolă, şi aşa nu îndrăsnesc se atingă în vre-o predică păcatele ce stăpânesc inima credincioşilor.

Şi te prind sudorile, când oameni mari îţi spun, că în America nu au lipsă de biserică, lege sau popă, căci popa şi biserica lor este în sat, acasă. „Aici am venit să lucrăm, n-avem vreme de biserici. Eu am plătit la preotul nostru să ne pomenească cât voi sta în America. Destul să roagă el pentru mine.“

Cu timpul simţul naţional poate să ajungă la deşteptare şi la un grad neaşteptat, dar partea morală şi simţul religios sunt aproape nulificate la oamenii noştri de aici. Causa este a se căuta în beutura fără cumpet, în libertatea prea mare, cu care oamenii noştri nu sunt dedaţi, şi în parte chiar şi banii, căci cei mai mulţi de acasă au uitat forma hârtiei de 20 cor. pe când aici oamenii să joacă cu ele ca copiii cu petrile. Iar omul văzându-se din nimica la atâta ban, uită sărăcia de odinioară şi uşor lunecă pe povârnişul destrăbălării.

Multă stricăciune mai aduc apoi unii domnişori, veniţi p'aici cam fără voia lor: notari şi vicenotari suspendaţi, funcţionari, gimnasişti eliminaţi şi alţi scriitoraşi mărunţi, cari toţi sunt într'un fel de păcătoşi, dar aici se dau de oameni cu carte multă. Unul a venit, spun ei, se cunoască afacerile Americei, altul să cunoască viaţa Românilor, altul fiind că era prea mare naţionalist acasă. Pe când toţi sunt neşte pungaşi cari înşală pe bieţii oameni mai rău ca străinii. Acestia cu ideile lor sunt instigatorii tuturor certelor! Ei sunt fructul necopt al socialismului periculos.

Cu minciuni, că sunt oameni cu carte, îmbată lumea, pentru ca să trăiască de pe o zi pe alta. Dar întrebaţi, că cu atâta învăţătură, cum de au venit aici, să lucre cu lopata în fabrică, nu răspund, ci îşi iau frumoşel pălărie, şi pleacă în alte locuri, mai călduroase!

Indiana Harbor Ind. 15 Noemvr. 1911

Simion Mihălţian
preot.

Economie.

Rugăminte

către membrii „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Astăzi este îndeobşte cunoscută activitatea rodnică şi binefăcătoare a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“. Intemeiată la 1887 cu scop de a promova bunăstarea poporaţiunii muncitoare, ea, ca puţine alte aşezăminte ale noastre îşi împlineşte cu multă conştienţiositate chemarea.

De roadele muncii ei numai aceia n'au beneficiat, care nu i s'au adresat. Acestei Reuniuni îi revine vrednicia de a fi deprins pe economul nostru la cultura mai raţională a pământului şi la folosirea uneltelor economice. Ea l-a împrietenit cu cultura nutreţurilor măestrite, împărţind în mod gratuit an de an sute şi sute de chilograme de sământă de trifoiu, napi, luţernă etc. Ea l-a deprins cu cultura mai în mare a pomilor, aranjând expoziţii de poame împreunate cu împărţire de premii în bani, ţinând prelegeri şi cursuri de pomărit şi împărţind an de an mii şi mii de pomi pădureţi şi de altoi şi punând în vânzare altoi cu preţ redus. Ea a contribuit la nobilitarea rassei de vite ţinând expoziţii de vite de prăsilă anuale, împreunate cu împărţire de premii în bani; ea a dăruit şi dărueşte an de an câte o viţea de soiu ales şi alte animale de prăsilă şi dă împrumuri ieftine pentru cumpărarea de asemenea animale. Ea a contribuit şi contribue la ridicarea stărilor morale şi materiale ale poporaţiunii, prin întemeierea de însoţiri de credit săteşti şi de tovărăşii agricole. Prin aranjarea expoziţiilor de copii contribue la îmbunătăţirea stărilor igienice şi la desăvârşirea condiţiilor de traiu ale poporaţiunii. Ea lucrează la conservarea, răspândirea şi perfecţionarea industriei de casă (lucru de mână femeiesc), aranjând expoziţii din branşa aceasta, alcătuind albumuri, făcând colecţiuni de păpuşi costumate, după ţinuturi şi localităţi etc,

Prin publicaţiunile sale zaristice, Reuniunea stă în serviciul obştei noastre, iar prin edarea cărţilor din biblioteca Reuniunii dă în mâna poporului povăţuitorul potrivit la ţinerea vitelor, la cultura trifoiului, a pomilor, a viilor, la cultura albinelor etc. Prin conferirea de premii la descrierea monografiilor comunelor noastre, contribue la cunoaşterea istoricului şi a stărilor din comune etc.

Dacă este vre-un ram agricol, pe care Reuniunea noastră să nu-l fi îmbrăţişat cu căldura recerută, aceasta este a se atribui singur insuficienţei mijloacelor băneşti, căci bunăvoinţa, însufleţirea şi simţul de jertfire la cârmacii ei nu lipsesc. Dovadă împrejurarea, că ei an de an cutrieră satele în lungul şi latul comitatului, aci la întruniri agricole, aci la expoziţii, la sărbarea (plantarea) pomilor, la cursuri de altoit pomi etc.

In asemenea împrejurări, crezând a fi vrednici de sprijin, ne adresăm şi de data aceasta către membrii noştri cu acea respectuoasă şi frăţească rugăminte să binevoiască a nu ne lipsi nici pe viitor de sprijinul valoros şi îndeosebi să iee la cunoştinţă, că cu scop de economisare şi mai multă uşurinţă, ne-am adresat către oficiile noastre prim-pretoriale cu rugarea să binevoiască a încassa prin organele ce le stau la dispoziţie taxele pro 1911 dela membri şi să binevoiască a răscumpăra cvitanţele.

In fine ne permitem a ne adresa către preoţimea, învăţătorimea, către notarii, primarii şi ceialalţi fruntaşi ai noştri, cari încă nu sunt membri, să binevoiască a se înrola în şirurile noastre, căci prin aceasta, pe lângă că vor beneficia de roadele Reuniunii, dar şi sprijinesc o causă din cele mai arzătoare ale noastre a tuturora. Să luăm pildă dela Saşi, cari ţin de deosebită cinste a fi membri ai vre-unei societăţi şi îndeosebi ai Reuniunii economice săseşti.

Sibiiu, 27 Nov. n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“.

Pant. Lucuţa
president.

Vic. Tordăşianu
secretar.

NOUTĂŢI.

Alegerea dela Vinţ. O telegramă primită eri sară dela Budapesta ne anunţă, că înalta Curie a *respins* petiţia Românilor, înaintată în contra alegerii de deputat din cercul electoral al Vinţului-de-jos, condamnându-i pe Români la purtarea tuturor cheltuelilor.

*

Noul şef de stat major. In locul demisionatului *Conrad de Hötzendorf*, Maiestatea Sa Impăratul şi Regele Francisc Iosif I. a numit şef al statului major pentru întreaga armată austro-ungară pe generalul de divisie *Schemua*.

*

Adunare generală. Dumineca la orele 4 d. a. s'a ţinut în sala liceului Lazăr din capitala română adunarea generală a Societăţii scriitorilor români. După ce s'a cetit darea de seamă asupra mersului societăţii, membrii în unanimitate au proclamat prezidenţi de onoare pe M. S. Regina Elisabeta şi pe dnul C. C. Arion, ministrul instrucţiunii publice. S'a procedat apoi la alegerea noului comitet. Au fost aleşi: Em. Gârleanu, prezident; Cincinat Pavelescu, viceprezident; secretari, censori şi mai mulţi membri în comitet. Intre noii membri votaţi se găsesc şi: dl G. Rotică din Bucovina şi dşoara Ecaterina Pitiş din Ardeal. La sfârşit s'a ales câte o delegaţie, care să se presente M. S. Reginei şi dlui ministru Arion, pentru a le înmâna câte un pergament cu semnăturile membrilor societăţii.

*

Dela comitat. Pentru alegere unui membru municipal, la congregația comitatului Sibiiu, în cercul prim al orașului Sebeșul-săsesc, e pus termin pe 20 Decemvrie n. orele 9 dimineața. President de alegere e primariul Ioan Schöpf, substitut: Ioan Dragan, notar public. Votarea se încheie la orele 4. d. r.

*

Dispensarul pentru tuberculoși din orașul nostru a distribuit în Noemvrie 1911 ca ajutoare 94 porțiuni de carne în preț de 80 cor. 84 bani, victualii în preț de 54 cor. 92 bani și 20 cor. ca bani de chirie.

*

Concurs. Societatea cooperativă „*Inainte*“ din capitala română a înaintat dlui Dr. Iosif Popovici, profesor la universitatea din Budapesta, suma de *o sută* de lei, spre a o da ca premiu pentru cea mai bună scriere ce va primi dela studenți români ai acestei universități asupra următorului subiect: *Dacia până la părăsirea ei de către Romani, anul 271.* Ca extensiune subiectul va număra între 40—50 pagini, scrise obișnuit și cetet. Terminul înaintării manuscriselor la acest premiu — numit Ion Tzetzu — se fixează pe 1 Februarie 1912.

*

Economie. Ministrul de agricultură al țării noastre a dat un ordin, care oprește tăerea viteilor mai tineri de patru săptămâni.

*

„Luceafárul“ — revistă săptămânală. Aflăm, că începând cu 1 Ianuarie 1912 „Luceafărul“ din Sibiiu se va schimba în revistă săptămânală politică și literară, sub conducerea unui comitet, din care face parte și dl O. Goga.

*

Un nou oficiu poștal în Sibiiu. Ministrul de comerț a conces deschiderea unui nou oficiu poștal în Sibiiu. Oficiul acesta (al treilea) se va instala în strada Schwimmschul în zilele cele mai apropiate.

*

Misionarii mormonilor. Din Linz se anunță, că doi misionari mormoni din America au sosit în Austria de sus și vor călători și în alte țări, ca să facă propagandă pentru secta lor. Misionarii respândesc cărți și broșuri despre mișcarea mormonilor.

*

Record aviatic. Aviatorul Prevost, cum se anunță din Paris, a întreprins Sâmbătă un sbor ducând cu sine un passager. Aeroplanul s'a ridicat până la o înălțime de 3000 de metri. Urcarea a durat 55 de minute, coborârea 12 minute.

*

Crăciunul sanatorului de copii. In capitala țării (în Budapesta VII., Dohányutca 39) s'a înființat nu de mult primul sanator de copii. In fruntea mișcării pentru ajutorarea copiilor bolnavi stă principesa *Sofia Hohenberg*, ca cea dintâi patroneasă, și ministrul de culte, contele Ioan *Zichy*, ca președinte conducător al societății. Pentru a se putea clădi un sanator central, reuniunea face o colectă acum cu prilejul sărbătorilor de crăciun. — Membrii ordinari ai reuniunii sănatorului de copii plătesc taxă anuală de 5 coroane; membrii sprijinitori dau odată pentru totdeauna 100 coroane, ear membrii fudatori 1000 de coroane. Ofertele se trimit la adresa de mai sus.

*

Statue. Un comitet din Oradea mare, în scopul ridicării unei statue lui Tisza Kálmán, a publicat un concurs pentru cea mai bună statue, care va costa 50 mii de coroane. Concurenții străini, adecă nemaghiari, nu sunt admiși la acest concurs

*

Luptă împotriva zestrei. S'a înființat în America o ligă, cu scop de a lupta împotriva zestrei. Principiul ligei este, că o femee care se hotărește să se căsătorească, representă o valoare mai mare decât ori ce avere în bani. Desființarea zestrei are să înalțe valoarea morală a femeii. O femee cu parale nici odată nu știe, la cine ține bărbatul său mai mult: La nevastă sau la banii ei?

*

La răsboiu. Poetul italian *Gabriele D'Annunzio* dă de știre, că pleacă pe câmpul de răsboiu, pentru a câștiga nouă inspirațiuni de poezie. Cu un certificat de ziarist, primit dela gazeta Stampa din Milano, poetul va pleca zilele acestea la Tripolis.

*

Cursă modernă. Poliția din Budapesta pentru a preveni multele spargeri a hotărât să introducă în localitățile prăvăliilor signale electrice de alarmă. Primele încercări s'au făcut. Resultatul este cel mai bun.

*

„Universitatea Elisabeta“. Orașul Pojonului va trimite o adresă guvernului, în care îl va ruga să facă pașii necesari la Maiestatea Sa Monarhul, ca universitatea ce se va înființa în acest oraș, să poarte numele de *Universitatea Elisobeta.*

*

Sport de iarnă. Locul de săniat, întocmit lângă cimiterul militar din Sibiiu, se va deschide și în iarna aceasta și va avea cinci linii pentru iubitorii sportului de iarnă. Biletul în abonament costă 10 cor. de familie, 3 cor. de persoană, 2 cor. de privitor; un singur bilet costă 20 bani, pentru privitori 10 bani. Biletele se vând la cassă.

*

Nouă uniformă. Jandarmeria din Austria va primi în curând o nouă uniformă, a cărei coloare va fi *sură*, ca și coloarea uniformei soldaților. Uniformă de aceeași coloare se va introduce și la jandarmeria țării noastre.

*

Un schelet. Intr'o grădină din orașul Mijocoiț, făcându-se niște săpături, lucrătorii au dat de un schelet de om. La început s'a crezut, că este vorba de o crimă veche. Un profesor din aceeaș localitate a scris un acticol, în care afirmă, că oasele găsite ar fi rămășițele unui soldat rus căzut în lupta din vara anului 1849. Lupta între honvezi și muscali, întâmplată aici, a fost crâncenă, pe locul unde s'au găsit oasele omenești, au stat bateriile rusești.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat si interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

*

Mulțămită.

Tuturor prietenilor și cunoscuților, cari din incidentul morții neuitatului soț și tată Ioan Popp, paroh în Uzon, au binevoit a-și exprima condolențele, le mulțămim pe această cale.

Intristata Familie.

Cărți și reviste.

Poezii, de Ioan *Chiroiu*, tip. Ciurcu, Brașov, 1911. Prețul 1 cor. — Un volumaș cu 42 poezii și o dare de seamă asupra conținutului, semnată cu inițiale E. D., care declară, că „sunt foarte frumoase poeziile acestea“, „tablouri minunat redate“, de o „măestrie neîntrecută“, — și alte exagerări prietenești, foarte depărtate de adevăr.

*

„Minerva“, institut de arte grafice și editură din București, a scos din tipar următoarele producte literare: „*Calendariul Minervei pe anul 1912*“, foarte bogat în cuprins și ilustrațiuni. Prețul 1 leu 25 bani. „*Brândușa*“, comedie în 3 acte, tradusă de E. Gârleanu. Prețul 40 bani. Din „*biblioteca Minervei*“ au apărut apoi broșurile următoare: *Doamna Elzen*, de Sienkievitz, 30 bani. *Sistemul solar*, vol. I. și II, după Charles Lane Poor. 30 bani fiecare volum. *Hermann și Dorotea*, de Goethe, prețul 30 bani. *Faust*, de Turgheneff, prețul 30 bani si *Amorul mascat*, de Balzac, prețul 30 bani. Toate se pot comanda și prin librăria arhidiecezană din Sibiiu.

*

„Țara Nouă“, revistă lunară, sub direcția dlui *Nicolae Xenopol*, senator. Partea istorică și sociologică a revistei e sub direcția dlui A. D. *Xenopol*, membru al Academiei Române, partea literară e sub direcțiunea dlui *Mihail Dragomirescu*, profesor universitar. Iată sumarul nr. 2 al revistei (15 Noemvrie): A. D. Xenopol: Starea românilor în cele dintâi vecuri ale stăpânirii unguresti. Corneliu Moldovan: Ovidiu la Tomis (versuri). D. Anghel: Floarea de Alves. Gustav Baron Beleus: Trecătoarea dela Turnu-Roșu (cu 12 ilustrațiuni). G. Murnu: Odisea (Homer). E. Nicolau: Amintiri din teatru. — Moartea artistului Gr. Manolescu. Nicolae Xenopol: România și Bulgaria. Corneliu Moldovan: Cronica dramatică. Leon Feraru: Pisica (versuri). B. Nemțeanu: Cronica veselă (versuri). Iubitei care nu-mi cetește versurile. Juvenal: Cronica zilei. — Ruperea tratativelor de împăcare dintre conservatori și conservatorii-democrați. M. S.: Cronica informativă: Cărți, reviste străine, reviste române. A. D. X.: Bibliografie. Prețul abonamentului pe un an 18 lei. Un număr un leu și 50 bani. Pentru Austro-Ungaria abonamentul 10 cor. pe an.

*

„Biblioteca pentru toți“, Nrul 704, cuprinde „*Rhea Silvia*“, piesă în 4 acte de *N. Scurtescu.* Deși scrisă acum treizeci de ani, a trecut neluată în seamă, până acum, când direcția Teatrului Național a făcut frumosul gest de a deschide stagiunea actuală cu această lucrare. Critica și presa au fost unanime în a recunoaște calitățile piesei și sinceritatea simțirii adevărate a celui ce a scris-o. Indemnăm cu tot dinadinsul pe toți iubitorii frumosului de a-și procura această broșură, care pentru suma de 30 de bani cuprinde într'un tipar îngrijit ediția acestei lucrări, revăzută după textul tipărit de autor în 1877. A se cere la Librăria editoare Leon Alcalay, București. Catalogul complet al acestei biblioteci, care cuprinde peste 700 volume bine alese d'ale literaturei române și străine, se trimite tuturor celor ce îl cer.

*

„Luceafărul“, revistă literară și artistică nr. 23, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat și variat: A Bârseanu: Pictorul Mihail Pop. Ecaterina Pitiș: Cântec (poezie). M. C.: Poezii poporale. I. Borcia: Rămășagul, comedie într'un act de Goethe. G. Rotică: Cântec de iubire (poezie). Ion Grid: Prăpastia. Maria Cunțan: Intârziate (poezie). M. Săulescu: Cântă o caterincă (poezie). V. Loichița: Trecut (poezie). Dări de seamă: O. C. T.: Alex. Ciura: Amintiri; Silv. Moldovan: Ardealul; Dr. I. Rațiu si Al. Ciura: Poetică și legendar poetic; N. Bănescu: Corespondența familiei Hurmuzachi cu Gh. Barițiu; Almanahul scriitorilor dela noi. Cronică: Episcopul Gherlei. Critică severă și critică indulgentă. Un faliment (M. S) Concertul Lucia Cosma (I. E). Concertele simfonice din Bucureşti (I. Borgovan). Cronică școlară. — Bibliografie. Ilustrațiuni: M. Pop: Portretul Sevastiei Panovici, Cap de studiu, Un bătrân cetind, Haiducul Radu Anghel, Portretul Elisei Popovici, Un înger (Elisa Petrovici idealizată), Fete din Săcele.

*

Revista Teologică, organ pentru știința și viața bisericească. Apare de douăori pe lună. Redactor Dr. Nicolae Bălan, Redacția si administrația: Sibiiu, strada Reissenfels 11. Numerii 14—18, din 15 August — 30 Octomvrie 1911, au cuprinsul următor: Imn la centenarul seminarului „Andreian“: Ioan Teculescu. Centenarul seminarului „Andreian“: Dr. Nicolae Bălan. Corespondența episcopului Gherasim Adamovici și mișcarea de emancipare a clerului și poporului românesc în anul 1791: Dr. S. Dragomir. Evenimente actuale din biserica catolică. Discuțiunea iscată pe urma articolului Principelui Max de Saxonia: Arhim. I. Scriban. Evoluționismul și credința: Dr. I. Broșu. Evenimente contimporane în biserica protestantă din Germania: Dr. Pavel Roșca. Un prieten sincer al poporului nostru: Dr. Ioan Urban Iarnic. E indiferent ceea ce credem? Pr. Romul Platoș O convertire la creștinism în evul mediu: D. Mărturisirea preoților: Dr. Nicolae Bălan. Cine va fi mitropolit-primat în România: Nichita Albu. Despre căsătorie: Ioachim Părău. Cuvânt despre muncă: Ioan Popa. Cuvântare rostită cu ocasiunea unei conferențe preoțești către preoți: Gruia. Cuvânt la Duminecа 27 după Rusalii, de sf. Ioan Gură-de-aur: trad. de Melchisedec. Jubileul seminarului „Andreian“: Nicodim. Mișcarea literară: Nicanor și Gh. Comșa. Cronică bisericească-culturală: N. B., Gh. C., M. O. Tipicul cultului religios: Cantorul.

*

Gramatică română. Institutul de editură A, Hartleben din Viena și Lipsca a publicat zilele acestea o nouă ediție, a patra, a gramaticei „Praktisches Lehrbuch der rumänischen Sprache zum Selbstunterricht“, de Teofil *Wechsler*. Un vol. de 182 pp. Prețul 2 cor. 20 bani. — Lucrarea este întocmită pentru germanii doritori de a studia limba românească. Cuprinde, pe scurt, toate elementele necesare gramaticale, însoțite de câteva bucăți alese din literatura noastră cultă și poporală. Un capitol introductiv despre „Români și limba lor“ schițează obiectiv originea și formarea limbii române, dând și câteva date (nu tocmai pe cele mai nouă) despre numărul românilor aflători în diferite țări. Gramatica aceasta o pot întrebuința cu bun resultat toți străinii, cari se ocupă în mod serios cu învățarea limbii române. Și pentru a ușura și mai mult munca începătorilor, ar fi de dorit să se introducă la o viitoare ediție unele îmbunătățiri în câteva capitole ale cărții. Astăzi bunăoară nu mai găsim la nici un scriitor român forme ca: *pânĕ*, *vênători*, *viĕță*, *Pasci*, *Ploesci*, *mĕ*, *numesce*, *omenii*, *morment*, *vênt*, *bĕtrâni*, *légăn*, rêndunele (scris cu ê, de altă parte „stîncă“ scris cu î, iar „plânge“ cu â, — va să zică trei semne pentru acelaș sunet!). Etimologizme de felul acesta au dispărut până și din ortografia Academiei, și nici în publicațiunile Blajului de astăzi nu mai răsar; este prin urmare cu desăvârșire superfluu să fie adăpostite pe paginile unei gramatice menite pentru începători. Se va scrie așadar: până, vânători, viață, Paști, Ploești, mă, numește, oamenii, mormânt, vânt, bătrâni, leagăn, rândunele etc. (*e*)

*

Anuarul Băncilor Române pe anul 1912. Anul XIII. Redactor: *Constantin Popp.* Sibiiu. Tiparul tipografiei arhidiecezane, 1911.

Șematismul societăților pe acții și al însoțirilor române din Transilvania și Ungaria, cunoscut sub titlul de mai sus, a apărut zilele acestea în forma obicinuită.

„Anuarul“ pe 1912 se extinde pe 14 coale de tipar și coala primă cuprinde, pe lângă partea calendaristică obicinuită, următoarele notițe și informații de folos practic: Mărimea normală a bancnotelor; Terminul ultim pentru răscumpărarea și retragerea din circulație a bancnotelor, a notelor de stat vechi în valută austriacă și în coroane; Timbre de documente; Chei pentru calcularea intereselor; Fracțiunile comune mai obicinuite transformate în fracțiuni decimale; Tragerile la sorți ale lozurilor; Competența de timbru a registrelor comerciale (cu exemplu); Scala de timbru I. II. și III.; Tarifa pentru telegrame; Tarifa poștală și monetele diferitelor state.

Șematismul însuș se estinde pe 13 coale și cuprinde în V. părți institutele de credit: societăți pe acții (145 la număr), însoțirile (35 la număr), societățile comerciale (7) și societățile de asigurare, indicându-se firma în toate limbile înregistrate, anul fondării, capital social, prețul acțiunilor, terminul de prescripțiune al cupoanelor, dreptul de vot, semnarea firmei, foile oficioase, numele și domiciliul membrilor din direcțiune și din comitetul de supraveghiare, numele și titlul funcționarilor; bilanțul și contul profit și perdere pe 1910, în fine împărțirea profitului net și a cuotelor de binefacere.

Un capitol special este reservat „Solidarității“, arătându-se numele membrilor ei, scopul însoțirii, condițiile de primire, numele și domiciliul membrilor direcțiunii, al comitetului de supraveghiare și al revisorilor experți, precum și ultimul bilanț al însoțirii pe anul 1910.

După aceasta urmează consemnarea altelor instituții de natură economică-financiară, parte deja înființate, parte în înființare și sub înregistrare, aranjate după comitate.

La finele „Anuarului“ sunt două sumare, unul după sediu, arătându se în care oraș, ce instituții financiare românești sunt, și altul alfabetic.

Prețul anuarului legat elegant în pânză este K 4 + 20 fil. pentru porto și se poate comanda la Administrația „Revistei Economice“ în Sibiiu (Nagyszeben).

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă „*Katakomben*“, comedie. Dumineсă d. a. „*Doppelmensch*“, comedie, seara opereta „*Fürstenkind*“.

Poșta redacției.

Lămuriri II. Nu le putem publica. Vă rugăm să va adresați ziarului în care ați fost atacat, și care *e dator* să vă publice rectificările.

Un răspuns. Așa, cum ni l-ai trimis, în estensiune chilometrică, nu l putem publica. Fă altul mai scurt, și remâi la obiect, nu înșira chestii noi, cari provoacă contra-răspunsuri noi, și-l publicăm.

Pentru săraci.

La apelul nostru pentru darurile de împărțit între săracii noștri la Crăciun am primit dela Escelența Sa domnul *Ioan Mețianu* archiepiscop și mitropolit, totodată patronul Reuniunii noastre, cor. 20; dela dnii Pantaleon Lucuța, căpitan penz, 10 cor; Dr. Aurel *Novac*, advocat, în Biserica alba, drept răscumpărare de anul nou, 10 cor.; Ioan Droc, prot. emer., dela Păr. *George Borzea*, paroh (Coveș) câte 3 cor. Dem. Kabadeiev, pictor (Săliște). Dr. I Voina, Dr. A. Dragomir, cand. de adv., Salomia Barbu, ec. câte 1 cor. și Părintele Teodosie Paulenac(mănăstirea Putna-Bucovina), 4 cor.

Aducând cele mai sincere mulțumite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci.

Sibiiu, 3 Decemvrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Nr. 648/1911 (452) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învățătorești dela școalele confesionale gr.-or. române din comunele: **Fueș-Bagara** și **Valea-Lungă**, protopresbiteratul Ilia se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental 600 cor. iar restul de câte 400 cor. se va cere dela stat.
2. Cuartir corespunzător.
3. Grădină ori 20 cor. pe an.
4. Lemne de foc recerute.

Cuincuenaliile se socotesc numai dela ocuparea postului definitiv la aceste școli, iar în caz că se va primi ajutor dela stat, atunci se pot computa toți anii de serviciu.

Invățătorul e îndatorat a conduce pe elevi în Dumineci și Sărbători la biserică și a cânta cu ei la Sf. liturghie și totodată se instrueze pe elevii din școala de repetiție.

Doritorii de a ocupa unul din aceste două posturi, au a-și așterne rugările instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis, având a se prezenta în comună în vre-o Duminecă ori Sărbătoare la biserică, spre a cânta sau a se face cunoscut poporului.

Ilia, la 7 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral:

Z. Mureșan
protopresbiter.

Dr. BEU

medic practic și dentist

s'a reîntors și ordinează (Strada Poschen Nr. 6) dela 8—10 ore a. m. și dela 2—4 ore p. m. (451) 1—3

Mult onoratului Public și preastimați Preoți!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutățile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** și **argint**, — au sosit; și invit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 6—10

O privire a prețurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** și mărfuri de **aur** și **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineața dela 7½ până seara la 7½ oare.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 46— Director-șef

Dr. Cosmutza.

Picăturile de stomach ale lui Brády
cu
Maica Domnului de Mariazell
ca marcă de scutire

de aceea numite **„Picături de stomach de Mariazell“**, sunt probate în decurs de 30 ani și aflate ca cel mai bun mijloc contra ori ce fel de **greutate la mistuire, arsură în stomach, constipație, durere de cap și stomach, greață, colică, insomnie, anemie și gălbinare etc.** Se găsește în farmacii cu prețul — 90 bani și C. 1·60. 6 sticle cu C. 5 40, 3 sticle duple C. 4·80, trimite franco fabricantul C. Brády, farmacia „La Regele Ungariei“, Viena I. Fleischmarkt II. Depozit Nr. 5. — A fi cu atenție la marca de scutire cu Maica Dlui de Mariazell, embalage roșie și subscriere ca aici pe clișeu. (4) 25—25

In Sibiiu se află în depozit la: August Teutsch, Carl Morscher, Guido Fabritius.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă și iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preț foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 3—10

Câștigul cel mai mare ev. 600,000 M.

Anunț de noroc!

Câștigurile le garantează statul.

Prima tragere la 14 Decemvrie.

Invitare la participarea

Șanselor de câștig

garantate de statul Hamburg a marei loterii de bani în care

9 mil. 841,476 Mărci

cu siguranță trebue câștigate!

Câștigul cel mai mare într'un caz foarte norocos:

Mărci 600,000

anume:	Câșt. principale à
Mărci **560,000**	Mărci **300,000**
„ **550,000**	„ **200,000**
„ **540,000**	„ **100,000**
„ **530,000**	„ **60,000**
„ **520,000**	„ **50,000**
„ **515,000**	„ **45,000**
„ **510,000**	„ **40,000**
„ **305 000**	„ **30 000**
„ **303,000**	„ **20,000**
„ **302,000**	„ **15,000**
	„ **10,000**

ș. a. m. d.

In total conține loteria, care constă din 7 clase, 100,000 losuri cu **48,405** câștiguri și 8 premii, așa că aproape

Jumătate din toate losurile trebue să câștige

Câștigurile se urcă clasă cu clasă și anume cel mai mare câștig din cl. I. e event. M. 50,000, acela al cl. a 7-a event. M. 600,000.

Prețul oficios al losurilor cl. I. sunt:

Los intreg	Jumăt. de los	Sfert de los
M. 6 (K 7).	M. 3 (K 3·50)	M. 1·50 (K 1·75)

Planul **oficios** de tragere provăzut cu emblema statului, din care se văd depunerile pentru următoarele clase, precum și lista exactă a câștigurilor, le trimit la cerere înainte **gratis și franco**.

Fiecare participant primește după tragere **lista oficioasă de tragere.**

Câștigurile se solvesc prompt pe garanția statului. Totodată rog comande cel mult până în

14 Decemvrie.

Samuel Heckscher senr.

Cassă de bancă în **Hamburg** 36.

A se rupe aci.

Coupon de com. către Dl **Samuel Heckscher senr.** Cassă de bancă, Hamburg 36.

Trimiteți-mi .... {un los intreg à M. 6·— (K 7·—) / „ „ de jum. à M. 3·— (K 3·50) / un sfert de los à M. **1·50** (K **1·75**)}

Adresa: ....

Suma o primiți alăturat / Prin mandat postal / Ridicați-o prin ramburs } Ce nu corespunde a se șterge.

(389) 16—16

O vai!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu influințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

O să mă înnece această tusă rea!

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii. (372) 11—26

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600 — 2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 5—

Banca culturală

institut de credit și economii **„LUMINA“** societate pe acții în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murășoșorheiu** și **Turda**

Capital social	cor.	600,000
Fond de rezervă	„	15 000
Depuneri . . .	„	1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate și pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii și obligații cu cavenți cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primește depuneri:

cu **4½**% cari se pot ridica fără anunț,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, și
cu **5¼**% dela corporațiuni bisericești și dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plătește institutul darea.

Deponenții externi pot ridica depunerile prin poștă fără spese și pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la disposiție.

Direcțiunea.

(416) 10—

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

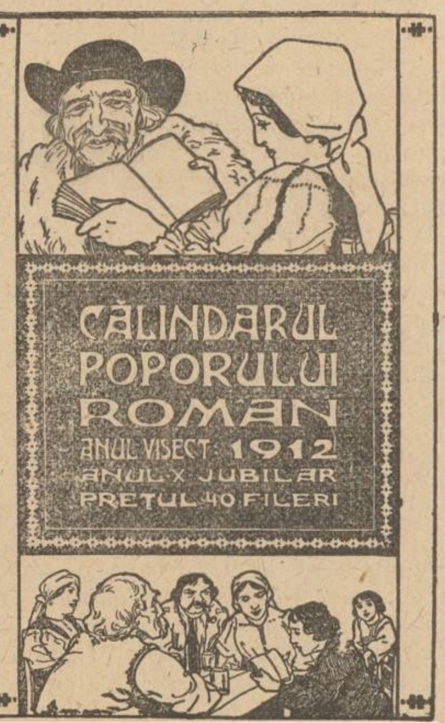

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMAN

(BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11)

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: **„Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“**

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din București.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.**

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la **Administrația „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

- Octavian Goga, **Insemnările unui trecător**, crâmpeie din sbuciumările dela noi. Prețul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.
- N Iorga, **Serbările dela Blaj**, Insemnătatea lor politică, culturală și literară, à 30 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Șerban, à 50 fil., porto 5 fil.
- N. Iorga, **Tulburările bisericești și politicianismul.** O cuvântare și articole Prețul 75 fil., porto 5 fil.
- Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Prețul 60 fil., porto 10 fil.
- Rudolf von Gottschall, **Trădătorul**, traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Prețul 30 fil., porto 5 fil.
- Goethe, **Hermann și Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Prețul 80 fil., porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 29 Noemvrie (12 Decemvrie) 1911. Nr. 125.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil rândul cu litere garmond.

Mărturisirea preoților.*)

I.

„Instrucțiunea despre conferențele preoțești din arhidieceza Transilvaniei“, publicată nu de mult de consistorul arhidiecezan, în pct. 12 ia următoarea dispoziție: „Membrii conferenței au să se justifice prin document eliberat dela duhovnicul lor, că s'au *mărturisit* în fiecare an“.

Fără îndoială, această măsură, care trebuia de mult luată și practicată cu toată vrednicia, are o importanță foarte mare pentru vieața duhovnicească a preoțimii noastre. Căci s'o spunem deschis: preoții noștri, cu foarte puține excepții, până acum nu aveau bunul obiceiu creștinesc de a se mărturisi. Ei, cari cer și trebue să ceară dela fiii lor sufletești, ca să împlinească porunca bisericească de a se mărturisi măcar odată într'un an, nu întrebuințează acest sfânt mijloc de mântuire a sufletului. Se poate admite, ca preoții noștri să trăiască într'o atât de evidentă contrazicere cu chemarea și datorințele lor creștinești?

Ei bine, vine acum amintita „Instrucțiune“ și cere dela preoți să-și îndeplinească o datorință morală uitată față de sufletele lor. Mărturisesc, că fiind vorba de întroducerea unei practice religioase neuzitate până acum — decât doar cu foarte puține esceptii — în sânul preoțimii noastre, mă așteptam să vină forul spiritual competent cu lămuriri și măsuri mai amănunțite în chestie, căci pe urma celor două șire din „Instrucția“ prin care se impune mărturisirea, preoții au rămas în mare parte nedumeriți. Cu ocazia unei conferențe preoțești s'a pus în discuție chiar întrebarea: *dacă e în conformitate cu „dogmele și canoanele bisericii ortodoxe“ ca să se mărturisească și preotul?* — Răspunsul la această întrebare e atât de clar, încât nu mai poate forma obiect de discuție pentru cel ce stă pe bazele ortodoxiei; dar fiind și eu de față la acea conferință, și cerându-mi-se un răspuns documentat, îl dau în cele următoare, fără să tractez pe larg doctrina dogmatică a bisericii noastre cu privire la sfânta taină a pocăinții.[1]

Pun deci întrebarea: e dator preotul să se mărturisească? Fără nici o îndoială: mai ales *preotul* e dator să se mărturisească! Aceasta rezultă înainte de toate din doctrina și orânduirile bisericii noastre, cu privire la sfânta taină a pocăinții, apoi din însași chemarea pastorală a preotului.

Cine sunt primitorii sfintei taine a pocăinții? Conform doctrinei bisericii noastre, primitorii acestei taine sunt *toți creștinii ortodocși*, cari curățiți prin taina sfântului botez de tot păcatul, păcătuesc și după aceea, și astfel au trebuință de un nou ajutor spre a-și curăți conștiința de păcate. Acest ajutor este taina pocăinții, prin care penitentul, împlinind condițiile necesare, primește harul cel dumnezeesc spre iertarea tuturor păcatelor personale, săvârșite dela botez, respective dela ultima mărturisire validă încoace. Și copiii trebue să primească taina aceasta, și anume, începând cu anul al 7-lea. A patra poruncă bisericească de asemenea îndatorește pe *toți* creștinii să și mărtărisească păcatele, măcar odată într'un an, în timpul postului Paștilor.

Ei bine, dacă toți creștinii sunt datori să primească taina pocăinții spre iertarea păcatelor, cum am putea crede, că numai preoții sunt scoși de sub acest obligament moral? Au doară ei nu păcătuesc? Sf. apostol Ioan zice: „de vom zice, că păcat nu avem, pe noi înșine ne înșelăm, și adevăr nu este întru noi. De vom mărturisi păcatele noastre, credincios este și drept, ca să ne ierte nouă păcatele și să ne curățească pe noi de toată nedreptatea. De vom zice, că nu am păcătuit, mincinos facem pe dânsul, și cuvântul lui nu este întru noi“. (I. ep. 1, 8–10). Dacă și preotul este supus păcatului, și nimeni nu se va îndoi de aceasta, atunci și el trebue să-și curățască conștiința prin taina pocăinții. Ba mai ales preotul, care are să deslege pe fiii săi sufletești de păcatele lor, are să le propovăduiască adevărul mântuitor și virtuțile creștinești, are să săvârșească sfintele taine și să fie întru toate model de vieață fără prihană, zic, mai ales preotul trebue să-și tragă seamă cu conștiința sa, ca ea să fie cât mai curată. Preotul săvârșește și se împărtășește la sfânta liturghie cu taina sfintei cuminecături. Cum va face-o el aceasta, având conștiința încărcată cu tot felul de păcate? E drept că preotul se pregătește pentru acest act sfânt prin rugăciunile prescrise, dar ori de câte ori își simtește conștiința apăsată de păcate grele, e dator să și o ușureze și curățească mai întâi prin taina pocăinții înaintea duhovnicului său, aducându și aminte cu toată seriositatea și răspunderea morală de cuvintele sf. apostol Pavel: „să se ispitească omul pe sine, și așa din pâne să mănânce și din păhar să bea, *că cel ce mănâncă și bea cu nevrednicie, judecată lui își mănâncă și bea, nesocotind trupul Domnului*“. (I. Cor. 11, 28—29). Cum va conduce preotul pe alții pe calea unei vieți curate, dacă însuși nu va fi curat cu sufletul? Dacă orbul conduce pe orb, amândoi vor cădea în groapă. Este știut apoi, că dela curățenia inimii atârnă foarte mult măsura în care îmbrățișează și se încălzește cineva de adevărul dumnezeesc, căci zice Mântuitorul: „fericiți sunt cei curați cu inima, că aceia vor vedea pe Dumnezeu“. Dela curățenia inimii va depinde deci înțelegerea, zelul și entuziasmul cu care va propovedui preotul adevărul dumnezeesc spre mântuirea oamenilor, de aceea el trebue să-și păstreze inima curată, primind cu vrednicie taina pocăinții.

---

*) La dorința autorului reproducem acest articol din „*Revista Teologică*“, numărul ultim.

Redacțiunea.

[1] Pentru cei cari ar dori să se ocupe cu aceasta, le indic următoarele scrieri: Mărturisirea ortodoxă, de Petru Movilă, partea I, răsp 112–114; Teologia dogmatică ortodoxă, de Macarie, tradusă de Gerasim Timuș, București 1887, tom. II, pag. 547—596; Prelegeri academice din dogmatica ortodoxă, de Aleziu Comoroșan, Cernăuți 1889, partea specială, pag. 634—658; Teologia dogmatică ortodoxă, de Silvestru ep. de Canev, tradusă de Silvestru ep. al Hușilor și alții București 1906, vol. V, pag. 1—55; Manual de teologia dogmatică ortodoxă, de Dr. Iosif Olariu. Caransebeș 1907, pag. 649—663. Din punct de vedere practic pastoral se recomandă: „Taina pocăinții“, de I. Hanzu, publicată ca primul număr din „Biblioteca bunului păstor“. Sibiiu 1911.

Alegerea dela Vinț. Sentința Curiei, publicată Joi, în meritul petiției pe care au înaintat-o Românii în contra alegerii de deputat din cercul electoral al Vințului-de-jos, a provocat mare nemulțămire printre Români, pentrucă a fost o sentință neașteptată. Toți credeau, că Curia va cassa alegerea, și ori va proclama ales pe candidatul Românilor, Dr. *Iuliu Maniu*, ori în casul cel mai rău, se va face alegere nouă în cercul Vințului. La posibilitatea respingerii petițiunii nu s'a gândit nime. Și nici la enormele scheltueli, stabilite din partea Curiei în sumă de 26.860 coroane, pe cari petenții au să le plătească!

Din tractul Hunedoarei.

Sfințire de biserică. — Conferență preoțească.

Timpurile grele în cari trăim, în mod natural ne trezesc la ridicarea tot mai intensivă a zăgazurilor de apărare.

Și dacă, în de Dzeu binecuvântata arhidieceză ortodoxă-rom. este vr'un colț de loc, unde se cere îndreit zel și încordare de a ridica astfel de stavile, de sigur micul și tinărul protopresbiterat al Hunedoarei se numără printre cele dintâiu din acest punct de vedere.

Apreciind după cuviință toate circumstanțele vieții poporului credincios din acest tract, sub raporturile materiale, morale și intelectuale: aflarea de mijloace potrivite, spre atingerea unor stări nor-

FOIȘOARĂ.

Luxul și portul țărănesc.

— Observări și sfaturi. —

(*e*) Zilele acestea ni s'a trimis o broșură, apărută nu tocmai demult, sub titlul *Stârpirea datinelor stricăcioase din mijlocul poporului român, învățături folositoare*, tipărite în Baia mare și scrise de *Ioan Porumb*, învățător în părțile sătmărene.

Broșura, ieșită din observațiunile și din cunoștințele modeste ale unui dascăl sătesc, se îndreptează către preoți, învățători și săteni, vorbindu-le în formă de prelegeri despre firea și starea nu totdeauna prosperă a păturilor clasei țărănești, și despre datorințele cărturarilor de a ajuta, până ce nu e prea târziu, pe cei năpăstuiți de ursită și de oameni și a-i ridica la o treaptă mai bună și mai vrednică de un popor, înzestrat de altfel cu multe frumoase însușiri.

Prelegerile învățătorului Porumb se ocupă mai cu seamă de obiceiurile cele păgubitoare ale satelor din partea locului.

Iată câteva din subiectele acestor prelegeri: slăbirea credinței, concubinatul, minciuna, mânia, patima proceselor, lipsa sentimentului de păstrare, lenea, luxul, beția, credințele deșerte, neștiința de carte ș. a.

Sunt, cum vedem, subiecte tractate și combătute astăzi de numeroși conferențiari, între cari și mulți dascăli. Și zicem: Cât mai mulți dascăli lucrează, cu atât mai bine de ei înșiși și de aceia la cari se adresează.

Noi ne bucurăm totdeauna, când putem constata, că așa zișii apostoli ai satelor nu trăiesc zadarnic în mijlocul poporului, și că văd cu ochii lor terenul potrivit și larg, ce li se deschide pentru a desfășura *lucrarea extrașcolară*, intonată pe dreptate an de an în ziare, în întruniri dăscălești și în alte locuri, — o lucrare, ale cărei roade binefăcătoare sunt sigure.

Autorul numit al broșurii despre Stârpirea datinelor stricăcioase a ținut, după informațiunile ce le primim, un curs întreg de prelegeri poporale, a înființat în satul său Tăuți de sus o societate de lectură, cor țărănesc și o reuniune economică. Iar acum, ca să-și îndemne cel puțin colegii la muncă întețită, s'a hotărât să-și publice într'un volumaș sfaturile instructive date poporului la diferite prilejuri. Acestea sunt fapte de laudă cu atât mai vârtos că au fost săvârșite pe la *Sătmar*, adecă într'un loc unde viața românească tânjește în lipsă de lumină.

Una este însă a vorbi și a făptui pentru ascultători, și cu totul alta este a scrie și a publica pentru publicul cetitor.

Condeiul smerit al dascălului sătmărean, — aproape de sine înțeles, — este departe de a corespunde cerințelor, fie cât de cumpătate, ale scrisului românesc.*) Gândiri puțin adâncite, greșeli de stil și gramatică, (plus greșeli tipografice) ne izbesc mai pe fiecare pagină a broșurii dela Baia mare; — și abia ici colo nemerim și unele părți acceptabile.

Pentru cetitorii foiței ziarului nostru, alegem câteva pasagii, ceva mai reușite ca formă, ale unui capitol, în care se atinge luxul și portul țărănesc sătmărean.

Pasagiile acestea sunt următoarele:

„Ne luăm și noi, sătenii din Sătmar, după flusturaticii dela oraș. Ne trebue șurțuri de mătasă și zadii scumpe. Fetele ni le purtăm în mătăsuri, în „cartoane“ și cizme țântuite, pe prețul unei juninci. Căutăm frumusețe, nu trăinicie!

Au fost vremuri, când în casa românului dela sate, în zilele de iarnă de dimineață până seara se auzea războiul bătând, fusul de la furca de tors se învârtea voios între degete, iar răschitoriul, purtat de mâni agere, se legăna în câte un colț al casei. Așa făceau strămoașele noastre îmbrăcămintea trebuincioasă pentru toți ai casei, fără ca ele să cumpere ceva din prăvălii!

Pe acelea vremuri frumosul nostru port era într'adevăr național, căci reoglindea cu credință trecutul și originea neamului nostru românesc.

Astăzi însă s'au schimbat lucrurile. Și durere, s'au schimbat nu spre bine, ci spre rău, pentru că portul țăranilor și țărancelor de astăzi, mai cu seamă în părțile sătmărene, nu mai e național!

Astăzi țăranul și țăranca română s'au înstrăinat și lăpădat mai cu totul de frumosul nostru port strămoșesc.

Nu mai vreau a lucra, ca mai înainte. Fetele noastre, (zic de cele sătmărene) fac ce fac, lucră, asudă și trudesc toată săptămâna, numai ca să fie plăcute, pe duminecă. Se îmbracă în mătasă, în papuci (ghete de șevro), risipind banii câștigați cu multe sudori, — cari i-ar putea folosi pentru traiul zilnic.

Intr'adevăr, adese ori se văd pe la orașe țărani și țărance, cari după ce și-au vândut cucuruzul, purcelul ori vițelul, fără să gândească mult își lapădă banii pe toate lucrurile netrebnice și fără de nici un folos: șurțuri de mătasă, pantlice; cumpără la potici (apoteci) săpun care întinde pielea, rumenele și mărgele, etc.

Risipesc banii, nenorociții de ei, și această risipă din punct de vedere economale, precum şi atingerea unor succese evidente prin conlucrarea poporului — trebue privită ca resultatele frământărilor şi încordărilor *întreite* faţă de ale altor ţinuturi, aflătoare în condiţiuni mai prielnice şi mai norocoase.

---

*) Aici s'ar putea ajuta doar așa, că pe viitor domnii învățători, cel puțin unii dintr'înșii, înainte de a-și da lucrările la tipar le-ar înainta unei corporațiuni culturale, unde poate se vor găsi puteri, care să primească bucuros sarcina netezirilor celor mai necesare la asemenea publicațiuni.

Iată, de ce trebue să scoatem la iveală unele momente de înaltă valoare, cari pun în lumină zelul şi stăruinţa conducătorilor poporului, adecă a preoţilor pentru înălţarea poporului.

Pentru alte părţi şi regiuni va fi poate un lucru de toate zilele ridicarea şi înzestrarea cu cele trebuincioase a unei biserici. Nu aşa însă în parohia *Nădăştia superioară* din tractul nostru!

Nişte credincioşi, cari pe lângă moşiuţele lor mai lucrează la minele de fier din apropiere, precum şi la fabricile din Hunedoara, unde venind în atingere zilnică cu diferiţi străini, fără căpătâiu, fără Dzeu, se molipsesc cu veninul unor idei streine de firea, de legea şi aşezămintele lor; nişte credincioşi, cari un şir de ani privesc cum se despică peatră de peatră din biserica lor... aşteaptă închiderea aceleia din partea organelor streine... şi sufer indiferenţi a se sluji ani de-a rândul sfta slujbă într'o „băracă“ de scânduri!

Cu o deosebită satisfacţie înregistrăm acum, că aceşti credincioşi au astăzi o biserică deamnă de a face fală unui oraş, spaţioasă, luminoasă şi acoperită cu eternit!

S'a sfinţit cu o pompă şi solemnitate deosebită şi chiar neobicinuită prin părţile acestea la 6/19 Nov. prin P. O. D. protopop Avram P. Păcurariu ca mandatar al Escelenţei Sale Arhiepiscopului şi Mitropolitului nostru *Ioan*, cu asistenţa a 17 preoţi.

Predica instructivă a mandatarului arhiepiscopesc a fost vrednică de actul solemn ce s'a săvârşit.

Nu actul sfinţirei ne leagă însă atenţiunea, ci apreciind cele atinse mai sus, trebue căutate şi scoase la iveală *antecedenţele* trezirei acestui popor, şi *împintenarea* acestuia de a-şi ridica o astfel de biserică! Şi căutând după acestea, le vom afla în stăruinţa de fier şi zelul apostolic al parohului local George Popoviciu, în poveţele şi sfaturile părinteşti şi repeţite ale protopopului nostru Avram P. Păcurariu, şi în *puternica armă cooperativă* a preoţimei tractului nostru, împărţită de mai mulţi ani în *grupuri preoţeşti*... armă inventată — din necesitate — tocmai de această preoţime, şi imitată astăzi de întreaga mitropolie! Da, au ajutat mult slugirile în sobor, ţinute în „băraca de scânduri“... Pare că văd şi acum ochii scăldaţi în lacrămi ai moşnegilor — bărbaţi şi femei — cu ocaz'a unei atari slujbe, când în decursul predicei arătându-li-se „grămada de ruină“ li-s'a strigat răspicat citatul evangelic: „vulpile au vizuini... paserile ceriului au cuiburi, — dară fiul omenesc nu are unde să-şi plece capul“!.

De, slujbele preoţeşti în sobor, inventate şi introduse de preoţimea tractului Hunedoara, sunt întocmire norocoasă!

*

Conform hotărârilor şi convocării, tot în Nădăstia superioară era să se ţină şi conferenţa preoţească anuală. Ceremonialele sfinţirei bisericii însă abia s'au terminat pe la $2^1/_2$ ore d. a. şi astfel ţinerea conferenţei s'a amânat pe Sâmbăta viitoare, adecă pe 12/25 Nov. ţinându-se în parohia Zlaşti.

Preoţii s'au presentat în număr îndestulitor. Printre absenţi au fost şi de cei scuzaţi, luându-se scuzele motivate în considerare. Dela absenţi fără scuze: Emil Gheaja, Teofil Păcurariu şi Victor Păcurariu se aşteaptă scuze motivate în curs de 15 zile, în caz contrar se pedepsesc cu câte 10 cor. în favorul fondului protopopesc.

După binechibzuitul cuvânt de deschidere, şi după constituire, se purcede la deliberarea bogatului program. Ca în conferenţele anterioare, astfel şi de astădată s'a ţinut cont de aceea, ca să se lucreze cu zel pentru a se ajunge la *roade reale* în ogorul bisericii vii. Se cetesc circularele consistoriale şi pastoralele Esc. Sale, Arhiep. şi Mitrop. *Ioan*, şi se ia act despre cuprinsul lor.

Protopopul Avram P. Păcurariu, dă indigitări evidente şi temeinice cu privire la purtarea tuturor afacerilor, precum şi cu privire la ţinerea cu sfinţenie la curăţenia bisericei şi a tuturor obiectelor aparţinătoare. Cu mulţămită se iau spre ştire.

Din bine lucratul *raport general* asupra activităţii preoţilor, prezentat de parohul Leontin Ungur, cu plăcere se constată o îmbunătăţire şi progres pe terenul pastoral-preoţesc. Se înfiinţează diferite reuniuni, se înmulţesc averile bisericeşti, se pun base la bibliotecei par. etc. etc.

Raportul general despre activitatea grupurilor preoţeşti, înaintat de preotul George Rain, constată indolenţă unor preoţi faţă de această întocmire folositoare. Au rămas fără slujbă soborniceascâ 17 parohii matere şi aproape toate filiile în decursul anului espirat. In celelalte localităţi s'au ţinut servicii, s'au rostit 11 predici practice, ascultate de mai multe mii de credincioşi. Conferenţa îndrumă conducătorii grupurilor să-şi împlinească cu sfinţenie datorinţe. Preoţii indolenţi *de astă dată* se admoniază, ear pe viitor se vor pedepsi cu amendă în favorul fondului protopresbiteral.

Raportorul e răsplătit cu mulţămită protocolară. Parohul Constantin Dăncilă ceteşte un operat: „*Câteva cuvinte la compunerea raţiociniilor şi la administrarea averilor bisericeşti*“. Lucrarea denotă vaste cunoştinţe. Conferenţa îi votează mulţămită protocolară.

Tot parohul Constantin Dăncilă face două propuneri:

I. Referitor la stârpirea şi combaterea concubinatelor. Comitetele parohiale să decidă adecă separat asupra fiecărui cas şi să dicteze oare care pedeapsă morală şi chiar materială. Decisul — în cas că s'ar cere, să fie esecutat cu ajutorul organelor adm. civile.

II. Pentru îngrădirea cimiteriilor să se recerce din partea oficiului prot. organele competente administrative, ca prin subalternii şi slujbaşii lor din comune să îngrădească cimiteriile.

Ambele propuneri se primesc.

S'a primit apoi propunerea preotului George *Rain* de următorul cuprins:

„Preoţimea tractului Hunedoara întrunită în conferenţă preoţească, dorind a vedea în întreaga biserică o uniformitate atât cu privire la chestiile de natură ritual-ceremonială, cât şi în acelea de natură administrativă, dorind a se pune stavilă pe întreaga linie curentelor de organizare după metoadele neprielnice, prin contemplarea şi înfăptuirea unei organizări *congruente cu spiritul bisericei noastre*, dorind egala măsură a dotaţiunilor preoţilor amăsurat îndatoririlor şi serviciilor, cari de asemenea sunt egale pentru toţi, dorind generalisarea peste întreaga biserică a concluselor şi rânduelilor folositoare, aplicate prin câte un protopresbiterat; cu un cuvânt dorind atingerea unei egalităţi şi uniformităţi a tuturor chestiunilor de interes pastoral preoţesc şi ritual bisericesc, doreşte introducerea *conferenţelor generale preoţeşti*, ca o corporaţiune, care singură ar fi în stare a înfăptui aceste necesităţi de interes general bisericesc.

Conferenţa preoţească a tractului Hunedoara se adresează deci Escelenţei Sale I. P. S. Domn Arhiepiscop şi Mitropolit *Ioan*, precum şi P. Vener. Consistor Arhidiecezan cu dorinţa şi rugarea, ca această instituţie de înalte interese şi considerări bisericeşti să fie decretată în timpul cel mai scurt posibil, evitându-se ăst mod greşita idee de organizare în sens pur clerical şi extraparlamentar bisericesc, care idee dacă ar fi întrupată cândva, la neprevăzute catastrofe ar duce biserica.

Membrii conferenţei generale preoţeşti, pe lângă protopresbiteri ca membri naturali, să fie câte 3 preoţi din fiecare protopresbiterat aleşi de conferenţele preoţeşti tractuale cu mandat pe câte 6 ani. Conferenţele generale preoţeşti conduse de arhiepiscop-mitropolit sau de locţiitorul său să se ţină din 3 în 3 ani, ocupându-se cu chestiuni ce ating interesele întregei biserici în general, precum şi cu chestiunile cari privesc direct interesele morale şi materiale ale preoţilor, ca factori de supremă însemnătate în viaţa bisericei şi a neamului nostru.

Conferenţa preoţească a tractului Hunedoara cu frăţească încredere şi cu loială sinceritate apelează şi la conferenţele preoţeşti ale tractelor surori, ca să îmbrăţişeze această propunere şi să hotărască în merit asupra ei, fiind de credinţa că după introducerea în faptă a acestei idei va ajunge mai grabnic la înflorire biserica şi se va îmbunătăţi în mod simţitor atât soartea materială, cât şi prestigiul moral al preoţimii“.

Conferenţa decide, ca onor. oficiu prot. să trimită această propunere — la timp potrivit — tuturor oficiilor protopresbiterale, cu scopul de a fi desbătută în proximele conferenţe preoţeşti.

G. R.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească a tractului Agnita.

Vor fi aproape terminate conferenţele preoţeşti din anul acesta şi rămâne fiecărui preot ca meditând asupra obiectelor ce s'au pertractat, să tragă foloasele necesare.

Avem lipsă mare de îndrumări, pe cari urmându-le să resulte folos pentru biserică şi neam.

Şi de fapt conferenţele preoţimii devin tot mai mănoase. Semn, că s'a desvoltat dorinţa şi dorul de înaintare. S'a constatat, că numai „prin noi înşine“ putem ajunge la creangă verde.

Preoţimea tractului Agnita s'a întrunit în conferenţa anului acesta la 11 Octomvrie a. c. sub presidiul protopresbiterului tractual Ioachim *Muntean*, care a deschis conferenţa prin un cuvânt potrivit cu împrejurările, îndemnând preoţimea la dragoste reciprocă şi stimă cuvenită către superiori.

Şedinţa se constitue astfel: bărbaţi de încredere Nicolae Gavrea şi Ioachim Părău, iar notar Eugeniu Muntean.

Sunt presenţi 30 preoţi din 33. Semn bun. Se vede interesul.

Se pun apoi la ordinea zilei circularele consistoriale şi instrucţiuni date de şeful tractual în ce priveşte compunerea rapoartelor etc.

Este de mare însemnătate pentru noi propunerea preoţilor tractului Ilia în scopul înfiinţării unei foi pentru popor. Conferenţa, după o desbatere mai lungă şi deamnă de obiect aderează, la această propunere.

Indrumările venerabilului consistor cu privire la procurarea obiectelor ce se ţin strict de ritul nostru, icoane, vestminte etc. se iau la cunoştinţă şi se decide, ca atari obiecte să fie procurate dela firme româneşti, ca să nu mai procurăm chiar şi pentru biserici şi scoale lucruri străine. E de dorit însă, ca firmele noastre să nu abuseze şi să nu urce preţul. Ce bine ar fi, când am fi una: dela străin nimic!

Conferenţa îşi esprimă dorinţa, ca p'anul de învăţământ seminarial să se amplifice astfel, ca să se dee clericilor instrucţiune specială în contabilitate şi administraţiune bisericească.

La tot casul conferenţele anului acestuia, în ce priveşte obiectele discutate sunt superioare celor anterioare. Tema: „Cum a îndeplinit fiecare preot cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti“ cuprinsă în pastorala arhierească dela 29 Iunie 1909 nr. 7983 Prez., a preocupat cu drept preoţimea noastră.

Din aceste porunci sau mai bine sfaturi reese dorinţa preabunului nostru mitropolit de a vedea turma bine păstorită.

E timpul, ca să ne dăm şi noi samă de ce şi cum am lucrat în via Domnului.

Din aceste puncte mai reese greaua şi frumoasa chemarea de azi a preoţimii noastre.

„Statutele pentru adulţi“, cetite din partea comisiunii, se primesc cu unele modificări şi conferenţa decide ca acestea statute să fie înaintate venerabilului consistor cu rugarea, ca să binevoiască a le aproba şi a le face obligătoare pentru întreg tractul.

Ar fi foarte bine, când în modul prevăzut de aceste statute, am putea ţinea şi deda tinerimea noastră, care începe a se desbăra de moravurile şi obiceiurile străbune, la ordine şi disciplină.

In legătură cu aceasta, conferenţa alege o comisiune de trei pentru a pregăti, tot în înţelesul de mai sus, un proiect de statute pentru „Reuniunea de femei“.

Urmează la ordinea zilei: „Studiul pentru introducerea uniformităţii la serviciile preoţeşti şi taxele stolare“.

La tot casul această chestiune preocupă de present întreaga noastră preoţime, şi cu drept; căci câte comune, atâtea obiceiuri la servicii şi atâtea târguieli în ce priveşte stola.

Incetul cu încetul cred, că ne vom emancipa şi de sub această calamitate veche, ca să nu mai auzim zicându-se din partea unuia sau altuia credincios: „Apoi în comuna X. de ce face popa altcum slujba, şi de ce o face numai cu atâta? Sărindarul colo e numai cu atâta“... Şi alte multe.

E timpul ca să ne renoim.

Conferenţa îşi esprimă dorinţa de a ajunge odată în privinţa aceasta la o uniformitate. Decide apoi, ca rapoartele preoţilor să fie aşternute împreună cu referada comisiunii venerabilului consistor spre a fi folosite ca material la compunerea unei „Instrucţiuni tipiconale“ amănunţite, cum trebuesc făcute serviciile şi ce taxe stolare ar trebui fixate, cel puţin ca preţ maximal şi minimal.

In program a mai fost un punct, care merită deosebită atenţiune; „Monografia tractului Agnita“, cu compunerea căreia a fost însărcinată o comisiune. S'a cetit o parte din lucrare, căci nefiind adunate toate datele de lipsă şi nici toate corăspunzătoare, a rămas ca să fie lucrată pe conferenţa anului viitor.

Şi după ce tractul constă din parohii — comune bisericeşti, iar monografia tractului se poate numai astfel compune, dacă sunt pregătite şi monografiile comunelor, resultă un folos duplu. Şi iată ocasiunea şi îndemnul, de care folosindu-ne conştienţios vom aduce un frumos serviciu urmaşilor.

In ce priveşte pregătirea acestor date am primit deja în conferenţa anului trecut indigitările de lipsă dela şeful tractual, care a dat şi un circular sub nr. 1076—1911 prot. în scopul acesta.

Punctul următor a cuprins tema: „Principiile ce trebue să le observe preotul la mărturisire“. Dupăce preotul însărcinat cu ea nu o a putut-o lucra, se trece la tema următoare: „Mijloacele de care trebue să se folosească preotul la îndeplinirea misiunii sale“, care a fost cetită de preotul G. Conta. Conferenţa a ascultat-o cu plăcere şi o declară de succeasă.

Referitor la împărţirea tractului în grupări sau secţiuni religioase, conferenţa decide ca să o facă aceasta P. O. Domn protopop în consfătuire cu biroul conferenţei şi să o comunice preoţimii din tract spre conformare.

Tot aşa cu statorirea programului pe anul viitor 1912.

Astfel a decurs conferenţa noastră din anul acesta.

Trebue să ne dăm cu toţii silinţă, ca conferenţele noastre preoţeşti să le ridicăm tot la mai mare valoare, şi aceasta o vom putea face numai când vom arăta interes faţă de ele, fiind convinşi de însemnătatea devizei: „prin noi înşine“.

Vărd, la 23/XI. 1911.

Eugeniu Muntean
paroh ort. român.

---

mic e foarte păgubitoare înaintării poporului român, căci banii aceia mulţi adunaţi într'o sumă, cari pe rând îi cheltuiesc pe fleacurile jidoveşti şi pe preţul cărora se înţoţonează, — ar rămânea în punga lor.

Noi, oameni buni, ceşti de azi, sărăcim pe zi ce merge. Suntem săraci şi sărăcia ne uscă şi mădua din oase. Trăim vremuri grele de tot. Birul e greu şi nevoile zilei sunt multe; şi acestea ne sărăcesc, ne slăbesc puterile.

Insă toate ar fi, dar ne sărăceşte mai mult nechibzuinţa noastră: mintea noastră cea slabă ne sărăceşte! Ne sărăcim noi cu capul nostru.. Asa că banii îi ştim face — dar nu-i ştim cruţa! Nu ne aducem aminte, că moşii nostri, de şi pe vremea lor rodul pământului era mai bun, iar dările şi birurile nu erau aşa multe şi apăsătoare ca astăzi, — dar ei erau oameni cruţători, ei dădeau banul din mână numai cu chibzuinţă.

Ear din punct de vedere naţional faptul că noi ne-am înstrăinat de frumosul nostru port, numai spre cinste nu ne este, pentrucă toate cele moştenite dela strămoşi: limbă, port, datini sunt de mare însămnătate, şi avem sfântă datorinţă să le păstrăm neştirbite, arătând că suntem popor conştiu de chemarea noastră.

Ţăranul nostru, în general, lucră din greu anul întreg. Nu e pretenziv în trebuinţele sale de traiu şi totuşi nu poate ţinea pas, şi nu poate înainta în cele materiale, ca şi alte neamuri. Şi toate acestea numai pentru aceea, că pe lângă multe e însuşiri frumoase, ce le stăpânim, sunt m înglodaţi în nenumărate slăbiciuni, cari ne răpesc rodul muncii noastre istovitoare, nimicitoare scopului nostru.

Pentru acea dar, săteni iubiţi, să ne ferim să încunjurăm acestea rele, să umblăm în portul nostru românesc, moştenit şi păstrat cu credinţă dela moşi-strămoşi. Să înţelegem glasul vremurilor de astăzi, păstrând toate moştenirile naţionale şi ţinând în vedere înţeleapta vorbă: „Inchideţi casa dinaintea luxului străinăcios; pentru că acela înghite îndată şi cea mai bogată moştenire;“ atunci vom putea aştepta cu fruntea senină ori ce valurile grele, cari vor trece preste umerii nostri, astăzi încă slabi!

Noi, învăţătorii şi preoţii, sfânta datorinţă avem, ca la orice ocasiuni, să le povestim poporenilor noştri, aducându-le aminte de urmările grele din traiul luxos. Să îndemnăm femeile a nu uita de lucrurile casnice, ţăsând, torcând pentru familia lor; dând bun esemplu şi altor femei — de a lucra pânză de casă, şi nu a prăpădi banii scumpi pe nimicuri dela oraş! Căci: „Femeile sau risipesc, sau susţin căsile, ele conduc toate lucrurile casnice, prin urmare ele hotăresc peste aceea ce atinge mai de-aproape întregul neam omenesc“...

Conferența preoțească din tractul A.-Iulia.

Poiana, 12/25 Noemvrie.

Joi în 10/23 Noemvrie a. c. preoțimea tractului A. Iulia și-a ținut conferența anuală.

Ordinea de zi s'a început cu chemarea Duhului Sfânt la orele 10 a. m., când deabia s'a putut întruni preoțimea resfirată prin îndepărtatele comune ale tractului.

Conferența se deschide prin șeful tractual (în școala confesională centrală din A. Iulia, oraș), care ca întotdeauna, adresează preoțimei cuvinte bine simțite arătu-i scopul întrunirei.

Cetindu-se apelul nominal se constată prezența alor 27 membri, număr mic față de trecut.

Se fac scuzările necesare, ear celor nepăsători față de întrunirea noastră li se aplică pedeapsa statorită în conferențele anterioare.

Cetindu-se resoluția consistorială asupra conferenței trecute se constată exprimarea cuvintelor de laudă preoților Neagoie și Albu pentru lucrurile lor conștiențioase.

Președintele mai comunică conferenței circulariul consistorial de mare importanță „Delăturarea datinilor și obiectelor străine din biserica noastră“. Față de „Foaea poporală“ contemplată de preoțimea tractului Ilia nu și poate exprima conferența aderarea sa.

Foi poporale avem destule și bine redigiate. Cel puțin, dacă s'ar fi avut în vedere scoaterea unei foi clericale pe înțelesul poporului. Și și aceasta ar fi fost cam problematică.

După constituirea biroului — alegându-se notar părintele Dăncilă, se dă cetire raportului în scris compus de păr. I. Frâncu asupra felului cum a îndeplinit preoțimea „Sfaturile arhierești“, expuse în un circular din anii trecuți.

Părintele Frâncu a raportat într'un mod demn și cu o deosebită conștiențiositate, cum îi stă frumos unui preot mai înaintat în etate. Munca sa a și fost resplătită din partea conferenței, exprimându-i-se raportorului încărunțit în prexa vieții mulțămită protocolară.

La ordinea zilei urmează tema „Care trebue să fie ținută preotului nostru în toate referințele, pentru a-și câștiga respectul și încrederea deplină a poporului“? lucrată de păr. Alex. Băeșan.

Terminată cu cetitul se procede la discuție asupra temei. După unele reflexiuni se constată, că lucrarea e tractată din punct de vedere ideal și moral într'un mod mulțumitor, pentru care fapt i se exprimă vorbitorului mulțumită protocolară.

Tema practică „Cum se pot înființa și administra mai bine fondurile de bucate, vin etc.“ nefiind compusă de păr. C. Suciu — din unele motive neprevăzute — se amână pe conferența viitoare.

In ce privește biblioteca tractuală aceasta se și înființează în conferența actuală, solvind fiecare preot taxa anuală de 2 cor.

Cu purtarea agendelor acesteia se însărcinează pe lângă președinte, care e șeful tractual, ca bibliotecar păr. Bran, ca casar Mihălțen, ear ca controlor păr. Dăncilă.

Spre a satisface instrucției consistoriale, se împărtește tractul în 6 grupuri religioase. In acestea se aleg ca conducători: Rusan, Cado, Muncuș, Costea, Neagoie și Pop, ear ca secretari, ca raportori a felului cum au decurs conferențele religioase și cum s'a aflat starea fapt că a parohiei se aleg: Frâncu, Neagoie, Băeșan, Cado, Henda și Dăncilă.

Conferența acceptează principiul, că celebrarea serviciului divin și ținerea predicei se transpune conferențelor religioase, cărora după natura lucrului mai bine apartin și se pot executa cu mai multă conștiențiositate.

Conferența generală anuală se va începe numai prin „chemarea Duhului Sfânt“, conform instrucției consistoriale, după cum s'a făcut de astădată și de către șeful nostru tractual.

Cei 2 preoți, cari împreună cu șeful tractual vor statori ordinea de zi a viitoarei conferențe, sunt: Neagoie și Băeșan.

Urmând la ordinea de zi propunerile, păr. Oțoiu propune ca preoțimei, pentru participarea la conferențe să se dea diurne. Ca motiv se aduce faptul că tractul fiind compus din locuri foarte îndepărtate, participarea la conferențe e împreunată cu multe cheltueli, și că dându-i-se preoțimei diurne nu mai poate fi motiv de absență. Pedepsirea celor absenți — dacă nu se dă diurne — în totdeauna va produce numai resenz în preoțime și neîncredere față de organele superioare. Conferența crede, că a sosit timpul să se deie fie căruia ce e al său.

Se remarcă și propunerea păr. Rusan, nu de puțin interes, de cuprinsul următor: „Preoțimea tractului A. Iulia ne putând lua parte în corpore la serbarea jubileului de 100 ani al seminarului andreian, care pe toți „ne-a cuminecat din potirul credinței și al limbei“, ulterior își exprimă calda sa aderare la toate momentele actului măreț; dorim seminarului ca să fie și pe viitor cetatea cea tare a poporului român ortodox de pe aceste plaiuri, ear Prea C. Sale dir. Dr. *E. R. Roșca* și profesorilor actuali tăria și perseveranța pentru a susținea și pe viitor seminarul pe temelia credinței neclintite, în care a murit patronul mucenic Nichita Romanul și în aureola ce i-o împrumută îngerul lui apărător Andreiu cel slăvit“.

Ca bărbați verificatori ai procesului verbal se aleg preoții Rusan și Frâncu.

Exhauriată fiind ordinea de zi la orele 3 p. m., prin graiul presidentului I. Teculescu, care ne mulțămește și ne îmbărbătează în munca de luminare și moralisare a poporului, conferența se închide.

Preoțimea se întrunește la o masă comună în hotelul Almășan, unde prin toastele ținute se preamărește însămnătatea momentului.

Preotul Al. Băeșan.

NOUTĂȚI.

Ședință festivă. Elevii din secția teologică a seminarului „Andreian“ aranjază în amintirea marelui Arhiepiscop și Mitropolit *Andreiu baron de Șaguna* în 30 Noemvrie v. în refectoriul seminarului, o ședință festivă cu următorul program: 1. Cuvânt de deschidere. 2. Imn festiv la centenarul seminarului „Andreian“, text de I. Teculescu muzică de T. Popoviciu, esecutat de corul soc. 3. Discurs, rostit de Gregoriu Vermeșan, cl. c. III. 4 Ochiul, de A. Bena, esecutat de corul soc. 5. Educația religioasă morală în familie, disertație de I. Pică cl. c. III. 6. Ciasul rău, text de V. Alexandri, muz. de Vorobchieviciu. *Inceputul la orele 11 a. m.*

*

Constituire. „Reuniunea română de muzică“ din Sibiiu în adunarea generală ținută eri pentru noul period 1911/12 s'a constituit astfel: Prezident: Octav. Goga, dirigent: H. Stubbe, secretar: Dr. Ioan Felea, cassar: Romul Perian, econom: George Comșe, arhivar: Gregoriu Vermeșan. Membri în comitet: Lazar Tritean, Candid Popa și Aurel Popovici.

*

Ședință literară-muzicală, urmată de dans și de joc de popice, a aranjat Societatea Academică „Petru Maior“, din Budapesta, eri, Dumineca, în 10 Decemvrie n. 1911 la orele 7 seara, în localul „Souterrain“ al cafenelei „Emke“ (Erzsébet-körut 2). Programul a fost următorul: 1. Noua filozofie științifică (conferență) de dl I. Țeicu. 2. *a*) Te-am așteptat (Gh. Vasiliu); *b*) Steluța (D. Florescu), solo, cântece de d-șoara Gabriela Mezei, cu acomp. d-șoarei Z. Mezei. 3. Pictura și direcțiile ei moderne (conferență) de d-nul Cor. Petranu. 4. *a*) Etudes Todt; *b*) Carneval de București (F. Sorenz) solo de piano, executate de d-șoara Zoe Mezei. 5. Dans. — Joc de popice.

*

Contribuire. La fondul „Dr. Petru Șpan“ pentru înființarea muzeului școlar au întrat la direcțiunea seminariului „Andreian“ oferte în bani dela: Nicolau Chirciu par. în Almaș-Săliște 2 cor. și dela Ioan Ciupe învăț. în Goștila 1 cor. 80 fil.

*

Pentru ziua numelui. Dl Dr. Nicolae Ittu, medic în Sibiiu, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei sale, a dăruit 10 cor. la „Darurile de Crăciun pentru săracii noștri“, iar 20 cor. la fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învățăceilor meseriași al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“. Pentru prinos aduce calde mulțămite, în numele comitetului, Vic. Tordășianu, prezid.

*

Tifos în Cluj. Pe teritorul orașului Cluj s'a ivit epidemia de tifos; dar până acum nu are caracter premejdios. Boala s'a constatat și între soldați. In spitalul militar se găsesc 17 bolnavi de tifos. Cazuri de moarte nu s'au întâmplat.

*

Se caută aviatori. Gazeta parisiană *Aerofilul* tipărește un mare afiș, care dă de știre, că se caută aviatori cu monoplan pentru scopuri militare în străinătate. Salarul este 6 mii de franci pe lună, dacă aviatorul se obligă a servi cu aparatul său cel puțin patru luni; cei ce nu folosesc aparatele proprii, ci ale armatei, primesc pe lună 2000 franci. Se crede, că afișul acesta ar fi pus la cale de guvernul turcesc.

*

Cetate romană. Intr'o comună din județul Dolj s'a descoperit rămășițe de pe vremea romanilor. Ar fi vorba de o cetate romană. Din inițiativa muzeului național bucureștean, care a destinat câteva mii de lei spre acest scop, se vor începe săpăturile pentru desgroparea importantelor rămășițe.

*

„Numerus clausus“. Ziarul *Alkotmány* din Budapeste, într'un număr mai nou, este cu desăvârșire nemulțumit cu sporul prea mare ce-l fac evreii din Budapesta. Arată, pe temeiul datelor oficiale, cum la universitatea din capitală elementul evreesc crește în mod înfiorător. Din acest motiv numitul z'ar pretinde să se ia măsuri pentru apărarea elementului creștin. Intre altele *Alkotmány* crede, că un bun mijloc pentru a combate progresul evreimii ar fi „numerus clausus“ la universități.

*

O rară operațiune. Societatea de salvare din Viena a adus Lunia trecută la spitalul central pe un tinăr lucrător, care cu prilejul unei bătăi în Ottokring a fost grav rănit de o lovitură de cuțit. Medical asistent, Dr. Finsterer, a constatat, că lovitura de cuțit a atins inima, plumânile și stomacul, și că numai o imediată operațiune poate să mai scape pe nenorocit. Doctorul a cusut îndată ranele, atât la inimă, cât și la stomac. Operația a succes deplin, și este nădejde că lucrătorul va rămânea în viață.

*

La muzeu. Un vizitator, uitându-se lungă vreme la o mumie, întreabă pe altul: — „Spune-mi, dle, cum s'a nenorocit îmbalsamatul ăsta: a căzut din aeroplan, ori a fost călcat de automobil?“

*

Atentat asupra unui tren. Trenul accelerat, care circulează între Salonki și Constantinopol, a deraiat între stațiunile Akingjali și Poroi, Mercurea trecută, la oara unu și jumătate noaptea. Cauza deraiării este explosiunea unei bombe așezate în vagonul de bagaj. Vagonul și conductorul, împreună cu conducătorul mașinei, au fost rupți în bucăți. Călătorii au rămas neatinși. Se zice, că atentatul ar fi o introducere a activității comitetului revoluționar bulgar.

*

Nepoții lui Dickens. Apropiindu-se centenarul nașterii celebrului scriitor *Dickens* (1812—1870), publicul englez își îndreaptă atențiunea și asupra familiei rămase pe urma scriitorului. Astăzi se mai află în viață un nepot și patru nepoate de ale lui Dickens; cu toții trăesc în împrejurări foarte grele: două nepoate sunt neputincioase, a treia este îngrijitoare la un azil, a patra este aplicată la o școală din India. Nepotul său, care se susținea din scrisul cu mașina, s'a bolnăvit și nu mai poate lucra. Din considerare la meritele moșului lor, publicul englez organisează o colectă în folosul urmașilor neuitatului romanțier.

*

A doua căsătorie a lui Napoleon. In curând va apărea în Paris o carte scrisă de istoricul Cachot, care tratează despre căsătoria lui Napoleon cel Mare cu Maria Luiza. Lucrarea va cuprinde numeroase scrisori adresate de Maria Luiza către prietena sa, principesa Montebello.

*

Cale ferată peste Sahara. Inginerul francez *Berthelot* și-a expus zilele acestea într'un ziar parisian planul grandios, privitor la o cale ferată transafricană. Linia plănuită ar avea să plece din Algir și, trecând prin Sahara și Congo, s'ar împreuna cu calea ferată engleză Cairo-Cap. Construirea acestei căi ferate ar fi de mare importanță. Valori imense în aur, aramă, zinc, gumă, lemne de clădiri s'ar putea transporta în Europa. O călătorie din Paris la Iohannesburg durează astăzi 18 zile; pe linia proiectată va dura numai nouă zile. După socoteala lui Berthelot clădirea acestei căi ferate va fi foarte rentabilă. Calea ferată siberiană, tot cam așa de lungă, dar pe un teritor cu mult mai nefavorabil, a fost terminată după o muncă de nouă ani; — calea transafricană ar fi putea să fie gata în patru ani.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășian pentru înzestrarea fetelor sărace, al Reuniunii meseriașilor sibieni, au mai dăruit: Petru Simtion, librar, 20 bani; Nicolae Gavrea, paroh (Bendorf) 1 cor.; Ionel Vasiu, calfă de librărie, 20 bani; Nicolae Sora, cassarul băncii „Poporul“ (Săliște), 40 bani; Lazar Triteanu, es. cons., Zeno și Leo Proca, fiecare câte 20 bani; Dr. Ilie Ianou, medic, 1 cor.; Man Lungu, paroh (Rășinari), 50 bani; Dr. Alexandru Dragomir, cand. de adv., Miorica Bujorica Popovici, câte 20 bani; Constantin Save, înv. (Jina), soția sa Eudocsia n. Vonica și copiii lor: Emilia, Constantin, Maria, Luca, Ilariu și Marina Cornelia, cor. 2.

*

Părechea regală engleză a sosit Marția trecută la Bombay, unde a primit omagiile aduse de un corp compus din 28 de mii de copii indieni. Copiii fălfăiau steaguri engleze; au cântat apoi un imn jubilar, iar la sfârșit o ceată aleasă, alcătuită din o sută de copii în costume naționale, au dansat jocuri indice. Din Bombay regele și regina au plecat la Delhi; viceregele, guvernatorii provinciilor și alte înalte persoane au întimpinat pe suverani, cari și-au făcut întrarea festivă în mijlocul ovațiunilor mulțimii.

*

Bani falsificați. Circulează de câtva timp, cu deosebire în părțile Săliștei, monete de 5 coroane falsificate. Poartă anul 1907, inscripție austriacă, au coloare cenușie și nu luceso. Oamenii să fie băgători de samă.

*

Descoperiri moderne — din vremuri vechi. Astăzi se fabrică multe articole de modă, despre care se afirmă că sunt invențiuni cu totul nouă, deși în realitate sunt foarte vechi. Astfel bună oară, *acul de siguranță* dela hainele damelor noastre se găsește în număr considerabil în mormintele romane din veacurile nainte de Cristos. *Fibula*, făcută din bronz, era mult întrebuințată în lumea romană. Multe din aceste ace aveau o lungime de 20—25 centimetri. Ele presentă o formă cu totul particulară, ca și când ar fi servit pentru a ținea la olaltă păturile dinainte ale hainei. Unele ace erau împodobite cu pietri scumpe. Femeile romane mai folosau încheetoare de cordoane și sponci pentru păr; întocmai aceleași lucruri le folosesc și femeile de astăzi, după două mii de ani.

*

Surdo-muții la chinematograf. Zilele trecute o grupă de surdo muți era de față la o reprezentație de chinematograf în Bruxela. La scenele comice surdo-muții au început să râdă în hohot; ear la scenele tragice — au râs și mai cu poftă. Nimenea nu putea înțelege pricina râsului din urmă. In sfârșit au dat lămuriri înșiși surdo-muții. Iei adecă sunt obișnuiți să fie cu băgare de samă la buzele vorbitorului, și din mișcările buzelor își construesc înțelesul frazelor. Credincioși obiceiului lor, surdo-muții priveau și în chinematograf la buzele persoanelor active în scenele tragice, și astfel au aflat câteva secrete de-ale culiselor chinematografice. La pregătirea filmelor actorii, ca să nu se plictisească gesticulând, improvizau glume unul către altul, în vreme ce juoau scenele cele mai tragice; — firește, surdo-muții ceteau de pe pânză toate vorbele de haz, și aveau dreptate să râdă atunci, când o altă parte a publicului era în stare să verse lacrimi de jale la asemenea scene.

*

La Reuniunea meseriașilor români din Sibiiu au fost primiți următorii membri ordinari: Carol Suciu (originar din Ocna Sibiiului), Constantin Platoș (orig. din Aiorman-Tulcea, Rom.), sodali croitori; Demetriu Curteanu (orig. din Săliște), Dem. Bozdog (orig. din Apoldul inf), sodali pantofari; Aron Telea (orig. din Vurumloc, cu 3 gimnaz.), Const. Brașovean (orig. din Sibiiu), sodali lăcătuși de mașini; Dem. Lupaș (orig din Săliște), sodal blănar; Ioan Bucșa (orig. din Cisnădie), sodal cumpănar); Alexandru Șortoc (orig. din Hălmagiul mare), sodal pielar; Ioan Varadi (orig. din Sibiiu), George Schiopu (orig. din Lancrăm), sodali zidari și Vasile Chita (orig. din Scorafola), calfă de prăvălie. Intre membri ajutători au binevoit a se scrie: frații Dr. Alexandru și Aurel Dobrescu, medici; Dr. Lucian Balint, candidat de advocat.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Teatru.

Astăzi, Luni, se dă opereta „*Die keusche Susanne*“, iar mâne, Marți, cu concursul artistului *Alfred Viebach*, bine cunoscut publicului din Sibiiu, „*Rosenmontag*“, de Hartleben.

Cărți și reviste.

Biblioteca poporală a „Asociațiunii“. Am primit la redacție broșurile următoare: Nrul 4—5. *Povestea lui Harap Alb*, de *Ion Creangă*. Nrul 6 *Lucrarea pământului*, de *A. Cosciuc* Nr. 7. *Cântece din bătrâni*, de *V. Alesandri*, și Nr. 8. „*Povestiri din viața țăranilor*“, de *Ion Pop Reteganul*; toate editate de Asociațiunea din Sibiiu. Se vând cu câte 30 bani broșura.

Nr. 658/1911. (448) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Bozeş** în tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile adjustate conform regulamentului să se trimită în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat, iar concurenţii sunt poftiţi a se prezenta în comună — cu prealabila înnoire a protopopului — pentru a celebra, a cânta şi cuvânta.

Geoagiu, 14/27 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conţelegere cu respectivul comitet parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 680/1911. (436) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în parohia de clasa a III a **Zdrapţi**, se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. despre întregirea dotaţiunei dela stat.

Competenţii au să-şi înainteze cererile instruate în sensul legii la oficiul protopresbiteral şi cu prealabila încuviinţare a protopresbiterului au a se prezenta în biserică pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Brad, la 31 Octomvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Zarand, în conţelegere cu comitetul parohial.

Vasiliu Damian
protopresbiter.

Nr. 883/1911 protp. (444) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala poporală gr.-or. română din comuna **Hundrubechiu**, protopresbiteratul Agnitei, se publică concurs cu termin de 30 de zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“, pe lângă următoarele beneficii:

1. Salariu anual de 506 cor. şi anume: *a*) de Preav. Cons. Arhid conform rezoluţiunei din 25 August a. c. Nr. 10,289 Şcol. 200 cor. *b*) din repartiţie dela popor 261 cor. *c*) 5% arunc după dare 45 cor. iar restul de 494 cor. se va cere dela stat pe baza documentelor celui ales. Tot dela stat se vor cere şi cvincvenaliile.

2. Locuinţă în natură şi folosinţa 1/4 jug. grădină.

Invăţătoriul e obligat să instruieze şi tinerimea adultă şi să cânte cu elevii la sf. liturghie Dumineca şi sărbătoarea în biserică.

Ceice doresc să ocupe acest post, să înainteze rugările instruite cu Estras de botez, Atestatul ultim despre studiile pregătitoare. Absolutor de pedagogie, diplomă şi alte eventuale documente de recomandaţie, la subsemnatul şi să se prezinte la serviciul divin în biserică spre a face cunoştinţă cu poporul.

Agnita, 11 Noemvrie 1911.

Ioachim Muntean
protopop.

Nr. 648/1911 (452) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale gr.-or. române din comunele: **Fueş-Gagara** şi **Valea-Lungă**, protopresbiteratul Ilia se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român“.

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental 600 cor. iar restul de câte 400 cor. se va cere dela stat.
2. Cuartir corespunzător.
3. Grădină ori 20 cor. pe an.
4. Lemne de foc recerute.

Cuincuenaliile se socotesc numai dela ocuparea postului definitiv la aceste şcoli, iar în caz că se va primi ajutor dela stat, atunci se pot computa toţi anii de serviciu.

Invăţătorul e îndatorat a conduce pe elevi în Dumineci şi Sărbători la biserică şi a cânta cu ei la Sf. liturghie şi totodată se instrueze pe elevii din şcoala de repetiţie.

Doritorii de a ocupa unul din aceste două posturi, au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis, având a se prezenta în comună în vre-o Duminecă ori Sărbătoare la biserică, spre a cânta sau a se face cunoscut poporului.

Ilia, la 7 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral:

Z. Mureşan
protopresbiter

Nr. 13011 Bis. (450) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Feredeu**, tractul Geoagiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român“, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigoare Consistoriului, având pe lângă restricţiunile regulamentari, a se prezenta în comună, la biserică, spre a cânta respective a celebra sf. liturgie şi a predica în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 15 Noemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Concurs.

Pentru întregirea postului de învăţător la şcoala noastră conf. gr.-or. din **Gelmar**, prin aceasta se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 250 cor. din repartiţie, iar restul de 750 cor. dela Veneratul Consistor şi din întregirea dela stat ce să sperează a se primi, precum şi cvartir liber în edificiul şcoalei, relut de grădină; iar 50 cor. pentru încălzirea salei de învăţământ.

Concurenţii să se prezinte în vre-o Duminecă ori sărbătoare înainte de alegere pentru a face cunoştinţă cu poporul.

Cererile concursuale să se înainteze oficiului protopopesc din Orăştie.

Sever A. Pecurariu — **Nicolae Cismaş**
preşedinte. — notar.

Nr. 639/1911. Vidi: (447) 3—3

Vasile Domşa
protopresbiter.

Nr. 13,244 Plen. (445) 3—3

Concurs.

In scopul conferirei de stipendii şi ajutoare din fundaţiunea „*Andronic*“ pe anul 1912 să publică concurs:

1. Pentru învăţăcei de orice meserie.
2. Pentru sodalii eliberaţi în decursul anului 1911.
3. Pentru sodalii cari au lucrat fără întrerupere 6 ani meseria lor şi au dat dovezi despre desteritatea de a putea deveni măestri.

Toţi petenţii la ajutoare şi stipendii să producă:

1. Carte de botez.
2. Atestat dela comună, despre averea proprie, ori a părinţilor.
3. Atestat familiar dela parohul locului despre familia părinţilor concurentului, ori fiind el căsătorit, despre familia sa, având a se indica în acest atestat: câţi prunci minoreni sunt în familie, câţi cercetează şcoala şi câţi mai sunt la meserii?

Concurenţii pot fi numai Români ortodoxi, născuţi în arhidieceza Transilvaniei.

In special au se dovedească:

I. Invăţăceii:

a) că au împlinit anul al 12-lea al etăţii;

b) că au cercetat şcoala poporală, ori altă şcoală superioară;

c) că au încheiat contract cu măestrul şi că contractul este înregistrat la autoritatea industrială (pretură şi magistrat;

d) adeverinţă dela măestrul despre sporul cel arată în meserie, despre diliginţă şi ruputarea morală

Contractul trebue aclus la cerere în original sau în copie autenticată.

II. Sodalii:

a) că au terminat anii de învăţăcel în anul 1911, ceeace vor dovedi prin atestatul autorităţii industriale art de lege XXVII din 1884 §. 67);

b) că au purtare bună şi fac spor mulţămitor, ceeace o vor dovedi ori cu carte de lucru, ori cu adeverinţă dela măestru;

c) ceice vor dovedi, că sunt membrii ai vre-unei reuniuni de meseriaşi, şi că cunosc mai multe limbi vor fi preferiţi.

III. Sodalii cari sunt în condiţiuni de a deveni măestri:

a) se aibă certificatul de măestru;

b) să fi lucrat cel puţin 6 ani fără întrerupere în calitate de calfă, ceeace vor dovedi cu cartea de lucru, eventual cu adeverinţe dela măestrii la cari au lucrat;

c) în cerere să arate anume locul unde voeşte să se aşeze ca măestru, ce fel de mijloace mai au pentru de a începe meseria pe socoteala lor;

d) să dovedească cu atestat dela oficiul parohial, că cercetează biserica şi e creştin bun şi moral.

Dela toţi concurenţii se recere ca cererile se fie scrise şi subscrise cu mâna proprie adresate Consistorului arhidiecezan gr.-oriental din Sibiiu şi să le înainteze cel mult până la *31 Decemvrie 1911 st. v.*

Acei concurenţi cu studii gimnaziale şi reale, cari se vor aplica ca învăţăcei la sculptura de lemn, bărdăşit şi zădărit, sau vor fi aplicaţi deja ca învăţăcei, ori ca sodali în aceste meserii şi vor să se prefecţioneze în meseria lor în ateliere mai mari, în cari se poată câştiga praxa recerută, vor fi consideraţi cu ajutoare mai mărişoare.

Cererile neinstruite în regulă şi cele întrate după termin nu se vor lua în considerare.

Sibiiu, la 5 Noemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Dr. BEU

medic practic și dentist

s'a reîntors şi ordinează (Strada Poschen Nr. 6) dela 8—10 ore a. m. şi dela 2—4 ore p. m. (451) 2—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 14—

Mult onoratului Public
şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi invit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 7—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 19—52
SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY
Se află pretutindenea.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 6—

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“,
ins. economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică-comercială
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Material disponibil în altoi peste

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

Români! Sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 1/14 Decemvrie 1911. **Nr. 126.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Mărturisirea preoţilor.

II.

Luând în considerare aceste momente importante, cari ar putea fi desfăşurate pe larg, biserica cere dela preoţii de toate treptele ierarhice să-şi mărturisească păcatele şi să primească cu vrednicie taina pocăinţii. Iată ce zice în această privinţă *Pravila cea mare* dela Târgovişte, din anul 1652, la glava 321: „Şi tuturor ne trebue să ne pocăim: *arhierei, episcopi, popi, călugări, călugăriţe*, bărbaţii, muierile, mireanii, şi nici unul să nu se desparţă sau să fugă de pocăianie şi dela ispovedanie, *pentrucă toţi greşim,* ori cu cuvântul, ori cu lucrul, ori cu vederea, ori cu gândurile, ci trebue să ne pocăim... Deci grăesc eu tare şi strig tuturor cu mine, pentru darul Mântuitorului nostru să ne pocăim, ca să ne spăşim, căci şi sfinţiţilor şi mirenilor de treabă le este ispovedania şi pocăiania, şi mărturiseşte de aceasta apostolul: „ispovăduiţi-vă unul altuia greşalele şi vă rugaţi unul pentru altul, ca să vă tămăduiţi“.... Fiindcă însaşi Pravila face provocare la *Simeon Tesaloniceanul,* citez şi cuvintele acestuia referitoare la spovedania preoţilor, în următoarele: „Drept aceea trebue numai să ne pocăim, precum a propovăduit Botezătorul, Stăpânul şi ucenicii lui. Toţi trebue să ne pocăim, şi mireni, şi *călugări, şi preoţii şi arhiereii*, şi nici unul să nu se desparţă pe sine dela pocăinţă, pentrucă toţi am greşit şi greşim şi suntem datori să ne pocăim. Drept aceea şi Mântuitorul nostru şi Botezătorul său a zis: „Pocăiţi vă că s'a apropiat împărăţia ceriurilor“, făcându-se aproape chiar împăratul ceriurilor de cei ce se pocăesc, că zice: aproape e Domnul de toţi cei ce-l chiamă pe El întru adevăr.. Să lepădăm dar lucrurile întunerecului şi să ne îmbrăcăm cu armele luminei. Iar cumcă ispovedania sau pocăinţa e trebuincioasă *pentru preoţi,* ca şi pentru călugări şi mireni, chiar apostolul Pavel mărturiseşte“...[1]

Cu provocare la cuvintele citate din Pravilă, scrie şi fericitul mitropolit *Şaguna,* canonistul bisericei noastre, care avea ca duhovnic al său pe călugărul Gherman, următoarele: „aşişderea în tot anul câte odată dator este a se ispovădui fiecare arhiereu, preot, diacon şi monah, în postul mare, sau în cele şepte săptămâni dela Paşti până la Rusalii“.[2] Iar într'alt loc scrie: „cumcă misteriul mărturisirei este după botez capul mântuirei noastre, iarăş pocăinţa de acolo urmată este a doua curăţenie şi al doilea botez, e afară de toată îndoiala după instituţiunile bisericii noastre; de aceea deobligă biserica pe toţi mirenii şi călugării, pe clerici, *preoţi şi arhierei de-o potrivă*, la mărturisire şi pocăinţă, căci toţi suntem păcătoşi, şi numai unul Dumnezeu este fără de păcat, şi aşa fiind noi toţi oamenii supuşi patimilor şi păcătuirei, toţi suntem datori a ne curăţi prin mărturisire şi pocăinţă, ca să ne naştem din nou prin baia mărturisirei şi a pocăinţei“.[3]

Vasile Pocitan, preot al bisericii ortodoxe române din Regat şi autorul unei scrieri de drept bisericesc, zice: „porunca a patra a bisericii obligă pe creştini a se mărturisi măcar odată pe an. Asemenea fiecare arhiereu, preot, diacon sau şi simplu monah, trebue a se mărturisi odată pe an. Mărturisirea păcatelor este şi o necesitate a sufletului omenesc de a spune unei persoane mai de seamă păsul său. De aici vine vorba românească: „păcatul mărturisit e pe jumătate iertat“.[4].

Şi vestitul canonist al bisericei ortodoxe, episcopul *Dr. Nicodim Milaş*, scrie următoarele: „Şi toţi preoţii de gradele mai înalte sunt datori să se mărturisească. In scopul acesta sunt designaţi în fiecare eparhie *duhovnicii anume*. In fiecare protopresbiterat trebue să fie un duhovnic pentru preoţime, ales de preoţi şi întărit de episcopul eparhial. In protopresbiteratele mai extinse pot fi instituiţi şi doi duhovnici pentru cler. Duhovnicul trebue să înainteze în fiecare an episcopului raport despre mărturisirea clerului“.[1]

Fiecare dintre bisericile ortodoxe particulare are norme pentru mărturisirea preoţilor. In Rusia s'a normat această chestia prin art. 70—72 al statutului consistorial, în biserica din Sârbia prin hotărârea sinodului episcopesc din Septemvrie 1891; în cea din Dalmaţia prin enciclica pastorală din 4 Martie 1891.[2] Foarte interesante sunt câteva date despre îngrijirea ce se dă mărturisirei în biserica rusească, pe cari le găsesc la *I. S. Berdnicov,* şi din cari reproduc următoarele: „Preotul paroh prezintă episcopului eparhial câte o dare de seamă despre aceea, cum parohienii şi-au îndeplinit în cursul unui an datoria de a se mărturisi şi-a se cumineca cu sfintele taine. *Asemenea dare de seamă se face şi respectiv de cler, de monahi şi de învăţători prin duhovnicii lor.* Cine s'ar constata că nu s'a mărturisit şi împărtăşit doi ori trei ani, acela se raportează episcopului eparhiot a parte. Episcopul eparhiot cercetează despre aceasta prin preotul aceleiaşi parohii, sau şi prin alte persoane de încredere şi când constată că lucrul este aşa, poate pune asupra acelei persoane epitimie (canon) casnică. Despre împlinirea datoriei de a se mărturisi şi împărtăşi, se îngrijeşte nu numai autoritatea bisericească, ci şi cea laică şi militară observă, ca oamenii de sub jurisdicţiunea lor neapărat să-şi împlinească aceste datorii. Pentru aceasta autoritatea bisericească, epuisându-şi toate mijloacele din parte-i spre înţelepţire şi convingere, comunică autorităţii civile negligenţa unora de datoria de a se mărturisi şi împărtăşi. Dacă cineva are vre-o afacere la vre-o instanţă şi acolo se constată că el este nemărturisit şi neîmpărtăşit, atunci se pune asupra lui epitimie publică, care i-se aplică, sau în biserica parohială, sau la vre-o mănăstire... Prin mănăstiri sunt duhovnici anume pentru monahi şi monahine. Pentru mărturisirea clerului în fiecare protopopiat se desemnează câte unul sau şi mai mulţi duhovnici dintre preoţii locali, aleşi de cler şi confirmaţi de episcop. Duhovnicul fiecărei circumscripţiuni prezintă episcopului câte un catalog de clericii (membrii clerului) cari şi-au îndeplinit datoria de a se mărturisi“.[1]

Prin aceste dovezi cred a fi documentat destul de limpede, că biserica ortodoxă impune şi preoţilor, ca şi poporului mirean, datorinţa morală de a se mărturisi, şi că în alte părţi ale bisericii ortodoxe se şi practică mărturisirea preoţilor, numai la noi nu. Fiind pe cale a se introduce şi la noi, cred că ar fi foarte bine, dacă preasfinţitul *sinod episcopesc,* ca supremul for spiritual, care între altele are a „ţinea consultări şi a aduce hotărâri asupra religiosităţii şi moralului clerului şi poporului credincios“,[2] se va ocupa de chestiunea aceasta încă în proxima sesiune şi va adresa preoţimei din întreaga noastră provincie mitropolitană o circulară, prin care o va lumina asupra foloaselor mărturisirii şi va lua măsuri pozitive a-

---

[1] Sfântul Simeon Arhiepiscopul Tesalonicului: Tractat asupra tuturor dogmelor credinţei noastre ortodoxe, ed. II. Bucureşti 1865, pag. 166—167.

[2] Compendiu de dreptul canonic. Sibiiu ed. II. 1885, pag. 50.

[3] Manual de studiul pastoral. Sibiiu 1872, p. 57.

[4] Compendiu de drept bisericesc. Bucureşti 1898, pag. 156.

[1] Das Kirchenrecht der morgenländischen Kirche. Mostar ed. II. 1905, pag. 564.

[2] Milaş, op. cit. pag. 564.

[1] I. S. Berdnicov: Curs de drept bisericesc, tradus de Silvestru Bălănescu. Bucureşti 1892, pag. 475—478.

[2] Statutul organic, art. III, §. 174 pct. 3.

FOIŞOARĂ.

Regulament

*pentru organizarea tinerimei ortodoxe din comunele tractului Sibiiu.**)

§. 1. Tinerimea adultă se constitue în societatea tinerimei, cu scop de a organiza întrunirile şi convenirile tinerimei de aşa, ca să progreseze în viaţă morală, bună şi folositoare sieşi şi obştei. De aicea fiecare fecior sau fată, care a terminat şcoala de repetiţie, trebue să între în societatea tinerimei.

La întrare fiecare membru plăteşte o taxă de înscriere, pe care o statoreşte comitetul parohial după împrejurări.

§. 2. Din societate iese: eventual se eschide:

a) cel ce se căsătoreşte sau părăseşte comuna pe timp mai îndelungat,

b) cel ce este neînfrânat în rele, care după mai multe pedepse aplicate în bani nu se corege, d. e. furt, bătae; în cazul acesta însă nu e permis a lua parte la nici o convenire de ale tinerilor; la caz de coregere în mod probat şi la rugarea lui proprie poate fi primit din nou în societate.

c) cel ce devine maiorean la rugarea lui poate fi dispenzat din partea comit. par. de a mai fi membru al societăţii.

d) cel ce duce o viaţă imorală vădită.

§. 3. Societatea este condusă de tata feciorilor, de substitutul său şi de jude.

Controla supremă asupra societăţii o are preotul, împreună cu comitetul parohial.

§. 4. Tatăl feciorilor şi substitutul său se aleg de comitetul parohial din sinul său pe un (1.) an. Dacă se alege pentru primaoară trebue necondiţionat să primească; sunt însă realeşi, atunci în caz de morb ori având etatea de 60 ani nu pot fi siliţi să primească.

§. 5. Tata feciorilor şi substitutul său sunt datori alternativ să ia parte la toate întrunirile tinerimei, fie joc ori festivitate, supraveghind ordinea şi bunăînţelegerea între ei.

§. 6. Dacă se iveşte în societate vreo neînţelegere, o aplanează judele; nu o poate, atunci tata feciorilor sau substitutul său, dacă nici aceştia nu o pot, atunci se aduce chestia înaintea preotului, care cu comitetul parohial decide definitiv.

§. 7. Judele, precum şi ceialalţi funcţionari (pristav, pârgari şi doi crâşmari) să aleg prin tinerime, dintre trei membri ai sei, designaţi de comitetul parohial. Condiţia principală a candidaţilor este, ca să fie oameni de cinste, iubitori de ordine şi dreptate.

Datorinţele funcţionarilor sunt:

§. 8. Judele este dator a face însemnări de absenţa dela biserică, şi întrunirile obligate, a raporta preotului despre purtarea membrilor, însemnând îndeosebi epitetele de ocară, ce le-ar folosi unii contra altora şi a împlini poruncile preotului şi a comitetului parohial.

§. 9. Tata feciorilor şi substitutul seu sunt datori a încassa pedepsele dela membri a purta jurnal de cassă, eară înainte de alegerea oficianţilor a-l preda preotului, care cu comitetul parohial îl cenzurează şi aflându-l în ordine, le dă absolutoriu.

§. 10. Alegerea oficianţilor societăţii se face în fiecare an în ziua de sft. Nicolae.

Cercetarea bisericei.

§. 11. Membrii sunt obligaţi a lua parte în Dumineci şi sărbători la serviciul divin. Servitorii şi servitoarele sunt obligaţi a lua parte cel puţin la vecernie.

§. 12. In decursul serviciului divin înaintea bisericii se interzice orice sfătuire şi larmă; în biserică să fie cu atenţiunea şi evlavia cuvenită, luând parte activă la serviciul divin. Cei cari nu vor observa buna rânduială, se vor pedepsi cu 10 fil.

§. 13. Dacă vre-un membru va produce scandal în biserică, sau dacă doi sau mai mulţi membrii ai societăţii se ceartă în biserică, atunci fiecare membru se pedepseşte cu două (2) cor.

§. 14. Dacă vre-un membru cercetează birturile în decursul liturgiei sau joacă cărţi, atunci se pedepseşte cu (2) cor.

§. 15. Dansul este oprit în post, în ziua primă de Crăciun, de Paşti şi de Rusalii. Aceia cari nu vor observa aceste dispoziţii, se pedepsesc cu o (1) coroană, în caz de repeţire cu două (2) coroane.

§. 16. Tinerii aparţinători societăţii trebue cel puţin odată în an în paresimi să se mărturisească; asemenea obligământ au şi fetele. Cine nu se mărturiseşte, se eschide pe anul acela din societate.

(Va urma).

---

*) Publicăm acest regulament, votat de conferenţa preoţească din tractul Sibiiului şi aprobat din partea consistorului nostru arhidiecezan, pentru a putea fi folosit şi în alte tracte, — de dorit ar fi, ca în *toate* protopresbiteratele, — ca basă pentru organisarea tinerimei eşite din şcoală. *Redacţiunea.*

supra modalităţilor practicării ei. In privinţa acestor din urmă s'ar putea accepta şi la noi praxa obicinuită în celelalte biserici surori: ca preoţii din fiecare protopopiat să aleagă, de ex. cu ocazia conferinţelor preoţeşti, unul sau mai mulţi duhovnici, după cum ar cere trebuinţa, pe cari apoi episcopul eparhial i-ar confirma prin un decret anume. Este de sine înţeles, că preoţii ar alege ca duhovnici ai lor pe cei mai distinşi colegi din protopopiat, distinşi prin evlavia şi curăţenia vieţii religioase morale, distinşi prin înţelepciunea şi prin ştiinţa lor, mai ales în cele teologice, distinşi prin zelul şi rodnica lor activitate pastorală, ca descoperindu-şi conştiinţa înaintea unora ca acestora, să poată primi învăţături şi poveţe, cari să le fie de folos spre îndreptarea lor. Aceşti duhovnici să fie îndatoraţi a face în fiecare an episcopului lor raport despre mărturisirea preoţilor, se înţelege: întru cât permite păstrarea sigilului mărturisirii. Mărturisirea ar fi mai la loc în postul sf. Paşti, când preotul şi de altcum trebue să se preocupe de ea mai intensiv decât altă dată. Mărturisirea sa înaintea duhovnicului ar fi o pregătire pentru împărtăşirea aceleiaş taine poporului. Preotul pregătit însuşi prin taina pocăinţii, va săvârşi cu inimă mai curată mărturisirea poporului. Astfel, din mărturisirea preoţilor vor rezulta foloase duhovniceşti şi pentru vieaţa morală a poporului, precum în genere: în măsura în care vei ridica nivelul vieţii spirituale-morale a preoţimii, în acea măsură vei produce, ca biserică, şi în popor roadele vieţii creştineşti.

Dr. Nicolae Bălan.

Din protopresbiterate.

Mişcări culturale în protopresbiteratul Cetatea de peatră.

„Prin cultură la putere“ ! Iată drapelul, sub care luptă azi toate popoarele pământului. Răsună văsduhul de strigătul după cultură, după lumină, şi popoarele conscii de ce se petrece în jurul lor, îşi dau sama de duhul vremii în care trăim. E bine de poporul, care ştie şi e convins, că fără cultură, fără luminarea minţii, e imposibilă înaintarea, ba chiar existinţa. Ce s'ar alege de noi fără de lumină? Oare cum s'ar desvolta firea întreagă, dacă întunerecul ar stăpâni pământul? Oare ar fi cu putinţă să fie viaţă fără de lumină? Universul întreg n'ar fi decât o lume moartă, o lume fără de viaţă, o lume care n'ar mai avea nici un înţeles să existe.

Aceste întrebări trebue să şi-le pună ori care individ, ori care naţiune, dacă voeşte, ca în marele concert al popoarelor să-şi aibă rolul său, demn de numele ce'l poartă, precum şi cuvântul decisiv la croirea viitorului în lumea aceasta. Şi numai acel popor îşi poate croi un viitor sigur, care e pătruns de acest sfânt adevăr, că numai *prin cultură poate ajunge la putere!*

Cine a urmărit cele comunicate din când în când în coloanele acestui preţuit ziar, s'a putut covinge, ca de un timp încoace şi în aceste părţi a străbătut o mică rază de lumină, şi aici inimi dornice de muncă, dornice de înaintare a găsit. In cele următoare voiu arăta unele momente de mare însemnărate din viaţa credincioşilor nostri din acest tract, îndeplinite în zilele trecute, şi din cari apare, că deşi suntem cam rămaşi în cele culturale îndărătul altor neamuri cu cari împreună trăim, totuşi ne iubim biserica, ştim să ne însufleţim la strigătul conducătorilor nostri spre cele bune, jertfim cu drag pe altariul legii noastre strămoşeşti, întărindu-ne astfeliu şi pe aceste plaiuri ca creştini adevăraţi şi ca Români vrednici.

Sfinţirea noului edificiu şcolar din Rohia.

Incă nu sunt şterse din inimile credincioşilor din aceasta parchie zilele de bucurie, avute acum trei ani, când frumoasa biserică, zidită din material solid, s'a predat destinaţiunei sale, şi eată, că din nou suntem chemaţi la prasnic, la sărbătoare. La prasnicul sentimentului de jertfă, căci întru adevăr, dacă judeci după număr şi starea lor materială, eşti silit să recunoşti, că singur numai dragostea şi alipirea către legea şi limba noastră strămoşească i-a putut îndemna pe aceşti oameni la atâta muncă şi jertfă.

Duminecă în 9 Oct. v. c. adecă P. On. Domn protopresbiter tractual *Vasilie Duma*, asistat de preoţii: Augustin Herman din Văleni, Petru Man din Boereni, Zaharie Man din Olpret, Nicolae Ţigeanu din Poiana-porcului şi parohul din loc, Nicolae German, a sfinţit noul edificiu şcolar din Rohia, zidit întru toate conform legii noauă şcolare, cu solemnitatea cuvenită momentului, şi l'a predat destinaţiunei.

La 8 oare dimineaţa s'a început serviciul divin, în decursul căruia s'au sfinţit 2 clopote mari noauă, cumpărate earăş prin credincioşii acestei parchii, ear terminându-să sfânta liturgie, dl protopresbiter, prin o cuvântare plină de învăţătură, scoate la ivială folosul şcoalei şi al învăţământului, îndemnând pe părinţii copiilor, ca văzând ei folosul cel mare ce'l aduce şcoala, să-şi trimită fără şovăire cât să poate de regulat copilaşii la şcoală.

Inmediat după predică, în procesiune frumoasă, am mers la noul edificiu şcolar, unde făcându-să sfinţirea apei şi stropindu-să atât sala de învăţământ cât şi locuinţa învăţătorului, precum şi poporul adunat întrun număr foarte mare, cu apă sfinţită, ne-am reîntors în aceeaş ordine în biserică, unde s'a cetit şi sfântul maslu.

Intre cei prezenţi au fost şi următorii: Dr. Gavriil Buzura, advocat, Dr. Ioan Petruţ, cand. de advocat, din Lăpuşul unguresc. Nic. Cosma not. pens. din loc. Cornel Cosma, George Prigoană, Gavriil Cristea şi Stefan Bărbos, învăţători, şi alţii.

La 2 oare p. m. a fost masă comună, ear sara petrecere poporală cu joc.

Fie, ca acest modest edificiu să formeze pentru toate timpurile fortăreaţa puternică, în care să se adăpostească, păstreze şi întărească, limba şi legea noastră moştenită din moşi strămoşi.

Conferenţa învăţătorească.

O conferenţă învăţătorească aşa de bine cercetată ca cea din anul acesta, nici când în tractul Cetatea de peatră nu s'a mai văzut. Ce e drept, nu am avut atâţa învăţători cu pregătirea recerută, câţi avem acum, dar câţi am avut, nu au arătat atâta interes faţă de aceste întruniri, pentru învăţătorime foarte folositoare, ca în anul acesta.

Dintre 17 învăţători definitivi câţi avem în tract numai 2 au absentat: Ioanichie Şavrea din Cărbunar, şi Grigore Bărbos din Ciacatie, ceialalţi 15 şi un catechet, Alexandru Herman, au fost presenţi.

Conferenţa în anul acesta s'a ţinut în comuna Surduc-Copalnic, la 10 şi 11 Octomvrie st. v. sub conducerea P. On. Domn Vasile Duma, protopopul tractului, ca comisar consistorial.

După terminarea serviciului divin, împreunat cu invocarea Duhului sfânt, toţi învăţătorii s'au întrunit în sala de învăţământ a şcoalei din loc, unde comisariul consistorial, prin o vorbire foarte instructivă şi privitoare la predarea studiului religiunei în şcoalele elementare, pe basa noului plan de învăţământ, declară conferenţa deschisă.

Inmediat după deschidere să aclamează ca president Grigore Roman din Lăschie, ear ca notari: Ioan Dragomir şi Vasilie Thira.

Să comunică apoi ordinul P. V. Consistor, referitor la activitatea conferenţelor învăţătoreşti din anul trecut. După luarea lui la cunoştinţă să trece la ordinea zilei, începându-se cu cetirea temelor teoretice, referitoare la predarea studiului religiunei, pe basa planului de învăţământ şi a îndreptariului metodic, însărcinat fiind pentru fiecare clasă (I—VI) câte un învăţător cu pregătirea temei, şi anume învăţătorii: Vasile Tira, Ioan Bărbos, Gavriil Nichita, Ioan Dragomir, Ioan Danciu şi Stefan Bărbos.

S'au cetit rând pe rând toate temele, ear după cetirea fiecăruia s'a criticat tema cetită cu multă seriositate şi viu interes.

Cele mai potrivite observări făcute cu ocasiunea discuţiei asupra acestor teme au fost ale învăţătorilor: Cornel Cosma, Ioan Dragomir, Valeriu Bărbos şi Grigore Roman. Şedinţa abea la 3 oare p. m. s'a încheiat.

La această şedinţă, dintre domnii preoţi, ca directori şcolari, abia au fost 4, şi anume: George Gheţe, Nicolae Ghermar, Stefan Micle şi Alexandru Ciocoş, un număr de tot disparent faţă cu preste 30 preoţi, câţi sunt în tract.

A doua şedinţă s'a început la 4 oare p. m. şi s'a terminat abea la 8 oare seara, ear a treia şi cea din urmă a fost Marţi, începând dela 9 oare dimineaţa până după ameazi la oarele 4.

In această şedinţă s'au predat lecţiile practice. A escelat învăţătorul Ioan Dragomir. S'a adus şi laudabilul conclus, ca fiecare învăţător să înfiinţeze cor în comuna sa, la început fie chiar şi într'o voce, şi apoi succesive să-l completeze. S'a încassat pentru biblioteca pedagogică tractuală câte 2 cor. dela fiecare învăţător, alegându-se bibliotecar Gavriil Cristea, cassar Vasile Tira şi controlor Cornel Cosma, iar după ce s'a făcut colectă şi pentru biserica din Cupşeni, s'a încheiat şedinţa ultimă a acestei conferenţe.

Faţă cu 3—4 învăţători cualificaţi, câţi aveam înainte de aceasta cu 6—7 ani, cât trebue să ne bucurăm şi cât trebue să nădăjduim acum, când dispunem de 17 învăţători, toţi cualificaţi! Depinde numai dela ei ca cunoscându-şi chemarea, să-şi facă datorinţa faţă de biserică şi neamul lor, cărora au a le mulţumi subsistenţa şi viitorul.

(Va urma.)

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Adunarea generală a despărţământului Sibiiu.

In 3 Decemvrie n. c. s'a ţinut adunarea generală a despărţământului Sibiiu al „Asociaţiunii“, în sala festivă a muzeului.

Au fost presenţi 30 de membri, şi un public destul de număros.

Prin o cuvântare frumoasă prezidentul, dl P. *Cosma*, deschide adunarea generală, espunând totodată motivele din cari adunarea generală nu s'a putut ţinea în Răşinari. Cetindu-se raportul secretarului Dr. A. *Crăciunescu*, adunarea îl ia cu aprobare la cunoştinţă hotărând, ca acest raport să fie publicat în foaia „Telegrafu Român“ şi eventual şi în alt ziar.

Cassarul despărţământului, dl Eugen *Vancu*, îşi ceteşte raportul său despre starea cassei, din care reese, că averea totală a despărţământului în bani la datul 30/XI. este: 960 cor. 82 fil., cari bani sunt depuşi în un libel la banca „Albina“.

Censurându-se socoţile, raportul cassarului se aproabă şi cassarului i se dă absolutorul obicinuit.

Urmează alegerea noului comitet pe timp de 3 ani. Atât prezidentul, cât şi secretarul roagă adunarea generală, ca la formarea listei noului comitet să nu fie luaţi în combinaţie, de oarece în urma împrejurărilor nici unul nu mai poate lua asupraşi sarcina onorifică avută în trecut.

Esmiţându-se o comisie de 3, aceasta prin raportorul său presentă lista noului comitet, şi adunarea generală alege pe următorii domni: Dr. Ioan Stroia, director, Victor Stanciu, secretar, Romul Popescu, cassar, iar ca membri în comitet sunt aleşi: Victor Păcală, Romul Simu, Aurel Cosciuc, Sofron Roşca şi I. Banciu.

Finită fiind alegerea, prezidentul adunării mulţămeşte membrilor pentru interesul arătat şi declară adunarea de încheiată.

Raportul secretarului despre starea despărţământului Sibiiu al „Asociaţiunii“ e următorul:

Onorată adunare generală!

In cele următoare îmi iau voe a presenta on. adunări generale un scurt raport despre desvoltarea despărţământului Sibiiu dela ultima adunare generală încoace, spre a da o icoană despre starea actuală a despărţământului şi totodată a espune şi activitatea desvoltată pe teritoriul acestui despărţământ.

Numărul membrilor despărţământului nostru s'a înmulţit, şi azi sunt: 6 membri fundatori, 34 membri pe viaţă, 108 ordinari, 240 ajutători. Cu plăcere constat, că interesul pentru „Asociaţiune“ a pătruns şi în stratul economilor români, încât chiar dintre dânşii unii se înscriu membri pe viaţă, cum a făcut fruntaşul econom din Sebeşul-de-jos Adam Roman, care în acest an s'a înscris ca membru pe viaţă la Asociaţiune.

Pe teritorul despărţământului sunt 30 de biblioteci, toate înfiinţate pentru poporul dela sate. Aceste biblioteci cuprind 4281 de broşuri şi volume.

In decursul ultimului an aceste biblioteci au fost cercetate de 940 de cetitori. Dela centru aceste biblioteci au primit ca donaţiune 681 de volume sau broşuri, iar celelalte au fost acuirate prin cumpărare, sau primite dela particulari, ca donaţiune. Comitetul despărţământului a împărţit printre popor 600 de broşuri şi opuri mai mici, şi cam 1000 de numeri din foi şi reviste româneşti. La despărţământul Sibiiu aparţin 36 comune. In aceste comune în decursul ultimului an s'au ţinut 58 de prelegeri poporale, peste 50 de şezători literare şi au fost predate 3 piese teatrale. Pe lângă aceste s'au mai aranjat în multe comune concerte şi petreceri poporale.

Cursuri de analfabeţi, durere, nu s'au ţinut.

Materialul prelegerilor a fost luat din istoria universală, istoria patriei, istoria bisericească, istoria neamului, literatură, din economie (25 prelegeri), din higienă (4 prelegeri), din jurisprudenţă, din religiune (cu şi fără schiopticon), şi 3 prelegeri antialcoolice.

Intre prelegători sunt: 2 medici, un advocat, un senator, 2 profesori, 2 notari, 17 preoţi, 17 învăţători, un diacon.

Deosebită activitate s'a desvoltat în comunele Cristian (preotul şi învăţătorul), Poplaca (preoţii, învăţătorii), Sadu (notarul şi învăţătorii) Ocna-Sibiiului (inteligenţa), Porceşti (inteligenţa), Talmăcel (inteligenţa) Săcădate (1 învăţător), Răşinari (inteligenţa).

Numărul ascultătorilor variază dela 50—800 la câte o prelegere.

Resultatul prelegerilor şi a întregii activităţi e, că s'au înfiinţat agenturi de ale „Asociaţiunii“, reuniuni, tovărăşii, biblioteci, coruri, etc., toate cu menirea de a servi spre binele şi înaintarea poporului nostru.

Despărţământul Sibiiu are un schiopticon şi 220 de dispositive din T. V. şi T. Nou. Comuna Răşinari are un schiopticon cu 25 de dispositive.

Pe teritorul despărţământului Sibiiu sunt 48 de bănci, însoţiri, reuniuni, tovărăşii etc.

La secretariatul despărţământului au intrat 39 de acte, cari toate au fost resolvite în ordine.

Comitetul despărţământului a ţinut şedinţe după trebuinţă.

Despre starea cassei, cassarul va presenta raport special.

Respectuos subscrisul, în calitate de secretar al despărţământului Sibiiu, dela ultima adunare generală încoace am făcut mai multe escursiuni culturale în comunele unde anume am fost chemat, sau unde a decis comitetul, ca să se facă vre-o escursiune culturală. In aceste escursiuni am fost în mare parte singur, sau însoţit de câte un cleric. De 2-ori am fost în Porceşti, prima dată am înfiinţat o bibliotecă, a doua oară am fost chemat să ţin o prelegere. Câte odată am fost în Şelimber şi Loamneş. De 3-ori am fost în Sebeşul-de-jos, primadată am înfiinţat bibliotecă, a doua oară am ţinut prelegere religioasă cu schiopticon, a treia oară am ţinut o prelegere istorică din trecutul nostru. Am mai fost câte odată în comunele: Poplaca, Avrig, Cristian, Ocna, Talmăcel, Boiţa, Sadu, Mohu, de pe teritorul despărţământului Sibiiu.

Afară de despărţământul nostru am fost în Sălişte, şi ocasional, călătorind în Banat, am ţinut prelegere religioasă însoţită de proiecţiuni cu schiopticon în comuna mea natală, Sat-Chinez. Pe teritorul despărţământului Sibiiu, ori unde m'am presentat în vre o comună, am slujit, adecă am făcut serviciul divin şi am predicat. După serviciul divin vorbiam poporului despre „Asociaţiune“ şi ulterior după împrejurări le ţineam câte o conferenţă acomodată, istorică, morală ori religioasă — (cu schiopticon).

Cu ocasiunea escursiunilor primind aproape totdeauna broşuri dela comitetul central şi mai mulţi numeri din reviste şi foi, înfiinţam bibliotecă acolo unde încă nu era, iar unde aflam bibliotecă deja înfiinţată, acolo o augmentam. Intre cei presenţi la conferenţă împărţiam broşuri şi foi.

Am făcut 16 escursiuni culturale. Am ţinut 12 prelegeri religioase-morale, 6 prelegeri istorice şi în 11 comune am ţinut prelegeri religioase, însoţite de proiecţiuni, făcute cu ajutorul schiopticonului.

In oraşul Sibiiu am ţinut cu totul 10 prelegeri religioase, însoţite de proiecţioni cu ajutorul schiopticonului, pentru elevii şi elevele române dela şcoalele din Sibiiu, pentru meseriaşi şi pentru membrii „Asociaţiunii“. Prelegerile acestea a trebuit să le ţin separat, căci am fost constrâns se ţin cont de împrejurările şi timpul liber al ascultătorilor, mai bine zis a celor cari doriau să ia parte la acele prelegeri. Cu totul subscrisul în calitate de secretar al despărţământului Sibiiu în *ultimul an am ţinut 39 de prelegeri.*

Imi ţin de datorinţă să mulţămesc fostului prezident al despărţământului nostru, *I. P. Sale Dr. Miron E. Cristea*, care înainte de plecarea sa din Sibiiu mi-a dat câteva sute de broşuri de conţinut felurit, ca să le împart între popor cu ocasiunea escursiunilor culturale, ceea ce i-am promis că o să şi fac. Din darul Preasfinţiei Sale mi-a fost posibil, ca la fiecare escursiune culturală să împart broşuri multe printre popor. Totodată ţin să mulţămesc şi on. *direcţiuni a „Albinei“* — în special dlui P. *Cosma* — care a binevoit a ne dărui pe seama despărţământului 200 de coroane în bani, şi în diferite rânduri ni-a donat şi broşuri, cumpărate anume pentru acest despărţământ.

Rog onorata adunare generală, să binevoiască a lua acest raport cu aprobare la cunoştinţă, şi împreună cu comitetul despărţământului să binevoiască a mă absolva şi pe mine de acest post onorific, pe care l-am purtat până acum.

Sibiiu, 3/XII. 1911 st. n.

Prof. *Dr. A. Crăciunescu*
secretar al desp. Sibiiu.

Din protopopiatul Treiscaune.

— Conferenţa învăţătorească. Conferenţa preoţească. Inmormântarea parohului din Ozun Ioan Popp. Sinodul protopresbiteral. —

Ideile sănătoase, pornite dintr'un spirit de regenerare, au început să străbată şi în sânul bisericii noastre. In timpul de transiţie, prin care trecem, curentul naţional cuprinde tot mai mult din lumea celor ce şi-au făcut şcoala în deceniul din urmă al acestui timp de redeşteptare naţională. Tineri, cari s'au încălzit la razele dulci ale unui soare, ce împrăştie tot mai multă lumină şi pentru viitorul poporului românesc, bătrâni, cu experienţa trecutului lor şi al unui neam, pentru care au îmbătrânit în luptă, sunt stăpâniţi de un singur gând, gândul fără prihană de a lucra pentru mântuirea poporului nostru prin puterile proprii. Lozinca „prin noi înşine“ se brăzdează de-alungul vieţii noastre ca neam, atât în soboare bisericeşti, cât şi în adunări poporale. Şi dacă totuşi s'ar ivi ici-colea unele poticniri în mersul vieţii noastre culturale, rămâne faptul, că după multe bâiguei am apucat şi noi Românii pe „calea cea bună“, pe care în butul celor slabi şi îndoelnici trebue să purcedem, delăturând tot ce-i putred din calea noastră, şi ridicând şi ducând cu noi tot ce-i sănătos, folositor tăriei spre care năzuim cu toţii.

Cine a urmărit în cei doi ani din urmă diferitele rapoarte, ce s'au strecurat în coloanele foaiei noastre „Tel. Rom.“ s'a putut convinge, că ideile sănătoase pornite dintr'un curent sănătos şi plin de speranţa unui viitor mai bun, au cuprins de-a binele şi viaţa bisericească. Sub ocârmuirea deşteaptă a celor chemaţi să privegheze mersul instituţiunilor noastre, ne apropiem tot mai mult de *idealul* şi menirea bisericii naţionale, a cărei „piatră din capul unghiului“ ne-a depus-o Marele *Şaguna* în capd'opera sa „Statutul organic“. Conducătorii reali ai poporului s'au convins pe deplin, că unde trebue căutat binele vremelnic şi etern al unui neam, ce aşteaptă de mult o dreaptă sărbătoare.

Şi cred, că atunci, când cunoaştem dorul de muncă al fiecăruia din noi, nu ating susceptibilităţi, dacă cu mici reserve îmi iau voie a respinge atacurile neîndreptăţite aduse tinerei generaţiuni de preoţi, cari s'au dovedit de muncitori harnici, având îndemnul celor bătrâni şi sprijinul superiorilor.

Nu suntem noi preoţii tineri fanfaroni, sceptici, aspiranţi a-i unor posiţii ce nu ne compet, ci suntem plugarii de rând, cari avem să brăzdăm mai departe ogorul lăsat moştenire nouă.

Suntem glotaşii, cari în mânile lor poartă micile steguleţe ale culturii satelor, ai căror conducători suntem, din cari steguleţe cu vremea vom înfiripa steagul cel mare al mântuirii unui popor întreg!

Se poate, că idealul ce-l urmărim, de multe ori cu foc juvenil, ce e în firea noastră, ia avânt peste chibzuiala bunilor noştri bătrâni; dar o vorbă cumpătată, un sfat cuminte al omului păţit ne readuc la calmitate.

Recunoaştem, că „non omnes possumus omnia“, şi ori cât de fervenţi aderenţi am fi ai principiului pedagogic exprimat de ap. Pavel, că „tuturor toate să ne facem, ca pe toţi să-i dobândim“, de multeori trebue să-l călcăm, căci sunt multe pedecile şi neajunsurile ci ni se pun deacurmezişul luptei noastre.

Şi *noi* tinerii am avut dascăli, cari ne luminau cu lumina minţii lor şi ne învăţau să cunoaştem idealul, pentru „care ne-au răposat şi moşii şi părinţii“.

Ce frumos răsunau cuvintele bunului nostru profesor de pe vremuri *Dr. P. Şpan*: „Voi, preoţii satelor, voi sunteţi picurii, cari au să închege marea vieţii naţionale, voi sunteţi cârligul, de care are să se încopcie cultura unui popor în sus şi în jos“. Ştim şi noi tinerii din noua generaţiune, că preotul şi învăţătorul satelor am fost şi suntem columnele educaţiunii, civilisaţiunii, precum şi promovătorii propăşirii neamului omenesc. Preoţii şi învăţătorii sunt atomii, din cari se închegă aceea ce numim *progres*. Noi suntem alvia, prin care merge tot ce e de folos unei naţiuni, dar nu totdeauna putem întrupa aceste adevăruri eterne, nu totdeauna putem rupe zăgazurile răutăţii omeneşti, care ne taie calea de'a idealul urmărit.

Câţi martiri şi-a avut neamul românesc în trecut, dar nu este esclus să avem şi în viitor, şi atunci aceşti martiri *dintre noi* vor fi, din generaţiile ce sunt şi vor fi!

Sfaturi bătrâneşti, o vorbă dulce şi spusă cu cumpătul omului păţit, experienţa bătrânilor şi numele lor oţălit în munca de mucenic, ne trebue nouă, alăturea de sufletul nostru plin de flacăra idealismului, dar poate stângaci sau pripit în alegerea mijloacelor pentru lupta de toate zilele.

Braţe de fier, şi în sufletul nostru entusiasm avem *şi noi*; dar daţi-ne voi bunii noştri bătrâni *busola*, ca să nu ne perdem pe marea vieţii noastre culturale.

Zilele de 9, 10 şi 11 Nov. v. a. c. au fost zile de praznic pentru învăţătorii şi preoţii tractului Treiscaune. Glasul de chemare al zelosului nostru şef, P. On. D. Protop. Constantin Dimian, care aproape de un deceniu luptă cu puteri îndoite la administrarea tractului său, aşa de estins cum nu e altul în arhidieceză şi la promovarea a tot ce e bun şi de folos şcoalei şi bisericii, ne-a adunat la conf. învăţătorească, preoţească şi la sinodul protopresbiteral pe anul acesta în comuna Bacitelec, situată între hotarul comitatului Treiscaune şi Braşov, pe malul râului „Valea Neagră“, aproape de vestitul pod al Chichişului, o comună mică, dar care prin puterile sale proprii, s'a ridicat până acolo, încât azi îşi are şcoala sa confesională cu învăţătoriul său cu salarul asigurat şi de un an a devenit din filie materă, şi îşi are şi preotul ei, susţinuţi ambii din prisosul lor, o comună model pentru multe altele, unde ameninţă a se închide şcoala conf. cu un număr întreit de locuitori.

La conf. învăţătorească au luat parte toţi învăţătorii din tract, de toţi 16, afară de 1 sau 2, cari şi-au cerut pensiunea în cursul anului, şi mai mulţi preoţi, ca catiheţi.

S'au propus şi discutat temele dela ordinea zilei, între cari s'a remarcat tema dată şi conferenţei preoţeşti: „Cum s'ar putea produce o lucrare armonică între preot şi învăţător“, tema ce s'a lucrat de fiecare învăţător şi preot. In mod unanim s'a constatat, că numai atunci, dacă atât preotul, cât şi învăţătorul, conştii de chemarea sfântă ce le incumbă ambilor, vor lăsa la o parte orgoliul propriu şi orice tendinţe egoist ce le vor înăbuşi şi ambii vor avea în vedere numai binele acelora, pentru cari Dzeu i-a designat să lucre alăturea şi în acelaş câmp mare şi vast, în care încap aşa de bine ambii, când alăturea unul de altul, când ambii muncind împreună!

O altă hotărâre frumoasă ce s'a luat în conferenţă, este înfiinţarea *bibliotecii tractuale*, pentru augmentarea căreia s'a propus o taxă anuală de 4 cor.

Intreg programul conf. învăţ. a fost ascultat şi de inspectorul şcolar regesc al comitatului Treiscaune, care şi-a esprimat părerea de-a se ţinea cât mai multe conferenţe de caracterul acesta, la care luând parte, se poată cunoaşte mai bine şi mai deaproape mersul şi progresul învăţământului dela şcoalele confesionale din tractul Treiscaune.

Constat, că tractul nostru are învăţători foarte buni şi bine pregătiţi, numai cât durere au mult de luptat în satele lor pentru susţinerea şcoalei, nefiind mijloacele necesare; de aceea s'au închis 7 şcoale pe timp nedeterminat, necorăspunzând legii.

Cunoscând Ven. Consistor necesitatea susţinerii şcoalelor conf. în protopopiatul Treiscaune, am dori să mijlocească cât mai în grabă, ca delăturându-se pedecile, să se redeschidă şcoalile, pentru a nu ajunge şi comunele azi încă româneşti în cuget şi simţire, în graiu şi port, acolo, unde sunt acelea, în cari nefiind şcoală confesională, azi nu-i mai leagă pe credincioşi de trupul neamului, decât religia. (Va urma)

NOUTĂŢI.

Dela „Asociaţiune“. Duminecă, în 17 Decemvrie a. c. la orele 5 d. a. va ţinea conferenţă în sala festivă a „Muzeului Asociaţiunii“ dl Horia Petra Petrescu: *O călătorie în Germania,* cu proiecţiuni de schiopticon. — Preţul de întrare 20 fileri. Biroul Asociaţiunii.

*

Premii. Din Stockholm se scrie, că s'au distribuit din fundaţiunea *Nobel* următoarele premii: pentru fizică s'a dat premiul Nobel profesorului Wien din Würzburg; pentru chemie damei Curie din Paris; pentru lucrări medicale asupra dioptricei ochiului a obţinut premiul profesorul Gullstrand din Upsala; pentru literatură Maurice Maeterlinck. Premiul păcii l-au primit Alferd Fried din Viena şi consilierul de stat Asser din Haaga.

*

Anunţ. Aduc la cunoştinţă, că Nrii 1 şi 2 din „Biblioteca Şcolarilor“ vor apărea în luna aceasta şi fundatorii îi vor primi înainte de Naşterea Domnului. Fiecărui fundator i-se vor expeda câte 30 exemplare dintr'un număr. Ceice au trebuinţă de un număr mai mare de exemplare, să binevoiască a mă aviza cât mai în grabă. Invăţătorii, cari mai au de gând să se înscrie între fundatori — şi de dorit ar fi să se înscrie cu toţii, — sunt rugaţi să grăbească cu trimiterea cvotei de 5 Cor. *Dr. V. Stan*, profesor.

*

O aniversare. In 8 Decemvrie 1911 s'au împlinit treizeci de ani dela arderea teatrului Ring din Viena. Catastrofa aceasta a produs o mare jale în capitala austriacă. Teatrul era plin la premiera *Poveştile lui Hoffmann*, când s'a produs nenorocirea. Au căzut jertfă incendiului 379 de persoane. Din toate părţile lumii soseau ajutoare pe seama văduvelor şi orfanilor celor arşi. In vreme scurtă s'au adunat peste trei milioane de coroane. Comitetul de ajutorare a format o societate în sprijinul orfanilor minori. Pentru fiecare copil s'a depus la cassa de păstrare o sumă de 12 mii de coroane, ale cărei interese se întrebuinţau pentru creşterea lui; ear la ajungerea în vârsta majorităţii, i se plătea capitalul întreg. Societatea aceasta are astăzi 90 de membri, şi o avere de un milion şi jumătate de coroane. Pe locul fostului teatru s'a clădit o biserică votivă.

*

† Nicolae Stîrcu, preot gr. or. în Pricaz, a încetat din viaţă în 12 Decemvrie st. n. 1911, la orele 6 a. m. în al 28-lea an al etăţii, fiind împărtăşit cu sf. taine ale muribunzilor. Inmormântarea va fi mâne în 14 Decemvrie n. 1911 la ora 1 p. m. în cimiterul gr. or din Pricaz. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Fidanţare. Duminecă s'a fidanţat fiica arhiducelui Frideric, arhiducesa *Izabella*, cu principele bavarez *George*, fiul principelui Leopold şi al principesei Gizela, fiica suveranului nostru.

*

Cea mai nouă invenţie. Edison a inventat de curând earăşi un aparat interesant. Noua invenţie este o baterie electrică, ce va fi întrebuinţată mai ales la vasele submarine. Bateria electrică a lui Edison va face cu putinţă, ca soldaţii aflători pe un submarin să poată rămânea sub apă o mie de zile fără întrerupere. Ministerial de marină american va începe cât mai curând să facă încercări cu noul aparat al lui Edison.

*

Manifestări antidinastice în Sârbia. Intr'una din nopţile săptămânei trecute au fost lipite pe colţurile de strade ale Belgradului numeroase afişuri, în care poporaţiunea este îndemnată să alunge pe regele Petru şi dinastia Caragheorghevici, până ce nu e prea târziu şi până ce nu izbucneşte războiul civil în Sârbia. Apelul se sfârşeşte cu următoarele cuvinte: „Afară cu trântorii, ale căror mâni sant pătate cu sânge; trăiască poporul liber sârbesc!“ In dimineaţa următoare jandarmeria a depărtat afişele antidinastice de pe zidurile Belgradului. In acelaşi timp s'au lipit afişe de conţinut analog în oraşele Niş, Craguevaţ şi Şabaţ.

*

Izvoare de radiu. Profesorul Dr. Weszelszky a ţinut săptămâna trecută o conferenţă la societatea geologică din Budapesta, vorbind despre urmele de radiu ce se găsesc în straturile inferioare ale pământului de sub izvoarele de apă minerală dela Buda.

*

Medicament nou. Doctorul parisian Raoul *Bayeux* a raportat academiei medicale, că a obţinut succese excelente cu un nou metod în combaterea tuberculosei. Noul medicament consistă în injecţiuni de oxigen fluid sub piele. Oxigenul a fost întrebuinţat şi până acum de către medici, dar numai în formă de inhalaţiuni, — experimentele acestea n'au reuşit. Doctorul parisian afirmă, că metodul său nu este împreunat cu nici un fel de primejdie pentru bolnavi.

*

Crematiune. Din *Basel*, Elveţia, se anunţă că marele consiliu a hotărât, cu 40 contra 20 de voturi, crematiunea generală. Ingroparea de aici încolo se va face numai la dorinţă expresă.

*

Repausul de duminecă suspendat. Ministrul de comerţ, cum se anunţă din Budapesta, a conces din consideraţie pentru publicul consumator, ca Duminecă în 24 Decemvrie n. 1911 să se poată vinde articole de industrie şi comerţ până la orele 5 seara, pe întreg teritorul ţărilor coroanei ungare. Suspendarea repausului de duminecă *nu* se întinde şi asupra lucrărilor de birou.

*

Distincţiune. Dnul Cornel *Cosmutza,* consilier la poste şi telegraf, a fost distins cu crucea de cavaler al ordinului Francisc Iosif, drept recunoştinţă prea înaltă pentru serviciile săvârşite la direcţiunea poştelor militare din Bosnia şi Herţegovina.

*

Jăfuit în vagon. Negustorul Iosif Tillich din Timişoara, călătorind Sâmbătă noaptea spre Agram, a fost jăfuit între staţiunile Dombovár şi Kaposvár. Hoţii au deschis uşa compartimentului, în care se găsea Tillich singur, l-au cloroformizat şi i-au furat 800 coroane numerar şi mai multe efecte. Făptuitorii nu sunt prinşi.

*

Moda şi mizeria. Dacă ştirile din străinătate nu ni-ar spune, nici n'am crede, că felul hainelor femeieşti de astăzi a produs o mare mizeria în câteva mii de familii muncitoreşti. Intr'un oraş din Belgia fabricile de postav nu mai pot da de lucru la 20 mii de muncitori. Rochia strâmtă modernă cere o materie atât de redusă, încât fabricile sunt nevoite a-şi concedia lucrătorii şi a-i lăsa pe drumuri. Aceeaşi stare de lucruri se anunţă şi din Franţa şi din alte state industriale.

*

La fondul Dr. P. Şpan pentru ajutorarea copiilor de Moţi, aplicaţi la meserii au mai dăruit: Demetriu Crăciun, primar, Ioan Munthiu, paroh, câte 20 bani, Cornel Muntean, notar 1 cor., toţi din Cărpeniş; Vasile Toşa, Roma Şuluţu, George Simplăcean, paroh (Cornăţăl), câte 20 b.; Nicolae Chirciu, paroh (Almaş Sălişte), soţia sa Virginia n. Cenţu şi copiii lor Eugenia, Viorel, Cornelia şi Aurel, 1 cor. şi Daniil Urzică, sodal cismar 20 bani. Starea fondului cor. 1237.43. Pentru prinos aduce calde mulţămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“: Vic. Tordăşianu, prez.

*

Filantropie. Principiul milionarului *Carnegie* este: „Cel mai mare păcat este a muri bogat“. Milionarul american, numit şi regele oţelului, urmează acestui principiu nu numai cu vorba, ci şi cu fapte. Carnegie a dăruit celor mai de aproape ai săi peste un miliard; afară dea ceasta a dat: 260 milioane dolari pentru o bibliotecă, 75 mil. pentru un azil de muncitori, 125 mil. pentru institutul Carnegie, 50 mil. biroului de pace universală, 100 mil. la mai multe universităţi, 90 de mil. la alte institute de cultură. Pilda lui Carnegie este urmată de *Rockefeller*, regele petrolului, care a dăruit până acum 880 de milioane pentru scopuri de instrucţiune şi pentru spitale.

*

La Ierusalim. Dumineca trecută au plecat din Constanţa la Ierusalim mai mulţi pelerini români. Fiecare pelerin purta pe braţul drept o cruce albă. Cheltuiala drumului din Constanţa până la Ierusalim, dus şi întors, pe clasa III. este 170 cor., pe clasa II. 360. Pe vapoarele române se poate călători comod şi pe clasa III., camerele sunt spaţioase, cu paturi de o curăţenie perfectă. Drumul până la Ierusalim, dacă se face prin Egipt, ţine opt zile, din care 4 pe apă, iar 4 oprire prin Constantinopol, Pireu şi Alexandria. La Ierusalim pelerinii găsesc camere igienice şi ieftine la casa românească, ridicată în apropiere de Sfântul Mormânt şi de piaţă. De aici se fac escursiuni afară de cetate la diferite locuri din ţara sfântă, devenite celebre prin evenimente din viaţa Mântuitorului. Traiul în Ierusalim nu e scump, clima e sănătoasă, iarnă nu este decât o curată primăvară cu zile de Mai; verdeţurile tocmai acum sunt în toiul lor.

Teatru.

Cu cooperarea artistului *Alfred Viebach*, ca oaspe, se dă astăzi, Mercuri, tragedia *Sodom's Ende,* iar mâne, Joi, tragedia *„Vom andern Ufer“*.

Cărţi şi reviste.

Stăpânii ţării Oltului, discurs de întrare în Academia Română, de *Dr. Augustin Bunea*, Bucureşti, ed. Acad. Rom. — Un vol. de 61 pp. Preţul 1 leu.

*

Raportul camerei de comerţ şi industrie din *Braşov* asupra situaţiei economice din circumscripţia ei în anul 1910. Inaintat ministrului r. u. de comert. Braşov, tip. Ciurcu & Comp. 1911. — Un vol. de 94 pp.

*

Revista asociaţiei generale a învăţătorilor, Nr. 5 din Octomvrie 1911, cuprinde: Spre viitor. Psihologia experimentală. Suplinitorii. Revizorii. Vocabular matematic. Alcoolismul. Cassa de economie. M. Eminescu. Bibliografii, ştiri ş. a.

Nr. 671/1911. (454) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a-III. **Nadăşa-română,** conform ordin. Ven. Consistoriu arhid. de dto 9 August a. c. Nr. 9451 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul indicat, iar petenţii să se prezinte, pe lângă restricţiunile regulamentare, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Ibăneşti, la 21 Noemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Reghin, în conţelegere cu comitetul parohial.

Grigoriu Nicoară
adm. ppbteral.

Nr. 648/1911. (446) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a III **Uroiu** cu filia **Cărpeniş** din tractul Geoagiului se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru congruă

Cererile de concurs să se înainteze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar reflectanţii să se prezinte în comună, — cu ştirea protopopului, — în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a celebra, a cuvânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, 10/23 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 658/1911. (448) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a II-a **Bozeş** în tractul Geoagiului, se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat.

Cererile adjustate conform regulamentului să se trimită în terminul deschis la oficiul protopresbiteral subsemnat, iar concurenţii sunt poftiţi a se prezenta în comună — cu prealabila înnoire a protopopului — pentru a celebra, a cânta şi cuvânta.

Geoagiu, 14/27 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. rom. în conţelegere cu respectivul comitet parohial.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 648/1911 (452) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea posturilor învăţătoreşti dela şcoalele confesionale gr.-or. române din comunele: **Fueş-Bagara** şi **Valea-Lungă,** protopresbiteratul Ilia se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Român".

Emolumentele împreunate cu aceste posturi sunt:

1. Salar fundamental 600 cor. iar restul de câte 400 cor. se va cere dela stat.
2. Cuartir corespunzător.
3. Grădină ori 20 cor. pe an.
4. Lemne de foc recerute.

Cuincuenaliile se socotesc numai dela ocuparea postului definitiv la aceste şcoli, iar în caz că se va primi ajutor dela stat, atunci se pot computa toţi anii de serviciu.

Invăţătorul e îndatorat a conduce pe elevi în Dumineci şi Sărbători la biserică şi a cânta cu ei la Sf. liturghie şi totodată se instrueze pe elevii din şcoala de repetiţie.

Doritorii de a ocupa unul din aceste două posturi, au a-şi aşterne rugările instruite conform normelor în vigoare în terminul deschis, având a se prezenta în comună în vre-o Duminecă ori Sărbătoare la biserică, spre a cânta sau a se face cunoscut poporului.

Ilia, la 7 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral:

Z. Mureşan
protopresbiter.

Nr. 13011 Bis. (450) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea parohiei de clasa a III-a **Feredeu**, tractul Geoagiului, se publică din nou concurs cu termin de 30 zile în foaia „Telegraful Român", pe lângă emolumentele fasionate în coala B. despre ajutoriul dela stat.

Petenţii vor avea a-şi înainta suplicele concursuali, instruite conform legilor în vigoare Consistoriului, având pe lângă restictiunile regulamentari, a se prezenta în comună, la biserică, spre a cânta respective a celebra sf. liturgie şi a predica în vre-o Duminecă ori sărbătoare.

Sibiiu, din şedinţa consistoriului arhidiecezan ca senat bisericesc ţinută la 15 Noemvrie 1911.

Consistorul arhidiecezan.

Dr. BEU

medic practic şi dentist

s'a reîntors şi ordinează (Strada Poschen Nr. 6) dela 8—10 ore a. m. şi dela 2—4 ore p. m. (451) 3—3

Aviz.

☛ Să sprijinim arta română. ☚

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturі până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(440) 4—10 (Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 8—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale,** — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint.**

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie"

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 10—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

„ECONOMUL",

institut de credit şi economii, societate pe acţiuni.

Centrala în **Cluj** (casa proprie).

Filiale în **Gherla,**
Murăş-Ludoş
şi **Aiud.**

Reveriment . 47 milioane.
Active . . . . 5 milioane.
Depuneri . . . 2-5 milioane.

Pentru **depuneri noue** spre fructificare acoardă **5**%, **5¼**%, **5½**%, **5¾**% şi **6**% după sume şi stabilitate, iar corporaţiunilor în condiţiuni esceptionale; **contractează replătirea şi fără abzicere.**

Acoardă împrumuturi favorabile hipotecare cu şi fără anuităţi, precum şi în cont curent, **ajută înfiinţarea de bănci săteşti** şi le acoardă credite; mijloceşte cele mai ieftine asigurări în toate combinaţiile.

Instituţii principale de binefacere: masa studenţilor, ambulanţa bolnavilor şi serviciul informctiv pentru ţărani.

(453) 1—2 **Direcţiunea.**

„Calendarul Naţional" pe 1912

întocmit de redacţia foilor dela Orăştie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălţătoare de suflet! El ne arată pe:

— *Mihai Viteazul* intrând biruitor prin poarta cetăţii dela Alba Iulia, după ce a cucerit Ardealul, şi ajungând acuma el Domn şi peste acest colţ de ţară românesc! — Apoi când după asta, a mers de a cucerit şi Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme *Domn al tuturor Românilor!* — Ne arată apoi pe:

— *Tudor Vladimirescu*, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din Bucureşti şi primeşte jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: Prinderea lui Tudor Vladimirescu de către mişeii Greci şi Turci de-'l duc şi-'l omoară!

Şi alte multe chipuri interesante şi plăcute.

Apoi bogat material de cetit: poveşti, nuvele, poezii, glume şi poveţe bune.

☛ Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Naţional", care ne arată feluritele scrisori de pe faţa pământului!

Văzut-ai vr'odată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai uşor; dar grecească monumentală şi grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo şi Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba" şi acea zisă „hebraică", cu puncte şi fără puncte? şi în urmă cea „rabinică"? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care ştie scrie, e deosebit printre ceialalţi, ca la noi un popă printre alţi oameni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut'ai. E de tot fină şi încurcată. Mai aleasă şi ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curăţică şi sprinteană?

Şi apoi de sigur n'ai văzut scrisoare „sanscrită", a vechilor Indieni, scrisoare pe care ei o numesc „scrisoarea Zeilor", căci zic ei, ar fi cea mai desăvârşită de pe lume!

Ori văzut'ai scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori puncte ori cerculeţe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colţuri aşezate în toate formele! Şi tu după aşezarea lor să ghiceşti ce e scris cu ele?

Şi mai ales văzut'ai scrisoare de hieroglife? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglife are vre-o 2000 de semne sau „litere", pe care trebue să le ştii, de vrei să poţi ceti cu scrisoarea asta:

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflaţi, tipărite aievea în „Calendarul Naţional" de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înşirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 şire, iar din ciudatele hieroglife să dau două feţe întregi!

Preţul unui Calendar 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe li-se dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li-se trimite în pachete pe poştă) li-se socoteşte calendarul în numai 11 cr. (22 fil.), având însă a şi plăti ei şi posta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe aşteptare, având a plăti preţul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul şi îşi plătesc şi poşta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puţin ca 12 exemplare, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceştia noi plătim şi poşta (câte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poştă închis, şi în forma asta poşta nu primeşte pachetele neplătite.

Trimiteţi cereri şi bani la:

(456) 1— **Admin. „Libertatea" în Orăştie (Szászváros).**

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",

ins. economică comercială, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul",

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 2—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 3/16 Decemvrie 1911. **Nr. 127.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Hotărârile comitetului.

Comitetul central al partidului naţional român a ţinut consfătuire Luni şi Marţi în Budapesta, şi despre cele hotărâte în conferenţă a dat următoriul comunicat:

„Comitetul central al part. naţional român întrunit la 11 şi 12 Dec. st. n. în şedinţa sa plenară a luat cu plăcere la cunoştinţă raportul biroului central despre activitatea desfăşurată dela ultima şedinţă a comitetului şi despre activitatea parlamentară a deputaţilor naţionalişti. In baza acestui raport a constatat, că situaţia politică a poporului român din Ungaria şi Transilvania este neschimbată, şi că actualul sistem de guvernare menţine neschimbată atitudinea sa ostilă faţă de pretensiunile juste ale poporului românesc.

In consecinţă comitelul a accentuat necesitatea continuării luptei neşovăitoare, hotărâte şi solidare pentru combaterea energică a acestei politice de guvernament, păgubitoare pentru adevăratele interese ale statului.

In deosebi a luat act despre numeroasele adunări poporale ţinute aproape în toate părţile locuite de Români şi a luat cu satisfacţiune la cunoştinţă rezoluţiile aduse în aceste adunări poporale. In considerarea timpului de iarnă nepotrivit pentru ţinerea adunărilor poporale comitetul a decis, ca în timpul mai apropiat adunări poporale să se ţină numai acolo, unde împrejurările locale vor reclama ţinerea lor, amânând continuarea seriei de adunări poporale pentru primăvară.

Comitetul a luat la cunoştinţă raportul comisiunei de redactare al ziarelor partidului şi aprobând paşii întreprinşi în scopul acestor ziare, şi-a exprimat deplina încredere faţă de comisiune, votându-i mulţămită pentru serviciile aduse partidului şi intereselor superioare ale neamului românesc.

Totodată a luat măsurile de lipsă pentru răspândirea acestor ziare şi în special pentru răspândirea ziarelor poporale naţionale.

In baza raportului prezentat de prezidentul dimisionat al clubului comitatens din Arad, comitetul a delegat pe dnul Dr. *Aurel Vlad* în scopul reorganizării clubului comitatens al partidului naţional român din comitatul Aradului“.

Congresul societăţii ortodoxe naţionale.

Duminecă s'a întrunit în capitala română primul congres anual, organizat de *societatea ortodoxă naţională* a femeilor române.

Această societate a izbutit să provoace un curent cultural şi să înfrăţească păturile sociale române, dela cele mai înalte până la cele mai smerite, în luptă pentru păstrarea credinţei şi pentru desvoltarea sentimentelor naţionale.

Intr'un singur an de existenţă s'au adunat fonduri pentru institutele societăţii, s'au înfiinţat biblioteci, s'au înfiinţat filiale în toată ţara, şi s'au ţinut conferenţe patriotice şi religioase.

Dimineaţa la orele 11 s'a oficiat serviciul divin la Mitropolie, de către P. S. Sa, Arhiereul Teodosie Ploeşteanu, vicarul mitropoliei, asistat de un cler distins. Au fost de faţă doamnele membre din comitet, şi o mulţime de persoane din toată societatea bucureşteană. A venit şi un mare număr de studenţi şi peste o sută de preoţi.

După ameazi un public enorm a vizitat expoziţia şi biblioteca dela casa şcoalelor. Seara la 9 ore s'a continuat programul la Ateneul Român, unde dnul *Nicolae Iorga* a vorbit despre: *Valoarea tradiţiei în educaţia femeii.*

Conferenţa a fost ascultată de un public imens, în frunte cu I. P. S. Sa Mitropolitul Moldovei Pimen, Arhimandritul Scriban, şi întreg comitetul societăţii.

Dl Iorga a desvoltat subiectul cu multe exemple şi citaţii frumoase, dovedind cum tradiţia joacă rol de educatoare pentru femeile noastre. Conferenţa s'a terminat la orele 11 şi jumătate.

Congresul şi-a continuat lucrările în ziua următoare după ameazi. S'a constatat frumosul succes moral şi material pe care l-a avut până acuma tinăra societate, şi s'a cetit o scrisoare a I. P. S. Sale, Mitropolitului nostru *Ioan Meţianu*, adresată presidentei societăţii.

Scrisoarea era de cuprinsul următor:

Onorabilă Doamnă!

Pentru preţuita Dvoastră invitare la congresul societăţii ortodoxe-naţionale, al Femeilor române, ce se va ţinea la 27 şi 28 ale lunei curente, vă exprim viile mele mulţămiri.

După ce însă etatea mea înaintată nu-mi permite a participa în persoană la acel congres: nu-mi rămâne decât să particip numai cu sufletul, bucurându-mă şi eu de salutarele Dvoastre stăruinţe, închinate culturei religioase-morale şi sfintei noastre credinţe în Dumnezeu.

Dacă ne vom reaminti, că acea sfântă credinţă a fost şi va fi pururea baza esistenţei neamului nostru şi că numai prin ea ajungem a înţelege taina cea mare a fiinţei şi a chemării noastre pe această lume, atunci vom înţelege tot mai bine, cât de sublim este şi scopul urmărit de societatea Dvoastre.

Rugând şi eu ferbinte pe bunul Dumnezeu să binecuvinte stăruinţele Dvoastre, şi să vi le răsplătească cu darurile sale cele bogate, iar pe Dvoastră rugându-vă să mă înscrieţi şi pe mine între membrii fondatori, cu modesta donaţiune de 500 lei, aci alăturaţi, cu binecuvântarea arhierească am rămas: Sibiiu, 25 Noemvrie 1911, Al Dvoastre de tot binele voitor: Ioan Meţianu, *Arhiepiscop al Transilvaniei şi Mitropolit al Românilor ortodoxi din Ungaria şi Transilvania.*

La propunerea P. Sfinţitului Arhiereu Ploeşteanu, Escelenţa Sa, Mitropolitul *Meţianu*, a fost proclamat *president de onoare al societăţii.* Dela noi a luat parte la congres dl Dr. *Nicolae Bălan*, profesor seminarial în Sibiiu.

Din protopopiatul Treiscaune.

— Conferenţa învăţătorească. Conferenţa preoţească. Inmormântarea parohului din Ozun Ioan Popp. Sinodul protopresbiteral. —

(Fine).

Pe ziua de 10 Nov. v. a fost convocată apoi conferenţa preoţească în aceeaşi comună. La mulţi din preoţi încă fiind acasă le-a adus firul telegrafic trista veste, că veteranul preot I. Popp din Ozun a trecut subit la cele eterne, iar alţii am aflat pe drum şi în locul de întrunire al conferenţei moartea bunului preot I. Popp. Ziua înmormântării a căzut pe ziua ţinerii conferenţei şi astfel era de prevăzut, că nu vom putea satisface ambelor îndatoriri, ceea ce totuşi ni a succes. Pe 8 ore a. m. toţi preoţii din tract, afară de unul bolnav, eram în frunte cu şeful în mica, dar curata şi plină de duhul evlaviei bisericuţă a Bacitelecenilor, unde s'a servit liturgia de preoţii M. Grecianu, I. Tătulea şi E. Ticuşan. In stranele largi vedeai înşiruindu-se 30 de preoţi, câţi nu s'au mai văzut în conferenţele preoţimii acestui tract. Alăturea de bătrânii, ninşi de iarna vieţii şi îmbătrâniţi în cinstea molitvelnicului, vedeai tinerii mândri şi frumoşi, în ochii cărora străluceau razele idealismului şi grija pentru soartea poporului încredinţat lor spre păstorire.

Predica a rostit-o părintele G. Hamsea, care a predicat despre dragostea „ce toate le sufere, toate le crede, toate le nădăjdueşte, toate le rabdă“. După serviciul divin ne-am întrunit în localul şcoalei, unde prezidentul conf. P. O. D. protopresbiter deschide conferenţa printr'un frumos discurs, în care se accentuează lupta ce se poartă de toate popoarele pentru cultura naţională şi se îndeamnă la muncă comună pentru aflarea mijloacelor întru susţinerea şcoalelor ameninţate.

Conferenţa purcede apoi la constituire şi înainte de trecerea la ordinea zilei, la propunerea preotului I. Rafiroiu, îşi esprimă părerea de rău pentru perderea preoţilor I. Oltean din Dobârlău, I. Moga

---

FOIŞOARĂ.

Regulament

pentru organizarea tinerimei ortodoxe din comunele tractului Sibiiu.

(Fine).

Convenirile societăţii.

§. 17. Convenirile societăţii sunt:

1. Conveniri cu dans în Dumineci şi Sărbători.

2. Conveniri sociale (şezători de lucru, producţiuni şi şezători literare).

La convenirile cu dans dela Crăciun, Botezul Domnului ş. a. iau parte numai acei membri, cari s'au obligat înainte la suportarea speselor. La şezătorile de lucru participarea e liberă; la şezătorile literare şi la producţiuni membrii societăţii sunt obligaţi a lua parte.

§. 18. La joc fiecare june joacă în bună ordine; cine calcă ordinea, necinsteşte pe altul, înjură sau se bate, se pedepseşte cu 2 cor. şi poate fi eschis din societate; asemenea şi fetele.

§. 19. Cine va necinsti în public pe tata feciorilor, pe judele lor, sau pe alt funcţionar, sau va sări asupra lor cu bătae, se va pedepsi cu 1—5 coroane, conform faptei şi împrejurărilor. In caz de repetire se eschide din societate.

§. 20. Dacă judele, tata feciorilor, ori substitutul său vor face pricini în adunarea societăţii, ori se vor îmbăta, ori vor bate pe vre un membru din societate, ori fac alte scandale, se vor pedepsi până la 10 cor. şi eventual se vor şi depune.

§. 21. In toate Duminecile şi sărbătorile de peste an afară de timpul prescris în §. 15. şi afară de timpul cât durează serviciul divin (Liturgia şi vecernia) se poate dansa.

§. 22. Cine fumează dansând se pedepseşte cu 20 fileri.

§. 23. Cine face gălăjie, flueră ori ţine în sala de dans pălăria în cap, se pedepseşte cu 20 fil.

§. 24. Dacă vre-un membru se poartă necuviincios faţă de jucătoarea sa, d. e. o ţine în braţe ori şade în braţe ori vorbeşte vorbe imorale, se pedepseşte cu 1 coroană. Repeţindu-se purtarea necuviincioasă a vreunui membru în felul amintit în §. 23 şi 24, se duplifică pedeapsa.

§. 25. Judele este dator a se îngriji, ca să danseze cel puţin odată toate fetele.

§. 26. La dansul obicinuit şi în locul de dans sunt admişi numai membrii societăţii. Escepţie se face cu părinţii tinerilor, cu însurăţeii în decurs de 3 ani, şi cu oaspeţii admişi de judele pe lângă o taxă de 4—20 fil. pe care o statoreşte după împrejurările locale comitetul parohial la începutul anului.

§. 27. Văduva până la etatea de 25 ani şi bărbaţii văduvi până la etatea de 30 ani pot lua parte la joc cu consimţământul preotului, însă sunt datori a contribui în proporţie cuvenită la acoperirea speselor.

§. 28. In Duminecile şi sărbătorile obicinuite dansul poate dura până la apusul soarelui, când judele e dator a-l sista.

La Crăciun şi Bobotează durata dansului o statoreşte comitetul parohial după datinele locale.

§. 29. Eschiderea din societate se face la propunerea preotului prin comitet. Plângeri contra eschiderii sau neeschiderii se fac la oficiul protopopesc.

Purtarea membrilor.

§. 30. Membrii au să se poarte cuviincios între sine şi faţă de toţi înainte-stătătorii de orice poziţie; să dea toată cinstea oamenilor bătrâni şi să salute pe stradă. Transgresiunea în aceste privinţe se pedepseşte până la 50 fil.

§. 31. Cine înjură ori blastămă, se pedepseşte cu 20 fil.

§. 32. Cine joacă cărţi în bani, se pedepşeşte cu 1 cor; cine dă adăpost jucătorilor de cărţi, plăteşte 2 cor.

§. 33. Cine fură de pe câmp pomi, poame, sade de vie etc., chiar şi când s'a pedepsit din partea primăriei comunale, se pedepseşte şi din partea societătii cu 4 cor., fiindcă a blamat societatea.

§. 34. Cine batjocoreşte pe altul în ascuns ori în public, se pedepseşte până la 50 fileri.

§. 35. Pe stradă nu este permis a cânta decât cântări morale potrivite; transgresiunea se pedepseşte până la 50 fil.

§. 36. Petrecerea pe stradă în poveşti se permite iarna numai până la 8 ore, vara până la 9 ore seara, însă fără zgomot. Cine din Vălcele, I. Popp din Ozun şi preoteasa Elena Negrescu n. Coltofean soţia preotului G. Negrescu din Intorsura-Buzăului.

Luându-se acum în discuţie celebrarea serviciului divin şi predica, după unele observări se constată succesul lor, iar celebranţilor şi preotului G. Hamsea li se aduce mulţămită.

Fiind timpul spre amiazi preotul I. Rafiroiu propune întreruperea conferenţei.

Propunerea e primită şi, după masa luată în comun, cu toţii am pornit în trăsuri şi căruţe spre Ozun, unde în presenţa unei lumi imense de străini şi credincioşii defunctului, am petrecut la cele eterne pe fratele I. Popp.

Au celebrat 6 preoţi şi P. O. Domn protopresbiter. Predica în româneste a rostit-o părintele din Poiana-sărată I. Oltean, care în grai frumos destăinueşte meritele răposatului pentru neam, biserică şi familie, iar preotul Iosif Popovici din Sângeorgiu cu avânt oratoric parentează în limba maghiară pe defunctul, luându-şi rămas bun dela credincioşii săi, pe cari timp de 30 de ani i-a păstorit cu credinţă şi cu dragoste deplină.

Toţi ceialalţi preoţi şi învăţătorii de faţă au cântat duios după neuitatul D. Cunţan cântările prohodului. In armonia sfântă a cântărilor atât de jalnice, în sunetul clopotelor de aramă, în plânsetele copiilor săi şi încă a unei preotese văduve şi în suspinele credincioşilor rămaşi fără bunul lor păstor am petrecut la cele eterne în 10 Nov. st. v. pe un om de omenie, pe parohul I. Popp.

In bătaia razelor unui soare de toamnă târzie, în cimiterul cu crucile plecate şi frunza îngălbinită a pomilor era atâta jale în natură şi atâta jale în sufletele noastre.

Şi mulţi dintre noi am lăcrimat unii poate pentru nestatornicia lumei acesteia, alţii poate la gândul, că nu o să avem parte în cătunele noastre nici unul de aşa înmormântare frumoasă, unde toţi preoţii unui tract să ia parte.

Cine ştie? Un singur suflet ştiu că a tresărit de fericire, sufletul preotului I. Popp, care a dus o muncă de 30 de ani de mucenicie într'un sat neştiut de nimeni, departe de cei de o limbă cu el, dar statornic în credinţa şi legea strămoşească.

După „adâncul bubuit al bulgărilor de pământ“ am continuat conferenţa în biserica din Ozun, unde s'au cetit statutele reuniunii de înmormântare, ce e să se înfiinţeze. Statutele au fost lucrate de preoţii Aurel Nistor şi Ioan Rafiroiu. Ele au fost primite cu mici modificări şi propuse Ven. Consistor spre aprobare.

Punctul din program: „Raport scripturistic cum s'au îndeplinit cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti“, lucrat de fiecare preot, fiind timpul înaintat s'a amânat pe proxima conferenţă, când rapoartele se vor încredinţa unui membru din conferenţă spre censurare şi raportare în proxima conferenţă.

La punctul ultim din program „Cum s'ar putea produce o lucrare armonică între preot şi învăţător“, Pompeiu Triff ceteşte tema sa, în care mânecând din citatul ap. Pavel (I. Cor. cap. XII. v. 11—12): „După cum corpul este unul şi are multe membre, dar toate membrele corpului deşi multe fiind, un corp sunt“ etc. constată, că între preot şi învăţător, precum şi ceialalţi factori chemaţi la promovarea înaintării poporului, trebue să fie bună înţelegere, căci „sunt multe membre, dar un singur corp“.

Pentru statorirea programului conferenţei viitoare se alege o comisie de trei membri.

La punctul: Propuneri şi interpelări, preotul Iosif Tătulea interpelează presidiul, dacă are cunoştinţă, că şi în tractul nostru s'au ivit simptomele unei boli, de care aproape fiecare tract sufere şi anume, că şi între noi ar fi un preot, unul singur care se ocupă cu „păscălia“, una din cele mai urâte meserii azi în sec. XX, secolul luminii, când preoţimea noastră păstrând datinile strămoşeşti, caută ca cu armele culturii, luminării şi rugăciunii dumnezeeşti să asigure fericirea vremelnică şi vecinică a turmei lor? Conferenţa preoţească convinsă fiind, că într'adevăr esistă un astfel de preot între noi, îşi esprimă indignarea faţă de acest preot (care în loc să recunoască greşala, a părăsit conferenţe) şi cere, ca fiecare coleg în proxima conf. să vină cu date positive şi în cas, că acel rătăcit şi-ar continua meseria, să se ia cele mai aspre măsuri, anume, boicotul şi eschiderea din toate soboarele noastre preoţeşti şi în cas de neîndreptare darea lui în judecată opiniei publice.

După închiderea conferenţei partea cea mai mare a preoţimei s'a depărtat la vetrele lor, iar membrii sinodului a doua zi în 11 Nov. v. ne-am întrunit din nou în comuna Bacitelec pentru desbaterea agendelor sinodului protopopesc, în care s'a remarcat absentarea în număr mare a deputaţilor mireni, pentru ce s'a esprimat părerea unanimă, ca la viitoarea alegere să se aleagă numai astfel de deputaţi, cari se obligă a lua parte în totdeauna la şedinţele sinodului.

Dl protopop al tractului îşi ceteşte reportul anual şi îndeamnă la muncă şi mai spornică în viitor. Se statoreşte budgetul anului 1912, se primeşte raţiociniul of. protopresbiteral şi se discută statutele fondului „D. Coltofeanu“ şi modul cum s'ar putea augmenta acest fond. Pentru ca „biblioteca tractuală a preoţimii Treiscaunelor“, a cărei base s'au pus în sinodul anterior, să poată lua fiinţă cât mai în grabă, se roagă preaonor. oficiu protop. să facă încassarea taxelor anuale dela preoţi, iar cu statorirea cărţilor de cumpărat din prima încassare se însărcinează preoţii I. Oltean şi I. Rafiroiu.

In fine sinodul protopresbiteral roagă Vener. Consistor arhidiecezan, că având în vedere lupta cea grea şi munca uriaşă ce trebue să o desvoalte preoţimea acestui tract pentru păstrarea instituţiunilor bisericeşti şi şcolare, precum şi zelul apostolic pentru promovarea intereselor credincioşilor, în concurenţă cu celelalte confesiuni conlocuitoare, cari dispun de alte arme şi alte mijloace de înaintare, să binevoiască a avea în grija sa părintească îndeosebi acest tract, în care suntem espuşi la multe susceptibilităţi şi prejudiţii omeneşti.

Terminate agendele sinodului P. O. D. protopop mulţămeşte pentru participare, şi astfel şi membrii sinodului pleacă spre cătunele lor cu nouă nădejdi, şi nouă puteri în suflet, gândind la cuvintele apostolului Petru: „Păstoriţi turma lui Cristos cea dintru noi, purtând grije nu cu sila, ci de voe, nu din interes mârşav, ci cu plăcere, nici aşa, ca şi cum aţi stăpâni peste păstoriţi, ci făcându-vă pildă turmei“. „Şi când se va arăta păstorul cel mare, veţi primi cununa măririi, cea neveştejită“.

I. R.
notarul conf. şi sin. prot.

---

se află pe stradă fără rost după timpul fixat, se pedepseşte până la 50 fil.

§. 37. Dacă moare vre-un membru al societăţii, sunt obligaţi a lua parte la înmormântarea lui toţi membrii, iar feciorii a duce sicriul.

§. 38. Intrebuinţarea armelor la orice ocazie e interzisă.

§. 39. In tot timpul de iarnă fiecare membru e obligat a se purta la şezătoare cuviincios şi liniştit, a nu fuma ori sta cu pălăria în cap, a nu se îndesa în cercul fetelor, ori a vorbi inmoral, ori a da îndemn la cântări inmorale, şi a se depărta la 9 ore acasă. Copiii de şcoală nu-i permis să ia parte la şezători.

§. 40. Dacă societatea voeşte a da cuiva o deosebită cinste, de ex. a ieşi înaintea cuiva călări ş. a., trebue să ceară permisiune dela preot şi comitetul parohial. La astfel de ocazii fiecare membru trebue să se prezinte îmbrăcat sărbătoreşte şi punctuos. Servitorii nu pot fi constrânşi la prezentări de onoare.

§. 41. Societatea poate forma şi cor pentru biserică şi pentru producţiuni. Dacă în comună este însă un cor bisericesc, membrii societăţii sunt datori a se inrola de membri ai acestui cor.

§. 42 Venitele societăţii (taxe, pedepse şi venitele dela producţiuni) formează fondul societăţii, a cărui menire e:

a) a întreţinea casa de dans;

b) a abona eventuale foi pentru tinerime şi

c) a premia cu cărţi sau recvizite economice pe acei membri, cari se disting prin o purtare exemplară şi prin diligenţă în sfera lor de ocupaţie.

Votat în conferenţa preoţească a tractului Sibiiu, ţinută la 7 Octomvrie, 1911.

Dr. Ioan Stroia
protopresbiter.

Nr. 13,196 Bis.

Aprobat!

Sibiiu, din şedinţa Consistorului arhidiecezan, ca senat bisericesc, ţinută la 11 Noemvrie, 1911.

Dr. Il. Puşcariu
vicariu arhiep.

Dr. George Proca
secretar.

Din protopresbiterate.

Mişcări culturale în protopresbiteratul Cetatea de peatră.

(Fine).

Conferenţa preoţască.

In anul acesta conferenţa preoţască s'a ţinut în parohia centrală Borcut, la 14/27 Octomvrie. La glasul şefului nostru tractual am alergat din toate părţile tractului, având la inimă soartea maicei noastre biserici, ca să ne împărtăşim reciproc esperinţele câştigate ca muncitori în via Domnului, contribuind prin aceasta la întărirea legii lui Dumnezeu între oameni, la încuragiarea noastră în lupta ce trebue s'o ducem în contra multor ispite de tot felul, ca astfel întăriţi să fim păzitori şi apărători destoinici ai legii şi ai viitorului neamului nostru, spre care scop suntem şi puşi.

Cum că e pătrunsă preoţimea de aceste nobile sentimente, o dovedeşte faptul, că dintre 37 preoţi obligaţi a lua parte la conferenţă numai 4 au absentat şi şi acela din cauze de tot acceptabile, ear ceialalţi toţi au fost presenţi.

După celebrarea serviciului divin, împreunat cu invocarea Duhului sfânt, slujba parăstasului şi predică ţinută de George Gheţe, preoţimea s'a întrunit în sala de învăţământ a frumosului edificiu şcolar din loc.

Presidentul, P. On. Domn *Vasilie Duma*, prin un discurs remarcabil referitor la creşterea religioasă a copiilor în familie deschide conferenţa. După constatarea celor presenţi, se constitue conferenţa, şi se aclamează de notar preotul din Rohia, Nicolae German, ear bărbaţi de încredere pentru verificarea procesului verbal: preoţii Teodor Şovrea din Fânaţă şi Ioan Hermann dia Rogoz. Trecându-se imediat la ordinea zilei, se deschide discuţie asupra serviciului divin şi a predicei ţinută de preotul George Gheţe „Despre patima beţiei“. Cu deosebire asupra predicei s'a încins o discuţie foarte animată, la care au luat parte preoţii: Alexiu Latiş, Aurel Greblea, Nicolae German şi la urmă presidentul; predica se declară potrivită pentru popor şi deplin succesă.

Se presintă actul P. V. Consistor, prin care se ia cu plăcere la cunoştinţă activitatea conferenţei din anul trecut, aprobându-se totodată şi unele concluse luate, ear 5 concluse s'au aprobat prin resoluţiuni speciale, cari asemenea s'au comunicat conferenţei.

Se presintă mai multe ordine consistoriale, între cari şi ordinul P. V. Consistor Nr. 3020 Bis. 1911, prin care se transpune conferenţei conclusul Nr. 8—1911, al sinodului protopopesc din tractul Iiia, referitor la înfiinţarea unei foi poporale care să corespundă în general tuturor cerinţelor poporului. Conferenţa aderează la această idee, aflându-o de potrivită şi cu deosebire între împrejurările de azi când aproape toate confesiunile din patrie au foi anume redactate pentru credincioşii lor.

Se presintă circulara P. V. Consistor arhidiecezan Nr. 6656 Bis. 1911 prin care se introduce în arhidiecesă „Instrucţiunea compusă şi de nou redactată despre conferenţele preoţeşti din arhidiecesa Transilvaniei“. Luându-se spre ştire, se alege o comisiune de 7 preoţi, care să facă un proect pentru împărţirea tractului în mai multe grupări religioase, ear şedinţa se suspinde pe 10 minute.

Redeschizându-se, raportul comisiunei de 7 presintă un conspect de împărţire propunând totodată şi pe conducătorii acelor grupări. Conferenţa primeşte fără nici o modificare. In sensul acestei decisiuni tractul se împarte în VI grupări religioase, ear ca conducători ai lor sunt numiţi preoţii: Stefan Micle din Copalnic, Teodor Şovrea din Fânaţă, Ioan Perhaiţa din Dobric, Augustin Cupşa din Cupşeni, Nicolae German din Rohia şi Ioan Dobre din Maşca.

Urmează cetirea proectului de statute pentru, „Reuniunile de temperanţă“, de raportorul comisiunei însărcinat cu aceasta, preotul Nicolae German.

Proectul presentat atât în general cât şi la desbaterea specială se primeşte, îndatorându-se totodată fiecare paroh a lucra pentru înfiinţarea acestor reuniuni, după aprobarea statutelor. Despre resultat va raporta esact la conferenţa proximă.

Parohul Alexiu Latiş ceteşte disertaţia despre „Reuniunile de înmormântare“. Conferenţa declară disertaţia de bine şi cu pricepere lucrată, ear pentru lucrările pregătitoare alege o comisiune de 6 preoţi. In casul când s'ar putea acuira în timpul cel mai scurt un număr corespunzător de membri, comisiunei i se dă îndrumarea să purceadă numai decât la înfiinţarea reuniunei de înmormântare.

Preotul Nicolae German referează despre censurarea rapoartelor anuale, despre activitatea preotimei tractuale şi despre modul cum au fost executate din partea preoţilor concluse'e conferenţei din anul trecut.

Raportul se primeşte în general, formând bază la desbatere specială şi discutându-se punct de punct se aduc concluse în merit.

La ordinea zilei se pune tema generală destinată pentru conferenţele anului acestuia din partea P. V. Consistor: „Cum a îndeplinit preoţimea arhidiecezană cele 12 puncte din sfaturile arhiereşti, trimise la adresa fiecărui paroh prin pastorala dela 29 Iunie 1909 Nr. 7983 Pres., şi ce resultate practice au obţinut în sfera lor de activitate?“

Ne întrând raport detaiat dela fiecare preot, nu s'a putut constata resultatul obţinut, deci s'a decis, ca cel mult până la finea anului curent să înainteze oficiului protopresbiteral fiecare preot raportul în această privinţă, ear spre censurare s'a ales o comisiune, care la proxima conferenţă va veni cu o lucrare vrednică în chestia acestor sfaturi arhiereşti.

Presidentul mulţumind apoi preoţimei pentru interesul arătat faţă de conferenţă şi îndemnând pe toţi la muncă întru înaintarea şi întărirea bisericii şi şcoalei noastre, încheie conferenţa. Preotul Augustin Cupşa în numele preoţimei prin cuvinte calde mulţumeşte presidentului pentru înţeleapta conducere nu numai a acestei conferenţe, ci a tuturor întrunirilor noastre, şi cere dela bunul Dzeu că să-l trăiască întru mulţi ani.

Rămâne ca sămânţa primită în această conferenţă, ducându-o fiecare în inima sa şi cultivând agrul său, să o arunce din inimă în inimi, ca aşa crescând să înflorească şi rod să aducă.

Sfinţirea bisericii din Făureşti.

Dacă se poate bucura şi bietul popor român de zile senine, de zile de recreaţie, momente vesele în greul vieţii, acelea între împrejurările de azi sunt esclusiv numai acelea pe cari, i le procură biserica noastră străbună, care din cel mai vechiu timp a fost pentru poporul român singurul asil al virtuţii, singurul isvor al fericirii şi al înaintării lui, singurul adăpost în zile grele şi singura nădejde în un viitor mai fericit.

Şi cu cât biserica noastră va fi mai în floare, cu atât şi neamul nostru va fi mai în bună stare, va înainta şi el ca alte neamuri cu paşi mai repezi devenind un popor moral, deştept şi îndestulit cu soartea.

Foarte uşor ne putem convinge despre acest adevăr, dacă vom arunca o scurtă privire peste trecutul nostru de tristă amintire. Ce eram pe acele timpuri vitrege, când poporul şi biserica noastră îndurau suferinţe şi împilări dela neamuri păgâne şi streine, cari storceau ani dearândul moşia noastră străbună? Abia decând biserica ridică cetăţuile sale şi îş organisează în linişte armatele sale, răsare şi pentru neamul nostru lumina speranţei mântuitoare şi păşim încetişor către perfecţiunea spirituală şi morală.

Dovadă deci că numai credinţa neclătită în legea strămoşească, iubirea şi conlucrarea armonică şi speranţa în Dumnezeu ne va apropia şi în viitor către limanul doririlor noastre. Nu ne rămâne alta, dacă voim ca viitor şi viaţă să avem, decât să ridicăm cât de multe şi mareţe lăcaşuri dumnezeeşti, cari să formeze tot atâtea cetăţi tari de apărare, isvor de mângaiere şi ajutor întru înaintarea spre cele bune şi de folos.

Bunul Dumnezeu, din iubirea Sa către neamul şi biserica noastră, a luminat mintea ca să cunoască acest adevăr, şi a trimis îndemn în inimile credincioşilor noştri din comuna Făureşti, să ridice Domnului un măreţ lăcaş de rugăciune, ear pentru ei adăpost de mângăiere în zile grele, isvor de lumină şi învăţătură.

O biserică măreaţă, zidită în stil bizantin, împodobeşte această comună situată pe valea străbătută de Râul Cabnicului şi care în drumul ce vine dinspre Marmaţia în Ardeal e prima comună ortodoxă română. Această biserică frumoasă a fost predată destinaţiunei sale Dumineca în 23 Oct. v. (5 Noem n.) a. c. prin P. C. Sa Dl protosincel Dr. *Eusebiu R. Roşca*, ca mandatar al Exc. Sale I. P. S. Domn *Ioan Meţianu*, arhiepiscop şi metropolit,

Numai cu 2 zile înainte am primit vestea, că P. C. Sa va sosi earăş pe câteva momente în mijlocul nostru, şi cu toate acestea sărbările împreunate cu această sfinţire au fost cât se poate de succese. Causa este la tot casul venirea între noi a P. Cuvioşiei Sale.

Tactul şi înţelepciunea distinsului mandatar arhiepiscopesc, cât şi măsurile potrivite luate cu o zi mai înainte de şeful tractului, au făcut ca acest act sfânt să-şi aibă adevăratul său farmec sărbătoresc.

Sâmbătă în 22 Oct. v. la 11 ore soseşte doritul oaspe, P. Sa C Dl protosincel Dr *E. R. Roşca*, însoţit de P. Oc. Domn diaconul Dr. *Vasile Stan*, profesor sem, în gara Gâlgău. De aici o trăsură cu 4 cai frumoşi a fost pusă la dispoziţia iubiţilor oaspeţi, care i-a dus până la locul destinaţiei trecând preste orăşelul Lăpuşul-unguresc.

La marginea tractului sunt întimpinaţi de şeful tractului, Dl Vasilie Duma, însoţit de Dl Dr. Gavriil Buzura adv., deputat sinodal şi congr. precum şi de alţi preoţi învăţători şi inteleotuali din comunele vecine. După luarea prânzului la masa Dlui protopop Duma, la 3 oare p. m. s'a continuat calea preste „Petriş" către Făureşti. Trăsura P. Cuvioşiei sale era însoţită acum de vre-o 6 alte trăsuri, ear în comuna fruntaşă Mănăştur, un banderiu de vre-o 50 de călăreţi, apoi preoţi şi învăţători, au întimpinat pe aşteptaţii oaspeţi. De aici un convoi impunător a luat calea pe râul Cabnicului în sus. Se înserase bine, când am sosit în parchia Lăschia unde parohul Aurel Greblea precum şi învăţătorul pensionat Paşce, au bineventat în numele credincioşilor pe Preacuvioşia Sa, ear distinsul oaspe în cuvinte calde mulţumeşte. O poartă triumfală împodobia centrul comunei şi în sunetul clopotelor am părsit comuna.

La orele 7 seara ajungem în comuna Făureşti, locul de sărbare. La marginea comunei o poartă de triumf cu inscriţia: „Bine e cuvântat cel ce vine în numele Domnului" arăta, că un oaspe distins are să vină în această comună.

Pe ambele margini ale drumului erau postaţi credincioşi în ordine frumoasă, purtând fiecare luminare aprinsă în mână, ear clopotele vesteau apropierea celui mult aşteptat. Timpul de toamnă, destul de frumos, razele palide de lună, binişor înălţată pe cer, şirurile de credincioşi în luminările aprinse, banderiul călăreţilor, sunetul melodios al clopotelor, era ceva admirabil.

La poarta triumfală aşteptau pe doriţii oaspeţi parohul din loc, Alexandru Cocoş şi notariul comunal; unul în numele bisericii, ear altul în numele comunei politice bineventează pe Preacuvioşia Sa, care le răspunde în cuvinte potrivite.

După întrarea în comună, Preacuvioşia Sa şi Dl profes. Dr. Stan se încuartirează la preotul Greblea, ear ceilalţi oaspeţi la Dl notar pensionat Latiş.

Imediat după încuartirare s'a făcut în biserica vechie prescrisa preveghiere, împreunată cu utrenia zilei următoare.

Dumineca dimineaţa la 8 ore Preacuvioşia Sa însoţit de Dl protopop Duma de Dl profesor Dr. Stan şi de 15 preoţi mergând la biserica vechie şi îmbrăcându-se în toate odăjdiile, şi luând tot ce s'a aflat acolo, în procesiune impunătoare s'au adus toate la noua biserică. Imediat după sosire s'a făcut sfinţirea apei şi apoi actul solemn al sfinţirii bisericii, urmând numai decât începerea sfintei liturghii.

Cântările le a esecutat un cor improvisat compus din vre-o 12 învăţători, condus de preotul Latiş din Plopiş. Terminată sf. liturgie Preacuvioşia Sa urcă amvonul şi ţine o predică foarte potrivită momentului, scoţând la iveală folosul şi fericirea ce au toţi aceia cari jertfesc pentru ridicarea casei Domnului, şi convingând prin cuvintele sale părinteşti pe cei presenţi, că fără credinţă în Dzeu şi fără fapte bune nu putem fi fericiţi.

Stropindu-se tot poporul de Preacuvioşia Sa cu apă sfinţită, se închee actul sărbătoresc al sfinţirii noului Sion. La ridicarea nimbului sărbătoresc au contribuit şi următorii cărturari prin presenţa lor: Dr. Gavriil Buzura, adv., Dr. I. Oţean, adv., Dr. Ioan Petruţ, cand. de adv., toţi din Lăpuşul-unguresc, Dr. G. Anca, medic, Dr. Gajzágó, prim pretor, Alexiu Stupar, cassar, Esztegár, pretor, Ioan Petrovan, notar, toţi din Mănăştur, mulţi învăţători şi alţii.

La 2 ore a fost banchetul, unde asemenea a fost lume multă. A toastat P. Cuvioşia Sa pentru Maiestatea Sa, dl protopop Duma pentru Escelenţa Sa Inaltpreasfinţitul Domn Arhiep. şi Mitropolit *Ioan*, preotul N. German pentru Preacuvioşia Sa, preotul G. Pardean pentru protopresbiterul Duma, Dr. G. Buzura pentru preoţi şi învăţători, preotul Alexiu Latiş pentru administraţie, preotul Greblea pentru profesorul Dr. Stan, tinărul advocat Dr. I. Oţean a vorbit cu multă însufleţire pentru popor, iar protopopul Duma în numele comitetului parohial mulţămeşte oaspeţilor pentru interesul şi bunăvoinţa ce o arată către biserică prin presentarea lor la aceste sărbări, şi cu aceasta se ridică masa.

Sunt rare sărbătorile acestea, dar cu atât au mai mare însemnătate pentru noi şi poporul nostru, cu cât ele totdeauna sunt premerse de fapte mari, lucruri bune săvârşite de popor. Le putem numi praznice ale sentimentului de jertfire, însuşire bună, pe care mulţămită lui Dzeu, că poporul român o are, dar numai până atunci, până când conducătorii lui o ştiu şi apreciă. Deci apreciată trebue, dacă vrem să înaintăm pe calea apucată.

Momente plăcute au fost aceste sărbări pentru cei ce parte au luat la ele, dar mai plăcute şi pline de bucurie au fost pentru poporul credincios din această parchie, când munca şi jertfa depuse pe altarul Domnului au văzut-o încununată cu succesul dorit. Servească-le deci acest frumos şi sfânt lăcaş de rugăciune spre mângăere în zile de năcaz, spre apărare în zile de primejdii şi spre ajutor la înaintarea şi întărirea în nădejdea timpurilor mai bune ce o să vină.

Preotul *N. German.*

NOUTĂŢI.

Ziua sfântului Andreiu. Mercuri, în ziua sfântului apostol Andreiu, au aranjat elevii din secţia teologică a seminariului nostru Andreian o şedinţă festivă foarte succesă, întru amintirea memoriei marelui Arhiepiscop şi Mitropolit *Andreiu baron de Şaguna.* La această frumoasă serbare şcolară, pe lângă elevii institutului şi întregul corp profesoral, în frunte cu P. C. Sa, Protosincelul şi directorul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, a participat I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, P. C. Sa, Arhimandritul *Dr. Ilarion Puşcariu*, vicariu arhiepiscopesc, asesorii consistoriali: Galacteon Şagău, Nicolae Ivan, Lazar Triteanu protopresbiteri, Ioan Droc protopresbiter pensionat, Dr. George Proca secretar consist., Dr. Atanasiu Marienescu, membru al Academiei Române, I. A. de Preda, fisc consistorial, Andreiu Bârseanu, presidentul „Asociaţiunei", protopresbiterul Vasile Duma, preotul Cothişel, din Certege, medicii Dr. Iancu şi Dr. Ittu, mai mulţi preoţi, şi alţii. Şedinţa a fost deschisă la orele 11, prin dl profesor seminarial *Dr. A. Crăciunescu*, care în puţine dar alese cuvinte, a arătat însemnătatea zilei şi rostul aranjării acestei şedinţe festive. A urmat *imnul festiv*, scris din prilejul serbării centenarului dela înfiinţarea seminariului „Andreian", de protopresbiterul Ioan Teculescu, şi compus de profesorul de musică T. Popoviciu. Frumosul imn a fost cântat cu precisiune de corul teologilor condus cu multă destoinicie de clericul Ignator, din cursul III. Clericul Grigoriu Vermeşan din cursul III a rostit apoi un discurs bine simţit despre Şaguna, corul teologilor a întonat în urmă *Ochiul*, de A. Bena, iar clericul I. Pică din cursul III a cetit o disertaţie despre educaţia religioasă-morală în familie, şi încheerea a făcut'o corul teologilor cu „*Ceasul rău*", text de V. Alecsandri, musică de Vorobchieviel. După eshauriarea programului a rostit I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan* o vorbire plină de învăţături frumoase la adresa elevilor din seminarul nostru. La orele 12 şi jumătate serbarea a fost terminată.

*

Nou episcop sârbesc. Sinodul episcopesc din Carloviţ a ales episcop în scaunul dela Buda pe Arhimandritul *George Vidicki*, iar de vicar al Patriarhului pe Arhimandritul *Zerenski.*

*

Rescumpărare. Domnul asesor cons. Nicolau Ivan rescumpărând felicitările de ziua onomastică, dărueşte fondului pentru ajutorarea copiilor săraci, administrat de epitropia parohială din Sibiu-Cetate, suma de 20 Cor.

*

Banchet. Societatea scriitorilor români a dat Dumineca un banchet în onoarea dlui C. C. Arion, ministrul de culte. Au luat parte la acest banchet 70 de persoan, scriitori şi reprezentanţi ai presei. In timpul mesei a domnit multă animaţie şi un adevărat spirit de colegialitate. Dl Cincinat Pavelescu a făcut şi de astă-dată epigrame foarte spirituale.

*

Recensământ. Resultatul ultimei numărători a poporului bucovinean arată că cifra românilor din Bucovina se ridică cu sfârşitul anului 1910 la 273.254 de suflete. *Foaia Poporului* din Cernăuţi crede, că cifra aceasta este prelucrată, şi că numărul românilor bucovineni trebue să fie peste 300 000 de suflete. Rutenii din Bucovina sunt 305 mii, jidanii 102 mii, nemţii 65 de mii, polonii 36 mii, ungurii 10 mii. Sporul românilor în zece ani este destul de considerabil.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al bisericii şi neamului nostru, *Vasile de Stroiescu* a dat şi şcoalei noastre confesionale un ajutor de 500 cor., pentru care fapt în numele meu şi al parohienilor mei, aduc marelui mecenat şi pe această cale ferbinţile noastre mulţămite. Baba, la 27 Nov. st. v. 1911. *Georgiu Ciupe*, preot ort. român.

*

Indreptare. Am reprodus în cei doi numeri din urmă articolul, „*Mărturisirea preoţilor*" cu o notiţă, care a fost greşit tipărită şi care avea să sune astfel: „La dorinţa *exprimată din mai multe părţi şi cu învoirea* autorului reproducem acest articol din „*Revista Teologică*" numărul ultim". Indreptăm greşala.

*

Mulţămită. Mulţămim marelui binefăcător al neamului românesc *Vasile de Stroiescu* pentru marinimosul dar de 500 Cor. oferit şcoalei noastre gr.-or. române din Hădărău, tractul Lupşa. In numele comitetului parohial. *Ioan Onea*, paroh. *D. Bedeleanu*, înv.

*

Concert. Marţi, în 19 Dec. n. 1911, în ziua de Sf. Nicolae, se va da un *concert* de cunoscutul cântăreţ de operă *N. Corfescu*, cu concursul doamnei *Maria Corfescu*. Programa e bogată şi variată, cu arii din Wagner, Tosti, Verdi, Puccini, Leoncavallo. Se va cânta şi aria lui Manole din Mănăstirea de Argeş, de Iac. Mureşan şi mai multe doine ardeleneşti. Concertul se ţine în sala Muzeului „*Asociaţiunii*". Inceputul la 8 ore seare. Intrarea: 3 cor., stal I. 2 cor., loc de stat 1 cor., şcolari 60 fileri. Bilete se găsesc la libraria arhidiecezană şi seara la cassă.

*

Mausoleu. Consiliul comunal vienez a hotărât să clădească un mausoleu pentru cavalerii ordinului militar Maria Terezia îngropaţi în Viena. Mausoleul va costa o jumătate de milion de coroane şi se va inaugura în 1913, la sărbarea centenară a luptei dela Lipsca.

*

Pentru nenorociţi. Se anunţă din Petersburg, că un proiect de lege vorbeşte de 118 milioane ruble, ca ajutor pentru ţinuturile ruseşti bântuite de foamete în urma lipsei de recolte.

*

Holera. Din Zenta se anunţă patru casuri de holeră, dintre care două mortale. Deşi poliţia oprise pe locuitori să bea din apa Tisei, şi deşi oraşul are fântâni arteziane, totuşi mai mulţi cetăţeni aduceau apă de beut din Tisa. Autorităţile au închis şcolile şi au interzis representaţiile teatrale şi chinematografice din oraş.

*

Concertele drei Delavrancea. Am amintit despre succesul obţinut în Viena de marea pianistă, dra Cella Delavrancea. Artista a secerat acelaş strălucit succes şi în oraşele de frunte ale Germaniei, cu deosebire în München şi Berlin. Dra Delavrancea a primit o învitaţiune din partea împărătesei Germaniei, spre a cânta înaintea suveranilor şi a curţii la Potsdam. Concertul a avut loc, şi artista noastră a cântat din Scarlatti, Beethoven, Schumann şi Chopin. O strălucită asistenţă a dat artistei române cele mai călduroase dovezi de admirare; împărăteasa Augusta a Germaniei şi-a exprimat îndată după concert via sa mulţumire. Presa germană a publicat articole pline de laudă asupra producţiunii dela curtea imperială. *Tägliche Rundschau* scrie, că dra Delavrancea este o „adevărată minune."

*

Emigraţiune. Din raportul acum apărut al camerei de comerţ şi industrie din Braşov aflăm, că din comitatele Braşov, Făgăraş, Târnava mare şi Sibiiu au emigrat în anul 1911 total *5252* de persoane, din acestea în America 3336, în România 1667, în Germania 172. S'au întors acasă *846*, şi adecă din America 658, din România 139, din Germania 44. Numărul emigranţilor, în asemănare cu cel din anul 1909, a scăzut cu 113; numărul celor întorşi acasă a scăzut cu 8. Emigranţii cei mai mulţi (2052) sunt din comit. Sibiiului.

*

La fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Ioan Comşa, învăţător (Bruiu) 20 bani, Ioan Popa, paroh (Vidacutul-rom), soţia sa Iuliana n. Lupea şi copiii lor: Anastasia, Virgil, Mărioara şi Letiţie, cor. 1.20; Visarion Iacob, măestru franzelar, 20 bani; Ioan Saciu, înv. penz. (Măgărei), în amintirea ginerelui său † parohul Ioachim Trifu (Verdu), 1 cor.; Florian Bologa, paroh (Marpod), 32 bani; N. Grecu, prezidentul „Societăţii pielarilor din Porceşti", 80 bani; Valeriu Florian, preot (Racoviţa), 20 bani; Romul Todea, din prilejul căsătoriei Dr. R. Paşca (Câmpeni) cu dşoara Armida Popescu (Sibiiu) 10 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezid., 10 bani.

*

Accident. Cu prilejul reparaturilor dela catedrala din Nantes, a căzut săptămâna trecută o piatră de 30 chilograme din înălţimea boltei şi a omorât pe un doctor Menager. Cauza accidentului este negligenţa autorităţilor.

*

Isvor de petrol. In Săcel, din Maramurăş, s'a dat de un bogat isvor de petrol. Se zice, că pe fiecare ceas ies din pământ 800 de litri de petrol.

*

Impărat al Indiilor. Regele George al Angliei, cum se vesteşte din Delhi, a fost proclamat Marţi în 12 Decemvrie 1911 de împărat al Indiilor. Suveranul a dăruit pentru şcoilile poporului 5 milioane de rupii (o rupie, monetă indiană, are valoare cam de 2 coroane). Reşedinţa guvernului indic s'a mutat din Calcuta la Delhi, conform ordinului dat de domnitor.

*

Pensiune pentru mame. Cu ziua 1 Decemvrie a intrat în vigoare o lege nouă în statul american Ilinois, care asigură o pensiune anuală pentru ori ce mamă săracă, dacă are copii minori. In prima zi s'au presentat 40 de femei sărace şi au primit, după numărul copiilor, câte un cec de 18—120 dolari. Noua lege este primul pas către o epocă, în care statele americane se vor îngriji, ca nimenea să nu mai sufere mizerie, şi nici un american să nu mai ştie ce însemnează a fi flămând.

*

Cambii falsificate. Funcţionarul Zoltan *Ryhliczky*, dela banca ungară comercială din capitală, în înţelegere cu agentul Ludovic *Bauer* au înşelat cu ajutorul cambiilor falsificate o sumă de peste un sfert de milion de coroane dela sus numita bancă. Funcţionarul descoperit a încercat să se sinucidă şi s'a împuşcat, dar n'a murit. Agentul Bauer e urmărit de poliţie. Banii, în mare parte, au fost găsiţi.

*

Mulţămită. Pentru şcoala confesională din Mogoş-Mămăligani tractul Lupşei, au binevoit a contribui următorii: Excelenţa Sa Arhiepiscopul şi Mitropolitul Ioan Meţianu 20 cor., P. C. sa Arhimandritul Dr. Ilarion Puşcariu. 5 cor., C. Morariu, paroh în Pătrăuţ, Bucovina, 41 cor. 30 fil., Iosif Serafin, preot mil. Saraievo 20 cor., Dr. Lazar Popoviciu, medic Viena, 10 cor. Dr. Aurel Cosma, advocat Timişoara 10 cor. George Ciupe paroh Baba 9 cor. 01 fil. In numele comitetului parohial aduc tuturor cele mai sincere mulţămiri. *Vas David*, paroh.

*

Bioscop. In 23 şi 24 Decemvrie representaţie interesantă: se va da sensaţionala dramă „*Dr. Gar el Hama, fiul Orientului*", în două acte.

Teatru.

Cu cooperarea artistului *Viebach*, ca oaspe, se dă astăzi, Vineri, „*Die Schauspieler des Kaisers*", dramă în 3 acte şi „*Unter vier Augen*", comedie în 1 act. Mâne, Sâmbătă, *Schuldig*, tragedie în 5 acte, Dumineca, d. a. „*Rosenmontag*" tragedie, şi sara *Der Pfarrer von Kirchfeld*, piesă poporală cu cântări.

Cărţi şi reviste.

Şăzătoarea săteanului, revistă lunară, nr. 9—11 din Septemvrie — Noemvrie 1911, cuprinde: Progresele cooperaţiei. Alexandru Ioan Cuza Voevod. Despre întovărăşire. Lui Mihai Eminescu. Discursul regelui. Ploaia. Pentru cinste. Puterea ştirbită. Rugăciune. Infrăţirea româno-turcă. Direcţiuni pedagogice şi consilii generale. Cronică. — Abonamentul 5 lei anual. Redacţia: Bucureşti, Strada Ciciopi 24.

Pentru săraci.

La apelul nostru pentru darurile de împărţit între săracii noştri la Crăciun am primit dela P. C. Sa Domnul Dr. Ilarion Puşcariu arhim. şi vicar archiep., 5 cor.; binefăcătorul meseriaşilor Ioan Vişa, înzestrând cele 3 portrete din Reuniune, cvota pro 1911 cor. 60; N. N. din Z., 10 cor.; Nicolae Bratu, prop. „Foiei pop.," 2 cor.; apoi dşoarele: Veronica Todoruţ, Anuţa Dordea, Mărioara Lojniţa, Eugenia Cosma, Mărioara Drimba, eleve ale şcoalei de menaj din Sibiiu: 6 bluze, 2 jachete de iarnă, 1 fustă de iarnă, 1 haină completă şi 2 părechi ghete.

Aducând cele mai sincere mulţumite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci.

Sibiiu, 13 Decemvrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a și Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colț o parțelă de 212 stângini cuadrați.

Doritorii au a se adresa în Sibiiu, Wollgasse Nr. 10 a.

(457) 1—6

◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆ ◆

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. și 4—5 p. m.

[448] 47— Director-șef
Dr. Cosmutza.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice și în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a așezat în comuna Seliște, comitatul Sibiiului, unde primește comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, și întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

(383) 15—

Papier à Cigarettes

ABADIE
PARIS
se capătă în toate tutungeriile.
124 b) 15—

„Calendarul Național" pe 1912

întocmit de redacția foilor dela Orăștie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet! El ne arată pe:

— *Mihai Viteazul* intrând biruitor prin poarta cetății dela Alba Iulia, după ce a cucerit Ardealul, și ajungând acuma el Domn și peste acest colț de țară românesc! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme *Domn al tuturor Românilor!* — Ne arată apoi pe:

— *Tudor Vladimirescu*, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din București și primește jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: Prinderea lui Tudor Vladimirescu de către mișeii Greci și Turci de-'l duc și-'l omoară!

Și alte multe chipuri interesante și plăcute.

Apoi bogat material de cetit: povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.

☞ Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Național", care ne arată feluritele scrisori de pe fața pământului!

Văzut-ai vr'odată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai ușor; dar grecească monumentală și grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo și Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba" și acea zisă „hebraică", cu puncte și fără puncte? și în urmă cea „rabinică"? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care știe scrie, e deosebit printre ceialalți, ca la noi un popă printre alți oameni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut'ai. E de tot fină și încurcată. Mai aleasă și ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curățică și sprinteană?

Și apoi de sigur n'ai văzut scrisoare „sanscrită", a vechilor Indieni, scrisoare pe care ei o numesc „scrisoarea Zeilor", căci zic ei, ar fi cea mai desăvârșită de pe lume!

Ori văzut'ai scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori puncte ori cerculețe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colțuri așezate în toate formele! Și tu după așezarea lor să ghicești ce e scris cu ele?

Și mai ales văzut'ai scrisoare de hieroglife? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglife are vre-o 2000 de semne sau „litere", pe care trebue să le știi, de vrei să poți ceti cu scrisoarea asta:

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflați, tipărite aievea în „Calendarul Național" de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înșirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 șire, iar din ciudatele hieroglife să dau două fețe întregi!

Prețul unui Calendar 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe li-se dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li-se trimite în pachete pe poștă) li-se socotește calendarul în numai 11 cr. (22 fil.), având însă a și plăti ei și posta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe așteptare, având a plăti prețul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul și își plătesc și poșta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puțin ca 12 exemplare, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceștia noi plătim și poșta (câte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poștă închis, și în forma asta poșta nu primește pachetele neplătite.

Trimiteți cereri și bani la:

(456) 2— **Admin. „Libertatea" în Orăștie (Szászváros).**

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:
Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17.

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 12—26

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic și lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAȘCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croește foarte bine și pe lângă că le lucră din material bun le face și cu un preț de tot moderat și la caz de urgență le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari și mari! [101] 27—52

Telefon 172.

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",

însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul",
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 3—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

TURUL
TURUL

GHETELE „TURUL"

în urma superiorității lor au câștigat un renume universal și sunt recunoscute ca fabricațiune bună pe lângă **prețuri neînsemnat de ieftine.**

„TURUL" fabrică de ghete, societate pe acții în Timișoara.

Locul de vânzare:
Sibiiu-Nagyszeben, Strada Cisnădiei, Nr. 20.

Cataloage gratis și franco. **Angajați peste 1200 lucrători.**

130 filiale în și afară de patrie. (119) 10—10

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 6/19 Decemvrie 1911. Nr. 128.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Conducerea partidului.

Sibiiu, 18 Decemvrie n.

Am publicat în numărul trecut, la loc de frunte, hotărârile aduse din partea comitetului central al partidului național român dela noi în ședințele ținute Luni și Marți, săptămâna trecută, în Budapesta, pentru a ne arăta și pe calea aceasta *respectul* cu care ne purtăm față de suprema conducere a partidului politic al Românilor din patria aceasta.

Pentrucă, cu toate că nu consimțim pe deplin cu părerile politice pe cari le reprezintă comitetul central al partidului național român, și cu toate că nu suntem prea încântați de activitatea pe care o desvoaltă onoratul comitet, — lucruri pe cari le-am accentuat și le-am motivat totdeauna când s'a ivit necesitatea, — îndreptățirea comitetului de a fi recunoscut ca for suprem în conducerea noastră politică nu am tras-o la îndoeală nici odată.

Ca să fim destul de bine înțeleși chiar și de ceice au obiceiul să călărească pe cuvinte și să le răstălmăcească înțelesul, ținem de necesar să ne precisăm de nou punctul de vedere pe care-l reprezentăm noi în politica românească.

Suntem contrari principiari ai tuturor pretensiunilor, cari în imprejurările date *nu se pot realiza;* și din acest motiv cerem, — nu de acuma, ci de când a fost compus, — *modificarea programului nostru național,* în care se cuprind și puncte, — de astădată, și poatecă pentru multă vreme, — nerealisabile, anume: autonomia Transilvaniei și chestia dualismului.

Suntem adecă de părerea, că eliminându-se din programul național român aceea ce pentru acum este nerealisabil, — mai ușor putem ajunge să ne vedem realisate celelalte puncte de program, cari nu supără pe nime, și cari nu deșteaptă bănueli în nime.

Mai suntem apoi de părerea, că dacă reducem pretensiunile noastre politice la minimul necesar pentru conservarea noastră, ca popor român, în patria aceasta veche a noastră, și facem posibilă pe calea aceasta întrarea de nou în luptele politice a Arhiereilor celor două biserici românești: am făcut lucrul cel mai înțelept în politica românească, pentrucă am închiegat partidul așa, cum nu a fost el în cei 40 de ani din urmă nici odată, și am pus politica românească pe niște baze atât de tari, încât succesul, dela luptele purtate cu chibzuială, l-am putea aștepta cu siguranță matematică.

Pentrucă ori și cum să luăm lucrurile, totuși autoritatea în jos o au Arhiereii nostri, și vaza și trecerea în sus tot ei! Și un apel politic, un glas de chemare, adresat poporului român din patria aceasta, ar avea cu totul alt efect în jos, și ar provoca cu totul altă impresie în sus, dacă pe lângă membrii comitetului central al partidului național român ar fi semnat și de cei șapte Arhierei ai bisericilor românești!..

Scopul pe care-l urmărim toți, dela vlădică până la opincă, doară *unul* este, unul singur. Vrem *să trăim ca Români, și să ne desvoltăm ca Români,* în patria aceasta, ai cărei cetățeni buni și credincioși am fost și vrem să fim și in viitor. Mijloacele, pentru a ajunge la scop, trebue să fie deci alese amăsurat împrejurărilor, căci altcum nu ne apropiem, ci ne îndepărtăm de scopul pe care-l avem în vedere!

Asta e părerea noastră. Aceasta e *direcția*, pe care am dori *noi* să o iee politica românească dela noi.

Și suntem siguri, că nu stăm isolați cu părerile noastre, ci ele sunt împărtășite și de alții, de o însemnată parte a opiniei publice române.

Cum însă majoritatea e încă și acuma de altă părere și crede, că programul național al partidului *trebue* menținut neștirbit, în originala sa alcătuire, — cu toate că acum facem politică *activistă,* iar programul e croit anume pentru politica de *pasivitate,* — prin ce apoi se face imposibilă cooperarea episcopatului român de ambele confesiuni în politica românească: fiindcă ținem foarte mult la principiul solidarității naționale, ne-am supus și *ne supunem voinței majorității,* și nu punem pedeci realisării ei, ba între marginile posibilității lucrăm și noi, pentruca voința majorității să fie într'adevăr realisată.

Noi nu înțelegem adecă *solidaritatea națională* așa, că toți trebue să avem aceleași păreri politice, — lucru cu totul imposibil la un popor de trei milioane, — ci așa, că cei puțini, ori cei mai puțini, cu păreri cari se deosebesc de părerile celor mai mulți, *să se supună* majorității și hotărârilor acesteia. Și cum comitetul central al partidului național român încă e o hotărâre a majorității, — a conferenței politice naționale, care l-a ales, — ne supunem și acestei hotărâri a ei și recunoaștem în membrii comitetului pe representanții legali ai poporului român din patria aceasta, în chestiunile politice-naționale, precum i-am recunoscut și în trecut, totdeauna.

Ceeace însă nu ne-a împedecat și nu ne va împedeca nici în viitor să controlăm și să criticăm, — în cas de lipsă, — activitatea comitetului, constatându-i greșelile, firește, în scopul de a fi îndreptate. Și dreptul acesta îl au și alții, îl au toți Românii. Trec însă peste marginile acestui drept toți aceia, cari nu în scopul de a îndrepta, ci în scopul de a *discredita,* ori de a *răsturna,* îndreaptă necontenit, nu critici obiective, ci atacuri vehemente și îndrăsnețe în contra conducerii partidului național român! Trebue să regretăm și să desaprobăm pornirile acestea, cari nu au să ducă decât numai la destrăbălare în partid, și la slăbirea și la desconsiderarea partidului în afară!

Am dori deci să încete odată atacurile în contra conducerii partidului, împreună cu certele și dușmăniile dintre cei de o potrivă chemați și datori să promoveze binele de obște, pentrucă certele, cari amăresc inima fiecărui Român cu sentimente curate, nu aduc servicii causei naționale române, ci — dușmanilor ei!

Câți suntem? *Un ziar german publică resultatele recensământului poporațiunei din Ungaria, cu finea anului 1910. După aceste date oficioase, stabilite din partea oficiului central statistic din Budapesta, numărul Românilor din statul ungar este de* trei milioane, 66 mii, 880 suflete. *Ne-am înmulțit deci în cei zece ani din urmă cu 248.304 suflete.*

Delegațiunile. Pe 28 Decemvrie n. c. sunt convocate delegațiunile la Viena, în sesiune scurtă extraordinară. E vorba de votarea *îndemnisării* pe câteva luni ale anului ce vine. Alegerile pentru delegațiuni se fac în cursul septămânii acesteia în ambele parlamente: ungar și austriac.

Din parlament. Dieta ungară a mai votat budgetul ministrului de comerciu și al celui de agricultură, iar acum să află în discuție de Vineri budgetul cultelor și al instrucțiunei publice, la care Sâmbătă a vorbit și deputatul naționalist român *Vasile Dămian,* iar domnul Dr. *St. C. Pop* a vorbit la budgetul ministrului de agricultură, și a făcut propunerea, ca conposesoratele urbariariștilor și jelerilor să fie declarate prin lege de persoane juridice. Ministrul de resort, baronul *Serényi,* a acceptat propunerea și dieta a votat-o, cu unanimitate.

Legile militare. Era vorba, ca legile militare, aflătoare în discuție în dieta ungară, să fie luate dela ordinea zilei, pentru a fi modificate, în urma faptului, că în fruntea ministeriului de răsboiu, și ca șef de stat major, se află acum alți oameni, nu aceia cari au contribuit la compunerea legilor. Intr'un consiliu comun de ministri s'a luat însă hotărârea, ca legile militare să fie lăsate așa cum sunt, pentrucă Maiestatea Sa nu vrea să mai fie modificate. Ministrii presidenți au luat angajamentul, că așa cum sunt le vor trece prin parlamentele lor. Firește, decă vor putea!

FOIȘOARĂ.

Insemnătatea catehizării.

Disertație pentru conferența preoțească din anul 1911 ținută în Deva la 24 Octomvrie

de preotul *Ioan Popa.*

Intre obiectele de învățământ ale școalelor noastre poporale de ori ce categorie — după firea lucrului locul de căpetenie îl ocupă — și trebue să-l ocupe studiul religiunii. Prin urmare o chestiune de cea mai mare importanță pentru biserica noastră este astăzi tocmai catehizarea. Și această importanță își are rostul și izvorul în însăși originea, ființa și menirea bisericii, iar motivarea în multele trebuințe zilnice de ordine spirituală-morală a tuturor credincioșilor — cari constitue biserica; cu atât mai vârtos, că e fapt constatat, că ori cât de multe cunoștințe se vor împărtăși elevilor din științele lumești și ori ce desterități alese își vor însuși ei pentru viață, dacă educațiunei îi lipsește temeiul religios-moral, rămân toate fără de nici un folos, iar în acest cas opera educațiunii se aseamănă edificiului zidit pe năsip, căruia îi pot strica și vânturile și ploile, și în curând sau mai târziu va trebui să se prăbușească, să se ruineze.

Prin urmare, oameni folositori, atât societății, cât și statului devin numai copiii, cari primesc educațiune religioasă-morală în spiritul creștinesc al bisericii. Dovadă despre aceasta este și faptul, că statul a dispus, ca învățământul religiunii să fie obligător în toate școalele.

Și a făcut-o aceasta statul nu tocmai de dragul bisericii, ci mai mult pentrucă adevărata și durabila bunăstare a cetățenilor, precum și a statului numai pe bazele unei vieți religioase-morale se poate clădi.

Cred, că toți suntem convinși, că biserica și în special noi preoții, cărora ni s'a dat spre păstrare și propoveduire cuvântul lui Dzeu — avem sf. datorință să ne înrolăm cu toții la muncă — în cadrele constituțiunii noastre bisericești, ca învățământul catihetic în școalele noastre de ori ce categorie să nu lase nimic de dorit.

Da, ni se impune tuturor imperios această datorință, mai vârtos astăzi, când aproape în fiecare sat — la tot colțul de stradă și la tot pasul se ivesc proroci mincinoși, pocăiți, nazarineni, cari îndeamnă poporul la credințe străine de trecutul și viitorul bisericii noastre strămoșești.

Astăzi deci, când peste biserica noastră suflă vânturi grele, când duhul vremii desparte tot mai mult pe oameni de sf. biserică, am săvârși un păcat din cele mai grele, dacă nu ne-am îngriji din tot sufletul și cu toată seriositatea de adevărata educațiune religioasă a tinerimii noastre școlare, legându-ni-se cât mai strâns de sf. noastră biserică. Căci neamul nostru numai în credință și în biserică a aflat scut și mântuire în vremile de vifor și urgie a veacurilor trecute. Numai credința și biserica noastră strămoșească ne-a susținut poporul și ființa noastră etnică.

Prin urmare trebue bine să ne tragem seama, că cu ce credință și cu ce fel de sentimente religioase iasă tinerimea noastră de pe băncile școalei în praxa vieții, mai ales astăzi, când vedem în toate părțile o depărtare și înstrăinare a credincioșilor nostri de biserica mamă.

Iar de se va clătina tot mai mult biserica noastră, cum vom putea da samă — noi, preoțimea, despre avutul și moștenirea strămoșească perdută, înaintea urmașilor și în fața dreptului judecător?

Și de ne vom uita în trecutul nostru nu tocmai depărtat, ba chiar și în timpul present, trebue să o mărturisim sincer, că puțină grije s'a pus pe educația religioasă, pe catehizarea tinerimii în școalele noastre poporale.

Catehizarea a fost și e lăsată încă și astăzi în școalele primare din arhidieceza noastră în grija învățătorilor nostri confesionali, iar la celelalte școale s'a rânduit când s'a putut și cum s'a putut câte un catihet cu sau fără misiune preoțească.

Și numai așa ne putem esplica faptul ce se relevase în anii trecuți prin ziare despre unii catiheți de ai nostri, cari în loc de a ținea 2 ore pe săptămână sau cel puțin una, țineau câteva oare în întreg anul școlar, și acele numai de mântuială.

Și e deja timpul suprem să ne dăm samă, că dăscălimea noastră de până aci, cutropită acum și de greul legii școlare din anul 1907 nu va mai putea, ba nici nu va mai avea timpul necesar, ca să și catehiseze cu bun resultat tinerimii din școalele noastre poporale.

Prin aceasta însă nu voesc să detrag învățătorilor nostri din recunoștința ce le o datorăm pentru stăruințele bune din trecut, pe cari însă nu le vor putea aduce și pe viitor, pentru întărirea bisericii noastre, prin predarea religiunii în școalele noastre poporale.

Pentru a putea ajunge la resultat bun cu învățamântul catihetic în școalele noastre poporale, după priceperea și convingerea mea ar fi de dorit, ca catehizarea tinerimii noastre în toate școalele de ori ce categorie să fie încredințată de aci înainte esclusiv numai factorilor chemați a o administra și cari sunt anume pregătiți pentru propunerea religiunii, adecă preoților nostri.

Din protopresbiterate.

Conferenţa preoţească din tractul Geoagiului.

Stâuini, 1/14 Decemvrie.

Pe ziua de 20 Octomvrie v. c. a fost convocată conferenţa preoţească a tractului Geoagiu.

Dimineaţa la orele 8 preoţimea tractuală s'a adunat în biserica din Geoagiu-Suseni, unde preoţii Vasile Paşcău, Romul Mermezan şi preotul călugăr Ştefan Dunca săvârşesc serviciul chemării Duhului sfânt, la finea căruia preotul Ioan D. Andrei rosteşte o predică bine întocmită în contra lenei, combătându-o din toate punctele de vedere, şi scoţând în relief folosul mare, ce-l exercitează asupra omului lucrul continuu.

P. O. Domn protopop Ioan Popovici ocupând loc la masa prezidială, rosteşte o cuvântare de un nespus farmec, punând în ea la inima fiecărui preot cultivarea tot mai intenzivă, de sine şi a poporenilor săi, în măsura în care lumea de azi progresează cu paşi tot mai repezi şi mai impunători. Numai aşa ne mai putem scoate poporul şi pe noi înşine din întunerec, dacă ne încălzim tot mai mult la razele culturii moderne, îmbrăcând întreagă vieaţa patriarhală de până acuma poporului nostru într-o haină nouă, acomodată şi potrivită vederilor timpului în care trăim. Zice mai departe că singurul focular dătător de cultură ce-l mai avem, e maica noastră biserică, căci fica ei, şcoala acum e străină de noi şi de interesele noastre obşteşti. Dacă din lipsa culturii noastre adevărate vom perde şi această sentinelă sfântă, ce o mai avem, desigur că blăstămul posterităţii se va lăsa ca o noapte mohorâtă peste amintirea noastră, din neam în neam.

După aceste cuvinte pline de fiorii adevărului P. O. Domn protopop declară conferenţă pentru anul 1911 deschisă.

Urmează un vuet de vii aclamări la adresa protopopului. Se pune la ordinea zilei constituirea conferenţei şi se declară de notar Romul Mermezan. Verificatori: Iosif Bogdan şi Nicolae Todea.

Cetindu-se apelul nominal, răspund 27 de inşi, iar 4 lipsesc.

Urmează scurte observări referitor la serviciul divin şi referitor la predică. — Se declară de succese.

Se prezentează mai multe circulare consistoriale, cari se iau la cunoştinţă.

Referitor la întrebarea din circularul dela 22 Martie 1911 Nr. 3020 Bis., în chestia înfiinţării unei foi poporale pe lângă „Telegraful Român“, — se naşte o vină discuţie şi se constată, că înfiinţarea unei noi foi poporale nu e strict necesară, având şi aşa poporul român destule foi poporale bune.

Conform programului, urmează cetirea temei: „Cazuri esceptionale în vieaţa pastorală“ de Nicolae Todea, care după o întroducere despre chemarea grea a preoţimii, cere, ca conferenţa să dee lămurii precise la mai multe întrebări de actualitate.

După discuţii şi clarificări serioase în jurul acestor întrebări, conferenţa dă lămuririle de lipsă.

Trecându-se peste acestea la ordinea zilei, urmează să-şi cetească preotul Romul Mermezan lucrarea: „Dare de samă asupra broşurii de Ioan Hanzu: „*Taina pocăinţii*“.

Preotul Romul Mermezan în darea sa de samă aduce cuvinte de laudă dlui Nicolae Bălan, înfiinţătorul „Bibliotecii bunului păstor sufletesc“, în care a apărut broşurica păr. Hanzu.

Despre broşura părintelui Hanzu apoi zice: „Preotul I. Hanzu când a publicat această broşurică despre taina pocăinţii, sigur că a fost condus numai şi numai de marea importanţă ce o are această taină în vieaţa noastră bisericească şi de importanţa aplicării nimerite a acestei taine. Cartea părintelui Hanzu ţine cont de toate condiţiunile, cari se recer la administrarea corectă a tainei pocăinţii, aşa că purcezând după metodul său, bazat pe o practă îndelungată, pe o cunoştinţă temeinică pastorală, *am putea forma chiar o uniformitate în administrarea tainei pocăinţii*“.

Lucrarea pentru care i se aduce mulţămită preotului Romul Mermezan, se sfârşeşte cu cuvintele: „Activitatea noastră nu se mai poate reduce simplu la molitvelnic şi la facerea unor rapoarte, ci la o activitate pastorală tot mai conştienţioasă şi la edificarea culturii generale-religioase, dacă voim să rămânem şi pe mai departe factorul cel mai important din întreagă vieaţa noastră românească“.

Nefiind nici o propunere, se trece la statorirea programului anului viitor.

Se angajază preotul Eftimie Costescu cu predica, iar preotul Mermezan cu o temă din domeniul ştiinţei teologice şi anume cu expunerea „Argumentului cosmologic“ pentru esitenţa lui Dzeu. Fiind grogramul exhauriat, conferenţa se declară închisă la ora 12 şi jum. d. a.

Romul Mermezan
notarul conferenţei.

Conferenţa preoţească a tractului Deş.

Conferenţa preoţească a tractului Deş s'a ţinut la 6/19 Nov. a. c. în Deş,. In dimineaţa zilei numite se face sf. Liturgie în sobor, la finea căreia după parastas parohul din Vălenii-Şomcuţii, *Ştefan Gheţie*, îşi desvoaltă predica cu grije alcătuită despre datorinţa credincioşilor noştri de-a susţinea aşezămintele bisericeşti şi culturale. La slujbă au luat parte aproape toţi preoţii şi bărbaţii de încredere veniţi cu protocoalele de alegere a unui deputat mirean la congres, parohieni însă, spre mirarea tuturor, prea puţini, deşi era Duminecă.

După vizitarea arhivei parohiale şi protopresbiterale, aşezate în biserică, ne-am întrunit în sala destinată pentru ţinerea conferenţei, unde protopresbiterul-comisar cu un discurs avântat, — în care îndeamnă preoţimea, în deosebi generaţia mai tineră, la muncă intenzivă în via Domnului, — deschide conferenţa poftindu-o a-şi alege 2 bărb. de încredere şi un notar. Se aleg bărbaţi de încredere: Teodor Cotuţiu şi Gavriil Hango, iar notar: Georgiu Ciupe.

Se constată apoi, că 22 preoţi sunt prezenţi, iar 11 absentează, dintre cari numai adm. paroh. din Săcel, Vasile Maximinian, n'a aflat de cuviincios a se scuza. Conferenţa absoalvă pe preoţii cari au atestate medicale, pe ceialalţi îi îndeamnă a se scuza ulterior în mod vrednic de crezământ, iar pe V. Maximian îl pedepseşte conform dispoziţiunilor anterioare ale conferenţei.

La invitarea prezidentului conferenţa constată, că: arhivele sunt în ordine exemplară, — serviciul divin a fost solemn şi evlavios săvârşit, — iar predica, atât ca fond şi formă, cât şi ca predare, corespunzătoare.

Se ceteşte apoi ordinul Ven. Cons. arh., prin care, „a luat act cu deosebită plăcere“ despre întrunirea conferenţei din 1910 aprobând conclusele aduse, afară de 2 şi anume: pentru a se da şi preoţilor diurne şi pentru a întreveni Ven. Conz., ca să se dea preoţilor bilete de jumătate preţ pe căile ferate.

Urmează împărţirea tractului în grupări religioase, conform instrucţiunei Ven. Cons. Se fac 8 grupuri. Fiecare grupare e datoare a da seamă înaintea conferenţei procsime despre activitatea sa.

Cu abatere dela programa zilei, paroh. Ioan Andreiu propune a se lua în desbatere instrucţiunea Ven. Cons. cu privire la conferenţele preoţeşti şi a schimba din ea, ce nu corespunde împrejurărilor noastre locale. Prezidentul nu admite discuţie, la ce propunătorul insinuă vot separat.

Prezb. G. Hango ceteşte apoi raportul general despre activitatea preoţimei tractuale, şi scoate la iveală momentele mai însemnate din viaţa parohilor. Conferenţa ia raportul la cunoştinţă şi decide, ca: preoţii, cari n'au înaintat rapoarte să se pedepsească; preoţii să prezinte în viitor raport deosebit despre activitatea lor în materă, şi deosebit despre cea din filie; în rapoarte preoţii să indice greutăţile întimpinate în activitatea lor şi modalităţile delăturării; cât pentru a avea la îndemână conclusele conferenţelor fiecare preot e dator a-şi face notiţe. Cu compunerea raportului general pe 1911 se însărcinează Zaharie Manu, paroh în Olpret.

Ar urma referada asupra temei: Cum au îndeplinit preoţii cele 12 puncte din „Sfaturile arhiereşti“?, care însă se amână pe viitor, de oarece n'au înaintat toţi preoţii rapoartele obligate.

Se trece la raportul comisiunei asupra normativului: „Regularea petrecerilor şi obiceiurilor tineretului“. Conferenţa observă, că comisiunea nu şi-a făcut întru toate datorinţa lăsând „tema ne eshauriată“. Normativul se introduce în comunele din tract în mod provizor, iar cu sistemizarea şi completarea se încredinţează biroul.

Urmează raportul ppresbiterului despre starea bibliotecii în 1910, care se ia spre ştire şi se votează budgetul pe 1912, iar pprezbiterului pentru purtarea agendelor bibliotecii i se aduce mulţămită protocolară.

Se cetesc apoi: „Circularul“ Ven. Cons. Nr. 1782 Bis. şi ordinele Exc. Sale Nrii. 4398 şi 11197 Pres., cari se iau la cunoştinţă. Se discută şi afacerea înfiinţării unei foi poporale, la care conferenţa nu aderează.

La ordinea zilei vin propunerile, înaintate de parohul *T. Cotuţiu* (două) şi de parohul *G. Ciupe*, (două). Toate sunt primite din partea conferenţei.

Cu stabilirea locului ţinerii procsimei conferenţe şi însărcinarea biroului de-a compune programa, am isprăvit lucrările.

După conferenţă P. O. D. protopresbiter a dat un banchet, la care s'au spus mai multe toaste.

Notez, că decursul conferenţei a fost monoton. Puţină ferbere a provocat parohul I. Andreiu, care insinuă al 2. vot separat, când nu i se dă voie a-şi face propunerile pe motiv, că n'a fost prezentate la începutul conferenţei; încolo nici o discuţie mai interesantă, nici o disertaţie de seamă, toată conferenţa a stat din rapoarte, referade şi propuneri făcute în grabă.

Georgiu Ciupe
notar. al conf.

Un act de volnicie.

In congregaţia comitatului nostru a fost de mai multe ori vorba despre miseriile şi şicanele pe cari le procură călătorilor funcţionarii noştri de stat de acolo, şi domnul comite suprem *Wallbaum* a promis, că va face la guvern paşii necesari pentru sanarea relelor de natura aceasta. Recomandăm deci în atenţiunea Ilustrităţii Sale şi casul care ni se comunică din partea unui preot al nostru, pentru a-l aduce şi pe acesta la cunoştinţa guvernului. Iată ce ne scrie părintele *P. Moruşca* din *Şeica-mare*:

Miercuri în 13 l. c. mă întorceam cu trenul dinspre România. Fusesem la congresul „Societăţii ortodoxe naţionale a femeilor române“ din Regat. La vizarea paşapoarte o · în *Turnul roşu*, funcţionarul, spre deosebire de ceilalţi călători, mă pofteşte în sala de serviciu, căutându-şi mai departe de examinarea certificatelor. Aci am stat în aşteptare până să plece trenul spre Sibiiu, când îl rugai să-mi comunice, de ce m'a chiemat, ca sfârşind să pot pleca. Funcţionarul îmi răspunse scurt, că nu se poate ocupa cu mine până nu-şi termină agendele, — la ce eu protestai împotriva acestei proceduri, care mă face să scap trenul. Atunci spre cea mai mare uimire a mea îmi ripostă dârz funcţionarul în limba lui aspră: „*în numele legii te deţin*“! M'am supus în aşteptarea desnodământului acestui act, de care nu-mi puteam da sama, pentru-că despre atari lucruri nu mai auzisem, doară până acum nu păţisem. Când binevoi dl funcţionar să termine cu agendele, mă pofti în cancelaria sa, cu bagajul, ce aveam, şi însoţit de martori şi oamenii serviciului. Aci, după un schimb de vorbe şi îndeosebi la cererea mea insistenţă îmi aduce la cunoştinţă, că în urma unui denunţ a jandarmeriei, care mă arată ca *agitator şi peste tot de om suspect*, el are însărcinarea de a mi face „perchiziţie personală“.

Cu tot protestul meu am fost nevoit să expun sub privirea ochilor setoşi de senzaţii nu numai ce aveam în geamantan, ci tot ce aveam în busunare, până şi cel mai neînsemnat obiect. Şi când privirea lor lacomă nu găseşte nimic compromiţător, nimic ce ar putea stârni o umbră de bănuială, dresează un protocol şi mă invită să plec, căci el şi-a isprăvit însărcinarea. Iar eu, — nu fără a face morala cazului — trebuie să-mi iau ce aveam şi să plec pe jos cale de aproape 3 Klm pentru a putea lua trenul dinspre Făgăraş la Sibiiu, după o aşteptare de 5 ceasuri.

Iată cum a trebuit să sufer eu, preotul înreverendat, înjosirea de a fi suspicionat ca un făcător de rele, scormonit prin busunare şi tractat în chipul cel mai nedemn, cum numai slujbaşii acestui stat o ştiu.

Nu am nădejde, ca dl ministru de interne să dea satisfacţia cuvenită preotului adânc jignit în demnitatea şi sentimentele sale, dar nici nu-mi pot sufoca întrebarea: *că astfel socoate dl ministru din ţara aceasta, prin slujbaşii săi să trezească râvna unor preoţi*

Căci într'adevăr e ceva foarte respingător în sine şi foarte păgubitor în urmările spirituale pentru biserică faptul practicat până aci, ca pe viitorii noştri credincioşi să ni-i iniţieze în învăţământul religiunii persoane lipsite de vocaţiune şi fără misiune apostolică.

Ba ar mai fi de dorit, ca în şcoalele unde din cauza împrejurărilor sau a altor motive nu poate fi vorba de remuneraţie, preoţii de bunăvoe în mod gratuit să se angajeze la instruarea religioasă a elevilor.

Se cere însă dela catiheţii noştri, pe lângă cunoştinţe teoretice şi abilitate — în aplicarea lor practică şi o voinţă stăruitoare.

Se mai cere apoi, pe lângă un control mai sever din partea forurilor noastre bisericeşti în chestiunea catehizării, ca fiecare catihet dela ori ce şcoală să fie îndatorat a raporta an de an oficiului protopresbiteral despre catehizaţia făcută, precum şi despre resultatul obţinut, iar taxele obicinuite în unele locuri mai ales pe la gimnazii pentru atestatele de religiune să fie şterse pentru totdeauna, căci cu aceste taxe se comit de multeori abuzuri.

Că învăţământul catihetic nu e destul de satisfăcător în şcoalele noastre poporale, pe lângă cele sus amintite zace după a mea părere şi în împrejurarea, că planul nostru de învăţământ intrat deja în vigoare şi obligător pentru toţi catiheţii noştri, pentru noi cei ce catehizăm la şcoalele de stat săteşti e prea de tot vast.

O spun din esperienţă, că pentru noi e absolută imposibilitate a preda cu bun succes, conform planului pe lângă rugăciunile şi cântările prescrise întreagă materia istorică a testamentului vechiu şi aproape jumătate din cel nou în clasa II. şi III. într'un singur an şcolar, fără a mai aminti apoi clasa IV., V. şi VI. în cari se pretinde catehismul, istoria bisericii creştine, precum şi istoria bisericii noastre gr. or. române. Şi aceasta din motivul, că elevii din clasa II. şi III. nici nu ştiu ceti româneşte aproape de loc, astfel apoi cel puţin 2 luni abia îi învăţăm să cetească, siliţi fiind să le esplicăm aproape tot cuvântul, de oarece predându-li se celelalte studii în limba maghiară — ei numai foarte cu greu pot să istorisească cele cetite. Cu totului alt resultat vor putea arăta faţă de noi cei ce catehisează la şcoalele noastre confesionale.

Afară de aceasta şi pretensiunea planului de a preda catehismul deja în clasa IV. elem. încă mi se pare greşită, pentrucă dupăcum e ştiut, această parte e cea mai grea din studiul religiunii şi băieţii mai au deja doi ani de şcoală, în cari la toată întâmplarea vor deveni mai deşteptaţi, mai pricepuţi şi mai uşor vor înţelege şi lucrurile abstracte din catehism.

Pe lângă aceasta apoi elevii nici nu au destulă bază pentru a înţelege şi a-şi însuşi multe cunoştinţe din catehism, până nu au învăţat istoria bisericească, prescrisă de plan pentru clasa V.

Aşa între altele în catehism vine vorba de Credeu, pe care pe lângă toate esplicările şi lămuririle catihetului nici odată nu l vor înţelege elevii aşa uşor, ca atunci, dacă ar fi învăţat mai întâi din istoria bisericească, cine au fost sfinţii părinţi, pentruce au ţinut ei sinoade ecumenice, ce au fost eresiile etc.

Un alt neajuns e apoi şi faptul, că băieţii din satele noastre sărace, pe lângă cercetarea neregulată a şcoalei nu au, respective nu-şi pot procura nici cărţile necesare studiului religiunii.

Şi pe când celelalte studii de limbă maghiară le primesc elevii aproape gratuit, ar fi de dorit ca şi P. Ven. Consistor arhidiecezan să binevoiască a ne pune la dispoziţie în mod gratuit pentru fiecare şcoală de stat cel puţin 10—15 esemplare din Istoria biblică.

Relevând în cele premerse, — încât mi-a fost posibil importanţa catehizării, scăderile în felul cum se practică ea, precum şi remediile cari sant de luat, ca învăţământul nostru catihetic în şcoalele noastre poporale să ia un avânt mai îmbucurător, ar mai fi să insist şi asupra datorinţelor ce se impun preoţilor din comunele, unde nu avem nici un fel de şcoală.

Intr'adevăr, cu nespusă durere şi adâncă mâhnire trebue să constatăm împreună cu circularul P. Ven. Consistor arhidiecezan de dto 12 Maiu a. c. nr. 5346 şcol., că în nenumărate comune din arhidieceza noastră, credincioşii noştri nu au nici un fel de şcoală, în care copilaşii lor să poată învăţa cele folositoare pentru viaţa aceasta şi cea de veci, şi astfel rămân fără nici o bună creştere şi fără ştiinţa de carte, atât de trebuincioasă în zilele de astăzi.

Şi dacă grea şi cu mare răspundere e împreunată astăzi împlinirea conştienţioasă a datorinţii catiheţilor noştri în comunele, unde avem deja şcoale, îndoită e datorinţa preoţimii noastre, acolo unde nu avem nici un fel de şcoală. Prin urmare ea va avea sfânta datorinţă fără a mai aştepta porunca şi dojana mai marilor, ca cel puţin acum în lunile de iarnă, începând cu postul Crăciunului să se intereseze cu toată seriositatea de creşterea micilor parohieni; să nu-i lasă să crească ca vitele necuvântătoare, ci să-i adune fără zăbavă cel puţin de 2-ori pe săptămână în sf. biserică sau în casa parohială şi să-i instrueze în învăţăturile mântuitoare ale testamentului vechiu şi nou; învăţându-i totodată şi scris-cetitul, precum şi rugăciunile.

Ce-i drept, nu-i tocmai lucru uşor acesta, mai ales în comunele noastre resfirate; însă pe lângă puţină osteneală, râvnă *de a crește tot mai buni cetățeni și patrioți, susținând oameni nechiemați și uneori neconștienți, ca să ne suspicioneze moralul, și prin denunțări ordinare, — voind să se însinue, — să-și bată joc de noi, să ne înjosească fără considerare și fără grijă de urmări? Astfel înțelege statul să răsplătească munca cinstită și conștientă a educatorilor mulțimii?*

Șeica-mare. Preotul *P. Morușca.*

NOUTĂȚI.

Din cauza sfintei sărbători, „Sfântul Nicolae“, *numărul cel mai de aproape al ziarului nostru va apărea Vineri la orele obicinuite.*

*

Protopresbiterul Reghinului. Consistorul arhidiecezan în ședința plenară de astăzi a denumit de protopresbiter al tractului Reghin pe protopresbiterul Cetății-de-peatră *Vasile Duma.*

*

Examen de cualificațiune învățătorească. Examenul de emendare cu acei elevi, cari la finea anului școlar 1909/10, cu ocaziunea examenului de cualificațiune învățătorească, au obținut calcul nesuficent din unul sau două obiecte de învățământ, se va ținea la *seminarul* nostru „*Andreian*“, *Vineri în 9/22 Decemvrie a. c.*

*

Dela Asociațiune. Șirul conferențelor din iarna aceasta s'a început Dumineca trecută, când în sala Muzeului am ascultat o bună prelegere a dlui *Dr. Aurel Dobrescu*, care a vorbit despre „Sistemul nervos și boalele mentale“. Ieri seara s'a ținut a doua conferență, care a fost tot așa de bine cercetată ca și cea precedentă. Dl *Dr. Horia P. Petrescu* a întreținut publicul timp de o oră și jumătate cu descrierea impresiunilor sale câștigate în Germania. A zugrăvit în colori vii și interesante patru din orașele principale, stăruind cu deosebire asupra monumentelor de literatură din centrele intelectuale ale Germaniei. Proiecțiunile, în general, au izbutit. Amândoi conferențiarii au fost la sfârșit aplaudați și felicitați. — Cea mai de aproape conferență va fi a dlui Dr. Silviu Dragomir„ profesor seminarial, despre „Călătorii români ardeleni din secolul al 17. și 13. în Rusia“.

*

Alegere de protopresbiter. In tractul Biserica-albă (dieceza Caransebeșului) s'a făcut alegere de protopresbiter. Majoritatea voturilor a întrunit-o domnul *Dr. George Dragomir*, profesor de teologie în Caransebeș.

*

Răscumpărare. Dl Dr. Nicolae Bălan, profesor seminarial, și-a răscumpărat felitările de ziua numelui cu 10 cor. în favorul fondului pentru ridicarea unui monument mitropolitului Șaguna.

*

† Cornel Dragomir, căpitan de poliție în Caransebeș, a decedat subit Mercuri în Lugoj, în cancelaria vicecomitelui, căruia îi făcea raport în unele chestii aparținătoare oficiului său.

*

și idealism, de care nu i iertat să fie lipsit un preot — toate aceste se pot duce la bun sfârșit.

Căci să nu ne mirăm și să nu mi se ia în nume de rău, dar numai desinteresului nostru față de creșterea poporului încredințat nouă spre păstorire este a se atribui și faptul, că până și în satele noastre de prin „Pădurime“, unde nici nu am fi crezut, încep să se ridice prorocii mincinoși, pocăiții, cari ne spun în față, că preoțimea noastră nu-și înțelege rostul și chemarea ce o are în mijlocul poporului, că credincioșii noștri stau prin birturi în vremea sf. slujbe, și că noi preoțimea nu ne folosim de nici un mijloc spre a-i abate dela rău și a-i atrage la sf. biserică.

Și e de dorit, ca cel puțin acum în ciasul din urmă, când am ajuns la marginea prăpastiei să ne deschidem bine ochii și fiecare dintre noi, tineri sau bătrâni, conform apostolatului primit cu vreme și fără vreme să ne împlinim cu scumpătate datorința în toate privințele; să lăsăm comoditatea și să ne interesăm din tot sufletul de creșterea poporului, căci aceasta ne-o poruncește nu numai duhul vremii de grea cumpănă prin care trecem, ci și însăși sarcina și oficiul ce-l purtăm. Și numai astfel învățând și făcând ne vom putea numi și ne va numi și poporul din toată inima *părinți sufletești!*

Concertul Corfescu. Mâne Marți, în ziua de Sf. Nicolae, se ține concertul anunțat de tenorul dramatic *N. Corfescu*, cu concursul dnei Maria Corfescu. Programa bogată cuprinde arii din Tannhäuser, Tosca, Ernani, Pagliacci, aria lui Manole din Mănăstirea Argeșului, și mai multe cântece din popor. Concertul se dă în sala festivă dela muzeul „Asociațiunii.“ Prețurile: Balcon și loc rezervat 3 cor., Stal 2 cor., loc de stat 1 cor., studenții 60 fil. Bilete se vând la Librăria Arhidiecezană și la Cassă. Inceputul la 8 ore seara.

*

Contribuire. La fondul „Dr. Petru Șpan“ pentru înființarea muzeului școlar elevii din secțiunea teologică a seminarului arhidiecezan „Andreian“ au dăruit suma de 16 cor. 40 fileri în loc de cunună pe sicriul elevului repausat Zacharie Pop din cursul III pedagogic.

*

Uu trist aniversar. Doamna *Minerva Dr. Brote n. Draghits* din prilejul trist al împlinirii aniversarului al 14-lea dela moartea mult regretatului său soț Dr. *Aurel Brote*, întru vecinica odihnă a decedatului, dăruește cor. 5 la fondul Dr. D. B. Barciano, pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără de lucru, al Reuniunii meseriașilor sibieni.

*

Premiarea servitoarelor. Cu finea anului acestuia se împart 148 coroane, interesele unui fond anume creat din partea casei de păstrare săsești din Sibiu, între servitoarele din Sibiiu, cari au stat la acelaș stăpân cel puțin cinci ani în serviciu, au avut purtare morală bună și din simbria lor au pus ceva la o parte, depunând banii la vreo bancă. Cererile sunt a se înainta căpitanului de poliție din Sibiiu, până la 31 Decemvrie n. c.

*

Comorile din biserica mormonilor. Indrăzneala unui fotograf a produs o mare agitație în mijlocul mormonilor. Interiorul bisericii bogate a mormonilor din Salt-Lake-City a fost fotografiat, și fotografiile au să fie puse în vânzare. Sunt cu totul 68 de vederi, care înfățișează comorile uriașe și podoabele ne mai pomenite ale bisericii mormonilor, în care ochiul profanilor n'are întrare. Intre altele se pot vedea statuele profeților, lucrate în bronz și în aur, în mărime naturală; mozaicuri din mărgăritare și fildeș; ferestri ornate cu splendide picturi pe sticlă, și alte lucrări de mare preț. Comorile și biserica întreagă reprezintă a valoare de 70 milioane de coroane. Fotograful, care voește să dee publicității secretele bisericii, a locuit în Salt-Lake-City și trecuse la religia mormonă. Acum s'a mutat la Newyork și de acolo a făcut un ofert profetului mormon Smith, să cumpere fotografiile, altfel are să le vândă la alții. Smith i-a promis jumătate de milion de coroane; fotograful însă, până acum, zice că suma aceasta e prea mică.

*

Corespondenți arestați. Corespondentul ziarului *Tribuna* din Roma împreună cu alți corespondenți ai ziarelor italiene au pățit-o cam rău. In zilele trecute ziariștii erau de față la o representație de chinematograf în Newyork, unde între alte icoane au văzut și câteva scene, nu tocmai măgulitoare pentru italieni, din răsboiul italo-turc. Corespondenții au protestat, lărmuind strașnic. Publicul însă i-a dat afară din sală, iar poliția la moment i a arestat.

*

Femeile la universitate. Rectoratul universitar din Budapesta dă de știre, că studentele care au trecut examenul de maturitate și doresc a se înscrie la universitate pe semestrul al II-lea din 1911-12, au să-și înainteze cererile, adresate ministrului de culte și instrucțiune publică, cel mai târziu până în 31 Decevrie 1911. Cererile se dau nu la ministeriu, ci la decanatele facultăților (de medicină sau filozofie). Studentele, ale căror atestate de maturitate conțin mai mult de trei „suficienți,“ nu se admit la universitate.

*

Aviatori pentru Tripolis. Am dat de știre într'un număr trecut, că o agenție aviatică voește să angajeze mai mulți aviatori în serviciul armatei turcești la Tripolis. Până acum s'au oferit 70 de aviatori pentru recunoașteri. Intre aceste persoane se găsește și o femee. După naționalitate, aviatorii sunt francezi și nemți.

*

Moștenirea camerei advocațiale. Nu de mult a murit un advocat din Budapesta, cu numele Dr. *Sutrelly*, care și-a testat averea în valoare de 300.000 coroane în folosul fondului de ajutorare al camerei advocațiale. Testamentul dispune, ca din interesele acestui capital să se dea ajutoare văduvelor de advocați fără deosebire de confesiune.

*

Atac temerar. Un individ necunoscut a atacat Mercuri noaptea pe un passager al trenului Predeal-Budapesta, cu scop de a-l jăfui. Passagerul a tras signalul de alarmă și trenul s'a oprit îndată. Făptuitorul a izbutit cu toate acestea să scape.

*

Memoriile lui Crispi. Se scrie din Roma, că zilele acestea vor apărea memoriile bărbatului de stat italian Crispi. Memoriile povestesc amănunțit raporturile de pretinie între Bismarck și Crispi, și alte lucruri din viața diplomaților și a domnitorilor.

*

Expoziție. Secțiunea sibiană a reuniunii artistice „Sebastian Haun“ a întocmit de serbătorile Crăciunului o expoziție în Piața mică nr. 11 (etajul I). Expoziția cuprinde vreo 60 de tablouri, schițe și alte obiecte de artă, și este deschisă zilnic dela 9 ore dimineața până la 7 seara. Intrarea 40 de bani.

*

Poporațiunea Japoniei și a Chinei. Guvernul japonez a publicat datele privitoare la recensământul din 1910. Conform datelor statistice oficiale Japonia are peste 49 milioane de suflete. Pe insula *Formosa* se află 3,300.000 de omeni, dintre cari 77.000 sunt japonezi, *Coreea*, care acum se ține de Japonia, are 12 milioane de locuitori. Pe întreg teritorul japonez. trăesc 65 milioane de oameni; pe un chilometru patrat se vin 130 de locuitori. — In *China*, după date care nu sunt cu totul autentice, se află 449 milioane de oameni.

*

Maeterlinck și Academia franceză. Din Paris se anunță, că distincțiunea lui Maeterlinck cu premiul Nobel a provocat multă indispoziție în cercurile Academiei franceze, care ceruse premiul literar Nobel din anul acesta pe seama academicianului Pierre *Loti*. Știrea spune, că Academia a renunțat de a mai propune pe cineva la viitoarele premii Nobel.

*

Vice-rege al Indiei. Indată ce reședința guvernului indic se va muta din Calcutta la Delhi, principele *Artur de Conaught* va fi numit vice-rege al Indiei.

*

Oameni harnici. Ni se scrie, că credincioșii noștri din comuna *Criț* (tractul Șighișoara), numai 27 de familii, au cumpărat o casă mare și frumoasă, cu etaj, așezată în mijlocul satului, și provăzută cu curte frumoasă, cu grădină bine cultivată și cu un jugăr de pământ pentru a servi de școală confesională și de locuință pe seama învățătorului. Au dat pe ea 14 000 coroane, acoperite din repartiția făcută cu cea mai bună înțelegere între toți fiii bisericei noastre de acolo. Laudă li se cuvine harnicilor oameni, cărora le dorim acum și un învățător harnic, care să fie vrednic de a ședea, și de a învăța copilașii în frumosul palat școlar din *Criț!*

*

Bioscop. In 23 și 24 Decemvrie representație interesantă: se va da senseționala dramă „*Dr. Gar el Hama, fiul Orientului*“, în două acte.

Teatru.

Astăzi, Luni, „*Der arme Heinrich*“, dramă, Marți, „*Der Kardinal*“, dramă, Mercuri „*Der fidele Bauer*“ operetă și Joi „*Försterkristl*“ operetă. Astăzi și mâne pășește pe scenă mai pe urmă artistul *Viebach* oaspele teatrului german din loc.

Din despărț. „Asociațiunii“.

Convocare.

Insărcinat fiind ca delegat al comitetului central al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ cu organizarea nou înființatului despărțământ „Cincul-mare“ constătător din comunele aparținătoare la acest cerc pretorial: invit prin aceasta pe toți inteleotualii și fruntașii din respectivele comune, cari se interesează de înaintarea în cultură a poporului român, la adunarea de constituire a despărțământului „Cincul-mare“ ce se va ținea Dumineca în 11/24 Dec. a. c. la 11 ore a. m. în sala școalei gr.-or. române din Cincul-mare cu următoarea

Ordine de zi:

1. Dechiderea adunării.
2. Constituirea biroului.
3. Inscrierea de membri.
4. Alegerea comitetului cercual.
5. Eventuale propuneri.
6. Verificarea procesului verbal și încheierea ședinței.

Agnita, 24 Noem. (12 Dec.) 1911.

Ioachim Muntean
protopop gr.-or.
delegat al comit. central.

Cărți și reviste.

Vatra Școlară, revistă pedagogică, nr. 10 din Decemvrie 1911, cuprinde: Experiente psihologice: memorizarea, de Dr. P. Roșca. Dr. W. Rein și sistemul său pedagogic, de Dr. Petru Pipoș. Aflarea procentului, lecție practică pentru cl. V., de Candid Popa. Justiția școlară. Scrisoare către un dascăl, de I. Bota. Câteva lămuriri, de Iosif Stanca. Informațiuni. Bibliografie. — Redacția și administrația: Sibiiu,Strada Măcelarilor, 27. Abonament: pe an 8 coroane, pe jumătate an de 4 cor. Redactor: Dr. Vasile Stan.

*

Ion Roșu, Icoane din luptele bisericii. Blaj, 1911. A apărut în Blaj o lamentabila sporovăială prolixă de 466 file, sub porecla mai sus pomenită. Celebra operă e o *comitere* a unui oare care *Ion Roșu*, care iscălește c'o nuanță de pretenție caraghioasă: „doctorand (!) în sf. teologie la univ. din Budapesta“.

Fiindcă atributul „doctorand“ nu înseamnă o diplomă, ori cel puțin un titlu serios, dsa pentru siguranță se mai etalează cu unul, scriind: „secretar de redacție la „Unirea“. Și totuși dl Roșu e mai mult decât atât. In urma sacrificiului zadarnic ce l-am făcut cetindu-i tragi-comica *elucubrație* arhichilometrică m'am convins, că dsa atentează și la posedarea calificativelor de: poet, mechanic, teolog, naturalist, jurist, filosof, sociolog, istoric etc.

Căci dsa, după ce face explicația *mechanica* a caleidoscopului, îi dă cu tot soiul de bazaconii abracadabrante, plasate în cel mai veritabil jargon belimbrockian. Se răzbește în mod extrem de umoristic cu pitici ca: Comte, Bacon, Chamberlain, Tolstoi etc. și după ce-i dă gata, se aiaptă c'un curaj tartarinic asupra *Reformațiunii*, aplicându-i cele mai voinicoase lovituri donchișotice. De aici se repede pe câmpul de luptă al istoriei românești ardelene, unde intreprinde o haz'ie expediție pseudoistorică. Resultatul acestei recalcitrante operații ofensive e cel mai superb umor, demn de „Tablele Beoției“.

O infinită grămadă de uzate *zarzavaturi istoricești* oferite spre vânzare bunilor cumpărători naivi și neorientați și o izbutită confecție de splendidă orientare ignorantă, în istoriografia noastră ardeleană, cum sunt aceste îngăimări confuse și ridicole, n'a dat nimenea la noi până acum!

Mântuită și această apodictică misiune, simpaticul nostru substantiv providențial se oprește biruitor înaintea zidurilor cetății *bisericii românești-ortodoxe*. Apoteozând într'un ton de podobie patetică „solia dzeească“ care a fost sf. Unire, „poarta de aur a românismului“, ne trimite nouă celor neuniți compătimiri pline de sughițuri înecate, pentrucă nu intrăm și noi în staulul izbăvitor al pontificelui. Schimbă apoi diapazonul în cel mai violent tenor, ca să înjure biserica ortodoxă într'o dialectică foarte potrivită să ilustreze d. p. coloanele marelui ziar „Sudalma Națională“, propus de umoristul Călămăr. Biserica neunită e nu numai un „non sens“ (ipsissimis verbis), ci și o instituție de oameni „*desfrânați*“ *și* „*destrăbălați*“, cu preoți cari comit „amor liber“ și „nu cred în sf. cuminecătura“, cu un Șaguna, a cărui intransigență națională e contestată etc. „fără a mai înșira și alte date *prea compromițătoare*“ — zice cu un accent de insanitate iresponsabilă, înțeleptul nostru „auctor“. Apoi într'un ultim acces de inspirație divină prevestește — ca un pseudoprofet apusean cu mult umorism în răgușitul glas dodonic, sosirea vremii, când toți neuniții vor vocifera în somnul nopții aceste purgatoricești cuvintele mântuitoare: „Roma, eterna Romă, leagănul obârșiei și al credinței noastre!“

In acest jargon sunt ținute multele „nevrednice file“ certate cu semantica ale nobilului frate cu reputație mondială. Ele au văzut tiparul „călăuzite de niște rudimentare principii de viață“, ca să fie închinate în urmă regretatului Bunea. O mai compromitabilă onoare decât aceasta nu i se putea face lui Bunea. Și o spunem foarte serios și categoric, că aceste tiparuri de sporovăieli ridicule și lipsite de demnitate nu fac cinste Blajului. Insași „Cultura Creștină“ n'a putut spune cuvinte de laudă asupra acestei cărți. Indemnăm deci cu stăruință pe „auctor“ să-și dea mai bine examenele și de sigur ar face un lucru mai folositor sănătății sufletești primblându-se prin piața Blajului decât să-și afișeze numele pe diatribe pline de cervicie caraghioasă ca aceasta, pe care suntem siliți s'o luăm în primire cu aceste simple, dar cuprinzătoare cuvinte: *Hic Abdera.*

Veridicus.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese în suma de 58,000 Coroane, aprobat de Măritul Conzistor arhidiecezan sub Nrul 7895/1911 Epitr., să publică prin aceasta licitaţie cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei bisericei gr.-or. române din comuna **Purcăreni**, protopresbiteratul Braşovului.

Ceice vor să ia aceasta lucrare în întreprindere au a-şi trimite ofertul lor până în **26 Decemvrie 1911 st. v.** oficiului parohial gr.-or. din Purcăreni posta ultimă Zajzon, împreună cu vadiu de 10% In loc de bani numărări pot să fie şi hârtii de valoare acceptate de valabile.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile să pot vedea la oficiul porohial gr.-or. Ofertele au să conţină declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare şi că să supune necondiţionat acelora.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflctânţi, în care va avea mai mare încredere.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru aşternerea ofertului lor sau pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului.

Purcăreni, în 2/15 Dec. 1911.

Comitetul parohial gr.-or.

(459) 1—3

Nr. 648/1911. (446) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a-III **Uroiu** cu filia **Cărpeniş** din tractul Geoagiului se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru congruă

Cererile de concurs să se înainteze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar reflectanţii să se prezinte în comună, — cu ştirea protopopului, — în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a celebra, a cuvânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, 10/23 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Nr. 671/1911. (454) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a-III. **Nadăşa-română**, conform ordin. Ven. Consistoriu arhid. de dto 9 August a. c. Nr. 9451 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul indicat, iar petenţii să se prezinte, pe lângă restricţiunile regulamentare, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Ibăneşti, la 21 Noemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Reghin, în conţelegere cu comitetul parohial.

Grigoriu Nicoară
adm. ppbteral.

Aviz.

☛ **Să sprijinim arta română.** ☚

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturî până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 5—10

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 9—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 20—52

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

Se află pretutindenea.

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 7—

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie“

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 11—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Unde se pot procura

REVERENZI

croite cu chic şi lucrate bine? Numai la

IOAN PETRAŞCU

măestru croitor, Sibiiu, Str. Cisnădiei Nr. 30,

pentrucă el le croeşte foarte bine şi pe lângă că le lucră din material bun le face şi cu un preţ de tot moderat şi la caz de urgenţă le poate face în timpul cel mai scurt posibil.

Să mergem dar la el, să sprijinim industria românească, căci numai astfel putem deveni tari şi mari! [101] 28—52

Telefon 172.

Banca culturală

institut de credit şi economii „LUMINA“ societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda.**

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă „ 15,000
Depuneri . . . . „ 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4½%** cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5%** cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5¼%** dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziţie.

Direcţiunea.

(416) 11—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

„Mugurul“, însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 4—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 10/23 Decemvrie 1911. Nr. 129.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Limba protocolară.

Sibiiu, 22 Decemvrie n.

Ziarele din capitală au publicat acum de curând o știre, care cu toate că nu ne privește de-adreptul pe noi, Românii, e de interes mare și pentru noi, căci același lucru poate să se întâmple și în vre o comună românească, în tocmai așa cum s'a întâmplat acum într'o comună slovăcească.

Representanța comunală a unui sat cu poporațiune slovacă din comitatul Pojonului a hotărât adecă, în cercul ei de competență, ca în viitor limba protocolară a comunei să fie, pe lângă cea maghiară, și limba slovacă, limba poporațiunei din comună.

Hotărârea aceasta a consiliului comunal din satul respectiv se înaintează comitatului, iar comitatul, în congregația ținută săptămâna trecută, *casează* hotărârea adusă, ca neîndreptățită și nebasată în lege. Iar comitele suprem, organul chemat să vegheze, ca legea să fie respectată pe întreaga linie, *înfruntă* pe deputatul dietal *Juriga*, și pe fostul deputat Milan *Ivanca*, ambii Slovaci, pentrucă s'au pus pe partea comunei cu pricina și au cerut respectarea hotărârii aduse din partea ei, cu privire la limba protocolară.

Li-a spus comitele suprem, Bartal Aurél, că cu astfel de propuneri și cu astfel de vorbiri se strică buna înțelegere dintre Maghiari și Slovaci, și se provoacă contraste, cari duc la frecări și îndușmăniri. Resultatul a fost apoi cel dat mai sus: congregația a decis, cu 90 de voturi contra 13, că comuna respectivă *n'are voie* să introducă limba slovăcească în afacerile ei interne, ca limbă protocolară.

O greșală mai mare nu a putut să facă congregația comitatului Pojon; și suntem convinși, că dacă s'ar duce chestia până la ministrul de interne, acesta ar da dreptate comunei și i-ar recunoaște dreptul de a hotărî ea singură, care să-i fie limba protocolară.

Pentrucă despre aceasta e vorba: despre respectarea unui drept, pe care comuna *îl are garantat în lege,* în legea despre egala îndreptățire a naționalităților, iar nu despre acordarea vre-unui drept din partea comitatului. Comitatul n'are să supună criticei o hotărîre de natura aceasta și să o accepteze ori să o respingă, ci are să o iee numai la cunoștință.

Iată cum să pronunță legea însăși în privința aceasta. In paragraful 20 al legii de naționalitate dela 1868 se spun următoarele:

„Adunările comunale *își aleg ele limba lor protocolară și oficială.* Procesul verbal e a se redacta însă totodată și în limba, pe care o vor socoti ca necesară a cincea parte a membrilor cu drept de vot".

Atâta și nimic mai mult. Consiliul comunal *își alege* singur limba protocolară, fără a cere permisiune dela cineva. Anunță numai comitatului faptul, spre a-l lua la cunoștință. Legea e deci în chestia aceasta *imperativă*, nu *permisivă*.

Acesta e spiritul legii, nu altul. Și lucru înțălept s'a sevârșit când s'a dat acest drept comunelor, pentrucă li s'a dat posibilitatea de a-și controla cu succes funcționarii. In comune cu reprezentanțe de limbă nemaghiară cum să se facă censurarea budgetului comunal și a socotelilor anuale, dacă acelea sunt compuse în limba statului, pe care nime dintre representanții comunali nu o cunoaște? Și cum să autentice cineva vre'un proces verbal, al cărui conținut nu-l cunoaște, pentrucă nu i-se poate ceti în limba înțeleasă de el?

Nu pentru a demostra deci, ori pentru a-și arăta ura față de Maghiari, au hotărât Slovacii din comuna cu pricina să-și aibă limba lor proprie ca limbă protocolară la comună, ci din necesitatea simțită de ei de a-și putea împlini mai bine datorința de chivernisitori ai averii comunale. Iar cei ce i-au împedecat în ajungerea acestui scop al lor, s'au pus pe partea celor ce *se feresc* de orice controlă severă!

La tot casul deci se impune o reparare a greșelii, pe care a făcut'o congregația comitatului Pojon, și împedecarea comiterei altor greșeli, de natura aceasta, din partea altor congregații hiperpatriotice, — lucru care s'ar putea face ușor prin un circular al domnului ministru de interne, adresat tuturor municipiilor, ca în viitor să respectese dreptul comunelor de a-și alege singure limba protocolară și oficială. Atâta a mai remas doară nesters din legea de naționalități! S'ar cădea deci, ca barem puținul acesta să fie lăsat în folosința nestirbită a naționalităților nemaghiare.

Din parlament. Dieta mai ține ședințe astăzi și mâne, apoi se încep vacanțele de Crăciun, cari durează până la 9 Ianuarie nou, anul viitor. Cum budgetul încă nu e votat întreg, guvernul a cerut și dieta i-a votat indemnisare pe luna primă a anului ce vine. In ședința de Marți, terminându-se discuția generală asupra budgetului ministeriului de culte și instrucție publică, a luat cuvântul ministrul de resort, contele *Zichy János*, pentru a răspunde celor ce i-au făcut observații. A atins în vorbirea sa și chestia *congruei*, promițând, că în anul 1913 va prezenta proiect de lege parlamentului despre regularea ei în mod definitiv și egal pentru preoții tuturor confesiunilor.

Sănătatea Maiestății Sale. Scriu unele ziare, că starea sanitară a Maiestății Sale nu ar fi de tot mulțămitoare. Lucrul acesta se deduce din faptul, că două nopți deerândul medicul Maiestății Sale, Dr. *Kerzl*, a dormit în nemijlocita apropiere a Maiestății Sale, pentru a-i putea da, în cas de necesitate, și noaptea îngrijirea medicală. Știrile mai noi spun însă, că Maiestatea Sa se află bine. Sărbătorile Crăciunului le va petrece în Viena.

Din protopresbiterate.

Conferența preoților din tractul Sebeșului.

A fost o idee prea fericită a Esc. Sale I. P. S. nostru Arhiereu *Ioan Mețianu*, când a deșteptat la viață conferențele pastorale ale preoților. Se dovedesc din an în an tot mai necesare, căci preoțimea care astăzi s'a ridicat binișor pe o treaptă mai înălțată a exigențelor culturale, simte nevoia imperativă a comunicativității.

Iar pentru preoții noștri singurul factor care îi poate face mai comunicativi, care îi poate închega mai ușor la munca solidară și unitară, sunt conferențele.

Au dovedit-o aceasta cu prisosință mai ales conferențele anului curent, cari acum sunt pe sfârșite. Și au dovedit, că de aci înainte ele nu se mai pot mărgini numai la cadrele unei întruniri ocasionale a preoților pentru libațiuni și saturații gastrice, ci reclamă muncă și sistem.

Cu bucurie putem constata, că începutul muncii acesteia sistematice s'a făcut și-a întimpinat complăcerea tuturor preoților.

Lucrul acesta l-a făcut și conferența tractului Sebeș, ținută în ultima zi a lunei trecute în Sebeșul-săsesc.

Au luat parte la conferență, cu escepția a lor doi, toți preoții din tract.

Invocarea Duhului Sfânt împreunată cu serviciul divin s'a săvârșit în biserica cea mare din Sebeș de către protop. S. *Medean* și preoții E. *Cibu* și A. *David*, cu care ocasie preotul din Sebeș Avram *David* a ținut o prea frumoasă și instructivă predică *despre pocăință*.

Conferența însăși și-a continuat lucrarea în sala festivă a școlii noastre gr. ort., unde prezidentul, protopopul tractual, în cuvinte alese deschide ședința.

Preoții au dovedit un interes deosebit, de oarece aproape toate punctele din program s'au discutat până în amănunte, așa, că în frământarea discuțiilor diferitelor păreri s'a dumerit fiecare asupra resultatului bun al acelora.

Preoțimea ia cu părere de rău la cunoștință neaprobarea hotărârii conferenței din anul trecut de a se exopera și pe seama preoților bilete de tren cu prețul de jumătate.

Ordinele consistoriale se iau în desbatere amănunțită. Astfel cu privire la ordinul referitor la obiectele de rit străin preoțimea constată multele miserii și atrocități ce le întimpină în chestia aceasta,

---

FOIȘOARĂ.

Educația religioasă în școală și în biserică

de *Mihail Stoia*, preot-înv.*)

E lucru cunoscut, că moralitatea a decăzut în deceniile din urmă așa de tare, încât amenință a ruina nu numai întreagă lumea inteligentă, ci și poporul. Sunt mulți oameni, cari scăderile moralității nu le țin de apariții bolnăvicioase, ci le cualifică cel mult de stări bolnave ale unor idealiști delicați.

E drept, că idealiști înflăcărați și oportuniști totdeauna au fost și vor fi; și acestia la o înțelegere nici odată nu vor ajunge. Dar tocmai în aceasta zace pericolul în viața morală a zilelor noastre, că e puțin idealism și mult oportunism și materialism.

Sociologi, cari stau departe de politica de partid vestesc, că scăderile moralității au trecut marginea aceea, unde se sfârșesc slăbiciunile omenești, și că în viața noastră socială se arată stări bolnave, aparențe, cari ruinează viața religioasă morală a oamenilor.

Dealtfel și noi ne putem convinge zilnic, că în viața privată și publică suntem înconjurați de tot feliul de dușmani, că la stratul poporului de jos roade tot feliul de boală, morburi pe cari cu un cuvânt noi le numim *socialism*. Apoi panamele, defraudările, cumpărările de oficii, protecția, presiunea, cu un cuvânt desfrâul corupției se arată pe terenul vieții publice, ca un pericol serios.

In viața privată deasemenea acolo ajungem, că modestia, simplicitatea, nepretensivitatea o ținem de necreștere, necultură, — modul simplu de viață, îl ținem de sărăcie, ear sărăcia de rușine.

Desfrânarea n'a fost desvoltată nici în timpurile vechi mai tare ca astăzi. Și ce să zicem de așa numitele afaceri de onoare și dueluri? Să ilustrăm moda bolnăvicioasă a sinuciderei chiar și la copii și cauzele ei, nepăsarea morală, cu esemple, și ne vom înfiora de aspectul decăderei morale, care ne aduce aminte de Roma și Byzanțul Cezarilor. De unde vin toate acestea și încătrău o să ducă?

Nu am intențiunea de a înșira cauzele decadenței morale de azi, deoarece e știut, că adevăratele cauze trebue căutate *în om*, am putea zice, în natura omului, în egoismul lui. Imprejurări esterne il pot conduce spre bine sau spre rău. O creștere religioasă morală îl ține în frâu, îl povățuește pe calea cea bună, o negligare a acestei creșteri însă îl îndeamnă a se elibera de lanțurile civilizațiunei, egoismul lui merge orbiș spre spre pustiire.

Amintesc numai, că una din cauzele decadenței morale de azi, e și desvoltarea științelor naturale. Cu desvoltarea acestora se schimbă totul. O viață nouă se deschide înaintea omului. Pe sama cercetătorilor se ivește un teren nou, un metod nou, unde nici o deducțiune arbitrară n'are loc. Oamenii aruncă dialectica și cred numai în aceea, ce țin de natural, ce pot simți, ce pot raționa. Autorității dzeești și omenești nu se mai supun, ci numai minții. Omul însuși apare ca o mică parte a uriașei naturi și nu ca domnul naturei. Se spune, că fiecare om e supus unei și aceleiași legi, sau că în natură toți oamenii sunt egali și astfel se naște ideia egalității politice. Astfel desvoltarea științelor naturale dă direcțiune nouă cugetărei.

In desvoltarea culturală pondul principal s'a pus pe minte, iar nobilitarea inimei și a voinței au rămas lucruri de mâna a doua. Fiecare împinge înainte, pentrucă democrația dă fiecăruia posibilitatea desvoltărei. In general nici odată n'au învățat oamenii mai mult ca azi, dar nici odată n'au învățat mai puțini din adevărat interes științific, din adevărată însuflețire. Om cult se numește astăzi omul învățat, demulteori numai omul cu diplomă. Inima și caracterul nu se prea ține de o parte indispensabilă a adevăratei culturi.

Dar nimic nu ne învederează mai lămurit, ca școala, cât de tare a gravitat cultura secolului trecut spre direcțiunea intelectuală. E știut, că școala în primul loc *învață*. Aceasta a făcut-o în toate timpurile. Dar nici odată n'a negligat *cultivarea inimei și a caracterului*, ca acum. Aceastǎ școală *învață*, dar nu *crește*.

Școala veche, cu cultul restrâns al umanismului, deasemenea a fost unilaterală; cu toate acestea, direcțiunea aceasta a fost mai favorabilă pentru formarea caracterului. Mai târziu formarea caracterului au încredințat-o cu totul familiilor și întâmplărei. Starea aceasta n'a putut dura mult timp, căci pedegogi luminați au schimbat sistemul acesta de educațiune, predând școalei datoria aceasta grea educativă.

La întrebarea, că în ce chip are să influințeze școala asupra formării caracterului, nu trebue să răspund eu, deoarece au răspuns demult reprezentanții pedagogiei moderne, Herbart și următorii lui, l au ficsat de punct central. In jurul lui au concentrat întreg învățământul.

Pedagogii noștri români au urmat școala aceasta, și în general putem afirma, că în școalele noastre sistemul Herbart-zillerian domnește. Durere însă, că în timpul din urmă împrejurări neatârnătoare de școală, au adus cu sine, ca să se abandoneze încâtva sistemul acesta, să se neglige studiul religiunei, ca mijlocul principal al educațiunei; ba spiritul socialist, ivit încâtva și în corpul învățătoresc, a îndemnat pe unii a abandona de tot studiul reconstată primejdia corcirii curăţeniei ortodoxe, iar căutând causa acestui neajuns ajunge la conclusia, că numai atunci se va putea sugruma neajunsul şi primejdia, când vom avea şi noi un isvor de aprovisionare cu obiecte şi icoane curat ortodoxe şi cu preţuri cât se poate de ieftine.

---

*) Disertație lucrată pentru conferența învățătorească, ținută în Brad la 24 și 25 Octomvrie 1911.

Numai pe calea aceasta a concurenţei se poate salva caracterul ortodox al obiectelor de rit şi a icoanelor. Conferenţa roagă pe Pr. V. Consistor să chibzuiască modalităţile edării cu preţuri cât se poate de mici a astorfel de utensilii, cu cari preoţii să poată face propaganda necesară.

Propunerea tractului Ilia pentru înfiinţarea unei foi poporale, nefiind destul de precisă nu se discută, ci se trece peste ea la ordinea zilei.

Alte ordinaţiuni consistoriale se iau la cunoştinţă. Conferenţa constată apoi, că biblioteca tractului e gata, începută în condiţiile cele mai frumoase, stând la disposiţie o seamă de cărţi din cele mai de valoare, dându-se astfel tuturora prilejul de a spori repede în toate cele culturale.

Tema dată de P. V. Consistor: „Cum a împlinit“... a fost lucrată, afară de trei, de toţi preoţii. Prezidentul protopop face raport asupra lor, ceteşte patru dintre aceste teme, iar la urmă propune o sistemisare amănunţită a materialului. Presentă un proiect amănunţit al sistemisării acesteia, care se primeşte cu observarea, ca împărţindu-se fiecărui preot, să fie de cinosură pentru viitor. Conferenţa transpune proiectul acesta P. Vener. Consistor pentruca să-l decreteze obligator pentru toate tractele, având fiecare preot datorinţa, ca până la 1 Sept. a fiecărui an să presente raport asupra fiecărui punct, iar lucrările şi disertaţiile conferenţelor viitoare vor cuprinde pe rând câte o parte din activitatea preotului.

Discuţia asupra predicei păr. Avram *David* s'a mărginit la scoaterea în relief a unor calităţi laudabile ale predicei, cari îi dau dreptul să fie considerată ca una dintre cele mai bune predici. Conferenţa s'a declarat pe deplin mulţămită.

Tot asemenea şi lucrarea preotului Dr. Seb. *Stanca*: „Incasarea competinţelor preoţeşti“ în legătură cu principiul preotului din cartea lui Potapenko: In slujba adevărată. Cu toată sterilitatea obiectului păr. Dr. Stanca a ştiut îmbrăca materialul în haină de interes deosebit, judecând miseriile, la cari e espus preotul în încasarea competinţelor sale din toate punctele de vedere.

Analizele psihologice şi conclusiile logice îmbrăcate mai ales într'o limbă românească aleasă şi avântată fac din lucrarea aceasta o lucrare de valoare literară. Preoţimea şi-a esprimat dorinţa ca lucrarea să şi-o tipărească, pentruca fiecare preot să aibă un bun îndrumător la încasarea competinţelor sale, cel mai gingaş factor în viaţa preotului.

Pentru promovarea vieţii religioase în popor pe de o parte şi pentru cimentarea unor legături mai organice între activitatea preoţilor din tract, pe de alta s'a primit cu deosebită bucurie sistemisarea grupurilor religioase şi în tractul nostru.

S'au făcut cinci grupuri de câte 5—6 preoţi cu un conducător, obligându-se grupurile să aranjeze misiuni religioase şi culturale în comuna fiecărui preot, astfel ca până la 1 Sept. a anului toate parohiile din tract să se poată împărtăşi de cel puţin o astfel de misiune. Până la acest termin fiecare conducător a fost îndatorat să raporteze asupra activităţii grupului.

Conferenţa s'a terminat cu două propuneri. Păr. Dr. Seb. *Stanca* propune, ca P. V. Consistor să nu abandoneze ideea înfiinţării unei gazete pentru popor, iar pentru aceasta cel mai potrivit mijloc ar fi transformarea unui număr din „Teleg. Român“ în gazetă pentru popor, scrisă în spirit intransigent religios, cu un cuprins moral şi atrăgător, având şi o seamă de colaboratori permanenţi dintre preoţii cei mai aleşi, iar preoţii fiecare să fie obligat să facă cel puţin zece abonamente. Crede, că în împrejurările triste în cari se sbate astăzi presa noastră, s'ar putea realiza succese frumoase întru regenerarea culturală şi morală a poporului nostru.

Păr. Avram *David* propune, ca P. V. Consistor să chibzuiască tipărirea sistematică a unor broşuri religioase ieftine, pe cari preoţimea să le poată vinde uşor în popor, fiind aceasta o armă puternică pentru propaganda religioasă şi culturală în poporul nostru pentru contrabalansarea atâtor ispite primejdioase, cari atentează la sufletul poporului acestuia.

Conferenţa primeşte amândouă propunerile.

Luarea disposiţiilor pentru conferenţa anului viitor preoţimea o încredinţează protopopului tractual în conţelegere cu preoţii locali din Sebeş.

In sfârşit după o muncă neîntreruptă de şase ciasuri prezidentul îndemnând preoţii la stăruinţă tot mai mare şi zel tot mai intensiv închide şedinţa între aclamaţiile vii ale celor presenţi.

Conferenţa preoţimei din tractul Sebeşului a fost la un nivel destul de înălţat. Preoţimea a dovedit, că exigenţele ei de natură spirituală s'au potenţat în măsură pronunţată. Urmarea e o dorinţă generală de a da înainte, ceea ce a făcut ca şi preoţii din tractul Sebeşului să-şi sistemiseze în cadre hotărâte activitatea, pentruca aceasta să fie cu atât mai spornică şi să se înroleze la o muncă stăruitoare pentru binele bisericii şi al poporului.

Ziua aceasta petrecută în accente de adevărată elevare sufletească s'a încheiat cu o modestă convenire a preoţilor în hotelul „Leul de aur“ din Sebeş, unde armonia şi buna disposiţie preserată cu câteva toaste bine simţite a fost deplină, mai ales în urma exuberanţei narative a octogenarului preot Nic. Maniu din Vinţ, care evocând multe momente eroice din trecutul viforos pe care l-a trăit ne părea că vedem aevea pe apostolul vremilor de grea cumpănă pentru biserica şi neamul nostru.

Cor.

---

ligiunei, neţinând seamă, că a lor e datorinţa de a educa, de a forma caracterul religios-moral în elevi, şi neîmplinindu-şi această datorinţă, şcoala nu-şi poate împlini chemarea sa educativă.

In astfel de ţinuturi biserica a încredinţat preoţimei predarea religiunei în şcoala de toate zilele, ceea ce e greşală. Nu pentrucă preotul n'ar fi cel mai chemat a preda studiul religiunei, şi n'ar fi în stare a propune tot aşa de bine, sau doar şi mai bine acest obiect, având mai multă cunoştinţă dogmatică şi morală, ci pentrucă toată cunoştinţa-i dogmatică şi morală nu ajută nimic, dacă preotul nu e în continuă legătură cu elevul, ca să folosească toate momentele potrivite, spre a sădi în sufletul lui simţul religios-moral, nu numai la orele de Religie, ci şi la Geografie, Istoria patriei, Istoria naturală, precum şi în celelalte obiecte de învăţământ, pentrucă întreg învăţământul *trebue să fie religios.*

Apoi dacă s'ar dispenza învăţătorul de propunerea Religiunei, s'ar putea întâmpla, ca mulţi dintre învăţători să se simtă totodată dispensaţi şi dela datorinţa de a contribui cât de puţin la formarea caracterului religios-moral în elevi zicându-şi: „Asta-i treaba popii“. Invăţătorul însuşi ar deveni încetul cu încetul nereligios, contribuind la demoralizarea poporului, mai ales acolo, unde sunt divergenţe între preot şi învăţător.

(Va urma).

Dela sate.

Sărbare şcolară în Cuciulata.

Ziua sfr. apostol *Andreiu* a fost sărbată în comuna *Cuciulata* într'un mod deosebit de înălţător.

Corpul învăţătoresc dela şcoala noastră confesională a aranjat în preseara acestei zile, cu copiii dela şcoală, o producţiune foarte succeasă, închinată memoriei marelui Arhiereu *Andreiu*.

Programul ales şi variat, constătător din cântări în două şi trei voci, declamări, trialoguri şi disertaţii, a fost executat cu multă preciziune, încât a mulţămit peste aşteptare numerosul public present.

Ca puncte mai însemnate remarc: Imnul marelui Andreiu, Cuvântul ocasional, plin de avânt, rostit de învăţ. Ermil Roşală, care a arătat unele din măreţele fapte ale marelui Mitropolit *Andreiu Br. de Şaguna* pentru *neamul românesc*, precum şi motivul, pentru care să cuvine să-i cinstim amintirea, sfătuindune, ca portretul acestui mare bărbat al neamului să nu lipsească din nici-o casă.

Tot asemenea a fost bine primită disertaţiunea ţinută de învăţ. George Niciu „despre influenţa stricăcioasă a alcoolului“.

Cu deosebită atenţiune a urmărit însă publicul prestaţiunile elevilor în cântări, declamări şi trialoguri. Aveai o plăcută satisfacţie să priveşti feţele pline de entusiasm ale ţăranilor, cari urmăreau cu un interes deosebit siguranţa elevilor, atât în trialogul de fetiţe şi şcolari, cât şi în cele câteva cântări executate de corul micilor elevi, condus de învăţ. E. Roşală. De încheiere dl director şcolar, părintele G. Sglimbea, a ţinut o călduroasă vorbire şi a invitat publicul present să contribue cu câte ceva pentru înfiinţarea unei biblioteci parohiale-şcolară.

In urma acestui apel au contribuit Dnii I. Boldea not. cerc 4 c., I. M. Popa 1 cor., ambi din Comana infer. Mateiu Mateiu învăţ dirig. în Venetia infer. 1 cor., Ioan Chiţia din Lupşa 1 cor., George Csokan învăţ. director 2 cor. Nicolae Clem 2 cor. George Sglimbea, George Cantor, George N. Niciu, Rusanda Roşală, Szató Mariska, Ioan Bărciu, Nicolae Gabrea, Irimie Rabocea şi Eugenia Cantor, câte 1 cor. George Blebea şi Andreiu Roşală câte 60 fil. Ecaterina Streitfert, Iacob Brânzea, Nicolae Blebea, Eftina D. Vetrice, George Crihalmean, Z. Ghindea, Nicodin Cantor, câte 40 fil. Iacob Z. Ghindea, Cornel Buţiu, Nicolau Brânzea, Ioan Niciu, I. D. Cantor câte 30 fil. Rosina Buciumeanu, Saveta Rabocea, Hortenzia Roşala, Maria O. Buciumeanu, Ileana G. Gheş, Ileana N. Ghişoiu, Paraschiva G. Niciu, Ana S. Caciu, Ana Jb. Ghişoiu, Ileana Niciu, Moise Pumnea, Ioan I. Cantor, Sofia Pumnea, Ileana Chiţia, Maria D. Strâmbu, Toma Lazar, Elena N. Ghişoiu, Ghiţuca Cantorului, Aron Cirica, Nicolae Crăiţariu, şi Ioan Bucurenciu câte 20 fil. toţi din Cuciulata. La olaltă 30 K. 60 fil.

Viu şi pe această cale a aduce dlor învăţători dela şcoala noastră confes. George Niciu şi Emil Roşală, cari au aranjat această serbare şcolară, cât şi st. contribuenţi, cele mai sincere şi călduroase mulţămiri.

Cuciulata, 30 Noemvrie v. 1911.

George Cantor
epitrop.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Conferenţe publice în Sălişte.*)

Potrivit cu cerinţa vremilor nouă, pline de dor de lumină şi înaintare aproape în toate ramurile de învăţătură, s'a stăruit şi se stărue astăzi cu mult îndemn, cu multă îngrijorare şi îndrumare, asupra luptei de întrecere şi rivalitate, ce se desprinde şi poartă pe câmpul întins al ştiinţelor între popoarele conştii de sine şi pasul vremii.

Un glas destul de străbătător, sincer şi doritor de mai bine, ne cheamă şi pe noi Românii la trezire, la luptă şi muncă, la lumina cunoştinţii şi-a înaintării în tot soiul mult şi diferit al învăţăturilor!

Şi în urma deselor voci de alarmă, a apelurilor, pornite dela centrul culturii noastre, dela conducătorii „Asociaţiunii“ şi alţi îndrumători ai neamului, s'au ajuns în anii din urmă, ca şi sufletele părăsite a celor mai îndepărtate şi ascunse sate, din munţi şi din câmpii, să se încălzească în timpuri potrivite la flacăra învăţăturilor, împărtăşite prin razele aşa numitelor „prelegeri poporale“ şi „şezători literare“.

Aceia, cari şi de aceste focare ale culturii au fost privilegiaţi şi sprijiniţi, fără a spune cuvânt de laudă şi de mândrie, au fost *Săliştenii*. Cărturarii acestor oameni, conştii în totdeauna de îndatoririle unei adevărate povăţuiri şi conduceri, iubitori de popor, dornici de-o deşteptare şi înaintare, de-o purtare cuminte şi luminată a deosebitelor ocupaţiuni de traiu, spre a nu rupe legătura cu şcoala odată pentru totdeauna, ci a pune şi întreţese învăţătura ei cu pacea şi cerinţele vieţii: de mulţi ani, înainte de-a se împărţi „luminarea poporului“ în despărţăminte şi agenturi, cu prilejul anumitelor sărbări şi întruniri şi în prelegeri poporale anume rânduite îmbiau din comoara învăţăturilor lor, prin firul unui graiu dulce şi frumos de limbă românească, pe cele trebuincioase şi de lipsă.

Fără de nici o întrerupere sau piedecă zăgăzuitoare, fiind şi conducătorii de apoi demni urmaşi ai antecesorilor, apa izvorului plină de putere şi de vieaţă, care ţâşneşte din stânca cutropitoare, îşi urmează cursul, liniştită şi mândră de triumful străcurării, limpede şi fără creţ, în albia „prelegerilor poporale“ a săliştenilor, şi mulţămită influinţei pilduitoare, despărţământul V. „Sălişte“, ajunge în anul jubilar, la frumosul număr de prelegeri ţinute, la care nu s'a ridicat altul, la 67.

Conduşi de purul adevăr, că „educaţia temeinică a unei mulţimi ca şi aceea a unui ins, nu se face vorbind azi de una, mâne de alta, fără nici o legătură, împrăştiind atenţiunea dela o problemă la alta, dela o serie de idei la alte, — ci numai urmărindu-se o idee, o problemă pe toate feţele ei şi privind-o supt toate unghiurile“, — vorba dlui *Iorga*, — sfatul comun al intelectualilor sălişteni, conchemat cu săptămâni înainte, cuprinde hotărârea, ca ciclul de prelegeri, pentru „postul crăciunului“, al a. c. să fie de cuprinsul reorganizării şi reînnoirii economiei locale în toate ramurile, cu toate îndrumările şi poveţele aparţinătoare ei, precum la timp potrivit şi de lipsă, cu toate aplicările şi punerea lor în praxa vieţii.

Asupra acestora, nu pentru a aduce laudă anumitelor persoane sau Săliştenilor, — ci ca o legitimare a muncii pentru biserică şi neam, care îndatorează azi pe ori ce cărturar şi conducător român, dela sate şi oraşe, aflu cu cale a mă opri pe scurt spre a le hărăzi şi posterităţii.

Până a înfăţişa cuprinsul prelegerii din Dumineca primă a postului, mă opresc mai întâi asupra unei alte prelegeri, care a plăcut mult săliştenilor.

E prelegerea cu schiopticonul a Prea On. domn profesor seminarial *Dr. Aurel Crăciunescu*, ţinută în 27, ale zilei lui Octomvrie a. c.

Intr'un graiu frumos, prietenesc, Dnia Sa spune mulţimei pe care n'o mai cuprindea sala cea mare şi festivă a scoalei, că în numele despărţământului Sibiiu al „Asociaţiunii“, al cărui secretar este, după ce a cercetat şi ţinut câte o prelegere în mai bine de 14 comune ale despărţământului, în decursul drumului spre o comună dela munte, în urma stăruinţelor unor prieteni, a aflat cu cale a se opri şi în mijlocul nostru o clipă-două, spre a ne împărtăşi de frumseţea şi înălţarea de suflete a unei prelegeri schiopticonice. Deasemeni aminteşte, că în calitate şi de preot, fiind învăţătura religioasă temeiul tuturor învăţăturilor, a aflat de bine, a ne reprezenta tablouri religioase. Şi a spus un mare adevăr, că nu ştiu cu ce prelegere şi soiu de tablouri, ar fi putut să uimească inimile celor de faţă, să verse în ele mai multă frumseţe şi admiraţie, să întărească mai mult puterea de credinţă a învăţăturilor religioase.

Intr'un timp, relativ destul de scurt, pe lângă tălmăcirile de lipsă şi unele învăţături morale, într'o formă logică şi închegată, prin mai bine de 100 de tablouri, cari de cari mai frumoase şi mai reuşite, domnul profesor *Crăciunescu* ne reîmprospetează, învăţătura cea mai aleasă a testamentului nou, potrivită şi aşezată în slova icoanei de cei mai iscusiţi artişti, ca Hoffmann, Doré, Schor etc.

Incepând cu vestirea naşterii Inaintemergătorului, trece la a lui Iisus, şi astfel în formă cronologică pe lângă opriri şi descrieri frumoase a anumitelor locuri, sate şi oraşe, a diferitelor soiuri de oameni, mai ales a fariseilor, datini şi obiceiuri, ne înfăţişează toate momentele de seamă din vieaţa lui Iisus Christos, dela naştere până la înălţarea la ceriu.

Inzestrate despărţămintele Asociaţiunii cu schiopticoane, provăzute cu tot soiul de diapozitive, s'ar putea ţinea cu ajutorul lor cele mai reuşite prelegeri, dând prilejul priincios ascultătorilor, de a-şi vedea şi pipăi învăţătura propoveduită.

Osteneala domnului profesor se mulţămeşte prin furtunoase şi călduroase aplause.

(Va urma.)

Dela „Asociaţiune“.

Cursuri pentru analfabeţi.

(Circulară către toate direcţiunile despărţămintelor)

Domnule Director! Vremile în cari trăim ne impun o apropiere sinceră de popor, cu gândul curat de a-l smulge cât mai curând din întunerecul neştiinţii şi a-l ridica în rândul neamurilor culte, conştie de menirea lor în lume. Viitorul poporului nostru numai atunci va fi asigurat, când el va fi stăpân pe o puternică cultură naţională, care îi va putea înlesni lupta pentru vieaţă, alături de celelalte popoare. Şi se ştie, că condiţia primă a oricărei culturi e cunoştinţa de carte, fără de care astăzi un popor nu-şi mai poate îndruma soartea pe cărări mai bune. Scăderea cea mai mare a poporului nostru e tocmai lipsa cunoştinţii de carte. Cu durere trebue să o spunem, că dintre toate neamurile ţării noastre numai Rutenii ne întrec în analfabeţi, toate celelalte sunt înaintea noastră. Credem, că a sosit timpul, când toţi cărturarii trebue să ne aşternem pe muncă serioasă pentru a mântui poporul nostru de această ruşine a neştiinţii, de această robie a întunerecului, căci întârzierea culturală a ţărănimii e o primejdie mare pentru însaşi existenţa naţională a poporului nostru.

In anii din urmă în cadrele „Asociaţiunii“ s'au ţinut mai multe cursuri de analfabeţi, cari, ca început, au dat rezultate destul de mulţămitoare. Dar greutăţile începutului au făcut pe mulţi cărturari să renunţe la continuarea acestor cursuri pornite cu multă însufleţire, aşa, că în iarna trecută, după informaţiile ce le avem, s'au instruit analfabeţi abia în 23 de comune, din cele peste 3000 câte avem.

„Asociaţiunea“ îşi ţine deci de datorinţă a îndemna din nou toate despărţămintele sale, să reiee aranjarea cursurilor de analfabeţi în cursul acestei ierni şi să stărue pe lângă domnii preoţi şi învăţători dela sate, să nu se sperie de greutăţile ce le întimpină chiar şi din partea sătenilor, ci să le ţină la început cu ascultători puţini, pe cari să-şi dee silinţa a-i învăţa bine scrisul şi cetitul, ca să fie pildă vie pentru ceialalţi săteni îndărătnici şi nepricepuţi.

Un mijloc foarte bun pentru a trezi între ţăranii neştiutori de carte interesul

---

*) Raport trimis la timp, dar întârziat din lipsa de spaţiu. *Redacţiunea.*

faţă de scris şi cetit sunt şezătorile culturale, cari se pot aranja Dumineca şi în sărbători. La aceste şezători, pe lângă lectura din autorii noştri mai de seamă, făcută de către domnii preoţi, învăţători, sau alţi cărturari: să citească şi câte un ţăran mai priceput, iar tineretul să declame şi să cânte diferite poezii şi cântări.

Cu ocazia acestor şezători cărturarii să explice ţăranilor rostul Asociaţiunii, să-i îndemne să se înscrie membri ajutători, arătându-le broşurile ce le primesc în schimbul texei de 2 cor. şi cetindu-le părţi din aceste broşuri. Tot la aceste şezători să se stărue şi pentru înfiinţarea agenturilor Asociaţiunii.

Pe lângă aceste şezători, domnii învăţători să facă în fiecare Duminecă deprinderi de scris şi cetit cu tineretul ieşit de curând din şcoală. La aceste deprinderi să fie admişi şi analfabeţii, pentru a le trezi dragostea faţă de carte.

Pentru a răsplăti întrucâtva munca săvârşită, comitetul central a decis să împartă 10 premii de câte 50 cor. între acei preoţi şi învăţători, cari până la 1 Maiu 1912 vor dovedi prin direcţiunile despărţămintelor, că au instruit în scris şi cetit mai mulţi analfabeţi în cursul iernii 1911/12. Pe lângă aceste premii despărţămintele de sigur vor mai împărţi şi altele, fie din averea lor, fie din donaţiunile băncilor şi particularilor.

Comitetul central al Asociaţiunii pentru a înlesni ţinerea acestor cursuri a decis să pună la dispoziţia despărţămintelor abecedarul pentru analfabeţi lucrat de I. Bota. Despărţămintele, cari aranjează cursuri pentru analfabeţi, sunt invitate deci să înainteze comitetului central o cerere, arătând de câte exemplare din abecedar au lipsă. Despărţămintele vor înainta această cerere numai după ce vor fi primit rapoarte de la preoţii şi învăţătorii din comunele de pe teritorul lor, câţi ascultători sunt în fiecare curs. Trebue deci să aibă grijă, ca abecedarele să nu se risipească fără nici un folos.

Atragem atenţiunea tuturor directorilor de despărţăminte, a preoţilor şi învăţătorilor, că cursurile de analfabeţi nu pot fi oprite de organele administrative ale statului, fiindcă, conform statutelor, Asociaţiunea e îndreptăţită a aranja asemenea cursuri, cari ţintesc promovarea culturii noastre.

Facem deci încăodată un apel călduros către toţi directorii despărţămintelor Asociaţiunii şi către toţi cărturarii noştri, să ţină în cursul acestei ierni cursuri cu analfabeţii, căci numai cu ajutorul acestora putem înlesni pătrunderea culturii în massele largi ale poporului nostru.

Sibiiu, 10 Decemvrie 1911.

Andreiu Bârseanu, preşedinte. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

NOUTĂŢI.

Procesele de presă. Congregaţia comitatului Trimiş (Banat) a adus o hotărire interesantă, anume: să ceară dela guvern, ca prin o lege nouă să iee procesele de presă din competenţa curţilor cu juraţi şi să le predee în competenţa judecătoriilor regeşti, adecă în competenţa tribunalelor. Hotărirea va fi comunicată tuturor municipiilor din ţară, pentru a se alătura toate la această mişcare.

*

Agentură nouă poştală. Cu ziua de 1 Ianuarie 1912 se deschide o agentură poştală în gara comunei *Hosman* din comitatul Sibiiului. Cercul de activitate al acestei agenturi se întinde asupra comunelor Hosman şi Fofeldea.

*

Tifosul în Cluj. Epidemia de tifos ia dimensiuni tot mai mari în Cluj. S'au întâmplat până acum vreo zece cazuri mortale. In unele strade se află câte 30—50 de bolnavi. Cauza respândirii tifosului se crede că este apaductul.

*

Hymen. *Victoria Alexa*, învăţătoare şi *Gheorghe Nariţa*, învăţător, căsătoriţi. Vidra-de-sus, în Noemvrie 1911.

*

Trenuri accelerate Din Murăşoşorhei se anunţă, că începând cu 1 Mai 1912 vor circula trenuri accelerate pe linia Cucerdea-Murăşoşorhei.

*

Tablouri scumpe. America earăş a cumpărat din Europa câteva tablouri vestite, ieşite din mâna marelui artist olandez Rembrandt. Milionarul George Widener din Newyork a plătit unui lord, cu numele Wimborne, cinci milioane de coroane pentru trei tablouri cu subiecte din Sf. Sriptură şi lucrate de Rembrandt.

*

† **George Pralea**, paroh gr.-ort. în penziune, a decedat Marţi în 6/19 Decemvrie la 4 ore dimineaţa în al 68-lea an al vieţii sale, şi a fost înmormântat Joi, în 8/21 Decemvrie a. c. la 1 oră p. m. în cimiteriul bisericei gr.-ort. din Breaza. Fie-i ţărâna uşoară!

*

Calendarul scriitorilor. Comitetul Societăţii scriitorilor români a hotărât editarea unui calendar al societăţii pe anul 1912. Membrii vor trimite câte o bucată literară, împreună cu o notiţă biografică, însoţită de fotografia mai nouă a autorului.

*

Palatul Farnese cumpărat de francezi. Una dintre cele mai vestite creaţiuni ale renaşterii italiene, palatul Farnese, de care sunt legate numeroase amintiri istorice, a trecut în proprietatea statului francez. Clădirea palatului a fost începută din iniţiativa unui membru al familiei Farnese din veacul al 16 lea, şi adecă din porunca papei Paul III, şi a fost terminată de ilustrul arhitect, pictor şi sculptor Michelangelo Buonarotti. Clădirea în vremea din urmă a servit ca reşedinţă pentru ambasada franceză. Pe timpul lui Napoleon al III-lea guvernul francez era aproape să cumpere palatul, dar camera italiană s'a opus. Acum în sfârşit s'a încheiat cumpărarea. Italia cedează Franţei palatul pentru un preţ de trei milioane şi jumătate de franci, sub condiţia de a-l putea rescumpăra în timp de 25 ani cu acelaş preţ.

*

Universitatea cea mai nordică. In Reykjavik, capitala Islandei, s'a deschis în anul acesta prima universitate islandeză: şcoala superioară cea mai nordică de pe toată suprafaţa pământului. Islandezii au ocupat insula înainte cu o mie de ani; şi, din pustie ce era, au schimbat-o, cu nespuse greutăţi, în pământ roditor. Universitatea are patru facultăţi, deocamdată cu 15 profesori, al căror număr în zilele din urmă s'a mai înmulţit cu un profesor francez, — o catedră susţinută de guvernul francez. Studenţii înscrişi în semestrul prim sunt o sută. Numărul acesta este destul de considerabil în raport cu numărul mic (78.000) al locuitorilor insulei.

*

Greva învăţătorilor. In satele Canija turcească şi Ioseffalva din Torontal învăţătorii au hotărât să nu mai săvârşească nici o muncă culturală extraşcolară, până când nu li se va îmbunătăţi situaţia. Invăţătorii nu vor mai ţinea conferenţe, nici cursuri pentru adulţi şi analfabeţi, şi nu vor contribui nici la înfiinţarea şi conducerea diferitelor reuniuni.

*

Câţi poloni sunt? Conform datelor profesorului Florinski din Chiev, numărul polonilor este de peste 18 milioane, dintre cari aproape zece milioane trăesc sub stăpânirea rusească, 4 milioane sub stăpânirea austrică, ear alte 4 milioane sub stăpânirea prusiană. — Un popor atât de numeros este astăzi subjugat şi divizat de trei state mari... Eată rezultatul sfăşierilor dintre fraţi.

*

Conferenţe interesante. Contele *Lützow* a declarat în şedinţa din urmă a consiliului naţional boem din Praga, că în Februarie 1912 va ţinea pe rând conferenţe în zece universităţi din America de nord. Are să vorbească despre situaţia actuală a boemilor şi slovacilor, şi despre asupririle îndurate de slovacii din Ungaria. Conferenţiarul va călători prin toate oraşele americane, unde a umblat nu de mult contele Apponyi, şi va face o vizită şi lui Taft, [illegible]dintelui republicei.

*

Rolul femeilor în răsboiu. La o adunare a reuniunii femeilor germane, ţinută în Düsseldorf, a vorbit un profesor universitar despre datoriile în răsboi ale femeilor, arătând serviciile mari ce le pot face femeile la aprovizionare şi la îngrijirea de răniţi. Adunarea a ales o comisiune, care să studieze chestiunea aceasta.

*

De-ale chinematografiei. O iniţiativă fericită au luat artiştii Teatrului naţional din capitala română, cu scop de a respândi în ţară şi străinătate cunoştinţele despre răsboiul pentru neatârnare dela 1877. S'a format adecă o societate, numită „Leon Popescu“, după numele proprietarului fostului teatru Liric, care a pus la dispoziţie sala, unde se vor instala laboratoriile filmelor, reprezentând răsboiul independenţei. Chinematografiarea se va face cu ajutorul soldaţilor, puşi de ministrul de răsboi la dispoziţia societăţii artistice, în numărul trebuincios, ca să se poată reconstitui fazele însemnate ale răsboiului dela 1877. Vom avea prin urmare un film românesc, înfăţişând o pagină glorioasă din trecutul cel mai apropiat al neamului nostru.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaş, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, la stăruinţa dlui Laurenţiu Nemeş, pantofar, găsindu se în Rok Falls Il (Nordamerica) au dăruit: Iosif Unchiu (originar din Orlat), Augustin Iosivaş şi L. Nemeş (orig. din Sibiiu), câte 2 cor.; Nic. Vermeşan (orig din Rusciori), cor. 2 50; Ilie Tarcea Căţoiu (orig. din Mag), Achim Bogorin şi Nic. Adam (orig. din Ocna Sibiiului), câte cor. 1.23 şi Vasile Tarcea (orig. din Mag), 1 cor. La acelaş fond au mai dăruit: Dr. Aurel Crăciunescu, prof. sem, 50 bani; Trandafir Dragomir, paroh (Arpaşul inf.) 1 cor.; d-na Maria Penciu n. Popea (Haţeg) în amintirea zilei onomastice a preaiubiţilor săi soţ şi frate Nicolae Penciu, fost jude r. şi Nicolae Popea, fost episcop în Caransebeş, 10 cor. şi Vic. Tordăşianu, prezident 10 bani, ear din lădiţa învăţăceilor s'a ridicat cor. 9.01. La legatul Victor Petrişor al acestui fond pentru ajutorarea copiilor din Veştem, aplicaţi la meserie, mama decedatului, d-na Petrişor, a plătit rata a 2-a de 20 cor.

*

Bioscop. In 23 şi 24 Decemvrie representaţie interesantă: se va da sensaţionala dramă „*Dr. Gar el Hama, fiul Orientului*“, în două acte.

Convocare.

Pe baza concluzului comitetului central din 13 Decemvrie 1911 şi în conformitate cu § ul 20 din statute convocăm a

XXIII a adunare generală ordinară

a „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiiu“, la Turnişor pe Dumineca în 31 Decemvrie n. a. c., la 11 ore a. m.

Program:

1. Prezentarea raportului general al comitetului central, a raţiociniilor pe anul 1910 şi proiectul de budget pe 1912.
2. Propuneri eventuale din partea membrilor.
3. Discurs de interes general economic.
4. Alegerea unui membru în comitetul central.
5. Verificarea protocolului şedinţei.

Sibiiu, 17 Decemvrie n. 1911.

Pant. Lucuţa, pres. *Vic. Tordăşianu*, secretar.

Economie.

Pentru cultivătorii de pomi.

Cu ferbintea dorinţă de a fi cât mai folositori obştei noastre şi de a lucra cât se poate de mult la îndrăgirea poporaţiunii noastre cu cultura folositoare a pomilor, am luat hotărârea să cumpărăm şi apoi în primăvară să punem cu preţ redus în vânzare un număr mai mare de altoi, meri şi peri.

Pentru a ne putea orienta la procurare, apelăm la preoţime, învăţătorimea şi la ceilalţi cărturari ai noştri, ca aducând la cunoştinţa economilor din partea locului această hotărâre a noastră, să conscrie cu numele pe toţi acei, cari doresc să se provadă cu altoi, cu soiul altoilor şi cu numărul bucăţilor. Consemnarea să binevoiască a o trimite la adresa noastră, cel mai târziu până la 15 Ianuarie n. 1912.

Sibiiu, 13 Decemvrie n. 1911.

Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură din comitatul Sibiu“.

Pant. Lucuţa, prezident. *Vic. Tordăşianu*, secretar.

Cărţi şi reviste.

„Viitorul“, *revistă bisericească şi didactică*, apare în Bucureşti, de douăori pe lună. Director: D. G. *Boroianu*, prim-redactor: V. *Oiaga*. Abonamentul 6 lei pe un an. Administraţia: Bucureşti, Str. Negustori 19. Numărul 3—4, pe Octomvrie, are următorul cuprins: Religiune, după Feuerbach. Rolul blăstămului în trecutul nostru. Liturgia ierusalemiteană în veacul IV. Misterele creştinismului. Cugetări. Cronică bisericească. Şcoala şi caracterul. Bibliografie. Informaţiuni. Inştiinţare. Recomandăm revista preoţilor şi învăţătorilor noştri.

*

Revista Teologică, nr. 19—20 din 1 şi 15 Noemvrie 1911 cuprinde: „Maghiari gr. cat.“ şi „Liturghie maghiară“, de Dr. Gh. C. Opera bisericii romano-catolice din orientul creştin, de Arhimandritul I. Scriban. Cei mai vechi protopopi români, de Dr. S. Dragomir. Reforma omului, de Dr. N. Bălan. Libertatea voinţii, de Dr. P. Roşca. Din cărţile bune. Darvinismul antropologic, de Dr. I Broşu. Mişcarea literară. Cronică bisericească culturală. Tipicul cultului religios — Apare de douăori pe lună. Abonamentul pe un an 10 cor. Adresa: Dr. N. Bălan, prof. sem., Sibiiu, strada Reissenfels 11.

*

Neamul Românesc Literar, nr. 43—44, cuprinde: Ce am dorit să fie scriitorii şi ce sunt, de N. Iorga. Poezii, de P. Papazissu. Cuvântare la desvălirea monumentului lui Eminescu, de St. Şerban. Invierea lui Stefan Vodă, poem istoric de N. Iorga. Cum s'a ruinat tata, de Vasilescu. — D. A. Laurianu, de Tr. Şoimu. Cronică. — Abonamentul în străinătate 7 lei. Administraţia: Vălenii-de-Munte, judeţul Prahova.

Poşta redacţiei.

Dlui P. P. în Uleş. Nu se poate publica.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă opereta „*Das Fürstenkind*“, de Lehar. Dumineca d. a. prea pentru copii: „*Hänzel und Gretel*“, care să repetează şi Luni după amează, iar Luni sara se dă opereta nouă: „*Polnische Wirtschaft*“.

Nr 1479/1911.

Concurs.

„Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român“ publică *concurs pentru o bursă de K 300 — din „Fundaţiunea Ioan şi Zinca Roman“* pentru un elev de naţionalitate română, fără deosebire de confesiune care urmează la vre-una din şcoalele medii din patrie, având preferinţă, în senzul literilor fundaţionale, aceia cari se înrudesc cu fericiţii Ioan şi Zinca Roman.

Cererile pentru această bursă au să se înainteze Comitetului central al „Asociaţiunii“ în Sibiiu (Nagyszeben, strada Şaguna Nr. 6) până la 31 Decemvrie n. a. c.. provăzute cu următoarele documente:

a) atestat de botez;

b) testimoniu de pe anul şcolar 1910/11;

c) atestat că urmează de prezent cursul şcolar ca elev ordinar;

d) atestat de paupertate;

e) eventual documente prin cari să se constate înrudirea cu fericiţii fundatori.

Cererile întrate după terminul de 31 Decemvrie n. nu se vor considera.

Sibiiu, din şedinţa comitetului central al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“, ţinută la 9 Decemvrie 1911.

Andreiu Bârseanu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

Din public.+)

Mulţămită publică.

Cu ocasiunea şedinţei publice a societăţii de lectură „Andrei Şaguna“ a elevilor din secţiunea teologică, ţinută la 30 Noemvrie a. c. întru memoria fericitului în Domnul arhiepiscop şi mitropolit Andrei baron de Şaguna, au binevoit a contribui în favorul societăţii:

I. P. S. D. arhiepiscop şi mitropolit *Ioan Meţianu* 10 cor. P. C. Sa Dr. Ilarion Puşcariu, arhimandrit şi vicar arhiepisc. „Comentariile sau esplicarea epistolei către Romani“ şi „Comentariile sau esplicarea epistolei către Efeseni“, de I. Chrisostom.

Câte 10 cor.: Galacteon Şagău, as. cons, Sibiiu. Constantin Cotişel, preot în Certege şi Tiberiu Eremia, inginer, Bucureşti.

Câte 6 coroane: Dr. Ilie Iancu, medic în Sibiiu.

Câte 5 coroane: P. C. Sa Dr. Eusebiu Roşca, director sem., Nicolae Ivan, as. cons., Dr. Ioan Preda, adv. fisc. cons., Dr. Liviu Lemény, adv., Andreiu Bârseanu, prezidentul Asociaţiunii, Dr. Vasile Stan, prof. sem., Dr. Nicolae Ittu, medic.

Câte 4 coroane: Victor Păcală, prof. sem.

Câte 3 coroane: Dr. Atanasiu Marienescu, Lazar Tritean, ases. cons., Dr. G. Proca, secretar cons., Victor Tordăşianu, of. cons., Dr. Ioan Felea, prof. sem., toţi din Sibiiu. Ioan Oltean, preot în Polana-sărată, Romul Sabău, preot în Folt.

Câte 2 coroane: Ioan Droc, protop. pens. în Sibiiu, Vasile Duma, protopr. în Lăpuşul unguresc, Dr. Ilie Beu, medic, E. Todoran, prof. sem., Dr. Pavel Roşca, pr. semin., A. Popoviciu, spiritualul sem., toţi din Sibiiu.

Câte 1 coroană: Virgil Nistor, of. c., O. Negrea, medicinist, G. Comşa, of. cons., Ioana Rebega, econoama sem., toţi din Sibiiu.

Domnişoarele Ivan 70 fileri, Mihail Neagu, of. cons. 50 fil.

Pentru aceste oferte societatea de lectură se simte plăcut îndemnată a-şi esprima cele mai vii mulţămite.

Vasile Dăbâu, controlor. *Ioan C. Ciuca*, cassier.

Gregoriu Vermeşan, viceprez.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 900/1911. (463) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Șilea magiară** cu filia **Feisa**, protopresbiteratul Târnava, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cola B. pentru întregirea dotațiunei dela stat, având fiitorul paroh îndatorirea a plăti darea erarială după porțiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-și aștearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetateadebaltă (u. p. Küküllővàr) până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică cu știrea protopresbiterului pre a cânta eventual a celebra și cuvânta.

Cetateadebaltă, 28 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Târnava în conțelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 862/1911 (462) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Șomfalău** cu filia **Adămuș** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin pensionarea bătrânului și neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 49 ani, la ordinul Consistorial Nr. 12,714 Bis. din 1 Noemvrie 1911, — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariție în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-și înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare, estras de botez, testimoniu gimnazial, obsolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificațiune preoțească, documente recomandatoare despre purtarea și oficiul ce l ar mai fi având unde-va până acum); — la subsemnatul oficiul protopresbiteral, având a se presenta după încunoștințarea protoprebiterului, cu observarea dispozițiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare a cânta, predica ori a oficia și cuvânta.

Se observă: că concurentul cu cualificațiune deplină va avea speranță a conduce catihizarea elevilor dela școalele de stat din centrul comitatului Dicsőszentmárton, cu salar și remunerație frumoasă, afiliând comuna la Șomfalău.

Cetateadebaltă, 5 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

„Calendarul Național“ pe 1912

întocmit de redacția foilor dela Orăștie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet! El ne arată pe:

— *Mihai Viteazul* intrând biruitor prin poarta cetății dela Alba Iulia, după ce a cucerit Ardealul, și ajungând acuma el Domn și peste acest colț de țară românesc! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme *Domn al tuturor Românilor!* — Ne arată apoi pe:

— *Tudor Vladimirescu*, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din București și primește jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: Prinderea lui Tudor Vladimirescu de către mișeii Greci și Turci de-'l duc și-'l omoară!

Și alte multe chipuri interesante și plăcute.

Apoi bogat material de cetit: povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.

☛ Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Național“, care ne arată feluritele scrisori de pe fața pământului!

Văzut-ai vr'odată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai ușor; dar grecească monumentală și grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo și Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba“ și acea zisă „hebraică“, cu puncte și fără puncte? și în urmă cea „rabinică“? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care știe scrie, e deosebit printre ceialalți, ca la noi un popă printre alți oameni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut'ai. E de tot fină și încurcată. Mai aleasă și ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curățică și sprintenă?

Și apoi de sigur n'ai văzut scrisoare „sanscrită“, a vechilor Indieni, scrisoare pe care ei o numesc „scrisoarea Zeilor“, căci zic ei, ar fi cea mai desăvârșită de pe lume!

Ori văzut'ai scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori puncte ori cerculețe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colțuri așezate în toate formele! Și tu după așezarea lor să ghicești ce e scris cu ele?

Și mai ales văzut'ai scrisoare de hieroglife? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglife are vre-o 2000 de semne sau „litere“, pe care trebue să le știi, de vrei să poți ceti cu scrisoarea asta:

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflați, tipărite aievea, în „Calendarul Național“ de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înșirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 șire, iar din ciudatele hieroglife să dau două fețe întregi!

Prețul unui Calendar 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe li-se dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li-se trimite în pachete pe poștă) li-se socotește calendarul în numai 11 cr. (22 fil.), având însă a și plăti ei și posta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe așteptare, având a plăti prețul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul și își plătesc și poșta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puțin ca 12 exemplare, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceștia noi plătim și poșta (câte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poștă închis, și în forma asta poșta nu primește pachetele neplătite.

Trimiteți cereri și bani la:

(456) 3— **Admin. „Libertatea“ în Orăștie (Szászváros).**

Ad. Nr. pp. 1137/1911. (460) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna biser. de clasa a II-a **Agribiciu** cu filia **Căpușul-mare** din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea ajutoriului de stat.

Cererile de concurs adjustate conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului în terminul sus indicat, iar concurenții sunt poftiți a se prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuți poporului.

Cluj, 30 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conțelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roșescu
protopresbiter.

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a și Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colț o parțelă de 212 stângini cuadrați. (457) 2—6

Doritorii au a se adresa în Sibiu, Wollgasse Nr. 10 a.

Nr. 1574—1911.

Edict de licitațiune.

In 16 Ianuarie 1912 st. n. se va ținea la oficiul central al Universității săsești în Sibiu (Piața mare Nr. 15 etajul II) dela 8 până la 12 oare a. m. și la caz de lipsă și dela 3 până la 6 oare după amiazi, licitațiune publică verbal și cu oferte scrise, pentru exarândarea de pășunat, pe anul 1912, 1913 și 1914 a următorilor munți și anume:

Nrul curent	Muntele					Prețul de exclamare		Insemnare
	Situațiunea	Numirea	Pădure	Pășune curată	Șip			
			jugăre	jugăre	jugăre	Cor.	fil	
		I. In valea Czodului:						
1	**Tălmaciul-mare** partea III.	Conțu mic	443 19	278·47	245·18	1277	—	
2		Conțu mare	740·79	211 57	280·03	1176	—	
3		Negovanul mic	487 58	320·77	246·80	1648	—	
4		Negovanul mare	1606 90	277 15	293·84	1777	—	
5		Cornu pleschii	774·69	127 50	20·11	338	—	
		II. In valea Lotrului:						
6	**Orlat** partea II. și III.	Balu	337 27	123·21	748·11	1403	—	
7		Seracinu mare	1305·88	255·35	131·91	1378	—	
8		Seracinu de mijloc	593·27	323·03	26·49	1509	—	
9		Serecinu de lature	872·01	131·81	76 76	767	—	
10		Cotrona	178·26	107 60	173 94	507	—	
11		Balintru mic	119 83	132 39	271·46	587	—	
12		Balintru mare	145·02	161 62	214 48	704	—	
13	**Sinna** partea II.	Goaza de sus	768·14	380·89	156·76	977	—	
14		Goaza de jos	84·77	333·29	47 69	894	—	
15		Steaza de sus	364·26	471·97	160·63	1496	—	se vor arândà împreună.
16		Steaza de jos						
17		Groapa de sus	456·97	220·99	188·65	680	—	
18		Groapa de jos	203·19	175 04	149·87	581	—	
19		Haneșu de sus	462·62	619 33	81·26	2329	—	se vor arândà împreună
20	**Veștem** partea II.	Haneșu de jos	6·68	206 99	75·63			
21		Stricatu	459·75	127·95	225·33	690	—	
22		Olteagu	183 01	324 06	525·38	1706	—	
23		Furnica	117·29	90·17	179·49	867	—	
24		Dobrun	928·89	348·81	368 91	1661	—	
25		Jidul	286·10	183 31	337 54	1057	—	

Fiecine care voiește a luà arândă trebue să depună la mâna comisiunii de licitare înainte de licitaciune 10% din prețul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitațiune se va restitui aceluia ce nu a obținut arânda, iar celor ce au obținut-o li se va da dacă au depus cauțiunea de arândă conform contractului.

Condițiunile mai detailate de licitațiune și arândă se pot vedeà și înainte de ziua licitațiunii la oficiul central al universității în oarele de cancelarie.

Dela oficiul central al universității săsești.

Nagyszeben, 18 Decemvrie 1911.

Walbaum,
Comite suprem și Comes.

(461) 1—2

Nr. 1063/1911 protopop. (458) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Beșa** se publică conform veneratului ordin consistorial dto 22 Octomvrie a. c. Nr. 12,206 Bis. concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. referitoare la întregirea dotațiunei dela stat.

Concurenții au să-și înainteze cererile concursuale instruite conform prescriselor în vigoare subscrisului Oficiu protopresbiteral, și cu prealabila încuviințare a protobresbiterului, au a se prezenta în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Sighișoara, 30 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighișoara, în conțelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

CALINDARUL
POPORULUI
ROMAN
ANUL VISECT 1912
ANUL X JUBILAR
PRETUL 40 FILERI

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMÂN

(BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11)

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: **„Burdea re'ntors la vechea lui lefterie“**

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din București.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.**

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% **rabat.**

Comenzile să se adreseze la **Administrația „Foii Poporului Român“, Budapesta, VII., István-ut 11.**

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

Octavian Goga, **Insemnările unui trecător,** crâmpeie din sbuciumările dela noi. Prețul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.

N Iorga, **Serbările dela Blaj**, Insemnătatea lor politică, culturală și literară, à 30 fil, porto 5 fil.

N. Iorga, **Un biruitor**, Radu Vodă Șerban, à 50 fil, porto 5 fil.

N. Iorga, **Tulburările bisericești și politicianismul.** O cuvântare și articole Prețul 75 fil., porto 5 fil.

Al. Ivàn Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Prețul 60 fil., porto 10 fil.

Rudolf von Gottschall, **Trădătorul,** traducere din limba germană de Alexandru Franzescu. Prețul 30 fil., porto 5 fil.

Goethe, **Hermann și Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Prețul 80 fil., porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian. Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marți 13/26 Decemvrie 1911. *Nr. 130.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se inapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Reforma electorală.

Sibiiu, 25 Decemvrie n.

Am dat la timpul seu știrea, că domnul ministru-prezident, contele *Khuen-Hédervàry,* s'a adresat, în calitate de ministru de interne, mai multor corporațiuni și instituțiuni din țară, cu rugarea, să-și formuleze fiecare în câte un memorand părerile asupra felului, cum crede că ar trebui să fie făcută *reforma electorală,* pentruca ea să multămească pe toți, iar memorandul să-l înainteze ministeriului de interne negreșit până la finea anului curent.

Dorința prim-ministrului nostru au împlinit-o mai mulți dintre aceia, cărora li s'a adresat rugarea, iar ceialalți, cari încă nu au răspuns, sigur că vor răspunde până la finea anului, astfel, că guvernul va avea la îndemână, cu începerea anului viitor, materialul trebuincios, pentru a se putea apuca de studiarea, și apoi de resolvarea chestiei.

Cea mai mare parte dintre corporațiunile și instituțiunile a căror părere voea să o cunoască guvernul în chestia reformelor electorale, s'a pronunțat pentru întroducerea *votului universal,* parte cu restrângeri, parte fără restrângeri. O singură corporațiune: societatea agrarilor, a marilor proprietari, s'a declarat contrară principiară a oricărei lărgiri a dreptului de alegere. Ea e de părerea, că nu mulți, ci *puțini* trebue să fie alegătorii în țara aceasta!

Dintre toate însă, mai corect, mai frumos și mai lămurit s'a pronunțat *reuniunea poporală catolică,* al cărei memorand interesant a fost înaintat guvernului în una din zilele trecute.

In acest memorand, publicat în estras de ziarele din capitală, se spune, că reforma electorală e de o urgență arzătoare și că stările de lucruri de astăzi sunt *intolerabile,* căci sunt de o vechime de șasezeci de ani, dupăce de atâta vreme nu s'a făcut nici o schimbare mai însemnată cu privire la dreptul electoral.

Să ne oprim întâi nițel la afirmarea aceasta, pentru a-i face o mică rectificare. Schimbări însemnate *s'au făcut* pe terenul dreptului de alegere în cei șasezeci de ani din urmă, însă durere, schimbări *rele,* pentrucă nu am mers înainte, ci îndărăt, — pe calea racului. Legea electorală dela 1874 e doară o schimbare foarte însemnată pe terenul dreptului de alegere, însă e o lege, care în loc să lărgească dreptul de alegere dat la 1848, l-a restrâns și l-a ferecat atât de tare, încât în comune rurale, în cari până aci se aflau câte 200 de alegători, după punerea în esecutare a ei nu au mai rămas decât câte 20—30 de alegători. Iar despre batjocura făcută în legea aceasta electorală cu noi, cei din Ardeal, nici să nu mai vorbim! Pentru noi dreptul de alegere a fost *cassat* de tot.

Și acum să revenim asupra memorandului reuniunei poporale catolice.

El e compus pe bazele dreptății și ale egalității. In memorand se cere, ca la compunerea legii despre îndreptățirea de a alege deputați la dietă să se procedeze astfel: dreptul de alegere să se dea fiecărui cetățean de stat, — trecut de 24 ani, — care: 1. plătește dare directă, fie cât de puțină, deci contribue cu ceva la susținerea statului; 2. a fost soldat, deci a dat statului darea cea mai grea și mai însemnată, darea sângelui; 3. a terminat vre-o școală medie, ori altă școală, egală în rang; 4. e cap de familie și e trecut de 30 de ani. Dela cei de sub 2 și 4 pentru cari nu formează condiție plătirea vre-unei dări directe de stat, se mai cere să locuiască într'o anumită localitate de cel puțin doi ani. 5. Servitorii, provăzuți cu carte de serviciu, încă să se împărtășască de dreptul electoral, dacă se află cel puțin de trei ani la acelaș stăpân.

Condițiunea e deci *stabilitatea.* Se dorește acordarea de drepturi cetățenești pe seama tuturor acelora, cari sunt legați de patrie, prin darea ce o plătesc după averea ori câștigul lor, ori prin legăturile pe cari le au cu stăpânii.

Se propune apoi să nu se dee drept de alegere soldaților aflători în activitate, polițiștilor, jandarmilor; iar eschiși de tot să fie dela acest drept: alienații, cei falimentați, ceice trăiesc din mila altora și cei condamnați pentru crime, ori delicte.

Votul să fie direct, egal, și în orașe secret, pe sate pe față, iar votarea să fie obligătoare.

Iată o propunere sănătoasă, pentru compunerea unei legi electorale bune și multămitoare pentru toți. Pentrucă dacă astfel va fi compusă noua lege electorală, nu va putea spune nime, că nu s'au ținut în vedere la compunerea ei interesele tuturor celor interesați. Am dori deci, ca ea întru adevăr, după aceste principii ale dreptății și egalității să fie compusă, pentrucă dacă suntem egali toți la purtarea sarcinilor, la plătirea dărilor și la prestarea serviciului militar, se cuvine ca tot așa de egali să fim și cu privire la drepturile cari compet cetățenilor într'un stat constituțional.

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească a tractului Făgăraș.

Conferența preoțească a tractului Făgăraș pentru anul 1911 s'a ținut în Galați la 24 Octomvrie a. c. A fost bine cercetată de preoți; puținele absențe au fost scuzate. După serviciul divin și predică — aceasta ținută de păr. G Șolea — s'a ținut ședința în școală, unde s'a pertractat întreg programul conferenței în vreme de vre-o 4 oare, deși la cele 10 puncte cari mai erau în program, putea fi discuție mai îndelungată.

Păr. protopop *N. Borzea* deschide ședința prin o cuvântare, în care insistă asupra catehizației, ca o chestie din cele mai vitale ale bisericii noastre.

Punctele referitoare la constituirea conferenței, discuția asupra serviciului și a predicei, apoi trei rezoluțiuni consistoriale s'au trecut foarte cu grabă, deși rezoluția 12757 B s. pentru biblioteca tractuală preoțească merita oare care atențiune și studiare, și măcar aceasta nu trebuia simplu luată la cunoștință și trecut peste ea la ordinea zilei.

Nota tractului Ilia pentru înființarea unei foi populare în spiritul bisericii noastre a avut darul să stârnească mai multă discuție, al cărei rezultat a fost, că *aderăm* la această idee.

Păr. Ilarie Cocan referează asupra rapoartelor întrate dela preoți despre cum au executat îndrumările date de I. P. S. Sa în „Sfaturi arhierești“.

A luat parohiile pe rând, după alfabet și în câteva cuvinte a schițat ce a lucrat fiecare preot. Raportul a fost obiectiv; dar concluziunile vagi, că preoțimea și-a îndeplinit în general datorința, nu cred că au fost suficiente și mai ales n'au putut produce acea însuflețire, care trebue să o stârnească în asistenți fiecare conferență.

Tot cam între aceleași margini ale obiectivității și rigidității și-a ținut și păr. Mihail Ganea referada despre starea averilor bisericești.

De oare ce obiectivitatea acestor două referade a apărut ca deosebit merit, referenților li s'a exprimat multămită protocolară.

Un punct de actualitate al programei a fost cel care tracta despre încasarea repartiției. Păr. Grigorie Chialda în o dare de seamă scurtă a luminat pe deplin această chestie, trecându-o prin toate formalitățile, pentru ca lista dării de cult să fie valabilă. Pe lângă îndrumări scoase din propia sa esperiență, ne mai dă și ordinațiunile ministeriale după cari se poate apela și la autoritățile administrative pentru încasarea mai grabnică a repartiției. A dovedit că s'a interesat de temă.

Impărțirea tractului în cercuri religioase s'a lăsat în grija biroului conferenței.

Păr. capelan I. Popa propune să se decreteze ca de aci înainte la conferențele anuale necondiționat să se dea câte o prelegere (conferență), în care să se desvălească trecutul respectivei comune.

S'a cercetat și arhiva parohiei și biblioteca. Amândouă sânt ținute în cea mai frumoasă ordine. Cărțile din bibliotecă, cu deosebită plăcere constat, că *se cetesc.*

FOIȘOARĂ.

Educația religioasă în școală și în biserică

de *Mihail Stoia,* preot-înv.

(Urmare.)

De sine înțeles, că din lupta aceasta biruitor, atât în școală cât și afară de școală, ar eși învățătorul. Ceea ce ar zidi preotul cu ori-cât zel și cu ori câtă cunoștință în cele 2 oare de religie pe săptămână, ar răsturna învățătorul ușor și pe neobservate în cele 30 oare câte petrece laolaltă cu elevii într'o săptămână.

Mai presupunem că dintre preoți unul e comod, altul împedecat de funcțiuni, și astfel negligă oarele, și elevii rămân fără instrucția religioasă necesară, precum se întâmplă azi după informațiunile primite în multe parohii din diecesa Aradului și a Caransebeșului, unde învățătorii în mod provizor sunt dispenzați de propunerea religiunei.

Răul cel mai mare care se naște din toate acestea e, că școala în scurt timp se desparte de biserică. Intre ele se formează o prăpastie, peste care nu mai poți face un pod de trecere dela una la alta. Invățătorul se privește pe sine de funcționar de stat și nu de factor școlar-bisericesc.

Școala însă trebue să rămână strâns legată de biserică; căci altfel o perdem!

Aceste motive sunt destul de ponderoase, să nu se treacă peste chestia aceasta la ordinea zilei, ci Măritul Congres național bisericesc în cea mai apropiată sesiune va trebui să aducă concluse obligătoare pentru preoți, ca să țină predici mai dese în sfta biserică, ear pentru învățători ca să propună și mai departe, în toate 3 diecesele, studiul religiunei în școalele poporale, căci altfel studiul religiunei nu-și poate ajunge scopul.

Elevul trebue să vadă și să se convingă, că atât fenomenele naturei, cât și evenimentele istorice, sunt conduse și rânduite de o putere mai înaltă, căreia noi trebue să ne supunem, spre binele și fericirea noastră, formându-se astfel raportul dintre Dzeu și om, dintre om și om, și dintre om și natură.

La propunerea religiunei în multe locuri nu numai că nu se ține seamă de alegerea materialului, de împărțirea lui, dar nu se ține seamă nici de legile cele mai elementare ale desvoltării spirituale a elevului. Noul plan de învățământ al școalelor noastre se silește a delătura toate greutățile, cari au împedecat până acum propunerea cu succes a religiei în școalele poporale.

E drept că s'au străcurat câteva erori și în noul „plan de învățământ“, chiar și la Religiune, anume: Noul plan de învățământ prescrie pentru anul prim de școală ca material din Religiune poveștile. Se și înșiră câteva povești lungi și destul de grele pentru gradul de pricepere a elevilor la vârstă de 6 ani. Ori în câte uni ăți metodice s'ar împărți o piesă ca „Mama și fetița“, „Capra cu 3 iezi“, „Fata bărbată și fata leneșă“, totuși sunt prea grele pentru anul prim de școală. Copiii le învață prin foarte multă repețire, dar e tortură, atât pentru ei, cât și pentru învățător, să năcăjască copiii cu povești așa de lungi, cari în cazul cel mai bun contribue la desvoltarea fantaziei elevului, și-l dedă a vorbi într'o limbă literară mai frumoasă, dar nici decum nu pot fi stabilite ca bază a învățământului religios.

Invățământului religios i se pune bază *în casa părintească.* Copilul în familie învață a-și face cruce, vede pe părinți și frați rugându-se și se roagă și el. Deja în etate fragedă începe în câtva a avea evlavie pentru lucrurile sfinte, și pe aceste sentimente se razimă întreg învățământul religios de mai târziu, iar nu pe povești. Dacă avem lipsă de povești, în materialul din religiune, acolo sunt faptele biblice, acestea cel puțin sunt adevărate, sunt sfinte. Pe Cristos nu-l pot copiii cunoaște din povești. Poveștile deci să se lase afară din materialul de religiune și să se înlocuiască cu istorioare morale potrivite gradului de pricepere a elevilor.

Scopul educațiunei religioase e, ca elevul să cunoască pe Dzeu, să-l iubească lui să-i servească și astfel să-l preamărească; sau precis, elevul să cunoască și să urmeze pe Isus Cristos, să cunoască învățăturile lui, să urmeze pildele lui, să-l iubească și în el să trăiască: „Aceasta este viața cea vecinică, ca să te cunoască pe tine, pe unul adevăratul Dzeu și pe Isus Cristos, pe care ai trimis“, (Ioan 17—3).

Invățătorul să ridice pe elevi prin istorioare biblice alese, în cari se vorbește despre descoperirea dzeiască din Sta Scriptură, să-i ridice pentru a cunoaște pe Dumnezeu.

Invățătorul trebue să se năzuiască, ca elevii toate actele religioase să le privească de acte sfinte, ca ei să simtă, să cugete, să vorbească după conștiința și credința creștinească, ca în frica Domnului și în iubirea lui să se roage și să lucreze, cu un cuvânt, credința creștină să formeze baza vieții morale a elevului. „Mergeți și învățați toate popoarele, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh, învățându-i pe ei să păzească toate câte v'am poruncit vouă, și iată eu sunt cu voi în toate zilele, până la sfârșitul veacului“. Elevii știu că cuvintele lui Cristos sunt acestea, cred în ele și sunt asigurați, că urmând învățăturile lui, dl Cristos nu i va părăsi nici odată.

(Va urma).

Cu privire la lucrările acestei conferenţe, în general trebue să constat cam puţin interes la preoţime şi multă grabă de a — merge acasă.

Cât pentru Galaţi ţin să amintesc şcoala frumoasă, apoi birtul comunal, amândouă zidite în ultimii doi trei ani. Ar veni rândul să se mai clădească şi o biserică mândră. Mai au Gălăţenii şi fanfară, după cât ştiu eu cea dintâiu în ţara proprie a O'tului. Peste tot Galaţii îţi fac impresia, că e un sat condus bine şi că e bună înţelegere între cei trei conducători: preot, învăţător, notar. Şi aceasta le serveşte spre laudă. „*t.*“

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Conferenţe publice în Sălişte.

(Urmare).

Ciclul de prelegeri statorit pentru „postul Crăciunului“, după cum s'a făcut amintire îl deschide P. O. D. protopop Dr. Ioan *Lupaş*. Vorbeşte despre „Viaţa economică a săliştenilor“.

Printr'o introducere de tot frumoasă caracterisează îngrijirea de o hrană continuă a sufletului. Ca dovadă aminteşte, că nici un popor nu s'a îngrijit mai întâi de hambare, ci de biserici şi şcoli! Spune, că toate neamurile de oameni, cari în decursul vremii s'au ridicat la o înălţime oareşi care culturală şi materială, numai prin hrănirea şi întărirea de suflete cu povaţa a tot felul de învăţături s'au ridicat.

Dacă a cerut această îngrijire trecutul, presentul încă nu poate trăi fără de ea. Azi tot ce se cugetă şi se lucrează în ori ce al muncii, se săvârşeşte numai şi numai sub deviza culturii.

Dacă voim în călătoria acestei vieţi a ţinea pas cu cursul vremii, trebue să ne alimentăm şi noi sufletele cu hrana popoarelor înaintate.

Intăreşte cele afirmate cu îndemnurile arhiereşti ale circularului din urmă, arătând câtă grije poartă şi cât de mult ţine la povaţa învăţăturilor capul bisericii noastre Inaltpreasfinţia Sa *Ioan Meţianu*, încât în dorinţa de a-şi vedea fiii şi neamul fericit şi luminat a dat poruncă în întreaga arhidieceză preoţilor şi învăţătorilor, ca în timpul de iarnă să adune pe toţi neştiutorii de carte de ori ce vârstă şi să i înveţe a cunoaşte faţa slovelor, precum a le aşeza şi pe hârtie, ca astfel să poată să cetească şi să scrie fiecare aceea ce voeşte şi-i spune inima.

Vorbind de economie, cu destoinicia şi cunoştinţa istoricului şi a omului de ştiinţă, pătrunde şi desvoaltă într'un mod uimitor, tot ce se ţine şi se apropie de ea. Spune, că dacă învăţătura economiei nu este atât de însemnată ca a credinţei religioase, totuşi este una din cele mai de seamă şi are un rol foarte mare în viaţa omenimei. Că sub economie nu este a se înţelege, dupăcum mulţi cred, numai plugăritul şi oieritul, ci vorbind de ea, se cade în totdeauna a înţelege şi pe celelalte două surori tot atât de mari ale ei, industria şi negoţul, cari numai împreună purtate cu înţelepciune şi călăuzite de învăţătura creştină pot înălţa sau, în cas contrar, ruina pe un popor.

In înţelesul adevărat al cuvântului numai atunci se poate zice despre un popor că-i economic, dacă deodată cu lucrarea pământului se estinde şi asupra ramurilor amintite.

Asemenea unei ape mari şi curate de munte, conştie de puterea ce are în sine şi plină de duhul curat al înţelepciunii, care adeseori spre a-şi urma cursul în murmurul firesc şi liniştit face ocoluri mici sau mai mari, ca mai curând sau mai târziu iarăş să se întoarcă la matcă, aşa protopopul *Lupaş* se depărtează în toate amănuntele istoriei spre a se reîntoarce iarăşi la obiect, şi a aduce în legătură cu subiectul prelegerii îndeletnicirile anumitelor popoare cu economie, desvoltarea ei în cursul vremii, anumite momente de înălţare sau stagnare, precum şi formarea, alcătuirea în straturi a pământului, care ascunde în sinul său atâta bogăţie şi roadă.

Oprit asupra poporului nostru spune, că cu moştenirea obârşiei am moştenit şi însuşirile străbunilor romani, cari nu cunoşteau altă meserie decât plugăritul şi cătănia. Astfel şi noi am rămas ca aproape până în zilele presentului, pe lângă economia de oi, să ne mărginim la a plugăritului, dispreţuind cu totul meseriile şi negoţul. Ne mângăe însă, că nu numai Românilor nu le-a plăcut, ci a fost o vreme, când şi cel mai cult popor de astăzi, francezii le urau şi dispreţuiau.

Arată cum unul dintre cei mai cuminţi oameni ai lor, ca Montesquieu susţinea, că „meseriaşii şi neguţătorii nu s oameni cinstiţi“.

Ca economi de câmp spune, că Românii nu au fost şi nu sunt aşa plugari slabi, dupăcum îi vine a crede unuia sau altuia. O deosebire găseşte între locuitorii de câmp şi de munte. Cei dela câmp în urma uşurării de muncă şi a bunătăţii pământului sunt mai domoli în mişcări, mai uşuratici la minte, mai prădători întru ale traiului, pe când cei dela munte mai vioi, mai gânditori şi mai cruţători în toate.

Arată cum mărginenii şi în special săliştenii, în urma influinţelor locale a puţinului pământ neîndestulitor pentru toţi de a putea trăi numai din economia lui, pleacă de acasă, pentrucă ajungând în ţinuturi grase, mai ales în ale României, unde aduc mari foloase, atât desvoltării şi înaintării proprii, cât şi ţării româneşti. Prin dovezi reale întăreşte cum o parte însemnată din economia şi negoţul ei, cum cele mai bune posiţii de negoţ şi industrie ale capitalei Bucureşti sunt în mânile săliştenilor, şi că România voind a răscumpăra folosul adus de mărgineni nu l-ar putea decât prin milioane.

Săliştea a înaintat mult într'o direcţie, în a înfrumseţării centrului cu clădiri frumoase, prăvălii bine asortate, în regularea unor locuri, cari toate împacă şi delectează mult ochiul privitorului, zice domnul protopop. Marginea satului însă începe a se pustii, neputând să-şi susţină locuitorii, iar o parte bună de oameni sunt de tot săraci. Şi nu aceasta este starea desvoltării curate întru toate, ci aceea a unei stări potrivite. Cum razele soarelui să răsfrâng deopotrivă asupra unui ţinut, privirile îngrijorate ale ochilor noştri au să se estindă asupra întregului loc aparţinător comunei, precum asupra întregului popor. „Ţinta tuturor trebue să fie, ca obştea întreagă să înainteze şi să şi poată uşura traiul în satul acesta. Un popor nu e tare atunci, când are câteva familii bogate — şi foarte multe sărace, ci atunci când nici bogăţie prea mare, nici sărăcie prea multă nu este, ci starea mijlocie e în floare şi stapânitoare“, spune prelegătorul.

Asupra locurilor nu ne-am prea putea plânge, că n'am avea. Locuri sunt destul de bune şi potrivite anumitelor cultivări economice, numai noi nu le întrebuinţăm şi cultivăm dupăcum se cuvine. Ca pildă aminteşte „Intrepăraule“, cari pe lângă puţină ostăneală şi voinţă s'ar putea transforma în grădini frumoase şi bogate în roada a tot felul de poame. Ca dovadă a unui însemnat folos aminteşte, că comuna învecinată *Sibiel* a luat anul trecut pe poame peste 10.000 cor., iar Cacova şi mai mult. Părţile Brăţii, Mogorazii sunt bune pentru replantarea viţii de vie, grădinile din jurul caselor pentru tot felul de legume, iar locurile din luncă şi fânaţele din pădure pentru o cultivare mai estinsă a economiei de vite spre a nu susţinea mai mult cu roada îmbelşugată a nutreţului vitele saşilor, cari cu sute de cară abia răsbesc să-l scoată din comună.

De tot potrivit descrie felul de traiu al săliştenilor, care este prea pretenţios. Cu gândul la isprăvurile mari pe cari le fac alţii, trec cu vederea prilejurile mai mărunte, din cari ar putea să profite şi să trăiască cinstit. Aduce de pildă pe străini, cari cu pretenţii modeste îşi zidesc case de piatră, îşi alcătuesc orânduelі frumoase, pornind dela nişte începuturi de tot neînsemnate. Indeamnă la desfacerea de pretenţii prea mari şi nepotrivite cu posiţia şi agoniseala traiului.

Atrăgând atenţiunea publicului asupra prelegerilor ce vor urma, îl roagă să primească sfaturile prelegătorilor, să le aplice şi atunci vom putea să trăim cu toţii şi în comuna noastră mai liniştiţi şi mai mângăiaţi — vom putea privi mai cu îndrăsneală în viitorul mândru, îmbelşugat şi fericit a mult vestitei noastre Sălişte, pe care cu toţii îl dorim.

Vorbeşte o oră şi câteva min., fiind ascultat de un public număros — şi răsplătit cu lungi aplause şi strigăte de „să trăiască“.

*

De încheere adaug, că spre a se da prilej ascultătorilor de a pune întrebări şi a se deschide discuţie asupra celor prelese şi poate nu îndestul pricepute, precum şi asupra altor chestii, ce muncesc minţile credincioşilor fără a putea eşi singuri din ele, — şi spre a-i împrieteni mai cu multă dragoste cu cetitul cărţilor bune şi a tot felul de scrieri alese, la îndemnul P. O. D. protopop preoţii şi învăţătorii hotăresc în Dumineci şi sărbători a mai ţinea cu rândul şi „şezători literare“, în cari să se discute şi să se cetească lucruri şi bucăţi aflate de potrivite.

O astfel de şezătoare s'a ţinut la sărbătoarea „Intrării în biserică“. A vorbit dl protopop Lupaş. Pe lângă unele discuţii lămuritoare s'a cetit un estras din cartea: „Călăuza creştinului în biserică“, şi anume despre: I. „Insemnătatea bisericii şi a slujbelor dumnezeeşti. II. Când să mergem la biserică şi ce să facem acolo. III. Despre sf. liturgie. Din vatra familiară, de F. X. Wetzel s'a cetit „Cartea în familie“. De asemenea s'au cetit unele pagini de istorie din cartea „Din trecutul neamului nostru“, de Vlahuţă privitoare la „Stefan cel mare“.

A fost bine cercetată.

(Va urma).

Pentru „Cultura Creştină“.

Diug, 3/16 Decemvrie.

La răspunsul meu din Nr. 206 al „T. R“. păr. Vasile Moldovan face în „*Cultura Creştină*“ Nr. 17 următoarea declaraţie:

1. „Nime dintre cei cari vor ceti cu atenţie întreg articlul meu „credinţe deşarte“ din Nr. 11 al „Culturei Creştine“ nu-mi va putea atribui rolul trist de-a sprijini grozăveniile susţinute de Cholnoky, cum o face aceasta păr. Cotuţiu din Diug în T. R.“ ş. a. mai departe.

2. „Ca să nu se creadă, că numai din ură confesională faţă de preoţimea gr.-or., — faţă de care am cel mai mare respect, — amintesc acelea lucruri, am accentuat, că şi între gr.-cat. sunt cari promovează superstiţii în genere, ear nu cea în strigoi, şi pentru a dovedi aceasta m'am provocat la cazuri concrete şi din o parte şi din cealaltă, susţinând şi acum în întregime cele afirmate“.

3. „Ca să mă restring la cazul esepţionat de păr. Cotuţiu, îl susţin şi acum, descoperindu-i, că sub preot protopop on. îl înţelegeam pe D-sa, că D-sa a sfinţit o icoană a Preacuratei cu asistenţa preoţilor, cu scopul de a abate pe credincioşi dela peregrinajul dela Nicula şi a-i atrage la Diug. Fără a examina peripeţiile convocării sinodului tractual etc. după ce toate acestea puteau fi din întâmplare (?) îmi servesc de dovezi a adevărului următoarele:

Că dela 2 preoţi din satele învecinate am auzit, că păr. Cotuţiu lăţeşte vestea, că în Diug este o icoană ca cea dela Nicula. (Mai înşiră şi alte mărturii luate din poveşti, cari nu merită a fi amintite).

Intreabă mai departe: „dacă păr. Cotuţiu nu a avut intenţia de a sfinţi o icoană ca cea dela Nicula, pentru ce a trimis anunţuri în cari se vesteşte timpul sfinţirei? Dacă nu vrea să decreteze Diugul ca loc de peregrinaj, ca la Nicula, cu toate că — înainte nici pomenire de atari peregrinaje — pentruce şi în anul după sfinţirea icoanei a adus pe preoţii Cotuţiu şi Mägeruşan, îndeplinind funcţii ca la mănăstiri, cetind maslu etc“?

Zice apoi: „Nu vreau să amintesc unele lucruri hazlii, ca ţăsăturile la icoană, pui, ouă etc. Incât priveşte sfârşitul petrecerei, e drept, că nu are mare legătură cu cazul din chestie, dar e adevărat etc“.

Amintind în fine, că eu aş afirma neadevăr, că D-sa nu ar ţinea predici poporului din Căian, încheie:

„Ca de încheiere rog pe părintele Cotuţiu se nu să folosască de nu ştiu ce motive, de alipirea poporului spre lucruri sfinte şi de credulitatea lui, ci să promoveze pe altă cale credinţa, fie şi ortodoxă, şi să se năzuiască pe altă cale a abate poporul dela peregrinajul dela Nicula, căci atunci nu voi putea servi streinilor material despre superstiţiile grozave ale poporului nostru“.

*

Domnul Moldovan când scrie acestea uită, că încă la începutul articlului său „Credinţe deşarte“ din Nr. 11 al „Culturei Creştine“ zice: „Dau în estras partea privitoare din articolul dlui Cholnoky, pentru ca în legătură să ating şi eu o chestie similară“.

Cine poate contesta din aceste cuvinte, că păr. Moldovan n'a avut rolul trist de a sprigini cele zise de Cholnoky? Nu numai eu şi preoţimea din tractul Dejului atribuim acest rol dlui Moldovan, ci contrarii bisericii noastre încă au înţeles astfel lucrul, pentru aceea cualifică într'un mod atât de neomenos în gazeta din Cluj „Ujság“ Nr. 254 a. c. preoţimea română. Cine voieşte se poate convinge, că din articolul dlui Moldovan şi-au scos materialul.

Dacă d-sa nu din ură confesională sau din alte interese particulare a scris acest articol, de ce nu şi-a ales comuna Peatra ca exemplu o comună gr.-cat. unde încă se fac astfel de servicii la sărbătoarea Preacuratei? Pentru ce n'a scris mai înainte în anul 1908, când încă s'au făcut astfel de servicii în Diug?

Lucrul se află adecă astfel:

In anul 1908 am înmormântat pe o fiică a mea, Claudia, cu care ocaziune am pus bază unei fundaţiuni filantropice, care priveşte în locul prim ajutorarea şcoalei şi a copiilor de şcoală. Actul fundaţional s'a pertractat şi aprobat în sinodul parochial la 2 Februarie 1909, ear la 4/17 Iulie 1909 sub Nr. 7835 Epitr. a primit aprobarea Preavenerabilului Consistoriu din Sibiu.

In actul fundaţional la § 2 p. 4 se zice că: „fondul se va spori *prin serbări festive*, spre care scop se decretează sărbătorile Naşterii şi Adormirii Preacuratei, când se vor săvârşi tot felul de servicii: pomeniri, parastase pentru morţi şi maslu pentru bolnavi etc. ale căror venite se vor dona fondului“.

Tot în numitul sinod s'a luat concluz şi pentru procurarea unei icoane a Preacuratei, care s'a sfinţit în anul 1910.

Că am numit-o icoană festivă, e adevărat, nu însă făcătoare de minuni; ear chiar de aşi fi zis — ceea ce nu am zis, — că e ca şi cea dela Nicula, n'aş fi greşit, după ce nici aceea n'a făcut nici o minune. Drept aceea nu este lipsă nici chiar de mărturiile d-lui Moldovan, că am ţinut serbări festive şi în acest an cu preoţii vecini împreună, că am cetit maslu şi altele, pentru că am făcut aşa cu scop cultural şi cu aprobarea autorităţilor superioare bisericeşti, şi eram dator a invita şi alţi credincioşi la astfel de serbări, chiar şi în dauna mănăstirei dela Nicula. Dacă de acuma înainte se vor ţinea astfel de serbări şi în Dobricel, Poieni, Curtuiuş etc. în urma Regulamentului Consistorial pentru conferenţele preoţeşti, va zice oare dl Moldovan, că favorizăm şi mai departe superstiţiile?

Incât priveşte ţăsăturile la icoane, să ştie dl Moldovan, că în Diug este reuniune de femei pentru înfrumseţarea bisericei, sub conducerea preotesei, care reuniune a împodobit biserica cu ţăsături cu motive româneşti.

Las să judece on. public, dacă am alimentat eu prin acestea superstiţiunile în popor, sau am intenţionat sporirea venitelor mele proprii, când fundaţiunea amintită în timp abea de 4 ani a ajuns la suma frumoasă de 1200 coroane, depuşi la banca „Ţibleşana“ din Căian, despre ce chiar dl Moldovan are ocaziune a se convinge?

Această procedură a mea cred că, nu o va putea condamna nici dl Moldovan, cu atât mai puţin părintele Podea, la care d-sa se adresează cu predilecţie, şi doară nici chiar Cholnoky.

La cele afirmate de păr. Moldovan, faţă de sfârşitul nedemn al petrecerei, declar şi acum că este un pur neadevăr, şi alătur o adeverinţă autentică dela organele administrative de control şi rog on. redacţiune a o publica*).

Cum că aş afirma un neadevăr grosolan, că dl Moldovan n'ar fi ţinut predici în Căian, declar şi de astădată, că eu bazat pe plângerile unor Căienari am scris acestea.

Mă pune pe cugete pasagiul de încheiere al d-sale.

Eu nu am lipsă să împedec poporul de a merge la Nicula, de oarece de când ţinem astfel de serbări avem popor destul, chiar şi din Căian, precum se plânge şi d-sa. Eu ca preot mă bucur când văd poporul pătruns de sfinţenia legei sale, alipindu-se cu credinţă către sfânta lui maică biserică, şi sunt convins, că am ales o cale bună de promovare a credinţei.

Nu va pretinde doară dl Moldovan, ca eu să propoveduiesc, ca preot ortodox, o altă credinţă, decât cea ortodoxă, care este mama adevărată şi neschimbată a poporului meu, nici aceea, ca eu cu sila să fac poporul să peregrineze la Nicula.

Va înţelege dl Moldovan, că n'a făcut bun serviciu, nici chiar bisericii sale, cu atât mai puţin persoanei sale, ca profesor de teologie, când a dat pe cale nedreaptă armă în mana contrarilor noştri, ca să lovească în preoţimea română şi prin aceasta în biserică, în focularul nostru de cultură şi scut naţional.

Teodor Cotuţiu
paroh.

Pentru săraci.

La apelul nostru pentru darurile de împărţit între săracii noştri la Crăciun am primit dela P. C. Sa dl Dr. R. Roşca, director semin. şi Gavriil Maier, paroh (Topliţa rom.), câte 5 cor.; L. L., 10 cor.; Dr. Oct. Rusu, adv., I. V., Dr. I. Beu medic, Dr. V. Stan, prof., câte 2 cor.; Dr. A. Crăciunescu, Dr. P. Roşca, Dr. Sil. Dragomir, A. Popovici, Vic. Păcală, T. Popovici, Dr. N. Bălan, Eug. Todoran şi Dr. Onisifor Ghibu, profesori seminariali, C. Nartea, I. Bărdaş N. Troancă, I. Vasilichi, A. Bena, N. Benţia, E. Vinţeler, Şofr. Roşca, Ov. Grita, Ef. Tr. Georgescu, I. L. N. N., I. E., E. Hocman, G Velceanu, A. S. Vlad, V. Bucur, E. Pinciu, Ioan Lisai, funcţ. la „Albina“, N. N., I. D., şi dşoara Maria Simtion, fiecare câte 1 cor. Elevii din secţia teologică şi pedagogică a seminarului „Andreian“ la pălăria „Dzeu vede“ cor 16.10 pentru căciuli; Dr. Alexandru Dobrescu, medic, 2 cor. Familia redactorului T. V. Păcăţianu:

---

*) E de prisos Constatăm numai, că după literile documentului trimis, petrecerea a decurs *„în ordine esemplară, fără nici un incident ori turburare de ordine“*. **Redacţiunea.**

4 jachete de iarnă, 1 jachetă pentru copile, 1 îmbrăcăminte pentru fetiţe, 1 palton de iarnă, 1 pardesiu, 5 părechi ghete pentru copii, 1 păr. ghete de iarnă bărbăteşti, 1 pălărie şi 1 căciuliţă, şi I. Pamfilie, arhitect, 1 palton de iarnă.

Aducând cele mai sincere mulţumite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci.

Sibiiu, 23 Decemvrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu prezident.
Stefan Duca notar.

NOUTĂŢI.

Conferenţele dela Asociaţie. Pe temeiul cercetărilor sale, făcute în arhive străine, dl Dr. Silviu *Dragomir*, profesor seminarial, a vorbit aseară Duminecă despre călătorii români ardeleni din veacurile 17 şi 18 în Rusia. Cei mai vechi călători ardeleni, cu gândul de a se presenta în faţa măritului ţar ca apărător al ortodoxismului, au fost, după ştirile de până acum, trei prea umiliţi călugări din mănăstirea Prislopului, cari la anul 1629 au bătut drumul lung al Moscului, ca să se alegă la sfârşit cu o desamăgire mai mult. In 1645 mitropolitul Iorest, iar în 1668 mitropolitul Sava Brancovici au fost mai norocoşi în adunarea de milostenii pe seama bisericilor. Arhiereilor li s'a acordat şi onoarea unor audienţe împărăteşti; audienţa celui din urmă e descrisă de conferenţiar cu multe amănunte interesante. Alt călător este protopopul braşovean Vasile Hoban, care în 1697 a fost primit de Petru cel Mare. Dela 1700 încoace pribegii noştri se înfăţişează la împăratul ruşilor nu atât pentru a cere milostenie, cât mai ales pentru a se jălui împotriva prigonitorilor religionari. O călătorie plină de interes este cea dela 1752 şi din anii următori a călugărului Nicodim şi a feciorului popii din Aciliu, mai târziu popa Ioan, cari s'au adresat cu smerită jalbă către împărăteasa Elisaveta Petrovna, obţinând resultate peste aşteptare. Din acelaş veac s'au mai amintit numele lui Eustachie Vasile, iarăş protopop braşovean, şi al lui Nicolae Balomiri. Aceştia sunt vechii călători ardeleni în Rusia, presentaţi de dl Dragomir cu iscusinţă şi râvnă atenţiunii publicului adunat în sala dela Muzeu. — In Dumineca viitoare se va ţinea conferenţa cu proiecţiuni a dlui T. R. Popescu: O călătorie din Sibiiu prin Turnu-Roşu la R.-Vâlcea.

*

Rescumpărare de felicitări Dl *Dr. Liviu Lemény*, advocat în Sibiiu, dărueşte fondului şcoalei Asociaţiunii: 20 cor. pentru rescumpărarea felicitărilor de ziua naşterii şi de anul nou.

*

Serbare în Timişoara. In 11 Ianuarie n. 1912 se va reprezenta opereta Dlui T. Brediceanu „*La şezătoare*" în salele hotelului „Prinţul de coroană" din Timişoara. La reprezentaţie vor participa persoane distinse atât din Bănat, cât şi din alte părţi ale ţării.

*

Mare distincţie pentru un scriitor. Se anunţă din Madrid, că guvernul spaniol a propus să se acoarde ordinul cel mai înalt, *lâna de aur*, vestitului dramaturg *Echegaray* pentru meritele sale literare.

*

Hoţi în biserică. Ni se scrie, că Mercuri noaptea au întrat nişte hoţi în biserica noastră din comuna Şelimber, spărgând uşa şi o fereastră, şi au furat mai multe lucruri sfinte, între cari şi două antimise, toate în valoare de 40 coroane. Acesta e al patrulea furt săvârşit în biserica numită. Hoţii sunt urmăriţi din partea poliţiei.

*

Decurioni gimnaziali. Pentru a întări sentimentul de responsabilitate al tinerimii, direcţiunea gimnaziului din Merseburg a hotărât, ca fiecare clasă gimnazială să şi aibe un om de încredere ales dintre elevi şi purtând numirea *decurion* al clasei. Decurionul va aduce la cunoştinţa profesorului şi a directorului ori ce dorinţă şi ori ce nemulţumire a clasei.

*

Ştire literară. Numărul de Crăciun al „*Cosinzenii*", revistă literară ilustrată ce apare în *Orăştie* (*Szászváros*), se trimite ca *număr de probă, gratuit* tuturor, cari o cer până în 30 Decemvrie n.

*

La şedinţa literară a 12 a a „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", ce se va ţinea Joi, în 28 Decemvrie a. c. la orele 8 sara, va ţinea prelegere dl Dr. *Alexandru Dobrescu* din domeniul higienei.

*

Aviz. „Reuniunea română de muzică" îşi reîncepe probele de cântări *Mercuri în 27 Decemvrie c.* la 6 ore seara sub conducerea noului ei dirigent, în sala şcoalei centrale. P. T. membrii sunt rugaţi călduros a participa în număr complet. *Comitetul.*

*

Mulţămită. Ilustrul domn *Vasilie de Stroiescu* a dăruit 500 cor. pentru şcoala noastră gr.-ort. conf. din comuna Gernesig ppopiatul Mureş-Oşorheiului. Pentru fapta marinimoasă venim şi pe calea aceasta a-i aduce cele mai sincere mulţămiri. Pentru comitetul parohial: *Pavel Suciu* preot.

*

Prea multe diplome. Impăratul Wilhelm al Germaniei, cum se scrie din Berlin, a declarat că de aici încolo n'are să mai primească titlul de doctor. Până acum împăratul fusese promovat la demnitatea aceasta în universităţile din Pennsilvania, Oxford şi Berlin, ear în anul acesta la universităţile din Praga şi Cluj.

*

La fondul Bechnitz pentru răspândirea de cărţi folositoare printre meseriaşi, al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu", a mai dăruit: Victor Starciu, profesor, cor. 1·20, Iosif Bucşa, sod. cismar, 30 bani, George Borzea, paroh (Coveş) 1 cor.; G. Şonean, învăţăcel cizmar 50 de bani, Vasile Moşoiu, notar (Apoldul rom.), 30 bani, Miorica Tordăşian, 10 bani, Vasile Oltean, croitor pantofar, 80 bani şi Eugen Tordăşian, 10 bani.

*

Soartea fostului Sultan. Ştiri din Belgrad anunţă, că exsultanul Abdul Hamid va fi dus cât de curând din Salonki la Constatinopol. Guvernul turcesc a aflat, că amicii fostului sultan au de gând să-l scape din Salonik.

*

Artistă bolnavă. Un profesor dela universitatea din Petersburg a fost chemat telegrafic la Milano, unde celebra artistă italiană Eleonora Dusse se află grav bolnavă.

*

Regele risipitorilor. In Geneva a murit zilele acestea un englez cu numele *Benzon*, care într'o vreme îşi câştigase titlul de rege al risipitorilor. Benzon adecă, în timp de trei ani şi-a cheltuit averea în sumă de cinci milioane de mărci. Când a sfârşit milioanele, a scris o carte cu numele: Arta de-a arunca banii. Benzon era unul dintre cunoscuţii personali ai regelui Eduard. In cei doi ani din urmă a fost internat într'un institut din Geneva, unde a şi murit.

*

Deraiare. In apropiere de Macău a deraiat într'una din serile trecute un tren de mărfuri. Cauza accidentului a fost că între şine se odihneau cinci vaci, care toate au rămas sdrobite. Locomotiva şi două vagoane au sărit din şine, ear unul dintre frânari a fost uşor rănit. Trenul şi-a urmat drumul cu o întârziere de şase ore.

*

Vaccinare împotriva tifosului. Face mare senzaţie prelegerea profesorului *Chantemesse* ţinută la academia de medicină din Paris. Profesorul a vorbit despre vaccinarea, care are proprietatea de a feri pe oameni de tifosul abdominal. Procedura consistă în altoirea de trei ori a bacililor Eberth omorâţi prin încălzire. In timp de un an şi jumătate au fost vaccinate 23 de mii de persoane şi dintre acestea s'au îmbolnăvit cu totul unsprezece. Experimentările continuă cu bune succese.

*

Preoţimea protestând. Preoţimea cehă progresistă, cum se vesteşte din Praga, a publicat un protest în contra cardinalului Skrbensky pentru modul de tratament al elevilor seminarului arhiepiscopal din Praga. Elevilor li se permite să citească numai câteva ziare romano-catolice, şi li s'a interzis citirea altor ziare şi reviste, chiar şi a celor de caracter ştiinţific.

*

Combaterea tuberculozei. In fiecare an mor de tuberculoză 200.000 de oameni în Statele unite americane, prin urmare tot la trei minute moare un om. De aceea reuniunea antituberculoză din America desvoltă cea mai întinsă activitate în lupta purtată împotriva primejdioasei boale. In timpul mai nou reuniunea s'a adresat preoţimii, rugându-o să predice cel puţin o duminecă în an despre însămnătatea combaterii tuberculozei. S'a îndreptat şi către autorităţile şcolare, ca să distribue prin mijlocirea elevilor câteva mii de broşuri, în care se explică în zece puncte tot ce trebue să ştim despre tuberculoză şi despre modul cum să ne apărăm în contra ei.

*

Expoziţie aviatică. In Grand Palais din Paris s'a deschis săptămâna trecută a treia expoziţie aviatică internaţională. Deschiderea a făcut-o însuşi *Fallières*, preşedintele republicei, constatând desvoltarea uriaşă a aviaticei din zilele de astăzi. Cu privire la forma exterioară, maşinile de sburat se apropie tot mai mult de forma peştelui sau a torpilei. Motoarele se fac tot mai puternice şi relativ mai uşoare. Sunt expuse şi două aeroplane în formă de cabine, în care pot ocupa loc comod mai multe persoane. Părţile de lemn se înlocuesc tot mai mult cu oţel şi aluminiu. Aeroplanele menite pentru scopuri militare au în partea de jos o mică fereastră, prin care pilotul poate observa regiunea deasupra căreia pluteşte. Unele din aeroplane sunt provăzute cu aparate de aruncat bombe; altele sunt construite aşa, ca să poată înainta şi pe suprafaţa apei. La expoziţie au luat parte străini din toate statele.

*

Daruri pentru biserică. Pentru biserica din Gernesig, tractul Murăş-Oşorhei, a dăruit domnul Vasile de Maloş cu soţia sa Ana născ. Buchiurca, frumoasa sumă de 1102 cor. din care cu 402 cor. s'a cumpărat un clopot, ear cu restul de 700 cor, s'a împodobit frontariul nouei biserici. Domnul Maloş a mai promis, că va cumpăra şi al doilea clopot pentru biserică, cu 800 coroane, şi după moartea sa şi a soţiei sale va testa bisericei un pământ, din ale cărui venite să se poată ţinea biserica totdeauna în stare bună. Au mai dat apoi pentru biserica din Gernesig: dl Petru Şogan, mare proprietar în Cerghid 100 cor. Maria Brejan din Cluj 50 cor. Pavel Suciu, paroh local 600 cor. contele Teleky Géza, două icoane frumoase pictate de dânsul, preotul Nicolau Motora o cruce de argint, Anica Gal din Budapesta un policandru în valoare de 500 cor., iar Ludovica Man un potir de argint, şi o perdea de mătasă. A dăruit apoi sfintei biserici: Vale Vasile şi soţia Maria Deacu 4 sfeşnice, Paul Georgie 2 sfeşnice, Familia Marcus Ioan 2 prapori, Văd. Pop Reveca şi fiul ei Mihail 2 sfeşnice mari, Cocis Petru din Rimetea şi soţia lui Suciu Maria din Gernesig un stihar şi o faţă de masă Doamna Lövi Berta din M. Oşorhei 3 feţe de masă. Raţiu Anica 3 feţe de masă, Văd. Buciu Anica 2 feţe de masă. Domnul comerciant din M. Oşorheiu Bocsánczi Márton, un covor dinaintea sf. mese a altarului. Tuturor acestor donatori şi binefăcători ai bisericii noastre le aduc cea mai sinceră mulţămită. Gernesig, la 7/XII. 1911 *Pavel Suciu*, preot gr.-or. român.

*

Cerşitorul mării. Tribunalul din Newyork a rostit Sâmbătă o judecată de condamnare asupra reverendului părinte *Sandford*, care şi-a expus mai mulţi credincioşi ai sectei sale, să moară de foame. Reverendul Sandford propaga o nouă credinţă şi îşi dobândise un mare număr de aderenţi, cari jerfeau sume enorme pentru respândirea învăţăturilor noului apostol. Cu banii încasaţi convertitorul plin de râvnă a cumpărat două corăbii de soi mai mic, şi însoţit de câţiva credincioşi dintre cei mai însufleţiţi a plecat pe mare, ca să vestească în insulele depărtate noua credinţă. S'a întâmplat, că una dintre corăbii s'a izbit de stânci şi s'a cufundat în apropierea ţărmurilor americane de vest. Atunci profetul a luat în vasul ce-i rămase pe naufragiaţi; a văzut însă, că şi corabia a doua, în urma sarcinei prea grele, are să fie primejduită de valuri. Din cauza aceasta părintele Sandford (sau Ilie proroc, cum îşi zice el) a ales zece dintre cei mai săraci şi cu înşelătorie i-a trimis în interiorul unei insule, să vadă: este locuită sau nu. Indată ce trimişii au plecat, profetul a ridicat ancora şi vasul a pornit. Este aproape sigur, că cei zece nenorociţi au perit de foame pe insula pustie. După o pribegire de câteva luni, Sandford s'a întors cu corabia la Newyork unde s'a certat cu mai mulţi credincioşi. Profetul adecă a inventat un nou mod de cerşitorie: Pe marea deschisă dădea signale de alarmă, de câteori vedea apropiindu-se un vapor, şi se jăluea în gura mare că este un naufragiat, şi că a perdut o avere întreagă în apa mării. Cu vorbe frumoase şi-a adunat de-ale mâncării, a cerşit haine şi o mulţime de bani, — din care însă nu mai voia să facă parte şi credincioşilor săi. Prietinei săi, supăraţi, l-au denunţat. Aşa a ieşit la iveală toată înşelătoria profetului.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, $4^{1}/_{2}$, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Cărţi şi reviste.

„**Luceafărul**" revistă literară şi artistică Nr. 24, 1911, a apărut cu următorul sumar bogat şi variat: O. C. T. Reorganizarea revistei „Luceafărul". I. U. Soricu: La răspântie (poezie). C. Moldovan: Sonata patetică. Alice Călugăru: Tăcere (poezie). Maria Cunţan: Intârziate (poezie). Ion Grid: Prăpastia. Maria Cunţan: Mărturisire (poezie). V. S.: Pagini streine: Maurice Maeterlinck. M. Maeterlinck: Interior, trad. de Vasile Stoica. Dări de seamă: Dr. I. M.: Szegedi Gergely énekeskönyve XVI századbeli román forditásban, de Dr. Sztripszky Hiador és Dr. Alexics György. Cronică: O revistă, pe care o cetim rar. O observaţie în treacăt. Partidele politice din România şi literatura. Dintr'un carnet de drum. Strigoii intelectuali. Cronică dramatică. Orchestra Ministrului instrucţiei publice. Biblioteca scriitorilor dela noi. Supliment muzical. Notiţe. Posta Redacţiei. Bibliografie. Ilustraţiuni: Tablou viu dela serata „Reun. sod. rom. din Cluj". Atelierul de ţesături şi cusături din Orăştie: Port de pădureancă, Porturi de pădurence din Giurgeu şi Orăştie.

Poşta redacţiei.

Sara de Crăciun. Nu se poate publica.

Teatru.

Luni, d. a. „*Hänzel und Gretel*", sara opereta „*Polnische wirtschaft*", Marţi, d. a. „*Die Keusche Susanne*", sara „*Polnische wirtschaft*", Mercuri sara *Gretehen*", piesă umoristică.

Din public.+)

Mulţămită publică.

La concertul corului bisericesc din Budapesta aranjat la 25 Noemvrie a. c. au binevoit a suprasolvi următorii domni şi doamne: Dl Dr. Iosif Gall 100 cor; dl Gh. Serb şi dl A. de Mocsonyi 50 cor; I. P. S. S. Ioan Meţianu metrop., dl Gh. Derussi consul, dl I. de Puşcariu, dl Dr. Gh. Pop de Băseşti, dnul Dr. T. Mihali dep., dl T. Muntean preot în Delineşti 20 coroane. P. C. S. Ghen. Bogoevicin protosincel 14 cor; I. P. C. S. Filaret Musta vic. ep., dl Gh. Sida 12 cor, dl I. Giorgia protopop în Boroşineu, dl Dr. Gh. Dobrin adv., dl I. M. Roşu adv. dl Dr. L. Tămăşdan adv. dl Dr. A. Vaida dep. diet., dl Dr. P. Penţa adv. P. C. S. Aug. Hamzea, dl S. Brinzei, dl E. Pitişteanu. d-na Herm. Maria, d-na I. Zomborean 10 cor. Dr. Gh. Bilaşcu med. I. Canidachi. N. Brinzei şi M. Gh. Rădulescu farm. 8 cor. Dl Dr. Gh. Plopu, jud la curie, d-na E Horucin, dl A. Paul, dl I. Mezei jud. la curie pens. dl Ph. de Matuska, Cassa de păstrare din din Sasca 6 cor. Dl D. Birăuţiu, dl I. Noaghea, dl C. Popescu, P. Ionaşiu şi societatea universitarilor sârbi 5 cor. Dl Dr. L. Linţa, dl Dr. T. Babeş, dl N. Bojinca 4 cor. Dşoara Nina Popp (Beiuş) Dl I. Petra, dl T. Popovici dl A. Husari şi Dr. Benghis 3 cor. dl N. Dumitreanu 2 cor. dl I. Tat şi dl V. Tirnea 1 cor. Societatea stud. technici 50 cor. Ulterior am mai primit dela dl Br. Duca G. de Kádár dep. diet. 20 cor, iar dl A. Sequens prof. în Caransebeş, ni au donat 2 composiţii de d-sa, „Liturghia sf. Ioan", şi „Ingerul". Au întrat cu totul: cor. 1091. S'a spesat: cor. 812 90. Venitul curat au fost: cor. 278 10.

Primească toţi aceştia expresiunea deosebitelor noastre mulţumiri pentru distinsul sprijin, care ne încurajază la o activitate cu mult mai inteţită în viitor şi pe care cu deosebită satisfacţie îl privim ca o consacrare a procedurei noastre ireproşabile şi mai presus de toate naţionale. Avem deosebita satisfacţie de a fi contribuit cu o mică petricea la măreaţa clădire, a cărei construcţie ne-am propus a o sprijini din toate puterile şi nu va trece mult timp până ce vom eşi din actualele cadre mai restrânse, căci corul acesta deja a devenit un factor social şi cultural indispensabil. E mare uşurinţă, că autoritatea bisericească dispune şi de mijloace coercitive în privinţa aceasta, aşa că permanenţa îi este deja asigurată. Mulţumim îndeosebi tuturor acelora cari cu autoritatea lor ne-au ajutat mult la menţinerea disciplinei, care trebue să ne călăuzească întru toate. Indeosebi patronului Dr. Iosif Gall. Tot astfel mulţumim d-nelor Hortensia Popescu-Birăuţiu, Gabriela Ionescu, d-şoarelor Delia Plopu, Aurelia Murariu, Georgina Roşu şi Genia Munteanu, d-lui C. Oaiu şi tuturor acelora, cari cu atâta amabilitate şi-au oferit preţiosul concurs şi n'au cruţat nici o osteneală pentru reuşita bună a concertului. *Dr. Liviu Linţa* preşedinte.

---

*) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Nr. 4779/1911 pret. (464) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Sinna** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta se publică concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor până în *20 Ianuare 1912.*

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 17 Decemvrie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 671/1911. (454) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a-III. **Nadăşa-română**, conform ordin. Ven. Consistoriu arhid. de dto 9 August a. c. Nr. 9451 Bis., se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în acest jurnal.

Venitele cu întregirea prescrisă dela stat sunt conform datelor din coala B.

Cererile de concurs să se înainteze subsemnatului oficiu în terminul indicat, iar petenţii să se prezinte, pe lângă restricţiunile regulamentare, în o Duminecă sau sărbătoare la biserică, spre a cânta şi predica, resp. celebra.

Ibăneşti, la 21 Noemvrie 1911.

Of. protopresbiteral rom. gr.-ort. al tractului Reghin, în conţelegere cu comitetul parohial.

Grigoriu Nicoară
adm. ppbteral.

Ad. Nr. pp. 1137/1911. (460) 2—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna biser. de clasa a II-a **Agribiciu** cu filia **Căpuşul-mare** din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea ajutoriului de stat.

Cererile de concurs adjustate conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului în terminul sus indicat, iar concurenţii sunt poftiţi a se prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi poporului.

Cluj, 30 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 862/1911 (462) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Şomfalău** cu filia **Adămuş** din protopresbiteratul Târnavei, devenit vacant prin pensionarea bătrânului şi neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 49 ani, la ordinul Consistorial Nr. 12,714 Bis. din 1 Noemvrie 1911, — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă)

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare, estras de botez, testimoniu gimnazial, obsolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificaţiune preoţească, documente recomandatoare despre purtarea şi oficiul ce l ar mai fi având unde-va până acum); — la subsemnatul oficiul protopresbiteral, având a se presenta după încunoştinţarea protoprebiterului, cu observarea dispoziţiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare a cânta, predica ori a oficia şi cuvânta.

Se observă: că concurentul cu cualificaţiune deplină va avea speranţă a conduce catihizarea elevilor dela şcoalele de stat din centrul comitatului Dicsőszentmárton, cu salar şi remuneraţie frumoasă, afiliând comuna la Şomfalău.

Cetateadebaltă, 5 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 1063/1911 protopop. (458) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Beşa** se publică conform veneratului ordin consistorial dto 22 Octomvrie a. c. Nr. 12,206 Bis. concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. referitoare la întregirea dotaţiunei dela stat.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform prescriselor în vigoare subscrisului Oficiu protopresbiteral, şi cu prealabila încuviinţare a protobresbiterului, au a se prezenta în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Sighişoara, 30 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Nr. 900/1911. (463) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Şilea magiară** cu filia **Feisa**, protopresbiteratul Târnava, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cola B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat, având fiitorul paroh îndatorirea a plăti darea erarială după porţiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetateadebaltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică cu ştirea protopresbiterului pre a cânta eventual a celebra şi cuvânta.

Cetateadebaltă, 28 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Târnava în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 648/1911. (446) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna bisericească de clasa a III **Uroiu** cu filia **Cărpeniş** din tractul Geoagiului se publică prin aceasta concurs cu termin de 30 zile, pe lângă emolumentele fasionate în coala B. pentru congruă

Cererile de concurs să se înainteze în terminul deschis la subsemnatul oficiu protopresbiteral, iar reflectanţii să se prezinte în comună, — cu ştirea protopopului, — în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a celebra, a cuvânta şi a se face cunoscuţi poporului.

Geoagiu, 10/23 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Geoagiu în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Ioan Popovici
protopop.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese în suma de 58,000 Coroane, aprobat de Măritul Conzistor arhidiecezan sub Nrul 7895/1911 Epitr., să publică prin aceasta licitaţie cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei bisericei gr.-or. române din comuna **Purcăreni**, protopresbiteratul Braşovului.

Ceice vor să ia aceasta lucrare în întreprindere au a-şi trimite ofertul lor până în **26 Decemvrie 1911 st. v**. oficiului parohial gr.-or. din Purcăreni posta ultimă Zajzon, împreună cu vadiu de 10% In loc de bani numărări pot să fie şi hârtii de valoare acceptate de valabile.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile să pot vedea la oficiul porohial gr.-or. Ofertele au să conţină declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare şi că să supune necondiţionat acelora.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflctanţi, în care va avea mai mare încredere.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru aşternerea ofertului lor sau pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului.

Purcăreni, în 2/15 Dec. 1911.

Comitetul parohial gr.-or.

(459) 2—3

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească dupăce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice**, şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
(383) 16— strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.

Mult onoratului Public şi preastimaţi Preoţi!

Prin prezenta fac cunoscut, că **noutăţile** în **Juvaericale, Oroloage, articoli** de **aur** şi **argint**, — au sosit; şi învit pe această cale la o vizitare a depozitului meu. (434) 10—10

O privire a preţurilor mele din vitrine, va convinge pe oricine, că toate sunt foarte ieftin notate.

Cu toată stima:

Iuliu Erős

Deposit de fabrică în **Juvaericale**, — **Oroloage** şi mărfuri de **aur** şi **argint**.

Sibiiu, Str. Cisnădiei 3.

Deschis: Zilnic în zile de lucru dimineaţa dela 7½ până seara la 7½ oare.

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a şi Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colţ o parţelă de 212 stângini cuadraţi. (457) 3—6

Doritorii au a se adresa în Sibiiu, Wollgasse Nr. 10 a.

SALVATOR
Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 21—52
SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY
Se află pretutindenea

Banca culturală

institut de credit și economii „LUMINA“ societate pe acţii în Sibiiu.

Centrala: **Sibiiu.**
Filiale: **Murăşoşorheiu** şi **Turda**.

Capital social . cor. 600,000
Fond de rezervă . 15,000
Depuneri 1.250,000

Acoardă împrumuturi:

pe cambii de prima bonitate şi pe hipotecă cu . . . **7**%
pe cambii şi obligaţii cu cavenţi cu **8**%

fără nici o proviziune.

Primeşte depuneri:

cu **4**½% cari se pot ridica fără anunţ,
cu **5**% cari rămân mai mult de ½ an la institut, şi
cu **5**¼% dela corporaţiuni bisericeşti şi dela 10,000 cor. în sus.

Pentru depuneri plăteşte institutul darea.

Deponenţii externi pot ridica depunerile prin poştă fără spese şi pot face depunerile tot fără spese prin cecuri, cari la cerere le punem la dispoziţie.

(416) 12— **Direcţiunea.**

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllö vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică „Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 5—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian. Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 15/28 Decemvrie 1911. Nr. 131.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și inserțiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Apărarea școalelor noastre.

In ședința din 16 Decemvrie n. c. a dietei ungare, la discuția asupra budgetului ministeriului de culte și instrucțiune publică, deputatul naționalist român, domnul *Vasile Damian*, a rostit vorbirea următoare, pe care o dăm în traducere făcută după notele stenografice:

„Onorată dietă! Nu e nici chiar jumătate de an, de când am terminat, după desbateri de mai multe luni, votarea budgetului de pe anul curent al ministeriului de culte, și iată că avem înaintea noastră budgetul anului 1912.

In budgetul acesta e preliminată pe seama ministeriului de culte suma de 111,707.798 coroane, deci față de anul 1911 cu 16,800 611 coroane, ori, în sumă rotundă, cu șaptesprezece milioane mai mult, și astfel avem în fața noastră un budget cu mult mai bogat.

Sumele acestea justifică pe deplin promisiunea stimatului domn ministru de culte, făcută în rândul trecut, că va trece sume mai mari în budgetul anului viitor. Din plusul de 17 milioane, ceva mai bine decât a treia parte se dă pentru educarea poporului, și astfel este dată posibilitatea materială, ca instrucția poporală să fie dusă înainte.

Dar mijlocul acesta material în sine nu e deajuns pentru a fi asigurat succesul. Pe lângă aceasta se mai cere un factor inevitabil, o condiție fundamentală, anume, ca *instrucția poporului să se facă pretutindenea, deci și în școalele de stat, în limba maternă a elevilor, în limba poporului.*

Dupăce în vorbirea mea din rândul trecut m'am estins pe larg asupra îndreptățirii acestei chestii de limbă și asupra eficacității ei pe terenul instrucției poporale, — lucru ce zace în interesul binepriceput al patriei noastre și al popoarelor ei, fiindcă promovează înaintarea, — nu voi mai insista asupra acestui fapt și nu voi repeți argumentele folosite. Rog însă pe stimatul domn ministru de culte, să stăruie din toate puterile, ca *dreptul limbei să fie respectat pe terenul instrucției poporale*, ca prin aceasta să se poată împlini aceeace a accentuat atât de categoric, anume, că scopul principal al ministeriului său este: *valorarea, înaintarea și desvoltarea instrucției poporale.* Și-l rog să o facă aceasta și pentru ca jertfele cele mari materiale să nu meargă în pagubă.

După aceste reflexiuni făcute în general asupra chestiei de instrucțiune publică, trec la adevăratul obiect al vorbirei mele, care se refere și acuma la ajutoarele, cu cari budgetul cultelor contribue la acoperirea trebuințelor diferitelor confesiuni și naționalități, în cele bisericești și școlare.

La discuția asupra budgetului anului curent am arătat cu date concrete, înșirate în vorbirea mea, cât de neproporționat se împart ajutoarele, și că tratarea față de biserica confesională greco-catolică și greco orientală, dar mai ales față de cea greco-orientală română, e foarte mașteră și are trebuință de sanare. Stimatul domn ministru a avut bunăvoința a se ocupa în vorbirea sa de încheiere și cu cele spuse de mine, dar cu părere de rău trebue să constat, că a reflectat numai la o mică parte din gravaminele înșirate de mine, pe cari iarăși nu le a apreciat conform adevăratei lor valori. Voi avea ocaziune a mă estinde asupra acestora mai pe larg, în cursul vorbirei mele.

In espunerile mele, cari vor urma, vreau apoi să fac evident faptul, că gravaminele mele de atunci întru cât au fost luate în considerație, sau nu.

Incep cu chestia ajutoriului dat pe seama școalelor medii. La posiția aceasta avem preliminată suma de 2,460940 cor., sau, cu 600,000 mai mult decât în anul curent. Din suma aceasta școalele medii gr.-ort. și gr.-cat. române, și toate școalele medii confesionale, municipale și comunale, primesc pentru întregirea salariilor directorilor și profesorilor 1,020.000 coroane, iar din restul de un milion și jumătate nu primesc nimica aceste școale confesionale pentru acoperirea altor trebuințe.

Afară de aceasta, în anul 1912, sub titlul „clădiri și investiri“, se mai împărtășesc școalele medii, pe lângă cele 17 milioane și un sfert de coroane, primite deja, încă de un ajutor de șase milioane și un sfert. Și din aceste 24 milioane, ajutor de investire, primesc Sașii aproape două milioane. Nu ridic escepție, ba mă bucur. Dar cer, ca *pe aceeași bază să se împărtășască și școalele medii gr.-cat. și gr.-ort. române de astfel de ajutoare, atunci, când îl cer. Căci gimnaziul gr.-ort. român din Brad a cerut un ajutor cu mult mai mic, numai de 135,000 de coroane, înainte cu doi ani, dar rugarea nu i-a fost resolvată până astăzi, și nici ajutorul nu i s'a pus în vedere.*

Imi va permite stimatul domn ministru să amintesc aici, că ajutorarea nu se face după principiul: „quod uni justum alteri aequum“, principiu, la care s'a provocat stimatul domn ministru atunci, când la obiecționarea stimatului condeputat Bakó József, cumcă ajutorarea școalelor de stat protestante e neglijată, a arătat cu date, că în timpul din urmă școalele medii reformate, augustane și unitarii au primit cu 3,080.000 coroane mai mult decât școalele medii catolice, și că în anii din urmă s'ar putea spune, că numai aceste școale medii confesionale au primit astfel de ajutoare de stat, prin urmare acuma a ajuns rândul să fie ajutorate școalele medii confesionale catolice, — ceeace la tot casul corespunde principiului ajutorării drepte. Acceptez declarația aceasta, dar totodată rog pe stimatul domn ministru, ca *de ajutor să împărtășască în aceeași proporție și școalele medii confesionale gr.-catolice și gr.-ort. române.*

Și cum stăm cu sprijinirea școalelor elementare, cari nu sunt ale statului? Din suma de 14 milioane și jumătate, adevărat, că pe confesiunea greco-cat. cade o sumă mai mare, dar e aproape disparent ajutoriul dat școalelor poporale confesionale gr.-ort. române, dacă ținem cont de *numărul* acestora și de *trebuințele* lor. In rândul trecut nu am putut adeveri faptul acesta cu date, și nici acuma nu dispun de datele referitoare la anii 1909/10 și 1910/11, căci durere, datele statistice oficioase ale acestor doi ani încă nu au apărut. Le voiu înșira însă pe cele de pe anul de mai nainte. In anul 1908/9 împărtășirea a fost următoarea: Dintre 1802 școale gr. cat. au primit ajutor 1235, și anume 888,678 coroane; dintre 1861 școale reformate 1607 școale au primit 1,356.858 coroane; dintre 1303 școale evangelice augustane 849 au primit 645.730 coroane; dintre 1511 școale gr.-ort. au primit 317 școale 130.662 coroane, și dintre 440 școale israelite au primit 369 suma de 314.807 coroane, iar acestea din urmă, sub titlul despăgubire de didactru, pe deasupra încă 579.580 coroane.

După datele acestea deci proporția ajutorării școalelor gr.-catolice nu ar fi cea mai favorabilă, dupăcum spusese stimatul domn ministru în vorbirea sa de încheiere, pentrucă întâi vin israeliții, apoi celelalte confesiuni, fiind penultima confesiunea gr.-cat. și ultima cea gr.-ort. Cu privire la aceasta din urmă nu poate fi aplicată împrejurarea, că nu ar fi cerut ajutor; ci motivul trebue căutat în prejudițiul și antipatia, care se estinde până în întunecosul ev mediu, și care antipatie se manifestă și acum în contra acestei confesiuni, căci, cum se vede, e greu să ne desbărăm de ea.

Faptul, că ajutorul dat școalelor gr.-cat. a fost urcat în anii din urmă, îl iau cu bucurie la cunoștință. Cum spuneam, în lipsa datelor nu pot să stabilesc în întregime suma ajutoarelor date în cei doi ani din urmă, respective inega-

FOIȘOARĂ.

Educația religioasă în școală și în biserică

de *Mihail Stoia*, preot-înv.

(Urmare).

Sunt mulți, cari susțin, că nu avem lipsă de istoria biblică a testamentului vechiu, nu avem lipsă a năcăji elevii cu istoria jidovească. E drept, că nu e neapărată lipsă a învăța istoria biblică a testamentului vechiu în toată estenziunea, dar avem lipsă de tipurile caracteristice din ea. Istorioarele morale, ori cât de bine ar fi lucrate, totuși nu pot desvolta în elev simțul religios în aceea măsură, ca istorioarele biblice. Bunătatea lui Avel, evlavia lui Noe, respectul de părinți al lui Sim și Iafet credința în Dzeu a lui Avram, Isac și Iacob, pruncia lui Iosif, pruncia lui Isus Cristos, sunt material religios pe care nu-l putem înlocui cu istorioare ori cât de morale. Dar apoi prin ce povești vom înlocui istorioarele biblice, prin cari s'a arătat Dzeu acelor bărbați, cari au fost cu frica lui Dzeu și prin fapte bune s'au făcut vrednici a li se descoperi Dzeu, ca: Noe, Avram, Isac, Iacob, Moisi, David și ceialalți proroci? De altă parte e de lipsă a învăța istoria biblică a testamentului vechiu și numai ca să cunoaștem istoria mântuirii.

Dacă elevii cunosc istoria testamentului vechiu mai ușor înțeleg istoria testamentului nou, care cuprinde învățăturile bogate ale lui Isus Cristos, învățături, cari au îndemnat mulțimea de oameni de pe acel timp să-și lase familia, casa, avuția și să urmeze Domnului.

Minunea întâmplată cu preotul Zaharia la nașterea sf. Ioan Botezătorul, minunile săvârșite de Mântuitorul Cristos în timpul petrecerei sale pe pământ, apoi minunile Nașterei, Invierei, Inălțărei, și a Pogorârei Duhului sfânt, sunt adevăruri nediscutabile și nerăsturnabile; elevii le ascultă, le învață, le cred, — numai să fie bine esplicate.

Cu deosebire cuprinsul evangeliilor, nefiind a se înțelege peste tot locul în sens literar, ci în unele locuri în sens spiritual, trebue bine esplicat, ca elevii să poată scoate din ele vieața Domnului și Mântuitorului nostru Isus Cristos și cerească lui învățătură, să poată cuprinde adevărurile cele mai de căpetenie ale legii creștinești, ca apoi ascultând ei în biserică sf. evangelii, să le înțăleagă pe deplin, să-și aducă aminte de învățăturile mântuitoare și cele morale ce curg din adevărurile evangelice.

Invățăturile creștinești și învățăturile morale, estrase din istorioarele biblice și din cuprinsul evangeliilor, elevii să și le înseamne într'un caiet, care să nu lipsească din manualul de religiune. De ex. în parabola talanților ca învățătură creștinească își înseamnă: „Dzeu dă omului atât darurile cele sufletești, cât și cele trupești, pentru preamărirea numelui lui și pentru folosul său și al deaproapelui“. Sau: „Isus Cristos în ziua judecății celei de apoi va cere aspru dela noi, dacă am întrebuințat darurile sale întru acel chip și spre acel sfârșit, spre care sunt date nouă dela Dzeu“. Invățătura morală: „Fii iubitor de muncă, dacă vrei să ai prisosință întru averile tale“. Sau: „Fugi de lenevie, că aceea îți aduce mare stricăciune“. Sau: „De te ai făcut vinovat, recunoaște slăbiciunea ta, ca nu desvinovățându-te nedrept, mai tare se mărești vinovăția ta“.

In „Pescuitul cel bogat“ își înseamnă elevul la învățătura creștinească: „Cu binecuvântarea lui Dzeu tot lucrul are bună mergere înainte“. Sau: „Dzeu numai atunci face minuni, când e lipsă a le face“. Invățătura morală: „Ori în ce slujbă vei fi, crede că însuși Dzeu te-a chemat la aceea, deci cu necurmat îndemn împlinește toate datorințele tale“.

La minunea săvârșită de Isus Cristos înviind fata lui Iair: „Moartea credincioșilor este un adevărat somn, din care se deșteaptă ei în ziua cea mai de pe urmă a veacului acestuia“. Invățătura morală: „Nu te teme de moarte, că aceasta este odihnă după trudele vieții celei vremelnice, ci teme-te numai de aceea, să nu mori nepregătit“. Sau: „Când mergi noaptea către somn, închipuește-ți că ai merge către moarte, căci somnul nu este altceva, decât chipul morții, drept aceea pocăește-te despre toate acelea, ce ai păcătuit în ziua trecută“. (Tâlcul Evangeliilor de Șaguna).

Educația religioasă în școală se promovează foarte mult și prin istoria bisericească. După ce elevii cunosc pe Isus Cristos din vieața lui, din învățăturile și minunile lui, după ce cunosc și pe învățăceii lui, cunosc pe Apostoli, se naște în ei dorința a afla, ce s'a întâmplat cu ei după pogorârea Duhului sfânt? Vor se afle cum s'a întemeiat biserica creștină, vor să știe cum au împlinit ei misiunea dată lor de învățătorul lumiii prin cuvintele: „Mergând învățați toate popoarele, botezându-le în numele Tatălui, al Fiului și al Sfântului Duh“?. Această dorință li se împlinește prin evenimentele înșirate în istoria bisericească. Elevii urmăresc cu mult interes: Intemeerea bisericii creștine, Faptele apostolilor, Persecuțiunile creștinilor, Constantin și Elena, Eresiile și sinoadele, Organizarea bisericii, Sfinții părinți, Desbinarea bisericei, Creștinismul la Români, Asuprirea bisericei ortodoxe, Sava Brancovici, Unirea, Vasile Moga, Andrei Baron de Șaguna, Constituția bisericească etc.

(Va urma.)

litatea proporţiei. Atâta însă pot să afirm cu siguranţă, că *din protopresbiteratul meu au cerut înainte cu doi ani 25 de şcoale ajutor, dar până acuma nici una nu l-a căpătat!*

Ce se atinge acum de suma de 2,500 000 coroane, dată sub titlul de despăgubire de didactru, din care şcoalele gr.-catolice şi gr.-ort. române primesc o sumă disparentă, — motivul lipsei de proporţie, la dreptul vorbind, nu e acela, că acestea nu ar avea nici o îndreptăţire, dupăce în şcoalele acestea didactru nu se plăteşte, ci motivul e de căutat mai mult în litera legii decât în spiritul ei, ceeace am relevat deja cu ocasiunea desbaterii acestui proiect de lege“. (Va urma).

Prim-ministrul la M. Sa. Contele Khuen-Héderváry, prim-ministrul ţării, va pleca astăzi la Viena, pentru a fi de faţă la şedinţele delegaţiunilor, cari se încep mâne, în 28 Decemvrie n. Cu toate că delegaţiunile sunt convocate numai pentru votarea unei indemnisări, ministrul de răsboiu, care acum se presentă pentru întâiaoară în faţa delegaţiunilor, va ţinea o vorbire mai lungă, în care-şi va schiţa programul de muncă. In timpul şederii sale în Viena, prim ministrul nostru se va presenta apoi şi în audienţă specială la Maiestatea Sa, peutru a face raport despre situaţia politică din ţară, care nu e tocmai înveselitoare. Oposiţia parlamentară ameninţă prin presa ei, că dela anul nou, când se termină armistiţiul, va începe de nou cu obstrucţia tecnică în dietă.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Conferenţe publice în Sălişte.

(Fine).

A doua prelegere s'a ţinut în Dumineca zilei de 27 Noemvrie st. v. şi a fost de un îndoit cuprins, căci a fost întocmită dintr'o frumoasă „producţiune şcolară“, de cântări şi declamări, îngrijită de corpul învăţătoresc şi esecutată de elevii şcoalelor lor, mici şi mari, precum şi din prelegerea economică „Reconstruirea viilor“ a domnului învăţ. în pensiune Nicolae Iosif.

Fiind cu neputinţă dintr'o singură desfăşurare de program a reproduce poate şi ceva din textul cântărilor şi al declamaţiunilor, las să urmeze spre un îndemn şi pilduire în întregime programul, care e din cele mai bine alcătuite şi orânduite, plin de bogăţie şi poezie nevinovată şi de o variaţie plăcută şi încântătoare. E următorul: 1. Graiul strămoşesc, cântare de T. Popovici. 2. Raţa, declamare de elevii din Asil. 3. Ţiganul în curtea Românului, de asemenea. 4. Păsărelele la plug şi 5. Fluturaşul, decl. cl. I. fetiţe şi elevi. 6. Colo sus, colindă de T. Popovici. 7. Rugăciune, de cl. II. elevi. 8. Bătrânul şi copiii şi 9. Mielul, decl. cl. III. elevi şi eleve. 10. Maria Preacurata. 11. Bogatul şi săracul, decl. cl. IV. elevi şi eleve. 12. Dor de sat, cântare de Dinicu. 13. Amin strigă stâncile, şi 14. Mama, de G. Coşbuc, decl. cl. V. elevi şi eleve. 15. Păsărică trecătoare, cântare de I. Costescu. 16 Orfanii, de I. Lăpădat. 17. Rugămintea din urmă, de G. Coşbuc, decl. cl. VI. elevi şi eleve. 18. Românime mult cercată, cântare de D. Cunţan. 19. Cuvânt ocasional rostit de D. Lăpădat, direct. şcolar.

Intregul program, cinste şi recunoştinţă muncei stăruitoare, neobosite şi conştienţioase a domnilor învăţători, s'a esecutat cum mai bine nu se putea. Ca puncte reuşite şi de forţă amintesc totuşi poeziile: Mama, Rugămintea din urmă şi Orfanii, precum şi cântările: „Colo sus“, „Dor de sat“ şi „Românime mult cercată“, cari cu atâta putere de sentiment, duioşie şi nevinovăţie au fost representate, încât am rămas uimiţi.

Potrivitele cuvinte ce se desprind uşor din graiul limpede şi curat al vrednicului director Dumitru Lăpădat, arată de încheere numărosului public întreitul scop, care a îndemnat corpul didactic să aranjeze producţiunea ascultată.

Primul, zice domnul director, e munca ce o desfăşură de o seamă de ani încoace „Asociaţiunea“ prin despărţămintele ei, ca să lumineze şi să deştepte, să trezească şi să cheme prin tot felul de învăţături şi poporul român la o altă viaţă, mai plăcută şi mai uşoară, mai bogată în cultură şi bunăstare, faţă de care şcoala noastră e chemată la rândul ei să-şi dee concursul, căci poezia şi cântarea, cari toate sunt roade ale vieţii sufleteşti, e mai înălţătoare şi mai mişcătoare, mai atingătoare de inimi, când ese şi i se face tălmăcire de sufletele curate şi neprihănite ale copiilor.

Al doilea îndemn e, că suntem datori să facem amintire memoriei binecuvântate a celui mai mare bărbat al nostru, care ne-a lăsat moştenire cele mai preţioase bunuri bisericeşti şi naţionale, de cari ne bucurăm astăzi şi a cărui zi o prăznuim Mercuri. Sărbarea acelei zile nu e numai bisericească, ci şi naţională, muncind marele *Andreiu* al neamului românesc nu numai pe teren bisericesc, ci pe toate celelalte, pentru a ajuta şi sprijini înaintarea, luminarea şi propăşirea unui popor, spre a-l face fericit. Invită pe cei de faţă a cerceta Mercuri biserica, unde pe lângă împlinirea unei îndatoriri creştineşti şi româneşti de a lua parte la slujba parastasului ce se aduce întru vecinica lui pomenire, vor auzi mai multe învăţături din viaţa lui plină de fapte mărețe.

Şi al treilea, adaugă domnul director, e, că „folosesc acest prilej pentru a apela şi de astădată la inimile dvoastre, fără a le îngreuia sau îndatora, ci a rămânea numai pe lângă bunăvoinţa fiecăruia de a contribui cu o părticică din prisosinţa materială la suma nehotărâtă a daniilor pentru cumpărarea de haine pe seama copiilor săraci, ca şi ei să se poată înveseli şi bucura de darurile mari ale naşterii lui Cristos“... Spune, că „Cassa de păstrare“ a contribuit şi de astădată cu frumoasa sumă de 200 cor., precum că a mai intrat o sumuliţă însemnată dela anumite familii, cari în decursul anului, perzând pe un membru sau altul, au aflat de bine în locul sau pe lângă obicinuita ertare a contribui şi la fondul copiilor săraci cu sume de 10, 20 cor, etc.

Şi au contribuit cu toţii, în măsura dragostei şi a puterii materiale, strângându-se şi dela această producţiune în scurtă vreme frumoasa sumă de mai bine de 200 coroane.

*

Dl Iosif, de naştere nu-i mărginean, dar ajungând la pensie în mijlocul lor, cunoaşte bine locurile, împrejurările, felul de traiu şi ocupaţie al lor. Vorbeşte frumos, prin pilde şi asemănări, pe placul şi înţelesul tuturora.

In introducere aminteşte ocupaţiunea de odinioară şi de frunte a sălişteniior, oieritul, care azi s'a stâns aproape cu totul. Spune, că strâmtându se hotarele, îngreunându-se ţinerea lor, oamenii şi-au căutat alte mijloace de traiu, ca meseriile, negoţul, şi în mare parte economia, pe care în mic o poartă fiecare familie, fie de meseriaşi sau neguţător. In mic, cât chiar şi în mare, spune Dl Iosif, vorbind mai de aproape despre economie, oamenii noştri n'au ajuns încă s'o poarte şi s'o conducă dupăcum cer împrejurările zilelor noastre, după cum o cere însăşi învăţătura economiei. Pretenziunile, traiul s'a scumpit, încât voind a lupta cu succes, a învinge toate greutăţile, trebue să luăm în seamă şi peteciul cel mai mic de loc, dându-i sămânţa cuvenită, lucrându-l cu armele nouă şi mult mai avantagioase ale economiei raţionale.

Reasumând ramurile de economie ce s'ar putea purta cu bun şi priincios succes în mărginime, de es. vite, pomărit, stupărit, legumărit, se opreşte mai pe larg asupra temei „Reconstruirea viilor“, pe cari prin proverbul, „că e rău cu rău, dar mai rău făr' de rău“ atât de bine le caracterisează, atât de mult spune.

Nu e prea îndepărtată vremea, adaugă dl Iosif, când în Sălişte se găseau multe buţi din vinul cel mai bun. Dovadă, că locurile azi pustiite şi părăsite aproape cu totul sunt bune şi că antecesorii au înţeles şi ştiut să aprecieze mai bine folosul lor, care e cel mai rentabil, cel mai darnic, nerăsplătind nici un ram de economie mai bine munca ţăranului ca viţa de vie. Arătând cum s'a ajuns la noua viţă, aşa numită „americană“, potrivită pentru plaiurile noastre, spune tot ce se ţine de o cultivare raţională a ei. Cum să se lucreze, rigoleze pământul, la ce îndepărtare să se sădească, ce îngrijire i se cuvine în anul prim şi cei următori, cum şi din câţi ochi să se formeze cercul, cu ce fel de lucrători să se lucreze, cum să se formeze apa de var şi când şi de câte ori să se stropească, cu un cuvânt nu uită nimic din tot ce aparţine unei cultivări raţionale.

Nu are cuvinte destule, prin cari îndeamnă şi sfătueşte reconstruirea din nou a viilor sălişteneşti.

Urmărit cu atenţiune până în sfârşit i se mulţămeşte prin vii aplaudări.

Producţiunea cât şi prelegerea au fost ascultate de un număros public.

Sălişte, în 30/XI. 1911.

Ioan Popa
secr. desp.

Conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Agnitei.

In lunile trecute ale acestui an s'au ţinut conferenţele învăţătoreşti tractuale din arhidieceza noastră. Din mai multe părţi s'au publicat rapoarte despre decurgerea conferenţelor, dintre cari unele au fost mai vaste, iară altele mai scurte. Este deci o dovadă vie, că învăţătorimea română totuşi dă semne de viaţă, cu toate că se află între „ciocan şi nicovală.“

Dacă am face o scurtă reprivire asupra conferenţelor din anii trecuţi, şi a celor de acum uşor am putea constata, că este o oarecare deosebire. Conferenţele învăţătoreşti tractuale ce s'au ţinut în aceşti doi ani din urmă, după îndrumările date din partea autorităţilor bisericeşti ne-au pus în poziţie de a fi mai activi, şi ne-au îndrumat ca nimic să nu facem fără să fim capabili a da samă de ceea ce am făcut.

Despre conferenţele din tractul Agnitei vin să raportez următoarele:

In ziua de 19 Octomvrie st. v. a. învăţătorii s'au prezentat la orele 9 a. m., în biserica gr.-ort. din Agnita, de unde după chemarea Duhului Sfânt, se întrunesc în sala scoalei române gr. ort. din loc, unde P. O. D. protopresbiter Ioachim Muntean, în calitate de comisar consistorial, deschide conferenţa, prin o vorbire ocazională, în care vorbeşte despre însemnătatea conferenţelor învăţătoreşti, arătând, că acelea numai atunci vor ajunge la nivelul dorit, când membrii ei vor fi activi. Vorbeşte mai departe despre *Religiune*, arătând însemnătatea ei în şcoală.

Conform punctului 3 din program urmează „Constituirea conferenţei“. La propunerea membrului G. Binda sunt aleşi: preşedinte: E. Mandocea, notari E. Muntean şi V. Nastea, iar membri verificatori: A. Varga şi I. Preda.

Cetindu-se apelul nominal se constată, că sunt prezenţi 26 învăţători. S'a scuzat absenţa în scris învăţătoarea Sofia Vasile din Săsăuş, iar pentru cei absenţi conferenţa dictează câte o amendă de 10 cor.

P. O. D. comisar recomandă conferenţei pe noii învăţători din tractul Agnitei în persoana dlor Eugen Muntean şi I. Porcea. Aminteşte totodată de dureroasa trecere din viaţă a învăţătorului Ioan Mălăncrăvean din Bărghiş. Conferenţa îşi aduce cu regret aminte de decedarea colegului I. Mălăncrăvean, iar memoria i-o eternizează prin ridicarea în picioare cântând „In veci pomenirea lui“.

Se da cetire Circularelor consistoriale din 25 Februarie 1790 Şcol şi din 14 Iulie 3272 Şcol; se iau cu plăcere la cunoştinţă.

P. O. D. comisar propune referitor la Circulariul Nr. 1790 Şcol, în care se vorbeşte de, o „Bibliotecă pedagogică tractuală“, ca conferenţa să-şi aleagă un bibliotecar, un cassar şi un controlor.

Conferenţa alege bibliotecar pe înv. Eugen Muntean, cassar pe Vasile Nastea, iar controlor pe Aurel Varga. In cât priveşte taxa anuală de 2 cor. se decide a o plăti în decurs de cel mult 8 zile.

La ordinea zilei urmează „Prezentarea rapoartelor despre activitatea estrașcolară a fiecărui învăţător“ şi alegerea unei comisiuni de 3, pentru cenzurarea acelor rapoarte. Au fost aleşi N. Bogner, I. Comşa şi I. Bârsan.

Urmează „Studiul asupra materialului din Religie“ *a*) pentru cl-I. cu o lecţie practică de I. Părău, capelan paroh în Agnita.

Dl I. Părău, înainte de predare, ceteşte un elaborat, în care aduce în legătura cu Religia toate celelalte obiecte de învăţământ, arătând totodată marea însemnătate a Religiei în instrucţiunea de toate zilele. Prelege o lecţie practică, în care elevii istorisesc mai multe istorioare ca „Prepeliţa şi puii ei“, „Capra cu trei iezi“ şi unele rugăciuni.

Se deschide discuţie şi membrul I. Dragotă laudă zelul cu care a fost desvoltată lucrarea teoretică, iar referitor la predare spune, că a fost mai mult o examinare, şi nu s'au observat „Treptele formale“; după părerea sa nu este corect a lua în legătură cu istorioarele morale şi rugăciunile.

E. Muntean revenind asupra materialului din Religie, zice, că indigitări necesare pentru predarea materialului din Religie să găsesc în opul dlui Maican înv. în tractul Cohalmului. Prelegătoirul răspunde antevorbitorilor, iar conferenţa declară tema de bine succeasă, şi prelegătoriului se aduce mulţămită protocolară.

b) „Studiul asupra materialului din Religie“ pentru cl. II. de I. Berghea paroh catihet în Bruiu. Părintele Berghea îşi ceteşte lucrarea, în care arată însemnătatea Religiei, schiţează toate istorioarele din Ist. biblică începând cu „Facerea lumii“, arătându-ne totodată şi învăţăturile frumoase ce pot să le estragă copiii din acele istorioare, — până la Isac şi Iacob, care după părerea sa ar fi bine să se lase afară, precum şi „Israiltenii în pustie“ şi „Jertfa lui Avram“. In cât priveşte Cântările bisericeşti şi lumeşti precum şi Rugăciunile, să ne ţinem de cele prescrise în „Planul de învăţământ“, — spune prelegătoriul.

Urmând discuţia vorbesc următorii: I. Dragotă zice, că punctul principal ar fi fost, ca autorul să ne fi arătat, ce s'ar mai putea adauga pe lângă materialul prescris în Planul de învăţământ. Eugen Muntean susţine că autorul trebue să fi motivat omiterea istorioarelor. P. O. D. comisar ie de părere, să se omită istorioara „Cain şi Avel“, ca astfel să nu ajungă copiii în etatea lor fragedă la conştiinţa despre „fratricid“, însă omiterea „Israeltenilor în pustie“ nu o aproabă, de oarece din aceasta se pot estrage învăţături frumoase, d. e. despre „Bunătatea lui Dzeu“. Părintele G. Cunta susţine, că prin istorioara „Cain şi Avel“ nu vom scoate în relief „omorul fratelui“, ci mai mult pedepsirea lui Cain pentru fapta sa; predarea să se îmbrace însă în aşa formă, ca să reiasă folosul moral, nu fapta urâtă. Autorul elaboratului îşi justifică omiterea istorioarei „Isac şi Iacob“, prin aceea, că află cu cale să nu ajungă copiii la conştienţa, despre înşelăciunea frăţească. Conferenţa declară elaboratul de bine succes.

Fiind timpul înaintat, şedinţa primă se ridică la orele 12½ p. m. enunţându-se şedinţa a II-a pe orele 2½ p. m. Depărtându-ne din localul şedinţelor luarăm parte la o masă comună, nu însă prin birturi, ci în casele unui parohian fruntaş.

(Va urma).

Serate de ale meseriaşilor nostri.

La şedinţa literară a 11-a din 30 Noemvrie n. 1911 a Reuniunii meseriaşilor sibieni, au participat aproape 200 persoane. Prezidentul *Tordăşian*, dupăce bineventează numeroşii oaspeţi şi îndeosebi pe dl Dr. A. Crăciunescu prelegătorul nostru la şedinţa de astăzi, pe dl medic Dr. Aurel Dobrescu, prelegătorul din şedinţa din Decemvrie, pe dl cand. de adv. Dr. Alex. Dragomir, pe dl notar Simon Grădinar din Săcădate etc., ne vesteşte despre noul triumf al casei clasei noastre de mijloc, despre faptul îmbucurător, că zilele trecute tinerul Alexandru Anca, fiu de preot din Sebeşul de sus, cu 8 clase gimnaziale, şi Patriciu Negruţiu, fiu de preot din Ragla, cu 5 cl. gimnaziale, prin mijlocirea sa au fost primiţi ca învăţăcei (ucenici) de lăcătuşerie în fabrica V. Tö ök de aici.

Nu mă îndoesc, zice Tordăşianu, că exemplul dat de Anca şi Negruţiu, nu va rămânea isolat, precum n'a rămas nici al tinărului Suciu, acum în al treilea an la tehnica din München, şi nici al învăţăceilului lăcătuş Nicolae Frâncu, care absolvent şi el de 5 clase gimnaziale, a atras după sine un frumuşel număr de învăţăcei cu 2–4 clase gimnaziale, dintre cari vre o 6 se află şi acum între cei 40 învăţăcei români din fabrica de lăcătuşerie S. Wagner de aici. Când din asemenea elemente instruite se va alcătui fiitoarea noastră clasă de mijloc, atunci cu mândrie vom privi la viitorul neamului românesc. Dl Tordăşianu face cald apel la învăţăceiul Anca şi la ceialalţi cu calificaţie mai mare, să fie adevăraţi fraţi pentru colegii lor cu mai puţină şcoală şi să fie cu iubire şi alipire către Reuniunea sodalilor, care deopotrivă ocroteşte la sinul său pe învăţăcei, pe calfe şi pe măestri. Pe toţi îi cheamă la activitate, încât pentru munca din ateliere în zilele de lucru şi la activitatea din Reuniune, în zile de sărbătoare, când cu toţii ne silim a da pentru toţi hrana sufletească, de care cei mai mulţi din învăţăceii de astăzi sunt lipsiţi.

Intraţi în programul şedinţei literare, după cetirea prin notarul Duca a sumarelor şedinţelor administrative din luna Noemvrie, domnul Dr. *Aurel Crăciunescu* ne ţine o interesantă conferenţă, despre trecerea din lumea păgână în creştinism. A făcut o caracteristică a timpului nainte de venirea Mântuitoriului arătând ce principii, ce concepte morale şi religioase stăpâneau la romani şi greci; în ce stare era societatea de atunci, şi cum se făcea educaţiunea generaţiilor tinere din timpul acela. A trecut apoi la întemeierea bisericei creştine prin Isus Cristos, Mântuitoriul şi apostolii lui, arătând superioritatea învăţăturilor Mântuitoriului faţă de păgânism, şi cum aceste învăţături au fost depuse în Sf. Scriptură. Cine a scris sft. scriptură; în special ce cuprinde sf. evangelie şi Apostolul, şi cum valoarea acestor cărţi remâne eternă. Conferenţa de cuprins religios moral a dlui Crăciunescu, mai ales în timpul de faţă, a făcut bună impresie asupra auditorului, care l-a răsplătit cu meritate aplauze.

Intre numeroşii debutanţi ai seratei, s'a numărat şi tinerul învăţăcel Alexandru Anca cu „Santinela română“, predată cu mult sentiment.

Orhestra clericilor din seminarul „Andreian“ de sub conducerea clericului Coltofeanu şi poeziile comice ale clericului Aurel Stefan, au ţinut în continuă veselie pe participanţi.

La fine s'au sortat 15 cărticele folositoare, ear prezidentul Tordăşianu, mulţumind tuturor debutanţilor şi în deosebi dlui prof. Dr. Crăciunescu, invită la şedinţa din 28 Decemvrie r. c., când va ţinea conferenţă dl medic, *Dr. Aurel Dobrescu.* „*Invingătorul*“.

NOUTĂŢI.

„Mitropolitul Meţianu şi instruirea analfabeţilor“. Sub titlul acesta scrie „*Revista politică şi literară*“, care apare în Blaj, în numărul ei mai nou, următoarele: „I. P. S. Sa, Ioan Meţianu, a dat un ordin tuturor învăţătorilor şi preoţilor din arhidieceza Sa, prin care îi obligă se îngrijească de instruirea analfabeţilor adulţi, şi să-l încunoştinţeze apoi de rezultatele obţinute. Este o dispoziţie aşa de salutară, încât orice cuvânt de laudă ar fi de prisos; şi credem că pătrunşi de intenţiunile nobile şi mărețe ale marelui Arhiereu, nu numai vor grăbi toţi preoţii şi învăţătorii să asculte chemarea lui, ci vor cerca să *emuleze* cât mai mult între dânşii, pentruca cu atât mai aproape să fie de inima bunului lor păstor“.

*

Jubileul României June. Societatea *România Jună* din Viena îşi serbează în 14 Ianuarie n. 1912 jubileul de 40 ani de existenţă. Se aşteaptă, ca toate societăţile studenţeşti să-şi trimită reprezentanţi la serbările vieneze, care sunt proiectate pe trei zile.

*

Urcarea tarifei advocaţiale. Judecătoria cercuală din Vârşăţ, din iniţiativă proprie, a urcat tarifa advocaţială. Preşedintele tribunalului din Timişoara a înştiinţat camera advocaţială timişoreană, că în considerare la scumpetea traiului este dispus să urce taxele advocaţilor pe întreg teritorul camerei. Camera advocaţială a luat act cu plăcere despre hotărârea aceasta şi a ales o comisiune, care să statorească tarifa.

*

Vânătoare împărătească. Regele George al Angliei şi împărat al Indiilor, a plecat acum în Nepal la vânătoare de tigri şi rinoceri. Vânătoarea se face cu o mare suită şi cu ajutorul mai multor sute de elefanţi.

*

O principesă în ambulanţă. *Elena*, prinţesa de Aosta, face servicii într'un spital militar din Tripolis, şi anume pe vaporul-spital *Margherita*, unde are o sală de bolnavi a căror îngrijire i s'a încredinţat. Principesa Elena îşi împlineşte datoriile în toată seriositatea; iar răniţii nu încetează a lăuda răbdarea şi inima bună a îngrijitoarei princiare.

*

Bursă în Cluj. In cercurile comerciale şi industriale din Cluj s'a pornit o mişcare, cu scop de-a se înfiinţa o bursă de mărfuri şi efecte în oraşul Clujului.

*

Ştire ziaristică. *Gazeta Transilvaniei* din Braşov cu numărul 271 din 1911 şi-a mărit formatul şi în loc de patru coloane se tipăreşte pe cinci coloane, iar numărul poporal este suprimat. Vechiul ziar braşovean anunţă, că a trecut în proprietatea unei nouă societăţi, dar că îşi va urma calea începută şi croită de întemeetorii săi.

*

Volume nouă. Revista literară *Flacăra* anunţă, că în editura sa vor apărea zilele acestea: un volum de M. Sadoveanu, altul de D. Anghel şi al treilea (poezii), de St. O. Iosif.

*

Camera advocaţială sibiană înştiinţează, că advocaţii Dr. Géza Szabó din Sălişte şi Dr. Dionisiu Moldovan din Sibiiu au fost şterşi din lista advocaţilor acestei camere.

*

Sprijiniţi industria naţională. Un ziar conservator din Cristiania a îndreptat un atac asupra reginei Maud a Norvegiei, din motiv că suverana şi-a făcut cumpărăturile de crăciun în Londra. Ziarul norvegian constată „cu regret“, că cea dintâi femee a ţării nu ţine la munca norvegiană, la gustul norvegian şi la industria norvegiană, ci neîntrerupt îşi face comandele în străinătate, în loc de a le face în Cristiania...

*

Radiul ca medicament. Intr'un spital din Londra, în Kings College, după cum se afirmă s'ar fi vindecat deplin un bolnav, care suferea de cancer (rac). Mai întâi s'a făcut încercare cu razele Röntgen, însă fără succes. Medicii au pus pe rana bolnavului 250 miligrame de radiubromid, care era introdus în mai multe ţevi de sticlă. Procedura s'a repetat după câteva zile. Durerile au încetat, cancerul a început a se usca, şi în cinci săptămâni a dispărut cu totul. Se va vedea mai târziu, este oare vindecarea deplină, sau nu.

*

Impotriva chinematografului. In ultima şedinţă a camerei ungare, ţinută înainte de vacanţa Crăciunului, a vorbit deputatul Hock şi a cerut dela ministrul de culte să-şi îndrepte atenţiunea şi asupra chinematografelor. Oratorul a spus, că romanele de detectivi şi istoriile sensuale corup moravurile tinerimii, care ar trebui oprită de a mai asista la asemenea scene. Chinematograful este un mijloc pedagogic dintre cele mai bune, — însă numai pentru răspândirea chestiunilor de geografie şi istorie naturală, a zis numitul părinte al patriei.

*

„Solia satelor“. Cu începere dela 1 Ianuarie 1912 se va tipări în Cluj o foaie săptămânală pentru popor, cu numele „*Solia Satelor*“. Abonamentul pe un an e 4 coroane. Gazeta apare Dumineca. Proprietar, editor şi redactor responsabil va fi *Valentin Drăgan*, iar secretar de redacţie *A. Melin.*

*

Societăţile de navigaţiune. In săptămânile din urmă atât emigrările, cât şi imigrările au luat proporţii atât de uriaşe, încât societăţile de navigaţiune n'au fost în stare să răspundă tuturor cererilor. Din America s'au întors mulţi acasă cu prilejul sărbătorilor Crăciunului, dar mai ales din cauza raporturilor economice nefavorabile din lumea nouă.

*

Mijloc de apărare. Razele Röntgen dacă lucrează mult asupra pielei, sunt foarte primejdioase. S'au întâmplat de unii cercetători şi-au pierdut mânile şi chiar viaţa. Doi doctori au inventat acum un mijloc de apărare în contra razelor Röntgen. Mijlocul acesta este a materie numită *adrenalină*, care face ca timp de două săptămâni să te poţi expune la o mai lungă lucrare a razelor, fără nici un pericol.

*

Pâne de o mie de ani. Profesorul *Schnittger* dela universitatea din Stockholm face săpături pe locul vechiului oraş Ljunga. In zilele trecute a făcut o descoperire interesantă. A găsit adecă o pâne întreagă, despre care se crede că a fost pregătită în secolul al zecelea. Locuitorii de pe timpurile acelea se vede că au avut bune stomacuri, ca să poată consuma un asemenea nutremânt: cercetarea microscopică arată, că pânea aceasta de o mie de ani a fost făcută din făină de mazere şi din scoarţă de brad.

*

Mulţămită. Marele binefăcător al culturii naţionale, mecenatele *Vasile de Stroiescu*, a binevoit a da şi pe sama şcoalei noastre din Vidolm, tract. Lupşa, suma de 500 Cor., pentru care mărinimoasă faptă şi pe calea aceasta îi aduc profundă mulţămită. *Leonte Canja*, înv. pres. com. par.

*

Unde se „păstrează“ banii. Un bărbat din Neustadt s'a înţeles cu soţia sa să-şi ascundă în sobă averea de vre o şase mii de coroane, toate în banconote. Lipsind într'o zi amândoi de acasă, o fiică a lor a făcut foc în sobă. Seara, când bătrânii au sosit acasă şi au văzut focul, au rămas încremeniţi: toată averea li se prefăcuse în cenuşă.

*

Al 191-lea! Cassariatul „Reuniunii române de înmormântare din Sibiiu“ a plătit ajutorul statutar după răposatul membru *Eva Eid.* Acesta formează cazul al 191-lea de moarte în sinul Reuniunii române de înmormântare sibiene.

*

La fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriaşilor sibieni au mai dăruit: Iosif Unchiu (orig. din Orlat), Augustin Iosivaş şi Laurenţiu Nemeş, măestru pantofar, câte cor. 1·50, Ioan Popa, paroh (Vidacutul rom.) soţia sa Iuliana şi copiii lor: Anastasie, Virgil, Mărioara şi Letiţia, cor. 1·20: Nicolae Chiroiu, paroh (Almăş-Sălişte) şi prez. d. Insoţirii Raiffeisen 40 bani; Visarion Iacob, măestru franzelar, 20 bani; învăţătorul pens. Ioan Suciu din (Măgîrei), în amintirea rep. ginere Ioachim Trif, fost paroh (Verdu), cor. 1; Vasile Moşoiu, not. (Apoldul rom.), 30 bani; Ioan Voicu, sodal rotar, 20 bani; Ioan S. Olteanu, paroh (Poiana-sărată) 1 cor.

*

Muncitori patrioţi. Numeroşi muncitori italieni, aplicaţi la fabrica de cement din Lugoj, au părăsit lucrul pentru a se înapoia în patrie, cu scop de a lua parte la răsboiul italo-turc.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Herman are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, $4^1/_2$, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Viaţă socială.

Teatru în Reghin. Despărţământul Reghinul săsesc (XXVI) al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român“ va aranja o serată musicală-teatrală în 9 Ianuarie n. seara la $^1/_2$8 oare în sala cea mare a hotelului orăşănesc. După producţiune joc.

*

Concert în Brad. Corpul didactic dela gimn. gr. or. român din Brad invită la concertul urmat de dans ce îl va aranja, cu concursul teologilor români din Arad, Luni în 26 Decemvrie st. v. (a doua zi de Crăciun) 1911 în Brad, în hotelul „Coroana“. Inceputul la orele 8 seara. Preţul de intrare: Loc I. 2 coroane, loc II. 1 coroană 60 fil., stal 1 coroană, studenţii 40 fil. Venitul curat e destinat pentru fondul gimnaziului gr. ort. român din Brad. Biletele, seara la cassă. Oferte marinimoase se primesc cu mulţămită la adresa direcţiunii gimnaziale şi se vor cuita în ziare.

Sfinţirea bisericei şi a scoalei din Pianul de jos.

Lămurire.

Domnule Redactor! Intr'o dare de seamă, publicată în coloanele acestui preţuit ziar, despre sfinţirea bisericei şi a şcoalei noastre române gr. ort. din Pianul de jos, tractul Sebeşului, s'a remarcat dela aceste festivităţi absenţa antistiei comunale şi în deosebi a modestei mele persoane. Absenţa mea ar fi nejustificabilă, orice motive aşi invoca, — zicea corespondentul.

E grea învinuirea ce mi se face. Eu însă eram hotărât să nu încerc nici cea mai palidă lămurire. Lăsam mai bine să se presupună, că îmi recunosc greşala. Dacă totuşi păşesc cu lămurirea de faţă, o fac întăţit de parte oficială, deoparte, iar de alta, în interesul adevărului şi din respectul ce datoresc slujitorilor *demni şi conştienţi* ai bisericei şi şcoalei române, cari fixând şi meditând totodată asupra învinuirei ce mi se aduce, sub impresia momentului vor fi fost chinuiţi puţin de-o asemenea apariţie. Acestora vreau să le spun pe această cale păsul meu.

Am convingerea, că pentru a spune adevărul, deşi e cam târziu, totuşi nu-i vremea trecută. Şi eu în chestia aceasta numai adevărul vreau să'l spun, că:

1. Până când colegul meu a fost invitat şi consultat cu prilejul sfinţirei bis şi a şcoalei, mie nu mi s'a dat *absolut* nici o atenţiune.

2. Antistia comunală din loc a fost invitată în scris, eu însă *nu.*

3. S'a făcut invitări şi prin deputaţii, eu însă am fost în mod demonstrativ ocolit.

Am fixat aceste trei fapte, ca să nu mă mai întind la altele, de ordin mai mărunt şi mai disgustător.

Scenăria aceasta m'a jignit adânc şi m'-a determinat în mod hotărât absenţa. Cu atât mai mult m'a jignit, cu cât aveam îndreptăţiri la atenţiunea cuvenită, ca:

1. Invăţător-dirigent.

2. Iniţiatorul şi conducătorul a 3 societăţi: *a)* „Reuniunea pentru asigurarea vitelor“. *b)* „Reuniunea de înmormântare“. *c)* „Insoţirea de credit Raiffeisen“, care în urma ostenelelor mele a ajuns în plăcuta posiţie, ce a da numai în primăvara anului acestuia, din profitul său curat, 925 cor., la cheltuelile edificărei noului edificiu şcolar.

3. Şi mai presus de toate, ca unul, care de 8 ani a făcut cea mai intensivă propagandă în favorul edificării şcoalei.

Aşi mai putea înşira şi altele, tac însă, pentrucă n'am intenţia a mă lăuda, sau de a fi lăudat, ci durerea de a proba cu oficiul şi cu munca mea altruistă şi desinteresată o îndreptăţire atât de elementară.

Peste tot la noi mai puţin decât la ori-care alt neam se resrectă omul muncei altruiste, pentrucă afar doar de mulţumire sufletească, nu-ţi aduce altceva, decât: şicane, invidie şi toate calumniile, cari le poate născoci interesul jignit al unor speculanţi laşi şi comozi ai acestui neam nenorocit.

Interesele neamului, bisericei şi ale şcoalei noastre nu se servesc cu ignorări, cu anumite intenţii, nici cu discreditări pe cale ziaristică ori verbală, *ci cu adevăr, cu sinceritate şi cu muncă positivă.*

Cei pentru cari am dat aceste lămuriri, judece, avut'am dreptul de a mă revolta?!

Mulţumindu-vă de ospitalitate semnez,

Pianul de jos, la 6 Dec. 1911.

Cu deosebită stimă:

Teodor Trifa
înv. dir.

Cărţi şi reviste.

„Revista politică şi literară“, Nrul 3., an. IV. a apărut cu următorul sumar: Aurel Ciato: „Intelectualizarea politicei noastre“. I. Corbu: Progresul etic al omenirei, (dovezi clasice). Nichifor Crainic: Vărul Dionis şi Carmen (poezii). N. Dunăreanu: Iubire de artă (nuvelă) P. Pădure: Rugă (poezie). G. Todică: Zări din Univers (Cometa Brook.) Al. Ciura: Dascălul Cojoc (nuvelă). Virginia Grivase: Sonet (poezie). T. Raica: Filologie (Aripă Straiu-Poroboc). Ovidiu Hulea: Cântec de toamnă (poezii). Simion Gocan: Aşteptare (nuvelă). Virginia Grivase: Sonet (poezie). Dr. Ştefan Pop: Din trecutul cultural-politic al Banatului. L. R. Cronică literară. (Ştii româneşte de Ion Gorun; Oameni cari au fost de N. Iorga). Informaţiuni: Lupta în parlament. Soartea mandatului dela Vinţ. Noul Episcop al Gherlei. Mitropolitul Meţianu şi instruirea analfabeţilor. Un nou ziar cotidian. „Revista politică şi literară“ se poate abona la Blaj (Balazsfalv) pentru preţul de 12 cor. anual; pentru învăţători şi preoţi 8 cor. In România şi străinătate 15 coroane.

Poşta redacţiei.

Ofenbaia. Primit. Mulţămim.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă pentru prima oră piesa umoristică „*Gretchen*“, de G. David şi Lipschütz, iar mâne, Joi, „*Glaube und Heimat*“, dramă.

Din public.+)

Mulţămită publică.

La producţiunea declamatorică-teatrală împreunată cu dans aranjată în 13/26 Nov. a. c. în comuna Gernesig din prilejul sfinţirei bisericei, şcoalei şi caselor parohiale toate trei din nou edificate au binevoit a suprasolvi următorii preastimaţi oaspeţi:

Prea Cuvioşia Sa, dl mandatar Dr. Eusebiu R. Roşca, protosincel, director sem. 3 cor. Ştefan Russu ppresb. tractual 5 cor. Dr. Grof Teleki Domokos 10 cor. Nicolau Vulcu m. prop. 6 cor. Dr. Laurian German dir. filialei „Lumina“ 8·50 cor. Nicolau Oprean comerciant 7 cor. Dr. Ioan Pantea advocat 4·50 cor. Matei Pompeiu notar cercual 2 cor. Pasca Brutus 1·50 cor. Iuliu Berţa 2 cor. Dănilă Răchiţan 2 cor. Zacharie Oprea preot gr. ort. 2 cor. Ioan Radeş cassar la „Albina“ 50 fil. Dr. Căliau cand. de adv. 50 fil. Dr. Papişca candidat de adv. 50 fil. Ştefan Boroşiu paroh gr. cat. 2 cor. Dumitru Vidrighin preot gr. ort. 2 cor. Victor Turc par. gr. cat. 1 cor.

Le aducem şi pe calea aceasta cele mai sincere mulţămite.

Gernesig, la 2/15 Decemvrie 1911.

Pentru comitetul parohial:

Pavel Suciu
preot-preşedinte.

+) Pentru cele publicate în rubrica aceasta redacţiunea nu primeşte răspunderea.

Aviz.

Se aduce la cunoştinţa onoratului public, că la şcoala românească de industrie naţională din Sibiiu, se află de vânzare diferite obiecte lucrate în stil românesc, care pot servi ca daruri de Crăciun. Doritorii pot vizita sala de expoziţie în fie-care zi între orele 9—12 a. m. şi 2—5 p. m. (Bergasse 9).

(465) 1—3 Maria Cosma.

Nr. 4779/1911 pret. (464) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Sinna** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta se publică concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor până în *20 Ianuare 1912.*

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 17 Decemvrie 1911.

Primpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Nr. 1063/1911 protopop. (458) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Beşa** se publică conform veneratului ordin consistorial dto 22 Octomvrie a. c. Nr. 12,206 Bis. concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele sunt cele cuprinse în coala B. referitoare la întregirea dotaţiunei dela stat.

Concurenţii au să-şi înainteze cererile concursuale instruite conform prescriselor în vigoare subscrisului Oficiu protopresbiteral, şi cu prealabila încuviinţare a protobresbiterului, au a se prezenta în biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare pentru a cânta, cuvânta, eventual a celebra.

Sighişoara, 30 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al tractului Sighişoara, în conţelegere cu comitetul parohial concernent.

Dimitrie Moldovan
protopop.

Ad. Nr. pp. 1137/1911. (460) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea postului de paroh în comuna biser. de clasa a II-a **Agribiciu** cu filia **Căpuşul-mare** din acest protopresbiterat, prin aceasta se deschide concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele statorite în coala B. pentru întregirea ajutoriului de stat.

Cererile de concurs adjustate conform normelor în vigoare sunt a se înainta subscrisului în terminul sus indicat, iar concurenţii sunt poftiţi a se prezenta în parohie în vre-o Duminecă sau sărbătoare spre a fi cunoscuţi poporului.

Cluj, 30 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral rom. gr. or. în conţelegere cu comitetul parohial.

Tuliu Roşescu
protopresbiter.

Nr. 862/1911 (462) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa III-a **Şomfalău** cu filia **Adămuş** din protopresbiteratul Târnavei devenit vacant prin pensionarea bătrânului şi neputinciosului paroh George Oprea, după un serviciu de 49 ani, la ordinul Consistorial Nr. 12,714 Bis. din 1 Noemvrie 1911, — se publică concurs cu termin de 30 zile dela prima apariţie în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post de paroh sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea dela stat (congruă).

Doritorii de a ocupa acest post să-şi înainteze cererile instruite cu documentele prescrise de normele în vigoare, estras de botez, testimoniu gimnazial, obsolutor clerical de 3 ani, atestat de cualificaţiune preoţească, documente recomandatoare despre purtarea şi oficiul ce l ar mai fi având unde-va până acum); — la subsemnatul oficiul protopresbiteral, având a se presenta după încunoştinţarea protoprebiterului, cu observarea dispoşiţiilor din Regulamentul parohial §. 33. la biserică în vre-o Duminecă sau sărbătoare a cânta, predica ori a oficia şi cuvânta.

Se observă: că concurentul cu cualificaţiune deplină va avea speranţă a conduce catihizarea elevilor dela şcoalele de stat din centrul comitatului Dicsőszentmárton, cu salar şi remuneraţie frumoasă, afiliând comuna la Şomfalău.

Cetateadebaltă, 5 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or. român al tract. Târnava.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Nr. 900/1911. (463) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Şilea magiară** cu filia **Feisa,** protopresbiteratul Târnava, se escrie prin aceasta concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în cola B. pentru întregirea dotaţiunei dela stat, având fiitorul paroh îndatorirea a plăti darea erarială după porţiunea canonică.

Doritorii de a ocupa acest post să-şi aştearnă cererile instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu protopresbiteral în Cetateadebaltă (u. p. Küküllővár) până la terminul sus indicat, având a se presenta în vre o Duminecă sau sărbătoare la biserică cu ştirea protopresbiterului pre a cânta eventual a celebra şi cuvânta.

Cetateadebaltă, 28 Noemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral ortodox român al tractului Târnava în conţelegere cu comitetul parohial.

Nicolae Todoran
protopresbiter.

Publicare de licitaţiune minuendă.

Pe baza planului de edificare şi a preliminarului de spese în suma de 58,000 Coroane, aprobat de Măritul Conzistor arhidiecezan sub Nrul 7895/1911 Epitr., să publică prin aceasta licitaţie cu oferte închise pentru darea în întreprindere a zidirei bisericei gr.-or. române din comuna **Purcăreni**, protopresbiteratul Braşovului.

Ceice vor să ia aceasta lucrare în întreprindere au a-şi trimite ofertul lor până în **26 Decemvrie 1911 st. v**. oficiului parohial gr.-or. din Purcăreni posta ultimă Zajzon, împreună cu vadiu de 10% In loc de bani numărări pot să fie şi hârtii de valoare acceptate de valabile.

Planul şi preliminarul de spese, precum şi condiţiunile să pot vedea la oficiul porohial gr.-or. Ofertele au să conţină declaraţiunea, că oferentul cunoaşte condiţiunile de licitare şi că să supune necondiţionat acelora.

Comitetul îşi rezervă dreptul de a angaja pe acel întreprinzător dintre reflctanţi, în care va avea mai mare încredere.

Reflectanţii nu au dreptul de a pretinde nici un fel de spese dela comitet pentru aşternerea ofertului lor sau pentru câştigarea informaţiunilor mai de aproape la faţa locului.

Purcăreni, în 2/15 Dec. 1911.

Comitetul parohial gr.-or.

(459) 3—3

Culegători-tipografi.

Pentru Tipografia arhidiecezană din Sibiiu se caută 2—3 culegători români, cari să fie iniţiaţi şi în lucrări de axidenţă. Primirea se face momentan.

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a şi Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colţ o parţelă de 212 stângini cuadraţi. (457) 4—6

Doritorii au a se adresa în Sibiiu, Wollgasse Nr. 10 a.

Aviz.

☞ Să sprijinim arta română. ☜

Aduc la cunoştinţă on public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile**. In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 6—10

Nr. 1574—1911.

Edict de licitaţiune.

In 16 Ianuarie 1912 st. n. se va ţineà la oficiul central al Universităţii săseşti în Sibiiu (Piaţa mare Nr. 15 etajul II) dela 8 până la 12 oare a. m. şi la caz de lipsă şi dela 3 până la 6 oare după amiazi, licitaţiune publică verbal şi cu oferte scrise, pentru exarândarea de păşunat, pe anul 1912, 1913 şi 1914 a următorilor munţi şi anume:

Nrul curent	Muntele					Preţul de exclamare		Insemnare
	Situaţiunea	Numirea	Pădure jugăre	Păşune curată jugăre	Şip jugăre	K	f.	
		I. In valea Czodului:						
1	**Tălmaciul-mare** partea III.	Conţu mic . .	443 19	278 47	245·18	1277	—	
2		Conţu mare .	740·79	211 57	280·03	1176	—	
3		Negovanul mic	487 58	320·77	246 80	1648	—	
4		Negovanul mare	1606 90	277 15	293 84	1777	—	
5		Cornu pleschii .	774 69	127 50	20·11	338	—	
		II. In valea Lotrului:						
6	**Orlat** partea II. şi III.	Balu	337 27	123 21	748·11	1403	—	
7		Seracinu mare .	1305·88	255 35	131·91	1378	—	
8		Seracinu de mijloc	593·27	323 03	26·49	1509	—	
9		Seracinu de lature	872·01	131·81	76 76	767	—	
10		Cotrona . . .	178·26	107 60	173 94	507	—	
11		Balintru mic .	119 83	132 39	271·46	587	—	
12		Balintru mare .	145·02	161 62	214 48	704	—	
13	**Sinna** partea II.	Goaza de sus .	768·14	380·89	156·76	977	—	
14		Goaza de jos .	84·77	333 29	47 69	894	—	
15		Steaza de sus .	364·26	471·97	160·63	1496	—	se vor arândà împreună.
16		Steaza de jos .						
17		Groapa de sus .	456·97	220·99	188·65	680	—	
18		Groapa de jos .	203·19	175 04	149·87	581	—	
19		Haneşu de sus .	462·62	619 33	81·26	2329	—	se vor arândà împreună
20	**Veştem** partea II.	Haneşu de jos	6 68	206 99	75 63			
21		Stricatu . . .	459·75	127 95	225·33	690	—	
22		Olteagu . . .	183·01	324 06	525·38	1706	—	
23		Furnica . . .	117·29	90·17	179·49	867	—	
24		Dobrun . . .	928·89	348 81	368 91	1661	—	
25		Jidul	286·10	183 31	337·54	1057	—	

Fiecine care voieşte a luà arândă trebue să depună la mâna comisiunii de licitare înainte de licitaţiune 10% din preţul strigării ca vadiu în bani gata, care după licitaţiune se va restitui aceluia ce nu a obţinut arânda, iar celor ce au obţinut-o li se va da dacă au depus cauţiunea de arândă conform contractului.

Condiţiunile mai detailate de licitaţiune şi arândă se pot vedeà şi înainte de ziua licitaţiunii la oficiul central al universităţii în oarele de cancelarie.

Dela oficiul central al universităţii săseşti.

Nagyszeben, 18 Decemvrie 1911.

Walbaum,
Comite suprem şi Comes.

(461) 2—2

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 6—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Recuisite de scris se pot procura de la **Librăria arhidiecezană**

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 17/30 Decemvrie 1911. **Nr. 132.**

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marția, Joia și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele și insertiunile
să se adreseze Administrației tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondențele
să se adreseze Redacției „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSERȚIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Apărarea școalelor noastre.

(Urmare).

„In înțelesul legii, rebonificarea se face numai cu privire la cheltuelile inpersonale; iar cheltueli inpersonale sunt la fiecare școală, și pretutindenea au trebuit să fie acoperite din didactru. Intreaga greșală de formă reșede în faptul, că la școalele poporale gr. catolice și gr. orientale, didactrul se plătește sub titlul de dare școlară, pe când la alte confesiuni s'a plătit sub titlul de didactru și însași darea școlară. Acest adevăr se poate constata ușor din faptul, că 420 de școale israelite primesc 579·588 coroane despăgubire pentru didactru, din care sumă, conform art. de lege 27 dela 1907, nu numai plata fundamentală de 1000 coroane a învățătoriului dela fiecare școală se acopere, ci iese și despăgubirea de 200 coroane. Față cu acest fapt, pe cele 3312 școale gr. orientale și gr. catolice cad la olaltă 58 000 coroane, sau a unsprezecea parte a sumei de mai nainte. E drept și echitabil deci, ca școalele și aici să se împărtășească în mod proporționat de rebonificare, de ajutor de stat. Foarte ușor se poate face stabilirea, după numărul școalelor. Fiecare să primească aceeași sumă, fără considerare la faptul, că acoperirea cheltuelilor inpersonale se face sub titlul de didactru, sau subt itlul de dare școlară.

Intrucât apoi legea ar reclama vre-o explicare sau vre-o modificare, doresc, ca aceasta să se și întâmple. Doară în rândul trecut și stimatul condeputat *Cserny Károly* a avut nedumeriri în privința aceasta și a cerut suspendarea legii. Eu rog deci pe stimatul domn ministru, să fie bun și să se intereseze de acest lucru.

La ajutoarele acestea, sub titlul „investiri", se află o posiție nouă. Pentru ridicarea de zidiri pe seama școalelor elementare comunale și confesionale s'a preliminat suma de 350.000 coroane. Rog foarte mult pe domnul ministru, să împărtășească și școalele confesionale gr. orientale și gr. catolice de ajutoare, atât din suma aceasta, cât și din cea de mai nainte de 45 000 coroane, destinată tot pentru scopuri de clădire, și să nu permită, ca această sumă nouă de ajutorare să fie numai motiv de prefacere a școalelor confesionale în școale comunale. Pentru școale de specialitate, muzee, biblioteci și alte diferite scopuri științifice și culturale, e trecută suma de mai multe milioane, dar numai pentru scopurile maghiarimei. Pentru scopurile culturale ale celoralalte naționalități nu s'a luat nimica în budget (*Barta Ödön*: Nici nu se poate. Stă în lege!)

Pentru ajutorarea bisericilor s'a preliminat suma de 6·914,412 cor. deci cu 896.000 cor. mai mult decât în anul premergător. Din această sumă de ajutorare primește biserica augustană și cea reformată, la olaltă cu 3,686.992 suflete, suma de 5,429.278 cor., biserica gr. catolică cu două milioane de suflete 430.000 coroane și biserica gr. ort. cu 2 040.000 suflete, 320.000 coroane, pe când confesiunea unitară cu 68 000 suflete, capătă 280.000 coroane și cei 861.000 de israeliți 300.000 de coroane. Ajutoarele de până acuma au fost urcate cu 50.000 coroane la biserica greco-catolică, cu 586.000 coroane la biserica augustană și reformată, cu 100.000 coroane la biserica gr. ort., cu 30.000 la cea unitară și cu 130.000 coroane la confesiunea israelită.

Această însemnată și esceptională ajutorare a bisericii reformate și augustane din Ungaria, apoi a bisericii augustane și unitare din Ardeal, atât guvernele din trecut, cât și ministeriul actual de culte, au motivat-o în textul budgetului și în expunerea de motive cu articolul de lege XX dela 1848. §-ul 3, astfel, ca și când acest paragraf ar îndreptăți exclusiv numai bisericile acestea să primească ajutoare mai mari. Dar eată cum sună acest paragraf: „*Toate trebuințele bisericești și școlare ale confesiunilor recipiate, se vor acoperi din vistieria statului*". Cade deci motivarea, că exclusiv numai bisericile evangelice reformate și unitare ar fi îndreptățite să primească în mod esceptional ajutoare mai mari de stat.

Biserica gr.-ort. e îndreptățită a cere ajutoare pentru acoperirea trebuințelor sale bisericești și școlare încă și prin art. de lege IX dela 1868, și prin „*statutul organic*", compus din partea bisericii gr.-ort. române din Ungaria și Ardeal în consonanță cu legea numită și sancționat din partea Maiestății Sale, unde la dispozițiuni generale, punct 8, se spun următoarele: „Sus atinsele părți organice ale mitropoliei se vor îngriji de timpuriu de mijloacele intelectuale și materiale, cari se cer spre ajungerea scopurilor bisericești, școlare și fundaționale, și încât nu le-ar succede a acoperi cheltuelile recerute nici în urma colectelor făcute în și afară de mitropolie, întru atâta *vor recurge la stat pentru ajutor*".

Nu încape deci îndoeală, că legi positive, aflătoare în vigoare, îndatorează guvernul *să dee și bisericii române sprijin material*, și anume, în aceeași proporție și conform trebuinței. In urmare, guvernul și legislatura trebue să împărtășască de ajutor în măsură egală bisericile tuturor confesiunilor. Biserica gr.-catolică și cea gr.-ort. e recunoscătoare pentru îmbunătățirea față de trecut, cu privire la suma ajutorului, trecută în budgetul acesta, și sperează, că îmbunătățirea aceasta va urma cu pași mai repezi în viitor, până va ajunge acolo, ca să nu mai fie nici o deosebire între bisericile acestea și celelalte biserici, cu privire la proporția ajutoarelor.

Pentru întregirea venitelor preoțești e trecută în budgetul acesta suma de 4,160.000 cor. deci cu 70.000 cor. mai mult decât până acuma. Fiindcă se face pomenire în motivare, că 20,000 coroane au fost luate în budget în scopul maternisării unor filii de ale bisericii augustane evangelice, rog pe domnul ministru, ca pe baza dreptului seu de dispunere să năzuiască, să nu fie atins dreptul parohiilor confesionale române, recunoscute la anul 1899, chiar și dacă au mai puțin de cât 800 suflete. Căci doară drepturile câștigate nu pot fi și nu e permis să fie nimicite.

Totodată rog pe domnul ministru să facă cu putință, ca în locul preoților cu cualificație mai puțină, când ajung parohiile în vacanță, să poată veni preoți cu cualificație mai bună, și anume, astfel, că dacă respectiva comună bisericească nu e în posiția de a da dela sine diferința de 400 coroane, să dee statul întreaga întregire de 800 coroane.

In legătură cu aceste ajutoare date pentru scopuri confesionale, bisericești și școlare, am două dorințe. Intâi, ca școalele de diferite categorii, fără deosebire de confesiune, și fără considerare la limba în care se propune în ele religia, să se împărtășască de ajutorul de 169,000 cor. și pedecă să nu mai formeze faptul, că religia se propune în limba respectivei naționalități. A doua dorință e, ca suma de 40,000 coroane, trecută în budget sub titlul de remunerație pentru școalele cari nu sunt ale statului, să se șteargă, după ce la școalele statului sub titlul acesta nu e trecută nici o sumă. Sunt de părerea, că învățătorii, fără privire la caracterul școalei poporale, care poate fi de stat, confesională ori comunală, deopotrivă au să fie dotați, ca să nu fie avisați a cere,

---

FOIȘOARĂ.

Educația religioasă în școală și în biserică

de *Mihail Stoia*, preot-înv.

(Fine).

Toate aceste întâmplări elevii învățându-le le trăiesc, le simt; ei sunt deja creștini formați. Deși nu iau parte la toate întâmplările acestea, le văd în închipuirea lor, înaintea lor se petrece totul, și astfel se asociază cu simpatie unei sau altei persoane din cutare întâmplare: laolaltă simțesc, laolaltă plănuesc, laolaltă greșesc, laolaltă înving, laolaltă sufer sau se bucură, cu un cuvânt, spiritul lor călătorește și trece prin toate acele schimbări, variații, prin cari trebue să treacă o faptă, care se poate numi *morală*, ceea-ce e de mare importanță, căci contribue foarte mult la desvoltarea și întărirea caracterului religios-moral al elevului.

In istoria bisericească elevul face cunoștință cu bărbați vrednici și cu nume nemuritor, cari și au jertfit chiar vieața pentru idealul moral al creștinismului. Invățătorul îi însuflețește pentru scopurile bisericii, îi îndemnă să contribue la desvoltarea bisericei, căreia aparțin, și astfel a se face și ei vrednici de un nume cinstit.

Catehismul are chemarea a face pe elevi să cunoască adevărurile și învățăturile creștinismului sistematizate. Elevul are o privire generală asupra adevărurilor și învățăturilor bisericei noastre și ajunge a-și forma singur o convingere religioasă-morală bazată pe cele 3 vârtuți creștinești: credință, speranță și iubire.

Din cele învățate în istoria biblică elevul știe, că Dzeu dela început a făcut foarte mult pentru ca omul să ajungă la fericire. Ceeace Dzeu a promis omului, totdeauna a și împlinit. Din *credința* aceasta, că Dzeu a făcut atâta bine pentru fericirea neamului omenesc, se naște *speranța*, că Dzeu va împlini și în viitor promisiunile sale, — va învia morții, va fi o judecată ultimă și ne va ajuta a fi părtași și de fericirea vieții celei vecinice. In studiul acesta elevul cunoaște pe deplin pe Dzeu, cunoaște puterea lui, cunoaște însușirile lui, cunoaște tainele și sfințenia lor, și cu frica lui Dzeu, cu credință și cu iubire se propie a se împărtăși cu ele, rămânând în sufletul lui *speranța* puterii lor vindecătoare.

Cântările liturgice încă sunt un mijloc puternic pentru a crește și a întări viața religioasă-morală a elevului. Auzind elevul o cântare bisericească cântată frumos, cu pietate, cu sfială intră în lăcașul sfânt și cu evlavie ascultă rugăciunile ce se fac, și cântă și el cu ceilalți. Dreptaceia elevii trebue să cerceteze regulat biserica și acolo să ia parte la cântările serviciului divin, cari numai așa pot contribui la desvoltarea simțului religios, dacă la predare au fost esplicate și elevii le înțăleg pe deplin.

Elevii știu, că Isus Cristos cu o zi înainte de patima sa cea de bună voie a prăznuit cu sfinții apostoli cina cea de taină. Luând pânea el a binecuvântat-o, a frânt-o și a dat-o ucenicilor săi zicând: „Luați, mâncați, acesta este trupul meu". După aceea luând păharul a mulțămit lui Dzeu și l-a dat lor zicând: „Beți dintru acesta toți, acesta este sângele meu, al legei celei noauă, care pentru voi și pentru mulți se varsă spre iertarea păcatelor". Această poruncă a Mântuitorului o îndeplineau sfinții apostoli după orânduială, adunându se cu toții la un loc și învățând și ei pe urmașii lor, să facă acelaș lucru. Săvârșirea jertfei celei fără de sânge, sau împărtășirea, era indemnul acestor adunări ale creștinilor. La aceasta s'au mai adaus cântări și rugăciuni, precum și cetiri din scrierile sfinte și predica. Toate acestea la un loc primiră cu timpul numele de „sfânta liturgie". Elevii trebue să afle, se știe, că liturgia și actul cel mai însemnat din ea „jertfa cea fără de sânge" este așezată de Isus Cristos, ca cu atât mai vârtos să fie cu atențiune și cu evlavie, să asculte și să ia parte la toate cântările, la toate actele săvârșite în decursul sfintei liturgii, și astfel să se edifice simțul lor religios-moral.

Intre mijloacele, cari contribue la formarea caracterului religios-moral al elevilor, se numără și *disciplina*, care se împarte în disciplină școlară și disciplină morală. Disciplina școlară are chemarea a face posibilă viața socială școlară și activitatea comună a școlarilor, dedând pe elevi la ordine, curățenie, punctuozitate și muncă. Disciplina morală se ocupă cu deșteptarea sentimentelor nobile în inima elevului, cu desvoltarea idealului și a principiilor morale și întărirea voinței, ca întotdeauna după principii morale să se orienteze și să lucreze.

Educația religioasă în biserică se poate face, pe lângă rugăciuni, cântări, și ascultarea serviciului divin, și prin esplicarea însămnătății icoanelor sfinte și a odoarelor din ea. Se arată elevilor, că naia bisericei se desparte de altar prin catapeteasmă sau tâmplă. Catapeteasma se alcătuește dintr'o înșirare de icoane așezate în rame de lemn sculptate. Biserica ortodoxă dispune cu privire la așezarea icoanelor următoarele:

La mijlocul catapetesmei se află 2 uși, cari se deschid în 2 părți și se numesc uși împărătești, deoparte, pentrucă aceste uși sunt așezate în fața sfintei mese, despre care trebue să se spună, că închipuește tronul împăratului împăraților și Domnului Domnilor, dealtăparte, pentrucă și deoparte și de alta a acestor uși se află icoana Mântuitorului Cristos și icoana maicei Domnului, cari se numesc icoane împărătești și pentrucă prin aceste uși intră în altar arhiereul și capetele încoronate, când se împărtășesc.

Pe una din ușile împărătești e zugrăvită „Bunavestire" însemnând, că printr'însa s'a făcut începutul mântuirii neamului omenesc și că prin întruparea fiuori adaos personal, ori ajutor, sau altă recompensă materială, spre a-și întregi salarul necesar pentru susținerea traiului. Peste tot învățătorul, care împlinește o misiune ideală, să nu fie împărtășit de nici o remunerație (separată) materială, după ce chiar și cei mai mari pedagogi susțin, că sistemul remunerării trebue eliminat din școalele poporale, ca să nu prindă prin el rădăcini, la învățători și la elevi, inclinarea spre dorul de câștig, ajungând astfel la convingerea, că numai pentru aceea e bine să muncească, pentrucă vor fi remunerați.

Oricum să luăm lucrurile, e neîndoios, că remunerarea materială sparge cercul de activitate al învățătorului, și acesta e un punct de vedere foarte însemnat, având în vedere faptul, că în grija învățătorilor e dată instruarea și educarea generațiilor. Misiunea învățătorilor e de a educa astfel de generații, cari să fie factori folositori lor și binelui obstesc, și să fie cetățeni plini de virtuți ai patriei.

Afară de aceasta, ajutoarele de felul acesta aduc pe învățător în anumită stare de dependență. Să lăsăm deci în grija societății, care poate afla mai ușor calea pe care pot fi remunerați învățătorii mai distinși. Și remunerația aceasta la tot casul numai valoare morală poate să aibă, ca de ex. serbări și felicitări de ziua onomastică, ori la împlinirea serviciului de 5, 10, 25 de ani, procurarea portretului pe seama școalei, etc.

Pe temeiul acesta e de delăturat și remunerarea specială a preoților, mai ales a preoților gr.-ort. români, din mila împărătească de 50,000 coroane, care luată fiind dela biserică, ar trebui să fie dată îndărăt bisericii, ca aceasta să dispună de ea, folosindu-o pentru scopurile ei generale.

Mai aflăm în budget, la posiția XIX, suma de 35,000 cor. preliminată sub titlul ajutoare extraordinare. Suma aceasta a fost luată în anul 1911 mai întâi în budget. Și cu privire la suma aceasta remân consecvent pe lângă cele spuse și rog pe domnul ministru de culte, ca suma aceasta încă să fie predată bisericilor, pentruca ele să împartă ajutoare comunelor sărace, în scopul edificării de biserici. Astfel de fonduri de disposiție nu ar fi de admis la nici un ministeriu, cu atât mai puțin la ministeriul cultelor, ca astfel să fie delăturată chiar și umbra posibilității de a fi remunerate anumite corporațiuni bisericești ori persoane, preoți sau învățători, și pentruca prin aceasta nici persoanele respective să nu fie influințate ori împedecate în împlinirea misiunei lor ideale. Un proverb românesc sună astfel: „*Banul e ochiul dracului*“. Și cu tot dreptul, pentrucă banul de multeori face, ca și cel mai bun om să se abată dela calea binelui, și a moralității“.

(Va urma).

Din protopresbiterate.

Conferența preoțească din tractul Mercurei.

Intrunirea preoților la conferență anuală se recere în mod imperativ. In aceste conferențe pe lângă îndrumările și observațiile cari se fac referitor la modul cum s'a servit și predicat, preoțimea mai are și prilej de a-și spune doleanțele și neajunsurile pe cari le întimpină în păstorirea credincioșilor. Cu un cuvânt, conferențele preoțești aduse la viață de prea bunul nostru arhiereu I. P. S. Domn *Ioan Mețianu* se dovedesc a fi un factor de mare însemnătate în viața pastorală a preoțimii.

Se recere deci din partea preoțimei zilelor noastre a da cuvenita atențiune acestor conveniri. Din rapoartele conferențelor cari s'au publicat până acum reese însă, că numai în unele tracte se discută cu temeinicie obiectele puse la ordinea zilei, iar în alte tracte se pertractează tot materialul într'o singură ședință.

Fiind constatat, că tot lucrul care se face în grabă — n'are trăinicie, consult ar fi ca conferențele anuale să fie convocate pe 2 zile consecutive, — având astfel preoții destul timp a delibera toate obiectele puse la ordinea zilei, și atunci nu s'ar mai amâna deliberarea multor chestiuni pe celalalt an.

Așa se practică în tractul Mercurei.

In anul acesta preoțimea tractului Mercurea s'a întrunit la conferență în 17 și 18 Octomvrie în comuna fruntașe Ludoșul-mare.

In cele următoare voiu schița momentele mai însemnate din această adunare.

Conform programului la orele 8 a. m. s'a săvârșit serviciul divin prin preoții I. Dăian, I. Beu și V. Păcurar, iar la finea serviciului părintele I. Crăciun și a ținut predica „Despre datorințele omului față de aproapele“, apoi s'a făcut sfințirea apei și a bisericei de nou pictate, prin protopresbiterul Avr. S. *Păcurariu* și preoții slujitori, după care act a urmat invocarea duhului sfânt.

Conferența însași și-a continuat lucrarea în școala confesională din loc, unde protopresbiterul tractual ocupând loc la masa presidială rostește o cuvântare de deschidere foarte instructivă, punând la inima fiecărui preot starea în care se află biserica și școala noastră și dând și unele povețe, cari sunt trebuincioase preotului la păstorirea credincioșilor săi, precum: „Predică cu ori ce ocasie“, „Ocuparea cu studiile teologice“, „Ocuparea cu economia rațională“, îndemnarea credincioșilor a sprijini meseriile, a se feri de lux și beuturi alcoholice etc. etc.

Cuvântul de deschidere al presidiului e acoperit cu vii aclamări din partea conferenței.

După constituirea biroului și constatarea celor presenți (21 din 29) păr. N. Dobrotă propune, iar conferența primește, ca cuvântul de deschidere al prezidentului, cuprinzând multe instrucțiuni să se trimită fiecărui paroh în formă de circular.

Trecându-se la ordinea zilei se discută asupra serviciului divin și a predicei; în urmă conferența constată, că atât serviciul divin, cât și predica au fost succese, iar păr. I. Crăciun i se aduce mulțămită protocolară.

Se cetește apoi ordinul P. V. Consistor, prin care se ia cu plăcere la cunoștință activitatea conferenței din anul trecut, aprobându-se conclusele aduse, afară de 2 și anume: pentru a se da și preoților diurne la conferențe și pentru a interveni P. V. Consistor, ca să se dea și preoților bilete de jumătate preț pe căile ferate. Se ia la cunostință, conferența însă la propunerea păr. Patricie Marcu decide, că își susține conclusele de an, atât referitor la diurne, cât și referitor la câștigarea favorului de a călători pe căile ferate cu bilet de jumătate, înaintându-se acestea concluse din nou spre aprobare.

Propunerea tractului Ilia pentru înființarea unei foi poporale — conferența nu o află de necesară, fiind atâtea foi pentru popor.

Cu privire la ordinul referitor la eliminarea icoanelor din biserică, cari sunt de rit străin, se ia la cunoștință. Ce privește alegerea icoanelor pentru iconostas și pictare se îndrumă preoțimea a se orienta din cartea păr. episcop Dr. *M. E. Cristea* numită „Iconografie“.

Pastorala arhierească din 9/V. a. c. se cetește, tot asemenea și „Sfaturile arhierești“, cari cuprind cele 12 puncte de îndrumare. Conferența le ia spre știre și urmare.

Se presentă raportul comisiunii în chestia înființării unui fond tractual preoțesc. După o discuțiune serioasă, la care iau parte propunătorii, P. Marcu, Crăciun, Spătariu, St. Morariu, I. Morariu și prezidentul, — conferența enunță ca conclus, că înființarea unui fond preoțesc tractual în principiu se primește, iar cu compunerea statutelor, indicarea destinațiunii, statorirea cuotelor etc. se încredințează o comisiune de 5 membri, sub presidiul protopresbiterului, care să vină cu statutele gata la proxima conferență.

Urmează raportul preoților despre numărul membrilor ce vor să între în reuniunea de înmormântare. După o vie discuție se decide, ca comunele în cari se pot acvira destui membri, să înființeze reuniune de sine stătătoare, altfel în grupuri, sau în fine să se înființeze o reuniune tractuală.

Păr. R. Pop presentă raportul general despre activitatea preoților în decursul anului și constată, că preoțimea tractului nostru — cu puține escepții — depune o activitate aleasă pe terenul bisericesc școlar și social, precum e zidirea de biserici și școale nouă în mai multe comune, înființarea diferitelor reuniuni, înființarea bibliotecilor parohiale, precum și laudabila stăruință a unor preoți, cari au lucrat într'acolo, că în comunele lor (Gârbova, Ludoșul-mare, Șpring și Jina) birturile să fie închise în Dumineci și sărbători.

Raportul general despre activitatea grupurilor preoțești înaintat de păr. D. Pamfiloiu, în care se constată, că din cele 7 grupuri numai 4 au desvoltat o activitate rodnică, ținându-se serviciu divin în toate comunele și predicându-se despre diferite teme, se ia la cunoștință.

In legătură cu acest raport conferența constată, că în parohia gr. or. Blaj nefiind biserică nici capelă, preoții din respectivul grup nu se pot presenta și în aceea parohie, deci conferența își esprimă dorința ca P. Ven. Consistor să facă pașii de lipsă pentru cumpărarea unei case potrivite, care să servească de capelă în central metropoliei gr. cat. a Blajului, precum și pentru instituirea unui catihet cualificat.

Urmează raportul păr. I. Stanciu despre înființarea bibliotecii tractuale. Chestia aceasta fiind discutată în conferența anului trecut, se primește propunerea raportorului și se alege o comisiune, care să compună un normativ, pe baza căruia să se poarte agendele bibliotecii.

Conferența se termină cu 2 propuneri, a păr. I. Crăciun și P. Marcu, ca conferența să roage pe P. V. Consistor Arh. a face pașii de lipsă, că și preoțimei noastre să se reguleze salarisarea conform trebuințelor și cualificațiunii, de oarece în privința salarelor preoțimea stă mai rău decât ori ce oficiant.

Conferența primește propunerile.

Alegându-se în fine o comisiune de 3 pentru statorirea programului conferenței viitoare, presidiul mulțămește preoțimei pentru lucrarea armonică depusă la această adunare preoțească și îndemnând, pe toți la muncă întru înaintarea bisericii și a neamului, închee conferența. Păr. P. Marcu în cuvinte alese mulțămește prezidentului pentru părinteasca conducere a conferenței și roagă pe bunul Dzeu, ca să-l trăiască la mulți ani.

Raportor.

Conferențele învățătorești.

Tractul Agnitei.

(Urmare).

Deschizându-se ședința a II-a la ordinea zilei urmează *c*) „Isus ca prunc de 12 ani în biserica din Ierusalim“, temă practică pentru cl. III-a de E. Terchilă, parohcathet în Bârghiș.

Prelegătoriul din unele motive roagă conferența să-i dee voie a nu mai preda tema, ci să-o cetească. Conferența îi concede, iar prelegătoriul își cetește tema, scoțind la iveală iubirea copiilor față de părinți și vice-versa, iară macsima morală pe treaptă „Sistemizări“ este următoarea: „Cinstește pe tatăl-tău și pe mama-ta, ca să ai zile bune și să trăiești mulți ani pe pământ“. Asupra acestui operat vorbesc: I. Dragotă, care observă, că din cetirea operatului se constată, că autorul s'a ținut strict de „treptele formale“, însă ne fiind predată în fața elevilor, nu poate constata alt ceva nimic. P. O. D. comisar, zice, că deoarece în planul de învățământ această istorioară nu este amintită între materialul prescris pentru cl. III, și văzând ce învățături frumoase putem estrage din ea, să se tracteze pe viitor. Conferența ia la cunoștință, iar prelegătorului îi esprimă mulțămită protocolară.

d) „Studiu asupra materialului din Religie“ pentru cl. IV de I. Șerban, înv. în Proștea.

Autorul își cetește elaboratul arătând în introducere însemnătatea Religiunei în școalele poporale, apoi schițează materialul prescris pentru cl. IV., care e luat din 2 isvoare: Ist. biblică și Catehism. Arată împărțirea materialului după luni, indicând pentru semestrul al II lea Catehismul. La predarea acestora susține atât modul de predare al enarării, cât și al lecturii. Tot ca material pentru Religiune amintește cântările liturgice și tablourile religioase.

I. Dragotă reflectează referitor la predarea Catehismului și pretinde a se alege părțile mai ușoare de înțeles, iar la propunerea materialului din Catehism să ne folosim de metoda genetică și să predăm numai aceea, ce este mai ușor pentru priceperea elevilor. P. O. D. comisar propune, că de oarece în Planul de învățământ sunt luate prea puține rugăciuni pentru cl. IV, să-și dea fiecare silința a mai adauga la acest capitol și rugăciunile dela Vecernie. Se primește, iar tema se declară de bine succeasă.

b) „Studiul asupra materialului din Religie“ pentru cl. V. de G. Conta, parohcatihet în Cincul-mare.

Autorul își cetește elaboratul arătând însemnătatea moralei, care servește ca bază la formarea caracterului. Factorul principal din Ist. biblică este Isus Cristos, despre care copilul își câștigă cunoștințe încă din anii primi. Schițează materialul pentru cl. V. „Apostolul Pavel“ și „Persecu-

---

lui lui Dzeu ni s'a deschis porțile împărăției ceriurilor, cari se închiseră din cauza păcatului strămoșesc. Pe ceealaltă ușă sunt zugrăviți cei 4 evangeliști: Mateiu, Marcu, Luca și Ioan, cari prin evangeliile lor au făcut cunoscută lumii, dimpreună cu „Bunavestire“ și cu taina întrupării, întreaga viață și învățătură a Domnului nostru Isus Cristos.

In spre miazănoapte dela ușile împărătești este așezată icoana Mântuitorului Cristos, șezând pe tron ca împărat. In stânga icoanei Mântuitorului este icoana sf. Ioan Botezătoriul, ear în stânga acesteia este icoana hramului.

In spre miazănoapte dela ușile împărătești este întâi icoana Maicei Domnului, cu pruncul în brațe și șezând pe tron. La dreapta acesteia este icoana sf. Nicolae, sau a sfinților împărați Constantin și Elena, sau a altor sfinți. Dacă tâmpla este mai lată, atunci să mai pun în acest rând atât în partea de miazănoapte cât și în partea de miazăzi și alte icoane.

Afară de ușile împărătești mai sunt și alte uși la altar, una spre miazănoapte și alta spre meazăzi dela ușile împărătești. Aceste uși se numesc uși diaconești, pentrucă la aceste uși stăteau în vechime diaconii și primeau darurile aduse de credincioși la altar. Pe ele se zugrăvește chipul vre-unui diacon, al sfântului Stefan, sau chipul sfinților arhangeli Mihail și Gavriil, ca cei mai de frunte slujitori ai lui Dzeu pentru mântuirea neamului omenesc.

Pe tăblile de sub icoanele dzeești se zugrăvesc tablouri din istoria sfântă a vechiului testament d. e. Adam și Eva în raiu, izgonirea lor din raiu, jertfa lui Avram, potopul, și altele.

Deasupra ușilor împărătești se află icoana „Invierii Domnului“, pentrucă ușile împărătești închipuesc ușile sfântului mormânt. Deoparte și de alta a icoanei „Invierei“ sunt așezate icoanele celor 12 praznice împărătești: „Nașterea Domnului“, „Botezul Domnului“, „Intimpinarea Domnului“, „Schimbarea la față“, „Inălțarea sf. Cruci“, „Invierea Domnului“, „Inălțarea Domnului“, „Dumineca Pogorârii Duhului sfânt“, „Sărbătoarea Nașterii Maicei Domnului“, „Intrarea în biserică“, „Bunavestire“ și „Adormirea Maicei Domnului“.

Deasupra acestora în rândul al treilea sunt icoanele sfinților apostoli în mijloc cu „Cina cea de taină“, care ne amintește, că în altar se săvârșește în timpul fiecărei liturgii acea jertfă, pe care a orânduit-o Isus Cristos spre pomenirea morții sale.

In rândul al 4-lea vedem în mijloc icoana Maicei Domnului, cu pruncul în brațe, iar deoparte și de alta icoanele prorocilor, ținând fiecare în mână semnul de care s'a slujit spre a proroci nașterea lui Cristos din preacurata sa Maică.

In rândul al 5-lea deasupra tuturor icoanelor se află sfânta cruce, semnul de biruință împotriva dușmanilor, semnul adevărului și cel mai însemnat obiect al credinței noastre. In dreapta sfintei cruci se află icoana sfintei Fecioare, iar în stânga a sfântului Ioan evangelistul, amândoi cu privirea tristă, cum erau când stăteau lângă crucea Domnului pe muntele Golgota.

Din cele zise despre icoane urmează, că catapeteasma bisericii este o carte scrisă pe înțelesul tuturor. In ea poate ceti chiar și cel neștiutor de carte, pentrucă ea înfățișează ochilor trupești și sufletești în icoane deslușite, toată economia dzeească pentru mântuirea omului de sub jugul păcatului și al morții.

Incheiu acum, spunând că la tema aceasta s'ar mai putea vorbi despre lucrurile sfinte din biserică, despre odoarele aflătoare în sf. altar și în naia bisericii, despre odăjdiile sfinte, despre cărțile bisericești și în special despre cărțile de rugăciune, despre rugăciune și despre cercetarea bisericii, despre sărbările școlare, despre datinile religioase, crai etc. Apoi foarte mult s'ar putea vorbi despre sărbătorile împărătești și ale sfinților, despre slujbele dzeești și puterea lor vindecătoare, despre sf. taine etc., cari toate contribue în mod însemnat la creșterea religioasă-morală a elevilor.

Toate acestea și altele, cari s'ar mai putea folosi ca mijloace educative în acest scop, nu vor duce la resultatul dorit, dacă educatorul nu va premerge cu esemplu în toate cele bune, dacă el însuși nu va duce o adevărată viață religioasă-morală, atât în școală și în biserică, cât și în toate acțiunile sale, în afară de școală și de biserică. Căci cu succes evident poate face educația religioasă-morală a elevilor numai învățătorul, care însuși e și *religios* și *moral*.

ţiunile în contra Creştinilor", e de părere să se omită, iară „Ereziile" şi Sinoadele bisericeşti să se propună la Catehism în legătură cu „Simbolul credinţei", şi în legătură cu sf. părinţi să se tracteze şi despre Sfântul, care este patronul şcoalei. Să se vorbească mai în detail despre oraşele, în cari au veţuit sf. părinţi, îmbogăţind cunoştinţele geografice ale copiilor. Nu află de bun manualul pentru Catehism de Z. Boiu, fiind compus întreg din întrebări şi răspunsuri, căci în aşa mod împedecă judecata liberă a copiilor. In fine crede, a fi cu neputinţă tractarea întregului material, din Ist. bisericească şi Catehism, prescris pentru cl. V-a.

La discuţie P. O. D. comisar observă, că s'ar putea folosi la instrucţiune cu succes iconiţe sfinte, arătând elevilor în mod intuitiv lucrările despre ce s'a tractat, şi înlesnindu-le totodată şi priceperea. I. Dragota susţine, că lucrarea de mai sus ar fi una dintre cele mai succese, căci ne arată în detail ce este de luat şi ce este de omis. E contrar iconiţelor, căci acelea uşor ar putea servi ca obiect de haz pentru copii. N. Bogner şi E. Muntean combat părerea dlui I. Dragotă arătând importanţa iconiţelor, căci înţelegând copiii tot ce ne representă icoanele sfinte, atât din biserică, cât şi din casele private, uşor s'ar putea desvolta în inima elevilor simţul de pietate. După o desbatere serioasă conferenţa declară tema de bine lucrată, iar autorului i se esprimă mulţămită protocolară.

f) „Mitropolitul Sava Brancovici", temă practică pentru clasa V.—VI., de G. Stănuleţ, în Săsăuş.

Prelegându-se tema cu elevii din cl. V. şi VI. s'a observat întru toate „Treptele formale". La sistemisare scoate ca maximă „Fă bine şi vei moşteni viaţa de veci". La discuţie vorbesc I. Dragotă, G. Conta şi I. Berghea, cari au criticat unele părţi referitor la prelegerea temei. Conferenţa declară tema de bine succesă.

Şedinţa a II-a se ridică la orele 5 p. m., iar şedinţa III. se anunţă pe ziua a doua în 20 Oct. st. v. a. c. la orele 8 a. m.

Deschizându se şedinţa III. la ordinea zilei urmează „Educaţiunea religioasă cu ajutorul cântărilor bisericeşti şi religioase, a tablourilor, a mergerii la biserică şi a sărbătorilor şcolare", de O. Sumea, înv. în Marpod.

Autorul îşi ceteşte lucrarea, însă nu în ordinea arătată în titlul de mai sus, ci începe deadreptul cu mergerea elevilor la biserică. Ne arată cum trebue să stee copiii în biserică şi în legătură cu acestea aminteşte despre rugăciuni. Ne arată cum trebue să fie esplicate chipurile biblice şi cum cele liturgice, iar despre sărbătorile şcolare susţine, că resultă din „natura socială a omului". In fine ne pune spre vedere un mic schiopticon şi mai multe chipuri biblice. Urmează critica.

I. Dragotă accentuează, că ar fi de dorit ca toate rugăciunile vechi, ce mai sunt pe buzele bătrânilor, să fie adunate şi învăţate în şcoala de toate zilele. E. Muntean, înv. susţine, că ar fi bine să se esplice copiilor nu numai unele părţi ale cântărilor bisericeşti, ci şi unele părţi mai însemnate ale cultului divin, iar autorul să fi amintit şi unii Psalmi, cari ar fi acomodaţi pentru priceperea elevilor. Eugen Muntean, preot, dă unele indigitări necesare celor interesaţi despre „Liturgica", de I. Stefanelli. Conferenţa declară tema de bine lucrată, iar autorului i se aduce mulţămită protocolară.

O altă temă teoretică a fost „Dare de samă despre manualele de religie şi metodica a învăţământului religios, despre sf. Scriptură ca mijloc de învăţământ şi despre necesitatea unei „Biblii şcolare", de G. Bânde, înv. în Fofeldea.

Autorul îşi ceteşte operatul, arătându-ne în introducere, că ce este religiunea şi ce însemnătate are ea în educaţiune. Inşiră mijloacele pentru ajungerea scopului la propunerea religiei în şcoalele poporale: Sf. Scriptură şi Istoria creştinismului de o parte, — iar de altă parte — însaşi natura, faptele morale şi evenimentele ce se petrec sub ochii elevilor. Arată cum trebue să fie întocmite manualele de religie şi ce se cuprindă acelea; revine asupra mai multor manuale cunoscute de dânsul d. e. „Poveştile în educaţiunea morală", de Dr. P. Şpan, „Istorioare religioase-morale", de Dr. P. Barbu, „Ist. biblică", de Dr. I. Puşcariu, precum şi „Abecedar" şi cărţile de cetire, de Dr. Ioan Stroia şi soţii.

Recomandă spre folosinţă „Istorioare religioase-morale", de Dr. P. Barbu şi manualele de Dr. I. Stroia şi soţii. Incât priveşte necesitatea unei „Biblii şcolare", o aduce în legătură cu „Biblioteca şcolarilor buni" ce se intenţionează a eşi de sub tipar sub conducerea profesorului seminarial Dr. V. Stan. In fine zice, că studiul „Religiei" să-l propună preoţii.

(Va urma).

NOUTĂŢI.

Internatul din Braşov. Zidirea internatului braşovean, cum aflăm din numărul mai nou al *Gazetei*, a progresat atât de mult, încât suteranul şi parterul sunt terminate. Predarea clădirei este fixată pe 15 August 1912. Astfel cu începutul anului viitor şcolar internatul nostru de băeţi se va putea preda menirii sale. In legătură cu zidirea internatului corpul profesoral al gimnaziului a delegat pe dl *I. Petrovici*, profesor, ca să viziteze mai multe internate moderne din ţara noastră şi din străinătate. Profesorul Petrovici a şi plecat în misiunea aceasta.

*

Jubileu. De odată cu întrunirea congresului internaţional al orientaliştilor, universitatea din Atena va serba jubileul său de 50 de ani. Sărbările se vor ţinea în Acropolis, tocmai în ziua de Paşti 1912. Se vor face excursiuni arheologice, se va juca tragedia Edip de Sofocle, şi se vor aranja alte numeroase festivităţi.

*

Un premiu al societăţii geografice. Comitetul societăţii geografice române publicase un concurs pentru oferirea unui premiu de două mii de lei asupra unui studiu despre Bulgaria sau Sârbia din punctul de vedere etnografic românesc. In considerare că până acum nu s'au prezentat lucrări la acest premiu, Societatea geografică a publicat din nou concurs cu terminul de 1 Noemvrie 1912. Condiţiile, în care trebue să se alcătuească lucrarea, se pot vedea în Buletinul societăţii geografice.

*

Serbare şcolară. Vineri în 5 Ianuarie 1912 st. n. la orele 3 p. m. se va aranja cu elevii şcoalei centrale gr.-ort. române din Sibiiu, o serbare şcolară, care se va ţinea în sala festivă din edificiul şcolar, şi cu care ocasiune se vor distribui şi darurile de Crăciun, elevilor săraci. La aceastǎ serbare sunt poftiţi a lua parte toţi p. t. părinţi, binevoitori şi sprijinitori ai şcoalei noastre române.

*

† Elena Bogdan n. Muntean, o vrednică matroană şi şi mai vrednică mamă română, a decedat subit in Braşov. O deplâng următorii fii şi fiice: Dl Ion Bogdan, slavistul şi decanul universităţii din Bucureşti, Dl Iordan Bogdan, proprietar, Turnu-Severin, Dl George Bogdan-Duică, critic-literar, directorul liceului Mihai Bravul din Bucureşti, D-na Elena Dr. Popp, soţia advocatului Popp din Mediaş, D-na Maria Popescu, profesoară a internatului de fetiţe şi conducătoarea şcoalei frebeliane din Braşov, Dl Vasile Bogdan, administrator-contabil, România, D-na Ecaterina Iorga, soţia savantului profesor universitar bucureştean, Dl Dr. Ştefan Bogdan, profesor de chimie la şcoala de poduri şi şosele din Bucureşti, Dl Dr. Alexandru Bogdan, apreciatul scriitor şi profesor al liceului român din Braşov, Dl Aurel Bogdan, locotenent la reg. 50 din Alba-Iulia, D-na Lucia Seichter, tânăra soţie a locotenentului Seichter din Pola. Trimitem familiei sincere condolenţe, iar decedatei îi dorim odihna lină în sânul pământului.

*

Lucrări clasice în traducere românească. Revista literară *Flacăra* anunţă, ca poetul G. Coşbuc a terminat traducerea operelor: *Odissea* de Homer şi *Divina comedie* de Dante. Traducerile acestea, din care s'au publicat până acuma numai fragmente, se vor tipări în 1912.

*

Partid ţărănesc. Un al doilea Andrei *Achim* s'a ivit în oraşul Szekszárd, cu numele George *Suliman*, un mic proprietar, care în înţelegere cu 800 de membri au înfiinţat partidul ţărănesc. Partidul este organizat atât de puternic, încât la toate alegerile iese biruitor, desvoltând a mare agitaţie împotriva „domnilor".

*

Mine de diamant. Se vesteşte din colonia Cap, că la o depărtare de o sută mile spre nord de Kimberley s'au descoperit mine nouă de diamant. Deşi descoperirea este ţinută în secret, totuşi au plecat multe mii de oameni, să-şi găsească norocul pe câmpiile de diamant.

*

† Contele Zichy Ferdinand, fruntaş al catolicismului din Ungaria şi întemeietoriul partidului poporal din ţara aceasta, a decedat în preseara Crăciunului catolic, în etate de 82 ani. Decedatul trecuse în programul politic al partidului pe care l-a întemeiat esacta şi conştienţioasa *esecutare a legii de naţionalităţi*, — dar cei ce i-au urmat la conducerea partidului, au dat uitării acest punct de program.

*

Mare nenorocire. Se anunţă din New-york, că într'una din clădirile sale uriaşe s'a întâmplat zilele acestea o mare nenorocire. Un lift s'a rupt dela înălţimea etajului al şaselea, rănind greu nouă persoane, dintre care două a murit.

*

Ziarişti expulsaţi. Consiliul ministerial din Constantinopol a hotărât, să expulseze de pe teritorul împărăţiei otomane pe toţi ziariştii străini, cari publică ştiri duşmănoase despre Turcia. Dispoziţia ministerială priveşte mai ales pe corespondenţii ziarelor italiene.

*

Revista „Luceafărul". Numărul jubilar al revistei „Luceafărul" va apărea de sărbătorile Crăciunului. Acest număr va cuprinde articole, povestiri şi poezii de următorii: I. Agârbiceanu, I. Borcia, Ilariu Chendi, M. Cunţan, Silv. Dragomir, Dr. On. Ghibu, Octavian Goga, I. Gorun, St. O. Iosif, I. I. Lăpădatu, Dr. I. Lupaş, Ecaterina Pitiş, Gh. Popp, Dr. Sextil Puşcariu, Dr. P. Roşca, M. Sadoveanu, V. Stanciu. Oct. C. Tăslăuanu, D. Tomescu şi alţii. In acest număr se începe romanul „Povestea unei vieţi", de I. Agârbiceanu. Subiectul romanului e luat din viaţa ardelenească şi e unul dintre cele mai bune romane, cari s'au scris la noi. In numărul prim va mai fi o reproducere artistică în colori, representând o madonă de a lui Raffael, o caricatură şi cronici vesele. — Numărul jubilar al revistei „Luceafărul" va fi deci de toată frumseţa şi se va trimite ca număr de probă. Cei ce doresc să-l aibă sunt rugaţi să trimită administraţiei „Luceafărul" suma de 50 bani. Numărul prim se tipăreşte numai în 5 mii de exemplare. Publicul să grăbească deci cu comandele. Revista „Luceafărul" în viitor va apărea săptămânal după stil vechiu. Red. şi adm. revist. „Luceafărul" Sibiiu (Nagyszeben).

*

„Reuniunea femeilor române din comitatul Hunedoarei", care cum se ştie, susţine atelierul de ţesătorie din Orăştie, împlinind în curând 25 de ani dela înfiinţarea ei, face apel la femeile inteligente române şi ţărance mai de frunte, să se înscrie membre la reuniune. Taxele sunt următoarele: membrii fundatori 20 cor., membrii pe viaţă 10 cor., membrii ordinari 2 cor. la an. Membrii ajutători după plac.

*

Inştiinţare. Patru foşti elevi, cari sunt eliminaţi din această şcoală şi din toate şcoalele din ţară, au colectat bani pentru sine cu liste de colecte false, pretextând diferite scopuri şcolare. Onoratul Public este încunoştinţat, că dela şcoala noastră nu s'a pus în circulaţiune nici o listă de colectă pentru nici un scop, şi dacă cineva totuşi ar mai îndrăsni să colecteze cu asemenea liste, respectivul să fie prins şi dat imediat pe mâna poliţiei. Braşov, în 10 Decemvrie v. 1911. *Arseniu Vlaicu*, directorul şcoalei comerciale superioare greco-orientale române din Braşov.

*

O promovare. In aula universităţii berlineze a fost promovat săptămâna trecută un chinez la gradul de doctor în filozofie. Tinărul doctor poartă numele *King Ko-Ou* şi este fiul unui medic. A studiat trei ani la universitatea din Berlin.

*

Nouă tarifă a medicamentelor. Ziarul oficial „Budapesti Közlöny" a publicat în 22 l. c. o tarifă nouă pentru farmacii, în legătură cu o circulară a ministrului de interne, adresată cătră toate municipiile din ţară. In circulară se spune, că noua tarifă urcată a medicamentelor intră în vigoare cu ziua de 1 Ianuar 1912.

*

† Ana Capătă născ. Raita, preoteasă, a decedat Marţi în 26 Decemvrie n. în etate de 50 ani şi a fost înmormântată astăzi, Vineri, la orele 10 dimineaţa, în cimiterul gr.-ort. din Şona. Odihnească în pace!

*

O poezie de Goga în limba maghiară. *Budapesti Hirlap* publică în numărul său de Crăciun o traducere a poeziei *Noapte* de O. Goga. Traducerea e făcută de Carol Révai, care a tradus şi din poeziile lui G. Coşbuc.

*

Profanarea unui mormânt. Din Viena se scrie, că în cimiterul St. Marx făptuitori necunoscuţi au pătruns în cripta, unde e îngropat tatăl regelui Sârbiei, principele Alexandru Caragheorghevici, şi au furat craniul cadavrului. Poliţia a constatat, că nu lipseşte, decât craniul; decoraţiile şi inelele mortului au rămas neatinse. Profanarea mormântului este atribuită unui act de răsbunare politic. Rămăşiţele pământeşti ale părinţilor regelui Petru erau tocmai să fie transportate în pământ sârbesc. S'a pus un mare premiu pentru descoperirea profanatorilor.

*

Combaterea unei boale respândite. Guvernul din Alsaţia şi Lorena a chemat pe profesorul *Hoffmann* din Stuttgart, pentru a combate boala de gură şi unghii, ce s'a respândit în ţară. Numitul profesor a inventat un mijloc, care lecueşte boala aceasta cu mare succes.

*

Radiu în buzunar. O persoană în serviciul Societăţii pentru producerea radiului în Paris a pierdut din buzunar un tub de platină, care conţinea radiu în valoare de 50 de mii de franci. Publicul a fost avizat despre marele pericol, ce poate să producă radiul. Indată ce capsula se crapă, elementul acesta este în stare a provoca arsuri mortale.

*

Muţămită. Din incidentul ţinerii şedinţei publice la 30 Nov. an. c. în memoria marelui Arh. şi Mitropolit *Andreiu baron de Şaguna*, dl Alexandru Lebu, mare proprietar în Sibiiu, a binevoit a dărui societăţii de lectură „Andrei Şaguna" a elevilor din secţiunea teologică suma de 10 coroane, pentru-ce i se esprimă mu ţămită şi pe această cale. *Ioan Ciuca* cassar *Gregoriu Vermeşan* v. preşedinte.

Viaţă socială.

Concert în Turda. Comitetul filial al „Societăţii pentru fond de teatru român" invită la concertul urmat de dans, ce îl va aranja cu concursul teologilor din Blaj, în sala cea mare a hotelului „Elisabeta" din Turda, în 9 Ianuarie st. n. (a treia z de Crăciun). Inceputul la 7½ ore sear

*

Teatru în Arad. Meseriaşii români din Arad invită la reprezentaţia teatrală şi concertul muzicei militare, care se va aranja Dumineacă, în 25 Decemvrie 1911 (7 Ian. 1912) în ziua primă de crăciun, în sala dela „Hotel Central" (Központ). Intrarea e prin strada Salacz. Inceputul la 8 seara precis. Venitul curat e menit pentru îmbrăcarea învăţăceilor săraci din Arad. — Ofertele benevole se primesc cu mulţumită la adresa dlui Ioan Pitariu, tipografia Diecezană, Arad, şi se vor cvita pe cale ziaristică. Programul e următoriul: I. *a)* „Doina ciobanului"; *b)* „Steluţa"; *c)* „Romanul", *d)* „Visuri"; *e)* „Poutpouri" exec. de Orchestra muzicei militare, a Reg. 33. Nepotul resfăţat, farsă în 5 acte după o traducere a lui Ioan Şt. Şuluţiu, prelucrată de T. V. Păcăţian. După teatru urmează dans.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă pentru a treia oară „*Polnische Wirthschaft*", piesă umoristică cu cântări.

Poşta redacţiei.

Sebeşul-săsesc. Le-am primit. Mulţămim.

„*Buna Speranţă*", *So Bethlehem, Pa. America.* Foaia vi se trimite regulat cu începere dela 1 Decemvrie n. Sigur că vi-a sosit deja. Adresa a fost îndreptată, conform dorinţei. Cu privire la *preţ*, vi s'a scris din partea administraţiei, înainte c o lună.

Cărţi şi reviste.

Din cele trecute vremi. Insemnări despre: Inceputurile graiului culturii şi literaturii neamului românesc: de *Virgil Oniţiu.* Arad, 1912. Preţul: 2 coroane. Porto: 20 bani. — O podoabă pentru orice bibliotecă şi pe orice masă de salon. Cuprinsul e următoriul: I. Urme străvechi de limbă românească. II. Sfântul Pavel şi românii. III. Un bulgar de pela 1200 despre români. IV. Inceputurile limbii noastre literare. V. Cel mai vechiu scris original românesc. VI. Românii şi începuturile scrisului cu litere latine. VII. Chestiunea originii românilor la cronicarii noştri cei mai vechi. VIII. D[illegible] când s'au început stăruinţele pentru u[illegible]tatea limbii noastre literare? IX. Cele mai vechi încercări de versificare românească. X. Nicolae Cârnu Milescu. (Secol. XVII) XI. Din bătrâni cetire. XII. Audienţele unui român la Impăratul Iosif II. XIII. Cel dintâi protest literar la noi, scris în numele ţăranilor împilaţi. Secol XVIII. XIV. Epoca fanarioţilor înfierată în formă beletristică de un român contimporan. — Secol. XVIII. XV. Cuvinte înţelepte. (Aforisme din vechii noştri cronicari.) Preţioasa carte se poate comanda la autorul *Virgil Oniţiu*, director gimn. Braşov-Brassó. (Strada Caterinei, 29).

Nr. 915/1911. (466) 1–3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învățătorești mai jos însemnate din tractul Mercurei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom".

1. **Cinade,** salar 600 cor. și anume din repartiție 340 cor. și 260 cor. din arânda u-uni pământ școlar. Intregirea de 400 cor. se așteaptă dela stat, în care afacere sau înaintat documentele. Cvartir în natură lemne și grădină.

2. **Broșteni,** salar de 600 cor. și cvartir.

Cuincvenalele se socotesc în ambe posturile numai după 5 ani serviți neîntrerupt la aceste școale.

Reflectanții să-și înainteze documentele a oficiul protopopesc subsemnat în terminul susindicat. In vre-o Dumineca sau sărbătoare se ot presenta în comună să facă cunoștință cu oporul.

Mercurea, 12 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a și Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colț o parțelă de 212 stângini cuadrați. (457) 5–6

Doritorii au a se adresa în Sibiiu, Wollgasse Nr. 10 a.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

„Porumbăceana", cassă de economii, societate pe acții în Porumbacul-inferior.

Provocare.

On. proprietari ai coalelor provizorii cu Nrii: 697. 1097. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. să solvească toate ratele (I–V), iar proprietarii acțiilor cu Nrii: 598. 599. 600. 601. 602. 603. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 655. 656. 606. 607. 608. 1006. 1007. 1008. 639. 640. 502. 503. 504. 547. 548. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 1002. 1003. 1004. 762. 763. 583. 584. 585. 586. 587. 983. 984. 985. 986. 987. 643. 1043. 471. 472. 473. 474. 522. 523. 524. 525 922. 923. 924. 624. 625. 1051. 1052. 1176 1177. 1178. 1179. 519. 520. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 488. 489. 888. 889. 994. 995. 588. 589. 590. 591. 592. 593 988. 989. 990. 991. 992. 993. 1180. 480. 880. 497. 774. 775. 498. 499. 500. 501. 897. 898 să plătească ratele cu cari mai restează până la 15 Ianuarie 1912 altfel se vor aplica dispozițiile §-lor 8. 9. din statute.

Sus citații § i îndreptățesc institutul la incassarea a 30% din valoarea nominală a acțiilor subscrise și la trecerea sumelor pără aci solvite în fondul de rezervă al societății urmând de sine nimicirea acțiilor restanțiere.

(469, 1–3 **Direcțiunea.**

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

Nr. 566/1911 Prot. (449) 1–3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească **Mușin** cu filiile **Chibelea** și **Veța** de clasa II-a tractul Murăș-Oșorheiu devenită vacantă prin strămutarea parohului Alexandru Borda în Egerseg, pe baza ordinului consistorial de data 14 Noemvrie a. c. Nr. 13,268 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român".

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenții au a-și așterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat și până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoștiințare a protopresbiterului, a se înfățișa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia și cuvânta.

Murăș-Oșorheiu, 17/30 Noemv. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conțelegere cu comitetul parohial.

Ștefan Russu
protopresbiter.

Aviz.

Se aduce la cunoștința onoratului public, că la școala românească de industrie națională din Sibiiu, se află de vânzare diferite obiecte lucrate în stil românesc, care pot servi ca daruri de Crăciun. Doritorii pot vizita sala de expoziție în fiecare zi între orele 9–12 a. m. și 2–5 p. m (Berggasse 9).

(465) 2–3 **Maria Cosma.**

Farmaciștii din Sibiiu

respectuos aduc la cunoștință, că din **1 Ianuarie 1912**, farmaciile vor fi deschise dela **7 ore dimineața** până la **8 ore seara**. In cazuri urgente stă la dispoziție clopoțelul de noapte ca și până acum. — — — — — — — — — — (467) 1–1

„Calendarul Național" pe 1912

ntocmit de redacția foilor dela Orăștie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălțătoare de suflet! El ne arată pe:

— *Mihai Viteazul* intrând biruitor prin poarta cetății dela Alba Iulia, după ce a cucerit Ardealul, și ajungând acuma el Domn și peste acest colț de țară românesc! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit și Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme *Domn al tuturor Românilor!* — Ne arată apoi pe:

— *Tudor Vladimirescu,* eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din București și primește jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: Prinderea lui Tudor Vladimirescu de către mișeii Greci și Turci de-'l duc și-'l omoară!

Și alte multe chipuri interesante și plăcute.

Apoi bogat material de cetit: povești, nuvele, poezii, glume și povețe bune.

☞ Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Național", care ne arată feluritele scrisori de pe fața pământului!

Văzut-ai vr'odată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai ușor; dar grecească monumentală și grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo și Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba" și acea zisă „hebraică", cu puncte și fără puncte? și în urmă cea „rabinică"? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De ceea Turcul care știe scrie, e deosebit printre ceialalți, ca la noi un popă printre alți oa-eni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut'ai. E de tot fină și încurcată. Mai aleasă și ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curățică și sprintenă?

Și apoi de sigur n'ai văzut scrisoare „sanscrită", a vechilor Indieni, scrisoare pe care ei o numesc „scrisoarea Zeilor", căci zic ei, ar fi cea mai desăvârșită de pe lume!

Ori văzut'ai scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori puncte ori cerculețe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colțuri așezate în toate formele! Și tu după așezarea lor să ghicești ce e scris cu ele?

Și mai ales văzut'ai scrisoare de hieroglife? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28–30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglife are vre-o 2000 de semne sau „litere", pe care trebue să le știi, de vrei să poți ceti cu scrisoarea asta:

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflați, tipărite aievea în „Calendarul Național" de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înșirate aceste scrisori, din fiecare 4–5 șire, iar din ciudatele eroglife să dau două fețe întregi!

Prețul unui Calendar 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe li-se dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li-se trimite în pachete pe poștă) li-se socotește calendarul în numai 11 cr. (22 fil.), având însă a și plăti ei și posta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe așteptare, având a plăti prețul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul și își plătesc și poșta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puțin ca 12 exemplare, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceștia oi plătim și poșta (câte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poștă închis, și în forma asta poșta nu primește pachetele neplătite.

Trimiteți cereri și bani la:

456) 4 - **Admin. „Libertatea" în Orăștie (Szászváros).**

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Gușteriții Nr. 81

unde continuu a pregăti ca și până acum toate articolele ce se țin de meseria aceasta.

In special atrag atențiunea On. public, cu ocazia sărbătorilor, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu și dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.

(468) 1–

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

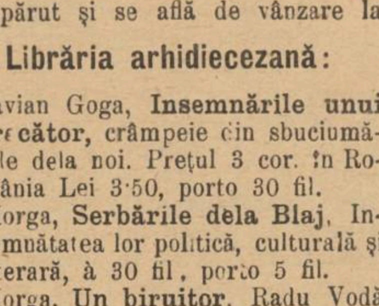

Pastilele de piept alelui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 13–26

Admoniare!

Société des Papiers Abadie.

Ivindu-se în timpul din urmă diverse falsificate a marcei tuburilor noastre foarte plăcute și de toți cunoscute

RIZ ABADIE (Riz doré)

rugăm onorata noastră clientelă a fi cu atențiune la numele Abadie, de oarece falsificatele să silesc a fi cu alte numiri înlocuite. Vă sfătuim deci să ți precauți la cumpărarea vreunei imitațiuni fără valoare, căci contra acestora vom interveni cu toate mijloacele legale permise! Société des piers Abadie. (1 4) 18–52

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88–89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultațiuni dela orele 8–9 a. m. și 4–5 p. m.

[448] 48– Director-șef
Dr. Cosmutza.

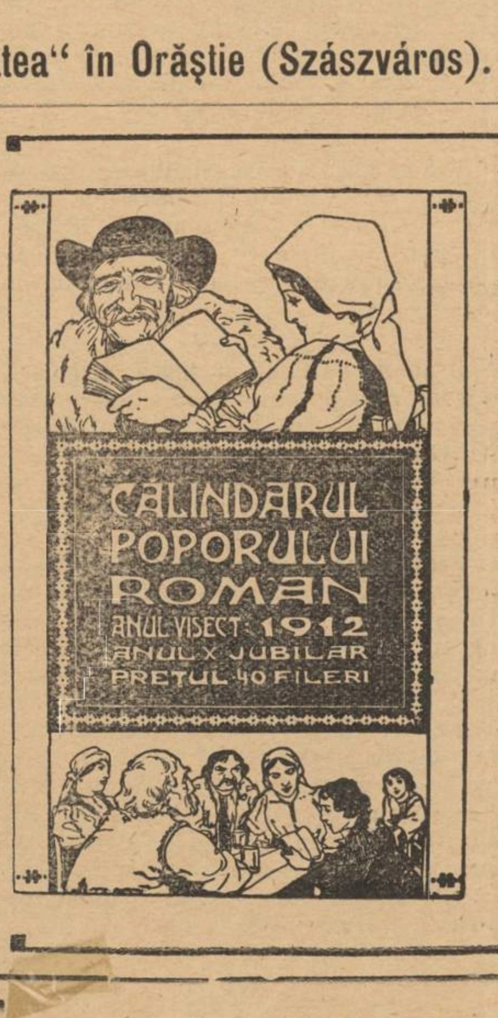

A APARUT CALENDARUL JUBILAR AL

POPORULUI ROMÂN

::: (BUDAPESTA, VII., ISTVÁN-UT 11) :::

pe anul visect 1912. — Cuprinde pe 216 pagini, format octav mare: peste 100 de articole și articolași literari, economici, beletristici, statistică, glume, caricaturi, între cari cea mai reușită: **„Burdea re'ntors la vechea lui lefterie"**

125 ilustrațiuni dintre cari 19 tipărite pe hârtie velină, reprezentînd porturi naționale și vederi dela serbările jubiliare din Blaj. Copertă admirabilă tipărită în trei colori. Desemnat de artistul **Ary Murnu din București.**

Călăuz în Budapesta. **Important pentru oricine** Cu adresele ministeriilor, (ziua audiențelor), oficiilor de stat, clinicilor, spitalelor, deputaților români, a funcționarilor români din ministerii și a românilor din Budapesta în general. **Conspectul exact al tuturor advocaților români din Ungaria și o mulțime de alte lucruri de folos.**

Prețul 40 fileri. plus porto 10 fil. Comercianții și vânzătorii primesc 25% rabat.

Comenzile să se adreseze la Administrația „Foii Poporului Român", Budapesta, VII., István-ut 11.

A apărut și se află de vânzare la

Librăria arhidiecezană:

Octavian Goga, **Insemnările unui trecător,** crâmpeie din sbuciumările dela noi. Prețul 3 cor. în România Lei 3·50, porto 30 fil.

N Iorga, **Serbările dela Blaj.** Insemnătatea lor politică, culturală și literară, à 30 fil., porto 5 fil.

N. Iorga, **Un biruitor.** Radu Vodă Șerban, à 50 fil., porto 5 fil.

N. Iorga, **Tulburările bisericești și politicianismul.** O cuvântare și articole Prețul 75 fil., porto 5 fil.

Al. Ivan Constantinov, **Bai Ganciu** sau minunate povestiri despre un bulgar din zilele noastre. Traducere de St. G. Sergent. Prețul 60 fil., porto 10 fil.

Rudolf von Gottschall, **Trădătorul,** traducere din limba germană de Alexandru Frunzescu. Prețul 30 fil., porto 5 fil.

Goethe, **Hermann și Dorotea** traducere în hexametrii de Maria Baiulescu. Prețul 80 fil., porto 5 fil.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Marţi 20 Decemvrie 1911 (2 Ianuarie 1912). Nr. 133.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi insertiunile
să se adresese Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român", str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30
rândul cu litere garmond.

Apărarea şcoalelor noastre.

(Urmare).

„E dureros, că şi cu ocasiunea aceasta trebue să mă estind asupra necruţătoarei atitudini a organelor de stat şi administrative, manifestată faţă de şcoalele confesionale române, care atitudine nu că s'ar fi îndreptat în cursul vremii, ci chiar s'a înrăutăţit.

Inainte de a'mi face observări în privinţa aceasta, fiie'mi permis să reflectez la răspunsul dat din partea mult stimatului domn ministru cu privire la unele din casurile concrete, de natură nu tocmai gravă, înşirate de mine în rândul trecut, făcând următoarele constatări:

Cu privire la amenda de 500 coroane, dictată din partea pretorului preotului Stănilă, trebue să observ, că atunci încă nu putea fi vorba de vre-o transgresiune în chestia aceasta, dupa ce legea pe atunci nu întrase în putere de drept. Mai departe nici pedeapsa de 20 coroane, dictată din partea inspectorului de şcoale presidentului scaunului şcolar, nu a fost esaminată în mod corect, şi nici chiar echitabil. In ambele acestea casuri aşi fi aşteptat, ca domnul ministru să se pronunţe în mod condamnator.

Ce se atinge de a treia chestie, anume, că vacanţele de cinci luni pot forma motiv de cercetare disciplinară, îmi iau voe a spune, că eu la timpul său, în formă potrivită am arătat şi documentat, că nu învăţătoriul respectiv e de vină, că vacanţele ţin 4-5 luni, ci motivul e de căutat în raporturile locale, în depărtările cele mari, în terenurile muntoase, în situaţia economică, în sărăcia şi ocupaţia părinţilor.

După reflexiunile acestea, revin acum asupra procedurii organelor numite şi asupra stării în care se află şcoalele. Accentuez, că în lipsa datelor oficioase mă restrâng şi acuma mai ales la stările din protopresbiteratul meu, fără a mă estinde asupra situaţiei generale şcolare. Pe teritoriul protopresbiteratului meu se află 35 de şcoale. Dintre acestea numai 20 aparţin şcoalelor mele. Ajutor de stat s'a cerut, cum spusesem, pentru 25 de învăţători, dar inspectorul reg. de şcoale şi comisiunea administrativă aşa se vede, că nici într'un cas nu a propus domnului ministru acordarea ajutoriului, şi astfel nici unul dintre învăţători nu a primit până acuma întregire de salar dela stat. Ba nici pentru procurarea rechisitelor şi a tablourilor istorice nu s'a dat până acuma nici într'un cas ajutor, iarăşi din motivul, că inspectorul de şcoale nu a recomandat acordarea ajutoriului. Invăţătorii au fost cu droaia pensionaţi, şi anume, şi de aceia, cari abea au împlinit anul al 11-lea de serviciu. In anul acesta trei învăţători de aceştia au fost pensionaţi. Motivul a fost, că nu au fost în stare să arate progres respectivii în limba maghiară!

In rândul trecut am arătat însă în mod amănunţit, că motivul nu trebue căutat în învăţător, ci în alte împrejurări, cari fac, ca dorinţele manifestate pe terenul acesta să nu poată fi realisate.

Dar pensionările acestea, pe lângă faptul, că împuţinează statul şi de altcum insuficient al învăţătorilor, mai are şi efect deprimator asupra bieţilor învăţători şi a familiilor lor. Pentrucă în casul favorabil, — înţeleg în special şcoalele confesionale, — dacă învăţătoriul pensionat are 11 ani de serviciu, şi 1000 coroane salar fundamental, cu cuincuenalii de câte 200-200 cor. pensiunea sa face 480 cor. E de notat însă, că se află între ei şi astfel de învăţători, cari au numai 600 cor. salar fundamental, a căror pensie nu face deci decât numai — 240 cor. Vă puteţi închipui situaţia unui astfel de învăţător, dacă nu are casă proprie şi nu are şi ceva avere. Ori trebue să iee lumea în cap, ori să se dedice sorţii unui ziler! Iar în casul de mare nefericire, că moare tinăr, biata familie remasă în urma lui primeşte numai jumătate de pensie, şi e sigur, că alta nu-i remâne, decât să plece a cerşi.

Unde e aci umanitatea?

Dintre învăţători, mai mulţi, cari au diploma cerută de lege, după 6—8 ani de serviciu se înscriu, în scopul de a se perfecţiona în limba maghiară, pe cursul al patrulea la preparandia de stat, şi după ce pe anul acesta salar nu primesc, sunt siliţi a se susţinea din propriile lor mijloace. Dintre douăzeci învăţători din protopresbiteratul meu au şi acuma *nouă* un salar numai de câte 400-600 cor. Pe lângă o astfel de procedură, şi astfel de stări de lucruri, natural, că nu se anunţă candidaţi. Acolo stau zidirile corespunzătoare, dar stau pustii, şi cei ce trec pe lângă ele cu durere în inimă privesc la ele şi suspină, văzând cum stagnează în atâtea comune învăţământul poporal!

Stările acestea de lucruri numai cu o procedură mai umană şi cu regularea salarisării învăţătorilor pot fi îndreptate. Şi tocmai de aceea rog pe domnul ministru de culte, ca deoparte să îndemne organele sale să-şi însuşească o pocedură mai blândă, iar de altă parte să pună în vedere ajutorul de stat, în înţelesul dispoziţiunilor legii, încă înainte de a fi ocupat postul, pentrucă numai astfel se vor prezenta candidaţi. Asemnarea se poate face apoi ulterior, atunci, când respectivul întruneşte condiţiunile cerute de lege.

Trec acum la stările şcolare din comitatul Hunedoarei, unul din cele mai mari comitate ale ţării, căci numărul locuitorilor sei e în sumă rotundă de 360.000 suflete. Voiu ceti raportul, pe care l-a înaintat congregaţiei de primăvară din anul acesta, ţinută în 30 Maiu, inspectorul reg. de şcoale. Raportul nu se refere la stările de lucruri din anul 1909/10, cum se spune în titlul lui, ci la cele din prima jumătate a anului 1910/11, şi sună astfel (ceteşte): (Va urma).

„Congruă naţionalistă".

Sub titlul acesta publică într'un număr mai recent al ziarului *„Pesti Hirlap"* un domn cu numele *„Dr. Csányi Gusztáv"* un articol, pe cât de răutăcios, pe atât de nedrept faţă de preoţimea şi învăţătorimea noastră. Indemnul i l-a dat promisiunea domnului ministru de culte şi instrucţiune publică, că la anul 1913 va veni cu o nouă lege despre regularea salariilor învăţătoreşti şi despre regularea întregirei dela stat a venitelor preoţeşti.

Autorul articolului espune întâi condiţiile sub cari a dat legea dela 1898, art XIV. şi legea dela 1909, art. XIII., întregire de venite preoţilor româneşti,şi constată, că ministrul de mai nainte, contele Apponyi, a grijit, ca dela cei nevrednici (din punct de vedere patriotic) congrua să se detragă,pe când guvernul de acum, aşa se vede, că *favoriseazǎ* cu politica sa naţionalităţile, în detrimentul maghiarimei, — apoi scrie, spre alarmarea opiniunei publice maghiare, următoarele absurdităţi:

> „. . . Oare nu urmează partea cea mai mare a preoţimii valahe, deşi nu preoţimea întreagă, o direcţie contrară statului? Nu s'au conjurat oare toţi deopotrivă cei mari şi cei mici, puternicii şi subalternii, în contra caracterului naţional, în contra unităţii statului ungar? Nu agitează oare în continuu în contra aplicării limbei maghiare, determinată din partea legii, în contra pajurei, emblemei, steagului statului?
>
> Şi oare în aceste casuri multe, cari se repetează în fiecare zi, de câteori şi-a esercitat actualul guvern dreptul garantat în lege, de a ordona cercetare şi de a detrage congrua? Nici odată, nici chiar în casurile, în cari autorităţile subalterne au făcut raport oficios în privinţa aceasta, şi nici chiar atunci, când judecătoria regească a condamnat cu putere de drept pe preot pentru purtarea sa contrară patriei şi statului!
>
> E evident deci, că o lege, a cărei interpretare şi aplicare depinde dela voinţa ministrului, care se schimbă mereu, e lege imperfectă, şi nu dă statului maghiar în întreagă estensiune puterea necesară esecutivă în contra nepatriotismului, ba dupăce în casul acesta numai întregimea estensiunei formează puterea, nu o dă de loc.
>
> Şi această desăvârşită putere esecuţionala poate să o dee statului maghiar numai trecerea în lege a două disposiţiuni. Intâi, ca *întregirea de venite să nu se facă prin superioritatea bisericească, ci prin cassele statului, deadreptul şi în mod individual*, al doilea, ca în contra congruistului învinovăţit cu delicte isvorâte din o purtare contrară statului, *procedura disciplinară să o efectuiască o judecătorie disciplinară de stat ori municipală*, care poate da garanţele necesare; iar amăsurat resultatului procedurii disciplinare, dela preotul aflat vinovat, ministrul de culte şi instrucţiune publică, ca esecutător al hotărârei judecătoreşti, *să fie dator a detrage cu disposiţii nemijlocite întregirea de venite* . . . .
>
> . . La recomandarea pentru întregire, şi la împărţirea sumelor din partea statului, se fac cele mai mari şi ne mai auzite abuzuri. Preotul, care aşteaptă congrua, întâi de toate trebue *să se poarte bine.* Ceea ce înseamnă, că trebue să se declare de Valah, şi dacă nu e Valah. Astfel de es. preoţimea gr. cat. maghiară din săcuime, nu poate să-şi mărturisească naţionalitatea (maghiară), pentrucă atunci nu numai că nu primeşte congrua, dar îşi pierde şi postul, pânea, vine drpită, pentrucă statul maghiar nu împărtăşeşte preoţimea aceasta maghiară de nici o apărare în contra autorităţii supreme bisericeşti valahe, în contra urei şi a persecuţiunei acesteia.
>
> Dar atâta încă nu e destul pentru o purtare „bună". Preotul aşteptător de congrua trebue să contribue şi în mod activ în interesul rassei valahe. Trebue să se nisuiască a contopi după putinţă credincioşii sei maghiari în valahime, a împedeca după putinţa instruarea în limba maghiară, iar dacă pe lângă toate acestea se mai întâmplă, că preotul ajunge pe banca acusaţilor pentru agitaţie naţionalistă, cu toată siguranţa şi cu grăbire îşi primeşte congrue, — pe când preotul maghiar, sa cel ce simpatisează cu maghiarimea, rabdă foame şi se nimiceşte.
>
> Afară de aceasta, întregirile de venite asemnate din partea statului nic nu ajung în suma întreagă la mânile preoţilor congruişti. In părţile de ţară locuite de naţionalităţi, ştiu toţi, că autorităţile supreme bisericeşti, fac detrageri însemnate din aceste întregiri, şi anume, *în scopul agitaţiei naţionaliste a cumpărării de pământ maghiar.* Din aceşti bani maghiari e provăzută clasa de mijloc naţionalistă, care acuma se creiază, cu bunuri materiale, şi din banii aceştia maghiari *se acoper cheltuelile agitaţiunei naţionaliste.* Valahii îşi permit adecă gluma, de care râd şi ei între ei, că cheltuelile răsboiului purtat în contra maghiarimei să le plătească statul maghiar.
>
> Toate aceste abusuri ar înceta numa decât, dacă preotul ar primi întregirea d venite *dea dreptul dela stat*, şi dacă temeiu detragerii congruei l'ar forma *hotărâre disciplinară a unei judecătorii de stat o municipale.* Dacă bietul preot şi-ar prim suma de întregire dea dreptul dela stat, — episcopul valah sau agitatorul naţionalist nu ar vedea din ea nici un ban, şi dacă preotul ar trebui să se teamă de sentinţa disciplinară a unei judecătorii de stat sau municipale, sigur că ar fi precaut şi s'ar feri să păcătuiască fie şi numai în vis în contra statului maghiar. In urma sărăciei, banul e la el lucru principal, şi aceea, atunci *ar da piept şi cu autoritat sa supremă*, întocmai cum acuma, pentr a-şi vedea asigurate venitele, se supune autorităţii supreme bisericeşti, îndrumăril şi spiritului antimaghiar al acesteia.
>
> Cu privire la întregirea venitelor învăţătoreşti, sunt aceleaşi de spus, ca şi cu privire la preoţi, şi sunt de luat aceleaşi disposiţii legale, ca la preoţi, dar aici separat va trebui să mai fie stabilit, că în ţară *nici un fel de ajutor de stat nu poate primi decât numai şcoala cu limbă de propunere maghiară*, fie că acest ajutor se refere la întregirea salarului învăţătoresc, la ridicarea ori susţinerea edificiilor şcolare, sau la acoperirea ori căror altor trebuinţe. Statul maghiar are tot dreptul de a lua astfel de dispoziţii.
>
> Intâi, întregirea venitelor preoţeşti şi învăţătoreşti din banii statului e o chestie care aparţine esclusiv statului, deci condiţiunile statul poate să le pună. N'are dreptul să protesteze nici o confesiune, nici chiar cele două confesiuni protestante, ale căror autonomii bisericeşti însă ar fi periclitate; căci esercitarea dreptului de stat peste tot nu ar atinge autonomia bisericească protestantă, atât de scumpă şi preţioasă maghiarimei; şi întru adevăr e păcat că prin accentuarea pretinselor vătămări se dă armă în mâna naţionalităţilor în contra statului maghiar, şi li se da acestora posibilitatea, ca din şanţurile autonomiei lor bisericeşti să îndrepte atacuri în contra întăriturilor statului naţional maghiar.
>
> Al doilea, spre justificarea tezei noastre, ne provocăm la faptul de obşte cunoscut şi în mod neîndoios stabilit pe temeiul datelor statistice referitoare la darea de stat, că situaţia financiară în ţinuturile naţionaliste, respective bilanţul, e atât de pasiv, încât nici cheltuelile administrative, de justiţie, militare şi culturale nu se pot acoperi din dările încassate în ele, astfel, că şi la aceste cheltueli contribue cu însemnate procente maghiarimea, capabilă de acţiune şi de a plăti dare. Congrua o

plăteşte deci *dea dreptul şi esclusiv maghiarimea;* sau, maghiarimea hrăneşte pe duşmanii ei de moarte, şi îi face capabili de a purta lupta în contra ei. Se poate închipui o neajutorare şi o laşitate mai mare decât aceasta, şi cu minte sănătoasă se poate esceptiona, dacă maghiarimea, guvernul maghiar şi legislatura, ar căuta să pună capăt unor stări de lucruri atât de ruşinoase?

Şi *va trebui* să le pună capăt, pentrucă naţionalităţile tot mai cu temeiu esploatează situaţia. In comunele cu majoritate maghiară pe rând ridică biserici gr.-catolice şi gr.-orientale. Dacă câţiva valahi se aşază într'o comună maghiară, episcopul valah le trimite numai decât preot valah şi învăţător valah, în curând se ridică apoi biserica, iar în urma acestora, fireşte, vine congrua dela stat.....

E constatat, că diecesele greco-catolice au parohii, una cu 4 suflete, 39 cu mai puţin de 100 suflete, 41 cu 100—150 suflete, 69 cu 150—200 suflete şi 66 cu 200—250 suflete. Şi aşa e şi în biserica gr.-ort. In parohiile gr.-cat. maghiare cel mai mic număr de suflete e 250, dar numai într'un loc. In schimb se află filii cu peste 100 suflete şi fără preot în 660 comune, pe când valahii nu au nici una! In 719 comune valahe numărul sufletelor nu ajunge la 500, pe când parohii maghiare de acestea sunt numai 59.

Valahii înfiinţează din doue motive comunităţi bisericeşti independente: întâi, pentruca inteligenţa valahă, care se desvoaltă şi caută posturi şi venite, să se poată învrednici de banii statului maghiar şi ai maghiarimei; al doilea, pentruca pe seama agitaţiei naţionaliste să se afle cât se poate de multe organe, cari se facă tot odată şi servicii de agenţi pe seama băncilor naţionaliste, cumpărătoare de pământuri maghiare. Iar pentru scopurile acestea, pentru continuarea luptei în contra maghiarimei, *maghiarimea nu e datoare să dee bani, şi nu e permis să dee bani.* De aceea, între cele mai urgente datorinţe ale guvernului maghiar şi ale legislaturii, avem să punem regularea congruei în aşa înţeles, ca ea *să corespundă pe deplin intereselor statului maghiar şi intereselor maghiarimei*".

*

Nu pentru a combate neadevărurile cuprinse în articolul acestui nou mântuitor de patrie i-am reprodus prosa în coloanele ziarului nostru, ci pentruca să vadă preoţimea noastră cea atât de dornică de o îmbunătăţire grabnică a situaţiei ei materiale, ce pedeci se pun în calea îmbunătăţirei, şi în ce condiţii umilitoare ar vrea unii dintre Maghiari să se facă această îmbunătăţire, cu privire la preoţimea română! Iar comentariile asupra celor cuprinse în articolul marelui patriot Csányi, lăsăm să şi le facă fiecare cetitor singur.

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Conferenţe publice în Sălişte.

— 14 Decemvrie v.

Clasa cultă a săliştenilor, conştie de însemnătatea „prelegerilor poporale“, aranjate sub auspiciile „Asociaţiunii“, după îngăduirea împrejurărilor, le-a cercetat totdeauna, ca prin aceasta să dea şi poporului îndemn a le cerceta şi a se interesa de ele.

Totuş spre întregirea unor cunoştinţe sau spre reîmprospătarea altora, simţind ori care intelectual o trebuinţă continuă a unei hrane sufleteşti alese şi edificătoare, care să mai liniştească şi să însenineze gândul după multele ocupaţiuni zilnice şi oficioase, P. O. D. protopop Dr. Ioan Lupeş, în marginile unui sfat al intelectualilor, ţinut şi conchemat de domnul Dr. Nicolae Comşa, pe ziua de 27 Noemvrie a. c., în care se pun la cale şi alte lucruri de seamă, sulevează şi ideea aranjării unor prelegeri pentru intelectuali. Primită cu consimţământul tuturora, prin circulara de 29 Noemvrie a. c., îndreptată către întreaga cărturărime, de ambele sexe, întruchipează ideea, anunţând pentru iarna aceasta ţinerea unui ciclu de 6 prelegeri din domeniul literaturii române. Astfel zilele amintite aduc şi însemnă o crestătură nouă şi deosebită în răvaşul de luminare a săliştenilor. Prelegerile anunţate sunt următoarele:

1. Joi, în 1/14 Decemvrie 1911: „Despre condiţiile de desvoltare ale literaturii române“.
2. Joi, în 8/21 Decemvrie 1911: „Literatura noastră poporală“.
3. Joi, în 15/28 Decemvrie 1911: „Literatura noastră bisericească“.
4. Joi, în 22/4 Ianuarie 1912: „Literatura istorică“.
5. Joi, în 29/11 Ianuarie 1912: „Literatura poetică“.
6. Joi, în 12/25 Ianuarie 1912: „Despre representanţii principali ai literaturii noastre moderne“.

Joi, în ziua de 1/14 Decemvrie, protopopul Lupaş, în presenţa unui frumos număr de intelectuali desvoaltă prima şi amintita prelegere întroducătoare. Deşi aproape cu neputinţă, în lipsa de cunoaştere a însemnărilor stenografice, în urma unei singure desfăşurări de o oră şi jumătate, a cuprinde toată bogăţia de învăţătură istorică-literară, în general a popoarelor mai vechi, în special a românilor, spusă în limbă frumoasă şi fluentă, împănată cu toate podoabele de cuvinte ale limbii româneşti, a dlui Lupaş, totuşi voiu încerca în cele următoare a schiţa pe scurt scheletul prelegerilor, care pe lângă reîmprospătarea cunoştinţelor multora, mai ales acelora, cari în şcoală nu s'au putut învrednici de învăţarea literaturii proprii, le va putea totuşi să le dee o icoană în conture generale, asupra condiţiilor de desvoltare a literaturii noastre.

In întroducere vorbeşte despre însemnătatea şi câştigul sufletesc ce-l îmbie subiectul prelegerilor ascultătorilor, chiar şi atunci când nu ar avea a spune nimic nou, — ci reîmprospătează anumite cunoştinţe, din pricina vechimii şi-a altor preocupări oficioase şi familiare, date de mult uitării. Aminteşte, că nici nu are pretensiunea a spune lucruri nouă, ci printr'o grupare şi orânduire proprie, vrea să înlesnească ascultătorilor a-şi face un tablou general asupra desvoltării din trecut şi a stării de azi a literaturii noastre. Doreşte în viitor a se îndemna şi alţii, din specialitatea proprie a învăţăturilor, cu alcătuirea şi ţinerea a tot felul de cicluri, singuratici sau în tovărăşie, cari numai şi numai spre folosul şi câştigul tuturor pot fi. Căci dacă sunt singuraticile conferenţe în legătură una cu alta, formând cicluri întregi, ascultătorii au mai mult folos din ele, câştigând orientare mai sigură asupra unui complex de chestiuni.

Apropiat de subiectul lucrării, din diferite caracterizări, cari de cari mai luminoase şi mai convingătoare, cuprinde sentinţa hotărâtoare, că „literatura este chintesenţa vieţii sufleteşti“, şi „expresia veciniciei pentru viaţa sufletească a unui popor“. Sau cum zicea odinioară Şaguna: „Literele şi artele sunt prin cari îşi asigură ori ce popor nemurirea!“

Spune, că nu la toate popoarele s'a desvoltat într'o formă, că popoare cu talent comercial, ca Fenicienii, Cartaginenii întru ale literaturii n'au produs nimic, şi iarăşi altele cu talent literar şi artistic neîntrecut, ca Grecii din vechime întru ale negoţului nu au escelat, totuş acestia din urmă, prin operele artistice şi literare s'au făcut nemuritori. Arată diferitele păreri şi afirmări a anumitor oameni învăţaţi, asupra condiţiilor de desvoltare a literaturii, ca 1. rasa, 2. mediul şi 3. instituţiunile, spunând, că calea mijlocie e cea mai potrivită şi una fără alta îngreuiază desvoltarea. Aceasta o lămureşte chiar prin exemplul vechilor Greci, cari au avut un temperament artistic foarte pronunţat, dar i-au ajutat foarte mult şi mediul şi instituţiunile.

Că unii învăţaţi au pus întrebarea, că dacă alt popor s'ar fi aflat în acelaş mediu ca Grecii cei vechi, ar fi putut să producă opere literare şi artistice aşa de frumoase ca ei? Că, alţii au răspuns, că nici alt popor în împrejurările vechei Helade, dar nici Grecii în alte împrejurări nu ar fi putut produce ce au produs. De aici se invederează strânsa legătură între toţi 3 factori amintiţi: rasa, mediul şi instituţiunile.

Ajuns la literatura română, descrie şi arată elementele alcătuitoare de rasă: 1. din Romani, cari erau mai mult practici, 2. Tracii visători şi dornici de libertate, 3. Slavii melancolici (doina).

Mediul social şi istoric destul de întunecat.

Intre instituţiunile contribuitoare la desvoltarea literaturii noastre aminteşte întâi biserica, prin ritul ei, mănăstirile, cari prin o seamă de călugări au fost închegători de o literatură, prin anumite traduceri şi prin tipografiile lor au contribuit în mod însemnat la desvoltarea literaturii noastre mai vechi. In legătură cu aceasta dă şi o schiţă istorică a înfiinţării şi muncii culturale, ce s'a desfăşurat în mănăstirile mai însemnate din Muntenia şi Moldova şi în centrele bisericeşti ardelene. (Bistriţa, Neamţu, Govore, Iaşi, Bucureşti, Zusgov, Braşov, Orăştie, Vinţ, Blaj, Sibiiu ş. a.)

Vorbeşte apoi despre rolul, pe care l-au avut diferitele societăţi literare şi culturale înfiinţate anume cu scop de a contribui la crearea şi răspândirea literaturii noastre. (Societatea filosoficească, Sibiiu; Soc. filarmonică-Iaşi; Asociat. Transilvană-Sibiiu; Bucovina, Soc. literară; Academia română-Bucureşti; Soc. pentru fond de teatru.)

Ziare-Reviste: 1. Fama Lipscăi 1810. 2. Curierul literar (Eliade Rădulescu) 1829. 3. Curierul lit. de ambe sexe. 4. Albina românească (G. Asachi). 5. Dacia literară (Cogălnicean). 6. Propăşirea (Bălcescu). 7. România literară (Alexandri). 8. Convorbiri literare (Maiorescu, Carp, Pogor, Eminescu, T. Rosetti, Creangă). 9. Sămănătorul (Iorga). 10. Viaţa românească ş. a. In Ardeal: Foaia de Duminecă 1837 (Barac), Foaia pentru minte, inimă şi literatură (Bariţiu), Gazeta Transilvaniei 1838 (Bariţiu), Telegraful Român (Şaguna), Concordia (Sig. Pop), Albina (V. Babeş) Federaţiunea (Al. Roman), Tribuna (Sibiiu Slavici), Dreptatea (Timişoara), Aurora (Budapesta), Familia (Oradea mare), Luceafărul, Fam. română (Budapesta), Cosinzeana (Orăştie).

Despre toate aceste ziare şi reviste, societăţi, tipografii, mănăstiri, domnul Lupaş, nu numai le aminteşte în şir cronologic, ci arată întreg istoricul lor, pe întemeietori şi conducători, activitatea, munca şi gradul de cultură, precum şi contribuirea lor la desvoltarea literaturii noastre.

De încheere doreşte public cetitor şi cu interes faţă de desvoltarea istorică-literară, de trecutul neamului, precum şi de presentul lui şi viitorul, de tot ce apare şi se scrie; căci numai cunoscându-ne, ne vom întări credinţa de neam şi de lege, vom fi totdeauna gata a munci şi a lupta pentru înaintarea, binele şi fericirea lui, vom putea ajunge şi ţinea pas cu popoarele mai culte astăzi, decât noi, căci: „Wo mann nicht liest, dort wird auch nicht geschrieben“.

E călduros aplaudat şi felicitat.

(Va urma).

Din Galaţi.

Corespondenţă particulară a „Teleg. Român“.

Preaonorate domnule Redactor! Cu ocaziunea serbărei hramului şcoalei elementare confesionale greco-orientale române din Galaţi, protopopiatul Făgăraş, care e „sfântul Nicolae“, în presara serbărei, la 5/18 Decemvrie 1911, cu elevii şi elevele şcoalei de repetiţie, în sala de învăţământ, sub conducerea preotului nostru *Nicolae Aron* şi a învăţătorului nostru *Traian Păcală*, s'a aranjat *o producţiune literară* cu un program variat, constatător din 18 puncte, cântări religioase, între cari „Tropariul sfântului Nicolae“, cântări lumeşti, declamaţiuni şi un număr însemnat de dialoguri şi triloguri morale, pentru combaterea necercetărei şcoalei, a superstiţiunilor, lenei, certelor, proceselor, beţiei şi încuibarea iubirei de învăţătură, a bărbăţiei, bunei înţelegeri şi bunei cuviinţe în popor.

O aşa serbătoare şcolară şi producţiune n'a mai fost nici odată în satul nostru, şi suntem mândri, că s'a făcut un început bun pe urma circulariului consistorial din 25 Noemvrie 1910 Nr. 13534 Şcol., care a îndatorat pe conducătorii noştri, preoţi şi învăţători, a lumina tinerimea şcolară şi prin aceasta întreg poporul cu astfel de producţiuni.

Vorbirea de deschidere a preotului nostru ni-a deschis inima şi mintea, când ni-a istorisit despre începutul credinţei şi şcoalei la noi în Galaţi şi când ni-a citat cuvintele academicianului Dr. Atanasiu Marienescu despre Galaţi, că: „în mari năcazuri şi în mari strâmtori au fost strămoşii gălăţenilor, — ei însă au avut şi la început păstori şi învăţători buni, — şi unde sunt aceştia, poporul totdeauna propăşeşte, se întăreşte în credinţa către D-zeu şi în credinţa viitorului său. Mă bucur, că comuna Galaţi a avut locuitori ascultători, cari au priceput binele ce purcede din învăţătură şi din curăţenia religiunei. De ar fi în multe sate asemenea împrejurări, am avea şi mai mare încredere în viitoriul Românilor. Lucraţi, învăţaţi şi mai departe, cu noi e D-zeu.“

Satul nostru fiind aproape de Făgăraş, la această producţiune a participat şi un număr oarecare dintre inteligenţii de aci, cari au fost pe deplin mulţămiţi de cele ce au văzut şi auzit, şi cari au contribuit cu oferte pentru „biblioteca parohială din Galaţi“.

Nu mai puţin şi credincioşii noştri gălăţeni, cari au luat parte cu drag la această serbare şcolară, au contribuit fiecare după putinţă cu 10—20 şi 40 fileri la întrare în favorul „bibliotecei parohiale“, din care în fiecare duminecă şi serbătoare primesc cărţi de cetit pentru luminarea lor.

Subscrişii ca epitropi bisericeşti am primit oferte dela Nicolae Aron, paroh gr. or. 2 cor, Ioan Tulbure, notar 2 cor, Samoil Pop, din Şercaia funcţionar de stat 1 cor, Gheorghe Bărsan, comerciant 2 cor, Petru Lazar, primar 1 cor, Heinric Hersch, comerciant 1 cor., Ioan Crăciun, comerciant 80 fileri, şi Ioan Manta, colector 20 fileri. Venitul total a fost 36 cor. 40 fileri, din care substrăgându-se spesele *7 cor. 33 fileri*, rămâne un venit curat de 29 cor. 07 fil., care sumă se va întrebuinţa în scopul sus amintit.

Aducem conducătorilor noştri, preotului Nicolau Aron şi învăţătoriului Traian Păcală, cari au aranjat această serbare şcolară, şi tuturor contribuenţilor, mulţămită.

Petru S. Păcală
epitropul II.

Petru I. Marcu
epitropul III.

Conferenţele învăţătoreşti.

Tractul Agnitei.

(Fine).

După cetirea acestui elaborat vorbesc următorii: G. Conta, preot, zice că de oarece în jurul religiei sunt grupate toate celelalte obiecte de învăţământ, şi devenind învăţătorul zilnic în atingere cu elevii şi cunoscându-le mai bine individualitatea decât preotul, să rămână tot cum a fost până acum cu propunerea religiei. E. Muntean, înv. pretinde, ca noţiunile abstracte din biblie să fie esplicate elevilor. E. Mandocea făcând un reasumat general asupra acestui operat, propune a i se aduce autorului mulţămită protocolară. E. Muntean, preot, propune, ca operatele mai însemnate să se publice în „Vatra Şcolară“ sau în ori şi care altă foaie. Conferenţa decide a i se aduce autorului mulţămită protocolară; iar propunerea dlui E. Muntean, preot, o primeşte cu adaosul, ca temele să fie mai întâi censurate de o comisiune aleasă spre acest scop. In comisiune sunt aleşi: E. Muntean, preot, E. Muntean, înv. şi I. Dragotă.

La ordinea zilei urmează: „Dare de samă despre mişcarea literară-pedagogică la Români în anul 1910/911“, de I. Dragotă, înv. în Chirpăr.

Autorul în întroducerea temei arată desvoltarea literaturii române şi zice, că „urzitorii culturii române au fost conduşi mai mult de inimă decât de minte, şi devisa lor a fost lupta pentru lege, limbă şi moşie“. Aminteşte bărbaţii neamului românesc dela noi, cari s'au ocupat mai intensiv cu literatura pedagogică şi în legătură cu acestea trece la însaşi tractarea temei. Face o reasumare generală a tuturor articolelor de conţinut pedagogic, cari au apărut în „Vatra Şcolară“.

Asupra acestui operat vorbesc următorii:

E. Muntean, înv., laudă lucrarea de faţă din punct de vedere a limbajului (stilului) frumos, în care este scrisă. E. Mandocea propune, ca operatul să se publice în „Vatra Şcolară“. Autorul spune, că lucrarea sa e mai mult o reasumare din articoli publicaţi în „Vatra Şcolară“, deci să nu se publice. Se primeşte.

„Dare de seamă despre starea învăţământului în decursul anului şcolar 1910/911“, de membrii comisiunii V. Nastea, A. Varga şi C. Măhăra.

Din cetirea raportului s'a constatat, că starea învăţământului a fost clasificată cu calculul general „bun“. Pedeci şi neajunsuri găsim, ca în toate tractele. Este bătător la ochi numărul cel mare al absenţelor de peste an. Causa uşor se poate afla. Locuim la sate de acelea, unde administraţia îşi negligă datorinţele în defavorul neamului românesc. De altcum raportul se ia cu mulţămită la cunoştinţă.

La ordinea zilei urmează referada comisiunei de 3 pentru censurarea rapoartelor despre activitatea extraşcolară a fiecărui învăţător.

Din cetirea rapoartelor s'a constatat, că fiecare învăţător îşi cunoaşte chemarea, îşi dă silinţa a desvolta o activitate cât mai mare, — însă este greu a ne lăuda noi pe noi.

Referentul comisiunii I. Comşa roagă conferenţa a i permite cetirea unui proiect de statute pentru tinerime. In urma desluşirilor date din partea P. O. D. protopop I. Muntean, că un astfel de proiect s'a desbătut deja în conferenţa preoţească, se trece peste cetirea aceluia, iar raportul despre activitatea extraşcolară se ia la cunoştinţă.

La ordinea zilei urmează alegerea comisiunilor şi propuneri.

I. Dragotă propune, ca membrii aleşi în comisiune să ţină cont de acei membri ai conferenţei, cari în trecut au avut teme, şi pe viitor să se designeze teme acelor membri cari n'au avut. Conferenţa primeşte propunerea, iar în comisiunea pentru designarea temelor sunt aleşi: I. Dragotă, G. Stănuleţ şi O. Sumea, cari în conţelegere cu P. O. D protopop vor designa temele şi pe membrii prelegători.

In comisiunea de 3 pentru facerea raportului despre starea învățământului în decursul anului școlar sunt aleși: A. Țichindelear, N. Bugneriu și I. Turcu.

De oarece în conferența anului trecut s'a hotărât, ca învățătorii să țină conferențe trilunare în cercuri mai mici, la propunerea părintelui E. Muntean se decide, ca acele conferențe să fie încorporate la conferențele preoțești-religioase, și spre acest scop se alege o comisiune compusă din membrii E. Muntean înv. și I. Dragotă, cari în conțelegere cu P. O. D. protopop vor face împărțirea cercurilor.

Preotul E. Muntean face următoarea propunere: După ce „Vatra Școlară“ este revista învățătorilor, să fie obligat fiecare învățător a o abona, ținându-și de datorință să și sprijinească și ridice organul, pentru ca să nu fie silit, ca iarăși să-și sisteze apariția. Conferența primește propunerea cu adausul, ca P. V. Cons. archidiecezan să intrevină în cauză, și precum preoții sunt siliți a abona „Telegraful Român“, așa să fie siliți și învățătorii a abona „Vatra Școlară“.

Fiind aprobat concluzul conferenței învățătorești din anul 1909, pentru înființarea unui cor tractual, compus din învățătorii acestui tract, și de oarece dirigentul corului N. Cârstea nu mai funcționează în tractul Agnitei, înv. V. Nastea propune dirigent al corului pe C. Mahăre, și-l roagă ca în cel mai scurt timp să și înceapă activitatea. Se primește.

La propunerea membrului O. Sumea, conferența decide ca membrii, cari vor lipsi dela cor fără motive binecuvântate, să fie pedepsiți de fiecare absență cu câte 5 cor. Se primește.

Eug. Muntean preot propune, ca cărțile respective opurile mai însemnate de conținut pedagogic să fie procurate din partea bisericilor, ca astfel învățătorimea română să aibă mijloacele necesare pentru perfecționare în ale pedagogiei. Se primește.

I. Dragotă propune, ca „Protocolul“ conferenței să se cetească în conferența anului viitor, ca astfel și învățătorii de nou veniți să fie în clar cu hotărârile aduse. Se primește.

Exhauriate fiind toate punctele din program, președintele mulțămește P. O. D. comisar, iar ședința se ridică la 12 a. m.

Pe lângă domnii preoți-catiheți amintiți au mai luat parte și părintele Eug. Muntean din Vărd, precum și părintele Ioan Braniște din Toarcla.

După închiderea ședinței o luarăm spre căminurile noastre, ca cu ajutorul lui D-zeu să punem din nou în pracsă aceea ce dobândirăm în conferențele învățătorești.

Vărd, 1 Decemvrie 1911.

Vasile Nastea
inv.

NOUTĂȚI.

Conferență la Asociație. Neobositul turist, dl *T. R. Popescu*, care este autorul mai multor broșuri destinate pentru excursioniști, a cetit ieri, Duminecă seara, conferența anunțată: „O călătorie din Sibiiu prin Turnu Roșu la Rîmnicul Vâlcei“. Pornind din gara Sibiului, ne-am îndreptat prin cea mai frumoasă trecătoare a Ardealului, pe malurile Oltului, prin lanțul lung de munți, până la orașul curățel, Râmnicul Vâlcei. Toate locurile de însemnătate, din drumul acesta, au fost descrise pe scurt cu date istorice, geografice și economice. Tablourile, reprezentând vederi romantice, figuri caracteristice și clădiri patriarhale, sau monumentale, erau mai toate lucrări originale ale preparatorului, care mai ales din acest punct de vedere este vrednic de multă laudă. — Conferența cea mai apropiată se va ținea după serbători.

*

Școală de fete în Arad. Consistorul diecezei Aradului, în ședința plenară ținută Joi, a primit cu mare însuflețire ofertul Reuniunii femeilor române din Arad și provincie de a ridica un nou edificiu pentru școala de fete. Clădirea va costa cam 300.000 de coroane, din care ilustrul mecenat Stroescu a dăruit 100.000, Reuniunea femeilor va da altă sută de mii, iar Consistorul va contribui din partea sa cu o sumă de aceeaș mărime, ca împrumut ipotecar pe noul edificiu.

*

† Văd. Ana Roșescu, protopopeasă rom. gr.-or., mama dlui protopresb. Tuliu Roșescu din Cluj, după grele suferințe a încetat din vieță, în etate de 78 ani, fiind împărtășită cu sf. taine ale muribunzilor. Rămășițele pământești i s'au așezat spre odihnă eternă în mormântul familiar din cimiterul dela biserica parohială din Cluj, Sâmbătă în 30 Dec. n. la 3 ore p. m. Fie i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

Artist român în America. In Carnegie-Hall din Newyork a dat zilele acestea un concert violinistul *Ioan Proștean.* Ziare engleze scriu, că artistul are un puternic talent, și că va avea un mare viitor.

*

Călătoria părechei regale engleze. Din Londra se scrie, că părechea regală engleză, îndată după sosirea sa din India, va face vizite în capitalele europene, și adecă mai întâi în Paris, Berlin și Bruxela.

*

Reformă școlară. Ministrul de culte, contele Zichy, în cuvântarea sa la discuția budgetului a declarat, că are de gând a introduce reforme în școlile numite *civile*, înzestrându-le cu o instrucțiune mai practică. In ministerul de culte se ocupă de câtva timp cu pregătirea noului proiect.

*

Contribuire. La fondul „Dr. Petru Șpan“ pentru înființarea muzeului școlar a intrat la direcțiunea seminarului „Andreian“ oferte în bani dela dl protopresbiter Dimitriu Moldovan din Sighișoara 10 cor.

*

Numărul advocaților. In țara noastră se află azi 7200 de advocați, cu 800 mai mulți decât în anul trecut. Dintre aceștia în Budapesta se găsesc 2000. Ungaria are cu 1800 de advocați mai mult decât Austria, care este cu mult mai înaintată pe terenul comercial decât țara noastră.

*

Târgul din Sibiiu. Târgul de iarnă al Sibiiului se va ținea: în 4 și 5 Ianuarie 1912 târg de vite, în 6 și 7 Ianuarie târg de cai, în 8, 9 și 10 Ianuarie târg de mărfuri.

*

Zestrea principesei. Din Belgrad se anunță, că scupștina a primit cu 63 contra 60 de voturi proectul de lege, în înțelesul căruia se votează principesei *Elena* o zestre de un milion dinari și un dar de nuntă în sumă de 400,000 dinari. Principesa Elena s'a căsătorit cu un mare duce din familia domnitoare rusească.

*

Vizită regală. Intre guvernul sârbesc și Londra s'au început tractări, cu scop ca regele Petru să poată face o vizită părechei regale engleze în palatul dela Windsor. Vizita se va face în primăvara din 1912.

*

Mulțămită. Neîntrecutul în binefaceri, marele mecenat, *Vasile de Stroescu*, a binevoit a dărui pe seama zidindelor biserici din Chichiș și din filia prediul Lunca (Farkasvágó) protop. Treiscaune, câte 200 cor. la olaltă 400 cor. pentru care marinimoasă faptă i se aduc cele mai sincere mulțămiri. Pentru comit. parohial: *Moise Greceanu*, preot.

*

Revistă oprită. Ministrul nostru de interne a oprit intrarea în țară a revistei germane *Nord und Süd.* Revista apare de două ori pe lună în Berlin și se ocupă și cu situația naționalităților nemaghiare din Ungaria.

*

Mulțămită. Preastimatul Domn *Constantin A. Popovici*, rentier în Brașov, a binevoit a ne învrednici cu un nou dar de cor. 75 fil. 17, din care s'au procurat recvizitele cele mai de lipsă pentru școala noastră confesională din Luța (lângă Făgăraș). Mulțămim și pe această cale marinimosului binefăcător. Luța la 14/27 Dec. 1911. *Valeriu Literat*, preot ort. rom.

*

Cântecul Dardanelelor. Censura din Padua a oprit oda *Cântecul Dardanelelor*, cea mai nouă lucrare a poetului italian Gabriele D'Annunzio. Poetul călătorise pe câmpul de răsboi dela Tripolis, pentru a primi inspirațiuni la compunerea unei poeme patriotice. Censura motivează oprirea lucrării prin vorbele injurioase scrise de autor la adresa Austriei. Poezia, apărută în formă de carte, tipărită în Veneția, a fost confiscată și vânzarea ei este interzisă, deși D'Annunzio a destinat venitul cărții pe seama răniților eroi ai expediției italiene din Africa și pentru ajutorul orfanilor celor căzuți în răsboi.

*

Canalele din planeta Marte. Profesorul englez Walter *Maunder* a ținut zilele acestea o prelegere despre canalele din planeta Marte. A spus, că aceste canale nu sunt făptuite de mâni omenești, și că după părerea sa Marte este nelocuit. — Un alt învățat, *Lowell*, declară că afirmările lui Maunder sunt greșite. Pe temeiul observațiunilor făcute în curs de mai mulți ani, Lowell susține, că pe planeta Marte există în adevăr viață organică, în fiecare an a descoperit canale nouă; pe fotografiile făcute în Septemvrie a observat la părțile răsăritene două canale, care până acuma nu le a cunoscut. Nașterea lor nu se poate explica cu schimbarea anotimpurilor, ci ele sunt alcătuiri făcute de ființe inteligente.

*

Spioni în tabera turcească. Se anunță din Tripolis, că în tabera turcească au fost prinși doi ofițeri italieni străvestiți, cari spionau. Șase arabi fruntași din Tripolis strecuraseră pe italieni în taberă. Trădătorii arabi, toți șase, au fost îndată spânzurați.

*

Coroane eterne. Neconsolatul părinte Iordan Curcubătă, paroh în Badila, dăruește întru vecinica odihnă a fiului său Iordan Liviu, suma de cor. 10, din cari 5 cor. fondului pentru monumentul nemuritorului metropolit Andreiu baron de Șaguna, 2 cor. la fondul Dr. D. P. Barcianu, pentru ajutorarea calfelor fără de lucru, 2 cor. la fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace și 1 cor. la darurile de Crăciun ce se împart la Reuniunea sodalilor români din Sibiiu.

*

La fondul Dr. P. Șpan pentru ajutorarea copiilor de Moți, aplicați la meserii, au mai dăruit: Dr. George Prunaș, medic (Orlat) 1 cor., Ioachim Părău, admin. parohial (Agnita), 20 bani, Nic. Bratu, proprietar al „Foaiei Poporului“, 1 cor., Pomp. Predovici, paroh (Vingard), 20 bani, Trandafir Dragomir, paroh (Arpeșul inf.), 1 c., George Ghișoiu, înv. (Câlnic), 20 bani. G. Topolog, învățăcel măcelar, 50 bani, Nic. Ghesja, paroh (Lisles-mare) și soția Eufrosina n. Avram, 1 cor., Mih. Bolta, pantofar, în amintirea soacrei sale Eva Eid și Ioan Mărtin, înv. măsar, câte 50 bani și George Hamsea, paroh (Bretțu), 1 cor. Starea fondului cor. 1244.53. Pentru prinos aduce sincere mulțămite, în numele comitetului „Reuniunii sodalilor români“: Vic. Tordășianu, prez.

*

La Reuniunea meseriașilor români sibieni au fost primiți următorii membri ordinari: Eftimie Vereșiu și Nic. Gherghelu, ambii fii de econom din Cincul-mare, V. Rusu, fiu de econom din Negrilești (com. Solnoc Dobâca), Victor Dalmolin, fiu de ziler (tatăl său Italian) din Gârbova, Petru Docica, fiu de ziler din Cisnădia, toți sodali pantofari; Demetriu Bistin, fiu de econom din Gurarâului, ajutor masinist în fabrica de postav; Ioan Slavu, fiu de econ. din Mohu, sodal cojocar; Nicolae Bucur, fiu de econom din Șeica-mare, sod. franzelar; Andreiu Maier, fiu de cârcimar din Hațeg, măestru pantofar. Numărul membrilor meseriași, trecuți în protocolul fundamental 984.

Viață socială.

Concert în Cluj. „Reuniunea sodalilor români din Cluj“ invită la concertul urmat de dans pe care-l va aranja din prilejul jubileului de 40 de ani dela înființare, sub patronajul domnilor prezidenți ai Reuniunilor Surori: Victor Em. Tordășanu, Sibiiu, Arseniu Vlaicu, Brașov, Gavril Precup, Blaj, Dr. Victor Onișor Bistrița, Dr. Valer Moldovan, Turda, Eugen Pop Păcurariu, Sebeșul-săsesc, Sâmbătă în 13 Ianuarie n. 1912 (presara anului nou) în redută. Inceputul orele 8 sara.

Cel mai potrivit dar de sărbători pentru copii.

Atragem atenția părinților și învățătorilor asupra *Bibliotecii tineretului*, dată la iveală de „Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român“, din care bibliotecă au apărut până acum următoarele opt broșuri:

1. *Puiul*, povestire de *Ioan Al. Brătescu-Voinești.*
2. *Vestitorii*, povestire de *Mihail Sadoveanu.*
3. *Meșterul orb* și *Lumînărică* de *Const. Negruzzi.*
4. *Darul lui Christos* și *La fereastră* de *Ioan Popovici-Bănățeanu.*
5. *Doi călărași*, povestire de *C. Sandu-Aldea.*
6. *Doi bătrâni*, povestire de *Ioan Agârbiceanu.*
7. *Tușa Oana*, povestire de *Ioan Agârbiceanu.*
8. *Balaurul cu șapte capete*, poveste de *Petre Ispirescu.*

In această colecție s'au luat, cum se vede după numele autorilor, numai piese alese, aflate ca potrivite pentru tinerime de Secția școlară a Asociațiunii.

Prețul unei broșuri este numai *6 bani; întreagă colecția costă deci 48 bani.*

Biblioteca tineretului se află *de vânzare la toate librăriile și tipografiile românești din patrie.* Ceice vor comanda direct dela biroul „Asociațiunii“ (Sibiiu Str. Șaguna Nr. 6) cel puțin 50 de serii de câte 8 exemplare, vor primi *un rabat de 25%.*

Seria se va continua în cursul anului viitor.

Sibiiu, 17/30 Decemvrie 1911.

Biroul Asociațiunii.

Pentru săraci.

La darurile de Crăciun, ce se vor împărți Vineri la 23 Decemvrie v. în localitățile Reuniunii sodalilor români din Sibiiu au mai dăruit: membrii fundatori ai Reuniunii, domnii Alexandru Lebu și Dr. Vasile Preda, advocat, câte 10 cor., Ludovic Ferencz, croitor, Pavel Boldea, protopresb. c. și reg. militar, Dr. Lucian Borcia, advocat, câte 5 cor., Dr. C. F. Jickeli, comersant, 10 cor., Dr. Ilie Iancu, medic, Dr. I. Felea, profesor sem., Dr. I. Borcia, prof., Dr. Sever Dan, candidat de adv., câte 2 cor., Ioan de Preda, adv., 5 cor., doamna Ioana Moldovan 4 cor., Mih. Bolta, cismar, în amintirea soacrei sale Eva Eid 90 bani, B. Necșa, paroh (Apoldul-sup.), cor. 1.20, Dr. Liviu Dan, cand. de adv., 1 cor., comersantul Baumann: 3 metri stofă de haină, 5 căițe, 1 păreche ghete de băiete.

Aducând cele mai sincere mulțămite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci.

Sibiiu, 23 Decemvrie n. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

Cărți și reviste.

Candela nr. 12 din 1911 cuprinde: Exodul, de Dr V. Tarnavschi. Pastoralele episcopilor noștri, de Dr. L. Gherman. Predică poporală, de acelaș. Comunicări. Intrebări și cazuri pastorale. Cronică Bibliografie. Text rusesc.

*

„Biblioteca pentru toți“, No. 706, cuprinde piesa *Goana torțelor*, de Paul Hervieu, care se reprezintă cu succes pe scena Teatrului Național din București cu Doamnele Aristiza Romanescu, Lucia Sturdza, d-ra Macri și d-nii Demetriad, Livescu, Tonny Bulandra în rolurile principale. Goana torțelor (La course du flambeau) e tradusă de dl Emil D. Fagure, prețul 30 bani exemplarul. De vânzare la Librăria editoare Leon Alcalay, București. A se cere gratis catalogul întregei Biblioteci pentru toți, ce cuprinde peste 700 de volume.

*

Neamul românesc literar. Nr 45—46 cuprinde următoarele: Ziar și cultură, idei dintr'o conferență ținută de N. Iorga. Evetția literară de ieri și de azi, de V. Tempeanu. O mărturie cu privire la răpirea Bucovinei, de T. Pamfil. Dela manevre. Iepurașul, de H. Stahl. Cugetări. Cometa dlor Anghel și Iosif la Teatrul național, de P. Cancel. † Ștefan D. Popescu, de I. Stefănescu. Două documente, de A. Grigoriu. Cântec poporal bucovinean, de M. Baciu. Poezii de Ion Sângeorgiu, G. Toma, M. Procopie, I. Iorgulescu, G. Rotică și V. Tempeanu. Cronică de I. — Abonamentul în străinătate: 7 lei pe un an. Administrația: Vălenii-de-Munte, județul Prahova.

*

Biserica ortodoxă română, nr. 8, cuprinde: Consistorul sup. bisericesc. Combaterea unei scrieri papistașe, de C. Erbiceanu. Iulian Apostatul în tradiția creștină. Mahometismul, sporul și efectele produse. Literatură antireligioasă. Reforma seminariilor, de B. Mangâru. Un îndemn către preoți, de I. P. S. Sa Mitrop. Pimen al Moldovei. Din vița preoțească, de I. Teodorescu. Cartea lui Iov. Apologia lui Ciril Lucaris, de Șt. Berechet. Bibligrafie etc.

*

„Administrația bisericească“ de *Ioan Genț*, protopop gr. cat. în Oradea mare. O carte mare, aproape de 800 pagini, compusă după opul cu acelaşi titlu al răposatului Dr. Geisz, apărută în ungurește, dar cu ținerea în vedere a actelor și decretelor cari privesc biserica gr. cat. română și a multelor circulare ale Arhiereilor acestei biserici. In cartea aceasta, de mare folos pentru preoțimea gr. catolică română, și în unele părți ale ei și pentru preoții noștri, se vorbește despre felul cum au să poarte preoții corespondența cu superiorii lor, despre religiune și moralitate, despre cultul divin, sacramente, instrucțiunea bisericească, locurile și obiectele sacre, autoritățile bisericești, persoanele bisericești, etc. Se vorbește apoi despre dreptul matrimonial, despre matricule, despre causa școlară, fonduri, fundațiuni, reuniuni, etc. și în urmă despre dări și taxe și despre „cause de drept privat“. Cartea se poate comanda dela autorul și costă un esemplar legat în pânză 12 coroane, legat în piele 15 coroane, plus spesele poștei.

Nr. 915/1911. (466) 2 -3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti mai jos însemnate din tractul Mercurei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. **Cinade,** salar 600 cor. şi anume din repartiţie 340 cor. şi 260 cor. din arânda unui pământ şcolar. Întregirea de 400 cor. se aşteaptă dela stat, în care afacere sau înaintat documentele. Cvartir în natură, lemne şi grădină.

2. **Broşteni,** salar de 600 cor. şi cvartir.

Cuincvenalele se socotesc în ambe posturile numai după 5 ani serviţi neîntrerupt la aceste şcoale.

Reflectanţii să-şi înainteze documentele la oficiul protopopesc subsemnat în terminul susindicat. In vre-o Dumineca sau sărbătoare se pot presenta în comună să facă cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 12 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 566/1911 Prot. (449) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească **Muşin** cu filiile **Chibelea** şi **Veţa** de clasa II-a tractul Murăş-Oşorheiu devenită vacantă prin strămutarea parohului Alexandru Borda în Egerseg, pe baza ordinului consistorial de data 14 Noemvrie a. c. Nr. 13,268 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat şi până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului, a se înfăţişa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Murăş-Oşorheiu, 17/30 Noemv. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu
protopresbiter.

„Porumbăceana“, cassă de economii, societate pe acţii în Porumbacul-inferior.

Provocare.

On. proprietari ai coalelor provizorii cu Nrii: 697. 1097. 801. 802. 803. 804. 805. 806 807. 808. 809. 810. să solvească toate ratele (I—V), iar proprietarii acţiilor cu Nrii: 598. 599. 600. 601. 602. 603. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 655. 656. 606. 607. 608. 1006. 1007. 1008. 639. 640. 502. 503. 504. 547. 548. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 1002. 1003. 1004. 762. 763. 583. 584. 585. 586. 587. 983. 984. 985. 986. 987. 643. 1043. 471. 472. 473. 474. 522. 523. 524. 525 922. 923. 924. 624. 625. 1051. 1052. 1176 1177. 1178. 1179. 519. 520. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 488. 489. 888. 889. 994. 995. 588. 589. 590. 591. 592. 593 988. 989. 990. 991. 992. 993. 1180. 480. 880. 497. 774. 775. 498. 499. 500. 501. 897. 898 să plătească ratele cu cari mai restează până la 15 Ianuarie 1912 altfel se vor aplica dispoziţiile §-lor 8 9. din statute.

Sus citaţii § i îndreptăţesc institutul la incassarea a 30% din valoarea nominală a acţiilor subscrise şi la trecerea sumelor pără aci solvite în fondul de rezervă al societăţii urmând de sine nimicirea acţiilor restanţiere.

(469) 2—3 **Direcţiunea.**

Nr. 4779/1911 pret. (464) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de **vicenotar** în comuna **Sinna** (cercul Mercurea, comitatul Szeben) dotat cu 1000 cor. salar anual, prin aceasta se publică concurs şi provoc pe reflectanţii la acest post a-şi înainta cererile lor instruite conform §. 6. art. I. din 1883, respective §. 3. art. XX. din 1900 şi cu atestatele despre serviciile lor până în *20 Ianuare 1912.*

Cunoaşterea în vorbire şi scris a limbei româneşti se recere necondiţionat.

Ziua de alegere se va defige ulterior.

Mercurea, la 17 Decemvrie 1911.

Frimpretorul cercual:

Dr. Bruckner.

Se pot cumpăra

26 acţii de ale institutului „Secaşiana“ din comuna Ludoşul-mare şi sub preţul nominal. (471) 1—3

Doritorii să se adreseze la administraţia „Telegrafului Român“.

Un cancelist

se primeşte pentru a provedea lucrurile mai mici fără îndrumări, pretinzându-se de altcum şi dela dânsul cunoaşterea limbei române şi maghiare.

Reflectanţii îşi pot ocupa locul, pe lângă condiţiuni favorabile, — imediat.

Dr. Mátyás Lázár
advocat.
(470) 1-3
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 28.

SALVATOR
SALVATOR
SPECIAL QUALITY

SALVATOR

Călcâie de gomă.

Marca lumii.

Neîntrecute în durabilitate!

(275) 22—52

Se află pretutindenea.

Pictorul D. N. Cabadaieff

cu studii academice şi în deosebi specializat în pictura bisericească după ce a pictat aici în Ardeal câteva biserici în mod artistic, s'a aşezat în comuna Selişte, comitatul Sibiiului, unde primeşte comenzi, relativ la pictura bisericească, adecă: **Iconostase, steaguri, epitafii, icoane singuratice,** şi întreaga biserică.

Doritorii au a se adresa la:

D. N. Cabadaieff
strada Valea
Szelistye—Szebenmegye.
(383) 17—

Aviz.

Se aduce la cunoştinţa onoratului public, că la şcoala românească de industrie naţională din Sibiiu, se află de vânzare diferite obiecte lucrate în stil românesc, care pot servi ca daruri de Crăciun. Doritorii pot vizita sala de expoziţie în fiecare zi între orele 9—12 a. m. şi 2—5 p. m. (Berggasse 9).

(465) 3—3 **Maria Cosma.**

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoştinţa On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Guşteriţii Nr. 81

unde continuu a pregăti ca şi până acum toate articolele ce se ţin de meseria aceasta.

In special atrag atenţiunea On. public, cu ocazia sărbătorilor, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu şi dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.
(468) 2—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 7—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

REVERENZI!

Premiat:

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 1—

Spriginiţi industria română.

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE ROMA 1911

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Anul LIX. Sibiiu, Joi 22 Decemvrie 1911 (4 Ianuarie 1912). Nr. 134.

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. măcelarilor 45;
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. măcelarilor Nr. 45.
Epistole nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil. rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1912 la ziariul

„Telegraful Român“

cu preţurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe şase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonaţi să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziariului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la postă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administraţia.

Apărarea şcoalelor noastre.

(Fine).

„..Dislocarea şcoalelor de stat nu s'a îndreptat nici în anul acesta. Cu deosebire în Băeşti, Certegiul de sus, Fornădia, Mintia, Rapoltul-mare, Măgura, Topliţa şi Vălcelele rele, edificiile şcolare sunt slabe. Reparări mai mari s'au făcut la şcoalele de stat din Ghelar şi din Hunedoara.

După-ce însă guvernul, prin ordinaţiunea sa numărul 128 000 din 1910, a pus în vedere îngrijirea de localităţi pentru şcoalele de stat, este speranţă, că şcoalele acestea vor primi dislocare legală. Şcoale noi de stat s'au înfiinţat pe valea Mureşului în comunele: Burjuc, Chimindia, Şeuleşti şi în Buruiene, şi astfel numărul şcoalelor de stat s'a urcat acum la 68. Şcoalele de stat sunt în mare parte prea îndesuite şi acuma, mai ales în comunele de pe valea Jiiului: Petrojeni, Petrila şi Lupeni, în urma desvoltării repede a stabilimentelor miniere.

Numărul obligaţilor la şcoala cotidiană încă sporeşte încontinuu, numărul sălilor de învăţământ însă nu sporeşte. In câteva comune a trebuit să se ordoneze instrucţie de o jumătate zi, ceeace este în detrimentul instrucţiunii. Inspectorul şcolar de repeţite-ori a făcut propuneri în chestia zidirii de săli noui de învăţământ pe lângă şcolile prea împopulate şi aplicarea de puteri noui didactice. Insă până acum fără rezultat. In senzul legii, în locul şcolilor confesionale sistate, au fost organizate şcoli comunale şi anume: în Alun, Nandru — Vale, Găunoasa, Pestişul-mic, Popeşti, Bretelin, Hăţegel, Josani, Hăşdău, Chişcădaga, Nevoeş şi în Cernişoara“.

Din acest raport reiese, că în al 4-lea an dela întrarea în vigoare a legii şcolare, în şcolile de stat se permite, ca instrucţia să se facă în clădiri ruinate, împopularea peste măsură a şcolilor, şi că în unele comune instrucţia să fie numai de câte o jumătate de zi etc.

In şcolile confesionale, şi mai cu seamă în şcolile confesionale gr. or. române, aceasta nu se permite. Şcolile acestea, imediat ce se observă cea mai mică lipsă, se închid, iar în locul lor se înfiinţează şcoli comunale. E de observat, că aceasta se întâmplă în contra hotărârei representanţelor comunale, fiindcă acestea pretutindenea sunt pentru susţinerea şcoalelor confesionale şi din cauza aceasta comunele sunt puse sub tutelă.

Din raportul acesta se mai poate observa şi aceea, că el nu arată icoana deplină a instrucţiei poporale din comitat, fiindcă el aminteşte numai despre 68 comune şi 68 şcoli, iar despre 360 comune nu spune nimic.

Din parte-mi, pe baza datelor anului trecut, şi în privinţa aceasta am servit cu date explicative. După acestea în anul trecut numărul şcolilor a scăzut dela 339 la 259, deci cu 80 şcoli, iar în 169 comune nu există şcoli.

Scopul retăcerii acestor date este, ca să nu se arate starea faptică, şi abătându-se atenţia publică şi pe mai departe să se poată continua cu succes acţiunea de nimicire în contra şcolilor confesionale. Eu cred, că nu numai eu, ci fiecare va desaproba situaţia aceasta, şi ca să nu întrebuinţez o expresie mai gravă pentru ilustrarea situaţiei, procedura aceasta dovedeşte cercul strâmt de vedere al organelor chemate, — deşi organele acestea au o chemare mare şi importantă, şi ele ar avea datoria să-şi implinească cu conştiinţiozitate chemarea pe terenul didactic.

Acum ce priveşte starea generală a învăţământului regnicolar, în lipsa de documente pe aceşti doi ani, cu aceasta nu mă mai ocup. Cu alt prilej am declarat, că starea aceasta cu sfârşitul anului şcol. 1908/9 nu numai că nu e îmbucurătoare, ci aevea a fost foarte tristă, fiindcă numărul şcolilor a scăzut cu 51.

E adevărat ceeace a afirmat colegul cont. Alb. Apponyi, că s'a sporit numărul învăţătorilor şi a salelor de propunere, dar atâta nu e destul, deoarece de ex. faptul, că Budapesta ori Aradul, Pojonul, Debreţinul, Seghedinul, au cu 10 — 20 învăţători mai mult, zic, faptul acesta nu poate contrabalansa sistarea şcolilor independente din provincie, tocmai acolo, unde e mai mare lipsa, unde ar mai fi lipsă de încă 3500—4000 şcoli.

Ştiu bine, că însaş legea împiedică sanarea stărilor maştere pe cari le-am amintit, şi eu încă pe timpul proiectului acestuia, acum devenit lege, am spus, că în cazul când acest proiect va deveni lege, el va creia stări insuportabile. Căci, care este scopul acestei legi? Unitatea limbei, ceeace însă din capul locului e o imposibilitate. Am mai spus, că legea aceasta cuprinde în sine sentinţa de moarte a şcolilor confesionale gr.-or. şi gr.-cat. româneşti, dar de aceasta nu vor scăpa nici celelalte, şi, că exclusiv numai dela inspectorul de şcoli depinde, când să se execute această sentinţă; deoarece comisiunile administrative nu vor modifica proiectul inspectorului de şcoli, care este referentul acestei comisii administrative, din care abia face parte câte un membru specialist.

In baza acestei puteri orice şcoală oricând poate fi sistată tot astfel pot fi destituiţi şi învăţătorii, căci doară contra procedurei inspectorilor nu se poate face absolut nimic, ci el însuş fără de întrevenirea oricărui for cvalifică lipsele, el însuş decide, că rezultatul nu e mulţumitor. Nu este deci nimeni, care să cumpănească motivul invocat de către inspectorul de şcoli referitor la amovarea învăţătorului, fiindcă faţă de constatarea dânsului nimeni nu poate face observări. Eu am dovedit deja cu prilejul desbaterii proiectului, că aceasta nu e corect, nici din punctul de vedere politic, nici al organizării şi nici didactic, deoarece el dărâmă stările de până acum, vatămă autonomia bisericilor, iar exclusiv inspectorul se investeşte cu aproape întreg dreptul de dispunere.

Legea şterge şi postul provizoratului. Eu, judecând, că pentru alte posturi şi ocupaţiuni cât de mult se pretinde exerciţiul, praxa, aş pretinde în măsură mai mare, ca şi învăţătorul să facă exerciţii. Astăzi învăţătorul la vârstă de 18 - 19 ani este instructor şi educator independent. Cine apreciază starea grea şi importantă a chemării învăţătorului, uşor se va putea convinge, că într'adevăr un băiat nu poate împlini cu succes lucrarea grea a instrucţiei şi a creşterii. (Aşa-i! în dreapta). Eu nu aş aplica de învăţător ordinar pe acel învăţător, la care din punctul de vedere al capacităţii nu pot constata independenţa, deoarece m'aş feri, ca orbul să conducă pe orb.

Totodată din punctul de vedere al instrucţiei bune consider de nepotrivită dispoziţia legii, care introduce şi în şcolile poporale instrucţia în două limbi şi năzuieşte, ca băieţii să-şi însuşească deodată mai multe limbi. Toate dispoziţiile şi concepţiile acestea sunt de aşa natură, că pe mine — să mă scuze colegul cont. Alb. Apponyi, — nu m'au putut convinge, să-i consider proiectul de norocos.

Deoarece cu prilejul conferenţei dela 7 Dec. a partidului muncei dl ministru a declarat hotărât, că încă în anul 1912 va lua măsuri în scopul atât al îmbunătăţirei salarielor învăţătorilor, cât şi a congruei preoţilor, şi că în anul 1913 legile vor fi supuse revizuirei: în speranţa, că cu prilejul eventualelor modificări se vor lua în cosiderare şi lipsele pe cari le-am constatat eu, că se vor lua în seamă stările existente şi bazate pe dreptul istoric al popoarelor, şi că se vor lua dispoziţii salutare şi demne de un stat constituţional, mai departe, fiindcă votarea budgetului e urgentă, nu mă extind mai departe în discursul meu, ci rog pe dl ministru al instrucţiunei, ca şi până atunci, când aceste dispoziţii pe baza legii noui vor întra în vigoare, să binevoiască să aprecieze serios şi echitabil stările vătămătoare pe cari le-am arătat cu prilejul acesta, şi încă după principiul „quod uni justum, alteri aequum“. In numele partidului din care fac parte declar, că nu primesc budgetul.“ (Aprobări în centru.)

Din despărţ. „Asociaţiunii“.

Conferenţe publice în Sălişte.

— 14 Decemvrie v.

(Fine).

In 4 Decemvrie se ţine a treia prelegere poporală. Vorbeşte dl învăţător Iuliu Crişan, despre „Creşterea vitelor şi îngrijirea fânaţelor“. Domnia sa cunoscut atât în învăţătură, cât şi în nevoile economiei locale, pe lângă numărul orelor de învăţământ şi cântări, în cercul şcoalei şi al „Reuniunii de cântări“ destul de împovorat, în conştiinţa îndatoririi şi a contribuirii cu părticica de muncă la binele întregului, nu uită la rândul său a stărui şi în cadrul despărţ. „Asociaţiunii“.

In partea introducătoare a prelegerii, vorbeşte despre situaţia plăcută şi frumoasă de loc geografic al Săliştei, — lipsită însă în proporţia locuitorilor de un hotar mai întins şi potrivit pentru cultivarea în mare a agriculturii, care, cu toată lauda ce se aduce altor îndeletniciri, formează baza fundamentală a traiului omenesc pe pământ, căci ea sprijineşte şi înaintează diferitele ramuri ale industriei de casă şi a negoţului.

Negăsind loc destul pentru economia agriculturii, amăsurat temei şi cerinţelor locale, luând în combinaţie pe lângă luncile şi locurile potrivite cultivării nutreţului şi pădurile şi munţii de cari se bucură comuna Sălişte, îşi întoarce tot sfatul şi povaţa spre economia de vite. Intr'o formă specială, dialogică, în nădejdea de a fi înţeles de toţi, într'o românească bună, arată însemnătatea economiei de vite, atât pentru hrana familiară, a laptelui, cât şi pentru suportarea şi înodarea altor greutăţi şi cerinţe; — precum a re'noirii şi îngrăşerii mult puţinului pământ. Spune, că pentru o susţinere de hrană cuviincioasă şi uşurare de greutăţi, nu e destul o singură vită, ci cel puţin 3-4 capete. Stărueşte mai cu deadinsul asupra unei rase bune de vaci, cari dau lapte, sporesc numărul şi averea, trag carul şi plugul, dau economului cele mai multe foloase. O economie mai largă de vite, zice dl Crişan, o cere şi societatea din localitate pentru valorizarea „laptelui“, care de sigur, că înjghebându-o conducătorii acestei fruntaşe comune, au avut şi au în vedere înmulţirea vitelor, ca unul dintre cei mai de seamă factori al câştigării de pâne şi uşurării de traiu; precum valorizarea productului de lapte.

Se mai vorbeşte despre îngrijirea şi hrănirea raţională a vitelor. Despre nutreţurile artificiale, îngrijirea de fânaţe şi îngrăşarea pământului. Nu are cuvinte destule, prin cari sfătueşte şi recomandă păstrarea pământului strămoşesc şi părintesc, înmulţirea lui prin cumpărare, fiind moşia cea mai rentabilă şi mai sigură avere pământească.

E ascultat de un număros public şi răsplătit cu vii aplaudări.

In legătură li se ceteşte, din Vatra familiară de F. X. Vetzel: „Raiul pământesc“, o descriere frumoasă, plină de îndemnuri şi sfaturi familiare, din partea preotului Iacob Steflea. E ascultat cu îngrijire şi atenţiune.

A doua prelegere pentru intelectuali se ţine Joi în 3 Decemvrie a. c., sub titlul „Literatura noastră poporală“. Ca bun cunoscător şi de literatură, Preacon. domn protopop, Dr. Ioan Lupaş în aceleaşi cuvinte frumoase ne îmbracă, re'mprospătează şi desprinde o parte însemnată din învăţătura literaturii noastre poporale. Spune, că un popor ajunge la conştiinţa de sine prin poezie, — și că cea poporală formează cel mai vechiu ram de literatură, nu numai la noi, ci la toate popoarele cu o poezie mai mult sau mai puțin desvoltată, că după cuprins se împarte în mai multe ramuri. Iancu Văcărescu zice: „Orice neam începe prin poezie ființa s-și pricepe". Despre plămădirea ei spune, că e greu a ști când s'a întrupat una sau alta, — că totuși oameni de știință, cari s'au ocupat mai deaproape cu desvoltarea ei istorice, au început s'o stratifice. Astfel avem stratul roman, tracic, dacic — elemente slavonești, apoi diferite alte influențe, provenite din contactul cu alte neamuri.

Mai în general, zice prelegătorul, poezia poporală e cuprinsă sub titlul de doină, — că totuși după cuprins și formă se împarte în *a)* „Mituri", *b)* „Legende", cari la olaltă au creat în literatura unor popoare: *c)* „Epopeia Națională", *d)* „Doina", care cuprinde la olaltă pe toate cele cu caracter liric.

Prin descrieri de tot interesante, ca cuprins și fantasie, ne înfățișează epopeile altor neamuri. Intre cele mai vechi amintește pe ale grecilor: Iliada (tradusă în hexametri de prof. Dr. G. Murnu) și Odisseea, cari se atribue lui Homer, și într'o formă minunată povestesc istoria eroismului neamului lor, — și cari prin frumsețea și fantasia înaltă au devenit clasice. La romani, spune prelegătorul, poetul Virgil imitând pe Homer, a scris epopeea națională întitulată: Aeneis (tradusă în rom. de G. Coșbuc), la popoarele germane pe „Nibelungenlied" și Gudrun. Că la poporul maghiar nu s'a păstrat decât puține fragmente în „Zalán futása", iar Sașii nu au o epopee națională, fiindcă n'au venit aici ca niște răsboinici cuceritori, ci ca lucrători pacinici, fiind aduși în locurile cele mai frumoase ale Ardealului, în cari n'au trebuit să mai facă altceva, decât să pună plugul în brazdă.

Rămânând numai la noi Românii, spune, că o epopee națională în întreg nu avem, — avem însă multe fragmente. Intre scriitorii cari au încercat să adune și să creeze epopee naționale amintește pe: 1. Eliade-Rădulescu (Mihaida), 2. Bolintineanu (Traianida), pe 3. Aron Densușianu (Negriade). V. Alexandri a adunat poeziile poporale din Moldova, în părțile Bănatului Atanasie Marienescu, membru al Academiei, care a modificat însă ici colo, — a mai adunat Enea Hodoș. Poetul Coșbuc a încercat să creeze fragmente de epopee națională în poesiile sale epice, a rămas însă numai încercări din pricina vechimei necunoscute.

Intre mituri amintește: „Mitul soarelui și al lunei", cum soarele pornește cu 4 cai, ca să-și capete soție, și cum după o călătorie de 9 ani, nu găsește alta mai frumoasă decât pe sora-sa: „Ileana Sânziana, Dna florilor și a garoafelor, Sora soarelui, spuma laptelui".

Cum se îndrăgostește în ea și ce piedeci îi pune sora sa spre a împedeca căsătoria, ca să nu cadă în păcate. Astfel îi promite că va merge după el, dacă îi va face întâiu un pod de fer preste Marea-Neagră, la capătul podului o scară de oțel, s'ajungă păn'la ceriu. Cum se sue în ceriu spre a întreba pe strămoșii Adam și Eva despre păcatul legăturii frățești, cum acestia îi arătă raiul și iadul.... Hotărâtă a nu merge după frate-său îi pune altă poruncă, să-i facă un pod de aramă, la capăt mănăstire lor de cununie. Ileana neputând scăpa de fratele său, pleacă la cununie, la mijlocul podului sare în apă și se preface într'o mreană cu solzi de aur. Soarele aleargă acum la Sf. părinți, rugându-i s'o prindă și să-o prefacă earăș în trup de femee, acestia o prind, o curăță de solzi, și-o prefac în lună. Deatunci până astăzi soarele aleargă după sora sa lună, făr'să poată s'o ajungă.

La finea cuprinsului scoate la iveală elementele păgâne cari s'au păstrat, câștigând însă prin înfluința purificătoare a învățăturilor creștinești un colorit mai frumos, mai moral și corăspunzător legii creștinești.

II. Colinde, cu aluzii din epoca romană, cu „Leru i Doamne". (mp. Galerius).

III. Balade, — din acestea amintește balada „Mănăstirea dela Argeș", în care se ajung culmile emoțiuni sufletești. O caracterizează cât numai se poate de bine scoțând la iveală minunatele și înduioșetoarele părți: cum meșterul Manole, în urma legăturii de a zidi pe cea dintâiu soție aducătoare de prânz, văzând pe însaș soția sa, în genunchi se roagă:

„Dă Doamne în lume o ploaie cu spume
Să facă părae, să curgă șiroae

. . . .
. . . .

„Suflă Doamne-un vânt, suflă pe pământ,
Paltenii să'ndoaie, brazii să despoaie
Munții să răstoarne, mândra să-mi întoarne
Să mi-o'ntoarne 'n cale, s'o ducă de vale,

. . . .
. . . .

cum credința nevestei învinge toată ploaia, tot vântul, cum Manole își zidește soția până la glesne, până la pântece, până la gât. Cum mama pierzând toată nădejdea de glumă a soțului își spune durerea:

„Peptul că-mi strivește
Și țâța că-mi curge
Pruncușoru-mi plânge"

Cum Manole își mângăe soția și durerea inimii sale cu o mângăiere, pe care numai cea mai adâncă credință și nădejde în Dzeu o poate da inimilor sdrobite....

„Pruncușorul tău
Și băiatul meu
Vede-l Dzeu.
Ploaia c'o ploua
Și mi l-o scălda,
Vântul c'o sufla
Si l-o legăna
Și-o sufla mai tare,
Păn' l-o face mare".

Spune că fondul acestei balade să găsește și'n poezia poporală a altor neamuri, nu însă într'o formă atât de puternică și fermecătoare.

Bogăția vieții sufletești a neamului nostru, zice protopopul Lupaș, o formează poezia lirică „doina", care e „podoaba sufletului românesc" și care „a pus lumea în uimire, prin frumsețile ei mișcătoare, prin avânturile îndrăznețe și prin tainicile și minunatele ei înțelesuri". „Doina noastră dragă, spune un scriitor mai tinăr (C. Sandu Aldea), n'a fost făcută de nimeni, ci a răsărit în sufletele românești din freamătul pădurilor, din murmurul izvoarelor, din ciripitul ciocârliilor, din strălucirea soarelui, din nopțile cu lună, din chiotul voinicilor, din suferința adâncă a întreg neamului românesc". [Țara noastră An. I. N. 50 p. 758].

Arată deosebirea mare între poezia poporală a altor neamuri, care fără nici un încunjur, spune:

„Ech bin deng
Und du best meng";

. . . .

pecând cea românească e plină de discreție, profunziune, minunată exteriozare a sentimentelor în tablouri din natură.

D. e: „Mândro, de dragostea noastră
Răsărit-a pom pe coastă
Cu frunzele de argint
Lumea'ntreagă mirosind
Și toată lumea sfințind;
Cu frunzele de aramă
Mirosind a noua țară,
A rujă și-a scorțișoară
Dușmanii l-au oblicit
Cu săcurile-au eșit,
Cu săcuri și cu topoare
La pământ să ni-l doboare.
„Să-i duci mândro apă'n gură
Și să-l uzi la tăetură
Și să-l uzi și la mijloc,
Ca să crească iar la loc".

Arătând și caracterizând toate însușirile minunate ale doinei, care cuprinde întreagă vieață a românilor, cu toate bucuriile și durerile ei, spune, că nu trebue să ne-o lăudăm noi, ci să ascultăm mărturisirea învățaților străini, cari au mărturisit fără încunjur, că „rar popor, care să se poată mândri cu asemenea comori fermecătoare, cum sunt cele ascunse în poezia poporală a noastră". [Opul citat p. 757]

De încheere mai amintește un șir întreg de cărți poporane.

Public ascultător s'a prezentat într'un număr destul de îmbucurător.

E aplaudat și felicitat de toți.

Săliște, la 14/XII. gr.

Ioan Popa
secret. desp.

Nr. 1947/1911.

Apel.

In preajma Anului Nou ne permitem a face un călduros apel către toți sprijinitorii culturii poporului român să binevoiască a-și răscumpăra felicitările de Anul-Nou în folosul Muzeului Asociațiunii.

Mijloacele materiale de care dispune Muzeul sunt așa de restrânse, încât înzestrarea lui înaintează foarte încet. Și aceasta e o mare pierdere pentru noi, căci prețioasele obiecte de mare însemnătate etnografică și istorică, cari sunt o comoară a trecutului nostru și tot atâtea mărturii ale vieții noastre culturale, dispar sau sunt adunate cu sârguință de străini. E timpul suprem să ne îngrijim ca cel puțin o parte din aceste comori ale poporului nostru să le adăpostim în muzeul primei noastre instituțiuni culturale. Dacă contribuirile pentru înzestrarea Muzeului ar fi mai mari, această instituțiune ar lua un avânt, care ni-ar face cinste.

Facem deci apel călduros către toți cărturarii români, să contribue cu sume cât mai mari pentru înzestrarea Muzeului nostru național.

Numele donatorilor se vor publica în ziare și în rev. „Transilvania".

Sibiiu, 25 Decemvrie 1911.

Andreiu Bârseanu, prezident.
Oct. C. Tăslăuanu, secretar.

Dela „Asociațiune".

Nr. 1946/1911.

Circulară

către On. Direcțiuni ale despărțămintelor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român".

Domnule Director! Importanța ce o au prelegerile poporale pentru înaintarea culturală și întărirea economică a țărănimii dela sate e îndeobște cunoscută. Cu ajutorul lor putem îndeplini una dintre cele mai importante probleme ale instituțiunii noastre: răspândirea culturii la sate. Experiențele de până acum dovedesc, că poporul arată cel mai mare interes față de sfaturile și îndrumările, pe cari i le dă cărturărimea cu ocazia prelegerilor. In despărțămintele, în cari comitetele cercuale s'au îngrijit să se țină prelegeri sistematice și practice, se pot constata rezultate reale îmbucurătoare. Și atunci, când țăranii se vor convinge că intelectuali se îngrijesc din toată inima de soartea lor năcăjită, când vor vedea că domnii dela orașe vin în mijlocul lor să le arete, cu vorba și cu fapta, căile și mijloacele cari le pot înlesni traiul, îi vor primi cu dragoste frățească și se va întări și mai mult încrederea țărănimii în conducătorii săi.

Având în vedere deci importanța națională a acestor prelegeri, nădăjduim că toate despărțămintele noastre își vor da silința să aranjeze în toate comunele de pe teritorul lor asemenea prelegeri poporale.

Comitetul central, în ședința sa ținută la 19 Iulie 1911, pentru a înlesni ținerea prelegerilor poporale, mai ales în despărțămintele lipsite de mijloace materiale, a votat, spre acest scop, pe anul 1912 suma de 2000 coroane, care se va distribui, în părți egale, de câte 100 coroane, între 20 de despărțăminte ale „Asociațiunii".

Pentru orientarea On. direcțiuni ale despărțămintelor, ne permitem a înșira principiile călăuzitoare, pe cari trebue să le aibă în vedere la aranjarea prelegerilor poporale și condițiunile, ce trebuie să le îndeplinească despărțămintele pentru a putea fi împărtășite de ajutorul de 100 coroane ce-l dă comitetul central.

1. Comitetele cercuale să stabilească, în cursul lunei Ianuarie 1912, lista comunelor, în cari se vor ținea prelegeri poporale, având mai ales în vedere acele comune, unde până acum nu s'au ținut nici prelegeri poporale și nici adunări cercuale și prin urmare „Asociațiune" e mai puțin cunoscută. Se va mai avea în vedere situația scăpătată a comunelor și neapărata trebuință de a se face ceva pentru povățuirea locuitorilor spre a-i ajuta în cele economice.

2. Comitetele cercuale vor face apel la întreagă cărturărimea de pe teritorul despărțământului să țină prelegeri și să aranjeze șezători la sate, în Dumineci și sărbători. Dacă pe teritorul despărțământului se găsesc specialiști în ale economiei, de exemplu preoți și învățători, cari în timpul din urmă s'au cvalificat în pomărit, vierit, stupărit etc., precum și medici, advocați, funcționari de bancă ș. a. m. d. trebuie invitați să țină prelegeri în diferite comune, tratând subiecte din specialitatea lor.

3. E de dorit ca prelegerile poporale să fie de mai înainte pregătite, dar să se țină liber — nu cetite — și cu demonstrațiuni practice. Tot ce se poate arăta și experimenta, să se arete și să se experimenteze, așa de exemplu:

a) La cultura pământului, să se arete diferite soiuri de mașini și unelte agricole, și unde se poate, să se pună chiar în lucrare, ca cei prezenți să se poată convinge de avantajele lor;

b) Tot așa să se procedeze la prelegerile despre pomărit, arătând cum se face în practică sămănatul pomilor, strămutarea, altoirea și formarea coroanei lor, etc.

c) La cultura viei, să se arete, de exemplu, cum se face rigolarea pământului, altoirea viței, etc.;

d) La cultura legumelor, să se arete diferitele soiuri de semințe mai alese și specii din legumele cele mai frumoase și mai rentabile etc.;

e) La stupărit să se arete, de exemplu, coșnițele sistematice, diferitele soiuri de recvizite și mașini practice, și așa să se procedeze și la alte ramuri ale agriculturii.

Despărțămintele, cari nu au pe teritorul lor conferențiari specialiști, se pot adresa comitetului central pentru a trimite pe conferențiarul agronomic să țină prelegeri, având să suporte numai cheltuelile de drum ale conferențiarului.

Despărțămintele, cari au sciopticoane le vor întrebuința la prelegerile poporale, fiindcă s'au dovedit a fi foarte potrivite pentru a deștepta interesul țărănimii față de prelegeri. Diapozitive se pot împrumuta dela „Urania" din Budapesta (VIII Rákoczi ut 21) și dela desp. Brașov, Brad și Hațeg, cari au câteva prelegeri cu diapozitive.

Cele mai bune dintre prelegeri să se înainteze comitetului central, care le va censura prin organele sale și le va publica în revista „Transilvania" sau în „Biblioteca poporală a Asociațiunii" ca prelegeri model. Cele mai bune patru prelegeri model din diferitele ramuri comitetul central le va premia cu câte 50 cor.

4. Cu ocazia prelegerilor poporale să se înființeze agenturi și biblioteci poporale, cari vor primi gratuit toate publicațiunile „Asociațiunii".

Tot cu ocazia prelegerilor poporale, conferențiarii să facă propagandă între popor pentru a se înscrie membri ajutători (cu taxa de 2 cor.) la Asociațiune, spunându-le, că în schimbul taxei de 2 cor. vor primi 10 broșuri și un Calendar în fiecare an.

5 Toate prelegerile să se țină sub conducerea unui delegat al comitetelor cercuale. Membrii comitetelor cercuale să-și împartă conducerea și prezidenția prelegerilor, ca toți să lucreze deopotrivă la reușita acestora. Să se facă propagandă, ca la prelegeri să ia parte și poporul din comunele învecinate.

6. Comitetele cercuale să compună în luna Ianuarie 1912, lista prelegerilor, pe cari au de gând să le țină în cursul anului, indicând atât comunele cât și numele conferențiarilor, precum și numele membrilor din comitet, cari le vor prezida.

Listele să se înainteze comitetului central cel mult până la 1 Martie 1912, arătând, dacă doresc să fie împărtășite de ajutorul de 100 cor.

Acele dintre despărțăminte cari nu vor înainta lista prelegerilor poporale până la terminul indicat mai sus, nu vor putea fi împărtășite de ajutorul de 100 cor.

O prelegere economică nu se va putea remunera cu mai mult de 10 cor. din partea despărțămintelor. Așa încât despărțămintele cari primesc ajutorul de 100 cor. vor avea să țină cel puțin 10 prelegeri economice. Despre rezultatul practic al prelegerilor vor avea să raporteze în raportul general despre activitatea Despărțămintelor în cursul anului 1912.

Deodată cu înaintarea listei prelegerilor poporale comitetului central, să se arete și câte agenturi și biblioteci poporale vor să înființeze, cerând numărul corăspunzător de exemplare din publicațiunile poporale ale „Asociațiunii".

O deosebită importanță trebue să dee despărțămintele tovărășiilor sătești, căci înființarea lor e singurul mijloc pentru organizarea economică a poporului nostru. Comitetele cercuale să încredințeze o persoană de pe teritorul despărțământului, să studieze amănunțit organizația tovărășiilor și să cutriere comunele aparținătoare despărțământului, arătând țăranilor importanța acestora și îndemnându-i să le înființeze. Informațiuni în tot ce privește tovărășiile, se pot primi dela foaia „Tovărășia", ce apare ca adaus la „Libertatea" din Orăștie, și dela „Revista Economică" din Sibiiu, organul oficial al băncilor noastre, care în vremea din urmă a îmbrățișat cu un deosebit interes ideea tovărășiilor. Pentru a putea face o propagandă cât mai intensivă în favorul tovărășiilor, despărțămintele să ceară sprijinul moral și material al băncilor. Ceice vor izbuti să înființeze tovărășii de credit, de producțiune, de valorizare etc., să fie împărtășiți de premii, ca încurajare. Deasemenea să se dee premii și gospodarilor, cari vor înființa pepiniere de viță americană, grădini de pomi, gospodării model etc.

In părțile, unde e teren prielnic pentru negoț, despărțămintele să se îngrijească a angaja un specialist — eventual mai mulți, — ca să țină cursuri de negoț, pentru țărani, în cari să li se pună: 1. Folosul negoțului la sate; 2. Intocmirea unei prăvălii; 3. Marfa cu care trebue să înceapă negoțul; de unde se poate procura această marfă; 4. Părți mai de căpetenie din legea comercială; 5. Pregătirea hârtiilor trebuincioase pentru cererea dreptului de a deschide prăvălie; 6. Indrumări pentru purtarea socotelilor; 7: Despre însoțirile de consum etc.

Atragem atențiunea despărțămintelor și asupra expozițiilor etnografice, de copii, de produse agricole, de vite etc., cari s'au dovedit foarte potrivite pentru promovarea culturii în sânul poporului nostru. Cu ocazia adunărilor cercuale, fiecare despărțământ să aranjeze o asemenea expoziție și să împartă premii între cei ce se distting. Obiectele mai prețioase dela expozițiile etnografice să se răscumpere pentru „Muzeul Asociațiunii".

Comunicând onoratelor direcțiuni acest program de acțiune, le atragem atențiunea să iee cu ajutorul comitetelor cercuale dispozițiuni, pentru a câștiga ajutoare materiale și din alte părți (averea proprie, venitul petrecerilor, donațiuni dela bănci etc.) ca să se poată îndeplini întreg programul.

In așteptarea răspunsului D Voastră, Vă rugăm, Domnule Director, să primiți încredințarea deosebitei noastre stime.

Sibiiu, 25 Decemvrie 1911.

Andreiu Bârseanu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

Aniversarea reînființării vechei mitropolii în seminarul „Andreian“.

(Dare de seamă).

> „Dacă nimic altceva n'ar fi făcut, decât să reînființeze vechea mitropolie istorică ort. or. a Românilor din Ungaria și Transilvania, și ar fi fost de ajuns, ca nemuritor să-i rămână numele între noi“. Dr. *D. P. Barcianu.*

Da, ar fi fost de ajuns! Și atunci memoria marelui Arhiereu ar fi meritat să fie păstrată cu sfințenie de ori ce Român.....

Intunerecul neștiinței se așternea în pături tot mai dese asupra bietului popor românesc din această țară, prigonit de soarte și de dujmani. Toți orbecau pe dibuite în acest chaos fără de margini, căutând calea spre lumina dătătoare de viață. Apărea câte-o scânteie, lumina pentru o clipă, dar dispărea îndată și întunerecul năvălind din toate părțile își relua iarăși locul. Și atunci se ivi el, luceafărul luminos revărsându-și potopul de raze întru luminarea bietului său popor. La ivirea lui întunerecul începe a dispărea. In toate părțile locuite de Români se ridică școale, faruri luminătoare, menite a-i arăta și lumina poporului calea spre ținta și destinațiunea sa. Iși ia începutul „Asociațiunea pentru literatura rom. și cultura poporului român,“ și prin activitatea lui neîntreruptă o vie mișcare culturală se ivește între Români pe toate terenele.

A lucrat mult pentru noi, marele Șaguna, car reînființarea vechei mitropolii este opera, care îi pune pe cap adevărata coroană a nemuririi.

A reînființat vechea mitropolie a Românilor gr.-ort. din Ungaria și Transilvania, a cărei aniversare a serbat-o, sau a trebuit să o serbeze, toată suflarea românească din această patrie, în ziua de 12/25 Decemvrie a. c.

Nici noi elevi din secțiunea pedagogică a sem. „Andreian“, constituiți în societate de lectură, care poartă numele marelui Arhiereu, și cari ne cultivăm în institutul întemeiat de dânsul, nu am putut trece nepăsători peste această zi memorabilă. Am căutat să ne folosim de binevenita ocazie în modul cel mai rațional, silindu-ne a aduce modestul, dar sincerul nostru tribut de recunoștință memoriei nemuritorului Șaguna — pentru toate câte a făcut pentru noi, dar mai ales pentru reînființarea vechei mitropolii — dedicându-i o *ședință festivă* cu următorul program:

a) Presidentul societății noastre, domnul prof. *Dr. Vasile Stan*, prin cuvinte alese și înălțătoare ne arată marea însemnătate culturală, ce o are pentru noi reînființarea vechei mitropolii. Ne îndeamnă, ca inspirându-ne dela acest mare bărbat al neamului, să urmăm idealului lui, și dacă nu vom mai putea îmbunătăți stările create de Șaguna, barem să ne dăm silința a le păstra așa, după cum le-am moștenit dela el.

b) Corul societății execută cu multă artă piesa muzicală „Cântec de jertfă“ (de Beethoven), transpunându-ne astfel pentru câteva clipe în sfere mai senine.

c) Urmează vorbirea ocazională a pedagogului *Nicolae Olteanu*, viceprezidentul societății: *„Câteva cuvinte la aniversarea reînființării vechei mitropolii ortodoxe române din Ungaria și Transilvania“*, în care prin cuvinte pe cât de atrăgătoare și plăcute, pe atât de edificătoare, ne arată starea deplorabilă în care a aflat Șaguna biserica noastră, munca uriașă ce a depus-o acest mare bărbat pentru desvoltarea și întărirea ei, și în deosebi greutățile, cu cari a trebuit să se lupte, până ce i-a succes a reînființa vechea mitropolie.

d) Corul intonează frumos cântarea „Intre piatra Detunata“ (text de Gr. Asachi, muzică de G. Dima) producând un moment de adevărată elevație sufletească pentru noi.

e) Pedagogul *G. Clinciu* în instructiva sa disertație: „Insemnătatea dascălimii pentru cultura poporului român din Ardeal“ ne arată marea importanță ce a avut-o și o are învățătorul român pentru cultura poporului nostru. Cu cuvinte calde ne pune la inimă soartea poporului, al cărui viitor depinde în prima linie dela noi.

f) *Vasile Voicu* ped. a. II. declamează cu un deosebit talent artistic Satira I. de M. Eminescu.

g) Punctul ultim îl formează cântarea „Vântul suflă dela ost“ (de I. Dürner) executată frumos de corul societății.

Ne-am simți fericiți, dacă am avea de sărbătorit mulți bărbați de categoria lui *Șaguna*.

Sibiiu, la 17 Dec. v. 1911.

Gheorghe Spârchez
stud. ped.

NOUTĂȚI.

Dela Academia Română. Joi după amează Academia Română a ținut o ședință publică. D. *I. Bogdan* a cetit un act, prin care metropolitul Dosoftei cerea patriarhului din Moscova o tiparniță cu caractere chirilice pentru a tipări cărți bisericești în limba românească. — D. *N. Iorga* a făcut o comunicare despre mănăstirile din vremea lui Ștefan cel Mare. Dl Iorga s'a ocupat de activitatea vechilor metropoliți, a vorbit despre începuturile sihăstriei în Rusia și în țările românești, despre epocile de progres și decădere ale mănăstirilor. In legătură cu expunerile sale, neobositul academician a citat un număr mare de inscripțiuni, ce le-a găsit pe petrile de morminte dela mănăstirile moldovenești.

•

Răscumpărare de ziua numelui. Dnul *Stefan Stroia*, protonotar comitatens, a dat ca răscumpărare a felicitărilor de ziua numelui la fondul pentru ajutorarea copiilor săraci suma de 20 cor.

•

Părechea regală spaniolă. Din Viena se scrie, că regele și regina Spaniei, împreună cu Maria Cristina, văduva regină, vor lua parte la serbarea căsătoriei arhiducesei Isabela cu principele bavarez George. Căsătoria se celebrează în Viena.

•

Un sigil al universității. In Sofia Bulgariei s'a găsit sigilul pierdut al universității din Heidelberg. Sigilul a fost predat ministeriului de justiție. Era de mult timp bătător la ochi, că în Bulgaria se află atât de mulți doctori cu diplomă din Heidelberg. Multe din aceste diplome vor fi falsificate. Diplomele suspecte vor fi trimise spre cercetare la Heidelberg.

•

Incetarea holerei. Ministrul nostru de interne, cu ziua de 28 Decemvrie 1911, a declarat țara noastră liberă de holeră.

•

O nouă fabrică de bere în Sibiiu. Firma sibiană a fraților *Hager* a hotărât să întemeeze în 1912 o fabrică de bere în orașul nostru.

•

Invățător aruncat în foc. In Macedonia s'a săvârșit a crimă înfiorătoare, atribuită revoluționarilor bulgari. Invățătorul sârbesc, Dumitru *Dimcevici*, un bătrân de 60 ani din orașul Doiran, a fost atăcat în drum și rănit cu o săcure; ear după aceasta, pus pe un rug, a fost ars de viu. Cadavrul ars l-au găsit niște călători, cari au trecut din întâmplare pe acolo. In ziua următoare sârbii din Doiran au înmormântat cu deosebită pompă pe nenorocitul dascăl. Comitetul revoluționar bulgar are o secție deosebită, a cărei țintă este extirparea sârbilor; secțiunea aceasta a omorât câteva sute de preoți, învățători și fruntași sârbi din Macedonia.

•

Cerșitorii din Stambul. Poliția turcească a hotărât să espulseze din Constantinopol pe toți cerșitorii, cari mai ales dela proclamarea constituției se înmulțiseră într'un mod extraordinar. Astfel se vor sfârși zilele frumoase ale cerșitorilor din Stambul, iar Constantinopolul va fi mai sărac cu o particularitate.

•

Serbare școlară. Vineri în 5 Ianuarie 1912 st. n. la orele 3 p. m. se va aranja cu elevii școalei centrale gr.-ort. române din Sibiiu o serbare școlară, care se va ținea în sala festivă din edificiul școlar, și cu care ocasiune se vor distribui și darurile de Crăciun, elevilor săraci. La această serbare sunt poftiți a lua parte toți p. t. părinți, binevoitori și sprijinitori ai școalei noastre române.

•

Stipendiu. Comisiunea economică a comitatului Sibiiu a publicat un concurs la stipendiul anual de 260 cor. pentru cercetarea cursului de pomărit dela institutul de economie din Mediaș. Cursul durează din 1 Februarie 1912 până în 1 Decemvrie. Se admit la concurs tineri din comitatul nostru. Petițiile se adresează către vicecomite, până în 15 Ianuarie 1912.

•

Conferență poporală. In a III-a zi de Crăciun, Marți, 9 Ianuarie n. 1912 la orele 12 din zi, va ținea Comitetul Despărțământul Dicsőszentmárton al „Astrei“ o prelegere poporală, în comuna Căpâlna inferioară, la care sunt învitați să participe toți Românii din comuna Căpâlna inferioară și jur, cari doresc înaintarea culturală a poporului nostru.

•

Rugare. In numele comunei bisericești *Hărțăgani* rog oficiile parohiale și protopresbiterale, cari au primit „apeluri“ cu colecta în favorul zidirei unei școale noi în această comună, să binevoiască a ne trimite îndărăpt acele apeluri, ori cum ar fi. Dacă cumva nu au colectat nimica, sunt rugate respectivele oficii să poarte în vre-o zi din sf. Sărbători, cari acum se apropie, discul pentru a nu ne trimite lista de tot goală, producând desamăgire în oamenii noștri, cari până acum au sprijinit, întrucât s'a putut, ori ce colectă ce au primit. Despre cele primite vom face raport mai târziu. Hărțăgani, la 30 Dec. n. 1911. *Avram Boticiu* paroh adm. *Lazar Suciu* epitrop.

•

Convenirea socială cea mai apropiată a Reuniunii meseriașilor români sibieni se va ținea Sâmbătă la 7/20 Ianuarie 1912 (ziua S. Ioan) în sala mare dela „Unicum“.

•

Moartea unui aviator. Coriolan *Monici*, un ofițer muntenegrean, urcându-se cu un aeroplan Blériot pentru a face recunoașteri, motorul s'a oprit fără veste și aviatorul a căzut cu aeroplanul în lacul Scutari. Nenorocitul s'a înecat. A fost primul aviator în Muntenegru.

•

Intrevederea suveranilor. In primăvara viitoare regele George al Angliei va face o călătorie la nord. Cu acest prilej se va întâlni cu împăratul Wilhelm al Germaniei.

•

Băiat modern. Băiatul de 13 ani, Gavril Szaicki, din Hajduböszörmény, s'a împușcat în ziua crăciunului romano catolic. A lăsat o scrisoare, în care spune, că se sinucide din cauză că lui i s'au dat mai puține daruri de crăciun, decât fraților săi.

•

Viață lungă. Franz Stark, negustor în Kishomonna, a murit zilele acestea în vrâstă de 114 ani.

•

Mulțămită. Pentru școala confesională din Mogoș-Mămăligani, tractul Lupșei, au binevoit a contribui următorii: Primăria comunei Galaț România 188 cor. Prea Sfințitul Domn Ioan I. Papp episcop în Arad 20 cor., Ilustrul Domn Tache Ionescu șeful partidului conservator democrat în București 20 cor., Onoratul Domn Nicolae Cărpinișan paroh gr. ort. Răhău, cu lista Nr. 156, 5 cor. 10 fil. In numele comitetului parohial aduc tuturor cele mai sincere mulțămiri. *Vasile David* par. gr. ort.

•

China republică. Din Nanking se anunță, că s'a proclamat republica. Primul președinte al republicei chineze a fost ales doctorul *Sun-Yat-Sen*, unul dintre fruntașii revoluționarilor. Noul președinte de mult timp făcea parte din organizația secretă, care avea să pregătească renașterea Chinei. Sun-Yat-Sen este un bărbat de 45 ani, foarte cult, a făcut mai multe călătorii în Europa.

•

Groază în Berlin. Intr'unul din ezilele Berlinului s'au declarat în săptămâna trecută numeroase cazuri de intoxicări. De atunci aproape în fiecare zi s'au constatat cazuri nouă. Până acum numărul bolnavilor este de 144, cu 70 cazuri mortale. Se crede, că bolnavii s'au intoxicat în urma consumării de carne stricată.

•

La fondul de 20 bani al Reuniunii meseriașilor români din Sibiiu, au mai dăruit: Livia Dr. Crăciunescu, 1 cor.; Ilie Țimpea, învățăcel lăcătuș, 20 bani, Ioan Ceteanu învățător (Vurpăr) și soția sa Paraschiva, 40 bani; Dr. Onisifor Ghibu, referent școlar și soția sa Veturia n. Nicolau, 2 cor.; măiestrii George Bendorfean și Nicolae Bulea, lustruitori, Emil Petruțiu, măsar, Eremie Purece, lăcătuș, Ioan Stanciu, zugrav de case și Ioan Radu, măcelar, George Lazar, cul. tip., fie-care 20 bani; Ioan Nesgoe, paroh (Stremți) 1 cor.; Adam Mihu, notar (Sebeșul inf.), soția sa Aurelia n. Ciugudeanu și copiii lor Victoria, Aurel, Octavian și Olimpia, 1 cor. și Vic. Tordășian, president, 10 bani.

•

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant. Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, 4½, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Cărți și reviste.

Al XXIII-lea Raport general, al comitetului central al „Reuniunei române de agricultură“ din comitatul Sibiiului pentru anul 1910. Redactat de Victor Tordășianu secretar. Sibiiu, 1911. „Tipografia poporului“.

•

Revista Asociației generale a învățătorilor, Nr. 6, cuprinde: Tot înainte. Entusiasmul și entusiaștii. Activitatea extra școlară. Tolstoi și școala din Iasnaia-Poliana. Un raport. Ce-i de făcut? Primele noțiuni. Ajutorii învățători. Energie intelectuală. Varga domnului. Cal bătrân cu chingă roșie. Informațiuni. — Abonamentul: 5 lei anual. Administrația: Ilie Lupu, Slobozia, Ialomița.

*

Calendarul Asociațiunii. A apărut „Calendarul Asociațiunii“ pe anul 1912 întocmit de dl Oct. C. Tăslăuanu, cu un cuprins bogat și variat. Putem constata, că „Calendarul Asociațiunii“ e cel mai bogat și mai bun Calendar pentru popor. E și cel mai ieftin, căci se vinde cu *30 bani* deși cuprinde 200 pajini de tipar. Se poate comanda dela biroul „Asociațiunii“ Sibiiu (Nagyszeben), trimițându-se bani înainte.

Teatru.

Astăzi, Mercuri, se dă *„Polnische Wirthschaft“*, operetă umoristică, iar mâne, Joi, opereta *„Die geschiedene Frau“*.

Pentru săraci.

La darurile de Crăciun, ce se vor împărți Vineri la 23 Decemvrie v. (cu începere dela ora 2 d. a.) în localitățile Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, au mai dăruit: doamna Reghina Dragomir (Gurasada) întru vecinica odihnă a soțului său Simeon Dragomir, fost notar, 3 cor.; Dr. G. Proca, secretar cons., Victor Fincu, controlor, Dem. Vulcu, cassar, P. Tincu, funcționar la „Albina“, Eugen Vancu, cassar, Petru Berbane, cancelist adv., câte 1 cor.; P. Simtion, Aurel Esca, funcționar la „Albina“, câte 50 bani; Aron Feier, 40 bani, S. Meda, cursori la „Albina“, Ilie Dragomir, cursor cons., câte 20 bani; Constantin Popp, funcț. la „Albina“, 4 c.; un grup de eleve din atelierul de croitorie națională I. Bota și câțiva învățăcei meseriași, dând o representație teatrală în Reuniune, din venitul curat 10 cor., pentru pălării pe seama învățăceilor săraci. Doamna Octavia Voileanu, soție de ases. cons.: 2 rocuri, 2 costume pentru fetițe și alte mărunțișuri; Vasile Ban, cismar, 2 părechi ghete; Ioan Petrașcu, croitor o mulțime de manjete, gulere, cravate; firma Misselbacher: smochine, zaharicale etc. etc.; doamna Elena Morariu 2 rocuri de iarnă, 1 vestă, 2 pălării.

Aducând cele mai sincere mulțămite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci.

Sibiiu, 21 Decemvrie v. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“.

Vic. Tordășianu, prezident. *Stefan Duca*, notar.

Nr. 1948/1911.

Concurs.

In conformitate cu dispozițiile pentru administrarea fondurilor și fundațiunilor „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ se publică concurs pentru „premiul Andreiu Murășan“ de 300 cor. pe anul 1911.

La concurs se admite orice lucrare originală românească de cuprins literar, tipărită în Ungaria în cursul anului 1911, fie din sfera literaturii frumoase, fie o colecțiune de literatură poporală.

Concurenții vor avea să înainteze până la 1 Aprilie st. n. 1912 biroului Asociațiunii în Sibiiu (Str. Șaguna Nr. 6) cinci exemplare din lucrările lor. Premiarea autorului se va face în ședința festivă a secțiilor științifice-literare ce se va ținea cu ocazia adunării generale din 1912.

Sibiiu, 25 Decemvrie 1911.

Andreiu Bârseanu, prezident. *Oct. C. Tăslăuanu*, secretar.

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

(440) 7—10

Se pot cumpăra

26 acţii de ale institutului „Secaşiana“ din comuna Ludoşul-mare şi sub preţul nominal. (471) 2—3

Doritorii să se adreseze la administraţia „Telegrafului Român“.

Un cancelist

se primeşte pentru a provedea lucrurile mai mici fără îndrumări. pretinzându-se de altcum şi dela dânsul cunoaşterea limbei române şi maghiare.

Reflectanţii îşi pot ocupa locul, pe lângă condiţiuni favorabile, — imediat.

Dr. Mátyás Lázár
advocat.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 28.

(470) 2—3

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. in sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

(411) 8—

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt şi se schimbă cu altele. (221) 12—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept alelui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.

(372) 14—26

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

„Mugurul“,

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viţă americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică

„Mugurul“,

Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 8—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoştinţa On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Gușterițíi Nr. 81.

unde continuu a pregăti ca şi până acum toate articolele ce se ţin de meseria aceasta.

In special atrag atenţiunea On. public, cu ocazia sărbătorilor, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu şi dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.

(468) 3—

REVERENZI!

Premiat:

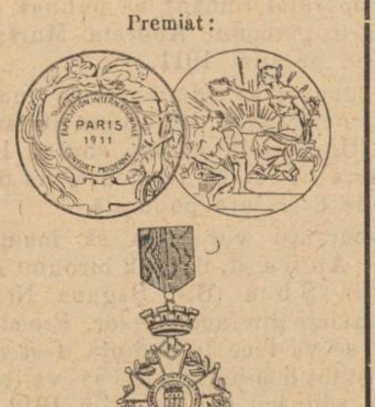

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală“ I. PETRAȘCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 2—

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 24 Decemvrie 1911 (6 Ianuarie 1912). *Nr. 135—136.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

Nou abonament

deschidem cu 1 Ianuarie v. 1912 la ziariul

„Telegraful Român“

cu preţurile indicate în fruntea foii, anume:

pe un an 16 coroane,
pe şase luni 8 coroane,
pe trei luni 4 coroane.

Rugăm pe vechii nostri abonaţi să binevoiască a-şi reînoi din vreme abonamentul, stăruind totodată pentru lăţirea ziarului nostru în cercul amicilor şi cunoscuţilor lor.

Abonamentele se fac prin *mandat postal*, trimiţându-se preţul înainte. Numele abonatului, împreună cu locuinţa şi posta ultimă, să se scrie corect şi legibil, pentruca la postă să nu se facă greşeli. Banii de abonament se trimit *Administraţiunei tipografiei arhidiecezane în Sibiiu* (Nagyszeben), strada Măcelarilor, Nr. 45.

Administraţia.

Nr. **14,258** Prez.

IOAN,

din îndurarea lui Dumnezeu Arhiepiscop al bisericii ortodoxe române din Transilvania şi Mitropolit al Românilor greco-orientali din Ungaria şi Transilvania.

Iubitului cler şi popor din arhidieceza noastră transilvană, dar şi îndurare dela Dumnezeu Tatăl şi Domnul nostru Iisus Christos.

Când ajunge omul creştin şi cugetătoriu vre-o zi mare şi însemnată, mai nainte de toate mulţămeşte lui Dumnezeu, care l-a învrednicit a o ajunge, apoi cugetând se întreabă: pentru care pricină, ziua aceea este mare şi însemnată?

Din darul lui Dumnezeu ajungând şi noi, iubiţilor mei fii sufleteşti, ziua cea mare şi însemnată a naşterii Domnului şi Mântuitorului nostru Iisus Christos, pe care mulţi dintre cunoscuţii şi prietenii nostri n'au ajuns-o; după ce am mulţămit lui Dumnezeu pentru ajungerea ei: urmează să ne întrebăm şi noi, pentru ce serbarea naşterii Domnului este atât de mare şi însemnată?

Pentru a aflà şi a înţelege mai bine însemnătatea cea mare a acestor sărbători, de lipsă este iubiţilor, să ne amintim starea cea tristă şi dureroasă a oamenilor din nainte de naşterea Domnului; să ne amintim cum oamenii pe atunci, în urma întunecării minţii prin păcat, nu mai cunoşteau pe adevăratul Dumnezeu, cum se închinau la soare, lună şi stele, şi la feliurite chipuri cioplite; cum astfeliu oamenii, fiinţele cele mai alese ale lui Dumnezeu, deveniră cele mai nefericite fiinţe; cum cei slabi deveniră robi celor mai tari, cum cei tari vindeau pe cei robi, precum se vând astăzi dobitoacele, şi cum prin asemenea vânzări se despărţiau pentru toată vieaţa, soţii de soţii, părinţii de fiii lor, şi fiii de părinţii lor.

Stare tristă şi dureroasă erà aceasta, iubiţilor, care a dăinuit până când a «*sosit plinirea vremii*», când apoi preabunul Dumnezeu, în nemărginita sa îndurare, a trimis în lume pe unul născut Fiiul său, Domnul nostru Iisus Christos, să aducă în lume lumina cunoştinţii de Dumnezeu, şi mântuirea oamenilor de osânda păcatului şi de starea cea tristă şi dureroasă şi să-i ridice iarăş la starea fericirii celei dintâi, precum ne spune aceasta şi sfântul Apostol Pavel, în epistola sa cetită astăzi, în sfânta biserică zicând: «*Când a venit plinirea vremii, a trimis Dumnezeu pe Fiiul său în lume, ca să ne răscumpere şi să luăm moştenirea fiască. Pentru aceea nu mai suntem robi, ci fii şi moştenitori lui Dumnezeu*».

Iată deci, iubiţilor, însemnătatea cea mare a naşterii Domnului, iată de ce a strigat îngerul Domnului păstorilor din jurul Vifleemului: «*iată vestesc vouă bucurie mare, care va fi la tot poporul, că s'a născut astăzi vouă mântuitoriu Christos Domnul*», iată de ce s'au bucurat atât de mult de naşterea Domnului, nu numai oamenii pe pământ, dar şi îngerii din ceriu, cântând «*mărire întru cei de sus lui Dumnezeu şi pe pământ pace şi între oameni bunăvoire*»; iată de ce au alergat şi cei trei Crai dela răsărit, pe urma stelei celei minunate cu daruri la închinăciunea Domnului; şi iată de ce ne bucurăm şi noi, tineri şi bătrâni, bogaţi şi săraci de naşterea Domnului.

Dacă vom cercetà, ce a putut îndemnà pe bunul Dumnezeu la această mare şi negrăită îndurare, vom aflà să numai dragostea sa cea nemărginită către noi, oamenii, precum ne spune aceasta şi sfânta scriptură prin cuvintele: «*aşa a iubit Dumnezeu lumea, încât şi pe unul născut Fiiul său l-a dat pentru ea*», vom aflà, că tot numai din dragoste către oameni a făcut Dumnezeu şi lumea şi pământul cu toate bunurile lui, şi pe oameni de cele mai alese fiinţe, cari să o stăpânească, precum însuşi zise la facere: «*creşteţi şi vă înmulţiţi şi stăpâniţi pământul*».

Pentruca însă oamenii să ştie stăpânì şi folosì bine şi înţelepţeşte pământul cu toate bunurile lui, şi aşa să ajungă bine în această lume şi ferice în ceealaltă lume, prea bunul Dumnezeu pe lângă alte daruri i-a mai binecuvântat şi cu o scântee din dumnezeirea sa, adecă cu suflet nemuritoriu, din suflarea sa cea dumnezeiască, cum n'a mai binecuvântat pe nici unele din fiinţele de pe pământ.

Prin binecuvântarea omului cu suflet nemuritoriu a voit Dumnezeu ca sufletul să lumineze, să înveţe şi să sfătue pe om a lucrà numai cele bune şi folositoare, plăcute lui Dumnezeu şi oamenilor, până la sfârşitul vieţii, când apoi precum se întoarce trupul în pământ din care s'a luat, tot asemenea să se re'ntoarcă şi sufletul la Dumnezeu de unde a venit, pentru a vieţuì vecinic în ceriu.

Pentru a vă încredinţà iubiţilor, că sufletul este sfătuitoriul şi povăţuitoriul omului în toate lucrările lui, nu voiu aduce alte dovezi, multora poate necunoscute, ci vă recomând să fiţi cu luare aminte numai la cele ce se petrec în jurul fiecăruia. Şi adecă ştiu că fiecăruia dintre voi i s'a întâmplat mai de multeori să fie numai singur în casă; numai singur la lucru, numai singur la câmp, la vre-o călătorie sau la alte afaceri, şi deşì numai singur fiind, totuşi s'a gândit, s'a sfătuit şi s'a vorbit, unul cum să facă cutare lucru, altul cum să-şi crească şi să-şi norociască mai bine familia, al treilea cum să se mântue de cutare năcaz şi alte asemenea; vă întreb deci, cu cine vorbeşte şi cu cine se sfătueşte omul atunci, când e numai singur? De sigur că numai cu sufletul, cu acel înger sfătuitor, cu care l-a binecuvântat Dumnezeu, din suflarea sa cea dumnezeiască.

Dar apoi când omul face vre-o faptă rea, pe care nu o ştie nimeni, cine îi spune că acea faptă e rea? Cine îl mustră şi-l nelinişteşte, ziua şi noaptea, încât nu mai are pace şi odihnă? Ori când cineva face o faptă bună, cine îi spune că acea faptă e bună, şi cine îi face bucurie pentru acea faptă bună, decât iarăş numai acel înger povăţuitoriu, ce-l numim suflet!

Pentruca însă sufletul să poată şi să ştie sfătuì şi conduce pe om bine şi înţelepţeşte în cărările cele spinoase ale acestei vieţi, şi să-i pregătească calea la binele vremelnic şi la fericirea cea vecinică, este neapărat de lipsă, ca şi el să se lumineze şi să se cultive tot mai mult, căci precum şi pământul cu cât se lucră şi se cultivă mai bine, cu atât produce şi roade mai multe şi mai bune: tot asemenea şi sufletul, cu cât se va cultivà şi se va luminà mai mult, cu atât va puteà şi va şti sfătuì şi conduce pe om la lucrări tot mai bune, şi prin acelea la binele pământesc şi la fericirea cerească.

De câtă lipsă este luminarea şi cultivarea sufletului în timpul de acum, mai ales pentru noi Românii, cari din vitregitatea timpurilor am remas mai înapoia altora, mai bine veţi înţelege iubiţilor, dacă vă voiu mai amintì, şi la această ocaziune, că în lume decurge din veci, atât între oamenii singuratici, cât şi între popoare, o mare luptă de existinţă pentru traiul vieţii, provenitoare din simţul de conservare; luptă, ce nu se poartă nici cu puşca, nici cu sabia, nici cu alte arme, ci numai cu armele luminii şi ale culturii sufletului. Că prin urmare, omul ca şi poporul care nu este înarmat cu armele luminii şi ale învăţăturii, devine învins şi supus celui învingătoriu.

Din acestea veţi înţelege, iubiţilor, că atât pentruca sufletul să poată ajutà pe om, ca să nu devie învins în acea luptă, cât şi pentruca să ştie conduce pe om, numai la cele bune şi folositoare, este neapărat de lipsă ca omul să-şi înzestreze cât mai mult sufletul, cu armele luminii şi ale învăţăturii, căci fără de lumină şi învăţătură, nimeni nu mai poate duce bine, în timpul de acum.

Să nu uitaţi însă, iubiţilor, că în lume, sunt şi învăţături bune, dar şi rele, şi că numai acea învăţătură e bună, care este întemeiată pe sfânta credinţă în Dumnezeu; iar cea lipsită de asemenea credinţă este primejdioasă şi păgubitoare, şi pentru celce o are, şi pentru cei din jurul lui.

Deci dar ce v'aşi puteà recomandà mai cu căldură şi la această ocaziune, decât să vă siliţi şi voi, din toate puterile, a vă luminà tot mai mult sufletul, cu învăţăturile de lipsă, întemeiate pe credinţa în Dumnezeu. Şi anume, atât voi cei mai în vârstă, dar şi mai mult tinerii vostri, cari după voia lui Dumnezeu, vor trăì şi peste 50—60 şi 70 de ani când alte timpuri vor fi. Timpuri cari vor cere tot mai multă lumină şi învăţătură, şi cari vor aduce şi multe şi feliurite ispite asupra oamenilor.

De aceea chiar şi pentru a puteà învinge şi acele ispite, ce le-ar mai aduce viitoriul, vă sfătuesc părinteşte pe toţi, dar mai ales pe cei mai tineri, să vă siliţi tot mai mult la învăţătură şi la întărirea credinţii în Dumnezeu, pentru a puteà învinge toate ispitele.

Spre scopul acesta să vă siliţi din toate puterile a susţineà cu ori ce jertfe şcoalele voastre confesionale, pentru buna creştere a tineretului vostru, întru învăţăturile de lipsă, şi pentru întărirea lui în sfânta noastră credinţă strămoşască în Dumnezeu; căci nici o jertfă nu se răsplăteşte atât de bine şi de mult, ca şi cea ce se face pentru buna creştere a fiilor vostri. Să vă siliţi a cercetà, cât mai regulat, sfânta biserică, nu numai pentru a vă rugà lui Dumnezeu şi pentru a vă împărtăşì de darurile ei, dar şi pentruca din slujbele dumnezeeşti şi din scrierile sfinţilor Evangelişti, Apostoli, Proroci şi ale sfinţilor părinţi, cari se predau în dulcea noastră limbă maternă, să luaţi tot atâtea învăţături mari, bune şi folositoare.

Pe lângă acestea îngrijiţi-vă, să aveţi şi cărţi de rugăciune şi de alte învăţături folositoare în casele voastre, cum fac aceasta toate popoarele mai înaintate, să cetiţi din acele cărţi în zile de sărbători şi când nu sunteţi ocupaţi cu lucrurile voastre, iar cari din nenorocire nu aţi şti cetì, cereţi să vi le cetească altul din familie, care ar şti cetì, pentruca şi din acelea să vă întăriţi, tot mai mult, în credinţa în Dumnezeu, şi să vă deşteptaţi şi luminaţi, cum să vă întocmiţi mai bine lucrurile voastre, cum să vă creşteţi mai bine pe fiii vostri, cum să vă feriţi de rele şi să faceţi fapte bune, şi cum să înaintaţi cu paşi mai repezi în vază, în cinste, în bunăstare şi în bine şi fericire.

Să nu uitaţi, că timpurile sunt grele, şi că ele, din zi în zi, devin tot mai grele, şi că numai luminându-vă tot mai mult veţi puteà suportà şi învinge toate greutăţile vieţii, cum fac aceasta şi celelalte popoare din jurul nostru.

Urmând aceste sfaturi arhiereşti, bucuria cea mare, vestită de înger la naşterea Domnului, vă va însoţì şi pe voi, nu numai în acestea, şi în alte asemenea zile de sărbătoare, ci şi în celelalte zile ale vieţii voastre.

Ceeace dorindu-vă şi eu din inimă, şi poftindu-vă, ca aceste sfinte sărbători, precum şi cele apropietoare ale anului nou şi ale botezului Domnului, să le petreceţi în pace, sănătate, mulţămire şi îndestulare, şi să le ajungeţi la mulţi ani fericiţi, am rămas

Sibiiu, la sărbătorile naşterii Domnului din 1911

Al vostru tuturor
de tot binele voitoriu
Ioan Meţianu m. p.,
arhiepiscop şi mitropolit.

Pe pământ pace... Intre oameni bunăvoire.

> *„Iară eu zic vouă: că tot cel ce se mânie pe fratele său îndeşert, vinovat va fi judecăţii, iar cine va zice fratelui său Raca, vinovat va fi soborului, iar cel ce va zice nebune, vinovat va fi Gheenei focului. Deci dară de aduci darul tău la altar şi acolo îţi vei aduce aminte că fratele tău are ceva asupra ta, lasă darul tău înaintea altarului şi mergi de te împacă cu fratele tău, şi venind atunci adă darul tău“.*
>
> (Mat. 5, 22—24.)

Iată poveţe de viaţă, demne de dumnezeescul lor autor. Le numesc *demne*, pentrucă înalţă sufletul omenesc în sfere cereşti şi l fac domnitor peste patimi, ce numai cufundă în noroiu.

Valoarea moralizătoare a îndrumărilor consistă în faptul, că prin ele se pune oarecum frâu pornirilor rele şi se dă curs sentimentelor nobile, cari iar fapte nobile produc. Şi unde trebue faptă mai nobilă ca *iertarea* greşalelor aproapelui, *împăcarea* cu aproapele? Impărăţia lui Dumnezeu pe pământ o aduce pacea!

Bătrânii, cari cum ştim se îndeletniceau mai mult cu cetirea scripturei decât noi ceşti de astăzi, repetau des pericopele puse în fruntea acestor şire, le ştiau pe dinafară, ba şi în aplicare le puneau aproape ad litteram. Vorba lor era: *Jertfa fără împăciuire nu aduce miluire*; de aceea şi căutau ocaziile a se înpăca cu protivnicul.

Pe unde n'a străbătut încă civilizaţia (?) modernă, adecă curentul nimicitor a tot ce e datină străbună, ţeranul nici astăzi nu se apropie cu jertfa de sfântul altar (şi aduce multe jertfe Românul) nainte de a face pace cu dujmanul.

Impăcărei se dă espresie văzută în una din cele mai minunate datini ale bisericei noastre, ce se practică mai ales la serbătorile mari, împărăteşti, (datină, ce în timpul mai nou se practică numai pe la unele biserici săteşti). Credincioşii au adecă obiceiul a face închinăciunile şi a săruta icoana praznicului doi câte doi, întimpinându-se cu salutul mult cuprinzător: Hristos cu noi! Astfel de ocazii le caută învrăjbiţii din popor, pentru a-şi arăta publicului pacea încheiată.

Publicul bisericesc asistă, într'adevăr, la îmbrăţişarea persoanelor, pe cari nainte vreme toată lumea le cunoştea având porniri vrăjmaşe una asupra alteia, şi căutând prilej a se nimici reciproc, ca fearele din codru, cari flămânde sar asupra pradei căzute în ghiara lor.

Fior înveselitor trebue să pătrundă firile nobile, putând fi martore la pecetluirea frăţietăţii chiar în faţa sf. altar. Dorinţa oamenilor simţitori nici nu poate fi altă, decât a asista cât mai des la împăcări, cari sunt un fel de balzam răcoritor al inimilor pornite spre duşmănie.

Fericită e societatea, când află mijloc a lucra în mod potolitor asupra valurilor turbate, ridicate de furiile deslănţuite ale duşmăniilor!......

*

Ce se petrece acum în jurul nostru? Numai pace nu avem. Mai bine de un an publicul mare românesc asistă la o luptă fratricidă. S'au sculat fraţii, încă din pătura cea mai nobilă a poporului nostru, şi cu furie nebună se năpustesc unii asupra altora. Două tabere ale partidului naţional îşi dispută viitorul.

E ceva firesc a pune idei în circulaţie şi a pregăti terenul, ca acele să prindă puternice rădăcini în ogorul sufletesc al neamului, din cari fructe nobile să crească cu timpul. Contra luptei pe terenul ideilor nu poate avea nime nici un cuvânt de spus. Doar şi ploaia roditoare din fericita ciocnire a norilor cade pe pământ. Luptă e întreagă viaţa. Fără activitate spirituală s'ar înţeleni întreg câmpul nostru sufletesc, primind icoana apei, ce nu are scursoare şi silită este de forţele esterne a sta în nemişcare.

Ce se petrece la noi în timpul din urmă însă nu se mai poate numi luptă de idei. Noi ceice stăm la o parte şi asistăm la cearta fraţilor, asistăm parecă la o ceartă nici decum mai edificătoare ca cearta dela uşa cortului. Personalităţile şi-au ajuns apogeul. Nu mai e vorba de idei, ci *rufele se spală acum.* — Dar în ce apă? — *In noroiul cel mai blăstămat, care aversiune şi greaţă împrăştie în toate părţile.*

Zice cineva: Imi apăr principiile! Cu ce dă în mine potrivnicul, aceeaş armă o întorc asupra dânsului!

Dreptul pumnului poate să verifice astfel de justificări. Frazele sforăitoare, câte verzi nu le fac uscate, şi câte uscate verzi! Graiul, se zice, s'a dat omului, ca să-şi poată ascunde adevăratele gândiri, cam în felul cum poate acoperi multă murdărie haina sclipicioasă, ce o îmbracă oamenii în zile de sărbători mari.

Pe nime nu numesc în mod singular şi nu fac aluzie la nici una din părţile gonace, pentrucă nici nu sunt angajat în nici o direcţiune, nici nu am cu nime de răfuit. Pot spune însă totuş, că majoritatea, dacă nu totalitatea celor ce stau înafară de terenul luptelor, consideră toată scrierea de eflux al abaterii dela principiile ce le-a statorit divinul intemeetor al bisericei pentru creştini. *Intrigile, pornirile detestabile dau armele, şi nici decât raţiunea matură şi judecata rece şi imparţială*... Luptacilor de minune se potriveşte carecteristica ce se cuprinde în cuvintele lui Cristos la început citate, şi cari sună: „Tot celce se mânie pe fratele său *îndeşert*, vinovat este judecăţii, iar cine zice fratelui său *Raca*, vinovat este soborului, şi celce zice *nebune*, vinovat este Gheenei!“..

Zizaniile actuale nu numai ne fac de ruşine înaintea lumei, nu numai aduc blam din toate părţile, ori cât s'ar trudi unii ori alţii a înfrumseţa lucrurile, dar ne dezbină, ne paralisează puterile şi ne fac incapabili de luptă, chiar în momentele cele mai critice ale istoriei poporului nostru, când tot mai des se pune întrebarea: *a fi sau a nu fi.*

Orizontul e foarte întunecat în toate părţile, fulgerile — aceste presemne nemincinoase ale furtunelor — se arată deja. In faţa schimbărilor de tot felul ce se pregătesc nu comite oare cel mai mare păcat acela, care nu cultivă pacea, şi prin urmare pregăteşte catastrofa sigură pe seama poporului nostru destul de oropsit?! Să nu fie mare oare şi respunderea? Să nu fie oare vrednic de dispreţul neamului acel fiu, care nu-şi calcă pe inimă în clipele hotărâtoare de soartea poporului?

Ba da! Focul Gheenei îi va fi, şi trebue să-i fie partea, acel foc ce-l pregăteşte severul judecător al faptelor omeneşti pe seama tuturor nemernicilor, risipitorilor de talanţi şi îngropătorilor de comori sfinte....!

*

Suntem în preajma unui mare eveniment bisericesc. Creştinătatea se pregăteşte a serba naşterea celui ce a venit în lume, ca să aducă *pacea, bunavoire*, ca prin aceste se consolideze societatea creştină, şi să o facă nebiruită de porţile iadului.

Suntem creştini. Oare este datorinţă mai sfântă pentru toţi fiii neamului, decât aceea de a pune la o parte toate intrigile, toate pornirile duşmane? Dacă a avut cândva neamul românesc lipsă de bunăvoinţă şi de pacea între fii, o are astăzi. Şi celce dintre conducătorii politici va face cel dintâi pas serios la împăcare, va binemerita dela întreagă obştea şi titlu de glorie îşi va câştiga, nu numai înaintea oamenilor, ci şi înaintea lui Dumnezeu.

Facă începutul unul, doi, facă-l cu toţii!

Nu avem lipsă nici de învingători, nici de învinşi. Obştea doreşte pace cinstită, în dosul căreia să nu fie nici o făţărie, nici o încordare, numai deplină sinceritate, căci numai în felul acesta se pune capăt frecărilor ulterioare. Obştea ar fi mulţămită deocamdată chiar şi numai cu *curmarea personalităţilor*. In felul cum se practică de prezent în jurnalistică personalităţile, nici celor ce le scriu nu fac cinste, dar nici celor ce le cetesc. *Este scandal nemai pomenit, într'adevăr, a ceti erupţiuni atât de pătimaşe!*

*

Poporul, cum am spus, are bunul obiceiu de a săruta ss. icoane şi a se îmbrăţişa pe la zile mari, manifestând pacea şi bucuria în onoarea zilei. Să mediteze asupra lucrurilor acestora conducătorii poporului, să-şi revină în fire, şi barem de astădată în viaţă să urmeze pilda ţeranilor şi să se ţină de datinile bisericei străbune, atât de espresive în măreţia lor, *aducând jertfă espietoare, dar şi iertând unii altora greşelile.*

Nu numai faptă însemnată bisericească sevârşesc (care le incumbă de altfel ca creştini), ci fac un mare act naţional, pe urma căruia va răsări *mulţumirea* şi *îndestularea.*

Pace şi bunăvoire (renaştere sufletească) să aducă deci în inimile tuturora serbările Naşterii Domnului! Asta este dorinţa obştei române!

Vasile Gan
protopop.

Răsboiul între fraţi.

— Articol din afară. —

Istoria, şi mai ales istoria noastră a Românilor, ne îmbie pilde de cea mai puternică dovadă, că nimic nu sdruncină temelia trăiniciei unui popor mai amarnic decât „răsboiul dintre fraţi“. Patima te orbeşte, patima te înnebuneşte, îţi aprinde în suflet văpaia urei, îţi întinde vinele nervositàţii până la punctul extrem de resistenţă, îţi încleaştă mânia în pumni şi loveşti fără cruţare în fratele tău, încăerat la luptă oarbă pe moarte şi viaţă. Incăerarea nebună îţi întunecă orizontul cugetului şi nu vezi, că în preajmă te pândesc vrăşmaşii de toate neamurile cu gurile rânjite de lăcomie, aşteptând sleirea puterilor frăţeşti, pentruca la urmă să se întroneze fără trudă asupra întreg avutului amândurora.

Veacurile trecute au sfinţit adevărul ziselor de mai sus. Unde ar fi astăzi de pildă România, de nu ar fi stăpânit „patima“ în cele două ţărişoare câteva sute de ani reclamând jertfe de mii şi mii de suflete româneşti?

Reducând adevărul acesta la proporţii de altă natură în cuprinsul patriei noastre, vedem cu mare durere, că şi aici curge azi un războiu similar între fraţii de acelaş neam, de acelaş sânge şi de aceleaşi aspiraţii.

Nu vrem să căutăm vina principală în tabăra uneia sau alteia dintre grupări, nu vrem să constatăm cine poartă vina începutului, cine a declarat răsboiul, vrem însă şi suntem datori să ne dăm seama de rezultat, căci acesta asupra noastră a tuturora se resfrânge. Suntem datori să facem diagnoza hărţuelii acesteia nenorocite de un an de zile, noi ceice am stat deoparte cu inimile înfiorate de groaza unui desnodământ fatal, noi cari în ultima analiză avem să plătim scump eventualul dezastru moral ce ne ameninţă.

Şi căutând rezultatul răsboiului, îngroziţi trebue să constatăm, că astăzi toată opinia publică românească e infectată de cangrena primejdioasă. Nu este comună în care să nu se frământe patimile personale sub firma uneia ori alteia dintre grupări, nu mai este chestie naţională de natură politică sau culturală românească, chestie care să nu fie măsurată cu cumpăna fie a uneia, fie a alteia, şi în urmare judecată cu preocupaţia ordinului acestuia de idei.

In viaţa noastră românească de aici grasează o fluctuaţie bolnavă şi înfrigurată, care a cuprins cu tremurul ei întreagă pătura intelectuală, şi acum şi-a deschis cale şi în popor, unde dacă prinde spuza patimilor flacără: sunt sdrobite pentru zeci de ani toate idealele noastre de înălţare şi progres.

E o boală grea aceasta pe corpul neamului nostru, pentrucă războiul acesta fratricid nu se mai poartă în numele unor *principii* binevoitoare înaintării naţionale. Admitem orice principiu sănătos, orice principiu de regenerare a vieţii poporului, admitem premenirile, ca o lege firească şi logică a tuturor tendinţelor de progres şi emancipare naţională. Lupta dela Arad, — pentrucă la ea mă gândesc, — însă nu se mai poartă în numele nici unui principiu, ci în numele „*patimei*“. Principiile sunt îngropate de astă primăvară.

Certele dela Arad sunt certe desperate, om la om, patimile personale caută şi sondează şi cele mai mici umbre ale adversarului şi-l lovesc la mir, emulând în zorul de a se desfiinţa reciproc. Spectacolul e astăzi înfiorător de trist, nivelul şi-a ajuns punctul cel mai intransigent, punctul mort.

Priviţi armele cu cari se poartă lupta de un an de zile şi nu va fi nime să nu recunoască adevărul, că răsboiul patimei între fraţi e în toiul său ucigător. A început cu era declaraţiilor pro şi contra, a trecut peste era telegramelor de aderenţă în amândouă taberele, era adunărilor poporale, a trecut peste era subtilităţilor de stil literar şi juridic, era echivocităţii articolilor ungureşti, era manifestelor tinerimei, iar acum stăm în pragul erei celei mai primejdioase, era ispitirei poporului.

Iar în timpul acestor perioade istorice ale anului curent ni-s'a îmbogăţit stilul presei cu un belşug de termini literari de cea mai frumoasă specie. „Perfid, josnic, echivoc, obraznic, rabiat, mincinos, neruşinat, dactiloscop, măgar, desvlăguit, nulitate, scuipătoare, imbecil, mizerabil, idiot, iresponsabil, parasit, naufragiat, infam, analfabet, ramolit, somnambul, grandoman, ticălos, pornograf, nespălat, murdar“, — etc. Acestea sunt espresiile cele mai decente cu cari se fulgeră fraţii reciproc.

Iar noi, epigonii dela ţară, dornici după îndemnuri curate şi scântei de lumină, stăm uluiţi, valul vârtejului ne fură slăbiciunea inherentă firii omeneşti şi ispitiţi în haosul încăerării numai de sentimente de simpatie la nimereală ne frângem şi noi în două şi continuăm şi noi pe calea îndrumătorilor de o parte şi de alta. Nu mai este vorba de principiu, de premenire, de regenerare, de solidaritate, de stimă şi veneraţiune, de program, nu mai numără intenţiunile şi pornirile bune de acasă, vorba e: ţii cu unul ori cu altul? Pretutindeni dominează principiul fals: „cine nu-i cu noi e în contra noastră“, şi în consequenţă zădărnicirea tuturor pornirilor de înfiripare, sdruncinarea păcii și a liniștii de până aci, ruina tuturor posibilităților de manifestare unitară în chestiile noastre naționale, atât politice, cât și culturale.

Iată ce ne-a adus răsboiul de un an al patimilor dela Arad: pe lângă sdruncinarea forțelor noastre de acțiune unitară, mult puțin acumulate până acum, dar acum cu totul dărăpănate, *ruina morală a idealelor noastre naționale.* Sfințenia și curățenia luptelor noastre s'a pângărit, în sufletul nostru s'a săpat un mare gol înbeznat de durere și amărăciune, iar pe frunte ni s'a croit o nouă brazdă de întunerec pe urma desilusiilor ce ne săgeată zi de zi.

Noi, cei dela sate, cei din largul cuprinsului dela țară, suferim mai mult, pe noi ne doare mai mult, pentrucă vedem astăzi întinate personalitățile acelor oameni, cari în ochii noștri erau apostolii neprihăniți ai viitorului. Erau idoli, al căror glas era sfânt pentru noi.

Și e mare păcat acesta, pentrucă e incontestabil, că un popor care se trezește la viață, care trebuie *să lupte pentru viață*, numai cu astfel de idoli, cari să-l fanatiseze, poate duce lupta cu nădejdi de izbândă.

Nu avem pretenția să dăscălim pe nime. Avem însă în suflet dorința ferbinte de a vedea *sfârșită lupta* celor dela Arad, avem dorința nestrămutată de a vedea întronată pacea, de a vedea elementele chemate să conducă destinele neamului revenite la muncă cinstită, solidară și unitară, avem dorința de a ne înrola din nou cu toții la munca binelui obștesc.

Apelăm deci cu toată dragostea sufletului nostru, cu toată fărâma nădejdilor de bine, ce ni-a mai rămas, noi misera plebs, apelăm la toți cei intrați în luptă și-i rugăm, să încete focul patimilor deslănțuite și să pună pace. Ne-am săturat de ploaia de injurii reciproce, cari au întunecat și cel mai modest grăunte de judecată limpede. Fie-vă milă de instituțiile noastre modeste, cari toate sufer pe urmele voastre, fie-vă milă de tinerime și viitoriul neamului, care se destrăbălează, fie-vă milă de nervii noștri, cari merită pentru jertfele ce le aducem o tratare mai omenească, un nutremânt mai edificator, care să ne regenereze, să ne umple de energie, nu să ni se sdruncine cu desăvârșire.

Aceasta e o dorință unanimă, esprimată mai ales de o seamă de modești preoți și învățători, elementele cele mai modeste și espuse în luptă pentru binele poporului. O cerem aceasta noi, elementele, după zisa unora, cele „ieșite din gherla (seminariul) Sibiiului, cu cari nu poți duce o luptă mare“, — noi, cari cu toate acestea am mai păstrat un grăunte de dragoste pentru idealul propășirii neamului.

Dacă și cei dela Arad mai țin cât de puțin la acest ideal național, dacă mai au măcar un grăunte de respect față de noi, grosul poporului, și pentru nevoile neamului, atunci vor asculta dorința aceasta acum generală, isvorâtă din cele mai nobile intențiuni și vor da mâna de pace. Iși vor da seamă de grozavul hal în care am ajuns și ne-au adus pe toți, și revenind încă la timp la sentimentele cele bune, ne vor feri de ruina morală totală, care între împrejurările de azi ne amenință pas cu pas.

O cerem aceasta întru numele aceluia, pe care astăzi toată suflarea omenească îl prăznuește ca pe Dumnezeul păcii, Dumnezeul iertării, Dumnezeul iubirii celei fără de hotare.

Un preot.

La Nașterea Domnului

de *G. Fl. Preșmereanu.*

Cu închinăciune și cu aducere de jertfă dragostei celei mai calde datorim tatălui nostru cel ceresc, că am ajuns să serbăm din nou acest praznic al reînvierii omenimii la o viață nouă.

Nu numai pentru noi, Românii, ci pentru întreagă lumea de suflete, trebue să fie o zi de bucurie acest praznic al Nașterii Domnului, *căci cel ce serbează cu inima veselă această zi, își serbează propriul său noroc.*

Cuvine-se dară ca și noi să ne luăm partea ce ni se cuvine din bucuriile acestei zile de prea sfântă sărbătoare, dară să ne dăm și concursul întru a spori strălucirea acestei zile, spre mai mare preamărire a Noului Născut.

Căci să ne închipuim, în ce hal ne-am afla azi, dacă lipsiți de mângăerile grației lui Dzeu am fi osândiți să orbecăm și mai departe în bezna rătăcirilor păgâne?

Ce ne-am fi făcut fără condițiile de o esistență mai vrednică, ce ni le-a oferit creștinismul?

Ce progres de nobilitare în cele sufletești am fi în stare să dovedim, fără îndrumările de viață, și de preț, ale aceluia care este: „*Calea, adevărul și viața*“.

„*Mărire ție Doamne, că ni-ai arătat nouă lumină*“. Mulțămită și închinăciune ți se cuvine, căci împlinindu-se vremea, ai pus coroana bunătății tale, învățându-ne a cunoaște tainele tale, în care e dată chezășia fericirii noastre, la care datori suntem să tindem, *ajutorați de puternica armă a credinții.*

Tu ai venit doară, ca trimis al tatălui, celui ce a înzestrat omenimea cu toate bunurile pământești, *să deschizi calea de înaintare și în cele spirituale.*

Dându-ne samă de isvorul de fericire, ce înseamnă venirea ta între noi, nu vom îndrăsni a trage la îndoială, ca unii rătăciți, — binefacerea acestei părintești purtări de grije, de care așa dovadă măreață ai dat, prin luminata ta arătare.

Ai venit să ne dai o proptea de mângăere sufletului nostru obosit de goana nebună după o părticică de viață neprihănită.

In acest scop ai aflat de bine să ne faci băgători de samă la ființa noastră mai înaltă și în special la partea cea mai nobilă din noi, la soartea sufletului nostru ca partea asemănătoare, ba chiar comună ființei tale și prin care am fost cinstiți, din bunătatea cea cerească ca făpturi, după chipul și asemănarea lui Dzeu!

Dar oare ne îngrijim noi cel puțin azi mai cu din adinsul de aceste bunuri ale sufletului?

Am înaintat oare și în cele sufletești în aceeași proporție, ca și în agonisirea de mijloace materiale?

*

Venirea lui Isus a căzut într'un timp de criză sufletească, când omul prin modul său de viață străcurată într'un chip atât de sarbăd și demn de compătimit, neputând să-și procure nici cele mai neînsemnate mulțămiri ale sufletului, aștepta cu dor ferbinte îndurarea lui Dzeu, care să-i deschidă nouă și adevărate căi pentru căutarea de isvoare mai puternice și mai trainice de fericire.

Iată dară, care e pricina, că acest praznic ne dă prilejul de a ne îndulci sufletele amărâte de greul vieții, făcându-le tot deodată și mai simțitoare la năcazurile altora.

Aceasta e ziua singură din an, când creștinul de bună voe, ca purtat de o putere fermecătoare, se rupe din viața de sgomot din afară, pentru ca cu atât mai cu plăcere să petreacă câteva momente de recreație și distracție sufletească în sânul familiei și cu deosebire în nevinovata și sincera societate a copiilor.

Cât de bucuros se coboară în această sară de luminată așteptare a clipei Nașterii, oricare părinte în lumea de gânduri și jocuri a copiilor, făcând ca sufletul lui să tremure de aceleași emoțiuni, pe cari le produc în sufletul aperceptiv și nevinovat, al celor mici, cântecele și istorioarele de creștinească cucernicie de cari răsună casa fiecărui om religios.

O face aceasta cu atât mai vârtos, că fiecare își aduce aminte de vremea când și el era copil și când inima lui încă svâcnea în frigurile aceleiași așteptări agitate, în așteptarea sosirii lui „Moș Crăciun“, până-ce dându-se ușa înapoi, se desfășura bogăția strălucitoare a darurilor de Crăciun, de care la această zi fiecare copil se împărtășește.

Cine nu-și aduce aminte de acest timp de fericită nădejde, credință și dragoste?

Da! Copiii se bucură de o bună parte de credință. Ei cred totul, și nimic nu le pare peste putință. Tocmai fiind că ei trăesc în o lume minunată, cu crezământ oricărei minuni.

Și mai pe sus de toate, o dragoste sinceră îi leagă de toți ai casei.

Doară de ce ne cere Isus și nouă să fim asemenea copiilor?

Tocmai fiind-că prin pilda de credință și iubire nefățărită se fac vrednici de moștenirea împărăției cerești, ce o promite Cristos!

*

Apropierea Nașterii Dlui ne îndeamnă și pe noi să ne tragem sama cu trecutul și ne aduce aminte de datorința de a năzui să ne păstrăm neatinse aceste bunuri ale sufletului pe cari le alcătuește credința isvorâtoare de fapte bune, de dragoste pentru toți cei din jurul nostru, atât ai casei cât și mai de departe.

Pentru mântuirea sufletului nostru Isus și-a jertfit ticna vieții sale, învățându-ne, ba s'a adus jertfă chiar însuși pe sine pe altarul de mântuire al omenimii.

Și care e rezultatul acestor jertfe?

Suntem oare mai pătrunși de necesitatea unei vieți religioase? Adusu-ne-a cultura de azi, cu mulțimea imensă de rezultate dobândite pe toate terenele vieții practice *armonia și mulțămirea în sufletele noastre?*

Cunoștințele mai temeinice, asupra sufletului omenesc ca și asupra tuturor manifestațiilor de viață, dacă și ne-au adus mai aproape de adevăr, totuși pe lângă progresul realisat, — pe teren religios și moral se observă și multă confusie, pornire de a întortochia și a supune unei critice exagerate chiar și adevăruri indiscutabile.

Aci trebue căutată pricina, că nu toți ne putem bucura neturburați de strălucirea Nașterii, și că nu toți ne știm pătrunde de măreața chemare și solie a acesteia.

Și oare de ce ni se povestește în această zi de duioasă aducere aminte? Au nu de însuși Dzeu? Și cu toate acestea își mai bat oare oamenii capul cu trebuințele sufletului?

Nu, din contră, pare că toți se opintesc a-și asigura numai o viață de belșug, de plăceri, chiar și în dauna sufletului. Câți se îndură să îngădue din prisosul lor de bunuri și altora lipsiți măcar la acest praznic, care ne chiamă să ne desfacem băeriile inimii la suferințele altora, făcându-le și acestora parte de câte o mică bucurie, pentruca și ei simțind binecuvântată înrâurința a acestei întâmplări minunate, să preamărească pe Domnul cu inimă veselă.

Ce pildă de măreață credință dovediau creștinii cei vechi, cari prigoniți de urgia păgână, chinuiți în fel și chip, nu se lăsau totuși înfricați, ci dedeau pept cu moartea fără a cârti sau a șovăi.

Cât de departe suntem noi cei de azi de a ne putea dovedi credința prin acte de atare eroism!

Cele pământești ne au luat în stăpânire și nu ne îngădue să ne pătrundem de o deplină bucurie la răsărirea soarelui dreptății!

Glasul profetic, vestitor de bucurie al îngerilor, ce vestiau marea minune și fericitul eveniment al Intrupării dzeescului fiu al lui Dzeu răsună a pustiu în inimile noastre, neputând delătura duhul de dușmănia și deschilinire dintre oameni.

Unde e blândeța iertătoare de greșalele altora, unde e îndurarea și mila față de soartea amară a celor lipsiți, ca să putem zice, că un sentiment de firească și sinceră bucurie ne aduce pe buze cântarea: Mărire Ție, celui ce ni-ai arătat nouă lumina?

Puțini sunt, cari în dorința de a gusta farmecul acestui praznic să năzuiască a-și restabili credința în suflet, credința cea nevinovată din copilărie și atât de sdruncinată azi!

Omul de azi pretins cult în virtutea multelor resultate dobândite de știință pe teren material, n'a aflat demn de poziția sa să și păstreze și credința, ca comoara cea mai scumpă pentru suflet, ci a lăpădat-o ca pe un lucru învechit Dar ce e mai trist n'a căutat a o înlocui cu alta, fie și mai modernă — după cum pretind unii, și care — după părerea lor, să poată mai ușor mulțămi pretensiunile veacului nostru de civilizație,

Da! Omul cult de azi nu e în stare a-și procura mărturisire de credință; de aici provine toată mizeria, decadența și stricăciunea morală în societatea de azi, care ar trebui să pună pe gânduri pe ori ce om cugetător, care poartă la suflet soartea de fericire, starea de echilibru moral și material al organismului social.

Starea de echilibru și armonie sufletească însă pretinde, ca să se stabilească un raport de coordonanță între frumoasele succese și triumfuri realisate de cultura intelectuală și de altă parte între capitalul de viață morală-religioasă, întru sporirea căruia se luptă biserica de atâtea veacuri!

Tocmai aici ese la iveală rolul măreț al acestei sărbători de a ne fi un îndemn, ca pe lângă dobândirea de succese în știința lumească să nu năzuim și la sporirea vieții sufletești.

Viața omenească are și o parte din lăuntru, Omul pe lângă trebuința de a-și îngriji trupul hrănindu-l și căutându-i locuință mai are datorință și față de suflet, care tinde la ceva mai înalt și care trebue să fie satisfăcut în pornirea aceasta spre adevăr.

Cum însă întru satisfacerea acestor feluri de trebuințe omenimea n'a dovedit zelul cuvenit, e natural, că nici progresul dobândit în cele sufletești nu stă în raport direct cu cel realizat în cele lumești; ba putem zice, că după atâta slujire în cele din afară, omul cu toată bogăția materială a civilizației moderne, a rămas sărac sufletește.

Cu drept cuvânt zice Fr. W. Foester, că produsele civilizației de azi servesc mai mult rafinăria și degenerarea morală și duc la sălbătăcia moravurilor.

Tot astfel vrând nevrând trebue să admitem punctul lui de vedere, când ridică acuză contra culturii de azi, care ca o cultură esclusiv tehnică ce stă în contrast cu progresul în cele sufletești, abate privirea și judecata omului la chestiuni secundare și înstrăinează oamenii între olaltă, răpindu-le concentrarea internă.

Fapt fiind, că cu toate progresele culturale de azi, în ce privește înaintarea tehnică, înmulțirea și înfrumsețarea condițiilor de trai, precum și înmulțirea mijloacelor întru împăcarea plăcerilor de viață, omul nu și-a creat o mulțămire internă, și deci pe de parte de a-și fi putut adauge ceva la contingentul său de fericire, s'a ales cu un deficit în capitalul de armonie sufletească. Ca o problemă ce și așteaptă o grabnică resolvare se impune deci omului de azi: procurarea de condiții sau factori în economia de viață, de care atârnă realisarea dorinței de fericire, atât de așteptată și impusă drept țântă a tuturor ostenelelor sale în viață.

Cum însă în cultura de azi, care în esență este o cultură esternă și isvorâtă numai din nădejdile puse în credință, în o viață de dincoace, cultură, săracă în influențe binefăcătoare și pentru bunăstarea sufletului, — și cum cultura adevărată trebue necondiționat să aibă în vedere, în primul rând, nobilitarea internului, a inimei, nu rămâne de cât ca în căutarea condițiilor mai sus amintite să acceptăm și să ne lăsăm conduși de sfaturile sănătoase și binecuvântate, de îndrumările pătrunse de duhul dragostei creștinești ale evangeliei.

E timpul suprem, ca în concepția noastră de viață să lăsăm să pătrundă principiile de viață ce le desfășură biserica în învățătura sa de credință.

Să ne deprindem a privi aceasta învățătură nu ca în obiect de discuție distractivă, ba chiar ca ceva ce poate forma obiect de dispreț și critică necruțătoare, ci ca o condiție neapărată, în ce privește potrivirea și îndreptarea pașilor noștri.

Sărbătoarea Nașterii, ca simbol al păcii și al întăririi unor raporturi de frățietate între oameni, — după ce se cânta în irmoasele acestui praznic prin cuvintele „Mărire întru cei de sus, între oameni bună voire“, să ne fie un nou îndemn a ne lua ca bază în acțiunile și raporturile noastre de viață felul de viață al Mântuitorului, acea viață isvoritoare de fapte de binefăcătoare iubire chiar și pe sama contrarului și vrăjmașilor noștri, de oarece nici când pare că — nu s'a simțit lipsa a ne acomoda în acțiunile noastre normelor evangelice, ca tocmai azi.

Psalmul 48.

*După I. B **Rousseau**, de **N. Ținc**.*

Azi, la glasul meu, pământul,
prins de somn, să se deștepte!
Regi, popoare, către mine
azi auzul să-și îndrepte!
Universu'ntreg s'asculte,
stând smerit în calea lui,
Căci mi'nsuflă sfântul spirit
adevărul ce-am să-i spui.

Adunând averi în juru-i,
ridicat p'a lor grămadă,
Vanitosul om își duce
viața'n pompă și'n paradă.
Insă, vai, când vine moartea.
suverana lumii'ntregi,
Ca să-l ia fără de veste
încărcat de făr-de-legi!

Ce ajunge-atunci, sărmane,
Ce se face a ta stare?
Bogăția pământească
ce'nsemnează, ce preț are,
Când lipsit d'amici și rude,
și d'ori care bunătăți,
Tu, stăpânului din ceruri
gol și singur te arăți?

Ai văzut culcate'n raclă
făr de viaţă multe feţe,
Şi nu ştii că şi pe tine
moartea are să te'ngheţe?
Toţi, bogaţii şi săracii,
cei nebuni, şi cei cuminţi,
Toţi vom fi deopotrivă
sfăşiaţi de cruzii-i dinţi!

Mâni streine, hrăpitoare,
tremurând de lăcomie
Au pus degete flămânde
pe perduta-ţi avuţie.
Iar atunci, atunci când moartea
ţi-a oprit semeţul pas,
C'un mormânt îngust şi veşnic
cu atâta ai rămas.

Imbătaţi de visuri oarbe
şi plăceri mereu deşarte,
Uită oamenii c'aceasta
este singura lor parte,
Şi le pare că prezentul,
uneori strălucitor,
Va sta pururi precum este
neschimbat în viitor.

Inainte-i o prăpaste
rânjitoare stă căscată,
Insă omul, cu vederea
totdeauna'ntunecată,
Merge, plin de nepăsare,
peste râpe, printre stânci,
Unde moartea'n ori ce clipă
îl pândeste să-i dea brânci.

Titluri seci, mândrii deşarte,
de greşeli ori când pătate,
Acolo, ca tot ce este,
vor fi şterse, spulberate,
Iar cei răi, primind răsplată,
dela domnul cel etern,
Prăvăliţi vor fi'n gheeană
în văpaia din infern.

Voi, cei drepţi, să nu vă temeţi
de a omului putere;
Căci, ori cât de sus s'ar crede,
e nimic ce cade, piere,
Iar d'asupra ori şi căror
duşmani orbi şi cruzi despoţi,
Dumnezeu cumpăna ţine
şi ne judecă pe toţi!

Poveste.

Era în pragul Crăciunului. Isus şi cu nedespărţitul său tovarăş Petru coborâse iar ca întotdeauna din slava Tatălui său din ceriuri în cuprinsul acestui mohorât pământ, ca să samene pace şi bunăvoire între oameni, iar inimile copilaşilor să le umple de fiorul bucuriilor curate cu risipa din belşugul darurilor sale.

Şi de astădată coborâră deadreptul într'o pădure bătrână şi întinsă a ţării noastre. De aci porniră pe jos către oraş.

Dar brazii erau deşi şi opăciau cu braţele lor întinse pe cale paşii dumnezeeştilor drumeţi.

Atunci Isus atotştiutorul grăi brazilor în limba vuietului lor:

— „Daţi-vă în laturi să pot mai de grabă ieşi la larg".

— „Cine eşti tu, de cutezi să tulburi pacea libertăţii noastre?" — întrebară brazii.

— „Eu sunt Isus".

Brazii îşi clătinară crucea creştetelor lor, iar unul bătrân şi măruntat de urgia vremilor zise:

— „Tu nu eşti Isus, doar Isus e tatăl copilaşilor".

— „Eu sunt acela", — răspunse Isus.

— „Dacă, tu eşti acela, — răspunseră brazii întrun vuet prelung de jale, — de ce întru numele tău ne pustiesc oamenii mlădiţele noastre, copilaşii noştri. Asta nu poate fi voia Tatălui de sus".

Isus grăbit cum era n'a luat în seamă vaerul brazilor, ci se aşternu la drum zorind mereu pe bătrânul Petru.

Ajunseră în oraş. Era zi de mărturie. Târgul plin de brăduleţi şi lumea se îmbulzea nebună în jurul lor.

— „Ce înseamnă asta, Petre" zise Isus.

— „Ce să fie, răspunse Petru, îmbuibare omenească, vara pleacă oraşul la munte, iar iarna vin brazii muntelui la oraş; unii la alţii pe vedere".

— „Petre, Petre, zise învăţătoriul, iar ţi-a venit unda glumelor, cum vorbeşti aşa?"

— „Voiam să spun, zise Petru, că vara toată lumea din oraşe iese la munte, la aer şi verdeaţă: iar iarna aceste nevinovate mlădiţe, copiii brazilor falnici, încăpuţi pe mâna târgoveţilor lacomi, ajung aici pe piaţă, unde lumea îi cumpără ca să îi încarce cu podoabe şi cu darurile tale în ziua praznicului naşterii Tale".

Isus se posomoră.

— „O! Petre, Petre, auzit-ai vuetul brazilor colo de sus? Mi-e teamă că au dreptate".

— „Nu te lăsa ispitit de suspinele lor, zise Petru către Mântuitoriul; Tatăl nu le-a dat inimă şi ei n'au dreptate, când zic că îi doare pustiirea mlădiţelor lor".

— „De unde ştii tu, Petre, că nu-i doare şi pe ei lovitura de secure? — zise cu glasul blând marele maestru, — eu cred că au dreptate. Uite, ia în seamă, că în ţara asta an de an pier mii şi mii de brăduleţi, în 30—40 ani pier zece-douăzeci de păduri. Va să zică an de an piere germenele a zeci de păduri — întru numele Meu. Şi asta într'o ţară care vecinic se plânge că are puţine păduri şi din pricina asta i se strică clima. Nu, asta eu nu o vreau. E o nebunie Ş'apoi ce rost are măcelul acesta? Acolo unde eu m'am născut, nu-i pui de urmă de brad. Iar aici toată puzderia asta de viaţă tinără omorâtă fără cruţare ar putea-o înlocui măestria dibace a arborilor de hârtie".

Petru prinse a zimbi şi netezindu-şi barba zise:

— „Doamne, învăţătoriule, zadarnică ţi-ar fi truda înţelepciunii tale. Doar în ţara aceasta tot ce este e fals, totul e din hârtie, numai pomii de Crăciun le-au mai rămas aevea brazi. Lasă-le sărmanilor cel puţin asta una„.

s. s.

Trei colinde.

— Adunate de Nic. Păsculescu. —

I. La Crăciun

Dormiţi, Domni, dar nu dormiţi,
Florile dalbe,
De-mi dormiţi, de nu-mi dormiţi,
Florile dalbe,
Faceţi focul cam mai mare,
Ş'aprindeţi o luminare,
Ş'o candelă la icoană.
Şi-mi ieşiţi până afară,
Ca să vedeţi pe Cristos,
Cum vă vine de frumos,
De frumos, de cuvios,
Cu vesmântul mohorât,
Şi lung până la pământ.
Ear în spate şi în piept,
Scris mi-e luna, soarele;
Intr'amândoi umerei
Scrişi sunt doi luceferei.
Mâna stângă crucea mi duce,
Şi 'n cea dreaptă busuioc,
Crucea-i a bătrânilor,
Busuiocul fetelor,
Sănătatea tuturor.

II. La Anul nou.

De când Domnul s'a născut,
Şi pământul l-a făcut,
Şi cerul l-a ridicat,
Tot în stâlpi de argint,
Mai frumos l-a 'mpodobit.
Tot cu lună cu lumină,
Şi cu soare cu căldură,
Şi cu stele mărunţele
Şi cu luna printre ele,
Şi c'o rază la fereastră. —
Dar o rază unde mi este?
Mi-e sus la grădina veche.
Şi acolo cine şede?
Şede fiul cu-a lui mamă.
Fiul plânge, mama-i zice:
„Taci, fiule, nu mai plânge.
Că te oi scălda 'n lapte dulce,
Şi ţi-oi dărui pământul,
Pământul cu florile,
Şi cerul cu stelele,
Şi scaun de judecată,
Ca să judeci lumea toată".
Bună veste 'n astă casă
La boeri ca dumneavoastră,
La anul
Şi la mulţi ani!

III. La Botez.

Trimisu-mi-a Dumnezeu
Pe Ioan, sfântul Ioan,
Pe pământ ca să-l boteze.
Mi-a umblat,
Mi-a botezat
Limbile învrăjmăşite; —
Cetatea Ierodului
Nu se dă botezului,
Nici sfintei creştinătăţi.
Dar Ioan, sfântul Ioan,
La Dumnezeu se 'ntorcea
Şi aşa că mi-ş grăea:
„Doamne Sfinte-a tot Părinte,
Mi-am umblat,
Mi-am botezat,
Limbile învrăjmăşite;
Cetatea Ierodului
Nu se dă botezului
Nici sfintei creştinătăţi;
Să mi dai pe sfântul Dumitre
Să meargă cu crucea nainte;
Să-mi dai pe sfântul Ilie
Să-mi facă crucea să vie."
De cu seară
Fulgerară,
Peste noapte rău trăsniră,
Cetatea o 'nspăimântară,
Năvală la cruce-mi dară
Şi frumos se botezară,
Mai frumos se creştinară,
Şi cu mir se miruiră,
Şi cu Domnul veţuiră.
De acum până 'n vecie
Mila Domnului să fie.
Sănătate 'n aste case
Şi 'n altele cu bucurie,
La anul
Şi la mulţi ani!

Cugetări în preajma Crăciunului.

Se apropie zilele de prăznuire a Naşterii Domnului. Comoara preţioasă a cuvintelor noastre bisericeşti, glasul troparelor şi vocea preoţilor cucernici vor face încurând să răsune cuvinte divine despre pacea şi liniştea noastră, ca acum aproape două mii de ani, când la Naşterea Mântuitorului voci îngereşti cântau: „Mărire lui Dzeu întru cei de sus, şi pe pământ pace, între oameni bună voire" (Luca 2, 14).

Mărit lucru este când suntem în preajma zilelor de prăznuire a Naşterii Domnului, căci ne aducem aminte de însămnătatea venirii pe pământ a Fiului omului. Insămnătatea aceasta rezidă mai înainte de toate în faptul, că Mântuitorul a venit pentru a aduce *pace* şi *linişte* sufletelor ostenite şi chinuite. De aceea a numit Mântuitorul fii ai lui Dumnezeu pe făcătorii de pace. Această pace îi trebuia mai întâi sufletului nesatisfăcut şi turmentat de filosofia omenească, şi de aceea Mântuitorul, Dumnezeu fiind păcii, a propovăduit liniştea în chipul cel mai desăvârşit ca să fie înţeles de toţi.... „Veniţi la mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi vă voi odihni pe voi", — a zis Mântuitorul adresându-se sufletelor, cari căutau liniştea. (Matei II, 28)

Aceste cuvinte ne-au rămas ca un veşnic memento, care ne-aduce aminte, că numai la Mântuitorul e a se căuta liniştea. Dacă vom spune acum, că în decursul atâtor veacuri nici azi n'am ajuns la pacea, la liniştea propovăduită de Mântuitorul, putem spune şi cauza acestei nedesăvârşiri, care este aceea, că n'am căutat spre învăţătura adevărată a Mântuitorului despre pace.

Eu voeam să vă procur liniştea.... a zis Mântuitorul, când a rostit cuvintele de mai înainte. Şi ca să nu creadă cineva că El va dărui acea liniste, că o va da omului de-a gata, a îndrumat popoarele, a îndrumat neamul omenesc să înveţe dela dânsul, şi liniştea va fi câştigată.... „Invăţaţi dela mine",.... a zis Mântuitorul Isus....

Cu adevărat foarte uşor ar fi străbătut până la marginile lumii cuvintele acestea căpătând nenumăraţi apostoli ai faptei, dacă prin vorbele *a învăţa* nu s'ar fi cerut dela om să câştige tocmai aceste două lucruri: *smerenia* şi *blândeţa*. „Invăţaţi dela mine", zice Isus, „că blând sunt şi smerit cu inima". (Matei 11, 2 a)

A trebuit să rostească cuvintele acestea; nu din întâmplare a zis Mântuitorul că blândeţa şi smerenia vor produce liniştea; a accentuat tocmai aceste două cuvinte, pentrucă atotştiinţa-i spunea merev, că trufia, egoismul, ambiţia şi iubirea de glorie nelinişteso pe om, şi astfel liniştea o poate produce numai duşmanul acestora, adecă blândeţa şi smerenia.

In chipul acesta trec ideile despre liniştea propovăduită de Mântuitorul, pe dinaintea mea, o astfel de cugetare îi se impune mai ales preoţilor. Cuvine-se ca şi preoţii noştri să se gândească serios asupra adevăratului înţeles al păcei, pe care o lăsă Mântuitorul ca cea din urmă moştenire ucenicilor săi cu cuvintele: „*Pace vouă*", şi pe care apostolul neamurilor o numără între roadele Duhului sfânt. O astfel de pace creştinească ne trebue nouă tuturora. Toţi însetăm după dânsa, după cum cerbul doreşte apa isvorului de munte. Şi fiindcă Mântuitorul a arătat, că pace numai prin smerenie şi blândeţe se poate efectui, — preoţilor ca unor vestitori ai credinţei le revine rolul de căpetenie în a linişti prin aceste două condiţii însemnate valurile spumegătoare ale vieţii zilnice. Să ne năzuim mai întâi noi, cei în via Domnului, a ne câştigă faptice liniştea adevărată, care — cum foarte nimerit zice Henry Drummond — e „încredinţarea convingerii neclintite, liniştea eternă a unei credinţe, căreia lumea nu-i poate face nici un rău, siguranţa neclintită a unei inimi bazate în Dumnezeu"....

O astfel de linişte numai din curaj, din însufleţire poate ţâşni, numai din adâncă convingere poate veni la suprafaţă.

Ca veşnic exemplu de linişte creştinească avem pe Mântuitorul.

Cugetându-ne dar acum asupra modului cum ne-a învăţat Mântuitorul despre pace şi linişte, să avem nădejdea, că dela cugetări vom trece la fapte şi pe calea faptelor vom ajunge la rezultate pozitive. Dumnezeul păcii le va şi da darul celor cuprinşi de astfel de cugetări de a fi nu numai ei, dar şi credincioşii lor, totatâţia oameni blânzi şi smeriţi.

Generaţiile viitoare se vor arăta atunci înzestrate cu cele mai însemnate condiţii de viaţă creştinească pentru neamul nostru, iar atmosfera zilelor de mâne va fi mai curată ca a zilei de azi.

Gh Comşa
abs. în teol.

Cronică pedagogică.

Educaţiunea voinţii, ca ţintă a învăţământului,

de *G. Fl. Preşmereanu.*

Trăim într'un timp, când mai mult ca ori când se pretinde să ne înarmăm sufletul cu o voinţă firmă.

Nici nu e mirare, deci, dacă în ori ce sistem de educaţie *ca prima problemă de resolvat se impune formaţiunea şi oţelirea voinţii elevului*, ca temelie a caracterului său moral, şi ca cel mai desăvârşit ideal al individului şi al omenimii.

Spre a ne convinge despre însemnătatea unei voinţe firme, să aruncăm o privire asupra trecutului istoric al omenimii, cu bogăţia sa de monumente de artă, cercând să ne dăm samă, că oare cărei împrejurări e a se atribui creaţiunea acestora? Vom vedea, că toate acestea *sunt resultatul concentrării de voinţă a milioanelor de indivizi.*

Oare piramidele Egiptului s'ar fi putut ridica măreţe, înfruntând intemperiile alor mii de ani, dacă voinţa de fer a regilor n'ar fi ştiut ţinea în frâu puterile prinse în jugul sclăviei ale atâtor supuşi, angajaţi la ridicarea acelora?

Tot aşa, domurile superbe ale evului de mijloc, din cari fiecare piatră ni-ar vorbi de o muncă uriaşă isvorâtă din un simţ profund de evlavie.

Şi oare societatea, sistemul economic de azi, arta tehnică şi tot progresul modern nu s'au închegat tot numai din voinţa colectivă a atâtor milioane de indivizi, cari şi-au ştiut pune voinţa în serviciul unor idei măreţe, cari au luat trup în formele monumentale ale arhitecturii şi artei de azi? Ce comoară nestimată ascunde voinţa omului, de care putem fi mândri, câtă vreme se ştie, că în ea residă puterea credinţii noastre, şi care e deci *chezăşia desvoltării viitoare!*

Stabilită adevărata valoare a acestei facultăţi, să vedem ce serveşte de impuls în manifestarea ei?

In diferite timpuri ale istoriei substratul ei diferă, după sistemul de alcătuire socială şi concepţiile religioase corăspunzătoare.

Aşa în evul mediu individul trebuia să-şi conformeze voinţa sistematică de guvernare, având a se supune intereselor de stat şi să se plece în faţa severităţii de fer a autorităţilor.

In măsura, în care se trezeşte conştiinţa libertăţii individuale, omul îşi eluptă şi asigură un mod de manifestare tot mai liber de voinţă, determinată fiind aceasta numai de concepţia religioasă despre idealul transcendental propus de religiune.

Aceasta însă azi şi-a perdut terenul aşa, că individul de azi nu e determinat în actele sale de voinţă, *de nici o forţă internă sau esternă, ci acelea sunt un produs al propriei sale convingeri.*

Vorbind despre rolul de căpetenie ce e chemată o voinţă puternică să-l întrunească, putem susţinea, că dela modul cum ne ştim folosi de aceasta, atârnă soartea noastră.

Căci ori cine a putut esperia, că în măsura în care ne-o ştim validita faţă de alţii, silindu-i a se acomoda postulatelor ei, ajungem a fi *conştii de superioritatea noastră în faţa acelora.*

Cum vedem, e vorba aici de o putere ce nu se poate esprima prin cifre şi nu se poate pune la cântar, dar pe care totuş *suntem în stare să o potenţăm, să o înfrânăm şi să o punem în serviciul intereselor proprii chiar numai în virtutea puterilor noastre individuale.*

Au fost însă vremi şi nu e mult de atunci, când se trăgea la îndoială educabilitatea voinţii, când teorii despre determinism stăpâneau sufletul oamenilor, cari în presupunerea, că nu poate încăpea vorbă despre o creştere a voinţii, *declarau de prisos ori ce opintire în direcţia aceasta.*

La ce să-ţi baţi capul cu creşterea aceleia, — îşi ziceau oamenii — cu un oare care aer de fanatism, — dacă şi aşa nu e educabilă, lăsând pe copil în voia capricioasă a sorţii?

Şi de fapt aceste concepţii materialiste-pesimişte au şi aflat răsunet. Representanţii lor, depărtându-se în cercetările lor dela viaţa reală, căutau să se mişte în cercul de libertate al unei voinţe luate în înţeles teoretic, ba au dus-o până acolo, că cuvântul „voinţă" îşi perduse înţelesul ei de toate zilele.

Ce înţelegeau ei sub aceasta adecă? *O energie permanentă a sufletului, o facultate, care ce e drept residă în suflet, dar peste care acesta nu e stăpân, fiind espusă la diferite fluctuaţii, ca circulaţia sângelui, temperament, fantasie etc.*

Lucrul acesta îl esplică şi mai bine procedura de drept penal, în chestii de delicte criminale, când delicventului i se compută ca circumstanţe atenuante, anume împrejurări. Fiind vorbă însă de o voinţă activă nu trebue să ne cugetăm la ceva continuu, permanent, ce acţionează neîntrerupt zi şi noapte, căci ea îşi începe funcţiunea la începutul fiecărei acţiuni sau fapte, de chilin şi numai când apare scopul clar în faţă.

Avem de a face dară în cazul acesta cu un şir de voinţe, iar nu cu una permanentă.

Poate — ce e drept — să se repete aceaşi voinţă, dar manifestarea acesteia uniformă e condiţionată de ivirea aceluiaşi scop în claritatea conştienţei.

Ce urmează de aici? Nimic altceva, decât, că fiind vorba de întărirea acesteia, mai cuminte e *ca educatorul să fixeze înaintea ochilor sufleteşti ai elevilor un scop clar*, nizuind tot deodată a delătura din calea realizării lui toate pedecile. Despre îndreptăţirea acestui postulat ne putem convinge, din faptul, că ori de câte ori e vorba de scrierea vreunui articol, disertaţiii etc., în adunarea de date, precum şi în decursul lucrării întregi vom dovedi un zel cu mult mai mare, de cât când e vorba de o simplă lectură distractivă. *Lucrul se esplică prin faptul că scopul defipt serveşte de un impuls puternic la muncă.*

De ce n'am proceda tot astfel şi fiind vorbă de copii?

Se ştie doară, că de nimic nu se apucă copiii fără anumite motive concrete. Afară de aceea să nu credem, că cine ştie ce principii de viaţă îi servesc de îndemn copilului în acţiunile sale.

Faptul, că se spală de pildă — nu e de a se atribui simţului de curăţenie. Pe departe de a fi determinat de atari postulate, pe cari el nu le pricepe încă, copilul se sileşte simplu de dragul laudelor, sau determinat de frică de pedeapsă.

Tot astfel stă lucrul şi cu ţinuta sa în şcoală, unde examenele, testimoniul şi pedeapsa sunt tot atâtea stimule pentre hotărârile sale de voinţă. Deci fixarea de anumite ţinte, fiind ele în regulă generală hotărâtoare, cât priveşte escitarea voinţii elevului, nu se poate recomanda din deajuns.

In punctul acesta se pare, că esistă o analogie între lucrarea întreprinsă de spirit şi între modul de funcţionare a lor două petri de moară. Numai ajungând între acestea firele de cucuruz pare că desvoaltă ele adevărata energie. Atunci au ajuns să-şi cunoască adevărata lor chemare.

Tot astfel şi puterea de voinţă aşteaptă să i se determine ţinta sa, scopul ce are să-l realiseze.

*

Pentru a pune în acţiune actele de voinţă e de lipsă a deprinde mehanismul sufletului, regulându-l şi punându-l să funcţioneze un anumit timp, întocmai cum şi petrile înainte de a le pune în mişcare, trebue să fie pregătite pentru respectiva lucrare.

Numai după o deprindere şi funcţionare îndelungată şi săvârşită aşa zicând inconştient, vom putea defige elevului un scop anumit.

Inconştient zic, pentrucă trebue să se ţină cont, că el de cu vreme trebue dedat la deprinderi morale, chiar într'un timp, când nu poate pricepe noima faptelor sale şi nu e conştiu de motivele acelora.

Vom da aşadară copilului cât mai des prilej să îndeplinească fapte de binefacere, indiferent că îşi poate da samă de motivele acelora, rămânând ca mai târziu, după ce cercul de vederi i s'a mai lărgit şi inima lui a început a se mişca în faţa suferinţei şi lipsei altora, să începem a-i vorbi şi despre motivul adevărat al faptelor sale morale şi în legătură cu aceasta despre desele ocasiuni, ce i se îmbie întru a da probă de simţul său de compătimire şi binefacere.

Il vom face cunoscut cu misiunea bisericii şi problema statului, cu legăturile de comunitate socială ale supuşilor aceluia.

Acum se va împărtăşi de adevărată şcoală practică în deprinderea faptelor de binefacere.

Astfel purcezând în gruparea bucăţilor de cetire a tablourilor, în predarea întâmplărilor, în decursul lecţiunilor, el va întrezări uşor ţinta.

Tot asemenea îl vom deprinde şi la cruţare, curăţenie, le trezvie, la lăpădarea de desfătări, la muncă regulată şi putinţa de a-şi stăpâni boldurile.

Nu va trece nici o zi fără a-i impune câte o problemă din programul de acţiune de mai sus, spre rezolvare practică, în care scop va avea să se conformeze potrivit invocaţiilor date pe cale practică.

Azi de pildă — îi voi da prilej să facă o faptă de binefacere, să dovedească (prin fapta) simţul de milă prin îngrijirea unui bolnav, altă dată îi vom ispiti simţul de cruţare, trimiţându-l în oraş la târguit.

Cât priveşte înfrânarea poftelor, îl vom introduce în sânul unei societăţi de abstinenţă, iar despre stăpânirea de sine, pornirile sale de afect, despre isbucnirea: mâniei, cruzimei, etc., ne vom convinge aşa, că îl vom însărcina să-şi dea seamă în scris, că anume de câte ori s'a lăsat ispitit şi răpit de furia acestor patimi, şi de câte ori şi-a uitat de datorinţele de cinste şi bună cuviinţă faţă de alţii.

După ce prin deprinderi de felul acesta l-am făcut accesibil pentru îndeplinirea a tot ce e nobil fără vreun interes, din propriul său îndemn, după ce mintea lui începe să chibzuiască asupra motivelor faptelor sale, să-i deschidem o perspectivă şi în teatrul vieţii sociale, defigându-i şi factorii conştienţii morale a omului.

Acum e timpul potrivit a-i vorbi de iubirea deaproapelui, care determină pe oameni la lucrarea în comun şi ajutorarea reciprocă, care îi face capabili de acel simţ nobil, ce le impune imperativa datorinţă de a grăbi în ajutorul celui lipsit, precum şi o cruţătoare tractare a greşelilor altora.

Să insistăm dară, ca copiii să esercite fapta moralei practice.

Să le dăm prilej a îndeplini fapta morală, în loc de a le predica la tot pasul despre diferite regule, principii, şi în loc de a le înşira la poveşti, cu pilde de fapte de eroism şi iubire creştinească.

Dovadă de adevărat eroism, şi virtute dă acela, care se ştie învinge pe sine, prejudiţiile şi jertfele sale.

(Va urma).

AMVONUL.

Predica

rostită de *Aurel Popoviciu*, cu ocazia cuminecării elevilor seminariali din Sibiiu.

> Amin, amin zic vouă, de nu veţi mânca trupul fiului omenesc şi nu veţi bea sângele lui, nu veţi avea viaţă întru voi.
>
> Ioan cap. 6 v. 53.

„Iubiţi elevi! Azi când, în urma slujbei de duhovnic ce o port la seminarul nostru, trebue să încep lucrarea grea, care este menită pe voi să vă curăţească de păcate şi să vă sfinţească, iar mie să-mi dea mângăerea şi bucuria datorinţei împlinite, gândul mă poartă îndărăt, în acelea vremi îndepărtate, când omenimea, dupăce ani dearândul zădarnic s'a trudit să iasă din atmosfera grea, care o înăduşea, din întunerecul greu ce-i învăluia sufletul, şi în care a ajuns prin propria sa vină, aştepta cu lăcomie pe izbăvitorul, care din starea sa decăzută să o ridice şi la o viaţă mai senină să o înalţe. Din negura acelor vremi îmi răsare în minte figura blândă a Omului-Dumnezeu, care înduioşat de starea deplorabilă în care oamenii s'au scufundat, le zice acestora: „*veniţi la mine toţi cei osteniţi şi însărcinaţi şi eu voi odihni pe voi*". (Mat. 11 v. 28). Cu învăţăturile sale mântuitoare El aprinde între oameni focul unei revoluţii întinse peste marginile Palestinei, în urma căreia o lume de idei şi aspiraţii învechite se prăbuşeşte şi pe ruinele ei se ridică o împărăţie în care „*poporul cel ce şedea întru întunerec, a văzut lumină mare şi celor ce şedeau în laturea şi în umbra morţii, lumină a răsărit lor*". (Mat. 4. v. 16). Văd cu ochii sufletului meu apostolii şi ucenicii Mântuitorului cum înfruntă cu bărbăţie cele mai cumplite chinuri pentru propoveduirea nouei evangelii şi deodată cu ei mi-aduc aminte şi de oastea fără de număr a mucenicilor şi martirilor, cari pentru credinţa lor şi pentru propoveduirea ei în cele mai largi cercuri, nu numai că au îndurat cele mai înfiorătoare maltratări, ci au stropit pământul cu sângele lor nevinovat, ca şi Acela, a cărui mărturii şi slujitori se numiau. Sufletele acestor martiri, apostoli neînfricaţi ai unor vremi mai bune pentru oameni, erau tot mereu adăpate la izvorul dătător de viaţă al credinţei în Dumnezeu, făcătorul şi purtătorul de grije a tuturor lucrurilor din lume, erau hrănite cu hrana duhovnicească din masa Stăpânului, şi de aici aceea linişte şi seninătate, cu care mergeau spre moarte pentru învăţăturile Celui ce pentru izbăvirea noastră din robia păcatului „mânile şi le-a întins pe cruce" (cânt. bis.)

Azi, după scurgerea atâtor veacuri, viaţa religioasă dela început, pare a fi scăzut şi cuvintele psalmistului „*nu este cel ce face bine, nu este până la unul*" se pare că nici odată n'au fost de mai mare actualitate, ca tocmai în timpul nostru. Până când în primii secoli ai creştinismului sufletul era acela, care avea parte de o deosebită îngrijire, azi trupul cel peritor este idolul omului, căruia acesta i se închină cu predilecţie, iar sufletul nici pe departe nu se îmbracă cu haina care l-ar împodobi cu adevărat, nici nu se hrăneşte cu hrana, care l-ar face viu. Şi de unde acest contrast izbitor între trecut şi între present? Credinţa creştină, care în primii ani a încălzit atâtea suflete, azi să fie perdut din căldura ei primordială? Nu! Ea şi astăzi încălzeşte din destul pe cei ce-şi adapă sufletele la izvorul ei limpede şi nesecat, şi azi face minuni, şi azi e mai tare chiar ca naţionalitatea! Şi azi nu naţionalitatea turco-arabă, ci mohamedanismul fanatic face ca adnexarea problematică a Tripolitaniei să-i coste pe Italieni atâta sânge şi avere. De altă parte poporul odinioară ales, deşi împrăştiat peste ţări şi mări fără nici o organizaţie naţională, trăeşte ca popor jidovesc, tocmai în urma alipirii sale neşovăelnice la credinţa strămoşilor săi. Sau doară masa Stăpânului azi nu este atât de bogată în hrană duhovnicească, cum a fost în primii secoli ai erei creştine? Nu! Şi azi la altare zi de zi se junghie mielul lui Dumnezeu, cel ce ridică păcatele lumii, şi azi se găteşte în biserici ospăţul bogat al Domnului, care junghie viţelul cel gras, pe fiul său unul născut, de bucurie, că din ţara îndepărtată a păcatului ne-am întors iarăşi în braţele părinteşti; şi la acest ospăţ sunt chemaţi toţi oamenii, cari prin botez s'au făcut membri ai bisericii lui Hristos. Tot creştinul ştie şi e convins chiar, că nu numai trupul, ci şi sufletul are trebuinţă de hrană. Aceluia îi trebueşte hrană materială, iar acesta înseteză după hrană spirituală; şi cu toate acestea mulţi din cei chemaţi pretextând fel şi fel de cause, nu se grăbesc a se împărtăşi din ospăţul Domnului, mulţi rămân surzi la cuvintele Mântuitorului: „*Amin, amin zic vouă, de nu veţi mânca trupul fiului omenesc şi nu veţi bea sângele lui, nu veţi avea viaţă întru voi*".

Păcat strigător la cer comit unii ca acestia şi dispreţul ce-l arată faţă de un dar atât de mare, cum este împărtăşirea cu trupul şi sângele Domnului, care ni s'a dat nu în urma vredniciilor noastre, ci în urma bunătăţii infinite a lui Dzeu, în ziua dreptei judecăţi îi va face vrednici de osândă şi de vecinicele munci. Cu câtă bucurie nu primeşte omul invitarea la masa semenului său, câtă măgulire nu-şi face el, robul trupului, din aceastǎ invitare; iar când este chemat la ospăţul cel duhovnicesc, atunci râvna îi scade, şi sufletul, care doreşte, mai mult ca ori ce, hrană spirituală, îl lasă flămând şi însetat.

Nimic mai natural, ca acesta că sufletul să dorească a se împreuna cu Dzeu din care a eşit. Peatra aruncată în văzduh, se năzueşte iarăşi spre pământ de pe care a fost ridicată, râurile se grăbesc spre mare, căreia îşi mulţămesc esistenţa, arborele nu se desface de rădăcina din care a crescut, şi după aceeaş lege sufletul doreşte împreunarea cu Dumnezeu, din care el face o mică părticică. Sufletul voeşte împreunarea cu Hristos, el doreşte să fie hrănit la masa duhovnicească a Stăpânului, căci făcând aceasta îşi câştigă dreptul de a zice despre sine „*nu voi muri, ci voi fi viu şi voi cunoaşte lucrurile Domnului*" (ps. 97 v. 17). Insuşi Mântuitorul confirmă adevărul esprimat de psalmist, zicând: „*Eu sunt pânea cea vie, care s'a pogorât din cer; de va mânca cineva din pânea aceasta, va trăi în veci, şi pânea care eu voi da, trupul meu este, care eu îl voi da pentru viaţa lumii*". (Ioan 6 v. 11) Şi într'adevăr, iubiţilor, prin întruparea fiului lui Dumnezeu, pâne vie s'a coborât nouă din cer, pe care mâncând-o, ne-am desbrăcat de omul cel vechiu păcătos, ne-am depărtat dela înşelăciunea cea veche şi ne-am îmbrăcat în haina cea strălucitoare a credinţei, nădejdii şi a iubirii întru Hristos Isus Domnul nostru. Văzut-aţi pe omul, care şi-a cheltuit o bună parte din viaţă în fără de legi, după ce si-a descoperit duhovnicului său ranele sufletului şi după ce s'a împărtăşit în faţa altarului cu trupul şi sângele lui Hristos, cum s'a umplut de bucurie şi cum ochii îi vărsau lacrămi de fericire. Dar mărturie acestui adevăr îi sunteţi şi voi, iubiţilor, căci am văzut, cum după ce cu sfială v'aţi apropiat de sfânta cuminecătură, după ce aţi primit întru voi trupul şi sângele Domnului, v'aţi schimbat modul de trai şi de gândire. V'am văzut adâncindu-vă întru voi înşi-vă, şi văzând cât de înălţaţi sunteţi cu sufletul după împărtăşire, aţi luat hotărârea firmă de a nu mai păcătui. Atunci şi zile dearândul după aceea, ca prin farmec au dispărut dintre voi micile hărţueli şi măruntele patimi, şi toţi eraţi pătrunşi de o înaltă sfinţenie. Cuvintele Mântuitorului „*Cel ce mănâncă trupul meu şi bea sângele meu, întru mine rămâne şi eu întru el. Precum m'a trimis pe mine Tatăl cel viu, şi eu viez prin Tatăl, şi cel ce mă va mânca pe mine, acela încă va fi viu prin mine*" (Ioan 6 v. 56—57), în acele zile de adâncă linişte şi sfinţenie aveau mare valoare pentru voi.

In raport cu viaţa senină şi îndestulită a acelor ce îşi îngrijesc cu scumpătate sufletul, cât de stearpă e viaţa acelore, cari din diferite motive, pe cari înşişi le făuresc, foarte rar sau nici odată nu caută să-şi hrănească sufletul cu mâncarea duhovnicească a sfintei cuminecături. Aceştia sunt robi ai pântecelui, pentru îndestulirea căruia nu se sfiesc a întrebuinţa ori şi ce mijloace chiar şi de acelea, cari sunt deadreptul vătămătoare pentru sufletul lor.

Cel ce spre paguba sufletului, numai trupului i se închină, se scufundă tot mai mult în noroiul patimilor şi al păcatelor, îşi macină viaţa în fel şi fel de frământări şi zbuciumări, iar bisericii doar cu numele numai îi mai aparţine. Acesta ne având legătură cu biserica, încetă de a mai avea legătură şi cu capul nevăzut al bisericii, adecă nu mai petrece în Hristos şi Hristos nu rămâne întru el. De câte ori este în primejdie trupul, aleargă la doftor, dela care aşteaptă tămăduire; îi este bolnav sufletul, aceasta însă nu-i face nici o grije, şi-l lasă şi pe mai departe să pătimească. Sufletul, care face pe om, pe care dacă-l perzi înzădar ai dobândi toate bunurile pământului, să-l laşi flămând şi însetat, neîmbrăcat ca o cămaşă pustie, iată cea mai mare nesocotinţă şi ignoranţă.

Dar nu numai pentru viaţa de pe pământ, ci şi pentru viaţa în care intrăm prin uşa mormântului, este de mare folos cuminecătura, căci zice Isus în evangelia lui Ioan: „*Cel ce mănâncă trupul meu şi bea sângele meu, are viaţa vecilor şi eu îl voi învia pe el în ziua cea de apoi*", (cap. 6 v. 56). Ne-am îngrijit în viaţă sufletul, l-am hrănit cu trupul şi i-am stâmpărat setea cu sângele Domnului ori de câteori el a reclamat, atunci când ceasul despărţirii de lume ne sună, sprijiniţi pe toiagul faptelor noastre bune, fără sfială şi fără frică vom trece pragul vecinicie, căci ştim, că acolo, încă de când vieţuiam în lume, Mântuitorul ni-a gătit loc de odihnă.

Iubiţilor elevi! Pe cât de mare este darul, de care ne-am învrednicit, când ni s'a dat să ne putem împreuna cu Hristos ori de câteori voim, pe atât de mare şi neiertat este şi păcatul, pe care îl săvârşeşte omul, care nici măcar de douăori sau odată pe an nu se cuminecă. Voi feriţi-vă nu numai acum, ci şi în viitor de acest păcat urgisit; iar acum, când masa Domnului se găteşte pentru voi, când aveţi înaintea voastră cea mai aleasă şi scumpă mâncare şi beutură, însuşi trupul şi sângele lui Hristos, cu gânduri înalte şi cu inimi curate să vă apropiaţi, ca ospătându-vă bine să rămâneţi în Hristos şi Hristos să rămână întru voi şi să vă facă vii!

Pentru săraci.

La darurile de Crăciun, ce se vor împărţi Vineri la 23 Decemvrie v. (cu începere dela ora 2 d. a.) în localităţile Reuniunii sodalilor români din Sibiiu, au mai dăruit: A. Bârseanu, prezidentul „Asociaţiei", 5 cor., Letiţia Bologa n. Papiu, soţie de director şi Dr. Vasile Danu, advocat, câte 2 cor., Maria Dr. Piso născ. Turcu, soţie de adv., Malvina Verzariu n. Şocaciu, soţie de funcţ. de bancă, Elena Sucia, soţie de protonotar comit., câte 3 cor., Emilia Dr. Raţiu, văduvă de adv. 4 cor., membrii „Reuniunii românilor ardeleni" din Marxloh, prin prezidentul Nicodim Rusu, măestru pantofar şi prin cassarul V. Surtea 44 cor., dşoara Elena Petraşcu, directoară 10 cor., elevele interne ale şcoalei „Asociaţiunii", din banii lor de busunar 10 cor., dşoarele E. şi A. Proşteanu 2 cor., Paul Munteanu, colonel pensionat 2 coroane, doamna Ana Popa, văduvă de adv. 4 cor., fraţii Stefan şi Petru Moga franzelari, câte 50 colăcei, I. Uhl, brutar 30 pânişoare, I. Kell, franzelar mai mulţi cozonaci.

Aducând cele mai sincere mulţămite pentru prinos, rugăm publicul nostru să fie cu îndurare către săraci.

Sibiiu, 21 Decemvrie v. 1911.

Comitetul „Reuniunii sodalilor rom. din Sibiiu".

Vic. Tordăşianu
prezident.

Stefan Duca
notar.

NOUTĂȚI.

Sărbători fericite dorim tuturor cetitorilor, colaboratorilor și binevoitorilor ziarului nostru.

*

Numărul proxim al ziarului nostru apare Vineri, săptămâna viitoare, la orele obicinuite.

*

Domnul prim-ministru operat. Contele Khuen-Hédervá'y, prim-ministrul țării, care suferia de mult de o boală de ochi, a fost operat cu bun succes zilele trecute. In vre-o zece zile domnul ministru-prezident va fi deplin sănătos.

*

De când se serbează Crăciunul? Serbarea Nașterii lui Cristos, lucrul pare destul de curios, nu era obișnuită în primele veacuri. In locul ei se serbau alte festivități, ca bună oară nunta dela Cana Galileii, a cărei serbătorire azi nu mai există. Nașterea Domnului s'a serbat mai întâi pe la mijlocul secolului al patrulea; dar nu s'a generalisat decât ceva mai târziu. Festivitatea s'a pus dela început pe ziua de 25 Decemvrie, care după o veche tradițiune se consideră ca adevărata zi de naștere a lui Cristos. Noua serbătoare a trecut din apus spre orient, până în Siria, Palestina și Egipet, ear pe la anul 430 a pătruns aproape pretutindeni și a înlocuit alte festivități.

*

La temniță. Domnul *O. Goga* a fost invitat să-și înceapă Mercuri, săptămâna viitoare, pedeapsa de o lună, dictată în procesele de presă avute ca director al *„Țării noastre“*; pedeapsa și-o face în temnița de stat a Seghedinului.

*

De urmat. In mai multe parohii din dieceza Gherlei, cum scrie *Unirea*, s'a oprit la înmormântări beutura de rachiu, bere și vin, ca pomană pentru morți. Lucrul acesta s'a făcut la inițiativa protopopului Ioan Pop din Nușfalău încă pe la sfârșitul anului 1910. S'a observat, că pomenile pentru morți îmbogățesc mai ales pe străini; ear poporul nostru se demoralisează prin petreceri, care prea adesea trec în abuz.

*

Nouă revistă literară. In săptămâna viitoare va apărea o nouă revistă literară, și va purta numele *Chemarea*. Publicațiunea se tipărește în București și este călăuzită de duhul literaturii moderne din Apus. Conține 16 pagini text, în format mare. Un exemplar 10 bani.

*

„Poporul român din statul ungar“. Acesta este titlul unei cărți de mare valoare, pe care domnii *Silvestru Moldovan,* directorul ziarului „Gazeta Transilvaniei“ din Brașov și Dr. *George Proca*, secretar consistorial în Sibiiu, au intențiunea să o scoată din tipar în cursul anului ce vine. Amănunte se cuprind în *„apelul“* care se alătură ca supliment la numărul de față al ziarului nostru și asupra căruia atragem deosebita atențiune a tuturor cetitorilor.

*

† Sidonia Muntean n. Roșu, văduvă de sub-jude reg. în Sibiiu, după lungi și grele suferințe și-a dat nobilul suflet în mânile Creatorului la 1 Ianuarie 1912, în etate de 52 ani. Rămășițele pământești ale defunctei au fost înmormântate în 3 Ianuarie 1912, la 2 ore p. m., după ritul bisericii gr.-or. în cripta familiară din cimiterul de lângă biserica gr.-cat. din Sibiiu. Fie-i țărâna ușoară și memoria binecuvântată!

*

† Ioan Codrean, paroh gr.-or. român în Ș'ciău, a trecut la cele eterne în 19 Decemvrie v. în al 70 lea an al etății, și a fost înmormântat Miercuri, în 21 Decemvrie v. ora 10 a. m. Odihnească în pace!

*

† Alexiu Ardelean proprietar, membru în comitetul parohial și în reprezentanța orășenească, în Beiuș, membru ordinar al „Asociațiunii“ etc, după un morb scurt și greu și-a dat sufletul în mânile creatorului, Marți în 2 Ianuarie st. n. la orele 12 a. m. în al 56-lea an al etății. Rămășițele pământești ale defunctului au fost depuse spre vecinică odihnă Joi în 4 Ianuarie n. la orele 2 d. m. în cimiterul gr.-or. rom. din Beiuș. Odihnească în pace!

*

Coroane eterne. Membrul fundator al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, dl Dr. *Vasile Preda,* advocat, în loc de cunună peritoare pe cosciugul mult regretatei sale nașe *Sidonia Munteanu n. Roșu*, dăruește fondului Episcopul Nic. Popea pentru masa învățăceilor meseriași al numitei Reuniuni 30 cor.

*

Craniul principelui Caragheorghevici. Din Viena vine știrea, că Dumineca după-amează s'a găsit într'un tufiș al cimiterului St. Marx un craniu învelit în niște foi de ziar. O comisiune a constatat, că acest craniu este al principelui Alexandru Caragheorghevici Sicriul principelui și al soției sale, al principesei Maria, vor fi transportate la Topola.

*

Lege împotriva opiului. Consumarea necumpătată de opiu a produs mari pustiiri în anii din urmă în orașele Franței. De aceea, cum se vestește din Paris, 50 de senatori au înaintat camerei un proiect de lege, care va restrânge vânzarea de opiu. Conform acestui proiect, în viitor numai farmaciile vor avea dreptul de a vinde opiu și exclusiv în urma ordinațiunii medicale.

*

Colonizare de ciangăi. Reuniunea economică din comitatul Veszprém, într'una din ședințele sale din urmă, a hotărât să colonizeze în părțile Balatonului ciangăii bucovineni. Se nădăjduește, că această colonizare pe la Balaton va izbuti mai bine, decât colonizările încercate în alte locuri ale țării.

*

Motiv de supărare. Unchiul: „De ce plângi, Mitică?“ — Băiatul (urlând): „Toți frații mei au vacanță de Crăciun; numai eu n'am vacanță!“ — Unchiul: „Și pentru ce n'ai?“ — Băiatul: „Pentrucă mama nu m'a dat încă la școală“.

*

Tifos în Deș. Boala tifosului s'a respândit atât de mult în orașul Deș, încât primăria a dat ordin, în care locuitorii sunt îndemnați să nu mai bea nici un fel de apă înainte de-a o fierbe.

*

Rugare. Librăria *„Neamul Românesc“* societate Cooperativă pe acțiuni, Cal. Victoriei 107, București, în dorința de a răspândi cât mai mult scrierile românești de peste hotare roagă pe toți dnii autori de cărți a-i trimite spre vânzare scrierile Dlor. Tot odată vestește pe toți românii, că ziarul *„Telegraful Român“* se găsește de vânzare cu numărul la numita librărie.

*

Otrăvirile din Berlin. Am anunțat cazurile numeroase de intoxicație, întâmplate la asilul de noapte al Berlinului. S'a stabilit, că nenorocirea se datorește rachiului vândut de mai mulți neguțători. Rachiul, care conținea alcool metilic, a fost confiscat și mai multe magazine închise. Numărul morților s'a urcat la 80, ear al îmbolnăvirilor la 200.

*

Limba croată limbă oficială. Din Fiume se scrie, că începând cu 1 Ianuarie 1912 s'a introdus limba croată ca limbă oficială în toate oficiile publice din Dalmație, și astfel s'a înlăturat întrebuințarea de până acum a limbii oficiale germane și italiene. Partidele croate dalmațiene au purtat aspră luptă, până ce au obținut acest resultat.

*

Deraiare. Intre stațiunile Ilia murășană și Brănișca a deraiat Marți noaptea un tren de mărfuri. Cinci vagoane s'au răsturnat și în parte s'au sdrobit. Altă nenorocire nu s'a întâmplat.

*

Știre ziaristică. Am primit la redacție primul număr din *Gazeta Preoților* Apare în fiecare Joi, sub conducerea unui comitet, în București, Strada Sârbei-Vodă, Nr. 99 Abonamentul 10 lei pe an.

*

La fondul Victor și Eugenia Tordășianu pentru înzestrarea fetelor sărace al Reuniunii meseriașilor români sibieni au mai dăruit: George Topolog, învățăcel măcelar 40 bani, Trandafir Dragomir, par. (Arpașul inf.) 1 cor., Ioachim Părău, adm parohial (Agnita) 20 bani, Alexandru Vidrighinescu, paroh (Ocna-Sibiiului) și soția sa Elisabeta n. Henteș 2 cor., Mihail Bolte, pantofar, în amintirea socrei sale Eva Eid 50 bani, Nicolae Gheaja, paroh (Laslea-mare) și soția sa Eufemia născută Avram 1 cor., Ioan Martin, înv. măsar 50 bani, George Homsea, paroh (Brețcu) 1 c., Nicolae Ursu, înv. lăcătuș (Ocne) 50 bani.

*

Mulțămită. Dl. *Nicolae Stoicovici*, paroh gr.-or. rom. în comuna Mălâncrav, protopresbiteratul Sighișoarei, a dăruit bisericei suma de 80 coroane, ear spre scopul edificărei școalei, deja terminată, 20 coroane. In numele comitetului parohial subsorisul îi esprimă mulțămită și pe această cale. Mălâncrav, la 17/30 Decemvrie 1911 *Aureliu Vlăduț* învăț. gr.-or. conf. rom.

*

Subvenționarea orașelor ardelene. Ministrul președinte ca ministru de interne a distribuit orașelor din țară subvențiunea luată în budgetul din 1911. Orașele ardelene au primit următoarele sume: Murăș-Oșorheiu 20.000 coroane; Clujul 7500; Alba-Iulia și Orăștia câte 6000; Aiudul, Bistrița, Deva, Gherla, Mediașul și Szepsiszentgyörgy câte 5500; Ocna, Gy-Szt-Miklós, Reghinul, Deșul și Turda câte 5000; Făgărașul, Hațegul, Hunedoara, Kézdivásárhely, Székelyudvarhely câte 4500; Abrudul, Ibașfalău, Csikszereda și Cojocna câte 4000; Brașovul și Sibiul câte 3500 cor.

*

Un caz de telepatie. *Tribuna* din Roma istorisește un caz remarcabil de telepatie, întâmplat în prima zi de Crăciun în orașul Bari. Fiul unui căpitan Marcucci, la o anumită oră din zi, a tresărit deodată cuprins de spaimă. I s'a părut că vede pe tatăl său, care e dus în răsboiul din Africa, împușcat și omorât de un soldat turc, ascuns după un arbore. In aceeaș zi o telegramă aducea vestea morții marchisului Marcucci, căpitan al regimentului italian de infanterie nr. 61.

*

Sfințire de școală. Sfințirea noului edificiu școlar din comuna Daneș se face în ziua de „Anul nou“ 1912 vechiu. După sfințire „banchet“, covert 3 coroane. Seara se va da o producțiune teatrală, de diletanții societății „Junimea“ din Daneș, precum și concert cu concursul corului pedagogilor dela seminarul ‚Andreian‘ din Sibiiu. Inceputul la 7 oare seara. Venitul curat e destinat în favorul școalei. Supra solvirile se primesc cu mulțumită și se chitează publice.

*

Piesă teatrală primejdioasă. Au apărut de curând amintirile unui director de teatru prusian, care între altele povestește următoarea întâmplare: O trupă din Berlin făcea un turneu prin Stiria și Carintia. Intr'un oraș mărișor austriac era să se represente piesa *Faust.* Directorul a mers la poliție, să ceară învoire. Șeful dela poliție, auzind despre Faust, a zis: „Ce fel de dramă este?“ — „O tragedie de *Goethe*“, a răspuns directorul. — „Goethe, Goethe, cine-i dl Goethe?“ — „Este marele poet german și fost ministru la Weimar“, a răspuns directorul. Șeful nedumerit a întrebat: „Ce fel de persoane joacă în piesă?“ *Faust*, un om învățat, *Mefisto* satana“. . . . „Cine zici că e Mefisto?“ — „Mefisto este însuș dracul“. — „Cum? dracu'? D-ta vrei să pui pe scenă astfel de persoane? Să mă ierți, dle, un drac în teatru este absolut cu neputință!... Vei avea bunătate, dle director, să-ți alegi o piesă mai puțin primejdioasă“, a terminat mult îngrijatul șef de poliție. — Directorul, în locul lui Faust, a pus pe afiș piesa *Fiul sălbătăciunii*, care a și fost bine primită de publicul orășelului.

*

Bioscopul Apollo din piața Hermann are tot la două zile program nou, variat și interesant Representații se dau la orele 6 și 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci și sărbători la 3, $4^1/_2$, 6 și 8. In fiecare zi cântă la representație muzica militară.

Viață socială.

Serată teatrală cu joc în Dej. Comitetul filial din Dej al Societății pentru fond de teatru român aranjază în ziua de anul nou, 1/14 Ianuarie 1912, în sala Hotelului „Hungaria“ serată teatrală împreunată cu joc, începutul precis la orele 8 seara.

*

Petrecere în Coroisânmărtin. Comitetul parohial din Coroisânmărtin invită la petrecerea împreunată cu teatru, cântări și joc, ce se va aranja Luni, 26 Decemvrie v. 1911 (a doua zi de Crăciun) în sala școalei de stat cu concursul tinerimii gr.-orientale rom. din loc. Inceputul la $7^1/_2$ oare seara.

*

Teatru în Săliște. Luni, 26 Decemvrie 1911 (8 Ianuarie 1912) a doua zi de Crăciun, se joacă în sala festivă a școalei române din Săliște piesele teatrale: I. Scenă militară predată de copiii de școală II. Nevasta lui Cerceluș, farsă într'un act, de P. Locusteanu, predată de corpul învățătoresc. Inceputul la $7^1/_2$ oare seara; după producțiune joc.

*

Teatru în Hațeg. „Reuniunea română de cântări din Hațeg“ invită la producția teatrală ce se va aranja Luni, 26 Decemvrie v. 1911 (a doua zi de Crăciun) în sala cea mare a hotelului „Mielul de aur“ din loc. Inceputul la 8 ore seara. Se joacă I. Dragostea copilărească, comedie într'un act de C. Morai. II. Nevasta lui Cerceluș, farsă într'un act de P. Locusteanu. Dans.

*

Teatru în Orăștie. Secția industrială a „Reuniunii economice române din Orăștie“ va da o reprezentație teatrală Luni, în 26 Decemvrie st. v. 1911 (a doua zi de Crăciun) în sala cea mare dela hotelul „Central“. Inceputul precis la 8 ore seara. Se joacă *„Bărbierul din Sevila“*, comedie în 4 acte, (trad. de H. Leoca). După teatru urmează dans. In pauză un grup de tineri meseriași va juca „Călușerul“ și „Bătuta“.

Din România.

Noua lege sinodală, votată din partea corpurilor legiuitoare române, a fost sancționată și promulgată. Prin ea să scot din valoare toate dispozițiile din legea sinodală de mai nainte considerate de necanonice din partea sfântului sinod. Primul și cel mai însemnat pas pentru restabilirea păcii, ordinei și a disciplinei în biserica gr.-ort. din România e făcut deci, și acum are se urmeze al doilea: alegerea noului Mitropolit-Primat. După știrile pe cari le avem, guvernul român a căzut de acord cu membrii sfântului sinod, pe cari i-a consultat, ca în fruntea bisericii se fie pus, ca Mitropolit Primat, P. S. Sa, Episcopul *Timuș* al Argeșului. In locul seu va fi apoi ales episcop P. S. Sa, Arhiereul Meletie Constănțeanul, iar Episcop la Roman P. S. Sa Arhiereul Calist Botoșeneanu. Hotărâre pentru convocarea colegiului electoral încă nu s'a luat din partea guvernului român, dar alegerile acestea la tot casul se vor face încă în cursul sesiunei actuale parlamentare.

Recomandăm de nou cetitorilor noștri cartea *„Din cele trecute vremi“*, însemnări despre începuturile graiului, culturei și literaturii neamului românesc, de *Virgil Onițiu*, director al liceului nostru din Brașov. Cartea aceasta, de mare folos tuturor intelectualilor noștri, costă 2 coroane, plus 20 bani porto poștal și să poate comanda dela autor, în Brașov (Brassó)

Teatru.

Sâmbătă, în 6 Ianuarie n. se dă la orele 3 d. a. piesa pentru copii *„Hänzel und Gretel“*, iar sara *„Heimliche Liebe“*, operetă nouă, care e mult lăudată și are să placă publicului sibian.

Dumineca d. a. la orele 3 se dă piesa comică *„Robert și Bertram“*, iar sara comedia *„Gretchen“*.

Luni pentru a doua oră opereta *„Heimliche Liebe“*.

Un protest.

Dela societatea *„România Jună“* din Viena primim spre publicare următorul comunicat:

„Jurnalele din Bucovina au adus vestea, că la liceul gr.-or. din Suceava, unii profesori cosmopoliți au hotărât să înlocuiască costumul național al elevilor români, cu o uniformă copiată după costumul național al Nemților din Stiria.

Pe acești profesori vandali, cari înlătură într'un mod atât de samovolnic portul nostru național dela unicul liceu din Bucovina, a cărui majoritate de elevi și profesori o formează „Românii“, societatea academică „România Jună“ din Viena întrunită în adunarea plenară extraordinară din 26/XII 1911, îi înfierează în fața opiniei publice românești, și apelează la simțul național al elevilor și al părinților lor, ca *să nu-și lapede portul lor național* și să boicoteze în tot felul și cu ori ce mijloace uniforma cea străină, impusă lor cu diasila.

Fiind liceul gr.-or. din Suceava un liceu confesional, susținut din banii fondului religionar românesc, „România Jună“ apelează la membrul ei onorar I. P. S. Sa, Mitropolitul dr. Vladimir de Repta, și-l roagă cu insistență ca Exelența Sa în calitate de cap al fondului religionar gr.-or. român, și prin urmare și al liceului din Suceava, să întreprindă pașii necesari pentru desaprobarea și înlăturarea acestei samovolnicii, precum și pentru pedepsirea acelor vandali lipsiți de simț estetic și național“.

Serate de-ale meseriaşilor noştri.

Joi, în 28 Decemvrie n., Reuniunea sodalilor români din Sibiiu şi-a ţinut a XII-a şedinţă literară şi totodată ultima din anul acesta. A fost o încheere splendidă a activităţii mănoase culturale ce a desvoltat-o reuniunea prin aceste şedinţe literare. Sălile reuniunii erau arhipline. Clasa inteleotuală încă şi-a dat tributul său, participând în număr însemnat la această şedinţă. Printre asistenţi am remarcat pe domnii: Dr. Aurel Dobrescu, medic, Dr. Nicolae Bălan, prof. seminar., Timoteiu Popovici, prof. sem. ş. a.

Deschide şedinţa neobositul prezident al reuniunii, dl V. Tordăşianu, care aruncând o privire retrospectivă asupra anului trecut îşi esprimă mulţămirea sufletească, că munca depusă în causa binelui meseriaşului român a dat roade satisfăcătoare. Boabele răsleţe de neghină nici nu se cunosc din holda mănoasă de grâu.

Vorbeşte referitor la meseriaşi şi meserii, făcând în resumat istoricul acestei chestii şi esplicând mai pe larg rolul însemnat ce-l are meseriaşul în genere în vieţa de toate zilele. Aduce ca pildă cum fata primului ministru danez *Closiu Bernstein* a învăţat ucenicia pentru măsăṛit, iar primul ministru a lăudat hotărârea fetei sale prin instructivele cuvinte: „Ori ce muncă cinstită nobilează, dimpotrivă trândăvia demoralisează“.

Vorbeşte apoi despre întreitul jubileu al fericitului meseriaş român Nicolae *Bordea*, care îşi sărbează jubileul de 25 de ani ca măestru, nunta de argint şi tot odată ziua onomastică. Esplică cum stăteau meseriaşii români înainte cu 50 de ani, şi mai ales cum erau persecutaţi, punându-'i-se în cale fel de fel de pedeci spre a-i opri în loc şi a le încurca planurile de emancipare de sub mâna străinului. Tot astfel şi jubilantul a avut de luptat cu multe pedeci şi neajunsuri, până şi-a putut înjgheba modestul său rost de măestru, şi de atunci încoace muncind un pătrar de veac necontenit ca măestru a fost întotdeauna printre cei mai destoinici meseriaşi. Dl Tordăşianu îl felicită în numele reuniunii, dorindu-i a-şi putea sărba în pace jubileul de 50 de ani.

Mai vorbeşte între altele despre ajutoarele ce se dau din fondul „Andronic“ învăţăceilor şi calfelor de meseriaşi, esplicând pe larg celor interesaţi unele lucruri de lipsă, iar după aceea declară şedinţa a XII a din anul 1911 deschisă.

Punctul prim îl formează corul seminarial, de sub conducerea talentatului cleric *Ignaton*, cu bucata „Lăudaţi“.

Ca o rugăciune sfântă, dumnezeiască adusă din depărtări pe aripi de cheruvimi se auzeau fermecătoarele note, aci tremurătoare, line, mai apoi puternice, pătrunzătoare, umplând de evlavie inimile ascultătorilor, la sfârşit simpaticul dirigent a fost răsplătit cu furtunoase aplause.

Urmează mai multe declamări, apoi conferenţa dlui Dr. A. Dobrescu despre igienă, cuprinzând cele trei lucruri principale: mâncarea, beutura şi curăţenia. Dl Dr. Dobrescu dela începutul conferenţei şi-a cerut scuze că n'o să poată vorbi decât în resumat despre aceste trei lucruri, de oarece dacă ar sta să vorbească mai detaiat, i-ar fi prea puţin timpul pus la dispoziţie pentru o conferenţă. Vorbeşte apoi despre mâncare, fazele prin cari trece mâncarea în stomacul omului, până ajunge să se prefacă în sânge; despre mâncările cari sunt potrivite şi hrănitoare pentru clasa meseriaşilor, trăgând conclusia, că omul cu bani puţini se poate hrăni destul de bine.

Vorbeşte apoi despre beutură. Explică în linii largi ravagiile ce fac beuturile spirtuoase, tâmpindu-i omului puterea de judecată şi omorându-i ori ce voinţă. Arată mai ales pe baza constatărilor ce le-a făcut ca medic la casa de nebuni, înspăimântătoarea cifră de copii epileptici şi idioţi recrutaţi din ceata părinţilor beţivi. Pe baza acestor constatări trage conclusia relelor prevenite în urma beuturii. Arată cum dsa de 3 ani decând e abstinent desăvârşit se simte cu mult mai bine şi mai sănătos ca în trecut când obişnuia a bea câte un pahar, două de vin. Sfârşeşte vorbind despre curăţenie şi explicând rolul însemnat ce are curăţenia în vieţa omului.

Conferenţa dlui Dr. Aurel Dobrescu a fost ascultată cu atenţie din partea publicului asistent, văzându-se par'că dorinţa pe feţele tuturor de a ne îmbogăţi cât mai des cunoştinţele cu astfel de învăţături folositoare.

Urmează apoi tinărul G. Hedu cu vr'o câteva bucăţi poporale executate la citeră. Dl Covrig cu colegii săi formând o capelă a executat mai multe bucăţi.

Urmează iarăşi declamări şi cântări, iar la urmă corul seminarial mai distrează publicul cu unele bucăţi înălţătoare, executate cu o adâncă măestrie.

Sfârşindu-se programul şedinţei literare dl Victor Tordăşianu anunţă publicului că vechiul membru al Reuniunii dl P. Ilieş măestru compactor în Orăştie pune la dispoziţie acestor şedinţe pentru sortare 3 tablouri de masă cu portretul prezidentului reuniunii, dintre cari unul se sortează în şedinţa de faţă, iar celelalte două în şedinţa primă din anul 1912. Mai aduce la cunoştinţă că doamna Al. Dopp a pus la dispoziţie reuniunii un frumos album de poezii, care să se dea ca premiu celei mai bune declamătoare. Se sortează apoi obişnuitele broşuri între participanţi invitându-se publicul la prima şedinţă literară a reuniunii din anul viitor, 1912.

El. Gruia.

Cărţi şi reviste.

Păţăniile lui Ţândărică, o celebră carte educativă pentru copii, de Collodi, tradusă din italieneşte, a apărut în Bucureşti, în editura librăriei şcoalelor *C. Sfetea*, şi se află de vânzare la toate librăriile. Se poate comanda şi prin librăria Arhidiecezană din Sibiiu. Preţul 1 leu 50 bani.

Inştiinţare.

Dupăce câţiva foşti elevi ai şcoalei comerciale rom. din Braşov, azi eliminaţi, au făcut abuz cu liste de colecte falsificate, adunând bani din public pentru masa studenţilor, fără de a fi fost încredinţaţi cu astfel de colecte şi fără de-a fi administrat banii la cassa mesei studenţilor noştri, — ţin să aduc la cunoştinţa publică, — pentru curmarea astorfel de abuzuri următoarele:

a) Subscrisa Direcţiune şcolară a liberat şi în anul acesta scolar *liste de colectă pentru masa studenţilor*, provăzute cu *Nr. de înregistrare, cu stampila* oficială a direcţiunii, *cu subscrierea directorului Virgil Oniţiu* şi cu indicarea *numelui elevului* încredinţat cu colectarea; listele de colectă extradate şi în circulaţie de prezent sunt următoarele: Nr. 53. la şcolarul de cl. VII. gimn. Oct. Puşcariu. Nr. 54. la şcolarul de cl. VII. gimn. Gh. Sglimbea. Nr. 55. la scolarul de cl. VII. gimn. Aur. Stana. Nr. 56. la şcolarul de cl. VI. gimn. Nic. Colan. Nr. 57. la şcolarul de cl. VI. gimn. Ioan Penţia. Nr. 58. la şcolarul de cl. VI. Stef. Popovici. Nr. 59. la şcolarul de cl. VI. gimn. Ioan Moarcăs. Nr. 60. la şcolarul de cl. V. gimn. Aurel Drăgan. Nr. 61. la scolarul de cl. IV. gimn. Ioan Ciucăşel. Nr. 62. la şcolarul de cl. III. gimn. Damian Coltofean. Nr. 63. la şcolarul de cl. VIII. gimn. Andr. B. Crăciun. Nr. 64. la scolarul de cl. VIII. Aurel Alexandrescu. Nr. 65. la şcolarul de cl. VII. gim. Dum. Staicu. Nr. 66. la scolarul de cl. IV. gimn. Eug. Meţian. Nr. 67. la şcolarul de cl. III. com. Nic. Neguş. Nr. 68 la şcolarul de cl. II. com. Vas. Ludu, (această listă s'a confiscat şi nulificat) Nr. 161. la şcolarul de IV. reală Ioan Coltofean.

b) Toţi elevii numiţi sunt îndatoraţi să înainteze listele de colectă la direcţiunea şcol. până cel mult în 15 (28) Ianuarie 1912.

c) Colecta se poate face numai la credincioşii bisericii noastre şi numai în cercul cunoscuţilor elevului colectant.

Aducând aceste la cunoştinţa Onoratului public, rugăm cu toată insistenţa pe binefăcătorii mesii studenţilor, ca orice listă de colectă ce li s'ar presenta de azi încolo, întru cât nu ar corăspunde indicărilor date mai sus, să o confişte şi să urmărească pe presentator ca pe un escroc ordinar.

Şi îndeosebi rugăm Onoratul public, ca *să nu contribue* nici pe o listă, pe care o prezentă *o persoană necunoscută.*

Numai dacă cineva cunoaşte personal pe colectantul indicat pe listă, care trebue să prezinte el însuş lista de colectă, să contribue, — altfel nu!

Orice bunăcredinţă anticipată din partea publicului faţă cu colectanţii necunoscuţi este în dauna cauzei şi spre stricăciunea şcolarilor, ispitiţi astfel de a face abuz.

Orice abuz — rog — să se aducă îndată şi la cunoştinţa subscrisei direcţiuni şcolare.

Braşov, în 16 (29) Decemvrie 1911.

Direcţiunea şcoalelor medii gr. or. române din Braşov.

Virgil Oniţiu,
director.

Nr. 728/1911 (475) 1—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Glodghileşti**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ conform ordinului Preavenerabilului Consistor Nr 13552 Bis. de datul 29 Noemvrie 1911.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B/. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Cererile provăzute cu documentele recerute au a fi înaintate subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Ilia, la 21 Decemvrie 1911 v.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Z Murăşan
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. din **Vălişoara**, tractul Devei, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. din repartiţie pe popor;

2. Cvartir liber în edificiul şcoalei;

3. Grădină de legumi;

4. Doi stânjini de lemne, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ.

Invăţătoriul ales este dator a conduce pre lângă şcoală de toate zilele şi pre cea de repetiţie (elevii 12—15 ani); este dator să ţie strană la vecernie şi utrenie cu cantorul, să conducă copiii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la S ta liturgie. Cererile de concurs au a să aşterne Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral din Deva şi a'se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre aşi arăta desleritatea în cântări, respective a face cunoştinţă cu poporul.

Vălişoara, din şedinţa estraordinară a comitetului parohial ţinută la 6 Noemvrie 1911.

Nicolae Roman **Rovinor Aron**
preşed. comit.-par.

Nr. 561/1911. (473) 1—3

Văzut: Deva, la 1 Dec. 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

A apărut şi se află de vânzare la „Librăria Archidiecezană“ următoarele călindare:

Almanachul scriitorilor dela noi, anul I. Preţul 1.60 porto 20 fil.

Călendarul Lumea ilustrată, anul al unsprezecelea. Preţul 1.50 porto 20 fil.

Călendarul Naţional, anul al şaselea. Preţul 40 fil. porto 10 fil

Călendarul „Minervei“ anul al patrusprezecelea. Preţul 1.25, porto 20 fil.

Călendarul Poporului anul douăzeci şi şapte. Preţul 40 fil. porto 10 fil.

Călendarul Poporului Român anul al zecelea iubilar. Preţul 40 fil. porto 10 fil.

Călendarul Amicul Soldatului. Călindar pentru toate persoanele cari aparţin armatei: soldaţi activi, rezervişti, honvezi, glotaşi, veterinari şi prietini ai armatei. Preţul Cor. 1.— porto 20 fil.

Prietinul cel bun, Călindar ilustrat pentru toţi cari fac parte din armată şi sunt prietini ai soldatului. Preţul 60 fil., porto 10 fil.

Călendar pentru casa creştinului. Preţul 40 fil., porto 10 fil.

Călendarul umoristic şi ilustrat. Preţul 40 fil., porto 10 fil.

Cărţi noi apărute:

Din cărţile sfinte. ***Proverbele lui Solomon.*** Preţul 25 fil., porto 5 fil.

Predicătorul de econ. Ioan P. Ţincoca, protoiereu al judeţului Iaşi. Volumul I. Predici duminecale. Preţul cor. 1.20 porto 20 fil

Nu din partea aceea sau ***datorie de episcop*** de preotul Gr. G. Petrov. Poveste, traducere din ruseşte de Stefan Gr. Berechet. Preţul 50 fil., porto 5 fil.

Vieaţa femeilor în trecutul românesc de N. Iorga. (Poate fi întrebuinţată şi ca o carte de cetire şi studiu pentru şcolile de fete) Preţul Cor. 1·75 porto 10 fil.

Oameni cari au fost. Amintiri şi Comemorări de N. Iorga. Preţul Cor. 3.— porto 30 fil.

I. Codru Drăguşanu: ***Călătoriile unui Român ardelean în ţară şi în străinătate (1835—44)*** „peregrinul transilvan“. Ediţie prefăcută în stilul literar de astăzi de Constantin Onciu, tipograf, cu o prefaţă de N. Iorga. Preţul Cor. 1·50 porto 20 fil.

Invăţământul despre natură în şcoala primară de Apostol D. Culea, institutor. Preţul Cor. 3·50 porto 30 fil.

„Asociaţiunea“ noastră. ***I. Serbările dela Sibiiu*** (1905). şi ***II. Serbările dela Blaj*** (1911), de un observator. Preţul Cor. 1.— porto 5 fil.

Blajul. Scurte notiţe informative de Dr. Ioan Raţiu. Preţul 80 fil. porto 10 fil.

Ştii româneşte? Câteva observări asupra limbii cum se scrie în vremea de faţă de Ion Gorun. Preţul Cor. 1·35 porto 10 fil.

La masa calicului. Nuvele şi schiţe de Caton Theodorian. Preţul Cor. 1·50 porto 10 fil.

Scenete şi fantazii de E. Lovinescu. Preţul Cor. 1·50 porto 10 fil.

Linişte. Trubadurul. Stăpânia odată. De Delavrancea. Preţul Cor. 2·50 porto 20 fil.

Raze de lumină de Cesar P. Oardă. Preţul Cor. 2.— porto 10 fil.

Nr. 1. Biblioteca „Flacăra“. ***Furiile amorului.*** Amintirile princesei Elena Racoviţă. Preţul 90 fil. porto 5 fil.

Din cele trecute vremi. Insemnări despre începuturile graiului culturii şi literaturii neamului românesc de Virgil Oniţiu. Preţul Cor. 2.— porto 20 fil.

Ingrijiţi-vă de viitorul vostru!

Mijlocul cel mai bun, pentru a se scuti pe sine şi pe ai săi de lipsă este a se înscrie de membru la

„Asociaţia Esechiană de ajutoare reciprocă“.

La această asociaţie poate să se facă membru oricare persoană dela etatea de **21—80 ani.** Pe lângă o taxă lunară de 1 cor. şi taxa de cazurile de moarte, dejà după un an de membrie i se **solveşte moştenitorului un ajutor de 2000 cor.**, iar devenind membrul după cel puţin 3 ani de membrie, prin oarecare nenorocire **neputincios de muncă, i-se solveşte până când trăieşte o rentă lunară de 50 cor.** Dacă un membru trăieşte 30 de ani dela înscriere, poate ridicà în bani gata **2000 cor.,** însă dispunând membrul că suma de 2000 cor. după moartea lui să o primească moştenitorii, i-se solveşte membrului pânăce trăieşte o **rentă** lunară de **50 cor.** Peste 1400 coroane taxe pentru cazuri de moarte membrul **nu e obligat a solvì.** Membrii dela etatea de 60—80 ani cel mult 1600 cor. Aceşti membri însă n'au drept la rente.

După 3 ani de membrie toate plătirile se pot sistà rămânând membrul asigurat pe o sumă mai mică. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) **Atestat medical nu se recere.**

Pe lângă solviri lunare moderate şi taxe de măritişuri, poate fiecare a şi asigurà fetele, dacă acestea n'au trecut etatea de 21 ani. Se pot semnà 1—2 cuote (2000—4000 cor.) Dacă o fată după 3 ani de membrie rămâne orfană, încetată solvirea taxelor, iar **la măritiş, fata primeşte suma asigurată,** ori dacă nu se mărită, la împlinirea etăţii de 24 de ani. Fetele **mici** plătesc taxe foarte mici, aşa că se pot înscrie chiar îndată după naştere.

Răposând o fată **după 3 ani de membrie, solvim erezilor suma asigurată.**

Licuidările se fac strict în sensul statutelor.

Societatea ofere ază fiecărui cea mai mare garanţă: cuote semnate până la **15.000,000 cor.** şi **215,000 cor.** fond de garanţă.

Prospecte şi blanchete trimitem gratuit.

Aplicăm secretari în toate oraşele şi bărbaţi de încredere în toate comunele.

Asociaţia Esechiană de ajutorare reciprocă.

Direcţiunea pentru Ungaria: (474) 1—

Timişoara (Temesvár, Hunyadi-utcza 4 szám).

„ECONOMUL“,

institut de credit și economii, societate pe acțiuni.

Centrala în **Cluj** (casa proprie).

Filiale în **Gherla,**
Murăș-Ludoș
și **Aiud.**

Reveriment . 47 milioane.
Active . . . . 5 milioane.
Depuneri. . . 2·5 milioane.

Pentru **depuneri noue** spre fructificare acoardă **5**%, **5**¼%, **5**½%, **5**¾% și **6**% după sume și stabilitate, iar corporațiunilor în condițiuni esceptionale; **contractează replătirea și fără abzicere.**

Acoardă împrumuturi favorabile hipotecare cu și fără anuități, precum și în cont curent, **ajută înființarea de bănci sătești** și le acoardă credite; mijlocește cele mai ieftine asigurări în toate combinațiile.

Instituții principale de binefacere: masa studenților, ambulanța bolnavilor și serviciul intormctiv pentru țărani.

(453) 2—2 **Direcțiunea.**

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atențiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane și pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu prețuri de 600 — 2000 cor. **Armoniuri de școală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
(411) 9— Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)

O vai! La tusă, răgușală și mucărie ajută repede și sigur. Trăiască!

„Pastilele de piept ale lui Egger“

au gust bun, și nu înfluințează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană și 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general și de expedare:

Farmacia „Reichspalatin“.
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

O să mă înnece această tusă rea!

Pastilele de piept alelui Egger m'au scăpat repede!

Se găsește în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeș la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 15—26

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roșie“

cel mai mare

Depozit de încălțăminte

pentru bărbați, femei și copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt și cu prețuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărăt și se schimbă cu altele. (221) 13—

Trimitem ghete de probă și la locuință în orice timp.

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoștința On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Gușteriții Nr. 81

unde continuu a pregăti ca și până acum toate articolele ce se țin de meseria aceasta.

In special atrag atențiunea On. public, cu ocazia sărbătorilor, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu și dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.
(468) 4—

Români! Replantați viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniți firmele românești, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul“,
însoțire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă prețurile cele mai moderate, soiuri de vin și de masă, viță americană cu și fără rădăcină, ochiuri de altoit, viță europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoțirea economică
„Mugurul“,
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 9—

trei (3) milioane.

Școalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!

La cumpărări pe credit cele mai ușoare condiții de plată!

La cerere prețcurent și instrucțiuni gratis și franco!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit!

REVERENZI!

Premiat:

Expoziția internațională de modă, Paris 1911: Grand Prix și m. de aur.

La „Croitoria Universală“ **I. PETRAȘCU**

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune și fine stofe se primesc și execută

Reverenzi pentru on. preoți

în cele mai bune condițiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid și grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Prețuri moderate. (472) 3—

Spriginiți industria română.

Premiat:

Expoziția universală din Roma 1911: Grand premiu și med. de aur.

Redactor responsabil Teodor V. Păcățian.

Editura și tiparul tipografiei arhidiecezane.

Anul LIX. Sibiiu, Sâmbătă 31 Decemvrie 1911 (13 Ianuarie 1912). *Nr. 137.*

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marţia, Joia şi Sâmbăta.

ABONAMENTUL:
Pentru Sibiiu pe an 14 C., 6 luni 7 C., 3 luni 3 C. 50 fil.
Pentru monarhie pe an 16 C., 6 luni 8 C., 3 luni 4 C.
Pentru străinătate pe an 24 C., 6 luni 12 C., 3 luni 6 C.

Abonamentele şi inserţiunile
să se adreseze Administraţiei tipografiei arhid., Sibiiu, str. Măcelarilor 45.
Corespondenţele
să se adreseze Redacţiei „Telegrafului Român“, str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. Articoli nepublicaţi nu se înapoiază.

INSERŢIUNILE:
Pentru odată 14 fil., — de douăori 24 fil., — de treiori 30 fil.
rândul cu litere garmond.

†

Ioan cav. de Puşcariu.

Numărul oamenilor nostri mari şi cu adevărat de valoare, crescuţi în atmosfera *muncii* şi a *cinstei*, s'a împuţinat iarăşi cu unul, iar figurile mărețe şi luminoase, cari formează podoaba trecutului nostru, s'a înmulţit cu una.

Ioan cavaler de Puşcariu, membru al „Academiei Române“, fost consilier la înalta curie regească, deputat sinodal şi congresual, membru în delegaţiunea fundaţiunei Gozsdu, etc. etc. a încetat din viaţă, Sâmbătă, în ajunul sfintelor sărbători ale Naşterii Domnului, în locuinţa sa din comuna Bran, în frumoasa etate de 88 ani.

Nu ne-a surprins ştirea despre mutarea la cele eterne a acestui mare bărbat al neamului şi bisericii noastre, pentrucă-l ştiam de mult pregătit pentru a urma chemării celui de sus, de a trece la viaţa vecinică şi liniştită, — şi totuşi suntem adânc impresionaţi când venim să ne împlinim datorinţa de cronicari, înregistrându-i moartea.

Pentrucă ne gândim la activitatea îndelungată, neobosită şi rodnică pe care a desvoltat-o decedatul pe toate terenele vieţii noastre publice, într'o vreme, în care la noi era atât de mult de făcut, şi erau atât de puţini aceia, cari *puteau* să facă câte ceva pentru binele de obşte, pentru biserică şi neam.

Ţinem să accentuăm întâi de toate, că viaţa marelui defunct a fost strâns legată de trecutul ziarului nostru, cu a cărui ţinută politică şi bisericească *Ioan cavaler de Puşcariu* s'a identificat totdeauna, contribuind şi cu condeiul seu clar şi ager, chiar şi la adâncile sale bătrâneţe, la lămurirea chestiilor de interes mare obştesc, şi la apărarea intereselor mari naţionale şi bisericeşti.

Lucru foarte natural; pentrucă pe vremuri fusese omul cel mai de încredere al marelui *Andreiu baron de Şaguna*, căruia i a dat totdeauna cea mai bună mână de ajutor întru realisarea planurilor sale mari, pe cari mulţi dintre contimporanii sei nu le-au înţeles, şi cu care a stat în raporturi de intimitate până la moartea marelui Arhiereu: nu putea deci să nu continue legăturile de intimitate cu una din marile creaţiuni ale lui Şaguna, cu ziarul întemeiat de el.

Foloasele apoi, pe cari le-a adus decedatul, neamului şi bisericii, prin activitatea desvoltată pe toate terenele, sunt nemărginit de mari şi de numeroase.

Deşi se afla în funcţiuni, cari după asprimea vremilor de atunci îi impuneau anumite reserve, decedatul s'a manifestat totuşi totdeauna, la toate ocasiunile, ca membru folositor neamului seu şi însufleţit de dorinţa de a promova binele public naţional.

Incă ca pretor, pe vremea absolutismului, îl găsim în fruntea mişcării de a se înfiinţa şcoale multe româneşti; şi în cercul Veneţia înfiinţează el o şcoală română capitală, cu caracter confesional gr.-oriental. Iar în urmă ajungând concipist de curte la Viena, în cancelaria aulică transilvană, e neobosit în căutarea şi copiarea, din arhivele statului, a tuturor documentelor însemnate, cari puteau fi de folos în luptele purtate de *Şaguna* pentru drepturile naţionale ale poporului românesc şi pentru restaurarea vechei mitropolii gr.-ort. române din Transilvania.

Ajungând apoi consilier de secţiune în ministeriul unguresc de culte şi instrucţiune publică, sub fericitul ministru *Eötvös*, a dat cel mai puternic sprijin Mitropolitului *Şaguna* pentru a vedea inarticulată în lege mitropolia reînfiinţată gr. ortodoxă, şi pentru a fi sancţionat şi inarticulat în lege „*statutul organic*“, legea fundamentală a bisericii noastre.

Mult a stăruit apoi fericitul *Ioan cavaler de Puşcariu* în ministeriul de culte şi instrucţiune publică şi pentru încuviinţarea înfiinţării gimnasiului nostru din Brad, cu caracter confesional, după voinţa şi dorinţa Mitropolitului *Şaguna*, şi dacă cei în drept ascultau de sfaturile sale, puteau să fie salvate şi şcoalele aşa numite grăniţăreşti, astăzi aproape perdute pentru Români, căci nu trebuia alta, decât să li se dee caracter confesional şi lor.

Ca deputat ales pentru dieta din Sibiiu dela anul 1863/4 decedatul a contribuit cu cunoştinţele sale vaste la compunerea legilor votate din partea acestei diete, care l-a fost trimis şi în senatul imperial dela Viena, ca delegat, iar ca deputat al dietei din Budapesta a representat cu multă bărbăţie causa Săliştenilor şi a celorlalte comune din fundul regiu, pentru munţi şi regale, apărându-le în contra Saşilor cu argumente puternice istorice, trecute într'o broşură, care şi astăzi poate fi cetită cu mult folos.

A fost administrator al comitatului Cetatea de baltă, căpitan suprem al districtului Făgăraş, şi mai pe urmă consilier la înalta curie regească, şi pretutindenea a lăsat amintiri plăcute, pentrucă a funcţionat cu dreptate şi înţelepciune, făcând însă să se vadă şi să se simtă, că *e Român* celce ocupă acele înalte posturi!

Mari merite şi-a câştigat apoi decedatul în jurul fundaţiunei *Gozsdu*, pe care el a inactivat'o şi a administrat'o în curs de peste 30 de ani, ca membru al representanţei şi al comitetului acestei fundaţiuni, instituit de însuşi marele fundator, cu atâta zel şi conştienţiositate, încât măritul congres naţional al bisericii noastre s'a simţit îndemnat în mai multe rânduri să-i aducă laude şi să-i voteze recunoştinţă.

Dacă mai amintim, că *Ioan cavaler de Puşcariu* a desvoltat o frumoasă şi rodnică activitate şi pe terenul literar, mai ales ca scrutător al trecutului nostru naţional şi bisericesc, atât de puţin cunoscut, din care motiv a şi fost ales membru al „Academiei Române“, şi că ideea, impulsul, pentru înfiinţarea „*Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român*“ dela dânsul a emanat, pe urma articolelor sale publicate în numărul 12 şi 19 din anul 1860 al ziarului nostru, şi că pe vremuri decedatul era şi un conferenţiar mult apreciat şi mult aplaudat al întrunirilor noastre culturale: am spus destul, deşi nu tot, pentru a arăta generaţiei de astăzi, care cunoaşte atât de puţin pe bătrânii luptători şi muncitori pentru binele de obşte al neamului nostru, că adormitul în Domnul, *Ioan cavaler de Puşcariu*, a fost o putere rară de muncă în viaţa noastră publică, cu o minte ageră şi luminată, a fost un om întreg, care cu mândrie a putut privi la trecutul seu plin de activitate folositoare neamului şi bisericii, şi care cu fruntea senină se poate prezenta acum şi în faţa dreptului judecător, pentrucă cu cinste şi cu râvnă şi-a împlinit misiunea avută pe acest pământ, ca apărător al intereselor bisericii sale şi ca îndrumător spre bine şi luminător al neamului seu.

Cuvine-se deci, ca cu veneraţiune şi cu sentimente de recunoştinţă să-i pomenim toţi numele, cei de astăzi, şi cei ce ne vor urma nouă, şi dorindu-i odihnă lină în sânul pământului să-i zicem un sincer şi creştinesc:

In veci pomenirea lui!

*

Din partea familiei decedatului, pe care o formează venerabilii domni: *Iosif Puşcariu*, advocat în Braşov, şi *Dr. Ilarion Puşcariu*, Arhimandrit, vicariu arhiepiscopesc în Sibiiu, ca fraţi, apoi domnii *Ioan, Iuliu*, cu soţia Ecaterina, *Emil*, cu soţia Elena, şi *Silviu*, cu soţia Elsa, ca fii, s'a dat din acest trist prilej următorul anunţ funebral:

Adânc întristaţii fii: *Ioan*, *Iulius* cu soţia *Ecaterina*, *Emil* cu soţia *Elena*, şi *Silviu* cu soţia *Elsa*, dimpreună cu copiii lor, fraţii *Iosif*, *Ilarion*, şi celelalte rudenii, au durerea a anunţa încetarea din viaţă a prea iubitului lor: *Ioan cavaler de Puşcariu*, jude curial în pensie, membru al Academiei Române, membru onorar al Atheneului Român, membru onorar al Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român, membru al representanţei şi preşedinte al comitetului fund. Gozsdu, deputat al congresului naţional bisericesc etc., decedat în ziua de 24 Decemvrie, după o scurtă suferinţă, în etate de 88 ani. Ceremonia religioasă a înmormântării se va celebra Mercuri, în 28 Decemvrie, orele 1 p. m., la domiciliul defunctului, de unde rămăşiţele pământeşti vor fi depuse în cripta familiară din Bran.

*

La înmormântare Escelenţa Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan Meţianu*, a fost representat prin P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial, care a condus actul înmormântării şi a rostit panegiricul, iar „Academia Română“ din Bucureşti a fost representată la înmormântarea valorosului ei membru prin domnul *Ioan Bogdan*, profesor universitar şi decan al facultăţii de litere, în Bucureşti, şi „Asociaţiunea“ noastră prin însuşi presidentul ei, domnul *Andreiu Bârseanu*.

Trimitem şi noi familiei îndurerate cele mai sincere condolenţe.

Inmormântarea cavalerului Ioan de Puşcariu.

Actul înmormântării fericitului în Domnul, *Ioan cavaler de Puşcariu*, s'a sevârşit Mercuri, în 28 Decemvrie v. la ora unu d. a. A pontificat P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial din Sibiiu, asistat de protopresbiterii *Ioan Hamzea* din Zerneşti şi *Dr. Vasile Saftu* din Braşov, precum şi de patru preoţi. A fost present la înmormântare un număr frumos de inteligenţi din Braşov, apoi toate autorităţile civile, representate prin şefii lor, întreaga preoţime din jurul mai apropiat şi mult popor. Vorbiri au rostit: P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, în numele Escelenţiei Sale, Arhiepiscopul şi Mitropolitul nostru *Ioan*, şi peste tot în numele bisericii, care a perdut în decedatul pe cel mai valoros fiu al ei, apoi domnul *Ioan Bogdan* în numele „Academiei Române“, domnul *Andreiu Bârseanu*, presidentul „Asociaţiunii“ în numele acestei instituţiuni, protopresbiterul *Ioan Hamzea* în numele protopresbiteratului şi comunei Bran, iar al cincilea discurs a fost rostit în numele tinerimii din Bran. In urmă sicriul a fost aşezat în cripta familiară, lângă sicriul vrednicei soţii a decedatului, pentru a-şi dormi de aci înainte împreună somnul cel de veci. Vorbirea rostită din partea P. C. Sale, Protosincelului *Dr. Eusebiu R. Roşca*, a fost următoarea:

> *„Adu-ţi aminte de mine Dumnezeule spre bine, pentru toate câte am făcut poporului acestuia“.*
> Neemia c. 5 v. 19.

Jalnici ascultători!

Puternicii stejari, cari au dat piept cu vijeliile, ce ameninţau cu nimicire, rând pe rând să înving de legea nebiruită a firii, pentru că şi de astădată încunjurăm sicriul unuia dintre acei stejari vigoroşi, a unuia dintre cei mai aleşi fii ai neamului şi ai bisericei noastre.

Pentru curmarea trecutului plin de suferinţe şi umilire, trebuinţă a fost de o zguduire puternică, care se premenească atmosfera tâmposită ce înăduşa desvoltarea liberă, şi provedinţa s'a îngrijit, ca în acest timp, în care s'a pus bază la o epocă mai senină şi pentru al nostru neam, veacuri dearândul îngenunchiat în jugul sclăviei, să-şi aibă stejarii vigoroşi, cari să pună stavilă povoiului ce ameninţa cu distrugere.

La sfârşitul veacului al XVIII-lea, şi la începutul veacului al XIX-lea se nasc o pleiadă de bărbaţi, cari cu puterea spiritului lor, cu tăria entuziasmului şi cu forţa convingerei au desvoltat o muncă titanică, şi au pus bază la un viitor mai fericit pentru neamul din care făceau parte.

Din aceasta pleiadă face parte fericitul în Domnul, care alăturea cu tovarăşii săi de muncă şi-a asigurat recunoştinţa posterităţii şi amintirea numelui cu laudă, din generaţiune în generaţiune, pentrucă este unul dintre figurile mărețe ale acestei epoce, este unul din stejarii de pe câmpul libertăţii.

Născut la 12 Oct. 1824, anul epocal 1848 l'a aflat în vigoarea juneţei, şi pe când tatăl său, preot, cu puterea d-zeeştilor învăţături întăria în credinţa şi nădejdea, că Dzeu ne va fi ocrotitor şi lupta cu biruinţă va fi încununată, pe tinărul său fiu îl vedem înrolându-se între ostaşii neamului, luptând cu armele spiritului său avântat, cu curajul şi entuziasmul propriu firei tinere, care osteneală nu simte şi greutăţi nu cunoaşte.

Este departe de mine, ca în acest moment de duroroasă despărţire, să mă extind la expunerea amănunţită a activităţii fericitului defunct, pentrucă activitatea lui mănoasă are să fie apreciată după merit, în scrieri voluminoase, de cei chemaţi, cari îşi iau de problemă scrutarea trecutului şi apreţiarea apostolilor neamului; dar totuşi nu mă pot subtrage dela datorinţa şi în acest moment, ca barem şi numai cu câteva cuvinte se încerc zugrăvirea activităţii lui binefăcătoare pentru neam, biserică şi stat

Voiu constata deci, că înzestrat cu cunoştinţe bogate teologice, filosofice şi juridice, îndată după sugrumarea revoltei interne intrând în serviciul statului, din anul 1849 până la 1865 — ca amploiat de administraţie, — îl vedem înaintând din treaptă în treaptă, rând pe rând, până la postul culminant de căpitan suprem al districtului Făgăraşului.

Organizată administraţia statului pe baze constituţionale, îndată, încă la începutul anului 1867 este reclamat la funcţia distinsă de consilier de secţiune în Ministerul de culte şi instrucţiune publică, iar de aici, la postul de jude la Curia regească, cel mai înalt for de justiţie în patria noastră, ca şi în această calitate se servească intereselor cetăţenilor cu cumpăna dreptăţii.

In acest post a stat până la anul 1890, când după un serviciu de peste 40 de ani, devotat binelui public, dupăce încă mai înainte a fost distins cu ordul „Coroana de fier“, dându-i-se şi rangul de cavaler, cu drept ereditar, în acest an, s'a retras în starea de odihnă bine meritată, exprimându-i-se recunoştinţa Preaînaltă.

Dar conştiu de forţele sale spirituale, înteţit de râvna muncii *şi pentru binele special al neamului său*, el nu s'a mărginit numai la acest teren de activitate, ci şi-a reclamat partea cuvenită de muncă pe toate terenele, unde numai se simţia trebuinţă de lucrare.

Indată ce a început a licuri puţină speranţă de a se putea câştiga drepturi politice şi pentru oropsitul nostru neam, îl vedem făcând parte din corporaţiunile legislative, în dietele din Sibiiu şi Cluj, şi în senatul imperial din Viena, totdeauna identificându-se cu vederile politice pline de pătrundere prevăzătoare ale marelui arhiereu diplomat *Şaguna*, şi acestei direcţiuni a urmat fără şovăire în întreaga sa viaţă.

Devotat şi adict marelui arhiereu, în opera gigantică de reorganizare a bisericii i s'a pus în serviciu cu cuvântul şi fapta, unde şi când a fost reclamat, dar în schimb s'a şi bucurat de neţermurita lui încredere şi iubire părintească.

La compunerea legii fundamentale de organizare a bisericii noastre pe baze constituţionale, regretatul defunct a fost unul dintre factorii cei mai importanţi, şi în calitate de referent în această afacere în ministerul de culte şi instrucţiune publică, în mare parte îi revine meritul, că acest *tezaur*, această *fortăreaţă* a bisericii noastre a obţinut aprobarea Preaînaltă.

Istoria vieţii noastre bisericeşti cu laudă şi recunoştinţă va înregistra multele iniţiative ale lui *Ican cavaler de Puşcariu* făcute în corporaţiunile noastre superioare bisericeşti, ale cărui membru a fost dela început până la sfârşitul vieţii, iniţiative cari au dat naştere la instituţiuni şi avânt la desvoltarea culturală şi economică.

Mari şi neperitoare îi sunt meritele în jurul administrării fundaţiunei „*Gozsdu*“: *izvorul nesecat de binefacere pentru fiii bisericei noastre, care, cu resistinţă puternică alungă miseria neîndurată, ce se pune în calea făcliilor menite a respândi lumina şi a împrăştia întunerecul trecutului* pentrucă lui este a se atribui în prima linie delăturarea neajunsurilor la inactivarea acestei fundaţiuni, până astăzi la noi fără păreche, în munificenţa şi efectul seu binefăcător.

Atinsă aceasta activitate intenzivă în toate direcţiunile pe arena publică, ne întrebăm cu mirare: cum a mai fost cu putinţă, ca să-şi estindă lucrarea sa şi în ogorul înţelenit al culturei naţionale? pentrucă doar este ştiut, că fericitul defunct a fost, care a dat primul impuls pentru înfiinţarea — la noi până astăzi — celei mai înalte instituţiuni culturale: „*Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român*“. Dar el nici pe acest teren nu s'a mărginit numai la o lucrare contemplativă şi de iniţiativă, ci prin un număr considerabil de scrieri a dat hrană sufletească celor lipsiţi, asigurându-şi nume neperitor mai ales pe terenul scrutărei trecutului neamului nostru, şi aceasta munca spirituală l'a făcut vrednic se între în *Areopagul cultural*, comun românilor de pretutindenea.

Dar nu voiu mai continua cu înşirarea meritelor vrednicului defunct, pentrucă simt, că a-şi merge prea departe în acest moment. Uimit însă de atâta muncă şi productivitate, îmi zic: să luăm pildă dela strejarii neamului din trecut, cum şi-au înţeles ei rostul vieţii, şi cum şi-au asigurat recunoştinţa posterităţii şi vecinică amintire.

Ca descendent al unei familii vechi fruntaşe preoţeşti de pe aceste plaiuri romantice, potrivit tradiţiei familiilor preoţeşti, ca cel întâiu născut, a fost menit pentru cariera preoţească, pentru aceea a fost trimis la cursul clerical, dar spiritul său avântat reclama hrană sufletească mai înbelşugată, deci terminând cursul clerical, a continuat cu studiile filozofice şi iuridice, şi fratelui său celui mai tiner i-a fost rezervat a se dedica serviciului bisericesc cu toată abnegaţiunea, şi a se ridica la o treaptă înaltă ierarhică, după o muncă de cea mai binefăcătoare înriurire pentru biserică, ca şi în aceasta formă să se decline decor asupra numelui şi familiei *Puşcariu*.

Căsătorit cu o nobilă odrazlă a familiei fruntaşe Circa din Satulung, vieaţa conjugală i-a fost plină de fericire şi mulţumire, cum mai rar este dată altora, şi binecuvântată cu copii înzestraţi cu cele mai alese calităţi, cari calităţi, desvoltate sub ochiul priveghetor al iubirei părinteşti, rând pe rând i-a ridicat la poziţii sociale înalte, arătându-se vrednice odrazle ale trupinei familiare.

Şi mai rar va fi dat, ca sicriul Nestorului familiei să fie încunjurat, — ca în acest caz, — tot de bărbaţi de înaltă poziţie socială, încărcaţi cu merite pentru neam şi biserică, pentru aceea voi, membrii cei tineri ai familiei, luaţi pildă dela înaintaşii voştri şi continuaţi cu cultivarea virtuţilor pentru neam şi biserică.

Şi acum suflet nobil, pleacă spre lăcaşurile vecinicei fericiri, însoţit de binecuvântarea iubitului tău pretin din tinereţe, înzestrat cu darul arhieriei, care sub povara vrâstei înaintate numai prin reprezentare a putut se te însoţească în calea spre vecinica odihnă binemeritată, şi numai prin rostul meu îţi poate zice un dureros cuvânt de despărţire.

Iar noi toţi, cari ne-am presentat spre a-ţi da tributul de recunoştinţă, te însoţim cu cuvintele proorocului Neemia:

Adu-ţi aminte Dumnezeule spre bine de el, pentru toate câte a făcut poporului acestuia, Amin.

† Episcopul Gherasim Timuş.

Când am dat în numărul trecut al ziarului nostru ştirea, că membrii sfântului sinod al bisericii gr.-ort. din România au căzut de acord cu guvernul, să aleagă Mitropolit-Primat al ţării pe Episcopul *Gherasim Timuş* al Argeşului, nici prin minte nu ne-a trecut, că vorbim despre unul care nu mai este între cei vii.

Episcopul *Gherasim Timuş*, designat din partea sinodului şi a guvernului pentru demnitatea de Mitropolit-Primat al Ungro-Vlahiei, a încetat subit din viaţă, Miercuri noaptea, în locuinţa sa dela biserica Antim din Bucureşti.

Ştirea morţii neaşteptate a acestui blând Arhiereu a produs impresie dureroasă pretutindenea în România, pentrucă adormitul în Domnul era cunoscut ca unul dintre cei mai zeloşi şi mai muncitori Episcopi ai bisericii gr.-ort. române din regat.

Episcopul *Gherasim Timuş*, care suferea de mult de o boală de inimă, venise înainte cu câteva zile la Bucureşti, pentru a-şi căuta de sănătate. Se afla însă relativ destul de bine şi nimic nu făcea să se prevadă un sfârşit tragic atât de apropiat. Marţi sara a stat de vorbă cu fratele seu, Vasile Timuş, inspector veterinar în Bucureşti, până la orele 10, când s'au despărţit, iar Episcopul s'a culcat. Dimineaţa apoi la 5, îngrijitoarea voind să-l deştepte din somn, — cum îi fusese ordinul, — îl găseşte mort în pat…

Corpul defunctului a fost aşezat în mijlocul bisericii Antim, într'un jilţ, după obiceiul din România, după ce a fost îmbrăcat în sfintele ornate arhiereşti, iar Vineri a fost transportat cu trenul la Râmnic-Vâlcea, pentru a fi înmormântat la schitul Turnu, conform dorinţei reposatului.

Serviciul divin a fost oficiat în biserică de către Mitropolitul *Pimen* al Moldovei, încunjurat de toţi Episcopii şi Arhiereii, membri ai sfântului Sinod, iar răspunsurile au fost date de corul seminarial din Bucureşti. Vorbiri au rostit: Arhiereul Evghenie Piteşteanul şi ministrul de culte C. C. Arion, care a accentuat, că biserica română perde în decedatul pe unul dintre cei mai vrednici Arhierei.

Lume multă a petrecut apoi la gară corpul defunctului, care aci a fost aşezat într'un vagon, iar Arhiereul Evghenie, şi Arhiereul Sofronie, cu doi Arhimandriţi l-au însoţit până la schitul Turnu, unde apoi s'a făcut înmormântarea, Sâmbătă, în ajunul sărbării Naşterii Domnului, la orele 4 d. a.

Din viaţa decedatului Arhiereu dăm următoarele amănunte:

S'a născut la anul 1849 în Iaşi şi după terminarea cursului seminarial, cu modeste pregătiri anterioare, a fost hirotonit întru diacon, la anul 1871. Remânând în curând văduv, s'a pus să-şi completeze studiile şi terminând liceul s'a înscris la facultatea de litere din Iaşi, la anul 1874. Peste un an a fost permutat la Bucureşti, ca arhidiacon al mitropoliei din Ungro-Vlahia, unde s'a călugărit. La anul 1880 a fost trimis apoi la Cernăuţi, pentru completarea studiilor teologice, întorcându-se la 1884 în ţară cu titlul academic de doctor în sfânta teologie.

A fost numit profesor la facultatea teologică din Bucureşti şi ridicat la rangul de Arhimandrit, iar la anul 1886 a fost ales şi hirotonit Arhiereu, cu titlul de Piteşteanul. A fost apoi director al internatului de teologie, iar în 14 Martie 1894 a fost ales episcop al eparhiei Argeşului, pe care a păstorit-o cu mult tact şi înţelepciune, până la moartea sa atât de neaşteptată.

Episcopul *Gherasim Timuş* a fost activ şi pe terenul literar, publicând mai multe opere religioase de netăgăduită valoare: ca Teologia Dogmatică, Tetravangeliul lui Coressi, Istoria dreptului roman, Meditaţiuni asupra psalmilor, etc. etc.

A fost un suflet curat, iubitor de pace, plin de blândeţă şi de dreptate. Şi-a iubit biserica, şi în serviciul ei şi-a pus toate puterile sufleteşti, căutând să întărească credinţa în fiii sei sufleteşti şi să înalţe prestigiul bisericii sale. A propoveduit totdeauna dragostea şi desinteresarea creştinească, din care motiv a şi fost iubit şi stimat de toţi. De aceea şi moartea sa neaşteptată e adânc regretată de toţi cei ce ştiu să aprecieze calităţile şi vârtuţile unui om cu adevărat ales, cum era decedatul Episcop, căruia îi dorim şi noi odihnă lină şi vecinică amintire!

Cronică pedagogică.

Educaţiunea voinţii, ca ţintă a învăţământului,

de *G. Fl. Preşmereann.*

(Fine).

O stăpânire de sine, îndeplinire calmă a datorinţelor şi chibzuinţă în toate acţiunile, trebue să fie presentată elevului ca o scuturare a jugului lui de robie morală, şi deci ca o delăturare a pedecilor, ce se pun în calea realizării voinţii. Aşa dară fiind vorba de a-l deprinde la trezvie, la o viaţă cumpătată, neîntinată de desfrânări, nu i vom pune dinainte tabela cu opreliştele, ci îi vom presenta însaş abstinenţa, ca o ocasie fericită pentru a-şi dovedi puterea de voinţă şi virtuozitate, şi pentru a da o sigură dovadă, că a ajuns la adevărata maturitate, bărbăţie, care nu se lasă înduplecată în faţa rugămintelor amăgitoare ale prietinilor, dar nici a inclinărilor sale.

„E un semn de bărbăţie zice — Förster — ca cineva să ştie ţinea pept poftelor, ce ruinează trupul, cum sunt de pildă poftele, a căror înfrângere în stadiul de adolescenţă reclamă mult tact din partea educatorului. In faţa ispitelor acelora vom înarma pe tinăr astfel, că îi vom atrage luarea aminte asupra datorinţelor faţă de urmaşi. Conştiu fiind el de misiunea sa ca viitor tată de familie, avem garanţă suficientă, că nu-şi va uita de sine, aruncându-se în braţele unei vieţi destrăbălate şi escesive“.

Acest metod de igienă morală ne rechiamă în memorie involuntar spiritul cel vechiu religios, cu lăpădarea de sine, simplitatea şi cavalerismul său, de care se pare a fi influinţat şi Förster în clădirea metodului său, ceea ce e şi esplicabil dacă considerăm, că în vechiul sistem de educaţie cu stricteţa şi simplitatea sa era o mare putere de creştere, atât fisică, cât şi morală. Ori cât de mult am preferi, dară în desvoltarea caracterului, actele proprii de voinţă, faptele isvorâte din convingerea proprie, totuşi nu-i permis a perde din vedere, nici metoadele cele vechi ale educaţiei bisericeşti.

Formează obiect de discuţie întrebarea, dacă n'ar fi consult a readuce la viaţă acele obiceiuri vechi, ca instituirea aprozilor la curţile nobililor, pe cari Ruskin le recomandă în o scrierea a sa pedagogică.

El e de părere, că precum odinioară la îndeplinirea diferitelor formalităţi, ce se îndeplineau la promovarea sau introducerea în ordul cavaleresc, sau cu prilejul confirmaţiunii în cele religioase, ori ce tinăr trebuia să facă făgăduinţă că va satisface obligamentelor sale creştineşti, şi pe care le reclama eticheta cavalerească, tot astfel şi azi s'ar putea aduce servicii de preţ, încât priveşte împlinirea datorinţelor de cetăţean şi creştin bun ale tinărului.

Prin aceste forme esterne, împreunate cu ceremonii, făcându-se făgăduinţa sau mai bine zis vot, din partea tinărului, că va păstra calea morală, s'ar întări simţul de datorinţă socială. (Zice Ruskin).

Tot astfel prin o mărturisire sinceră, prin care el îşi dă sama în fiecare sară, despre întreprinderile sale bune şi rele, s'ar putea esercita un control binefăcător asupra moralităţii.

In ce priveşte stăpânirea de sine, ca factorul principal în formarea unei voinţi neînfrânte, ne poate servi ca pildă şcoala engleză, care din fragedă tinereţe deprinde pe tinăr la lăpădarea de sine, ceea ce dă bărbatului englez caracterul bărbatului integru şi calm.

Aceasta împrumută şi femeilor lor, cari departe de vatra familiară îşi trăesc zilele chinuite de jugul unei munci istovitoare, puterea de a-şi păstra vigoarea, dispoziţia bună.

Ce pildă deamnă de urmat ne presentă modul lor de a creşte tineretul, care nu e cruţat de nici o suferinţă, ba e direct înduplecat la suportarea cu resignare a aceleia!

Acolo despre o ţinută cruţătoare şi măgulitoare din partea părinţilor nu poate fi vorba, aşa că nu e lucru neobicinuit, că vătămându-se un copil, tatăl în loc de a-l mângăia şi a-i grăbi în ajutor legându-i rana, primul lui gând este de a-i privi serios în faţă, constrângându-l să-şi înăbuşe plânsul.

Se înţelege însă, că după ce l-am făcut pe elev stăpân pe pornirile sale vom căuta a-i stabili ţânta şi paşii, cu claritatea şi energia de lipsă, aşa ca el să poată străbate prin marea de patimi şi ispite.

Astfel purcezând sigur putem conta, că el îşi va putea face drum printre greutăţile şi pedecile vieţii, pe care cu atât mai uşor le va putea suporta, cu cât mai bine întrezăreşte scopul, de care cu paşi repezi se apropie. El simte reîmprospătându-se puterile şi curajul său întru a lupta contra valurilor vieţii.

In atenţia îndreptată spre un anumit scop, ne e dat cel mai puternic impuls pentru voinţă, după cum zice Jules Payot, ceea ce e şi firesc, ştiut fiind, că nu de forţări de voinţă fragmentare, diferite şi împrăştiate se simte lipsă, ci toată energia spiritului, cugetele, gândurile şi toată facultatea de combinaţie a aceluia trebue să fie ţinute de unul şi acelaşi scop, rămânând celelalte secundare subordonate aceluia.

In scopul acesta ori ce acţiune se va încopcia cu ideea corăspunzătoare din partea educatorului, iar mai târziu elevul însuşi îşi va forma de sine legătura între faptele şi ideile sale.

Vom ţinea de altă parte cont, pe lângă stabilirea conştientă a unui scop în lucrările elevului, — şi de împrejurările esterne, cari de multeori pun pedeci în calea manifestării voinţii, precum sunt inclinaţiunea spre trândăvie, diferitele ispite ale vieţii etc.

Cel mai bun remediu contra acestora este o viaţă solidă prin care elevul îşi poate numai conserva sănătatea corpului, căci e fapt ştiut, că acel tinăr care trăeşte solid, şi între împrejurări igienice mai ales dacă nici şcoală nu-i surmenează spiritul şi trupul, de sigur şi-a asigurat şi condiţiile cugetării sănătoase.

Petrecerea în aer curat, somn regulat şi nu prea mult, reţinere dela studiul de sară, sculare fără amânare, imediat după trezirea din somn, sunt tot atâtea condiţii, cari vor concurge într'acolo, ca tinărul să iasă biruitor din lupta ce se dă între el şi inclinările sale rele, Acesti doi factori, şi adecă un trup sănătos şi o conştienţă neclintită către un scop oare care, sunt suficiente pentru a-i asigura biruinţa în faţa tuturor atacurilor îndreptate de prietinii rău voitori, precum şi în contra poftelor sale.

Slăbiciunea de voinţă, pe care mulţi o consideră de o boală a timpului de azi, nu se reduce în cele din urmă decât la lipsa unei armonii a sufletului, fiind ea o urmare a unui organism debil, precum şi a unui mod de traiu lipsit de orice idealuri.

Deci singurul remediu este de a procura ocupaţie deopotrivă, atât corpului, cât şi sufletului. Imprejurarea aceasta esplică şi marea misiune a psihiatriei, în ale cărei secrete ar trebui să fie întrodus fiece medic, cu atât mai vârtos, că adeseori causa boalei nu trebue căutată esclusiv numai în constituţia debilă a organismului, ci în mare măsură e de a se atribui unei puteri de voinţe slăbite, pe care va avea să o întărească prin trezirea de idei şi ţinte nobile în sufletul pacientului.

Tocmai aici se invederează adevărata chemare a educaţiei care constă în aceea, ca spiritul însuşi să-şi poată afla aceste puteri sugerându-şi scopul şi calea de împlinire a acţiunilor sale, precum şi disciplinându-şi voinţa, aşa încât noi înşi-ne să credem, că oţelită fiind, ese biruitoare deasupra ori căror greutăţi.

NOUTĂŢI.

Crăciunul în Sibiiu. Dumineca, ziua primă a sfintelor sărbători ale Naşterii Domnului, sfânta liturgie a fost celebrată în catedrala din Sibiiu prin I. P. S. Sa, Arhiepiscopul şi Mitropolitul *Ioan Meţianu*, asistat de P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca* director seminarial şi de domnii: Ioan Droc, Galacteon Şagău, Mateiu Voileanu, Pavel Boldea, Dr. Vasile Bologa, Dr. A. Crăciunescu, apoi de diaconii Dr. Vasile Stan şi Demetriu Câmpean. A cântat corul condus de dl Timot. Popovici, profesor seminarial. După terminarea sfintei liturgii I. P. S. Sa a rostit o frumoasă cuvântare, ascultată cu mare atenţiune de numărosul public asistent. In ziua a doua de Crăciun a oficiat în catedrală P. C. Sa, Protosincelul Dr. *Eusebiu R. Roşca*, cu asistenţă număroasă, iar predica a rostit-o dl Dr. A. Crăciunescu, profesor seminarial. Ca de obiceiu, în ziua primă şi a doua de Crăciun a fost masă mare la Excelenţa Sa.

*

Din Cluj. Despre înmormântarea vrednicei matroane române, *Ana Roşescu*, văduvă de protopresbiter, mama protopresbiterului nostru din Cluj, Tuliu Roşescu, primim următoarele informaţiuni: Inmormântarea reposatei s'a făcut în 30 Decemvrie n. Sâmbătă, la orele 2 d. a. Un public foarte număros din Cluj şi împrejurime, se adunase la casa de jale, pentru a da decedatei onorurile din urmă. Actul înmormântării l-a săvârşit P. C. Sa, Protosincelul *Dr. Eusebiu R. Roşca*, director seminarial în Sibiiu, cu asistenţă număroasă. După terminarea obicinuitelor ceremonii P. C. Sa, Protosincelul *Roşca* a rostit o pătrunzătoare cuvântare, scoţind în ea la iveală vârtuţile frumoase ale decedatei matroane, ca soţie, ca mamă, ca creştină evlavioasă şi ca femeie română. Vorbirea a făcut asupra publicului asistent o adâncă impresiune. Intre cei presenţi la actul înmormântării a fost şi dl protopop gr.-cat. Dr. Elie Dăianu, domnii Vasile Ranta Buticescu, jude de tablă în retragere, Dr. Stefan Morariu advocat şi alţii. In urmă sicriul, cu rămăşiţele pământeşti ale defuncţei, a fost aşezat în sânul pământului între lacrimile şi suspinele membrilor familiei adânc întristate. Sufletul reposatei odihnească în pace acolo unde toţi drepţii să odihnesc!

*

Advocat nou. Domnul Dr. *Victor Raicu* aduce la cunoştinţă, că şi-a deschis cancelaria advocaţială în Sibiiu str. Măcelarilor Nr. 20 (edificiul Albinei).

*

Cristos şi pictura modernă. In Luvrul Parisului s'a deschis expoziţia de *artă creştină modernă*. Expoziţia cuprinde lucrări de artă, care se ocupă cu religia creştină şi cu teme religioase. Criticii constată, că pictorii din vechime ştiau să represente figura lui Cristos cu mai multă putere, decât cei moderni.

*

Serată muzicală la Asociaţiune. O audiţie muzicală se va aranja Dumineca în 1/14 Ianuarie 1912 în sala festivă dela Muzeul „Asociaţiunii“ cu următoarea programă: 1. *Divoiak:* Sonată în G dur, pentru violină şi pian; 2. *Scharwenka:* Dansuri poloneze, pentru pian; 3. *Schubert:* Quintett în A dur, pentru violină, violă, cello, contrabass şi pian. — Inceputul la orele 5 seara. Preţul de întrare ca de obicei.

*

Boala prim-ministrului. Ochiul operat al domnului ministru-president al ţării, contele KhuénH-éderváry, se vindecă bine şi în curând Escelenţa Sa va putea să iasă din casă, deplin vindecat.

*

Fundaţiune nouă. Primim informaţia, că adormita în Domnul, *Sidonia Muntean, născută Roşu*, văduvă de subjude regesc, moartă şi înmormântată în Sibiiu, a testat aproape întreaga ei avere, în sumă de *patruzeci mii coroane*, „Asociaţiunei pentru literatura română şi cultura poporului român“, cu condiţia, ca fundaţiunea se fie administrată astfel, ca interesele să se capitaliseze în curs de zece ani, iar apoi interesele să se folosească pentru scopurile Asociaţiunei. Nobila faptă a decedatei dovedeşte, câtă dragoste a purtat aceasta distinsă femee română pentru cultura şi înaintarea neamului seu. Fie-i memoria în veci binecuvântată!

*

Hymen. In 7 Ianuarie n. prima zi de Crăciun, domnul *Pompeiu Benţia*, Căpitan cl. s. şi reg.şi Adjutant la Regimentul 2 de infanterie din Braşov, s'a logodit cu Dşoara *Miţi Băiulescu*, fiica Domnei *Maria Băiulescu*, presidenta reuniunii de femei din Braşov.

— *Cornelia Crăciunescu*, Socani, şi *Dr. Petru Groza*, Deva, logodiţi. Sibiiu, 9 Ianuarie 1912.

— Dl *Dr. Const. Bucşan*, advocat în Sibiiu, şi dşoara *Claudia Goga* şi-au serbat cununia Luni în 8 Ianuarie n. în catedrala noastră sibiană.

*

Mare incendiu. Clădirea din Newyork a societătii de asigurare *„Equitable“* a fost distrusă Marţi de un foc uriaş. Paguba causată de incendiu face 50 milioane de dolari. Au fost omorâte 7 persoane, şi mai multe rănite. Hârtii, în valoare de câteva milioane, s'au prefăcut în cenuşă.

*

† Alecsandru Mateiu, învăţător gr. ort. în Cucerdea română în 23 Decemvrie între orele 8 şi 9 sara, a adormit în Domnul. Inmormântarea lui a fost Luni în 26 Dec. v. c. în cimiterul gr.-or. din Cucerdia română. Odihnească în pace.

*

Pentru ziua numelui. Dl Ioan *Henteş*, vice-presidentul sedriei orfanale din Sibiiu, răscumpărând felicitările din prilejul onomasticei sale a dăruit cor. 10 la fondul Victor şi Eugenia Tordăşianu pentru înzestrarea fetelor orfane şi sărace, al Reuniunii meseriaşilor Sibieni.

*

Preot harnic popor bun. Un cetitor al ziarului nostru, aflându-se cu trecerea în comuna *Marpod*, acum de sfintele sărbători, ne scrie că a aflat acolo următoarele lucruri vrednice de laudă: O bisericuţă curată şi bine îngrijită, în care tinerimea şcolară cântă în cor în Dumineci şi sărbători, sub conducerea învăţătoriului. O şcoală nouă, frumoasă, încăpătoare pentru care mai este de plătit suma de 3000 coroane, dar cei 48 capi de familii din comună s'au obligat solidari să o plătească ei, pe încetul. O fundaţiune de peste 2000 coroane, cu menirea, ca din ea să se ridice o nouă biserică. Reuniune de femei, cu statute aprobate de guvern, şi cu o fundaţiune de peste 400 cor. Societate pentru creşterea morală religioasă a tinerimei eşite din şcoală, care funcţionează de 12 ani, cu bun succes. Şi toate acestea sunt a se mulţumi harnicului preot de acolo, *Florian Bologa*, care are tactul şi priceperea de a şti îndupleca pe credincioşii sei, în număr de numai 48 familii, să-l asculte şi să jertfească pentru biserică şi şcoală, dar laudă merită şi credincioşii sei, cari îi dau ascultare.

*

Un nou teatru In prima seară de Crăciun s'a făcut deschiderea noului teatru bucureştean *Comedia*. Teatrul este clădit în Calea Victoriei.

*

Femei la universitate. Facultatea geologică dela universitatea din Berlin a hotărât să promoveze de aici nainte şi femeile înscrise la această facultate, care în anul şcolar trecut a avut 29 de studente.

*

Statue regelui Alexandru. Sârbii, cari trăesc în *Cleveland* (America), au adunat 40 de mii de franci, cu scop de-a ridica o statue regelui nenorocit Alexandru. Statuea este gata şi se va inaugura în zilele acestea. Partizanii din Belgrad şi Niş ai dinastiei Obrenovici au contribuit la colectă cu suma de 10.000 de franci. Banii s'au adunat în cel mai mare secret. Desvălirea se va face fără nici o festivitate

*

Manevrele viitoare. Marile manevre din 1912, cum se anunţă din Viena, se vor ţinea în Ardeal, în luna lui Septemvrie, şi vor fi conduse de arhiducele moştenitor de tron. La manevre iau parte corpurile de armată 7 (Timişoara) şi 12 (Sibiiu). Deprinderile se vor desfăşura pe teritorul dintre Cluj, Huiedin şi Aiud. Cartierul general al principelui moştenitor are să fie la Cluj.

*

Călătoria unui balon. Din Dresda se anunţă, că balonul *Elbe*, plecând din acest oraş, s'a coborât în apropierea mării de Azov. Balonul a făcut o cale de o mie opt sute chilometri.

*

Mulţămită. Neîntrecutul mecenat al neamului românesc, dl *Vasile Sroiescu*, a binevoit a dărui pe seama şcoalei noastre gr.-or. din *Idicelsat* suma de 500 cor., pentru care faptă nobilă i se aduce şi pe această cale cea mai ferbinte mulţumită. Idicelsat 24 Decemvrie 1911. Pentru comitetul parohial: *Ioan Silaghi* parch gr.-or.

*

Mare frig în America. In statele unite americane domneşte de câteva zile un frig cumplit, care a făcut numeroase jertfe de vieţi omeneşti. Termometrul arată 36 de grade Celsius sub zero.

*

† Augusta Albani, din Abrud, după lungi şi grele suferinţe şi-a dat sufletul în mânile Creatorului Vineri d. a. la orele 6, în etate de 20 ani. Rămăşiţele pământeşti a le defunctei s'au aşezat spre vecinică odihnă în cimiterul din Abrud, Dumineca în 7 l. c. la orele 2½ d. a. Odihnească în pace!

*

Sa perdut o bivolă de 3 săptămâni; dacă se va afla, să se anunţă la subscrisul, pe lângă o remuneraţiune de 40 cor. Doborca în 26/XII 1911. *Dumitru Ivan* parch, u. p. Szerdahely.

*

Trei luni — pentru o pâne. Tribunalul din Basel a osândit la temniţă de trei luni pe o cerşitoare, care s'a furişat într'o bucătărie şi a furat o pâne. Acusata s'a apărat cu marea sa mizerie; judecătoria însă a rămas neînduplecată şi a pedepsit-o. Femeea, după ce i s'a spus sentinţa, a mulţumit cu toată cuviinţa pentru judecata aceasta, care acum în vreme de iarnă o face să aibă locuinţă şi mâncare.

*

Odăi de lucru pentru universitari. Ministrul de culte şi instrucţiune publică, contele Zichy, a întrodus o inoire folositoare. Având în vedere că sala de lectură din biblioteca universităţii este cu mult prea strâmtă pentru a putea primi număroşii cetitori, a aranjat mai multe camere de lucru, provăzute cu cărţile necesare şi le-a pus la dispoziţia studenţilor dela facultăţile de drepturi şi filosofie din Budapesta.

*

Ziarişti pedepsiţi cu bătaie. Trupele ruseşti voesc să introducă civilizaţia în Persia într'un mod cam ciudat. In Tebris şi în Urmia bunăoară, consulul rusesc a pedepsit pe ziarişti pentru sentimentele lor duşmănoase Rusiei, aplicând 25 de nuele la fiecare din aceşti reprezentanţi ai presei.

*

La fondul Episcopul Nicolae Popea pentru masa învăţăceilor meseriaşi al „Reuniunii sodalilor români din Sibiiu“, au mai dăruit: Mihail Sinu, croitor, 50 bani; Dr. Silviu Dragomir, profesor seminarial, 20 bani; „Un poplăcean“, 40 bani; Gavril Fărcaş, notar penz. (Calata mare), 5 cor., Nicolae Ursu, învăţăcel lăcătuş (Ocna Sibiiului), 50 bani; din lădiţa învăţăceilor cor. 1.93 şi Vic. Tordăşianu prezident, 10 bani.

*

Coroane eterne. Implinindu-se un an dela moartea regretatului Dr. Grigorie Sândean, fost medic în Sibiiu, soţia sa d-na Iust na Sândeanu n. Brote, dărueşte întru vecinica odihnă a răposatului cor. 5, la fondul Dr. D. P. Barcianu pentru ajutorarea sodalilor (calfelor) fără lucru al Reuniunii meseriaşilor sibieni.

*

Mulţămită. Buna creştină Raveca N. Stoica Zernescu a dăruit pe seama bisericii din Intorsătura Buzăului suma de 100 coroane, în amintirea reposatului ei fiu Nicolae; iar Nicolae D. Boricianu cu soţia sa Domnica, iarăşi suma de 100 coroane, pentru cari daruri făcute pe seama bisericii numite, le esprim şi pe calea aceasta sincere mulţămiri. Intorsătura Buzăului, Decemvrie 1911. George Negoeviciu Negoescu, paroh gr.-or.

*

Bioscopul Apollo din piaţa Hermann are tot la două zile program nou, variat şi interesant. Representaţii se dau la orele 6 şi 8 seara, în zilele de lucru; iar în Dumineci şi sărbători la 3, 4½, 6 şi 8. In fiecare zi cântă la representaţie muzica militară.

Teatru.

Mâne, Sâmbătă, se dă, în beneficiul artistului *Anton Paul*, piesa *„Der Verschvender“*, în 3 acte, de Ferdinand Raimund, musică de K. Kreutzer.

Poşta ultimă.

Din parlament.

Eri, Joi, şi-a ţinut dieta maghiară prima şedinţă după vacanţele de Crăciun. S'a început discuţia asupra budgetului ministeriului de justiţie, care probabil că astăzi ori mâne va fi terminal. Mai este apoi de votat budgetut ministeriului de honvezi şi al celui de finanţe, iar la urmă legea despre apropriaţiune. Se crede că până la finea lunei Ianuarie, când espiră îndemnisarea, vor fi toate votate.

Prelungirea armistiţiului.

După ce va fi votat întreg budgetul anului curent, încetă armistiţiul legat din partea guvernului cu oposiţia din dietă. E vorba însă, ca armistiţiul să fie prelungit, pentru a putea fi votate şi alte legi urgente, ori apoi să să lege o pace definitivă intre guvern şi oposiţie. Inclinare spre pace se arată din toate părţile, şi şefii de partide şi-au cam precisat condiţiile, sub cari sunt aplecaţi se lege pacea. Kossuth cere concesii pe terenul militar, iar Justh lege nouă electorală. E de remarcat, că se ridică voci şi din sânul majorităţii parlamentare, ca guvernul să accepteze condiţiile lui — Justh. N'ar fi rău!

Ştiri alarmante.

Faţă cu ştirile alarmante, apărute mai ales în ziare din streinătate, cum că starea sănătăţii Maiestăţii Sale, Impăratului şi Regelui nostru Francisc Iosif I, nu ar fi tocmai mulţămitoare, se dă dela Viena asigurarea, că din contră, Maiestatea Sa se simte foarte bine şi nu sufere absolut de nimica.

Crisă în Francia.

In urma unui conflict pe care l'a avut la senat, ministrul de esterne al Franciei, *De Selves*, şi-a dat demisia. Ivindu-se greutăţi în jurul numirii altui titular la acest departământ, întregul guvern francez, presidat de Caillaux, şi-a înaintat demisia, din motivul, că nu poate purta responsabilitatea pentru situaţia ce i s'a creat. Ministrul de esterne De Selves fusese atacat în senat pentru pretinse greşeli sevârşite în politica esternă.

Viaţă socială.

Petrecere în Bistriţă. Reuniunea română de cântări din Bistriţa şi comitetul filial bistriţian al fondului de teatru va da o serată de anul nou (concert şi teatru) Sâmbătă, în 31 Decemvrie 1911 st. v. (13 Ianuar 1912 st. n.) în sala cea mare dela „Gewerbeverein“ la mese aşternute, sub conducerea dlui Hermann Klee. Inceputul la 8 oare seara.

*

Bal în Sebeş. Tinerimea română din Sebeş şi jur invită la balul ce-l va aranja Sâmbătă, 7/20 Ianuarie 1912 (ziua de Sf. Ioan), în sala cea mare dela hotelul la „Leul de aur“ în Sebeşul-Săsesc. Inceputul la 8 ore seara. Este de dorit ca damele să se prezinte, întru cât se poate, în costum naţional. Venitul e destinat pentru fondul „Casei naţionale“ din Sebeş; suprasolviri se primesc cu mulţumită şi se pot trimite la adresa George Tatar.

*

Petrecere în Sibiiu. Tinerimea română din Sibiiu invită la petrecerea cu dans care se va aranja Sâmbătă, în preseara Anului nou în sala cea mare dela „Unicum“. Inceputul la orele 8 seara. Preţul de întrare: De familie 5 cor., de persoană 2 cor. Loge pentru 4 persoane 8 cor. Venitul curat este destinat pentru scopuri filantropice.

Cărţi şi reviste.

Afacerea tramvaelor la senat, discursuri rostite de P. P. *Carp*, presidentul consiliului, şi Al. *Marghiloman*, ministru de interne. Bucureşti, tip. G. Ionescu, 1911. O broşură de 47 pp.

*

Revista Teologică, Nr. 21 şi 22, cuprinde: Avem noi loc pentru Cristos? de Dr. N. Bălan. Catehisaţiunea, de G Hango. Insemnări pastorale, de V. Gan. Libertatea voinţii, de Dr. P. Roşca. Din cărţile bune. Darvinismul antropologic, de Dr. I. Broşu. Mişcarea literară. Cronică bisericească-culturală.

*

Biserica Ortodoxă Română, Nr. 9, cuprinde: Sumarul şedinţelor Sf. Sinod. Combaterea unei scrieri papistaşe, de C. Erbiceanu. Mahometismul. Pentru biserica noastră, de S. Mehedinţi. Iulian Apostatul în tradiţia creştină. Cartea lui Iov, de B. Mangâru. Centenarul seminarului din Sibiiu, de I. G. B. Cuvântare rostită în senat pentru îmbunătăţirea soartei materiale a clerului, de P. S. Episcop Nifon al Dunărei de jos. Din nevoile clerului. Cronică bisericească.

*

Ramuri, revistă literară bilunară, Nr. 1 din Ianuarie 1912 cuprinde: Câteva rânduri de răspuns, de N. Iorga. Unui tânăr, poezie de St. O. Iosif. După şasă ani, de C. Ş. Făgeţel. Un vis, de Ciotori. Rapsozii, apoteoză într'un act, de V. Eftimiu. Societatea scriitorilor români, de D. Tomescu. Cântăreţul despreţuit, fabulă de G. Ranetti. Noapte sfântă, poezie de Soricu. Expoziţiile de pictură — Dărăscu, de C. Teodorian. In noaptea Crăciunului, poezie de Oreste. Novelli, de L Rebreanu. Cronică teatrală, de Petroniu. Cronică. — Abonamentul în străinătate: 10 lei 50 bani pe an. Apare în Craiova.

*

„Cosinzeana“, revistă literară ilustrată, săptămânală Nr. 1—1912 a apărut cu următorul cuprins: Z. Bârsan: Cântece, poezie. Al. Ciura: Steaua. I. U. Soricu: Colindă poezie. I. Agârbiceanu: Dina Natului, nuvelă. I. Borcia: Psyche, poezie. Mih. Gaşpar: Sub Stefan-Vodă, nuvelă istorică. Aurelia Pop: Moş-Crăciun, poezie. L. Rebreanu: Cântec de dragoste, povestire. Livia Rebreanu: Toamnă, poezie. G. Tcdica: Un soare în agonie. S. Bornemisa: Durere, poezie. Dr. M. Hârsu: Păstrarea sănătăţii A. Cotruş: Ursite, poezie. R. Mărgean: Poporale, poezie. A. Fogazzaro — D. Tomescu: Misterul poetului, roman. Spicuiri Literare: Ecater. Pitiş: Bălăior şi Tămâiţa. Flori de-o zi. D. Tomescu: Rostul familiei; S. B.: Drumul culturii; Angelica: Scrisoare către o fată tinără; Cum poţi câştiga milioane; Valoarea cărţilor. Ilustraţii: Steaua; Cicoou; Oraşul Bombay în India; Intrarea lui Mihai Viteazul în Alba-Iulia; Carol Ferdinand şi soţia sa Czuber Berta; Din războiul italo-turc din Tripolitania. Rânduri mărunte. Scrisori dela redacţie. Ghicituri ilustrate. Bibliografie. Abonamentul e 12 cor. pe an. Intre abonaţii cari plătesc abonamentul înainte pe un an întreg, sortăm premii opt biblioteci de câte 25 coroane.

*

„Luceafărul“, revistă literară, artistică şi politică, Nr. 1, 1912 a apărut cu următorul cuprins bogat şi variat: Octavian Goga: După zece ani. Şt. O. Iosif: Cântecelor (poezie). I. Agârbiceanu: O zi veselă. Maria Cunţan: La castelul dintre brazi (poezie). Gh. Popp: Probleme interne. I. Agârbiceanu: Povestea unei vieţi (roman). Aegrotus: Fărămituri. I. Borcia. Peleu şi Tetis (poezie). V. Ciofleo: Petra (schiţă). A. E.: Din ţara dolarilor. Ecaterina Pitiş: Sonet (poezie). Othmar: Scrisoarea ta (poezie). Sextil Puşcariu: Grupări literare şi idei politice (I). Dări de seamă: D. Tomescu: Émile Faguet: Le culte de l'incompétence.... et l'horreur des responsabilités. Cronici: Dr. I. Lupaş: O problemă religioasă. Dr. Onisifor Ghibu: Chestiuni şi probleme şcolare. Dr. P. Roşca: Insemnătatea filozofiei la noi. Dr. Silviu Dragomir: Audienţe româneşti la Ţarii Rusiei în veacul al XVII-lea. Victor Stanciu: Cuib de rândunică. Al. Ciura: După zece ani. Oct. C. Tăslăuanu: Madonele florentine ale lui Raffael. Insemnări: Reorganizarea revistei „Luceafărul“. Viaţa lui Andreiu Şaguna. Concertul societăţii „Carmen“. Arta poporală în Austria şi Ungaria. Oroarea de epitete. Profeţii... Parcul naţional german. Poşta Redacţiei. Cronica mea.

Dela „Asociaţiune“.

P. T. Domni din consemnarea prezentă au binevoit a contribui în scopul înzestrării „Muzeului Asociaţiunii“ drept rescumpărare a felicitărilor de anul nou 1912, cu următoarele sume, pentru care le exprimăm sincerile mulţumite ale Comitetului central al „Asociaţiunii“.

Andreiu Bârseanu, prof. Sibiiu 20 cor. Parteniu Cosma, dir. de bancă Sibiiu 20 cor. Alexandru Lebu, mare propr. Sibiiu 20 cor. Eugen Vanco, cassar la „Albina“ Sibiiu 5 cor. Constantin Pop, şef de lichidatură la „Albina“ Sibiiu 5 cor. Dr. Ilie Beu, medic Sibiiu 5 cor. Teodor R. Popescu, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 3 cor. Ioan Rebega, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 2 cor. David Mohan, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 3 cor. Sofroniu Roşca, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 2 cor. Emil Vinţeleriu, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 2 cor. N. Banţ a, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 2 cor. Angel Beua, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 2 cor. Marius Peculea, funcţ. la „Albina“ Sibiiu 2 cor. Ioan Lăpădatu, dir. de bancă Sibiiu 5 cor. Dr. V. Bologa, dir. scoalei civ. de fete Sibiiu 3 cor. Dr. V. Bologa răscump. onomasticei Sibiiu 10 cor. Dr. I. Puşcariu, arhimandrit Sibiiu 5 cor. Dr. O. Ghibu, coreferent şcolar, Sibiiu 3 cor. Stefan Stroia, protonotar com. Sibiiu 3 cor. Dr. Eugen Piso, adv. Sibiiu 10 cor. Dr. At. Marienescu, pensionat Sibiiu 2 cor. Ioan de Preda advocat, răscump. fel. de anul nou şi onomasticei Sibiiu 20 cor. Dr. Ioan Stroia, protopop, Sibiiu 3 cor. Victor Fanou, controlor consist. Sibiiu 2 cor. Nicolau Zigre, secretar mitropolitan Sibiiu 10 cor. Dr. Oct. Russu, advocat, Sibiiu 10 cor. Stephan Moga, proprietar, Sibiiu 5 cor. Dr. Ioan Fruma advocat, Sibiiu 10 cor. Iosif Popescu, dir. de bancă, Reghin 10 cor. Suma totală cor: 204.

Sibiiu, 3 Ianuarie nou 1912

Biroul „Asociaţiunii“

Poşta redacţiei.

Dlui Ioan Curte preot, Bundorf. Faptul despre cumpărarea caselor *a fost publicat* în ziarul nostru, pe basa corespondenţei Dtale. Intreaga corespondenţă însă cu prea multele amănunte, nu a fost admisă spre publicare, din motivul că nu era aşa scrisă, ca să *poată* fi publicată.

Nr. 675/1911. (477) 1—3

Concurs.

Pentru întregirea postului vacant de învăţătoriu din comuna bisericească **Lovnic**, protopresbiteratul Cohalmului, se escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Salariul este 1000 cor. şi anume 230 cor. dela comuna bisericească, iar restul şi cvincvenalele dela stat, pe baza documentelor celui ales. Apoi cvartir liber în edificiul şcoalei şi 4 stânjini de lemne de foc dela comuna politică.

Invăţătoriul ales este obligat a instrua pe elevi şi-a cânta cu ei răspunsurile liturgice, iar la trebuinţă sunt obligaţi a cânta şi în strană utrenia şi vecernia în Dumineci şi sărbători.

Cererile de concurs se vor trimite subsemnatului oficiu, iar concurenţii sunt ţinuţi a se prezenta înainte de alegere poporului în biserică.

Cohalm, în 23 Decemvrie 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. al Cohalmului.

Ioan Bercan
adm. ppresb.

Licitaţiune.

Se aduce la cunoştinţă publică licitarea crâsmei comunale din **Alămor**, sub edificiul nou din mijlocul comunei, constătătoare din 3 odăi şi 2 pivniţă; ce se va ţinea la **14 Ianuarie 1912 st. n.**

Preţul de strigare 1200 cor. vadiu 10%. Condiţiile de strigare se pot privi în cancelaria notarială din loc.

Alămor, la 3 Ianuarie 1911.

Primăria comunală:

(476) 1—1 **Niculae Vasiu**
primar.

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

„Albina“
institut de credit şi de economii în Sibiiu.

Publicaţiune.

In sensul art. de lege XXXVI din a. 1876 §. 29.

1. Suma scrisurilor fonciare în circulaţiune cu ziua de 31 Decemvrie 1911 face . . . . K 9.432,000·—

2. Pretenziunile institutului de împrumuturi hipotecare, cari servesc de acoperire a acestor scrisuri fonciare sunt de . . . . „ 11.412,485·32

3. Valoarea hipotecelor luate de bază la susnumitele împrumuturi hipotecare este de . . . . „ 45.344,849·—

4. In sensul §. 97 din statute „fondul special“ pentru asigurarea s risurilor fonciare este de . . . „ 500,000·—

acesta e indus în cont separat şi plasat în următoarele efecte publice:

Nom. K	4,200·—,	Sorţi de stat din 1860 cu 4%,
„ „	5,800·—,	Obligaţiuni cu premii ale băncii ung. hipot. cu 4%,
„ „	5,000·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Tisei cu 4%,
„ „	1,400·—,	Sorţi de ale împrumut. pt. regul. Dunărei din 1870 cu 5%,
„ „	5,000·—,	Obligaţii cu premii de ale institut. austr. priv de credit fonc. cu 3%
„ „	72,000·—,	Scrisuri fonciare Ungar. Landes - Central-Sparcassa cu 4½%,
„ „	17,000·—,	Scrisuri fonciare Pester ungar. Comercial-Bank cu 4½%,
„ „	100,000·—,	Scrisuri fonciare Egyesült budapesti fővárosi takarékpénztár cu 4%,
„ „	110,000·—,	Obligaţiuni comunale Pester ung. Comercial Bank cu 4%,
„ „	200,000·—,	Obligaţiuni comunale Pesti hazai első takp. egyes. cu 4%,
„ „	4,000·—,	Acţiuni de ale Institutului de credit fonciar pt. proprietarii mici din Ungaria cu 5%.

Sibiiu, 8 Ianuarie 1912.

(479) 1—1 *Direcţiunea.*

◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆◆

„Porumbăceana“, cassă de economii, societate pe acţii în Porumbacul-inferior.

Provocare.

On. proprietari ai coalelor provizorii cu Nrii: 697. 1097. 801. 802. 803. 804. 805. 806. 807. 808. 809. 810. să solvească toate ratele (I—V), iar proprietarii acţiilor cu Nrii: 598. 599. 600. 601. 602. 603. 998. 999. 1000. 1001. 1002. 1003. 655. 656. 606. 607. 608. 1006. 1007. 1008 639. 640. 502. 503. 504. 547. 548. 739. 740. 741. 742. 743. 744. 1002. 1003. 1004. 762. 763. 583 584. 585. 586. 587. 983. 984. 985. 986. 987. 643. 1043. 471. 472. 473. 474. 522. 523. 524. 525 922. 923. 924. 624. 625. 1051. 1052. 1176 1177. 1178. 1179. 519. 520. 401. 402. 403. 404. 405. 406. 407. 408. 409. 410. 488. 489. 888. 889. 994. 995. 588. 589. 590. 591. 592. 593 988. 989 990. 991. 992. 993. 1180. 480. 880. 497. 774. 775. 498. 499. 500. 501. 897. 898 să plătească ratele cu cari mai restează până la 15 Ianuarie 1912 altfel se vor aplica dispoziţiile §-lor 8 9. din statute.

Sus citaţii §-i îndreptăţesc institutul la incassarea a 30% din valoarea nominală a acţiilor subscrise şi la trecerea sumelor pără aci solvite în fondul de rezervă al societăţii urmând de sine nimicirea acţiilor restanţiere.

(469, 3—3 **Direcţiunea.**

Nr 728/1911 (475) 2—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în parohia de clasa a III-a **Glodghileşti**, protopresbiteratul Iliei, se escrie concurs nou cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Tel. Rom.“ conform ordinului Preaveneratului Consistor Nr. 13552 Bis. de datul 29 Noemvrie 1911.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B/. pentru întregirea ajutorului dela stat.

Cererile provăzute cu documentele recerute au a fi înaintate subsemnatului oficiu protopresbiteral în terminul sus indicat.

Ilia, la 21 Decemvrie 1911 v.

Oficiul protopresbiteral în conţelegere cu comitetul parohial.

Z Murăşan
protopresbiter.

Nr. 915/1911. (466) 3—3

Concurs.

Pentru întregirea posturilor învăţătoreşti mai jos însemnate din tractul Mercurei se publică concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Tel. Rom“.

1. **Cinade,** salar 600 cor. şi anume din repartiţie 340 cor. şi 260 cor. din arânda unui pământ şcolar. Intregirea de 400 cor. se aşteaptă dela stat, în care afacere sau înaintat documentele. Cvartir în natură lemne şi grădină.

2. **Broşteni,** salar de 600 cor. şi cvartir.

Cuincvenalele se socotesc în ambe posturile numai după 5 ani serviţi neîntrerupt la aceste şcoale.

Reflectanţii să-şi înainteze documentele la oficiul protopopesc subsemnat în terminul susindicat. In vre-o Duminecă sau sărbătoare se pot presenta în comună să facă cunoştinţă cu poporul.

Mercurea, 12 Decemvrie 1911.

Oficiul protopopesc gr.-or.

Avr. S. Pecurariu
protopresbiter.

Nr. 566/1911 Prot. (449) 3—3

Concurs.

Pentru ocuparea postului de paroh în comuna bisericească **Muşin** cu filiile **Chibelea** şi **Veţa** de clasa II-a tractul Murăş-Oşorheiu devenită vacantă prin strămutarea parohului Alexandru Borda în Egerseg, pe baza ordinului consistorial de data 14 Noemvrie a. c. Nr. 13,268 Bis. prin aceasta se escrie concurs cu termin de 30 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt cele fasionate în coala B. pentru întregirea venitelor dela stat.

Concurenţii au a-şi aşterne cererile concursuale instruite conform normelor în vigoare subsemnatului oficiu până la terminul indicat şi până inclusive 8 zile înainte de sinodul parohial electoral, după prealabila încunoştiinţare a protopresbiterului, a se înfăţişa înaintea alegătorilor, pentru a cânta, respective a oficia şi cuvânta.

Murăş-Oşorheiu, 17/30 Noemv. 1911.

Oficiul protopresbiteral gr.-or. român în conţelegere cu comitetul parohial.

Ştefan Russu
protopresbiter.

Concurs.

Pentru ocuparea postului de învăţător la şcoala confesională gr.-or. din **Vălişoara**, tractul Devei, să escrie concurs cu termin de 15 zile dela prima publicare în „Telegraful Român“

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: 1. Salar fundamental 1000 cor. din repartiţie pe popor;

2. Cvartir liber în edificiul şcoalei;

3 Grădină de legumi;

4. Doi stânjini de lemne, din cari are a se încălzi şi sala de învăţământ.

Invăţătoriul ales este dator a conduce pre lângă şcoală de toate zilele şi pre cea de repetiţie (elevii 12—15 ani); este dator să ţie strană la vecernie şi utrenie cu cantorul, să conducă copiii de şcoală în Dumineci şi sărbători la biserică şi să cânte cu ei la S ta liturgie. Cererile de concurs au a să aşterne Preaonoratului Oficiu Protopresbiteral din Deva şi a se prezenta în vre-o Duminecă sau sărbătoare la biserică spre aşi arăta desteritatea în cântări, respective a face cunoştinţă cu poporul.

Vălişoara, din şedinţa estraordinară a comitetului parohial ţinută la 6 Noemvrie 1911.

Nicolae Roman **Rovinor Aron**
preşed. comit. par.

Nr. 561/1911. (473) 2—3

Văzut: Deva, la 1 Dec. 1911.

Dr. Ioan Dobre
protopresbiter.

Redactor responsabil Teodor V. Păcăţian.

Editura şi tiparul tipografiei arhidiecezane.

„VOILEANA“,
cassă de economii, societate pe acţii în Voila.

Convocare.

P. T. Domnii acţionari ai cassei de economii „Voileana“, societate pe acţii în Voila să convoacă la a

VIII-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în **17 Februarie st. n. 1912** la 2 ore după ameazi în localul băncii, cu următoarea

Ordine de zi:

1. Raportul direcţiunei şi al comitetului de supraveghiare, despre gestiunea societăţii pe anul 1911.
2. Presentarea bilanţului încheiat cu 31 Decemvrie 1911.
3. Impărţirea profitului curat.

Voila, la 1 Ianuarie 1912.

(478) 1—1 **Direcţiunea.**

„VOJLEANA“,
takarék pénztár részvénytársaság Vojlán.

Meghivó.

A Vojlai „Voileana“ takarék pénztár részvénytársaság **1912 évi február hó 17 én** délután 2 órakor Vojlán saját helységében

VIII-ik évi rendes közgyülését

tartja melyre a részvényes urakat tisztelettel meghivja.

Tárgysorozot:

1. Az igazgatoság és a felügyelő bizottság jelentése az intézet 1911 évi tevékénységéről.
2. Az 1911 évi deczember hó 31-én lezárt mérleg bemutatása.
3. A tiszta nyereség felosztása.

Vojla, 1912. február 1-én.

Az igazgatóság.

Contul bilanţ cu 31 Decemvrie 1911.

Mérleg számla 1911. Dec. hó 31-ével.

Activa — Vagyon.	K f
Mobiliar — Felszerelés	1,042·83
Efecte — Érték papirok	4,840·—
Imprumuturi hipotecare — Jelzálog kölcsönök	265,818·—
Cambii escontate — Leszámitolt váltok	667,038·10
Cont curent — folyó számla	3,924·73
Cassa în num. — Pénztár készlet	10,963·18
	953,626·84

Pasiva — Teher.	K f
Capital — Alaptőke	120,000·—
Fond de rezervă — Tartalék alap	78 889·—
Fond de penzii — Nyugdij	2,981·—
Fond filantropic — Filantropicus alap	318·—
Depunere — Betétek	507,328·94
Reescont — Visszleszámitolás	200,906·70
Dividende neridicate — Fel nem vett osztalékok	34·95
Interese trans torii — Átmeneti kamatok	19,167·13
Profit curat — Tiszta nyereség	24 001·12
	953,626 84

Contul perdere şi profit.

Veszteség és nyereség számla.

Spese — Kiadás	K f
Competinţe de timbru — Bélyeg ill.	77·06
10% amortizare din mobiliar — 10% törlesztés felszerelésből	115·86
Chirie — Házbér	200·—
Marce de prezenţă — Jelenléti dijak	380·—
Spese, tipărituri şi porto — költségek nyomtatványok és porto	1 902 32
10% dare la int. depunerilor — 10% betéti kamat adó	2,447 93
Salare — Fizetések	4,866·68
Dare şi arunc — Egyenes és potadó	6,520 06
Interese de reescont — Visszleszámitolási kamatok	9,760·64
Interese la dep. — Betéti kamatok	24,466·90
Profit curat — Tiszta nyereség	24,001·12
	74,738·57

Venite — Bevételek.	K f
Interese şi proviziuni — Kamatok és jutalékok	74,646·57
Taxe de transcrieri de acţii — Részvény átirási dijak	92·—
	74,738·57

Voila, 31 Decemvrie 1911.

George Vasu m. p., pres. direct. **Leon Solomon** m. p. **Ioan Dobrin** m. p. **G. Vasu** m. p., contabil.

Dr. Octavian Vasu m. p. **Dănilă Gabor** m. p **Vasile V. Muşat** m. p.

Subsemnatul comitet de supraveghere am cenzurat contul prezent şi l-am aflat în ordine.

Sol. Făgărăşan m. p., preş. com. supr. **Dumitru Bărbat** m. p. **Procop Benţia** m. p. **Ioan Dejenariu** m. p.

Városmajor-Sanatorium şi Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern,
supraveghiare medicală constantă.
Telephon 88—89
Birou central, stabiliment medical:
Budapesta, Ferencz-körut 29
Consultaţiuni dela orele 8—9 a. m. şi 4—5 p. m.
[448] 49— Director-şef
Dr. Cosmutza.

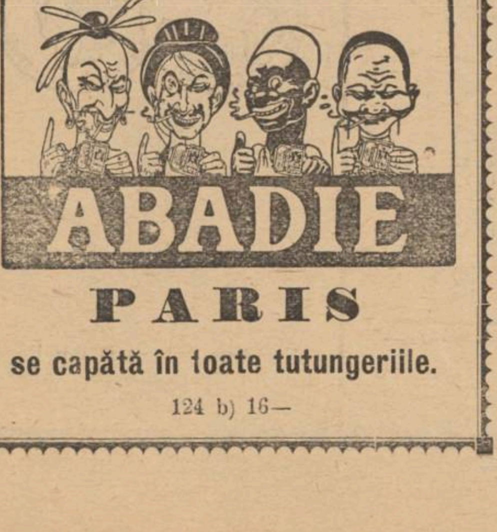

se capătă în toate tutungeriile.

124 b) 16—

Aviz.

Casa din Wollgasse Nrul 10 a şi Nrul 14 din cauza călătoriei este ieftină de vânzare. Lângă ea este în colţ o parţelă de 212 stângini cuadraţi. (457) 6—6

Doritorii au a se adresa în Sibiiu, Wollgasse Nr. 10 a.

SALVATOR
SALVATOR
SALVATOR

Călcâie de gomă.
Marca lumii.
Neîntrecute în durabilitate!
(275) 23—52

Se află pretutindenea.

„Calendarul Naţional“ pe 1912

întocmit de redacţia foilor dela Orăştie, e calendarul care duce în casele Românilor chipurile cele mai înălţătoare de suflet! El ne arată pe:

— *Mihai Viteazul* intrând biruitor prin poarta cetăţii dela Alba-Iulia, după ce a cucerit Ardealul, şi ajungând acuma el Domn şi peste acest colţ de ţară românesc! — Apoi când, după asta, a mers de a cucerit şi Moldova, ajungând a fi, pe-o vreme ***Domn al tuturor Românilor!*** — Ne arată apoi pe:

— *Tudor Vladimirescu*, eroul poporului din Muntenia, când a alungat pe zbirii poporului din Bucureşti şi primeşte jurământul de supunere al boerilor! — Apoi în al doilea chip: Prinderea lui Tudor Vladimirescu de către mişeii Greci şi Turci de-'l duc şi-'l omoară!

Si alte multe chipuri interesante şi plăcute.

Apoi bogat material de cetit: poveşti, nuvele, poezii, glume şi poveţe bune.

☞ Tare interesantă e acea parte din „Calendarul Naţional“, care ne arată feluritele scrisori de pe faţa pământului!

Văzut-ai vr'odată scrisoare grecească? De asta ai putut vedea mai uşor; dar grecească monumentală şi grecească likirică? De acestea mai greu.

Dar scrisoarea coptică (de pe la Cairo şi Alexandria)?

Dar scrisoarea evreiască de rând? apoi evreiască zisă „Meruba“ şi acea zisă „hebraică“, cu puncte şi fără puncte? şi în urmă cea „rabinică“? Nu le vei fi văzut.

Dar scrisoarea turcească-arabă, ai văzut? E foarte interesantă, dar grea la scris! De aceea Turcul care ştie scrie, e deosebit printre ceialalţi, ca la noi un popă printre alţi oameni fără carte.

Dar scrisoarea siriană văzut'ai. E de tot fină şi încurcată. Mai aleasă şi ca cea arabă!

Dar scrisoarea din Tibet, curăţică şi sprintenă?

Şi apoi de sigur n'ai văzut scrisoare „sanscrită“, a vechilor Indieni, scrisoare pe care ei o numesc „scrisoarea Zeilor“, căci zic ei, ar fi cea mai desăvârşită de pe lume!

Ori văzut'ai scrisoare de icuri, în care în litere nu este nici un fel de linie oablă ori puncte ori cerculeţe sau alte cârnituri, ci numai icuri în 3 colţuri aşezate în toate formele! Şi tu după aşezarea lor să ghiceşti ce e scris cu ele?

Şi mai ales văzut'ai scrisoare de hieroglife? E cea mai grea scrisoare de pe lume! Cum alfabetul nostru are 28—30 litere ca semne de scris, scrisoarea de hieroglife are vre-o 2000 de semne sau „litere“, pe care trebue să le ştii, de vrei să poţi ceti cu scrisoarea asta:

Toate aceste 15 feluri de scrisori le aflaţi, tipărite aievea, în „Calendarul Naţional“ de pe 1912. Pe 8 pagini sunt înşirate aceste scrisori, din fiecare 4—5 şire, iar din ciudatele hieroglife să dau două feţe întregi!

Preţul unui Calendar 40 fileri.

Celor ce cumpără mai multe li-se dau mai ieftine, anume: Pe bani gata, dela 15 în sus (când li-se trimite în pachete pe poştă) li-se socoteşte calendarul în numai 11 cr. (22 fil.), având însă a şi plăti ei şi posta la scoaterea pachetului.

Cei ce le cer pe aşteptare, având a plăti preţul lor după vânzare, îl plătesc cu 13 cr. (26 fil.) exemplarul şi îşi plătesc şi poşta. Mai bine e: a trimite banii înainte!

Cei ce cer mai puţin ca 12 exemplare, le plătesc cu câte 14 cr. (28 fil.), căci la aceştia noi plătim şi poşta (câte 5 fileri de fiecare Calendar), fiindcă merg sub legătură deschisă, nu ca pachet de poştă închis, şi în forma asta poşta nu primeşte pachetele neplătite.

Trimiteţi cereri şi bani la:

(456) 5— **Admin. „Libertatea“ în Orăştie (Szászváros).**

NOUI piese muzicale de Tiberiu Brediceanu

LA ŞEZĂTOARE

Icoană din popor (un act cu un preludiu)
Text de C. Sandu-Aldea şi I. Borcia.

CUPRINSUL:

Preludiu şi cor.
Nr. 1. Doina lui Sorin
„ 2. Mândruţă cu ochii verzi
„ 3. Cântec din bătrâni
„ 4. A lui Moş Marin
„ 5. Melodrama
„ 6. Cântecul Ilenei
Nr. 7. De masă
„ 8. Scenă
„ 9. Cântec haiducesc
„ 9. *a*) Solo de fluier
„ 10. Brâu
„ 11. Duet
„ 12. Invârtita şi cor.

Partitura pentru canto şi piano cor. 8·— / fr. 10·—

Doine şi cântece romnesti.

(Canto şi piano).

Caietul III.
Păsărică mutăţi cuibul.
Leagănă-te frunzuliţă.
Turturea din valea sacă.
Ardemite-ai codru des.
Ce vii, bade, târzior.
Tu te duci, bade sărace.
Foaie verde, foaie lată
Pe unde umblă doru'.

Caietul IV.
Pe sub flori mă legănai.
Foaie verde, pup de crin
Sus în vârful dealului.
Mândro, de dragostea noastră.
Când treci, bade, pela noi.
Frunză verde, frunzuliţă.
Auzi, mândro, cucu-ţi cântă.
S'a dus cucul de p'aici.

Jocuri româneşti.

(Piano solo).

Caietul IV.
Hora.
Invârtita III.
Brâu V.
Pe picior IV.
Din Maramurăş.
Ardeleana V.
Danţu.
Ardeleana (ca 'n Bănat) VI.

Preţul unui caiet cor. 4·— / fr. 5·—

Quadrille pe motive româneşti . . cor. 2·— / fr. 2 50
Hora (cis moll) . . . . cor. 1·50 / fr. 2·—

De vânzare la:

Librăria arhidiecezană, Sibiiu (Nagyszeben)

Aviz.

Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoştinţă on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, cu ajutoriul Prea Ven. Consistor din Sibiiu, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu, tr. Mediaş, unde primesc în lucrare orice pictură în uleu fin, ca: **Iconostase, orice icoane şi mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru şcoli, praznicare, ori ce renoiri — tot feliul de auriturí până la cel mai fin aur veritabil, cu preţurile cele mai favorabile.** In timpul de toamnă şi iarnă ori ce icoane portative (mobile) care le pot executa acasă, le lucrez cu preţ foarte moderat.

Pentru lucrurile mele posed numeroase atestate de mulţumire.

Cu deosebită stimă
Nicolae Baciu,
pictor bisericesc.
(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).
(440) 8—10

Se pot cumpăra

26 acţii de ale institutului „Secaşiana" din comuna Ludoşul-mare şi sub preţul nominal. (471) 3—3

Doritorii să se adreseze la administraţia „Telegrafului Român".

Un cancelist

se primeşte pentru a provedea lucrurile mai mici fără îndrumări, pretinzându-se de altcum şi dela dânsul cunoaşterea limbei române şi maghiare.

Reflectanţii îşi pot ocupa locul, pe lângă condiţiuni favorabile, — imediat.

Dr. Mátyás Lázár
advocat.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nr. 28.
(470) 3–3

O vai!

O să mă înnece această tusă rea!

La tusă, răguşală şi mucărie ajută repede şi sigur.

„Pastilele de piept ale lui Egger"

au gust bun, şi nu influinţează asupra apetitului.

Un carton 1 coroană şi 2 coroane.

Carton de probă 50 bani.

Deposit general şi de expedare:
Farmacia „Reichspalatin".
Budapesta, VI. Váczi-körut 17

Trăiască!

Pastilele de piept ale lui Egger m'au scăpat repede!

Se găseşte în Sibiiu la: Guido Fabritius, Carol Morscher, Carol Müller, E. Rummler, Carol Priessel, August Teutsch; în Sebeş la: Wilhelm Lederhilger, Ludwig Binder, farmacii.
(372) 16—26

Subsemnatul am onoare a atrage binevoitoarea atenţiune publicului românesc asupra depositului meu de

piane şi pianine

asortat cu instrumente din cele mai bune fabrici (**Bösendorfer, Ehrbar, Petrof, Stingl** etc.) cu preţuri de 600—2000 cor. **Armoniuri de şcoală** dela 200 cor. în sus.

Cu distinsă stimă: **T. Popovici,**
profesor de muzică.
Sibiiu, strada Cisnădiei Nrul 7.
(Vis-à-vis de hotelul *Impăratul roman.*)
(411) 10—

VASILE BAN

Strada Ocnei 7 ⋆ SIBIIU ⋆ Strada Faurului 16

în casa sa proprie

„La cizma roşie"

cel mai mare

Depozit de încălţăminte

pentru bărbaţi, femei şi copii de ambele sexe.

Comandele din provincie se execută prompt şi cu preţuri moderate, la caz că nu corespund se primesc îndărât şi se schimbă cu altele. (221) 14—

Trimitem ghete de probă şi la locuinţă în orice timp.

Schimbare de local.

Am onoare a aduce la cunoştinţa On. public că strămutându-mă din localul avut până acum în strada Poplăcii (Quergasse) Nr. 1, mi-am deschis o nouă

Franzelărie în strada Sării Nr. 23.

Filială: Strada Guşteriţii Nr. 81

unde continuu a pregăti ca şi până acum toate articolele ce se ţin de meseria aceasta.

In special atrag atenţiunea On. public, cu ocazia sărbătorilor, asupra făinurilor mele de calitatea cea mai bună, cari le procur dela moara de artă din Sibiiu şi dela cele cu vapor din Bănat.

Rugându-mă pentru binevoitorul sprijin semnez

Sibiiu, 25 Decemvrie nou 1911.

Cu profundă stimă: **Petru Moga,**
măiestru franzelar.
(468) 5—

Români! Replantaţi viile cu altoi dela firmă română!

Români! Sprijiniţi firmele româneşti, că numai acelea vă vreau binele!

„Mugurul",

însoţire economică, Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vármegye.

Altoi de vie

calitate distinsă pe lângă preţurile cele mai moderate, soiuri de vin şi de masă, viţă americană cu şi fără rădăcină, ochiuri de altoit, viţă europeană cu rădăcină

se află de vânzare la

Insoţirea economică
„Mugurul",
Elisabetopole (Erzsébetváros) Kisküküllő vm.

(455) Material disponibil în altoi peste 10—

trei (3) milioane.

Şcoalele noastre de altoi n'au fost atacate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltaţi la perfecţiune!

La cumpărări pe credit cele mai uşoare condiţii de plată!

La cerere preţcurent şi instrucţiuni gratis şi franco!

Prima condiţie de reuşită este de a folosi material solid.

Români! Trimiteţi băieţii la cursul practic de altoit!

REVERENZI!

Premiat:

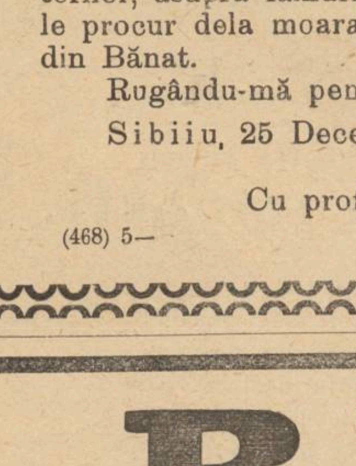

Expoziţia internaţională de modă, Paris 1911: Grand Prix şi m. de aur.

La „Croitoria Universală" I. PETRAŞCU

Sibiiu, strada Cisnădiei 30. — Telefon Nr. 172.

Bogat asortată cu cele mai bune şi fine stofe se primesc şi execută

Reverenzi pentru on. preoţi

în cele mai bune condiţiuni. — Croială modernă. — Serviciu solid şi grabnic. — Pentru lucru se garantează. — Preţuri moderate. (472) 4—

Spriginiţi industria română.

Tuturor clienţilor mei le doresc An nou fericit!

Premiat:

ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE
ROMA 1911
ESPOSIZIONE INTERNAZIONALE AGRICOLA INDUSTRIALE
ROMA 1911

Expoziţia universală din Roma 1911: Grand premiu şi med. de aur.

BIBLIOTECA CENTRALĂ
SIBIU